Universidad de Deusto
Biblioteca

Universitat de Barcelona Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

INNOCENTII QVARTI
PONT. MAX.

In Quinque Libros Decretalium,

NECNON IN DECRETALES PER EVNDEM INNOCENTIVM EDITAS,

Quæ modo in sexto earundem volumine sunt insertæ, & in huius operis Elencho, vt cunctis pateant adnotatæ.

COMMENTARIA DOCTISSIMA.

CVM PAVLI ROSELLI, ADNOTATIONIBVS, ET LOCO INDICIS, BALDI MARGARITA.

Nunc verò diligentiori quàm antea studio recognita, ab innumeris que erroribus, ex omnibus, quæ inueniri statuere, uoluminibus hactenus excusis integritati suæ restituta.

Summas etiam rerum notabilium quàm plurimis in locis vbi deerant adijci curauimus.

Additis insuper Vita eiusdem Auctoris, ac NOVO INDICE ita locupleti, ut nil amplius desiderari posse, certò sciant omnes.

FACULTAD DE TEOLOGIA Univ. de Deusto BILBAO

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA

AVGVSTAE TAVRINORVM.
Apud hæredes Nicolai Beuilaquæ. MDLXXXI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

LECTORI S.

SANTA iuris Pontificij adhuc adoleuit scientia, benigne Lector, vt quid admirationis iam sit habitura, profectò nullus ignorare præsumitur. Quod si quis eius laudes cupiat enarrare, potius omnẽ vitæ suę cursum in animi contentione cõficere credat, quàm sanctissimorum Patrum, quorum sacri Canones nobis collati nõ obseruatione, sed veneratione digni censentur, admirabilis fama omnium in ore non versetur. Conciones etenim canonicas ex institutionibus Imperialibus adeò subtiliter extorserunt, vt nos spiritualis, temporalisqúe iustitiæ cultores fecerint. Hinc summi Viri, ne quid obscuritatis hominum mentes afficeret, diuino afflati spiritu doctissimè varieqúe scripserunt, commentariisqúe eorum, memoriam de seipsis æternam reliquerunt. Sed nullus quidem INNOCENTII QVARTI eximiam virtutem excellere visus est, qui in sacrosanctis his cõcionibus, quicquid facere posset, maluit in aliorum spe relinquere, quàm parsim in oratione cõficere. Dubia etenim, quę hinc inde oriri poterãt, clara atq; indecisa reddidit, atq; hisce cõmentariis, quę modò Iurisperitorum industria vindicauimus, tùm cõstitutiones summorum Pontificum in Quinque Libros Decretalium declarauit, tùm ab ipso editas in Sexto earundem volumine, in quibus aliquid dubij fortè nouerat reliquisse, subtiliter nos edocuit. Qua de re, cum cõmentaria hęc penè diuina nuper suo nitori restituta in medium afferre studuissemus, adeó fauori ipsorum incumbere conati sumus, vt meritó post tenebras in lucem prodirent. Innumeris erroribus ea, candide Lector, nunc eluceſcere inspices, & quod antea desiderabatur, nouissimè summis quàmplurimis illustrata, atq; nouo Indice post Baldi Margaritã, adeó facilè elucidata, vt quid amplius desiderari in his elucubrationibus certe à nemine possit. Læto igitur animo suscipito, quæ nunc (cum maiora non liceat) hac postrema impressione in medium afferimus: In posterum Deo annuente, quamplurium huius professionis doctissimorum virorum prælectiones pari diligentia recognitas habebis, quæ iam ex antiquitate quasi deperditæ cõquerebantur. Exiguumqúe munus foueas, nosqúe à detractorũ morsibus pro tua benignitate tuearis, atque defendas. VALE.

Universidad de Deusto Biblioteca

INNOCENTII QVARTI PONT. MAX. VITA,

Per D. Thomam Diplouatacium Constantinopolitanum, I.V. Doctorem edita.

Ad R. D. Nicolaum comitem Lauaniæ, Episcopum Sabinensem, S. R. E. Cardinalem de Flisco.

INNOCENTIVS IIII. *Pontifex Maximus, natione Ligur, patria Genuensis, patre Obizone, familia Flisca ex Lauaniæ comitibus: audiuit Bononiæ in legibus Azonem iam senem, Accursium Florentinum, & Iacobum Balduinum. In iure Canonico Laurentium Hispanum, Vincentium, Ioannem Theutonicum, Iacobum de Albasio, & dicit Io. And. in c. literas, de temp. ord. quod audiuit etiam Vgutionem antiquum Doctorem, quem appellat Magistrum, qui Vgutio floruit tempore Azonis, secundum Io. And. in addi. Spec. in tit. de rest. spol. § nunc dicamus, versi. porro, & fuit primus, qui scripsit super Decreto Gratiani. Hic Inno. secundum Io. And. in addi. Spe. in tit. ne sede vacante, in rub. antea vocabatur Sinibaldus, & fuit presbyter Card. S. Laurentij in Lucina, & Genuensis de nobilib. de Flisco, & comitib. Genuæ & Lauaniæ, & ditauit nos dupliciter, s. apparatu solẽni vt Magister et constitutionib. quas vt Pontifex edidit in generali Conc. Lugdunensi, quas in 6. li. Decr. habemus. Et adde, quod Blõdus Forolimensis in lib. 1. de Italia Illustrata, in regione Liguriæ dicit, quod à Lauanio prædicto originem traxit Fliscorum prosapia Lauaniæ comitum dicta in Italia nobiliss. quæ Innoc. IIII. & Adria. V. & plusquàm XXX. Card. ornata fuit, imo septuagintaduob. & hodie ornatur R. D. tua, quæ in omnium scientiarum studijs, & præsertim in vtroque iure delectatur. Adde etiam, quod constitutiones prædictas, quas vt Pontifex edidit, enumerat Io. An. in addi. Spec. in rubr. de sum. Trin. & fide Cath. & dicit illas summè necessarias fuisse, & d. constitutiones auctenticas appellat Host. in summa sua, & super ipsis pulchrum apparatum composuit idem Innoc. qui est insertus in apparatu suo in fine cuiuslibet tit. & postea fecit Host. alium apparatum, quem habeo. incipit, Cum in multis iuris infirmitas casus reprobatus, & Bern. Compostellanus glossator recollegit etiam dictum apparatum, & nomen illi imposuit Margaritam Compost. incipit, Vt apparatus decretalium per D. Papam Innocen.*

Scripsit etiam idem Inn. librum de iurisd. Imperij, & auctoritate Pontificis contra Petrum cognominatum Vineã, quem librum Apologeticum nominauit. Sororib. quoq; S. Claræ regulam pulchram composuit, quã Vltramõtanæ sorores seruant, incipit, Forma vitæ ordinis. Item lib. vnum epist. ad diuersos, & quædam alia. Et trahens moram Lugduni post concilium ibi celebratum composuit, vt dixi, apparatum hunc super decretalib. vbi sine nõis inscriptione fundauit principium super auctoritate Ezech. de quo vide Io. An. in proœ. Decr. Greg. & c. in 2. col. in nouel. & Io. de Im. in 2. col. q. apparatus est tantæ auctoritatis, secundum Bern. Compost. in proœ. Decr. circa medium, qui in Romana curia, ad quam de totius mundi partib. negocia veniunt, sicut causarum experientia declarat, vix occurrit qõ, quæ per ipsum cõgruè decidi non possit. Et in eodem opere multa sunt ad sanum intellectum notata, & multorum opiniones fideliter recitatæ, multæ insuper quæstiones, aliæ benè decisæ, quæ in alijs apparatib. factæ non sunt, aut malè solutæ. Et dicit Archiepis Flor. in 3. par. hist. suæ, tit. 19. c. 4. quòd d. lectura est maioris auctoritatis, quã lecturæ aliorum doctorum. & idem Archiep. in d. tit. 19. c. 5. dicit, quòd Inn. fecit apparatum prædictum notabilem, breuem quidem, & ideo obscurum, sed fœcundum, & magnæ auctoritatis apud Canonistas & Iuristas penè super alias lect. & ideo Ant. de But. in c. tanta, in 3. col. de excess. prælat. & Abb. in c. non minus, in 2. col. de imm. eccl. dicit, quòd Inn. cõiter loquitur confusè. Et fuit subtilis nimium, secundum Abb. in c. at si clerici, in prin. in 7. col. de iud. & Im. in l. ex diuerso. § fi. ff. sol. mat. & Io. de Ana. in c. continentia, in 2. col. de clerico percusso. & dicit Abb. in c. cum dilectus, in 14. col. de ord. cog. quòd ipse Inn. in multis locis videtur esse ciuilis, & nimis subtilis, & Abb. in c. 1. in pen. col. de præscr. dicit, quòd fuit Doctor subtilis. Et dicit An. Barb. in c. postulasti, in 9. col. de fo. comp. quòd Inn. Saturninus in suis glossis ita breuiter & obscurè processit, vt sæpe numero ignoremus, quid velit sentire, & quòd Host. & Io. An. potius abbreuiauerunt dicta ipsius, quã declarauerunt, & quod peius est, obscuriores ipsius gl. reddiderunt. Et præcipuè ipse Io. An. in recitandis illis gl. nihil laborauit, sed eas retulit de verbo ad verbum, vt fecit Host. & ideo secundum eũ Doctores legentes, & scribentes non possunt breuiter se expedire, si obscuras gl. Inn. declarare voluerint. Et dicit Abb. in rub. decretalium in 1. col. quòd illa gl. facit multum contra Inn. qui vnam & eandem materiam in diuersis locis põit vario modo loquendo. Et de seipso dicit Inn. in proœ. Decre. quòd non omnia, quæ ipse scribit, sunt in scholis tradenda, sed in camera discutienda, in iudicijs practicãda. Et dicit Bal. ibi in 8. col. quòd merito dicit Inn. de seipso, quia ipse non multa scribit prolixo & implicito sermone, quòd quantumcunq; sunt vtilia, sunt tamen difficilia ad intelligendum. Et Archid. melius oĩb. intellexit mentem Inn. secundum Io. de Im. in c. testimonium, in vlt. col. de testib. & sequitur Fel. in c. 2. in 23. col. de rescr. Et adde, quòd mens Inn. fuit per d. apparatum decretales glossis suis exornare, sed præsentato apparatu per Bern. Compost. suum capellanum mutauit opinionem suam, & voluit quòd gl. Bern. insererẽtur in decretalib. & de suo apparatu fecit volumen vnum. Secundo adde, quòd postea idẽ Inn. ad d. apparatum fecit additiones, quas in libro hoc omnes appositas esse reperies. Et vbi pro Inn. est gl. nõ dicas, quòd Inn. tenet sic, sed dic, quòd est gl. cum qua concordat Inn. ita docens nos Ant. de But. in c. cũ causa, in fi. de ver. sig. Tertio adde, quòd licet Inn. existens Pontifex composuerit d. apparatum, tamen sententiæ ipsius non habent vim legis, aut canonis, ita dicit idem Inn. in c. per tuas, il 2. de simonia. Et ideo Arch. et Gemin. in summa, 20. di. notant, quòd dicta Papæ, quando licet exponendo, uel glossando, non faciunt ius, & sic secundum ipsos licitum est arguere contra dicta Inn. licet fuerit Papa, cum dixerit vt glossator, & meminit Abb. in c. capellanus, in 3. col. de ferijs. Vnde dicit Inn. de semetipso in c. innotuit, ante finem, de elec. licet forsitan mihi non creditur, loquendo de seipso. Et refert Host. in c. solet, de sen. exc. in 6. quòd sæpe audiuit Inn. dicentem, quòd non intendebat, vt suæ gl. facerent ius, & ibi refert Io. An. & plenè Fel. in c. 2. in 23. col. de rescr. & in c. ne innitaris, circa fi. de constit. & in d. c. per tuas, in fi. de simonia. Quarto adde, quòd quãdo Inn. refert plures opi. & nullam firmat, censetur vltimam approbare, secũdũ Io. An. in c. 1. de pœnis lib. 6. & in c. 1. de sen. exc. li. 6. Bal. in auct. ex testo, in vlt. col. C. de coll. cum concor. de quib. per Ias. in l. si idem cum eodem. § fi. ff. de iurisd. om. iu. & Fel. in c. cũ ex officij, in 13. col. de præscr. adde Alex. in cons. 100. in 1. vol. incipit, Super primo casu causæ vertentis, in pen. col. in cons. 275. in 2. vol. incipit, Inspecto diligenter processu, in 3. col. & Bal. in cons. 47. in 2. vol. incipit, Punctus talis est. vbi idem dicit, quòd quando Inn. nemini attribuit vlt. opi. est opinio sua, & secundum eum debemus tantũ auctorem alleg. Inn. fuit pater iuris, & stella lucidiss. suis temporib. mirificè rutilata, & veneranda memoria eius fulget, vt splendor firmamenti perpetui, velut stella in æternitates perpetuus permansura, dicit Spe. in proœ. sui Speculi, ver. porro super huius, & in ver. nouissimè, & idem Spec. in suo aureo Reper. iuris can. in proœ. in ver. huius libelli, dicit, quòd in glossis Inn. IIII. omnis elimata & practicatoria iuris elucescit veritas. dicit Fed. de Senis, in cons. 161. inc. Casus talis est, quòd Inn. fuit monarcha iuris diuini, & humani, & idem Fed. in cons. 35. incipit, Casus talis est. dicit, quòd fuit lux mundi. Item fuit lumen limpidissimum Decr. secundum Colucium Flor. in suo opere de nobilitate ll. & medicinæ, c. 9. in fi. Fuit etiam pater & organum veritatis, & ideo tanquam expositor extollit alios auctores, secundũ Archid. in c. pia, de excep. li. 6. & dicit Io. Fabri. in § pupillus. Insti. de inutilib. stip. quòd in curia Ecclesiast. opi. Inno. adoratur vt idolum, & ideo in § fideiussores, Insti. de fideiu. appellat ipsum dñm canonistarum. Fuit etiam maximus Legista, secundum Bapt. Seuerinatem, in suo tract. de modo studendi, in 8. col. & ipsum iuris Monarcham appellat And. Barb. in c. 1. in 28. col. de const. Dicit etiam Pau. de Cast. in cons. 53. inc. Quare exceptiones, in 1. col. quòd quando Inn. dicit aliquid, non oportet dubitare, cum ipse sit pater veritatis. De Inn. facit mentionem gl. Bern. in c. super qõnũ, § fin. & in c. excom. & in c. pastoralis, de off. del. & in proœ. Greg. in c. cem M. Ferra. de const. & in c. significauerũt, de exce. & in c. 12. de off. ord. & in c. 1. de mu. pet. & in c. fi. de dila. & in c. qm contra, de prob. & in c. quia iudicante, de præscr. & in c. fi. de fo. comp. & in c. de testib. & in c. cum olim, de testib. & in c. dilecti, de testib. cogendis, & in c. dile. & in c. Nico. & in c. causam, & in ca. sæpe, & in c. vt debitus, de appell. & in c. quod ad consultationem, de re iud. & in c. clericis, de cler. exc. & in c. fi. de magist. & in c. P. de eo, qui furtim ordi. susce. Item de ipso Inn. facit etiam mentionem Host. in summa, in ti. de schismaticis, in 2. col. & in tit. de ele. & elec. potesta. § quis eligitur, & in ti. de app. in forma app. diffic. & in d. c. sacro, de sen. exc. Inn. vitam prosequuntur omnes Historiographi, et præcipuè Plat. in vita Pontif. fol. 186. & Archie. Flor. in d. 3. par. hist. c. 5. & ibi ponitur de Conc. generali Lugduni per ipsum celebrato, in quo Fed. II. ab Imperio, patrum consensu deposuit. De qua depositione h' in c. ad apostolicæ, de sen. & re iud. li. 6. & ibi dicit idem Inn. post principium, quòd memoranda fuit talis sententia, vt sciant omnes, quot enim & quantis periculis & maris & terræ proditorũ, assasinorum, & alijs infinitis subiecit se Papa, qui hanc tulit sententiam, vix homo enarrare posset. Et de tpe depõnis, et priuationis ponit Ros. Beneuen. in libellis iuris can. in tit. ne sede vac. & Io. An. e. t. in add. & dicit, quòd fuit anno D. M CCXLIIII. & ponit Bapt. Seue. in d. tract. de modo stud. in 30. col. & in l. admonendi, in 54. col. ff. de iureiu. et Alb. de Ros. in suo dict. in ver. Concilium, & in ver. Roma, vbi ponit versus, quos scripsit etiam Fed. prædictus Inn.

Roma diu titubans, longis erroribus acta,
Corruet, & mundi desinet esse caput.

Quibus respondit Innoc.

Niteris in cassum nauem summergere Petri:
Fluctuat, & nunquam desinet esse ratis.

ET *de morte ipsius Fede. ponit Alb. de Ros. post Odof. in auct. cassa. C. de sacros. eccl. Iste Inno. fuit amator religiosorũ & doctorum virorum, quorum familiaritate mirificè delectatus est, quos etiam ad Cardinalatus gradum erexit, et præcipuè Vgonem vita & doctrina insignem Ord. Prædic. S. Sabinæ Card. promulgauit, qui scripsit glossas & non modicas in Bibliam, & Othonem Gallicum de Castro. Rodulfo Cancellarium Paris. & Guil. & Othobonum de Flisco nepotes, qui Othobonus postea fuit Pont. Max. dictus Adria. V. cui direxit lib. Speculi, Guil. Durandi, et tunc Cardinaliũ sedes iam pridem vacuas viris optimis repleta fuit, quib. & mandauit, vt pileo vterentur roseo, & equo veherentur, & Pau. II. etiam capitis tegmenta rosata addidit, quod nunc vsq; magna cum gloria seruatum est. Et tandem accersitus idem Inn. à procerib. regni Siciliæ, Neapolim nuper instauratam petijt. Ibique cum regnasset ann. 2. mense 6. & die 12. mortuus fuit, & sepultus in Ecclesia S. Laurentij, fratrum Minorum.*

Habuit autem Innoc. fratrem nomine Vgolinum, qui genuit filium Obizonem, Guilielmum, qui fuit Cardinalis, & Othobonum, qui postea fuit Pontifex, vt supra dixi. Obizo genuit Iacopinum, qui fuit Rex Siciliæ, Iacopinus genuit Franciscum, Franciscus genuit Hectorem, Hector genuit Nicolaum, Nicolaus genuit Hectorem, Hector genuit Nicolaũ & Ioannem Franc. & Iacopinum, Iacopinum genuit Vrbanum, Paridem, Io. Ambrosium, Hectorem, & te Reuerendiss. Pater, quem non minus facundum puto progenitoribus tuis; Cui me, quantulus sum, dedo, ac humiliter commendo.

LAVS DEO.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ELENCHVS TITVLORVM ET CAPITVLORVM IN ELVCVBRATIONIBVS INNOCENTII QVARTI.

A

De auctoritate & vsu pallij f. 39
Cum super eod.
Ad hoc eo.
Nisi specialis eo.
Ad honorem eo.
Ex tuarum eo.
Cum sis eo.
Quia nos eo.
De alienatione iudicij mutandi cā facta. 77
Ex quorundam eo.
Ex parte Sabinorum eo.
De arbitris. 77
Sanè eo.
Non sine eo.
Peruenit ad nos 78
Dilecti filij eo.
Cum tempore eo.
Cum dilectus filius eo.
Cum olim super eo.
Contingit interdum eo.
Per tuas literas. eo.
Ex parte tua eo.
Expositа nobis 79
Innotuit nobis eo.
Cum à nobis. eo.
Compromissum eo.
De appellationibus. 131
Dilecti filij eo.
Inter cætera eo.
Ad nostram eo.
Personas eo.
Cum sit Romana eo.
Ad hoc si. eo.
Si duobus eo.
Ex ratione eo.
Meminimus eo.
Super eo 132
De apellationibus eo.
Peruenit eo.
Consuluit eo.
Suggestum eo.
Ad præsentiam eo.
Cum teneamur eo.
Consuluit eo.
Cum parati eo.
Ad hæc eo.
Quæstioni eo.
Præterea eo.
Constitutus eo.
Proposuit eo.
Qua fronte eo.
Reprehensibilis 133
Ad hæc eo.
Peruenit eo.
Consuluit eo.
Ad hoc eo.
De priore eo.
Quia nos eo.
Ad audientiam eo.
Accepta eo.
Postremo eo.
Ad hoc eo.
Cum in ecclesia eo.
Dilecte eo.
Præterea eo.
Secundo eo.
An sit eo.
Nouit 134
Sæpe contingit eo.
Constitutus eo.
Constitutis eo.
Ex parte 135
Significauit eo.
Significantibus eo.
Ex insinuatione eo.
Bonæ memoriæ eo.
Dilecti 136
Pastoralis eo.
Solicitudinem eo.
Dilectis filijs eo.
Vt nostrum 137
Oblatæ eo.
Per tuas eo.
Vt debitus eo.
Cum cessante 138
Cum speciali eo.
Cum causam eo.
Dilecto filio eo.
Nicolao 139
Sua nobis eo.
Dilecti eo.
Ex parte eo.
Intimasti eo.
Significante eo.
Interposita 140
Inquisitioni eo.
Vna sententia eo.
Si iustus eo.
Lib.6. Cordi. eo.
Lib.6. Legitima 141
Lib.6. Romana ecclesia. eo.
Li.6. Vt super appellatione. fol. 142
De accusationibus, inquisitionibus, & denunciationibus. 209
Si legitimus eo.
Si quis episcopus eo.
Illa præpositorum eo.
Omnipotens eo.
Nulli episcoporum eo.
De his criminibus eo.
Accusasti eo.
Euidentia eo.
Cum P. Manconella eo.
Ex parte eo.
Si constiterit eo.
Meminimus 201
Licet in beato Petro eo.
Veniens eo.
Super his eo.
Quoniam eo.
Cum dilectus eo.
Cum oporteat eo.
Cum dilecti filij 203
Inquisitionis eo.
Ad petitionem eo.
Accedens eo.
Qualiter & quando eo.
Sicut olim 204
Olim I. & V. eo.
Prælatorum 205
De apostatis & reiterantibus baptismum. 218
Præterea eo.
Et literarum eo.
Tuæ fraternitati eo.
Quidam eo.
A nobis expetijt eo.
Consultationi eo.
De adulte. & stupro. 212
Si seduxerit eo.
Peruenit eo.
Si vir eo.
Maritis eo.
Significasti eo.
Intelleximu eo.
Tua fraternitas. eo.

B

De bigamis non ordinandis. 49
Super eo eo.
De bigamis eo.
Nuper à nobis eo.
Debitum eo.
Quia eo.
De baptismo & eius effectu. 187
Literas eo.
Si quis puerum eo.
De quibus eo.
Maiores eo.
Debitum eo.
Licet græcos eo.

C

De constitutionibus. fol. 1
Canonum statuta eo.
Cognoscentes eo.
Translato eo.
Nam concupiscentiam eo.
Ne innitaris 2
Cum omnes eo.
Quæ in ecclesiarum. eo.
Cum accessissent eo.
Cum M. eo.
Ecclesia sanctæ Mariæ 3
Ex literis eo.
Ex parte eo.
Quoniam eo.
De consuetudine. 15
Consuetudines eo.
Ex literis eo.
Ad nostram eo.
Quanto eo.
Cum inter vos eo.
Cum enim eo.
Cum venerabilis 16
Cum dilectus eo.
Cum consuetudinis eo.
Ex parte eo.
Cum tanto. eo.
De corpore vitiatis ordinandis, vel non. 48
De presbytero eo.
Cum de tua eo.
Ex parte eo.
Significauit eo.
Ex parte eo.
Exposuisti nobis eo.
Thomas eo.
De clericis peregri, 49
Tua nos eo.
Inter quatuor eo.
Tuæ fra. eo.
Deo nobis eo.
De causa pos. & proprie. 91
Susceptis eo.
Ad vltimum eo.
Cum ecclesia Sutrina eo.
Cum super. eo.
Pastoralis offi. eo.
Cum dilectus 93
Cum olim quæstio. eo.
In causa eo.
De confessis. 102
Cum monasterium eo.
Cum super eo.
Ex parte. eo.
Lib.6. statuimus. eo.
De confirmatione vtili vel inutili. 142
Si quis eo.
De confirmationibus eo.
Bonæ eo.
Cum dilecta eo.
Ad nostram eo.
Porrecta eo.
Venerabilis eo.
Tua nobis eo.
De cohabi. cle. & mu. 143
Inhibendum eo.
Si quisquam eo.
Clericos eo.
Sicut in subdiaconatu eo.
Super eo eo.
Si autem eo.
Vestra duxit eo.
Tua nos eo.
Nobis 144
Quæstum eo.
De clericis coniuga. 144
Si qui eo.
Sanè eo.
Quod à te eo.
Sanè eo.
Diuersis eo.
Cum olim. 145
Ioannes eo.
Ex parte eo.
De clericis nō residentib. in ecclesia vel prabenda. 145
Non liceat eo.
Ex gestis eo.
Quia non eo.
Relatum eo.
Fraternitati eo.
Conquerente eo.
De cetero eo.
Ex parte eo.
Inter quatuor eo.
Ex tuæ eo.
Tuę eo.
Cum decorem eo.
Ex parte eo.
Cum dilectus eo.
Ad audientiam eo.
Cum ad hoc eo.
Clericos eo.
De clerico ægrorante, vel debilitato. fol. 151.
Cum percussio eo.
Presbyterum eo.
De rectoribus eo.
Tua nos eo.
Ex parte eo.
De concessione prebendæ ecclesię non incautis. fol. 152.
Qui in viuorum eo.
Nulla ecclesiastica eo.
Relatum eo.
Proposuit eo.
Quia diuersitatem 153
Cum nostris eo.
Post electionem 154
Cum super quæstione. eo.
Literas vestras eo.
Ex parte eo.
Constitutus eo.
Dilectus filius eo.
Ex tenore eo.
Accedens eo.
Postulastis eo.
Cum dilecta eo.
Lib.6. Quia cunctis. eo.
De commodato. 160
Cum gratia eo.
De tensibus, & exactionibus, & procurationibus. 183
Sancitum eo.

Omnis

Elenchus Titulorum & Capitulorum.

Omnis eo.
Scientes eo.
Licet eo.
Peruenit eo.
Cum Apostolus eo.
Prohibemus eo.
Præterea eo.
Ecclesijs eo.
Innouamus eo.
Cum clerici eo.
Ea quæ eo.
Significauit eo.
Sopitæ eo.
Grauis 184
Quanto eo.
Cum instantia eo.
Ex parte eo.
Cum olim eo.
Olim causam eo.
Cum venerabilis eo.
Super eo.
Procurationes eo.
Venerabili eo.
Cum canonicis 185
Auctoritate eo.
Lib.6. Romana ecclesia eo.
De capellis monachorum. 150
In ecclesijs eo.
Dilectus eo.
Ex parte eo.
Ad audientiam eo.
De conuersione coniugatorum. 174
Præterea eo.
Verum eo.
Quidam eo.
Cum sis eo.
Coniugatus eo.
Ex publico 175
Vxoratus eo.
Ex parte eo.
Consuluit eo.
Carissimus eo.
Placet eod.
Ex parte eo.
Constitutus eo.
Veniens eo.
Accedens eo.
Significauit eo.
Gaudemus eo.
Dudum eo.
Mulier 176
De conuer. infide. 176
Laudabilem eo.
Ex literis eo.
De consecratione ecclesiæ, vel altaris. 186
De consecratione eo.
Ad hoc eo.
Consuluisti eo.
Cum sicut eo.
A qua eo.
De celebratione missarum, & sacramento Eucharistiæ. 186
Presbyter eo.
Consuluisti eo.
Ex parte vestra eo.
Cum morte eo.
In quadam eo.
Volentes 187
Permittosus
De custodia Eucharistiæ. 188
Statuimus eo.
De clādestina despōsatione 193
Si quis eo.
Quod nobis eo.
Cum inhibitio eo.
De conditionibus appositis in desponsatione. 193
Quicunque eo.
Cum sit proprium eo.
De illis eo.
Verum eo.
Super eo eo.
Per tuas 194
Si conditiones eo.
De coniugio leprosorum. 195
Peruenit eo.
Quoniam eo.
Literas eo.
De coniugio seruorum. 195
Dignum eo.
Proposuit eo.
Licet eo.
Ad nostram eo.
De cognatione spirituali. 195
Vtrum autem eo.
Super eo eo.
Martinus eo.
Contracto eod.
Tua nos. eod.
De cognatione legali. 195
Si qua eod.
De consanguinitate, & affinitate. 195
Ex literis eo.
Super eo eo.
Quod eo.
De infidelibus eo.
Qui circa eo.
Tua nos duxit 196
Non debet eo.
Vir qui eo.
De calumniatoribus. 205
Cum fortius eo.
Cum dilectus eo.
De clericis pugnantibus in duello. 212
Porro eo.
Henricus eo.
De crimine falsi. 214
Falsidicus eo.
Super eo eo.
Ad audientiam eo.
Cura sæpe eo.
Quam grauí eod.
Ad falsariorum eo.
Accedens eo.
Ex conscientia eo.
De collusione detegenda. 214
Scripta eo.
Crimina eod.
Audiuimus eo.
In tantum eo.
De clerico venatore. 215
Episcopum eod.
De clerico percussore. 215
Si quis eod.
Præsentium eo.
Continentiam eod.
De clerico excommunicato deposito ministrante. 215
Si quis episcopus eo.
Si quis presbyter eo.
Latores eo.
Illud eo.
Postulastis eo.
Proposuit eo.
Apostol. Sed. eo.
Si celebrat eo.
De clerico non ordi. mi. 215
Si quis eo.
Ex literis eod.
De clerico per saltū p moto. 216
Continebant eo.
De clericis peregrinātibus, vide de peregrinantibus clericis.

D

De dilationibus. 88
Dilecti eo.
Præterea eo.
Literæ eo.
Exposuit eo.
De dolo & contuma. 98
Ad hęc eo.
Ex literis eo.
Causam eo.
Prout eo.
Finem eo.
Cum dilecti 99
Cum olim eo.
Veritatis eod.
Contingit eo.
Venerabilis eo.
Actor eod.
De deposito. 160
Grauis illa eo.
Bona fides eo.
De decimis primitijs & oblationibus. 170
Decimam eo.
Nouum genus eo.
Ex multiplici eo.
Commissum eo.
Nuncios eo.
Dilecti eo.
Suggestum eod.
Ex parte eo.
Ad audientiam eo.
Quoniam eod.
Parochianos eo.
Ad hoc eo.
De terris eo.
Quamuis eo.
Dum sint homines eo.
Prohibemus eod.
Ad apostolicæ eo.
Non est eod.
Ex transmissa eo.
A nobis 171
Tua eo.
Tua nobis eo.
Ex parte tua eo.
Pastoralis eo.
Cum contingat eo.
Cum in tua eo.
Dudum eo.
In aliquibus 172
Cum non sit eo.
Nuper eo.
Interdicimus eo.
De desponsa. impu. 192
Tua fra. eo.
Vbi non est eo.
Puberes eo.
Literas eo.
Accessit eo.
Continebatur eo.
De illis eo.
A nobis eo.
De illis eo.
Attestationes eo.
Ex literis eo.
Quod pueri eo.
Ad dissoluendum eo.
Tuæ 193
De diuortijs. 199
Quæsiuit eod.
Porro eo.
Significasti eo.
Ex literis eo.
De illa eo.
Quanto eo.
Gaudemus eod.
De donationibus. 163
Fraternitatem eod.
Cæterum eod.
Consultationibus eo.
Per tuas eod.
Cum dilec. eod.
Pastoralis eo.
Inter dilec. eo.
Apostolicæ 164
Propter eo.
De donationibus inter virum & uxorem, & de dote post diuortium restituenda. 199
Significauit eod.
De prudentia eo.
Plerunque eo.
Etsi necesse eo.
Per vestras eo.
Donatio 200
De delictis puerorum. 214
Quæris eo.
Referente 215

E

De electione & electi præte. 19
Nullus eo.
Olim eo.
Postquam eo.
Significasti eo.
Quia diligentia eo.
Licet constituta eo.
Cum in cunctis eo.
Causam contulerunt 20
Nolli eo.
Considerauimus eo.
Suffraganeis eo.
Super eo 21
Cum monasterium eod.
Cum terra eo.
Transmissam eo.
Cum inter R. eo.
Qualiter 22
Cum inter eod.
Cum nobis eod.
Innotuit eod.
Cum inter ea. 23
Dudum conscientias eo.
Bonæ memoriæ Magunt. eod.
Querelam 24
Cum Vintonien sis 25
Per inquisitionem 26
Cum causam eo.
Quod sicut eod.
Audiuis 27
In causis eod.
Cum ecclesia Vulterana 28
Cum dilecti eo.
Cum in iure 29
Venerabilem eo.
Coram eo.
Bonæ memoriæ eo.
Cum ad nostram 30
Officij eo
Illa quotidiana eod.
Scriptum est 31
Ne pro defectu eo.
Quia propter eo.
Quisquis 33
Nihil est eo.
Vt præteritæ eo.
Cum post 34
Constitutus eo.
Ecclesia vestra eod.
Cum in magistrum eod.
Cumana eod.
Sacrosancta eod.
Cum in veteri eod.
Congregato eo.
Dudum ecclesia eo.
In Genesi 36
Massana eod.
Ecclesia vestra eod.
Publicato 37
Si alicuius eo.
Lib.6. His quibus eod.
Lib.6. Statuimus eod.
In electionibus 38
De ætate & qualitate, & ordine præsciendorum. 44
Vt Abbates eo.
Ex ratione eo.
Indecorum eod.
Eam te eo.
Præterea 45
Quæris à nobis eod.
Ad aures eo.

Cum

Universidad de Deusto Biblioteca

Cum bonæ eo.
A multis eo.
Tuam in domino. eo.
Cum contingit eo.
Intelleximus eo.
Accepimus eod.
Cum sit ars artium 46
Quamuis multa eo.
De eo qui mittitur in possessionẽ causa rei seruandæ. 110
Constitutis eo.
Cum sicut eo.
Cum venissent eod.
Si aduersarius eo.
Cum obtinendis 101
De exceptionibus. 119
Denique eo.
A nobis eo.
Cum ecclesiasticæ 120
Pastoralis eo.
Cum inter priorem eo.
Cum venerabilis eo.
Olim 121
Dilecti filij eo.
Apostolicæ eo.
Pia eo.
Dilectæ 122
Significauerunt eo.
Exceptionem eod.
Aduersario tuo eo.
Venerabilem eo.
De emptione & venditio. 160
Placuit eo.
Vt mensuræ eo.
Cum dilecti eo.
Peruenit eo.
Ad nostram eo.
Cum causa 161
Si venditor eo.
De ecclesiis ædificandis vel reparandis. 188
Cum dicat eo.
Ad audientiam nostram eo.
De his eo.
Ad audientiam eo.
De eo qui duxit in matrimonium, quã polluit per adulteriũ. 194
Propositum eod.
Significauit eod.
Super hoc eo.
Ex literarum eo.
Lib. 6. Cum haberet eod.
Significasti eo.
Veniens eo.
Si quis vxorem eo.
De eo qui cognouit consanguineã vxoris suæ. 193
Si quis eo.
Veniens eod.
De illo eo.
Super eo eo.
Discretionem eo.
Fraternitati eod.
Ex literis eod.
Veniens eod.
De eo qui furtiuè ordines recepit. 216
Veniens eod.
Cum S. lator eo.
Innotuit nobis eo.
De excessibus prælatorum. 216
Peruenit eo.
Adhoc eo.
Ad aures nostras eod.
Sanè eo.
Illud eo.
Cum ad quorundam eod.
Sicut vnire eo.
Quamuis sit eod.
Ex literis eo.
Inter dilectos eod.
Accedentibus. 217

Dilecta in Christo eo.
Grauem eo.
Nimis iniqua eo.
Nimis praua eo.
Tanta est clauis eo.
F
De filijs presbyterorum ordinandis, vel non. 46
Vt filij presbyterorum eod.
Ad præsentiam eo.
Præsentium eo.
Conquerente eod.
Veniens eo.
Proposuit 47
Ex transmissa eo.
Constitutus eod.
Ex tua nobis eo.
Quoniam eo.
Ad extirpandas eo.
Ad hoc eo.
Michael presbyter eo.
Literas eo.
Cum decorem eo.
Ad abolendam eo.
Dilecti filij qui eod.
Nimis eod.
De foro competenti. 82
Si quis eo.
Nullus eo.
Sanè eo.
Si quis contra eo.
Si clericus laicum eo.
Ex transmissa eo.
Verum eo.
Cum sit generale eo.
Licet ex suscepto eo.
Ex tenore 83
Si diligenti eo.
Cum contingat eo.
Postulasti eo.
Ex parte B. eo.
Conquestus eo.
Dilecti filij eod.
Significasti 84
Proposuisti eod.
Licet ratione delecti eo.
Romana ecclesia eo.
De ferijs. 89
Omnes eo.
Quoniam eo.
Licet tamen eo.
Capellanus eod.
Conquestus eod.
De fide instrumentorum. 112
Si scripturam eo.
Scripta 113
Ex literis eo.
Accepimus eo.
Contingit eo.
Inter dilectos 114
Quod super his eo.
Pastoralis eo.
Cum dilectus eo.
Cum Ioannes Eremita eod.
Ex parte 115
Cum perpetuis eo.
Imputari eod.
Si cautio eod.
Cum P. tabellio eo.
Si instrumenta eod.
De feudis. 162
Insinuatione eo.
Ex parte eod.
De fideiussoribus. 162
Clericus eod.
Peruenit eod.
Constitutus eod.
Quod quibusdam eod.
Cum pro quo 163
De frigidis & maleficiatis, & impoten. coeundi. 196
Accepisti eo.

Quod sede eo.
Ex literis eo.
Consultationi eod.
Fraternitatis eo.
Literæ 197
De furtis. 212
Qui furatur eod.
Aures eod.
Si quis eo.
Qui cum fure eo.
Ex literis 213
H
De his quæ vi metusve cã fiunt. 73
Actio eo.
Relatum eod.
Abbas eod.
Ad aures nostras eo.
Ad audientiam eo.
Sacris eo.
Cum dilectus eo.
Super eo cod.
De his quæ fiunt a prælatis sine consensu capituli 157
Irrita eo.
Continebatur eod.
Cum nos eod.
Nouit eod.
Quanto eo.
Ea noscitur eod.
Cum Apostolica eod.
Tua nuper eod.
Pastoralis eo.
Etsi eod.
De his quæ fiunt a maiori parte capituli. 158
Cum in cunctis eo.
Quæsiuit eod.
Ex ore eo.
Ex parte eod.
De hæreticis. 208
Dubius eo.
Firmissimè eod.
Fraternitatis eo.
Si quis 209
Sicut ait eo.
Ad Abolendam eo.
Vergentis eo.
Si aduersus eo.
Cum ex iniuncto eo.
Excommunicamus eod.
Excommunicauimus eo.
Absolutos eo.
De homicidio voluntario vel casuali. 210
Si quis eo.
Interfecisti eod.
Si perfodiens eo.
Cum iuramento eo.
Si quis homicida eo.
Sicut dignum eo.
Presbyterum eod.
Continebatur eod.
Lator eod.
Suscepimus 211
Ad audientiam eo.
Dilectus eod.
Ex literis eo.
Significasti eo.
Petrus diaconus eod.
Significasti eo.
Tua nos eo.
Sicut ex literarum eo.
Postulasti eo.
Exhibita eo.
Petitio tua eo.
De in integrum restitutione. 74
Requisiuit eo.
Cum venissent eo.
Auditis eo.
Ex literis eo.
Tum ex eod.

Suscitata 71
Coram eo.
Constitutus 77
Causa eo.
Beneficio eo.
De iudicijs. 80
De quo vult Deo eo.
Decernimus eo.
Quanto eo.
At si clerici eod.
Cæterum eo.
Dilecti eo.
Intelleximus eo.
Clerici eo.
Causam eo.
Cum non ab homine eo.
Quia V. eo.
Cum venissent eo.
Nouit ille eo.
Pastoralis 81
Examinata eo.
Cum deputati eo.
Causam 82
Exhibita eod.
Venerabilis eod.
Significauerunt eo.
Iuris esse. eo.
De iuramento calumniæ. 87
Inhærens. eo.
Literas eo.
In pertractandis 88
Imperatorum eo.
Cæterum eo.
Cum causam eo.
Cum in causa eo.
De iureiurando 117
Ex administrationis eod.
Peruenit eod.
Ego episcopus eod.
Nullus eo.
Debitores eo.
Ad nostram eo.
Si vero eo.
Ex rescripto eo.
Querelam eo.
Tua nos eod.
Cum quidam eo.
Sicut eod.
Veritatis eo.
Verum eo.
Veniens eo.
Breui eo.
Quanto 118
Venientes eo.
Ad nostram eod.
Ad nostram 3. eo.
Ea te eo.
Quintauallis eo.
Tua nos eo.
Quemadmodum eo.
Et si Christus eo.
Sicut nostris 119
Cum contingat eo.
Sicut eo.
Nimis eod.
Petitio eo.
Ex literis eod.
Intellecto eo.
Mulieri eo.
Clericus eod.
Iuramentum eo.
De institutionibus. 151
Non amplius eo.
In ecclesia eo.
Ex frequentibus eod.
Auctoritate eo.
Ad decorem eo.
Cum venissent eo.
Cum ad nostram 152
De iurepatronatus. 180
Peslatum 181
Quicunque eo.

Quoniam

Quoniam eo.
Præterea eo.
Quod autem eo.
Quia clerici eo.
Ex literis eo.
Illud eo.
Querimoniam eo.
Cum laici eo.
Cura eod.
Si vero eo.
Cum secundum eo.
Ex insinuatione eo.
Consuluit 182
Nullus eo.
Significasti eod.
Consultationibus eo.
Suggestum eo.
Relatum eo.
Eam te eo.
Præterea eo.
Cum autem eo.
Nobis eo.
Per vestras eo.
Cum propter eo.
Cum dilectus eo.
Pastoralis eo.
Postulasti eo.
Transmissæ eo.
De immu. eccle. cœmeterij, & rerum ad eas pertinentium. 188
Et in domibus eo.
Peruenit 189
Indicatum eo.
Non minus eo.
Cum ecclesia eo.
Inter alia eo.
Aduersus eo.
Quia plerique eo.
De Iudæis & Saracenis & eorum seruis. 208
Præsenti eo.
Multorum eo.
Ita quorundam eo.
Iudæi eo.
Sicut Iudæi eod.
Quam sit eo.
Significauit eo.
Quod olim eod.
Ad liberandum eo.
De infantibus & languidis expositis. 210
Si à patre eo.
De iniurijs & damno dato. 210
Si rixati eo.
Si læserit eo.
Si egressus eo.
Si quis eod.
Olim eo.
In nostra eo.
Si culpa tua eod.
L
De libelli oblatione. 84
Ignarus eo.
Significantibus 85
Dilecti filij eo.
De litis contestatio. 85
Olim eo.
Exceptionis eod.
Vt lite non cõtestata ne procedat ad testium receptionẽ, vel ad diffinitiuam sententiam. 85
Ad hæc Deus eo.
Accedens 86
Tuæ fraternitatis eo.
Accedens. 2. eo.
Quoniam frequenter eo.
De locato & conducto. 161
Ex rescripto eo.
Vestra eo.
Propter sterilitatem eo.
Potuit eod.
De maioritate & obedientia. 65

Cum certum eo.
Si quis eo.
Legebatur eo.
Omnes clerici eo.
Illud dicimus eo.
Solitæ eo.
Per tuas eod.
Inter quatuor eo.
Quod super 67
Cum in ecclesijs eo.
His quæ pro ecclesia eo.
Dilecta eo.
Dilecti filij eo.
Cum olim eo.
Statuimus eo.
Cum inferior 68
Humilis eo.
De mutuis petitionibus. 85
Ex literis eod.
De matrimonio contracto contra interdictum ecclesiæ. 197
Literæ eo.
Ex literis eo.
De magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. 208
Quoniam eod.
Prohibeas eo.
Quanto eo.
Quia eo.
De maledicis. 215
Innotuit eod.
N
Ne sede vacan. aliquid innouetur. 156
Nouit eo.
Illa 157
Constitutus eo.
Ne clerici vel monachi secularibus negocijs se immi. 189
Multa sunt eo.
Sacerdotibus 190
Non magnopere eo.
Clerici eo.
Secundum eo.
Sicut te eo.
Sententiam sanguinis eo.
Super specula eo.
De natis ex libero uentre. 195
Indecens eo.
Ne prælati uices suas, vel ecclesias sub annuo censu cõcedant. 208
Præterea eo.
Quia in quibusdam eo.
Quoniam enormis eo.
Querelam eo.
De nouis operis nunc. 218
Intelleximus eo.
Cum ex iniuncto eod.
Significantibus eo.
O
De ordinatis ab episcopo qui episcopatui resignauit. 44
Requisiuit eo.
Cum clericus eo.
De ordine cognitionum. 90
Intelleximus eo.
Cum dilectus eod.
Tuam eo.
Super eo.
De obligatis ad ratiocinia. 48
Magnus episcopus eo.
De officio Archid. 49
Vt Archid. eod.
Ea quæ 50
Cum satis eo.
Archidia. eo.
Ad hæc eo.
Significasti eo.
Vt nostrum eod.
Dilecto filio eo.
De offic. Archipresby. 51
Vt Archipresbyter eo.

Ministerium eo.
Officium eo.
Vt singulæ eo.
De offi. Primicerij. 51
Vt Primicerius eo.
De offi. cust. pts. 51
Custos eo.
De offi. Vicarij. 51
Ad audientiam eo.
Prouideas eo.
Ad hoc eo.
Clericos eo.
Tua nobis eo.
Lib. 6. Romana ecclesia eo.
De off. & potestate iudicis delegati. 51
Quia quæsitum eo.
Sanè eo.
Si pro debilitate eo.
De causis. eo.
Præterea eo.
Significasti eo.
Si quando eo.
In literis eo.
Consultationibus 53
Sane eo.
Ex parte eo.
Ex parte tua eo.
Quoniam eo.
Super eo eo.
Causam eo.
Causam quæ eo.
Cum te eo.
Relatum eo.
Ratum eo.
Prudentiam eo.
Cum causa 55
Cum super eo.
Consuluit eo.
Insinuante eo.
Quærenti eo.
Super quæstionum eo.
Pastoralis 57
Ex literis 58
Licet eo.
Cum in iure 59
Cum olim Abbas eo.
Cum olim Magister eo.
Coram dilec. eo.
Cum R. 60
Cum contingat eo.
Venerab. eo.
Significantibus eo.
Suspitionis 61
P. & G. eo.
Cum vigesimum eo.
Vno delegatorum eo.
Quoniam Apostolica eo.
Statuimus eo.
De off. Legati. 62
Cum non eo.
Nisi specialis eo.
Quod translationem eo.
Licet eo
Dilectus eo.
Nouit eo.
Volentes eo.
Excommunicatis eo.
Nemini eo.
De off. ordinarij. 62
Pernitiosam eo.
Si sacerdos 63
Cum ab ecclesiarum eo.
Cum vos eo.
Ex parte tua eo.
Significauit eo.
Quanto 64
Ad reprimendam eo.
Duo simul eo.
Quod sedes eo.
Pastoralis eo.
Licet eo.

Irrefragabili eo.
Quoniam 65
Inter cætera 107
Conquerente eo.
Vt iuxta 66
Dilectus eo.
Graue eo.
His quibus eo.
Lib. 6. Romana ecclesia eo.
De off. iudicis. 66
Ex literis eo.
Iudicis officium eo.
De obseruatione ieiun. 188
Ex parte vestra eo.
P
De postulatione præla. 16
Ad hæc 52
Gratum 17
Bonæ memoriæ: 1. eo.
Bonæ memoriæ. 2. eo.
Postulationem 18
Et si vnanimiter eo.
De pactis. 68
Antigonus eo.
Quod in conuentionibus eo.
Cum pridem eo.
Accepimus eo.
Cum clerici eo.
Plerique eo.
Pactiones eo.
De plus petitionibus. 91
Consilium eo.
De postulando. 69
Clerici eo.
Ex parte 70
Cum sacerdotis eo.
De procuratoribus. 70
Alia quidem eo.
Querelam eo.
Ex insinuatione eo.
In nostra eo.
Tuæ 71
Cum pro causa eo.
Quia in causis eo.
Auditis eo.
Petitio vestra eo.
Accedens 72
Dilectus eo.
Constitutis eo.
Mandato 106
Non iniuste eo.
Consulti eo.
De probationibus. 102
Ex epistolæ eo.
Sicut eo.
Ex literis eo.
Proposuisti eo.
Tertio loco eo.
Iurauit eo.
Post cessionem eo.
In præsentia 103
Licet causam eo.
Per tuas 104
Quoniam contra eo.
Ad nostram eo.
Cum causam eo.
Causam 105
Cum bonæ eo.
De præsumptionibus. 115
Sicut eo.
Afferte 116
Nullus eo.
Nonne eo.
Scribam eo.
Quia verisimile eo.
Illud eo.
Literas eo.
Tertio loco eo.
Literas 2. eo.
Cum in iuuentute eo.
Dudum eo.
De præscriptionibus. 122

Placuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Placuit eo.
Nihil 123
Sanctorum eod.
De quarta eod.
Vigilanti eod.
Ad aures eod.
Cauſam eo.
Illud eo.
Quibuſdam eo.
Ex tranſmiſſa eo.
Accedens eo.
Cum non liceat eo.
Ad audientiam eo.
Auditis eo.
Cum ex officij 124
Si dilegenti eod.
Cum olim eo.
Veniens 125
Quoniam omne eo.
De peregrinatibus clericis. 142
Conquerente eo.
De prebendis & dignitatib. 146
Venuſtus eo.
Non liceat eod.
Ratio eod.
Epiſcopus eo.
Quia multum eod.
Cùm tenemur eo.
Referente eo.
Maioribus eo.
Relatum eo.
Anarituæ eod.
Significatum eo.
De monachis eo.
Præterea eod.
Cum non 147
Cum ſecundum eo.
Inter cætera eo.
Cum iam dubium eod.
Dilectus eod.
Tuæ 148
Niſi eo.
Pro illorum eo.
Accedens eo.
Dilecto eo.
Vacante 149
Dilecto eo.
De multa eo.
Graue 150
Extirpandæ eo.
In Lateranen. eo.
Licet 151
Expoſuiſti eo.
Dilectus eo.
Super eo.
Cum cauſam eo.
Venerabilis eo.
Cum olim eo.
De præcarijs 160
Precariæ eo.
De precarijs eo.
Precarium eo.
De pignoribus & alijs cautionibus. 162
Nullus eo.
Lator eod.
Ex præſentium eo.
Illo vos eod.
Ex literis eo.
Cum contra eod.
Significante eod.
Cum conſtet eo.
De peculio clericorum. 164
Inueſtigandum eod.
Presbyter eod.
Inquirendum eo.
Si quis eod.
De parochijs & alienis parochianis. 169
Ius parochiale eo.
Si epiſcopus eo.
Vt dominicis eo.
Nullus eo.
Super eo eo.
Significauit eo.
De presbytero nõ baptizato. 188
Si quis eo.
Apoſtolicam eo.
Veniens eod.
De priuilegijs & exceſſibus priuilegiatorum. 218
Epiſcopalia eo.
Cum & plantare 219
Dilectis eod.
Ad hæc eo.
Si de terra eo.
Porro eo.
Recepimus eo.
Petentibus eo.
Tuarum eod.
Cum olim eo.
Ex parte Abbatiſſæ eo.
Cum olim Papa eo.
Cum capella 220
Exore eod.
Ex parte eod.
Paſtoralis eo.
Petiſtis 221
Quoniam eo.
Quia circa eo.
Antiqua eod.
Vt priuilegia eo.
Quod vero eo.
Quanto eo.
Ex parte eo.
Quia eo.
In his eo.
Dudum eo.
Quidam 222
Conſultationi eod.
Volentes eod.
De purgatione ca. 222
Nobilis eo.
Si quis eo.
Moniales eo.
Si quis eo.
Quotiens eo.
Nos eo.
Cum P. eo.
Ex tuarum eod.
Inter eo.
Cum in iuuentute eo.
Accedens eo.
Cum dilec. eod.
Accepimus eo.
De purgatione vulgari. 223
Iura eo.
Significantibus eo.
De pœnis. 223
Presbyteri eod.
Licet eo.
Calumniam eod.
Quod in dubijs eo.
Conſtitutus eod.
Super his eo.
Tuam eo
Dilectus 224
Grauem eo.
Lib.6.Romana eo.
De pœnitentijs & remiſ. 224
Manifeſta eo.
Qui presbyterum eo.
Significauit eo.
Quod autem eo.
Quod quidam eod.
Licet eo.
Quæſitum eo.
Officij eo.
Noua eo.
Quod in te eo.
Omnis eo.
Cum infirmitas 225
Cum ex eo eod.
Noſtro eo.
Lib.6.Romana eo.

Q

Qui clerici vel vouẽtes matrim. contrahere poſſunt. 194
Dediacono eod.
Ex literarum eo.
Meminimus eo.
Conſuluit eo.
Veniens eo.
Rurſus eo.
Inſinuante eod.
Qui filij ſint legitimi. 197
Conqueſtus eo.
Cum inter eod.
Tranſmiſſæ eo.
Cauſam quæ eo.
Lator eo.
Tanta eo.
Cauſam quæ eo.
Perlatum 198
Referente eod.
Peruenit eo.
Per tuas eod.
Per vene.f.n. eo.
Ex tenore eo.
Qui matrimonium accuſare poſſunt. 198
Relatum eo.
A nobis eo.
Videtur eo.
Inſuper eod.
Significante eo.
Cum in tua eo.
Quod met. cau. vide de his, quæ vi metuſve cauſa.

R

De reſcriptis. 3
Sicut Romana 4
Ex parte eo.
Cæterum eo.
Inter cætera eo.
Cum ordinem eo.
Eam te 5
Ad aures eod.
Si autem eo.
Ad hæc eo.
Ad audientiam eod.
Ex parte eo.
Scifcitatis 6
Paſtoralis eo.
Sedes 7
Ex tenore eo.
Cum adeo eo.
Cauſam quæ eo.
Conſtitutus eod.
Super literis 8
Edoceri 9
Cum dilecta eo.
Plerunque 10
Cum contingat eo.
Olim eod.
Dilecti filij eod.
Poſtulaſti 11
Nonnulli eo.
Dilectus eo.
Capitulum eod.
Ad audientiam 12
In noſtra eod.
Ex parte decani eo.
Significante eod.
Significauit eod.
Ex inſinuatione eo.
Mandatum 13
Literis eo.
Abbate eod.
Ab excommunicato eod.
Si proponente 14
Quia nonnulli eo.
Lib.6.Cum in multis eo.
Lib.6.Præſenti eo.
Lib.6.Diſpendia eo.
De renunciatione. 89
Cum inter P. eod.
Extranſmiſſa eo.
Super hoc eo.
Admonet 49
In præſentia eo.
Sanè eo.
Quod in dubijs eo
Niſi cum pridem eod.
Poſt tranſlationem 41
Quidam eod.
Veniens eo.
Lectæ 42
Dilecti eo.
De reſtitutione ſpolia. 93
Licet multum eod.
Solicitæ eo.
Accepta eod.
Audita 94
In literis eo.
Item 95
Conquerente eod.
Ex tranſmiſſa eo.
Cum veniſſent eo.
Ex conqueſtione eod.
Grauis eo.
Olim cauſam eo.
Literas 96
Ex parte eo.
Cum ad ſedem 97
Olim 2. eo.
Olim 3. eod.
Sæpe eod.
Piſanis 98
Lib.6.Frequens eo.
De reſtitutione in integrum, vide de in integ.reſti.
De rebus eccleſiæ alienandis, vel non. 159
Non licet eo.
Quires eo.
Conſenſus eo.
Epiſcopi eo.
Nulli eod.
Si quis eo.
Ad aures eod.
Vt ſuper eo.
Ad audientiam eo.
Poſſeſſiones eo.
Ad noſtram eo.
Cum laicis eod.
Lib.6.Dudum. eo.
De rerum permutatione. 161
Si Princeps eod.
Vt commutationes eo.
Mancipia eod.
Iuſtum eo.
Quæſitum eo.
Quæſtiones 162
Cum olim eo.
Cum vniuerſorum eo.
Exhibita eod.
De regul. axibus & tranſeuntibus ad religionem. 172
Nullus eo.
Si quis eo.
Vt clerici eo.
Vidua eod.
Ioannes eo.
Quia eo.
Non eſt nobis eo.
Ad noſtram eod.
Super eo 173
Sanè ſignificatum eo.
Cum virum eod.
Porrectum eod.
Cum ſimus eo.
Sicut tenor eo.
Ad Apoſtolicam eod.
Sicut nobis eo.
Licet quibuſdam eod.
Veniens 174
Conſulti eod.
Poſtulaſti

Poſtulaſti eo.
Ex parte tua eo.
Statuimus eo.
Ne religioſi eo.
De religioſis domibus, ut epiſcopo ſint ſubditæ. 179
Nunc autem eo.
Quia monaſterium eo.
De xenodochiis eo.
Ad hæc eo.
Conſtitutus eo.
Cum venerabilis eo.
Cum dilectus eo.
Ne nimia 180
De reliquiis & veneratione ſanctorum. 183
Audiuimus eo.
De raptoribus, incendiarijs & vſurariis eccleſiarum. 212
De illis eo.
Super eo.
Excommunicationis eo.
In Archiepiſcopatu eo.
Inliteris eo.
Cum cauſa eo.
De regulis iuris. 236
Omnis eo.
Eſtote eo.
Qui ſcandalizauerit eo.
Quodlatenter eo.
Cum in contemplatione eo.
Qui ex timore eo.
Quamuis eo.
Indignum eſt eo.

S

De ſumma Trini. & fide Catholica. 1
Firmiter eo.
Damnamus eo.
De ſupplenda neg. præla. 42
Statuimus eo.
Licut eo.
Sicet eo.
Literas eo.
Dilecto eo.
Romana eo.
Grandi eo.
De ſcrutinio in ordine faciẽdo. 44
Ex parte tua eo.
De ſacra vnctione. 46
Cum veniſſet eo.
De ſacramentis iterandis, vel nõ. 46
Paſtoralis eo.
A nobis eo.
Presbyter eo.
De ſeruis non ordinandis, & eorũ manumiſſione. 47
Inſtruendi eo.
De ſeruorum eo.
De famulis 48
Nullus eo.
Eo libentius eo.
Miramur eo.
Dilectus eo.
De ſyndico. 73
Sicut ſtudij eo.
De ſequeſtrationibus poſſeſſionũ, & fructuum. 101
Ad hoc eo.
Dilectus eo.
Ab eo eo.
De ſententia & re iudicata. 125
Sententia eo.
De cætero 126
Cum aliquibus eo.
Lator eo.
Cum cauſa eo.
Inter cæteras eo.
Tenor eo.
Cum olim eo.
Cum inter eo.
Cauſam quæ eo.
Quod ad conſultationem eo.
Sicut 127
Cum ſuper eo.
Cum Bertoldus 128
In cauſis eo.
Inter 129
Suborta eo.
Cum I. & A. eo.
Cum te ad probandum eo.
Quamuis eo.
Abbate 130
Ad Apoſtolicæ eo.
Cum æterni eo.
Duobus 131
De ſolutionibus. 163
Ad hæc eo.
Si quorum eo.
Odoardus eo.
Is qui eo.
De ſucceſſionib. ab inteſtat. 167
Sed hoc eo.
Sancto eo.
Cum dilectus eo.
De ſepulturis. 167
Nos eo.
Relatum 168
Fraternitatem eo.
De his eo.
Ex parte eo.
Cum liberum eo.
De vxore eo.
Cum ſuper eo.
Certificati eo.
In noſtra 169
Ex parte eo.
Sacris eo.
Abolendæ eo.
Parochiano eo.
De ſtatu monachorum & canonicorum regularium. 177
Theodoſius eo.
Monachi eo.
Recolentes eo.
Super eo.
Quod Dei eo.
Cum ad monaſterium eo.
In ſingulis 178
Ea quæ eo.
De ſpõſalib. & matrimonijs. 190
De Francia eo.
Iuuenis eo.
Ad aud'entiam eo.
De illis eo.
De muliere eo.
Ex literis eo.
Ex parte eo.
Ex literis eo.
Non eſt 191
Præterea eo.
Veniens eo.
Cum locum eo.
Veniens eo.
Commiſſum eo.
Requiſiuit eo.
Cum in Apoſtolica eo.
In præſentia eo.
Inter opera eo.
Ad id eo.
Sicut eo.
Cum apud eo.
Tuæ fraternitatis eo.
Tua nos eo.
Cum in tua eo.
Conſultationi 192
Gemma eo.
Si inter eo.
Adoleſcens eo.
De ſponſa duorum. 193
Duobus eo.
Tua eo.
De ſecundis nuptijs. 200
Dominus eo.
Cum ſecundum eo.
De ſimonia, & ne aliqd pro ſpũlib. exigat, vel promittat 205.
In ordinando eo.
Si quis eo.
Accuſatum eo.
Quotiens eod.
Sicut eo.
Tanta eod.
Non ſatis eo.
Cum in eccleſia eo.
Cum ſit Romana eo.
De hoc eo.
Cum eſſet 206
Nemo eod.
Querelam eo.
Ex diligenti eo.
Et ſi quæſtiones eo.
Veniens eo.
Ex tuæ eod.
Ad noſtram eod.
Matthæus eo.
Ad aures eod.
De regularibus eo.
Ex inſinuatione eo.
Nobis eod.
Dilectus eod.
Dilectus 2. eo.
Licet Hely. eod.
Per tuas eod.
Sicut 207
Tua nos eod.
Per tuas eod.
Conſulere eo.
Sicut eo.
Quoniam eo.
Audiuimus eod.
Ad Apoſtolicam eod.
Ne Dei eo.
Si quis eo.
Mandato eod.
De ſchiſmaticis. 209
Quod à prædeceſſore eo.
Fraternitati 210
De ſortilegijs. 214
Ex tuarum eo.
Eccleſia veſtra eo.
De ſententia excõicationis. 225
Super eo eod.
Monachi eod.
Si vero eo.
Si vero aliquis 226
Non dubium eo.
Mulieres eod.
Porro eo.
Nulli eod.
Parochianos eod.
Ex tenore eo.
De cætero eo.
Ea noſcitur eod.
Cum non ab homine eo.
Cum deſideres eo.
Veniens eod.
Peruenit eod.
Significauit eo.
Tua nos eod.
Ad eminentiam eo.
A nobis eo.
Conqueſti eo.
Perpendimus eo.
Vniuerſitatis eo.
In audientia eod.
Quod de his eo.
Cum pro cauſa 227
A nobis eo.
Nuper eo.
Quod in dubijs. eo.
Inter alia eod.
Cum illorum eod.
De monialibus eod.
Si verè 228
Vt famæ eod.
Contingit eo.
Relatum eo.
Sacris eo.
Per tuas eo.
Si aliquando 229
Officij eo.
Reſponſio eo.
Inquiſitioni eo.
Contingit eo.
In præſentia eo.
Quantæ eo.
Sacro eo.
Nouerit 230
Venerabili eo.
Grauem 231
Cum voluntate eo.
Duobus eod.
Permittimus eo.
Quamuis eod.
Lib.6.Cum medicinalis eo.
Lib.6.Solet. eo.
Lib.6.Statuimus 232
Lib.6.Quia periculoſum eo.
Lib.6.Romana 233
Lib.6.Dilecti filij eo.
Lib.6.Venerabilibus eo.

T

De translatione prælatorum. 38
Cum ex illo eo.
Inter corporalia eo.
Quanto eo.
Licet eo.
De temporibus ordinationum & qualitate ordinandorum. 42
Subdiaconos eo.
Sanè eo.
De eo eod.
Ex tenore eo.
Ad aures 43
Si Archiepiſcopus eo.
Nec epiſcopi eo.
Cum quidam eo.
Cum ſecundum eo.
Ex parte eo.
Quod translationem eo.
Cum in diſtribuendis eo.
Literas eod.
Vel non eſt eod.
Dilectus eod.
Conſultationi 44
Quæſitum eo.
De treuga & pace tenenda. 68
Treugas eod.
Innouamus eo.
De tranſactionibus. 68
Sicut eo.
Statuimus eo.
Contingit 69
Veniens eo.
Conſtitutus eo.
De cætero eo.
Ex literis eo.
Super eo eod.
Præterea quando eod.
Præterea quarto loco eo.
Ex parte tua eod.
De teſtibus & atteſtationib. 105
Placuit eo.
In nomine eo.
Quoniam eo.
In omni negocio eo.
Quotiens eo.
Inſuper eo.
Ex parte eod.
Si qui teſtium eo.
Sicut eo.
Veniens eo.
Cauſam quæ eo.
Cum nuncius 106
Super eo eo.

De

Universidad de Deusto
Biblioteca

Elenchus Titulorum & Capitulorum.

De cætero co.
In causis co.
Cum tu co.
Fraternitatis co.
Intimauit co.
Causam co.
Personas co.
Iudæi co.
Super eo co.
Licet co.
In literis co.
Cum venisset co.
Series 107
Præterea co.
Cum à nobis co.
De testibus co.
Constitutus co.
Præsentium co.
In præsentia co.
Tam literis co.
Cum olim co.
Ex tenore 108
Significauerunt co.
Cum causam co.
Veniens co.
Tuis 109
Dilecto co.
Significauit co.
Cum causa co.
Albericus co.
Cum in tua 110
Constitutis co.
Constitutis 2. co.
Licet ex quadam co.
Per tuas co.
Licet dilectus co.
Præsentata co.
Nuper co.
Venerabili co.
Cum clamor co.
Testimonium eo.
Vltra tertiam 111
Non debet co.
Lib 6. Præsentium co.
Lib. 6. Romana ecclesia 112
De testibus cogendis, vel non. 112
Causam matrimonii co.
Super eo co.
Peruenit co.
Peruenis 2. co.
Cæterum co.
Præterea co.
Super his co.
Cum contra co.
Dilectorum co.
Venerabilis co.
De testamentis & vltimis voluntatibus. 164
Quorundam co.
Quia co.
Nos quidem co.
Indicante co.
Filius co.
Si hæredes co.
Cum in officiis co.
Ad hæc 165
Quia co.
Cum esses co.
Relatum co.
Relatum 2. co.
Cum tibi co.
Officii co.
Requisisti co.
Raynutius co
Tua nobis 166
Raynaldus co.
Ioannes 167
De his co.
De torneamentis. 212
Relictis co.
V
Vt ecclesiastica beneficia sine aliqua diminutione cōferantur. 158
Vt nostrum co.
De uita & honest. clericorū. 143
Vt laici co.
Clerici co.
Vt quisque co.
Si quis co.
Clericis co.
Clericis co.
Monasteria co.
Quoniam co.
Cum ab omni co.
Deus co.
Cum decorem co.
Clerici co.
Et literis co.
Vt lite non contest. require supra lite non contest.
Vt lite pendente nihil innouetur. 101
A memoria co.
Laudabile co.
Ecclesia co.
Ecclesia 2. co.
Dilectus filius co.
De voto & voti redēptione. 176
De peregrinatione co.
Veniens co.
Literarum co.
Scripturæ co.
Licet co.
Magnæ co.
Quod super co.
Ex multa 177
Per tuas co.
Postulastis co.
De vsuris. 213
Plures co.
Quia in omnibus co.
Supereo co.
Cum tu co.
In ciuitate co.
Conquestus co.
Tua nos co.
Consuluit co.
Quia pernitiosum co.
Post miserabilem co.
Tuas dudum co.
Quia frustra co.
Cum in diœcesi 214
Salubriter co.
Michael co.
Nauiganti co.
De verborum significatione. 233
Nam & Rex co.
Nam & ego co.
Intelligentiam co.
Propterea co.
Quamuis co.
Porus co.
Factum co.
Causa co.
In his co.
Olim tibi co.
Cum in partibus co.
Cum tibi co.
Cum clerici co.
Quærenti co.
Quid per nouale co.
Venerabili 234
Ex parte co.
Cum olim co.
Abbate co.
Super 235
Nouimus co.
Dilecto co.
Cum inter co.
Ex parte co.
Ex parte vestra 236
Tua nobis co.
Transmissæ co.
Veniens co.

FINIS.

INDEX
NOVVS ET PECVLIARIS
IN COMMENTARIA INNOCENTII.

Nunc primùm in gratiam iuris studiosorum singulari diligentia collectus.

ABbas non dēt licentiam dare monacho suo arctiorem religionem intrandi. c. dilecti. num. 2. de renunc. folio. 42
Abbas non debet recipere monachum sine literis dimissoriis prioris Abbatis. c. licet quibusdam. num. 5. de regul. & transeunt. ad relig. 173
Abbas non pōt ordinē conferre, nisi sit benedictus. c. statuimus. num. 2. de supplen. negligen. prælat. 42
Abbas potest præscribere iura episcopalia in aliquibus suis cappellis. c. auditis. nu. 3. de præscrip. 124
Abbas per episcopum institutus, quandiu est in monasterio, episcopus est in possessione instituendi. cap. cum venissent. nu. 1. de resti. in integrum. 74
Abbas non tenetur in bonis discretis respondere, nisi de parte sua. c. edoceri eosdem. de rescrip. nu. 5. 9
Abbas confirmatus remouetur propter insufficientiam. c. licet Heli. nu. 2. de simonia. 206
Abbas in his quæ sunt regulæ semper præcedit episcopum. c. quanto deuotio nu. 1. de offi. ordi. 64
Abbas non potest esse testis in causa monasterii, quando in eam constituit procuratorem, & vide in nu. 3. & 4. cap. præsenti. nume. 2. de testibus & attestationibus. 111
Abbas si egerit, an sit necessarius consensus conuentus & econuerso. c. edoceri eosdem. de rescriptis. nume. 3. 9
Abbas vel alius superior non potest agere nomine suo vel monasterii negatoria, vel quasi contra requirentes aliqua iura in suis cappellis, & quæ sit ratio. c. conquerente. num. 2. de offi. ordi. 65
Abbas potest de suo iure compromittere. c. cum tempore. nu. 3. de arbitris 78
Abbas seu collegium habet potestatem concedendi alicui licentiam prædicandi. c. a. excommunicamus. nu. 2. de hæreticis 203
Abbas quo casu possit sine consensu conuentus causas conuentus agere. cap. edoceri eosdem, de rescriptis nume. 6. 9
Abbates & priores conuentuum dicuntur agere nomine alieno & tanquam ministri. c. præsentium. nu. 1. de testib. & attestationibus. 107
Abbas quo casu presbyterum in ecclesia donata instituere possit. ca. in Lateranensi. nume. 3. de præben. & dignit. 150
Abbates tenentur congregationum suarum negotia defendere. c. edoceri eosdem. de rescrip. nu. 21 9
Abbates qui habent populum coguntur venire ad synodum. cap. quod super his. nu. 1. de maio. & obedientia 67
Abbates an possint dimissoriē literas dare. in titu. de clericis peregrin. in princ. nu. 3 49
Abbates & minores iudices non possunt criminales causas clericorum diffinire. c. in Lateranensi. nu. 2. de præben. & dignit. 150
Abbates sine licentia Papæ transire ad aliam dignitatem non possunt, nec debent sine confirmatione ministrare. Limitatur vt hic. cap. cum venerabilis. de consuetud. nu. 1. 16
Abbatis nomen magis est solicitudinis quàm ordinis vel honoris. c. cum in domino. nume. 4 de ætate & qualit. & ordi. præfic. 45
Abbas deiectus videtur, qui ideo iure deiectionis non vtitur, quia suspicatur se posse repelli. cap. auditis. nu. 6. de præscrip. 124
Abbatissa potest suspendere clericos suos ab officio & beneficio. Sed nec excommunicare nec absoluere. c. dilecta filia. nu. 1. de maio. & obed. 67
Absens an semper sit expectandus & quanto tempore. in nume. 2 & 3. cap. ex tuæ. nume. 1. de cler. non residenti. 145
Absentia quælibet an excuset citatum. cap. si aduersarius. sub nume. 3. de eo qui mit. in possess. causa rei seruan. 101
Absens Reipubl. causa quomodo se defendere cogatur. cap. si aduersarius, nu. 3. de eo, qui mit. in possess. causa rei seruan. eo.
Absens an & quando possit restitui. cap. querelam. sub nu. 2. de procurat. 79
Absens ex iusta causa, debet expectari, secus si fraudulenter abest. c. quoniam frequenter. nu. 5 vt lit. non contest. non proced. 87
Absens quando censeatur contumax. c. calumniam. sub nu. 3. de pœnis 223
Absentes si ambo mittant subdelegatos an presens delegatus possit ambos repellere. item si delegatus nolit procedere, an subdelegati poterunt procedere. c. super quæstio. sub num. 9. de offi. & potesta. iudi. delega. 57
Absentes non debent ire, nec dare procuratores, cum timent vim sibi fieri in electione. c. bonæ memoriæ. nu. 1. de electio. & electi. potesta. 23
Absentes qui vocari tenebantur, an ratum habere debeant si præsentes dignum elegerunt. c. ecclesia. nu. 4 de electio. & electi potesta. 34
Absente altera parte in causa appellationis an liceat procedi. c. ex parte abbatissæ. nu. 2. de priuil. & excess. priuil. 219
Absentibus nihil potest præiudicari. c. humilis doctrina. sub nu. 2. de maio. & obed. 68
Abstinere quando liceat ab officiis sacerdotis criminosi. & vide nu. 2. & 3. c. vestra duxit. nu. 1. de cohabi. cleri. & mulie. 143
Abstinendum est non solum à malo, sed etiam à specie mali. c. constitutus. nu. 1. de transact. 69
Absolutio excommunicati inter quas personas fieri debeat, & an vocari debeat ille pro quo est excommunicatus. c. prudentiam. nu. 14. de offi. & potesta. iudi. deleg. 55
Absolutio secundorum iudicum tenet etiam ante terminum si partes consentiant. c. ab excommunicato. de rescrip. nu. 2. 13
Absolutio cum petitur tamen non est necesse vocari excommunicatorem. cap. sacro. nume. 12. de senten. excommu. 130
Absolutio neque condemnatio fit, nisi post litis contesta. c. prout nobis. nu. 2 de dolo & contu. 98
Absolutionem interuenire necesse est ex tot causis, ex quo præcessit excommunicato. cap. cum pro causa. nu. 2 de sen. excom. 227
Absoluere tutius est reum quam ferre sententiam cō firmationis, vel infirmationis, vel etiam absolutionis ab impetitione rei, c. si quis. nu. 5. de confir. vtili vel inuti. 142
Absolutus an possit coram subdelegato agere de iniusta excommunicatione. cap. ad reprimendam malitiam. sub nu. 3. de offi. ordi. 64
Accrescit sæpe aliud alicui propter socium in negotiis coniunctis. c. cum Vintoniensis. nu. 2. de elect. & electi. potesta. 25
Accusatio & adulterii pertinet ad iudicem ecclesiasticum c. ad hæc Deus, num. 3 vt lite non contesta. non proced. 86
Accusatio episcopi quando tractatur necessarii sunt duodecim. episcopi. c. graue. nu. 4. de præben. & dignitat. 150
Accusator & testis potest esse idem in causa matrimoniali. in procem. qui matrimo. accusare possunt. nume. 2. 198
Accusator an & quando potest ab accusatione desistere. c. crimina. sub nu. 1 de collu. deteg. 214
Accusator citari debet antequam absoluatur accusatus. c. licet in beato. num. 3. de accusat. inquisitio. & denunciat. 201
Accusatores in accusatione clericorum debent torqueri. capitul. cum in contemplatione nume. 1. de regu. iur. 236
Accusatus suspenditur ab officio & prohibetur ab ordinibus. in nume. 2. capitul accusatum. nume. 1. de simonia. 205
Accusare an quis possit per rescripta. c. licet in beato. Petro. nu. 1 de accusationibus 101
Acquisita ab ecclesiarum libertis, debent esse ecclesiæ, capitu. de famulis. nu. 1. de seruis non ordi. & eorum manu. 48
Actio quod metus causa, quando habeat locum. cap. super eo. quod sub nu. 3. de his quæ vi metusve causa fiunt. 73
Actio ex empto competit ementi contra eum, qui nomine ecclesiæ, vel ciuitatis vendidit, nisi ecclesia vel ciuitas facta sit locupletior, & quomodo hoc casu actio sit instituenda. c. si quis sub nu. 1. de reb. eccle. alien. vel non. 159
Actio de dolo competit, quando aliquid dolo factum est, & vbi alia actio non competere potest. c. quanto. nu. 1. de priuil. & exces. priuil. 221
Actio nulla producitur ex edicto de matrimonio. cap. cum ex literis. nu. 8. de restit. in integ. 76
Actio non competit per restitutionem in integrum sed iudicis officium Et an in tali officio litis contestatio sit necessaria. c. cum ex literis. nu. 2. de restit. in integrum. 75
Actio qualis competat ratione expensarum. cap. sæpe contingit. sub nu. 1. de appel. 134
Actio an sit simulata necne, si dubitatur, præsumitur simulata. c. ex parte Sub. nu. 2. de alien. iud. mut. causa fact. 77
Actio inepta quando dicatur. c. examinata. num. 3. de iudiciis. 81
Actio vel exceptio rei iudicatæ an detur ex sententia arbitri vel ex compromisso. c. per tuas literas. nu. 2. de arbitris. 78
Actio an ex voluntario iuramento detur secundum canones c. cum venissent. nu. 3. de institut. 151
Actio dicitur esse officium iudicis: Et quæ sit eius vis ac potestas, de offi. iud. c. 2. 66
actio negatoria contra episcopum competit cappellæ pro suis iuribus. ca. conquerente. sub nu. 2. de offi. ordinarii. 65
actio qualis competat Abbati contra requirentes iura aliqua in suis cappellis, & quid in libello petere debeat. c. conquerente. sub nu. 2. de offi. ordi. eo.
actio de iniuriis, vel de feudo in dominum, vel alium commissis, coram domino vel paribus prosequi debet. c. cæterum. nu. 5. de iudiciis. 80
actio quæ sit intentanda contra dominum qui non expectato iudicio parium expoliauit vasallum, & ad quem appellatur in causa huiusmodi feudatariorū. in nu. 3. c. cæterum. nu. 2. de iudiciis. 80
actio furti datur contra consiliatorem furti, si aliàs fur natus non erat. c. querelam. nu. 5. de electio. & electi potesta. 24
actio vi bon. rapt. an competat ei cui abstuli rem meā violenter, cum eam mihi reddere denegaret. c. sicut. nu. 6. de iureiuran. 117
actio an cōtra prohibentem competat, vt remittat prohibitionē c. sanè. nu. 2. de offi. & potest. iudi. deleg. 53
actio ineptè proposita in interdicto spoliatoris an vitiet libellū. c. nuper a nobis. nu. 2. de sen. excom. 227
actio vel contractus competit singulis pro æqualibus partibus, si plures sunt qui agunt vel contrahunt. c. constitutus. sub nu. 3. de religios. domib. 179
actio confessoria & negatoria quando habeat locum. c. abbate sub nu. 1. de verb. signifi. 234
accusare alium nemo cogi potest. cap. illa quotidiana. nu. 6. de electio. & electi potesta. 30
actio in factum ex re iud. dabitur in hæredem ex turbatione defuncti contra quem fuit lata sententia, sed non dabitur ex turbatione hæredis. cap. abbate. nu. 3. de verb. signifi. 235
actionis ineptitudo si a prin. noscitur, debet iudex statim vel assessor lacerare libellum, secus si ab initio nescit. c. examinata. nu. 2. de iudi. 81
actionis falsitas nunquam reddit eam ineptam. c. examinata. sub nu. 3. de iudiciis. eo.
actionis ineptitudo quando admittenda sit c. examinata. sub nu. 2. de iudiciis. eo.
actione vbi quis conuenitur reali, & nomine rei sortitur forum, computandæ sunt dietæ a diœcesi, in qua res est, cum ibi conueniri debeat. Et quid sit dicendum in personali actione. c. dilectus filius. de rescriptis. nu. 1. 11
actione iniuriarum tenetur qui propria temeritate cō trouersiam facit. ca. licet causam. nu. 7. de proba. 104
actiones quæ sunt vniuersales, quæ etiam generales & singulares, habes in nu. 6. & 7. c. conquerente. nu. 5. de offi. ordi. 65
actiones duæ quando alicui competunt de iure communi, vna intentata, potest aliam intentare: & idem sit in pœnalibus actionibus, habes in num. 2. ca. in tantum. nu. 1. de collusione detegenda. 214
actiones an in eodem libello duæ possunt proponi. c. dilectus. nu. 2. de cappel. mona. 180
actiones hæc confes. & nega. competunt etiam possessori eius iure quod petit. c. abbate. num 2. de verb. significat. 235
acta iudicialia vel forensia, an sint communia. c. ex epistola. nu. 3 de probat. 102
actis a tabellione scriptis sine publicatione an credatur. vide in nu. 5. c. Albericus. nu. 4. de testibus & attestationibus. 109
actor excommunicatus an possit causam appellationis prosequi, & quid sit dicendum de procuratore. c. significauerunt. nu. 1. de exceptio. 122
actor cum non probat affirmatiuam, tunc fingitur probata negatiua, & quomodo intelligatur. c. cum contingat. nu. 6. de offi. & potesta. iudi. deleg. 60
actor non exprimit in libello diem vel locum facti contractus. c. abbate. nu. 3. de sen. & re iudi. 235
actor, procurator, & syndicus, licet inter se differant sæpe tamen vnus pro alio ponitur. c. petitio vestra nu. 3. de procuratoribus. 72
actoris tantum probationes admitti debent super violentia. c. super hoc. nu. 8. de renun. 40
actoris probationes sunt admittendæ super implicita assertione. c. super hoc. nu. 1. de renun. 39
actoris & procuratoris differentia quænam sit. c. petitio vestra. nu. 1. de procur. 72
actori conquerenti de aliquo auferente vel turbante iura & seruitute, qualiter consulatur. ca. constitutus. nu. 2. de eo qui mit. in poss. caus. rei ser. 100
actus corporalis necessarius est in acquisitione possessionis. c. in literis. nu. 10. de restit. spol. 95
actus canonici in iudicio peti possunt, quod non est ita de actibus iurisgent. vide in nu. 3. & 4. c. 2. de confir. vtili vel inutili. 142
administratio gñalis ecclesiarū cōmittenda est cū clericis. c. ex eo. nu. 1. de æta. & qual. & or. præfi. 44
administratio an possit esse penes plures præceptores. c. cum deputati. nu. 2. de iudiciis. 81

Universidad de Deusto
Biblioteca

administror an solus possit agere, an vero etiam illi quorū interest. c. olim cām. sub nu. 2. de restit. spo. 95
administratores cæteris que ordinarii ratione casuum emergentium licitè leges transgrediuntur. Limitatur vt hic. c. canonum. de constitu nu. 2. 1
admittendus quis sit ad excipien. c. super his. num 1. de accusationibus 201
admittuntur qui ad accusandum admittuntur etiam ad testificandum. c. cum P. Manconella. nu. 2. de accus. inquisi. & denuncia. 200
admittatur ad exculator in causa criminali & in nu. 3. veniens. nu. 2. de accusa. 201
aduersarius semper est citandus personaliter, siue sit facienda remissio in possessionem, siue diffinitiua sententia ferenda. c. si aduersarius. nu. 1. de eo qui mit. in posses. causa rei seruan. 100
aduersarius imperitis literis, poterit super confirmatione sententiæ agere de infirmatione. ea. cum contingat. nu. 4. de offi. & potesta. iudi. delega. 60
aduersarijs se opponere contra prouisionē delegantis non licet. c. dudū archi. nu 3 de præsumptio 116
aduocato vel medico totius litis vel morbi de salario paciscī quando liceat. c. clerici in subdia. num. 2. de postulando. 70
aduocati ab possint vendere vel donare ius aduocationis. c præterea. nu 1. de iurepatro. 182
aduocati secundum diuersas consuetudines habent plus vel minus honoris & oneris. c. quia clerici nu. 1. de iurepatro 181
adulationem faciens an simoniam committere dicatur. c. tuam in domino. nu. 3. de æta. & qualit. & ordine præficien. 45
adulterium an & quando possit probari per famam. c. præterea. sub nu. 1. de testib. & attestatio. 107
adulterium ad accusandum quis admittitur. & quando possit dimitti coniunx vel non. in nu. 2. c. si seduxerit nu 1. de adulte. & stupro. 212
adultera an & quando possit restitui. c. significan. nu. 1 qui matri. accus. possunt. 198
adulteri cū coram quo iudice ventilari possit, & quæ sit eius pœna. c. tuæ F. & infra. nu. 1. de procur. 71
adultus & discretus quilibet potest eligere sepulturam. c. nos instituta. nu. 1. de sepulturis. 167
ædificatori non licet iura episcopalia minuere. cap. in Lateranen nu. 5 de præben. & dignit. 150
ædictum peremptorium nō est necesse in absentem, qui de contumacia, vel culpa notatus est. c. ex literis. nu. 1. de excef. prælat. 216
æqualitas non solum in quantitate vt non sit maior quantitas dotis, quam donationis, sed etiam in literis ex pacto proueniendis, seruanda est. c. donatio. nu. 1. de donat. inter virum & vxo. 200
ætas quæ sit legitima ad contrahendum. c. continebatur. nu. 2. de despon. impub. 192
agi potest contra agentem possessorio & petitorio. c. ex literis nu. 3. de mutuis pet. 85
agi potest criminaliter vel ciuiliter contra aliquem post confirmationem & concertationē. c. cum olim. nu. 2. de dolo & contu. 99
agi non potest ciuiliter reconueniendo contra agentem criminaliter. c. ex literis. sub num. 3 de mutuis pet. 85
agi in vno eodem libello de pluribus potest. c. querelam. nu. 1. de electio. & electi potesta. 24
agitur non de non commisso nisi ratione connexitatis, vel accessorii. c. ad hoc. nu. 2. de sequestra posses. & fruct. 101
alienatio facta per iudicem cum maiori solennitate & deliberatione fit, quàm quæ extra iudicium. c. nouit. nu. 3. ne sede vacante aliquid innouetur. 156
alienatio voluntaria rei litigiosæ licet prohibeatur, an prohibeatur etiam necessaria. ea. cum M. iocis. de constitu. nu. 10. 2
alienatio omnis interdicitur coadiutori. c. venerabili nu. 3. de offi. & potesta. iudi. deleg. 60
alienatio rerum pupilli facienda quando imminet, si non habet vel habet minus bonum defensorem, bonus ei defensor, vel aduocatus dari debet. c. dudum. nu. 1. de rebus eccle. alien. vel non. 159
alienationis contractus subsistantiam capit ex scripturis. c. dudum. nu. 4. de reb. eccle. alien. vel non. 160
alienatum non est quando dominium apud me nō manet, & alienare quid sit. & nu. 2. c. episcopi. nu. 2. de rebus eccle. alien. vel non. 159
alienator solus principalis tenetur de euictione. ea. si quis. nu. 2. de reb. eccle. alien. vel non. eo.
anathema quid habeat in se virtutis & operationis. c. si quis. nu. 1. de reb. eccle. alien. vel non. eo.
ancilla conquerens de domino non audietur, mercenarius autem sic, c. ex parte. nu. 6. de restit. spol. 97
anima pueri nondum baptizati tria habere dicitur. c. maiores. nu. 1 de baptis. & eius effectu. 187
affinitas vt contrahatur, necesse est vt fiat verisq; commixtio. c. fraternitati. nu. 1. de eo qui cognouit consanguineam vxoris suæ. 195
agens de iuribus ad aliquam domum pertinentibus, sufficit magistrum illius domus agere cap olim causam. nu. 1. de restitu. spol. 95
agens interdicto vnde vi in rem, potest mitti in possessionem causa seruandæ rei. c. constitutis. sub nu. 1. de eo qui mit. in poss. causa rei seruan. 100
ad eius ad destitutionem, instituti debet adijeere causam quare sit minus canonica institutio. c. quia diuersitatem. nu. 2. de concef. præben. 153
agens petitorio. an possit transire ad possessorium. c. pastoralis. sub nu. 1. de causa poss. & propriet. 92
agens quando exceptione dilatoria solutionis sit repellendus. c. pastoralis. nu. 1. de exceptionib. 120
agens per procuratorem difficile auditur appellans. c. querelam. nu. 3. de procur. 70
agens de potestate Papæ vel de sententijs eius, quis cognoscat. c. ex parte. nu. 3. de verb. signifi. 234
agendum quid vbi maior pars, quæ eligit indignum, velit expensas habere, & minor similiter quæ elegit dignum. c. vt præteritæ. nu. 2. de electio. & electi potesta. 33
agendum prius de crimine quàm de proprietate & obedientia. c. in literis. sub nu. 5. de restit. spolia. 94
agendum prius de possessione, quam de crimine. c. in literis. sub nu. 5. de restit. spolia. eo.
agere licet de crimine sacrilegii ciuiliter. c. cum pro causa. nu. 3. de senten excom. 227
agere per procuratorem in causis arduis non cogitur. c. exposuit. nu. 2. de dilationib. 88
agi potest de forma omissa, etiam post confirmationem & consecrationem. c. quod sicut. nu. 10. de electio & electi potesta. 27
agi non potest simul ciuiliter in vna & eadem re. c. ex literis. nu. 2. de mutuis petiti. 85
annalis præscriptio in quibus currat. cap. plerunque contingit. de rescrip. nu. 1. 10
appellatio extra iudicium facta debet prosequi intra annum. intelligitur vt hic. c. constitutus. nu. 1. de appellationibus. 132
appellatio parte absente facta an valeat. c. interposita. sub nu 6. de appellat. 140
appellatio extra iudicium quando sit censenda iusta. in nu 2. c. venerabili. nu. 1. de cēs. exact & proc. 184
appellatio tenet hodie, siue grauamen in iure sit expressum siue non, dumtamen sit probabile. c. pastoralis officij. nu. 1. de appel. 136
appellatio propter iustum metum impressionis inter posita tenet. c. bonæ memoriæ. num. 2. de electio. & electi potesta. 23
appellatio post præstitum iuramentum ad quid valeat. c. dilecti filij. nu. 2. de maio. & obed. 67
appellatio non impedit electionem nisi vera & iusta causa interponatur. cap. gratum. sub nu. 2. de postu. præl it 17
appellatio an sit recipienda nec ne, quomodo fiat notū. c. pastoralis. nu. 4 de offi. & pot. iud. deleg. 58
appellatio non est semper iusta, quia denegatur probatio aliquorum testium. c. ex parte. num. 2. de testibus & attestationibus. 105
appellatio prodest excommunicato, siue bene siue male sit excommunicatus. c. ad reprimendam malitiā. nu. 2. de offi. ordi. 64
appellatio vnius quando prodest alteri. c. vna sententia. nu. 1. de appellat. 140
appellatio capituli quod habet causam, an prosit canonicis vt de cætero contra eos non valeat sententia ferri. c. Romana ecclesia. nu. 3. de sen. exc. 233
appellare ex iusta causa & ex verisimili, an sit idem. c. bonæ memoriæ. nu. 4. de appel. 135
appellatio in quibusdam locum non habet, in quibus supplicatio admittitur. ex literis. sub nu. 3. de restitu. in integrum. 75
appellatio valet quandoque ad hoc ne electio fiat in certo loco, vel certo tempore. c. cum nobis. nu. 1. de electio. & electi potesta. 22
appellatio sicut primo fit a delegato ad Principem, ita etiam a subdelegato fine auditore. c. super quæstionum. nu. 1. de offi. & potesta. iudi. deleg. 57
appellatio ab iustantia iudicij peti potest ante litis contestā. & an iurisdictio reuocetur data iudici per absolutionem. c. consuluit. nu. 1. de offi. & potesta. iudi. delega. 56
appellatio facta extra iudicium an prosit. c. dilectis filiis. nu. 4. de appellat. 136
appellatio fieri debet gradatim, scilicet, ab episcopo ad archiepiscopum, & sic de singulis. ca. Romana ecclesia. nu. 1. de appel. 141
appellationi præsumitur renunciare appellator, nisi intra 30. dies petat apostolos. cap. cordi. nume. 4. de appellat. 140
appellatio in scriptis semper redigi debet, nec est vis, an scriptura sit authentica. in nu. 3. ca. cordi. nu. 2. de appel. eo.
appellatio & suppositio protectioni an per omnia æquiparantur. c. ad audientiam. sub num. 1. de appellationibus. 133
appellatio posterior, an deroget priori. e. dilecto filio. nu. 4 de appel. 138
appellatio ad Papam facta an debeat præferri appellationi ad archiepiscopum factæ. & num. 2. c. si duobus. nu. 1. de appel. 131
appellatio non releuat interdictum. c. ad hæc. nu. 1. de appellat. 133
appellatio per modum querelæ excluditur, per modum vero appellationis videtur querelam renunciasse, & per modum querelæ sententia dicitur nulla, sed per modum appellationis dicitur iniusta. ca. solicitudinem. nu. 6. de appel. 136
appellatio extra iudicium propriè sit a grauamine de futuro, secus autem in iudiciis. c. constitutus. nu. 3. de appel 124
appellatio quid operetur extra iudicium facta. item quæ diuersitas sit inter eum, qui in forma iudicij, & eum qui extra formam procedit. in nu. 2. cum in cunctis. nu. 1. de his quæ fiunt a mero. par. c. 158
appellatio ad essationem processus a d sufficiat. c. cū super nu. 2 de offi. & potesta. iudi. deleg. 55
appellatio generalis admittitur. c. bonæ memoriæ. nu. 1. de appellat. 135
appellationis remotio nihil facit ad sententiam. c. vt debitus. nu. 1. de appel. 137
appellationis decendium a die latæ sententiæ computatur. & quando tempus currere incipiat in præscriptionibus. c. quod ad consultationem. num. 4. de senten & re iudi. 126
appellationis causa debet exprimi cum appellatur. c. audita. nu. 4. de restitu. spol. 94
appellationis causa antequā incipiat, reuocatur quicquid fit post appellationem. c. dilect. nume. 1. de exceptio. 122
appellationis an vera & iusta sit causa, non quæritur in appellationibus extra iudicium factis. c. Romana. nu 7. de appellat. 141
appellationis forma seruanda est in electione. c. auditis. nu 2. de electio. & electi potesta. 27
appellationi priori renunciare videtur, qui stat coram iudice a quo appellauit. c. pastoralis. nu. 6. de offi. & potesta. iudi deleg 58
appellationi si terminus certus non est præfixus, & appellator est absens, licet miserit procuratorem, tamen appellatus præsens semper obtinere debet, vt nullæ litteræ appellationis impetrentur, sed facit ei tari aduersarium. c. cordi. sub nu. 5. de ap. 140
appellationem directè prosequendo non solum quis se iuuare potest, sed etiam excipiendo. ca. dilecti. nu. 3. de appellat. 136
appellatione plebis dignores veniunt, vt senatores. c. fedes Apostolica. de rescrip. nu. 3. 7
Appellans a diffinitiua omnes exceptiones omissas, & etiam propositas, super quibus contra proponentem pronunciatum est, proponere potest, etiam si a die latæ interlocutoriæ effluxerint decem dies. ca. quod ad consultationem. sub num. 4. de senten. & re iudicata. 126
appellans iustam suæ appellat. causam præfigere debet. cap. statuimus. nume. 2. de electio. & electi potesta. 37
appellans an vltra terminum sibi a iure præfixum possit appellantem prosequi. c. statuimus. nu. 9. de electio. & electi potesta. 38
appellans non potest agere de nullitate sententiæ coram iudice appellationis, stante sententiam appellauit. c. dilecto filio. nu. 3 de appellat. 138
appellans, an & quando possit appellanti terminum præfigere, & etiam diminuere. c. ordi. sub num. 5. de appellat. 140
appellans dolosè tenetur ad expensas. c. sæpe contingit. nu. 1. de appellat. 134
appellans ante sententiam nisi vera sit causa expressa, fingitur non appellasse, sed fingitur contumaciter recessisse. capit. interposita. sub numero. 5. de appellat. 140
appellans si petat remitti ad iudicem a quo est appellatum, audiendus est. c. interposita. nu. 4. de ap. eo.
appellans quando vocari debeat. c. sæpe contingit. nu. 4. de appel. 134
appellans post sententiam an sit petenda absolutio, & an sit remittendus. c. ad reprimendam malitiam. nu. 1 de offi. ordi. 64
appellans non solum, sed etiam appellatus potest coram iudice appellationis & coram delegato eius prosequi causam appellationis etiam non expectato mense iuxta finem anni. c. vt nostrum. num. 2. de appellationibus. 137
appellans debet probare propositam legitimam exceptionem. c. dilecto filio. nu. 1 de appella. 138
appellantis interest suam defendere appellationem. c. anditis. nu. 1. de elec. & electi potesta. 27
appellans quando petit absolutionem ad cautelam, & sibi obicitur manifesta offensa, oportet vt probet manifestam offensam per euidentiam facti tantum, & vide in nu. 12. qualiter scilicet probetur manifesta offensa. ca. solet a nonnullis. num. 11. de sentem. excomunic. 232
appellator extra iudicium si impetrat literas super negotio in quo appellauit, non valent literæ nisi super appellatione. c. ex parte. de rescrip. nu. 6. 6
appellator reputatur non appellans, quando appellauit sine scriptis. c. cordi. nu 7. de appellat. 141
appellans nec literas impetrare potest super prosecutione appellationis nec ad quem appellatum est. ca. ex parte. de rescrip. nu. 7. 6
appellans potest appellationem prosequi, dummodo non festinet. c. ex parte. de rescrip. nu. 5. eo
appellatus qui est ante excommunicationem extra iudicium, an possit appellationem prosequi. c. cum inter priorem. nu. 3. de except. 120
appellatus in causa appellationis an semper condemnari debeat in expensis. c. finem nu 5. de dolo & contumacia. 98
appellatus reus, an cogatur scripturam sententiæ exhibere, si actor eam amisit, vel non copiam habuit. c. G perpetuus. de fide instru. 115
Appellatus potest, si vult, quod iudex appel. omissa causa appellationis procedat in principali. c. vt debitus. nu. 1. de his quæ fiunt a mero. par. c. 137
Appellatus an circa finem primi anni, quando vnus mensis tantum restat, possit petere confirmationē suæ sententiæ. c. ex ratione. nu. 2. de appel. 131
Appellatum an sit, vel aliàs dicit appellationem non interpositam iustis de causis, non est excommunic. etiam extra iudicium communicandum. cap. solet a nonnullis. nu. 7. de sen. excom. 232
Appellati non est, sed appellantis eligere iudicem. c. si duobus. nu. 1. de appel. 131
Appellare a sententia nulla licet. c. dilecto filio. nu. 2. de appel. 138
Appellare licet intra 10. dies a sentētia mandati grauato. c. ad aures. nu 2. de temp. ordi. 43
Appellare non licet ab interlocutoria, nisi grauamine affignato. c. quod ad consultationem. nu. 3. de senten. & re iudi. 126
Appellare tertiò in vna causa non licet. cap. cum super. nu. 1. de sen. & re iudic. 127
Appellare viua voce is non potest, quē constat fuisse contumacem. c. cum olim. nu. 3. de dolo & contu. 99
Appellare an magis liceat a iudice quàm ab auditore. c. super quæsti. nu. 3. de offi. & pot. iud. deleg. 57
Appellare vel dissentire vlterius non possunt, cum semel consenserunt. c. super quæstio. num. 5. de offi. & potesta. iudi. deleg. eo.
Appellare non licet nisi a grauamine. ca. super quæst. nu. 8. de offi & potesta. iudi deleg. eo.
Appellare timens, an & quando habeatur pro appellante. c. si iustus. nu. 1. de appel. 140
Appellare in absentia iudicis, an & quando possit. c. si iustus. sub nu. 1. de appel. eo.
Appellare non potest, qui per contumaciam vel negligentiam tempus elabi finit. cap. directè. num. 1. de appella. 133
Appellāti ab interlocutoria, necesse est exprimere causam appell. c. cordi. nu. 1. de appellat. 140
Appellare nō est necesse, si quid extra iudicium fiat. c. cum olim. nu. 4. de causa posseff. & propriet. 93
Appellare & ante sententiam & post, generaliter & liberè secundum antiqua iura vnicuique licet. ca. sicut Romana. de rescrip nu 1. 3
Appellari an possit ex causa suspicionis a iudice delegato vel ordinario. c. cum speciali. nu. 1. de ap. 138
Appellari poterit in his casibus, in quibus de iure licet appellare. etiam non obstante, q; remota sit appellatio. c. sicut Romana. de rescrip. nu. 2. 3
Appellari an possit a iuramento & taxatione expensarum a iudice facta. c. super eo. sub nu. 4. de his, quæ vi metusue causa fiunt. 73
Appellatur ab interlocutoria quæ fertur in iudicio possessorio. c. significauerunt. nu. 1. de testibus & attestationibus. 108
Apostatis de omnibus iuribus suis respondere debemus. e veritatis. nu. 4. de dolo & contu. 99
Apostasia quotuplex sit, & qualiter puniatur apostata. in num. 2. capit. præterea. num 1. de apostā & reite. baptis. 218
Apostolicæ sedi reseruatum est dispensare: episcopus autem commendare potest. ea. dudum. nu. 4. de electio. & electi potesta. 23
Apostatare non dicitur is, qui non est in sacris ordinibus constitutus, & clericatum dimittat. c. tuæ fraternitatis. nu. 1. de apostat. 210
Apostolorum petitio quando habeat locum. ca. cordi. nu. 5. de appel. 140
Arbitri non possunt iudicare post mortem litigatoris. c. ex parte. nu. 2. de arbitris. 78
Arbitratoris dictum an mutetur. ea. Quintauallis. nu. 7. de iureiuran. 118
Arbitrariæ sunt induciæ ad concluden. in causa. ea ad petitionem nu. 4. de accusa. 203
Archid. non potest habere duas ecclesias, nisi cum eo dispensatū sit. c. ex insinuatione. nu. 3. de procu. 70
Archidiaconus, plebanus, vel alius minor episcoporum in monasterio non habet correctionem, vel visitationem, vel iurisdictionem. c. dilecto. num. 5. de offi. archidiac. 50
Archidiaconus an possit agere sine mandato. c. cum olim. nu. 1. de testib. & attesta. 107
Archidiaconus an possit conferre beneficia ad episcopum pertinentia si episcopus est suspensus. ca. quia, sub nu. 4. de concef. præben. 153
Archidiaconus an possit sine episcopo imponere pœnam pro delicto. c. ad hæc nos. nu. 1. de offi. arch. 50
Archidiaconus vel alius platus, an possit ecclesiā vel sibendam cōferre. c. cū satis est. nu. 3. de of. arch. eo.
Archidiaconus curā animarū habet, in non principaliter. c. cum in cunctis. nu. 5. de ele. & electi pti. 19
Archidiaconus non potest de iure præsentatum sibi a patrono sine episcopi licentia in ecclesia instituere. cap in singulis. nume. 4. de tatu mona. & cano. regul. 178
Archidiaconus aliunde eligi non potest, nisi de ecclesia cathedrali: intelligitur tamen vt hic. ea. tua. nu. 1. de his quæ fiunt à præla sine consen. capi. 157
Archidiaconus de iure communi non habet curam animarum, nisi sibi specialiter ab episcopo demandetur. c. cum satis est. nu. 1. de offi. archid. 50
Archidiaconus non potest delinquentem in suo archidiaconatu excommunicare, nisi sit subditus eius. c. cum contingat. nu. 1. de foro competen. 83
Archidiaconi bona ad quem deuoluantur. c. relatum. nu. 1 de testam. 165
Archidiaconi quod officium. cap. ea quæ. nu. 1. de offi. archidiac. 50
Archid. qui iurisdictionem in omnibus monasterijs exercuit, an intelligatur etiam exercere posse in monasterijs de nouo ædificatis. c. dilecto filio. nu 8. de offi. archid. 51
Archiepiscopus an possit cogere subditos suffraganeorum suorum, si pijs negant auxilium perere. c. eum Apostolus nu. 1. de censib. 183
Archiepiscopus postulationes episcoporum admittit: item dispensare potest cum clerico electo qui habuit postulari. c. dilectus filius. nu. 1. de temp ord. 44
Archiepiscopus qui est patronus alicuius dignitatis, mortuo prælato debet habere custodiam bonorum ejus dignitatis. c. vt nostrum. num. 5. vt eccle. benef. sine aliqua diminu. confer. 158
Archiepiscopus ex iuramento non potest agere. c. cum venissent. nu. 2. de institut. 151
Archiepiscopi habēt iurisdictionem in omnibus quæ generaliter tangunt statum totius prouinciæ. c. ex frequentibus. sub nu. 1. de institut. eo.
Archiepiscopi & primatis differētia quo ad iura principalia. c. exposuit. nu. 1. de dilat. 88
Archiepiscopi & præsides prouinciarum vel legati, non poterunt prouidere inferioribus episcopis, vel alijs, quin habeant ita plenam iurisdictionem in suos subditos, sicut ipsi legati. c. dilecto filio. sub nu. 3. de offi. archid. 50
Archiepiscopi & suffraganei consuetudo & pactum impedire non potest non solum procurationem, sed nec eius visitationem, & quæ sit ratio. c venerabili. nu. 6. de censi. exactio. & procura. 184
Archipresbytero cum ecclesia conceditur, quæ sit intra fines sui archipresbyteratus, quid intelligatur concessum. c. pastoralis. nu. 1. de donatio. 163
Archipresbyter subest archidiacono quo ad administrationem, non quo ad ordinem. c. vt archipresbyter. nu. 1. de offi. archipresby. 51
Argumentum per deductionem ad absurdum valet. c. nuper a nobis nu. 4. de senten. excom. 227
Argentarij semper exhibere debent rationes cum. die & consule. c. ex epistolæ nu. 1. de probatio. 102
Arrha & pignus an poterit esse in matrimonio. c. Gemma mulier. nu. 1. de sponsali. & matri. 192
Articulorum & capitulorum probandorum copia, debet dari partibus, & cur id fiat. c. per tuas nobis. nu. 1. de testib. & attestationib 110
Arcta comparatur frigido. c. fraternitatis. nu. 7. de frigid. & maleſi. 197
Arbitrium verbo emologare non sufficit, etiam cum pœna nisi subscribitur. c. per tuas literas. nu. 2. de arbitris. 78
Arbitrium en possit pro parte valere, & pro parte nō, c. cum tempore. nu. 1. de arbitris. eo.
Arbitratio sine iuramento an habeat in se aliquid vti litatis. c. Quintauallis. nu. 2. de iureiur. 118
Arbitrium non valet in libertati contrariis. cap. cum tempo. e. nu. 2. de arbitris. 78
Arbitrii & iudicij differentia. c. cum dilectus filius. nu. 1. de arbitris. eo
Arbiter an possit absoluere præsentem ab instantia propter contumaciam aduersarij. cap. ex parte. sub nu. 1. de arbitris. eo.
Arbitri & arbitratoris differentia. & in nu. 5. c. Quintauallis. nu. 4. de iureiuran. 118
Arbitri an habeant iurisdictionem delegatam, & an ab eis possit appellari. in nu. 2. c. suspicionis causa. nu. 1. de offi. & potesta. iudi. deleg. 61
Arbitri si adiudicent iurisdictionem eis quinon habent, an iterum hoc prætextu audiatur querela. ca. pastoralis. de rescrip. nu. 8. 6
Arbitrator quando & per quæ verba eligatur. capit. Quintauallis. nu. 6. de iureiuran. 118
Arbitratoris dicto stare in actio iniuriarū, an partes cogi possint. c. Quintauallis. sub nu. 3. de iureiu. eo.
Arma vetita an liceat portare causa redemptionis, & an possint vendi. cap. significauit. de Iud. & Sarac. num. 1. 208
Assessor de communi voluntate eligi debet. cap. super quæstio. nu 6. de offi. & potesta. iudi. deleg. 57
Assignatio præben. dicitur esse necessaria post electionem canonici, quæ vero sint necessaria in prælatis. nu. 2. Et quid in habentibus solam temporalium administrationem. in nu 3. c. propoluit. nu. 1. de concef. præben. 152
Assumens quis habitum probationis, an statim prioribus beneficiis renunciare intelligatur. c. ex transmissa. nu. 1. de renuncia. 39
Attestationes & confessiones inter easdem personas & eorum hæredes valent quando ad idem agitur. c. causam quæ. nu 3. de testib. & attestatio. 106
attestationes per iudicem post apertas, non quis potest vlterius producere. c. vltratertium. nu. 2. de testib. & stationibus. 111
attestationes inualidæ quandoque per partium consensum validantur. Fallit vt hic. ca. cum causam. nu. 4. de testib. & attest ir. 108
attestationes ad æternam rei memoriam, an & quando valeant. c. significauit. nu. 2 de testib 109
attestationum & instrumentorum publicatio, qualiter facienda. c. Albericus. nu. 3. de testib. eo.
attestationibus publicatis in causa matrimoniali, iterum super eodem articulo testes recipiuntur. ea. ex literis nu 1. de consang. & affi. 195
attestationibus non solum publicatis sed etiam post sententiam in causa matrimonii auditur. c. attestationes. nu. 1. de def. of. sit. impube. 192
audiendus non est pro quo est excommunicatus, si dicat prius cognoscendum de appel. quàm absoluatur. c. per tuas. nu. 3. de sen. excom. 208
audiendus non est aliquis contra confirmationes Papæ. cap. coram dilecto. nu. 3. de offi. & potesta. iudi. deleg. 59
authentica scriptura quæ dicatur, & quæ publica dicatur, habes in nu. 2. quæ autem priuata in nu. 3. c. si scripturam. nu. 1. de fide instru. 112
authoritas Principis siue legis, ex nudo pacto dat actionem. c. veniens. nu. 1. de transact. 69
authoritate propria quis potest contra illicitum iuramentum venire, neque solum in temerariis, sed & in illicitis iuramentis licet sine authoritate superioris contrauenire, vt in nu. 6. c. venerabilem. nu. 5. de electio. & electi potesta. 20
authoritatibus qui duabus potest procedere, non cogitur alteram eligere. ea. cum ex officij. nume. 3. de præscrip. 124
auxilium partibus litigantibus competit duplex, primum de arbitris, secundum quòd coram iudicibus citantibus excepti, de suis literis non reuocatis pro ponant, & coram eis probent. c. pastoralis de rescriptis. nu 7. 7
auxilium legis frustra expectatur quando in eandem legem commisit. ca. intelleximus. sub nu. 4. de adulte. & stupr. 212

B

Baculo quo vtuntur episcopi, quæ designāt. c. cum veniissent nu. 2. de vnctio. sacra. 46
Baptismi sacramentum in quo consistat. c. literas tuas. nu. 4. de baptis. & eius effectu. 187
Baptismi forma data ab ecclesia, in tantū est seruanda, quòd eam etiam per æquipollentia verba mutare non liceat. ea. si quis puerum. nu. 1. de baptis. & eius effectu. eo.
Baptizans quis in flumine, ea sola aqua quæ corpus tangit est sacramentum. c. literas tuas. num. 4. de baptis. & eius effectu. eo.
Baptizantis & baptizati intentio quamuis impediat sacramentum, non tamen patrinorum intentio vnquam impedit. c. licet Græcos. num. 4. de baptis. & eius effectu. eo.
Baptizatus vt sit aliquis quæ requirantur de necessitate. c. si quis puerum. nu. 8. de bapt. & eius effe. eo.
Baptizatus si petit baptismum, sed tamen non intendebat baptizari, an dicatur esse baptizatus. c. si quis puerum nu. 10. de baptis. & eius effectu. eo.
Bellum mouere, & quando licitum sit, & an requiratur authoritas Principis. c. olim causam. nu 8. de restitspol. 95
Bellum indicere infidelibus & Saracenis an liceat. c. maiores. nu 5. de baptis. & eius effectu. 187
Beneficium alterius fraudulenter recipiens priuatur eo. c. inter cætera. nu. 2. de præben. & dignit. 147
Beneficium modicum habens an teneatur de eo in impetratione alterius beneficii facere mentionem, & quid de habente beneficium sufficiens, & tamen non facit mentionem. est tamen paratus resignare, an valeant literæ. habes in nu 2. c. postulasti. de rescriptis. nu. 1. 11
Beneficium acceptans, an & quando possit pœnitere. c. quia cunctis. sub nu. 12. de concef. præben. 156
Beneficium licet quis non petere possit, tamen potest ea petere, quæ spectant ad beneficium. ea. cum inter. nu. 2. de renun. 39
Beneficij nomine quid comprehendatur. c. cum olim. nu 1. de præben. & dignit. 151
Beneficia omnibus, si quis in excōicatione vel interdicto per annum permanserit, spoliari debet. c. cum bonæ. nu 2. de æta. & qual. & ord. præficien. 45
Beneficia absque pacto aliquo dari debent & renunciari. c. cum inter. nu. 2. de electio. & electi pot. 21
Beneficiati & in minoribus ordinibus constituti, non possunt coram seculari iudice litigare, secus est qui sunt in sacris ordinibus constituti. c. clerici in subdiac. nu. 1. de postulando. 69
Beneplacitum partium non habetur ad inquisitionē, sed ad diffinitionem. c. scriptum est nu. 1. de elect. & electi potesta. 32
Bigamia an & quando excusat, & liberi inde nati an sint legitimi. Et in nu 5. c. cum inhibitio. num. 4. de clandest. desponsat. 193
Bona qui alter ius occupauit an teneatur ad illorum restitutionem cap. sicut dignum. nu. 1. de homicid. volun. vel casuali. 210
Bona malè quæsita an restitui debeant. c. quia plerique. sub nu. 3. de immu. eccle. 189
Bona ingredientis monasterium cui applicentur. c. in

Universidad de Deusto Biblioteca

præsentia.nu.6.de probat. 103
Bona clerici ab intestato defuncti cui obueniant.c.cũ in officiis.nu.5. de testam.& vlt.vol. 165
Bona sua an quis authoritate propria rapere possit. c.olim causam.sub nu.8.de resti.spo. 95
Bonus vel malus quandiu toleratur ab ecclesia contrahit matrimonium spirituale. c.si celebret. nu.4. de cler.excom.depos. minist. 215

C

CAlumniator. puniri pót nó solum in accusatione. sed & in denunciatione,& est grauior pœnitentia calumniantis, quã eius,qui denunciatur.c.2.de calum. 205
cancellarii conscientiæ sufficit ad hoc ne literæ sint falsæ.c.cum dilecta.de rescrip.nu.2. 8
canonicus non debet esse sine præbenda vel beneficio.c.dilectus filius.nu.4.de præb.& digni. 148
canonicus an possit esse quis sine præbẽda. c.dilectus filius.nu.2.de præben.& digni. 147
canonizare quid sit,& quando fiat,& de quo fiat, & à quo fieri debeat.in nu.2.& quid consequatur ecclesia per huiusmodi canonizationem.in nu.2.c.audiuimus. nu. 1.de reliquiis & vener.san. 188
canonicatus quando vacet vel desinat.c.dilecto filio. nu.3.de præben & dignit. 148
canonicatus & præben iure connexa sunt.c. dilectus filius.nu.2.de præben.& dignit. eod.
canonica quid sit,& quid præbenda.c. cum M.sociis. de constitu.nu.2. 2
canonicam institutionem cum quis probare non valet,iudex pronunciat eam non canonicam, & non debere permanere ratam. c.ex insinuatione. nu.4. de procuratoribus. 70
canonicorum vbi numerus est præfinitus,& præbendæ non sunt distinctæ,habebunt canonici vltra numerum recepti partem de victualib. quæ in mensa veniunt.c.dilectus filius nu.5.de præb.& dig. 148
canonica portio quæ dicatur & quot modis dicatur. Et quomodo libellus sit formandus. ca. certificari nu.1.de sepulturis. 168
canonica denunciatio non solum habet locum in criminibus perpetratis,sed etiam perpetrandis. capi. nouit ille.sub nu.4.de iudiciis. 80
canonica infamia per pœnitentiam tollitur. ca.testimonium.nu.1.de testib.& attestatio. 110
canonici scire debent literas,& seruire Deo in ordinibus suis,& in officiis.c.in ecclesia.nume.1 de institutio. 151
canonici si excommunicati vel suspensi eligant, licet tolerentur,potest tamen excipi contra eorum personas.c.cum dilectus filius.de consue.nu.5. 16
canonici an deposito episcopo eligante antequã recipiens literas restitutionis ipsius mittat, valeat electio.c.innotuit.nu.5 de elec.& electi pote. 22
canonũ conditori, & creatoris vicario subdita est omnis creatura.c.canonum.de consti.nu.1. 1
capitulum facit , quod à maiori parte fieri dicitur.c. ecclesia.nu.7.de elect.& electi potesta. 34
capitulo si mandaretur q illum cui Papa contulerat præbendam reciperet in canonicum,quilibet tenetur recipere etiam si capitulum contradicat.c. cum te.de rescrip.nu.9. 5
capituli maior pars cum episcopo pro vtilitate ecclesiæ potest aliquid statuere de reb.ecclesiæ singulariter & specialiter ad quemlibet canonicorum pertinentib.cap.ex parte nu.1.de his quæ fiunt à maiori parte capit. 153
capitulum,pastoralis,in quib.locum habeat c.pastoralis.de rescrip.nu.1. 6
capitulum cui spectat de iure cõi electio,si eligat antequam Papa , & Papa similiter ad quem spectat de plenitudine potestatis,postea eligat, debet electio capituli confirmari cum sit canonica, & suam cessare,factam ex plenitudine potestatis. ca. innotuit,nu.6.de electio.& electi potesta. 22
capitulum nolens subire laborem contradicendi, nõ imprudenter faciet recipiendo omnes in canonicos de quibus ei scriptum est à Papa. c. mandatum apostolicum.de rescri. nu 5. 13
capitulum potest iura episcopatus prosequi , quando in præiudicium episcopatus aliquid facit capitulũ. c.dilecti filij.nu.1 de maiori.& obe. 67
capitulum , cum contingat. in quo casu non habeat locum.ca.cum contingat.de rescri.nu.1. 10
capitulum est iudex non tantum singuli canonici. c. irrefragabili.nu.1.de offi.ordina. 64
Capitulum an & quando habeat potestatem & iurisdictionem mortuo episcopo.c. his quæ pro ecclesia.nu.1.de maio & obed. 67
capituli potestas cessat,ubi primum nouus episcopus factus est.c.eam te.de rescrip.nu.5. 5
capitulum vt possit expensas petere quæ requirãtur. c.ut præteritæ.nu 3.de electio.& electi pot. 33
capitulum potest locum aliquem interdicto supponere.c.cum inter vos.de consue.nu.1. 15
capitulum non potest de criminibus vel aliis defectibus opponere contra præsentatores literarum.cap. mandatum apostolicum.de rescrip.nu.7. 13
capitulum si alienationi vel cuipiam contractui consentit,an possint aliqui resistere, c.bonæ memoriæ, nu.8.de postula.præla. 18
carnalis copula an per confessionem cum fama probetur.c.tertio loco.nu.1.de præsum. 126
capitula Cathedralium ecclesiarum quando vocanda sint ad concilium prouinciale.c.graue. nu. 3.de præben.& dignitat. 150
Cassari post appellationem non debent, quæ ad processum minimè spectant.c.dudum.nu.6.de elect. & electi potesta. 23
castitas quare maior exigitur in vxore quàm in viro. c.debitum.nu.3.de biga. 49
castra noua non licet facere cum alterius iniuria & æmulatione,nec licet vetera incastellare,quæ prohibantur habitata.c.Pisanis.sub nu. 2. de restitutio spoliato. 98
casus fortuitus quando noceat conductori. c. propter sterilit.sub nu.2.de locato & conducto. 161
casus in quib.sola scientia sine citatione sufficit.cap. quamuis.nu 4.de senten.& re iudi. 129
causa & res vniuersaliter in actionibus vniuersalibus debent exprimi.c.conquerente. sub nu. 5.de offic. ordina. 65
causa verisimilis quæ dicatur,& quæ probabilis.c.bonæ memoriæ.nu.3.de appe. 135
causa est adiiciẽda in libello quare aliquid petitur. c.cum ecclesia.nu.7.de cau.pos.& proprie. 92
causa simpliciter committitur,& finita lite super possessione poterit cognoscere de petitorio.c. ad hoc. nu.1.de sequest.posses.& fruct. 101
causam exprimere ante sentẽtiam necesse est.c. quod ad consultationem.nu.2.de sen.& re iud. 126
causa est potior possidentis in turpi causa. c.intelleximus.nu.2.de adulteriis & stupro. 212
causa principalis & appellationis coram diuersis iudicib.quo casu simul agi possit.c.statuimus. num.3.de electio.& electi potesta. 37
causa si pluribus est commissa , an possint cæteri vno absente seu mortuo procedere.c. Raynaldus. num. 1.de testamen. 166
Causa appellationis rationabilis extra iudiciũ emissæ non cassat quod ante appellationem factum est. c.constitutis nu.2 de appel. 134
causa appellationis debet præcedere cãm principalẽ. c.prælatorum.sub nu.2.de accu.inqui. 205
causarum genera tria sunt,ciuilis, criminalis & spiritualis.c.crimina.nu.1.de collus detegen. 214
causa probabilis & verisimilis,an post appellationem possit reduci ad statum temporis appellationis. c. bonæ memoriæ.sub nu.3.de appel. 135
causa natalium coram iudice ecclesiastico tractanda est.c.cum dilectus.nu.1.de ordi.cog 1. 90
causa & impedimenta quo minus quis suum appellationem prosequi possit.c. ex ratione.sub num.2 de appellatio. 131
cautione de rato ad interesse an agi possit.c.coram dilecto.nu.1.de offi.& potesta.iud.deleg. 59
cautio de rato quando habeat locum. c. quoniam.nu. 7.de probatio. 104
Cautio de restituendo vsuras an sufficiat. c.quia frustra.nu 1.de vsuris. 213
cautela pro iudicib.in assignatione termini ad producendum testes.c.constitutus.nu.2.de procu. 72
celebrare vel prædicare an in aliena diœcesi liceat. c. ex tuarum nu 1.de auth & vsu pallii. 39
celebrat quilibet celebrantium, licet vnus specialiter celebrat.c.quod sicut.nu.12 de electio.& electi potestate. 27
censum imponere in signum deuotionis & memoriã beneficiorum licet.c.constitutus.nu. 1.de religio. domib. 179
censum constituere perpetuum ecclesiæ an liceat.ca. de cætero.nu.5.de transact. 69
census quando possit augeri.c.prohibemus.num.1.de censib.exact.& procu. 183
cessio actionis si in vltima voluntate fit,tenet,cap.ex parte Sabi.nu.1.de aliena.iudic. mutandi causa facta. 77
characte quid sit.capit.literas tuas.nu.3.de baptis.& eius effectu. 187
christus sub specie panis & vini integer est.c.cũ Marthæ.nu.3.de celeb.mis. 186
christianus fieri nullus est compellendus. c. maiores. nu 3.de bapt.& eius effect. 187
christianus an liceat inuadere loca, quæ tenent infideles,vel quæ sua sunt.c.quod super. nu.1.de voto & voti redemptio. 176
christianus iurans per Deos alienos peccat. cap . & si Christus.nu. 2.de iureiu. 118
chrismaticus sine dispensatione eligi non pót. c.quia diligentia.nu.1.de electio.& electi potesta. 19
chrismate baptizare, & consecrare eiusdem iuris sunt, & qui est in possessione vnius & alterius præsumitur, nisi contrarium probetur: ut autem præsumatur necessarium est, quòd parochia sua sit in eius diœcesi c.nunc autem.nu.3 de religiosi.domib.179
cimiterium circa ecclesiam esse debet. cap.abolendę. nu.2.de sepulturis. 169
circunstantiæ excusantes maleficium,an omnes specificare & notas esse oportet. ca. tua nos.sub nu 6. de cohabi.cleri.& mulier. 144
citatus qui non comparuit,qualiter contra accusat vt sit procedendum,& in nu.10 c.tua nos.nu 7.de cohabi.cleri.& mulie. eod.
citatus an & quando comparere et respõdere debeat c.præterea.sub nu.1.de dilationib. 88
citatio in causa appellationis quando sit necessaria. c.cordi sub nu.7.de appel. 142
citatum ad vnum certum diem , ad quam vsque horã expectari oporteat,et an ad hoc tres citationes requirantur. uide in nu.4.et 5.c cum nobis.de electio. et electi potesta. 22
citatio quę continere debeat ad hoc, ut citatus cogatur se præsentare.c.præterea.sub nu.1.de dila. 80
citatus non tenetur comparere , nisi cõstet esse de iurisdictione citantis.c.Romana.nu.2.de appe. 141
citatio ad domum non sufficit ut fiat venditio nisi lateat.c.si aduersarius.nu. 5.de eo qui mit. in posses. causa rei ser. 102
citatio a iudice appellationis facta in causa principali an valeat,si non est facta mentio de appellatione in citatione.c.prælatorum.sub nu.2.de accusat et inquisitio. 205
citandus ubi est is,cuius domicilium ignoratur,quid agendum.c.si aduersarius nume.6. de eo qui mit.in possess.causa rei seruan. 101
cistercienses non possunt trahi ad iudicium per literas,nisi de ipsorum ordine fecerint mentionem.ca. cum ordinem de rescrip.nu.1. 4
citationem solenniter edi et publicè publicari sufficit.c.ad hæc,nu.6.de postula prælat. 16
citatus in quibus casibus non teneatur comparere. c. præterea.nu.3.de dilationibus. 88
citatus etiam post terminum comparere debet,ut dicat excusationem.c.cum dilectus. nu. 1.de dolo et contuma. 98
citatio non est necessaria quando petitur electio confirmationis ad hoc quòd confirmetur c. nihil. nu. 2.de electio.et electi potesta. 33
citatio ad domum facta quibus casibus non sufficit, vt fiat uenditio nisi lateat.c.si aduersarius. nu.4.de eo qui mit.in pos.causa rei ser. 101
citatoriæ induciæ dantur parte absente.cap.præterea. nu.1.de dila. 88
Citationes quãdo requirantur tres nec sufficiat vna. c.ad petitionem.nu.3.de accusa. 203
citatus ad testes recipiendos vel alium articulum spiritualem,licet sit contumax,nihilominus tamẽ postea ad articulos,vel ad sentẽtiã vocandus est.c. ecclesia.sub nu.1.de electio et electi potesta. 36
citatus non cogetur venire,si in citatione mala causa exprimitur ,uel si sciat concilium conuocari propter malam causam,cui tamen si præsens esset contradicere non auderet.c.quod super his. nume.2.de maio.et obe. 67
citatio ad domum an et quando sufficiat ad hoc , ut procedatur ad diffinitiuam sententiam contra aliquem etiam in casibus , in quibus proceditur lite non contesta.et nu.4.c si aduersarius. sub nu. 3. de eo qui mit.in pos.causa rei seruan. 101
clausula hæc sicut de iure procedendum fuerit procedatur,quomodo intelligenda.c. statuimus. nu. 1 de electio.et electi potesta. 38
clausula,remitto vnum annum de penitentia tibi iniuncta,quid significat.c.quod autem. nu.3.de pœn. et remis. 214
clausula generali adiecta mentione facta de procuratorib.cõprehendunt iurisdõ, correctio et reformatio tanq paria.c.dilecto filio.nu.1.de offi.arch. 50
clericus coniugatus debet tonsuram ferre.c.clericus. nu.1.de uita et hone.cleri. 143
clericus an et quando possit ducere uxorem. ibi. sub nume.2. 2
cleric⁹ secularis nõ p̃t mouere pegrinationẽ sine licẽtia p̃lati c.scripturæ.nu.3.de voto et uoti.redẽ. 176
clericus an possit esse præpositus in bello. c. sententiam nu.2.ne cler.uel mona. 190
clericus alterius diœce.cum confirmatur,oportet habere permissionem.c.clericos.nu.2. de clericis nõ residentibus. 145
clerici an et quando torqueri possint. c. cum in contemplatione.de regu iur.nu.1. 236
clerici non debent capi , uel conueniri a secularibus iudicib.c.sacerdotib.nu.1.ne cleri.uel monachi secularib.negot.se immis. 190
clerici non possunt publica vectigalia conducere. c. magnus epis.nu.4.de obli.ad ratio. 48
clericus an peccet , qui dum est in officiis alio mentem habet.c.uolentes.nu.3.de celebra.mis. 186
clerici cuiuslibet ecclesiæ tenentur soluere decimas personales.c.nouum genus.nu 2.de decimis. 170
clerico non solùm sed etiam laico se tueri licet , etiã si iudex suus ordinarius nõ seruato iudiciario ordine iniuriatur sibi in rebus,uel personale. c. dilecto filio.nu.1.de sen excom. 233
clerici an possint prorogare iurisdictionem iudicis laici etiam consentiente Episcopo, et quid iuris sit in iudice ecclesiastico non ordinario. ca. de causis.sub nu.1.de offi.et pote.iud.deleg. 52
clericis an liceat mouere bellum.et uide in nu.8.cap. olim causam.nu.7.de resti.spo. 96
clericus non est irregularis si pugnet contra raptores ad sui,uel laicorum defensionem. cap.olim causam. nu.9.de restitu.spo. 96
clericus potest pro quolibet peccato deponi.c.ad Apostolicæ

stolicæ.numero 4.de senten.& re iudi. 130
Clericum excommunicatum percutiens an incidat in canonem.c.si verò nu.3.de senten excom. 229
Clericus quilibet potest possidere & præscribere ius excommunicandi.c olim.nu.1.de restitu.spol. 97
Clerici dicuntur immunes esse ab omni exactione secularium personarum. & in nu.5.& 6.c non minus.nu.1.de immunit.eccle. 189
Clerico non licet ferre testimonium in causa criminali.c.tua nos.nu.6.de homic.volũt.& casuali 211
Clericũ si quis in bello,vel insultu percutiat, dicitur excõmunicatus.c.si verò.nu.2 de sen.excom. 225
Clericus quilibet potest capere clericum seruientem sibi.c vt famæ.nu.4. de senten.excom. 228
Clericus pro hæresi depositus statim est relinquendus seculari potestati.c.excommunicamus.nu.1.de hæreticis. 209
Clerico quando liceat pacisci super beneficio.c. de cætero.nu 3.de transact. 69
Clerici an debeant soluere prębendas ecclesijs in quibus audiunt diuina officia.c.nouum genus.sub nu. 3.de decimis. 170
Clericis an liceat Iuris scientiam , seu quamlibet aliam , fidei cognitioni præponere.c.firmiter.de sum. Trini.nu.5. 1
Clerici cur prohibeantur esse chirurgici.cap.sententiam.nu 3.ne clerici vel mona. 109
Clerici hæres tenetur compensare omne damnum illatum ei à clerico.c.cum in officiis.nu 7. de testamen.& vltim. volunt. 164
Clerici incogniti an sint permittendi celebrare: & an episcopus possit in hoc dispensare.c. tua nos duxit.nu.2.de clericis peregrinis. 49
Clerici ciuitatis , vel castri an faciant collegium. capitul.dilecta in Christo.nu.9.de exces.præl.219
Clericus quilibet etiam non consecratus,tenetur dicere diuina officia,vel ea audire Excusantur autẽ infirmi.in nu.2 c.presbyter.nu.1 de celeb.mis.186
Clericis vel ecclesijs , siue diuitibus siue pauperibus existentibus,decimæ integræ eis soluendæ sunt de omnibus,quæ proueniunt de terra,siue de animalibus, siue operatura manuum.& in nu.2.c.significauit.nu.1.de parochijs & alien.parochian. 169
Clericus secularis esse non potest clericus in monasterio.cap. cum causam.nume.2.de electio.& electi potestate. 26
Clericis ob paupertatem non valentibus studio vacare an sufficiat scire,sicut simplicibus laicis : & in quibus casibus non excusentur.c. firmiter. de sum. Trinit. nu 4. 1
Clerico propriè crimen non obiicitur , sed contra laicum qui eum produxit c.verùm.sub nu.3. de foro competen. 82
Clericos de iure Imperatoris quis exemit.c si quis. nu.1. de maio. & obed. 66
Clericus quando possit ducere vxorem.cap.clericus. sub nu.1. de vita & honest. cleri. 143
Clericus potest testari de his,quæ per artificium seu doctrinam acquisiuit.c.cum in officiis nume.4. de testam.& vltim.volunt. 164
Clerici simplices an in generali clausula comprehendantur.c.sedes Apostolica,de rescri.nu 1. 7
Clericus ab alio iudice detentus , ita vt seruitium suum ecclesiæ debitum non possit præstare,an decanus possit illum petere.c.dilectis filiis.nu.1.de appellatio. 136
Clerici an possint ire ad iudicium seculare consentiente prælato , & an in arbitros compromittere possunt.c.contingit.sub nu 1.de arbitris. 78
Clerici per fratres instituuntur in ecclesijs exemptis,in non exemptis autẽ non.c.veniens & infra. nu.8. de verb.signifi. 236
Clerici conueniri possunt coram domino feudi.c ex parte.nu 3.de foro compe. 33
Clerici possunt pro suis præbendis agere & conueniri.c.ex literis.nu.1.de probatio. 102
Clericus non solùm sed etiam laicus admittitur ad excipien.de crimine contra electum , siue confirmatum.cap. super his.nume.7. d accus.inquisi.& denun. 201
Collegium an constituatur per aliquam societatem. & vide in nu.7. & 8.cap.dilecta in Cristo.nu.6 de exces.præla. 217
Collegia an fieri valeant absque senatusconsul.,vel Principis auctoritate & quæ collegia dicantur voluntaria.in nu.4 & quæ sint personalia , vel realia. in nu 5.cap. dilecta in Christo.nume.3 de exces. prælatorum. eo.
Collegium, vel alius conuentus an possit per alium iurare.cap.præsentium.sub nu.5.de testib.& attestationibus. 111
Collator potest assistere ei,cui contulit.c.dilectus filius.nu.3. de preben.& dignit. 147
Collatio facta tenet ab eo ad quem pertinet, etiam si ex iusta causa appellaretur.c.dudum.nu.5.de electio. & electi potesta. 23
Collatio in omni electione est necessaria,& ea plenè facienda est,vt nu.2.& quid agẽdum , vbi in ea oritur dubium,vel non oritur: vide etiam in nu.3.c. in Genesi.nu.1. de electio.& electi potesta. 36
Collatio alicuius capituli non tenet, si est facta contra auctoritatem Papæ,vbi scilicet Papa hãc præbendam huius capituli dederit alteri.c.inter cætera.sub nu.3 de præben.& dignit. 147
Collator beneficii stellionatus crimine tenetur,qui sine causa noluit implere mandatum Papæ in prȩiudicium impetrantis literas. c. dilectus filius.nu. 5.de præben.& dignit. eo.
Collatio an teneat , si impetrans bona fide tempore impetrati rescripti est incapax beneficii.c.cum nostris.sub nu.3.de conces.præben. 153
Collatio prębendarum quando pertinet ad episcopum,non debet scribi capitulo,sed episcopo vt aliquem recipiat c.eam te.de rescriptis.nu.1. 5
Coactio sola sufficit.vt matrimonium secundum impediat.c.veniens.nu 1.de sponsalib.& matri. 191
Coacti in monasterio missi an possint exire ante pubertatem , & quanto tempore fiat eis præiudiciũ, si tacent.nume.3.& 4.cap.si quis,nu.2.de regula.& transeun. ad religio. 172
Cogendus non est quis aliquid soluere pro ecclesiasticis sacramentis.& in nu.2.& quando ad hoc agi possit,habes in nu.3.& 4.c.ad Apostolicam.num. 1.de simonia. 207
Coronationis in actu vt inquiratur de vita & morib coronandi,ita etiam cõtra eum excipi potest c venerabilem.nu.1.de electio.& electi potesta.29
Cognitio causæ præmitti debet, quando in corporalibus recuperandæ possessionis agitur possessorio. c.bonæ memoriæ.nu. 6. de postula.præla. 17
Cognitio summaria an semper sit necessaria. cap.veniens.nu.2 de testib.& attestationib. 105
Cognitione procedi potest contra appellantem extraiudicium c.ad audientiam.nu.1.de appel. 133
Cognitio causæ an sit necessaria in ferenda sententia in causa excommunicationis. c. quoniam. sub nu.5 de offi. & potesta.iudi deleg. 53
Cognitio summaria non est semper de necessitate, neque de substantialibus executoriis mandati.c. proposuit.nu.5.de conces. 152
Cognitio sententiæ latæ per falsa instrumenta , vel falsos testes spectat ad eum qui delegauit.c.de cætero nu.2.de sen. & re iudi. 126
Cognitio sola non sufficit ad hoc , vt sit matrimonium.c.continebatur.nu.3.de despon.impube.192
Coloni,conductores,& alii pensionarii,an & quando teneantur soluere decimas. c. à nobis. nu.1.de decimis. 171
Colonus si possessionẽ interuertat , datur interdictũ vnde vi c.bonæ memoriæ.nu.4.de postu.præal.17
Commatrem an quis in vxorem ducere possit cap. Martinus.nu.1. de cogna.spiri. 195
Commaternitas quæ impediat matrimonium.cap. Martinus.nu. 2. de cogna spiri. eo.
Communicare non debet quis de pane,quamuis nõ possit habere hostiam consecratam. c. quod in te. nu.1.de pœni. & remis. 224
Communicans & celebrans excommunicato, an ipso iure sit suspensus & irregularis.cap.tanta est.sub nu 5.de excessib. prælat. 218
Communicans excommunicato an semper incurrat irregularitatem & in nu 6.& 7.c. si celebret nu. 1. de cler.excom. deposito ministrante. 215
Communio quæ fit inter episcopum vel ecclesiam. c.requisisti.nu 3.de testam. 165
Compromissum ecclesiæ an & quando valeat.capit. cum tempore. sub nu.1.de arbit. 78
Committens simpliciter vices suas, totum committere videtur.cap.super quæstio.nu.6.de offi. & potesta.iudi.deleg. 57
Compromissum non valet in duos , vt possint indeterminatè eligere tertium , secus si certam personam.c. innotuit.nu.3. de arbitris. 79
Compromitti de rebus spiritualibus in laicum non potest.c.contingit. nu.1. de arbitris. 78
Compromissum factum absque consilio consiliariorum reprehensibile est. c. cum in vet. nu.3.de electio. & electi potesta. 35
Compromissum fieri non potest vno solo cõtradicente.c.scriptum est.nu.2.de elec.& electi potesta. 31
Committens simpliciter vices suas totum committere videtur.c.venerabili.nu.3. de offi. & potesta.iudi.deleg. 60
Commissio fieri non debet clericis plebium Lombardiæ.c præsenti decreto.de resceri.nu.2. 14
Compromissum super re spirituali fit in laicum auctor.iudicis delegati.c.pertuas.nu.5.de arbi. 78
Commendatarius liberiorem haber administrationem in ecclesia quàm procurator. c. si constiterit. nu.4 de accusa.inquisi.& denun. 200
Commendatitias literas quisquam possit concedere.in tit.de cler.peregrin.in prin. 49
Commendatio coram quibus fieri debeat. & in nu. 3.c. si constiterit.nu.2 , de accu. 200
Commendatio fieri debet cum dispensatione, & ex causa. c. si constiterit.nu.1.de accusa. eo.
Commodanti equum vel arma ad bellum , si ibi amittantur, non competit actio ad repetenda, quid autem in mandatario,capitul. sicut,nume 3. de iureiur. 117
Commodatarius,depositarius,& alii qui solam detentionem habent,an possint conueniri, & an cogantur dominum absentem defendere.c. quoniam frequenter.sub nu.8,vt lite non cõtest.nõ proced.87
Comminatio de qua in hac decr.facienda est post peremptorium.c.causam,quę inter.de resceri.nu.2. 7
Commissum cui est vt prouideat alicui de beneficio. non potest alii demandare.c.quoniam.nume 6.de off. & potesta. iudi.deleg. 55
Comparere per procuratorem quando licitum.cap. querelam.nu.1. de procur 70
Compensatio de liquido ad dubium non est admittenda.c.ad nostram.sub nu.2.de iureiur. 117
Concessio alicuius ecclesiæ an cassetur propter nullitatem processus capit.cum dilectus.de purg.cano.nume.5. 221
Concessum videtur,quod non est nominatim expressum.c.ex literis. nu.1.de iurepat. 131
Concessum per hæc verba quid intelligatur,concedimus talem ecclesiam tibi in proprios vsus.c.pastoralis officii.nu.1. de priuileg & exces.priuil. 220
Concessio sub generali clausula non comprehendit ea,quæ sub speciali clausula aliquis non erat concessurus c.cum olim nu.3.de præben.& dignit.151
Concilium archiepiscopale, siue prouinciale quis constituat, & qui ad hoc vocari debeant.c. graue. nu.1.de præben.& dignit. 150
Concilium fit tantum causa corrigendorum morum.c.graue nu.8. de præben.& dignit. eo.
Conclusum dicitur , quando ita concluditur , quod vlteriùs, nec de facto,nec de iure quicquã dicatur. c.pastoralis sub nu.1.de causa poss.& proprie. 92
cõdemnatio super interesse videtur posse incerta esse.c.nuper à nobis.nu.3.de sen.excom. 227
Condemnatio in expensis fit semper in causa appellat.c.finem.nu 4 de dolo & contu. 98
Condemnatus de publico crimine semper est infamis.c testimoniũ.nu.4.de testib. & attestatio. 110
Condemnari non debet quis,nisi actor probet ex causa sibi deberi ex qua petit.c. dilecto filio.nu.2. de offi. archid. 50
Condemnandum eum nõ esse in expensis,qui appellationem,quę esse desiit,non prosequitur.c.ex parte.de rescrip.nu 1. 4
Conditio in spiritualibus locum habet. c. eò libentius.nu.2 de seruis non ordi. 48
Conditio sicut in matrimonio potest apponi,ita & in ordine apponitur conditio libertatis.c.eo libentiùs.nu.1. de seruis non ordi. eo.
Conditio hæc non est contra substantiam monachatus , quod quis in certo loco moretur & de certis redditibus viuat.c.insinuante.nu 2.qui clerici vel uouentes. 194
Conditio hæc,committo tibi causam quandiu reuocauero , an in commissione causæ possit apponi. Item quid si dicatur ,committo tibi causam vt sententiam feras, nisi reuocauero habes in nu. 3.c. si pro,nu 2.de offi.& potesta.iudi.deleg. 52
Conditio inhonesta an inducat matrimonium. & vide in nu.4 c.quicunque.num.1.de condi.appositis in desponsat. 193
Conditiones contra naturam contractus apposite,an vitiant contractum.c. quicunque. sub nu.2. de condi. apposi. in despon. eo.
Conditio cum in sponsalibus apponitur, tamen intelliguntur contracta sponsalia.c. duobus modis. nu.2. de sponsa duorum. 193
Conditiones quæ plerunque in iuramentis requiruntur.c.quemadmodum.nu. 1.de iureiur. 118
Conditio an in spiritualibus locum habeat.c.cum sit proprium. nu.1 . de condi.apposi. 193
Conditori constitutionis licet dispensare sine causæ cognitione contra suam cõstitutionem.c. cum ad monast.un.4.de statu mona. 177
Conductor à iure locationis cadit,si biẽnio non soluerit pensionem,c.propter ster.nu.3.de locato & conducto. 161
Conductor quo tempore teneatur soluere pensionem.c.propter nu 4.de locato & conducto. eo.
Confessio ad dissolutionem matrimonii non nocet, secus si ad dissolutionem mutuæ seruitutis.c. cum causa.nu.2.de raptoribus. 235
Confiteri debet vnusquisque semel in anno. c.omnis.nu.4.de pœni & remis. 225
Confitenti nullæ sunt partes iudicis,nisi vt condemnet.c.cum super.nu 3 de confess. 102
Confessiones & alia acta factum respicientia coram arbitris,valere in iudicio,c.præsentata.num.2.de testib. & attestationib. 110
Cõfessio semper præiudicat nisi quãdo pręcessit metus.c.causam.num.1.de offi.& potesta.iud.dele.53
Confessiones,attestationes,& omnia factum respicientia perpetuò inter easdem personas,coram eisdem iudicibus valent,si verò coram arbitris attestationes & alia acta sint recepta,quid iuris sit,remissiuè habes in c.causam,quæ nu.1. de testib.& attestationib. 105
Confessio extraiudicialis sufficit ad priuandum quempiam futuris beneficiis.c.per inquisitionem. nu.2 de electio. & electi potesta. 26
Confessoria quando agitur pro aliquo iure, agenti incũbit probatio,quòd nec vi,nec clàm, nec precario possedit.c.bonæ memoriæ.nu 5.de postu p̃l.17
Confiteri crimina non tenetur , de quibus non fuit conuictus, vel confessus, vel aliàs sunt notoria.c. exposuisti.nu.2.de corpore vitia.ordi.vel non 48

Universidad de Deusto Biblioteca

Confessio partis valet contra se, sed pro se non. c. cum contingat. nu. 2. de offi. & potesta. iud. dele. 60
Confessio an de nouo fieri debeat, si quis post pœnitentiam relabitur in peccatum. c. omnis. sub nu. 1. de pœniten. & remiss. 225
Confessio coram seculari iudice non sufficit vt quis ab episcopo condemnetur. c. per inquisitionem. nu. 3. de electio. & electi potesta. 26
Confirmatio semper fieri debet cum causæ cognitione. c. cum dilecti. nu. 2. de electio. & electi pote. 28
Confirmatio sententiæ à qua non est appellatum, an possit peti. cap. si quis. nume. 2. de confir. vtili vel inutili. 142
Confirmatio nullum nouum ius tribuit, sed tantum vetus confirmat. c. dudũ n. 2. de decimis. 171
Confirmationi subitæ & ignotæ qui non contradicit, non dicitur esse in culpa. c. cum olim. nu. 2. de causa possess. & propriet. 93
Confirmatio sola videtur facere, vt quis possit administrare. c. cum super. num. 1. de caus. possessio. & propriet. 92
Confirmasse videtur eo ipso quod quis eligit. c. cum inter ea nu. 3. de electio & electi potesta. 23
Confirmatoria meliora sunt quàm quæ sunt ad instar. vide de priuilegio concesso ad instar. nu. 6. c. inter dilectos nu. 5. de fide instru. 114
Confirmati cum duo sunt, & vterque horum conuenitur, quomodo procedendum. c. quia cunctis. nu. 4. de concess. præben. 155
Confirmatio non suspenditur per appellationem. c. constitutis. nu. 5. de appel. 134
Confirmatio fieri debet cum causæ cognitione. cap. si quis. nu. 1 de confir. vtili vel inutili. 142
Confirmationem contra eundem petentem quando plures sint audiendi. c. super his. nu. 5. de accusa. inquisi. & denun. 201
Confirmationis potentia quæ sit. c. de confirmat. nu. 1. de confir. vtili vel inutili. 142
Confirmatus cuius electio non tenet, an sit prælatus illius ecclesiæ. c. cum dilecti. nu. 3. de electio. & electi potesta. 28
Confirmationis effectus non retardatur per appellationem non iustam. cap. constitutis. nu. 4. de appellationibus. 134
Confirmationis effectus impeditur per infamiam. c. constitutis. nu. 3. de appellat. eo.
Confitens aliquid, an dicatur etiam confiteri quicquid ex illo sequitur. c. cum venerabilis. num. 3. de exceptio. 120
Congregationem duo faciunt, tres collegium. c. nullus. nu. 1. de electio. & electi potesta. 19
Coniunctio maior est inter dotem & matrimonium quàm inter filios & hæreditatem. c. de prudentia. nu. 2. de donat. inter vir. & vxor. 199
Coniunctio quæ fit inter Papam & Imperatorem. c. licet ex suscepto. sub nu. 1 de foro compe. 82
Coniugatus ignorante altero religionem profitens, vxore de priore mortua, licet non cogatur seruare ordinem, tamen si de nouo contrahat cum alia, matrimonium non tenet. c. placet. num. 1. de conuers. coniuga. 175
Coniugium spirituale non humana sed diuina potestate dissoluitur. cap. inter corporalia nume. 1. de transla. prælat. 38
Compaternitas per tria sacramenta contrahitur, & quę impediat matrimonium. c. contracto nu. 1 de cogna. spiri. 195
Compensatio non fit in pęnis temporalibus, vel spiritualibus, vel etiam in pecuniariis, quæ applicantur fisco. c. sicut. nu 7. de iureiur. 117
Conqueri inferioribus quo casu liceat de suis prælatis. c. ex parte abbatissæ. num. 1. de priuil. & excess. priuil. 219
Consanguinitas reprobatur per destructioné vnius gradus. c. series. sub nu. 1. de testib. & attesta. 107
Consensus licet sufficiat ad matrimoniũ contrahendum mutis, in loquentibus tamen non sufficit. c. tuæ fraternitatis. nume. 1. de sponsa. & matri. 191
Consensus quotuplex sit. c. quia. nu 1. de offic. & potesta. iudi. deleg. 52
Consensus contempti qui de iure vocandus erat, vbi & quando valet. c. ecclesia. nu. 3. de electio. & electi potesta. 34
Consensus tacitus in sponsalibus non habet locũ, nisi in parte. c. tua nos nu. 2. de desponsa. impub. 192
Consensus partium an requiri debeat in electione iudicum. c. pastoralis. de rescrip. nu. 3. 6
Consensus prioris solus non sufficit in alienatione. personæ. c. post translat. nu. 2. de renun. 41
Consensus necessarius an sit conuentus, vbi quis ad arctiorem religionem transire vult. c. dilecti. nu. 1. de renun. 42
Consensus episcopi an sit necessarius in postulatione, sed bene ius requisi. c. post translat. nume. 3. de renunciatio. 41
Consensus alicuius vbi requiritur non refert, vtrum consentiat, quando fit id, cui consentire debet, an postea. c. cum consuetudinis. de consuetu. nu. 1. 16
Consensus expressus illorum requiritur in possessione iuriũ, qui prius possidebant, vel saltem patiétia. c. cum venissent. sub nu. 4. de resti. in integrum. 74
Consensus dicitur esse necessarius in prorogatione. c. cum venissent. nu. 8. de resti. in integrum. eo.
Consensus omnium illorum quos tres tangit in transactione & compositione est necessarius. c. statuimus. sub nu. 1 de transact. 68
Consentire non in suum iudicem quando quis dicatur. c. ad petitionem nu. 1. de accusat. 203
Consensus qualis requiratur ad hoc, vt faciat electionem canonicam. c. in Genesi. sub nu. 7. de electio. & electi potesta. 36
Consensus non valet nisi sit in certa persona, sicut nec matrimonium. cap. cum in iure. nu. 3. de electio. & electi potesta. 29
Consentientes computantur inter electores. c. cum in iure. nu 1. de electio. & electi potesta. eo.
Consilium in maleficijs præstitum an & quando obligat aliquam in pęnam de iure. cap. sicut dignum. nu. 2. de homicid. volun. vel casuali. 210
Consilium & auxilium quomodo differant. c. sicut dignum. sub nu. 2. de homicid. volun. vel casuali. eo.
Consilium est requirendum in scrutinio singulorum. c. cum in vet. nu. 4. de electio. & electi potesta. 34
Consilium ecclesiæ maioris in rebus ecclesię alinandis requiri debet. Et quid sit de subscriptione dicendum. c. arrita. nu. 1. de his quæ fiunt á prælatis sine consensu capitu. 157
Consilium capituli est requirendum in inquisitioni & destitutionibus cuiuslibet Asonæ ecclesiasticę. c. quanto. nu. 1. de his quæ fiunt à prælatis sine consensu capitu. eo.
Constare se impeditum cui debeat, quo minus venire posset. c. prudentiam. nume. 4. de offi. & potesta. iudi. delega. 54
Constitutio, an & quando liget ignorante. c. cognoscentes. de constitu. nu. 1. 1
Constitutiones quæ sunt contra animæ salutem, seruari non debent. ca. quia plerique. nu. 6. de immu. ecclesiæ. 189
Constitutio vel ius factum super ecclesijs & dignitatibus, non extenditur ad episcopatus. cap. dilectus filius. nu. 1 de concess. præben. 155
Constitutio fauorabilis canonicorum residentiæ, in quibus casibus locum habeat. cap. cum omnes de constitutio. nume. 2
Constitutio actoris vim capit ex decreto. c. consulti. nu. 3 de procur. 72
Constitutio à Principe contra ius naturale & diuinum facta, an & quando valeat. & in nu. 6. c. quia plerique. sub nu. 5 de immu eccle. 189
Conseruatores recusari non possunt. c. statuimus. nu. 4. de offi. & potesta. iudi deleg 62
Conseruatores ex quibus causis detur. c. statuimus. nu. 1. pe offi. & potesta. iudi. deleg. eo.
Conseruatores an & quando habeant iudicialem indaginem. c. statuimus. nu. 7. de offi. & potesta. iudi. deleg. eo.
Conseruator in notoriis tantum iudicare potest. & num 6 c. statuimus. sub nume 2. de offi. & potesta. iudi deleg. eo.
Consuetudo dat iurisdictionem. c. nouit ille. sub nu. 6. de iudiciis. 81
Consuetudines & priuilegium inuicem parificantur. c. nouit ille. nu. 6. de iudiciis. eo.
Consuetudo onerosa ecclesijs non prodest. c. & in dominibus. nu. 1. de immuni. eccle. 188
Consuetudo ecclesiarum singularis, an sit attendenda in qualitate & quantitate beneficiorum. c. cum omnes. de constitu. nu. 4. 2
Consuetudo in matrimonio contrahendo valet, sed in contracto minime. c. vtrum autem. nu. 1. de cognatione spirituali. 105
Consuetudini qui aduersatur an teneatur. c. de consuetudine. de consuetudinibus. nu. 5. 15
Consuetudo semper præiudicat iuri, idque multis casibus quos hic habes, c. de consuetudine. de consuetud. nume. 3. eo.
Consuetudo an iuuet aliquem canonicum, vt possit inter dicere ecclesiam. c. quæsiuit. nu. 1. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. 158
Consuetudo quæ sit rationabilis. c. ex parte nu. 1. de consuetud. 16
Consuetudo quandoque parificatur pacto. c. ex parte. de consuetu. nu. 2. eo.
Consuetudo quid sit. c. de consuetudine. de consuetu. nume. 1. 13
Consuetudo derogat legi, si est inducta de consensu illius qui habet potestatem faciendi legem municipalem super illa re. capit ex parte. sub nume: 3. de consuetud. 16
Consuetudo laudabilis etiam si non sit præscripta est seruanda. c. ex parte. nu. 3. de consuetu. eo.
Consuetudo ad hoc vt præiudicet, quæ requirantur. c. de consuetudine. de consuetud. nu. 4. 15
Consuetudo inducitur per actum bis iteratum. c. de consuetudine. de consuetud. nu. 2. eo.
Consuetudo an & quando habeat vim abrogandi legem & interpretandi. c. ex parte consuetudinis. de consuetud. nume. 1. 16
Consuetudo si non est specialiter contra aliquam ecclesiam, sed generaliter contra omnes, sufficit præscriptio 10. ann. tam contra ecclesiam quàm contra alios. c. cum dilectus filius. de consuetu. nu. 6. eo
Consuetudines laudabiles & præscriptæ seruandæ sunt. c. dilecti filij. nu. 4. de maio. & obed. 69
Consuetudo non valet, quòd capitulum sit iudex in causa sua contra episcopum. c. irrefragabili. nu. 4. de offi. ordi. 52
Consuetudo non est extendenda in his quæ consistunt in præstationibus, & consimilibus. cap. dilecto. nu. 7. de offi. archid. 51
Consuetudo contra ius publicum vtilitate, an & quando valeat. cap venerabili. sub num. 6. de censi. exact. & procura. 185
Consuetudo vbi est contraria seu onerosa, extendi non debet. c. dilecto. nu. 6. de offi. archid. 50
Consuetudo vicinorum in dubiis est seruanda. c. ex parte. sub nu. 1. de censi. 184
Consuetudo in iurisdictione valet. c. dilecto filio. sub nu 2. de offi. archid. 50
Consuetudo non tantum tempore introducitur, sed etiam consensus tacitus vel expressus in ea requiritur. c. abbate. sub nu. 1. de verb. sig. 254
Consuetudo est seruanda in solutione decimarum. c. in aliquibus. nu. 2. de decimis. 172
Consuetudo super rebus an & quando valeat. c. postulasti. sub nu. 1. de foro compe. 83
Consuetudo spectatur in electionibus & beneficiorum collationibus c. cum ecclesia. nu. 2 de electio. & electi potesta. 28
Contradictio pro consensu non habetur, vbicunque expressus consensus non requiritur. c. in Genesi. nu. 5. de electio. & electi potesta. 36
Contradicere potest quisque his quæ facit capitulum in læsionem iuris capituli. & in nu. 4. c. cũ in cunctis. numero 3. de his quæ fiunt à maio parte. c. 158
Contradicere ab initio intelligitur si vsque ad consecrationem contradicatur. c. quod sicut. num. 9. de electio. & electi potesta. 26
Contractus non valet sine consensu, & nihil est consensui tam contrarium quàm error. c. de consuetudine. sub nu 6. de consue. 15
Contrahens in territorio alicuius non solum in iudicem ordinarium, sed etiam delegatum videtur consentire, vt coram ei conueniatur. c. dilecti filij. sub nu 3. de foro compe. 83
Contrahentes an possint se inuicem decipere. & vide in nu. 2. c. in ciuitate. nu. 1. de vsuris. 213
Contractus an & quãdo valeat sine scripturas & sub script. c. dudũ. nu. 5. de reb. eccle. alie vel non. 160
Contractus sicut non potest fieri ab initio sine solennitate, ita nec ratum haberi. c. cum dilecti. num. 1. de emptione & venditione. eo.
Contrahens tenetur stare consuetudini loci, vbi contractus celebratus est, & adde etiam seruari consuetudini loci contractus, vt habes. in num 7 c. de consuetudine. de consue. nu. 6. 15
Contractus cum excommunicatis quando inire liceat. id nu. 2. c. si vere. nu. 1. de sen. excom. 228
Contrahere an per procuratorem quis possit. c. iuuenis. nu. 5 de sponsal. & matri 190
Contempti si volunt possunt facere electionem factam eis contemptis cassari. c. quod sicut. nu. 4. de elect. & electi potesta. 26
Contendere de iurisdictione partes non curant. c. venerabili. sub nu 5. de censi. exactio. & procur. 185
Contestatio litis fit per narrationem & responsionem. c. pastoralis. nu. 1. de iudiciis. 81
Contestari litem nil aliud est, nisi testari. c. olim inter. nu. 2. de litis contesta. 85
Contestatio aduocati non habetur pro lite contestata, ex quo eadé die fuit reuocata, sed præsumitur ex taciturnitate domini, vt procuratoris, si vltra vnũ dié tacuerit. c. cum causa. nu. 2. de appellat. 138
Controuersia cum est in patronos, cui standum sit. c. perlatum. nu. 2. de iurepat. 181
Contritio est necessaria cuilibet peccatori etiá in baptizato. c. omnis nume. 1 de pœniten. & remiss. 224
Contumax qui non appellat non defendit suam contumaciam de iure. c. ad petitionem. sub nu. 2. de accusa. inquisi. & denun. 203
Contumax in processu negotij citandus est ad audiendam sententiam. c. cum olim. nu. 4. de testibus & attestationibus. 107
Contumacia absentiæ an & quando sit punienda. c. ex parte. sub nu. 1. de arbit. 78
Contumacia partis facit vt in expensis cõdemnetur, ad quam condemnationem non oportet iudex festinare in nu. 2. c. calumniam. nu. 1. de pœnis. 223
Contumacia quot modis fieri possit. c. ex literis. nu. 1. de dolo & contu. 98
Conueniri qui non potest in vrbe, an possit in propria domo conueniri. c. licet ratione nu. 3. de foro competenti. 84
Conueniri quo in loco quis possit. c. postulasti. nu. 1. de foro competent 83
Conueniri non potest quis de vna eademque re sua pluribus. c. super literis. de rescrip. nu. 8. 8
Cõueniés aliqué p̃sonali actione corá aliquo iudice an possit eũ corá alio iudice et ordinario sup alia personali cõuenire. c. q̃a nõnulli. de rescri. nu. 1. 14
Crimina contra testes specificè non cõfusè obiicienda sunt. c. præsentium. nu. 11. de testib. & attest. 112
Criminosus post peractam pœnitentiam promoueri potest, & in susceptis ordinibus ministrare, nisi tale crimen commiserit, quod impediat executioné officii post pœnitentiam vt in nu. 2. c. ex tenore. nu. 1. de temp. ord. 42

Crimen excipitur contra ferentem testimonium. c. nihil. nu. 6. de electio. & electi potesta. 33
Crimen sacrilegij est detinere clericum. ca. vt famæ. nu 2. de sent. excom. 228
Crimen fractæ pacis & periurij, pertinet ad iudicium ecclesiæ. c. nouit ille. nu. 7. de iudicijs 81
Criminosorum sacra nó vitantur, licet quo ad se sint suspensi. c. per tuas. nu. 2. de simonia. 206
Crimen denunciare nemo compellitur. c. diuersis. nu. 3. de cler. coniug. 144
Confirmatio magis videtur sequi vim decreti, quàm confirmationis. c. cum dilecti. num. 4. de electio. & electi potesta. 28
Criminosi in causa inquisitionis admittuntur. c. cum I. & A. nu. 5. de sen. & re iudi. 129
Crimen alicuius per literas probari potest. c. cum in ecclesijs. nu. 1. de maio. & obed. 67
Criminaliter qui primo egit, ciuiliter tamen cótemplatione rei familiaris agere potest. c. cum dilectus nu. 11. de ordi. cogni. 90
Crimen qui commiserit, an episcopatui cedere possit. c. post transla. nu. 5. de renun. 41
Criminosus ad denunciandum & testificandum non admittitur, nisi in exceptis criminibus c. cum oporteat. nu. 1 de accusa. 202
Criminosi admittuntur ad excipiendum & testificandum c. super his, sub nu. 7. de accusa. 201
Criminosus promotus ad aliquam ecclesiam an accusari possit de crimine quod prius habebat. c. diuersis. nu. 2. de cler. coniug. 144
Crimen in modum exceptionis probatum in vno iudicio præiudicat in altero. c. cum interea. nu. 1. de electio. & electi potesta. 23
Culpa sua an alicui imputatur. cap. quia sub nu. 4. de concess. præben. 153
Curam animarum quis habere nó potest, nisi per episcopum, cui subest, vel per vicarium eius. c. veniés. sub nu. 8. de verb. sig. 236
Curiæ seculari quando quis sit tradendus. c. nouimus nu. 1. de verb. sig. 235
Cura animarum, quæ est potestas ligandi & soluendi in nullo prælato est, nisi sit sacerdos. ca. cum satis est. nu. 2. de offi. archid. 50
Cursus necessarius est 6. mensium in pastoribus cathedralium & regularium ecclesiarum. c. ne pro defectu. nu. 1. de electio. & electi potesta. 31
Custodia rerum ad quem pertineat, mortuo prælato c. vt nostrum. sub nu. 5. vt eccle. benefi. sine aliqua dimi. confer. 158

D

DEBITOR an possit agere ad remissionem prohibitionis. c. sanè sub nu. 2. de offi. delega. 52
Debitor non debet expectare vt creditor petat, sed ire debet ad locum vbi creditor habitat, ibique se offerre. c. significante. num. 1. pignoribus. 162
Debitorem suum ab alio detentum nullo iure quis repetere potest. c. dilectis filiis sub nu. 1. de app. 136
Debitor an & quando possit pignus recuperare à creditore qui missus est in possessionem c. quoniam frequenter sub nu. 9. vt lite non contest. 87
Debitum an & quando possit compensari cum fructibus c. ad nostram nu. 1. de iureiur. 118
Decanus vel alius minor prælatus an possit interdicere c. dilectis filiis nu. 3. de appel. 137
Decani rurales de consensu archid. institui & destitui debent c. adhæc nos nu. 4. de off. archid. 50
Decano absente potest procedi ad electio. c. cum inter. nu. 1. de electio. & electi potesta. 21
Decani & capituli sola auctoritas an ad constitutionem faciendam satis sit c. constitutus apud se. de rescriptis nu. 1 7
Declinatoria iudicij in ipso litis primordio proponéda & probanda est c. pastoralis n. 3. de exceptionib 120
Deceptus vltra dimidiam quis dicatur ca. cum causa nu. 1. de emp. & vendi. 161
Decepto, qui falsum respondit, an succurratur ca. G. perpetuus nu. 2. de fide instru. 115
Decretum secundum non est necessarium misso in reali possessione c. dilecto. nu. 1 de verb. sig. 235
Decretum debet continere totam seriem & formam electionis, nomina eligentium, & eorum consensum & subscriptiones cuiuslibet, & nomen electi debet continere, & ad quam dignitatem est electus, & quòd scriptura illa sit facta per publicá manum, vel per idoneos viros, & sigillum capituli apponatur cap. innotuit nu. 3 de electio. & electi potesta. 22
Decretali subiacere quo casu quis dicatur. Et etiam vide in nu. 2 c. sæpe contingit nu. 1. de resti. spol. 97
Decretales antea corruptæ, & ab Innoc. emendatæ, quæ sint in proœm. lib. 1 1
Decretum primum qualiter fiat ca. constitutus nu. 5 de eo qui mit. in pos. caus. rei ser. 100
Decretum non est Authentica scriptura, vbi lis est super eadem electione ecclesiæ ca. innotuit nu. 4 de electio. & electi potesta. 22
Decretum solum ad probationé canonicæ electionis sufficit c. nihil nu. 1 de electio. & electi potesta. 33
Decretum secundum an sit necessarium post lapsum anni, ad hoc vt perturbatus fiat verus possessor. c. constitutus. sub nu. 2 de eo qui mit. in possess. caus. rei seruan. 100
Decretum & sententia fieri debet cum causæ cognitione c. quia cunctis nu. 8. de concess. præb. 156
Decretum secundum an habeat locum in actionibus personalibus c. quoniam frequenter nu. 8 vt lite non contest. 161
Decretum seu auctoritas non interponitur de futuris c. scripta vero nu. 4 de fide instr. 113
Deducantur licitè in pactum etiam in spiritualibus, quæ à iure præcipiuntur ca. ad audientiam de rescrip. nu. 4 12
Degradatio priorum pertinet tantum ad episcopum c. in singulis nu. 8 de statu monachorum & canonicorum reg. 178
Defensiones cõtrariæ an possint in vno facto proponi c. auditis sub nu. 2 de præscri. 123
Defensio ecclesiæ ad quem pertineat, cum de ipsius libertatem agitur c. auditis nu. 2 de præscri. eo.
Defendere est graue, quod expressè põt renunciari & non tacitè c. dispendia litium de rescri. nu. 3 14
Defensor nõ admittitur in causa matrimoniali c. causam quæ inter. nu. 11 qui filii sint legiti. fol. 198
Decimæ prædiales dari debent statim vbi fructus percipiuntur c. pastoralis nu. 3 de decimis 171
Decimæ an dantur de laboribus & prædijs propriis clericorum c. suggestum nu. 1 de decimis 170
Decimæ sunt soluendæ iis ecclesiis, vbi prædia sita sunt c. à nobis nu. 2. de decimis 171
Decimæ nõ diminutæ dandæ sunt de fructibus & redditibus c. pastoralis nu. 2 de decimis eo.
Decima datur de lucro rei emptæ quid autem de mercibus in nu. 4. c. pastoralis nu. 3 de decimis eo.
Decimæ an debeant solui de piscibus inclusis in reclusorium alicuius parochiæ. Et quid iuris sit de mercede militiæ suæ aduocationis in num. 2. c. non est sub nu. 1 de decimis 170
Decimæ in vno agro non possunt diuerso iure censeri c. cum in tua nu 1 de decimis 171
Decimæ an & quando soluantur ex rapina & vsura, vel ex alio crimine notorio c. ex transmissa num. 1 de decimis 170
Decimas an de eis teneantur dare, si immobilia alicui donantur c. non est nu. 2 de decimis eo.
Decimæ soluuntur de mercede operarum c. cum non sit nu. 3. de decimis 172
Decimæ concessæ vni ecclesiæ, an possint in aliam transferri & in nu. 2. & an idem sit de oblationibus in nu. 3. & an liceat laicis decimas detinere in nu. 4. c. cum Apostolica nu. 1. de his quæ fiunt a præla. sine consensu capit. 157
Defensio clericorum ad ius publicum spectat, vnde omnes teneantur eos defendere c. quantæ nu. 1. de sent excom. 219
Delatio iuramenti an habeat locum in vi cõpulsiua, expulsiua, inquietatiua & turbatiua c. super eo quod sub nu. 3. de his quæ vi metusve causa fiunt 73
Delegatus non debet excedere fines mandati c. eam te. de rescri. nu. 6 7
Delegatus non potest cogere subdelegatum, quando malitiosè se excusat c. pastoralis nu. 2. de off. & potesta. iud. deleg. 57
Delegatus potest, cui est commissum, quod alicui faciat beneficium assignari eum, pro quo sibi scribitur de præbenda seu beneficium inuestire. c. pro illorum sub nu. 1. de præb. & dignit. 148
Delegatus an extra prouinciam sibi decretá absoluere possit c. quod translationé nu. 1. de off. leg. 62
Delegare non licet in actione criminali c. super quæstio. nu. 4. de off. & potesta. iud. deleg. 57
Delegatus debet cognoscere de iniusta vel iusta excómunicatione c. ad reprimendam malitiam nu. 4. de off. ord. 64
Delegatus Papæ non potest in rebus non suæ iurisdictionis corporalem possessionem dare c. significasti. nu. 4. de off. & potesta. iudi. deleg. 52
Deleg. & ordinarii differentia quo ad iurisdictionem c. præterea nu. 2. de dilat. 88
Delegati & contumacis in actione reali comparatio c. quærenti nu. 2. de off. & potesta. iudi. deleg. 56
Delegati an & quando possint excommunicatos absoluere c. prudentiam nu. 14 de off. & potesta. iud. dele. 55
Delegati non possunt causas minoribus subdelegare c. præsenti decreto. de rescrip. nu. 1 14
Delegatus an possit suum officium defunctum tueri c. ex parte sub nu. 3 de testib. 105
Delegatus quibus casibus possit reuocare iurisdictionem c. si pro debilitate nu. 5. de off. & potesta. iud. deleg. 52
Delegatus Papæ vtens hac clausula, procedas omnibus inspectis, an dicatur transtulisse potestatem a se in alium c. si debilitate num. 4 de of. & potesta. iud. deleg. eo.
Delegati executio ad ordinarium spectat, quid autẽ si nolit mandare executioni ordinarius, an delegatus eum cogere potest, in nu. 2. c. significasti. nu. 1. de offi. & potesta. iudi. deleg. eo.
Delegatus an & quando possit punire delinquentem extraneum in loco iurisdictionis delegantis & numer. 4. & 5. c. quia. numero 3 de offi. & potesta. iudi. deleg. eo.
Delegans si moriatur ante rerum, vel personarum expressionem commissione generali facta, delegatus tamen post mortem delegantis audiet, si in aliquo cœperit vti iurisdictione. capitu. pastoralis de rescriptis. nu. 11 7
Delegatus si cœpit abesse vltra duas dietas, & non in breui reuersurus, tamen si reus vult litem prosequi, etiam ipse actor si non appareret eũ tacitè in eum consensisse etiam longius morantem, obtinere poterit a superiore reuocari huiusmodi delegatum. c. nonnulli. de rescrip. nu. 6 11
Delegat. secundus nõ potest absoluere nisi elapso termino assignato priori. cap. ab excommunicato. de rescriptis. nu. 1 13
Delegatio secunda præfertur priori. c. in literis. nu. 3. de offi & potesta. iudi. deleg 52
Delegatus a Principe, si delegat alij causam, ad eum non ad Principem appellabitur. c. super quæstio. sub nu. 6. de offi. & potesta. iudi. deleg. 57
Delegari possunt omnia, quæ iure magistratus competunt. c. causa resti. nu. 1. de resti. in integ. 77
Delegatus sedis Apostolicę non potest vltra duas dietas trahere. c. nonnulli. de rescrip. nu. 4 11
Delegatus an & quando possit suas vices alteri delegato committere & de causa cognoscere. c. coram dilecto. sub nu. 2. de offi. & potesta. iudi. deleg. 59
Delegatus non potest committere causam, nisi ex iusta causa. c. pastoralis. nu. 1. de off. & potesta. iudi. deleg. 57
Delegatus non instituit, sed pronunciat ordinandam ecclesiam ad præsentationem illius, qui obtinet ius patronatus ad se pertinere. c. super eo vero nu. 1 de offi. & potesta. iudi. deleg. 53
Delegati si tres sunt, & vnus erat præsens in loco, pro alio comparuit subdelegatus, & tertius se excusauit, an est in potesta. deleg. admittitur subdelegatum. c. super quæstio. sub nu 9. de of. & potesta. iudic. deleg. 57
Delegati si tres sunt, & duo subdelegauerunt, cum tertio delegato processerunt, & fuit appellatum, an primus delegans vel delegatus appellabitur. c. super quæstio. sub. nu. 8. de of. & pot. iud. deleg. eo
Delegatorum si vnus tantum prin. causæ commisit, ad Papam non ad condeleg. appellatur. cap. super q. nu. 10. de of. & pot. iud. deleg. eo
Delegatus an possit vni ex pluribus subdelegare causam. c. cum te. n. 1. de of. & potest. iudi. dele. 53
Delegatus si vult recipere subdelegationem, an hoc parte contradicente possit facere. c. super quæstio. nu. 9. de of. & pote. iudi. deleg. 57
Delegati si tres sunt, & vnus admittit subdelegatum & alius non, quid iuris sit. capit. super quęstio sub nu. 9. de of. & potesta. iud. deleg. eo.
Delegatus an possit in corporalem possessioné mittere. c. significasti sub nu. 3. de of. & pote. iudi. deleg. eo
Delicta an & quando compensari possint. capit. sicut. nu. 2. de iureiur. 117
Denunciare & notificare crimina cuiuscunque extra iudicium licet, dummodò possit approbari. c. solicitudinem nu. 3. de appellat. 136
Denunciatio potest fieri in iudicio & extra, sed iudicare vel cogere aliquem inuitum ad aliquid, non potest fieri sine causæ cognitione ibi.
Denunciatio an habeat locum in re temporali. c. nouit ille. nu. 4. de iudiciis 81
Denunciatio non impedit matrimonium, nisi fama adsit. c. cum in tuæ nu. 1. de sponsal. & matr. 191
Depositio pro crimine clerici an sufficiat. c. cum nõ ab homine. nu. 1. de iudicijs. 80
Depositarius qui saccum sibi commissum aperuit, dicitur furtum perpetrasse c. super eo quod nu. 2. de his quæ vi metus ve causa fiunt. 73
Depositum non solum fit in corporalibus, sed etiam in incorporalibus & in spiritualibus. cap. examinata nu. 1. de iudiciis 81
Depositario an credatur si negat se soluisse saccum sibi commissum, cum constat, quod fuit sibi datus signatus, c. super eo quod sub nu. 2. de his quæ vi metus ve causa fiunt. 73
Detentio vel captio non est pena, c. super his nu. 1. de pœnis. 223
Determinare de articulis fidei ad quem spectat c. ad abolendam nu. 2. de hæreticis 209
Desistere licet ante inscriptionem ab accusatione: quia nemo compellitur accusare c. licet in beato. nu. 5. de accusa. inquisi. & denun. 201
Deus ipse per se a principio dicitur exercuisse iurisdictionem cap. quod super nu. 2. de voto & voti redempt. 176
Deo plus corde, quam voce psallendũ, & non est peccatum, si id quod dicatur non intelligatur, & si aliquis versiculus ex negligentia omittatur, non peccabitur & in nu. 3. c. volentes. sub nume. 1. de celeb. miss. & sacrament. Euchari. 18
Dictum de electionibus in spiritualibus an etiam habeat locum in non spiritualibus. cap. illa quotidiana nu. 5.

Universidad de Deusto Biblioteca

nu.5. de electi potesta. 30
Dictum in renunciatione ecclesiæ an possit etiam dici in renunciatione iuris alterius. c. super hoc, nu. 5. de renunciat. 40
Dictio, quod, vel quæ vel sicut, si ponuntur in literis, videntur ad aliquid poni. c. ex ore sedentis. nu. 1. de priuil. & exces. priuil. 220
Dictio, præter, de sui natura est exclusiua, c. dudum. nu. 19. de electio. & electi potesta. 36
Dictum in delegato Papæ an habeat locum in cæteris ordinarijs. c. prudentiam. nu. 13. de offi. & potesta iudi. deleg. 55
Dicto semper statur viri dicentis, se vxorem cognouisse maiorem 12. ann. c. continebatur, nu. 1. de disponsa. impub. 192
Dicta paucorum non infamant vel non inducunt famam. c. inquisitionis. nu. 5. de accusa. 203
Dicto maioris partis procuratorum statur, sicut in iudicib. & arbitris. c. in nostra. nu. 3. de procur. 70
Dies in qua cautio promittitur, in vno vicenario non computatur. c. pia. nu. 1. de exceptio. 122
Dietę computantur à loco, vbi res sita est. & nu. 2. c. ex parte. sub nu. 1. de foro competen. 83
Dieta diœcesis à fine computatur, non autem à loco vbi reus est, vel vbi habitat capit. nonnulli. de rescriptis. nu. 3. 12
Dietę duę sunt computandę à loco contractus vel delicti commissi. c. dilecti filij. nu. 3. de foro cōpet. 83
Differentia inter postulationem & electionem quæ sit. c. ad hæc. nu. 3. de postula. præla. 16
Differentia an sit quando scribitur pluribus iudicibus cum ista clausula, quòd si omnes, siue sine clausula omnes & singuli habeant iurisdictionem. c. prudentiam. nu. 9. de offi. & potesta. iudi. dele. 55
Differentia quæ sit, si quis restituatur contra sententiam & appellationem. c. beneficio. nume. 1. de restitu. in integrum. 77
Differētia an sit inter istas clausulas, videlicet, quòd si non omnes poteritis aut nequiueritis interesse, vel vbi ponitur tantum, si non poteritis. c. prudentiam. nu 8. de offi. & potesta. iudi. deleg. 55
Differentia inter ea, quæ fiunt extra iudicium, & ea quæ aguntur in iudicio. c. pia. sub nume. 4. de exceptio. 122
Differentia quæ sit inter commendatitias & dimissorias literas. in titu. de cler. peregr. in princ. 49
Differentia termini præfixi ab homine vel à iure circa præuentionem. c. sępe contingit nume. 8. de appellatio. 134
Differentia quæ sit inter decretum, auctoritatem, & consensum, & etiam in nume 6. c. dudum, nu. 3. de reb. eccle. alienandis, vel non. 160
Differentia quæ sit inter minorem & ecclesiam & rempub. in integ. resti. c. requisiuit, nu. 1. de restitu. in integ. 74
Differentia inter iuramentum de veritate dicenda & de calumnia, c. præsentium, num. 6. de testibus, & attestatio. 111
Differentia quæ sit inter appellationem & prouocationem, c. cum sit Romana, nu. 1. de appel. 131
Differentia quæ sit inter suspensos ab homine, vel à canone, c. sicut, nume. 3. de cohabi. cleri. & mulierum. 143
Differentia inter iudicem & partem procedendi, c. in literis, nu. 4 de resti. spol. 94
Differentia hodie nulla est inter subdelegatum & ordinarium, siue delegatum, quo ad hoc, vt possit appellari, vel non possit appellari, c. super quæstio. sub nu. 1. de offi. & potesta iud. deleg. 57
Differentia an hodie sit inter regulares, & alios, & inter correctionem excessuum, & alias causas, vel alia iura, c. ad nostram, nu. 1. de appel. 131
Differentia est inter eum, qui obiicit post confirmationem, & inter eum qui ante confirmationem, c. cum olim, sub nu. 2. de dolo & contu. 99
Differentia accusationis & denunciationis, c ad dissoluendum, nu. 1. de dispons. impub. 192
Dignitates an plures in vna ecclesia habere quis possit, c. de multa, nu 5. de præb. & digni. 150
Dignitates & beneficia possunt vniri episcopatui, si est pauper, c. cum nostris, nume. 5. de conces. præben. 153
Dilationes dandæ sunt ob aduocatos quærendos, nō autem propter absentiam aduocati habiti sunt dandæ, c ad hæc Deus, nume 4. vt lite non contesta. 85
Dilatione assignata statim incipit currere tempus, c. vltra tertiam, nu. 3. de testibus. 111
Dilationes duæ vel tres in criminalibus causis, sine grandi causæ cognitione dabuntur, c. in causis, nume. 2. de testib. 106
Dilationes à iudice ita restringendæ sunt, vt non trāscendant tempora à lege vel ab homine statuta, c. in causis, nu 3. de testib. ibid.
Diligentia maior in collatione beneficiorum est adhibenda, quàm in alijs reb. c. veniens, nu. 3 de testib. 105
Diligentia alicuius in re aliqua, an sibi obesse possit, c. cum M. socijs, de consti. nu. 8. 3
Dimittere non debet quis vnquam per negationem vel prohibitionem, vel appellationem, vti suo iure, c. venerabili, nu. 3. de censi. 185
Dimissa in ordinatione non sunt iteranda, sed supplendum est, & vide in nu. 3. & 4. c. presbyter, nu. 2. de sacramen. iteran. vel non. 46
Diœcesanæ ecclesię duplici lege ad episcopum pertinent, c. Theodosius, nu. 1. de statu monacho. & canonico. regula. 177
Diœcesis vel ecclesia quælibet potest contra visitationem de sola consuetudine introductam præscribere. c. cum ex officij, nu. 2. de præscrip. 124
Dispensatio necessaria est, vbi quis ordinatus est ab eo, qui ordinare non potuit, c. requisiuit, num. 1 de ordi. ab episcopo qui, &c. 44
Dispensatio non valet in his, quę sunt contra votum tacitum, vel expressum, c. cum ad monast. nu. 3 de statu mona. & cano. regula. 177
Dispensatio in votis an habeat locum, c. de peregri. nu. 2. de voto & voti redemp. 176
Dispensare cum illegitimis, vt habeant dignitates & curam animarum, non licet alicui, nisi Papæ, c. innotuit, nu. de elect. & electi potesta. 22
Dispensationis diffinitionem habes hic, c. dilectus, nu. 4. de temp. ord. 45
Dispensatio quando non teneat, c. diuersis, num. 1. de cleri. coniug. 144
Dispensatio facta de mandato Papæ, quo casu valeat, c. dudum, nu 16. de elec. & electi potesta. 34
Dispensationis requisita quæ sint, c. veniens, sub nu. 2. de filiis presby. ordi. vel non. 46
Dispensationes restringi debent, & vltimæ voluntates ampliari, c. dudum, nu. 18. de electio. & electi potesta. 35
Dispensatio, vbi excipitur, vel accusatur contra aliquem, an semper sit necessaria, c. dudum, nu. 13 de elec. & electi potesta. 34
Diuina officia per priuilegium in interdicto cantare non licet ianuis apertis, c. cum inter vos, de consuetudi. num. 3. 15
Discedere à nominati electione, quo casu liceat, c. ecclesia, nu. 8. de elect. & electi potesta. 37
Dolus in actione depositi vbi interuenit qualiter agendum, c. super eo quod, nu. 1. de his quæ vi metusue causa fiunt. 73
Domicilium pluribus in locis haberi potest, c. ex parte, nu. 1. de foro compe. 83
Dolus expressus vbicunque circa electionem admissus est, semper renunciare tenetur, c. quòd sicut, nu. 11. de elect. & electi. potestate. 27
Dolus & metus quando excusant, & iuramentum vi, atque dolo extortum an sit remittendum, c. cum dilectus filius sub nu. 3. de his quæ vi metusue causa fiunt. 73
Dominus feudi an sit iudex in causa non feudali inter suos vasallos, c. cęterum, nu. 3. de iudiciis. 80
dominus videns causam suam suo nomine agi per falsum procura. nec contradicit, præiudicatur sibi, c. ex parte Decani, de rescript. nu. 2. 12
Dominus absens, quando remittat eiusdem possessionem, c. quoniam frequenter, sub nu. 8. vt lite non contest. non proced. 87
Dominus quilibet, super rebus feudatalibus iurisdictionem habet, & etiam suas potest exequi sententias, vt in nu. 2. c. verum, nu. 1. de foro compe. 82
Domina & iurisdictiones licitè possunt esse apud infideles, c. quod super, nume. 3. de voto & voti redemptio. 176
Dominus & vasallus an possint iudicium dimittere, item an pares omnes sint vocandi, vt iudicent, c. cęterum, sub nu. 3. de iudiciis. 80
Dominus sciens contumaciam procuratoris puniturnisi purget, c. ad hæc Deus, num. 6. vt lite non contesta. 86
Dominus feudi an & quando possit esse iudex inter suos vasallos contendentes de feudo, & nu. 4. c. cęterum, sub nu. 2. de iudiciis. 80
Dominus tributi quando non teneatur soluere decimas de tributo, c. cū non sit, nu. 1 de decimis. 172
Dominus sponte seruum manumittens etiam ob leuem iniuriam in seruitutem reuocat, c. de famulis, nu. 3. de seruis non ordi. 48
Domini qui habent iurisdictionem, sed etiam qui nō habent, vt coloni, agricolę, liberè possunt agere de dolo ad interesse contra illos, qui in sui iniuriam tales subditos, vel cultores agri sui molestant, vel spoliant, c. dilectis filiis, sub nu. 2. de appel. 136
Dominus an possit propter absentiam procuratoris in expensas condemnari, & quando teneatur de culpa eius, in nu 7. c. ad hæc Deus, sub nu 6. vt lite non contesta non procedatur 86
Dominus non potest vendere seruum coniugatum, c. dignum, nu 2. de coniug. seruorum. 195
Dominium recta via transit in vltimis voluntatibus ad legatarium, vel donatarium causa mortis, c. quia cunctis, sub nu. 10 de conces. præb. 160
Dominus quando dicatur amittere possessionem seruitutis, c. de seruorum, numero 4. de ser. non ordin. 47
Dominus an possit propria auctoritate expellere emphyteutam, c. potuit, nume. 1. de locato & conducto. fol. 161
Dominus non appellatur contumax & malitiosus licet procurator sit, c ad hæc Deus, nu. 5. vt lite non contest. non procedatur. 86
Dominum esse, ebriosum esse, iracundum esse videtur potius iudicium rationis, quàm testis dictum, c. cum causam, sub nu 3. de testib. 108
Dominus an & quando possit agere de iniuria facta mercenario vel alii, qui sibi seruiuisset, c. contingit, sub nu. 2. de sen. excom. 228
Domum vel hospitium violenter ingredi, an & quando quis possit, c. & in domibus, sub nu. 2. de immuni eccle. 188
Donatio propter nuptias locum non habet, nisi vbi est matrimonium, c. illud quoque, nu. 1. de pręsumptionibus. 116
Donatori conditiones apponere licet, sed non spirituales, c. quoniam enormis, nu. 2. de simonia. 207
Donatio vel possessio non potest esse, nisi certę rei, c. quia cunctis, nu 6. de conces. præb. 160
Dos propter adulterium perdita, an possit recuperari, si adultera vult probare matrimonium non fuisse legitimum, allegans impedimentum consanguinitatis, c. plerunque, nu 1. de donatio. inter virum & vxo. 199
Dubia occurentia, semper ad Papam recurrendum est, c. licet ex suscepto, nu. 4. de foro compe. 83
Dubitans rem suam esse, an eam retinebit, an vero restituet, c. quoniam, nu 2. de præscrip. 124
Duo procedere an possint sine probationib. quòd tertius non potest, vel non vult interesse, & si procedatur, an valeat processus, habes in nu. 3. c. prudentiam, num. 2. de offi. & potesta iudi. deleg. 55

E

ECCLESIA non debet esse refugium malorum ad offensiones alicuius, sed vt boni à malis defendantur, c. cum ecclesia, nu 1. de immuni. eccle. 189
Ecclesia non est priuanda feudo propter delictum personę, c. verū, sub nu. 3. de foro compe. 82
Ecclesia dicitur, vbi certa dos statuta est pro sacerdote & clericis, qui ibi seruiunt, & pro aliis ecclesiæ necessitatibus. Et oratorium quid & vbi sit, & an in oratorio sit celebranda missa, c. auctoritate, nume. 1. de censi. 185
Ecclesiarum statuta fieri debent cum consilio clericorum, c. requisiti, nu. 4. de testamen. 165
Ecclesia vna, an plures debeat habere sacerdotes curam animarum gerentes, c. cum non, nu 1. de præben & dignita. 147
Ecclesia intra limites alterius baptismalis ecclesiæ sita, an soluat decimas, c. nouum genus, nume. 1. de decimis. 170
Ecclesia vendicari dicitur, res vero corporalis certis finibus distincta peti, c. cum venerabilis, nu. 2. de religiosis domib. 179
Ecclesia dicitur habere priuilegium à Deo, quod ipsa sola res ecclesiasticas ministrare debet, c. nouerit, nu. 2. de sen. excom. 230
Ecclesiastica libertas in quibus consistit, c. nouerit, nu. 1. de sen excom. 302
Ecclesiæ in nullius bonis esse dicuntur, c. olim causam, nu. 4. de resti. spol. 95
Ecclesia non tenetur illicitam renunciationem ratam habere, c. ad aures nostras, nu. 2. de his quæ vi metusue causa fiunt. 73
Ecclesia in quibus casibus sit consecranda, & quando altare & non ecclesia consecretur, in nume. 2. in proœ. & nu 1. de consecra. eccle. vel alta. 186
Ecclesiis oblata, Deo oblata esse dicuntur, & dicuntur esse pauperum, quo ad sustentationem, vt in nume. 4. c. cum super, nume. 3. de caus. posses. & proprieta. 92
Ecclesia quando teneatur de deposito, c. grauis illa sub nu. 1. de deposito. 160
Ecclesia non tenetur, non solum in mutuo, sed etiam in aliis contractibus, nisi quantum versum est in vtilitatem eius, c. grauis illa, nume. 1. de deposito eod.
Ecclesia collegiata vel non, quomodo cognoscatur, c. postulasti, nu. 1. de iurepat. 183
Ecclesiis diuersis an possit aliquis præesse, c. eam te, nu. 1. de æta. & quali. 44
Ecclesia non dicitur infigere characterem, sed solus Deus, c. si quis puerum, nume. 7. de baptis. & eius effecta. fol. 187
Ecclesia non subit sordida munera. Et quæ sunt ista, remissiuè, c. non minus, nu. 2. de immu. eccle. 189
Ecclesia si etiam erraret, tamen preces bona fide porrectas Deus acceptaret, c. audiuimus, nu. 4 de reliquiis & vener. sancto. 188
Ecclesia an & quando possit cognoscere de rapina, & potest iudicare, quandocunque de re ecclesiastica agitur, c. cum sit generale, sub nume. 2 de foro compe. 82
Ecclesia regularis quę dicatur, c. ne pro defectu, nu 2. de elect. & electi potesta. 31
Ecclesia Romana cęteris omnibus à Deo prælata est, c. cum ex illo, nu 1. de transl. præla. 38
Ecclesia non habet cœmiterium, nisi ex priuilegio, c. fraternitatem, nu 1. de sepultu. 168
Ecclesia illegitimos omnes ab ordinibus repellit, c. nisi cum, nu. 10. de renuncia. 41
Ecclesiæ honores habere non debent, nisi in sacris ordinibus constituti, c. præterea, nu. 1. de æta & qualita. 45

Ecclesia

Ecclesia quando non habeat partem de bonis defunctorum, c. relatum, nu. 1. de sepulturis. 168
Ecclesia possideri non potest, nec eius dominium haberi, c. inter quatuor, nu. 4. de maio. & obed. 67
Ecclesia quando cognoscat ex re pu, c. recepimus. nu. 1. de priuil. & exces. priuil. 219
Ecclesia sæpe in his, quæ sunt de iure naturali, & specialiter super matrimoniis, & contra matrimonium constituit. c. fraternitatis, nume. 6. de frigidis, & malefi. 197
Ecclesiæ regimen non potest committi sub precio, c. quoniam enormis, nu. 1. de simonia. 207
Ecclesia quamquam alicui pleno iure cōcedatur, intelligitur sibi concedi, quæ sunt sibi subiecta in temporalib. & spiritualib. non autem quod conuertat eam in proprios vsus, c. pastoralis, nu. 3. de priuile. & exces. priuileg. 221
Ecclesia non debet habere odium cum inimicis suis, sed omnes ad vocem vocare debet, c. ad Apostolicæ, nu. 3. de senten. & re iudi. 130
Ecclesia potest infligere corporalem vindictam, c. in Archiepiscopatu, nu. 1. de rapt. incend. & violato. eccle. 112
Ecclesiæ habet priuilegium quod res sibi legata, vel vendita, vel donata, competit sibi rei vendi. c. ex literis, de consuetudine, nu. 2. 15
Ecclesia an possit vendicare, c. olim causam, sub nu. 4. de resti. spol. 96
Ecclesia an amisit possessionem, si alius est in possessione, c. licet causam, sub nu. 6. de proba. 103
Ecclesia quæsita est in diœce. temporalia pertinent ad episcopum, a. cum venerabilis, nu. 9. de exce. 12?
Ecclesiam vnam alij subiicere ad episcopum pertinet, c. inter dilectos, nu. 2. de dona. 163
Ecclesia cathedralis, seu collegiata, an statutum facere possit sine consensu episcopi, c. cum accessis. de consti. nu. 2. 2
Ecclesia dicitur habere directum dominium, vasallus autem vtile, c. ad audientiam, nume. 2. de præscript. 123
Ecclesia vt præscribat cōtra aliam ecclesiam, quot anni necessarii sunt, ca. sanctorum, nume. 1. de præscriptio. 123
Ecclesia cum destruitur ob delictum aliquorum, nullus de cętero vocari debet clericus illius ecclesiæ, c. cum ex iniuncto, nume. 2. de noui oper. nunciatione. 218
Ecclesia vel pupillus an teneatur de dolo à ministro, vel tutore, seu procuratore perpetrato in negocio sibi commisso, c. ad hæc Deus, nume. 8. vt lite non contest. 86
Ecclesia prima intelligitur vacare per trāslationem ad aliam, c. ad aures, de rescrip. nu. 1. 5
Ecclesia quamuis sit alicuius monasterii, datur tamē episcopo cathedraticum, & etiam alii census, c. bonæ memoriæ, nu. 2. de appe. 135
Edictum de litig. locum habet tam in corporalibus, quàm in incorporalib. c. cum venissent, num. 7. de restit. in integ. 74
Edicta publicè proponi sufficit, licet ad citatum nō perueniant, c. ex tuæ, nu. 5. de cleri. non resid. 145
Effectus confirmationis, an impediatur si fiat clandestinè, c. cum olim, nu. 3. de cau. pos. & proprie. 93
Effectus appellationis quis sit, quæ facta est extra iudiciū, ca. dilecti filii, sub nume. 3. de maioritate & obedien. 67
Electores quando possint compelli ad publicandam electionem, c. ecclesia, num. 11. de electio. & electi potestate. 37
Electi petitio admitti nō debet, nisi vocatis his quos res tangit, c. statuimus, nume. 6. de electio. & electi potesta. 38
Electores debent ire ad requirendum infirmorum vota, qui in eadem ciuitate vel claustro eodem iacēt, c. quia propter, nu. 2. de ele. & electi potesta. 32
Electio sola habetur pro cōfirmatione, vbi Papa mādat vel simpliciter rogat aliquod capitulum, ut aliquem canonicum faciat, c. super eo vero, nu. 3 de offi. & potest. iudi. dele. 53
Electio facta cōtra formam est ipso iure nulla, c. quia propter. nu 8 de elec. & electi potesta. 32
Electio seu prouisio, quæ nulla est, non debet impedire, cap. inter dilectos filios, nume. 4 de excel. prælato. 217
Electionis tempus spectandum est, c. dudum, nu. 12 de elect. & electi potesta. 35
Electio vbi fit per compromissum non est necesse fieri collationem vel electionem in capitulo, c. quia propter, nu. 3. de elec. & electi potesta. 32
Eligere quis possit sepulturam, c. nimis iniqua, nu 2. de exces. præla. 217
Electio facta contra formam mandati cassatur, & vide vsque ad finem, c. inter dilectos filios, nu. 4. de exces. præla. eod.
Electio an valeat, vbi non tractaretur de aliquo absente, de quo tractandum esset, c. in Genesi, nu. 4. de elect. & electi potesta. 36
Electio non cassatur, si duo contempti essent, nisi suū prosequerentur contemptum, c. in Genesi, nu. 8. de elect. & electi potesta. eod.
Electo non solum, sed etiam instituto, antequam adipiscatur possessionem opponitur crimen, c. inter dilectos filios, nume. 1. de exces. prælato. 216
Electio an post pęnitentiam sit irritanda, ca. si celebrat, sub nu. 3. de clerico excommunicato deposito ministrante. 215
Electio siue prouisio, quæ nulla est, ad quem tunc potestas prouidendi deuoluatur, c. inter dilectos, de exces. præla nu. 3. 217
Electio perfecta non dicitur, quousque sit confirmata c. dilectus filius, nu. 4. de præb. & digni. 148
Electio vt dicatur, canonica, quot requirātur ad hoc. c. auditis, nu. 3. de elec. & electi potesta. 27
Eligere non licet post publicatam electionem nō cassatam, c. cum terra, nu. 4. de electio. & electi potestate. 21
Electio an habeat locum contra diffamatum, c. accusatum, sub nu. 1. de simonia. 205
Electio non excommunicati præualet electioni excōmunicatorum, c. illa quotidiana, num 3. de elect. & electi potesta. 30
Electio dicitur nulla, vbi quis scienter eligit indignum, c. si celebret, nu. 5. de clerico excommunicato depos. ministr. 215
Electio canonica est, licet excommunicati minori excommunicatione sint admixti non excommunicatis, c. illa quotidiana, nu. 1. de electio. & electi potestate. eod.
Electio non semper cassabitur, etiam si in modum exceptionis probatum fuit crimen, de quo egit, vel egisse præsumitur, c. dudum, nu. 14. de elect. & electi potesta. 34
Electio quando ad capitulum deuoluatur, c. post electionem, nu. 2. de conces. præb. 154
Electo non vocato potest procedi, vbi agitur de cassatione electionis propter peccatum, c. dudum, nu. 9. de elect. & electi potesta. 34
Electionis tractatus non inuenitur prohibitus ante sepulturam, c. bonæ memoriæ, nu. 3. de electio. & electi potesta. 29
Electores non debent ante electionem, pactionem aliquam, vel conuentionem interponere, secus est in conditione, c. significasti, nu. 1. de elec. & electi potestate. 19
Electioni qui non vult consentire, nec tamen dissentit debet superior præfigere tempus, intra quod vel consentiat, vel dissentiat, c cum in cunctis, nu 3. de elec. & electi potesta. eod.
Electus ante terminum sibi præfixum ad consecrandum, si perfectè translatus esset, habet quietam episcopi administrationem, an poterunt conferre eius beneficia propria, & quid sit dicendum de prælatis, c. cum in cunctis, num. 4 de electio. & electi potestate. eod.
Electi beneficia quando possunt conferri, & nu 3. & 4. c. cum in cunctis, sub nu. 2. de electio. & electi potestate. eod.
Electio ex delicto episcopi commisso in confirmatione deuoluitur ad capitulum, ca. cum in cunctis, nu. 8 de elect. & electi potesta. 20
Eligentium numerus & auctoritas attendi debet, c. dudum conscientias, nume. 1. de electio. & electi potestate. 23
Electio secunda ex interuallo non valet, nisi electionis tempore notorium esset primam electionē nullam, c. consideraumus, nu. 3. de elec. & electi potestate. 20
Electio ab executoribus contra mandatum Papæ facta, an valeat. c. proposuit, sub nume. 7. de conces. præben. 153
Electioni qui permittitur de gratia interesse, nec ius nec commodum aliquod sibi acquiritur, cap. bonæ memoriæ, nu. 1. de postula. præla. 16
Electio vbicunque est nulla propter personam electi, tunc ipso iure eligentes priuati erunt potestate eligendi, c. gratum, nu. 3. de postula. præla. 17
Electio eorum qui priuati non sunt potestate eligendi, valet, c. capitulum sanctum, de rescri. nu. 4. 11
Electio non est facienda de aliena ecclesia, quamdiu reperitur idoneus in eadem c. cum inter ea, nu. 2. de elec. & electi potesta. 23
Electio si ad episcopum & capitulum simul pertinet, si suspensus esset episcopus, electio pertineret ad capitulum solum, c. quia, nu. 3. de conces. præb. 153
Electus & confirmatus, potest disponere de dignitatibus & aliis rebus suæ ecclesiæ, c. transmissum, nu. 2. de elec. & electi potesta. 21
Electio nulla quænā sit, c. cōsideraumus, nu 2. de ele. & electi potesta. 20
Electio facta de non regulari, non tenet ecclesiam regularem, ca. cum causam, nume. 1. de elec. & electi potestate. 26
Electio non tenet facta vltra numerum iuramento firmatum, c. dilecto filio, nu. 4. de præben. & dignitatibus. 148
Electio vix dicitur esse, nisi obseruentur omnia iura solemnia, c. quod sicut, nume. 8. de electio. & electi potestate. 16
Electi facta de canonico, an vltra numerum valeat, c. dilecto filio, nu. 2 de præb. & digni. 148
Electio facta ut confirmetur à paucioribus, qui ad hoc requiratur, c. consideraumus, nu. 1 de elec. & electi potesta. 20
Electionem publicari necesse est, non solum in episcopatib. sed etiam in præbendis, c. ut nostrum, nu. 4. vt eccle. benefi. sine aliqua dimi. confer. 158
Eligendo non sufficit solo facto contra translationē potestatis venire, sed verbo debent nunciare compromissario, ne vlterius in electione procedat, c. in causis, nu. 6. de elec. & electi potesta. 28
Electio & confirmatio quantum tempus requirant, c. cum in cunctis, de elec. & electi potesta. 19
Electio dicitur largè & strictè, et strictius, c. quod sicut, nu. 7. de elec. et electi potesta. 26
Electus in episcopum retinet propria beneficia vsque ad translationem tempus de consecrandis episcopis, c. in nostra. de rescrip. nu. 3. 12
Electoribus pro vna vice licet ex toto potestatem eligendi alii conferre, c. in causis, nu. 5. de elec. et electi potesta. 28
Electio facta à suspensis non vocatis tenet, etiam antequam per sententiam priuentur, c. cum Vintoniensis, nu. 6. de elec et electi potesta. 25
Electores secundi si peccarēt etiam ex interuallo quasi eligendi potestate priuati essent, non tamen ad primos, sed ad Papam eligendi potestas deuoluetur, c. cum Vintoniensis, nu. 1. de elec. et electi potesta. 20.
Eligendo indignum si qui peccant, et ob id eligendi potestas ad alios transferatur, et si ipsi eodem modo peccent, non transfertur ad primos potestas eligendi, sed ad dominum Papam tantum, siue eius superiorem, c. bonæ memoriæ, nu. 9. de elec. et electi potesta. 16
Electio ad hoc ut confirmetur, vel quod confirmata non irritetur, non sufficit esse in possessione eligendi, c. cum venissent, nu 6. de resti. in integ. 74
Electoribus se opponentes possunt excipere, uel agere etiam nullo pro electo agente, c. dudum, nu. 1. de ele. et electi potesta. 34
Electio quæ est ipso iure nulla præstat impedimentū secundæ, c. auditis, nu. 5. de electio. et electi potestate. 27
Electores priuantur quandoque potestate eligendi, licet electio non sit nulla, c. consideraumus, nu. 4. de elec. et electi potesta. 10
Electio facta in qua admittuntur priuati ad electionem, non est confirmanda, c. cum Vintoniensis, nume. 4. de ele. et electi potestate. 25
Electio timore facta ualet, nisi prius protestarentur electores se eam ducti timore facere, et quid si nō protestantur, uide in nu. 2. c. Cumana nu. 1. de ele. et electi potesta. 34
Electio secunda expirat obtinente prima, c. cum terra, nu. 3. de ele. et electi potesta. 21
Electiones confirmare de prioribus fratrum factas, ad quem pertineat, et in nu. 5. 6. et 7. c. in singulis, nu. 3. de statu mona. 178
Electio titulatidorum, an spectat ad rectorē ecclesiæ, vel ad patronum c. postulasti sub nu. 3. de iurepatrona. 183
Electorum capitulum licet de pluribus ecclesiis constituatur debet tamen solum capitulum ecclesię cathedralis electionem prosequi c. ut præteritæ nu. 4. de ele. et electi potesta. 33
Electio ad uacaturas præbendas an ualeat c. cum M. sociis, de constitu. nu. 6. 3
Electionis compromissum requirit capituli consensum idque ante compromissum, ut in nu. 2. c. cum in ueteri, nu. 1. de ele. et electi potesta. 34
Eligens sepulturam apud ecclesiam hospitalis canonica portio debetur ecclesiæ parochiali de omnibus relictis pro anima sua, idem etiam est si non eligit sed ibi de iure sepeliendus est in nu. 2. quid autem sit si hospitale habet parochiam in nu. 3. 4. et 5. c. in nostra nu. 1. de sepulturis. 169
Electionis commodum et omnis alius fructus est veri domini etiam non possidentis c. Cumana, nu 6. de ele. et electi potesta. 34
Electio eligendi idoneiorem procuratorem cuius sit et ad quem pertineat et nu. 2. et 3. c. in nostra, sub nu. 1. de procu 70
Electionis confirmatio tenet etiam si electio sit nulla, c. cum dilecti, nu. 1. de ele. et electi potesta. 28
Electio quo casu deuoluatur ad Archiepiscopum, c. cum in cunctis, nu. 4. de ele. et electi potesta. 19
Eligere imperii electorib. Imperatorem negligentib. Papa eliget, c. per venerabilem, nu. 4. de ele. et electi potesta. 29
Electionis forma quæ sit, c. quia propter, nu. 1. de electio. et electi potesta. 31
Electio ad hoc ut ualeat, necesse est ut possit celebrare, c. ex tenore, nu. 4 de temp ordi. 42
Eligere qui potest, etiam postulare potest, c. post trāslationem, nu. 1. de renun. 41
Electus in mora esse non dicitur, donec prælatus non habeat ecclesiam pro vacante, c. admonet, nu. 2. de renuncia. 40
Electores et præsentatores in petitione confirmationis semper sunt requirendi, c. de cętero, num 2. de transactio. 69
Eligentes indignum sunt ipso iure priuati potestate eligendi, c. dudum, num. 3. de electio. et electi potestate. 23
Electio clerici beneficiati non prohibetur, c. cum ecclesiasticæ, nu. 3. de exceptionibus. 120

Electio

Universidad de Deusto
Biblioteca

Commentariorum Innocentij.

Electio redditur nulla,tam ex parte electi,quàm eligentium,c.statuimus,nu.1.de electio.& electi potestate. 37
Electio excommunicatorum, qui tamen non sunt per sententiam excommunicati,tenet,c.illa quotidiana,nu.4 de elec.& electi potesta. 30
Electú vocari non est necesse,si contra electores agetur,quod indignum elegerint,c.dudum,nu.8.de elec.& electi potestá. 35
Electio quomodo devoluatur à capitulo in episcopum,c.irrefragabili,nu.2 de offi.ordi. 64
Electionem cassari potest facere qui in electione vocem habet,si est in loco vnde vocari debet,nisi vocetur,quia eo contempto facta est,c.quia propter,nu.10.de elec.& electi potesta. 32
Electioni quãdo aliquis ex iusta causa interesse non potest, vota sua procuratori committere licet,c. scriptum est,nu.3.de elec.& electi potesta. 31
Eligendum quomodo sit,si in capitulo duo vel tres tantum sunt, & quid si sit solus vnus,in quem ius eligendi recidit,vide in nu.5.c.quia propter,nu. 4.de elec. & electi potesta. 32
Electio communis à quo, & per quæ verba fiat,c.in Genesi,nu.6. de elec. & electi potesta. 36
Electio an & quando possit fieri sine electoribus,& præsentatoribus,c.de cętero,sub num. 1. de translatio. 69
Electionis confirmatio facta cum solenni examinatione, an contra eum aliquid obijci possit,c.cum olim,sub nu 2.de dolo & contuma. 99
Electio an sit canonica,vel non,antequam sententiatur effectum confirmationis,c.cum olim, nu. 1.de dolo & contuma. eod.
Eligi potest alius non cassata prima electione,c.cum terra, nu.2.de elec.& electi potesta. 21
Electio quodammodo quæ cassatur vel nulla est,iterum reuiuiscens,an valeat,c.ecclesia,nu.10.de electio.& electi potesta. 37
Electio facta episcopi vel prælati,intelligitur ex solis consentibus in aliquem velut in electum directis,secundum antiqua iura , c.cum in iure,nu.2. de elec. & electi potesta. 29
Electus non confirmatus, non potest administrare res ecclesiæ suæ,c.transmissam,nu 1.de elec.& electi potestate. 21
Emendario criminis quomodo appareat,c.testimonium,nu.2.de testib.& attesta. 110
Emphyteusis semper durat,quousque auctoritate iudicis rescindatur,c.potuit, nu.2.de locato & conducto. 161
Episcopus eo quod est confirmatus dicitur habere ad ministrationem,c.cum olim.nu.1.de cau.possef. & proprieta. 93
Episcopus non potest in rebus,quæ non sunt suæ iurisdictionis dicere ius,c.pastoralis,nu.3.de appellationibus. 136
Episcopos non solum sed alios prælatos, & saltem capitulum in arduis prouinciæ negocijs requirendum.Et quid iuris sit si non omnes vocat,c.humilis doctrina , nu.2.de maio.& obed. 68
Episcopus super omnes sibi subditos dispositionem habet,c.cum inferius,nu.2. de maioritate & obedientia. eod.
Episcopus ante adeptam possessionem an teneatur petere confirmationem vel ordines,c.constitutis, nu.8.de appel. 134
Episcopum recipiens postularum,an ad administrationem sit ipso iure priuatus eligendi potestate, c.bonæ memoriæ, nu.4.de elec.& electi potesta.30
Episcopus non potest statuere,quod vna ecclesia eligat prælatum de alia, vt electioni eorum interfit, c.cum dilectus filius,de consuetud.nu.2. 16
Episcopus cur accipiat quartam episcopalem,c.relatum,nu.2.de sepultu. 168
Episcopo simplici an dispensare liceat , vel soli Papæ,vide in nu.2.c.nimis,nu.1.de filijs presby.ordi. vel non. 47
Episcopus potest in causa suæ ecclesiæ esse iudex,c. nosti , nu.1.de elec.& electi potesta. 20
Episcopus appellans non debet audiri,ne absoluatur excommunicatus ab ipso , c. solicitudinem,nu.2. de appellationibus. 136
Episcopus an possit agere absque consensu capituli,vel eorũ uerso,c.edoceri eosdem,de rescript.9
Episcopus non potest eligere canonicos, vbi præbendæ non sint distinctæ,c.cum ecclesia,de elec.28
Episcopo vel Papæ , an liceat dispensare cum bigamo,c.super eo,nu.1.d e bigamis 49
Episcopus ecclesiæ vacante potest repetere & agere nomine ecclesiæ,c.nouit,nu.7.ne sede vacante aliquid innouetur. 157
Episcopo non licet exigere procurationem a capellis quæ non sufficiunt ad procurationem,c.cõqueren te , nu.1. de offi.ordi. 65
Episcopus a Papa postulari debet , c. & si vnanimiter.nu.1.de postula.præla. 18
Episcopus dispensare non potest super electo in præiudiciũ alterius.c.dudũ,nu.5.de ele.& ele pote.13
Episcopo peccante primo loco deuoluitur eius potestas ad capitulũ,c.cũ in cũctis,nu.7.de ele.fol. 29
Episcopus tenetur de facto Archid.c.ad hæc nos.nu que.3.de offi. Archid. 50
Episcopus non inquirit de crimine vel negligentia sacerdotis exẽpti,c.veniens,nu.9.de verb.sig.236
Episcopus potest pro ecclesijs sibi subiec.agere,c.relatum,nu 2.de sepulturis. 168
Episcopus ille consecrabit ecclesiam, qui prius in illo loco episcopalia exercuit,c.nunc autem,nu.1. de relig.domib.vt episcopo sint subiectæ. 170
Episcopus an & quando amittat possessionem eligendi,c.cum venissent,sub nu.2. de restitutio.in integrum. 74
Episcopus super sua iurisdictione potest cum suo capitulo statuta facere,sed super alijs non,nisi hi consentiant , vestra , numero. 1. de locato & conducto. 161
Episcopus non potest in totum ius episcopale dimittere , & ecclesiam a tota sua iurisdictione dimittere,c.constituras , nume.2. de relig.domib.vt episc.sint subiectæ. 179
Episcopus an excommunicet Archiepiscopum delinquentem in sua diœce.c.cum inferior,nu.1.de mario & obed. 68
Episcopus cum specialiter de aliquibus accedit, de aliis prohibere videtur,c.dilecto filio,nu.9.de offi cio Archidiaco. 51
Episcopo subsunt omnia loca pia, & ad eius solicitudinem debent ordinari ad vsum destinarum, c.de Xenodoch.nu. . de relig.domibus. vt episco. sint subiectæ. 179
Episcopus agere & respondere potest pro ecclesijs sibi subiectis in defectum administratorum,c.olim causam,nu.2.de resti.spol. 95
Episcopus semel in anno visitare debet ecclesias sibi subiectas, vrgentem vero necessitate etiam plures in anno visitare potest,vt in nu.3.c.vt Archidia nu.2 de offi. Archid. 49
Episcopo non licet materialibus armis possessionem suam defendere,c.venerabili,nu.4.de censib. exactio. & procura. 185
Episcopi instituta absque scientia remouentur , nisi cum eis voluerit dispẽsare,c.te nobis , num.3.de clericis peregrinis: 49
Episcopus licet de crimine excipere non possit , iudex tamen de suo officio inquirere poterit,c.accepimus te.nu.2.de æta.& quali.& ordi.præsic. 45
Episcopus potest cum consentu capituli suiex causa constituere de retinen.fructibus dig itatis , vel præbendæ v cantis,& vide multa in num.7.& 8. c.vt nostrum , nu.6 vt eccle.benefi.sine aliqua diminu confer 158
Episcopi & prælati in possideant suas dignitates, nomine sun,c.in literis, nu.13.de resti.spol. 95
Episcopus in ecclesijs diœcesis suæ debet esse contentus iuribus ep scopalib. alios enim in ecclesijs [a] tem in tẽporalibus petere debet, c. de Xenodoch. nu 2.de relig.domib. vt episc. sint subiectæ. 179
Episcopi accusationes omnes criminales audiunt, non autem Archidiaconi,c.ad hæc nos,num.2 de offi Archid. 50
Episcopus potest contra sibi suspectum inquirere de usura,c.ad nostram , nu.de iureiur. 118
Episcopus non debet habere portionem de datis inter vivos , sed tantum de teitam. c. cum inter vivos,nu.2. de verb.signifi. 235
Episcopus quãdo possit cum simoniaco dispensare, & in nu.3 & 4.c.de simonia.nu.2.de simonia.206
Episcopus potest agere pro portionib. ecclesiarum suarum,& in nu.2.c.de his.nu,1 de sepultu. 168
Episcopus non intelligitur alieno sigillo sigillare, quando signat sigillo ecclesiæ , c.scripta vero,sub nu. 3. de fide instrumen. 113
Episcopi dispensatione potest quis in minoribus cõstitutus ordinibus eligibilis reddi,c.præterea,nu. 2 de ęta & quali.& ordi.præfic. 45
Epi copus non dispensat cum aliquo,nisi id expressè dicat,c.veniens , nume.7 de filijs presby.ordi. vel non. 47
Episcopus non excusatur propter examinationem Archidiaconi,cum prælatus non debeat ignorare victum subditi sui,c.cum sit ars artium,nu.1.de ęta. & quali.& ordi.præfic. 46
Episcopus cur non corrigit excessus suorum canonicorum,c.irrefragabili,nu.5.de offi.ordi. 65
Episcopus vbicunque scienter facit contra ius commune,estque tale factum in quo potest dispensare, habebitur pro dispensatione,c.veniens,nu.2.de filiis præsby.ord.vel non. 46
Episcopus in multum enormi & notorio crimine dispensat, secus in his,qui sunt corpore vitiati, c. de præsby nu 1.de corpo.vitia.ordi.vel non. 48
Episcopus Græcus non debet cõtra ritus suos ordinare,neque Latinus contra suos,ea. cum secundum, nu 1.de temp.ordi. 43
Episcopi benedictio in Abbate succedit in locum cõfirmationis,c.statuimus,nu. 1.de supplen. neglig. prælato. 42
Ecclesiam secundam quod quis recepit, an statim vacet prima,c.admonet,nu.3.de renun. 40
Episcopus missam illegitimè nati audiẽs, vel si ab eo procurationem visitationis recepit,vel alias vtitur eius ministerio , an dispensare intelligatur,c. veniens,nu.3.de filiis presby.ordi.vel non. 46
Episcopo an liceat sine licentia Papæ renunciare,c.nisi sicum,nu.1.de renun. 40
Episcopus licet ratione iurisdictionis temporalis possit bellum indicere , tamen si est in percussione, & aliquem incitauerit ad percutiendũ aliũ, irregularis est,c.quod in dubiis,nu.2.de purnis. 213
Episcopus dispensat cũ accipitrib. ordines extra quatuor tempora,& etiam in multis aliis casib. vt hic habes,c.dilectus,nu.3 de temporib ordi. 43
Episcopus in casu abscissionis membri etiam sine Papæ auctoritate dispensare potest,c.significauit,nu. 3 de corpore vitia ordi.vel non 48
Episcopo non licet dispensare, nisi vbi concessum inueniatur,& vide in nu.5.c.dilectus filius, nu.2.de tempo.ordi. 43
Episcopi absolutio non præmissa satisfactione an valeat,capitu cum ab Ecclesiarum,nume.6. de offic. ord. 63
Episcopi aliquarum Ecclesiarum licet cum toto populo in hæresim vel schisma labantur , ecclesiæ tamẽ illæ honores suos retinent, c. inter quatuor, nu. 1 de maio.& obed. 66.
Episcopi an possint cognoscere de causis subditorum prælatorum,c.cum ab Ecclesiarum, sub num.6 .de offi.ordi. 63
Episcopus ex causa iuramentis licitè præstitis potest dispensare,c.debitores,nu.2.de iureiu. 117
Episcopus non solum perditus in Ecclesia exempta, sed etiam in clausuris Ecclesiæ . Et vide vsque ad finem,c.recepimus, nume. 2.de priuileg. & excef. priu. 129
Episcopus an & quando sigillum suum alii committere,c.scripta vero,nu.5.de fide instr. 113
Episcopi consensus requiritur in alienationibus rerum Ecclesiæ,c.pastoralis officij,nu. 2.de priuileg. & excef.priu. 221
episcopi an sine licentia aliquos in Ecclesiis liceat recipere,c.te nobis,nu.2.de eleri.& peregri. 49
episcopus per literas directas , capituli non tenetur quem recipere de necessitate , de honestate tamen ipsum recipere debet,capitu.eam te,de rescrip.numero.2. 5
episcopus cum canonicis,an minuere possit præbendas & dignitates,c.cum accef.de consti.nu.1. 2
episcopum quando certum est esse in loco, non magis cogitur implere mãdatum per literas directas,quã si dirigentur cuique extraneo,c.eam te,de rescrip. nume.8. 5
episcopi ordinariam habent iurisdictionem à Canone,c.cum ab Ecclesiarum,nu.4.de offi.ordi. 63
episcopi appellatio ꝓfert clero & populo,c. dilectis filijs,nu.2.de appel. 136
episcopus & canonici , licet faciant vnum capitulum in electione,tamen non est vnum capitulum in iurisdictione facienda,c.postulastis, nu.1.de concef. præben. 155
episcopus,si Abbas est negligens, potest visitare,c.in Lateran.nu.4.de præb & digni 150
episcopus an possit suspendere Clericos , & vide in nu.2.c.peruenit,nu.1.de excẽ.præla. 216
episcopi & prælati licet non sint domini,tamen possunt procuratorem etiam sine decreto superioris,q litem prosequitur,constituere,cum causam,sub nu. 2.de iura.calum. 88
episcopus vel Archiepiscopus in visitatione an præferri debeat,c.Romana Ecclesia, nu.1. de censi. exact.& procur. 185
episcopus solus conuocare potest Canonicos & præcedere ad electionem,ipsis non venientib. c. irrefragabili,nu.3.de offi.ordi. 64
episcopus non debet ordinare Clericum alterius episcopi,& si fecerit irrita est eius ordinatio, in tit.de cleri.pereg in prin. 49
episcopus an possit suspendere clercos,& uide in nu. 2.c.à nobis,nu.1 de sen.excom.1 226
episcopus potest examinationem ordinatorum & visitationem clericorum Archidiaconis,& etiã aliis committere,c.constitutus,nu.3.de relig. domib.ut episcopo sint subiectæ. 179
episcopale ius nõ solum sub iuris episcopalis petitione,uerum etiam quo pacto uel consuetudine constitutum est,c.constitutus,nu.4.de relig.domib.vt episcopo sint subiectę. eod.
episcopus tenetur ad cogendum aliquos , ne interdictum seruent,c.quæsuit,num.2.de his quæ fiunt à maiori parte capituli. 158
episcopo an liceat renunciare appellationi, c.delictis filiis,nu.6.de appel. 137
episcopi uox ratione dignitatis plus valet,quàm Canonici,c.irrefragabili,sub nu.2.de offi.ord. 64
episcopalia iura præscribuntur ab Abbate,c.cum olim,nu.2.de præscr. 124
episcopi dicuntur habere merum imperium super clericos,c.ut famæ.nu.3.de sen.excom. 228
episcoporum familiares an sint admittendi ad celebrandum officium in loco interdicto,c.quod vero, nu.2.de priuil.& excef.priuil. 221
episcopus potest etiam innito subdito quandoque cognoscere de causis ad eius iurisdictionem spectantibus,c.dilecto filio,nu.3.de offi.Archi. 50
episcopus coram quo iudice subditum suum conuenire possit,c.ad reprimendam malitiam,sub nu. 3.de offi.ordi. 64

episcopus

Index nouus.

Episcopus potest absque pallio ordines conferre in episcopatu alterius,sicut missam celebrare,c.quod sicut.nu.13 de elect.& electi potesta. 27
Episcopus quamuis non sit dominus , constituere tamen procuratorem potest,c.petitio vestra,nu.2.de procur. 71
Electio ynæ recipiuntur ab excommunicatis,c.cum voluntate,nu 1.de sen.excom. 231
Error facti seu iuris impedit prorogationem,c.significantib nu.6 de offi.& potesta iudi deleg. 61
Errantes in iure nedum se corrigere possunt, sed etiã suum errorem reuocare,ca. cum venerabilis,nu.5. de excep. 121
Errans probabiliter ex suo facto, potest in eodem libello plures actiones proponere,c.constitutus,nu. 2.de resti.in integ. 77
Error iuris , & auctoritatis non impedit verum processum,c.cum ex officii,sub nu.3.de præscr. 124
Eucharistiam in necessitate etiam à Laicis conceditur sumere.c.quanto te,de consue.nu 1. 15
Euangelica denunciatio quæ sit, & qualiter vtẽda, & quis ad eam teneatur , & an ordo iudiciarius in ea sit seruandus , & qui testes in ea admittuntur, habes in nu.2.& 3.c nouit ille,nu.1.de iudiciis. 81
Excipiens si nolit tempus oblatum ad probãdum recipere,si appellet, quicquid sit contra eum,tenet, c.interposita,nu.2.de appel. 140
Exceptio abiurationis non admittitur contra agentem interdicto vti possidetis, c. cum venissent,nu. 5 de institu 152
Exceptio spoliationis quando opponit possit,c.super spoliatione, sub nu.1.de ordi cogni. 90
Excipiens de appellatio non est admittendus, quãdo eius non interest,c.cum inter,num. 4. de electio.& electi potesta. 22
Exceptio odiosa etiam ex alieno facto competit, c.capitulum sanctum,de rescrip.nu.2. 11
Exceptio præponi debet intra tempus,& intra quod agi potest,c.cum dilectus,nu.5 de ord.cogni. 90
Excipi quando liceat contra literas, capi.constitutus apud se.de reseri.nu.3. 7
Examinatio non fit tanta in accessoriis,sicut in principali,capit.dudum,nume.4.de priui. & excef.priuileg. 221
Examinatio in benedictione Abbatum,est necessaria, c.venerabilem,in nume 3.de electio. & electi potestate. 29
Exceptiones peremptoriæ an proponi possint contra rescriptum ad declinandum forum, & quid de dilatoris,c.super literis.de rescrip.nu.12.& 13. 9
Exceptio arbitrationis dicitur esse dilatoria,non autem fori declinatoria,c.cum venissent.nume. 5. de institu. 152
Exceptio in qualibet parte litis ritè opponitur,c.cum inter priorem,nu.4.de excep. 120
Exceptio peremptoria an sit probanda ante litis cõtestationem,& de ea cognoscendum,& pronunciandum,c.pro vt nobis sub numero 1. de dolo & contuma. 98
Exceptio alicuius loci non fit, nisi cum magna deliberatione,c.dudum,nume.3.de priuileg. & excef.priuileg. 221
Exceptionem non admittens legitimam, grauare dicitur,c.interposita,nu.3.de appel. 140
Exceptio peremptoria non admittitur contra rescriptum,c.super literis,de reseri.nu.2. 8
Exceptiones habens plures , primo proponere debet exceptionem suspitionis,c.inter,nu.1. de senten.& re iudica. 227
Exceptio contra iudicem quando proponi debeat, & quid de exceptione iurisiurã.c.super literis, de reseri.nu.10.& 11. 9
Exceptio infamiæ,vel seruitutis,an obstet volẽti iudicare,c.cum super Abba.nu.6.de offi.& potesta.iud. delega. 56
Exceptio nihil aliud est, quàm actoris,vel intẽtionis exclusio,c.constitutis,nu.6.de appel. 134
Exceptio de non interesse est declinatoria,& ante litis conte.regulariter proponenda.c.super his etiã, 3.nu.2 de accu inquisi.& denun. 201
Exceptio peremptoriæ an tollant ius,& quæ sint istæ exceptiones,c.super spoliatione, sub nu.2.de ordi. cogni. 90
Excipiens vel accusator quamuis nullus extet, tamẽ confirmator,vel ordinator inquirer, quandocunq; eum contigerit dubitare, c. super his, nu 11.de accusa.inquisi.& denun. 201
Exceptiones peremptoriæ si contra literas proponantur,non est audiendus obiciens,ca.ex parte,nu.2. de foro compe. 83
Exceptiones diuersæ ad idem tendentes an simul propoñi possint,c.inter,sub nu.2.de sen.& re iud. 203
Excipiendo nonnunquam consequimur, quod agendo petere non possumus,c.quemadmodum,nu.2 de iureiu. 118
Exceptio adulterii,& aliæ exceptiones competunt cõtra petentem restitutionem,c.gaudemus,num.2.de diuortus. 199
Excipiens vnus, cęteri quoque excipere volentes eodem tempore excipere debent,ca. super his,nu.6. de accus.inquisi,& denun. 201
Excipere qui possunt de forma.Item quid requiratur in excipiente,quod peccatum sit in persona electa in nu.10.c.super his,nu.9 de accusat. inquisi.& denuncia. eod.
Excipiens an semper consiteri dicatur,c.cum venerabilis,nu.2. de excep. 120
Exceptiones peremptoriæ quando non admittũtur, c.ex parte,sub nu.2 .de foro compe. 83
Exceptio procuratoria dicitur duplex,c.in nostra,nu. 10.de procur. 71
Excipiens de crimine, quod ipso iure non priuat,nõ est audiendus,quãdo fit electio, c.illa quotidiana, nu.2.de elect.& electi potesta. 30
Excipiens an debeat condemnari ad expẽsas, c.si.sub nu.5.de dolo & contuma. 98
Exceptio doli habiti in electione tam contra consecrationem,quàm confirmationem competit,c.cum dilecti,nu.5.de elec & electi potesta. 28
Exceptio spoliationis obstat contra agentem crialiter,& ciuiliter,c.sup spolia.nu.1.de ord.cog. 90
Exceptione cum quis tutus est , missio in possessionẽ contra eum facta,non valet,c.præterea,num.4 de dilationibus. 88
Exceptio spoliationis locum non habet in causa matrimoniali,capitu.cum dilectus,nume.6.de ordin. cogni. 90
Exceptio de veritate tacita in causa beneficiali quãdo opponi possit,c.sacro,nu.14.9
Exceptio in dicta,& personas testium post eorũ mortem,an valeat,c.quoniam frequenter,nu.4 vt lite non contestã.non proced. 86
Exceptiones de impotentia iuris,vel facti , nunquid possint opponi contra ordinarium, c.suscitatus,de reserip.nu.2. 9
Excessus,verbum quid comprehendat,c.quoniam frequenter,nu.7.vt lit.non conte.non proce. 87
Excipi semper potest contra possessorem alicuius administrationis , siue nomine suæ administrationis agas,siue petitorio,siue possessorio,ca.in literis,nu. 5.de resti.spol. 94
Exceptiones in actione possessorii non sunt ante restitutionem audiendæ, fallit in quatuor casib c.ex conque.nu.4.de resti.spol. 95
Excipiens debet contestationem,vel exceptionẽ suã dare in scripris,ca.dudum, nume.2 de elect.& electi potesta. 34
Excommunicatio per appellationem non suspenditur,exceptis certis casib. c. venerabilibus nu 1.de sen.excom. 233
Excommunicatus non solum, sed etiam non excommunicatus in prosecutione appellationis est audiẽdus,c.pastoralis,nu.2.de appel. 136
Excommunicatus debet vitare communionem hominum,c.illud dominus, nu. 1 de clerico excommu. ministrante. 213
Excommunicatio, & absolutio absque solenni causæ cognitione fieri non debet,c.proposuit,nu.6 de cõcef.præben. 153
Excommunicatio cõditionalis an retardetur per appellationem,& vide in nu.3.& 4.c.præterea, nu.2. de appel. 132
Excommunicatus an possit agere,ca. cum inter priorem,nu.1.de excep. 120
Excommunicatio habetur pro litis contestatione , c. à nobis,sub nu.2.de sen.excom. 226
Excommunicatio & dispensatio de sui natura habent admixtam cognitionem,& iurisdictionem, c.quoniam,nu.5.de offi.& potesta.iudi.deleg. 53
Excommunicatur nõ statim cum absolutus fuerit ab excommunicatore,debet ei statim præcipere,c.facro,nu.13.de sen.excom. 230
Excommunicatio maior quid operetur,& à quo,quibusque de causis infligatur,in nu.2.c. super eo, nu. 1.de sen.excom. 225
Excommunicatus nõ potest appellare de iure , c.pertuas,nu.1.de sen.excom. 228
Excommunicatio minor in quib.casib.infligatur, c. super eo,nu.2 .de sen.excom. 225
Excommunicatus an debeat semper absolui imminẽte periculo,c.sacro,nume. 6. de sententia excommunicationis. 229
Excommunicatus non potest aliquam causam prosequi,nisi petat se absolui,c.sacro,nu.7.de sententia excommu. eod.
Excommunicatus quousque vitari debeat, c. pertuas nu.2.de sen.excom. 228
Excommunicatio quomodo probetur, c. ꝓposuit,nu. 1.de cleri.excom.minist. 215
Excommunicatione pendente,suspẽditur effectus debiti,c.veritatis,nu.3.de dolo & contuma. 99
Excommunicatio ad hoc vt sit iusta, & quod differatur absolutio excommunicati.oportet cãm absolutionis non solum esse rationabilem,sed & manifestam fuisse excommunicatori,c.cum contingat,nu. 3.de offic & potesta.iudi.deleg. 60
Excommunicatio est iusta , qua quis excommunicat omnes,qui sunt eruce signati, si non portant publicè crucem. Ad hoc enim fit,ut cęteri animentur ad sumendam crucem,c.Romana Ecclesia, nume 1.de sen.excom. 233
Excommunicatus non auditur extra iudicium appellans,cap.cum inter priorem,nume 2.de exceptionibus. 129
Excommunicati minori excommunicatione conferunt sacramenta & eorum executionem, c.quod a prædecessore,nu 4.de schismaticis 209
Excommunicari non potest promoueri nolens, capquæris à nobis,nume.2 .de æta. & qualit. & ordin. præfi. 45
Excommunicatus an possit pugnare in iusto bello, antequam absoluatur,& an in periculo mortis absolui possit,c.sacris.numero 1.de le sententia excommunicationis. 228
Excommunicationis qui tulit sententiam , an facere potest eam publicari,c.cum dilectus.nu.9.de ordi.cogni. 90
Excommunicator si fuerit excommunicato , an incidat in excommunicationem, c.quod in dubiis.nu. 1 de sen excom. 227
Excommunicatio etiam in iustos cul pabiles,nõ fertur sine monitione,c.Romana ecclesia, de sententia excommu. 233
Excommunicari quando quis absque aliqua monitione valeat, capitu. ex parte, nu ne. 4.de verbor. signific. 235
Excommunicationis causa inferenda est sententiæ excommunicationis,c.cum medicinalis,nu.1.de sen. et excommu. 231
Excommunicatus an ante absolutionem sit audiendus,c per tuas,sub nu.2.de sen.excom. 228
Excommunicatio non est culpa,sed medicina & pœnitentia,c.testimonium,sub nu.5 de testibus, & attestationibu. 111
Excommunicatus pro manifesta offensa non absolutur,nisi prius satisfecerit, c. cum dilectus,nu.8 de ordi.congni. 90
Excõmunicatio in genere, & quomodo in specie fiat, c.Romana,nu.7 de sen.excom. 233
Excommunicatio non tenet, nisi præcedat monitio, c.statuimus,nu.1.de sen.excom. 232
Excommunicatus , si spolietur in excommunicatione , an post absolutionem possit agere interdicto e veritatis,sub nu.3.de dolo & contuma 99
Excommunicatus minori excommunicatione,siue ab homine,siue à Canone, semper est irregularis,si ce lebrat,c.si celebrat,nu 2.de clerico excom deposi. ministrante. 215
Excommunicatio an & quãdo possit in iudicio opponi,c.prudentiam,sub nu.12.de offi. & potesta.iudi. deleg. 55
Excommunicatus an possit res suas alienare , & cum aliis contrahere , & an talis contractus cum excõmunicatus valeat,c.veritatis, sub nume. 1.de dolo & contuma. 99
Excommunicatus an ante absolutionem sit audiẽdus, c.per tuas,sub nu.1.de sentcn.excom. 228
Excommunicatus neque administrare, neque alienare res Ecclesiæ potest,c.veritatis,nu. 1.de dolo & contuma. 99
Excommunicationes sententia etiam iniusta tenet,c. testimonium,nu.6.de testib.& attesta. 111
Excommunicatus potest prosequi causam appellationis,c dilecti filij,nu.2.de excep. 121
Excommunicatus an semper repellatur à testimonio vide in nu.7.c.testimonium,nu.5.de testib.& attestationibus. 111
Excommunicati minori excommunicatione nõ sunt interdicti,nec suspensi,c.si celebrat, sub nume.3.de cleri.excom.ministr. 215
Excommunicatus intra terminum vnius anni releuatur per appellationem, nedum ab excommunicatione,sed etiam ab absolutione,c.præterea, num.1. de appel. 132
Excommunicatum absoluere non est ordinis , sed iurisdictionis,c.tanta est clauis,nume.3.de exce.prælatorum. 217
Excommunicatus absolui non debet, non facta satisfactione,c.Pisanis,nume.1.de restitutio.spoliatorum. 98
Excommunicatio potest in qualibet parte litis opponi,c.exceptionem,nu 1.de excep. 122
Excommunicatus debet absolui præstita cautione & iuramento, priusquam cognoscatur de iniusta excommunicatione , ab excommunicato , de rescriptis,nume.4. 13
Excommunicatio est muero Episcopalis,c.quanto de uotio.nu.3.de offi ordi. 64
Executor si prius conferat.quàm ille, ad quem pertinet de iure collatio , prætalebit collatio executoris,capitul.quia cunctis,sub numero. 9. de concef. præb. 160
Executor non põt alieni vim inferre , nec de possessione aliquam partium extrahere,c. cum olim Papæ,nu.2.de priui & excef.priui. 219
Executor quando possit cogere Canonicos ad implẽdum mandatum Apostol:cum,c.proposuit,sub nu. 4.de conce.præb. 152
Executio sententiæ vbi & per quem iudicem fieri possit,c.postulastis,sub nu.1.de foro compe. 83
Executor nec in ciuitatibus, nec in aliis iudiciarium ordinem seruat,capitu.ex ratione,nume. primo de appel. 131
Executio à sola appellatione impedimentum capit. c.de cętero,nu 1.de sen.& re iudi. 125
Executori si diuersis temporibus porriguntur diuersa &

Universidad de Deusto Biblioteca

sa & contraria mandata, quid iuris fit, c. cum contingat, de rescr p. nu 6. 10
Executor an cum causæ cognitione beneficium conferre debeat, c. proposuit, sub nume. 5. de concessio. præben. 152
Executor potest suspendere à collatione beneficij, c. quia cunctis, nu. 5 de conces. præb. 160
Executio sententiæ quando sit differenda, ca. cum in iure, nu. 2. de offi & potesta. iudi. dele. 59
Excusatoris officium quale sit, c veniens, nu. 1. de accusa inquisi. & denun. 201
Exemptus ratione rei non exemptæ, subiacet iurisdictioni ordinarij, c. cum cappella, nu. 3. de priuil. & excef priuil. 220
Exemptio quo casu non dicatur valere, c. pastoralis, nu. 6. de dona. 163
Exemptio capitis quàmuis probetur, non probatur exemptio membrorum, c. ex ore sedentis, nu. 3. de priuil. & excef. priui. 220
Exemplificatio sine iudice fieri non debet, c. si instrumenta, sub nu. 3. de fide instru. 161
Excludere aliquem aliud est simpliciter, & aliud in perpetuum excludere, ca. ex literis, de constitutio. nume. 1. 3
Exhibere rationem exempti Episcop is, de quib. possint, habes in nu. 2. & 3 ca. cum & plantare, de priui. & excef. priuil. 219
Expensæ ante finem litis quo casu soluantur. Et quando etiam in fine litis non fiat condemnatio in expensis, nu. 3. c. fina. nume. secundo, de dolo & contuma. 98
Expensæ cur in soluendo decimas de negociatione deducantur circa rem factæ, c. pastoralis, nume. 1. de decimis. 191
Expensæ taxandæ per iudicem quæ sint, & quo tempore id facere possit, nu. 3. cap sæpe contingit, nu. 2. de appe. 134
Expensarum compensatio debet fieri, quando pars à tota sententia appellat, quæ plures articulos continebat, & in vno erat iusta, in alio vero iniusta sententia, ca. finem, sub nu. 4. de dolo & contumacia. fol. 98
Expensæ legitimæ quæ, c. exceptionem, sub nu. 2. de excep. 122
Exprimi an in libello omnia debeant, quibus damnũ datum est, vide in nu. 2. c. cùm dilectus, nume. 1. de ordi. cogni. 90
Expressio tantum valet coram iudice facta, quantum si in literis essent expressæ res & personæ, c. pastoralis, de rescr. nu. 12. 7
Extensio ad iura, an de iuribus fiat, c. dilecto filio, nu. 10. de offi. Archid. 51

F

FAcies. hominis an sit charactere signanda, cap. ad audientiam nu. 1. de crim. fal. 214
Facere quod possum per me, an id etiam per aliũ efficere possim, & nu. 4. c. quoniam, nu. 2. de offi. & potesta. iudi. dele. 53
factum extra iudicium in omni mandato, non est necesse appellare, & tamen salua manet omnis exceptio, & omne ius, c. cùm in cunctis, sub nu. 3. de his quæ fiunt à maio. parte capituli. 158
factum post appellationem etiam ex legitima causa interpositam, non retractatur in electione, nisi causa probetur, c. cum in cunctis, nu. 5. de his quæ fiũt à maiori parte capituli. eod.
facta permutatione in beneficiis & cęteris spiritualibus, à quocunque peti possunt, c. inter cætera, nu. 3. de præb. & digni. 147
Factum de bonis Ecclesiæ vel causis vacante Episcopatu, non tenet, c. nouit, nu. 4. ne sede vacante aliquid innouetur. 156
facta post litis contestationem pertinent ad officiũ iudicis, c. cum in causa, sub nume. 1. de iuramen. calum. 88
factum cum excommunicato in iudicio an valeat, c. pia, nu. 2. de excep. 122
factum per auxilium extraordinarium, quale est in integrum restitutio, non dicitur posse fieri, c. pastoralis, sub nu. 1. de cau. pos. & proprie. 92
factum à prælatis an valeat in exemptos, c. perniciosam, nu. 3. de offi. ordi. 62
factum post appellationem legitimam reuocatur, c. cum venissent, nume. 2. de eo qui mit. in pos. causa seruandæ rei. 100
factum eo absente qui contempsit interesse termino ei statuto, an valeat. c. Ecclesia, num. 1. de electio. & electi potesta. 34
factum à procuratore excommunicati, an teneat, ca. post cessionem, nu. 3. de proba. 102
factum familiæ, an imputari debeat domino, c. cum ad sedem, sub nu. 6. de resti. spol. 62
factum præsumitur animo obediendi. nisi contrariũ probetur, c. olim, 3. sub num. 2. de restitutione spoliatorum. 97
factum à conseruatoribus non tenet, nisi vocatis illis qui deliquisse dicuntur. Et quid sit dicendum si vocati sint contumaces, c. statuimus, nu. 3. de offic. & potesta. iud. deleg. 61
factum in spiritualibus quicquid est per obreptionẽ, etiam post sententiam reuocatur, c. quia propter, nume. 12. de elect. & electi potesta. 33
factum ab intruso in aliqua ecclesia an valet, c. nihil nu. 4. de elec. & electi potesta. eod.
Factum à lege & Canone prohibitum, pro infecto haberi debet, c. quia propter, nu. 11. de elect. & electi potesta. eod.
facta in iudicio sortiuntur effectum, etiam præter sententiam condemnatoriam, c. quia cunctis, nu. 7. de concef. præben. 160
factum à delegatis, nisi probata delegatione non valet, c. venerabili, nu. 5. de censibus, exactio. & procura. 185
factum per primum iudicem, an & quando ratũ maneat, c. Romana, sub nu. 7. de appe. 141
facta à iudice habẽte iurisdictionẽ, an omnia valeãt, c. quia cunctis, sub nu. 7. de concef. preb. 160
familiaritas socialis reddit iudicem suspectum, c. insinuante, nu. 1. de offi. & potesta. iud. deleg. 56
factũ cum procuratore milite tenet, antequam excipiatur, c. prudentiam, nu. 11. de offi. & potesta. iudic. deleg. 55
factum procuratoris an noceat domino, c. cum olim Abbas, nu. 2. de offi. & potest. iud. deleg 59
facere contra libertatem ecclesiasticam quando dicatur, c. nouerit, nu. 3. de sen. excom. 230
factum ab excommunicato in iudiciis, antequã probetur excommunicatus valet, c. pia, numero 3. de excep. 122
factum ab administrante, qui post remouetur, an teneat, c. nihil, nu. 3. de elec & electi potesta. 35
factum ad cautelam, eorum aliquid faciendum, uel omittendum est, c. ad aures, num. 3. de temporibus ordina. 43
facti notorium quotuplex sit, & notorium iuris quid nume. 3. c. tua nos, nume. 2. de cohabita. clericorũ & mulierum. 143
fama viciniæ multùm probat, vt matrimonium præsumatur, c. illud quoque, sub nume secundo, de pręsumptio. 116
famæ origo vnde deducatur, c. tua nos, nu. 1. de cohabi. cleri. & mulie. 143
fama an sufficiat ad impediendum matrimonium, c. præterea, sub nu. 1. de testib. & attesta. 107
falcidia nulla, nec etiam debita iure naturæ detrahitur de hæreditatibus & legatis ad pias causas relictis c de his, nume. 2. de testamen. & vltimis voluntatibus. 167
falcidia an potest detrahi contra voluntatem testatoris, c. Raynaldus, sub nume. 7. de testamen. & vlti. volun. 166
falsarius an semper sit tradendus iudici sęculari, c. nouimus, sub nu. 2. de verb. signi. 235
falsitas admixta in instrumento vel in dicto testi, an valeat, vel non, c. fraternitatis, nu. 1. de hær. 208
fatuitatis est promittere, iurare, & inducere, quæ supra cursum inferiorum causarum sunt, ca. cum dilectus filius, nume. 2. de his quæ vi metusve causa fiunt. 73
feriis non est locus in causis electionum, c. bonæ memoriæ, nu. 1. de elect. & electi potesta. 29
feriæ si occurrant, cum de remotis partib. in curia cã ageretur, si ex his non læderentur, cogi possunt litigare, c. conquestus, nu. 5. de feriis. 89
feriæ æstiuales qua de causa inductæ sunt, & vide in nu 4. c. conquestus nu. 3. de feriis. eod.
fides adhibetur censuali libro, c. ad audientiam, nu. 1. de præscrip. 123
fides implicita quantam & qualem habeat vim, c. firmiter, de sum. Trini. nu. 7. 1
fideiussor in quatuor casibus potest agere contra principalem debitorem, c. constitutus, nume. 1. de fideiussor. 162
fieri non posse dicitur id, quod non, nisi illicitè fieri potest, c. fraternita. nu. 2. de frigi. & malefi. 196
filius in peculio castren. constituit procuratorem auctoritate patris: quid autẽ in filio facto milite, in nu. 3. c. accedens, de procur. 72
filius in paternis Ecclesiis non est restituendus, cum notori est causa, quare Ecclesiã habere nõ potest, nisi aliquid allegat contra notorium, c. ex transmissa, nu. 1. de filiis presby ordi. vel non. 47
filius in sacerdotio ex vxore legitima natus, an possit ad sacros ordines promoueri, c. literas, nu. 1. de filiis presby. ordi. vel non. eod.
filius an per solam nominationem probetur, c. trãsmissa, nu. 1. qui filij sint legitimi. 197
filius sacerdotis ordinatus, nõ erit clericus Ecclesię, sed tantum seruitor, vel vicarius temporalis, c. proposuit, num. 1. de filiis presbyterorum ordinandis vel non. 4.
filius sacerdotis an ad minores ordines sine dispen 7 satione possit promoueri, c. vt filij præsby. nu. j. de filiis præsby. ordi. vel non. 46
filius sacerdotis potest iustè tenere ecclesiam, quousque eam legitimè dimittat. Et eadem ratione qui malè erat restituendus, c. veniens, sub nu. 6. de filiis presby. ordi. vel non. 47
filius quis sit, & an ex concubina natus, dicatur filius, c. Michael, nu. 1. de fil. præsby. ordi. vel non. eod.
fęmina in testamentis & criminalibus testis esse nequit, c. forus, nu. 1. de verb. signifi. 233
foranei officiales qui dicantur, ca. Romana Ecclesia, nume. 1. de offi. ordi. 66
forma verbalis in baptismo est necessaria, & in nume. 2. & 3. ca. licèt Græcos, nume. 1. de baptism. & eius effec. 187
forma in electione Canonicorum non est necessaria, sed solus consensus sufficit, & quod à maiore parte fit, ratum habetur. intelligitur tamen vt hic, ca. ex parte, sub nu. 1. de concef. præb. 155
forma libelli per quam intẽtatur petitorium & possessorium, c. cum Ecclesia, nume. 1. de cau. possef. & proprieta. 91
forma promulgandarum sententiarum, c. ad Apostolicæ nu. 2. de sen. & re iudi. 130
fornicarius an possit accipere in vxorem commatrẽ fornicariæ suæ, cap. Martinus, nume 3. de cognat. spiritu li. 195
fratri suo quod fit causa peccati, non debet quis vnquam aliquid facere, c. quia plerique, nu. 3. de immuni. Eclesi. 189
furtum vel rapinam si aliquis fecit, licèt uelit rẽ furtiuam restituere, tamen ob id non euitabit pęnam dupli vel quadrupli, c. quia propter, nu. 9. de elec. & electi potesta. 33
furtum, rapina, oppressio, dolus vel calumnia, vbicũque fit, ad restitutionem tenetur, ca. quia plerique, nu. 1. de immu. eccle. 189
futurum subiunctiui quid importet, c. significauerũt, sub nu. 2 de testib & attesta. 108

G

GEnera. hominũ quæ possint sibi rectorem & syndicũ constituere, c. dilecta in Christo, nu. 1 de excef. pręl. 217
Genera personarum, quæ non debent promoueri, c. magnus episcopus, nu. 3. de obli. ad ratiocinia ordinan. vel non. 48
Genera personarum, quæ non debent eligi, sed postulari, c. & si vnanimiter, nu. 4 de postula. præla. 18
Gesta an dici possint adhuc non facta, c. alia quidem, nu. 1. de procur. 79
Gradus tres. in prosecutione appellationis, c. Romana, nu. 3. de appel. 141
Grauari non debet quis grauiori regula contra suam voluntatem hoc est verum in clericis non professis, c. super eo, nume. 1. de regula. & transeunt 6. ad relig. 172

H

HAbitus. probationis solennizat propositũ, c. cõsulti, nu. 1. de regu. & trãse. ad relig. 174
Habitus dupliciter dicitur, c. porrectum, nu. 2. de regula. & transeun ad relig. 173
habitus conuersionis impedit matrimonium, non tamen dirimit, c. ad nostram, nu. 1. de regula. & transeun. ad relig. 172
Hæreticus an sit, qui Papæ non credit de intelligentia canonum, c. per tuas, sub nu. 4. de simon. 207
Hæres vnus si adiuit hæreditatem, an alius eandem adire possit hæreditatem ca. in præsentia, nume. 1 de proba. 102
Hæres an teneatur ad æstimationẽ legati, c. filius, nu. 1. de testam. & ulti. volun. 164
hæres ex testamento Christi non est, qui non eruat pacem, c. ad Apostolicæ, sub nume. 4 de sen tentia & re iudi. 130
hæres licèt ante annum conueniat super legatis pręstandis, & condemnetur, non tamen priuatur falcidia, dummodo intra annum satisfaciat, c. Raynaldus, nu. 7. de testa. & vlti volun. 166
hæreditatis tertia & quarta an subiaceant restitutioni, c. Raynaldus, numero 1. de testamen. & ultimis volunta. eod.
Hæres esto, quid important, c de his, nu. 2. de testa. & vlti. uolun. 167
hæreditatem si quis statim adiuit, dominium rei legatæ transiuit ad legatarium, c Raynaldus, num. 4 de testa. & vlt volun. 166
hæreditatis petitio non competit contra debitorem in diem, c. consilium, nu. 2. de plus petit. 91
hæreditatis nomine quid intelligatur, c cum ad sedẽ sub nu. 2. de resti. spo. 97
Hæres an, & quando possit ex delicto defuncti cõueniri, c. in literis tuis, nu. 1. de raptoribus. 212
Hæres tenetur personali actione ex testamento, sicut propriam rem hæredis, vel alienam legasset, ca. quia cunctis, nu. 11. de concef. præb. 160
hæres rogantis precarium, non tenetur precario ex persona sua, cum iam defecerit precarium, nisi ad hoc, ut restituat si habet, c. precarium, nu. 1. de precariis. 160
histriones sunt infames, & nullo tempore sunt promouendi, intelligitur tamen ut hic, c. cum decorẽ, nu. 1. de uita & honest. cleri. 143
homo liber an possit obligari, c. ex rescrip. num. 1. d iureiur. 117
homicidium an & quando reddat aliquem irregularem, c. ad audientiam, nu. 1. de homi. uolunta. uel casuali. 211

Homici-

Homicidium quid dicatur, ca. presbyterum, nu. 1 de homici. 210
Honestas publica impedit matrimonium cum consanguineis, c. tua nos, nu. 1. de despon. impu. 192
Honore maiori quis in Ecclesia debeat fungi, & quis debeat vocare capellanos in nu. 2. ca. cum certum, nu. 1 de maio & obed 616
Hospitali velut ecclesiis certa dos assignari debet, c. cum ad sedem, nu. 3. de resti. spo. 97
Hora sufficere potest ad id perficiendum, ad quod terminus est assignatus, c consuluit, nu. 5 de offi & potesta iud. deleg. 56
Hypocrita, qui sub nomine boni Christiani multa quæsiuit, ea restituere tenetur, c. quia plerique, nu. 5. de immu. eccle. 189

I

IEiunium. quotuplex sit, c. ex parte nu. 2. de obser. ieiu. 188
Ieiuniũ quid sit, & vñ dicatur, c. ex parte vestra, nu. 1. de obser. ieiu. eod.
Ieiunium soluere qualiter quis dicatur in nu. 5. 6. & 7. c. ex parte, nu. 4. de obser ieiun. eod.
ieiuniorum quædam dicuntur generaliter, quædam specialiter, in d. c. ex parte, nu. 3. de obseruat. ieiuniorum. eod.
Ignorantes ius positiuum, facilius excusantur, quàm ignorantes ius naturale, c. cum illorum, nume. 1 de sen. excommu. 227
ignorantia facit tollerari ea, quæ fiunt ratione publici officii, c. si duobus, nu. 1. de appel. 131
ignorãs quis, se possidere, si petitorio egit, redire potest ad possessorium, si se inuenerit possidere, c. pastoralis, nu 3. de cau. pos. & propriè. 93
ignorantia iuris in præscriptione quo ad habendam bonam fidem valet, sed quo ad titulum quærendum non valet, c. cura pastoralis, nume. 1. de iurepatrona. 181
ignotus vel suspectus qui est de fide & inimicitia, nõ admittitur ad accusationem clericorum, c. cum P. Manconella, nume. 7. de accusat. inquisitio & denuncia. 200
ignorantia regulæ, est ignorantia iuris, quod nulli ignorare licet, ca. dudum, sub nume. 4. de conuers. coniuga. 175
illegitimus pronunciatus, si postea contra eum agat, qui obtinuit in causa illegitimitatis super hæreditate, vel aliis quæ illegitimus petere nõ potest, an obstet exceptio rei iudi. vel doli. Multas vide quęstiones circa huiusmodi legitimitatem, & illegitimitatem, vsque ad numerum 11. cap. causam quæ inter, nu. 2. qui filij sint legitimi. 197
illiteratus non debet ordinari ad aliquem ordinem, secus si parum literatus, & spes est, quod posit proficere, ca cum in cunctis, sub nu. 1. de elect. & electi potestate. 19
imperatores dicuntur eligere, vel cõfirmare vice Papæ, & non sua, c. quod sicut, nu. 3 de elect. & electi potestate. 26
imperatores an liceat increpare, c. solitæ benig. nu. j. de maio. & obed. 66
imperij meri quod est, an committatur, c. venerabili, nu. 1 de offi. & potesta. iudi. deleg. 60
imperator præsumitur habere mandatum, nisi probetur contrarium, c. nonnulli, de rescri, nu. 7. 11
imperator deponi potest à Papa, c. ad Apostolicę nu. 6. de sen. & re iudi. 130
imperator ex electione habet suam auctoritatem, c. venerabilem, numero secundo, de electio. & electi potestate. 29
impuberes licet contrahant, non dicitur matrimonium contractum, nisi per carnalem copulam ratificetur, c. attestationes, nume. 2. de desponsatione impube. 192
impotentia coeundi quib. modis probetur, c. accepisti, nu. 1. de frigid & malefi. 196
Impotentiam perpetuam habens, delegare non potest, secus si temporalem, c. coram dilecto, nu. 2. de offi. & potesta. iudi. dele. 59
impedire dicitur iurisdictionem iudicis, qui mandat sententiam executioni, c. pastoralis, nu. 5. de offi. & potesta. iudi. deleg. 58
incendiarij an sint ipso iure excommunicati, cap. tua nos, nu. 1. de sen. excom. 226
incidere in pęnam ac. vel iuris dubitati quis dicatur, c. ex parte, nu. 5 de arbitris. 79
Incitare ad pugnam, quando sit licitum, c. quod in dubiis, nu 2. de pęnis. 223
indulgentiæ ut valeant, quot sint necessaria, c. quod autem, nu 6 de pęni. & remis. 224
indulgentiæ an valeant existentib. in purgatorio, c. quod autem, nu 7. de pęni. & remis. eod.
indulgentiæ an tantum habeat, qui plus dat, vel laborat, quantum qui minus, c. quod autem, nu 4. de pę. & remis. eod.
indulgentia, sicut rescriptum ob veritatis suppressionem & falsitatis expressionem redditur inualida, c. dudum, nu. 15. de elec. & electi potesta. 35.
indulgentiæ requirunt pecuniæ dationem, aliquem laborem personæ, nonnunquam etiam periculum vitæ. Sunt etiã aliæ requirentes honorem & deuotionem, ca. quod autem, in nume. 2. de pęniten. & remissio. 224
Indulgentia non debet gaudere, qui modicam causam præstiterit interdicti. c. quod nullis, sub nu. 4. de priuileg. 221
induciæ an in terris, vbi non bibitur vinum, sint dandæ pro vindemiis, c. conquestus, nu. 6. de feriis. 89.
inducias petere ad probandum exceptiones propositas, pertinet ad partem, cap. interposita, nume. 1. de appella. 140
ineligibiles qui dicantur, c. ad hæc, nume. 3. de postu. prælatorum. 16
ineptitudo libelli, facit rumpi libellum, c. ad audientiam, nu. 1. de offi. Vicarii. 51
infans expositus an & quando sit restituendus, c. si à patre, nu. 1. de infantib. & languidis. 210
infantes à quo Episcopo debeant consignari, ca. nunc autem, nume. 2. de relig. domibus, vt Episcopo sint subiectæ. 179
infamia & vtilitas personarum impedit promotionem, c. cum decorem, nume 2. de vita & honestate clericorum. 143
infames an possint esse denunciatores, c. præterea, nu. 2. de testib. cogen. 112
infamia leuis qualis sit, c. cum oporteat, nu. 3. de accus. inqui. & denun. 202
infamis efficitur condemnatus iniuriarum, c. cum te, nu. 1. de sen. & re iudi. 129
infamis potest etiam fungi officio procuratoris, c. cũ ecclesiasticæ, nu. 1. de excep. 120
infamia qualiter probari valeat, qualiter iurisdictio, in nume. 3. capit. qualiter & quando, nume. 1. de accusa. 203
infamia facit aliquem remoueri, vel suspẽdi, c ex tuarum, nu 1. de purg cano. 222
infamia si ab vno oriatur, an possit procedi ad inquisitionem, c. qualiter & quando, nu. 3. de accusationibus. 203
infamia qualiter probetur, ad finem poteris videre, c. cum oporteat, nume. 4. de accusatio. inquisit. & denun. 202
infames & criminosi, in quib. casib. admittantur ad testificandum, & quot requirantur consideranda in teste in inquisitione producto, in nu. 2. c. per tuas literas, nu. 1. de simonia. 206
infideles non debent cogi ad fidem, possunt tamẽ cogi admittere prædicatorẽ Euangelij, & quid si non admittant, in nu. 9. c. quod super, nu. 8. de voto & voti redemp. 177
infidelis an possit habere dominium super fideles, capitul. quod super, nume. 10. de voto & voti redempt. eod.
infirmo seruientes peccant, si quid nociuum præbent infirmo, cap. tua nos, nume. 5. de homi. volun. vel casuali. 211
infirmus an peccet si non obediat medico, c. tua nos, nu. 4. de homi. volun. vel casuali. eod.
inhibitionis forma qualiter sit facienda, ut inhibitio ad hoc valeat, c. cum dilectus, nume. 2. de iurepatronatus. 182
iniuriam aduersarii si quis per probationem velit facere manifestam, audiendus est antequam absoluatur aduersarius, cap. cum olim, nu 1. de verborum significa. 234
iniquum an sit aliquid, quod tamen iustum, c. pastoralis, nu. 8. de offi. & potesta. iudi. deleg. 58
iniiciens manus in religiosam personam excommunicatus est, hoc tamen fallit in septem casibus, vt hic, c. non dubium, nu. 2. de sen. excom. 226
innocentium quæ impulerint ad glossandas Decretales, in procœ. lib 1. 1
innouatum non solum per iudicem, imò per partem in præiudicium alterius, est in statum pristinum reducendum, c. ex parte, de rescri. nu. 2. 5
Innouata an valeant contra ius, c. cum M. sociis, de consti. nu. 9. 3
inquisitio pro scandalo quãdo fieri liceat, c. licet Heli, nu. 1. de simonia. 206
inquirendum est à contradicentib. qua intentione procedant ad impediendum consecrationem, ca. super his, nu. 8. de accus inquisi & denun. 201
inquisitio an fieri potest, si quis diffamatus est de aliquo crimine in genere, & qua causa fiat inquisitio in nume. 2. c. accepimus, nume. 1. de purgatio. cano. 222
inquirendum est primo in actione petitorij libertatis, vel seruitutis, quis sit bona fide in possessione, c. de seruorum, nume. 2. de seruis non ordinan. & eorum manu fol. 47
inquisitionem nisi quis contra aliquem primo obtinuit, & reus est absolutus, non est postea idẽ actor audiendus in modum accusationis contra eũdem c. dilec. nu. 4 de purg. cano. 222
inquisitio subtilior debet fieri in episcopo, quàm in aliis dignitatib. c. post transla. nu. 4. de renun. 41
inquisitionem vel denunciationẽ impetrantes admittuntur in testimonium, ca. licet Heli, num. 3. de simonia. 206
inquisitio de occultis criminibus non est facienda, capitu. inquisitionis, nume. 1. de accusa. & inquisit. & denun. 203
inquisitio generalis clerici non debet fieri, c. qualiter ordinem, nu. 1. de accu. inquisi. & denun. 202
inquisitionis & accusationis differentia, c. cum dilec. nu. 3 de purg. cano. 222
inquisitio quando committitur super statu monasterii, potest quilibet exceptiones suas proponere, c. ad petitionem, nume. 2. de accusa. 203
inquirendum non est pluries de alicuius crimine, ca. in tantum, nu. 3. de collu. deteg. 214
inquirendum non est sæpe de eodem crimine, ca. cum dilect nu. 1. de purg. cano. 222
impensæ necessariæ illæ dicũtur, sine quib. electionis negotium non valet expediri, c. ut præteritæ, nu. 1. de elect & electi potesta. 33
inscriptus in instrumento an possit esse testis in eodem contractu & causa, c. ex literis, sub nume. 1. de transact. 69
institor vnde dicatur, c. quod quibusdam, sub nume. 3. de fideius. 162
institutio episcopi facta de alio non valet, quàm de præsentato à patrono, c. cum Bertoldus, nume. 2. de sen. & re iudi. 128
institutio rei certæ valet, c de his, nume. 1. de test. & vlti. volun. 167
instrumentum quantumcunque auctenticatum, non præiudicat aliis, nisi præsentibus, vel contumaciter absentibus, c. si instrumen. nume. 4. de fide instrumen. 116
instrumentum quando dicitur falsum, nisi falsum probatur, remanet in suo robore, c. cum olim ecclesia, nu. 2. de censib. exact. & procu. 184
instrumenti tempus rogati in literis contineri debet, c. si scripturam, nu. 6. de fide instru. 112
instrumentum non est ipsa obligatio, nec ex eo oritur obligatio, sed est tãtum probatio obligationis, vel cuiuscunque alterius facti, c. si scripturam, sub nu. 6. de fide instru. eo.
instrumentum quodlibet per quatuor testes potest improbari, c. cum Ioannes, sub nume. 6. de fide instrumentorum. 115
instrumentum cum multa continet, & Tabellio dicit, se his interfuisse intelligi debet, quæ in eodem loco & die adiecta sunt, cap. quoniam, nume. 6. de probationibus. 104
instrumentum ualet etiam si testis excommunicatus sit ibi inscriptus, c. pia, nu. 4. de excep. 122
instrumentum quomodo ex rasura redditur suspectũ, c. inter dilectos, nu. 3. de fide instru. 114
instrumentum quamuis dixerit aliquis falsum, & succubuerit, tamen adhuc potest dicere illud non valere propter defectum solennitatum, capitulo cum olim ecclesia, nume 3. de censibus exactio. & procurat. 184
instrumenta si pen. li. petuntur ad ipsam litem pertinentia iudex ea exhiberi facere debet, ca. ex epistolæ, nu 4 de proba. 102
instrumenti & testium concordia semper est attendenda, c. cum Ioannes, sub nu. 8. de fid. instr. 115
instrumentum an possit præcipi, & an tale præceptũ instrumentum licet in secreto rogatum fuerit, c. si scripturam, sub nu. 6. de fide instru. 112
instrumento publico & subscriptione testium vallato, derogatur per duos testes, c. cum Ioannes, nu. 7. de fide instrum. 115
instrumentorum probatio plus est, quàm confessio, c. cum olim, nu. 5. de censi. exact. & procu. 184
instrumentum productum an dicatur de actis, c. quoniam, nu. 4. de probat. 104
instrumentum quando reddatur suspectum, vide in nu. 4. c cum Ioannes, nu 3. de fide instru. 114
instrumenti solennitates, vt sigilla, numerus testium, ualent ad hoc, quod testatoris uoluntas valeat, sed scriptura tabellionis ad hoc, ut missio in ipsam hęreditatem fieri possit, c. si instrumenta, sub nu. 3. de fide instru. 161
instrumenta quo casu transcribi ibi debeant, c. si instrumenta, sub nu. 4. de fide instru. eod.
instrumentum non redditur suspectum ob testium dubitationem Et quid iuris, si testes contradicunt instrumento, c. cum Ioannes, nume 6. de fide instrumentorum. 115
instrumentum alterius an & quando possit exhiberi, c ex epistolæ, sub nu. 3 de proba. 102
instrumenti scriptoris auctoritas tollitur, probata falsitate, c. cum Ioannes, sub nu. 8. de fide instru. 115
instrumentum redditur falsum si quis per duos testes probat se alibi fuisse tempore contractus, cap. cum Ioannes, nu. 5. de fide instru. 114
instrumenta quæ dicantur communia, c. ex epistolæ, nu. 2. de proba. 102
interdicti etiam si pecuniam acceperint in loco interdicto non sepelientur, post autem interdictum bene sepeliri possunt, in nu. 7. c. tanta est clauis, nu. 6. de excef. præla. 218
interdictum non datur contra singularem successorẽ, c. cum ad sedem, nu. 6. de resti. spol. 97
interdicti nominatim qui dicantur, c. in Lateranens. nu. 1. de præb. & digni. 150
interdictum de iti. act. priua. ut competat, quæ requirantur, c. cum ecclesia, nume. 5. de cau. pos. & proprieta. 92
iurisdictio & magistratus officium quando admittitur,

Universidad de Deusto Biblioteca

tur,c.olim,sub nu.1.de resti.spol. 97
interdictum secum fert executionem, sicut excomu. c.ad hæc,sub nu.4.de appel. 133
interdicti an admittantur ad officia, c. vt priuilegia, nu 4.de priui.& excel.priuil. 221
interdictum & suspensio similitudinem habent cum excommunicatione,c.ad hæc,nume. 3.de appellationibus. 133
interdicti quod velint satisfacere, an statim sint absoluendi ab interdicto,c.quod in te,nume.3.de pœni.& remis. 224
interdicti peregrinantes an possint audire diuina,c. quod non,nu 4.de priui.& excel.priuil. 221
interdictum vti possidetis ad quid sit institutum,c.veniens,nu.1.de præscrip. 125
interdictus an cum iuramento sit absoluendus, ca.venerabili,nu.1.de sen.excom. 230
interdictum an ex diuersis causis proponatur, c.inter dilectos,nu.1.de dona. 163
interdictum vnde vi, duo requirit, scilicet possessionem,& spoliationem,c.cum super, sub nume. 3.de cau.pos.& proprieta. 92
in interdicto vnde vi habetur ratio fructuum & omnis causæ, c.querelam,nume.8.de electio. & electi potestate. 25
interdictum vnde vi competit pro iuribus incorporalib.subtractis,quod declara vt hic habes,c.querelam, nu. 2.de elec.& electi potesta. 24
interdictum si suspendatur,an interim possit appellari,vt releuetur interdictum,c.cum inter vos, de cõsuetudi.nu.2. 15
interdictum non seruans remouendus est ab officio, c.ad hæc,nu 7.de postula.præla. 17
interdictum vnde vi,quando competat,c. cum ad sedem,sub nu.7.de rest.spo. 97
interdictum vti possidetis,contra quem intentetur,c. licet causam,nu.8.de proba 104
interdictum vel excommunicatio an possit venire in pactum vel conditionem,c.P.& G.per literas,nu. 1.de offi.& potesta.iud.deleg. 61
interdictum vnde vi semper competit ad rem oblatam, vel eius æstimationem etiam si nihil intersit eius,qui ea est spoliatus,c. cum super, sub nu.3.de cau.pos.& proprieta. 92
interdictum competit etiam prędoni,c cum dilectus, nu.3 de ordi.cogni. 90
interdictum vti possidetis,an competat vero possessori iure eligendi, & an competat ei, qui non est in possessione,c.cum venissent,sub nu 3. de restitu.in integrum. 74
interdicti non possunt etiam in loco interdicto celebrare,c.quod non,nume.1.de priuil. & excel.priuileg. 221
interesse seu æstimatio,seu pretium,aliud est conuentum,aliud est commune,aliud singulare,ca.sacro, nu.10.de senten.excom. 230
interesse dicitur constare per iusiurandum in litem, c.sacro,nu 9 de sen.excom eod.
interesse quod surgit ex maleficio probatur per iusiurandum,c. super eo quod, nu. 3. de his quæ vi metusve causa fiunt. 73
interlocutoria non præiudicat, si à diffinitiua sit appellatum,c.quod ad consultationem,nu.1.de senté. & re iudi. 126
interlocutoria lata super exceptione non admissa, à qua non est appellatum,an & quando transit in rem iudicatam,c.quod ad consultationem, sub num.4. de sen.& rei iudi. eod.
interlocutoria quæ dicatur,c.cum venissent,nume.1. de institu. 151
interrogatus de crimine an cogatur præcisè respondere,c.cum super,sub nu.1.de confessis. 102
interrogatio qua de causa iterari possit,cap.per tuas nobis,nu.4 de testib.& attesta. 110
interrogationum copia an sit danda parti,c. per tuas nobis literas, nume. 2. de testibus, & attestationibus. eod.
interrogatus non respondens habetur pro confesso, c.ad hæc,nu.4.de postu.præla. 17
interpretatio plenissima in beneficiis est facienda,cũ absque alicuius dispendio conceduntur,c.quia cũ ctis,nu.13.de concel. 160
interruptio quonam modo fiat, capi. auditis,nu.5.de præscrip. 124
intricatio negociorum & casuum varietas reddit decretales intellectu difficiles,in proœ.lib.1. 1
inuestituram de manu laici recipiens minori ex parte subiacet,c.quisquis,nume. 1.de electio & electi potestate. 33
inuestitura an possit appellari institutio post electionem,capitulo post electionem,nume. 3. de concel. præben. 154
irregularitatem incurrit celebrans post suspẽsionem sibi factam, & vide ad hoc facientia in nu. 3. & 4. c.cum medicinalis,nu.2.de sen.excom. 231
irregularitas non facit aliquem ab Abbatia remoueri,sed taciturnitas peccati,c.exposuisti,nume.1.de corpo.vitia.ordi.vel non. 48
irregularis an sit,qui celebrat in locis interdictis, & quid iuris sit,si in eccle.interdicta celebret, c. tanta est,sub nu.5.de excel.præla. 218
irregularis an dicatur ille, ex cuius negligentia secutum est homicidium,c.significasti,nu.2.de homici. volun.vel casuali. 211
irregularitas ordinatoris, vel ordinati, an impediat executionem,c.quòd à prædecessore,nu 1. de schismaticis. 209
irregularitates & earum pœnæ sunt in iure positiuo, c.nisi cum,nu.8.de renun. 41
irregularis vt sit,qui ex indignatione se secat,quid ad hoc requiratur,c.significauit,nu. 2. de corp.vitia. ordi.vel non. 48
irregularitatem aliquam vel crimen aliquod ei, qui ordinauit aliquem,postea obiicere non potest, nisi ex causa superueniente,c.accepimus,nu. 1 de ęta. & quali & ordi.præfic. 45
irregulares sunt celebrantes,si ab officio suspẽsi sunt, c.nisi cum,nu.9.de renun. 41
iudęi an cogantur soluere decimas prædiales,c.in aliquibus,nu. 1 de dec. 172
iudices contra inhibitionem an possint de communi consensu partium dari,c.significante, sub nu. 2. de appella. 139
iudex licet appellationi detulerit,potest tamẽ etiam de iurisdictione se intromittere, c.qua fronte,nu. 1.de appel. 132
iudex vterque, idest primus & secundus iurisdictionem habet,nisi ea per exceptionem elidatur,c.cęterum,de rescrip.nu.3. 4
iudicantes in causa reali vicinos esse rebus oportet, c.dispendia litium,de rescrip.nu.1. 14
iudex à quo appellatur citari debet ad sententiã processumque suum defendendum, c.cum speciali,nu. 7.de appel. 138
iudex appe.approbata appellatione cognoscet de causa principali, etiam si à sententia sit appellatum,c. vt debitus,nu.5.de appel. 137
iudex an possit libellos contrarios & diuersos recipere,c.cum contingat,nu.3.de offic.& potesta.iudic. deleg. 60
iudex est dimittendus, si vult iurare se nihil scire de re,super qua petitur esse testis, cap dilecto filio,sub nu.1.de testib.& attesta. 109
iudex à quo appellatur, si aliquid fecit extra iudiciũ contra appellationem,id tantum reuocatur,& nõ alia,quæ fecit post appel.c.cum nobis,nume,2.de elect.& electi potesta. 22
iudex appella.multa tractare potest, ut hic habes, c.dilecti,nu.1.de appel. 139
iudicibus ordinariis non debet subtrahi debitus honor,c.quia non nulli,de rescrip.nu 2. 14
iudices qui prius citauerunt de principali causa,si nõ excipitur,& si excipiatur,de exceptione cognoscere debent,c.pastoralis,de rescrip.nu.6. 6
iudex ordinarius proprius ex domicilio fieri dicitur, capit.licet ratione,nu.1.de foro compe. 84
Iudici an sit credendum super processu iudicii, & quãdo,c.quoniam,nu.8.de proba. 154
iudex potest committere tabellioni receptionem testium quantum ad scribendum,non tamen ad examinandum,c.cum Bertol.us,sub nu.4.de sen.& re iudica. 128
iudex ecclesiasticus accessoriè potest de dote cognoscere,sed non de hæreditate,c. de prudentia, nu.1. de dona.inter vir.& vxo. 199
iudex,aduocatus,successor,& executor,non possunt esse testes,c.non,nu.1.de arbitris. 77
iudex delegatus si totam causam commiserit, an poterit se vlterius de illa cã intromittere. Et an possit sibi executionem retinere, c.super quæstio. sub nu.6.de offi.& potesta.iudi.deleg. 57
iudicis factum an possit parti nocere,c. prudentiam, sub nu 5 de offi.& potesta.iudi.dele. 55
iudex in præiudicium partis,an possit parcere contumaci,capitu.consuluit,nu.5.de offic.& potesta.iud. deleg. 56
iudex post sententiam tota die suum officium exercere potest condemnando in expensis,c.si,nu.6.de dolo & contuma. 99
iudex quis possit esse in propria causa, c.irrefragabili,sub nu.4.de offi ordi. 64
iudici si obiiciatur, quod non possit esse iudex, quia sit infamis,an ipse de sua iurisd.cognoscere,pos.c. cum super,nu 3 de offi.& potesta.iudi.delega. 55
iudex an possit vindicare impedientes executionem sententiæ,c.sanè,nume.1. de offic.& potesta.iudic. deleg. 52
iudex exprimi ante publicationẽ facere debet, quid cuique obiiciat,c.præsentium, nu.2. de testibus & attestationibus. 107
iudex vnus solus, an & quando possit in negocio procedere,quod omnibus imminebat, c.irrefragabili sub nu. 3.de offi.ordi. 64
iudex ordinarius an & quando iudici delegato resistere possit,c.si quando,nume.2.de offi. & potestat. iudi.delega. 52
iudex ecclesiæ siue ordinarius, siue delegatus an possit in causa suæ iurisdictionis in possessione laicali sententiam exequi,c.significasti, sub nu.4. de offi. & potesta.iudi.deleg. 52
iudex totius prouinciæ,an sit iudex cuiuslibet, c.pastoralis,nu.1.de offi.ordi. 64
iudex secularis non iudicat de illegitimitate, c.causam quæ,nu.1.qui filij sint legitimi. 197
iudicis est officium assignare partibus locum tutum c.cum locum,nume. 3. de sponsalibus & matrimoniis.fol 191
iudex delegatus an possit transactionem partium executioni mandare,c.si quando, nume.2.de off.& potesta.iud.deleg. 52
iudices si concordant, quod vnus pro omnib. sententiam ferat,sufficit omnes esse præsentes,c.in Genesi,nu.7.de ele & electi potesta. 36
iudex an debeat inquirere à teste, an sit criminosus, vel quid teneatur testis respondere, ca.inquisitioni,nu 2 de accu.inqui & denun. 140
iudices si plures sint in vna causa, & vnus sit absens, an teneat quod sit à pluribus, & quid sit dicendũ, & si omnes sint præsentes,& inter se discrepant,an tunc sententia plurimorum valeat,c.causam,nu.3. de offi & potesta.iudi deleg. 58
iudex quo casu refrenare debeat testium multitudinem,vide in nu.6. & quæ sit reffrenata multitudo testium,c.cum causam,nu. 5. de testibus & attestationibus. 108
iudex non debet procedere ad missionem in possessionem,vbi sunt plures,qui conuenire possunt, c.cum venerabilis,sub nu.3.de relig.domib.ut Episcopo sint subiectæ. 179
iudicium de nouo agitari potest contra sententiam latam,& etiam executioni mandatam, c.tua nos, nu. 5.de cohabi.cleri.& mulie. 144
iudex partib.tutum locum prouidere debet,cap.quia, sub nu.6.de offi.& potesta.iudi.deleg. 52
iudicii strepitus quis sit,c.olim I.& V.&c. nume.2.de accusa. 204
iudicare uel excommunicare non dicitur fructus iurisdictionis,c.cum dilectus,nu.2.de relig. domib. vt episcopo sint subiectæ. 179
iudex quandoque in iudicando sequitur consuetudinem partium,c.Raynutius,nume 5.de testamen.& vlti.volunta. 166
iudex an teneatur mandatum Papæ exequi, non visis eius literis c.cum in iure peritus, nu.1.de offi. & potesta.iudi.deleg. 59
iudex suam priuatam personam in iudicando non gerit,sed publicæ personæ,cuius non est iudicare,nisi de probatis,c.venerabili, sub nu. 3. de censib. exactio.& procur. 185
iudex apppellatione interposita à sententia diffinitiua,nedum cessare debet ab executione,sed nec debet incipere exequi sententiam etiam antequam veniant literæ appellationis,c.pastoralis, nu.3.de offi.& potesta.iudi.deleg 56
iudex inferior si non recipit appellatiõnem,an superior debeat admit.c.pasto.sub nume. 7. de offic.& potesta.iudi.deleg. 57
iudex an & quando possit tempus productionis prorogare,c.ultra tertiam.sub nu. 2.de testib. 115
iudex partes, & etiam alios punire potest, si uiderit eos in aliquo malo versari,c. ex tenore, de rescriptis,nu.1. 7
iudex competens quis sit in causa suspitionis coniudicis,& nu.4.c cum super,sub nu.2. de offic.& potesta.iudi.deleg. 55
iudex non solum ordinarius, sed etiam delegatus antequam recusetur,alii delegare causam potest, c.cũ speciali,nu.3.de appel. 138
iudicem petens in testem velle adducere, an statim sit exaudiendus,c.dilecto filio,nume.2.de testib.& attestationibus. 109
iudex tenetur seruare litigantium consuetudinem. Limitatur ut hic,c. de consuetu. nu. 8. de consuetudine. 15
iudices vtriq; si eligere nolint arbitros, & pcedãt ex euentu sententiæ latæ super reuocatione literarum pendet,quorum processus valeat, c. cęterum, de rescrip.nume. 5. 4
iudex an possit causam delegare aliis,& sic esse testis capitu.dilecto filio.nu.3.de testibus & attestationibus. 109
iudices an teneantur suis deferre sententiis, ca.in nostra,nu 8.de procur. 71
iudici superiori relinquitur hæc cognitio,an ex iusta causa quis fuerit excommunicatus,c. ex parte, nu. 5.de verb.signifi. 234
iudex si absuerit,uel mortuus fuerit, & aliqua partiũ non comparet in loco pro tribunali,vbi sedere debet die statuta,non dicitur contumax, cap.calumniam,nu.3.de pęnis. 223
iudicem non potest quis simul recusare, & repellere procuratorem sui aduersarii,ca. inter, sub nu 2.de sen.& re iud. 129
iudex appellationis cum primum incipit cognoscere de veritate causæ,non valet,quod fit per iudicem, à quo appellatum est,& uide in nu.5.& 6.c.Romana,nu.4.de appel. 141
iudices ecclesiastici expensas petere possunt, licet alias gratis iudicare debeant,c. cum ab omni, nu.1. de vita & honesta.cleri. 143
iudex absens an possit inuita parte ratum habere, quod duo fecerunt,c prudentiam,nu. 5. de offic.& potesta.iudi deleg.
iudex condemnat reum ad debitum soluendumq 75 do constat ex sententia de debito, et de dilatione c.pastoralis,nu.2.de excep.

iudicia-

iudiciarius ordo ita seruandus est in sententia excommunicationis,sicut in aliis,c.quoniam, nume.9 de probatio. 104
iudici an liceat post taxationem factam, & iuramentum præstitum aliquid adimere de summa taxata & iurata & vide in nu 5 c.super eo quod, nu. 4. de his quæ vi metusve causa fiunt. 73
iudices neque priores,neque posteriores possunt aliis deferre iurisdictionem cognoscendi de principali, sed solum cognoscendi cuius sit iurisdictio, c. pastoralis,de rescri.nu.2. 6
iudices delegati an post mortem delegantis habeant iurisdictionem,c.cum venisset,nu.1. de testibus, & attestatio. 106
iudex an & quando possit secundum suum beneplacitum iudicare,legemque temperare,ca. canonum, de consti.nu.3. 1
iudex delegatus an possit sententiam quam tulit reuocare,c.in literis,sub nu.2.de offi.& potesta.iudi. deleg. 52
iudicium ad successores transit, sed non arbitrium, & de hac materia vide in nu.4.c.pro illorum,num. 3 de præben.& digni 148
iudex debet mittere acta causæ,ad hoc vt Papa sufficienter instruatur de ea cap.dudum,nu.4.de elect.& electi potesta. 23
iudicis officium præfixum an possit post tempus appellationis prosequendæ implorari,vt petatur excommunicationis sententiam nullam pronunciari, capitulo sæpe contingit, numero sexto de appellat. 134
iudicis officium dilatione pendente conquiescit, c.significante,nu.1.de appell. 139
iudex si nolit admittere exceptionem, an tunc possit appellari à parte, & quis sit ordo appellationis,c. in nostra,sub nu.6. de procur. 71
iudex coram quo clericus petit beneficium vacãs,debet.vocare illos,ad quos pertinet electio, vel præsentatio,vt de iure contendant,si volunt,c.de ęgreto,nu.1.de transact. 69
iudicis factũ,cuius iurisdictio est remota, an & quando valeat,c.quia cunctis,sub nume.7.de concessio. præben. 160
iudex à quo est appellatum, si defert appellationi, tunc superior ad quem appellatur, potest procedere in causa,etiam appellante inuito, cap.cordi,sub nu.7.de appel. 141
iudex appellationis quando possit inhibere priori iudici,vt non procedat,in nume.9.c.Romana,nu.8. de appel. 142
iudex appellationis quando incipiat de veritate causæ cognoscere,capitu.Romana,sub nu. 3. de appellationibus. 141
iudices delegati non debent,nisi de his, quæ in literis continentur,vel sub eis comprehendi possunt, cognoscere,cap.cum olim Abbas, nume.2.de officio & potestate iudi,deleg. 56
iudex quando possit impendere officium suum, & in numero 3.capitulo significante, nume. secundo de appella. 139
iudex à quo est appellatum,nunquam potest absoluere,nisi appellans tacitè vel expresè renunciet appellationi, capitulo quæstioni, numero primo de appella. 132
iudices inferiores Principibus, an possint iura condere,& interpretari inter ius, & æquitatem,c.cum speciali,sub nu.4 de appel. 138
iudici non licet aliquid reuocare in sententia diffinitiua ab eo lata,c.nosti,nume.2.de elec. & elect.potesta. 20
iudex superior,quandiu quæstio pendet, an appellatio sit recipienda vel iusta, non potest prohibere iudicem, à quo est appellatum, procedere in causa,c.Romana,sub nu 3.de appel. 141
iudex an teneatur ferre sententiam super petitorio, quo egit spoliatus,ca.pastoralis, nu.5.de caus.pos. & proprieta. 93
iudex à quo appellatur sine culpa & pęna appellationem recipere non potest,c.pastoralis,nu.7.de offi. & potesta.iudi.deleg. 57
udex vnius territorij an possit citari extra territorium,& si non compareat,an sit contumax,c.licet ratione,sub nu.1.de foro compe. 84
iudex non admittendo exceptionem an dicatur grauare partem,c.in nostra,nu.6 de procur. 71
iudex competens quis sit in causa viduæ vel mulieris.Et quid sit dicendum de peregrinis, mercatoribus,pupillis,& liberis,c.significantib. sub nu.1.de offi.& potesta.iudi.deleg. 60
iudex ecclesiasticus an & quando possit se commiscere seculari iurisdictioni,c.licet, ex suscepto, nu.3. de foro compe. 82
iudices si dati sunt plures cum clausula, quod si non omnes,& vnus recusetur ab eo tantum,non à cęteris appellari debet,c.cum super,nu.1.de offi.& potesta.iudi.deleg. 55
iudex non infirmat sentẽtiam, si reus de iure suo, nec etiam actor probet,c.cum contingat,nu. 5.de offi. & potesta.iudi.deleg. 60
iudex non debet diebus feriatis in causa procedere, c.conquestus,nu.1.de feriis. 89
Iudex rescriptorum diuersorum, si ad ad contrarias sententias processerint,inspiciendum est, quæ literæ aliis præualeant,& eis standum est, c. cęterum, de rescriptis,nu.4. 4
iudices primi semper appellantur hi, qui primo citauerunt,c. pastoralis,de rescrip.nu 6. 6
iudex an possit in sentẽtiis diffinitiuis,postquam eas tulit, aliquid mutare, & quid in interlocutoriis.ca. auditis,nu.2.de procuratoribus. 71
iudex debet temperare sententiam, maximè in infligenda pœna corporali, vbi ex præsumptionibus proceditur,c. quia verisimile, sub nu.1.de præsumptionibus. 116
iudex semper cauere debet,ne quis directè veniat cõtra iuramentum,c. ad aures nostras, num.3.de his, quæ vi metusve causa fiunt. 73
iudici licitum est ante publicationẽ testium assignare terminum, intra quem obiicere de testibus possint si velint,c.præsentium,nu.12.de testib.& attestationibus. 107
iudex debet seruare ferias,cap. conquestus,nume.6.de feriis. 89
iudex quo casu non debeat etiam altera parte inuita, differre sententiam, & quid si committatur alicui, vt instruat causam intrare terminum, nec tamen recipiat in dicto termino vllam instructionem, quid agit iudex,in nu.2.3.& 4.c.de appella. nu.1. de appellationibus. 132
iudex an & quando posit super iniusta excommunicatione pronunciare, ca. cum contingat,sub nu.3. de offi.& potesta.iudi.deleg. 60
iudex,qui appellationi non detulit in aliis, quàm in excommunicatione, an poterit cõueniri ab eo,qui appellationem suam non est prosecutus, cap. sæpe contingit,nu.7.de appel. 134
iudex facilius potest remoueri tãquam suspectus, quã testis,& quæ sit ratio.c.insinuante.nu.2. de offic. & pote.iudi.delega. 56
iudices appellationis cognoscere debent,an sit legitimè appellatum, & an appellatio sit legitima,c.dilectus filius,de rescrip nu.3. 11
iudex competens,quis sit, vbi agitur, an denunciatio sit admittenda,c.nouit ille,nu.7.de iud. 81
iudex an cogatur pronunciare super petitorio petente aduersario,si primo fuit propositum, ca.pastoralis.nu.4.de causa possess.& proprieta. 93
iudex & dele.an sint coniudices.c.super quæstio.sub nu 7.de offi & potesta.iud.deleg. 57
iudicis ordinarii & delegati differentia circa sententiam latam,quę est ipso iure nulla,c.in literis,nu. 1.de offi.& potesta.iudi.deleg, 52
iudex an posit hodie super vno capitulo, & cras super alio pronunciare, quando sunt plura capitula singulariter & principaliter petita,c. cum inter. nu.3.de sen.& re iud. 126
iudex debet citare eos,quos actor vult.c. dilecti filii. sub nu.1.de excep. 121
iudex quis non efficitur per literas obreptitias. cap. cum dilecta.de rescri.nu.1. 6
iudex facilius potest remoueri tanquam suspectus, quàm testis,& quæ sit ratio.c.insinuante.sub nu.1. de offi.& potesta.iudi.deleg. 56
iudicium non minus valet, quando quis iniustè agit, quàm quando iuste,cap.abbate,nu. 2. de senten. & re iudic. 130
iurare in causis crimiminalibus an liceat. ibid. sub nume.3.
iurare clericis prohibitum,quomodo intelligatur.ca. 1.sub nu.1.de iur.cal. 87
iurare in contractibus cur licitum est clericis, non autem in iudiciis.de iuramen.calum.in dict. capi. 1.nu.2. eo.
iurare licitum est per creaturas,c. & si Christus.nu.1. de iureiur. 118
iuramentum ob incredulitatem capituli introductũ est.capitu.quia propter,nume.13. de electio.& electi potesta. 33
iuramentum cuiusmodi requiratur contra matrimonium.c.accepisti.nu.4.de frig.& male. 196
iuramenutm metu extortum an sit seruandum. ca. ad aures nostras.nume.1. de his quæ vi metusve causa fiunt. 73
iuramentum in præiudicium ecclesiæ præstitum,non ligat. c. dilecti filij, sub nume. 4. de maioritate & obedientia. 67
iurare in animam alterius quando liceat. ca.præsentium.nu.4 de testibus & attestationibus. 107
iurare non licet nisi necessitate & vtilitate cogente. c.& si Christus.nu.3.de iureiu. 118
iuramentum non est seruandum, cum vergit in interitum animę.c.veniens.nu.1.de regula,& transeũ. ad relig. 174
iuramentum in præiudicium ecclesiæ non est seruandum.ca.significauit.nume. 1. de censibus exactio.& procurat. 183
iurans seruare contractum aliquem non malefacit. c.1.nu.1.de iura.calum. 87
iurare nedum in causa appellationis sed etiam in qualibet causa debet.ibi.in d.c.1.nu.3.
iuramentum de calumnia, quare in causis spiritualibus non præstetur.c. 1. sub nume. 1. de iuramento calumniæ. eo.
iurare de calumnia tantum principales personæ teneantur.cap.cum causam.nume.1. de iuramento calumniæ. 88
iurare quis potest super facto alieno coram se habito c.cum dilecti.nu.7.de electio.& electi potesta. 28
iuramentum temerarium non repellit aliquem à testimonio.c.constitutus in præ.nu.1. de testib. & attestationibus. 110
iuramentum per increata vel per sanctiores creaturas factum, maius est peccatum, quam per minus sanctas.c.& si Christus.nu.2 de iureiu. 118
iuramentum de veritate dicenda locum tantum habet in his,quæ quis indubitater nouit, licet ea nõ viderit.c.ex literis.nu.1.de iureiu. 119
iurans in alterius animam,quæ tenetur dicere.vide in nu.8.c. præsentium. nume. 7. de testibus & attestationib. 107
iuramentum non nisi ad ea de quibus cogitatum est extenditur.c.veniens.nu.1.de iureiur. 117
iuratur in causa spirituali de calumnia ab excipiente c.cum dilecti.nu.6.de elec.& elect. potesta. 28
iuramentum non extenditur ad ea, de quibus in iuramento cogitatum non fuit.c. cum inter. nu.1.de renun. 39
iurans accipere vnam de filiabus alicuius, si postea cognoscat vnam, an præcisè cogatur accipere illã. capitu.ex literis.nume. 1. de sponsalibus & matrimoniis. 190
iuramentum violare non est licitum. c. dilecto filio. nu.5.de præben.& dignit. 149
iuramentum clericorum contra Deum & vtilitatem ecclesiæ non obligat.c.cum in cunctis.nu.4. de his quæ fiunt à maio.par.capi. 158
iurans non repetere res ecclesiæ vel suas, an absoluatur à iuramento c.peruenit.nu.1.de iureiu. 217
iuramentum de non petendo,an retardet litis contestatio.c. exceptionis.nu.2.de litis conte. 85
iuramento solito nihil est addendũ.c.dilecti filii.sub nu.4.de maio.& obe. 67
iuramentum non extenditur ad non cogitata. c.non nu.3.de arbitris. 78
iuramentum de veritate dicenda vbi exigitur, vnusquisque per se iurare debet.c.cum in causa.nu.1.de iura.calum. 88
iuramento non obstante an de stando sententiæ arbitri agi possit,capitu.per tuas literas. numero 3. de arbitris. 78
iuramentum de veritate succedit causis spiritualibus in locum iuramenti de calumnia, & iudex videbit, quando sit necessarium.capitu. literas. nume. 2. de iura.caluum. 87
iuramentum cum non est de arbitrio stando talis arbitratoris,tunc ex eius sententia non oritur actio. c.Quintauallis.nu. .de iureiur. 118
iuris patronatus quis fructus sit.c. consultationibus. nu.1.de iure patr. 182
ius mere ciuile in quibus casibus tollatur.c.quæ in eccles.de constit.nu.4. 2
ius qui vult prosequi suum,non debet reo assistere.c. cum super.nu.7.de sen.& re iud. 127
ius ciuile quod vocat annulũ,hoc Canonistæ vocant sigillum, & ille cuius est sigillum, dat fidem scripturæ,& scripturæ contractui ca. scripta vero.sub nu.3.de fide instru. 113
iurisdictio à delegato ad delegantem debet redire, sicut appellatio.c.inter dilecti. sub nu. 4. de excess. prælat. 217
Iuris quid est in vno connexorum, idem in altero.c. præterea.nu.2.de offi.& potesta.iudi.deleg. 52
Ius vbi non est acquisitum, in postulatione uariare licet cap. bonæ memoriæ.nume.7.de postulatione prælatorum. 18
ius eligendi an propter errorem deuoluatur. ca.cum nostris.sub nu 2.de concel.præben. 153
ius reuocandi domum qui habeant & qui non. c.licet ratione.sub nu.4.de foro compe. 84
iurisdictio alicuius si in principali suspenditur, & in accessione dicitur suspensa.c.solicitudinem. nu.1. de appella. 136
iurisdictio priorum iudicum est suspensa, vbi causa appellationis est commissa ex certa scientia c.dilectus filius.de rescriptis.nu 2. 11
ius cum repetitur in aliquo, debent vocari illi,quos res tangit.c.inter quatuor.nu. 3. de maioritate & obedientia. 66
iurisdictio legatorum sedis Apostilicæ durat etiam post mortem illius,qui legatum fecit.c.licet vndique.nu.3.de offi.& potesta iud.deleg. 58
iurisdictio & ius archiepiscopale an & quando possit præscribi sine scientia archiepiscopi, & quid sit dicendum de iure extraordinario, c. conquerente. sub nu.3.de offi.ordi. 65
ius plenum non quæritur ex præsentatione, sed ex collatione.c.dilectus filius.nu.1.de offi.lega. 62
iura an dicantur possideri.ca.suscepis. nu. 1. de causa possess.& propriet. 91
ius reuocandi domum quando habeat locum. & nu. 3.c.licet ratione.sub nu.2.de foro compe. 84
iuri priuato,quod tantum in fauorem alicuius introductum est, renunciari potest, secus in iure publico.c.si diligenti.nu.1.de foro compe. 83
iurisdictionem consequi ordinariam quæ requirantur.c.cum ab ecclesia.nu.3.de offi.ordi. 63

iurisdi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

iurisdictio concessa sub cōdiditione an possit exerceri conditione non existente.c.prudentiam.sub nu.9.de offi.& potesta.iudi.deleg. 55
ius naturale in spiritualibus præfertur positiuo vel ciuili.cap.si quis.nume. 1. de regula & transeun. ad relig. 172
ius alicuius rei facilius per priuilegium tollitur, quā possessio.capit.dudum. sub nume. 4. de priuileg. & exces.priui. 221
ius reuocandi domum locum non babet in causis celeritatem desiderantibus.c.licet ratione. num.2.de foro competen. 84
iurisdictio cui committitur,& omnia sine quib.iurisdictio expediri non potest, commissa videntur.ca. dilectus filius.nu.2.de pœnis. 224
iurisdictionem si quis nomine alterius iudicis faciat in terra eius, an possit iudex ratum habere.ca.prudentiam.nu.7.de offi.& potesta.iudi.deleg. 55
iurisdictio causarum criminalium & spiritualium an possit prorogari.c.de causis.sub nu.4. de offi.& potesta.iud.delega. 52
iudici dicenti se talem dedisse sententiam,si eam non ostendit an sit credendum.c.si scripturam.nu.5. de fide instru. 112
iurisdictio dicitur esse nulla,vbi conditio non est vera.c.dudum archi.nu.1.de præsump. 116
iuris patronatus causa non est mere spiritualis.c.quanto.nu.1.de iudiciis. 80
iuris ignorantia neminem excusat.c.constitutis.nu.1. de appella. 134
iurisdictio an detur per literas subreptitias, & in nu.6.c.super literis.de rescrip.nu.5. 8
iurisdictio super principali causa ad quos iudices pertineat,vel quæ literæ aliis præualeant, non pertinet ad iudices vtriusque partis,sed ad ipsas partes. c pastoralis.de resceri.nu.4. 6
iurisdictio penes loca & dignitates est,& non penes personas.c.quoniam.nume. 1. de offic.& potestate iudi.deleg. 53
iurisdictionis verbum comprehendit omnes partes eius & actus,sed sub persona non continetur alia persona,capitu.dilectus.sub nume.2.de cappel.monacho. 180
Ius patronatus quid sit, & quomodo requiratur, in nume. 2. & quæ onera, & qui honores proueniant ex iure patronatus,in nu.3 Item quot modis transferatur.in num.4 in prœmio, nume.1 de iure patronatus. 180
iurisdictio prorogari potest de tempore ad tempus,& an fiat prorogatio de casu in casum, habes in nume.2 ,Item nunquid possit diminui, vide in nu.5. capitu.de causis.nume.1. de offi. & potestate iudic. delega. 52
ius patronatus vt transeat in emptorem alicuius loci.& in nu.3.capit.ex literis.nume.2.de iure patronatus. 181
iura omnia transferuntur in monasterium in ingressu monasterij.capit. in præsentia.nume. 4. de probationibus. 120
iurisdictio delegati quando expirat.c.relatum.nu.1 de offi.& potesta.iud.deleg. 53
ius patronatus dicitur esse penes hæredem omnem insolidum.capitu.perlatum.nume.primo de iure patronatus. 181
iuris possibilitas & possibilitas facti, quomodo inter se differant. capitu. tanta est labes. nume. 3. de simonia. 205
ius nullum per intitulationem acquiritur titulato.c. postulasti.nu.3.de iure patr. 183
iudicandum non est ex præsumptionibus.cap.solet à nonnullis.nu.8.de sent,excom. 232
ius conferendi an & quādo apud ordinarium maneat, licet executor datus sit.c.quia cunctis.sub nu.5.de conces.præben. 160
iuris ordine non seruato, non debet amoueri.cap veniens nu.5.de filiis præsby.ordi.vel non. 47
ius temporale an possit vendi.c.quia clerici.nu. 2.de iure patr. 181
ius eligendi propter alicuius peccatum an ad alios transferatur.capitu.cum nostris,nume.2.de conces. præben. 153
ius patronatus potest donari & clericis & laicis absque authoritate episcopi,cap.illud.nume.2.de iure patronatus. 181
ius spirituale nulli acquiritur per laicalem collationem.c.postulasti.nu.2.de iure patr. 183
ius suum,& possessionem defendere, & vim vi repellere vnicuique licet.c.& in domibus. nu.2. de immunit.eccle. 188

L

LAicus. percutiēs clericum an & quādo incidat in canonē c.si vero.sub nu.1.de sent. excom. 225
Laici licēt possint præsentare, non tamen possunt conferre.Et quid de clericis sit dicendum. c.ex frequentibus nu.1.de instit. 151
Laicus canonicus esse non potest,licet præbendarius esse valeat.c.cum M.sociis.de constitu.nu 3. 3
Laici melius faciunt,si intendunt ingenium fidei cognitioni,quàm cæteris scientiis,licet non peccent vacando aliis disciplinis.capit. firmiter.de summa Trinit nu 1. 1
Laicus patronus non debet se intromittere de rebus ecclesiæ,nisi quo ad defensionem.c.cum vos. nu 1. de offi ordi. 63
Laicus an conferendo ecclesiam sit excommunicatus. c.illud.nu.2.de iure patr. 181
Laicus iudex qui tenet aliquem in carcere.qui se clericum dicit,an debeat super hoc,quòd sit clericus, probationes recipere.c.vt famæ.nu.1, de sentent. excommunic. 228
Laici si non habent de iurisdictione sua, electioni prælatorum interesse non possunt.c.quòd sicut.nu. 1 de electio.& electi potesta. 29
Laicus cognoscere non potest de criminibus clericorum.c.verum.nu 3 de foro compet. 82
Laici an de rebus ecclesiæ temporalibes vel spiritualibus disponere possint.c.ecclesia sanctæ Mariæ.de constitu.nu 1. 3
Laici statuentes de rebus ecclesiæ, nunquid malefaciant.c.quæ in ecclesiarum de consti nu.1. 2
Laicus an & quando possit habere oratorium, & hospitale in domo propria.c.ad hæc.nu.2. de reli. domib.vt episcopo sint subiectæ. 179
Laici in accusatio vel testimonium clericorum, non sunt admittendi, quod tamen limitatur vt hic. Et vide in nu.4.5 8.& 9.c.cum P.Manco. nu.1. de accusat.inquisit.& denun. 200
Laici existentes generales administratores fieri non debent clerici,nisi prius reddiderint rationem suæ administrationis.c.magnus episcopus. nume. 1.de obligatis ad ratiocinia ordin.vel non. 48
Laicus si in canonicum assumi debet, debet postulari,præsertim qui ratiociniis obligatus fuit c. magnus episcopus.nu.2.de obligatis ad ratiocinia or. vel non. eod.
Laici non debent tractare ministeria domini. c. presbyter.nume.3.de celebrat.missa.& sacrament.Eucharist. 186
Laici debent puniri violantes interdictum.cap.tanta est clauis.nu.2.de exces.prælat. 217
Laici possunt dicere psalmos qui dicuntur in horis, non tamen in modum officii.c.presbyter.nu.4. de celebr.mis.& sacrament.Eucharist. 186
Laicus an possit iudicare in causa spirituali.c. contingit.sub nu.1.de arbitris. 78
Latitare quis dicatur. c. dilecto filio. sub nume. 3.de verb signifi. 235
Latitare dicitur qui expresse iudicis vocationi non obedit c.dilecto.nu.4.de verb.signi. ibid.
Latro publicus an gaudeat priuilegio immunitatis ecclesiæ.c.inter alia.nume.1.de immunitate ecclesiæ &c. 189
Legatus an sit iudex ordinarius.cap.quod translatio sub nu.2.de offi.lega. 62
Legatione finita an duret inpulgentiæ a legatis concessæ.capitu. quod translationem.nume. 2.de offic. legati. eod.
Legatus generalis potest sibi præbēdam reseruare.c. pro illorum nu.2.de præben.& dignit. 148
Legatus an possit condere leges generales.c. nemini dubium esse volumus nu.1.de offi.leg. 62
Legitimatus debet per episcopum effugere obiectiones illegitimæ natiuitatis.c.per vene. F. N nu.1. qui filii sint legit. 198
Legitimatus à iudice seculari,non intelligitur ad ordines legitimatus.c.per vene.F.N. nume.1.qui filii sint legitimi. eod.
Legitimus vt pronuncietur,non semper,nec indifferenter est quis admittēdus, nec aduersarius statim debet admitti, vt petat aliquem pronunciari illegitimum, & quando hæc recte petuntur. numero 5 capitu.causam quæ inter. numero. 4.qui filij sint legit. 197
Legitimatus restitutus famæ, quæ possit facere.c.per vene.F.N.nu.2.qui filii sint legiti. 198
Legitimus iudicatus per secundam sententiam,an statim possit hæreditatem quoque euincere.cap.causam quæ inter.nu.3.qui filij sint legit. 97
Legatus dispensare non potest, vt homo alterius professionis eligatur.c.officii. nu. 1. de electio.& electi potesta. 30
Leges abrogata an necesse est scire.ca. nouit ille.sub nu.6 de iudiciis. 81
Lex seu rescriptum in præiudicium naturalis, an valeat.c.quæ in eccle.de consti.nu.3. 2
Legales dietæ quot milliaria contineant. c. nonnulli.de rescrip.nu.2. 11
Lege de diœcesana quæ dicantur, & quæ de lege iurisdictionis.c.Theodosius.nu. 2.de statu mona.& canoni.regul. 177
Libellus talis est recipiendus.Peto talem electionem confirmari vel infirmari, pro cuius declaratione multa hic habentur.cap.abbate.nume. 1. de verbo. significa. 234
Libelli emendatio an & quando possit fieri.cap.ignarus.sub nu.5.de libelli oblatione. 84
Libellus generalis an & quando recipiatur.c.cum dilectus.nu.2.de ord.cogni. 90
Libellus iudici potius quàm parti est offerendus.cap. ignarus.nu.7.de libelli oblatio. 234
libellus in omni causa,tam ciuili,quàm criminali necessarius est, & semper quando agitur inter partes requiritur libellus.vt in nu.4.fallit.c.ignarus.nu.3. de libelli oblat. eo.
libellus an in imploratione officii iudicis requiratur, & quid in libello contineri debeat.in nu.6.c.ignarus.nu.5.de libelli oblatio. eo.
libellorum nonnullæ formæ,quæ admitti non debēt. c.cum Bertoldus.nu.5.de sent.& re iud. 128
libellus incertus quando admittatur.c.cum ad sedem. nu.1.de restit.spol. 97
libelli forma in petitione ecclesiæ.c.cum venerabilis. nume.1.de religios.domibus, vt episcopo sint subiectæ. 179
libellus etiam contra procuratorem concipitur.c.inter dilectos.nu.2.de fide instru. 114
libellus non est necessarius nec litis contestatio in petitione absolutionis.ca.sacro.nume.8.de senten.excommun. 229
libelli forma in quo petitur,venditio pronunciari nulla.c.constitutus nu.1.de restit.in integ. 77
libellus repudij concedebatur propter maius malum vitandum.c.gaudemus.nu 1.de diuortijs. 199
liberi primi gradus ante litem contestatam non computant fructus in quartam partem Trebellianicam etiam si pater rogauerit.c.Raynutius.nu.4. de test. & vlti volun. 196
liberalitates ad temperantiam sunt reducendæ, si de eis oritur grauamen.c. quanto.nu.1. de censi exactio & procurat. 184
libertas plena dicitur, vbi aliqui sunt exempti a lege diœcesana.c.veniens & infra.nume.7.de verb.significat. 236
libertus non potest in ius patronum absque venia vocare.c de famulis nu.2. de seruis non ordin. & eorum manu. 48
licentiam petere non sufficit, nisi obtineat.c. omnis. nu.5.de pœnit.& remis. 225
licitum non est nisi de gratia contradicere confirmationi solenniter factæ,a qua non est appellatum.c. cum olim nu 4 de dolo & contu. 99
licitum an sit de vna religione ad aliam transire, & in nu. 2.& quid de clerico, in nu.3.c. licet quibusdam.nu.1.de regula.& transeunt. ad relig. 173
licitum quod est in genere an etiam sit permissum in specie.c.si sacerdos nu.1.de offi.ordi. 63
licitum est se in eum casum mittere,quo oportet eum eleemosynas de rapina accipere.c. cum voluntate. nu.2.de senten.excom. 231
limites vbi non sunt distincti, locum habet præscriptio in prouinciis & in episcopatibus, & in parochiis,& quo ad omnia iura.c. super eo.nu.1.de parochiis & alien.parochia. 169
limes quid sit.c.super eo. nu.2. de parochiis & alien. parochian.ibid.
lingua sicut facile mouetur ad loquendum quod vult, ita caro facile mouetur ad illicita, sed anima non facile mouetur ad aliquid credendum, sed præcedente ratione tantum.cap. veniens. sub nume.3 de verb.signifi. 236
literæ valent etiam non facta mentione de priuilegiis alicuius c.cum ordinem.de rescrip.nu.4. 4
literæ a procuratore impetratæ reuocantur propter inhibitionem capitulo significante. nume.4.de appellat. 140
literæ per falsi suggestionem impetratæ valent, sed per exceptionem elidi possunt.c.cum nostris nu 3. de conces.præben. 153
literę impetratę post tempus appellationis effluxum, non valent. c.ex parte de rescrip.nu.4 4
literæ impetratæ nulla facta mentione de prioribus non valent.c.ex parte.de rescrip.nu 2. eo.
literæ quandocunque per fraudem impetrentur elidi possunt.c.in nostra.de rescrip.nu.2. 12
literæ nihilominus valent, & processus per eas, licet pars per fraudem obtineat literas.c.in nostra.de rescrip.nu.1. eo.
literæ valent,si procurator id nesciuit, licet dominus reuocauerit mandatum. c.ex parte decani.de rescr. nu.4. eo.
literæ primæ quando intelligantur per secundas reuocatæ.c.cum contingat.de rescrip.nu.5. 10
literæ non valent ab excommunicato impetratæ tacente de sua excommunicatione, & an si per huiusmodi literas aliquid, factum fuit, retractabitur. habes in nume 3.c.dilect.fi. abbas.de rescriptis.nume.2. 11
literæ quæ elidi possunt,nullam habent authoritatē. c.capitulum sanctum. de rescri.nu.6. eo.
literarum præsentatio non sufficit, quod executoribus fiat,nisi fiat collatori beneficii.cap.mandatum Apostolicum.de rescrip.nu.4. 13
literæ non valent,cum omissum est aliquod necessarium exprimi.c.super literis.de rescrip. nu.1. 8
literas si quis a Papa impetrauit,& negat aduersarius eum appellasse,an vocatus tenebitur respondere.c. super literis.de rescrip.nu.7. eo.
literarum effectus non impeditur, si post executorias iuratur.c.constitutus apud se.de rescri.nu.4. 7
literæ impetratæ a nō clerico super beneficio non valent.c.ex literis.nu.2.de transactio. 69
literæ

Literæ impetratæ super beneficio non vacante, an valeant capit.ex literis sub num. secundo de transact.ibid.
Literæ extenduntur ad successores, etiam si expresso nomine impetrant ur cap.dilecti filij nu.1.de foro competenti. 83
Literis creditur cuiuslibet de his, quæ facere debet, vel potest ratione officij.c.si scripturam.num. o. de fide instr. 113
Literæ non dicuntur ob hoc obreptitiæ, quod impetrans sit peccator. c.proposuit nu. 4. de concessio præben. 152
Literæ secundo impetratæ an & quando derogent prioribus capitul. cæterum de rescrip.numer. primo. 4
Literarum in impetratione non sufficit narrare factum,nisi quis narret causam facti cap. dilecti fil. Abbas de rescrip.nu.1 11
Literæ secundæ nisi faciant mentionem de primis receptis non valent.cap.capitulum sanctus.de resceriptis nu.3 eo.
Literæ secundæ impetratæ nulla habita mentione de primis, elidi possunt per exceptionem capitul. capitulum sanctum de rescrip. nu.1 eo.
Literas præsentare vel lacerare in optione præsentantis est capitul.ex conquest. numero secundo de restit.spol. 95
Literis commendatitijs & aliis an credatur capitul. si scripturam sub numero decimo de fide instrument. 113
Literæ non dolum sed ignorantiam aliquam continentes in literis gratiosis valent.cap super literis de rescrip.nu.4 7
Literæ impetratæ ab excommunicato valent capitu. prudentiam numero 12. de off. & potesta.iudi.delega. 55
Literis Principum nedum episcoporum fides adhiberi debet capitul. post cessionem numero primo de probat. 102
Literæ per fraudem impetratæ non valent ca.audita nu.1.de resti.spol. 94
Literis in quibus non,est probata falsitas,creditur,licet eorum signa sint nobis ignota.c.quod super his nu.1.de fide instr. 114
Literarum priorum suppresio, nec et pactum suum, ad confirmationem sententiæ sufficit, sed probationum vel iuris veritas cap.ex parte,de rescriptis nu.3. 4
Literæ secundæ quando non exhibentur, tenetur executor priorum literarum mandatum exequi, capitul.cum contingat.de rescript. numero quarto. 10
Literæ ab alio nuncio impetratæ si vim appellatio. non obtineant,non valent c.audita nu. 3 de resti. spoliat. 94
Literæ appellationis quid continere debeant, an in eis debeat fieri mentio appellationis c.vt nostrum nu.1 de appel. 137
Literæ de gratia,& literæ de iustitia in quo differant c.cum ordinem de rescri.nu.3 4
Literæ quæ nam dicantur conseruatoriæ cap audita nu.2.de resti.spol. 94
Literæ secundæ in quibus casibus per exceptionem elidi possunt capitul.cæterum de rescript numero secundo 4
Literæ super pluribus rebus vel quæ pluries impetratæ sunt,potest primo de vno, & postea alio tempore de alio agere cap.pastoralis de rescri.numero nono. 7
Literæ non valent, in quibus impetrator supprimit nomen dignitatis suæ capit. ad aures de rescriptis nume.2 5
Litigatorem iniuriantem iudici quis puniat c. dilectus filius nu. 1.de pœnis 224
Litigiosa res an & quando in alium transferri possit,prælatura quando reddatur res litigiosa cap.ex parte nu.4.de arbitris 79
Litigantium nomina an & quando liceat exprimere in libellis ca.cum dilectus sub numer.1. de ordine cognitio. 90
Litigare coram seculari iudice licet pro ecclesiasticis capitul.clerici in subdia .numero tertio de postulando. 69
Litiganti de prælatura non licet aliquam electionem facere de alio cap ex parte numero quarto de arbitris 79
Lite non contestata quando procedi possit capitul. cum dilecta. numero primo de confir. vtili vel inutil. 142
Litis cotestatio non est necessaria,vbi absens est accusatus & contumax c.tua nos.sub nu. 2 de cohabit.cler.& mulie. 143
Lite non contestata testes recipere licitum est & nu. 3 c.quoniam nu.1 vt lite non contest.non procedatur 86
Literæ quando & quo casu dicantur esse obreptitiæ c.cum dilecta de rescri.nu.3 9
Litis contestatio ad hoc vt valeat oportet, quòd animo contestandi litem fiat, & etiam sufficit, quòd respondeatur de iure libello vel petitioni.in nu.2 capitul.olim inter episcop.numero primo de litis contest. 85
Lis quando dicatur finiri c.exceptionis nu.1.de litis contesta. eo.
Litis contestatio an & quando in inquisitionibus locum habeat cap.in nostra sub numero septimo de procur. 71
Lis ex lite oriri per sententiam non debet c. cum in causa de iura calum. 84
Litis conte.fit per responsionem in directam,siue proponendo exceptionem peremptoriam,siue per confessionem cap.prout nobis numero primo de dolo & contuma. 98
Litis contestatio dicitur esse nessaria super exceptione facta contra electum cap.dudum nu. 10.de electio.& electi potesta. 35
Lis pendere dicitur etiam si sola citatio præcessit c. dilectus filius num.2.vt lite pendente nihil innouetur 101
Litis contestatio in petitione cōfirmationis,ubi tantum superioris officium imploratur, non est necessaria.cap.dudum num. 11 de electio.& electi potestate 35
Litis contestatio fit per exceptionem peremptoriam c.cum venerabilis nu.2 de excep. 120
Litis contestatio non valet nisi detur libellus, quid autem si partes consentiant,an & quando litis cōtestatio valeat,habes in nu.2.c. Ignarus.nu.1.de libelli oblatione 84
Litis contestatio in causis,vbi requiritur,siue actor, siue reus absentet si ante litis contesta.citari debes per interualla 10 dierum,bis,ter,& quater, prout iudex ex diuersis causis moderabitur. Quod autem si reus se absentet, an sit procedendnm ad sententiam diffinitiuam in numero 2.capitul.ad hæc Deus numero primo vt lite non contest. non procedatur 85
Locatori operarum soluēdum est debitum finito opere & in nu.6.c. propter numer.5.de locato & conducto. 161
Locator quando possit expellere propria authoritate conductorem, ita quod conductori non competat interdictum vnde vi.c.propter sub nu.3.de locato & conducto. eo.
Locus aliquis non potest fieri sacer absque authoritate episcopi.capit.inter dilectos.nume.4.de donationibus 164
Locus vnitus alii non mutat naturam suam,& si mutet tunc accipit iura annexa à iure vel consuetudine naturæ mutatæ c.quia monasterium numero secundo de religiosis domibus, vt Episcopo sint subiectæ 179
Loca quæ sint magna vel insignia in causis tractandis capitul. præsenti decreto de rescript. numero secundo 14
Locus vicinus & tempus propinquum quod sit c. calumniam sub nu.3.de pœnis 223
Locum viuentis qui semel scienter occupauit,nō potest vlterius ad eum assumi c. post electio. num.1. de conces præb. 154
Locus etsi sit interdictus, potest tamen ibi celebrari de licentia iuris c. vt priuilegia nu.2. de priuile.& exces.priui. 221
Locus vbi causa agitur,debet esse magnus & insignis c.præsenti decreto de rescrip.nu.4 14
Locus & tempus sunt de substantia contractus,& videetiam in nu.4. c.qualiter & quando numero secundo de accusat. 203

M

MALEFICIVM si est temporale,non dirimit matrimonium, si vero est perpetuum, dirimit.c. literæ nu.1. de frig. & malefi. 197
Maleficium notorium an liceat per testes probare c.statuimus.num.1.de off. & potesta. indi.deleg. 61
Maleficium vbi est notorium aliis,iud.oportet vt probationes super hoc requirat.c.statuimus. nu.5 de offi & potesta.iud.deleg. eod.
Maleficiatus potest quis esse cum vna, nō autem cum altera capitul. literæ.num.secundo de frigid.& malefic. 197.
Mala omnia potius vnusquisque pati debet, quàm contra conscientiam peccatum operari mortale,vide in nume.2.& vide etiam nonnulla ad hunc propositum in nume.3.& 4.c.inquisitioni. nume.1.de senten.excom. 229
Malum & damnum semper præsumuntur animo malo fieri,nisi contrarium probetur.ca. sicut noxius. nu.1.de præsum. 115
Mandatum si alicui est, vt prouideat quod in vna ecclesia recipiatur, potest antequam ibi recipiatur, mandare quod in alia recipiatur.c.in literis.nu.2. de off.& potesta.iudi.deleg. 52
Mandatum à diuersis iudicibus emandatum, quando exequi debeat capit.cum contingat. de rescriptis. nume.2. 10
Mandator an & quando habeat actionem furti, vel bonorum raptorum,contra raptorem pro reb.ablatis.c.sicut.sub nu.7.de iureiu. 117
Mandatum factum vices gerenti,siue vniuersaliter siue singulariter in vna re tantum, dominus adimplere debet.c.eam te de resceri.nu.5.
Mandatum procuratorium non solum, sed & iurisdictionis perit morte mandatoris & mandatarij.c. licet vndique. nume.1. de offi. & potestate iudic. delega. 58
Mandata duo si se inuicem compatiuntur, ambo sunt implenda,si vero sibi contradicunt,tunc maiori domino est obediendum,& iure magis necessaria.capitul. exposuit. numero quarto. de dilationibus. 88
Mandatum, re non existente integra, reuocari non potest.capitul in causis.numero quarto de electio. & electi potestate. 28
Mandatum speciale factum abbati, derogat generali facto episcopo.capitul. abbate de resceri. numero.primo. 13
Mandator an & quando teneatur de casu fortuito. capitulo. sicut. sub numero septem. de iureiurando. 117
Mandata plura præsentanti an obediendum sit.capitul. Cumana, numero quinto de electio.& electi potesta. 34
Mandatum capitulo & tanquam capitulo factum, episcopum ligare non intelligitur.c.eam te.de rescriptis.num 3. 5
Mandata an liceat legatis iniungere, quæ non sunt de iurisdictione sua.c ea noscitur.nu 1.de senten. excomm. 226
Mansus propriè quid sit.c.sancitum.nu.1. de censib. exact. & procur. 183
Manere in dignitate sine dispensatione qui non potest, licentiam cedendi petere debet. c. nisi cum. nu.2.de renunciat. 40
Manifesta & notoria pro expressis haberi debent. capitulo præsenti decreto de rescript. numero tertio. 14
Manuum impositio an sit necessaria in ordinatione. capit.pastoralis.nume.1. de sacramentis iterandis vel non. 46
Maritus si impetrat literas super petitorio, vxor tamen super possessorio agere poteritis. capitulo ex conquestio. numero primo de restitutio, spoliat 95
Maritus quando teneatur fructus dotis in sortem computare. capitul salubriter, numero primo de vsuris. 214
Mathematicus,vel meretrix vel consimilis dolo,fraude, vel suasionibus, si quempiam induxerint, vt eis crederet, & pecuniam daret, non competit repetitio.capitul.quia plerique.numero 2.de immu.eccle 189
Materia noualium hic & vsque ad numero.6.multa pulchra exhibet.c. veniens & infra,nu.1.de verborum signifi. 235
Matrimonium propriè non dicitur accusari,nisi ab vxore.c significante.nu.1. qui matrimonium accusare possunt. 198
Matrimonium primum quando impediat secundum. c.cum in Apostolica. nume.1. de sponsalibus & matrimoniis. 191
Matrimonij diffinitio, & vnde dicatur.c.iuuenis.nu. 1.de sponsalibus & matrimoniis. 190
Matrimonii comparatio spiritualis ad carnale, quo ad denunciationem,& de virtute denunciationis. in nu.3.4.& 5 c.ad dissoluendum.nu.2.de despon. impube. 192
Matrimonii bona tria sunt,& qualia sint.capitulo iuuenis. numero sexto de sponsalibus & matrimoniis. 190
Matrimonii accusatio quando per exceptionem tollatur vel non. c. intelleximus. nu 5. de adulteriis & stupro. 212
Matrimonium carnale valet ad spirituale argumentum vt hic.c.inter corporalia nu.2. de transla.prælatorum. 38
Matrimonium dicitur esse res indiuidua & simplex. capitul.licet in tantum. numero primo de transla. prælat. eo.
Matrimonium an & quando probetur per appellationem vxoris, vnde adulteri licet se vocant coniuges, non tamen inter eos est matrimonium.capitulo.ex parte.sub numero quinto de restit spol. 97
Matrimonii quot sint impedimenta.c.iuuenis.nu.7. de sponsal.& matri. 190
Matrimonium quis possit contrahere.c. iuuenis. nu. 4.de sponsal.& matri. ibid.
Matrimonium ratificatur per consensum, licet prius præcesserit metus.l.relatum est numero 2 de his quę vi metusue causa fiunt. 73
Matrimonium æstimationem non recipit.capitul. ex literis abbatis. numero. secundo de resti. in integrum. 76
Matrimonium ratificari dicitur per subsequentem copulam.capitu.duobus modis.nume 3. de sponsa duorum. 193
Matrimonium quis possit accusare. in procem. qui matri.accusa. possunt.nu.1. 198
Matrimonii contracti signum expressum est manum stringere annullo.c. duobus modis nu.4. de sponsa duorum. 193
Matrimonium inter duos significat vnam ecclesiam

vni

Universidad de Deusto Biblioteca

vni viro Christo sdbdita m.c. debitum.nume.2.de bigamis. 49
Matrimonium an per productionem instrumēti pro pter nuptias probetur,c.illud quoq; nu.3.de præsumpt. 116
Matrimonium in quo loco fuerit institutum,& quibus de causis fuerit institutum,in nu.3. c. iuuenis nu 2.de sponsal.& matri. 190
Medicus quo casu incurrat irregularitatem , & in nu. 2.& 3.c. ua nos.num.1.de homi.volun.vel casuali. 211
Metus iustus esse dicitur mortis & corporis cruciatus,c.cum dilectus filius,nu.1.de his quę vi metus ve causa fiunt. 73
Mercenarij an debent soluere decimas de sua merce de , capitul. nouum genus sub numero 2.de decimis 170
Mens venit ventris appellatione apud Ezechielem secundum Inno in proę.li.1 1
Merita in electo attenduntur,quæ in scientia, moribus,vita & ætate cōsistunt,sitque de legitimo ma trimonio natus c.dudum nu.2.de electio. & electi potesta. 23
Mensura fidei quædam est,ad quam quilibet tenetur, sicut est credere Deum esse: articulos autem fidei. implicitè tenenf credere rudes,c.firmiter, de summa Tri nu 1 1
Mentio si fit cōsuetudinis vel priui.in priuilegio vel alioscripto,necesse est illud exhiberi,ca. Abbate. nu 4.de ver.signi. 235
Mentiri plus est,quàm verum tacere.c.si proponente.de rescrip.nu 1 14
Metus non præsumitur.c.causam.sub nu.1.de offic.& potest iudi.deleg. 53
Metus alterius quàm eius qui contrahit,quando impediat matrimonium,in nu.2.c.cum locum nu.1. de sponsal.& matri. 191
Miles non dicitur priuilegiatus in vltimis voluntatibus c.de his numero 5. de testam. & vltim. volun. 167
Militia etiam quodlibet negotium seculare vocatur c qui presbyteri,nu.1.de pœnis 223
Minister mo ipsa ecclesia, quando minister male agit,potest puniri.c. cum olim ecclesiæ,nu.4.de cē sib.exactio.& procur. 184
Ministeria magna non debent delegari . Et quæ sint magna & parua.c.quoniam nu.2.de offi & potest. iud.deleg. 53
Ministrare an possit quis ante installationem,& vide in nu.5.c.cum super num.2.de causa posses.& propriet. 92
Minor 20 ann.an & quando possit esse delegatus , & iudicare,& an sententia eius valeat, c cum vicesimum , numero 1. de officio.& potesta. iudic. deleg. 61
Minor seu ecclesia implorat in integ.rest.contra eū , cum quo celebrauit contractum, non contra eum ad quem res peruenit Et quem ordinem iudex seruare debet c.cum ex literis.num.5.de restitutio.in integrum. 75
Minor 25 an ingrediendo monasterium alienat sua bona sine curatore & decreto. Et quid sit dicendū de rebus feudalibus & emphyteoticis.c. in præsentia nu.5 de proba 103
Minor an & quando possit esse procurator vel procuratorem constituere,c.ex parte.sub nu.1.de restit. spoliat. 96
Minor in causa matrimoniali ad hoc vt agere possit, censetur maior. & in multis aliis causis , vt etiam in numero 2.cap ex parte.nume.5.de restitu.spoliat. eod
Missio nuncii & excusatio quid valeat. c. querelam. nu.2.de procur. 70
Missus in possessionem an teneatur rei vendicatione, & an ipse etiam posit vendicare rem c. quoniam frequenter sub nu.8.vt lit.non contesta.non procedatur. 87
Missio in possessionem in reali & personali actione facienda est d.capitul.quoniam frequenter,numero.9 eod.
Missio in possessionem rei petitæ, fit tantum in realibus & mixtis actionibus.cap dilecto.nu.1.de ver. signifi. 235
Missio non facienda est in possessionem in actione de obtinendo beneficio.c.contingit.nu.2 de dolo & contuma. 99
Mittendus quo casu quis est in possessionem nominū c.constitutus.nu.3.de eo qui mit. in posses. causa rei seruan. 100
Missio in possessionem spiritualium non venit in actione personali vbi agitur de temporalibus,secus si ageretur pro spiritualibus.c.constitutus.sub numer.3. de eo qui mit.in posses.causa rei seruan. ibidem.
Missus in possessionem in actione reali,an posit percipere fructus.c.quoniam frequenter sub nu.7. vt lite non contest.non proced. 87
Modus procedendi coram subdele.in causa recusationis,& vide in nu.6.& 7.c cum speciali.num. 5.de appellat. 138
Modus procedendi in coerctione monachorum c quā ta deuotio,sub nu.3.de of.ordi. 64
Modi agendi qui sunt post confirmationem c.constitutis.nu.7.de appellat. 135
Modum excedere dicitur,qui fines mandati non seruat.c.super quæstionum.nu 2.de of.& potesta.iudi. deleg. 57
Molestare & contra eius appellationem facere non tantum dicitur is qui expotiauit, sed etiam si contra eius voluntatem ea tenet.c.bonæ memoriæ,sub nu.1.de appellat. 135
Monachi in quibus casibus constituere possint procuratorem,c.cum I.& A.nume.1.de senten.& re iudica. 129
Monachi quo casu valeant restitutionem petere. ca. olim I.& V.nu.1.de accusat. 204
Monachus qui non petita licentia ad aliud transiuit monasterium,debet ad id reuerti, si monasterium cum petierit,quando autem non teneatur reuerti , habes in nu.1.c.intelleximus.nu.1.de ætate & qualit.& ordi.præfic. 45
Monachus vel conuersus monasterii quamuis nō possit agere iniuria,tamen sindicus monasterij agit . c.non dubium,nu 3.de sent.excom. 226
Monachi coerctio pertinet ad Abbatem.c.quanta de uotio nu.1.de of.ordi. 64
Monachus ob spem vel promissionem,q fiet Abbas, non fieri debet,c.& si vnanimiter nu.2.de postula. prælat. 18
Monachus quicquid acquirit,monasterio acquirit.c. cum olim Papa . de priuile. & exces. priuil. 219
Monachus quis propriè dicatur. c. cum ad monasterium.nu.1.de statu mona.& cano.regu. 177
Monachus potest præfici ecclesijs secularibus .c.officii,nu.2.de electio.& electi potest. 30
Monachus punitur,qui sine causa trāsiuit de vno monasterio ad aliud,c.licet quibusdam,nu.4.de reg. & transeun.ad reli. 173
Monachi vbi plures admittuntur in prosecutione negotii & in idem conueniunt, potest vnus pro aliis constitui procurator,c.cum I.& A.nu.4.de sent. & re iudic. 129
Monachi ius in laicum cadere potest.c.in ecclesia.n. 2.de institu. 151
Monachus quando possit appellare & quando non,c. cum speciali,nu.9.de appelr 138
Monachi an possint quempiam accusare.cap.cum P. Manconella.numero . 6. de accusa. inquisi. & denunc. 200
Monachus vel Abbas non debet quis esse in diuersis monasteriis.ca.ne nimia.nu.1.de religiosis domia. vt episcopo sint subiectæ. 180
Monachi citati debent venire priuilegium suum allegaturi.c.cum ordinem.de rescri.nu.5. 4
Monachus an sine causæ cognitione abbatem possit accusare.c.ex parte.nu.2.de accusatio.inquisitio.& denunciat. 200
Monachus quilibet potest pro dignitate , vel officio, vel pro obedientia ecclesiæ suæ agere.cap.edoceri eosdem.de rescri.nu.7. 9
Monasterium an obligetur ex contractib.monachi.c. cum olim.nu.4.de priui.& exces.priui. 200
Monasterio pereunte,perit priuilegium. ca. Abbate. sub nu.4 de verb sig. 235
Monasterium in materia noualium quid probare debeat,& quid plebs.ca. veniens sub nu. 1.de verbor. signific. 236
Monasterio vacante abbate, licitè possunt monachi etiam de statu monasterij litigare.c.cum dilectus filius.de consue.nu.1. 16
Monasterium ingrediens licet votum fecerit , de hoc non est cogendus.c.consulti.nu.2. de regu. & transeun.ad releg. 174
Monasteria an teneantur ad legem diœcesanam, & in nu.5 ca.Theodosius.nu.4.de statu monacho. & canonic.regul. 177
Monasterium ingressus fingitur non solum decedere cum hærede,sed etiam cum liberis. c.in præsentia. nu.8.de probatio. 103
Monasterium ingressis requiritur quartusdecimus annus.c.ad nostram.nu.2.de regul.& transeunt ad religio. 172
Monasterium ingressus ante 14. ann. non est monachus capit.vel non est compos.nume. 2. de tempo. ordinat. 43
Monitio iudicis an habeat vim citationis. c.tua nos. nu.8.de cohabi.cler.& mulie. 144
Monitio legitima præcedere debet, antequam quis denuncietur.c.nouit ille nu.5.de iudiciis. 81
Monitio quando sit necessaria vel non. c. sacro.nu. 1. de senten.excom. 229
Monitio an sit necessaria in interdicto & suspensione. c a nobis.nu.3.de sent.excom. 226
Monitio debet præcedere accusationem. ca.super his. nu.4.de accusa.inquisi.& denun. 221
Monitio an sit necessaria in interdicto & suspensione.c.peruenit.nu.3.de exces.præla. 216
Moneta an & quando possit minui & augeri.c. quanto.nu.1.de iureiu. 118
Mora facit rem vel factum , vel interesse tantum æstimari officio iudicis,quantum fuit tempore moræ, vel cœpit esse postea vsque ad sententiam perseuerante tamen. c. propter,nume. 7. de locato & conducto. 161
Mors vel absentia qualiter a iudice æstimari debeat. c.quoniam.nu.2.vt lit. non conte. 56
Mortaliter peccat qui temerè iurat. c. testimonium. nu.3.de testib.& attesta. 110
Mortuo aliquo ad quem transferatur potestas faciendi ea quæ ipse faciebat.c.ad abolendam.nu.1 de hæreticis. 209
Mortui si fuerint eligentes, & viuant contempti,an electionem ratificari possint. ca. quod sicut.nu.5.de electio & electi potesta. 26
Mulieri quando liceat venire contra proprium iuramentum.& in nu 3.c.veniens.nume. 2. de regul & transeun.ad relig. 174
Mulier in petitione dotis quibus præferatur.c.ex literis.nu.1.de pignorib.& aliis cautio. 162
Mulier vt dicatur timore mariti aliquid fecisse , quæ requirantur.c.relatum est.nu. 1. de his quæ vi metus ve.causa fiunt. 73
Mulier quod sit cognita,an dicatur esse in ætate pubertatis & vide in nu.5.&6. c.continebatur.nu.4. de despon.impub. 192
Mulier potest impropria domo fieri monacha.c.insinuante.nu.1.qui cler.vel uouentes. 194
Mulier non apta pati virum , si postea uel per opus medici, vel per concubitum alterius viri reddatur apta,semper restituenda primo. & hoc vide in nume.3.& 4.& 6.c.fraternitatis.nu.1.de erigid.& maleficia. 196
Mulier si aliquod delictum committat,vel contrahat mutuum,non cogitur illud soluere de dote. ca.per vestras.nu 3.de dona.inter vir.& vxor. 199
Mulier soluto matrimonio,an sit alenda ab hæredib. mariti sui,vel extranei.ca. per vestras. sub nu.3.de donat.inter virum & vxo. eo.
Mulier virum vagabundum sequi non tenetur. ca. de illis autem.nu.1.de sponsal.& matri. 19
Multitud ini peccanti an sit parcendum. ca. latores. de cleri .excom.min. 215
Mutari non debet ex factorum iteratione quod longam interpretationem recipit. cap bonæ memoriæ magunt.nu.5 de electio.& electi.potesta. 24
Mutuum qui, vel qemcunque alium cōtractum cum procuratore iniuit,diligenter mandari tenorem animaduertere debet c.quod quibusdam.nu. 1.de fideiussoribus. 162

N

NEganti factum an & quando competat probatio. c. cum in iure. sub nu. 4. de offi.& potestate iud delega. 59
Neganti non incumbit probatio.c.cum dilecti.nu.8. de electio.& electi potestate. 28
Negatiua quomodo probari posit.c. tertio loco.nume.1.de proba. 102
Negligentia sola electi sufficit in episcopatu,in aliis inferiorib.necessaria est ad monitio ca.cum in cunctis.nu 6.de electio.& electi potesta. 20
Negligere uel non prosequi gratiam Papæ quis dicatur.capitu. mandatum Apostolicum. de rescriptis. nume.1. 13
Negligentes existentes de capitulo omnes uno excepto,an ille solus poterit eligere.c.cum nobis.nu.6. pe electio & electi potesta. 22
Negotium in integ.restitu.prius diffiniri debet quam principale.& hoc etiam in nu.6.ca. cum ex literis. nu.4 de resti.in integ. 75
Negotio minori derogatur per maius,non econtra.c. exposuit.nu.3.de dilat. 88
Negotium quando tangit multos ut singulos , tunc singuli sunt vocandi.c.humilis doctrina. sub nu 1. de maio.& obed. 68
Nuncii missio,an & quando valeat.& in nu.3.c.ut debitus.nu 2.de appe. 137
Negotiationes honestæ quib. de causis fiant inhonestæ.c multa sunt.nu.3.ne clerici vel monachi secularibus nego se immis. 189
Negotia maiora & grauiora quænam intelligantur. c.sedes Apostolica.de rescrip.nu 6. 7
Negotium seculare quot modis dicatur.c. multa sunt negotia.nu.1. ne cler. vel mona. secularibus negotiis se immisceant. 189
Nemo tenetur stare testibus in alio negotio introductis,nisi partes consentiant.c.veniens.nu. 5. de testib.& attestat. 105
Nemo in alicuius viuentis locum , quem iuste possidet,intrare debet.c.ex literis.nu.2.de transla. 69
Nemo rei,in qua se ius habere credit,renunciare creditur c.licet.nu.2.de electio.& electi potesta. 19
Nominatio habet locum tantum in realib.petitionibus.c.inter quatuor.nu.5 de maio. & obe. 67
Nominatio canonica quæ dicatur.c.bonæ memoriæ. nu.1.de postul.præla. 17
Notarius an posit vendere suas operas.c.in ordinando.nu.1.de calumniat. 205
Notarius debet in instrumento apponere quod fuerit rogatus.c.si scripturam.nu.7.de fide instr. 113
Notarius non debet cum rogatur secreto manere. c.si scripturam.nu.8.de fide instru. ibid.
Notarius

Notarius semper præsumitur rogatus ,& valet eius instrumentum, licet in secreto rogatus fuerit.capitul. si scripturam sub numero sexto de fide instrument. ibid.
Notorium si negatur,an & quomodo sit probandum capitul.tua nos numero sexto de cohabi. cler & mulie. 144
Nouale dicitur ager infructuosus , redditus fructuosus capi.quid per nouale numero quarto de verb. signifi. 234
Nudus inuitus expoliatus ante restitutionem de facto non cogitur respondere acusatori , nec alii in criminali causa capitul.ex parte de rescrip. numero quarto 4
Nuncij voluntarij & procuratores non gaudent iure reuocandi domum c.licet ratione num.4. de foro competen. 84
Nuncio simplici cur potius, quàm iudici credatur c. quoniam nu.3.de probat. 104

O

OBLATIONVM nomine quid intelligatur.c.cum inter vos nu.1.de verbor. signifi. 235
Oblationes mortuorum non recipiuntur ab excommunicatis. cap.cum voluntate nu.2.de sen.excom. 231
Oblatio instrumenti licet sit de actis,nō tamen eius tenor.c.cum in iure.num.6.de off. & potesta.iudi. delega. 59
Obligatio tacita sæpe extra id quod agitur , contrahitur capitul. per tuas literas numero quarto de arbit. 78
Obedientia præstita an obliget ca. olim causam sub nu.3.de resti.spoliat. 96
Obedientia quando dat possessionem.cap. olim sub nu.2.de restit.spol. ibid.
Obediendum est semper in sententia excommunicationis & suspensionis a suo iudice lata ca.ad aures nu.1.de temp.ordi. 43
Obedientia in spiritualibus obseruatur, homagium in temporalibus c. indignum est numero 1. de reg. iur. 236
Obiiciens aliquid in consecratione , quis erit iudex c.nec episcopi nu.1 .de temp ordi. 43
Obijciens contra procuratorem non est admittendus capitul.cum I & A.nume.tertio de sentent. & re iud. 129
Obiicere quilibet informam & personam electi de capitulo potest c.auditis nu. 4. de electio.& electi potestate. 27
Obiiciens non auditur contra rescriptum , q iudex sit criminosus vel impetrator homicida c.super literis de resceri.nu 9 8
Obligatio in re turpi non contrahitur c.sicut num.1 de iureiur. 117
Obligationes an quærantur tempore c peruenit nu. 1.de censi exact.& procur. 183
Obligatus etiam cum iuramento alicui ad seruiendum,an possit ingredi religionem capitul.magnus numero primo de obligatis ad ratiocinia ordi.vel non 48
Occidens aliquem ex impetu vel casu fortuito,gaudet immunitate ecclesiæ c. inter alia nu . 2.de immu.ecclesiæ. 189
Occupans aliquis bona alterius, ad illorum restitutionem tenetur ca.sicut dignum de homici. volun. vel casuali. 210
Offensa manifesta qualiter cognoscatur habes hic exemplificatum c.cum olim de verb.sig. 234
Officialis ordinarii iudicis iurisdictionem suam exercere non potest post excommunicationem eius,cuius officialis est capitul.Romana.nu. 1.de officio vicar.) 51
Officijs in ecclesijs conuentualibus,binos vel trinos dicere licet cap.qood in te.nume.2.de pœniten.& remissio 224
Officium non debet dici negligenter sed accuratè c. volentes nume.1.de celebrat. missa. & sacrament. eucharist. 186
Officium suum necessarium (vt iudicandi) non debet alicui esse damnosum c.inter dilectos sub nu. 2 de fide instr. 114
Officium iudicis in quibus casibus habeat locum c. iudicis off nu. 2.de off.iud. 66
Officium executoris in quibus consistat c.dudum archid,nu.2.de præsumpt. 116
Onus probandi in reum transfertur præsumptione, & actoris priuilegio c. vt nostrum nu. 2. vt eccle. benefi.sine aliqua dimi.confer. 158
Onera quotuplicia sunt.c.non minus.num.3.de immu ecclesiæ 189
Opinio nonnunquam præiudicat veritati c.nuper a nobis. nu.2.de bigamis 49
Opinio communis an sit opinio omnium,& communis opinio an & quando transferat onus probandi in alium capit. veniens sub numero quarto de verb.signifi. 236
Opinio communis an idem importet quod notorium. capitul. veniens sub numero sexto de verbor. signifi. ibid.
Optans vel reseruans,vel suspendens, semper de certa præbenda hoc facere debet.capit.quia cunctis. numer.14.de conces.præben. 160
Opponens ea quæ electionem reddunt minus canonicam , audiri debet cap. cum venissent. num.3.de restit.in integrum. 74
Optio imposita ante aditam hæreditatem non valet. capitul. quia cunctis. numero 12. de conces. præben. 160
Ordinarii an ex aliquo peccato possint deponi cap. quæris à nobis.numer.1.de æta. & qualitate & ordi.perficien. 45
Ordo iuris an sit necessarius in præsumptionibus notorijs.capitul.tua nos nume.4.de cohabit.cler. & mulier. 144
Ordo iudiciarius non seruatur coram arbitratoribus.cap.Quintauallis.num.3.de iureiur. 118
Ordinatus à Græco & vtens matrimonio contracto secundum Græcos,an sit tolerandus inter Latinos capitul.cum secundum numero secundo de temp. ordi. 43
Ordo literarum est attendendus, nec valet processus inordinatè factus.capit.cum dilecta. de rescriptis. nume.4. 9
Ordinari sine titulo non debet.cap.ex ratione.num. 1.de æta.& quali.& ordi.præfi. 44
Ordinatus apparet indignus ex mala ordinatione,& ordinans similiter. cap.cum sit ars.num.2. de ætate & qual.& ordi.præfic. 46
Ordinarius an examinet præsentatum , ex quo eum approbat delegans cap.super eo vero. nume. 2.de off.& potesta.iudi.deleg. 53
Ordinationes quo tempore sint faciendæ , & nunquid de nocte fieri possint , habes in nu.2.cap.literas.nume.1.de temp.ordi. 43
Ordinatus precibus an simoniacus dici possit.capituam in domino. nume. 1. de ætate & qualitate & ordi.præficien. 45
Ordinationis ritus in primitiua ecclesia qualis fuerit.capitul.presbyter.numero primo de sacramen. iteran.vel non. 46
Ordo an sit in notoriis seruandus.capitu.cum in cunctis.nume.6.de electio & electi potesta. 20
Ordinarii duo eiusdem si mandant contraria , cuinam parendum est capitul. cum contingat. de rescrip.numero 3. 10
Ordinarii non habentes administrationem,non possunt restitu in integ dare capi.causa restitu.nume. 4.de restit.in integrum. 77
Ordinarius quandiu toleratur , omnes eius sententiæ tenent , nec admittitur exceptio contra eum ca. cum super Abbatia.nume. 5. de off. & potestate iud,delega. 56
Ordinandus non debet patefacere omnia sua crimina,cap.inquisitionis.nu.4 de accusat. 203
Ordinatio male facta & ideo cassata, postea superior illam ecclesiam ordinabit, & non ille , cuius ordinatio est cassata. capitul. ad aures. numero primo de exces.prælat. 216
Ordinator non cogitur prouidere ordinato.capitul. episcopus.nu.1.de præben.& dignit. 146
Ordinator & ordinatus si consentiant, quod de patrimonialibus viuat, an sit necessarium c. episcopus. nume.2.de præben.& dignit. eo.
Ordinatus qui negligit petere ab ordinatore, an possit postea petere a successore cap. cum secundum. nu.3.de præben.& dignit. 147
Ordo est necessarius in notoriis cap.statuimus.num. 6.de off.& potesta.iudi.delega. 62
Ordinarius etiam sine infamia præcedente visitare potest capitul.licet Heli.numero quarto de simonia. 206
Ordinatio episcopi si ex dispensatione longo tempore differtur, an interim vacent beneficia c.de multa.nu.2.de præben.& dignit. 149
Ordo quis sit seruandus in suspensionibus. capit.ad hæc.numer.4 de appel. 132
Ordo iudiciarius in contractibus seruari debet cap. tua nos nume.6.de cohabi.cleri.& mulie. 144
Ordinem scienter recipiens ab hæretico , an habeat executionem in isto ordine, & quid iuris in notoriis simoniacis capit. per tuas literas sub numer. 4.de simo. 207
Ordo iudiciarius an in quolibet maleficio sit necesse.& nume.6.9.c.tua nos sub numer. 5. de cohabi. cleri & mulie. 144
Ordinarius an possit esse arbiter cap.ex parte nume. 6.de arbitris. 79
Ordinatore depositus , uel qui resignauit episcopatum,an teneatur clericis à se ordinatis exhibere victui necessaria.cap. cum secundum.in numer. 2.de præbendis & dignit. 147
Ostendere literas de sacerdotio ad hoc , vt credatur quòd quis sit sacerdos,an sufficiat.cap.tua nos duxit.nume.3.de cler.peregr. 49

P

PACISCI an liceat de sententia ferenda.ap. P. & G.per literas.num.3.de off.& potesta.iudi.deleg. 61
Pactum facere non potest,quòd alienatio facta non teneat cap. Raynaldus, nume.5.de testamen.& vltim.volunt. 166
Pactum per quod fit deterior conditio mulieris volentis iterum nubere,an valeat.cap.donatio.nu.2. de dona.inter vir.& vxorem. 200
Pacta inter partes facta , an & quando à superioribus iudicibus possint mutari , confirmari & interpretari.c.significatum.nu.1.de præbendis & dignitatibus. 146
Pactum ab vna parte non seruatum , an possit actor redire ad ius pristinum.c.cum inter.num.1.de electio & electi potesta. 22
Pactum de iure factum,an simoniacum sit.c.cum M. socijs. de constit. nu. 5. 3
Pactum de non agendo, non liberat debitorem quin maneat obligatus, licet contra eum agi non possit.secus est in pacto de non petendo.c.exceptionis.nu.1. de litis contesta. 85
Paganorum cibariis vti , an sine aliqua indulgentia quis possit.c. quam sit laudabile.nume.2.de Iud.& Sarac. 208
Pallium datur personæ , sed contemplatione loci. capitul.bonæ. memoriæ. numero primo de postu. prælat. 18
Papa dispensare potest contra quatuor concilia , & contra Euangelium , dum tamen nihil contra fidem statuat.capitu.post translat.nume.6.de renunciatione. 41
Papæ executor an possit prouidere,alio existente in possessione. capitul.quia.sub num.2.de concessio. præben. 153
Papa an possit admittere prædicatores , qui legem Machometicam prædicent. capitulo. quod super. sub numero decimo. de voto & voti redemptio. 177
Papa circa spiritualia omnia potest , & nullus potest quærere possessionem , quæ ei præiudicet. capitulo bonæ memoriæ. sub numero 1. de postula. prælat. 17
Papa vel delegatus an possit iura vnius ecclesiæ auferre vel alij dare,c. sua nobis nu.1. de confirmat. vtili vel inutili. 142
Papa & superiores prælati possunt dispensatiuè certis & ex causis minus literatos in temporalibus sustinere. capitul. firmiter. de summa Trini. numero.3 1
Papæ obediendum est , nulla obstante præceptione. capitulo cum parati essemus.numero. secundo de appellat. 132
Papa dicitur Imperium habere à Deo,Imperator autem à populo. c. cum ex illo. nu.1. de translatione prelatorum. 38
Papa electus à paucioribus quàm à duobus partibus , si se pro electo gerat , subiacet pœnis huius decre.capitul. licet.numero.1.de electio. & electi potesta. 19
Papa an possit prohibere episcopum chrismare , & quid econtra.ibid.
Papæ an sit obediendum in omnibus prohibenti à chrismando , vel à baptizando sine constitutione. c.quanto. de consue nu 5. 15
Papa eximit ecclesiam ab episcopo,vt det eam Abbati, qualiter subiecta intelligatur quo ad iurisdi. & quid de oblationibus & mortuariis. in nu. 3.c. pastoralis.nu 2.de donat. 163
Papæ rescripta intelligenda sunt secundum quod honestè impleri possunt.c.cum olim.num.2. de præben. dignit. 151
Papam scribere super pluribus vacaturis præsumendum non est.c. in nostra.de rescri.nu 4. 12
Papa cui ex plenitudine potestatis aliquid dat, possidet & præscribit. cap. bonæ memoriæ. nume. 3.de postulat.prælat. 17
Papæ delegatione vel authoritate an poterit episcopus conferre,capitu.quanto , de,de consuetudine. nume.4. 14
Papæ prouisionem nonnunquam ex transuerso veniens retardat.c. humilis doctrina.nu.4.de maiori, & obed. 68
Papa potest iniuriam manifestam vindicare.capi. ex parte.nu.1. de verb.signifi. 22
Papæ authoritas quando intelligatur excepta in iuramento.capi.constitutus apud se.de rescriptis.numero 2. 7
Papæ collatio ignorantis alium possidere an teneat. c.literas.nu.2.de conces.præben. 154
Papa & si aliquem vitet,non incidunt tamen in minorem excommunicationem communicantes ei. c.cum olim essemus.nume.4. de priuileg. & excess. priuileg. 219
Papæ subdelegatus an possit alium subdelegare. capitulo cum Bertoldus. numero 3. de sent. & re iudi. 128
Papa peccat dispensando ex causa non iusta.capitu. cum ad mona. nume.2.de statu monachorum & canon. regul. 177
Papa an valeat restituere in integrum laicum non suæ iurisdictioni subditum. c. cum te. nume.2.de sent. & re iudi. 129
Papa cum alicui communicat,censetur absolutus. capitul.cum olim essemus.nume.3. de priuil.& excess. priuil. 219
Papa si dicat recepimus clericos talis ecclesiæ in

Universidad de Deusto Biblioteca

proprios filios vel spirituales, an propter hoc sint excepti.c.e cum capella. nu.1.de priuileg. & excess. priuil. 220
Papa vel prælati quod possint concedere indulgentias.capit.quod autem. nume. 5. de pœnitentiis & remissio. 224
Papam decet extirpare vitia & malas consuetudines c.cum inter vos.de consuetu.nu.4. 15
Papa an succedat iure Regis vel Principis negligentis,capitu.licet ex suscepto. nume. 2. de foro competen.
Papa potest statuere de laicis.ca. ad abolendam. nu. 3. de hæreticis. 209
Papæ legatus non potest prouidere, nisi cogat primo possessorem ad resignationem.c.literas.nu.1.de cõcess.præben. 154
Papa non præsumitur voluisse omnia castra destruenda esse,vbi ecclesiæ effectus & pensiones recipere solent.c. Pisanis.nu.1.de restit.spol. 98
Papa dicitur esse iudex ordinarius omnium. c. dilecti filii.nu 2.de foro compe. 83
Papa potest interpretari, & etiam addere Euangelio, & est in administratione maior Paulo.c.super eod. nu.3.de bigamis. 49
Papa quo casu dispensat contra Apostolum. c. super eo.nu.2.de bigamis. ibid.
Papa an benefaciat dando indulgentias fidelib. pro recuperat.terræ sanctæ.c.quod super. nu.7 de voto & voti redempt. 175
Papa etiam super infideles de iure iurisdictionem & potestatem habet, & potest Iudæos iudicare. nu 5. & Christianos.in nu.6. ibi.
Papa an possit sine cõsẽsu Imperatoris clericos eximere à iure Imperatoris.c.si quis.sub nume. 1.de maio.& obed. 66
Papa imponit pœnas corporales in suis constitutionibus capitulo si quis. numero secundo de maio. & obedien. ibid.
Papa si pro aliquo scribit post receptionem alicuius à capitulo factam,quis præferendus est.c.relatum. nu.1.de præb.& digni. 146
Paria crimina circa diuersa commissa,non mutuo se tollant.capitu.cum ecclesiasticæ.sub nu.3.de exceptionibus. 120
Par in parem an habeat Imperium,& quando exequatur. capit.pastoralis.sub nume.2.de offic. & potesta. iudi.deleg. 56
Parochia regenda est authoritate episcopi.capitu.in singulis.nume.2. de statu monacho.& canonic.regula. 178
Parochiani cuiuslibet ecclesiæ, licet à proprio sacerdote debeant baptizari,& alia sacramenta, quæ illi conferre possunt recipere, & iura parochialia eis reddere, non tamen sacerdotes hoc debent iure parochiali, nisi specialis consuetudo aliud inducat capitulo dilectus.numero. quarto de capella. monacho. 180
Pars etiam eligens dignum,an sit dicenda maior & sanior dupla postulante indignum. capitul. scriptum est. numero septimo de electione & electi potestate. 31
Partes an & quando possint ad partes remotas citari.capitu.præsentata.nume. 1. de testibus & attestationibus. 110
Partes plures in electione continentur, quas hic habes.capitul. cum dilectus filius de consuetudine. nume.3. 6
Pars maior an quicquid facit,an totum facere videatur. c.cum omnes.de constit.nu.3. 2
Parte maiori peccante in postulatione, ius eligendi recidit in minorem partem eligentem. capitu.scriptum est. nume.sexto de electione & electi potestate. 31
Pars maior hominum quod seruat, omnes id seruare debent.capi.ex parte.nume.1.de censib.exactio. & procur. 184
Partes possunt extendere iurisdictionem iudicis.cap. cordi.nu.6.de appe. 141
Panis, quo vtimur in confectione corporis Christi, debet esse triticus, & vinum de vuis expressum.ca. cum Marthæ.nume.1.de celebrat.missa.& sacram. eucharist. 186
Partis maioris iudicio statur,quoniam per plures melius veritas inquiritur.capi.quia propter. nu.14.de electio.& elect.potesta. 33
Partibus etiam præsentibus, etiam secundum decretum dandum est. capitulo constitutus. numero primo de eo qui mit. in possess. causa rei seruan. 100
Pars comparens, an termino finito sine licentia iudicis,aduersario non comparente recedere debeat capi.consuluit.nume.3. de officio & potestate iud. deleg. 56
Pars quæ ratum habuit factum procuratoris falsi, non potest postea contrauenire. capitu.ex parte de cani.de rescrip.nu.1. 12
Partes etiam si consentiant in iudices,non tamen poterunt vltra duas dietas eos trahere, nisi expressè consentiant, quod vltra duas dietas eos trahant.c. nonnulli.de rescri.nu.5. 11
Pars non tenetur ius alterius partis dicere.c. si duob. nu.2.de appel. 131
Pars maior quod consenserit, omnes consensisse videntur.capitulo ex parte numero secundo de consuetudi. 6
Pares ad. Federici habent iurisdictionem in vasallum & dominum feudi.c. cum ab ecclesia. nume.4. de offic.ord. 63
Pars nisi probaret præscriptionem vel priuilegium, condemnaretur in his quæ de iure debentur.c.conquerente.nu.4.de offi.ordi. 65
Partes possunt renunciare his,quæ pro se introducta sunt,non autem his quæ pro publica vtilitate vel ex officio suo.c.quoniam.nu.1.de offic. & potestat. iudi.deleg. 61
Partes prorogare possunt iurisdictionem de negocio ad negotium. capitulo innotuit. nume. primo de arbitris. 79
Partes prorogare possunt iurisdictionem, vt super arbitria possint executionem facere.c. innotuit. nu. 2.de arbitris. eo.
Pars si in termino statuto non coram arbitro comparet,pęna committitur.Intelligitur vt hic c. ex parte.nu.1.de arbi. 78
Pares curiæ debent seruare in iudicando ordinem iudiciarium,cum sint ordinarii.c.cæterum. nume.4. de iudic. 80
Partes an prorogare possunt iurisdictionem alicuius delegati in eo quod arbitrium exequatur.c. innotuit.sub nu.2.de arbitris. 79
Partes an possint semper nouis articulis in causa appellationis testes producere.c. cum Ioannes. nu. 1. de fide instru. 114
Partionarij & pensionarii coloni differentia.c. cum non sit.nu.2.de decimis. 172
Pater per se agit,vel procuratorem constituit in causa filij in potestate existentis.c. accedens. nu.1.de procur. 72
Pater nomine filiorum an posit sponsalia contrahere.c.literæ.nu.1.de matrim.contrac. contra interd. eccle. 178
Patrum sanctorum,vel aliorum ab ecclesia receptorum dictis, quando stare liceat.c. ne sanitaris.de consti.nu. 1. 2
Pater vel mater non potest restitui in integrum communi iure capitul. ex literis.numero 5.de resti. in integrum. 75
Parentes an sint idonei testes pro filijs in causis matrimonialibus. cap. super eo num. 1. de testibus & attestationibus. 166
Pater in causam matrimoniali pro filio constituit procuratorem.cap.accedens,nume.4.de procuratoribus. 72
Patientia an & quando sufficit ad probandam possessionem.c. cum ecclesia,nu.4.de causa possess. & proprieta. 91
Patroni facta,qui possidet authoritate prætoris,tuetur prætor.capi.consultationibus.nume.2. de iure patronatus. 181
Patronus an posit sine consensu episcopi ecclesiam, in qua habet ius patronatus,alicui concedere.ca. nullus.nu.1 de iure patro. ibid.
Patronus cum aliquem superiori præsentat,non potest sine superioris licentia variare.c. cum Bertoldus.nu.1.de sent.& re iudi. 128
Patronus potest incontinenti liberto clerico spirituales imponere operas.c.nullus.de seruis non ordin. & eorum manu. 48
Pauli illud quid significat, oportet Episcopum esse vnius vxoris.capitulo debitum numero primo de bigamis. 49
Peccandum non est etiam ex necessitate. capit. per tuas nobis.nu.4.de simonia. 207
Peccatum mortale non est,si inter clericos staret laicus,maxime vbi est contraria consuetudo.c.ut laici.nu.1.de vita & hone.cleri. 143
Peccat,qui defectum quod est in se non patefacit in electione,quæ fit de persona eius.c.innotuit. nu.2. de electio,& electi potesta. 22
Peccatum an & quando sit celandum.ca. causam.nu. 5.de testib.cogendis. 106
Pecuniam qui pro beneficio dedit,non potest illud si ne dispensatione retinere.c.super hoc. nu. 7. de renunciat. 40
Peccet an ille,qui sine titulo ordinatur. c. intelleximus.nu. 3.de adulteriis & stupro. 212
Peccatum an sit mortale, male intelligere canones, qui sunt de iure positiuo.capit.per tuas. nume. 4.de simonia. 207
Peccare dicitur ille, qui recipit dignitatem vel aliud officium ad quod non habet sufficientem scientiã. capitu.cum in cunctis.nume.2. de electio.& electi potestate. 19
Peccatum minus suadendum est inter duo peccata.c. super eo.sub nu.1.de vsuris. 213
Peccatum an sit faciendum propter aliquod bonum. c.super eo.nu.1.de vsuris. eod.
Peccati originalis,nonnulla pulchra hic refert. cap. maiores. numero secundo de baptism. & eius effectu. 187
Peccatores an debeant dolere potius, quàm omnem pœnam subire.capitu.omnis.sub nu.1. de pœnitẽ.& remissio. 224
Percussus ab hostiario tenetur probare de percussione habita ab hostiario, si contra eum agere uult. c.si vero.nu.1.de sent.excom. 225
Periurus nõ est, qui credit pecuniam esse solutam creditori per eius nuncium, secus si sciat pecuniam nõ esse solutã & tamen cito non solueret. c. significante. sub nume.primo de pignoribus & aliis cautionibus. 162
Persona irregularis quod modis dicatur. c. nisi cum. nu 7 de renun. 41
Personatus & dignitas an idem sint.Et quid sit dignitas.capitu.de multa.nume.6.de præbendis & dignitatibus. 150
Personæ illæ,a quibus non debet exigi de iure mandatum,quæ sunt, habes remissiuè c.nõnulli. de rescriptis.nu.8. 11
Personæ debent examinari in collatione beneficiorum.capitu.quia diuersitatem.nume.5.de concess. præben. 153
Personæ quæ dicantur maiores et digniores. c. sedes Apostolica.de rescriptis.nu.2. 7
Persona citata & nominata si super rebus non expressis impetret rescriptum,an finita causa contra eum mota,suum rescriptum elidatur excep. ca.pastoralis.de rescr.nu.10. eo.
Personæ viliores dicuntur illæ, quæ vilissimas exercent artes,ut sunt artes scenicæ,tabernariæ & Iudricæ.capitulo sedes Apostolica. de rescript. numero quarto. eod.
Personæ principales et capituli procuratores instructi debent accedere ad superiorem. capitulo statuimus. numero septimo et electio et electi potestat. 38
Personæ miserabiles an sint sub ecclesiasticis iudicibus:et quid sit speciale in miserabilib. personis.in nu.3.4.et 5.c.significantib.nu.2.de offic. et potesta. iudi.deleg. 60
Personæ quarum interest præter appellãtem possunt assistere appellantib.c.statuimus nu.5. de electi.et electi potesta. 37
Personæ suffraganeæ visitari debent capitulo Romana ecclesia. numero tertio de censibus exactio procurato. 185
Persona quæ consentire potest. an dicatur eligibilis. c.licet,nu.3 de transla.præla 38
Persona tertia si velit ante litis contestationem se immiscere et impedire, ne lis cum reo incępta procedat,an posit.c.cum super.nu.5. de senten. et re iudic. 117
Persona tertia, cum vult defendere causam, quę eum tangit, si est ante sententiam, an debeat dare nouum libellum,capitu.cum super.nume. 6.de sentẽ. et re iudic. eod.
Persona quando tertia,quæ nõ fuit in iudicio,admittatur ad prosequendam appellationem. c. cum super.nu.3 de sent.et re iudi. eod.
Persona quæ requiratur ad prosequendam infamiã. capitu.cum oporteat.nume.2.de accusa. inquisi.et denunciat. 202
Persona singularis quare agere valeat nomine ecclesiæ.c.cum olim.nume.3.de testibus et attestationibus. 107
Personæ,non res vel præbendæ, obligantur ex mandato capitu.inter cætera,nume. 1.de præben.et dignita. 147
Pertinentiarum nomine quid intelligatur, et etiam in numero.4.capitu.cum ad sedem nu.2. de restitu. spolia. 97
Petere debitam pensionem ex causa licet quis per annum vel plures omiserit, vel si vna vice omisit electioni interesse,non propter hoc amittit possessionem, quæ sine animo non amittitur.c.querelam. nu.3.de elec.et electi potesta. 24
Petitio et transactio vbi est generalis, obstat exceptio in omnib. et quid iuris ubi est generalis petitio,et specialis transactio.capitu.sicut graue.num. 2.de transact. 68
Petere inducias pertinet ad partem, sed offerre probationes non capitulo in nostra. numero quinto de procu. 71
Petitio in causa attentatorum quomodo sit formanda,et quoram quo iudice fieri debeat,c.dilecto.sub nu.1 de exceptio. 122
Petere institutos amoueri ad quem pertineat capitu. quia diuersitatem. numero primo de concess.præbend. 153
Petitio non est admittenda. quæ errore mali quem continet,vel est contra ius.c.intelleximus. num.4. de adulteriis et stupro. 212
Petitio hæreditatis competit ad proprietatem recuperandam.capitulo in præsentia. numero secundo de proba. 103
Petitio valet,etiam si corpus rei, quæ non extat, petitur.capitulo sacro, numero vndecimo de senten. excommu. 230
Petitionem sic generalem,ut in hac decret.habetur, proponere,quid ualeat.c.dilectus.num.1. de capel. monachorum. 180
Petitio quæ fieri debet, antequam lis inchoetur in principali.capitu.dilecto filio.nume. 2. de testibus et attestatio. 109
Plebani an possint dici iudices ordinarii. ca.cum ab ecclesia.nu.5.de offi.ordi. 63

Plebano

Plebano an liceat constituere procuratorem ad transigendum capitul.per tuas literas numer.1.de arbitris. 78
Plures simul ad prosequendum inquisitionem admittuntur, capitulo.olim I.& V. numero.4.de accus. 204
Pœna ęterna vnus pro alio nunquam punitur,c.gratem,sub nu.3.de sen excom. 231
Pœna pecuniaria non est vindicta,c.presbyteri,nu.2 de pęnis. 223
Pœna an possit post latam sententiam remitti, c. nisi specialis,nu.1.de offi.lega. 62
Pęnam quam incurrat hodie,qui solus petit,c. consilium,nu 1.de plus petitionibus. 91
Pœna compromissa non habet locum in ordinariis vel delegatis,capitul. innotuit, numero.4.de arbitris. 79
Pœna nunquam imponitur alia; cum agitur conditione ex l.feudorum,nisi amissionis feudi, c.cęterum,nu.6.de indi. 80
Pœna pecuniaria non est exigenda,c.licet iusta,nu.1. de pęnis. 223
Pœnam à iure inflictam quis possit commutare, c.licet iusta,nu.1.de pœnis eo.
Pœnarum quot sint genera secundum Leges & Canones,& contra quos procedatur ad prædictas pęnas, in nu.7.8.9.11.c.qualiter & quando,nume.6.de accus. 204
Pœnæ si duæ in vno delicto inueniantur,minor eligi debet,si vero nulla certa pęna inuenitur, infligi debet quæ magis timetur,c.de causis,nu.7.de off.& potesta.iudi.deleg. 52
Pœna an in totum committatur, si sors soluatur pro parte, capitulo,suam ad eos, numero. 1. de pęnis. 224
Pęna nulla certa inuenitur in citatis & contumacibus,sed tantum in condemnatis & contumacibus, capit.de causis,sub numer. 7.de offi.& potesta.iud. dele. 52
Pęnitentia temporalis,vel spiritualis, si ordine iudiciario pro peccato manifesto imponitur, tenet, capitulo, cum venissent,numero. 9.de resti.in integ. 74
Pęnitentia recepta ab eo, qui habebatur pro prælato,cum non esset,an valet,c.dudum,nu.3.de elec.& electi potesta. 35
Posse aliquid quot modis quis dicatur, c. sciscitatus, de rescrip.nu.1 6
Portio an semper peti possit, vbi non sunt priuilegia tæ,capitul.dilectus filius,numer.3.de præb. & digni. 148
Portio an sit idem quod præbenda, & quid sit portio, capitulo.dilectus filius,numer.6. de præben.& digni. eo.
Portio parocialis,& portio Episcopalis quæ sit, capitulo ius parochiale,nu. 1. de parochiis & alien.parochian. 169
Possessio non debe alicui auferre possessionem suã, capi.significauit,numero 3.de censi.exactio.& procura. 183
Possessionem occupare non licet alicui, quam alius tenet,capit.cum nostris,numero 4.de concess.præben. 153
Possessor quilibet in possessione sua tueri debet, c. de multa,nu.4.de præb.& digni. 149
Possessionem seruitutis non acquirit aliquis, si dolo malo incipit possidere vel tenere, capitulo de seruorum,numero 3.de seruis non ordi. & eorum manu. 47
Possessio decimæ an quæratur intrando possessionem fundi decimalis,capitul.in literis,nu.12.de restitu. spolia. 95
Possessio quando dicatur plus habere facti, quàm iuris,& econtra,c.cum nostris,sub num.3.de concess. præben. 153
Possessor sine causæ cognitione spoliari non potest, capitulo querelam,nume. 6.de elect.& electi potestate. 25
Possessionem habens alicuius dignitatis, non potest, nec debet alius in eius locum institui, nisi prior à loco illo vel de facto,vel de iure per sententiam remoueatur,capit.quia, sub numer.2.de concess.præben. 153
Possessio non amittitur ab eo,qui non habet animum amittendi,c.sicut,nu.2.de cohab.clericorum & mulierum. 143
Possessio an detur per inuestituram,c.proposuit,nume.7.de concess.præb. 153
Possessio data post appellationem,antequam superior incipiat cognoscere,defendendus est in possessione sed postquam incępit, non debet iudex inferior se intromittere,c.constitutis,sub nu.5.de appellationibus. 134
Possessio absque apprehensione rei transfertur,idque fit auctoritate iuris consuetudinarii.Item per scotationem,capitulo ex literis,de consuetudin. numero 1 15
Possessio eligendi quomodo quæratur, c. cum venissent,nu.4.de resti.in integ. 74
Possessio eligendi non semper amittitur, licet alius eligat,nisi de possessione expellatur eligens,c.cum venissent,nu.2.de resti.in integ. eo.
Possessio sine animo & corporali expulsione nõ amittitur,fallit vt hic,c.cum venissent,sub nu. 2.de restitu in integ. eo.
Possessio vel quasi non cadit in iure,nisi ratione exercitij,capitulo susceptis,num.2.de cau.possess.& propriet. 91
Possessio prandendi & hospitandi nõ præsumitur quęsita, licet mille vicibus aliquis hospitaretur, quia talia communiter consueuerunt fieri ex gratia potius,quàm ex debito,c.cum Ecclesia,num.5.de cau. pos.& propriet. 92
Possessor violentus quicquid facit,reuocari potest,capitulo cum venissent,sub nu.2.de restitutione in integrum. 74
Possessor malæ fidei is dicitur,qui emit post appellationem,cap.dilecti filij,sub nume.2.de maiorita.& obedien. 67
Possessorium & petitorium simul intentari,an & quãdo possit,c.susceptis,sub nume.2.de cau.pos.& proprieta. 91
Possessio nemini est auferenda sine causæ cognitione capitulo inter quatuor, numero secundo, de maio. & obedien. 66
Possessor etiam sine secundo decreto sit verus,c. pastoralis,nu.2.de offi ordi. 64
Possessio quomodo probetur,c.cum Ecclesia, sub nu. 4.de cau.pos.& proprieta 91
Possessionem quamuis aliquis corporalem habeat cuiuspiam rei,quandiu tamen possidens non expellitur de possessione,non habet interdictum vti possidetis,capitulo veniens,numero tertio, de præscriptionibus. 125
Possidenti actio qualis competat, intentio an valeat, si actio est inepta.capit. examinata.sub nume.1.de iudic. 31
Possidere bona fide quis dicatur c.contingit.sub nu.1 de dolo & contum. 99
Possessio matrimonialis & canonicatus, quando acquiratur,& nu.6.cap.ex parte.sub nu. 5.de restitu. spoliat. 97
Possessio an detur sub conditione,c.olim causam nu. 5.de restit.spoliat. eo.
Possideri beneficium absque bona fide non potest c. contingit,nu.1.de dolo & contu. 99
Possessio si datur cum pacto, quod concedetur, quod ibi fiat ecclesia, non dicitur committi simonia, capitulo olim causam,numer. 5.de restitutio. spoliato. 97
Possessio eligendi non videtur quęri posse,nisi eligat c.in literis,nu 9.de resti.spol. 95
Possessio generalis iurisdictionis alicuius ciuitatis, qualiter acquiratur,c.dilectus,nu. 3. de capel.monach. 180
Possessio iuris Episcopalis,vel Archidiaconatus qualiter acquiratur, & etiam qualiter canonicalis & præbendalis,habes in nu.8.& qualiter perdatur, in nume.11.& 12.cap.in literis,numer.7.de restit. spoliat. 94.& seq.
Possessio legitime facta magis extendi debet, quam spoliatio iniuste facta,c.in literis, nu.7. de restitu. spoliat 94
Possessio iurium incorporalium,fere eodem modo,sicut corporalium acquiritur,c in literis,nu.9.de restit.spol. 95
Possessio iuris Episcopalis vel alterius dignitatis, an acquiratur per installationem,c.in literis,sub nu.7 de resti.spoliat. 94
Possessio per alium detenta amittitur, quam cito ab alio occupatur etiam ignorante eo, qui per alium possidet.cap.cum super,nume.9. de sententia & re iudi. 128
Possessio an amittatur ignorante domino,c. olim causam,sub nu.5.de resti spol. 97
Possessio iuris decimalis & corporalis, quomodo acquiratur,capitul. in literis.numer.14.de restitutio. spolia. 95
Possessoris violenti subditi an respondere debeant de iuribus pertinentibus ad dignitatem quam violenter possidet,capit.in literis,numer. 3.de restitutio. spolia. 94
Possessio alicuius iuris per factum Abbatis sine scientia conuentus,non amittitur,c.cum dilectus,sub numero 2.de religiosis domibus vt Episcopo sint subiectæ. 179
Possessionem si quis habet violentam, tamen eliget, & non quidem iure eligendi habet potestatem, capitulo in literis, numero 2. de restitutione spoliato. 94
Possessor malæ fidei non facit fructus suos, sed veri domini sunt fructus,c.consultationibus,nu.3. de iurepatro. 182
Possessionis oblatio pertinet ad iudicem,estque de processu iudicii,c.dudum,nu.6.de electio.& electi potestate. 35
Postulatio vel electio personæ propter vitium vbi est cassata, non est amplius assumendus ad eandem, capitulo gratum, numero secundo de postulatio. prælat. 17
Potestas ad quem pertinet collatio,sine alia priuatione,& alio possidente,conferre potest beneficium sic ab alio possessum,c.de multa,nu.3.de præbendis & dignitatibus. 149
Potestas cui conceditur,licet alicui prouidendi possit reseruare pręhendam suæ collationi,non potest tamen reseruare,nisi in vna ecclesia,c.cum dilectus. nu.3.de iurepatro. 182
Potestate eligendi priuati sunt, qui scienter indignũ elegerint,capitulo.gratum,numero.2.de postulatio. prælat. 17
Potestatis interest quandoque prohibere actorem, & reum litigare c.humilis doctrina,nu.3 de maio. & obed. 68
Postulatio facta,ab ea discedere non licet.c.in causis nu.3.de electio.& electi potesta. 27
Potestas elige di quo casu ad superiorem deuoluatur capitulo cum nostris, numero 1.de concessio.præben. 153
Postulatio non est confirmanda, cum nihil iuris conferri possit,capitulo gratum,numero 4. de postu.pręlat. 17
Postulatio in concordia non in dissensione fieri debet,c.bonæ memoriæ,nu.10.de electio. & electi potesta. 24
Postulatum duas habere partes sufficit,c.scriptum est nu.5.de electio.& electi potesta. 31
Postulatio statim quod est facta debet publicari capitulo in causis numero.1.de electio. & electi potesta. 27
Postulare cum tenetur quis a pluribus,non est vis, a quo primo postulet.c.in causis,num.2.de electio.& electi potesta. eod.
Potestates seculares sunt cogendæ censuris ecclesiasticis iustitiam ministrare,c.cum sit generale.num.1.de foro compet. 82
Potentiores si a quopiam ad terrorem aduersarii adducantur, quam sit aduersarii patrocinium, is perdet causam.Et quis hic vocatur potentior. capitulo ex parte Sabi.numero 5. de alien. iudi. mutandi causa facta. 77
Potestatem quis habeat faciendi tabelliones,ca. cum P nu. 1.de fide instru. 115
Præbendæ non cogitur quis residere in ecclesia annexa,capitulo exstirpandæ,numer. 1.de præben.& dignit. 150
Præbendas quando duas quis possit habere,ca.literas. sub nu.2.de concess præben 154
Præbendam sibi debitam negligens nihilominus potest aliam petere,c.cum super,nu.1.de concess.præben. eo.
Præbendæ quo casu communicari non debeant,c cũ M.sociis.de consti nu.7 3
Præbendam petendi cum multi concurrunt ad eandem,quomodo procedet is,qui eam possidet,c.quia cunctis,nu.1.de concess.præben. 159
Præbendas vni plures habere sine peccato, an liceat. vide in nu.2.3.& 4.c.cum iam dudum,nu.1.de pręben.& dignit. 147
Prælatus debet esse discretus in dispensando,vt scandalum & puritatem pęnitentiæ,& multa alia, quæ Deus & discretio prælati sibi administrauerit, attendat,capitulo ex tenore, numero 3. de temp. ordin. 42
Prælati ignorantia nihil facit, quo minus priuilegiũ Papę tueatur priuilegiatum,c.quia cunctis,sub nu. 2.de concess. præben. 159
Prælato quo casu liceat de vna ecclesia ad aliam transire,c.admonet,nu.1.de renun. 40
Prælati an plures esse possint in vna ecclesia,cap.cum non,nu.2.de præben.& dignit. 147
Prælato non licet renunciare gratis vtilem exceptionem ecclesiæ competentem,c.grauis illa,num.2.de deposit. 160
Prælatus se in murum opponere debet contra quærẽtes possessionem vel libertates ecclesiæ,c.nisi cum nu.5.de renun. 41
Prælatus semper potest agere de iniuria facta suo clerico.c.presbyteri,nu.1.de pœnis. 223
Prælatus vel clericus non residens in ecclesia,priuandus est,si solum admonitus sit,& non redeat,nisi iusto impedimento impeditus fuit,ca.ex parte,nu.1. de cleri.non residen. 145
Prælatus agendo nomine ecclesiæ, non obstat sibi exceptio de spoliatione,quod nomine suo tantum fecit:& non nomine ecclesiæ,c.cum dilectus.nu. 4.de ordi.cognit. 90
Prælati ordinario cum nimis differtur, datur curator bonis,quid autem si sit absens prælatus,in num.6. capitul.nouit,num.5.ne sede vacante aliquid innouetur. 157
Pręlatus ecclesiasticus an teneatur exequi sententiã secularis.Et quid e conuerso,c.perniciosam.nu.1.de offi.ordi. 62
Pręlati ecclesiarum & animarum rectores fidei articulos explicite scire debent,deque eis omni poscenti rationem reddere.capitul.firmiter. de sum. Trinit. nu.1 1
Pręlati vel rectores qui dicuntur habere ordinariam iurisdictionem,c cum ab ecclesiarum.nu. 1 de offi. ordi. 63
Pręlatus tenetur notos admittere, si sibi pręsententur,secus autem si ignoti,c.in Lateranen. numer.6. de præben.& dignit. 150
Prælatus nomine ecclesiæ potest intentare actiones. capit.

Universidad de Deusto Biblioteca

capit.cum super.sub num.3.de causa posseff.et pro-priet. 92
Papa vbi est,ibi Apostolorum limina esse intelligun tur.c ego N.Episcopus numero primo , de iureiurando. 117
Prælatus a Papa cõfirmatus an posfit accusari, quod simoniam cum aliquo familiari Papæ commisit.ca pitulo de cætero,numero 3.de sententia , & re iudic. 125
Prælatus quo casu possit ad inquisitionem procedere contra aliquem.capitul.cum dilect. numero. 2.de purgat.canoni. 222
Prælatura mortuo prælato ad quem pertineat cap.ex parte.nu.3.de arbit. 79
Prælatus qui habet iurisdictionem temporalem , an possit arma capere contra subditos inobedientes.c. olim causam.de restit.spoliat. 97
Prælati excommunicati an & quando ratione sui officij aliquid spirituale facere possint.c.veritatis.n. 2.de dolo & contu. 99
Prælatus an teneatur de lata & leuissima culpa,c. ca-quæ.de offi.archid. 50
Prælati an possint excommunicare.c.Archidiaconis. nu.1.de offi.archid. eo.
Prælati inferiores Episcopis an possint concedere indulgentias.capitu.quod autem.nu.8. de pœnitent. & remis. 214
Prælatus quicquid emit,præsumitur nomine ecclesiæ emptum.c.cum in officiis,nu 6. de testamen. & vltim.volunt. 165
prælatus licet nequeat in tẽporalibus pastorale exercere officium,non debet cedere,quia potest coadiutorem adhibere,secus in spiritualibus. c. nisi cum. nu.3.de renun. 40
prælatus quibus casibus possit ob plebis & subditorũ persecutionem cedere.c.nisi cum. nu. 4. de renunciat. eod.
prælatus quamuis sit excommunicatus,non tamen debet à prælaturæ administratione cessare.ca.ex tuæ. nu.6.de cle.non residen. 145
prælati hæres,quando possit bona eius occupare propria authoritate.c.cum in officiis.nu.6.de testam. & vltim.volunt. 165
præscriptio an interrumpatur per malam cõscientiã si postea eam deposuit.c. quoniam omne nume.1. de præscri. 125
præscriptio non habet locum tempore hostilitatis.c. ex trasmissa nu.1 de præscrip. 123
præscriptio non interrumpitur per exceptionem propositam.capitu.cum dilectus.nu.10. de ordin. cognitio. 90
præscriptio centum annorum currit contra mathesselonem.capit. ad audientiam.sub numero 2. de præscriptio. 123
præscriptio an absenti causa Reipub. currat. capi. ex transmissa.sub nu.2.de præscrip. eod.
præscriptio in aliquibus casibus hic notatis, non currit.capitulo ex transmissa . numero 7. de præscriptionib. ibi.
præscribere & quærere contra Romanam Ecclesiam , quomodo possit. c. bonæ memoriæ. numero 2. de postula.prælat. 17
præscriptio non currit contra pupillum.c.auditis.n. 1.de restit. in integ. 75
præscriptio an currat contra excommunicatum,& an excommunicato currat tempus,& terminus,si nõ produxit testes.c.prudentiam.sub num.12.de offic. & potesta.iudi.deleg. 55
præscriptio an præferatur , & sit fauorabilior interruptione. capitulo auditis.numero 4.de præscriptionib. 124
præscriptio 3 . annorum,an requirat titulum,& bonam fidem.c.quia plerique.sub num.3.,de immunita.eccle. 189
præsentationes ab Abbate factæ,præsumũtur fieri de consensu conuentus.c.ea noscitur.nu.1. de his quæ fiunt a præla.sine consensu capit. 157
præsentati ab exemptis vel ab episcopis , non debẽt examinari ab ordinatore.cap.cum secundũ. sub nu 3 de præben.& dignit. 147
præsentato & postulato aliquo an possint recedere præsentes.capitu.bonæ memoriæ nume.9.de postulat prælat. 18
præsentes duo tertio absente,& se nullo modo excusante,vtrum possint procedere.c.prudentiam. num. 1.de offi.& pot. iudi.deleg. 54
præsentes irrequisitis absentibus nunquid possint facere bonam & honestam constitutionem.cap.cum omnes.de constit.nu.2 2
præsentibus licet aliqui sint ab entes. an liceat procedere ad electionem.c.consuluit.nu.4. de offic . & potesta. iudi. deleg. 55
præsentia excommunicati in ferenda sententia absolutionis requiritur.c cum desideres.nume 1.de sen ten excom. 225
præsumptio iuris quæ dicatur.cap.quia verisimile nu. 2.de præsump. 116
præsumendum est pro sententia iudicis. capitulo . ad reprimendam malitiam . numero. 3. de officio. ordi. 64
præsumitur aliquid occultè contrafacientes ca.vt nostrum,numero,1.vt eccles. benef. sine aliqua dimi. confer. 158
Præsumitur non pro iudicis processu in præiudicium alterius , nisi quatenus constiterit legitimis documentis,c.bonæ memoriæ,nu.7.de electio. & electi potestate. 24
Præcedentia quando per sequentia determinentur,c. causam quæ inter,de rescrip.nu.5 7
Præceptores comparantur institoribus,c.cum deputati,nu.1 de iudiciis. 81
Præceptor si bona fide contraxit,in solidum tenetur, c.cum deputati,nu.3.de iud. ibid.
Præceptum non est, quod magis isti vel illi psalmi dicantur,dummodo septies in die oretur,c. volentes numer.2.de celebratio. missa. & sacrament. eucharist. 186
Prædicatores male faciunt , qui docent & prædicant nondari debere, decimas clericis , capitulo significauit , numero 3. de parochiis & alien. parochian. 169
Prædium conditionale quid sit,c.nulli,nu.1.de reb.ecele.alien.vel non. 159
Præferuntur ij qui sunt in maioribus ordinibus, aliis in portionibus: & quando in maioribus ordinibus constituti non gaudeant beneficio huius decre. habes in nu.2.capitul statuimus,nume.1. de maior.& obedien. 67
Præiudicium non fit Episcopo per vnionem,in cuius territorio ecclesia sita est.capit.quia monasterium. numero.1.de religiosis domibus , vt Episcopo sint subiectæ. 179
Præiudicium vbi nullum fit ei qui dicitur excommunicatus ex visitatione,tutius est vitare eum,c.solet a nonnullis . numero, 9. de sentent. excommunica. 232
Præiudicium non debet fieri minori conditioni propter minorem causam,c.Romana.nu. 4.de appellationibus. 121
Præiudicium an & quando fiat toti causæ,si alius articulus reprobatur,vel aliàs probari non potest,c. super eo.nu.1 .de appel. 132
Præsumitur contra appellantem extra iudicium, nisi prosequatur ,capitul.dilecti filii.nume.3.de maio. & obedien. 67
Præsumptio est pro ecclesia,vnde onus probandi incumbit ei, qui dicit clericum aliquid ante clericatum habuisse,c.cum in officiis.sub nu.4.de testam. & vltim.volun. 164
Prævidenda non solum quæ pro se, sed etiam quæ cõtra se faciunt,c.insinuante,nu. 1.de offi.& potestate iudi.deleg. 56
Primus recipiendus est in canonicum,non secundus, quando scribitur pro pluribus , ca.capitulum sanctum,de rescrip.nu.5 11
Princeps quando dicatur ius vniuersitatis concedere, capitulo cum ab ecclesia , numero 2. de officio. ordi. 63
Princeps committere potest prælatis criminales causas,vbi pena sanguinis non sequitur,c.in Archiepiscopatu,numer.1.de rapto.incendiariis , & violat. eccle. 212
Principale quando comprehendat accessorium,c.grauis.nu.1.de resti.spolia. 95
Principis non autem delegati interest indicere bellũ, capitulo significasti,numer.3 de offi.& potesta.ind. delega. 52
Priuatio necessaria est , quando ex interuallo facienda est electio,c.quia propter,nu.7.de electio.& ele. potestate. 33
Priuatus sine authoritate Episcopi locum religiosum facere non potest,capitulo ad hæc,numero primo de religios. domibus vt Episcopo sint subiectæ. 179
Priuilegium non subito, sed cum deliberatione concedi debet,c.ad audientiam,nu.j.de eccle.ædific.vel reparan. 188
Priuilegium de noualib. extenditur tamen ad futura, capitulo quid per nouale,nume. 2. de verborum significatio. 233
Priuilegium ecclesiis super decimas concessum,an & quando large sit interpretandum,c.tua,nu.1. de decimis 171
Priuilegio & foro ordinario per contractum potest quis renunciare,c.dilecti filii,sub nu.3 .de foro cõpeten. 83
Priuilegia recipiunt in dubiis,intellectum secundum intentionem concedentis . Et quandoque fit interpretatio secundum propriam verborum significationem,in numer.2.capit olim,numer.1.de verborum. signific. 233
Priuilegio generali ,an per specialem commissionem derogetur,capitulo cum ordinem . de rescriptis. 4
Priuilegium secundo impetratum, quando & quo casu tollat primum,capitul.sicut Romana.de rescrip. num.3 eo.
Priuilegia ambitiosa restringi debent,c.ex tuarum,nu 2.de author.& vsu pallii. 39
Priuilegium exemptionis quomodo sit intelligendũ. capit.dudum,sub nume.2.de priuileg & excess. priuileg. 221
Priuilegium ex enditur ad casus specialiter in literis expressos,capitulo dilecti filii,numere 4.de foro competen. 83
Priuilegium in quo plus conceditur,non valet,si mentionem non faciat alterius priuilegij , in quo minus conceditur.Et quæ sit ratio.capit. veniens.nu. 4.de præscript. 125
Priuilegium an idem supponat,quod confirmationes capitulo cum inter, numero 2.de sentent. & re iudica. 126
Priuilegiati qando non gaudeant priuilegio,capitul. quod non, numero 3. de priuileg. & excess. priuileg. 221
Priuilegium aliquod asserens perditum,quod teneatur probare,in nu.2.& 5.c.cum olim,nu.1.de exce. priuil. 210
Priuilegia aliis præiudicialia stricte sunt interpretanda capitulo,dudum,numero 2.de priuil.& exces.priuileg. 221
Priuilegium originale an propter rasuram suspectũ reddatur,cap.ex literis.nume 1.de fide instrumentorum. 113
Priuilegii publicationem quis facere teneatur,c.capitulo Albericus , numer. 6. de testibus & attestationibus. 109
Priuilegio quando dignosci possit quod quis renunciet priuilegio suo,c.cum olim nu.6.de priuil.& excess.priuil. 225
Priuilegiato an liceat celebrare in loco interdicto alta voce & ianuis apertis,c. vt priuil.nu.3.de priuil. & exces.priuil. 221
Priuilegium quando liceat in nouari,c.ex parte,nu.3 de priuil.& exces.priuil. 219
Priuilegium lite pendente impetratum,an & quando valeat,& nu.1.c dilectus filius,sub nu 2.vt lite pendente nihil innouetur 101
Priuilegium non potest quis pendente lite impetrare,c.dilectus filius,nu.1.vt lite pendente nihil innouetur. eod.
Priuilegium contrarium impetrans videtur renunciare iuri quæsito per primum priuilegium seu per præscriptionẽ,capitu.veniens,num.5.de præscriptionibus. 125
Priuilegio concesso antequam quis vtatur,potest illi renunciare,capitu.ex conquest.num. 3. de restitut. spoliato. 95
Probationes an coram omnibus induci oporteat ,& probari,c.cum super nu.4 de offi. & potestate iudi. deleg. 55
Probet si quis se multo tempore in ecclesia, vel cum vxore stetisse, an per hoc debeat in causa obtinere c.illud quoque,nu.3 de præsumpt. 116
Probatio super proprietate cui competat.c. pastoralis , sub numero primo de causa possess. & propriet. 92
Probatio debet præcedere in suscipiendo ordinem,c. ad nostram,numer. 4. de regul. & transeun. ad relig. 172
Probandi contrarium contra suam cõfessionem quis admittitur.c.cum olim.num.6.de censi. exactin. & procur. 184
Probatio in octauo die an fieri possit,ca.pia sub nu.1. de exceptio. 122
Probare si quis vult, quod non est verisimile , an debeat admitti,capit.quia verisimile.nu.1 de præsumptio. 116
Probatio mulieris volentis per aspectum corporis probare se virginem,an admittatur,c accepisti.nu. 3.de frigid.& malefi. 196
Probationes semel productæ , & postea casu amissæ , an talis amissio sit probanda , capitulo prudentiam.sub numero 12.de offic . & potestate.iudicis. deleg. 55
Probatio manifestæ offensæ contra petentem absolutionem ad cautelam , non habet locum , nisi cum petit absolutionem ab excommunicatione lata post appellationem,cap.solet a nonnullis,nu.10 de sen. excom. 232
Probationes rei super causis coloratis ab eo propositis,audiendæ sunt.cap.super hoc,num.6. de renuntiat. 40
Probatio incumbit actori in petitione confirmationis alicuius causæ,ca.si quis,nu.4. de confir.vtil.vel inutili. 142
Probare necesse est tempore deiectionis se possidere . capitulo cum ad sedem , numero 7. de restitutione spoliat. 97
Probationes & acta inter easdem personas præiudicant,etiam in alio iudicio,si ad idem agatur.c.Abbate.nu.2 de sent.& re iud. 130
Probationes requiruntur exactissimæ in actione criminali,capitulo per tuas literas.numer 3. de simonia, 206
Probatio superflua admitti non debet,ca. dilecti filii, nu.2.de exceptio. 121
Processus habitus absente altera parte non valet, ca. dispendia litium,de rescrip nu.2 14
Processus non valet,si iudex determinat non obstante exceptione excommunicationis procedendum,ca. solet a nonnullis,nu.13. de sententia excommunicationis. 232
Processus est seruandus contra infamatos cap. si quis presbyter,nu.1.de purg.cano. 212
Processus factus a iudice,qui non seruauit ordinem a

Papa

Papa præfixum,nihil valet c.cum dilecta.de rescriptis.nu.5. 9
Processus iudicis, in quem per errorem vel facti vel iuris consensus est , an teneat.ca.prudentiam.nu. 10.de of.& potesta.iudi.deleg. 55
Processus an valeat, si interdum cognoscitur de causa suspitionis, aliter procedatur.capitul .cum super sub numero secundo de offic. & potesta. iudi. deleg. eo.
Processus habitus per literas tacentes de excommunicatione , antequam excipiatur de excommunicatione,an valeat.ca.dilect. fil.Abbas de rescript. nu.4. 10
Procedi quo casu & per quem possit ad secundum electionem etiam prima non cassata,& quando non teneat elect. nisi prius cassetur prima in nume. 3. capitul.inter dilectos filios.nu 2.de excess. prælato. 216
Procedendum an eodem modo sit in termino dato ab homine,quod in dato à iure.c. ex ratione.nu. 2.de appel. 141
Proceditur in notorio iuris & facti communi , sine occupatione & teste,nec potest appellari,secus est in notorio facti actu transeuntis & interpellati. capitul.tua nos,numer.3.de cohabitatio.cleric.& mulier. 144
Procedendum quomodo sit , cùm sine figura iudicij procedi mandatur capitul.olim I.& V.numero 3. de accu. 204
Procedi potest ad examinationem & condemnationem contra legitime citatum, & non comparentem.c.cum secundum sub nume.3.de præbendis & dignitatibus. 147
Proceditur super iniusto facto notorio sine solennitate iuris ca.bonæ memoriæ.numer.6.de electio. & electi potesta. 24
Proceditur in causa feudali in contumacia aduersariorum capit.cum olim.nume.5.de causa possess. & propriet. 93
Proceditur ad inquisitionem propter solam infamiã de dilapidatione etiam si non sit suspensus.c.licet Heli.nu.5.de simonia. 206
Procurator occultans mandatum à principio, condemnatur dominus: secus si cœpit agere,& factus est dominus litis.capitul. sæpe contingit. nume.1 de appellat. 134
Procuratoribus duobus constitutis,si vnus moritur, an possit superstes agere , & quid si duo in aliqua causa constituti ad defendendum vnus confitetur,alter negat,habes in nume 3.c.in nostra.nu.2. de procurat. 70
Procuratores si quis duos eodem tempore constituit,& in solidum occupantis melior est conditio in eo,quod percepit capitul. in nostra numero 1. de procurat. eo.
Procurator ab vniuersitate constitutus, dicitur sindicus capitul.cum causam numero secundo de iuramen.calum. 88
Procurator nõ possit iuramentum sine mandato deferre cap.cum in iuuentute.nume.1.de purgatione canonica. 222
Procurator an & quando possit in animam sui principalis iurare.capit.cum in causa nume.1.de iuramen.calum. 88
Procurator an quis posit constitui per sigillum , quod citationibus tantum est deputatum c significauit nu.1.de appel. 153
Procurator accipiendo mutuum an & quando obligat dominum,& quid iuris de institore.& numer. 3. capitul. quod quibusdam numero tertio de fideiuss. 162
Procuratoris factum vel dolus non debet obesse domino.c.cum Vintoniensis.nu.3 de electio.& electi potestate. 25
Procurator an posit petere restitutionem in integrum. Et quid sit dicendum in sindico & actore, & consanguineis capitu suscitata nume. 1.de restitut.in integum. 76
Procurator an teneatur appellare , & an & quando possit iurisdictionem prorogare.capitul.cum olim Abbas. numero secundo de offic. & potesta. iudi. deleg. 59
Procurator ad litem contestandam & ad constituendum alium procuratorem super aliis , quæ in eadem causa facienda erant , an possit ipsam causam agere. & an vltra litis contestationem procedere possit. capitul. petitio. numero tertio de procurat. 71
Procuratio facta ab excõmunicatis elidi potest per exceptionem huiusmodi excommunicationis. & de hoc in numero 2 . capit.consulti. numero 1.de procuratoribus. 72
Procurator an repellatur,cum repellitur instituens c.consulti.nu.4.de procur. eo.
Procurator an possit petere dilationem ad dominũ consulendum.capit.dilectus filius.nume. 1.de procuratorib. eo.
Procurator an posit negotium reassumere,c.petitio sub nu.3.de procurat. ibid.
Procurator teneatur appellationem ab interlocutoria vel grauamine interpositam prosequi.c.non iniuste.nu.1.de procur. eo.
Procurator constitutus ab vno prælato pro ecclesia sua , an & quando posit agere post mortem constituentis.capitul.dilecti filii.sub nume.1. de foro competen. 83
Procurator si sit constitutus ante receptionem libelli,quid iuris.capit.constitutus.nume.1.de procuratoribus. 72
Procurator in iudiciis constitui debet ante litis contestat.capitul. constitutus. numero primo de procurat ibid.
Procurator cum promittit satisdare admitti debet, neque est condemnandus.c.constitutus.num.3.de procurat. ibi.
Procurator a multis constitutus nomine omnium dicitur prosequi.capitul.olim I. & V. nume. 5. de accusatio. 204
Procuratores ecclesiasticorum personarum de calumnia etiam sine speciali mandato iurant. ibid. nume.4.
Procurator an posit iurare de veritate dicenda remissiue.cap.præsentium.nu. 10.de testibus & attestationib. 106
Procurator an & quando posit esse testis c.Romana.nu.1.de testib.& attestat. 107
Procurator an & quando posit esse testis c. in super nu.1.de testib.& attestat. 105
Procurator habẽs generalem administrationem omnium bonorum domini,an possit obligare dominum.capit.quod quibusdam. nume.2. de fideiussoribus 162
Procurator ecclesiæ & præbendarius si concurrunt præfertur præbendarius in agendo.cap.ex literis nu.2 .de probat. 102
Procurator potest constitui quilibet regularis capitul.cum I. & A.sub numero secundo de sent. & re iudi. 129
Procurator quo casu possit in diuersos consentire.capitu.quia propter.num.15.de electio.& electi potestate. 33
Procurator an possit de crimine contra electum excipere.c.super his.num.12 de accusat.inquisi. & denunciat. 202
Productio quarta an fieri debet , vbi quis testificata viderit,& inspexerit.c.vltra tertiam. nu. 1.de testib.& attestat. 111
Producens instrumentum de falso contra illud dicere non potest,capitul.cum venerabilis.nume.4.de except. 121
Productio quarta qualiter sit petenda,etiam si iudex posit eam denegare,nu.2. c. significauerunt.nu.1. de testib.& attestat. 108
Profesio quando dirimat matrimonium . capitul. porrectum. numero 1. de regula. & transeun. ad relig. 173
Profesio sine Abbate non valet , & quando sit firma.nu.5.c.porrectum.nu.4.de regula. & transeun. ad relig. ibid.
Profiteri quando quis dicitur vel præsumitur. capi. si quis sub numero secundo de regul. & transeun. ad relig. 172
Professus semel legitimè amplius contrahere non potest capitul.meminimus nume.1.qui clerici vel vouentes,&c. 194
Profesio super altare facta, quando prodest & præiudicat.capitu.consuluit.numero 1.qui clerici vel vouentes,&c. ibid.
Prohibetur quandoque aliquid,non quod ipsum sit malum, sed quia inde potest sequi malum,capitu. etsi Christus.nu.4.de iureiur. 119
Phohibito aliquo,prohibetur omne id, per quod venitur ad id.capitul præterea. nume. 1.de offic. & potestate iudi.deleg. 52
Prohibitum quod non est,intelligitur concessum.c. cum te. numero secundo de offic. & potesta.iudi. deleg. 53
Promisio de vacatura an & quando teneat c.accedens.nu.1.de conces.præben. 155
Promisio facta à legato de vacatura an teneat.ca. cum dilectus.nu.1.de iure patro. 182
Propositum & iudicatum postquam fuit in quæstione, in qua excipiebatur , an posit vlterius de eo crimine accusari vel inquiri.c.cum dilect. num. 5. de purg.cano. 222
Pronunciari debet super petitione , non super causa.cap.cum Vintoniensis.num.5.de electio. & electi potestate. 24
Prorogandi nullus in foro pœnitentiali potestatem & absoluendi habet, nisi de consensu proprii prælati cap.de causis.nume.4. de off. & potesta.iudi. delegati. 52
Prorogatio an licita sit de casu in casum. c. Romana nu.2.de foro compet. 84
Prorogatio an locum habeat in causis criminalibus & spiritualibus.capitu.de causis. nu.3. de offic. & potesta.iudi.deleg 52
Prorogatio errore iuris vel facti facta, an & quando valeat.cap.prudentiam.sub nume.10 de off.& potesta.iudi.deleg. 55
Prorogatio an valeat sine consensu tacito vel expresso capitu.prudentiam.nume.11.de off. & potestate iudi.deleg. ibid.
Prorogatio de personis ad personas an fieri posit.c. de causis.nu.1.de of.& potest.iudi.deleg. 52
Protestationem non approbari ex non contradictione nisi expresè quis consentiat.c. Cumana.num. 3.de electio & electi potesta. 34
Protestatio non excusat à iuramento c. præsentium nu.1.de testib.& attestat. 107
Protestatio proprio facto contraria an valeat. capi. cum M sociis de constitu.nume.1. 3
Postulari debet, licet sub aliquo eligibili dispensetur.c.licet in tantum.nu.2.de transla.præla. 38
Protestationi sine iusta causa factæ potest per contrarium factum renunciari. c.tua nos duxit nume.1. de sponsal & matri. 193
Protestatio quando sit admittenda quod liceat dicere in personas testium .c. præsentium. nume 3. de testibus & attestatio. 109
Protestatio contra ius , & præter voluntatem aduersarii, vel iudicis non ualet. c.præsentium nume. 3.de testibus & attestat. ibid.
Protestationes an posint reuocari cap.præsentium. nume 3.de testib.& attestat. ibid.
Protestationis modus & forma cap.Cumana.nume. 4.de electio.& electi potesta. 34
Prouinciæ continentes quæ dicantur , habes remissiuè.cap. vltra tertiam.nume.4. de testibus & attestationibus. 111
Prouinciam egressus non potest absoluere ab excommunicatione,quam tulit in ea existẽs,& quid si exiit non animo deserendi delegationem , an poterit extra prouinciam excommunicare, habes in numero 1.de off.lega in c.nouit. 62
Prouinciæ vnius facta , an posint in alia exerceri a legato capitul. nouit ille numero secundo de off.leg. ibid.
Prouentus nomine quid comprehendatur capit. pastoralis.nume.5.de donat. 163
Prouisor potest sibi assumere partes iudicis cap.dudum archi.num.4 de præsum. 116
Prouisio facta à delegante quando teneat. capit. dudum archi nume.5.de præsump. ibid.
Proximus excommunicatori potest ad cautelam absoluere,& quando habeat locum hæc absolutio ad cautelam.in num.2.& quo casu non sit necessaria. numero 3.& vide etiam in nume.4. & 6.ca.solet a nonnullis.nu.1.de sent excom. 232
Psalterium legere , & docere Euangelium & etiam prædicare in terra interdicta non est prohibitum capitul.tanta est clauis. numero primo de exces. prælat. 217
Psalmistatus an sit ordo , & ad quem spectet hunc conferre cap.cum contingat nume. 1. de ætate & qualitate & ordi.præfic. 45
Psalmista & lector an gaudeant priuilegio clericali. capitul. præterea. numero 3. de apost. & reite. baptis. 218
Publicationes de gestis & factis , an & quando posint fieri , vbi nullum est confectum instrumentum. capitul. Albericus numero 5. de testibus & attestatio. 109
Puer vsque ad 14 annum potest exire monasterium, & an & quando dicatur profiteri. capitul si quis sub numero tertio de regula. & transeun. ad relig. 172
Puer an sit dignus pœna æterna cap.maiores nume. 2 de bapti.& eius effectu. 187
Publicatio præsumitur , nisi contrarium probetur. capitul. Albericus numero secundo de testib. & attestat. 109
Publicatio solennis in Ecclesia circa matrimonium quare sit instituta , & in quibus ecclesiis fieri debeat nume.2.3 4.5.& 6.c.cum inhibitio.nume.1. de clandesti.desponsat. 193
Purgatio inducitur per verisimilem suspicionẽ,etiam si quis non sit infamatus capitu.si quis num 2.de purgatio.canoni. 222
Purgatio est alicui indicenda super scandalo , licet quis defecerit in accusatione.ibid. in capit.quotiens.
Purgationis tres sunt causæ.capit.inter. nume 2.de purgatio cano. ibid.
Purgatio ordinaria in quibus consistat. ibid. numero 3.
Publice de fide disputare non licet,excusaretur tamen quis,si ad hæreticorum confusionem , vel ad veritatem elucidandam disputaret. cap.donamus. de sum.Trinit.nume.1. 2
Puniri in quibus pœnis quis pro alio possit. cap.grauem nu.3 de sent.excom. 231
Purgatio nunquam reducitur, nisi deficiente probatione capitul. nos inter alios.numer.1. de purgatio.canoni. 222

Q

QVANTITAS si non est expressa, in optione dantis est , quantum velit dare, nisi consuetudo aliud induceret.c.d. cimam.nume.1.de decimis. 170
Quæstio,an sit res feudalis,præcedere debet, vbi agitur rei vendicatione, vel alia actione, per quam ius feudi potest in iudicium venire.cap. cæterum nume 7.de iudic. 80

Universidad de Deusto Biblioteca

Quæstio feudi coram paribus curiæ agi debet. c. exterum. nu. 1. de iudi. 86
Qui opposuerunt se, sed tamen non appellauerunt, an venire & appellationem prosequi debeant. capitul. statuimus. numero 4. de electio. & electi potesta. 37

R

RAptus etiam in propriam spōsam fit, & raptor cum rapta potest contrahere. c. cum causa. nu. 1. de raptoribus. 212
Ratihabitio in alienationibus rerum ecclesiæ sufficit. c. cum nos. num. 1. de his quæ fiunt à præla. sine consensu capit. 157
Ratio sæpe iuuat apprehensionem sensuum corporis, sunt enim quædam, quæ possunt trahi ad iudicium rationis, & ad testimonium sensuum corporis. capitul. cum causam. numero 3. de testib. & attestat. 108
Ratum haberi potest etiam non suo nomine gestum, & vide etiam nu. 6. c. ecclesia. nume. 5. de electio. & electi potesta. 34
Recipere an liceat alicui ad vsuras, & in nu. 2. c. super eo. nu. 1. de vsur. 213
Receptio ad osculum, an faciat canonicum. c. dilecto filio. nu. 1. de præben. & dignit. 148
Receptio canonici quo casu dicatur vitiosa, & non valere. c. dilectus filius nu. 1. de præbendis & dignitatibus. eo.
Receptio sola in aliam ecclesiam sine consensu sufficit ad hoc, vt quis prima sit priuatus. c. de multa. nu. 1. de præben. & dignit. 149
Receptus in canonicum per literas Apostolicas, quarum præsentationis tempus nescitur, quid agere debeat circa præbendæ petitionem. c. relatum. nu. 3. & 4. de præben. & dignit. 146
Receptus in canonicum per capitulum an possit se illi opponere qui præbendam petijt per literas Papæ. capitu. mandatum Apostolicum. de rescr. numero 7. 13
Receptio excommunicatorum de aliquo in canonicum ius non tribuit. nu. 5. c. pro illorum. de præbendis & dignitat. 148
Recepti in canonicos & frattes, an electionibus & alijs capituli tractatibus interesse debeant. c. cum M. socijs. de constit. nu. 4. 3
Receptus in canonicum, an posit contra literas excipere. capitu. relatum. nume. 2. de præbendis & dignitatibus. 146
Receptio testium, siue confessio vbicunque fuit, dum modo de iudicis mandato fiat, inter acta iudicij computabitur. capitul. quoniam. numero 1. de probat. 104
Recipiens secundam ecclesiam caret prima, neque potest eligere quam velit. c. eam te. num. 2. de ætate & qualitate & ordi. præfi. 44
Reconuentio non habet locum, nisi prius præcedat conuentio. c. cum ecclesia. num. 3. de causa possess. & propriet. 91
Reconuentio de re pecuniaria expoliationis, vel agens interdicto vnde vi, coram quo iudice fieri posit. capitul. super spoliatio. numero 4. de ord. cognit. 90
Reconuentio coram delegatis, non autem arbitris fieri potest. capitul. ex literis. numero 4. de mutuis peti. 85
Reconuentio locum non habet, vbi est summariè procedendum. capitul. ex literis. numero 4. de mutuis peti. ibid.
Reconuentio in criminalibus, an & quando habeat locum. c. ex literis. numero primo, de mutuis petitionibus. ibid.
Rectores Marchiæ semper cognoscunt de appellationibus ad sedem Apostolicam emissis. c. cum venissent. num 1. de eo qui mit. in possess. caus. rei seruan. fol. 100
Rectores ab vniuersitatibus assumpti an iurisdictionem habeant, vel vniuersitas ipsa. c. cum access. de constit. nu. 3. fol. 2
Recusationis causa non dicitur legitima, nec transit in rem iudicatam. cap. cum speciali. numero 4. de appel. 138
Recusanti iudicem sufficit legitimas recusationis causas proponere, nec oportet eum petere iudices coram quib. de causis suspicionis probet. c. cum speciali. nu. 2. de appell. ibid.
Recusationis causa sub quo iudice sit probanda & proponenda. c. super quæst. nu. 10. de offi & potest. iud. del. 57
Recusationis causam non prosequi, & non recusare, idem est. capitul. cum speciali. numero 8. de appell. 138
Recusatio vel appellatio criminosi, cuius crimen per confessionem est notorium, an admittenda sit. capitul. diuersis. numero quarto de clericis coniugatis. 144
Recusatio non admittitur in accusato de graui & manifesto crimine. capitul. proposuit. numero 1 de appel 132
Recusatus procedere potest, nisi intra terminum sibi datum probet causas recusationis. capitul. suspicionis causa. numero secundo de offi. & potest. iud. deleg. 61
Redemptiones vel emptiones litium inter laicos nō potentiores, licitè fieri. c. ex parte Sab. nume. 3. de aliena. iud. mutand. causa facta. 77
Regularis quilibet potest constituere procuratorem ab Abbate in negotijs monasterij. cap. cum I. & A. nu. 2. de sent. & re iudi. 129
Regula Euangelica neminem excludit. c. ex parte. nu. 1. de accu. inquisi. & denun. 200
Relationibus an & quando sit credendum. & ponuntur hic de relatione nonnulla scitu digna. c. intimasti. nu. 1. de appel. 139
Religiosi vbi tantum iuspatronatus habent, non possunt augere neque censum neque pensionem. capitul. de monachis. numero primo de præben. & dignit. 146
Religiosi quibus confiteri teneantur. c. nimis iniqua. nu. 1. de exces. præla. 217
Religiosi an posint audire leges & physicam. c. super specula. nu. 1. ne cler. vel mon. 190
Remedia duo pro in integ. restitutione. c. cum ex literis. nu. 7. de resti. in integ. 75
Remissio excommunicati ad excommunicatorem locum habet in ordinariis, etiam si sit ab eis appellatum post sententiā excommunicationis. c. ab excommunicato. de rescri. nu 3 13
Remissio fieri debet verbaliter, & expresse c. cum ex iniuncto. nu. 1. de no. ope. nunc. 218
Remissio census vel affictus sit in casibus fortuitis. cap. propter sterilitat. num. 2. de locato. & conducto. 161
Remoueri etiam post sententiam debet, quandocunque constat aliquem non legitime institutum. capitulo. constitutis apud se. de rescriptis. numero 5 8
Remouere perpetuo, & simpliciter, an idem sit. c. ex literis de constit. nu. 2 3
Renunciare potest quilibet iuri suo priuato. c. cum ex offi. nu. 1. de præscri. 124
Renunciatio & conclusio facta in principali causa extenditur ad causam appellationis, quæ est aliā a prima. c cum venisset. num. 3. de testib. & attestationibus. 106
Renunciatio an valeat sine voluntate & consensu cōuentus cap. veniens. sub nume. 5. de præscriptionibus. 125
Renuncians appellationi videtur etiam renunciare grauamini. c. solicitudinem. nu. 5. de appellationibus. 136
Renunciare iuri suo, & se gratiæ submittere quomodo inter se differant. capitu. veniens. num. 1. de renunciat. 41
Renunciare tenetur is, qui simoniace adeptus est beneficium. capitul de simoniacæ. numer. 1. de simonia. 206
Reprobatio testium post eorum receptionem semper est admittenda. capit. ex parte numer. 1. de testibus & attestationibus. 105
Res iudicata interdum accipitur pro notorio iuris. capitu. solet a nonnullis. sub nu. 11. de senten. excommu 232
Res a domino, non dominus a re denominatur. c. certificari. nu. 2. de sepulturis. 168
Res pupilli quādo alienari posint. c. dilecto filio. sub nu. 3. de verb. sig. 235
Res pupilli preciosæ alienari non debent, nisi præmissa cognitione & interpositione decreti, quid autem de rebus ecclesiæ pretiosis. c. dudum nu. 2. de rebus ecclesiæ alien. vel non. 159
Rei partes sustinere quàm actoris fauorabilius est. c. ex parte. de rescrip. nu. 3 4
Res omnis per easdem causas dissoluitur, per quas cōtrahitur. capitu. inter dilectos nu. 2 de excess. prælat. 216
Res quas clericus post clericatum acquisiuit, præsumitur de redditibus ecclesiæ acquisita esse. c. cum in officiis. numer. 2. de testamen. & vltim. volunt. 164
Rei vendicatio competit etiam contra non posidentem capitulo, cum super numer. 8. de sent. & re iudic. 164
Res quos tangit, & alium agere videant, & taceant, an fiat eis præiudicium ca. quamuis nu. 3. de senten & re iud. 129
Res litigiosæ transferuntur in eum qui cœpit litem, etsi est mortuus, tunc nec successor, nec hæres perficiat litem, sed ille, ad quem res translatæ sunt. c. ex parte Sabi. numer 4. de alien. iudi. mut. causa facta. 77
Res aliqua quot modis in ecclesiæ vtilitatem conuerti dicatur capitul. quod quibusdam nu. 4. de fideiussoribus. 162
Res in qua condemnatus est reus, non est interesse vincentis capitul. per tuas literas numer. 4. de arbit. 78
Res, quibus est aliquis spoliatus, an liceat exprimere in libello capitu. cum dilectus. numer. 1. de ordine cognitio. 90
Res litigiosas an liceat ex causa transactionis alienare. capi. ecclesia. nu. 1. vt lite penden, nihil innouetur. 101
Res occupatæ sunt capientium in bello iusto, quod ex Principis edicto fit. capitul. sicut nume. 5. de iureiurando. 117
Res & iura pertinentia ad præbendam non vacant, licet præbendæ ius vacet nu. 3. c. in præsentia. de probationibus. 103
Res furtiuæ cui restitui debeant. c. qui cum fure. nume. 1. de furtis. 232
Rei cuius commertium quis non habet propter naturam ipsius rei, nec legatum, nec donatio, nec stipulatio fieri potest c. Abbate. nu. 1. de senten. & re iudicata. 130
Res iudicata in quibus casibus non præiudicet aliis, & etiam quando hæc regula non habeat locum, & vide in nu. 2. ca. quamuis nume. 1. de senten. & re iudicata. 129
Rescriptum non valet impetratum, per quod aufertur possessio, quam alius tenet c. dudum nu. 1. de priuil. & exces. priuil. 221
Rescripta ad beneficia debent facere mentionem de omnibus tam maioribus quàm minoribus. capitu. dudum numero. 17. de electio. & electi potesta. 36
Rescriptis vis non est facienda de accessoriis, vel nō accessoriis. c. cum olim Abbas nu. 1. de offi. & pote. iudi. deleg. 59
Rescriptum secundum speciale derogat primo generali capitul sicut Romana. de rescriptis, numero 5 4
Rescripta sunt latissime interpretanda c. super literis de rescri. nu. 3 8
Residere qui tenentur in beneficio, quando posint eo spoliari. c. clericos. num. 1. de clericis non residentibus. 145
Residens non in ecclesia, in qua habet curam animarum, ipso iure est priuatus c. extirpandæ num. 2. de præben. & dignit. 150
Respondere in concilio omnes tenentur de singulis querelis, ac si citati essent c. graue nu. 7. de præben. & dignit. ibid.
Respondere & soluere vbi quis cogatur c. dilecti filii. nu. 2. de foro compet. 83
Restitui petens ad ius incorporale, probare debet se posidere tunc, quando de possessione deiectus fuit. capitu. cum ecclesia. nu. 4. de causa possessio. & propriet. 91
Restituere quo casu quis teneatur, quod in Iudis lucratus est capitul. quia plerique numer. 4 de immu. eccl. 189
Restitut. in integrum quando principaliter petitur, locum non habet summaria cognitio iudicis super eo, an sit admittenda restitutio c. causa restit. nu 2. de resti. in integ. 77
Restit. non datur contra interlocutoriam vel restitutionis denegationem c. coram fœlicis nu. 2. de rest. integ. 76
Restitutionem in integrum non potest petere contra confessionem propriam ca. ex literis Abbatis nu. 1. de resti. in integrum. 75
Restitutio impetrari potest contra sententiam arbitri capitu. causa restitut. nume. 3. de restitutio. in integrum. 77
Restitutio vt concedatur, quid ad hoc requiritur capitulo coram fœlicis numero. 1. de restitu. in integ. 76
Resti. in integ. vsque ad quadriennium tantum conceditur c. cum ex literis nu. 1. de restitutione in integrum. 75
Restitutio an sit danda, vbi super vno articulo testes quis induxisset, & non probasset, vt alios de nouo testes meliores producat. Et quid sit dicendum, si post publicatas attestationes repellerentur omnes testes propter excommunicationem c. auditis n. 3. de resti. in integ. ibi.
Restitutio quo casu in matrimonio competat. capitulo veniens numero 4. de regu. & transeun. ad relig. 174
Restitutio danda est super omissa exceptione vel articulo non probato c. auditis nu. 1. de restitu. in integrum. 75
Restitutio in integ. contra iuramentum suum propriū non datur, sed absolutio tantum c. peruenit num. 2. de iureiur 117
Restituere rem an & quando quis cogatur, & quæ requirantur ad hoc, ut restitutio locum non habeat. capitu. quia plerique nume. 3. de immunitate ecclesiæ. 189
Restituere aliquem famæ, honori, patriæ, & similibus quis posit. capitu. cum te nume. 1. de senten. & re iudic. 129
Restitutio an & quando post sententiam habeat locum, capitulo querelam, numero 2. de procur. 70
Restitutionem petenti ancillæ quæ conueniant capitulo. ex parte numero. 5. de restitutione spoliatorum 97
Rescriptum accipit vires ex scribentis intellectu. capitulo, cum ecclesiasticæ numero, 2. de exceptio. 120
Rescripta latissime sunt interpretāda c. Episcopi nu. 3. de reb. eccl. alien. vel non. 152
Rescripta ambitiosa sunt restringenda c. cum olim n. 3. de præben. & dignit. 151

Rescriptum non extenditur ad personas in eo non contentas. capitul. significante. de rescriptis. numero 1. 12
Rescriptum non valet, nisi habeat hanc clausulam, si preces veritate nitantur, etiam si non apponatur c. ex parte. de rescri. nu. 1. 4
Rescriptum vel priuilegium, quod cōtra vel præter ius aliquid continet, derogat generali rescripto cōtinenti ius commune. c. sicut Romana. de rescriptis. nu. 4 ibid.
Rescriptum legitimum perditur per secundum faciens mentionem de primo, & aliis etiam casibus, quos habes hic. capit. cæterum de rescriptis. num. 6 ibid.
Reus qui mandato iudicis cum excommunicato litigat, non peccat. c. exceptionem. num. 2. de exceptionibus. 122
Reus vt vocetur necesse est, cum sit missio in possessione, siue in reali, siue in personali. capi. si aduersarius. numer. 2. de eo qui mit. in possess. causa rei seruan 100
Reus excommunicatus potest constituere procuratorem. capit. veritatis. nume. 2. de dolo & contumacia. 99
Reus si ciuiliter satisfecerit, postea super eodem crimine non poterit accusari. c. cum dilectus., num. 4. de purg. cano. 222
Reo actorem conuenire non licet, nisi sub actoris iudice. c. quia nonnulli. de rescrip. nu. 3 14
Reus vltra duas dietas originaliter citari non debet c. nonnulli. de rescri. nu. 1 11
Reo an & quando seruatur defensio. cap. cum inter priorem nu. 2. de exceptionibus. 120
Reuocatur quicquid factum est post missionem nuncii, vel post grauamen illatum, vel post appellationem. c. vt debitus. nu. 3. de appel. 137
Reuocatio indulgentiæ an & quando obest absentibus. capitul. quia cunctis nume. 7. de conces. præbend. 160
Reuocari debet quicquid fit per violentum possessorem capitul. in literis numero primo de restit. spoli. 94
Reuocari debet quicquid factum est post appellationem. cap. ex parte. num. 3. de testibus & attestationibus 105
Reuocatio procuratoris quando valeat. c. in nostra. nu. 4. de procur. 71
Reuocari debet per literas surreptitias. c. ad audientiam. de rescrip. nu. 2 5
Reuocatio procuratoris debet notificari aduersario ad hoc, vt sibi non præiudicet quod cum procuratore ab eo constituto factum est. c. ex parte decani. de rescri. nu. 3 12
Rigor iuris omittitur propter timorem scandali. capitul. latores. sub numero primo de cler. excom. min. 215
Rigor iuris in causis spiritualibus non requiritur. c. 1. nu. 1. de iura. calum. 87
Rex præponitur Archiepiscopo in vocatione Episcopi vel prælati. ca. cum parati essemus. nu. 1 de appel. 132
Regibus ex quibus causis curator dari posit. c. grandi. nu. 2. de supplen. neglig. præla. 42
Reges an possunt regno priuari. c. grandi. num. 1. de supplen. negli. præla ibid.
Regibus curator à subditis peti debet, & superior proximus cum ipsis concedere debet. c. grandi. nu. 3. de supplen. neglig. præla. ibid.
Reges an possint dare ecclesiis libertatem. c. auditis sub nu. 1. de restit. in integ. 75

S

SABINVS legum Doctor a suis scholaribus fuit sustentatus. cap. quoniam nu. 1 de magistris 208
Sacerdos restituit ad sacramenta per cōfessionem ca. omnis. nu. 2. de pœnit. & remis. 225
Sacerdos propria authoritate in necessitate potest absoluere ca. de cętero nu. 1. de sententia excommunicationis 226
Sacerdoti pauperi an liceat locare spirituales operas. & in nu. 4. c. quoniam enormis. nu. 3. de simonia. 207
Sacerdos vel prælatus de aliqua ecclesia non est assumendus. cum reperiatur idoneus in eadem. c. te nobis nu. 1. de cleric. peregri. 49
Sacerdos quilibet in casu necessitatis absoluere potest non suum subditum. c. omnis nu. 6. de pœnit. & remis. 225
Sacerdos an posit dare præbendas. de nouo, & an habeat potestatem conferendi psalmistatum cap. cum contingat. nu. 2. de ætate & qualitate & ordi. præficien. 45
Sacramenta an sint recipienda ab excommunicato vel suspenso. capitul. per tuas nobis. num. 1. de simonia. 106
Sacramenta ab hæreticis recepta an sint vera & essentialia sacramenta. & in nu. 3. ca. fraternitatis. nu. 2. de hæreticis 208
Sacramenti chrismatis character non confertur per simplices sacerdotes, capitu. quanto. de consuetu. num. 3 15
Sacramenta baptismatis in necessitate ab hæretico sumi potest. capitul. quanto de big. de consuetud. nu. 2. ibid.
Sacramentum altaris tria habet, sicut baptismus. c. literas tuas. numer. 2. de baptis. & eius effectu. 187
Sacrilegium vt dicatur, & quibus modis committatur sacrilegium. c. cum pro causa. nu. 1. de senten. excommuni. 227
Sacrilegi sunt rapientes res ecclesiasticas. ca. cum sit generale. nu. 2. de foro compet. 82
Satisfactio qualiter fiat, & quid operetur. ca. omnis. nu. 3. de pœnit. & remis. 225
Satisfactio congrua peccati quæ sit. ca. sicut nu. 1. de cohabi. cleri. & mulie. 143
Scandalum non facit extumulari, quod extumulandum est. c. super quodam nu. 1. de statu monacho. & cano. regula. 177
Scandalum nasci nūquam permittitur vtilius, quàm vt veritas omittatur. ca. nisi cum. nu. 6. de renunciatio. 41
Scientiæ certitudo de futura beatitudine non potest esse, sed credelitatis tantum c. cum in causa. sub nu. 1. de iura. calum. 88
Scientiam probare debet qui eam allegat. c. licet causam. nu. 6. de probat. 103
Schisma vel hostilitas si in medio 40. anno. fuerit, an id tempus ipso iure subducatur. c. ex transmissa. nu. 2. de præscrip. 123
Schismatici qui dicantur, & an auferant vel accipiant ordines nu. 2. c. quod à prædecessore nu 1. de schismaticis. 209
Scriptum quicquid est a Prophetis, id indubitanter credendum est ca. cum venerabilis. nu. 6. de exceptionibus 121
Scriptura quando negatur, cui incumbat probatio c. si scripturam. sub nu 9. de fide instr. 113
Scripturæ manu publica factæ creditur, etiam mortuis testibus in ea descriptis cap. scripta vero authentica. nu. 1. de fide instr. ibid.
Scripturarum exemplum infra mensem ab ipsa petitione dari debet c. cum medicinalis nu. 1. de sen. excom. 231
Scripturæ priuatæ stabitur, si contra eum, qui eam fecit, introductus, nec ipse neget c. si scripturam. nu. 9. de fide instr. 113
Scripta publica manu facta, valent etiam mortuis testibus sub scriptis c. post cessionem nu. 2. de probationibus 102
Scrutatores debent singulos vocare ad scrutinium, nec sufficit generaliter vocare c. quia propter nu. 6. de electio. & electi. potesta. 33
Scrutinio publicato an liceat cuipiam variare c. ecclesia. nu 9. de electio. & electi potesta. 37
Sede vacante nihil est in præiudicium sedis alienandum c. nouit nume. 2. ne sede vac. aliquid innouetur 156
Senes an & quando contrahere posint c. quod sedē nu. 1. de frigi. & malefi. 196
Senex ad quot vsque ann. quis dicatur capitul. quoniam frequenter numero 3. vt lite non contest. non proced. 86
Sententia semper reuocatur, quando non tenuit appellatio c. interposita nu. 5. de appel. 140
Sententia interlocutoria transit in rem iudicatam, itaq uod super ea postea non auditur. c. cum dilecti. nu. 10. de electio. & electi potesta. 29
Sententia lata super notorio, quo casu non teneat capitul. tua nos. numero 9 de cohabi. cleri. & mulie. 144
Sententia non sufficit super priuatione alicuius beneficij, vt illud perdatur, sed oportet illud prius resignari ab illo, quib. tenebat. Et idem est dicendum in omni sententia c. cum in nostris nu 3. de conces. præb. 153
Sententiam confirmari qui petit, debet probare sententiam tenere c. si quis nu. 3. de confirmat. vtili vel inutili. 142
Sententia non dicitur incerta, cum in aliqua parte actorum contineantur capitula excepta. ca. cum venerabilis. nu 8. de except. 121
Sententia interdicti an posit suspendi c. dilectis filiis nu. 5 de appel. 137
Sententia lata in causa inquisitionis vel donationis seu exceptionis præiudicat aliis de eodem agere volentibus c. cum dilecti. nu 9. de electio. & electi potestate. 28
Sententia a qua est appellatum potest confirmari. capitul. si quis sub numero 4. de confir. vtili vel inutili. 142
Sententia tenet, licet in ea falsæ causæ subijciantur c. in præsentia nu 1. de renun. 40
Sententia & compromissum super rebus prius iudicatis non valet capitul. exposita nobis nume. 1. de arbi. 79
Sententia diffinitiua ferri potest contra dominum, propter procuratoris contumaciā c. ad hæc Deus nu. 7. vt lite non contest. non proced. 86
Sententia an posit pro parte valere, & pro parte non c. dilecti, nu. 2. de appel. 139
Sententiæ non parens licite excommunicatur c. significauit. nu. 1. de off. ord. 63
Sententię diffinitiuę in vno negotio non sunt ferendæ plures capitul. cum inter numero 3. de elec. & electi pot. 21
Sententiæ excommunicationis lata nomine alterius an posit haberi rata c. prudentiam nu. 6. de off. & potesta. iudi. deleg. 55
Sententia fieri non potest, nisi quantitas pretij sciatur c. cum causa nu. 1. de testib. & attestat. 109
Sententia vbi nulla pronunciatur, irritatur possessio, & quicquid ex ea secutum est. c. ex innouatione nu. 2. de procur. 70
Sententia lata a iudice excommunicationis executore dicente se dubitare, vbi dubitandum non est, an teneat. & an idex dicendum sit in executore, qui dicit se certum quod exequatur, vbi dubitandum est vide in nu. 8. c. cum contingat num. 7. de rescr. 10
Sententia per falsum rescriptum non tenent, licet aduersarius consentiat, c. inter, num. 2. de sententia & re iudi. 116
Sententia excommunicationis sicut aliæ in scriptis ferenda est, c. cum medicinalis, nu. 1. de sententia excom. 231
Sententia pro excommunicato quo casu sit ferenda, c. exceptionem, nu. 3. de excep. 122
Sententia confirmatur in præiudicium vnius & non alterius, c. cum super numero 1. de sententia & re iudica. 127
Sententia diffinitiua, siue per probationem liqueat, siue non, ferri debet, c prout nobis, nu. 3. de dolo & contuma. 98
Sententia excommunicationis fertur in impedientem, etiam si non sit eius iurisdictioni subiectus, capitul. quia, numero secundo de off. & potesta. iudi. deleg. 152
Sententia excommunicationis, quemadmodum rahit secum excommunicationem, nec impeditur per appellationem, sic sententia absolutionis, c. sacro, num. 14. de sen excom. 230
Sententia formari debet secundum petitionem in libello contentam, c. cum ex literis, nu. 3. de restit. in integrum. 75
Sententiæ verba concipienda sunt in persona procuratoris vel syndici, c. querelam, nu. 7. de elect. & electi potesta. 24
Sententia quando valeat contra rem prius iudicatam, capitul. fraternitatis, numero 5. de frigi. & malefi. 196
Sententia excommunicationis licet non transeat in rem iudi. præsumitur tamen pro ea, & excommunicato incumbit onus probandi eam iniustam, capitul. bonæ memoriæ, numero 8. de elec. & electi potesta. 23
Sententia non debet executioni mandari, nisi prius super appellatione cognoscatur, cap. cum in iure, nu. 3. de off. & potesta. iudi. deleg. 59
Sententiæ delegati non creditur, nisi commissionis literas ostendat, c. cum in iure, nu. 4. de off. & & potesta. iudi. deleg. eod.
Sententia generalis quæ dicatur, c. tanta est clauis nu. 4. de exces. præla. 218
Sententia excommunicationis deleg lata ex causis sibi non commissis, non tenet, c. cum olim Abb. nu. 4. de of. & potesta. iudi. deleg. 59
Sententia an fieri posit sub conditione, capi. quod translatio, nu. 3. de off. leg. 62
Sententia lata contraria primæ non valet; c. significauit, nu. 2. de off. ordi. 63
Sententia incerta super expensas lata, an & quando valeat, capitul. finem, numero 5. de dolo & contuma. 98
Sententia lata statim sortitur quidam effectus, c. qualiter & quando, nu. 10. de accusa. 204
Sententia, a qua non est appellatum, an & quando posit retractari, capit. significantibus, nume. 1. de purga. vulga. 223
Sententia lata quando dubitatur de iurisdictione partis, an valeat, c. venerabili, nume. 5. de censib. exact. & procur. 185
Sententia an ferri posit contra rescriptum excommunicationis, capitul. pernitiosam, numero 2. de off. ordi. 62
Sententia non debet ferri, nisi probata exceptione spoliationis, capitul. cum dilectus, numero 7 de ordi. cogni. 90
Sententia inter alios lata non præiudicat alicui. Fallit vt hic, c. causam quæ inter, num. 8. qui filij sint legitimi. 197
Sententia quæ est nulla, an posit ratificari, capitul. prudentiam, sub numero 5. de offi. & potesta. iud. deleg. 55
Sententia ad æternam rei memoriam est ferenda, c. ad Apostolicæ, nu. 1. de sen. & re iudi. 130
Sententia si feratur contra vnum agentem, an posit alius intelligere, c. cum olim, nu. 2. de testib. & attestationibus 107
Sententia prætextu falsi non retractatur, c. licet causam, nu. 1. de proba. 103
Sententia lata contra res prius iudicatas valet. cap. inter, nu. 3. de sen. & re iudi. 129

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sententia lata contra res prius iudicatas valet, c. inter, nu. 3. de sen. & re iudi. 129
Sententia lata in interdicto vti possidetis pro possessore non parit excep. rei iudi. c. veniens, nume. 2. de præscrip. 125
Sententia an præiudicet his qui non interfuerunt iudicio, c. in nostra, nu. 9. de procur. 71
Sententia diffinitiua, quæ est nulla, legitima appellatione suspensa, iterum cognoscitur, c. cum Bertoldus, nu. 4. de sen. & re iudi. 128
Sententia in causa appellationis pro cohærede, quomodo feratur, c. cum super, sub nume. 2. de senten. & re iudi. 127
Sententia lata à iudice an teneat, qui non sequutus est consilium requisitum, c. si pro debilitate, num. 1. de offi. & potesta. iudi. deleg. 52
Sententia per falsos testes vel instrumenta prolata tenet, c. licet causam, nu. 3. de proba. 103
Sententiæ contrariæ inter easdem personas non tenent, c. causam quæ inter, nume. 7. qui filii sint legitimi. 97
Sententia matrimonii tenet etiam si in scriptis non feratur, c. Albericus, num. 7. de testibus & attestationibus. 173
Sententia quando dicitur certa esse, c. cum ad sedem, nu. 5. de resti. spol. 97
Sententia non solum super petitorio, sed etiam super causis fertur, c. cum ecclesia, nu. 2. de cau. posses. & proprieta. 91
sententia lata ex falso instrumento non tenet, ita nec priuilegium ex falsa causa vel ex falso instrumento concessum tenet, cap. inter dilectos, num. 4. de fide instrum. 114
sententia executioni mandanda est, nisi is qui sententiæ contradicit incontinenti probet sua interesse, capitul. veniens, numero primo, de testib. & attestatio. 105
sententia principali lata, nunquam valet, non seruato ordine iudiciario, c. ad audientiam, nume. 1. de appella. 133
sententia excommunicationis semper trahitur à die conditionis, c. præterea, nu. 3. de appel. eod.
sententia excommunicationis semper tenet, siue prosequatur appellator, siue non, c. sæpe contingit, nu. 5. de appel. 134
sententia excommunicationis in eum lata non valet hic, & quis sit in possessione subiectionis aliquorũ, c. cum dilectus, nu. 1. de relig. domib. vt Episcopo sint subiectæ. 179
sententię diffinitiuæ ferri debent multis cum solennitatibus, vt hic, capitul. auditis, nume. 1. de procurato. 71
sententia arbitrorum an retractetur prætextu instrumentorum de nouo repertorum, c. cum olim, nu. 1. de præscrip. 124
sententia super electione non transit in rem iudicatam, capitul. cum olim, numero 5. de dolo & contuma. 99
sepultura quid sit, capitul. abolendæ, nume. 1. de sepultu. 169
sequestratio de quibus rebus fiat, c. ad hoc. num. 4. de sequestra. posses. & fructuum 101
sequestratio in quibus sit concessa, c. ad hoc, nu. 3. de sequest. posses. & fructuum. eod.
seruus quo casu præsumatur dolo esse in possessione libertatis, vel non esse, c. de seruorum nume. 4. de seruis non ordi. & eorum manu. 47
seruus & monachus an teneantur ad soluendas decimas, capitul. nouum genus, numero tertio, de decimis 170
seruus debet postulari à domino, libertus à patrono, omnes enim obligati ab his sunt postulãdi, quibus sunt obligati. Item quid sit dicendum in tutoribus & curatoribus, & in officialibus, qui ad annum eliguntur, c. & si vnanimiter, nu. 3. de postulatio. prælatorum. 18
seruus an & quãdo domino prius obedire debet, quàm vxori exigenti debitum carnale, c. dignum, nu. 1. de coniugio seruorum. 195
seruus ordinari non debet domino contradicente, c. de seruor. ordi. nume. 5. de seru. non ordi. & eorum manu. 47
seruus si factus est monachus vel clericus quid sit dicendum, c. de seruo nume. 6. de seru. non ordi. & eorum manu. eod.
seruus effectus sacerdos an sit liber, c. de seruo. ordi. nu. 6. de ser. non ordi. & eorum manu. eod.
signa an sufficiant ad præsumendum aliquem hæreticum, c. sicut simoniaca, nu. 1. de simonia. 205
sigilla quinque in literis testimonialibus clericorum transmarinorum qua de causa requirantur, cap. tua nos duxit, nu. 1. de cleri. peregri. 49
sigilli traditione, an ius aliquod consequatur, c. vt nostrum, nu. 1. de appel. 137
sigillum qua de causa instrumento sit appositum, & cuius sit semper in litera debet exprimi, c. scripta vero, nu. 3. de fide instrum. 113
sigillum & subscriptio, propter quas causas apponuntur literis, c. scripta vero, nume. 3. de fide instrumẽtorum. eod.
sigillum apponere chartæ non sufficit, nisi is qui apposuit dicat, se apposuisse illud, c. scripta vero, nume 2. de fide instrum. eod.
sigillo alieno quando sigillare liceat, c. scripta vero, nu. 2. de fide instrum. eo.
significationi propriæ verborum standum est, nisi vbi ex causa contrarium inuenitur, c. sedes Apostolica, de rescrip. nu. 5. 7
silentium perpetuum imponitur accusatori, si non fuerit in termino, c. licet in beato, nu. 4. de accusa. inquisi. & denun. 201
silua quæ sit, c. quid per nouale, num. 1. de verbo. significa. 233
simplices & indiscreti possunt per alium factum proponere, c. pastoralis, nu. 1. de iudi. 81
simoniacus est suspensus ab officio & administratione ipso iure, c. nihil, nume. 5. de elect. & electi potestate. 33
simoniacus vt quis dicatur munus inuenire debet, c. tuam in domino, nume. 2. de ætate & qualita. & ordi præfic. 45
simonia an sit, si quis obtinuerit ordinem vel beneficium alio dante pecuniam non ordinatori, secus si ipse ordinatus pecuniam dedisset, cap. tanta est labes, nu. 1. de simonia. 505
simoniacus in ordine recipiendo siue crimen sit occultum, siue manifestum, ipso iure suspensus est, c. tanta est labes, nu. 1. de simonia. eod.
simoniacum scienter eligẽs beneficiis ecclesiasticis se reddit indignũ, c. per inquisitionem, nu. 1. de elect. & electi potesta. 26
syndici iurare possunt de veritate dicenda, tam super diffinitione causæ, quam super expensarum quantitate, c. præsentium, num. 9. de testibus & attestationibus. 107
syndicus quis sit, capitul. sicut studii, numero primo, de syndico. 73
socii criminis an admittantur, & quid in contractibus, in num. 1. c. quoniam aliqua, nu. 1. de testib. & attesta. 105
socius tenetur socio, si aliqua amittat casu fortuito, c. sicut, nu. 8. de iureiur. 117
societatis distinctionem hic habes, c. dilecta in Christo, nu. 2. de excess. præla. 217
socii tam de lucro, quam de damno participes esse debent, c. sicut, nu. 10. de iureiur. 117
solennitas quæ requiratur in quarta testium productione, c. in causis, num. 1. de testibus, & attestationibus. 106
solennitates multæ enumerantur necessariæ ad matrimonium dirimendum, c. porrectum, nu. 3. de regula. & transeun. ad relig. 173
solennitates iuris de partium consensu remitti possunt, cap. de causis, nume 6. de offic. & potesta iudi. deleg. 52
soluere cum quis culpa omisit, cum potuit, non debet prodesse, c. P. & G. per literas, nu. 2 de offic. & potesta. iudi. deleg. 61
soluere scienter indebitum, an illud possit repetere, c. debitores, nu. 1. de iureiur. 117
soluendi modi alicuius forum, c. Romana, nu. 1. de foro compe. 84
specificatio rei & certa petitio, an sit necesse exprimi in libello, & quid iuris in sententia diffinitiua, capitul. significantibus, numero primo, de libel. obla. 85
speciale est in criminalib. quod socius potest esse procurator sociorum, c. licet in beato, num. 2. de accus. inquisi. & denun. 201
speciale est in aduentu Principis, vt angaria vel perangaria præstet ecclesi. & vide nu. 7. & 8. c. non minus, nu. 4. de immu. eccles. 189
spes est certa expectatio futuræ beatitudinis, c. ex literis, nu 1. de iureiur. 119
spirituale pro spirituali an permissum sit dare, c. super eo quod, nu. 2. de transact. 69
spiritualia iura in non spirituales, & non consecratas personas non honestè cadunt, c. quod sicut, nume 2. de elect. & electi potesta. 26
spirituales causæ necessitatis, etiam tempore feriali tractari possunt, c. conquestus, numero secundo, de feriis. 89
spiritualia æstimationem non recipiunt, cap. constitutus, numero 4. de eo, qui mit. in possessio. cau. rei seruandæ. 100
spiritualis gladius non debet exerceri nec pro sua, nec pro aliena iniuria, nisi contra homines suæ iurisdictionis, c. dilecto filio, nume. 2. de sententia excommunicationis. 223
spirituale an liceat dare pro temporali, cap. super eo quod, nu. 1. de transact. 69
spoliatior facta restitutione poterit petere, quod super petitorio de quo actum est sententia feratur, capitul. pastoralis, numero sexto, de cau. posses. & proprie. 93
spoliari iuribus incorporalibus quo nam modo quis dicatur, c. querelam, nume. 4. de electio. & electi potestate. 24
spoliati iuris Canonici vel alterius dignitatis, quam actionem intentare possint, c. in literis, nume. 8. de restitu. spol. 94
spoliatus agens possessorio non est restituendus, cum notoria est causa, quare ecclesiam habere non potest, nisi aliquid alleget contra notorium, capitul. constitutus, numero 1. de filiis presby. ordi. vel non. 47
spoliatus restitui debet, antequam cognoscatur de canonico ingressu, c. veniens, nu. 1. de filiis presby. ordi. vel non. 46
spoliat. restituto, spoliator poterit de nouo si voluerit agere de proprietate, c. pastoralis, num. 6. de cau. pos. & proprie. 93
spoliatus amittit vsum rei, sed non proprietatem, nã iura proprietatis inhærent ossibus, c. sæpe contingit, nu. 1. de resti. spol. 97
spoliatus petitorium dimittere debet, & ad possessorium propter odium spoliationis transire, c. pastoralis, nu. 2. de cau. pos. & proprie. 92
spoliatus si per duos testes violentam probet spoliationem, non valet aduersario aliqua probatio super spontanea voluntate, cap. super hoc, numero 2. de renun. 39
spoliatus & passus violentiam quam habeat actionem, & an contra quemcunque possessorem possit eam intentare, c. sæpe contingit, num 3. de restitu. spolia. 97
spoliatus an & quando amittit suam possessionem, c. olim, nu. 1. de resti. spol. eo.
spoliatus potest res vendicare, vel petitorium iam inceptum prosequi, c. inter dilectos, nume. 1. de fide instrum. 114
spoliatus sicut ante restitutionem accusari nõ potest, ita nec de eius criminibus inquiri, capitul. venerabili. nu. 4. de offi. & potesta. iudi. deleg. 60
spoliatoris iniquitas an & quando possit ei nocere, cap. pastoralis, sub numero 3. de cau. posses. & proprieta. 93
sponsalia licet inter infantes minores septennio contracta non teneant, ratificantur tamen nisi in septimo anno contradixerint verbo vel facto, capitul. attestationes, numero 3. de despon. impube. 192
sponsalia si quis cum duabus contrahat, debet primæ tantum adhærere. Fallit vt hic, c. sicut ex literis, nume. 1. de spon. & matrimo. 191
sponsalia infantium lapsu temporis ratificantur, capitulo duo pueri, numero primo, de despon. impube. 192
sponsalia quot modis contrahantur, c. duobus modis, nu 1. de spons. duorum. 193
sponsalia in quibus honesta conditio interuenit suspẽduntur, quousque fuerint adimpleta, & vide in nume 3. c. quicunque, nu. 2. de condi. appositis in desponsatio. 193
sponsalia de præsenti etiam sine carnali copula faciunt, vt non teneat matrimonium cum secunda, cui fidem dedit. c. significauit, nume. 1. de eo qui duxit in matrimonium. 194
sponsa de futuro non debet dimitti prætextu præcedentis fornicationis, c. quemadmodum, nu. 1. de iureiur. 118
statuta laicorum super ecclesiis valent, si Papa illud in suis literis approbat, c. sicut graue, sub nume. 2. de transact. 68
statutũ in alterius præiudicium, an valeat, c. quæ in Ecclesi. de consti. nu. 2. 2
statuta & dec. violare an sit peccatum, & quibus sit permissum venire contra præcepta, & habes in numero 10. capitul. de consuetu. numero 9. de consuetu. 15
sterilitas quid sit, c. propter sterilitatem, nu. 1. de locato & conducto. 161
stipulatio facti affirmatiua, an transeat ad hæredes stipulatoris, c. nuper à nobis, nume. 5. de sententia excommunicationis. 227
stipulatio continens factum negatiuum non transit ad heredes promissoris, nisi de ipso fiat mentio, & num. 5. c. nuper à nobis, num. 1. de sententia excommunicationis. eo.
suarum nomine quid veniat, c. pro illorum, num. 1. de præben. & digni. 148
subiectionis indicia quæ sint, c. cum inter, nume. 2. de sen. & re iudi. 126
substitutio directa non fit per verba, rogo. mando, vel consimilia, c. de his, num. 3. de testamen. & vlti. volunta. 167
substitutio directa quando intelligatur esse facta, capitulo Raynutius, numero 2. de testamen. & vlti. volunta. 166
substitutio pariter ad directam & fideicommis. substitutionem trahitur. cap. de his, nume. 3. de testamen. & vlti. volun. 167
substitutio pupillaris per quæ verba concipiatur, capitulo Raynutius, nume. 1. de testamen. & vltimis volunta. 166
subdelegatus si fuerit super duobus articulis, & ante mortem delegantis citauerit super vno tantum, an super alio perpetua sit iurisdictio, cap. licèt vndique, numero 2. de officio. & potesta. iudic. deleg 58
subdelegatus ad totam causam, si in vno termino interfuerit, semper admittere tenetur, capitulo super quæstio. numero 9. de officio. & potesta. iudic. delegat. 57
subditus præsumitur qui agit ea, quæ agunt subditi, c. olim, nu. 2. de resti. spol 97

subditus

Subditus alterius ecclesiæ cur potest eligi, & tamen necessario requiritur consensus prælati sui, c. ad hæc. nu. 2. de postula. præla. 16
Subiectionis petitio generalis est, c. cum inter, nu. 1. de sen. & re iudi. 126
Substantialia formæ quæ sint verba, & in numero 5. & 6. cap. si quis puerum, nume 4. de baptis. & eius effect. 187
Successor an succedat in prosecutione litis sui prædecessoris, c. ex parte, nu. 3. de arbi. 79
Successor non tenetur de delicto, sed de facto defuncti, capitulo accepimus te, nu. 3. de æta. & qualita. & ordi. præfic. 45
Successoribus an & quando possit præiudicari, c. statuimus, nu. 1. de trans. 68
Successor prælati an & quando teneatur ex imperatione prædecessoris, c. gratum, nu. 1. de offi. & potesta. iudi. deleg. 53
Successor tenetur de honestate prædecessoris factum exequi, cap. dilectus filius, num. 1. de præben. & dignita. 149
Successor an teneatur de facto sui prædecessoris, cap. cum secundum, numero primo, de præben. & dignita. 147
Succumbens in actione, succumbere debet in exceptione, & non econtra, c. super spoliatione, nu. 2. de ordi. cogni. 90
Sufficiens est id, quod sufficit ad faciendum ea quæ sibi imminent, c. cum in cunctis, num. 1. de electio & electi potesta. 19
Sufficit ad cassationem vt vnum solum de multis obiectis probetur, c. statuimus, nu. 12. de electio. & electi potesta. 38
Sufficit in negociis vniuersitatẽ requiri rectores vel idoneiorem, c. humilis doctrina, nume. 1. de maio. & obed. 68
Superior non debet absoluere excommunicatum, nisi legitima & vera causa appellationis probata, capitulo per tuas, nu. 4. de sen. excom. 228
Superiores an teneantur exequi sententias subditorum a capit. cum ab ecclesiarum, nume. 7. de offi. ordinarii. 63
Supplicatio dupliciter accipitur, largè & strictè, c. ex literis, nu. 3 de resti. in integ. 75
Supplicandum est non simulatè, sed cum effectu pro tradito seculari potestati, c. nouimus, nu. 2. de verb. signific. 235
Supplicatur etiam à iudice delegato, c. ex literis, nu. 4. de resti. in integ. 75
Supplicari suffraganeo à sententia officialis potest, capitul. Romana Ecclesia, numero primo, de appella. 141
Suspectus de offendendo, an teneatur præstare cautionem iudici de non offendendo, c. quia, nu. 6. de offi. & potesta. iudi. deleg. 52
Suspectus de inimicitia non debet procedere ad accusatio. c. inquisitionis, nume. 3. de accusatio. inquisi. & denun. 203
Suspectus regularis de inobedientia cogitur ad iurandum obedientiam, c. cum in ecclesiis, nu. 2. de maio. & obed. 67
Suspectus de hæresi, si se non purgauerit excommunicari debet, c. ad Apostolicę, num. 5. de sententia & re iudi. 140
Suspectus propter priorem inobedientiam, an debeat iurare obedientiam, c. legebatur, nume. 1. de maio. & obed. 66
Suspensus neque eligere, neque eligi potest, nec potest excommunicare, neque potest præbendas dare, nec postulari, nec inuestire. Item à quibus rebus prohibeatur, c. cum dilectus filius, numero quarto, de cõsuetudine. 16
Suspensus semel an perpetuo suspensus intelligatur, c. cum bonæ, nume. 1. de ætate & qualitate, & ordi. præfic. 45
Suspensus non potest conferre præbendas, c. quia, nu. 4. de concess. præb. 153
Suspensio nimis effusa est culpabilis, c. cum dilectus, nu. 4. de iurepatro. 288
Suspensus an & quando habeat executionem sui officii, c. quod à prędecessore, numero quarto, de scismaticis. 209
Suspensus à beneficio Ecclesiastico, si appellat, non abstinet beneficio, c. ad hæc, numero secundo, de appellatio. 132
Suspendi ab officio an & quando quis possit, c. inter, nu. 1. de purg. cano. 222
Suspensus non potest dare executionem ordinis, c. fraternitatis, nu. 4. de hæreticis. 208
Suspensus à Canone dicitur à Deo suspensus, capitul. si celebrat, numero tertio, de cleri. excom. depos. minist. 215
Suspensus a Canone celebrando non est irregularis, capitulo sicut, numero quarto, de cohabi. cleri. & mulie. 143
Suspensus vel excommunicatus licet nihil valeat, quod agat in spiritualibus, tamen valet in temporalibus, quamdiu toleratur ex ignorantia, c. cum dilectus filius, de consuetu nu. 4. 16
Suspensus non potest donare præbendas, nec quemquam destituere, cap. tanta est [illegible], nume. 5. de excess. præla. 218
Suspensus statim ille dicitur qui ordinem aliquem simoniacè recepit, cap per tuas nobis, nume. 3. de simonia. 207

T

Tabelliones. An alius præter Papã & Imperatorem facere possit capitul cum P. nume. 3. de fide instrumentorum. 115
Tabellio nullam habet auctoritatem in receptione testium, sed in scribendo tantum, c. quoniam, sub nume 5. de proba. 104
Tabellioni in quibus sit credendum, c. quoniam, sub nu. 1. de proba. eod.
Tabelliones possunt & alii officiales cuilibet pacisci in iudicio, cap. dudum, numero primo, de conuers. coniug. 175
Tempus quadrimestre quando incipiat currere, & an possit prorogari, c. quærenti, nu 1. de offi. & potesta. iudi. deleg. 56
Tempus non datæ literarum, sed præsentationis considerandum est, c. mandatum Apostolicum, de rescr. nume. 2. 13
Tempus datæ est inspiciendum, quando quæritur de viribus rescripti, c. licet ex suscepto, nume. 1. de foro compe. 82
Tempus quadrimestræ tantum locum habet in personali actione, c. quærenti, nume. 1. de offi. & potesta. iudi deleg. 56
Tempus appellationis in causa matrimonii non currit, c. significauit, nu. 3. de offi. ordi. 63
Tempus cum competens quod dicatur, c. cum in vet. nu. 5. de elec. & electi potesta. 34
Tempus quadrimestre decurtari potest cum causæ cognitione, & non aliter, c. quod ad cõsultationem, nu. 5. de sen. & re iudi. 127
Tempus differre an melius sit, quam post publicationem & sententiam subuenire, cap. vltra tertiam, sub nu. 2. de testib. & attesta. 111
Terminus quadriennii quo tempore incipiat currere, c. coram felici s, numero primo, de restitu. in integrum. 76
Terminus qui detur appellanti ad iter arripiendum, cap. statuimus, numero 8. de electio. & electi potestate. 38
Terminus datus ad prosequendum, vicem peremptorii obtinet, c. cordi, nu. 7. de appel. 141
Terminus cum assignatur, qui præsens est, non debet postea vocari, si se absentat, c. Ecclesia, nume. 2. de elect. & electi potesta. 36
Termini antiquitus positi vel de nouo in actione finium regund. obseruari debent, c. ex literis, nume. 3. de proba. 102
Terminus datur octo dierum ad probandam manifestam offensam, c. solet a quo nonnullis, nu. 5. de senten. excom. 232
Terminus appellationis à iudice præfigatur, & quid sit dicendum de delegato, c. prælatorum, sub nu. 1. de accus. & inquisi. 205
Testamentorum tuitio pertinet ad Ecclesiam, c. ad nostram, nu. 1. de iureiur. 118
Testamẽtorum & etiam in testium publicatione quæ seruanda sint, in nu. 2. c. si instrumenta, nume. 1. de fide instrum. 115
Testamentum non dicitur auctenticum, nisi fuerit per tabellionem scriptum, c. si instrumenta, nu. 2. de fide instrum. eod.
Testamentum confirmatur per mortem testatoris, capitulo requisiti, numero 1. de testamen. & vlti. volunta. 165
Testatoris intentio semper seruanda est, c. de his, nu. 4. de testam. & vlti. volun 167
Testari nõ potest vllus de rebus ecclesiæ, c. cum in officiis, nu. 1. de testam. & vlti. volun. 164
Testes sunt reuocandi ad cõcordiam, quando agitur, an quis appellauerit ante vel post sententiam excõmunicationis, c. cum contingat, nu. 1. de offi. & potesta. iudi. deleg. 60
Testes post publicationem prohibentur produci, capitulo cum clamor, numero primo, de testibus & attestationibus. 110
Testes an liceat recipere lite non contesta. c. causam quæ inter, de rescrip. nu. 1. 7
Testes in causa inquisitionis, an sint cogendi ad testificandum, capit. super his, numero 1. de testibus cogendis. 177
Testi vni an sit credendum, c. ex insinuatione, num. 1. de procur. 112
Testium apertione & etiam disputatione super eis facta, ad possessorium rediri potest, c. pastoralis, nu. 1. de cau. pos. & proprie. 92
Testes possunt in causa appellationis super nouis articulis ex primis dependentibus produci, capitulo cum venisset, nume. 2. de testibus & attestationibus. 106
Testes duo an & quando sufficiant ad probandam cõsanguinitatem, c. series, nume. 1. de testibus & attestationibus. 107
Testes parte absente an recipere liceat, c. in nostra, nume. 7. de procur. 71
Testibus quo casu stetur, & non instrumento, capitulo cum Ioannes, numero secundo, de fide instrum. 114
Testes introducti in causa vnius, an possint induci in causa alterius super capitulo eiusdem tenoris, c. veniens, numero quarto, de testibus & attestationibus. 108
Testes possunt cogi testimonium dicere, quando de iniuria agitur ciuiliter, c. peruenit, num. 1. de testibus cogendis. 112
Testis quando possit esse procurator, c. insuper, nu. 1. de testib. & attesta. 105
Testis idem si pluries recipiatur, pluries etiam iurare debet, c. fraternitatis, nume. 2 de testibus & attestationibus 106
Testis non potest esse in iudicio qui fuit aduocatus, c. ex literis, nume. 1. de transact. 69
Testes super notorio maleficio producti, quid ad maleficium probandum dicere & deponere debeant, capit. statuimus, sub num. 6. de offi. & potesta. iudi. deleg. 62
Testis qualiter dicatur variare, c. præterea, nu. 4. de testibus cogendis. 112
Testes an recipiẽdi sint super nouis capitulis sub primis comprehensis, & vide in nu. 3. & 4. c. fraternitatis, nu 2. de testib. & attesta. 106
Testes ante lit. contesta. recepti an legitimè recepti, sunt, c. statuimus, nume. 10. de electio. & electi potestate. 38
Testes non licet inducere post publicatas attestationes in causa matrimonii, c. constitutus, nume. 1. de testib. & attesta. 107
Testes inducere non licet post publicatas attestationes, c. si nu. 1. de dolo & contuma. 98
Testi an liceat addere dicto suo, c. præterea, nu. 3 de testibus cogendis. 112
Testes recipiens discernere debet, quanta fides sit eis adhibenda. Et alia hic notata obseruare debet, c. cũ Bertoldus, nu. 4. de sen. & re iudi. 128
Testem vacillare quis dicere possit, iudex ne, an notarius, c. quoniam, nu 5. de proba. 104
Tenens aliquis per se, non admittitur sine scientia & animo possidentis, c. con querente, nume. 3. de offi. ordi. 65
Testes an pauciores, quam qui in instrumento sint descripti, præiudicent instrumento, c. cum Ioannes, nu 8. de fide instrum. 115
Testes super matrimonio carnali, an percipiantur cõtra absentem, lite non contesta. c. quoniam frequenter, numero quinto, vt lite nõ contesta. non proced. 87
Testi an & quando liceat corrigere suum dictum, capitulo præterea, numero secundo, de testib. cogendis. 112
Testes in criminibus magnis cogi possunt, c. cum contra, nu 1. de testib. cogendis. eod.
Testes cuiusmodi requirantur, cum accusatur, quod non possit perfici matrimonium propter affinitatem, & vide in num. 1. c. præterea, de testibus & attestationibus. 107
Testes recipiens, quanta sit ei fides adhibenda, c. quoniam, nu. 5. de proba. 104
Testes qui recipit, debet iudici de fama & eorum auctoritate rescribere, c. licet causam, nume. 5 de probationibus. 103
Testis qui metu coactus renunciauit, an amiserit possessionem, capitulo super hoc, numero quarto, de renun. 39
Testis non tenetur respondere de accessoriis sui testimonii, si tamen hoc fecit, valet testimonium, capitulo inquisitionis, numero quarto, de accus. & inquisi. 203
Testium dictum super occultis, & de quibus infamia non processit, non valet, c. qualiter ordinem, nu. 2. de accus. inquisi. & denun. 202
Testes synodales non sunt cogendi publicè testificare, capitulo præterea, numero primo, de testibus cogendis. 112
Testes qui præferantur, cum pars vtraque probauit intentionem, cap. quid per nouale, num. 3. de verb. significa. 234
Testimonium esse bonum quando dicatur, capitulo cum causam, numero tertio, de testibus & attestationibus. 108
Testes quot requirantur ad probandum scripturam per comparationem, c. si scripturam, nume. 4. de fide instrum. 113
Testes vbi agitur de crimine sunt monendi, non autem cogendi ferre testimonium, c. ex parte, num. 4. testib. & attesta. 105
Testes falsa dixisse nõ sufficit, nisi probetur quod corrupti falsum dixerint, cap. licet causam, nume. 2. de proba. 103
Testatoris voluntas sola in testamento transfert dominium in legatarium sine traditione, capit. Raynaldus, numero sexto, de testamentis & vltimis volunta. 166
Testis, qui semel contra aliquem in causis criminalibus testificatus est, amplius contrarium testificari non potest, secus est in ciuilibus, capitulo cum P. Manconeda, numero decimo, de accus. inquisi. & denuncia. 200

Testium

Universidad de Deusto
Biblioteca

Commentariorum Innocentij.

Testium refert veritatem dicere de his,quæ ſ.ſenſibus corporis percipiunt,c.cum cauſam,nume. 2. de teſtib & atteſta. 108
Teſtes ſi ſint inducti ſuper vno articulo, an reſtitutio ſit danda. Et quid ſit dicendum, ſi poſt publicatas atteſtationes repellerentur omnes teſtes propter excommunicationem,c.auditis, nu. 3.de reſtitu.in integrum. 75
Teſtes eiuſdem partis ſi ſibi contradicerent,ne his eſt credendum,c.licet cauſam,numero quarto, de probationibus. 103
Teſtes in actione de dolo vel metus cauſa,an idem debeant ſeruare,quod in actione poſſeſſorii,cap ſuper hoc,nu.3.de renun. 39
Teſtes qui pro me ſemel teſtificati fuere, non poſſum amplius reprobare.Idem dicendum in iudice,c.cũ venerabilis,nu.7.de excep. 121
Teſtes interrogari poſſunt,an ſint de crimine condemnati,c.cum ſuper,nu.2.de confeſsis. 102
Teſtium receptio,ſiue confeſſio vbicunque fuit,dummodo de iudicis mandato fiat, inter acta iudicii cõprobatur,c.quoniam, nu.1.de proba. 104
Teſtium dicta obſcura non ſunt per alios declarãda, capitulo cum clamor,nume.3 de teſtibus & atteſtationibus. 110
Teſtimonium ferre qui cogendi ſint,vide in num.3.4.5 & ſexto, capitulo cauſam, numero 2. de teſtib. cogendis. 112
Teſtimonium ſecundum, an poſſit aliquid derogare priori teſtimonio,c.veniens,num.4.de teſtibus & atteſtationibus. 108
Teſtimonium, in quo non eſt reddita, neque petita cauſa an valeat,c. cum cauſam, nu.1.de teſtibus et atteſtationibus. eod.
Teſtimonium an valeat,quod nullo corporis ſenſu apprehenditur,c.cum cauſam, nume.3. de teſtibus & atteſtationibus eod.
Teſtimonium ferre in cauſa criminali nemo eſt cogendus,cap.cauſam matrimonii, nume. 1. de teſtibus cogendis. 112
Titulus probatur in longa præſcriptione,in longiſſima vero minimè,cap.dudum,numero primo,de decimis. 171
Titulum ſuæ poſſeſſionis cum quis cogatur probare, capitulo quia cunctis,numero quinto, de conceſſio.præben. 160
Titulum allegare quando ſit,vel non ſit neceſſe, vide in nu.4.5.6.& 7.cap.ſi diligenti, nume. 2. de præſcrip. 124
Titulus eſt neceſſarius in canonica præſcriptione, quæ eſt ad minus 40.annorum,c.ſi diligenti, nu.1. de præſcrip. eo.
Tranſactio & permutatio in ſpiritualibus an ſit licita, vide in numero 2.capitul.ſtatuimus, numero 1. de tranſact. 68
Tranſactio facit ceſſare auxilia contra eum,cum quo interuenit tranſactio, c. ſicut graue, numero 3. de tranſact. eod.
Tranſactio facta de re ſpirituali aliquo temporali dato,an valeat,capitulo præterea, numero primo,de tranſact. 69
Tranſactio an & quando in eriminibus habeat locum,cap.crimina,ſub numero primo,de col.deteg. fol. 214
Tranſactio ſpecialis non obeſt aliis ſpecialibus,c.ſicut graue,nu.1.de tranſact. 68
Tranſactio ſuper vſuras non valet,c.grauis illa,num. 1.de depoſito. 160
Tranſactio dolo facta an valeat, & an noceat ſucceſſoribus Epiſcopi vel Abbatis, an & quando poſſunt alienare res immobiles vel redditus,ca.ſtatuimus,nu.1.de tranſact. 68
Tranſactio non valet,niſi fiat in Eccleſiæ vtilitatem, c.de cętero,nu.4.de tranſact. 69
Tractare communiter poſt mortem prælati de ſucceſſoris electione non eſt illicitum,c.bonæ memoriæ, nu.5.de elect.& electi poteſta. 30
Tractatus vt dicatur,quæ requirantur ad hoc,cap.bonæ memoriæ, numero quarto, de electio. & electi poteſta. eod.
Treuga Canonica conuentionalis ſemper eſt ſeruanda,c.Treugas,nu.1. de treuga & pace. 68
Turpe eſt aliorum manibus quærere,quod apud ſe inuenire debet,c.cum in cunctis, num.1.de electio.& electi poteſta. 19
Tutor quilibet ſolus adminiſtrare poteſt:, ſecus eſt in delegato, qui ſine condelegato nihil facere poteſt, & id quod dicitur de tutore. idem procedit in iudicibus ordinariis,c.prudentiam,nu.14.de offi.& poteſta.iudi.deleg. 55
Tutor ſuo periculo actorem conſtituere poteſt,c.accedens,nu.5.de procur. 72
Tutor & procurator in iuramento deciſiuo iurare debent in anima ſua,c.præſentium, nu.5.de teſtib.& atteſta. 111
Tutor poteſt agere contra eccleſiam,à qua beneficiũ habet, c.cum ſacerdotibus,nu 1.de poſtul. 70
Timor in electione non eſt tantæ efficaciæ, vt electio non valeat, niſi prius proteſtarentur electores ſe eam ducti timore facere, & quid ſi non proteſtantur,c.Cumana,nume.1.& 2. de electio. & electi poteſtate. 59
Timor iuſtus intruſionis ſufficit ad reddendum electionem nullam,c.bonæ memoriæ,nu.3.de electio. & electi poteſta. 24

V

Vacante ſede ex quæ iuriſdictionis ſunt, deuoluũtur ad capitulum, e.eam te,de reſcrip.nume 4. 5
Vacillatio eſt cauſa ſufficiens repellendi teſtes,c.cum eccleſia.nu.6.de cau.poſ.& proprie 92
Vagationis delictum ſufficit ad priuationem eccleſiæ, capitul. extuæ, numero 4. de cleri. non reſiden. 145
Vaſalli ad quæ ſeruitia teneantur dominis,c.ſicut,nu me.2.de iureiur. 117
Vaſallus an poſſit iudicium dimittere, item an pares omnes ſint vocandi,capitul.cæterum, ſub nume.3. de iudi. 80
Velum conſecrationis à quo, & à quibus dari debet, c.ſubdiaconos,nu.1.de tempo. ordi. 42
Vectigalia publica conducere non poſſunt clerici, c. magnus epiſcopus,nu.4.de obligatis ad ratiociniaordi.vel non. 48
Vendicatio rei competit etiam contra non poſſidentem,c.cum ſuper,nu.8 de ſen.& re iudi. 127
Vendicatur eccleſia, res vero corporalis certis finib. diſtincta peritur,c.cum venerabilis.nu.2.de relig. domib.vt epiſcopo ſint ſubiectæ. 179
Venditio & miſſio ex ſecundo decreto, infra quod tẽpus ſit facienda,c.dilecto filio,num.3.de verborum ſignifica. 235
Venditio ſit rata,niſi contra latitantem, c.dilecto,nu. 3.de verb.ſignifi. eo.
Venditio, iuſta vel alius contractus beneficio reſtitutionis reſcinderetur,c.quod ſicut, nu.6.de electio.& electi poteſta. 26
Vendi.& hypo. rei, ex teſtamento competunt etiam pro legatis,c.Raynaldus,num.3.de teſtam. & vlti. voluntą. 266
Venditiones factæ à prælatis ſine conſenſu capituli, an valeant,capitul.cum cauſa,nume. 1. de ſen.& re iudic. 126
Venientes ex tranſuerſo, ſemper remittendi ſunt ad iudicem,qui cognoſcit inter alios,c.humilis doctrina,nu.4.de maio.& obed. 68
Verba,committo tibi voluntatem meam,quid important,capitul.cum tibi, nume.2.de teſtamen. & vlti. volun. 165
Verba in compromiſſis conditionaliter ſunt intelligẽda,c per tuas literas,nu.2. de arbi. 78
Verbum teſtis ambiguum interpretatur pro eo, contra quem producitur,c.in præſentia, nu.9.de probationibus. 103
Verba,quod,vel quæ,ſicut ponuntur in literis,videntur ad aliquid poni,c.ex ore ſedentis, nu.1.de priuil.& exceſ.priuil. 220
Verba, ſi abſque liberis, quid important,c.Ioannes, de teſtamen.& vlti.volun. 167
Verborum conceptio eſt inſpicienda, vt ſciatur quæ ad ſucceſſorem tranſeant,c.quoniam,nu.3.de offic. & poteſta.iudi.deleg. 53
Verba cum effectu recipienda ſunt,c. in literis,ſub nu.1.de offi.iudi deleg. 52
Verba priuilegii vel indulgentiæ, cur Papa non largiſſimè interpretatur,c.licet, num.4.de translatio. præla. 38
Verba matris & filiæ quid important,cap.ſi vero, ſub nu.2.de ſen.excom. 225
Verba,ſine ſtrepitu iudicii,& de plano, quomodo ſint iutelligenda,c.olim,ſub nume.1.de accuſatio.& inquiſi. 204
Verba,fratres,vel filios, in literis Papæ poſita, quid importent, capitul.quam grauí, nume 1.de crimi. fal. 214
Verba iſta,ratione Archid. vel ad eius Archid.ſpectãtibus, &c. comprehendunt non ſolum iura, quæ debentur ex iure vel priuilegio, ſed etiam contra quæ debentur ex conſuetudine, cap. dilecto filio, ſub nu.2.de offi.Archid. 50
Verbum,præter,de ſui natura eſt excluſiuum, c.dudũ, nu.19.de elect.& electi poteſta. 36
Verum eſſe id præſumitur, quod in inſtrumento dicitur de perſonis, quæ in inſtrumento nominantur, capitul.cum in iure,nume.5.de offi.& poteſta. iudi. deleg. 59
Veritas dici à procuratore cum iuramento an poſſit, capitul. præſentium, numero 10. de teſtib. & atteſta. 106
Veritas an & quando ſit celanda,capitul.cauſam, ſub nu.1.de teſtibus cogendis. 112
Via,eſt duplex,quæ ducit nos ad vitam,c,maiores,nu. 4.de baptiſ,& eius effect. 187
Vicarius an habeat iuriſdictionem ordinariam, c.tua nobis,nu.1.de offi.vicarii. 51
Vicaria quando habeat locum,c.prouideas, nume.1. de offi.vicarii. eod.
Vicariæ cognitio & iuriſdictio ordinaria ineſt, c. Archid.nu.1.de offi.Archid. 50
Victor prior,ſi vult ſuſcipere defenſionem cauſæ,præferturilli,cui nunc de nouo alius mouere cępit cã,

Index nouus.

Vniuerſitas ſi conſtituit procuratorem, ipſe dicitur ſyndicus,c.cumeauſam,numero ſecundo, de iurã. ealum. eod.
Vnctio ſacra quam habeat ſignificationem,c.cum venniſſet,nu 1.de ſacra vnctione. 46
Vnio quot modis fiat,c.nouit,nu.1.ne ſede vacante aliquid innouetur. 156
Vno ex duobus procuratoribus conſtitutis mortuo, an poſſit ſuperſtes agere, & quid ſi duo in aliqua cauſa conſtituti ad defendendum,vnus confitetur, alter negat,cap.in noſtra,numero.2. & 3. de proeur. 70
Vnus ſi pro pluribus admittitur, tantum poteſt vox eius,quàm ſi omnes voces ſuas dediſſent,c.ſcriptũ eſt,nu.4.de elect & electi poteſt. 31
Vocandus eſt citatus ad teſtes recipiẽdos,vel ad aliũ articulum ſpiritualem,licet ſit contumax,c. eccleſia,ſub nu.1.de elect.& electi pote. 34
Vocare ſuffraganeos ad confecrationem Archiepiſcopi quis poſſit,mortuo Archiepiſcopo,c.nec epiſcopi,de tempo.ordi. 43
Vocatio admonitio an ſit neceſſaria in notoriis,capitulo cum ſit Romana,nu.2.de appel. 131
Voces eorum qui conſpiratam perſonam nominauerunt,non præſtabunt rei ſuffragium,c.bonę memoriæ,nu.6.de elec.& electi pote. 30
Voluntas an ſola faciat aliquem irregularem, & in nu.4.c ſignificati,nu.1.de homi. volun. vel caſualí 211
Voluntas teſtatoris poteſt alibi impleri,ſi in certo loco ab eo conſtituto fieri non poteſt,c.nos quidem, nu.1.de teſta.& vlti.volun. 134
Voluntas non exitus ſpectatur in maleficiis,c.nuper à nobis,nu.1.de bigamis. 49
Voluntas priuata an poſſit facere aliquid contra generalem conſtitutionem,& contra leges, c. in noſtra,nu.3 de procur. 70
Vota an hi habeant diſpenſationem,c.de peregri. nu. 2. de voto & voti redemp. 176
Vota,in quibus offeruntur temporalia,non improbãtur,c.ſcripturæ,nu.2.de voto & voti redem. eod.
Vota & habitus ſuſceptionis differentia,c.perlatum, nu.3.de his quæ vi metuſue cauſa fiunt. 73
Votum conditionale an ſit validum vel non,c.in elec. de elect.& electi poteſta. 38
Votum quando dicatur ſimplex, & quando ſolenne, c.porrectum,nu.5.de re.& tranſe.ad relig. 173
Votum an poſſit commutari,c.de peregri.nu.1.de voto & voti redem. 171
Votum irritatur ex cõditionis ſiue generalis ſiue ſpecialis defectu,c.ſcripturæ,nu. 1. de voto & voti redemp eod.
votum ſolenne ſicut non tenet poſt matrimoniũ contractum,ita poſt ſponſalia de futuro non tenet votum ſimplex,capitulo veniens,nu. 1. qui cleri.vel vouentes. 194
Votum an & quando impediat matri monium, c. fraternitatis,nu.5.de rigidi.& maleſi. 196
Votum ſolennizatur per habitus ſuſceptionem,& an ſine habitu votum poſſit ſolennizari, c.inſinuante, nu.2 qui clerici vel vouentes. 194
Votum quid ſit,& quis poſſit vouere vel non, in nu. 2.c,veniens,nu.1.qui cleri vel vouentes. eod.
Vouens quando peccet exigendo debitum coniugale,c.dudum,nu.4.de conuer.coniug. 175
Votum ſolenne quando & quo caſu dicatur, in nu.3. c.dudum, nu.2.de conuer coniug eod.
Vouere qui poſſunt,c.ſcripturæ, nu.2.de voto & voti redemp. 176
Votum continentię quando impediat matrimoniũ, c.ex parte, nu.1.de conuer.coniug. 175
Votum quid ſit, & per quantum tempus firmetur,c. ad noſtram, numero 3. de regula. & tranſeun. ad relig. 172
Votum inuita vxore factum,quando impediat matrimonium,c. quidam,nu.1.de conuer. coniug.t 74
Votum continentiæ vel religionis non dicitur propriè ſolenne, niſi ſit de præſenti, c.per tuas,nu.1. de voto & voti redemp. 177
Vſucapio & præſcriptio,an & quando currat contra pupillum, & an currat contra Eccleſiam & Rempub.c.requiſiuit, nu.2.de reſti.in integ. 74
Vſura quid ſit, & an liceat fideiuſſori recipere vltra ſortem, nu.2.c.plures cleri.nu.1.de vſuris. 213
Vſura an contra hatur ex ſola intentione, c.conſuluit nos,nu.1. de vſur. eod.
Vſura non tolliturper periculi ſuſceptionem,cap.neganti, nu. 1.de vſur. 214
Vſura an & quando contrahatur in emptione, &c.
Vſurarius ab excuſetur,ſi nullus repetat ab eo,vel ſi nunciet,& in nu.3. & etiam in nu.4.c.quia fruſtra, nu.2 de vſur. 213
Vſurarum repetitio an & quando datur hæredi, & contra hæredem. & quid iuris,ſi hæres non poteſt ſatisfacere illis,à quibus vſuras accepit,cap. Michael laicus,nu.1.de vſur. 214
Vti cibariis paganorum an ſine aliqua indulgentia quis poſſit,c.quam ſit laudabile,nume. 1.de Iudęis & Saracenis. 208
Vulneranerunt cum duo aliquem, quis eorum teneatur de homicidio, c.ſignificaſti,num.3.de homici. ulnta.vel caſuali. 211
Vxor ordinati non poteſt cogi,vt intret religionem, c.coniugatus,nu.1.de conuer.coniug. 174
Vxoris taciturnitas in ordinando an ſufficiat,c.coniugatus,nu.2.de conuer.coniug. eod.
Vxor poteſt repetere dotem,ſi videt maritum vergere ad inopiam,c per veſtras,nu.2. de dona.inter vrum & vxorem 199
Vxoris ſatisfactio pro dote,quo caſu teneat,vel non, cap.per veſtras, nu.1 de dona.inter vir.& vx. eod.
Vxor eſſe quomodo probetur,& quæ ſant in reſtitutione vxoris probanda,c.ex parte,num.3.de reſti. ſpoliatorum. 99
Vxoris vel mariti ingreſſus in quibus caſibus valeat,vel non,in nu.3.4.& 5.c.quidam,nu.2. de conuer. coniug. 174
Vxor an admitti poſſit ob aliquam cauſam, & quid de ſponſa,c.quemadmodum,nu.3.de iureiur. 118
Vxor quamuis ad mandatum iudicis dimiſſa ſit, nichilominus agi poteſt, c.cauſam,nu.2. de offi.& poteſta.iudi.deleg. 53
Vox propria in ſpiritualibus alicui prodeſt, c. cum in iure,nu.4.de elect. & electi. poteſta. 29

Explicit Index,quem nouiſſimè præter Baldi Margaritam huic diuino operi addere curauimus, vt facilius hinc vnaquęque materia atque verborum ſenſus pateant. Quantæ autem vtilitatis id fore ſtudioſis examauimus, ex ſe facilè quiſque inſpiciet,cum ſerie hac alphabetica omnia tali ſtudio iuſerere curauimus,vt maiora quidem deſiderari nequeant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

INNOCENTII QVARTI PONTIFICIS MAX. IN QVINQVE LIBROS DECRETALIVM.

Acutissima Commentaria, quamplurimis Adnotationib. illustrata, feliciter incipiunt.

SVMMARIVM.

1 *Ventris appellatione venit mens apud Ezechielem, secundum Inno.*
2 *Quæ impulerint Innocentium ad glossandas Decretales.*
3 *Negociorum intricatio, & casuum varietas, reddit Decretales intellectu difficiles.*
4 *Decretales ante corruptæ, & ab Inno. emendatæ, quæ sint.*

PROOEMIVM.

1 LEgitur. In Ezechiele. 3. c. Vētertuus comedet, & viscera tua complebuntur volumine isto, quod ego do tibi. † Per ventrem, qui escas recipit, mens intelligitur, quæ rerum ac scripturarū notitias recipit, coquit, & digerit meditatione solicita, & frequenti. Viscera autem implent, cum desiderium, voluntas, & intētio intimo sapore scripturarū satiantur. Sunt. n. multi, qui multa legunt, sed vacui recedunt, qui mente quidem intellectū percipiunt, sēd in cordis desiderio seruanda non ponunt, similes illis, qui, vt dicit Hiere. venerūt ad hauriendū aquā, sed vasa sua vacua reportauerunt, & iō confusi sunt pariter & afflicti. Vos igitur harū scripturarū & sacrarū constitutionū lectores, carū intellectū sanum in ventre mentis vestræ percipite, coquite, & frequenti meditatione digerite, & mentis desiderio intra mentis viscera seruanda reponite, non ad vanam gloriam, nō ad thesauros congregandos, sed vt rectè causas tractetis, & iusto liberamine terminetis. † Quas vt facilius intelligere possitis, quasdā glossas appositimus, sicut ex diffinitionibus quotidie & continue apud sedem Apostolicam emergētibus, ac ēt ex necessitate tex. quarūdam Decretalium corruptarū in regiſtro eiusdē sedis vigilanti studio inquisitarū plenius colligi potuerūt, cuius tex. corruptio, & veritas ad eiusdē loca trāsmittanti per ordinē adnotata. † Nec miremini, si alicubi sunt difficiles ad' intelligendū, quia hoc facit intricatio negociorū & casuū & varietas, qui in eis, vt melius potuimus, extricantur. Igitur tā Doctor, quā Auditor, dū in scholis legunt, multa de prædictis glosis poterunt omittere, & studio cameræ pro discussionibus, & diffinitionib. causarū pro tempore reseruare, sic comestū volumen istud diuisim efficietur in ore ipsorū facile & delectabile, sicut mel, qđ prius videbat difficile: solicite attendētes, qp in hoc vol. multi casus, & articuli vtiles & necessarij tā in consiliis animarū & pēnitentiali foro, q̄ in regendis & disponēdis ecclesijs, & rebus ecclesiasticis, & prælatis, & ēt qualiter circa personā suā & subditorū ipsi prælati se hre debeāt aduersitatis tempore, sunt expressi, quos glossatores alij
4 omiserunt. † Istæ sunt Decretales, quæ corruptæ erant, & sunt fm verā literā regiſtri emēdatæ. Prima est de ele. bonæ me. M. in fi. vbi dicebatur, confirmantes, dēt dicere, duximus confirmandā. s. quondā, fm qp in pen. gl. ibi no. Secunda est eo. ti. Auditis, in prin. & ēt in fi. In prin. vbi dicebatur, vnā de G. Arch. & alterā de R. subdia. debet dicere, vnā de R. Arch. & alteram de Magistro R. subdia. Itē vbi sequitur. decanus cū pauciorib. in ipsum R. & cantor cum pluribus in dictum Arch. cōuenissent. debet dicere, & cantor cum pluribus in G. Arch. cōuenissent. Item vbi sequitur circa fi. à nominatione dicti Arch. recedentes. debet dicere, à nominatione dicti V. Arch. recedentes. Item vbi sequitur, de nouo præfatū subdia. debet dicere, de nouo Magistrum R. subdia. cum esset subdia. eligere præsumpserunt. Tertia est de offi. ordi. quanto, vltra medium. vbi dicebatur, fm Abbatis consilium. debet dicere, fm arbitrij tui consilium. Item corrigitur decre. de sen. & re iudi. cū inter vos, alia eo. titu. cum l. & A. corrigitur, sicut apparet inferius, vbi super eisdē decre. no. Quarta est de appel. cum speciali, circa fi. vbi dicebat, Iudex ex officio suo procedet. debet dicere, procedit. Itē corrigitur tex. de appel. cōstitutus, vt apparet inferius, vbi super eadem decre. no. Quinta est de cle. nō resi. in eccle. vel prēben. ex tuæ, in pluribus locis. primo deest tex. vbi dicebat, suas deseruerunt ecclesias. debet addi, vt iuxta sanctiones canonicas eis debeant merito spoliari. & sequitur, contra eos procedatur. debet addi hoc modo, vt ipsos, &c. Item vbi sequitur, ab episcopali Administratione, debet dicere, ab episcopatuū. Sexta est de præbendis & dignitatib. pro illorum, circa medium, & est ibi defectus literæ. nam vbi dicitur, prædictum Magistrū de præbenda & canonicatu Santon. ecclesiæ, &c. debet ibi addi, prædictum Magistrum cum cōsensu & voluntate tua, frater episcope. de præben. & canonicatu Santon. ecclesiæ, &c.

ADDITIO.

a ¶ Inn. Hic Inno. fuit Genuensis, & de illustri geate Flisca, & ex Comitibus Lauaniæ, qui hunc apparatum fecit, non ut sibi crederetur, vt ipse attestatur in c. innotuit, ante fi. infra de elec. & dicit Host in c. solet, infra de sen. excom mu. in 6. quem refert ibi. Io. An. se multotiens audiuisse ab Inno. qp nolebat, qp istæ suæ gl. facerent ius. Scias tamen qp Arch. in c. pia, infra de except. in 6. dicit, qp hic Inno. tanquam expositor excellit alios, & fuit pater & organum veritatis, & dicit Abb. in c. at si clerici, infra de iud. qp fuit subtilis nimium. & adde qp Arch. melius omnibus intellexit mentē Inno. fn quod refert Imo. in c. testimonium, eo. tit. de testi. & vide eundem Imo. in l. ex diuerso. ff. solu. mat. & Ana. in c. continentia, col. 2. de cle. percu. qui dicunt Inno. fuisse nimis subtilē. & adde qp Pau. de Cast. in consi. 337. inci. quia exceptiones, in prima parte colūnæ. Item vbi dicebatur, confirmantes, dēt dicere, duximus confirmandā. s. quondā, fm qp in pen. gl. ibi no. Secunda est eo. ti. Auditis, in prin. & ēt in fi. In prin. vbi dicebatur, vnā de G. Arch. & alterā de R. subdia. debet dicere, vnā de R. Arch. & alteram de Magistro R. subdia. Itē vbi sequitur. decanus cū pauciorib. in ipsum R. & cantor cum pluribus in dictum Arch. cōuenissent. debet dicere, & cantor cum pluribus in G. Arch. cōuenissent. Item vbi sequitur circa fi. à nominatione dicti Arch. recedentes. debet dicere, à nominatione dicti V. Arch. recedentes. Item vbi sequitur, de nouo præfatū subdia. debet dicere, de nouo Magistrum R. subdia. cum esset subdia. eligere præsumpserunt. Tertia est de offi. ordi. quanto, vltra medium. vbi dicebatur, fm Abbatis consilium. debet dicere, fm arbitrij tui consilium. Item corrigitur decre. de sen. & re iudi. cū inter vos, alia eo. titu. cum l. & A. corrigitur, sicut apparet inferius, vbi super eisdē decre. no. Quarta est de appel. cum speciali, circa fi. vbi dicebat, Iudex ex officio suo procedet. debet dicere, procedit. Itē corrigitur tex. de appel. cōstitutus, vt apparet inferius, vbi super eadem decre. no. Quinta est de cle. nō resi. in eccle. vel prēben. ex tuæ, in pluribus locis. primo deest tex. vbi dicebat, suas deseruerunt ecclesias. debet addi, vt iuxta sanctiones canonicas eis debeant merito spoliari. & sequitur, contra eos procedatur. debet addi hoc modo, vt ipsos, &c. Item vbi sequitur, ab episcopali Administratione, debet dicere, ab episcopatuū. Sexta est de præbendis & dignitatib. pro illorum, circa medium, & est ibi defectus literæ. nam vbi dicitur, prædictum Magistrū de præbenda & canonicatu Santon. ecclesiæ, &c. debet ibi addi, prædictum Magistrum cum cōsensu & voluntate tua, frater episcope. de præben. & canonicatu Santon. ecclesiæ, &c.

SVMMARIVM.

1 *Fidei mensura quædam est, ad quam quilibet tenetur, sicut est credere Deum esse, articulos autem fidei implicite tenentur credere rudes.*
2 *Ecclesiarum prælati & animarum rectores fidei articulos explicite scire debent deque eis omni poscenti rationem reddere.*
3 *Papa & superiores prælati possunt dispensatiuè certis ex causis minus literatos in temporalibus sustinere.*
4 *Clericis ob paupertatem non valentibus studio vacare, an sufficiat scire, sicut simplicibus laicis, & in quibus casibus non excusentur.*
5 *Clericis an liceat iuris scientiam, seu quamlibet aliam fidei cognitioni præponere.*
6 *Laici melius faciunt, si intendunt ingenium fidei cognitioni, quam cæteris scientijs, licet non peccent vacando alijs disciplinis.*
7 *Fides implicita quantam & qualem habeat vim.*

De sum. Trini. & fide Catho. Rubr. 1.

CAP. I.

1 FIrmiter credimus. De fide teneas, qa† quæ iam est fidei mensura, ad quā qlibet tenet, & q̄ sufficit simplicibus & etiam fortè omnibus licis scilicet quia oportet quēlibet adultum accedētem ad fidem credere, quia Deus est, & est remunerator omnium bonorum. Item oportet eos alios articulos credere implicitè, idest credere verum esse, quicquid credit Ecclesia Catho. † Hanc autem mensurā ex
2 cedere debent prælati ecclesiarum, quicunq; curam animarū habent, quia debent scire articulos fidei explicitè & distinctè, qui continentur in symbolo. s. Credo in vnum Deum, & quicunq; vult. 38. dist. c. 1. & 2. &c. seq. Episcopi enim plus scire de-

bent,

Universidad de Deusto Biblioteca

bent, quia de eis scire debent reddere rationem omni posce-
ti 36. dist. § ecce, 38. dist. omnes non tñ dicimus, ꝙ incontinē-
ti teneantur prædicti de omnib. respondere, sed præhabita de-
3 liberatione, & ētiã oportuerit, cum consilio aliorum. † Non
negamus tñ, quin Papa, & alij superiores prælati possint dispē
sare ex certis causis minus literatos, & minus industriosos in
4 temporalibus sustinere. ĵ de renun. nisi cum, §. pro defectu. † De
clericis autem inferiorib. satis vr̃, ꝙ si essent pauperes, qui non
possent intendere studio, quia non habent Magistros, vel ex-
pēsas, quia oportet eis proprijs manibus quærere victũ, qđ eis
sufficiat scire sicut simplicibus laicis, & aliquantulum plus, si-
cut de sacro altaris quia oportet eos credere, ꝙ in sacro altaris
conficitur verum corpus Christi, & hoc ideo, quia circa illud
quotidie & continuè versantur plus, q̃ laici. Si autē haberent
Magistros, & expensas ad discendũ, tunc peccarēt, nisi plus ꝓ-
ficerent in cognitione distincta fidei q̃ laici: debent tñ ab eo, q
imponit eis pœnitentiam de ignorantia, vel potius de negligē
tia sciendi scrutari, vt diligenter attendant, quare in eis nõ pro
ficiunt, vel propter duritiam ingenii vel quia eos oportuit cir
ca alia opera charitatis intendere, puta circa exhibita necessa
ria confratribus suis, vel pauperibus, vel hospitibus, & idem di
cendum est de alijs operibus bonis: nam cum non teneantur
ad explicitam cognitionem articulorũ, bene licet clericis illis
5 explicitæ cognitioni postponere alia opera pietatis. † Itē etiã
ex causa possunt illi scientiæ præponere alias scientias, vt si ve
lint addiscere scientiã iuris, vt pauperes in iudicio defendant,
ne opprimantur, non peccant: tñ credimus, ꝙ non debent ita
præponere scientiã cognitioni fidei, quin in ea proficiant. & be
ne vr̃, ꝙ semper plus deberent intendere circa cognitionē præ
dictorũ, quam circa cognitionem iuris, post q̃ expēsas habeāt
6 ab ecclesia, nisi in cõtrarium eos iusta causa moueat. † Item vr̃, ꝙ
etiã laici, quibus Deus dat talentum subtilis ingenij, ꝙ melius
faciunt, si suum ingenium impendant in cognitione prædicto
rũ, quamuis non videatur ꝙ peccāt etiam si eis nõ intendant.
vr̃ autem eis sufficere, ꝙ talenta sibi credita, non abscondant
in terra. i. in terrenis. sed bonis operibus insistāt. in tantum au-
a tē valet implicita fides,[a] vt dicunt quidam, † ꝙ si aliquis eam
7 habet s. ꝙ credit quicquid Ecclesia credit, sed falsò opinatur
ratione naturali motus, ꝙ pater maior, vel prior sit filio, vel ꝙ
tres personæ sunt tres res à se inuicem distinctæ, ꝙ non est hæ-
reticus, nec peccat, dũmodo hunc errorē suum nõ defendat,
& hoc ipsum credit: quia credit ecclesiã sic credere, & suã opi-
nionē fidei ecclesiæ supponit: quia licet male opinetur, tñ nõ
est fides sua, imo fides sua fides est eccle. ĵ. c. dãnamus, circa fi.

ADDITIO.

a ¶Implicita fides. Adde Directorium iuris, quod fuit fratris Petri C. fuel ordi. Minorum, li. 1 & Host. hic, qui dicit, quod fides implicita tunc excusat ab hæresi, quando factum non contradicit verbis. nã si contradiceret, non excusat. & ideò, quia facto datur voluntas intelligi. l. reprehēdenda. C. de insti. & sub. si dupliciter. n. declaratur volũtas, verbis. s. & rebus, vt not. in l. de quib. ff. de leg. & vide Card. in cle. 1. eo. ti. & Spe. in ti. de hæret. ac B. Tho. 2. 2. q. 2. art. 6.

SUMMARIUM.

1 *De fide publice disceptare non licet, excusaretur tamen quis, si ad hæreticorum confusionem, vel ad veritatem elucidandam disputaret.*

CAP. II.

Damnamus ergo. [Defendere.] Hoc. n. nullatenus licet:
1 imo, quod plus est, † nec disputare de fide licet publicè turbis coadunatis causa tumulatus, vel suę perfidiæ defendendæ. C. de fide Catho. l. pen. Si autem ad confusionem hæreticorum, vel ad veritatem clarificandam disputa-
a ret aliquis non crederem malum,[a] vt fecit Syluester Papa.

ADDITIO.

a ¶Non crederem malum. Adde B. Tho. 2. 2. q. 10. art. 7. quem vide distinguentē & per dicta Inno. hic probatur sua distin. & vide gl. in c. nos, 96. dist.

SUMMARIUM.

1 *Canonum conditori, & creatoris vicario, subdita est omnis creatura.*
2 *Administratores cæterique ordinarij, ratione casuum emergentium licitè leges transgrediuntur.*

De constitutionibus. *Rubr.* 2.

CAP. I.

Canonum statuta. [Non abrogatorum.] ne sit contra, 16. dist. c. j. & 29. dist. c. 1. & 36. q. vlti. c. vlti. & infra de purg. vul. c. fi. [Ab omnibus.] Idest subditis,
1 ne sit contra C. de legi. digna. hic enim non est bona gl. † quia conditori canonũ, & vicario creatoris subdita est omnis crea-
a tura.[a] [In actionibus.] Idest ciuilibus. [Iudicijs.] Idest criminalibus, 20. dist. de libellis, Instit. de offic. iudi. in princ. [Suo.]
2 Idest malo. similis expositio, 3. q. 9 puta. † Administratores tamen, & cęteri ordinarij quandoque licitè ratione casuũ emergentiũ leges transgrediuntur, vt in Auct. iusiurandum, qđ pręsta, ab his, qui administra. acci. circa prin. collatione 3. hoc non placet. nam sicut in eadem auct. continetur, vtrique parti tam in priuatis, quam in publicis contractibus iurant seruare iustitiam: vnde dicimus, quod administratori non licet à iustitia discedere. Nec obstat prædicta auct. vbi dicit, seruabo æquitatem, secundum qđ mihi visum fuerit iustum, quia illud intelligitur extra iudicium vt in officijs dandis. Vel etiam in iudicijs in his, quæ commissa sunt eius arbitrio, sicut in iudicijs dãdis, & similibus. ff. de iure deliberãdi, l. j. 3. quæst. 3. de inducijs. & in dispensationibus, j. quæst. 8. exigunt. & in pęnis, saltem in extraordinarijs criminibus, quamuis & idem credimus in or-
b dinarijs, si Iudex ex causa [b] eas viderit temperandas. ff. de pę. l. aut facta. §. fi. ff. de pę. capitalium, j. dist. vt constituerētur, 86. dist. tanta: 23. q. 5. circumcelliones, arg. 2. quæst 3. § notandũ. sed illud intellige sine causa, vel post sententiam. in sententia enim & in ordinario crimine pęnam temperare potest, vt dictum est, & arbitri etiam leges transgrediuntur. ff. de arbi. qualem, extra de renun. in præsentia. [Suo.] C. de sen. nemo. 37. dist. relatum, infra eo. c. fi.

ADDITIONES.

a ¶Et sic etiam infideles. Adde eundem Inn. in c. quod super his: col. j. in fi. infra de vo. & ibi Abb. & Abba. in c. fi. col. 1. in fin. infra eo. & adde Old. in consi. 36. incip. infrascripti sunt articuli. & in consi. 51. inci. Iudæus, & in consi. 87. inci. quæritur. an Princeps. Pet. de Ancha. in repe. regulæ, ea quæ, col. 34. versi. sexto quæro, infra de reg. iu. in 6. & in consi. 15. inci. spiritualis iudex, & ibi de Iudę. & in c. gaudemus, infra de diuor. & per Abba. in c. postulasti, de Iudæ. & adde Aug. de Anch. in li. de potestate Papæ, & qualiter Iudæi teneantur. l. Arriana, per Alex. de Imo. in consi. 2. col. 2. ver. denique, in 2. vo. & vide etiam aliquid per Fran. Aret. in consi. 158. & ibi an Papa condendo legem generalem comprehendat Iudæos, & si aliis possit eos punire pro crimine ecclesiastico, vel mixto Adde tamen, ꝙ in concernentibus salutem animarum Papa non cogit Hebræos, ita d. Barth. Soc. in consi. 66. col. 6. ver. 3. in prima parte.

b ¶Ex causa. Feli. hic in 4. col. ver. fallit septimo, pro hoc dicto Inno. multa cumulat, quæ vide per te Et vltra ea ad Inno. hic adde Alex. de Imo. in consi. 65. col. 3. ver. accedit, in 1. vol. & etiam adde, ꝙ iudex propter minorem ætatem potest minuere pęnam statuti, ita Bal. in l. & si seuerior. C. de infam. & Abb. in c. 2. infra de deli. pue. refert & sequitur Fran. de Aret. in consi. 132. colum. fi. ver. venio ad secundum.

SUMMARIUM.

1 *Constitutio an & quando liget ignorantem.*

CAP. II.

Cognoscentes, Et infra. [Culpa.] Fallit in casibus, 22. dist. renouantes, 27. q. 2. qui multorum. infra de cleri. coniug. sanè vel etiam vbi causa suberat, & sine culpa, infra vt li. non contest. quoniam frequenter. [Dispendijs.] Nisi sit iuris constitutio naturalis, vel nisi sit expressum in iure, ꝙ præterita respiciat, 10. q. j. sic quidam. C. de leg. leges. infra de vsu. cõtu, infra de elect. cum in cunctis. [Dispendijs.] Idest damnis,
1 vel retractationibus. † [Ignorantes.] Constitutio enim nõ ligat ignorantem, 32. quest. 4. dixit Sara, 82. dist. proposuisti, 21. dist. §. his ita. tamen ex quo est publicè promulgata, non põt prætendere ignorantiam, 16. dist. quo dictis. infra de postula.
a præla. c. 1. nisi fortè dilucidè [a] suam probaret ignorantiam.]

ADDITIO.

a ¶Dilucidè. Card. in consi. 32. in prin. dicit hoc dictum singulare, & de hoc vide latissime per Abba. & Feli. hic, & vltra allega. per eos adde, quod hoc dictum Inn. refert etiam & sequitur Alex. de Imo. in consi. 71. colum. 1. versi. & ideo, in primo volumine.

SUMMARIUM.

1 *Potestas à Christo in Papam, quibus verbis fuerit translata.*

CAP. III.

Translato. [In Christum.] & ab eo in successores eius per illa verba, Pasce oues
a meas,[a] infra de elect. significasti. vel per illa, Ite docete oẽs gentes, de consc. disti. 4. propriè. [Sacerdotio.]
1 Idest Leuitico, ne sit obiectio de Melchisedech, † qui fuit ante legem. [Eadem.] C. de nup. si libertam, j. q. j. sicut Christus.

ADDITIO.

a ¶Pasce oues. Adde eundem Inn. in c. quod super his, col. 1. in fi. & sequitur infra de vo. & in c. licet ex suscepto, col. 2. infra de foro compe. & ibi Abb. in 9. col. & in sua dispu. incip. Episcopus, & quidam rector, col. 19. & vide hic Feli. col. 5. ver. & adde, qui alleg. concord.

CAP. IIII.

Nam concupiscentiam [Nesciebam.] & sic nec reprobanda censebam. [Hoc.] Idest cõcupiscentiam prohibere. [Omnia.] Idest omnia genera malorum, si. 47. distinct. bonorum.

SUMMARIUM.

1 *Dictis sanctorum Patrum, vel aliorum ab ecclesia receptorum, quando stare liceat.*

CAP.

CAP. V.

1 2 Ne innitaris. [Dicenda.] 37. dist. relatum. no. † ꝙ dictis sanctorum Patrum,[a] vel aliorum ab ecclesia receptorum stare licet, & qui dicit, quod ipsi dicũt, non potest de temeritate redargui, nisi ea diceret, quæ retractata sunt, sicut August. multa retractauit de dictis suis, vel nisi sint per ecclesiam correcta. 26. distinct. c. 1. & 2. & 32. distinc. §. 1. in fine. Si vero sancti diuersas opiniones inter se habeant, vt de corpore beatæ Mariæ assumpto, vel de Salomone damnato, licitum est cuique, quod vult dicere. Si vero nulla diuersitas inter sanctos inuenitur, necesse est vsque ad vnum iota seruare, quod dicunt. 15. distin. cap. si. postquam opuscula eorum a sancta ecclesia sunt auctenticata: olim autem ante, quã essent auctenticata, licitum erat ea tenere, vel non, 9. dist. noli, ego, quis.

ADDITIO.

a ¶Sanctorum patrum. Vide Feli. hic, & adde eundem Feli. in c. 2. col. antepen. & se. infra de rescri. & in c. qualiter & quando, el 2. infra de accus. in prin.

SUMMARIUM.

1 *In quibus casibus locũ hēat cõstitutio fauorabilis canonicorũ residētię.*
2 *Nunquid præsentes, irrequisitis absentibus, facere possint bonam & honestam constitutionem.*
3 *An quicquid maior pars facit, totum facere videatur.*
4 *Singularis consuetudo ecclesiarum an sit attendenda in qualitate & quantitate beneficiorum.*

CAP. VI.

Cum omnes. [Et infra] ꝙ cõstitutio istorum canonicorum non fuit iusta canonicis, qa futuris in futurum dabant pęnam, si abessent: sed sibi præsentibus, si in futurum abessent, nullam imponebant pęnam, & iõ non erat lex communis, vel generalis etiam circa idem. i. in pęnis imponendis in futurum absentibus. Item si istorum cõstitutio erat æqua in futuris, qui in modico tenebantur ecclesiæ, quare non erat æquior eis præsentibus, & qui ex perceptione beneficiorum præter istorum magis ecclesiæ tenebantur? Item constitutio de vineis, & earum fructibus cõicandis in futurum præmissa ratione nõ erat iusta, sed ex eo iniustior apparebat, ꝙ ex radice cupiditatis procedebat, quia præter fructus vinearum suarum per constitutionem suam debebant habere
2 partem etiam de fructibus vinearum decedentiũ canon. † Sed oppones, quare non potius mandauit, ꝙ omnes seruarent cõstitutionem hanc fauorabilem, quæ tendit ad residētiam, quã faceret seruari consuetudinem antiquam, quæ erat residentiæ contraria, & maximè cum ad hoc cogi possunt antiqui ꝓpter rationem hic assignatam Patere legem, &c. Respon. quia nul
a lus erat, qui hoc peteret. Item quia [a] non fuerunt vsi hac constitutione, licet fecissent, & verba cum effectu sunt accipiēda. ff. quod quisque iur. l. 1. Vel dic illud habere locum, vbi lex teneret, licet esset iniusta, sed vbi lex non tenet, sicut hic, quia nõ poterant facere consti. sine episcopo. ĵ. eo. c. pe. non habet lo-
b cum [b] illud edictum, quod quisque iur. &c. credimus tamen, ꝙ si eps faceret constitutionem istam, quæ hic continetur, excepto de vineis, quod bene teneret, dummodo haberet cõsensum capituli sui, & alia, quæ interuenire debēt, quia hæc constitutio tantum ratione constituentium est iniqua, quia per se tantum constituebant, & quia illud constituere non poterāt, & non ratione constituti. non. n. iniquum est, ꝙ antiqui canonici in suis consuetudinibus remaneant, & noui, qui scienter legem nouam admiserunt, ea ligentur, quia constitutio futura respicit. s. eo. cognoscentes, 31. dist. ante. ĵ. eo. c. fi. fateor tñ, ꝙ æquius esset, ꝙ omnes hac lege ligarentur, nisi scandalum impediret. si ergo timetur scãdalum, bene faceret eps, qui eos cõstitutione non cõprehendit. Caueat tamen eps, ne & nouis legem imponeret, quæ scãdalum induceret, si ordinaret, ꝙ illi, qui de cętero fierent canonici, à carnibus abstinerēt, vel nigrũ habitum portarent. nam hæc cõstitutio non teneret, vel de facili reuocaretur, arg. ĵ. de vi. & hone. cleri. Deus. [Quisque.] ff.
2 quod quisque iur. l. 1. † [Coæquetis.] Sed nonne isti præsentes poterant omnia statuere aliis irrequisitis? vt 10. q. 2. hoc ius, & 7. q. 1. factus. ĵ. de elect. cum inter vniuer. So. bene possunt facere bonam & honestam constitutionē, sed ideo hoc nõ valuit, quia pro suo cõmodo in præiudicium aliorum, & malo zelo, & contra consuetudinem approbatam ecclesiæ factum est, 4. dist. erit. aliquando. n. contra approbatã cõsuetudinem sine licentia dñi Papæ facere non licet. & contemptores consuetudinum quasi præuaricatores legis habendi sunt, 11. dist. in his rebus. vel dic melius, quod hoc non poterant sine consensu epis-
3 copi, infra eodem, c. pen. & fin. † Adhuc obiicitur, quod maior pars facit, totum facere videtur. infra de his, quæ fi. à ma. par. ca. c. 1. tu dic, si aliquid est commune pluribus non vt collegiatis, sed vt singulis, nõ valet, quod fit à pluribus, nisi omnes cõsentiant, siue simul, siue separatim. ff. de serui. rusti. prædi. per fundum. nisi concedant rem in naturali vsu, quod facere potest vnus solus, socijs inuitis & contradicentibus. Instit. de rerũ diui. §. religiosum, & nisi in casu infra de iure patro. postulasti. si vero sint plures vt collegium, distingue. aut sunt aliqua faciēda ex necessitate, vel vtilitate ecclesiæ, vt alienationes, electiones, institutiones, & similia, & tunc sufficit, quod legitimè & bene facit maior pars, infra de electio. licet. & de his. quæ fiunt à ma. parte ca. cum in cunctis, & c. fi. dũmodo non contemnãt eos, qui vocandi sunt, infra de elect. quod sicut ex literis. Sed in alijs, quæ ex necessitate, vel vtilitate ecclesiæ non fiunt, sed propter vtilitatem canonicorum tantum, puta cum diuiditur
c præbenda. non valet, nisi omnes consentiant,[c] quia pro codē est, ac si ageretur de iure quo ad singulos pertinet, vt hic, & l. per fundũ. secus autem dicerem. si hæc constitutio, vel etiam diuisio præbendarum fieret pro vtilitate ecclesiæ, quia tunc sufficeret maior pars, infra de his quæ fi. a ma. par. ca. c. fi. & tũc cõsentire debent tanquam collegium, nõ tanquam singuli, infra eodem cum M. nõ segregatim. l. hodie in vno loco vnus, & cras in alio loco alius, infra de elect. in Genesi. hæc quæstio nõ habet hic locum, quia non dicitur, ꝙ omnes canonici non fuerunt præsentes. [Coęquetis] arg. pro paritate beneficiorum, infra cap. cum M. 16. quęst. 7. c. 1. & quæst. 2. §. his, in fi. vers. non eius. §. pro socio, & §. sicut tres. contra, infra eo. c. fi. 12. quæst. 2. Vulteranæ, & ca. nobis, & ca concesso, & ca fi. 64. dist. cõsuluit.
4 † Sol. in qualitate & quantitate beneficiorũ singularis consuetudo ecclesiarum attendenda est, quæ si præscripta est, præualet iuri scripto, arg. infra de præben. relatum, & de exces. prælato ad hęc, & de sepul. certificari. Si vero nulla appareat consuetudo, puta quia quandoque paria sunt beneficia quãdoq; imparia, vel quia ecclesia de nouo constructa est, tũc dicas, ꝙ omnia, quæ de communi cellario exeunt ad quotidianum victũ æqualiter diuidenda sunt, & ea, quæ dantur pro indumentis, iuxta personarum meritum, locum & ordinem plus vni, quã alii diuidi debent. nec enim est contra. 16. quæst. 7. c. j. expone enim, ibi mouentur, idest moueri debent.

ADDITIONES.

a ¶Item quia. Hanc soln. reprehendit hic Io. de Imo. & refert & sequitur Alexã. in l. 2. in prin. ff. quod quisque iuris.

b ¶Non habet locum. Adde quod idem Inno. in c. cum venerabilis, circa me. infra de excep. Bal. in l. si quis testibus, col. j. C. de testi. & etiam refert Alex. in l. 1. col. 2. ver. in gl. in ver. noui iuris. ff. quod quisque iur.

c ¶Omnes consentiant. Aduerte, quia Henri. Bohic hic in 2. col. in ver. aut quęris de ijs, tenet, ꝙ imo cum possint sigillatim & particulariter consentire iuxta notata per Arc. in c. j. in gl. j. 63. dist. & ꝙ in electione est speciale, ꝙ debeāt collegialiter consentire, refert ꝙ hoc tenet Io. And. in c. j. de rebus eccle. non alie. in 6. & Compo. in c. cum te. infra de rescri. licet dicat Spec. tenere contrarium in tit. de syndic. in princ. & vide eundem Henric. optime distinguentem circa hoc. in c. tua nuper, in 2. col. infra de his, quæ fi. a præla.

SUMMARIUM.

1 *Nunquid laici statuentes de rebus ecclesiæ male faciant.*
2 *Statutum in alterius præiudicium an valeat.*
3 *Lex seu rescriptum in præiudicium naturalis iuris an valeat.*
4 *Ius merè ciuile in quibus casibus tollatur.*

CAP. VII.

1 Quæ in ecclesiarum. Et infra. [Cõstituerũt.] † Malè faciunt laici facientes statutum de rebus ecclesiæ, cum in eis non habeant iu-
2 risdictionem, 10. dist. c. j. 96. di. bene. ĵ. de re iud. cum causa. † Super rebus etiam laicorum hoc constituere non possent, cum tale statutum esset in lęsionem iuris alterius, & eius iuris, quod ad aliquem spectat, vel acquiritur de iure naturali, vt sunt dominia, obligationes, & huiusmodi, & non datur à iure ciuili, vel ab Imperatore. vt actiones, vt si. de iusti. & iure, ex hoc. Institu. de rerum diui. §. ferę, & §. præterea, quod per alluuionem. Vnde rescriptum, vel pragmatica sanctio, vel annotatio concessa in præiudicium talis iuris non valet. C. si contra ius. l. fi. Nam & naturalia iura sunt perpetua. Instit. de iure na. §. pe. Et sicut rescripta non valent, ita nec leges, vel consuetudines, cũ rescriptum sit lex. C. de leg. l. 2. In casibus tamen valet rescriptum in præiudicium talis iuris. C. de præscriptio. l. fin. C. de
3 vend. re. fisc. l. 1. † Et dico non valere legem, vel rescriptum
a in præiudicium naturalis iuris, nisi iusta causa [a] interueniat, ne sint contraria. C. de bo. dam. per totum. ff. de religio. si quis sepul. C. pro quibus causis ser. pro proęmio. liber, per totum. vbi vero rescriptum, vel statutum lęderet ius alterius in eo, quod ad eum pertinet de iure ciuili, puta in actionibus, quæ sunt

ADDITIO.

a ¶Nisi iusta causa. Hoc refert & sequitur Pe. de Anch. in cõs. 207. inci. in q. supra dicta, col. 3. circa fi. Abb. in c. 2. inf. eo. & vide Bal. in l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. & Pe. de Anch. in consi. 25. inci. in q. supradic. col. 1. & ꝙ statutũ ex iusta causa auferat ius tertio, adde Alex. in consi. 42. col. 5. ver. 10. & vlti. in 1. vol.

sunt proditæ de iure ciuili, vt ff. de orig. iuris. l. 2. si ex eo perimatur ius omnino, vel ex toto deneget agendi potestatẽ, non valet, nisi adijciatur, non obstante lege aliqua. ff. de le. 3. si quis in prin. C. de testa. auct. hoc inter liberos. Nam & vltimæ voluntates vim legum obtinent. in Auct. de nup. § disponat itaq; col la 4. Sed & tunc, vt quidam dicunt, licet sustineatur, q̃ auferat actionem, tamen quin reddat iustitiam, auferre non potest, cũ esset contra ius naturale. si vero non auferatur, ius, sed differatur, tenet. C. de preci. imp. offe. quoties. Idem vbicunque statutum, vel rescriptum concedit, quod lex dicit posse concedi. ff. de sena. nuptæ. De iure autem naturali dixi dominia ad aliquẽ pertinere. i. de iure gentium, q̃d dr naturale, quia naturali rõne inductum est. Instit. de rerum diui. §. singulorum. ff. de acre. do. adeo. §. cum quid. quod etiam dicitur naturale ius, quia apud omnes generaliter est. C. si contra ius. l. fi. Insti. de iure uatura. § ius autem gentium. † Potest autem dici, q̃ ius mere ciuile modo supradicto tollitur, si ille, qui habet iurisdictionẽ, super eo iure de hoc facit legem municipalẽ, sicut dicitur de cõsuetudine, quod illud tollit, vt no. infra de consue. c. 1. & c. cũ consue. ius autem naturale, idest gentium, non potest tollere in totum ius ciuile, sed potest distinguere, detrahere, addere,
2 & adiuuare. nam dicit Euangelium, [a] In ore duorum, &c. infra de testibus. c. in omni. & tamen canones, & leges quandoque plura requirunt, 2. quæst. 4. ca. 1. & 2. C. de testibus, testiũ. C. de testa. l. fin. ad hoc expresse dicunt leges. ff. de iust. & iu. l. ius ciuile, & l. ius autem, § fi. [Legitimo] & in aliis forma seruata, 10. quæst. 2. hoc ius, 12. quæst. 2. sine ex. C. de sacrosan. eccle. iubemus, sed tunc, si læsa esset ecclesia, competeret in integrũ restitu. infra de in integ. rest. requisiuit.

ADDITIO.

2 [a] Nam dicit Euangelium. Et sic sentit hic Inno, q̃ Papa potest dispensare, & limitare ius diuinum. Ad quod adde eundem in c. super eo, in fi. ĵ. de biga. & in c. post translationem, in fi. & quæ ibi notaui. infra de renun.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus cum canonicis an minuere possit præbendas, & dignitates.*
2 *Ecclesia cathedralis seu collegiata, nunquid statutum facere possit sine episcopi consensu.*
3 *Rectores ab vniuersitatibus assumpti an iurisdictionem habeant, vel vniuersitas ipsa.*
4 *Semel contra priuilegium faciens, an illud perdat.*

CAP. VIII.

CVm accessissent. [Canonici.] Isti canonici volẽtes; obtinere primiceriatũ pro Archidiacono isto, olim proposuerunt coram Papa de vacatione primiceriatus. modo autem, quia reuocatũ erat negocium ad audientiã Papæ, per appellationẽ, vel alio modo proponebat Arch. pro se, & procurator capituli pro capitulo. proponebat autem dictus Arch. collationem primiceriatus sibi factam auctoritate Apostolica cõfirmari, & ꝑcurator capituli contradicebat. [Tãto] q̃ nulla iusta causa præpediti essent. ĵ. de concess. præb. q̃a diuersitatẽ, 28. di. de Sirac usianæ, 2. q. 6 § anteriorũ, & §. ad hæc.
1 † [Sedis] sed nunquid eps̃ cum canonicis posset minuere prẽbẽdas, vel dignitates? ar. q̃ non, de cõsec. dist. j. vasa, 25. q. 1. quę ad perpetuam, & q. 2. quicunque. ĵ. eo, ex parte, & ĵ. de offi. archipresby. c. fi. ff. de decuri. generaliter. §. pe. dic, q̃ eps̃ cũ capitulo ex causa post minuere. ĵ. de instit. c. 1. & 2. & ĵ. c. proxi. & 21. dist. in. nouo. possunt. n. dignitates diuidere, diminuere, & mutare. 16. q. 1. præcipimus. ff. cõmu. præ. si quis duas, & ff. de neg. gest. cũ aliter, & ĵ. de præb. vacãte, 63. dist. §. verum, 63. di. quorũ vices. Item solus eps̃ cum canonicis ecclesiæ potest certum numerũ canonicorũ statuere. ĵ. de vi. & hone. cle. q̃n. & etiã dignitates, quas ipsi canonici statuere, tollere possunt soli canonici. Quod intelligo verũ, vbi collegiũ pertinet ad canonicos, & vbi dotatæ sunt ab eis dignitates, q̃a si ab alijs sint dotatæ ẽt a laicis, sine eorũ. i. laicorũ consensu tollere non licet,
2 16. q. 7. monasteriũ, & c. rationes. † Alij tñ dicunt, & fortè melius, q̃ nullum statutũ potest facere ecclesia siue cathedralis, siue alia, sine consensu epi. ĵ. de consue. cũ consuetudinis. ĵ. de his, quæ fi. a pla. sine plen. cap. c. nouit, & c. seq. nisi fortè essent aliqua minima, arg. ad hoc, quia eps̃ est caput cathedralis ecclesiæ, & ẽt aliarum. ĵ. de testa. requisisti, & sine capite nihil faciẽdũ est. De alijs tñ vniuersitatibus satis posset dici, q̃ super rebus suis possent facere statuta, arg. ff. q̃d cuiusque vni. l. 1. §. 2. Ire arg. ad hoc, q̃ si præpositо suo dant iurisdictionem super se. C. de iur. om. iudi. l. fi. ergo per eãdem rationẽ possunt facere statuta, sed arg. ĵ. C. de monopo. l. 1. Sed illud potest intelligi de iniqs statutis. ff. q̃d cuiusq; vni. l. 1. §. 2. sed pœnã non possunt adiicere suo statuto, cũ nullã jurisdictionẽ habeant ipsæ vniuersitates & pœnas imponere pertineat ad iurisdictionẽ. si autẽ haberet aliquam iurisdictionẽ, posset pœnã adijcere, arg. ff. si quis ius dicen. non obtemp. l. j. vniuersitates autẽ, quæ habent iurisdictionẽ, possunt facere statuta super oĩbus, quæ ad iurisdictionẽ suam pertinent, sicut & consuetu. inducere pos-
3 sunt. ff. de legi. de quibus. † Et est notandũ, q̃ rectores assumpti ab vniuersitatibus habent iurisdictionẽ, & non ipsæ vniuersitates: aliqui tamen dicunt, q̃ ipsæ vniuersitates, deficientibus rectoribus, possunt exercere iurisdictionẽ, sicut rectores, quod
4 nõ credo. c. dilecta, de excess. præla. † [Cõtrauenerint.] Hic collige, q̃ si quis facit semel contra priuilegiũ, perdit illud. ĵ. c. ꝑxi. ĵ. de præben. pro illorũ, 11. q. 3. priuilegiũ. C. de iure do. l. si creditor. arg. cõtra. C. de epis. & cle. l. generaliter. & delictũ per sonæ. 16. q. 6. si episcopum. ĵ. de arbi. cum tempore, infra de priuil. accedentibus. nam, vt ibi dicitur, priuilegium non amittitur, nisi præscriptum fuerit contra illud per 40. annos. So. notauit hic Vinc. quod priuilegium aut datur ad faciendum, & tunc si is, qui impetrauit, non vtitur spatio 10. annorũ, perdit illud. ff. de nundi. l. j. aut consistit in non faciendo, & tunc si Papa reseruauit sibi aliquid iuris in eo iure, quod renunciat, vel eo loco, non potest tali priuilegio expresse renunciari, infra de arb. cum tpe, sed tacitè potest spatio 40. annorum, de priuileg. accedentibus, vel in tali casu potest opponi priuilegiũ contra renunciationem; vel sententiam. s. vt non fiat præiudiciũ Romanæ ecclesiæ, etiam post sentẽtiam, infra de priuile. cũ olim. Si autẽ nihil sibi reseruauerit in eo, potest illi spatio 30. annorum renunciari, 7. quæst. j. quam periculosum. ĵ. de priui. si de terra. Sed Io. no. hic, q̃ si ille, qui impetrauit priuilegium volũtarie & directè nullo exigente, qui ius eligendi diceret se habere, faciat contra illud, etiam vnico actu perdit illud, vt hic, & c. proxi. & infra de prẽben. pro illorum. C. de pac. inter emp. & ven. commissoriæ. si vero non seruat priuilegium, vel non tuetur se eo, perdit priuilegium legitimo tẽpore, infra de priuileg. accedentibus. in illa autem decre. accedentibus. & si de terra, intelligitur soluisse fortè non voluntariè, sed quia fortè execrabatur lites. ff. de ali. iudi. mu. cau. fa. l. 3. vel quia priuilegium non habebat paratum ad manus. arg. 2. q. 7. plerique. Itẽ conuentus non fecit contra, sed vnus tantum. Item cũ ex præsumptione nitamur tantum, nõ ita de facili præsumitur renũciare decimis, vbi nullã recipit ꝓpensationem, sicut priuilegiũ dignitatis excluſæ, vbi recipit cõpensationem, quia & si redditus minuantur canonicorum, dignitas tamẽ augeat. magis. n. delinquit, si directè venit contra priuilegium, quã si non vtitur eo, arg. 84. dist. quisquis. infra de sen. excom. contingit. C. de excusa. tu. voluntariè. C. de his, qui spon. mu. su. l. j. lib. 11. quoniã leuiter perdit priuilegium. ff. de diuor. l. fi. Alij dicunt, q̃ si priuilegium est odiosum, perditur per vnum actum. si fauorabile non perditur, nisi legitimo tempore præfcribatur ꝑ priuilegium. Vel melius, si priuilegium datum est fauore personæ, si semel facit ꝑ priuilegium, perditur: si datum est in fauorem ecclesiæ, vel religionis, non perditur, nisi contra illud fuerit præscriptũ legitimè, plus placet quod no. ĵ. de priuile. accedentib

SVMMARIVM.

1 *Nunquid valeat protestatio proprio facto contraria.*
2 *Canonia quid sit, & quid præbenda.*
3 *Laicus canonicus esse non potest, licet præbendarius esse valeat.*
4 *Recepti in canonicos & fratres, an electionibus & alijs capituli tractatibus interesse debeant.*
5 *Pactum de iure factum an simoniacum sit.*
6 *Electio ad vacaturas præbendas, an valeat.*
7 *Præbendæ quo casu communicari non debeant.*
8 *Diligentia alicuius in re aliqua, an sibi obesse possit.*
9 *Nunquid contra ius innouata valeant.*
10 *Voluntaria alienatio rei litigio. licet prohibeatur, an prohibeatur, etiã necessaria.*

CAP. IX.

CVm M. [Socijs.] Quorũ procurator erat. [Venientes.] ff. de leg. & cõ. de quibus. ĵ. c. proxi. hæc allegatio est partis, quia non venerat ꝑ constitutionem. præbendarum, licet canonicos elegerint vltra numerum prẽbendarum. vel dic, quòd constitutio erat, quod tantum. 14. essent canonici. [Duos.] Et male. vnde nõ tenuit electio, infra de præben. maioribus, & c. tuæ. quãuis ibi loquatur, de electione præbendarum, & non iure canonicatus, in quibus est magna diuersitas, vt no. infra de præben. dilecto. vnde illis capitulis non obstantibus, videtur tenere electio. si enim non teneret hæc electio, quare infra mandaretur de eorũ prouisione. [Ad eam.] j. ea vacante duos elegerunt non. n. elegerunt ad præbendam, sed simpliciter in canonicos alioquin cassanda esset electio ĵ. de præb. tuæ. nec ẽt præbenda inter eos diuidi debebat, alioquin cassaretur electio. ĵ. de ꝓb. dilecto. Vel dic, q̃ ꝓbẽda inter eos diuidi debebat, sed nõ erãt electi ad ꝓbendam diuidendam, sed simpliciter electi in canonicos, & postea seꝑatim simpliciter ordinauerunt de præbenda diuidenda,

denda, quod fuit illicitum. ĵ. de præben. c. vacante, & sic tenebat, quod factũ est de electione, & non quod factũ fuit de diuisione. non. n. se contingunt prædicti actus. i. actus electionis, & actus constitutionis illius. i. q̃ simul fructus prębendæ inter se dividerent. ĵ. de re. permu. ad quæstiones. plus placet, quod no. ĵ. de præben. dilectus filius. T. & c. tuæ. [Alium] de quinto non fit hic mentio, quia forte capitulum non confitebatur de electione eius. vel melius, ideo inserius supprimit de quinto, quia vna prębenda vacabat, quæ vni ex quinq; poterat assigna-
1 ri. † [Præiudicio.] Hæc protestatio non prodest, quin infringatur numerus canonicorum, sed numerus prębendarũ nõ fuit infractus, vt hic apparet: quia & si sine protestatione elegissẽt, non fuissent infractus, vt hoc patet infra de prębẽ. relatum, & dilectus, & vt no. de appel. solicitudinem, ar. contra q̃d metus cau. perlatum, 31. q. 2. Lotharius. ff. qui. mo. pig. sol. si debitori. §. 1. ĵ. de in integ. restit. c. 2. Sol. vbi quis per contrarium factum contradicit suæ protestationi, nec se simul protestatio, & factũ compatiuntur, non valet protestatio, nisi iusta causa interueniret, vt in c. perlatum, & 22. q. 2. nec artificio so. & aliquãdo plus valet protestatio, quã appeliatio. C. de filiofam. l. 2. libr. 10. valet ergo protestatio, vbi dupliciter aliquid intelligi potest, vt in responsione rei facta narrationi actoris, quæ potest fieri animo contestandi litem, vel animo tantum instruendi iudicem, arg. ff. de pac. iuris gentium. §. quod ferè. vel vbi crederet suo iuri renũciare, vt si protestetur, q̃ velit dicere in personas testiũ. ĵ. de testi. præsentium. ff. de relig. & sump. fun. at si quis. §. inter
2 dum, & §. plerique. † [Canonicos] aliud est canonia, aliud est præbẽda. Canonia est quoddam ius, quod prouenit ex electione & receptione & institutione in fratrem, vt hic, & ĵ. de præben. dilecto. Præbenda est, quæ procedit ex institutione, & officio: quia ex quo habet quis officiũ, debet habere & beneficiũ, & si perdit vnum, debet perdere alterum. ĵ. de priuil. inter cętera, 81. dist. si quis sacerdotum, & c. eos. ad hoc facit, ĵ. de reiecam te. vbi dicit, recipiant in canonicum & in fratrem, & præbendam conferant. Et fortè posset dici, q̃ vbi certus est numerus canonicorum, & præbẽdæ distinctæ, si quis simpliciter eligatur in canonicum vltra numerum, tenet electio, & nõ dẽt habere partem in præbendis distinctis: sed si aliquid eis in bonis ecclesiæ præter præbẽdas, de eo debet sibi prouideri, vt hic, & ĵ. de prębẽ. inter cętera, & c. dilec. fi. T. vel vt primo se facultas obtulerit, vt ibidem. Si vero eligatur ad præbendam, quæ non vacet, vel plures eligantur ad præbendam, non tenet, quia vel est contra concilium Duronen. vel Lateranen. ĵ. de præben. maiorib. & c. tuæ. vel ibi loquit de rigore, hic de misericordia.
3 † Et notat hic Vinc. q̃ laicus nõ põt esse canonicus, licet posset esse prębendarius, arg. ĵ. de insti. in ecclęsia. quidã tamen dicũt contra. credo tamen, quod licet habeat laicus aliquam prębẽdam vel redditum, sicut pauper, vel peregrinus, vel alia de causa, vt 16. q. 1. possessiones. non tamen habebit iura spiritualia, scilicet, quod interfit electionibus, vel alijs contractibus, qui fiunt de spiritualibus, argum. 16. quæst. 7. in noua. infra de elec-
4 tio. causam, nisi esset conuersus. † Sed quæritur, an huiusmodi recepti in canonicos, & in fratres debeant interesse electionibus, & alijs tractatibus capituli? Respondeo, si eis est assignatum stallum in choro, ea facient in ordine suo, quæ ad chorũ pertinent, puta lectiones legent, cantabunt, & similia. & si est eis assignatus locus in capitulo, ea facient in ordine suo, quæ ad capitulum pertinent, puta electionibus intererunt, alienationibus, & alijs huiusmodi. nam cũ per hoc appareat eos esse de conuentu. vel de congregatione, electioni interesse debent, argum. huius, quod dicitur de clauibus datis, & instrumento reddito. ff. de pact. l. 2. ff. de cõtrahen. empti. o. l. clauibus, & no. infra de consanguinita. c. 2. & arg. infra de electio. c. 2. 16. quæst. vlti. c. vlti. 18. quæst. 2. Abbate, & c. cum sit, infra de priuile. dilecto, nisi contraria esset consuetudo. Si autem nulla esset consuetudo de installando, sed ratum simpliciter eligitur: tũc credo, quod ex electione & cõfirmatione sit canonicus, & ob hoc ipse omnia iura canonici habebit, & quotidianas distributiones, infra de prębẽn. dilectus. † [Perciperent.] Nec fuit pactum
5 istud simoniacum, quia de iure est, ex quo non habet prębendam, nec de communibus prouentibus, vel aliquibus temporalibus, debet habere partem, quia secundum easdem partes intelliguntur diuisa omnia tẽporalia cõmunia, secundũ quas diuisæ sunt prębendæ. sed hoc non placet, & expresse cõtradicit, infra de prębẽn. dilectus. Dic ergo, quod bene fuit simonia cum, si intellexerunt hoc verbum, vt de canonia, de prębẽdis diuisis, & alijs communibus prouentibus nihil perciperet: si vero intelligebant tantum, quod de prębendis diuisis nihil perciperet, tũc erat ibi pactum id, ad quod etiam sine pacto tenebatur, & iccirco licitum est, non simoniacum, infra de prębẽn. significatum. Vel dic melius, quod hic nullo modo potuit esse simonia, q̃a nulla interuenit inter electores & electos pactio, vel conuentio, j. quæst. 2. quam pio. sed tantum electores statutum hoc fecerunt, scilicet, quod nihil perciperet. in faciendo autem statutum siue bonum, siue malũ, non cõmiserunt simoniam, licet alias peccauerint: sed si postea, quando sibi nunciauerunt electionem, nunciarent vna mitter & statutum. vel ꝓstitutionem, & ipse tunc seruare promitteret, tunc esset simonia. 8. quæst. 3. Artaldus, & prælleg. c. quam pio. sed si nõ peteretur ab eo, quod promitteret seruare statutum, nec promitteret, licet statutum seruaret, propter hoc nõ esset simonia. licet enim cuiq; ius suum proponere. [Derogationem] quantũ ad numerum canonicorum, cui derogatum est, cum plures eligerunt, non quantum ad distinctionem prębendarum, cui nullo
6 modo derogatur, vt no. ĵ. de prębẽ. dilecto. † [Vacaturas.] Vacaturas autem eis dare intendebant, non tamen eos eligebant sic. Eligimus vos ad vacaturas prębendas, quia aunc electio nõ teneret, & non mandaret dñs Papa ei prouideri de superexcrescẽtibus redditibus, sed electionem cassari. ĵ. de prębẽdis, tuæ. vbi autem simpliciter & purè eliguntur in canonicos, sed promittuntur futuræ prębendæ, quod licitum est, tenet. scilicet receptio in canonicum, sed promissio vacaturæ non valet, imo non primam, sed quam cito obtulerit se facultas, habebit prębẽdam. ĵ. de prębẽn. dilectus, & c. relatum, vt ibi de hoc no. vel hic loquit de misericordia, aliter autẽ de rigore obtinet. plus
7 placet quod no. ĵ. de prębẽn. dilectus filius T. † [Integritate.] sed quare non communicant cum aliis cum ipsi venerint cõtra constitutionem suam, vnde non debent gaudere constitutione, supra eodem. cum accessissent. & non dẽt canonicus carere prębenda, infra de prębẽn. relatum? Respondeo, quidam dicũt cõicationem istam iustam esse, sed hic non fuit facta, impediente petitione eorum. petierant enim tãtum superexcrescentes redditus, sicut ex litera apparet, vel dicas, quod non debebant communicari prębendæ, licet super numerum prębendarum canonicos elegissent, cum statutum esset tantum super numero prębendarum, contra quem nõ venerãt. Sed quæres, si non venerant contra numerum prębẽdarum, quare superexcrescentes redditus fuerunt eis assignati, & non cõmuniter assignati, sicut statuerunt? Respondeo, quia conditio statuti ex
8 titerat. f. nisi prouentus adeo excrescerent. &c. † [Superexcrescentes.] C. de alluuio. l. vlti. contra. vbi dicitur, quod paludes meliorate cura custorum, non debent seꝑatim censeri, & isto. canonicorum diligentia nõ deberet eis obesse, vt quod cura eorum auctum est, aliis assignaretur. sed hoc est propter fauorẽ cultus diuini in seruitoribus ampliandis: si autem redditus superexcrescentes non sufficerent ad tot prębendas, quot sunt canonici, tamen eis communiter assignabuntur illi redditus, quia si concedit eis, quod plus est, scilicet quando sufficiunt ad omnes prębendas, multo fortius concedere intelligitur, quod minus est, 16. quæst. 2. c. 1. & si de istis redditibus fiant prębẽdæ, ratum est priuilegium, quod habebant de certo numero canonicorum, & prębendarum. sed si non fiant prębendæ, non ꝛũpitur priuilegium prębendarum. Nos credimus contra, quia ex quo tot fructus crescunt, vnde potest fieri vna prębenda, statim rumpitur priuilegium, & hoc satis probatur per hoc capitulum, vbi dicitur, quod in priuilegio subintelligitur, nisi tantum possessiones, &c. & si contra hos impetrentur literæ, non facta mentione de certo numero, valent, nec aliqua exceptio-
9 ne elidi poterunt. † [Reuocatis.] Cognitione præmissa, quę sint contra ius innouata, vel non, quia lite pendente nõ debet pars aliqua priuari commodo possessionis, 11. quæst. 1. quia. 16. quæst. 4. volumus, infra de iure patro. consultationibus. C. de proba. l. 2. quamuis argumenta sunt contraria. ff. de peti. hæred. diuus, & §. pen. ff. qui latisd. cog. si fideiussor, 2. q. 7. quoties nec sunt alia reuocanda sine causæ cognitione diligenti. Sed vr ĵ. ff. de ędil. edic. quod si nolit. §. si manci. & l. ędiles, §. sciẽdum. vbi dicitur, quod ea, quæ contingunt post litem contestatam, &c. Et si dicas hoc habere locum, quãdo idem est Iudex, qui reuocat, & quo cognoscente aliqua sunt innouata, non bene dicit, quare eodem modo procedere debet successor, & primus Iudex. ff. de iudi. mortuo. C. de iudi. properãdum. sed dic illam l. ędiles, non dicere quod summatim cognoscendũ de his sit, quæ post litem contestatam accidunt, sed quod ea pertinent ad cognitionem iudicis, quæ post litis contesta. accidunt, & non pertinent, si ante litem contestatam accidissent, niũ expresse peterentur. hic mandat Papa reuocari ea, quę innouata essent ab alterutra partium circa prębendas, supple, quæ vacauissent post receptionẽ; horum puta reuocanda erat collatio prębendarũ talium, si per capitulũ essent collatę alijs siue antiquis, siue ẽt nouis canonicis sine causa: vel si aliquis de istis canonicis, qui agebant, eas specialiter cepissent, & idẽ mandat ẽt de possessionibus superexcrescentibus. Sed si possessiones essent alienatę in penitus extraneos, in quos ꝓ vẽditionem, vel alio iusto titulo transissent dñium, ab eis reuocari

Universidad de Deusto Biblioteca

a non pōt, quia motio litis personalis a non facit rē esse litigiosam, cum per actionē personalē non ɔtendat de dñio. C. de liti. in auct. litigiosa. & ad pbēdas de nouo vacantes nō cōpetit, nisi ɔdictio ex hac decreta. j. de præb. relatū. & similiter ad redditus, vel possessiones superexcrescentes nō ɔpetit, nisi ɔditio ex hac decretali, vel officiū iudicis, q̄ personales actiones sunt tātum. Aliqui tñ dicunt, ꝙ ēt sine cā capitulum daret præbendā de nouo vacantē alicui canonico quem de nouo reciperet, ꝙ hæc collatio nō reuocaret, ar. j. de præb. dilectus filius G. & de ɔcess. præb. ex parte Asten. nec est ɔ, j. de præb. inter cętera. qa ibi est speciale, ex quo auctoritate Papæ fiebat permutatio præbendarū, & per ɔñs videbatur inhibuisse illis, ad quos pertinebat collatio earū, ꝙ eas non conferrent, vt hic not. sicut & dicimus, ꝙ ex quo receptus est aliquis in canonicum auctoritate Apostolica, non tenet collatio præbendæ illius, q̄ sibi fm receptionis suæ ordinem debet, licet nullum ius habeat in præbenda, sed tñ personalem actionem. s. cōdictionē, quam habet ex canone illo. j. de præb. relatum. Sed oppones, ex quo præbēdæ istę non sunt litigiosæ, quare nō tenet collatio de his facta canonicis antiquis, sicut & nouis, vel ēt sicut quibuslibet extraneis? Respondeo, quia antiquus canonicus non esset membrū capituli, cum alias capłm tenebat istis, q agebant conferre nonas pbendas, vel redditus superexcrescentes, nisi iusta cā in ɔrium suaderet. ergo malè faciebat, si ea recipiebat, ergo iustè ab eo reuocantur, si acceperit, j. de ver. sig. ius dictū Item modica vis videtur siue post moram litem coram epo, siue ante mutata sint aliqua circa prædicta, nisi quia post moram litem vr̄ maior mutantiū malitia, gl. aūt hic positæ, s. cognitione pmissa, & quia ex quo modicum faciunt ad intellectū decreta. licet bona, & vera ɔtineant in eis, & generaliter dicimus, ꝙ quādocūq; quis dicit aliquam rem sibi deberi siue corporalē, siue incorporalem, vt ius præbendę, vel præbēdā, semp ille. a quo petitur, illā alienare pōt sine periculo litigiosi. & idē est si petatur confirmatio electionis. secus est aūt, si quis dicit rem suam esse, & de dominio vel quasi dominio eius agit, vt si quis agat confessoria ad aliquam rem, vel præbendam, quam ad alius tenet, in qua dicit se ius habere, & suam esse, & ideo sibi deberi. nam hic bene dicimus, quod si ille, a quo petitur, eam alienet, quod incidit in vitiū litigio. nec est contra. si dr̄, quia iura non
10 sunt in bonis nostris. quia sunt in quasi bonis. † Item not. ꝙ licet prohibeatur voluntaria alienatio rei litigio. non tamē pro-
b hibetur necessaria. b ff. de rei vend. is à quo, & l. seque. de hoc ēt no. j. de arb. ex parte [Epo Ferar. qa ex quo de pbendis his, vel possessionib. agebat corā Papa, vel eius delegato, eius, negociū ad se reuocasse vr̄. & ideo alij inferiores non debent se de eis intromittere. infra de off. leg. licet, 3. q. 6. quamuis. sed certe si essent partes iudices, sed vnus super aliquam rem cognosceret, nihilominus teneret, quod ab alio fieret super eadem re, licet pro magna parte ad eundē iudicem mittendi sint, si pars peteret, & diceret quod causa super eiusdem possessionib. vertitur coram tali iudice, vnde peto, quod remittatis nos ad eūdē iudi-
c cem, c quia posset mihi multum præiudicare diuersus processus eorundem. Item laboriosum nimis esset mihi, si corā duobus de eadem re litigarem. & si ob hanc causam appellaret, iusta esset appellatio. ff. de quib. reb. ad eun. iu. l. 3. arg. ff. de cau. liber. si pariter. sed si pars non peteret, credo quod legitimus esset processus coram vtroque iudice habitus, arg. ff. de peti. hęr. l. penul. ff. de rei vend. is, a quo. Nec videtur nobis verum, quod Papa, vel superior incipiendo cognoscere propter hoc videat ad se reuocasse causam, quæ inter alios vertebat. sed inter eosdem tantum, & sic loquuntur præalleg. c. licet quāuis. & sic loquuntur, scilicet de partibus tantum. Item decreta. loquuntur, quando aliquod negocium ex certa scientia ad se reuocat, & non quando ordine iudiciario procedit. sed secundum hoc superflua est gl. quæ incipit, cognitione præmissa, quę de iure cōstat, quod reuocandum erat quicquid a partib. fit nouum, ex quo coram aliquo iudice lis mota est.

ADDITIONES.

a ¶Personalis. Intellige hoc procedere ante litem cōtestatam, secus post, ut per Angelū Auth. de liti. prin. & aduerte pro intelligentia huius decre. quia Henri. Bohic. in uet. h. tenet, quod iste tex. loquitur, non de uitio litigiosi, sed de litis penden. uitio. all. Host. ita tenere in c. significante, in ver. non audiebant, infra de ap. & quod ita intelligunt hunc tex. Io An Gui. de monte La. in cle. 2. in gl. j. ut lit. pen. & sic alienatio facta lit. pen. aut appellatione tenet ipso iure, retractatur tamen officio iudicis beneficio titulorum. infra ut lit. penden. & C. nil noua. app. pen.

b ¶Necessaria. Adde Bar. in l. damni. §. si dominus. ff. de dam. infe. et Ale. de Imol. in l. quemquam. §. Iul. in addi. ff. de aqua plu. arcen. et etiam adde, quod non impedit confiscationem bonorum. l. si constante. §. si. et ibi Ale. ff. sol. mat.

c ¶Ad eundem iudicem. Pro intellectu tituli, de quibus rebus ad eundem iudicem. ea, vide aliquid per Fran. Are. in consi. 29. col. 17. ver. non obstat.

SVMMARIVM.

1 *Laici nunquid possint de rebus ecclesiæ tpalib. uel spūalib. disponere.*

CAP. X.

1 Ecclesia. S. Mariæ. Et infra [Statutum.] † Nā laici de reb. ecclesiæ tēporalib. siue spiritualib. disponere non possunt. j. de re. eccle. non alie. c. cum laicis. Ius eligendi in collegiata ecclesia in eos non cadit, etiam si sint patroni. j. de elec. sacrosancta, & c. Cumana.
a nec de re spirituali in eis compromitti a potest, infra de arbitr. contingit. nec iudicare, infra de iudi. decernimus. hęc decreta. sūpta est de canone, 96. dist. bene qdē. [Sibi.] Idest monasterio.

ADDITIO.

a ¶Compromitti. Intellige. s. ut arbiter, sed tanquam arbitrator, sic, ita Inno. in c. Quintauallis, infra de arb. Pet. de Anch. in consi. 28. incip. illam quæstionem & in consi. 34. inci. in hac causa, col. 2. circa medium.

SVMMARIVM.

1 *Atind est simpliciter aliquem excludere, & aliud in perpetuum excludere.*
2 *An perpetuo remouere, & simpliciter remouere, idem sit.*

CAP. IX.

Ex literis vestrę. [Fide præstita.] Quod statuta nostra seruaretur. [Perpetuū.]
1 Dicit hic Inn. † aliud est aliquē simpliciter excludere, & aliud in perpetuum. si. 33. q. 4. non oportet, & j. q. 4. sunt nonnulli, j. de dona. pastoralis. ff. pro socio, cū societatem. arg. ɔ. ff. de pęn. seruus. ex quo enim tempus diffinitur, non est de quolibet tēpore, vel perpetuo intelligendum. j. q. j, cos. ff. de euic. si rem. §.
2 fi. † Item inuenio ꝙ idem est perpetuo, & simpliciter remouere. j. q. j. reperiuntur, in fi. 69. dist. si quis ex ipsis, 11. q. 3. si sacerdos, 27. q. j. de viduis. vnde de clerico, qui si à Papa deponitur, perpetuo intelligitur esse remotus. satis potest dici, ꝙ vbi sententia super aliquo delicto ferretur perpetuo amoueri intelligeretur, quamuis in sententia nō diceretur, perpetuo, sed vbi propter contumaciam tantum amoueretur, quæ, vt dicit hic, penam perpetuam non meretur, sed quousque pęniteat, vel
a satisfaciat, tunc iuramentum a & priuatio eius temporalis intelligitur. in est quousque satisfaciat, quia iuramentum est secundum ius interpretandum. j. de iureiu. ad nostram. [Canonici.] j. de uerb. sign. cum olim.

ADDITIO.

a ¶Tunc iuramentum. Intellige hoc iuxta id quod no. idem Inn. in c. cum bonę. infra de ęta. et quali. et Ioan. And. in cle. j. de decimis, et ita Henri. Bohic.

SVMMARIVM.

1 *In noua constitutione euidens esse debet utilitas ut recedatur ab antiqua.*

CAP. XII.

Ex parte. [Diminuti, &c. & sic non fuit iusta causa huius statuti, & ideo non tenuit. ff. de mā. prin. in nob s. [Constitutione.] Not. j. de maio. & obe. statuimus. [Confirmatione.] In generali forma obtenta. s. ꝙ non faceret mentionem de priori statuto, & redditibus non diminutis, & de assensu episcopi neglecti. j. de consue. cum consuetudinis.

CAP. XIII.

Quoniam constitutio. [Omnes.] & s. eo. c. 1. [Obscurum.] dist. 4. erit. [Præferendus.] De hoc materia no. s. eo. cum omnes. [Maioribus.] Idest prius ordinatis, 17. dist. §. vlti. [A minoribus.] Idest posterius ordinatis. [Cum leges.] s. eo. c. 2. C. de leg. leges, &c.

SVMMARIVM.

1 *Vnicuique generaliter & liberè secundum antiqua iura licet, & ante sententiam, & post appellare.*
2 *In his casibus, in quibus de iure licet appellare, etiā non obstante, quod remota sit appellatio, poterit appellare habens priuilegium.*
3 *Priuilegium secundo impetratum, quando & quo casu tollat primum.*
4 *Rescriptum, vel priuilegium, quod contra vel præter ius aliquid continet, derogat generali rescripto continenti ius commune.*
5 *Rescriptum secundum speciale derogat primo generali.*

De rescriptis *Rubr.* 3

CAP. I.

1 Sicut Romana. Et infra [Indultum.] † Ista indulgentia videtur superflua, cum generaliter & libere, secundum antiqua iura liceat cuique appellare & ante sententiam, & post. 2. quæstio. 6. non ita infra de appellatio. super eod. & in maioribus, & in minoribus causis infra de appel. cap. de appellationibus, & etiam frustratoriè infra de appel. cum
2 sit Romana. † Sed quod de iure cōmuni competit, non debet priuilegio impetrari. C. de thesau. l. 1. ff. ad munici. l. 1. Quidā, vt ista

indulgētia ad aliquid valeat, intelligunt per eam cōcessum appellari, ēt vbi ius inhibet appellare, vt 2. q. 6. §. diffinitiua. nisi forte pp delictū inhibeatur appellatio, vt si in notorio crimine iacens vellet appellare, j. de hære. sicut ait. nā sicut hic specialiter non indulgeretur, ita nec in generali indultum intelligitur. ff. de pig. oblatione. C. quæ res pig. obl. l. j. j. de iureiu. veniēs. Alij dicunt id solum per hanc indulgentiam concessum, quod de iure cōi licet. C. de inoffi. test. si qñ. nam plus solet timeri, qd̄ specialiter iniungitur, quam qd̄ generaliter impetratur, 23. dist. quamuis. Vel locum habet hæc indulgentia in persona, quę ꝓpter suum delictum prohibita fuerat appellare, & forte postea restituta hoc priuilegium impetrauit: vel in ea persona, quæ à suis iudicib. grauari timebat. Hug. ēt non intelligit hanc indulgentiam extendi ad eos, nisi á iure vel à iudice, vel à superiore appellatio prohibetur, siue specialiter, vt si dicat, non obstante appellatione in tali causa procedas. siue generaliter, vt si dicat, nō obstante appellatione in omni causa procedas, sed tm̄ quod tūc sibi liceat appellare, quando aliis licebat de iure olim, & hodie
2 tantum grauaretur, vel à sñīa. † Et in his casibus. s. vbi de iure licet appellare, etiam non obstante, ꝙ remota est appellatio, poterit appellare, & ita cessant omnia ɔria omnino, j. c. j. & 2. nā non debuit fieri mentio in secundo de priori, cum quod continetur in primo, non extendatur, ad id, quod continetur in secundo: nam cum istud priuilegium sit odiosum, non debet extendi ad prohibitionē Principis, qui de eo cogitasse non vr̄. nō. n. pręsumendum est, ꝙ alicui daret priuilegium de suo mandato cōtemnendo. Sed tamen quidam ēt fm hanc opi. dicunt illum indulgentiam extendi ad casus ēt in iure prohibitos, qui eos, sicut & alia iura in suo pectore habet, licet aliæ solutiones nominatę
3 sint in gl. hic ergo. † Vel dic & melius, ꝙ sicut secūdo impetrās non tenebat facere mentionem de iure cōi, quod liberā concedit appellationem: sic nec de priuilegio, quod solum ius cōe cōtinet, quale hic erat. s. ꝙ sibi liceret liberè appellare, & hac ratione dicimus, ꝙ si plebanus impetraret priuilegium super decimis suæ parochiæ, & postea alius, ad quem de iure non pertinent, super eisdem decimis priuilegiū impetret, siue in toto, siue in parte, fm priuilegium pręualet primo, & si ambo pariter gnāliasūt Et est hoc ea ratione, quia in primo nihil concedere intelligit, sed tm̄ cōfirmare. in secundo vero intendebat de nouo aliquid
a conferre, & ideo præiudicat primo, a etiam si de primo non faceret mentionē, cum intelligat ex certa scientia in pręiudicium plebani concessisse. nam sicut de iure cōi mentionem facere nō tenetur, sic nec de priuilegio, quod solum ius cōe continet, &
4 fm hoc expone literā. † [Quia speciale] Idest rescriptū, vel priuilegium, vel indulgentiam, quod contra, vel præter ius aliquid continet, derogat generali. i. mandato, vel rescripto, vel priuilegio, quod ius cōe cōtinet. vel dic, ꝙ à principio opposuisset contra literas, ꝙ non valeret, quia tacuerat de priuilegio suo, quo sibi cōcedebatur, ꝙ sibi liceret in qualibet causa appellare, & hoc expresso non habuisset literas cum clausula sub appellare. tunc literæ suum effectum amisissent, & non processissent iudices: sed ex quo à principio non opposuit, vr̄ renunciare beneficio suarū literarum, & excep. ɔ tenorem literarum aduersarij, & literis cō-
5 sentire, vnde vlterius ɔ eas aliquid dicere non potest. † [Et speciale mandatum] hic ergo derogat fm primo, licet in eo non fiat mētio de primo, contra. j. c. j. & 2. Respon. dñt quidam hoc locum habere in priuilegio, & indulgentia, sed cōtraria. s. ꝙ primum derogat secundo, habet locū in rescriptis. hoc reprobat. j. de offi. dele. ex parte. sed rñde, ꝙ Papa ex certa scientia sic respōdit. ibi. Sed his abiectis, quod hic dr̄, ius asserimus generale, tam in priuilegiis, quàm in rescriptis, vt speciale fm in casu suo deroget generali primo, licet mentio non habeatur de ipso generali, & expressum est, j. eo. pastoralis. nisi tale esset primū generale, quo expresso literas non habuisset. j. de offi. dele. ex parte. secus autē vbi speciale impetratū est post speciale, vel generale, vt in se. proxi. c. nec ob. j. de fil. presb. ex tua, quia ibi non derogat primum generale speciali secundo, vel econuerso, sed qd̄ generali auctoritate factum erat, non retractatur. Nec obstat. j. eo. de off. dele. ex parte, quia ibi primū fuit speciale. quia de prima vacante, quæ tātum vna futura erat, licet incertū sit de qua, vel melius suppressit veritatem talem s. de tenore præcedentiū literarum, quam si expressisset, non obtinuisset secūdas literas. sed hic licet dixisset de priori indulgentia, non minus literas secundas non obstante appel. habuisset, quia in iudiciis non est habenda acceptio personarum. 4. q. 4. c. 2. sed vbi iura sibi cōtraria reperiuntur, si vtrunq; est idem primo per fm derogatur, licet de primo non faciat mentionem. ff. de leg. l. non est nouum, qm̄ omnia iura in scriniis suis habet recondita, 30. q. 1. peruenit. C. de testa. omnium. C. de inoffi. testa. si quando de consti. c. j. lib. 6. Particulari autem iuri, aut alicuius castri per aliud non derogatur, nisi de eo mentio fiat. 25. q. 2. præscriptionem. j. eo. cum ordinem, &c. eam te. quod intelligo, si talę est particulare, quo expresso literas non habuisset. vel dic, vt in gl. ista indulgentia valet. [Derogat] Melior ratio, quia priuilegium intelligit tātum, quando causa communi iure tractatur, & non quando præter ius appellatio inhibetur. j. de offi. leg. studuisti. infra eo pastoralis. si. 23. dist. quanquam. C. de pig. l. 2. ff. qui po. in pign. hab. l. 2. & ff. de sen. & re iudi. diuus.

ADDITIO.

a ¶Primo. Quādo secundum priuilegium tollat primum, aliquid per Car. in cōsi. 52. & adde an priuilegium speciale alicui concessum tollatur per legem generalem, & dic ut no. per Ale. in consi. 10. col. 1. in fi. & col. 6. in fi. per Fran. de Aret. in consi. 104. & per do. Bar. Soci. in consi. 156. col. 10. ver. confirmatur.

SVMMARIVM.

1 *In rescriptis intelligenda est hæc clausula, si preces veritate nitantur, etiam si non apponatur.*
2 *Literæ impetratæ nulla facta mentione de prioribus, non valent.*
3 *Ad confirmationem sententię non sufficit suppressio priorum literarum, nec etiam pactum suum, sed probationum vel iuris veritas.*
4 *Literæ impetratæ post tempus appellationis effluxum, non valent.*

CAP. II.

1 Ex parte. [Amoueret.] i. ipse F. [Ipse.] i. F. [Cognitione] hoc ipso non valuerunt literæ. C. de preci. impera. offe. quoties. j. eo. cum adeo. tamē non credo hæc verba fuisse in literā, quia si ibi essent, statim Papa mandasset sine vlla inquisitione ad se mitti, vel detineri quasi suspectum de falsitate, sed literæ poterāt esset tales. Conquestus est nobis. F. ꝙ eps Conuentren. cum sua ecclesia spoliauit nullo iuris ordine seruato, vnde mādamus, ꝙ eum restituat
1 [Intelligendū.] 25. q. 2. vniuersā, contra. † vbi dr̄, ꝙ non valet rescriptum, nisi habeat hāc clausulam. sed hoc fm canones, illud fm leges. & no. ꝙ non aliter viderent conditiones intelligendę in contractibus & rescriptis, nisi apponantur, nisi fortè sint generales conditiones, 31. q. j. vlt. & fi.
2 Habita. Decre. ista multiplicem iniquitatem continere vr̄, & primo in eo, quod innuit, † ꝙ literæ ab F. impetratæ non valeant, si mentionem de priorib. non fecerint, cum illa non esset talis veritas suppressa, qua expressa nihilominus literas in cōi forma habuisset, cum siue ordinario iure, siue ex delegatione cognouisset, & ēt qualescunq; literæ essent, semper à diffinitiua sñia licitum est appellare, vt C. de appe. l. eos §. qm̄ etiam. Vnde & si iudices non debeāt procedere fm formā in literis ipsius appositā, debent tamen fm ordinem iuris procedere j. eo. super literis. sed respondeas, ideo nō valent, quia dolo suppressit priorē commissionē, vt in decre. super literis. Vel dicas, ꝙ si dixisset formā cōmissionis & processum habitū per eādem. s. ꝙ conuictus erat de periurio, & ꝙ præbendæ renunciasset, literas istas non obtinuisset. vt j. de hære. sicut, & de sent. &
3 re iud. inter monasterium. † Scdo continet iniquitatē in eo, qd dicit sñīam confirmari, cum ad confirmationē sñīæ non sufficit suppressio priorum literarū, nec ēt pactum suum, sed veritas ꝓbationū, vel iuris. j. eo. c. olim. Sed tu dicas verum esse. quod opponitur, & ideo expone literam, ɔfirmes sñīam, supple sicut rationabiliter fuerit confirmanda cognitione pmissa. j. de app. oblatæ, & habes simile. s. de cōsti. cōsti cū M. in fi. vel potes remouere priorē iniquitatē, quia in istis literis nō fiebat mētio de ap. & sicut nō valet sñia ɔ res prius iudicatas. s. 2 q. 6. diffinitiua. ita nec literæ impetratæ, nisi faciant mentionē de appellatione, si impetrentur ab appellante. j. eo. ex parte. secus autem, si ab ap-
4 pellato, vt no. j. de appe. oblatæ. † Vel dic, ꝙ ideo non valebant literæ, quia iam tps appellationis effluxerat, & idcirco etiam bene sequitur, ꝙ si non est habita mentio priorum literarum, supple maxime, confirmet sñīam. i. confirmandam denunciet: in Auct. de his, qui ingre. ad app. §. j. colla. 5. Vel dic, ꝙ ideo dicit, si non fuit habita mentio priorū literarum, ꝙ confirmet sentētia, quia nec per ɔñs fecit mentionem, quādo appellauit vel in qua causa. & ita rata manet sñia. C. de temp. appe. auct. ei qui, in ver. appellatore. Si autem mentionem fecisset, & non transisset in rem iudicatam, cum non esset negligentia prosequendi appellationem super illa causa, quæ commissa erat Conuentren. [Venire.] Quia falsę pręsumuntur.

SVMMARIVM.

1 *In literis secundo impetratis oportet expressam fieri mentionem de primis ad hoc, vt per secundas derogetur primis.*
2 *Secundæ literæ in quibus casibus per exceptionem elidi possunt.*
3 *Vterque Iudex. i. primus & secundus iurisdictionem habet, nisi ea per exceptionem elidatur.*
4 *In sententiis latis vigore diuersorum rescriptorum inspiciēdum est, quæ literæ aliis præualeant, & eis standum est.*
5 *Vtrique iudices si eligere nolint arbitros, & procedant, ex euentu sñīæ latæ super reuocatione literarum pendet quorum processus valeat.*
6 *Rescriptum legitimum perditur per secundum faciens mentionem de primo, & aliis etiam casibus, quos habes hic.*

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. III.

Coeterum. [Aduersarius] Secus, si idem.
j.e.ex tenore.[Priores.] j. de
offi.dele.sanè.j.ʒ Sol. hic cum ad secūdos iudices
literæ sedæ impetrentur, ibi cum ad eosdem iudi-
ces, ſm diuersas formas. Nec valet sol.hic nota-
ta, ꝙ hic loquit, vbi nō est ꝑsumptio mutatæ volū
1 tatis.† oportet. n. in secundis literis expressam fieri mentionē,
vt per secundas primis derogetur. j. de offi.deleg. ex literis.vel
ibi non ꝯstat, quæ sint primæ, hic autem constat. [Nec secūdæ]
2 †elidi pñt per exceptionē sedæ literæ, q̄ de primis non faciunt
mentionē, vt hic.ipso tñ iure valēt, quod eo ipso apparet. ꝙ te-
net ꝓcessus habitus p eas, nisi fuerit exceptum, & ꝙ post annum
ꝓualent ʒ negligentes. j.e.plerisq;. j.eo.sup lřis. Itē elidunt lřæ
ope exceptionis, si impetratæ fuerint ante terminum appella-
tionis præfixum. j.de app.significasti.sæpe contingit, & c.obla-
tæ. Item eliduntur per exceptionem, si ab excōmunicato fuerint
impetratæ. j.de proba.post cessionem. j.de æta. cum bonæ. ta-
men hoc simpliciter non concedo. Itē si dolosè sint impetratæ
per falsi suggestionē, vel veri suppressionē. 25.q.2.rescripta. sal-
ua distinctione. j. eo. super literis. vnde si proponit exceptionē
coram iudicibus, quos dicit nō habere iurisdictionem, & super
additur. Et si dubitabitis, ꝙ primæ literę non præiudicent vlti-
mis, eliguntur arbitri ſm constitutionis tenorē, quam habes. j.
eo. pastoralis. credunt quidā, ꝙ hoc sufficiat ad hoc, ꝙ quicquid
factum fuerit, cassum sit & irritum, etiā si iudicaret per iudices
illas literas, ʒ quas sic excipitur, aliis præualere & legitimas esse.
& hoc ea ratione, quia cum illę petierit ſm debitum ordinē iudi
ciorum procedi. s. ſm tenorem prædictæ decre. & ipse ordo fue
rit omissus, non debet valere quod fit, 2 q.6.§ item sententia. j.
de offi.dele.venerabili. j. eo. cum dilectus. Idem vř dicendū, ēt
si non sit petitum, ꝙ sic procedatur, cum decre.non dicat, ꝙ pe-
ti debeat, sed sufficit ambigi inter partes, vel iudices. & hoc ip-
sum eis certum est fortè, quia de earum reuocatione disputaue-
runt, & neutra pars alteri consensit, sed in ambiguitate & con-
tradictione remanserūt, & ex quo ambigitur, ſm tenorem prę-
dictæ decre.procedi debet, nec credunt in his necessariam appel
lationem, quia non tenet ipso iure, quod facit, ar. 2.q.6.§.diffini
3 tiua.† Sed tamen securius & etiam iustius est exceptionem pro-
ponere, & appellare, quia si iurisdictio per exceptionem none-
lidatur, vterque Iudex iurisdictionem habet. Sed si coram pri-
mis iudicib. quorum iurisdictio dicit reuocatam per secundas
literas, prosequeretur quæstionem istam, an esset eorum iuris-
dictio reuocata necne, si interim pendente lite hac super princi
pali quęstione procederent coram secundis iudicib. de partium
consensu tacito, vel expresso vř ꝙ per talem processum renun-
ciare vř & literis, & quæstioni, quam de reuocatione proposuit,
arg. j. de offi.dele. gratum. sed si interim non processit in prin-
cipalis, sed ipse primus iudex sententiam pręsentib. partib. tulit
suam esse iurisdictionē, tenebit quicquid vlterius fecerit ille Iu-
dex, nisi appellauerit. nam cum possint cognoscere, an sua sit iu
risdictio. j. eo. super literis ergo tenebit sententia, nisi appellet.
Si autem nec pars, nec Iudex secundus aliquid mandat, vel exci
pit coram primis iudicibus. s. qui cęperunt iurisdictione vti in-
ter partes, si tamen & ipsi simul secundi cum eis eodem tempo
re cum illis procedunt in hoc casu credunt quidam, ꝙ proces-
sus priorum iudicum tenet, etiam si postea constet literas pri-
mas, per quas processum est, reuocatas fuisse per alias, & etiam
si excommunicent secundos tanquam turbatores suæ iurisdi-
ctionis, tenet excōicatio: & hoc ideo quia primi iudices habue
runt iurisdictionem, & eam exercere cęperunt. Si quis ergo cō-
tradicit iurisdictioni eorum vel facto, vel dicto, ostēdere debet
illud. s. causam, quare contradicat, & maximè ostendere tene-
tur literas, per quas data est iurisdictione. j. de offic. delega cum
in iure. nec videtur satisfaciēda in hoc, ꝙ primas literas impetra
uit, sed in eo, ꝙ iurisdictione priores vti cęperint, & hoc ideo qa
occupantis melior est ꝯdō. j. de ap. vt debitus. sed si eēt casus ibi,
vbi nō eēt potior ꝯditio occupātis, tūc sufficit io si exercitiū iu
risdictionis, cum sic appareret partes consensisse, ex quo coram
eis litigant, & priorib. de iurisdictione renunciasse tacite. j. de re
4 iudi. inter monasterium.† Alij dicunt, ꝙ nec primi iudices, nec
secundi possunt aliquam iurisdictionem in alios iudices exer-
cere, quia cum ex literis non detur eis aliqua iurisdictio in eos.
s. iudices, nec in hoc casu ius det eis iurisdictionem inter eos, sed
præcipiat arbitros eligi. j. eo. cum contingat. patet ꝙ si primi iu
dices alios excommunicant, non tenet excommunicatio: si au-
tem iudices primi vel secundi inter partes ferant sententiā vel
excommunicationis, vel interdicti, vel aliam, cum non conten-
derint de iurisdictione, sed tantum literas ostenderint, per quas
iurisdictio dicitur reuocata, nihilominus tamen iudices ambo-
rum rescriptorum ad ꝯrias sententias processerint, tunc inspien
dum est, quæ literę aliis pręualeant, & iudicabitur processum il
lorum tenere. quorum literæ aliis præualerent, & aliorum pro-
cessus irritabitur, & sic intelligitur decre. j. de offi.deleg.ex lite-
ris. si autem literas non ostenderent reuocatorias, teneret quic-
quid facerent primi iudices. j. de resti. spo. audita. j. de off. dele.
cum in iure. sed si facta prima ostensione dicerent primi iudi-
ces, nos volumus cognoscere an reuocetur iurisdictio nostra,
non valet illud, quia cognitio non sibi, sed arbitris demandatur. j.
5 eo. pastoralis.† Sed & tunc si noluerint eligere arbitros, si alteru
tri iudices procedant, ex euentu sententiæ, quæ fertur super re-
uocatione literarum, pendet quorum processus valeat. j. de of.
dele. ex literis, siue sit processum ad sñiam excom. propter con-
tumaciam, siue super principali procedatur primi autem prędi
ctam decre. ex literis, soluunt vt ibi dicit gl. [Nec secundæ] ho-
die autem non attenditur tempus impetrationis literarum, sed
6 præsentationis. j. de appe. vt debitus. [Priorum est] † No. perdi
primum rescriptū legitimū per secundum, quod facit mentio-
nem de eo, vt hic. Item per negligentiam impetrantis post an-
num. eo. si autem. & c. plerūque. & per sollicitudinem pręueniē
tis. j. de appella. vt debitus. propter fraudem, si secundas impe-
trat, & vtitur. j. e. ex tenore. per mortem delegantis, vel delega-
ti. j. de offi. dele. gratum, & c. relatum. & per superuenientē cau
sam, quæ id à principio inualidum faceret. j. de off. dele. insinuā
te. Perditur etiam quandoq; per excōicationem ad tps, sed re-
cuperatur per absolutionē. j. de off. dele. prudentiam. §. 6. Item
per mortem impetrantis, vel eius, contra quem impetratur. ff.
quæ senten. si appella. l. penult. [In expensis] factis in allegando
ius suum. ff. de iu. si quis ex. ff. quis in ius voc. ex quacunque.

SVMMARIVM.

1 *In similibus idem ius dici debet.*

CAP. IIII.

Inter cęteras. [Eandem] possessorē studeas spoliari. [In similib.] C. de legibus. leges. ff. de legibus non possunt, infra de translatio, inter.

SVMMARIVM.

1 *Cistercienses non possunt trahi ad iudicium per literas, nisi de ipsorum ordine fecerint mentionem.*
2 *Nunquid per specialem commissionem priuilegio generali derogetur.*
3 *In quo differant literæ de gratia, & literæ de iustitia.*
4 *Literæ valent etiam non facta mentione de priuilegiis alicuius.*
5 *Monachi citati debent venire, priuilegium suum allegaturi.*

CAP. VI.

Cum ordinem. [Specialiter] nam si super pensionibus aliis, vel
debitis impetrentur literæ cōtra Cistercien. bene va-
lent, quia ad hoc non extēditur priuilegium, sed po-
stea largius priuilegium impetratum, ꝙ per nullas literas pñt
1 trahi in causa, † quæ de eorum ordine non facerent mentionē.
[Indulsit] j. de deci. ex parte. s. decimam laborum suorum nō
2 soluendā ¶. [Minime teneamini.] † Mirum videtur, ꝙ priuile-
gium generale ad omnes eiusdem ordinis per specialem cō-
missionem non derogatur, arg. cōtra. s. eo. sicut Romana. ff. de
reg. iur. in totū, & j. c. pastoralis. § j. Respon. nō valet specialis cō
missio propter suppressionem veritatis, quam si expressissent li
teras etiam in forma communi non obtinuissent. j. eo. super li-
teris. hoc non videtur esse verum, quia etiam & si de priuilegiis
Cistercien. mentionem facerent, in cōmuni tamen forma lite-
ras habuissent, ut no. j. eo. super literis. sed contra. s. de cōstit. cū
accessissent. j. eod. constitutus. ubi habes, ꝙ si literæ non faciunt
mentionem de statuto, ꝙ possunt elidi per exceptionem. ergo
eadem ratione, si non faciunt mentionem de priuilegiis Cister.
possunt elidi literæ impetratæ contra eos, etiam si nullam habe
rent indulgentiam, ꝙ non valerent literæ, quia non faciunt de
3 eorum ordine mentionem. † Sed dic, ꝙ literæ de gratia bene eli
duntur per exceptionem, si non faciunt mentionem de priuile-
giis, quia eas non obtinuissent si de priuilegiis, quibus derogant
mentionem fecissent: sed in literis de iustitia, quæ habent formā
communem, non est necesse fieri mentionem de priuilegiis, si-
cut non est necesse fieri mentionem de aliis peremptoriis exce-
4 ptionibus, vt pacti de non petendo, & huiusmodi. † Et ideo di-
cunt quidam, ꝙ hoc, quod hic dř, non est ꝑꝑ suppressionē ve-
ritatis, quia ēt non facta mentione de priuilegiis alicuius, valēt
literæ, sed ꝑꝑ beneficiū huius indulgentiæ, in qua eis indulgetur,
ꝙ non conueniant per literas, q̄ non faciunt mentionē de ordi
ne eorū, quia alias, & si de ordine, & de priuilegio facerent mē-
tionem, tñ literas de iustitia haberent, cum possent priuilegio
cite uel expresse renunciare, j. de deci. ex multiplici. j. de priui.
5 accidentibus. [Minime teneamini.] † cum allegat is priuilegiū
vestrum. ff. de iurisdi. omni. iudi. si quis. j. de appella. si duobus.
SVM-

SVMMARIVM.

1 *Collatio præbendarum quando pertinet ad episcopum, non debet scribi capitulo, sed episcopo, vt aliquem recipiat.*
2 *Per literas directas capitulo non tenetur episcopus quempiam recipere de necessitate, de honestate tamen ipsum recipere debet.*
3 *Mandatum capitulo & tanquam capitulo factum, episcopum ligare nō intelligitur.*
4 *Vacante sede, ea quæ sunt iurisdictionis, deuoluuntur ad capitulum.*
5 *Capituli potestas cessat, vbi primum nouus episcopus factus est,*
6 *Delegatio non debet excedere fines mandati.*
7 *Mandatum factum vices gerenti siue vniuersaliter, siue singulariter in vna re tantum, dominus adimplere debet.*
8 *Qn certum est episcopum esse in loco, non magis cogeretur implere mandatū per literas directas capitulo, quam si dirigerent cuiq; extraneo.*
9 *Si capitulo mādatur, ꝙ illū cui Papa contulerat præbendā, reciperet in canonicum, quilibet tenetur recipere, & si capitulum contradicat.*

CAP. VII.

1 Iam te, & infra. [† Donatio] Not. ꝙ vbi collatio præbenda-
rum pertinet ad ēpm, non dēt scribi capitulo ꝙ ali
quē recipiat, sed ēpo, nisi super hoc esset consuetu-
do: & aliter scribatur, non valent literæ, q̄ ab eo perit prębē
da. q non hēt ius dandi eam, nisi Papa ipse cōtulisset præbendā,
qa tūc bene mandaret capło, ꝙ ipsū reciperēt: qa receptio in
hoc vltimo casu tñ in facto consistit. ius. n. plene assecutus est ꝑ
collationē Papæ. sed in primo casu non tñ ꝯsistit in facto, sed &
ius confertur in canonicatu. Alij dicunt, ꝙ tenet tale mandatū
2 factū capitulo, mortuo ēpo, vt no. in gl. non vř. ¶ † Negatio nō
debes intelligere, ꝙ ēps per literas directas capitulo teneretur
de necessitate iuris conferre alicui præbendam, licet de honesta
te teneatur: sed redarguit episcopum de mendacio. s. quia dice
bat se nullum mandatum recepisse, cum ꝯstet eū & singulos ca-
nonicos illud mandatum recepisse, cum capitulū recepisset mā
datum, licet eo forte non ligaretur. vel dic, vt in gl. quæ incipit
vt vř. vel dic ꝙ hæc decret. ad hoc de gratia loquitur. & ꝙ dicit
de data literarū, ad hoc dicit, vt notet eās motiuas non necessa
rias, quare debeat cogere ēpm ad conferendam præbendam Iu
3 dæo. ¶ † [De capitulo] non vř ꝙ iste ēps eum recipere debuerit,
cum mandatum capitulo & tanq̄ capło factū eū singulariter li-
gare non intelligatur, ar. 12.q. 2.§. qui manumittitur, ff. de rer.
diui. in tñ. §. vniuersitatis, & §. seq. Ad hoc aūt, vt bene ītelligas
decre. debes scire, ꝙ collatio prædictæ præbendæ pertinebat ad
ēpm, vacante aūt sede ēpali, collatio præbendę non deuoluitur
ad capitulum. infra ne se. vacan. illa, secus autem ēpo negligēte.
4 j. de conces. præb. nulla. † Tamen ea quæ sunt iurisdictionis, de
uoluuntur ad capitulū, & generaliter tunc negotia ecclesiæ ex-
pedire dēt, vt infra de hære. ab abolendam. j. de ele. cum incun
ctis. j. de conces. præb. & eccl. non vac. nulla, & c quia diuersita
tem. dñs Papa tanq̄ eis, qui gerunt vices ēpi, scripsit pro hoc Iu-
dæo recipiendo, & bene: quia nullus alius est, cui sede vacante
possit scribi pro receptione alicuius, nisi capitulo & dicit si om
nes canonici qui præsentes erant tpe datæ literarum mortui es-
sent, successores eorum tenerent recipere eum: sic eodem mō
ēps, qui in hoc ius succedit, vel potius mandato. nā licet capitu
lum vacante sede non succedat ēpo in iure conferendi præben
das, qa tñ capitulum ratione cōiunctionis, quæ est inter eos, &
cōionis ēt ratione iuris, ꝙ conferre mandatur, s. iure præbēdæ,
in qua ēps habet collationem & capitulū receptionem ad eā,
ēps succedit capło in adimpletione ipsius mandati sibi coniun-
5 cti. ¶ † Et qa quasi inuicem ēps & capitulum vidētur facere qa
licet auctoritate Papæ faciant, tñ vice ēpi facere videntur, quod
ex eo apparet, ꝙ si post tales literas impetratas fiat nouus ēps,
ex tunc cessat ptās capituli, & redit ad ēpm, vt hic hēs expresse.
& hæc ēt credunt aliqui & non male, etiam si non capitulo, sed
cuicunq; extraneo mandasset Papa, ꝙ aliquem institueret in ec
clesia sua vacante collatione præbendarum: nam si anteq̄ con-
ferat, ordinet ecclesia de aliquo q possit conferre præbendas, ad
cum redibit ptās. arg. hic. ꝙ dēt subintelligi, si res in eodem sta-
tu perseueret vsque ad collationem ff. si ex noxa. causa. l. j. & ta-
mē non credimus, ꝙ si aliquis executor datus esset ʒ istud capi
tulū, ꝙ redeunte ptāte ad ēpm, ꝙ posset procedere ʒ ēpm, & hu
ius rei rō, j. plenius assignat. Ordinato ergo ēpo redit ad eū po-
testas conferendi. directis igitur literis ad capitulum tanquam
ad vicarium, & facto ibi post modum ēpo, eisdem literis tenetur
ēps facere, qd mandabatur capło per Papam; qd etiam iure cō-
muni in hac collatione, vel potius succedat mādato vt ēps, j. de
cōces. præben. qa in auth. vt nulli iud. § & hoc quoq; iubemus,
& §. se. ar. ff. de condi. indeb. filiæ. ff. de annu. lega. annua. §. à Ti-
tio. j. de vsur. ma. sed ʒ. j. de alie. iudi. mu. cau. fa. c. j. vbi innuit,
ꝙ licet possessio mutata sit ab eo, ʒ quem impetratę sunt literę
in alium, non cōuenietur alius, nisi malitia eius interuenerit. cū
ergo hic non fuit malitia episcopi, per literas ʒ capitulum im-
petratas non poterit cōueniri. Præterea rescripta restringuntur,
vt non extendantur ad multas personas. j. eod. sedes. Præterea
ratio, cui innititur Papa, nō vř sonare. s. quia tempore datæ erat
Archi. ſm hoc idem esset, & si non esset Archid. quod fateor. di
co enim ꝙ quilibet extraneus factus episcopus tale mandatum
implere tenebatur. ¶ Respondeo ad decre. de alie. iud. mu. cau.
fa. c. j. ꝙ licet successor teneatur adimplere, non tñ delegatus ʒ
hoc capitulum, vel ʒ quemlibet aliū vices gerentem datus, ubi
lis contestata esset, ʒ successorem procedet. nec hoc hic dř. Ra-
6 tio est diuersitatis, † quia delegatio non debet excedere fines
mandati. j. de off. deleg. cum olim, & ff. manda. diligēter. Item
strictè interpretandum est rescriptum. j. ea. sedes. ac subditus,
quandocunque potest, obedire debet, nec debet dissimulari obe-
dientia, vt hic. 8 q. j. sciendum. 11. q. 3. si dñs, qui resistit. c. quid
ergo. & c. quamuis. Quidam etiam dicunt, ꝙ etiam auctoritate
literarum ʒ prædictos impetratarū proceditur ʒ vlem succes-
sorē, qualis hic ēps erat, ad quem deuenerāt omnia iura ēpatus,
quæ prius erant apud capitulū, ar. j. de iudi. quia, in Auth. de iu
reiuran. à mo. præsti. § j. col. 5. C. de hære. insti. l. vlti. Decr. autē
præal. non obstat, cum ibi ille, in quē translata est possessio, non
erat generalis successor, sed in re illa tantū. vel speciale est in vi-
cario, q idē intelligitur cum dño. nec extendūtur in extraneos,
si hæres vel successor, & dñs, qui eadem persona censetur cum
prædecessore, & vicario, ꝯuenitur, in Auth. de iureiuran. à mo.
præsti. ¶ Nos tñ hoc non fatemur, cum diximus ꝙ executor da
tus, vel literę impetratę ʒ vices agentem valent ʒ dominum,
nisi lis contestata esset: sed bene fatemur, ꝙ valerent ʒ successo
rem, vt no. j. de off. dele. qm abbas. nō enim per oīa sic vna pso
na censetur vices agens cum domino sicut successor cū prędecessore:
7 cessore: † sed mandatū factum vices gerenti siue vlr, siue singu-
lariter in vna re tñ dominus adimplere dēt. fingit. n. successor
in adimplēdo mādato vices agēti facto, sicut hic hēs, & ī auth.
pręall. de iureiu. à mo. pręsti. sed nō fingitur vicarius in sustinē-
do iurisdictionem, vel executionem ʒ eum datam, qd non in-
uenitur in iure. & sufficit ēt ad hoc rō pręassignata; nec innitit
Papa illi rationi, quia tūc esset de capitulo ea ratione, ꝙ ꝑꝑ hoc
tenęatur dare: sed quia hęc erat cā, ꝙ non debebat scribi ēpo, cū
non esset, & quia nullus alius erat ibi, cui Papa scribere debe-
8 ret, vacante sede, nisi capitulo, & hoc est qd sequitur. ¶ † Nec es
ses &c.] nam si certum esset ēpm ibi esse, non magis cogeretur
implere mādatum ꝑ literas directas capitulo q̄ si dirigerent cui
que extraneo. Sed oppones, aut Papa contulerat ius in hac prę-
bēda Iudęo, aut nō. & si contulerat ius malè facit Papa, ꝙ redar-
guit ēpm: quia ēps, ad quem pertinet sola collatio, bene facit si
de nouo nō conferat: quia sola collatio Papę sufficit: imò iniu-
ria fieret priori collationi Papæ per secundam. sed capitulū erat
redarguendū. quia nō recipiebat eum ꝑ ne alio mandato ēp. Si
autem Papa non contulisset ei ius in beneficio, sic eodem mō
vř iniusta redargutio ēpi, cum literæ nō valerent quib. manda-
batur recipi in canonicū ille, q non erat canonicus, & per eos ca-
nonicus fieri non poterat, cū ad eos nō pertineret collatio prę-
bendarum. Respondeo ꝙ per literas illas nullum ius quęsitum
est Iudęo in beneficio: sed ipsi canonici authoritate literarū ip-
sarum poterant ei conferre ius: quia ipsum recipiendo faciūt &
ꝯstituunt in ipsum tanq̄ in canonicū. ¶ Et generaliter dicimus,
quotiens Papa sic scribit, vel capitulo, ad quod pertinet electio,
vel si nō pertinet ad eos electio, vel ēpo, q habet ptātem confe-
rendi prębendas, ꝙ intentio Papę vř esse, quòd nō tñ quę facti
sunt, faciant. s. recipiendi. sed ēt ius conferant, & sic de facto vi-
demus Papam facere quotidie: & tamē credimus, ꝙ si Papa scri
beret per ius extraneo, quòd reciperet aliquē in fratrem alicu-
ius ecclesię, in qua ius recipiendi nō haberet, ꝙ literę nullo mō
valerent, nisi expresse sciretur. ꝙ Papa sicut extraneo scriberet
ex certa scientia. ¶ Sed dices, quare ergo ēt post creationem ēpi
non ei cōferant ius, cum hanc ptātem Papa eis concesserit? Re-
spondeo quia non intelligitur purè concessisse, sed sub ꝯditio-
ne, s. ecclesia in eodem statu durante, arg. ff. si ex noxa. cā. l. j. ra-
tione n. naturalis coniunctionis, quæ est inter electionem & re
ceptionem, vř ea sic coniunctim canonicis cōmisisse, licet con
ferentes in collationib. eorū sint diuisi. ¶ Alij dicunt, ꝙ si man-
datum capitulo directū tale est, ꝙ quilibet de capitulo, vel ali
quis singularis implere potest, ille implebit, etiam si capitulum
ꝯdicat, de hoc no. j. de postu. pręl. bonę, quale est istud. hoc nō
placet, nisi dirigatur mandatum tanquam singularib. quale est
9 mandatum de recipiēdo inuestitum à Papa. ¶ † Et simile, si mā
daretur capitulo, ꝙ illum, cui Papa contulerat prębendam, reci
peret in canonicum, quilibet tenetur recipere, etiam si capitu-
lum ꝯdicat: secus, si mandaret capitulo, ꝙ eligeret: quia tūc qui
libet sigillatim non eligeret, cum ex tali electione ius non quę-
ratur, nec deberet sic fieri, infra de elect. quia propter. 63. distin-
ctio. cap. 1. & 2. & quia tunc potius officium monentis, quàm
facientis accepit, ff. quando ap. l. j. §. solent. Item electio perti-
net

Universidad de Deusto Biblioteca

ret ad ius, receptio ad factum. Si autem episcopo scriberetur, &
moreretur ante præsentationem literarũ, capitulum per illas li
teras non deberet illum recipere.

SVMMARIVM.

1 *Prima ecclesia vacare intelligitur per translationem ad aliam.*
2 *Literæ non valent, in quibus Imperator supprimit nomẽ dignitatis suæ.*

CAP. VIII.

ADaures [Minoribus] maximè [beneficijs] ob
tinẽdis. ĩ. eo. cum adeó. vel intelligi
1 tur, ꝙ loquitur, † qñ aliquis hẽt vnam ecclesiam, in
qua residet, & impetrat rescriptũ super obtinendis
redditibus prioris ecclesiæ, ad q̃ transiuit; qđ nõ valet, cũ statim
sua trãslatione vacare intelligatur prima ecclesia. 22. q. 2. si quis.
ĩ. de præben. de multa. Secus fortè dicet aliquis, si transierit ad
beneficium, vel prębendã, tunc valet rescriptũ super redditibus
priorum beneficiorũ obtinẽdis, quousq; finaliter ecclesia priue-
tur, ar. ĩ. de præben. cum non ignores, & de conceß. præb. & ec-
cle. non vacan. literas. 8. q. vlti. nonne. [Pauperes clericos.] i. pau
2 peres ecclesias, in quib. sunt pauperes clerici. ¶ † [Vires] & debet
a hæc exceptio [a] in prin. proponi ꝯ literas ad declinãdum iudiciũ,
ar. ĩ. e. si proponente. si. n. in prin. non proponatur, & tanquam
elidens literas postea proponi non põt, cum non sit iusta excep-
tio ꝯ petentem beneficium, ꝙ habeat aliud beneficium, cum
plura beneficia quis non poßit habere, vt ĩ. de præbẽ. cum iam
dudum. ¶ Alij tñ dicunt & bene, ꝙ semp põt opponere, de hoc
no. ĩ. eo. super literis. versus finem. j. de li. ꝯte. exceptionis pem-
pto. quidam tñ dicunt, ꝙ ẽt post sñiam latam per hmõi literas
reuocabitur quicquid factũ erit, ar. ĩ. eo. constitutus, & c. ad au-
dientiam. ar. pro eis, ꝙ literæ sunt surreptitiæ, quod ex eo appa-
ret, qa non procedunt de sua intentione, vt hic, & ĩ. eo. postula
sti. si opponente, & ĩ. e. cum dilecta. dicunt. n. eo. mõ proceden-
dum, qñ sñia lata eẽ ꝑ literas obreptitias, sicut si esset lata ꝑ lite
ras falsas. vt no. ĩ. de prob. licet. ¶ Aliis vr̃ & forte melius, ꝙ per
literas obreptitias, vbi scienter dr̃ falsum, vel verum tacet̃, bene
b detur iurisdõ, [b] ĩ. e. super literis. Et ideo si per iudicem harum li
terarum detur sñia ꝙ aliquis est recipiendum, si nõ appelletur,
debent eum recipere ita. ꝙ vlterius non audiantur: quia hęc sen
tentia non est ꝯ ius scriptũ, sed tm̃ ꝯ ius litigatoris. 2. q. 6. §. diffi-
nitiua. & idem vr̃ si non ferat prædicto mõ sñiam, sed tñ cũ cau-
sæ cognitione mandet, nec appelletur, ĩ. de re iud. ꝙ ad consul-
tationem. fatemur tñ, ꝙ hoc est ꝯ intentionem Papæ, & ꝙ tenet
cum peccato hoc beneficium. ideo põt ꝯ eum agi denunciãdo.
j. de iureiur. quemadmodũ, in fi. Idem, si scientes factum, s. eum
hẽre aliud beneficium, & ideo nõ teneri: vel ẽt si credebant se te
neri errãtes in iure, quia non iam authoritate rescripti, sed pro-
pria voluntate recipere videntur, non pñt de cætero ꝯdicere.
C. ad l. Fal. error, ff. de reg. iu. cuius per. ff. de cond. indeb. l. j. & l. si
id qđ, & l. fine §. videbitur. & §. qui filius, in fi. Si aũt ignorabant
factum s. eum habere aliud beneficium, & si receperunt eum si-
ne iudicis mãdato: vel si nesciebant sibi exceptionem perpetuã
competere, q̃ competebat, tunc bene poterunt ꝯuenire. ĩ. e. con
stitutus. ĩ. e. ad audiẽtiã. nec est ꝯ hæc. cum dilecta. Vbi dr̃, ꝙ cas-
sandũ est quicquid fit ꝑ literas obreptitias: qa ibi dicit furtiuas,
quales nõ sunt istę, licet per fraudem sint impetratę. nec obs. ẽt.
ꝯ de fal. qui nomine. nec alia, quæ no. ĩ. de prob. licet. qa hic non
est iudicatum per falsa instrã, sicut ibi. si tñ isti, qui pñt elidere
literas, vel prouisionem per exceptionem, eligunt alium post e-
lectionem, vel prouisionem factam ab illis, qui potestatem ha-
bebant prouidendi, licet inefficacem propter exceptionem, nõ
valet: quia facta est post primam qualemcunque non cassatam.
infra de ele. considerauimus. infra de exces. præla. inter dilectos.
alij tamen aliter dicunt, quia hic non est iudicatum per falsum
instrumentum, sicut ibi.

ADDITIONES.

a ¶ Exceptio. Qnãdo poßit opponi ista exce. surreptionis, plene per Abb. & mod. in c. cum dilectus. & in c. super literis. infra no. & in c. ad audientiam. el secundo.
b ¶ Iurisdictio. Intellige hoc verum in literis ad lites, quia tales literæ dant iurisdi ctionẽ, & tenet processus secundũ Henr. Bohic in c. ad audientiam, el secundo. in 2. dist. infra eo. & ita dixi tenere Bar. & Ioã. And. hic, & Inn. in c. cum dilecta.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio quòd literæ Apostolicæ impetratæ de prioribus mentionẽ non fecerint, prodest excipienti in iudiciis nondum cœptis.*

CAP. IX.

SI autem aliquis. [Negligentia] quæ presu-
mitur anno elapso. ĩ. e. plu-
rimum ex parte. [Excusari] ĩ. de appel. vt debitus [Dele-
gati.] vel alia iusta causa.] Conueniri] quod dicit hæc de-
cret. locum habet in iudiciis nondum cęptis, in cęptis enim si
1 † literæ apostolicæ impetrantur, locum habet, quod dicitur. ĩ.
de appe. oblatæ, & aliis constitutionib. infra de appe. ꝓmulgatis.

SVMMARIVM.

1 *Generalitas nimia in literis Apostolicis impetrantis arguit dolum, nec ordinariam euitat iurisdictionem damnatus.*

CAP. X.

AD hæc sumus, & infra. [Morbo] vñ ordina-
rij iurisdõ eneruat̃, qđ esse non dẽt. ĩ. de of. leg. c. 2. &
de ma. & obe. per tuas. 11. q. j. peruenit, & 9. q. 3. nunc
1 vero. & est ar. ꝯ † nimiã generalitatẽ. ĩ. de app. c. sedo, & c. signi
gnificantib. de do. ex literis. ĩ. eo. sedes. ff. de iure fis. ita fidei. ff. de
eden. l. j. §. eden. ff. de interroga. act. de ætate, §. vbi. & credo ꝙ si
hodie tales literas concederet, ꝙ valerent, nisi reuocarentur, vt
a istæ, cum habeat [a] plenitudinem potestatis.

ADDITIO.

a ¶ Cum habeat. Adde tamen, quod Papa non præsumitur uelle vti plenitudine potestatis, ut per eundem Inn. in c. innotuit de ele. & Ale. de Imo. in consi. 2. col. 2. ver. nec obstat, in primo uol. nisi ex causa ut ibi, & quando censeatur uelle vti plenitudine potestatis, uide late per Paul. de Cast. in consi. 414. secundũ noui impre. incip. in facto præsenti non intendo adulari. & unde Ale. de Imo. in l. quã quam. C. de testa. mili. & in l. quidam consuleb. e. ff. de re iudic. & h etiam adde Ale. in consi. 219. col. 6. uer. 6. confirmatur, & in col. 8. uer. non obstat.

CAP. XI.

ADaudientiam. [Constructione] infra de probatio. cum causa. contra. ff. de sta. ho. Imperator. ff. de manu. testa. qui habet. C. de lega. in legatis.

SVMMARIVM.

1 *Non est condemnandus in expẽsis is qui appellationem, quæ esse desiit, non prosequitur.*
2 *Non solum innouatum per iudicem, immo per partem in præiudicium alterius, est in statum pristinum reducendum.*
3 *Fauorabilius est partes rei sustinere, quam actoris.*
4 *Nudus inuitus expoliatus ante restitutionem de facto non cogitur respondere accusatori, nec in alij in criminali causa.*
5 *Appellatus potest appellationem prosequi, dummodo non festinet.*
6 *Appellator extra iudicium si impetrat literas super negotio, in quo appellauit, non valent literæ nisi super appellatione.*
7 *Appellatus nec literas impetrare potest super prosecutione appellationis, nec ad alium iudicem ire, nisi ad quem appellatum est.*

CAP. XII.

EX parte. S. Petebat O. in capella se ius habere
& eum S. nomine matricis ecclesię,
cuius erat Rector, ibi, prout consueuerat. capellanũ
posuisset, dictus O. ꝑp hoc appellauit, & eiecto capel
lano, q ipsam capellam nomine ecclesiæ possidebat, ipsam ca-
pellam possedit, & sic spoliauit ecclesiam, cuius nomine teneba
tur. cumq; S. appellationi deserens, dicto O. detinente capellã,
& ipsam prosequi non curante, prosecutus fuisset, & in fine an-
ni, prout ei licuit, infra de app. oblatæ, literas impetrauit, ꝑ quas
mandabatur iudicib. vt uocatis &c. ꝙ canonicum foret decerne
rent sup eo, ꝙ dictus O. ecclesiam ipsam prædicto S. post appel-
lationem interpositam spoliauerat: tandem dictus O. à iudicib.
ipsis tertio citatus cõparuit, & excepit, ꝙ super eo. negotio prius
literas impetrauerat, de quib. in literis ad ipsos impetratis nulla
mentio habebatur, per quas appellationem ẽt prosequi inten-
debat. se replicatum est ꝑ S. ꝙ biennium à tpe appellationis tran
sierat, ꝑp quod appellationem vlterius prosequi non poterat,
nec ꝑ literas suas poterat de appellatione cognosci, cum de ipsa
non facerent mentionem, nec impetratis ab eo præiudicare po
terant: quia circa ipsam sententiã, vt dictũ est, impetrauit eas
dem. vnde cum literę dicti O. dicerentur prius impetratę fuisse,
& a tpe appellationis biennium esset transactum, relinquitur,
ꝙ erat annus & amplius, ꝙ idem O. literas impetrauerat, quæ
annali præscriptione tolluntur, vt non ꝑiudicent post modum
impetratis, vt s̃. e. si autẽ. ꝑp quod Papa præmissis narratis man
dat alijs iudicibus, vt quod post appellationẽ innouatũ est: reuo
cetur, & ipsi ecclesiæ restituatur capella: & appellato satisfiat de
expẽsis, quas prosequẽdo appellationem fecerat: quia appellãs
eam non fuerat prosecutus, sed est per spoliationem appellatio-
ni renunciatum. ĩ. de appel. an sit. & sic pro non appellante ha-
1 betur. † cur dicit eum condemnandum in expensis, cum non, q̃
esse desierat, appellationem prosequi teneretur: nec ualet, si di-
cas hic esse, ꝙ non potest excipere pro eo, ꝙ suam turpitudinẽ
allegaret, cum ipse appellatus istud asserat in literis, quas, ut seq
tur hic, impetrauerat. Dic ergo ipsam renunciationem appella-
tionis tali facto habitam in spoliantis odiũ ualere, & non in eius
fauorem: imo & verbo renunciaret, non valet, nisi hoc re inte-
gra fecisset, qñ appellatus detulit appellationi: quia nõ licet mu-
tare consilium in alterius pręiudicium. ff. de re. iu. nemo. ¶ Quæ
ritur insuper, cur non intẽtat interdictum, vnde vi, sicut implo
rat officium iudicis, ut in statum pristinum, qđ factum est post
appellationem, reducat? dic ꝙ per interdictum ꝓbationib. ma-
gis

gis grauaretur: quia violentiam oporteret eũ probare. sed hic
sufficit probare, ꝙ ante appellationem possidebat, quam iste
2 modo detinet. † nam non solum innouatum per iudicẽ, imò
per partem in præiudicium alterius est in statum pristinum re
ducendum, ita ꝙ ad restitutionem fructuum perceptorum te
neatur. ĩ. de appellatio. bonæ, in fi. Præterea, cum extra iudi-
cium fuerit appellatum, & non ex verisimilib. causis, non te-
net appellatio, vt in d. c. bonæ, & sic nõ est reuocandum quod
post appellationẽ fuerit attẽtatum. dic ꝙ id esset verum, qñ ab
appellato esset attentatũ: sed hic est innouatũ ab appellante,
qui suam appellationẽ non poterat impugnare. vel dic, ꝙ dela
3 tio appellationis deuoluit̃ ad Papam. ¶ † Cur nõ impetrat su-
per toto negotio? dic sufficere sibi, ꝙ reducatur in pristinũ sta-
tum, & non agere: sed partes rei substinere, quia fauorabilio-
res sunt rei &c. vel cum facta reductione possideat, non potest
agere, cum possidenti non sit actio prodita. Alij ponũt casum
dicendo in iudicio appellatum, quia cum O. fuisset coram ẽpo
ꝯuentus, & intentaret ꝯ eum interdictum, vti pos. ipse O. appel
lauit [Innotuit.] Iste O. in cãm traxit capłm, vel S. personã co-
ram ordi. in qua cã O. appellauit & post appellationem ab ec-
clesia capitulum amouit, per quod suæ appellationi renũciaf-
se vr̃. ĩ. de ap. an sit cõstitutus. quidã intelligunt hanc decre. lo
qui, qñ iste O. appellauerat extra iudicium ab aliquo grauami
ne, qđ sibi intulerat S. vel inferri timebat, & appellatus ꝯsense-
rat appellationi. ideo reuocauit quicquid factum est post ap-
pellationem eius. lrę autem impetratæ ab S. non reuocantur,
quia spoliatio facta ab O. obest, vt vlterius non poßit impetra
re literas super appellatione ꝯ voluntatem S. ĩ. de appełonib. c.
an sit. sed S. non prohibet̃ impetrare sup appłone, & sup aliis ꝯ
volũtatẽ O. [Detinet] Nũc, sed nõ noĩe ecclię de Tarẽto: alio-
quin non fieret restitutio, cum expoliata non esset. ¶ [Capella
num,] Duplex auxilium competit S. in hac spoliatione facta
ab O. primum, ꝙ non obstante appellatione eius iudex, à quo
appellauit, poterit ꝓcedere. ĩ. de appe. an sit. ¶ Scđm auxilium
est, ꝙ † nudus inuitus expoliatus ante restitutionem de facto
4 non cogitur respondere accusatori, nec alij in criminali causa.
2. q. 2. c. j. & per totum. 3. q. 2. c. j. & 3. ꝑ totum. imò, qđ plus est,
nec libellus dandus, nec deliberandum est, an sit recipiẽda eius
accusatio, imó saluæ sunt eius exceptiones tã peremptoriæ, q̃
declinatoriæ iudicij. 2. q. 7. Symmachus. & hoc intelligo, si sit a
propria sede eiectus, vel maiori parte fortunarum suarum spo
liatus. 2. q. 2. in scripturis. si. n. aliqua re spoliatus eẽt, bene pos-
set accusari. & quantuncunq; sit eiectus, vel spoliatus, ciuiliter
& de rebus, quas possidet non potest conueniri, nisi ab expo-
liatori. ĩ. de ord. co. cum dilectus. 2. q. 2. c. j. ¶ Si aũt propriis re-
bus suis spoliatus esset, credo ꝙ posset accusari ab alio, q̃ a spo-
liatore. arg. tñ. ꝯ. 3. q. 3. §. pen. sed intelligitur, ꝙ non posset accu
a sari a spoliatore. [a] vel potes dicere, ꝙ nec etiam ab alio si non
hẽt ecclesiastica, sed sua tm̃: q̃uis melius vr̃, ꝙ nunquam obstet
exceptio spoliatorum rerum suarum, cum nõ accusatur nec
principaliter, nec accessoriè, vt reb. suis adiiciat̃, sed a reb. eccle
siæ, & ab ẽpatu deponatur. item prosequens suam, vel suorum
iniuriã admittitur. 4. q. 6. omnib. nisi ipse spoliasset, ad hoc be-
ne facit. s̃. de rest. spo. frequẽs. [Ministrantẽ] Olim. [Amouit]
Et male. ĩ. de mu. peti. prudentiã. ¶ [Prosecutus] literas impe-
trãdo ad iudicem, vt procedat, non obstante friuolę appellatio
nis obiectu, quo non obstante procedendum est. ĩ. de ap. pasto
ralis. & ꝑ illas literas, si voluerit appellans, cognoscetur de ap-
pellatione, sicut si post sñiam appellatum esset, & appellatus
super cõfirmatione sñiæ literas impetraret. ĩ. de appe. oblatæ.
5 Vel potes dicere, † ꝙ appellatus appellationẽ potest prosequi,
dũmodo non festinet nimis. ĩ. de ap. oblatæ. C. de appel. auc. ei
qui. Vel dic & melius, ꝙ impetrauit literas non O. super expo-
liatione sua, vel super iniuria sibi facta. nec fuit necesse, ꝙ expe-
ctaret finem termini appellationis exequendæ, qa appellatio
non debuit prodesse O. qui ꝯ eam fecerat. ĩ. de appellationi. an
sit. & hoc eadem rõne vr̃, ꝙ hæ literę valeant, siue faciant mẽ-
tionem de appellatione, siue non. [quam spoliationem] siue
appellationem s̃m alios. [Curauit.] Licet. n. literas impetra-
uerit, de appellatione tñ mentionem non fecit, vel non est ꝓ-
secutus infra annum. [Negligentia] no. arg. ꝙ quis facit posi-
tionem, vel articulos sub disiunctione, arg. infra de in inte. rest.
ꝯstitutus, infra de præscr. auditis. vbi no. & hoc verum, qñ loq-
tur de alieno facto, nisi probabilis est ignorantia. ff. de iuris &
facti igno. l. regula. [Diuturnitate] infra eo. plerũq;. ¶ [De ap
pellatione.] Idem esset, & si de appellatione dixisset, cum nihi
lominus in forma cõi literas obtinuisset. infr. eo. super. vel me
lior est hæc rõ, quia literæ suæ euanuissent per ipsius negligen-
6 tiam, & alterius solicitudinẽ. infra eo. plerũq;. ¶ † Appellator
extra iudiciũ si impetrat literas super negotio, in quo appella-
uit, non ualerent literæ, nisi super appellatione, si appellatus cõ
senserit appellationi. infra de appe. sæpe, & c. oblatæ vel si alias
interest appellati. ff. de reg. iu. nemo. alias nõ est ei deneganda
iustę pęnitudinis licentia, C. de ap. si quis. & hic dñt interfuisse
b appellati. [b] ꝙ appellator prosequeret appellationẽ. ¶ † Appel
7 latus aũt nec literas impetrare põt super prosecutione appło-
nis, nec ad alium iudicẽ ire, nisi ad quem appellatum est, q̃diu
appellator põt proseq appellationẽ, qđ hic nõ poterat ꝑp la-
psum anni, de hoc no. infra de elec. statuimus. de maio. & obe.
cum dilecti. Alij tñ dicunt ꝙ appellator & appellatus semper
dẽt mentionẽ facere de appellatione vt hic. [Si ita.] s. ꝙ non
fuerit prosecutus appellationem. vel melius, ꝙ cũ post appel
c lationẽ [c] propriã spoliauerit. [Reuocatis] quia appellatione pẽ
dente nihil innouandũ est. ff. nihil inno. pen. appel. l. j. [Attẽta-
a ta] Super prędicta ecclesia, vel ꝯtingentib. appellationẽ. [Resti
tuere] Et iuste, cum ea fuerit expoliatus post appellationẽ. [nã
& S. & capellanus eius ecclesiam matricẽ defendebat, & se in
causa ipsius ecclesię, & ideo matrici ecclesiæ fit restitutio, &
non S. [Condemnantes] infra de app. reprehensibilis, sæpę cõ
tingit. C. de fruc. & lit. expen. l. pen. & vlt.

ADDITIONES.

a Spoliatore. Intellige etiam nec ab eius amico, nec consanguineo, ita Abb. in capitulo, item cum quis, infra de rest. spo. & videtur tex. in in capitulo, accedens, el secundo, infra vt lit. non contest.
b ¶ Appellati. Et sic quando interest appellati, nec appellatio deseratur, non potest appellans illi renunciare. Adde eundem Inno. in c. fi. infra de ac. & Spe. de libe. conce. § nunc dicamus, uersi. porro. Cy. in l. per hanc, C. de tempo. app. & Bar. in l. si quis libellos, C. de acc.
c ¶ Post appellationem. Et hic potest sumi cautela, quod quando quis timet spoliari, ꝙ appellet extraiudicialiter: quia tunc poterit petere reuocari attentata appellatione pendente, & sufficit sibi probare possessionẽ & spolium. nec tunc obstat excep. dominij. ita Abb. in c. in literis, de restit. spolia. & Philip. Perusi. in c. bonæ, de appel.

SVMMARIVM.

1 *Quot modis dicatur quis aliquid posse.*
2 *Exceptiones de impotentia iuris, vel facti, nunquid poßint opponi contra ordinarium.*

CAP. XIII.

1 SCiscitatus. † Quinq; modis dr̃ aliqs aliqđ posse.
Vnde uersus.
Posse quidem rebus dat ius, natura, potestas.
Officium, meritum quantum diuina uoluntas.
De potẽtia iuris habes 22. q. 2. faciat. 27. q. 2. Agathosa, in fi. de
potentia naturæ. infra de despõ. impu. puberes, & c. a nobis. de
potẽtia of. 21. dist. inferior. de potentia meritorũ. 13. q. 7. §. tria
de potentia diuinæ voluntatis, de pę. dist. j. §. charitas. Sed hac
tm̃ in duo membra diuidit̃, in impotentiã iuris quæ impedit,
ne eam committere poßit cãm alteri, cum qui nihil hẽat
nihil dare poterit. 1. q. 7. Daibertũ. ¶ Impotentia facti nõ impe
dit ꝯmittere. ĩ. de of. dele. si ꝓ debilitate, & c. pastoralis, sed tñ
delegatus non tenet̃ admittere, vt inf. de of. dele. corã. vtrũ co-
ram eodem probent̃ hõi exceptiones, no. s̃. de of. de off. del. cũ
2 sup abbatia. ¶ † Sed quærit̃, an hæ exceptiones de impotẽtia [a]
a iuris, vel facti ꝯ ordinariũ poßint opponi? Resp. hę exceptio-
nes locũ habent ꝯ delegatũ: ꝯ ordinariũ aũt q̃diu tolerat in di-
gnitate, locũ nõ habent, ut no. infra de of. dele. cũ sup. & hæ ex-
ceptiones, ꝙ sit infamis, vel seruus, vel mulier, vel alias morib.
vel legib. ꝓhibeat̃, cum sint declinatoriæ iudicij ante litem cõ
testatã ꝓponendę & probandę sunt, ar. de arb. dilecti, C. de ex-
cep. l. pen. alij ꝯ. secus tamẽ dicerẽ in iis, q nã prohibent̃, vt fu-
riosus, cũ iura naturalia sint immutabilia. 5. dist. in prin. Itẽ se-
cus in iis q iudicio ꝓhibent̃, vt impuberes. Itẽ nec prętextu in-
famię, vel seruitutis sñia retractabit̃. Item no. ꝙ infamia nõ po
test se excusare a iudicando, nisi excipiat̃ ꝯ eũ, arg. C, de decuri,
nec infamis, & l. infamiã, ff. de of. ꝓto. Barbar. [Alio] qa illitera
tus & ĩprudẽs, in Auc. de iud. in pr. [Ineuitabilis.] Quæ nume-
rat̃. 3. q. 7. §. tria. Dummodo Supple, & tunc duo poßunt ꝓce-
dere sine tertio. Dummodo excusationẽ per lr̃as. 64. dist. c. j. &
§. fi. vel ꝑ certũ nunciũ. infra de off. dele. prudentiã. ff. de reb. co
rũ, qui sub tu. l. magis. §. illud. ¶ Excusari. Nec alij duo poßunt
ꝓcedere, infra de of. dele. capło, prudentiã. ff. de rece. arb. itẽ si
vnus. §. fi. nõ placet hoc, ut no. ꝓdicta decre. prudẽtiã, quãuis sit
grauiter agendũ, & sic no. ꝯ. j. de of. dele. prudentiam. §. addiici-
mus. sed duo bene ꝓcederẽt, tertio de sola uolũtate excusato.

ADDITIO.

a ¶ De impotentia iuris & facti, Adde Spe. in titu. de off. dele. §, quinto, uer. versi, & in §. fi. ver sed quæritur.

SVMMARIVM.

1 *In quibus casibus locum habeat hæc decre.*
2 *Nunc priores, neque posteriores iudices poßunt aliis deferre iurisdictionem cognoscendi de principali, sed solum cognoscendi, cuius sit iurisdictio.*
3 *Nunquid partium consensus requiri debeat in electione iudicum.*
4 *Iurisdictio super principali causa, ad quos iudices pertineat, vel q̃ aliis præualeant, nõ pertinet ad iudices utriusq; partis, sed ad ipsas ptes.*

Universidad de Deusto Biblioteca

5 *Ad iudices qui prius citauerunt, pertinet cognoscere de principali causa, si non excipiatur. & si excipiat, de exceptione cognoscere debent.*
6 *Primi iudices semper appellantur hi, qui primò citauerunt.*
7 *Duplex competit auxilium partibus litigantibus, primum de arbitris: secundum, quod coram iudicibus citantibus excepti, de suis literis nō reuocatis proponant, & coram eis probent.*
8 *An si arbitri adiudicent iurisdictionem eis, qui non habent, iterum hoc prætextu audiatur querela.*
9 *Literæ super pluribus rebus, vel contra plures impetratæ si sunt, potest primo de vno, & postea alio tempore de alio agere.*
10 *Nunquid si citata & nominata persona super rebus non expressis impetret rescriptum, an finita causa contra eum mota suum rescriptum elidatur except.*
11 *Commissione generali facta, si moriatur delegans ante rerum vel personarum expressionem, delegatus tamen post mortem delegantis audiet, si in aliquo cęperit vti iurisdictione.*
12 *Tantum valet expressio coram iudice facta, quātum si in literis essent expressæ res, & personæ.*

CAP. XIIII.

a Pastoralis[a] officij, Et infra. [Reuocatione] Sed obijcitur, aut s'm rescriptum facit mentionē de primo, & sic reuocatur. aut non facit mentionem, & sic non reuocatur primū, argu. s̄.c.cæterum. Solu. neutra pars disiunctiuę est perpetua. Prima enim tollitur, infra de appel. oblatæ, & c. sæpe. Secunda pars tollitur, infra eod. ple-
1 runq;. † dicas ergo locum habere hanc decret. si dubitetur de facto, puta quia deleta est data, vel quia eadem est, vel quia fortè primæ literæ haberi non pñt, quas constat iudices habuisse, vel quia elapsus est annus à tpe impetrationis, & dicit impetrator se non vsum pp absentiā impetrati iudicis, vel si quod dubium aliud de facto allegetur. & eodem modo si dubitetur de iure, puta si non faciunt mentionem de his, quæ si dicta essent, non essent literæ obtentæ, sicut de processu negotij, iuro, & cęteris consimilibus, infra de re iud. inter monasterium. infra eo. constitutus, vel quicquid cogitari potest, in quo sit dubitatio iuris, habet locum, quod hic dr. sed quid si non sapientes iudices, sed imperiti dubitant? arg. ꝙ idē, infra eo. cum con-
2 tingat, & de hoc etiam no. ĩ. eo. cum contingat. ¶ † Deferendum] neutri iudices alijs deferre pñt iurisdictionē cognoscēdi de principali sed tm̄ cognoscendi, cuius sit iurisdictio. & si quęratur cuiusmodi iudices sunt isti, & à quo habeant iurisdictionem? in hoc dicimus, ꝙ sunt ordinarij, & à decre. ista habēt iurisdictionem, arg. ff. de of. eius cui man. est iurisdō. l. j. ĩ. de app.
3 cum speciali. ¶ † Si quæris, vtrum consensus partium sit requirendus in electione huius iurisdōnis? dicimus, ꝙ non, cum expresse hæc decre. dicat ꝙ deferre sibi pñt iudices ad inuicem: verumtamen, nisi partes consentiant, pars condemnata poterit appellare, arg. ĩ. de off. deleg. super quęstionum. plus placet ꝙ nunquam appellare pōt, qualemcunq; sententiā proferāt, quia nullū præiudicium fit eis in principali cā, nec principaliter, nec accessoriè, & æquè pñt esse iusti, & ęquè bene iudicare vni iudices, sicut alij. & si illi iudices, quibus adiudicata est iurisdictio, malè iudicent in principali, tunc appellent, & idem est in simi. de principali aūt cognoscere non pñt simul, cum alteri in hoc iurisdōnem non habeant, arg. ĩ. de off. deleg. cum super. melius aūt dr, ꝙ vterq; habeat iurisdōnē, licet alter horum elidi possit per exceptionē. vnde si partibus placet, eorū
4 iurisdōnem prorogare pñt ¶ A partibus.] No. † ꝙ huiusmodi cōicatio, s. ad quos iudices pertineat iurisdō super principali causa, vel quæ literæ alijs præualeant, non pertinet ad iudices vtriusq; partis, sed ad ipsas partes. non. n. interest iudicū, cum ipsa iurisdō non pertineat ad eos rōne alicuius dignitatis, sed ex delegatione tm̄: imo cum sint ambo paria iudicia, iudices cōes videntur operas suas ingerere inuito, quod esse non dēt. ff. de procur. quæ oīa. vnde non est aliorū iudicium mittere ad alios, qd non procedant, quousq; cognoscant de virib. literarum: quia cū non habeant aliq potestatem super eos, non pertinet ad eos aliquid mandare alijs iudicibus, sed pars citata coram alijs iudicibus dēt excipere dicēs, non pertinet ad vos cognitio in principali cā, quia reuocatæ sunt literæ ad vos missæ: vel ego habeo alios priores, quę non sunt reuocatæ per secundas, & tunc bene pōt habere testimonium aliorū iudicū super hoc, ꝙ aliæ literæ super eodē ad alios impetratæ sunt, & ēt ipsorum amborum iudicum est diffinire super hoc, quæ literæ alijs præualeant, si pñt in vnam sñiam concordare; alioquin partes eligerent arbitros, qui super viribus literarū diffiniant. istos aūt arbitros non compellunt ambo pari iudicio, sed tm̄ illi, coram quib. fuit à parte alia exceptum de præualentia suarum literarum. illi. n. soli sunt sui iudices in hoc, cum corā eis cęperit cā, & coram alijs nihil sit actū, imo sunt sui iudices in hoc. imo si alij iudices vocassent partem aliā corā se, iustè exciperet, hæc cā iam initium hēt coram alijs iudicib. per citationem, vnde vos vlterius intromittere non debetis, infra de app. vt debitus. nisi in hoc cōuenitatis ambo, & diffinitatis quęstionem de iuribus literarum, vt hic. & si iudex vellet procedere ꝯ eum, appellet causa adiecta, quia prior iudicum, coram quibus fuit exceptum, est cognitor exceptionis, & principalis etiā qōnis. ¶ Sed quid si pars citata non proposuit exceptionē de viribus literarum corā primis iudicibus, sed statim iuit ad alios suos iudices, & fecit citari partem aduersarij? Rñ. ꝙ in hoc casu si pars excipiat, dñi mei iudices iam cęperunt cam per citationem cognoscere vnde vos nō habetis intromittere, bene
5 dicit, & si non exaudit, & appellauerit, iusta est appellatio, † quia ad iudices, qui citauerunt, pertinet cognoscere de principali cā, si non excipiat. & si excipiatur, debent cognoscere de exceptione. C. de excep. si quidem. Vr̃ tamen si iste aduocatus a secundis iudicibus non declinaret forum secūdorum iudicum, sed exciperet de viribus literarum, quod tunc oportet, quod secundi iudices cognoscant de hac exceptione pari rōne, qua supra diximus. & si coram vtrisque esset exceptum, corā vtrisque pari iudicio procedet: sed sñia illorum præualeret, qui primo eam tulissent dummodo trāsierit in rem iudicatam, quia res iudicata coram prioribus ipsis iudicibus non valet. 2. qō. 6. §. diffinitiua. ¶ Alij aliter dñt, s. ꝙ iudices ambo simul procedere debēt, licet melius esset, ꝙ ex quo coram vnis exceptū est de ambiguitate literarum, coram alijs non audiatur super eadem. Item ad officium istorū iudicium tm̄, qui primo citauerunt, pertinet cogere partes ad eligendos arbitros, & arbitros ad eligendum tertium, & ēt si arbitri nihil diffinirent intra terminū eis assignatum, ipsi soli procedent in cā principali. ĩ. de
6 offi. dele. suspitionis. ĩ. de app. legitima. ¶ † In hac aūt gl. semper appellamus primos iudices eos, qui primo citauerint. item prædicta probantur sic ante tempus huius decre. pertinebat tota iurisdictio ad illos, corā quibus primo cępisset agi: sed p decre. hanc non est additum, nisi hoc, s. ꝙ ambo iudices debeant cognoscere de arbitris. ergo in omnibus alijs primi iudices suam iurisdictionem obseruabunt. C. de testa. omnium. ¶ Alij aliter dicunt, s. ꝙ ambo iudices in omnibus simul procedere debēt. hæc vera sunt, vbi per partes proponitur literas per alias reuocatas, quia tunc videntur concedere, ꝙ iudices, coram quibus hoc proponitur, de ipsa exceptione cognoscant. sed si proponant alios iudices esse, qui præferri debent in cognitione huius causæ, tunc coram ambobus eligendi sunt arbitri, & ambo cogent arbitros procedere in causa, & oīa alia circa hoc simul facient. ¶ Alij autem dicunt, ꝙ iudices primo citantes non dimittunt, quin procedāt, quicquid dicāt partes, nisi alij iudices
7 hoc petant. sed certe aliud videtur melius. ¶ † A partib.] iudicib. s. vel melius partes appellant litigantes. qui habent duplex auxiliū, primum de arbitris. secundū, ꝙ proponāt coram iudicib. citantib. exce. de suis literis non reuocatis, & probēt coram eis. s̄. eo. ex parte, ĩ. eo. ex tenore. nam sicut iudices iurisdictiōe in hac parte possunt sibi deferre, idem vr̃ & de partib. licet aliqui contradicant, & dicunt necesse esse, ꝙ coram iudice, qui iurisdictionem exercere cęperit, excipiant de literis reuocatis & petant arbitros, coram quibus de hoc disputetur, si non potuerunt iudices vtriusque partis concordare, vt hic. & non possunt coram eis procedere in hac exceptione, sed coram arbitris tantum. Contra. ĩ. eo. super. vbi dr̃, ꝙ iudex, coram quo talia proponunt, debet cognoscere, an sua sit iurisdictio: ad idem ff. de iud. si quis ex. sed dicunt illam loqui, quando nō sunt alij iudices delegati, uel etiam si essent delegati, ideo petebat hoc sed s'm priorē modum procedebat. nec credimus hanc decre. locum habere, si dicatur, ꝙ per literas deleg. nō sit ordinarij iurisdictio reuocata, cū hic dicatur tm̄, qñ ambigit de reuocatione literarum: sed ad ordinarium fuerunt literæ impetratæ. Item quia delegatus potest coercere ordinarium. ĩ. de offi. dele. c. 1. & c. sane. delegatus aūt non, quia par in parem non habet imperium. ĩ. de elec. innotuit. nec etiam habet locum hęc decr. si proponatur coram iudicib. appella. citantib. ꝙ per suas literas non sint literæ principalis causæ reuocatæ. nā tunc app. iudex cognoscet. ĩ. de app. vt debitus. ĩ. eo. dilectus filius. ¶ Et est rō diuersitatis, qa in alia cā impetratur secundæ literę, s. appel. in alia primæ, s. principalis. sed bene dicimus eam habere locum si in cā appellationis diuersę a partibus literæ impetrentur, quod
8 fieri pōt. ĩ. de confir. vti. bonę, in prin. [Sopiant.] † Sed quid si iudices, vel arbitri diffinierint penes illos esse iurisdictionem, penes quos non est, nunquid hoc p̄textu iterum audietur querela, quasi non sit a suo iudice lata sententia, vt sit lata a iudice, qui

ADDITIO.

a ¶Pastoralis. Ad istum tex. uide eundem Inn. in capitulo, super literis, infra eod. vbi dicit, ꝙ non habet locum in ordinariis, et Ludoui. Roma. in consi. 160. dat aliam limitationem, scilicet quod non procedit, quādo rescripta gemina sunt in diuersis causis.

qui iurisdōnem non hēt, arg. C. de iuris. om. iud. ꝯsensus, ff. de iud. l. j.? ¶ Sed nos diceremus, vlterius hanc qōnem non audiēdā, ex quo semel lata sñia trāsit in rem iudicatam, sicut sñia ꝯ res prius iudicatas non valet, in qua sñia fert primo iudicatum non esse, vt ff. q sen. si appel. l. j. in prin. ar. 2. q. 6. §. diffinitiua. Et res iudicata pro veritate accipit, ff. de sta. ho. ingenuū. & vterq; istorum iudicum hēt iurisdōnem, licet posset p exceptionem elidi, sicut no. s̄. eo. cæterū. nisi forte exprimeret errorem suū, puta quia diceret, ꝙ p clausulā illā, nullis literis veritati & iustitiæ p̄iudicantib. reuocentur primæ literæ, ĩ. de confir. vti. bonæ. §. vlt. vel si sententiaret, ꝙ non teneretur facere mentionē
9 de processu, ĩ. de re iud. inter monasterium. ¶ † [Et quibusdā] dicimus, ꝙ vbi literę impetrantur ꝯ plures, vel super pluribus reb. ꝙ primo pōt ꝯ vnum agere, & postea ꝯ alium alio tpe, & ēt pōt agere primo ꝯ eundem super vna re, & postea sup alia, & eodem mō pōt facere p generalem clausulā. nec obstat, ĩ. de of. dele. in literis. vbi dr̃, ꝙ semel fructus officio suo vlterius se intromittere non potest, quia hic super eodem, de quo vult non est functus officio suo, arg. ꝯ p̄dicta, s̄. eo. ad hęc. ¶ Aliis.] quid si dixit de vna re tm̄, sed generalem clausulam posuit in personis, puta cām, quam B. hēt ꝯ O. & quosdā alios super iure patro. I. ecclesię, & postmodū vnus de cōtentis sub generali clausula impetret lr̃as ꝯ primum impetratorem super eo iure patro. & certe aliquib. non vr̃ valere s'm rescriptum, cum sit impetratum super re expressa in primo vt hic, ad hoc ergo, vt s'm valeat, necesse est alias res & p̄sonas exprimi in secundo rescripto, ꝙ in primo. Sed hic sequitur absurditas talis, ꝙ si aliqs illorum, qui cōtinetur sub clausula generalis, velit agere super re expressa, vel nominata, ꝙ non possit, cum super ea nō possit impetrare iudices, nec eodem mō ad iudicem ordinarium ire, nec coram delegatis primis pōt, cum nō sint delegati, eius, vt quidam dñt. & idcirco melius est dicere, ꝙ cōtentus sub generali clausula possit super expressis literas impetrare, & corā ordinario litigare. & si primo inceperit, priusquam citetur per generales literas, pręualebit, ēt si primus non postposuit vti dolo, vel negligentia, aliàs non, vt hic. ¶ Est ergo necessarium ad hoc, vt literę in prędicto casu non valeāt, ꝙ res & personę sint expressæ in primo rescripto, vł nominatæ corā iudice, nisi ageretur actione pro socio, famil. ercisc. cōi diuidundo, quarū prima veram societatē cōtinet, aliç duæ communionem rerum pro diuiso, vel indiuiso. & idē dicere vr̃ in actione tutelæ, quæ notat continuationem actuum. ff. de quib. reb. ad eundē iudic. ea. l. j. & 2. C. arb. tu. oēs. & idem fortè pōt dici, si petatur restitutio in inte. C. si vt, ab hęr. se absti. auc. si oēs. vel cōfirmatio. ff. de adop. nam. vel si petatur ꝯfirmari electio. in omnib. n. his casib. licet omnib. nō expressis, vel noīatis ꝯdicere electioni, vel confirmationi, & ēt sine conuentione alterius delegati iudicē adire, qa cōis omnium iudex est. & ideo impetratis literis sup aliqua societate ꝯ aliquem sociorum, vel super aliis casib. pręmissis vlterius nullus aliorum poterit lr̃as impetrare. ¶ Et idē forte dicendum est in aliis casib. vbi agitur de reb. vel iurib indiuisibilib. vel ēt idem est negotium, & eadē cā defensionis, & eodem cōi iure innititur, ĩ. de app. sua. vbi no. sed nō est sic idē negotium, nec eadem cā defensionis in iure patro. de quo prędiximus. ¶ Si aūt personæ sint expressę, vel nominatæ. supple & citatæ ita, ꝙ perpetuata sit iurisdō ēt sup aliis negotiis, vbi nulla est cōio, de cætero super vlla re, & super nō expressis impetrare pōt rescriptum, non virib. huius decr. sed auc. quæ est. C. de interlo. om. iud. auc. & ꝯsequenter, quę prohibet recon-
10 uentionem fieri sub alio iudice. ¶ † Sed posset quæri, si citata & noīata persona sup reb. non expressis impetret rescriptum, an finita cā ꝯ eum mota suum rescriptū elidat exce. arg. ꝙ sic. ĩ. c sup lr̃is. C. si nup. ex rescr. pe. l. 2. arg. ꝯ. ĩ. de of. dele. prudentiā. §. sexta. institu. quib. mo. testa. infir. §. non tm̄, ff. de iniusto, rup. testa. posthumus. ¶ Sed rñdeo elidi rescriptū. & ꝯria illa loquunt, qñ tempore facti testī, & mortis & tpe impetrationis literarum processus erat legitimus. hic aūt tpe impetrationis legitimus non fuerat: sicut in primis ꝯcor. ¶ [Expressæ] quod hoc mō fieri pōt. A impetrauit lr̃as, ꝙ B. & quidā alij iniuriabant ei, intendēs sub clausula gñali ꝯprehendere. C. sed postea nte, q̄ exprimat. C. idē C. impetrauit lr̃as ꝯ A. q prius impetrauerat ꝯ eum sub gñali clausula ꝯdicit. ꝙ literæ. C. p̄iudicāt literis A. in reb. lesae est exemplū. [Speciales.] s̄. eo. sicut Ro. [Superflua] quantū ad hunc casum. [Obtinet] ex hoc colligimus, † ꝙ gñali ꝯmissione facta, si moriatur delegans ante expressionē rerū, vel p̄sonatū, delegatus nihilominus post mortē delegantis audiet, si in aliquo cęperit vti iurisdōne, arg. ĩ. de of. del. gratū, & c. licet vndiq;. ¶ [Exprimant] hic dicim⁹ † tm̄ valere expressionē corā iudice factā, quātum si in lr̃is essent expressę res & personę, non tñ cōparamus officio citationi, cum ex citatione pp̄etuet iurisdictio ꝯ citatū. ĩ. de of. dele. licet; & c. gratū. sed expressione nō, sed id bene fieri hēt, ꝙ hic dr̃, s. quia de cætero sc̄dæ literę non valebunt, nisi de priorib literis, vel expressione gñalis clausulę in primis literis ꝯtentę fecerint mentionē, salua distinctione habita. ĩ. e p. erunq;. & sit hęc expressio hoīum, vel rerū ēt sine citatione, ut si iudex mittit ei, Scias, ꝙ talis per hmōi literas te conuenire intendit tempore suo.

SVMMARIVM.

1 *An in generali clausula comprehendantur simplices clerici.*
2 *Quæ personæ dicantur maiores, & digniores.*
3 *Viliores personæ dicuntur illæ, quæ vilissimas exercent artes, vt sunt artes scænicæ, tabernarię & ludicræ.*
4 *Propriæ significationi verborum standum est, nisi vbi ex causa contrarium inuenitur.*
5 *Maiora & grauiora negotia quænam intelligantur.*

CAP. VX.

Sedes Apostolica. [Minores.] Et hac rōne dicimus ꝙ si maior litigat cū minore, hac exceptione omissa, s. de maioritate & dignitate p̄sonarū. & negotiorū, tenet sñia ꝯ eum lata, quia tacite eorum iurisdō prorogasse
1 vr̃. ¶ † Quid si dixit, conquerit de epo, & quibusdā aliis, nūqd p generalē clausula n poterunt simplices clerici cōueniri? respon. ex vi grāmaticæ non, sed ꝯtra ꝯsiderādū est, ꝙ ꝯsuetudo hēt ꝯtra. ĩ. eo. Rodul. ĩ. de ꝯsue. cum dilectus. & est rō, qa alr̃ p cedit ꝯtra maiores. q̄ ꝯtra minores. 45 dis. cum beatus, ĩ. de of. dele. sane pastoralis. l. resp. 3. q. 6. hoc quippe. 24 q. 3. q ꝯtra pa-
2 cē. ¶ † Dñr aūt hic maiores, q sunt in primo gradu: minores, q in secundo. 10. q. 2. antiquos. ff. ad legē Cor. de Sica. l. pen. alij
a iudicāt maiores,[a] uel minores p̄sonas, habito respectu ad personas inter se, s. noīatorum in rescripto, & ꝯuentorū, siue in dignitatib. sint, siue priuati, ar. 22. q. 4. duo. ¶ Alij credunt maiores dici potentia, vel diuitiis: digniores nobilitate, vel ordine, vt quia sunt clerici, vel quia alia præditi sunt dignitate, cum tñ generales literæ plus odij habeant, q̄ fauoris, argu. s̄. eo. ad hoc. C. mand. p diuersas, dñt eas restringendas, & non ad maiores, vel digniores quocunq; genere maioritatis, vel dignitatis extēdas. arg. hie. ¶ Et inde dñt, ꝙ si noīat magnam p̄sona potētia, vel diuitiis, & per illas lr̃as velit cōuenire personā in dignitate ꝯstitutā, non pōt & idē ꝯ si noīauerit personā in dignitate cōstitutā, & post velit ꝯuenire personā maiore potētia, vel diuitiis, non pōt. Alij ꝯdicunt, & hos ęquiparant, & quascūq; laicus personas noīauerit, nō poterit clericos ꝯuenire: qa sunt maioris professionis. 96. dist. duo. ĩ. de ma. & obe. solitæ. & hac rōne si nominauit clericos secundi ordinis, vel minoris dignitatis nō cōuenit clericos primi ordinis, vel maioris dignitatis, & pñt dici clerici secundi ordinis non cathedraliū ecclesiarū clerici. & eodē mō si impetrauerat literas ꝯ eum, q est sub alio, nō poterit ꝯuenire eū q præest, vt si impetrauerit ꝯ filiū, vel mercenarium, non ꝯuenit pater, vel dñs, vt hic dicimus, qa decreta verba sic habent. arg. ff. q & a qb. p̄spexit. aliàs aūt nomine plebis & digniores intelligunt, vt senatores, instit. de iure natu. §.
3 plebs. ¶ † [Minores] Aliqui dicūt viliores, sicut tabernariam, libertam, scænicā, & alias de quib. habes. C. de ince. nup. humilem, C. de inoffi. testa. iu arenam. licet. n. sit paup, si alias est bo-
b nus ipso nominato connumerat diues per gñalem clausulā.[b] arg. in l. pallu. humilē, & insti. de suspe. tut. § vlt. digniores dñr, q sunt claræ opinionis, q in prędictis uiliorib. noīatis per generalem clausulam non conueniunt: maiores intelligunt p ordinem, vt clericos. 96. dist. duo. vel pp dignitatem cum administratione, quam habent oēs prelati ecclesiastici de iure communi, vt no. infra de of. ord. cum ab ecclesiarum. si de minoribus, i. non clericis, vel non in talib. dignitatib. constitutis fiat mentio, p generalem clausulam. non conuenientur. arg. ff. de iurisd. om. iudic. magistratibus. sed si administrationem, uel iurisdictionem non habent, licet habeāt dignitatem, dicūt aliq, quod

ADDITIONES.

a ¶Iudicant maiores. Vide in proposito Abb. in c. super eo. el primo. infra de test. vbi colligit quatuor qualitates superioritatis. s. diuitiarum, nobilitatis, potentiæ, & honoris. & qui intelligantur maiores per Pet. de Anc. in repe. ca. primi. ad fi. supra de const. vbi refert se habuisse in facto, & ꝙ vbicunque tale verbum profertur a lege, vel statuto in materia indifferenti, refertur quo ad ætatem. & adde Barba. late in repet. l. cum acutissimi, col. 68. C. de fideic. latissime per Fel. in rub. quem per te vide.

b ¶Clausulam. Adde Bal. hic, ꝙ per istam clausulam generalem, & quidam alij, nō includunt pauperes, alle. l. Titius, ff. de ꝓcur. p quo facit, ꝙ dicit Rayn. de Forli. in l. nō facile. §. j. ff. si cui plusquam per l. Fal. ubi ꝙ pauperi remittitur satisdatio. & adde quod pauper dicitur ille, qui laborat malis moribus, Bald. in d. l. humilem, & Do. Mar. Soc. in c. j. de ac. & in consi. 17, col. fina. versicu. 2.

Universidad de Deusto Biblioteca

5 Ad iudices qui prius citauerunt, pertinet cognoscere de principali causa, si non excipiatur. & si excipiat, de exceptione cognoscere debent.
6 Primi iudices semper appellantur hi, qui primò citauerunt.
7 Duplex competit auxilium partibus litigantibus, primum de arbitris: secundum, quod coram iudicibus citantibus excepti, de suis literis nõ reuocatis proponant, & coram eis probent.
8 An si arbitri adiudicent iurisdictionem eis, qui non habent, iterum hoc prætextu audiatur querela.
9 Literæ super pluribus rebus, vel contra plures impetratæ si sunt, potest primo de vno, & postea alio tempore de alio agere.
10 Nunquid si citata & nominata persona super rebus non expressis impetret rescriptum, an finita causa contra eum mota suum rescriptum elidatur except.
11 Commissione generali facta, si moriatur delegans ante rerum vel personarum expressionem, delegatus tamen post mortem delegantis audiet, si in aliquo cœperit vti iurisdictione.
12 Tantum valet expressio coram iudice facta, quãtum si in literis essent expressæ res, & personæ.

CAP. XIIII.

a Pastoralis[a] officij, Et infra. [Reuocatione] Sed obijcitur, aut ſm rescriptum facit mentionẽ de primo, & sic reuocatur. aut non facit mentionem, & sic non reuocatur primũ, argu. s. c. cæterum. Solu. neutra pars disiunctiuę est perpetua. Prima enim tollitur, infra de appel. oblatæ, & c. sæpe. Secunda pars tollitur, infra eod. ple-
1 runq;. † dicas ergo locum habere hanc decret. si dubitetur de facto, puta quia deleta est data, vel quia eadem est, vel quia fortè primæ literæ haberi non põt, quas constat iudices habuisse, vel quia elapsus est annus à tpe impetrationis, & dicit impetrator se non vsum pp absentiã impetrati iudicis, vel si quod dubium aliud de facto allegetur. & eodem modo si dubitetur de iure, puta si non faciunt mentionem de his, quæ si dicta essent, non essent literæ obtentæ, sicut de processu negotij, iuro, & cæteris consimilibus, infra de re iud. inter monasterium. infra eo. constitutus, vel quicquid cogitari potest, in quo sit dubitatio iuris, habet locum, quod hic dr. sed quid si non sapientes iudices, sed imperiti dubitant? arg. ꝙ idẽ, infra eo. cum con-
2 tingat, & de hoc etiam no. j. eo. cum contingat. ¶ † Deferendum] neutri iudices alijs deferre põt iurisdictionẽ cognoscẽdi de principali sed tñ cognoscendi, cuius sit iurisdictio. & si quęratur cuiusmodi iudices sunt illi, & à quo habeant iurisdictionem? in hoc dicimus, ꝙ sunt ordinarij, & à decre. ista habẽt iurisdictionem, arg. ff. de of. eius, cui man. est iurisdõ. l. j. j. de app.
3 cum speciali ¶ † Si quæris, vtrum consensus partium sit requirendus in electione huius iurisdõnis? dicimus, ꝙ non, cum expressè hæc decre. dicat ꝙ deferre sibi põt iudices ad inuicem: verumtamen, nisi partes consentiant, pars condemnata poterit appellare, arg. j. de off. deleg. super quęstionum. plus placet ꝙ nunquam appellare põt, qualemcunq; sententiã proferãt, quia nullũ præiudicium fit eis in principali cã, nec principaliter, nec accessoriè. & æquè põt esse iusti, & ęquè bene iudicare vni iudices, sicut alij. & si illi iudices, quibus adiudicata est iurisdictio, malè iudicent in principali, tunc appellent, & idem est in simi. de principali aũt cognoscere non põt simul, cum alteri in hoc iurisdõnem non habeant, arg. j. de off. deleg. cum super. melius aũt dr, ꝙ vterq; habeat iurisdõnẽ, licet alter horum elidi possit per exceptionẽ. vnde si partibus placet, eorũ
4 iurisdõnem prorogare põt ¶ [A partibus.] No. † ꝙ huiusmodi cõicatio, s. ad quos iudices pertineat iurisdõ super principali causa, vel quæ literæ alijs præualeant, non pertinet ad iudices vtriusq; partis, sed ad ipsas partes. non. n. interest iudicũ, cum ipsa iurisdõ non pertineat ad eos rõne alicuius dignitatis, sed ex delegatione tm: imo cum sint ambo paria iudicia, iudices cões videntur operas suas ingerere inuito, quod esse non dẽt. ff. de procur. quæ oĩa. vnde non est aliorũ iudicium mittere ad alios, qd non procedant, quousq; cognoscant de virib. literarum: quia cũ non habeant alij potestatem super eos, non pertinet ad eos aliquid mandare alijs iudicibus, sed pars citata coram alijs iudicibus dẽt excipere dicẽs: non pertinet ad vos cognitio in principali cã, quia reuocatæ sunt literæ ad vos missæ: vel ego habeo alios priores, quę non sunt reuocatæ per secundas, & tunc bene põt habere testimonium aliorũ iudicũ super hoc, ꝙ aliæ literæ super eodẽ ad alios impetratæ sunt, & ẽt ipsorum amborum iudicum est diffinire super hoc, quæ literæ alijs præualeant, si põt in vnam sniam concordare; alioquin partes eligerent arbitros, qui super viribus literarũ diffiniant. istos aũt arbitros non compellunt ambo pari iudicio, sed tm illi, coram quib. fuit à parte alia exceptum de præualentia suarum literarum. illi. n. soli sunt sui iudices in hoc, cum corã eis cęperit cã, & coram alijs nihil sit actũ, imo sunt sui iudices in hoc. imo si alij iudices vocassent partem aliã corã se, iustè exciperet, hæc cã iam initium hẽt coram alijs iudicib. per citationem, vnde vos vlterius intromittere non debetis, infra de app. vt debitus. nisi in hoc cõuenitatis ambo, & diffinitatis quęstionem de iuribus literarum, vt hic. & si iudex vellet procedere ꝯ eum, appellet causa adiecta, quia prior iudicum, coram quibus fuit exceptum, est cognitor exceptionis, & principalis cã quõnis. ¶ Sed quid si pars citata non proposuit exceptionẽ de viribus literarum corã primis iudicibus, sed statim iuit ad alios suos iudices, & fecit citari partem aduersarij? R̃n. ꝙ in hoc casu si pars excipiat, dñi mei iudices iam cęperunt cam per citationem cognoscere vnde vos nõ habetis intromittere, bene
5 dicit, & si non exaudit, & appellauerit, iusta est appellatio, † qꝛ ad iudices, qui citauerunt, pertinet cognoscere de principali cã, si non excipiat. & si excipiatur, debent cognoscere de exceptione. C. de excep. si quidem. Vr̃ tamen si iste aduocatus à secundis iudicibus non declinaret forum secũdorum iudicum, sed exciperet de viribus literarum, quód tunc oportet, quod secundi iudices cognoscant de hac exceptione pari rõne, quã supra diximus. & si coram vtrisque esset exceptum, corã vtroque pari iudicio procedet: sed snia illorum præualeret, qui primo eam tulissent dummodo trãsierit in rem iudicatam, quia res iudicata coram prioribus ipsis iudicibus non valet. 2. q. 6. §. diffinitiua. ¶ Alij aliter dñt, s. ꝙ iudices ambo simul procedere debẽt, licet melius esset, ꝙ ex quo coram vnis exceptũ est de ambiguitate literarum, coram alijs non audiatur super eadem. Item ad officium istorũ iudicium tñ, qui primo citauerunt, pertinet cogere partes ad eligendos arbitros, & arbitris ad eligendum tertium, & ẽt si arbitri nihil diffinirent intra terminũ eis assignatum, ipsi soli procedent in cã principali. j. de
6 offi. dele. suspitionis. j. de app. legitima. ¶ † In hac aũt gl. semper appellamus primos iudices eos, qui primo citauerint. item prædicta probantur sic ante tempus huius decre. pertinebat tota iurisdictio ad illos, corã quibus primo cępisset agi; sed p decre. hanc non est additum, nisi hoc, s. ꝙ ambo iudices debeant cognoscere de arbitris. ergo in omnibus alijs primi iudices suã iurisdictionem obseruabunt. C. de testa. omnium. ¶ Alij aliter dicunt, s. ꝙ ambo iudices in omnibus simul procedere debẽt. hæc vera sunt, vbi per partes proponitur literas per alias reuocatas, quia tunc videntur concedere, ꝙ iudices, coram quibus hoc proponitur, de ipsa exceptione cognoscant. sed si proponant alios iudices esse, qui præferri debent in cognitione huius causæ, tunc coram ambobus eligendi sunt arbitri, & ambo cogent arbitros procedere in causa, & oĩa alia circa hoc simul facient. ¶ Alij autem dicunt, ꝙ iudices primo citantes non dimittunt quin procedãt, quicquid dicãt partes, nisi alij iudices
7 hoc petant. sed certe aliud videtur melius. ¶ † A partib.] iudicib. s. vel melius partes appellant litigantes. qui habent duplex auxiliũ, primum de arbitris. secundũ, ꝙ proponãt coram iudicib. citantib. exce. de suis literis non reuocatis, & probẽt coram eis. s. eo. ex parte, j. eo. ex tenore. nam sicut iudices iuuicẽ in hac parte possunt sibi deferre, idem vr̃ & de partib. licet aliqui contradicant, & dicunt necesse esse, ꝙ coram iudice, q iurisdictionem exercere cęperit, excipiant de literis reuocatis, & petant arbitros, coram quibus de hoc disputetur, si non poterunt iudices vtriusque partis concordare, vt hic. & non possunt coram eis procedere in hac exceptione, sed coram arbitris tantum. Contra. j. eo. super. vbi dr, ꝙ iudex, coram quo talia proponunt, debet cognoscere, an sua sit iurisdictio: ad idem ff. de iud. si quis ex. sed dicunt illam loqui, quando nõ sunt alij iudices delegati, uel etiam si essent delegati, ideo petebat hoc sed ſm priorẽ modum procedebat. nec credimus hanc decre. locum habere, si dicatur, ꝙ per literas deleg. nõ sit ordinarij iurisdictio reuocata, cũ hic dicatur tñ, qñ ambigit de reuocatione literarum: sed ad ordinarium fuerunt literæ impetratæ. Itẽ quia delegatus potest coercere ordinarium. j. de offi. dele. c. 1. & c. sane. delegatus aũt non, quia par in parem non habet imperium. j. de elec. innotuit. nec etiam habet locum hęc decr. si proponatur coram iudicib. appella. citantib. ꝙ per suas literas non sint literæ principalis causæ reuocatæ. nã tunc app. iudex cognoscet. j. de app. vt debitus, j. eo. dilectus filius. ¶ Et est rõ diuersitatis, qa in alia cã impetratur secundæ literę, s. appel. in alia primæ, s. principalis. sed bene dicimus eam habere locum si in cã appellationis diuersę a partibus literæ impetrentur, qd
8 fieri põt. j. de confir. vti. bonę, in prin. [Sopiant.] † Sed quid si iudices, vel arbitri diffinierint penes illos esse iurisdictionem, penes quos non est, nunquid hoc p̃textu iterum audiet querela, quasi non sit a suo iudice lata sententia, vt sit lata a iudice, qui

ADDITIO.

a ¶ Pastoralis. Ad istum tex. uide eundem Inn. in capitulo, super literis, infra eod. vbi dicit, ꝙ non habet locum in ordinariis, et Ludoui. Roma. in consi. 160. dat aliam limitationem, scilicet quod non procedit, quãdo rescripta gemina sunt in diuersis causis.

qui iurisdõnem non hẽt, arg. C. de iuris. om. iud. ꝯsensus, ff. de iud. l. j.? ¶ Sed nos diceremus, vlterius hanc qõnem non audiẽdã, ex quo semel lata snia trãsit in rem iudicatam, sicut snia ꝯ res prius iudicatas non valet, in qua snia fert primo iudicatum non esse, vt ff. q sen. si appel. l. j. in prin. ar. 2. q. 6. §. diffinitiua. Et res iudicata pro veritate accipit, ff. de sta. ho. ingenuũ. & vterq; istorum iudicum hẽt iurisdõnem, licet posset p exceptionem elidi, sicut no. s. eo. cæterũ. nisi forte exprimeret errorem suũ, puta quia diceret, ꝙ p clausulã illã, nullis literis veritati & iustitiæ p̃iudicantib. reuocentur primæ literæ, j. de confir. vti. bonæ. §. vlt. vel si sententiaret, ꝙ non teneretur facere mentionẽ
9 de processu, j. de re iud. inter monasterium. ¶ † [Et quibusdã] dicimus, ꝙ vbi literę impetrantur ꝯ plures, vel super pluribus reb. ꝙ primo põt ꝯ vnum agere, & postea ꝯ alium alio tpe, & ẽt põt agere primo ꝯ eundem super vna re, & postea sup alia, & eodem mõ põt facere p generalem clausulã. nec obstat, j. de of. dele. in literis. vbi dr, ꝙ semel functus officio suo vlterius se intromittere non potest, quia hic super eodem, de quo vult non est functus officio suo, arg. ꝯ p̃dicta, s. eo. ad hęc. ¶ Aliis.] quid si dixit de vna re tm, sed generalem clausulam posuit in personis, puta cãm, quam B. hẽt ꝯ O. & quosdã alios super iure patro. s. ecclesię, & postmodũ vnus de cõtentis sub generali clausula impetret lr̃as ꝯ primum impetratorem super eo. iure patro. & certe aliquib. non vr̃ valere ſm rescriptum, cum sit impetratum super re expressa in primo vt hic, ad hoc ergo, vt ſm valeat, necesse est alias res & p̃sonas exprimi in secundo rescripto, ꝙ in primo. Sed hic sequitur absurditas talis, ꝙ si aliqs illorum, qui cõtinetur sub clausula generalis, velit agere super re expressa, vel nominata, ꝙ non possit, cum super ea nõ possit impetrare iudices, nec eodem … õ ad iudicem ordinarium ire, nec coram delegatis primis põt, cum nõ sint delegati, eius, vt quidam dñt. & idcirco melius est dicere, ꝙ cõtentus sub generali clausula possit super expressis literas impetrare, & corã ordinario litigare. & si primo inceperit, priusquam citetur per generales literas, pręualebit, ẽt si primus non postposuit vti dolo, vel negligentia, aliàs non, vt hic. ¶ Est ergo necessarium ad hoc, vt literę in prędicto casu non valeãt, ꝙ res & personę sint expressæ in primo rescripto, vl̃ nominatæ corã iudice, nisi ageretur actione pro socio, famil. ercisc. cõi diuidundo, quarũ prima veram societatẽ cõtinet, alię duæ communionem rerum pro diuiso, vel indiuiso. & idẽ dicere vr̃ in actione tutelæ, quæ notat continuationem actuum. ff. de quib. reb. ad eundẽ iudic. ea. l. j. & 2. C. arb. tu. oẽs. & idem fortè põt dici, si petatur restitutio in inte. C. si vt, ab hęr. se absti. auc. si oẽs. vel cõfirmatio. ff. de adop. nam. vel si petatur ꝯfirmari electio. in omnib. n. his casib. licet omnib. nõ expressis, vel noĩatis ꝯdicere electioni, vel confirmationi, & ẽt sine conuentione alterius delegati iudicẽ adire, qa cõis omnium iudex est. & ideo impetratis literis sup aliqua societate ꝯ aliquem sociorum, vel super aliis casib. pręmissis vlterius nullus aliorum poterit lr̃as impetrare. ¶ Et idẽ forte dicendum est in aliis casib. vbi agitur de reb. vel iurib indiuisibilib. vel ẽt idem est negotium, & eadẽ cã defensionis, & eodem cõi iure innititur, j. de app. sua. vbi no. sed nõ est sic idẽ negotium, nec eadem cã defensionis in iure patro. de quo pręmiximus. ¶ Si aũt personæ sint expressę, vel nominatæ, supple & citatæ ita, ꝙ perpetuata sit iurisdõ ẽt sup aliis negotiis, vbi nulla est cõio, de cætero super vlla re, & super nõ expressis impetrare põt rescriptum, non virib. huius decr. sed auc. quæ est. C. de interlo. om. iud. auc. & ꝯsequenter, quę prohibet recon-
10 uentionem fieri sub alio iudice. ¶ † Sed posset quæri, si citata & noĩata persona sup reb. non expressis impetret rescriptum, an finita cã ꝯ eum mota suum rescriptũ elidat exce. arg. ꝙ sic. j. e. sup lr̃is. C. si nup. ex rescr. pe. l. 2. arg. ꝯ. j. de of. dele. prudentiã. §. sexta. institu. quib. mo. testa. infir. §. non tñ, ff. de iniusto, rup. testa. posthumus. ¶ Sed rñdeo elidi rescriptũ. & ꝯtria illa loquunt, qñ tempore facti testĩ, & mortis & tpe impetrationis literarum processus erat legitimus. hic aũt tpe impetrationis legitimus non fuerat: sicut in primis ꝯcor. ¶ [Expressæ] quod hoc mõ fieri põt. A impetrauit lr̃as, ꝙ B. & quidã alij iniuriabant ei, intendẽs sub clausula gñali ꝯprehendere. C. sed postea nte, q̃ exprimat. C. idẽ C. impetrauit lr̃as ꝯ A. q prius impetrauerat ꝯ eum sub gñali clausula ædicit. ꝙ literæ. C. p̃iudicãt literis A. in reb. leue est exemplũ. [Speciales.] s. eo. sicut Ro. [Superflua] quantũ ad hunc casum. [Obtinet] ex hoc colligimus, † ꝙ gñali ꝯmissione facta, si moriatur delegans ante expressionẽ rerũ, vel p̃sonatũ, delegatus nihilominus post mortẽ delegantis audiet, si in aliquo cęperit vti iurisdõne, arg. j. de of. del. gratũ, & c. licet vndiq;. ¶ [Exprimant] hic dicim[a] † tm valere expressionẽ corã iudice factã, quãtum si in lr̃is essent expressę res & personę, non tñ cõparamus officio citationi, cum ex citatione ppetuet iurisdictio ꝯ citatũ. j. de of. dele. licet; & c. gratũ. sed expressione nõ, sed id bene fieri hẽt, ꝙ hic dr̃, s. quia de cætero secũdæ literę non valebunt, nisi de priorib literis, vel expressione gñalis clausulę in primis literis ꝯtentę fecerint mẽtionẽ, salua distinctione habita: j. e. p ernnq;. & sit hęc expressio hoĩum, vel rerũ ẽt sine citatione, ut si iudex mittit ei, Scias, ꝙ talis per hmõi literas te conuenire intendit tempore suo.

SVMMARIVM.

1 An in generali clausula comprehendantur simplices clerici.
2 Quæ personæ dicantur maiores, & digniores.
3 Viliores personæ dicuntur illæ, quæ vilissimas exercent artes, vt sunt artes scænicæ, tabernarię & ludicræ.
4 Propriæ significationi verborum standum est, nisi vbi ex causa contrarium inuenitur.
5 Maiora & grauiora negotia quænam intelligantur.

CAP. VX.

Sedes Apostolica. [Minores.] Et hac rõne dicimus ꝙ si maior litigat cũ minore, hac exceptione omissa, s. de maioritate & dignitate p̃sonarũ. & negotiorũ, tenet snia ꝯ eum lata, quia tacite eorum iurisdõ prorogasse
1 vr̃. ¶ † Quid si dixit, conquerit de epo, & quibusdã aliis, nũqd p generalẽ clausula poterunt simplices clerici cõueniri? respon. ex vi grãmaticæ non, sed ꝯtra ꝯsiderãdũ est, ꝙ ꝯsuetudo hẽt ꝯtra. j. co. Rodul. j. de ꝯsue. cum dilectus. & est rõ, qa aľr p cedit ꝯtra maiores. q̃ ꝯtra minores. 45 dis. cum beatus, j. de of. dele. sane pastoralis. j. resp. 3. q. 6. hoc quippe. 24 q. 3. q ꝯtra pa-
2 cẽ. ¶ † Dñr aũt hic maiores, q sunt in primo gradu: minores, q in secundo. 10. q. 2. antiquos. ff. ad legẽ Cor. de Sica. l. pen. alij
a iudicãt maiores,[a] uel minores p̃sonas, habito respectu ad personas inter se, s. noĩatorum in rescripto, & ꝯuentorũ, siue in dignitatib. sint, siue priuati, ar. 22. q. 4. duo. ¶ Alij credunt maiores dici potentia, vel diuitiis: digniores nobilitate, vel ordine, vt quia sunt clerici, vel quia alia præditi sunt dignitate, cum tñ generales literæ plus odij habeant, q̃ fauoris, argu. s. eo. ad hoc. C. mand. p diuersas, dñt eas restringendas, & non ad maiores, vel digniores quocunq; genere maioritatis, vel dignitatis extẽdas. arg. hic. ¶ Et inde dñt, ꝙ si noĩat magnam p̃sonã potẽtia, vel diuitiis, & per illas lr̃as velit cõuenire personã in dignitate ꝯstitutã, non põt & idẽ e ꝯ si noĩauerit personã in dignitate cõstitutã, & post velit ꝯuenire personã maiore potẽtia, vel diuitiis, non põt. Alij ꝯdicunt, & hos ęquiparant, & quascũq; laicus personas noĩauerit, nõ poterit clericos ꝯuenire: qa sunt maioris professionis. 96. dist. duo. j. de ma. & obe. solitæ. & hac rõne si nominauit clericos secundi ordinis, vel minoris dignitatis nõ cõuenit clericos primi ordinis, vel maioris dignitatis, & põt dici clerici secundi ordinis non cathedraliũ ecclesiarũ clerici. & eodẽ mõ si impetrauerat literas ꝯ eum, q est sub alio, nõ poterit ꝯuenire eũ, q præest, vt si impetrauerit ꝯ filiũ, vel mercenarium, non ꝯuenit pater, vel dñs, vt hic dicimus, qa decreta verba sic habent. arg. ff. q & a qb. p̃spexit. aliás aũt nomine plebis & digniores intelligunt, vt senatores, instit. de iure natu. §.
3 plebs. ¶ † [Minores] Aliqui dicũt viliores, sicut tabernariam, libertam, scænicã, & alias de quib. habes. C. de ince. nup. humilem, C. de inoffi. testa. iu arenam. licet. n. sit paup, si alias est bo-
b nus ipso nominato connumerat diues per gñalem clausulã.[b] arg. in l. ꝑallu. humilẽ, & insti. de suspe. tut. § vlt. digniores dñr, q sunt claræ opinionis, q in prędictis uiliorib. noĩatis per generalem clausulam non conueniunt: maiores intelligunt p ordinem, vt clericos. 96. dist. duo. vel pp dignitatem cum administratione, quam habent oẽs prçlati ecclesiastici de iure communi, vt no. infra de of. ord. cum ab ecclesiarum. si de minoribus, i. non clericis, vel non in talib. dignitatib. constitutis fiat mentio, p generalem clausulam. non conuenientur. arg. ff. de iurisd. om. iudic. magistratibus. sed si administrationem, uel iurisdictionem non habent, licet habeãt dignitatem, dicũt aliq, quod

ADDITIONES.

a ¶ Iudicant maiores. Vide in proposito Abb. in c. super eo. el primo. infra de test. vbi colligit quatuor qualitates superioritatis. s. diuitiarum, nobilitatis, potentiæ, & honoris. & qui intelligantur maiores per Pet. de Anc. in repe. ca. primi. ad fi. supra de const. vbi refert se habuisse in facto, & ꝙ vbicunque tale verbum profertur a lege, vel statuto in materia indifferenti, refertur quo ad ætatem. & adde Barba. late in repet. l. cum acutissimi, col. 68. C. de fideic. latissime per Fel. in rub. quem per te vide.

b ¶ Clausulam. Adde Bal. hic, ꝙ per istam clausulam generalem, & quidam alij, nõ includunt pauperes, alle. l. Titius, ff. de p̃cur. p quo facit, ꝙ dicit Rayn. de Forli. in l. nõ facile. §. j. ff. si cui plusquam per l. Fal. ubi ꝙ pauperi remittitur satisdatio. & adde quod pauper dicitur ille, qui laborat malis moribus, Bald. in d. l. humilem, & Do. Mar. Soc. in c. j. de ac. & in consi. 17. col. fina. versicu. 2.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝙ quo ad cōuentionē nullum habent priuilegiū, licet habeāt quo ad quæda.C.de inof.test.l.sciant.C.de postula.quisquis.§. pe.nisi essent viri, q olim existentes in maxima dignitate, vel eximia dignitate eā dimiserint,de qb.hēs. C. vbi sena.vel cla. quoties q per gñalem clausulā similiter nō poterunt ɔueniri, ar.ibid.Nos dicimus,ꝙ non pōt certa doctrina deri de pręmissis,sed discretus iudex examinabit oīa sū pradicta,& eis diligē ter inspectis iudicabit,q sint maiores, q minores, & q digniores,
4 res,fm ꝙ iustum est.¶† [Maiores] Hoc sic statuit in odiū abutentium rescriptis apostolicis.sed secus est in procuratorib. vt licet noīentur minores personæ,tñ maiores psonæ, & de ma-
a iorib.negotiis,& reo.ɔueniri pñt.nam propriæ significationi [a] verborū standū est,nisi vbi ex cā ɔ̃trium inuenit.& idē intelligimus in ɔ̃ctib.& aliis.[Multitudinē.] Supra eo.ad hæc. ff.de testi.l.j.& dic multitudinē,s.quadragenariū numerū,sicut in testib.de testi.cū cām.& talē interpretationē iā recepit,vnde nō est mutāda.ff.de le.minime,hodie tñ quatuor.j.eo.cū in mul
5 tis.¶†[Maiorib.] Maiora negotia intelligo de maiorib. summis grauiora,quia de spiritualib.de crimine, vel de libertate, vel pp scandalū,quod inde oriri posset nos credimus ppgñalem clausulā posse agi de maiorib.summis, nisi nimiū excederent:sed noīata petra,non pōt agi de castro.sup hoc ēt pcipuè valet discretio iudicis,vt videat,q̄ sunt maiora negotia, & quę minora.[Fraus.] j.de fil.psb.ad pñtiū.j.de do.c.230.q.j.dictū.

ADDITIO.

a ¶Propriæ significa.Adde ꝙ proprietas verbi cognoscitur,uel ab allusione,uel a significatione,uel auctoritate ut per Do.Maria.Soci.in consi.j.col.2.uer.cū ergo,& plene quando standū sit proprietati verborum in cōtractib.& per Ale. in cōs.80.col.4.uer.cōfirmatur,& col.6.uer.& per hoc,& in cōs.22.col.2.in pr. vbi impropriātur,vt deseruiāt mēti,in primo vol.& uide eundē Ale. in d.uolu. cōsi.50.col.4.in fi.ubi quod proprietati nō credit nisi rōne absurdi, uel repugnātiæ,& uide eundē in cōsi.47.in 4.volu.& aliqua per Iaso. in auc.nouissima, C.de inof.test.& per Ale.in l.j.C.quod cuiusque uniuer.nomine.

SVMMARIVM.

1 *Iudex partes & etiam alios punire potest, si uiderit eos in aliquo malo versari.*
2 *Rescripta quando plura sunt impetrata super eodem negotio, ab vna persona vel diuersis, ad unum uel diuersos iudices, quod tunc obseruandum.*

CAP. XVI.

1 Ex tenore. [Vt ipse cōmodo] s.de resc.cęterū.j.de of.dele.sanè ɔ̃ ¶† Secūdò not.ꝙ cū ples lræ sup eodē impetrat negotio aut impetrant ab eodē,aut à diuersis:itē aut ad eosdē,aut ad diuersos,iudic.si aliqs ipetrat duo paria lrarū in fraudē ad diuersos iudi.s.cā vexādi aduersariū,nō ad cautelā.s.vt si morerent iudices vnius commissionis, vel alias impedirētur, recursum haberet ad alios neutrę valerent, vt hic. si verò ad eosdē iudices,& discordant literæ in data,præualent primæ, si in secundis nō fiat mētio de primis s.eo.cęterū.si verò est forma,& data eadē ad eosdē iud.valent vtreq;,ar.ff.de his,quę in testa.delen.l.fi.ff.de testa.vnū.si vero sunt aduersæ, neutræ valent.C.de fi.instru.scripturę.si vero literæ impetrant a diuersis psonis ad eosdē iudices,vtreq; valent, si ɔcordant in forma,& data si verò data est eadē,sed forma ɔ̃ria, ɔsulendus est dñs Papa.j.de of.dele.sane.& hoc si vtraq; pars ostēdat suas lras.si autem actor subticeat suas lras,p annum fortè,conualescunt literæ rei.j.eo plerunq;.Si vero impetratæ sunt a diuersis.& nō apparet,quę illarū sunt primę,neutræ valēt,vt dñt quidā,sed melius vr̄,ꝙ pręualeant lrę prius pñtatæ. ¶[Vt ipse cōmodo.] Imo vr̄,ꝙ cām perdere debeat,arg.C.de asser.tollē.l.j.§.fi.sed illud spāle est fauore libertatis,sed qūo iste iudex, q tm̄ de excep.cognouit,pronunciabit,ꝙ careat cōmodo vtriusq;, cū de qua re &c.ff.de iud.de qua re.infra de fi.licet.infra de ord.cog.
2 cum dilectus.Respon.† iudex partes, & etiam alios punire potest,si viderit eos in aliquo male versari.C. de test. nullum. Itē
a hoc est notorium iuris, vnde sine ordine iuris a procedi potest vt no.infra de cohabi.cleri.& muli.tua,& c.vestra.

ADDITIO.

a ¶Sine ordine.Adde eundem Inno.in c.qualiter & quando,infra de accu.Fel.in c.euidentia,infra de accu.Abb.& Docto.in d.c.uestra.Fran.de Arec. in consi. 165.& adde eundem Inno.in c.ex parte,infra de verb.signific.ꝙ iudex in notorio potius potest procedere exequendo,quam condemnando, & refert Domi. Maria.Soci.in consi.22.col.3.versi.quarto.& dicit Henric. Bohic in cap.ad audientiam,infra de iureiu.in col.fi.ꝙ licet requiratur sententia,non tamen requiratur in scriptis.Et ita intelligit nota.per Ioann.And.cap. ex parte, el primo, supra allegat.

SVMMARIVM.

1 *In sufficientia quæ attendantur.*

CAP. XVII.

1 Cum adeo scripta. [Sufficientem.]† Quę sufficiētia attendit ratione nobilitatis,sciētiæ, magnitudinis, & dignitatis.41.dist.non cogant,de pręb.de multa.ff. de vac.& extraor.co.l.j.§.in honorariis.ff.de vsufr. sed & si qd, §.j.[Qualiter.] s.per veri suppressionem,supra eo.ad aures.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid lit.non contest.liceat testes recipere.*
2 *Verba ambigua in rescriptis sunt interpretanda secundum ius commune, secus in priuilegiis. & quando amplianda & restringenda.*
3 *Comminatio, de qua in hac decre. facienda est post peremptorium.*
4 *Quando per sequentia determinentur precedentia.*

CAP. XVIII.

1 Causam, quæ inter. [Probationes recipere]† p qd videbat testes posse recipi,li.non ɔte.qd non est verū.j.vt
2 li.nō ɔte.qīn.† nam in rescriptis verba ambigua sunt interpretanda fm ius cōe.ff.de pñr.tu.l.j.C.de inof. test.l.si qñ. in priuilegiis secus.j.de deci.ad audientiā, & de dona.pacto.j. de priui.ex ore.idem in beneficiis principū.j.de ver. sig.olim. nā hæc potius sunt amplianda,q̄ restringenda,ff.de const.prin. l.vlt.Idem dicimus in indulgentiis, non tñ sunt large interpretāda,vt a verbis priui.recedat.j.de priu.porro statuta,fm i.cōe iterpretamur.j.de ɔsue.cū dilectus. dispēsationes & pmissioes restringimus.j.de ɔsan.& affin.ꝙ dilecto.dicta aūt testiū & alia intelligimus,fm ꝙ nulli,vel minus sunt captiosa.j.de testi.cū tu filij.ff.de reg.iur.semper in dubiis.ubi nō est ambiguitas, nō
3 interpretemur.ff.de leg.3.ille aut ille.¶†[Et quantum] quidā hanc clausulam vicem pemptorij obtinere,ar.j.de in inte.rel. ex literis,in fi.de don.cū dilec. nos non credimus, imo post pemptoriū facienda est hæc comminatio, ff.de iudic.ad perem-
4 ptoriū,& ad hoc ēt consonant decre.præalle. ¶† [Intelligētes ibid.] & ita clausula sequens respicit præcedentia, & determinat sequētia,prout ius postulat.32.q.7.apostolus.j.de ap.secūdo,vel prout est de volūtate partium,ff.de pac.do.cum pater. ff.de condi.inde. quia. & qñq; per sequētia non determinatur proxi.idē de dona.cū dilec.& de ap.qua fuisti.¶[Cariturum] qūo reuocat sine appe. cum non sit contra ius scriptum, sed ɔ̃ ius litigatoris?Respondeo, imò cassum & irritum esse debet, cum sit factum ɔtra ordinem iudiciorum.C.de sen. & interlo. l.prolatam,scilicet si testes essent recepti lit.non contestat.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ad consti tutionem faciendam sola decani & capituli auctoritas sit satis.*
2 *Quando auctoritas Papæ intelligatur excepta in iuramento.*
3 *Quando liceat excipi contra literas.*
4 *Effectus literarum non impeditur, si post executorias iuratur.*
5 *Quandocunque constat aliquem non legitime institutum, etiā post sententiam debet remoueri.*

CAP. XIX.

Constitutus apud se. [Et ipsi] id est canonici. [Eis.] i. canonicis. [Executorib.] q eos cōpellerēt, cognitionē tñ præmissa, vt j.
1 sequitur.[Per decanū] † nunquid sola auctoritas Decani,& capituli sufficit ad ɔstōnem faciendā.ex hoc loco vr̄, ꝙ sic.ɔ̃.j.de ɔsue.cum ɔsue.& ad hoc no.s.de ɔsti.cum accessissent.sed hic nō dr̄ statutum valere:sed dr̄ eos nō cogēdos pp iurm̄,de quo
2 in lrīs mētio nō hr̄,vel erat ɔfirmatū a Papa.† [iuro,] sed in om
a ni tali iuro intelligit excepta auctoritas Papæ,a ut hic, & infra de iureiu.veniens.ergo non facit ɔ̃ iurm̄ recipiendo ad mandatum Papę.Io.dixit hanc ɔdōnem non inesse iuro,sed ideo intelligitur excepta auctoritas Papæ,qa Papę nō pręiudicatur,quin possit ɔ̃rium facere,vel statuere. Alij dicunt, ꝙ in veritate intelligit hęc ɔdō,sicut multæ alię.s.22.q.2.beatus.inf.de iureiu. quēadmodū.Isti aūt canonici nō cogunt eū recipere,qa literę fuerūt impetratæ tacita ueritate,& tali,de qua psumit, ꝙ si esset expssa,nō obtinuisset lras.& hęc est rō, quare hæc exceptio de iuro dēt proponi in prin.ɔ̃ literas, & nō ex postfacto, qa nō obstat receptioni in canonicum iurm̄.Hoc nō placet,qa exceptio ista,s.ꝙ non fecit mentionē de iuro,non proponit in initio tantum & ɔ̃ rescriptum,sed semper vsq; ad diffinitiuā sententiam tanquam vera peremptoria. hæc enim exceptio non tantum

ADDITIO.

a ¶Auctoritas Papæ. Intellige hoc verum, quando præstatur super re subiecta Papæ,vel super iuribus pertinentibus ad eum. Ita Abb.hic, & ideo dicit Inno. in capitulo,cum inter.P.de renuncia. quod in non pertinentibus ad Papam ipse non absoluit a iuramento sine causa rationabili.

a tm̄ afficit literas,sed grām.quæ pōt fieri sine literis, a & semp
3 lras præuenit,& idcirco est peremptoria grāe. ¶†Fatemur tñ, ꝙ si aliqua exceptio,vt pacti,vel iuri competeret mihi tātum ɔ̃ literas,vt si pactus esset,vel iurasset, ꝙ non impetraret literas ɔ̃ aliquem,& ipse ɔ̃ iurm̄ impetraret literas ɔ̃ eū in prin.posset quidē excipi ɔ̃ literas,sed post li.ɔte.non C.de exce.l. fi.sed secus,si iurasset,vel pactus asset,ꝙ eū nō conueniret:qa tunc non tm̄ permit literas,sed actionē.Item non præiudicant lrę Papę tali iuro,nisi de illo faciant mentionē, nō qa nō possit præiudicare:sed qa non præsumitur velle præiudicare:q a non est auctor periurij.j.de iureiu.si verò.non. n. dēt viā periuriis aperire.j.de iureiu.si verò.& sacrm̄ ēt temerarium, vel in fraudem obtentum non dēt quis deserere sine auctoritate superioris, j.
4 de ele.venerabilē.¶† [Executorias] quasi dicat,si post executorias iurassent,non impediretur effectus earum:qa nō essent literæ impetratæ tacita veritate. sed vr̄ idem ēt post monitorias,cum per eas sit negotium cęptum.j.e.super literis. sed dic cęptum quo ad hoc,ꝙ de honestate ipse dēt perficere,quod in cępit.& eodem mō si iurm̄ pręcederet monitorias,nō valerēt sed iurm̄ præstitum post executorias nō præiudicat:qa per illud nō pōt tolli ius,qd quæsitum erat per eas,s.ius petendi pręcbendam. sed iurm̄ præstitum post monitorias & præceptorias
5 ꝑiudicat:qa per eas nullū ius quærit.¶[†Irritū] In bñficiis satis defendi pōt, ꝙ qñcunq; constet aliquem non legitimè institutū,ēt post snīam remoueri dēt,cum ibi dēt esse oīs puritas, & abesse oīs obreptio.j.q.j.si quis neq;.j.de sen. & re iu. cū olim, & c.cū Bertoldus,& de ɔces.pręb.cum nr̄is.j.de sen.& re iu.inter monasterium ɔ̃:sed non loquit in bñficiis. vel expone hāc decre.super irritū, supple non procedendo p tramites iustitiæ: pura qa post appellationē processerunt, & fuit iusta cā appellādi, cū in literis nō fieret mentio de iuro, alioqui cum essent iudices,licet possent elidi per exceptionem,si tacuit,vel expresse in eis ɔsensum fuerit,tenet,qd ab eis factū est.2.q.6.§. diffiniti ta.j.de fil.presb. ad nostram præsentiam,j.eo.cum dilecti.

ADDITIO.

a ¶Sine literis.Quòd gratia possit fieri sine scriptura,adde Fel.in rub.de const. col.3.ver.& possunt ista, & ibi vide concor. & ibi an possit probari per testes.

SVMMARIVM.

1 *Cum omissum est aliquid necessarium exprimi, non valent literæ.*
2 *Exceptio peremptoria non admittitur contra rescriptum.*
3 *Rescripta sunt latissimè interpretanda.*
4 *In literis gratiosis valent literę non dolum, sed ignorantiam aliquam continentes.*
5 *Iurisdictio an detur per literas subreptitias, & in nu.6.*
7 *An si quis literas a Papa impetrauit, & neg at aduersarius eum appellasse, nunquid vocatus tenebitur respondere.*
8 *Non potest quis de vna eademque re sub pluribus conueniri.*
9 *Non auditur obiiciens contra rescriptum, quod iudex sit criminosus, vel impetrator homicida.*
10 *Exceptio contra iud. quando proponi debeat, & quid de exceptione iurisiu.in nume.11.*
12 *Peremptoriæ exceptiones an proponi possint contra rescriptum ad declinandum forum, & quid de dilatoriis.nu.13.*
14 *Exceptio de veritate tacita in causa beneficiali quando proponi possit.*

CAP. XX.

Super literis. [Vt] prima rīa.[Priori mō] s.per fraudem,vel malitiam. [Facta fuerit] de hoc. n.ipse dubitās rōnem dubietatis cognoscet,sicut & alibi.ff.de libe.cā,ordinata, & C.eo.lit.& dēt probare dolum,qui alle.ff.de prob. quotiēs. §.qui dolū,arg.j.de præsum.dudum.[Cognoscet] qa frans nemini dēt patrocinari,s.eo.ex tenore.s.eod.sedes, & est simile. C.si ɔ̃ ius,vel vti.pub.& si legib.& intellige, ꝙ nullatenus dēt cognoscere de cā,si obiiciatur exceptio.nā si non excipiat, sed consentiat,vt cognoscatur,cognoscat,vt C.si ɔ̃ ius vel vtil.publicā,præscriptione.C.de fal.nec ex ēplū.plus dicimus, quia si ēt illud p fraudē obtineat,qd alias obtenturus est,nō valet.C.si ɔ̃ ius.& si.[Posteriori] per simplicitatē. [Nam] secunda regu-
1 la.¶† [In cōi forma] Hoc non intelligitur, qñ tacuit ea, quæ necesse sunt exprimi de processu: qa tunc non valent literę, ēt si tale quid sit omissum, quo expresso nihilominus literas habuisset. Alij tñ ɔdicunt & bene, vr̄ arg.j.de appe.oblatæ.de tacita aūt veritate sic poue exemplum.si quis falso significauit Papæ,ꝙ erat spoliatus,& Papa mandauit,si est ita,ꝙ restituat ante causæ ingressum:postea inuenitur, ꝙ spoliatus est auctoritate iudicis:sed nō sic,ꝙ sit restituēdus ante causæ ingressum: qa bene seruauit ordinem procedendo ɔ̃ hunc spoliatum. C. vnde vi, si quis in tātam.tñ proterit p literas petere restitutionē: qa hic imperator appellauit à snīa iudicis, cuius auctoritate spoliatur, & nō statim, sed probata legitima appellatione. & non mireris:qa diximus eum p has petere restōnem,qñ nō faciunt mentionē de appe.nā licet nō faciunt mentionē de app. nō minus p eas proceditur.j.de app.oblatę.¶Sed vr̄, ꝙ isti q appellauit,hic competat rectum interdictū, vel constitutio,si quis in tantā,ꝙ non debuerit victor auctoritate iudicis, a quo appellatū est,accipere possessionē sibi a iudicatā.C.de iure fisc. prohibitum.C.si p vim.l.j.Sed respō hoc,qd diximus,locū habere,vbi iudici,a quo appellatū est,licet snīam exequi,fm qd no.j.de off.dele. pastoralis. §. pręterea, aliter tñ melius patet. ¶Pone casum sic.Papa sic scripsit, Cōquestus est nobis A. de B.q pecuniam suam,quam sibi mutuauit,reddere ɔ̃ dicit.quo circa mandamus,quatenus,si est ita, dictum B.ad restituendā pecuniā cōpellas.postea coram delegato. A. petit mutuum,& petit,ꝙ fm tenorem rescripti cōpellatur B.sibi restituere pecuniam.B.rñdet & dicit A.tacuit veritatē, quā si expressisset,nō literas habuisset,s.de pacto de nō petendo:sed A.dicit, ēt si de pacto dixissem,cū adiuncto, s.cum essem in furore, vel in pubertate lras habuissem, s.hoc mō, conquestus est nobis A. de B.q pecuniā,quam sibi mutuauit,restituere denegat prætextu pacti de non petendo,qd sibi fecit, cum esset impubes, uel furiosus.hoc.n.casū A. nihilominus in forma cōi literas habuisset,s.cum illa clausula, partib. conuocatis cām decidas. vnde B.petit,ꝙ fm ordinem iuris pcedat,s.ꝙ recipiat testes & probationes suas super pacto interposito, & ꝙ A. fuit maior & sanæ mentis.vel aliter & melius cū B.diceret literas nō valere, ꝙ de suo pacto mētionē non faciebat. A. respondet dicens & si de tali pacto, quod nō præiudicabat: mentionem fecissem.tñ rescriptum in forma cōi habuissem. vnde per has meas literas procedendum est, & si non fm formam clausulæ,tñ fm iuris
2 ordinem.¶† Sed hodie hæc exceptio.s.peremptoria nō admittitur ɔ̃ rescriptum.j.de li.conte.exceptionis peremptoriæ, in 6.& est quasi simile inuenire ubicunque omittit peremptoria exceptio principale negotiū cōtingens:& vbicunq; certa clausula,vel specialis in literis de cōi iustitia ponitur.vel potes ponere casum p decre.j.de app.oblatæ. ¶Item hēt locum, quod hic dr̄,si taceatur exceptio dilatoria soluendi, vel faciēdi.nam nihilominus per tales literas procedetur in forma cōi post tps moratoriæ dilationis,vel ēt ante,cum & ante finem dilationis agi possit,licet solutio fieri nō debeat.ar.C. de probatio ad pbationem.in declinatoriis aūt fori nō videntur posse habere lo
3 cum.¶†Et no.ꝙ licet generaliter dixerit hæc decre.ꝙ qñ talia rescripta impetrantur, ꝙ iudex nō dēt sequi formā literarum, sed ordinē iuris:tñ oportet sic restringi, vt processus quem habiturus est iudex comprehendat sub verbis rescripti positis tā in petitione,q̄ in conclusione, ea tñ quātūcunq; possunt salua intentione mādātis,& ꝓprietate verborū sunt latissimè interpretāda.verbi grā, rescriptū impetratū est in prædicta forma. ille,q impetrauit omissa cā mutui, vult procedere & agere ex cā stipulationis,vel donationis,vel cōsimili,nō pōt:qa isti duo modi agendi non possunt cōprehendi p tenorem eius,qd petit in rescripto,qd tm̄ de mutui mentionē facit,licet bene cōprehendat sub conclusione, q̄ generaliter loquitur de restitutione pecuniæ.& idem dicimes,si petitio q̄ mō datur possit comprehendi p verba petitionis,sed nō p verba conclusionis. verbi grā,rescriptum Papæ sic cōtinet: Cōquestus est nobis A. de B.qui super tali possessione iniuriat eidem, vnde mandamus, quatenus,si inueneris,ꝙ per vim sibi abstulerit illam,cogas ipsum ad restōnem, si postea A. nolit sibi dicere p vim sibi ablatam,sed p fraudem.vel dicat A.conqueror de B.q talē possessionem, quā mihi vendidit,eā mihi dare ɔ̃dicit,dicimus tales libellos nō admittendos:qa cōclusio non patitur, licet petitio pateret, & sic iudex iudicare sup prædictis libellis non posset: qa fines mandati diligenter seruādi sunt. ff.mād.diligenter,& potior. imo sola vera conclusio:qa petitionem generalem restrinxisse vr̄,arg.C.de procu.maritus, C.de transact. age,& facit ad hoc,qd no.j.de transa.c.j.in glo.quæ incipit,transactio, Sed,si bene attendas,oēs casus pcedentes sunt de veritate tacita. Restat igitur, vt aliquos ponamus, vbi sic falsitas expressa.
4 verbi grā,† Abbas non Cistercien.dicens se Cister. non ex ma
a litia,sed ex ignorantia a fortè Ccuratoris impetrantis impetrauit lras ɔ̃ plebem,q̄ exigebat decimas laborum suorum,ꝙ imponeret silentium sibi,bene valēt hę literę: sed nō procederet fm hanc conclusionem,sed fm formam cōem.s.partib.cōuocatis,& si forte spāle priuilegium hēt super his,obtinebit:alioquin succūbet. præterea expressum casum hēs.j.eo.olim.[De dissemus]

ADDITIO.

a ¶Ignorantia.Adde hoc procedere in literis gratiosis,vel beneficialibus, ut per Doct.hic secus in priuilegiis,quia subreptio etiam non dolosa vitiat indistincte priuilegium,ut per Doc.hic & per Legistas in l.præscriptione.C. si contra ius,vel uti.publi.& tenet Domi.Barth.Soci.in consi.suo incipi. consultatione in qua multos.j.char.16.

Universidad de Deusto Biblioteca

dissemus: i. est dare tenemur de iure, vel cōsueuimus. [Secundum ordinē] f'm hoc membrū intelligit. 25.q.2. pscriptione & j.de appellatio.oblatę. [Procedat] arg.pro simplicitate, & imperitia, de consec.dist.2.c.3.j.de re.permu.vniuersorum, ff. de ven.inspi.l.j.§.fi.ff de prob.cum de indeb.[Procedat.] ff.de eden.l.j.§.fi.ff.qui satis.cog.de dic.§ ꝙ minori.C.qui admit.ad bo.poss.est aūt.arg.ꝯ ff.de in ius voc l.2.C.de fal.mone.l.j. [Si vero] tertia regula [Nos nullas.] s.e.ad aures. j. de coha.cle. & mu.sup eo.j.de re iud.inter mona.j.de fil.presb.inter dile. C.sen.resc.n.non pos.l.fi.j.de re iu.cum olim s.e.cum adeo, & c.constitutus.j.de transac.ex literis.qa in his casib.iniustum esset literas concedere, vel libellum admittere. j.de pbē.cum teneamur.j.e.postulasti.s.ti.j.cū accessissēt.j.de deci.ex multi
5 plici.s.e.cęterū. j.de fil.presb.ex tua † [Ad psens.] j.de testi. veniens.j.de pcess.preb.& ec.non va.cum nris.[¶Forsan] imo sine forsan.j.de appe.si duob. ff.de iudi. si quis ex. & loquitur hic, qñ opponitur ꝯ literas de falsa suggestione, vel veritatis suppressione: sed non dr eum non habere iurisd.qa ēt p tales literas benę datur iurisdō, vt no.s.eo.cæterum, & sententia, quā hic iudex tulerit, ius faciet inter partes, nisi appellaretur: secus, si nullam haberet iurisdōnem, quia tunc non teneret sentētia,
6 qua pronunciaret suam iurisdōnem. † Sed quid si literæ falsæ dicuntur, nam vel oportebit impetrantem rescriptum probare verum, si erit suspectum, vel conditorem illum esse falsum si rescriptum non sit suspectum. C.de prob.iubemus, Auct.de fide instr.§.si vero mo.colla.7.¶Sed oppones, ponamus, ꝙ rescriptū verè falsum erat, sed ipse iudicauit verum, & postmodum in principali negotio pcessit, & sñiam tulit, apparet hāc sñiam non tenere, qa per falsum rescriptum processum est. ¶Item qa a non suo iudice lata, ergo & nihil profuit iudicare iurisdōnem suam esse. Rñdit quidam, immo ex quo a sententia, in qua iurisdōnem suam iudicauit, non est appellatum, tenebit sñia in principali lata p errorem litigantiū, arg. ff.qui cū fal.tuto.l.j.§.f.d.ff.quæ senten.sine appel.rescin. non poss.l.j.ff.
7 de offi.præ.Barbarius.¶† Et si quæratur, a quo habent iurisdictionem, dñt ꝙ a lege, quæ dat eis cognitionem, & diffinitionem in hoc dubio, & ita siue iuste, siue iniustè iudicet, pro veritate sumitur talis sñia, nisi suspendatur per appellatio. 2. q. 6. §.si sñiam.ff.de iusti.& iure.l. pen.melius vr dici, ꝙ non tenet sñia.C.si à non compe.iud.l.j. nec de hoc forte cognoscet. Alij dicunt, sed non bene: ꝙ in veritate iurisdōnem non habuit p literas falsas: & tñ quod faceret, tenet pp cōmunem ignorantiam litigantium.ff.de officio præto.Barbarius.& ff.eo.l.si fortè. Sed certè hoc non vr stare, ēt si mō cōstaret, ꝙ falsę fuerint literæ: qa sñia a non suo iudice lata, non tenet. j.de offic.vica. qñ, & quia de falso ēt post rem iudica.agitur. C. de fal.querelam. sed respō ꝙ res iudicata pro veritate accipitur inter partes, q̄ consentiunt litigare coram eis, ff.de sta. homi. ingenuū. vnde sufficit sic iudicatum esse, nec vltra de ea quæri potest.& hoc idem dicunt, si iudicatū esset instrm falsum esse verum, ꝙ in principali negotio producitur: sed si omissa esset exceptio falsi, bene ēt posset post sñiam proponi, vt C. de falsis qrelam. C.si ex fal.instru.l.vlti.& no.j. de proba.licet sed debes respondere; quia aliud est, qñ iudex iudicat de principali, non obstante acceptione falsi instri. nam hic cum vere sit iudex, bene tenet sñia: sed in alio casu, qñ iudicat verum rescriptū, & se iudicem, nō magis est iudex, vnde adhuc post eius sñiam pōt de falso dicere, & pōt dicere sñiam a non compe.iudi.latā. si etiam post omnes sentētias ageretur coram vero iudice de falso, & ꝙ non esset iudex, qui sententiam tulisset, & ille verus iudex sententia teneret, cū in veritate non teneret, tanq̄ quæ non esset à suo iudice lata, cum vlterius ꝯ eā nihil dici pōt, qa facit ius inter partes: qa in veritate iudex est. licet male iudicet. alij tñ dñt, ꝙ non dēt ipse cognoscere, an rescriptum sit falsum: sed ille, cuius dr fuisse rescriptum. 19 dist.in memoriam. ¶Item qd, si quis impetrauerat literas à Papa, & aduersarius negat eum appellasse, nunquid vocatus tenebitur respondere, alias rē? Rñdeo sic. nam cōstat eum habere iurisdōnem p rescriptū Papę, licet elidi possit p exceptionem: qa per falsi suggestionem sunt impetratæ litre, & no. j.de offi.dele pastoralis.§. pterea. si qs aūt conuenitur super maleficio, vel ꝯtu, bene ꝯfitetur crimē, vel ꝯtum: sed dicit se non conueniendum corā illo iudice, qa non deliquit, nec ꝯxit in sua diœcesi, sed alterius, & idcirco quicquid iudicaretur, sub nō prodesset, vel obesset: qa uerus iudex hoc ratum non haberet, sicut nec pōt, nec ēt vr, ꝙ de hoc ipse debeat cognoscere: quia qua rōne hic cognosceret, & alius in cuius diœcesi dr cōmissum esse delictum. Respon. hic iudex coram quo conuenit, cognoscet de iurisdōne, vt hic: & si pnunciauerit suam iurisdōnem, nisi appellaretur, tenebit quicquid factū est in cā principali, vt dictū est in superiori articulo, vbi diximus de illo, q iudicat suā esse cognitionē: q tñ hēt alias iurisdōnem, vel cognitionē saltem sup incidenti; & postq̄ semel fuerit iudicatū, vlterius non conuenit. 81.dis. presbyter aūt.ff. nau.cau.licet.§.fi.secus est, qñ dr falsum rescriptū, per quod dr data iurisdō, qa nec ille iurisdōnem inter partes hēt per illud rescriptū, nec etiam cognitionem sup incidenti, an sit falsum rescriptum. Et si timet iste, q refugit iudicium, ne grauetur de facto appellet ex hac cā, ꝙ per falsum rescriptum vult procedere, & reuocabitur qd fecerit. j.de appell.interposita, & c. ad audientiā. & eodē mō reuocabitur quicquid fit ꝯ eum ēt sine appellatione: qa factum est a non suo iudice. j.de offi.iud. qm ratio aūt diuersitatis est: qa vbi cognoscit, an maleficium sit in sua iurisdōne commissum, vel ꝯtus celebratus. hoc facit rōne præcedentis iurisdōnis, quam constat eum habere pp dubium.ff. de iudi.si quis ex. vnde tūc super hoc tenet sñia ab eo lata, ēt ꝯ ius litigatoris.& multa in dicta: sed de falsitate rescripti nō cognoscit nisi rōne iurisdōnis sibi ex eodē rescripto dato vñ si rescriptum verum est, tenet sñia.& si nō est verum, nō tenet sñia, C.si a non compe.iud.l.iudex. pendet ergo de futu-
8 ro, an teneat sñia, vel nō.† Item non valet, quod obiicitur, ꝙ alius pari rōne poterit cognoscere, & iudicare. q alias non pōt cognoscere: quia sub non conuenitur. nec potest de eodem sub pluribus conueniri quia cum ille qui conuenit eum sub primo iudice, conuenit eum sub secundo, excipiet reus, ꝙ nō pōt eū cōuenire sup eodē facto corā diuersis iudicib. s. eo ex tenore. & bene caueat sibi; ꝙ non excipiat de declinatoria fori illa. s. quia non deliquit, nec ꝯxit in sua iurisdōne: quia tunc si sñiaret super hoc piudicaret primæ sñiæ. nec ēt ex officio suo inquirere pōt de maleficio nā tūc locū pōt habere officium., vbi non esset qui ageret. at hic est qui agat: secus aūt est dicendum si constaret, vbi maleficium est ꝯmissum, si diceretur per accusatum illum locū esse alterius iurisdōnis, q̄ eius corā quo fit accusatio. nam tunc non vr, ꝙ deberet cognoscere, cum graue preiudicium fieret illi saltem super possessione, quā admittit hoc ipso, ꝙ patitur eū cognoscere. ff.de seruitu. quotiens. si autem de possessione constaret, ille cognosceret, qui in possessione est. sed in superiori casu, s. qñ non constat, ne maleficium impunitum remaneat, superiori puniet, qui dēt supplere defectū subditorum. 9.q.3.cum scimus, vel differtur, quousq; hæc q̄ō de possessione, & iurisdōne diffiniatur. arg.3.q fi. item si crimine. j.de testi.veniens. alij dicunt, ꝙ simul debent conuenire, vt diffiniant, ad quem pertinet iurisdō, ar.s.eo.pastoralis, in prin. sed hoc non credimus Illud.n.tñ obtinet, qñ modica dubitatio est, & q̄ pōt ex literarum inspectione finiri, & quæ nulli iudici in iurisdōne piudicat. ¶Vel dic & forte melius, qa de hoc, qñ negatur eū, corā quo agitur per accusatū possidere, ipse debet cognoscere, an possideat, & si sententiauerit se possidere, ēt si cognoscat de principali, non fit præiudicium alij sup possessione, qui ignorauit, cū possessio non admittatur sine aīo. & ignorās nō pōt habere animū admittēdi, ff.de acq.poss.possideri. §. in amittenda & l.quemadmodum.ar.de ac. pos.si id quod.§.fi.& si hēt inspectū accusatorē, ꝙ vel fraudulenter, vel ignoranter male defendit cām suā, quæ est, an possideat, adsistat ei in cā, vt no.j.de reg.iu.cum super. ¶Vel dic & melius, ꝙ licet iudex indicet, ꝙ ad eum pertinet cognoscere de maleficio, & ꝯtu commisso in tali loco: quia est de sua iurisdōne, nulli fit præiudicium p hanc sñiam, nisi partib. & quantuncunque cognoscat postea inter partes de maleficio, vel ꝯtu, pp hoc alius non pdit possessionē loci. vel iurisdōnis: quia res inter alios &c. j.de re iud.cum super. Itē quia licet turbet possessionem alterius, non tñ eam acquirit, nec alius eam perdit, nisi de toto eiiceretur p modū, quē notaui. j.de capel.mo.dilectus.licet.n.de vna, vel plurib.causis cognoscat, non extēditur hæc possessio iniusta, nisi ad causas de quib.cognoscit, arg.ff.de acq.poss.quod meo §.fi.& l.quod seruus.& ꝯ.hunc est intentā
9 dum interdictum, vti possidetis, & nō, vnde vi. j. de pb.licet.
9 ¶† [Qualitate.] s. veritate, & falsitate quæ.s.fit sup pcessu negotij, vel iudicij: puta qa nō fecit mētionē, de citatione, vel de appōne, vel similib. Sed si obiiciat ꝯ rescriptū, ꝙ crīnosus sit iudex, vel impetrator, homicida. s.nō audit, qs si Papæ dictum fuisset, nunq̄ iudicē homicidā dedisset, & idē si dicat de impetrate. ¶Sed obiicies, si dr infamis iudex, qd nō est de pcessu, auditur. Respō. non audit hoc mō, s.nō valent lrę, qa tacuit veritatem. Sed qa hanc exceptionē hēt declinatoriā iudicij, ēt si esset ordinarius f'm quosdā, vbi nō impetrant lrę, & no. j.de of. dele.cū sup.vide.j.de of.deleg.sup ea.decr.qualiter debeant p
a poni, & probari exce.ꝯ iudicē. Non.n.minus [a] lræ valent, licet non

ADDITIO.

a ¶Nō.n.minus. Et sic ex his hēs, ꝙ iste exceptiones criminosæ, vel infamiæ, oppositæ cōtra iudicē, uel partem non afficiunt rescriptum. Adde Spe.in tit.de excep.§.dicto, uer.lit ut plenius, & uer.videtur ergo, & Henri.Bohic.hic, in 3.col. in fi. sed dic, quod fallit hæc in excommunicatione opposita contra iudicem, ut infra de re iudic.ad probandum. Item fallit in præiudicialibus exceptionibus quia istæ sunt peremptoriæ, ut no.Host.in c.j.de ord.cog.

non faciant mētionem de his, quæ nec processum negotij, nec
10 principalem cām contingunt.¶† Item dicūt quidam [a] ꝙ hæc
a exceptio peremptoria non expressa in literis ꝯmissionis sp in principali negotio est differēda, ar.infra de fo.comp. ex parte. nam si proponat exceptionem hanc, ꝙ de peremptoria exceptione mentionē non fecit ad declinandum forum, nihilominus si iudex iudicet procedendum per literas, oportet eum in principali peremptoriam eandē probare. Item ipsi excipienti ꝯ literas, vel forum, est vtilius, ꝙ proponatur in principali quæstione, quia si eam probauerit, absoluet à toto debito: sed si ad declinandum forum proponatur, absoluitur tñ, ꝙ per illas literas respondere non cogitur. vnde si aliæ literæ ꝯ eum impetrētur, cogetur rñdere super debito eodē: imo vr, quod de peremptorijs exceptionibus mentionem facere non tenetur, cum tñ sint proponendæ ad actionis exclusionem. ff. de except. l. 2. & hoc verum dr, nisi esset talis perēptoria, quæ tñ, vel plus prodest cassando literas, quantum si absoluetur a debito, vel petitione principali, qualis est exceptio rei iudicatæ. C.senten.rescin.non pos.l.fi.quæ si proponatur ad declinandum forū, vel cassationē literarū, plus prodest, quā si lite ꝯtestata sup debito proponat. nā maius auxiliū hēre non potest, quā rei iud. sed si hēt & sibi seruat & bñficio eius sñia, quam proponit ad cassandum literas. sed si proponat in principali quæstione, & p errorem iudex, vel malitiam ferret sñiam ꝯ priorē sñiam, secunda
11 teneret, quod sibi esset magnum preiudicium.¶† Et idem posset dici, si opponatur exceptio iurisiuran.non expressa in literis: sed certè si diligenter attēdatur ratio, quā hi dicunt pro se, pro alia opinione facit, quia si proponatur exceptio de peremptoria exceptione non expressa ad cassandū literas, duplex bonum ꝯsequitur, primū ꝙ proceditur ꝯ eum ad cassandū literas, secundū ꝙ remanet eius salua exceptio, nec subiacet periculo, ꝙ pactum de non petendo, vel alia exceptio peremptoria p ꝯriam sñiam reuocetur, arg.opt.ff.de ꝯd. inde. eleganter. §.pen.C.sen.rescin.non pos.peremptorias. qa & si feratur sñia ꝯ eū, qñ excipit ad cassandū literas: tñ postea nihilominus ean-
b dem [b] exceptionē poterit opponere in principali, vt perpetuo absoluat, quia ad aliud excipit scdo, ad aliud primò. sed certè veritate inspecta non vr, ꝙ per taciturnitatē, vel expressionem falsam peremptoriarum exceptionum, quæ principale negotium ꝯtingunt, minus valeat rescriptum. j.de li.ꝯtest.excep.per-
12 emptoriæ.¶† Item non vr ꝯ rescriptum ad declinandum forū posse proponi peremptorias exceptiones, quæ tñ ꝯ principalem actionem competunt.& hoc expresse dicit. j.de fo. comp. ex parte. j.de li.contest.excep.peremptoriæ. sed per illas tantū tacitas, quæ non obstarent principali actioni, si exprimerentur dicimus literas annullari, vt si tacuit li.contest.& obtinuit, alij eandem litem ꝯmitti, non facta mentione de citatione, vel lite ꝯtest. certè non valent literæ. j.de offic. deleg. gratum. j.de re iud.inter. vel pone casum per decre. j.eo. dilect. vel per decre. de coha.cle.& mulie.c.super diximus exempla, quando tacet veritatem super processu iudicis, talem. s. quam si expressisset, nullatenus literas habuisset, ēt in quacūque forma communi. & eodem modo ponas exempla, quando exprimit falsitatem. s. in processu iudicij, vt si obtinuit reuocationem commissionis impetratæ ab aduersario primo, mentiendo ꝙ fecerat citari aduersarium p delegatum, vel ordinarium. nā hæ literæ elidi poterunt.¶ Sed his obstare vr, quia exceptio rei iudicatæ peremptoria est, & tñ proponitur ad declinandum forum. C.quæ sen.resc.nō pos.l.fi. Respō. illa exceptio, licet sit peremptoria, tñ est de processu iud. vnde admittitur ad declinādum forum. Itē non obstat.ff.de ꝯd.inde.eleganter.§.pe.quia & transactio de processu iudicij intelligitur, cum non debeat fieri, nisi sup re incerta & lite dubia.ff.de transl.l. 1. & idem pōt dici de omni iureiur. præstito in iudicio.¶ Sed obijcies, si dixisset exceptionē peremptoriam ꝯ se ꝯpetere, literas non habuisset, ergo dēt carere impetratis, vt hic. Respō. si hoc fatetur simpliciter, verū dixisse. sed si dixisset exceptionē ꝯ se competere: sed se replicationē hēre, literas habuisset non obstante exceptione: & quia si prima opinio teneret, sequeretur hæc absurditas, ꝙ exceptiones & replicationes inutiliter ante li.cont. agitarētur. plus valet secunda solutio.¶ Item ꝙ diximus in principio huius gl. s. quod literæ non eliduntur nisi p tacitam veritatē, vel expressam falsitatem, quæ tangunt processum iudicij, vel principale
c negotium, non placet, quia exceptiones [c] illę, quę afficiunt rescriptum tñ, admittēdę sunt, quamuis non sint de processu iudicij, vt si dicitur non valere rescriptum, quia impetratum est per excōmunicatum. j. de æta.& quali. bonæ. j.de proba.post cessionē. vel quia falsum est, vel obreptitium, vt no. infra eod. cum dilectus. vel dicit se hēre priuilegium, pp quod rescriptū non valet, supra eo.cum ord. vel si dicit, ꝙ renunciauit literis impetratis, & impetrandis, & omnib. quę impetrarentur præter assensum cōem. j.eo.ex parte. vel quia sint literæ nimis generales. s.eod.ad hoc.ad idem j.de confirma.vti.ad nostram, & in multis alijs similibus casibus, ad idem s.eod. ex tenore.
13 ¶† Sed quid dices de dilatorijs? Respon.idem primò non dēnt proponi ꝯ rescriptum, nec ad declinandum forum. C. de proba.ad probationem, sed ad differēdam intētionē actoris. Item vr iustè dici posse, ꝙ in priuilegijs, & beneficialib. rescriptis, si aliqua falsitas sit expressa, vel veritas tacita, quæ Papam ad gratiam cōcedēdam induxerat, ꝙ ꝯ rescriptum potest opponi de veritate tacita, & in prosecutione negotij ꝯ petitionē directā de eodē exceptio proponetur: verbi gratia, aliquis habens bñficium cum cura aīarum, vel ēt sine cura, impetrauit literas sup bñficio. ꝯ rescriptum huius pōt excipi de veritate tacita. s.e.
14 ad aures. C.de diuer.rescr.l.vlt.¶ † Sed si omittatur hęc exceptio ꝯ rescriptum, postea tñ ēt li.cont.illi, qui petit bñficium
d ex illis literis, obstat exceptio, [d] ar. j.de conces. præb. cum nostris. & hoc est ea ratione, quia prędictæ falsitates pariter afficiunt rescriptum, & gratiam in ea datam. nec ob. j. de li.cont. exceptiones peremptoriæ, vbi de hoc no. [In vtroque.] idest & quando esset habiturus literas in forma communi, & quādo nullas omnino literas habiturus esset: sed tamen semp sine dolo errabat delegans. j.de app.postremò.ff.de in integ. rest. l. 3.

ADDITIONES.

a ¶Item dicunt quidam. Et sic quando est exceptio peremptoria orta ante impetrationem rescripti, si est peremptoria actionis in facto principali consistens, vt puta pacti de non petendo, vel similes, vt supra dixit Inno. in gloss. in ver. in communi forma, circa medium, tunc non debet opponi in vim dilatoriæ contra rescriptum, sed differtur in cognitionem negotij principali, vt sentit Inn. hic, cui addo Henri.Bohic, in 3.col.& dic rationem esse, vt lites abbreuientur, ad quod iudices curare debent. l.quidam.ff.si cer.pet.ff.de cond.indeb.l.dominus testamento, & c.finem litibus, infra de dolo & contu. nam si primò proponeretur in vim dilatoriæ, & pronunciaretur super ea, iterum posset proponi in vim peremptoriæ, & pronunciari super ea, & sic fierent duo iudicia, & quia cognoscere de ipsa peremptoria non esset cognoscere nisi de ipsa principali, qd non potest fieri ante litem contesta. infra de li.contesta.cap.1.& vt li.contesta. per to.

b ¶Eandem exceptionem. Cum Inn.hic tenet Henricus Bohic hic in 3. col. ver. modo si proponeretur, & gl.in c.1.infra de li.contest.in 6.licet ibi Car. contra in glo.in verbo, tantum, in fi. Et aduerte, quia hoc non habet locum in exceptione rei iudicatæ & transactionis, & litis finitæ, & iurisiurandi secundum Innoc.hic in ver.Sed his obstare, & sequitur Henri.hic.

c ¶Quia exceptiones. Adde Spe.in tit.de excep.§.dicto, versi.sed nunquid, & Henric.Bohic.hic in 2.col.versi si quæris.

d ¶Exceptio. Et sic quando exceptio peremptoria orta ante impetrationem rescripti gratiosi si non opponitur ante li.conte.ad peremptionem literarum & gratiæ in eis contentæ, quia fuit omissa pōt proponi post li.conte. Adde eundē Inn.Host.& Arch.in c.exceptiones peremptoriæ, infra de li cont. li.6. & Host. infra de renunc.c.veniens, & Henri.Bohic.hic in 2.col.ver.sed ad pleniorem.

SVMMARIVM.

1 *Prælati nomine intelligitur ecclesia, & prælati ministerium.*
2 *Abbates tenentur congregationum suarum negotia defendere.*
3 *An sit necessarius consensus conuentus, si abbas egerit, & è conuerso.*
4 *Nunquid episcopus possit agere absque cōsensu capituli, vel è cōuerso.*
5 *In bonis discretis non tenetur abbas respondere nisi de parte sua.*
6 *Quo casu possit abbas sine consensu conuentus causas conuentus agere.*
7 *Quilibet monachus potest pro dignitate, vel officio, vel pro obedientia ecclesiæ suæ agere.*

CAP. XXI.

1 Edoceri. [Eosdem.] Abbates. [tueri.] † Nomine enim prælati ecclesia intelligitur, & prælati ministerium. ff.de annu.le.annuas.& ff.de condit.& demonstra.l.filio, & ecclesia est in episcopo. 12.q.1.scire. quandoque tamen nomine ecclesiæ non designatur episcopus, de testa.requisisti. 12.q.2.illud, & q.3.Pontifices.ff.de cond.indeb.l.fi.ff.de re. dubi ci
2 uibus.¶† [Teneantur] hic habes, ꝙ teneantur Abbates negotia suarum congregationum defendere, & ad idem. C. de epis. cleri.orphanotrophos.arg.ff.quod cuiusque vniuer. ciuitates, & l.constituti.& hoc verum est, vbi res, de quibus agitur, communiter possidentur ab Abbate, & conuentu. si autem sunt separatę, tunc Abbas aget pro suis, & conuentus pro suis per sin-
3 dicum. ar.ff.quod cuiusque vniuer.nomi.l.1.§.quib.¶† Sed nūquid, si Abbas egerit, necessarius est consensus & cōuentus, & e conuerso. s. si conuentus egerit, necessarius est consensus Abbatis? Lau.dicit ꝙ sic, arg.12.q.2.placuit.16.q.4. in venditionibus, infra de procu.c.1.j.de iud.causam. C.de epis.& cler.oēs. §.hoc nihilominus. Vin.dixit, nunq̄ conueniēdum esse conuētum, sed Abbatē, si discretè quis vult agere, argu.j.de iud.causam.& filius, quamdiu est in potestate patris, conueniendus nō est. C.de annali except.l.1.in fi.& arg.ad hoc, ꝙ vacante sede nihil innouatur. j.ne sede vacan.per totum. nec currit pręscriptio contra ecclesiam. j.de præscript.cap.1.& c.de quarta. & si lis oriatur inter prælatum, & collegium, superior, scilicet episcopus, vel archiepiscopus dabit collegio procuratorē, cuius officiū expirabit, finita causa, Insti.de auto.tuto.in fi. hoc intellige, quando nomine ecclesię agitur. nam si noīe suo. s. quia

Universidad de Deusto Biblioteca

vna pars canonicorū petit ſuum electū confirmari,alia ꝯtinm
petenꝭ,qa quælibet pars,q̄ pro ſuo iure ꝯtēdit,agere pōt ſine
4 auctoritate ſuperioris.¶†Sed quid de epō,ᵃ vtrum poteſt age-
a re ſine conſenſu capituli,vel è conuerſo.& quid de clericis ec
cleſiarum ꝯuētualium,& quid de ſacerdotibus capellarum,an
neceſſarius ſit ꝯſenſus epōrum?Nos autem in omnibus his re-
ſpōdemus ꝙ quicunque,vel quæcunque habet adminiſtratio-
nem pōt agere,& ꝯueniri ſine ꝯſenſu alterius.ff. quod cuiuſque
vni.l.ſi.infra de iudi.cum deputati,in Auc.de ec.tit.§.fi.col.9.
C.de epi.& cle.orphanotrophos,& l.omnes,eo.ti.non contra-
dicit.imo potius ꝯcordat,cum dicat,ꝙ œconomus dēt conue-
niri.nec dicit ibi requirendum alicuius conſenſum in agēdo,
ſed in conſtitutione œconomi,ꝙ eſt officium , vel dignitas , q̄
tunc cōi ꝯſenſu ꝯferebatur,quia id negotium erit ꝯmune epi-
ſcopo,& ꝯuentui,requirendus eſt ꝯſenſus vtriuſque.ſimiliter
non obſt.infra de proc.c.1.quia ibi presbyteri,& diaconi adhi
bentur vt teſtes,non ad aliud:imo pro nobis facit,quia ibi dr̄,
ꝙ epſ facit proc.ſimiliter non obſt.ĩ.de iudi. cauſam, quia ibi
non dicit requirendum conſenſum epiſcopi pp hoc,ꝙ non
tenetur,ſi tantum cum capitulo ageretur ꝯ capitulum,ſed qa
ſi non fuerit requiſitus,non tenebit ꝯ epm,ĩ.de maio.& obed.
inter,ĩ.de ſen.& re iud.cum ſuper,arg.ff.de iu.do. ait prætor.
hoc tamē bene dicerē,ſi vellet conſtituere vnum generalem
perpetuum officialē,qui omnia negotia communiter gereret
ſiue in alijs,ꝙ hoc dēt facere cum conſilio capituli,ſicut & cle
ricum ad hoc tantum officium conſtituere dēt,cum hæc inter
ardua negotia ſint.89.diſt.iudicatum,arg.18.q.1.hoc tantum,
arg.ĩ.de his,quæ fi.a præla.quanto.idem eſt forte in arduis cau
ſis,& ſic poſſent loqui,ĩ.de procu.c.1.& alia c.quæ requirunt
ꝯſenſum capituli.Et eſt ratio,quia in magnis negotiis capituli
ꝯſenſus requiritur.Item in alienationibus voluntarijs neceſſa-
rius eſt ſemper ꝯſenſus epiſcopi,& capituli.ĩ.de dila.expoſuit.
5 ¶†[Congregationum.]Nota,ꝙ licet res,de qua agitur,com-
munis ſit Abbati & conuentui, tamen ſi diſtincta ſunt bona,
de illa re communi nec Abbas agens ſine conuentu , nec con-
uentus ſine Abbate,nec literæ impetratæ ꝯ alterum, vel pro al
tero tantum valebunt,vt hic expreſſe dicitur,niſi ſuā cauſam
alter ſpecialiter proſequatur:ſed de rebus ad alterum tm̄ ſpe-
ctantibus pro ſe tm̄ vterque agit.Hæc etiam intellige vera,vbi
communiter diſcreta ſunt bona,quia ſi non generaliter eſſent
diſcreta,ſed ꝯuētus per ſe aliquas poſſeſſiones haberet,vel red
ditus pro veſtib.ſuis,vel alijs huiuſmodi,& Abbas ſimiliter ha
beret alia,tunc Abbas ſine conſenſu capituli ageret pro om-
6 nibus.¶†[Omnino.]Puta quia conuētus per priorem,vel aliū
adminiſtratorem,& miniſtralem perpetuum,vel tēporalē hā
bet q eorū cauſas agat,vel ſi Abbas hēt magnos redditus , vel
magnas poſſeſſiones per ſe, & conuentus alias per ſe , tamē niſi
conuentus nunq̄ habuit alium adminiſtratorem,per quē cau-
ſæ ſuæ tractantur,tunc Abbas ſine ꝯſenſu ꝯuentus cauſas con-
uētus aget,quia legitimus adminiſtrator eorum eſt,ar. ff.quod
cuiuſq; vniuer.ciuitatem.nec hæc poſſunt dici bona conuētus
diſcreta,vel ſeparata ab Abbate,cum multum iuris habeat in
eis Abbas,ſ.adminiſtrationē,licet fructus diſpēſentur in vſus
monachorum tantum.ĩ.de realie.vel non,poſſeſſiones.& at-
b tenditur in his conſuetudo ᵇ vel conſtituto,vt no.ĩ.de proba.
ex literis.& vr̄ de iure poſſe ſuſtineri,quia nulla vis eſt , etiam
ſi nullæ poſſeſſiones ſint diuiſæ,ſed omnes ſint cōes,ſiue p me
dietate,ſiue pro inæqualibus partibus,ſiue pro parte ſint diui-
ſæ,& pro parte indiuiſæ,ſiue omnes ſint diuiſæ,quia ſemp Ab-
bas omnium eſt adminiſtrator,niſi conſuetudine,vel conſtitu
tione legitime facta,vel alio modo,ordinatū ſit, pro qua par-
te agat Abbas,& pro qua parte conuentus,vel niſi diuiſa ſit ad
miniſtratio nam tunc ratione adminiſtrationis poſſet conuen
tus facere ſindicum,qui etiam cauſas ageret.ĩ.de iud.cum de-
7 putati.ff.quod cuiuſque vniuer.ciuitates. ¶ † Item dicimus,ꝙ
quilibet monachus pro dignitate,vel officio, vel pro obedien
tia eccleſiæ ſuæ agere poteſt,infra de iudicijs,cum deputati.il-
lud autem non poſſet concedere Abbas monacho,ꝙ haberet
adminiſtrationem aliquarum poſſeſſionum , vel villæ , & pro
eis agere,niſi ſicut procurator,vel ſindicus.nam ſi vult aliter a-
gere,oporteret ꝙ diceret,ego nomine meo,vel præbēdæ meæ
quod non licet.infra de ſta.mo.cum ad monaſterium:ſed ſupe
riores agent nomine officiorum,vel obedientiarum ſuarum.
canonici autem ſeculares,qui poſſunt habere proprium, bene
poſſunt agere nomine prębendarum ſuarum, vbi habent eius
adminiſtrationē,poſſent etiā dicere in libello,ago noie meo.

ADDITIONES.

a ¶De epiſcopo.Quando prælatus agat,vel conueniat,vel ſine conſenſu capitu
li,vide etiam per Card.in conſ.134.in ſecundo dubio.
b ¶Conſuetudo.Adde Henri.Bohic.qui idem tenet etiam ſi ex priuilegio hoc ſi
bi competat,vt infra de priuil.c.porro.quia tunc poterit etiam ſolus agere.
Ex quo priuilegium & conſuetudo præſcripta regulariter æquiparantur vt in
c.quia ſæpe.infra de ele.& in extrauag.ſuſcepti regiminis,in prin.

SVMMARIVM.

1 *Non efficitur quis iudex per literas obreptitias.*
2 *Cancellarij conſcientia ſufficit ad hoc,ne literæ ſint falſæ.*
3 *Literæ quando & quo caſu dicantur eſſe obreptitiæ.*
4 *Ordo literarum eſt attendendus,nec ualet proceſſus inordinate factus.*
5 *Proceſſus factus a iudice,qui non ſeruauit ordinem a Papa præfixum, nihil valet.*

CAP. XXII.

CVm dilecta.[Procurator.] Nota, mo-
niales faciunt procurato-
rē in cā electionis noīe ſuo,& eodem mō ſi de cri
1 mine ageretur.¶†[Subreptione.]Hæc eſt rō,qua
re proceſſus Abbatis & ꝯuētus decernitur irritus,
quia literæ,p quas proceſſerunt, fuerunt obrepti-
tiæ.i.furtiuæ.vnde non fuerunt iudices.non.n.fit iudex per lite
ras obreptitias.ĩ.de off.vic.ca.pen.C.ſi a non compe. iud.p to
tum.hoc.n.ſolum,ꝙ alijs ꝯmiſſum erat,de quo hic mētio non
fiebat,non faceret proceſſum Abbatis irritū, quamuis poſſet
eorū proceſſum impedire,ſi exciperent,vt no.ſ̄.cęterū.¶ Sed
dices,vr̄ ꝙ proceſſus debuerit tenere , quia ignorabant literas
obreptitias.ff.de of.præſi.ſi forte,ff.de off.pręto.Barbarius, ſed
dic illa tolerata pp vtilitatē multorum,qui habuerunt neceſſe
agere apud eum cum præfecturam teneret, & præſidatum . &
in illa l.ſi forte,licet adueniēte ſucceſſore non dēat exercere iu
a riſdictionē,tn̄ hēt eam:hic autē,cum cā vna ᵃ tm̄ ꝯmiſſa ſit,nō
eſt multa vtilitas ſubditorum.vnde pp hoc non eſt tolerādus
eius proceſſus.itē hic nullam hēt iuriſdictionē. vel dic horum
proceſſum caſſatum,quia ex cauſa hic poſita . ſ. quia ſup hoc
alijs ꝯmiſſa cā erat,appellatum fuit,& hanc appellationem hic
2 ſunt proſecuti.¶†[Conſciētiam.]Et furtiuē.nā licet nō ſciat
Papa de literis,ꝯſciētia ſufficit cancellarij adhoc, vt non ſint
3 falſæ.ĩ.de falſ.dura.¶†Et dicuntur literæ obreptitiæ, quando
per alicuius operam factum eſt, ꝙ impetratæ literæ effugiant
plenam intelligētiā Papæ,vel alterius,qui neceſſitate iuris vo
candus eſt,& qui eſt præſens,niſi literæ impetrētur , vt hic.ĩ.
de re iud.cum olim.M.quidam tn̄ dicunt, ꝙ ēt ſi operam de-
derit ꝙ effugerent ſcientiam aduerſariorū,vel quorumlibet a-
liorum,præterq̄ Papę,vel officiales eius,ꝙ non dicuntur obre
ptitiæ.& eſt ratio,quia ad eos non ptinet dare,vel denegare li-
teras,licet,ſi ſcirent,poſſent impedire.& intelligo obreptitias
ēt ſi ſint iuſtæ,dummō prędicta interuenerint , & è conuerſo,
ſi literæ ſint per falſitatem expreſſam , vel veritatem ſuppreſ-
ſam obtentæ,dummodo p alicuius operam Papæ ꝯſcientiam
non effugerint,non ſunt obreptitię,& per eas procedi poteſt.
C.ſi ꝯ ius,vel vtili.pub.preſcriptione,ĩ.eo.in noſtra . in primo
caſu non tenet proceſſus habitus p literas obreptitias.in ſecun
do caſu tenet proceſſus habitus per literas obreptitias veritate
tacita impetratas,licet p exceptionē ēt elidi poſſint.obreptitia
āt dignitas dr̄,ſi non eſt certa ſcientia clericorum.ĩ. de elec.in
cauſis.vel ꝯ ꝯſciētiam expreſſam eius,qui prohibendi poteſta-
tē hēt arg.ĩ.de poſtu.c.2.nos aūt dicimus obreptitias,licet per
literas tacita veritate impetratas ſit obtenta.idem , ſi dolo ta-
cuit veritatem,niſi dolus fuiſſet in fugiēdo ꝯſciētiam Papæ , q̄
uis in alio ſenſu poſſit dici probabiliter omnia beneficia & pri
uileg.impetrata p falſitatē,vel veritate tacita, qua expreſſa pri
uilegium,vel beneficiū non habuiſſet, poſſet dici obreptitia.
ff.de na.reſti.l.1.infra de elect.dudum,in ſi.item ſnīa diffiniti-
ua reuocatur,ſi per obreptionem dolo malo ſit elicita.ff.de do.
cum a te.ff.de iudi.cum prætor.35.q.9.veniam. & c. pœniten-
tiam.Si autē ſine dolo malo ꝯ veritatem dicatur lata ſententia
non reuocatur.ff.de iudi.ſi prætor.Si tamen ꝯ aliquē petentē
reuocationem ſententię,quia iniuſta ſit,reſponſum ſit ab ad-
uerſario eam non reuocandam,& poſtea appareat eam reuo-
candam,reuocabitur.quod probo,quia ex quo cognouit, pro
nunciare debet,ff.de iudic.de qua re,& iuſtè , & ſecundum al-
legata.ff.de offic.pręſi.illicitas.11.queſtio.3.illa,ſummopere,
&c.tunc vera.30.queſtio.5.indicantem . ſed ex allegatis appa-
ret eam reuocandam,ergo reuocabitur,arg.ad prędicta.ff.quę
ſen.ſine appel.l.1.in prin.vel aliter,vt no.infra.de re iud.c.cum
Bertoldus.[Irritandum.]De hac materia inuenies ſupra eo.cō
ſtitutus.[Principaliter.]Et ideo non erat pretermittendus,vel
poſtponendus.[Subtractorum]videtur,ꝙ Papę conſtiterit de
ſubtractis,& ideo obreptitię fuerunt literę.per quas mandaba
4 tur de eis cognoſci.cum de eis conſtaret.¶†[Noſtri formam.]
Nota pro ordine ſcripturę.44.diſtinct.ſit rector.in fin. 3. quę-
ſtio.7.in grauibus.C.de app.l.1.ff.de vſufruct.quotiens. contra
ſupra

ADDITIO.

a ¶Cauſa vna:Et ſic tenet hic Inno.ꝙ I.Barbarius,non habet locum in delega
to.Adde quod communiter tenetur contrarium vt hic per Doc.quibus adde A-
lex.de Imo.in conſi.72.incip.in cauſa & lite in 2.vol. Et latius in d. l. Barba-
tius,in col.pen.

ſupra eo.cauſam.Solu.vbi aliquid principaliter mandat Papa,
& ſtudioſe ordinem attendebat,locum habet , quod hic dici-
tur ĩ.de offi.deleg.venerabilis.nam fines mādati &c. ff.man.
diligenter.alias ſecus,vel dic,ꝙ ēt in his,de quibus cognouit,
inordinate ꝓceſſit,vn̄ non tenet,ut C.de ſen.& inter. platam.
4 ¶†[Iuris ordine]Cui ordini neq; tacite,neque expreſſe renū-
ciari a monialib.poterat,qa Papa ex certa ſcīa illū in fauorē ec
cleſiæ appoſuerat,ſ.ꝙ primo idoneæ pſonæ committeret ad-
miniſtratio,& ꝙ ei reſignarentur ablata. & no. ꝙ hic non eſt
ordo cōis iudiciorum, ſed ſpecialiter a Papa præfixus,& ſiquis
hunc ordinem non ſeruat,nihil valet proceſſus , ſed ſi contra
ſolitum ordinem iuris fiat,niſi ſit talis ordo,qui ſit de ſubſtan
a tialibus iudiciorū, ᵃ bene tenet,& eſt rō,quia fines mandati di
ligenter obſeruandi ſunt,ar.ff.mā.diligēter[Reſtitutis.],No.
moniales petere reſtitutionem.ĩ.de accu.c.ex parte. c.pen.

ADDITIO.

a ¶Iudiciorum.Quando peruerſio ordinis iudiciarii vitiet proceſſum vltra di-
cta per Mode.h c,adde Fran.Are.in l.moris.§.prius.col.4.ff.de uulg.& pupil.
in conſi.123.col.1.per Car.in conſi.71 .Scias tamen quod quando in reſcri-
pto iudicis aliquid ponitur pro forma,tunc pars poteſt tacere & expreſſe re-
nunciare illi formæ.e.ſus eſt in c.ſi.de off.deleg.& no.Inno.in c. prudentiam.
infra eod.tit.& refert Fran.Aret.in d.§.prius.

SVMMARIVM.

1 *Annalis præſcripto in quibus caſibus currat.*
2 *Negligentia in reſcriptis,quando preſumatur.*

CAP. XXIII.

PLerunque contingit.[Exhibēt]par-
ti aduerſæ fa-
ciēdo ipſam p primas literas citari.primo,n.exhibue-
rat iudici ſm quoſdā.alii dicunt,ꝙ tunc primo exhi-
1 beat iudi.¶†[Annū.]Quidā dicūt annū iſtū currere a die quo
cōpoſuit ſarcinulas,ff.ex qui.cau. ma.ab hoſtib. §. ſed ꝙ. alii a
die data,ar.ſ̄.eo.conſtitutus,eā te.ĩ.de teſti.cām.alii a dic.quo
datæ fuerunt iudicib.ĩ.de ap.ſup eo.nos inhæremus literæ.ſ.
ꝙ incipit currere,ex quo copiā habuerit delegatorum intim̄,
ꝙ potuit facere citari partes.ff.de diuer.& tem.præ.l.1. & 2.q.
6.biduū.& dico hūc annū vtilē ab initio, ſed poſt cōtinuū. &
hēt locū hæc p̄ſcriptio annalis,qn̄ reſcriptū impetrat ad agen
dū,ſecus,ſi ad faciendū,vel excipiendū,ff.de nundinis.l.1.ff. de
do.exce.pure.§ ſi.quia tunc prolixius tēpus,vel ppetuū hēt. ꝯ
de diuer.reſcri.falſo.ꝯ ſ̄.eo.ceterū,ſi aūt. ꝯ infra de ap. vt de-
bitus,oblatæ.Sol.verū eſt,ꝙ reſcripta perpetuant vſq; ad xxx.
annū,ſi p alias literas non reuocent,ut in l.falſo. ſi aūt ſecūdæ
fuerunt impetratæ,& faciūt mentionē de primis , reuocantur
primæ,ſi nō faciāt mentionē,minime,ut in decre. ceterū.ſed
in pęnā maleficioſorū, & negligentiū.ſtatutū eſt p hæc iura,ꝙ
ſi is,q impetrauit primas lr̄as,exhibet eas iudici,& nō negligit
2 vti eis,ſemp valēt primæ,ut dicit decre.ſi aūt.†Si vero exhibet
eas,& negligit vti eis p annū,& is qui ſecūdas lr̄as impetrauit,
vtitur lr̄is ſuis,primæ poſt annū pdunt uires,vt hic,& ſi is, qui
primas lr̄as impetrauit,nō exhibuit eas iudici,cū potuit , & is
qui impetrauit ſecūdas,exhibet eas.& incipit ꝯuenire aduerſa
riū p ſuas ſecundas lr̄as,nō valēt poſtea primæ, vt in decre.vt
debitus.decre.aūt oblatę,loquit in iudiciis appellationis poſ-
ſet tn̄ dici,ꝙ ſolū tp̄s pn̄tationis primi vel ſecundi reſcripti at
tēditur,vt in decre.vt debitus.niſi obiiciatur, ꝙ abſque dolo,
vel negligentia poſtpoſuit pn̄tare,vel vti eis,quia tunc audit
oſtendens legitimū impedimentū ēt poſt annū nō p̄ſumit ne
gligens vel doloſus,unde non incūbit ei probatio, ſed aduer-
ſario,vt hic , iudex tamen ex variis coniecturis æſtimabit vel
negligentiam,vel ſolicitudinem,& ēt eis inſpectis æſtimabit,
cui parti incumbit probatio [Habuit.] [Et literas exhibuit.
[Negligentia.]Quæ præſumitur lapſu anni.

SVMMARIVM.

1 *In quo caſu hæc decre.non habeat locum.*
2 *Mandatum a diuerſis iudicibus emanatum,quando exequi debeat.*
3 *Duo ordinarij eiuſdem,ſi mandant contraria,cui nam parendum eſt.*
4 *Quando non exhibentur ſecundæ literæ,tenetur executor priorum literarum mandatum exequi.*
5 *Qualiter per ſecundas literas cognoſcatur eſſe reuocatas primas.*
6 *Quid iuris,quando diuerſis temporibus executori porriguntur diuerſa & contraria mandata.*
7 *An teneat ſententia lata a iudice excommunicationis in executorem dicentem ſe dubitare,ubi dubitandum non eſt, & an idem dicendum ſit in executore,qui dicit ſe certum,quod exequatur, ubi dubitandū eſt, vide in nume.8.*

CAP. XXIIII.

CVm contingat.[Suſcitatā.]Ita excipia-
tur , quia niſi exciperet
a parte contra literas,ſemper debet exequi manda-
tum priorum iudi.probato,quia ſunt iudices, niſi p
1 exceptiones elidantur,ut ſupra.eo.ceterum.¶†[Innoteſcat.]
Quidam dicunt hanc decre.non habere locum, ſi partes ad in
uicem excipiant de reuocatione literarum, ſed tunc tantum,
quando iudices ꝯria mandata mittunt.item dicunt , ꝙ nō eſt
vis,ſi coram iudicibus non excipiatur ad reuocationem litera
rum,vel ꝯ.ſufficit.n.& eſt neceſſe ad hoc,ꝙ hæc decre. locum
habeat,ꝙ iudices vtriuſque partis hoc modo ſcribant , ſicut
hic dr̄,vel aliis conſimilibus.litera autem,q̄ ſequitur,non cō-
tradicit.ĩ.vbi dicit,& idipſum facere debes, ſi primo manda-
to recepto & executioni mandato tibi forſan innotuerit p li-
teras iudicum,ꝙ inter iudices ſup iuriſdi. demādata cęperint
diſceptare.eſt.n.intelligendū,ꝙ innotuit per lr̄as iud.non per
2 aſſertionē partiū,qa ſic videret,ꝙ eſſent iudices.¶† [Innote-
ſcat.]Quandocunq;.ff.de admini.tu.pater.vel dic , ꝙ licet di-
ci audiuerit diuerſos iudices ſuper eo negocio impetratos, ni
hilominus debet exequi mādatū dele.niſi pars altera excipiat
nō eſſe obediendū mandato,quia aliis cōmiſſum eſt negociū.
¶Crederē tamen,ꝙ prudenter faceret iſte,cui mandatur,ſi ex
pectaret aliquandiu , & maxime vbi non audiuit tantum di-
uerſis iudicibus negocium eſſe commiſſum,ſed audiuit eos ꝯ-
tendere de iuriſdictione,ita tn̄,ꝙ niſi utraque pars,ſit pn̄s, uel
fuerit parata cōtendere,& procedere ſm formā huius decret.
prius faciat,quod mandatur,q̄ ſe excōicari , vel aliquam pœ-
nā infligi ſibi patiatur,ar.ad hoc cum vterque literæ tribuant
iuriſdictionē,niſi p exceptionem elidant,ut no. ſ̄.eo. ceterū.
p conſequens pōt eſſe,ꝙ pars nō uult excipere contra iudicē.
¶Sed quid ſi ſciret exceptionē?tunc forte ſecus eſſet , quādiu
paratus eſt procedere ſm hanc decr.non ita teneret excōica-
tio in eū lata,quia cum non ſit de eius iuriſdictione &c.alii nō
poſſunt ab eo puniri,niſi qui in iuriſdictione ſua ſunt rebelles
ſibi & contumaces.ĩ.de off.dele.ſane.hic autem,quia non eſt
cōtumax,ſed conſtitutioni obedit,puniri nō pōt & hoc intel-
lige verū.ſ.ꝙ non tenet obedire primis iudicib.niſi oſtendatur
ſecundum reſcriptum,in quo iuriſdictio ſaltē indirecte reuo-
catur,puta quia dicit,non ob.literis ad tales iudices īpetratis,
vel conſimilia,uel quia ſecundæ lr̄æ mentionē faciunt de pri-
mis expreſſe.p hmōi.n.literas non reuocatur ꝑcipe iuriſdictio
priorum iudicum,ſed p exceptionē,remanent.n.iudices,& iō
tenet quod fit ab eis.ſed ſi directe reuocarentur.ſ.ita,ꝙ nō ſit
neceſſaria alicuius exceptio,ſ.a ſuperiore dicēte expreſſe,reuo
co cōmiſſionē,quā ei feci,non ob fauorē partiū , ſed proprio
motu,ēt ſi nullus excipiat,tunc non tenet,qd̄ fit ab eo , qa nō
eſt iudex.ĩ.de off.vica.c.pe.ff.de iudi.iudicis.ff.de poſtu.quos.
Itē no.ꝙ licet partes parere debeāt iuri corā iudi.dele. quouſ-
que cognoſcat,an ſua ſit iuriſdictio,ut ſ̄.eo.paſto.ī prin. ff.de
iu.ſi quis ex alij tn̄ dn̄t,ꝙ partes parere non coguntur , quādo
inter iudi.cōtentio eſt de iuriſdictione, nec tenet, qd̄ fit ab eis.
ĩ.de off.dele.ex lr̄is,niſi ſm tenorem huius decre.¶Si autē de
iuriſdictione conſtat,tunc parendū eſt,ſm quod no.ĩ de off.
dele.cū in iure.Itē dicunt aliqui,ꝙ ēt ſi iudex dixiſſet, reuoca-
mus iuriſdictionē talis iudicis, ꝙ partes huic reuocationi poſ-
ſunt renūciare & tacite,& expreſſe ēt poſt,q̄ iudices ſciunt,qd̄
in eorum fauorem factum eſt.C.de leg.quod fauore.ſecus eſt,
ſi proprio moto reuocaſſet & modo.ſed & tūc teneret,qd̄ an
te ſcientiam reuocationis fieret.ff.de offic.præſi.ſi forte. ĩ. de
procura.mandato.alii tamen in hoc dicunt ꝯ.& forte melius,
quia quando directo ſic reuocat, ſine vlla exceptione reuo-
catū eſt,& hoc ſatis ſonat diuerſitas verborū , de hoc plenius
3 no.ĩ.de cōceſ.præb.quia cūctis.¶†[Executioni.] Quid ſi duo
ordinarii eiuſdem,puta quia hn̄t eccleſiam in vtraque diœce
ſi,mandant eodem modo contraria,ſicut iſti dele.R n̄ hoc nū
a quam habere locū,ᵃ niſi in dele.& quando ambigitur de reuo
catione literarum,quia nec poteſt habere locum,quia ſi vnus
ordinarius mittit,ꝙ denunciet aliquem excōicatū , ſnīa quā
ipſe tulit,tenet:& tunc alius ordinarius,qui eſt ei par,non pōt
tibi mandare,ꝙ ab eadem ſnīa denuncies eum abſolutum. Si
autem mandat,ꝙ denunciet a ſua ſententia eum abſolutum,
4 ſecure illud facies.¶†[Poſtulata.] Sed quid ſi non exhibeātur
ſecundæ literæ?tunc executor exequitur mandatum priorum
ſi ad terminum præfixum non exhibuerit, infra de excep. pa-
ſtoralis. tamen vr̄, ꝙ terminus non ſit dandus ſine cauſæ co-
gnitione.3.q.4.§ ſpatium.& hic iuriſdictionē non habet, nec
terminum dare poterit.ſed poteſt dici illud loqui de dilationi
bus,quæ dantur pro teſtibus,& ad inſtructionē cauſæ,in quib.
exigitur cauſæ cognitio,ſecus in citationibus. itē cum non te-
neatur exequi mandatum,niſi literas oſ̄dat iudi.ĩ.de off.dele.
cum in iure.ſic nec differre tenetur, niſi reſcriptum oſtendat.
ſi tamen incidenter veniſſet, expectaret eū modicum iudex,
quouſque iret pro reſcripto,quia non dēt ei imputari , ſi non
venit cum ſacco paratus.ff. de ſol. quod dicimus, & l. ſi forte.
nam

ADDITIO.

a ¶Habere locum.Vide etiam ad hæc eundem Inno.in c.cum iam dudum.infra
de præbend.

nam literæ quæ non apparent, dicuntur non esse, ar. ff. de ℣h. empt. in lege, de conse. di. 1. solennitatem. non tñ potest cogere aduersarium ad exhibendum eas, cum nõ habeat in eo iurisdictionem vt hic in fi. ¶ †[Si ex ipsarum.] Sed qualiter põt illud perpendi ex sola inspectione literarum? nam licet secundæ expresse faciant mentionẽ priorũ iudiciũ, & rerum, p hoc non constat eas reuocatas, cum possint per suggestionẽ falsi, vel dolo esse impetratæ, supra eo cęterũ. ad hoc ergo, vt executori nullatenus sit hæsitandum, oportet, vt hic discat passertionem partium, quia causarũ merita &c. de rest. in integ. cum ex literis. C. si per vim, vel alio mõ. l. fi. & sic vr, q aliquã potest exercere iurisdictionem inter partes, quod infra negatur. Aut nunquã poterit scire eas reuocandas. & sic credo q nunquã ex sola inspectione põt scire, nisi aliquid intelligat ex literarum inspectione, & partium assertione. per hoc tñ non habet iurisdictionem inter partes, quia nisi priores literas habens obiiciat aliquid ℣ secundus, iudex præsumit eas esse reuocatas. Si autem obiiciat, statim executor debet supersedere, quia per negationem factã est res dubia. C. qui ad li. pro. nõ licet. l. 3. & l. 4. hoc casu loquitur. s. co. pastoralis. q si tũc dubiũ sit de reuocatione, quando expresse fit mentio iudi. & rerũ, si ab aduersario obiicitur literas esse impetratas pp falsi suggestionẽ fm illam, decr. s. e. cæterũ. & qui aliter glossauerit, sensu indiget. itẽ licet executor dubitet, an debeat absoluere, vel condemnare, non tamen fm regulã Arriani pronior esse dẽt ad absoluendum. hoc ideo, quia non constat, an ille iudex habeat iurisdictionem hic tñ no. q hæc decre. nunquã hẽt locũ, nisi vbi alias contentio, vel concertatio est super literis, & vbi locũ hẽt decre. s. co. pastoralis. si aũt non esset concertatio super literarum pluralitate, sed tñ diceretur, vel obiiceret vnicas solas literas impetratas esse per dolum, vel falsi suggestionẽ inexcusabilem, tunc dẽt executor ei parere, quia iudex est, & hoc constat, arg. ℣ de offic. dele. ex literis, & c. sane, & c. si qñ. [Hæsitãdum.] Et ita vr. q non sit petenda copia rescripti, nisi dubitet, & vbi ꝓria mandata exhibentur, ℣ tamen verum est, vt infra de offi. deleg. cum in iure. [Mandatum] tunc non credimus, q debeat iterare denuntiationẽ. [Exequaris.] Siue mãdet, q absoluas communicatum, quem prius denunciaueras siue q priorem excõicationem denuncies iniustam, vel nullam, sit ue quicquid aliud, quod cõprehendi põt sub tenore rescripti. [Procedere] sed licet nõ tenearis exequi, nõ tamen debes impedire eos, vel executores eorũ, quin hoc exequantur, infra de offi. dele. si quando. sed inspecta decret. illa potius vr dicere contrariũ si causam habeant prohibendi. ¶ [Et ad ipsum] vt non exequaris mandatũ, nisi secundum tenorem, qui hic cõtinetur, & quẽ colliges ex inspectione literarũ. ¶ †No. enim hic primo, quid iuris sit, quando diuersis temporibus, huic executori porrigebantur diuersa & contraria mandata iud. quia primo mandauit vnus, q denũciaret excõicatum, q ẽt fecit. in secundo mandauit alius, q denunciaret absolutum, qđ facere non dẽt. & in isto casu nõ põt excusari iudex, quin sciat contentionem esse inter iudices super iure eo tempore, qñ secũdas literas recepit, cũ sibi ℣ria mandata dixerint, ideo fm mandatum non debet exequi fm tenorem huius decret. ¶ Secundo aũt no. hic qualiter executor procedere debet qñ simul vtrunque mandatum dirigitur executori, & tunc eodẽ modo debet procedere secundum tenorẽ huius decre. † [Dubitare] si dicatur se dubitare, vbi dubitandum nõ est, & propter hoc iudex excommunicationis in eum sniam proferat, credimus non tenẽre, quia cũ non sit de iurisdictione eius, nõ hẽt iurisdictionem super eum, nisi in casu, vbi conceditur, & vbi contumaciter resistit ei obedire, quod iste nõ facit. Itẽ si recurrendum est ad arbitros, qualitercunque dubitetur de reuocatione literarum. ergo eadem rõne, quãdocunque hi executores dubitant de iurisdictione eorũ, supersedere debent. alii tñ dicũt snĩam excommunicationis in hos executores latam tenere, si per alias literas non sit iurisdictio reuocata. alioquin non tenet, arg. ℣ de of. de. e. ex literis, sed certe illa decret. non loquitur in illo casu, qñ in executores fertur sniã. sed quando ipsi executores ferunt in alios, qui turbant iurisdictionem in eorum. ¶ †Idem, quod dictum est in executore, qui dicit se dubitare, vbi non est dubitandum, dicendũ est in executore, qui dicit se certũ, q exequatur, vbi dubitandũ est, quãuis non improbabiliter dici posset, q in hoc casu lata in eum sniã ab eo, ℣ mandatum cuius exequit mãdatum alterius iud. tenet. & hoc ea rõne, quia turbat eius iurisdictionem, quæ est iusta cã excõmunicationis, infra de of. deleg. c. 1. hęc autem cã cessat in alio s. quando non exequitur, quia nullo modo turbat. melius tamẽ est inter tales procellas iudi. quiescere, & neutrũ iuuare, q alterũ iuuare, & alterũ lędere. 14. q. 5. denique. 23. q. 2. primũ. & intr̃ est verum, vt dñt quidã, q tenet sniã lata in hunc executorẽ, qui exequit, q ẽt si postea appareat reuocata iurisdictio huius executoris. tenet tamen propter dubium senrentia lata in turbatores ante, quam super iurisdictione reuocata sit pronunciatum, cum ante vtrosque iudices iurisdictionem habere constet. & hæc vera sunt nisi nimis magna & notoria & in excusabilis esset excusatio, & ignorantia prędecessorũ, quia tunc teneret sententia.

SVMMARIVM.

1 *Sequestratio fieri non debet nisi ex causa.*
2 *Precibus continentibus plura diuersos effectus operãtia, non sufficit impetranti alterum solum probare ad omnia consequendum.*

CAP. XXVI.

OLim Ex literis [interpositam.] Infra de præben. accedens. [Detinebat.] Nota. Sequestrati.
1 †Quod fieri non dẽt nisi ex cã, infra de sequestra. ad hoc. C. de prohi. se. l. 1. 2. q. 6. quotiẽs. [Omnia] Vel
2 ad alterum, s. si probaret canonicã institutionem, vel dic vnũ, s. falsitatem probabit ut valeant lr̃æ, quia aliter non reuocasset Papa iurisdictionem ab Abbatibus, nisi pp falsitatem, fm autem probare tenetur, vt ecclesiam habeat. [Super aliis.] Arg. s. eo. ex parte, ℣. de resti. spoli. ex conquestione. ff. de excu. tut. qui restituere. ℣, ℣. de concess. præben. accedens, infra de præb. cum iam dudum, infra de app. significauit. [Super aliis.] idest super collatione eiusdem ecclesiæ sibi facta.

SVMMARIVM.

1 *In litetarum impetratione non sufficit narrare factum, nisi quis narret causam facti.*
2 *Non valent literæ ab excommunicato impetratæ tacente de sua excommunicatione, & an si per huiusmodi literas aliquid actum fuit, retractabitur, habes in nu. 3.*
4 *Valet processus habitus per literas tacentes de excommunicatione ante, quam excipiatur de excommunicatione.*

CAP. XXVI.

DIlec. fi. Abbas. [Amouendos.] Gñales tñ visitatores amouere
1 non pñt aliquos, infra de sta. mo. in sing. &c. se. † [Sine cã.] Non sufficit narrare factum, ut expoliationẽ, nisi quis narret cã facti, si talis est cã, qua expressa præsumi dẽt literas non esse concessas, ut hic, & C. de ado. l. 3. & ẽt modum facti, quando modus causam dandi, vel negandi pstaret. C. de transac. ut responsum. nam aliter scriberet, si in modum inquisitionis actũ esset aliter, si alio modo, ar. 2. q. 1. in primis, ℣. de ac. qualiter, el secundo, infra de sim. c. licet. [Excommunicationis.] Si enim se excommunicatum dixisset, nullas lras ob
2 tinuisset, cum ei interdicatur agere. † [Viribus carere] Quomodo tenentur facere mentionem de cã amotionis, cum dicant nullam subesse. Respõ. & si non subsit, dẽt facere mentionem de ea, quam prætendit visitator, præsumitur enim dolose scriẽ negotii tacere, si non facit mẽtionẽ de causa, quam prætẽdat iudex, infra de cohab. cle. & mulie. fu. p eo. Sed obiicies fortius, quare non dixit, si non fecit mẽtionẽ de re iudi. ab Abbate? respon. quia ad hoc, ut obstet exceptio rei iudi. oportet, vt eędẽ personæ sint. ff. de re iudi. cum quæritur. hic autem fortẽ fuerunt aliæ in primo enim iudicio fuerunt partes, Abbas, & amoti. in secundo autẽ forte amoti, & episcopus, vel executores, qui eum expulerunt, vel subrogati loco eorum. Item oportet, q causa agẽdi sit eadem. ff. de excep. rei iudi. & an eadem. hic autem non est eadẽ, cum causa primę accusationis fuerit crimẽ. causa autem huius est expoliatio. item alia actio, licet sentẽtia feratur in causa proprietatis, non tamẽ parit exceptionẽ in causa possessionis, sic nec e conuerso. ff. de excep. rei iudi. & an eadẽ, in fi. ff. de vi & vi ar. cum fundus, ff. de acqui. pos. naturaliter. vel dic, q debeant facere mentionẽ de causa amotionis, & de sententia Abbatis propter quam amoti sunt ab episcopo, vel executoribus, in qua sentẽtia crimẽ, pro quo amoti sunt, continetur. veritas enim est, q de sentẽtia mẽtionem facere oportet. nec obsunt prædicta, quia non obstat exceptio rei iudi. vbi non eædem sunt personæ, & causa, &c. quia hic non opponitur exceptio rei iudi. ℣ literas, quia si de sentẽtia mentionem fecisset, literas non habuisset. ¶ † Sed quid si ali
3 quid p tales literas actum sit, nũquid retractabitur? ar. q sic s. eod. constitutus, cum dilecta, infra de of. vica. c. sua. 35. q. 9. veniã. ff. de iudi. si prætor. ℣. desen. excommu. cum pro cã. ℣. de re iudi. cum olim. nec obstat. 3. q. 6. §. excep. vbi dr, q exceptio nõ admittitur post sniam. quia non tenet, quod ibi dr, vbi agitur de falso. ℣. de procu. in nostra. & de probat, licet. & hæ literæ bene possunt dici falsæ propter suppressionem talis veritatis, immo, quia replicatio omissa ante sententiã proponitur, post ex causa, vt ff. quãdo ac. de pe. est an. l. 2. multo fortius exceptio. ad idem. ℣. de re iudi. ad probandum. ℣. de despor. impu. ad dissolendum, in fi. in ℣rium vr, quia per tales literas datur iurisdictio, licet elidi possit per exceptionẽ. s. co. si aũt. ff. de bo. pos. fm tabu. l. pe. §. testatio. Vnde si sciuit sibi exceptionẽ competere,

tere, & non proposuit, imputet sibi; si non sciuit prætextu exceptionis de nouo reperte non debet retractari snĩa, ℣. de re iud. inter mona. ad idem. ff. de manu. test. cum ex falsis. ff. de hęre. instit. l. fi. Dicunt quidã snĩam latam occasione hmõi literarũ retractandã per in integ. rest. alij dñt per tales literas non dari iurisdõnem, & sic erit nulla snĩa ipso iure, si iudex ex tali falso iniustã tulit snĩam. ℣. de re iud. cũ l. & A. C. si ex falsi. instr. falsã. tu dic, vt no. s. eo. ꝓstitutus, iu fi. gl. & ℣. de re iud. cũ Bertoldus, & s. e. cum dilecta. ¶ Et dic, q ꝓcessus per eas habitus valet ante, q excipiat de excõicatione. literę. n. nõ afficiunt excommunicatione impetrantis. quid. n. nocet excõicatio ipetrãtis, qn Papa possit cãm, cui vult delegare, licet afficiãt excõicatiões sacerdotis. 3. q. 5. planguimos. ℣. de ꝓcu. c. fi. vbi no. sed in odiũ excõicati datur exceptio dilatoria ꝓ infras. de snĩa aũt amotionis sem per proponi põt, sed in modum dilatoriæ habet proponi ante li. conte. C. de proba. excep. infra de li. contest. exceptionis.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid modicum habens beneficium tenetur de eo in impetratione alterius benef. cũ facere mentionem, & quid de habente beneficiũ sufficiens, & tamen non facit mentionem. est tamen paratus resignare, an valeat literæ, habes in nume. 2.*

CAP. XXVII.

Postulasti. [Paternis.] Quia huic qõni non rñdit, vr q de bonis paternis non debeat mẽtionẽ facere. ℣. de præsum. nõne. sed quidam ℣, quia talis indignè accipit beneficium ecclesiasticum. 16. q. 1. qm quidquid. 12. q. 1. illi autem. ad idem, ℣. de præb. tuis, & c. ep. s. non tñ fatcor, q indignè accipiat, dummõ bene dispenset. [Cũ fm] ℣. de prẽben.
a cum secundum [Beneficio] nomine. n. beneficij intelligitur
1 præhenda 1. q. 3. ex multis. ¶ † [Sufficientis.] Arg. q de modico & sic minus sufficienti beneficio non dẽt facere mentionẽ, ad idem de concess. præb. cũ dilectus, el secundo, arg. ff. de ven. inspi. l. 1. in fi. in ℣rium vr, quia quamuis modicũ sit beneficiũ, tñ illi seruire tenet. & manib. victum quærere dẽt. 91. dist. clericus. Respon. si per simplicitatem non fiat mentio, nihilominus valent literæ, arg. s. eo. super. sed si dolose, secus. ℣. eo. si ꝓ-
2 ponente, & no. de hoc. ℣. eo. mandatũ. † Sed quid si habens beneficium sufficiens non fecit mentionẽ, sed sit paratus resigna re? dicimus non valere literas, quia tempus datę inspiciẽdum est. s. eo. cã te, & quod dicit de vicaria, idem intellige, si habeat
b aliquam possessionẽ ab ecclesia. 16. q. 1. possessiones, redditũ, b vel pensionem. ℣. e. ad audientiam. sed secus de patrimonio.

ADDITIONES.

c ¶ Beneficij. Appellatione beneficij quid veniat, vide gl. in cle. auditor, in versi. beneficio, de rescript. in cle. j. in ver. beneficium, vt l. pen. & in cle. fi Romanus Pontifex. super ver. beneficio, de præben. & gl. in cle. j. in versi. beneficiali, de causa pos. & proprie & inquentum hic dicitur: quod venit prębenda: intelligat o sumpto vocabulo Ita Rot. de concess. præben. decis. 8. Item adde, quod appellatione beneficij venit Papa. Ita Ab. in c. ad aures, de pęnis, est text. in c. j. de maledi. Et vide gl. in cle. j. de re. permu. ubi appellatione beneficij, venit hospitale. no. tamen, quod si Papa concedit potestatem alicui de prouidendo alicui de beneficio, non venit tunc beneficium curatum, ita Car. in consi. 30. col. 4. uer. ad prædicta. & an beneficij appellatione veniat etiam pensio, vide latissime per Fel. in c. in nostra, infra eo. titu.
¶ Vel redditum. Adde quod Cal. in tit. de proba. consi. 30. reprobat Inno. hic, &
b ibi dicit, quòd si per canonicos assignatur dimidia prębenda vni sacristæ ad eius sustentationem, talis sacristæ imperrans beneficium non tenetur de hoc facere mentionem. & sequitur Feli. infra. e. c. in nostra, col. 3. uer.]

SVMMARIVM.

1 *Reus vltra duas dietas originaliter citari non debet.*
2 *Legales dietæ quot milliaria contineant.*
3 *A fine diœcesis computentur dieta, non autem a loco, vbi res est, vel vbi habitat.*
4 *Deleg. se apost. non potest ultra duas dietas trahere.*
5 *Partes etiam si consentiant in iudices, non tamen poterit vltra duas dietas eos trahere, nisi expresse consentiant quod vltra duas dietas eos trahant.*
6 *Delegatus si cępit abesse ultra duas dietas, & non in breui reuersurus, tamen si reus vult litem prosequi, etiam ipse actor, si non apparet eũ tacite in eum consensisse etiam longius morantem, obtinere poterit a superiore reuocari huiusmodi delegatum.*
7 *Præsumitur impetrator habere mandatum, nisi probetur contrarium.*
8 *Quæ sunt illæ personæ a quibus non debet exigi de iure mandatum, habes remissiue.*
9 *Nati de nefariis, & incestis nuptiis non sunt nominandi filii, nec alẽdi.*

CAP. XXVIII.

Nonnulli. [Reus.] Actor. n. bene potest citari vltra duas dietas, nam si Roman. cõueniat Anglicum ultra duas dietas, & postea Anglicus reconueniat Romanum vltra duas dietas, coram eiusdem iudi. bene citabitur vltra duas dietas, quia aliter causa procedere nõ põt, nisi alter alteri ꝓpinquaret. quãuis posset dici, q actor potius dr citare,
1 q citari. † ¶ † Irẽ dr, q origialiter reus nõ dẽt citari vltra duas dietas. nã secus est, si actor ñat reus, vt in cã appellationis, vel alio mõ, quia semper a foro rei originalis cõputandæ erũt duæ dietæ, licet videret ℣rium: quia cum illius tñ, ad quem appellat, sit forũ attendendũ, ab illo foro duæ tñ dietę sunt cõputãdę. sed respon. q licet iudex appellationis possit cognoscere, si vellet, tñ ex quo pp alleuiationẽ partium aliis cõmittit, potius sequet forũ, & fauorẽ rei originalis, quã actoris. & idẽ dicimus, si actor reconueniat, quia bene poterit vltra duas dietas citari, dummodo a foro rei non distet vltra duas dietas, arg. 3. q. 8. cu-
2 ius in agendo. † Vltra duas dietas.] Legales, f m q 20. milliaria dantur in die. ff. de verb. sign. l. 3. nos intelligimus de vulgaribus. arg. ℣ de spon. ex literis. ff. de superfi. l. Labeo. ℣. de ꝓsuc. cum dilectus. ff. de leg 3. non aliter, dist. 4. erit. ¶ [Dietas] † Hæ aut em
3 duę dietę computantur a fine diœcesis vbi hẽt domiciliũ reus, si personali agatur: vel vbi est res, vt hic. si agatur reali, & ℣. eo. c. proxi. arg. ℣. de fo. com. p. ex parte. non autem credimus computandas a finib. diœcesis, vbi ℣ctus celebratus est, vel delictum commissum. nam cum ibi trahi non possit p iud cem ordinarium, nisi ibi inueniatur, vt no. ℣. de fo. compe. dilecti. eodem mõ nec per literas apostolicas trahi dẽt ad locum illi vicinum per duas dietas. Alij ℣. [Diœcesi.] No. dietam computari à fine
4 diœcesi, non a loco, ubi res est, vel vbi habitat. † [Per literas.] Hic collige, q hęc constitutio in foro deleg. s. e. apo. locum habet. nam ordinarij Episcopi. & Archiepiscopi, & etiam Legati se apost. bene trahunt vltra duas dietas: imo vr, q dele. Archiepiscoporum & logatorũ vltra duas dietas trahere possunt, qa
5 non est prohibitum. Alij ℣ † [Impetratæ.] Supple, q trahat vltra duas dietas. dicunt. n. isti quod etiam si partes consentiant in iudices, non tamen poterũt vltra duas dietas eos trahere, nisi expresse consentiant q vltra duas dietas eos trahant. & de hoc poterit constare, vel per cõfessionem partium, vel alio modo etiam si in literis non contineatur, non obstante ꝓstitu. de duabus dietis. alij dicunt, q ex quo consentiunt in iudices, nõ possunt ℣ eos proponere, q eos traherẽt vltra duas dietas. nisi forte ad tantum remota loca traherent, q etiam si esset hæc clausula, s. non ob. constitu. de duab. dietis &c. tamen appellare possunt propter grauamen: tamen quare hoc non possunt proponere, non video, s. q trahãtur ultra duas dietas. cum iste cõsensus non tollat aliud partibus, nisi q eos non possunt recusare: sed si grauẽtur, bene licet ab eis appellare. ¶ Item credimus. q
si consenserunt in iudices, qui distabat vltra duas dietas, dum mõ citent eos ad loca, vbi lares hñt ipsi iudices, & cõiter ibi habitẽt, & credim°, q si in diuersis locis hẽrẽt, loca ubi habitarẽt tunc si unus habitaret in vno loco, & alius in alio, q ad locum vbi quisquis eorum habitat, posset citare partes, qa in hoc consensisse videntur tacitè, quia ęquitas suadet, q partes compareant coram iudice, & non iudex coram partibus. C. de episco.
6 & cleri. iubemus. † [Impetratę.] Si delegatus cępit abesse vltra duas dietas, & non in breui reuersurus: tunc si reus vult prosequi litem. etiam ipse actor, si non apparet eum tacite in eum consensisse etiam longius morantem, obtinere poterit a superiore reuocari huiusmodi dilegatum. ff. de vaca. mu. l. pe. §. fi. ff. de procu. post litem, & l. aut longa. & hac ratione videt, q si huiusmodi dele. subdeleget causam huiusmodi, & postea incipiat abesse: vel etiam tempore subdelega aberat: q licet ad eum sit appellandum: si medium causæ commisit. ℣. de offi. dele. super quæstio. tamen nec appellans, nec appellatus ad cũ ire debebit, sed ad primum delegantem: ut alij committat causam appella. facit. 2. q. 6. biduum. [Constitutione] ℣. de ęta. & qualita. eam te. & non habet hic locum: q speciale derogat generali: vt supra eo. pastoralis. sed hoc ideo est: quia non præsumitur dominum Papam: qui ignorat dictas, velle concedere vltra duas dietas. [Suscitare querelas.] Quod est contra ius. C. de transa. l. causas. C. sen rescin. l. fi. [Eas.] Si darentur aduersario.
[Indebita.] Quia non per literas legitime impetratas: vel sup-
7 ple maxime. † [Mandato.] Præsumimus Imperatorem habere mandatum: nisi probetur contra. non enim est præsumendum: quod pecuniam suam iactat. ff. de proba. cum de indebito, & q maiorib. laborib. se satigẽt. & sic est præsumptio: quæ probationem iactat in negantem. ff. de probat. ab ea. [Mandato.] Ad impetrandum. quantumcunque enim alias generale mandatum habet ad negotia: & lites: tamen non poterit impetrare: nisi hẽat ad impetrandũ spãle. ꝓsuetudo tamẽ curię. Romanę est: q si ꝓdictor negat impetratorẽ hẽre mandatũ: impe-
8 tratori incũbi, ꝓbatio ante impetrationẽ: sed postea nõ. † [Personis.] ff. de procu. sed & hę. hi sunt ascendẽtes. & descẽdentes in infinitũ. de collateralib. aũt nõ inuenitur in lege: nisi de fratrib. Sed quibusdam vr: q ẽt omnes agnati. s. q per virilem sexum descẽdunt: & omnes cognati: qui per per muliebrẽ: impe-

Universidad de Deusto Biblioteca

a trare, & agere possunt pro coniunctis a personis, dummõ sint
in gradu, quo eis succedere possint. & hoc dñt, ar. ff. de procur.
sed & hæ personæ. vbi dicit, ꝙ inter coniunctas personas nu-
merant affines. ex quo colligit, ꝙ si affines sint in gradu, & in-
ter personas ꝯiũctas computant quo ad procurationes, multo
fortius agnati, vel cognati. ¶ Alij tñ dicunt, ꝙ quo ad proc. istã
non reputant ꝯiunctos collaterales, nisi fratrem, & sororẽ. nec
valet ar. de affinib. quia nec affines collaterales admittendi es-
sent, sed tñ ascendentes, vt socer pro socero, & descendẽtes,
vt gener pro genero, ar. pro his, ff. de post. l. j. §. fi. & l. seq. nec fa
ciũt vim quantũ ad hãc procurationẽ inter naturales & legiti-
b mos, vel naturales tñ, b cũ & ipsi multis priuilegiis gaudeant,
vt in Auc. qui. mo. na. effi. legi. §. 2. & §. seq. idem dñt quidã de
spuriis, & natis de inutilib. nuptiis, & de incestis, dummõ cer-
tum sit, ꝙ de certo patre nati sunt, qa & si eis non sint agnati,
tñ eis sunt cognati, ar. Insti. de suc. cog. §. vulgo. qa vulgo q̃siti
9 non habent agnatos. ¶ † Alij tñ aliter dicunt, quia nati de nefa
riis & incestis nuptiis non sunt nominandi filij, nec alendi, &
omni paterna substantia indigni, in Auc. qui. mo. na. effi. leg. §.
fi. & idem vr̃ de spuriis, & omnib. aliis prohibitis præter natura
les, arg. ff. de sta. ho. vulgo. ff. de in ius voc. quia semper, Instit.
de suc. cog. §. vulgo. imo quidam dicunt de naturalib. tantum,
argu. C. de natu. li. l. vlti. sed nos hoc non credimus.

ADDITIONES.

a ¶Pro coniunctis. Adde, ꝙ coniunctus in his, in quib. requiritur speciale mandatum, non agit pro coniuncto, Bar. tol. in l. j. ff. de mino. Bart. & Doc. post glo. in l. uero procuratori. ff. de sol. & D. Bar. Soc. in consi. 154. col. 2. uer. secunda ratio. & quando coniunctus admittatur pro coniuncto cum cautione rati, uel cũ iuratoria cautione, per eundem Do. Bar. Soc. in consi. 120. col. 2. uer. j. probat, & versi. postremo, & in consi. 231. col. 2. uersi. circa secundum. Adde tamen, ꝙ quãdo sunt plures coniuncti, qui volunt agere pro coniuncto, semper admittitur proximior, ita Ale. de Imo. in consi. 26. col. fi. versi. postremo, & in consi. 71. ver. 2. in fi. in j. volu. Et quo ad acquirendum, an coniunctus æquiparetur procuratori, uide per eundem Ale. in consi. 41. col. 2. uer. tertio quia, in 5. vol. Et usque ad quem gradum dicatur quis coniunctus, per Ale. in consi. 4. in 2. uolu.

b ¶Naturales tantum. Adde an tales comprehendantur appellatione coniunctorum & affinium uide per Ale. in consi. 60. col. 2. circa. fi. in 2. uol. Et ibi, quid de spurio. Et quid de bastardo per eundem Alex. in consi. 2. col. 11. in i. uol. Et adde Inn. hic adde Anto. de Rosel. in arbore affini. col. 14.

SVMMARIVM.

1 *Vbi quis reali conuenitur actione, & nomine rei sortitur forum, cõputandæ sunt dietæ a diœcesi, in qua res est, cum ibi conueniri debeat.*
2 *Iurisdictio priorum iudicum est suspensa, ubi causa appellationis est commissa ex certa scientia.*
3 *Iudices appellationis cognoscere debent, an sit legitime appellatum, & an appellatio sit legitima.*

CAP. XXIX.

1 Dilectus filius. [Erat ecclesia.] † Vbi. n. reali conuenitur qs actione, & nomine rei
sortitur forũ, vt hic, cõputandæ sunt dietæ a diœcesi, vbi res est
cum ibi debeat ꝯueniri, vt j. de fo. compet. lane. C. vbi in rem
ac. l. fi. idem est, & si personali actione agatur, si tñ in rem scri-
pta. j. de fo. cõpe. ex parte si aũt personaliter conueniatur, po-
terunt computari dietæ ab omni loco, vbi habent beneficia, si
est ibi plene instructus, vt no. j. de fo. comp. ex parte. cum vbi-
que possit conueniri. ¶ Et ꝙ diximus in reali, s. ꝙ non põt tra-
hi vltra duas dietas a re, de qua agitur, intelligas dictum pp o-
dium trahentium ad extraordinariũ iudic. nam alias bene li-
cet ẽt in reali actione reum conueniri. vbi hẽt domicilium, &
2 si ibi non sit res. C. de præscriptio. lon. tem. l. fi. † [Procedẽtes]
& malè, cum iusta cã esset appellationis. ex quo. n. tenet appel
latio, qđ est semper q̃n proponit iusta cã appellationis, & si sit
falsa. j. de app. vt debitus, iudex supersedere dẽt. C. de appe. q̃n
ff. app. pen. per totum. j. de of. del. pastoralis. hoc nõ placet. j. de
appe. Romana. Si vero non fuerit appellatum, & tñ fingens se
appellasse, literas impetrauit, vel si appellatio nõ tenuit, qa sine
rõnabili cã, vel quia tertio in eadem cã appellauit, nihilomi-
nus procedat iudex prior, quousq; impetrentur literæ appella-
tionis; iudex tñ appellationis alias semper cognoscet de appel.
3 vt no. s. eo. pastoralis. in prin. † [Cognoscere.] s. c. pastoralis. ꝯ.
s. eo. cum contingat. Solu. illud hẽt locum, q̃n diuersi iudices
contendunt se habere iurisdictionem principalẽ: hic, q̃n non
habent iurisdõnem principalem. alij in causa appellationis. nã
ad iudices appellationis pertinet cognoscere, an sit appellatũ,
& an vera & iusta sit causa appellationis, vt hic. [Pertinere.] i.
an sit vera causa appellationis, an non sit vera, & sic iurisdictio
sua debet remitti ad priores iudices, infra de appel. vt debitus.
nam quandiu cognoscit iudex appellationis, an sit recipienda
appellatio, non debet prohibere priores iudices, a quib. appella
tum est ante sententiam, procedere. j. de app. cũ sit Romana.

SVMMARIVM.

1 *Secundæ literæ impetratæ nulla habita mentione de primis elidi possunt per exceptionem.*
2 *Exceptio odiosa etiam ex alieno facto competit.*
3 *Literæ secundæ nisi faciant mentionem de primis receptis, non ualent.*
4 *Electio eorum, qui priuati non sunt potestate eligendi, valet.*
5 *Is, cui semel pro pluribus scribitur. s. vt eos recipiat in canonicos: debet tamen tantum recipere primum; & non secundum.*
6 *Non potest aliquis auctoritate literarum: quæ elidi possunt: aliquid petere.*

CAP. XXX.

Capitulum S. Crucis. [Consimi i.] i. præhendali, vel consimi
li, quia vterq; debebat obtinere beneficium, cum vacaret, i. pri
mo vacaturum. & dicunt quidam secus, si in literis diceret, ꝙ
assignarent ei præbendam, cum primo facultas se offerret, q̃a
tunc vtræq; literæ valerent & primæ, & secundæ, & vtriq; esset
prouidendum, sed primò priori, & post illum secundo. Alij ta
men dicunt, & fortè non male, quia siue in literis vtriusq; dica
tur, prouideatis ei de prima vacatura præbenda, siue prouidea
tis ei, q̃ cito facultas se obtulerit, semper literæ secundo præsen-
tate possunt elidi p exceptionem quia nunquam vr̃ esse inten-
tio Papæ, ꝙ simul plures vacaturæ in vna ecclesia debeantur.
sed si post receptionem primi, & postq̃ esset assecutus præben
dam, scriberet pro alio, benè valerent scdæ lr̃æ, ẽt si in eis nõ di
ceret, non ob. si pro aliis scripsimus illud aũt certum est, ꝙ si in
prædictis literis contineat, nõ ob. si pro aliis scripsimus, ꝙ sem
per secundæ literæ valent, ẽt si primus nondũ sit receptus. [Nõ
1 habita mentione] † & idcirco elidi possunt per exceptionẽ. s.
eo. cæterũ. si super eodem beneficio primo vacaturo erant se-
cundæ impetratę, super quo erant primæ. [Appellationem]
ex causa, quia primo mandatũ super primo beneficio pro alio
receperant. vel tenet appellatio pp illam causam iustam, & se
cundum hoc expones, Relaxetis, quantum ad istam sñiam. i.
nullam pronuncietis. Si vero nullam cãm appellationi adiecit
tenuit excommunicatio, vel suspensio, & tunc non est necessa-
ria expositio Sed oppo. si nullam adiecit cãm appellationi, ex-
cõicatus est iuste, quia exigente contumacia, vel negligentia ca
pituli, licet B. iniustam causam prosequeretur, quia in suis lite
ris non fecit mentionẽ de priorib. ergo non debet absolui, ni-
si sententiæ pareat. j. de ver. sign. cum olim, & c. ex parte. Sed
respon. quod non absoluentur, nisi pareant sententiæ, & bene
parent, si præstant cautionem de parendo iuri, qa pro sola con
tumacia erant excommunicati. nam cum non esset lis cõtest.
adhuc non poterant excõicati, nisi eum reciperent s̃m hæc iu
ra, ne sit ꝯ. j. de eo. q mit. in pos. cum sicut. alij aũt respon. illud
loq, quando sine præiudicio alterius põt parere, quod hic non
erat, imò erat in præiudicium primi. j. de re iu. cum sup. ¶ Sed
dices, nunquid factum est præiudicium primo, cũ sciuerit agi
super præbenda sibi debitã? Respon. non, cum s̃m agentẽ non
potuerit prohibere, & nõ vtatur eo iure, quo scd̃s. ff. de re iu. sæ
pe, in fi. quamuis quidam dicant, & forte melius, ꝙ quia vtunt
eodem iure, s. mandato Domini Papæ super eadem præbẽda,
ꝙ idcirco fit præiudicium, sicut eadẽ lex est in arg. de hoc not.
j. de re iud. quamuis. sñia aũt excommunicationis lata per ca.
fuit iusta, cũ nullus se opponeret, cum tamen scirent, & fuit la-
ta non præmissa appellatione, vnde ab ea absoluendi nõ erãt.
nisi eum reciperent, vt hic dr̃. [Eos.] C. vel R. s̃m aliam literã-
[Eo.] j. de præb. pro illorũ. ubi no. primo vr̃, ꝙ ꝯ B. c. non ha-
buit exce. ex literis a C. impetratis cũ non sint suæ literæ, nec p
2 eo impetratæ, sed ꝯ illum. ¶ † Item mirabile vr̃, cum capitulũ
non receperit. C. quomodo ei datur exce. ex persona alterius
vel literis? Resp. non datur exceptio ex literis, vel persona alte
rius: sed exceptio hæc oritur ex maleficio B. si scienter veritatẽ
tacuit in literis, vel etiam si ignorãter. vel dic ꝙ exceptio odio-
sa ẽt ex facto alieno competit, & sic volunt quidam colligere
ex hac decre. ꝙ si aliquis impetrat literas in aliqua ecclesia, vbi
Papa prouidit aliis, non valent, nisi expresse ibi sit clausula, nõ
obstante si pro aliis scripsimus, etiam si ante impetrationẽ li-
terarũ ei erat prouisum ibi. Sed nos ꝯrium dicimus, s. ꝙ etiam
si nulla clausula, vel conditio pro, vel ꝯ apponat in literis ꝙ se
cundo dẽtur eadẽ ecclesia prouideri. & hæc decre. loquit quã-
do primo scribit pro vno, ut sibi prouideat in primo vacatu-
ro beneficio, & antequã prouideat primo, scribit pro scd̃o eo-
dem modo. in quo casu secũdæ non valent, non quia in eadem
ecclesia alij prouisum sit, sed qa secundæ literæ super eadem re
non valent, nisi de primis fecerint mẽtionẽ. j. eo. pastoralis. §.
j. & idem dicimus, si scribatur, ꝙ sibi prouideat, quã primo se
facultas obtulerit, etiam ubi præbendæ non sunt distinctæ, qa
vna tñ vice oportet primo facultatem offerri: secus aũt dice-
rem, si primò scriberet pro vno, ꝙ sibi daret prima vacatura.
¶ Scd̃o pro alio, ꝙ sibi daretur secunda vacatura, cũ hic de di-
uersis præbendis agatur, vel si scriberetur pro secundo, cum iã
prouisum esset primo. nam hic non oportet dici, si pro alio nõ
3 scripsimus. ¶ † Alij tamẽ dicunt, ꝙ secũdę literæ non valent,
nisi

nisi de primis receptis faciant mẽtionem, ar. j. eo. mandatum,
& c. seq. si autem secundus receptus esset, præfertur primo. j.
de his quæ fi. a ma. par. c. ex ore. nam cum lite pendente nõ de-
beat canonicis auferri possessio eligendi. j. vt li. pẽd. ad memo
4 riam. † Item cum non sint priuati ptãte eligendi, tenet eorum
electio, vt no. j. de præb. inter cætera, licet peccent eligendo, si
fraudulenter forsitan propositis exceptionibus differtur insti-
tutio illius, pro quo Papa scribit, & puniendi essent, vt ei, quem
malitiosè fraudauerant, sicut vni ex alijs, prouiderent. j. de præ
ben. dilectus fil. G. si autem alicui mandatum esset, ꝙ præben-
dam in aliqua ecclesia alicui conferret, siue cum causæ cogni-
tione, siue non, non credo, ꝙ pendente cognitione super per-
sona illius, cui mandatum est conferri, possit alij conferri, & si
conferatur, ꝙ teneat collatio: quia hoc ipso, ꝙ dedit Papa alij
ptãtem dandi præbendam abstulit canonicis conferendi ptã-
tem. & hoc satis vr̃ dici. j. de concef. præb. & eccl. non vacan. cõ
stitutus. imò, quod plus est, idem dicimus, si non expresse esset
ei data potestas prouidendi: sed tantum executor deputatus es
set ad faciendum, si ille, ad quem pertinebat de iure, hoc non
faceret. j. de concef. præb. & eccle. non vacan. proposuit, & ar.
j. de his, quæ fi. a ma. par. ca. ex ore. secus autẽ, si tñ datus esset
executor ad compellendum. j. de præbẽ. dilectus filius. G. nec
valet, si dicatur adhuc pendet lis de illo, cuius executor est, an
sit dignus, & interim non debet possessione priuari: quia non
priuat eos Papa possessione eligendi, vtendo plenitudine pote-
statis, vel alium super hoc executorem constituendo: sed nego
tium illud ad se reuocauit, nec vult alium de suo facto iudica-
re, quod esset, si ad electionem procederent, & de hoc plenius
no. j. de præb. inter cætera, at in primo casu nõ est ita: quia nec
5 sibi, nec alij electionem retinuit. ¶ † Itẽ credimus, ꝙ ille cui se-
mel scribitur pro pluribus. s. vt eos recipiat in canonicos, licet
habeat aliquam exceptionem ꝯ personas, nec ꝯ rescriptum, tñ
tñ recipere dẽt primũ & non s̃m, vt hic, & secundo imponen
dum est silentium, ẽt si pro primo tñ monitoriè, & pro secun
do executoriè scriptum esset: sed tñ tenet electio de alio facta,
vt dictum est. [Prius.] Vr̃, ꝙ literæ monitoriæ C. nondẽant im
pedire executorias B. sicut nec impedirent iur̃m sequens ad ip
sius obseruationem, ar. a ꝯrio sensu. s. eo. constitutus. sed illud
est ea ratione: quia iur̃m est licitum, cum in eo intelligatur au
a ctoritas Papæ a excepta, licet Papa non intelligatur scribere ex
certa scientia ꝯ illud, nisi exprimat in literis. literæ ãt istæ sunt
vitiosæ, cum veritate tacita sint impetratæ, s. ꝙ rescriptum erat
pro alio, cui nondum prouisum erat. [Silentium] sed dices, nõ
ne hæc exceptio fuit proponenda in prin. ꝯ literas. s. ꝙ non va-
lebat? Respon. sic, & proposita fuit a capitulo, & pp hoc appel-
latum, vt prędictum est, vel ẽt si tunc omissa fuisset a capitulo,
tñ tunc proponi posset ab aduersario. s. C. q̃uis dici posset, ꝙ &
si vterque hanc exceptionem omisisset ad declinandum forũ,
tñ C. eam proponere posset q̃ncunque ante sñiam, s. ꝙ alij es-
set præferendus. ¶ Quidã tñ aliter dixerunt, ꝙ tñ in initio pro
poni dẽt, sed si diligenter attendas, hic C. nihil proponebat ꝯ
literas, quia nec ꝯ eum agebatur, sed per has literas responsum
6 fuit consultationi capituli, & ei prouisum. † [Silentium impo-
nentes.] Ne authoritate illarum aliquid petat, quæ elidi pote-
rant, quia nun faciunt mentionem de primis. s. c. cæterum. j.
de off. deleg. ex parte. nisi forte in secundis esset clausula inser-
ta, non ob. si pro alijs. nam hęc clausula in hac beneficiali litera,
s. recipietis eum in fratrem, & prouideatis ei, cum prima præbẽ
da vacauerit, est large intelligenda. ff. de const. prin. l. fin. sed tñ
restringitur ad illos, qui literas impetrauerunt, & beneficiũ ob-
tinuerunt, & non extenditur ad illos, quibus nondum est per
apostolicas literas prouisum. nam ibi secundæ literæ non valẽt
etiam sine illa clausula, non ob. si pro alijs. quia cum vnũ tñ sit
beneficium primo vacaturum, non est credendum ꝙ Papa in
duos diuidi voluerit. j. de præb. tuæ, dummodo prosequi non
negligat. alij tñ ꝯdicunt. s. ꝙ authoritate huius clausulæ pote-
rit petere beneficium, etiam si primus nõdum haberet, sed pri-
mo prius prouidebitur, & hæc est vtilitas huius clausulæ.

ADDITIO.

a ¶Auctoritas Papæ. Adde Abb. supra in c. constitutus, & ibi no. ad Inno. & Abb. in c. significasti, in 4. & 5. col. infra de elect.

SVMMARIVM.

1 *Quæ à iure præcipiuntur, licitè in pactum, ẽt in spiritualib. deducuntur.*
2 *Reuocari debet quod sit per literas surreptitias.*

CAP. XXXI.

1 Ad audientiam. [Secundo beneficio literarũ.] † Nec reputamus hoc simoniã
cum ea, quæ præcipiuntur a iure, licite deducantur in pactum
etiam in spiritualibus. 18. q. 2. Eleutherius. dist. 6. ꝯ morẽ. 28. di.
de Syra. j. de electio. significasti. & illud est de iure, si vult hẽre
beneficium, ꝙ renunciet literis: quia, quod plus est, etiam si ha-
beret beneficium, & etiam in pactionem deduci posset, ꝙ illi
renunciaret, cum ad hoc teneatur de iure. j. de præben. cũ non
ignores, & cum iam dudum, & secundum hoc expone, vendi-
tas. i. tali pacto renunciatas. nam si pro pecunia, vel aliquo tem
porali renunciasset literis, cum ex eis habeat ius ad petendum
spirituale beneficium, esset simonia, ar. s. c. prox. c. vel retineas
in propio sensu, si non erat scriptum super prouisione spiritua-
li, sed temporali. vel dic ꝙ bene fuit simonia, nec hoc negatur.
[Decernens de cętero.] Hanc pęnam haberet ex eo, ꝙ vendi-
dit literas, ꝙ de cętero per literas apostolicas ei prouideri non
debet, & iuste: quia aut renunciauit literis eo, ꝙ haberet suffi-
ciens beneficium, & tunc non valent secundæ literæ, quæ de
sufficienti beneficio non faciunt mentionem. s. eo. postulasti.
2 aut non habuit sufficiens beneficiũ, & tunc imputet sibi. † [Re
uocando.] Per tramites iustitiæ, puta prosequendo appellatio-
nem, vel petendo rest. in integ. ꝯ sñiam, vel mãdatum, si quod
factum est de prouidendo ei. si autem sententia excom. vel su-
spensionis pp cõtumaciam, vel missionem in possef. lata esset
ꝯ eum, dicerem reuocandam etiam sine his tramitibus & ita
potest intelligi. s. eo. constitutus, quia non interest eius, nisi for
te ratione expensarum. ff. ne vis fiat ei, qui in pos. l. 1. §. hęc ver-
ba. & expensas habere non dẽt pp fraudem, vel speciale est in
beneficijs, vt no. s. eo. constitutus, & c. cum dilecta.

SVMMARIVM.

1 *Pars licet per fraudem literas obtineat, nihilominus valent literæ, & processus per eas.*
2 *Literæ quandocunque per fraudem impetrentur, elidi possunt.*
3 *Electus in episcopum retinet priora beneficia vsque ad transactum tempus de consecrandis episcopis.*
4 *Non est præsumendũ dñm Papam scribere super pluribus vacaturis.*

CAP. XXXII.

In nostra. proposuisti. [Fraudulenter.] Vel dic, ꝙ hic fraus nõ de-
prehenditur in prin. ex impetratione plurium literarum, nec
ibi fraus est, quia hoc bene licet, vt si vnum non possit habere
vel pp scandalum, vel pp ius, vel alia de cã, habeat aliud, sed de
1 prehenditur ex postfacto, s. ex malo vsu literarum. † [Fraudu-
lenter.] No. ꝙ licet pars per fraudem literas obtineat, nihilo-
minus valent lr̃æ & processus per eas. nec ob. s. eo. super, quia
ibi loquitur, q̃n vel veritatem supprimit fraudulenter, vel ex-
primit falsitatem, quod hic non fecit, cum adhuc nullum bene
2 ficium haberet. ¶ † Sed obijcies, in secundis benefic. debuit face
re mentionem de primis. s. c. cęterum. Sed illa loquitur, quan-
do a diuersis personis super eodem facto diuersę literę impe-
trantur: sed hic totum ꝯrium, quia ab vno super diuersis eccle
sijs sunt literæ impetratę. & ita non est etiam ꝯ. supra eo. ex te-
nore. quia loquitur, q̃n ab eodem, & super eodem negotio di-
uersę literę impetrentur. Alij dicunt, & melius, quandocunq;
per fraudem literę impetrentur, elidi possunt, quia dolo, & c. s.
eo. ex tenore. nec obst. quod hic dr̃. nam si eum primum bñfi-
cium obtinuit, exceptum esset de fraude, repulsus fuisset, sed
post non valet hęc exceptio. ¶ Sed dices, nonne apparet, ꝙ per
obreptionem obtinuit ẽt primum bñficium, ergo & illo dẽt
priuari. 1. q. 1. si quis. & no. sup. eo. constitutus? sed respondeo,
ꝙ non agebatur ad hoc, sed tantum ad cassationem secunda-
rum literarum, & ideo super eo sñari non debuit. j. de si. licet
Heli. vel dicas, ꝙ ista fraus non vitiat beneficium, licet vitiet
impetrationem. voluntas. n. Domini Papæ est, ꝙ ei prouidea-
tur. itẽ non fuit ibi obreptio strictè sumpto vocabulo. [Rece-
pti.] Per hoc dicunt quidã a simili, ꝙ si pars patiatur qõnẽ sup
electione, vel præsentatione sua facta ad ecclesiam parochia-
lẽ, cum tñ possessionẽ ecclesiæ non hẽret, si receperit pẽdente
huiusmodi qõne aliquam ecclesiam habentem curam anima
rum, hoc ipso videt renunciare liti motę sup electione, vel prę
sentatione sua, quod hic plenè colligitur. Itẽ ratione probatur
quia aut intẽdebat renunciare eam recipiendo secundam, &
sic habemus propositum: aut non intendebat renunciare, sed
intẽdebat, si obtineret in cã dimittere illam, quam recipit lite
pendente, & accipere illam, quam vicit, & hoc est penitus illi-
citum, cum consensus huius non debeant esse temporales, sed
perpetui. nam in eadẽ vocatione, in qua vocatus est & c. vt 70.
dist. c. 2. sicut & cõsensus matrimonialis, vt 32. q. 2. solet aliqñ.
3 j. de pd. ap. c. si. non obst. j. de ele. cum in cunctis. † vbi dicit, ꝙ
electus in episcopum retinet priora beneficia vsque ad transa-
ctum tp̃s de consecrandis epis, quia sicut hic dicimus, ita s. ibi
dicimus, quia recipiẽdo ep̃atum priora beneficia renũciare in-
telligitur. vnde, ex quo confirmatus est in ep̃m non posset di-
mittere ep̃atum, & ad priora beneficia redire. j. de transa. inter
quamuis hoc ei sit seruatum a iure, ꝙ si ex necessitate iuris cas
set eius electio, ꝙ possit ad priora bñficia redire, vt in pdic. de
cre. cum in cunctis. ¶ Itẽ non ob. si dicas, si quis hẽt ecclesiam
pleno iure & quo ad possessionẽ, & quo ad proprietatem, & ta
mẽ si eligatur ad aliã, & moueat sibi lis, ita ꝙ possessionẽ eius
habe-

Universidad de Deusto Biblioteca

habere non pōt, pp huius electionem & consensum non vr̄ renunciare priori ecclesiæ, ȷ̄. de ele. cum in cunctis. 21. q. 2. si quis iam. & no. ȷ̄. de præb. de multa. ergo multofortius, si habebat litem primò, non vr̄ renunciare liti recipiēdo ecclesiā, q̄a huic, qui nihil habebat nisi litem, non vr̄ aliquid imputandum, si accipit ecclesiam, & litē sibi seruauit: sed illi vr̄ imputandum aliquid, q̄ habebat ecclesiam, & litē accipit. ¶ His sic rn̄demus, ꝙ hoc totū facit malū initiū, ꝙ iste, qui litigat, & aliā acceperit, si ꝯditionaliter, vel tēporaliter ꝯsentiret, vt dictum est, sp oportet, ꝙ sit ibi istud malū initiū, q̄a aut non est protestatus de retinendo primum ius, & sic vr̄ ei renunciare, cum vtrumq; simul hēre non possit, & recipiēdo secundā præcise & sine protestatione primo vr̄ renunciare. ¶ Itē si protestatus tunc fuit, malū initium est, quia ꝯpalis fuit ꝯsensus: sed qn̄ hēt ecclesiam in pace, & ꝯsentit in aliā purè, in illius receptione ecclesiæ non fuit malus consensus, imò bonus, quia sp est de præsenti. vnde hic nō vr̄ renunciare primæ, quousque adipiscatur possessionem secundæ. decre. autē ista non facit multum ad propositum, quia iste, de quo loquitur decr. non pōt aliud bn̄ficium obtinere. est tn̄ statutum in odium impetrantis multas literas super bn̄ficijs, & vt vitetur fraus horum impetrantium. nā nos non possemus negare, quin ille, qui receptus est ad vnum bn̄ficiū posset aliud recipere, & sup alio litigare, si ad aliud canonicè eligatur. nec per hoc vr̄ priori renunciare, maximè cum vtrunque posset retinere. & generaliter [a] dicimus, ꝙ recipiendo vnam ecclesiam vr̄ renunciare liti, quam habebat super alia ecclesia, q̄ simul cum illa habere non pōt, sed si esset tale bn̄ficium illud, sup quo litigabat, ꝙ non prohibetur retinere cum illo, quod recepit, non vr̄ renunciare liti secundum recipiendo. Item habens ecclesiam ei non vr̄ renunciare, si consentiat in aliam, &
4 de ea litiget. maius est enim renunciare ecclesiæ, quā liti. † [Huiusmodi molestari] siue impetratæ fuerint anteq̄ reciperetur in aliqua ecclesia, siue post, quia non est præsumendum ꝙ sup pluribus vacaturis Dn̄s Papa scriberet. Sed si postq̄ receptus est ad vacaturam præbendam, impetrauit literas de vacante beneficio, non facta mentione de priori receptione, credimus valere, si velit renūciare iuri, quod habet ex priori receptiōne, quia non credimus hanc veritatem suppressam talem, qua expressa literas non habuisset, arg. 7. q. 1. pastoralis. ȷ̄. de præbend. cum secundum, arg. supra eo. super literis.

ADDITIO.

a ¶ Et generaliter. Adde, ꝙ hoc etiam tenet Compost. & refert sequitur Petrus de Anch. in cons. 214. incipiente, Franciscus antiquus, col. 3. ver. 10. & vlt.

SVMMARIVM.

1 *Pars, quæ ratum habuit factum procuratoris falsi, non potest postea cōtrauenire.*
2 *Dominus videns causam suam suo nomine agi per falsum procuratorem, nec contradicit, præiudicat sibi.*
3 *Reuocatio procuratoris debet notificari aduersario ad hoc, vt sibi non præiudicet, quod cum procuratore ab eo constituto factum est.*
4 *Licet dominus reuocauerit mandatum, valent tamen literæ, si procurator id nesciuit.*

CAP. XXXII.

Ex parte decani. [Impetratæ.] Ante istas. nam si post impetrentur aliæ ꝯtra istas, valent, vt ȷ̄. in fi. huius decre. dr̄. Vel dic ꝙ illæ fecerūt mētionē de primis & ꝙ de ꝯsensu partium impetratæ erant, alias. enim non valerent, & hæc clausula ad presentes & ad futuras
1 literas refertur. † [Protulistis] ꝯ. ȷ̄. de procu. licet. Solu. si constaret p confessionem partis aduersæ, ꝙ reuocatum esset mandatum sine fraude, haberent locum ꝯria. sed hic ex perspicuis indicijs dolus præsumitur. C. de do. dolum. & ideo non præsumitur facta reuocatio nisi fraudulenta. vel dic & melius, illam locum habere in illo, qui nunq̄ fuit procu. constitutus. nam si semel fuerit constitutus, vt occurratur fraudibus, statutum est, ꝙ quicquid fit cū eo ante q̄ reuocatio notificetur aduersarijs, vel iudi. tenet. ȷ̄. de procur. mandato, & in alijs concordantijs positis in gl. quæ incip. & bene. hic autē certum est, ꝙ si ratum habuerit factum procuratoris falsi, siue expressè, siue tacite, dummō eius nomine agatur, vlterius ꝯuenire non pōt. ff. rem ra. habe. l. 3. §. falsus. ff. de neg. gest. si pup. §. sed si ego. ff. de iudi.
2 licet. ¶ † Et ex hoc [a] dico, si dominus videt cām suam suo noīe
a agi per falsum próc. & non ꝯdicit, ꝙ fit sibi præiudicium. nā ex voluntate sua creditur agere, cum possit eum prohibere, & nō prohibet. ff. de re iud. sępe, & ꝯ cum mandabitur sententia executioni, cum credatur ex mandato agere. ff. de re iud. l. 4. debuit enim protestari, ꝙ sibi factum procuratoris suo nomine agen
3 tis, cū primò sciuit, sibi displicebat. C. de filiofamilia. l. 2. † [Protulistis.] Et bene. ad hoc enim vt sibi non præiudicetur, ꝙ cum procuratore ab eo constituto factum est, oportet ꝙ notificet aduersario reuocationem, ar. ff. de proc. si quis procuratorē, & sic intelligimus. ȷ̄. de proc. ex insinuatione, & in præsentia, vbi no. vel iudici, arg. ff. rem ratam ha. ne satisdatio. ȷ̄. de proc. mandato. vel ꝙ publice conscribat dn̄s, ne quis habeat eū pro procuratore. arg. ff. de insti. l. sed & si. §. 1. & seq. sed hæ leges loquitur tn̄ de procu. negotiorum, & intelligimus ꝙ possit reuocare ante li. conte. quia post nō potest sine distinctione. ff. de procu. quæ omnia, & l. seq. & l. post lit. & l. seq. [Dicebat] & bene, quia post reuocationem suam fuerant impetratæ, nec ob. quia tenet, quod ꝙ ꝯ eum facit. ff. li. contest. quia illud tenet in fauorem iudiciorum, nisi aduersario, vel iudici notificet, vt dictum est. sed secus est in literis, vbi confessio sua in eo præiudicat sibi, quod est ꝯ eum: sed pro se non prodest. [Concilij] supra eo. Nonnulli. [Personis.] ff. de procu. sed & hæ. [Procuratorem.]
4 Qui hoc impetrauit. ¶ † Sed in hoc non vr̄ necesse reuocationem peruenire ad aduersarium, ex quo ipsemet confitetur se reuocasse, quia ipsi sua confessio præiudicare dēt, & in fauorē aduersarij inductū est, ꝙ reuocationē significet iudici. sed dic, ꝙ quamuis reuocauerit mandatum: tn̄ literæ valent, si procurator non sciuit, quia non est ibi aliquod de vitijs contentis supra eo. nonnulli. & bene potest habere ratam impetrationem ab alio factam. & sine vitio. sed si reuocatio ad eum peruenisset, tunc literæ falsę essent, supra eod. nonnulli, & ideo nulla ratihabitione possent vires suas recuperare.

ADDITIO.

a ¶ Et ex hoc dico. Adde ꝙ hoc sequitur Old. in cons. 290. inci. pro fundamēto, & Ang. in l. mutus, §. si qui procuratorem. ff. de procu. Abb. in c. quamuis, infra de re iud. Car. & Ino. in c. cum olim, infra de off. deleg. & vide Fel. & ibi côcor. per eū. in c. fraternitatis, col. 4. circa med. infra de testi. & vide de hoc dicto per Alex. de Imo. in repe. l. sæpe, col. 7. ff. de re iud. vbi latissimè. Et vide Alexan. in cons. 158. col. 4. versi. bene facit, in 2. vol.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum non extenditur ad personas in eo non contentas.*

CAP. XXXIII.

Significante. V. [Hoc est ideo, quia ita generaliter locutus fuit V. Rhē. ꝙ non poterat de persona constare. nam & si per aliqua adiecta posset cōstare, ꝙ V. Lodien. esset illa persona, ꝯ quam agere volebat, licet in literis. V. Rhem. nominauerit, nihilominus per illas literas conueniri posset, ar. in sti. de leg. §. si quis in nomine. C. de
1 testam. si quis in. † [Conueniri] rescriptum enim non extendi-
a tur [a] ad personas non contentas in rescripto, imo quo ad res & personas restringendum est, s̄. eo. se. aposto. & ȷ̄. c. proxi.

ADDITIO.

a ¶ Extenditur. Et sic strictè interpretatur. Adde Soc. in consi. 112. col. 3. post medium, replicatum in 2. vol. cons. 172.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum expirat cum morte ex eo conueniendi, nisi fuerit citatus, nec successor tunc conueniri potest.*
2 *Conueniendus nomine alicuius ecclesiæ, quamuis post contra se impetratum prælatus fuerit factus non minus conueniri potest.*

CAP. XXXVI.

Significauit. [Poterat conueniri.] Contra dominā agere non possunt ex persona eius: q̄a non erat eis debitrix tempore datæ literarum, quod inspiciendum est, supra eo. cam te. ȷ̄. eo. c. fi.
1 † Nec ex persona defuncti, cum morte eius expirauit iurisdictio ante, quam citaretur. ff. qui satisd. cogan. si decesserit. ff. de reg. iu. Neratius. ȷ̄. de iudi. quia V. contra supra eo. pastoralis, in fi. de off. dele. licet nobis. non placent hęc, imò dicimus, ꝙ ēt si citatus non sit ille, cōtra quem literę impetratę sunt nominatim, tn̄ successor gn̄alis, & heres ꝯueniri pn̄t p lr̄as impetratas ꝯ predecessores. ȷ̄. de fo. ꝯpe. dilecti. hic aūt loquitur, qn̄ predecessor illius, qui modo cōuenit, non erat expressus in literis; sed tantum p gnalem clausulam poterat conueniri, & tunc locum habet, quod dictū est, si in vita sua non citetur, vel exprimatur predecessor, successor non poterat conueniri, quia super predecessore non habuit e-
2 xercitium iurisdōnis. s̄. eo. pastoralis. §. fi. & tn̄ bn̄ fatemur, † ꝙ per generalem clausulam potest conueniri nomine alicuius ecclesię ille, qui factus est prelatus post impetrationē literarum, quia non propriè dr̄ conueniri persona prelati, sed ecclesia.

CAP. XXXVII.

Ex insinuatione. [Mentionem.] Nam hic est talis falsitas, qua tacita presumitur, ꝙ literas executorias non habuisset. [Mētionem] in Auc. vt spon. lar. §. & hoc insuper.

SVMMARIVM.

1 *Quot modis dicatur quis negligere, vel non prosequi gratiam Papę.*
2 *In literis non est considerandum tempus datæ, sed præsentationis.*
3 *Virtus præsentationis tanta est, vt si secundus impetrans prius præsentat secundas literas, in quibus continebatur, si pro alio non scripsimus præfertur tamen in beneficio.*
4 *Literarum præsentatio non sufficit quòd executoribus fiat, nisi fiat collatori beneficij.*

5 Capi-

5 *Capitulum nolens subire laborem contradicendi, non imprudenter faciet recipiendo omnes in canonicos, de quibus ei scriptum est à Papa.*
6 *Non potest capitulum de criminibus, vel alijs defectibus opponere contra præsentatores literarum.*
7 *Nunquid receptus in canonicum per capitulum possit se illi opponere, qui præbendam petijt per literas Papæ.*

CAP. XXXVIII.

Mandatum Apostolicū. [Si p alio.] Apponit. n. hæc clā in fauorem ecclesiæ, cum scribitur, vt si de alio grauata est auctoritate sed. Aposto. qn̄cunq;, siue ante impetrationem literarū secundarum, siue post, vel ēt si ꝯ eam aliquis agat ante, q̄ lis finiaī vlterius non grauet de alio ptextu istarū literarū, ponit ēt in fauorē impetrantis, ēt si pro alio scriptū sit, ipse tn̄ dolo, vel negligētia negligat prosequi literas suas, secundus non obstante ꝙ pro
1 alio scripsit, poterit petere bn̄ficium. † Dicimus aūt eum negligere, vel non prosequi grām Papæ, qui lr̄is, vel iuri suo renunciauit, vel ꝯ quem sn̄ia lata est, vel ꝙ vxorem accepit, vel qui habitum clericalem reiecit, vel qui primam pbendam vacantem post pn̄tationem lr̄arum non obtinuit, vel qui non prosequitur litigando ꝯ capitulum, vt illam sibi det, quia siue eo sciente dedit capitulum illam pbendam alii, siue eo ignorante, nunquam tn̄ pōt aliam petere, quæ post illam vacabit, quia non est scriptum, nisi pro prima, & non licet fines mādati excedere. ff. man. diligenter. sed pōt denunciare superiori, qn̄ eo ignorante collata est pbenda, vt procedat s̄m tenorem c. 1. de præb. dilec. fil. Si vero eo sciente necessitate iuris coacti sunt alii dare pbendam huic debitam, imputet sibi. ff. de re iu. sæpe. & hoc ea rōne, quia si primus prudenter egisset, secūdus pro quo scriptum erat cum clā, nullam præbēdam habuisset, & ita culpa eius translata est præbenda ad alium. vn̄ iustū est, ꝙ de cætero nullam habeat, secus aūt esset, si sine clā scriptum esset pro vtroq;, quia tunc vterq; dēt hr̄e aliquā pbē. nisi p culpam alicuius eorum perdit aliqua pbenda, vel transfertur in alium, iustum est, ꝙ ille, qui prior erit tpe, oībus sequentibus pferatur, ut no. ȷ̄. de præbē. relatum. alii tn̄ dicūt idem vtrobique. idem vr̄ ēt, si prædictis modis non neglexit, vel renunciauit, sed tn̄ in hoc negligens fuit, quia literas non pn̄tauit, quia ex quo secundus non inuenit primas literas pn̄tatas, ēt si ex necessitate omisit vti primus, tn̄ per secundas literas obtinebit beneficium, non obstante ꝯditione primi. nec obstat clā,
2 quæ hic ponitur. † Et est rō, quia tp̄s non datæ lr̄arum, sed præsentationis est ꝯsiderandum, vt s̄. eo. c. capitulum. ȷ̄. de appel. super eo. nam cum literæ capitulo dirigant, & ei incumbat dare canonicatum, & pbendam, iniustum esset, ꝙ ipsi litigarent literis non receptis, & iō sic est intelligendum mandatum, recipiatis eum in canonicum, & assignetis ei primo vacaturam præbendam, subintelligendū est. s. quæ vacaret post pn̄tationē lr̄arum. vn̄ si post datam lr̄arum & ante pn̄tationem earum vacasset præbēda, & alii data esset, auctoritate illarum lr̄arum sibi alia, quæ vacaret post pn̄tationē literarū secundarum danda esset, arg. ȷ̄. de appel. super eo. Item dicimus, ꝙ rōne pn̄tationis literarū hoc hēt, ꝙ si recipiatur alius in canonicum auctoritate secundarum literarū, primus præfertur secundo etiā recepto in canonicum in assecutione pbendæ, arg. s̄. eo. capitulū. & si ꝯdiceret, malitia sua alicui prodesset. Item cum nihil sit, ꝙ primo debeat imputari, quia solicitus fuit in prosecutione iuris sui, quare non pfertur secūdo in eo, ꝙ nulli quæsitum est adhuc, sed ad collationē partium eorum, quibus fauendū non est, cum inique egerint præferendo s̄m in receptione, vel collatione canonicatus, quia licet sit canonicus, tn̄ nihil iuris hēt in præbenda. fatemur tn̄, ꝙ si pbendā ei dedissent, ꝙ illa nō posset ab eo, qui iā ius hēt, aduocari. ȷ̄. de præbē. dilectus filius
3 G. † Item dicimus, ꝙ tanta est virtus præsentationis, ꝙ si secundus impetrans prius præsentat secundas literas, in quibus continebatur, si pro alio nō scripsimus, tn̄ præfertur in beneficio, quia sic est intelligendum. si pro alio non scripsimus, qui literas præsentauit. & si in literis primis continebatur eadem clā, non potest hr̄e beneficium per illas literas, quia sic intelligendum est, si tempore præsentationis literarum pro alio nō scri
4 psimus. † Item dicimus, ꝙ non sufficit præsentationem literarum fieri executoribus, nisi fiat collatori beneficii, quia nō est executoris dare beneficium, sed tn̄ potest cogere ad dandum. sed si esset executor, qui dēt conferre, si pro alio scriptum non esset, primo vacaturam pbendam in vna ecclesia, & alius post impetrationem huius executoris, & pn̄tationem ei factam impetrat literas ad capitulum, & præsentet, præualebunt primæ, licet postea præsentētur capitulo ea rōne, quia primæ præiudicant secundis. s̄. eo. cæterum. quia collatio huius præbendę ad executorem pertinet. ideo sunt sibi literæ præsentandæ & nō capitulo. sed si capitulum ignoranter contulisset secundæ pbendam, tunc dic, s̄m quod no. ȷ̄. de ele. innotuit. non aūt credimus, ꝙ licet per annum distulisset uti lr̄is impetratis, ꝙ propter hoc vr̄ renūciasse his lr̄s Papæ, vel non prosequi. Nec ob. s̄. eo. plerūque. quia loquitur de literis impetratis in iudicijs, vel causis. hic autem loquimur de literis beneficialib. quæ nō pereunt secūdis impetratis super eodem beneficio, & si prius præsentarentur secundæ, vel etiam si multo tempore vti postponatur. & dicimus, ꝙ si ille, qui primo literas impetrauit, aliquo prædictorum modorum neglexit uti literis beneficialib. literæ secundæ valent, nec impediuntur per primas, ēt si in secundis contineatur clā illa tantum, si pro alio non scripsimus, dummodo neglexerit uti primis, & non intelligitur pro eo scriptum, qui ꝯtrium facit ei, quod scriptum est. Sed oppones, ergo tantum valet huiusmodi clā, si pro alio scripsimus, quantum si adiiciatur, qui gratiam huiusmodi prosequatur, & hoc quidam dixerūt. sed nos dicimus, ad hoc valere hanc adiectionem, quia executor datus in secundis literis, vel ēt forte capitulum, cui scribitur pro receptione primi, & secūdi, præfiget terminum ei primo, qui præsentauit literas, vt si vult prosequi gratiam Papæ, prosequatur, alioquin prosequatur secundus. ff. de adop. sicut. sed si esset ibi tm̄, si pro alio non scripsimus, non valent literæ secundæ super eodem bn̄ficio impetratæ, licet non prosequeretur gratiam Papę, forte vel quia execratur litē, non vult litigare in pn̄ti, sed expectat magis congruum tp̄s ad litigādum, vel expectat, ꝙ illi, ad quos pertinet electio, propria voluntate sine coactione ipsum recipiant, & si non in prima vacatione, tn̄ in secunda, vel tertia, vel vlteriori. Hoc tamen sic credimus, si nondum post pn̄tationem literarum vacauit aliqua præbēda, quia adhuc pōt expectare & petere, vel si composuissent de secunda, vel vlteriori dāda, sed si neutrū horum interuenisset, non vr̄ ꝙ ptextu primarum literarum secundus impediatur. Et ēt plus dicimus, quia si est ibi clā, quæ ponit in hac decr. qn̄cunque secūdus petat præbendam auctoritate ipsarum literarum, & sciat primus, nisi veniat & prosequatur præbendam auctoritate priorum literarum, ꝙ fit ei pꝯiudi. si scit præbendam peti, quę primo loco ad eum pertinet. ȷ̄. de reg. iu. quamuis, & ff. de re. iu. sæpe. & in tm̄ fit ei præiudicium, ꝙ nec aliam præbendam auctoritate illarum petere poterit, quia de ea scriptum non est. & ideo idem dicimus, si in secundis lr̄is non contineatur, si pro alio non scripsimus, quia vtrobique vr̄ Papæ intentio fuisse, ꝙ de pluribus non graue-
5 tur. † [Prosequi.] licet autem capitulum, vel ep̄s, cui scribitur super receptione alterius, possit se defendere ꝯ petentem beneficium, qn̄ primo pro alio scriptum est, vt hic, & s̄. eo. capitulum, prudenter tamē faciet capitulum, si non vult subire laborem ꝯdicendi, si omnes recipiat in canonicos, quia nemini præiudicatur, cum iuribus canoniæ omnes pariter pn̄t vti sine alicuius præiudicio. sed de prębendę assignatione est vis, q̄a fieret in eius præiudicium, & ideo tunc, dicunt quidam, faciet sibi exhiberi vtrasque literas, & procedet s̄m tenorem decre. s̄. eo. cum contingat. & si non seruauerit illam formam, incurret periculum, quod est. ȷ̄. de præb. dilec. fil. G. Si autem vult ꝯdicere capitulum, vel ep̄s, aut ꝯdicere primo præsentanti literas, vel aliis post præsentantibus. si vult ꝯdicere primo, tunc ipse solus, ad quem pertinet receptio, & collatio prębendę se opponere potest. illi autem, pro quibus primo scriptū est, opponere se non pn̄t, quia non possunt dicere, ꝙ sibi debet præferri,
6 quia primo pn̄tans dēt alii præferri. s̄. eo. capitulum. † Item de criminibus, vel aliis defectibus opponere non possunt, quia eorū non interest, vt no. ȷ̄. de accus. super his. sed si vult aliquis obiicere post primum pn̄tanti suas literas, tunc quo ad impugnandam receptionem suam solum capitulū, vel ep̄s admittitur, quia non interest primo præsentantis literas, si primo secundus recipiatur, quam ipse, quia in assecutione pbendæ præcedet, licet primo receptus sit, ut no. ȷ̄. de prębē. relatū. si aūt post pn̄tatas literas petat sibi assignari prębendam, tunc capitulum, si habet primo pn̄tantem pro canonico recepto, prudēter faciet, si se nō misceat liti, sed sinat eos litigare, & acquiescat mandatis iudicis utriusque partis, s̄m tenorem decr. cum contingat. si vero non hēt pro canonico, tunc ꝯdicat capitulum, vel ep̄s, si uult. & si nō vult ꝯdicere, sed libenter assignat præbendam primo pręsentanti, tūc si primus obtineat post a ꝯ capitulum, patietur pęnam, quæ est ȷ̄. de pręb. dilec. fil. G. q̄a malitiose egit, cū neutri debeat assignari bn̄ficium, ex quo probabiliter poterat dubitari. s̄. eo. cum contingat. nos tn̄ hoc, qd dictum est de procedendo, s̄m tenorem decre. s̄. eo. cum contingat, non credimus, nisi vtriq; executores mandarent, uel parati essent, ut ex tenore eius decr. colligitur. & bn̄ dicimus, quia si ipse pn̄tans primo velit se opponere, ꝙ potest, quia sua interest, & pro suo iure appellare, vt 2. q. 6. non solent, & nisi de

iure

Universidad de Deusto Biblioteca

iure suo dicat, sit sibi præiudicium. ǰ.de reg.iur.quãuis.in hoc f.ꝙ secundus, pro quo lata est sñia, obtinebit p̄bendã. sed si iustam cãm hr̃et ignorantiæ primus, ēt post latam sñiam pro secundo p̄ntante, & ēt post, q̃ ubi esset assignatũ bñficiũ, daretur sibi in integ. resti. ex gñali cla.ff.ex qui.cau.ma.in integ.& no. ǰ.de procu.querelã. Contra capitulũ aũt, si bona fide denegabat primo p̄ntantem recipere, nec malitiã adhibuit in assignatione p̄bendæ facienda secundo, nullã habebit actionē. forte melius dr̃, ꝙ habebit actionē ꝯ capitulũ, quia debuit sibi cauere, ꝙ ille cui p̄benda assignabatur, seruaret capitulũ indēne.ff.
7 de rei ven.l.si a quo, & l.seq.ff.de peti.hære.l.pe.†Sed q̃rit, an receptus in canonicũ p capitulum possit se opponere illi, qui petiit præbendã p lr̃as Papæ, vel canonicatum tm̃? & dñt quidam, ꝙ sic. aliis vr̃ ꝙ nõ possit se opponere receptioni in canonicum, vel assignationi præbendæ, quia non interest eius, quia nullum ius hēt in præbenda futura, & in canonicatu nullum fit ei præiudicium. sed ꝯ literas bñ põt opponere, ꝙ non valent, quia non faciunt mentionem de sua receptione, q̃ si Papa sciuisset, non scripsisset pro eo, & si recepti a capitulo nullum hñt ius certum in præbenda, nec aliquid petere p̄nt rõne receptionis suæ, vel prouisionis a capitulo factæ, tñ rõne accessorii superior, cũ opportunitas se offeret, faciet assignari præbēdã.
8 ǰ.de præb.relatũ. ǰ.de ꝯces.præbē.cũ super q̃one.†Et Papa nũquam intendit dare literas p̄iudiciales.ff.de vul.sub.l. ex facto. & ꝯ lr̃as se opponere põt semper, quousq; alius recipiat in canonicũ, quia vsq; tũc ex eis agit, & vtit impetratis. sed ex quo receptus est, ex tũc receptus a capitulo nihil põt proponere ꝯ lr̃as. quia non iuuabit se principaliter ex lr̃is, sed ex receptione sua, quia receptus est in canonicũ. & si obiiciat ei, ꝙ nõ põt petere p̄bendã ex tali receptione, quia si ꝯrium diceret, aperiret via vacaturis. R ñ. quod ex receptione simplici capitulum nõ posset agere ad præbendam vacaturam, nec ēt vacantem certam, arg.op.ff.de ꝯhen.emp.l.vlti.§.vlti.& ad Treb.l.1.§.si habes.C.de do.ꝑris, cum suis concord. sed ex receptione, quę est facta auctoritate Papæ, qui non impeditur concedere vacaturas, secus. [Intentio.] quod apparet ex oppositione clausulæ.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, si pro alio non scripserimus, quid significet.*

CAP. XXXIX.

1 Literis Apostolicis. [Nisi pro alio.] Idem †& si non sit cla, si pro alio non scripsimus. non.n.aliud intendit dñs Papa p clam istam, nisi ut ecclesia de pluriũ. receptione non grauetur. s̃.eo.mandatum. [Monitorias] ar. quod ex solis monitoriis hēt ius ad petendum ad idem. s̃.eo.capitulum. sed nõ est verum, licet illi prouidere teneantur. ǰ.de præb. dile. fil.G. nam neque ex monitoriis nec ex p̄ceptoriis, nec executoriis, sed habet officium iudi.ad petendum bñficium, s̃m tenorem literarum Papæ, & si Papa contulisset, tunc haberet ius in re.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum speciale factum Abbati derogat generali facto Episcopo.*

CAP. XL.

1 Abbatem. [Qui prouideret.] Nec tñ adhuc prouidit.†vñ spãle mandatũ Abbati directũ in suis ecclesijs tm̃ præiudicat generali mandato epi in oĩbus ecclesijs. s̃.eo.c.1.& c. pastoralis. si aũt iam prouidisset ei Abbas in vna ecclesia, & postmodũ alia vacaret, nõ video, quare eps non posset alii ibi prouidere, in qua non esset alii prouisum, cũ diuersæ sint ecclesiæ, nisi forte essent ecclesiæ de mēsa Abbatis, vel nisi collatio pertineret ad Abbatem, tunc.n. cũ oẽs vno iure censeantur, si vni prouidit, grauatus est Abbas. vñ eps non põt alii prouidere. Et hoc intelligo verũ, qñ vult prouidere auctoritate lr̃arum impetratarũ, post q̃ prouisum est primo. nam si ante impetratæ fuissent, secus, vt no. s̃.eo.mandatum. [Cogi.] qñ in lr̃is non continetur, p eccl.censurã cõpellatis. verius credimus, qđ non sit hæc sufficiens rõ, imo nec vera, quod non possit eps cogere Abbatem ad prouidendum illi, de quo scriptum est epo, quia ex quo in literis continetur, facias tali clerico prouideri poterit quoslibet cogere ad prouidendum, ēt si ibi non dr̃, per censuram ecclesiasticam cogas. sed illa sufficiens rõ & uera, quia spãle mandatum factum Abbati derogat generali facto epo, vel quia clausula, si pro alio non scripsimus, eximit eum a iurisdictione episcopi, quod in ecclesijs illius Abbatis illi prouidere non possit. [Prouidendi.] quando in literis cõtinetur, auctoritate nostra prouideas.

SVMMARIVM.

1 *Non potest secũdus dele. absoluere, nisi elapso termino priori assignato.*
2 *Absolutio secũdorũ iudiciũ tenet ēt ante terminum, si partes cõsentiãt.*
3 *Remissio excommunicati ad excõmunicatorem, locum hēt in ordinariis, etiam si sit ab eis appellatum post sententiam excommunicationis.*
4 *Debet excommunicatus absolui præstita cautione & iuramento prius quàm cognoscatur de iniusta excommunicatione.*

CAP. XLI.

A Bexcommunicato. [Statuta.] i. qa iniuste, vel nõ p̄missa monitione, vel nõ seruato ordine dicit se
1 excõicatũ.† [Obtentis.] Iste secũdus non põt absoluere, nisi elapso termino assignato priori, & absoluat, non valet, quia iurisdictionē hēt ex tp̄e limitatam, & si formã certã, arg. s̃.eod.cum dilec. nec etiã sufficit, si partes consentiant in eum, cum nihil attendatur forma solita, & ēt honor excõicatoris. sed & si oẽs.i.partes & iudices consentiant, quod ante tp̄s absoluatur, tñ non valet absolutio, quia cum sub ꝯditione sit ibi mandata absolutio. i. si primus inter certum tp̄s non absol
a uit, ꝙ secundus absoluat, ante ꝯditionem ª extantem nulla sibi absolutio competit. ff.de ver sig. cedere diem. repete tñ qđ
2 diximus. ǰ.de offi.dele.de causis.†Quidam tñ bñ fatentur, ꝙ si excõicator diceret, ego non absoluam, vos absoluatis eum, si vultis, ꝙ in hoc casu secundus põt eũ absoluere ēt ante terminum, quia in manifestis non est locus ꝯiecturis. ff.de ver.ob. continuus.§.cũ ita. alii tñ dñt, ꝙ tenet absolutio secundorum iudi.ēt ante terminum, si partes ꝯsentiant. primus aũt post terminum assignatum põt absoluere semper ante, q̃ pronunciet eum iniuste excõicatum, & ēt si partes velint, ꝙ sic probat, qa qñcunque ante absolutionem ꝯstet de iusta excommunicatione, remittendus est ad excõicatorem. Et sic apparet, ꝙ apud primum ēt post terminum assignatum remanet iurisdictio, & sic hēt super eũ iurisdictionē in eo, pro quo excõicatus est, ex quo patit se absolui, absolutio tenet. Itē cũ iudicia sint absolutoria, & nihil aliud hic petatur nisi absolutio, & ille, qui excõicauit, paratus sit absoluere, audiendus est, & tenebit absolutio, & hoc habet locum, vbi per errorem omissa est absolutio ante, q̃ procederetur ad cognoscendum de iniustitia excõmunicationis, nã & si hoc petat, absoluendus est, ut no. in gl. veruntamen. [Ita.] si contra statuta concilii generalis. i. iniuste excõicatus est, quid faciet hic excommunicans, ad quē remittitur? Respon. si credit se iuste excõicasse, non absoluat, sed ad alium mittat, quia postea ad eum remittetur pro mandatis recipiendis. ǰ.de off.dele.prudentiam.in fi.si vero non credit se iuste ex
3 cõicasse, prudenter facit, si absoluat eum.† [Obtentis.] remissio ista ex cõicati ad excõicatorem habet locũ in ordinariis, et si sit ab eis appellatum post sñiam excõicationis. ǰ.de off.ordi. ad reprimendam. ǰ.de sen.excom.p tuas, in fi. in deleg. autem ita dicendum, si non fuit appellatum, & appellatio recipiatur, non hēt iurisdictionem dele. ǰ.de offi.dele.pastoralis.§.præterea, & ideo non remittitur ad eum. Item si fuit appellatum a dele.& lata sit sñia diffinitiua per dele. ǰ. annum remittendus est ad dele. sed post annum minimè superiori rõne. Item ǰ.de offi. dele.quęrenti. sed sine vlla remissione delegans iuxta formam ecclesiæ eum absoluet, cuius auctoritate excõicatus est, sed si subdelegatus excõicauerit, & ab eo appellet, dele. primus tñ absoluere debet. ǰ.de offi.dele.super quæstionum.§.porro, & §.vlti. si autē primus delegans absolueret, teneret absolutio. Itē & si alii deleget absolutionē, & ipse delegatus absoluat, tenet absolutio, arg. ꝯ. ǰ.de offi.ord.ex parte. ǰ.de sen.excom.cũ pro cã. sed ante quam primus deleget, vel deleg. secundo sub absolutione absoluat, potest excipi, ꝙ non absoluat, vel non procedat per tales literas veritate tacita impetratas. Si n. dixisset quomodo delegatus est medius inter primũ delegantē, & subdelega. non habuisset literas: nisi ad eum. s. deleg. arg. prædictæ decre. super. ēt ex cã potest legitimè appellari. si autem absoluat non præmissa appellatione, tenet, licet non dēt fieri, nec nocet si postea appellet, quia cum sñia excõicationis non suspendatur per appella. multo fortius absolutionis, quia promptiora sunt iura ad absol. &c. ff.de ac.& ob. Arrianus. Item omnis res p quascunq; causas ꝯhitur, per easdem dissoluitur. ǰ.de reg.iu.c.1. sed per solã sñiam fit quis excõicatus, ergo & per solam absolutionem absolutus sit aliquis. Itē sicut actio iniuriarũ tollit pacto, ita & hæc sñia absolutionē. ff. de pac. l. si unus. §.pacta. hoc autem posito, ꝙ sit sublata, & verum est, non dēt amplius excõicari, nisi p̄missa canonica monitione. ǰ. de sent. excom.sacro, & probata causa, 2.q 1.nemo, & nisi sint ꝯtumaces de nouo. 11.q.3.certum. [Difficultate.] Iuramenti, & cautionis mandatarii. ǰ.de resti. spol. literas, in fi. Quidam tamen, & fortè bene, dicunt ꝙ iurare debet ne disciplina ecclesiastica rumpatur,

ADDITIO.

a ¶ Ante conditionem. Et sic attenditur implementũ conditionis in literis executorijs, adde Pet.de Anch. in consi.297. incip. Efficacibus, col.4. post prim

rumpatur, ar.23.q.5.excõicatorum. ǰ.de eo, qui dux. in ma. q̃ pol. per adul. significasti. & ita non est ꝯ. ǰ.de iureiu.& si Christus. vbi sunt auctoritates prohibentes iurm̃. sed supple, nõ iurabit omnino, vel frustra. i. sine causa. hæc aũt est prædicta cã,
4 quæ est iusta. ǰ. tit. proxi. cũ inter.† [Cognitio.] Verumtamen prius, q̃ cognoscatur de iniusta excõicatione, absoluetur præstita cautione, & iurõ, & postea cognoscet solus delegatus de iustitia excõicationis. s. an excõicator iuste, vel iniuste, vel ex ordine, vel ex animo, vel ex causa excõicauerit. & hoc est verum, qñ quæritur de iniustitia excõicationis, vt excõicatori pęnam infligat, & tunc puniet iniuste excõicantem. ǰ. de sen. excom. sacro. si vero inuenerit iustã excõicationem remittet excõicatum ad excõicatorē, vt eius mandat recipiat. ǰ.de of. dele. prudentia. & attende, cum dico ꝙ statim debet absoluere, nisi obijceretur, ꝙ pro manifesta offensa est excõicatus, vel quia non patet rei iudicatæ. tunc.n. debet præcedere emenda. ǰ. de ver. sig. ex parte, & c. seq. De causa tñ principali eodē modo cognosceret, si est causa inter ep̄m, & excõicatum & in literis sit apposita clausula consueta. l. audias, si quid fuerit quæstionis. nam nullus dēt esse Iudex in propria causa. C. ne quis in sua causa. l. j. si vero cum alio causam haberet corã excõicatore, aut est appellatum, aut nõ. si est appellatum, eodem mõ procedet inter partes, si in literis sit mentio de appellatione, vel eius cognitio causa demandatur. si vero non sit appellatũ, debet eum remittere ad ep̄m, qui de causa cognoscere cępit. ff de iud. de quare. ǰ.de iureiu. ad nostram. 2. nisi sit ibi prædicta clausula si quid manserit quæstionis, & quia perpetuata est eius iurisdictio per citationem. ǰ.de of.dele. gratum. Sed obijcies, ꝙ nunquam habuisset literas, nisi dixisset ꝯ statutum concilij generalis se excõicatũ fuisse. ergo si hoc falsum appareat, debet carere commodo literarum. s̃.eo.super literis. Respon. hic illa regula fallit pp periculum excõicationis, & participationis. vnde statim absoluendus est, ut in decre. cum cõtingat. Item hæc exceptio, cum sit peremptoria, non debet proponi contra literas. ǰ.de li.contest.c.fi.& ǰ.de fo.compe.ex parte.

SVMMARIVM.

1 *Mentiri plus est, quam verum tacere.*
2 *Ignorantia de facto proprio de facili prætendi non potest.*

CAP. XLII.

Si proponente. Secus, si nõ proponeret, sed subijceret, quia tunc crederē valere re-
1 scriptum, †quia plus est mentiri, quam verum tacere, arg. s̃.e. postulasti. [Fraudulenter.] Hæc est causa, quare rescriptum nõ valet, scilicet fraus. s̃.eo.super literis, & c. in nostra, vbi de hac
2 materia notauimus.†nec potest de facili prætendere ignorantiam in proprio facto. ff. pro suo. l. fi. in fi. & no. ff. man. l. item quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid si quis aliquē conuenit personali actione corã aliquo iudice, possit eum corã alio iudice ēt ordinario super alia personali cõuenire.*
2 *Ordinarijs iudicibus non debet subtrahi debitus honor.*
3 *Non licet reo actorem conuenire nisi sub actoris iudice.*

CAP. XLIII.

Quia nonnulli [Nomine.] Hic tenetur crimine falsi, sicut & qui supposuit partũ. ff.de fal.falsi nominis, & l. qui falsam, & sequens similiter. [Et qui eas.] Non valet, quod fit per has literas pro his, quorum nomine sunt impetratæ. [Nihil.] De iudi. eum quem. [Ad futuras trahunt.] Idest aliquos citari faciunt super controuersijs de nouo emergentibus, ac si literas ad eas traherent. [Ad futuras trahunt.] Et valet sententia in nouis negocijs, nisi excipia-
1 tur contra. s̃.eo.significauit. s̃.eod.cam te, ex tenore.† [Pluribus.] Dixerunt quidam ex quo aliquis conuenit aliquem personali actione coram aliquo iudice, coram alio iudice etiam ordinario super alia personali non potest eum conuenire, quia si reo, qui fauorabilior est in iure. ff. de reg.iur. fauorabiliores. hoc non licet. C. de sen. & interlo. in auct. & cõsequenter multo fortius nec actori. ff. de re.iu. non debet. Si actor cõuenit aliquem super aliqua actione personali, licet super alia per aliud rescriptum coram alijs delegatis ipsum conuenire non possit, tamen coram ordinario ipsum poterit conuenire, & hoc vt honor non subtrahatur ordinarijs ipsis. nam reo istud non licebit, si velit reus reconuenire, quia non coram ordinario, sed coram delegato istud facere debet, quod tamen non credimus verum. nam bene potest actor reum cõuenire sub diuersis iudi. ord. vel ordinario, & delegato alio & super personalibus, & realibus actionib. & ꝙ dr̃ in prædicta l. fauorabiliores, & c. intelligimus in eadem causa, & postquam incępit causam. nam & hic in vtraq; causa & coram vtroq; iudice fauorabilior erit reus, quam actor, sed incipiendo causam corã diuersis iudicib. fauorabilior non est, & sequeretur absurditas, quia corã delegato non posset, cum non sit ei cõmissum, nec corã ordinario
2 vt dicunt quidam.†Item debitus honor subtraheretur iudicib' ordinarijs, quod esse non debet. ǰ.de appel. vt debitus. intelligo ergo decre. hanc, ꝙ si super personali actione cõuenerit corã iudice delegato, & impetret literas ad alium delegatũ ꝯ eũdem super alia actione personali, carebit cõmodo literarũ, & condemnabitur in expensis, vt hic. secus, si coram ordinario cõueniat, cum hoc non inueniatur prohibitum. Si quęras, quare aliud sit in realibus. dicimus ꝙ in realibus cõputantur dietæ à diœce. vbi sunt res. s̃.eo.dilec.fil.i. vnde sępe cõtingeret, ꝙ nõ posset sub vno delegato omnes reales intentare, & alia etiã rationes assignari possent. Item alia ratio potest assignari, ꝙ actori licet coram pluribus ordinarijs conuenire, sed non reo, quia iura voluerunt subtrahere materiam maligñadi reis, qui quasi offensi libenter se vendicarent etiam iniuste sed hoc de actore
3 non pręsumitur. † [Reus] quamuis reo non liceat conuenire actorem, nisi sub actoris iudi. tamen malitiose facere põt, & potest repelli per exceptionem Iudex rei. sed si non excipiatur ante li.conte. tenebit ꝙ legitime coram eo fiet, dũmodo alias iurisdictionem habeat. ff.de iud. l. j. & alij contradicunt. [Commodo.] supra eo.super.si proponente. [Expensis.] supra eo.cęterum. [Codemnetur.] & nihilominus accusari poterit criminaliter de crimine stellionatus. ff.de crim.i.stellio. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Rescripto habente insertam clausulam, quidam alij quot homines comprehendantur.*

CAP. XLIIII.

Cum in multis iu.ar. Idem videtur, si ibi ponitur clausula, ꝙ nonnulli homines, vel aliæ cõsimiles, cum eadem sit ibi ratio. idē ēt videtur, si dicit, sibi damnum vel iniuriam factã per homines alicuius loci, quia vel conueniet eos quasi vniuersitatem, & tunc loco vnius censetur. si in illo loco non est vniuersitas, non poterunt per illud rescriptum conueniri vltra 4. idem vr̃ si in literis dicitur, cites omnes illos, quos talis tibi nominauerit. sed si in literis dicitur, cites oẽs, qui ei ꝯ dixerunt, vel qui eũ molestarunt super tali re, dicunt quidã secus esse: sed nos non videmus quare hoc dicant. In causa aũt inquisitionis, siue de crimine, de iure inquiratur, plures q̃ quatuor citari p̄nt, quia non trahuntur in iudicium, sed superior ex officio inquirit. [Generalem.] nã oẽs expressi in literis conuenientur pp eos 4. [Vel quatuor.] credimus tñ, ꝙ si super re indiuisibili, vel ēt in eo casu, in quo essent ad eosdem iudices remittendi literæ impetrentur, ꝙ ēt tunc plures, q̃ quatuor poterunt per illas literas conueniri in iudicium, ut no. s̃.e. pastoralis, in gl. quid si. Alij dicunt, ꝙ licet ille, qui impetrat literas super certa re ēt in-
5 diuisibili, dicat alios sibi iniuriari, tñ per generalem†clausulã non citabuntur, nisi quatuor: fatemur tñ, ꝙ alij, quorum interest, si volunt pro suo iure agere coram eodem iudi. ꝙ admittendi sunt, vel ēt si coram agere vellent, ꝙ sunt ad eundem iudi. remittendi. ǰ.de reg.iur.cum super. ff.de libe.causa, pariter. [Citatio.] cuiuslibet illorum quatuor. nam si velles intelligere, ꝙ tm̃, qñ primum citat, debeat illos quatuor exprimere, non esset ꝯ fraudem prouisum, quia primum citatorium potest multis esse occultum. & vocat hic primũ citatorium propter multa citatoria eiusdem personæ facta non tm̃ in principio causæ, sed etiam in qualibet parte iudicij, & in illis citationibus sequentibus non est necesse exprimi illos quatuor.

SVMMARIVM.

1 *Non possunt delegati causas minoribus subdelegare.*
2 *Non debet fieri commissio clericis plebium Lombardiæ.*
3 *In causis tractandis quæ sint loca magna vel insignia.*
4 *Manifesta & notoria pro expressis haberi debent.*
5 *Locus vbi causa agitur debet esse magnus & insignis.*

CAP. XLV.

Præsenti decreto. [Prouidendum.] Per hæc verba dicunt quidam, ꝙ hęc dicere. non statuit ius, sed est prouisio, quam Papa suis legatis & cancellarijs imponit. & dicunt, ꝙ literæ valent, & si minoribus personis fiat commissio, potest contra eas excipi, ꝙ per illas literas non procedatur, cum non sint de personis hic contentis arg. ad hoc quare. hoc enim imputaretur vel iudicibus, partibus, cum tantum delegantis sit eligere iudi. quibus cõmittat, & non debet dare iudicē ad petitionem partium. ff. de iud. obseruandum. melius videtur, ꝙ possit contra tales iudices excipi, & ex talibus causis appellari, & alludit consuetudini Romanæ Eccle. vbi de facili cancellarius non dat iudicem ex officio suo, sed partes eos eligunt. nam si certum esset, ꝙ ex se cancellarius eos dedisset, nõ haberet contra eos locum exceptio, vel appellatio. & videtur, quod huic exceptioni possit renunciari tacitè, & expresse, quia in fauorem eorum introductum est. s. ne coram vilibus personis partes & aduocati eorum stare cogantur. Item vr̃, ꝙ si Papa scribat alicui, nominando eum

Magistrum,

Universidad de Deusto Biblioteca

Magistrũ, vel simplicem clericum, ꝙ non habet locum exce
1 ptio, quia ex certa sciẽtia vr̃ facere ꝯ hanc constitutionẽ.† In legato credo ꝯ, nisi partes cõsentirent, & hoc idem multo magis intelligo de legatis.s.ꝙ non possunt minoribus subdelegare causas, & non habet locum hæc decre. in auditoribus, infra de offi.dele.super.§.1. Item ordinarij non cõprehenduntur hac constitutione. [Dignitate.] no.j.de præben.de multa. [Honorabilibus.] sufficit, ꝙ ecclesiæ sint cathedrales, non sufficit ꝙ collegiatę, sicut sunt multæ in Sicilia.& Tuscia, nisi sint ita honorabiles, ꝙ ibi sint clerici pp scientias & mores, & diuitias honorandi. Quid.n.si magni viri magnam causam agerent corã illiteratis & pannosis clericis? vere via risui pateret.¶
2 †Quid dices de clericis plebium Lombardiæ? R̃ndeo, non debẽt eis fieri commissiones, nisi sint alias honorabiliores, vt Modeciẽsis ecclesiæ, & sancti Antonii, & sancti Dominici. [In ciuitatib⁹.] sufficit.n. ciuitatem ep̃alem esse, vt ibi causæ agitentur, etiam si non sint magnæ, & etiam si non habeant peritos. alij ꝯ, ar. pro his, quia cessat ibi causa huius constitutionis, quia non poterũt ibi habere aduocatos, nec alia necessaria; sed in alijs locis non ep̃alibus necesse est, ꝙ sint magnæ.& ꝙ habeant peritos, & pp hoc dicuntur insignes.†[Copia.] Tã pro aduocatis, quam pro
3 assessoribus, & consiliarijs. quæ autem sint loca magna, vel insignia, vel vbi dicatur esse copia peritorum, ad cõem opinionẽ prouinciæ recurrendum est.ff.de sup.le.l.Labeo.& arbitrio boni viri.i.iudicis illius terrę, ad quẽ fit citatio, relinquetur.ff. de verb.obli.continuus.& non arbitrio iudicis ciuitatis, qui in hoc potius pars censetur, quam iudex, quia non præsumitur, ꝙ ꝯ factum suum sententiaret.C.de arbi.ne in arbitris. sed qd si locus ille alium haberet iudicem in temporalibus, & alium in spiritualibus? Respon.si ambo sunt præsentes simul, amborum arbitrio diffiniendum est. Et idem si sint plures dũmodo oẽs hi dñi, ijdemq; iudi. sint personæ ecclesiasticæ, quia ad secularis iudicis arbitrium non credimus eundum, & si non sint omnes præsentes, tñ pręsentes procedant.& si oẽs dñi ijdemque iudices essent absentes, vel certa ratione suspecti, tunc alii boni homines eligantur ad hoc.& si non possent hic concordare, procederetur s̃m tenorem consti.j.de appel.legitima.& procederent hi non seruato iuris ordine. Nobis magis placet, ꝙ arbitriũ boni viri dr̃.i.iudicis, qui de causa cognoscit, & sic loquitur.l.ff.de verb.obl.cõtinuus.[Causæ.] Delegatæ.[Iudicib.] Delega.[Impune.] Et si ꝯ talem absentem procedat quasi ꝯ contumacem, non tenet, si notoria facti est excusatio eius, puta quia nulli est dubium, vel esse debet, ꝙ locus, ad quem citatur, non est insignis. sed si dubia esset excusatio de facto, tunc debet ire, & coram eo proponere de facto loci, & peritorũ, vel huiusmodi.& si pars neget, debet requiri arbitrium boni viri, cui si pars citans stare noluerit, pars alia appellet, & securè.& si pars alia, quæ allegat ꝯ locum, arbitrio stare nollet, iudex securè procedat, & si aliquis à bono viro dicit se grauatũ super hoc idest à diffinitione hac, an sit locus insignis, vel non, tunc non licet appellare, sicut nec in arbitris.ipsius.n. arbitrium dr̃.ff.de ver.ob.continuus. Item quia modicũ interest.ff.de appel.l.i.vel dic, ꝙ etiam sine requisitione boni viri potest statim appellare ex his causis.s.appello, ne procedas, quia non est locus iste aptus examinationi causarũ, vel pp sui vilitatem, vel pp defectum iurisperitorum.iudex autem, qui cognoscet de appellatione, si inuenit causam verã appellationis, cassabit quicquid iudex fecit post appellationem, alioquin confirmabit.j.de appella.interposita, in prin.appellatio autem nec in hoc casu, nec in pręcedenti est admittenda, nisi certum esset locum nõ esse aptum.ff.qui satisd.cog.si vero.§.j. Sed quid si pars non vadat, nec appellet, quia credit se tutum per hanc constitutionẽ, vbi dicit, non paretur impune? Respon. tutius est ire, & defectũ coram iudice exponere. sed si nõ vadat, & feratur sñia ꝯ ipsum, vel missio in possessionem, vel excõicatio, non tenet, q̃a citatio nulla est, ar.ff.de arbi.si cum dies.§.si arbiter. Sed ꝯ vr̃, ꝙ semper teneat, nisi in citatione exprimeret errorem, puta venias ad talẽ locum non insignẽ, sicut dr̃ in sñia.2.q.6.§.diffini-
4 tiua, in prin.† Sed r̃ndeo, & in sñia, & in citatione sufficere, si notorium est impedimentũ, & hęc notoria manifesta pro expressis debẽt haberi.ff.qui satisd.cog.si vero.ff.de fer.l.1. alij ꝯ. sed si non sit notorium, si non vadit, tenet excõicatio, & missio in possessionẽ.ff.de iudi.si quis ex, infra de appel. si duobus. nec facio vim, vtrũ iudex sciuerit defectum loci, an ignorauerit: sufficit enim in veritate esse, ꝙ notorium est ibi defectũ loci esse; credimus tñ, ꝙ expressè proprio verbo, vel tacite litigãdo in talibus locis possint renunciare huic exceptioni, sed nõ eundo ad illa loca, vel non appellando non vr̃ renunciare, vel
5 tacitè cõsentire, ꝙ ꝓcedãt. imo potius ꝯdicere.† Itẽ dicimus, ꝙ licet iudex delegatus clericos peritos haberet, qui iudici & partibus possent sufficere pro consilijs, tamen in hoc casu impune non paretur, quia licet in vno termino habeat eos paratos, fortè non habebit in alio, & quia etiam consiliarij & aduocati non hẽnt ibi propria domicilia, vel maiora salaria requirẽt, & fortè non poteris eosdẽ consiliarios & aduocatos in alio termino habere, qđ est graue & dispendiosum in singulis causis nouos aduocatos conducere, & secreta suæ causæ reuelare, cũ boni iudi. sit sumptibus & laboribus partiũ parcere. nobis vr̃, ꝙ est necesse, ꝙ locus, vbi causa agi debet, sit magnus, & insignis. ita ꝙ qui vadunt illuc pro causa, inueniant ibi hospitia & conductitia pro se & euectionibus suis, & vbi inueniant necessaria victualia pro cõi pretio. Et ideo adiecit insignia, quia bene sunt alicubi loca magna, & tñ ibi prędicta non inueniuntur, neque conductitia, neque venalia, vel si inueniuntur, hoc fit cum magna difficultate, quia nõ sunt ad hoc consueti. possunt etiam hæc inueniri in aliqua modica villa, & tamen non est idoneus locus, quia nõ est magnus, nec insignis: esset enim ridiculum, ꝙ causæ tractarentur in tam vilibus locis, etiam si ibi esset copia peritorum. nec credimus necesse, ꝙ ibi morentur periti, nec hoc dicit hæc litera, sed sufficit, quod ibi de vicinis locis possit haberi copia peritorum.

SVMMARIVM.

1 *Oportet iudicantes in causa reali esse rebus vicinos.*
2 *Processus habitus absente altera parte non valet.*
3 *Graue est defendere, quod expressè potest renunciari, & non tacite.*

CAP. III. in VI.

Dispendia litium. [Personales.] Literæ cõseruatorię, & processus per eas habiti non impediunt literas in cõi forma impetratas, siue impetrentur ante cõseruatorias, siue post etiam inter easdem personas, quia conseruatores non habent cognitionem, nisi oriatur ex exceptione aduersarij, vt no.j.de offi.dele. statuimus. Item hęc decre. non habet locum, qñ appellatur à grauamine ante sñiam. tunc.n. potest impetrare literas ad quoscunque vult.nã qua ratione debent impetrare ad iudi.appellationis, eadem ratione debent impetrare ad iud.principalis causæ, cum vni alij non possint prohibere vti sua iurisdictione.j.de appel.Romana.§.1. hoc etiam ex eo apparet, ꝙ si quis coram eo.iudice ꝯ eundem mouet plures personales actiones, & in vna appellauerit, & in alia non, nihilominus coram diuersis iudicibus prosequetur plures actiones personales ꝯ eundẽ: sed non est mirũ, quia non sunt ambæ principales, & est necesse ad hoc, vt locũ habeat hæc decre. ꝙ ambæ sint principales, & non appellationis; & vr̃ ꝙ hęc decre. habet locum non solum in literis Apostolicis, sed ẽt in aliis. Sed si aliquis coram conseruatoribus, vel alijs iudicibus non habentibus potestatem cognoscendi de eo, super quo trahitur in iudicium, conuenitur, nec propter hoc minus valet ꝓcessus habitus per bonas literas, sed frustratoriè
1 trahens alias punietur.† [In personalibus.] secus in realibus, cũ res aliquando oporteat subijci oculis, & ideo oportet vicinos esse rebus.ff.de censi.forma.j.de libel.obl.significantibus. [Qui vero contrarium.] Cum effectu.s.vtendo pluribus literis.nam
2 si vnis tantum vtatur, valebit processus habitus per eas.† [Valeat.] Si fuerit exceptum. Vel dic, ꝙ etiam si reus nõ excipiat, tamen processus pro alterutro habitus per eas non valebit, q̃a ambo scienter contra ius faciunt, & hoc videtur velle litera, & ita seruat curia Romana, quia litera dicit, ꝙ processus habitus per eas non valeat. nec possunt renunciare tacitè.s.litigando coram eis, quia sic dicit litera, ꝙ processus eorum non valet, & sic videtur, ꝙ loquatur, quando partibus præsentibus ꝓcesserunt. si enim in absentia partium processissent, tunc nulla esset pęna, quia cuiuscunque alterius iudicis processus in absentia partium habitus teneret. Et est ratio tunc, quia non viderẽtur renunciare, licet litigauerint, quia non præsumuntur scire has constitutiones. vel ẽt si scirent, parcitur eis, ꝙ non videant renunciasse, quia fortè verentur iudices, & timent ab eis appellare, vel eorum iudicium fugere expresse. tamen satis credere-mus, ꝙ possint renunciare, quia literas credimus valere, & per
3 eas iurisdictionem dari.s̃.c.cęterum.† Alii cõtra, & verè multum graue est defendere, ꝙ expresse potest renunciari, & nõ tacitè. hęc potest esse ratio, quia quando expresse renunciant, vidẽtur nouam iurisdictionem dare, quod possunt, quia iudices sunt per illas literas.ff.de iu.l.1.si tacitè, non videntur renũciare. sed ex iurisdictione per illas literas datas procedere, qđ non licet, & errãt. Itẽ propter verba præcedentia huius decre. dicimus, etiam si pro reo haberetur processus, ꝙ nullus est. Item detur per eadem verba, ꝙ non valet processus habitus, nec per secundas literas, nec per primas. dicunt autem quidam, ꝙ semper recedere pñt ab his iudicibus vsq; ad sñiam. post sñiam autem, a qua non est appellatũ, non, quia iam post sñiam cessat causa superius assignata.s.ꝙ timent iudices. ex tũc.n.nõ oportet eos timere, quia functi sunt officio suo, & quia nõ possunt eis deterius facere, quia iã sñiam contra eos tulerunt, quia verè iudices sunt. Alij dicunt contrarium.s.ꝙ etiam sñia non valet, & magis cõcordant literæ. [Nisi.] Quamdiu autem de hac suspitione inquiritur, non procedent iudices rei recusantis: q̃a si aliquid dr̃, facile est cuilibet deludere huic ꝗstõni. [Simili.] Quia commõ impetrato carebit, & in expensis ꝯdemnabitur.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo, quid sit.*
2 *Per actum bis iteratum inducitur consuetudo.*
3 *Consuetudo semper præiudicat iuri, idque multis casibus, quos hic hẽt.*
4 *Consuetudo ad hoc, vt præiudicet, oportet esse præscripta.*
5 *An extraneus contra consuetudinem faciens teneatur.*
6 *Tenetur contrahens stare consuetudini loci, vbi cõtractus celebratus est, & debet etiam seruari consuetudo loci contractus, vt habes in nu.7.*
8 *Iudex tenetur seruare litigantium consuetudinem.*
9 *An sit peccatum violare statuta & decre. & quibus sit permissum venire contra iura, & contra præcepta, habes in nu.10.*

De Consuetudine. Rubr. 4.

1 DE Consuetudine. †Consuetudo est ius non præscriptum, moribus diuturnis populi inductum. Inst.de iure natura.§.constat. Etiam inducitur cõsuetudo primo, quia sic obtentum est sine ꝯdictione, Inst.de iure natu.§.ex non scripto.ff.de lega.diuturna.ff.de testi.testium.§.vlti. ff.de adm.tut.sine hærede.§.pen.ff.quemadm.testa.ape.sed & C.q̃ sit lon.consuet.l.j.C.de ædi.priua.an in totum. Secundo, ꝙ libelli querimoniarum q̃ consuetudini obstant, non recipiantur, & si recipiantur, iudicantur s̃m consuetudinem.ff.de legi.
2 si de interpretatione, & l.seq.C.quę sit lon.consue.l.j.†Tertio, quia iudicatum est consuetudinem esse, cum quæstio esset, an consuetudo esset, nec ne.ff.de leg.cum de consuetudine.& nõ sufficit altero istorum modorum tantum semel iudicatũ esse longo tempore, sed bis ad minus iudicatum, vel factũ esse debet.C.de epi.audi.l.3.in fi.sed ꝯ.quia non exemplis iudicandũ est.C.de sen.& interlo.nemo. Sed nos dicimus hoc intelligi, qñ sic iudicat volens ꝯsuetudinem introducere, & in posterũ sit iudicari: sed vr̃, ꝙ vna sñia sufficeret, vt j.de re iud.in causis. C.de leg.l.vlt.sed illa specialiter loquuntur in Papa, & Impera
3 tore.†Et debes scire, ꝙ semper consuetudo præiudicat iuri, videlicet vt quis non ordinetur à suo præla.24.q.j.pudenda. Itẽ in elect.j.de elec.cum Ecclesia Vulterana. Item vt alij Clerici præter canonicos admittãtur in electione.j.de cã pos.cum ecclesia Sutrina. Item ꝙ filij presbyterorum Græcorum, licet de iure possint eligi in ep̃os, si consuetudo repugnet, non eligent j.de cle.coniu.cum olim.quamuis posset dici potius id fieri pp scandalum vitandum, quam pp consuetudinem. 12.dist. nos consuetudinem. sed illud non dicimus propriè consuetudinẽ, sed dispensationem pp scandalum.j.q.7.conuenientibus, cum duob.§.seq.item per consuetudinem cogũtur aliquem eligere de aliqua ecclesia.j.e.cum dilectus.j.de verbo.sig.Abbate.Itẽ pp consuetudinem Abbates sine consensu capituli conferunt præbendas.j.de his, quæ fi.à ma.par.ca.ea noscitur. Itẽ in baptismo seruatur consuetudo.de consec.dist.4.de trina. Item in matrimonio seruatur consuetudo, siue potius pp scandalũ.j.de cog.spi.c.i. Item inferiorum ordinum clerici non cogũtur pp consuetudinem, vel per subtractionem beneficiorũ, ab vxo
4 rib.separati.84.dist.quorundam.†& no.ꝙ ad hoc, vt p̃iudicet consuetudo, oportet ꝙ sit præscripta.j.de cã poss.cũ Ecclesia. ff.de legi.sed & ea.de qua præscriptione dicemus.j.e.cum consuetudinis. Item ꝙ bonam fidem habeat, & aĩm introducendi consuetudinem, & vtendi iure suo.ff.de aqua quoti.l.j.§.Arist. ff.de iti.actuque priua.l.j.§.vlt.Item ꝙ res sit præscriptibilis: secus si non esset præscriptibilis, qualis est, qñ clericus confitetur se subesse ep̃o, & tñ denegat sibi reuerentiam, vel procurationem ratione visitationis.j.de præscr.cum non liceat, de censi. cum instantia.& generaliter non præscribitur cõsuetudo ꝯ ius naturale, 32.q.7.flagitia, & ꝯ statum ecclesiæ, 25.q.j.sunt quidam, & ꝯ ordinationem.j.de temp.ord.c.2.& quæ occasionẽ malignandi inducit, 12.dist.nos.& ꝯ bonos mores, 12.dist.illa, & j.c.ad nostram, & c.cum venerabilis, & quæ grauamen inducit.j.e.c.j.Item oportet, quod sit inducta de scientia eius, q sup eo, vbi inducitur, habet ordinariam iurisdictionem & potestatem condendi leges.ff.de legi.de quib.93.dist.illud.& non sufficit toleratio.j.de pręb.cum non ignores, & c.cum iamdudum.& si spiritualib.personis præiudicat, ẽt illorum consensũ
a interuenire oportet:[a] nec præsumitur interuenire. nisi manifesto iudicio probetur, puta quia recipit aliquod pretiũ ff.com. præ.venditor.§.j.Item oportet, ꝙ non sit inducta per errorẽ.ff. de leg.ꝙ non ratione.8.dist.consuetudo, 12.dist.oĩa. Item vbi populi est iurisdõ.oportet ꝙ maior pars populi vtatur illa consuetudine.ff.de iust.& iure.l.pen.nam sicut minor pars non potest condere leg.scriptam, ita nec cõsuetudinem introducere.
5 ff.de legi.de quib.†Sed quid si extraneus ꝯ consuetudinẽ faciat, nunquid teneatur? ar.quod sic, quia nullius peregrini licet, &c. 8.dist.c.1.& 2.dist.12.illud.ar.ff.de iud.hæres.§.j.ꝯ, q̃a nesciuit, nec scire debuit, cum in aliena consuetudine probabilis sit error sicut in facto alieno.ff.pro suo.l.vlt.dicunt quidam, q̃a monitus vel sciens debuit seruare.si vero nesciuit, non tenetur, q̃a non est in culpa.s̃.de const.cognoscentes, ibi rem, quæ.ar.ff.de act.emp.& vend.l.Iulia.in prin.82.dist.proposuisti.imo debet imputari ei, q potuit expressius legem dicere.ff.de pac.veterib. vt ff.ad Velleia.l.2.§.verba si aũt nec ciuis esset in culpa, quia credebat consuetudinem esse ius cõe, & erat alias simplex, nec ẽt peregrinus, qui consuetudinem ignorabat, tunc posset dici ꝯctum non tenere, quia ambo errabãt, & nihil põt esse tã ꝯriũ ꝯsensui, sicut error.ff.de iurisd.om.iu.per errorem, & sine consensu ꝯctus non tenebat.ff.de act.& obli.consensu.C.de act.&
6 obl.sicut hoc non placet.†Sed dic melius, ꝙ in prædictis casib. tenet ꝯctus, & tenetur stare consuetudini loci, vbi ꝯctus celebratus est.tñ si enormiter læderetur, ex generali clausula restitueretur in integrum.ff.ex quib.ca.in l.j.sed iudex appl̃onis qđ faciet, seruabit ius cõe.vel consuetudinem suam, vel litigãtiũ? & dicimus consuetudinem litigantium.j.de eo, q mit.in poss. cũ venissent, in Auct.de appel.in prin.ꝯ, j.de re.iu.cum cã.sed
b hoc ideo quia consuetudo laicorum[b] non potuit ligare ecclesiam.10.dist.c.j.& quia erat in grauamen ecclesiarum ẽt sine ꝯsensu capituli. vnde non valet.j.e.c.j. Quanta sit auctoritas cõ
7 suetudinis, dicemus j.e.cum consuetudinis.† Illud tñ no.ꝙ cõsuetudo loci, vbi ꝯctus celebratus est, seruari debet.ff.de vsu.l.j. in prin.& loci, vbi maleficium perpetratur, ar.ff.de extraor.cri.
8 l.pen.§.sunt quidam.†Idem etiam credimus, si in principali q̃stione alia consuetudo iudi.alia sit litigantium, quia ꝯsuetudinem litigantium obseruabit, arg.j.de eo, qui mit.in poss.cũ venissent.C.de consue.l.j.C.de ædi.priua.l.an totum.hæc aũt vera credimus in iuribus, vt prætextu consuetudinis ꝯ ea facere liceat.nam in præceptis, quantumcunque tp̃e alioqui nõ seruãt ea, sp peccant, & ipsi & alij obseruare tenentur.8.dist.c.j.nã qđ præceptum est, necesse est fieri.14.q.j.c.vlt.& diuturnitas tp̃is, &c.32.q.6.flagitia.ꝯ 4.dist.statuimus.& c.seq.sed illud nõ fuit
9 præceptum, sed ꝯsilium.†Item nonne peccatum est violare statuta, & decre.25.q.j.violatores? & in multis eiusdem q.fateor peccatum esse, vbi venio ꝯ ius cupiditate, vel sine cã, vel in casu non concesso.sed vbi venio ꝯ legem, vel can.auctoritate con
10 suetudinis legitimæ introductæ, secus.† Vel dicas & melius, ꝙ ꝯ iura, & ꝯ præcepta venire licet his, quibus licitum est nouam legem & sp̃alem introducere ꝯ illud ius vel præceptum, sil̃r & nouam consuetudinem. Sed si tale esset, ꝙ ꝯ illud ius, vel præceptum nõ licet sine peccato legem spiritualem statuere, sic nec consuetudinem.& ad hoc vt non peccet ille, qui ꝯ ius, vel pręceptum Domini Papæ facit, oportet ꝙ ex aliqua iusta causa faciat, volens consuetudinem introducere, & superiore consentiente.s.eo, qui legem fecit, vel qui potestatem habet condẽdi legem contra illud ius, vel mandatum.

ADDITIONES.

a ¶Oportet. Adde Ang.qui hoc allegat in cons.267.inci.visis & examinatis, & refert Fel.in c.cum aliter, col.6.ver.Decimo fallit, supra de consti.Et sic intelligas Inn.in c.in nostra, infra de iureiu.

b ¶Consuetudo laicorum. Adde ꝙ idem tenet Host.hic in summa in ver.sed pone, & Cy.in l.2.ad fi.C.quæ sit lon.consue.& Pet.de Anch.in con.258.inci. supra d.statutum, col.j.

CAP. I.

COnsuetudines. [Grauamen inducere.] Qualis est illa, infra de his, quæ fi.à ma.par.ca.c.j. [Remittere.] Idest tollere, & non secundum eas iudicare.

SVMMARIVM.

1 *Possessio absque apprehensione rei transfertur.*
2 *Eccles.a habet priuilegium, quod re sibi legata, vel vendita, vel donata, competit sibi rei ven.*

CAP. II.

EX literis. [Consueuit.] Consuetudo erat obtẽta ꝯdictorio, ꝙ quãdo aliquis sub forma scorationis aliquid dat, non solum donare intelligitur, sed etiam possessionem tradere. aliter non videmus, quomodo in hoc introduceretur consuetudo.ff.de leg.cũ de consuetudine. nec mireris, ꝙ ex cõsuetudine aliquis fiat possessor sine apprehensione. sæpe.n. possessor hẽt plurimum iuris vt in rebus peculiaribus per seruum quæsitis.ff.de acq.pos.l.j.§. item ac.& l.possessio.l.si me.§.seruus.ff.pro so.l.2.ff.de vsuf.iusto.§.fi.& in gl.quam hic habes, continetur. [Et audiẽtium.] Et ita vr̃, ꝙ forma seruari dẽt in faciendo, & exprimi in dicẽdo.scilicet ego do talem rem pro remedio animæ meæ. [Quæ.] s.donatio.

Universidad de Deusto Biblioteca

1 natio. † [Possessionis.] Hic habes, ꝙ possessio transfertur sine apprehensione rei, & simile ff. de acq. poss. quod meo §. fi. ff. de ꝯh. emp. clauibus, Inst. de re. diu. §. interdum. j. de pac. cum pridem. C. quæ res pig. obl. l. 2. ff. de rei vend. quędam. ff. de acqui. poss. l. j. §. pen. ꝯtrium arg. ff. de acq. poss. quemadmodum, & l. q
2 vniuersas. §. qui per colonum. † [Possessionis.] Hoc est auctoritate iuris consuetudinarij, fi. 23. dist. in noĩe. Item priuilegium est ecclesiæ, ꝙ res sibi legata, vel vendita, vel donata, competit sibi rei vend. C. de sacros. eccl. l. fi. in alijs ꝯ. C. de rei vend. serui. Hic habes per scotationem tradi possessionem. idem vr̃, ꝙ per inuestituram. j. de his, quæ fi. à ma. par. ca. ex orc. nos tamẽ hoc non credimus de inuestitura. ar. ff. de acq. poss. si stipulatus. Accur. tamen dicebat, ꝙ ex inuestitura hoc ius habet, quod auctoritate sua potest ingredi possessionem.

CAP. III.

AD nostram audientiam. [Illiteratis.] Hoc non redarguitur. C. de offic. rec. proui. l. potiores, 95. dist. esto. [Insipientibus.] Hoc non redarguitur. C. de iud. certi. in Auct. de iud. §. quia vero non. [Consilio] Non redarguit plurimorum ꝯsiliũ, 20. dist. de quib. C. de fideic. liber. l. fi. 24. q. 3. si hẽs. [Cõsuetudo.] Talis. s. q̃ est ꝯ bonos mores, hoc redarguitur, qa eorum rñsum hr̃ pro snĩa, vel qđ alius q̃ iudex, fert snĩam. C. de sen. ex peri. reci. l. j. & 2. [Suo iudi.] Sicut hic fiebat. C. si à non compe. iud. l. j. 2. 3. j. de iud. at si. 2. q. j. in primis. [Ecclesiasticis.] Idem est & in ciuilibus.

SVMMARIVM.

1 *In necessitate etiam laicis conceditur eucharistiam sumere.*
2 *Baptismatis sacramentum in necessitate ab hæretico sumi potest.*
3 *Character sacri chrismatis non confertur per simplices sacerdotes.*
4 *An autem ex delegatione vel auctoritate Papæ possent conferre, vide in num. 4.*
5 *An Papa possit prohibere episcopum chrismare.*

CAP. IIII.

QVanto de benignitate. Et infra. [Cõsuetudinem.] vt j. de eo, qui dux. in ma. q̃ pol. per adult. cum hr̃et. j. de simon. non satis. 32. q. 7. flagitia. ff. de
1 fur. inficiando. §. infamis. † [Necessitate.] Idem est in sacro eucharistiæ ab his, qui sunt extra ecclesiam, 24. q. j. cępit. hoc tñ ñ fateor, nisi de excõicatis, & hæreticis, & sic loquitur c. cępit. nã ab aliis ẽt laicis in necessitate Eucharistia sumetur. nã vt qdam dñt, ipsemet assumere sibi pt, 32. dist. §. verum. tñ ille, §. loquit tñ de sacerdotib. fornicatoribus, & simoniacis, non de laicis.
2 † Sacrm vero baptismi & ab hæretico in necessitate sumi põt, 24. q. j. si quem forte. socio aũt confiteri quis põt in necessitate de pęn. dist. 1. quem pęnitet, sed nõ absoluetur ab eo, & etiam pęnitentes reconciliari pñt à socio, quod quidam intelligunt ẽt de excõicato, de cons. dist. 4. sanctum. hoc tñ capitulũ quidã intelligunt de reconciliatione, q̃ fit per ꝯfessionem, non de illa, q̃ fit ab excõicatione, quam nõ nisi ẽps, vel sacerdos, facere pt. j. de sen. exc. nuper, in fi. & c. de cætero, vbi no. Et idem dñt in qualibet absolõne, vel reconciliatione spũali, cũ hoc pertineat ad ptãtem clauium, q̃ non cadit in laicum, ar. 20. dist. §. j. 96. di. cũ ad verum. excipimus in his absolutionem, quæ fit in baptismo ẽt per laicum pp necessitatem sacri, 23. q. j. si quem. idẽ in vnctione olei, sed de omnibus, q̃ spectant ad officium presby-
3 teri, illud solũ licet laicis, quod de iure exprimitur. † [Subeat.] Hic hẽs, ꝙ simplices sacerdotes non ꝯferunt characterẽ sacri
4 chrismatis, arg. 80. dist. quamuis. † Sed nunquid ex delegatione vel auctoritate D. Papæ possent conferre? & quod pñr, est arg. 95. dist. peruenit, & ꝯcordant oẽs Doctores, ꝙ ex delegatione ẽporum non licet, nec vnquam licuit. de Papali auctoritate dixit Ala. quod non pot est. Siluester dixit, ꝙ ex delegatione dñi Papæ, & adminiculo sacri habiti quilibet clericus potest, quicquid hẽt, ipse conferre. quod vero non hẽt, minimè. arg. j. q. 7. Daibertum. & si Dñs Papa primo conferret presbytero potestatem chrismandi, & postea auferret, nihil conferret sic. sed si ꝓhiberet ẽpo chrismare, & ꝯtẽpta ꝓhibõne ꝯfirmaret, impri-
5 meretur character, vt j. q. j. quod quidam. 9. q. j. ordinões. † Rõ diuersitatis, quia ẽps põt confirmare ex officio, & ordine. sacerdos alius ex deleg. & adminiculo habiti sacri: mãdato ergo sublato nihil potest. alij dicunt, ꝙ si Papa prohibet ẽpm chrismare, ꝙ postea chrismando non confert characterem: licet. n. Papa non possit tollere sacrm Confirmationis, põt tñ ꝯ illud, vt in forma, & in personis, & in diebus, à quibus, & in quibus conferri debeat, suas constões facere, vt no. j. de bap. c. j. & si põt circa personas conferẽtes aliquid statuere, ergo certæ personę, vel ẽt ẽpo põt ptãtem auferre chrismandi. Itẽ dicunt in baptismo. Tñ si Papa talia faceret sine causa magna & alijs nota, non
a dẽt sustineri tanquam faciens ꝯ generale [a] statutum ecclesiæ. de ẽpo ãt non credunt, ꝙ si prohibet aliquem à baptizando, ꝙ propter hoc minus baptizatus esset. non enim ẽps potestatem habet super hoc aliquid constituendi, sicut Papa. hoc aũt dicit Papam posse per illud priuilegium ei diuinitus datum, Quodcunque ligaueris super terram, &c. quod sic intelligitur, quodcunque ligaueris per constões vel præcepta. ei. n. in oĩb. obediendum est in spiritualibus, & in his, quæ ad aĩam spectat, nisi ꝯ fidem, vel ei spãliter prohibita sit. Et quidem satis bene vñt dicere in eo, ꝙ dicunt, ꝙ possunt facere ꝯstões Summi Pontifices super præmissis, & eis factis, si constituatur, ꝙ non valent sacra à talib. collata, non valebunt. Itẽ bñ fatemur, ꝙ possunt ẽps prohibere à chrismando, vel sacerdotes à baptizando: sed in hoc non valet prohibitio sine constitutione, ꝙ non teneat sacramenti collatio, etiam si fiat contra mandatum episcopi.

ADDITIO.

a Generale. Et sic Papa nõ põt statuere contra generalem eccles. Adde Bal. in l. i. ver. sed dubitatur. C. de iu. aure. annul. Ab. in c. quæ in ecclesiarum, col. 3. supra de consti. ver. secundo limitarem. & in c. si quando, supra de rescr. & in c. cum parati, col. 2. infra de appel. & per Fel. in d. c. si quando, col. 10. supra de rescr. & idem Fel. in d. c. quæ in ecclesiarũ, col. 17. in prin. vers. limita tertio.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum potest locum aliquem interdicto supponere.*
2 *Suspenso interdicto an interim possit appellari, vt releuetur interdictum.*
3 *In interdicto non licet per priuilegiũ cantare diuina officia ianuis apertis.*
4 *Ad Papam pertinet extirpare vitia, & malas consuetudines.*

CAP. V.

CVm inter vos. [Generale.] Quod interdictum generale, qđ particulare dr̃, no. j. de verb. sign. cũ in partib. [Ab ẽpo] & iõ admittuntur canonici, vt non solum agant de interdicti sui obseruatione, sed ẽt ẽpi, vel potius accusent de violatione, quia hæc accusatio publica est, vel actio popularis, vel iõ admittuntur, quia aduersarius vult rñdere, sed si nollet,
1 non cogeretur. † [Vobis] Hic habes, ꝙ capitulum locũ aliquẽ interdicto supponit. sicut & decanus, j. de appel. dilectis. ꝯ d. his, quæ fi. à ma. par. cap. c. q̃siuit. j. de exces. pręla. c. j. vbi dr̃, ꝙ solus ẽps hoc non possit sine consẽsu capituli. Sol. nec ẽps, nec inferior prælatus hoc põt sine consẽsu capituli, nisi aliud ex priuilegio, vel consuetudine præscripta hẽat, arg. ad hoc, 15. q. 7. ẽpus nullus, & j. de his, quæ fiunt à præla. quanto, & ad hoc no. j. de exces. præla. c. j. [In ciuitate.] Quando locus interdicitur, clerici
2 in alijs locis celebrare possunt. † [Licitum.] Quid si suspendat interdictum, nunquid interim põt appellari, vt releuetur interdictum? Rñ. non, quia licet suspẽso interdicto de grã possint ibi celebrari diuina. ecclesia tñ sp manet interdicta. j. de priuil. cum & plantare. §. & si templarij. nec. n. nouum est posterius interdictum, licet interim eius executio suspẽdatur, ar. ff. de pręca. sed si manente, & ff. de pecu. peculium. §. si ero, & sic cum
3 maneat interdictum appellari non licet. † [Rumperetur.] Ar. ꝙ p priuilegium non possunt cantare ianuis apertis. j. de priu. ꝙ quibusdam. dic, vt no. j. de priuil. vt priuilegium. & iõ nõ valet ꝯsuetudo ꝯria, tanquam q̃ inducit grauamẽ ecclesiis, s. e. c.
4 j. vel q̃ est ꝯ bonos mores. 12. di. illa. † [Duximus] Qũo est hoc ꝙ licet tñ ageretur ad obseruantiam interdicti, tñ Papa irritat consuetudinẽ, ad quod actum non erat, quod esse non dẽt, j. de simo. licet. Sol. cũ ꝯsuetudo esset notoriè mala, vt hic docet, & Dñi Papæ officiũ sit extirpare vitia. j. de his, quæ fi. à pla. quanto. non debuit expectare, ꝙ ageretur ad hoc, sed quocunque est innotuerit, dẽt illa eadem remouere, 23. q. 3. eccl. & ad hoc est C. de sacros. eccl. l. nouatione. j. e. cum venerabilis, cum cõsuetudinis, & c. pen. vbi. n. est contẽtio, an aliquid possit ẽe de iure nec ne, non est ordo iudiciarius requirẽdus, qualis ẽ, ꝯsuetudo talis valeat nec ne, vt in dictis decr. ar. j. de fi. presby. qm̃ sacris.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudines si sunt diuersæ, quæ attendi debeant.*

CAP. VI.

Cum olim. Londonensis [Ẽps concessimus.] Quod tantum cum capitulo suo facere posset. j. de his, quæ fi. à præla. quanto, & no. s. de const. cum accessissent. [In sessionibus]. ff. de al. seri. l. j. ff. de decu. spurij. 25. dist. ꝯ lectis, 17. dist. c. fi. Ecclesijs. [Angelica.] Hoc verum est, cũ talis consuetudo esset generalis in alijs ecclesijs, eiusdem prouincię.
1 j. de elect. cum Ecclesia Vulterana. † Si vero diuersæ sunt consuetudines, habebit illam dignitatem, quæ sine aliorum pręiudicio commodius seruari potest, vt hic sequitur, & 12. dist. nouit. & si esset ibi tanta diuersitas ꝙ bene perpendi non posset, q̃ esset vtiliter accipienda, recurrendum est ad Metropolitanam eccl. 12. dist. de his. si v ero in prouincia non esset talis dignitas, recurrendum est ad vicinas prouincias. j. de censi. super eod. & hoc intelligimus, quando iam facto rectore non possunt ꝯcordare de dignitatibus eius. ante. n. vel post, si possint cõcordare, tenebit

tenebit qđ statuerint super dignitatibus eius. 11. di. catholica. sed si concordare non possunt, pręcentor factus non põt petere modo prædicto. ¶ [Pręiudicio.] ff. de reg. iur. quotiens. j. de censi. ex parte. vel is est sensus. assignes ei quãcunq; dignitatẽ voluerit de omnibus dignitatib. quas præcentores habent in Anglia. non habita distinctione maioris partis ecclesiarũ, vel minoris, dũmodo ex assignatione tua nulli fiat p̃iudiciũ, nec ẽt præiudicetur approbatis consuetudinibus eiusdem eccle.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus qui de una ad aliam temere migrauit ecclesiam, quamuis sit ambabus priuandus, a prima tamen potest repeti.*

CAP. VII.

Cum Venerabilis frater noster [temeritate] & iõ malc. 7. q. 1. non oportet, cũ multis seq. c. 58. dist. c. 1. & 2. C. de sacrosan. eccle. quę sub prætextu, & dẽt hęc carere habitu & ambitu. j. de conces. præben. literas. 7. q. 1. si quis ẽps. j. de transla. ẽpi. c. quanto. tamen ecclesia prima põt eũ repetere, si vult. 7. q. 1. si quis vero, & c. si quis presbyter. ¶ [Consuetudi-
1 nem] quæ erat, vt tales abbates † sine licentia Papæ transirẽt, & sine confirmatione ministrarent, quorũ neutrum facere poterat. j. de ele. qualiter. j. de transla. epis. per totũ. Hodie aũt licet non sit mutatum in Italia in administratione. tñ hodie ex generali dispensatione Papæ vltra Italiã constituti & concorditer electi possunt in tpalibus & spiritualib. ministrare. j. de ele. ꝙ sicut. & c. nihil. sed hic cũ in prouincia essent legati, a quibus poterat confirmationem hr̃e, non prodest consuetudo.

SVMMARIVM.

1 *Vacante monasterio abbate, licite possunt monachi etiam de statu monasterij litigare.*
2 *Non potest episcopus statuere, ꝙ una ecclesia eligat prælatum de alia, vel electioni eorum intersit.*
3 *In electione continentur plures partes, quas hic habes.*
4 *Suspensus neque eligere, neque eligi potest.*
5 *Si canonici excommunicati, vel suspensi eligant, licet tollerentur, potest tamen excipi contra eorum personas.*
6 *Consuetudo si non est specialiter contra aliquam ecclesiam, sed generaliter contra omnes, sufficit præscri. x. annorum tam contra ecclesiam, quam contra alios.*

CAP. VIII.

Cum Dilectus filius G. [iure eligẽdi.] Tanq̃ procurator conuenerit, & sic est ar. ꝙ vacante monasterio põt agi de electione, & de tali, quæ quodammodo per consequẽs tangit quasi statum monasterii. s. ꝙ de alio monasterio elige-
a re teneant, si aũt directe [a] status monasterii tangeretur, vacã
1 te monasterio agi posset. j. ne se. va. c. 1. & vlt. vbi no. † vel potes dicere, ꝙ vacante monasterio abbate, licite possunt monachi ẽt de statu monasterii litigare, quia non caret monasteriũ legitimo defensore, cum conuẽtus possit facere syndicum. ff. qđ cuiusq; vni. l. 1. secus aũt, si vacet ecclesia ẽpo, cũ capitulũ nõ habeat defendere iura epi. sup iure aũt suo Guil. ꝓprio nomine agebat, & iõ sup vtroq; fert snĩa, de hoc plene no. j. ne se. va. c. j. [De iure cõi.] 18. q. 2. abbate. & c. q sit. 16. q. vlt. c. vlt.
2 [Cõstitutũ.] Io. dicit, ꝙ licet ẽps possit vnã ecclesiã alteri † subiicere, j. de exces. præl. sicut vnire. nõ põt statuere, ꝙ vna ecclesia eligat p̃latũ de alia, vel electioni eorũ intersit, cũ hoc ꝯ ius cõe sit. 16. q. vlt. c. fi. j. de iure pa. nobis. Sed certe nõ videmus, quare ẽps cũ capitulo suo hoc non possit, ar. j. de his q a p̃la. quãto, & 11. di. catholica, & est hoc satis expressum. j. de ver. sig. abbate. & est hic ar. sm opi. Io. ꝙ minus iustus titulus, s. ꝯstitutio ẽpi parit cãm p̃scribẽdi. ff. pro emp. qđ vulgo. ff. pro leg. l. 4. & vlt. j. de emp. puenit. tu dic, ꝙ hic nõ est iniustus titulus, imo plus dñt quidã, ꝙ ẽps, q̃cunq; statuta vult, dũmõ non sint ꝯ ius, põt facere sup ecclesia ædificata, vel ædificãda ante, q̃ ordinet de clericis & aliis, non solũ q̃ respiciant tps, vel etiã proximũ sed ẽt remotũ in futurũ, vt hic. sed post, q̃ factę sunt ecclesiæ, & p cõsequens hñt iura cõia, non põt statuere in eis ẽps aliquid in earũ p̃iudiciũ, j. de exces. præla. ad hæc. s. eod. cũ olim. nisi iusta cã subeat, vt no. j. eccle. bñf. vt nr̃m, in fi. vel dic, ꝙ monasterio Carosen. hoc licitũ fuit ẽpo cõcedere, cum sicut ex interpretatione Papæ colligit, nihil aliud intelligitur ꝯcessisse, nisi ꝙ ad eũ ptinebat, s. ꝯfirmationẽ, quæ de iure cõi ad ẽpm ptinet. & iõ ẽt sequit, ꝙ sic interpretatur, ꝙ nec iuri cõi, nec priuilegio derogatur, & sic ẽt non est ꝯ. quia non põt imponere seruitutẽ rei q̃ non est obligata, sed confirmationi,
3 quæ sua est donat, qđ licet [Morin.] loci diœce. ¶ † [Electio] noĩe electionis intellige confirmationẽ, & hoc est, vt statutũ iuri cõi concordet. hẽt. n. electio plures partes. continet enim scrutiniũ, publicationẽ, ꝯsensum plebis, & ipsam cõfirmatio-
4 nem, ar. 51. di. qui in aliquo. ¶ † [Suspensus] suspensus nõ põt eligere, nec eligi, vt hic, & j. de æta. cum bonæ. j. de ele. inter. R. de ele. exco. mini. postulasti. nec postulari. j. de postu. c. 1. in fi. nec inuestire. j. de ꝯces. præb. & eccle. non va. quia diuersitatem. nec excõicare. 24. q. 1. audiuimus. nec præbendã dare de iure, nisi rõne officii detur ei p̃benda, & sit ei annexa. 1. q. 3. si quis obiecerit. ¶ Quidam tñ dicunt, sed non placet, ꝙ excõicare possit & p̃bendas dare, & alia facere q̃ sunt ex iurisdictione, non de ordine, arg. j. de elec. ex trãsmissa. & hæc intelligimus vera, nisi suspensus est ab officio, & beneficio, vel officio tm̃, cũ rõne officii cõpetat bñficiũ. 81. di. si quis sacerdotum, & c. cos. ¶ Quid si esset suspensus ab ingressu ecclesiæ, vel a pontificalib. cũ pro qualibet re possit interdici, prout visum fuerit superiori, vt j. de off. sanæ, & c. Pastoralis, in prin. ar. ff. de pę. moris. dicimus, ꝙ ab his solis prohibent, q̃ sunt interdicta sibi, & quæ depẽdẽt ab illis, & nõ ab aliis, cũ pęnę sint molliẽdæ &c. de pœ. di 1. pœnæ. Itẽ dñt quidã, ꝙ licet nõ valeat in spiritualibus, quod facit excõicatus, vel suspensus, valet tñ in temporalib. quandiu toleratur ex ignorantia, quia forte sunt suspẽsi a iure, nõ p snĩam, & iõ oĩa eius facta tenent, arg. 8. q. 3. nonne sed hoc verũ non credimus in his quæ rõne publici officii fa-
5 ciunt, ar. ff. de off. præto. l. Barbarius, alias secus. ¶ † Vñ si cano
b nici excõicati, vel suspensi eligant, [b] licet tolerentur, & ẽt nõ sint nominatim excõicati, vel suspensi, tñ excipi põt ꝯ personas eorũ. C. de ori. iur. l. 1. & cassat, qđ fit ab eis, quia nõ dr̃ quilibet canonicorũ hr̃e publicũ officium, sed capitulum põt dici hr̃e publicum officium in electione, & aliis, quę ad illud ptinẽt. [per illud.] Infra de præscr. cãm, vbi no. de hac materia. j. de dona. inter fraternitatẽ. de testi. cũ tu, C. de inoffi. dona. l. 1. de pœ. dist. 1. periculose. [Talis.] s. rõnabilis. j. eo. c. fi. & præscripta infra de cau. pos. & proprie. cum ecclesia Sutrina, in fi. & est necessaria præscriptio 40. annorũ in ecclesia, vt in authẽ. huius consti. inter pri. & con. & in auth. de eccle. ti. §. partẽ. in aliis sufficit 10. vel 20. annorũ. ff. si ser. ven. si quis di. ff. de aqua plu. arc. l. 2. in fi. & hæc vera sunt, si qđ præscribit, & assuescit,
6 hẽt ꝯtinuã cãm. ff. de serui. vrb. præd. foramẽ. ¶ † Itẽ credimus,
c ꝙ si ꝯsuetudo nõ est spãliter ꝯ aliã ecclesiã, sed gñaliter [c] ꝯ oẽs tam ꝯ ecclesiã, q̃ ꝯ alios, sufficit præscri. 10. anno. sicut ꝯ alios, ita contra ecclesias. Alii autem distinguunt inter ecclesias, & priuatos. Alioquin, s. si non habet continuam cãm, necesse est præscriptio, cuius non erat memoria. ff. de aqua. quot. iure. §. ductus aquæ. & not. ꝙ non semper debet allegare titulum, sed probare tempus. ff. de vsur. cum de in rem. de hoc plene no. infra de præscr. si diligenti. [Præiudicet] Scilicet ꝙ Carosen. eligebant & confirmabant.

ADDITIONES.

a ¶ Si autem directe. Exemplifica, vt est negocium electionis, siue iuris eligẽdi, quia tunc capitulum potest agere & conueniri indistincte, ita ponderat Hen. Bohic. in c. edoceri. col. 3. in prin. supra de rescrip. alleg. c. abbate sane infra de ele. c. Cuman a. c. 2. de in integ. rest. & c. dilecti, de exce. & c. cum ecclesia, infra de cau. pos. & proprie.

b ¶ Eligant. Hoc dictum alle. Fel. in proœ. Greg. col. fi. in pri. & Fel. in c. Rodul. col. fi. supra de rescri. dicit hoc singulare, & ibi dat concordant.

c ¶ Sed generaliter. Intelligo hoc verum de consuetudine, quæ generaliter seruatur inter clericos & laycos, ita intelligit Henr. Bohic, in c. quæ in ecclesiarũ, col. 2. circa fi. supra de constitut.

SVMMARIVM.

1 *Vbi alicuius consensus requiritur, non refert, utrum consentiat, quando fit id cui consentire debet, an postea.*
2 *Consensus maioris partis residentium requiritur celebrationi contractus, alias alienatio rei ecclesiæ non tenet.*
3 *Authoritas ubi requiritur, consensus non sufficit.*

CAP. IX.

Cum Consuetudinis. [Vsus.] Quia spiritualiũ personarũ. [Nouitatis.] ff. de ꝯsti. Prin. in reb. 11. di. quis ne
1 sciat. j. de cã pos. pastoralis. j. de reli. do. ne nimia. ¶ † [Cõsensu.] No. ꝙ vbi requirit consensus alicuius, nõ est vis, vtrũ consentiat, qñ sit illud, cui consentire dẽt, an postea. j. de ele. c. ꝙ sicut. dũ modo a principio teneat id, cui ꝯsensus accedit: quia alias ei, quod nihil est, ꝯsensus accedere non põt, infra de ele. auditis. ar. ꝯ. ff. de seru. ru. præ. p fundũ, ff. cõia præ. receptũ. vbi dr̃, ꝙ si multi habent aliquẽ fundum & sigillatim quilibet cõcessit alii seruitutẽ in eodẽ fundo, quando vltimus consentit, confirmantur concessiones omniũ aliorũ: qui prius concesserant, & tñ præcedentium concessio vel saltẽ unius solius, qui a principio concessit, nõ valuit. Sol. dicimus, ꝙ quilibet ꝓ parte sua potuit concedere, & tenuit eius ꝯcessio, ita ꝙ vlterius ꝯ eam uenire non põt, secus tñ in alienationibus rerum ecclesiæ, vbi nõ tenet. qđ a paucioribus fit, nisi maior pars ibidẽ residentiũ ꝯtractum inierit. 10. q. 2. hoc ius. 12. q. 2. sine exceptione. imo & tractatus præcedere dẽt alienationem, ut in prædicto c. sine exceptione, dr̃. & hæc vera sunt, ubi requiritur ꝯsensus sed vbi requiritur auctoritas, tunc non sufficit eius ꝯsensus, q auctoritatem præstare debet, sed sicut verbum sonat, auctoritatem præstans auctor & principalis esse debet in ipsa venditione,

sti

Universidad de Deusto Biblioteca

ne, Insti. de auct. tu. §. tutor. 7. q. 4. in vēditionib de hoc plenius
no. j. de re. eccle non alie. dudum. [Constitutiones.] Quæ tan
gunt episcopum & iura eius, vel cōmune statum illius eccle.
& idem esset, si consuetudo esset super rebus magnis, vel nego
ciis ecclesiæ, infra de his, quæ fi. a præla. quanto, supra de cōsti-
tutio. omnes. vbi de hac materia no. Inno.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo habet vim abrogandi legem, & interpretandi.*
2 *Consuetudo quandoque parificatur pacto.*
3 *Laudabilis consuetudo, etiam si non sit præscripta, est seruanda.*

CAP. X.

1 EX parte. [Cōsuetudinis.] Arg. cōtra, † quia ma
gis auctoritas ꝯsuetudinis est. est. n. le
gis abrogatrix. ff. de legi. de quib. est & interpretatrix.
ff. de legi. nā ad ea. & hęc est ēt adiutrix, Insti. de iu. na.
§ ex non scripto. sed quidā dn̄t hāc p̄dictam auctoritatē olim
ꝯsuetudinē habuisse, qñ populus cōdebat leges, Insti. de iu. na.
§. lex. at hodie ꝯsuetudo populi nō est tantæ auctoritatis cum
transtulerit ptātē hanc in Principē, Insti. de iu. na §. sed qđ. Nā
cū legislatoris suffragio leges scribant, eiusdē tacito ꝯsensu ab
rogant. ff. de legi. de quib. intelligas. C. q̄ sit long. ꝯsue. l. 1. & j.
eo. c. fi. vel leges primæ. s. q̄ dn̄t, ꝙ ꝯsuetudo est abrogatrix, &
interpretatrix, & ꝯditrix, loquuntur de legibus municipalibus
quas quisq; sibi populus statuit, quas ēt ꝯ̄ria lege, vel consuetu
dine tollere potest. lex autem generalis & imperialis tm̄ lege
imperiali tollitur, & sic loquitur hic, & lex Codicis, vel in legi
bus primis loquitur de generali consuetudine, quæ ex certa
scīa legislatoris. s. Principis inducitur. lex aūt Codicis & hic
loquitur de spā i consuetudine, quæ si ex certa scientia Princi-
pis inducit, tn̄ legem non abrogat, licet in eo loco seruetur. ff.
cōia prædio. venditor. § cōstat. sed ꝯ̄ ff. de sepul vio. l. emptor.
§. diuus. Sed distingue, vtrum ꝯsuetudo p̄cesserit legē, & tunc
lex derogat, an econuerso, & tunc lex abrogatur, nisi lex con-
suetudinē prohibeat admitti, vt in vsura, & in reuerentia. j. de
præscri. cum non liceat, & in casib. quos no. s. in 1. c. vel nisi sit
consuetudo per errorē introducta, quia tunc in eo loco non
abrogaret. ff. de legi. quod non rōne. licet quidam hic, & illam
legem aliter intelligant, & ad idē 12. dist. oīa. Alii distinguūt,
an sit talis lex, cui derogari possit per pactū, qualia sunt, q̄ in fa
uorem aliorū introducuntur, vt si conuenerit, ꝙ amissio pi-
gnore non teneat debitor. C. de pig. a ct. q̄ fortuitis. tunc cōsue-
tudo abrogat legem in eo loco, vbi est ꝯsuetudo. si vero talis
sit lex, cui nō possit derogari per pactū, qualis est j. de foro cō
pe. si diligenti, & C. de pac. si quis in ꝯscribendo, & in casib. ibi
2 notatis, tunc non possit p consuetudinē abrogari. † & vr̄ meri
to consuetudinē parificari pacto, quia ipsa consuetudo taci-
tus consensus dr̄. ff. de leg. l. de quib. sed hoc non vr̄ verū, quia
ſm hoc furiosis & infantibus, qui consentire non possunt, nō
obesset. ff. loca. qui ad certū. Sed forte dices, & male ꝙ cū ma-
ior pars consenserit, oēs consensisse vr̄. ff. de vi & vi ar. l. pen.
ff. ad muni. qđ maior. Sed illa regula vera est in obligationib.
& vt vniuersitas possit conueniri. talis aūt consuetudo inducit
non tm̄ ad hoc, sed ēt detrahit singulorū patrimonio, & p eā
etiam singuli conueniuntur, quod per pactum esse non pōt.
nam etsi milesies pacisceerentur extranei, ꝙ ego cōueniar, vel
aliquid dem. non obest mihi. ff. de ver. ob. stipulatio ista. §. alte
ri, & §. si stipuler. alii distinguunt, an lex sit sola, & consuetudo
ꝯ̄ria, & tunc legem abrogat. an lex lata per consuetudinem sit
roborata, vel sicut ꝯ̄ria consuetudo postea inducta lege vinca
tur. ar. probant, ꝙ de venditione dr̄. q̄ solo dissensu dissoluit, si
traditione non fuerit roborata, alioquin ꝯ̄. C. qñ lice. ab emp.
di. l. 1. vel dic, ꝙ hic loquitur, qñ consuetudo est laudabilis, tn̄
quia præscripta non est, iuri præscripto non præiudicat. sed
3 vbi non est scriptum ius ꝯ̄rium. 18. q. 2. seruitiū. † Seruāda est
consuetudo laudabilis, ēt si nō sit præscripta, 12. di. in his. ff. de
leg. diuturna §. sed & ea. vel dic melius, ꝙ hæc decre. determi-
nat ꝯ̄rietatem. s. ꝙ tunc consuetudo gn̄alis legi præiudicat, si
est præscripta, alias non. Itē no. ꝙ nō aliter ꝯsuetudo derogat
legi, nisi sit inducta de consensu illius, qui hēt iurisdictionem,
& potestatem faciendi legē municipalem sup illa re, & ꝯ̄ illā,
de cuius consuetudine agitur. nā qua rōne super illa re, & con
tra eam hēt ptātem faciendi constitutionem, & eadem rōne
inducendi cōsuetudinem, ar. ff. de leg. de quib. non est vis, siue
ipse dn̄s consuetudinem inducat, vel subditi eius consensu.
[Alienāt.] Male. ff. de fundo do. l. 1. & l. 3. hoc intelligas in do-
te. s. ꝙ ibi non tenet alienatio. In reb. parafernalib. distinguitur,
an sit translatum dn̄ium in maritum, ut tunc teneat aliena-
tio: an non, & tunc non teneat. ff. de iure do. si ego. §. dotis. [Bo
nis.] Imo dotem amittit, in auct. vt lice. ma. & aui. §. quia vero
plurimas. ubi ēt continetur, ꝙ de rebus adultorū fieri debeat,
& ad idem in auct. vt nulli iudi §. si quando.

SVMMARIVM.

1 *Rationabilis consuetudo quæ nam sit.*

CAP. XI.

Cum tanto. [Naturali.] 32. q. 7. flagitia. [De roga
re.] Pōt tn̄ addere, diminuere, & di
stinguere. ff. de iust. & iu. l. ius ciuile. & l. ius aūt. & est videre
testio. nā & in euangelio legit, In ore duorū vel triū, &c. j. de
testi. in oī. tn̄ per canones & leges alicubi requiruntur plures
2. q. 4. c. 1. & 2. C. de testa. l. fi. & qua rōne ius ciuile hoc faciat
ꝯsuetudo facere pōt. ff. de leg. de quib. ꝯ̄, 18. q. vlt. c. vlt. sed pōt
dici illud ex permissione, vel indulgentia fieri, nō de iure. [Con
suetudinis.] Bonæ & non præscriptæ. [Præiudiciū.] Quia p̄scri
pta nōn est, arg. 11 dist. in his. [Rōnabilis.] Rōnabilis dr̄ cō
consuetudo, qus non obuiat canonicis institutis, vel ēt quam
ius sustinet ēt ꝯ̄ canonica instituta. Irrationabilis est, quæ a iu
re improbatur, supra eo. cum venerabilis. [Præscripta] 40. an
norum, vt no. supra eod. cum dilectus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ sit differentia inter postulationem, & electionem.*
2 *Cur subditus alterius ecclesiæ potest eligi, & tamen necessario requi-*
tur consensus prælati sui.
3 *Intelligibiles qui dicantur.*
4 *Interrogatus non respondens habetur pro confesso.*
5 *Iudici de facto licet supplere.*
6 *Sufficit citationem solenniter edi, & publice publicari.*
7 *Interdictum non seruans remouendus est ab officio.*

De postulatione prælatorum. *Rubr.* 5.

CAP. I.

AD hæc [In beato Petro.] Secūdum
antiqua iura non vr̄ multa
dr̄ia fuisse inter postulationē, & electio
nē indifferēter antiqui vtebant his vo
cabulis, 63. di. ſras, 61. dist. §. his oīb.
1 † Sed hodie cū proprius intellectus p
iura & ꝯsuetudinē cuilibet verbo sit ac
comodatus. magna est dr̄ia. nam qñ di
cit, ego eligo, nihil aliud est dicere, q̄ ꝯsentio in te tanq̄ in spon
sum, vel p̄latū, vel canonicū. sed si psona talis est, q̄ sponsus, vel
p̄latus, vel canonicus esse non possit sine dispēsatione vt irre
gularis, & alii, de quib. no. j. eo c. vlt. peccauit, si dixit, eligo, &
idcirco cassat, & punit. j. de ele. innotuit. si aūt dicat, postulo
nō intelligit in eū tanq̄ in sponsum, vel p̄latū, vel canonicū cō
sentire. & iō pōt variare. j. eo. bonæ. nisi placuerit maiorib. a
quib. postulari dēt, sed tūc si placuerit, habebit in sponsum ip
2 so iure. j. de ꝯdi. ap. sup eo. † Sed q̄res, q̄ rō est, ꝙ subditus alte
rius ecclesiæ pōt eligi, & tn̄ necessario requirit ꝯsensus præla
ti sui 64. di. lr̄as, & non pōt eligi alligatus, vel irregularis? Rñ. ad
hoc vt aliquis eligi possit, hoc solū requirit ꝙ eligibilis sit, &
ꝙ statim vt electus est, sine alterius requisitione, & sine dispē
satione statim ꝯsentire pōt ad illam dignitatē, qualis est sub
diaconus, qui eligibilis est, & sine ꝯ̄dictione in ecclesia pōt, vbi
est subdiaconus. j. de æta. & quali. a multis. possum. n. ꝯsentire
vbi talis spōsus meus sit. hoc nō vr̄ verū, quia ēt monachus in
Abbatē sui monasterii eligi dēt. j. de renun. post translationē.
Melior rō vr̄, ꝙ quilibet eligi pōt, q sine alterius requisitione
electioni de se factæ ꝯsentire pōt, & hoc pōt subdiaconus, licet
non possit transire sine licentia sui epi. hoc aūt nō pōt mona
chus, nisi qñ eligitur in Abbatē sui monasterii & iō tunc ꝯsen
tire pōt, arg. prȩalle. decre. post translationē, sed alii obligati
& irregulares personæ intelligibiles sunt, qa ꝯsentire non pñt
vnde sine dispensatione non pōt fieri matrimoniū inter has p
sonas, & ecclesias, & eligentes. nec ꝯsentire pōt, nisi primo pa
tronus, vel ille, cui primo obligatus est, assensum p̄stet. 54. di.
ex antiquis, & c. seq. vñ dicimus, si quis eligat postulandū, cas
sanda est electio. j. eo. c. vlti. j. de ele. c. innotuit. si aūt postula
uerit eligendū, si minus solēniter, quia q̄ratur ab epo, vt daret
suū subditū, non est malū, sed post necesse est interuenire sole
nem electionē. si aūt solenniter postulet, nihil agit, quia nō cō
sentit in eū, ut in sponsum p postulationē. itē eps. qui ꝯsentit,
ꝙ trāseat, nō pōt p suū ꝯsensum matrimoniū spūale inter eos
facere. Sed dices, quare secus in postulatione eius, qui de iure
postulandus est, ut irregularis? Rñ. in vera & necessaria stipula
tione facit postulans, qđ pōt, quia ꝯsentit in eū, si superior ap
probauerit, & superior qui ptātem hēt dispēsandi, oīa cōplet
s. approbando postulationē, vñ qui de cætero verus est spon
sus, & verū matrimoniū initiatū & cōsummatū, initiari vlte
rius non pōt, vt dictum est. sed qñ postulant solēniter, quē eli
gere

gere poterant, & in quē tanq̄ in sponsum consentire, & nō eli-
gunt, sibi imputent, & vr̄ hoc ipsum studiose fecisse. Item, alius
Eps, cuius subdiaconus est, non habet ptātem facere suū subdi
tum alterius ecclesiæ sponsum, licet de transeundo possit acco
modare consensum. Alij sequunt grossitie canonicam, & etiā
vtilitatē ecclesiarū, & dicunt, ꝙ si solēniter fiat postulatio de
persona eligenda, ꝙ in omnib. eandē vim habet, sicut si psona
ineligibilis postulata esset. sæpe. n. aliq magis volūt postulare
q̄ eligere, qa dubitāt de psona, an sit eligibilis, & quod securius
est faciunt, quia postulant. & ideo per hmōi postulationem in
telligunt ꝯ̄sentire in eū, dūmodo superior cōcedat, & hoc sa-
tis cōsonat æquitati, nisi de eorū volūtatē ꝯ̄rium appareret, &
3 tunc dic, vt s. † Sed si vis secure procedere, dic. eligimus & po
stulamus tale, ſm qđ de iure melius valere pōt. intelligibiles
aūt oēs illos & solos dicimus, q̄ sine dispensatione eligi nō pos
sunt. criminosus aūt eligibilis est. & inde est, ꝙ si tpe electionis
erat criminosus, sed postea egit pñiam, non tenet renunciare,
sed sine vlla dispēsatiōe pōt in epatu remanere, ut no. j. de ele.
dudum Rothomag. non mireris, ꝙ diximus de subdiacono, ꝙ
statim ut electus est, potest ꝯsentire electioni de se fectæ, & in-
telligo antequam eps det ei licentiam, nec sequitur, trāsire nō
potest sine licentia epi, ergo nec consentire potest. nā si res est
cōis, vnus sine alio non potest ꝯcedere seruitutē, & tn̄ consen-
tiendo pōt facere, ut alius eam debeat. ff. de serui. rust. præ. per
fundum. nam vterq; suum cōsensum in sua potestate habet.
at non est idē in postulandis. vel dic, ꝙ rlares magis ligati sunt,
quā subditi. nā ius statuit illos postulandos, & hos eligēdos, &
non oīum, quæ a iure tradita sunt, ratio reddi pōt. ff. de leg. nō
oīum. [Cōuenientes.] Et appellationi renunciantes tacite, vel
4 expresse. † [Non negauit.] Hæc taciturnitas pro ꝯfessione non
hr̄. sed ꝯ̄, quia si quis interrogatus nō respondet pro confesso
hr̄. ff. de interro. act. de ętate. §. nihil. C. de iureiu. l. 2. j. de præ-
sum. nōne. at iste fuit requisitus, vt dicit litera. ergo si ita emisset
5 sibi nocere debet, & pro confesso hr̄. † [Requisitus.] Ar. ꝙ li-
cet supplere de facto iudici, & hoc dicunt quidā, arg. ff. de pet.
hær. l. fi. alij ꝯ̄dicunt nisi sit ei notum, ut iudi. sicut est. ut dicunt
testes, & in attestationib. scriptū est. j. de cor. vitia. c. j. C. de ap.
l. fi. Inst. de act. §. si vnus. ff. de ędil. edic. bouē. §. aliquādo de iu-
re aūt semper supplere licet. C. ut quæ desunt aduo. per totum
hic aūt ideo suppleuit de facto, quia in modū inquisitionis agi
tur, quia cum magna inquisitione debet fieri cōfirmatio epo-
rū. 47. dist. de patro. j. de ele. postq̄, & c. cū nobis. 61. dist. mira-
mur. & maxime qñ petitur admitti postulatio, quę tm̄ de gra-
tia procedit. j. eo. postulationē. & eodem modo in ordinatio
ne non tantum epi, sed etiam cuiuslibet clerici, 24. dist. ordina
tiones. item in consecratione, 24. dist. ꝙ eps. illud idem in ele-
ctione. j. de ele. dudum in Genesi. 8. q. 2. dilectissimi. nec obst.
j. de ac. qualiter. vbi dr̄, ꝙ debet præcedere infamia, quia illa
loquitur, quando de crimine ꝯ̄cto fit inquisitio. hæc aūt, quan
do de persona, nec debet nunc de aliquo crimine nominatim
moneri, nisi esset diffamatus, sed in genere tm̄. s. si sit malę vi-
tæ, arg. ff. de quæstio. l. j. §. qui qōnem. de ętate tamē, & sciētia,
& irregularitate personæ ēt sine infamia p̄cedente specialiter
inquiret. j. de elec. cum nobis, & de his, quę continentur in eo,
23. dist. ꝙ eps idem est in accusationib. clericorum, 2. q. 7. si qui
sunt, & c. seq. sed in his predictis sufficit habere literas bonas
testimoniales, ex quo ꝯ̄dictorem non hēt, nisi ꝯ̄ria fama labo
ret, 2. q. 7. criminationes. 7. q. 2. qualiter. 56. dist. c. ult. 8. q. 2. qua
lia, j. de p̄ben. in Later. nec sunt quærendi testes in hmōi inqui
sitionib. quæ fiunt contra non diffamatū. Item credimus, quā
do fit visitatio alicuius ecclesię, uel fit generalis inquisitio in
capite, & in mēbris. j. de ord. c. j. 10. q. j. decernimus, epm, 18. q.
vlti. uisitandi non semel. j. de stat. mo. in singulis, & c. cum ad
monasterium, j. de re iud. cum I. & A. & hoc casu iurant dice-
re veritatem de omnib. criminib. exceptis occultis, infr. de acc.
qualiter quando autem fit inquisitio de certo crimine, nō de-
bent testes dicere veritatem de occultis, uel manifestis, nisi de
his, de quib. copia facta est infamato. infra de acc. qualr. §. dēt.
[Noitiā.] ff. de prob. verius. ff. de decr. ab ord. faci. l. fi. 8. distī.
6 ꝓposuisti. s. de consti. cognoscentes. [Constitutio.] † Idem di
cunt quidam in citatione, quod sufficit, ꝙ solenniter edat, &
publice publicet. nec est necesse, ꝙ singulorum aurib. inculcet
per nuncium, uel per literas, sed sufficit, quod citatus nouit so
lemniter & publice citationem emissam, ar. hic, nec potest di
cere se nescire, si in suis partibus facta est, 16. dist. ꝙ dictis, 83.
dist. ꝓposuisus, infra de ele. non resi. tuæ. infra de p̄sum. quāto,
secundum quosdam. alij dicunt citationem nō valere, nisi fiat
vel ad personam, uel ad domum, ut not. infra de eo, qui mit. in
pos. si aduersus. [Solemniter.] ff. de insti. ac. sed & si. §. j. 12. q. 2.
qui & humanis, in auct. ut factæ nouæ consti. circa pr. [Publi-
ce.] Sufficit solummodo, ꝙ publice lata sit, etiā si nō sit ibi so-
lemnitas, quę habetur, 11. q. 3. debent. in ꝓmulgatione tamen
legis non est malū dicere, ꝙ necesse sit ibi solemnitatem serua
re. C. de legi. humanā. [Editur.] Idem dicit in excommunica-
tione, qđ in ꝯtōne quo ad publicationē itē sicut in edicto suf-
ficit. ꝙ publicè proponat. j. q. fil. sint legi. cām. ff. de dam. infe.
l. 4. §. totiēs. C. de an. exce. vt perfectus. C. de iu. ꝓperandū. ꝯ̄. ff.
quę sen. si. appella. re. l. j. §. itē ex. sed ibi non fuit edictum solem
niter ꝓpositū, vel in eo loco, in quo debuit, ff. de insti. sed & si.
§. 1. [Conciliū.] 16. dist. quod dictis. [Legi.] Infra de off. dele. sa-
nè. §. j. quæ eius iurisdōni suberat. & de iure fuit hæc interpreta
tio. ff. de ver. sig. l. pupillus. §. territoriū. vel potest exponere. i.
quæ sibi in crimine fauebant. & tunc ēt bene fecit, quod eos ex
cōicauit, & ipso iure in canonē incidebant. j. de sen. excom. nu
per. imo plus dicimus, ꝙ & si ex vi positorum verborū in lite-
ris Apostolicis hoc facere nō posset, quia tn̄ generalis legatus
erat, ratū erit quod fecit auctoritate legationis, vt potius res va
leat, quam pereat. j. de præbē. nisi essent. Item ꝙ legatus inter-
pretat rescriptū Papæ, est pp cām, quam agebat legatus, & de
hoc no. j. de ver. sign. olim fuit. & sicut quilibet Iudex in cā in-
terpretat legē. ff. de leg. nō debent, & l. nā si. legatus autem suā
ꝯtōnem interpretātur. j. de ver. sign. ex parte vestra. [Sanctio-
7 nes.] 26. dist. qui. ff. ad l. Aqui. ita vulneratus. † [Personā.] Qui
enim interdictum non seruat remouendus est ab officio. j. de
ele. ex. mi. postulastis. §. vlt. & quidam dicunt talem irregularē
esse suspensum. & satis vr̄ hoc dicere. j. de ele. cum inter R. se-
nio. arg. 12. q. 3. si quis eps dānat. [Priuare.] Hic habes, ꝙ ꝯstitu-
tio Lateran. concil. q̄ loquitur de his, qui scienter indignū eli-
gunt, ꝙ priuant ea vice potestate eligendi. j. de ele. in cunctis.
trahitur ad postulationem. j. de ele. bonæ me. j. c. ꝓxi. secus tn̄
si postulat illegitimus. 56. dist. Cenoman. j. de elect. innotuit.

SVMMARIVM.

1 *Vbi propter vitium personæ postulatio, uel electio est cassata, non est*
amplius assumendus ad eandem.
2 *Priuati sunt potestate eligendi, qui scienter indignum elegerint.*
3 *Electio vbicunque est nula propter personam electi, tunc ipso iure eli-*
gentes priuati erunt potestate eligendi.
4 *Postulatio non est confirmanda, cum nihil iuris conferri possit.*

CAP. II.

GRatum. [Niterent.] Et innouarūt ipsum po-
stulando de facto. sed qa de iure nō
poterant, & ipso iure non tenebat postulatio. & iō
ponit, niteret. [Reuocare.] Et malè. j. de elec. cū eo.
[Priuilegiū.] Ex priuilegio. n. & de gratia erat, quodam mō eli
1 gere cū de iure potuissent priuari. s. c. ꝓxi. in fi. † Item hoc cre-
do verum. s. ꝙ ipso iure priuati sunt potestate eligendi, vbi
pp vitiū psonę cassata est postulatio, vel electio, vt hic, & s. c.
ꝓxi. secus si pp defectū formæ. j. de elec. sup eo. & eodē modo
secus est, si cassaret pp irregularitatē. j. de elec. innotuit. vbi dr̄
ꝙ eum, qui cassatus erat, pōt tamen dici, quod hic dr̄, ꝙ si irre-
gularis postulatus fuit, & simpliciter, & eius esset cassata postu
latio, si postea iidem postularent eundem, priuati essent pote-
state eligendi, vt hic, ar. op. C. sen. re. non pos. l. vlt. c. aūt inno-
tuit, loquitur, qñ non fuit admissa postulatio, qa peccauerunt
in forma eligendi, quem postulare debeant. vel melius ibi reno
uata est postulatio de speciali gratia, sed bene essent priuati ip-
so iure potestate eligēdi, si scienter illegitimū elegissent. Item
priuati sunt ipso iure, qui electionem celebrare attentauerunt
2 p abusum potentiæ secularis. j. de ele. quisquis. † Item si elege
rint indignū scienter. i. malæ vitæ vel minoris scientiæ, vel ille
gitimū. j. de ele. cū in cūctis, in prin. & c. innotuit, & c. scriptū.
& dices idem, vbicunq; eligitur, qui postulandus est. q aūt po-
stulandi sunt. j. eo. c. vlti. sed secus, si eligendum postulauerit,
quia tunc non ipso iure priuatus, sed alium, vel eundem eli-
gere possunt cum etiam si bene postulassent, licet ab ea recede
re, & aliū postulare. j. eo. bonæ memoriæ. Itē q recipit in epm
postulatū, vel electū, cuius nulla est postulatio, vel electio, ip-
so iure priuatus est potestate eligēdi, j. de ele. bonę memoriæ
Mag. Item si sunt aliq suspēsi, vel excōicati in capitulo, in alios
recidit ius eligendi. s. de ꝯsue. cum dilectus. Item priuati sunt
potestate eligendi ipso iure, qui non eligunt j. tps in Lateran.
concilio constitutum. j. de ꝯces. præb. & eccl. non va. c. 2. j. de
sup. neg. prela. c. 3. Itē laici. j. de ele. sacros. & c. Massana. Itē qui
post appellationē legitimā postulant. j. de ele. bona. i. sed si ele
gerunt post appellationem, non essent priuati. Rō diuersitatis
est, ꝙ appellatio non impedit electionē, nisi ex iusta & vera cā
interponatur, j. de elec. cum inter canonicos: sed postulationē
impedit, ēt ex falsa causa interposita applone, cū non debeat
fieri, nisi in ꝯcordia. j. c. proxi. Alij tamen ꝯ̄dicunt. De his priua
tis ipso iure ptāte eligendi dat vera regula. s. ꝙ tenet electio eis
nō vocatis facta, siue notoriū sit, ꝙ sint ipso iure suspēsi, siue p
ꝓbōnes possit fieri manifestum, quod licet facere manifestū
etiā post electionem factam. nā non oportet ante electionem

Universidad de Deusto Biblioteca

ne,Insti.de auct.tu.§.tutor.7.q.4.in vēditionib de hoc plenius no.j.de re.eccle non alie.dudum.[Constitutiones.] Quæ tangunt episcopum,& iura eius, vel cōmune statum illius eccle. & idem esset,si consuetudo esset super rebus magnis, vel negociis ecclesiæ,infra de his,quæ fi.a præla.quanto, supra de cōstitutio.omnes.vbi de hac materia no.Inno.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo habet vim abrogandi legem,& interpretandi.*
2 *Consuetudo quandoque parificatur pacto.*
3 *Laudabilis consuetudo,etiam si non sit præscripta,est seruanda.*

CAP. X.

1 Ex parte. [Cōsuetudinis.] Arg.cōtra,†quia magis auctoritas ꝯsuetudinis est.est. n.legis abrogatrix.ff.de legi.de quib.est & interpretatrix. ff.de legi.nā ad ea.& hęc est ēt adiutrix,Insti.de iu.na.§ ex non scripto.sed quidā dñt hāc ꝓdictam auctoritatē olim ꝯsuetudinē habuisse,qñ populus cōdebat leges,Insti.de iu.na.§.lex.at hodie ꝯsuetudo populi nō est tantæ auctoritatis cum transtulerit ptātē hanc in Principē,Insti.de iu.na.§.sed qđ.Nā cū legislatoris suffragio leges scribant, eiusdē tacito ꝯsensu abrogant.ff.de legi.de quib.intelligas.C.q̄ sit long. ꝯsue.l.1.& j.co.c.fi.vel leges primæ.s.q̄ dñt,ꝙ ꝯsuetudo est abrogatrix, & interpretatrix,& ꝯditrix,loquuntur de legibus municipalibus quas quisq; sibi populus statuit,quas ēt ꝯtria lege,vel consuetudine tollere potest.lex autem generalis & imperialis tm̄ lege imperiali tollitur,& sic loquitur hic,& lex Codicis, vel in legibus primis loquitur de generali consuetudine, quæ ex certa scīa legislatoris.s.Principis inducitur. lex aūt Codicis & hic loquitur de spā i consuetudine,quæ si ex certa scientia Principis inducit,tñ legem non abrogat,licet in eo loco seruetur.ff.cōia prædio.venditor.§ cōstat.sed ꝯ.ff.de sepul vio.l.emptor.§.diuus.Sed distingue,vtrum ꝯsuetudo ꝓcesserit legē,& tunc lex derogat,an econuerso,& tunc lex abrogatur, nisi lex consuetudinē prohibeat admitti,vt in vsura,& in reuerentia.j.de præscri.cum non liceat,& in casib.quos no.s.in 1.c.vel nisi sit consuetudo per errorē introducta,quia tunc in eo loco non abrogaret.ff.de legi.quod non rōne.licet quidam hic, & illam legem aliter intelligant,& ad idē 12.dist.oīa. Alii distinguūt, an sit talis lex,cui derogari possit per pactū,qualia sunt,q̄ in fauorem aliorū introducuntur,vt si conuenerit,ꝙ amissio pignore non teneat debitor.C.de pig.act.q̄ fortuitis.tunc cōsuetudo abrogat legem in eo loco, vbi est ꝯsuetudo. si vero talis sit lex,cui nō possit derogari per pactū,qualis est j. de foro cōpe.si diligenti,& C.de pac.i. quis in ꝯscribendo,& in casib.ibi
2 notatis,tunc non possit p consuetudinē abrogari.†& vr̄ merito consuetudinē parificari pacto, quia ipsa consuetudo tacitus consensus dr̄.ff.de leg.l.de quib.sed hoc non vr̄ verū, quia s̄m hoc furiosis & infantibus,qui consentire non possunt, nō obesset.ff.loca.qui ad certū.Sed forte dices, & male ꝙ cū maior pars consenserit,oēs consensisse vñr.ff.de vi & vi ar.l. pen. ff.ad muni.qđ maior. Sed illa regula vera est in obligationib. & vt vniuersitas possit conueniri.talis aūt consuetudo inducit non tm̄ ad hoc,sed ēt detrahit singulorū patrimonio, & p eā etiam singuli conueniuntur,quod per pactum esse non pōt. nam etsi milesies paciscerentur extranei,ꝙ ego cōueniar, vel aliquid dem.non obest mihi.ff.de ver.ob.stipulatio ista.§.alteri,& §.si stipuler.alii distinguunt,an lex sit sola,& consuetudo ꝯtria,& tunc legem abrogat.an lex lata per consuetudinem sit roborata,vel sicut ꝯtria consuetudo postea inducta lege vincatur.ar.probant,ꝙ de venditione dr̄.q̄ solo dissensu dissoluit,si traditione non fuerit roborata,alioquin ꝯ.C.qñ lice. ab emp.di.l.1.vel dic,ꝙ hic loquitur,qñ consuetudo est laudabilis,tñ quia præscripta non est, iuri præscripto non præiudicat. sed
3 vbi non est scriptum ius ꝯrium.18.q.2.seruitiū. † Seruāda est consuetudo laudabilis,ēt si nō sit præscripta,12 di.in his.ff. de leg.diuturna §.sed & ea.vel dic melius,ꝙ hæc decre. determinat ꝯrietatem.s.ꝙ tunc consuetudo gñalis legi præiudicat, si est præscripta,alias non.Itē no.ꝙ nō aliter ꝯsuetudo derogat legi,nisi sit inducta de consensu illius,qui hēt iurisdictionem, & potestatem faciendi legē municipalem sup illa re,& ꝯ illā, de cuius consuetudine agitur.nā qua rōne super illa re,& contra eam hēt ptātem faciendi constitutionem, & eadem rōne inducendi cōsuetudinem,ar.ff.de leg.de quib.non est vis, siue ipse dñs consuetudinem inducat, vel subditi eius consensu. [Alienāt.] Male.ff.de fundo do.l.1.& l.3.hoc intelligas in dote.s.ꝙ ibi non tenet alienatio.In reb.parafernalib.distinguitur, an sit translatum dñium in maritum, ut tunc teneat alienatio:an non,& tunc non teneat.ff.de iure do.si ego.§.dotis.[Bonis.] Imo dotem amittit,in auct.vt lice.ma.& aui.§.quia vero plurimas.ubi ēt continetur,ꝙ de rebus adulterū fieri debeat, & ad idem in auct.vt nulli iudi §.si quando.

SVMMARIVM.

1 *Rationabilis consuetudo quæ nam sit.*

CAP. XI.

Cum tanto. [Naturali.] 32.q.7.flagitia.[De rogare.] Pōt tñ addere,diminuere, & distinguere.ff.de iust.& iu.l.ius ciuile.& l.ius aūt.& est videre in testib.nā & in euangelio legit,In ore duorū vel triū, &c.j.de testi.in oī.tñ per canones & leges alicubi requiruntur plures, 2.q.4.c.1.& 2.C.de testa.l.fi.& qua rōne ius ciuile hoc faciat, ꝯsuetudo facere pōt.ff.de leg.de quib.ꝯ,18.q.vlt.c.vlt. sed pōt dici illud ex permissione,vel indulgentia fieri,nō de iure.[Consuetudinis.] Bonæ & non præscriptæ.[Præiudiciū.] Quia ꝓscripta non est,arg.11 dist.in his. [Rōnabilis.] Rōnabilis dr̄ oīs consuetudo,quæ non obuiat canonicis institutis, vel ēt quam ius sustinet ēt ꝯ canonica instituta.Irrationabilis est, quæ a iure improbatur,supra eo.cum venerabilis.[Præscripta] 40.annorum, vt no.supra eod.cum dilectus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ sit differentia inter postulationem,& electionem.*
2 *Cur subditus alterius ecclesiæ potest eligi,& tamen necessario requiritur consensus prælati sui.*
3 *Intelligibiles qui dicantur.*
4 *Interrogatus non respondens habetur pro confesso.*
5 *Iudici de facto licet supplere.*
6 *Sufficit citationem solenniter edi,& publice publicari.*
7 *Interdictum non seruans remouendus est ab officio.*

De postulatione prælatorum. Rubr. 5.

CAP. I.

Ad hæc [In beato Petro.] Secūdum antiqua iura non vr̄ multa dr̄ia fuisse inter postulationē,& electionē indifferēter antiqui vtebant his vocabulis, 63.di.fas,61.dist.§.his oībus.
1 †Sed hodie cū proprius intellectus per iura & ꝯsuetudinē cuilibet verbo sit accomodatus.magna est dr̄ia.nam qñ dicit,ego eligo,nihil aliud est dicere,q̄ ꝯsentio in te tanq̄ in sponsum,vel ꝓlatū,vel canonicū.sed si ꝓsona talis est,q̄ sponsus,vel ꝓlatus,vel canonicus esse non possit sine dispēsatione vt irregularis,& alii,de quib.no.j.eo c.vlt.peccauit,si dixit,eligo, & idcirco cassat,& punit.j.de ele.innotuit.si aūt dicat, postulo, nō intelligit in eū tanq̄ in sponsum,vel ꝓlatū,vel canonicū consentire.& iō pōt variare.j eo.bonæ.nisi placuerit maioribus, quib.postulari dēt,sed tūc si placuerit,habebit in sponsum ip-
2 so iure.j.de ꝯdi.ap.sup eo.†Sed q̄res,q̄ rō est, ꝙ subditus alterius ecclesiæ pōt eligi,& tñ necessario requirit ꝯsensus prælati sui 64.di.fas,& non pōt eligi alligatus,vel irregularis?R ñ. ad hoc vt aliquis eligi possit,hoc solū requirit ꝙ eligibilis sit, & ꝙ statim vt electus est,sine alterius requisitione,& sine dispēsatione statim ꝯsentire pōt ad illam dignitatē, qualis est subdiaconus,qui eligibilis est,& sine ꝯdictione in ecclesia pōt,vbi est subdiaconus.j.de æta.& quali.a multis possum.n. ꝯsentire, vbi talis spōsus meus sit.hoc nō vr̄ verū,quia ēt monachus in Abbatē sui monasterii eligi dēt.j.de renun.post translationē. Melior rō vr̄,ꝙ quilibet eligi pōt, q sine alterius requisitione electioni de se factæ ꝯsentire pōt,& hoc pōt subdiaconus,licet non possit transire sine licentia sui epi.hoc aūt nō pōt monachus,nisi qñ eligitur in Abbatē sui monasterii.& iō tunc ꝯsentire pōt,arg.p̄galle.decre.post translationē,sed alii obligati, & irregulares personæ intelligibiles sunt,qa ꝯsentire non pñt. vnde sine dispensatione non pōt fieri matrimoniū inter has personas,& ecclesias,& eligentes.nec ꝯsentire pōt, nisi primo patronus, vel ille,cui primo obligatus est,assensum ꝓstet.54.dist. ex antiquis,& c.seq.vñ dicimus,si quis eligat postulandū, cassanda est electio.j.eo.c.vlti.j.de ele.c.innotuit.si aūt postulauerit eligendū,si minus solēniter,quia q̄ratur ab epo, vt daret suū subditū,non est malū,sed post necesse est interuenire solennem electionē.si aūt solenniter postulet,nihil agit,quia nō consentit in eū,ut in sponsum p postulationē.itē eps. qui ꝯsentit, ꝙ trāseat,nō pōt p suū ꝯsensum matrimoniū spūale inter eos facere.Sed dices,quare secus in postulatione eius, qui de iure postulandus est,ut irregularis?R ñ.in vera & necessaria stipulatione facit postulans,qđ pōt,quia ꝯsentit in eū,si superior approbauerit,& superior qui ptātem hēt dispēsandi,oīa cōplet. s.approbando postulationē,vñ qui de cætero verus est sponsus,& verū matrimoniū initiatū & cōsummatū, initiari vlterius non pōt,vt dictum est.sed qñ postulant solēniter, quē eligere poterant,& in quē tanq̄ in sponsum consentire,& nō eligunt,sibi imputent,& vñr hoc ipsum studiose fecisse.Item,alius Eps,cuius subdiaconus est,non habet ptātem facere suū subditum alterius ecclesiæ sponsum,licet de transeundo possit accomodare consensum.Alii sequunt grossitie canonicam, & etiā vtilitatē ecclesiarū, & dicunt, ꝙ si solēniter fiat postulatio de persona eligenda,ꝙ in omnib.eandē vim habet,sicut si ꝓsona ineligibilis postulata esset. sæpe. n. aliq magis volūt postulare q̄ eligere,qa dubitāt de ꝓsona,an sit eligibilis,& quod securius est faciunt,quia postulant. & ideo per hmōi postulationem intelligunt ꝯsentire in eū, dūmodo superior cōcedat, & hoc satis cōsonat æquitati,nisi de eorū volūtatē ꝯrium appareret,&
3 tunc dic,vt s̄.† Sed si vis secure procedere,dic. eligimus & postulamus tale, s̄m qđ de iure melius valere pōt. intelligibiles aūt oēs illos & solos dicimus,q̄ sine dispensatione eligi nō possunt.criminosus aūt eligibilis est.& inde est,ꝙ si tpe electionis erat criminosus,sed postea egit pnīam,non tenet renunciare, sed sine vlla dispēsatiōe pōt in epatu remanere,ut no.j.de ele.dudum Rothomag.non mireris,ꝙ diximus de subdiacono,ꝙ statim ut electus est,potest ꝯsentire electioni de se factæ, & intelligo antequam eps det ei licentiam,nec sequitur,trāsire nō potest sine licentia epi,ergo nec consentire potest.nā si res est cōis,vnus sine alio non potest ꝯcedere seruitutē,& tñ consentiendo pōt facere,ut alius eam debeat.ff.de serui.rust.præ.per fundum.nam vterq; suum cōsensum in sua potestate habet. at non est idē in postulandis.vel dic,ꝙ clares magis ligati sunt, quā subditi.nā ius statuit illos postulandos,& hos eligēdos,& non oīum,quæ a iure tradita sunt,ratio reddi pōt.ff.de leg.nō oīum.[Cōuenientes.] Et appellationi renunciantes tacite,vel
4 expresse.† [Non negauit.] Hæc taciturnitas pro ꝯfessione non hr̄.sed ꝯ, quia si quis interrogatus nō respondet pro confesso hr̄.ff.de interro.act.de ętate.§.nihil.C.de iureiu.l.2.j.de præsum.nōne.at iste fuit requisitus, vt dicit litera.ergo si ita cuisset
5 sibi nocere debet, & pro confesso hr̄. † [Requisitus.] Ar.ꝙ licet supplere de facto iudici,& hoc dicunt quidā,arg.ff.de pet.hær.l.fi.alii ꝯdicunt nisi sit ei notum,ut iudi.sicut est,ut dicunt testes,& in attestationib.scriptū est.j.de cor.vitia.c.j.C.de ap.l.fi.Inst.de act.§.si vnus.ff.de ędil.edic.bonē.§.aliquādo de iure aūt semper supplere licet.C.ut quæ desunt aduo.per totum hic aūt ideo suppleuit de facto,quia in modū inquisitionis agitur,quia cum magna inquisitione debet fieri cōfirmatio eporū.47.dist.de patro.j.de ele.postq̄,& c.cū nobis.61.dist. miramur.& maxime qñ petitur admitti postulatio,quę tñ de gratia procedit.j.eo.postulationē. & eodem modo in ordinatione non tantum epi,sed etiam cuiuslibet clerici, 24.dist.ordinationes.item in consecratione, 24.dist.ꝙ eps. illud idem in electione.j.de ele.dudum in Genesi.8.q.2.dilectissimi. nec obst. j.de ac. qualiter. vbi dr̄, ꝙ debet præcedere infamia, quia illa loquitur,quando de crimine ꝯcto fit inquisitio.hæc aūt,quando de persona, nec debet nunc de aliquo crimine nominatim moneri,nisi esset diffamatus, sed in genere tm̄. s.si sit malę vitæ,arg.ff.de quæstio.l.j.§.qui qōnem.de ętate tamē,& sciētia, & irregularitate personæ ēt sine infamia ꝓcedente specialiter inquiret.j.de elec.cum nobis,& de his,quę continentur in eo, 23.dist.ꝙ eps idem est in accusationib.clericorum,2.q.7.si qui sunt, & c. seq. sed in his prędictis sufficit habere literas bonas testimoniales,ex quo ꝯdictorem non hēt, nisi ꝯtria fama laboret,2.q.7.criminationes.7.q.2.qualiter.56.dist.c.ult.8. q.2.qualia,j.de ꝓben.in Later.nec sunt quærendi testes in hmōi inquisitionib.quæ fiunt contra non diffamatū.Item credimus, quādo fit visitatio alicuius ecclesię, uel fit generalis inquisitio in capite,& in mēbris.j.de ord.c.j.10.q.j.decernimus,epm,18.q.vlt.uisitandi non semel.j.de stat.mo. in singulis, & c.cum ad monasterium,j.de re iud.cum I.& A.& hoc casu iurant dicere veritatem de omnib.criminib. exceptis occultis,infr.de acc. qualiter quando autem fit inquisitio de certo crimine,nō debent testes dicere veritatem de occultis, uel manifestis,nisi de his,de quib.copia facta est infamato.infra de acc. quałr.§.dēt. [Noitiā.] ff.de prob.verius.ff.de decr.ab ord.faci.l.fi. 8.distī.
6 ꝓposuisti.s̄.de consti.cognoscentes. [Constitutio.] † Idem dicunt quidam in citatione,quod sufficit, ꝙ solemniter edat, & publice publicet.nec est necesse,ꝙ singulorum aurib.inculcet per nuncium,uel per literas, sed sufficit, quod citatus nouit solemniter & publice citationem emissam,ar.hic, nec potest dicere se nescire,si in suis partibus facta est, 16.dist.ꝙ dictis, 83.dist.ꝓposuisus,infra de ele.non resi.tuæ.infra.de ꝓsum. quāto, secundum quosdam.alii dicunt citationem nō valere,nisi fiat vel ad personam,uel ad domum,ut not. infra de eo,qui mit.in pos.si aduersus. [Solemniter.] ff.de insti.ac.sed & si.§.j.12.q.2. qui & humanis,in auct. ut factæ nouæ consti. circa pr. [Publice.] Sufficit solummodo, ꝙ publice lata sit,etiā si nō sit ibi solemnitas,quę habetur,11.q.3.debent.in ꝓmulgatione tamen legis non est malū dicere,ꝙ necesse sit ibi solemnitatem seruare.C.de legi.humanā.[Editur.] Idem dicit in excommunicatione,qđ in ꝯstōne quo ad publicationē itē sicut in edicto sufficit.ꝙ publicè proponat.j.q fil.sint legi.cām. ff. de dam.infe. l.4.§.totiēs.C.de an.exce. vt perfectus.C.de iu. ꝓperandū.ꝯ.ff. quę sen.si.appella.re.l.j.§.itē ex.sed ibi non fuit edictum solemniter ꝓpositū,vel in eo loco,in quo debuit,ff.de insti. sed & si. §.1.[Conciliū.] 16.dist.quod dictis.[Legi.] Infra de off. dele.sanè.§.j.quæ eius iurisdōni suberat.& de iure fuit hæc interpretatio.ff.de ver.sig.l.pupillus.§. territoriū. vel potest exponere.i. quæ sibi in crimine fauebant.& tunc ēt bene fecit,quod eos excōicauit,& ipso iure in canonē incidebant.j.de sen.excom.nuper.imo plus dicimus,ꝙ & si ex vi positorum verborū in literis Apostolicis hoc facere nō posset, quia tñ generalis legatus erat, ratū erit quod fecit auctoritate legationis,vt potius res valeat,quam pereat.j.de præbē. nisi essent.Item ꝙ legatus interpretat rescriptū Papæ,est pp cām,quam agebat legatus, & de hoc no.j.de ver.sign.olim fuit.& sicut quilibet Iudex in cā interpretat legē.ff.de leg.nō debent, & l. nā si.legatus autem suā ꝯstōnem interpretātur.j.de ver.sign.ex parte vestra.[Sanctio-
7 nes.] 26.dist.qui.ff.ad l.Aqui. ita vulneratus. † [Personā.] Qui enim interdictum non seruat remouendus est ab officio. j. de ele.ex.mi.postulastis.§.vlt.& quidam dicunt talem irregularē esse suspensum.& satis vr̄ hoc dicere.j.de ele. cum inter R.senio.arg.12.q.3.si quis eps dānat.[Priuare.] Hic habes,ꝙ ꝯstitutio Lateran.concil.q̄ loquitur de his, qui scienter indignū eligunt,ꝙ priuant ea vice potestate eligendi.j.de ele.in cunctis. trahitur ad postulationem.j.de ele.bonæ me.j.c.ꝓxi.secus tñ si postulat illegitimus.56.dist.Cenoman.j.de elect.innotuit.

SVMMARIVM.

1 *Vbi propter vitium personæ postulatio,uel electio est cassata, non est amplius assumendus ad eandem.*
2 *Priuati sunt potestate eligendi,qui scienter indignum elegerint.*
3 *Electio vbicunque est nula propter personam electi,tunc ipso iure eligentes priuati erunt potestate eligendi.*
4 *Postulatio non est confirmanda,cum nihil iuris conferri possit.*

CAP. II.

Gratum. [Niterent.] Et innouarūt ipsum postulando de facto.sed qa de iure nō poterant, & ipso iure non tenebat postulatio. & iō ponit,niteret.[Reuocare.] Et malè.j.de elec.cū eo. [Priuilegiū.] Ex priuilegio.n.& de gratia erat, quodam mō eligere cū de iure potuissent priuari.s̄.c.ꝓxi.in fi.† Item hoc cre-
1 do verum. s. ꝙ ipso iure priuati sunt potestate eligendi, vbi pp vitiū ꝓsonę cassata est postulatio,vel electio, vt hic, & s̄.c. ꝓxi.secus si pp defectū formæ.j.de elec.sup eo.& eodē modo secus est,si cassaret pp irregularitatē.j.de elec.innotuit.vbi dr̄ ꝙ eum,qui cassatus erat,pōt tamen dici, quod hic dr̄, ꝙ si irregularis postulatus fuit,& simpliciter,& eius esset cassata postulatio,si postea iidem postularent eundem, priuati essent potestate eligendi,vt hic,ar.op.C.sen.re.non pos.l. vlt.c. aūt innotuit,loquitur,qñ non fuit admissa postulatio, qa peccauerunt in forma eligendi,quem postulare debeant.vel melius ibi renouata est postulatio de speciali gratia,sed bene essent priuati ipso iure potestate eligēdi,si scienter illegitimū elegissent.Item priuati sunt ipso iure, qui electionem celebrare attentauerunt
2 p abusum potentiæ secularis.j.de ele.quisquis. † Item si elegerint indignū scienter.i.malæ vitæ vel minoris scientiæ,vel illegitimū.j.de ele.cū in cūctis,in prin.& c.innotuit, & c.scriptū. & dices idem, vbicunq; eligitur, qui postulandus est. q aūt postulandi sunt.j.eo.c.vlti.sed secus, si eligendum postulauerit, quia tunc non ipso iure priuatus, sed alium, vel eundem eligere possunt cum etiam si bene postulassent,licet ab ea recedere,& aliū postulare.j.eo.bonæ memoriæ. Itē q recipit in epm postulatū,vel electū,cuius nulla est postulatio, vel electio,ipso iure priuatus est potestate eligēdi, j.de ele. bonę memoriæ Mag.Item si sunt aliq suspēsi,vel excōicati in capitulo,in alios recidit ius eligendi.s̄. de ꝯsue. cum dilectus. Item priuati sunt potestate eligendi ipso iure,qui non eligunt j. tps in Lateran. concilio constitutum.j.de ꝯcess.præb. & eccl. non va.c.2.j.de sup.neg.prela.c.3.Itē laici.j de ele.sacros.& c.Massana.Itē qui post appellationē legitimā postulant.j.de ele.bona.i.sed si elegerunt post appellationem,non essent priuati. Rō diuersitatis est,ꝙ appellatio non impedit electionē, nisi ex iusta & vera cā interponatur,j.de elec.cum inter canonicos:sed postulationē impedit, ēt ex falsa causa interposita applōne, cū non debeat fieri,nisi in ꝯcordia.j.c.proxi.Alii tamen ꝯdicunt.De his priuatis ipso iure ptāte eligendi dat vera regula.s.ꝙ tenet electio eis nō vocatis facta,siue notoriū sit,ꝙ sint ipso iure suspēsi, siue p ꝓbōnes possit fieri manifestum, quod licet facere manifestū etiā post electionem factam. nā non oportet ante electionem

Universidad de Deusto Biblioteca

facere eos priuare per sñiam, vel eligendi licentiam obtinere,
2 quod satis probatur ex iuribus præallegatis.†Item alia regula datur, ꝙ vbicũque electio est nulla propter personam electi, & tunc ēt ipso iure eligentes priuati erunt potestate eligendi, si scientes causam, quare ineligibi is erat, ipsum elegerunt. secus autem, si ꝑp defectum formæ electio sit nulla, quia ob hoc nō erunt eligētes ɔ formā priuati ptāte eligendi. ĩ. de ele. quia pp. [Deuolutam.] ideo eligere poterant, siue incontinenti, siue ex interuallo, vt ĩ. no. de elec. dudum. [Auctoritas.] Specia
4 lis non generalis legationis.†[Prouidisti.] Bene dicit, prouidisti, quia postulatio nunquam est confirmanda, cum nihil iuris conferri possit, & ideo superior non debet dicere, cōfirmo postulationem vestram, sed debet dicere, ſm ꝙ postulastis, de tali prouideo; vel dicere, postulationem vestram admittimus, & hoc est magis vsitatum, & iuri magis consonat: quia ad superiorem non pertinet prouisio. [Mandato.] Nisi speciale mandatum, super hoc recepisset auctoritate legationis, non potuit dare licentiam transeundi. ĩ. de offi. leg. nisi specialis.

SVMMARIVM.

1 *Nominatio canonica quæ dicatur.*

CAP. III.

Bonæ memoriæ.) [Allegare.] C. quæ desunt ad l. 1, ſ. c. c. j. vbi de hoc. [Generali.] Hic habes, quod instantia Cardinalium est solicitudo omnium ecclesiarum. [Speciali.] 7. q. 1. scias. ĩ. de renũ. nisi cũ pridē. ff. pro so. actione. §. Labeo in Auct. de resti. & ea quæ pa. § licet. C. de cad. tol. l. 1. §. vlti. [Et gratia.] ipsũ. n. non acquiritur ius ex postulatione. ĩ. eo. c. pen. nec prælatus cogitur concedere eũ. 64. di. literas, in auct. de san. epi. § nullum, nisi ex causa. ĩ. de iurepat. nullus. [Vocē.] Hoc dr̃ pp quosdam, qui dicebant amisisse ptātem eligendi, vel suffraganeos, qui habēt ius in ele
1 ctione.† [Nominatione.] Nominatio canonica dr̃, qñ oēs concordant de aliquo ineligibili assumendo. & vadũt ad eũ, à quo hoc pendet, & exquirunt ɔsensum eius. nā hæc dr̃ noĩatio canonica, q̄ nō pōt dici propriè postulatio, cũ postulatio solēniter fiat, ut no. ĩ. de elec. in causis. tñ in hoc credo simile postulationi, quia post, q̄ ille, à quo postulatur cōsensit, nō posset resilire sine cōsensu illius, qui præstat assensum arg. ĩ. c. proxi. nam eadem ratio est in nominatione & in postulatione. sed si illi duo. s. postulans, & ille à quo postulat, consentirent, ꝙ à nominatione recederetur, credo ꝙ posset fieri etiam ɔdicēte nominato: secus credo, si postulatio esset solenniter facta.

SVMMARIVM.

1 *Qui permittitur electioni de gratia interesse, nec ius, nec commodum aliquod sibi acquiritur.*
2 *Quomodo possit quis quærere & præscribere contra Romanā Ecclesiā.*
3 *Is, cui Papa dat aliquid ex plenitudine ptātis, possidet, & præscribit.*
4 *Colonus si possessionem interuertat, datur interdictum, vnde vi.*
5 *Quando agitur confessoria pro aliquo iure, agenti incumbit probatio, ꝙ nec vi, nec clam nec precario possidet.*
6 *Quando in incorporalibus agitur possessorio recuperandæ possessionis præmitti debet causæ cognitio.*
7 *In postulatione, ubi non est acquisitum ius, variare licet.*
8 *Capitulum si alienationi, vel cuipiam contractui consentit, an possint aliqui resistere.*
9 *An præsentato & postulato aliquo possint recedere præsentantes.*
10 *Pallium datur personæ, sed contemplatione loci.*

CAP. IIII.

Bonæ memoriæ. 2 [Ius.] Melius, & leuius dixisset, si sic proposuissent, cum essent in quasi possessione eligendi. [Præficiēdo.] In hac
1 præsenti vacatione, de qua agitur.† [Gratia.] Sed si ille, qui ex debito dēt interesse electioni, permittatur interesse de gratia, sufficit ei, dũmodo permittatur interesse tanq̄ suffragiũ p̄bēs, & possessionē retinens, si q̄ habebat. sed si vocaret tñ pro consilio habendo, vel ut possessionē de debito interessendi amitteret, tunc non sufficit talis admissio, q̄ est cum præiudicio sui iuris: quidam tñ dicunt ɔ, & bene: quia ex quo consensit interesse de grã, sicut aduersarius protestat, non pt retinere possessionem. ĩ. de app. solicitudinē, in fi. [Requisitus.] Quærit, cũ lex dicat, ꝙ ille, qui vadit per fundũ alienũ, vel actus facit, p quos quæri pt aliqua seruitus, vel ius, qđ non quærit possessionē seruitutis, nisi eo aīo faciat, ꝙ credat se vti iure suo. ff. quē ad. ser. amit. l. n. ff. de iti. actuq; pri. l. si. qñ constare dēt de intētione? & dicimus, ꝙ dēt constare per expressa uerba vtentis, quibus exprimat se vti actu seruitutis intendens vti iure, qđ habebat, nec alius ɔdicebat facto, uel dicto, sed patiebatur. vel pt intendere vti iure suo. i. seruitute, vel alio iure tanq̄ suo. i. non intendit vti illo actu quasi ex gratia. sed quasi ex debito. pōt ēt constare per actũ, quem exercet, qui talis est qui non pt conuenire de facili, nisi homini, qui intendit vti iure suo, vt si interfuit electioni in scrutinio, vel cōpromisso, arg. ĩ. de præben. dilecto, & ĩ. de ele. in Genesi. Itē de illo, in cuius præiudiciũ dr̃ acquiri possessio, dēt constare per probationes eiusdē, qui uult quærere possessionē, ꝙ sciebat, ꝙ vtēs intēdebat vti iure suo, quia qñ hoc nescit, non fit ei præiudicium. ff. de acq. pos. ciā. §. n. & pt constare, si ei dicebat, ego intendo vti iure meo, & alius patiebatur: vel si cum vteret, & alius, cui fit præiudicium, prohibuit, & ipse eo prohibente vsus est possessione seruitutis, quærit possessionē, nisi sibi prouiderit de retinēda possessione per modũ, qui no. ĩ. de in integ. resti. c. 2. & eodē modo probatur eum scire ꝙ credebat vti iuri suo, si aliqđ de his sciuerit, & substituit eũ facere, quæ nō nisi possessorib. conuenerint, ut dictũ est de elec. has aũt præsumptiones, ꝙ intendebat vti iure suo, & ꝙ aduersarius hoc sciat ex pluribus præsumptionib. arbitratur Iudex. s. ex multiplicatione actuum & modo petendi, & faciendi, & ex alijs multis hmōi & ſm eas refundat onus probationis in alterutrum. ꝙ aũt credat sibi de iure cōpetere seruitutem, hoc non est necesse in inquisitione possessionis, cum ēt prædo eam acquirat, ĩ. de resti. spol. in literis. sed necessarium est ad hoc, ut præscribat, qñ emit à nō dño bona fide, ĩ. de præscrip. si diligenti. ubi no. hoc aũt intelligimus in præiudicium alicuius fieri, sine ius tñ aliquod possideat, vt si erat in possessione exercendi iurisdōnem in aliqua terra, siue proprietatē, & possessionem habeat rei, in qua ius quæritur, ut est qñ dñus fundi eum possidebat, vel sicut sũt canonici cathedralis ecclesiæ. nam dñus fundi non dr̃ possidere seruitutem in proprio fundo, quia res sua nemini seruit, sicut nec canonici dicuntur possidere ius eligēdi. Sed hoc ipso, ꝙ sunt canonici, penes eos est potestas eligendi, sicut penes dñm est potestas eundi per fundũ. nam sine eorũ scientia nō pōt quis quærere ius, vel possessionē exercendi iurisdōnem, vel eligendi, vel cuiuslibet seruitutis in fundo ignorantibus prædictis, & sic de similib. sed si dñs non possideret fundum suum, vr̃ ꝙ ēt præter eius scientiam quæritur possessio seruitutis quia nullum vr̃ fieri præiudicium in possessione, cum ipse nō possideat. Quidam tñ dicũt, & non improbabiliter ꝙ aliud est in canonicis, & iure eligendi, quæ bene pñt adinuicem separari, s. vt penes canonicos nulla sit potestas eligendi, sed penes alios tñ. sed secus est in dño fundi, quia non posset esse sine potestate eundi: & ideo dr̃, qđ non potest ei constitui seruitus, quia est ei inseparabilis seruitus talis, & plus dicimus, ꝙ si plures sint, quibus ex possessione fieret præiudicium, oēs scire debent, ꝙ intendit vti iure suo. sed si essent ita insep rabilia iura, ꝙ vni tñ fieret præiudicium, & alterius ius saluum maneret, tunc ɔ illum valet acquisitio possessionis, qui sciuit, & non ɔ illum, qui ignorauit. verbi gratia, coniunctæ sunt in eadem parochia iurisdictio Epi, & Plebani sui, vt no. ĩ. de of. ordi. cum ab ecclesiarum. nam tunc si quis intendit quærere iurisdōnem in illa parochia episcopalē, vel plebanalē, vtriusq; scientia necessaria esset. Sed si tñ plebanalem intenderet quærere sine præiudicio epi. tunc solus plebani sciētia sufficeret. & idem dicimus in similibus, puta si aliquis intret possessionē rectoriæ, vel præbendæ alicuius ecclesiæ, q̄ alius possidebat, non intendens quærere possessionē eligendi, sed ecclesiæ tñ. hic. n. possessionem ecclesiæ acquireret ignorantib. electoribus, & confirmatorib, & cuiuslibet similib. & sufficit solum possessorē ecclesię scire. & si ecclesia vacaret, nullius scientia necessaria est. sed ɔ inuadentē possessionē vacantis ecclesiæ cōpeteret condictio, vel interdictũ. C. vnde vi. l. conquerebat. vel officiũ iudicis. alijs vr̃ & forte melius. ꝙ ēt in vacante ecclesia est necessaria scientia illius, qui custodit vacantē ecclesiā, arg. ĩ. ut eccl. bene. c. j. in fi. 12. q. 2. illud non licet, & ēt confirmatoris, vel inuestitoris, cum sine auctoritate eorũ nō possit iustè prędicta possidere. nec sufficit horũ scientia ad probandũ iustā possessionē. sed sufficit ad probandũ, ꝙ non ɔstat, ꝙ sit iniusta, & hoc sufficit ad hoc, ꝙ cōpetat sibi interdictũ, vel officiũ iudicis. Quidā ēt requirunt scientiā electorum, sed nō placet, ɔ Papā aũt, quia circa spiritualē iurisdōnē oīa pōt & plenitudinē potestatis habet, nullus pt quęrere possessionem, quę ei preiudicet, cũ illā habeat à dño tñ. & ideo est immutabilis, 21. dist. in nouo. & c. seq. 32. di. oēs, 96. dist. Im
2 perator, dist. 5 § j.† Specialia aũt iura, ut possessionē alicuius ciuitatis, vel villę tñ possit quis quęrere, & pręscribere ɔ Romanam Eccle. ĩ. de pręscri. ad audientiam. & eodē modo Papa, sicut alius, vtendo iure alterius pręscribere pōt, sed vtēdo ex plenitudine, nec possessionem quęrit alicuius iuris, nec pręscri
3 bit.† Illi aũt, quib. Papa dat aliquid ex plenitudine potestatis, vt sunt illi, quib. concedit decimas, vel aliquid aliud ad alios pertinens, tunc ille bene possidet & pręscribit, qui ēt ipsam possessionem tradit ex plenitudine potestatis, sicut, & sibi posset eam accipere ex plenitudine potestatis. & tamen cum dat rē vni non credens eam esse alterius, non trāsfertur dominium, sed possessio tñ. ff. de acq. re. do. procurator. & ideo pręscribit q̄a bonam fidē habet, & iustum titulum. ĩ. de pręscri. si diligenti.

[Requisitus.]

[Requisitus.] Et ideo nec ius aliquod fuit sibi q̄situm, nec etiā possessio, nisi spāliter actũ sit ab vtroq;. s. dante & accipiente pcario, quod possideat. ff. de acq. pos. si quis à non. vñ ipse qui requisiuit, vel dedit sua auctoritate, pōt negare. C. de agri. & censi. litib. & dñt quidā in his incorporalib. ꝙ cũ ad capitulũ ptineat electio de iure. ĩ. de cā pos. & ꝑpric. cũ ecclesia. si alius se dicit in possessione esse non pcario, dēt illud probare ante, q̄ restituat. ff. si ser. ven. si quis di. maximè cũ nō sit hic naturalis possessio, tñ in rebus corporalib. si quis habeat precariā possessionē, sed neget eam precariā, aduersarius dēt probare eā precariā, & non pōt eā sua auctoritate auferre, quia negatione est effecta res dubia. C. de inge. & manumis. l. 3. & ex quo dubiũ est non dēt vltionem sua auctoritate sumere. C. de iudi. l. nul
4 lus. C. de acq. pos. cũ nemo.† Itē arg. ad hoc, quia colonus si interuertat possessionē, interdictũ dat, vñ vi. ergo & possessio. hēt. ff. de vi & vi ar. colonus, & l. cũ fundus, qui tñ precariam possessionē hēt, & ad hoc dico tutũ esse, vt semper veritas sciatur, protestet, qui dat præcario, qđ pcario ɔcedit, 7. q. 1. Pontifices. ĩ. de iurepatro. ɔsultationib. melius dr̃, ꝙ qñ ab hoc suffraganeo agit interdictio recuperandæ possessionis, vt vñ vi, vel ɔdictione ex decre. ĩ. de elec. querelam, necessaria sit restitutio, hoc solo probato, ꝙ erat in possessione facti, quādo fuit eiectus. ff. de vi & vi ar. l. 1. §. interdictum. nec tenetur probare se non vi, vel clā, vel pcario possidere. imo plus dicimus, ꝙ si aduersarius vellet probare ipsum agentē & petentē restitutionē per vim possedisse, non audit. ĩ. de resti. spo. in literis. Item arg. ff. de vi & vi ar. l. 1. §. quia me. & l. Fulcinius. sed si velit ei obiicere, ꝙ pcario detinet, vel ꝙ pcario admissus est ad electionē, & iō non possedit, nec cōpetit ei restitutio, bñ audit, cum sit licitum precarium concedenti illud reuocare, qñ vult. de preca. l. 2. & l. qui precarium, & hic. eodē modo si velit obiicere, ꝙ clam detinet, vel elegit, admittitur talis exceptio, q a nō amisit poss. qui nesciuit, nisi cum postea suspicetur se posse re
5 pelli. ff. de acq. pos. clam. §. fi.† Si aũt ageret ɔfessoria ꝑ aliquo iure, tunc dicerem, ꝙ incumberet agenti probatio, ꝙ nec vi, nec clam, nec precario possedit, & sic loquitur. ff. si ser. vend. si quis di. & eodē mō si agatur interdicto retinendæ poss. ff. vti poss. l. 1. & eodē modo interdicto de iti. actuq; pri. & de aqua quoti. & in multis aliis. & tunc ēt si ɔuentus pdictis actionib. excipiat se potiorem in actione, vel interdicto, quia ipse vere possidet, & aduersarius. s. actor ab eo possidet vi, aut clam, vel precario. i. eũ qui infestat, & possidere prohibet, & sic ipse possideat, audiendus est, & qui melius probauerit in interdicto, obtinebit. Si aũt ab eodē petitorio & possessorio agit recuperandæ possessionis, hi licet restituendi sunt in quasi possessionem eligendi, probato ꝙ interfuerint electioni, tñ si non probauerint de suo iure super proprietate. succumberent. ĩ. de cā poss. & proprie. cũ ecclesia, circa fi. nā quælibet res p̄sumit libera, nisi probet alium hēre ius ibi. C. de serui. altius. C. de pig. ac. nec creditor. C. de proba. siue. arg. ɔ. ff. de proba. circa. & hoc intelligo verum, si illi, cũ quib. agitur, probent se dños, vel alias cōstat eos habere ius in proprietate, sicut erat in canonicis Sutrinis, quos constabat ius habere in electione epi de iure cōi, vt in eadem decre. cum ecclesia. Si aũt non constet de proprietate eo iure, quo isti, pro quibus lata est sñia in possessorio, licet nihil prohibent in petitorio, facti sunt petitores, & licet ius non habeāt, tñ obtinebũt, cũ sint in possessione. restituti. ff. si vsusf. pe. uti frui. j. rũ. ɔ. ĩ. de cā poss. & proprie. cum dilectus. vbi dr̃, ꝙ licet sñia præcedere debeat in possessione, executio tamen præcedere dēt in proprietate. Sol. ibi loquitur, quādo alia pars probauerat de proprietate, sed hic loquit, qñ petitor plene ꝓbauit super possessorio, & reus nihil probauit de proprietate. Item non ob. ĩ. de cau. pos. pastoralis. quia ibi loquitur, quādo tñ agebatur petitorio, & postea eo dimisso volebat trāsire ad possessorium, quod non licet, nisi ſm ꝙ ibi dr̃. Alii tñ ɔdicunt asserentes, ꝙ ex quo agitur petitorio & poss. super vtroque fertur sñia. ff. de iud. de qua re, & sic actore non probante reus absoluitur, & per ɔñs non restituet, sed retinebit rem, de qua agitur. Sed nos respondemus, ꝙ nullam sñiam feret super ꝓprietate, quia sibi de cā non liquet. Si vero tantũ petitorio egisset s. ɔfessoria, dicēs, dico mihi ius esse eligēdi, vel interessendi electioni in ista ecclesia, quantũcunq; probet petitor se possedisse, & spoliatũ, nisi de proprietate probet. s. ex priuilegio, vel pscriptione, vel iure cōi ad se ptinere succumbet, ēt si alius, qui possidet, nihil ꝓbet, vt in ea. l. vti frui. dr̃. Et est rō diuersitatis, quia in superiori casu, qui egit possessorio & petitorio, rōne possessorii restituitur, quam possessionē amittere non dēt, nisi partē alterā ɔstet proprietatē hēre. at vbi tantum petitorio agitur rōne possessorii, non restituitur ei possessio. & hac rōne dicimus prudenter agere clericũ extra dięce. vel prouinciā constitutũ, si dicit ius nō esse epo, vel Archiepo dicendi ius in eũ. & eodem modo sic prudēter aget capitulum ɔ extraneũ, qui ingerit se electioni. nā cum fundata sit eorũ intentio sup iure cōi, ēt aliter non probato de proprietate, tñ quia de proprietate constat per ius cōe, & ɔtrium non ɔstet, post mandabit sñia executioni in petitorio. ĩ. de cau. poss. cum dilectus, & c. cum ecclesia. Sed si sint in prouincia, vel dię. stultè agerēt petitorio. & eodē modo si non sint de ecclesia, vbi ad se ius eligendi spectare dñt. ille aũt, qui est in dię. & dicit se exēptum, tñ molestat, & excōicatur ab epo, prudēter agit, si possessorio agit, dummodo cōpetat sibi vel iniuriarũ ɔ excōicatorē, vel imploret officiũ iudicis, vt pfigat terminũ molestato, & epo, ĩ. quem probet de iure suo, & procedet ſm tenorē legis, quæ est. C. de inge. & ma. diffamari. ĩ. qui fil. sint leg. cām. dicimus tñ, ꝙ negatoriā intentans non facit reum possessorē seruitutis. ff. si ser.
6 vē. & si fortè §. sciēdum, & l. loci. Insti. de act. §. ɔ.† Itē quidam dñt, ꝙ qñ agitur in hmōi incorporalibus possessorio recuperādę possessionis, ꝙ pmitti dēt causæ cognitio, videlicet, an verisimile sit, ꝙ iure suo vti voluerit, an de gratia admissus sit, qđ ex psonis colligi pōt. nā verisimile est, ꝙ si suffraganei admittantur, ꝙ admittuntur quasi ius habētes, secus aũt esset de aliis clericis prouinciæ, arg. ff. de Carbo. edic. Carbon. §. causę. illud aũt, quod dr̃ in gl. hic posita, quia vt quidam dicunt, nō est verum. s. ꝙ ignorante dño alicuius rei non possit in illa re incipere possideri, vel præscribi seruitus aliqua, vel ius, quæ bñ præscribi & possideri potest. præscriptio. n. iuriũ currit inter pręsentes, & inter absentes, vt no. ĩ. de præscr. de quarta. sed in quibusdam iuribus verum est, ꝙ vtēs non credit vllam quærere possessionē, nec præscribere, sicut in eadē glo. no. Et si quis dicat, ꝙ hæc præscriptio posset cessare, si probet ptātionē occultam coram aliquibus factam, & illis iuribus vtitur tanquam intēdēs vti iure suo, certè nec hoc sibi prodest, quia sic apparet, ꝙ malā fidē hēt. s. ꝙ clam protestatur, & nō coram eo, cui præiudicat, & iō non pōt possidere, vel præscribere, infra de præscri. quoniam. illud autē indubitanter est verum, ꝙ si ego possideo aliquod ius, ꝙ illud nullus pōt præscribere me ignorante, vt no. ĩ. de offic. ordin. conquerēte, in glo. vt plenè. pro prima tñ opin. s. ꝙ in re ab alio possessa nullus possit incipere possidere ius ignorāte possessore rei, facit. C. de serui. l. 2. ff. de serui. quotiēs, & de serui. rust. præ. l. 1. § fi. vbi dr̃, ꝙ vsus vtētis seruitute, & patiētia possidētis rē, necessaria sunt ad acquirendam possessionē seruitutis. patiētia aũt non dr̃, nisi sciat eum vti, quasi intēdens acquirere seruiturē. ff. si ser. vend. & si forte. §. 1. [Opportuna.] Et de modo postulandi, & persona postula
7 ta.† [Diffidere.] Infra de simo. p tuas. 54. dist. gñalis. ff. mand. Quintus. C. ad Velle. l. pe. arg. ɔ. ff. de neg. gest. atq;. & no. ꝙ in postulatione, vbi non est acquisitum ius, licet variare alicui, ĩ. c. j. & in nominatione. ĩ. de ele. ꝙ sicut. & hoc verum est ante, quam postulatio, vel nominatio sit pñtata superiori. ĩ. eo. c. circa fi. si vero esset ius quæsitum non liceret. ĩ. de ele. cum inter canonicos ff. de reg. iu. nemo. hic aũt, licet pñtata esset postulatio, tamē licet variare, quia hoc dominus Papa concessit, & sub certa forma, si communiter de iure suo diffiderēt, & si suffraganei in ɔdictione psisterent, & sic sonat lr̃a ista, & non aliter. unde non valet postulatio, quam aliqui singulariter diffidētes fecerunt de Quinqueecclesię. [Timere recedētes.] Qđ non erat licitum p lr̃as supradictas reuocare consensus, nisi in cōi, vel nisi maior pars tanquam diffidens reuocaret, quia tũc oēs facere vidētur. ff. ad muni. quod maior, & nisi suffraganei
a de suo iure diffiderent, quod hic non erat. Sed dices, [a] & si alii non curarent mandatum Apostolicum implere, vel suas consciētias saluare, nunquid isti in malo suo eos sequi deberēt? absit. Rñ. quia isti non saluabant consciētias, cum etiam secundum postulationē fecerant suffraganeis irrequisitis. vnde apparet, ꝙ non ex diffidētia iuris, sed ex inconstantia faciebant. vel melius, cũ hæc postulatio pñtata esset Papæ, non licebat eis ulterius variare, nisi super hoc mandatum haberēt speciale Papæ, cum ergo hic non liberam sciētiam eligendi, sed mandatũ speciale, & sub certa forma haberēt, non debebant id transgredi, quod fecerunt, cum separatim à postulatione recesserunt. nec est illud ppetuo verũ, ꝙ si dominus Papa aliquid mandat aliquid collegio, ꝙ aliqui de collegio debeant implere mandatum maiore parte cōtradicēte. sed est ita distinguēdũ, si unius obediētia sufficit, vel prodest ad mandatum implēdum, vt si scribatur pro aliquo bñficiando alicui capitulo, unus solus de capitulo possit eum beneficiare, debet implere mandatũ. hoc non credimus verũ, quia ei nō scribitur, sed dic, ut no. s. de rescri. eam te. arg. ɔ. ff. quando appel. sit. l. j § solent, ĩ. de electio. cũ inter R. si vero unius obedientia nō prodest, temerè facit, vt hic dicit. vnde si Papa mādaret capło Parisien. ꝙ reciperent aliquem

ADDITIO.

a ¶Sed dices. Ad hæc dicta Inno. vide Feli. in c. cum omnes, col. 16. in prin. supra de consti. & ibi allegat concordantes.

Universidad de Deusto Biblioteca

aliquē canonicū,cæteris ɔ̄dicentibus,ego non reciperem,nisi
dñs Papa ei ɔtulisset ꝓbendā,& postea mandaret,ꝙ reciperet,
tunc bñ reciperē.quia nihil cōfert ei receptio. Præterea rece-
a ptio[a] pertinet ad canonicos tanq̄ ad singulares,sed electio vel
receptio,q̄ censenda sit pro electione,sicut illa,q̄ fit nulla ele-
ctione pcedente,pertinet ad canonicos tanq̄ ad capitulū,vñ fa
cienda est tñ in cōi,& cum tractatu,ĵ.de ele.quia,64.dist.c.1.
8 & 2.†Sed quid dices,si capitulū ɔsentit alienationi, vel alicui
ɔ̄ctui,nun quid aliqui pñt resilire?Rñ.ꝙ non, quia totum ca-
pitulum non posset,vt no.ĵ.de ele.nosti.Sed quid si capitulū
ɔsensisset alicui procurationi,vel alicui alii facto,quod pende
ret ex futuro,quo ad reuocationem, & postea aliqui ɔ̄uenire
vellent,nunquid possent.Rñ.ꝙ si est in cā,in qua tanq̄ capitu
lum ɔsensum p̄stitisset,sūt singuli reuocare non possent, vt si
facerent procurationē ad aliquam cām, vel ɔ̄ctum celebran-
dū pro ecclesia,vt hic,nisi oēs facerent,vel maior pars.ĵ.co.in
causis.ff.ad muni.quod maior.si aūt ɔsensissent vt singuli, re
integra pñt reuocare mandatum,vt si plures hñtes rem com
munem fecissent procuratorem ad litigandum. vel ɔ̄hēdum
de illa,vel si plures electorum,qui diuisi sunt,suos faciant pro
curatores ad prosequendū electiones suas,Insti.mā.§.rectè,&
ēt re non integra non obstante ɔ̄dictione sociorū,dummodo
non ɔ̄dicat ille,ɔ̄ quem institutus est,vel potius ipse procura-
tor institutus.ff.de proca.q̄ oīa,& dua bus l.seq.hoc tñ scias, ꝙ
si fecissent societatem ex certo proposito & tractatu , fm qd̄
dr̄.ff.pro so.vt sit,& l.seq.socio persistente in societate cōpe-
tit actio pro socio ɔ̄ socium ad interesse.ff.pro so. sed etiā so-
cius.[Ipsam.] s.secundā Quinqueecclesien.[Mandati.] Nam
cum ibi dicaret,ꝙ eis diffidentibus.&c. nec in cōi diffiderent,
vt debebant,non seruabitur mandatū,quia cum ex alia cā nō
dicerent diffidere , nisi quia non admiserant suffraganeos ad
primā electionē,& si in hac secunda non admiserant,apparet
eos non ex diffidentia iuris,sed ex inconstantia hoc fecisse. itē
nec suffraganei ɔsentiebant,vel diffidebant , qd̄ similiter erat
in mandato,& pñs sonat hæc litera.[Consuetudine.] Si erant
in quasi possessione,ĵ.de cā poss.cum ecclesia.[L.fæ.] s.secun-
dæ puenirent. ¶ Cū ergo p ɔñs mandatū , ēt si esset reuocato-
riū,non dēt retractari,quia legitimè factū est.ĵ.de resti. spol.
audita.quare ergo dicit,ꝙ vtraq; erat cassanda,cū p aliorū cō-
sensus de nouo electio celebrata ratificata esset, qd̄ potuit, ĵ.
de ele.ꝙ sicut.& cū duæ partes eligentiū ɔsentirent in eū, eius
erat postulatio acceptanda.ĵ.de ele.scriptū.sed hic dicit, ꝙ cū
postulatio tm̄ de grā sit admittenda.s̄.eo.c.2.& 3.ĵ.eo.c.pe.&
istæ in discordia, & cū scandalo essent celebratæ non erat ad-
mittenda,quia postulatio Archi.secūda facta erat post postula
tionē de Quinqueecclesien.qualē qualem non cassatā, qd̄ esse
non dēt.ĵ.de ele.ɔsiderauimus , & quia videbat nimia ambi-
tio de Archiepāli sede ad epālē transire,93.dist.legimus. ff. de
mune.& hon.vt gradatim.postulatio aūt Quinqueecclesien.
nō tenet,qa facta est a minori parte.Sed dices,si quia a minori
parte facta est,non tenuit,qūo impediuit secūdam ? Rñ.perit
exceptione,& si non p actione,ĵ.de elec.auditis. [Vterq;.] Iō
cassanda est,quia cū vterq; eorū semel postulatus esset & inor
dinate,qa in neutro fuerit ɔsensus suffraganeorū , & pp alias
cās superius assignatas , ea vice non potuit iterum postulari,
nec eligi,ĵ.de ele.ɔsiderauimus.quāuis melius dicat illud con
tingere potius ex spāli prohibitione , q̄ de iure cōi.fortè me-
lius dr̄,ꝙ postulatio prima Collocen.non erat approbata , qa
facta fuit ɔtemptis suffraganeis.secunda aūt Collocē. cessata
fuit,quia facta fuit non vocatis quibusdā canon. prima aūt &
secūda.Quinq;.quia fuit facta a minori parte . Si dices ēt pau-
cioribus licet eligere,dummodo oēs vocent. Rñdeo hic non
fuerunt oēs vocati,quia soli canonici vocati fuerunt, non suf-
fraganei.vel aliter, vt no.ĵ.de ele.cū nobis.[Reuocat.] Quia ɔ-
senserunt in postulationē Collocen. & sic videbat primū mā
datum impletum,vbi dicebat,ꝙ si suffraganei cessarent a ɔ̄di
ctione,ꝙ ipsi mitterent pro ɔfirmatione postulationis Collo
cen.[Innouarent.] Hæc est secunda postulatio Collocen. imo
potius innouatio,quia nunq̄ ab eo recesserunt.[Cæteri.] ꝙ fa
cere potuerūt,ēt si esset minor pars,imo si esset vnus solus. ad
vnum.n.recidit ius capituli.ff.quod cuiusque vni.l.sicut.§.fin.
65.di.c.si.nisi alias peccasset.[Remansisse.] Et malè , quia ad
hoc capitulum instabat postulationi Collocen. iō fm formā
primi mandati,a quo non fuit recessum , non licuit ad aliā ꝓ-
uisionē procedere eligēdi,& ēt postulandi,s̄.eo.gratū.de hoc
aliter no.ĵ.de ele.cū nobis.[De vno.] Hæc est secunda postula
tio Quinqueecclesien.[Nocebat.] Postulationi Collocē. [A-
liū.] Quinqueecclesien.[Recedere.] 6.q.3.deniq;. C. de relig.l,
9 1.ĵ.de offi.dele.licet.†Sed nunquid si pñtauerunt eo postula-
to,possint recedere,vel ēt si postulauerint epm,qui est mona-
chus,ab Abbate,nunquid possint recedere ante,q̄ pñtent Pa-
pæ?arg.ꝙ nō pñt recedere a ɔ̄rio sensu,2.q.6. nominationes,
& hic.nam cum eadem rō illusionis vtrobiq;,idem ius erit,s̄.
de ɔfi.translato.tñ melius vr̄,cum tm̄ ex gratia nitatur postu-
latio,ꝙ semper reuocare pñt, quousq; superiori, qui ptātem
hēt ɔfirmādi,pñtēt,siue sit Papa,siue sit alius. [Intelleximus.]
Hic incipit sñia.[Approbanda.] De iuris rigore,vel p cās post
tas in gl.cum ergo.vel dic,ꝙ quantum ad eligentes bona erat
postulatio Collocen.maxime postquā suffraganei eā accepta
uerunt,nec vnq̄ in decre.dr̄,non hēre ius, imo ɔ̄riū innuit hic.
in fi.vbi dat licentiam transeundi, & hoc magis placet, q̄ qd̄
dr̄ in gl.q̄ incipit,cum ergo.[Consensus.] Qui licet de iure ius
non attribuit,Papa tñ cum ex plenitudine ptātis prouidit,de-
10 buit informari ab eis.†[Ad nomen.] Nonne potuit vti pallio
in noua ecclesia,qd̄ personā sequit vsq; ad sepulturā.ĵ. de vsu
pal.ad hoc?Respon. non datur tm̄ contemplatione personæ,
b sed ēt loci.vnde non vtitur [b] extra ecclesiam, uel prouinciā,
ĵ.de vsu pal.cū super,& ca.ex tuarum. hoc etiam probatur ex
eo, quod si renunciet loco Archiepiscopali , de cætero eo vti
non potest,infra de renun.ad supplicationem.

ADDITIONES.

a ¶Præterea receptio.Adde ꝙ Hen.Bohic,in c.tua nuper,col.2.in tel.Inno. hic, ꝙ satis sit,quod receptio fiat in capitulo,sed quod sufficit, quod singuli recipiant,ex quo sunt in capitulo,& ita dicit,ꝙ intelligi debet,quod no. Arch. in c.simpliciter,de præben.in 6.& in c.1.in gl.pen.63.dist.

b ¶Non vtitur.Adde d.Bar.Soci.in l.ciuib.col.2.in 2.no.ff.de reb. dub.& Bal.sequitur hic in l.2.C.de fer.& aqua,col.8.

CAP. V.

Postulationem. [Acquisitum.] Supra capite proximo.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus à Papa postulari debet.*
2 *Nō debet quis fieri monachus ob spem,vel promissionē,ꝙ fiat Abbas.*
3 *Secularis vel laicus qualiter ad monasterium vocari debet.*
4 *Quæ genera personarum non debeant eligi,sed postulari.*

CAP. VI.

Et si vnanimiter. [Eligi.] Pōt tñ eligi in postulandū,de re
nun.post trāslationē.ĵ.de ele.c. in causis. nā aliud
est eligere,& aliud postulare,61.di.§.sed aliud.qñ
que tñ canon.indifferenter vtit his verbis,63.dist. literas. Sed
1 dic,vt no.s̄.eo.c.1.in prin.†[Postulari.] Postulari dēt epsā Pa
pa,vt hic.Item regularis a suo priore.ĵ. de renun. post transla.
vbi de his duob.postulationib.no.itē laicus,61.di.Osius.sed il
lud capitulū loquit de epatu.Sed quid dices de canonicatu.si
laicus postulet in canonicū?& quidā dñt idē, nā cū in electio-
ne sequat ius canonicū,& hoc nō cadat in laicū , vt s̄. de ɔfi.
cū M.non dēt eligi,sed potius postulari.Si q̄ras,a quib. debeat
postulari?rñdeo a seipsis.dicet.n.ei,vel postulabitur ab eo, vt
fiat clericus,& sic eligit in canonicum , vt ex illa postulatione
fiat clericus ad illū tit.sine quo ordinari nō dēt,70.dist. c. 1.ita
erit canonicus ex postulatione & ordinatione ad illū tit. sine
electione.Quidā tñ dñt,ꝙ laici,qui non sunt aliis obligati,bñ
pñt eligi in canonicos,ar.ɔ̄ ĵ.de elec.cū ad nostrā,& c.cum ex
2 officii.vbi dr̄,†ꝙ nō dēt fieri monachus spē aut promissionē
hñs,ꝙ fiat Abbas. sed dic aliud in Abbate. aliud in canonico,
cū ille primo probari debeat.vel dic, ꝙ non dēt hanc intētio-
nē hr̄e,ꝙ fiat Abbas,sed si non hñs hanc intentionem postu-
letur,nō est malū,vt nō.& sic non est aliud in Abbate , q̄ in ca-
3 nonico.†Qualiter aūt clericus secularis, vel laicus vocari dēt
ad monasteriū.no.ĵ.de ele.officii,& hoc de liberis, & nō obli
gatis.si.n.est seruus,dēt postulari a dño,54.dist.c.1.si libertus a
patrono,qui aliquod obsequium in eo retinuit,63.dis.quicun
que.itē si quis est colonus perpetuus,ascriptitius,vel alias obli
gatus ɔditione seruili vel tributo seruili & perpetuo , & perso-
nali.nā secus,si rōne rei suæ redderet tributū suū. Angelici eni
licet reddant ecclesiæ tot dena.quot sunt capita , non tñ est p-
sonale tributū,sed reale,qd̄ inde apparet,ꝙ si exierint terrā li
beri sunt a tributo.54.di.si qs obligatus. itē curiales & officia-
les curiis astricti,siue qa sunt iudices,siue executores, siue mili
tes,siue in quocūq; certo officio ɔstituti,ēt ioculatores postu-
lari dñt.51.di.c.1.2.& 3.Itē si sint in publ. officio , vel admini-
stratione.51.di.pterita.ff.de mu.& ho.in rescripto.§.debitores.
54.dist. c.1.hi aūt oēs obligati ab his sunt postulādi quib.sunt
obligati,ut ex eisdē c.colligit Quid in tutorib.& curatorib. &
in officialibus;qui eligunt ad annū, vel modicū tps,& sup hoc
vide,q̄ notauimus.ĵ.de obl.ad rō.c.1. item postulandi sunt ad
omnes dignitates habentes curam animarū in non sacris ordi
nibus constituti.ĵ.de elect.cum in cunctis,& c.dudū.ĵ.de ætā.
præterea,& ibi postulandi sunt ab epo,vel ab alio, qui eis cu-
ram

ram aīarum concedere dēt,nisi postulent ad epatum , quia tūc
necessaria est dispensatio fortè Papæ.Item in minori ætate con
stituti postulandi sunt,quod ex eo apparet,quia si eligantur, cas
4 sanda est electio.ĵ.de elec.cum in cunctis,& c.dudū.†Restat er
go,ꝙ tm̄ sunt postulandi,& si ad epatum vocent,à Papa sunt po
stulandi.si vero ad alias dignitates,ab epis,& de hoc no. ĵ.de æ-
a ta.& qual. indecorum.Itē clericus alterius professionis,[a] seu or
dinis postulandus est ab Epo,& Abbate,& monachis,58.di.c.2.
de sta.mona.ꝙ Dei timorem.ar.ɔ̄.ĵ.de ele.officij.sed in suo mo
nasterio eligendus.s̄.de rescr.cum dilecta.s̄.de consue cum dile
ctus.imo in monasterio tam clericus non professus, q̄ professus
de alio monasterio tm̄ postulandus est. ĵ.de elec.cum monaste
riū.itē licet monachi debeant postulari in epos,tamen in Abba
tes sunt eligendi.ĵ.c.cum in veteri.item nouitij sunt postulan-
di in Abbates à Papa.ĵ.de elec.officij,& neophiti ad sacros ordi
nes postulandi sunt à quolibet epo,ēt si promoti sunt ad mino
res ordines.68.dist. sicut & filius postulandus est à pr̄e,si est in
eius ptāte.ĵ.de elec.officij.Item irregulares,quales sunt illegiti-
mè nati.ĵ.tit.prox.innotuit,& postulandi sunt ipsi à Papa tm̄
ad omnes dignitates,& curam aīarū.ĵ.de fil.presby. c.vt.Item
infames,siue sint infames infamia iuris.51.dist.qui in aliquo.C.
de infa.l.1.2.q.3.§.notandum.siue infamia facti.81.di.tantis. C.
de digni.l.3.Item publicè pœnitentes,50.dist.canones , 55.di.pe
nitentes.Itē qui fuerunt hæretici.5.q.8.conuenientib.& s.sequē
tibus.Item qui se abscindunt sponte sine necessitate. 55.di.si qs
abscidit,& c.seq.Item corpore vitiati in membro inducente de
formitatem siue casū,vel facto alterius,siue sint nati sic,51.dist.
qui in aliquo.55.dist.si euangelica.ĵ.de corpo.vitia. per totum.
Item bigami,viduarum,& corruptarum mariti.ĵ.de biga.p to-
tum,32.di.si cuius.C.de adul.eum qui.Item homicidæ.ĵ.de tē
po.ordin.c. vlt. 50.dist.miror.Item qui aduocat,vel iudices,vel
scriptores fuerunt in cā sanguinis,vel denunciatores , vel dicta-
tores.ĵ.ne cler.vel mo.sententiam.50.di.c.1.dummodo sit se-
cutum homicidium,vel mutilatio membri deformitatem gene
rans.55.di.si euangelica.Item vexilliferi,vel capitanei,vel ēt q-
libet milites,etiam si illi neminem occiderūt.ĵ. ne cle. vel mo.
sententiam.55.di.c.1.& c.si quis post.Item chirurgi ,etiam si si-
ne culpa eorum sequatur mors.ĵ.de ho.tua nos.Item oēs,q re-
manent suspensi.s̄.de consue.c.cum dilectus. Item simoniaci.
ĵ.de simo. tanta.Item intrusi per ptātem laicalem.ĵ.c. prox.qs
quis.Item insufficienter literati.ĵ.de elec. dudum.Item falsarij.
ĵ.de falsa.ad falsariorū.vbi dicit,ꝙ falsarij perpetuò sunt priua
ti ab officijs & beneficijs.Item si fuerunt ɔuicti,vel ɔfessi de cri-
mine,& ɔdēnati.15.q.vlt.si quis.ar.ĵ.de testi.testimonium.imo
idem dicunt,si non fuerunt condemnati,erat tamen crimen e-
norme & manifestū.50.di de his vero.Item si pro quantuncun
que leui crimine & occulto descenderint ad monasterium cā a-
gendi pœnitentiam,ĵ.de renun.post translationē,ver. q̄q̄. Item
celebrantes excōicati,vel interdicti.ĵ.de ele.cum inter R. & c.
quia diligentia.generaliter oēs postulandi sunt,qui non pñt of-
ficium,ad ꝙ postulant,exercere sine dispensatione.ɔ̄. ĵ.de elec.
quia diligentia.Sol.ibi dicimus aut postulandos prædictos,si ir-
regularitatem incurrerint sine peccato,vel etiam cum peccato
sed egerunt pnīam.nā si essent adhuc in peccato, cassaretur po-
stulatio pp indignitatē postulati.s̄.c.c.1.& ti.prox.scriptum Et
hi oēs irregulares postulādi sunt ab his,ad quos spectat ɔfirma-
tio,& qui dispensare possunt rōne dignitatis,vt epi.ĵ.de iud.at
si clerici.Inferiores āt prælati non possunt dispensare, nisi in ca-
sibus expressis in iure.ĵ.de sen.excom.cū illorum , infra de eo,
qui fur.ord.susce.ca.2.In casibus tamen , in quibus tm̄ Papa sibi
reseruat dispensationē,à solo Papa postulabūtur,infra. de sent.
excom.nuper,& forte semper,si postulentur ad episcopatus.

ADDITIO.

a ¶Professionis.Sed quid de religioso ordinis Minorum,an debeat eligi , vel postulari,vide per Car.in eius consi.36.incip.venio ad dubia,& ibi an in reseruatis cadat electio,vel postulatio.

SVMMARIVM.

1 *Duo faciunt congregationem,tres collegium,decem populum , & viginti turbam.*

De electione, & electi potestate. Rub. 6.

CAP. I.

1 **Nullus.** [Duo.] †Congregationem faciunt,
a vt hic,tres collegium.[a] ff.de verb.si-
b gni. Neratius.& 10.populū.[b] 10.q.4. vnio.20.
turbam.ff.vi bo.rap.l.vlt.§.1.4. vel 5. porci.10.
oues gregē.ff.de abige.oues. [In ɔgregatione.]
Tunc.n.ɔuentus est electio prælati,nisi aliter in
ipsa,qñ ecclesia fuit fundata,extiterit ordinatum , vel de consue
tudine aliud obtineat.ĵ.de iure patr.nobis.s̄.de ɔsue.cū dilectus.
si autem plures essent in ecclesia,non vt collegium,solius patro
ni est electio,infra de iure patr.postulasti.[Canonica eorū.] Siɔ-
modè vocari poterant.ĵ.c.ꝙ sicut. [Presbyter.] Idest prælatus
de præben.autem cuius sit collatio.no.ĵ.c.cū ecclesia Vultera.

ADDITIONES.

a ¶Collegium.Adde gl.in rub.ff.de colle.illi.Bal.in rub.C.quæ pro so. do.in c.dilecti,infra de excess.præla.& Bar.in l.fi.ff.de colle.illici.

b ¶Populum.Quid sit populus,vide Bal.in l.etiam,col.3.C.de exec. rei iud.& ad Inn.hic adde Bar.in l.prætor,in prin.ff.vi bo.rap.& Bal.in Auth.quod locum,in fi.C.de colla.& adde,quod Bar.in l.sicut.§.1.ff.quod cuiusque vniuer.no.dicit,ꝙ populus & gens est idem.& addde etiam Card.in cle.in plerisque , in vlti. q.de elec.& Alex.in l.de minore.§.tormenta,in addi.ad Bar.ff.de quæstio. quot autē homines faciant parochiam,vide gl.in c.vnio,10.q.3.& quot faciant familiam vide Bal.in l.iubemus.§.sin aūt,in fi.C.ad Treb.& ibi ꝙ pōt verificari in vno.

SVMMARIVM.

1 *Electio ecclesiastica per laicos vel populi clamorem celebrata, peccat in forma.*

CAP. II.

Osius. [Excusationem.] In duob.peccatum fuit in electione hac,quia per laicos fuit celebrata.16.q.7.si quis
clericus.& c.per laicos.Item pp rumorem populi,vt 8. q.1.c.li-
cet.ĵ.de pœn.dilec.fi.ff.de app.si ɔstat,61.di.miramur. cū.n.tene
ret epatum,& quæreret ab eodem de institutione sua , sic se ex-
cusauit,ꝙ lræ,&c.vel cū peteret ɔfirmationem, hoc pro se alle-
gauit.[Populi.] 92.di.c.vlt.18.q.2.Abbas.[Sincerā.] Informatā
charitate.ĵ.de reg.iu.estote.ar.ɔ̄.[Laicam.] Idest viaticam.

CAP. III.

Postquam. [Inquirantur.] ĵ.c.scriptum,nō per testes, vel iurm,vel instrumenta sed famam eius
audiendo,vt no.s̄.de postu.c.1.& literas testimoniales.

SVMMARIVM.

1 *Non debent electores ante electionem pactionem aliquam, vel conuentionem interponere.*

CAP. IIII.

Significasti. [Apocrisarijs] i.secretis nūcijs.[Conditione.] Simpliciter dicimus,†ꝙ añ ele-
lectionem electores & superiores nullas debent interponere pa
ctiones,nullas conuentiones,1.q.2.quam pio, & de conditioni-
bus dicunt quidam secus:nam potest bene eligi aliquis sub con
ditione honesta,etiam insolita & de nouo inuenta. Verbi gra-
tia,eligimus talem in sacerdotem,si promisit quotidie celebra
re missam de S.Virgine Maria,ar.hic.sed melius est.si dicat per
ɔuentionem ɔsecutam.s.vt promittat oī die,&c.ĵ.de pręb.signi
ficatum . Istę n ɔditiones ,videntur monitiones ad id,ꝙ de iure
tenet.fm statutū.ff.de iure.muto §.1.promissiones aūt & cau-
tiones a iure,vel ɔsuetudine,vel pacto approbatas.q̄ ad eos per-
tinent,non solum superior & capitulū,sed etiam Rex ante con
secrationem petere pōt,vt hic,100.di.optatū,23.di. q̄q̄.63.dist.
quia facta.imo de nouo tam capitulū , q̄ super post electionem
pōt ex cā nouas vel vtiles & iustas cautiones & promissiones in
uenire & exigere ante consecrationem,& etiā forte ante ɔfirma
2 tionem,23.di.de Siracusanæ,8.q.3.Artaldus.[a] Hoc aūt est certū,
ꝙ statuere possunt aliqui super vacante beneficio,& illud statu
tum tenebitur seruare electus.ĵ.vt eccl.benefi.c.1.in fin.& me-
lius fortè dr̄,ꝙ nec conditio ante electionem ritè apponit. nec
illa decre.significatum,dicit,ꝙ apposita fuit ibi cōditio,sed fuit
statutum,ꝙ ex eo apparet:quia sicut in eadem decr dr̄,Papa cō
firmat statutum.(Aiunt) opponendo. [Quid est.] Respondet.
[Amplius.] s.iurm.[In aliud.] Idest malitia eorum.s. ꝙ non ser
uant,ꝙ simpliciter promittunt.[Illo].s.Christo.[Prouide.] 2.q.
1.c.1.de conse.di.1.ego.[Pro obedientia.] 33.di. quamquam.1.
q.vlt.quotiens.[Pro vnitate.] 22.q.1.vt nouum.[Corpore.] Id
est ab illis Archiepiscopis,qui de corpore sunt beati Petri.i.ec-
clesiæ,cuius caput ē Christus.& eius vicarius est Petrus , & eius
successores.vel hoc vult dicere,ꝙ hoc insignium. s.pallium nul
lus det,nisi Papa.& si obiiciatur de Patriarchis. Respon. illi dant
non sua auctoritate,sed Papæ.[Iustum est.] Infra de mutu. pet.
c.1.& 2.95.dist.esto.C.de sen.cum Pap.C.de postula. l. penul.

ADDITIO.

a ¶Artaldus.Adde ꝙ hāc eandē opi.tenet Arch.in c.1.in gl.2.infra de iure iu.in 6. & Henri.Bohic hic,& intelligit tale onus,quod possit imponi,secus,si non possit imponi.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus à schismatico,ordinis executionem non recipit.*

CAP. V.

Quia diligentia. [Nullum.] Si.n.à schismatico ordinem recepisset, non habe-
ret executionem ordinis, 1. q.1. Arrianos, 9.q.1.ordinationes.
1 [Confirmati.] i.Ad episcopatū admitti.nam cum fuerit schi-
smaticus,eligi non poterat sine dispensatione.[Ecclesiæ.] s. A-
qui.eien.[Redierit.] 15.quæstio.6.nos sanctorum , infra de hæ-
re.sicut,3.quæst.4.beatus.argum.contra,3.quæstio. 4. huc,& c.
consanguineorum.

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

1 Electus Papa à paucioribus, quàm à duabus partibus, ſi ſe pro electo gerat, ſubiacet pęnis huius decre.
2 Nemo rei, in qua ſe ius habere credit, renunciare cogitur.

CAP. VI.

Licet. [Conſtituta.] 23.diſt.in noīe, 79.diſt. ca.j.& 2.& 5. [Aut.] Pro & [Nominare.] Cum intentione eligēdi,& eligendo. [Exceptione.] Niſi hæreſis, 11.diſt.ſi Papa. & fortè melius eſt, ꝙ accuſari poſſit, ſed non excipi. [A duabus.] Et ſe non ꝯputando. de hoc no. ĩ.e.cum in iure. ĩ.e.Cumana. [Si receptus.] Non eſt vis in receptione ad oſculum pacis, ſiue de obedientia præſtita, ſiue de cathedratione, quia & ſine his, dummodo eligatur, vel nominetˀ aīo eligendi, ſufficit ſibi ad hoc, vt ius habeat,& vt Papatum ſua auctoritate accipere poſſit, 23.diſt.c.j. [Si quis autē.] Hoc, ꝙ ſequitur, vr̃ intelligendũ, qñ tertia pars, vel pauciores eligunt poſt primam elec. factam à duabus partibus. nam ſi alias. ſ. non facta prius alia electione, tertia pars, vel ēt pauciores facerent electionē, non eſſent excōicati, nec ſubia-
1 cerent prædictis pęnis huius cano. licet delinquerent. † Sed electus a paucioribus q̃ à duabus partib. ſi ſe pro electo gerat, prædictis pęnis ſubiacet, vt ſtatim ſequitur in ver. ſeq. præterea. & ꝙ electores p̄dictæ pęnæ nō ſubiacēt, qñ in diſcordia eligunt, nec alteruter electorum hēat duas partes, vel ēt ſi tm̃ tertia pars vel ēt pauciores aliquē eligant, nullo ab alterutra parte electo, ex eo probatur, ꝙ huic electioni poſſunt alij ꝯſentire, ſicut ſtatim ſequitur, ꝙ nō eſſet, ſi electio nulla eſſet, & electores eſſent excōicati. [Maior.] i. niſi aliquis de illis, qui primo non ꝯſentiebant, modo ꝯſentiat, oportet eos tot eſſe, quot faciant duas par-
2 tes. † [Voluerit.] i. ſi ſe immiſcuerit, vel. i. monitus non renunciauerit, ſed prius dictum magis placet, quia nemo cogitur renunciare alicui rei, in qua ſe credit ius habere, & quia nemini facit iniuriam, qui ius ſuum proſequitur. ĩ.de elec.cum eccleſia Vultera. [Præualere.] Dummodo forma ſeruetur. ĩ. de elec. qa pp. [Speciale.] Non eſt hic aliqua forma ex neceſſitate ſeruāda, imo quocunque modo appareat duas partes conſentire in aliquem tanquam in electum, ius habet, & verus Papa eſt.

SVMMARIVM.

1 *Scientia requirenda & æſtimanda eſt ſecundum dignitatem, & locum, & ordinem, ad quem quis aſſumitur.*
2 *Peccare dicitur illè, qui recipit dignitatem, vel aliud officium, ad quod non habet ſufficientem ſcientiam.*
3 *Electio, qui non vult conſentire electioni, nec tamen diſſentit, debet ſuperior præfigere tempus, infra quod vel conſentiat, vel diſſentiat.*
4 *Nunquid electus ante terminum ſibi præfixum ad conſecrandum, ſi perfectè translatus eſt, & habet quietam epiſcopi adminiſtrationem, poterunt conferri eius beneficia propria.*
5 *Archidiaconus curam animarum habet, tamen non principaliter.*
6 *Sola negligentia electi ſufficit in epiſcopatu, in alijs inferioribus neceſſaria eſt admonitio.*
7 *Poteſtas epiſcopi deuoluitur ad capitulum, eo peccante primo loco.*
8 *Ex delicto epiſcopi cōmiſſo in cōfirmatione deuoluit electio ad capitulũ.*
9 *Quo caſu electio deuoluitur ad Archiepiſcopum.*

CAP. VII.

Cum. In cunctis [miniſterijs.] i. dignitatib. & officijs. [Grauitas.] 61.diſ.§.vlt.j.q.7.ꝯuenientib. [Et literatum.] ĩ.e.cum nobis olim, 78.diſt.presbyter. 38.diſt.q̃ ipſis 8.q.j.oportet, 93.di.his igitur, 58.di.ſi officia. [In epo.] j.q.j.viliſſimus. [Exegerit.] Secus in ſecularibus dignitatib. vbi ſufficit annum in-
1 choaſſe. ff.de mu.& hono.ad rempub. [Et ſcientia.] † Eſt autem ſcientia requirenda & æſtimanda ſ̃m dignitatē, & locum, & ordinem, ad quem aſſumitur. ĩ.e.eccleſia veſtra ſi.n.aſſumitur ad epatum, dēt hēre ſcientiam Noui & Veteris teſtamenti, cũ ſit iudex animarum, & iuris, cum ius dicere debeat, 11.q.1.de perſona. presbytero autem ſufficit, vt ſciat canones pęnitentiales, &c. 38.diſt.quæ ipſis. Arch. & omnes alij, ad quos ſpectat cognoſcere de cauſis, dēnt ſcire iura, quia verecũdum eſt patritio, &c. C.de vete.iure enucl.l.1.& turpe eſt aliorum manibus quærere, quod apud ſe inuenire dēt. Cantor dēt ſcire cantum. & ſic de omnibus ordinibus, quod ſatis colligitur ex eis quæ eis dantur, & dicunt in ordinatione, 23.diſ.per totum, & ex poteſtate & officio, quod habent, exercere tenentur. qui autem omnino illiteratus eſt, omnino ordinari non dēt ad aliquē ordinem. Si tamē ordinetur, poteſt dici, ꝙ ordinē recepit, & clericus erit, quia inſpecta prima origine clericatus primi clerici dicebantur in ſortem domini electi, 12.quæſtio.prima. clericus, 21. diſtinct.cleros. ſi autem ſint parum ſcientes, & ſpes ſit ꝙ poſſint proficere,
a promoueri poſſunt: [a] ſi autem non ſit ſpes eorum, non debent promoueri, niſi talis ſit eccleſia, quæ nunquam dēt egere conſilio, & auxilio eorum, vel niſi ſint monachi, vel heremitæ, qui potius egent ꝯtemplatione, q̃ ſcientia. Scientiam autem reputamus eminentem, quæ ſubtiles quæſtiones diſcutere, & diffinire nouit, & in promptu reſponſiones habet. ille hēt mediocrē, qui ſcit aliquo modo examinare negocia, quamuis ad omnia neſciat rñdere, & qui in libris veritatem eorum, quæ ſcire tenetur, ſcit quærere, & ſic in promptu omnia non hēt. hæc autem omnia ad arbitrium diſcreti iudicis arbitrantur. ille.n.habet ſufficientem, quæ ſufficit ſibi ad faciendum ea, quæ ſibi imminent.
2 † Item vr̃, ꝙ qui nō habet ſcientiam ſaltem ꝯpetentem, & ſufficientem, peccat recipiendo dignitatem, vel aliud officium, ad quod non hēt ſufficientem ſcientiam. 38.diſt.omnes, & ĩ.de eta.& quali.c.fi. 18.q.2.ſi quis Abbas. tamen cum iſtis ex cā diſpēſandum eſt: quia imperfectum ſcientiæ, &c. ĩ.de renunc.niſi cum pridem.§.pro defectu. [Decurſo tpe.] Trium menſium ꝯputandorum à die vacationis, quod ſonare vr̃. 50.diſt.poſtq̃, 100.diſt. c.j.75.diſt.qñ. generalius tamen intelligitur, ꝙ capitulum hēt tres menſes ad electionem à die vacationis, & alios tres à die electionis ad conſecrationem. 75.diſt.§.tpe. & quidam benigniter interpretantes adhærent ei, ar. ĩ.e.ne pro defectu. nos autem dicimus, infra tres menſes faciendam electionem à die vacationis. 50.diſt.poſtq̃, & à die confirmationis, infra alios tres menſes debet conſecrari, 75.di.qm̃. & ſi eſt electus in Archiepm̃, dēt obtinere omnia, quæ ſua dignitas requirit, puta palliũ, & hm̃ōi. 100.diſt.c.i. melius dr̃, ꝙ Metropolitanus à die conſecrationis habebit tantum tres menſes. 100.di.c.j.licet quidā aliter dicant. ꝯfirmationem autē ſtatim poſt electionem quilibet electus petet modico tpe conceſſo ad ſe, vel nuncias præparandos. 61.di.cathe.& c.ꝙ eps, & 50.diſt.poſtq̃ quidam dicunt, ꝙ hēt ſex menſes poſt electionem ad petendam ꝯfirmationem, & ſic intelligitur, infra vt li.non ꝯteſ.qm̃.§.ꝙ ſi ſecũdo, aliter forſan. Sed quid ſi ſit electus, ſed non vult ꝯſentire electioni, nec tñ diſſentit? ſed electores variare non poſſunt. ĩ.e.inter canonicos. item quid ſi conſentit electioni, ſed confirmationem non petit, nunquid talis electi beneficia conferentur? Ad vltimum rñdeo, ꝙ ſi is, qui conſentit electioni negligit petere confirmationem, non conferuntur eius beneficia, ſed cogetur, vt vel non ſolum confirmationem, ſed ēt conſecrationem infra tres menſes petat, vel loco cedat: vel ēt ſi ꝯtempſerit facere alterum, ab Archiepiſcopa-
3 tu remouebitur, 100.diſt.ca.j. † Ad primam autem qōnem dicimus, quòd à ſuperiore præfigetur ſibi tp̃s, infra quod rñdeat, ita tamen, ꝙ non excedat tres menſes à die vacationis, arg. 50.diſt. poſtq̃. & poſſet dici, ꝙ ſi infra id tp̃s non conſentiret, tacitè videtur diſſentire. alij dicunt & fortè melius, ꝙ ſi canonicis requirentib. ꝯſenſum eius non ſit paratus ad conſentiendũ, ꝙ ipſi pñt eligere alium, arg. ĩ.eo.cum inter canonicos. in fi. nā qui tacet,
b vel obſcure [b] reſpondet vbi plene poteſt reſpondere, pro ꝯfeſſo hr̃. ff.de inter.ac.de ętate.§.qui tacuit, & §.vbi. habita tamē aliquantula deliberatione. ff.pro ſoc.quod dicimus. Inſti.de inutil.ſtip.§.vlt.arg.ꝯ Inſti.de verb.oblig.§.omnes. ff.de peti.hære.ꝙ ſi poſſeſſori, 1.q.1.nō eſt putanda, in fi. Ante tñ, quam renunciet, vel aliquis eligatur, ſi ille, qui cōſentire diſtulit, electioni de eo factæ ſaltem modo conſentire velit, admittendus eſt. ĩ.eod. cum inter canonicos. ff. de adop.l.mancipiorũ. [Is.] Ideſt prælatus. idē credo de patrono. & dicimus, ꝙ hi conferre pñt, etiā nulla ſnīa admonitionis præcedente, ut hic ſi autem nouo iure nitentur, ſecus infra de conceſ.præb.non va.cum noſtris. vel dic, vt ibi no. nos credimus tunc tm̃ tranſactum tp̃s de cōſecrandis epis. qñcunq; fuerit in epm conſecratus, ēt ſi primo menſe. vel ſeptimana obtinuit confirmationē, & tũc licitè poſſunt eius beneficia conferri. Itē & quando omni ſua negligentia eiecta, & ſua diligentia interueniente potuit conſecrari, & non ſit conſecratus, vnde ſi erat ſacerdos, ſtatim debet dare operā cũ conſecratore ſuo, ꝙ eũ conſecret. & ſi nō erat. ſacerdos, vel diaconus, vel ſubdiaconus, laborabit cũ ordinatore ſuo, ꝙ eum ſucceſſiue ſine interpellatione per ſingula tpa ordinationum ordinet. ſi fuerit poſtulatus auctoritate eius, qui hēt p̃tātem admittēdi poſtula. det operam, ꝙ q̃ cito pt fieri ordinetur, & conſecretur. & ſi ſ̃m hoc pt fieri primo menſe, & nō fiat, ex tunc pñt eius beneficia conferri, ēt ſi ſine eius negligentia differtur per ſex menſes, uel annum, vel ēt am plius, non dr̃ eſſe tranſactũ tp̃s de conſecrandis epis, nec eius beneficia conferri poſſunt. ſi autem per gratiam diſpenſantium obtineat conſecrationem differri ſtatim credimus eius beneficia poſſe conferri, arg. ff. ex quib.cau.ma.l.qui mittũtur, & l.ſeq. Itē dicimus, ꝙ ex quo ſemel fuit in mora, ſtatim poſſunt eius beneficia conferri, & ſi non ſit tranſactum tp̃s de ꝯſecrandis epis. alij ꝯ. ſ. ꝙ ſemper debet expectari vſque ad tp̃s decurſum. de hoc ēt no. ĩ. de præb.de multa. hoc.n.
4 tp̃s præparatũ eſt ad hoc congruum. ff.de poſtula. l.1.§.1. † Diſponendi, quid ſi ante terminũ prædictũ perfecte trāſlatus eſt. & habet

ADDITIONES.

a ¶ Promoueri poſſunt. Adde ꝙ hoc dictũ multũ no. Io.de Imo.in cle.j.ĩ.de æta.& quali.& Vin.in c.illiteratos, 36.diſt.& refert Fel.in rub.ĩ.de magiſtr.
b ¶ Vel obſcurè. Adde ꝙ Alex.de Imo.in d.l.de ætate.§.nihil, refert hoc dictum Innoc.hic, & illud ſequitur.

& habet quietā ep̃i adminiſtrationē, nunquid poterunt ꝯferri eius beneficia propria? vr̃ ꝙ ſic, arg. 21.q.2.ſi quis iam trāſlatus, 16.q.1.ne pro cuiuslibet. ff.de procura.filius.§.veterani. C.de iu.do.in l.2.ĩ.de of.deleg.gratum. credimus tñ, ꝙ ante conſecrationē non ſufficiat perfecta translatio, & quieta adminiſtratio, niſi decurſum ſit tp̃s, ca maxime rōne, quia adhuc pōt excipi ꝯ eum, & remoueri ab epatu, & tñ habebit priora beneficia. ĩ.de accu.ſuper his. ſed ſi ante tres menſes habeat quietā adminiſtrationem, & ſit conſecratus, libere eius beneficia conferuntur, ar hic. ſi vero non poſſit habere liberam adminiſtrationem, ipſe tamen non eſt conſecratus, non conferũtur eius priora beneficia etiam poſt tres menſes. eſt enim neceſſe vtrunque interuenire, 92.diſt.ſi qui epi. alij contra. ſecus, ſi per electũ ſtaret, quominus miniſtret, quia tunc perinde hr̃, ac ſi adminiſtret. Quid de alijs prælatis, nunquid ipſo iure vacant priora beneficia? Reſpondeo, ſic ſi habeant curam animarũ, vel ſint
5 perſonatus, ĩ.de præbē.de multa. † [Archidiaconatũ.] No.ar. Archid. habere curam animarum, ſed non principaliter, vt 16. quæſt.6.nullus, ĩ.de offic. [Archid.cum ſatis.] poteſt tamen excōicare, ĩ.de eo, qui fur.ord.ſuſce.c.j.vbi de hoc no. [Annexam.] infra de appel.reprehenſibilis. ĩ.de pęn.licet, ĩ.de inſtit.
6 cum veniſſent. [Annum.] ĩ.de æta.præterea. † [Admoniti.] In epatu ſufficit ſola negligentia electi. 100.di. c.1.in cæteris inferioribus neceſſaria eſt admonitio, ut hic. infra de æta.& quali.quæris. & neceſſaria eſt ſnīa admonitionis, verumtamen ſine iuris ſolēnitate, vt hic, & ĩ.de æta.& qual.quæris ĩ.de conceſ.præb.cum noſtris. cum.n.iſta nō poſſint eſſe, niſi notoria.
a ĩ.de transla.epõrum, c.1.& 2.non eſt ordo ſeruandus, [a] 2.q.1. de manifeſta. [Canonibus.] Præfixum à canonibus tp̃s intelligitur, ut ſingulis temporib. ordinationũ accipiat ordines ſucceſſiuè. hoc.n.dicit c.faciendũ, vbi neceſſitas imminet, 77.di. c.vl.& hic imminet neceſſitas, cum dignitas vacat, quæ talem ordinem requirit. [Remoueatur.] Per ſubtractionem beneficiorũ, & amiſſionē locorũ cogendi ſunt ad ordines, non præcisè. ĩ.de æta.quæris. 60.di.cōſuluit. [Officio.] Ideſt dignitate. [Appellationis.] ĩ.de app.reprehenſibilis. [Hoc ſane.] ſ. ꝙ promoueanť ad ordines, quos dignitas requirit. [Promoti.] Ideſt ꝯfirmati, ſed non ordinati. [Obſtant.] Puta ꝙ factus ſit irregularis ſine culpa ſua poſt inueſtituram. [Contra formam.] Puta minoris ætatis, illegitimos, illiteratos, & malæ vitæ, quę continentur in principio c. [Elegerint.] Scienter indignum, ĩ.eo. innotuit. [Priuatos.] Prima vice tm̃, ĩ.e.cum Vinton. & tũc ipſo iure. ĩ.eo.quiſquis. [Beneficijs.] Non officijs, ne eccleſia remaneat ſine ſeruitio. [Suſpenſos.] Ipſo iure. ĩ.e.innotuit, circa fi. alij dicunt per ſnīam priuandum beneficio, ĩ.e.quiſquis. ſed pt dici illā decre. obtinere in ſuo caſu. ſ. qñ quis per potentiam laicalem eligit aliquē quem timor aliquo modo excuſat. hic aũt loquitur, qñ ſcienter eligunt malignos, qui nullo modo ſunt excuſabiles. [Eps.] Cum ad eũ ſpectat collatio, vel electi
7 ꝯfirmatio. [Conſenſerit.] Cum ad alios pertinet electio. † [Per capitulum.] Hic habes, ꝙ epo peccante primo loco deuoluit eius poteſtas ad capitulũ, ĩ.de conceſ.præb.nulla. quod intelligimus verum de beneficijs, quę ad epm pertinent proprio iure. nam ſi ad eum non pertineat collatio ipſo iure, ſed deuolutio, puta quia pp negligentiam aliorum clericorũ deuoluitur ad eũ poteſtas eligendi aliquem, tunc non ad capitulũ, ſed ad proximum ſuperiorē deuoluetur hæc poteſtas, ar. ĩ.c.ne pro defectu. & eſt rō diuerſitatis, quia in his, quę ad eos proprio iure pertinent, eſt inter eos maior ꝯiunctio, q̃ in alijs, quæ aliun-
8 de obueniunt, ar. ĩ.de teſta.requiſiſti. † [Et per capitulũ.] Tunc deuoluitur electio de capitulum ex dilecto epi commiſſo in confirmatione tm̃, qñ primus, ad quē pertinebat electio, vel pręſentatio, ſcienter elegit indignum, & eps ſcienter confirmauit; & ſi ignoranter eſſet indignus electus, ad primum rediret poteſtas eligendi, ĩ.e.innotuit, & c.dudũ. & ſi primus ſcienter elegiſſet indignum, ſed eps ignorans confirmaſſet, tñ poſt confirmationem caſſatam pp indignitatem electi eliget eps, qui ignorauit indignum, & debet iſte, ad quem deuoluitur poteſtas eligendi pp delictum aliorum, ĩ. ſex menſes computandos à tpe, quo ſciuerunt electum, & confirmationem, vel electionem ſcienter factam de indignis, ĩ.de conceſ.præb. quia di-
9 uerſitatē, eligere, † ſicut ille, ad quem deuoluitur pp negligentiam, ĩ.de conceſ.præb.nulla. Hic adde, quę notantur infra de conceſ.præb.inter dilec. Plus placet nobis, ꝙ nunquam in caſu iſto. ſ. quando aliqua minor eccleſia ſcienter elegit indignum, & eps ſcienter confirmat indignum, electio ad capitulum cathed. eccleſiæ deuoluatur, ſed deuoluitur ad Archiepm̃ tantum, & iſta decre. loquitur, quando conſenſit fieri electionem de indigno intereſſendo electioni, vt canonicus, & ſic loquitur decre. ĩ.de conceſ.præben.poſtulaſtis, & quia poteſtas epiſcopi tranſit in capitulum, ille de quo capitulum prouidet habebitur pro confirmato, ſicut habetur, ſi eps de eo prouidiſſet.

ADDITIO.

a ¶ Ordo ſeruandus. Quod in notoriis non debeat ſeruari ordo, adde Abb.in c.bene, el primo, infra eo.tit.d.Maria. Soci.in conſ.22.col.3.verſ. 4. probatur. Alex.de Imo.in l.ſi confeſſus, in addi.ad Bar.ff.de cuſto.reo.& late Fran. Aret. in conſ.ſuo ſolemni, 165.& adde eundem Inno.infra eodem, in c.noſti.

CAP. VIII.

Cauſam. [Contulerunt.] Tempore, quo vacat, quia aliàs non licet, ĩ.de conceſſ.præb. conſtitutus. [Recipi.] ꝙ tenētur recipere Abbatiſſam non ex vi cōpromiſſi, per quod non tenetur niſi ad pęnam, vel intereſſe. ff.de arb.diem.§. vlti.& l.ſeq. niſi dictum eius ſit emologatum. C. de arbi.cum antea. vel dic, ꝙ tenerentur eam recipere, quia ipſi intelliguntur elegiſſe per epiſcopum, qui vice earum eligit. ff.quod cuiuſque vni.l.2.§.j.eo.in cauſis, cum dilecti, in fi.arg. inde eſt, ꝙ etiam in perſonam electi dicere poſſunt cōpromittentes, qđ alias non poſſunt. ff.de arbi.qualē, & l.diem.§.ſtari.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt epiſcopus in cauſa ſuæ eccleſiæ eſſe Iudex.*
2 *Non licet iudici aliquid reuocare in ſententia diffinitiua ab eo lata.*

CAP. IX.

Noſti. [Diſponendi.] Hodie autem in concordia electi in remotis partibus ante cōfirmationem hoc poſſunt, ĩ.eo.nihil. [Reuocare.] Quomodo erit hic iudex in cauſa ſua? ꝯ.C.ne quis in cā ſua.l.1. Itē ſi violenter & ſine iudicio occupauerit etiam rē ſuā, cadit à iure ſuo. C.vnde vi. ſi quis in tantam. & idem ſi ius ſibi dicit in rē ſibi debita. ff. qđ met.cau.
1 extat. † Item nunquid ſeruabit ordinē iudiciorum? dicunt aliqui, ꝙ nihil aliud vult dicere, niſi ꝙ ſeruet eccleſiā indemnem.
a vel dic epm [a] poſſe eſſe iudicem in cauſa eccleſiæ ſuæ, 2.q.7.ſi quis ab epiſco. 45.diſ.ſi quis, & procurator fiſci in cā fiſci iudex eſt. C.vbi cauſæ fiſci.l.1.& eps dr̃ procurator eccleſiæ, 12.q.1.ſi priuatum. & Imperator in cauſa fiſci. ff.de his, quæ in teſta. delen.l.proxi. & tamen res fiſci Imperatoris dicuntur. ff.ne quid in loco publ.hoc interdictũ. & quando poſſit quis in re ſua eſſe Iudex. no. ĩ.de foro cōpe.cum ſit, & melius ĩ.de cenſi. venerabilis, & de ver.ſig.ex parte. in his ergo non habēt locũ leges ꝯriæ, quando ſine auctoritate iudicis quis ſibi ius dicit, & dicimꝰ eũ ſeruare debere ordinē iudiciorũ, niſi eſſet notoriũ. Quidam tamē intelligunt hanc decre. in notorijs tm, vbi nō ſeruabit ordinē Iudex, ſed ſola monitione præmiſſa excōicabit, 16.q.1.in canonibus. alij ſupplent hic, ſtudeat reuocare vt debet, & ſic de-
2 bet quaſi actor, nō quaſi Iudex. † Itē in ſentētijs diffinitiuis nō licet iudici aliquid reuocare. ſemel.n.eſt functus officio ſuo. ĩ.de offi.dele.in literis. in interlocutorijs autē ſecus. ff.de re iudi. ꝙ iuſſit, niſi ſit ſnīa Papæ, quæ ſi eſſet per obreptionē obtenta, per ipſum mutari pōt, 35.q.8.c.ſiue ante. ſimiliter conſtitutiones mutare pōt. ff.de le.non eſt nouum. in ꝯtibus autē mutare licet ſi non paratur alicui præiudicium, re adhuc integra, in ꝯtibus. ſ. qui alterius gratia tm̃ ꝯhuntur, ĩ. eo. in cauſis. ff.de procura.ante, & in ꝯtibus innominatis. ff.de cond. cauſa da. ſi pecuniam. In ꝯtibus autem nominatis, qui vtriuſq; gratia ꝯhuntur, non licet mutare, ēt ſi non ſit præiudicium, & etiā re integra. ff. loc. qui operas re autem nō integra nunquam licet mutare, etiam in non nominatis ꝯtibus, & etiā ſi nō intereſt. ĩ.eo.in cauſis. ff.de procura.poſt litem, & l.ſeq.& l. quæ oīa. ff. de reg.iur.nemo. ff.de adop. poſt mortē. niſi fauor aliud inducat. ff.de li.cauſa, interrogata. ſed per hanc diſtinctionē nō ſoluitur ꝯrium, ĩ.de fil.presby.veniens, quæ eſt huic cōtra. 12.q.2.non licet, ĩ.de præben.cum non ignores. ſed dic, ꝙ vbi factũ eſt improbatum à iure ita ꝙ non pōt allegari ꝯrium, licet venire ꝯ factum ſuum, vt in his ꝯrijs. Sed huic ꝯrium vr̃, ĩ.de cleri. coniuga. diuerſis. Sed poteſt dici illud non eſſe improbatum à iure, vt 84.diſt.cum in præterito. vel illud ſpeciale in pęnā epiſcopi, & ſic intelligitur, infra de fil.presby.veniēs. quamuis poſſet reſponderi, ꝙ fuit diſpenſatio. Sed adhuc eſt contra, 12.q.2.monemus. ſed ibi nō potuit reuocare factũ ſuum, quia remotus ab adminiſtratione erat alienator. ſed de iure bene agit ad reuocandum factũ ſuũ. ff.de pact.ſi vnus. Item nec eſt ar. ꝯ. C. ad Turpi.quis. ff.de adul.ſi maritus.§.ſi negauerit. quia ibi non reuocat alienator, ſed agit ad reuocationem. C. de agri.& cēſi. quēadmodũ. qđ quidē licitũ eſt. nā vēditionem, locationē, & alios ꝯtus licet reuocare, vel quia nō tenet, vel per beneficiũ reſtitutionis, vel alijs modis, ſ̃m ꝙ cuilibet inuenire licet. Sed nec

ADDITIO.

a ¶ Epiſcopum. De hoc vide aliquid per Alex.de Imo.in conſi.19.col.2.ver. quis igitur, in prin.li.vbi, ꝙ in his, quæ ſunt de eius menſa, non poteſt eſſe Iudex. Et quando quis poſſit ſibi dicere ius in cauſa propria, vide per eundem Alex. in conſi.135.col.j.& 2.eo.vol.duplicatum inter conſilia Cępo.conſ.26. adde an, & quando quis etiam non recognoſcens ſuperiorem, & concurrat voluntas aduerſarij, poſſit eſſe iudex in cauſa propria, vide per do. Bar. Soci. in conſ. 96. col.4.ver.tertio quia, in conſi.136.col.2. ver. ad quorum confirmationem, in conſi.120.col.7.circa prin.in conſi.77.col.fi.& in conſi.221.col.7.circa fi.

Universidad de Deusto Biblioteca

nec ad reuocationē talium ɔtractuum agere potest,nisi turpitudinem suā alleget,vt si velit reuocare, datur ei ex turpi causa.ff. de condi.ob tur.cau.per totum.j.de do.inter. sed si turpitudinē suā alleget,tñ noīe ecclesiæ pōt agere, vt hic cū suis cōcor. quandiu.n.toleratur,noīe eius agere potest, 8.q.4.nonne. nec de malitia personæ pōt excipi ɔ̄ ecclesiā,16.q.7.si epm.ad ɔ̄tria aūt.s.j.de fi.presby.veniens,& de cleri.cōiug.diuersis, respon. vt s.quid aūt iuris sit, qñ semel approbauit psonā, velinstrm, an.s.possit vlterius reprobare,no.j.de sen.exc cū venerabilis.

SVMMARIVM.

1 *Quid requiratur ad hoc,vt electio facta a paucioribus confirmetur.*
2 *Electio nulla quæ nam sit.*
3 *Secunda electio ex interuallo non valet,nisi electionis tempore notorium esset,primam electionem nullam.*
4 *Priuati quandoque sunt ipso iure eligendi.*

CAP. X.

Considerauimus. Hanc decre.intelligo,qñ ex interuallo fiunt diuersæ electiones:si non fiant ex interuallo, valet secūda electio à maiori parte,vel de persona iuuata maioribus meritis.j. eod. dudū, 73.di.c.vlti.[Appellationē.] No. φ non priuantur iure eligendi,licet elegerint post appellationē vel ɔ̄ priuilegium,vel post electionē primā non cassatam.non.n.inuenio hoc expressum in iure,vnde non debeo extendere pęnā.de pen.dist.j.pęnæ.de hoc no.s.de postul.p.c.2.[Appellationem.] Recipiendā.[Tenorem.] Fortè,ne quis aliunde eligeret,vel in certo loco fieret electio,vel de certa ecclesia,s.de consti.cum dilectus, j.co.venerabilē.[Qualemcunq;] De qua notum non est, φ esset nul-
1 la.† Hic no.quia ad hoc,φ confirmetur electio facta à paucioribus,pluribus eligentibus indignum,φ non est necesse, φ tēpore electionis esset notorium à pluribus electionem factā esse nullam,vel φ electus ab eis esset indignus,vel φ electores priuati essent ipso iure,vel priuandi potestate eligendi, j.c.dudū. imo sufficit φ tempore, quo ferenda est snīa super electione, sit notoriū, vel aliter constet, φ fuerit nulla electio, vel indignus electus.imo plus dicimus,φ sufficit probare aliquid, quare prima sit annullanda,quando fit in eodem contextu,j.e.cōgregato.nec est necesse,φ sit notorium, dūmodo aliquo modo probetur.item hoc est verum, quando vno contextu fiunt
2 plures electiones, j.eo.congregato.† Et no. ad intelligendum sequentia,quod dr̄ electio nulla, si elegerunt ad dignitatē habentē curam aīarū,vel aliā, quæ maiores ordines requirat, patientē defectum in ordinibus,ætate,scientia,& vita,vt s.co. cum in cunctis,in prin.s.de postu.c.1. j.eo. rescriptum. Idem si irregularem,& alias in natiuitate,j.eo.innotuit.idē si illiteratum,36.dis.illiteratos. 50.dist.nemo.vbi habes idē de corpore vitiatis.idem de laicis,61.dist.Osius. Idē si eligatur quicunque postulandus est,de quo no.s.de postu.c. fi.idem si laici interfuerint electioni epi tanquam ius habentes, j.eo.Massana, idem,si à suspensis,vel si de suspenso facta sit electio.s.de consue.cū dilectus.multo fortius,si ab excōicatis, j.de appel, ɔstitutis.item si non seruetur forma, j.eo.quia pp, & c.in Genesi. item si minor pars maiore parte nō vocata processerit ad electiōe, j.eo.auditis.si autē duæ partes sint præsentes , & alij cōtemnantur, nihilominus tenet electio, sed pōt cassari petente contēpto,& fortè non aliter.& idem potest etiā ratificare eandem si consentiat etiā modo, j.eo.φ sicut,& c.ecclesia vestra. ff.qđ cuiusq; vniuer.l.nulli,& l.seq.potest ēt dici,φ non sit nulla,licet post app.sit facta,sed annullanda.arg.s.eo.considerauimus.vel si fiat ɔ̄ priuilegiū,vt ibi dr̄.est autē annullanda, si fiat tractatus,corpore defuncti nōdū tradito sepulturæ, j.eo.bonę me.hoc quibusdā non placet.nec valent excusari, φ ex ignorātia iuris vel facti deliquerunt,siue scienter, siue ignoranter ɔ̄ pdicta fecerint,electio est nulla, vel annullanda, s̄m φ distinctū est,arg.j.eo.innotuit.quando vero electio est ex interuallo, dicūt quidā, φ duo sunt necessaria ad hoc, vt teneat secūda electio.s.φ prima nulla sit ipso iure, & φ primo eligentes priuati sint ptāte eligendi ipso iure, vt no.j.eo. auditis. item quidā dicunt φ tertiū est necessariū.s.φ prima electio pēdeat.nā si electus renunciasset,vel si cassata esset electio,tunc non posset fieri secunda electio,nisi oībus vocatis,arg.j. eo. cū Vinton. nec distinguo hic,an sit notorium tēpore electionis,primā electionem nullā esse, & primos electores priuatos potestate eligēdi, an non,dūmodo tēpore snīæ constent duo, vel tria prædicta, arg.hic.j.de app.cōstitutus.& hæc intelligo vera, quando alij sunt primi eligentes,alii secūdi.nam si ijdē sunt, qui primo elegerint,& secundo;tunc si ipso iure nulla est electio prima,licet non sint priuati potestate eligendi,qui primo elegerunt:tamē tenet secunda ex interuallo facta,& ēt si prima non sit cassata, j.eo.cum terra:quāuis quidam intelligant illam,quādo notorium est primam nullam esse,vt ibi no.imo necessarium est,vt in hoc casu.s.quando ijdem primo & secundo eligunt ad hoc, φ teneat secunda,φ per primā electionē non sint priuati ipso iure ptāte eligendi,cum si essent non tenet secunda electio.j. de sup.neg.præla.licet.sed ɔ̄, j.e.cum terra. vbi dr̄,φ ēt si persona sit vitiosa, φ pñt procedere ad electionem secundam, sed ēt qui talem eligunt, ipso iure priuati sunt. s.e.cum in cunctis, sed illa decre.cū terra,loquitur cū ignorāter eligunt vitiosam personā. vnde ipso iure non sunt priuati ptāte eligendi, ut j. e.c.dudū,in gl.quæ incipit,circa fi.si vero eodem casu retento electio sit aliqua licet possit cassari ex causis pdictis,tūc publicato scrutinio,siue statim, siue longiori interuallo,nō licet eisdē aliū eligere. j.e.c.publicato.ab alijs aūt electio ēt in hoc casu facta in eodē contextu tenet, secus si ex interuallo. j.co.
3 congregato,s.e.considerauimus.† Alij dicunt, φ ex interuallo nō valet secunda electio,nisi t pe electionis notorium esset primā electionē nullā, arg.ad hoc s.eo.considerauimus.& sic intelligunt. j. de ap.constitutus. ex quibus āt causis diximus electionē esse nullā,vel annullandā, & ēt in alios ptātem eligendi translatam pp vitium electi, vel eligentium,ex eisdem causis idē dicimus in postulantibus, s.de postu.c. 1.& 2.secus aūt,si ex alia causa,q̄ pp vitium electi, vel eligentium. j.e.innotuit.s.de postu.c.fi.j.de renū.post trāslationē,61.di.Osius. Itē si electio fit post appellationē legitimā, tenet:sed postulatio non,vt quidā dicunt.j.c.proxi. & intelligo in eundem cōtextum, vel aliquam fieri eodem contextu, quæ fit omnibus canonicis existentibus in capitulo simul. nam si vna pars recedat, & remanētes in capitulo aliquam faciant electionem, cassatur electio,quæ fit contēptis recedentibus,φ non esset in eodē contextu facta,ut iam dictū est, j.e.auditis.nisi fortè incontinenti à priore scrutinio,vel cōpromisso procederēt,quia quæ statim fiunt,&c.arg. ff.si cer.pet.lecta.C.de pac.petēs, & habes expressum.ff.de testa.hæredes.§.pe.sed huic obstat præalle.decre.auditis.sed dic,φ ibi non processerunt ex scrutinio priori,vbi gl.in ver.ɔsenserāt,sed de nouo ɔsenserāt in R. Melius credimus,φ si electio est nulla pp eligentes, qui nullā habent,nec habuerunt ptātem eligendi,quia tunc tenet secunda electio, j.de re iudi.cum Bertoldus. vel habuerunt quidē potestatem eligendi,sed amiserunt, ut quia sunt excōicati,vel suspensi ab officio,& beneficio:nō intelligas de suspensione à beneficio,vel fortè ab ingressu ecclesiæ, vel alia aliqua singulari suspensione,vide de his, s.de cōsue.cū dilectus,in gl.suspēsus. nec distinguo,si sint nominatim,vel publice excōicati,uel interdicti,uel non,quia semper nulla est electio prima,& secunda tenet, j.de app.cōstitutis.& intelligo suspensos siue sint suspensi à iure,ut quia negligunt eligere j.tps statutum, j.de cōcess.pb.c.2.& quia eligūt indignos,ut laicū, j.e.sacrosanctam, & c.Massana, s.e.cū in cunctis siue sint suspensi ab hoīe,siue à iure.de suspensis āt no.de postu.gratum.Item dr̄ nulla pp personam electā,quæ inelligibilis.i.quæ eligi non pt sine dispensatione,& tales sunt oēs postulandi, de quib.no.s.,de postu. c.fi. Itē dr̄ nulla pp defectum formę, j.e.quia pp.de hac elec.datur regula vera,φ vbicunq; electio est nulla, non impedit secūdā fieri,siue in eodē ɔtextu, siue ex interuallo, & hoc probat per superiora iura.& bene facit, s.de sup.neg.pla.c.vlt.nam quod nollū est,impedimentū præstare non pt. ff.de verb.obli.si dari stip.Sed caue tibi,quia pt esse,φ secūda cassat,non quia facta sit post primā nō cassatā,sed quia vna pars capituli fecit eam non vocatis illis, qui fecerūt primam nullā, qui tñ vocari debebant,si scienter non deliquerant in prima.nec facio aliquam vim vtrū t pe electiōis sit notū. nullā electionē esse,vel electores ipsos suspensos t pe electionis,an non sit notū,sed postea p probationes fiat manifestum,ut hic.Itē nō. φ aliqñ electio est nulla , & tamen electores nec priuati sunt ipso iure ptāte eli-
4 gendi,nec priuandi,ut si eligant ignoranter ineligibilē.† Item priuati sunt aliquando ipso iure eligendi,& tamē electio non est nulla,ut si elegerūt criminosum scienter, s.e.cum in cunctis, j.de iureiur.sicut nostris.[Ad suū.] Infra de ap. bonæ me. 81.di.tātis, 11.q.1.qa res.de ff.de li.cau.cū qd.& arg.ɔ̄.ff.de inutine.& ho.ut gradatim, j.de matr.ɔ̄cto ɔ̄ interdic.eccl.ex literis.[Fama.] Quia non remouetur pp delictū personæ, j.e.super e. alioquin ɔ̄.ff.de re mili.qui cū vno §.non oēs, & §.exacto. ff. de his,qui no.infa.l.2.§.si ignominię. forte & si pp delictū personæ remoueret, nō esset infamis, j. de accu.super his.quod verum est,quando crimen opponitur excipiēdo,ut hic.(Istam.) Sed & an ista possit eligi de iure, infra co.super eo.sed Papa hic ex speciali causa præter ius interdixit.

SVMMARIVM.

1 *Pontificalis officij plenitudo in pallio est.*

CAP. XI.

Suffraganeis. [Ad mādatum.] j.co.qđ sicut, contra. §. penul.Sol. hoc adeo verū est, quòd etiam suffraganei possunt, vacante sede, sua auctoritate facere,64.di.quia per ambitiones.illa āt, q̄ ibi dicunt, vel sunt grauia,

grauia,sicut cōuocare ɔcilium,vel digniora, sicut ordinare clericos,,& nulla,quæ pertineāt ad ordinē facere potest,cum: pa-
1 lium non habeat, † in quo est plenitudo pontificalis officij. j. de vsu pal.c.j.& intelligo, φ rōne suæ dignitatis nō pōt facere aliquod epale,sed p alio epo bñ posset ordinare clericos, ar.j. de renū.ad supplicationē.sed dices,ipse vr̄ facere, vel ɔsecrare, ex quo mādat. j.de sen.exc.mulieres.sol.illud hēt locū qñ mādat,qđ ad se ptinet,vel qđ p se fieri vult:hic autē mādat, φ ad officiū eorū spectat,qđ est de iuri sdōne,s.mādare,vt faciat officiū suū,arg.ff.de iurisd.om.iu.l.3.j. respon. & ideo pōt hoc, ex quo ɔfirmatus est, j.eo.transmissam. vel dic φ hæc decre. loquitur qñ nō est in mora petēdi palium, arg. j.de appel.c. ex insinuatione.illa contraria loquuntur,quando est in mora.

SVMMARIVM.

1 *Vitium personę in modum exceptionis probatum præiudicat in alia electione.*

CAP. XII.

Super eo. [Alterius.] Idē,si eiusdē,vt j.sequit.[Vitio] pp criminis ɔsciētiā, vl̄ irregularitatē. & no.
1 hic,† φ vitiū personæ in modū exceptionis pbatū pīudicat in alia electione.ɔ̄. j.de exce deniq;.§.fi. j.de or.co.cū dilectus.ff. de his,q no infa.Lucius. Sol. licet nō sit infamis de iure pp crimē sic pbatū est tñ infamis de facto,q̄ infamia repellit a dignitatib.acqrendis.C.de dig.l.2.81.dist.tātis. ff. de decu. gñaliter. §.spurius.C.de inof.test.fratres.inf.de acc.oīpotens. qa φ plus est,pp infamiā facti ab obtēta dignitate suspendit.2.q.5.psbyteri.c.si mala.Vel ideo est,qđ hic dr̄,φ vitiū,qđ obiiciebat,electionē,de qua agebat,tangebat.inf.de exce.deniq;.vel est hoc, qa licet hic modus agendi appellet exceptio, hēt tñ in plurib. vim & modū actionis.inf.de ac.sup his.ff.de decu.gñaliter.§.si qs.& ęq; bene dr̄ accusatio,sicut exceptio,in Auth.de sanc.epi. §.si qs aūt,& §.si aūt tps.in Auth.qūo & qñ oportet.in pr.& §. j.vñ in hac exceptiōe necessariū est electū vocari & litē ɔtestari,& reliquū ordinē seruari,infr.eo.dudū q̄ nō sunt aēs in exceptione necessaria [forte] nā tūc ēt sine vitio suo,puta qa alius aliqd dedit p eo,nō poterit ad eādē ecclīam assumi,nisi ex dispēsatione.j.q.5.c.j.& 2.arg.ɔ̄.j.q.j.c.j.So. infra eo.c.si alicuius.

SVMMARIVM.

1 *Eremitæ quamuis possint habere proprium,ecclesiasticæ tamen personæ sunt & continentiam seruare debent.*

CAP. XIII.

Cum monasterium. [Suis] ipsius domus,in qua fiebat postulatio [in eremo.] j.de reli.do.ut eps,& c.inter quatuor.ɔ̄.19.q.2.c ɔ̄ Pau.sed hic loquit de eremitis,q habēt ppriū.at hic electus nō hēbat ppriū,& erat monachus,licet ī eremo morarer, alioqn nō liceret eū hēre in Abbatē. j.e.officij.sed certe,ubi intētione bona qs duceret tñ,& nō ambitionē credere, φ teneret postulatio,ēt si nō eēt professus,& hoc sonare vr̄ finis decretalis pal.
1 ad idē.16.q.j.psbyteros. ¶† Et no. φ licet eremitæ possint habere proprium,quia non abrenunciant, tamē ecclesiasticæ p-
2 sonæ a sunt,& continentiam seruare debent,& promittere.27. quæstio.2.§.ecce & de istis habes.16.quæstio.j.c.qui verè.

ADDITIO.

a ¶Ecclesiasticæ personæ.Adde Cald.in tit.de sta.religio.consi.6. & in consi.31. in titu.de sta.mona.& uide gl.in l.a.ff.de in ius uoc.& hanc opi. tenet Card.in c.j.in prin.q.2.de sen.ex.contrarium tamen tenet ipse in cle.ij.in 13.q.& seq. de præben.de quo uide etiam per Abba.& Doc.in c.j.infra de for.comp.

SVMMARIVM.

1 *Non valet consuetudo contra libertatem ecclesiæ.*
2 *Eligi potest alius,non cassata prima electione.*
3 *Secunda electio expirat obtinente prima.*
4 *Post publicatam electionem non cassatam non licet alium eligere.*

CAP. XIIII.

Cum terrā. [Alterius psonæ de noīatis. [totius.] i. an barū psonarū electarū [sancimus] si. s.de ɔsue.inter vos,vbi de hoc no. licet.n.Patriar.si est de ɔsuetudine, possit interesse electioni suffraganei archiepi, sicut,qđ minus est,suffra.pñt interesse electioni archiepi.s.de postu.bonæ memo.modus tñ iste noīandi grauis est,vñ remouēdus est.
1 ¶†[Abolendā] qa grauis erat ecclesiis. s.de ɔsue. c.j. nec erat pscripta ɔsuetudo,qa si eēt pscripta, forte nō eēt reprobāda in Patriar.ar. j.e.sacrosancta.vel dic, φ hoc nō potest ɔsuetudine induci,φ postq̄ ɔsenserint in aliquē ipsum eligēdo,φ postea p aliquē irritet,si noluerit ɔsentire,nisi s̄m formā iuris. decre.āt sacrosancta,nō obest,qa illæ psonæ ibi non erāt electæ: sed tñ noīatę.vnde ibi nullū ius erat q̄sitū noīatis.Itē ibi nō pbat illā noīationē,sed potius improbat[mō.] s.qa eligunt postulandū [vel mō.] j.e.qa pp.[diligentiā.] s.diligente inqsitionē faciāt
2 de psona eligenda.¶† Hic hēs,φ eligētes pñt aliū eligere, prima electione nō cassata.ɔ̄.s.e. cōsiderauimus.sed & ɔ̄ vr̄,qa si eligūt indignū,ipso iure priuati sunt ptāte eligēdi. s.e.cū in cūctis.s.de postu.c.2. j.e.innotuit & idē, si nō seruauerūt formā. j.e.qa pp.Sol.nō vr̄.φ nō cassata.j.electione pcedat ad secūdam sed diligētiā hēant inqsitores. s.ut pses hēant paratos ex j. electione.ut si ɔtigerit vnū electū cassari eligāt secūdus.61.dist.studij.73.dist.Florētinū.vel eligāt s̄m sub ea ɔdōne,si primus cas-
3 saret,ar.in c.Florētinū.¶† Et expirat secūda electio,prima obtinēte,sicut in substōne.C.de impu.& aliis sub.post aditā. sed hi modi eligēdi p curiā reprobant,ut no.61.di.studij,& est expssum. j.e.in electionib.sed solue ut hic in eadē gl.ubi dicit, nos aūt.hæc ergo decre.loqt de ignorātib.vitiū,q nō priuant ptāte eligēdi, j.eo.innotuit.sed ad hoc hic nō est rñsum,cū hic dr̄,ēt sit in forma sit peccatū.sed rñde,φ t pe huius decre.hæc pœna imposita nondū erat peccātib.in forma alij aūt, φ t pe huius decre.licitū erat eligētib.mutare uota sua vsq; ad electionē publi-
4 catā, j.e.cū inter,in fi.& c.auditis.¶† Et post talē electionē publicatā nō cassatā non licet aliū eligere, nec vota mutare,ut in dic.decre.hodie tñ correctū est hoc, qa post publicationē scrutinij nō licet uariare uota sua. j.e.publicato.nisi forte eēt ad co notoriū primā nullā eē,φ nō ɔtēderet de iure, ɔtēdi possit,ar. C.de ɔfir.tu.l.3.vt si non ɔsentiret electioni,uel si electio nulla eēt ipso iure, ut si facta sit non seruata forma, uel ēt si facta sit ab excōicatis,ar. j.de app.ɔstitutis.nā hi.nullā excusationē habēt,quare dicāt suā electionē tenere:sec⁹,si elegissent indignū qa possent ptēdere,φ ignorāter elegissent. j.eo. innotuit,in fi. Itē secus si dicāt,φ post applōnē,qa applō aliqñ est admittenda,aliqñ non. j.e.cū nobis. s.e.ɔsiderauimus,& sic in oīb.aliis, vbi aduersarius pōt aliqd ɔtēdere de iure:sed melius no. j.e.dudū.2.¶ Nos aūt aūt intelligimus hāc decre.s.vt sit sensus,ut canonici postq̄ ɔuenīūt in caplo,solēniter publicē factā electionē,& postea supiori ɔfirmādā psentēt.& si supior vel pp vitiū psonæ,uel formę eā cassauerit,iterū eligāt alium, & sic faciat, quousq; eorū electio ɔfirmet,& tunc postquā fuerit ɔfirmata, eā psentēt Regi,uel Patriarchę:nec tñ negamus φ si aūt de consuetudine, uel priuilegiis obtinet, quin possit ante confirmationem,sed tamen post solemniter publicatam electionē pręsentare Regi.infra eo.cum inter uniuersos,& c.quod sicut pter hoc.s.quòd prius non requiratur Rex,vel Patriarcha.

SVMMARIVM.

1 *Electus non confirmatus non potest administrare res ecclesiæ suæ.*
2 *Electus & confirmatus potest disponere de dignitatibus,& alius rebus suæ ecclesiæ.*

CAP. XV.

Transmissam. [Postposito] qđ non licet. 20.q.3. cos, in Auth. qūo & qñ oportet. §.semel,& in Auth.de san.epi.§.si vero ɔstāter, & non incidūt
1 in canonē,q tales pcutiūt. j.de sent.exc.in audiētia.¶†[Confirmationē] no.φ electus, quā cito est ɔfirmatus,sine alia possessione,uel inuestitura,vel stallatione, statim pt administrare res ecclesię suæ in tpalib.& spūalib.tā in colligēdis fructib.quā in actionib.intētādis noīe ecclesię suæ,ut hic.sine ɔfirmatione aūt hoc non pt,nisi clerici sint in ecclīis exēptis,q sunt in ptib. remotis.inf.de elec.qualr,& c.nosti.uel nisi aliud sit ibi,qđ succedat loco ɔfirmationis, sicut in Cisterci. sicut est in qbusdā aliis:qb.hoc ex spāli priuilegio est indultū qđ sine aliqua ɔfirmatione benedictione recepta:ministrēt.in .o:qđ plus est:sine aliqua benedictione si eps noluerit benedicere:ipsi poterunt administrare:inf.de sup.neg.pla.c.j.vel nisi hoc hēant ex ɔsuetudine.¶ Quidā tñ dicūt hoc non posse introduci:ɔsuetudine: φ grauet ecclesiis:inf.de re.iur.cū cā:& hoc obtinet in oīb. ecclesiasticis psonis habentib.qualemcunq; administrationē,etiam si sint canonici:q habeāt administrationem pbendarū suarum nā in in eis aliqui ɔfirmantur:& qui non ɔfirmantur loco ɔfirmationis aliud faciūt:quod loco confirmationis hēt:s.φ inuestiuntur per epm;uel inferiorem prælatum: ad quem hoc pertinet de iure:uel consuetudine.inf.de ɔcess.præben.proposuit:& de his .quæ fi.a ma.par.ca.ex ore.uel assignatur ei aliquid loco præbendæ: & pro canonicatu assignatur ei in choro stallum:

& in

Universidad de Deusto Biblioteca

& in capitulo locus, ar. ĩ. de renun. cū inter, ĩ. de præb. c. cū dilectus, & c. dilecto. ¶ Et pñt hæc hr̃e locū in ecclesiis, vbi hñt p̃bendæ distinctæ, qa & quilibet habet suæ præbendæ administrationē: sed vbi nō sunt præbendæ distinctæ vr̃ sufficere loco ꝯfirmationis, ꝙ canonici cõiter eum recipiāt in canonicū, vel eps, vel alius prælatus recipit ꝓfessionē in manib. suis, vel dat ei pannos altaris, vel cāpanas, vel aliquid simile. 23. di. quāq̃ ar. de re. iur. c. vlti. ĩ. de ma. & obe. legebat. isti si agāt noīe ecclesiarū, dignitatū, administrationū, vel præbendarū suarū, non pōt eis obiici vos nō estis canonici electi, vel vestra electio nō tenet, ex quo sic sunt instituti, vt dictū est. facta. n. eorū tuitione ꝯfirmationis firmat manēt, vt ĩ. eo. nihil. vel potes dicere, & melius, ꝙ isti sic electi & ꝯfirmati p se oīa bona ecclesiarum suarū, vel dignitatū, vel præbendarū suarū, si non habent ꝯdictores, pñt sua auctoritate occupare, ar. C. de edi. Di. Adri. tol. l. fi. ff. de acq. pos. cum heredes. si vero habēt ꝯdictores, q bona prædicta possideant, tunc oportet eos ostendere suas cōfirmationes tenere. Si verò non habeant ꝯdictores, non tñr aliquid probare de iustitia ꝯfirmationis, nec tenent probare aliquid de iustitia electionis, & hoc ex eo apparet, s. ꝙ illi, q tenent bona ecclesiæ, alias non dēnt res suas sibi restituere, nisi probēt suā ꝯfirmationē tenere: qa si prædicti electi, i. ꝯfirmati non essent p̃lati, vel nisi tuitione ꝯfirmationem defenderent, isti nō liberarent, eis soluendo. ¶ Et idē quod diximus in cōfirmatis, idē intelleximus de inuestitis: sed secus intelligimus in illis, q adepti sunt possessionē habendo stallum, & locum in capitulo, & in choro iuris epalis, vel iuris canonicalis, vel cuiuscunq; alterius siue iuris præb. ff. si vsusfr. pe. l. vlti. istis. n. sufficit in possessione esse auctoritate superioris. & est rō diuersitatis. primi. n. astringunt ad probandū, quia non sunt in possessione. isti aūt vltimi ideo non astringunt. qa sunt in possessione, & nemo cogit dicere ti. suæ possessionis. C. de peti. hære. cogi. ff. si vsusfr. pe. vti.
2 ¶ † [De talib.] Ex quo. n. aliquis electus est, & ꝯfirmatus, potest dare p̃bendas, & dignitates, & honores & alia disponere de rebus ecclesiæ. s̃. eo. nosti, & iur̃m recipere à vasallis, ĩ. eo. qual'r, suspendere, interdicere, & excommunicare, vt hic. m [Inquisitionis.] Vt est audire accusationes clericorū. 16. & q. 6. si autē, & c. eps. hoc aūt fateor. nam hoc bene audiet electus ꝯfirmatus qđ sic probo, q: hoc audiet simplex sacerdos delegatus, ergo nō pertinet ad ordinem. 50. dist. studeat. Præterea quilibet iudex ordinarius, qui hēt administrationē, & merū imperiū, audit causas criminales, ergo & cōfirmatus, q habet merū imperiū, ut hic apparet, quia excommunicat, & ꝯsilium conuocat, ĩ. eo. ꝙ sicut. §. penul. [ministerium] ordinare, consecrare virgines, dedicare ecclesias. 68. distinctio. quamuis.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid eo ipso, quod alia pars non seruat pactum, possit actor redire ius pristinum.*
2 *Beneficia absque pacto aliquo dari debent & renunciari.*
3 *In uno negotio non sunt ferendæ plures sententiæ diffinitiuæ.*
4 *Excipiens de appellatione non est admittendus, quando eius non interest.*

CAP. XVI.

Cum inter R. [Inuiti.] qa deuictū instantia p̃cū, vel pp mala, quæ sciebat de eo, & ꝓbari non poterāt, quia non liceret alij, nisi Papæ ex plenitudine p̃tātis. vel inuitū ab initio, sed post voluntariū. [de manu] per hoc vr̃, ꝙ inuestitura dat possessionē. sed nō est ita, vt no. s̃. de ꝯsue. c. 2, & ĩ. de his, q̃ fi. a ma. par. c. ex ore [dum viueret.] ĩ. de ꝯfir. vti. vel inuti. porrecta, ꝯ Sol. qđ ibi dr̃ in prima facie, verū
1 est, si certū sit prioratū ꝯfirmatū p Papā, tenet vt hic. ¶ † [Percederent.] Sed nōne eo ipso, ꝙ alij non seruabant pactū, dabat isti pristina actio, ĩ. de pac. cū pridē? nā actor, q nō hēt actionē ex trāsactione simplici agit pristina actione: & si excipiat de renūciatione, replicabit, fidē non seruanti &c. C. de pac. cū ꝓponas, & de trāsa cū mora. & si reus esset liberatus p acceptilationem, daretur ꝯdictio ob cām, vt reponeret se in pristinā obligationē. ff. de ꝯdi. cau. da. si qs. vel dat actio p̃scriptis verbis ad interesse. ff. de ꝯdi. cā da. si mulier. ff. de p̃scri. ver ob cā. si aūt dolo eēt inductus ad transactionē, ageret de dolo. C. de trāsactionē. vel si nō sit alia via succurrendi ei. ff. de dolo, & eleganter. §. seruus. & l. seruus. apparet aūt, ꝙ sua intererat, ergo iustè potuit appellare. 2. q. 6. solēt, ar. ad p̃dicta, ĩ. de iureiur. peruenit. ff. ad Velle. si mulier. C. de inof. test. si iure. ¶ Sol. dixerūt quidam, ꝙ actū fuit inter partes, ꝙ si alia pars resiliret a pacto, tñ pęna solueret, & pactis actoris staret. ff. de trans. q fidem. vel dic & me-
2 lius: † qa in beneficiis non habēt locū, quæ superius dicta sunt, q̃ sine pacto debent dari, & renunciari, ĩ. de pac. cum pridem, ar. ĩ. de transa. sup eo. & c. de cętero. sed quare non restituit hic pristina actio, sicut in illa decre. cum pridē? Resp. quod ibi dr̃, factum est de gratia tñ, sicut & ex decre. apparet expresse. & ꝓpterea ibi habuit possessionē, quod nō hic. præterea ibi nō restituit ad ecclesiā, sed ad interdictū, vnde vi. Sed hæc solutio non valet, quia pacto sublatū fuit interdictū, vnde vi. ff. de pac. si vnus. §. Pacta. Pręterea iste iā vestiuerat pactū rei interuētu, puta receptione custodiæ & prioratus, vnde de cætero non debebat sibi restitui prima petitio. C. de transa. si ꝓ fundo. ff. de rer. pmu. l. j. superiora aūt loquunt, qñ pactum non fuit vestitū, sed tñ simplex trāsactio interuenit. ille aūt clericus, de quo loqtur decre. cum pridē, suum pactū, nullo mō vestierat. [interest.] Ex hoc loco satis apparet, ꝙ ēt hi, quorū non interest spēcialr̃, admitterent ad dicēdum ꝯ electionē de forma: nam hic R. senior admissus fuit ꝯ iuniorē, q electus est, & dicit electionem nō canonicā qa facta est a suspēsis, & sup hoc audit, sicut apparet ex sequentib. ibi mandat, ꝙ si de hoc ꝯstiterit, s. ꝙ fit a suspensis electus, & cassēt, ꝙ factū est de eo, & tñ eius nō intererat, vt hic dicit. & quidā hoc ꝯfitent: sed qui ꝯ dicūt, respōdēt huic decre. & dicunt hunc R. seniorem esse monachum huius monasterij, & ideo intererat eius habere bonum Abbatē. Nec obstat qđ dicit, ꝙ sua nō intererat, quia nō dicit, sua nō interesse ꝙ se non opponat R. iuniori, qui dēt esse suus Abbas, sed quia nō intererat eius appellare ratione sui iuris, ne alius eligerer, cum ipso suo iuri renunciasset. Hic R. senior ꝓsequebat appellationem ꝯ electionem R. iunioris. sed hoc stare nō pōt, cum cassata appellatione postea de interdicto agere nō poterat sed rñdemus, ꝙ de interdicto agere pōt post ꝯfirmationē, & benedictionē principaliter agendo. ĩ. de appel. c. ꝯstitutis. a
3 ¶ † [Illam] mirum vr̃, qūo sententiat p partes, imò sententiauit nullam appellationē, & tñ adhuc remanet qō sup electione. non. n. plures sñiæ diffinitiuæ in uno negotio ferendę sunt. Pręterea super incidentib. quæstionib. sententiandum non est. respon. non est sententiandum per partes sup principali, puta si petant. c. nō est ferenda sñia super qnquaginta, si ꝯfiteatur, nisi vellet pars renunciare residuo. ff. de exce. rei iudi. l. licet. sed dic, ꝙ vbicunq; de aliqua exceptione ꝯstare pōt sine ꝓbationibus facti, s. per iura, ne partes fatigentur laborib. & expensis, statim de illa exceptione iudicandum est, vt s̃. de ꝯsue. cum inter vos. sed secus, vbi sunt necessariæ probationes facti, cum ibi nō possint ita de facili liquere, sicut in his, quæ de iure sunt, cū iura debeant esse nota, vt liceat supplere de iure. super eo verò, q dicit de incidentib. sic respondeo. si in modum exceptionis ꝓponatur incidēs quæstio, puta vnius defensio, que ꝯpetebat ex his, quæ acta erant inter partes, sicut est pactum de non petendo, res iudicata, sacramenti delatio, in his incidentib. non pronunciat. C. de or. iud. l. j. & 2. C. de ord. cog. l. j. satis. n. sufficit ꝓnunciari in principali, & per consequens videatur pronunciatum in incidenti. hoc est verum nisi criminalis incidat ciuili, vel ecōuerso. C. ad l. Iul. de adu. qñ Ale. C. ad l. Flaui. de plag. præses. & sic pōt intelligi. l. ff. de pręuari. præuaricationis. Vel dic, ꝙ si quis vult ꝓponere de præuaricatione dēt ꝓponere in modū accusationis, nō exceptionis. vnde semp sup eo primo pronunciandū est, & sic ēt potest intelligi quod dictū est de aliis ciuili, vel criminali sibi inuicem incidentib. Si vero quæstiones sunt emergentes, quales sunt, quę emergunt in iudicio, verbi grā, an dāda sit dilatio, necne, admittendi sint testes necne, quis sit in possessione libertatis, vel seruitutis, semp ꝓnunciandū est super emergenti, qa aliter non posset procedi in cā, ff. de lib. cau. l. libertatis. §. vult. ff. vti pos. l. j. §. j. ff. de iu. de quare. nisi conditio iudicij, vel rei imp diat. C. de ord. iu. l. j. & 2. & talem dicere possumus, ubicunq; dr̃ aliquam exceptionē non esse admittendā, uel replicationē, uel ēt actionē, uel libellum, uel aliquid tale, illud statim dēt expediri ante quā sup ipsa exceptione, uel alio ꝓposito probationes recipiātur, cum & si reciperent. non adminicularent intentioni. C. de proba. ad ꝓba-
4 tionem. ĩ. de testi. veniens, ff. de offic. asses. l. j. ¶ † Et ita est hic. vbi dr̃ non tenere appellationem, & non ꝓfuturam appellāti ēt si ꝯstaret de ea. & ideo non est admittēdus excipiens, uel proponens de ea, s. quia eius nō interest. sed & si dicat appellatio iusta, & ideo impedire ꝙ sequutū est, tunc cū principalis q̃stio ab illa separata sit cā appellationis, super ea sentētiandū est, & sic hic erat. prosequebatur. n. applōnem, & ideo dicebatur nō valere electionem: q̃ erat secuta post appellationē. bene ergo fecit iudex, si sententiauit appel. iniuriam, est per ꝯsequens nō impedire electionem secutam. ¶ Aliud autem, qđ propositū erat ꝯ eandem elec. siue in modum exceptionis, siue in modū denunciationis: uel accusationis: non diffiniuit: quia sibi non constituit. Hic R. senior prosequebatur app. ꝯ electione. R. iunioris: sed hoc stare non potest cū cassata appellatione postea de interdicto agere non potuisset. sed rñdeo: ꝙ de interdicto agere pōt post confirmationem: & benedictionem principalr̃ agendo

agendo. ĩ. de app. constitutis [interdicto posito.] Et non seruato a monachis electorib. vñ sunt interdicti, quod notandū est, & inter eos erat electus R. [suis.] s. ꝓpositi, & capituli. isti. n. scripserunt Dño Papæ, qūo Cardinales miserat lr̃as de interdicto, q̃ quę ꝓsumptionē inducebant. sed & in ꝯriū bñdictio epi aliā ꝓsumptionē inducebat. s. ꝙ ecclesia vbi bñdixerat, interdicta nō esset, de qua tñ dicebant lr̃æ, ꝙ erat interdicta, vel ꝙ R. non esset interdictus. & qa neutra alterā vincebat, recipiunt probationes, ar. ff. de in int. g. resti. diuus. ĩ. de resti. spo. lr̃as [lr̃is.] Hæ lr̃æ testimoniales inducebāt ad probandū locū, vel monasterium interdictum, & iō interdictos & suspēsos electum & electores, quia ibi celebrauerant. [consulebatur.] Hæc seniori restituta sunt prioratus & custodia, vt in litera continetur.

CAP. XVII.

Qualiter. [Immiscuit] ĩ. eo. ꝙ sicut ꝯ, & c. nihil ꝯ. s̃. de ꝯsue. cū venera. vbi no. de hoc, licet permittat se installari, pp hoc non dicimus eū se immiscere pp consuetudinem, quæ hoc hēt, arg. ff. de leg. maximè. ff. de acq. hær. pro hære. C. de tu. qui non satis. tutor. [tenere.] Quia non fuit electio cōfirmata, alias secus. ff. de of. præt. Barbarius, ĩ. de iure patro. consultationibus.

SVMMARIVM.

1 *Decano absente potest procedi ad elec.*

CAP. XVIII.

1 Cum inter. † [Ad decanū.] No. ꝙ absente decano qui est honorabilior persona in capitulo, procedēt ad ele. ĩ. de ꝯcess. præb. post ele. & ad vocandū capitulū pro eligendo. [intimatum.] Vobis caplo Capuano. [cognouerunt.] Nec tñ venire cogebātur, si essent in loco, vbi citari deberent, nisi spāliter vocarent, cū dicat ꝯstitutio, vocatis, qui pñt & c. ĩ. eo. quia pp. quare n. nuncium expectarent, si non esset dies p̃fixus. ille aūt, qui procurat, ne citatio ad eū perueniat, quia latitat, vel eo faciēte cognosci nō pōt, vbi sit. ff. de euic. si dictū. §. si pñte. ĩ. vt lt. nō ꝯte. qñ. electionē impedire non pōt. [assumatis.] Et aliis absentib. sed nonne, ex quo nunciū miserant, debuerunt expectare. ĩ. de of. leg. licet. 3. q. 6 multū? Rñ. non. quia non debuerunt citari, vel isti ēt in termino assignato nō fuerunt, sed iterū mandauerunt, ꝙ expectarent, & forte cās absentiæ assignabant, & habebant iustā excusationē. & videbat, ꝙ ex quo vocati essent semel, & habebāt iustā excusationē, ꝙ iterū debebāt expectari, sed hoc non obtinet. qa citatio fiebat de gratia. Itē in electione est spāle, vt si legitimo impedimento detineatur, ꝙ non expectetur, si procuratorem constituat. ĩ. eo. quia propter.

SVMMARIVM.

1 *Valet appellatio qñq; ad hoc, ne electio fiat in certo loco, vel certo tpe.*
2 *Si is, a quo appellatur, aliquid fecit extra iudicium contra appellationē, id tantum reuocatur, & non alia, quæ fecit post appellationem.*
3 *Nunquid eo ipso quod admoniti nolunt redire, qui præsentes sunt possunt eligere, et an tres citationes, vel una peremptoria sit necessaria. item si citatus est quis ad diem, vsque ad quam horam diei expectari debet, vide in nu. 4. & 5.*
6 *Nunquid existentes omnes de capitulo negligentes, vno excepto, an ille solus poterit eligere.*

CAP. XIX.

Cum nobis. [Appellationem.] Non vr̃. ꝙ talis appellatio possit hr̃e locū, qa si sequit electio canonica, nō fit ꝯ appellationē. si sequit electio nō canonica ēt p̃ter appellationē cassaret, vt no. ĩ. eod. auditis. [canonicè.] Appellatio. n. talis sola ea cassat, q̃ sūt illegitimè. ĩ. de rest. spo. audita. secus in noui ope-
1 ris nunciatione. ĩ. de noui oper. nunc. c. 1 [nulla.] † Hæc appellatio bñ tenet aliqñ ne fiat electio in certo loco, vel certo tpe, vt si tunc tpis, vel eo loco timet impressio faciēda. 23. di. c. 3. ĩ. eo. bonæ memoriæ Magun. sed ꝯ, ĩ. de his, q̃ fi. a maio par. ca. c. cū in cūctis. vbi diximus, ꝙ nō valet appellatio facta extra iudiciū, si non probet vera cā, ex qua appellatū est. ergo non valet appellatio, q̃ fit pp timorē impressionis, nisi sequat ĩpressio. Sol. iusta cā est, quare nō fieri dēt electio, iustus timor impressionis secuturæ & imminēs, nō vanus, & si nō sequat impressio, dummō verisimile & probabile sit, ꝙ timoris effectus sequat, si ibi fiat electio. & iō sufficit probare hāc cām. s. iustū timorē. hæc est. n. cā, q̃ iustā facit appellationē. ar. ff. qđ metus cā. metū. ĩ. de appel. bo. mem Alij dñt ꝯ, ꝙ nō valet appel. nisi
2 sequat impressio. † [Cōtra formā.] Hic no. ꝙ si ille, a quo appellat extra iudiciū, aliquid facit ꝯ appel. illud solū reuocat, & non alia, q̃ fecit post appellationē ēt si iusta est appellatio. vñ si aliquis appellat, ne capitulū procedat ad electionē p cōpromissum, & capitulum non obstante appel. cōpromiserit, sed cōpromissum non habuit effectū vel q cōpromissarii nō cōcordauerunt, vel quia electus ab eis aliquis noluit acceptare electionem. nā in his casib. si postea capitulū eligat aliū, vocato p̃dicto appellāte & ꝯtemnente interesse & innitente suæ appellationi, tenebit electio. nam qđ factum est illegitimè. s. processus compromissoriorū, cassabit, & qđ bñ factū est, s. electio posterius facta, erit rata. & eodem mō, si quis appellet, ne capitulū admittat talē, quia est excōicatus, & capitulum eum admittat ignorans eum excōicatum, & cum eo ad electionē ꝓcedat, electio quidē valebit, quia canonicè facta est, qa non est iusta cā appellationis, quare capitulū nō debeat procedere ad electionem, vel ꝙ nō teneat electio, quia excōicatus interest. Sed cā iusta est, si sciēter cū excommunicatū admitterēt. ĩ. de procu. c. fin. in hoc aūt bene fuit iusta appellatio, qa vox eius nō p̃staret suffragiū, & quantū ad illud bene valet appellatio, & bene transfert negotium ad superiorem. Simile dico, si appellet a mero prouisore, ne det alicui p̃bendā, q̃ non vacet, & postea det ei canonicatū, s̃m qđ poterat ex vi rescripti, & p̃bendā non vacantem, q̃ dare non poterat, sola collatio p̃bendæ, q̃ est iniusta, reuocabit, & collatio canonicatus, qui est iustus, rata erit, ar. ĩ. de præb. relatū, & c. dilectus filius. & idē est, si corā receptore testiū appellet, ne recipiat testis talis, quia est excōicatus, & ipse nihilominus recipiat illū & alios, illius receptio cassabit, & aliorū receptio rata erit. & idem est in oīb. similib. Secus aūt est, si in iudicio appellet, quia tunc, qui in uno articulo appellauerit, qa vocatus ad locū nō tutū, vel recipit testem quē ꝯstabat excōicatum, vlterius, quicquid fecerit post talē appellationē in tota eadē cā, totū reuocabit. secus aūt esset, si corā eodē iudice quis haberet duas cās, ēt si vna esset ꝯuentionis, & altera reconuentionis, licet tñ appellet in vna, tenet processus in alia. tñ pōt dici, ꝙ ēt si corā iudice proponeret, ꝙ esset excōicatus, & appellaret, ne reciperet, tñ valet eius receptio, nisi incontinenti hr̃et paratas probationes, in Auct. de test. §. si vero & § super, quia nō fit sibi p̃iudiciū ex receptione, nisi iudex sequat dictū eius. ĩ. de re. iur. c. 1. & idem in similib. vbi nō fit p̃iudiciū, licet possit fieri, & periculū & dānū est in mora, non tñ ꝯ. Sed ꝯ vr̃. s. ꝙ appellatio hæc sufficeret ad cassationē electionis, quia electio nō tenuit, cū tñ postulari non debuerit in minori ætate ꝯstitutus. ĩ. eo. dudum. s̃. eo. cū in cunctis. Sol. verè allegatio sufficiens est, si habeat respectus ad veritatem negotii, quia verè minor erat: sed si haberet respectus ad aduersarios, vera non erat, quia hoc non allegabant: sicut enim hic dr̃, nihil ꝯ personā dicebant. vel dic, ꝙ licet Papa non ꝯfirmauerit eum, non tamen fuit probatum eum minoris ętatis.
3 † [Reuocare.] Sed nunquid eo ipso, ꝙ nolunt redire ad tractādum de electione, pñt procedere, qui pñtes sunt? & vr̃ ꝙ non. nam quis constituit eos iudices super alios? quis dedit eis potestatem citandi, cum par in parem non habeat imperiū, ĩ. eod.
4 c. proxi. ¶ † Item an sint necessarię tres citationes, vel vna pere-
5 ptoria. 24. q. 3. de illicita. † Item si citati sunt ad diem, vsque ad
a quam horam a diei expectabit? respon. ꝙ non sunt citationes istæ, quæ fiunt con canonicis, sed sunt denunciationes, vel monitiones, quas possunt facere non solū iudices, sed etiā pares, vel minoris, & illi tñ qui p̃sentes sunt, licet pauci, & unus solus, si alii non sunt p̃sentes, alios reuocabunt, arg. 10. q. 2. hoc ius. s̃. c. proxi. & tales sunt hæ denūciationes, quales illæ, q̃ fiūt venditorib. ff. de euic. si rem. §. vlti. & l. si dictū. §. si p̃sente, & l. Herennius & dicimus, ꝙ non sunt necessariæ solennitates peremptorii, & triū citationum, sicut in iudiciis, sed statim nō venientib. vocatis possunt procedere præsentes. infra eo. ꝙ sicut. §. si aūt, ar. s̃. de postu. bo. mem. vltra mediū. infra de testi. c. 2. de gratia tamen inuenimus aliqñ plures vocationes fieri. 63. dist. plebs Diotren. nec pp hoc dñr p̃sentes esse iudices absentium. sed ius hoc, s. citandi, habent a iure. 65. dist. ca. fin. 10. q. 2. hoc ius. ff. quod cuiusq; vniuer. sicut. & dicimus, ꝙ si præsentes in die citationis mane celebrata missa Spiritussancti procedāt ad electionem, non retractari p̃textu absentium. nam si dicat debere expectari finem diei. intra de of. deleg. ꝯsuluit. arg. C. de iu. properandū 2. q. 6. appellatione. ff. de ver. obl. insulam. ff. de excu. tuto. non tñ. 16. q. 4. placuit. non est verum pp missam, quæ consueuit ibi dici pp sobrietatem, quæ ibi exigitur. nā ad ea quæ & c. ff. de leg. nam ad ea. sed ꝯsultius facient, si expectabunt sequens mane, ar. decre. ꝯsuluit. nec erit necessaria alia citatio,

ADDITIO.

a ¶ Ad quam horam. Adde Pet. de Ancha. in c. cum episcopus, infra de offi. ord. in 6. qui dicit allegando Inn. hic, ꝙ citatus simpliciter, intelligitur citatus propria hora, qua iudex solet sedere, & adde Abb. in hoc, & ibi Fely. in c. 2. infra de test. cog. & Fel. in c. cum M. Fer. col. 2. supra de consti. & dum in litera præcedenti quæritur, an sint necessariæ duæ citationes, vel vna, adde Feli. & ibi consor. in c. ex literis, col. 4. ver. in gl. 1. in fi. supra de consti.

Universidad de Deusto Biblioteca

tatio, vt eadẽ decre. dicit. Alii dñt, ꝙ debent expectare circa finẽ diei, vt in decre. ꝯsuluit, ita ꝙ nec pcipitãter festinẽt, nec nimia cũctatione retardent. ff. de admi. tutor tutor. q re. §. 1. sed in oĩb. his vr̃ ꝯ. ĩ. eo. cũ in veteri. vbi cassat electio, qa vltra terminũ, quẽ statuerant, elegerunt, nec expectauerunt ꝯsiliũ ꝯsiliariorũ Dñi Papæ. sed rñ. ꝙ ibi peccauerunt multipliciter eligẽtes. nã in tractatu nõ requisierunt ꝯsiliũ ꝯsiliariorũ. ¶ Itẽ licet possint eligentes sibi pfigere terminũ ad eligendũ, non tñ pñt pfigere ꝯsiliatorib. a Papa deputatis, qa alio iure, q̃ canoni
6 ci in electione cẽsent. ¶ † Sed qd si oẽs negligentes sint, excepto vno, nõne ille solus poterit eligere? Rñ. si finis labat termini statuti a iure ad electionẽ poterit ipse solus eligere. 65. dis. c. vlt. ar. hoc est hic verũ, ẽt si aliqui sint absentes, & nõ citati, cũ ipse solus aliis absentib. nõ potuerit citare. tps. n. a canone statutũ interpellat pro eo. C. de ꝯh. stipu. magnã. itẽ qui scit, certiorari nõ dẽt. ff. de act. emp. & vendi. l. 1. nec obst. decre. ĩ. e. ꝙ sicut. qa loquit, qñ fit electio ante terminũ canonis, quia tunc sunt oẽs vocandi, & valet ad hoc, qa ius vniuersitatis recidit in vnũ. 65. di. c. si. ff. qd cuiusq; vniuer. sicut. ¶ Sed nunquid minor pars, vel vnus solus residens ad terminũ nõ statutũ a iure, sed quẽ ipse pfigat, alios nõ residentes nec ad terminũ venientes poterit vocare, & aliis non venientib. eligere? dñt quidã ꝙ sic, quia in oĩb. recidit in eum ius capituli, ar. 65. di. c. si. Sed tutius est, cũ hæc sit res grauis, & magna deliberatione egeat, & in mora non sit periculũ graue, cũ nõ transeat tps eligẽdi, sed si minus; q̃ duæ partes venerunt eorũ, q vocandi erant, ꝙ expectent vsq; ad terminũ a iure pfixũ, hoc tñ saluo, quia si ibi est prior, qui velit alios vocare, ꝙ possit, vt no. ĩ. de maio. & obe. c. 1. [ex officio] no. inquisitionẽ fieri sine infamia. de hoc no. s̃. de postu. c. pri. in prin. [eminentis] de sciã, q̃ sit eminens. quę sufficiens, no. 36. dist. c. 1. & s̃. eo. cum in cunctis. [ipsum.] s. p positum [perdurante] vbi, s. eis nõ liceat variare electionem de alio [concedimus] dispensatiue [administrationẽ] dicunt quidam per hæc verba dari confirmationem, ĩ. de æta. ex rõne. sed nos eum tantum visitatori comparamus.

SVMMARIVM.

1 *Non licet alicui, nisi Papæ dispensare cum illegitimis, vt habeant dignitates, & curam animarum.*
2 *Peccat, qui defectum, qui est in se, non patefacit in electione, quæ fit de electione, quæ fit de persona eius.*
3 *Decretum debet continere totam seriem & formam electionis, nomina eligentium, & eorum consensum, & subscriptionis cuiuslibet, & nomen electi dẽt continere, & ad quam dignitatẽ est electus, & quod scriptura illa sit facta per publicam manum, vel per duos idoneos uiros, & sigillum capituli apponatur.*
4 *Decretum non est auctentica scriptura, ubi lis est super eadem electione ecclesiæ.*
5 *Nunquid, si canonici, deposito episcopo, eligant ante quàm recipiant literas Papæ de amotione, Papa vero post literas restitutionis ipsius mittat, valeat electio.*
6 *Capitulum, cui spectat de iure communi, si eligat ante quam Papa, & Papa similiter ad quem spectat de plenitudine potestatis postea eligat, debet electio capituli confirmari, cum sit canonica, & suam cassare factam ex plenitudine potestatis.*

CAP. XX.

Innotuit. [Distulisti.] Sed nunquid archieps potuit dispẽsare, sicut in minori ætate dispensant epi, ꝯfirmando minores electos in archipresbyteros. ĩ. de æta. ptcrea. dispẽsant epi ꝯfirmãdo filios sacerdotũ. ĩ. de fil. psby. veniens. & cũ adulteris & aliis criminosis. ĩ. de iu. at si. & cũ cor-
1 pore vitiatis. ĩ. de cor. vitia. ca. 1. † Rñ. ꝙ nunq̃ licet alicui, nisi Papæ dispensare cũ illegitimis, vt habeant dignitates, & curas aĩarũ. ĩ. de fil. ps. c. si. imo Romana ecclesia, vt qdã dñt, qd non est verũ, seruat, qd solus Papa põt dispẽsare cũ illegitime natis, nã maiores qões, & sanctiones, sicut q̃ fiũt in electionib. eporum, sedi apostolicæ seruant, ĩ. de transl. epi. inter corpo.
2 de appel. vt debitus. 18. di. de multis. † [Qui ꝯscientiã] nisi dixisset, peccasset. 50. di. ex pęnitentib. 8. di. priusquã. si tñ fuisset cõfirmatus, licet peccasset, qa tacuit irregularitatẽ, si post dispenset cũ eo, tenet qd factũ est. ĩ. de renun. nisi cũ pridẽ. §. psonę. & hoc intelligunt quidã, cũ ille, qui dispensat, hẽt ptãtem dandi sibi dignitatẽ, vel bñficium, sup quo dispensat, sicut Papa habebat. si aũt nõ haberet ptãtem dandi sibi dignitatẽ, vel bñficium, sup quo dispensat, secus dicendũ est, qa non intrauit p portã. ¶ Quidã tñ ꝯdicunt & bñ, quia ex quo ipsi eligẽdo fecerunt qd potuerunt, qñcũq; superior dispensat, licite tenebit
3 opatũ ĩ. de renun. nisi. † [Decreto] vbi dẽt tota series, & forma electionis ꝯtineri, noĩa eligentiũ, & ꝯsentientiũ, subscriptio cuiuslibet, & dẽt esse factũ tabellionis manu, vel alicuius autenticæ psonæ, vel sigillatũ sigillo cuiuslibet, & credimus decretũ de solẽnitate esse, nõ de substãtia, ar. 61. di. eps. itẽ credimus, ꝙ decretũ põt fieri incontinẽti facta electione, & ẽt ex interuallo, & post recessum aliquorũ canonicorũ, q forte tñ cã electionis veniẽt. & idẽ dicimus, ꝙ decretũ fit ẽt sine subscriptionib. eligentiũ, vel sigillis. sufficit n. ꝙ capĩm, ad qd ptinet electio, suo sigillo sigillet, vel ẽt aliquo alio publico, vel authentico sigillo faciat sigillari, vel p manũ tabellionis authẽticari. est tñ ordinariũ, ꝙ electores subscribant. & dr̃ hmõi lr̃a sic authẽticata decretũ, quia in ea ꝯtinet ordinatio ecclesiæ, s. series electionis. deriuatur. n. a decerno, i. ordino, vel dispono. & credimus, ꝙ melius sit decretũ p capitulũ, q̃ p compromissarios, q̃uis & p eos possit fieri, dummõ illud capitulũ a pprobet expresse.
4 ¶ † Item no. ꝙ decretũ nõ est authentica scriptura, nec sufficiens probatio, vbi lis est sup eadẽ electione ecclesiæ, sed tñ est testimonialis lr̃a, sicut ex ipsius tenore apparet. ¶ Itẽ ar. ad hoc, quia pter decretum debent discretæ psonæ mitti, q̃ superiorẽ instruant tã sup electione, q̃ de psona. ĩ. eo. nihil. §. fin. & s̃. eo. de postu. bonæ memo. in prin. [asserunt] in lr̃is transmissis. [ꝯsimili.] s̃. eo. cũ in cũctis. [par.] 21. di. inferior. ff. ad Treb. ille, a quo. §. tẽpestiuum. & hoc verũ est, nisi se ei subiiciat. ff. de iu. om. iud. est receptũ. 2. q. 7. nos. [in scholis] & ꝯ ff. de Castrẽ. pecu. milites. [in canone.] s̃. eo. cũ in cunctis. [ignorãtiã] s̃. de postu. c. 1. [petẽda] no. procura. non admitti ad impetrandam gr̃am, nisi habeat ad hoc mandatum spãle a dño, alias tñ si fuissent missi ad eligendũ simplr̃, bñ potuissent postulare. ĩ. e.
5 in causis. † [Ordinatione] ar. ad qõnẽ Dñicalem qua q̃rit, si canonici deposito epo eligant ante q̃ recipiant lr̃as Papæ de amotione, & post Papa mittit lr̃as restitutionis ipsius, vtrum valet electio? & ꝙ nõ valet, ar. hic. 8. q. 4. c. vlti. C. de mandatis principũ l. 1. ar. ꝯ. 7. q. 1. eos. ff. de decu. l. 2. C. de exce. neq;. item nisi hoc decretum pcessisset, statim facta cassatione poterant aliũ eligere, secus esset, si esset in possessione corporali, & fuisset depositus, qa tũc, cũ fuisset in possessione corporali, nõ est alius eligendus, nisi primo possessionem dimittat, ut no. ĩ. de ꝯcesf. præb. cũ nostris, & ca. literas. ꝙ nõ credo, s. ꝙ aliud est, si possidet. ¶ Item ꝙ facta electionis cassatione & phibitione, ꝙ possent aliũ eligere. cũ. n. simul, & sic publice cassent & ptãtem eligendi protrahãt, si ante tps receptionis lr̃arum electionem interim facerent, nõ teneret, qa scientes hãc prohibitionẽ psumerent inobedientes, & ꝯtemptores mãdati apostolici, nec admitterent probationes eorũ, si ignorantiam allegarent pp ꝯiunctionem cassationis, & suspensionis, sed si non publice, vel simul fecissent cassationem electionis, & prohibitionẽ electionis, teneret electio, q̃ hic ignorantes fecerunt, quia de iure cõi eam fecerunt, & mãdatum Papæ, quod de plenitudine potestatis fecit, nõ eos ligauit, cũ nesciunt, nec scire potuerũt vel debuerunt impediente tpis breuitate. nec. n. debent suspicari illi, ad quos de iure cõi spectat electio, ꝙ Papa de plenitudine
a ptãtis illa electione utatur, cum non sit [a] cã vtendum generali-
b ter, sed tñ ex cã. [b] ¶ † Et ideo crederem, licet in hoc forsitã nõ
6 credatur, [c] ꝙ etsi capitulum, ad quod spectat de iure cõi ante
c q̃ Papa eligat, & Papa similiter, ad quem spectat de plenitudine ptãtis, postea eligat, ꝙ electio capituli debeat ꝯfirmari, cũ sit canonica, & suã cassare factã ex plenitudine ptãtis, ar. ĩ. de re. iu. oĩs. alias. n. valde absurdũ sequitur, ꝙ electionem canonicã casset, qd esse non dẽt. s̃. eo. postquã. nam mandatũ non debet ligare, nisi ex quo ad eos peruenit. ff. de acqui. poss. q absenti, & forte alii aliter dñt. sed si Papa primo eligeret, & postea capitulũ ignorans electionem a Papa factã, idem dicunt qdã, & male. nã in hoc casu, cũ iusta ignorãtia sit dudum capitulũ, vr̃ ꝙ sit canonica eorũ electio. sed posset rñderi non esse canonica, quia post aliã facta est, licet capitulum nõ sit in culpa, & qa a suspensis ab eligendo electio facta est. Papa. n. eligendo aliis aufert ptãtem eligendi. Idem vr̃, si dixit aĩo auferendi sibi electionem, priuamus eos hac uice ptãte eligendi, si de hoc constat.

ADDITIONES.

a Cum non sit. Et sic Papa non præsumitur vti plenitudine potestatis. Adde Bal. in l. si testamentum. C. de test. & in proœ. feu. col. 12. Abb. in c. ad hoc, supra de rescri. Lud. Ro. in l. j. §. nunciatio. col. 4. de no. ope. nunc. & Feli. in c. j. col. 8. circa finem. supra de consti. & ibi concordantes, & in c. quæ in ecclesiarum, col. 18. post prin. supra de consti.

b ¶ Sed tantum ex causa. Adde eundem Inn. in c. constitutis, de relig. domi. post gl. ibi. & Legistas in l. fi. C. si contra ius, vel utili. publi. Io. And. in addi. Spec. in tit. de leg. §. nunc ostendendum, ver. 67. & Alex. de Imo. in consi. 1. col. pen. circa prin. in 2. volu.

c ¶ Non credatur. Adde, ꝙ Inn. hic de seipso loquitur, ut refert Fel. in c. 2. col. 20. ver. de diuersorum librorum, supra de rescri. & latius attestatur, ꝙ dicit Host. & Io. And. post eum in c. solet, de sent. ex com. in 6. se multotiens audiuisse ab Inn. ꝙ nolebat, quod hæ suæ gl. facerent ius. & dicit Feli. in loco præallegato, & in c. ne innitaris, col. 1. in fi. supra de constitutio.

cõstat. Et de hoc satis plenè innuit. l. præal. ff. de acq. poss. qui absenti, vbi mentem mittẽtis ꝯuderandam ostẽdit. hoc etiam ex verbis hic positis satis apparet, ꝙ stati valebit eis auferre potestatem eligendi, etiam ante præsentationem literarum.

SVMMARIVM.

1 *Crimen in modum exceptionis probatum in uno iudicio, pĩudicat in altero.*
2 *Electio non est facienda de aliena ecclesia, quãdiu reperitur idoneus in eadẽ.*
3 *An eo ipso quod quis eligit, confirmasse uideatur.*
4 *Non est sufficiens causa appellandi, quod de aliena ecclesia quis eligatur.*

CAP. XXI.

Cum inter canonicos. [Inscriptum] hoc non sufficit, imò necesse fuit, ꝙ publicaretur electio. s̃. e. cum terra ĩ. e. quia pp. sed sicut ex sequẽtib. apparet, solẽniter fuit electus: aliter. n. oĩum nõ expectaret ꝯsensus eius, quia nihil iuris hẽret ex solis consensib.
1 sed hodie ꝯ. infra e. publicato. † [Recusatus.] Si de hoc constaret intelligibilis esset. ar. s̃. e. super eo. quod verum credo, si in iudicio repulsus esset. secus, si aliter. imò plus dicimus, ꝙ si alicuius electio cassaretur pp infirmitatem, vel corporis vitium non remoueretur secunda electione, licet a prima remotus fuerit per sñiam. nec ꝯdixit. s̃. e. super eo, qa ibi loquitur de amotione, quę fit pp peccatum, cum infamia remaneret ẽt post sanationem,
2 idest post pñiam. j. q. j. veniũ est. [nec ad ecclesiam] † hic habes, ꝙ nõ sp præualet electio de eadem ecclesia facta, ad idem. ĩ. e. in causis, ad hoc dixerunt quidam, ꝙ si duæ partes ꝯueniunt in extraneum, tenet electio extranei, vt hic. nam duæ partes instar totius obtinent. C. de decu. nominationẽ. s̃. eo. licet. ff. de decu. ab or. fa. l. 3. alij dixerunt, ꝙ sp tenet electio de eadem ecclesia, dũmodo vnum duo eligant, ar. 61. dist. nullus. & c. obitum. 63. di. literas. C. de epi. & cle. in ecclesijs. 7. q. 1. denique nos dicimus, ꝙ siue de eadem, siue de aliena ecclesia, sp tenet electio facta à maiori & saniori parte capituli, ar. hic. ĩ. e. in causis. ĩ. de his, q̃ fi. a ma. par. c. cum in cunctis. est tñ verũ, ꝙ sp de eadem dẽt assumi, si ibi reperitur idoneus. si tamẽ ꝯtrium fiat, tenet [pro parte sua]
3 j. pro se. solus. n. erat. † [Cõfirmauit] sed nonne eo ipso, ꝙ eligit intelligendum est, confirmasse? & dicimus ꝙ sic, vbi eodem iure ad eum pertinet electio, & confirmatio. verbi gr̃a, quia aliqs ex concessione hẽt electionem, & ꝯfirmationem, ar. 63. dist. in si nodo. ff. de accu. l. 3. vbi vero diuerso iure, vt hic. quia electio ad eum spectabat ex cõpromisso, & confirmatio auctoritate sedis archiepalis, secus, ar. s̃. e. cum inter vniuer. ĩ. de concel. præben. postulasti. ĩ. de fi. instr. inter dilect. circa fi. uers. cęterum. ff. qñ app. sit. l. j. ĩ. e. ꝙ sicut. & eadem rõne, si in cõsecratione excipiatur ꝯ eum, audiatur, quia facit tanquam alius. 4. q. 7. §. tria. [discretioni vestræ] hæc qõ delata est ad Papã, c. nolente recipere electũ per archiepm. [consenserit] præteriti perfecti [epileptico] arg. 33. dist. maritum [clerici &c.] no. non sufficit appellare extra iudicium assignata iusta cã, nisi sit vera, vt not. ĩ. de his, q̃
4 fi. a ma. par. ca. ca. j. † [Ex alijs] & sic hẽs hic, ꝙ non est sufficiens cã appellationis, ꝙ de alia ecclesia eligatur. [Causis] sed licet exui appellationis non possit opponere aliquam de prædictis exceptionibus, quia non licet alias prosequi, nisi illas quæ sunt expressæ in app. ĩ. de app. constitutis. tñ quascunque alias exceptiones tam ꝯ formam, q̃ ꝯ personam poterit proponere ante, q̃ cõfirmetur, vel consecretur, ĩ. de accu. super his. & not. ĩ. de his, q̃ fi. a maio. par. ca. ca. j. vbi no. ꝙ non sufficit extra iud. cum appellare ex cã legitima, nisi & illa sit vera, vt hic. imò plus dicimus, & ẽt si obtulisset se velle probare incõtinẽti veritatẽ causæ, tñ non reuocabitur electio post talem appel. nisi statim probet, & veritas causæ non obst. ĩ. de app. interposita. quia ibi loquit de appellatione, q̃ fit in iudicio. & facit ad hoc, quia quãuis appellans offerat se velle probare, tñ non est, coram quo probet, quia capĩm, vel pars capĩi, quæ ꝯdicit, non est in hoc idoneus iudex, quia nec appellans tenetur coram appellato litigare, nec appellati tenentur, si volũt probationes huius recipere. probationes. n. superiori & cõi iudici reseruantur, ĩ. de his, q̃ fi. a ma. par. cap. c. cum in cunctis. sed si appellans, & appellatus conuenerint, ꝙ vel coram ipsis appellatis, vel alijs recipiantur probationes sup veritate causæ, tũc satis potest concedi, ꝙ non valet electio interim facta, quia lite pendente nihil innouandum est, arg. ĩ. de of. le. licet 4. q. 6. dudum. [sed quid si appelletur a confirmatore, ne confirmet, quia morbo epileptico laborat? Respon. idem, qa confirmatio postea facta tenet, nisi veritas causæ probetur: sed si coram ꝯfirmatore offerret se probaturum veritatem causæ, tunc secus dicerem, quia cessaret confirmatio postea habita, ẽt si non probaret veritas causæ, ĩ. de app. interposita. & est rõ diuersitatis, quia hic confirmator erat legitimus iudex, & iõ poterant coram eo probõnes induci, & hæc appellatio rectè dr̃ in iudicio emissa, non extra iudiciũ: sed superior app. de qua hic loquitur. extra iudi. emissa est. ¶ Sed quid si ad epm pertinet collatio præbendæ, vel dignitatis, & tunc cum eps crederetur paratus conferre alicui criminoso, venit aliquis, & dicit, Dñe intellexi, ꝙ vos vultis conferre talẽ præbendã tali, quẽ ego dico vobis criminosum, & paratus sum incontinenti probare, & appello, si de eo prouideatis? Rñdent quidam ꝙ quicquid fit post talẽ appellationẽ, cassandum est: tñ alijs vr̃, & fortè melius, ꝙ cũ prouisio, vel collatio, quam facit eps, non fiat in iudicio, nec ordine iudiciario seruato, ꝙ quantumcunque proponat iustam exceptionem, & ẽt si se offerat eam probaturũ, non tñ cassabitur, qd fit post talẽ appellationem ex ea cã interposita, nisi probetur veritas, secus aũt est, qñ aliquis petit prouisionẽ auctoritate literarũ Dñi Papæ, tunc dẽt audiri excipiens ꝯ talem, & põt appellari, nisi audiatur. ĩ. de app. dilectus. & est rõ, quia ordine iudiciario procedit, de hoc no. ĩ. de app. ꝯstitutis. ĩ. de ꝯces. præb. proposuit. [non cõpromiserunt] maxi. e. idẽ est. n. & si ꝯpromiserunt partes. post publicationem. n. electionis non est licitum variare. ff. de ser. rust. præd. l. per fundum. ĩ. e. publicato. ĩ. de iure patro. pastoralis, & hoc sonat lr̃a sequens, ꝯsentire voiẽte. idem ẽt dicimus in elect. canonicorum, ar. 2. q. 5. ei qui, ver. nominationes. C. de app. qui ad ciuilia põt etiam intelligi, ꝙ si ꝯpromisissent tũc, qñ electus erat negligens in ꝯsentiendo. nam tunc, quia electio facta ab archiepo teneret, ẽt si præpositus mõ ꝯsentire vellet non possit. nam qa culpabilis fuit in differẽdo cõsentire, licitũ fuit electorib. ꝯpromittere, cum nihil iuris hẽret electus, & ẽt si voluissent, iam eligere potuissent, vt no. s̃. e. cum in cunctis. ¶ Sed oppones, si hoc est, quare ergo dat eis ptãs iterum ꝯsentiendi? Rñ. hoc est ideo, quia nondum renunciauerat, & tñ quia epatus adhuc vacabat, ꝯsentire poterat. ff. de op. leg. mancipiorum. C. de rep. hęre. l. fi. vel dic, ꝙ ſm hæc iura licebat electorib. nõ solum post publicationem votorum, sed etiã post solẽnem electionẽ ante ꝯsensum electi, & sua vota in aliũ mutare, & super electione compromittere, ar. hic, & s̃. eo. cum terra. sed hodie correctum est, infra eo. publicato [& si] idest quãuis [volente] aliud in postulatione. s̃. de postul. bonæ. 2.

SVMMARIVM.

1 *Eligentium numerus, & auctoritas attendi debent.*
2 *In electo attenduntur merita, quę in scientia, moribus, uita, & ætate consistunt, sitque de legitimo matrimonio natus.*
3 *Indignum eligentes sunt ipso iure priuati potestate eligendi.*
4 *Iudex dẽt mittere acta causæ, ad hoc, ut Papa sufficiẽter instruat de ea.*
5 *Episcopus dispensare non potest super electo in præiudicium alterius.*

CAP. XXII.

Dudum. [Conscientias.] 2. q. 7. si qui sunt. [se asseruit.] erat. n. commissa causa, vt si displiceret partib. audire diffinitionem eorum, causam instructam remitteret. [numerus] & licet de numero, & zelo, & alijs, q̃ circa electos & eligentes attendi debent, non possit certa regula dari, quædam tñ de eis notabimus, vt per eam informetur iudex, quid faciendũ,
1 & quid præeligendum existat. ¶ † Igitur circa eligentes attende numerũ, qui consistit in quantitate. attende & auctoritatem, q̃ consistit in personis, & in qualibet dignitate, & in maiorib. ordinibus, & ẽt prouectiori ætate, & in tpe ordinationis, vt hic. 74. dist. eporum, consuluit. & in religione. 23. dist. in nomine. & sic concurrãt ad inuicem numerus, & auctoritas; numerus maior præfertur, nisi pauciores ita auctoritate polleant, ꝙ eorum auctoritas sit multitudini præferenda. ĩ. de testib. in nostra. ĩ. e. ec-
2 clesia vestra. ¶ † Circa electum attende merita, quæ ꝯsistunt in scientia, moribus, vita, & ætate, & qui natus sit de legitimo matrimonio. s̃. eo. cum in cunctis. 38. dist. quæ ipsis. omnes fallentes. 8. q. 1. licet. zelus autem eligentium sciri non potest, nisi per præsumptiones. sed ex psumptionib. vel bonus, vel malus zelus præsumitur. C. de do. dolum. hoc autem scias, ꝙ maior pars sp præsumitur hẽre bonum zelum. ĩ. eo. c. si. nisi hanc præsumptionẽ elidãt impedimenta, q̃ sunt in electo. ĩ. e. c. si. cum. n. diligenter debeãt electores de eo, qui sibi pręficitur inquirere. 7. q. 2. c. si. pręsumunt scire impedimenta electi, nisi probetur ꝯtrium. s̃. e. innotuit. vel nisi præsumptionem illam alia præsumptio elidat. ĩ. de pręsump. quia & ꝯsistit zelus in intentione, vt 8. q. 2. dilectissimus. & non est magna vis in zelo, quis. s. meliori, vel minus bono zelo, seu affectione ducat, dummõ nõ declinet ad malũ, puta quia carnali zelo, seu affectione eligat indignum, vt hic ĩ. de appel. constitutis. j. q. j. sunt nonnulli, & c. se. sanitas autem eligentiũ non consistit in intentione tñ, sed ẽt in effectu, & opere, vt ea pars sanior dicatur non solum q̃ non eligit indignũ, sed q̃ eligat digniorem, vt ĩ. e. ti. ecclesia vestra. 8. q. 1. licet ergo tantus. sanitas. n. partium ex meritis electorum, de quibus supra dictum est, probatur. & iuuatur, vt in eadem decre. ecclesia. & hæc sanitas modicum valet in electione facta ex interuallo: sed valet ad hoc, vt teneat electio facta in discordia, & non ex interuallo, vbi oportet, ꝙ sit facta a saniori parte capituli. ĩ. e. ecclesia vestra. & hẽt locũ tñ, vbi eligitur ex vtraq; parte dignus. dicam aũt saniorem partem, q̃ meliorem eligit, nisi numerus, vel dignitas eligentiũ nimis præponderet, infra de testi. in præsentia, quod arbitrio boni viri est relinquendum, ar. ff. de verb. obli.

Universidad de Deusto Biblioteca

obl. continuus.§.cum ita.ff.pro so.si societatem.ff.de iure delib. l.i.& ff.de testi.l.si eo. Si vero ex altera parte sit indignus, dicam saniorem partē illam, quæ dignū elegerit, vt ipsius electio præferatur, dū mō pars eligētium indignum ignoranter non sit duplo maior.ĵ.e.scriptū.si vero sit duplo maior numerus indignū eligētium, si scienter elegerūt, p̄ualet electio minimæ partis, ēt
3 vnius:ar.eiusdem decr.scriptum.& est huius diuersitatis rō;† qa qñ eligitur indignus, quotquot sciēter eum eligunt, ipso iure priuati sunt ptāte eligēdi, s̄.e.cum in cunctis. vñ tunc etiam in vnum recidit ius capituli.65.dist.c.vlt.qñ aūt ignoranter eligit indignum maior pars, tenet electio facta à maiori parte. & hoc ideo, qa est sanior, ĵ.e.ɔgregato, & hic.non autem ea ratione diximus tenere, eam, ꝙ in minorē partē reciderit ius eligēdi.nam cum non peccauerunt, quia indignum ignorabant, ius eligēdi non amittunt. s̄.e.innotuit.¶ Sed quæres, quare in hac ratione sanioris partis obtinet ēt electus a minori parte, q̄ tertia, vel ēt ab vno? R̄ñ.ꝙ ibi duæ partes rōne delicti, puta quia non sciēter indignum elegerunt, non sunt priuati ptāte eligēdi, & ipsi sunt capitulum, non tertia pars.ff.de decre.ab or.fa.l.3.C.de decur.rōnes.sed ibi tm̄ maior pars est ex vna parte indignum eligēs, sed ignoranter, & minor totius ex alia, sed maior tertia parte dignū eligēs illa maior pars non dr̄ capl̄m, cum non sint ibi duæ partes.nec minor dr̄ capl̄m, quia non recidit in eos ius vniuersitatis, cum maior pars non deliquerit, & iō adhuc remanet vnum tm̄ capitulum tam ex maiori parte, q̄ ex minori. & hac rōne dr̄ præualere postulatio duarū partiū, qa ipsi sunt capl̄m totum. ĵ. eo scriptum. & hæc electio facta a maiori parte dr̄ præualere, quia est facta a saniori parte, vt dictum est.¶ Sed ɔsueuerat hic quæri, quid iuris sit, si minor pars primò eligat dignū, & in eodē ɔtextu maior eligit indignum sciēter, vel ignoranter? & vr̄ ꝙ non valet, cū secundi nondum peccauerunt, vñ non poterat adhuc aliqua ptās esse translata eligēdi in primo eligētes.¶ Sed nos non facimus dr̄iam, q primò eligant, cū vna fingat electio, vel vnus contextus electionis a principio scrutinij vsq; ad publicatam electio.¶ Et quidam dicunt, ꝙ publicato scrutinio, q elegerunt indignum, priuati sunt ptāte eligēdi, ēt si ad publicationem elect non procedatur.ar.ĵ.e.publicato.imò plus eis vr̄, ꝙ ex solis consensibus qui sciēter indignū elegerūt, priuati sunt ptāte eligēdi, si pseuerant vsq; ad publicat.¶ Post talē ergo priuationē tenere dēt electio, q̄ ex rectis consensibus procedere. nec obstat ꝙ prius facta ē, q̄ illa, q̄ ex nullis ɔsensib. insurgit, & q̄ simul ɔtextu fit. Si āt non ex solis ɔsensibus quęreret ius electus nec priuati essent electores potestate eligēdi, vt ē, qñ ignorāter nominant indignum, sed ante publicationem electionis sciunt cum indignum, tunc & si maior pars a propria nominatione indigni non recedat, sed tñ non eligat, & minor pars eligat dignū cassabitur electio huius digni.non.n.debebant eligere, nisi plures prius eligerent, sed cōiter aliam electionē de nouo facere debuerunt.ar.s̄.e.cum terra.alij dicunt, ꝙ ex solo ɔsensu in malū sint priuati, quod ex eo probatur, ꝙ f̄m iura antiqua, qñ non erat necessaria publicatio electionis, sed soli consensus sufficiebant, & etiam f̄m modernos in minoribus dignitatibus in quibus forma c.quia pp.non requiritur, vbi priuabitur quis scienter ɔsentiēs in indignum, ergo & hodie hoc idē ius seruabitur, cum non sit mutatum.C.de testa.sancimus. Alij tñ dicunt, ꝙ publicata electione indigni pditur ptās eligēdi, ar.s̄.c. cum terra.sæpe.n.zelus, & sanitas sumuntur pro eodem.in postulatione aūt sanior pars dr̄, quæ eligit indignum, q̄ quæ postulat indignū, nisi postulans sit duplo maior.ĵ.e.scriptum [dignitate] fortè hēbat canonicus aliquam præbēdam, cui dignitas adherebat, vel erat nobilior, vel literatior [tpe] quia ante ordinatus fuit [allegationes] facti, puta exceptiones, responsiones, ad dicta testium, instrumentorum ɔrietates, & consimilia.nam de allegationib.iuris intelligi non pōt, cū eas hēbat in pectore suo.31.
4 q.j.puenit.[Pręsentatæ] culpa fuit iudicis, quia acta mittere dēt Papæ.& iō impeditur snīa proferēda, alias cum omnibus iurib. quęlibet pars cōparere dēt, nec contumax hic expectari debuit. C de iud.properandum.§.finautē.vel dic, ꝙ hoc iō expectatur, quia ex illis actis probatur ius pręsentis, & non contumacis. nā si tm̄ pro cōtumace ēt facerēt rōnes eius, quas potuit & debuit in termino portare, tunc iudex posset procedere eis nō expectatis:tñ melius credimus, ꝙ eius absentiam supplere dēat Dei p̄sentia.C.de iud.properandum.§.finautē reus, & ĵ.de eo, q mit. in poss.cā rei ser.eum qui.si quidē suspicatur ēt iura contumacis ibi continere, ꝙ eum requirere, & expectare dēt.[dicta erāt] non dicēda, cum esset conclusum [electioni] tpe electionis spectandum est.ĵ.e.auditis, ĵ.de ele.excō.mini.postulastis, in prin.
5 ar.ɔ.ĵ.de ęta.pręterea.ĵ.e.ꝙ sicut.† [In ordinib.] ĵ.de ęta.præterea, ɔ.Sol.hic erat talis, ꝙ infra breue tp̄s posset ad eum ordinē promoueri, quē dignitas requirebat. Itē in dispēsatione illud.hic āt non erat dispensatum.vel dicas, licet dispēsari possit, electio tñ est nulla, cum tm̄ debuerit postulari, & ad illos transit ptās eligēdi, si sciēter talē elegerunt: vnde, ex quo alius electus est, in præiudicium alterius non pōt dispēsare eps. [Absentia,] infra vt li.non cont.qm̄.no.ꝙ nec ēt isti iudices, quib.committitur cā, cum citare dēnt, imo eo non citato procederent ad determinādum cām.alij ɔ [impedimētis] si impedimētum haberet, quare promoueri non posset, non crederetur bono zelo fecisse, nisi aliud impedimentum contra eum probetur.

S V M M A R I V M.

1 *Absentes non debent ire, nec dare procuratores, cum timent vim sibi fieri in electione.*
2 *Appellatio propter iustum metum impressionis interposita tenet.*
3 *Iustus timor intrusionis sufficit ad reddendum electionem nullam.*
4 *An recipiens episcopum postulatum ad administrationem sit ipso iure priuatus eligendi potestate.*
5 *Ex factorum iteratione mutari non debet, quod longam interpretationem recepit.*
6 *Super iniusto facto notorio proceditur sine solennitate iuris.*
7 *Non præsumitur pro iudicis processu in præiudicium alterius, nisi quatenus constiterit legitimis documentis.*
8 *Sententia excommunicationis licet non transeat in rem iudi. præsumitur tamen pro ea, & excōmunicato incumbit onus probandi eā iniustam.*
9 *Si qui peccant indignum eligendo, & ob id eligendi ptās ad alios transferatur, & si ipsi eodem modo peccent, non transfertur ad primos potestas eligendi, sed ad Dominum Papam tantum, vel eius superiorem.*
10 *Postulatio in concordia, non in dissensione fieri debet.*

CAP. XXIII.

Bonæ memoriæ Maguntin. [Eligentibus] diuersis tp̄ibus, & diuersis locis factæ fuerunt hę electiones. [recepisse] gerēs se manifestè pro prælato ecclesiæ Magunt. [ministrasse] sed fingebat, ꝙ non faceret sicut prælatus, sed quasi minister cui a capitulo commissum erat, sicut cuilibet extraneo [irritam] vt s̄.e.qualiter.& quia eps erat, non licuit ei transire ad illam ecclesiam.ĵ.de transla.epi.ca.j. Item licet licitum sit ministrare in ecclesijs vltramon.sine confirmatione, ĵ.e. nihil.si tñ p̄ns sit legatus, nō pōt.s̄.de consue.cum venerabilis. Item hic postulato, ēt absente legato non licuit, quia illa constitutio hēt locum in electis canonicę & in concordia, & non in postulatis non possunt sine dispēsatione transire.s̄.de consue.cum venerabilis. Item hæc postulatio in discordia erat [de vi] hoc est, quia metuebat accedere ad ecclesiam Magun. & impressionem in electione fieri sibi & magis fieret.& iō appellauit, ne sibi sine ipso
1 & suis alij procederent.† [vi.] idest iusto timore violentiæ, & iusta cā erat, quare timebant impressionem fieri in electione & cum in electionibus, & in alijs appellationibus extraiudicialibus necesse sit probare veritatem causæ, hic sufficit probare iustam cām timēdi impressionē subesse, ēt si non sit secuta impressio, quia nemo se dēt periculo exponere. vel expone de vi, idest de impressione facta in hac stipulatione. & sic non est obiectio, qa appellatio facit nullam electionē sequentē. vel non quasi eligentes hic priuati sunt ptāte eligēdi ipso iure, quia hoc non facit tantum appellatio, quantum cā, quæ suberat.s.impressio, per quam elegerunt. vñ ipso iure priuati sunt ptāte eligendi. & hæc sol. mihi
2 melior vr̄ & veracior. ĵ.e.quisquis.† [Constat] si.n.constaret de iusto timore violētiæ, constat iustam fuisse appellationem ex hac cā interpositam, cui cum deferre tenerētur, si non detulerint, non possent aduersarijs opponere in eodem negotio, qd aduersarij pro suis appellationibus iustis non detulerunt. s̄.de rescr.ex parte.ĵ.de app.an sit.sed si primo eligēres ɔ appellationem alterius, tertio venirent ɔ app.eius, qui licitè secundo venerit ɔ appel.priorum eligendo, cum prima electio eorundem qui tertio nunc eligūnt, non tenuerat, quia post appellationem legitimam facta fuit. & tamen si electio superior, vel secunda nulla fuit, quia fortè electus irregularis, vel alias ineligibilis est, & tunc bene isti secundi possent opponere ɔ eorum electionē, vel secundi, cum secundi veniendo ɔ app. priorum vsi fuerunt iure suo. primi aūt in pręueniēdo in prima electione & in tertia tantum iniuria vsi sunt. & ideo ɔ abba. dici potest.¶ Itē not. ꝙ licet vna electione veniant aliqui ɔ app. aliquorum, & in alia electione, vel negotio alij venianr ɔ app. eorum, bene possunt obijcere, ꝙ appellatio præcesserit: hēt.n. hoc totum, quando tantum de vna electione, vel negotio agitur. nam si in vno negotio tunc non detulissent, nihilominus tñ aliud negotium, quod ɔ me faceres post ltīmam appellationē, irritaretur. posset autē esse ea rōne, quare hic non audiuntur electores epi Varmacen. proponētes ɔ electionē p̄positi de appellatione pręmissa. non qa non detulerunt simpliciter appellationi aduersariorū, cū si iniustū esset cā appellationis pręp̄ositi, nō sit deferendum. sed ē rō, quia non detulerunt iuste appellanti, talis erat appellatio p̄positi electi in archiep̄m. s. iusta. Sed certè & si hoc nō sufficeret tñ appellatio facta ɔ prępositū non poterat impedire eius electionem, cū nullā cām allegauerit, nisi quia facta erat post aliā postu-

postulationem, s. Varmacē. sed cū eius postulatio nulla esset, puta qa facta erat post appellationem legitimā, nō potuit impedire secundā electionē. & eodem mō nec appellatio emissa ad cōseruationē talis postulationis, quæ nulla est, non potuit impedire electionē: nā licet aliqui non possint ire ad locū, vbi dēt fieri electio pp metum, vel periculū personæ, non credo, ꝙ pp hoc debeat retardari electio, nec illi, q sunt in loco debito & electioni deputato debēt ad alios exire, imo absentes tāquā legitimo impedimēto detētidebent cōstituere procuratores, ĵ.eo. qa pp. dūmodo duæ partes vocādorū, vel præsentiū loco debito sint. ff.de tu.& cu.l.vlt.ff.qđ cuiusq; vni.l.nulli. Planè melius dr̄, ꝙ si maior pars canonicorū ɔsentit, ꝙ eat ad absentes, ibit si iusta cā impediti sunt. si nō cōsentiant, non ibitur. ff.ad muni.qđ maior.est tñ vtile, ꝙ plures intersint tractatui, ar.infra eo.cū in veteri, inf.de ar.cum olim.20.di.de quibus.64.dist.extra.si aūt nulla iusta cā, sed tm̄ voluntaria detinētur, tunc vnus solus toti collegio posset ɔdicere, ne ad eos iret, infra de his, q̄ fi.a ma.par.cap.c.1. sed p hoc non soluit pręsens ɔrium, vbi dr̄, ꝙ hi absentes appellauerūt ex eo, ꝙ timebāt sibi inferri iniuriā, & iusta reputata est appellatio eorū, licet pauciores essent.¶ Sed pōt hoc intelligi, ꝙ nō fuit iusta appellatio ex eo, ꝙ nō fieret in absentia aliquorū, qui iustā cām habeāt timoris: sed qa timebāt ex eo, ꝙ timor erat iustus de oīb. canonicis, & vt electio pura & sine violētia & vitio posset fieri in ciuitate, & hæc fuit iusta appellat. 23.dist.in nomine. [alij] .s. electores Varmaci. [ipso] præposito. [deferendū] infra de appel. ɔstitutus, an sit, supra de rescri.ex parte, vbi de hoc no. [frustra] infra de vsu.qa frustra.ff.de mino.auxiliū. [vnde] .i. hac rōne.
3 † [Appellationē.] & causam, q̄ suberat.s.impressionē, q̄ fiebat in electione, qa sic cōtinetur in integra, Philippus Dux Sueuię q se pro Rege Alamanię gerebat, istū Varmacē per vim intrusit. Sed si nō intrusisset, sed solus iustus timor intrusionis fuisset, tñ sufficeret ad reddendū nullā electionē, & ad priuādū ipso iure postulātes ptāte eligendi, qa pro eodē vr̄ debere haberi, si impressio facta sit, & si iustus timor impressionis subsit, licet impressio nō sit secuta, quā seq fortè nō fuit necesse, qa electores sciētes eā imminere, nō expectauerūt eā, qa sine impressione fecerūt, qđ cū impressione fecissent, si ibi expectassent, & ad hoc facit, infra de appel.bonæ memo.qa ibi loquitur de appellatione extraiudicia. & tñ sufficit ex verisimili cā appellari.
4 † [Recipientes] hinc vr̄, ꝙ si aliquis receperit ep̄m postulatū ad administrationē, ipso iure priuatus est ptāte eligēdi. vr̄.n.a postulatione recedere, & eū habere p electo & ɔfirmato, cū hoc solis cōfirmatis liceat, & idē est, si ɔ appellationē legitimā elegerint.ar.ꝙ tm̄ priuari debeat, infra de trāsla.epis.quanto. sed nūquid idē, si quis recipiat electū, cuius electio nō tenet ipso iure.ar.ꝙ sic, qa de simi.lib.est ad similia procedendū. ff.de leg. nō possunt.¶ Sed ɔ credimus. Rō diuersitatis est in gl.quæ incipit, no.qa postulatio nō finit publicata postulatione, sed tm̄ habito cōsensu eius, qui postulationi cōsentire dēt. & iō est, ꝙ si qs medio tpe inter postulationē publicatā, & assensum superioris deliquerit, ita priuatus est ptāte eligēdi, sicut si postulasset indignū: secus autē est in electione, quæ finit ipsa publicata. & iō si qs postea peccat, licet aliàs puniat: nō tñ pp hoc priuatus est ptāte eligēdi [indignos] ptāte eligendi [notoria] .s.de trāslatione epi, & receptione ipsorū canonicorū, infra de transla.quanto.¶ [Testes] licet.n.factū esset notoriū: ip se tñ ignorabat. vnde absente parte, & reliquo ordine nō seruato potuit pcedere ad testiū receptionē. 2.q.1. manifesta. infra de iureiu.
5 ad nostrā.11.q.3.corū.† Itē no. ꝙ sic seruat totus mundus, ꝙ cōtingente maleficio notorio, statim inquirit iudex gn̄aliter, non ɔ certā personā: & facta inquisitione vocat nominatos in inquisitione de maleficio, vt se defendant, & qđ longā interpretationē recepit ex iteratione factorū, mutari non debet. ff. de leg.minimè, & l.si de interpretatione, & l.seq. Idē tunc, cū maleficiū sic notoriè factū est: sed quis illud fecerit, sit incertū, iudex nullo vocato procedet ad inquisitionē illius maleficij, s. p quos sit factū. & idē, si certū sit de aliquibus personis, & de aliquibus incertum; salua tñ remanet defensio illi, de quo dictū est in inquisitione infra de offi.or.c.1.ff.de offi.presi.congruit, ff.de cu.& exhi.re.diuus, & l.sc.C.de fer.prouinciarū, in Auct. de col.§.iubemus aūt. & est ar.opt. quia si nulla p̄sona nominata sit in inquisitione de statu monasterij, & testes recipiunt, qui de quolibet monacho testimoniū ferent: ipse tñ ɔ quē dicit, dictū eius impugnare poterit. infra de rę iu.cum I.& A.ar.2.q. 5.sępe interrogant. sic poterit fieri in maleficijs notorijs. & dicunt quidā, ꝙ hæc inquisitio, q̄ fit de incerta p̄sona, est tm̄ pręparatoria alterius inquisitionis. nā ɔ personā in prima inquisitione nominatā recipietur noua inquisitio. & dicunt quidā, ꝙ ijdem testes, qui dixerunt in prima, s. qñ contra nullam personam agebatur iterum recipientur in secunda, quando ɔ certā personam agitur, ar. infra de test.veniens. [archiepi] & cū eligētium [cassauit] iuste [cōfirmare] iniustè, cū parte altera non citata hoc fecerit [ɔ legati] & verè iniuste pcesserat legatus, qa nō citauerat canonicos, licet ep̄m citare nō teneret [porro] allegādo dicit, quia delictū eligentium nō erat sic notoriū, qui citari debuerant. & hoc est respon. Papæ. q.d. præsumitur bene,
6 ꝙ legatus citauerit electores Varmac.† [Notoriū] no. ꝙ iniusto facto. s. trāsitu epi de vno episcopatu ad alterū, qđ quasi ex sui natura non pōt esse nisi notorium, ĵ.de transla.epi, quāto, proceditur sine solēnitate iuris. securius credimus, ꝙ primō, q̄ procedet legatus, dēt illuc mittere officialē, q hoc videat, s.de fama, & hmōi, & postea pōt procedere ɔ eum, verūtamē remanet saluum epo, vt possit illud probare falsum, & qđ plus est, nō notorium, C.de accu.ea quidē. & si nō habeat officialē, sed sit notoriū per famā in tali facto, ordine iudiciario nō seruato, pceditur & ad probationes recipiendas, qđ tamen non liceret in alio casu, qđ sui natura nō esset notoriū. ĵ.eo.venerabilē. de notorijs aūt no. ĵ.de coha.cle.& mu.vestra. quia ergo sic cōtra ep̄m procedi potuit, Papa in hoc confirmat processum legati, id est cassationem postulationis. Vel dic, ꝙ cum postulatio tm̄ gratiæ innitatur, sine iuiuria eo nō citato, cum eius nō interesset, potuit eius postulationē cassare. processum vero ɔ canonicos habitū non firmat, cum illa, q̄ opponebātur eis, s. app. receptio epi nō esset sui natura, qa notoriū, & qa eorū intererat, vnde citari debebāt, & reliquus ordo iudiciarius obseruari, & iō tacitè legati pcessum cassat in eo, ꝙ cōfirmat electionē præpositi. qđ ex eo perpenditur, qa non dicit, ratam habemus confirmationē legati: sed cōfirmandam duximus electionē. Sed dices, quare cōfirmat electionē? Respōdeo, qa canonicè electus erat præpositus a suis cōplicibus, qa ad eos deuoluta fuit potestas eligēdi pp pactū postulantiū ep̄m, quod cōstitit Papæ, sed non constitit legato partibus præsentib. & ideo nō cōfirmatur eius pcessus [examinatione] solēni. ĵ.de iureiu.ad nostrā. [Prę
7 sumitur].† ĵ.de renūc.præsentia. ĵ.de probat.post cessionē. ĵ. de re iudi.sicut.ff.de re.iur.res eadem. hodie credo idē post, q̄ sentētia trāsit in rem iudi. cum res iudicata p veritate accipit, & esset difficilimū sup oīa acta causarum recensere. ante autē q̄ transeat in rem iudi. nō præsumitur pro iudice, nisi quātum probauerit. ĵ.de proba.qm ɔ.& no.ibi quod dicit, non præsumit pro processu iudicis. & nō negat, quin pro snīa, & maximè post quā transit in rem iudi. dēt præsumi. Io. dixit in nullo ho-
8 die præsumi pro snīa, ar.decr. qm ɔ. † In snīa autem excōicationis, quāuis non trāseat in rem iud. tamē præsumit p ea. vnde onus probōnis, ꝙ sit iniusta, incumbit excōicato. ĵ. de offi. ordi.ad reprimendā, ĵ.de sen. excom. sacro. & nisi sit appellatum, quia si appellatum est, licet excōicatio omnino teneat, de iustitia tamē excōicationis nō præsumitur pro snīa, & ei incūbet probatio, cui incumbebat ante appellationē, argu. infra de of.ordi.ad reprimendam. [approbari] p testes. per confessionē enim posset approbari. ĵ.de concel.præb.statuimus. [negātis] 6.q.vlt.actor.C.de ɔh.stip.optimam [per rerū] .i. solidum cursum cārum [cum & si quilibet] ex hoc loco vr̄, ꝙ non capitulū sed singuli singulariter sunt citādi, qđ fateor verū esse, vbi dubiū est quæ pars sit capitulū. secus aūt, si constaret, & multo magis, vbi est certū [singulares] .infra c.cum dilecti. [aduersarij] eps, & canonici. [ex tribus] .s. p̄sumptione, s. ꝙ virum pastorali præditū dignitate ɔ formā canonicam nō solū eligere, sed etiam recipere præsumpserūt [cōtemptu] quia postq̄ procurator eorū nostras literas reportauit, quib. mandabat, ꝙ si Varmac. eps in tēporalib. vel spiritualib. ministrasset, ipsius postulatio cassaretur, ipsi postmodum.q. electo suo, sicut ex eorū literis apparet, quib. eum suū electū nomināt temere paruerūt. [& blasphemia] quia legatum nostrum, quātum in eis fuit, infamantes eū corruptū fuisse pecunia sunt mētiti. [Quod ɔ eū] nō rōne sui iuris, puta proponēdo, ꝙ electio præpositi non tenebat, quia ipsis contēptis facta fuit. nam pp prædicta priuati sunt ptāte eligēdi. ideo rōne sui iuris non poterāt petere cassari eis absentibus electionē factam. sed si de crimine agerent, vel exciperent, bene audirent. vel etiam si vellent alias, sicut quilibet, dicere electionē non tenere, quia hoc non prohibetur. vel dic, ꝙ etiā nec admitti debēt electores ipsi ɔ præpositū de crimine, vel de minus canonica electione pp malum zelum, quē habere præsumunt, ar.2.q.7.accusatio, & c.seq.3.q.9.c. fin. sed hoc tm̄ intelligo in criminalibus, spiritualibus, & ecclesiasticis causis, vt eo.c.sonant. alias.n. suam iniuriam, & cām quisq;
9 pōt pseq 4.q.6.omnib. [reddidissent] qđ tamē nō erat.† [Ad nos] hic hēs, ꝙ si aliqui peccauerūt eligēdo indignū, & pp hoc trāsferatur ptās eligendi ad alios, & ipsi eodem modo peccēt, nō trāsfertur ptās eligendi ad primos, sed ad Dominū Papā tātū, vel ad eius superiorē. sed ɔ, infra c.cum Vinton. sed ibi non peccauerūt ambæ partes, sed vna tm̄, quæ elegit illegitimè natum. & ideo iniustum esset, ꝙ ab eis, qui nō peccauerūt, vel nō peccauerunt intātum, ꝙ non debebant pdere potestatē, transferatur

Universidad de Deusto Biblioteca

feratur ptãs eligendi ad superiorẽ.alij dixerunt φ si ambæ electiones simul fiãt,obtinere dẽt,qđ hic dr̃. Si vero diuersis tpibus,ꝯ.sed lr̃a hoc nõ patit.[Electionẽ]non est vera lr̃a hic posita,nec põt tolerari: sed vera lr̃a registri hæc est, & electionẽ memorati archiepi duximus,supple quõdam, cõfirmandã,ne quid &c.pallium ẽt cõcedendum.licet aũt,& ĩ.districtè præcipimus,quatenus eidẽ archiepõ debitã exhibeatis reuerẽtiã,& honorẽ.[Cõfirmantes]de gratia, nõ ex iurib.electionis.cũ.n. postulatio non esset nulla ipso iure,qđ ex eo apparet, quia ratificari poterat cõsentientib.postea contemptis,ĩ.eo.φ sicut, & c.ecclesia vestra,procedi nõ poterat ad secundã,prima non cassata.s̃.c.cõsiderauimus.ĩ.c.auditis.& no.de hoc s̃.c.proxi. & sic ẽt per ꝯñs nõ erat ad alios deuoluta potestas eligendi,nisi per sñiam priuarentur,primò qui peccauerũt,vel posset dici
10 φ de iure cõfirmauit,qa postulatio nulla erat ipso iure,†cum postulatio in cõcordia fieri debeat, & nõ in dissentione.s̃.de postu.bonæ memoriæ V.secus in electionibus, vbi nõ est deprehendenda dissensio.63.dist.c.vlt.quãuis hoc nõ credo. ĩ.c. scriptũ.vnde s̃m eos per ꝯñs tenet secunda electio,cum certũ esset,vel esse deberet cuilibet clerico postulationẽ non debere fieri in dissentione,vtpote iure prohibente,& sic ẽt cum scienter deliquerint recipiendo indignũ,ius eligendi ad alios deuolutum erat,ut prędiximus.s̃.c.proxi. Vel põt dici,φ appellatio, quæ præcessit postulationẽ Vermacẽ, reddidit postulationẽ nullã, & peccatum postulantiũ transtulit potestatẽ eligendi ad alios,& his bene additur,φ postulatio nõ dr̃ perfecta ante, q̃ postulantes postulent à superiore, sicut ex vi verborum apparet,quia & quicquid postulat,ab aliquo postulat, & qa antequam ab alio postulent põt variare,s̃.de postula.bonæ memoriç,ppea,quç facta sunt in medio,s.quia transiuit,& ministrauit eps,nulla est postulatio ipso iure,vt in prin.decre.dr̃,& quia canonici medio tpe,ante q̃ per superiorẽ admitteret postulatio, ipsum indignum receperũt. & ideo priuati sunt ipso iure ptãte eligendi, & ita canonica fuit electio decani facta ab his,in quos ius eligendi resederat.Sed oppones,si electio præpositi facta fuit ante,q̃ recipiant postulatum,nõ dẽt tenere electio,cum nondũ peccassent electores epi :sed dic,cum a principio,quos postularũt,vsq; ad fi.i.quousq; Papa cõsenserit,intelligatur vnus actus,i.vna postulatio,& vnus ꝯtextus,in quacunq; parte illius actus peccent,eligendi ptãs ad alio deuoluitur,vt quæ incontinenti fiunt,inesse videtur. ff.si cer.pe.lecta. non hoc placet,& solue.vt in gl.quæ incipit.i.in statum.

SVMMARIVM.

1 *In vno, & eodem libello de pluribus agi potest.*
2 *Interdictum vnde vi, competit pro iuribus incorporalibus subtractis, quod declara, vt hic habes.*
3 *Licet quis per annum, vel plures omiserit ex causa petere debitam pensionem:uelsi vna vice omisit electioni interesse, non propter hoc amittit possessionem, quæ sine animo non amittitur.*
4 *Quonam modo dicatur quis spoliari iuribus incorporalibus.*
5 *Actio furti datur contra consiliatorẽ furti,si aliàs furaturus non erat.*
6 *Possessor sine causæ cognitione spoliari non potest.*
7 *Verba sententiæ concipienda sunt in persona procuratoris, vel sindici.*
8 *Interdicto, vnde vi, habetur ratio fructuum, & omnis causæ.*

CAP. XXIIII.

1 Querelam. [Petebat] Petitorio agit.† No.φ de plurib.põt agi in vno libello,& φ pro vna re põt agi possessorio,& petitorio,ĩ.de ca.mo.dilectus.ff.de actio. emp.& vend.non est nouum.ff.fam.ercis.& hęredes.§.de pluribus.nec sunt ꝯriæ istæ petitiones,cum ambę cõpetant ꝯ possessorem.[remoueri] no.agi ad remotionẽ alicuius ẽt sine accusatione,vel inquisitione,vel denunciatione,qui modi sunt. ĩ.de accu.super his, capi.qualiter. sed illa loquuntur, qñ agitur de crimine.hic autem non remouebitur pp crimen:sed qa non habet ius in ecclesia.ĩ.e.cum dilectus.ĩ.de iureiu. querelam.Item pp negligentiam quis remouetur.ĩ.de of. custo.ca. j.cum tñ negligentia est crimen.1.q.1.§.ecce cum honoribus. & 2.q.7.negligere.[Pleno iure] per hęc verba apparet quod agebatur petitorio quoad articulum hunc,& tamen non pręiudicat populo,qui nõ erat in iudicio. nam res inter alios acta alijs non præiudicat.ĩ.de re iud.cũ super controuersia.C.quib. res iud.non no.l.j.& C.res inter alios acta,per totum.[petẽs.] Ista secunda pars libelli non continet nisi possessorium, & idcirco in fine salua manet qõ proprietatis.[Pensionem], i.in statum percipiendi pensionem reduci,quod ex tenore sententiæ
2 apparet.& ita hẽs ar.†φ interdictũ,vnde vi, competit pro iuribus incorporalibus subtractis.ad idem. ĩ.de cã pos s.& pprie. cũ ecclesia.ff.de mor.infer.l.j.§.item si.ff.de vi & vi ar.l.3.§.vnde,& § pertinet,& §.qui vsufru.ff.de ser.quotiens.Sed ar.ꝯ qa nõ datur nisi pro reb.soli, vel solo cohęrentibus. ff. vnde vi.l. pri.§.inter,& §.seq.ad hoc rñdeo,directum interdictum,vnde vi,non competere,sed conditionẽ ex hac decre,& ex ea, quæ est.ĩ.de cã pos.& propri e.[cum]ecclesia. Sed qd dices de alijs iurib.denegatis,de quib.non loquuntur decr.præal. & ideo non competit cõdictio ex decretali,nunquid vtilis cõdictio ex hac decr.extẽdatur ad alia?respon.idẽ.ff.de leg.& cõ.non possunt. ĩ.de cap.mo.c.2.vel põt dici competere vtile,vnde vi, & maximè inquantũ ad aduersariũ peruenit.ff.de vi & vi.ar.l.1.§. filius,vel officio iudicis.[de nouo.] Dicunt quidam,φ qui negligit per annũ rem suam,possessionem eius amittit,alio possidẽte de facto, i. per annum,& habẽt pro se,ar.ff.de dam.inf. si finita.§.nõ tñ.alij dixerunt per 10.vel pro 20.annos, Insti.de vsucap.§.& cũ hoc.ff.de vsuca.l.sequitur.§.si viã, & de acqui. pos.possideri.§.si seruus.nos hoc rñ reputamus absurdũ, φ tãtum tps necessarium sit ad amittẽndũ possessionem,quantum ad amittendũ proprietatẽ, & ideo dicimus hoc relinquẽdum
3 arbitrio iudicis.ff.de iure deli.l.1.§.vlt.† Et no.φ licet per vnũ annum,vel plures ego omiserim ex cã petere debitam pensionem,vel si vna vice omisi interesse electioni, non pp hoc amitto possessionem,quæ sine animo non amittitur:sed quãdo petam pensionẽ,si deneget,tũc amitto possessionẽ,arg.C.de ser. & aqua.l.fi. & tũc possum vti interdicto recuperandæ poss.& in eo veniũt omnes pẽsiones præcedentiũ tẽporũ,vt hic.& per similesi vna vice nõ interfui electioni, non amitto possessionẽ:sed alia vice interero electioni,& hoc verũ est, quãdo sum in possessione interessendi electioni.sed secus esset, si essem in possessione,φ solus eligerẽ,quia tunc si alius eligat,& pro electo habeatur a subditis,bene amitto possessionẽ, quia non videor habere animũ retinendi possessionẽ, cum electũ ab alio patiar vti dignitate sua:sed cum debeo interesse electioni, electio non fit nõie cuiuslibet canonici singulariter, sed nomine capituli,& ideo nõ priuatur possessione ille, qui cõtemnit, & non interest,quia capitulum,qđ est in possessione eligen. non priuat̃ possessione eligendi,nec etiam ille,qui nõ interest,quia ille non suo nomine hoc ius possidebat,sed capituli, nisi forte essent plures, qui diuersis iurib.deberent interesse electioni, vt erant.ĩ.c.scriptum,& c.Cumana.nã tũc illi, qui vtuntur vno iure,excluderent eos,qui alio iure vtuntur,tunc bene possunt agere interdic.recuperandæ poss.quia licet omnes,qui conueniũt ad electionẽ, dicantur quantũ ad hoc vnũ capitulũ facere:tamen quo ad alia diuersa sunt & diuersis iuribus veniũt ad
4 hanc electionẽ.†[Subtractã] dr̃ autem quis spoliari incorporalib.iuribus, si quæ fuerunt hactenus soluta certis terminis, vel ab homine, vel a iure præfixis,eisdem terminis non soluit, volens ea in posterum nõ soluere,vt hic.& hoc ipsum,si sit certũ, secus autem crederem,si nõ possit soluere, cum tamẽ soluere affectaret & de hoc no.s̃.de postu.bonæ. ar. ff. si ser.ven.sicut §.plane.ad idem,φ sicut in expoliatione corporalium rerũ necesse est do us malus, sic in expoliatione incorporaliũ. ff. de vi & vi arm.l.1.§.ad solã,& §. interdictũ hoc qđ.ff.vi bo. ra.l.2.§. doli.Sed dices,nũquid si potens erat ille, cui debebatur pensio & ille nõ credidit per debitorẽ volentẽ possessorẽ priuare possessione,pensionem posse retineri, dices eum amisisse poss. & expoliatum?ar.φ nõ,quia non est suspicatus &c.ff.de vsu.non solum.§.si dolus.& pro his multum facit.ff.si ser. ven. & si forte.§.1.vbi dr̃,φ etiam dum ædificas,retineo seruitutem altius tollendi,& possessionem, nisi sciẽs patiar. Sed ꝯ credunt quidã,φ debuit suspicari,cũ per vim pensionem sibi debitã auferre non possit.ff.quod me.cau. extat.si autẽ denegaret ante terminos,cum nondum esset debitum,nõ dicimus spoliatum. & non solum ꝯ eum,q subtraxit pensionem,cõpetit hoc officium sed etiam ꝯ eum,qui ratã habuit subtractionẽ eius noĩe factã, ff.de vi & vi ar.l.1.§.quotiens,& multo fortius ꝯ eum, qui mãdauit denegari pensionem, vel huius subtractionem, vel in aliud.ff.co.l.1.§.deiecisse.ꝯ cum autem,qui cõsuluit, nõ credo dandũ interdictũ, vel condõnem ex hac decret. qa nullo iure
5 cauetur,nisi in defectũ,ar.ff.de eo,per quẽ fac.l.fin.† licet actio furti detur ꝯ consiliatorẽ furti,si alias furaturus nõ erat,Instit. de fur.§.certe.item de seruo corrupto tenetur,qui solũ cõsiliatur.ff.de ser.cor.l.1.sed isti casus sunt spãles,& nõ statim cõpetit interdictum,vel condõ post mãdatum, sed facta spoliatione.nõ enim cõpetit interdictũ. nisi expoliato.ff.de vi & vi ar.l. 1.in prin.& ex tunc cõputatur annus in interdicto, licet secus in condõ.Et licet quidam dixerũt in hmõi prohibitionibus,& denegationibus oriri interdictum vti poss. cum potius videatur vis turbatiua,quã expulsiua.ar.ff.vti pos.si duo.§.1.& §.2.& 3. tamẽ melius dr̃ competere interdictũ& vnde vi,ex quo debita pẽsio denegat̃,vel suo iure vti ꝓhibet̃.ff.de vi & vi ar. idẽq; §. vnde vi. Item quid si eps mandet parochianis non in iudicio,nec consulendo, sed se intẽdens obligare ex mandato, φ plebano nõ soluant decimas?respon.tenebit̃ interdicto, vnde vi,vt dictũ est,vel condõne,vel officio iudicis: sed nõ pro illis, qui denegauerunt, & tenebitur ad omne, qđ interest plebani pecunialiter nõ fuisse prohibitũ,vt no.ĩ.de sepul.certificari.quia ipsum

ipsum eius iurõ est declarãdũ.2.q.1.in primis,vt no.ĩ.qđ me. cã.c.vlt.ius aũt,vel possessio iuris,cũ sit res spũalis, æstimationẽ nõ recipit.& ita,qđ est no. dignũ, expoliato plebano nec quasi possessio pristini iuris recipiendi decimas restituit, quia forte iã alius est in quasi possessione,cui rusticus soluit,nec in-
a teressedat̃,quia interesse [a] nõ recipit.ad officiũ aũt iudicis ptinet,vt mandatũ factũ parochianis reuocet,& φ simile mandatũ faciat,vt plebano rñdeat,sicut ante ĩhibitionẽ de hoc facie-
6 bant,ar.ĩ.de censi.significauit.† Alii ꝯ,cũ non possit possessorẽ spoliare sine cãæ cognitione.de hoc no.ĩ.de fi.pšb. veniẽs. Alii dñt,φ si eps,vel alius iudex processisset sine ordine iudiciario,vel ex impetu,cũ sit notoriũ iuris, φ reuocare poterit possessionẽ ipsam possessore non vocato.sed si alius, q̃ iudex ṗdicta mãdauerat,possessori p suã reuocationẽ nõ fit ṗiudiciũ,& idẽ forte in iudice esset, si extra iudiciũ eadẽ ṗcepisset. Hoc aũt certũ est,φ ꝯ ipsum possidentẽ cõpetit vtile interdictũ, vñ vi,vel vtilis ꝯdictio,ff.de vi & vi arma.l.1.§. familiæ. dr̃ aũt qs spoliari iure, si fiat sine eo electio animo spoliandi vel aliqd aliud,de quo est in possessione, qđ eius intersit, ĩ.de cã poss.cũ ecclesia.& multo fortius,si eo eiecto de capitulo eligeret.Sed quid si eiecerunt eũ de capitulo,vbi tractat de electione,sed nõ elegerũt? rñ. cũ nõ expoliatũ possessione eligendi, & iõ ad hoc non cõpetere petitionẽ,sed cõpetere officiũ iudicis vt restituat̃ ad capitulũ,quo spoliatus est. ff. de vi & vi arma.si plures.§.vlti.nã sub electione cõprehendit capitulũ,vbi de ea hr̃ tractatus,ĩ.eo.c.proxi.hoc nõ multũ placet, qa non vr̃ velle expoliare cũ possessione capituli. Sed qd, si fecerunt vnã electionẽ,eo eiecto,nonne si postea interfuit aliæ electioni,cũ recuperauerit possessionẽ amissam,poterit agere ad cassationẽ primæ electionis petẽdo restitutionẽ offi.iudi.rñ. sic. ff.de vi & vi ar.idẽ est.§.q vsu,& l.1.§.illud quoq;, & §. si fundũ;a quo,& §.qđ ait.& duob.§.seq.& l.merito.Itẽ qd si elegerint,nõ vocato eo,q erat in possessione,sed nõ fecerũt fraudulẽter,sed ex ignorãtia,vel qa credebãt eũ non pñtẽ, elegerũt? Itẽ quid si in veritate erat absens,nunquid in tali casu pp hoc amisit quasi posses.Itẽ quid si cũ esset absens, vel in tali statu, φ interesse nõ poterat,puta excõicatus, vel suspensus, si tunc eligũt,nunqd amittit possessionẽ?& an cõpetit ei officiũ iudicis,& maximè si nõ intendebãt ei subtrahere possessionẽ? Ad oẽs ṗdictas qões rñ.φ nõ amittit possessionem,nisi aduersarius habeat voluntatẽ subtrahẽdi ei ius suũ, vel expoliandi, & hoc ipsum ẽt sciat spoliatus,φ eũ spoliare intendit, vel ei sua iura subtrahere,cũ sicut possessio,sic quasi possessio non põt sine aĩo amitti,ff.de acqui.pos.quemadmodũ.sed hunc aĩmũ hr̃e dẽt,q̃ cito aduersarius ei notificat,φ eũ nõ admitteret,vel φ sibi nõ vult soluere,vel petitus nõ soluit volens ei ius suum subtrahere,sed oportet aut eũ,q agit,ꝓbare se fuisse ĩ possessione nõ vi,nõ clã,nõ ṗcario,vel aliter dic,vt no.sup.de postu.bonæ memoriæ.& se spoliatũ,qđ satis ex ꝯfessione & rñsione aduersarii patebit,uel ex factis ṗcedentib.Sed qd,si dicat se nõ expoliasse,nec animo expoliãdi elegisse, sed ex simplicitate,vel ignorãtia,tũc poterit petere cassari qđ factũ est,non p interdictũ,sed qa nõ est seruata forma,qa eo ꝯtempto facta est,s̃.c.φ sicut.est aũt ꝑpetua hæc ꝯdictio,sicut aliæ ꝯdictiones.si aũt aliquis prohibuit armis alicui,ne ingrederet̃ possessionem,cuius possessionem primo nõ deseruerat aĩo,interdictũ cõpetit. & idẽ si prohibuit eũ vti iure suo,puta vsufruc. Vel administratione,cuius quasi possessionẽ habebat,ff.de vi & vi ar.idẽque. §.vñ vi.& §.ptinet. Si aũt non armis,sed verbo tñ ꝓhibuit, & talis fuit prohibens,φ eius prohibitio iustũ metũ faceret,locũ hẽt interdictũ ꝯ eũ,si post inuasit illã possessionẽ infra annum insolidũ eo,φ occasione dictæ ꝓhibitionis ad eũ ṗuenit, alias non.interdictũ.n.hoc atrocitatẽ desiderat.ff.de vi & vi ar. l.1. §.inter dictũ hoc,§.ad solã.si aũt esset in possessione, & exiuit possessionẽ pp minas.non hr̃et locũ interdictũ, sed qđ metus. cã,ff.qđ metus .l.metus.primo respon.. si autem ante quam veniret ad locũ,vñ deiectus est metu armorũ illic existentiũ discessit,ꝯ eos locũ hẽt interdictũ.ff.de vi & vi ar.l.1.§. idẽ Labeo.si aũt illuc nõ ibant,verũ est possidentẽ possessionẽ amisisse solo aĩo.ff.de vsuca.nõ solũ.§.sed dñs.veruntñ, quia dolose nõ egerũt,vt spoliarent,nõ tenent̃ interdicto. ff.de vi & vi ar. idemq;.§.si qs armatus.credimus tñ φ ẽt tunc si acciperẽt possessionẽ sic derelictã,cõpetit vel vtile interdictũ,vel actio in factũ,qa pp vim,q̃ timuit de possessione exiens vacua possessio ad eos ṗuenit.ff.de vi & vi ar.l.j.§.familiæ.& §.seq.si vero alius occupasset possessionẽ,& postea deuenisset ad alios, quorum metu exiuit,q tñ metũ nõ intendebant inferre,ꝯ hos nõ cõpetit interdũ.ar.ff.de vi & vi ar.l.1.§.qa me[in spũalib.] similiter & ei de tpalib.reddere rõnẽ dẽt, cũ ecclesiæ ad laicos non ptinent.10.q.1.c.2.& seq.secus aũt est in ecclesiis monachorum.
7 16.q.2 c.2.qa ibi nõ epõ,sed monachis rõ reddi dẽt.[†Oeconomi] no.sñiam ferendã in ꝑsonã ꝓcuratoris,qđ fatemur,siue p eũ ut lis ꝯte.siue non.C.de sen.& interl.l.1.& 2. ff. de procura licet.§ pe.& l.qui proprio.1.rñ.& idẽ dicimus in defensore sine mandato.ff.de neg.gest.liberto §.vlt. quidã distinguunt, si lis ꝯtestet̃ p procuratorẽ,ꝯ ipsum ferendã sñiam, alioquin ꝯ dñm.ff.de his qui no.infa.furti accipe.§.1.quos ꝯfundit. C. de procura.nihil.ꝯ tñ est in crimine iniuriarũ.C.de iniur.l.vlti. & idẽ põt dici in causis matrimonialib.& criminalib.vbi nõ aptè pñt concipi verba in ꝑsonã procuratoris. Nos dicimus, φ vbicunq; verba apta sunt vtriusq; ꝑsonã ꝯcipi,sñiam posse ferri in ꝑsonã procuratoris,& dñi,ĩ.de prob.licet,in fi. ꝯria autẽ loquunt̃ in defensore.de hoc no.ĩ.q til. sint leg. cãm, q̃ inter. [in quasi possessione] ĩ.de iure patro.ꝯsultationib. & c. cũ pp.
8 †[Pensionis] mirũ vr̃,φ cũ tñ vnũ petierit.s.sibi restitui pẽsionẽ subtractã,Papa ꝯdemnat ad restitutionẽ iuris,& ad restitutionẽ pensionis.& ita verba simul posita duplicẽ vñr recipere intellectũ,qđ esse nõ dẽt.rñ.φ qñ petiit sibi restitui pensionẽ, intelligit̃ tñ petiisse restitutionẽ iuris ṗcipiendi pensionẽ. qđ aũt addit̃ in sñia,φ pensionẽ.i.pecuniã subtractã de pensione restituat,non fit quia sit principalr̃ petitũ,sed est accessorium, quia in interdicto,vñ vi,ex quo qs deiectus est, hr̃ rõ fructuũ, & oĩs cãæ,sed in aliis interdictis,ex quo edicta sunt,non credo ff.de vi & vi ar.l.1.§.ex die.Item hic sñiatur cẽsum dandũ, qñ nullã cãm census probauit.& est ꝯ.ĩ.de censi.ṗuenit. sed põt dici,φ hic probauit cãm census,ibi nõ.vel illud, vbi agit petitorio,hic aũt agebatur possessorio[qõne] s.sit debita, an non.

ADDITIO.

a ¶Quia interesse. Et sic in causa spirituali non datur interesse pecuniarium. Ad de Ro.in tit.de procu.deci.8.in antiquis,& Fel.in c.ex parte decani, col.7. ver.sed quo ad propositum,supra de rescrip.

SVMMARIVM.

1 *Secundi electores si peccarent etiam ex interuallo, quasi eligendi potestate priuati essent, non tamen ad primos, sed ad Papam eligendi potestas deuolueretur.*
2 *In negocijs coniunctis sæpe aliud accrescit alicui propter socium.*
3 *Factum vel dolus procuratoris non debet obesse domino.*
4 *Electio facta, in qua admittuntur priuati ad electionem, non est confirmanda.*
5 *Pronunciari debet super petitione, non super causa.*
6 *Electio facta an suspensis non uocatis teneat, etiam antequam per sententiam priuentur.*

CAP. XXV.

Cum Vintoniensis. Prima electio facta fuit p ꝑsumptionẽ,quia sciẽter elegerunt indignũ,& scđa p impressionẽ,& iõ fuerũt cassatæ,& sic ꝯtinet̃ in registro.nec mireris,φ scđi,q p impressionẽ elegerunt,nõ fuerunt priuati ipso iure ptãte eligẽdi,q nondũ erat facta ꝯstitutio.ĩ.eo.q.squis.p q̃ priuati sunt, licet p sñiam priuari poterãt,si Papa voluisset,sed noluit, sicut hic apparet. Et no.hoc,φ q primo elegerunt, nõ debuerunt interesse electioni,q̃ primo fieri debebat post cassationẽ duarũ priorũ electionũ,q̃ factæ sunt vno ꝯtextu,sicut apparet ex hoc, qa hic secundo eligentes,q nõ erant priuati, admiserãt primo eligẽtes, q erant priuati ipso iure,de grã,& nõ de debito iure.& hoc idẽ obtinet,vt quidã dñt,si primo plures electiones fierent ex interuallo,& nõ eodẽ ꝯtextu.s.s̃.e.bonæ memo.Magũ.in fi. ubi
1 expresse hẽs,†φ ẽt si scđi electores peccarent ex interuallo & nõ in eodẽ ꝯtextu,quasi eligendi ptãte priuati essent, nõ tñ ad primos,sed ad Papã esset eligendi ptãs deuoluta,ex quo ꝯuincit,φ si scđi nõ deliquissent in tñ,φ essent eligendi ptãte priuati,φ tñ apud ipsos eligendi ptãs remansisset. Alii tñ dñt, & vt vr̃ melius,φ si scđi,qui nõ delinquunt,ex interuallo facient scđam electionẽ,& ꝯtingat hãc scđam electionẽ nõ procedere, vel qa electus nõ admittit electionẽ, vel qa renunciat, vel qa cassat,nec tñ electores peccãt,ita φ debeant ptãte eligendi priuari,tunc remaneat electio penes oẽs,dũmõ sint adhuc infra tres mẽses.iã.n.est reintegratũ capitulũ quo ad electiones futuras.nec ꝯdicit decr.ṗalle.bonæ memo. Magun.in fi. qa ibi loquit̃,qñ scđo eligentes delinquerũt, in tñ,φ priuati fuerunt ipso iure ptãte eligendi, vel debuerũt priuari p sñiam. In quo casu dicimus bñ nos,φ electio, vel prouisio tunc transit a superiorẽ,qa totũ capitulũ deliquit.Item no.φ hæc decre.dicit, φ prima vice tñ sunt,qui peccauerunt,eligendi ptãte priuati, intelligendũ est de illa vice,q̃ occurrit postq̃ prima electio fit, vbi vna sola facta fuit,siue primæ,siue plures fuerũt factæ, cassatæ fuerunt.& idẽ ẽt vr̃,si nõ fuerint cassatæ,sed electi renunciauerunt in manu arciepi,qđ facere potuerunt, iuri sibi q̃sito ex electionib.ĩ.de transla.epĩsc.inter cor. imo idem vr̃ si ele

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctioni de se factæ non consenserunt.semel.n.eligendo functi sunt officio suo. Vnde iterum eligere non debent, quod sic ꝓbo.constat,ꝙ hæc electio,q̃ imminet facienda post cassationē primæ electionis,vel post renunciationē,vel post nō admissionē electionis,alia est a prima,cum primam iam ex toto cassauerit.Ergo ab ista sola repellunt,cum vna sola vice priuari debeant,& ad alias de cætero admitternt,vt hic. itē no.ꝙ si illi, ad quos est deuoluta ptās eligēdi, eligunt talem ꝙ ipso iure sunt priuati ptāte eligēdi,nō deuoluet ptās eligēdi ad primos, q̄ pp peccatū in prima electione cōmissum fuerūt priuati potestate eligendi,sed ad Papā.s̄.eo.bonæ memo. Magū. hoc ēt probat rōne,quia qđ fecerūt isti,totū capitulū fecisse vr̄, cū in totū ptās capituli fuerit deuoluta,nō ergo a capitulo ad capitulū est deuoluenda ptās,sed ad superiorē.qñ aūt simul procedunt, sed in discordia,tunc dr̄ deuolui ptās a delinquentib. in nō delinquētes,qui fingunt capitulū,vt no.s̄.c.dudū.si autem isti secundi,ad quos deuoluta est ptās eligēdi, nō eligerent. ĩ. tres mēses,qui deputati sunt a iure ad faciēdā electionē a die vacationis.50.di.postq̃.cū intelligat vacasse ab eo die,quo cassatæ sunt electiones,vel ex quo electi renunciauerunt, vel nō admiserūt electiones,ex tunc ad Papā,vel ad aliū superiorem deuoluitur potestas eligendi.ĩ.eo.ne pro defectu.sed si reddatur electio capitulo de gratia,oēs interesse debent, quod satis ex hac decr.probat.nā cū hic dicat,ꝙ si non elegerūt, ĩ.terminom sibi assignatum a Papa,ꝙ ex tunc omnes simul admittātur,& eligendi ptās ad omnes reintegratur, quare non idem esset multo fortius in termino iuris?alii tamen dn̄t,& forte bene,ꝙ illis,qui non peccauerunt, non incipit currere tp̄s a die cassationis, vel renunciationis,vel nō admissionis,sed a die primę vacationis,tñ tempus illud, quo secūdi non processerunt ad electionē,quia forte dubitabant de prima electione,an teneret, vel de primis electorib.an essent priuati potestate eligēdi,non cōputaretur in tribus mensib.deputatis electioni, immo subduceretur.ĩ.de conces.præben.quia. posset dubitari,ꝙ electio teneret,vel ꝙ non essent electores priuati ptāte eligendi,quia forte dubitabant de natalibus electi, vel ēt dubitabāt, an habeāt dispēsationē,& tales dubitationes fauorabiles sunt vt non fatiget ecclesia laborib.& expensis, quas incurrit ecclesia magis,si fuerint duo electi in discordia, quam unus. fatemur tñ,quod,si certum esset,quod electio prima nō teneret, & quod electores essent priuati potestate eligendi, quia tunc prædictum tp̄s non subduceretur,nisi eligerent,electorib.aūt non est fauorabile hoc credere,imo ꝯrium.tamen & si non habent illum, de cuius natalibus dubitant, possent hr̄e multos alios.vnde ius præsumitur eos scire impedimentum,nisi probent ꝯrium.s̄.c.innotuit.nec excusantur, si credunt eum hr̄e indulgentiam,nisi in veritate habeat,vt hic,arg.7.q.2.dilectis-
2 simi.†Sed quid dices,si q̃ factæ sunt electiones ex interuallo, sed primo eligentes sunt priuati ipso iure ptāte eligendi, vel ēt ipsis currit tēpus trimestre,aliis autem,qui non peccauerūt in electione,licet electio sit cassata ex alia cā, non currit trimestre tp̄s, nunquid in isto casu eligent isti soli, an omnes simul eligent,cū iam in vna electione priuati sunt potestate eligendi?R̄ñ.oēs simul,quia capitulum dr̄ admittere,vel retinere electionem,& ipsi in prædicta electione, q̃ prosecuti sunt, finguntur capitulum. item sæpe in negotiis coniunctis aliud accrescit alicui pp socium.ff.si ser.amit.si cōe.ff. de bo.pos.ꝯ tab.non putauit.§.in adoptione,& §.seq.cū suis concor. [elegerunt] istæ electiones cassatæ fuerūt primo, & postea oēs canonici de vtraq; parte,qui erant in curia,cū ptātem haberent ab omnibus absentibus eligendi.simul conuenerunt in vnum ad tractandū de electione,& non potuerūt cōcordare. & hoc est,qđ sequitur &c.& sic ꝯtinetur in integra.vel dic alr̄,vt in gl. de vna[tractauerunt]primo cassatis superiorib.[Concordes] de vna persona.vtraque tñ pars processit ad electionē,quæ sibi placuit,q̃ postea similiter cassatæ fuerunt, vel partes discissæ eis noluerunt inniti.aliter.n.vr̄,ꝙ male dicat, quod sequit, ꝙ non secunda,sed tertia imminebat facienda. absurdum enī vr̄,si quilibet tractatus electio diceretur, & post vnum tractatū habitū illi,qui primo peccauerūt, ius eligendi recuperaret. alii dixerunt,ꝙ post tractatū,ēt si neminē eligent,recuperant ius eligēdi,& appellāt hic secundā electionē, & tertiā tractatū illū qui habitus fuit de electione,& totum,qđ fit in uno termino assignato ad electionē faciendā,& non simplr̄ fit,ꝙ vna vice,vel duab.dummodo non perficiat & soluatur terminus assignatus.hi tñ electores,sicut oēs alii primum terminum habuerunt a iure,& ita illū elegerunt,& ille terminus hic appellatur prima electio,sed cassatis illis electionib. Papa iterū dedit eis alium certū terminū,vt eligerent, & hic similiter secūdus terminus dr̄ hic secunda electio,siue eligerint,siue non,& tūc tñ dices secundam electionem factam,qñ terminus,vel iuris vel hominis sic elapsus erat, ꝙ ulterius eligere non poterant,

& oportebat eos hr̄e de nouo nouam licentiam eligendi. sed primo dictū verius,& hoc solū s. ꝙ electiones celebratæ fuerunt ēt secunda vice,vel quia vnus terminus electionis trāsit, iustificat sñiam Papæ, quia oēs simul cēsuit ad electionē admittēdos.Quidā tñ dixerunt,ꝙ illud, qđ fecerant non delinquentes ad electionē admittendo delinquētes iustificauit sententiā.reddit.n. non delinquentes inhabiles ad excipiendū ꝯ
3 delinquentes.†Sed ꝯ vr̄,ꝙ factū procuratoris, vel dolus nō debet obesse dño.ĩ.de of.dele.cum olim,in fi.ff.de procur.ignorantis.quamuis posset rn̄deri,ꝙ iste erat procurator generalis, cuius dolus & factum dño obest.ff.de tribu.procuratoris, sed nos bene dicimus,ꝙ hæc ratio Papam non mouit, cum p hoc eorum iuri non præiudicaret, & aliam rōnem Papa assignat. [& hi.] s.prior,& sui[asserebāt] qñ tertia electio facienda iminebat[ꝙ illi.] s.archi.& sui[hominem.] s.decanum Salubrien.
4 †[Primā electionem] ex hoc. s.ꝙ priuatos admiserant ad electionē,vr̄ ꝙ si facta esset electio,non erat ꝯfirmanda,arg.ĩ.eo. Massana,arg.ĩ.de of.dele.cū super abbatia.sed tu dic sic,ꝙ q̄ teneret electio,secus in iurisdictione.nec obst.decre.Massana, quia ibi erant admissi laici scienter, & tanq̃ ius hn̄tes in electione,qđ est prohibitū in iure.63.di.Adrianus. hic autem admissi sunt clerici,qui non prohibentur a iure interesse electionibus,& ēt illi,qui de gr̄a & non de iure vocantur.63.dis. c.pe. & ideo prior & sui,qui de gr̄a admittebant alios, non pp hoc debuerūt priuari ptāte eligendi cum bñ potuerint suo iuri renunciare. vel dic,ꝙ hic Archi.& sui non erāt priuādi ab eligendo cū aliis,quia non ꝯstabat,ꝙ scienter elegerint indignū, s.decanū,imo dicebant se credere eū hr̄e dispensationē Papæ. Imo plus dicunt quidam,sed male,vt nobis vr̄,ꝙ licet scienter eligentes indignum sint ipso iure priuati potestate eligendi. ĩ.c. scriptum.supra,cum in cunctis.tñ nisi hoc constet per confessionē solenniter factā,vel per sñiam,sine illis eligere non possunt,cum sint ipsi in quasi ptāte eligendi.8.q.vlti.nonne. & si fecerunt,non tenebit electio,quia cum debeant vocari, & nō sint vocati,cassari dēt electio.ĩ.de cā pos.cū ecclesia. ĩ. eo.q̄ pp.Sed ꝯ,ad quid ergo sunt priuati ipso iure?Respon. ad hoc ꝙ si in sñia non dicatur,sint priuati, vel nos priuamus potestate eligendi,ex quo tamē dicit, cassamus electionem vestram, quia scienter elegistis indignū, vlterius ad electionē eos admittere non tenentur,quia facti quidem qō &c.2.q.3.§.notādū. & nos ēt hæc vera dicimus,vbi agebatur ꝯ canonicos. si autē ꝯ electum ageretur,sic iudicaretur,cassamus electionem de te factam,quia scienter te indignū elegerunt,non p̄iudicaret canonicis electorib.quia res inter alios &c.ĩ.de re iudi. cū super. Item & si qñ ageretur ꝯ electores decani, & simpliciter petatur cassari electio,& non ex hac cā.quia scienter elegerunt indignum,licet postea iudex hoc in sñia dicat, non eis præiudicat,cum non potuerit prouidere,vt super eo,de quo actū non fuerat,se defenderet.Alii tamen dicunt in hoc articulo, ꝙ ex quo generalis fuit petitio,& maximè quia a sententia, vbi expressit,potuerit appellari,imputandū est eis, si non adducant oēs probationes sibi vtiles,vel ad minus si non appellant.ar.C. de anna.except.l.vlti.ff.de iudi.l.solemus. Sed oppones ꝯ. cū ad hoc non sit actum,vt priuentur potestate eligendi, qūo sententia in hoc potest præiudicare ꝯ id,quod legitur, ĩ.de simo.
5 licet.†Item super petitione,non super cā pronunciādum est, ar.prædictæ decre. Ad hęc duo sic respondeo,ꝙ & si ad priuādū eos ab electione expresse non agatur,pro ꝯña tamē agitur, quia unum ex altero sequitur,& sic sunt connexa, sicut infamia sequitur damnatum furti,licet non ad infamiam irrogādam agat,sed ad pęnam furti exigendam.ff.de fur.non pōt,ar. 2.q.3.§.notandum.3.q.6.hoc quippe. Item magna differentia est,ex qua causa damnetur quis.nam si damnetur crimine stellionatus ex causa,vel crimine,quod infamet,vt quia dolo aliquid fecit,infamia ex tali sententia irrogatur. si vero ex ea causa intentetur crimen stellionatus,quæ non infamat, vt quia rem obligatam sibi alii obligauit,infamia non irrogatur, quia nulla contraria infamat,ff.de crimi.stel.l.1.2.& 3.§.nos autē.
6 † Nos dicimus,ꝙ electio facta,suspensis non vocatis non tenet etiam antequam per sententiā priuentur, quod expresse colligitur,ĩ.eo.bonæ.nec obst.decr.ĩ.de cā poss.& propr.cum ecclesia.vbi dr̄,ꝙ non debent priuari possessione ante sententiam,quia licet suspensi non debeant interesse electionib. possunt agere possessorio,vt restituantur in possessionē eligendi, cum sint possessione eligendi priuati,licet non aduocent eos ad electionem[cum illi] illi tamen,qui eligunt,bene fatentur eos esse in possessione eligendi.vel dic,ꝙ prædicta decret. cum ecclesia,non obstat,quia ibi neq; iure eligendi, neque possessione priuati erant,sed hi a iure priuati erant potestate eligendi,vt patet ex iuribus prælle.Et si obiicias,non erant priuati possessione.licet proprietate,vel ptāte eligendi. rn̄deo, ꝙ in corporalib.hoc ipso,ꝙ fertur sñia cōtra aliquem licite ei illud ius

ius denegatur,vt no.ĩ.de conces.præben.cum nostris.Itē nec ego sine aliis eligēdo priuo eos possessione:sed dico,ꝙ in p̄senti electione propter delictum suum vocē non habent. ¶Item non obstat c.nonne.quia hi electores nihil subtrahunt, si iure suo vtuntur.vnde crederem, ꝙ si suspensi venirent ad eligendū cū non suspensis,ꝙ non deberent eis vim inferre,si eligant & iure suo vtantur, quia nihil eis obest eorū præsentia: sed faciant protestationē,ꝙ non consentiunt,ꝙ electioni intersint, & ꝯ eorum voluntatem intersint,Itē illud c nonne, loquitur in his,quæ fiunt rōne publici officii.electio autē ad canonicos non pertinet rōne publici officij,vt no.supra eo.de consue.cū dilectus. ¶Sed quid dices de occultis excōicatis, nunquid eis non vocatis procedent non excōicati?ar.ꝙ non,6.qō.3.c.2.& 3.Respon.sicut in superiorib.suspensis,s.ꝙ eis non vocatis procederent non excōicati.prædicta autem capitula non obsunt, quia loquuntur,quando non potest probari excōicatio: hoc autem intelligimus,qñ probari potest,ꝙ sint priuati ipso iure.quia si probare non possunt,tam in primo casu,q̃ in secundo poniētur.Item nec obstat.2.qō.j.nos in quemquā.quia ibi loquitur de condemnando. hic aūt loquimur de iam ꝯdemnatis a iure,licet non ab homine.[Admiserunt] & ideo interesse potuerunt,quia non suspensi,sed prior,& sui,quorum erat electio,eis de suo gratiam facere potuerunt:sed si ad Papam, vel ad alium deuoluta esset eligendi ptās,tunc si eligerent,non teneret,infra de sup.ne.præla.c.pen. [illos,] scilicet Archidia.& suos[celebrandam,] idest ad tractādum de secūda electione, qui tractatus habitus fuit in curia, nec habuit effectum,vnde dr̄ supra infecto negotio,vel aliter,vt hic notatur[concilij] supra eo.cum in cunctis[huiusmodi], s.qui eligunt illegitimos.

SVMMARIVM.

1 *Simoniacum scienter eligens,beneficiis ecclesiasticis se reddit indignū.*
2 *Cōfessio extraiudicialis sufficit ad priuandū quēpiam futuris beneficiis.*
3 *Confessio corā seculari iudice nō sufficit, vt quis ab episcopo condēnet.*

CAP. XXVI.

PEr inquisitionem. Idest per acta inquisitionis. [R. olim] hoc solum in tñ vitiabat electionē ipsius ꝙ sufficiebat ad cassationem eius & ad faciēdum culpabiles electores hoc sciētes.j.q.j.nullus[per ambitum.] C.de epis.si quē quam. adhoc ipsum ēt sufficit, quod dicitur de precibus amicorum,si essent pro indigno scienter.i.quæst.j.de ordinationibus,&c.ordinationes. [expressis] in actis ipsius inquisitionis [ipsum.] R.[seq;,] scilicet Mascaron.[primę] bis enim fuit electus in episcopum,sed prima electio fuit cassata[credens] scilicet Mascaron. & sic mala conscientia elegit eum, vnde ad gehennā ædificauit.28.q.j.§.ex his.[ipsemet] Mascarō.[eius.] R.episcopi.[recipiens] hic commisit furtum cōtrectando rē alienam inuito dño.[talem] scilicet.R.tam criminosum [eli-
1 gendo] ipse Mascaron.¶†[Ecclesiasticis.] 23.q.3.ecce.& q.1. subd.in authen.de epis.§.si. vero crimen.ff.de iureiu.si duo.C. de lib.cau.iubemus.11.q.1.statuimus.propter prædicta crimina non solū dēt puniri,vt de cętero ei porte dignitatis non pateāt,vt C.de dignit.l.3.sed ēt præteritis beneficiis in perpetuū spoliari, maximè cum fuerint magna crimina & manifesta p cōfessionē eius.1.q.7.si quis omne.15.qō.7.si quis p̄sbyter. 50. dist.de his vero.verumtñ oportet cum eo agi suo ordine, vel inquirendo,vt hic,vel accusando,vt deponat. si enim ad hoc non ageretur,qūo feretur in eum sententia,quia debet ferri secūdum modū agendi,infra de simo.licet? præterea cōfessio facta in alio iudicio non præiudicat,infra de iudi.at si clerici. ad
2 idem infra de ordi.cog.cū dilectus.¶† Sed nos bñ credimus,[a]
a ꝙ sola confessio ēt extra iudiciū facta sufficiat ad priuandū eū futuris bñficiis,cū per confessionem talē incurrit infamiam facti,cuius effectus est abstinere a beneficiis.C.de digni.l.3.& ēt ad priuandum iam habitis,infra de confes.cum super infra de exce.pręla.q̃ sit graue,& ad idem.2.q.j.mulieri.ff.ad l.Aqui.ꝓ inde.§.vlt.infra de prob.per tuas.C. de non nu.pe.generaliter. ¶Et hæc sunt vera dūmodo coram non prohibito iudice fecerit confessionem:& est necesse, ꝙ confessio sit ex causa expressa,licet extraiu.vt in l.gn̄aliter.vel solenniter,vt 3.q.9.si debitū.nec facimus vim vtrū scriptura interuenit,necne in ꝯfessione facta extra iudiciū,vt vr̄ sonare.l.illa generaliter,in prin. quia in eisdem l.gn̄aliter loquitur. ¶Itē ad probandū aliū intellectum confessionis necessaria est scriptura,vt in ea.l.dr̄,qđ tamen intelligendum est,qñ cōfessio edita erat in scriptis: sed si sine scriptis facta erat sufficiunt testes, vel alia probatio sine scriptis.& non obstat ei,quod diximus,ꝙ confessio in alio iudicio non præiudicat,infra de ord.cog.cum dilectus. quia ibi non fuit ꝯfessus, sed eo absente & non vocato ꝯ eum probatū est crimen.imò plus dicimus,ꝙ si ꝯ eum agentem & præsentē & se defendentem probaretur crimē,nisi ageretur de crimine & criminaliter,non debet puniri,cum ꝯ probōnes,siue sint te

stium,siue instrorum,multa possunt obiici, quæ ēt si aliqñ taceat is,ꝯ quem producuntur,non debet puniri,nisi in quantū modus agendi patiatur:sed in ꝯfessione, vbi quis non pōt propriæ confessioni ꝯdicere,secus.C.de nō nu.pe. generaliter,in fi.sed infra de excep.denique,expressè dicit, ꝙ ēt si confiteat, nulla pęna sibi imponitur.sed solue, vt ibi. Sed qūo respondebit decre.at si clerici.dicimus ꝙ ꝯfessio coram seculari iudice nō sufficit,vt ep̄s condemnet eū: sed vocatus ab ep̄o requirit de crimine,quod ꝯfessus est coram seculari iudice, & si vellet variare,non admitteretur,nisi probet,ꝙ ēt alio casu intelligat
b confessio sua, vt in l.generaliter. vel ibi [b] fuit violēter tractus coram seculari iudice,& ēt sic, ne in aliquo laicorum iura sup clericos approbentur.Item decr.cum super eo,& quàm graue est,intelligo, vt ibi no.& quemadmodum diximus in iudicio per confessionem necesse extra iudicium factam, sic dicunt quidam de instrō,ꝙ probet in alio iudicio, vt no.infra de fi.instru.c.i.de testibus,si fuerint publicati, vt no.infra de testi. Albericus.& idem in sñia,siue interlocutoria,siue diffinitiua, siue excōicationis.nam & in aliis iudiciis obstant infra de appe. pastoralis.4 q.3.§.item.l.ff.de iu.priua.l.1.sed solutio p̄cedēs non satisfacit huic decret.cum hic sine aliqua accusatione fue-
3 rit amotus.† R̄ñ.dicendū est ergo,hic idcirco ꝯdemnauit eū, quia crimen,quod ꝯfessus est,tangebat crimē,de quo fiebat inquisitio,alias aut secus est,vt infra no.de confe.cum super. vel dic: licet non possit imponi ei ordinaria pęna pōt tñ ei imponi extraordinaria,infra de exce.c.1.vel dic,ꝙ hic,de quo agitur,ꝯfessus est crimen suum,& ita cum sit notorium, iure p̄t inde puniri,sed condemnari de crimine non p̄t,cum nō sit accusatus criminaliter,sed amoueri bene p̄t, ēt si ciuiliter agit, ĩ.de acc.inquisitionis.& maximè ex quo crimen,quod est ꝯfessus,tangit causam de qua agitur,vt hic,infra de excep.denique. Vel dic,ꝙ ēt hi de leg.ꝯ Mascaron ordine iudiciario ꝓcedant[amouentes] eo tñ vocato,& si vellet ostendere ꝯfessionē suam in alio casu intelligi,audiretur.C.de nonnu.pe.gn̄aliter.

ADDITIONES.

a ¶Bene credimus.Aduerte in hoc,quia Inn.met in c.quam sit,de excef. præla. vr̄ sentire contrarium in hoc.Sed pro concordia vide Abb.in c.at si clerici,col. 4.ver.sed quia,supra de iudic.& per Fel.in c.de hoc,infra de simo.& ibi latissime,quam vim habeat cōfessio extraiudicialis.Et vltra ibi dicta per eum ad de Do.Maria.Soc.in cons.8.col.2.ver.præterea.vbi, ꝙ qñ talis confessio habeat omnia requisita, ꝙ in criminali plenè non probat. Et qñ præiudicet in criminali,vide ēt late per eundem Fel.in c.olim,el primo.col.2.ver.est igit, sup.de resc.& aliquid per Alex.in con.114.col.2.in fi.in quarto vol. & ꝙ sufficiat ad priuandum beneficio,non aūt ad penam ordinariam, adde D. Ro. decis.284.& ad dictum Inn.hic inquantum dicit,ꝙ talis confessio inducit infamiam,adde Abb.in d.c.olim.de rescr.col.2.Et vide Corse.in suo repertorio. in vers.confes.cos.2.ver.per confessionem.Adde tamen,ꝙ confessio extraiudicialis in delictis quo ad forū ecclesiæ fauore animæ plenè probat, ita B.l. in l.1.col.4.C.de fal.ca.adie.leg.& Bar.in l.cum quis.§.codicillis,col. pe. ver. hæc faciunt.ff.de leg.3.Flo.in l.si quis testamentum.ff.ad l.Aqui.Lanfran. in c.qm̄ contra,in ver.confessiones,infra de prob.& Alex.de Imo.in l.c.5.in addi.ad Bar.ff.de adul.& in l.magistratib & ibi moder.ff.de iur.omn.iudi.

b ¶Vel ibi.Pro intelligentia Inn.hic vide Abb.in d.c.at si clerici,col.4.circa medi.& de ista confessione facta coram incōpetenti,adde Inn.in c.qualiter & qñ el secundo,infra de acc.& latissime per Fel.per Alex.de Imo.in con.13. col.4. ver.fortificari ēt,& in consi.116.in 1.vol.4.in 1.vol. & in con.19.in 4.vol.col.4. in prin.Et adde,ꝙ talis confessio, facta coram incompetenti habet vim confessionis extraiudicialis,ita Fran.de Are.in con.26.col.fi.alleg.Inn.hic, vide ipsum in con.150.Vide Bal.in l.magistratib.de iur.om.iud.

SVMMARIVM.

1 *Ad ecclesiam regularem non tenet electio facta de non regulari.*
2 *Clericus secularis esse non potest clericus in monasterio.*

Cum causam. [Per multa] ista consuetudo est contra bonos mores, & cōtra ius commune.16.quæstio.1.nemo.& c.presbyteros. 18. quæst.2. peruenit.& ideo non est seruanda.12.dist. illa. ad idem. s̄.de consue.ad nostram,&c.cum venerabilis[quid sit]93.dist.legimus.ff.de of.pręsi.sed licet[in boue.] 16.q.vlti.in nona[irrite-
1 tis] † quia ad regularem ecclesiam non tenet electio facta de non regulari.ĩ.eo.officij[profiteantur.]est autem in optione monasterii,vt clericos illos non recipiat in professos si sibi placet,nisi recepti essent in ꝓbōne,sed tūc in eorū optione relinq;
2 rur[dimittāt]no.† ꝙ nullus secularis clericus pōt esse clericus in monasterio,qđ intelligo sic, ꝙ habeat ius in participatione spiritualiū,sicut est habere vocē in electione prioris,& hmōi.

SVMMARIVM.

1 *Prælatorū electioni interesse possunt laici,si hoc habēt de iurisdōne sua.*
2 *Iura spiritualia in non spirituales & non consecratas personas non honestè cadunt.*
3 *Imperatores dicuntur eligere,vel confirmare vice Papę,& non sua.*
4 *Contempti,si nolunt, possunt facere electionem factam eis contemptis cassari.*
5 *An si mortui sint eligentes,& uiuant contempti possint electionem ratificare.*
6 *Venditio iusta,vel alius contractus beneficio restitutionis rescindetur.*

Universidad de Deusto Biblioteca

7 Electio dicitur largè, strictè, & strictius.
8 Electio vix dicitur esse, nisi omnia iura solemnia obseruentur.
9 Ab initio contradicere intelligitur, si vsque ad consecrationem contradicatur.
10 De forma omissa agi potest ēt post confirmationem & consecrationem.
11 Vbicunque circa electionem dolus expressus admissus est, semper renunciare tenentur.
12 Quilibet celebrantium celebrat, licet unus solus specialiter celebret.
13 Potest episcopus absque pallio ordines conferre in episcopatu alterius, sicut missam celebrare.

CAP. XXVIII.

Quod sunt. [Verū.] Sed q̃res, qūo audit accusatio de hoc crimine, s. ꝙ non fuit canonica electio pp nominationes p̄cedentes post ꝯsecrationē ꝯ id, qđ no. in hoc c. in gl. q̃ incipit, canonica hæc. R̄n. hoc crimē. qđ obiiciebat, tale erat. i. intrusio, cū alius deberet esse ep̄s, qđ si verū esset, ēt t̄ūc audiri debebat. Itē sicut hic dr̄, ꝙ non fuerunt ad accusationē admissi. sed q̃ sequunt̄, obiiciebant ꝯ Armachanū electū, qui de eis accusabat̄, vel denunciabat̄, & ēt de ꝯtemptu poterat ciuiliter agere implorando officiū iudicis, vt eius electio cassaret̄ [nihil.] 16. q. 7. ꝯ sanctorū, ꝯ 2. q. 6. ei qui, ver. nominationes. hoc s̄m iura Innocentii intelligo verū, si tractando, vel deliberando t̄n nominat̄ aliquē. nam si post tractatum qlibet diceret, ego eligo talē, bn̄ vim electionis obtineret s̄m illa tp̄a, vt expresse habes. j. eod. cū in iure, & c. venerabilē. [in
1 ecclesia]. i. in illo loco cathedrali. 23. di. nomine. ¶ † [Nominatio] ep̄orum. 62. dis. Adrianus. nā electioni aliorū p̄latorū interesse p̄ n̄t laici, si hoc h̄ n̄t de iurisdictione sua. j. de iure patro. nobis. & quidā dn̄t idē in ep̄is, sed decre. hodie hoc nō t̄m prohibet in ep̄is, sed ēt in oīb. p̄latis in ecclesiis collegiatis, j. eo. sacrosancta. mors aūt defuncti p̄lati pōt nūciari principi, & eius ꝯsensus requiri, si de ꝯsuetudine, vel priuilegio hoc h̄et princeps, & si fiat electio ꝯ ꝯsuetudinē, vel priuilegiū, cassabit̄, 63.
2 dis. lectis. 18. q. 2. abbatē. † Iura. n. spiritualia in non sp̄uales & non ꝯsecratas p̄sonas non oīno honestè cadunt, & hoc statuere ius naturales suadet, j. de iudi. c. 2. & hoc intelligit̄ esse verū, ꝙ nō pōt interesse electioni tanq̃ ius h̄ n̄s in electione, quia si haberet p̄tātem, p cum ꝯhetur matrimoniū, vel aliud vinculū inter p̄latū, vel canonicū, & ecclesiam. s̄. eo. cū inter c. quod esse non dēt. p̄n̄tare aūt ad aliquam ecclesiā, non est sp̄uale, licet annexū sit sp̄ūali, nec ꝯhitur aliqđ vinculū inter p̄n̄tatū, & ecclesiā, cum nihil sibi iuris acquirat. j. de iure patro. pastora-
3 lis. ¶ † Sed quid dices de Imperatorib. quib. ꝯcessum est a summis Pontificib. 63. dist. Adrianus, & c. seq. R̄n. quia ibi faciebāt vice Papæ, & non sua. vel dic, ꝙ p eorū electionē & ꝯfirmationem non ꝯhebat̄ aliquod vinculū inter ecclesiam, & electionem, sed p ꝯsecrationē t̄m. q̃ p spirituales p̄sonas fiebat. & dicemus, qđ ex inuestitura regū, vel electione non habebant institui ab eis aliquod ius spirituale, puta quod possent cōferre ecclesias, vel canonicatus, vel ordinare clericos, vel hmōi. p̄tātem aūt horū recipiebāt a ꝯfirmatore, vel ꝯsecratore, vel quocunq; alio ministro spirituali, & ecclesiastico. p inuestiturā autem laicorū pōt recipere vasallagia, & alia t̄palia [periculo.] ¶ No. ꝙ si quis nō possit vocari sine periculo, vel venire, nihilominus p̄n̄tes possunt procedere in eorū absentia. sed hic vltimo casu citandus est, & citatus vices suas pōt cōmittere, j. eo.
4 quia pp. ¶ † [Infirmando] No. hic ꝙ isti contempti post cōfirmationem & ꝯsecrationē, si volūt, facient cassari electionem factā eis ꝯtemptis, & p consequens amouebitur de ep̄atu, licet ꝯfirmatio & consecratio rite factæ sint, quia ad ea nō erant vocandi, sed hoc est ea rōne, quia electione, cassata ꝯstat oīa consequentia p obreptionē obtenta. & vr̄ hac rōne, quia amouendus est, ꝙ licet Cōciliū prouinciale de hoc possit cognoscere, non t̄n diffinire, j. de cleri. non resi. ex tuæ. 3. qō. 6. accusatus.
5 † [Propter bonū pacis] & si contēpti velint consentire, eligētes autem velint resilire ab electione, non possunt. s̄. de elec. cū inter ea, arg. ff. de ser. rust. præd. p fundum. licet sit arg. ꝯ. s̄. de postula. bonæ. 63. dist. quanto. sed quid si mortui sint ꝯtēpti? dicimus, ꝙ si sint tales successores, qui succedunt in honore & onere, vt sunt abbates, & p̄positi, tales successores, si aliquid factū est in p̄iudicium dignitatis. possunt prosequi cōtemptum p̄decessorum, quia t̄ūc potius dr̄ ꝯtempta dignitas, q̃ persona, electus. n. tali ꝯtempto non t̄m non reuerebitur personā, sed nec dignitatem, quos reuereri solent electi. 8. q. 2. dilectissimi, arg. j. de offi. deleg. qm̄ abbas, & de offic. ordi. pastoralis. fingūtur enim eædem personæ cum prædecessoribus, sed in canonicis secus, nam canonici, qui substituuntur canonicis, non succedunt in honore & onere, sed capitulum eis succedit, infra de testamen. relatum. 2. & cap. cum consenserint, contradicere nomine eorum non potest, Sed quid si lite pendente moriatur contemptus, vel transeat ad alium ecclesiam. R̄n. perit ac-
6 cusatio, nec datur sententia, si reus, vel accu. mor. fue. l. fi. † Sed quid si mortui sunt eligentes, & viuant ꝯtempti, nunquid possint ratificare electionem? dicimus ꝙ sic, quia ꝯsensus contrà trotrahitur ad tempus electionis, arg. s̄. eo. dudum, & quia tenet electio licet possit infirmari. sed arg. ꝯ. ff. commu. præd. receptum. sed ibi non tenet priorū ꝯcessio, quousq; sequet̄ vltima. & præterea præcedentes ꝯsensus trahūtur ad vltimum, qđ non est in electione. sed dices, quomodo est electio canonica, vbi aliquis eligentium est ꝯtemptus, cum ius præcipiat omnes vocandos, qui volunt, & possunt interesse. j. eo. quia propter. & c. coram dilec. & ēt cum possit cassari contempto p̄sequente contemptum? ad hoc r̄ndemus, ꝙ electionem canonicam facit mutuus ꝯsensus capituli, & electi cū forma seruata, quod hic fuit. nam capitulum dr̄, ex quo duæ partes p̄n̄tes fuerint. ff. quod cuiusque vniuer. no. l. nulli, & l. sequ. contemptus enim potest renunciare iuri pro se inducto, j. eo. c. ecclesia. nec obstat, ꝙ potest cassari, ergo non est canonica institutio. potest. n. quæcunq; bona electio cassari pp vitium electi, & t̄n non minus est canonica. Item iusta venditio, vel alius ꝯtus rescinditur beneficio restitutionis, & tamen nihilominus est iustus, vt infra de in integ. resti. p totum. idem vr̄, si per compromissum procedatur, s. ꝙ vnus solus contemptus potest reuocare electionem, alius autem hoc non, potest, quia hoc non est ꝯ formam, ꝙ singuli non compromittant, sicut non est ꝯ formam, ꝙ singuli non requiruntur ad scrutinium, infra eod. ecclesia.
7 canonica † electio dr̄ large, stricte, & strictius. dr̄ strictius vbi omnia interueniunt, etiam quæ sunt de solennitatibus, quæ a iure præcipiuntur, & sic loquitur capitulum. 63. dist. ca. i. stricte dicitur canonica, vbi omnia interueniunt, quæ sunt de substantia, & non alia, q̃ sunt de solennitate, puta sine quib. nulla est electio, puta si omittatur forma, infra eodem. quia pp. large autem dr̄ canonica, quæ. s. est secundum ius naturale. s. quia nulla est seruata forma, sed tamen consensus electi & eligentium interuenit, & non cā, ex quibus fit nulla electio. s̄. eod. considerauimus. & quidem secundum primam acceptionem non habet locum regula, quæ est. 62. dis. c. vlti. vbi dr̄, ꝙ nullus non canonice electus ordinetur, & si ꝯ præsumptum fuerit, de-
8 ponatur ordinans, & ordinatus, infra eo. ecclesia. ¶ † Et arg. est hic, ꝙ vix est electio, nisi omnia iura solennia obseruentur, & tamen ideo non est nulla, nec cassatur elect io. in alio autem casu, s. quando ea interueniunt, quare est nulla electio de iure positiuo, sed alia de iure naturali, tunc distingue, quia si dolus vel delictū electi, vel eligentium fecit, ꝙ electio sit nulla etiam de iure naturali, vt qa intrusus est, vel simoniace electus, t̄ūc semper h̄et locū regula regula p̄dicta, s. ꝙ deponatur ordinans, & ordinatus, nec tenent ordinationes eorum quo ad executiones. 62. di. c. 1. j. de simo. p tuas. nec pōt tenere, b̄n̄ficium per talem dolum quæsitum, infra de renuncia. nisi cum pridem. §. 1. 16. q. 7. si quis de se. si autem dolus, vel delictum non fuit tale, ꝙ electionem faceret nullam, sed annullandam, vt ꝯtemptu alicuius, qui electioni interesse dēt, tunc non dēt renūciare b̄n̄ficiū sic quæsitum, nec peccat tenendo ꝯ voluntatē ꝯtēpti, nisi prohibeatur a iudice. licet enim cōtemptus possit officiū iudicis implorare pro ipsius cassatione, non t̄n peccat, quousque cassetur. hoc. n. officium iudicis de rigore iuris est introductū, nam de æquitate esset, ꝙ ꝯtemnentibus eū imponeretur pœna, & non cassaretur electio a maiori parte facta, & ēt ꝙ nō imponatur illi, qui nullo mō delinquit, arg. ff. ad munici. l. quod maior. vnde sicut ꝯdemnatus iniuste ad restitutionem rei suæ non peccat tenendo eandē rem, si non auferat̄ p iudicem, vel damnu præcipiatur, sic nec iste. qui iure naturali canonice electus est, s. p ꝯsensum eligentiū licet iure positiuo cassari possit, ar. ff. de condi. indebi. Iulianus. Alii tamen dicunt, ꝙ contemptus non h̄et of. iudi. sed t̄m exceptionem, vñ tunc t̄m competit hæc exceptio, qñ confirmatio, vel ꝯsecratio petitur. postquam autē ꝯsecratus est, cum nō sit ꝯ quid detur, vlterius securus manet. Alii dixerunt, ꝙ semper agere pōt, & sic habes expresse, ꝙ semper peccat tenendo ꝯ voluntatem contempti. si autē ipse erat in peccato, quare cassari poterat, similiter sine peccato tenet b̄n̄ficiū acta pœnitentia. 68. di. sicut semel. nisi esset tale peccatō, qđ executionē ēt acta pn̄ia impediret. j. de renū. nisi cum pridē. si aūt relinquit tacendo irregularitatē suā, t̄ūc oīb. modis dēt offerre renunciationē suā, & peccat tacēdo b̄n̄ficium, sed t̄n dispensabit superior in aliquib. irregularib. j. de renun. nisi cum pridē. §. personæ. sed ordinationes eius executionem h̄n̄t, quia non erat nulla electio de iure naturali, sed deponendus erat. si aūt nulla sit electio pp formā non seruatā, vel aliud cōsimile, cōsensus t̄n legitimus eligentiū, & electi interuenit, qui solus de iure naturali ad electionē, & alios ꝯtus sufficit, j. de transa. inter corporalia. tunc vr̄ dicendum, ꝙ nisi ab initio se opponat, postea contradicere non potest. ff. de decuri. l. pe. in fine.

9 si. † Et intelligo ab initio ꝯdicere, si vsq; ad ꝯsecrationem ꝯdicatur: sed de hoc plenius not. j. de causa pos. cum olim. & hic ordines ꝯfert, & sine peccato in beneficio manet, infra de sup. negli. præla. c. pen, & dicimus hunc per canonicā electionem de iure naturali interesse. nec est verū, ꝙ hic nō h̄et fundamentum, & iō nō possit super ędificare in ordinib. & alijs. j. q. j. principatus. imo fundamentū h̄et. s. canonicā electionem de iure nāli, & facile redit ad ius nāle. ff. de pactis. si vnus. §. idem dicimus. maxime vbi nō orit̄ scādalum, nec lędit̄ honestatis publicę iustitia, nec generalis status ecclesię, qđ esset, si rediret ad illud ius nāle, ꝙ consobrini simul ꝯhant. j. de resti. spol. literas. vel qđ irregulares remanerent in ordine, cum ex hoc ordo dehonestat̄. Sed ius positiuum de forma seruanda inuentū est pp periculum ecclesiarum, quæ erant in litibus, quæ iam cessant post q̃ ꝯsecratus est pacifice. est. n. hoc ius positiuum quasi de rigore iuris inductum. & p̄ dici in hoc casu, qđ post ꝯsecrationem de forma nō seruata nihil poterit obijci, arg. ff. de pęcu. l. pe. in fi. ēt ab his qui præsentes nō erāt. & est rō, quia sui interesse nō prosequunt̄, quia nullum est nec interest ecclesię, cū ecclesia in eius ꝯsensu p̄seuerauerit, nec iterū sit eius si bonus est p̄latus, & etiā quia semel inquisitus est de forma, vlterius de ea agi non debet, arg. j. e. cum dilect. & no. j. de cau. pos. cum
10 olim. vel dic, ut no. j. de dolo, cum olim. † vbi dr̄ plus, post cōfirmationem & ꝯsecrationem agi posse de forma omissa. nec mireris, ꝙ id qđ nullum est tractu t̄pis sit ratum, quia hæc non est nulla de iure nāli. Item hic non est solus actus t̄pis, imo est addita ꝯfirmatio, & ꝯsecratio, ar. in Auth. de nup. § qm̄. in fin. C. de do. donatio. C. si ma. factus ra. ha. l. fi. & de hoc no. j. eo. bonę. alij t̄n dixerunt, ꝙ electio, quæ nulla est, nunquā ratificari pōt, & nunq̃ p̄t illud beneficium sine peccato retinere, & ordinationes eius executionem nō habent. si autem electio sit aliqua, sed peccatum sit in electione, & sit tale, qđ vergat in periculum ecclesiæ, semper proponi p̄t, & dēt, sicut per electionem fiet executio præbendarum. j. de præben. dilectus. si autē metus, vel imp̄etio interuenerit, quare facta sit electio, quia affectata est electio, renunciare tenet̄, arg. infra quod met. cau. c. 2. t̄n quia electio aliqua est, quousq; cassetur ordinationes eius tenent. t̄n si vnus solus coactus est de electionibus, & non tot, ꝙ etiam ip̄is non coactis nihilominus electio teneret, p̄dici, ꝙ hic renunciare non tenet̄; sed si ipse culpabilis fuit in violen-
11 tia inferentia, agat pn̄iam. 68. di. sicut. ¶ † Alij dicunt, & forte melius, ꝙ vbicūq; dolus expressus circa electionem admissus est, ut in prædictis casibus, semper renunciare tenet̄. & eodem mō, si pro se rogasset de electoribus, arg. s̄. eodem per inquisitionem. si āt dolus interueniat in mente conceptus, videlicet defestinatione, vel dilatione electionis, qa ęstimabat, ꝙ si mō eligerent, ipsum eligerent, & si differrent, mutarent propositum, uel è conuerso, uel hmōi, uel de obsequijs exhibitis renunciare nō tenet̄. j. de simo. c. vlti. melius vr̄, ꝙ siue dolus sit in mēte ꝯceptus, siue extra ad verba & ad actus transiuit, semper acta pęnitentia remanet securè in beneficio. licet. n. peccauerit in ingressu, pp hoc nō tenet renunciare, vt in decr. præal. de simo. c. vlt. nec restringo, ꝙ possit agere pęnitentiam remanēdo in ordine ad peccatum t̄m ꝯceptum mēte, imò dicimus, & si sit in verba & opus ꝯmissum. & alia decr. locum h̄et in simonia t̄m mente ꝯcepta. de dolo aūt in ꝯfirmatione, vel ꝯsecratione cōmisso. no. j. de dolo, cum olim. metus aūt, si ex eo principaliter habuerit ecclesiam, facit qđ eam retinere nō possit, cum nō sit ibi liber ꝯsensus. j. de spon. cum locum. ¶ Item hūc dicimus solum ꝯtemptum posse agere & excipere de suo ꝯtemptu ꝯ petentem se ꝯfirmari [missarum] arg. ꝙ in collatio
12 ne cuiuslibet ordinis dēt celebrari missa. ¶ † [Principaliter] p hoc dixerunt quidā, ꝙ quilibet celebrātium celebra, licet vnus solus specialiter celebret, & dicunt, ꝙ ēt si specialiter celebrās nō celebraret, & verba ad ꝯficiēdum apta nō dixerit, t̄n ad verba aliorum ꝯficiet̄ur: t̄n cauti debent esse celebrātes, ut in verbis ꝯfessionis nō proferāt principaliter celebrantē. nec nocet, si ꝯcelebrantes eadem verba repetunt, sicut nec obesset, si idē principaliter celebrās eadē verba repeteret. alij dicunt, ꝙ sunt t̄m ad solennitatem. nec ad verba eorum ꝯficitur corpus, qa ad hoc nō intendunt, nec intendere debent. prius dictum magis placet, quia non video, quare ad preces aliorum nō ꝯficiat corpus Christi, cum ibi sit persona apta, s. sacerdos & mā, s. panis, & vinum, & verba cum intentione [ne diuidatur] 23. dist.
13 quorundā, & 7. q. 1. nihil. & c. illud. ¶ † [Pallio.] idest anteq̃ habeat pallium, t̄n sine pallio p̄t conferre ordines in episcopatu alterius, sicut pōt missam celebrare, j. de vsu palli. ex tuarum. alij tamen dixerunt, & forte melius, nunquam etiam cum licentia dięcesanorum p̄t ep̄ale officium exercere ante, quā habeat pallium, nisi auctoritate Papę, arg. j. de renun. ad supplicationem episcopos consecrare. s̄. co. suffraganeis, ꝯ so. ibi. [sed tanq̃ archiep̄s.] 23. q. 4. si ecclesiæ. ff. de adopt. si pater. nec etiā potest: nam cum ep̄atum nō habeat, nec potest episcopale officium exercere. Item in archiepiscopali ecclesia nō potest episcopale officium exercere, cum ibi non possit exercere sine pallio, quia in eo confertur plenitudo pontificalis officij, infra de vsu. cap. 3. & hac ratione dicimus, quod mandato alterius episcopi episcopale officium non poterit exercere.

SVMMARIVM.

1 Interest appellantis suam defendere appellationem,
2 Appellationis forma seruanda in electione.
3 Quot requiratur ad hoc, vt electio dicatur canonica.
4 Quilibet de capitulo obijcere potest in formam, & personam electi.
5 Electio, quæ est ipso iure nulla, præstat impedimentum secunda.

CAP. XXIX.

Auditis. [Attentatā.] Hic lege decre. finem, s. nos igit̄ electionē [cū. n.] hic incipit narrare factū. [in R.] archi. de quo supra dictū est. [archidiaconos] plurale debet esse singulare. hęc enim fuit ea quare male intelligebatur hæc decre. & falsa scribebat̄ [aliū] a magistro. R. de quo dicetur [nominare] non eligēre, vt ex sequētibus apparet. & nihilominus archi. sed illū cū alijs nominabat. hūc aut solus [ad electionē] i. dest electionis publicationē, quæ t̄n olim necessaria non erat, sed soli cōsensus sufficiebant. s̄. c. cum inter canonicos. alij eꝯ
1 [in electione] R. archi. [¶ † Prorumpit appellans] iam appellationē istam, s. ne decanus procedat ad electionē sine consensu ma. par. ca. t̄n appellans poterit prosequi, qa sua interest suam appellationē defendere. alij tamē dicunt, ꝙ nō ipse appellans, sed capitulū, vel electus eam prosequatur, quia eligens eligendo functus est officio suo, nec sua specialiter interest. vnde vlterius non habet, quid faciat, arg. j. de offic. iudi. deleg. in literis. nec mireris, si alius prosequatur, cū non appellauerit noīe alterius quod non est verum: cum enim noīe ecclesiæ faciat electionem, vel eius interfuit, appellationē, quam emittit, ecclesiæ nomine emittere vr̄, & nō suo, sicut quilibet alius procurator; sed ecclesia ea exercere poterit, s. capitulum, vel maior pars, ar. C. de appel. si actor, t̄n ad hoc, vt eā exercere possit, necesse est, ꝙ capitulū appellationem ratam habuerit, infra x. dies cōputandos a die, qua appellatū est. & idem dico, si quis appellet, ne fiat electio canonica. s̄. eo. cū nobis. secus autē dicendū est, vbi eligens pro iure suo appellaret, quia tunc t̄m ipse prosequi & renunciare appellationi suæ posset, ar. supra eo. ꝙ sicut. § si aūt. j. de appel. constitutus. t̄n in hac appellatione modica vis est, quia & sine appellatione, & capitulū, & qlibet, cuius interest, ꝯ electū agere, vel etiam excipere pōt, ac si appellasset, vt not. j. de accu. super his. in hoc t̄n valere pot. st appellatio, quia reuo-
2 cat negotiū ad superiorem. [† Nō valebant] in hoc quidā credunt valere appellationē talem, Appello, ne fiat electio nisi canonica, de qua dicit, s̄. eo. cum nobis. vel ne sine ꝯsensu maioris partis capituli, vt hic, quia si postea fiat minus canonice, vel alias ꝯ appellationem, electio est nulla, quæ t̄n non esset nulla, sed annullanda, in quibus casib. si appellatio non præcessisset, puta si esset aliquis contemptus, s̄. p. a. eo. ꝙ sicut, vel si esset a maiori parte electus. ¶ Sed obijcitur si appellans remittat appel. teneret electio, vel ratificaretur. non ergo est nulla. respō. hoc ideo contingere, quia ratificatur electio, quia fingitur nō appellasse. ff. de his qui no. infa. l. furti. in prin. Item obijcit quare appellatio faceret electione nullam, vel aliū ꝯ actū, si fit extra iudiciū non n. dēt auferre, vel diminuere posse eius, a quo appellatur, qa potius prouocatio, q̃ appellatio dr̄. j. de appel. cum sit Romana. sed dicunt authoritate huius decr. & s̄. co. bonæ. has vires h̄re appellationes extra iudiciū factas. vel potes dicere, ꝙ appellatio hic multū facit in electione ista, qđ vt melius videas, pone exemplū talum. xx. erant in capitulo. x. elegerunt alium, ita t̄n ꝙ nulli est ius quæsitū, sed in electione ista seruata est forma. quia nō est de forma, ꝙ a plurib. eligatur. s̄. eo. dudū. j. e. congregato. imò cū in vnū solum possit residere ius eligendi, ar. prædictarū decret. & no. s̄. cū nobis, apparet, ꝙ nō est de forma, ꝙ a maiori parte eligatur. ꝯ hūc electū a x. pōt quilibet de capitulo procedere, t̄n si ante li. contest. vel ēt post li. cōtest. aliqui voluerūt cōsentire in eū, valere poterūt tales cōsensus, quia electioni, q̃ non est nulla, imò ei, qui in veritate tenet, accedūt, ar. s̄. e. licet. q̃uis cassari posset pp minorē numerū, & sic inuenimus in oībus decret. ꝙ pp minorē numerū cassantur electiones, & non denunciant̄ nullæ, j. eo. congregato. s̄. eo. dudum. & hic, & c. considerauimus, & in multis alijs decret. & elect. cui prædicto modo vota maioris partis accesserunt, ꝯfirmabitur ea rōne, qa facta est a saniori parte, licet non maiori. & ꝙ sit sanior apparet ex eo, quod sequitur, quia postea eis accedunt alij, ar. supra eod. licet. Sed t̄n credunt isti, ꝙ ad hoc, ꝙ possit dici sanior pars, oportet ꝙ si ad minus a principio tertia pars, de hoc no. s̄. e. dudū. j. e. scriptū nec credunt ibi, ꝙ primis possint alia accedere li. pen. inter electos. imo quidam dicunt idem, si alius, quam electus opponat se electioni, ar. hic & j. vt lite

Universidad de Deusto Biblioteca

3 lite pen. per totū & de test. causam. ¶ † Alij tamen dicunt, ꝙ eo tpe, quo fit electio, oportet ꝙ priores consensus, tot sint, ex qbus possit surgere canonica electio, & sit maior pars & sanior, & innituntur literæ decre. ĩ. eo. quia pp. sed si ꝯ hunc electum agerent aliqui canonici suo nomine, tunc si aliqui de canonicis istis, qui ꝯuenerant ad procedendum ꝯ electionem, vellent discedere ab hac ꝯdictione, possent, vt no. s̄. de postul. bonæ. 2. si autem appellatum esset, tunc etiam si vnus solus vellet procedere ꝯ electionem, & cassare ipsam, quia facta est post appellationem legitimam ab ipso factam, dicimus, quia etiā postea nullus potest accedere tali electioni, quia facta est post appellationem, & quicqdid fit post appellationem, debet esse cassum, & ita electioni factæ post appellationem, quia nulla est, vota postmodum nullo modo possunt accedere, quamdiu pendet appellatio: sed si ille, qui prosequebatur appellationē ipse renunciet expresse, vel tacite, s. lapsu anni, tunc bene vale-
4 bunt ei vota adiecta. ¶ † Et dicunt, ꝙ hanc appellationem, & etiam illam appellationē ne fiat nisi canonica electio, pt prosequi quilibet de capitulo, dummō appellent, & ēt sine appellatione quilibet de capitulo pōt obijcere in formam, & personam electi, vt no. ĩ. de accu. sup his, alij dicūt, & forte melius, ꝙ electio decani non fuit nulla ratione appellationis, quæ nil in his operatur, sed quia facta fuit a tam paucis, puta tertia parte, vel paucioribus. ĩ. e. scriptum. in fi. vel dic electionē decani nullam, idest annullandā. & si quæres, quare ergo non poterant valere subsequētes ꝯsensus? dic vt no. ĩ. e. ecclesia vestra. & dic, ꝙ nisi electio a principio fiat a maiori parte & saniori, habito respectu ad aliā electionem minus a saniori factā, vel ad alios qui priuati sunt ipso iure, siue in eodem ꝯtextu, siue ex interuallo, sp nulla est, nec pt ratificari, vt hic expresse dicit. ¶ [Appellatione pendente] lite. n. pendente non potuit illi aliquid iuris accrescere. ĩ. vt lite pen. c. fi. de testib. cām. & hoc intelligo, ex facto suo. ex facto. n. aduersarij pōt. ff. de rei ven. l. siue aūt. §. 1. ff. de pact. si tibi. x. §. si pactus. ff. de reg. iur. ꝙ absentes. s̄. c. pxi. ꝯ Sol. quidam, ꝙ hæc electio erat ipso iure irrita, quia a minori parte celebrata & post appellationem legitimam: supra autem erat aliqua electio, sed annullanda ope exceptionis opposi ęa ꝯtempto [non poterat] quasi dicat, si omittat prosecutionem appe. possit fieri rata, quod non fatemur hic [post illā] nō fuit cā cassationis secūdæ electionis, prima electione nō dū cassata, qa cum esset nulla, ēt ex interuallo licebat facere secūdā. s̄. c. bonæ. Sed quia electores nō erant priuati ptāte eligendi. & expone post primā electionē non cassatā, i. contemptis electorib. primæ electionis nō cassatæ, vel supple, maxime, vel
5 allegādo dicūt pdicta, & vr hæc vltima rñsio melior. ¶ † [Nōdū] hæc electio, quæ nulla est ipso iure, impedimēt præstat secundæ, ar. ff. ad Treb. l. j. §. accusatione. ff. de iniust. rup. test. cū in secundo. ff. de vsuca. pro dona. infra de spon. iuuenis. & de despon. impu. ad dissoluendum, ar. ꝯ. ff. de ver. obl. si dari stipuler. vel forte posset laudabiliter dici, idcirco cassatam secundā electionē, quia facta fuit contēptis electoribus partis alterius, qui erant maior pars, qui vocandi erant, ex quo ex interuallo fiebat electio, cū non essent priuati ipso iure ptāte eligēdi, sed priuādi. si autē hæc duo concurrerent, s. ꝙ electio esset nulla & ꝙ electores priuati essent ptāte eligendi ipso iure, vt quia elegerunt indignū, vel per secularē potentiā, vt supra cū in cunctis, & ĩ. e. quisquis, & cōsimilibus, crederem ꝙ teneret secūda electio, ēt non cassata prima, ĩ. de appel. cōstitutus. ĩ. de re iud. cū Bertoldus. ĩ. de sup. neg. præla. c. vlt. Sed oppones, & hic priuati erāt ipso iure, quia post appellationē elegerūt, supra eo. literę. Respō. hic nō fuit appellatū nisi ꝯ decanum, & iō non sunt priuati ptāte eligendi ipso iure, licet elegissent. Itē nō fuit appellatū, vt non consentirent in quos vellent, sed ne publicaret electio. sed alia rōne patet eos nō vocandos. ēt si vocādi nō essent ipso iure, quia in eodē cōtextu vr facta electio. hoc enim quidē negāt. quia capitulū exiuerāt. item quidā dicūt non esse priuatos ipso iure, qui post appellationē eligunt, vt not. supra de postu. gratum, & decre. supra c. bonæ. respon. vt ibi, Vtranque. R. archid. & magistri. R. qui electus fuit a cātore, & parte sua sed electionē, siue noīationē s. archi. quā fecit primo cātor, & hic non ꝯfirmat, nec cessat. ipse enim de sua electione non cōtendebat: sed inter lectos alios tm̄ erat cōtentio. erat enim nominatus. s. archid. nō electus, & iō de iure suo non confidebat. ¶ Sed dices, cū fm iura Innocentij statim ex ꝯsensib. ius acquiratur, quare ergo nō fuit cōfirmata electio. s. archid. cū esset facta a maiori parte, & saniori, vt hic dr? Rñdeo, quia nō ꝯsenserant eligendo, sed deliberādo tm̄. s̄. e. c. proxi. vnde nō acquirebatur sibi ius. hodie. n. nō sic necesse est publicare electionem, infra c. quia pp. semper tamen fuit necesse in cōmuni consentire, nec valebāt, sic clandestinè & separatim fiebant. 2. q. 6. ei qui. ver. nominationes. 63. dist. quāto. sicut & omnia negotia
a vniuersitatis in cōmuni fieri debēt, non segregatim [a]. ff. quod cuiusq; vniuersi. nulli. sigillatim āt possunt consentire, vbi de rebus communibus, non vniuersitatis contrahunt. ff. de ser. vrba. prædio. per fundum. ff. communia vtriusq; iudi. receptum.

ADDITIO.

a ¶ Non segregatim. De hoc plenè supra de cōsti. in c. cum oēs, maxime Moder. & adde ꝙ donatio facta segregatim per homines vniuersitatis de re communi valet, ita Alex. de Imo. in consi. 43. per totum in 4. volum.

SVMMARIVM.

1 *Postulatio statim quòd est facta, debet publicari capitulo.*
2 *Cum quis a pluribus postulare tenetur, non est à quo primo postulet.*
3 *Non licet post factam postulationem ab ea discedere.*
4 *Mandatum etiam re non existente integra reuocari potest.*
5 *Electoribus pro vna vice licet ex toto potestatem eligendi alij cōferre.*
6 *Non sufficit solo facto contra translationem potestatis venire, sed verbo debent nunciare cōpromissario, ne vlterius in electione procedat.*

CAP. XXX.

In causis. [Ab eis.] Scilicet canonicis [quinq;] isti quinque potestatē habent à capitulo, non ab illis duobus, qui eos eligunt. ff. quod cuiusq; vniuer. item. §. j. idem dicimus, si quinq; deberent eligere electores alios [conuenissent.] No. ꝙ ille, cui datur potestas eligendi, postulari pt. ĩ. de renunc. post translationē, arg. ff. iudi. solui. iam tamen. §. pen. ff. commo. l. fi. arg. ꝯ. s̄. eo. innotuit, in fi. [electionē] no. ꝙ eps
1 eligitur in postulandum, ĩ. de renun. post translationē. ¶ † [Publicarūt] sic vr semper faciendum, vt facta postulatione deberet publicari capitulo tm̄, non populo, nisi primo postularet à Papa, cum nihil vr dictū, postula . us talem, nisi dicatur a te, & præsente. & tamen pt tolerari, ꝙ est de consuetudine, ut solēniter fiat postulatio, & ēt coram populo, & nihil aliud est dicere, postulamus, nisi eligimus, vel ordinamus postulandum. ĩ. de renunc. post translationē, & talis postulatio in aliquibus vim electionis hēt, quia cum alias nullus debeat esse eps, nisi canonicè electus, hic vlterius non eligetur, sed approbabitur postulatus, & sic eps fiet, vel cassabitur, sicut ex hoc capitulo colligitur. ĩ. e. scriptum, & ex oīb. capitulis, quæ de postulatione loquuntur. & in hac postulatione dēt seruari forma ꝯstitutionis, quia pp, ar. 61. di. Osius. & c. eps pt tñ & aliter. i. sine solēnitate fieri postulatio, de qua hēs. 61. di. Osius, & c. vlt. & § sed & aliud & satis est honestū & vtile, vbicunq; aliquis à laico dēt postulari, vel alio quocunq; præter q̄ ab illo, qui dēt cōfirmare, ꝙ hoc vltimo mō fiat postulatio, & postea eligatur solēniter. Et hoc est verū, qn̄ postulatio est talis, cuius electionē tm̄ illius, a quo postulat, ꝯsensus impediebat, quales credo libertos ecclesiarū promotos ad sacros ordines. si postulent a. regimen alicuius ecclesiæ. nā aliorū liberti ordinari non pnt si ille patronus aliquid retineret. 54. di. quodcūq;, & c. vlt. si vero adhuc sit aliud impedimētū, qd cū eligi prohibeat, puta qa aliud impedimentū habēt, iterum postulabit cū solennitate decre. quia pp. si vero omne impedimentū pt tollere ille, qui ꝯfirmare dēt, tunc est vtilius primo solennem postulationē facere, ut remoueat circuitus, & multus labor, & sic fuit factum hic, & ferè in oīb. decr. q̄ de postulatione loquunt: non negamus tñ quin semp in optione postulātū sit, vel cū solēnitate, uel sine
2 solēnitate postulare. ¶ † Itē nō credimus vim ꝯstituendā, cū pluribus tenet postulare, a quo primo postulet, puta, uel a plato, cuius clericus est, uel a Papa, q forte solus dispensare pt, uel ab ipso postulato. & iō nō dr mrimonium initiatū, quousq; oēs q ꝯsentire dn̄t, & quorū ꝯsensus necessarius est, requirat & habeatur. alias absurdum sequeretur, ꝙ archieps mrimoniū spirituale initiatum separaret. ꝯ, ĩ. de renun. & inter. quidā tñ hoc ipsum confitentur, & aliter intelligunt illam decr. quidam tamen, & forte non male, dicunt, ꝙ si a laico facienda esset postulatio priuata, ut de obligatis conditioni, ꝙ primo sunt petendi a dn̄is, & plenam libertatem consequi debent. 54. di. nulli, & in c. sequen. & pt hæc dubitatio habere locum, etiā in postulatione ad clericatum. & tunc dicunt quidam etiam obligatum laico posse solenniter ad clericatum postulari: sed non debet ordinari, quousq; libertatem consequatur, & sic loquitur c. supradicta & non currit istis spatium trium mensium, & pp has postulationes multas & etiam non occultas & non solemnes vltra tres menses protrahunt electionem. est. n. hoc iustum impedimentum, nec fuerunt interim in mora. ĩ. eo. ne pro. C. de inof. testa. l. ꝯ mores. [reuocauerunt] quātum in eis fuit, sed non potuerunt [pulsari] infra de offi. cu. c. j. & prima distin. ius mil. hoc signum sufficit ad vocandum præsentes, & in minoribus negotijs. in electionib. autem, vbi necessarij sunt absentes, necessarij sunt nuncij, uel literæ, argu. infra de off. de
3 lega. prudentiam. ĩ. eod. coram. ¶ † [Elegit] videtur, ꝙ potuerunt recedere a postulatione, cum ex ea non acquiratur ius. supra de post. c. pen. sed certe, vt hic dicitur, post postulationem factam non est licitum ab ea discedere, nisi forte omnes cōiter discedere vellent, sicut est ar. in eadem decr. vel maior pars. ff. ad muni. qd maior. Sed dices, hic maior pars elegit Archip. Respon. nō est verū, licet ipsi dixerint. vel dic hoc esse rōne, qa licet possent à sua postulatione recedere, nō tñ ad ista, ad quā ex fide præstita, & rōne compromissi tenent, quā nō ipsi, sed cō-
4 promissarij fecerunt. [Quia] hic incipit snīa Papæ. † [Cū res] vr ēt, ꝙ non existente integra possit reuocare mādatū. ĩ. de pcu. ex insinuatione. ff. de condi. ob cau. l. dedi, & in l. si pecunia, in prin. ff. loca. cū in plures, & l. mandaui. ĩ. de iudi. iudiciū sol. ex quo tres ꝯcordauerunt de vna persona, intererat eorum nō reuocari mādatū, vnde nō potuerunt reuocare, vt in p.dicta. l. si pecuniā. vel dicimus, ꝙ non est hic purū mandatum. sed cessio iuris, vel collatio ptātis, vt hic dicit, s. ꝙ capitulū transtulit ptātem. & ad ide, ĩ. eod. cū dilecti, & c. cū in veteri, quā reuocare non licet, sicut nec iurisdictionē ĩ. de off. dele. sup qōnum? Insti. de do. ver. certis ex causis. C. de reuo. do. si donationes. 16. q. 2. visis. 32. q. vlt. c. j. C. de do. l. vlt. sed his vr ꝯ Insti. mād. §. mādatū. ff. de iud. iudiciū. & decre. præal. super qōnum, ēt ꝯdicere vr. vbi dr, ꝙ ad delegantem potest applare, nisi totam iurisdictionem cōmiserit. & p ꝯsequēs iurisdictionē delegati reuocare. Idē ergo & hic est dicendū, s. ꝙ totū ius eligendi non ꝯmiserit, sed tm̄ hac vice, ꝙ illi reuocare possent. itē eodē iure debēt cēteri isti cōpromissarij quo ad alios, sed alij ad nihil agere possunt, nisi ad interesse. ĩ. de arb. p tuas, ergo nec isti. Ad hoc sic respondemus, s. qa hi, qb. ꝯfert potestas eligendi, alquādo compromissarij appellant: tamen pprius dicunt donatarij, qa eis eligēdi hac vice potestas collata est & donata. & ideo ex quo consenserūt donationi sibi factæ. i. trāsactioni ptātis eligēdi, vlterius ꝯferentes ptātem eā nequeunt reuocare, Insti. de dona. §. aliæ. Nec est ēt verū, ꝙ hic a ꝯrio sensu posset colligi, s. ꝙ si res esset integra reuocari posset mandatū, qa non sp valet huiusmodi ar, Vel dic, ꝙ electores isti non ꝯsenserūt verbo donationis sibi factæ, sed facto tm̄, s. secedendo ad trac. de electione. & Ideo bene dicit, quia res non erat integra, qa donationi ꝯsenserunt ipso facto, & non alr. sed & si alr ꝯsensissent. s. solo verbo, vel alio modo, sufficeisset. itē non obstat de procuratore, cuius mādatū reuocare licet, qa nec similes sunt pcuratores, q nihil sibi honoris, vel vtilitatis pcurāt, sed tm̄ laborē, ff. de pcu. quę oīa, & alieno noīe tm̄ agūt. sed hi electores suū honorem psequunt, & suo noīe eligūt. vnde bene dicit decre. ĩ. eo. qa pp ꝙ ꝯpromittat potestas eligendi aliqb. q ecclesiæ puideant. Ipsi ergo sunt, q eligūt, & non illi, q potestatem eligendi dederunt. Ex hoc vr, ꝙ quando publicant elect. non debent dicere, nos eligimus noīe eorum, q nobis potestatem eligendi ꝯtulerunt, sed suo tm̄, vel nec suo, vel alieno noīe eligunt: sed simpliciter dicant, nos ex potestate nobis tradita talem eligimus, vel de tali prouidemus ecclesiæ. nec est etiam ꝯrium de iurisdictioneq etiam re integra reuocant ab ordinario, q vnam cām alij ex toto ꝯmisit, ff. de iudi. iudiciū, qa ille delegatus non potest dici donatarius, nec etiā potest dici, ꝙ ordinarius delegās iurisdictionē amiserit, etiā in ea quā ꝯmisit, qd ex eo apparet, qa ad ipm appellandū est, & inde ēt est, ꝙ reuocare potest: & etiam ex eo hoc pbat, qa si aliqs sit delegatus, q non hēt iurisdictionem nisi in vna cā, & illā iurisdictionem totā alij ꝯmittit, remouisse a se vr iurisdictionem, & in aliū trāstulisse, & hoc potest dici de donatario. Et ideo ad eū eligentem non pt applare, nec pt iurisdictionem reuocare, ĩ. de of. dele. sup. & hoc est, qd dicit. ff. de of. psi. preses. vbi dr, ꝙ pses non potest a se abdicare imperium. qd sic intelligendum est, qa retinendo dignitatē, uel uniuersalem iurisdictionem non pt facere, qn sp sup omnes habeat iurisdictionem saltem in aliqb. renunciando aūt dignitatem, ubi & ut debet, bene amittit Imperiū. sed secus est in electionibus
5 † qa eis bene licet vna vice ex toto ptātem eligendi alij ꝯferre, vt hic, & ĩ. eo. cum dilecti, & c. cum in veteri, & c. qa pp Item non obstat, ꝙ dr, s. ꝙ ex ꝯpromisso agit tm̄ ad interesse, qa sicut dictū est, licet illi electores dicant compromissarij, qa illi, q in eos potestatem transferunt eligendi semper promittunt habere ratum, quod ab eis factū erit, tamen proprius dicunt donatarij. nec ex tali promissione aliquid potestatis accrescit. imo plus dicimus, ꝙ etiam si esset compromissum, tamen spiritualib. non agitur ad interesse, sed semper tenet quod a compromissarijs fit, ut no. ĩ. de arbitr. dilecti. hoc credo verius, s. ꝙ fuerint compromissarij, & tenentur recipere electum ab eis scdm formam compromissi. Et credo, ꝙ omnes communiter possent reuocare ptātem eis traditam, & hoc credo etiam de vno solo, etiam aliis ꝯdicentib. nam cum non possit compromissum pcedere a principio uno solo ꝯdicente, & eadem ratione non procedit uno reuocāte. uel alr, ut melius nota. s̄. de postu. bonę, secundo. tamen hoc speciale credimus in compromissarius electionis, ꝙ postquam cęperint tractare de electionis, qd nec singuli, nec etiam omnes possunt reuocare potestatem, ut
6 hic. ¶ † [Cū res non sufficit solo facto venire ꝯ translationem potestatis, s. eligendo; sed uerbo debet nunciare compromissario, ne ulterius procedat in electione, aliogn tenebit electio facta a compromissario ante, qua sciat electionē factā, an non, ar. ff. de procu. si procuratorē. ff. de iu. iudicium. ff. de insti. sed & si. §. j. & 2. [integra] res dr non esse integra, cum in negotio compromisso quo ad substantialia ipsius negotij in aliquo est processum. uerbi gratia compromissum est in negotio electionis, cum compromissarij cœperint de electione tractare, puta qd unus dixit, mihi vr talis bonus. & alius respon. qd sibi placebat, uel displicebat, & hoc innuit hęc litera, quæ dicit qd hoc modo sit res non integra: sed si de solēnitatib. electionis, aliqd fieret, non minus esset res integra, nec minus reuocare posset, vt si cantassent missam de sancto Spiritu, uel etiam si intrassent capitulū, sed nihil de electione tractantes, arg. ff. de pcur. ante lit. & l. seq. vbi habetur, qd res est integra quo ad pcuratorem, quousq; lis contestatur: licet multa pręcedāt, ut citationes, declinatoriæ fori, & alia huiusmodi alij tamen dicunt ꝯ. ¶ Item si compromissarij habuissent tractatum de aliquib. sed ab eis ex toto recessissent, vel si elegissent, & ipse renunciasset: cū simpliciter potestatem procedendi haberent: videretur res integra: arg. ĩ. de cle. non resid. relatum: C. quomodo & quando: si preses: contra. & alibi dicitur res integra: quousq; sua intersit, ff. de condi. ob turp. cau. si pecuniam. sed hoc non impedit reuocationem dummodo soluat interesse.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non pōt, ubi prebendæ non sunt distinctæ, eligere canonicos.*
2 *In electionibus beneficiorumque collationibus consuetudo spectatur.*

CAP. XXXI.

1 Cum ecclesia Vulterana. [Quosdā eligit] † vbi pbēdæ non sunt distinctæ & negligentib. canonicis non potest eps eligere canonicos, infra de ꝯcess. præben. ex parte. sed ad eligendum potest eos cogere p cen. eccl. secus aūt si essent præbendæ distinctæ. s̄. eo. cum in cūctis, ĩ. de ꝯcess. pb. nō vac. nulla. & hoc est ea ratione, quia non dr in iure, ꝙ episcopus defectus canonicorū in hic: secus est. n. si discrete, ĩ. de ꝯcess. preb. non va. nulla. 9. q. 3. cum simus, & arg. ĩ. de sup. neg. pla. Romana. ¶ [Ab iniuria,] i. ab ingetate. eps Vulte. inj. petitione egit possessorio s. ꝙ canonici nō molestarent eum super electione canonicorum: molestare autem videbantur, cum institutos ab eo ingetabant. super dicta autem petitione cum vterq; pbationes induxisset, quia constitit melius probatū & de antiquiori tēpore canonicis, absoluuntur ab impetitione ipsius episcopi. vel erat forte iniuria canonicorū, qui erant ab epo instituti, ꝙ institutos ab eo, vel electos nō recipiebant, vel ꝙ ipsi canonici ēt eligebāt alios. nā prædicta faciendo uim facere videntur, quominus quietè possideat, & ideo competit interdictum vti poss. ff. vti pos. si duo. §. iterum eodē modo, si minis terre ēt electos ab epo, quominus ꝯsentirēt electioni ab epo factæ. uel sic, ꝙ eps intentabat negatoriā, de quo no. ĩ. de uer. signi. Abbate qa non vr. de iniur. iniuriarū, in §. j. ff. de peti. hęre. illud. ĩ. de app. bonæ, 11. q. j. quod debet. 14. q. 5. non sanè. 64. di. quia p ambitiones. [longe melius] & ideo dicūt obtinere. ĩ. de prob. ex literis, & c. licet, vbi no. [in secūdo] hic agit petitorio [paterent] de cętero [notoriū & pepo nullæ sunt probationes aliæ. itē rei euidētia, uel snīa alia ritè lata, ĩ. de accusatio. euidētia, ĩ. de coha.
2 cleri. vestra, & tua. ff. de legib. si de ꝯsuetudine. ¶ † [Eligēdi] qd episcoporum sit collatio præbēdarum, de iore vr. 21. di. §. j. & c. in nouo, in auth. de mēs. or. ĩ. de pec. c. vlt. arg. ꝯ, ĩ. de his, quę fi. a prę. nouit. & c. ea noscit. 93. dist. diaconi. so. in electionib. & bñficiorum collationib. consuetudo spectat, ĩ. de his quæ fi. a prela. sine consensu ca. ea noscitur, infra de concessi. præb. vel eccl. non va. nulla. infra de iu. patro. nobis, infra de causa posse. cum ecclesia Sutrina, infra de verb. signi. abbate.

SVMMARIVM.

1 *Electionis confirmatio tenet, etiam si electio sit nulla.*
2 *Confirmatio semper fieri debet cum causæ cognitione.*
3 *Nunquid confirmatus, cuius electio non tenet, sit prælatus illius ecclesiæ.*
4 *Confirmatio magis uidetur sequi uim decreti, quam confirmationis.*
5 *Exceptio doli habiti in electione tam contra confectationem, quam confirmationem competit.*
6 *In spirituali causa iuratur de calumnia ab excipiente.*
7 *Potest quis super facto alieno coram se habito iurare.*
8 *Neganti non incumbit probatio.*
9 *Sententiæ lata in causa inquisitionis, uel denunciationis, seu exceptionis præiudicat aliis de eodem agere uolentibus.*
10 *Sententia interlocutoria transit in rem iudicatam ita, quod super ea postea non auditur.*

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. XXXII.

Cum dilecti. [Examinatis] licet.n. examinauerit volũtates aliorũ, nõ tñ pp hoc obligant, vt eorũ vota sequãt, sed liberã habẽt eligẽdi ptãtẽ, vt ex seq apparet [declarãdo] Idẽ eẽt, & si sup hoc nõ sententiasset, dũmõ pmissa sup hoc petitione, inquisitione, & electione, eo nõ obstãte ↄfirmet, ar. ff. de neg. Nelennius §.fi.
1 † [Cõfirmauit] ↄfirmatio electionis tenet, ẽt si electio sit nulla, dummõ fiat ex certa sciẽ ↄfirmatoris, & durãte volũtate eligentiũ, vel si ex voluntate ↄfirmatoris pendet, sic est ẽt in ↄfirmatione adoptionis. ff. de ado. adoptio. sic ẽt est in tutorib. datis ab his, q eos dare non pñt, vel q dati sunt non solenni testõ, vt no. plene in sum. C. de ↄfir. tut. sicut. & sic ẽt dr̃ restiñ, quod nõ valet cõfirmari in illo testõ, qđ valet. & forte non semp propriè sumit vocabulũ confirmationis pp hoc ↄtingit, ꝙ post ↄfirmationẽ nõ põt dici in forma electionis.
2 † Item ↄfirmatio semp fieri dẽt cum causæ cognitione, s. vt semp inquirat de forma, & processu electionis, & de psona electi, j. eo. nihil. & nisi inquiratur non valet cõfirmatio, arg. præ. decre. nihil. ff. de transa. cum hi. §. si prætor, & ff. de reb. eo. magis. §. antepe. 24. dist. c. fi. 61. dist. eps. nec tamẽ credimus necessariam nisi summariam cognitionem, licet sit nulla confirmatio, tamen quæ dicit, & quæ fecit, quamdiu tolerantur,
a valent. 8. q. 4. nonne. ff. de of. præto. Barbarius. quamuis posset [a] dici, ꝙ illa l. loquitur, qñ tenet confirmatio sed melius facit ꝓ his, quia quæ fiunt a procuratore, tenet, ff. de procu. si is. nec pt eis agentib. oppo. cum non sint canonice instituti, vt no. j. eo. nihil. sed satis bene creditur aliis, ꝙ possit dici, ꝙ confirmatio non teneat. ar. de decu. l. vlti. alij tamen hoc fatentur probato tamen in modum exceptionis. ꝙ cum ↄfirmatio nulla est non tenebit, quod agit, quia non est communis ignorãtia, licet res
3 inter alios acta non præiudicet. † Sed põt quæri de confirmato cuius electio nõ tenet, an sit prelatus huius ecclesiæ? & certè Iurisconsultus interrogatus de ista qõne non rñdit: sed dicit, ꝙ ea q dicit, & q facit, valent. ff. de off. pręt. Barbarius. nobis autem vr̃, ꝙ siue electio non teneat, siue confirmatio, non est electus prælatus. 62. di. per totum. j. q. j. ordinationes. sed in eo ꝙ dicunt, ꝙ quæ dicit, & quæ facit, tolerant, bene dñt pp communem ignorantiam & pp tuitionem ↄfirmationis, arg. s̃. eo. transmissam, & no. s̃. eo. nihil. nec valet, si obiiciatur, si non est prælatus, qũo aget, qũo valebunt, quæ cum eo, qui est p̃latus, fierent? respon. bene ex bono & ęquo animo pp cõem ignorãtiam, vel quia potestatem administrandi recipit ex confirmatione. s̃. e. transmissam. & vide simile, quia si sententiet pro aliquo super aliqua re, quæ non sit suã, sententia non facit eã suã. ff. de ↄd. inde. Iulianus. ff. de rei ven. & ex diuerso. ff. si ser. ven. sicut. §. distat. ver. si quæratur, & tñ rem illam vendicat p Publicianam, nec obstat sibi exceptio, ꝙ non sit dominus. ff. de Publ.
4 sunt & aliæ. § j ff. de iureiu. sed & si. † Item vr̃ ꝙ ↄfirmatio magis sequatur vim decreti, q̃ confirmationis, qa in ea summriè proceditur. & ex hoc est, ꝙ facilius admittatur ad ↄ̃dicendum, quia est tam ↄ̃ decre. q̃ ↄ̃ sñiam, si quid obreptũ est. ff. de re. eo. q sub tute. l. j. in prin. & l. magis. §. antepe. & hęc ẽt locum hbẽt, vbi alius eligit, & alius confirmat. quia si idem est, qui eligit, & ↄfirmat, quia ptãtem ministrandi tribuit, & hi magis ꝓpriè dicuntur prouisores, quã electores, vel quã ↄfirmatores, tũc non est necessaria, quia non esse põt causę cognitio in ↄfirmatione, sed antequã prouideatur, dẽt diligenter examinare psonã, de qua ꝓuidere dẽt 8. q. 2. illud, & c. dilectissimi. Itẽ nõ obstãte tali ↄfirmatione quilibet admittitur ad dicendũ & ↄ̃ personã, & ↄ̃ formam, sicut admitteret ante ↄfirmationẽ, ar. j. qui ma. accu. pos. cum in tua. sed licet sic admittatur ad dicendum in personã & in formã, nõ tñ pp hoc impedit effectus ↄfirmationis j. de appe. constitutis. nobis nõ placet, quod dictũ est, ꝙ nõ tenet ↄfirmatio sine cognitione causæ, sicut probatur ex decret. quã pro se inducunt. j. e. nihil. vbi dr̃, ꝙ si sine p̃missa examinatione ↄfirmauerit, & postea inueniat habere defectũ, ꝙ punitur cõfirmans, & confirmatus deponit, ex quo apparet, ꝙ confirmatio tenet, sed reuocat, si male est confirmatus, vel si electio est minus canonica, & repete, quæ no. j. de dona. cũ olim.
4 † [Ex aduerso] non fuit sublata exceptio doli habiti in electione per confirmationem, quia tam ↄ̃ ↄsecrationẽ, quã cõfirmationẽ competit. j. de accu. sup his [& saniori] quod si verũ est, nulla est electio, vt ff. manda. diligenter. [reseruare] denunciando. j. de appe. ↄstitutis. j. de despon. impu. ad dissoluendum. in modum enim exceptionis non vr̃, ꝙ possint procedere, nisi à parte electi peteretur consecratio: tamen põt dici, cum infra, modicum & certum tempus teneatur petere confirmationẽ & consecrationem, ꝙ infra illud tempus, ẽt si non petat, tamẽ potest agi excipiendo, cum dicatur exceptio non solum actionis, sed etiam intentionis esse exclusio, & electi confirmati intentio est, vel esse dẽt ꝙ ↄsecretur. Item hæc exceptio est quasi accusatio, de hoc no. j. e. dudum. j. de do. & contu. cũ dilecti.
6 [a ↄ̃dictorib.] † hic habes, ꝙ in causa spirituali iuratur de calumnia ab excipiente, ad idem. j. de rest. spo. literas. j. de testib. pręsentium. j. de exce. pastoralis. si hoc est pp pręsumptionẽ, quæ est ↄ̃ eum. als aute dicũt quidã, & nõ male, ꝙ in spirituali ca & principali nisi pp præsumptionem, quæ est contra eum, vt hic, non iurat de calumnia, j. de iura. calum. literas, & dec. cu. sequ. imo plus facit præsumptio, quia qui iurauit super totali te pp pręsumptionem iurat postea super exceptione, in Auth. de testib. §. si vero. sed certe aliqui dicunt, & non male, qđ non est mere spiritualis causa, vbi agitur de testib. spiritualiu..., sed etiam popularis. si esset mere spiritualis, tamen crederem iuramentum de veritate dicenda, non de calumnia præstan. j. eo. dudum. sed quando iurat dè veritate, debet iurare etiam, si de credulitate quereretur, veritatem respondebit, & sic se habet consuetudo ecclesiæ Romanæ. alij tamẽ dicũt, & forte melius, vt no. j. de iura. cal. literas. tamen si iuretur, propter hoc nõ debet vitiari processus iudicis, & semper raro quærendus est de
7 credulitate. ¶ † [Iuramenti isti non sunt testes in propria causa sed super facto alieno coram se habito iurant, ad idem. C. de fideicom. l. vlt. Instit. de testamen. ord. §. legatarius. nam iudici plus, quam aliis creditur de his, quæ coram eo aguntur, & his plus creditur, qui in toto negotio interfuerunt. C. de adulteriis adulterii, ff. de adulte. l. vlt. posset ẽt dici, quod hoc est pp defectus probationum, ad idem. C. de hære. l. vlt. 4. q. 3. §. item serui [aut duo] secus esset, si vnus solus esset, qu a tunc nõ crederet sibi de hoc, ꝙ quilibet nominaret, nisi alias probaret, ar. j. de proba. qm nec est simile de tabellione, q recipit testes, q creditur, ꝙ vera scripsit, nisi ↄ̃tium probetur, quia illud est propter publicam auctoritatem, quam hẽt, sicut etiam per pręal.
8 decre. quoniam, probatur. ¶ † Sed obiicies, quare magis oneratur ↄ̃dictor ꝓbatione formæ, vt infra vbi dicit, alioquin quam probationem dicti fui? Respon. quia illi, qui negat, non incumbit probatio. C. de probatio. actor. hic ↄ̃dictor negat. s. se ↄsensisse in Archi. vnde non incumbit ei probatio, sed in sequẽtib. vbi dicit ꝙ debet probare formam, plus asserebat, quàm negabat. s. talem fuisse formam, s. ꝙ singulorum vota debent ingri. & ideo incumbit probatio sibi [singulares] supra eo. bonæ memoriæ Magun. [casteris.] i. nulla pronuncietis. nec mireris, ꝙ ad dictum istorum cassatur electio, quia licet probatum sit, ꝙ contra formam sibi datam elegerunt, & ideo tanquam peccatores videntur a testimonio repellendi, non tamen cõstat eos peccasse, quia forte formam ignorabãt, vel forte non sunt verę probationes, licet non fuerunt reprobatę. Item nec ipsis præiudicat, cum non agatur contra eos, & etiam si sciuissent, licet de hnc, sicot de alio peccato posset excipi ↄ̃ eos, & sic repellentur a testimonio, tamẽ si non exciperetur, bene admittunt ad ferendum testimonium, si autem falsum testimoniũ dixissent, non admitterent postea. ↄ̃ infra de testib. sicut. ¶ Item bene dicimus, ꝙ si dicerent isti electores, non amore, uel precio decepti, vel etiam ignorantia iuris eum ↄ̃ formã elegimus, nõ valeret testimoniũ eorũ ad probõnem. j. de testib. sicut. 14. q. 2. c. fi. sed hoc intelligit, quãdo hoc nõ dicebãt imo se ignorãtia, vel alio mõ excusabãt. ¶ [Aliogn.] i. si ↄ̃dictor ꝓbauerit factũ cõpromissum prædicta forma. nec mireris, si ei incumbit ꝓbõ. qa ex quo ↄstat de ↄpromisso, prȩsumit ritè ꝓcessisse, ff. de ꝓb. ab ea. [ad hãc pęnã ꝙ si nõ fecisset, eẽt pęna in arbitrio iudicis. j. de accu. sup his. j. de of. dele. de causis. hic habes, ꝙ clericus obligat se amissionẽ p̃bendę, arg. in ↄ̃. C. q res pig. obli. pos. specie. ¶ Itẽ obligat se ad pęnã ordinis, vel anathematis. j. q. 7. quotiẽs. de ↄsecra. dist. 2. ego Berẽgarius. itẽ obligat se sub alia pęna. 23. di. quædã. 25. q. 2. quæcunq;. j. de arb. cũ tpe. de hoc no. j. de of.
9 dele. P. & G. † [Iudicata] nota, ꝙ sñia lata in cã inquisitionis, vel denũciationis, vel exceptionis p̃iudicat aliis volentib. agere de codẽ. hoc idẽ videmus circa crimina, & circa populares actiones. j. de accu. sup his. 23. q. 4. si illic, & ff. de popu. acti. l. 3. ff. de ꝓcu. nõ cogẽdus. §. q ita, arg. in ff. nau. cau. sta. l. licet. §. posthumus. ar. ↄ̃. j. de sen. & re iu. quãuis. 2. q. 5. Mennã, & c. hic hẽt. j. de accu. veniens. & hoc est verũ ꝙ in popularib. actionib. absolutio facta pręiudicat omnib. nisi in duobus casibus, puta si qs prosequitur suam iniuriam, & probat se ignorasse, quando primo agebatur. ff. de ac. si cui. §. fin. & cum vult docere de collusio prioris accusatoris. ff. de præuaricat. l. 3. ff. de iureiurando
eum

ADDITIONES.

a ¶ Quamuis posset. Sentit hic Inn. ꝙ Barbarius non fuit prætor, & est communis intel. ad dictam l. Barbarius, ut ibi dicunt nouis. in col. 4. in fi. allegant vnde Inno. in c. nuper, infra de biga.

b ¶ Adde Bar. in d. l. Barbarius. in repe. qui tenet cum Inno. hic.

cũ qui. §. 1. imo in omnibus dicimus, ꝙ ex eadẽ causa non potest quis agere diuersis actionib. ad idẽ, vt no. j. de purg. cano. cũ dilectus, & de collu. detegen. c. fi. melius forsan diceretur, ꝙ speciale est in ætate, sup qua sñia lata ius facit, quo ad oẽs. ff. de mino. l. de ætate. vel si faciat ius in eius præiudiciũ, qui dolo adhibito se probauit maiorẽ, vt interim nõ decipiant ↄ̃hẽtes cum eo. ff. de minori. l. minor. in eius tñ fauorẽ non facit ius, quin non obstante tali sñia possit excipi de ætate ↄ̃ ipsum petentẽ aliã dignitatẽ. C. si minor se maio. dixerit, l. 2. vel forsan super dignitate est aliud pp periculũ animæ, quod in ipsius detentatione incurrit. id aũt dicit hæc decre. s. ex quo sñia lata ẽ super ætate, non p̃t de hoc vlterius q̃ri. & intellige verum, vbi solẽniter inquisiuit, & sñiam tulit pręcedẽte inquisitione. nã si non solẽniter fecisset, nec de certo crimine, vel defectu solẽnitatis, uel personæ, sed in genere tñ, tunc nihilominus põt de illis criminibus, uel defectibus personæ inquiri, & agi. sed in defectibus formæ electionis, cum de his semper inquiri debeat solẽnius, non poterit iterũ inquiri, nisi s̃m formã, qua no. s̃. e. ꝙ sicut, & melius. j. de dolo, cũ olim. itẽ nõ credimus necesse, ꝙ in confirmationib. electorum sit seruanda forma edicti vel banni, q̃ habes. j. qui ma. accu. poss. c. fi. imo dicimus, ꝙ nõ est necesse prædicta proponi. s. ꝙ quicunq; vt aliquid dicere ↄ̃ cõfirmationem, vel electionẽ, ꝙ vsq; ad certum diem veniat, & dicat. tñ bene confitemur, ꝙ si prędictum edictũ fuit propositum, & vlterius audiri dẽt, vel non audiri s̃m tenorem eiusdẽ decre. Super hac tñ materia pro magna parte certa forma tra
10 dita est j. e. statuimus. † No. ꝙ interlocutoria transit in rem iudicatã ita, ꝙ super ea postea nõ auditur. sed hoc est, qñ diffinitiuè ꝓnunciatũ est super principali. s. ꝙ electio ↄformata fuit, nec fuit appellatũ à confirmatione, quia si esset appellatũ, & ꝓsequeretur causam appellationis, bene audiret super exceptione ætatis, licet super ea esset pronunciatũ, ut no. j. de re iud. qđ ad consul. hic aũt non erat appellatũ, sed tanquã ↄ̃ cõfirmatũ agebatur de fraude in electione commissa pp officiũ iudicis. [Legitima.] 2. q. 6. anteriorum. j. de sen. & re iud. quod ad consultationem, & cap. cum inter. infra de testi. significauerunt.

SVMMARIVM.

1 *Inter electores computantur consentientes.*
2 *Ex solis consensibus in aliquem velut in electum directis secundum antiqua iura intelligitur facta electio Episcopi, vel prælati.*
3 *Consensus nõ valet, nisi sit in certam personam, sicut nec matrimoniũ.*
4 *In spiritualibus vox propria alicui prodest.*

CAP. XXXIII.

Cum in iure [Quem ex se.] Et si hoc dictum non esset, possunt tamen vnum ex seipsis eligere, 8. q. 1. in scripturis. ff. de tut. & cura. vbi absunt. sed si in vnum collata esset ptãs nõ posset seipsum eligere. j. de insti. c. vl. j. de iurepatro. per vestras, 24. q. 1. d. dicimus. nisi forte iurasset eligere meliorem, & ipse se talem crederet. ff. de tut. & cu. da. prætor. sed, ut mihi vr̃, cum de aliis præsumere debeat bonũ, & in se culpas debeat agnoscere, vbi non est culpa 5. di. ad eius. j. de præsump. dudum. hic si talis est, potius est repellẽ
1 dus ut Pharisæus, q̃ admittendus vt Iudæus. † [Dũmodo.] Dicunt quidam, ꝙ consentientes inter electores cõputantur. ff. quod cuiusq; vniuer. l. plane, arg. ff. de adop. si consul. Sed qd si ipse consensit in alium, nunquid postea põt mutare in se, vel potius electioni de se factæ consentire, ar. ꝙ non. s̃. c. cũ inter canonicos, ff. de reg. iu. nemo verum tñ credimus, ꝙ si sua electione s. quam ipse fecit de alio, deberet succũbere electioni de se factæ p̃t, non dico mutare, sed electioni de se factæ cõsentire. tñ consensus eius non sibi, sed illi, quem elegit, proderit. Aliud est. n. eligere se, vel aliũ, & electioni de se factæ consentire. si vero non deberet succumbere, non haberet mutare, uel suæ electioni cõsentire, arg. s̃. de postu. bonæ memoriæ, 79. di. si duo, & no. de hoc. s̃. c. c. dudum. Sed obiicitur, aut hic cõsentit electioni factæ, & hoc non p̃t esse, cum electio eius non tenet, quia in eum maior pars non ↄsensit, sicut continebat lex cõpromissi, aut faciendũ, nec hoc dẽt fieri. j. co. cũ post petitã.
2 Respon. ꝙ hic consensit electioni de se factæ. † nã s̃m antiqua iura ex solis consensibus in aliquẽ directis velut in electũ intelligitur facta electio epi, vel prælati. s̃. c. cum inter capitulũ, & s̃m moderna iura hoc idẽ hodie obseruatur in minorib. dignitatibus, cum nõ sit immutatũ. C. de testa. sancimus. Vel dic, ꝙ hic consensus tantum est de electione facta, qui tñ post publicatam electionẽ requirit ab eo, sicut ab extraneo, & bene intelligitur s̃m formam cõpromissi in eum ↄsentire maior pars ex quo tres ↄsentiunt, quia licet nõ sit maior numero, quia tñ est sanior, quia eligunt vnũ ex seipsis, quod apparet, quia s̃m ordinẽ scripturæ elegerũt, q erat, ꝙ primo ex seipsis eligerẽt, & post ex aliis. ff. de vsufr. quotiẽs. Sed dices, licet habeat maiorem partẽ, q̃ alius, nõ tñ habet maiorẽ & saniorem partem de. 7. quod esse debet. j. e. ecclesia, & c. in Genesi. Respon. quòd eo ipso, ꝙ dixit ex se, voluit ius eligendi tantũ residere. in 6. si ex se eligerent, & sint pares eligentes, cũ electus non possit inter electores numerari, quia nec se noĩare, nec eligere põt expresse, infra de insti. c. vlti. j. de iure pa. per vestras. nec tacite, dicẽdo. s. cõsentio electioni de me factæ, vel cõsentio electioni, quã fecerũt tales, qa hoc deterius est. s. ambitio & fraus, q̃ qñ expresse. s. qñ dicit, consentio in me, vbi est tñ ambitio: nec lex dicit, quod suum suffragiũ sibi prosit, sicut apparet rectè intelligenti. Sed quæres, quid si alius præpõderat in meritis? Respondeo, præponat electum ex se, quia non dicimus saniorẽ partẽ, nisi in quantũ colligitur ex ordine scripturæ, cũ cõpromissum sit diligenter seruandũ. ff. de arbi. si. cum dies. § planè. quis quidã alij ↄ̃dicũt, & nõ malè, nisi vbi omnia paria sunt in numero & ordine, quia ambo ex se elegerunt, quia tunc ad merita eundũ
3 est. † Sed quid, si diceret, consentio in illũ, in quem maior pars consenserit, vel quem talis elegerit? dicimus non valere, ꝓ electione, id est vt suffragiũ præstaret alicui, ar. ff. de pocura. l. 2. qa consensus non valet, nisi sit in certam personam, sicut nec matrimonium. nec obstat, supra eo. in causis. vbi dr̃, qđ dat aliis potestatem eligendi, & sic in certam personam nõ consentit. Respon. ꝙ in certos electores consensit, & in nullos electores. Itẽ ex quo præsens est, non debet alij cõmittere vices suas. j. c. quia pp, in n. Itẽ cõpromissarius elegit, & non cõpromittens, posset tñ cõpromittere, quod illũ haberet pro prælato, quẽ talis eligeret. s̃. eo. in causis. & tunc licet hic, quem cõpromissarij elegerunt, dicatur electus a capitulo, qui est electus à tribus, hoc tamẽ non est, quia elegerunt, sed ex vi cõpromissi, vt hic, & s̃. eo. in causis. potest ẽt assensum electioni faciẽdum pręstare. & responde ad decre. j. eo. cum post petitionẽ, vt ibi solui. alij dicunt, vt prædictũ est, qđ eius consensus auget numerum non solum qñ procedit per cõpromissum, sed ẽt si per scrutinium. alij ꝙ tunc tantũ auget numerũ, quando ꝓceditur p cõpromissum, & nõ per scrutiniũ. Ex pdictis satis patet, ꝙ si quinque, vel pluribus, vel paucioribus sit data ptãs eligendi sub ea forma, ꝙ nisi omnes consentiant, ꝙ non valeat eorũ noĩatio, vel electio, ꝙ ipsi nullum ex se possunt eligere, quia ille, qui ab
4 aliis eligitur, non põt in se cõsentire, vt prædictũ est. † [De se.] Hic habes expresse, ꝙ in spiritualibus ꝓpria vox alicui ꝓdest, arg. ↄ̃. 8. q. j. in scripturis, in pe. gl. sciendum qui epatũ, vbi dr̃, ꝙ desiderantibus est denegandũ, & fugientibus est offerendũ. Sol. dic, ꝙ antequã quis eligatur, si quæratur consensus eius, debet dicere, nolo ꝙ me eligatis, & rogo, dũmodo sit dignitas honoris, arg. infra, cũ post, & c. præalle. tamen non reprehenderem, si quis rñderet, nõ est mei propositi Dei vocationi ↄ̃dicere. ar. 19. q. 2. duæ. sed ex quo electus est, si petitur, ꝙ cõsentiat, etiã cum vox eius præstitura sit suffragium, ẽt congruè respondet, volens nolo, & nolens volo. sed si aliquantulũ renitatur, melius facit. sed & si statim pp Deũ, & non ambitione consentiat, fortè timens, ne perniciosus aliquis eligat, non malefacit, vt hic, & põt dicere, ꝙ nec necessitas charitatis ad hoc eũ cogit, 8. q. j. sciendũ. si autẽ confirmator, vel cõsecrator q̃rat, vis consentire electioni de te factę? debet rñdere, non est hæc quæstio nostra, nec pręsentis tpis, cum electoribus hoc q̃rentibus respõderim, ꝙ consentiebã. Si autẽ quærat, vis confirmari, & cõsecrari? Respon. volo, & peto, quia non ambit epatum, cum per mutuũ consensum iã sit initiatum matrimoniũ, & hoc. s. cõfirmatio, & cõsecratio cõfirmatiua sunt prioris actus. s. electionis. ille autẽ, qui in discordia electus est, si cõsensit, prima facie satis p̃sumptuosus hr̃, vel ad obedientiæ meritũ aliquid adiicere vr̃. vnde nulla est 8. q. j. sciendũ. vnde huic satis de facili esset dignitas deneganda, 8. q. j. in scripturis, & in hoc casu melius petitur cõfirmatio per canonicos, tñ si verisimiliter pręsumeret de aliquo malo introducẽdo, vel alia causa iusta apparet, quare multum posset de suo profectu præsumere, posset legitimè cõsentire, & ẽt ius suũ prosequi, arg. Hieremiæ ex ẽplo s̃. vt in præalle. c. in scripturis, 8. q. j. in postulatione. dicimus, ꝙ ante q̃ postuletur, debet ↄ̃dicere, vt s̃. dictum est in electione: sed si canonicè facta est postulatio, pulchrius est, ꝙ prius oĩum aliorũ requiratur consensus, sed & si ipse primo consentiat dicendo, cõsentio postulationi, si placuerit illis, ad quos pertinet admittere postulationẽ, sed sibi caueat, ne in matrimoniũ ↄsentiat, ne nimiæ redargutioni subiaceret. nam solẽnis postulatio, licet non in oĩbus, tamen in multis formã electionis tenet. s̃. e. in causis.

SVMMARIVM.

1 *Quemadmodum in coronatione inquiri potest de vita & meritis coronandi, ita etiam contra eum excipi potest.*
2 *Imperator ex electione habet suam auctoritatem.*
3 *Necessaria est examinatio in benedictione Abbatum.*
4 *Imperij electoribus eligere imperatorem negligentibus, Papa eliget.*
5 *Potest quis propria auctoritate contra illicitum iuramentum venire, neque solum in temerariis, sed etiam in illicitis iuramentis licet sine auct. superioris contrauenire, vt in nu. 6.*

CA.P

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. XXXIIII.

Venerabilem. [In messem.] 6.q.3.c.j. [Altera.] 3.q.9.per totũ. [Verum,] Respon. Pa
pæ. [In Germanos.] Impropriè.n.dr Constantinopo. Impera-
1 tor. ĩ.de ma.& obe.solitæ. [Examinãdi.] 78.di.quid est. † [Co-
ronamus.] Ar. ꝙ sicut pt inquiri in coronatione de vita & me
ritis coronandi, ita ẽt possit accipi ↄ eũ, arg. ĩ. de appel. vt no-
strum. & est rõ, quia in vnctione & ꝯsecratione fit manus im-
positio, quæ non dẽt fieri sine inquisitione. s.e, cum nobis. &
in corronatione tribuitur ꝯfirmatio, ut hic, & ea sine examina
tione fieri non dẽt, s.eo. cum dilecti. non reputamus tñ abso-
num: ꝙ aliquorũ electio, qui hoc habẽt ex priuilegio, ꝯfirmet
sine pręcedẽte examinatione, sicut est Cistercien. & Præmon-
straten. nã sicut dr in patre dãte tutorẽ filio emãcipato, qa ptor
eũ ꝯfirmat sine inquisitione, Insti. de satis. tu. §. sed hoc, qd fit
pp ꝯfidentiã, q̃ ius gerit in tutore dato à patre, & idẽ dici pt in
aliquibus, ꝙ tantã fiduciã in his hẽt Papa, ꝙ eis indulget, ꝙ si-
2 ne inquisitione eorũ electiones ꝯfirmentur. † Credimus tñ, ꝙ
si imperator coronã in loco debito recipere nõ possit, nihilo-
minus auctoritatẽ ministrandi ab Archiepõ Coloniẽ. posset
recipere, vel suã auctoritatẽ hẽt ex electione. in palij aũt datio
ne non credimus necessarjo examinationẽ faciendã, nec pp ex
ceptionẽ differendã, quia consequit ad priora, & quia ibi non
3 fit manus impositio. † In benedictione aũt Abbatũ credimus[a]
a necessariã examinationẽ, cũ fiat manus impositio, & ibi ordi-
nandi ptãtẽ accipiat. ĩ. de accu. meminimus, 69. dist. qm. ĩ. de
sup. neg. pręla. c.j. Sed licet Abbates in bñdictione plenitudinẽ
officij recipiant, non tñ per eam intelligit dari cõfirmatio, vel
administratio in tpalibus. qd ex eo apparet, quia ante hẽt hoc
sicut in Archiepõ videmus, qui ex ꝯfirmatione ptãtem recipit
administrãdi, tñ dr postea in susceptione pallij recipere pleni
tudinẽ Põtificalis officij, qd apparet tm intelligẽdum esse de
spiritualib. melius dr, ꝙ plenitudo officij, q̃nq; sumit pro con
firmatione. ĩ.e. nihil. §. si sed aliquando aliter, sicut apparet in
Archiepis, qui in pallij datione recipiũt plenitudinẽ officij, &
tñ ante sunt confirmati & administrant. [Examinatio.] In exa
minatione venit, an sit criminosus, vel ẽt negligẽs. 15.q.6. itẽ
alius. & ẽt an sit canonice electus, ut hic. [Sacrilegũ.] Cuius fa-
milia à sacris & alijs actib. remouet, 17.q.4. miror. 3.q.4. nul-
li. [Obiectioni.] Ab illo loco, verum, hucusq; est interpositio.
[Approbãdo.] In pdicationibus, & alijs collocutionib. suis, &
ẽt suis literis suadeat. [Quoad factũ.] Idest ex eo, ꝙ sit legitime
electus. vel, idest eo, ꝙ alterius electores electorib. alterius es-
sent prę ferẽdi. sed pp demerita Ducis, bene dicebat suã electio
nẽ nullã. [Denunciatoris.] Denũciabat.n. Principibus & alijs fi
delibus, quos videbat vicinos pcipitio. s. ad iuuandum Phi. Du
cẽ, & ad obtinendũ Imperiũ, ne iuuarent eũ, cũ criminosus es-
set, & tãta dignitate indignus, 23.q.5. nimiũ sunt inquieti, & c.
sequenti, & ar. 50. di. c. si duo. nã ad hoc tenet ex officio, vt 43.
di. Ephesijs, & 47. dist. ꝙ ad nos, 93. dist. diaconi, 23.q.5. aĩa. & il
lis, qui iuuabant, consulebãt, ꝙ ab eo recederẽt, & in hoc pec-
cato nõ perseuerarẽt, 2.q.j. si peccauerit. vel in eo, ꝙ Phi. malũ
dicebat exercebat officiũ suũ, vel denũciatoris, qa publicè pec-
cauerat. vnde publice arguebat, 45. dist. sed illũ. vel denũciabat
sñia priuationis Phi. quã Papa fecerat, vt ĩ. sequit, de hoc not.
ĩ. de appel. solicitudinẽ. [Indignã.] Notoria.n. erãt eius crimi-
na, 2.q.j. de manifesta. [Et ex eo.] Hoc.n. ipso, ꝙ electores Du-
cis elegerũt notoriũ excõicatũ, & alias indignũ, & ꝙ alios cõtẽ
pserunt, deuoluta fuit ptãs eligendi ad alios. ĩ. eo. scriptũ, & c.
cõgregato. s. eo. dudũ. vbi de hac materia no. [Eos.] Electores.
[Cõtẽptus.] s. eo. ꝙ sicut. [Regẽ.] Quia sicut Aquisgrani per
Colo. Archiepm fuit coronatus, vt cõtinet in integra, & iõ cũ
sit in possessione coronã Regni habẽdo, nõ est ↄ ius, sit eũ Re-
gẽ nominat. [Quod aũt.] Hucusq; factũ legatum defendit, ex
nũc loquit de suo. [Admonitionẽ.] Quod satisfaciat de iniu-
rijs, & excessibus suis. [Et expectationẽ.] Ad iudiciũ, vbi de suo
iure cognoscet. [Alteri.] s. iustè electo. [Non alij.] Idest illegiti
mè electo, reprobato, legitimè electũ & coronatũ pro Rege
hñe & iuuare de iure. [Conuenire.] in vnã tm personã, sed in
4 duas. † [Et defensore.] ff. de sol. ꝙ si forte. ff. de ritu nup. si qs tu-
tor, quasi dicat nõ, sed eis negligẽtibus eligere Imperatorẽ Pa-
pa eliget. & si plures elegerũt, Papa de iure cognoscet ĩter eos,
& diffiniet, & si aliqua partiũ erit cõtumax. nihilominus parte
altera absente põt procedere. ĩ. eo. statuimus. [Tunc demũ.] s.
post coronationẽ. [Iustè.] Cassauit. n. Papa qd factum erat de
Phi. Duce, sed nõ ꝯfirmauit electorẽ Regis O. & iõ reseruauit
ↄdictorib. ptãtẽ dicẽdi in formã & personã, & tũc interim de-
bent eũ hñe pro Rege pp coronã, quã acceperat à Colon. Ar-
chiepo Aquisgrani. [Notoria.] Rñdet tacitè obiect. q.d. quare
reꝓbasti Phi. vel quare Legatus denũciat pdicta nullis ꝓbatio-
nib. receptis ↄ eũ. & iõ dicit, nõ reperimus probationes, qa cri-
mina eius sunt notoria. [Ad eius.] s. Lotharij, vel Papæ. [Adhę
rere.] Cũ electus esset à maiori parte, & coronatus, vbi debuit,
& à quo debuit, qui obtinet iura ꝯfirmationis, quousq; repro
batur, & ei dẽt obedire, ut hic, 8.q. vlt. nonne. & hoc est quod
licitè Papã ꝯsuluit. [Notoria.] Nihilominus tñ ordinẽ, qui in
notorijs requirit, obseruauit. [Excõicatio.] Hoc est notoriũ iu
ris, & duo sequẽtia notoria sunt facti, quod non poterat infi-
ciatione celari. ĩ. de coha. cle. & mulie. vestra, vbi no. [Proge-
nitores.] 56. di. si gens, 15.q.7. cũ multũ. [Excõicatis.] Non se-
quitur, ꝙ lęsam habeat cõsciẽtiã, nisi forte petijsset ad cautelã,
quod hic non dr. [Iurñ.] Quod fecerat nepoti suo tanq̃ Impe
ratori futuro dũ adhuc pater suus Henricus viueret, vel regna
ret. [Illicitũ.] Propter successionẽ viuẽtis. C. de pac. pactũ. sed
hoc non vr obstare, cũ voluntas accesserit viuẽtis. C. de pac. l.
vlt. sed illa loquuntur in hæreditaria successione, quæ non hẽt
5 locum in Imperio. † [Venire.] Tali mõ, sicut fecit. s. vsurpã so
Regnũ. nã alias, cũ fuerit illicitũ, ꝓpria auctoritate potuit ve-
nire ↄ. s. nõ obediẽdo, vt Imperatori. nec debuit expectare supe
rioris auctoritatẽ. ff. de cond. insti. l. fi. §. vlt. quia in eo, quod ne
cessario defendit, nõ ẽ necessaria superioris auctoritas. ff. leg. 3.
fideicõmissa. §. si qs illicite. sed si dubiũ est an teneret, dẽt adire
superior. nos aliter dicimus, ꝙ si iurñ nõ possit seruari sine in-
teritu salutis æternæ, ut si iurauit corrumpere sanctimonialẽ
iugulare patrẽ, & ꝯsimilia, dẽt auctoritate propria dimittere,
licet debeat pęnitere, 22.q.4.c.j. & sequẽtibus. si vero possit ser
uari sine interitu salutis æternæ, sed alias est temerarium & p-
niciosum exẽplo, vel periculosum, quale hoc erat, nõ dẽt ve-
nire ↄ sine auctoritate superioris, ut ĩ. de iureiu. si vero, & c. cũ
quidã §. vlt. & c. verũ. & idẽ, si dubium est, vt s. dictũ est. si ãt te
merariũ tm esset, & nõ pniciosum exẽplo, nec periculosum,
tũc illud seruari dẽt. ĩ. de iureiu. si vero d. bi. 22.q.4. §. illicitum
in fi. nisi esset metu, uel dolo extortũ, quia tunc semper talia
iurã absoluunt. ĩ. de iureiu. verũ, & c. cum ꝯtingat, & no. ĩ. qd
6 me. cã ad aures. † Et no. ꝙ nõ solum in temerarij, sed in illicitis
b iurãs,[b] licet ↄuenire sine auctoritate superioris, si necessitas vr
geat, & non possit haberi superior, à quo petat absolutio, 11.
q.3. antecessor. & idẽ est, si forte magis vtilitas vel necessitas
spiritualis hoc exigat. [Fiducia.] Quod non est malum, si ad
hoc habet bonã intẽtione, 61. di. quid proderit, 8.q.j. in scriptu
ris, vel dic, ꝙ nullus dẽt aspirare, sed curare dẽt, ne impedimẽ
tum apponatur, ꝙ eligi nõ possit. [De domo.] 8.q.1. Moyses.
[Obstante.] 15 q.6. alius. ĩ. de transla. prælat. quanto, sublato
enim principali & accessorio, C. de legi. non dubium.

ADDITIONES.

a ¶ Credimus. Adde eundem Inno. in c.j. infra de sup. neg. præla. qui videtur te-
nere contrarium, quod hic dicit.
b ¶ Iuramẽtis. Hoc dictũ dicit singulare Feli. in c.j. col. 16. post me. supra de cõ-
sti. & pro hoc addo, ꝙ facit, quod dicit gl. in c. ego N. de iureiu. de iurãte nõ
reuelare secreta consilij, quia potest reuelare illicita. & illam gl. dicit singula.
Ro. in suo singulari. 506. & vide Feli. in d. c. ego N. col. pen. & ad Inno. hic ad-
de Card. in consi. 35. incip. ad dubia singula. col. 2. ver. Ad secundum facilis.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo in electionibus praualet.*

CAP. XXXV.

Coram [Omnibus.] No. oẽs, qui sunt in ꝓuincia, vo-
candos ad electionem. Quod dr de pulsatione
cãpanæ. s. eo. cum in causis, intellige, ꝙ illud fit ad vocandum
præsentes ad capitulum non absentes ad electionẽ. & dicunt
quidam hoc tenere, si absentes intra prouinciã non distẽt vl-
tra duas dietas, arg. s. de rescri, nonnulli, alij dicunt, ꝙ intra ꝓ-
uinciã & extra vocandi sunt illi tm, qui commode vocari pos-
sunt. s. ꝙ sicut. & hoc intelligo, vbi non est certa consuetudo.
1 † Consuetudinem autem in electionibus prævalere dicerem,
arg. 12. dist. nos consuetudinem, & s. de consue. cum dilectus.
ĩ. de causa pos. cum ecclesia & melius. ĩ. eo. in Genesi.

SVMMARIVM.

1 *In causis electionis non est locus feriis.*
2 *Cassatur electio, super qua tractatum habuerunt electores.*
3 *Electionis tractatum non inuenitur prohibitus ante sepulturam.*
4 *Quæ requirantur ad hoc, dicatur tractatus.*
5 *Non est illicitum post mortem prælati communiter tractare de successoris electione.*
6 *Voces eorum, qui conspiratam personam nominauerunt, non præstabunt rei suffragium.*

CAP. XXXVI.

Bonæ memoriæ. [Cremon.] No. quod qui die
statuto cõparere non tenetur
propter solẽnitatem, vel aliam causam, tamen postea cõpetẽ
1 ti tempore dẽt comparere. vel dic, † ꝙ in causis electionum
non est locus ferijs, vt no. ĩ. de fer. c. fi. & 15.q.4. placita. tu dic
melius, ꝙ iste H. nec tunc nec postea fuit arctatus ex citatione
facta ante mortẽ, sicut apparet ex fine. decre. [Archipresbyte-
ri.] Capitulũ. n. reputans H. cõtumacẽ, elegerũt Archipresby-
terum

terum in termino malè assignato. [Irritandã.] Repete, q̃ dicta
sunt. s. eo. dudũ, & c. ꝙ sicut. [Cõtradictionis.] Idest ꝙ nõ pos-
sit, nec ↄ personã, nec ↄ formã obijcere si iterũ eligatur, qa prę
sumitur malo zelo ↄdicere, & ideo nõ admittitur. vel. i. nõ ob-
sit ei vxor eius, nec alij accrescit, si capitulũ, vel maior pars ca-
pituli eũ iterũ volunt eligere. [In primo.] Non ꝙ primus ꝯsen
sus sufficiat, qui fuit illicitus, sed nouus requiritur circa candẽ
personã. ĩ. de eo, qui dux. in ma. veniens, 63. dist. quanto. ff. cõia
2 præd. receptũ. † [Cassauimus.] Nõ ꝙ priuati essent electores ip
so iure ptãte eligendi, quia tũc diceret, irritã pronũciamus, sed
3 quia tractatũ habuerunt in cã, quare cassat. † [Sepulturæ.] Cũ
nullũ decretũ inueniatur, vbi prohibeatur ante sepulturã tra-
ctatus electionis, imo qd plus est, ipsa electio: quinimo cũ sta-
tim post mortẽ de iure possit fieri electio, qa morte viri soluta
est vxor. i. ecclesia à lege viri, nubere põt, cui vult, ergo & elige
re epm. ĩ. de secun. nup. c. pe. & vlti. 7.q.1. sicut. Sed ex his, quæ
in decre. dicũtur, apparet ꝙ tractatus, de quo fit hic mẽtio, nõ
fuit tantũ habitus ante sepulturã, sed ẽt ante mortẽ, & sic iudi
catũ fuit in ecclesia. Illerden. s. ꝙ à tpe mortis põt fieri electio.
Itẽ licet hic causa assignet tanq̃ q̃ cooperetur, tamen non fuit
hæc sufficiẽs cã sñiæ, sed cõtẽptus canonici sufficit ad cassatio-
nẽ sñiæ, sicut aliquando nõ sufficiens posita in sñia. s. eo. audi-
tis, in fi. [De ipsa.] Idest Archipresbyteri. & hæc in integra cõti
nẽt. [Tractatũ.] Cõem totius capituli, qd non licet sine aucto-
ritate adhuc viuentis. ipse.n. põt vocare canonicos, & monere
ad cõcordiã, & de certa persona cõsulere, 79. dist. si trãsitus. sed
inuicẽ deliberare, ac cogitare de aliquo bono, qui succedat p-
renti, cũ morietur, nõ est malum, imo prudentia. sed si & in ca-
pitulo diceret & cõiter, similiter non esset malũ, nisi tractaret,
vt se obligarent promissione, vel pęna, quod oĩno est illicitũ,
79. dist. c. 2. & seq. vel nisi aliud faciat, quod pertineat ad tracta
tũ legitimũ, sicut est vocare absentes, nã credimus, ꝙ sit p cõem
tract. capituli, vel maioris partis sit deliberatũ de certa psona,
licet nõ sit firmatũ, electio de eo facta post mortẽ cassabit, ar.
hic decre. 79. dist. nullus. sed ad hoc, vt dicat tractatus capituli
pcessisse, oportet ꝙ vel totũ capitulũ tractauit, vel maior pars.
4 † Itẽ ad hoc, vt dicatur tractatus, oportet, ꝙ ibi fuerit discussio
& examinatio personæ, & ẽt aliorũ, q̃ tunc tpis in persona eli-
gẽda requirebatur. & dicunt quidã, ꝙ ad hoc, vt casset occa-
sio e tractatus pcedentis mortẽ, oportet ꝙ interuenerit cita-
tio, vt hic, vel aliquid aliud, qd sit de solẽnitate electionis, sicut
est facere scrutiniũ, vel ꝯpromissum, vel aliqd hmõi. & creaũt
ẽt sufficere, si ob hunc tractatũ fiat capitulũ principaliter, & ibi
de certa psona deliberet, & firmetur saltẽ verbo, vel dicto. nã
si secũdario, vel incidẽter cõmisceatur hic tractatus & ab oĩb.
nõ impediret, quin post mortẽ eligi possit. Itẽ quidã dicunt, ꝙ
licet cassari possit electio noĩati ante mortẽ, si tñ aliũ eligant,
non cassat, quia nõ sunt priuati ptãte eligendi, vt hic patet. Alij
dicunt, ꝙ oĩs electio ẽt de alia psona facta non est irritanda. &
adhuc multũ facit, quia si pp personã noĩatã in tractatu, & nõ
pp paucitatẽ eligentiũ esset cassata psens electio, non tantus fa
uor exhiberetur ei in secũda electione, ꝙ sibi ↄdici non posset.
tu dic, ꝙ in cassatione electionis factæ de persona noĩata nõ at
tendit eius odiũ, qa forte nihil sciuit de psenti noĩatione sed at
tẽdit honestas ecclesiæ, & odiũ ↄtantium. & ideo statutũ est,
ꝙ persona prius noĩata nõ possit eligi, vt hic. itẽ olim pp solẽ-
nia exequiarũ differebat tractatus vsq; ad tertiũ diẽ post mor-
tẽ, 76. dis. nullus. hodie autẽ statim post morte licet, 7.q.1. sicut
5 alterius. † [Tractatũ.] Post mortẽ plati nõ est illicitũ tractare
cõiter de electione successoris, nec diuisim, dũmodo nihil ibi
diffiniãt. Hæc. n. duo s. deliberare, vel diffinire, maximè certũ,
fuerunt illicita. sed primũ per se tm non est illicitũ. & vr diffini
tio, si qs, cui commissum est, dicit, eligatis talẽ, vel talẽ, siue
dicat oĩbus simul, siue singulariter singulis, idẽ vr siue vnus so
lus dicit, siue oẽs, vel maior pars dicit, bene sumus oẽs cõcor-
des, ꝙ talis eligat, quia hęc vr diffinitio, vel ordinatio. sed si ali
qs, vel aliqui nõ ex ꝯditione, vel mãdato aliorũ, nec ordinãdo
aliquẽ, nec suã voluntatẽ exprimendo, nec ẽt alij suadẽdo di-
xerint, talis esset bonus ad eligendum, nec crederẽ pctm, q̃-
uis sit tutius silere. hoc idẽ ẽt vr, si duo eundo p viã ꝓmitterẽt,
vel diffinirent, ꝙ aliquẽ eligerent, ꝙ puniendi essent. ar. 79. dis.
c.j. itẽ caueant isti segregati, vel oẽs simul, ne super ↄdicẽdo ali
cui malo, vel de ꝓmouendo aliquo bono faciant aliqua iurã,
vel ꝓmissiones, vel subscriptiones qa si fecerint, punient, nec
vnquã de facili poterunt ptẽdere cãm, quare fecerint, 11.q.2.
si qs clericorũ. & 4. c. pcedentibus. tñ si oĩno appareat iusta cã
in ꝯriũ, valeret, & nõ punirent, 16.q.6. sanè. tñ qd postea fiet ab
istis ꝯspiratoribus valet, nisi facerent factum ꝯspiratũ, puta si eli
gerẽt personã, de qua ꝯspirauerãt. nã electionẽ credimus hmõi
cassandã qa fuit ↄ mãndatũ iurium pdictorũ, ar. 10. dist. vides.
C. de leg. nõ dubiũ. sed nec credimus ipso iure ꝯspiratores pri-
uatos ptãte eligendi, qa hoc canone non prohibet, & arg. hic.
6 sed † licet nõ sunt priuati ptãte eligẽdi, tñ voces eorũ, qui ꝯspi
ratã personã nominauerint, nõ pstabunt ei suffragiũ, nõ ea ra-
tione, quia priuati sunt ptãte eligẽdi, sed quia lege vel canone
prohibente elegerũt, vel noĩauerũt, 10. dist. vides. C. de leg. nõ
dubium. tñ si illi, qui se obligant pdicta diffinitione, vt scriptu-
ris, vel alijs modis pdictis, postea se absoluant, satis dici põt, ꝙ
nõ cassabit electio. & eorũ voces pstabunt suffragia. iã. n. erant
in tali statu, ꝙ lex vel canon, nõ prohibeat ab electione, & oĩs
res per quascunque causas, & c. de re. iu. oĩs. iam. n. desint esse, &
psumit vnũ factũ, qd primo psumebat, & erat, ar. ĩ. eo. officij,
ff. de iudi. deniq;. sed tñ nõ nego, quin possint puniri pro præte
rito excessu. Itẽ si totũ capitulũ ante mortẽ ordinauerit de ali-
quo eligẽdo, vel ẽt maior pars postea idẽ illicitè ordinauerit se
paratim ab alijs, & postea simul cũ alijs, qui pdictis non inter-
fuerint, cõuenĩãt tpe licito ad electionẽ faciendã, tenebit ele-
ctio facta ab illis, qui pdictis nõ interfuerũt, si sunt vltra tertiã
partẽ capituli, quia est sanior pars. ĩ. eo. scriptũ. in si. & no. s. c.
dudũ, & ĩ. c. cõgregato. si aũt fiat à minori parte, q̃ tertia, vtra-
que cassabit, quia de oĩb. simul intelligitur fieri vnũ capitulũ,
nec sunt priuati ptãte eligendi. & iõ est, quia sit illi ijdẽ, qui ma
lè ordinauerũt electionẽ de aliquo faciẽdo, aliũ elegerit, tenet
eorũ electio. Et hoc est, ꝙ illi, qui peccauerunt in ordinatione
pdicta, nõ possunt ꝓcedere ad electionẽ pdictis nõ vocatis, nã
nõ sunt ipso iure priuati ptãte eligendi. Plus placet, ꝙ pdictus
tractatus nõ est ꝯspiratio, quia nõ est ↄ aliquẽ, sed simpliciter
põt dici tractatus, ꝙ aliqñ est illicitus, si ibi aliquid super futu-
ra electione certũ promittatur, vel diffinitur, 79. dist. c.j. alias li
citus, si ibi aliquid est licitum. [Arcere.] Cum non teneat ci-
tatio.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiasticos honores nõ principaliter, sed secũdario sperare licitũ est.*

CAP. XXXVII.

Cum ad nostram. [Traditio.] s. e. cũ causam.
sed postulari potest, vt not.
1 s. eo. cum monasterium. [Si vllam spem.] † Principaliter. secũ
dario enim licitum est ecclesiasticos honores sperare, 69. dis. si
officia, 64. distin. consuluit. vel dic, vt dixi, s. eo. venerabilem.

SVMMARIVM.

1 *Legatus dispensare non potest, vt homo alterius professionis eligatur.*
2 *Potest monachus præfici secularibus ecclesiis.*

CAP. XXXVIII.

Officij. [Et patrem.] Et bene, si erat in ptãte eius, alias
homo liber à se tantũ postulandus est. [Dispẽsa-
1 re.] † Hic habes, ꝙ Legatus nõ põt dispẽsare, vt homo alterius
professionis eligatur, qd apparet ex eo, ꝙ cassatur electio, po-
stulari autẽ põt. & tunc, si postulatur in Abbatẽ, nõ de facili ad
mitteret. sed si postuletur ad aliã dignitatẽ, vt Arch. vel consi-
milẽ, non oportet ita solẽnem inquisitionẽ fieri, quia Arch.
regulariter plus oportet scire iura canonica, q̃ regularia, imo
idẽ dicimus de monachatu, quia clericus ad eu debet postula-
2 ri, nõ eligi. [Incõtinẽti.] 30.q.1. si qua. ff. si cer. pe. lecta. † Sed cũ
monachus possit pfici ecclesijs secularib. vt 16.q.1. sic viue, &
c. si clericatus. quare clericus, maximè qui bene sciat regulã. nõ
põt fieri Abbas? Respon. ꝙ licet sciat regulã, non tñ probauit
vitã vel habitũ, 19.q.3. monasterij. nã cũ non sit probatus in re
gula, non põt fieri Abbas, sicut Neophytus, qui non est proba-
tus in clericatu, nõ põt fieri sacerdos, vel eps, 48. dist. sicut Neo
phytus. tamen quidã dicunt, ꝙ in eadẽ die, qua fit monachus,
potest eligi in Abbatem. hæc autẽ electio cassata fuit propter
suspitionem simoniæ, vel ambitionis. [Si vrgens.] Maximè.

SVMMARIVM.

1 *Canonica electio est, licet excommunicati minori excõmunicatione sint admixti non excommunicatis.*
2 *Excipiens de crimine, quod ipso iure non priuat, non est audiendus, quãdo fit electio.*
3 *Electio non excommunicati praualet electioni excommunicatorum.*
4 *Electio excõicatorum, qui tamen non sunt per sñiam excõicati, tenet.*
5 *An quod dr de electionibus spiritualibus, possit idẽ dici in nõ spũalib.*
6 *Accusare alium nemo cogi potest.*

CAP. XXXIX.

1 Illa quotidiana. [Canonicam.] † Not. electionẽ
canonicam esse, licet excõicati
minori excõicatione sint admixti non excõicatis, ĩ. de cle. ex-
com. min. si celebrat. Quidam dixerunt eam cassandam, quod
apparet ex eo, ꝙ dñs Papa dicit hic, ꝙ supplet defectũ, si quis
fuit. & ad idem facit, quia cum participare excõicato sit pecca-
tum mortale, ĩ. quod me. cau. sacris, & peccantes mortaliter, re
mouẽtur à legitimis actibus temporalibus, ĩ. de testi. super eo.
multo fortius à spiritualib. ĩ. fil. sint legi. per venerabilem. sed
non est simile, quia eligendo ius suum prosequitur, à quo nul-
lus prohibetur, 4.q.6. omnibus. sed testificando prosequitur
publicũ officiũ, à quo repelli debet quilibet criminosus, & sic
loquitur

Universidad de Deusto Biblioteca

loquitur decre.super eo.Itē in electione nō est Iudex, q remo-
ueat illū, ꝯ quem dr̄ crimen,vel qui est criminosus.sed in rece
ptione testiū est Iudex, qui audiuit exceptiones,& alia de iure.
2 † Itē licet excōicatus minori excōicatione possit p sn̄iam re-
moueri, si directè accuset,ab his actib.& aliis,non est tamē ip-
so iure remotus.nec est audiendus ext.iudiciū, qd est, quando
fit electio,excipiens de crimine, qd ipso iure nō priuat, cū ēt
sic probatū non infirmaret,nec priuaret eū iurib.suis.j.de iudi
ciis,at si clerici.nā & alias cleric⁹ suspēsus, est quo ad se,& quo
ad alios,j.q j. sacerdotes. & iā ꝯtingeret, ꝙ vix aliqua esset ele-
ctio canonica, cū vix aliquis sit sine crimine, 50.di.qa tua.sed
si electus minori excōicatiōe ligatus sit, nunqd valebit electio
de eo facta? vr̄ ꝙ sic exēplo Esaiæ & Ezechielis, 8.q.j.in scriptu
ris.50.di.quid est. Et ordinatus in crīne nō enormi executionē
retinet.68.di.sicut.sed ꝯtrū verū est in excōicato minori excōi
catione,& habes expressum in præall.decre.si celebrat.sed hoc
plene nō satisfacit dubitationi nostræ, cū ex suppletione defe-
ctus videat minus canonica electio,vbi excōicatus minori ex
cōicatione interest. sed dicimus hāc suppletionē nō esse de ne
cessitate,sed ex abundanti:imo plus dicimus,ꝙ si interfuit ex-
cōicatus maiori excōicatione, tenet electio, si hoc ignorarūt,
vel ēt scierint,dūmodo protestent,quia ideo admittūt eū, qa
dubiū est de excōicatione eius,non aūt admittūt eū tanq̄ habē
tē ius in electione.si.n. scienter admitterent tanq̄ ius habentē
in electione,nō valeret electio,arg.j.de proc.c.vlt.j. de re iud.
ad ꝓbandū.j.eo.Massana.j.de offi.dele. cū supab. & idē dico,
si admitterent quoslibet alios,quos ius prohibet admitti,sicut
laicos.j.eo.Massana.Secus,si illi,ad quos deuoluta est ptās eli
gēdi alios,q sunt priuati ptāte eligēdi, qa indignū elegerūt,ad
electionē admittant,qa hoc non est ꝯ ius,sed pter ius, qa ibi fa
uor nō peccantiū maxime attendit, cui renunciare possunt,
arg.s.eo.cū Vinton.Imo plus dico,ꝙ si oēs essent excōicati,&
vnus solus nō excōicatus, cū protestatione præmissa admittat
alios excōicatos, tenet electio, qa in eo recidit ius capituli.ff.
3 qd cuiusq; vni.sicut. & no.j.de offi.ord.irrefragabili.† Sed qd
si ignorabant eos excōicatos tpe electionis, sed post ꝓbata est
excōicatio? Respon.si oēs excōicati elegerunt vnū,& solus nō
excōicatus aliū,tenet electio nō excōicati,ar.j.eo.ꝯgregato,&
& melius.s.eo.bonæ memo.Ma.& s.de postu.gratū.si vero ex
cōicati & non excommunicati, conueniunt in vnam ꝑsonā,
distinguunt,quidam,licet malè,ꝙ si tot sunt excōmunicati ꝙ
excōicatione semota aliorū electio nō teneret,nō ualet electio
si vero pauci sunt excōicati, & plures non excōicati, tenet ele-
ctio,arg.j.c.proxi.in fi.alij dicunt & bene,ꝙ sp tenet electio, ēt
si vnus solus sit non excommunicatus,qa in eū recidit ius vni-
uersitatis,ut hic dictū est.& ad hoc facit,qd dr̄ in duob.tutori-
bus,quorū vnus est verus tutor,alius est falsus, & ꝓstant ambo
aucto.nā tenet auctoritas.ff.quod cū fal.tut.l.j.§.j. & est ea rō,
quia siue verus tutor solus sit tutor, siue cū alio,tamē ēt solus
auctoritatē ꝓstare potest.vnde in his casib.vbi in omnē euētū
tenet,qd fit ab vna parte,non habet locū decre.j.de of.dele.cū
sup, sicut & est hic in electione. nā si minor pars eēt excōicata,
& maior non excōicata, & ꝯcors est de aliquo, eius electio te-
net,siue minor sit excōicata,& tenet tūc pp vitiū minoris par-
tis:& si maior sit excōicata,tūc tenet pp numerū.vr̄ ꝙ melius
diceret numerū.s.ꝙ si minor pars sit excōicata tenet electio fa
cta a maiori parte,& hoc pp numerū si vero maior pars sit ex
cōicata, tūc electio minoris partis tenet pp vitiū maioris ptis:
at vbi in vnū casum tenet, in aliū nō,sicut in duob.iud.dele.cū
clausula,ꝙ si non amba,&c.secus est.nā si pōt interesse,non te
net ꝓcessus alterius.si aūt non pōt,tenet,& tunc habet locū rō
decre.cum sup.Vnde dicerē, ꝙ si tres sunt iud.dele.cum clau-
sula,ꝙ si non oēs, &c. & oēs tres ꝯueniant ad ferendam sn̄iam,
vnus tamē esset recusatus vt suspectus, vel excōicatus,teneret
sn̄ia.nec obst.j.de iud.ad probandū.quia ibi loquit,quando ex
cōicatus sine excōicato sn̄iam ferre non poterat.vel dic melius
ꝙ decre.pdictæ,cum super,ad probandum,de ꝓcu.c.vlt.loquū
tur,quādo excōicatus, vel alius, quia iure prohibetur, interest
alicui tractatui,vel facto,interest tanq̄ ius habēs,& auctorita-
tem præstans,& ab aliis scienter admittit. nam in hoc casu totū
irritat.hęc aūt,q̄ dicta sunt,intelligimus, qn̄ ignorāter admis-
sus est,& post quam sciunt, nolūt illi quos tractatus tangit, ꝙ
eius auctoritate nitatur,sed tm̄ auctoritate illorū, qui de iure
poterant ꝓstare auctoritatē.alij dicunt,ꝙ non tenet, ēt si inter
certū esset vnus excōicatus, sed Papa de gr̄a tenet supplere, vt
hic.idē,ꝙ in electione,dicimus ēt in aliis negociis, siue ꝓcura-
4 torū constitutionib.siue aliis.j.de procu.consulti.† Alij dicūt,
ꝙ ēt si oēs essent excōicati, non tn̄ per sn̄iam, ꝙ tenet electio.
& idem dn̄t in constitutione procuratoris, vt no.j.de procura.
ꝯsulti.sed de hoc no.s.eo.cū Vinton. nobis vr̄, ꝙ in hoc pares
sunt electores,& iudices,q si ambo admittāt scienter personas
ad eligendū,vel iudicandū,qui de iure interesse non pn̄t, nec p
corum ꝯsensum valet qd fit ab eis.j.eo.Massana.j.de of.dele.
cum super.j.de proc.c.fi.quod tn̄ intelligo verum, si poterūt
eos expellere de facto,& de iure,ꝙ si de iure nō possunt expel-
lere,quia occultum est impedimentum, qa interesse non pn̄t
vel electioni,vel iudicio,licet & coelectores & coniudices hoc
sciāt,securè procedant cū eis, pmissa tamen priuata ꝓtestatio-
ne,ꝙ ipsi non consentiunt, ꝙ alij, q nō pn̄t interesse electioni
vel iudicio,habeāt in eis uocē, vel qd sint eorū electores, imo
pro se tantum eligunt, & ex suis uotis tantū & ꝯsensib. volunt
electionē initi,arg.2.q.7.pleriq;.& idē intelligo,si de facto nō
poterunt expellere,quia tunc simili protestatione facta,& pu
blice.si audent,vel occultè.j.quod me.cau.ꝑlatum, ꝓcedant
ad electionē.Hic tn̄ prudenter attende, ut nihil faciant, quod
videantur ꝯsentire,qd secū eligant,quia si idonei scrutent non
idoneos,hoc ipso vident eū eis eligere,nec ualeret ꝓtestatio q̄
ꝯdiceret facto.j.de ap. solicitudinē. nisi fortè & hoc ipm̄. i. ꝙ
scrutarent,facerent timore,ar.j.qd me.cau.perlatum.hoc nō
placet,quia non scrutant tanq̄ ipsi, sed quasi capitulū. & iō nō
ꝑiudicat eis,ēt si sciant.p illud autem, qd ambo,ad eosdē scru-
tatores vadunt,uel quod dant aliqb. ptātem eligēdi,uel publi-
candi electionē,uel proferendi sn̄iam,non viderent ꝯ suā ꝓte
stationē uenire.si aūt scienter admittant ꝑsonas ad eligēdum,
vel iudicandū,q̄ interesse de iure non debent, sed tn̄ de suo con
sensu possunt admitti,tunc valet,qd cōiter fit ab eis.arg.ff.pro
so.l.j.§.j.s.eo.cū Vinton.s.eo.in causis.j.de of.dele.sup q̄stio-
num.§.j.& c.eorā.si aūt ignoranter admittāt ēt eos, qui nullo
modo per eorū consensum possunt interesse electioni, uel iu-
dicio,ꝓ tenet,qd fit ab eis,arg.ff.ꝓ soc.l.j.§.j. quia principalis
corum intentio est eligere siue cum aliis, siue per se tm̄, si alii
de iure interesse non pn̄t.ff.de iniur.eū q.§.si iniuriā.& §.ie.itē
dic,qd si totū capitulū,uel maior pars,illi.s.penes quos est po-
testas faciendi capitulū,uel non faciendi,admittunt sciēter ex-
cōicatos notorios. nō valet electio facta ab hoc illicito capitu-
lo,ēt ab ignorantib.excōicatos.& idē est,si nō sunt notorij ex-
cōicati,dummodo probari possit.isti.n.ignorantes excōicatos
in hoc illicito capitulo cum ꝯsentientib.non debēt procedere
ad electionē faciendā,sed debēt expectare finē termini statuti
a iure.uel dic, qd statim & in eodē capitulo pn̄t ignorantes eli
gere,quia ipsi soli sunt capitulū,cū alij ipso iure sint priuati po-
testate eligendi,ar.j.c.Massana.sed certe illa decr. hoc nō dicit.
Aliis vr̄,qd hæc electio ignorantiū valet,si fit in eodē cōtextu:
quia aliorū electio est mala,vel nulla.s.eo.dudū.j.eo.ꝯgrega-
to.sed ex interuallo non valet,nisi vocatis aliis.non.n.cassat eo
rū electio,q eligūt cū excōicatis,quia priuati sunt ptāte eligen-
di,uel qa uoces eorū non ꝓstant suffragiū,qa cōicant cū excōi-
catis,q priuati sunt.tales.n.non remouentur ab eligendo.j.de
cle.excōmu.l.si celebrat.sed hæc est causa, quare non tenet ele-
ctio eorū,q intēdunt eos eligere cū excōicatis, quod esse non
potest, j.de of.dele.cū sup.& vr̄, ēt si diuersos eligāt excōicati
& non excōicati:quia scienter admittūt & excōicatos, & cū
eis coligere intendunt,qd non ualet electio, ēt nō excōicato-
rū prædicta rōne,qa coeligere vident,licet diuersos eligāt, ar.
ff.de re iud.duo,& ff.de arb.si in tres,& l.seq.nec est vis siue ca
pitulū admittat ad eligendū,& sic coeligant, siue singulares ꝑ
sonæ capituli scienter coeligāt,cū excōicatis,quod appareret,si
post q̄ scierint,in auxiliū suæ electionis vtantur uocib. excōi-
catorū.semp.n.cassabitur talis electio:qa quod uolunt nō pos
5 sunt,& quod possunt nolunt. j.de of.dele.cū super.† Item qd
dictū est in electionib.spiritualib.idem uī etiā in non spirituali
bus.s.qd si excōicati & non excōicati sunt mixti ad aliquod ne
gociū uniuersitatis faciendū, qd tota ptās recidit in nō excōi-
catos,quia nulla ratio diuersitatis vr̄.licet aliqui dicāt ꝯ.sed si
non est factū uniuersitatis,sed alias cōe, tn̄ non recidit ptās in
non excōicatos,qa excōicatus suo noīe suo bene ꝯstituit ꝓcu-
ratorem.j.de iu.intelleximus.sed nō in factis uniuersitatis. qa
non est eius membrū,sed ab ea ꝑcisum.cum interdictis:aut nō
excōicatis bene pn̄t alia negocia ꝑter electiones facere: puta
ꝓcurationes:ꝯctus:& hmōi:q ab eis non ꝓhibent etiā in nego
tiis uniuersitatis.si autem nō sunt notorij excōicati:nec ꝓbari
pōt:tunc non solum:nō sunt expellendi a capitulo:sed etiā uo
candi:& hæc bene probant.j.de ꝓc.c.si.6.q.2.c.i. & 2. 23.q.4.
iubemus.Si autē capitulū, uel maior pars uocauerit ignorāter
notorios excōicatos:tunc ualet nihilominus electio facta: ut
in isto c.sed tn̄ in hoc casu pp ꝑsumptionē ꝯriam capitulo in
cumbit probatio: uel maiori parti:qd ignorauerunt: arg.j.ut
eccle.benefi.c.uno,82.di.proposuisti.sed in hoc casu, si aliqui
sunt in capitulo:q sciunt aliquos notorie excōicatos:uel de q
bus probari pōt, qd sunt excōicati: nihilominus voces corum
ꝓstabunt sibi suffragia: dummodo sciētes excōicatos nō ꝯsen-
serint expsè:qd excōicati uocarētur ad capitulum. tacitus.n.
ꝯsensus sciētium:uel ꝑsentia nō obest:cum ēt si ꝯdicerēt:uel ꝓ-
testarētur ignorātes nō cogerent ꝓpter dictum eorum:nec ēt
deberent

deberent cessare à vocatione eorū,& eodem modo, si aliqui de
scientibus non interfuerunt electioni.horū.n.sciētiū electio te-
net,& voces eorū præstant suffragiū,nec eligunt cū excōicatis,
quia hoc non intendunt,sed per se tantum,quia non est in ptā-
6 te eorum eos admittere, vel expellere.† Sol.dices debere eis im
putari,qui probare possunt,& non reprobant. Respon. non est
verum,quia non est præsens,coram quo probent, cū capl̄m in
hoc non sit Iudex. itē nemo cogitur aliū accusare. C. vt nemo
inui.age.l.1.& sicut non cogit accusare,sic nec appellare, quia
non prodest,nisi appellationē prosequeret,ꝙ esset agere. j. de
app.cum sit Romana.fatemur tn̄,ꝙ si appellauerit,quia aliquis
est ibi notoriè excōicatus,& in cā appellationis probauerit ex-
cōicationē notoriā,ꝙ cassabit,quicquid factū erit post appella-
tionē.nec valet quod dicant,ꝙ ignorabāt eos excōicatos, quia
debebāt deferre appellationi ex iusta & vera causa interpositæ.
secus aūt esset,si non appellaret,sed tm̄ capitulo denunciaret ali
quos excōicatos interesse electioni,quia tūc nō cassaret,ꝙ fieret
prius talis denunciatio,in qua nullus superioris est examē im-
plorādū.idē dicēdū vr̄ de īterdictis,& oīb.alijs, quos ius eligere
ꝓhibet,sed nō intelligit de his,quos ius,vel Iudex ab electione
repelleret,sed tm̄ ab electione nō ꝓhibent.s.e. cū Vintonien,

SVMMARIVM.

1 *Beneplacitum partium non habetur ad inquisitionem, sed ad diffinitionē.*
2 *Compromissum fieri non potest vno solo contradicente.*
3 *Quando aliquis ex iusta causa electioni interesse non potest, vota sua procuratori committere licet.*
4 *Vnus si loco plurium admittitur, tantum potest vox eius, quantum si omnes voces suas dedissent.*
5 *Sufficit postulatum duas habere partes.*
6 *In postulatione, peccante maiori parte, ius eligendi recidit in minorē partem eligentem.*
7 *An tertia pars eligens dignum, sit dicenda maior & sanior, dupla postulāte indignum.*

CAP. XL.

Scriptum est. [De numero.] s.ꝙ numerus postulan
tium erat duplo maior. [Partis.] Eli-
gentium plebanū.[Reuocatū.] Infra de censi.olim. [Pars alte-
ra.] s.postulantium Eradien.[Intentionē.] s.postulationē præfe
1 rendā electioni.[Vbi nati.] Infra de præsump.quosdam.† [Con
senserint.] Quia nisi esset de assensu partiū,prius debet constare
de defensione partis,& reuocatione,cū ex illo ꝯstaret, si nume-
rus esset duplo maior,nec ne.vel dic,ꝙ beneplacitū partiū non
hr̄ ad inquisitionē, quam omnib.modis vult fieri,vt s. dictum
est,sed ad diffinitionem hr̄ beneplacitum,ꝙ non vult fieri, nisi
partibus placeat.sed si partibus placet,fiat s̄m formam, quæ se-
quitur.[Præpositi.] Isti.n.& si alias ius non haberent in electio-
ne,quia vtraque pars ꝯsensit,ꝙ admitterent,suffragium præsta
2 bunt voces eorū.† [Per alios.] s.procuratores ꝯstitutos ad eligē-
dum.ex his vr̄,ꝙ aliqui de electoribus possunt facere ꝯpromis-
sarios,& alij non,& ꝙ illi,qui non faciunt,tenentur hmōi ꝯpro
missarios admittere,sed ꝯ vr̄,ꝙ vno solo ꝯdicente non pōt fie-
ri ꝯpromissum.Itē si sunt ꝯpromissarij, ergo hēnt ptātem pro-
uidendi ecclesiæ. j.e.quia pp.quod ꝯstat esse falsum, quia nec q
3 ꝯpromiserunt,soli habent ptātem.† Item s̄m hoc vr̄,ꝙ hęc ele-
ctio partim ex ꝯpromisso,partim ex scrutinio procedat, ꝙ non
vr̄ ꝯueniens.Sol.dicimus,ꝙ ibi non fuerunt ꝯpromissarij, sed ꝓ-
curatores fuerunt,quib.aliqui vota sua ꝯmiserant, quod licet,
qn̄ ex iusta cā aliquis electioni interesse non pōt. j.e.quia pp,&
ēt si solummō placet alijs collectoribus,vt hic, & satis apparet
ex his,quæ dn̄r hic,quia post talem ꝯmissionem votorum dēt
fieri scrutinium,& non dēt attendi in scrutinio, quot sunt vo-
ces procuratorum,sed qui sunt illi, qui vota sua eis ꝯmiserunt,
vt hic dr̄.nā si propriè ꝯmissarij essent quasi donatarij,& tamen
vota eorum attenderent,& non illorum,qui in eos sua vota trā
stulissent,cum ex ea translatione nihil ptātis in eis remansisset,
vt no.s.e.in causis,Sed quæres,cum sæpe contingat,ꝙ in aliqui
bus ecclesijs electio non tm̄ pertinet ad capitulum,sed aliquan-
do pro tertia parte ꝑtinet ad capl̄m,pro alia tertia parte ad cle-
rum ciuitatis,& pro alia ad prælatos,an hic, cum non oēs pos-
sint,nec debeant interesse electionis scrutinio pp inconueniēs,
quod sequeret.s.forte clerici soli plures sunt,q̄ totum capl̄m,&
prælati,& sic si eorū vota singulariter attenderent, non solum
tertiā partē,sed ēt maiorem in electione hēnt,vc; nunquid er-
go in hoc casu licebit facere ꝯpromissarios? R̄n.non,sed faciāt,
vt hic fecerunt.s.vota sua ꝯmittant aliquib.procuratorib. q po-
stea cum alijs faciant scrutiniū,vel ꝯpromissum, si ꝯpromittēdi
ptātem hēnt,& si duob.ꝯmiserint vota sua, & tunc vnus pote-
rit ꝯsentire in vnū in scrutinio,& alius in alium. hoc non fate-
mur,quia cū quælibet harum trium partium quasi vniuersitas
censeat ad electionē faciendā, p ꝓcuratorem tm̄ q̄libet vniuer-
sitas r̄ndebit,sed illius vnius vox ualebit pro parte tertia.alias.n.
sequeret absurditas,ꝙ eadē vniuersitas sibi ipsi ꝯdiceret p vnum
procuratorē eligēdo alium, vel etiam p aliū. Nec ob.ꝙ hic dr̄,
ꝙ admittebant singuli tanq̄ singulares pro suis ecclesijs, & non
oēs tanq̄ vna vniuersitas.qa hoc singuli tanq̄ pro singulis eccle
sijs habebant ius, & non tanq̄ pro vniuersitate ecclesiarum,&
prælatorū.imo plus dicimus,ꝙ si diuisim capl̄m aliquib. ꝯpro-
missarijs ꝯferret ptātē,& prælati alijs, & clerici alijs,tn̄ isti quasi
ꝯpromissarij nō pn̄t eligere,quia in nullos singulariter est trans-
lata ptās eligendi,quia nec ipsi transferentes soli sine alijs hanc
ptātem habebant.sed nec in oēs translata est, quia simul in oēs
transferre noluerunt.fatemur tn̄,ꝙ si oēs transferre vellent,pos
sunt,& non solum in eodē tpe,sed ēt in diuerso,ar.ff.de ser.ru.
pręd.per fundum.ff.cōia præd.receptum.procuratores autē &
4 simul,& diuisim ꝯstituere pn̄t ad hoc,vt vice eorū eligāt.† [Tot
que.] No.ꝙ si vnus pro plurib admittit, tm̄ potest ille solus, si-
ue vox eius,quantum si oēs voces suas dedissent. & hoc intelli-
gimus,ꝙ oēs tanq̄ singuli habeant singulas voces. aliud.n.esset
si vniuersitas ꝑlatorum hēat tm̄ vnā vocem, vel duas,licet plu-
5 res essent pręlati.† [Duplo.] Idest duas partes.sufficit.n. ꝙ postu
latus habeat duas partes,& non est necesse,ꝙ plus habeat. Item
vr̄,ꝙ etiam si ab uno solo electio fiat, ꝙ electio dēat præferri,
cum postulatio non tam iustitiæ, quàm grē innitatur. electio
āt tm̄ iustitiæ.s.de postu.bonæ.j.sed hoc ar.non valet nam pręꝯ
sentatio similiter innitetur gratiæ,16.q.1.si quis. & tn̄ si non ad
mittit sit iniuria præsentato.16.q.7.decernimus. & ideo agit ꝯ
non admittentē eū.j.de iurepatr.pastoralis.& idē in postulatio
ne.ar.ad idē.ff.de aqua quoti.l.j.§.pe.& dic ea,quæ hic dicuntur
locum hēre in electoribus,& in iure,ꝙ ad electores pertinet, &
ex electione,& electoribus acquiritur. ius autem confirmato-
ris,dispensatoris,vel alterius superioris non tangitur in hac de-
cre.imo in optione eius remanet,sicut & ante hanc decr. erat,
vtrum velit ꝯfirmare,vel dispensare,nec ne.s.de postula. onę.
[Minime.] Hic habes notabile,ꝙ qn̄ in vocatione aliqua ꝯtin-
git fieri vnam postulationem,& vnā electionem,ꝙ non seruat
illa regula,ꝙ is eligatur,qui à maiori,& saniori parte fuerit no-
6 minatus.† Et interim habes aliud,ꝙ peccante maiori parte ī po
stulatione ius eligendi recidit in minorem partem eligentē,&
hoc intelligimus,si electio non fiat ex interuallo,sed in eodem
ꝯtextu.vel non pōt dicere,non fallere hic regulam. reputatur.
n. sanior,q̄ eligit,illa,q̄ postulat,vt no.s.e.dudum.[Postulātiū.]
Ignoranter indignum.[Reprobare.] Postulatio reprobat, quia
de indigna persona electio,quia non hēt tertiam partē capituli
q̄ ad minus necessaria,est qn̄ alij non delinquunt scienter postulā
do,vel eligendo indignum,de hoc no.s.e.dudū. [Maior pars.]
Non intelligas,ꝙ licet maior pars postulantium, vel eligendo
indignū scienter priuata sit ptāte eligendi,ꝙ pp hoc alij,q igno
rantes eum indignū ipsum eligerent, eodē mō priuati sunt ptā
te eligendi.sed hoc iō fuit,quia maior pars postulantium. Archi
epm̄ indignū,priuati sunt ptāte eligendi.reliqui, qui elegerunt
plebanū,sunt maior pars.cōfirmat ergo electio plebani.in hoc
casu,non quia illi,qui ignorantes Archiepm̄ indignū, ipsum e-
legerunt priuati sint ptāte eligendi,sed quia plebanus maiorē
partē habuit,non ꝯputatis scienter eligentib.indignum; sed per
hoc vr̄,ꝙ non solū,si maior pars, sed ēt si vnus solus de duplo
numero tolleretur,quia scienter elegissent indignum, ꝙ dēret
ꝯfirmari electio,qa vno sublato non remanet duplex numerus.
R̄ndeo non est verū,quia licet priuatus sit ptāte eligendi, tn̄ in
hac postulatione iuste admittit.& iō ꝯputandus est ad ꝯplendū
numerum duplum,licet suffragium non ꝓstaret, postulationi
vox eius,secus aūt diceremus,si primo priuatus ptāte eligendi
admitteret ignoranter ad postulationē:quia tunc non ꝯputaret
7 ad numerum duplum ꝯplendum.† Nec est dicenda maior & sa
nior tertia pars eligens dignum dupla postulante indignū,dum
mō tm̄ in vna,vel ēt in pluribus excędant postulantes indignū,
dum tamen sp remaneat maior numerus ignorantium indi-
gnū,q̄ scientium,quia licet si non essent cum eis scienter postu
lantes indignū, tamen ꝑualet postulationi electio quia non es-
set duplex numerus,si subducerent scienter eligentes indignum
tn̄ quia eis sunt adiuncti,non ꝑualet,quia tertia pars,quæ eligit,
non fuit capl̄m:imo duæ partes,q̄ postulauerunt, fuerunt capi-
tulum & permanserunt capl̄m,licet minor pars de eis delique-
rit scienter postulando indignum,sed si maior scienter indignū
postulasset, puta ex 33.17.tunc desijsset esse capl̄m in illis duab.
partibus,& fuisset capl̄m,vel potius maior & sanior pars capl̄i,
q̄ eligit.nam tm̄ dicimus vnum capl̄m, vel licet maior pars in
vnum ꝯsentiant,& minor in aliū.sed tunc dicimus diuersa capi
tula,vel vnum capl̄m,& aliud non capl̄m,qn̄ duæ partes eorum
qui ad electionē vocandi sunt:in vnam ꝑsonam conueniant, &
tertia in aliā.Sed quid si de 32.postulantibus indignū fuerāt 17.
scientes indignū,& alij 15.ignorantes,sed eligētes dignū fuerūt
tm̄ 14.R̄n.postulationē & electionē cassandā, ex quo duplum
numerum habet inter ignorantes & scientes postulatum dignū
& maior pars est ignorantium postulantium indignum, q̄ sint
omnes

Universidad de Deusto Biblioteca

omnes illi, qui elegerunt dignū. sed pōt dici sine subtilitatib. hoc procedēdū ſm lrām simpliciter seruandū, vt sonat. [Sciēter.] De hoc no. s̄. eo. dudū, in gl. circa. [Indignū.] Indignitate peccati, in quo pseuerat, secus si pateretur defectu. tunc. n. nō priuarent ptāte eligendi. s̄. eo. innotuit, nisi cassatā postulationē iterare vellet. s̄. de postu. gratum. [Debeant.] Illi, q scienter elegerunt indignū, nō alii. [Priuari.] Per snīam, si electio fiat ex interuallo. si vero incontinenti, non est necessaria snīa, ut hic, vel melius, idest priuatos nunciari. s̄. eo. cum in cunctis.

SVMMARIVM.

1 *Sex mensium cursus necessarius est in pastoribus cathedralium & regularium ecclesiarum.*
2 *Quæ dicatur regularis ecclesia.*

CAP. XLI.

1 Ne pro defectu. †[Tres menses.] Hoc est spāle in pastorib. cathedraliū, & regularium ecclesiarū. in aliis. n. necessarius est cursus sex mensiū. j. de ꝓces. pb. nulla, & ibi no. quid sit iustū impedimentum, & istud tps dēt a cōpromissariis obseruari, cū capitulū nō possit eis plus dare, q̃ noscat hre. ff. de acq. re. do. traditio. & interim capitulo currit tps. nec ob. C. de tēp. app. auct. si tn̄. qa ibi a cōpromissum est de voluntate pscribentis & eius, cui pscribitur: hic vero tm̄ de voluntate eius cui pscribit. negligētia. n. istorū capitulo imputat, quia pdit qs ius, quo p se vel p aliū non est vsus. ff. quē ad. ser. amit. vsum. sed cū capitulū in culpa nō fuit, seu in mora, quia psonæ diligenti cōmiserat, vr ꝙ si nō eligat, tunc legitime capitulū sit impeditū adhoc, vt tps sibi nō currat. j. de ꝓces. pb. qa diuersitatē, maxime qn̄ id reuocari nō potest, quia res nō est integra. s̄. eo. in causis. Propter qd dnt, aliqui, ꝙ impedimentū ab alio illatū non imputatur pdictis, q in ipsum sibi retulerunt. sicut in proximo casu fuit. ff. si quis cautio. l. nō exigimus. §. ꝙ diximus. qa debuerūt ita prorogare cōpromissum, si postea eligere potuissent, si cōpromissarii negligētes fuissent in eligēdo. vel dic melius, ꝙ si sunt donatarii, eorū tm̄ impedimentū attendit, ita ꝙ impedimentū nil operatur, nec eos negligētia excusat, secus, qn̄ sunt cōpromissarii, quia tunc in re cōpromittentiū eligere debebāt, impedimētis mutuis se excusant, donatarii vero sunt, qn̄ simpliciter eis prouidendi tribuunt ptātem. sed cōpromissarii, qn̄ simplr vel ad tps id cōmittunt, vt vice eorū eligāt, ut no. j. eo. c. qa pp. [Cathedralis.] Idest epalis. †[Vel regularis.] Regularem ecclesiam
2 dicimus, ſm ꝙ hic intelligit, quālibet ecclesiā collegiatā, ubi sunt clerici, vel ꝯuersi sine proprio viuentes dūmodo sit collegiata, & colegii sit electio, non aūt hic intelligimus cōprehendi parochiales ecclesias, vel dignitates cathedraliū ecclesiarū pter epatum, quia lra hoc non sonat. Itē nō intelligimus hic, ꝙ dr de prioratib. qui dant ab Abbatib. quidā tn̄ hoc, qd hic dr, intelligunt de regularib. oībus siue electio ptineat ad cōuentū, siue ad superiorē Abbatē siue quēlibet aliū, & nō videmus rōnē diuersitatis. de priorib. aūt, vel certis officiis, & q̃ sunt in monasterio sub Abbate eidem monasterio psidente, bn̄ credimus sub hac regula non actari quantū ad terminū trium mēsium, quia non hēt principaliter curam. [Iniusto impedimento.] Secus, si iustū esset impedimentū, 28. dist. de Syracusanæ. 71. dist. bn̄, j. de ꝓces. pb. quia diuersitatē, arg. C. de inoff. testa. ꝯ maiores. ff. ex qui. cau. ma. l. qd quidē. & si non eligat, transfert ipso iure electio ad proximū superiorē, nec tenet electio postea facta ab eo. j. de sup. neg. pla. licet, & decr. seq. & si postea primus eligat, & secūdus eodē mō, cū nulla sit ipso iure prima tenet, secunda nō. j. de sup. neg. pla. c. vlti. Sed quid dices, si habuerūt iustum impedimētum, nunqd trāsactis trib. mēsib. potuerunt eligere sine licentia, vel oportebit eos impetrare in integ. resti. & dnt qdā, ꝙ sine vlla restōne eligere poterunt, qa nec currit eis tps, arg. j. de ꝓces. pb. qa diuersitatē. alii distinguunt, si tale sit impedimētum, qd faciat dormire pscriptionē sicut excōicatio, & tunc locum hēt opinio supradicta. j. de ꝓces. pb. quia diuersitatē. si non faciat eam dormire, sed iuuat bnficio restitutionis in integ. vt in absente cā reipublicæ, & tunc nō poterunt eligere, nisi bnficio petito, & no. j. de pscri. ex trāsmissa. tn̄ hoc non placet Credimus tn̄, ꝙ non incipit currere hoc tēpus, nisi ab eo tpe, quo sciuit ecclesiā vacare, & potuit prouidere. sed ex quo cœpit currere, sine aliqua retardatione ꝯsummat cursum. vn̄ non vr indifferēter locum hre hæc restitutio in integrum. sed si postquā incœpit currere, ante finē legitimo impedimēto detineret, puta infirmitate, vel alio, quo prouidere impediret, bene ꝯsulerem sibi restituendum tempus, quo fuit impeditus, nisi prius esset alii ecclesia illa collata, quia tunc ei non aufert, ar. j. de iure pa. consultationib. sed certe & tunc ei restituet electio & præbenda alii aufert, licet canonice collata fuerit, quia oīa dēnt reduci ad eum statum, in quo fuerunt tpe, quo impetrat restitutionem. & bene dr, quia eligere debuerūt. nā si oēs in capitulo dissentiant, & vnus vel plures, qui nullū postea elegerunt, dicant cassata electione ab vna parte facta, & transacto iā tpe trium mēsiū se dēre eligere, male dnt, cum tunc eligere debuissent, & ēt si vnus solus bene elegisset, eius electio tenuisset. j. c. ꝯgregato. Sed quid dices si non debuit eligere, puta postulatus est aliquis bonus a duab. partib. alij ꝯsentire postulationi noluNt, nec eligere ꝙ non teneret. s̄. prox. c. hic sic rn̄dent aliqui, ꝙ si hr non eligant. j. tps, & postulatio ab alijs facta casset, tn̄ electio eis vltra tps seruet, cum eligere non debuerunt, sed ꝯ potius vr eis imputandū, ꝙ non elegerunt, quia p postulationem non imponebat necessitas superiori, ꝙ approbaret postulatum vt no. in ca. decre. vel ꝙ refutaret electionem. & vr idem etiā, si ponas ꝯuersum casum. s. ꝙ sic ꝯfirmaret postulationē, vlterius non poterant eligere, & ꝙ nisi aliud canonicum obest, confirmare debet postulationem, cum alij, qui non elegerunt, nec postulationi ꝯsenserunt, tanq̃ ꝯtumaces sunt reputandi. fatemur tamen, ꝙ in illis officijs, vel ministerijs, q̃ ptinent ad collationem Abbatis, & vbi cura aīarum non est eps supplebit defectum Abbatis non j. tres menses, sed j. sex menses. j. de ꝯces. præb. nulla 18. q. 2. c j. [Deuoluat.] Et ita est correctum. j. de conces. præb. dilectus, licet quidam dicant ꝯ. [Consilio.] Requirere hoc consilium est de honestate, & non de necessitate. [Ipsius.] Qualiter pōt prouideri de eis, cum oēs deliquerint nō eligendo? Rn̄. fortè non oēs peccauerunt, vel quia non erant pn̄tes, vel si erāt psentes pp scandalum vel aliā cām dimiserunt eligere j. tēpus.

ADDITIO.

a ¶Quia ibi. Adde Pet. de Anch. in consi. 214. col. pen. ver. 7. inducitur consilium Ludouicus antiquus parochianus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ sunt de forma electionis.*
2 *Electores ire debent ad requirendum infirmorum vota, qui in eadem ciuitate, vel claustro eodem iacent.*
3 *Vbi per compromissum fit electio, non est necesse fieri collationem vel electionem in capitulo.*
4 *Si duo vel tres tantum sunt in capitulo, quomodo eligent, & quid si sit solus unus, in quem ius eligendi recidit. vide in nu. 5.*
6 *Scrutatores debent singulos vocare ad scrutinium, nec sufficit generaliter vocare.*
7 *Necessaria est priuatio per snīam, quādo ex interuallo faciēda est electio.*
8 *Electio facta contra formam est ipso iure nulla.*
9 *Si aliquis fecit furtū, uel rapinam, licet velit rem furtiuam restituere, tamen ob id non euitabit pœnam dupli, vel quadrupli.*
10 *Qui in electione vocem habet, si est in loco, vnde uocari debet nisi vocetur, potest facere cassari electionem, quia eo contempto facta est.*
11 *Quicquid fit lege vel canone prohibente, pro infecto haberi debet.*
12 *In spiritualib. quicquid fit per obreptionē, etiam post snīam reuocatur.*
13 *Iuramentum ob incredulitatem capituli introductum est.*
14 *Maioris partis iudicio statur, quoniā per plures melius veritas inquirit.*
15 *Quo casu possit procurator in diuersos consentire.*

CAP. XLII.

Quia propter. [Viduatis.] Propter illud verbū dnt qdā has formas obseruādas electione cuiuscūq;, p q̃ ꝯtingit ecclesia viduari, & ēt in plebib. & capellis dummō cædē plebes & capellæ platos hēant, qui gnālē plationē hēant in spiritualib. tā in clericos, q̃ ī laicos parochianos earū ecclesiarū, & hos platos bn̄ dicimus spōsos. ar. 21. q. 2. sicut, in canonicis āt & platis cathedraliū ecclesiarū, qui non hēnt curam, nec plationem generalem, sed in certis tm̄ articulis & vbi non p mortē prælatorū inferiorū, sed p mortē superiorū. s. episcoporū, viduant ecclesiæ, non est necesse has formas seruari. quidam tn̄ dnt, ꝙ iste formæ hēnt tm̄ locum in cathedralib. &
1 regularib. ecclesijs. s̄. c. prox. †[Præsentib. omnibus.] De forma est, ꝙ capitulum ꝯgregetur, & ꝙ de capitulo aliqui non distincto numero assumantur siue p aliquos de capitulo, siue aliunde. & ꝙ ipsi secreto exquirant. s. non audientib. aliis prēter scrutatores. tamen & præter scrutatores credimus, ꝙ possent hēre duos, vel plures testes. excluditur. n. tm̄, ne capitulum audiat, & vult, ꝙ sigillatim, & non binis simul euntibus vota cunctorum qui sunt in capitulo, exquirant: quāuis non obsit, si non rn̄deāt vel captiosè respondeant. ff. de inter. ac. de ætate. §. qui tacuit, & §. qd aūt. & ēt non obest, quo minus teneat electio, si aliqui de capitulo non requirantur, dummō suum ꝯtemptum non prosequantur, & vota in scriptis redigant siue per eosdē scrutatores, siue p vnum tabellionē, siue p vnum vel duos viros idoneos, cū alias ꝯstare non posset. j. de proba. qm̄ ꝯ. & ꝙ vota scripta mox publicentur in cōi. i. in capitulo. non credimus ꝯ formā, si in capitulo sunt aliqui extranei, puta religiosi, vel ēt alij. 63. di. obeuntibus, & ꝙ collatio habeatur, de qua hr plenius. j. e. in Genesi, & ꝙ sequatur electio cōis in capitulo, nā hæc est de necessitate formæ: sed illa, q̃ fit corā populo non est de formā, & hoc innuit littera huius c. in fi. vbi dicit, statuentes, ꝙ hoc pceptū, ꝙ vltra formam, &c. Alij ꝯdicūt, & oportet ꝙ electio sit cōis. i. ab vno fiat, qui ptātem de ꝯsuetudine, vel voluntate sociorum hēat, ar. j. c. in Genesi. Vtrū āt valeat. si tardet hæc solēnizatio electionis, no. j. eo. publicato. vota āt scrutatorū inquirent ipsijdem. nam cum data sit eis ptās inquirēdi vota cunctorum, ergo & sua. ar. s̄. e. cum in iure. vel possunt alijs ꝯmittere, qui scrutatorum vo-
2 ta scrutent: sed prius nobis magis placet. †Vota autem infirmorum, qui eadē ciuitate vel claustro eodē iacent, ipsi possunt ad eos ire, & reqrere, qa pn̄s ipse esse vr, q in hortis est, 2. q. 6. biduū, & quia efficacior est vox eius, quā procuratoris, & dulcius est bibere de fonte, q̃ de riuulo, ar. 76. di. c. ieiunium. & credimus sufficere, si in scrutinio respondeat. nec est necesse, ꝙ postea requiratur in collatione, vel in alijs, q̃ possunt per alios fieri. vel si magis eis placet, possunt p se procuratores ꝯstituere, p quos suę voluntates scrutabunt, vt hic: sed ꝙ scrutatores sint fide digni, non est de forma. Item ꝙ ille eligatur, in quē maior & sanior pars cōsenserit. s̄. e. auditis, & hic. licet. n. post multi ꝯsentiant, non va-
3 let, vt no. j. e. ecclesia. †vbi autem p compromissum fit electio, non est necesse fieri collationē, vel electionē in capitulo: sed sufficit, ꝙ vbicunq; fuerint compromissarij, viduatæ ecclesiæ, puideant de pastore. & ideo cautè dr, prouideant, non eligant. tn̄ alij ꝯdicunt. & ar. hēnt pro se: quia licet dominus prouidisset de rectore filijs Israel, tamen synagogam vocari præcepit, vt corā ea publicaret. 8. q. 1. licet, Itē non possunt plus iuris in alios trāsferre, q̃ ipsi habeant. sed ipsi debent eligere in ecclesia cathedrali. s̄. eo. ꝙ sicut, in prin. & c. bonæ memo. Mag. 23. di. in noīe. ergo & illi, quib. dant ptātem eligendi. sed primi rn̄dent, ꝙ corā populo facienda est publicatio. sed illa electio, q̃ debet fieri corā populo, si processum est p scrutinium, potest fieri vbicunque sicut si proceditur per ꝯpromissum, quia potius dicenda est prouisio, q̃ electio. ar. quia illi, qui prouidebant olim de iure, sic faciebant. 63. dist. lectis, Reatina, nobis, cum longe. j. de appe. qua fronte. nam quidam dicunt illos posse alibi prouidere, qui hoc habent iure suo. s. consuetudine, vel priuilegio, & sic loquuntur præmissa capitula. qui aūt ex ꝯpromisso procedunt, ibi debent eligere, ubi qui compromiserunt, eligere tenebantur, & quia nō potuerunt aliud transferre, q̃ habeant, 16. q. j. si quis, & hoc est tutius. [Assumantur.] Quare hic circuitus habetur, cum sicut ꝯueniunt de electorib. sic possunt de prælato ꝯuenire? Respond. multi difficilius ꝯuenirent in prælatum, q̃ in electores. præterea aliqui timidi malum nominarent, in publico, & tamen bonum nominabunt in priuato. item remouet applo, q̃ quidam faciebant, ne post noīationem, vel electionē suam alius eligeret. s̄. e.
4 considerauimus. †[Tres.] Si commodè pōt fieri, alioquin duo, vel vnus, ar. in Auc. de san. epi. §. Sed quid si tm̄ tres, vel duo sunt in capitulo, qūo eligent tres? Respon. illi tres, vel duo ꝯueniant in capitulo, & ipsi inuicē ipso facto ꝯstituāt se scrutatores, & vnus alium inquirat, si sunt duo. sed si sunt tres, possunt duo vnū facere scrutatorem, ar. ad hoc: quia si scrutatores inuicem pos-
5 sunt se inquirere, eodem mō prædicti tres vel duo. †Sed quid si vnus solus sit, in quem ius recidit eligendi? Rn̄. ille solus vocatis testib. dicet votum suum, & postea eliget, & electionem publicabit. vel dic, ꝙ hæc ꝯstitutio non hēt locū, nisi sunt quatuor ad minus. quod ex eo apparet, qa dixit, assumant tres fide digni pterea dicit, psentib. oībus ꝙ ad minus de trib. intelligi oportet vbi igr pauciores sunt, possunt eligere quēcunq; volunt, dūmō mutuus ꝯsensus hincinde proueniat, & hoc ꝯstet. & not. ꝙ hæc decr. non prohibet, ꝙ si primi scrutatores infirmant, vel alias recedunt, quin alij scrutatores eis succedant, & inquirent vota in quisitorum. Item si nō potest fieri vna die, fiat in ꝯtinuata. [De collegio.] Electorum. accidit. n. quandoque, ꝙ hmōi collegium non tm̄ facit caplm maioris ecclesiæ, sed oēs illi qui de iure, vel consuetudine vocē hēnt in electione. s̄. e. scriptum, & s̄. de postu. bonæ. [Cunctorum.] Vota scrutatorum, vel ipsi inter se inq
6 rent, vel alijs de capitulo ꝯmittetur. †Item hic apparet, ꝙ scrutatores noīatim dēnt singulos vocare ad scrutinium, nec sufficit generaliter vocare sic. s. venite ad scrutinium, qui scrutandi remansistis. Itē vocandi sunt non tm̄, qui sunt in capitulo, sed ēt qui extra caplm sunt, si videri possunt. ar. Insti. de re. diui. §. examē. ēt si non possunt videri, & sunt circa caplm, & illi de caplo hoc sciuerint: quia si aliter fieret, esset malitia, quæ oīno in electionib. est vitanda. [Redacta.] Per aliquē ex se, vel tabellionē ēt extraneum, sic vidi. [Mox.] Anteq̃ diuertant ad alios actus. C. qui test. fa. po. cū antiquitas. de hoc no. j. e. publicato. [Publicent.] Ipsi oēs scrutatores vel pars eorū, vel ipsum caplm. nō. n. est forma p quem fiat. [Interiecto.] Ne procedat ad electionem sed bene posset appellari, ne eligatur, qui est de tali crimine irretitus, s̄. e. cum nobis. sed nihilominus electio de bono non cassabit, nisi probetur malus. j. de his, quæ fin. à maio. par. cap. c. 1. [Collatione.] Numeri ad numerū, zeli ad zelum, meriti ad meritū, vt j. e. in Genesi. & credimus, ꝙ si facto scrutinio obijceretur, ꝙ aliqui requisiti non hēnt vocem in electione, & iō nō augent numerum, plenè faciēda est collatio, vt ibidē dr. alioquin i. si non obijcit, non est de necessitate iuris, ꝙ plenè in caplo fiat collatio. & si statim pōt sciri veritas, bonum est: tn̄ & si omittat collatio plena, ēt qn̄ aliqd obijcit, nihilominus tenet electio. j. de his, q̃ fi. à maio. par. c. c. 1. [Eligatur.] Anteq̃ ad alia diuertat. j. e. cum post. solēniter publicata electione in caplo, & cōiter. i. ab uno vice oīum. j. c. in Genesi. [Et.] Pro. i. [Forma.] j. e. ecclesia. [Vel saltē.] Sola prima forma est de necessitate. alias. n. non deuenitur ēt vno ꝯdicente. s. ad ꝯpromissum, & hic videmus. [Viris.] Etiam extra collegium. [Non valeat.] Ipso iure. j. eo. in Genesi. [Per inspirationē.] Hæc non est forma, sed vbicunq; cognitum fuerit electionē p inspirationē factam confirmabit, qui si Dei spū aguntur, &c. j. de reg. & trans. ad re. licet. 19. q. 1. duæ. & vr esse p inspirationē, & si duo vel tres noīarunt eligendū, nihilominus fit p inspirationē. sed si aliqn̄ interroget, vis talē, vel ēt si maior pars nominet sigillatim, non fit p inspirationē Dei, sed hominis instigatione facta præsumit. [Priuent.] †Necessaria
7 est priuatio per snīam, qn̄ ex interuallo facienda est electio: secus, si incontinenti. de hoc no. s̄. e. dudum. & no. j. eo. Cumana. hic dixerunt quidam, ꝙ illi, qui non peccauerunt in electione, ēt si sint minor pars, hēnt ꝯdictionē ex hac decr. vel offi. iudic. ꝯ delinquentes in forma, vt priuent per snīam ptāte eligendi ea vice, & ad eos solos, qui non deliquerunt, det p eandem snīam ptās eligendi. ar. pro eis, qa certum est, ꝙ eligētes ꝯ formam priuandi sunt ptāte eligendi, ergo soli non eligentes sunt reputandi caplm, quo ad electionem faciendam, & in eos solos recidit
8 ius eligendi. 65. di. c. fi. ff. quod cuiusque vniuer. sicut. †Item electio facta ꝯ formā nulla est ipso iure, vt hic. j. c. in Genesi. ergo non impedit, quin illi, qui non peccauerunt, possint eligere. ergo electio est apud non delinquentes in forma. & inde est, vt dicunt, ꝙ tenet electio ab eis facta siue incontinenti, siue ex interuallo. ar. ff. de verb. ob. l. si dari stipuler. alij dicunt, ꝙ sibi, qui nō deliquerint, sunt pauciores, quam illi, qui deliquerunt ꝯ formā eligendo, licet electio talis sit nulla, vt hęc: tn̄ ex interuallo non possunt eligere, nisi cōiter cum priorib. & delinquentib. s̄. e. auditis, vbi no. & quantum ad hoc satis bene dicere vnr. sed & addunt, ꝙ noīe suo minor pars, q̃ non peccauit ꝯ formā eligendo nullam electionē, vel off. iu. implorare pt, vt maior pars priuet ptāte eligendi, vel vt sibi det ptās, sed noīe ecclesiæ possunt denūciare hoc superiori, & superior bn̄ tenebit sibi imponere hāc pęnam. sed tn̄, ꝙ minori parti adiudicet ptās eligendi, hoc non tenebit p snīam, quia nec vllo iure hoc cauet. nec vnquā factū inuenitur. Sed dices hoc oportere dici ex necessitate, quia cū capituli sit electio, & in pauciores non peccantes reciderit ius eligendi. ergo ipsi eligent. sed ipsi respondent, ꝙ facta cassatione & malè eligētes, & bene, oēs simul faciunt vnum caplm. vnde minor pars non pōt eligere, nisi maiori restituat ptās eligendi, qa cum maior pars deliquit, totū caplm deliquisse vr, & iō deuoluitur ptās eligendi ad proximū superiorem. Auct. de san. epis. §. si quis oratorij. nec mireris, ꝙ non delinquens punit pp delinquentē, quia simile habes. s̄. e. scriptum, in fi. ar. 6. q. 1. §. verum, 15. q. 4. cum multæ. tamen plus rōne ꝯsonum vr, ꝙ minor pars agere possit ad hanc pęnā ex hac decr. anteq̃ prouideat ecclesię. sed & aliud adijciunt, licet plurib. non placet. s. ꝙ non delinquētib. dēt adiudicari ptās eligendi: imo ꝙ plus, est sine adiudicatione hoc ipso, ꝙ maior pars priuat ptāte eligendi, deuoluitur ad minorē, ar. ff. ꝙ cuiusque vniuer. sicut. Sed q̃ro, si maior pars, q̃ eligit ꝯ formam, velit resilire a sua electione, vel quia electus nō ꝯsentit, vel si ꝯsentit, postea renunciat, q̃rit, vtrum possit de nouo eligere ꝯdicente & appellante altera parte ex ea cā, vos non potestis eligere, quia vos estis priuandi, & ad nos est deuoluenda eligendi ptās? & dicunt quidā, ꝙ non valet eorū electio, quia in delictis non prodest pnīa in forensi iudicio. C. de aposta. is q, cum suis ꝯcor. Item si diceret ꝯrium, absurdum sequi vr, ꝙ in optione delinquētis sit post ppetratū delictum effugere pnīam
9 à lege impositam. †Item p eis ēt est, ꝙ si aliqs fecit furtum, vel rapinā, licet velit rē furtiuā restituere, tn̄ pp hoc non euitabit pęnā dupli, vel quadrupli. ff. de fur. qui ea mente. ff. vi bo. rap. l. pe. ar. ꝯ. ff. de publica. l. j. ff. de hære. Manichæos. item pro eis est, qd dicit. l. ꝙ si res obligata est restitutioni, alienari non pōt. C. de fideic. l. fi. vltra medium. eadem rōne cum ista electio obligata sit restōni, quia debet redire ad non delinquentes vlterius eligere non possent, ad idem facit. ff. de in diē adiec. l. ubi. §. fi. vbi dr, ꝙ si ego vēdidi fundum sub addictione in diem, puta, vt si melior ꝯdō vsque ad certum tps offert, ꝙ res esset inepta. si āt. j. illud tēpus prefixum ipse emptor alij vendiderit, vel obligau rit rem sic emptā, licet teneat talis ꝯctus, ꝙ factus est à domino, si tamē extiterit condō. s. ꝙ alius meliorem offerat ꝯdōnem, reuocato primo ꝯctu, poterit sic rem venditam, uel obligatam recuperare. à simili, hic licet posset dici, ꝙ teneret electio facta ab his, qui deliquerunt: quia penes eos erat ptās eligendi, sed tamen illi, q non deliquerunt, & ad quos debet potestas eligēdi deuolui, hoc

poterant

Universidad de Deusto Biblioteca

omnes illi,qui elegerunt dignū.sed pōt dici sine subtilitatib. hoc procedēdū ſm lrām simpliciter seruandū,vt sonat.[Sciēter.] De hoc no.s̃.eo.dudū,in gl.circa.[Indignū.] Indignitate peccati,in quo pseuerat,secus si pateretur defectu.tunc.n. nō priuarent ptāte eligendi.s̃.eo.innotuit,nisi cassatā postulationē iterare vellet.s̃.de postu.gratum.[Debeant.] Illi,q scienter elegerunt indignū,nō alii.[Priuari.] Per snīam, si electio fiat ex interuallo.si vero incontinenti,non est necessaria snīa, ut hic,vel melius,idest priuatos nunciari.s̃.eo.cum in cunctis.

SVMMARIVM.

1 *Sex mensium cursus necessarius est in pastoribus cathedralium & regularium ecclesiarum.*

2 *Quæ dicatur regularis ecclesia.*

CAP. XLI.

1 **Ne pro defectu.** †[Tres menses.] Hoc est spāle in pastorib.cathedraliū,& regularium ecclesiarū.in aliis.n.necessarius est cursus sex mensiū. j̃.de ꝯcess.p̄b.nulla,& ibi no.quid sit iustū impedimentum, & istud tp̄s dēt a cōpromissariis obseruari, cū capitulū nō possit eis plus dare,q̄ noscat hre.ff.de acq.re. do. traditio. & interim capitulo currit tp̄s.nec ob.C.de tēp.app.auct.si tn̄. qa ibi a cō-
a promissum est de voluntate pscribentis & eius,cui pscribitur: hic vero tm̄ de voluntate eius cui pscribit.negligētia.n.istorū capitulo imputat,quia pdit qs ius, quo p se vel p aliū non est vsus.ff.quēad.ser.amit.vsum.sed cū capitulū in culpa nō fuit, seu in mora,quia psonæ diligenti cōmiserat,vr̄ ꝙ si nō eligat, tunc legitime capitulū sit impeditū ad hoc, vt tp̄s sibi nō currat.j̃.de ꝯcess.p̄b.qa diuersitatē,maxime qn̄ id reuocari nō potest,quia res nō est integra.s̃.eo.in causis. Propter qd dn̄t aliqui,ꝙ impedimentū ab alio illatū non imputatur pdictis,q̄ in ipsum sibi retulerunt.sicut in proximo casu fuit.ff.si quis cautio.l.nō exigimus.§.ꝙ diximus.qa debuerūt ita prorogare cōpromissum, si postea eligere potuissent, si cōpromissarii negligētes fuissent in eligēdo.vel dic melius,ꝙ si sunt donatarii, corū tm̄ impedimentū attendit,ita ꝙ impedimentū nil operatur,nec eos negligētia excusat, secus,qn̄ sunt cōpromissarii, quia tunc in re cōpromittentiū eligere debebāt,impedimētis mutuis se excusant,donatarii vero sunt,qn̄ simpliciter eis prouidendi tribuunt ptātem.sed cōpromissarii, qn̄ simplr vel ad tp̄s id cōmittunt,vt vice corū eligāt,ut no.j̃.eo.c.qa pp. [Cathedralis.] Idest epālis.†[Vel regularis.] Regularem ecclesiam
2 dicimus,ſm ꝙ hic intelligit,quālibet ecclesiā collegiatā, ubi sunt clerici,vel ꝯuersi sine proprio viuentes dūmodo sit collegiata,& colegii sit electio,non aūt hic intelligimus cōprehendi parochiales ecclesias, vel dignitates cathedraliū ecclesiarū p̄ter epāṫum,quia lrā hoc non sonat.Itē nō intelligimus hic,ꝙ dr̄ de prioratib.qui dant ab Abbatib.quidā tn̄ hoc, qd hic dr̄, intelligunt de regularib.oībus siue electio ptineat ad cōuentū, siue ad superiorē Abbatē siue quēlibet aliū,& nō videmus rōnē diuersitatis.de priorib.aūt,vel certis officiis,& q̄ sunt in monasterio sub Abbate eidem monasterio psidente,bn̄ credimus sub hac regula non actari quantū ad terminū trium mēsium, quia non hēt principaliter curam.[Iniusto impedimento.] Secus,si iustū esset impedimentū,28.dist.de Syracusanæ.71.dist. bn̄,j̃.de ꝯcess.p̄b.quia diuersitatē,arg.C.de inoff.testa. ꝯ maiores.ff.ex qui.cau.ma.l.qd quidē.& si non eligat, transfert ipso iure electio ad proximū superiorē,nec tenet electio postea facta ab eo.j̃.de sup.neg.p̄la.licet,& decr.seq.& si postea primus eligat,& secūdus eodē mō, cū nulla sit ipso iure prima tenet, secunda nō.j̃.de sup.neg.p̄la.c.vlti.Sed quid dices,si habuerūt iustum impedimētum,nunqd trāsactis trib.mēsib.potuerunt eligere sine licentia,vel oportebit eos impetrare in integ.resti. & dn̄t qdā,ꝙ sine vlla restōne eligere poterunt, qa nec currit eis tp̄s,arg.j̃.de ꝯcess.p̄b.qa diuersitatē. alii distinguunt, si tale sit impedimētum,qd faciat dormire pscriptionē sicut excōicatio,& tunc locum hēt opinio supradicta.j̃.de ꝯcess.p̄b. quia diuersitatē.si non faciat eam dormire,sed iuuat bn̄ficio restitutionis in integ.vt in absente cā reipublicæ,& tunc nō poterunt eligere,nisi bn̄ficio petito,& no.j̃.de pscri.ex trāsmissa.tn̄ hoc non placet Credimus tn̄,ꝙ non incipit currere hoc tēpus,nisi ab eo tpe,quo sciuit ecclesiā vacare,& potuit prouidere.sed ex quo cępit currere,sine aliqua retardatione ꝯsummat cursum. vn̄ non vr̄ indifferēter locum hre hæc restitutio in integrum. sed si postquā incępit currere,ante finē legitimo impedimēto detineret,puta infirmitate,vel alio,quo prouidere impediret, bene ꝯsulerem sibi restituendum tempus,quo fuit impeditus, nisi prius esset alii ecclesia illa collata,quia tunc ei non aufert, ar.j̃.de iure pa.consultationib.sed certe & tunc ei restituet electio & præbenda alii aufert,licet canonice collata fuerit, quia oīa dēnt reduci ad eum statum,in quo fuerunt tpe,quo impetrat restitutionem.& bene dr̄,quia eligere debuerūt.nā si oēs in capitulo dissentiant,& vnus vel plures, qui nullū postea elegerunt,dicant cassata electione ab vna parte facta, & transacto iā tpe trium mēsiū se dēre eligere,male dn̄t,cum tunc eligere debuissent,& ēt si vnus solus bene elegisset,eius electio teneret. j̃.c.ꝯgregato.Sed quid dices si non debuit eligere, puta postulatus est aliquis bonus a duab.partib.alij ꝯsentire postulationi nolunt,nec eligere ꝙ non teneret.s̃.prox.c.hic sic rn̄dent aliqui, ꝙ si hr̄ non eligant.j̃.tp̄s.& postulatio ab alijs facta casset,tn̄ electio eis vltra tp̄s seruet,cum eligere non debuerunt, sed ꝯ potius vr̄ eis imputandū,ꝙ non elegerunt, quia p postulationem non imponebat necessitas superiori,ꝙ approbaret postulatum vt no.in ca.decre. vel ꝙ refutaret electionem. & vr̄ idem etiā,si ponas ꝯuersum casum.s.ꝙ sic ꝯfirmaret postulationē, vlterius non poterant eligere,& ꝙ nisi aliud canonicum obest, confirmare debet postulationem,cum alij,qui non elegerunt,nec postulationi ꝯsenserunt,tanq̄ ꝯtumaces sunt reputandi.fatemur tamen,ꝙ in illis officijs,vel ministerijs, q̄ ptinent ad collationem Abbatis,& vbi cura aīarum non est ep̄s supplebit defectum Abbatis non j̃.tres menses,sed j̃.sex menses.j̃.de ꝯcess.præb. nulla 18.q.2.c.j.[Deuoluat.] Et ita est correctum.j̃.de conces. præb. dilectus,licet quidam dicant ꝯ.[Consilio.] Requirere hoc consilium est de honestate,& non de necessitate.[Ipsius.] Qualiter pōt prouideri de eis,cum oēs deliquerint nō eligendo? Rn̄.fortè non oēs peccauerunt,vel quia non erant pn̄tes, vel si erāt psentes pp scandalum vel aliā cām dimiserunt eligere j̃.tēpus.

ADDITIO.

a ¶Quia ibi.Adde Pet.de Anch.in consi.214.col.pen.ver.7.inducitur consilium Ludouicus antiquus parochianus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ sunt de forma electionis.*

2 *Electores ire debent ad requirendum infirmorum vota,qui in eadem ciuitate,vel claustro eodem iacent.*

3 *Vbi per compromissum fit electio,non est necesse fieri collationem vel electionem in capitulo.*

4 *Si duo vel tres tantum sunt in capitulo,quomodo eligent,& quid si sit solus unus,in quem ius eligendi recidit.vide in nu.5.*

6 *Scrutatores debent singulos vocare ad scrutinium,nec sufficit generaliter vocare.*

7 *Necessaria est priuatio per sn̄iam,quādo ex interuallo faciēda est electio.*

8 *Electio facta contra formam est ipso iure nulla.*

9 *Si aliquis fecit furtū,uel rapinam,licet velit rem furtiuam restituere,tamen ob id non euitabit pęnam dupli,vel quadrupli.*

10 *Qui in electione vocem habet,si est in loco,vnde uocari debet nisi vocetur,potest facere cassari electionem,quia eo contempto facta est.*

11 *Quicquid fit lege vel canone prohibente,pro infecto haberi debet.*

12 *In spiritualib.quicquid fit per obreptionē,etiam post sn̄iam reuocatur.*

13 *Iuramentum ob incredulitatem capituli introductum est.*

14 *Maioris partis iudicio statur,quoniā per plures melius veritas inquirit.*

15 *Quo casu possit procurator in diuersos consentire.*

CAP. XLII.

Quia propter. [Viduatis.] Propter illud verbū dn̄t qdā has formas obseruādas electione cuiuscūq;,p q̄ ꝯtingit ecclesia viduari,& ēt in plebib.& capellis dummō eædē plebes & capellæ p̄latos hēant, qui gn̄alē p̄lationē hēant in spiritualib.tā in clericos,q̄ ī laicos parochianos earū ecclesiarū,& hos p̄latos bn̄ dicimus spōsos.ar.21.q.2.sicut, in canonicis āt & p̄latis cathedraliū ecclesiarū,qui non hēnt curam,nec p̄lationem generalem,sed in certis tm̄ articulis & vbi non p mortē prælatorū inferiorū,sed p mortē superiorū.s.episcoporū,viduant ecclesiæ,non est necesse has formas seruari. quidam tn̄ dn̄t,ꝙ iste formæ hēnt tm̄ locum in cathedralib.&
1 regularib.ecclesijs.s̃.c.prox.†[Præsentib.omnibus.] De forma est,ꝙ capitulum ꝯgregetur,& ꝙ de capitulo aliqui non distincto numero assumantur siue p aliquos de capitulo, siue aliunde.& ꝙ ipsi secreto exquirant.s.non audientib.aliis pręter scrutatores.tamen & præter scrutatores credimus, ꝙ possent hēre duos,vel plures testes.excluditur.n.tm̄,ne capitulum audiat,& vult,ꝙ sigillatim,& non binis simul euntibus vota cunctorum qui sunt in capitulo, exquirant:quāuis non obsit,si non rn̄deāt vel captiosè respondeant.ff.de inter.ac.de ætate.§. qui tacuit,& §.qd aūt.& ēt non obest,quo minus teneat electio,si aliqui de capitulo non requituntur,dummō suum ꝯtemptum non prosequantur,& vota in scriptis redigant siue per eosdē scrutatores, siue p vnum tabellionē,siue p vnum vel duos viros idoneos,cū alias ꝯstare non posset.j̃.de proba.qm̄ ꝯ.& ꝙ vota scripta mox publicentur in cōi.i.in capitulo.non credimus ꝯ formā,si in capitulo sunt aliqui extranei,puta religiosi,vel ēt alij.63.di.obeuntibus,& ꝙ collatio habeatur,de qua hr̄ plenius.j̃.c.in Genesi,& ꝙ sequatur electio cōis in capitulo,nā hæc est de necessitate formæ:sed illa,q̄ fit corā populo non est de formā,& hoc innuit litera huius c.in fi.vbi dicit,statuentes,ꝙ hoc p̄ceptū, ꝙ vltra for

mam,

mam,&c.Alij ꝯdicūt,& oportet ꝙ electio sit cōis.i.ab vno fiat, qui ptātem de ꝯsuetudine,vel voluntate sociorum hēat,ar.j̃.c. in Genesi.Vtrū āt valeat,si tardet hæc solēnizatio electionis, no.j̃.eo.publicato.vota āt scrutatorū inquirent ipsijdem.nam cum data sit eis ptās inquirēdi vota cunctorum,ergo & sua.ar. s̃.c.cum in iure.vel possunt alijs ꝯmittere,qui scrutatorum vo-
2 ta scrutent:sed prius nobis magis placet.†Vota autem infirmorum,qui eadē ciuitate vel claustro eodē iacent, ipsi possunt ad eos ire,& reqrere,qa pn̄s ipse esse vr̄,q in hortis est,2.q.6.biduū, & quia efficacior est vox eius,quā procuratoris, & dulcius est bibere de fonte,q̄ de riuulo,ar.76.di.c.ieiunium.& credimus sufficere,si in scrutinio respondeat.nec est necesse, ꝙ postea requiratur in collatione,vel in alijs,q̄ possunt per alios fieri.vel si magis eis placet,possunt p se procuratores ꝯstituere,p quos suę voluntates scrutabunt,vt hic:sed ꝙ scrutatores sint fide digni,non est de forma.Item ꝙ ille eligatur,in quē maior & sanior pars cōsenserit.s̃.e.auditis,& hic.licet.n.post multi ꝯsentiant, non va-
3 let,vt no.j̃.e.ecclesia.†vbi autem p compromissum fit electio, non est necesse fieri collationē,vel electionē in capitulo: sed sufficit,ꝙ vbicunq; fuerint compromissarij,viduatæ ecclesiæ,puideant de pastore.& ideo cautè dr̄,prouideant,non eligant.tn̄ alij ꝯdicunt.& ar.hēnt pro se:quia licet dominus prouidisset de rectore filijs Israel,tamen synagogam vocari præcepit, vt corā ea publicaret.8.q.1.licet,Itē non possunt plus iuris in alios trāsferre,q̄ ipsi habeant.sed ipsi debent eligere in ecclesia cathedrali.s̃.eo.ꝙ sicut,in prin.& c.bonæ memo.Mag.23.di.in noīe.ergo & illi,quib.dant ptātem eligendi.sed primi rn̄dent, ꝙ corā populo facienda est publicatio.sed illa electio,q̄ debet fieri corā populo,si processum est p scrutinium,potest fieri vbicunque sicut si proceditur per ꝯpromissum,quia potius dicenda est prouisio,q̄ electio.ar.quia illi,qui prouidebant olim de iure, sic faciebant.63.dist.lectis,Reatina,nobis,cum longe.j̃.de appe.qua fronte.nam quidam dicunt illos posse alibi prouidere,qui hoc habent iure suo.s.consuetudine,vel priuilegio,& sic loquuntur præmissa capitula.qui aūt ex ꝯpromisso procedunt, ibi debent eligere,ubi qui compromiserunt,eligere tenebantur,& quia nō potuerunt aliud transferre,q̄ habeant, 16.q.j.si quis, & hoc est tutius.[Assumantur.] Quare hic circuitus habetur,cum sicut ꝯueniunt de electorib.sic possunt de prælato ꝯuenire? Respond. multi difficilius ꝯuenirent in prælatum,q̄ in electores.præterea aliqui timidi malum nominarent,in publico,& tamen bonum nominabunt in priuato.item remouet applo, q̄ quidam faciebant,ne post noīationem,vel electionē suam alius eligeret.s̃.e.
4 considerauimus.†[Tres.] Si commodè pōt fieri,alioquin duo, vel vnus,ar.in Auc.de san.epi.§.Sed quid si tm̄ tres,vel duo sunt in capitulo,quo eligent tres? Respon.illi tres,vel duo ꝯueniant in capitulo,& ipsi inuicē ipso facto ꝯstituāt se scrutatores, & vnus alium inquirat,si sunt duo.sed si sunt tres,possunt duo vnū facere scrutatorem,ar.ad hoc:quia si scrutatores inuicem pos-
5 sunt se inquirere,eodem mō prædicti tres.vel duo.†Sed quid si vnus solus sit,in quem ius recidit eligendi? Rn̄.ille solus vocatis testib.dicet votum suum,& postea eliget,& electionem publicabit.vel dic,ꝙ hæc ꝯstitutio non hēt locū,nisi sint quatuor ad minus.quod ex eo apparet,qa dixit,assumant tres fide digni p̄terea dicit,psentib.oībus ꝙ ad minus de trib.intelligi oportet vbi igr̄ pauciores sunt,possunt eligere quēcunq; volunt, dūmō mutuus ꝯsensus hincinde proueniat,& hoc ꝯstet.& not. ꝙ hæc decr.non prohibet,ꝙ si primi scrutatores infirmant,vel alias recedunt,quin alij scrutatores eis succedant,& inquirent vota in quisitorum.Item si nō potest fieri vna die,fiat in ꝯtinuata. [De collegio.] Electorum.accidit.n.quandoque,ꝙ hmōi collegium non tm̄ facit caplm maioris ecclesiæ,sed oēs illi qui de iure, vel consuetudine vocē hēnt in electione.s̃.e.scriptum, & s̃.de postu.bonæ.[Cunctorum.] Vota scrutatorum,vel ipsi inter se inq
6 rent,vel alijs de capitulo ꝯmittetur.†Item hic apparet, ꝙ scrutatores noīatim dēnt singulos vocare ad scrutinium, nec sufficit generaliter vocare sic.s.venite ad scrutinium, qui scrutandi remansistis.Itē vocandi sunt non tm̄,qui sunt in capitulo, sed ēt qui extra caplm sunt,si videri possunt.ar.Insti.de re.diui.§.examē.ēt si non possunt videri,& sunt circa caplm, & illi de caplo hoc sciuerint:quia si aliter fieret,esset malitia, quæ oīno in electionib.est vitanda.[Redacta.] Per aliquē ex se, vel tabellionē ēt extraneum,sic vidi.[Mox.] Anteq̄ diuertant ad alios actus. C.qui test.fa.po.cū antiquitas.de hoc no.j̃.e.publicato.[Publicent.] Ipsi oēs scrutatores vel pars eorū,vel ipsum caplm.nō.n. est forma p quem fiat.[Interiecto.] Ne procedat ad electionem sed bene posset appellari,ne eligatur,qui est de tali crimine irretitus,s̃.e.cum nobis.sed nihilominus electio de bono non cassabit,nisi probetur malus.j̃.de his,quæ fin.à maio.par.cap.c.1. [Collatione.] Numeri ad numerū,zeli ad zelum,meriti ad meritū,vt j̃.c.in Genesi.& credimus,ꝙ si facto scrutinio objiceretur,ꝙ aliqui requisiti non hēnt vocem in electione, & iō nō augent numerum,plenè faciēda est collatio,vt ibidē dr̄. alioquin i.si non objicit,non est de necessitate iuris,ꝙ plenè in caplo fiat collatio.& si statim pōt sciri veritas,bonum est:tn̄ & si omittat collatio plena,ēt qn̄ aliqd objicit,nihilominus tenet electio. j̃. de his,q̄ fi.à maio.par.c.c.1.[Eligatur.] Anteq̄ ad alia diuertat. j̃.c.cum post.solēniter publicata electione in caplo, & cōiter.i. ab uno vice oīum.j̃.c.in Genesi.[Et.] Pro.i.[Forma.] j̃.c.ecclesia.[Vel saltē.] Sola prima forma est de necessitate. alias.n.non deuenitur ēt vno ꝯdicente.s.ad ꝯpromissum, & hic videmus. [Viris.] Etiam extra collegium.[Non valeat.] Ipso iure. j̃.eo.in Genesi.[Per inspirationē.] Hæc non est forma, sed vbicunq; cognitum fuerit electionē p inspirationē factam confirmabit, qui si Dei spū aguntur,&c. j̃.de reg.& trans.ad re.licet.19.q.1.duæ. & vr̄ esse p inspirationē,& si duo vel tres noīarunt eligendū,nihilominus fit p inspirationē.sed si aliqn̄ interroget,vis talē, vel ēt si maior pars nominet sigillatim,non fit p inspirationē Dei,
7 sed hominis instigatione facta præsumit.[Priuent.] †Necessaria est priuatio per snīam,qn̄ ex interuallo facienda est electio: secus,si incontinenti.de hoc no.s̃.e.dudum.& no.j̃.eo.Cumana. hic dixerunt quidam,ꝙ illi,qui non peccauerunt in electione, ēt si sint minor pars,hēnt ꝯdictionē ex hac decr.vel offi.iudic.ꝯ delinquentes in forma,vt priuent per snīam ptāte eligendi ea vice,& ad eos solos,qui non deliquerunt,det p eandem snīam ptās eligendi.ar.pro eis,qa certum est,ꝙ eligētes ꝯ formam priuandi sunt ptāte eligendi,ergo soli non eligentes sunt reputandi caplm,quo ad electionem faciendam, & in eos solos recidit
8 ius eligendi.65.di.c.fi.ff.quod cuiusque vniuer.sicut.†Item electio facta ꝯ formā nulla est ipso iure,vt hic.j̃.e.in Genesi. ergo non impedit,quin illi,qui non peccauerunt,possint eligere.ergo electio est apud non delinquentes in forma.& inde est,vt dicunt,ꝙ tenet electio ab eis facta siue incontinenti, siue ex interuallo.ar.ff.de verb.ob.l.si dari stipuler.alij dicunt, ꝙ sibi, qui nō deliquerint,sunt pauciores,quam illi,qui deliquerunt ꝯ formā eligendo,licet electio talis sit nulla, vt hęc:tn̄ ex interuallo non possunt eligere,nisi cōiter cum priorib.& delinquentib. s̃.c.auditis,vbi no.& quantum ad hoc satis bene dicere vr̄.sed & addunt,ꝙ noīe suo minor pars,q̄ non peccauit ꝯ formā eligendo nullam electionē,vel off.iu.implorare pt̄,vt maior pars priuet ptāte eligendi,vel vt sibi det ptās,sed noīe ecclesiæ possunt denūciare hoc superiori,& superior bn̄ tenebit sibi imponere hāc pęnam.sed tn̄,ꝙ minori parti adiudicet ptās eligendi, hoc non tenebit p snīam,quia nec vllo iure hoc cauet. nec vnquā factū inuenitur.Sed dices hoc oportere dici ex necessitate,quia cū capituli sit electio,& in pauciores non peccantes reciderit ius eligendi.ergo ipsi eligent.sed ipsi respondent,ꝙ facta cassatione & malè eligētes,& bene,oēs simul faciunt vnum caplm.vnde minor pars non pōt eligere,nisi maiori restituat ptās eligendi, qa cum maior pars deliquit, totū caplm deliquisse vr̄, & iō deuoluitur ptās eligendi ad proximū superiorem. Auct.de san.epis.§. si quis oratorij.nec mireris,ꝙ non delinquens punit pp delinquentē,quia simile habes.s̃.e.scriptum,in fi.ar.6.q.1.§. verum, 15.q.4.cum multæ.tamen plus rōne ꝯsonum vr̄,ꝙ minor pars agere possit ad hanc pęnā ex hac decr.anteq̄ prouideat ecclesię. sed & aliud adijciunt,licet plurib.non placet.s.ꝙ non delinquētib.dēt adiudicari ptās eligendi:imo ꝙ plus,est sine adiudicatione hoc ipso,ꝙ maior pars priuat ptāte eligendi, deuoluitur ad minorē,ar.ff.ꝙ cuiusque vniuer.sicut.Sed q̄ro, si maior pars, q̄ eligit ꝯ formam,velit resilire a sua electione,vel quia electus nō ꝯsentit,vel si ꝯsentit,postea renunciat,q̄rit,vtrum possit de nouo eligere ꝯdicente & appellante altera parte ex ea cā, vos non potestis eligere,quia vos estis priuandi,& ad nos est deuoluenda eligendi ptās? & dicunt quidā,ꝙ non valet corū electio,quia in delictis non prodest pn̄ia in forensi iudicio. C.de aposta.is q, cum suis ꝯcor. Item si diceret ꝯrium,absurdum sequi vr̄, ꝙ in optione delinquētis sit post ppetratū delictum effugere pn̄am
9 à lege impositam.†Item p eis ēt est,ꝙ si aliqs fecit furtum, vel rapinā,licet velit rē furtiuā restituere,tn̄ pp hoc non euitabit pęnā dupli,vel quadrupli.ff.de fur.qui ea mente.ff.vi bo. rap.l.pe. ar.ꝯ.ff.de publica.l.j.ff.de hære.Manichæos. item pro eis est,qd dicit.l.ꝙ si res obligata est restitutioni,alienari non pōt. C.de fideic.l.fi.vltra medium.eadem rōne cum ista electio obligata sit restōni,quia debet redire ad non delinquentes vlterius eligere non possent,ad idem facit.ff.de in diē adiec.l.ubi.§.fi. vbi dr̄, ꝙ si ego vēdidi fundum sub addictione in diem,puta, vt si melior ꝯdō vsque ad certum tp̄s offert, ꝙ res esset inepta.si āt.j̃.illud tēpus pręfixum ipse emptor alij vendiderit, vel obligauerit rem sic emptā,licet teneat talis ꝯctus,ꝙ factus est à domino,si tamē extiterit condō.s.ꝙ alius meliorem offerat ꝯdōnem, reuocato primo ꝯctu,poterit sic rem venditam,uel obligatam recuperare.à simili,hic licet posset dici,ꝙ teneret electio facta ab his,qui deliquerunt:quia penes eos erat ptās eligendi, sed tamen illi,q non deliquerunt,& ad quos debet potestas eligēdi deuolui,hoc

poterant

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnes illi,qui elegerunt dignũ.sed põt dici sine subtilitatib. hoc procedẽdũ ſm lram simpliciter ſeruandũ, vt ſonat.[Sciẽter.]De hoc no.ſ.co.dudũ,in gl.circa.[Indignũ.] Indignitate peccati,in quo pſeuerat,ſecus ſi pateretur defectu.tunc.n. nõ priuarent ptate eligendi.ſ.co.innotuit,niſi cassatã postulationẽ iterare vellet.ſ.de postu.gratum.[Debeant.]Illi,q ſcienter elegerunt indignũ,nõ alii.[Priuari.] Per ſniam, ſi electio fiat ex interuallo.ſi vero in continenti,non eſt neceſſaria ſnia, ut hic,vel melius,ideſt priuatos nunciari.ſ.co.cum in cunctis.

SVMMARIVM.

1 *Sex mensium curſus neceſſarius eſt in paſtoribus cathedralium & regularium eccleſiarum.*
2 *Quæ dicatur regularis eccleſia.*

CAP. XLI.

1 **Ne pro defectu.** †[Tres menses.] Hoc eſt ſpãle in paſtorib.cathedraliũ,& regularium eccleſiarũ.in aliis.n. neceſſarius eſt curſus ſex menſiũ. ℣.de ꝓcef.ꝑb.nulla,& ibi no.quid ſit iuſtũ impedimentum, & iſtud tps dẽt a cõpromiſſariis obſeruari, cũ capitulũ nõ poſſit eis plus dare,q̃ noſcat hñe.ff.de acq.re. do. traditio. & interim
a capitulo currit tps.nec ob.C.de tẽp.app.auct.ſi tñ. qa ibi a cõpromiſſum eſt de voluntate pſcribentis & eius,cui pſcribitur: hic vero tñ de voluntate eius cui pſcribit.negligẽtia.n.iſtorũ capitulo imputat,quia pdit qs ius, quo p ſe vel paliũ non eſt vſus.ff.q uẽad.ſer.amit.vſum.ſed cũ capitulũ in culpa nõ fuit, ſeu in mora,quia pſonæ diligenti cõmiſerat,vt ꝙ ſi nõ eligat, tunc legitime capitulũ ſit impeditũ ad hoc, vt tps ſibi nõ currat.℣.de ꝓcef.ꝑb.qa diuerſitatẽ,maxime qñ id reuocari nõ poteſt,quia res nõ eſt integra.ſ.co.in cauſis. Propter qđ dñt aliqui,ꝙ impedimentũ ab alio illatũ non imputatur pdictis,q̃ in ipſum ſibi retulerunt.ſicut in proximo caſu fuit.ff.ſi quis cautio.l.nõ exigimus.§.ꝙ diximus.qa debuerũt ita prorogare cõpromiſſum, ſi poſtea eligere potuiſſent, ſi cõpromiſſarii negligẽtes fuiſſent in eligẽdo.vel dic melius,ꝙ ſi ſunt donatarii, eorũ tñ impedimentũ attendit,ita ꝙ impedimentũ nil operatur,nec eos negligẽtia excuſat, ſecus, qñ ſunt cõpromiſſarii, quia tunc in re cõpromittentiũ eligere debebãt,impedimẽtis mutuis ſe excuſant,donatarii vero ſunt,qñ ſimpliciter eis prouidendi tribuunt ptãtem.ſed cõpromiſſarii, qñ ſimpr vt ad
2 tps id cõmittunt,vt vice eorũ eligãt,ut no.℣.co.c qa pp.[Cathedralis.] Ideſt epalis.†[Vel regularis.] Regularem eccleſiam dicimus, ſm ꝙ hic intelligit,quãlibet eccleſiã collegiatã, ubi ſunt clerici,vel ꝓuerſi ſine proprio viuentes dũmodo ſit collegiata,& colegii ſit electio,non aũt hic intelligimus cõprehendi parochiales eccleſias, vel dignitates cathedraliũ eccleſiarũ ꝑter eꝑarum,quia ſſa hoc non ſonat.Itẽ nõ intelligimus hic,ꝙ oẽ de prioratib.qui dant ab Abbat.b quidã tñ hoc, qđ hic dr, intelligunt de regularib.oĩbus ſiue electio ptineat ad cõuentũ, ſiue ad ſuperiorẽ Abbatẽ ſiue quẽlibet aliũ,& nõ videmus rõnẽ diuerſitatis.de priorib.aũt,vel certis officiis,& q̃ ſunt in monaſterio ſub Abbate eidem monaſterio pſidente,bñ credimus ſub hac regula non actari quantũ ad terminũ trium mẽſium, quia non hẽt principaliter curam.[Iniuſto impedimento.] Secus,ſi iuſtũ eſſet impedimentũ, 28.dist.de Syracuſanæ.71.dist. bñ,℣.de ꝓcef.ꝑb.quia diuerſitatẽ,arg.C.de inoff.teſta. ℣ maiores.ff.ex qui.cau.ma.l.qđ quidẽ.& ſi non eligat, transfert ipſo iure electio ad proximũ ſuperiorẽ,nec tenet electio poſtea facta abeo.℣.de ſup.neg.ꝑla.licet,& decr.ſeq.& ſi poſtea primus eligat,& ſecũdus eodẽ mõ, cũ nulla ſit ipſo iure prima tenet, ſecunda nõ.℣.de ſup.neg.ꝑla.c.vlti.Sed quid dices,ſi habuerũt iuſtum impedimẽtum,nunqd trãſactis trib.mẽſib.potuerunt eligere ſine licentia, vel oportebit eos impetrare in integ.reſti. & dñt qđã,ꝙ ſine vlla reſtõne eligere poterunt, qa nec currit eis tps,arg.℣.de ꝓcef.ꝑb.qa diuerſitatẽ.alii diſtinguunt, ſi tale ſit impedimẽtum,qđ faciat dormire pſcriptionẽ ſicut excõicatio,& tunc locum hẽt opinio ſnpradicta.℣.de ꝓcef.ꝑb. quia diuerſitatẽ.ſi non faciat eam dormire,ſed iuuat bñficio reſtitutionis in integ.vt in abſente cã reipublicæ,& tunc nõ poterunt eligere,niſi bñficio petito,& no.℣.de pſcri.ex trãſmiſſa.tñ hoc non placet Credimus tñ,ꝙ non incipit currere hoc tẽpus,niſi ab eo tpe,quo ſciuit eccleſiã vacare,& potuit prouidere.ſed ex quo cepit currere,ſine aliqua retardatione ꝓſummat curſum. vñ non vr indifferẽter locum hñe hæc reſtitutio in integrum. ſed ſi poſtquã incepit currere,ante finẽ legitimo impedimẽto detineret,puta infirmitate,vel alio,quo prouidere impediret, bene ꝓſulerem ſibi reſtituendum tempus,quo fuit impeditus, niſi prius eſſet alii eccleſia illa collata,quia tunc ei non aufert, ar.℣.de iurepa.conſultationib.ſed certe & tunc ei reſtituet electio & prębenda alii auferẽ,licet canonice collata fuerit , quia oĩa dẽnt reduci ad eum ſtatum,in quo fuerunt tpe,quo impetrat reſtitutionem.& bene dr,quia eligere debuerũt.nã ſi oẽs in capitulo diſſentiant,& vnus vel plures , qui nullũ poſtea elegerunt,dicant caſſata electione ab vna parte facta, & transacto iã tpe trium mẽſiũ ſe dẽre eligere,male dñt,cum tunc eligere debuiſſent,& ẽt ſi vnus ſolus bene elegiſſet,eius electio tenuiſſet. ℣.e.ꝙgregato.Sed quid dices ſi non debuit eligere, puta poſtulatus eſt aliquis bonus a duab.partib.alij pſentire poſtulationi nolunt,nec eligere ꝙ non teneret.ſ.prox.c.hic ſic rñdent aliqui, ꝙ ſi hr non eligant.℣.tps.& poſtulatio ab alijs facta caſſet,tñ electio eis vltra tps ſeruet,cum eligere non debuerunt, ſed ℣ potius vr eis imputandũ,ꝙ non elegerunt , quia ꝑ poſtulationem non imponebat neceſſitas ſuperiori,ꝙ approbaret poſtulatum vt no.in ca.decre.vel ꝙ refutaret electionem . & vr idem etiã,ſi ponas ꝙuerſum caſum.ſ.ꝙ ſic ꝓfirmaret poſtulationẽ, vlterius non poterant eligere,& ꝙ niſi aliud canonicum obeſt, confirmare debet poſtulationem,cum alij,qui non elegerunt,nec poſtulationi pſenſerunt,tanꝙ ptumaces ſunt reputandi.ſatemur tamen,ꝙ in illis officijs,vel miniſterijs, q̃ ptinent ad collationem Abbatis,& vbi cura aĩarum non eſt eps ſupplebit defectum Abbatis non ℣.tres menſes,ſed ℣.ſex menſes.℣.de ꝓcef.præb. nulla 18.q.2.c j.[Deuoluat.] Et ita eſt correctum.℣.de concef. præb. dilectus,licet quidam dicant ℣.[Conſilio.] Requirere hoc conſiljum eſt de honeſtate,& non de neceſſitate.[Ipſius.] Qualiter põt prouideri de eis,cum oẽs deliquerint nõ eligendo? Rñ.fortẽ non oẽs peccauerunt,vel quia non erant põtes, vel ſi erãt pſentes pp ſcandalum vel aliã cãm dimiſerunt eligere ℣.tẽpus.

ADDITIO.

a ¶Quia ibi.Adde Per.de Anch.in conſi.214.col.pen.ver.7.inducitur conſilium Ludouicus antiquus paroehianus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ſunt de forma electionis.*
2 *Electores ire debent ad requirendum infirmorum vota,qui in eadem ciuitate,vel clauſtro eodem iacent.*
3 *Vbi per compromiſſum ſit electio,non eſt neceſſe fieri collationem vel electionem in capitulo.*
4 *Si duo vel tres tantum ſunt in capitulo,quomodo eligent,& quid ſi ſit ſolus unus,in quem ius eligendi recidit.vide in nu.5.*
6 *Scrutatores debent ſingulos vocare ad ſcrutinium,nec ſufficit generaliter vocare.*
7 *Neceſſaria eſt priuatio per ſniam,quãdo ex interuallo facięda eſt electio.*
8 *Electio facta contra formam eſt ipſo iure nulla.*
9 *Si aliquis fecit furtũ,vel rapinam,licet velit rem furtiuam reſtituere,tamen ob id non euitabit pœnam dupli,vel quadrupli.*
10 *Qui in electione vocem habet,ſi eſt in loco,vnde vocari debet niſi vocetur,poteſt facere caſſari electionem,quia eo contempto facta eſt.*
11 *Quicquid ſit lege vel canone prohibente,pro infecto haberi debet.*
12 *In ſpiritualib.quicquid ſit per obreptionẽ,etiam poſt ſuam renocatur.*
13 *Iuramentum ob incredulitatem capituli introductum eſt.*
14 *Maioris partis iudicio ſtatur,quoniã per plures melius veritas inquirit.*
15 *Quo caſu poſſit procurator in diuerſos conſentire.*

CAP. XLII.

Quia propter. [Viduatis.] Propter illud verbũ dãt qdã has formas obſeruãdas electione cuiuſcũq;,p q̃ ptingit eccleſia viduari,& ẽt in plebjb.& capellis dummõ cædẽ plebes & capellæ ꝑlatos hẽant , qui gñalẽ plationẽ hẽant in ſpiritualib.tã in cleticos,q̃ ĩ laicos parochianos earũ eccleſiarũ,& hos ꝑlatos bñ dicimus ſpõſos.ar.21.q.2.ſicut, in canonicis ãt & ꝑlatis cathedraliũ eccleſiarũ,qui non hẽnt curam,nec ꝑlationem generalem,ſed in certis tñ articulis & vbi non p mortẽ prælatorũ inferiorũ,ſed p mortẽ ſuperiorũ. ſ.epiſcoporũ,viduant eccleſiæ,non eſt neceſſe has formas ſeruari quidam tñ dñt,ꝙ iſte formæ hẽnt tñ locum in cathedralib.&
1 regularib.eccleſijs.ſ.c.prox.†[Præſentib.omnibus.] De forma eſt,ꝙ capitulum ꝙgregetur,& ꝙ de capitulo aliqui non diſtincto numero aſſumantur ſiue paliquos de capitulo , ſiue aliundo.& ꝙ ipſi ſecreto exquirant.ſ.non audientib.aliis prẽter ſcrutatores.tamen & prẽter ſcrutatores credimus, ꝙ poſſent hẽre duos,vel plures teſtes.excluditur.n.tñ,ne capitulum audiat,& vult,ꝙ ſigillatim,& non binis ſimul euntibus vota cunctorum qui ſunt in capitulo, exquirant:quãuis non obſit,ſi non rñdeãt vel captioſe reſpondeant.ff.de inter.ac.de ætate.§. qui tacuit,& § qđ aũt.& ẽt non obeſt,quo minus teneat electio,ſi aliqui de capitulo non requiruntur,dummõ ſuum ptemptum non proſequantur,& vota in ſcriptis redigant ſiue per eoſdẽ ſcrutatores, ſiue p vnum tabellionẽ,ſiue p vnum vel duos viros idoneos,cũ alias ꝓſtare non poſſet.℣.de proba.qñ ℣.& ꝙ vota ſcripta mox publicentur in cõi.i.in capitulo.non credimus ℣ formã,ſi in capitulo ſunt aliqui extranei,puta religioſi,vel ẽt alij.63.di.obeuntibus,& ꝙ collatio habeatur,de qua hr plenius.℣.e.in Geneſi,& ꝙ ſequatur electio cõis in capitulo,nã hæc eſt de neceſſitate formæ:ſed illa,q̃ ſit corã populo non eſt de formã,& hoc innuit litera huius c.in fi.vbi dicit,ſtatuentes,ꝙ hoc ꝓceptũ, ꝙ vltra formam,

mam,&c. Alij ℣dicũt,& oportet ꝙ electio ſit cõis.i.ab vno fiat, qui ptãtem de conſuetudine,vel voluntate ſociorum hẽat,ar.℣.e. in Geneſi. Vttũ ãt valeat, ſi tardet hæc ſolẽnizatio electionis, no.℣.co.publicato.vota ãt ſcrutatorũ inquirent ipſi,dem.nam cum data ſit eis ptãs inquirẽdi vota cunctorum,ergo & ſua.ar.
8 ℣.e.cum in iure.vel poſſunt alijs ꝓmittere,qui ſcrutatorum vota ſcrutent:ſed prius nobis magis placet.† Vota autem infirmorum,qui eadẽ ciuitate vel clauſtro eodẽ iacent , ipſi poſſunt ad eos ire,& regrere,qa pñs ipſe eſſe vr,q̃ in hortis eſt,2.q.6.biduũ, & quia efficacior eſt vox eius,quã procuratoris , & dulcius eſt bibere de fonte,q̃ de riuulo,ar.76.di.c.iciunium.& credimus ſufficere,ſi in ſcrutinio reſpondeat.nec eſt neceſſe, ꝙ poſtea requiratur in collatione,vel in alijs,q̃ poſſunt per alios fieri.vel ſi magis eis placet, poſſunt p ſe procuratores ꝓſtituere,p quos ſuę voluntates ſcrutabunt,vt hic:ſed ꝙ ſcrutatores ſint fide digni,non eſt de forma.Item ꝙ ille eligatur,in quẽ maior & ſanior pars cõ
3 ſenſerit.ſ.e.auditis,& hic.licet.n. poſt multi pſentiant , non valet,vt no.℣.e.eccleſia.†vbi autem p compromiſſum fit electio, non eſt neceſſe fieri collationẽ,vel electionẽ in capitulo: ſed ſufficit,ꝙ vbicunq; fuerint compromiſſarij,viduatæ eccleſiæ,puideant de paſtore.& ideo cautẽ dr,prouideant,non eligant.tñ alij ℣dicunt.& ar.hẽnt pro ſe:quia licet dominus prouidiſſet de rectore filijs Iſrael,tamen ſynagogam vocari præcepit, vt corã ea publicaret.ſ.q.1.licet,Itẽ non poſſunt plus iuris in alios trãſferre,q̃ ipſi habeant.ſed ipſi debent eligere in eccleſia cathedrali.ſ.co.ꝙ ſicut,in prin.& c.bonæ memo.Mag.23. di. in noĩe.ergo & illi,quib.dant prãtem eligendi.ſed primi rñdent , ꝙ corã populo facienda eſt publicatio.ſed illa electio,q̃ debet fieri corã populo,ſi proceſſum eſt p ſcrutinium,poteſt fieri vbicunque ſicut ſi proceditur per ꝓmiſſum,quia potius dicenda eſt prouiſio,q̃ electio.ar.quia illi,qui prouidebant olim de iure , ſic faciebant.63.diſt.lectis,Reatina,nobis.cum longe.℣.de appe.qua fronte.nam quidam dicunt illos poſſe alibi prouidere,qui hoc habent iure ſuo.ſ.conſuetudine,vel priuilegio,& ſic loquuntur præmiſſa capitula.qui aũt ex ꝓmiſſo procedunt , ibi debent eligere,ubi qui compromiſerunt,eligere tenebantur,& quia nõ potuerunt aliud transferre,q̃ habeant, 16.q.1.ſi quis, & hoc eſt tutius.[Aſſumantur.] Quare hic circuitus habetur,cum ſicut ꝓueniunt de electorib.ſic poſſunt de prælato ꝓuenire ? Reſpond. multi difficilius ꝓuenirent in prælatum,q̃ in electores.præterea aliqui timidi malum nominarent,in publico,& tamen bonum
4 nominabunt in priuato.item remouet applo, q̃ quidam faciebant,ne poſt noiationem,vel electionẽ ſuam alius eligeret.ſ.e. conſideraũimus.†[Tres.]Si commodè põt fieri,alioquin duo, vel vnus,ar.in Auc.de ſan.epi.ſ.Sed quid ſi tñ tres,vel duo ſunt in capitulo,qũo eligent tres? Reſpon.illi tres,vel duo ꝓueniant in capitulo,& ipſi inuicẽ ipſo facto ꝓſtituat ſe ſcrutatores, & vnus alium inquirat,ſi ſunt duo.ſed ſi ſunt tres,poſſunt duo vnũ facere ſcrutatorem,ar.ad hoc:quia ſi ſcrutatores inuicem poſſunt ſe inquirere,eodem mõ prædicti tres.vel duo.†Sed quid ſi
5 vnus ſolus,ſit,in quem ius recidit eligendi? Rñ.ille ſolus vocatis teſtib.dicet votum ſuum,& poſtea eliget,& electionem publicabit.vel dic,ꝙ hæc ꝓſtitutio non hẽt locũ,niſi ſunt quatuor ad minus.quod ex eo apparet,qa dixit,aſſumant tres fide digni ꝑterea dicit,ꝑſentib.oĩbus ꝙ ad minus de trib.intelligi oportet vbi igr pauciores ſunt,poſſunt eligere quẽcunq; volunt, dummõ mutuus ꝓſenſus hinc inde proueniat,& hoc ꝓſtet.& not. ꝙ hæc decr.non prohibet,ꝙ ſi primi ſcrutatores infirmanr,vel aliasre cedunt,quin alij ſcrutatores eis ſuccedant,& inquirent vota in quiſitorum.Item ſi nõ poteſt fieri vna die,fiat in ptinuata. [De collegio.] Electorum.accidit.n.quandoque,ꝙ hmõi collegium non tñ facit capĩm maioris eccleſiæ,ſed oẽs illi qui de iure, vel conſuetudine vocẽ hẽnt in electione.ſ.e.ſcriptum , & ſ.de poſtu.bonæ.[Cunctorum.] Vota ſcrutatorum,vel ipſi inter ſe inq
6 rent,vel alijs de capitulo ꝓmittetur.†Item hic apparet, ꝙ ſcrutatores noĩatim dẽnt ſingulos vocare ad ſcrutinium , nec ſufficit generaliter vocare ſic.ſ.venite ad ſcrutinium, qui ſcrutandi remanſiſtis.Itẽ vocandi ſunt non tñ,qui ſunt in capitulo , ſed ẽt qui extra capĩm ſunt,ſi videri poſſunt.ar.Inſti.de re.diui.§. examẽ.ẽt ſi non poſſunt videri,& ſunt circa capĩm, & illi de capĩo hoc ſciuerint:quia ſi aliter fieret,eſſet malitia , quæ oĩno in electionib.eſt vitanda.[Redacta.] Per aliquẽ ex ſe , vel tabellionẽ ẽt extraneum,ſic vidi.[Mox.] Anteq̃ diuertant ad alios actus. C.qui teſt.fa.po.cũ antiquitas.de hoc no.℣.e.publicato. [Publicent.] Ipſi oẽs ſcrutatores vel pars eorũ,vel ipſum capĩm.nõ.n. eſt forma p quem fiat.[Interiecto.] Ne procedat ad electionem ſed bene poſſet appellari,ne eligatur,qui eſt de tali crimine irretitus,ſ.e.cum nobis.ſed nihilominus electio de bono non caſſabit,niſi probetur malus.℣.de his,quæ ſin.à maio.par. cap.c.1. [Collatione.] Numeri ad numerũ,zeli ad zelum,meriti ad meritũ,vt ℣.e.in Geneſi.& credimus,ꝙ ſi facto ſcrutinio obijceretur,ꝙ aliqui requiſiti non hẽnt vocem in electione, & iõ nõ au-

gent numerum,plene faciẽda eſt collatio, vt ibidẽ dr . alioquin i.ſi non obijcit.non eſt de neceſſitate iuris,ꝙ plene in capĩo fiat collatio.& ſi ſtatim põt ſciri veritas,bonum eſt:tñ & ſi omittat collatio plena,ẽt qñ aliqd obijcit,nihilominus tenet electio. ℣. de his,q̃ ſũ.à maio.par.c.c.1.[Eligatur.] Anteq̃ ad alia diuertat. ℣.e.cum poſt.ſolẽniter publicata electione in capĩo, & cõiter.i. ab uno vice oĩum.℣.e.in Geneſi.[Et.] Pro.i.[Forma.] ℣.e.eccleſia.[Vel ſaltẽ.] Sola prima forma eſt de neceſſitate . alias.n.non deuenirur ẽt vno ℣dicente. ſ. ad ꝓmiſſum , & hic videmus. [Viris.] Etiam extra collegium.[Non valeat.] Ipſo iure.℣.co.in Geneſi.[Per inſpirationẽ.] Hæc non eſt forma,ſed vbicunq; cognitum fuerit electionẽ ꝑ inſpirationẽ factam confirmabit, qui ſi Deꝝ ſpũ aguntur,&c. ℣.de reg.& tranſad re.licet.19. q.1.duæ. & vr eſſe ꝑ inſpirationẽ,& ſi duo vel tres noĩarunt eligendũ,nihilominus ſit ꝑ inſpirationẽ.ſed ſi aliqñ interroget,vis talẽ , vel ẽt ſi maior pars nominet ſigillatim,non ſit ꝑ inſpirationẽ Dei,
7 ſed hominis inſtigatione facta præſumit.[Priuent.] †Neceſſaria eſt priuatio per ſniam,qñ ex interuallo facienda eſt electio : ſecus,ſi in continenti.de hoc no.ſ.e.dudum.& no.℣.eo.Cumana. hic dixerunt quidam,ꝙ illi,qui non peccauerunt in electione, ẽt ſi ſint minor pars,hẽnt ℣dictionẽ ex hac decr.vel oſſi.iudic.℣ delinquentes in forma,vt priuent per ſniam ptãte eligendi ea vice,& ad eos ſolos,qui non deliquerunt,det ꝑ eandem ſniam ptãs eligendi.ar.pro eis,qa certum eſt,ꝙ eligẽtes ℣ formam priuandi ſunt ptãte eligendi,ergo ſoli non eligentes ſunt reputandi capĩm,quo ad electionem faciendam , & in eos ſolos recidit
8 ius eligendi.65.di.c.ſi.ff.quod cuiuſque vniuer.ſicut.† Item electio facta ℣ formã nulla eſt ipſo iure,vt hic.℣.e.in Geneſi . ergo non impedit,quin illi,qui non peccauerunt,poſſint eligere.ergo electio eſt apud non delinquentes in forma.& inde eſt,vt dicunt,ꝙ tenet electio ab eis facta ſiue incontinenti, ſiue ex interuallo.ar.ff.de verb.ob.l.ſi dari ſtipuler.alij dicunt, ꝙ ſibi, qui nõ deliquerint,ſunt pauciores,quam illi,qui deliquerunt ℣ formã eligendo,licet electio talis ſit nulla,vt hęc:tñ ex interuallo non poſſunt eligere,niſi cõiter cum priorib.& delinquentib. ſ. e. auditis,vbi no.& quantum ad hoc ſatis bene dicere vñr,ſed & ad
9 dunt,ꝙ noĩe ſuo minor pars,q̃ non peccauit ℣ formã eligendo nullam electionẽ,vel off.iu.implorare ẽt,vt maior pars priuet ptãte eligendi,vel vt ſibi det ptãs,ſed noĩe eccleſiæ poſſunt denũciare hoc ſuperiori,& ſuperior bñ tenebit ſibi imponere hãc pœnam.ſed tñ,ꝙ minori parti adiudicet ptãs eligendi , hoc non tenebit ꝑ ſniam,quia nec vllo iure hoc cauet . nec vnquã factũ inuenitur.Sed dices hoc oportere dici ex neceſſitate,quia cũ capituli ſit electio,& in pauciores non peccantes reciderit ius eligendi.etgo ipſi eligent.ſed ipſi reſpondent,ꝙ facta caſſatione & malè eligẽtes,& bene,oẽs ſimul faciunt vnum capĩm.vnde minor pars non põt eligere, niſi maiori reſtituat ptãs eligendi , qa cum maior pars deliquit, totũ capĩm deliquiſſe vr, & iõ deuoluitur ptãs eligendi ad proximũ ſuperiorem.Auct.de ſan.epiſ.§. ſiquis oratorij.nec mireris,ꝙ non delinquens punit pp delinquentẽ,quia ſimile habes.ſ.e.ſcriptum,in fi.ar.6.q.1.§. verum, 15.q.4.cum multæ.tamen plus rõne ꝓſonum vr,ꝙ minor pars agere poſſit ad hanc pœnã ex hac decr.anteq̃ prouideat eccleſię. ſed & aliud adijciunt,licet plurib.non placet.ſ.ꝙ non delinquẽtib.dẽt adiudicari ptãs eligendi:imo ꝙ plus,eſt ſine adiudicatione hoc ipſo,ꝙ maior pars priuat ptãte eligendi , denoluitur ad minorẽ,ar.ff.ꝙ cuiuſque vniuer.ſicut.Sed q̃ro, ſi maior pars , q̃ eligit ℣ formam,velit reſiliire a ſua electione,vel quia electus nõ ꝓſentit,vel ſi ꝓſentit,poſtea renunciat,q̃rit,vtrum poſſit de nouo eligere ℣dicente & appellante altera parte ex ea cã . vos non poteſtis eligere,quia vos eſtis priuandi,& ad nos eſt deuoluenda eligendi ptãs? & dicunt quidã,ꝙ non valet eorũ electio,quia in delictis non prodeſt pnĩa inferenſi iudicio. C.de apoſta. isq, cum ſuis ꝑcor. Item ſi diceret q̃rium,abſurdum ſequi vr, ꝙ in optione delinquẽtis ſit poſt ꝑpetratũ delictum effugere pniam
9 à lege impoſitam.†Item ꝑ eis ẽt eſt,ꝙ ſi aliqs fecit furtum , vel rapinã,licet velit rẽ furtiuã reſtituere,tñ pp hoc non euitabit pœnã dupli,vel quadrupli.ff.de fur.qui ea mente.ff.vi bo. rap.l.pe. ar.℣.ff.de publica.l.j.ff.de hære.Manichæos . item pro eis eſt,qđ dicit.l.ꝙ ſi res obligata eſt reſtitutioni,alienari non põt. C.de fideic.l.ſi.vltra medium.eadem rõne cum iſta electio obligata ſit reſtõni,quia debet redire ad non delinquentes vlterius eligere non poſſent,ad idem facit.ff.de in diẽ adiec l.ubi.§. fi. vbi dr, ꝙ ſi ego vẽdidi fundum ſub addictione in diem,puta, vt ſi melior ꝓdõ vſque ad certum tps offert, ꝙ res eſſet inepta.ſi ãt. j. illud tẽ pus prefixum ipſe emptor alij vendiderit , vel obligau rit rem ſic emptã,licet teneat talis ℣ctus,ꝙ factus eſt à domino,ſi tamẽ extiterit condõ.ſ.ꝙ alius meliorem offerat ꝓdõnem , reuocato primo ℣ctu,poterit ſic rem venditam,vel obligatam recuperare.à ſimili,hic licet poſſet dici,ꝙ teneret electio facta ab his,qui deliquerunt:quia penes eos erat ptãs eligendi , ſed tamen illi,q̃ non deliquerunt,& ad quos debet poteſtas eligẽdi deuolui,hoc poterant

Universidad de Deusto Biblioteca

omnes illi, qui elegerunt dignū.sed pōt dici sine subtilitatib. hoc procedēdū ſm lrām simpliciter seruandū, vt sonat. [Sciē ter.] De hoc no.s.eo.dudū,in gl.circa.[Indignū.] Indignitate peccati,in quo pseuerat,secus si pateretur defectū.tunc.n. nō priuarent ptāte eligendi.s.eo.innotuit,nisi cassatā postulationē iterare vellet.s.de postu.gratum. [Debeant.] Illi,q scienter elegerunt indignū,nō alii.[Priuari.] Per snīam, si electio fiat ex interuallo.si vero incontinenti.non est necessaria snīa, ut hic,vel melius,idest priuatos nunciari.s.eo.cum in cunctis.

SVMMARIVM.

1 *Sex mensium cursus necessarius est in pastoribus cathedralium & regularium ecclesiarum.*
2 *Quæ dicatur regularis ecclesia.*

CAP. XLI.

1 **Ne pro defectu.** †[Tres menses.] Hoc est spāle in pastorib.cathedraliū,& regularium ecclesiarū.in aliis.n.necessarius est cursus sex mensiū. j.de pcess.pb.nulla,& ibi no.quid sit iustū impedimentum, & istud tps dēt a cōpromissariis obseruari, cū capitulū nō possit eis plus dare,q noscat hre.ff.de acq.re.do.traditio. & interim capitulo currit tps.nec ob.C.de tēp.app.auct.si tñ. qa ibi
2 cōpromissum est de voluntate pscribentis & eius,cui pscribitur: hic vero tm de voluntate eius cui pscribit.negligētia.n.istorū capitulo imputat,quia pdit qs ius, quo p se vel p aliū non est vsus.ff quēad.ser.amit.vsum.sed cū capitulū in culpa nō fuit, seu in mora,quia psonæ diligenti cōmiserat,vr q si nō eligat, tunc legitime capitulū sit impeditū ad hoc, vt tps sibi nō currat.j.de pcess.pb.qa diuersitatē,maxime qn id reuocari nō potest,quia res nō est integra.s.eo.in causis. Propter qd dnt aliqui,q impedimentū ab alio illatū non imputatur pdictis,q in ipsum sibi retulerunt.sicut in proximo casu fuit.ff.si quis cautio.l.nō exigimus.§.q diximus.qa debuerūt ita prorogare cōpromissum, si postea eligere potuissent, si cōpromissarii negligētes fuissent in eligēdo.vel dic melius,q si sunt donatarii, eorū tm impedimentū attendit,ita q impedimentū nil operatur,nec eos negligētia excusat, secus, qn sunt cōpromissarii, quia tunc in re cōpromittentiū eligere debebāt,impedimētis mutuis se excusant,donatarii vero sunt,qn simpliciter eis prouidendi tribuunt ptātem.sed cōpromissarii, qn simplr vel ad tps id cōmittunt,vt vice eorū eligāt,ut no.j.eo.c qa pp. [Cathedralis.] Idest epālis.†[Vel regularis.] Regularem ecclesiam
2 dicimus,ſm q hic intelligit,quālibet ecclesiā collegiatā, ubi sunt clerici,vel puersi sine proprio viuentes dūmodo sit collegiata,& colegii sit electio,non aūt hic intelligimus cōprehendi parochiales ecclesias, vel dignitates cathedraliū ecclesiarū pter epārum,quia lra hoc non sonat.Itē nō intelligimus hic,q at de prioratib.qui dant ab Abbatib.quidā tñ hoc, qd hic dr, intelligunt de regularib.oībus siue electio ptineat ad cōuentū, siue ad superiorē Abbatē siue quēlibet aliū,& nō videmus rōnē diuersitatis.de priorib.aūt,vel certis officiis,& q sunt in monasterio sub Abbate eidem monasterio psidente,bñ credimus sub hac regula non actari quantū ad terminū trium mēsium, quia non hēt principaliter curam.[Iniusto impedimento.] Secus,si iustū esset impedimentū,28.dist.de Syracusanæ.71.dist. bñ,j.de pcess.pb.quia diuersitatē,arg.C.de inoff.testa. p maiores.ff.ex qui.cau.ma.l.qd quidē.& si non eligat, transfert ipso iure electio ad proximū superiorē,nec tenet electio postea facta ab eo.j.de sup.neg.pla.licet,& decr.seq.& si postea primus eligat,& secūdus eodē mō, cū nulla sit ipso iure prima tenet, secunda nō.j.de sup.neg.pla.c.vlti.Sed quid dices,si habuerūt iustum impedimētum,nunqd trāsactis trib.mēsib.potuerunt eligere sine licentia,vel oportebit eos impetrare in integ.resti. & dnt qdā,q sine vlla restōne eligere poterunt, qa nec currit eis tps,arg.j.de pcess.pb.qa diuersitatē. alii distinguunt, si tale sit impedimētum,qd faciat dormire pscriptionē sicut excōicatio,& tunc locum hēt opinio supradicta.j.de pcess.pb. quia diuersitatē.si non faciat eam dormire,sed iuuat bñficio restitutionis in integ.vt in absente cā reipublicæ,& tunc nō poterunt eligere,nisi bñficio petito,& no.j.de pscri.ex trāsmissa.tñ hoc non placet Credimus tñ,q non incipit currere hoc tēpus,nisi ab eo tpe,quo sciuit ecclesiā vacare,& potuit prouidere.sed ex quo cępit currere,sine aliqua retardatione psummat cursum. vñ non vr indifferēter locum hre hæc restitutio in integrum. sed si postquā incępit currere,ante finē legitimo impedimēto detineret,puta infirmitate,vel alio,quo prouidere impediret, bene psulerem sibi restituendum tempus,quo fuit impeditus, nisi prius esset alii ecclesia illa collata,quia tunc ei non aufert, ar.j.de iurepa.consultationib.sed certe & tunc ei restituet electio & præbenda alii aufert,licet canonice collata fuerit, quia oīa dēnt reduci ad eum statum,in quo fuerunt tpe,quo impetrat restitutionem.& bene dr,quia eligere debuerūt.nā si oēs in capitulo dissentiant,& vnus vel plures, qui nullū postea elegerunt,dicant cassata electione ab vna parte facta, & transacto iā tpe trium mēsiū se dēre eligere,male dnt,cum tunc eligere debuissent,& ēt si vnus solus bene elegisset,eius electio tenuisset. j.c.pgregato.Sed quid dices si non debuit eligere, puta postulatus est aliquis bonus a duab.partib.alij psentire postulationi nolunt,nec eligere q non teneret.s.prox.c.hic sic rñdent aliqui, q si hr non eligant.j.tps,& postulatio ab alijs facta casset,tñ electio eis vltra tps seruet,cum eligere non debuerunt, sed p potius vr eis imputandū,q non elegerunt, quia p postulationem non imponebat necessitas superiori,q approbaret postulatum vt no.in ca.decre.vel q refutaret electionem. & vr idem etiā,si ponas puersum casum.s.q sic pfirmaret postulationē, vlterius non poterant eligere,& q nisi aliud canonicum obest, confirmare debet postulationem,cum alij,qui non elegerunt,nec postulationi psenserunt,tanq ptumaces sunt reputandi.fatemur tamen,q in illis officijs,vel ministerijs, q ptinent ad collationem Abbatis,& vbi cura aīarum non est eps supplebit defectum Abbatis non j.tres menses,sed j.sex menses.j.de pcess.præb. nulla 18.q.2.c j.[Deuoluat.] Et ita est correctum.j.de conces. præb. dilectus,licet quidam dicant p.[Consilio.] Requirere hoc consilium est de honestate,& non de necessitate.[Ipsius.] Qualiter pōt prouideri de eis,cum oēs deliquerint nō eligendo? Rñ.fortè non oēs peccauerunt,vel quia non erant pñtes, vel si erāt psentes pp scandalum vel aliā cām dimiserunt eligere j.tēpus.

ADDITIO.

2 ¶Quia ibi. Adde Pet.de Anch.in consi.214.col.pen.ver.7.inducitur consilium Ludouicus antiquus parochianus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ sunt de forma electionis.*
2 *Electores ire debent ad requirendum infirmorum vota, qui in eadem ciuitate, vel claustro eodem iacent.*
3 *Vbi per compromissum fit electio, non est necesse fieri collationem vel electionem in capitulo.*
4 *Si duo vel tres tantum sunt in capitulo, quomodo eligent, & quid si sit solus unus, in quem ius eligendi recidit. vide in nu. 5.*
6 *Scrutatores debent singulos vocare ad scrutinium, nec sufficit generaliter vocare.*
7 *Necessaria est priuatio per snīam, quādo ex interuallo faciēda est electio.*
8 *Electio facta contra formam est ipso iure nulla.*
9 *Si aliquis fecit furtū, vel rapinam, licet velit rem furtiuam restituere, tamen ob id non euitabit pęnam dupli, vel quadrupli.*
10 *Qui in electione vocem habet, si est in loco, vnde uocari debet nisi vocetur, potest facere cassari electionem, quia eo contempto facta est.*
11 *Quicquid fit lege vel canone prohibente, pro infecto haberi debet.*
12 *In spiritualib. quicquid fit per obreptionē, etiam post snīam reuocatur.*
13 *Iuramentum ob incredulitatem capituli introductum est.*
14 *Maioris partis iudicio statur, quoniā per plures melius veritas inquirit.*
15 *Quo casu possit procurator in diuersos consentire.*

CAP. XLII.

Quia propter. [Viduatis.] Propter illud verbū dnt qdā has formas obseruādas electione cuiuscūq;, p q ptingit ecclesia viduari,& ēt in plebib.& capellis dummō cædē plebes & capellæ platos hēant, qui gñalē plationē hēant in spiritualib.tā in clericos,q ī laicos parochianos earū ecclesiarū,& hos platos bñ dicimus spōsos.ar.21.q.2.sicut, in canonicis āt & platis cathedraliū ecclesiarū,qui non hēnt curam,nec plationem generalem,sed in certis tm articulis & vbi non p mortē prælatorū inferiorū,sed p mortē superiorū.s.episcoporū, viduant ecclesiæ,non est necesse has formas seruari. quidam tñ dnt,q iste formæ hēnt tm locum in cathedralib.&
1 regularib.ecclesijs.s.c.prox.†[Præsentib.omnibus.] De forma est,q capitulum pgregetur,& q de capitulo aliqui non distincto numero assumantur siue p aliquos de capitulo, siue aliundo.& q ipsi secreto exquirant.s.non audientib.aliis pręter scrutatores.tamen & præter scrutatores credimus, q possent hēre duos,vel plures testes.excluditur.n.tñ,ne capitulum audiat,& vult,q sigillatim,& non binis simul euntibus vota cunctorum qui sunt in capitulo, exquirant:quāuis non obsit,si non rñdeāt vel captiosè respondeant.ff.de inter.ac.de ætate.§.qui tacuit,& §.qd aūt.& ēt non obest,quo minus teneat electio,si aliqui de capitulo non requituntur,dummō suum ptemptum non prosequantur,& vota in scriptis redigant siue per eosdē scrutatores, siue p vnum tabellionē,siue p vnum vel duos viros idoneos,cū alias pstare non posset.j.de proba.qm p.& q vota scripta mox publicentur in cōi.i.in capitulo.non credimus p formā,si in capitulo sunt aliqui extranei,puta religiosi,vel ēt alij.63.di.obeuntibus,& q collatio habeatur,de qua hr plenius.j.e.in Genesi,& q sequatur electio cōis in capitulo,nā hæc est de necessitate formæ:sed illa,q fit corā populo non est de formā,& hoc innuit litera huius c.in fi.vbi dicit,statuentes,q hoc pceptū, q vltra for

mam,

mam,&c. Alij pdicūt,& oportet q electio sit cōis.i.ab vno fiat, qui ptātem de psuetudine, vel voluntate sociorum hēat,ar.j.e. in Genesi. Vtrū āt valeat. si tardet hæc solēnizatio electionis, no.j.eo.publicato.vota āt scrutatorū inquirent ipsijdem.nam cum data sit eis ptās inquirēdi vota cunctorum,ergo & sua.ar. s.e.cum in iure.vel possunt alijs pmittere,qui scrutatorum vo-
2 ta scrutent:sed prius nobis magis placet.†Vota autem infirmorum,qui eadē ciuitate vel claustro eodē iacent, ipsi possunt ad eos ire,& reqrere,qa pñs ipse esse vr,q in hortis est,2.q.6.biduū, & quia efficacior est vox eius,quā procuratoris, & dulcius est bibere de fonte,q de riuulo,ar.76.di.c.ieiunium.& credimus sufficere,si in scrutinio respondeat.nec est necesse, q postea requiratur in collatione,vel in alijs,q possunt per alios fieri.vel si magis eis placet, possunt p se procuratores pstituere, p quos suę voluntates scrutabunt,vt hic:sed q scrutatores sint fide digni,non est de forma.Item q ille eligatur,in quē maior & sanior pars cōsenserit.s.e.auditis,& hic.licet.n.post multi psentiant, non va-
3 let,vt no.j.e.ecclesia.†vbi autem p compromissum fit electio, non est necesse fieri collationē,vel electionē in capitulo: sed sufficit,q vbicunq; fuerint compromissarij,viduatæ ecclesiæ, puideant de pastore.& ideo cautè dr,prouideant,non eligant.tñ alij pdicunt.& ar.hēnt pro se:quia licet dominus prouidisset de rectore filijs Israel,tamen synagogam vocari præcepit, vt corā ea publicaret.8.q.1.licet,Itē non possunt plus iuris in alios trāsferre,q ipsi habeant.sed ipsi debent eligere in ecclesia cathedrali.s.eo.q sicut,in prin.& c.bonæ memo.Mag.23.di.in noīe.ergo & illi,quib.dant ptātem eligendi.sed primi rñdent, q corā populo facienda est publicatio.sed illa electio,q debet fieri corā populo,si processum est p scrutinium,potest fieri vbicunque sicut si proceditur per ppromissum,quia potius dicenda est prouisio,q electio.ar.quia illi,qui prouidebant olim de iure, sic faciebant.63.dist.lectis,Reatina,nobis,cum longe.j.de appe.qua fronte.nam quidam dicunt illos posse alibi prouidere,qui hoc habent iure suo.s.consuetudine,vel priuilegio,& sic loquuntur præmissa capitula.qui aūt ex ppromisso procedunt, ibi debent eligere,ubi qui compromiserunt,eligere tenebantur,& quia nō potuerunt aliud transferre,q habeant, 16.q.j.si quis, & hoc est tutius.[Assumantur.] Quare hic circuitus habetur,cum sicut pueniunt de electorib.sic possunt de prælato puenire? Respond. multi difficilius puenirent in prælatum,q in electores.præterea aliqui timidi malum nominarent,in publico,& tamen bonum nominabunt in priuato.item remouet applo, q quidam faciebant,ne post noīationem,vel electionē suam alius eligeret.s.e.
4 considerauimus.†[Tres.] Si commodè pōt fieri,alioquin duo, vel vnus,ar.in Auc.de san.epi.§.Sed quid si tm tres,vel duo sunt in capitulo,quo eligent tres? Respon.illi tres,vel duo pueniant in capitulo,& ipsi inuicē ipso facto pstituāt se scrutatores, & vnus alium inquirat,si sunt duo.sed si sunt tres,possunt duo vnū facere scrutatorem,ar.ad hoc:quia si scrutatores inuicem pos-
5 sunt se inquirere,eodem mō prædicti tres.vel duo.†Sed quid si vnus solus,sit,in quem ius recidit eligendi? Rñ.ille solus vocatis testib.dicet votum suum,& postea eliget,& electionem publicabit.vel dic,q hæc pstitutio non hēt locū,nisi sunt quatuor ad minus.quod ex eo apparet,qa dixit,assumant tres fide digni pterea dicit,psentib.oībus q ad minus de trib.intelligi oportet vbi igr pauciores sunt,possunt eligere quēcunq; volunt, dūmō mutuus psensus hincinde proueniat,& hoc pstet.& not. q hæc decr.non prohibet,q si primi scrutatores infirmant,vel alias recedunt,quin alij scrutatores eis succedant,& inquirent vota in quisitorum.Item si nō potest fieri vna die,fiat in ptinuata. [De collegio.] Electorum.accidit.n.quandoque,q hmōi collegium non tm facit caplm maioris ecclesiæ,sed oēs illi qui de iure, vel consuetudine vocē hēnt in electione.s.e.scriptum, & s.de postu.bonæ.[Cunctorum.] Vota scrutatorum,vel ipsi inter se inq
6 rent,vel alijs de capitulo pmittetur.†Item hic apparet, q scrutatores noīatim dēnt singulos vocare ad scrutinium, nec sufficit generaliter vocare sic.s.venite ad scrutinium, qui scrutandi remansistis.Itē vocandi sunt non tm,qui sunt in capitulo, sed ēt qui extra caplm sunt,si videri possunt.ar.Insti.de re.diui.§.examē.ēt si non possunt videri,& sunt circa caplm, & illi de caplo hoc sciuerint:quia si aliter fieret,esset malitia, quæ oīno in electionib.est vitanda.[Redacta.] Per aliquē ex se, vel tabellionē ēt extraneum,sic vidi.[Mox.] Anteq diuertant ad alios actus. C.qui test.fa.po.cū antiquitas.de hoc no.j.e.publicato. [Publicent.] Ipsi oēs scrutatores vel pars eorū,vel ipsum caplm.nō.n. est forma p quem fiat.[Interiecto.] Ne procedat ad electionem sed bene posset appellari,ne eligatur,qui est de tali crimine irretitus,s.e.cum nobis.sed nihilominus electio de bono non cassabit,nisi probetur malus.j.de his,quæ fin.à maio.par.cap.c.1. [Collatione.] Numeri ad numerū,zeli ad zelum,meriti ad meritū,vt j.e.in Genesi.& credimus,q si facto scrutinio objiceretur,q aliqui requisiti non hēnt vocem in electione, & iō nō augent numerum,plenè faciēda est collatio,vt ibidē dr. alioquin i.si non objicit,non est de necessitate iuris,q plenè in caplo fiat collatio.& si statim pōt sciri veritas,bonum est:tñ & si omittat collatio plena,ēt qn aliqd objicit,nihilominus tenet electio. j. de his,q fi.à maio.par.c.c.1.[Eligatur.] Anteq ad alia diuertat. j.e.cum post.solēniter publicata electione in caplo, & cōiter.i. ab uno vice oīum.j.e.in Genesi.[Et.] Pro.i.[Forma.] j.e.ecclesia.[Vel saltē.] Sola prima forma est de necessitate. alias.n.non deuenitur ēt vno pdicente. s.ad ppromissum, & hic videmus. [Viris.] Etiam extra collegium.[Non valeat.] Ipso iure. j.eo.in Genesi.[Per inspirationē.] Hæc non est forma, sed vbicunq; cognitum fuerit electionē p inspirationē factam confirmabit, qui si Dej spū aguntur,&c.j.de reg.& trans.ad re.licet.19.q.1.duæ. & vr esse p inspirationē,& si duo vel tres noīarunt eligendū,nihilominus fit p inspirationē.sed si aliqn interroget,vis talē, vel ēt si maior pars nominet sigillatim,non fit p inspirationē Dei,
7 sed hominis instigatione facta præsumit.[Priuent.] †Necessaria est priuatio per snīam,qn ex interuallo facienda est electio: secus,si incontinenti.de hoc no.s.e.dudum.& no.j.eo.Cumana. hic dixerunt quidam,q illi,qui non peccauerunt in electione, ēt si sint minor pars,hēnt pdictionē ex hac decr.vel offi.iudic.p delinquentes in forma,vt priuent per snīam ptāte eligendi ea vice,& ad eos solos,qui non deliquerunt,det p eandem snīam ptās eligendi.ar.pro eis,qa certum est,q eligētes p formam priuandi sunt ptāte eligendi,ergo soli non eligentes sunt reputandi caplm,quo ad electionem faciendam, & in eos solos recidit
8 ius eligendi.65.di.c.si.ff.quod cuiusque vniuer.sicut.†Item electio facta p formā nulla est ipso iure,vt hic.j.e.in Genesi. ergo non impedit,quin illi,qui non peccauerunt,possint eligere.ergo electio est apud non delinquentes in forma.& inde est,vt dicunt,q tenet electio ab eis facta siue incontinenti, siue ex interuallo.ar.ff.de verb.ob.l.si dari stipuler.alij dicunt, q sibi, qui nō deliquerint,sunt pauciores,quam illi,qui deliquerunt p formā eligendo,licet electio talis sit nulla,vt hęc:tñ ex interuallo non possunt eligere,nisi cōiter cum priorib.& delinquentib. s.c.auditis,vbi no.& quantum ad hoc satis bene dicere vñr,sed & addunt,q noīe suo minor pars,q non peccauit p formā eligendo nullam electionē,vel off.iu.implorare pt,vt maior pars priuet ptāte eligendi,vel vt sibi det ptās,sed noīe ecclesiæ possunt denūciare hoc superiori,& superior bñ tenebit sibi imponere hāc pęnam.sed tñ,q minori parti adiudicet ptās eligendi, hoc non tenebit p snīam,quia nec vllo iure hoc cauet. nec vnquā factū inuenitur.Sed dices hoc oportere dici ex necessitate,quia cū capituli sit electio,& in pauciores non peccantes reciderit ius eligendi.ergo ipsi eligent.sed ipsi respondent,q facta cassatione & malè eligētes,& bene,oēs simul faciunt vnum caplm.vnde minor pars non pōt eligere,nisi maiori restituat ptās eligendi, qa cum maior pars deliquit, totū caplm deliquisse vr, & iō deuoluitur ptās eligendi ad proximū superiorem. Auct.de san.epis.§. siquis oratorij.nec mireris,q non delinquens punit pp delinquentē,quia simile habes.s.e.scriptum,in fi.ar.6.q.1.§. verum, 15.q.4.cum multæ.tamen plus rōne psonum vr, q minor pars agere possit ad hanc pęnā ex hac decr.anteq prouideat ecclesię. sed & aliud adijciunt,licet plurib.non placet.s.q non delinquētib.dēt adiudicari ptās eligendi:imo q plus,est sine adiudicatione hoc ipso,q maior pars priuat ptāte eligendi, deuoluitur ad minorē,ar.ff.q cuiusque vniuer.sicut.Sed qro, si maior pars, q eligit p formam,velit resilire a sua electione,vel quia electus nō psentit,vel si psentit,postea renunciat,qrit,vtrum possit de nouo eligere pdicente & appellante altera parte ex ea cā. vos non potestis eligere,quia vos estis priuandi,& ad nos est deuoluenda eligendi ptās? & dicunt quidā,q non valet eorū electio,quia in delictis non prodest pnīa in forensi iudicio. C.de aposta.is q, cum suis pcor. Item si diceret prium,absurdum sequi vr, q in optione delinquētis sit post ppetratū delictum effugere pnīam
9 à lege impositam.†Item p eis ēt est,q si aliqs fecit furtum, vel rapinā,licet velit rē furtiuā restituere,tñ pp hoc non euitabit pęnā dupli,vel quadrupli.ff.de fur.qui ea mente.ff.vi bo.rap.l.pe. ar.p.ff.de publica.l.j.ff.de hære.Manichæos. item pro eis est,qd dicit.l.q si res obligata est restitutioni,alienari non pōt. C.de fideic.l.fi.vltra medium.eadem rōne cum ista electio obligata sit restōni,quia debet redire ad non delinquentes vlterius eligere non possent,ad idem facit.ff.de in diē adiec.l.ubi.§.fi. vbi dr, q si ego vēdidi fundum sub addictione in diem,puta, vt si melior pdō vsque ad certum tps offert, q res esset inepta.si āt.j.illud tēpus pręfixum ipse emptor alij vendiderit, vel obligauerit rem sic emptā,licet teneat talis pctus,q factus est à domino,si tamē extiterit condō.s.q alius meliorem offerat pdōnem, reuocato primo pctu,poterit sic rem venditam,uel obligatam recuperare.à simili,hic licet posset dici,q teneret electio facta ab his,qui deliquerunt:quia penes eos erat ptās eligendi, sed tamen illi,q non deliquerunt,& ad quos debet potestas eligēdi deuolui,hoc

poterant

Universidad de Deusto Biblioteca

poterãt nõ ob. electione facta ab his, qui ptãtem habebant, sed ea prius irritata, dabitur eis ptãs eligendi. ad idẽ facit qa alienata in fraudẽ patronorũ & creditorũ reuocant, licet domini fierint, qui alienarunt, vt ff. de his, q̃ in frau. cre. & de iure patr. c. illud, imo plus est, quia ẽt ea, q̃ nõ sũt alienata. i. donata, vel legata in fraudẽ, si tamen fraus est, ipso facto reuocãtur. ff. q̃ in frau. cre. oẽs. §. Lucius. Itẽ ad idẽ facit, ꝙ ex quo semel ꝯmissa est stipulatio, vlterius purgari nõ potest. ff. de ar. Celsus. Alij vero dicunt, & vr̃ melius, ꝙ electio eorum tenet, dũmodo fiat sine suspitione pœnæ, nec in fraudẽ legis fiat, nec in fraudẽ non eligentiũ, quæ suspitio vix habet. & hoc ideo, quia facta est ab his, qui potestatẽ habent eligendi, & quia effectũ conatus non habuit, arg. opti. ff. de in ius vo. quãuis. ff. de his, qui no. infa. qui aũt. ff. si quis cau. & si post. C. de appel. l. si quis li. itẽ vr̃ quasi determinata hæc quæstio. ff. de do. post. con. C. de bo. pro. l. si quis post hãc. vbi dicitur, ꝙ licet lex ꝑcipiat, ꝙ qui cõmiserit capitale crimen, bona eius publicentur: tamen si ante sñiam alienat bona sua, tenet alienatio, dũmodo alienatio fiat sine suspitione pęnæ. ff. de dona. si aliquis. Ista autẽ suspitio semper videtur, ꝙ esset in electionibus, dũmodo de bonis personis prouideant, cũ in eis semper periculosa est mora, ĩ. de appella. oblatæ, ĩ fi. & ideo nõ maia suspitio, sed bona fides ꝓsumitur. itẽ facit ꝓ eis. C. de pactis, inter emptorẽ. l. j. & 2. C. de don. ante nup. cum autẽ. C. de iure do. ẽt. vbi dr̃, ꝙ si vẽditur, vel donatur res sub tali pacto, quod aliquo casu cõtingente res donata, vel vẽdita perueniat ad donatorẽ, vel venditorẽ: tamẽ si interim emptor, vel donatarius eandẽ rem, vel aliã alienauerit, tenet alienatio, & trãsfertur dominiũ, nec reuocari potest: sed actio præ. ver. cõpetit ꝯ alienantẽ à simili hoc tenere debet electio facta ab his, pęnes quos erat potestas eligendi. sed ipsi electores si inueniãtur in aliquo deliquisse, punient aliqua pœna. ea autẽ, quæ alij per se inducũt, nõ obsunt nobis: quia bene fatemur, quod in delictis, nõ ꝓdest pęnitẽtia, quod verum intelligo: qa si accusentur isti eligentes de crimine, puniretur non hac pœna per hanc decre. inflicta, sed alia, quam eliget iudex. & eodẽ modo respõdeo ad aliud, quod pro se inducebãt. s. ꝙ ex ꝯtio dr̃ sequi, ꝙ in optione delinquentis est vitare pœnam delicti: quia non sic euitant pœnã: quia licet non patiantur hanc pœnã, patiẽtur aliã. Item aliud, quod inducunt de fure, & raptore, non obstat; imo si quis bene attẽdat, concordat eis. nã & ibi dicunt, ꝙ si quis post furtum factũ ante condẽnationẽ alienat res suas, euacuabit pęnã dupli, & quadrupli, arg. prædictarum ll. de do. post con. cũ suis cõcordan. in hoc tamen est differẽtia: quia ibi facilius præsumitur, ꝙ faceret alienationem propter suspitionẽ pœnę, quã in electionibus. Itẽ ibi agenti cõtra furẽ nullum ius datur, sed datũ tamen declaratur, quod statim furto facto habuit actionẽ eius, & quadruplũ contra furem. sed hi canonici nõ habẽt ius in electione, nisi per sententiã detur. itẽ quasi expressum vr̃, quod hi dicunt. s̃. eo. cũ terra. Item nõ obstat l. vlti. C. de fideicõ. quia res, quæ subiacẽt restitutioni ex causa fideicõmis. obligatæ sũt, & in potestate fideicõmis. Itẽ nõ obstat, quod obijcitur de venditione facta sub pacto l. cõmissoriç, vel addictionis in diẽ, vel de alienatis in fraudẽ creditorum, vel patronorũ: quia illa sunt specialia, nec trahunt ad consequẽtiã. Item nõ obst. l. de arbi. Celsus: quia ibi loquitur de pęna cõmissa certę personę, & in stipulatione hominis: sed secus est in pęna legis, quæ mitius agit, quam homo. ff. de iurepatro. qui ꝯ. §. j. ff. de arbi. quid tamen. §. fi. & l. seq. item secundũ alios idẽ esset priuatos, & priuandos, quod est absurdũ dicere.

10 † [Illud autem penitus.] Super hoc dicimus, quod ille qui hẽt vocẽ in electione, si est in loco, vnde vocari debet, nisi vocetur, quod põt facere cassari electionẽ: quia eo cõtẽpto facta est. s̃. e. ꝙ sicut. §. j. & c. venerabilem, & ĩ. e. ecclesia vestra. Itẽ dicimus, ꝙ non tenẽtur eũ citare, nisi in loco, quo citandus est de iure. i. infra duas dietas, vel cõsue. quæ in his præualet, s̃. de rescri. non nulli. s̃. eo. coram. ĩ. eo. in Genesi. & si citauerint, nõ tenẽtur eũ expectare, s̃. eo. cum inter vniuer. itẽ dicimus, ꝙ si scitur vbi est infra loca, vnde citari debet, debet citari personaliter. si autem nescitur, vbi est, citari debet in loco, vbi cõiter moratur, per publicũ edictũ. ĩ. de cle. non resi. ex parte, & c. ex tuę. ĩ. de foro cõpe. ex parte. ĩ. de eo, qui mit. in pos. si aduersarius, vbi no. itẽ dicimus, qđ si tempore citationis erat in loco vnde citari deberet sed electionis tẽpore erat extra fines electoribus deputatos, nõ præiudicat capitulo, quia non citauit, qa nõ interest citari. Item si fuerit tpe electionis infra fines electoribus deputatos, sed tempore citationis nõ erat ibi. i. tempore, quo alij citabantur, similiter nõ obest capitulo, quia habet legitimã excusationem, ꝙ debitam diligentiã habuit in citãdo eũ, sicut alios. item si vagipalans est, puta quia aliquãdo est infra fines, aliquando extra, licet aliquo die infra illud tps quo citationes fiunt. infra fines electoribus deputatos. non ꝓiudicat capitulo. ff. de insti. sed & si. §. conditio. tamen tutius est in hoc casu citare ad domũ. Itẽ dicimus, ꝙ ille qui absens est, si est in loco, vnde vocari debet, & detinetur iusto impedimento, põt cõstituere procuratorẽ, & si nõ admittat procurator eius, ꝙ faciet cassari electionẽ, quia eo absente facta est, cũ potuerit esse per se, vel per procuratore, quorum alterum sufficit, vt hic. itẽ plus dicimus, ꝙ etiam si sit in loco, vnde non est vocãdus etiam si nullũ habet impedimentũ, eum procuratorẽ cõstituere põt ad electionem, & ꝓsentes hũc procuratorẽ de gratia possũt admittere, si volũt, arg. s̃. e. scriptum,

11 & c. Vintonien. 63. dist. obeuntibus. † Item arg. ad hoc, quia si ex toto possunt in alium extraneũ trãsferre ptãtem eligendi, multo fortius vnam vocẽ dare. sed ꝯ. C. de leg. non dubium. 10. dist. vides fili. vbi dr̃, ꝙ quicquid fit lege prohibẽte debet haberi ꝓ infecto. ergo hæc procuratio, quæ facta est hic canone prohibẽte, pro nulla est habenda. & non solũ hæc procuratio nõ valet, sed nec quicquid ex ea secutũ est: ergo nec electio, quã ipse fecit vt in ca. l. dr̃. So. verè debẽt huiusmodi procuratio & electio haberi pro nulla, idest debẽt cassari, si excipiatur ꝯ ipsam, quia malè facta est ante, quam procedatur per ipsam. sed si non excipiatur, cũ tamẽ sibi sciant cõpetere exceptionẽ, tenet procuratio, & quod per eã fit, siue electio, siue aliud. & vides simile, ꝙ secũdæ literæ post primas impetratæ non valent, & tamen nisi excipiatur ꝯ eas, tenet quod fit ꝑ eas. s̃. de rescrip. ceterũ, vbi not. ad idem, s̃. de rescrip. super literis. ĩ. de appella. oblatæ. Itẽ licet nõ teneat promissio per metũ facta, si tamẽ postea fit solutio, non repeteretur. ff. de cõd. ob tur. cau. si ob turpem. ad idẽ. ff. ad Mace. itẽ si. §. fi. & l. seq. Itẽ dicimus, ꝙ ꝓcu. hmõi debẽt habere speciale mandatũ ad iurandum in animã domini, ꝙ dominus credit, ꝙ tẽpore electionis erat bonafide sine fraude infra fines, qui deputati sunt ad vocationes electionũ, & ꝙ iusto impedimẽto tenetur, quare electioni interesse nõ potest modo, & credit vel dubitat, ꝙ eodẽ impedimẽto tenebitur tẽpore, quo electio faciẽda erit. & hoc dicit hic. §. & debet exprimere impedimentũ, & fines. nec. n. in suo iuramento debet ponere verba iuris, infra de pur. cau. accepimus. illud aũt non placet, ꝙ possit constituere procuratorẽ ad eligendũ, nisi & dẽt ei potestatẽ iurãdi in animam suã, quia non venit instructus, & inde sequeretur absurditas, ꝙ vel oporteret capitulũ cõgregatũ expectare, quousq; nũcius iret, & rediret ab eo, vel iterũ alium terminũ electioni assignare, q̃ absurditas in simili casu tollitur, 63. dist. cũ longè, arg.

12 ad hoc, 100. dist. optatũ. † Item vr̃, quod post ꝓstitũ iuramentũ, si alius, cui vox eius ꝓiudicaret, vellet probare, ꝙ dominus tempore electionis erat in eo loco, vnde vocari non debebat, vel ꝙ non detinebatur iusto impedimẽto, ꝙ non sit audiẽdus, arg. ff. de do. ꝙ si deferente. nisi forte dicas aliud in spiritualibus vbi reuocatur, quicquid fit ꝑ obreptionẽ ẽt post sñiam. s̃. de rescrip. dilectus, constitutus, & c. ad audiẽtiã. vbi no. ꝙ si non exegit iuramẽtũ prædictũ à procuratore, tunc de cętero nõ possunt nec de loco, nec de impedimẽto excipere, quia hãc exceptionẽ remisisse vr̃ capitulũ, quando sibi iuramẽtũ remisit. & si dicat, ꝙ capitulũ deceptũ fuit ignorãtia facti: q̃ etiã peritissimos fallit. ff. de iur. & fac. igno. l. 2. puta, qa credebat aduersario, q hoc dicebat, dicet ei, ꝙ supina fuit eius ignorantia, qa ius talibus ꝓuidit, ꝙ possunt exigere iuramẽtũ, per ꝙ tolletur eius ignorãtia, & veritas apparebit. [Priuetur.] Postquam ille, qui cognouit de electione, priuauit eligẽtes, qui sunt minor pars ꝑp peccatũ in forma cõmissum, ptãte eligẽdi: maior pars eis nõ vocatis licitè eliget. si autẽ maior pars sit priuata ptãte eligendi: tunc non eliget minor pars: nec ẽt ordinarius: qui priuatiõis sñiam tulit: sed Papa tantũ: infra de concess. ꝑben. quia diuersitatẽ: s̃. eo. bonæ me. Alij tamẽ dicunt: qđ hoc habet locũ: vbi capitulũ priuatur: sed vbi maior pars tantũ priuatur potestas eligẽdi deuoluitur etiã ad minorẽ partẽ quare. n. nõ eligeret minor pars: cũ nõ sint priuati nec ipso iure: nec per sñiam? sed tamẽ bene fatemur: quod peccãte maiori parte in forma: qđ totũ capitulũ priuari põt: qa qđ maior pars facit: totũ capitulũ facere vr̃. secus aũt est: quãdo delinquunt eligẽdo indignã personã scienter: quia tũc ꝑp delictũ maioris partis nõ priuatur per sñiam capitulũ: cũ non possit delinquere. ff. de dolo. §. j. & pęnę suos debent tenere auctores. C. de pęnis sancimus. & infra de his, q̃ fi. à maio. par. ca. quæsiuit. [Absens.] Absentẽ puto, ẽt si sit in eadẽ villa, dũmodo nõ possit ire ad capĩm, s̃. eo. c. bonæ me. [In eo.] De hoc no. s̃. e. coram. [Iusto.] Puta, quia timet venire ad capĩm. s̃. eo. bonæ memo. Magunt. vel ægritudine, 5. q. 3. si egrotans. vel si vocetur ad

13 maius tribunal, de re iud. ꝯ. † [Si opus.] Si aũt opus sit, relinquetur iudicio capituli. ꝑp incredulitatem. n. capituli introducitur iuramẽtũ, arg. s̃. e. significasti, ĩ. de iureiu. & si Christus. & oportet ꝙ iterum ad eũ vadat nuncius, qui eũ iurare faciat, cũ. n. personaliter teneatur iurare, nõ teneret illud facere, nisi requisitus fuerit. & si vnus, vel plures de capitulo nolint recipere procuratorẽ sine iuramẽto eius, sed pars capituli velit admittere, valebit vox huius procuratoris nõ obstante ꝯdictione minoris partis. ff. ad muni. ꝙ maior. & hæc dicimus vera, ẽt si minor pars offerat se probaturã coram superiore, ꝙ nullũ iustũ impedimẽtũ

habet

hẽt, nec est admittẽda sup hoc probatio corã superiore, quia hoc. s. ꝓcuratorẽ eius admittere est arbitriũ capli, vnde si vult eũ admittere nõ tenet admittere ꝯdictionẽ cuiusq;: imo ẽt si sciat capĩm, vel maior pars, ꝙ nullum habet impedimentum, tñ procuratorem eius admittere põt. s̃. e. scriptũ. nec ob. ꝙ hic dr̃. s. ꝙ interdicius, ꝙ hoc nõ fiat: quia hoc interdictũ fit in fauorem capli, vnde si vult interdictionẽ remittere pt: quia in eius fauorẽ introducta, ff. de leg. qđ fauore. alij dicunt ꝯ. s. quia si corã superiore probauerit nullũ impedimentũ subesse, reuocabitur suffragiũ per eius vocẽ exhibitum, non ãt quicquid factum est post talẽ ꝯdictionẽ: ẽt si super hoc esset appellatũ, nisi totum qđ factũ est: ponderet ex voce eius: quia tunc totũ reuocandũ esset. Sed oppones, quicquid fit post appłonem reuocandũ est. ĩ. de ap. cũ causa. So. illud locum hẽt in iudice, vbi post appellatiõnẽ desinit esse iudex: sed secus est extra iudiciũ, vbi non dẽt omittere, quin iure suo vtatur ꝑp aliq̃ appellationem quantũcunq; iustã: & sic hoc non dẽt omittere capitulũ ꝑp aliq̃ appellationẽ: quin ad alia procedat. Itẽ licet procedat capitulum post appłonem, non tñ ꝯ appellationẽ quę tũ fuit, ne vox absentis per procuratorẽ admitteretur. s̃. eo. cum nobis. & idẽ in similib. est dicẽdum. [Faciat.] Absens canonicus. s. ipse. n. dẽt iurare per se, uel per aliũ: qui iuret in aĩam eius, & de eius mandato. nã tunc ipse iurare vr̃. ff. de admi. tu. ita. §. gessisse. [Collegio.] Quid si nullus velit recipere vices eius? quidã dicunt, ꝙ cogendus est recipere. alij dicunt, ꝙ imputati sibi dẽt: & procedant pręsentes ad electionẽ. hoc ãt nõ credimus, ꝙ de certa persona non debeat scribere caplo. cum certa persona ante scrutiniũ nõ sit exprimenda: & quia sigillatim debent dicere vota sua, procuratori ãt suo bene pt pręscribere de certa per

14 sona. † [Vicem suam.] Sed nunquid procu. iste habebit duplicem vocẽ arg. ꝙ sic, ut s̃. e. scriptũ: & in c. causis. s̃. de rescri. pastoralis. ĩ. de testi. licet. ff. de condi. & demon. fundum. in ꝯriũ vr̃, ꝙ idcirco statur iudicio maioris partis: quia per plures melius veritas inquiritur. 64. dist. extra. ff. de pac. si plures. C. de fideicom. l. vlti. nã si pares sunt vtrinq;, licet vnus plures uoces habeat nec zelus, neq; rõ facit, ꝙ vna debeat alteri præualere. & hæc eadem qõ pt fieri in plurib. iudicibus, quorum vnus alteri vices suas cõmisit. Ad hoc rñdemus, ꝙ si est ꝯstitutus procurator: qui exprimat ꝯsensum absentium, & dictum absentis circa certam aliq̃ personam, planum est, ꝙ duplum valet vox eius, q̃ alterius: & tunc non est verus procurator: sed nuncius. Alij tñ dicunt, qđ non credimus, ꝙ simpliciter debent ei cõmittere vices suas: & nullam personam exprimere, ꝙ allegant pro se: & eadem rõne ipse idẽ posset caplo, uel scrutatorib. illam personã exprimere: sed non ualet ꝓdicta rõ: qa vota debẽt sigillatim inquiri, qđ non esset: si caplo scriberet, ꝙ si scriberet scrutatoribus, non sufficeret: quia non põt eum absentem admittere: nisi prius capĩm hoc approbet: & hoc ipsum satis colligitur hic: quia generaliter committit ei vices suas, s. vt quicquid fecerit, ratum habeat. In hoc casu nõ est intelligibile, qualiter per vnam aĩam possit exprimere plures ꝯsensus, primo dicendum, ꝯsentio in talem noĩe meo: & postea cõsentio in eundem procuratorio uel noĩe, vel ẽt in alium. qđ est impossibile simul & semel consentire in diuersos. tñ licet hac subtilitas suffragetur, pt dici fm pinguem intellectum ꝯstitutum, ꝙ præualet electio facta ab illo: qui voces habeat, ut iurib. præallc. arg. ff. ad Syl. l. 1. §. vlt. & ff. de ope. le. l. si libertus. §. vlt. nec est ꝯ nãlem æquitatem, ꝙ consensus vnius maius suffragium pręstet,

15 q̃ consensus alterius. † Itẽ dicimus, ꝙ qñ est procurator & non ad certam personam eligendam, ꝙ nõ pt in diuersos consentire: sed si de certa persona mandatum, tunc pt in diuersos consentire: quia tunc nõ propriè dr̃ ipse ꝯsentire: sed ille, qui mandauit. Itẽ hic procurator poterit cõpromittere ei, qui non est ad certã personã, cum in eũ totũ ius, qđ habebat, transtulerit: sed si fecisset procuratorẽ ad certã personã: secus, quia tunc nõ intelligitur fecisse procuratorẽ: nisi ad formã necessitatis. ff. de procu. licet. §. si seruus. [Clandestinas.] Quæ fiunt per insidias vel secreta cõuenticula vel priuatas subscriptiones. ĩ. vt eccle. benef. ut nostiũ. 79. dist. c. 2. [Solenniter.] Corã populo. est. n. cotã eis publicanda. 8. q. 1. licet tñ nõ credimus cassandã electionẽ, si omittatur. cum. n. ex electione facta in caplo sit electo ius q̃situm, sine culpa sua non amittit illud. 56. di. satis peruersum. [Publicet.] Per quẽcũq;. cũ. n. hæc publicatio nõ sit de substantia, sufficit per quẽcũq; fieri. i. non teneat eã secretam.

SVMMARIVM.

1 *Minori excõmunicationi subiacet recipiens inuestiturã de manu laici.*

CAP. XLIIII.

Quisquis electioni. [Abusum.] Nam si de cõsuetudine, vel priuilegio
1 hẽt: secus. 63. di. Adrianus. ĩ. de iurepa. nobis. † [Creat.] Est. n. irrita. 16. q. 3. qñ. & qui intãtum procedit, ut inuestituram de manu laici recipiat, minori excõicationi subiacet vsq; ad condignam satisfactionem. ut eo. c. & c. si quis deinceps. si ꝯ eũ agatur, de primo dẽt excõicari. 16. q. 7. constitutiones. dixerunt ãt aliqui, ꝙ ineligibilis sit ipso iure, arg. hic: & in præalle. c. sed alij dicunt ꝯ: sed malè, vt ĩ. de iurepa. præterea. credimus tñ epm posse dispensare, arg. ĩ. de sent. exc. nuper, & de indi. at si clerici. decre. ãt alle. præterea. non ꝯdicit. loquitur. n. qñ quis ecclesiam, ut proprietatẽ, non vt beneficiũ recipit de manu laici, nõ ita punitur: sicut recipit vt beneficiũ. [Qui vero electionẽ.] Idest quicũq; clerici celebrauerint electionem aliq̃ per abusum secularis potestatis. l. ꝙ clerici in electionib. epõrum, uel prælatorum laicos interesse fecerint. ĩ. e. sacrosancta, & c. Massana. uel Principes super personis eligendis requirant clericis, vt consensum præstens. s̃. e. cum terra, & c. ꝙ sicut, vel minis potentium aliquem elegerunt. s̃. e. bonę memo. Magun. [Suspendantur.] Per sententiam [Priuati.] Ipso iure.

SVMMARIVM.

1 *Sufficit solum decretum ad probationem canonicæ electionis.*
2 *Citatio non est necessaria, quando petit electionis confirmatio ad hoc, quod confirmetur.*
3 *An factum ab administrante, qui post remouetur, teneat.*
4 *Nunquid factum ab intruso in aliqua ecclesia valeat.*
5 *Simoniacus est suspensus ab officio & administratione ipso iure.*
6 *De crimine excipi potest contra ferentem testimonium.*

CAP. XLV.

Nihil est quod ecclesiæ Dei. [Aĩaduersiõe.] Diuersæ pęnæ statuũtur in canonib. circa indignè promotos, & indignè promouẽtes. 1. q. 1. si qui epi. 36. di. qui ecclesia. 50. di. ex pęnitentib. 55. di. nullus. 64. di. c. vlt. 5. di. c. 1. [Careat.] Idest carere iudicetur. vel dic, ꝙ eo ipso, ꝙ dr̃ in sñia superiorẽ negligentẽ fuisse in ꝯfirmatione electi, hoc ipso sequitur hæc pęna. [Qui.] Siue epi, siue inferiores prælati. s̃. de consue. cũ venerabilis. & hoc verũ est in electis: & in postulatis non: nã cum postulati non pñt transire sine dispensatione, nec interim administrationẽ habent, electi ãt iam habent initiatum matrimo
1 nium. † [Aut personas.] De iure. n. est, ꝙ solum decretũ sufficit approbationẽ canonicæ electionis, ut no. s̃. c. innotuit. 61. di. eps. sed consuetudo Romanæ ecclesiæ est, ꝙ non cõfirmat aliquẽ electum, nisi sint præsentes apud sedẽ Apostolicã duo de his, qui interfuerint electioni, nisi aliqñ ex certa sciẽtia ali
2 quid de gratia faciat. † Itẽ dicimus, ꝙ non est necessaria aliqua citatio, qñ petitur confirmatio electionis ad hoc, quod confirmetur, ut dictum est: & ita est generalis consuetudo. debet. n. quisq;, qui vult ꝯdicere, ire, ut ꝯdicat confirmationi, arg. ĩ. statuimus. nec valet: si dicat se nescire, qñ petijt ꝯfirmationẽ cũ liceat cuilibet pręuenire & denunciare futurũ præcipitium, qđ fieret, si ꝯfirmaretur, uel ordinaretur: sicut est in sponsalib. cardinalibus. ĩ. de despon. impube. ad dissoluendum. Item ad hoc facit, ꝙ mora periculosa est in electionibus. ĩ. de ap. oblatæ. & s̃. e. cum inter vniuer. tñ si citẽtur canonici fm generale edictũ, & mittatur, ut oẽs ueniant: qui volunt dicere ꝯ electum: melior est electio: quia difficilius de cætero admittentur. sed solum decretum sufficit ad dicendum aliquid ꝯ electũ: nisi de nouo ad eius notitiã perueniret, arg. ĩ. de ætate accepimus. [Administrent.] Isti ex sola electione administrationẽ habẽt à Papa, 22. di. in nomine. C. de ver. sig. quidam, circa fi. C. ad Trebel. l. pe. & sic administrare possunt, ac si prælati essent confirmati. alij dicunt, ꝙ sunt, ut visitatores, uel procuratores, s̃. eo. cum nobis: & custodes. 61. di. obitum. 7. q. 1. constitutum: sed obedien-
3 tiam subditis recipere non debent. † Sed pone, ꝙ isti, qui sic administrant: post remouent, nunquid tenet, qđ ab eis factũ est? arg. ꝙ tenet. s̃. querelam. ĩ. de iurepa. cõsultationibus. ff. si cert. pet. eius. 8. q. 4. nonne. ff. de proc. si procurator. ff. de off. præto. Barbarius. 3. q. 7. §. tria. arg. ꝯ. ĩ. de hær. fraternitatis. 12. q. 2. alienationes. 25. q. 1. omnia. 12. q. 2. precariæ. ff. de eo, qui pro tu. l. si is. ff. de re. co. qui sub tu. ꝙ neq;. So. dicimus, ꝙ oẽs, qui habuerunt canonicum ingressum, licet post fiant hæretici, vel simoniaci: ratum est, quod fit ab eis, quousq; tolerantur, ut in d. c. nõne. ĩ. de dolo & ꝯtu. veritatis. nisi forte essent ordinationes: vel ꝯsecrationes, uel alia spiritualia, quæ quo ad executionem irritæ sunt: nisi interueniat dispensatio. 1. q. 1. si quis à simonia. 9. q. 1. c. 1. & 2. hũc non placet de simoniacis. uel nisi essent leges, uel ordinationes: quas fecisset, quæ in eius opprobriũ cassantur. ĩ. de hæreti. fraternitatis. multo fortius cassant: si a principio non hẽt canonicum ingressum, ut quia simoniacè, vel per intrusionẽ, vel schismaticè, uel qa hæreticus, uel excõicatus assumptus est: uel alias ꝯ ius nãle est electio de eo facta, uel ẽt non est confirmata. alienationes. n. & ordinationes ab eo factæ non valẽt, ut 12. q. 2. alienationes, cum suis concor. simile in procuratore. ff. de proc. si is, & ff. de re. co. qui sub tu. vel eũ.

FACULTAD DE TEOLOGIA Univ. de Deusto BILBAO

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝙ neq; sed de istis non consumatis dicunt aliqui, qđ si aliqua fecerint in iudicio, vel ēt extra iudi. & offi. vt emancipationes, & similia, quod pp errorem cōem & vtilitatem publicam va-
a lent. ff. de of. præto. Barbarius, quamuis posset [a] responderi, ꝙ ibi ideo tenet: quia erat ptor ꝯfirmatus a præfecto ptorio, vel ipsa electione, sed nō cōfirmatus nec electus nō prælatus: sed fur. ff. de decu. Modestinus. 1. q. 1. ordinationes, & ca. si quis neque. Alij dicunt: sed non placet, ꝙ quamdiu est in possessione epatus ēt non confirmatus valent nō solum predicta: sed alia oīa, quę facit, ne illudatur ꝯhentibus: & quia tanta subtilitas de facili verteretur in perniciem ecclesiæ. C. de verb. sig. l. cum quidā. C. ad Trebel. l. pen. ff. de mi. in integ. resti. l. similiter. sed rñdemus, ꝙ ibi erat hæres. Item ꝙ sic agebat, &c. ff. ad Maced. si quis, & dic illam loqui pp odium Macedo. & satis dici posset id, quod facit iste, qui est in possessione: de fructibus, & ēt si interim ꝯferret beneficia, ꝙ pp beneficium possessionis bona fide tenet: quia hoc ratione possessionis fit, & ad ꝯmodum possessionis pertinet. verū, si bona fide percipiat: quia credit suā electionē canonicā, & se legitime confirmatum, facit fructus suos. ff. de vsu. qui scit. ꝑterea salua distinctione de fructibus, q̄ est in summa: secus autem, si esset malefi. C. de rei vendi. certū, si autem crederetur prælatus: & non esset in possessione, secus, infra de iurepatronatus. consultationibus. alij dicunt tenere, quod facit in recipiendo, s. vt liberentur ei soluentes, non autem in dando, s. quia non acquiritur his, quibus dant, arg. ff. si cer. pet. eius qui. sed potius vr̄, ꝙ siue bonæfidei possessori pręlato, non autem confirmato, siue malę fidei quis soluerit non liberatur; et si annus pensiones soluat, quia nemo liberatur soluendo aij ēt bonę fidei possessori pēsionē, nisi fortè esset prædo, qui res alterius alicui locasset, quia tunc fortè liberatur colonus soluendo ēt prædoni. ff. de ꝯdictione indebi. si vrbana.[b]
b
4 †Nam vbi aliquis est intrusus in aliqua ecclesia sine auctoritate superioris, qualis est oīs non ꝯfirmatus, puta quia sua auctoritate occupauit, vel aliorū potētū, quicquid facit, non tenet siue alienando, siue pbendas ꝯferendo, siue agendo, siue iudicando nec liberantur ei soluentes. 16. q. 7. si quis de. sicut ēt nō tenerent, si à quocunq; extraneo fierent. non. n. debēt esse melioris conditionis: quia vitiosus est. arg. ꝯ. j. de iurepatrona. cōsultationibus. Sed potest responderi hic, quia bona fide possidebat, & non tanquam prælatus, sed quasi patronus, qui ꝯfirmatione non eget, & iō cōmodo possessionis tam in præsentando, q̄ alijs gaudere debebat. hic autē malę fidei, & quasi prælatus, qui ꝯfirmatione eget, q̄ non habebat. Et ideo non valent, quæ agit, nec pōt bona fidem allegare, nisi confirmationē vel institutionē habuerit superioris pręlati, 16. q. 7. sicut. s̄. e. qualiter. & siir respondeo ad id, quod dicitur, ꝙ possessori hæreditatis potest fieri solutio: & conueniri. C. de petitio. hæredi. l. pe. §. quia. nam creditoribus hæreditarijs, pensionarijs, & alijs satis videtur licitum ignorare hæredē mala fide possidere, cum debeant eum credere bonę fi. nisi probetur ꝯ. j. de præsumpt. dudum hæres āt sine alicuius auctoritate, qñ vult, & sola voluntate adit hęreditatem: sed in prælato, vbi certa forma est possidendi, s. per confirmationem suoperioris, nemini ignorare licet. Vel dic, ꝙ nulla lege dr̄, ꝙ possessori hęreditatis, uel alij siue sit bo. siue malę fidei possessor, facta solutio liberet debitorem. sed l. præalleg. ponit quid iuris sit, si agit. si āt non sit intrusus sua auctoritate: sed ꝯfirmatur per superiorē, cum ex cōfirmatione potestatē recipiat administrādi. s̄. e. transmissam. siue canonica sit electio, siue non, ēt si sit simoniacus in ordine, & in ipso bñficio, tenebit, quicquid cum eo fit, & ratione officij ratum est. 19. di. s̄m. & est verū hoc, quandiu tolerat. 8. q. vl. nonne, & alijs concor. vel nisi snīa, vel inhibitio data esset ꝯ eum. j. de dolo. veritatis. vel nisi alias esset notoriū eū suspensum. j. de re iudi. ad probandū. 21. dist. pręter optimè habet. j. de exces. præla. tanto. Nec repellitur talis ab agendo hmōi exceptione, ꝙ non sit eps̄, sed fur, quia non intrauit per ostium canonicę electionis, cum ipse & oīa gesta eius tolerat auctoritate & intentione ꝯfirmatoris, ar. op. ff. quod cum fal. tu. l. 1. §. pe. ff. de minoribus, ait. §. permittitur. ff. quib. modis vsu. amit. l. 1. § 1. ff. de vsu. in prin. ff. quæ in frau. credi. l. 1. ff. de aqua plu. arcen. qd prin. arg. ꝯ. C. de eo, qui pro tu. l. vlt. vbi expressè habes, ꝙ admittit exceptio ꝯ tutorē agentem, qui non fuit legitimè nominatus: sed ibi non tuebantur facta eius à magistra-
5 tu, cum eū non dedisset. † Itē obijcitur, si est simoniacus, ergo est suspensus ab officio & administratione ipso iure, ut no. j. de simonia, per tuas, ergo non valēt, quæ cū eis fiunt, uel saltē excipi potest. Respon. licet sit suspēsus à iure, tñ facta eius defendunt auctoritate ꝯfirmationis, nisi esset notorius simoniacus, quia tunc licet subditis ab eo recedere. 32. di. §. verum. alia ēt de hac mā notantur. j. de offi. deleg. cum super. excōicatio autem pp periculum excōicationis poterat obstare agenti, siue sit confirmatus, siue nō: sed facta ab excōicato tolerato nō
6 retractant. j. de dona. inter dilectos. † Sed ꝯ prędicta. j. de testi. super eo. vbi dr̄, ꝙ ꝯ ferentem testimonium excipit de crimine. Rñ. ꝙ illud. s. redderet testimoniū, licet sit publicū officiū. ff. de test. l. 1. ff. quemad. test. ap. si quis. tñ testis illud nō reddit ratione publici officij, quod habet, vel cū reddere testimoniū non contineat sub ꝯfirmatione, in illo non tuetur eū prætor, quin ꝯ eum excipiat. & idē dico in accusatore. 3. q. 5. accusationes. 2. q. 7. quærendū. itē dicūt quidā, qui de quocunq; capitali crimine dānatus fuerit, de cætero sibi obediendū nō est, ut plato, nec valet, qđ facit, arg. op. ff. de his, qui no. infa. l. qđ ait. §. miles. ff. de testi. leges, tuitio autem prætoris valet his, qui ꝯhunt cum tali pręlato, & ecclesijs, sed non valet malo pręlato.

ADDITIONES.

a ¶Quamuis posset. Ad hæc dicta Inno. adde Alexan. de Imo. plenè in consi. 38. colum. 4. ver. his consonat, in primo volu. & Moder. in d. l. Barbarius, col. antepenul. ver. limita nunc.

b ¶Vide Bar. & ibi no. in l. si vrbana. ff. de condi. indeb.

SVMMARIVM.

1 *Necessariæ impensæ dicuntur illæ, sine quibus electionis negocium non valet expediri.*
2 *Quid agendum, vbi maior pars, quæ elegit indignum, velit expensas habere, & minor similiter, quæ elegit dignum?*
3 *Quæ requirantur ad hoc, ut capitulum possit expen. petere.*
4 *Electorum capitulum licet de pluribus ecclesiis constituatur, debet tamen solum capitulum ecclesiæ cathedralis electionem prosequi.*

CAP. LII.

1 **Vt præteritæ.** [Necessariæ.] † Necessariæ impensæ sunt, sine quibus nō valet electionis negociū expediri, ut est mittere pro ꝯsensu electi, & pro cōfirmatione, & pro aduocatis, causam tñ habeat. & generaliter ex quo ius dat ei officiū prosequendi electionē, oēs expēsas quas sine dolo malo facit, ræcuperabit. ff. de bo. iu. pos. prætor. §. j. & 2. dummodo probabilē modum nō excedat. ff. de dam. infec. l. inter quos §. vlt. & l. seq. ꝑterea nō faciet delicatas. ff. de pign. ac. si seruos. Et ex his apparet, ꝙ & si succubuerit in causa, cuius electionem prosequitur, capitulum tñ repetet expensas, quas sine dolo malo fecit, & implorabit offi. iu. pro his expensis, vel condi. huius decr. Si āt alius præter capl̄m, siue sit maior pars, siue minor negociū electionis prosequatur, habebit actionē neg. gest. nō dico, si sine do. ma. agat, ut dixi in caplo, sed si vtiliter ad minus ad principiū agat. ff. de neg. gest. sed an vltro, in fi. & l. Pōponius, nec sufficit, ꝙ bo. fi. egerit, vel ꝙ maior sit numerus, & ideo ꝑsumitur pro eo, quia nec sic habebit expēsas, nisi vtiliter egerit, vel ad minus īcęperit vtiliter agere. nec. n. pp hoc vtiliter agit, licet hoc credit, vel ēt ab alijs ꝑsumat. Vtiliter āt dr̄ agere, q malo electo, uel electioni ꝯ formā attentatæ, ꝯdicit. non āt sic credimus, si non prosequitur ꝯtēptum. vtilius. n. agetur ecclesiæ negociū si alias canonicę electioni ꝯsentiret. arg. ꝯ. ff. de reli. l. j. & l. at si quis. §. Labeo. vacante āt epatu nihil accipient sed postea accipiāt ex expēsas, ut dictū est, & si ante acceperint, patiunt hāc pęnā. ar. ff. qđ me. cau. extat. quidam tñ dicunt. & melius, ꝙ interim poterūt accipere expēsas, arg. hic & j. de hæreti. ad abolēdā, & no. j. de ma. & obe. hisq; quicquid āt sit capl̄m faciet expēsas & post repetet: ut hic. Sed
2 quid [a] si maior pars, q̄ elegit īdignū, velit hr̄e expēsas. & minor
a codē mō q̄ dignū elegit? Rñ. cū apparet post diffinitionē minorē partē vtiliter gessisse, habebit act. neg. gest. l. si āt, capitulū codē modo repetet expēsas ꝯdictione ex hac dec. quāuis malum elegerit ignorāter, quia sufficit, ꝙ dolus malus ol fuerit. secus āt, si elegissent scienter indignū, arg. præal. l. ff. de bo. auc. iu. pos. præter. §. 2. imo plus dicimus, ꝙ capitulum. i. maior pars scienter eligens indignum restituere tenetur ecclesiæ. cū ei li-
3 citum non sit male alienare, uel dispensare res ecclesiæ. † Item no. ꝙ ad hoc. vt capitulum possit petere expen. non sufficit, ꝙ maior pars, vel ēt tres partes, quæ elegerunt vnū, illā electionē prosequantur, sed est necesse, ꝙ iterū conueniant, & vocentur oēs canonici præsentes tam isti multi, qui vnū elegerūt, q̄ pauci, qui aliū elegerūt, & tūc diffiniet capl̄m, q̄ electionē velit ꝑsequi, & illi, q à caplo destinabunt ꝑ illa electione prosequenda, expensas habebunt, & si minori parti placet, ꝙ capl̄m ēt iure quo suā electionē portaret per superiorem diffiniendā, credimus ꝙ teneantur facere, & fortè nisi faciat, nō habebit expensas, si succumbat in electione, q̄ prosequitur, quia superfluas expēsas fecit. nā alias nisi ꝯueniant: & diffiniāt, seu ordinēt, nō dicent expensæ per capl̄m factæ. & sic nō pñt petere expen. huius decr. beneficio, ēt si sint tres partes, quæ vnā electionē prosequantur. nam dr̄ hic, quas capl̄m &c. nisi vtiliter prosequan-
4 tur tūc petent actio. neg. ge. vt s̄. diximus. † [Capl̄m.] No. ꝙ licet capl̄m electorum cōstituat de plurib. ecclesijs, solum tñ capitulum

ADDITIO.

a ¶Sed q. d. Circa hæc dicta Inno. vide Card. in suo cōs. 5. incipit, i elucidatione.

pitulum ecclesiæ cathedralis prosequi debet electiones, sicut colligitur ex decre. quam habuistis s̄. eo. scriptum. vbi habes, ꝙ multi pręposite conueniebant ad elect. & ex hac decre. vbi illud ius soli capitulo cathedrali reseruat. [Negocio.] Vel mittendo pro confirmatione, vel ad electum, vt consentiat. [Occupent.] Vacante enim episcopatu omnes res ecclesiæ inuentario facto, vel apud canonicos, vel apud œconomes custodiētur, 12. quæst. 2. si qua, & c. nō liceat, 16. quæst. 7. in noua. de hoc no. infra vt ecclesi. bene. vt nostrum, de offi. ordi. cum vos.

SVMMARIVM.

1 *Electio ex interuallo post obtentum electi consensum celebrata non valet, & quare.*

CAP. XLVI.

1 **Cum post petitā.** [Aliquamdiu.] i. interatum, ꝙ diuertant ad alios actus. † vel idest post obtentum consensum electi, & ideo cassatur, alias ex causa liceret differre, ar. j. eo. publicato. arg. ꝯ. ff. de vsufru. sciendum. ff. de admi. tu. tutor qui. §. 1. [Requisitum.] Per capitulū, & male: quia aut dissentit, & ita non potest eligi tanquam dissentiens, aut consentit, & sic notabitur de ambitione, quod esse non debet, j. q. 6. sicut. C. de epis. si quēquam. secus, si per aliquem de canonicis. hoc non placet, quia non inest nulla electio, licet protrahatur. j. eo. publicato. vel etiam si ante requiratur eius voluntas, quia bene potest respondere illud, per qđ cognoscitur eius voluntas. s. quod consentiat. nec est malum, vt ecclesiæ laboribus parcat, & infamiæ. hæc autem ideo cassatur, quia ante, quam esset electio in capitulo publicata, consensit electioni, ac si facta esset, & sic non fuit seruata forma.

SVMMARIVM.

1 *Monachus vnius monasterii, alterius Abbas factus, nihil iuris prioris monasterii in se retinet: secus in canonico sæculari.*

CAP. XLVII.

Constitutis. [Exprimere.] Et bene, ex quo. n. petebāt se debere interesse electioni, debuerunt dicere causam petitionis. ff. de excep. rei iudi. & an eadē. §. actiones. sed fortè dices in possessione erant eligendi, & petebant cassari electionem factam eis non vocatis. vnde non debebant cogi dicere titulum suæ possessionis. C. de peti. hære. co gi. Sed respon. regulā illam fallere propter præsumptionem ꝯriam. C. de proba. siue conuentus enim interest electioni de iu-
1 re, 16. q. 6. c. vlti. † & præsumebatur ꝯ Abbates istos, cum nihil debeant iuris in prioribus monasteriis retinere, j. de reli. do. ne nimia. [Deberent.] Petebant autem isti Abbates ratione personarum suarum, non ratione monasteriorum suorum se debere interesse electioni Abbatis Fiscanen. [Indultum.] Quod nō potuerunt. j. de reli. do. ne nimia. alias autem si essent canonici seculares, possent hoc alijs concedere, arg. s̄. eo. scriptum. j. e. Cumana. 63. dist. obeuntibus. Sed potes dicere potestatem ꝯcedendi esse datam ecclesijs, non personis, sed & personis videtur specialiter concedi. s̄. eo. cum Vinton. 23. dist. in nomine. laicis auctoritas concedi nō potest. j. de insti. c. 2. 16. q. 7. in noua. nec clericus alterius professionis, supra eo. officij. sed hoc vltimum non credimus, arg. 22. dist. in nomine, 63. dist. c. penul.

CAP. XLVIII.

Ecclesia vestra. [Maiorem.] Ar. Contra. ff. de ver. signi. maiorum. sed istud ꝑpter constitutionem, quæ dicit, ꝙ maior pars consentire debet. s̄. eo. quia propter. [Ad electionem.] Solennem, de qua habuistis. s̄. eo. quia. [Consentientium.] Quia nec etiam formam seruauerint, quia non elegerint, & quia non habebant maiorem & saniorem partem capituli, vt s̄. dictū est: vel alia causa fuit, quam hic scriptam non habemus.

CAP. XLIX.

Cum in Magistrum. [Tales Abbates,] In ecclesiis regularibus, & monasterijs fuere. s̄. eo. officij.

SVMMARIVM.

1 *Valet electio timore facta, nisi prius protestarentur electores se eam timore ducti facere, & quid si non protestantur, vide in nu. 2.*
3 *Ex non contradictione non videtur quis approbare protestationem, nisi expresse consentiat.*
4 *Protestationis modum & formam habes hic.*
5 *An plura mandata præsentanti obediendum sit.*
6 *Electionis commodum, & omnis alius fructus est veri domini etiam nō possidentis.*

CAP. L.

1 **Cumana.** [Protestatione.] † Hęc protestatio prodest. nam canonicis, vel quibuscunque alijs nocet, si non protestantur, ꝙ timore faciunt, cum sit ibi violentia etiam non magna, vel occulta, forte quia laici se ingerunt electioni violenter, & hi, ad quos pertinet eligere, non audent eos repellere, quia si non protestarētur, consentire videntur, & non tenet electio. j. eo. Massana, j. quod met. cau. c. i. sed si esset magna, quæ caderet in constantem virum, etiam post non præmissa protestatione, proponere possunt. Rationem huius distinctionis non videmus, quia ibi, nisi fuerit magna violentia. s. quæ caderet in constantem virum, nec cum protestatione, nec sine protestatione excusat canonicos. j. de spon. cū locū. sed si fuerit magna violētia, ꝑtestatio bene ostendit animi
2 dissensum. † Si vero non protestarentur canonici hoc. s. ꝙ non fiat eis præiudicium, licet violenti & tales, qui non habent ius in electione, vel qui sunt excōicati, intersunt electioni, vbi aliqui ratione possessionis interesse debēt electioni, non ratione proprietatis, vel quia interesse non debent, quia sunt excōicati, & suspensi, occulti, & immiscēt se electioni non pręiudicat his non protestantib. quia etiā si protestantur, non prodesset eis: quia quādiu tolerantur sine denunciatione, vel sunt in possessione, non possunt nec debent expelli. 8. q. vlti. nonne. j. de cau. poss. cum ecclesia. Si autem dubium est, an sint in possessione, necne, vel an sint publicè suspēsi, vel excōicati, vel si sit certum, vel si timetur scandalū, vel si quæcunque iusta cā subest, pp quā periculosum esset eos expellere ab electione, bona erit protestatio hæc. s. si sunt in possessione, vel si non sunt excōicati, vel suspensi, valeant voces eorum. Sed protestatio, quæ ponitur hic in decre. periculosa fuit capellanis & clericis, cū si sine protestatione ista interfuissent electioni, & elegissent aliquē canonicè, licet non de iure, neq; de ꝯsuetudine ꝑscripta interesse deberent: tñ ad hoc, ꝙ electio teneret, sufficeret ꝙ essent in poss. j. de iurepa. consulta. nec est ꝯ. j. de cau. pos. cum ecclesia quia. ibi illi, qui erant in possessione, neminē elegerunt, nec dicetur ibi eorū electio cassata, sed canonicorum sibi aduersan-
3 tiū, quod potius pro nobis. † Et sm̄ hoc hic habes. arg. ꝙ si aliquis protestatur aliquid ꝯ alium, & ille non ꝯdicat, vr̄ approbare protestationem. qđ non credimus, nisi expresse protestationi consentiat. nā protestanti præiudicat, si protestādo aliqd ꝯ se dicat, arg. ff. de interro. act. de ætate. § j. alias no. de hoc s̄. de consti. cū M. hic autē concordes fuerunt de protestatione. & iō vtriq; præiudicat. itē non vr̄, ꝙ talis protestatio sibi debeat prodesse, cum factū ꝯdicat protestationi. j. de appella. solicitudinē. s̄. de consti. cum M. sed hæc iusta causa fuit protestandi, & ideo valet. s. dubietas iuris illius, quod se habere debeāt capella
4 ni. j. quod met. cau. perlatum. † Sed ecce [a] aliquis fatuus aduo
a catus facit protestationem suam isto modo. Protestor, ꝙ non intēdo ꝯsentire in iurisdictionem vestrā tāquā in delegatā, vel subdelegatā, vel ordinariā, & saluis his protestationibus à quibus pp aliqua, quæ dicam, vel dico. recedere non intendo, peto mihi fieri copiā iurisdictionis, & libelli, &c. nos dicimus, ꝙ Iudex sapiens debet dicere, & ego vos vel te statim auctoritate, qua fungor, cōtumacē reputo, 11. q. 3. certū & ar. j. de iud. c. 1. & tex. est j. de ver. sig. ex parte. ad intelligentiam ver. ꝙ si citatus noluit stare iuri, &c. vnde potest excōicari, cum maior sit iusta contumacia, quā aliqua aliarum. sed bene dicit, non intēdo consentire, nisi quantū de iure fuerit, & necesse est. [Protestione.] Si simul concurrunt ad interessendū electioni duo, quorū vnus dicit, ꝙ est in possessione bona fide vacantis prębēdæ, & alius, qui dicit, ꝙ non est in possessione, sed ius hēt eius pbēdæ, & prudenter faciet capitulū, si vtrūq; admittat cū protestatione, ꝙ vox eius præstet suffragium, si ꝑstare debet, & non aliter: sed postea, qñ corā iudice petetur confirmatio, si constiterit modo. s. tpe petitæ confirmationis sic fuisse tpe, quo electio fiebat, licet tunc non constabat, & licet modo, qñ petitur ꝯfirmatio, aliter sit vox possidētis bona fide, præstabit suffragiū, & nō vox veri dñi, qa istud cōmodū pertinet ad possessorē bonę fidei. s̄. eo. querela. j. de iurepa. cōsul. & non ad dñm. j. de cau. pos. cū ecclesia. quia electio facta à vero dño cassatur. qñ nulla facta erat à possessore bonęfidei. si aūt tpe electionis ꝯstitisset sic esse, sicut dicebat, tunc possessorē bonæ fidei admittere debet si autē ꝯstaret caplo, ꝙ alter esset possessor malęfidei, nō debet eū vocare ad electionē: sed si non venit vocatus, non est eijciendus, j. de re. spo. in literis. imo plus est, quia si admittatur, tñ vox eius nō præstat suffragiū, quia nullum cōmodum perti
5 net ad malefi. poss. C. de condi. ex l. mala. † Nec cōparo istos illis. qui plura mādata ꝑsentant, quorū nulli obediendū est. sup. de rescri. cū contingat. nec cōparamus eos agentib. duobus, vti pos. vbi ambobus æqualiter probantib. Iudex supersedet snīæ. Et est huius dicti ratio, quia in neutro ꝑdictorum posset vnum admittere, & alium repellere, vel ēt ambos repellere, quin alicui fieret pr̄iudiciū. sed in casu nostro pp protestationē potest ita prouideri, ꝙ nemini fiet præiudiciū. nec cōparo eos depositario, & domino simul cōcurrentib. ad depositū repetendū qa loquitur, quando cōstat, ꝙ est dominus, qa est faciēda ei restō: sed

ADDITIO.

a ¶No. & vide Alex. in l. non solum. §. morte. ff. de no. ope. nun. in fi. post Ange. & alios ibi per eum allegatos.

Universidad de Deusto Biblioteca

6 sed hic dicimus,qñ non ꝯstat.† Nec ob.si opponatur,qñо pōt
vox illius,quo nō est in pos. ꝓstare suffragiū. respō. ꝙ cōmodū
electionis & oīs alius fructus est veri dñi,ēt si nō possidet,si nul
lus alius est in pos.vel si sit quis in pos.sed malefi. vt no.ĵ.de iu
repat.consul.iste.n.vtitur hoc modo,nō vt possidēs,sed vt do
minus. hæc aūt vera vř in illis possessoribus malefi. quorū fa-
cta non tuenť ꝯfirmatio.vel aliter,vt no.de iurepa.cōsul.[Ma-
iorē partē.] Non cōputatis capel. & clericis, de quib.non fuit
probatū, ꝙ debeant interesse. itē cū inter canonicos & Abba-
tes,de quib.cōstabat,ꝙ interesse debeant, essent 21. & tñ 10.ꝯ-
senserunt in Arch. & 9. in Archiepm , neuter habebat maiorē
partē de 21.canonicis.vox aūt ipsius Arch. sibi suffragiū nō ꝓ-
stabat.imo oberat,quia aliū non elegerat.se. n.eligere nō pote-
rat,sed & si sua vox nō ꝓdesset, nec obesset:tñ consentiētes in
Archipresby q in Arch.nō ꝯsenserat,sicr erāt 10.[Probatū fue-
rat.] Dicta.n.testiū interpřtāda sunt,ſm ꝙ nulli,vel minus sunt
captiosa, ĵ.de te.cū tu fili.ff.de iureiu.quāuis.[Elegisse.] Aliud
est dare scrutationes,& aliud eligere.[De iure ꝯpetere.] Quod
oporteat pp ꝓtestationē,alias non.[Priuantes.] ŝ.eo.quia pp.

CAP. LI.

Sacrosancta. [Nominādos.]Hic vult dicere, ꝙ Ab
bas debet noīare duos meliores prio-
res totius ordinis , & de illis duob.debet eligere vnū dictus Co-
mes.& potest dici,ꝙ cum in fauorē militis esset hoc inductū,si
alias esset de iure,ad arbitrium militis deberet illos duos noīa-
re Abbas.C.de leg.quod fauore.si tamen miles nomina ret mi
nus bonum,cum etiam in fauorem ecclesiæ sit factum hoc pa
ctum, Abbas non nominabit eos,sed bonos & ipsi prioratui cō
uenientes.alii dicunt,ꝙ ad arbitrium boni viri recurrendū est,
ff.pro socio,siquis so.[Collegiata.] Idem est in non collegiata.
si sic intelligas, vt electione acquiratur ius spirituale , non ob-
stant contra.ĵ.de iurepat.nobis.sed solutio est,ŝ.e.quod sicut.

SVMMARIVM.

1 *Compromissum electionis requirit capituli consensum ,idque ante compromissum, vt in nu.2.*
3 *Reprehensibile est compromissum factum absque cōsilio consiliariorū,*
4 *In scrutinio singulorum consilium est requirendum.*
5 *Tempus non competens,quod dicatur.*

CAP. LII.

Cum in veteri. [Cum consilio.]Per hæc verba,vo
luit Papa potius, ꝙ in tractatu ele
ctionis essent,& suū consiliū præberent , q̄ consensum , quide
iuris necessitate expectandus non vř , & quia non requisierūt,
vt debuerūt , non tenuit electio tanq̄ postposita forma māda-
1 ti,vt ĵ.de ar.cū olim.ff.de admi.tu.l.cum plures tute.† [Eligē-
tis.]Per scrutinium vel cōpromissum, vt hic colligitur. nā hic
non redarguitur cōpromissum, sed ꝙ non fuit ꝯsiliū requisitū,
sed quæres,qñ debuit requiri eorū ꝯsilium,& à quibus. s.à capi
tulo,an à cōpromissarijs? & vř,ꝙ à caplo,cū ipsis scribať, ꝙ eo-
2 rū consilium requirant.† Itē vř, ꝙ ante cōpromissum esset eo-
rū consilium requirendū , cum ēt in cōpromissarijs eligendis
posset esse periculū,sicut ex tenore decre.huius colligiť. Itē vř,
ꝙ sufficiat,si cōpromissarij eorum ꝯsilium requirant,arg.ff.de
admi.tu.ita.§ gessisse.nec est necesse super cōpromisso requiri
cōsilium eorū,& sufficit qñcūq; requirere, dūmodo nō nimis
tardet,vt hic.alij dicunt,ꝙ super oīb.accessorijs electionis req-
rendum est ꝯsilium eorum,ex quo in principali requirendū est
ar.ĵ.de offi.dele.ꝓterea.ff.iu.solui.iā tñ.§. in hac , ar.ĵ.de ar.cū
olim.nec possunt eligere per cōpromissum,vel ēt scrutiniū se-
cretum in hoc casu , sed publice ꝯsiliarijs ꝓsentibus dicēt vota
suæ nā cū hic sint spāles dele.nō est necesse seruari formā.sicut
3 si esset ibi Papa.ar.C.de test.oīum.† Nec ob. ꝙ dř hic nō repre
hēdi cōpromissum,cū dicamus reprehēdi,nisi factū sit de cōsi
lio ꝯsiliariorum.verbum.n.qd̄ sequiť in tract.electionis.innuit
cōsilium requiri & ante & post,qñ tractabiť.alias.n. diceť clan-
destina electio,arg.69. dist. si quis Papa. prius dictū magis pla-
cet,nec vř necesse eos admittere ad tractatum , cū sufficiat cō-
petenti tpe ꝯsilium reqrere,& expectare ēt post tractatum cō-
promissariorū.secus,si diceret tractetis,& eligatis cum ꝯsilio ta
lium,& ita loquiť decre.ĵ.de ar.cū olim.Itē fortè posset dici,si
mādaret,celebretis electionē,vel eligatis cum ꝯsilio talium,qa
tunc nō solum de psona,sed & de forma,& oīb.alijs ꝯsilium re
quireret,ar.ff.de admi.tu.cū plures.sed qa hæc decre. vř ꝯtrium
4 innuere,ꝯtrium tene.†Si autē p scrutiniū, tunc reqrēdum est ꝯ-
silium in cōi ante,q̄ ad scrutinium ꝓcedant.nec obest, si dicas,
ꝙ postea alium eligerēt,qa nullo casu teneť eorum ꝯsilio stare.
sed si post scrutinium eos in collatione requirant, laudo : sed si
ante nollēt requirere,tunc tñ nō crederē sufficere , cum tunc
videreť eorum ꝯsilium delusorium,cum is, q in scrutinio ma-
iorē partē hēt,debeat eligi.ĵ.eo.publica.ŝ.e.quia pp.sed si mā
daret,ꝙ cum eorū ꝯsilio assensu obtento eligerent , tunc satis
vř,quod non astringantur ad formas constitutionis. Alij tñ di-
cunt, ꝙ postquā consilium eorum obtinuerunt de certa perso
na,tunc illum eligerent per vnā de formis.[Cādelæ.]Hanc me
tā non redarguimus.[Sociorū.] Sed & si ipsius Abbatis sancti
Begni.cōsilium requirere debuerunt ſm formā literarum dñi
Papæ;consilium antē si requirerent, nulla esset postea electio,
ŝ.e.cum post. alij tñ dicunt non esse requirēdum cōsilium Ab
batis sancti Begni.quē eligere intendebāt.[Proponente.]Et be
ne.[Vno.]Pro se & pro alijs , vel pro se tm: nā & si alij vellent
consentire,ꝙ eorum consilium in tractatu non requireretur:
tñ tertius non tenetur stare eorū voluntati,cum quilibet tenea
tur implere mādatum Papæ,ēt si alij nolunt, vt no.ŝ.de rescr.
eā te.[Festināter.]Et bene.ff.de admi.tu.tutor qui re.ff.de vsu.
sciendum.[Requisitum.]Cōpetenti tpe, etiam responsum in-
terpretatur,vt ĵ.sequitur.[In tractatu.]Insti.de auc.tu.§.tutor,
5 12.q.2.sine exceptione.†[Non cōpetenti.] Non cōpetens tps
appellat omne,quod est ita breue, ꝙ cum deliberatione consi-
lium dare non potest,vel non cōpetens esse dicit omne , quod
est extra tractatum,vel quod est,dum durat potestas prouidē-
di,sed requiritur tali tpe quod delusorium vř. s. postquam cō-
cordarunt de certa persona , vel ipsam eligendam statuerunt.

CAP. LIII.

Congregato. Qui.s.cantor.[In eum.] s. cantorē.
[aliū.]s.decanum.[Postmodū.] An
te,quam diuerterent ad alios actus,procedentes tamen ex eo-
dem scrutinio,& durante eodem cōtextu electionis,alias non
deberet fieri secunda,prima non cassata , vt ŝ. eo. consideraui-
mus,& no.de hoc ŝ.eo.c.dudum.vel dic vbi prima nulla est ip
so iure,si fiat secunda ex interuallo , tenet. [Præficias.] Dicunt
quidā hoc contingere,quia plures scienter elegerunt indignū,
ŝ.eo.innotuit.sed nos dicimus idem,dummodo in eodem cō
textu fiat vtraque electio , etiam si ignoranter elegerunt indi-
gnum,ar.ŝ.eo.scriptum.ipso.n.facto apparet minorem partē
saniorem.vnde eius electio præfertur,ŝ.eo.dudum,argu.ĵ.eo.
ecclesia vestra.nisi fortè numerus in duplo excederet.tūc.n.nō
confirmaretur electio minoris partis,nisi probaretur eos scien
ter elegisse indignum,vt ŝ.eo.scriptū,& no.de hoc ŝ.eo.dudū.

SVMMARIVM.

1 *Electoribus se opponentes possunt excipere, vel agere etiam nullo pro electo agente.*
2 *Excipiens debet cōtestationem,vel exceptionem suam dare in scriptis.*
3 *An valeat pnīa recepta ab eo,qui habetur pro prelato,cū non esset?*
4 *Soli sedi Apostolicæ est reseruatum dispensare,Episcopus autem commendare potest.*
5 *Tenet collatio facta ab eo,ad quem pertinet,etiam si ex iusta causa appellaretur,*
6 *Quæ ad processum minimè spectant,post appellationē cassari nō debēt.*
7 *Possessionis ablatio pertinet ad iudicem,estque de processe iudicij.*
8 *Electum vocari non est necesse,si contra electores ageretur, quod indignum elegerint.*
9 *Electo non vocato potest procedi,vbi agitur de cassatione electionis propter peccatum processus.*
10 *Litis cōtestatio dicit esse necessaria super exceptione facta cōtra electū.*
11 *In petitione confirmationis, vbi tantum superioris officium imploratur, non est necessaria litis contestatio.*
12 *Tempus electionis spectandum est.*
13 *An dispensatio sit semper necessaria, vbi excipitur, vel accusatur contra aliquem,*
14 *Electio non semper cassabitur,etiam si in modum exceptionis probatum fuit crimen,de quo egit, vel egisse præsumitur pęnitentiam.*
15 *Indulgentia,prout etiam rescriptum ob ueritatis suppreßionem,& falsitatis expreßionem redditur inualida.*
16 *Quo casu valeat dispensatio facta de mandato Papæ.*
17 *Rescripta ad beneficia debent facere mentionem de omnibus tam maioribus quam minoribus.*
18 *Dispensationes restringi debent,& vltimæ voluntates ampliari.*
19 *Dictio,præter,de sui natura est exclusiua.*

CAP. LIIII.

Dum ecclesia Rhotomagen. [Procura-
tore.]No.electores petere confirmationē.sic.ŝ.e. cū inter dile.
& c.cū dilecti.sed & ipse electus pōt petere.ŝ.eo. cum inter R.
1 [Electionē.]No.illos,qui se opponunt electorib.posse excipe-
re,vel agere ēt nullo agente pro electo, siue postulando confir-
mationem,siue consecrationem.hic.n.nullus agebat,vel aliqd
pro electo petebat , sed ꝯdictores tñ se opposuerunt. quod ex
eo apparet,quia non dicitur hic,ꝙ aliquid opponerent ꝯ peti-
tionem confirmationis vel consecrationis, sed opponebant ꝯ
electionē,quæ iam facta erat , & qa responsio electi sequiť op-
positionē ꝯdictorū.& hoc melius apparet.ĵ.in ca.decre.qa ibi
dederūt libellū.ad idē facit,ŝ.e.cū dilecti.ĵ.de ap.ꝯstitutis.63.
di,nullus inuitis.& pōt eē rō , quare hoc fit. s.periculū vacatio-
nis ecclesiarū,ar.ĵ.de ap.oblatæ.est.n.ꝯ gñalē ratione, cū exce-
ptio

ptio tñ cōpetit ꝯ actionē,uel intētionē.ff.de exce.l.j. C.de nō
nume.pec.si quasi.de hoc no.ŝ.eo.cū dilecti. Itē potest dici,ꝙ
hic nō excipiebāt,sed agebant.nā ex eadē decre.habes,ꝙ libel-
lū dederunt ꝯ electū eundem, in quo ex certis causis electionē
cassari petierūt.& est quasi popularis hæc actio ,q̄ tueť ius po-
puli,& ecclesiæ Dei.ff.de ac.popnlari.l.j. nec tñ verè popularis
dici pōt,cum in ea procurator constituať ĵ.de act.super his,&
ꝓtextu criminis,vel infamiæ non repelliť,ut no.in præall.decr.
super his.quod non fieret,si popularis esset.ff.de popu.act.po-
pu.& pōt dici anormala,ſm hunc modū agendi à canonib.in
troductū.qui at ad hoc admittať,no.ĵ.de accu.sup. & ut nobis
vř,eque bonum est hoc modo ultimo petere,uel agere,quam
primo modo excipere , cū nihil per exceptionē conseq possit,
quod non ꝯsequetur per hāc actionē. & nulla exceptione pōt
repelli ab agēdo,qua nō repellať ab excipiendo. nec aliquo o-
nere grauat agens,quo nō graueť excipiens, ŝ.eo. cū dilecti.ĵ.
de exce.deniq;,& ĵ.de accu.in c.sup his.hæc. n. exceptio quasi
vim actionis obtinet,ŝ.de postu.c.j.† Aliqui tamen dicūt non
2 esse admittendū excipientem,nisi ex parte electi petať aliqd.&
sꝑ qui excipit ꝯtestationem , uel exceptionem suā debet dare
in scriptis,ar.in Auct.de temp.non so.§ cū testōne,col.7.Item
pōt ꝯ eū agi in modū denūciationis, ut no.ĵ.de despō.impub.
ad dissoluendū. Additio hæc sunt uera, quādo electores petūt
ꝯfirmationem,nō tamen sunt vera. q̄ do petūt ordinationem,
vel ꝯsecrationem electi.nā tūc nulla exceptio,uel actio.uel de
nūciatio admittenda est ꝯ petitionem eligentiū,nisi uoceť ele-
ctus:cū p ꝯfirmationem iā sit mřimoniū ꝯfirmatum,& iā non
ab obtinendo repelleret,sed ab obtento. Et iō est necessaria in
scriptio ad pęnā ĵ.de acc.sup his, & ĵ.de transla.epi:c.licet B.
[Dimisso.] Non est uis siue ante electionem Arch. dimisit , si-
ue post.[In eodem cōcilio.]ĵ.de pb.de multa.[Cupiditatis.]ĵ.
de præben , cum iam dudum. [Furtum.] ff. de furt.l.j. §. viti.
3 †[Deceptæ.]Pōt dici animas non deceptas. cum ab oīb.habea
tur prælatus:& ualet pęnitentia ab eo recepta , ueniam. n.me-
ruit:quia ignorans reliquit,8. dist.consuetudo. sed si sciat ante
quā moriatur:credimus ꝙ debet ire ad uerum sacerdotem, &
ab eo absolui, ĵ.de pęnitentiis:omnis:in prin. & idem dicimus
in pnīa:quod in ordinante diximus. ĵ.de simo.per tuas.uel po-
test dici,qd̄ vere absoluit:quādiu tolerať a superiore:8. q.4.nō
4 ne.†[Perꝯcessionem.] Soli.n.sedi Apostolicæ hoc est reserua
tum.s.dispensare:infra.de pręb.de multa.commendare autem
potest Eps,21.q j.qui pses.infra de accu.si ꝯstiterit: ubi no.nam
tunc non habet in ecclesia ille:qui cōmendatur:nec in fructib.
nisi ad colligēdū, gubernandū:& erogandū ꝓ vtilitate eccle-
siæ,& ad custodiēdū clericos.hic ēt dř visitator,arg.61.di. obi
tum:& in c.Cathinen.& c.vlt.12.q.1. qñ Velina.70. di.c.1.7.
q.1.quia,& c.constitutum,& c.remoto, & pōt reuocare hanc
commendationem,qñ vult.ff.deposit.Lucius.[Excusationē.]
Scilicet de ar.concessione.alias autē excusationes.s.de dispen
satione Papæ,& quod Arch.Ambianen. non habebat curam
animarum,non excusauit hic.[Nullatenus.]Quod hæc excu-
satio nō erat de iure,iō tāq̄ de notorio iuris statim fert sniam.
de hoc no.ŝ.de cōsuetu.cū inter.[Retineret] Tanq̄ titulatas.
[Dispensatum.]quidam dicūt , ꝙ exquo coram iudice aliquo
ordinario,vel deleg.admittiť uel exceptio,u el probatio alicu-
ius,q dicit se tenere canonicè duas curas,uel ēt si admittať ꝯ eū
exceptio,ꝙ iniustè tenet.ex tunc non licet illi,ad quē pertinet
collatio,alij ꝯferre:& si ꝯferat,nō valet,arg.ĵ.de arbi.c.ex parte.
alij dicunt , ꝙ lis mota,uel receptio probationū non impedit,
quin illā ad quē pertinet collatio primæ ecclesiæ,possit eā cō-
ferre.cū motio litis nō auferat sibi ius suū.& hoc dicunt esse ue
rū,ēt si ille,ad quē pertinet collatio primæ eccl'æ,sit ille,q mo
uet litē,ꝙ iniustè detinet duas curas.sed hi dicūt,ꝙ si ab alteru
tra partiū appelleť ad Papā,ꝙ ex tunc non pt eam ꝯferre,quia
iam vř cā huius ecclesiæ ad se ap.relata,arg. ŝ. de postul.bonæ
memo.circa fi.ĵ.de off.leg.licet,& no. ĵ.de præben.inter cæte
5 ra.† Alij dicunt,ꝙ ēt si appellaretur,siue ab ipso,ad quē perti-
net collatio,siue ab alio,& ea iusta cā puta. ꝙ partib.non assi-
gnabat locū tutū,ꝙ semper tenet collatio ab eo facta,per quē
pertinet,nec obstat decr.de ar.ex parte:vt ibi dicemus. nec ob
stat quod ibi dř de appellatione, quia per applonem cā defer-
tur ad Papā,& non potestas conferendi ei defert,uel.alij aufer
6 tur.† Itē nō valet:si dicit, ꝙ cassandū est, quicquid sit post ap-
pellationē legitimā,ꝙ illud intelligiť de his,quæ pertinent ad
iudiciū,uel ad causæ ꝓcessum.vnde bene dicimus, ꝙ si post ta
lem appellationē recepisset testes, vel sniam ꝓtulisset, uel in-
terlo.vel diffi.ꝙ illa bene cassarent, sed collatio ecclesiæ non,
quia non petinet ad processum causæ, quia non ꝯfert ecclesiā
quasi litigans,sed quasi alius:quia sæpe cōtingit,ꝙ alius,q̄ ille,
ad quē pertinet collatio ,obijcit ꝙ habet iniustè plures curas.
7 †Item bene ꝯcedimus, ꝙ pendēte causa : & maxime appella-
tionis:nō auferreť sibi possessio:quia illud. s. auferre possessio-
nem pertinet ad iudicem,& est de ꝓcessu iudicij. sed ꝯferre ius
præbendæ habet quis ratione iuris sui tantū , & Iudex nemini
debet tollere ius suum etiā pend.li.ĵ. vt li. pendē. à memoria,
8 3.q.2.quia ca.†[Partibus.]Si agatur ꝯ electores, qa sunt priuati
ꝓtāte eligēdi,qa indignū elegerūt,nō est necesse vocari electū.
si aūt ele.petāt ꝯfirmationē electi,ꝙ possūt,vt hic,& ĵ.de cau.
pos.cū eccľa.si obijciať, ꝙ pp crimē electi nō sit ꝯfirmāda ele-
ctio,nō est ꝓcedēdū,cū ex hoc maximū ꝓiudiciū possit gñari
electo,si ē ineligibilis.ŝ.e.sup eo.nisi vocato electo,vt no. ĵ.de
ꝓcu.in ꝓsentia.vel nisi sciret cām agi,& nō curaret interesse.ff.
de re iu.sępe.ĵ.de re.iur.quāuis. Alij tñ dicūt idē, & si sciat cām
suā agi.tñ in hoc casu nō credimus sufficere eius sniam:imo to
ta snīa reuocabiť de facto , q̄ tñ de iure nulla est , vt nec electo
noceat,nec electorib.& hoc pp connexitatē.ff.quēad.ser.ami.
si cōionē.Si tamē citatus noluit ꝯparere , nec se defendere, tūc
hēt locū decre.sup eo.& hæc vera sunt, & si ꝯsenserit electioni
qa timore ꝓbationum vř fugere iudicium, 3.q 9. decreuimus.
sed si ꝯsensisset,qd̄ maximè ꝯtingere posset in postulatiōe , nec
vocari dēt,nec sibi ꝓiudicat,si postulatio non admittiť,ar.ĵ.de
9 dolo & ꝯtu.cum dilecti.†Si vero pp peccatum ꝓcessus tñ pe-
tať cassari electio,& qa alias connexa sunt iura eligentiū, & ele
cti pōt ꝓcedi ēt non vocato electo,& qa alias nullum sibi fit ꝓ
iudiciū,arg.decre.superius alle.sup eo.ar.ŝ.e.cum inter vniuer
sas.quidā tñ dicūt ꝙ in hoc casu electus ignorās cām suā agi,
iterū cām reuocare pt,nisi citeť.ĵ.vt li.nō ꝯte.qñ. qd̄ non cre-
dimus. Et qd̄ hic diximus,satis in hac decre. innuit a principio
ꝓcedebat cā sine ele.sed obiectis criminib.electus ab fuit cā e.
illud āt ꝯstat. quia electores ꝯpromittere nō possunt super fa-
cto electionis.vel renūciare.ŝ.e.cū inter canon. ꝙ āt diximus,
ꝙ quando opponiť in personā electi,ꝙ dēt vocari,vř hře locū,
quādo ꝯdicens nō expressit in applone de crimine , qd̄ electo
obijcere intēdebat.qd̄ si expssisset,no est necesse vlterius eū vo
cari.ŝ.e.statuimus.quidē tamen idē dicunt, si nō expressit,ꝙ ꝯ
personā aliquid dicere vellet.nos dicimus,ꝙ licet ꝓdicta sint ue
ra:quando electores petunt ꝯfirmationē:nō tamen vera sunt,
quando petunt confirmationē & cōsecrationē electi.nā tunc
nulla exceptio:uel accusatio , uel denunciatio & admittenda
ꝯ petitionē eligentiū, nisi vocetur electus, cū per ꝯfirmationē
iam sit matrimoniū ꝯsumatū:& iam nō ab obtinēdo repella-
tur:sed ab obtento.& iō est necessaria inscriptio ad pęnā, ar. ĵ.
de accu.super his.ĵ.de transla.epi,licet. [Iuramento.] Not.in
cā spirituali iurari de veritate dicenda.de hoc no.ŝ.eo. cū dile
10 ctus.†[Contestationem.]No.contestationē litis necessariā su
per exceptione facta ꝯ electum.super ipsa autem electione, pu
ta si electus petat ꝯfirmari , vel si de gratia Papæ vel a tertius qs
petat beneficiū,non est necessaria litis cōtestatio , nec libellus.
ĵ.vt li. nō cōtest.qñ.§.j.vel dic semper idē in vtroq;.s.qñ agit
de electione facta,vel exceptione,quia si præsentes sunt,facien
da est litis contestatio. sed si sunt absentes contumaciter , lite
non contestata procedit.ĵ.vt lite non contestata, qñ.§ j.secus
autem,qñ auctoritate literarum Papæ petit beneficium , quia
cū tunc sit potius executor, quam cognitor,licet exceptiones
aliquas admittere debeat.ŝ.de.rescrip.constitutis, & c.capitu-
lū,lite nō contestata proceditur.itē quia nihil potest petere,ni-
si qd̄ continetur in rescripto Papæ,nec ex alia causa,& ideo il
a lud sufficit pro libello,[a] arg. ĵ.de dil.i. ꝓterea. & ꝯdictio est pro
11 rñsione,tñ securius est dare libellū. † Item qñ petit confirma-
tio,nec habet aduersarium,sed tñ superioris officium implo-
rat,non est necessaria litis contestatio,nisi cum alijs, vbicunq;
implorať officiū iudicis,nec aduersarius se opponit.cū. n. non
possit esse lis nisi inter plures, nō pōt esse litis ꝯtestatio , vbi lis
nō est.Item cōfitentem nullæ sunt partes iudicis.ff.ad l. Aquil.
ꝓ me.confiteri aūt intelliguntť illi,ad quos pertinet ꝯdicere, si
moniti tacēt.ff.de inter.act.de ætate.§.nihil interest.[Proposi-
tā.]C.de li.ꝯtest.l.j. [Tandē.] Si post cassationē ꝓcessus ꝓdicti.
[Dicēda.]Dāda super ꝓcessu electionis,& sup oīb. q̄ non sunt
criminis,puta si esset irregularis , sed super criminib. nō debet
iurare de veritate dicēda,cū si a quolibet inquirereť de suis cri-
minibus occultis,vixq; quā sine criminib.reperireť.50.dist.qa,
itē nemini dicendū est vt se prodat in publicū,2.q.i.si peccaue
rit.sed ꝯdicere vř litera sequēs,vbi habes, ꝙ requirebat ab hoc
electo an haberet plures curas,ꝙ constat esse peccatū , vt ꝓba-
tur.ŝ.in hac eadē decre.ad hoc rñdent quidā, ꝙ licet sit peca-
tū plures curas hře sine dispensatione , nō tñ plures curas ha-
bere

ADDITIO.

a ¶ Pro libello.Quod rescriptum sufficiat pro libello,ad de Bal.in addi, Spe.in ti.de libel.cō.uer.2.& ver. 3. & Saly. in auct.qui semel. C.quomodo & quando iudex,& quid in summarijs,per Abb.post Innoc.in c.præterea. col.4.ver. sed pro declaratione.infra de dila.& vide Alex.de Imo.in l.j.§.fi.ff.de extraor.cogni.& vide ad prædicta etiam do.Maria.Soci.in c.j.col.21.ver.26.fallit, infra de libel.ob.& Feli.in c.ad audientiam,el 2.col 8.ver.literæ non dandus.

Universidad de Deusto Biblioteca

bere simpliciter est peccatũ,& sic pe alijs,quę sequunt̃.Non.n. peccatũ est excõicare,interdicere, visitare, & similia,de quib. inquiret̃. sed certè hæc rñsio non placet,quia licet hæc nõ sint crimina inducuntur tñ ad probandum id,vnde remouet̃ tanq̃ criminosus.nam modus agendi,uel excipiendi diligẽter attẽdendus est.nã cũ isti intẽderet remouere electũ pp crimen,qa plures curas aĩarum habebat,& ad ꝓbandum,ꝙ dignitas curã aĩarum habebat faceret̃ positionẽ,ꝙ excõicabat,interdicebat, & similia, sicut nõ tenet̃ rñdere,an sit criminosus,sic nec illis positionibus,per quas peruenit̃ ad illud.sed si non deberet dignitas hr̃e curam,quasi esset crimen,sed agit̃ ꝯ aliquem,ꝙ nõ sit ei ius excõicandi,interdicendi,& similium,tunc bene interrogabitur. Ad hanc ãt decre.rñdemus,quia nõ coactus,sed uoluntarius rñdet,item de his iustè debuit interrogari, cũ essent talia,quæ nõ pñt esse nisi notoria.ĩ.de transla.quanto.§ ne ãt facti.talia notoria sunt,dicimus tñ eum cogendum respõdere,an sit infamatus de aliquo crimine,vel ꝯdemnat⁹, peccaret.n.si grauaret aduersariũ in hoc ꝓbationib.& si ꝯfessus fuerit se diffamatũ,uel ẽt ꝓbatũ sit,inquiret̃ ab eo, an crimen cõmiserit:quia si negauerit,bonũ est,cũ famã suã clarificauerit.si vero ꝯfessus fuerit,ad hoc sibi bonũ est,ut infamat⁹ nõ ꝓmoueat̃. C.de digni.l.3.li.12.Item dicunt quidã,& nõ malè, ꝙ de oĩb. quæ impediunt executionẽ officij post actã pñiam interrogari dẽt,cum sic bonũ eius ꝓcuret,ar.23.q.5.ꝓdest.item nec iste ꝓdet si in publicum,quia tñ de his,quæ nota sunt.quærit̃.s.infamia & ꝯdemnatione,nõ de crimine occulto:nec ẽt dr̃,quod manifestet crimen.sed si verũ est, ꝙ cedat iuri & liti,& nõ rñdebit,nisi velit.secus ãt in testibus,nec de his rñdere cogunt̃, quia accepta pñia nõ peccãt testificãdo ,idem credo ẽt,quod principales personæ nõ cogunt̃ respondere , si ad aliã pęnã, q̃
12 spiritualem agatur.† [Electionis tpe tenuisse.] Nihil facit ad rem cura.& si ante tenuisset,cũ peccauerit, sufficeret ad cassationem de rigore iuris.25.di.primum.nec vr̃ obesse,si dicas,ꝙ si ante habuisset,& dimisisset, quia præsumitur pęnituisse,q idẽ dicere debes, ẽt si post electionẽ habuit, resignauit, cũ pp hoc,ꝙ electus est peccator,nõ minus valet electio,ut no.ĩ.c. ecclesia.vel dic,ꝙ ideo dicit,tpe electionis,quia si tunc,vel ante ẽt.s.qñ electio imminebat facienda,vel ẽt post electionem renunciaret,præsumitur simulatã & fictam facere pñiam,vel pp honorẽ,quẽ primo desiderabit,& ideo non prodest ei tũc tpis facta resignatio.sed si constaret verã pñiam eum agere,& non affectione honoris eũ resignasse, siue ante, siue post resignauit , dicunt non admittendã exceptionẽ ex officio iudicis in criminibus,vbi est necessaria dispensatio,licet de.rigore iuris posset admitti,arg,ad hoc,2.q.7.quærendũ.nã apparet eos mala intentione.accusare eũ,qui verã pñiam egit,nisi ꝓsequeretur suã iniuriã.3.q.6.oĩb.vtrum ãt necessaria est dispensatio, necne,& in quibus criminib.hoc locum habet,dic,ut no.ĩ.de
13 tempo.or.ex tenore.† [Alij dicunt,ꝙ semper,vbi excipit̃, uel accusatur ꝯ aliquẽ,semp sit necessaria dispensatio,siue sit enorme crimẽ,siue medicore.siue modicũ, cũ illa distinctio, q̃ posuimus semper illa decr.ex tenore.habet locum,qñ non accusatus petit ordinari,vel ẽt ille,ꝯ quẽ non excipitur.& per hoc patet,ꝙ delegatus admitteret oẽm exceptionẽ cuiuslibet criminis,cũ dispẽsare non possit:tñ ante q̃ procedat, prudenter faciet:si retulerit deleganti:ut per eũ dispensetur.sed alia rõne vr̃ hoc nõ posse stare.Sicut.n.pendente lite nõ valet impetratum priuilegiũ.ĩ.ut lit.pen.c. vlti.ĩ.de test.causam.eadẽ rõne nec dispensatio pendẽte accusatione:uel exceptione. sed hoc fateor verũ esse:si ex dispẽsatione alteri fieret p̃iudiciũ:sicut ex priuilegio.nã & si ex priuilegio nemini fieret p̃iudiciũ:valet lite pendente impetratũ.Itẽ non mireris:si dispẽsetur cũ eo, cũ quo crimen probatũ nõ est:sic.ĩ.de cle.excõ.mi.Apostolicę.ĩ. de exce.Apostolicæ.ĩ.de sen.exc.c.venerabilibus. & hæc vera sunt:si obijciatur crimẽ p̃teritũ,de quo pñiam egerit electus.si ãt crimẽ:in quo perseuerat electus.s.de quo pñiam nõ egerit electus:semp admittit̃ exceptio 50.di.c.absit,24.di.c.j.25.di.c. vlt.Itẽ prudens Iudex attendit dignitatẽ:ad q̃ vocatur:quia facilius dispensabit in minori , q̃ in maiori.itẽ facilius cum illo qui alias plures gratias habet:quia literatus:eloquẽs,prudens: & sic de alijs:q̃ cum minus gratioso.Item facilius ab obtinendo repelleretur:q̃ ab obtento.item licet dispenset cum accusato de crimine:uel cum eo,ꝯ quẽ excipitur:ut repellatur à promotione:non tñ dispẽsatur cum eo,ꝯ quẽ excipitur:vt repellatur à promotione:ab accusatione:uel testimonio in cã criminali:quia illius illaudabilis intentio est. 2.q.7. si quis epũs.quia fieret in eius p̃iudiciũ,ꝯ quẽ testis inducit̃:uel accusator.Item in hmõi exceptionib.semper probationes,& dicta testũ in meliorẽ partẽ interpretari debemus,verbi gratia: si dicat clericũ electũ venatorẽ: debemus interpretari,ꝙ causa.s.recreationis hoc agat.Itẽ si dicit eũ irascibilẽ:vel indignantis naturæ,interpretabitur ꝙ ex iusta cã hoc faciat:& sic de alijs.ĩ.de re iudi. c.

2.& no.s̃.de rescrip.causam.j.q.7.sancimus. ĩ. de cle.excom. mi.proposuit.ĩ.de scrutinio.c. vno. nisi in ꝯrium aliæ probabiles p̃sumptiones mouerentur : q̃ colliguntur ex personis. & ex multis circũstãtijs.ĩ.de præsum.quia verisimile;ubi no.hęc ãt interpretatio latior fiet,qñ excipitur ꝯ aliquẽ:q̃ qñ accusat: vbi vterq; patitur ęquale suppliciũ:& vbi quis prosequit̃ suã iniuriã:uel suorũ.& non vr̃ , ꝙ in excipiẽdo plus sit admittendus ille,qui prosequitur suã iuiuriam,q̃ alius:qui nõ prosequitur:quia nõ agitur ad vindictã illius iniuriæ ; sed vterq; agit ad eũ repellẽdũ uel à dignitate,uel à testimonio:uel quouis alio.
a imo plus[a] dicimus,ꝙ ecclesiasticus Iudex ẽt accusando non debet admittere illũ:qui libidine vindictæ accusat ; quia peccat . 23.q.3.lex,& c.seq.& q.4.in prin.cũ si.libidine vindictæ non facit,oĩb.est præferendus : quia melius & fidelius prosequit̃ ne-
14 gocium:quia melius scit 4.q.6. oĩ.2.q.1.si peccauerit.† Item dicũt aliqui,& fortè nõ male,ꝙ si in modũ exceptionis ꝓbatũ fuit crimen,de quo egit:uel præsumit̃ egisse pñiam:nõ semper cassabit electionẽ:sed aliã pęnã imponet ei,puta si modicũ est crimẽ,nec est tñ inde scandalũ ortũ.s̃.e.ꝙ sicut ,63.di. Salonitanæ.[Arch.] Iõ inde ꝯstituit in Arc. Ambianen.nõ pp ipsum, qui ante renunciauit:sed qa quantũcunq; illũ receperit post ꝯcilium:cũ prius hr̃et plures curas aĩarum;vr̃ priorib.ꝯcilijs renunciasse:& sic per ꝯñs fur, & ambitiosus probat̃ illas retinendo.illas ãt cũ retineret tpe electionis sibi obesse debuit.[Suspẽdit.] Hoc tñ vr̃ plus spectare ad iuris ordinẽ:q̃ ad curã aĩarum quę vr̃ in secreta ꝯfessione consistere:de hoc no.ĩ.de of.or.cũ satis.[De personatibus.] ĩ.de præben.de multa, & repete,quę
15 diximus ibi.† [Inualidã.] No.indulgentiã:sicut rescriptũ:inualidam esse pp expressione falsitatis:uel suppressionem veritatis, arg. ff. de natalib.resti.l.2.de hoc no.s̃.de rescri. cum dilecta.[Inualidam reputauimus.] Hoc intellige verũ,vbi falsitas est expressa,vel veritas tacita de his,quæ sunt circa dispẽsationem obtinedã,quib.tacitis uel expressis non habuisset dispẽsatio:s.ẽ qualia sunt: q̃ hic ponunt̃.s.ꝙ habebat ecclesias,sup quibus dispensabatur canonice. si.n.dixisset,ꝙ nõ canonice hr̃et, nunq̃ dispensationẽ obtinuisset:sicut si nõ dixisset,ꝙ exiles ꝓuentus hr̃et,non habuisset dispensationẽ sed si simplr̃ dispensasset,nõ habita mentione de exilitate bñficiorum,satis vr̃,ꝙ valet dispẽsatio dũmodo non esset nimia pluralitas:quia tunc vr̃ talis veritas tacita,q̃ si expressisset:nõ habuisset dispẽsationẽ quãuis videatur posse dici,ꝙ nec tunç vitiaret dispensatio pp multitudinẽ beneficiorũ.sed in veritate peccat multiplicãdo beneficia,& pp multitudinẽ beneficiorũ procedet̃ ad depositionẽ eius:uel cassabit̃ eius electio,& nõ pp hoc,ꝙ plura beneficia receperit habẽtia curam. & hoc ex eo apparet:quia si dimitteret priora beneficia:& esset ꝯtentus tñ vno, qđ prius habuerat:& altero,qđ de nouo post dispẽsationẽ receperit,nullo modo peccat:& ea licite tenet.idẽ vr̃, ꝙ si iste,qui habebat plura beneficia,minus canonice impetrauit dispẽsationẽ,ꝙ sibi liceat hr̃e plura beneficia:& nõ exprimat de obtentis,ꝙ dispensatio valet,licet dispensatio nihil sibi prosit:quo ad plura bñficia sed valet quo ad futura:si ea licite quæsierit.Idẽ vr̃ ẽt,si dispensator dicit,indulgemus, ut tibi liceat personatũ vnum recipere,& simul cũ obtẽtis retinere. nã si prius vnum beneficiũ habebat canonice & alia nõ bona est dispẽsatio: & poterit retinere prius licite eũ de nouo quæsito.idẽ vr̃,ꝙ si indulgẽtia dicit,& liceat tibi plures psonatus recipere si tibi canonicè ꝯferant̃,& postea receperit ea non canonicè.licet.n. iste peccet,& posset ꝯ eũ ꝓcedi,qa malè tenet p̃dictos psonatus. nõ tñ peccat,qa plures tenet.idẽ,si in indulgentia cõtinet̃,dũmodo psonatui in quo nõ resideat,faciat idoneẽ seruiri, licet postea non obseruet ꝯditionẽ,nihilominus tamen valet dispensatio,& psonatuũ receptio,& collatio,sed debet illis priuari.cõditio.n. nõ fuit apposita,neq; dationi indulgentię neq; receptioni psonatuũ.sed fuit monitio vel mãdatũ,ꝙ post receptionẽ psona-
16 tuũ seruire dẽt,sic ff.de tute.muto.† Itẽ & si Papa [b] mãdat ali
b cui,ꝙ dispẽset cũ aliquo,nõ valet dispẽsatio , nisi sit sublimis, vel lr̃ata psona,qa mãdatũ Papę & ptãs data referẽda ẽ ad ius ĩ.de p̃b.q multa.sec⁹:si Papa dispẽset qa de factis eius ñ licet iudicare,27.q.4.nemini,& §.p̃ce.Itẽ si qs hẽt dispẽsationem sup duob.bñficijs,cũ cura obtinẽdis,bene dispẽsatũ intelligit̃ sup duob.bñficijs,q̃ p̃io obtinuit.sed si illa vel aliqđ illorũ amiserit,

ADDITIONES.

a Imo plus.Adde Arch.in c.quærendum,2.q.7.& ibi ponit signa,quando cognoscatur,quod ob libidinẽ,& refert Feli.in c.quæ in ecclesiarum, col.4.in prin. supra de consti.

b ¶Item & si Papa.Moder.in c.postulasti,supra de rescri.col.12.ver.hanc secundam,dicunt,quod idem etiam tenet Inno.in c.cum ad monasterium,ver.item ibi conditori,infra de sta.mo.& in c.veniens,in gl.j.infra de fil.presby. & vide alios concor.in d.col.15.& ꝙ.iste ver.sit additio,refert etiam idem Feli.in c.ad audientiam,el 2.col.5.ver.omnia autem ista,supra de rescri.& hoc dictũ alligat etiam Feli.in c.ecclesia S.Mariæ,col.11.in prin.supra de.consti.

rit,non licebit ei alia,vel aliud recipere sine noua dispensatione,ar.ff.de le.2.fideicõmissa.§.siquis 10. & ff. de cõd.& demõ. hæc ꝯditio,& ff.de ver.sig.boues.§.1.in fi.ar. qa indulgẽtiæ ambitiosæ restringẽdæ sunt.C.de senatuscõ.l.j.j.q.j. Principatus. alij aliter dicũt.[Assecutus.] Quia nec ante ꝯciliũ Lateran. vel tñ fuit licitũ hr̃e plures curã aĩarum habentes, ĩ.de cle.nõ resi.qa nonnulli,& c.relatũ.Sed ante ꝯstitutionẽ,de multa,poterant epi dispensare,postea non.hic aũt electus nec dispensationẽ ꝓbabat,nec allegabat,[Plures.] ĩ.de ætate,eã te.70. dist.sanctorũ,21.q.j.qui plures,de hoc no.ĩ.de præbẽ.cũ iã dudũ.[Ha-
17 beret.] Vel ex dispensatione.† [Beneficijs.] No.arg.ꝙ rescripta super beneficijs debent facere mentionẽ nõ tñ de vno beneficio , vel maiori , sed de oĩbus & ẽt de minoribus. Itẽ non solũ de beneficijs,sed ẽt de redditibus ecclesiasticis , tñ posset rñderi aliud esse in dispẽsationib.q̃ sunt restringendæ. ĩ.de ꝯsan. & affi.ꝙ dilecto.aliud in rescriptis beneficialib.q̃ sunt amplianda.ff.de mãda.prin.bñficiũ.[De nouo.] Idest nõ intẽdebamus dispensando cũ eo super eo , ꝙ quaslibet sibi denominatas ecclesias retinere,& nec de nouo sibi ꝯcedere aliqđ ius in ipsis ecclesijs,& c.q.d.dispẽsatio nostra facit,ꝙ nõ obsit sibi , ꝙ plures curas hẽret,sed nõ operat̃,ꝙ alias eas canonicè possideat.non.n.eas ꝯcedere intendebamus cũ prioribus,arg.ꝯ.ff.de annu.le-
18 ga.l.seio.§.vxori.† Sol.dispensationes restringendæ sunt,& vltimæ voluntates ampliandæ.& sic obtinuit ꝯ propositũ Argẽtinũ q habeat dispensationẽ ,ꝙ p̃ter obtenta posset aliud beneficiũ curã habens recipere libere,ac licite retinere. fuit.n.audicatũ,ꝙ per hoc in obtentis nõ erat dispensatũ. & põt rñderi ad illã l.seio.§.vxor,qđ ibi testator donationis cã concesserat vxori annuũ à se viuo , s̃m aliam literã percipiẽdũ. vnde cũ in testõ prædixit post annũ,& à me viuo : & ẽt põt apertè intelligi volentis adiicere ad libertatẽ , non aũt detrahatur intendentis. Sed adhuc obstat.ff.de ꝓcu.sed & hæ psonæ.§.p̃ter satisdationẽ.Sed ibi ꝯstat,ꝙ tenet ꝓcurator de iure ad illã satisdationem p̃standã. vnde non põt intelligi hæc dictio , præter , excludere satisdationẽ,quãuis includat.& idẽ rñdet̃ ad l.Põponius. §.sed
19 si his,vbi apertius apparet ista solutio.† Alias autẽ hæc dictio, preter,de sui natura semper hẽt excludere.& iõ cautè vr̃ lex dixisse,ꝙ qui obligauit ęs pignori affirmans aurũ esse,tenetur pignoratitia p̃ter stellionatũ,& subijcit in litera quẽ fecit , ꝙ sup-
a fluo poneret̃ si non de natura sui hæc dictio,p̃ter,[a]excluderet. & est ad idem.ff.de diuor.nullũ.arg.tñ ꝯ. C.ser.fu.l.4 §. si ad p̃dictam. sed ibi potest eodem modo responderi , vt s̃. dictum est.& hæc dispensatio fuit,ꝙ liceret ei Arch. ad quem vocatus erat,licitè retinere,non vt liceret ei alia accipere.

ADDITIO.

a ¶Hæc dictio,præter.Vide Bar.in l.1.ff.de pig.act.in l.nam quod liquidè.§.si.ff. de pe.leg.Bal.in c.j.§.sed & ref.per quas fit ut inue.& in l.si ita legatum,in prin. & ibi Docto.ff.de leg.j.per Bart.in l. Seio. §. vxori.ff.de annu.leg.de quo vide etiam plenè per Cardi.in cle.j.§ pen.de hæret.& in cle.3. in prin. de pac. vbi includit,quando sequitur præpositionem affirmatiuam , sed si negatiuam , stat positiuè & exclusiuè.& vide etiam Bar.in l.si tamen.§.fi.col.fi.ver.his præmissis.ff.si quis cau.& Bar.Bal.& Saly.in l.actione.C.de transact.

SVMMARIVM.

1 *In omni electione necessaria est collatio,& ea plenè faciẽda est , vt nu. 2.& qđ agendũ,vbi in ea oritur dubiũ,vel non oritur, vide ẽt in nu.3.*
4 *An valeat electio , vbi non tractaretur de aliquo absente : de quo tractandum esset.*
5 *Non contradictio pro consensu habetur : vbicunque expressus consensus non requiritur.*
6 *Communis electio a quo:& per quæ uerba fiat.*
7 *Iudices si concordant,quod unus pro omnibus sententiam ferat,sufficit omnes esse præsentes.*
8 *Et si duo contempti essent:non cassatur electio,nisi suum prosequerentur contemptum.*

CAP. LV.

In genesi. [Cum.] Hæc constitutio suspenditur vsq; ad finem.ibi,Nos his,&c.[In concilio.] Supra eo.quia.[Plenè.]Sed perfunctoriè,vel studiose semiplene.
1 † Plene.] Collatio in omni electione est necessaria.s̃.eo qa.sed si fiat electio in discordia,siue duo eligant, siue vnus solus , sed alijs ꝯdicentibus,tunc adhibẽda est plena collatio.s.numeri ad numerũ,zeli ad zelũ, in quo intelligimus ẽt venire collationẽ, & de sanitate,& meriti ad meritum,quod qualiter fiat,not.s̃. eo.dudum.& si omittatur collatio alicuius horum , dicunt qdam nullum esse electionem,arg.ff.de transa.cum hi.§.prætori.alij tamen dicunt sufficere talem qualem collationẽ, & so-
2 lius vnius ad hoc,vt forma seruata videatur.† Item dicimus ꝙ intantum plenè facienda est collatio,ꝙ si de aliquo artic.oriat dubium,de illo tractandum erit,& discutiendum,vt hic.nõ vt diffiniant aliquid,vel probationes recipiant , vel tanquam iurisdictionem habentes,sed ad veritatem inueniẽdam.sic s̃.de rescri.cũ contingat.sed quicquid fiat post,quãm discussum est, hac occasione.s.quia quod venit in collatione , non fit serua-
3 tum,non est cassanda electio.† Sed si non sit motũ dubiũ,sufficit ꝙ collatio fiat in genere,puta nos habemus 10. vos habetis 5.nos habemus zelum,quia eligimus virũ religiosum,vel simile:vos nõ,qui elegistis clericum secularẽ : electus noster habet scientiam:vester non.sed si dicatur ex aduerso , licet tuus hẽat numerum,noster habet sciẽtiã,vester non , vel in tuo numero sunt excõicati,vel infames,de his erit plenè discutiendum , vt arg. C.de fal.falsi. sed obstare vr̃ , quod hic dicitur.s.ꝙ non fuit hic tractatum,& tñ vr̃ innuere , ꝙ debuit discuti.Sed dic , non fuit tractatum conferendo in collatione plenè , aliàs bene fuit dictum , ꝙ ex eo apparet, quia vnus ex eis emisit protestatio-
4 nem.† Sed quid si notorium esset aliquid,vnde videretur tractandum de aliquo absente?videtur , ꝙ nihilominus valet electio,etiam si non tractaretur,ĩ.eo.ecclesia.quamuis posset dici ꝯrium.nec obstat decre. quia ibi non dicit non habitam collationem de absente.melius vr̃ , ꝙ licet omnis discussio & tractatus omittatur , nihilominus valet electio. Sed si vnus solus in concordia sit electus,tamen de necessitate est collatio , non
5 numeri,quia patet,sed zeli & meriti.† [Collatio.] Sed licet collatio & cõis electio sit de substantia electionis , non tamen est de substantia,ꝙ singuli faciant collationem,vel expressus consensus debetur in collatione , vel cõi electione , cum sufficiat tacitus.non contradictio enim pro consensu habetur,vbicunque expressus consensus non requiritur , 50. dist.si seruus.ff.de pig.fideiussor.§.pater.C.de dona. præsens , & l. si censura.ff.de decu.honores.§ fi.C.ad Velle.si sine, & maxime in re concupiscibili & meritoria,sicut est, ꝙ per canonicam electionẽ proui
a deatur ecclesiæ:secus autem esset,si res onerosa [a]esset, quia tũc necessarius est expressus consensus,sicut est,ꝙ quis assumat officium procurationis,vel ꝙ res sua seruiat.ff.de procu. filius.§. inuitus.ff.de ser.vrb.prædi.inuitũ.itã si collatio,vel cõis electio fit in absentia aliquorũ,possunt eã ratam habere, quia ius non dicit,ꝙ in ea alicuius præsentia,vel solennitas requiratur. & iõ potest haberi ratum , Insti.de act.§. prætor.ff.de acquir.poss.si quis mihi.§.iussus.C.de condi.indeb.l.indebiti.ff.ad Macedo.l. fi.secus autẽ in scrutinio , vbi requiritur expressus cõsensus , & præsentia saltẽ maioris partis.s̃.eo.quia propter.ibi,singulorũ vota exquirant,& vbi dicit,præsentibus omnibus , &c.vbi dr̃, vel saltẽ aliquibus , &c. Et idẽ dicũt quidã in publicatione electionis,quę fit in caplõ,qa nullus debet eã publicare,nisi prius cõmittatur sibi ab alijs,& hoc vr̃ hoc modo faciẽdũ,quia si nõ est certa persona , ad quã ex officio pertinet hac ꝓnunciatio,à singulis debet requiri , per quẽ volunt hanc ꝓnunciationẽ fieri.vel si est persona ad quã hoc ptineat ex officio nõ debet prorumpere ad hãc pronunciationẽ electionis nisi cũ ordinatum fuerit,quod fiat electio cõmunis,arg.hic.sed primũ dictũ magis placet item vr̃,quod si in scrutinio, vel ꝯpromisso vota eligentium inueniantur diuersa,ꝙ neutra pars debet requirere illos,qui consenserunt in aliũ,vt cõsentiãt publicationi electionis suæ.vel etiã si contingat vnã partẽ post scrutinium apertũ, & post electionem ab vna parte publicata velle nouum scrutinium,vel cõpromissum facere,nõ debet alios requirere, vt intersint scrutinio,vel cõpromisso, quia non possunt à prioribus suis votis recedere,nisi cõmuniter omnes vel maior pars recederent,supra de postu.bone,& no.ĩ.eo.publicato. [Tractatũ.] In collatione.sed alias pfunctoriè tractatũ erat , scilicet ꝙ non cõputarentur in numero,& ẽt diffinitum.sed noluerunt, imo contẽpserunt attẽdere,vel inquirere rationes.quare expellẽdi nõ essent. [Cõmuniter.] Idest ab vno vice omniũ vel ad minus vice partis,quæ bñ eligit,vel canonicè singuli , qui cõsenserãt,
6 in eum consensissent in scrutinio.† [Singularis electio.] Vt quilibet diceret,ego eligo talem in epm, vel etiam in plurali dicendo,nos eligimus,nisi esset talis,qui habet hoc ex officio , vel qa sit ei collata potestas,& tũc siue dicat in plurali siue in singulari,semper intelligitur cõis.sed quid si aliqui hanc potestatẽ nemini dari velint.Respondemus,ꝙ cũ sit tale,quod p vnũ exerceri necesse sit,stabitur maiori parti.infra de his,quæ fiunt à maio.par.cap.c.j.& no.s̃.de constitu.cum accessissent.Itẽ licet hic assignetur hæc ratio, quæ est in decretali , melior tamen & verior est:quia si liceret cuilibet prorumpere in eligendo,cuilibet etiã malus,vt acquireret sibi gratiam electi festinaret eligere &
7 ita locum auferret collationi.† [Singularis.] Sicut etiã quando sunt iudices,si concordant,quod vnus pro omnibus debeat ferre sententiã,sufficit ꝙ omnes sunt præsentes.ff.de re iudi.l.non tãtum,& l.cui autem.nec est ꝯ.C.de senten.ex peri.re.l.2.quia non

ADDITIO.

a ¶Res onerosa.Et sic in præiudicialib.tacens non hr̃ pro cõsentiente. adde Abb. in c.vestra.de lo.& Feli.in c.cũ oẽs,col.6.post me.sup.de cõsti.Abb.ĩ c.ex parte decani,col.3.& 4.sup.de rescri.& adde no.ĩ l.qui patitur.ff.mãda. & Feli.in c.j. col.1.sup.de ma.& obe.ĩ c.cũ M.Fer.col.16.ĩ pri.sup.de cõsti.& ĩ c.nõne, & ibi cõcor.inf.de p̃sũ.& vide p nouiss.Papiẽ de hoc dicto in Lexigẽdi. C. de ꝓcu.

Universidad de Deusto Biblioteca

nō licet p aliū ferre, q p vnū ex se fertit, cū censeant vnū corp⁹, vel vnus Iudex, iure negamus, qđ oēs simul ferre possint, licet si nō ꝯcordent, ambo sſiare debent, in Auct. ut iudi. nō ex. sa. iuſ. §. j. col. 9. Si āt aliqs nō ꝯcordat, vel discordat, sed dubitat, si iurauerit, ꝙ sibi nō liqueat, eo qescēte alij iudicabūt. ff. de re iud. si vni. [Idē.] s. ꝯsensus scrutiniū. [Numero.] Licet hæc subtilitas satis inutilis seruet in electionib. ēporū, & aliorū, in qb. est forma seruanda, q̄ habes. s̄. e. quia pp: non tñ seruabitur in alijs electionib. si forma non requirat. nā ibi sufficit dicere cuilibet separatim, ꝯsentio ĩ talē, vel eligo: qa sicut in mřimonio carnali mutuus consensus ꝯhentiū vel p verba expressus sufficit. j. de spō. tuę. sic & eadē rōne in mřimonio spirituali idē ꝯsensus ēt separatim pstitus sufficere vř. j. de transla. ēpo. inter corporalia. & si quęrat, quis ꝯsensus facit electionē canonicam, vel primus, vel vltimus? Rñdemus, ꝙ illius ꝯsensus, q vltimo ꝯsentit, sine cuius ꝯsensu nō valeret electio pcedens, ꝯsensus ꝯfirmat, arg. ff. si ser. ven. receptū. ff. de serui. rust. præd. p fun-
a dum, hoc nō placet, quia simul a ꝯsentire debēt, nō diuisim, qa vt collegium ꝯsentiunt, nō vt singuli. Alij tñ dicunt, ꝙ nunq̄ valet electio ēt eorū, q sine solēnitate formæ eligēdi sunt, nisi post habitos ꝯsensus fiat cōis electio, ut hic dř. [Vel cōis.] In capitulo. [Suę partis.] Idest ꝙ ipse eligit, vel ꝙ pars ipsa eligat aliquē. [Excludi.] Ab eo. ꝙ ꝯputarēt in numero, vel ab electione. Publicato. n. scrutinio dixerūt & diffinierūt, ꝙ duo nō debeāt ꝯputari inter electores. & iō nō dici electionē vniuersaliū à mi-
b nore pte factā. † Itē non intelligas, ꝙ electio cassaret, licet duo ꝯtēpti, essent nisi illi psequerent suū ꝯtēptū, ut no. s̄. e. ꝙ sicut. sed iō cassat hic: qa de eorū exclusione, vel absentia nō habuerunt plenā collationē, & intelligimus nō plenā, dūmō ex studio, vel pcurata negligētia aliqua manifestè oīb. omittat. Vel dic verius, ꝙ iō vim facit in exclusione horū duorū. qa si in ueritate exclusi essēt & iustè tūc bñ hřet pñs electus maiorē partem totius capři. sed istis ꝯputatis nō habebat maiorē totius capituli, & iō ēt nō psequētib. suū ꝯtēptū cassanda erat electio tēq̄ a minori parte facta. nā pp su sequētē eorū ꝯsensum nō ratificat electio. s̄. e. auditis, & c. qa pp & est notādū, ꝙ ēt ad numerū ꝯputant absentes, q deberēt citari, & fuerūt ꝯtēpti pp omissam āt collationē absentię eorū nō vř cassanda electio, cū pari rōne de oīb. quæ circa electionē & electum agunt, deberet hře parem tractatū, & hoc quia triginta erant canonici cōputato cum protestatione admisso, & absente qui debuit vocari 15. elegerūt Guil. & hic fuit à maiori parte cap. electus, sicut protestatione admissus. iustè fuisset exclusus, & absens nō debeat ꝯputari, & quia nec inste fuit exlclusus, & absens debuit ꝯputari, ideo non habuit maiorem partem. [Protestationem.] Quod eius vox valeret, quantū de iure valeret deberet, & tūc deberet valere vox dummodo sit in possessione: secus, si dixisset, valeat vox eius, si de iure interesse debet. s̄. eod. Cumana. [Absentes.] De hoc no. s̄. eo. coram. [Concilij.] Quia omissa collatione, & quia non habuit maiorem, nec saniorem partem, & quia non fuit communis electio.

ADDITIO.

a ¶Quia simul. Adde, idem Inno. in c. auditis, supra eo. & Feli. & ibi allegat concor. in c. cum omnes col. 15. in prin. supra de consti.

CAP. LVI.

Massana. [Per laicos.] Supra eo. quisquis, vbi de hoc no. multos fortius, quando ipsi soli prohibentur, supra eo. quod sicut, vbi no.

SVMMARIVM.

1 *An valeat factum absente eo, qui cōtēpsit interesse termino ei statuto.*
2 *Qui cum assignatur terminus, præsens est, non debet postea vocari, si se absentat.*
3 *Consensus contēpti, qui de iure vocandus erat, vbi & quando valeat.*
4 *Nunquid absentes, qui vocari tenebantur, ratum habere debeāt, si præsentes dignum elegerunt.*
5 *Ratum haberi potest ēt non suo nomine gestum, & vide etiam in nu. 6.*
7 *Quod capitulum facit, à maiori parte fieri dicitur.*

CAP. LVII.

Ecclesia vestra. [Interesse.] s. termino statuēdo, cū licet canonicus, noluerit inte-
1 resse. † [Canonicus.] Nihilominus tñ vocari deberet postea ad electionē, dūmō nesciuerit terminū assignatū forte qa añ exiuit terrā, q̄ terminus statueret, vel alia de cā. qui. n. ꝯtēpsit interesse statuto termino quo ad termini assignationē tenet illud qđ factū est eo absente. sed electioni interesse nō ꝯtēpsit, cū de ea tractatus nō haberet. & est hic arg. ꝙ licet aliqs citet ad testes recipiēdos. vel aliū articulū specialē, nihilominus postea ad illos articulos, vel ad sñiam vocādus est, licet primo contumax fuerit, arg. C. qūo & qñ iu. ea q̄. Et hoc dicimus esse verū, nisi iō recesserit à capitulo, vbi assignatur, terminus, ut ignoraret idē electionis, & non notificaret ei in illo caplo. nā in hoc casu fingit procurasse nescire. vnde debet sibi imputari, 37. di. §. vt itaq;. si procurasset, ne ad eū peruenisset citatio. j. vt l. 1. nō contest. quoniā. secus, si pro alia necessitate sua recessisset et fraudulenter, non tñ in fraudē citationis. ff. ex quibus causis in poss. ea. l. Fulcinius. §. quid sit. sed vř, quod ēt si recessit, ne diē sciret, tñ reuocari deberet. nā si primo fuerit malitia eius vitādo scire terminū, modo est malitia capituli, quod non citat, & vltima malitia præponderat. ff. de pericu. & cōmo. rei ven. l. illud, sed non negamus malitiā siue negligentiā capituli, cū certū sit de malitia absentis, quā semper durare psumo, quousque veniat. sed si veniret, & non admitteret, nisi priuaretur per sententiā, tunc esset malitia capituli vltima, & imputaretur ca. ēt sic loquitur. ff. de peric. & cōmo. rei ven. ilud. cū. n. certa sit malitia absentis. in hoc articulo. s. vitandā electionis scientiā, non est locus coniecturis super malitia. ff. de re iudi. & cōtumacia, secus, si in vno articulo fuisset ꝯtumax, nihilominus in alio ci-
2 taret. † De hoc aūt scias: quia hi, qui præsentes sunt, qñ assignat terminus alijs, nō deberet postea vocari, si se absentauerit, qa si sit certiorari, nō dēt. ff. de act. emp. & ven. l. j. secus est in illo, qui sciuit ecclesiā vacare, qui bene citandus est. s̄. eo. cū inter vniuersas. [Absens existeret non vocato.] Et malè. licet. n. contempserit capitulū in termini assignatione, non tñ consensit,
3 quin vellet interesse electioni, vt no. s̄. e. cū nobis. † [Adijcere] & dicit malè. ꝯsensus. n. ꝯtempti, qui de iure vocandus erat, etiā post scrutinium. & post electionē valet in hoc, vt de cętero nō possit cassare electionē. s̄. eo. ꝙ sicut. non aūt in hoc, vt aliqđ suffragiū sibi afferat eius vos, cū tñ ex priori scrutinio sit pcedendū, & ex votis in primo scrutinio habitis electio iudicet canonica, vel non. absurdū. n. esset, si ex superuenientibus votis hoc pēderet, cū incontinenti facto scrutinio & collatione debeat eligi ille, in quē oīs, vel maior, vel sanior, &c. s̄. eo. auditis, & c. qa pp. est præterea in electionibus tps electionis spectādū, sup. co. dudū. Roborare tñ pōt maiorē partem. si autē aperto scrutinio veniret, & contēptus peteret scrutiniū de nouo fieri, exaudiendus est, cū notoriū iuris sit, ꝙ est malè factū, vel pcessum. ar. s̄. eo. cū terra. ipsi autē per se, vel alius hic petēs nō sunt exaudiendi: perfecta aūt electione hoc non posset esse, cōtēpto petente, cū electio teneat ipso iure, licet possit cassari, vt no. s̄. eo. dudum. sed si scrutinio facto veniret aliquis, qui vocē hēret in electione, & tñ nō fuit in eo loco, vnde vocandus esset, non crederē cōsensum huius aliquid afferre, cū publicato legitimo scrutinio procedendū sit ad electionē, j. eo. publicato, s̄. eo. qa pp. Sed ad collationē admitteretur. & idem dicimus, ēt si oīb. legitimè vocatis cōpromissam esset in aliquos ab his, qui præsentes sunt, & postea veniret aliquis de canonicis absentib. antequā publicaret electio, ille superueniens, nisi adhuc rē integram inuenerit, nō poterit reuocare cōpromissum, ar. s̄. eo. in
4 causis, arg. 7. q. 1. factus. † Sed nunquid, si præsentes elegerunt dignū, absentes in locis, vnde vocari debent, necesse debent habere ratū? arg. qđ sic: qa vtiliter gestum est negocium eorū. ff. de neg. ge. Pōponius, & l. sed an vltro. sed ꝯ. verū est. & hoc est ea rōne. quia nullus dari debet inuitis, 41. dist. nullus, & quia in electionibus vocari debēt oēs, qui volunt, & possunt cōmodè interesse, sup. eo. quia pp, & quia nōn est absentis negociū, sed
5 ecclesiæ. † Item no. ꝙ quis ratum hēt etiā non suo noīe gestū, quod ēt est in oībus spūalibus, 2. q. j. in primis, 9. q. 3. Lugdun. j. de iure patro. cura. als forte secus. ff. de preca. si seruus. [Denique.] Hic pōt incipere rñsio Papæ, vel est allegatio electorum Magistri Ber. [Ad contēptum.] Imo plus dicimus, ꝙ etiam si pręsentes aliqui non vocent ad scrutinium, nihilominus tenet electio, ar. hic. sufficit. n. seruare formā. s. qđ scrutiniū fiat. sed vbi vota duarum partium de psentibus, vel de his, qui vocari dēnt, & interesse volunt, scrutarent, alias non teneret. ff. quod cuiusq; vni. planè, & possunt variare illi, qui primo elegissent, & alium eligere, & sic intelligit, 63. dist. quāto. sicut. n. ibi dř, ꝙ oportet duas partes esse psentes, & sic oportet easdē duas partes scrutari. Sed quid si oēs volunt ratā hře electionem à paucis factā, nunqd possunt, vel ad minus canonicā? Rñdeo, cum forma sit de substantia & electio à paucioribus, quā à duabus partibus celebrata, vel alias minus canonica sit nulla, necesse
6 est eos eligere de nouo, arg. pdicti. c. quāto. † Item hic no. ꝙ ille, cuius noīe gestū non est, ratum habet. ꝯ. ff. de pca. si seruus. sed dic, ꝙ ille, qui ꝯsentit, ratum habet noīe ecclę, & p ecclesia ratum habet. & ille, qui eligit, & si non noīe contempti, tñ nomine ecclesię elegit. vnde hāc electionem cōtemptus pōt ratā
7 hře, ex quo noīe eius, procurator cuius fingitur, facta est. † Itē no. ꝙ computandæ sint duæ partes, ita ꝙ in parte absentiū nō computent illi qui vocari nō debēt, sed nec ex parte absentiū vñr esse computandi illi, qui nolunt & contēnunt esse in illo termino assignato. ꝯtumacia. n. reprēsentat absentes, nec malitia eorū debet eis pdesse. s̄. de rescri. ex tenore. nisi maior pars eorū, qui vocandi erāt, & interesse volebāt ad electionem, absent, quia tunc minor pars procedere non posset ad electionem.

nē. & est ea rō, quia sicut p capitulū præfixus est terminus electioni. ita p capitulū pōt terminus electionis mutari, & capitulū dř facere, qđ maior pars facit. ff. ad municip. quod maior. si aūt alius, q̄ capitulū vocaret ad electionē faciēdā, q de iure hoc facere posset tūc fortè posset dici, ꝙ ēt si minor pars sit pñs, tñ procedit ad electionē, & valebit quod facient præsentes. sed nō hoc non credimus alr nisi sicut si vnus canonicos citasset, nec tñ negamus quēlibet ꝯtemptū posse facere cassari electionē, s̄. e. ꝙ sicut, & no. in gl. hic posita, q̄ incipit, & male. Itē dñt habere ratū qñ electorū terminus præfixus est ante finem termini a iure præfixi. alias. n. secus est vt no. s̄. e. cū nobis. [Alia, quæ ponunt ibidem.] Quæ alias pęnas imponebant delinquētib. in electione. Sed nō sp electionem irritā nunciabant. si aūt ex omni peccato in electione commisso irritabit electio ipso iure, iam omnes aliæ pęnæ & omnia iura in eis prodita euanescant, & paucæ electiones sine cessatione euaderent. vel hoc dicit, qa multa alia necessaria. vel vtilia sunt in electione, quę tñ non sunt de forma, sicut est, quod eligat de eadem ecclesia. 61. dist. nullus, vel ꝙ sit sine crimine, q eligitur. 25. dist. §. nunc autem, & c. vlt. vel quod sit legitime natus, vel sufficiētis sciētiæ s̄. eo. cū in cunctis, & sic de aliis multis. [Vno.] C. de inof. testa. si qñ. vel is est sensus, si tu vis dicere, ꝙ vocare singulos est de forma, & per ꝯñs reddat irritam electionē & idē ēt dicas de singulis, quæ ponunt in ꝯstitutione ꝯcilij. & eadē etiam ratione, ꝙ nihil in ꝯcilio sit addēdum, & si ꝯ fiat, ꝙ electio sit nulla certè ad hoc sequitur, ꝙ vix aliqua electio erit valida, quia vix est, qn aliquid addat, vel detrahat, & sic ēt per ꝯsequens frustra laborauerunt summi Pōtifices in iurib faciendis, per q̄ pmideret ecclesiis, ꝙ ita difficile erit hanc ꝯstitutionem seruare ꝯcilij, ꝙ nunq̄ aliqua electio erit validat. vel dic, ꝙ iura quæ loquūtur de ratificatione absentium, vacuatione abutunt, de quib. tñ & si nō propriè dř, ꝙ sunt multis vigiliis excogitata, quia pauca sunt. & est hæc allegatio Cardina. q ꝯtētus erat cassatione vtriusq;, cum nollet dimittere cardinalatū propter episcopatū.

SVMMARIVM.

1 *Quo casu liceat a nominati electione discedere.*
2 *An publicata scrutinio liceat cuipiam uariare.*
3 *Quodammodo electio. quæ cassatur, vel nulla est, iterum reuiuiscere valeat.*
4 *Quando possint electores compelli ad publicandam electionem.*

CAP. LVIII.

1 Publicato. † [Variare] sigillatim. s̄. de postula. bonæ memo. vbi de hoc no. sed nec ēt in oīb. in cōi variare licet, nisi notoriū eēt per sñiam, vel rei euidentiam aliquē casum, vel impedimentum subesse, quare noīatus eligi non pōt. nā in hoc casu cū post electionē publicatā liceret aliā facere, vt no. s̄. eo. cū terra, & c. dudū, multo melius est nō publicare. sed qd si nō sit nulla, sed annullanda, puta qa aliqs contemptus est, vel alia causa dicimus, ꝙ procedere dēt ad electionē, & ad hoc cōpelli. & est ratio, qa nescimus, an superior velit eā cassare, an nō. Item nescimus, an ꝯtemptus velit psequi in ꝯtēptū, cum nō cogat. s̄. e. ꝙ sicut. nec alr dēt cassari, nisi p superiorē, vel ad petitionē aduersariorū, & non ad petitionē eligentiū. sed ad petitionē cōtempti poterit reincipi scrutiniū, si nō sit pcessum ad electionē publicandā. si aūt aliquis diceret, ꝙ paratus est pcedere ad probationē alicuius impedimenti ꝯ electū, & iō peteret nō publicari electionē, & pp hoc etiā appellaret, nō audiremus eū quousq; scrutiniū eius sortiret effectū, s. publicari electionē, vt hic, ar. j. de ꝯce. pb. post electionē. j. de ap. ꝯstitutus, nisi diceret incōtinēti paratas pbationes, quia cū tūc possit facere notoriū per pbationes, recipiēdæ sunt, ne ecclesia grauetur laborib. & expēsis. nec vocabit nominatus in scrutinio ad has probationes, sed in modū inquisitionis pcedetur & tñ si non admittatur ꝯdictio, vel applatio illius, qui vult pbare corā capitulo crimē ꝯ nominatum in scrutinio, & nō admittat, tamē nō cassabit electio sequēs, nisi probet crimen. j.
2 de his q̄ fi. à ma. par. ca. c. j. s̄. e. cū inter ca. & ca. bonæ. † Sed qd dices, nunqd cum scrutinium publicatum nō est, licitum est alicui variare? Respōdeo sic ante, q̄ recedāt de loco, vbi ingruntur vota aliorum, sed secus post, q inde recedunt, cum nō sit iā res integra, qa cessauerunt ingrere, & exiuerunt a loco inqrendi, & intrauerunt capitulum, ut illud aperiāt, ar. s̄. eo. in causis. sed tūc dicūt qdā, ꝙ si capi. toti, vel maiori parti placeret, ꝙ destrueret illud scrutiniū posset ēt sine aliqua cā, cū capitulum illud, quod fecit, possit destruere, & cū nō alicui factū sit piudiciū, nec ēt infamia aliqua oriat nominato cum clausa sint vota, sed aliis hic nō placet, imo dñt, ꝙ cuilibet de capi. licitū est superiorē adire, & petere capitulum cogi ad publicationē scrutinij electionis, vt hic. sed hoc capitulum non facit ad rē, cum loquat publicato scrutinio & qōnes fiāt, quādo non publicato scrutinio volūt reuocare. l. nō tñ credimus, ꝙ aliqs de ca. dēat audiri petēs publicare electionē, nisi sit maior pars, ar. hic, sed cum supiore agat. Itē quia dēt esse cōis lectio. s̄. eo. in Genesi. Itē ar. a ꝯrio sensu, qđ ante variare possunt, quod est validissimum. ff. de of. eius, cui mā. est iur. l. j. § huius rei, j. de psum. nōne. ar. ff. de bo. col. nōnunq̄, & intellige, qđ hic dř, si scrutinium est legitimè factum, & ex uotis exceptis apparet alicui noīato ius acqsitum si āt secus esset, posset iterum ad scrutinium, vel ad ꝯpromissum pcedere, & de hoc no. s̄. eo. cum terra, & c. dudum, in gl. hoc habes. qd. n. si nullus habet maiorem ptem, repetāt scrutinium, s̄. e. in Genesi. sed qd si publicato scrutinio electores peccent in cōi electione, vř in collatione eā omittendo, uł alr? certum est, ꝙ hæc electio nō ualet. s̄. e. qa pp. Sed nunqd iterū debebūt eligere eundē, in quē ꝯsenserūt in scrutinio? So. dixerunt, quidā, cū unus actus sit electionis, licet hēat plres ptes. s. inuitū in scrutinio, vel cōpromisso, & mediū in collatione, finē in publicatione electionis, & in oīb. istis actib. nihil habeat facere electus, sed electores tñ, ipsorū peccatū sufficit, ut casset quicqd factū est, & etiā fit piudiciū electo, ne de cetero eligat, qa cū unus sit actus q in uno peccāt, in toto peccare vident. alij tamen dicunt ar. huius decre. qđ licet, quādo post a ptionem scrutinij peterēt, uel in collatione, uel in cōi electione cassanda sit electio, tamen remanebit electo saluū ius q̄sitū ex votis publicatis, sed, ꝯ qa ex nominatione nō q̄rit ius. s̄. e. ꝙ sicut, in prĩ. 2. q. 6. nominationes. sed ipsi dicunt illa locum hře, quando noīationes nō fiūt solēniter. & cōiter, & aīo obligādi se, qa tūc bene q̄rit ius ex noīatione. s̄. de post. bonę. j. s̄. e. cum in iure, & hoc hic expresse vř dicere. sed nō sic est, si post ꝯsensum ꝯpromissariorum faciāt puisionē q nō teneret, qa tūc ex votis ꝯpromissariorū nullū ius q̄rit, sed ex puisione tm, qa nec etiam compromissum est nisi sup eo, qđ eū habeant pro plato
3 de quo puidebit. † Sed ꝯ, qūo electio, quæ cassat, uel nulla est, iterum reuiuiscet? Sol. hoc licet, qa non est nulla, nisi pp defectum solennitatis. Item ꝯ. quod noīatus etiam a minori parte debet pferri post, q̄ in eodē ꝯtextu fiūt ambæ electiones. s̄. eo. ꝯgregato. sol. illud habent locum, ubi ex priorib. uotis non est ius q̄sitū electo a maiori parte, fortè, qa est criosus, licet occultus, uel quia alium defectum occultum habet, vel quia peccatum fuit in scrutinio, & inde ex eo nō est ius quæsitum. item ꝯ qūo eliget iterum, cum electores sint priuati potestate eligendi. s̄. e. qa pp so. ipsi idē eligent, si nō priuent per sñiam, vel si priuent, & superior, & maximè Papa, q eligeret eis suspensis, j. de ꝯces. pb. qa diuersi, eliget eum, sicut hoc ipsum fieret, si inter scrutinium, & electionem electores morerent, uel alias amitterent ptārem eligendi p excōicationem, uel alio modo
4 † [Cōpellant] incōtinenti, s. ante, q̄ diuertant ad alium actum, & ita nō est ꝯ. s̄. e. cum post peti. uel posset dici, ꝙ possent cōpelli, quādo malitiose differunt publicare electionem, puta qa vellēt ab electo extorquere pmissiones, uel pecuniā. uel aliqd simile. non. n. est malitiis hoīum indulgēdum. ff. de rei uend. l. in fundo & forte nō petet hic noīatus, cum sibi ex noīatione ius non acquirat. s̄. e. ꝙ sicut: & ne notet de ambitione. j. q. 5. sicut. C. de epi. & si quenq̄. Sed si aliq de canonicis. uel dic. ꝙ etiā si publicatio in capitulo differat p multos dies, nō pp hoc est nulla electio. decre. autem. resp. ut ibi. & hoc credimus melius [Compellantur] contra supra eo. cum post petitam, ut ibi

SVMMARIVM.

1 *Electio si propter simoniam deuoluatur ad archiepiscopum, non potest eundem ea vice eligere, nec alia, si de simonia participauerit.*

CAP. LIX.

1 SI alicuius. † [Illa uice.] i. in ea uocatione. unde si ad archiepm deuoluat electio, non potest eum illa uice eligere: sed alia uice pt. [Epi.] nisi forte cum ēpo esset simonia ppetrata. 1. q. 5. psentium. ꝯ. j. q. 5. quicunq; Io. ibi de scienter simoniaco, uel ibi uocat beneficium dignitatem, cōem autem credimus ambobus, ꝙ siue dignitatem: sine beneficium sic obtineat: ad eandem dignitatem: siue beneficium re assumi non poterit sine dispensatione, j. de renun. post trāsla. §. rursus. alij. tamen contradicunt: & hoc innuit decre. ꝙ aliud sit in beneficio: & aliud in dignitate: & quod bene potest episcopus dispensare in beneficio: non in dignitate.

CAP. LX.

His, quib. [Interdicit] quia priuilegium habent aliq: ne alij eligant: nisi eis requisitis, sicut plres reges ecclesia Rauennas: quæ non eligat, nisi consulto primo Papa. uel etiam si per speciale rescriptum. mandaretur aliquib. ꝙ aliquo inconsulto non eligerent. hæc enim impedimenta cū sint præter ius, & quasi incognita: non præiudicant: sicut si electores essent excommunicati: uel interdicti: uel longe remoti a loco: ubi celebrari debet electio: infra de concess. præben. quia diuer. secus est in tempore: quod expenditur in uocandis electoribus ad electionem quia illud tempus bene præuidit conditor canonis, & pro hoc & aliis impedimentis consimilibus dedit eis terminum trium mensium

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Electio redditur nulla tam ex parte electi, quam eligentium.*
2 *Appellans iustam suæ appellationis causam præfigere debet.*
3 *Quo casu simul agi possit causa principalis, & appellationis coram diuersis iudicibus.*
4 *Nunquid hi, qui se opposuerunt, sed tamen non appellauerunt, debeāt venire, & appellationem prosequi.*
5 *An possit aliquis, cuius interest præter appellantem assistere appellantibus.*
6 *Electi petitio admitti non debet, nisi uocatis his, quos res tangit.*
7 *Principales personæ & capituli procuratores instructi debent accedere ad superiorem.*
8 *Qui terminus detur appellanti ad iter arripiendum.*
9 *Nunquid possit appellans ultra terminum sibi a iure præfixum appellationem prosequi.*
10 *An testes ante lit. contest. recepti, legitime recepti sint.*
11 *Hæc clausula, sicut de iure procedendum fuerit, procedatur, quo modo intelligenda.*
12 *An ad cassationem sufficiat, ut unum solum de multis obiectis ꝓbetur.*

CAP. I. in VI.

Statuimus. [Prouisionē] ante ɔfirmationē. post ɔfirmationē aūt nō hēt locum hæc ɔstō, nisi forte simul fieret ꝓuisio & ɔfirmatio. nā tūc credimus, ꝙ hæc ɔstō locū hēt. ꝫ. de cā pos. & ꝓprie. cum olim, vbi no. [Impugnat] si aūt nullus se opposuit electioni, tūc superior, ad quem ptinet ɔfirmatio, sine vllius tpis expectatione ingret de forma electionis, & meritis electi. s. e. nihil. nec est necesse aliquē citari, vel publice edictū ꝓponi. vnde credimus, ꝙ ēt si hāc ipām inquisitionē omitteret, de qua dictū est. s. de forma electionis & meritis electi, nihilominus teneret ɔfirmatio, eo saluo ꝙ si per errorē aliqd fieret, ꝓcederet, sicut not. ꝫ. de cā. pos. cū olim. & idem dicimus in ɔsecratione, & ordinatione, ꝙ non est necesse aliquē vocari, sed sufficit solēniter fieri. 67. dist. relig. [in perso-
1 nā] † electi, vel eligentiū, cū vtraq; reddat electionē nullam. s. de ɔiuc. cū dilecti. hoc nō placet, quantū ad eos, q obiiciunt in personas eligentiū, cū hic singulariter loquat, s. in personam. nec est bona rō, vitiū eligentiū reddit electionē nullā, ergo pęnā parti debent huius ɔstitutionis. nā & cū peccatū est in formam, nulla est electio. s. eo. qa pp. & tamen qui obiicit in formam, nō patit pęnam vltimæ partis hmōi constitutionis: sed licet non teneatur pęna huiusmodi ɔstitutionis, tenetur tamē ire, vt agat cām appellationis suæ & pōt hæc obiectio melius
2 dici ɔ formā, ꝙ personā, & pp hoc bene dicit, pp hoc. † iustam n. cām suæ appellationis pfigere dēt appellans, alioquin nullū ꝓcessum siue electorū, siue ɔfirmatorum impediet appellatio, nisi forte esset de electione eporum, & magnarū abbatiarū, sicut est hodie expeditū per ɔstitutionē Alc. 3. de app. dilectus, qa tunc ēt sine assignatione causæ valet appellatio, & sic intelligūt quidā finē decre. ꝫ. de ap. vt debitus, & solā cām expssam ꝓseq poterit. ꝫ. de ap. dilecto. f. G. & c. cord. Item vr̄, ꝙ hæc appellatio & ius hmōi decr. hēt locū in iudicio, & extra iudiciū, & est hoc spāle in casib. vnde ait hæc decre. ꝙ app. obtinet vim citationis termini, sicut expresse dicit hæc decre. ēt in appellationib. quæ fiunt extra iudicium, quod alias secus est, vt no. ꝫ. de ap. cum sit. post talē aūt appellationē nō dēnt dimittere electores, qn ad electionem procedāt, nec prætextu appellationis cassabit, quod postea factū erit, nisi alias vera sit cā appellatio. s. eo. cum inter ea. sed ɔfirmatores, & ēt quicunq; alij procedere non debent. rō diuersitatis, qa cā app. deuoluta est ad iudicē ap. sed non electi. iudex autem ap. elapsis terminis hic statutis hoc mō procedet, si alterutra partium fuerit absens. nā si fuerit absens appellās, & examinatione electione ɔfirmabit, vel infirmabit, vel remittet electū ad suū ordinariū, appellanti imponet pęnā hmōi ɔstitutionis. si vero appellatus fuerit absens tunc si appellatū est extra iudicium, inquiret de appellante, an sua intersit appellare. 2. q. 6. non solēt. & si inuenit, ꝙ sua intersit, quæret an ex iusta cā appellauerit, & nō de veritate cāę, quā si inuenerit iustā, cassabit, quicquid factū est per quoscunq; in præiudicium huius app. ꝫ. de app. si duob. Nec obst. decre. ꝫ. de ap. interposita. quæ dicit, ꝙ nō reuocat, quod fit a iudice a quo appellatū est, nisi probet veritatē cāę, vel nisi offerat se ꝓbaturū causas, ex quib. appellat, qa ibi loquitur, qn̄ dubium est, an reuocari debeat iurisdictio a iudice, a quo appellat, an non: quia si inueniatur, ꝙ cā ap. nō sit uera, remittit ad priorem iudicē. at hic certū est, ꝙ ab eo, ad quē appellatū est nec de iure nunquā cā remittet ad priorē iudicē. & sic cū plures essent appellātes, vnus appellauit ad ꝓximū ord. alius ad Papā, nihil valet, quod fit ab inferiori ordinario, ꝫ. de appel. si duob. si autem in iudicio appellet, bene hēt locū decre. ꝑ alle. interposita. hoc nō placet, imō idem dicimus in appellationib. emissis aꝭs ext. iudicium, de quib. no. ꝫ. de his, quæ fi. a ma par. cap. c. j. vel etiā in iudicio, de quib. no. ꝫ. de app. Romana. §. cum autem, in gl. quæ incipit, si vero iudex. dicimus. n. ꝙ nisi subsit veritas causę appellationis, tenebit processus habitus ab ordinario. sed si vera est & iusta cā appellationis, non tenebit, quod fit ab electorib. nec quod ab ordinario, sed tenebit, quod fit a iudice appellationis. caueat ergo appellans, ne corā iudice appellationis petat infirmari electionē factā ab appellatis, quia tunc ɔtingeret eandē cām agi coram duob. s. cām confirmationis corā ordinario, & cām infirmationis corā iudice appellationis qd ēēt iniquum. sed dēt petere suā appellationē pronunciari legitimā, & cassari quicquid factū est post suā appłonem, & p hoc obtinebit, ꝙ cassabit snīa & totus ꝓcessus habitus coram ordi
3 nario. † Sed oppones, qn̄o simul agetur cā principalis, & appellationis coram diuersis iudicib. Respō. bene pp ignorantiam, ꝙ est, an vera sit cā appel. vel non. sed cū postea apparuerit causam verā esse ap. patebit processum iud. ordi. iniquū, & si apparuerit cām esse falsam appel. approbabitur snīa ord. sed quid si corā ordinario ꝓbetur falsa cā appel. & corā iudicib. app. ꝓbabit vera? verbi gratia, appellatum est, ne eligatur Petrus qa occidit talem tali die, & postea corā ordinario probatum est indi recte, quod nō fecit illud homicidiū. corā iudice autem appellationis probatū est, quod fecit? Respond. stabitur sententiæ & probationib. habitis coram iudi. appell. nec obest ei probatio, vel processus habitus corā ordinario, nec etiam sententia ab eo lata, cum ille ꝓcessus, vel sententia non fuerit habitus inter appellantē & appellatos, quia appellans nunquam debet corā ordinario litigare, qa sic suæ ap. renunciaret, ꝫ. de appel. sollicitudini. ꝫ. de of. dele. gratū. & relatū sed ꝓcessus applonis verę est inter appellātē, & appellatos. qa alias non valeret processus habitus coram iudice appel. nisi habitus esset partib. præsentibus, uel per ɔtumaciam absentib. appellatus autem potest cām principalem prosequi coram iudice, a quo appellatum est, si appellatio non fuit legitima, & potest ēt prosequi cām appellationis coram iudice app. cum coram vtroq; asserat appellationē non ualere, & ideo corā uno agēdo nō vr̄ renūciasse iurisdōni alterius. si aūt. iudex appel. pro appellato ferat sententiam, s. ꝙ nō ualuit appellatio, nec iudex, a quo appellatū est ferat snīam in cā principali pro appellante licet absente & contumace, qa vere apparet eum ɔtumacem fuisse, ex quo iudicatū est eū iniuste appellasse, tenebit vt utraq; snīa, qa si bene inspexeris, ɔcordat. [Appellari] idem est, & si alio mō, ꝙ per appellationē negotiū electionis ad proximū superiorem deferatur, & coram ipso aliquid obijciatur ɔ formam, vel personā: sed hoc ideo dicit, quia quasi semper p appellationē hmōi negotia electionū ad se. ap. deferunt, vel iō, quia si Papa. nō sit ꝓximus superior, & vna pars vadit ad ꝓximū superiorem, alia ad Papā, tūc ille prelatus procedit in cā, qui prius citauerit, ꝫ.
4 de appel. vt debitus, hoc nō placet. † [Tā is] [igitur, qui se opposuit, & qui appellauit venire dēt, vel mittere, uel ꝓsequi appellationē, alioquin patit pęnam quę. ꝫ. sequitur, sed nunqd alij, qui opposuerūt, sed nō appellauerunt, venire debent? Rn̄. illi soli venire tenent, uel mittere, q appellauerunt, uel quorū noīe appellatum est, uel qui appellationem ab alijs interpositā expresse ratam habuerunt, & si non venerint, punient, ut hic. alij vero q se dūtaxat opponūt, nō tn̄ appellāt, nec appellationem ab alijs interpositā ratā habent, nō tenent venire, vel mittere: sed eorū oppositio, vel absentia ꝓcessui, nō obstabit. vr̄ n. nolle agere, & quodāmodo ei, qd factum est, ɔsentire, ut. ff. de ap. l. scio tūc. n. appellādū est, cum ordo decretum electioni interponit, ut ff. qn̄ ap. sit l. 1. §. solēt. sed fateor, ꝙ appellationis ꝓsecutio, & victoria nō appellātibus, vel appellātibus, sed nō ꝓsequentibus ꝓdest, vt C. si vnus ex plu. ap. l. j. & 2. & ꝫ. de ap. tua. Sed quid si is qui ꝓsequit, nō prosequat ex fide, sed cū aduersario colludat, nunquid alius, qui appellauit, & nō ꝓsequitur, uel q se opposuit, sed nō appellauit, causæ ꝓsecutionē assumere pt, inuito eo, qui fictè ꝓsequitur? puto ꝙ sic, ut ff. de
5 app. l. ab executore. §. alio cōdemnato [interest] † aliæ personę, quarum interest præter appellationem, pn̄t assistere appellantibus, & ēt per se, si inuenerint appellatos ꝓcedere in causa ꝓuisionis, quia curia cōe forum est: sed nō poterit ad eorū petitionem ꝓcedi ɔ appellatos absentes s̄m tenorem huius ɔstitutionis, sed si aliquis appellasset ɔ electionē alicuius, qa esset facta eo ɔtēpto, uel quia esset facta in eius p̄iudicium, cū prius esset canonicè electus, & in alijs ɔsimilib. casibus, satis vr̄, ꝙ & capitulū, & quilibet alius dēt ɔparere sine alia citatione, vt sup predictis dicat, quicquid dicere pt, & si nō cōpareat, de cætero non admittet ad dicendū aliquid de his, super quib. appellatū est, puta ꝙ ille q appellauit, habuit ius, vel ꝙ appellatio est iusta. sed si ex alia cā, ꝙ ex qua appłm est, velit ipse appellator, vr̄ ēt alius dicere electionē nō tenere, vel cassandā eē, bn̄ audiret, nec imputat ei, si sup his nō cōpareat, ar. ff. de insti. ac. habeat. ꝫ. de ap. cōstitutus, & ca. dilecto. † Item si electus vellet dare petitionē suā, peto electionē meā ɔfirmari sine alia adiectio

ne.

ne, nō dēt admitti talis petitio, nisi vocatis omnib. quos res tāgit, si fiat, nō p̄iudicat eis, ff. de mi. ēt. §. si. licet dicamus bn̄ valere ɔfirmationē, si electio est canonica, ēt si nullus citetur, vt no. s. eo. cū dilectē ille idē, qui appellauit ex alia cā, pōt dicere ɔ electionē. sed si dēt petitionē talē, peto tali appellāti imponi silentiū super ɔdictione sua ex cā ea, ex qua appłauit, bn̄ auditur. si aūt nō arripuit iter ꝫ. mensem, vel si non expectauerit p
7 20. dies, nō hēt locū ꝓcessus huius ɔstōnis. † [Instructos] instructi debēt venire & principales personæ & capituli procuratores cū decreto, & cū omnib. instrumenti factis de electione, & super ɔtingē ib. & super appellatione, & sup eo ꝙ immiscuit se administrationi, & consimilib. idem dēt portare instrumenta super his, quæ vult probare sine alterius obiectione: sed si ad obiectionem aduersæ partis expediat. cū habere aliqua instrumenta, quæ secū nō hēt, ad hoc dabitur sibi dilatio, C. de tem. in inte. rest. petendū. j. respō testes aūt secum ducere nō tenet. sed & super instris, si qua iusta cā moueret iudicē, iterum dabit dilationē. ff. de eden. si qs ex argen. §. fi. & l. seq. [A die dic obiectionis] hæc obiectio fit extr. iudi. quod ex eo appret, qa corā nullo iudice agebatur. item pōt habere locū hęc decre. in appellatione, vel ɔdictione, ꝙ fit ante electionē, verbi gratia, appello, ne eligatis talē, q est morbosus. s. eo. cū inter dilectū. vel ne eligatis talē, q est morbosus. s. eo. cū inter dilectos. vel ne eligatis sine me, qa debeo interesse electioni huius. sed si electione facta dixit, dn̄e ego appello, ne v. s. p electo geratis, qa electio vestra non valet pp talem defectum formæ, vel psonæ, & hæc appellatio s̄m hanc formā nō pōt habere locū in exēptis, in nō exemptis aūt bene posset hæc appellatio hr̄e locum ēt in iudicio, vt puta si electus peteret ɔfirmationem a suo ordinario, & tunc aliquis obiiceret quicquam in formā, vel personam, & pp hoc ante snīam, vel post appellaret, locum hr̄et decreta & tunc dēt arripere iter. ꝫ. 20. dies ɔputandos a die obiectionis finitæ per appe. vel alio mō finitæ corā iudice, corā quo ꝓposita fuit. Et vr̄ ꝙ hæc obiectio possit fieri non solū ab eis, q vocē habent in electione, sed etiam ab omnib. qui possunt prædicta obiicere. vel ɔ electū excipere, de quib. no. ꝫ. de accu. super his sed si facta cōiter & ɔcorditer electione, postea aliquis appellet, nihilominus sic electus, non obstante eius appellatione, vel ɔ-
8 dictione, administrabit, arg. s. e. nisi. in §. fi. † [Iter] hic dat terminus ad iter arripiendum, & ꝫ. de sen. & re iu. cum cām. alibi ad iudicem adeundū, vt ꝫ. de app. personas. alibi ad prosequendū, vt ꝫ. de ap. cū sit Romana, ex ratione, c. sæpe, ɔtingit, ę. oblatę. alibi ad prosecutionē perficiendā, ut in auth. de his, q ingre. ad ap. § sancimus. C. de ap. in auth. ei, qui app. 2. q. 6. si quis appe. nisi per iudicem steterit, vt C. de tem. app l. cū anteriorib. §. illud ēt. quo casu, vel appellanti restitutio indulget, vt ff. ex quib. cau. l. sed & si per prætorem, vel tpt ipso iure non cedit, vt in auth. vt spon. lar. §. hoc quoq;. & maximè si appelletur ad summū Pontificem, vel ad principē, in quo casu locū hēt, qd legit. 2. q. 6. anteriorū. §. ad hoc in auth. de ap. & ꝫ. quę tpa. §. ad hoc sancimus. si aūt nō arripuerit iter. ꝫ. mensem, vel nō expectauerit per 20. dies, nō hēt locum processus huius constitutionis. itē vr̄. ꝙ dēt habere locū quantū ad hoc, qd veniat instructus, vbicunq; a iudice præfigit terminus ad ꝓsequendum negotiū prouisionis, ēt si alterutra partiū hoc nō petat pp piculū moræ, ꝫ. de app. oblatæ, & c. ordi. Alij alij aliter dicunt, quod
9 nō inuenit expresse cautū. † [Infra mēsem] quidā dicūt, ꝙ vltra terminū iuris nō pōt prosequi appellationē. ꝫ. de app. personas. licet alias non ꝓsequendo app. posset & in formā & personā dicere, quod vult. ꝫ. de app. ɔstitutus. & vltra hēt terminū. alij dn̄t, & ut vr̄ melius, ꝙ etiā ultra terminū prosequi pōt appel. dūmō sit res integra, quia iste terminus non p̄figit appellationi tm̄, sed appellationi & negotij principalis prosecutioni, licet modica, uel nulla dr̄ia sit, siue ꝓsequendo appellationē, siue alio mō opponat se electioni. [Infra mēsem] iste mēsis cōputatur die appellationis publicè emissæ ēt ignorantib. appellationē emissam, quod ex eo apparet, qa Papa uoluit ꝓuidere ɔ vacatione ecclesiarū. credimus tn̄, ꝙ si diceretur electio nulla, uel irritanda pp in dignitatē personæ electæ, ꝙ non p̄iudicaret psonæ electæ. quin adhuc eligi posset. Nec ob. s. e. super eo. quia ibi loquit, qn̄ ipsemet tractauit causam suæ electionis. vr̄ qn̄ sciuit ab aliis tractari, quis melius videret dici, scientia sibi obesse nō dēt, sicut nec testi. ꝫ. de ord. cog. cū dilec. Item hęc decre. hēt locū, ubi qs publice, appellat ɔ electionem. si non esset appellatū, sed alias aliquis iret ad superiorē propositurus aliqd ɔ electionē expectari dēt aduersarius, ɔ quē agit per sex mēses & ēt amplius ex iusta causa, puta si esset vltra mare, uel ēt minus lōge, & sic loquit. ꝫ. ut lit. non ɔtesta. qm̄. §. ꝙ si forsitan. & hoc plus placet, quā quod ɔtinet in gl. quæ incipit, idē & si. & tn̄ non multum ɔdicunt. ad hanc materiā vide c. cām, de elect.
10 † [Absentia] & si ꝓcessum fuerit ad aliquod de illis, ad qd nō proceditur nisi li. conte. puta ad receptionē testiū, vel huiusmodi, si postea veniat, & petat libellū, uel fieri li. contest. non est audiendus, quia eius cōtumacia fecit, vt lis habeat pro cōtestata, & si ɔtriū diceret, sequeretur absurditas, ꝙ testes recepti nō valerent tanquā ante li. contest. recepti, qd esset absurdū, cū legitime sint recepti authoritate huius decre. Item non est cogēdus probare mandatū procuratoris, si per procuratorē egit, & dicatur nō tenere, quod factū est, quia nō erat procurator, rōne prędicta. ff. de procu. Pōponius. § rati. sed dicunt quidā, & est securū, quod dicūt, ꝙ licet de his, quæ egit in absentia partis, nō est cogendus probare mādatū, tn̄ vlterius iudex non admittet eū agentē procuratorio noīe, nisi mandatū probet. tn̄ cum hoc videatur esse de æquitate non scripta tm̄, ar. prædictæ l. Pōpo. satis vr̄, ꝙ si in remotis partibus ageretur causa, nec de facili posset probari procuratorio, quæ forte admissa est, ꝙ & tunc non probata procuratione procederet iudex vsq; ad finē causę. & idem dicimus, si peteret aduersarius de nouo veniēs rescriptū cōmissionis. cōtumacia enim sua facit, ꝙ vlterius non pōt declinare eius iurisdictionē, sicut & præsentia hoc faceret, & proponere negligeret, vt no. ꝫ. de re iudi. Et hæc vera sunt, vbi petit copiā rescripti ad declinandū iurisdictionē iudicis. sed si peteret, vt videret, an per cōmissionē sibi factā posset cognoscere de his, de quibus vult cognoscere, tūc bene esset ei faciēda copia rescripti. si illud amisisset. ff. de eden. si vnus. §. fi. & l. se. sed licet p̄dicta ꝓbare non cogatur, tenetur tn̄ probare exhibitionē eorū peractā. ꝫ. de proba. qm̄, vbi no. [Per xx. dies] infra hoc tēpus petet suā electionē cōfirmari, & electionē aduersarij infirmari, dumodo eod m tpe factæ sint ambæ electiones, quia si diuersis tpibus factæ sint, transacto tpe huius primæ electionis poterit petere suā electionē confirmari, & super confirmatione, vel ɔ poterit snīa ferri. sed nō poterit electio post facta infirmari, nisi transacto tpe huius constitutionis a die secundæ electionis, & hoc satis probat litera præsens, & præiudicabit snīa prædicta secūdo electo, nisi post quā sciuerit snīam pro primo electo latā appellet infra decē dies, & nisi infra tpus huius constitutionis prosequatur. ꝫ. de re iudi. cū super. [Absentia] qn̄q; contingeret, siue ab initio, quia non venit, siue ex postfacto, s. via venit, sed cōtumaciter recessit. ꝫ. de eo, qui mit. in pos. c. 1.
11 infra vt li. nō contest. qm̄. §. porrò, & § ꝙ si forsitan. † [Absentia] bene dicit, sicut de iure procedendū fuerit, procedatur. de iure autē sic procedendū est, qa si appellatus fuerit præsens, in optione eius erit, ꝙ cognitio appellationis præcedat cognitionē electionis, an omissa cā appel. procedatur tm̄ in cā electionis. nā hoc idē est in alijs causis, vt no. infra de ap. cordi. sed hoc est speciale in cā electionis, quia ēt si nō sit terminus assignatus ab hoīe, nec sit delatū appellationi, tn̄ literæ impetratæ ab appellantę infra terminū huius decre. nō valent, & talibus literis nō obstātibus, nec obstāte ēt absentia appellantis procedit in curia Papæ, vt hic. si vero appellans tm̄, & nō appellatus fuerit præsens nō poterit procedi in curia, nisi prius cognoscatur de cā appel. quæ si ꝓbata fuerit iusta, ꝓcedit in curia in negotio electionis. & si appellatio apparuerit iniusta, remittit ad iudicē à quo appellatū est. ꝫ. de ap. cū speciali. in fin. & hoc obtinet, qn̄ appellat in iudicio, quia si extra iudiciū appellet, semp
12 alterius partis absentia nō obstāte, ꝓceditur in curia. † [Defecerit eius.] Dicūt quidā, ꝙ si plura obiecit, licet plura ꝓbauerit, si in vno solo obiectorū defecit. sufficit ad hoc, vt hæc pęna sibi imponat, ar. s. de resc. cū adeo. & alij dicūt, & forte melius, ꝙ sufficit, vt vnū solū de multis obiectis probet, ꝙ sufficit ad cassationē, & hoc ea rōne, qa cū hanc pęnā patiat excipiens ɔ ter ius cōe, ꝫ. de accusationib. super his, in odiū illorū, qui impediunt ordinationem ecclesiarū, & ex hoc, ꝙ vnū de multis ꝓbauerit, patet ꝙ nō habuit hāc fraudē, nec est hac pena astrīgēdus, maxime quia pęnæ sunt mitigandæ, de pen. dist. 1. bene, & habēt locū hæ pęnæ, siue obijciat crimina, siue defectus, siue irregularitates. decret. enim generaliter loquitur. Item nō admittit ꝓcurator sup criminib. nisi hoc expresse ɔtineat in ꝓcuratione: sed & bene admittit, ēt si ibi nō exprimantur crimina.

SVMMARIVM.

1 *An uotum conditionale sit ualidum, uel non.*

CAP. II. in VI.

In electionib. [Oritur] id est legitimè factis, quasi dicat, si alias scrutinia essent male facta non recideret ius eligendi in alios [conditionalia] puta, cōsentio in A. si est legitime natus, vel si nouit iura, & huiusmodi. vel eligo, si habet maiorem numerum [alternatiua] puta eligo A. vel B. vel sic eligo A. & si. x. voluerit. B [& incerta] puta, eligo illum, in quo maior pars consentiet, vel eligo eū, in quē consentiet decanus. [In alios] hoc intelligitur, qn̄ in eodem cōtextu fiunt duæ electiones, vna ab illis qui huius vota etiā probata emittunt, & alia ab illis, qui bona vota emittunt. si enim oēs eius mala vota emitterent, vel etiā maior pars, sed minor pars neminē eligeret in eodē contextu, tūc in reliquos recidit eorum vox. imo plus dicimus, ꝙ si ipsi idem eligent ante ꝙ pri-

uarentur

Universidad de Deusto Biblioteca

narentur ptāte eligendi, tenet eorū electio, nisi hoc facerent suspitione pœnæ, ar. ff. de don. post ꝯctū. de hoc in simili casū no. s̄. eo. q̄a pp, in gl. hoc dixerūt.
1 † Itē hæc decr. loquitur, qñ vota eligentiū sunt ꝯditionalia. sed si electi votū est cōditionale, puta: ꝯsentio electioni, si Papa dispēsauerit mecū, vel si tali placuerit, talis cōsensus nullus est, cū electiones purū cōsensum requirat, sicut ipsi in eū pure ꝯsentire tenent, & electus nō pure, sed cōdonaliter ꝯsentit. vnde statim eligere possunt, nisi forte ex gratia ei velint dare aliquē modicū terminum. imo plus vr̄, q̄ si electores tūc cōsentiant electo, s. qui sub ꝯditione ꝯsentiat electioni, tūc & eorū vota similiter conditionalia reprobata sunt, vnde ex illis votis nō dēt effectū sortiri facta electione, nisi fiat de nouo, & hæc vera vr̄, ēt si sub cōdōne talis electus recipiat ad osculū pacis, ēt si recipiat obedientiā à subditis, vel stallū in choro, vel alias administraret, cū hæc & similia, traditio dñij & possessionis bene possent fieri sub cōditione. ff. de acqui. pos. l. q ab. ff. de iure do. in dotis fruc. §. si. ff. de dona. l. 2. §. si pec. sed dices, nōne in his ꝯdicit ꝓtestatio, vel ꝯditio eius facto, q̄a protestatur se nō recipere ecclesiā nisi sub ꝯdōne, & tñ facit ea, q̄ prælati, vel electi sunt j̄. de appel. sollicit. sol. hic non ꝯdicit ꝓtestatio facta, puta bene sic de concordātia pñt recipere aliquē ad osculū pro p̄lato, & q̄ prelatus recipiat obedientiā a subditis. & administret ēt ius prælaturæ, & nō esse prælatū post quā placet partibus: imo idē est & si nō consentiāt ambę partes, sed vna tm̄ dicit, & tūc illi, qui eū recipiūt ad osculū, nō tenentur eū hr̄e pro prælato, nec illi, qui promiserūt obedientiā tenenē nisi conditio extiterit, nec ea, q̄ gessit quasi gesta a p̄lato, arg. eius, quod dr̄ de hærede, quia aliqua gerit protestans, q̄ non gerit pro hærede. ff. de acquir. hære. pro hærede. nec ꝯdicit j̄. de appel. sollicit. quia illa duo, de quibus loquitur simul cōcurrere non possunt, scilicet petere absolutionem ab excommunicatione, & non renunciare appellationi, quā inde emisit.

De translatione prælatorum. Rubr. 7.

SUMMARIUM.

1 *Ecclesia Romana cæteris omnibus prælata est a Deo.*
2 *Papa dicitur imperium habere a Deo, Imperator autem a populo.*

CAP. I.

1 **Cum ex illo priuilegio.** † Tu es Petrus &c. vsque, Tibi dabo claues regni cęlorum. quo priuilegio. Romanam ecclesiam cunctis ecclesijs prętulit & ei ligandi, atque soluendi potestatem contulit. 21. di. in nouo, & c. quamuis q. d. pp illud speciale priuilegium potestatem habet condendi canones, per quos maiores ecclesiæ causę referant
2 ad eum. † [Dñs noster] Imperator autem habet a populo Romano, insti. de iure na. §. sed qui, arg. contra. C. qūo opor. epi. in prin. col. j. [canonica.] 12. dist. præceptis [translationes]. 7. q. 1. mutationes, & c. omnis, qui. & c. & temporis qualitas. j̄. eo. inter corporalia. [archiepm] futurū, vel animi destinatione [licuit] quantū licuit habes. s̄. de electio. trāsmissam, & c. q̄ sicut.

SUMMARIUM.

1 *Spirituale coniugium non humana, sed diuina potestate dissoluitur.*
2 *De matrimonio carnali ad spirituale valet arg. vt hic.*

CAP. II.

Inter corporalia. [Destruantur] sic in peculio. ff. de pecu. nō statim, & in possessione. ff. de acquir. poss. possideri. §. in amittenda [destruantur] quo ad exteriorē destructionē, quæ fit per depositionē, cessionē, & similia. alias per peccatū facile destruuntur virtutes. 40. dist. sicut. 32. q. j. cū renūciatur. [solus]. 15. q. 7. eps solus [a Metropolitanis]. 63. dist. c. j. 2. & 3. [ꝯdemnari]. 3. q. 6. quāuis dudū [fortius] idest dignius. nā alias cum maior difficultate separat carnale mr̄imonium. 32. q. 7. c. j. j̄. de iureiu. queadmodum. nisi in hoc casu. j̄. de conuer. coniuga. ex publico. quā spirituale, quod separatur per dispositionē, cessionē & alijs modis, vt hic, & superiori c. [suo] idest suis constitutionibus, vel vicarij sui
1 [præcipiens.] 33. q. 2. quos, & c. antiqui. † [Separet] sua authoritate, nō aūt separat hō carnale matrimoniū, cū eps, vel ēt archidiaconus per ꝯstitutiones Papæ dissoluit, sed ipse Deus, cuius authoritate factū est [remouetur] cū sit iusta ex causa. 24. q. 3. si quis nō recte. j. q. 7. necesse, & c. se. [tria] s. trāslatio, cessio, depō. [constitutione] idest ptāte dissoluendi matrimonia nō habet ex authoritate terrena, sed diuina. [derelinquere] 7. q. j. mutationes. j̄. de re & trans. licet [cōfirmationem] post cōsensum autē suū ante confirmationē posset, cum habeat tenue ius, infra de accu. super his. s̄. de elect. cum inter ca. [eligentiū] & mediantibus electoribus inter electū, & ecclesiam, siue populum sibi subditū [ꝯctum] consummatum tñ consecratione. j̄. eo. licet [nihil] quo ad veritatē matrimonij. Cum quis probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse. C. de probat. neq; nat. j̄. de
2 rest. spolia. cū ad sedem. j̄. de testi. cū tu sil. 38. dis. quæ ipsis. † Itē idest sicut matrimoniū carnale nō pōt dissolui nisi authoritate Dei, vel vicarij eius per ꝯstitutiones ab eo factas, & in casib. ab eo ꝯcessis: sic nō pōt matrimonium spirituale separari nisi authoritate Papæ, & in casib. in constitutionib. ecclesiæ contētis, vel Papæ [de illo.] j̄. de ordinatis ab epo, qui re. epatui. c. j. [electorū] & ita q̄ statutū erat in epis, extendit ad electos cōfirmatos, sic ff. de iure do. si sponsam. C. qui po. in pig. l. fi. ff. de fundo do. l. lex Iul. j̄. de iureiu. quemadmodū [in canone] 100. di. qm̄ [quo ad quædam] ea. s. q̄ ministerium ꝯsecrationis desiderāt. s̄. de elec. transmissam [inutilē] de pęn. dist. j. scindite, ff. qd cuiusq; vniuer. l. j. §. pen. l. qui satis. cog. quotiēs. 12. q. 2. nō liceat. [ad pęnā.] ff. de exce. rei iu. euidēter. ff. de inter. & rele. l. relegatorū. §. vlt. & l. se. [& de translatione.] j̄. de decr. ad audiētiā. j̄. e. licet [prohibitum.] j̄. e. licet, ar. ff. de ver. ob. q si quis. ff. de arb. sed cū dies. § plane. j̄. de arb. cū dilecta. j̄. de decimis, ad audientiā. j̄. e. licet. j̄. de priui. sane. & c. patentib. arg. ꝯ. j̄. de cā pos. cū ecclesia. ff. de iud. solemus. ff. de po. l. Lucius. s̄. de rescr. cū adeo, & c. causam. j̄. de of. dele. præterea. j̄. de sent. ex cō. nup [maiores] 40. dist. homo Christianus. ff. de re mili. omne. §. q manet [consensu] 43. dist. quanto. s̄. de ele. cum inter dile. [perdurante] forte non peccauerant postulantes in recipiendo episcopū, & ideo seruatur eius consensus, alias autem secus, ut infra cap. proxi. vel dic hoc seruari eis de gratia.

SUMMARIUM.

1 *Sententia in notorio fertur non citata parte.*

CAP. III.

Quanto. [Quos Deus.] 33. q. 2. quos Deus. [retinuit.] s̄. e. c. j. & 2. [cui.] 25. q. j. ꝯ statuta. 11. dist. ec-
1 clesiasticarū [trāseat.] 23. q. 4. est iniusta [præcipimus] no. † sententiam ferri in notorio nō citata parte. de hoc no. j̄. de coha. cle. & mulie. [illicite] ꝯsentiendo cū habere epm & recipiēdo sine authoritate summi Pontificis, ut s̄. eo. ꝓxi. [suspēdimus.] i. suspensos denunciamus, arg. s̄. de elec. bonę memoriæ Magun. melius placet, q̄ per sñiam suspendatur [non debebat.] 21. q. 1. clericus [nec illis.] 7. q. j. si quis eps. & est vnum, qd dicit hæc decr. & illud c. qñ sine authoritate superioris trāsit tam illius, cuius erat prima ecclesia, quam sua authoritate dimittere nō pōt. 7. q. j. nō opor. c. si qui vero. q̄ ēt illius, cuius eccl'ia, ad q̄ transit, quā occupare nō pōt sua authoritate. s̄. de ele. quāl'r, & hic. [spreuit] quidā ar. huius decre. q̄ q̄a consentit electioni, amodo ad aliam ecclesiam sine authoritate Papę transire non pōt. ar. s̄. de ele. cū inter, Alij dñt ꝯ, ar. s̄. eo. inter corporalia.

SUMMARIUM.

1 *Matrimonium dicitur esse res indiuidua & simplex.*
2 *Licet sub aliquo ineligibili dispensetur, debet tamen postulari.*
3 *Nunquid persona illa dicatur eligibilis, quæ consentire potest.*
4 *Cur verba priuilegij, siue indulgentiæ nō interpretat Papa largissime.*

CAP. IIII.

1 **Licet in tantum.** † Non tñ ꝓpter hoc intelligas matrimoniū habere partes, sicue principiū, mediū, & finē, cū sit res simplex, & in corporea, vnde diuidi nō pōt: sed referas hęc verba ad processum facti, & solēnitatem, & potestatem, quā consequitur per confirmationem, per cōsensum. n. eligentium, & electi, & ꝯfirmantis quo ad substantiā plenū est matrimonium, siue sacramentum. substantię n. nihil adijcit cōsecratio, s̄. e. inter cor. † ¶ [Postulatio]
2 hic. n. quasi expressum, q̄ licet dispensetur cum aliquo intelligibili, tñ debet postulari, quod intelligunt quidam verum, ubi remanet impedimentum, sicut hic. vbi etiā post dispensationē remanet eps, quod impedit, nec trāsire possit: sed si penitus tolleret irregularitas, vel impedimentū, ut illegitimo, satis vr̄, q̄ posset eligi. s̄. de ele. cū Vinto. alij tñ dicunt ꝯ. sed q̄cquid dicat, hic est notabile, q̄ cōsentire pōt postulationi de se factæ, & superior ēt minor Papa poterit approbare postulationē, ut hic totū hoc colligitur. est aūt ea rō, quare magis tollitur impedimentū in irregularitate, q̄ in honore epali, uel alio mō, q̄a fauorabile est illd ita tolli, q̄ nihil remaneat, nec ēt ulla memoria, sed honor epalis uere ēt bonum est, q̄ remaneat, sicut ēt dr̄ in pacto, q̄ tollit ipso iure actionē ex delicto, sed nō actionē ex ꝯctu. Item vr̄, q̄ ex quo ꝯsentire pōt, q̄ eligi dēt, q̄a ex eius ar-
3 bitrio pēdet inuitare mr̄imoniū. † Item ex hoc, q̄ ꝯsentire pōt vr̄ q̄ persona sit eligibilis, & videatur, q̄ tutius sit hunc eligere postulandū. s̄. de ele. in causis. licet hoc iure niti videant, tutius tñ est, q̄ oīa per ipsum fiant, s. q̄ anteq̄ ꝯsentrat, licentiā Papæ habeat. & q̄ postuletur, ut eligat. nā & hoc sonare videtur litera indulgentię, ubi dicit, dum tñ nihil obstet de ea. nā hic cognoscere. s. aliquid sibi obstet, non est ipsius postulati, sed superioris. item cognitio dēt procedere adeptionē epatus, cū sit ꝯditio. itē quia turpius eijcit & c. j̄. de iureiu. queadmodū. ergo
4 per se sine superioris licētia ꝯsentire nō pōt. † [Reseruasse] sed quare uerba priuilegij nō interpretanē large. j̄. de verbo. signi. olim? Respondeo, quia forma verborū non patitur. j̄. de priuileg.

uile. porro. Itē, quia per tale priuilegiū noluit peruertere cōsuetas examinationes postulationū. C. de inoff. test. si qñ. sed q̄ro. quā vtilitatem cōsequatē per istā interpretationē, cū potius sit interpretandū, vt res valeat, q̄ q̄ pereat. j̄. de ver. sig. Abbatē. ff. de re. du. quotiens. ad idem. ff. ad mun. l. j. ff. de leg. j. si quādo. ff. cōmo. in cōmodato. §. si ut certo. Resp. idō attenuat vires huius priuilegij, q̄a p ambitionem fuit obtētū. j. q. j. prīcipatus. C. de sena. l. j. si. n. ꝯ ius aliquid obtinet, presumit esse ambitiose obtentū. ff. de mino. l. 3. in prin. Vel hoc est ideo, q̄a est dispēsatio, vnde est restringēda. j̄. de ꝯsan. & aff. quod dilecto, & no. de hoc. s̄. de rescr. cām. vel dic, q̄ sup examinatione nō dabitur ei aliqua indulgentia, sicut ex verbis indulgentiæ colligit: sed in hoc valet ei indulgentia, si vocet per postulationē, vel ad maiorem dignitatē, pōt ꝯsentire, p mutuū eius ꝯsensum, & eligentium initiat spirituale ꝯiugiū, quod non esset, si indulgentiā non haberet. s̄. eo. inter, in fi. Et dicimus, q̄ eo p̄stante ꝯsensum secundæ, vacat prima de iure, s̄. c. proxi. j̄. de ꝯces. præb. non vac. literas. nisi seruaret formā indulgentiæ. tunc. n. non vacaret nisi post tres menses, j̄. quos debet ꝯfirmari, & ꝯsecrari, ar. 100. di. c. j. s̄. de ele. cū in cunctis. honores. n. gradatim sunt deferendi. ff. de mu. & ho. vt gradatim. 93. di. legimus [examinata] examinatio ista fieret ext. iudiciū, sicut mandatur alicui, q̄ prouideat, si est idoneus. nā pp hanc clausulam non credimus, q̄ sit necessariū, huiusmodi iudices, vel executores debeant aliquem vocare ad sciendum, si velit dicere illum, pro quo scribitur, non esse idoneum, vt no. j̄. de ꝯces. ec. nō vac. ꝓposuit. licet tā illi, q authoritate dele. cū hac clausula, si est idoneus, ꝓcedunt, q̄ q ordinant, semper anteq̄ prouideat de aliquo beneficio, examinare debeant, an sit idoneus necne, vt no. s̄ de postu. c. j.

De authoritate, & vsu pallij. Rub. 8.

CAP. I.

Cum super. [Prouincię] infra de verborū significa. cum clerici, contra. [cōmissæ] inter missarum solemnia tantum. 100. distinctio. contra morem.

SUMMARIUM.

1 *Archiepiscopus duarum ecclesiarum, si illarum nomine duo pallia habuit cum ambobus sepelitur.*

CAP. II.

1 **Ad hoc.** [Sepeliri] de ꝯsec. dist. j. nemo clericus. ar. ꝯ, si habuit duo pallia nomine † duarū ecclesiarū, quarū archieps fuit, cū ambobus dēt sepeliri, ar. s̄. de postu. bonæ. 2. in fi. tñ palliū vltimæ ecclesiæ erit de super. aliud. n. intelligitur sepultū ab eo die, a quo priori ecclesiæ cessit: imo quidā dicunt, q̄ primum pallium non inducetur in sepultura, sed tantum secundum, & primum ponetur super eo, vel sub capite eius, & hoc eodem modo debet fieri, si aliquando contingit alicui dari duo pallia.

SUMMARIUM.

1 *Pallij traditio quid conferat.*

CAP. III.

Nisi specialis. [Plenitudo.] 100. dist. quoniam quidem, idest plena executio in his, q̄ ordinis sunt, & etiam in his quę sunt iurisdictionis, si maxima negotia sunt, ut est concilium conuocare. s̄. de ele. q̄ sicut. §. pe. [te confundi.] 23. q. 5. si non licet.

CAP IIII.

Ad honorem. [In partem] secunda quæstione sexta, decreto.

SUMMARIUM.

1 *An in aliena diœcesi celebrare, vel prædicare liceat.*
2 *Ambitiosa priuilegia restringi debent.*

CAP. V.

Ex tuarum. [Corruptela.] ff. de offi. procu. l. j. 21. di, cleros. 26. dist. §. ecce [dummo is] eps. alij dicunt, q̄ in hac licentia danda necessaria est authoritas ar-
1 chiepi, cum de suis insigniis agatur. † [Permittat] nulli. n. licet in aliena prouincia, vel diœcesi celebrare, vel prædicare. 7. q. 2. nullus primas. 6. q. 3. scriptum. & not. q̄ licet Papa det priuilegiū, vult tñ, q̄ priuilegiū intelligat sine prejudicio alicuius. j̄. de of. or. licet. j̄. de of. dele. super eo. si tñ Papa hanc clausulam non adiecisset crederem q̄ sine licentia eius uti pallio non posset. uel verius non dr̄ hic, q̄ habeat licētiam vtendi pallio, sed ordines faciendi, vel ꝯsecrandi, super quo nullum priuilegium habebat. Itē dic, q̄ eps sine authoritate sua non pōt dare licentiam alij archiepo. q̄ vtat pallio in sua ecclesia, cum sit signum
2 prælationis. s̄. eo. nisi, & c. seq. † Vnde non crederē, q̄ ēt eps, q hēt pallium, nisi esset exemptus, hanc licentiam possit dare alij archiepo, nisi ille, cui dat lnīam, priuilegiū habeat, sicut hic habebat, ar. ad hoc, quia non habet potestatem vtēdi pallio nisi intra ecclesiam. Item arg. quia priuilegium ambitiosum restringendum est, de quo no. s̄. de traesla. episcopi. c. fi.

CAP. VI.

Cum sis. [Vbicunque.] Intra tuam prouinciam, vel fuit priuilegium speciale.

SUMMARIUM.

1 *Pallio an uti liceat in celebratione pro defunctis, cum non sit solēnitas.*

CAP. VII.

Quia nos. [In aliena] dummodo intra ꝓuinciā, vel etiam in alia de licentia episcopi dicere, vr̄ etiam sacerdotis, dummodo ibi celebret sine pontificalib. [Soluta] quia ex quo non potest nisi in solennitatib. priuileg. appa-
1 ret, † quod non potest, quando celebrat pro defunctis, cum nō sit solennitas.

De renunciatione. Rub. 9.

CAP. I.

Literas tuas, & infra.

SUMMARIUM.

1 *Non extenditur iuramentū ad ea, de quib. in iur̄o cogitatum non fuit.*

CAP. II.

Cum inter. P. [Beneficio] idest, iure rōne beneficij ꝯtingente [non petendo.] j̄. de
1 iurei. si uero ꝯ. † Sol dicūt quidā, q̄ hoc ideo est, quia hoc iur̄m præstitit spoliatus. j̄. de rest. spo. solicite. sed hoc verū non est, nec decre. h. d. nam spoliatus, dummō sponte renunciaret, tenetur seruare iur̄m suum, sicut eadem decre. sonat. alij dixerunt, q̄a præstitit non suo iudici, & ideo non tenetur, ar. 6. q. 3. deniq;. sed nec hoc verū est, quia etiam temerarium iur̄m seruandum est, quousq; absoluat, infra de iureiu. cum quidam, in fi. s̄. de ele. uenerabilē. alij dicunt, q̄ iurauit non petere ex priori iure, uel facto, quod hic nō faciebat: sed ex posteriori inuestitura petebat, cui petitioni iuramenti exceptio non obstabat. ff. de uul. sub. ex facto. §. j. ff. de exce. rei iudi. si mater. §. eadem, & l. cum quęrit, cū l. seq. & an eadē. ff. de insti. ac. l. habebat. uel. q̄ melius est, cum iurauit cap. non petere, non fecit ꝯ iur̄m recipiendo ex canonica electione canonicorū, q potuerunt absoluere a iur̄o, quod eis fecerat. nec fecit ꝯ iuramentum, si accipiat ex inuestitura Papę. ff. de vulg. & pup. sub. ex facto. § j. ar. j̄. quod me. cā ad audientiā. Et no. qd̄ licet non posset petere beneficium, tamen ex quo canonice adeptus est beneficium, pōt petere ea, quę spectant ad beneficium, puta stallū in choro, & similia uel melius dic, qd̄ ēt bñficium posset petere, & de eo litigare, & ꝯ capitulū, qd̄ de nouo eū eligit, & ꝯ aliquos litigatores. si aūt solus Papa dedisset sine ꝯsensu capituli, adhuc credo, qd̄ non posset petere agendo ꝯ capitulū, nisi Papę expresse de
a iur̄o retulisset, ar. s̄. de rescr. constitutus. sed si de iur̄o Papa [a] referret, & necessitas, uel utilitas subesset, posset recipere, & etiā contra capitulum agere propter potestatem dispensandi sed si non subesset iusta causa, quandocunque dispensaret Papa, nō consulerem clerico, quod ageret contra capitulum.

ADDITIO.

a [a] Iuramento Papæ. Adde Fel. in c. j. col. 10. in princ. s̄. de constit. in c. quæ in ecclesiarum, col. 8. uersicu. demum, & ibi concor. Et uide etiam Abb. in c. significasti, col. 3. in fi. supra de electio.

SUMMARIUM.

1 *An statim, quòd quis assumit habitum probationis, intelligatur renunciare prioribus beneficiis.*

CAP. III.

Ex transmissa. [Abbatis] secularis clericus est. [clericus] eiusdē ecclesiæ [habitū] probationis, q tamen non fuit sibi datus, quia ibi non erat. expone ergo sic, i. dixit qd̄ uolebat apud sanctum Saluatorem habitum accipere, & postea iuit, & accepit [gr̄a complendi.] i. ut staret in probatione eo animo, qd̄ si sibi placeret religio, remaneret, & uotum suum, & professionē faceret: non tamen fecit, quod ex sequentib. apparet [restitui] ꝯ. 12. q. 2. nulli. 17. q. 4. sūt qui opes. ꝯ. So. hic non poterat repetere, sed ecclesia S. Saluatoris potuit ei restituere: sed forte debuit de iure poli, licet non iure fori. 17. q. 4. c. ult. in Auth. de mona. si vero. ad idē. 16. q. 6. de lapsis. uel res istæ erāt datæ sub ꝯditione, uel ea intētione, ut eo inde recedēte res sibi redderētur, infra de cle. coniu. qd̄ a te.
1 † [Receptionē lar. qd̄ eo ipso. qd̄ assumit habitū ꝓbationis, intelligit renunciare priorib. beneficiis. de hoc no. j̄. de re. postulasti. & hoc plus pręsumitur, s. qd̄ pro derelicto habuit primā ecclesiā tā pp hoc, q̄a oīa bona ecclesia abstulit, q̄ pp susceptionē habitus probationis acceptarent populo [recipiant] cū non fuerit professus, nec apparet eum quandoq; uoluisse seculo renunciare. nam si hoc appareret, oporteret eum aliam religionem intrare, infra de regula. consul. & c. statuimus.

SUMMARIUM.

1 *Actoris probationes admittendæ sunt super implicita assertione.*
2 *Spoliatus si per duos testes violentam probat spoliationē, non ualet aduersario*

Universidad de Deusto Biblioteca

uersario aliqua probatio super spontanea voluntate.

3 Nunquid in actione de dolo, vel quod metus causa, idem seruari debeat, quod in actione possessorii.

4 Nunquid is, qui metu coactus renunciauit, amiserit possessionem?

5 An quod dicitur in renunciatione ecclesiæ possit etiam dici in renunciatione iuris alterius.

6 Probationes rei super causis coloratis ab eo propositis, audiendæ sunt,

7 Qui pecuniā pro beneficio dedit, nō potest illud sine dispēsatione retinere.

8 Actoris tantum probationes admitti debent super violentia.

CAP. IIII.

Super hoc. [Vtrum] prima qō est, qa s̃. quæritur, an ex quo constat aliquē beneficiū resignasse, vel abiurasse, si dicat spoliatus, ꝙ coactus fecit, an sit audiendus? & videbatur, ꝙ non, maximè quando abiurauit, de qua abiuratione tñ continetur in qōne, cum iurm̃ semper sit seruandū, j. de iureiu. si verò, sanè qro, cuius probōnes sint primo admittendæ, vel actoris spoliati, vel rei, vel vtriusq;? prima qō est, an exceptio spontaneę resignationis simpliciter sine adiectione iustę causæ sit admittēda? & respō. ꝙ nō, vt j. de ap. constitutus.
1 † [Reposcētib.] hoc vult dicere hęc decre. ꝙ si aliquis repetit beneficiū suū, & reus opponat exceptionē spontaneę adiurationis, nō est audiendus excipiēs, nisi ꝓbabilē cām assignet resignationis, & ꝙ testes sunt admittēdi actoris, nō rei, si actor velit replicare, ꝙ coactus resignauit, nō sponte. nec ob. j. de resti. spoli. accepta. quia ibi nō coacta renūciationē, sed spoliationē ꝓbare volebat. & intelligit̃ hæc decre. qñ agebatur petitorio, siue possessorio, siue p interdictū, siue per ꝯdictionē ex l. siue canone, siue per officium iudicis, siue p actio. ꝙ me. causa. siue per actio. de dolo. q̄ oīa remedia ꝯpetunt spoliatis. 3. q. j. in summa. sed reus negabat spoliationē, & metū, vel dolū, & dicebat spōtaneā resignationē, & oportet istos, q tenēt hāc opi. cōfiteri, ꝙ nullo tpe sunt admittēdæ probōnes rei, si intentetur petitoriū, qa nō sunt admittēdæ. demū de hac cā cognoscitur, s̃m ꝙ intelligunt hāc decr. nec post, cū post sniam nō sint ꝓponendæ peremptoriæ excep. C. sen. rescin. non pos. l. 2. nec de nouo pōt petere ecclesiā, cū lata sit snia ꝯ eum, ff. de exce. rei iu. si mater. §. ea. alij aliter dicūt, & melius, vt no. j. ꝙ me. cā. sup eo. si aūt primo egisset possessorio non ob. sed ꝯ. j. de rest. spol. accep. sed dic s̃m eos eā ꝓbationē staret exceptio rei iudi. in petitorio. s̃. de ele. q̄relā.
2 † inducūt aūt ꝓ se, ꝙ nō sit audiēdus reus excipiēs, nec probationes eius admittēdę, qa pręsumptio est ꝯ eū, vt hic, quia si spoliatus p duos testes probat violētā spoliationē, non valet aduersario aliqua probō sup spōtanea volūtate. ēt si p cētū testes probaret, cū reddāt testimoniū de intētione, q̄ soli Deo cognita est, & iō eius testimoniū valet. at si ille, q ꝓbat vim, vel metū, vel dolū, probat ꝙ oculo vidit, ar. ad hoc, infra quod me. cā. c. j. & sic hoc testimoniū præualere dēt. nec obst. quod obijcitur, s. qa s̃m hoc nunq̄ admittetur ad probandā spontaneā renunciationē, s. de spōtanea renūciatione nunq̄ habere locum, vbi aduersarius vult ꝓbare eā p vim, vel metū extortā, sed vbi hoc probare nollet, locum hēt probatio spōtaneę renunciationis. nec p hoc remouet, qn reus possit ꝓbare indirectè nullā violentiā interuenisse. j. de rest. series, ex tenore. itē si p̄sumeret ꝯ eū, q dicit sibi violētiā illatā, puta quia potētior sit eo, q vim intulisse dr̃, vel qa talis persona est, q̄ dr̃ vim intulisse, qa nō præsumit vī intulisse, vel pp religionē, vel pp fidelitatē suā, tūc nullo mō admitterent etiā probationes rei, & pro eis magis præsumitur, ar. ff. qđ me. cā. nō ē. & sic sonat finis huius decre. ibi, habito &c. vel dic, ꝙ finis huius decre. nō dicit, ꝙ probationes rei, q dr̃ spoliasse, nō admittētur: sed de probationib. spoliati tm̃ dicit, ꝙ sūt admittēdæ, qa de his tm̃ dubitabāt, & nō de probationibus rei. Alij dicūt hanc decre. loq tm̃, vbi agitur possessorio, & tunc obtinet ꝙ dr̃, & sic loquit̃ decre. j. de rest. spol. solicitè. sed dices, ad qđ prodest reū dicere cām? respō. qa si reus possessor dicat, tu nō fuisti spoliatus: sed anteq̄ te nō admitterē, vel iura ecclesiæ subtraherē, spōte renunciaueras, ex tali cā audiēdus est. j. de resti. spol. accepta, nisi spoliatus, vel magis q nō est in possessiōe ꝓbare velit, ꝙ p vim fecit renūciationē, q̄ pręcessit spoliationē, vt hic, & no. j. de res. spol. solicitè. renūciationē aūt factā eo existēte spoliato sibi obijcere nō posset. j. de rest. spo. solicitè. nisi primo restituat, vt ibid. vel dic ēt ꝙ renūciatione facta post talē spoliationē pōt excipere: sed tñ testes expoliati petētis restōnē primo recipient, sic loquitur decr. j. de resti. spo. solicitè. & s̃m hoc nulla est dr̃ia, siue renūciatio pręcesserit spoliationē, siue subsequat̃. sed hoc nō placet: quia litera huius decr. hoc non patitur, q̄ dicit, ꝙ nulla probō rei admittēda est, sed tm̃ probata facta spoliatione fieri restōnem. vnde dn̄t alij, ꝙ siue renunciatio præcedat spoliationē, siue sequatur, nunq̄ impedit restitutionē & hæc decre. nō ꝯdicit, qa reus nō negabat spoliationē esse, sed dicebat eā spontaneā resignationē, & ideo sibi licuit sua iura subtrahere. & ideo admittitur excipiēs de spontanea resignatione, licet in probationib. pręponat spoliatus. si autē alias vellet dicere, tu spōte post spoliationē renūciasti, non iuri tuo, sed petitioni restōnis p pactum, bñ posset, ff. de pac. si vnus. §. pacta. secus autē, si alia cā diceret, ꝙ nō deberet ei restitui ecclia. s. qa pp pactū, vt simoniæ, vel aliud hmōi priuatus esset snia plati iure, qđ in ea habebat, vel ēt qa post spoliationem, vel añ s̃m alios renūciauit spontè ecclesię. nā his non obstan. pōt agere interdicto, nō ad rē, q̄ renunciauit sponte, si confiteret̃: secus autē si negaret, vt hic, nec ad rē, q̄ alias legitime pp peccatum. s. amisit, sed ad dānum, & alia cām. ff. vñ vi. idemq;. §. vsum, & l. si plures. §. vlt. sed dices, nonne eo ipso, ꝙ sponte renunciat, vr̃ eē sub lata proxima cā turpitudinis. s. ius? ar. C. quod me. cā. l. 2. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. si ob turpē. & ita non posset vlterius ēt ad damna agere. sed dic non esse simile, quia sponte renunciando non approbo vim mihi factā, nec videor negligere, cum possint esse aliæ cāæ renunciationis præter metum, s. pp ꝯsciētiā, vel religionē, vel huiusmodi, sed solummodo ꝙ p dolū, vel ob turpē cām promisi, videor approbare metum, quē pertuli. itē ꝓmissio, & datio sunt multum sibi vicinę, non āt sic spoliatio, & renunciatio. imò plus ēt, qa q metum vēdidit recipiēdo pcium, non videtur renunciare actioni, qđ me. cā. C. qđ me. cau. si vi.
3 † Sed nunqđ dices idē, qđ in possessorio, si agat qđ me. cā, & de dolo, s. ꝙ debeat exprimere cām probabilē, ēt ꝙ testes tm̃ su p vi, vel dolo sint recipiēdi, cum illa sint restitutoria. ff. de do. arbitrio, §. ideo? & rñdent quidā, sed malè. ꝙ sic: alij āt secus: nam si aliquis agat, qđ me. cā. ad rescindendum ꝯctum acceptilationis, vel aliā liberationē, & aduersarius dicat, non metu renunciasti, vel ꝯxisti, audiēdę sunt vtriusq; ꝓbationes. nā nisi mō audiat̃, & ferat̃ snia pro eo, reus de cętero non pōt agere ex illa venditione, obstāte exceptione rei iudica. vel magis rescissione ꝯctus, ar. ff. quod me. cā. metum. §. si putat, & §. fi. l. illud, ꝙ non est, qñ agit̃ possessorio, ff. de excep. rei iudi. & an §. fi. & eodē mō dicit, qđ reus poterit opponere ꝯ metu tradentē, & agentē ac. qđ me. cā, ad restōnem ipsius rei traditę renunciatione post metū secuta, qa cū sua, s. eius, q se dicit passum metum, nō intersit neq; rōne possessionis, neq; rōne ꝓprietatis, cū renunciauerit, agere nō pōt, sed potius excipere pōt, ar. ff. qđ me. cā. sicut. §. satis, & §. qui pos. Idē dicimus in alijs actionib. restitutorijs. litera autē, quæ sequit̃, non vr̃ hoc sonare, non vi, nec metu, cum non dicat, ꝙ qñ agitur qđ me. cā. tunc debeat exprimere cām remotē a metu, sed qñ petit̃ restō possessionis beneficij, & ipse excipit, ꝙ non fuit spoliatus, sed renunciauit sponte, dēret adijcere iustā cām, & probabile, talē, s. ꝙ sit remota a vi, vel metu, & oī malitia, quod si non esset, tanq̄ excipiens de sua turpitudine esset repellēdus, quāuis & de hoc dici possit, ꝙ si præsumptio est ꝯ eum, cogit dicere cām resignationis, ar. s̃. de elect. constitutis, j. vt ec. bene. c. 2. Itē quod hic dr̃, non vr̃ hr̃e locum, nisi qñ agitur ꝯ violentiā, vel alios, ꝯ quos petitio restitutionis possessionis ꝯpetit. sed quæres s̃m primā opi. quare reus potest excipere de renunciatione præcedēte spoliatione, vel potius non admissione, vel ēt quæ fuit similis cū expoliatione, & non de sequēti? Rñ. quia ex quo renunciauit, amodo amisit possessionē, quam primo habebat, & ita desinit possidere. vñ si esset seruitus, & remissa alicui, vel esset pmissum alicui ędificare, ex tunc tāquam q quasi possidet, incipit pręscribere, q̄ non currit nisi possidēti, vel quasi possidēti. ff. de vsuc. l. 3. ff. de ser. præ. si ędes. ff. quēad. ser. amit. si stillicidij. ff. de acq. poss. peregre. §. qb. cum ergo hic non possideat, ex quo renunciauit, & ad hoc ꝙ ꝯpetat sibi bñficium restōnis possessionis, oportet eū ꝓbare, ꝙ possidebāt tpe solutionis, ꝙ hic renunciās non faciebat, apparet ꝙ dēt admitti eius exceptio, nisi spoliatus velit ꝓbare coactā renūciationē
4 ut hic. † Sed oppones, nonne & si metu coactus renunciauit, tñ possessionē amisit. ff. ꝙ me. cā, metus. ī prin. & §. fi. Rñ. licet possessionē amiserit, & in veritate non daret̃ sibi interdictū, si constaret: tñ p hāc exceptionē, quæ continet turpitudinē proponētis, non repellit, qa de ea excipiēs non audit̃. vel dic, ꝙ ille, q cogit̃ renunciare iuri proprio, ꝙ in aliqua re hēt, ius vel dominiū, ꝙ in ea hēt, amittit, sed non possessionē, quia nō credit animū habere dimittendi possessionē, & leges prædictæ loquūtur, qñ sponte renunciauit. sed in renunciatione, quæ sequitur spoliationē, secus. illa. n. non impedit petitionē restitutionis possessionis, cū in veritate tūc nō possideret, cū fuerit spoliatus. sed quæres, quare, qñ agitur possessorio, nō admittunt̃ probationes rei sed qñ petitorio sic? Respō. qa in possessione fit ei modicū præiudiciū, cū statī possit de ꝓprietate agere petitorio. C. si de mo. pos. l. j. si aūt, qñ agitur petitorio, nō admitterentur ꝓbationes, fieret sibi magnum p̄iudicium, qa semp sibi obstaret exceptio rei iudi. ff. de exce. rei iud. l. si mater. §. eadē. Quod autē dixi renūciationē pręced. spoliationē, vel nō admissionē posse obijci ꝯ petentē restitutionē possessionis, intelligo, nisi spoliatus primò post renūciationē īcęperit de nouo possidere, de qua nō sit incōtinēti eiectus, vel ēt ex interuallo, quia tūc etiā non posset petere restōnē possessionis rōne primę spoliationis. ff. de vi & vi ar.

vi ar. l. 3. §. cū ergo. C. vnde vi. si quis. ff. de exce. rei iud. si rem, &
5 l. si quis. † Itē qđ dictū est in renunciatione ecclesiæ, dicēdū vr̃ in renūciatione iuris alterius, sed nōne dices idē in donatione, verbi gr̃a. peto restitui possessionē alicuius rei. excipis, tu mihi ante eādē rē donasti. nūquid admittēda est talis exceptio? Respon. nō, q pōt esse, quod donaui, & tñ verū est eū postea fuisse in possessione, & tunc spoliatū esse. si vellet dicere eū nō possidere, qñ dr̃ fuisse spoliatus, sed ipse reus possidebat, dūt quidā admittendū, ad probandū, ar. ff. de prob. circa. alij aūt arg. huius decre. aūt, si actor, q se dicit spoliatū, agit interdicto, & velit probare possessionē, & spoliationē, ꝓbationes rei super donatione, vel renūciatione nō præcedēte nō esse admittēdas. alias aūt vr̃ sequi incōueniēs, quod verū vr̃, si vterq; probauerit se possidere. Hic alij rñdent, & bene, ꝙ fertur snia ꝓ melius ꝓbante, s̃. de elec. cū ecclesia Vultera. j. de proba. ex literis. si aūt pariter probant, absoluitur reus, j. de fi. instr. inter dilectos, in fi. huic aūt decre. rñdent. nam hoc, quod nō admittuntur probationes rei sup spōtanea renūciationē, spoliato volente probare coactā renūciationē, quia præsumptio est ꝯ eū: secus aūt, si vterq; dicit se possidere, qñ dr̃ spoliatio facta, qa ibi pro nullo est præsumptio. itē hæc decre. locū hēt in interdicto. vnde vi: secus, si agatur, vti possidetis. ibi. n. pariter vtriusq; testes admittunt̃. j. de ꝓba. licet [obiecta.] s. a reo. [Exceptio] pōt autē reus clericus, vel ei canonicè substitutus, qui dr̃ spoliasse, & pp hoc agit̃, ꝯ eū de recuperanda possessione excipere, & se defendere, quia actorē spoliauit authoritate epī, in cuius manib. spōte renūciauerat, & spoliatus pōt replicare, ꝙ eps, vel metu, vel dolo eū ad renūciandū induxit, 2. q. j notū. Itē pōt reus pdictus, vel alias in locū eius canonicè electus excipere de renūciatione corā quolibet facta ꝯ agētē interdicto, vnde vi, vel iudicis officio vt restituat̃ sibi ecclesia, ad q̄ reuertens nō est admissus: sed secus esset, si expelleret̃. quia licet spōte renunciando in manibus ēt sui prælati ius nō amittit, tñ possessionē amittit. vnde alius, cui canonicè ꝯfertur, eā occupare pōt: sed & si ipse, dum vacat ipsa possessio, eā cāpiat, nō dēt tñ expelli sine iudice [cognitione] idem anteq̄ cognoscant de spoliatione. vel melius nisi adiiciat iustā cām, de qua cognoscit. [Et an] secunda quæstio [actoris] spoliati petētis restōnem si. ff. de pac. si vnus. §. pacta, [ꝙ] hic rñdet primæ qōni [veri.] ꝯ hanc tñ præsumptionē admittit probatio in ꝯriū.
6 † [Inquiri] a reo dicto spoliatore forte. n. dicit eū ideo resignasse, qa plura beneficia habebat, q̄ non poterat salua ꝯsciētia retinere. j. de ętate & qualitate, eā te, vel ꝙ simoniacè adeptus fuit bñficiū, vel aliud simile, & huiusmodi causis ꝓpositis super eis audiendæ sunt probationes rei. j. de rest. spo. c. j. & c. solicitè. ꝯ. sol. ibi qō erat de spoliatore resignante, hic aūt nō dr̃, ꝙ spoliatus resignauerat [quā] resignationis
7 cām. † [Pecuniæ] nos credimus hoc casu, nō obstāte assignatione talis cāæ. s. ꝙ data pecunia resignauit reū repellandū ab exceptione, & actori faciendā restitutionē, qa suā turpitudinē allegat, nisi forte diceret eū ab alio ꝓ resignatione pecuniā recepisse: secus aūt, si cū peteret res prophana, exciperet, ꝙ renunciasset data pecunia, nā, vt resignaret, nō licuit aliqd ei dare etiā ꝓ expēsis. j. de pac. cū pridē. j. de præben. nisi. j. de re. pmut ad qōnes. hoc aūt probato, & q beneficiū resignauit, nō pōt repetere & ille q dedit pecuniā, nō pōt retinere sine dispēsatione. j. da trāsꝯstitutis. [extorta.] s. resignationē [inuenerit] per dictū excipientis [iurm̃.] si. n. interuenerit, præsumit inuitus iurasse, & hoc est, qđ sequit [a malo est] no. credenti. 22. q. j. ita ergo, de elec. significasti, j. de iureiu. & si Christus. j. respon. præsumitur nō sine iusta cā præstitutū, quia non præsumit voluntarie iurasse [replicatio] qualis est, ꝙ coactus resignauit, & ꝙ coact⁹ iustā renūciationis cām cōfessus est. [Admittere] probationes sunt cā resignationis. postquā. n. cām a reo d. spoliatore allegatā iudex approbauerit, ꝓbationes super ea recipere dēt, nisi a spoliato fuerit replicatum. sed nos suppiemus, admittere nō postponas exceptiones spōtaneæ resignationis. s. postq̄ iustam cām & probabilē assignauerit. & statim subdit, quis in hoc casu p̄ferat in probationib. dandi. & dicit, ꝙ actor spoliatus [porro] hic rñdet secundæ qōni [negātis.] s. spoliati, qui negat simpliciter se resignasse, q cū nullā heat implicitā affirmatiuā, ꝓbare nō pōt. & ideo essent eius probationes admittendæ [replicando] dicendo sic coactū ad resignationem, & cārum ꝯfessionē. hęc negatio hēt affirmationē implicitā, q̄ probare pōt, verbi gr̃a, negatiua est, cū se negat spōte resignasse. sed illa hēt hāc implicitā, metu coactus resignaui, & hoc ꝓbabit [assertionē] i. coactus resignauit, & coactus eā cōfessus est. [Ad dignitatē] qa si esset hō magnæ dignitatis & opinionis p̄clare non crederetur metū intulisse, vel ptulisse. & ideo magis apertæ proba-
8 tiones requirent̃ ab eo ff. quod me. cā. non est. [admittēdas] † spoliati. s. & non spoliatoris nā sequeret̃ magna periculū, si simul admitterentur testes de spōtanea renūciatione & violētia eū posse cōtingere, ꝙ pauci essent, q scirent violētiam, & multi essent superuenientes, q spontaneā cōfessionē audirēt. j. qđ me. cā. c. j. ergo bene statutū, vt tm̃ ꝓbōnes actoris super violētia recipiantur. sed nōne posset esse, ꝙ primo fuit coactus, sed post alio tpe fuit spōtaneus? vr̃ ergo, ꝙ si reus de posteriori tēpore probare velit, ꝙ sit audiendus, ff. ꝙ me. cā. l. 2. ff. de cōd. ob tur. cau. si ob turpē. respon. non tunc admittendas ꝓbationes, qa cū agitur possessorio, vt hic, nō sunt admittēdę ꝓbōnes, qđ post spoliationē sponte resignauit. j. de rest. spo. solicitè. sed si petitorio ageret, simr̃ admittent̃ vtriusq; allegatiōes, vt ī l. al.

SVMMARIVM.

1 Quo casu liceat prælato de una ecclesia ad aliam transire.

2 Elector in mora esse non dicitur, donec prælatus non habeat ecclesiam pro vacante.

3 An statim, quod quis recipit secundam, vacet prima.

CAP. V.

Admonet. [Ordinationē.] i. ad te. s. diœce. ptinētes [intrare] licet vt hic dr̃, clericus in ꝑsona tu ꝯstitutus, de quo hic loquitur, non possit dimittere ecclesiā suā sine licentia superioris, tñ pōt consentire electioni de se factæ, vel potius translationi. & si aliqui de aliqua ecclesia eū eligunt, nō peccāt, qa hoc non est prohibitū. s̃. de ele. cū inter, &
1 c. dudū. † [Dimittere] nisi velit ad religionē trāsire. 19. q. 2. duę. j. de reg. licet. hinc apparet, ꝙ quando prælatus transit de vna ecclesia ad aliā ecclesiā, licitū sit epō, vel alij prælato, ad quem pertinet prima ecclesia, eā alii conferre: si ad epm, uel aliū prælatum pertinet prouisio, vel electio in prima ecclesia, uel alij ad quem hoc pertinet, mandare, quod conferat. Est tamen licitum epō, vel alij prælato, ad quem pertinet prima ecclesia pleno iure quo ad substitutionē, & alia spiritualia, ipsum prælatū, q transiuit, reuocare ad primā ecclesiā, uel prelatum potius nō licentiare eū sed retinere in prima ecclesia, cui non præiudicat
2 suus transitus, j. eo. quod in dubiis. † Et sic ēt apparet, ꝙ si ad alium pertinet electio, uel p̄ntatio in prima ecclesia, & aut aliū pertinet ecclesia quo ad instōnem, ꝙ p̄sentator, vel elector nō statim dēt eligere vel præsentare: sed regrere hēt prælatū, si ratū habet transitū p̄lati, qm̃ sit ratū hēt, securè eligat, alioqn differat, qa nunq̄ dr̃ elector esse in mora, quādiu alius p̄latus non hēt ecclesiā ꝓ vocāte. Alij dicunt, & forte nō male, ꝙ nisi prælatus ad quē pertinet ecclesia in spiritualib. j. sex menses faciat illum, q transiuit redire ad propriā ecclesiā, uel hoc ipsum incipiat prosequi. j. sex menses, vel ꝓcedendo ꝯ eū corā superiore petēdo, ꝙ cōpelliat̃ ad primā redire, ꝙ elector pōt aliū eligere circa finem. 6. mensiū, qa tacitè vr̃ ratificare transitū eius. & idem dn̄t, si ēt ad eundē prælatū pertineat ecclesia in spiritualibus, & quo ad electionē, quia nisi. j. sex mēses, uel eligat, uel ꝯ transeuntē procedat, qđ ad proximū superiorē deuoluit ptās eligendi, qa ex quo nō pōt dispensare expsse, qđ teneat vtrāq;, nec tacite pōt impedire, qn ptās eligēdi ad eū trāseat, ad quem
3 de iure pertinet, ar. j. de præb. de multa. † Hæc bene fatemur, qđ pōt ꝯsentire electioni de se factæ. sed nisi. j. nisi modicū tps præfigendū a prælato obtineat licentiam a primo p̄lato qđ ecclia secunda alii ꝯfertur. j. de cleri non resi. c. fi. & no s̃. de elec. cum in cūctis. Nec vr̃, quis teneat electio, qđ teneat collatio de secūda ecclesia facta quousq; absolutus fuerit a prima. 71. & 72. di. p totū. ibi. n. dr̃, qđ erit irrita talis ordinatio. secus aūt eēt, si talia beneficia essent, quæ simul haberi pn̄t, de hoc no. j. de cleri. non resi. c. fi. ꝯ. j. de præben. de multa. ubi dr̃, qđ recipiendo secundam est ipso iure priuatus prima. so. illa intelligit, quādo recepit secundā de licentia proprij epī. uel dic, qđ nō est priuatus. s. quo ad se. s. qđ nō possit eā repetere. sed nō est priuat⁹, qn primus possit eā retinere. sed adhuc magis ꝯdicit pen. §. eiusdē decre. ubi dr̃, qđ ex quo recipit scdam ecclā, non facit fructus suos. Sol. illud intelligitur, ut dictum est, qñ de licētia Proprij epī trāsiuit, & tūc nihil iuris sibi retinuit in j. uel qñ de snia eius trāsiuit, sed tamē sustinet eps, qđ utrāq; teneat. uel dic, qđ sicut q̄do sine snia primi epī transiuit, vtraq; tenet, priuat̃ quo ad se prima eccle. sic etiam fructib. ut eos nō faciat alterius suos.

SVMMARIVM.

1 Tenet sententia licet in ea falsæ causæ subijciantur.

CAP. VI.

In presentia. [Ad vnā.] ff. de test. ob carmē. §. vlt. j. de re iu. cum inter causam. [præsumi.] infra de proba. post cessionem. infra de re iudi. cum inter nos, & c. sicut. ff. de statu homi. ingenuum. ff. si li. pen. app. l. j. ff. de re iud. res iudicata. [si tu] qui agebas, qđ quidam abbas, qui resignauit abbatiam, eam de facto dimittere. [sententiæ] Dulmen. & coniudicum. a qua non erat appellatū, si in rem transierat iudicatā de hoc no. s̃. de elec. bonæ me. Magun. si aūt esset appellatū, uel alias ante eam sententiam, non credit iudici, nisi quantū legitimis ꝯstiterit documētis. infra. de ꝓb. qm̃. q̄re quæ
1 diximus, inf. de of. dele. cū in iure. inf. de ꝓb. qm̃. † Præter ista] not.

Universidad de Deusto Biblioteca

a no.ꝙ licet a falsæ cãæ subijciant in snia,tñ snia tenet,qa nõ est ꝯ ius scriptũ,sed ꝯ ius litigatoris:sed multo meli' valet, si iusta cã subesset,q̃ expssa nõ est,vt hic.Insti.q manu.non pos.§.ca.2. q.6.itẽ si Iniam,ver.si vero ꝯ ius litigatoris.sed ꝯ.ff.de exc.tut. q testõ.Sol.ibi loquit.qñ cã expressa erat ꝯ ius scriptũ,s.qa hñti legitimũ tutorẽ nõ põt dari testamẽtarius,vel ibi,loquit,qñ snia data fuit sua ꝯdõne,q̃ non extitit.itẽ si exprimat vnã ꝯ i',
b & aliã,q nõ est ꝯ ius,tenet sni,b vt potius res valeat,q peat,infra de verb.signi.abbate.[quosdam episcoporum]] semipleua probatio, in quorum præsentia idem abbas renũciauit [confessionem] plena probatio.C.de confes.l.j.eo.certum.

ADDITIONES.

a ¶No.quod licet Hoc dictum refert & sequitur Per.de Anc.in cõs. 208.inci.iudex de iure,col.3.post me.& adde eundem Inn.in c.quoniam contra,in fi.inf. de proba.& de materia,quando falsa causa uitiet sententiam.vide per Feli.in c.sicut,col.11.ver.falsa causa,infra de re iud. ubi plene. & adde eundem Inno. & ibi addita in cap.quoniam contra,infra de probat.& Per.de Anch. in cõsl. 65.in princip.incip.pro clariori decl.dubiorum.

b ¶Vide Ale.in l.qui Romæ,§.duo fratres.ff.de verb.oblig.

CAP. VII.

Sane. [Literas.]Concessionis præbẽdæ[admittatis] plus nititur hæc decre.æquitati, quam iuri. alij dicunt eam niti iuri, quia tantum se iuri submisit, vt dicemus, infra eo.veniens.

SVMMARIVM.

1 *Non valet resignatio nisi in manu eius,a quo quis habet beneficium.*
2 *Quo casu requiratur consensus capituli maioris ecclesiæ in resignatione,& an prælatus renunciare possit in manib.subditorũ,habes in n.3.*

CAP. VIII.

1 Quod in dubiis. [Sponte] secus si coactẽ. j. qd me.cã ad audiẽtiã.†[Resignantes]resignatio.n.non valet nisi in manu eius,a quo quis hẽt beneficiũ,i.epi,q confert.s. eo. admonet.18.q.2.Abbas.ff.de ori. iur.l.3.§.cũ placuisset.ff.de of.præ.legatis.& intelligatis hoc verũ,ꝙ non tenet resignatio,qa ecclesia possit eũ repetere.7. q.1. nõ oportet.& superior.33.q.5.mulier. ipse tamẽ nõ põt repetere ecclĩam,qa & si inutilis sit renũciatio, tñ obtinet vim pacti, sicut inutilis acceptilatio.ff.de pac.si vnus.§.de acce.7. q.j.cos. vel verius põt priuari ecclesia, qa peccauit renunciando in manib.laici,& hoc sonat litera hic.Qui licet in manu laici resigna
a uerit, tamẽ nõ a amittit pbendę suæ proprietatẽ, cũ nõ possit resignare si cepo,nisi primitus p sniam superioris spolietur. 17.q.2.Gõsaldus.secus de possessione,vt no.s.c.sup hoc.& hęc vera sunt in beneficijs iam perceptis:secus in iurib.acquirẽdis, qb.bene renunciare licet.j.e.veniẽs.itẽ dicimus,ꝙ in renũciatione nõ solũ dẽt interuenire authoritas plati recipientis resignationẽ sed ẽt ꝯsensus canonicorũ ecclesiæ,quã resignat.19.
2 q.3.statuimus 58.dist.si quis † Capituli aũt maioris eccliæ ꝯsensum nõ credimus requirendũ, nisi forte renũciaret magnæ dignitati,vel nisi tales esset psona,de qua magnus honor, vel periculũ ecclesiæ immineret.tũc.n qa magnũ negotiũ est,eius est as-
3 sensus requirendus.j.de his,q̃ fiũt a pla.quãto. † Itẽ nõ põt platus renũciare in manib.subditorũ, vel ẽt canonicus in manib. fratrũ,vel ẽt in manib.sui ppositi.j.e.c.vlt.sed necessaria est authoritas epi, vel ꝯfirmatoris.s.c.admonet.nisi ppositi esset cõfirmatio,& instõ.tunc.n.satis dici posset, ꝙ renũciationẽ eius recipe posset,sicut i monacho,ut no.j.e.c.vlt.vr tñ & nõ iprobabiliter dici,ꝙ necessariũ sit ad hoc, ut ualeat Inia alicui' sup renũciatione, ꝙ posset ẽt in iudicio eũ inuitũ destituere [susceperunt] pp hoc suspensi sunt a communione sacramentorũ. 16.q.7.si quis deinceps.de hoc no.s.de elec.quisquis.

ADDITIO.

a ¶Tamen non amittit. Adde quod Fe.in c.in nra,col.21.uer.34.sup.de rescr.dicit dictum Inn.hic uerũ,& quod alias dedit hic cõcordãtes, quas per te vide.

SVMMARIVM.

1 *An liceat episcopo sine licentia Papæ renunciare.*
2 *Quicunque in dignitate sine dispensatione manere non potest, debet cedendi licentiam petere.*
3 *Licet prælatus in tẽporalib.nequeat pastorale exercere officiũ, nõ dẽt cedere,quia põt coadiutorẽ adhibere,secus autem in spiritualibus.*
4 *Quib.casib.possit prælatus ob plebis & subditorũ psecutionẽ cedere.*
5 *Licet prælatis se in murum opponere contra quærẽtes possessiones, uel libertates ecclesiæ.*
6 *Vtilius nõnunquã permittitur nasci scãdalum, quã ut ueritas amittat.*
7 *Quot modis dicatur persona aliquis irregularis.*
8 *Irregularitates & earum pęna sunt de iure positiuo.*
9 *Irregulares sunt celebrantes,si ab officio suspensi sunt.*
10 *Illegitimos omnes ab ordinibus repellit ecclesia.*

CAP. X.

Nisi cum pridem. [Frugem.]i.si credãs vitã ꝯtemplatiuã meliorẽ, quã actiuam [sanctificato.]Hieremia,s.qui vitam actiuam habuit, & prędicationi institit[ille] Hieremias[cuius verbi] recusabat verbũ pdicationis baiulare,dicẽs,a,a,a,nescio loq &c.& tamen
1 postea pdicauit.8.q.j.in scripturis.† [Cedẽdi] vr,qd p nulla cã possit eps renũciare sine Inia Papæ,siue irregularis,siue crĩosus j.e.c.pxi.6.q.3.deniq;.ff.de admi.tut.tutores.§.q se.qdã tamẽ dicũt ꝯ in simoniace & intruso,qa sunt fures.j.q.j.ordinationes nec habẽt titulũ.vnde quãtomagis tenet rẽ furtiua,magis peccat.14.q.6.si res.ff.de ꝯd.fur.si p fure.sed nobis vr, ꝙ nec hi debent dimittere eã possessionẽ facti, q̃ habẽt sine Inia:sed a reb. eccliæ abstinere debẽt, j.e.c.pxi.§.rursus.Et idẽ in oĩb.suspẽsis
2 siue ab hoĩe,siue a iure,dici põt.† [Forsitã.]33.q.2.admonere.de pę.di.i.quãobrẽ.ff.de rai vẽ.itẽ si.§ j.illius. quale est simo.j. q.j. erga simoniacos.j.de simo.tãta,vbi de hoc no.& c.pe.& apostata.j.de apo.c.fi.& schisma.j.de schisma.c.j.ubi no.7.q.j.factus & c.se.iutrusio.ut 16.q.7.si qs deinceps. & si nõ sit seruata forma in electione.s.de elec.qa pp & hoc est ea rõne, qa nõ sunt plati,sed fures,q nõ intrauerũt p ostiũ.j.q.2.ordinationes, & c. si qs.neq; hoc,qd dictũ est de forma,nõ placet,ut no.s.de elec. qd sicut.inter hæc crĩa ꝯputãt qdã homicidiũ, j.de tẽ.or.c.vlt. ar.50.di.miror.sed alij respõdet,& male,id iõ factũ, qa homicidiũ erat manifestũ,aĩs si eẽt occultũ,licet sibi bene cõsuleret,si abstineret post pnĩam,nõ tamẽ ei pcipit.50. di.de clericis,& c. de his.inter hæc ꝯputãt ẽt qdã quodlibet crimẽ,qd ipso iure irrogat infamiã.ff.de his,q no.infa.ait.ar.3.q.7.§.porro.C.de infa.l.j.qa talis infamia p pnĩam aboleri nõ põt.2.q.3.§.hinc colligit.põt.n. petere resignationẽ, qcũq; ꝯmisit publicè enorme
3 crimẽ pp scãdalũ.52.di.sacerdotes,vbi no.& c.de his vero † Si ãt alias fuit crĩosus quocũq; crĩe,quãtũcũq; enormi, pter pdicta,& ꝯsimilia,de qb.no.j.de tẽ.or.ex tenore.si tamẽ crimẽ sit occultũ,post pactã pnĩam nõ põt petere resignationẽ iuste,vr ad minus ei ꝯcedi nõ dẽt.50.di.qa tua,& c.domino sancto.itẽ Iniam cedẽdi petere dẽt oĩs,q nõ põt remanere in dignitate sine dispẽsatione,de qb.no.j.de tẽp.or.ex tenore.de falsario occulto Israũ domini Papæ vr,ꝙ post absolutionẽ & pnĩam actã sine peccato ordinat.nec põt petere cessionẽ,qa nõ est infamis ipso facto qa nullo iure iuenio eũ infamẽ[impotẽs].ff.de ver.
4 sig.morb.ff.de re iud.qsitũ.† [s. in spiritualib.nã licet in tpalib. nõ possit exercere officiũ suũ,nõ dẽt cedere,qa põt habere coadiutorẽ.7.q.j.qa frater.& qdẽ infirmus nõ est cogẽdus cedere: sed si petat,ei ꝯsentiendũ est.j.c.pxi.[defectũ] ignorãtię,secũdũ ꝙ dr defectus sciæ nõ pctm,sed pęna.15.q.j.§.j.sed fm qd dicitis negligẽtia discẽdi aliqb. est peccatũ, ut puta illorũ q sunt in aliquo officio, si negligãt discere ea, q̃ ptinent ad officium suũ.38.di.c.j.& se.itẽ no.ꝙ nullus tenet ad scire,sed tenet ad operari fm ꝯscientiã.ad credere aũt bene tenet aliqs,vt no.s.de sum.tri.& fi.cath.in prin.[spiritualiũ] 38.di.p totũ[tpalium] 30 di.Pet.86.di.fratre[cõpetens.] supra de elec.cũ nobis.[Malitiã] 7 q.j.seruandũ,& c.ult.in hoc.§.distinguit, qd iuris sit in extrinseca,uel intrinseca psecutione extrinseca psecutio ꝯsistit in manifestis & pcisis inimicis eccliæ,q nos psequunt. intrinseca in subditis,q adhuc non sunt præcisi,nec corrigi volũt.in exteriori psecutione distinguitur,an solus prælatus quæritur, an totus clerus,aut tota ecclesia.si solus pręlatus,aut eo recedẽte tuta est salus ecclesię,& tũc fugiet.& si nõ tunc ponet aĩam suã p ouibus suis.si totus clerus quærit, si alias põt cõsuli ecclesiæ, totus clerus fugiet cũ prælato: si non põt consuli,remanerent cum prælato uel omnes, uel quidam ex his. si est altercatio inter eos de remansuris,res forte dirimatur.26.q.2.sors.si aũt tota ecclesia q̃rit,& fides impugnat,tunc non dẽt fgere:sed omnes ex aduerso ꝯsurgere p domo Israel.si.43.dist.sit rector.circa intrinsecã distinguitur. aut oẽs sunt mali, aut qdã mali:aut oẽs boni,aut qdã boni si boni sũt admixti malis,eos ñ deseret. 23.q.4.cũ bonis.si mali omnes sũt, aut spes est de correctione, aut non.si est spes,non sunt deserẽdi,si nõ est spes,sũt deserẽdi, vt inf.c.ul.Nos dicimus,ꝙ si solus eps q̃rit, uel alius platus, uel pdicator,uel ẽt socius:si aũt est alius, per quem dñe possit tuta salus ecclesiæ,uel populi,cædat,si uult.& ẽt si nollet,si periculũ est destructionis ecclesię, uel magni scandali, & periculi & in temporalib.& in spiritualib.assignabi ei superior bonũ con
a cambium a suæ prælaturæ,uel dignitatis,arg infra eo.c.§. p graui,& arg.ad hoc,quia publica utilitas præfertur priuatæ,si.7.q. j.mutationes,scias,& c.sequ.alij ꝯ,infra de reg.iur.qui scandalizauerit,& arg.ꝯ,qd si non præferretur publica utilitas in furiosis,

ADDITIO.

a ¶Bonum concambiũ.Ad hoc dictũ Inn.hic adde Io.An.in reg. quod ob cãm, de re.iur.in 6.& Lu.Ro.in consi.355.col.6.ver.ex his igit, & inci.consiliũ circa primum.& ẽt adde Mod. in l.fi.col.2 C.si contra ius,uel util.pub. &uide in proposito Abb.in c.cõstitutus.col.3.de relig.do.ubi quod in consi. Basilieñ fuit ordinatum,quod nec episcopus, nec abbas posset inuitus transferri sine causa rationabilis,& eundem Abb.in c.si. supra de postul. præla. ubi quod ita fuit statutum in concilio Pisano.& hoc dictum Inno.hic refert etiam Feli.in c.quę in ecclesiarum,col.10.circa me.supra de constitu.

sit,& in alijs infirmis,vt 7.q.j.q̃uis,qualiter,cum percussio, & c. j.quare hic præfertur.Sed dic,ꝙ in c.prædictis non pfert priuata vtilitas publicæ,imò vtraque vtilitas ibi seruatur, priuata in eo,ꝙ infirmus remanet in dignitate:& publica in eo,ꝙ infirmo datur coadiutor.nec credimus,ꝙ pp scandalum dimittat veritas iustitiæ naturalis,quod esset,si furi non præciperet,ꝙ emẽdaret furtũ,vel si adulter cum adultera dimitteret p sniam, & sic de alijs,q̃ ꝯ nouum & vetus testm̃ præciperentur. Secus autẽ dicendũ est in his,quæ sunt de iustitia positiua.nam in his ex iusta cã ille,qui legẽ,vel canonẽ condidit,pp scandalũ, vel aliam iustam cãm ꝯrium mandare põt,& etiam in certis casib. ꝯrium statuitur,vt no.j.de statu mona.cum ad monasteriũ,& s.de cõsti.cum M.Et iõ,ꝙ diximus de vno prælato,vel socio, idem intelligimus de multis,dummõ scandalũ non timeat:sed si scandalum periculosũ timeret,vel de vno prælato, vel de vno clerico,si cogeret ad accipiẽdum aliam ecclesiam sua dimissa,vel ꝙ magis est populo,tunc magis eligerem vitare scãdalum, quo quis iuste moueret de iure positiuo,q̃ scandalum psecutorium, quo iniuste moueret.Si autem quærit tota ecclesia, i.clerus, & populus,siue ab infidelibus impugnet,siue a fidelibus.Itẽ siue q rit,vt fidem dimittant,siue vt eis infidelibus.subijciantur,& seruiant,qui liberi hactenus fuerunt,tunc opponere se debet prælatus ecclesiæ,33.q.7.igitur,& c.seq.Dixerunt tamen aliqui, ꝙ ẽt tunc suadendi essent omnes.s.clerus & populus, ꝙ inde recederent.sed hoc non credimus,dum modo spes sit, ꝙ se defendere possint,tum quia patriam defendit ille, tum quia periculosum est,ꝙ multus populus maritum & mulierum vaget per mũdũ. & idem ẽt intelligerem de clericis,si multi essent clerici, & de eis periculum immineret,quãuis erga clericos tanquam sapiẽtiores minus periculum timeatur.sed si non sit spes,ꝙ totus populus se defendere possit ab impugnantib.vel fugiendũ,vt maius malum euitetur,vel serui fierent impugnantiũ fidelium, & ẽt infidelium,si aliter euadere non possint,ita tñ ꝯueniant,ꝙ fidem & ritus suos non dimittant.7.q.j.sciscitaris. sic.n. videmus in veteri testõ sępe factũ.imo ẽt ꝙ ipsi clerici serui essent principis infidelis,in pacto deduci põt,si aliter euadere non possunt. si ãt clerus q̃ritur vniuersus,puta qa illi,qui psequuntur ciuitatẽ dicunt,si vultis repellere clericos,nos parcemus vobis, nunq̃ sine populo,cũ prælati,vel clerici possunt,recedere dẽnt.quia pdere clericos,est perdere sacramenta,& Doctores fidei. sed si illi de populo nollent,vel non possent eos tenere,vel defendere, licitè possent ab eis recedere,& expectare tpis tranquillitatem. 7.q.1.sciscitaris.& debent secũ ducere,quos põt,ne in tanto discrimine remaneant sine sacerdotib.& sacramentis,& si qui parati essent ad martyrium,& Deus inspiraret eis,benefacerent, si sustinerẽt.7.q.j.§.cũ vero prælatorũ.itẽ licet idem dicẽdũ sit & in maioribus & in minorib.platis, iudex tñ prudens diligenter attẽdat,ꝙ si remoueret vnũ sacerdo.de ecclesia, quia ab aliquo de populo quærit ad mortẽ,vile esset statim eius cessionẽ admittere:sed dẽt interdicere ecclesiam,vel claudere,vel reliquias extrahere,ar.j.de iure patr.c.1.& 2.& 3.hic ãt de facili non fiet ab episcopatu.esset.n.nimis difficile,ꝙ totũ episcopatũ sine his, q̃ ad epãlẽ dignitatẽ ptinẽt,remaneret,sed pp defectũ sacerdotis,vel alterius prælati non sit,cum eius populus de Inia superioris,si iustã cãm videat,ab alio valeat de facili obtinere. item inquiret,an sit alius modus prouidẽdi epõ preter cessionẽ puta quia hẽt secũ armatos,qb.defendat, vel tutũ locum, vbi moret
5 sic & de multis alijs circũstantijs quæret. † Item credimus, ꝙ in murũ se dẽt opponere prælatus,si quærant possessiones,vel libertates ecclesiæ,quia sine corporalib.non ꝯsistit ecclesia. si.j.q.3. si quis ob.B.Thomas pro his martyrizatus est.de intrinseca aũt persecutione seruandum est,ꝙ nunq̃ bonos pp malos dimittet, vt in §.hoc cũ.7.q.1.nisi alius magis proficere posset , quia tũc superior eũ transferre posset,& ipse non male faceret, si desideraret hoc:quia maius bonũ minori pferret.ar.7.q.j.oẽs. 11.q.3. si quis dixerit.si ãt oẽs sunt mali,tunc constat,ꝙ põt recedere. 7. q.1.hic ergo.& appello extrinsecã psecutionẽ esse,q̃ fit alicui siue in publico,siue in priuato:intrinsecã,q̃ ꝯtingit ex peccatis aliorũ,& tñ prælatus non odit.7.q.j.§.hoc ẽt tunc. [adhærere] vt non prędices,vel non fructificet tua prædicatio[exasperãs] pp malos[culpa] subditorũ[sanguinẽ.]4.di.deniq;.4.q.7.s. his ita.
6 23.q.4.non põt.†[Distinguẽdũ]Greg.distinxit sup Ezech . Debemus.n.vitare scandalũ,q̃tumcunque possumus sine peccato alioquin vtilius scandalũ nasci pmittit,q̃ vt veritas relinquat. j. de reg.iu q scãdalizauerit.veritas ergo bonę vitę, vel iustitię pp scandalũ nunq̃ deferenda est.veritas ãt disciplinæ deferi põt pp multitudinẽ peccantiũ. 50.di.vt ꝯstitueret.& hoc intelligimus, vbi non defendunt errorẽ 44.di.comessationes.si.n. defenderẽt vel excusarent,tunc nullo modo parcendum esset multitudini,
7 de pęn.dist.6.cap.1.in fin.82.dist.plurimos.† [Irregularitas] irregularitas personæ dr pluribus modis.primò enim siue pro defectibus,q sunt in aliquo sine peccato, vt quia est bigamus, vel viduę maritus, vt hic, vel de illegitimo matrimonio natus. alio ẽt defectus habetis. 50.dist.nõ cõsidat,& si.54.di. per totũ.itẽ secundo mõ dr irregularitas personę, vbi generaliter oĩs nõ prohibetur ordinari sine dispẽsatione Papę, vel ẽt celebrare in ordine iam suscepto, siue patiatur defectũ sine peccato, siue grande peccatũ cõmiserit.& q sunt hi,no.j.de tem.ord.dilec.fi.nõ ergo hic dr irregularis, quia fm regulã Apostoli ordinãti phibetur:
8 sed qa est extra regulã aliorũ.† Nã cũ generaliter epi possint cũ omnibus dispensare, nisi eis specialiter prohibeatur, vt no.j.de temp.ord.dile.cũ prædictis spãliter dispẽsare prohibentur.Papa aũt in omnib. irregularitatib.dispẽsat, qa ipse.s.irregularitates, & pęnę harũ de iure positiuo sunt.alio ẽt mõ dicuntur irregulares oẽs illi, q non possunt nec remanere in susceptis ordinibus, nec promoueri ad maiores ẽt post peractã pnĩam sine dispẽsatione Papę, vel inferiorũ prælatorũ, de quib.no.j.de tẽp. or.dile.De defectibus sacrorũ vr, ꝙ tm̃ ex constõne ecclesię inducãt irregularitatẽ quo ad ordinatione in hoc, ꝙ cũ eis nõ possit dispensari nisi p Papã.sed ꝯriũ vr, quia vnũ capl̃m Apostolicę regulę est, oportet epm vnius vxoris eẽ virũ.26.di.c.j.& 2.sed potest respõderi, ꝙ hoc nõ est ex defectu sacri, ꝙ prohibetur ordinari, sed quia nõ posset esse ordinator viduitatis, quia coniugia frequẽtauit,& hoc satis vr expresè dicere. 26.di.vna, in fi. Vel potes dicere, ꝙ licet p nouũ testm̃ inducatur huiusmodi irregularitas quo ad hoc, ꝙ promoueri nõ possit, non tñ quo ad hoc, ꝙ p aliũ,q̃ p Papã non possit dispensari.capl'a tñ.26.di. acutius, & j.de bigamis, debitũ. videntur dicere, ꝙ defectus sacri est cã, quare promoueri nõ possunt: sed respõdeo est cã coadiuuans, vel alias, vt diximus.in veteri aũt testamẽto erant irregularitates tẽporales & nõ perpetuę, qa eijciebant, extra castra. vt qñ quis tangebat morticiniũ.de vna tñ vr, ꝙ fuerit ppetua, s.ꝙ summus sacerdos dẽt habere virginẽ & nõ repudiatam, sed nec tũc erat pter defectũ sacri, sed pp causas prædictas. Item ẽt vr in corpore vitiatis, & qui tm̃ de iure positiuo sunt irregulares, & idẽ de
9 filijs illegitimis,& idem de obligatis ad ratiocinia.† Item no.ꝙ suspẽsi ab officio, si celebrant, sunt irregulares, vt in præal.c.11. q.3.si quis eps.sed suspẽsus a beneficio, si celebrat, nõ est irregularis: quia in iure nõ inuenitur [irregulariter] & bene in temporalibus, & spiritualib. fm ꝙ canones iubẽt, & regulæ ecclesiasticę, infra de accus.qualiter[indulgeri.] ipse.n. semper petere dẽt, cũ sine dispẽsatione nõ habeat executionẽ officij.superior aũt, penes quẽ est potestas dispensandi, dispensationẽ impendet, ẽt nõ vocatis istis, ad quos pertinet electio, vel ꝯfirmatio, vel quicquid aliud iuris.sed ꝯ hoc vr, quia iste prælatus non intrauit per ostiũ: quia tẽpore quo fuit electus & cõfirmatus, & cõsecratus, malũ habuit ingressum pp defectũ dispẽsationis:& tẽpore, quo dispensatũ fuit, similiter nõ vr habere bonũ ingressum, qa non habuit cõsensum nec electorũ, nec confirmatorũ, nec cõsecratorũ.sed dic, ꝙ iste per dispẽsationẽ obtinet canonicũ ingressũ & prædicti, s.electores, & cõfirmatores, & cõsecratores nõ possunt resilire, dũmodo ille, q põt, velit dispensare. ar. s. de elect. cũ inter canonicos, in fi. s. de post.bonę.2.circa fi. [potuerit] de iure.s. cũ examinant [culpa] taciturnitatis in examinatione[& cã] defectus nataliũ [dispensari] per Papã in epis, & inferioribus prælatis, & cũ alijs clericis per epos fm quosdam. sed contra infra de fil.presb.c.pen [zelore,] idest zelans, & vlciscens pecca-
10 ta, vel exactor castitatis.j.q.4.§.ęque.24.q.j.§.j.† [Nothos] sicut
a legitur in historijs, Manzer est de scorto natus, spurius a de ꝯcubina, sic dicta a spurcitia incõtinẽtiæ, nothus de adultera, q quasi vr filius, & nõ ẽ, sicut notha febris, q̃ vr aliqua, & nõ ẽ illa.eccl'a ãt oẽs illegtĩos, ab ordinib.repellit.s.de ele. cũ i cũctis [ociositas] d ꝯ.di.5.nunq̃[q vero] 19.q.2.duę.j.de reg.licet[Pontifex] Martinus[illius] Pau.Apos.[pl' ceteris] 24.q.4.qs nos[& meritorius] 43.di. Ephes.ff. ad l.Aq. si seruus.§.si calice.47. di.c.vl.ff. de neg.ge.sed an vltro.[secura] & iõ eligenda, de pę.di.7.c. vlt. ff.de ri.nup.adoptiuus[infecunditate.] Lia.n.habuit quatuor filios:Rachel tantum duos.[latoris] Moysi.36.di. si quis vult[indulgetur.] 18.q.j.c.j.7.q.j.hoc nequaquam.

ADDITIO.

a ¶Spurius.Ad dictum Inn.hic.Adde Bar.& ibi Alexan.de Imo.in apo.in l.si gener,col.2.circa prin.ff.de his,quibus vt indign. & adde Franc.de Are.in c.at si clerici.§.de adulterijs,col.5.infra de iudi.& ibi, quod Spurius est nomen generis,& ideo natus ex soluto & soluta,non tamen vnica concubina in domo retenta,dicitur etiam Spurius.d.l.concubinam,cum gl.quam ibi approbat Dyn. & Bar.ff.de concu.refert Alexan.in consi.174.col.2.in quinto vol.& in proposito,vide Ludo.de Sardis in suo tracta.de spurijs,circa prin.

SVMMARIVM.

1 *Qui potest eligere,potest etiam postulare.*
2 *Solius prioris consensus non sufficit in alienatione personæ.*
3 *An possit monachus absque abbatis & conuentus consensu consentire postulationi de se factæ de aliqua dignitate.*
4 *In episcopo debet fieri subtilior inquisitio,quam in alijs dignitatibus.*
5 *An propter crimen cedere quis episcopatui possit.* (*fidem statuat.*
6 *Papa dispẽsare põt cõtra quatuor cõcilia,& cõtra apl̃m,dũ tñ nihil cõtra*

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. XI.

1 Post translationem. [Postulandum] †nihil n. aliud est eligere postulandum, q̃ postulare. si n. elegisset eum ad episcopatũ, cassaret electio, quia regularis est, qui non põt ꝯsentire, cum non hẽat proprium velle, vel nolle, 12.q.j.non dicatis. quia episcopus ꝯsentire non põt, qui similiter sine superioris licentia se non põt transferre. s̃, de translatio.episco.inter, in fi.& s̃.de postula. per totũ. ar.ꝯ ĩ.de voto, per tuas. sed expone ibi, electionẽ, idest postulationẽ.& no.de hoc s̃.de elec.in causis. vel non est eligendus simpliciter, sed cũ determinatione hac. s.impostulandum, vt hic, & prælleg.c.alij dicunt, & fortè melius, ꝙ etiam monachus eligit
2 ad episcopatum.ar. ĩ.de voto, ꝑ tuas.¶ †[Priore] & ẽt alio ꝯuentum. solius.n.prioris ꝯsensus non sufficit.19.q.3.statuimus.arg. 12.q.j.præcipimus, si tñ sine cã nollet ꝯsentire, cogeret per superiorem. ĩ.de iure patro.nullus. sed si iustã cãm hẽret, non dẽret ꝯpelli, & sic intelligo.73.dist.literas, & 71.di.c.1.& 2.& no.regularem requirendum ab abbate, & ꝯuentu, si est exemptus, vt hic si verò non sit exemptus, deberet requiri ab eisdem abbate, & ꝯuentu.19.q.3.statuimus, & ab epõ similiter.16.q.1.verè. Melius credo epi ꝯsensum non esset necessarium in postulatione, s.vt ab epõ postuletur, quasi a præstante authoritate postulanti. sed huius epi requisitio est necessaria siue fiat postulatio, siue electio quia eius clericus est.72.dist.c.1.& 2.eadem ratione, si sit clericus plurium episcoporum, ab omnibus est requirendus. requisitio.n.Papæ necessaria est ꝑꝑ dispensationem.ar.s̃.de elect. innotuit.58.dist. Cenoman. vel melius hic requiritur, quia fuit eps, & non quia fuit monachus, ar.s̃.de transl.c.1. licentiam autẽ sui præpositi, vel archipresbyteri, vel consilium prelatorum secularium non exemptorum non credimus requirẽdum, sed solius epi ꝯsensum sufficit requirere.ar. ĩ.de cle.percus. c.vlti. 71. & 72.di.per totum.eps tñ non debet eum licentiare sine ꝯsilio
3 frattrum electi, vt no.s̃.eo.quod in dubij.¶ † Hic autem dicunt, quidam, ꝙ monachus non potest ꝯsentire postulationi de se factæ, siue in epm, siue ad quamcunque aliam dignitatem eligat, nisi prius habeat ꝯsensum abbatis, & ꝯuentus, quia non hẽt velle, vel nolle.12.q.j.non dicatis. sed istorum ꝯsensu obtento ante, q̃ habeat ꝯsensum epi, põt consentire postulationi ad quamcunque dignitatem, & etiam electioni ad minores dignitates de se factæ, sed non põt deserere primam ecclesiam, nisi habita licentia sui epi, sicut nec alius clericus, ut s̃.eo.admonet, licet in monacho quidam dicunt secus.63.di.literas, & 62.di.c.1. ¶ Et dicimus, ꝙ quo ad hoc, ꝙ teneat postulatio de monacho ad minores dignitates ordinis non est necessaria authoritas Papæ:& etiam cum postulari debet, si malè contingat de eo fieri electionem, ꝯsentientibus abbate, & ꝯuentu, credimus per epm posse dispensari, sicut in alijs dignitatib.55.dist.priscis.cũ Papa sibi non reseruauerit. ĩ.de sen.exc.nuper.abbates autem possent eligi in episcopos.s̃.de elect.cum in veteri.in abbatem autem proprij monasterij credimus monachum eligendum, non postulandũ, at.s̃.de elec.cum dilecta.s̃.de ꝯsue.cum dilectus [capitulum.] 7.q.1.hoc nequaquam.[Pontificatum] multofortius ad mino-
3 res dignitates, ar.s̃.de transla.c.vlt.8 q.1.mutationes. officium tñ aliquod, in quo non sit dignitas, satis crederem, ꝙ posset hẽre, quia plus est ad onus, q̃ ad emolumentum.C.de insa.l.1.q̃uis posset dici, ꝙ ex hac cã repellatur ab episcopatu, & difficile dispensetur ꝯ concilium cum eo:tñ si postuletur a Papa ad abbatiam, vel prioratũ, facilius cum eo dispensabitur, quia nõ est ꝯ concilium, & licet sit indignus maiori, non est indignus minori.ar.ff.de inter.&rele.l.relegatorum.§.vlt.& l.seq.¶ Itẽ hoc non habet locum si aliã dignitatẽ dimiserit, & fuerit factus monachus.bene.n.poterit ad episcopatum postulari, nisi probatũ fuerit ei crimen.si autem fuerit probatum, tunc non ꝑꝑ concilium, ꝙ de his mentionem facit, sed ꝑꝑ crimen repellitur.15.di
4 stin.primum nec mireris, †quia difficilior inquisitio fit in epõ, q̃ in alijs dignitatibus, quia episcopatum non licet dimittere ꝑꝑ monachatum:sed alias dignitates licet dimittere, vnde ibi non fit tanta inquisitio quare illam dignitatem dimiserit.argu. ĩ.de reg.licet[ex quatuor.] 15.di.sicut.¶ [Comperto] statim, siue infra modicum tp̃s.1.q.1.constat. ĩ.de reg.c.1.alioquin ratum habere vr̃, & ratihabitio retrotrahitur in maleficio, ĩ.de simo. sicut est nobis.ff.de vi & vi arma.l.1.§.quotiens.34.q.2.si virgo. C.de transac..quamuis.C.qũo & qñ iu.si ab eo[dimittens] ar.ꝙ ẽt simoniacus non potest cedere sine lnĩa Papæ[redire] qñ eps põt dispensare cum huius.simoniaco.hẽs.s̃.de ele.c.pe.secus est in alijs dignitatibus.quia ad eosdem in alia vocatione reassumi valet.s̃.de ele.c.pe.[ꝙ ĩ eo] hæc est vera interpretatio illius cap.
5 ¶ †[Dixerunt] & bene.sed non sufficit. siue.n.fuerit ꝯuictus, & ꝯfessus, siue non:sed tamen quia commisit crimen, licet occultè amplius ad episcopatum nõ resurget, & hoc innuit fi.huius decre.vbi dicit, alioquin &c.sed potes meliorẽ rõnẽ assignare, qa superior non daret ei licẽtiam cedendi ꝑꝑ crimẽ, nisi de eo conuictus esset, vel ꝯfessus, vel nisi crimen esset tale, ꝙ executionẽ post peractam pñiam impediret sine dispensatione, vt s̃.e.c. ꝑxi.bene dr̃.hos tamen casus supponit, & tamen crederẽ, ꝙ si auctoritate superioris pro occulto, & leui crimine, in quo perseuerabat, cessisset, vel etiam in quo non pseuerabat, sed de facto, cũ de iure nõ debuerit, cesserit, iterum ad episcopatum poterit reassumi[alijs] non est reprobus intellectus, sed superior est vtilior[& non ordinem.] ĩ.de ordin.ab epõ qui re.episco. c.1.[ordinẽ].i.ordinis executionẽ.characteri.n.renunciare non põt.j.q.1.ꝙ quidam.32.q.7.licitè.hanc autem executionem recuperabat de spãli mandato Papæ.¶ [Constiterit] probante electo. præsumitur.n.prima facie, ꝙ non sine cã resignauerit, ar.hic, & ĩ.c.proxi.7.q.1.hoc nequaquam.alij dicunt, ꝙ nunq̃ dẽt aliquã ex prædictis causis probare, nisi esset præsumptio ꝯ eum, quæ esset, si ordini renunciasset, & tunc posset probare, ꝙ ex aliqua ꝑdictarũ cãrum resignauit, vt sic cesset præsumptio, & dimittat postulatio.primo dicto magis ꝯsonat litera[tunc]. s. qñ cessit dignitati [antea] non existens prælatus aliqñ potest celebrare ꝑꝑ scandalum, & tunc prælatus non prohibetur.6 dist.testiñ [alioquin].l.si non resignauit ex prædictis causis, quæ sunt sine peccato, sed ex alia.i.ꝑꝑ peccatum non distinguo, si sit ex eo conuictus, vel non.vel distinguendum est, vt dixi in illa gl, & bene.vel alioquin, i.si episcopus non probauit prædicta, vel si alias ei non
6 ꝯstiterit.†[Durum] sed non impossibile.dispensat a.n.Papa ꝯtra quatuor concilia[cõcilium.] 25.q.1.sunt quidam.34.di.lector. 82.di.presby.Et ꝯ verba euangelij, licet non ꝯ mentem: nam in euangelio dicitur, in ore duorum, vel trium con.om.uer. infra. de testi.in omni.tamen postea ecclesia statuit in causis Cardinalis plures requirendos.2.q.4.c.1.& 2.

ADDITIO.

a ¶ Dispensat.Adde eundem in c.quæ in ecclesiarum, circa fi.supra de const.& in c.super eo.infra de biga.& Adde Pet.de Anch.in cons.224.inci.circa bigamos, ubi ꝙ Papa dispensat etiam contra epistolas Pau.& uide, quæ latè ponit Fel.in d.c.quæ in ecclesiarum, col.6.uers.secunda conclusio, & adde Henr.Bohic.in c. proposuit, de concess.præb.vbi ꝙ Papa dispensat contra ius diuinum dummodo non sit contra fidem, nec nutriat peccatum mortale, nec inducat subuersionem fidei, nec periculum animarum. Et circa legem Euangelij dicit quòd dispẽsat circa ea, quæ sunt consilij, vel in parabolis dicta, non tamen circa ea, quæ consistunt in præceptis, vel prohibitionibus, vide tamen circa prædicta Fel.in loco præalleg.in col.seq.& seq.

CAP. XII.

Quidam. [Siue epi] siue alij prælati, siue simplices. [instantia.] quia.n.ita perseuerant, præsumitur ꝯ eos, vt hic, de pę.dist.j.diuortium.C.ad Velle.si mulier.in fi.ff. de quæsti.l.1.§.diuus est etiam hoc ideo, ne illudatur Papa, sicut in postulatione post, quam est præsentata Papæ, supra de postu. bonæ.2.ar.ꝯ.ff.de cessi.bo.is qui.si tamen anteq̃ superior sciat, reuocet petitionem suam, siue mandatum, vel etiam postq̃ sciuit ante, q̃ licentiam ꝯcedat, vel literas super ea, valet reuocatio ĩ.e.electio.nec est simile in postulatione, cũ hæc reuocatio nullius intersit, sicut illa:sed & quia non fit publicè, & solenniter, interest postulati.si autem reuocaret ante, quã superior admittat cessionem, & superiore hoc nesciente dẽt licentia, vr̃ ꝙ teneat licentia.ar.ff.de proc.si procuratorem. quamuis possit distingui, an per procuratorem, vel literas, vel per nuncium petat cessionem.¶ [Compellendos] hic vr̃ intelligendũ, si postq̃ Papa intellexerit voluntatẽ eorũ, velint resilire anteq̃ Papa cõsentiat.nam si Papa ꝯsensisset ante, q̃ reuocetur petitio licentiæ, nõ est cogendus cedere, cũ satisfaciat petitio epi, & assensus Papę, & iam non sit episcopus illius ecclesiæ.s̃.e.quod in dubijs. hoc placet, si cessionem obtulisset Papæ, sed vbi non obtulit cessionẽ Papæ, sed tñ lnĩam cedendi petijt in futurũ in eius manibus quẽ dñs Papa deputauerit, secus est, & tunc obtinet: ꝙ hic dr̃.

SVMMARIVM.

1 *Renunciari iuri suo, & se gratiæ submittere, quomodo inter se differant.*

CAP. XIII.

Veniens. [Canonici] etiam si expressa esset renunciatio literarum, vel iuris, ꝙ habebat, vel habiturus erat iste subdiaconus, tamen ex illa renunciatione non posset excipere, nisi capitulum, cui facta fuit renunciatio:vnde vr̃, ꝙ isti canonici, de quibus dr̃ hic, ꝙ nomine capituli exciperent, non essent admittendi. So.verè non sunt admittendi ad excipiendũ de renunciatione, quæ non est eis facta:sed excipiunt, vt quilibet de capitulo, ꝙ non intrudant eum per literas, quibus renunciauit, sicut posset excipere, ꝙ alias non intrudent eum, quia literæ eius falsæ sunt; sed si capitulum vellet eã recipere, vel remittere renunciationẽ factã, bene posset, & ex tũc non admitterent canonici ad excipiendũ de ea.Sed si capĩm mãdaret his canonicis ꝙ nõ ꝑponerẽt de renũciatione, nõ obediret ei:qa ipsi principaliter non proponunt de renunciatione, sed de intrusione, quam suo nomine proponunt, & non noĩe capituli.plus placet ꝙ ex quo quis aliquid renunciauit libera voluntate, & ex eo animo, ꝙ dominium illius rei vlterius habere non vult ẽt absen-
a te illo, cui prædicta renunciatio prodest, illa [a] renunciatio oĩno valet, & sibi præiudicat, & cuilibet parit exceptionem.arg.C.de ac.accusatio.7.q.1.q̃ periculosum, & ĩ.de præscr.c.pe.ff.de acq.hær.is põt, & l.2.& fit hæc renunciatio non tñ expressè, sed etiã tacitè quolibet iudicio.C.de resti.in inte.l.1.ff.de acq. hær.recusari.& hoc ipso, ꝙ renunciat aliquã rẽ ꝯceditur occupanti, multo fortius, quã si hẽret pro derelicta. ff. pro derelic. per to.insti. de re.diui.in fi.fatemur tñ, ꝙ non amittit dñium rei per renunciationem dũ tenet illam rẽ, licet amittat possessionem.ff.de acqui.pos.si quis.§.1.si aũt renunciat iuri, vel seruituti, q̃ hẽt in aliqua re, ẽt absente dño rei, statim fit res libera: & eodẽ mõ si renunciat.C.de pac l.postq̃.sed ꝯ.C.de repud.hære.sicut. so.ibi dicit, ꝙ valet renunciatio in auxilium renunciantis. nam non põt alij ꝑ suam renunciationem facere præiudicium, sed in suũ damnum bene præiudicat renuncianti[videret] sed nõ erat.& iõ retractat snĩa[iudicis] hic potuit esse in vna cã retractationis snĩæ cum tertio non ꝯmittente, nec recusante duo mala processerit. ĩ.de off.dele.prudentiam[se gratiæ] quod idẽ est, ac si literis renunciasset, cum idem sit tacitè renunciare, quod expressè. ĩ.de
1 off.dele.gratum.C.de iure do.l.2.ĩ.de præb.pro illorum. †[Cassauit] quicquid dicant gl.hic positæ, credimus hanc snĩam iustã & snĩam dele.iniustam.nã aliud est renunciare literis, siue iuri suo, quod periculosum est.ff.de pac.l.2.7.q.1.quã periculosum. aliud est submittere se grẽ, quæ submissio protestationẽ ꝯtinet, ꝙ grãm expectet, & iõ ea non secuta ius primum recuperat.C. de transac.siue.ff.de dona.hoc iure.§.vlt.& ff.& C.de ꝯdi. cã data, ꝑ to.Idẽ, si submisisset se misericordiæ.s̃.e.sanè. idem si submisisset se voluntati.nã tunc in alijs ꝑcedentib.casibus, sm̃ ꝙ bonus vir arbitret, dẽt ei prouidere.ff.de ope.libe.si libertus. si aũt talia non expressisset, licet ad grãm aspiraret, secus dicerem.C. de ꝯd.cã da.si nõ repetendi.ff.de ꝯd.ob cau.l.dedi.§.si quis.sed ꝯ infra de pac.cum pridem sed dicimus ibi gratiam contineri.

ADDITIO.

a ¶ Illa renunciatio.Et sic renunciatio facta absenti tenet, adde Pet.de Ancha.in consi.34.inci.in hac causa, col.3.post medi.qui sequitur Inno.hic.

SVMMARIVM.

Resignatio debet præcedere absolutionem ac sine authoritate eius, a quo recipit fieri non potest.

CAP. XIIII.

Lectæ. [Absoluit] talis aũt absolutio vim resignationis ñ obtinet.Item resignatio dẽt præcedere absolutionem.ff.de off.præs.l.pe.& resignatio non potest fieri sine auctoritate illius, a quo recipit, vt no.s̃.e.ꝙ in dubijs[saniori] de hoc no.s̃.e.qdã [resignare] ita, ꝙ teneat, & ꝙ monachi sint absoluti.

SVMMARIVM.

1 *An sit necessarius consensus conuentus, ubi quis ad arctiorem religionem transire vult.*
2 *Non debet abbas licentiam dare monacho suo arctiorẽ religionẽ intrandi.*

CAP. XV.

Dilecti. [Insufficientem] in isto fuit defectus scientię[abbate.] monachos autem de licentia solius abbatis potest dimittere monasterium, dummodo ad aliud arctius transeat.19.q.3.statuimus.ĩ.de reg.licet.nam & ei soli facit obe
1 dientiam, 12.q.1.non dicatis.†Sed quæres, nunquid potest fieri monachus alterius monasterij sine licentia episcopi? Respond. non, si est paris, vel minoris religionis.sed auctoritate episcopi potest fieri dispensatio, ar.ĩ.de regula.significatum. sed arctioris potest.alij tamen dicunt necessarium esse ꝯsensum ꝯuentus, ẽt si ad arctiorem religionẽ transeat, & hoc tutius, & 58.di.ca.2. & pal.c.statuimus.alij ẽt dicunt necessarium esse ꝯsensus epi.ar. 16.q.1.qui verè.quod credo verum esse quantum ad hoc, vt alius episcopus eum non ordinet sine licentia eius, nisi primo fie
2 ret monachus alicuius monasterij arctioris secundi epi.†Itẽ no. ꝙ vnus abbas non debet dare licentiam monacho suo intrandi religionem arctiorem, nisi primò eam inueniat, & paratus sit eã recipere, & si aliter recedit, fugitiuus est & apostata, cum non sit in alicuius obedientia.hoc autẽ fortè posset facere prior eius, ꝙ daret licentiam monacho volenti intrare religionem, ꝙ sub sua obedientia iret quærere locum religiosum, qui sibi placeret, tñ non consulo priori, ꝙ hoc faciat, nisi fortè vt euitet maius malum.s.quia si non daret hanc licentiam, ipse sua auctoritate recederet.[Abbas] presbyter autem institutus per epm & præsentatus per abbatem in manibus episcopi renunciare debet, qa ab eo institutus est & non debet fieri nisi requisito abbate:quia sua interest.ĩ.de præb.in Lat.ar.ĩ.de of.arch.ad hoc.§.vlt. Item nõ valet, si dicit, ego volo renunciare temporalia coram abbate, vel spiritualia tantum coram epõ, quia ista coniuncta sunt, ꝙ vnum sine altero dimittere non possit.1.q.3.si quis obiecerit.

SVMMARIVM.

1 *Benedictio episcopi in abbate succedit in locum confirmationis.*
2 *Non potest abbas ordinem conferre, nisi sit benedictus.*

De supplenda negligentia prælatorum. Rub. 10.

CAP. I.

1 Statuimus. [Substitutos] confirmatos, s̃.de elec. nostri.vel dic, ꝙ etiam sine confirmatione expressa datur hęc benedictio. † Per hanc benedictionẽ intelligitur data cura monasterij:quia succedit in locum cõfirmationis, nec est facienda aliqua examinatio, vel inquisitio in hac benedictione, sicut qñ ꝯfirmatur tutor datus a pr̃e filio emancipato.ff.de test.tu.pr̃.& plus dicimus, ꝙ etiam sine benedictione auctoritate huius canonis hẽt hic abbas plenam administrationẽ, ex quo eps sibi bñdictione denegat: sed si eps diceret verisimiliter, ego volo corã superiore aliquid probare ꝯ eũ, quare bñdici non dẽt, tunc non crederẽ, ꝙ deberet administrare sine superioris auctoritate, non ꝑmissa cognitione. ĩ. de reg.licet.tñ si malitiosè proponit.ꝙ probari non potest, punieť sm ꝯstõnem.s̃.de ele.statuimus.& facit ad hoc, quod not. ĩ.de reg.licet. Alij tñ dicunt, ꝙ ẽt si iusta cã subesset, quare episcopus eũ benedicere nollet, & etiam si iusta cã expressa appellaret, tñ tenet, ꝙ fit ab eo:quia Papa eius facta tuet per istã constõnem, q̃ hic ponit hæc decr.& de hoc no.s̃.de ele.nihil. alij intelligunt hanc ꝯstõnẽ hr̃e locum qñ nullã veram cãm suæ ꝯdictionis assignat[renuerit] sine cã.alioquin si iusta cã subsit, non ei licebunt, quæ subsequuntur, vt not. ĩ. de reg.licet [bñdicere] ar.ꝙ aliquis dare ꝑt, ꝙ non hẽt.ar.C.de test.mil.cum ꝯstõ.§.vl.
2 C.de iure emph.l.vlt.ar.ꝯ j.q.7.Daybertum.† [Et alia] s.conferre lectoratũ.69.di.c.1.forte melius dr̃, ꝙ cũ ꝯferret lectoratum, sit officij tñ, sed ordinis.ĩ.de ætate, cum cõtingat. non poterit ordinem ꝯferre, nisi sit benedictus, vt ĩ.e.nec tamen.dicimus, ꝙ tñ ex ordine habeat hanc ꝑtãtem ꝯferendi lectoratum, sed ex ordine & benedictione, vt in prædictis c.dr̃, & idẽ intelligo de ordinib. minorib.lectoratu sicut est hostiariatus, & psalmistatus.ĩ.de ætate, cum ꝯtingat.exorcistatus aũt, & acolytatus conferre non poterit, nisi priuilegium habeat, ar.ꝯ.de eo, qui fur.ordi... re.c.1.Sed eps, qui renunciauit ẽt executioni ordinis, maius hẽt priuilegium, q̃ abbas benedictus, & idem ꝙ in abbatib.diximus, est in coepis.68.di.c.1.in fi.illi autem, qui dicũt, ꝙ abbas, ex quo ꝑ eũ nõ stat, quin recipiat bñeictionem, põt ꝯferre lectoratum, intelligunt, ꝙ benedictio nihil facit ad collationẽ ordinis, sed priuilegium generale hoc facit, ꝙ ꝯcessum est abbatib.benedictis, ꝙ possint lectoratum conferre.quod priuilegium per decr. istam extensum est in abbatibus Cistercien.vt ẽt si non receperint, possunt illum conferre.& alia facere quæ ad officium pertinent.Psalmistatum autem quilibet sacerdos conferre potest.

SVMMARIVM.

Concessio vt quis in proprios usus ecclesiam, vel eius fructus conuertat, non valet, etiam facta ab episcopo sine consensu capituli.

CAP. II.

Sicut nobis. [Personas] ĩ.de of.archiep.vt singulę 25.q.1.quæ ad perpetuã.ff.pro socio, actiones.§.Labeo.[episcoporum.] ꝯcessio.n.ꝙ ecclesiam ꝯuertant in proprios vsus, vel fructus alicuius ecclesiæ facta epõ sine ꝯsensu c.non valet.ĩ.de dona.pastoralis[instituunt] quod non debent facere epi etiam cum ꝯsensu capituli, nisi capellæ ad eos pertineant pleno iure.tunc.n.possent, si cã subesset.ĩ.de præscr.cum olim.16.q.7.cap.1.alias tñ ad epm spectant capellæ.ĩ.de capel. mo.c.1.[ita pensionibus] nouis, & malè.ĩ.de cẽsi. prohibemus [in episcopalibus].s.in procuratione.10.q.3.cauendum, relatũ. & in cathedratico.10.q.3.illud.& sic in hospitalitate. 42.di.§.1. [exemptæ] infra de priui.cum & plantare.§.in ecclesijs[in Lat.] ĩ.de conces.præb.c.2.[generetur.] q.d.hac uice tantum priuabũtur.s̃.de elec.cum in cunctis.

SVMMARIVM.

Tempus non currit nec primo, nec secundo, eligere negligenti, nisi à notitia.

CAP. III.

Licet. Ad archiepiscopum.] Ad quẽ primò.de ꝯsuetudine pertinet collatio præbendarum, ad capitulum pertinet ex negligentia episcopi.ĩ.de ꝯces.pręben. quia diuersi. Et ita no.ꝙ nec ei, ad quem primò, nec ei, ad quem ex negligentia pertinet electio, non currit tempus, nisi a notitia [à notitia.] infra de conces.præb.quia, & cap.ex par e.ff.de peti.hęre. item veniunt.§.petitio.arg.contra.C.quis or.in bo.po.ser.l.vlt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. IIII.

Literas. [De patientia.] Non de iure communi supra c. proxi. vtrum autem ipsi possint sine peccato tenere, dic ꝙ non sine noua collatione vt hic. & no. ꝛ. de electio. ꝙ sicut, & c. ecclesia, el 2. & supra de renuncia. nisi.

SVMMARIVM.

Electio quæ nullam est, aliam non impedit.

CAP. V.

Dilecto. [Impedire] no. electionem, quæ nulla est aliam non impedire ꝛ. de ele. cum Vintoñ. de hoc no. ꝛ. de ele. dudum [dicto G.] electo archiepiscopo in cantorem.

CAP. I. in VI.

Romana. [Edictum] Archiepiscopus Rhemensis excommuncauit suffraganeos suos, quia cum visitantem non recipiebant, & tunc archiepiscopus fecit fieri edictum per totam prouinciam, ꝙ omnes subditi suffraganeorum licite etiam in principalibus causis irent ad curiã Rhemẽ. & hoc edictum hic reuocatur [culpis] si ꝛ. de præb. ex parte Asten. & supra de elect. cum ecclesia Vlt. in fi. no. infrà de concess. præb. quia diuersi.

SVMMARIVM.

1 *An possit reges regno priuari.*
2 *Ex quibus causis possit regibus curator dari.*
3 *A subditis peti debet curator regibus, & superior proximus cum ipsis cõcedere debet.*

CAP. II. in VI.

1 **Grandi non in merito.** †[Regni] speciale est in regno, ꝙ reges nõ possunt priuare nedum filios, sed nec fratres, vel alios consanguineos ex stirpe paterna descendentes a regno sola voluntate. licet ex causa Papa, vel alius superior rege possit eum priuare, ꝛ. de voto, licet & hoc est verum, vbi reges deferuntur per successionem. sed si per electionem defertur, secus est supra de ele. venerabilem. [Generalem] per hanc solam generalem & liberam administrationem non licet ei donare. ff. de pac. ꝛ. §. nisi in regibus, & eorum curatoribus speciale quis dicat, cum speciale
2 & proprium si eis donare. †[Vtilitate] no. causas iustas dandi curatorem regibus, si nesciũt suum regnum defendere, vel in eo iustitiam & pacem seruare, & maximè religiosis personis, locis, & pauperibus & etiam, quod plus est, si nesciunt perdita recuperare, & idem quod diximus in regibus, seruandum est in Ducibus, Comitibus, & alijs, qui habent iurisdictionem super alios. alijs autem priuatur non datur curator, nisi sint furiosi, vel pro
3 digi. C. de cur. fur. Iul. †[Assumptus] bene dicit, sit assumptus q. per alios est enim hoc ordinarium, ꝙ curatorem regibus. & similibus personis petant subditi & superior proximus debet ipsum concedere, & si non habet alium superiorem Papa hoc facere debet. ar. ꝛ. qui fi. sint legi. per venerabilẽ. ff. de tut. & cu. da. ab his. §. diuus, & hoc curator autem iste satisdare debet rẽ eius, & cui curator datur saluam fore, & debet facere inuentariũ, nec debet dari, nisi causa cognita. ff. de consue. obseruare. & ff. se. C. de cur. furi. l. fi. §. cum antiquitas item sciendum est, quod in furiosis ipso iure agnati sunt curatores, & prodigis postquam interdictum est eis bonis. ff. de cura. fur. Iul. scribit.

SVMMARIVM.

1 *Velum consecrationis, a quo, cui, & quibus diebus dari debet: item vestis religiosa a quo accipit nidua, in nu. 2.*

De temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum. Rubr.

CAP. I.

SVbdiaconus. [Deo dedicatis. [20. q. 1. de uotis ꝛ. sol. quod ibi minus
1 dr, hic suppletur. †Velum consecrationis a solis epis & solis virginibus & solis solennibus festiuitatibus, & dieb. dominicis dat, nisi ingruat necessitas, quia tunc, sicut baptismus, omni die dari põt. 20. q. 1. deuotis. de pse. di. 4. venerabilis, & c. baptizandus. Velum autem professionis nullus Põtifex dat viduis, vt alle. c. deuotis in fi. sed ipse met sibi assumant de altari. 28. q. 1. viduas, & capitib. suis imponant. 27. q. j. viduæ nec est ꝛ. ꝛ. quod me. cã. perlatum, quia ibi non imposuit velum ꝑ
2 secrationis, sed imponere simulauit. †Vestẽ aũt religiosam accipit vidua a sacerdote, vel ministro eius. 20. q. j. vidua. ꝛ. qui cle. vel vo. ꝓsuluit, quod. n. ibi dr, ꝙ accepit velum a sacerdote, intelligitur religionis. Velum professionis suscipit a virgine & corrupta, cum profitetur. nec est vis, an per se sumat de altari an à sacerdote, & si non recipit ante 12. an. & 20. q. 1. c. 1. & q. 2 puella, velum ꝓsecrationis in 25. an. nisi ex dispensatione aſr fiat. 20. q. 2. placuit, & 67. di. placuit, velũ ordinationis, ꝙ olim dabat diaconissæ, & in 40 an. 27. q. 1. diaconissam. 20. q. 1. sanctimonialis. velũ ꝓlationis olim dabat abbatissis in 40. an. 20. q. j. iuuenculas.

CAP. II.

Sane. [Multitudo] 50. di. vt ꝓstituereꝛ. j. q. 7. quot. 44. di. cõ messationes, in oĩb. his parciatur multitudini illis tamen, qui fuerit causa excessus, non parcitur de facili. ꝛ. de ele. ex mi. latores [consuetudo] hic excusat a pœna. si. 32. q. 4. obijcitur. 4. di. denique. infrà de si. non satis infra de eo. qui dux. in matri. cum haberet, a culpa autem, vel pœna æterna non excusat.

SVMMARIVM.

Minores ordines simul conferri possunt uni, si consuetudo non repugnat.

CAP. III.

De eo. [Duos & ẽt plures, dũ tñ generalem ordinationem non faciat [ad minores] quos omnes simul vni conferre põt. ar. infra de eo, qui fur. or. re. cum H. lator, & ar. 62. dist. quicunque, nisi consuetudo repugnaret. 75. dist. ordinationes.

SVMMARIVM.

1 *Criminosus post peractam pœnitentiam promoueri potest, & in susceptis ordinibus ministrare, nisi tale crimen commisserit, quod impediat executionem officii post pœnitentiam, vt nume. 2.*
3 *Discretus debet esse prælatus in dispensando, vt scandalum, & puritatem pœnitẽtiæ, & multa alia, quæ Deus, & discretio prælati sibi administrauerit, attendat.*
4 *Electio ad hoc, vt valeat, necesse est, vt possit celebrare.*

CAP. IIII.

Extenore. [Deliquit] Forte enormiter, vt quia commisit incestum, tñ dispensationem non requirit, vel vsuram, quam tamen restituit [non ascendat] argum.
1 †ꝙ crimosus actus pœnitentia potest promoueri, & in susceptis ordinibus ministrare. 34. di. fraternitatis. 50. di. ponderet, qa tua, & c. domino sancto, & in multis alijs c. ar. ꝛ. 25. di. primum. j. q. 7. omnem. 48. di. qm̃ So. dicunt quidam, ꝙ si non est promotus promoueri non potest, quod graue vr, cum ferè sic ꝑ naturam vt quis sit sine crimine. 25. dist. §. criminis. nos dicimus idem in promouendis, quod in promotis, licet facilius impediatur promouendus, q̃ deijciatur iam promotus. 15. q. 1. §. vlt. Et dicimus quattuor maximè consideranda circa hoc primum quantitas criminis, ſ. sit modicum, mediocre, vel enorme, vel tale, ꝙ etiã post peractam pœnitentiam impediat executionem officij. ſm qualitatem criminis, an. ſ. sit occultum, vel manifestum. tertium modum publicationis vel per euidẽtiam operis, vel per fmam, vel pfessionem spontaneam. quartũ, satisfactionem, veram pœnitentiam, non simulatam. & si quidem crimen enorme & manifestum est, deponit, nec promouet, nisi ex dispensatione ordinarij epi. 50. di. miros, & c. de his vero. si enorme & occultũ, parte pniæ peracta poterit ministrare in susceptis ordinib. & monendus est, vt abstineat à susceptione ordinum, vt hic: tamen si voluerit, nõ est prohibendus, vt hæc. & credo, ꝙ promoueri possit sine peccato. ꝛ. de apo. c. 2. in fi. ꝛ. c. quæsitum. & non credo necessariam dispensationem ordinarij, sed sufficit sacerdotis absolutio ex pte clauium, ar. 6. q. j. illi qui, quamuis meritoria sit humilitas, si abstineat. Et hæc sunt vera, nisi tale crimẽ, quod impediat executionem officij prius pniam, de quo plene no. ꝛ. de renun. nisi cum pridem. §. j. talis. n. licet prohiberi non possit ministrare in susceptis ordinibus, & ẽt promoueri ad maiores: quia pctm̃ est occultum, vt ꝛ. de simo. ex tuæ. & ar. 6. q. 2. c. a. j. & 2. si tñ facit, peccat v. j. q. j. erga fi. si vero est modicũ, siue mediocre & occultum forte non est monendus, vt abstineat à susceptione ordinũ. si verò est mediocre, & manifestum, si quictus est in iudicio vel timore probationis ꝓfessus deponit. 15. q. 7. si qs. 80. di. c. 1. si verò operis publicatione, vel spontanea confessione acta pnia cum eo poterit misericorditer agi, qñque plus, qñ que minus in specta probitate psonæ, & alijs circunstantijs. 15. q. vlt. quis psbyter. 50. di. presbyterum. & hæc oĩa intelligas, si verã pniam egit. secus, si simulatam. 50. di. ut ꝓstitueret. q̃ autẽ sint enormia, q̃ mediocria, collige. ꝛ. de iu. at fi cle. ar. ꝛ. 81. di. c. j. itẽ de hac materia tractat. 50. di. sacerdotes hoc gl. bona est, sed melior est illa. ꝛ. in verbo, si vis, & plus ptinet. q̃ hic. itẽ non hoc iõ præcipit, ꝙ peccet ordines recipiẽdos: sed quia monet eum ad humilitatẽ, vt sic magis mereat. & idem dicimus, ꝙ non peccat, statim facta ꝓfessione, celebrando. sed bonum est ꝓsiliũ, ꝙ ꝑ parte satisfaciat. item si ius naturale q̃rimus, quod ptinet in l. & euangelio, nullus criminosus in crimine mortali existẽ dẽt celebrare, vel Deo offerre. nã iudiciũ sibi manducat, & sacrificiũ indigne bibit, q̃ indigne sumit. si. 49. di. c. vlt. 1. q. 1. sicut Papa, odit, & itẽ cũ his, qui displiceret. & c. si. 49. di. §. 1. itẽ fm idẽ ius naturale oĩs, q̃ est sine peccato, & Deo placẽs, secure & sine vlla dispensatione offert Deo sacrilegium, siue fuerit crimino sus, siue nõ; quod probatur exemplo Iesu summi sacerdotis, & Dauid. si. 50. dist. ponderet, & idẽ si. 50. di. quid est, & c. cũ exaudiero, & c. dño sancto. item in nouo testõ dic exẽplo Petri, & Pauli, vt 50. di põ deret, quia ad idẽ. §. è conuerso. sed huic iuri naturali sancti patres

tres succedentibus tpibus subsequẽtes experti simulatas pnias multorũ addiderunt sua statuta, ꝑ quæ illud restrinxerunt ꝙ licet, restringere, ĩra de big. c. 2. videlicet, ꝙ nullus criminosus, quãtuncunq; de crimine cõuictus de iure cõi, si nõ pœnituerit, nõ dẽret ꝓmoueri, & ꝓmotus deberet deijci, & deiectus nõ debet restitui. si. 50. di. ꝓsbyterũ, & c. puenit si prius, vt ꝓstitueretur sed ꝑ hæc statuta non aufertur ptãs ꝓlatis dispẽsandi cum verè pœnitentibus, & maximè vbi non est scãdalũ. 50. di. vt ꝓstituere
3 tur, & c. domino sancto. †Discretus tñ sit ꝓlatus in dispensando, vt attẽdat scãdalũ, & puritatem pœnitentiç & multa alia, quæ Deus, & discretio prælati sibi administrauerit. cũ causę autẽ cognitione summaria danda est dispẽsatio. j. q. 7. dispẽsationes, & c. exigunt, & in multis alijs c. ea. q. nã si capti, vel deprchẽsi fuerint in aliquo mortali crimine pp scãdalũ, ꝙ est in populo, de oblatiẽe taliũ statutũ est, vt nõ celebrent. 50. di. de his verò. idẽ dicimus, si confessi, vel confessi fuerint. ꝛ. eo. si quis dia. si epꝰ. & hoc idẽ est, & si aliter sit notoriũ. ꝛ. j. eo. quęsitum, nisi dispẽse tur cũ eo. 81. di. ministri, 82. dist. presbyter. ꝙ fieri dẽt cũ vere pœnitẽtibus. ꝛ. eo. si qs diaconus. à beneficio tñ nõ credimus eũ de bere abstinere, nisi sibi ꝓcipiatur, cũ tñ in cõstitutionibus prædictis de officio dicatur, & non de beneficio, ar. simile. 40. dil. disciplina sed tñ p fmam priuabitur beneficio. 81. di. c. si qsà modo, & c. seq. & c. si quis eos. & concordãt hic constitutiones iuri naturali, vbi dicunt nihil cum scandalo alterius faciendũ est. ꝛ. de no. op. nũ. c. 2. scãdalizãtur. n. cũ vidẽt eos, qui dephensi sunt in crimine, vel confessi vel conuicti celebrare. ꝛ. c. ꝓxi. 9. q. 3. absit, 25. dist. primũ. sed dices, nonne idem scandalũ remanet, si dispẽsatur? rñ. non cũ catholicis, qui credunt claues eccle. ſ. ꝓlati habent ptãtẽ ligãdi, & soluẽdi, & dispẽsandi. 50. di. põderet, vt cõstitueret. de hereticis aũt, si eis scandalũ generet, non est curandũ. 11. q. 3 inter verba. Sed dices, vbi non cognoscit, vel vbi nescitur dephensio ista, nõ est hic scãdalũ. ergo licitè offe ret? Rñ. nõ poterit, maximè ille, q̃ cõdemnatus est: quia iura ad ea, quæ frequẽtius accidunt, adaptari solent. ff. de leg. nã ad ea. & nõ possent oẽs articuli diffiniri de iure. ff. de leg. nõ possunt. item põt dici, & si scãdalũ cesset, quod semel ortum est. Et hęc vera sunt in capitalibus criminibus, & in ꝑdictis casibus, cum vix, aut nũquam possit deprehendi, vel cõfiteri, vel cõdemnari, quin sit in scandalũ, & infamiã, sed si aliter sit notoriũ, puta per rei euidẽtiã, & sunt talia, quæ facilè hẽre possunt excusationẽ, & inde ori ri magnum scandalũ nõ ꝓsueuit, sicut tenere plures ecclesias habẽtes curã animarũ, satis dici põt, ꝙ post pniam licitè celebrabit, arg. supra de ele. dudũ Ro. vbi requirit, ꝙ tñ tpe electionis nõ habuerit plures curas ad hoc, vt electio valeat. idem, si fecit tumultũ in cõsi. 5. q. 4. in loco. vel si fuit excõicatus. 4. q. j. c. j. vel cõtumax. hoc. n. multotiens excusationem hẽt. alij tñ dicunt, ꝙ qualitercunq; manifestus sit excessus. maximè si scãdalum est, postea nõ celebrabit ẽt acta pœnitẽtia, arg. hic, subditis tñ eius
4 officiũ audient, quousque sentẽtialiter cõdemnetur. 8. q vl. nõ ne. si. 28. dist. cõsulendũ. & sicut hic nõ potest celebrare, ita nec eligi: † quia ad hoc, vt valeat electio, necesse est, vt possit celebrare. ꝛ. de cleri. excommu. mi. si celebrat. & hẽs expressum de conuicto. ꝛ. de elect. sup eo, & de confes. ꝛ. de confes. cũ super. & eadẽ rõne, idẽ põt dici de deprchẽso. & sicut nõ põt eligi ad cpatũ, ita nec ad alias dignitates, ꝛ. de ele. p ingẽsitionẽ. si aũ crimen sit occultũ, quantũcunq; sit graue, acta pœnitẽtia, vel parte eius celebrat, vt ꝛ. c. proxi. ꝛ. de apo. c. 2. & hoc fine vlla dispensatione, nisi sit crimen, quod post pœnitentiam impediat executionem sine dispẽsatione, vt homicidium, & alia, de quo no. ꝛ. de renun. nisi cũ pridẽ. §. j irregularis aũt non obtenta dispensatione nõ celebrauit. 50. dis. ex pœnitentibus. tamẽ cũ eo, si occultũ est, dispensare dẽt. ꝛ. de renun. nisi cum pridẽ. §. personæ.

SVMMARIVM.

1 *In fmã excõicationis & suspẽsionis à suo iudice lata semp est obediẽdum.*
2 *A sententia mandati gratiatus appellare debet infra. x. dies.*
3 *Ad cautelam eorũ, quæ fieri possunt, aliquid faciendũ, vel omittendũ est.*

CAP. V.

Ad aures. [Debitam] lar. ꝛ. ꝛ. eo. c. proxi. So. hic de regulari loquitur, q non habet velle, nec nolle. 12. q. j. nolo, & c. non dicatis. ibi de seculari, q non est ita astrictus in obedientia. vel hoc factũ est pp scandalum, ꝙ ibi non erat. vel is, de quo loquitur in decre. superior habebat ius petendi ordinẽ rõne tituli, vel dignitatis, q̃ hẽbat: vnde non poterat sine causa prohiberi at hæc non erat intitulatus, vnde absq; cãe cognitione poterit prohiberi, arg. ꝛ. de spon. ẽterea. 2. vel die ꝙ ordinator & ꝓlatus suus eum prohibere põt, vt hic: sed alius nõ,
1 vt in ꝛrio. ſ. pniarius; & sic logtur ꝓxi. c. † Tutius] ar. pro obediẽtia. c. di. ꝛ. n'orẽ. 8. q. j. sciendum. ff. de re mil. in bello. & l. 3. 11. q. 3. absit. ar. ꝛ. 12. q. 2. non liceat. 15. q. 6. iuratores. 11. q. 3. nõ semp. C. de decu. oẽs So. in fmia excõicationis, & suspensionis a suo iudice lata semper est obediendum. 11. q. 3. fmia pastoris, & c. si epꝰ forte, nisi in casibus. ꝛ. de fmia excom. per tuas, & c. inquisitioni. in fmã diffinitiua & interlocutoria, dũmõ seruetur in eis ordo, necesse est vel obedire, vel appellare. C. vt pe. cã. l. vlt. ꝛ ꝑcepto aũt, qđ fit extra iudiciũ & sine cãe cognitione, si nõ spectat ad officiũ suũ, non tenet ei parere. 7. q. j. frater, & hic. si verò ꝑcipit, qđ ẽ malũ, nõ parebit. 11. q. 3. qui resistit, & c. si dñs, & c. luised si dubitat, parebit, & excusat à pcõ pp bonũ obedientiæ. 23.
2 q. j. qđ culpat. †Ab hac fmã mãdati, si qs senserit se grauari, bonũ est appellare. ꝛ. 10. dies. ꝛ. de app. ad audiẽtiã, de priore, ppo fuit. C. de appel. si a fmia, & l hi, q. sed necesse est assignare iustãcãm ap. ar. ꝛ. de of. ordina. licet. ꝛ. de ap. ad nfam. cãe aũt cognitio nõ est necessaria vani. n. capitis esset, q diceret p. atũ nõ possẽ ꝑcipere sine cãe cognitione, & maxime p his q ptinẽt ad suũ officiũ. 7. q. 1. frater. Hic aũt dñt qdã, ꝙ si ꝓlatus aliqua deberet facere cũ capitulo, sicut sũt magna negocia, licet fecurius sit appellare: tñ & si nõ appellet, non tenetur illo præcepto, sicut si ꝑciperet epꝰ. q aliquis aliquod officiũ acciperet, puta æconomatum, vel vicedominatum, vel cõsimilia. 2. q. 6. ci qui, ver. nominationes. 74. di. gesta. vbi Honoratus nõ obediẽs epo suo ĩ fusce ptione ordinis ẽt citra appellationẽ audiẽ, de hoc not. ꝛ. de his, q̃ fiũt à maiori par. cap. c. i. [ministerio] 23. q. 4 sicut excel. [scandalo.] 54. dist. generalis. 28. q. j. vxor. 12. di. illa. arg. ꝛ. 20. q. j. iam nũc. 11. qõ. 3. inter verba. ꝛ. de reg. iur. qui scãdalizauerit. So. pro vitando scandalo rigor iustitiæ omittitur, sed peccatũ non per
3 petratur. 11. q. 3. quid ergo. † Esse potest] no. aligd faciendũ, vel omittendum ad cautelã eorum, quæ fieri possunt 32 q. j. dicit dominus. ff. de nego. gest. diuortij. ff. de his, qui de ie. vel effu. li. si vero §. prætor. ff. de damno. infec. qui bona. §. qui stipulatus. infiã. de ser. non ordi. instruendi.

CAP. VI.

Si archiepiscopus. [Ordinandum] .i. consecrãdum [oĩbus]. ff. de aqua pluar. in concedendo. 8. qõ. j. licet. 66. dist. c. j. C. de auto. præs. l. vlt. C. de oĩ agro deserto. l. quicunque, li. 11. [ordinetur] .i. cõsecretur [iussu] si archiepiscopus viuit: nam, si mortuus esset, ipsi sua auctoritate possent. 64. di. quia [ordinari] .i. consecrari: sed melius. 2 q. 7. accusatio 1. [sed ipse] archiepiscopus. cũ omnib. suffraganeis [eum] episcopum [elegerit] si ad episcopum pertinet electio [vel] .i. examinauerit, & examinatum approbauerit.

SVMMARIVM.

1 *Si in consecratione archiepiscopi obijciatur ei aliquid, quis erit iudex.*
2 *Cuius interest vocare suffraganeos ad consecrationem archiepiscopi, vel episcopi, mortuo archiepiscopo.*

CAP. VII.

Nec episcopi. [maiori] 65. dist. c. 1. & 2. & 3. ff. de pac. maiore. ff. ad munici. qđ maior [numero] forte quia si proponatur aliud ꝛ. eum, & etiã probatum, maiori parti videtur ꝛ. eum tale crimen, ꝙ eum à promotione repellit, in veritate stare debet archiepiscopus fmiæ maioris partis: sed & si eã non sequitur, sed minorem, tenebit fmia archiepi. non. n. requiritur hic consensus suffraganeorum tanquã eorum, qui ius ei tribuant in epatu, sed tanquã cõsiliariorũ. sed quid si non vocẽtur omnes, sed tres tñ? dicimus, ꝙ necesse est vocare duas partes. ff. de decre. ab or. fa. l. j. & no. ꝛ. de ele. cũ nobis, & c. ecclesia vestra, licet alij aliter dicãt. nec mireris, qa sunt consiliarij necessitatis, sicut illi, de quibus habes. ꝛ. de elec. cum
1 in veteri. † in consecrationẽ aũt archiepi si contingat eum aliquid obijci, non audient suffraganei, qui conuenerunt ad consecrationem, cum ipse super eos sit, & in eis iurisdictionẽ habeat ex cõfirmatione. ꝛ. de elec. suffraganeis, & c. transmissam. 21. di. inferior, & est quasi expressum ar. ꝛ. de pbẽ. graue. sed ad Papa, vel
2 alium superiorẽ remittet negocium. † Sed quis vocabit suffraganeos ad cõsecrationem archiepi, vel etiã eorum mortuo archiepo? quidã dicunt capitulũ archiepalis ecclesię, ar. ꝛ. de here. ad abolẽda. sed melius credimus ꝓsiliũ suffraganeorũ. 65. dist. si forte. Itẽ credimus, ꝙ primatis assensus requirendus est in consecratione eporũ subditorũ archiepo. sed & si sine assensu eius fiat, recipit executionẽ, cũ nullã iurisdictionẽ sup eos habeat, nec plus iuris in eis habet, quã in canonibus ꝓceditur. 9. q. 3. consti. nec obstat 65. di. placuit. vbi dr, ꝙ primas requiri dẽt. sed dicunt qđ illud c. loqui tñ in subditis primatis. alij tñ dicunt, & forte bene, ꝙ ẽt cõsecratio aliorũ non teneat sine primate: quia cũ hoc factũ magnũ sit, & ꝙ tota prouincia tangit, & ipse sit caput prouinciæ, sine eo executionẽ non recipit cõsecratus. & sic videtur loqui c. præallegatum, placuit. Itẽ credimus, ꝙ si aliqs eporum contemnatur in consecratione archiepiscopi, vel episcoporũ, ꝙ poterit agere, vt priuetur executione officij, sicut in electione agitur, vt cassetur ꝛ. de ele. quod sicut, & c. cum in veteri. ꝛ. de arb. cũ olim. 65. di. non dẽt, & ẽt grauior pœnitẽtia poterit sibi imponi. de hac materia satis habetur. 18. & 65. dist.

SVMMARIVM.

1 *Ordinãdo alios qui deliquit, eos restituere, vel eum eis dispensare non põt.*

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. VIII.

Cum quidam. [Expertes] per sñiam, non ipso iure [apud nos] ipse.n. qui deliquit eos ordinando, eos restituere non potest, vel cum eis dispensare sed alius [successor eius,] bene posset cum eis dispensare, vel archiepiscopus infra eo. consultationi. cum condemnatis autem à se bene potest dispensare, ar. ĩ. de cle. coniu. diuersis. j. q. 5. c. 2. vel dic melius, ꝙ auctoritate dele. processit archiepiscopus & dic ꝙ nec ordinator, nec successor posset cum eo dispensare, vt hic ar. ɔ̄ infra eo. consultationi. sol. ibi.

SVMMARIVM.

1 *Non debet episcopus Græcus contra ritus suos ordinare, neque Latinus contra suos.*
2 *Ordinatus a Græco, & vtens matrimonio contracto, secundum Græcos, an sit tolerandus inter Latinos.*

CAP. IX.

Cum secundum &c. [Institutionis] Greci.n. episcopi extra quatuor tpa conferunt sacros ordines Græcis clericis: sed Latinis non ɔferebãt nisi in quatuor temporibus: & eodem modo faciebant episcopi Latini & hoc prohibet. vult.n. quod quisque vnam so-
1 lam & propriam ɔsuetudinem obseruet. † [Nolumus] ĩ.e. ꝙ translationi, ɔ̄ so. hic non prohibet ordinari Grecos a Latinis, vel e conuerso: sed prohibet ɔmixtionis, & ɔsuetudines rituum obseruari in ordinibus idest, ꝙ eps Græcus ſm ritus suos, puta extra quatuor tpa, vel alios consimiles ordinat clericum Latinum, & eodem modo nec Latinus debet ordinare Græcum ɔ̄ ritus suos approbatos, & ita quoriescunque ritus sunt ɔ̄rij, nunquam dẽt ordines dare, quia si ordinat ɔ̄ suum ritum, peccat. si verò seruat ritum snum, & facit ɔ̄ ritum ordinandorum, nec hoc licet: Vel dic, ꝙ licet prohibeatur facere, vt hic, tñ factum tolleratur, vt in ɔ̄rio, & no. ꝙ ordinatus à Græco, & utens matrimonio cõtracto secundum Græcos in sacris ordinibus, si breuem moram tracturus sit apud Latinos, tolerandus est vtens contracto matrimonio: si verò longam moram traheret, non esset tollerandum propter scãdalum, & nunquam debet sibi dari ecclesia Latinorum, nisi primo continentiam promittat. Latinus autẽ nec apud Græcos, nec apud Latinos matrimonio vtetur contracto.

SVMMARIVM.

1 *Apostatare quis proprie dicatur.*
2 *Corona clericalis non est de substantia ordinis.*

CAP. X.

Ex parte. [Dubitasti] cã dubitationis fuit, quia hic clericus videbatur apostata, & iõ non admittendus ad legitimos actus. 3. q. 4. beatus, & sic multo fortius vr̃ a spiritualibus suspensus. ĩ. q si. sint le. per venerabilem. nec abbas pt dispensare cum suspenus, arg. s̄. de elec cum inter R. ĩ. de cle. ex
1 com. mi. postulasti: sed dic, ꝙ propriè n dñr apostatare, nisi q legem Christianam dimittunt. 3 q. 4. beatus 26. q. vlt. non obseruetis: & qui relicta professione, quam dimittere nõ licet, dimittunt sine cã. 59. di. c. vlt. sed coronam dimittere licet. ĩ. de cleri.
2 coniu. Ioannes † & ita apparet non esse de substantia ordinis. [Exequi] si monasterium, ad quod transiuit, erat arctius, q̃ primũ, non peccauit, & sine dispensatione potest promoueri. ĩ. de reg. licet alioquin cum peccaret, non posset esse nisi manifestũ peccatum. s̄. de transla. quanto, sine dispensatione non potest promoueri nobis bene videtur, ꝙ potuit esse occultum, ꝙ monachus albus fuerit, & ꝙ idem morã fecerit in monasterijs nigrorum. & non est simile de epo, qui cum multis transit in turba, & in monacho, qui stat occultè, & habitu mutato incedit.

SVMMARIVM.

1 *Mos ecclesiæ, ad quã quis ordinatur, seruari, debet, non ritus ordinantis.*

CAP. XI.

Quod translationem. [Ordinatur] 9. q. 2. c. Lugdunen. 71. di. c. 1. 2. & 3. [vel licentia] cum ex hoc loco appareat tollerari Latinũ ordinatum a Græco, non attendam quantum hoc vt possit matrimonio ɔ̄cto vti, ꝙ ordinator fuerit Græcus, vel Latinus, sed ecclesia, ad quam ordinatur, cuius more seruare debet. 8. dist. q̃ contra, & eum, qui ordines dari mandat, vt hic. si autem non ordinat ad certam ecclesiam, ritum ordinationis seruabit, ĩ. de præb. cum secundum [clericos] etiam Græcos [toleratur] & hæc est tolleratio ratione scandali multitudinis. 13. q. 4. non potest supra eo. sane, vel aliter, vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Ordinum collatione quæritur iurisdictio in ordinato.*

CAP. XII.

Cum in distribuendis. [Subdia.] priuilegia subdi. Papa. sunt 2. q. 4. præsul. ĩ. de maiori. & obe. per tuas. ff. de albo. scri. l. vlt. in alijs autem ordinatoribus non est necesse, ꝙ ordinatus ab vno obtineat ab eo licentiã, vt ordinetur ab alio, imo sine licentia potest ab alio ordinari, dummodo sit clericus eius, & aliud non sit impedimentum, vt no. ĩ. de cle. pere. c. j. & ĩ. de præb. cum iam dudum. Et bene fatemur, ꝙ in ordinum collatione quæritur iurisdictio in ordinato, vnde alius non potest eum ordinare sine licentia eius. 73. di. c. vlt. nisi primo fieret de iurisdictione eius, puta quia sub eo beneficium quæreret, quia tunc ratione beneficij posset eum ordine. Item hic colligitur, ꝙ non põt deponi nisi p Papã, sicut nec peralium ordinari, ar. 9. q. 2. nullus primas, & c. seq. & ſm quosdam nec perpetuo suspendi [mandaremus] hoc fit per excellenriam conferentis ordinem fallit hæc regula, quæ est. 9. q. 2. nullus primas, arg. de conse. dist. 2. c. vltimo.

SVMMARIVM.

1 *Quo tempore sint faciendæ ordinationes, & nunquid de nocte fieri possint habes in num. 2.*

CAP. XIII.

Literas recepimus. [Ieiunio] continuato ieiunio ad ordinatore, & ordinato. uñ si celebrat in die sabbati, nihil sumat nisi corpus & sanguinis [ɔtinuato] ordinationes faciendæ sunt in sex tpibus anni. 76. di. c. 3. & sunt faciendæ in sabbato, non alio die. s̄. e. de eo. vel
1 dominica sequenti ɔtinuato ieiunio 75. di. ꝙ à patribus. † Et possunt in nocte paschali ordinationes fieri. in alijs autẽ noctib. nõ possunt, cum nec missa ibi debeat celebrari, in prædicto c. quod a patribus. item quæ fiunt in die dominico, est ea rõne, quia mane diei dñicæ fictione canonica trahit ad vesperam diei sabbati, vel ad diem sabbati. Hugu. tñ ordinationes dixit faciendas die dominica, & quæ fiunt in sabbato, fiunt in nocte fictione canonica, quia uespera diei sabbati trahitur ad mane diei dominicæ: sed prius dictum magis placet. si enim ordinationes die dominico faciendæ essent, quare ɔtinuaret ieiunium, cum bene repurãdus esset ieiunus, si die dominica non comedisset etiam sine aliqua ɔtinuatione diei sabbati? consecrationes autem tñ dieb. dominicis fieri debent. 75. di. c. 1. & c. ꝙ dic. hic dixerunt aliqui, ꝙ eadem dñica posset recipere ordinationem, & ɔsecrationẽ episcopalem: sed certè hoc de nostro ɔsilio non facit. Nec valet rõ eorum, s. quia cum dies dominicus, & dies sabbati finganẽ vnus dies, & die sabbati possit ordinem sacerdotis recipere, & die dominica consecrationem, eadem rõne in die dominica vtrunque recipere põt ideo non valet prædicta argumentatio, qa nec ordinem nec ɔsecrationẽ dẽt recipere sine missa, sed in die dominico non potest qs duas missas celebrare, vel dic & melius, ꝙ non fingit vnus dies pp ɔsecrationem. vnde dicimus, ꝙ bene licet ordinato in die sabbati in sacerdotẽ aliquid comedere, & ɔsequenti dñica consecrationem recipere [necessitatis] q.d. non expedit sic ɔtinuare ieiunium. & die dñica ɔferre ordinẽ, nisi necessitas adsit, fortè quia sabbato eum inuasit infirmitas, vel tarde venit. ita, ꝙ sabbato non potuit ordines conferre.

SVMMARIVM.

1 *Virginitas non est voti, sed præcepti.*
2 *Ingressus monasterium ante 14. annos, non est monachus.*

CAP. XIIII.

Vel non est compos. [Sui] eps ɔuentus] sacrorũ] 77. di. placuit, eps, inuenit. [Ad ætatẽ] sic ergo ætas non est de substantia, sed si ɔ̄dixit statim post susceptionẽ ordinis, & pseuerauerit in ɔ̄dictione usque ad finem 14. ann. vel si ɔ̄dixit statim post finem 14. anni, ɔ̄here põt mr̃imonium, ar. 20. q. 1. illud ĩ. de regula. ad audiẽtiam: quia uirginitas est voti & non præcepti. 32. q. 1. integritas. item hoc ex eo satis probatur, quia etiã si vellet ante legitimã ætatem, non posset se adstringere voto expresso ad ɔtinentiam 20. q. 1. c. 1. ergo multo fortius, nec voto non expresso. s. per susceptionẽ ordinis, nec tamen vr̃ aliquibus, ꝙ hoc necessariũ sit interrogare ordinatum, sicut necesse est interrogare ingressum in monasterium, vt no. ĩ. de re. c. 1. & est ratio diuersitatis, quia
2 hic, licet minor, iam ordinem habet, vt hic. † Et ideo de facili expresse & tacite votum ordini ex ɔstitutione annexum introducitur. sed ingressus monasterium non est monachus ante 14 annos, & ideo non introducit votum sine expressa interrogatione vel alia ratificatione, & idem est in matrimonio. ĩ. de despon. impu. attestationes. [iniuriam] 70. dist. c. 1. 16. q. 7. decernimus.

SVMMARIVM.

1 *Postulationes episcoporum admittit archiepiscopus. item dispensare põt cum clerico electo, qui debuit postulari.*
2 *Non licet episcopo dispensare, nisi vbi concessum inueniatur, & vide in numero 5.*
3 *Episcopus dispensat cum accipientibus ordines extra quatuor tempora, & etiam in multis alijs casibus, vt hic habes.*
4 *Dispensationis diffinitionem habes hic.*

Dilectus filius Guil. [Canonicus] hic potest colligi pœna, quam Papa imponit electo sic ordinato, quia ipsum suspendit in episcopatu illo perpetuo, quod ex eo apparet, quia hic cum simpliciter canonicum, & non epm, vel ẽt electũ appellat. [Ele-
1 gerunt] & male, cũ esset postulandus archieps. † No. ꝙ archieps postulationes episcoporũ admittit. itẽ ꝙ archieps põt dispensare tacitè & expresse cum clerico electo, qui debuit postulari. nã hic cum Papa hoc sciret, nõ ex hac cã venit ɔ̄ electionẽ. sed posset rñderi, ꝙ in nullo venit ɔ̄ electionẽ, vel electũ, sed tñ ɔ̄ ordinatorẽ, & iõ de eo mentionẽ non fecit. [Trecen.] suo suffraganeo [pfecit] non dicebat Trecen. [constiterit] partis assertionẽ, s. Trecen. epi [epm] Trecen. [confessus] Imilicen. tñ dicebat ɔ̄-
2 rium. † [Dispensatio] no. non licere dispensare epo, nisi vbi inuenit ɔcessum. at. ɔ̄. ĩ. de sen. exc nuper. sed põt dici, epo non licere dispensare in his, quæ pertinent ad gñale statum ecclesiæ, nisi vbi inuenitur expressum, vt hic, ar. s̄. e. sanè. in criminib. autem licet sp epo dispensare, nisi prohibeat, & sic loquit ɔ̄. vel dic nõ licere epo dispensare sup faciendo, s. vt aliquid fiat ɔ̄ canones, nisi vbi pmittit à iure, vt hic. s̄. de consti. c. j. nisi ɔ̄ria ɔsuetudine & præscripta esset eis derogatum. s̄. de ɔsuet. c. vlt. sup eo autem ꝙ factum est, sp dispensare põt, vt tolleret, nisi prohibeat, vt in ɔ̄rio, ar. ad hoc. 22. q. 5. vr̃. Et dicit & forte melius, ꝙ vbi ius concedit dispensationem simpliciter eps dispensare põt, & sic loquitur. ĩ. de sen. exc. nuper. ĩ. de cleri. ex. mi. postulatis. si autem dispensatio non ɔcedit a canone, nunq̃ eps põt dispensare, vt hic, ẽt si in canone non inueniat, ꝙ Papa dispenset, ĩ. de ɔsan. & affi. ꝙ dilecto. 25. q. 6. ꝙ scripsi. ar. ad hoc, quia cum epi debeant seruare canones, non debent ɔ̄facere, nisi expresse concedatur. 25.
3 q. 1. c. 1. 2. & 3. & 4 & seq. † [Dispensatio] dispensatio permittit epo cum his, q accipiunt ordines extra quatuor tpa. ĩ. e. consultationi. ꝙ non placet, vt no. in gl. s̄. prohibet, & c. item ꝙ qs habeat duas ecclesias intitulatas. 70. di. sanctorum. aliqui tñ dicũt ꝙ in hoc non est necessaria dispensatio, vt no. ĩ. de præb. cũ iam dudum. quia de iure cõi possunt eas habere. nec prædictum c. dicit, ꝙ necessaria sit dispensatio, sed dispositio. Item cum ordinato ab alieno epo. 70. di. c. 1. 2. & 3. & 9. q. 2. Lugdunen. item cum eo, qui suscepit ordinem ignoranter ab eo, qui renunciauit dignitati episcopali. ĩ. de eo, qui re. or. epi. c. 1. item cum eo qui suscepit ignoranter ordinem ab excommunicato. ĩ. de eo qui re. or. c. 2. Item dispensat cum eo, qui est. 14. ann. ad dignitates. ĩ. de æta. iudiciorum. Item dispensat cum eo, qui est in minorib. ad dignitates. ĩ. de æta. præterea. Item cum adultero, & minorib. criminibus irretito post pęnitentiam. ĩ. de iud. at si clerici §. de adulterijs. item cum eo, qui facit duellum. ĩ. de cor. viti ca. 1. Itẽ cum apostatis. ĩ. de apo. c. 2. item cum eo, qui plures concubinas habuit. ĩ. de biga. quia. Item cum eo, qui institutus in ecclesia ab eo, qui instituere non poterat. ĩ. de clerici. pere. c. vlt. item cum his, qui in sacris ordinib. ɔstituti mr̃imonium ɔ̄hunt. ĩ. de cleri. ɔiu. sane sacerdotes. Item cum regularib. vt possint in secularib. ecclesijs ministrare. ĩ. de sta. mo. ꝙ Dei timorem. item cum diacono, qui verberauit clericum, & sponsalia ɔ̄xit. ĩ. qui cle. vel vo. c. j. & cum pugnantib. in duello. ĩ. de cle. pug. in du. c. 1. & si tamen inde non proueniat homicidium, vel diminutio membrorum, sed & tunc põt dispensare in beneficio. ĩ. de cler. pug. in du. ca. 2. item in beneficio cum clerico excommunicato ministrante in beneficio. ĩ. de cleri. ex mini. postulastis, in princ. & c. 2. item cum clerico per saltum promoto. infra de cle. p sal. pro. ca. 1. item cum clerico non ordinato ministrante. ĩ. de cler. non or. c. 1. item cum clerico furtiuè suscipiẽte ordines. ĩ. de eo qui fur. or. suf. c. 1. & vlt. salua distinctione ibi posita. Item ꝙ religiosus ad mitiorem ordinẽ transeat. ĩ. de reg. significatum. Itẽ in ɔmutatione præbendarũ, de re. permu. quæsitum. itẽ cum eo qui bigamum ordinauit, ĩ. de biga. c. 2. & idem intelligo, si alios irregulares ordinent. Adde & alium casum. ĩ. de presbytero, vel diacono in casu non ɔcesso librum, vel calicẽ ecclesiæ alienante, vt 58. dist. si quis presbyter. ubi dr̃, ꝙ talis ab administratione ecclesiæ debet remoueri. in iudicio tamen episcopi dimittitur,
4 si cum eo voluerit dispensare. † [Dispensatio] est iuris cõis relaxatio facta cũ causæ cognitione ab eo, qui ptãtem hẽt dispẽsan-
5 di. † Et no. ꝙ epi non possunt dispensare, nisi vbi est concessa a iure dispensatio. nec solum non possunt dispensare ɔ̄ iura ɔdita a Papa, nec alijs superiorib. sed nec ɔ̄ iura, quæ ipsi ijdem fecerũt. Adde nec ɔ̄ approbatas ɔsuetudines, licet ipsi possint tollere & interpretari. ex quo.n. leges fecit episcopus, vel ɔsuetudinem, & ius alicui est quæsitum ex illo iure, non potest ei ius quæsitum tollere, & quod quisque iuris in alium & c. patere legem, quam tu ipse tuleris. s̄. de ɔst. cum omnes. nec etiam ante, quam quæratur ius ex ea, potest episcopus dispensare, ꝙ quis in eã non incidat, cum non facta sit speciali ɔmodo alicuius, sed pro cõi. 4. di. erit. In pęnis autẽ imponendis, licet in eis qualitas personarũ & honestas attendenda sit. ff. de pę. aut facta, & in illis inspectis aliqñ grauior, aliqñ minor pęna imponenda sit, non tamen dicitur ibi dispensare, quia de iure cõi inferuntur. ff. de his, qui no. infa. quid ergo. §. pęna. C. e. ti. si pos. ex hoc etiam inde apparet, ꝙ post sñiam non põt eam diminuere. 3 q. 3. §. notandũ. ver. pęnæ. aliqñ prohibetẽ epo dispẽsare, ꝙ aliquis vno die recipiat plures sacros ordines, vt hic. sed post susceptos cum suscipere dispẽsare posset, cũ non prohibeat. itẽ cum eo, q ordinauit, & q ordinatus est in die, quo non debuit. s̄. e. cum qu dã, & ar. huius c. dilec. & præal. c. cũ quidã. vr̃ melius dici, ꝙ dicit in præcedenti casu. s. qñ plures sacros ordines eodẽ die accepit, ꝙ eps non possit dispensare. Item cum minore. 14. ann. ad dignitates, ĩ. de æta. indecorum. Itẽ cũ homicida. 50. di. miror. itẽ cum filijs illegitimis ad dignitates, psonatus, & beneficia habentia curam aĩarum. ĩ. de fil. psb. c. vlt. & pen. itẽ cũ corpore uitiatis. 50. di. nemo. 55. di. si quis. ar. ɔ̄. ĩ. de cor. uti. significauit, item cũ bigamis, & uiduarũ maritis. ĩ. de biga. c. 2. 34. di. lector. itẽ cũ eo, qui duas uxores duxit de facto, vel scdas nuptias de facto ɔ̄xit. ĩ. de biga. nup itẽ cum his, qui duellum fecerunt, vñ secutũ est homicidiũ, vel diminutio membrorũ. ĩ. de cle. pug. in du. c. 2. & non solum nõ dispensat cum his, qui faciunt duellũ, sed nec cũ his, qui faciunt fieri. ĩ. de cle. pu. in du. c. 2. item cum his, qui scienter in excõicatione positi se fecerunt ad ordinẽ, ꝓmoueri, siue sciebant ius, ꝙ tales denunciat excõicatos, siue ignorabant ius. imo plus dicimus, ꝙ si suum factum ignorabant, qñ se promoueri fecerũt, puta se uerberasse clericũ, quia in culpa non sunt, non põt episcopus cũ eis dispensare. ĩ. de sen. exc. cũ illorũ. Item cum eo, q de iniusta excõicatione ɔquerit in iudicio seculari. 21. q. 6. c. pen. itẽ cum simoniacis in ordine. ĩ. de simo. de simoniacis. item cum infamib. 2. q. 3. §. hinc colligit, ut hoc ibi no. & in §. notandũ. Itẽ cum nouitio, vel cũ homine alterius professionis, vt fiat abbas. s̄. de ele. officij, Itẽ ut quis in vna ecclesia hẽat duas præbendas. ĩ. de ɔces. præb. literas. Item cum penitus illiteratis, vt sunt clerici, & cum solenniter pęnitentib. 50. di. non ɔfidat. Itẽ cũ seruis & obligatis certis ɔdõnib. tñ, vt in eod. c. non ɔfidat. 54. di. per totum. tñ seruata distinctione quæ est. ĩ. de ser. no. or. c. 2. item nec cum obligatis ad ratiocinia, ĩ. de obliga. ad ratiocin. c. 1. seruata tamen distinctione ibi posita. Item non põt dispensare, vt sine aliquo interuallo tpis qs maiores ordines assumat, vt in præ alleg. c. non confidat, & hic. minores aũt ordines simul & sine interuallo dispensatiue ɔferre põt. s̄. de tẽp. ord. de eo. [Suspendimus] qa non fuit actum ɔ̄ episcopum. iõ tam modica pñia imponit ei, & no. de hoc. s̄. de elec. p inquisitionẽ. vel misericorditer egit cũ eo dñs Papa: fuit.n. spõte ɔfessus. 15. q. vl. c. j. & c. si qs.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus, an possit dispensare cum accipiente ordines extra quatuor tempora.*

CAP. XVI.

1 a **Consultationi.** [Sustinere.] hic hẽs, † ꝙ archiepiscopus [a] põt dispensare cum eo, q accepit or. extra quatuor tpa: quidam tamen dicunt, ꝙ hoc fecit ex speciali mandato Papæ, arg. supra eo. cum quidam.

ADDITIO.

a ¶ Archiepiscopus. Circa hoc adde, ꝙ Inn. in c. dilectus. supra e. in gl. in ver. prohibetur, videtur tenere, ꝙ solus Papa circa hoc dispensat, & idem Spec. in tit. de lega. §. nunc ostendendum. versiculo 52. & Rayn. in sua summa, in titulo de leg. §. in summa. & dictum Innoc. hic. & frater Io. in summa confessionum in ti. de ætate. ordi. q. 36. & Ray. in loco præalleg. intelligunt verum in ordinib. susceptis, quia in eis poterit imposita pœnitentia dispensare, secus autem de ordinibus suscipiendis, ita prædicta refert Henric. Bohic, col. 5. vers. tertio modo. Et de hac materia dicit tenendum, quod notat Hostien. hic in summa, in §. si. vers. per prælatum, cum seq.

SVMMARIVM.

1 *Scandalum facit cessare sacerdotem a diuinis & an post pęnitentiam.*

CAP. XVII.

1 **Quæsitum.** [Est notoria.] No. pp † scandalum sacerdotem cessari. 50. di. de his vero. [Impediri] licite.n. isti ministrant post pęnitentiam, sed ante pęnitentiam non ministrant sine peccato. Itẽ vr̃ ꝙ in quolibet peccato mortali ꝙ vr̃ notorium licet subditis abstinere ab horum officijs, vbi nullum inde prouenit scandalum: sed ob hoc facit, vt peccatorum consensus pęnitentiam agat, sed si scãdalum inde prouenturum timeretur, vel si crederet sacramenta minoris efficaciæ, hoc non licet. ĩ. de coha. cle. & mulie. vestra.

De scrutinio in ordine faciendo. Rub. 13.

CAP. I.

EX parte tua. [Diaco.] 34. dist. quando [Et scit.] Iecce mirabilis respond. cum eum non nouerit. ex quo videt eum a bonis pręsentari, & nihil mali scit de eo, recte sic testificatur. ĩ. de præsumptio. dudum. [Dignum.] infra de præsumptio. dudum. 86. distinctio. si quis uero. ff. de regul. iur. si infirmus. ff. de manu. test. seruus. ff. de lega. 2. cum pater. §. rogo. arg. contra. C. de his, qui ve. æta. impe. l. 3. C. de proba. ex psona. ff. de magistr.

Universidad de Deusto Biblioteca

cõue.l.1.§.magistratus.j.de sen.excom.cum desideres.§.2.30. q.5.aliter.de ↄse di 4.paruulos.57.di.c.1.j.de spon.iuuenis.[Nũciare] sed si Metropolitanus voluerit desistere pp eius dictum, debet obtinere a Metropo.ꝙ se absente faciat prædictam ordinationem.sed si nõ põt obtinere,dẽt prædicta verba dicere.ar. j.de off.dele.pastoralis.§.pe.vnde credimus,ꝙ si sui absentia obtinere non põt de facto,vel sine scandalo,ꝙ prædicta verba dicere dẽt:agit n.hic vt minister, non vt ipse.25.q.5. minister.& ecclesia,quæ nihil dẽt scire de occultis,per eum loquitur, & testificari dicitur,non ipse.si autem præsens esset,non consulerẽ, si ꝑ,ꝙ aliquo modo postponeret supradicta verba dicere, cum sic omittendo,licet tacitè,publicaret crimen fratris.

De ordinatis ab episcopo, qui resignauit episcopatui. Rub. 14.

SVMMARIVM.

1 *Necessaria est dispensatio, vbi quis ordinatus est ab eo, qui ordinare non potuit.*

CAP. I.

Requisiuit. [Dignitati] idẽ,quod hic appella renunciare dignitati.s. de renun post transactionem,vel appellauit renunciare ordini i.executioni ordinis,vel dignitatis.& sub hoc cõtinet collatio ordinum sacrorum,vbi ei renunciasse videatur,qa nõ potest conferre sacros ordines,qui dignitati, vel ordini renunciauit[epis.]69.di.qm videmus.[Executionẽ] sed characterem
1 sic[crassa.] ff.de iu.& fa.ign.regula.§ j.†[Dispensare] est necessaria dispensatio,licet nullo modo culpabilis fuerit ordinatus pp executionẽ,q̃ dare nõ potuit,quia non habebat.j.q.j. statuimus. j.q.7.Diabetium.hoc non placet.sed ideo est necessaria dispensatio,quia non poterat esse sine suspitione sniæ. vel dic, ꝙ hic ordinatus ignoranter patitur pęnam sine culpa.sed non sine cã vt hoĩes sint cauti,à quib.recipiunt ordines,& in vituperium ordinantiũ.& de hoc no.j.de schisma.c j.plus placet, ꝙ in his necessaria est dispẽsatio,quia sp suspecti sunt de scĩa,si certũ esset
a de ignorãtia,nõ ẽ necessaria a dispensatio.19.q.1.ordinationes. j.de cler.exc.mi.apl̃icæ.vel dic,ꝙ hoc non statuit sine cã, licèt sine culpa ordinati.cã est,vt cauti sint clerici,a quib. ordinant, & in vituperium ordinantium,& etiam dispensatio est facilis.

ADDITIO.

a ¶Non est necessaria.Adde de hoc,& dic vt per eundẽ In.in c.j.infra de schisma.

CAP. II.

Cum clericis. [Dispensari] repete,quæ dixi in fi.ꝓxi decret.

De ætate, & qualitate, & ordine præficiendorum. Rub. 15.

CAP. I.

Vt Abbates. Hoc est hodie rñre, quia bene dicunt.s.de sup.negl. præla. c.
a 1.& ↄferunt[a] ordines 69.di.c.1.olim tñ erat secus.93. di.c.a subdiaco. & hodie ẽt pp necessitatem põt in minorib.ordinib.assumi.j.c.tuã.[Iusta] s.de ele.cũ in cunctis.ↄ ibi so.[Iusta] ↄ.de cle.ægro.c.1.55.di.præcepta.ff.de sta. ho.l.qui furere.ff.de postu.l.1.§.cã.Sol.hic loquit,qñ culpa sua puenit ad casum,ꝙ promoueri non potest vel qñ ante electionem hẽbat impedimentum.s.de renun.nisi.§.1.& §.personæ.ↄria loquunt qñ sine culpa sua,qñ ↄsecutus,electionem post impedimenta.

ADDITIO.

a ¶Conferunt.Adde ꝙ cõis opi.est,ꝙ vltra lectoratum non possit alios ordines conferre.de quo per Doc.in c.abbates.ver.quæro,infra de priui.in 6.Et vide aliquid per Abb.in c.quãto,col.2.de consti.& in c.veniens,col.1.de præscr.& in cle.attendentes,de sta.mo.in ↄpost.

SVMMARIVM.

1 *Generalis ecclesiarum administratio committenda est tantum clericis.*
2 *Non debet quis sine titulo ordinari.*

CAP. II.

Ex ratione. [Pueris.] Sed nunquid habebant vocẽ in ele.ar.ꝙ non ff.de decu.spurii §.minores ar C.de fal.mo.in l.1.C.de re mili.l.vlt.aliqui tñ dicunt ↄsuetudinem seruandam.& si non appareat ↄsuetudo dicunt eos recipiendos,licet voces maiorum credantur saniores.s.de elec.dudum.1.pueri aũt nutriti in monasterio & oblati,& recepti non
a hẽnt vocem[a] anteq̃ profiteantur,& anteq̃ ↄpleant tp̃s,quo profiteri possunt.j.de sta.mo.ea,quæ.§.fi.item vr̃,ꝙ ep̃s teneatur de administratione puerorũ.ff.ad muni.Lucius.§.Imperatores. ff.de mag.cõ.l.1.in prin.& per totum.[Concessit] ar.ꝙ archid. non instituunt.si.16.q.7.nullus ↄ.j.[Ecclesias].i.personatus ec-
1 clesiarum.[Tolerari].ff.de iure immuni.l.2.†[Clericis] not.tñ clericis ↄmittendã gñalem administrationẽ ecclesiarum, s.ita ꝙ super omnes dominentur.spãlem aũt procurationem aliquarum rerum temporalium possunt recipere laici.89.di.iudicatũ. 16.q.7.in noua,ita ꝙ alijs superiorib.& alijs generalib. procuratoribus rñdeant.& isti sunt quasi vicarij aliorũ,& agere possunt & rñdere de his,quæ sibi ↄmittunt.j.de proc.c.petitio.[Cõmitas] no.de off.archiep̃i,qui dispensat cum malè institutis a suffraganeis.s.de temp.or.consultationi. & ꝙ si inuenit suffraganeum circa aliquã rem deliquisse,ꝙ id emendat, & circa illam rem suam facit ordinationem.9.q.3.cũ scimus.& hoc ideo, qa ep̃s,qui deliquerat tales instituendo, hoc facere non debebat. vel dic,ꝙ hoc facit ex legatione Papæ.[Aetatem] de dispensa-
2 tione nostra,vel potius archiep̃i tolerando eos.†[Ecclesias] beneficium autem habere possunt,& ordinari.s.septennium.77. dist.in singulis.& ordinari non debent sine titulo.70.dist.c.1.& ratione tituli & ordinis habebunt beneficium.argu.ff.de decur. spurij.§.minores,infra de præben.relatum,& c.cum secundum. [Aetatem.] 25.ann.supra de ele.cum in cunctis.

ADDITIO.

a ¶Non hẽnt vocem.Adde gl.in c.ex eo,infra de ele.in 6.in ver.suffragiũ,& gl.in c.cum M.supra de consti.Bal.Pau.de Ca.& do.Alex.in l.fi.C.de test.mili.Bar. in l.Lucius.§.Imperator.ff.de iure fis.Et Car.in cle.j.hoc.eod.tit.in prima oppo si.& in 17.q.qui dicit,ꝙ minor.18.annorum non dat vocem,& Alex.in d.§.Lucius,in addi.ad Bar.& vide eundem Alex.in l.spurij.§.j.de decurio.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid sacer ordo liberet a patria potestate, & uide etiam in nu. 2.*

CAP. III.

1 Indecorum. ff.de excu.tu.l.minores. C.de le.1.l.vlt. ff.de adulte.sic eueniet.†[Nouerunt] vr̃ ergo,ꝙ quilibet prælatus,& clericus non debeat esse in ptãte patris,ar.ff.ad Treb.nam ꝙ ad ius.ar.ↄ.ff.de adop.si pr̃.& l. per adop.imo presbyter in ptãte patris est.C.de epi.aud. presbyteros.1.q.1.pueri,& c.estote.ff.de adul.sic eue.Insti.de adop.§.vlti.alijs vr̃,ꝙ quilibet sacer ordo liberet a patria ptãte. liberat.n. a dominio,quod est fortius.54.di.si seruus sciente,& c. ex antiquis,& c.seq.Præterea cùm principatus liberet,vt insti.qui.mo. ius pa.po.§.filius,multofortius sacer ordo.96.di.duo.j.de maio.& obed.solitę.de ep̃ali,ꝙ liberet,habes 54.di.si seruus scien-
2 te.† Nobis vr̃,ꝙ prelatura inferior ep̃atu,vel sacer ordo non eximat a patria ptãte in reb.paternis, & in omnib. secularibus, cum in iure cautum non inueniatur. vnde si clericus iste velit agere de patrimonio,seu ↄueniri,vel si velit adire hæreditatem vel ẽt super beneficio suo velit agere,vel conueniri auctoritate patris,in cuius potestate est,aget,sicut in castrensib.C.de bo. quæ libe.non solum,usque ad medium.Nos tamen diximus ↄrium in beneficio,& in omnib.spiritualib.ar.de resti.spolia.ex parte.90.di.bene quidem.j.de iud.c.causam.in his.n. quæ rõne ordinis,uel dignitatis agit,nihil ad patrem.ff.ad Trebel.l.ille,a quo.§.vlt.& l.seq.in prin.imo auctoritate prælati pupillo dabit curator liti.s.c.1.12.q.1.c.1.C.de curat.fu.l.fi.in prin.C.de bo. quæ li.l.fi.§.si a patre.si autem maior est,aget vt alius.ff.ad Mace.l.2.si autem nomine ecclesiæ aget,certum est,ꝙ non requiretur auctoritas patris,sed prælati.s.c.proxi.j.de procu.c.1.de epi.l.omnes.§.hic nihilominus,& per prælati sui auctoritatem administrabit,& eius defectum supplebit, vt hic. & licet auth. C.de epi.presbyteros,dicat,ꝙ legitimam habebit pater in bonis,hoc fateor in bonis prophanis,in ecclesiasticis autem nec ꝑ successionem,nec alio modo commercium habebit,cum non possit de eis testari.sed omnia debent ecclesię remanere. infra. de testa.in officijs,& c.ad hoc,infra de pecu.cleri.c.1.& 3.12 q. 3.& 4.& 5.per totum,nec alio modo dẽt dispensare res ecclesię nisi in suas necessitates,& eorum,qui seruiunt sibi, cuilibet tamen inter uiuos donare licet pro remuneratione seruitij, infra de test.relatum.& licet etiam in pauperes dispensare.1.q.2.pastor,& c.clericos.16.q.1.quoniam.[14.].supra de electio.,cum in cunctis,ↄ so.ibi ius commune,hic de dispensatione. nam infra 14.ann.prohibetur dispensatio,quod est hic notabile. supra autem dispensare potest,cum non sit prohibitum,infra de sent. excom.nuper.sed adhuc est ↄ.supra c.prox. ubi archiepiscopus dispensat in decimo,sed corrigitur per istam.

SVMMARIVM.

1 *An possit aliquis præesse diuersis ecclesiis.*
2 *Recipiens secundam ecclesiam caret prima, neque potest eligere, quam velit.*

CAP. IIII.

Eam te. [Literarum.] Nõ enim semper literis Papæ obediendum est,quia decipi potest Papa,supra de rescript.si quando,& c.cum adeo.sunt.n.literæ aliquando contra ius,vel publicam vtilitatem.unde non valent. C. si contra ius, rescripta.nisi ex certa scientia facta inde mentione, ꝙ pro minus literato,vel minore scriberet.17.q.4.§.qui vero.[Scientia.]
1 supra de electio.cum in cunctis.†[Ex una] quod fit per unionem.j.de reli.do.quia monasteriũ.ff.ar.fur.cę.l.si gemina.Itẽ si vna parochialis ecclesia alii subsit. licite.n.p̃latus est ambarũ,& tñ in subiecta erit alius p̃sbyter.itẽ si aliqua ecclesia ĩfundo suo ↄstruat aliã ecclesiã, vtriusq; p̃latus erit,vicarius tamẽ sub p̃lato erit ĩ noua.& hic põt intelligi ꝙ ep̃i dispẽsatione ali-
2 quis p̃est diuersis ecclesiis.80.di.sanctorum.†[Ad vnã.] Olim itaq; nõ erat statutũ,ꝙ careat prima recipiendo secdam. sic j. de p̃b.referente.ff.de col.& cor.l.j.C.q mi.po.eis.hodie aũt prima vacat nec põt eligere,q velit. j.de p̃b.de multa.[Tenues.] 10.q.3.vnio,21.q.1.p totum.tertia cã habes. s.ratitatẽ clericorum,21.q.1.c.1.potest etiã hr̃e vnam titularã, & plures cõmẽdatas,21.q.1.qui plures.sed hoc ex dispẽsatione ep̃i,70.di. sanctorum.de hoc no.s.de ele.dudũ,& j. de accu.si ↄstiterit.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ honores habere non debent, nisi in sacris ordinibus constituti.*
2 *Per Episcopi dispensationem potest quis in minoribus constitutus ordinibus eligibilis reddi.*

CAP. V.

Præterea. [Licet.] Ad personatus aũt non hñtes curã aĩarũ bñ eligi pñt in minorib.ordinib.ↄstituti,arg.hic a ↄrio sensu.s.de ele.cũ in cunctis.§.inferiora.& j. eo.tuã.Itẽ si p̃sonatus nullã hẽt curã, quare cõpe lat ad ordines?sed ↄ.s.de elec.dudũ Ro.vbi dr̃,ꝙ idẽ iudiciũ hñdũ est de bñficijs hñtibus curã animarũ,& de personatib.sed ibi loquit allegando.vel ibi spãliter statutũ est æquale iudiciũ in dispensatione illa de pluraliter bñficiatis,q̃ est oĩno restringẽda. nõ aũt sic est in electione,q̃ fit ad hmõi honores,q curã non hñt, & esset inutile hr̃e sacros ordines.sed adhuc vr̃ ↄrium,60. dis.
1 innouamus.†vbi dr̃,ꝙ honores ecclesiæ non dñt hr̃e nisi in sacris ordinib.ↄstituti.sed ibi loquit tñ de honorib.qui hñt curã,sicut ex textu eiusdẽ c.& aliis eiusdem qõnis hr̃ de ętate aũt non inuenit cautum quãtæ ætatis dẽt esse,qui eligit ad dignitatem curã aĩarum nõ hñtẽ.& iõ vr̃,ꝙ quilibet,qui scit & põt regere dignitatẽ illã,rectè eligit,ẽt si requirat ętas,sufficit ma
a ior 14.anno[a] cum exinde possit ẽt suas facultates ministrare, & cesset tutor itẽ post 14.ann.põt esse ordinarius iudex. ff. de iudi.cũ p̃tor.imo ẽt pupillus põt esse in dignitate.C.de re mili. l.fi.item ẽt in patiente defectũ in ætate, & scĩa vr̃ sufficere, qa
2 nõ est statutũ ↄriũ.ff.de ꝓba.ab ea.†[Assumi.] Per ep̃m,a quo postulari dẽt,& non est eligibilis.s.de ele.dudũ.2.aliq dñt arg. ꝙ hic dr̃,ꝙ ep̃s p dispensationẽ suã põt aliquem in minorib. ordinib ↄstitutũ facere eligibilẽ.alii ↄ.[Breue.] s.annum.nã intra annũ,& dimidiũ ex necessitate dispensatiue quis possit ꝓmoueri ad sacerdotiũ,77.dist.monachus.dimidiũ.n. subtrahimus pp ordines minores.vel dic intra annum,& dimidium.

ADDITIO.

a ¶Maior 14.ann.Adde Arch.in c.si eo tempore,de rescri.in 6.& adde, ꝙ Ioan. And.in c.ex eo.infra de ele.in 6.& in d.c.si eo tempore,in gl.fi.tenet ꝙ pupillus põt esse canonicus,quæ opi.seruatur de facto secũdum Hen. Bohic, in c.super inordinata,infra de præb.Et ẽt adde,ꝙ in dignitatibus sine cura sufficiunt 20.anni,nec minus,& cum dispensatione ordinarii,ita Henr.in d.c.super inordinata,alleg.tex.in c.unico,infra illo eo.tit.in 6.

SVMMARIVM.

1 *Ordinati an ex aliquo peccato possint deponi.*
2 *Si quis promoueri nolit non potest excommunicari.*

CAP. VI.

Quæris à nobis. [Beneficiis.] Quæ tñ ordines certos non requirunt, qa si requirerent,tunc eis p̃cise auferunt bñficia.& aliis ↄferunt,s.eod. c.1.
1 [Salua.] 34.di.habuisse,j.q.1.sacerdotes.†[Ordinari.] Et tñ deponi nõ debent,vt si est peccatum occultũ, qđ dispensationẽ nõ requirit,sed nec tũc deponẽdi sunt, sed sub interminatione diuini iudicii obtestãdi,vt nõ ministrẽt. s.de tẽp.or.q̃siũ. [Minimè.] 24.di.si qui clerici,placuit.& c.gesta.j.& c. Honoratus,& c.ↄsuluit.[Cõtrarium.] j.q.6.sicut,23.q.4.displicet,8. q.1.in scripturis.[Præferant.] In stallo,& honore.[Vtiles.] 74. di.ↄsuluit,forte,qa sunt prudẽtes in tp̃alib,50.di.accedẽs [Au
2 ferant.] Qualiter cogendi sunt,si necessitas, vel vtilitas sit eos promoueri ad ordines,vel dignitates.no.74 di.in prin.†[Auferant.] Si noluerint promoueri,qa si voluerint promoueri, cũ crimen sit occultũ,nõ poterunt eis auferri bñficia.Si q̃ras, an possint prohiberi ab ordinib.Rñ.vt dixi s.de tẽp.ordi.ex tenore.superior aũt,licet dicat subditus ꝙ læsã habeat ↄscientiã,nõ debet ei credere,& põt ordinare eum,vel alii ↄmittere ordinãdum.j.de off.dele.pastoralis.§.pe.j.de simo.p tuas, 3. nõ autẽ credimus,ꝙ nolens ꝓmoueri possit excõicari,cum nemo p̃ci se cogẽdus sit crescere,74.di.gesta.& c. vbi item sequit hoc in cõueniens.excõicatus in se nouit ĩpedimentum irregularitatis,vel aliud,quare ꝓmoueri nõ põt,& ex alia parte cũ possensam manifestã inobedientiæ fit excõicatus,nõ est absoluẽdus, nisi satisfaciat.sic nunq̃ absoluit.j.de ver.sig.ex parte.item hæc decr.&c.vr̃ dicere,ꝙ tñ p subtractionem bñficiorũ cogendus sit.7 z.di.c.j.2.& vl.sed ↄ,100.di.c.j.solue vt ibi.[Cõpellas.] Hic colligit dr̃ia inter hunc casum,siue hanc pęnã,& superiorem, qa ia hic cogit p subtractionem promoueri, cũ non dixerit se criminosum.superior nõ cogit promoueri, licet auferat ei bñficiũ.[Per amissionẽ.] Ad tp̃s.in hoc.n.casu nõ ex toto auferũtur sibi locus,& bñficiũ,& aliis ↄferunt,sed tñ ad tp̃s,quousq; ordines recipiat,& hoc innuit verbũ,ↄpellas.si.n.auferant sibi ex toto,nõ cõpellerent vlterius ꝓmoueri.in superiore aũt casu sibi ppetuo auferẽ bñficium,statim cũ promoueri recusat.

SVMMARIVM.

1 *Medio quando non imputetur mortalitatis euentus.*

CAP. VII.

Ad aures nostras. [Putabas.] Nã si in veritate esses peritus,ita munitus esses prudentũ regulis,ꝙ in singulis ægritudinib. p̃terita,p̃ñtia, & futura cognosceres,vt dixit Hippo.[Remordet.] Qđ imperitè egeris,alias euẽtus mortalitatis nõ imputat medio.ff.de offic. p̃si.illicitas.§ sicuti.ff.ad l.Aquil.qua actione,§.vlt.ff.de var.& extraor.cog.si medic.vel ẽt si remordet conscientia, ꝙ egeris negligenter ff.mãd.si fideiussor.de hoc no.j.de homi. tua.

SVMMARIVM.

1 *An semel suspensus intelligatur perpetuo suspensus.*
2 *Si per annum quis in excommunicatione, vel interdicto permanserit, spoliari debet omnibus beneficiis.*

CAP. VIII.

1 Cum bonæ. [Suspensionis.] † Ab officio & bñficio si quis suspendit simpl̃r,non addito,ꝑpetuo,tñ perpetuo intelligit suspensus,si fit cũ causæ cognitione.s.sñiando & diffinitiue si processum est criminaliter agendo,vel inquirendo,vel alias criminaliter agendo de crimine. ar.j.de act.inquisitionis,& tunc statim pñt eius bñficia ↄferri aliis,cũ sit dãnatus p sñiam,vt no j.de ↄcess.pb.lr̃as. si non sententiando diffinitiue,sed interloquendo, vt cum ad hoc non ageret,suspensus sit aliquis simpl̃r,nõ intelligo eũ suspensum ppetuo,s.de ↄsti.ex lr̃is.sed si esset tp̃alis iudex,& nõ expressit cãm suspensionis,qui suspendit,intelligat suspẽdisse toto tp̃e, suæ administrationis.ff.de pe.l.vlti.hoc non credo, imo semp erit suspensus,quousq; absoluat,ne rũpat neruus ecclesiasticæ disciplinæ,23.q.6.excõicatorũ,s.de ↄlue.cum inter uos. si vero expressit offensam,uel euidenter apparet, vel pp ↄtumaciã suspendit,q̃ forte pendente lite ↄtingunt,intelligit suspendisse, quousq; satisfaciat de ↄtumacia,vel offensa,pro qua suspẽsus est,2.q.5.p̃sbyter,81.di.si qui sunt.& idẽ intelligimus in statutis factis.sic s.vt si aliqs in aliquo negocio fuerit obediens, ꝙ sit suspensus,s.de ↄsti.ex lr̃is,ubi no.& horũ bñficia nõ debet aliis ↄferri,nisi primo ab eis sñaliter remoueant. & idem etiã intelligimus,si sint excõicati.nã p suspensiones tp̃ales, vel excõicationis nõ intelligunt priuari ecclesiis,nisi super eis ferat sñia,vt no gl.oĩbus.vbi aũt.s.ad tp̃s suspẽdit, statim finito tp̃e
a redit ad ecclesiã,& cessat suspensio.ff.de postu.puro secus est,[a] si sit suspensus,quousq; satisfaciat,quia tunc necessaria est spãlis absolutio ẽt post satisfactionem.2.q.5.p̃sbyter. Rõ autem diuersitatis ea esse põt,quia cũ certum tp̃s hẽt suspensio, nec aliud exigitur,nulla põt esse dubitatio de eius absolutione.sed qñ dr̃,quousq; satisfaciat,multæ possent esse dubitationes, qa
2 vnus diceret plene satisfactũ,& alter negaret,alii ↄdicũt.†[Habuerant.] Oĩbus.n.bñficiis tã habitis antẽ excõicationem, quã postea acquisitis,debet spoliari p sñiam,si p annum in excõicatione,vel interdicto pmanserit.& sic intelligimus hoc, & 11. q.3.rursus,p qđ c.mitigatus est rigor capituli, ꝙ p̃cedit in ea. q.si quis p̃sbyter.vbi dr̃,ꝙ statim post excõicationẽ locũ amittit,nisi statim docuerit de iniustitia sñiæ, & post talem sñiam latã post annũ sup amissione bñficiorum non audietur vlterius super eis,vt in d.c.rursus.sed tñ super crimine,pro quo hi fuerint excõicati audient.C.de requi.re.l.2.& posset ẽt dici, ꝙ solus lapsus anni sine sñia amotionis a beneficiis sufficit,vt vlterius non audiat super beneficiis,& ita vr̃ loqui c.rursus. quæ aũt dñr in excõicatione,eadẽ intelligo in suspensione,arg.hic. & licet hic dicat de triẽnio,idẽ est in anno.j.de cleri.nõ resi.ex tuæ,ↄ.s.vbi nõ expectat nisi p sex mẽses.sed ita in alio casu loquit.s.qñ latitãs possit spoliari ecclesia ẽt sine delicto. hic ãt loquit in præsente excõicato.[Postmodũ.] Hic habes,ꝙ suspensi eligi non possunt,de hoc no.s.de consuetu.cum dilectus.

ADDITIO.

a ¶Secus est.Imo.in c.ex literis,prout ibi,in 8.col.refert Fel.supra de consti.sequitur hoc dictum Inn.hic.

CAP.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. IX.

A multis. [Decreuit.]60.dist.nullus in episcopum.[Habuisse.]Supple sacros.nā primitiua eccl'ia subdiac.habuit, 21.di.c.j.& 35.distin.c.j.[In quibus.]Verba Inno. sunt.[Vrbanus.]32.di.erubescant.[Et iterum.]32.dist. nemo.[Synodo.]32.dist.si quis eorum.[Statuisse.]31.dist. ante 28.distin.nullum.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid precibus ordinatus dici possit simoniacus.*
2 *Munus interuenire debet ad hoc, vt dicatur quis simoniacus.*
3 *An adulationem faciens dicatur simoniam committere.*
4 *Abbatis nomen magis est solicitudinis, quam ordinis, vel honoris.*

CAP. X.

Tuam in domino. [Respectu.]j.q.j. quibusdā laici fortè habebāt.[Laici.]
1 †Dicunt quidā indistinctè, ꝙ si quis precibus ordinetur, ꝙ simonia cōmittit,& inducunt pro se ar.j.q.j.ordinationes, 7.q.j. in scripturis. ĵ.de iurepat.per tuas.sed certè non sunt illa violēta arg.quidā tamen hoc concedunt,si est indignus: sed si est dignus,licitè porrigit preces superiori pro se,j.q.j.§.nunc itaq;.& ēt canonicis,vt expressè habes, ĵ.de simo.tua.nōne licitum est cuiquā desiderare pro Deo rogare,vt sorti dominicæ ascribatur, vt sacra sibi liceat in sacerdotali ordine ministrare. ꝑterea Papa ad multorum petitiones petentibus cōfert beneficia, s̄.de rescri.capi'm,& seq.si quis aūt rogat electores,vt eligatur ad curā animarū,vel in ꝑlatum tanq̄ ambitiosus honoris, illicitę sūt preces,j.q.j.nullus itaq;,& q.6.sicut.C.de epis.& cle. si quēquā. si autē precibus alienis ordinet,vel ꝓmoueat qs, & sunt preces carnales,& ꝓ indigno,simonia cōmittit,j.q.j.de ordinationib. & c.sūt nōnulli.si vero sunt pro digno, licet sint carnales, dummodo nō habeāt respectū ad ꝑces,sed ad meritum eligendi,vel ꝓmouendi,vel ordinādi,nō cōmittit simonia, vt hic,j.q.j.quibusdā.si aūt sunt spirituales,iustę sunt preces, & nō cōmittit simonia,j.q.j.latorē.Fortè melius dici posset,ꝙ licet quis, siue ꝓ se,siue pro alio roget siue electores,siue quoscunq; alios ēt pro indigno,siue pro dignitate,siue pro bn̄ficio,non dr̄ habere bn̄ficium simoniacum,licet peccet iniustas preces fundendo, nisi faceret intēdens obligati collatori bn̄ficij ex ꝑcibus, vel exonerare illum,quē rogat ab aliquo seruitio,qđ ei fecerat, ꝑ exauditionē ꝑcum.Idem.n.reputo remittere,quod dare, & bn̄ est remittere,cum remittit obligationem naturalē, q̄ est ad antido-
a ra,ᵃarg ff.de calum.l.2.in prin.& l.3.in prin.ff.de peti. hære.sed
2 si.§.consuluit.j.q.j.si quis neq;.†Et pōt ea esse ratio, qa ad hoc, ꝙ sit simonia,oportet munus interuenire,j.q.j.sunt nōnulli.hæ autē preces nō pro munere dant, vt diximus: quia si ꝓ munere darent,& offerrent,tunc secus esset.sed pro cōsilio,licet sępe inhonesto,qn̄ à se porrigunt,& ēt ab alijs aliquādo,sed tn̄ nō semper,puta si solum Deum in sua promotione attendit,& nō potentiā,vel diuitias seculares,arg.8.q.j.c.qui epatum. sed tn̄ licet ipse simoniacus sit, qui ita malè rogat. ĵ.de simo.tua.non tn̄ ille,qui rogatur,est simoniacus,nisi dans beneficium, vel dignitatem ꝑces secutus ꝑꝑ preces dederit, vt hic colligit à ꝯrio sensu: imo & si preces ꝓ indigno secutus esset, non tn̄ renunciare tenetur,nisi fortè expressisset,ꝙ ꝑꝑ ꝑces facit. ĵ.de simo.c. vlti.Et idē est,ēt si pecuniā daret,arg.eiusdem decr.sed qđ si dedit alij, vel ꝑces porrexit alij ex pacto.s.ꝙ ꝑꝑ datā pecuniā, vel ꝑces porrectas dēt operā, ꝙ habeat bn̄ficium?Respon.idem, ac si dedisset collatori bn̄ficij,j.q.5.ꝑsentium. nec distinguo, vtrum fiant
3 preces pro digno, vel pro indigno.†Itē carnaliter,an spiritualiter fiant,cū hoc ipso sit indignus,& hoc ipso sint preces carnales,ꝙ ex pacto ꝑꝑ ꝑces vult habere bn̄ficium.si aūt faciat adulationē, vt bn̄ficium habeat pōt dici munus ab obsequio, & reputādus est simoniacus ſm ꝑdictā distinctionē,j.q.j.ordinationes, & 4.c.seq.tn̄ non tenetur illud bn̄ficium resignare, arg. ĵ.de si-
4 mo.c.fi.†[Non ascendat.]Fortè erat irregularis, qui tn̄ pōt esse Abbas,arg.50.dist.accedens,& non sacerdos,vt ibidē,arg.C. de his qui imple.sti.l.j.li.11. Abbas enim potius est nomen solicitudinis,quam ordinis vel honoris, 18.q.2.hoc tantum.

ADDITIO.

a ¶Ad antidora.Et sic habes hic, ꝙ simonia est deducere in pactum obligationem ad antidora. Adde Host.in sum.de vsu.§.qua pœna ver.si tibi,& B.Tho. secunda secundæ,q.28.art.2.in responsione ad secundum arg. Et plures concordantes ad hoc allegat Feli.in c.ad audientiam, 2.col.7.ver.fallit secundo.supr.de rescr.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid psalmistatus sit ordo,& ad quem spectet hunc conferre.*

CAP. XI.

Cum contingat. [Statutum.]66. dist.quoniā.[Impositio.] Quæ idē est, qđ
1 bn̄dictio,j.q.j.manus.de hoc no.s̄.de sup.neg. ꝑla.c.j.†[Ordo.] Qui appellat psalmistatus, & sic apparet psalmistatū esse ordinē,23.di.psalmista,ar.ꝯ.93.di.subdia.77.di.illud. & hūc ordinē cōfert quilibet sacerdos,24.di.psalmista.ar.ꝯ. qa non dēt ordinari sine titulo.70.dist.c.j.& titulū ꝯferre nō pōt,16.q.7. nullus omnino Sed rn̄deo illud capitulū dicere, ꝙ nō pōt sacerdos dare ꝑbēdas de nouo ĩ locis,vbi dare nō ꝯsueuerunt.s.ꝙ vbicunq; sit,habeat eas etiā non residens in eccl'ia sine licentia epi, sed in bn̄ficium,quasi vn̄ viuat dare pōt.vel dic, ꝙ illud c. est locale, vel loquit de ꝑbendis habētibus curā animarū.vel dic, ꝙ licet sacerdos nō haberet bn̄ficia, q̄ ꝯferat ordinato,hēt tn̄ ꝑtātē cōferendi psalmistatū,vel ad suū patrimoniū. ĵ.de præb.tuis.vel si ab alio sibi ꝯferatur bn̄ficium. de hoc tn̄ ordine credimus, ꝙ si omittatur,& conferatur vel lectoratus, vel hostiariatus,ꝙ non est repetendum.sed si aliqs aliorū ordinū omittatur,recipiēdus est.Rō diuersitatis est:qa in hoc ordine nullū officiū spāle concedit:sed in alijs sic,& recipiēdo quēlibet aliorū ordinū vr̄ recepisse ꝑtātem faciēdi oīa,q̄ ad hunc ordinē ꝑtinent. imo aliq dixerūt,qđ iste ordo abijt ĩ đsuetudinē: sed nos hoc ñ credimus.

SVMMARIVM.

1 *Monachus,qui nō petita licētia ad aliud transiuit monasteriū,dēt ad id reuerti,si monasteriū eū petierit,qn̄ autē non teneat reuerti,habes nu.2.*

CAP. XII.

Intelleximus. [Ad monasterium.]Ordinis S.Bn̄dicti.[Canone.]19.q.3.n̄ ādamus.
1 †[Reuertatur.]Si monasteriū eū petierit,7.q.j.nō oportet.ipse tn̄ repetere nō pōt:vel de nouo spoliādus est,arg.s̄.de renun.ꝙ ĩ dubijs,nō n.melioris cōdōnis dēt eē delinquēs q̄ ñ delinquēs. [Cucullā.]Si tn̄ erat monachus, ar.93 dist. ꝑcipimus,33.q.5.ꝙ
2 Deo.†[Exercere.] ĵ.de regula.licet.ꝯ So.illud intelligit,cū licētia petita trāsiuit,& iō redire ñ ꝑt ad canoniā priorē.hic cū licētia nō petita.sed ꝯ. ĵ.de reg.sanè.vbi dr̄,ꝙ si locus, ad quē transiuit,est arctior ꝙ ibi manere pōt.sed ibi fuit ꝑmissio, siue dispēsatio. vel hic strictioris vitæ erāt canonici regulares, quā monasteriū monachorum,ar. ĵ.de re.sanè.Sed oppones,si licētia non petita hic trāsiuit,ergo fuit apostata, & sic nō debet ꝓmoueri, 3.q.4.beatus.Respon.licet fuerit apostata, non tn̄ impedit eius ꝓmotio post sn̄iam.s̄.de tēp.ord.c.vlt.& no.e.tit.ex tenore.nisi ordinē in apostasia suscepisset. ĵ.de apo.c.vl.dic,ꝙ licitè trāsiuit,& licitè redijt,qa non inuenit religionem, quæ ibi credebatur.vel dic,ꝙ si trāsisset etiam ad minorem religionem, nō est tamen apostata,quia in nullo venit contra ea, quæ sunt de substantia ordinis,cum semper in alicuius obedientia fuerit.

SVMMARIVM.

1 *Qui ordinauit aliquem non potest postea ei irregularitatem aliquā, vel crimen aliquod obijcere,nisi ex causa superuenienti.*
2 *Episcopus licet de crimine excipere non possit, iudex tamen de suo officio inquirere poterit.*
3 *Successor non tenetur de delicto,sed de facto defuncti.*

CAP. XIII.

Accepimus te. [Infestanter.]Supple & ꝯquerente de nobis, ꝙ sup eorum prouisione tibi scribimus,cum sint indigni.& his Papa respōdet.[Ac ideō.]Sed si hāc diligentiā omiseris,sed quia hāc diligentia habere noluisti,& ideo tibi est imputandum, vt de cætero ꝯ eum
1 non audiaris.†[Contra illos.]Petentes beneficium.nā cum sint cōnexa & ordo,& titulus,vt 70.dist.c.j.vno dato,reliquum dare tenetur. ĵ.de ꝑb.cum ſm.& ideo de mero iure nō debet ꝯ eū admitti exceptio ordinatoris de crimine.ad idē,4.q.3.si quis testibus.nisi deliquerit, vt hic:vel nisi de nouo ad eius notitiā perueniret,& super hoc fidē faciat. ĵ.de exce.pastoralis. sed certè nec de eo,qđ post ad eius notitiā peruenit,pōt excipere, tūc.s.cum teneretur examinare,examinationē nō fecit,quia tunc nō prodest ei ignorātia,arg.op.de clandesti. de spō. cum inhibitio.§.si qs.nec litera ista dicit,ꝙ audiat ordinator de crimine ordinati, licet dicat Papa,ꝙ faciat eum examinari, & qui alios ꝑter ordinatorē audit.pōt tn̄ verius dici de æquitate, ꝙ exceptio criminis siue ꝑcedentis,siue ꝯsequētis ordinationē semꝑ habet locū quia bn̄ficia nō debent cōferri nisi dignis. s̄.de rescrip.cū adeo. ĵ.de ꝑsum.dudū.ipse tn̄, qui talē ordinauit, puniēdus est. ĵ.c.ꝑxi:sed si obijceretur illiteratura, vel irregularitas, siue præcedēs ordinē,dum tn̄ nō esset in culpa,siue sequēs,nō audit, quin teneat sibi dare necessaria. s̄.de tēp.ord.vel nō est cōpos.24.dist.si quis.& facile talis dispēsationē habet. ĵ.de fil.presby.veniens,ꝓ posuit.si autē à ꝑdecessore eius esset ordinatus. non idoneitatis de mero iure admittit exceptio.Sed hæc litera ꝯdicit.sed expone,non poteris ꝑtextu exceptionis, qn̄ tu ordinasti.vel dic speciale in hoc casu, vt successor teneat, nisi alius ꝑsentauerit, qa tunc habet exceptionē, ꝙ ꝑsentator primo cogat in necessariis ꝓuidere, ĵ.de ꝑb.cum ſm. & si ꝑsentator nō posset prouidere. nec in mensa habere ordinatum,tenebit eps, cum in culpa fuerit aliquē ordinando sine titulo.70 dist.c.j.vel nisi alius sit, sicut Arch.ad quē spectat de officio. ĵ.de offi. Arch.ad hoc ipsū examinauerit & ordinādum ꝑsentauerit:tūc aūt,quia iustè potuit ignorare

ignorare,pōt excipere de idoneitate, & in his casib. intelligit fin.s huius decre.& ĵ.de ꝑb.cū ſm. vbi dr̄, ꝙ pōt excipere de idoneitate,& Arch.examinator punit, & forte in prouisione ordinati,24.di.qn̄ de examinatione tn̄ dic,vt no. ĵ.c.proxi.de
2 quantitate aūt & qualitate bn̄ficii semper pōt excipere.† Est tn̄ dignū no.ꝙ licet eps non possit de crimine excipere,iudex tn̄ de suo officio inquiret. vnde hēs, ꝙ hic Papa mandat tales examinari, vt hic,& ĵ.de præb.cū ſm,arg 2.q.7.q̄rendū. ff. de postu.quos prohibet,de app.ꝯstitutis.ff.de adul.l.j. §. si publico,de peti.hær.l.vlt.si aūt alius eps mandet alii,ꝙ ordinet,tūc & si mandans non esset sufficiens, tn̄ ordinator ad prouidēdū
3 ordinato non tenet,9.q.3.ꝯpm.†[Prędecessorib.]No.successo
a rē teneri nō dico de delicto,ᵃ sed de facto defuncti.de hoc no. ĵ.de ꝑb.cū ſm.[Reputare.]23.di.diaco. 8.q.2. dilectissimi. ĵ. de c.e.ꝑiu.diuersis, ĵ.de accu.nulli. ĵ.de sen.excom.in præsentia.ff.de lib.cau.si quis sciens.74.di.c.gesta. [Prouidere.] Vbi tamen prouisio ad ꝯpm pertinet,ar. ĵ.de offi.ordi.licet in corrigendis,& s̄.de rescri. Abbatem.

ADDITIO.

a ¶De delicto.Intellige proprie ipsius prælati.secus,si ad ecclesiam lucrū peruenisset,ita Bar.in l.1.col.2.ver.quæro,utrum detur.ff.de priui. deli. & in l. qui opus,& ibi Doc.ff.de no.ope.nun.& Anto.de But.in c.1.§.quib. infra de priui.

SVMMARIVM.

1 *Non excusatur Episcopus propter examinationem Archidiaconi,cum prælatus non debeat ignorare victum subditi sui.*
2 *Eo ipso quod ordinatus apparet indignus,& ordinans similiter.*

CAP. XIIII.

1 **Cum sit ars artium.** [Instruant.]†No.ꝙ non loquit de examinatione q̄ qn̄ q; spectat ad Arch. ĵ.de offi.Arch.ad hoc.sed de quadam instructione sacerdotū tm̄, q̄ necesse habeat eps facere. & ex hoc satis colligit,ꝙ ꝑꝑ examinationē Archi.non excusat eps, cū & ipsi instruēdo cognoscere ꝑnt,an sint digni, q̄uis posset dici hoc locū hr̄e,qn̄ nō est Archi. qui examinet, & est no. ꝙ vbi nō ex officio,sed de spāli mandato aliquis examinat, non tenet prouidere examinator,sed mandans. secus, si ex officio examinaret,ut no. s̄.proxi.c.Rn̄.melius dr̄, ꝙ hæc distinctio nō hēt locū quo ad prouisionē ecclesiæ, quia a neutro dēt ei prouideri,nisi sit dignus. s̄.ca.proxi. sed hēt locū quo ad penā ordinantis,& examinātis,& prouisionē necessariorū, vt hic.
2 †[Ordinatos.]Ex mala ordinatione indignus apparet ordinator,81 di.tātis,ar. ĵ.de re.iu.q̄uis.C.de rescin.ven.qsquis.& intellige hoc,qn̄ ꝑ seipsum examinauit. si.n.ꝑ alios, ipsi tm̄ punient.24.di.qn̄,nisi sit ei imputandū, ꝙ malos ad hoc officiū destinauit. ff.nau. ca. sta.l.vlti.§.hac,& §.seq.qđ melius dicet.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotii substantia saltem in episcopis.quæ sit.*

CAP. XV.

Quamuis multa. [Tolerare.] Substantia. n.sacerdotii & saltem in epis, est diuinitus tradita eloquia, & diuinarum scripturarum doctrina.28.dist.omnes psallentes.

SVMMARIVM.

1 *Vnctio sacra quam habeat significationem.*
2 *Per baculum,quo vtuntur Episcopi,quæ designantur.*

De sacra vnctione. Rubrica. 16.

CAP. I.

Cum venisset. [Apud vos.] Græcos.scribentium Patriarchæ Constantinopoli.Latino, sed ꝓximus ante eū fuerat ibi. Patriarcha Græcus, a quo iste eps erat ꝯsecratus.[Suppleri.]j.q.1.§.ecce.[Cor.]i.aīa,q̄ hic iō dr̄ cor,quia in aīa nō fructificat vnctio, vbi de corde & voluntate nō procedat.[Infirmat.]115.di.§.sed istud.[Fidei.]Idest fideles ꝑsbyteri.vel.i.ſm fidē sanctā.[Infirmū.] Idest infirmo proderit ꝯ infirmitatem corporis,vt vel eā minuat,vel vt patientius tolleret,& ēt ꝓficiet ad salutē æternā. [Vnctionē.] Idest vnctio. i. gratia Spiritussancti indiuisibilis., q̄ fiet in aīa,
1 corpore exterius vncto.†[Signū.] Vt ꝑter id, qđ ingerit sensibus hominū.s.ipsā vnctionē,& characterē aīæ infixū, & aliud faciat venire in notitiā hominū. s. gr̄am aīæ infusam. sed ipse character ante,q̄ sit ĩpressus,sacr̄m est,dū efficit, qđ designat, quia infusionis gr̄a in aīa cā est,& idipsum designat, ut post id qđ ingerit sensib.hominū.s.ipsam vnctionē & characterē ante infixū aliud faciat venire ad notitiā hominū. s.gr̄am aīæ infusam.hic ēt character aīæ impressus est sacr̄m, quia facit, qđ significauit, qa ꝑter id, qđ designat.s.gr̄æ infusionē, & ēt ipsius gr̄æ infusionis cā est. vn̄ sequit, ꝙ si di.[Qđ designat.]s.salutē. [Qđ designat.]Quid designat vnctio,qđ oleū,quia balsamū, inferius dr̄.[Cathecumenorū.]Idest quo vngunt cathecumeni & infirmi.[Et ꝯficit.] Supple ad exhibendū extremā vnctionē.[Cōficit.] &c. nā & de chrismate fiunt exteriores vnctiones, vt sequit.[Mystica.]Idest significatiua. i. ꝑꝑ significationē [Abintus.]Procedit.i.de ꝯsciētia.[Mortis.] Supple ducentis.[Cortina.]i.infidelis vnius aliū ad fidē ꝑ bona opera trahat [Vnguēto.]s.chrismate.[Vnge.]i.mentē humilia.vel.i.mentē misericordiæ habe.[Et fac.]i.mūda opera fac.[Distillauerūt.] idest opera mea dederūt bonū odorē alijs.[Oleo.]i.chrismate, in cuius ꝯfectione est oleū.[Balsamo.]i.chrismate, in cuius ꝯfectione est balsamū.[Sicut.]Ad id, qđ seipsum.s.ad salutē.[Illius.]s.Christi.[Cap.]33.q.5.cū cap.[Vnxerit.]i.mihi gratiam infundit.[Euangelizare.]i.ꝑdicare.[Annū.]j.q.j.iudices.[Delibutio.]i.vnctio.[Capitis.]i.Christi.[Dr̄ia.]96.di.duo.[Nos.] Idest oēs Christianos.[Vos.]Christiani.[Genus.]i.electi gn̄is hominū.[Regali.]i.estis regis.i.bn̄ vos regētes,& estis sacerdotes.i.sancta exēpla exhibētes.[In pectore.]96.di.ꝑuenit,de cōsec.di.6 de his.[Manus.]De ꝯse.dis. 4. de hinc.c.ꝑsbyteri,& c. nouissime,vbi istarū vnctionū significatio hr̄.[Per cap.[Quod hic intelligit idē,qđ vertex.[Oculi.]i.intellectus.[In capite.]i.mente.[Cuius.]Mentis.[Odorē.[i.ad eius famosissimā misericordiā.[Nomē.] i. cuius fama de infinita misericordia.[Simplex.]de ꝯse.di.4 ꝑsbyteri.[Idē.]95.dist.ꝑuenit ꝯ. Sol. illud ad tꝑs pro scandalo fuit toleratū, licet hodie si sacerdos simplex chrismat,nihil ageret. s̄.de ꝯse.quāto.2 q.7.accusatio.[Vicarii.]68.di.quorū.[Venerat.]Ad robur,sed ꝑ baptismū bn̄,erāt absoluti a peccatis.[Cathachismo.]i.diluuio.[Iudaizat.] Hic colligit aperte aliū ordinē in substantia habuisse diaco. in vete.testō,aliū in no.alias Iudaizare vr̄ ecclesia in idētitate. [Bacu-
2 lo.]De ꝯse.di.j.nullus.45.di.disciplina.†[Per historiā.] No. ꝙ cū Petrus misisset Martialē,& collegā in Germaniā, mortuus est Martialis,& collega rediit ad Petrū,& Petrū dedit ei baculū,& ꝑcepit ei,ꝙ tangeret mortuū,& diceret ei, surge in noīe Dn̄i,& ꝙ iret ad ꝑdicādū,q cū 40. die a tꝑe mortis redisset ad eū,tetigit mortuū,& surrexit,& qa post nō recuperauit baculū nō vtit eo.hęc est historia mystica rō est,qa baculus in summitate hēt recuruationē quasi ad trahendū, qđ Papæ hic non est necesse,qa nullus ab eo diuertere pōt. itē ꝑ baculū designatur coertio.accipiunt ergo reliqui ꝑlati baculū a superiorib. in signū,ꝙ accipiunt coertionē. sed cū Papa a solo Deo hēt ꝑtātem.non debet habere baculum, 21.dist.in nouo, & c. quāuis.

SVMMARIVM.

1 *An manum impositio sit necessaria in ordinatione.*

De sacramentis iterandis, vel non. Rub. 17.

CAP. I.

Pastoralis. Et ĵ.[Cōsulere.]Licet nō rn̄deat, tu dic,ꝙ non dēt ministrare ante q̄ suppleat.52.di.solicitudo. ĵ.eo. c.vlti.alii dn̄t, ꝙ manus impositio non est de substātia ordinis,& iō celebrare pōt.[Manuū]idest bn̄dictione,j.q.j. manus. & hæc manus impositio fit non solū subdiacono, sed in minorib. or-
1 dinib.ꝯstitutis.69.di.c.1.†Consecratoria manus impositio aūtē nō fit,nisi diacono & superiorib. ĵ.eo.c.vlt.23.di. subdiaconus.tu dic,ꝙ hæ impositiones non sunt necessariæ,qa vera lr̄a est diaconatus.[Delinitur.]i.vnctus,ſm verā lr̄am,q̄ est diaconatus,nō est necessaria ista gl.quia diaconus bn̄ recipit manus impositionē.[Supplendū.]s̄.ti.proxi.cū venisset,in prin.1. q.j.
2 §.ecce. ĵ.eo.c.vlti.†[Supplendū.]Quia sibi fiet manus impositio,& dicet orō,q̄ dr̄,qn̄ fit manus impositio. ĵ.c.vlti.sed in secundo casu,ubi oleo vnctus est,nō credimus balsamo vngendum,de quo oleo & balsamo fit chrisma.s.& de chrismate vngendum est. s̄.tit.proxi.c.j.circa prin.erat ergo chrismate vngendus,& oratio dicenda,quæ dici consueuit,cum chrismate vngitur,licet dicta fuerit.nec habet in hoc sacramento,vbi nō sunt diuersi actus,locum,quod omissum est,caute supplendū, sed quasi totum est iterandum,nisi forte propter aliquas solēnitates,quæ non reiterabuntur,si primo factæ fuerunt.

CAP. II.

A nobis humiliter. [Exhumandos.] Quia nō sunt in culpa,quicq id de corporib.eorū fit post mortē.sed si elegissēt scienter ab eis sepeliri,credere exhumandos,cū grauiter deliquerint,88.dist. c. si

SVMMARIVM.

1 *Cuiusmodi fuit ritus ordinationis in primitiua ecclesia.*
2 *Omissa in ordinatione non sunt iteranda, sed supplendum est, & videtis nu.3.& 4.*

CAP

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. III.

Presbyter,& diaconus. [Ritu.] De ritu Apostolico inuenit
1 in epl'a ad Titū,alias Timoth.†ꝙ manus imponebat ordinandis,& orones fundebat sup eos.aliā aūt formā non inuenimus ab ejs seruatā.vñ credimus,ꝙ nisi essent formæ posteā inuētæ, sufficeret ordinatori dicere,sis sacerdos,vel alia æquipollentia verba.sed subsequentib.tpibus formas,q̄ seruant,ecclesia ordinauit,& sunt tantæ necessitatis dictæ formæ,ꝙ si eis non seruatis aliquis fuerit ordinatus,supplendū est,qđ omissum est.& si formæ seruant,character infigit aīæ.i.figura intellectualis & indeficibilis oñdens ordinē collatū ipsi ꝯsecrato.nec mireris, si p institutionē ecclesiæ infigit character in aīa, cū aīæ sint de iurisdictione Papæ,& spūaliū patrū. vñ sup eis ꝯstitutiones suas facere pōt,dummō non sint ꝯ̄riæ ꝯstitutionib.Dei,arg.10.dist. suscipitis,95.di.cū ad verū.j.de ma.& obe.solitæ,& ar. ad hoc. 1.q.1.qđ Deo.vbi dr̄,ꝙ Imperator facit p suas ꝯstitutiones, qđ character militaris indiuisibiliter affigit militi.& posset ēt dici, ꝙ ille character,qui infigit ex ꝯstitutione Imperatoris,non infigit intuitu aīæ principaliter,sed corporis. qđ ex eo apparet: quia mortuo milite aīa nihil ex illo charactere ꝯsequit.in monachatu aūt non vr̄,ꝙ infigat character,quia Papa facere posset,ꝙ nō esset monachus,qui ordinē ꝯstituit monachorū, arg. j.de sta.mo.cū ad mo.[Omissum.]Manus impositio.[Iterandū.]Ordo.[Statuto]No.iisdē tēporib.supplendū,quib.ꝯferen-
2 dū.s.in quatuor tēporib.s̄.de tēp.ord.c.ū.2.& 3.& seq.†[Supplendū.]In sabbatho.n.quatuor tēporū vocabit hic sacerdos, & manus impositio,q̄ defuit in ordinatione,mō supplebit, & dicent orones,q̄ pcipiunt dici,qñ fit manus impositio,quia ipsæ manus impositioni adhærent,& de manus impositione fit mētio in oronib.forte & idē dicimus, si omissa fuerit vnctio. s̄,tit.1.c.1.& est verū,ꝙ non est iterandū,sed supplendū, vbi diuisi & diuersi sunt actus,sicut est in ordinatione sacerdotis, vbi alius actus ē tenere manus sup caput aliud,dare ei calicē,aliud patenā,aliud inūgere,quorū si aliqđ fuerit legitime factū,non erit postea reiterandū,vt hic.Quidā tñ dñt,ꝙ hæc duo.s.de patena,& calice nō sunt supplenda;qa nō sunt de substātia, tñ securius est supplere.sed si partē dixisset oronis,& nō totā, nunquid esset tm̄ medietas oronis dicenda?& dicimus, ꝙ a capite dicēda est,tñ in ordinib.multæ orones pñt esse, q̄ non sunt de substantia ordinis.vñ si aīr ordo legitime collatus erit, pp hoc nō iteraret,sed aliqua deessent de his,q̄ sunt de substantia ordinis,vel de quib. dubitat, an sint de substātia, vel ēt de solēnib. cū postmodū illa,q̄ sunt de substātia,supplent,& alia oīa omis
3 sa suppleri debent.†Sed qđ,si vnxisset tm̄ vnā manū, nunquid postea tm̄ altera manus vngēt?& est dicendū ꝙ sic,ar. hic, quia iterari nō dēt,qa iā ꝯstat manū vnctā.& vbi in oronib. dr̄,manus,in plurali diceret,manū in singulari,&c.in oronibus si nesciat quid sit de substantia,si facta esset vnctio in aliquo,& non dicta oro,dicenda erit omnino , & nō facienda vnctio sed non econuerso,qa oro adhærere dr̄ vnctioni,& nō ecōuerso,qđ ex ipsis oronib.apparet,q̄ de vnctione faciunt mentionē.sed nos ꝯ̄ credimus,quia ex quo actus nō sunt diuisi:ꝙ ēt si orones dimiserit,iterū facienda est vnctio.qūo.n.diceret sacerdos,sacrificare dignare p hāc vnctionē.s̄.ti.proxi.c.1.& in baptismo expressius apparet,qūo.n.diceret,ego bapt.nisi immergeret,licet prius ēt immersus esset?ar.de bap.c.j.sed si nō posset suppleri p eundē,q ordinauit,pōt p aliū suppleri,& nunquā dēt p alium suppleri,si p primū pfici pōt,7.q.1.nihil.qđ ēt obtinet in officiis vespertinis,& aliis.7.q.j.illud.sed si ꝯspersisset oleū sup manus ordinādi,& īuasisset eū infirmitas ante,q̄ vnxisset,alius supples,vel ipse alia vice oleū fundet,& a capite incipiet , qa licet actus diuisi nō sint iterādi,si tñ vnus actus non pficiat, a capite
4 incipiet.†Vñ si quis inter cōficiendū sacrm̄ Eucharistiæ, dū est in verbis illis.Hoc est corpus meū,deficiat,alius non incipiet a capite.s.ibi,qui pridie.idē dicimus in baptismo. sed si celebrato sacro Euchar.vel corporis,deficiat,alius nō incipiet a sacro corporis,sed sang.[Impositio.]Falsa lra eū,impositio, & vera est,suspēsio,extracta de registro.[Effundit.]i.dr̄ cū deuotione.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ad minores ordines Sacerdotis filius sine dispensatione possit promoueri.*

De filijs presb.ordinandis,vel non. Rub. 18.

CAP. I.

VT filij presbyterorum. Vt statuim' supra. [Ex fornicatione.] Propter honorē sacrorū, & pp detestationem paterni criminis prohibent tales ab ordinib.secus in secularib.dignitatib.ff.de decuri.spurii.l.2.§. nullū.[Ex fornicatione.]s̄.de elec.cum in cunctis.35.q.3.de in-
1 cæstis.†[Ad sacros.]Hic vr̄,ꝙ ad minores ordines, & pꝯ̄s ad bñficiū sine dispensatione valeat promoueri,ar.35.di.c.j.ꝯ̄ credimus p id,quod legit.j.eo.lras quāuis id possit intelligi speciale in filiis sacerdotū,cū pęnæ sint molliendæ,de pę.di.j.pœnæ. [Monachus.] Tunc in monasterio vel canonia regulari potest promoueri,etiam sine dispensatione,alibi non.sed nec in monasterio,nec alibi prælationem habebit.j.eo.c.fi. nec ecclesiam secularem,16.q.1.legi.

CAP. II.

Ad præsentiam nostram. [In ecclesia.] Sic veritas erat,sed nō expressit.[Genitus.]Maxime.idem enim esset, etiā si non esset in sacerdotio genitus,vel etiam si in eadem ecclesia non administrasset.sufficit enim ad eius abiectionem, ꝙ sit filius sacerdotis. [Amoueas.] Quia per obreptionem,habetur de hoc no.supra de rescrip.cum dilecta.

CAP. III.

Præsentium. [In paternis.]Maxime.

CAP. IIII.

Conquerente nobis. [Notoriū.] Et si est nō potest esse nisi notoriū. j.de transla.præla.quanto,&no.de coha.cle.& mulie. tua.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus restitui debet ante,quam cognoscatur de canonico ingressu.*
2 *Episcopus vbicunque scienter facit contra ius commune,estque tale factum,in quo potest dispensare,habebitur pro dispensatione.*
3 *An eps missam illegitime nati audiens, vel si ab eo procurationē visitationis recipit, vel alias vtitur eius ministerio,dispensare intelligatur.*
4 *Nunquid sufficiat patientia ad hoc, vt videatur dispensare?*
5 *Non debet quis amoueri,non seruato ordine iuris.*
6 *Non dispensat episcopus cum aliquo,nisi id expresse dicat.*

CAP. V.

Veniens. [Spoliasti.]Primo iniquū vr̄ , qđ dicit hæc decre.qa si sciuit eū filiū sacerdotis illius ecclesiæ,nō pōt eū remouere,sed dēt eū restituere.sed ꝯ.nā licitum est ei ꝯ̄ factū suū venire,55.di.pęnitētes.12.q.2. nō liceat. j. de pb.cū nō ignores.s̄.de ele.nosti,ubi de hoc no. & multum fuit iniquius,si ignorauit eū filiū sacerdotis,qđ ei ecclesiā restituat, & tñ hoc statim sequit in eadē decr.tertio vr̄ iniquū, ꝙ institutus post amotionē legitimā istius debeat reuocari, sed primā
1 & sedam iniquitatē soluit verbū positū in decr.s.spoliasti. †qa n.spoliatus fuit,restitui dēt ante,q̄ cognoscat de canonico ingressu.2.q.j.notū.j.de rest.spo.in lris,& c.itē cū qs.sed dices, ex quo notum erat, ꝙ esset filius sacerdotis,non dēt seruari ordo, nec ēt restitui.j.de diuor.significasti.j.eo.qm̄.sed rñdeo, imo seruandum erat,quia forte de dispensatione ꝯtendebat, arg.s̄. de elec.dudū,el 2.vel pōt dicere.s.ꝙ si sciuit,credit secū dispen-
2 sasse.†Potest.n.esse regula gñalis, ꝙ vbicunq; eps facit sciēter, qđ est ꝯ̄ ius cōe,& est tale factū,in quo pōt dispēsare, ꝙ pro dispensatione habebit,maxime si nullus ex dispensatione lædit. j.de biga.sup eo.ad idem.j.de cleri.ꝯiug.diuersis. cū eps prohibeatur dispensare cū illegitime natis,nisi in personatib.& bñficiis,curā aīarum hñtib.j.eod.c.vlt. ergo licitum est dispensare in aliis.infra de sen.excō.nuper.quāuis sit arg.ꝯ̄.infra eo. c. pe. & s̄.c.proxi.alii dñt & securius,& sic fieri ꝯsulo, ꝙ ad hoc, ꝙ in-
a telligatur dispensare, a oportet ꝙ pcedant ea,q̄ hunc pfciū faciant.s.ꝙ pcessit cognitio summaria sup causis dispensationis, puta an sit necessitas, vel vtilitas, vel alia iusta causa.ff.de in ius voc.libertus.1.q.6.§.nisi rigor, cū mul.c.se.imo plus dñt qdā, ꝙ necessaria est sn̄ia dispēsationis,vel potius decr. est necessariū sup dispēsatione ꝯcessa.s.dicēdo,decernimus eū idoneū ad ordinē,&c.& forte vocabunt hi,quorū interest.j.q.7.qm̄ quicquid,qđ nō credo.aīr pſumit temerariū factū epi, nec dispēsatio hr̄,imo eps puniet,qđ nō fieret,si dispēsasset, sicut deberet in casu sibi dispēsabili.51.di.q in aliquo.81.dis.qđ cūq;. de hoc no.infra de cle.ꝯiu.diuersis.aliq tñ dñt hāc decre.p totū grām
3 ꝯtinere.tertia aūt iniquitas soluit in gl.q̄ incipit,ordine.†Nunquid si audit eps missam illegitime nati,vel si recipit ab eo procurationē visitationis,vel si alias vtit eius ministerio,intelligit dispensare? Rñ.non , qa pdicta regula intelligit,qñ illud factū, qđ facit superior,tale est,vbi requirit causæ cognitio , vel diligens examinatio,sicut ordinatio , & ꝯfirmatio. s̄.de ele.nihil, & no.s̄.de postu. c.j. sed nō est tale audire missam alicuius.nā ex quo dēt inquirere de ordinādo,vel ꝯfirmando si eps talē or
b dinat,vel ꝯfirmat,vr̄ hoc inquisiuisse;, & ex certa scientia [b] dispensare.

ADDITIO.

a ¶Intelligatur dispensare. Adde Inn.in c.diuersis fallaciis,infra de cleri. coniu.Et quæ ibi posui.
b ¶Et ex certa scientia.Et sic narratio facti facta per Principem operatur,quantum clausula ex certa scientia.ita allegat Inn.hic Pe.de Anch.in consi.193. col.1.circa fi.incip.vltra allegata.

spensare.sed non idē vr̄,si dicit ei,ꝙ celebret missam,qa & hic licet aliquis debeat attendere, a quo audiat, 14.di.comessationes.tñ nō est talis cognitio,vel examinatio, ꝙ videat dispensa
4 tio.†Itē non sufficit patientia,vt videat dispensare, sed exigit factū solenne,vt est in ordinatione, & ꝯfirmatione. qđ nō est, qñ recipit procurationē rōne visitationis,quia recipere pcurationē nō est solēnis actus.& pati eū remanere ī ecclesia post visitationē,nō est agere,sed pati.Itē non est idē in excōicatione,quia ordinando excōicatū a se scienter non vr̄ ipsum absoluere.& hoc est iō,quia in absolutione de excōicatione necessaria est certa forma.j.de sen.exc.cū desideres.j. rñ. [Innotuerit.] Maxime.nā & si nō īnotuisset,tñ spoliatus restitui dēt p eius ordinandi ꝯfessionē.22.q.5.hoc vr̄.alii dñt,ꝙ sufficit innotuisse qūocunq;.ff.de admi.tu.si pater.§.vlt.sed qs probabit innotuisse? Rñ.qui dicit sciam.ff.de proba.verius,84.di. pposuisti.quidā tñ dñt pſumendū ꝯ̄ epm ex eo,ꝙ examinauit, vel examinare debuit.24.di.qñ eps.& pſumit nihil de ꝯtingentib. omisisse.11.q.4.abūt.s̄.de æta.accepimus.sed pōt eps bñ rñde
5 re,licet examinauerit,tñ p examinationē nō potuit. † [Amoto.]Ordine iuris seruato,puta vocabit institutus,vt ꝯdicat petitioni restitutionis.3.q.6.hoc quippe.vel dic cū factū esset notoriū.s.spoliatio & institutio huius spolia.idcirco nō erat necessarius ordo iuris,vt no.j.de coha.cle.& muli.tua. hoc non placet.vel dic ꝙ peteret ab epo restitutio ecclesię,cū institutus ab eo scit eā peti,sibi pjudicat,nisi defendat i' suū.ff.de re iud. sępe,& no.s̄.de rescr.ex parte decani,j.de re iud.cū sup.& c.q̄uis.& idē si ageret ad cassationē ꝯ̄ se latā,occasione cuius alius institutus est.j.de procur.de insinuatione. de his alias no.ple-
6 nius.†[Restituas.]Secundū eos,q dñt,ꝙ nō intelligit dispēsare ordinādo,nisi expsse dicat,nō vr̄ ꝙ hoc vltimū possit sustineri.s.ꝙ ecclesia aufert institutio sacerdoti,cū ꝯstet eū canonicè institutū.s.in locū eius,q est filius sacerdotis, sed pōt rñderi hoc iō esse,quia sine ordine fuit spoliatus.vel dic, ꝙ in hoc casu nō dicit detētorē amouēdū,imo si alius detineret, nō esset iste restituēdus.Nec obst.qđ pcepit in lra,amoto.alias dic, ibi subaudiat,si quē instituisti.& ita nō ponit p ꝯstāti aliquē institutū.& illa cła.s.amoto,& c.nō referret ad illū casū. s. qñ ignorans fecit.qa tunc nunq̄ est sibi restitutio faciēda.cū alius canonicè eā hr̄et,sed ad primū tm̄.s.qñ sciēs fecit.Itē pōt intelligi, ꝙ eps amoueret eū,si pōt,sua propria voluntate, quia iste clericus expoliatus ex tunc non habebit cām agendi ꝯ̄ eum,sed si hoc non fecerit,multipliciter ꝯ̄ eū agi pōt.nec mireris,ꝙ iste filius sacerdotis restituit,quia hoc ex dispensatione,vel dic, ꝙ filius sacerdotis pōt iuste tenere ecclesiā, quousque eā legitimè dimittat.s̄.de renun.nisi cum pridē.§.psonæ.& eadem ratione iste,q malè erat destitutus, erat restituēdus. [Donec.] In hoc est gratia,siue dispēsatio,ꝙ nō pōt eū remouere,donec alibi sibi prouideat,cū alias statim remoueri dēt.s̄.eo.c.2. & 3. cā aūt dispensationis est,qa indignū est,&c.vt j.c.proxi. [Donec.] Nunquid p lras ad vnū epm impetratas cū hac cła intelligitur secum dispensari,vt quilibet possit ei in ecclesia prouidere.

SVMMARIVM.

Laico patrono in aliqua ecclesia licet variare in præsentando,clericis autem non.

CAP. VI.

Proposuit nobis. [Cōmittere.] s.& bñ.de gratia est,qđ sequit pp cām hic positā,quia indignū est,&c.[Assensu.]Sed q̄rit nūc de assensu patroni?ar.64.di.principali.18.q.vlt.Eleutherius. Quidā dñt solū patronū debere eligere,& ipse hūc subdia. eliget , q erit plātus,ar.j.de iurepat.postulasti.Alii dñt nō negari hic,quin & patroni ꝯsensus requirat.Melius dicas,ꝙ sacerdos assumēdus nō erit clericus ecclesiæ,sed tm̄ seruitor,vt hic dicit expsse, vel vicarius tpalis,q supplebit,qđ ille non pōt, 7. q.j.Pontifices.Sed dices,quare nō pñtando indignū deuoluit ptās ad epm, arg.s̄. de ele.cū in cunctis? Rñ.quidā aliud in clericis, aliud in laicis, vbi nō est tāta discretio in negociis ecclesiasticis.vñ laico.ꝯcedit variare,nō clericis.j.de iurepa.cum aūt.& c.pastoralis.nos credimus ad superiorē deuolui puisionē,patrono pñtante indignū.in Auct.de san.epi.si quis oratoriū,licet eps bñ faciat,si reddat prouisionē patrono,qa nō sunt ita instructi in ecclesiasticis negociis.[Eidē.]ecclesiæ.[Solus.]8.q.j.nulli,&c. illud.

CAP. VII.

Ex transmissa. [Distulisti.]Et bñ, dispēsationem habebat , & qđ sequit dispensatio fuit.[Admittere.]Ex dispēsatione vestra,alias est ꝯ.s̄.eo.ꝯquerente.[Decreto.]8.q.j.Apostolica.nā cū media fuerit psona inter pr̄em & filiū,nō pōt dici hr̄e locū hr̄ditaria successio , q ēt si succederet pr̄i,nō propriè dr̄ hr̄ditaria successio, cū nō tanq̄ hr̄s habeat ecclesiā,cū alius fuerit medius,sed ex electione, ēt noua institutione,sed & sic pp perniciē exempli prohibetur.

SVMMARIVM.

Spoliatus quando in primis non sit restituendus.

CAP. VIII.

Constitutus. [Spoliauit.] Quod de iure nō potuit, 15.q.7.laici,arg.23.q.8.scire [Querelā.] Agendo petitorio.si.n.actū esset possessorio , non requirerent probationes sup psonatu, vel vicaria pr̄is.j.de resti.spo.in lris,& c.itē cū quis.3 q.j.p totū.sed si agebat petitorio , non tñ dēt ei adiudicari ecclesia,sicut hic mandat,cū non sit de legitimo mr̄imonio,nec probasset canonicā institutionē. sed dicimus hāc decr.loqui de dispensatione. vel nō mouebat qō de canonica institutione,fuerunt tñ,q dixerūt nō esse faciendā restitutionē,ēt si agat possessorio,cū notoria est cā ,,quare ecclesiā hr̄e non pōt,nisi alleget aliqđ ꝯ̄ notoriū.ar.ff.quo. le. l.1.§. redigunt.ff.de dolo,ex dolo.ff.de Car.edic l.3.§.causæ.quāuis possit dici illā loqui in petitorio.s̄m aūt oēs hoc est verū,qa si iā ꝯstaret vel p ꝯfessionē eius,vel probationes admissas, ꝙ esset talis, ꝙ ei de iure nō esset faciēda restitutio,puta quia esset illegitimus,vel qđ eandē possessionē occupasset, nec dispensationē hr̄et,denegaret sibi restitutio. j.de diuor.significasti, cū eā sine peccato retinere nō posset.sed si nō ꝯstet de hoc , sed sit res dubia,pōt dicere spoliat',nō rñdebo,nisi de possessione mea, vel de iure meo,& tu nō es audiendus,nisi primo facta restitutione,j.de rest.spo.in lris ꝯ̄ j.eo.de ordi.cog.cū dilec.& c.vlt.

CAP. IX.

Ex tua nobis. [Sustinere.] Dispensatiuè tm̄. [Vel.] Pro & alias.n.malè diceret. s. ꝙ ēt si sint malè vitæ,dūmō lōgo tpe tenuerīt,ꝙ cū eis dēt dispēsare. [Quidā.] Aduersarii quorundā ex ipsis. [Eos.] s. quosdā aduersarios suos,cū quib.litigabāt,& cū qb. Archieps iā dispensauerat auctoritate lrarū Papæ. [Eis.] Aduersariis suis filiis sacerdotū. [Ipsius.] Impetratorib.lrarū. [Oñdere.] Hoc de spāli grā. [Irritari.] Auct.ꝯsti.q̄ de digni.§.illū,de pęn.dis.2. quantumlibet,23.q.4.si ille. [Institui.] Supra de elect.quisquis, vbi no.

SVMMARIVM.

Testes non requiruntur ad notorium, quod inficiari non possit.

CAP. X.

Quoniam sacris. [Manifestum.] q. d. si ibi stetit pro plato,cū hoc vix esse possit,quin sit notoriū,& ad tale notorium,qđ inficiari,nō possit, non est necesse testes requirere. [Deducatur.] 2.q.1.de manifesta,& c.q̄ Lotharius,nisi probabiliter dubites de eius plationē, de qua tñ non vr̄ posse dubitari,cū factū sit sui natura tale , qđ de facili non potest esse nisi notorium.s̄.de transla.epi.quāto.

CAP. XI.

Ad extirpandas. [Filii.] Idem in nepotibus , & aliis descendentibus,Instit. de hære.qua.§.sui.& idem in collateralibus,si iure successionis petant,8.q.1.Apostolica.[Filii.] Siue legitimi,siue illegitimi,arg. s̄.eo.ex transmissa,vel s̄.eo.constitutus.[Vicarii.] Perpetui. s̄. eo.constitutus.[Media.] s.maximè.

CAP. XII.

Ad hoc. [Ex tua.] Infra eo.abolendam.ꝯ̄.ibi sol. [Beneficium.] Et prælaturæ patris aliquo mediante. s̄. proxi.& c.ex transmissa.

SVMMARIVM.

1 *Filius legitimus,quis dicatur.*
2 *Filius quis esse,quibus medijs probetur.*

CAP. XIII.

Michael presbyter. [Qui.] s. Anto. [Vicariam.] Perpetua s̄.eo.cō
1 stitutus.[Constiterit Filium.] † ille est filius , quē legitimè nuptiæ demonstrant.ff.de in ius vo.quia semper.vel legitimus ꝯcubinatus,in Auct.qui.mo.na.effi. leg.§.si vero effusam. alias s̄m leges talis non reputatur filius. s. quantum ad successionē vel paternam ptātem,vel quo ad alia priuilegia,vel iura secu-
2 laria.†Sed s̄m canones quantum ad hoc , vt repellatur a promotione,ēt ex inditiis aliis probatur filius. j. qui fil. sint legi. transmisse,in fi.quid.n.si certum est sacerdotem peccasse cum muliere,& post filium,qui ex ea natus est,ab ea nutritum , uel filium nominabat,vel alias sicut filium tractabat? verè pſumā cū filium.j.de pſum.c.2.C.de proba.non nudis.C.de testa.nequæ profess.ff.de inoff.testa.si institutus. §. 1. tamen probatio in ꝯ̄riū admittit , vt in pdictis ll.dr̄. ad idē. ff. de leg. si seruus plurium.§.vlti.& multo fortius,si pater & mater hos filios confiteant,ut in decr.transmisse.imo plus dico, si aliquādo habuerunt eū,ut filium,licet post dicant non filium,tñ filius reputatur in tantum, ꝙ prohibeatur ꝯhere cum consanguineis paternis.

Universidad de Deusto Biblioteca

temis.j̄.de proba.p tuas.imo sola actione p̄sumitur filius.j̄.de p̄sum.afferte.sed nō est sufficiens p̄batio.[Habuit.] Maximè.

SVMMARIVM.

1 *Permissio in genere mediocritatem respicit.*

CAP. XIIII.

Literas. [Natus.] Tñ postquam fuit sacerdos, quod nō licuit.21.di.ante.[Permittimus.] Dispensatione.aliis ꝯ.[In clericum.]Hic promouebitur ad sacros ordines quia permissio in genere mediocritatem respicit. ff. de operis ser.tria,& vlti.j.respon.C.de do.si quis arg.sic etiam dispensatio.ff.de leg.3.nummis,supra de transla.c.vlti.

CAP. XV.

Cum decorem. [Filiis.]Illegitimis.[Victimat.] Idest pro victima offertur.

CAP. XVI.

Ad abolendam. [Filii.] Illegitimi. vñ bene sequitur,maximè spurii. idē est enim in omnibus illegitimis.in legitimis autem secus.s̄.eo.ad hoc,quæ signatur ꝯria. [Suspendatur.] Si autem ad episcopatus,vel dignitatem tales assumeret, ipso iure suspensus esset a beneficiis,supra de electionibus,cum in cunctis.

SVMMARIVM.

1 *Sede ab Apostolica emanare non dicitur, quod ab eius legato emanauit.*

CAP. XVII.

Dil.fi.G. [Ap.se.le.] Non intelligitur emanare a se ap. quod a legato eius emanat, nisi a Papa emanet.[Canonicum.]Est autem canonicum,ꝙ amoueatur ab ecclesia,supra eo.Michael.15.dist.per totum.

SVMMARIVM.

1 *An liceat simplici episcopo dispensare, vel soli Papæ, uide in nu. 2.*

CAP. XVIII.

1 Nimis in tua. [Se.ap.]†Alias autem simplex ep̄s dispensare pōt,cum sibi non sit prohibitum.j̄.de sen.exc.nuper.vt in ecclesia paterna sit ibi clericus post mortē patris aliquo medio,arg.s̄.eo. veniens. viuo aut patre non posset dispensare.s̄.eo.ad abolēdā,nec ēt post mor
2 tē in p̄bendam patris nullo medio.s̄.eo.ad extirpan.† Alii tñ dñt,ꝙ solus Papa cū filiis illegitimis dispensare pōt,nā non inuenit,ꝙ dispenset ep̄s.de hoc no.s̄.de tēp.ord.dilectus. de ordinib.aūt non inuenit expressum,ꝙ in maiorib.uel in minoribus.liceat epo dispēsare.& ꝙ hic innuit,ꝙ ep̄is liceat dispēsare in aliis ecclesiis,q̄ in dignitatib.vel personatib.vel hn̄tib.curā, non ꝯdicit,quia loquit,ꝙ ep̄is licet ecclesias sine cura conferre his cū quib.dispensatū est solummō.ꝙ promoueri possunt ad ordines,sed ecclesias cū cura nō licet conferre talibus,nisi in dispensatione ꝯtineat expresse,ꝙ eis liceat hr̄e curam aīarum,& sic de consuetudine obtinere vr̄.[Amotis.] Sine ordine iudiciario,s̄.eo.qm̄ sacris.si est notorium.s̄.de tēp. ordi. ad aures.

SVMMARIVM.

1 *Ingenuus quis.*

De seruis non ordinandis, & eorum manumissione. Rubrica. 18.

CAP. I.

INstruendi. [Ingenuitatis,]i.libertatis.nam ingenuus est,qui liber nascitur.Insti.de in ge.in prin.[Ingenuitatis.]54.dis.quicquam.[Præcaueri.] Supra de temp.ordi.ad aures.

SVMMARIVM.

1 *Quo casu seruus p̄sumatur dolo esse in possessione libertatis, vel nō esse.*
2 *In actione petitorii libertatis, vel seruitutis, inquirendū est primo, quis sit bona fide in possessione.*
3 *Non acquirit aliquis seruitutis possessionem, si dolo malo incepit possidere, vel tenere.*
4 *Dominus quando dicatur amittere possess. seruitutis.*
5 *Seruus non ordinari debet domino contradicente.*
6 *Seruus effectus sacerdos an sit liber.*

CAP. II.

1 De seruorum or. [Fugiens.]†Seruus fugitiuus,de cuius fuga cōstat, si de statu suo voluerit litigare,dicens se liberū,excipiens,remittendus est ad iudicū dñi,vñ fugit.C.vbi de sta.l.j.hoc.n.ipso ꝙ fugit,p̄sumit dolo esse in possessione libertatis,& reducit in possessionē seruitutis.C.de proba.l.vis,qđ sic p terminos distinguo.aliquis p vim cepit aliquē vt seruū,& tenet.s.vt seruū,nō tñ de iure est in possessione seruitutis.ff.de proba.si qs.l.j.ff.de acq.pos.cum hęredes.§.vlti.ff.de lib.cau.si tñ fugiat, in possessionē seruitutis reducit,vt C.de proba.vis eius. q̄uis illa lex possit intelligi, vt primo,q̄ restituat,inquirat an sit in possessione libertatis, & in illa inquisitione veniet,an dolo vel violenter detineat, ꝙ si tunc fugit,cū violenter,vel fraude detinebat, non vr̄ dolo esse
2 in possessione libertatis,ar. ll.ꝯriarū.†Et hoc verū est iter actores de libertate & seruitute petitorio,quia non pōt ꝯstare, cui onus probationis incūbat,& quis sit actor,& quis reus, primo inquirendū est,quis sit bona fide in possessione.ff.de lib. cau.l. libertis.§.vlti.secus aūt si agat possessorio,quia tunc nō admissa exceptione violētiæ restituit res,vt no.s̄.de postu.bo.me.in
3 gl.& iō.s̄.de ele.querelā.†Vel dic hāc diuersitatem non tm̄ cōtingere,quia agat possessorio,vel petitorio,sed quia est spāle, ꝙ nō acquiret quis possessionē seruitutis, vel alicuius iuris in aliquo homine,si dolo malo incępit possidere, vel tenere. ff. de proba.si quis liber.& eodē mō non acquirit possessionem libertatis,si dolo malo cępit.ff.de lib.cau.igit.§.2. secus. n.est, si agat de possessione alicuius rei corporalis, vel de iure aliquo,qđ possidere cępit.nā ibi bñ q̄rit possessio', licet dolo cœperit possidere,vel tenere,vt no.supra de postu.bo.& hæc vera sunt,si dolo hominē liberū tenet,secus,si seruū alterius, quia tunc acquiret possessionē iuris alterius,siue vi siue dolo faciat, sicut & alterius rei acquiret, sed si sit in possessione libertatis
4 bona fide,corā iudice eius agit.C.vbi cau.stat.l.3.†Vt aūt scias qñ dñs amittit posses.ser.eo,qđ mitteret in possessionē libertatis,distingue.nam si bona fide oīno se gerit pro libero, statim amittit possessio eius.onus probandi incūbit dño eū seruū, & corā iudice serui.intelligo eū esse in possessione libertatis,si iustis rōnib.vel ēt iniustis.dummodo sine fraude & calliditate se gerat pro libero.ff de lib.cau.libertis,in fi.& in l.igit.§.pōt.quę probatio dño non incumbet,si possideret,Insti.de inter.§.reti
5 nendæ,†Quidam tamen leges allegatas de li. ca. intelligunt,si p decenniū fuerit in possessione libertatis,ar.ff.de acq.pos.possideri.§.si seruus.sed certè s̄m hoc in p̄scriptione libertatis esset necessarium vicennium,cum tñ constet aliqñ sufficere decenniū.ff.qui & a qui.§.Aristo.& ideo non placet. siue vero mala fide sit in possessione libertatis,& desiit dominus hr̄e animum possidendi,statim amittit possessio,sicut & aliarū rerū.ff.de acqui.pos.si quis.§.dr̄ia.& dño petēti nō restituit possessio seruitutis.& licet mala fide sit in possessione libertatis, puta qa scit se seruum,tñ onus probationis,ꝙ sit seruus suus, incūbit dño. dēt.n.sibi imputare,qui possessionē adiecit.Sed melius credo, ꝙ in hoc casu dēt ei restitui possessio,quia gñaliter loquuntur leges superius assignatæ.ff.de li. ca. & ipsi seruo onus probandi incūbit,vt ibidē dr̄.si vero mala fide est in possessione libertatis,& certū est,ꝙ dñs non debuit hr̄e animum possidendi, distingue.aut dñs non amisit custodiam serui aut amisit. si non amisit,ēt si centū annis fuerit in possessionis libertatis,tñ cum possidet, quia nec ab alio possidetur, nec ipse suā possessionē interuertere pōt.ff.de acq.pos.& cui.ī fi.nā hoc idē est in possessione cuiuslibet rei mobilis.nā quādiu ab alio nō possidet, nec amitto custodiā,& animū possidendi habeo, & possessionē retineo.alias.n.sequeretur absurditas,quia si seruus meus 10. vel 20.ann.se defenderet in arce,ꝙ amitterē possessionē eius. si vero amiserit custodiā eius,quia nesciebat dñs quo fugisset, vel vbi esset,si seruus habebat animū reuertēdi,retinet posses. alias nō.ff.de acq.pos.l.si rē mobilē.sed licet in eo casu,vbi nō habuit animū reuertēdi,amittat possessio, qñ tamē mala fide est in possessione libertatis, restituit domino pos. serui,& seruo incūbit onus probandi.ff.de lib.cau.si liberis.§.vlti.& l. igit. §.pōt.& ad iudicē domini remittet.prius tamen coram iudice serui ꝯstabit,ꝙ sit in possessione malæ fidei. Si vero dubitatur, an desierit hr̄e animū possidendi,necne,tunc distinguo, an seruus fuerit in possessione libertatis decennio, an minori tpe, si minori,non p̄sumit desijsse hr̄e animum pos.secus,si decēnio, & sic loquit lex.ff.de acq.pos.possideri.§.si seruus.hoc autem, vtrū sit seruus in pos.lib.l.nō.an sit fugitiuos,vel non:& an bona fide,vel mala,& alia,q̄ diximus.s̄.q̄ri, examinari & terminari debent ante,q̄ agatur de proprietate serui,vt ff. de lib. cau. libertatis.§.vlti.& l.igitur.§.pōt.& q̄retur hoc sub iudice serui rōne dubietatis.si.j̄.de ap.si duobus.ff.de iu.si quis ex. s̄. de rescri.sup lr̄is.& multum ista valent,quia similia ferè requirunt, quādo p̄latus dicit aliquē suū clericū, vel monachū,vel dominus dicit aliquē suū libertū vel ascriptitiū,vel originarium,vel officialē.de similib.n.ad similia est procedendū,vt ff.de leg.nō
6 possunt.†[Recipiat.]Et nō ordinat seruus sciēter, domino ꝯdicente.& tunc dicūt quidā,ꝙ remanet seruus,& restituit domino,ēt si sit factus sacerdos,ar.54.di.si sciente,alii ꝯdicunt,& melius fortè.s.ꝙ non est reddendus dño.54.dist.ex antiquis.& c.frequens.si vero sciente,& nō ꝯdicente, statim efficit liber. 54.d.si seruus sci.si aūt ignorāte dño,sed epo vel p̄ntatore sciēte, ꝙ sit seruus,tūc efficit,liber sed eps,vel p̄ntator dabit duos ęquè bonos.54.di.si seruus ab.si vero non habeat,unde soluat, & domino ignorāte est ordinatus seruus, restituetur domino, sed cum distinctione hac.s.si.n.dño ignorante,& epo, & præsenta-

sentatore sit ordinatus,si est in minoribus ordinib. deponitur, & restituitur domino.54.di.nulli,frequēs,& c.ex antiquis.diaconus vero,& subdia. dant pro se vicarios,vel p̄tium,& remanent liberi,54.di.ex antiquis.j̄.eo.miramur. si aūt non hn̄t vicarios, vel p̄tia,deponunt,& restituunt dn̄is.54.di.ex antiquis.
6 †Si vero factus est sacerdos,liber est, sed aufertur ei peculiū,& dat dño,vel seruit ei in officiis,54.di.frequēs,& c.ex antiquis.si efficiat monachus,vsq; ad trienniū pōt repeti,& non vltra,54. di.seruus sci.& ēt si ignorante dño factus sit clericus,vltra ann. repetere non pōt,vt in eo.c.si seruus sci.Et est rō diuersitatis in clerico,& monacho,quia clericus publicè manet, monachus secreto.non tñ licebit domino manus in hunc clericū iniicere.17.q.4.si quis sua.nec pōt ꝯhere matrimoniū pp votum,qđ votū fingit fecisse in susceptione ordinis, qđ potuit. j̄. de cle. ꝯiu.quidā.84.di.cū in p̄terito & cogendus erit per ep̄m,arg.97. dist.Imperator.in aliis aūt priuilegiis non gaudebit. j̄. de cler. coniu.Ioannes,& c.seq.idem dicimus in originariis, ascriptitiis,& in oīb.qui ꝯditione seruili,vel rōcinio,sunt obligati. 54. di.frequens,quis aut, generalis,si quilibet.& in libertis,& aliis, si aliquod obsequiū patronus sibi retinuit,54.di.quicunq;. vel in obligatis functionibus.51.di.præterea, j̄. de obli.ad ra.ca.1.

SVMMARIVM.

1 *Acquisita ab ecclesiarum libertis debent esse ecclesiæ.*
2 *Non potest libertus in ius patronum absque venia vocare.*
3 *Dominus sponte seruum manumittens etiam ob leuem iniuriam in seruitutem reuocat.*

CAP. III.

De famulis ecclesiæ. [Parochias.] Subditas illi ecclæ, cuius serui sunt. [Trāsmittere.]In testō.alii idē ētinter viuos,qđ nō credimus.
1 †[Pertinere.]Hoc est spāle in libertis ecclesiarum, ꝙ oīa ab eis quocunq; mō acquisita debent esse ecclesiæ,nā in nō libertis secus,12.q.3.c.j.& in multis c.eiusdē q.& sequētis.in libertis aūt priuatorū secus est,nā ibi,si liberti sunt minores cētenariis, nihil tenent relinquere patronis laicis,sed ab intestato,si non habeant liberos,in totū succedit patronus.sed si liberos hn̄t in nihilū semp succedit.si aūt sunt maiores cētenariis,si habeant liberos,nisi eos exhr̄dent,nihil tenent relinquere patronis. si vero nō habeāt liberos,tenent eis relinquere tertiā partē.& si nō relinquēt,ad totā terrā,vel eius supplemētū agent patroni bonorū possessione ꝯtab.si vero sine liberis & intestati decedant, in totū succederēt patroni.Insti.de suc.li.sed nostra,& §.seq.& hoc intelligimus tā in libertis ecclesiarū,q manumissi sunt, ut sunt p̄sbyteri,q̄ in aliis,dūmō liberti legitimos liberos non habeant.nā si haberent,crederē ꝙ nō tenerent relinquere ecclæ, vt §.sed cū nostra,& qa parētes thesaurizant,&c.16.q.j.p̄dicator.laici aūt nec hoc ius,nec aliqd hr̄e poterūt in libertis eccle-
2 siæ alias clericis.†[Accusandi.]i.agēdi.nam nullus libertus absque venia pōt in ius vocare patronū.ff. de in ius vo. quiq;. §.1. 12.q.2.§.q ma.nā cum sit vniuersitas,nō pōt accusari. ff.de dolo,si ex dolo,14.q.3.si hæc.vel dic,ꝙ excipiēdo, vel inquirēdo nō poterit agere de crimine,ēt si ꝯsensu capituli deliquisse dr̄, j̄.de simo.veniēs.16.q.6.placuit.ff.qđ me.cau.l.metu.§.j.[Accusari.]12.q.2.ep̄s,qui mancipiū.[Testificandi.]C.de testi.l.li-
3 bertorū.ff.de testi.l.3.§.lege.†[Libertatis.]Propter iniuriam ēt leuem dn̄s sponte manumittens seruū reuocat in seruitutem, vt hic.12.q.2.octaua.C.de lib.& eo.lib.si manumissus,nisi remisisset patronatū.pp obsequiū aūt impositū & non p̄stitum nō redigetur libertus in seruitutē.C.de li.cau.solo.nisi nimis esset necessariū obsequiū,puta ꝙ negauit alimenta.ff.de lib.agn.alimenta.tunc.n.reuocabit in seruitutē ex eisdē causis,quibus reuocant donationes, Auct. vt liberi de cętero.§.illud.si vero ex necessitate sit factus liber,eadē est distinctio, sed diuersæ pęnæ. ff.de iure pa.l.j. & his modis reuocant in seruitutē laicorū patronorū liberti laici.Sed liberti clerici nō reuocant in seruitutē laicorum.nā non debent promoueri, nisi directè & sine obsequio sint manumissi.54.di.quicūque.& si aliter promoti sunt reuocant s̄m distinctionē,q̄ no.s̄.proxi.c.spāle igitur est in libertis ecclesiæ,qui pp obsequiū impositū non p̄stitū redigunt in seruitutē,& sic intelligo.12.q.2.diaco.nā si nō esset im positū,non tenet.j̄.c.eo & est aliud spāle in libertis ecclesiæ,qa filii eorū astricti sūt ecclesiæ,ut semp sint liberti.12.q.2.de libertis. secus in libertis priuatorū.C.de li.&eo.li.l.j. & 2. nisi quātū ad hoc,ꝙ pp suā īgratitudinē filii libertorū viuētib.parētibus rediguntur in seruitutem.alias.n.in ti.C.frustra adderetur,& eorum liberis.& fit prædicta reuocatio proposita hac accusa.& iudicis officio implorato.

SVMMARIVM.

Patronus quando possit imponere operas spirituales manumisso.

CAP. IIII.

Nullus. [Donauerit.] Sub ea conditione, vt sibi seruiret in horis canonicis,alias tamen potest ad aliam ecclesiam transire.infra c.eo.& no.hic patronum operas spirituales imponere,sed dēt imponere incontinenti post manumissionē.ff.de ope.li. vt inuitis.ff.de lib.cau.l. vlti.§. iō. vel incontinenti,quia q̄ fiunt incontinenti,inesse vr̄. C. de pac. petens.ff.si cer.pet.lect.alias quę aguntur cū seruo in seruitute. cum non obligant.C.an ser. ex suo fac. p totū.]Item alias operas p̄ter has.s.spūales, in liberto clerico non poterit retinere.

CAP. V.

Consuluit,& infra. [Conditionis.] Existentē seruum.

SVMMARIVM.

Conditio in spiritualibus, quando licita.

CAP. VI.

Eo libentius,& infra. [Dominorum.] Scilicet clericorum.[Ecclesiæ.]Cuius serui fuerunt.[Tenore.]Idest intuitu,vel modo,ar. ff.de tu.muto.§.sub conditione.conditio.n.in spiritualibus esset illicita,j.q.2.quā pio.Vel dic,ꝙ sicut in matrimonio pōt apponi conditio,vt fidē accipiat,28.q.j.iā nūc.& ita ī ordine apponit ꝯditio libertatis,vt hic.j̄.de ꝯdi.appo.c.2.nam cum libertas sit res spiritualis,pōt venire in conditionē & commutationem.j̄.de re.permu.ad q̄ones.de hoc no.s̄.de ele. significasti. melius dicas,ꝙ non fuit apposita in ordinatione ꝯditio, sed in manumissione retinuit sibi operas spūales, quod potuit,vt no. s̄.eo.nullus.[Ad aliam.]De licentia tamen ep̄i,alias non licet, 72.di.p totū,70.di.sanctorū.21.q.j.c.j.& 2.sed tunc nō liceret, si patrona ecclesia ꝯdiceret,cū quicquid sibi acquirit,ei acquirit,supra eo.de famu.hoc non placet. imo credimus hanc distinctionem locum habere,sicut iacet & in clericis,& in laicis.

CAP. VII.

Miramur non modicū, & infra. [Gaudet.]Supra de æta.& qua.a multis.[Primitiua.]60.di.nullus in ep̄m.[Greg.]31.di.ante.28.di.nullum.[Vrbani.]32. dist. erubescant,&c.nemo.

CAP. VIII.

Dilectus F.G. [Libera]Quod sufficit,Instit.de inge.§.sufficit.nisi in casu.C.de inutili.stipu.qui autem.

SVMMARIVM.

Obligatus quando possit ingredi religionem, & q̄uo satisfit creditoribus.

De obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non. Rubrica. 19.

CAP. I.

OBligatis. Pone aliquē obligatū ēt iuro alicui curiæ,vel alii ad seruiendū,vel in propria p̄sona,vel ad scribendū librū, vel ad regimen ciuitatis,nunqd poterit ingredi religionē?R̄n.si nulla fraude ducit.s.vt fugiat laborem,vel expēsas, sed sola charitate Dei,securè ingrediat,qa q lege ducit,&c.19.q.2.duæ,j̄.de reg. & trās.licet.tñ de bonis eius q̄ hēt,vel ēt quę obueniēt post ingressum monasterii,satisfiet illis,quib.obligatus erat,19.q.vlt. si qua.C.de epi.& cle.Deo nobis.§.j.vel ēt si scribere scit,vel aliqd opus facere,qđ possit exercere salua regula,& officio non neglecto,de illo satisfaciet,ar.91.di.clericis. primo tñ deducet expensas,ne sit monasterio onerosus,ar.16.q.6.de lapsis. sed illud loquit de missis in monasteriū ad agendā pœnitentiam,in aliis aūt dicunt non deducendas expensas, qa qui altari seruit, &c.12.q.1.ad ratiocinia.[Debitores.]ex cā mutui, vel alia huiusmodi promoueri pn̄t.ff.de mu.& ho.reos.item curiales, qui sen.exercens,ut tabelliones in ciuilibus causis,56.dist.Oīūs.

SVMMARIVM.

1 *Laici existentes generales administratores fieri non debent clerici, nisi prius reddiderint rationem suæ administrationis.*
2 *Laicus si in canonicum assumi debet, debet postulari, præsertim qui ratiociniis obligatus fuit.*
3 *Quæ genera personarum non debeant promoueri.*
4 *Clerici non possunt publica vectigalia conducere.*

CAP. II.

Magnus episcop⁹ [Dixit.]i.q̄siuit.[Procuratores.]actores,executores, seu curatores.Gn̄ales,tā procu.q̄ act.exec.& cura.[Pupillorū.] Cōtra administratores pupillorū,& maiorū absētiū,si eligant, vel postulant in clericos,quilibet de ecclesia excipiēs ꝯ eos admittit,sed si essent administratores maiorū p̄ntiū, nō admitterent alii ꝯ eos p̄ter ipsos,quorū administratores fuerūt,nec ip-
1 si,nisi j̄.tp̄s statutū.s̄.de ele.statuimus.†[Ordinari.]Nec decre. dicit,ꝙ laici,qui sunt gn̄ales administratores, non debent fieri clerici,

Universidad de Deusto Biblioteca

clerici, nisi prius reddiderint rationē suæ administrationis: sed hoc nō dicit, ꝙ clerici, qui gerūt generales administrationes ēt laicorū, prohibeantꝰ eligi ad dignitates. & est ratio diuersitatis: quia in primo casu illi, quorū negocia gerunt, grauant: quia sui administratores forū mutant. in secundo aūt casu non grauant. sed ꝯ. 21.q.3.c.j.& 2. vbi dr, ꝙ clerici nō debēt tales administrationes suscipere. & si acceperēt, aut dimittāt, aut deponant: sed certè, si rectè inspicias, non ꝯdicunt: quia ibi nō prohibet, quin possint eligi, dū tolerantur. [Dixit.] Idest respondit. [Honore.]
2 Prædictorum officio ū. † [Postulasti.] No. ꝙ laicus, si debet assumi in canonicū, debet postulari, & maximè qui fuit ratiocinijs obligatus. & dicimus eū postulandū à iudice, sub quo debet reddere ratiocinia. C. de epi. officiales. vocatis his, quorū negocia acta sunt, & qui lędi possunt ex tali cōcessione. ff. de adop. nā dicimus ēt solū cōsensum ad liberationē illius sufficere, cui obli-
3 gatus est, 54. dist. si quis, quicunque. † [Imitari.] Obligati ratiocinijs non ecclesiasticæ, sed secularis psonæ: vel quia sint & perseuerent procuratores generales vel domorū, vel actores causarū, vel executores negociorū, seu curatores pupillorū & multo fortius aliorū. alij ēt officiales generales non debent promoueri, vt hic: imo si promoti fuerint, aut dimittent officium, aut remouebuntur, 21.q.3.c.j.& 2. j. ne cleri. vel mona. c.j. & no. ꝙ nō nominat tutores. nā si tutelā, vel curā egerit, vel quæ necessaria sūt à legibus imposita, aliquis gerat, nō credo, ꝙ impediatꝰ eius promotio, cū ēt ꝓmotus possit eā suscipere, 86. dist. peruenit. sed & si aliarū personarū miserabiliū procurationes, & administrationes susceperint: tñ auctoritate epi eius promotio nō impedit: quia ēt promotus suscipit, 86. dist. peruenit. sicr & ecclesiarū, 89 dist. indicatū, 16.q.7. noua. & sunt hæc vera eo in officio ꝑmanente. si autē deposuit administrationē, adhuc tamē obligatus est ex ea: & si quidem sunt publica ratiocinia, nō debet promoueri ante ea reddita. imo reuocari dēt si promoueatꝰ. C. de epi. cl. 51. di. pterea. Si vero sunt priuata rōcinia, si in ipsa ꝓmotione mouetur sibi q̄stio, aut primo mota est, distinguo. aut cōuenitur de dolo, & perfidia, aut de culpa. si ꝯuenitur de dolo, & perfidia, ante finitā litē promoueri nō debet, arg. 81. dist. tantis, 23. dist. illud. & sic ēt pōt intelligi hoc c. si de culpa tantū conuenitur, promoueri indistinctè pōt. si aūt non sit cōuentus eodem modo, promoueri pōt, nisi infamia sit eū de dolo teneri. tūc n. ex officio iudicis inquiret, 6.q.j. infamis. alij non distinguunt inter publica ratiocinia, & priuata, nec an cōueniatur de dolo, an de culpa, cū hæc distinctio nullo iure nitatꝰ: imo omnia iura ĩ ꝯtrium sonāt. s. quod pro quibuscunq; ratiocinijs siue publicis, siue priuatis astringatꝰ ꝓmoueri nō pōt nisi prius rōcinia sint reddita, vt hic. ꝙ autē dixi, nō possunt esse procuratores causarū. s. vel actionū, intelligo corā iudice seculari, nisi ꝓ ecclesia, vel miserabilibus personis, & ꝯsanguineis, & his, quorū negocia de iure gerit. ff. de postu. l.j. §.j. & l. seq. & idē vr dicēdū in procuratore, quod in aduocato, no. j. de postu. c.j. coram ecclesiastico eñ possunt & ꝓ laicis, arg. eius, quod dr de aduocato à ꝯrio sensu.
4 j. de postu. c.j. 2. & 3. † Itē clerici non possunt esse conductores, 21.q.3.c.2. & intelligo publicorū vectigaliū, vel vbi cōducāt vilius, vt locent carius, quod nō licet. C. loca. milites. alias vnā possessionē pro opere manuū suarū licitū est conducere miserabilibus personis & cōsanguineis, quorū negocia de iure gerūtur, Auct. de san. epi. §. si autē, 91. dist. clericus victum. sed nō credo, ꝙ possit conducere villarū redditus, sed solūmodo quod ꝑ suis manibus operetur: aliter autem cadit in vitiū quæstus, & cupiditatis. j. ne cle. c.j. ar. ꝯ. j. ne pla. vi. su. c. vlt. sed ibi loquiꝰ de ecclesia, à qua non est prohibitū conducere. vel dic, ꝙ vbicunq; inuenitur, ꝙ clerici non possunt esse procuratores, vel hæc officia exercere, intelligendū est generaliter. nā vnū negocium clericorum, vel laicorum procurare, vel administrare non prohibentꝰ.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus in multum enormi crimine, & notorio dispensat, non autem in corpore vitiatis.*

De corpore vitiatis ordinandis, vel non. *Rubrica.* 20.

CAP. I.

De presbytero. [Cāpaniæ.] Si dubitatur, an scandalum generet, recurritur ad arbitrium episcopi. j. eo. c. proxi. Item an possit ei permittere celebrare in priuato, non publico vt arg. j. c. significauit. j. de cle. perc. tuæ. [Permittere.] Contra. j. de cle. pu. in du. c.j. contra. 51. dist. si quis post. Sol. hic dispensatio, ibi ius commune. Et habes hic ar. ꝙ in multum enormi crimine & notorio dispensat episcopus. ad idem j. de aposta. c.2. si autem esset corpore vitiatus, non posset dispensare cū eo. 50. dist. venio.

SVMMARIVM.

1 *Papa solus potest dispensare cum electo in episcopum super macula.*

CAP. II.

Cum de tua. [In oculo.] ff. de ędil. edi. qui clauum. §. sed & polypolus. [Canonici.] Et concubinæ. [Consilio.] Puta si generat scandalum, non confirmat electionem. si autē non generat, confirmat. s. c. proxi. [In quo.] Idest in qua confirmatione. [Curauimus.] Solus. n. Papa dispensare potest in hoc. s. de fil. presby. c. vl. 50. di. nemo. vel dic, ꝙ cū electo in episcopum non potest dispensare, nisi Papa in prædictis. vel dic, ꝙ Archieps potest dispensare, & hoc non negatur hic, sed potius contrarium est verum, s. de elec. innotuit.

SVMMARIVM.

1 *Corpore vitiatus spōte ab ordinibus repeliꝰ, secus ex necessitate, & qñ.*

CAP. III.

Ex parte B. [In cunabulis.] Corpore vitiatus spōte, nulla causa interueniente, repellitur ab ordinibus: quia repellitur iam promotus, 33. dist. maritum, 55. dist. qui partem, si quis à me. si autem iusta causa subesset, puta timor lepræ, non prohibetur incidi. j. eo. ex parte, nisi generet deformitatē. tunc enim in omni casu repelletur, 55. dist. lator, si euan. j. eo. c. vlti. & idem est, si casu, vt eisdem c. [Nice. concilij.] 55. dist. si quis à me, & c. si quis peregrè. [In canonibus.] 55. dist. eunuchus.

SVMMARIVM.

1 *An & quando virilia sectus possit promoueri.*
2 *Et quid requiratur ad hoc, vt sit irregularis, qui ex indignatione se secat.*
3 *In casu abscissionis membri potest eps ēt sine auctoritate Papę dispēsare.*

CAP IIII.

1 Significauit nobis. † [Virilia.] Qūocunq; sibi secauerit quis, vel secari mandauit sponte, siue vt obsequium pstet Deo, vt hic siue ex indignatione, siue nimio dolore morbi, promoueri non potest 33. dist. maritū, s. eo. c. proxi. secus aūt, si à medicis, vel à seipso, consilio tñ medicorū, vel à dominis, vel à barbaris, vel casu fortuito sectus sit in mēbris, q̄ non generant deformitatē, 55. dist. si quis, eunuchus, pcepta. sic. n. seruādum est, sm ꝙ distinximus
2 s. c. proxi. † Et intellige, ꝙ ad hoc, vt sit irregularis ēt qui ex indignatione se secat, oportet ꝙ amiserit aliquod membrū, licet sufficiat quātumlibet vile, 33. dist. maritū. idē est & si non amisit mēbrum totum, sed partē: sed tñ est talis pars q̄ deformitatē generet, vnde generet scādalū, s. eo. c.j. vel ēt inhabilē reddit ad officiū exequendū. j. c. Thomas. vnde licet indignans extraxerit sibi dentē, vel quātūcunq; grauiter se secauerit, nisi membrū amiserit, non est irregularis, vel ēt potius corpore vitiatus. alij dicunt sufficere ad irregularitatē, si nondū mēbrū, sed ēt si partē mēbri, ēt q̄ nō generat deformitatē, abscindat ex īdignatione, 55. dist. si partē. hic. n. licet nō possit repelli, quia corpore vitiatus: pōt tamē repelli, quia sponte se abscidit: sed nec retinere pōt sine dispensatione, si infamia inde sit, vel notoriū, s. de tēpo. ordi. c. si. alij aūt non credunt, ꝙ illi, qui sibi manus iniiciūt, nō possunt promoueri sine dispēsatione. ar. ꝯ. 55. dist. qui partē. sed illud intelligo, ꝙ ex quo notoriū est, ꝙ ex indignatione partē digiti sibi amputauit, non debet ꝓmoueri sine dispēsatione: sed alias secus, si amisisset casu, vel ēt si verè esset notoriū, ꝙ ex indignatione fecisset: quia tūc ex quo nō generaret deformitatē. nō impediret promotio. si aūt ita secuerit, ꝙ claudicaret, re-
3 pellitur tantū: quia corpore vitiatus. † [Et tua.] Auctoritas Archiepi in hoc valet, ꝙ auctoritate Papæ poterit plus minusve saltē in minoribus criminibus dispensare: vel speciale est, ꝙ qñ abscidit virilia pp Deū licet stultè, possit eps dispensare: sine dispensatione aūt nō poterit ꝓmoueri, vel in susceptis remanere. vel dic, ꝙ ideo suā auctoritatē Papa addidit, vt securius faceret, cū tñ necesse non esset: hoc tamen non credo. itē nō distinguo, vtrū instabat operi licito, necne, qñ vitiatus est, quantū ad hoc, vt irregularis fiat. sed ad hoc prodest, ꝙ facilius dispēsabit. [Concedas.] Ex dispensatione, alias ꝯ, 55. dist. si quis a me. Inno.

CAP. V.

Ex parte. [M.] 33. quæst. 2. hoc ipsum, infra de cleri. ęgro. tua nos.

SVMMARIVM.

1 *Crimina quæ tacendo irregularitatem pariant.*

CAP. VI.

Exposuisti nobis. [Ordines.] Bene dicit ordines. ipsos. n. suscipiēdo, & tacendo irregularitatem peccauit, 55. dist. ex pęnitentibus, & s. de renun. nisi cum pridem. §. personæ, 56. di. quia, 54. dist. si seruus sciens. nam ab Abbatia nō remouetur pp irregularitatem, 50. dist. accedens, 16.q.j. legi. s. de æta. & quali. tua. sed pp peccata taciturnitatis, 55. dist. ex pęnitentibus. & pp hanc taciturnitatem non facit executionem sic suscepti ordinis, s. de renun. nisi cum pridem. §. personæ. tenetur etiā confiteri crimina, de quibus est conuictus, confessus, vel deprehēsus, vel alias notitia. 50 dist. si ille. alia autem crimina confiteri non tenetur: sed si confiteatur, & dispensetur, securus est, vt vlterius non accuseꝰ, aliter autē secus, 34. di. c. vlt. vel dic, quod hic Abbatia talis erat, quæ quærebat sacerdotem Abbatem.

CAP. VII.

Thomas. [Pollicem.] Supra eod. c. 1.

De bigamis. *Rubrica.* 21.

CAP. I.

Vt bigami pœnitentes.

SVMMARIVM.

1 *An liceat episcopo, vel Papæ dispensare cum bigamo.*
2 *Quo casu Papa dispensat contra Apostolum.*
3 *Papa potest interpretari, & etiam addere euangelio, & est in administratione maior Paulo.*

CAP. II.

Super eo. [Qđ tua fra.] Hic habes arg. ꝙ hoc ipso ꝙ aliquis eps promouerit aliquē, cū quo dispensare pōt, dispēsare intelligiꝰ, & no. s. de fil. presby. veniens. sed tu
1 dic, ꝙ hic apparebat, ꝙ volebat dispensare eps. † [Dispensare.] No. ꝙ non licet dispensare cū bigamo, qđ fateor in epo. Papa aūt pōt vsq; ad subdia. 33. di. lector. si autē promoueat, characterem recipit. quidā tñ dūt, ꝙ characterē nō recipit. Sed ꝯ vr,
2 ꝙ nec ēt Papæ liceat, qa est ꝯ Aplm. 25.q.1. sunt quidā. † Sed di-
a cendū est, a ꝙ nō dispēsat Papā ꝯ Aplm in his, q̄ ptinent ad articulos fidei, & forte in his, q̄ ptinēt ad gñalē statū ecclesiæ. sed in aliis dispēsat, qa licet Apls dicat, vouete, & reddite dño iura vestra, tñ in iuro, seu voto dispensat, 15.q.6. iuratos. j. de voto, ꝑ totū. quāuis posset dici, ꝙ non vr dispensare in voto, qđ in
3 melius cōmutat. j. de iureiu. puenit. † Item interpretari, & addere pōt euangelio, vt colligitur. j. de testi. in omni. 2.q.4. præsul. Item maior est Papa, quam Paulus in administratione.

ADDITIO.

a Sed dicendum est. Adde hic, quæ notaui in c. post translationem, in fi. supra de renun. & vltra ibi addita adde, ꝙ Inn. hic allegat Ange. in l. bene a Zenone. C. de quadri. præscri. & refert Fel. in c. quæ in ecclesiarum, col. 7. in fi.

CAP. III.

De bigamis. Quidam laici mortuis vxoribus suis promoti fuerunt in sacerdotes, q postmodum ꝯhebant cum aliis. de facto qui iā sacerdotes, qui nunquam habuerunt uxores, cum viduis contraxerunt.

SVMMARIVM.

1 *Opinio nonnunquam praiudicat veritati.*
2 *Voluntas, non exitus, spectatur in maleficiis.*

CAP. IIII.

Nuper à nobis, & infra. [Iuris.] Sic. ff. de his, qui no. infam. quid ergo. §. 2. quandoque attenditur magis affectus, quā effectus, vel quā factū ipsum, de pę. di. 1. §. hoc autem. j. de cle. non resi. relatum. j. de conces. pb. & eccle. non va. literas. ff. de ꝯd. insti. mulier. §. 1. j. de spon. iuuenis. [Iuris.] Vnde exigit, qđ de iure valeat matrimoniū. [Destinatio.] i. tñ, q̄re, an aīo habendi eā ꝓ vxore accepit. [Duas.] C. de adul. eū q. [Partim.] Quia vnā tñ pōt hre de iure, aliā de facto. [In canone.] 28. di. psbyterorū. nā psbyter de iure nullā hre pōt, alias cū nulla ꝯhere pōt. neces-
1 se est ergo, ꝙ de facto intelligatur. † [Reputandi.] Hic habes, ꝙ opinio pīudicat veritati. j. de spon. iuuenis. 3.q.7. tria. ff. de offi. pto. Barbarius. C. de testa. l. 1. 22.q.2. hoīes. ff. ad Mace. l. 3. ꝯ. j. q fil. sint legi. p tuas. 7. di. veritate. 81. di. quicunque, & C. plus va. qđ ag. l. 1. & 2. & 3. & est verū, ꝙ veritas præualet opinioni, ꝯria casualia sunt. præfertur. n. opinio in fauorē ꝯhentium, & odiū decipientiū. ff. ad Mace. l. 3. vel in fauorē prolis, & testamētorū. j. qui fil. sint legi. cū inter. C. de testa. l. 1. vel aliqua cōis opinio ꝑfertur veritati. ff. de off. præto. Barbarius. [Reputandus.] Qđ fatemur. hic. n. pp intentionem, quo ad dispensationē bigamus dr. [Qōne.] Qō talis fuit, an eps possit dispensare cum aliquo in sacris ordinib. ꝯstituto, q ante sacros ordines aliquā habuit vxorē, & post sacros ordines aliquā sibi copulauit ꝓ vxore. Et erat cā dubitationis, quia fm matrimoniū non tenebat, & iō
2 nō videbatꝰ bigamus reputādus. [Clericis.] † In maleficiis spectatꝰ volūtas nō exitus. 48. di. c. vlt. ff. ad l. Cor. de sic. diuus. C. eo. seruo. [Clericis.] Idē dicerē in monacho. 27.q.i. qđcūq; idē ĩ eo q duas vxores habuit de facto. [Clericis.] In sacris ordinib. ꝯsti.

SVMMARIVM.

1 *Quid significat illud Pauli, oportet episcopum esse vnius vxoris virum.*
2 *Matrimoniū inter duos significat vnā ecclesiā vni viro Christo subditā.*
3 *Quare exigitur maior castitas in vxore, quam in viro.*

CAP. V.

Debitū Pastoralis officij, & infra. [Coniugio.] Confirmato. [Vnus.] Idest idē volens, vel. i. eum
1 amans. c. † [Iuxta ꝙ.] i. ad ostendendū, ꝙ carnalis copula significat sacrm incarnationis Christi, & ꝙ tñ inter duos ꝯiuges est sacrm illud, qđ in matrimonio signaꝰ. i. vna ecclesia vni viro Christo subdita, non est aūt sacrm hic, vbi alter ꝯiugū carnem suā in plures diuisit. [Proto plastus.] i. Adam primo plasmatus. [Sacrm.] Sed nonne, & qui nullā habuit hoc significare nō potest, ergo nec promoueri? Rñ. nō requiri sacrm, sed prohiberi defectū, qui defectus nō est in eo, q̄ nō ꝯxit, cum ea auctoritas, oportet epm esse vnius vxo. exponiꝰ, negatiuè. i. nō pluriū. hoc aūt est sacrm. eps. n. vnius vxoris vir significat ecclesiā ex oīb. gētib. collectā vni viro Chro subditā. 26. di. c. acutiꝰ. q aūt plures vxores habuit, vel q maritus est viduæ, hoc significare non pōt. Sed q̄ras, qūo ex hoc auctoritatē sumit hoc sacrm? Rñ. ex eo, ꝙ in singulari numero posuit os, caro, carne, vxori, & ex verbo vltimo, erūt duo in carne vna, quasi nō diuidēt carnes
2 suas in plures. † [Sacri.] Illius. s. qa mrimoniū inter duos tñ significat vnā ecclesiā vni viro Chro subditā. in scđo aūt ꝯiugio nō est hoc sacrm, nec esse pōt, imo potius posset significare plures ecclas vni viro subditas. ministerium aūt incarnationis bñ pōt significare in scđo matrimonio. [Promoueri.] 33. di. maritum, &
3 c. si quis. † [Carnē.] Sed quare magis exigitur in vxore, q̄ in viro? nā maritus corruptæ promoueri nō pōt, 34. di. curandū, pcipimus. sicut si uir. ille aūt, qui post uxorem habuit ꝯcubinam, promoueri pōt. 34. di. fraternitatis. Vg. dicit, ꝙ uir significat ecclesiā, quæ sæpe adulteratꝰ exorbitando a fide, & ita nō deest significatio sacramēti, licet uir adulteretur. uxor aūt significat Christū, qui nunquā ecclesiā dimisit. ipse. n. est fons uiuus, cui nō cōicat alienus. ergo credo, ꝙ uir significat Christū, q sibi copulauit synagogā. & post ecclesiā, & iō nō nocet si uir diuidit carnē suam in plures. uxor aūt ecclesiā, q̄ semper uirgo pmansit saltē mente, unde, despondi enim uos uni uiro &c. 27.q.1. nuptiarum. vnde si uxor in plures carnem suā diuidat, deficit in ea sacramentum. [Ad sacerdotium.] 33. dist. Valentino.

CAP. VI.

Quia circa minima, & infra. [Habentes.] Nō affectu matrimoniali. alias contra, s. eo. nuper.

SVMMARIVM.

1 *Quæ sit differentia inter commendatitias & dimissorias literas.*
2 *Quis nam possit concedere commendatitias literas.*
3 *An possit Abbates literas dimissorias dare.*

De clericis peregrinis. *Rubrica* 22.

1 Nota † ꝙ aliæ sunt literæ cōmēdatitiæ, & aliæ dimissoriæ, cōmendatitiæ dñr, p quas qs cōmendatur de uita & moribus exprimunꝰ ēt ordines ibi, quos hēt, arg. 72. di. c. pen. & ulti. Lræ aūt dimissoriæ dñr, p quas dimittitur a iurisdictione plati 72. di. c. ulti. has autem non pōt concedere prælatus minor epo. j. de off. Archi.
2 significasti. † Cōmendatitias credo posse ꝯcedere quoslibet bonos prælatos, ar. j. eo. inter. nā ibi innuitur, ꝙ nō solū p literas episcopi, sed ēt p alia arg. pōt constare de ipsis ordinib. ut licite possit promoueri & celebrare. & hic ēt non dr, ꝙ nullus istorū s. eum ordinauit. Quidam tñ dūt, ꝙ quo ad ordines. s. ut recipiatur in ordine suo ad celebrandū, solus eps, qui ordinat, pōt concedere cōmendatitias, arg. 72. di. c. ulti. sed tunc tñ pōt ab alio episcopo ordinari, qñ p lras sui episcopi sit dimissus, uel alius casus concurrat, in quo licitè de iure ab alio episcopo or-
3 dineꝰ. & iō no. † ꝙ nullus episcopus dēt ordinare clericū alterius epi, & si fecerit, irrita est eiꝰ ordinatio, quo ad executionē. simile. 9.q.3. epm. nisi alius episcopus daret ei bñficiū. nā tunc cū rōne bñficii fiat de iurisdictione scđi episcopi, bñ pōt ordinare eum, cū ēt possit eū iudicare. 9.q.3. c. 1. & 2. j. de paroch. c. c. nullus. sed remanet de iurisdictione primi episcopi pp beneficium, quod ab eo habet, nec amittit. sed ꝯ. 71. di. c. 1. & 72. dis. ꝑ totum. So. illa c. loquuntur, qñ clericus a iurisdictione episcopi scđi ex toto eximebatꝰ a primo, puta ꝙ habeat tale beneficiū a primo episcopo, uel quod de iure, uel consuetudine cum alio bñficio possidere nō poterat, & idē est. si bñficium, qđ secundo sibi datur, eo modo tale sit, qđ cū primo possidere non possit. nā & hæc fuit intentio canonū illorū, quod clericū alterius episcopi sine eius uolūtate sibi ex toto auferre non possit. sed si deꝰ ei præbenda in sua iurisdōne, cū ei hoc liceat, nō tolerando cū primo episcopo, ut no. j. de præb. cū iam. & ꝑ ꝯñs ex quo dat ei præbendā, poterit eū ordinare, licet sit curialius nō ordinare sine licētia prima ordinatoris. De Abbatibus. aūt, an possint lras dimissorias dare. dic ut s. de renun. c. si. sed quid vices de Abbatibus exemptis & aliis? Rñ. ꝙ & ipsi literas dimissorias pñt ꝯcedere, si ita sunt exēpti. ꝙ diœcesani non hñt in clericis eorū ordinationē, quod rarissimè ꝯceditur alicui. nā & tūc

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum in omnibus quo ad ordines,& quo ad iurisdictionem pertineat ad exẽptos,& per ꝓsequens literas dimissorias ꝓcedent.

SVMMARIVM.

1 *Quæ de causa quinque sigilla requirantur in literis testimonialibus clericorum transmittendis.*
2 *Nunquid clerici excommuniti permittendi sint celebrare.*
3 *An sufficiat ostendere literas de sacerdotio ad hoc, vt credatur, quod quis sit sacerdos.*

CAP. I.

1 **Tua nos duxit.** [Statuta.]98.distinc. per totum. †[Quinque.]Iõ plura requirunt, quia sunt ignota.nã si esset vni notũ,ipsi soli crederet.ꝛ. de ꝓba.post cessi.59.di.quãuis,71.di.extraneo,62.dist.p totũ.& idẽ ẽt si p testes.& crederẽ duos sufficere.ꝛ.c.tuæ.& credimus sufficere 5.sigilla eꝑorũ ignota.oportet tñ aliquã notitiã hr̃i de sigillis,vel de clericis saltẽ p famam.itẽ hoc hẽt locũ in his, vbi nullũ aut modicũ ꝓiudiciũ alij gñatur.si aũt aliquantulũ ꝓiudiciũ magnum gñatur,non credit eis nisi p collationẽ sigillorũ, vel alias legitime probetur,ar.in Auct.de instr. cau. ꝛ. de fi.instru.c.2.[Eꝑorũ.]Non aliorũ inferiorũ ꝓlatorũ.[Aliis.]Etiam citra marinis clericis.[Obseruandæ.]Hoc c.loquit in his, q ꝓstulant recipi,vt clerici in ordine suo. nã si tanq̃ viatores petant recipi.nõ sunt ita subtiliter examinãdi.42.di.qui escamus. & ꝓmittẽdi sunt secreto celebrare.ꝛ.eo.tuæ,de ꝓse.di.2.nõ pro
2 hibeant.7.q.1.cẽpi.†[In suspensione.]i.probatione.nõ.n.suspẽsi sunt neq; ab homine,neq; a iure,imo sine peccato possent celebrare.dũmõ in loco essent,vbi celebrare possent. sed plebes suspensæ.i.prohibitæ sunt audire eorũ officia.si aũt diceret ipse suspẽsus vel a iudice,vel a iure, & celebret, esset irregularis, & solus Papa posset dispensare cũ eo, 11.q.3. si qs eꝑs dam.in hoc.n.casu põt dispẽsare eꝑs.ꝛ.eo.c.fi.dicimus ergo, q cum eo hoc casu poterit dispẽsare eꝑs,ẽt si celebrauerit populo, licet non debuerit celebrare sine dispẽsatione.simile dicimus,licet qs deprehẽsus in publico crimine nõ debeat celebrare, nisi cũ eo dispenset,tñ si celebrauerit nõ ꝑcedente dispensatione, ẽt eꝑs poterit sup hoc dispẽsare,cũ ei prohibitũ nõ inueniat. posset ẽt dici,q si hic suspensus esset a iure,qđ eꝑs dispensare posset,&c.si quis eꝑs dam.loquit tñ de suspensis ab homine, nõ a iure.de hoc tñ alibi plenius notabimus.ꝛ.de cle ex. mi. si cele.
3 [De actibus.]ff.nau.ca.sta.l.vlti.§.ac.†[Inferioribus.] No. non sufficit oñdere literas,q ordinatus sit in sacerdotẽ, nisi habeat literas de quolibet ordine. nisi fortè q ordinauit in sacerdotẽ, sit tãtæ discretionis,q ꝓsumendũ sit de eo,q nõ ordinasset cũ, nisi habuisset lr̃as ab eo,q ordinauit in diaconũ,& ad alios ordines.& tunc non quærã literas super diaconatu, arg. ꝛ. c. proxi. nec in aliis ordinib.[Dispẽlari.]i.prouideri,vt celebret in ordine suo,& sit hoc sine dispensatione solẽni,de qua dixi s̃. de fil. ꝑsby.veniens.vel dic,q dispẽsatio necessaria est pp hoc, q clericus est ignotus,testimoniales lr̃æ ignotæ.& hanc dispensationem non põt facere,nisi eꝑs. ꝛ. eo.c.vlti.& hoc magis placet.

CAP. II.

Inter quatuor,& infra. [Argumenta.]Sigilla no. ordinatorum,vel per testes.ꝛ.eod.proxi. vel per alia probabilia indicia, vti quidam dicunt,arg.2.q.6.§.diffinitiua.§.nulli homini. ꝛ. de præsum.literas,32.q.1.dixit.27.q.2.non aliqua, & C.de rei vẽ. indicia.nã cum hic quærat alterius patrimoniũ,& in spiritualibus sufficiat credere, & alias sit bonæ vitæ, & habeat 5. sigilla eꝑorum,licet ignota sint sigilla,si aliqua notitia hr̃ per famã, vel alio modo vel de eꝑs, vel terris eorum, licet alias non sit sufficiens probatio,tñ põti casu tales crederem posse admitti. [Conuersatio.]Imo vtiunque est necessarium testimonium ordinum susceptorum & probatio vitæ,supra c.proxi.

CAP. III.

Tuæ frater,& infra. [Canonica.]De consẽ. di. 2.trib.[ad omnes ordines] de hoc s̃.eodem cap.i.

SVMMARIVM.

1 *Non est assumendus de aliena ecclesia sacerdos, vel prælatus, cum reperiatur idoneus in eadem.*
2 *Nunquid liceat exẽptis aliquos in suis ecclesiis recipere sine licẽtia eꝑi.*
3 *Instituti absque scientia eꝑi remouentur, nisi cum eis voluerit dispẽsare*

CAP. IIII.

Te nobis propo. [Clericos.]Et male ignotos,& ẽt p notos,sed ad celebrãdum bñ possit eos admittere ẽt sine licentia eꝑi,si eos plenè nosce-
1 ret,non p lr̃as,quia solis eꝑis est seruata hæc cognitio. †[Instituere.]Hoc eis nõ licet,imo nec eꝑo, nisi habeat licentiã eius eꝑi,cuius clericus est,70.di.p totũ.inferiorib. aũt ꝓlatis ẽt cũ licentia prioris prælati non est licitũ aliquẽ instituere in ecclesia sua,nisi primo eꝑs diœcesanus approbet,& dispenset, vt hic expresse habes.72.di.hortamur.& hoc est ea ratione, quia aliquã do crederent aliquas literas sufficientes, q̃ non essent. vel posset ille clericus hr̃e alia impedimenta, sed nec admittere pñt ad celebrandũ populo,71.di.extraneo.sicut nec eis licet dimissorias dare lr̃as,sed eꝑo tm̃.72.di.extraneo.ꝛ.de off.ord. significasti.†Quid dices de exẽptis,an possint in suis ecclesiis a liquos recipere?Rñ.eꝑs in ꝑsonã sacerdotis recepti ab exẽptis põt animaduertere cũ in sua diœce.deliquat celebrãdo.6.q.3.placuit. C.vbi de cri. agi. auct. qua in prouincia.nisi fortè & familiares exẽptorũ sint exẽpti,quia tenor priuilegii diligẽti est obseruandus,ꝛ.de priui.porro.Nõerit ergo,exẽptis licitũ aliquẽ clericũ recipere sine licẽtia eꝑi diœce.sed si ipse eꝑs malitiosè differret sibi dare assensum,ageret ad hoc corã superiore,ar.ꝛ.de iurepa.pastoralis.& potes dicere,q nõ est necesse eꝑm sibi ꝓstare assensum,sed tm̃ cognoscere de lr̃is dimissoriis. postquã autẽ pronunciauerit cũ plenè dimissum,licitũ est exẽptis eũ accipere.& hoc est verũ vbi loca exẽptorũ populũ hñt. alias.n.pro se & suis locis exẽptis sine licẽtia eꝑi, licet eis accipere clericos, dũmõ habeãt lr̃as dimissorias.nec ob.qđ dr̃,q rõne delicti possint in eos aĩaduertere,intermittr̃.n. pœna, ga nõ deliquit. vel
3 dic q illud intelligit de nõ exẽptis sibi priuilegio.†[Ex dispẽsatione.]Nõ põt eꝑs dispẽsare in hoc,q si nõ hẽt lr̃as dimissorias,remaneat in ecclesia,sed in hoc dispẽsat.ga ex quo malè institutus est in ecclesia,dẽt eiici,sed dispẽsat cũ eo, q remaneat. sed nunqd est ẽt necessaria dispẽsatio ? his,q aliquo ꝓtẽpo sint electi,vel post app.Rñ.nõ,ga ibi electio est canonica, licet posset cassari,sed hic secus, ar. s̃. de ele.q sicut,ubi de hoc no.vel dic q hic nõ recipit executionẽ institutionis suę, nisi fuerit cũ eo dispẽsatũ.9.q.2.Lugd.& hoc ferè cũ primo idẽ est. vel melius q necessaria est dispensatio, ga ignotus est,vt no.s̃.eo.c.i.

SVMMARIVM.

1 *Ineſt vicario cognitio & iurisdictio ordinaria.*
2 *Episcopus semel in anno visitare debet ecclesias sibi subiectas, vrgente vero necessitate etiam pluries in anno visitare potest,ut in nu.3.*

De officio Archidiaconi. Rubr. 23.

CAP. I.

VT Archid. [Vicarium.]Decre.huius tit.cõcedunt multa Arch.q̃ alibi concedunt aliis dignitatib.& ecclesiis. quare dicẽdũ est.c.istorũ tit.idcirco aliqñ concedere aliqua officia vni dignitati,q̃ melius ꝑpeterent alii,ga illa dignitas ibi non est,cui melius cõpeteret, vel loquit s̃m diuersas ꝓstitutiones & ꝓsuetudines,& diuersa loca,q̃ multũ valent, imo ꝓualent in officiis.s̃.de ꝓsue.cũ olim.ꝛ.de excess.ꝑla.ad hoc hæc glo. valet ad pñtem tit.& se.de officiis.vbi aũt ꝑria nõ probaret cõstitu-
1 tio,vel ꝓsuetudo ꝑscripta,ſtaret his c.ꝛ.eo.vt nostrum.†[Vicariũ.]Quia vicarius est,& cognitionẽ & iurisdictionẽ ordinariã hẽt.C.de off.iud.l.j.ꝛ.de off.vica.quia.25.di.plectis.Itẽ quia est vicarius,p simplicem querimoniã audit eꝑs cãs subditorũ Archi.& absoluit excõicatos ab eo,vt no.ꝛ.de off.Arch.cũ ab.qđ nõ põt facere Archieꝑs in subditis suorũ suffraganeorũ, 2.q.j. nullus prius.[Honore.]i.si grauat ab aliis indebitè, & ẽt forte nõ ab eꝑs,quia nõ sunt tm̃ vicarii,sed certa dignitate potiunt, vt p totũ tit.hoc apparet,nec remoueri pñt ad libitum eꝑi.nec pro velle eorũ officiũ exercere,& de hoc no.ꝛ.de offi.ordi. cũ ab.sed ideo dr̃ Arch.& etiã alii in dignitatibus ꝓstituti vicarios, quia oĩa q̃ exercent,ad eꝑos pertinent, sed ꝓtituendo dignitates,hæc transeunt,nisi aliqua excipiant tunc, qđ credimus eos posse.vnde apparet, q custodiam vacantiũ dignitatũ tm̃ hñt eꝑi,quo ad hæc iura,& q eꝑi hñt eorum electionem, arg. ꝛ. de insti.c.cũ venissent.ꝛ.vt eccle.benefi.ut nostrum.ꝛ.eo. ad hoc. §.vlt.vel potius electio harũ dignitatũ,vel præsentatio pertinet ad eũ,qui dotauit dignitatem.[Ecclesiastici corũ.]Virorũ, vel officiorũ.[Delinquentiũ.]Ar,q Arch.habet curã aĩarum,arg.ꝛ.
2 ꝛ.eo.cũ satis.†[Circumeat.]Eꝑs,si sanus est, semel in anno visitet ecclesias.10.q.1.eꝑs,decernimus.sed si fuerit infirmus, mittet ꝓ se Arch.vel aliũ,vt s̃.eisdem c.& hoc est verũ, vbi eꝑs habet de ꝓsuetudine mittere,quem velit,vel vbi nõ est Archi.vel Arch.habet de officio,vt pro eꝑo visitet, ut hic. q aũt dicit hic de tertio in tertiũ visitationẽ faciendã,intelligo ubi non est necessitas.nã si necessitas esset,licet in ꝑrium cõsuetudo se hẽret, non obstaret ꝑscriptio,vel ꝓsuetudo,ꝛ.de præscri. cũ ex officii.
3 Et si necessitas esset,pluries in anno visitare põt illã ecclesiam. q̃ visitatione indiget,non aliã.ꝛ.eo.mandamus.18.q.ult.visitadi,non semel.vel dic,q de iure Arch.nõ habet visitationẽ, nisi q̃s eꝑs est impotens,ut prædictũ est, & tunc non nisi de tertio in tertiũ annũ,ut hic.nec est,ꝛ.ꝛ.eo.mandamus.ga ibi erat cõsuetudo ſpalis illius Arch.q oĩ anno visitaret. monasteria autem duplicẽ visitationem habẽt quolibet anno,unam ab eꝑo,

18.q.vlt.non.semel.& aliam visitationem gñaliũ.ꝛ. de sta.mo. in singulis,&c.seq.Itẽ dñt quidã,& in aliis ecclesiis vnã visitationem habeat ordinariam Archi.aliam diœce.[Corrigat.]Minora,maiora aũt refert ad eꝑm.ꝛ.eod. ad hæc.& est.argu.q ex quo habet coercionem, q possit excõicare, vel ad minus interdicere.ꝛ.de offi.dele.ex literis,arg.contra.ꝛ.eo.cum satis.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconus de quibus rationem reddere teneatur, & an in eo levis & levissima culpa notetur.*

CAP. IIII.

Ea quæ contra,& infra. [Quæ collecta.]Forte ad custodiẽdũ. ita quia ecclesia vnde erat Arch.securiorẽ Sacristiã habebat alia ecclia ibi sua ciminalia, vel thesauros deposuerat.& de custodia eorũ oĩum Arch. dẽt reddere rõnem, vel ad officiũ Arch.pertinet,vt diligentẽ curã habeat sup oẽs ꝓlatos ecclesiarũ,qualiter hæc custodiãt.& si Arch.in hoc inueniat negligẽs, in hoc ipse tenet.[Negligẽtia.]Prælatus. n. q super hoc habet officiũ.s.sup custodia depositorũ,ꝑstat dolũ,latã culpã,&leuẽ. C. de pecu.tu.si res.C.de ar.tu.q.qđ.sed ẽt de leuissima vr̃ q teneat,sed ꝙ,quia depositarius nõ tenet.nisi de dolo & lata.ff.de po.l.j.& l.qđ Nerua,nisi in certis casib.q noĩant.ꝛ.depo.c.vlti. sed dic, q sicut ille, qui accepit pretium pro deposito seruando,vt in eadem decre.dicitur,tenetur de culpa,ita & qui dignitatem habet,cui hoc officiũ est annexum, vt hic, cum plus sit habere dignitate,quã pretiũ.vel pores dicere, q hæc ciminalia non erant deposita, sed in causam pignoris: vel alio mõ erant accepta ab ecclesia.vel episcopo,& apud Arch.gubernata.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconus de iure communi non habet curam animarum, nisi sibi specialiter ab episcopo demandetur.*
2 *Cura animarum,quæ est potestas ligandi & soluendi, in nullo prælato est nisi sit sacerdos.*

CAP. IIII.

Cum satis sit. [Cõsuetudinis.]Non ꝑscripte,cum eꝑs habet in priuilegio, q nullus ꝓlatus suæ diœce. instituere debet præter ipsum. vel hoc eꝑs habebat de ꝓsuetudine ꝑscripta.hæc expositio necessaria est secũdũ B. qui dicit,q Arch.de suo iure habet institutionẽ clericorũ,& curã animarum.sed Hug.hoc negat,& tũc non est necessariũ hoc exponi.s. non ꝑscriptæ,quia plana est litera,vt iacet.
1 †[Curã.]Quia nec habet,nisi demandet ab eꝑo, 16.q.2. nullus.arg.s̃.s̃.eo.c.j.sed B.dixit,q Arch.habet curã aĩarum.ꝛ.de off.dele.sup,in fi.de ꝑb.referente.& rñdit huic c.q hic erat ꝑria
2 ſpalis ꝓsuetudo,q maximè in iurib.Arch seruãda est.†[Curã.] Melius distinguit sic.cura aĩarum dr̃ strictè ptãs ligandi & soluẽdi.s.in foro pniali,& hæc in nullo ꝓlato est, nisi sit sacerdos, vt probat,21.di.in nouo.ꝛ.de pæ.& re.oĩs.q̃ curã alius dare nõ põt,q̃ sacerdos,vel sacerdotis auctoritate gñali,& ſpali,vt hic, 16.q.7 nullus.de auctoritate gñali intelligo, ꝛ. de off.dele.sup eo.25.di.perlectis.& tunc nõ dñr ipsi dare:sed illi,quorũ auctoritate dat.ff.de admi.tu.ita.§.gessisse quis dici posset, q Arch. & electi confirmati,& alij hmõi,quãuis non sint sacerdotes,tamen possunt dare ecclesias sacerdotib.nec dant curam animarum,sed hi eis dant,quando fuit factus sacerdos, licet,cum ordine hanc pñtem ligandi & soluẽdi acceperint, licet nõ in hos subditos, quos modo dat Arch. vel alius ꝓlatus,pñtẽ haberet ante,q̃ per ipsum institueret in ecclesia, q curã habet:sed officium huius pñtis,q̃ nõ habebat,ꝓcedit, 11.q.j.ecclesię similiter & superiori.j.q.j.§.ex verbis.large.n. dr̃ cura potestas ciciendi, & recipiendi in ecclesiã, corrigendi, & puniendi excessus, 21. dist.§.j.sub hac cura est excõicare,interdicere, visitare, & cætera talia,quæ sunt ad correctionẽ morũ.s̃. de ele dudũ, ecclesia Romana.s̃.eo.c.j.hãc curam pñt habere Arch. & inferiores ꝓlati,vt ibi dr̃.de vtraq; istarum curarum intelligitur.ꝛ.de pbẽ. de multa.ecclesiam autem vel prębendam conferre Arch.non potest,vel alius,prælatus pręter c̃m, 16.q.7.nullus nisi hoc ex consuetudine,vel priuilegio habeat. tunc facit tanquam vicarius.ꝛ.de off.dele.super eo.ꝛ.de insti.cũ venissent.s̃.eo.c.j.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconi,& alij ꝓlati hñtes iurisdictionẽ ab eꝑo, an excõmunicẽtur.*

CAP. V.

Archid. [Snĩam.]Excõicationis.hoc est ius cõe in omnib.Arch.& oĩb.ꝓlatis,ar.16.q.2.visis, 24.q.3. corripiantur.ꝛ.2.q.j.aemo.ꝛ.de off.or. cum ab ecclesiarum.ꝛ. de ap.reprehensibilis.sed ista &[omnia alia ꝑria intellige,vbi ꝑria obtinet ꝓsuetudo præscripta.Melius credo ius cõe,q oẽs hi prælati habentes iurisdictionem ab eꝑis sint ordinarii.ꝛ.de excess.præla.ad hæc.& possunt excommunicare subditos.ꝛ.de or. cum ab.nisi sint milieres.ꝛ.de pe.& remiss.noua.c. quæ dñt prælatos non posse excõicare,intelligi,vbi ꝑria est ꝓsuetudo,q̃ iurisdictionem tollit,& tribuit.ff.de excess.præla. ad hoc. C. de emen.pro.l.j.vel dic,q non debet excõicare cũ solennitate,q̃ est,11.q.3. debet. cum c. seq. De hoc autem non dubitatur ab aliquo quin minori excõicatione possit excõicare, vel interdicere,sicut intelligunt prima c. quæ dicũt inferiores ꝓlatos posse excõicare.Itẽ dicimus,q prælati,q habent tm̃ iurisdictionem a collegiis, vel aliis q̃ eꝑis non possunt excõicare: ga hanc potestatẽ non põt ꝓcedere.nisi eꝑs,24.q.3. corripiantẽ.licet alis iurisdictionem habeant,vt no.inf.de of.or.cũ ab.nã quod nõ habẽt, dare nõ põt,j.q.7.Dalbertum.nisi forte collegium eligeret auctoritate eꝑi,& de iurib. episcopalib aliqua haberet, vel ab eo confirmaretur.de hoc no.infra de offi.ordi.quanto.

CAP. VI.

Mandamus. [Sæpius.]No.supra proximè.

SVMMARIVM.

1 *An Archid.possit sine episcopo imponere pœnam pro delicto.*
2 *Episcopi accusationes omnes criminales audiunt, non autem Archid.*
3 *Episcopus tenetur de facto Archidiacono.*
4 *Rurales decani de consensu Archi.instituti,& destituti debent.*

CAP. VII.

Ad hæc nos dicimus. [Statuta.]15.dist. per lectis.[Imperat.]Quæ liter sua officia expleãt.[Parochiarũ.]i.eorũ, qui ꝑ parochias morant.s̃.eo.c.j.[Audire.]Dicunt quidam,non tamen diffinire,cũ ei cõcessum non sit.alij ꝺicunt s̃.& q diffinire,debet,& hoc magis placet,arg.ff.de iud.de qua.itẽ quidã hoc intelligũt tm̃ de parochialib.clericis:alij de ciuitatensib.arg.s̃.eo.c.j.] Ciuilia,& sic de crimine agit ciuiſr.[Cõstitutionẽ.]s̃.c.c.j.[Vicarius.]inf.de of.vica.c.2.[Clementus.]92.di.disco.[Perspicius.] i.inquirens non vlr visitando,sed tm̃ loca,vel pſonas,de quib.
1 est infamia.de hoc no.s̃.e c.j.†[Corrigat] Verbis,monitoriis, & pceptis. pœnã aũt pro delicto nõ põt imponere sine eꝑo.inf. de of.cust.c.j.ar.inf.de of. Arc.c.2.& vlt.si quis tamen diceret, q modicã pœnã sibi imponere posset,vel suspẽsionem ad modicũ ips forte non peccaret.[Ardua.] Vtsi exigant depositionẽ clerici,uel ẽt suspẽsionẽ perpetuã, vel ẽt multũ diutinã.cũ n.hoc sine capso facere non possit eꝑs.inf.de e xce.ꝑla.c.j. absurdũ est dicere,quod possit, idẽ est, & si expediret facere vnionẽ ecclesiarũ,vel diuisionẽ.l.quia nõ fieret sine eꝑo.infr.de excess.
2 præla.sicut.2. †imo oẽs accusationes crĩales non solũ clericorũ in sacris positorũ,sed in minoribus ordinib. audirent episcopi,nõ Arc.15.q.7.Filii aũt episcopus, nullus, & ẽt laicorũ.inf. de of.or.c.ijtẽ cãs mr̃imoniales.inf.de ꝓban.& affi.ex lr̃is,§.ult. itẽ oĩa negocia,ubi exigit dispẽsatio,ut no.ꝛ.de eo,q fur.or.2. itẽ ea q nõ licet episcopo facere sine ꝓsensu capituli,vel ca.sine ꝓsensu episcopi,ut est collatio ꝑbẽdariũ,& mꝛa alia,q̃ ptinẽtut inf.sub.tit.de his,q fiũt ab episcopo sine ꝓsensu.c.ea. & de his,q fi.a ma.par.c.2.& ubi ſpalis auctoritas episcopi regnit, sicut in alienationib.12.q.2.sine exceptione,10.q.2.hoc ius. 17.q.4.in vendõnib.itẽ in monasteriis nõ habẽt iurisdictionẽ,correctionẽ, vel reformationẽ.nisi ꝓsuetudo hoc eis tribuat.infr.e.dilectо. vel posset ẽt dici,q ꝓparandus sit defensori ciuitatis,& vsq; ad 300.aureos audiat causas ciuiles,ẽt de minorib. & in maioribus ciiminib.possit clericũ reũ capere, & cũ ad episcopũ mittere, & modicã multã indicere.& ẽt clericis qui sunt de sua iurisdictione põt præstare auctoritatẽ in ado. cmã.& testamẽtorum & donationũ insinuationib.& manumissionib.quas faciũt nõ noĩe eccliæ,sed ꝓprio,in Auct.de defen.ciui §.iudicate,usq; in fi.eo tamẽ nõ ꝓparat ei,vt qđ dicũt,q rõne delicti, vel ꝺctus sub eo aliqs ꝙueniat,cũ nõ habeat territoriũ,ut no. infra.de fo. ꝓpe.cũ ꝓtingat.eadẽ q hic dico in Arch.intelligo & in aliis minorib.prælatis ordinariis,q uel de iure suo,uel de cõsuetudine habẽt iurisdictionẽ.hoc nõ placet, nec sunt ꝓparãdi defensor b.ciuitatũ,q a nõ sunt ordinatæ dignitates ecclĩasticæ s̃m iura ciuilia,sed s̃m ꝓstones ecclĩasticas,& s̃m illas debẽt exercere iurisdictionem,& non s̃m ciuiles.[Alia.]Vt no.inf c.ut nr̃um.[Beneficiis.]Collatis ab episcopo,ut confirmatis.ꝛ.n. ad aliũ ptinet collatio,uel confirmatio,tũc nõ ptinet ad Arc.instõ †[Arch.]nõ ergo vr̃ puniendus episcopus.ũ ꝓmotus sit indignus, ar.54.dist.si
3 seruus.sed hoc iõ est,qa eꝑs tenet de facto Arc. sicut exercitor de facto magistri.ff.de exer.l.j.§. Magistrũ, nisi cõis opi.cẽt.ꝓ bonitate Arc.inf.de pig.significãre.[Oĩb.75.di.episcopus.C.
4 de auct.præ.l.ult.† Itẽ hic habes,qđ de consensu Arc.debẽt institui & destitui decani rurales.& hoc est ea rõne,ga cũ Arc.debeat hr̃e curã parochiæ.s̃. c.j. & decanus,q hic suppleat vices eius,inf.de of.Archip.c.ult.nõ dẽt absq; eius cõsensu. institui, vel destitui.& idẽ in eꝑo,& loquit hoc c.s̃m ꝓsuetudinẽ:quia ubi nõ est ꝓsuetudo,secus esset.[Ab omnib.] Melius intelligit hæc decre.de quibusdã decimis,q̃ in aliquib.partib. Francię cõstituuntur ad faciendũ quædã officia, quæ cõiter pertinent ad episcopũ.& Arch.nec instituuntur in aliqua ecclesia,nec cõfirmantur,sed quasi ministrales & officiales sunt utriusq; & pro

Universidad de Deusto
Biblioteca

magna parte nõ ꝯstituunt̃ perpetuo.& ideo dicit hic ꝓ tpe.i.ad tps.[Eligendus.]Oĩa, q̃ circa electionem huiõdi personarum, vel ꝯfirmationẽ aget eps̃,faciet cõiter cum Archi.sed si discrepãt,cũ maior & principalior sit auctoritas epi,q̃ Arc. & Arch. tñ vicariã dignitatẽ habet, credimus valere, qd̃ facit eps̃. si tñ Arch. videret indignum institui,posset ꝓ iure suo appellare,vel alias ꝯtendere.alij tñ ꝯ̃dicunt.s.ꝙ non valeret,quod facit eps̃ si ne Archi.vel econuerso, nisi consuetudo se in ꝯ̃rium habeat.

CAP. VIII.

Significasti,& infra.

[Archid.]68.dis. q̃uis, 62.dist.ext.de ꝯse.di.5. non oportet.[Lr̃as]s.quòd ab alio epo ordinet̃.[Eis.]Clericis.

CAP. IX.

Vt nostrum

[Ex officio.] i.cõstitutione.[Officiũ.] Supra eo.ad hæc.

SVMMARIVM.

1 *Mentione facta de procuratione, comprehenduntur iurisdictio, correctio, & reformatio tanquam paria sub generali clausula adiecta.*
2 *Condemnari non debet quis, nisi actor probet ex ea causa sibi deberi, ex qua petit.*
3 *Potest episcopus etiam inuito subdito quandoque cognoscere de causis ad eius iurisdictionem spectantibus.*
4 *Licitum est inter partes conuenire, ut sub non suo iudice litigetur.*
5 *Archidiaconus, plebanus, uel alius minor episcopo in monasterio non habet correctionem, vel visitationem, uel iurisdictionem.*
6 *Consuetudo ubi est contra ius, seu onerosa est, extendi non debet.*
7 *Consuetudo non est extendenda in his, quæ consistunt in præstationibus & consimilibus.*
8 *Nunquid Arch qui iurisdictionem in omnibus exercuit monasteriis, intelligatur etiam exercere posse in monasteriis de nouo ædificatis.*
9 *Cum quis specialiter de aliquibus concedit, de aliis prohibere videtur.*
10 *Nunquid de iuribus ad iura fiat extensio.*

CAP. X.

1 Dilecto filio,& infra.

[Quædã alia.]† No.ꝙ facta mẽtione de ꝓcuratione sub cl̃a generali adiecta ꝯprehendunt̃ iurisdictio,correctio,& reformatio tãquã paria:quia cũ vnum debet̃,& aliud. vel dic,non ꝯprehendi tanq̃ paria:quia paria non sunt, sed maiora:sed comprehendunt̃ tãquam expressa per illam adiectionem,& quędam alia ad ipsum ratione Arch.spectantia.ꝓpter hanc.n.clausulam, de omnib. siue de minorib. siue maioribus agere põt, dũmodo de iure ad Arch. spectent. ẽt idẽ dicerem, si diceret,& reb.aliis ad eũ ratione hæreditatis spectantib.quia de maiorib q̃ expressa sunt,agere põt, dũmodo ad hæreditatẽ spectent.posset tamen responderi huic decre.si quis vellet dicere ꝯ̃rium,ꝙ ideo fuit admissa hæc petitio:quia non fuit ꝯ̃ eum exceptũ:alias secus,s̃.de rescr.sedes.[Ex ratione.] Secundũ petitionem istam vr̃ ꝙ etiam si de consuetudine hęc iura habere debent̃ in p̃dicto monasterio, nihilominus absoluendũ erat monasteriũ:quia non ratione Arch.sed ꝯsuetudine debebant̃,
2 † & nõ debet quis ꝯdemnari, nisi actor ꝓbet ex ea cã sibi deberi,ex qua petiit,vt no.j̃.de off. or. conquerente.Sed r̃ndeo sub his verbis,ratione Arch. vel ad eius Arch.spectantib.ꝯprehendunt̃ non solũ iura q̃ debentur ex iure,vel priuilegio, sed etiã q̃ debent̃ ex ꝯsuetudine,j̃.de præscr.auditis.[Petiit.]Confessoriã intentãdo.[Si sitũ.]Per hoc videbat̃ sibi, licet erraret, ꝙ suã intentionẽ fundasset,j̃.de rel.domi.cũ venerabilis.j̃.de capel.mo.dilectus,16.q.7.oẽs nã licet monasteria quo ad legẽ iuris subsint epo,q̃ cõsistit in institutione p̃sonarũ in coerctione criminosorũ,in collatione sacrorũ,17.q.2.hoc iure cognouimus 17.q.j.monasteria.non tñ Arch.sed sicut ex hoc capitulo appareret,qd̃ est no.dignũ,hoc non extendit ad Arch.quia nisi ꝓbauerit ꝯsuetudinẽ Arch. nõ exercebit legẽ iurisdictionis in monasteriis.soli.n.epi hoc habent in monasteriis.[Videlicet.]Ecce iurisdõ [Et eius.]Ecce correctio.[Solet.]Nã ꝯsuetudo in iunctione valet.C.de mãd.l.3.s.de exce.p̃la.ad hoc.[Salua.] Licet epo teneant̃ obedire in multis ꝯ̃ regulã, tamen per sedẽ Apostolicã nunquã confirmatã,ut hic,16.q.j.qui purè & verè,al's nemo,& c.cũ pro vtilitate.secus, si sedes Apostolica eã nõ apꝓbasset.
3 † [Cõueniri.] Iniusta vr̃ petitio,qa eps̃ põt ẽt inuito subdito aliqñ cognoscere de causis ad eius iurisdõnẽ spectãtib.vt no.j̃.de of.or.cũ ab.imo qdã dñt,ꝙ põt ab eis aduocare iurisdictionẽ,arg.ff.de iudi.iudiciũ.hoc non credo,vt expresse videtur dicere Auct.de defen.ciui.§.interim,in fi.col.3.l.iudiciũ loquitur,quando in ea iurisdõne,quã exercet minor Iudex,superior Iudex habet maius Imperium : quia tñ in defectũ superioris iudicis deuoluit̃ iurisdõ ad inferiorẽ. C. de iudi.l.cũ speciale.C.de fabri.l.si quis.qa tunc, si inferior vellet cognoscere, superior posset ꝓhibere.vel põt intelligi p̃ allegata l.iudiciũ, ꝙ superior,qui habet maius Imperiũ in ipsa iurisdõne, põt ꝓhibere inferiorib.ne ꝓcedunt,si sunt sui officiales, vel vicarij, & s̃m hoc cũ Archidiaconi,& Archip̃sbyteri dicant̃ vicarij eporum,& epi dicant̃ in eos sua onera partiri.s̃.e.c.j.& j̃.de of.Archipresby.c.fi.eis poterit ꝓhiberi per epos. Archiepiscopi autẽ & ẽt præsides ꝓuinciarũ, vel legati nõ poterũt ꝓhibere inferiorib.episcopis,vel aliis,qn habeãt ita plenam iurisdõnem in suos subditos,sicut ipsi legati, licet ipsi legati maiori dignitate p̃emineant,qn suã iurisdõnem exerceant.illud bene fatemur, ꝙ possunt audire querimonias oĩum,q ad eos vadũt.j̃. de offi.
4 leg.c.j.† [Conueniri.] Ad hanc qõnem r̃ndet, hoc ideo quia petitio fuit iniusta,cũ licitũ sit inter partes ꝯuenire, vt sub non suo iudice litigetur.ff.de iur.om iud.si ꝯuenerit.imo ẽt sufficit si nõ excipiãt,& hoc ipso ꝯsentire vr̃. & tenet, quod facit alius Iudex.ff.de iud.l.j. & 2.in prin.Quidam tñ r̃ndent hic non esse admittendã petitionẽ pp fraudem.fiebat. n. vt sic subtraheret̃ iurisdõ eius.s.Archidiaconi,arg.ff de dolo cũ quis.ff. de aqua.plu.arcen.l.j.& s.deniq̃.vel pp consuetudinem. Alij dicunt, ꝙ pp hoc non r̃ndet huic qõni:quia in hoc monasteriũ non peccabat.alij tñ dicunt,ꝙ sub illo verbo,quod sequitur in r̃nsione Papæ.s.iurisdictione aliqua.&c. omnia ꝯprehendi. s. visitatione,& correctionẽ iurisdõnẽ,& ẽr ꝙ prius dẽant sub Arch ꝯueniri,q̃ sub Archiepiscopo,& ideo non respõ.[Specialib.]Quasi dicat causas,q̃ tangunt Archiepiscopũ,& hoĩes eius, & familiam, non peto,vt coram me primo agant.[Canonicos.]ff.de leg.3.si corpus.§.j.4 q.3.si testes,& j̃.de test.veniens. C. de repu.ꝯsensu.§.seruis.C de quęst. interrogasti. [Constiterit.] Per probationes Arch [Pacifica.]Ad hoc.n. vt currat præscriptio,
5 necesse est,ꝙ sit pacifica.j̃.de præsc.sanctorũ.†[Iurisdõnem.] No.Archidiaconũ, vel plebanũ, vel aliũ minorẽ episcopo in monasterio non hr̃e correctionẽ,vel visitationem,vel iurisdictionem, & ita ꝯ̃s nec procurationẽ, q̃ ratione visitationis debet̃,j̃.de p̃sc.ex officij,18.q.2.dudum ꝯuenit,j̃.de ca.mo.c.2.Sed nunquid in prioratib.qui sunt per villas, habebit prædicta?respon.si sint monasteria,ubi sit ꝯuentus, mona.vel etiam ad hoc instituta per episcopũ,ut ibi sit ꝯuentus,tũc nec Arc. ibi habebit iura Arc.sed si ad hoc nõ fuerint instituta,tũc Arch.ibi sua iura hẽbit,nec priuilegio monasteriorũ gaudebũt, 10.q.1.c.j. nã & in capellis monachorũ cõstat ꝙ Archidiaconus hẽt ius:qa exẽptæ ab hoc iure non inueniunt.Item dñt quidam, ꝙ si monasteria habẽt priuilegiũ , ꝙ Arch. hẽt ibi iura arc.ꝙ eps ẽt in exẽptis Abbatib. pp subditos hẽt ius.j̃.de priui. ex ore.in fi.itẽ dñt, quod tunc tenet̃ Abbas ꝓcurationẽ rõne visitationis facere Arc.qa & si monachos visitare nõ debet , populum ei tamen subiectũ visitare debet,10.q.j.placuit epis: tamẽ posset dici ꝙ Arc. vel alij p̃lati præter epos nihil iurisdictionis habẽt in monasteria,neq; populos eorũ: sed parochialia iura habebũt,puta decimas,& hmõi intra totã suã parochiã, 16. q.1.decimas q̃cũq̃.nisi ipsis monasteriis datus sit populus cũ iuribus parochialib. sed prius dictũ magis placet. qdã tñ dñt, sed non placet,ꝙ Arch.in monasteriis hẽt correctionẽ , & visitationẽ,qd hic non negat̃,sed iurisdictione nõ. nec ob. 16.q.1.alia.qa illud intelligit,quod possit sacerdos,vel inferior p̃latus nõ cogere:sed facere p superiorẽ cogi monachos ad soluẽdas decimas.[In hmõi.] i.ꝯsimilib.puta eiusdem ordinis,& intra easdẽ metas ꝯstitutis,& nõ magis priuilegiatis: sed secus, si sunt eiusdẽ ꝯditionis.[In hmõi.] s.de ꝯsue.cũ olim. [De p̃missis.] s.ꝙ Arch.pacificè ꝯsueuit exercere iurisdõnem in d.monasterio,uel in aliis eiusdẽ ordinis,& ꝯdõnis.† [Supradicto.]Not.
6 ꝙ ubi ꝯsuetudo est ꝯ̃ ius, vel onerosa,nõ est extendenda, ut j̃.de deci.c.tua, cũ cõtingit.neq; ad alia iura.j̃.de capel.mo.c.2.j̃.de præscr.auditis.nec ad alias ecclesias,vel personas, 12.dist. omnia.11.q.j.catholica.Si vero sit laudabilis cõsuetudo,& quę iuuet rõne, & q̃ sit sup re ꝯcessibili,quale est in Arch.in monasteriis, ꝙ de facili debet Arc.ꝯcedere,ut in alios sua onera partiat̃,j̃.ut.lit.px.c.fi.& de qua,uel ꝯ̃ quã nihil sit statutum,illa seruãda est,& extendenda ad alias ecclesias,nõ ad alia iura,ut hic & s̃.de ele.cum ecclesia Vulterana, 11.dist.in his, 12.di.ꝯsuetudo,8.di.quæ ꝯ̃.j̃.de censi.sopitæ.& dicimus sufficere, si maior pars eccl̃iarũ,vel p̃sonarũ eiusdẽ ꝯdõnis seruet illam.ff.de iust.& iu.l.pen.j̃.de censi.sopitæ.& hoc non solum intelligimus de ecclesiis eiusdẽ diœce.sed ẽt eiusdem ꝓuinciæ. & in tãtũ hoc est verum: quia si certũ sit eas nõ seruare ꝯsuetudinem tñ cogi debẽt eã seruare,ꝙ ex eo apparet:qa ecclesiæ de nouo ædificatæ ad illud tenent.j̃.de censi.sup eo.s̃.de ꝯsue.cum olim.& talia sunt,ꝙ habeant vnũ modũ in officiis.12.dist.c. pen. & vlti.& quod seruet̃ mensura cõis.j̃.de censi.ex parte,& quod certas dignitates hẽat aliqs p̃latus.s̃. de ꝯsue. cũ olim. & hoc verum qd alij cogunt̃ seruare,nisi habeãt ꝯ̃riã ꝯsuetudinẽ & p̃scriptã.s̃.de ꝯsuet.c. ult.j̃.de p̃scr.auditis.uel nisi pro illa aliã hẽant,s.qa alius hæc iura in hoc mõasterio exercet,& tale est, puta,qa vna eccl̃a ieiunat die sabbathi,alia Mercurij, 12.dist.illa.hic.n.minor pars nõ cogit seq maiorẽ. Alij dñt in his, q̃ sunt iurisdictionis uel iurisdõni annexa, fieri ꝓrogationẽ de p̃sonis ad p̃sonas,dummõ pars maior vtat̃.ff.de iust.& iu.l.pe.ff.ad muni. quod

quod maior.ff.de testi.ad testiũ.nisi esset ꝯsuetudo introducta
7 ꝯ̃ rõnẽ.ff.de legib.qd̃ nõ rõne.†In alijs aũt,q̃ ꝯsistunt in p̃stationib.& ꝯsimilib.non est extendẽda ꝯsuetudo,vt hic.ar.ꝯ̃.ff. cõia p̃d.venditor.§.si ꝯstat.Sed ibi non dr̃ extẽsio, q̃ est circa vnam rẽ tm̃.j̃.de censi.sopitæ,cũ suis ꝯcor.non ob. quia ea p̃ter ꝯsuetudinẽ debita erant de iure,nunq̃ tñ est restringẽda ita ꝯsuetudo,vel priuilegiũ,vt vna res diuerso iure censeatur. j̃. de deci. cũ in tua diœce.12.q.2.cognouimus.Item similiter fit extensio in his,q̃ ptinent ad aliũ de iure cõi.j̃.de reli.do.c.j. sed mirum vr̃,ꝙ negligentia vnius obest diligẽti,q nõ pmisit ꝯ̃ se ꝯsuetudinẽ induci,vel p̃scribi ꝯ̃ illud:nã res inter alios,&c.vbi in C. p totũ tit.Rñ.hoc,qd̃ hic dr̃,nõ obest, vel modicũ obesset monasterio sancti P.quia iura,q̃ hic petebant̃, vel eps̃ exercebit in dicto monasterio,vel Archi.vel alius loco epi,& sic nihil monasterio p̃iudicat,vel modicũ:sed epo dignũ est vt p̃iudicet:qa tacitè ꝯsentire vr̃,ꝙ Arch.iurisdõnẽ Archidiaconalẽ habeat in monasteriis cũ videt,& nõ ꝯ̃dicit,arg.s̃.de ꝯsue.c.2.ff.de legi.de quib.nã expresse si vellet,posset ꝯcedere ipsi Archi. vt perpetuo illã iurisdõnẽ in monasteriis exerceret.nã cũ ipse eps̃ iurisdõnẽ Archidiaconi habeat pmissam,vel melius.s. q̃ Archi. petebat tanq̃ Archidiaconalẽ,eã alii ꝯcedere posset salua solẽnitate debita,cũ eã ꝯferre nõ prohibeat̃,& cũ oĩa monasteria, q̃ sunt eiusdẽ ꝯditionis,debeant eodẽ iure censeri,vel potius iurisdõ,q̃ est in monasteriis eiusdẽ ꝯditionis.j̃.de deci. cũ in tua. 12.q.2.cognouimus.satis p ꝯ̃s vr̃, ꝙ ex quo eps̃ ꝯcedit tacitè, ꝙ habeat p̃dictã iurisdõnẽ in aliis Abbatiis , & ẽt habeat & in ista sancti P.arg.p̃dictorũ c.Sed hæc intelligo vera, si ipse Eps̃, vel Abbas,vel quis alius in hoc monasterio nullũ de p̃dictis iurib. ibi exercuit,qa sic interrupta est p̃scriptio,ut nõ.alias. Itẽ quia si exeruit, tunc vr̃ & p̃sumitur,ꝙ noluit eps̃ in hoc monasterio sancti P. p̃dictã iurisdõnẽ.s.eorũ,q̃ interdũ exercuit, ꝯcedere Archi.& pp hãc rõnẽ dicerẽ,ꝙ si epo nesciẽte p̃dictã iurisdictionẽ exerceret,ꝙ nõ induceret̃ ꝯsuetudo,arg.s̃. de ꝯsue. c.1.Sed oppones,nõne & si sustinuit,ꝙ in vno monasterio tm̃ exercet p̃dictã iurisdõnem,vr̃ tacitè ꝯsentire, ꝙ eã habeat ẽt in aliis monasteriis?Rñ.nõ,qa tũc rõne p̃scriptionis põt in illo monast.p̃dictã iurisdõnẽ vendicare, ẽt si eps̃ ꝯsentit tacitè, & ẽt si nesciuit,& nõ rõne ꝯsuetudinis p̃scriptæ, nec imposite, nec in ipso,nec in aliis.sed qñ in plurib.tacite ꝯsentit, tunc ẽt vr̃ ꝯsentire in aliis,vbi non exercuit,q̃ tñ eodẽ iure censent̃,ar. prædi.c.& hac rõne,quia nõ tm̃ rõne p̃scriptionis, sed ꝯsuetudinis p̃scriptæ hoc innitit̃.posset aũt dici,ꝙ hæc ꝯsuetudo extẽdit ad noua monasteria.s.ꝙ Archi.in eis habeat iurisdictionẽ, ar. j̃.de censi.sup eo.s̃.de ꝯsue.cũ olim. Si aũt sola p̃scriptione niteret̃,tũc ad noua monasteria non extenderet̃.
8 † Quidã tñ nullã dr̃iam faciẽtes inter ꝯsuetudinẽ p̃scriptã,& p̃scriptionẽ, dñt ꝙ ẽt si in oĩb.monasteriis exercuit p̃dicta, non tñ exercebit in nouis monasteriis.de nouo ædificatis,ar.p̃di.decr.j̃.de deci.cũ ꝯtingat.nec ob.ꝙ elicit̃.12.q.2.cognouimus.vbi dr̃, ꝙ ẽt noui redditus iure veteri censent̃,quia non statuit ibi, ꝙ eps̃ de nouis redditib.partẽ suã soluat clericis , quia de veteribus sic soluit,sed quia de cõi iure solui dẽt.Itẽ non est ꝯ̃.j̃.de censi.super eo,& s̃.de ꝯsue.cũ olim.quia ibi loquit̃ de his iurib. de quibus nihil est certũ in iure statutũ.vñ dignũ est,ꝙ in eis seruet̃ ꝯsuetudo antiquarũ ecclesiarũ eius prouinciæ,vel ẽt viciniæ,ar.11.di.diuturni,oĩa,& c.seq.ꝙ Archid.p̃dicta in monasterio exerceat,ꝯ̃ ius est,sed eadẽ,q̃ diximus de Archi. intelligimus ẽt de decano,vel quolibet,qui p̃dicta iura exercet, cum neuter iure cõi vtat̃.Itẽ p̃dictis rõnib. dicimus,ꝙ si in hoc monasterio sancti Pauli decanus ex priuilegio,vel ꝯsuetudine p̃scripta p̃dicta iura exercuerat,in aliis aũt Archi.licet in oĩbus aliis exercuerit Arch.ꝯsentiente epo tñ non exercebit in hoc monasterio sancti Pauli,ẽt si toto tpe,quo Archi.p̃scripsit p̃dicta iura in aliis monasteriis,decanus in monasterio sancti P. non exercuit. & hoc satis probat̃ ex hac lr̃a,vbi dr̃,in hmõi Abbatiis,cum non sint similes,si ad diuersos ibi iurisdictio ptinebat,itẽ dicimus, ꝙ si ageret̃ de aliis iurib.videlicet ꝙ ab oĩbus aliis monasteriis ꝯsueuit hr̃e 10.sol.annuatim,vel certã partẽ oblationũ, nõ tñ pp hoc habebit in monasterio sancti P.quia diligens fuit,& est ꝯsuetudo onerosa,& p̃ter ius.Sed obiicies,si de iurib.tm̃ Archi epi agebat̃,quare absoluit,vel ꝯdemnat̃ monasteriũ?itẽ quare non vocat̃,& agit ꝯ̃ Archiepm̃?Rñ.vt no.j̃.de maio. & obed.
9 inter.†Itẽ quærit̃,vñ est hoc.quia si eps̃ Arch.in omnibus aliis hoc expresse ꝯcessisset,non tñ pp hoc hr̃et in monasterio sancti P.tñ pp ꝯsuetudinẽ hoc obtinet?Rñd.quia qñ concessit de aliquibus specialiter,de aliis prohibuisse vr̃.45.di.disciplina.j̃.de deci.ad audientiã,ex parte, sed in consuetudine de omnib. tacite cõsentire vr̃.Sed nunquid debet sufficere, si ipse Abbas sancti Pauli hæc iura in ipso monasterio exercuit ? Rñ. si exercuisset tanq̃ alia persona & Vicarius epi,credere sufficere, nec extenderet̃ tunc cõsuetudo ad hoc monasteriũ, sed si tanquã Abbas fecit,cum hęc sit alia iurisdõ.s.Archidiaconalis,alia Abbatialis,bene fiet extẽsio,de qua hic dr̃.s.vt in monasterio san
10 cti P.exerceat iurisdictionem,vt in aliis.†Sed nunquid de iuribus ad iura fit extensio ? & dñt quidam, ꝙ vbi quis vtitur iure cõi,vtendo vno iure alia omnia iura,q̃ eodẽ iure debent̃, puta ep̃ali,vel Archidiaconali,retinere vr̃,nisi aliud ꝯ̃ eum præscriberent,imo plus dicimus fieri hanc extensionẽ de iuribus ad iura,nisi ea exerceat aliquis eps̃,vel Arch.in loco,quẽ nõ cõstet esse de alterius iurisdõne.nã tunc hoc ipso,ꝙ aliqua iura ibi exercet,vr̃ acquirere locũ,vt sit eius iurisdõnis, & vt ibi omnia iura exerceat de cœtero.j̃.de religi.do.c.1. & hoc maximè obtinet in his iuribus,vbi consuetudo p̃ualet,sicut est in iuribus Archidiaconalib.& ꝯsimilib.[Quã.]Potest.n. esse,ꝙ in vno iure obtinebit,non in alio.j̃.de cap.mo.c.2.[Eisdẽ.] i.cõsimilib.

SVMMARIVM.

1 *Archipresbyter subest Archidiacono, quo ad administrationem, non quo ad ordinem.*

De officio Archipresbyteri. Rubr. 24.

CAP. I.

ET Archipresbyter,& infra.

[Volumus subesse.] Vt est de consuetudine. & intellige quo ad administrationẽ, non quo ad ordine hoc Arch.2.q.7.puta.C.de offi.iud.l.1.in his, quæ spectãt ad officium Arch.vel de iure, vel cõsuetudine. [Et quod.]Volumus,ꝙ Archipresbyter sciat,ꝙ specialiter,&c.[Collectam.] Idest missam.69.di.[Iniunxerit.]25.di.perlectis.

SVMMARIVM.

1 *Archipresbyter non sub auctoritate, sed ex episcopi mandato in male viuentes animaduertit.*

CAP. II.

Ministerium Archipresby.

[Cardinalium.] Idest principalium.7.q.2.pastoralis.[In cõmunicatione.] i.missarum celebratione,& p totam septimanam facienda, quæ incipit die dominico.[Obtẽperando.] q.d.non eos puniat sua auctoritate,sed epo referatur,si in aliquo male viuunt, & ꝯ̃ eos mandatum sui epi faciat. [Cedant.] Qñ dñt officiis interesse.[Prohibita.]Si qua ad ordinationẽ pertinent ep̃alem.18. dist. quãuis coepi.[Consulto.]Et præsente.sed & si est absens & necessitas vrget,ẽt eo inconsulto põt absoluere.26.q.6.c.vlti.intelligitur hoc de solẽniter pęnitente.sed in hoc casu ẽt simplex sacerdos eum absoluere potest.arg.17.q.4.si quis sua. & etiam laicus,ut quidam dicunt de conse.dis.4.sanctum est baptisma.

SVMMARIVM.

Foranei, idest qui extra ciuitatem habitant, sacramenta, & sepulturas in ecclesia maiori recipere possunt.

CAP. III.

Officium Archipresbyteri.

[Foris.] i.extra ciuitatem.& ita habes,ꝙ oẽs foranei sacra,& sepulturas maiori ecclesia recipient , nisi fortè eligerent alibi sepeliri. Sed certè hoc tñ vr̃ loqui de grauiter peccantib.ar.50.di.in c. 26.q.6.ca.fi.[Cum oĩb.]i.omnium sacerdotum, quia ibi Archipresbytero confiteri debent.[Exinde.] i.postquã audiuit confessionẽ.[Illis.]Peregrinis,& sacerdotib.[Curã.]Vt oĩa sacra recipiant̃ peregrini plus cæteris indigent, quia ibi notos non hñt,de sacerdotibus aũt confunderetur ecclesia,si sine sacris decederẽt.

CAP. IIII.

Vt singulæ.

Hoc capitulũ loquitur de Archipresbytero rurali,& superius de ciuitaten. [Vitulos.]Idest ecclesias,70.di.c.2.[Qua.]Ar.ꝙ solus eps̃ est ordinarius,11.q.1.de persona,80.di.non debere.[Partiatur.] j̃.de præsump.mandata.[Decretum.]i.ꝯ̃ ordinationes eporum , secundum eorum autem statuta possunt minora negocia diffinire,cum sint ordinarii,ut nõ.j̃.de offi.ord.cum ab.

De officio primicerij. Rubr. 25.

CAP. I.

VT Primicerius.

[Rõnẽ.]Si non bñ monuerit, & docuerit,vel ẽt punierit delinquentes,uel saltem episcopo nunciaret. habet enim ordinariam iurisdictionem in his,quæ sibi commissa sunt,infra de offi.ordi.cum ab.

De officio sacristæ. Rub. 26.

CAP. I.

Vt sciat se sacrista.

Universidad de Deusto Biblioteca

De officio custodis. *Rubr. 27.*

CAP. I.

Custos ecclesiæ. [Indomit⁹.] Ex quo eum incorrigibilis est sine accusatione remoueri pōt, quia notoriū est eius crimen. 17. di. non licuit. 11. q. j. si quis sa. 2. q. 7. qua propter. 81. dist. Maximianus. 23. dist. c. vlt. ĩ. qui si. sint legi. p venerabilē. ĩ. de iureiu. q̄relam. benedicit indomitus, quia priusquam deponatur, & alius substituatur dēt suspendi ab officio, supra de æta. & qual. quæris. & idem est in similibus, vt si non portet coronam.

SVMMARIVM.

1 *Ineptitudo libello facit rumpi libellum.*

De officio vicarij. *Rubr. 28.*

CAP. I.

Ad audientiam nostram. [Adeptus.] Et sic amisit ius, quod habebat in vicaria. ĩ. de conces. præb. vel eccle. non va. literas. 21. q. 2. si quis iā.
1 †[Apetitione.] No. ꝙ vbi apparet ineptitudo libelli, rumpetur libellus. arg. ff. si men. fal. mo. dix. l. 1. & quod notabilius est, non
a solum si in bello contineatur ineptitudo, sed ēt si alias [a] sit notum. nam hic non dicebat se habere personatus, sed tantum petebat vicariam, & tamen sufficit, quod notorium est, quod habebat alios personatus, quod non potest esse occultū. s. de trāsac. quanto. lacerandus est libellus.

ADDITIO.

a ¶ Sed etiam si alias. Hoc dicit singulare Pe. de Anch. in consi. 208. col. 2. incip. iudex de iure iudicaturus, in ver. de nullitate autem, & all. ēt ipse Pe. in cōsi. 221. inci. discurrendū est, col. 1. post med. in cōs. 233. incip. primo inquirendū, in prin. & Alex. de Imo. in cōs. 208. col. 2. ver. cū ergo, in 2. vol. & Pe. de Anch. in cōs. 73. inci. visis omnib. col. 2. ver. venio ad secundū, & in consi. 16. inci. secundū ordinē, in fi. & in cons. 289. inci. de virib. snīæ, ante med. 2. col. & in consil. 291. inci. super plurib. col. 2. ver. tales aūt exceptiones. & in cōsi. 297. incip. efficacib. col. 3. in prin. & col. 4. post prin. & ibi ꝙ Papa ēt repellit, reū, qui ex allegatione iuris tertii vr̄ se dicere improbum possessorem & ad hoc dictum Inn. hic adde eundem, infra de diuor. in c. porro, & Cardi. in consi. 29. inci. iudex de iure iudicaturus, col. 3. ver. de nullitate. vbi dicit hoc nobile, quod consilium est inter consi. Pe. de Anch. consi. 208. supra allegato, in prin.

SVMMARIVM.

1 *Vicaria quando habeat locum.*

CAP. II.

Prouideas. [Attentius.] Vicaria non hēt locum, nisi vbi quis plures habeat ecclesias ex dispensatione, vel absens ex dispensatione, vel in casibus, in quib. licitum est habere plures ecclesias cum persona continuam residentiam ibi facere teneatur. s. de æta. & qua. eam te. s. de elec. cum inter. ĩ. de præb. extirpandæ. habent ēt locum vicariæ illorum, qui non habent curam animarum. ĩ. eo. c. vlti.

CAP. III.

Ad hæc si persona. [Episcopi.] Et patroni. 63. di. in prin. 16. q. 7. dedimus. C. de auct. præ. l. vlti. Si consensus eius non affuit, post mortē personæ non durat prouisio, vt no. s. de fil. presby. proposuit.

CAP. IIII.

Clericos in presbyteratu. [Quas.] C. de iudi. a iudice. §. vicarias.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius an habeat iurisdictionem, & quæ possit.*

CAP. V.

Tua nobis. [Literas.] Impetratæ erant fortè sup cōmissione aliqua de iustitia, vel beneficio hmōi. [Iurisdictio.] Vicarius autem iurisdictionem ordinariā habet, quod sic probo. potest decretum alienationibus minorū dare, & emancipationibus, & omnia alia q̄ ad iurisdictionē pertinent, facere. C. de offi. eius, qui vi. alt. l. 2. Sed prędicta cum causæ cognitionem requirant, delegari non possunt. ff. de offi. procon. nec quicquam. §. 1. ergo apparet, ꝙ prædicta facit vicarius iurisdictione ordinaria, non delegata. de iurisdictione aūt delegati, non ordinaria, vel vicaria loquitur. ff. de offi. eius, cui man. est iuris. per totum [Reuocatis.] Tanquam a non suo iudice factum. 11. q. 1. c. vlti. C. si a non compe. iud. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis ordinarii officialis iurisdictionem suam exercere non potest post excommunicationem eius, cuius officialis est.*

CAP. VI.

Romana Ecclesia. & infra. Cum Rhemen. Archieps. [Rōnabili.] Fortè criminosus est, vel alia
1 consimili. [Vices.] s. officialitatis. †[Ipsius.] i. officialis, qui officiū suū ꝯsueuit exercere, q̄ tñ huic vicario cōmissa sunt ab epō non vicario, qui cū sit excommunicatus, committere non potest. Sed & si ante excōicationem commisisset, idem dicēdum vr̄. nam ēt iudicis ordinarii officialis non pōt exercere iurisdictionē suā post excōicationē eius. cuius officialis est, sicut nec post mortē, arg. ff. de off. vica. diem. vel dic, ꝙ hæc decr. loquit, qñ officialis non eps commiserat vices, quo casu & si non valeat, quod facit hmōi vicarius tñ non est excōicatus, quia officialis. [Officium.] Idest officialitatem. nā & si ob hoc esset excōicatus officialis, quia officialitatē exercet ille, qui in eodē officio sibi deseruit siue stando iuri corā eo, siue suscipiēdo commissionē cārū ab eo, excōicatus est. Sed si suscipiat commissionē cārū, vel vicariā officialis, vel ēt eandē officialitatē ab epō, non est excommunicatus. [Ipsi.] Vicarii officialium. [Aliter.] Idest pp aliam causam, & non pp officialitatem, quā exercet. [Eodem.] De facto, quia de iure hic officiales etiam non excōmunicati alios vicarios facere non possunt, arg. s. eo. clericos. Sed bene credo, ꝙ cās aliquas aliquibus committere possunt.

SVMMARIVM.

1 *Consensus quotuplex sit.*
2 *Excommunicationis snīa fertur in impedientem iurisdictionem, etiam si non sit eius iurisdictioni subiectus consimiles casus, vide in nu. seq.*

De officio & potestate iudicis delegati.
Rubrica. 29.

CAP. I.

Quia quæsitum. [Minis.] Idem est, si violētia. Itē idem, si dolo quocunque mō illato, cum & his modis iurisdictio turbetur. si. C. ne li. pen. l. 1. ĩ. de immu. eccle. non minus, 11. q. 3. quatuor, arg. ꝯ. 2. q. 1. legū. 23. di. quorūdā. C. de arbi in
1 auct. decernimus. ff. de postulan. quorundā. † [Pena.] Quadruplex est ꝯsensus. Primus est ꝯsensus negligentia, vbi minus peccat ꝯsentiens, q̄ faciens, nisi fortè nimis crassa esset ignorātia in p̄lato, j. q. j. quicquid. 83. di. ꝯsentire, nihil. Secundus est ꝯsensus ꝯsilii, vbi similiter minus peccat ꝯsentiens, q̄ faciens, sed magis, q̄ primus. 85. di. tanta. Tertius est cōsensus cooperationis, vbi æqualiter punitur consentiens, & faciens, vt hic, 2. q. 1. notum. Quartus est ꝯsensus auctoritatis, siue defensionis, vbi plus peccat ꝯsentiens, q̄ faciens, & magis punit. 24. q. 3. qui aliorū, 11. q.
2 3. qui ꝯsentit. [Ecclesiastica.] ĩ. eo. significasti. † [Ecclesiastica.] Speciale est in snīa excōicationis, vt ferat in eos, qui impediūt iurisdictionē eius, ēt si non sit eius iurisdōni subiectus, sed alia pęnā nō imponit extraneis, sed & mulctā pōt partib. indicere. ff. si qs ius di. nō obtē. l. j. ff. de mo. mul. p totū. C. de spo. l. 2. nā & si delinquant partes ēt in aliis, q̄ q̄ cōmissa sunt iudici, dūmodo impediat iurisdictio eius, puta impetrādo lrās, vel alias, puniet eos ēt delegatus in expēsis, & ēt aliā eis pęnā iponit. s. eo. pastoralis, in fi. s. de rescr. cęterū. Plus ēt placet nobis, ꝙ delegatus Papæ, & subdelegatus oēs turbantes ēt extraneos iurisdōnē eius excōicabit, & pęna pecuniaria mulctabit, si alias non pōt suā iurisdictionē defendere. ĩ. eo. p̄terea, ex lrīs, & c. de causis. ĩ. de pę. nā cū Papa dedit eis iurisdōnē, dedit oīa sine quib. iurisdō explicari nō pōt. ff. de iu. om. iu. l. 2. ĩ. eo. sanè qa. cū aūt oēs sint de iurisdōne Papę, oēs puniet delegatus, secus aūt dicerē in alio delegato alterius iudicis. qa nō puniet alios, nisi eos, q sunt de iurisdōne delegātis epi, nisi fortè aliqui extranei in loco, vbi est iurisdō epi delegāus turbaret hūc iudicē delegatū ab eo. nā tunc rōne delicti ibi cōmissi punire posset eos, sicut ipse delegās, 6. q. 3. placuit. C. vbi de cri. agi opor. auct. qua in prouincia.
3 †Sed quid si qs veniens corā iudice delegato, non in derogatione iurisdōnis delegati, sed qa eius inimicus est, illū verberauit, occidit, vel incarcerauit, vel alias læsit eū, nunqd Iudex delegatus talē iudicabit? Rñ. quidā ꝙ non, arg. ex qui. causa. in pos. ea. Fulcinius. § j. & 2. ff. de his, q̄ in frau. cre. prætor. § 2. vbi innuitur, ꝙ non aliter punit, nisi in dolū & iniuriā eius fecit. Aliis aūt dicunt illas ll. loqui, vbi solūmodo alicui cōcessum est dolū punire.
4 †Sed hic cū gerat gñaliter vices superioris in omnes eius subditos turbantes eū iudicabit. Sed tūc tñ, si dolo malo, vel cōtumaciter aliqd facit, puta qa sciebat eū venire ad vocationē, & delegatus puniet ex captione, vel spoliatione in via facta, ar. 24. q. 3. si qs Ro. paternarū, illi q. Si autem ignorans eū venire ad iudicē, expoliauit sine cā, primo pōt delegatus mādare & cogere, ꝙ hominē restituat, & spolia restituat. Nā alr nō bñ defendit iurisdōnē pęnali iudicio, nisi p̄dicta restitui faciat. Itē est ad hoc. ĩ. eo. sanè. 3. Sed iniuriā, cū nō fuerit facta iniuria delegato, nō puniet. Alii dñt, ꝙ semp p̄cedet ꝯ tales, ēt si ignorabāt, ꝙ ad iudicē venirēt. ar. c. p̄dictorū, & ar. ff. si qs ius di. nō ob. l. j. sed ēt dñt illa loq nō tñ de partib. nō
5 obtemperantibus sed ēt in aliis, ut ĩ. de test. cum causam. † Itē multum

multum facit ad p̄dicta, ꝙ ꝯstat iudici ex prædictis fieri iniuriā: cū. n. diminuat dignitas iudicis, ergo tenet īiuriarū. ff. de iniur. l. j. § j. & l. iniuriarū. §. quidā, & l. itē. §. si quis virgines: & §. committere. iniuriā āt suā ab extraneo irrogatam bene pt vindicare. 2. q. 7. si quis ab epo. 23. q. 4. si illic. ĩ. e. sanè. excōicabit iniuriatorem, nec absoluet, nisi primo satisfaciat de iniuria, ĩ. e. ex literis: & ꝙ ēt iniuriatorē partiū eodē modo possit punire vr̄ ꝯsimili rōne, de hoc no. ĩ. de pę. dilectus. & sunt hæc vera. s. ꝙ sic puniat extraneos, & alios p̄ter litigatores, qñ notoria sunt: quia si sint occulta, cū super eos nō habeat iurisdōnem vel cognitionē, rn̄dere non tenent corā eo, nec ipse Iudex pt eos ad hoc cogere: sed corā iudicib. ordinarij ꝯuenient, ut no. s. c. pastoralis, in fi. Idem ēt dicimus de litigatoribus: qa de occultis iniurijs nō cognoscet, nec puniet eos, cū super his nō sit datus Iudex. Quidā tñ dicunt: & fortè non male, ꝙ si occultę sint iniuriæ, summatim inquiret Iudex, ut mulctā infligat, nō pęnā legalē, uel ordinariā: quia nec certa actio, vel accusatio inten-
6 tabit corā eo. arg. C. de testi. nullū. †Itē credim⁹, ꝙ si alius p̄ter litigatores suspectus sit, ꝙ eos, q vocant ad cām, velit offendere, ꝙ Iudex coget eū p̄stare cautionē sup eorū securitate, ar. ĩ. de resti. spol. literas. in fi. Itē ad hoc facit: qa iudex partib. locū tutū prouidere dēt. Sed pone, ꝙ nō dolo malo, p̄hibeat eū stare iuri, sed quia credit eum ꝯ ius vocari, puta: quia non credit eū delegatū. In hoc casu dicunt quidā, ꝙ non pt esse sine dolo, ex quo nō ꝯtendit reus, uel actor de iurisdictione, qđ idē est in vtroq;: vel ēt si ꝯtenderet: sed lata est snīa à qua non est appellatū, arg. ĩ. e. si qñ vbi ēt no. vel si nō est snīa lata, cā expectare dēt. ff. de iudi. si quis ex. Si āt post appellationē legitimā vellet aliquam partem ad aliquid iniuste cogere, secus dicendū est vt no. ĩ. de app. dilectus. [Coercere.] ff. si quis ius. d. l. j.

CAP. II.

Sane. [Opponuntur.] Ad eosdem iudices impetratæ. & sub eadem data: sed in diuersis formis, & ita nō est contra supra de rescrip. cæterum. [Innotuerit.] Expone, vt diximus. s. de rescri. cum contingat.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid tenet snīa lata à iudice, qui non secutus est cōsiliū requisitū.*
2 *An in commissione causæ posit apponi hæc conditio, cōmitto tibi causam, quamdiu reuocauero Item quid si dicatur cōmitto tibi causam, vt sententiam feras, nisi reuocauero, habes in nu. 3.*
4 *An delegatus Papæ vtens hac clausula, procedas omnibus inspectis, dicatur transtulisse omnem potestatem à se in alium.*
5 *Quibus casibus posit delegatus reuocare iurisdictionem.*

CAP. III.

Si pro debilitate. [Cōmittere.] Vel partib. ꝯdicentibus, cū hic appareat hāc p̄tātem sibi ꝯcessam. ĩ. e. quāuis, & C. de iu. à iudice. & qa p̄tāte sua vtit, nemini iniuriā facit. s. de ele. cū ecclesia. ff. de iniur. iniuriarū. § j. malitiose tñ se exonerare non pt. ĩ. e. pastoralis. §.
1 j. arg. ꝯ. ĩ. eo. super qōnum. †[Consulere.] Tanq virū discretū, non tanq iudicē. nos dicimus, ꝙ possit & tenet sibi requirere ꝯsiliū: & si ñ requisierit, ñ tenet snīa. ff. mā. dilig ē ter. q̄uisit requisitū ꝯsiliū & nō sequat, tenet snīa. ĩ. de arb. cū olim. s. de ele. cū in veteri. ff. de admi. tu. decreto. alij tñ dicunt, ꝙ tenet sequi ꝯsiliū, ar. ĩ. de of. leg. licet. 2. q. 1. nomē. 3. q. 6. multū. ff. de iudi. eū quē. § j. de hoc ēt no. ĩ. eo. super, in gl. nunquid si Iudex. & sicut posuit in literis cōmissionis de suo ꝯsilio requirendo ita potuit ponere, ꝙ requireret ꝯsiliū alterius: quia qñ cōmittit, p̄tātem hēt certā legē & ꝯditionē suæ commissioni dare, sicut primus delegās cū non prohibeat, arg. ĩ. e. c. j. hanc āt ꝯditionē apponere nō pt, ut snīā ferat, sm ꝙ ipse mādat. ff. de arbi. itē si vnus. § itē Pompo. & hēt locū hæc decr. vbi totā causam committit. nā si partē tñ ꝯmisisset, tunc nō requireret ꝯsiliū primi
2 delegati: sed idē ipse diffiniet ĩ. e. super qōnum. §. porro. †Sed nunquid hāc ꝯdōnē pt apponere, cōmitto tibi cām, quādiu reuocauero? Rñ. sic, qa per hāc ꝯmissionē non intendit ꝯmittere snīam. hæc. n. clā q̄diu reuocauero restringit ꝯmissionē ad alia p̄ter snīam. nam si snīam cōmisisset, iurisdōnem reuocare, nō
3 posset, arg. ĩ. e. super qōnum. †Sed quid si dixerit, cōmitto tibi cām, vt snīam feras nisi reuocauero? Rñ. hic snīam ferre non poterit: & qñ voluerit poterit reuocare: quia cū clā sit ꝯ substantiam ꝯmissionis, nō tenet ꝯmissio quo ad snīam. ĩ. de ꝯdi. app. c. vlt. 32. q. 2. aliqñ solet. sed nec quo ad ad alia dicūt quidā tenere ꝯmissionē, vel pōt dici, ꝙ hęc ꝯditio non est ꝯ substātiā ꝯmissionis, sed est tñ ꝯ ius, & iō cōmissio tenet: & snīam ferre poterit, & condō est reijcienda. ĩ. de ꝯdi. ap. c. 1. & pt his cōdōnes in principio ponere, qñ facit ꝯmissionē, executionē āt post snīam sibi retinere non pt, cum ex tunc tñ primus delegatus
4 appellare posit, & alia exercere. ĩ. e. super qōnum. †Omnib. inspectis nobis vr̄, ꝙ ille delegatus Papæ, qui dixit hæc verba, non transtulit oēm iurisdictionē à se in aliū, quia sub condōne
5 cōmisisse. vr̄. vnde ante cōdōnem extantē non cedit eius dies, ff. de verb. sig. cedere diē. vnde vr̄ nobis, ꝙ si appellet ab hmōi subdelegato, nō Papa, sed delegatus Papę est appellandus. Itē à subdelegato pt: si vult reuocare iurisdōnem: & ꝙ non tenet snīa subdelegati: nisi requirat ꝯsilium delegati: & tunc requisito ꝯsilio: si placuerit delegato, ꝙ subdelegatus ferat snīam, fe-
5 ret: & si p̄hibuerit, nō feret. †Et idē vr̄, si delegatus cōmitat uices suas, qñ reuocauerit, uel si nō reuocauerit, vel ferat snīā si placuerit partibus: & si non placuerit, ꝙ cām remittat ad delegatū. Nā in oīb. prædictis casib. vr̄, qđ delegatus anteq ferat snīa per subdelegatū, ꝙ possit reuocare iurisdōnem: & ꝙ ad eū pt appellari: & arg. huius decre. & pp rōnem supradictam: quia nō transtulit totā iurisdōnem in aliū. ĩ. e. super qōnum. §. porro. & tñ si subdelegatus ferat snīam in casibus, in quibus pt, tenebit snīa, & non appellatur delegatus: sed Papa, quia res venit ad eum casum, ꝙ totam iurisdōnē vr̄ in se transtulisse. Alij tñ ꝯdicunt. [Graues.] Puta inquisitio, vel prouisio alicuius ecclesiæ de epo, vel alio ministro, & hoc tunc tantummodo, cum ei dictum est, ꝙ personaliter intersit. ĩ. eo. c. vlt. §. 1. alias autem: & si hoc dictum non sit, potest alij committere de consensu partium. ĩ. eo. quoniam. §. 1. vel aliter, ut ibi no.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio prorogari potest de tpe ad tps: & an fiat prorogatio de casu in casum, & habes in nu. 2. Item nūquid possit diminui, vide in nu. 5.*
3 *An prorogatio locum habeat in causis criminalibus, & spiritualibus.*
4 *In foro pœnitentiali nullus habet potestatem prorogandi potestatē absoluendi, nisi de consensu proprij prælati.*
6 *Solennitates iuris de partium consensu remitti possunt.*
7 *Si duo in eodem delicto inueniantur, pœna minor eligi debet.*

CAP. IIII.

De causis. [Certū qd.] Si. ĩ. 20 diē cā decidenda mandatur, nūquid 20. dierū gaudebit inducijs? arg. ꝙ sic. 3. q. 3. §. spatium, in Auct. de exhi. & intro. §. illud. ĩ. de resti. spol. ex ꝯquestione. ff. de re iu. l. 3. §. vehemens. arg. C. de temp. in integ. resti. petendū. Sed ꝯ vr̄, ꝙ hic dr̄, ꝙ expirat iurisdictio: nisi prorogetur. Sol. credimus dilationes in qōne p̄sentī non sublatas: sed arctandas, arg. nā licet alias causæ criminales, ĩ. bienniū sit terminandæ, qñq: tñ 50. dies statuuntur. C. ut oēs cau. tā ciui. q̄ crimi. l. j. & tūc illæ minui oportet dilationes.
1 †[Consensu.] Prorogatur iurisdictio de tpe ad tps, ut hic. ĩ. e. consul. ff. de iudi. l. 2. §. si Iudex. & eodē modo pt ēt diminui, ut si alicui mandet, ꝙ ĩ. sex mēses mittat causam instructā, de cōsensu partiū hoc tps pt diminui de re ad rem. ff. de iudi. de quare. §. j. ita tñ ꝙ non proroget ad causas, q̄ pp sui excellentiā eis delegari non pñt. C. vbi cau. fis. l. j. C. de pę. iudi. placet. ff. de of. eius cui man. est iuris. l. j. & in his prorogat iurisdictio tam ordinarij, q̄ delegati. fit ēt prorogatio de personis ad personas. videlicet qñ aliqui, qui non sunt de iurisdōne alicuius eligūt eū in suū iudicē, siue p̄sit tribunali, siue nō, siue habeat merū Imperium, siue non. C. de iu. om. iu. l. j. ff. de iu. om. iu. si ꝯuenerit. de personis ad personas nō pt prorogari delegata iurisdictio. ĩ. eo. P. & G. maximè cū delegati iurisdō non debeat fines excedere mandati. ĩ. eo. cum olim. clerici ēt non pñt prorogare iurisdōnem iudicis laici, ēt ꝯsentiente epo, sed nec iudicis ecclesiastici non sui ordinarij sine licentia sui epi. ĩ. de fo cōpe. si diligēti. & c. significasti. fiet & alia prorogatio de iure, vbi nō requirit ꝯsensus partiū. ĩ. eo. qñ Abbas, & ĩ. de ali. iudi. mu. cau. fa. c. j. de iudi. qui V. procurator ēt sine speciali mandato prorogare nō pt. ĩ. e. cū olim. Abbas. nisi esset procurator habens liberā administrationē. ff. de proc. p̄curator cui. ff. de pac. rescriptū. § vlt. & l. seq. quia tunc satis ꝯcederē, ꝙ de tpe ad tps, & de
2 re ad rem prorogaret. †Quidā ēt dicunt fieri prorogationem de casu in casum, arg. ĩ. de app. cordi. Sed certe, si bene attendas: ibi potius est omissio legitimę exceptionis, q̄ prorogatio iurisdōnis, ut no. ĩ. e. prudētiā, in gl. q̄ incipit: superuenientis. Idem nobis vr̄ verū, tñ si bene attendas, potius dr̄ omissio legitimę exceptionis, q̄ prorogatio iurisdōnis s. omittere causam
3 applonis: & procedere in principali. † Itē dicunt quidā prorogationē locum hr̄e in causis criminalib. & spiritualib. & quo ad pęnā sanguinis: & quo ad pęnā depositionis: & excōicationis dūmodo iudices tales sint, qui merū Imperiū habeāt, & ēt habeant p̄tātem talia iudicandi & puniendi, licet nō hos, qui prorogāt, ar. pro eis qa per recōuentionē licet prorogare, & p ꝯsensum, ut no. ĩ. de mu. peti. c. j. Alij tñ dicūt in prædictis oīb. ꝯtriū: & maximè in snīa excōicationis, & in alijs pęnis spiritualib. quarū p̄tās & iurisdō. ad nullū peruenit nisi à solo Deo, vel eius vicario. alia āt p̄tās & iurisdō peruenit ad Principes à po-
4 pulo, Insti. de iu. na. § sed & quod. †Illud ēt certum est, ꝙ in foro pnīali nullus habet p̄tātem prorogandi p̄tātem absoluēdi, nisi de consensu proprij p̄lati. ĩ. de pę. & re. oīs. Itē nō est simile de recōuentione, vbi à lege iurisdō prorogat ad prorogationem, quę fit solo ꝯsensu. Alij dicūt & fortè melius, ꝙ iurisdō tam criminalium causarum, q̄ spiritualium pt prorogari per

Universidad de Deusto Biblioteca

solū ꝯsensum partiū, dūmodo iudices sint tales, ꝙ de his possunt cognoscere. sed ptās excōicandi, vel absoluendi, nō pōt p partes prorogari, cū sup ea nullā habeāt ptātem. Sed bene possunt ptes dare alicui iurisdōne cognoscēdi, & diffiniēdi, an excōicatio sit iusta, vel iniusta, & iō puniēdus sit excōicator. Itē nō est sile, quia de pdictis non pōt iri ad arbitros, ergo nec prorogari iurisdō: qa hoc est pp vtilitatē arbitrorū, qđ nō est in iudi-
5 cib. prorogatis. † Itē vr̄, ꝙ sicut iurisdō potest prorogari de tpe ad tps, ita pōt & diminui, vt si mādet, ꝙ intra sex mēses mittat cām instructā de ꝯsensu partiū, pōt intra minus tps remittere. quidā tn̄ cōem consensum dn̄t necessariū in prorogatione hac, vbi literæ impetrant de cōi ꝯsensu, vel ēt sine cōi. sed est cōis negligentiā, ꝙ non procedit intra terminū præfixum: vel etiā cōis stultitia quia nimis breuē terminū pfixere. alias. n. si p malitiā partis, p quam impetratæ sunt literæ, ptelaretur causa vltra terminū, nō finiret terminus, arg. C. de resti. in integ. peten. Nos ꝯdicimus. s. ꝙ si per malitiā alterius partiū prorogetur cā, tamen terminus nō prorogabit, nisi de cōsensu partium. legi aūt, petendę, respōdemus ꝙ illa habet locū, vbi terminus præfigit parti, vt pbet aliquid intra certū tps, qa tūc esset graue, ꝙ pars, q̄ non fuit in mora, puniret: hic aūt loquit, qn̄ terminus pręfigit iudici, vbi nulliū pararet piudiciū partib. si ab eo ad superiore deuoluit iurisdō, arg. C. ut intra cer. tem. cri. q̄. ter p to-
6 tū. & de hoc no. j. de sen. excō. solet. † [Cōsensu.] Arg. iuris solēnitates remitti de ꝯsensu partiū. j. de re. spo. licet. j. e. ꝯsult. ff. de fer. l. j. & intelligo hoc de solēnitatib. in fauorē partiū introductis: secus vero in his, q̄ p publica vtilitate introductę sunt, 3. q. 5 accusatores, 23. di. quorūdā. C. de li. cā. nec si volēs. C. de arbi. in Auct. decernimus. C. de li. cau. l. vlt. §. sancimus. [iudi-
7 cio.] Idest sniæ. † [Pena.] Sicut est in vsurariis. j. de vsu. qa ī omnib. & hoc intelligas a principio. si. n. pseueret in ꝯtumacia, crescere pōt pena. j. vt li. non ꝯte. qm̄ frequenter. j. de iureiu. debitores, ad nr̄am. j. de vsu. præterea. ꝙ si duæ inueniant pęnæ in eodē delicto, minorē eliget, de pęni dist. j. pęnę, 50. di. si qs spōte, si qua fœ. vel ex hoc vr̄ arbitraria. vbi vero non imponit certa pęna, infligi dēt, q̄ magis timet. j. ut li. non ꝯte. quoniam frequenter. In citatis autem contumacibus nulla certa pęna inuenitur, sed tantum in ꝯdemnatis, & contumacib. [Punire.] Hic habes, ꝙ Iudex delegatus potest mulctare. si. C. de spor. l. 2.

SVMMARIVM.

1 *Principali concesso, & accessorium conceditur.*

CAP. V.

Præterea super hoc. [Ordinario.] Infra, de spō. ex lrīs. [Nō hēant.]
1 à Delegante. † [Plenariā.] Nam ꝯcesso principali ꝯcedit accessoriū, 8. di. quo iure, 16. q. j. si monachus. ff. de iur. om. iud. l. 2. ff. de re iu. quidam. C. vbi, & apud quos. l. vlt. ꝯ. 21. constituit. ff. de po. l. j. §. qui depositos. ff. de vsu. idē si fundus, 2. q. 7. quisqs. [Plenariam.] Itē prohibito aliquo prohibetur omne id, per quod venitur ad id. ff. de spon. oratio. arg. ꝯ. ff. de libe. & posthu. si ita. § penul. Item quod iuris est in vno connexorū, idē in altero. s. de constitu. translato. j. q. 3. si quis obie. 8. dist. quo iure. ff. de ap. si quis. contra. j. de eo, qui dux. in ma. quam pol. per adul. propositum. C. de fide ius. l. 2. de despon. de illis.

SVMMARIVM.

1 *Delegati executio ad ordinarium spectat, quid autem si nolit mandare executioni ordinarius, nunquid delegatus potest eū cogere, in nu. 2.*
3 *Principi, non autem delegati, interest indicere bellum.*
4 *Delegatus Papæ non potest in rebus non suæ iurisdictionis corporalē possessionem dare.*

CAP. VII.

1 **Significasti nobis.** [Ordinarius.] † Hic vr̄, ꝙ executio delegati primo ptinet ad ordinariū, 2. q. 6. quisquis. ff. de re iud. à diuo. nos credimus delegatū posse per se, vel p aliū sicut ma. vult executioni mandare. j. eo, q̄renti, & c. pastoralis. §. quia vero ordinarius. ēt si sciat iniustā sniam, necesse habet executioni mandare. j.
2 eo. pastoralis, §. quia verò. † [Non vult.] Sed quid si nolit mandare executioni ordinarius, nunquid delegatus pōt eū ad hoc cogere argu. ꝙ non, vt hic. Item quia super eum nullam habet iurisdōnem, cum de ipso in literis nulla mentio habeat. arg. ꝯ quia pōt alios cogere, vt denegationem eius suscipiāt. j. e. pastoralis, & c. vlti. & pōt excōicare illos, q impediunt executionē. j. e. c. ex literis. & oēs turbatores iurisdōnis suæ. s. e. c. j. imo, qđ plus est, pōt cogere seculares ptātes, vt exequant, 23. q. 5. administratores, & c. Pricipes. j. de of. or. c. j. & hoc vr̄ verius qa delegatus delegātis vicē obtinet in causa sibi ꝯmissa, & in omnib. pertinentib. ad eā, inter q̄ est executio, 93. dist. c. vlt. argu. s. de rescri. super literis, cum ꝯtingat, & expresse habes. j. eo. pastora-
3 lis §. quia vero. † [Executioni] Non autem indicere potest bellū ꝯ eū. hoc. n. est Principis, 23. q. 3. c. j. & 2. cū aūt sibi liceat exeq sniam, ut inf. c. in lrīs, poterit dare corporalē possessionem nō solū cā custodiæ, sed ēt veram, arg. inf. de re iu. cum aliqb. C. de iu. ppcrandū. ff. ad muni. ea. sed est hoc verū si sine armis, & sine ꝯtentione defensionis dare pōt. nā si ipse p se vel a se vocatos milites ipsam rē non poterit auocare, sed ordinario iudici mādabit, ut manu militari faciat, 23. q. 5. administratores. ff. de rei ven. q re. ff. de re iu. a Diuo. § j. ff. de iur. om. iu. iubere. Itē secus in dele. ab aliis, q in possessionē corporalem mittere non pn̄t, sed decernere tn̄, & ordinarius mittet. ff. de dā. infe. l. 4. § j.
4 † Itē non credimus, ꝙ delegatus Papę in reb. q̄ non sunt eius iurisdōnis, puta in possessionib. laicalib. possit dare possessionem corporalē, puta de cognoscat de dote, ut j. de do. inter vi si & vxo. uel de aliis ꝯsimilib. sed laico iudici eādā mādabit. ff. de re iu. à Diuo. § j. 95. di. cū ad uestrū, 11. q. j. de psona, in fi. secus aūt in possessionib. ecclesiarū, quia nulli dabit corporalē possessionē, ut est dictum. Alij tn̄ dicūt. ꝙ ex quo cā est de iurisdōne ecclię. licet possessiones sint laicales, tn̄ Iudex ecclīæ siue ordinarius, siue delegatus etiam in possessione laicali sniam exequet.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ordinarius delegato resistere non debet.*
2 *Iudicibus male procedentibus resistere.*

CAP. VIII.

Siquando. [Prelatos.] Minorum ecclīarum, vt plebanos, præpositos, & huiusmodi. [i. raxerint.] Quia per literas Papæ: alias canonicè dicant se ibi canonicos, uel canonicandos. [Transactione.] Id est amicabili cōpositione. inf. de trāsa. statuimus. inf. de præb. nisi esset non intelligas per hoc, quod dicit hic de transactione, ꝙ iudex delegatus ad iustitiā faciendā debeat transactionem executioni mandare hoc. n. dicere esset absurdū, cum nō sit ei commissum. sed hoc ideo dicit, † qa cum hic iudex delegatus esset super beneficio,
1 & personis, de quib. agit hic, & dicat prædicta facta esse auctoritate delegati, inferiores iudices ei resistere non debent nisi appellando. Si autem non ꝯtendent se auctoritate delegati facere, tunc credo ꝙ eis resistere posset sine appellatione. Item credimus, si in d. suo exprimeret errorem. s. ꝙ diceret, ad me pertinet executioni mandare transactionē partiū, licet sola institutio sit mihi cōmissa, arg. inf. de sen. excō. p tuas. nō ob. infr. de pbē. nisi esset, quia iudex ibi nihilominus mādauit executioni: sed Papa ꝯfirmauit ibi, quod factū fuit ratione delegationis, &
2 quod factū fuit rōne ꝯpromissi. † iudicib. n. male pcedentib. s. ad ea, q̄ non sunt ibi cōmissa, resistere possumus. & ꝯ eos ꝯpetit interdictū, unde vi, ar. ff. de iu. fis. phiberi. Sed si aliter circa. ea, q̄ sibi cōmissa sunt, male agant, licet hoc certū sit, tamē eis resistendū non est, nisi p applonem, ut hic. [Canonicā.] Quæ sola præstet cām possidēdi, & iustū titulū. inf. de insti. ex frequētib. C. de māci. l. 3. ar. ꝯ. j. de iure pa. cura pastoralis. [Resistere.] Sđ applare dēt. j. e. sup. e. ff. de ap. a snīa. & ex quo p applonē delegati fuit iurisdō reuocata, nō debet mandare sniam executioni, sed supsedere. inf. c. pastoralis. §. pterea, ubi no. & sic ex tunc pōt resistere uiolenter, cū non sit eius iudex, ar. inf. de ap. bonę, & c. dilectus. Hoc aūt sic intelligo uerū. s. ꝙ non possit resistere, si possidebat rē, uel ius illud in cuius possessione mittit is, de quo agit, uel in quo fit executio sniæ. Sed si nō possidet, licet eum aliter res tangat, nō resisteret uiolēter, & sic loquit decr. psens. Sed obiicies, nōne hic ordinarius quasi possidebat ius instituēdi, ergo resistere pōt? Respō. si peteret ius instituēdi, locū hēret, quod dr̄. s. ꝙ de iure resistere posset, & si nō appellasset, cū secū actū nō eēt, ar. pdictarū decr. ff. de re iu. a Diuo. nisi sibi aliud imputare posset. sed hic nō negabat ius īstituēdi ad epm ptinere, nec sibi eius possessio aufert, licet clericus mittatur in possessionē canonicatus & præbēdę capitulū aūt, si applaret, prędictam resistentiam facere posset, quia eius iuri detrahitur.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis ordinarij & delegati differentia circa sentētiam latam, quæ est ipso iure nulla.*
2 *Si mandatur cuipiam, ut prouideat alicui, quod in una ecclesia recipiatur, potest ante, quam ibi recipiatur, mandare, quod in alia recipiat.*

CAP. IX.

In literis. [Præcepit.] Supple, mādata est executiōi verba. n. cū effectu recipienda sunt infra de cler. nō resi. relatū, de pę. di. j. hæc āt & expresse. s. e. significasti, & hoc pōt usq; annū a die latę snię. infra c. q̄renti. In iudi. ord. & del. obtinet, ꝙ si tulit sententiā, quę teneat, quod eam ulterius reuocare non potest, & hoc satis patet, quod non appellatū trāsit ad rē iudicatā. & si est appellatū, ad iudicem appellationis pertinet ꝯfirmare, uel infirmare primam sniam & non ad iudicē, a quo appellatū est. Itē si appellans renūciat appellationi, hoc ipso firma manet sentētia, nec iudex post renunciationē applonis pōt mutare sentētiā. inf. de re iu. qđ ad cōsulta-
1 tionem. ff. de. re iud, quod iussit. † Si autem sententia lata nulla sit ipso iure, tunc distinguendum est inter iudicē ordinarium, & delegatum. Nam Iudex ordinarius iterum cognoscit, nō obstante

stāte snia, quæ nulla est. Itē causam incipiet a capite. C. qūo &
2 qn̄ iud. si preses. † Si aūt sit delegatus, [a] nō incipiet cām a capite, qa functus est officio suo. & nō remanet iudex. C. qūo & qn̄. si vt pponis. qa iam desijt esse iudex. ff. de arb. qualē. in fi. secus autē est in factis, & in oībus alijs pter snias, siue sit ordinarius, siue delegatus, si non tenet, qđ fecerit: vel si tenet, & nō est bene factū, vel alias effectū nō habet de iure, tūc illud pōt rectē facere. & de ordinario quidē ꝯstat. s. de electio. cū terra. delegato āt ꝯstat s. eo. significasti, & vr̄ hæc distinctio probari. ff. de arb. qua-
3 lē. §. fi. j. de præben. relatū. † Ex prædictis colligit, ꝙ si alicui mādatū est, ꝙ faciat alicui puideri, & scripsit in vna ecclesia p prouisione, ꝙ ante quā ibi recipiatur, pōt mādare, ꝙ in alia recipiatur. nec ob. s. de rescr. in nostra. qa loquitur, qn̄ plures literæ super vnius puisione impetrant in fraudē. Si autē p primas literas sit receptus, tūc vlterius nō hēt prouisor, quid faciat, qa plene executus est mandatū apostolicū & iō nō tenet secunda prouisio, ar. hic. j. eo. venerabili. Itē vr̄, si mādatū est alicui, vt puideat alicui. nā si prouidit ita, ꝙ prouisio teneat de iure, licet de facto nō hēat possessionē, vlterius nō tenet secūda prouisio, qa si ꝯriū dr̄ sequitur absurdū, s. ꝙ per vnū mandatū ꝯsequat non solū duas, sed multas prouisiones, & oēs valebūt. Aliqui tn̄ ꝯdicunt. Idē ēt in cōpromissarijs, quia si prouideāt ignoranter de aliquo, cui puideri nō pōt pp defectū natalū, vel pp aliū defectū, vel si electus nolit suæ electioni ꝯsentire, iterū aliū eligēt, nisi reuocetur ptās ei data, qđ facere possunt, vt no. s. de ele. in causis. In delegatis ēt idem dicimus, qa si totā cām cōmittant, tunc si subdelega. nō recipiant vel ēt si recipiant ante tn̄, q̄ incipiant vti iurisdictione, possunt reuocare iurisdictionem alij delegatam, & alij committere, vt no. infra eo. venerabili. in fi.

ADDITIO.

a ¶ Si autem sit delegatus. Adde, ꝙ hoc dicunt Alle. & sequitur Pet. de Anch. in suo consi. 208. inci. iudex de iure iudicaturus. Et de materia vide per Felin. in cap. qualiter & quando, el primo. col. 21. versi. 8. fallit, cum duabus col. sequen. quem vide per te.

SVMMARIVM.

Spoliatus & possessionem & deiectionem probare tenetur, aliter in contumacia fit missio, aut proceditur ad sententiam.

CAP. X.

Consultationibus. [Spoliatum.] oportet. n. eū probare, & possessionem, & deiectionem. j. de resti. spo. olim causam. ff. quod me. cau. si cum exceptione. [Contumaciam] si autem esset contumax, fieret missio in possessionem. vel si esset lis contest. procederetur ad sententiam. C. de iud. properandum. j. vt li. non conte. quoniā frequēter, & no. de hoc, j. de eo, qui mit. in pos. si aduersus.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid iudex vindicare possit impedientes executionem sententię.*
2 *An contra prohibentē competat actio ad hoc, vt remittat prohibitionē.*

CAP. XI.

1 **Sane.** [Rebellis] qualiter iudex pōt iudicare turbātes iurisdictionē suā, no. s. eo. c. j. † Sed hic quæro, an possit vindicare impediētes executionē sniæ? Rn̄. sic, si minis, vel dolo impediant eum. Si vero de iure se opponant executioni, tunc ordine iudiciario seruato iudex ꝯ impedientes pōt procedere. s. summaria cognitione. ff. de re iu. a diuo. §. si super. Sed si præter executionē extra iudiciū quis prohibeat aliquē soluere alij, quia dica sibi nomen legatū, arg. eius, quod est. C. de le. l. 3. non pōt ab hac prohibitione prohiberi, quia iure suo vtitur. s. de elec. cū ecclesia. ar. C. de rei ven. l. si fundū. C. de debi. ven. pig. l.
2 j. † Sed nunquid cōpetit actio ꝯ prohibentē, vt remittat prohibitionē? ar. ꝙ sic. ff. de no. ope. nunc. l. j. in prin. & l. de pupillo. §. si is. quidā tn̄ dicunt, ꝙ ꝯ eum pōt debitor agere, vt remittatur per iudicē, j. vt ei detur ptās soluēdi, cui vult. ff. de no. op. nū. de pupil. §. qui re. & §. si is, & l. ptor. §. 2. vsq; in fi. ar. ff. de inge. manu. diffamari. vr̄ tn̄ aliud. s. qa debitor nō possit agere ad remissionem prohibitionis, cum habeat alia remedia, s. ꝙ pōt cau-
a tionē [a] petere ab eo, cui soluit, ꝙ seruabit eū indemnē ꝯ alium. C. de pe. hęre. l. vlti. §. si autem. ff. de rei ven. is, a quo, & l. seq. sed in noui operis nūc. secus, quia nō pōt procedere ad ædificādū, quin demoliatur nisi facta remissione per iudicē, vt ff. de noui oper. nun. l. j. in princ. per hanc tn̄ remissionē nō fit ei præiudiciū, quin ēt iterū possit petere demoliri opus alia rōne, non tn̄ pp hoc, quod ædificatū sit post renunciationē: alius autē creditor ꝯ creditorem prohibentē debitori agere nō pōt, cū ex mera prohibitione nullū sibi præiudiciū fiat, quia eo prohibēte petere pōt, arg. ff. de re iudi. sæpè. nec est prohibitio modus auferēdi actionem, vel impediendi. C. de rei ven. si fundus. [Vices] 93. di. c. vlti. ff. de of. eius, cui man. l. j. [Episcopus] cuius causa delegato est commissa, vel non est causa huius episcopi delegato commissa, sed aliter impediunt executionem delegati.

ADDITIO.

a ¶ Cautionem. Ad hæc dicta vide Felin. in cap. cum M. Ferrariensis, col. 17. ante medium, supra de constitu.

CAP. XII.

Ex parte. [Vacare] talis concessio beneficij facta a Papa valet. j. de conces. præben. proposuit. ab alio non. j. de conces. præb. nulla [Archi.] vel quem tenebāt auunculus R. [Omnino] idest pure & sine omni ꝯditione, alias esset simonia. 8. q. 3. talia. j. de testi. veniēs. [Posterioribus] quæ exceptiones eliduntur, quia in eis tacita fuit ea veritas, quæ si expressa fuisset literas nō habuisset. s. de prioribus literis. s. de rescrip. super literis. & ita non procedit oppositio, quòd generale deroget speciali, de quo no. supra de rescrip. c. j.

CAP. XIII.

Ex parte tua, & infra. [Procedere] s. de res. causam. Sed ꝯ arg. eo. tit. cum dilectus. [Nullæ] & specialiter enumeratæ. ff. si qs cau. l. sed & si. §. quæsitum. alias generale verbum non sufficeret. j. de resti. spo. audita. [Antecessor]. 2 q. 8. lator. 21. q. 2. placuit. 27. q. 1. si homo. Sed expone eos non sic expressisse, vt in factis sibi notis, qualia erant, quæ dicuntur in contrariis.

SVMMARIVM.

Delegatio facta dignitati ad successores transit, & quare.

CAP. XIIII.

Quoniam. [Præfixit.] Cum altero socio, qui adhuc viuebat. nos dicimus, & si sine altero terminū præfixisset. imo plus, & si neuter citasset, & ambo essent mortui, tn̄ successores procederent in causa, cum sit iurisdictio penes loca, & dignitates, & non penes personas. & ex hoc apparet, ꝙ si taliter delegatus ad aliquam transeat. dignitatem, tales delegationes dimitteret suo successori. imo, quod plus est, etiā si incepisset procedere. C. de iudi. properandum. §. si autē in medio. j. eo. pastoralis. §. vlt. auth. vt nulli iud. §. & hæc vera. ff. de iud. mortuo. quamuis illa in ordinario loquantur: sed in delegato expresse loquitur infra, de of. ord. pastoralis. [filli]. s. abbati Cistercien. substituto loco mortui. [Socium] argumen. successorem teneri ad id, quod prædecessor, j. de sol. c. 1. de offi. dele. pastoralis, circa fi. 11. quæs. 3. si episcopus. 12. q. 2. licet huiusmodi. 18. q. 2. dudum. ff. de iudi. mortuo. C. de ser. cor. l. furti.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus non instituit, sed pronunciat ordinandam ecclesiam ad præsentationem illius, qui obtinet ius patronatus ad se pertinere.*
2 *Nunqd ordinarius examinet pręsentatū, ex quo eū approbat delegatus.*
3 *Sola electio habetur pro confirmatione. vbi Papa mandat, vel simpliciter rogat aliquod capitulum, vt aliquem canonicum faciat.*

CAP. XV.

Super eo vero. [Aliquos] qui se dicunt patronos, vel qui sunt [ius]. s. præsentationē. [Ordinet] queritur in quo prosit adiectio ista. s. ꝙ ordinet ecclesiam, cū ad eum nō pertineat institutio, nec sibi fieri dēat præsentatio, vt hic? Rn̄. quidam, nihil aliud pertinet ad hūc delegatum, nisi ferre sententiam, ad quem pertinet præsentatio,
1 & exponunt, † Ordinet, i. ordinādas decernat, & ordinat, & ordinari faciat, s. vt eps eligat, vel capitulū, vel quis alius, ad quē pertinet archi. instal. s. de offi. archi. vt nostrū. Alij tn̄ dixerūt, ꝙ hic plus habet, quia si ordinatio deuoluta esset ad Papam, ꝙ authoritate harū literarū ordinare posset. hic autē constat, ꝙ p tales literas nūquā fit præiudiciū alijs, vt hic. & hæc vera sunt, vbi cām inter partes cōmittat, quia tūc nō intēdit facere alicui gratiā, vel præiudiciū. Si aūt de plenitudine ptātis, vel intēdēs alicui gratiā facere, vel pęnā irrogare, cōmitteret ordinationē alicui alicuius ecclesiæ, vel personę, posset sustineri, ꝙ posset canonicos facere, & eius canonicatus dare, arg. s. de rescr. abbatē. j. de pręben. pro illorū. & stallum assignare, & oīa alia facere. q̄ sunt facienda, siue factum respiciant, siue ius. Alij tn̄ dicunt, qđ nobis nō placet, ꝙ dēt mandare ei, ad quē de iure pertinet, vt stallū assignet, & alia faciet, q̄ de iure, vel de facto maximè facięda sunt, j. de priui. pastoralis. C. pro quib. cau. ser. ali. l. j. Si autē ipsa facere renuat sine causa, tūc ipse posset instituere, & alia singula facere, ar. pro eis, qđ dr̄ s. de resc. abbatē, & s. eo. significasti. hic. n. est ordinata ordinatio. & quidā sic gn̄aliter intelligunt, ēt si inter partes cōmittatur causa cū hac eadem clausula.
2 † Sed quæres sm̄ istos, nunquid examinabit præsentatum, ex quo approbatus est per delegatū? ar. ꝙ sic. s. de ele. venerabilē. Rn̄. non dēt approbari per delegatū, sed per ordinariū, qui examinabit eū. sed si quid dubij fuerit, decidetur per delegatū. intelligit. n. fieri ordinatio tūc demū. qn̄ fit cum effectu, nec intelligitur suo officio functus, quousq; ordinata sit ecclesia, j. de ele. non resi. relatum. Sed quid si nō appellat ordinarius, teneret ꝙ fit a delegato imputetur. n. sibi, ꝙ sciuerit, & nō ꝯdixit, cū distinctione tn̄, vt no. j. de re iudi. cū super. ꝯ. s. de resc. ex par-
3 te. sm̄ nos non hn̄t locum istę obiectiones. † Itē vr̄, ꝙ si Papa mādat, vel simpliciter rogat aliquod capitulū, ꝙ aliquē faciat canonicū, sola electio hr̄ pro ꝯfirmatione, qa authoritate Papæ hoc faciūt, arg. j. de prębē. pro illorū, nisi preces potius inducerent,

Universidad de Deusto
Biblioteca

cerit, alias innuerent, consiliũ, quã mãdatũ, ar. ff. mã. l. j. & 2. §. fi. & per hoc vr, q̃ si Papa scribit patronis clericis, q̃ nemini p̃sentabunt: sed ipsi tñ instituent authoritate Papæ. sed secus in patronis laicis, arg. ŝ. de rescr. abbatẽ. j. de iure patro. cũ autẽ. & hæc vera sunt, siue sit merus executor datus, siue sit datus ad cõpellẽdũ executorem. & idẽ est, ẽt si nullus sit datus executor, ga authoritate Papæ fungũtur non tñ executores, sed ẽt illi, quib, mandatur de recipiendo [Archi.] ŝ. de offi. archi. c. 1. j̃ in co. ti c. satis, cũ ibi no. [Intentionis.] j̃. de decī. ex multiplici. j̃. de resti. spo audita. ff. de tranſa. cũ Aquiliana. ff. de pac. tres fratres. 22. q. 2. ne quis. [Cõmissa.] j̃. de fi, instr. inter dilectos. C. q. bus res iu. l. 1. & 2. q. 5. interrogasti. ff. de li. cau, si vsuf. 16. q. 3. ne quis. C. res inter alios. ac. si cũ fratre. ar. q̃. 24. q. 1. sub diaconus. 71. di. tantis. j̃. de iud. ar. si clerici. ff. de re iu. sæpe. 56. dis. c. j. ff. depo. l. 2. in prin. 21. q. 3. cum multę. & sunt casus, vbi non hẽt locũ illa regula res inter alios & c. ff. de inof. test. l. Papin. §. meminisse. de sta. ho. ingenuũ. ff. de li. agno. l. 2. §. si patens. ff. si ser. vẽ. locũ. §. si fundus. ff. quẽ admo. ser. amit. si cõmune. C. de com. re. alie. l. 2.

SVMMARIVM.

1 *Confessio semper præiudicat, nisi quando præcessit metus.*
2 *Quamvis ad mãdatum iudicis dimissa sit vxor, nihilominus agi potest.*
3 *Si plures sint iudices in vna causa, & vnus sit absens, an teneat, quod sit a pluribus.*

CAP. XVI.

Causam matrimonij. [Adeo affecit] & iõ nõ nocet. 31 q. 2. Lotharius. 16. q. 6. c. j. imo j̃ matrimoniũ non dico tñ stãdũ confessioni vnius, sed nec amborũ. j̃. de eo qui. cog. cõsan. vx. sue. super eo. 35. q. 6. §. vlti. nisi fama amborũ p̃fessioni p̃sentiret. 35.

1 q. 6. si duo quãuis quidã aliter aliud intelligant. †[Cõfessa est] forte in absentia iudicis. & idẽ forte in præsentia. sed tanta erat fœuitia, siue potẽtia viri, q̃ mulier timebat, q̃ si corã iudice negaret, q̃ eã fortius affligeret. vel potes dicere, q̃ cuilibet viro tãta potestas est, q̃ mulier sibi subiecta sit. Sed hac rõne posses dicere, q̃ cõfessio nullius vxoris teneret. nec sibi præiudicaret, cũ quælibet hoc ipsum iustẽ timere posset. Rñ. quia semper p̃iudicat p̃fessio, nisi qñ præcessit metus. & hoc iõ, quia nõ præsumit
2 metu fecisse, nisi qñ metus, vel verbera p̃cesserũt. †[Ad iudicũ] no. q̃ licet hic ad mandatũ iudicis dimissa sit vxor, tñ agere põt, & si nõ sit violẽter ejecta. sufficit. n. q̃ temere eã dimiserit, j̃. de resti. ipo literas, in prin. & hoc est verũ, vbi nulla snĩa est, vt hi: vel est aliqua, sed est appellatione suspensa, cum oĩa facta post appellationẽ legitimã debeant in statum priſtinũ revocari, j̃. de ap. bo. me. †[Vnius] no. q̃ si plures sunt iudices, vno absente, siue iusta de cã, siue per ɔtumaciã, nisi se excusauerit, vel delegauerit vices suas, non tenet qđ fit a pluribus præsentibus. ff. de arbi. itẽ si vnus. §. vlt. & l. seq. j̃. de offi. dele. prudentiã. ff. de re iu. duo ex. & hoc in deleg. sed cõmittere põt etiã si in literis hoc nõ contineat. ŝ. eo. quãuis. nec sufficit alterius excusatio, ni si cõmittat. ordinarij autẽ bene ferunt snĩam reparatim. ff. de off. cõ. l. j. in princ. ar. C. de auth. præ. l. vlti. Sed nec hoc semper, nec in oĩbus ordinarijs obtinet. si vero oẽs sunt p̃sentes, & discrepant, teneret snĩa plurimorũ. 64. dist. c. 1. & 2. & 3. Si vero æqualiter discrepant, s. quia duo absoluunt reum, duo condemnant, distinguo, aut sunt duo arbitrii, aut ordinarij, aut delegati: si arbitri, nulla snĩa tenet. ff. de ar. diem. §. si plures. si delegati, snĩa pendet, quousq; altera delegãs p̃firmet. ff. de re iud. duo. si aut ẽ sunt ordinarij, tenet pro reo. snĩa. j̃. de probat. ex literis. ff. de re iu. inter pares. nisi in libertate, vbi siue j̃ reũ, siue actorem semper tenet snĩa pro libertate, & querela inofficiosi testi, vbi semper tenet pro testõ, & in matrimonio, vbi tenet snĩa semper pro matrimonio. 33. q. 5. si quis acceperit. 22. q. 3. inter cætera. ff. de inof. test. si pars. alias pares iud. ff. de re iud. inter pares. pro hac dist. est. j̃. de re iudi. c. vlti. vbi hoc totũ est expeditum.

CAP. XVII.

Causam quæ. [Duximus.] 3. qõ. 5 accusatores. 11. q. 3. quatuor, j̃. de off. dele. insinuante. similiter si vasallus. 22. q. 5. de forma. 4 qõ. 3. idonei, infra vt li. non contesta. accedens.

SVMMARIVM.

Delegatus Papæ vni vel pluribus subdelegare potest, & quid in pluribus subdelegare volentibus.

CAP. XVIII.

Cum te. [Vni] Si vnus tñ est delegatus Papæ, bene potest vni, vel pluribus subdelegare causam, vt hic. Item dicimus. q̃ si sunt duo, vel plures, simul oẽs possunt vni. vel pluribus delegare causam. S. verò unus delegatus velit causam pluribus delegare, alis suis socijs non delegãtibus, hoc potest. ar. hic. Item quod non est prohibitum, intelligi concessum. Alij tñ dicunt, q̃ vni tantum debet committere pp absurditatem, quæ sequeretur, si ɔria vellent, & ar. ad hoc ŝ. eo. quãuis. [Interposita] ad primũ delegantẽ, q̃ non tenet, vt no. j. eo. super. [Indefinitam.] j̃. eo. super quæstionũ. etiã si sit appellatũ. ad Papam. ga tunc ad delegatum debuit appellari. j̃. eo. super.

SVMMARIVM.

Iurisdictio apud Legistas litis contestatione, apud Canonistas sola citatione perpetuatur.

CAP. XIX.

Relatum. [Ante litem contestatam] & citationem, Legistæ hoc dicunt simpliciter, in auth. de litig. §. omnes. Decretistę solam citationem sufficere dicunt ad perpetuitatem, j̃. eo. c. 1. §. licet. ff. de iurisdictio. omnium iudi. & quia. C. quando li. princip. ob. l. 1. & 2. q. 6. anteriorum. auth. de litig. in prin.

SVMMARIVM.

Rescriptum impetrans suo, vel nomine ecclesiæ, si antequam agat moritur, quando successor supplere possit.

CAP. XX.

Gratum. [Obitum.] Sed quid si prælatus impetrans sit mortuus? Respon. si nõ nomine ecclesiæ, sed proprio nomine impetrauit, & impetrans ante mortem incepit agere, hęres, vel successor poterit supplere, dummodo tale sit ius, q̃ possit transire ad successorem. ff. de inof. test. si pater. sed si non incepisset, secus. Si autem impetrauit nomine ecclesiæ, tamen si non citauit, vel cepit ante mortem, tamen successor aget, ŝ. eo. qñ & est hoc verũ, etiam si expressum esset nomen personæ & etiam si nullo modo reus erat citatus, tñ conuenietur successor, j̃. de so. compe. dilecti. [Inducias] vtrunque istorum. s. inducię petitæ, & renunciatio productioni, siue allegationi sufficit ad hoc, vt renunciasse videatur appellationi. [Certus] idem est, & si incertus sit.

SVMMARIVM.

1 *Vtrum duo præsentes absente tertio, & se nullo modo excusante procedere possint.*
2 *Item an possint procedere sine probationib. q̃ ille tertius non potest, vel non vult interesse, & si procedat, an valeat processus, habes in nu. 3.*
4 *Item cui debet constare de impedimento, quo minus venire possit.*
5 *Numqd iudex absens possit inuita parte ratũ habere, qđ duo fecerunt.*
6 *An sententia excõicationis lata nomine alterius possit haberi rata.*
7 *An si quis nomine alterius iudicis faciat in terra eius iurisdictionem, possit iudex ratum habere.*
8 *An sit differentia inter istas clausulas, videlicet q̃ si non oẽs poteritis, aut nequiueritis interesse, vel vbi poniur tantum, si non poteritis.*
9 *Nunqid quando scribitur pluribus iudicibus, cum ista clausula, q̃ si non omnes, siue sine clausula, omnes & singuli habeant iurisdictionẽ.*
10 *An processus iudicis, in quem per errorem, vel facti, vel iuris consensum esi, teneat.*
11 *Quod cum procuratore milite fit, tenet ante, quam excipiatur.*
12 *Literæ impetratæ ab excommunicato valent.*
13 *An quod hic dicitur in deleg. Papæ, habeat locum in ceteris ordinarijs.*
14 *Numquid in absolutione excommunicati vocari debeat ille, pro quo est excommunicatus.*

CAP. XXI.

Prudentiam tuã. [Quinto] ŝ. de rescrip. sciscitatus. [Teneatur] dixerunt qdã. Papã nõ rñdere hmõi qõni. Sed ipsi de suo sacro rñdent, quod ad citationẽ duorum citatus venire debet, arg. C. de auth. præ. l. fi. sa. item allegaturus forum. j̃. de ap. cum parati, ŝ. de rescrip. super literis. ff. de re iud. si quis. sed etiam in rñsione sua nos hic nõ credimus eum. satisfeciſſe vtrique qõni. nã cum dicat duos non posse procedere ad causæ cognitionem tertio non legitimè excusato, & in dilatione danda requiratur causæ cognitio. 3. q. 2. §. ſpatium. ergo non poterit dari dilatio absque tertio. præmiſſa vera sunt. Sed hæc ratio non placet, quia ibi non logtur de citatione, quæ bene fit ſine causæ cognitione, sed de dilatione danda ad testes recipiendos. præterea istis tres non hẽnt ſeparatim iurisdõnis exercitiũ, licet oẽs tres simul, ergo nõ pñt mulctare, vel iudicare, excõicare, vel in poſſ. mittere, quãuis dicant pp odium ɔtumacię posse procedere, & malè. ff. de re iud. duo ex quãuis intelligatur illud, qñ non est ibi clausula, q̃ si nõ
1 omnes &c. preterea citatus est certus, q̃ duo tantum citant. †Et ideo ad illorum citationẽ ire non tenetur, nisi forte ipsi dicãt, q̃ ideo tñ duo citant, quia tertius excusauit sc. nã tunc crederem, q̃ dẽret ire vt veritatẽ sciat, & ius suũ alleget, arg. j̃. de cila. preterea. ff. de in ius vo. l. 2. nã si dixerimus, q̃ vbicunque est, vel esse põt dubiũ, dẽt ire, ergo ſemper, quia ſemper posset esſe, q̃ foret dele. a Papa, vel Imperatore, qđ esset absurdũ. tñ ego tñ tenetur ille ire, quẽ certũ est non esſe de iurisdõne ſua, qñ ipſe in ciratione ſua posſuit cãm citationis, & iurisdictionis, puta, quia dele. ſit. vel cũ tres ſint, & dicant, q̃ ſe tertius excusauit. nã ſic ex dictis ſuis fit res dubia, vel ſalte aliquã cãm dubietatis. habet. ff. quibus ad ali. procla. non licet. l. 3. vel qñ alias est iudex citati, licet citatus posſit elidere iurisdõnem eius p priuilegiũ. ff. de iudic. ſi qs ex [certũ]la iudicibus ad hoc deputatis, vt

ſi

ſi dicat, qũo aliquis fuerit impeditus, ar. ff. cõmo. cũ q. §. vl. & l. ſe. ff. de re. e. qui sub tu. l. magis. §. illud. melius est. n. ad cũ nũciũ mittere, qua cũ periculo reuocationis in litẽ ꝓcedere, supra e. ſanè. vel ad hoc ſufficit, vt credatur ſibi, q̃ ſit probatę fidei. 97. dist. nobiliſſimus, & ẽt forte ſeruiẽs notus & discretus. nã cum nõ ſit magnũ periculũ in absentia vniusiudicis, in vno termino leuior probatio ſufficit, & forte tñ argumenta probabilia ſuſticiũt. ŝ. de cler. per. cj. & 2. Sed quid ſi probet alia partiũ nõ fuiſſe ſuũ nunciũ? Respõ. cũ ſit negatiua probari nõ põt. ff. de proba.
2 ei q. tñ ſi indirectę probauerit, nõ procederet. †[Nunciũ] miũ. vr. quare hic requiruntur, vel certi nũcii, vel excuſatores literati, vel aliæ probationes, cũ ex quo nõ est preſens, conſtat, q̃ a vel nõ põt, vel nõ vult intereſſe, & ſic vr etiã, q̃ ſine ꝓbationibus ꝓcedere poſſit. & verbũ, nequiuerit, ſub ſe cõtinet ẽt verbum, no luerit, j̃. eo. §. adijcimus. & ſi ſunt certi, certiorari non debẽt. ff. de ac. emp. l. Respõ. licet ſciat, tñ nunciari dẽt. ff. de adul. denũciaſſe, circa prin. ff. qñ di. ce. legatũ. vel dic melius, vt no. illa glo.
3 ex hoc loco. †[Canonice] p teſtes, q̃ deponãt eũ infirmũ, vel captiuũ, vel miſſum vltra mare, vel in aliã longã peregrinationẽ, vel infamẽ, vel alias impotentẽ de iure, vel facto. ŝ. de reſcri. ſcitatus. ff. de procur. aut lon. nec ob iudicis abſentia in hac cognitione, dũm õ partes ſint præſentes. q̃ ſi verè non põt intereſſe, ſed ipſi neſciũt, & procedũt, quidã dicunt, q̃ non valet eorũ proceſſus, ar. ŝ. eo. cũ ſup, quia non ſeruato ordine proceſſerũt. 2. q. 6. §. diffinitiua. alij j̃dicunt. nã cũ ipſi ſint iudices, ſicut appareat mihi ex cõdõne appoſita, ſ. q̃ ſi nõ oẽs iteresse nõ poſſunt, tenebit proceſſus duorũ. [Cõſtare] quæro, cui dẽt cõſtare de hac excuſatione? Reſpõ. his duobus citatoribus, arg. ff. rem ra. ha. ne ſatis. j̃. de verbo. ſigni. cũ olim, qa periculoſum eſſet hoc ex perſona rei metiri. ff. de iudi. ſolemus. Sed ſi de hoc, ſan ſe excuſauerit, poſtea lite pendente fuerit dubiũ, tunc oportet, q̃ probet verã excuſationem, j̃. eo. cum in iure. j̃. de probat. qñ ŝ. niſi de hoc fuerit dubiũ ante, & tunc diffinitur, a quib. ſi non fuerit appellatũ, cũ tñ ſierit in rẽ iudicatã. de eo amplius quærendũ non eſt. j̃. de re iudi. quod ad cõſultationẽ. tranſiuit. n. in rem iud. vt ibi dicit. Idẽ credimus, & ſi nõ fuiſſet obiectũ, nec iudicatũ: ſed vtraq; pars ſciens nõ legitimã excuſationẽ coram eis litigare ꝓ ſentit, ar. ad hoc, qa ẽt pœnes duos tñ eſt iuriſdõ, ſicut apparet ex tenore reſcripti, licet elidi poſſit p exceptionẽ. ſed ſi neſciẽs, vel credẽs eũ legitimè excuſatũ, cũ i veritate nõ eſſet, tũc adhuc põt objicere de nõ legitima excuſatione tertii, & ideo nõ valet, quod fecerunt duo, cũ tam error iuris, q̃ facti impediat iuriſdõnẽ. ff. de iudi. conſentire. vel, vt alij dicunt, hic error impedit iuriſdictionẽ horũ duorũ, quia ſemper eam habebãt, ẽt ſi nõ expreſſe, vel tacite cõſentirent, licet cũ primo ſciuerint, potuerũt petere illud reuocari & appellare, ẽt ſi nõ reuocẽt, ar. j̃. eo. cũ olim. & diffiniẽt ſuper hoc ipſi ijdem duo, ar. ŝ. de reſcri. ſuper literis. j̃. de ap. cũ patati, quãuis videret, q̃ p arbitros eſſet diffiniendũ. j̃. de ap. cũ ſpali. ſed ſpale eſt in ſuſpitione. nã nil grauius &c. 3. q. 5. q̃ ſuſpecti. & q ſuſpectus eſt in acceſſorio, & in prĩcipali, infra eo. ſuſpitionis alij dicunt ſententiam. B. ſ. q̃ abſens eſt legitimè excuſatus, vel q̃ ipſi poſſunt procedere, nihil facere in hoc caſu. nã ſi nõ cõſtat de eius legitimo impedimẽto, nulla eſt ſnĩa tanꝑ lata ab his, qui iudicandi poteſtatem ſine tertio non habebant. ar. j̃. de of. iud. c. pe. Item dẽnt oẽs tres cognoſcere, nõ duo tm̃. vt no. j̃. eo. cum ſup. Sed primi reſpõdẽt. & bene, q̃ ipſi duo tm̃ habent iurisdõnem de hoc cognoſcẽdi, ſan legitimi ſit excuſatus abſens, cũ aliter nõ poſſunt ꝓcedere in principali cã. infra proxi. §. niſi priusde emergenti diffiniatur, vt no. ŝ. de ele. cũ inter. nec ob. q̃ dr ipſos tres cognoſcere debere, cum illud loquatur, qñ oẽs ſunt, vel poſſunt eſſe præſentes. ſed hæc ſunt impoſſibilia, vt tanquã abſentis admittatur excuſatio, & rãquam præſens cognoſcat. Si autem duo iudicarẽt, q̃ tertius abſens de cætero admittendus nõ eſſet, nõ præjudicaret, cũ hoc non eſſet neq; principale, neq; acceſſoriũ. ſed ſi tale quid objiciatur, propter q̃ perpetuo remoueri a iurisdictione debeat, fiet, vt no. ŝ.
4 eo. cũ ſuper. [Nihil] †ſed quid ſi iudex abſens velit habere ratũ, quod duo fecerunt, nunqd poſſit parte inuita, ar. q̃ ſic. ŝ. de reſcr. paſtoralis. 9. q. 2. Lugdu. 3. q. 6. hoc quippe. j̃. c. cũ olim. ŝ. de ele. q̃ ſicut. ff. de iudi. licet. ff. rẽ ra. ha. l. 3. §. vlt. ff. de adop. l. adoptio, inſti. de teſta. mili. §. ſed ſi quis j̃, ŝ. de conſue. ad noſtram. ŝ. de elec. auditis. 10. q. 2. c. j. §. j. q̃ aut ẽ in hac ratihabitione nõ ſit neceſſarius cõſenſus partis, vt ar. j̃. eo. cõ'uluit, j̃. de ſent. excom. ſacro. Sed j̃ ga nõ debet parti factũ iudicis præiudicare. Solu. dicimus id, quod duo fecerũt tertio nõ excuſato, nec partibus in eos tacitè, vel expreſsè cõſentientibus non tenere, ẽt ſi fecerunt nomine tertij. ga licet duob. detur tm̃ iuriſdõ in caſu ſ. ſi tertius noluerit intereſſe, non tñ poſſunt exercere eã, nec tenet, quod faciũt, ſi vult intereſſe, vt hic dñt. licet. n. ipſi iudices ſint delegati, ligata tñ eſt eorũ iuriſdõ mãdato & cõdõne appoſita in tm, vt ſi j̃faciant, nõ valet, & ſi. ſupra de reſcrip. c. cũ dilecta, & qa nõ tenet, ideo nec ratificari poteſt. ŝ. de ele. auditis. nec ob. cap. Lugd qa ibi q̃ factum erat, tenebat. ſ. ordinis collatio, vel cõſecratio. †Itẽ non ob. ŝ. de ele. q̃ ſicut. qa ibi bene tenebat electio licet c ſſari poſſet. Itẽ non ob. 3. q. 9. hoc quippe, quia ibi ſnĩa, q̃ nulla eſt, non hr̃ rata, ſed pp ſcandalũ vitãdum electio ẽpi inordinate facta tolerat. vel illi dr facit Papa ex plenitudine ptãtis, & ſic ẽt põt rñderi legi j̃ia. ff. de ado p. adoptio, ſoluis alijs ſolutionib. ibi poſitis. Itẽ non ob. l. ff. de iud. licet, & ff. rem ra. ha. l. 3. quia ibi iudiciũ factum inter falſum ꝓcuratorẽ & aliũm tenet, & iõ tenet ipſe ꝓcurator, ſiue rei, ſiue actoris, ſi dñs ratum non hẽt tacitè, vel expreſsè, vt in præal. l. ff. de proc. in cauſæ, & l. ſeq. Itẽ non eſt j̃ inſti. de te. mi. § ſed ſi quis. imò ẽ quaſi ſolutio multorum j̃riorum. nã ſicut ibi in ſuit oĩa illa, q̃ ſolẽnitatẽ nõ requrunt, ita q̃ ſolẽnitates non ſint de eorum ſubſtantia, ſed tm̃ ex aliquorũ ſola voluntate dependet, rata hẽri poſſunt, vel potius
6 quaſi de nouo facta va'ent. †Idem dicimus in ſnĩa excõ. nomine alterius lata. ſ. q̃ non põt hẽri rata. nec ob. ff. de neg. geſt. ſi pupil. §. ſed ſi ego. qua licet ſit neceſſe ad hoc, vt ratum poſſit haberi, q̃ ſit meo noĩe geſtum, non tñ ſp. q̃ nomine meo geritur, ratũ
7 hẽri põt, qa ſi non egit, qũo ratũ habitur. †Sed poſſet dubitari, ſi aliquis noĩe alterius iudicis faciat iuriſdõnẽ in terra ipſius, an poſſit iudex hẽre ratum? Rñ. q̃ non, qa ea q̃ facta ſunt, & q̃ ſolẽnitatẽ non requirunt, pñt hẽri rata, ſed cum ſnĩa a non ſuo iudice lata non teneat. ŝ. de off. vicarij. c. ſua. & cum aliæ ſolẽnitates requirant, quas ſi ipſemet, qui ratum hẽre vult, omitteret non teneret, ergo non põt hẽri rata, ſi ab alio omittat. omittunt aũr oĩa, quia pro non facto hr̃, q̃ ſit a non ſuo iudice. nobis plus placet, q̃ no. j̃. e. c. in gl. nobis vr. [Reputabunt] duo bene hẽnt iuriſdõnẽ ſine tertio. ſed eſt ligata, vt procedere non poſſint ſine tertio, nec tenet proceſſus eorum niſi in caſibus. ſ. vbi prius recipiant ſiue verã, ſiue falſam excuſationẽ tertij. vel niſi aliter conſtet de eius impotentia, ſed partes bene poſſunt eorum iuriſdõnẽ prorogare de caũb. in quib. poſſunt procedere, ſeu cognoſcere, ad caſus, in quib. non poſſunt. vt no. j̃. de ap. cordi. qa ex quo iuriſdõnẽ hẽnt q̃ rõ eſt, q̃ poſſunt prorogare de rẽ ad rẽ, vt no. ŝ. e. de cauſis, & non de caſu in caſum. imò plus vr̃, q̃ hoc ipſo, q̃ partes procedunt negligẽtis probõnib. vel exceptionibus abſentiæ tertii, q̃ tacitè videtur duorum iuriſdõne prorogare, ſicut eſt in alijs declinatorijs fori, vt no. j̃. de re iud. inter, arg. j̃. de excep. paſtoralis. prorogari ãt non intelligitur, ſi nuncius, vel literæ excuſatoriæ fuerint falſæ. Itẽ ſi duo iudices falſum aſſerebant, non tñ interloquendo, ſibi ꝑstare dẽt de ltĩma excuſatione tertij, vel ẽt ſi proteſtata fuerit vna pars p̃ſentiente altera, q̃ non intendebat prorogare, niſi quantum forma literarum ſibi dabat. Item prorogatio procu. non obeſt. j̃. e. cum olim, & fm hoc dẽnt intelligi gl. hic poſitæ. ſ. ſed quæro. Sed quidam loquũtur de rõne tã ante ſnĩam. q̃ poſt. [In inte. reſti.] 20. dis. de qb. 65. dis. extra. ar. j̃. ff. de arb. itẽ ſi vn⁹. §. vl. & §. ſi plures. [Poſſit] abſq;
8 periculo rei familiaris. †[Noluerit] ex hoc loco vr̃, q̃ non plus importet illa clauſula, q̃ ſi non oẽs poteritis, aut nequiuerit is intereſſe, q̃ illa, vbi tm̃ ponit, ſi non poteritis? Rñ. imò dr̃ia eſt, quæ colligitur ŝ. de reſc. ſciſcitatus, quia in primo caſu, qui ſola voluntate non vult intereſſe, non red arguitur; ſecus in ſ. cundo caſu. ad idem ŝ. de reſcr. ſciſcitatus. alij autem dicunt aliam differentiam, q̃ vbi tm̃ nequiuerint, non poſſunt procedere duo niſi abſens ſe excuſauerit per nuncium, vel per literas de voluntaria, vel neceſſaria cauſa abſentiæ per teſtes, nec ſufficit probari per teſtes voluntariam, quæ ſatis p̃ſumitur violenter. ex quo non eſt: ſed tm̃ neceſſaria. ſed in neceſſaria eſt facięda diſtinctio quia ſi probet eum pati dolorem capitis, vel aliquã infirmitatẽ, vel tertianam, vel modicam imperfectionẽ, vel ſimilia, nõ ſufficit, qa & ſi hodie non pñt intereſſe, cras poterunt, vt ŝ. e. nit. ſ. prox. ff. de iud. ſi longius. ff. de va. l. pe. j̃. de vo. & vo. re. q̃ ſuper. Sed ſi eſſet vtrunque. ſ. non potueritis & noluerit is ẽt tertio ſe non excuſante, nec ẽt receptis probõnib. ſup longa neceſſitate, vel breui poterunt procedere. nam ex quo non interest, certũ eſt, q̃ aut non vult, aut non põt intereſſe, & hẽnt ar. pro ſe. ŝ. de reſcr. ſciſciratus. Quidam tamendũt, q̃ cum vtrunque ſit poſitum, tñ non eſt procedendum, niſi tertio excuſato, quia poteſt eſſe, q̃ intereſſe poſſet, & vellet, ſed terminum obliuioni tradidit, & ſic cum vtrobique idẽ dñt. & ſic credimus de facto tenere. [Reus] q̃ ſi non opponit ſed ipſe ſuæ p̃ſcię timens perat abſolui, vel iõ quia cum proceſſum fuerit vſque ad ſnĩam, tũc primo objiciat, & reuocet totum. j̃. de exce. exceptionẽ. ŝ. de reſc. dilectus filius abbas. Itẽ quid ſi iudex, non pars opponat, qa põt vt in eadẽ decre. Rñ. ad hoc, q̃ & tunc abſoluet cle. quia non eſt rõ diuerſitatis ŝ. de conſt. tranſla. C. de diuer. reſcr. li. belũ. ff. de te. neque, & l. non poſſunt. Ad primum rñdeo idem, imò fortius, qa maiorẽ fauorẽ dẽt inuenire ſponte ꝓ ſeſtus, quam conuictus. 15. q. 8. c. 1. & pro hoc ẽt facit rõ poſita in decre. ſcum p̃mittitur prin. ac. [Excõicationis maioris minor. n. non ſufficeret ad exceptionẽ. j̃. de excep. a nobis. Excõicationis] ſuperuenienti poſt impetrationem literarum: ideo ſi præcederet. ŝ. de

æta.

Universidad de Deusto Biblioteca

ætá. cũ bonæ. j̃. de proba. post cessionẽ, ar. C. de prec. imp. offer.
9 vniuersas.† nobis videtur, ꝙ quãdo scribitur pluribus iudicibus sine cum clausula hac, quod si non omnes, siue sine clausula: tamen oẽs & singuli iurisdictionem habent: quia res indiuisibilis est iurisdõ, sicut seruitus, vsusfructus, iuspatronatus, & reliqua iura. ff. de reli. & sump. fune. si sepulchrum. ff. ad l. fal. l. j. §. si vsuf. & ff. de serui. viæ. vsus ẽt pdictorũ & fructus est indiuisibilis, nisi aliud contineat forma mãdati, sicut est hic, quando mandatur, ꝙ si nõ oẽs possunt exequi mãdatũ, ꝙ duo exequãt: vel nisi postea partes inter se diuidãt vsum, qđ eis licet, qñ tñ eorũ vtilitas attẽdit. ff. de arb. Itẽ si. §. si. & l. se. ff. de re iud. l. duo ex. & ff. de serui. via. ff. de vsufr. quotiens § j. j̃. de iure pa. querimoniã, vbi no. non tamẽ sicut in iurisdõne & alijs iuribus vniuersitatis: quia illa non est pęnes singulos, sed pęnes collegiũ tñ. 12. q. 2 §. q manumittitur. Et ideo dicimus, ꝙ si corã duobus procedatur, quãdo scriptũ est tribus cũ prædicta clausula, ꝙ tenet ꝓcessus corã eis habitus, ẽt si tertius nullo mõ sit excusatus, & si nihil cognouerint alij duo de excusatione eius, ẽt si volebat & poterat interesse, & etiã si ambę partes, vel altera tñ ignorabat, s. ꝙ duo in prædictis casibus pñt procedere, ẽt tertio nõ excusato & volente interesse, & idem dicimus, si ignorabat factũ, s. quia credebat tertiũ iudicẽ esse excusatũ legitimè: qđ tñ non erat. & hoc dicimus ea rõne, quia isti duo ex tenore mandati hẽbant sine cõsensu partiũ iurisdõnẽ in negocio sibi cõmisso, & ẽt vsum, & exercitiũ iurisdictionis in aliquo casu, vel sub cõditione, s. si tertius nõ põt interesse, & ipsi alias inordinate processerunt, tenet processus eorũ, si nihil fuit exceptũ ꝯ eos, & ẽt appellatũ: qa talis poterat esse ꝓcessus sm tenorẽ mãdati, & non est ꝯ ius scriptũ: sed ꝯ ius litigatoris tñ: & ideo tenet, qcqd faciũt. 2. q. 6. §. diffinitiua. Nec est ꝯ. s. de rescr. cũ dilect⁹. qa ille ordo erat de substãtia mãdati, & studiose seruari mandabat, non in fauorẽ partiũ, sed in fauorẽ ecclesiæ, vñ remitti nõ poterat. at hic iste ordo, ꝙ inquirat de excusatione sua, non studiose mandat, nec attẽdit ibi nisi fauor partiũ. Itẽ non obest. ff. de ver. sig. cedere. vbi dr, ꝙ qñ aliqd sub cõdõne debet, ꝙ nõ cedit dies debiti nisi extante ꝯditione, & eadẽ rõne hic, quia his duobus delega. nõ cedit dies excercẽdi iurisdõne suã, nisi post extiterit conditio, s. ꝙ tertius nõ potest interesse, cũ hoc exercitiũ eis sub cõditione mãdatũ sit. Sol. l. illa loquitur in his, q̃ fiũt extra iudiciũ; sed in iudicio si mandat aliquid fieri sub cõdõne, ẽt nõ extãte cõditione tenet quod fit, dũmõ partes non ꝯdicant, sicut apparet in iudicio appellationis emissæ añ sñiam, ꝙ nõ debent cognoscere de cã principali, nisi iusta ꝓbetur cã ꝓp. & tñ partes, si volunt omittere cãm ap. & ꝓcedere in principali, pñt. j̃. de ap. cordi. Et si ꝯriũ diceretur, absurditas intolerabilis sequeret. puta mãdatur iudici, ꝙ si talis ꝓbauit talẽ rẽ sibi deberi, condẽnes eũ, nunqd dices talẽ sñiam nõ tenere, si ꝯ ius litigatoris ferretur, puta si non ꝓbato debito
a cõdemnetur? absit. [a] 2. q. 6. §. diffi. sed forte secus [b] esset, & si non
b exercitiũ iurisdõnis, sed ipsa iurisdictio mandetur sub conditione. tunc. n. satis dici põt, ꝙ non hẽt iurisdictionẽ nisi ꝯditio existeret: qa ꝯmissio talis, vel dele. nõ est in iudicio, sed extra. sed secũdũ hoc idẽ vr dicẽdũ, si vnus solus de tribus ꝓcedit, cũ pęnes vnũquẽq; sit iurisdõ i psonas litigãtes; & certe quidã hic verũ dñt: sed in hoc est dña: quia qñ vnus solus procedit, põt excipi, ꝙ nõ ꝓcedatur, ẽt si vnus, vel ambo detineant legitimo impedimẽto; qđ est, qñ duo ꝓcedunt alij autẽ dñt ꝯ, & bene, s. ꝙ nõ valet processus corã vno habitus, nisi ex sciẽtia certa ꝓrogauerit iurisdictionẽ, qa licet singuli sint iudices, & singuli habeant iurisdõnẽ, nõ tñ singuli habẽt sup his psonas, sed tñ tres, vel duo, qñ est ibi clausula, nisi detur eis de consensu partium tacito vel expresso non ignorãtium ius, vel factum. Item ille solus
10 in nullo casu habet exercitium iurisdõnis.† Item non ob. ff. de iur. om. iu. si p errorẽ. ff. de iudi. l. 2 § j. & 2. vbi dicit, quod nõ tenet processus iudicis in quẽ consensum est per errorẽ vel facti, vel iuris. sed tñ qđ hic iam dixi, ꝯ so. illæ. ll. loquuntur, qñ ignorãs ius, vel factũ nõ facit eum iudicẽ alicuius personæ, quæ nõ est suus iudex: sed quidã dicunt & bene hos duos, imo singulos habere iurisdõnẽ. Sed oppo. hic fit prorogatio iurisdictionis de casu in casum, quia vsus iurisdictionis, qui erat conditionalis quo ad exequẽdum mãdatum, erit purus. ergo hic erit consensus ex certa sciẽtia, & nõ p ignorãtiã, sicut est in alijs prorogationibus. Sol. dicunt quidã, ꝙ vbi fit prorogatio de psona ad psonã, ꝙ necesse est, ꝙ ex certa sciẽtia, & sine errore iuris, vel facti fiat ꝓrogatio, & hoc rõne pal qa qui primo non erat suus iudex, modo fit suus. sed si ꝓrogatio fiat de tpe in tps, vel de casu in casum, vel de re in rem, tunc valet totus ꝓcessus, si ignorans ius, vel factũ ẽt tacitè ꝓrogauerit: vel ẽt si nõ excipit, sicut ẽ expresse videre: qa si corã excõicato litiget: tunc qcquid fit coram eo: tenet dũmodo non sit publicè excõicatus: quia tunc secus. j̃. de re iudi. ad probãdum. Itẽ qcquid fit corã iudice, qui potest
11 recusari: j̃. de ex. c. si. j̃. e. cum olim.† Itẽ tenet: quod fit cum ꝓcuratore milite ante: quã excipiatur. ff. de procu. filius. §. veterani. Fatemur tñ, ꝙ si post li. contest. qñcunq; peruenerit ad partẽ cã, quare poterit iurisdictio declinari, ꝙ bene poterit ꝓponere: sed tñ non reuocabuntur prius facta. j̃. de excep. pastoralis. c. si. alij dicunt, & forte melius, ꝙ prorogatio iurisdictionis nunquã valet sine consensu tacito, vel expresso, qui consensus nunquam potest esse, vbi est error iuris, vel facti. ff. de iurisd. om. iu. si per errorẽ ff. de iudi. l. 2. §. j. & 2. nec est prorogatio, nisi augeatur iurisdõ ꝑ consensum partium tñ, sicut est videre, qñ augetur iurisdõ super psonas, super quas primo nõ habebat iurisdi. & idem qñ augetur iurisdictio super re, vel quantitate, super qua primo non habebat iuris. & idẽ, qñ augetur in tps iurisd. in quo primo non habebat iurisd. à iure, vel ex tenore mandati sibi directi, sed solummodo p vocem partium augetur. voluntas autẽ non est, vbi error, vt prædictum est, sed in præsenti casu, vbi scribit cum pdicta clausula, duo hẽnt iuris. in negocio ꝯmisso p vim rescripti, ẽt si partes nõ ꝯsentiãt Sed dices, imo nõ hẽnt iuris. nisi in casu, qñ tertius nõ põt interesse. Respõ. falsum est: quia bene habẽt iurisd. ẽt si tertius velit interesse, ex quo est ibi clausula. sed nõ hẽnt vsum iuris. in quo ꝓrogãdo non est necessarius partium ꝯsensus: sed sufficit sola omissio, vel negligẽtia ꝓponẽdi hanc exceptionẽ, vos duo nõ poteritis procedere, qñ tertius põt & vult interesse, licet in ꝓrogãdo iuris. quã nõ hẽnt, sit necessarius consensus partium sine ignorãtia iuris, vel facti. periculosius. n. est ꝓrogare iuris. quã vsum, & ideo plus ibi exigitur. & sic non ob. s. eo. causam. ff. de re iu. duo. quia ibi nõ erat psens clausula, ideo nõ valebat sñia duorum, nisi scienter partes ꝓrogarent iurisd. eorum. in isto ergo casu non dẽnt partes ꝓrogare iuris. sed sufficit scienter, vel negligenter hãc exceptione omittere sibi competẽtẽ. & hoc idẽ dr in alijs casibus supradictis, s. vbi omittitur exceptio recusationis, vel excõmunicationis: quia iudex, qui põt recusari, ita hẽt iurisd. super recusantẽ nisi excipiat, sicut ꝯ alium. Itẽ per exceptionẽ excõicationis partis, vel per exceptionẽ procuratoris militis non augetur vel diminuitur iurisd. iudicis: ꝯ quem nihil proponit: sed ꝯ partẽ tñ. hoc plus placet, quam quod dictum est in gl. sed qd. [Vin
12 culo excõmunicationis.] † literę ab excõmunicato impetratæ valent, licet possit processus earum habitus elidi per excep. vel prohibitionẽ iudicis. j̃. de ex. c. si. imo plus videtur, ꝙ si sint tales literę, per quas ille, ꝯ quem impetratæ sunt, possit aliquid vtilitatis consequi ẽt inuito impetrante vtetur eis, vt est, qñ petit sñiam confirmari, vel quando petit aliquid iuris, vt seruitutem. nã indignum esset, ꝙ sua excõmunicatio sibi ꝓdesset. j̃. de sen. excom. si vere. j̃. de ap. oblatæ. si autẽ sunt impetratæ de cõsensu partium literæ & sciẽtium de excõicatione, adhuc videtur, ꝙ antequã incipiat lites, semper potest non excõicatus refutare & ꝓcedere per huiusmodi literas, qa consensu vel etiam pacto nedum tacito, sed nec expresso non potuit astringi cõmunicare excõicato ad eius vtilitatẽ, non qa literę sint malę, imo bene valent, licet per excõicatum vel non excõicatum sint impetratæ. & ideo post absolutionẽ suã excõicatus, ẽt non excõicato inuito poterit per eas prosequi ius suum. alij tñ dicunt ꝯrium, ꝙ licet valeant ad profectum non excõmunicati, tñ non valebunt ad profectum excõicati, sicut non minus valet testñi licet aliquid relinquatur capaci & non capaci. post li. ẽt cõ potest reus obijcere excõicationẽ actori semper, & maxime si de nouo fuerit excõicatus, vel si de nouo venit ad eius notitiã. j̃. de ex. c. si. hoc tñ bene fatemur, ꝙ si reus pendente iudicio excipiat ꝯ actorẽ excõicatum, & impediatur prosequi causam suã, non fit ei præiudicium, quin postquam fuerit absolutus, omnia possit, sicut poterat ante, quam exciperetur, quia per iudicẽ, vel aduersarium stetit, quominus exequeretur. j̃. de ap. ex ratione. vbi no. sed in reo, qui potest cãm suã prosequi cum excõicato, bene præiudicatur, quia cum excõicatus præscribat, si faciat copiam sui, ꝙ conueniri possit, & non dabitur alicui, ꝯ quẽ præscribat restitutio, a simili eius, qui tenetur in vĩculis. ff. ex qui. cau. ma. li. j. Et idem vr in iudicio. ꝙ si dato termino ad ꝓducendum testes aliqua pars excipiat de excõmunicatione, & pp hoc non ꝓducat testes suos intra terminum assignatum, præscribatur ꝯ eum: vt vlterius ꝓducere non possit. Et idẽ vr in omnibus alijs: licet possit obiicere exceptionẽ excõicationis: si vult: licet sibi sępe nõ expediat: quantuncunque sit publicè excõicatus actor: tenet processus cum eo habitus: etiã si a principio vergebat in eius vtilitatẽ processus iudicialis: licet secus sit in iudice: cuius sententia non tenet: si erat publicè excõmunicatus. infra de re iudi. ad proban. prædictis vr contra. j̃. de conces. præbẽ. & eccle. non va. quia diuersitatem. Vbi dicit: ꝙ contra excõicatum non currit

ADDITIONES.

a ¶ Absit Circa hæc dicta Inno. hic vide per te Fel. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ, col. 6 post prin. supra de constitutio.

b ¶ Secus esset, & si nõ exercicium. Vide ad doctrinam Inn. Fel. in c. ex parte col. 3. versus fi. supra de constitutio.

currit præscriptio, ergo multofortius non præscribit ꝯ aliũ nec dabitur in integ. resti. ff. ex qui. cau. l. 1. so. ibi ꝯ archiepiscopũ, ideo non currit præscri. quia nunquã ad psonã illius pertinuit collatio præbendæ vocantis tpe excõicationis. Ideo non currit ꝯ ecclesiam, nec ꝯ archiepm, quia nunquam fuerunt negligentes, infra de conces. præb. & eccle. non va. c. 2. & ca. quia di. melius tñ videtur, ꝙ reo non excõicato non currit tps, nec terminus, si non produxit testes, quia nec producere debebat si actorem sciebat excõicatum, quãuis si produxisset, valerent attestationes eorum, & nõ solũ eius, sed ẽt excõicati. j̃. de ex. c. si. tñ ex quo meritoriũ, nõ tenetur ꝓducere testes, nec stare in iudicio cũ actore excõicato. Itẽ quia per ꝯrium eneruatur ecclesiasticæ disciplinæ neruus, iustum est, ꝙ ei nõ currat nec terminus, nec tps: secus autem extra iudicium, quia præscribit ibi excõicatus ꝯ non excõicatum, nec datur in inte. rest. ar. ff. ex qui. cau. ma. l. j. quia bene põt eũ conuenire, nec est meritoriũ non cõuenire eũ. j̃. de iud. intelleximus. ꝯ. j̃. de ex. cũ inter. vbi dr, ꝙ in iudicio qualitas seruanda est excõicati, & non excõicati: vñ vr, ꝙ post iudiciũ cœptũ non obstat excõicatio, cũ sit in oĩbus admittendus excõicatus. Sol. illa decre. loqtur, qñ actor erat excõicatus, & tñ idem dicimus in reo, quia si expediat ei producere testes, forte sm tenorem ipsius decre. j̃. de testi. significauit, & infra, vt li. non contest. qñ, quia vocabitur actor excõicatus, & in oĩbus seruabitur paritas inter eos. [Probauerit] qd si probationes super exceptione sua produxit, sed eas dicit se casu amisisse, nunquid iterũ admittendus erit ad probandũ de
a amissione, [a] & sic ex litibus lites oriantur, vel ẽt ad probandũ iterũ exceptiones? ar. ꝙ sit admittendus ad iterum probandũ. s. de eden. si quis ex. §. vlt. & l. seq. quãuis in hoc casu & in alijs non fit præiudiciũ alicui parti in re petita, sed tñ pp eum repellendum agitur, põt dici, ꝙ nisi in termino statuto cõpareat cũ oĩbus probationibus suis, vlterius non audietur. pp hoc enim præfigitur terminus, nisi ꝯrium esset notorium, vel quasi. hoc enim arbitrio boni iudicis relinquendum dicunt. Item hæc ꝓbatio non hẽt locũ in causa ap. vbi admittit excõicatus. j̃. de ex. excep. & hic est ratio, quare nõ absolueret reũ, s. quia põt sta
13 re in iudicio, licet sit excõicatus. j̃. de iud. intelleximus.† [Astrictũ] ipso facto, vel iure, puta qa sit falsarius, infra de cri. fal. ad falsariorũ. vel etiã si sit occultus hęreticus. 24. q. j. c. 2. & 3. sed hoc aliquibus nõ placet, quia ex quo opponitur sibi crimẽ hęresis, siue confiteatur, siue probetur, necesse est, ꝙ cũ solennitate recipiatur tanquã hæreticus. j. q. 7. si qui vo. quotiẽs cordis, & c. si quis eps. infra de hære. ad abolendã. vel põt dici, ꝙ tñ hęc receptio ẽt ab epo fieri possit, si vel iuit habens curã aĩarũ, ad legẽ. s. audiendã, j̃. ne cle. vel mo. super specula, & idẽ est in oĩbus alijs vbi Papa absolutionẽ sibi non reseruauit. Idem est ẽt, si nõ ipso iure sit excõicatus, sed a iudice alio, vel ordinario, siue dele. si notoriũ sit mãdatũ excõicationis indiscretũ esse, vel iniustũ. si autẽ iustũ sit mandatum, vel an sit iniustũ est dubiũ, tunc
14 mittet eũ ad excõicatorẽ, vt statim sequitur.† [Delegatis] idẽ, quod hic dr in dele. Papę, intelligendũ puto in oĩb. ordinarijs & dele. ẽt aliorũ ordinariorũ, qui excõicandi & absoluendi potestatem habent quantum ad hoc vt possint absoluere ab excõicationib. contingentib. ipso iure: sed in absolutione aliarum excõicationũ est distinguendũ, qa archieps, vel eps, vel eorum delegatus non poterunt absoluere a sentẽtijs ab alijs archiepis, vel epis latis, sed bene poterunt absoluere a sententijs a suis subditis latis, ar. ad hoc, quia ad eũ pertinet absoluere, ad quẽ pertinet ligare, de pę. di. j. verbũ. ar. 21. di. inferior. Si autẽ archieps velit absoluere a sententijs subditorũ suffraganeorũ suorũ non poterit facere. nisi prius moneat suffrag. ꝙ vel ipsi absoluãt, vel subditos absolui faciant, ar. j̃. de offi. ordi. quanto. hoc aũt certum est, ꝙ nullus del. excõicatum a suo delegante absoluet, argumentũ hic, vbi dicit, ꝙ delega. a Papa non absoluet illos, quorũ absolutionẽ sibi reseruauit. ergo eadẽ rõne & in alijs. Sed dele. vnius epi bene absoluet excõicatos ab alijs deleg. eiusdẽ epi sm formã hic ꝯprehensam, alij tñ aliter dicunt. [Formã] j̃. de ver. signi. ex parte. [Absolui] nisi in casu. j̃. de senten. excõmu. nuper. [Excõicatus] siue nominatim sub generali clausula, vel etiam sine clausula illa, ꝙ participantes similiter sint excõicati. [Excõicatorem] ꝙ si fuerit dele. infra annum tãtum ipse, vel successor eius absoluent, etiam si dele. fuit non expresso noie dignitatis, j̃. eo. c. quærenti. s. eo. quoniam abbas, j̃. de officio ordi. pastoralis. sed post an. absoluet præsens dele. de quo hic dicitur, s. in alia causa & inter alios datus, ar. hic. [Excõicatorẽ] s. de elect. venerabilem. [Malitiam] aliter non videtur absolutio huius dele. tenere. 11. q. 4. c. pe. C. si a non cõ. iu. per totum. s. de of. vicarij. c. quia. j̃. eo. cum olim dilectus. ff. de re. iur. factũ a iudice. ꝯrium tñ quidã dicunt, s. ꝙ hr pro absoluto, & est ad hoc s. de rescrip. ab excõicato. malitia autẽ hoc modo apparebit de. c. mittet ad excõicatorem, ꝙ absoluat iuxta formam ecclesiæ ꝑ excõicatum, quód absoluerit, habet propositum. si autem non absoluerit del. vocabit ordinariũ, vel dele. corã se, & cãm excõicationis inquiret, & si dixerit pro offensa manifesta, & probauerit, uel aduersarius ꝯfessus fuerit, dele. nõ absoluet sine emenda. Si ãt neget excõicatus offensam, hẽt eã excõicator probare coram hmõi deleg qui super hoc cognitionem hẽt rõne accessorij, ut hic. rõ ãt, quare dẽt hoc defendere j̃. de sen. exc. sacro. §. pe. Si vero pro cõtumacia, præcipiet, ꝙ absoluat eum recepta cautione. j̃. de ver. sig. ex parte, & c. seq. Si vero sine cã, præcipiet ꝙ a soluat sine difficultate. s. de rescrip. ab excõicato. j̃. de sent. exc. sacro. Sed nonne vocabit & illo pro quo est excõicatus? Respon. non: qa ẽt sine vocatione venerit, non audietur appellans, ne in suum præiudicium non absoluatur, dõ modo cautio recipiatur. j̃. de sen. exc. sacro, circa fi. postq̃ aũt fuerit absolutus, de nullo cognoscet, s. de cã prioris excõicationis, cum id non sit accessorium, quia sine tali cognitione põt suam iurisdictionem explicare. sed si aliquis viderit se grauari, redeat ad cõe præsidiũ appellationis. j̃. de ap. cum sit Ro. Alij dicunt, ꝙ ille vocetur, pro quo excõicatus est, ut alleget manifestam offensam, si voluerit. nec erit necesse hic solennitas iudiciorum. Sed si non fuerit offensa notoria, vel per sñiam, uel per ꝯfessionẽ, vel facti euidentiã, ipsum absoluet. j̃. de ver. sig. ex parte, & c. se. fatemur tñ, ꝙ si non esset notoria iud. sed pars diceret, uel uellet probare eam notoriã, ꝙ admitteret. sed non audientur testes, si velint dicere, ꝙ sit facta offensa, nisi dicãt, ꝙ sit notoria. iudex ẽt per se inquirere posset, an esset notoria per bonas personas ẽt sine testib. alij dicunt & melius, ꝙ nec iudicem uocabit, nec partem, nisi forte ad videndum cautiones, quas præstabit, quia nullam super eos iurisdõnem hẽt. sed sic procedet, quia mittet ad iudi. qui excõicauit, ꝙ absoluat eum. cum sit paratus cauere, qñ pro contumacia excõicatus est. uel si pro offensa satisfaceret, ꝙ si excõicãs renuerit facere sine cã, tunc absoluet eum hic iudex. si uero causam iustam assignet, quare id non faciat, quia forte excõicans dici manifestum, & excõicatus negat manifestum, tunc iudex nec absoluet eũ nec cognoscet quis verum dicat: sed, supersedere dẽt donec legitimè absoluatur: nisi notorium esset excõicatorem falsum dicere. & caueat hic iudex, ne dicat dubium, quod est manifestum, vel è conuerso. s. de rescr. cum ꝯtingat. hæc ãt faciet, qñcunq; obiicitur exc. siue ante lit. cõte. siue post. & est specialis gratia, q̃ Papa concessit suis dele. q̃ nõ hẽt ordinarius, uel alias dele. [Ritu] idest iuxta formam ecclesiæ absoluant. [Reseruetur.] 17. q. 4. si quis suadente. j̃. de sent. exc. significauit, tua nobis, cõquesti. [Principale] idest principalis cã. s. c. quesitũ, & c. præterea. ff. de iuris. om. iud. l. 2. hæc decr. loquitur, qñ nullę literę sunt impetratæ super excõicatione: sed deleg. tanq̃ super accessorio procedit. sed s. de rescri. ab excõicato, loquit, qñ sup excõicatione literas impetrauit. [Accessoriũ] idest absolutio ab his deleg. [Excõicatoribus] nisi fuisset appellatum, quia tũc ad eum remittendus non esset. 2. q. 6. si eps. & §. vlt. & C. de ap. eos, qui. vel nisi exceptionẽ recusationis, vel aliam legitimã habeat. j̃. c. insinuante. [Mandatũ] iustũ, vel ap. j̃. de app. ad hæc. de hoc. n. nihil à deleg. cũ præter hoc possit suã iurisdictionẽ, cum sit absolutus, exercere. [Delegatũ] qđ tñ non dẽt fieri sine speciali cã, vel gratia, cũ ex quo citatus est corã iudice, coram eo vsq; ad fine stare dẽt, nisi appellaretur. j̃. de ap. vt debitus. vel nisi esset cã excõicationis, puta quia aliquis prælatus eum pro suo iure excõicauerit: & tunc excõicatores non de cã cognoscant: sed absoluãt. imò illorum, quib. commissa est cã, est cognitio: nisi & ipsi excõicatores malitiosè absolutionẽ differant: quia tunc auctoritate huius canonis possent absoluere, sicut hic sequitur. [In principali] hic vocat principalẽ cãm delegatã expresse his iud. quib. vltimum est cõmissum accessoriũ, cãm, pro qua actor ab alijs iudicib. fuit excõicatus. de hac causa cognoscet hic vltimus delegatus, si in cã, pro qua fuit excõicatus, idẽ fuit actor & reus, qui in ista & hoc rõne recõuentionis poterit tũc facere ille, in cuius fauorẽ excõicationis sñia lata fuit. j̃. de mutu. pe. ca. j. secus, si alius esset actor, & reus in vna cã, q̃ in alia, cũ ibi nulla rõne iurisdõnẽ habeat, nisi inquantum sua iurisdõ impeditur. Alij tñ dixerũt ꝙ ẽt si extraneus, j. is, qui mõ non agit, hoc petit, s. ꝙ procedatur in cã principali, pro qua aduersarius eius mõ absolutus fuit, qui erat ab alijs iudicib. excõicatus, ꝙ ipse iudex, qui absoluit actorem: & alia cã, pro qua primò fuit excõicatus, cognoscet. Et hoc eadem rõne, quia excõicator in fauorem aduersarij, quẽ primo excõicauerat, nolit procedere. nec mirũ, si hoc facit in fauorẽ istius, cuius iurisdõ sibi cõmissa non est, cũ in eius dãnum absoluit aduersarium. vel dic, ꝙ hic dicit delegatos illos debere procedere, quib. delegata erat cã, quę vertebatur inter aduersariũ, & excõicatũ corã excõicatorẽ, à quo fuerat appellatũ, & iõ nõ loquit de

ADDITIO.

a ¶ Vide Alex. in l. fi. col. 4. ff. de ferijs.

de deleg. vnde loquitur hæc decre. & ſm hoc dicit principalẽ cauſam illam, & acceſſoriam cauſam excommunicationis.

SVMMARIVM.

1 *Itineris arreptio, non miſſio nuncij, hodie habet vim appellationis.*

2 *Reſtitutio miſsionis in poſſeſsionẽ, vel datio poſt facta per iudices poſt appellat. non impeditur.*

CAP. XXII.

Cum cauſa. [In quorũ] duorũ, ſ. Panor. & Capua. nã ſi modo oẽs tres adeſſent, licet ſoli duo citaſſent, tñ rñdere dẽt, arg. ff. de fer. l. j. [Trib.] de hoc no. s. c. proxi. in prin. [Nuncium.] j. de app. meminimus. ad hoc, ſuggeſtũ. ꝯ. j. de ap. vt debitus. 2 q. 6. non ſolent. [Protulere] & male. [Admiſiſſe] cũ eps offerret ſe probaturũ, alias nõ ſufficeret probare exceptiones ad amiſſas: niſi probaret veritatẽ cauſarũ. j. de ap. interpoſita. ad reuocãdũ, quę facta eſſent poſt app. [Eo] forte ꝙ duo iudices proceſſerunt poſt app. ad diſſinitiuam ſnĩam, vel ad miſſionem ĩ poſſeſſionẽ, vel aliqđ hmõi. [Poſtq̃] ideo non dicit, ex quo propoſuit, ꝙ corã duob. nõ tenetur rñdere tertio nõ excuſato, quia licet ꝑpoſuerit, nõ ſunt
1 tñ caſſanda, quæ fiunt poſt, niſi appellet ex ea cã, †ꝙ hoc non contingat. i. ꝙ non appellauerat ex hac cã. ſed itineris arreptio vim ap. hẽt, de hoc no. j. de ap. ut debitus. nã hodie nõ vr̃ hr̃e vim ap. miſſio nũcij, vel dic & melius, ꝙ bene tenetur appellare ex vtraq; cã, & expreſſè hoc innuit litera, vbi dicit exceptiones prædictas. & hic vult agere, ꝙ ẽt ſi ante appel. de qua fecit mentionẽ hæc decr. fuerit ſpoliatus, ꝙ dẽt reſtitui, dummodo ſpoliatio facta fuerit poſt miſſionem nuncij. [Præcipuè] quia
2 idem eſt, & ſi non eſſent confirmatæ. [Iudices] †nota non impediri reſtitutionem miſ. in poſſeſ. vel dationem poſt factam per iudicem poſt appellatio. ſicut nec ea, quæ fit ab aduerſario, uel ab altero iud. ſupra eod. cauſam.

SVMMARIVM.

1 *Si ſunt dati plures iudices cum clauſula, ꝙ ſi non omnes, & vnus recuſetur ſuſpectus, ab eo tantum non à cæteris appellari debet.*

2 *Nunquid ſufficiat appellatio ad caſſationem proceſſus.*

3 *Nunquid ſi iudici obyciatur, quòd non poſsit eſſe iudex: quia ſit infamis: an ipſe de ſua iuriſdictione cognoſcere poſſit.*

4 *An coram omnibus induci oporteat probationes: & probari.*

5 *Quandiu toleratur ordinarius, omnes eius ſententiæ tenent, nec admittitur exceptio contra eum.*

6 *An exceptio infamię, vel ſeruitutis obſtet volenti iudicare.*

CAP. XXIII.

Cum ſuper abbatia. Caſus, Conuentus de Cõchis obtinuit abbatem ſuum ſententialiter amoueri, & alium loco eius ſubſtituerunt. abbas autem amotus pro falſi ſuggeſtione, uel veri ſuppreſſione obtinuit literas de iuſtitia ſuper reſtitutione ſua ad Lexion. epm, & quendam abbatem; coram quib. cõparens cõuentus iuſtas cauſas recuſationis ꝓpoſuit, quas obtulit ſe probaturum corã iudice, ſ. abbate, quẽ non dicebat ſuſpectũ, vel corã arbitris. ſed ipſe abbas hoc admittere recuſauit, & tunc conuentus añ litis ingreſſum ab ambobus appellauit: poſt hoc ãt prędictus abbas cũ epis interlocutus fuit ap. ipſam nõ tenuiſſe, & decreuerunt abbatẽ amotũ reſtituendũ: & ſubſtituto perpetuum ſilentiũ impoſuerunt. Papa edoctus ab auditore dato partib. ex certis cauſis, quæ ꝯtinentur in regiſtro, perpetuũ ſilentium impoſuit Abbati amoto: & rñdit tacitę obiectioni, q. d. aduerſarius in oẽm caſum ſnĩa tenere dẽt: quia & ſi nõ ualet vt lata ab ambobus, dẽt tenere vt lata ab Abbate ſolo. quia nõ dicebatur ſuſpectus, cũ in literis eſſet, ꝙ ſi ambo &c. & dicit, ꝙ nõ valet hæc obiectio, quia bene fatetur, ꝙ ſi abbas proceſſiſſet anteq̃ appellaret ab eis ambobus ſup. vel anteq̃ diffinirent, ꝙ ap. non tenebat, vel ꝙ ambo ſimul procedere debebãt, tenebat proceſſus ſolius abbatis, dũmõ placeret illi. pro quo ambo tulerunt ſnĩam, quia ille, qui dicebat eũ ſuſpectũ, nõ poterat negare, quin abbas ſolus, q nõ dicebat̃ ſuſpectus, procederet. ſed ſi poſt q̃ appellatũ eſt ab ambobus, vel poſt q̃ diffinierunt ſimul, ꝙ appellatio nõ tenebat, vel ꝙ ambo ſimul ꝑcedere debebant, proceſſerunt ſimul, nõ valet hmõi ptãte & voluntate ſibi adinuicẽ ꝯdicẽtibus. nõ nunc poſt appellationẽ tm̃ nec añ appellationẽ tm̃. quia ante appellationẽ poterat ſolus ꝑcedere, ſi volebat: & poſt appellationẽ nõ poterat ſolus procedere, ẽt ſi vellet. eſt ergo intelligẽda hæc aduerſario ſm diuerſa tpa, quia ſi ante appel. qñ poterat ſolus ꝑcedere, noluit, & poſt appellationẽ nõ potuit ſolus procedere, ẽt ſi uoluiſſet. & nõ eſt in regiſtro ꝙ bis fuerit appellatũ, ſicut falſo ꝯtinet̃ in gl. vna. & per hanc verã poſitionẽ tollunt̃ fere oẽs obiectiones. [Abbate]. ſ. epo, ut j. ſequit̃, vel ab ipſo epo tm̃, & hoc ſonare vr̃ lite
1 ra. †Item hic hẽs arg. ꝙ ſi plures iudices dati ſunt cum cl'a, ꝙ ſi non oẽs &c. & vnus recuſetur ut ſuſpectus, ab eo tm̃ dẽt appellari, non ab alijs. [Formã]. ſ. illam, ꝙ ſi non ambo &c. [Pro eo] no. ꝙ hæc decre. vr̃ innuere, ꝙ ſolus eps audiebat cãm recuſationis ſuæ, & ſolus ſententiauit, & ab epo appellatũ fuit, & malè, quia corã ambobus proponendæ erãt cauſæ ſuſpitionis, cũ ambo adhuc eſſent iudices. quouſq; transferatur iuriſdõ in arbitros: & poſt recuſator cũ aduerſario, uel iudice dẽt eligere arbitros, qui de cauſis ſuſpitionis cognoſcãt, & diffiniãt. j. de ap. cum ſpãli. Sed dices, quid ad recuſatũ, ut corã eo debeat recuſatio proponi, uel ab ambobus debeat appellari? Rñ. ꝙ acceſſorium eſt, niſi hoc procedat, non procedet eorum iuriſdõ ſuper principali, ar. s. c. præterea, & c. prudentiã. §. ſexta, & ipſi ambo partes cogẽt ꝯuenire in arbitros. j. c. ſuſpitionis. vel dic, ꝙ qñ cã ſuſpitionis ꝯ vnũ tm̃ ꝑponitur, licet melius ſit: ſicut dictũ eſt, ꝙ coram oĩb. proponat, ſufficit tñ, ſi corã vno tm̃ proponatur. & eſt hoc ea rõne: quia nec ipſe, nec coniudices ſnĩare de
2 bent ſuper illo, ſed arbiter. j. de appel. cum ſpãli. †Sed quæres, nonne appellatio ſufficiebat ad caſſationẽ huius proceſſus, & ſnĩæ, quia facta erat poſt appel. & ſi ſufficiebat: quare tm̃ allegat de ꝯrietate potentiæ, & voluntatis? præterea falſum eſt ꝙ potuit ſolus procedere: quia falſum eſt eum potuiſſe procedere poſt appellationẽ. s. c. proxi. Rñ. ꝙ bene ſufficiebat appellatio ad caſſationẽ ſed Papa ꝑpoſita qõne aſſumpſit diſputationem, ac ſi proceſſum eſſet ante ap. & ẽt qñ primo interlocuti ſunt ſimul, nondũ erat appellatũ. vel dic, ꝙ hoc dicit, ut oſtendat iuſtã ap. factã à duobus, & ẽt iuſtã ſnĩam ipſorum. vel dic, ꝙ nunq̃ fuit appellatũ ab abbate: ſed tm̃ ꝯ ꝑceſſum eius obijciebatur, ꝙ cum ſuſpecto ꝑceſſerat, & ſic ideo Papa rñ. & hẽs hic, qđ non ſolũ ſi ſnĩa feratur ꝯ ſuſpectum: ſed ẽt ſi coniudex nolit eligere arbitros, vel alia facere, que dẽt, ꝙ pt coniudex ſolus procedere. Sed quid ſi dum cognoſcitur de cã ſuſpitionis, alter procedet, nunquid tenet talis proceſſus? vr̃ quod ſic quia tunc intereſſe non pt impedimento iuris, qđ præcepit eum ſuperſedere, quouſq; cognoſcitur de ſuſpitione. j. de ap. cũ ſpãli. Sed poteris dicere ꝯrium, quia durante ẽt cã ſuſpitionis põt ſi vult intereſſe, dummõ non ſit vera cã ſuſpitionis. nec eſt verũ eũ tunc impediri à iure, imo ius ꝯcedit: ſed differt̃ pp exceptionem propoſitã a parte. Itẽ dicimus, ꝙ ſi iudici obijciat̃ aliquid, quare poſſit elidi iuriſdõ eius, tñ ipſe cognoſcet. C. ſi ꝯ ius, & ſi
3 non. †Itẽ dicunt quidã, ſi iudici obijciat̃, ꝙ nõ poſſit eſſe iudex, quia ũt infamis, vel pp aliud impedimentum iuris, nam & tũc ipſe de ſua iuriſdõne cognoſcet, nec pronunciabit ſe nõ eſſe infamẽ, ſed ſuam eſſe iuriſdõnẽ, non obſtante exceptione prædicta. & ſic ꝯcordat ſnĩa petitioni. Alij dicunt, ſed nõ placet, ꝙ de hac exceptione tm̃ ſuperior cognoſcet, alias cogemur dicere, qđ quis ſuum peccatũ dẽt publicare ꝯ id, qđ eſt. 2. q. 1. ſi peccauerit, & in ſua cã iudicare ꝯ id, qđ eſt. C. ne quis in ſua cã. Alij tñ dicunt, ſed nõ placet, qđ ſi obijciatur iudici infamia, uel aliquid aliud, pp qđ nulla eſſet ſnĩa pp perſonã iudicantẽ, puta ꝙ ſit impubes, uel fęmina, uel infamis, de quib. hẽs. ff. ad l. Iul. de vi pri. l. j. de iudi. l. cũ prætor. ꝙ pars non tenet̃ ꝯparere corã tali. ff. de iudi. non vr̃. & ſi cõparuerit, non tenet̃ corã eo probare, ſed corã ſuperiore. eſt ergo melius, ꝙ proponat factũ corã eis, & ne de facto procedant ap. j. de teſti. dilec. filio. Itẽ licet coram duobus, vel oĩb. debeant proponere prædictas exceptiones ꝯ iudicẽ tm̃, tñ ab illis, penes quos remanet iuriſdõ. pt pere
4 re, ut ipſi procedant ſine alio qui reprobat̃. † Item coram oĩb. oportet, qđ probationes inducantur: & coram oĩb. proponantur: & ad oẽs dirigat ſermonẽ: & coram oĩb. proponat exceptionem ꝯ illum iudicẽ, quẽ vult reprobare. ꝙ ſi noluerit admittere, appellet. & ſi eam admiſerit, coram oĩb. probet cã, & ea probata petat, ꝙ alij ſine reprobato ꝑcedant. hoc non credimus, imò oẽs ſimul ꝑcedent: & ſimul ſnĩabunt, quia oẽs ſunt ſimul iudices, quouſq; auocetur ab eis iuriſdõ per app. vel alio mõ legitimo, nec pt ab vno appellari, niſi appelletur ab oĩbus, quia cũ non ſit licitũ appellare niſi á grauamine: & vnus non poſſit aliũ grauare, quia ſolus iuriſdõnem non hẽt, ergo nec ab vno, ſed ab oĩb. ſimul ap. eſt. recuſari ãt vnus ſolus pt, ut hic. & pt dici, ꝙ ſnĩa infamiũ & aliorũ, qui à lege ꝑhibentur, ut iud. fiant, tenet, ut no. s. de reſcr. ſciſcitatus. aliud tñ vr̃ in ſnĩa excõicati, vt no. j. de except. c. exceptionẽ. eſt. n. hæc exceptio anomala. Si ãt proponatur talis exceptio, quæ nullam reddet ſnĩam ex alia cã, puta quia non pt cognoſcere de tanta ſumma, in auth. de defen. ciui. §. audient. vel de cã liberali, nam tunc dẽt eã proponere, ac probare coram ipſo, & tenebit ſnĩa, niſi exprimeret errorẽ in ſnĩa. ff. de re. iu. pręſes. qđ tñ vix pt eſſe, ꝙ non exprimat. Alij dicũt: ſed non placet, ꝙ de impedimentis iuris eſt per arbitros cognoſcere: ſicut de cã ſuſpitionis, arg. j. de ap. cum ſpãli. quia de ſĩlib. ad ſimilia procedendum eſt. ff. de leg. nõ pñt: & hoc locum hẽt in delegatis. s. de reſcr. ſciſcitatus. Tu dic indubitanter, ꝙ qñ aliquis litigans hẽt talẽ exceptionẽ, per q̃ dicat eum, coram quo litigatur, nullam hr̃e iuriſdictionem ſuper eo, de quo agitur, uel non tenere, quod ſit coram eo, in optione eius eſt, vel hoc dicere corã iudice, & probare, & audire ſnĩam, quæ ſi p eo lata fuerit, prodeſt, quia ex tunc ceſ

ſabit aduerſarij vexatio, ſed obeſſe nõ pt, ſi ferat̃ ꝯ eũ, qa extendit retro iudiciũ nullũ. j. de prob. in præſentia. vel non pt venire corã iudice, q ſi procedat ꝯ eũ, non valet pdicta rõne, qa extẽ
5 dit retro iudiciũ nullũ. †Credo, ꝙ ꝯtumaciã huius poſſet punire iudex, ſi alias hẽbat iuriſdõnẽ in eũ, vel ſi de hoc dubitatur, arg. s. de reſcr. ſup literis. quia non vult allegare priuilegium ſuum. ſed ſi ſcitur, ꝙ nullã hẽt iuriſdõnẽ ſup eũ, nullã pœnam poteſt imponere. ſi verò aliquam iuriſd. hẽt ſup re, de qua agitur, & talis ſit iudex, ꝙ teneat quicquid factũ erat corã eo: tunc ſiue proponatur exceptio ẽt ꝯ perſonã eius, ſ. ꝙ ſit infamis, vel excõmunicatus, vel quæcunque alia, ſiue ꝯ reſcriptũ, ſiue quæcunque alia poſſit dici præter cãm recuſationis, ſp hoc proponere dẽt corã iud. & ſi iudex annuit exceptionib. recedet liber. ſi vero non annuat, eſt in optione litigantis, vel probare exceptionẽ, & audire ſuper ea ſnĩam, vel ſtatim aſſignata cã hac. ſ. quia iudex eſt infamis, app. j. de ap. interpoſita. & hoc ſic probo, quia cum hic ſit iudex, non licet litigatorib. ab eo recedere, niſi appellẽt. j. de ap. vt debitus. in ordinarijs aũt nõ eſt admittenda talis exceptio tu es ſeruus, vel infamis, cum quandiu tolerat̃, oẽs ſnĩæ eius tenent. ff. de off. præt. Barbarius. niſi obijciat̃ exceptio, ꝙ a motus ſit perpetuo, vel ſuſpenſus a ſenatu. ff. de iu. cũ prætor. vel niſi dicatur excõicatus, qa tunc audit̃ pp periculũ ꝯuerſationis. & eſt rõ diuerſitatis, qa abſurdũ eſſet, ꝙ ordinario ſemel amoto a iudicãdo, vel aliquo alio, ꝙ rõne officij facere tenet̃, poſtea in dignitate remaneret: ſecus ãt in deleg. q vult illã cãm tm̃, q̃ in deleg. ꝯtinet̃, rõne illius ꝯmiſſionis facere, ꝙ nõ dẽt. eſt ergo prius agendũ cum prælato, vt remoueat̃ a dignitate. Item alia rõ eſt, quia prædicti. ſ. ſerui, & infames non prohibent̃ expreſſe iudicare, ſed p ꝯñs, quia prohibent̃, ne iudices fiant. ff. de re iudi. l. 1. ff. de iud. cum ptor. qñ ergo fiant iudices, põt excipi, ꝙ non fiant, qa infames ſunt. ſed ſi fiant, licet infames, vel ſerui ſint, tñ iudices erunt. ff. de off. præt. Barbarius. per ꝯñs ergo omnia facient, q̃
6 ad iudicem ptinent. †Nec obſtabit exceptio infamiæ, vel ſeruitutis volenti iudicare, cũ hæc exceptio nõ impediat iudicare, ſed tm̃ iudicẽ fieri, vt dictum eſt. & iõ licitum eſt opponere eam ꝯ delegatum ante, q̃ iudex fiat. i. anteq̃ ſit in eo ſtatu, ꝙ iuriſdictio eius elidi non poſſit, vel ante q̃ partes in ipſum ꝯſentiant, vt no. s. de reſcr. ſciſcitatus. ſed poſtq̃ iudex fuerit, non hẽt locum hęc exceptio infamiæ, vel ſeruitutis, quę non opponit̃, ne iudicetur, ſed ne iudex fiat. vel dic, vt s. de elec. nihil. ſi autẽ obijciatur exceptio homicidij, vel cuiuſcunque alterius criminis, non repellet ẽt iudex dele. vt no. s. de reſcr. ſuper literis. ꝯ. 3. q. 7. q ſine, iudi. & ſe. c. ſed illa loquuntur in his, quæ fiunt extra iudicium, licet ſint peccatores, alios peccatores ꝯtemnunt, & ſe omittẽtes, in peccato manentes iudicant alios. Vel dic ꝙ rectus ordo eſt ꝙ a ſeipſo iudicando incipiat, tũc non peccat iudicando, ẽt ſi malus ſit 3. q. 7. §. vlt. vel illa. c. loquunt̃, qñ agitur denunciando. Itẽ in quibuſdã ex illis caſib. ponit̃ iudiciũ pro actione. [Ab codẽ] vna. n. pars epm certis ex cauſis recuſauerat, vt ſuſpectũ, & quia nec eps a cã ceſſabat, nec arbitros ſup cauſis ſuſpitionis eligebat eadẽ pars ab epo appellauit. quã appellationẽ poſtea ambo iudices interlocuti ſunt non tenuiſſe de iure, & tunc eadem pars ab ambobus appellauit, ſed iudices, a quibus appellatũ erat, non deferentes appellationi parti appellanti ſilentium impoſuerunt & aduerſarium reſtituerunt, vt ꝯtinetur in integra. [Per ꝯñam] ff. de arb. Celſus. §. 1. 11. q. 3. exiſtimant, & c. ſeq. ff. ꝙ me. cau. l. 1. [Aduerſantib. s. de tranſla. epi. inter cor. in fin. ff. de ad. tu. l. 3. de re. du. in ambiguo. ff. de hære. inſti. quot. ꝯ. j. de præb. inter cętera, & c. dilec. j. de verb. ſig. abbate. ff. de ꝯh. emp. qui tabernas. ff. de li. cau. l. 1. l. non ſolum. Inſti. de adop. §. vlt. [Aduerſantib.] ff. ꝙ cum fal. tu. l. 1. ꝯ. io. dicunt quidam illud in fauorem pupilli ſpeciale. alij dñt, ꝙ ibi verus tutor ſciebat ſe ſolũ tutorem, & iõ non ꝯdicebat voluntas poteſtati. ſed hic ſecus. alij dñt, ꝙ ſi ſint plures tutores, tñ quilibet ſolus miniſtrare põt. C. de aut. præ. l. l. vlt. ar. ff. de ar. Pedius. j. de re iud. ad probandum. cum autem hoc certum debeat eſſe cuilibet tutori, voluntas non ꝯ dicit poteſtati. ſed deleg. certus debet eſſe, quod ſine ꝯdeleg. non poteſt facere, dummodo cauſæ intereſſe poſſit, & ẽ conuerſo ſi intereſſe non poteſt de iure, & eum admittit, ꝯdicit voluntas poteſtati, vnde non tenet quod fit ab eis. & idem quod in tutoribus, dico in iudicibus ordinarijs. ff. de off. con. l. 1. Vel dic, ꝙ hic potens & impotens vnam ſnĩam protulerunt, quæ non poteſt pro parte tenere, & pro parte nulla eſſe. ar. in l. ꝯria. verus tutor præſtitit ſuam auctoritatem, quæ tenuit, & falſus tutor ſimiliter, ſed ſeparatim præſtitit ſuam quę non tenuit. & hoc non eſt ꝯ ius, ꝙ de duabus actionibus vna teneat, & altera non.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio ab inſtantia iudicij peti poteſt ante lit. conteſt. & an reuocetur iuriſdictio data iudici per abſolutionem, in nu. 2.*

3 *An pars comparens debeat recedere termino finito ſine licentia iudicis, aduerſario non comparente.*

4 *An liceat præſentibus procedere ad electionem, exiſtentibus quibuſdam abſentibus.*

5 *Nunquid iudex in præiudicium partis poſſit parcere contumaci.*

CAP. XXIIII.

Conſuluit. [Citandus] ꝙ circũducat̃ edictum, & abſoluatur ab inſtantia iudicij, idẽ vr̃; nec lex vr̃ in hoc facere drĩam. ff. de iud. & poſt edictum, cum legib. ſe. vbi dr̃, ꝙ ſi reus citatus ſolẽniter ad ſnĩam audiẽdam, vel teſtes recipiendos venit actore non veniente, abſoluet̃ ab inſtantia edicti, niſi ex geſtis liqueret cãm poſſe decidi. ſed hodie cum p contumaciam actoris, ſicut rei ꝯhit̃ eremodicium, poterit ad diffinitiuam procedi. tamen ſi potius velit ab inſtantia iudicij abſolui, audiet, cum per ius nouum quo ad hoc non tollatur ius vetus. ſ. niſi liqueat ſnĩam pro actore ferendam. vel dic, ꝙ aliud eſt abſolui ab inſtantia iudicij, & aliud peremptorium circumduci nam dicitur circumduci. i. deleri, & tunc non dr̃ abſolui ab inſtantia iudicij, vel litis, ſed inſtantia edicti peremptorij, vt ſic deleatur tanq̃ non fuiſſet emiſſum. ſed lis. i. litis inſtantia ſalua ex integro manet, & ita bene dicit hic citandus. videbat̃. n. ꝙ circũductum eſſet pemptoriũ. ff. de iud. l. & poſt pemptoriũ. ſed certe, ſicut ex loco iſto apparet, non eſt verũ. lex. n. loqtur, qñ reus citatus eſt præſens, & q citari fecit, eſt abſens, & tunc circũducit̃ edictũ. hic ãt ẽ conuerſo. nec ẽt circunducit̃ edictũ, ſi non fuit citatus in termino, vel melius ſp ſi is, q pręſens eſt, ſiue ſit actor, ſiue reus, petat circũduci edictũ, circũducitur, qa q præſens eſt, ſi vult, abſoluit̃ in vltimo termino aſſignato. põt ẽt abſolui ab inſtantia iudicij: ſed dẽt fieri cũ maiori ſolemnitate, quia tunc pereunt omnia acta iudicij. C. de iud. properandum. §. 1. ff. de iu
1 di. & poſt. †Et credimus, ꝙ prædicta abſolutio ab inſtantia iudicij poteſt peti ante li. ꝯteſta. C. qũo & qñ iud. auth. qui ſemel. & melius. 3. q. 3. ꝙ fieri. & facta prædicta abſolutione. irrita erunt acta oĩa ante habita, & ꝯdẽnabit̃ ad expẽſas. tñ credimus neceſſe eum citari, vt prædicta abſolutio fiat, ar. prędictarum ll. & qa nunquam ſup hoc vt abſoluat̃ aduerſarius ab inſtantia iudicij, citatus fuit. abſolutio autem quæ fit à termino, fiet ſine vlla cita
2 tione. †Itẽ non credimus reuocari iuriſdõnẽ datam iudici, ſiue ſit delegatus, ſiue ordinarius, per hanc abſolutionẽ: quia non eſt de actis iud. & credimus, ꝙ ſtatim in prima abſentia poteſt petere citari aduerſarium, vt ab inſtantia iudicij abſoluatur. nec obſtant leges prædictę, quę dñt, ꝙ dẽt expectare circa finem triẽnij, vel alterius termini: quia loquuntur in eo caſu, quando pręſens vult teſtes inducere ſup principali, & ſnĩam ferri ꝯſtaret, & hoc locum hẽt in ciuilibus. in criminalib. autem quid fieri debeat abſente accuſatore, no. j. de accu. licet. poſt li. autem conteſta. conſtat quod peti põt, & ſic loquitur. C. de iud. properandũ. §. 1. alio ẽt mõ perit inſtantia iudicij lapſu triennij. C. de iud. properandũ. ſed hoc non tenet ſm canones. de teſtationibus ãt, & ꝯfeſſionib. an pereant, alibi notat̃. j. de teſt. cãm, quæ.
3 †[Expectare] hic colligit̃, ꝙ pars ꝯparens, ẽt ſi aduerſarius nõ cõpareat, non dẽt recedere termino finito ſine lnĩa iudicis. ar. 11. q. 3. certũ. qa cũ de iudice dicat̃, ꝙ pt ĩ ſequẽtẽ diẽ expectare, & ſic pars expectare tenetur. Et hoc qdã intelligũt verũ quo ad hoc, ꝙ poſſit petere expẽſas, quas petere poſſet, ſi ad volũtatẽ iudicis expectaſſet. C. de iud. ſancimus. ſed quantũ ad hoc, ꝙ aliquã pœnam ſubeat, nõ: quia ẽt ſi nõ veniſſet, aduerſario nõ adueniente, non puniret̃ in expẽſis, vel alio mõ. ff. de arb. arbiter. §. ſi. ſecus tñ dicendũ vr̃, ſi vocetur quis ad electionẽ faciendã. nam & ſi tũc aliquẽ canonicũ abſentẽ expectarent aliquibus diebus, nõ liceret alicui de canonicis pſentibus recedere: & ſi recederent, præſentes eo nõ citato poſſunt ꝑcedere ad electionẽ, ſicut dr̃ in vocatis ad ſynodũ. 18. diſt. ſi quis autẽ. 11. q. 3. certũ. quia nõ licet eis recedere, niſi finito cõcilio. ita nec vocatis ad electionẽ, niſi fa
4 cta electione, vel ad aliũ terminũ prorogata. † Itẽ licet ſint aliq abſentes, tamẽ q præſentes ſunt, poſſunt procedere ad electionẽ. vnde licet ſicut in cauſis, ita & in electionib. circunduceret̃ edictũ, qđ nõ fatemur: tamẽ nõ poſſet dici hoc edictũ circunductũ, cũ aliq ſint abſentes, cũ tantũ circa præſentes, alijs legitimè vocatis, poteſtas remaneat eligendi, ſupra de ele. qa in cauſis. ẽt dicũt oẽs, ꝙ nunquã partibus præſentibus circũducitur edictũ, quãuis ſine aliqua ſpeciali ꝑrogatione p plures dies poſt terminũ aſſignatũ expectẽt partes, nec licet alicui recedere ſine licentia. j. de iud. c. j. ſuper eo autẽ, quod primo dictũ eſt, vr̃ melius, ꝙ neq; actor, neq; reus dẽat ſine licẽtia recedere, ar. 11. q. 3. certũ, 18. diſt. ſi quis aũt. & ſi receſſit pars, quæ fuit in termino, ſine licẽtia, altera parte poſtea veniente & oſtendente, ꝙ iuſta cã abfuit, & neceſſaria, iuſtè oẽs expẽſas petat, ar. l. ſancimus. C. de iudi. & eſt ea rõ quia duo mãdaſſe videt̃, ſ. ꝙ cõpareat, & ꝙ in termino cõpareat. Vnde, quãuis vnũ facere nõ poſſit, ſ. in termino comparere, tamẽ ad alterũ tenetur, ſ. ꝯparere, arg. ff. de arb. Celſus, & l. prætor, §. vlt. ar. j. de dolo, cũ dilecti, in fi. Credimus. n. ꝙ ad hoc, ꝙ pereat inſtãtia termini aſſignati, & circũducat̃ edictũ, de quo hẽs. ff. de iud. & poſt, ꝙ p iudicẽ circunducatur, & licentietur

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

cētierē si aūt iudex abesset a loco, vbi debuit ius reddere, tūc vtraque pars libere pōt recedere, cū non teneat̃ alibi eum q̃rere. 2.q. 6. iduū. nec expectare, nisi in subsequentē diē, vt hic. si aūt infirmus esset, expectare tenet̃, vel ꝙ procederet, vel ꝙ terminū assignaret, si posset. ar. ff. de arbi. l. si qua. §. 1. & si non posset his intendere, possent partes recedere etiam sine licentia, & aliam citationē expectare ff. de arb. arbiter, & l. vlt. † [Gratiam] hic vr̃, ꝙ
5 iudex ēt in præiudiciū partis, parti possit parcere contumaci. C. qño & qñ iu. l. 1. ĩ. de sent. excō sacro. ff. de ar diem. §. si quis litigatorū. ff. de iud. nunquid. hoc aūt est certū, ꝙ licet possit absenti parcere in sn̄ia differenda, non tñ potest parcere in expensis, ꝙ cum non ꝯdēnet in pn̄ti. C. de iudi. sancimus. sed vr̃, ꝙ iudex dēat expectare in sequētē diē de mero iure. ff. de verb. ob. ꝙ aūt. & ad minus vsque in supremam diei assignatæ horam. 2.q.6. biduum, auth. de iud. §. sedebunt. ꝯ. ff. de orig. iu. l. 2. §. sed quia. vbi dr̃ incongruū esse iudices vespere iudicare. sed ibi dr̃, vespere iudicabunt, expōne. i. suprema hora ante tenebras. & crederē ꝙ si sn̄iam ferret in nocte diffinitiuā, vel interlocutoriā, nō teneret, nec ēt litis ꝯtestatio tunc fiet. vn̄ bene dixit lex, non iudicabunt. allegationes āt audient, & testes recipere pn̄t, vnde auth. dicit bene, vespere sedebunt. itē si stans det sn̄iam, non valet, ar. prædictæ auth. ĩ. de his quæ fi. a ma. par. cap. ex ore. 3.q.3. §. a iudice [citanda] nisi ex gr̃a ad superandā eius malitiā. ĩ. de do. & ꝯtu. prout. ff. de iud. post edictum. C. e. auth. iubemus. [Id] not. sufficere horā, qua possit perficere illud, ad ꝙ terminus assignatus est, quia in absentia partiū procedere non pōt ad alia, ar. ĩ. de testi. c. cū olim. secus, si non sit citatus ad aliquem terminum certum assignatum, qa tunc ad oīa procedere pōt, & ēt ad sn̄iam eo amplius non citato. C. de iud. properandum. [In tenebris.] 18.q.2. pniciosam. ĩ. vt ecc. be. vt nostrum. 19. di. Anastasius. ff. de ritu nup. palā. ff. de ven. inspi. l. 1. §. mulier, ff. de admi. tu. non existimo. C. de trans. non mino. ar. ꝯ. ff. de testa. ad testiū. §. vlti. [Constitutiones.] ff. de feri. more Romano [medietate] quo ad ꝯctus. secus quo ad iudicia, vt hic. scribet̃. n. tali die factum ꝯctū etiam si in nocte fiat [agatur] quo ad quædam. s. contractus & huiusmodi [procedendum] ad sententiandum in causis.

SVMMARIVM.

1 *Socialis familiaritas reddit iudicem suspectum.*
2 *Iudex facilius pōt remoueri tanquā suspectus, quam testis, & q̃ sit ratio.*
3 *Præuidenda non solum, quæ pro se, sed etiam contra se faciunt.*

CAP. XXV.

Insinuante. [Admisit] exceptio. n. de nouo ꝯpetēs ēt post li. ꝯte. admittitur. ff. de ar. non dist. §. cum qdā. ff. de inter. ac. l. de ætate. §. ex cā. [literis] vbi erat, ꝙ si
1 non oēs, tu fr̃ episcope. † [Poterat] familiaritas dn̄ica & socialis facit iudicem suspectum, ar. 3.q.5. accusatores. & non solum dominus suspectus redditur ex cohabitatione, sed & tota familia dn̄i. ar. hic: sed non si in familia ꝯsan vel alterius suspecti. & rō diuersitatis, quia non est suspecta tn̄ familia eo, ꝙ sit familia domini; sed qa inuicem sunt alias ꝯfamiliares, & tota familia ꝯtemplatione dn̄i eximit̃ a iurisdōne suspecti iudicis. C. si quacunque præ. po. l. 1. ꝙ forte non est verū, nisi in casu legis illius. & distinguendum est ēt inter familiam, quæ est in ptāte ꝯstituta, & alios familiares. modica tn̄ familiaritas non sufficit. sic. ff. de verb. signi. latæ. ĩ. de ap. ex insinuatione. ĩ. vt li. non ꝯte. accedens. s̃. de
2 rescr. ad hoc. ff. de proc. aut affinitate: † & hoc scias, ꝙ minor cā remouet iudicem, q̃ testem. nā quælibet ꝯsanguinitas remouet iudicem, non tamen testem, qa nec ēt frater repellitur. quod ex eo apparet, quia non prohibet̃, & edictum de testib. est prohibitorium. & est rō quia multi inueniunt̃ iudices, pauci vero testes ar. ĩ. de test. dile. quæ loquit̃ de Comitissa Flandrensi. vnde pr̃ in cā ciuili filij pt̄ esse iudex ordinarius. 3.q.7. tria, in fi. & tamē nō potest esse testis. Item criminosi possunt esse iudices. 3.q.7. § vl.
3 & non testes. † [Recusari] no. non solum præuidenda, quæ pro se faciunt, sed ēt quæ ꝯ se. 11.q.1. de persona. ff. loca. si quis domum. §. j. ĩ. de proc. c. 1. [Valebant] melius & magis ordinatum fuisset, ꝙ prius essent recusati, & sn̄ia lata sup recusatione, & ēt ꝙ aduersa pars hoc petijsset: sed gr̃a fuit & forte ad hoc facta, q̃ pp hoc non cogeret̃ iterum ad sedem apostolicam laborare, & maxime quia ex rescripto aduersarij iuri nihil detrahebatur. [Petijt] quos concessit de gratia, licet petierit iudices, non petijt aliquos nominatim. vel si petijsset nominatim, cōcessit pp verecundiam petiti iudicis. ff. de iud. obseruandum. ff. de procu. aut affinitate. ff. de his, qui ad eccl. confu. l. vlt. ff. de author. tu. ꝙ dominus. 2.q.5. c. 3. & c. statuimus. [Postquam] s̃. eod. gratum. ff. de iuris. om. iud. receptis. [Consenserit] supple pars aduersa, vel ad hoc consentire velit. nam aduersario volente non potest eos recusare. 4.q.3. §. si quis testibus. 3.q.3. offeratur. ĩ. eo. super quæstionum. arg. contra. ff. de arb. si cum dies. §. si arbiter, in fi. ff. quod quisque iu. l. 1.

SVMMARIVM.

1 *Quadrimestre tempus locum habet in personali actione tantum.*
2 *Delegati, & contumacis in actione reali comparatio.*
3 *Si post li. conte. de cā liquet, non est necesse excommunicare contumacē.*

CAP. XXVI.

Quereti, quid per cē. eccl. & infra.

[Functus] s̃. e. in literis. ff. de re iu. si cum iudex. [Parcatur] cum effectu. s̃. e. significasti. ĩ. de cle. non resi. relatum. [Aequitatis.]
1 ff. de acq. re. dom. adeo. §. cū quis. † [Quadrimestre] tp̄s quadrimestre locum hēt in actione personali tātum. C. de vsur. rei iu. l. 2. & 3. ff. de iu. si debitori. in reali actione statim post x. dies locum hēt executio, ex quo. s. transiuit in rem iudicatam, si res tamen restitui possit, alioqui datur tp̄s ad restituendum, & ꝯdemnatus dat cautionem de præstanda æstimatione, si non restituat res, insti. de off. iud. §. & si in rem. non ob. quod leg. ff. de vsur. in fideic. quia ibi agebatur actione ex testō, quæ est personalis, non rei ven. similiter non ob. ff. ꝙ me. cau. itē si cū exceptione. §. ꝙ si homo. qa agebat̃ actione, ꝙ me. cau. q̃ est personalis. similiter in criminalib. non hēt locum quadrimestre tp̄s, de pe. di. 1. fleat. C. de pen. cum eis. sed statim mādat̃ executioni, nisi in quatuor casib. primus. 11.q.3. cum apud. C. de pen. si vindicari. secundus est, ff. de pen. prægnantis. tertius est. C. de bo. proscri. l. 3. quartus est. 2.q.6. biduum. §. si quis insulā. currit āt hic quadrimestre tp̄s a die latæ sn̄iæ, si non est appellatum. vel si est appellatum, a die ꝯfirmationis sn̄iæ. C. de vsu. rei iu. l. 1. Currit ēt ꝯfessio a die ꝯfessionis. ff. de ꝯfes. certum. in criminali āt licet quis ꝯfiteatur, non mandat̃ executioni sn̄ia, nisi feratur. ff. de custo. & ex. l. si ꝯfessus 2.q.1. nos in quenquam. iudex āt prorogat quadrimestre tp̄s ꝑ qualitate causæ, vt si ꝯdemnatus actione reali, & rem restituere tunc non possit ad tp̄s, & pro quantitate, vt si in magna quantitate sit ꝯdemnatus, & pro obsequio psonarum, vt si pr̃, vel patronus ꝯdēnatus sit filio, vel liberto, vel ꝯtumacia, vt si vincens in aliquo sit ꝯtumax. ff. de re iu. l. 2. Arctatio āt fit perrarò, veluti si alimenta ꝯstituant̃, vel minori per restōnem in integ. subueniat̃. ff. de re iu. l. 2. & si arctetur a iudice, per l. suppletur. ff. de re iu. l. 4. §. si quis. [Annum] hoc locum habet, vbi non est appellatum, qa si est appellatum ēt post annum licet iudici exeq sn̄iam a se latā, si non fuerit prosecutus appellationē. ĩ. de ap. personas
2 ĩ. c. pastoralis. §. præterea. † [Obseruat̃] hic vult dicere, qa sicut ꝯtumax in actione reali ante li. ꝯtest. vsque ad annum p̄stita cautione recuperare pōt possessionē, & post annum nō pōt, sic deleg. post sn̄iam diffinitiuam vsque ad annū pt̄ absoluere excōicatum, & alias suā sn̄iam exeq, post an. nō pōt. nam ex tunc suā ptātem pdidit. vel sicut ꝯtumax. ĩ. an excōicationis auditur ante li. ꝯte. sup principali cā, & post an. non auditur. 11.q.3. rursus, & c. quicunque. sic ēt hic ꝯtumax audiet̃ intra an. petens absolu
3 tionē. & non post. an. † Sed quæres, quare dicit ante li. ꝯtest. a? Respon. quia si post li. ꝯtest. liqueret de cā, non esset necesse excōicare ꝯtumacē: sed diffinitiua sn̄ia fertur. C. de iud. properādum. §. si quidē. 3.q.9. decreuimus. sed si non liqueret de cā, fit missio in pos. irreuocabilis. C. qño & qñ iudex. consentaneum. sed tūc in neutro casu esset locus, vbi contumax audiretur, si ante sententiā diffinitiuam excōicet, sp vsque ad diffinitiuam sn̄iam, & post diffinitiuā intra annū absoluet, qa ppetuata est iurisdō sua s̃. e. gratum. ĩ. e. licet. quia rescripta sunt perpetuata. C. de diuer. rescr. falso. hęc hēnt locum in dele. nam ordinarij, quia sp hēnt iurisdōnem, nec expirat, semper absoluunt, & eis amotis ab ordinaria iurisdictione, quam exercebant, etiam infra annum absoluere non possunt, cum hęc iurisdictio ad superiorem, vel successorem transeat. C. de iu. properandum, circa fi.

SVMMARIVM.

1 *Quemadmodum a deleg. primo ad principem appellatur, ita a subdelega. siue auditore.*
2 *Modum excedere dicitur, qui fines mandati non seruat.*
3 *An magis liceat appellare a iudice, quam ab auditore.*
4 *In actione criminali non licet delegare.*
5 *Qui semel consenserunt, non possunt vlterius appellare, vel dissentire.*
6 *Assessor de communi voluntate eligi debet.*
7 *An iudex & deleg. sint coniudices.*
8 *Non licet nisi a grauamine appellare.*
9 *Qui simpliciter committit vices suas, totum committere videtur.*
10 *Si vnus ex delega. tantum princip. causæ commisit, ad Papam, non ad cōdelega. appellatur.*

CAP. XXVII.

Super quæstionū articulis. [Constitutionem] q̃ non habemus in hac ꝯpilatione, sed tenorem eius ponit in ista [Alexan. s̃. e. cum te consulente. [Sed illa] Alex. [per istam] quam nō habemus. [In illa] Alex. [Ipse.] Alexan. [Interposita] ad Papam non. tenetur, quia ad ipsum, non ad Papam est appellandum. [Nos autem] in hoc loco ponit verba constitutionis suæ, quam non habemus. & expone statuimus in constitutione, quam non habemus, est enim præteriti temporis. [App. re.] quantum

quantum ad hunc art. vel dubitationē nihil facit hodie remotio appellationis, qa nunq̃ licet appellare, nisi grauetur, & tunc sp licet, quis s̃m antiqua iura fuerit dr̃ia. [Prouocationis] nullus n. nisi Imperator cām ap. re. ꝯmittit. si. qui. ap. non licet. l. 1. in fi. & Papa. ĩ. de ap. pastora. & in multis. c. eiusdē tit. nisi in casibus
1 quos no. ĩ. c. pastora. in fi. [Quicunq;] ordinarius. † [Certum] de medijs; puta exceptiones examinandas, testes recipiendos, vel allegationes audiendas, & similia, ita ꝙ nullā iurisdōnē habeat, sed tn̄ exequatur mandatū, & audiat, ꝙ iniunctū est: sed si quid dubij sit, non diffiniat, sed ad superiorē referat. nā si ꝯmissa sit ei iurisdō, vel aliqua diffinire, cū in eis possit grauare partē, & licitum sit a quolibet grauamine appellare. ĩ. de ap. cum sit Roma. & c. vt debitus. certe ab isto auditore licet ꝓuocare, q̃uis tn̄ media causæ sint ei ꝯmissa, sed cum iurisdōne, vel diffinitione, quia s̃m hoc nulla est dr̃ia inter hunc auditorē, & iudicē quo ad appellationē. vel dic, ꝙ sicut a deleg. primo appellatur ad principē ita a subdeleg. siue auditore, quia bene a subdelegato appellat̃, licet hoc diuersimodè accipiat̃, appellatur ad delegantē. sed de subdelegato, vel auditore videbat̃ ꝙ ēt sine cā posset ab eis appellari ad deleg. cum non possit sibi delegari cā ap. re. ꝙ hic negatur. Vel dic, & melius, ꝙ hic auditor, ēt si iurisdōnem, siue coerctionē hēret. ĩ. e. ex literis, tn̄ ab eo appellari non pt̄ sine grauamine, vt hic. Et est hoc hodie gn̄ale in oī subdelega. & iudice ordinari, & deleg. & ēt auditore, ar. ĩ. de ap. vt debitus. in auditorib. āt nihil mutat̃ per decr. cum nec olim, nec hodie liceret appellare, vt hic. & diximus, ꝙ quo ad hoc ꝙ possit appellari, vel non possit appellari, hodie nulla est dr̃ia inter auditorē & iudicē. siue ordinariū, siue deleg. quia a nullo pōt appellari sine grauamine, & ab oīb. pt̄ appellari, si grauet̃. ĩ. de ap. vt debitus. Olim āt erat inter eos dr̃ia, quæ hic no. & quia sublata est, non oportet circa eam laborare. & plus quidam dicūt, ꝙ non placet, quia ēt hodie, si quis appellat ab his auditorib. quib. tn̄ ꝯmittuntur media, ēt si assignet iustam cām, & offerat se eam probaturum. non tenebit ap. nisi in veritate subsit grauamē, & iudex ad quem appellabitur, non reuocabit processum habitum post ap. nisi in veritate alias probetur grauamen, ēt si probetur appellatum assignata iusta cā. & hoc probatur sic, quia hic dicit nō posse appellari, nisi grauetur, ergo nec sufficit iustā cām proponere, nisi & subsit. nec ob. ĩ. de ap. vt debitus. vbi innuit, ꝙ sufficit iustam cām assignare. s. quia ibi intendit nouum ius ꝯcedere in odium frustratoriè appellantium, sed non intendit remouere qcquid ꝑ antiqua aliquid districtius sit statutum, quale hic erat in auditorib. datis ad media: sed secus in auditorib. datis ad li. ꝯ
2 te. vel ad alia maiora. † [Excedit] modum excedit, qui fines mādati non seruat. ĩ. e. c. §. porrò. vel si iniuriam facit. C. de ap. si qs ꝓuo. vel si alias grauat. nā qñcunque grauet, sp appellare licet. ĩ. de ap. vt debitus. & cum in aliquib. decr. inueniatur, nisi modū excedat, vt hic, & alibi inueniatur, nisi fines mandati excedat. ĩ. e. c. §. verū. & alibi inueniat̃, nisi excedat regulā. ĩ. de off. ord. irrefra. §. 1. & alibi inueniatur ēt, ꝙ nulli appellant ꝯ regularē disciplinam. oēs. n. istæ clausulæ pro vna ponunt̃, & oēs ęquipollent illi, nisi grauet̃. [Exordium] litis exordiū quo ad perpetuandum iurisdōnem est citatio s̃. e. gratum, & codē mō quo ad interrumpendā pscriptionē. C. de pscr. 30 an. sicut, & l. cum notissimi. & quo ad rē litigiosam ꝯstituendā, in auth. de litig. §. j. & C. e. litig. proprie vero exordium litis est ꝯtest. lit. ff. de in ius vo. q̃uis. C. ex delic. def. l. 1. ff. rem rat. ha. quo. n. amplius, & sic ēt hic accipitur. tunc. n. p̄statur iur̃m calumniæ, ꝙ in exordio litis pcipitur p̄stari. C. de iura. calū. cum & iudex, & tunc tenetur bo. fi. pos. de fructib. C. de rei ven. certum, & tunc p̄stantur cautiones. ff. de proc. Pomp. §. ratum. C. de sat. tu. l. j. Item libellus principi oblatus, & ad eum rescripta litis est exordium quo ad annales exceptiones perpetuandas. C. qñ li. prin. ob. per totum. [Finē.]
3 i. sn̄iam diffinitiuam. † [A iudice] quasi dicat, ex quo hic maiora ꝯmittuntur ei iudex auditor non est, vel executor tn̄, & iō pt̄ ab eo appellari, licet largè vniuocæ sumatur auditor & subdelega. & quia in veritate iudex est, ꝙ ex eo apparet, quia corā eo fit li. ꝯtesta. ꝙ non licet facere nisi coram iudice. sed quæres, nunquid magis licitū est appellari a iudice, q̃ ab auditore? Rn̄. a tali auditore sic, s. subdeleg. vel alio, cui cā ꝯmissa non erat ap. re. & dicunt qdā, & bene hoc verū esse s̃m antiqua iura, quia hodie pariter a nullo licet appellare sine cā. Alij tn̄ dicunt, ꝙ hoc etiā hodie obtinet in subdele. ꝙ ab eo appellat̃, & decr. vt debitus, loquitur tn̄ in delegato & ordinario, vbi est graue hēre recursum ad superiorem. in delegato a Papa, vel delegato aliorum facile est hēre recursum ad superiorē. vel dic plenius, vt not. in glo. de medijs. [Prouocatur] hic videbatur obuiare decre. Alex. sed non ꝯdicit, quia licet hic concedat appellare, sp dēt tn̄ appellari ad dele. non ad Papam, nisi sit dele. ad totā cām, vt sequitur, & sic intelligitur decr. Alex. Item appellari pt̄ aliquando a d delegantem, aliquando ad primum delegatum, vt infra sequitur, & expressius determinatur. [inten.] qñ hanc ꝯstitutionē edidimus.

[Diuisim] vnā partē vni, alterā alteri diuersis tp̄ibus. nā si simul vni principium, & alij finem eiusdem causæ ꝯmitteret, suspitione non careret. [Delegare.] q. d. non intendebamus in ꝯstitutione nostra statuere, qñ esset appellandum, & qñ non. Item qñ esset appellandum ad Papā, & qñ ad delega. Papæ: sed intendebamus ampliare iudicialem ptātem. s. vt non solum media, sed ēt principium & finē posset ꝯmittere, ꝙ ante ꝯstitutionem istā facere non poterat, cum lex ciuilis hoc prohibeat, cui standum
4 erat, nisi hæc decr. id reuocaret. 10 di. c. 1. & c. qm̄. † Item qñ ciuiliter agitur: secus, si criminaliter. nam tunc delegare non potest. ff. de off. eius cui man. est iu. l. 2. 9.q.5. saluo. nisi a prin. dele. 24.q. 4. illud ff. de testi. l. 3. item dicimus. ĩ. de rest. spol. sup. nec iudex appellationis s̃m legē potest delegare. C. de iud. auth. ad hoc. secus s̃m canones, ꝙ dr̃. C. de iud. auth. ad hoc, cui derogatum est ꝑ hanc decr. quia bene licet s̃m canones, vt hic dr̃, ꝯmittere principium, & finem. [Cum ante] non est hoc de auth. sed est additio Papæ. & rn̄det tacitæ obiectioni, qua quæri posset, qño dele. a Papa ferret sn̄iam diffinitiuā, si alijs ꝯmisit principium, & mediū, vel ēt si nihil de meritis causæ cognouit. sed Papa hic rn̄det ꝙ summatī dēt oīa acta iudicis a capite recēsere. [Inuestigare] qñ ꝯmittit principium, & mediū. si. n. finē ꝯmittit, tunc delegās hoc non inquiret. [Verū] ostēso ꝙ prædictę qōnes sibi adinuicē non ꝯdicūt [prælibat] i. præmittit diffinitionē q̃ sequitur, ꝑ quā soluitur qō ꝓposita. Itē hic dicit, qñ licitum sit appellare a subdele. in seq. autē. §. distinguitur ad quē sit appellādum. [Prouocari] aliqñ ad Dn̄m Papam, aliquādo ad dele. vt ĩ. in se. §. sequit̃, & plenius determinat. [Prouocari] nisi in casu. ĩ. e. pasto. in fi. [Committit] cum ista vniuersitate non trāsit ptās dandi iudicē, licet sit de iurisdōne. ff. de iur. om. iu. l. 1. in fi. & est hoc ea rōne, quia hoc non hēt ex ꝯmissione, sed a lege. C. de iud. a iud. ĩ.
5 e. pasto. §. 1. † [Statuimus] ex quo. n. semel ꝯsenserunt, non pn̄t vlterius appellare, vel dissentire. s̃. e. insinuante. 3.q.3. offeratur 30.q.5. horrendū. ff. de ap. ex ꝯsensu. ff. qui satis. cog. arbitrio. ar. ꝯ. ĩ. de re iud. cām. 2.q.6. a iudice. vbi dr̃, ꝙ ēt si grauet̃ a talib. ꝙ non licet appellari, & non pn̄t recusari vt suspecti. sed illud loquitur de arbitris ꝯpromissarijs, a quib. appellari non pōt. C. de
6 arb. l. 1. ēt si grauet̃: secus āt pōt dici de tutorib. † Itē hic colligit̃ ꝙ assessor dēt eligi de cōi voluntate qa participat examinationi causæ. ff. de of. asses. l. 1. ar. 2.q.6. placuit. 11.q.1. c. 3. ꝙ quidam ꝯcedunt. sed si partes non pn̄t ꝯcordare, iudex dabit. nā iudiciū redditur in inuitum. ff. de verb. obl. inter stipu. nos credimus, ꝙ iudex dēt eligere, quē vult. ꝙ ex eo appareat, qa ex eorū facto tenet̃. C. de of. asses. l. 1. & l. nullus iudicū. [Totā] s̃m ll. dele. a principe, si delegat alij cām, ad eū, non ad principem appellabit. sed si delegatus ab alio delegato, non appellabitur dele. sed primus delegans, ff. quis & a quo. l. 1. s̃m canones secus quo ad primum art. sed nunquid si iudex deleg. totā cām ꝯmiserit, poterit se vlterius de illa cā intromittere? ar. ꝙ sic. s̃. e. c. prox. & quia subdele. noīe primi dele. iudicat. ff. de of. eius, cui man. est iu. l. 1. §. vlt. ff. de iur. om. iu. more. §. quia. s̃. e. sanè. ar. ꝯ. s̃. e. sup. Rn̄. si subdele. delegationē suscepit delegat⁹ nō poterit se vlterius intromittere, alioquin poterit, cū verba accipienda sint cū effectu, ff. qđ quisque iu. l. 1. §. hoc infra de cle. non resi. relatum. & hoc qdem in dele. nam ordinarius reuocabit delegationem, qñ volet, non habita distinctione, an totum ꝯmittat, vel partē. ff. de iu. l. iu. sicium. s̃. de rescr. pasto. ff. de of. ꝓcon. solent. § 1. Alij dicunt, qđ non placet, qa licet ꝯmittat alicui ēt sn̄iæ ꝓlationē, tn̄ pōt sibi retinere executionem, ꝯpulsionē partiū, & suū ꝯsilium requirēdum. ar. s̃. e. si pro debi. & pōt reuocare iurisdōnē. ff. de iud. iudicium. imò plus dicunt, ꝙ licet dicat, ꝯmitto ēt sn̄iam ferendā, & nihil dixit, ꝙ sibi aliqua reseruauerit, tn̄ deleg. pōt exeq sn̄iam. subdele. n. nunq̃ pōt eā exeq, & iō vr̃, ꝙ sp sibi retineat executionē. secus āt, qñ dicit simplr̃, ꝯmitto tibi dices meas, qa tunc nec reuocare pōt, nec exequi, nec dēt ad eū appellari, qa totū & ni
7 hil certū cōmisisse vr̃. † Sed oppones, nunquid subde. iudex est? & si est iudex. & dele. est iudex. ergo sunt coniudices, ergo simul dēnt ferre sn̄iam. s̃. e. cām? Rn̄. ambo sunt iudices, & ambo hēnt iurisdōnem: sed non sunt coniudices, qa subdele. hēt iurisdōnē a dele. & est sub eo. imò plus dicunt, quidā, ꝙ ēt si abdicauit totā iurisdōnē, & a se eā remouerit, tamen pōt reuocare mādatū, ꝙ nō credo. ĩ. e. venerabili [appellari] qa nihil sibi retinuit desijt esse iudex ad minus quo ad ptātē exercendi iurisdōnē. [aliquid] diffinitiuā sn̄iam. sed nunqd pōt executionē sibi retinere? Respō. nō, sed pōt sibi retinere consiliū. s̃. eo. si ꝑ. de hoc no. ibi.
8 vel dic, vt in gl. nunq̃. † [Ap. re.] idē est hodie, si non sit appositō in lr̃is ap. re. cū nō liceat appellare, nisi a grauamine. ĩ. de ap. vt debitus. vel dic, sed non placet, ꝙ aliud eēt, si nō esset in lr̃is appositū ap. re. vt hic colligit̃ ar. a ꝯrio sensu. & non ob. decr. vt debitus. ꝓhibet. n. tn̄ applari ante sn̄iam nisi ex rōnabili cā: sed nō remouet, ꝙ si ap. re. est in lr̃is ꝙ appelletur deleg. & si non est remota, ꝙ ap. ad Papā. & hæc est vna dr̃ia, si est ibi app. re. vel non. [Cognitor] impropriè, qa hic appellatur cognitor q sine vlla iu-

Universidad de Deusto Biblioteca

risdictione & diffinitione est.vel dic,vt in gl.quæ incipit,de me
dijs[cōsultatione].s̄.e.ti.cũ te.[corā eo]deleg. & est casus spā-
lis, vbi cā recusationis agitur corā iudice dele. cũ alias agat co-
ram arbitris.ī.de appella.cũ spāli.[Si verò duo]quid si tres sunt
deleg.& duo subdelegati, cum tertio dele. processerint, & fuit
appellatũ,nunquid appellabitur primus delegās,vel delegatus?
quidā dicunt primũ delegātem pp absurditatē, q̄ occurreret,s.
ꝙ tertius dele.a quo appellatũ est,esset iudex in cā appel.alij di-
cunt,ꝙ tm̃ deleg.appellabitur. & prædicta absurditas euitatur,
qa cũ in literis sit,ꝙ si nõ oēs.& c.deleg. tertius nõ pōt interesse
causæ appel.pp impotentiā iuris,quod pręcipit eũ,a quo appel
latur,nõ posse esse iudicē in cā appel.ar.s̄.de rescrip.sciscitatus.
ī.de appel.accepta. Itē qa pōt recusari vt suspectus.ī. de appel.
ad hoc.si aũt nõ esset ibi clausula illa, ꝙ si nõ oēs , tunc rōne su-
9 pradicta primus dele.est appellādus.†[Vices suas]sup tota cau-
sa.nā simpliciter cōmittens vices suas, totũ cōmittere vr̄.s̄.eo.
præterea.ī.de do.pasto.de iure patro. ex literis.ff. de tute.l.3.in
fi.& melius.ī.e.venerabilis.Sed nunqd,si dele. cũ clausula , ꝙ si
nõ oēs, vult recipere subdeleg.dele.vel delegationē eius, nunqd
pōt parte ɔ̄dicente?Rñ.sic,quia nemini facit iniuriam, qui vti-
tur beneficio iuris,vt hic,& c.proxi.& s̄.de ele. cũ ecclesia Vul-
tera.Itē si tres sũt dele.cũ clau.& vnus subdeleget,& ipsum sub
deleg.vnus ex deleg.velit admittere,& alius nõ,potior erit con
dō prohibentis,ff.cōmuni di.Sabinus.Itē,quia plus hēt iurisdō
nis sine subdeleg.q̄ cũ eo,vt hic apparet,melius est, ꝙ si ille,qui
cōsentit recipere subdelega.nolit a ꝓposito resilire,quod ille cũ
subdeleg.procedet.vel si eis tantũ,s.coniudicibus cōmiserat,sed
insolidũ,ille solũ,q consentit recipere subdeleg. procedet fun-
gens vice sua & alterius,q cōmisit.sed si nolēs admittere subde
leg.& volēs simul ꝓcedant,nolēs recipere subdelega.bene sub-
delegabit alij vices suas,sed alius nõ.Itē si ad totam causam sub
deleg.sit,& in vno termino interfuerit, semp admittere tenet̄,
qa perpetuauit iurisdōnem suā, s̄.eo.gratum,ī.eo. licet vndi-
que.melior rō est,qa cōsensisse videntur , ex quo admittunt ad
cognoscēdũ,dũmodo in facto,vel iure nõ errēt , ff.de iud.l.j.&
2.in prin.§ j.nā licet illæ leges loquātur de consensu partiũ,nõ
videmus,quare nõ sit idem in ɔ̄sensu coniudi. si aũt ad vnũ ter
minum tm̃ esset dele. non esset pp hoc in alio admittendus,cũ
alia esset subdelegatio.Sed quæro,tres erāt deleg. vnus erat præ
sens in loco,vbi cā agi debebat. pro alio cōparuit subdeleg.ter-
tius se excusauit,nunqd est in potestate dele.admittere subdel.
Itē nunqd fit præiudiciũ absenti,& excōmunicato,quin in alio
termino possit eũ repellere ? Itē quid si ambo absentes mittant
subdeleg.nunqd præsens delega.pōt ambos repellere? Itē si de-
legatus nolit ꝓcedere,nunquid subdele.poterunt ꝓcedere?Re
spondeo ad hoc,ꝙ vbi sunt duo dele.non tenent̄ admittere sub
deleg.tertij,vt hic.sed si vnus sit deleg.tm̃ præsens, non est in o-
ptione eius repellere subdeleg.sicut nõ posset , si non eēt ibi illa
clausula.nā de iure licet cuiq; vices suas committere,ī.c.pasto-
ralis,in prin.& c.licet,ī prin.& c.vl.in prin. Et idē multo fortius
dicimus,si cũ vno deleg.duo adsunt subdeleg.nā clausula dicit,
ꝙ si non oēs,vnus vestrũ & c.quia tunc secus dicerē, vt hic.sed
si postea contingat duos deleg.præsentes adesse, non tenent̄ ad
mittere subdeleg.tertij,licet aliqñ eo absente audiunt,quia iam
hēt locũ clausula,ꝙ si non oēs,duo &c.vñ contingit hic, ꝙ q ē
dele.ad totā cām, interesse iure subdelegationis semp poterit,
qñ duo deleg.non fuerunt præsentes, nam tunc pp clausulam
possunt excludi.licet quidā dicunt, ꝙ ex quo semel admissus ē,
vlterius eum repellere non pñt.imputent.n.sibi, ꝙ aliqñ de fue
runt.Sed qd si cum esset qō cum non esse admittēdum , duo ꝓ
nunciarunt eum admittēdum?Rñ. si expresserunt errorē,puta
hunc subdele.inuito dele.absente,qñ erunt duo p̄sentes admit-
tēdi,non teneret,ff.de ap.si expressim.sed si non expressit, stan-
dum est sñīæ.2.q.6.di.si autē dele. cum subdele. nolit ꝓcedere,
soli subdelegati ꝓcederent auctoritate clausulæ,q̄ sic est intelli-
genda,vt duo ꝓcedant,siue per se, siue p subdeleg. cum hēant
p̄tātem subdelegandi.ī.c.ꝓxi.in prin.& ipsi videntur facere,ꝙ
subdeleg.faciunt.ff.de admi.tu.ita.§ gessisse, ff.de offi.eius, cui
man.l.j.§.2.[Ap.re.]quantum ad hunc ar.nihil facit ap.re. quia
nõ licet appellare,nisi grauet̄.[Delegare]qa à iudice iudex &c.
C.de iud.l.à iudice.ī.c.ꝓxi.nisi sit del e.ad vniuersitatē cārum.
ff.de iud.cũ præ.§ j.ar.ɔ̄.ī.de re iud.cum Ber.[A ɔdeleg.]ī.c.li-
cet.[Vñ] s̄.eo.cum sup.eo.n.ipso,ꝙ delegationē suscipit,iuris
dōnē suā dimittit.C.de ꝓcu.maritus.ar. ꝙ minus dignũ trahit
ad se magis dignum.s̄.de tē.or.lr̄as.ar.ɔ̄.C.de pę.hr̄di. hr̄di. C.
10 de ap.p̄cipimus.§.vlt.s̄.de renũ.ꝙ in dubijs.† [Principiũ] Lau.
dixit,qa si vnus ex delega.tm̃ prin. causæ cōmisit , appellabitur
ad Papā,nõ ad ɔdele.tum qa par est,tum qa nec solus posset ꝓ-
cedere,nec cum socio,a quo iā ap.est.ɔ̄.ff.qñ ap.sit.l.j.§. sed præ
sens est.T.dixit,ꝙ ad ɔdeleg.ap.quasi ad maiorē,arg.2.q.6.om-
nis oppressus.17.di.de multis.primò dictũ eligo. [Ratiōe].s.qa
ex quo totum ɔmittit, iurisdōnē a se remouet. vnde ad eũ non
est ap.sed ad superiorē. rōne. dic ꝙ illud colligit̄ ar.a ɔ̄rio sensu
ex illo.§.porrò.vbi dicit,ꝙ si ap.re.est ɔmissa cā alicui , & ille a-
lij ɔmittat prin.vel media eiusdē causæ, ꝙ non dēt ap. ad Papā,
sed ad dele.& sic est à ɔ̄rio sensu,si non erat re.ap. appellabit ad
Papā,ñ ad dele.a simi ergo & hic ar.cũ hic,cui iudex vices suas ɔ-
misit,non possit ꝓcedere ap.re. vt hic dicit.non con del.primus,
sed dele.s.Papa est ap.sed certe, si qs subtiliter intuetur , hæc rō
potius facit ɔ̄,q̄ pro.potius.n.sequeret̄,ꝙ ex quo ap.re.erat , v-
ter eorum duorũ ꝓcederet,reliquo nolēte ꝓcedere. & hic con
dele.qui recipit ɔmissionē socij,non posset interesse causæ ap.à
se emissæ,ꝙ solus alius sit appellādus.& hoc verius videret̄ qui-
busdā,sed non nobis,ꝙ solus socius sit appellandus,qñ non cō-
misit oēs vices suas. & hoc intelligitur , qñ oēs vices suas ɔmi-
sit,& f̄m hoc bona est rō posita in prin.huius glo.[Constitutio-
nis]quā non habemus.[Audientiā].i.principiũ,& mediũ.si.n.si
nē ɔmisisset,non haberēt locũ sequētia,ꝙ dele. posset eā postea
expedire.[Audiētia]non vices suas,qa tunc secus.s̄.e.§. proxi.
[Caueri]vt in §.j.[Auditorē]fecit[Dele.]ī.de appel.c.cũ spāli.
ɔ̄.sed hoc speciale est , vt s̄. diximus. [Auditores]secus , si esset
eis ɔmissum,ꝙ corā eis fieret li.cont. tunc enim , qa sunt iudi.vt
no.s̄.eo.c.nos autē,dicimus corā eis debere proponi cām recu
sationis,& ꝓbari corā arbitris.ī.de ap.cum speciali . Alij dicũt
verius,ꝙ semp corā primo dele.est ꝓponenda,& probanda cā
recusationis,ēt si sñīam diffinitiuā,vel totam cām committat,
quousq; cum effectu,s.per citationem iurisdictio sit apud sub-
delega.semper est apud primum delega.causa recusationis pro
ponenda,infra e.licet.alij aliter dixerunt.

SVMMARIVM.

1 *Dele.non potest committere causam nisi ex iusta causa.*
2 *Non potest delegatus cogere subdelega.quando malitiose se exonerat.*
3 *Appellatione interposita a sententia diffinitiua iudex nedum cessare dēt ab executione, sed nec debet incipere exequi sententiam etiam ante, quàm veniant literæ appel.*
4 *Quomodo fiat notum iudici,an sit recipienda appellatio,necne.*
5 *Impedire dicitur iurisdictionem iudicis,qui mādat sententiā executioni.*
6 *An stans coram iudice,a quo appellauit, videatur renunciare priori appellationi.*
7 *Pōt iudex,a quo appellat̄,sine culpa & pena non recipere appellationē.*
8 *An sit aliquid iniquum,quod tamen sit iustum.*

CAP. XXVIII.

Pastoralis officij,& infra.

[A lege.]C.de iud.a iud. ff.de
1 of.pre.sepe.s̄.c.proxi.†[Exonerare]hinc videt̄, ꝙ dele.non pos
sit committere cām,nisi iusta cā subsit,arg.s̄.eo.si pro.s̄. de re-
scrip.sciscitatus.ff.de iud.l.vlt.ī. de test. in nomine , qd falsum
est:qa cum de iure beneficium hoc hēat,ɔmittere pōt, vt ff.de
of.eius,cui man.l.j.s̄.eo.c.proxi.& ī.c.fi.nec vr̄ stati credēdum
ei,cum dicit se non posse interesse.ff.de va.mu.l.j. & l.pretor.p̄-
terea semp p̄sumendum est bonum,& eũ verũ dicere, nisi pro-
bet ɔ̄riũ.ī.de reg.iu.infirmus.& c.estote.ff.de re.iu.semp in du-
bijs.s̄.de scruti.c.j.de presumptio.dudũ.ff. de proba. quoties.§.
2 q dolum.ar.ɔ̄.s̄.de iud.cũ sup.† Itē hoc est dignũ no. ꝙ dele.nõ
pōt cogere subdeleg. qñ malitiose se exonerat , & si velit coge-
re,iusta est appellatio eius,& hoc,vbi ɔstat de malitia. si nõ con
stat,non p̄sumit̄, vt s̄.dixi in gl.hinc. [Renitētē] ēt si sit alterius
fori.C.q pro sua iuris.l.j.ff.de mu.& ho.munere.§. iudicādi.nisi
aduocatus,q alibi,q̄ in foro suo,non pōt cogi dele.C. de aduo.
di.iu sancimus,in fi.& hoc in dele.ordinarius aũt non potest ad
hoc cogere hominē alterius fori.ff.de iurisd.om.iud.l. vlti.ff.de of.
tu.& cu.da.l.j.ī.de of.ordi.pasto.in prin.[Coerctionē]. ff.de of.
eius,cui man.l.vl.ī.c.proxi.[Dignitati].s̄.e.sanè.50.dist.ɔtuma
ces.45.dist.cum beatus,ī.de ma.& obe.per tuas. [Superior]s̄.
c.proxi.[Punire]no.ꝙ delegatus pōt mulctare,ī.c.vlt.s̄.eo.p̄te
rea.ff.de iud.longius.[Apparere].i.sine cā.hoc nõ placet , qa ēt
sine cā hoc pōt,vt diximus in glo.hinc vr̄.sed necessariũ ad hoc
est vt ɔmittere nõ possit,eius malitiā apparere,puta qa alij subte
dele.timēt ꝓcedere ɔ̄ aliquē potentē,vel alij iudices nõ sũt pe-
riti.[Ad mandatũ]ad hoc rñdendum est,ꝙ nõ,quia non habet
imperium par in parē.s̄.de ele.innotuit.sed ipsi ex mandato iu-
ris abstinere dēnt,ne in cā procedant, vt hic.alij tamē dicunt,ꝙ
mādare possũt secũdi primis,ꝙ nõ exequant̄,ar.s̄.de rescr.dilec.Rñ
filius.l.Sed quęres,qũo ergo procedet iudex ap.f̄m primā?R.n.
citabit & cognoscet de meritis ap.vt no.in gl. quæ incipit , ma-
rũ.sed dicas,eadē rōne iudex,a quo appellatũ est,citabit.Rñ.fal
sum est,qa eorum iurisdō reuocata est vt hic, C.si ex falsis alle
3 si vt ꝓponis †[Suspendat̄]mirũ vr̄ qd hic dr̄,cũ si ap.interposi
ta ē a sñīa diffinitiua,nedũ ꝙ aduenietib.lr̄is dēat cessare ab exe
cutione,sed nec dēt incipere exeq sñīam ēt ante,q̄ veniāt literę
ap.2.q.6.appellatione,ff.nihil inn.ap.pē.l.j.C.de ap.appellatio
nē,imo p.us vr̄,ꝙ hoc ipso,ꝙ nõ ē recepta a iudice,a quo appel
lat̄ , ēt si aliter recipienda à iudice ap. non erat, recipit.ff.de ap.
re.si cuius,ar.C.de ap.si appellationē.potest tñ dici, ꝙ nõ dr̄ re-
cepta,

cepta,qa non dedit apostolos,vel quia fecit aliquid in præiudi-
ciũ appellationis ipsam exequendo,vel alio mō.imo plus vr̄, ꝙ
si ēt non fuerit accepta ap.i.approbata a iudice, a quo appellat,
oīa tñ dēnt stare in eodē statu,& iudex scribit superiorib.quare
non recipit.ff.de ap.re.sciēdũ.p̄terea quid est,ꝙ hic dicit ex cer
ta sciā ɔmittimus?si intelligis,ꝙ verè cognouit eum bene appel
lasse,quare postea sequitur,donec appellationis merita plenius
sint discussa,& p̄terea quare nõ sentētiaret,& daret laborē par:
bus ɔ̄ illud,ꝙ est.ff.de iud.de qua re.ī.de dolo & ɔtu.finem?Ad
hoc ita rñ.ꝙ siue iudex recipiat appellationē,siue non,sp tamē
supersedere dēt executioni,si certum est , ꝙ tenet ap. vel dubiũ
est de iure,vel de facto sit iusta appella.necne,& ita intelligitur.
ff.de ap.re.sciendum,& oēs aliæ leges,q̄ dicunt,nihil in no.app.
pen.& sic potest intelligi l.illa,si cuius,& sic intellige. C.de app.
a proconsulib.& l.qm̃ iudex.vbi dr̄,ꝙ puniunt̄ iudices, qui non
deferunt appell.sed si non sit dubiũ.sed certum app.esse iniustā,
exequetur sñīam iudex.quid.n.si quis confessus & ɔuictus sit de
crimine?quid si sit insignis latro,seditiosus ? quid si sine vlla cā
appellaret,ne scriptus hæres in possessionem mittat̄ , vel testm̃
aperiatur,si nullā cām assignat suæ ap.vel si appellauerit in casi
bus,in quib.prohibitæ sunt app.vel ante sñīam,nec cām appel.
supposuerit.ff.de iniur.rup.te.si quis.§.hi qui,& §.qui tamen.ff.
de app.ɔstitutiones.C.quo.app.non re.per totum.auth.vt nulli
4 iud.§.illas,& §.super hoc?†Sed dices,cũ cognitio ista,an app.sit
recipienda,necne,pertineat ad iudicē appellationis, qũo pōt es
se certus eam non recipiendam,ff.de admi. tu. chirographis, in
fi.C.de app.a procon.ff.nihil inno.l.1.Rñ.non fieri notum per
causæ cognitionē,sed p euidentiā facti,super quo iudicatũ est,
vel quia ibi ap.prohibetur a iure,vt dictum est,vel quia cām nõ
assignat ante sñīam.Et sic in oībus his pōt dici notorium iuris.
Vel quia non exprimit cām ap.in casibus, in quib. prohibita est
ap.& istis casibus pōt loqui iste §.vel dic,ꝙ hęc decr.obtinet,vbi
est ap.re.secus,si non est re.ap.& pōt hic esse effectus illius clau
sulæ ap.re.quia poterit exequi sñīam,licet sit appellatum , sine
metu pęnę.secus aũt si nõ esset ibi clausula illa. Veruntamē f̄m
primam opi.& f̄m secundam,si ex certa scientia Dominus Pa-
pa scripserit sup ap.& fecerit mentionem,qũo appellauit in casi
bus in quibus ius prohibet ap.nec cām assignauit: vel f̄m alios
fecit mentionē,qualiter remota erat appella.& tamen Papa ex
certa sciā ɔtulit ei literas,forte aliquid secretum sciens, quod ne
sciebat.s̄.de æta.& quali.ad aures.in hoc casu iudex delegatus,a
quo appellatur,supersedebit executioni , vt hic . vel dic melius
sufficere mentionē fieri de appel.interposita.& postq̄ tales lr̄æ
fuerunt iudici præsentatæ siue notorium sit ap.non tenere, siue
non,iudex tamen,a quo appellatum est,non procedet. s̄.de re-
scrip.dilect.fi.j.ī.de rest.spolia.audita,in fi.supradicta autē hic.
s.in hac gl.habent locum ante,q̄ appellationis literæ iudici præ
sententur,& hēt hoc locum in app.qualitercunque app.recepta
est.In alio autē inferiori ordinario secus,quia pp eius receptio-
nē inferior ordinarius non dimittet exequi sñīam, vbi notum
est nullā esse app.nam cum superior iudex non hēat iurisdōnē
in subditos suffraganei,nisi qñ est appellatum , & hæc appella-
tio sit nulla, in hoc casu nullam hēbit iurisdōnem.sed hoc ple-
nius no.ī.de app. Romana.cędem obiectiones & responsiones
dēnt fieri , & si appellatum sit ante sñīam a grauamine. & dēs
scire,ꝙ hæc cognitio,an sit recipienda ap.necne,præcedit cogni
tionē illam,s.sit iusta,vel iniusta ap.& potest fieri hæc cognitio
ēt parte absente.ff.de admi.tut.chyrogra.§.vlt.ff.de ap.re. si cu-
ius.ff.nihil inno.app.pen.l. 1.[Suspendatur]si autem obijciatur
ab aduersario,vel iudice ɔ̄ literas sup app.impetratas , ꝙ nõ fuit
appellatum,tñ supersedere dēt executioni,& hoc probat, quia
alias inconueniens sequeret̄,verbi gratia pronunciabitur appel
latum.ergo totum,& ēt executio cassabit̄.in dubio ergo euen-
5 tu litis nihil innouabitur,ar.ff.ap.pen.nil innoua.l.1.†Item hic,
q mandat sñīam executioni,impedit iurisdōnem iudicis ap. si
n.iudicauerit app.iustam,& sñīam iniustā inueniet, & sñīa sua
effectu frustrabitur,tanq̄ quæ est executioni mandata . & vr̄ ꝙ
possit præcipere primo iudici,ꝙ non procedat, & si processerit
pōt eum punire,quia impedit iurisdōnē suam.ff.si quis ius di.l.
1.s̄.e.c.1.ar,s̄.de rescr.dilectus.& idē vr̄,& si dicetur non appel
latum.ī.decem dies.Itē si dr̄, ꝙ nullam cām expressit suæ appe.
& hæc & consimilia sunt,quæ vertuntur in qōne , qñ quæritur,
an sit recipienda ap.necne.pōt dici,ꝙ hæc qō cognosci pōt per
iudicē,a quo appellatur.& nõ fit cum solennitate hæc cognitio:
sed ex ipsis actis iudex cognoscit & recipit appel. vel respuit.&
vr̄ ēt,ꝙ super hoc possit interloqui,dicendo, non est tua appel.
recipienda.sed de hoc ipso quæret iudex appellationis,si tamen
dubitatur inter partes non obstabit interlocutio facta a primo
iudice,a quo est appellatum,cum ex quo appellatum erat ab eo
non p̄iudicat appellanti,& quicquid facit in p̄iudiciũ appellātis.
vel potes dicere, ꝙ si interloquitur super hoc partib. vocatis, &
præsentibus,bene p̄iudicat,nisi iterũ appellet.cum sup hoc hēat
6 cognoscere.†Sed obijcies,nonne sic stando coram iudice,a quo
appellauit,vr̄ renunciare priori appellationi?Rñ.non,quia cōse
cutiuũ est prioris ap.sicut recipere terminũ ad prosequendā ap.
& apłos.& multa alia talia sunt,p q̄ non renũciat̄ ap.ī. de ap.p-
sonas,& c.sæpe.2.q.6.§.appellatione.Quidam tamē dicunt hęc
oīa tantum inquirenda a iudice ap.alias vr̄ melius,quod qñcun
que p̄dictæ exceptiones ꝓponatur,vel alia ɔsimilia.s. per q̄ dr̄
cām non delatā ad superiorem p ap.iudex,a quo appellatũ est,
pp hoc non tardabit executionē,nec iudex ap.iudici, vel parti p̄
cipiet,ꝙ non exequat̄ sñīam,qa quousq; ɔstat eum esse iudicē,
de alijs nihil præcipere dēt.s̄.de rescr.dilectus,in fi.nec ob. ff.nil
inno.ap.pen.l.1.alias.2.vbi dr̄,ꝙ q̄diu dubitat̄, vel q̄ritur, de ap.
an sit recipienda,vel non,nil innouandũ:qa hic non q̄ritur,an
ap.sit recipienda,vel non:sed an cā sit delata p ap.ꝙ idem est,ac
si quæreret,an sit appellatum,ad hoc.ī.de ap.vt debitus. vbi dr̄
ꝙ iudex ap.tũc demũ ꝓcedet ad cognoscendũ de ap. si corā iudi
ce,a quo appellatum est,proposita fuerit iusta cā ap. de qua pri-
mo cognoscendum est,an ap. valeat. de hoc.n.bene est sua co-
gnitio.ff.de iud.si qs ex.bene tamē fatemur,ꝙ hęc cognitio , an
iusta,vel probabilis sit cā ap.necne,venit in illam cognitionem
an recipienda sit illa ap.non illa,an sit iudex in cā ap. & tunc for
te bene interim ꝓhibebit executionē.ff.app.pen.l.1. sed illa ex-
ceptio,ꝙ nullā cām p̄fixit suæ ap.ptinet ad aliam cognitionē,
an sit iudex in cā ap.alij ɔ̄.Et br̄ dicimus,ꝙ iudex ap.non dēt ve-
tare priori iudici executionē , nisi partibus vocatis, & præmissa
summaria cognitione, quod ex hoc ꝓbatur, ꝙ in multis cau-
sis pōt exequi.ff.de ap.re.l.2.& p totũ.C.quo.ap.non re. p totũ.
iudex tamen,a quo appellatum est.bene facit,si abstinet sp , ex
quo incipit cognoscere,an ap.sit recipienda.ff.ap.pē.l. 1.nisi in
casib.expressis.ff.de ap.re.l.fi.& hęc vera sunt,siue ad Papā ap-
pellet̄,siue ad aliũ.Itē siue corā deleg.a Papa , siue corā alio hæc
ꝓponant̄.In cognitione āt illius qōnis,vtrũ sit iusta ap. necne,p̄
dicta non q̄rent̄,sed tm̃ in ap.ante sñīam,an iusta sit cā ap. & ve
ra,q̄ est proposita.ī.de ap.vt debitus.in ap.post sñīam, an sit in-
iusta sñīa.2.q.6.§. vlt.& de hoc nõ cognoscitur,nisi à iudice ap.
7 †Item no.ꝙ aliqñ pōt iudex,a quo appellat̄, sine culpa & pęna
non recipere ap.& tñ tunc non exequitur sñīam,tunc.s.qñ non
est certum iniustā ap.esse,iudex tñ vehementer credat eā iniu-
stā,& f̄m hoc intelligitur.ff.de ap.re.l.sciendũ,& in isto casu tñ
non exequetur sñīam,licet ap.non recipiat , quia in p̄dicto casu
nihil interim innouādum est.Sed op.nonne eo ipso , ꝙ inferior
non recipit ap.superior dēt admittere.ff.de ap.l.sicut? Respon.
& hoc verũ est si iudex,a quo appellatur, nullā sui excusationē
assignat,quare ap.non recipit,nec est certũ cām ap. iniustā. dēt
iudici,ad quē appellatum est,certā excusationē scribere , quare
non recipit.ff.de ap.re.sciēdũ. Vel dic,ꝙ potest esse,ꝙ non reci-
pit ap.i.non appellabit,& tñ eā exequitur sñīam,& sic intelligi
tur.vel pōt esse,ꝙ eā non recipit,qa eā exequitur . hoc plenius
hēs.ī tex.& gl.ī.de ap.Romana.§.si verò vocatis.[Donec] Lau
rē.dixit,ꝙ primi iudices exequentur sñīam,si a iudicib.ap. eorũ
sñīa fuerit ɔfirmata,ar.ff.de admi.tu.chirogra.s̄.e.insinuante,in
fi.ī.de ap.cũ ecclesia,vt debitus,in fi.& hic lo.& Vin.ɔ̄riũ dixe-
runt,s.ꝙ secundi mādabunt executioni,quia certa sciā princi-
pis facit expirare iurisdōnē.s̄.de rescrip.cęterũ.p̄terea,si iudices
cassarent primā sñīam,possent cognoscere de nouo, vel a prin.
C.de re.corũ.l.gñaliter.§.& si iudex.p̄terea pñt addere sñīæ , &
corrigere eā.ī.de testi.Raynutius,auth.de san.epi.§.si quis ɔ̄ ali
quē.ff.ad Treb.si quis primo.C.de epi.audi.si qs liti.ī.de in inte.
resti.ex lr̄is,in fi.ff.de his,qui no.infa.furti, in prin. ergo oportet
p secũdos sñīam mādari executioni,quia primi in eo.ꝙ additum
est,qũo executioni mādabũt,cũ ipsi nõ iudicauerint de eo. [Co
gnitio].s.vtrũ sit iusta eius sñīa.ff.de iud. si p̄tor. sed de veritate
precũ inquiret.25.q.2.præscriptionē.sed ēt si ꝓponeret p falsa
instr̄a latā.alij ɔ̄.de hoc no.ī.c.cum in iure.& de re iud. de cęte-
ro.[Iniustā]in executorib.crīaliũ cārũ,si scirēt quemq̄ īiuste dā
natũ,non ɔsulerē eis ꝙ in personā ɔdēnati pęnam imponerent
8 licet alij ɔ̄dicāt.ar.22.q.5.cũ minister.†[Iniustā] vel ex cā , vel ex
aīo,sed tñ est iusta ex ordine,& in rē trāsit iudicatā.nā licet mā-
datũ iniquũ est,tñ iustũ.i.de rigore iuris introductũ,vt executio
ni mādet.C.vt li.pē.l.vlt.spōtanea.n.omissio ap.purgat turpitu
dine sñīæ.Sed op.appellauit iterũ,& iterũ,& sp portauit iniquā
sñīam:hic nõ p̄t dici,ꝙ omissio ap.purgauerit turpitudinē sñīę,
qa libēter appellasset,nisi qa non licet iterũ appellare.C. ne li.in
vna.l.1.Sed certè & hoc de rigore iuris introductũ est , vt sit ali-
a qs litiũ finis,p̄t tñ [a] conqueri de iudice,insti.de ob. quæ ex qua-
si deli.in princ.sic est & præscriptio iniqua,& tñ iusta, qa a iure
indulta,

ADDITIO.

a ¶Potest tamen.Adde eundem Inno.in c.sæpe,in fi.gl.magnæ, infra de app.qui latius hoc tenet,& in c.sacro.infra de sent.ex.Bar.in l.item ? res,in prin. ff. de ali.iu.mu.cau.fa.& latissime per Alex.de Imo.qui concordantes allegat in l.1. col.3.ver.& ideo per istam gl.ff.quod quisque iu. Pau. de Nea. in tract. sindic.in ver.appellatio,col.2.in prin.

Universidad de Deusto Biblioteca

inducta.ar.tñ ꝯria ſunt.l.diſt.ſi quis ꝑpo.11.q.3.nõ ſemp.23.q.j.quid culpatur.ſed illa hñt locum extra iudiciũ in pręceptis iniquis & iniuſtis.ſi aũt ſnĩa ſit iniuſta,q̃a lata a non ſuo iudice,vel ſi ꝑ falſas literas.vel alias ſubiaceat retractationi per ap.in inteſt.vel ſupplicationẽ,non exequetur ſuperior, vel per ſententiam.ff.de re iud.ſi prætor.ff.de cõ.ca.da.l.2.j̃.de re iu.tenor.C.ap.pen.nil inno per totum.C.de pę.iu.qui ma.l.j.C.de prec.impe.of.auth.quæ ſupplicatio,attenta tamen diſtin. illius auth.j̃.ca.proxi.hic adde,quæ no.j̃.eo.cum in iure.[A rege] 18.diſt.ſi eps.[Puniat]ad intereſſe,ſi agatur ex edictis,ne vis fi.ei,q ad iu.ve.& de eo,per quem fa.l.vlt.ff.ne quis eum vi ex.ſi per aliũ.ſed certe hoc modo non puniet: quia iſtæ actiones intentabuntur coram iudice ordi.non.n.ſunt delegato cõmiſſę.j̃.eo. cũ olim dilectus.ſed id facit,ſine quo non poteſt ſuam iuriſdictionẽ perficere:quia hunc doloſum mulctabit.C.de ſpor.l.2.s̃.eo.c.j.Tu dic & melius,ꝙ iſtis edictis non tenetur pars,quæ ꝓcurat malitioſè abſentiam iudicis:ſed quæ vi eximit partem:vel cuius dolo factum eſt,ꝙ pars non ſiſtat.[Ap.re.] Sed nõne hoc pōt.ſ.cõmittere app.re.ex ſuperiori decre.cũ ſit auditor? Rñ.nõ niſi eẽt datus de cõi ꝯſenſu.vel iſte potius dicẽdus eſt iudex, q̃ auditor, quia à iure habet.vnde alias niſi in hoc caſu licitum non eſſet appellare,& no.ibi.alium caſum habes infra eodem,cum R.

SUMMARIUM.

1 *Iuriſdictio priorum iudicum,quando reuocatur, oportet de hoc in literis fieri expreſſiſſimam mentionem.*

2 *Reſcripta quando valeant,& quando non,veritate tacita.vel falſitate expreſſa in precibus.*

3 *Iudex,de cuius iuriſdictione lis eſt inter litigatores,an & quando,& inter quos poſſit iuriſdictionem exercere.*

CAP. XXIX.

Ex literis Patriarchę Grã.& infra.

[Expreſſam]ſupra de reſcr.cæterum.j̃.de cõfirma. vti.c.bonæ.ff.de lib.& poſth.nominatim.ff.ſi cer.pet.certum.ff.de ap.ſi expreſſim.ff.de ꝯd.& de.nominatim.[Coerceri.] ſupra eo.paſto.ſuper quæſtionũ.ff.de of.eius,cui man.l. vlti. [Expreſſam].ſ.de tenore literarum primarum,& proceſſus,ſiquis habitus eſt per
1 eas.j̃.de coha.cle.ſuper eo.j̃.de re iud.inter monaſterium.† neceſſe eſt.n.in hoc caſu expreſſiſſimam fieri mẽtionẽ, ſ.qñ priorum iudicum reuocatur iuriſdõ, j̃.eo.ſignificantibus, j̃.de foro competen.ex tenore.& eſt hoc ea ratione,quia cum reuocatio literarum Domini Papæ ſit odioſa,& ꝯ ius. j̃. de ap. vt debitus. niſi per ap.fieret, præſumit Dñm Papã , ſi hæc ei notificata eſſent,ſ.tenor literarum & proceſſus per eas literas non conceſſiſ
2 ſe,& ideo lr̃as non valere.s̃.de reſcr. ſuper lr̃is.†ſed vbi ſup principali qõne primæ lr̃æ impetrãtur, licet in eis falſitas exprimatur,vel veritas taceatur,nihilominus valent lr̃æ,& procedet iudex nõ ſ̃m tenorẽ lr̃arũ,ſed ſ̃m iuris ordinẽ, ſeruata tñ diſtinctione illius decre.quæ eſt.s̃.de reſcr. ſuper lr̃is.ad idẽ. C. de diuer.reſcr.præſcriptione,j̃.eo.ſignificãti,j̃. de fo.cõpe. ex te. & hoc.ſ.ꝙ non ita expreſsè mẽtio de omnib. hic eſt neceſſaria,ſicut in ſuperiori caſu,eſt ea rõne,q̃a actorib. fauendũ eſt in prin.ff.de iudi.ſi quis intẽtione.Et intelligo verũ ſi lr̃æ cõmittunt iu
a riſdõnem.ſi vero[a] facerent executorẽ, vel ẽt literæ eſſent de gratia,vel ẽt de alijs negotijs,nõ valent,niſi faciant mentionem de multis.s̃.de reſcr.cõſtitutus.j̃.de coha.cle.ſuper eo.puta de his, quibus dictis in tali forma lr̃as non habuiſſet. Idẽ dico in literis ẽt ſuper ap.impetratis,quia in eis non tenet̃ facere mẽtionẽ niſi de cã appellatiõis,ſi ante ſnĩam appellauit , ſi poſt de ſola ap. quia præſumẽdum eſt Dñm Papã literas cõceſſiſſe , & ſi ſciuiſſet,niſi manifeſta rõ eſſet in ꝯrium,cum tales literæ nõ ſunt odioſæ,ſed defenſorię.imò plus vr̃,quia ſi nõ fecerũt mentionẽ de ap.valent lr̃ę,j̃.de ap.oblatæ.[Interdicti]nunquid excõicare poterit? Rñ.ſic,quia cum iuriſdõnẽ habeat dele.ergo & ad ſubdel.trãſmittit,cũ nõ exceperit.[Impediens.]s̃.e.ſi qñ.ꝯ,vbi dicit,ꝙ nunquã eſt reſiſtendũ dele.So. illud hẽt locũ , vbi conſtat aliquem eſſe iudicẽ hic autẽ,vbi dicit ſe executorẽ, vel eũ,q ſe fingit iudicẽ,nõ eſſe iudicẽ.ad idẽ.C. de iure fiſ. ꝓhibitũ ẽ,li.x. vel dic,vt ibi no.& tñ vr̃,ꝙ hic arch.nõ teneat̃ iniuriarũ,ex quo ignoranter fecit.ff.vi bo. rap.l.2 §.ſi publicanus. q̃uis teneat̃ ex quaſi male.inſtit.de ob.quæ ex male.in prin. hoc non fateor,vt no.ſupra eo.c.j.[Reuocatas.]no. quidã intelligunt iſtã decr.qñ excipiebatur ꝯ primos iudices cãm alijs deleg. & ideo bene fecit arch.qui nõ fuit executus mãdatum per primas literas factũ, quia iam ſibi innotuerat cõtrouerſiã eſſe de reuocatione literarũ,ſupra de reſcri.cũ cõtingat.imò iuſtè impediuit, ſi ad mãdatũ ſecundorũ iudicũ hoc fecit, dũmõ bene cognouerit ꝑ ſecundas lr̃as primas reuocatas,vt in præal. decre.dr̃. niſi enim exceptũ eſſet,licet in veritate reuocata eſſet iuriſdõ, tamen teneret, quod fit ab eo,ſicut de procuratore diximus.s̃.de reſcri.ex par-
3 te deca. Vel dic,vt no.ſupra de reſcrip.cũ ꝯtingat.vbi no.† ꝙ talis iudex,de cuius iuriſdõne lis eſt inter litigantes, poſſit iuriſdõnẽ exercere,& qñ inter alios.alijs placet,ꝙ hæc decr.loquat̃,qñ nulla qõ,vel ambiguitas agitabat,vel inter partes , vel inter iudices de reuocatione lr̃arum:ſed iudices vtriuſq; reſcripti ꝓcedebant.nam tunc quorum proceſſus teneret,necne, pendet ex reuocatione lr̃arum,vt hic dr̃.& vr̃ hoc verũ in proceſſu, q hẽtur ꝯ alios,non ꝯ partes.& quale eſt hoc,ꝙ hæc dicit.ſ.ſubdelegatio alij facta,& a ſubdele.excõ.in rebelles alios,non partes ꝓmulgata.nã ſi partes ꝯtumaces eſſent,& nollent ꝯparere coram quouis iudice ꝑdictorum , ſnĩa excõicationis in eas partes lata teneret rõne dubij,ar.s̃.de reſcr.ſup literis.j̃.de ap. cum parati, ſi duob.ſed extranei,q non ſunt partes,cum non ſint de iuriſdõne eorũ,ꝯparere,vel eis obedire non tenent̃ , niſi in certis caſib. ſed in principali tenet proceſſus priorũ iudicum, quouſque lr̃æ reuocatoriæ præſentent̃,j̃.de reſti.ſpo.audita.ſed ex tunc facta oſtẽſione lr̃arum,ſiue appellet̃,ſiue non , ex reuocatione lr̃arũ pendet,quorum ꝓceſſus valeat,vt hic innuere vr̃. Alij tñ dicũt ꝯ,ſ.ꝙ tenet proceſſus habitus ꝯ partes corã reuocatis,niſi appelletur,ſed ꝯ alios non tenet,etiam ſi non appelletur, vt dictũ eſt.

ADDITIO.

a ¶Si verò.Vide Inn.in c.cæterum,ſupra de reſcr . Qui videtur innuere contrarium.Sed pro declaratione per Fel.in c.ad audientiam, el ſecundo, col.5, verſ. fallit decimo,& verſ.ſeq.ſupra de reſcrip.

SUMMARIUM.

1 *Ne dum mandatum procuratorium,ſed & iuriſdictionis perit morte mãdatoris,& mandatarii.*

2 *Nunquid ſi plures articuli contineantur in vna litera contra vnam perſonam,& ſuper vna tantum citetur,ſuper omnibus intelligatur perpetuata iuriſdictio.*

3 *Iuriſdictio legatorum ſedis apoſtolicæ durat etiam poſt mortem illius,qui legatum fecit.*

CAP. XXX.

Licet vndique,& infra.

[Sublatus.] Idem dicendum eſt, ſi cõmiſit cãm,quotiens contingeret eum abeſſe , quia ſi moriatur delegans inchoata iuriſdõne,nihilominus delegatus ſnĩam feret.ar.opti.ff.de ver.ſign.mulieris.§.ſi.& s̃.de reſcr. ſciſcitatus,
1 ar.ꝯ.ff.de leg.3.fideicom.§.ſic fidei.†[Morte] non ſolum mandatum procuratorium,ſed & mandatũ iuriſdõnis perit morte, mandatoris,& morte mandatarij, vt hic,& inſt.man.§.recte , & ſimiliter morte litigatoris.ff.qui ſatiſd.cog. ſi deceſſerit . Contra.ar.j̃.de iud.quia V.ff.de fideic.lib.cum verò,alias cum quaſi.niſi ſit mandatum,ꝙ tãtum poſt mortem impleatur.ff. manſi non remu.§.vlt.63.di.Adrianus,in ſynodo.†[Expirauit] ſi ſub
2 delegatus fuerit ſuper duobus articulis,& ante mortem delegãtis citauerit ſuper vno tñ,an ſuper alio ſit perpetuata iuriſdõ, an expirauerit mãdatũ? Rñ.quidã ꝙ ſi in vna lr̃a ꝯtinent̃ plures articuli ꝯ vnã ꝑſonã,& illa ꝑſona citetur ſup vno tñ , cum iuriſdõ ſit res indiuiſibilis,ſup oĩb.intelligitur ꝑpetuata ꝯ ꝑſonã citatã.ar.s̃.de reſcr.paſtoralis.§.j.ſed multi dicunt,ꝙ non perpetuatur,niſi in eo,ſup quo citatus eſt,q̃a ſubdeleg. in citando ſup vno tñ vr̃ diuiſiſſe ſuã iuriſdõnem,& citatus non tenetur rñdere niſi ſup eo,in quo citatus eſt. Si ãt ſimpl̃r citatus eſſet.ꝙ veniret rñſurus,tũc ſecus vr̃.ar.ff.de ap.cum in vna.ff.de neg. ge. nã & ſi ſerui.§.ſed ſi in vno.ff.de mino.ẽt.hoc ãt credere, ꝙ licet citaretur vna ꝑſona in reſcripto,quia ꝑp hoc non ꝑpetuatur ꝯ aliam ꝑſonam in codẽ reſcripto expreſſam,ar.s̃ . e.relatum . De hoc ãt non dubitatur,ſi delegans morit̃ ante declarationem generalitatis.ſ.ꝙ perit iuriſdõ ſup non declaratis.s̃.de reſcr. paſtoralis.§ 2.ar.ꝯ.j̃.de of.leg.nouit.Sed quid ſi deponitur.vel transfertur delegatus ante,q̃ ſubdelega.citet? perit iuriſdõ.s̃.qm̃ abbas.Alijs ãt vr̃,& forte bene,ar.huius decr.ꝙ durat ſubdeleg.& erit ſubdele.ſucceſſoris.& ĩtelligo ꝙ iuriſdõ ſubdele. perit mor
3 te mandatoris non ipſo iure,ſed ope exceptionis.†Iuriſdictio ãt legatorum apoſtolicæ ſedis.& ẽt aliorum, credimus durare prædictis rationib.ẽt poſt mortẽ eius,q eum legatum fecit . Si autẽ excommunicetur delegans,q totã cãm delegauit, ꝑp hoc non expirat iuriſdictio delegati.& idẽ dr̃,ẽt ſi partẽ cauſæ tñ ꝯmiſiſſet.nam & tunc licet excommunicetur delegans , tamen delegatus procedet in articulis ſibi ꝯmiſſis.ar.ad hoc, quia delegato commiſſa eſt iuriſdictio,quæ per excommunicationem delegantis non perit,licet ſecus diceretur ſi tantum miniſterium eſſet ſibi ꝯmiſſum.ar.j̃.eo.qm̃.ff.de off eius, cui man.l.1.§. ſi. nec obſtant ꝯria , quia delegans poteſt ſoluere iudicium delegati, quando vult.ff.de iud.iudicium .& quia appellari debet delegãs s̃.e.cum ſuper.§.1.quia illa locum habent,ſi non excommunicaretur delegans.ſed vbi delegans excommunicatur,iã nec poteſt ſoluere iudiciũ delegati,nec ad eũ appellabitur; ſed iudex q eſt ſuperior delegãtis poteſt hoc facere.Secus autẽ dicerẽ in uicarijs & officialibus:illi.n.ex quo domini eorum ſunt excommunicati, vlterius nec ipſi de ſuo officio debent ſe intromittere.ſupra de offi.vica.Romana.Ratio diuerſitatis eſt,quia vnum auditorium eſt domini,& officialis,vel vicarij,infra de ap. Romana.

mana.[Iuriſdictionem]ſaltem citando.ſupra eo.gratum.[De mandata]nam ſit tantum ſuo nomine citaſſet , ſecus diceremus.

SUMMARIUM.

1 *An teneatur iudex mandatum Papæ exequi,non viſis eius literis.*

2 *Quando ſententiæ executio ſit differenda.*

3 *Sententia non debet executioni mandari , niſi prius ſuper appellatione cognoſcatur.*

4 *Non creditur ſententiæ deleg.niſi commiſſionis literas oſtendat.*

5 *Id verum eſſe præſumitur,quod in inſtrumento dicitur de perſonis, quæ in inſtrumento nominantur.*

6 *Licet oblatio inſtrumenti ſit de actis,non tamen eius tenor.*

CAP. XXXI.

Cum in iureperitus, & infra.

[Hęſitanti] idem
1 eſt,ſi partes hæſitent. † & licet hic non cogatur exequi mandatum,niſi videat literas Papę:ipſe tamen poteſt,& prudẽter agit, ſi exequatur, etiam ſi literas non videat , dummodo probata perſona ſit,quæ hoc dicit.97.diſt.nobiliſſimus. & ſi pars appellet,ne exequatur,niſi videat literas,poteſt non audire. nam hæ appellationes coram deleg. non coram huiuſmodi executoribus ſunt faciendæ,ſupra e.ſuper & c.in minoribus tamen forte parere debet,etiam ſi non videat reſcriptum: puta ut cõpareat, j̃.de dila.c.2.niſi eſſet nimis remotus,& vilis perſona iudex.alij ꝯ.[De mandato]& ſi propter hoc ſententia excommunicationis ferretur in eum,non teneret , quia non habet iuriſdictionẽ in eum,niſi ſit contumax uel rebellis,cum ſuper eum nõ habeat iuriſdictionem,niſi propter acceſſorium,ut no.s̃.c.1.& c.ſi qñ nec tamen iſte,cui mandatur executio,cognitionem habet,s̃.c. paſtoralis.§.quia vero. & poteſt petere mandatum apl̃icum, ẽt
a ſi pars[a] aduerſa nihil dicat ex officio ſuo.ſed ſi alias dicatur ſnĩa nulla,uel etiam retractanda,ut no.ſupra c.paſtoralis tunc ſuperior iudex non mandabit ſnĩam executioni,niſi prius de his cognoſcat.ff.de iud.ſi prætor.C.de man.prin.l.j. & C.nil inno.ap.
2 pen.per totum. † Alij dicunt , & forte melius, ꝙ propter hanc exceptionem, ꝙ ſententia non tenet , uel quia vult implorare officium iudicis ſuper ſententia irritanda,non differt executor executionem , niſi quando ex probabili & neceſſaria cauſa fuit abſens condemnatus;& ſic loquitur.ff.de iud.ſi prætor. arg.pro his , quia ſi collatione vel inſtitutione facta non eſt differenda executio, j̃.de ap.conſtitutus.j̃.de conceſ.pręb.poſt electionẽ. C.de fal.l.2.j̃.de reſti.in integ.ſuſcitata. multominus differẽda eſt executio ſententiæ,niſi ſuper hoc eſſet infamia.infra de accu.
3 accedens.†Item vbi eſt hoc ius , ꝙ lis mota impediat executionem ſentẽriæ, imo nulla talis exceptio impedit executionem ſentẽtiæ,infra de in integ.reſtitu.ſuſcitata.C.de fal.l.2.lex autẽ. ff.de re iudi.ſi prætor,in ſi.non contradicit, quia illud intelligitur quando abſens ex cauſa probabili appellauit a ſententia ꝯ eum,quaſi contra contumacem lata : & ſic communi iure ſententia mandari non debet executioni,niſi prius cognoſcatur ſuper appellatione.vel expone aliter ut no.de re iudic. de cætero. Si autem ſubdito mandet ſiue ſit ordinarius, ſiue delegatus,cui quantum ad executione ſnĩæ oẽs ſubditi delegantis intelligun tur ſubditi , dẽt obedire,quouſq; ſuperior cauſam , uel negotiũ audiat,vel committat ſupra c.paſtoralis.§.præterea.ſi tñ veriſimiliter proponeretur nulla,uel retractanda ſnĩa,debent conſulere illum,qui tulit ſnĩam, & expectare ſ̃m mandatum, arg. ꝯ ſupra c.ex literis.ſupra de reſcrip. cum contingat.vbi dr̃ , ꝙ nõ ſemper exequenda ſunt mandata delegati a ſubditis. ſed illa loquuntur,qñ eſt dubitatio de fundamẽto,ſ.an habuit iuriſdictionem:quia tunc ſuperſedere debet,arg.hic.ſecus autẽ, ſi conſtaret de iuriſdõne: ſed dubitatio eſſet de alij , puta quia nulla, vel iniqua dicitur ſnĩa , quia tunc ſemper ſubditi illam exequi debent idẽ eſt,ſi ſit appellatum: ſed nondum eſt à ſuperiore recepta appellatio , nec ſuper ea reſcriptum.nam tunc ꝑp dubium, nec eſt alius,qui inhibeat,mandari dẽt executioni: ſed ſecus dicunt aliqui, ſi appellatio recepta eſt à ſuperiore : quia tunc non mandabunt ſubditi executioni, ar.s̃.de reſcri.dile.ſi.T. & quia maiori potius eſt obediendum.11.q.3.qui reſiſtit: & de reſcrip. c.cũ dilecta.ff.man.diligẽter. Si ãt vnus ordinarius pari ordinario mandet executionẽ ſnĩæ,quod ꝑt.j̃ . de fo.cõp.poſtnlaſti.ff. de re iudic.à diuo.§.j.ſi ſciret eam iniuſtam,& vehemẽter & probabiliter ſuſpicaretur,non mandabit executioni , ar. j̃. de offi.
4 ordi.c.j.ubi no.[†De mandato]hinc vr̃,ꝙ nullus deleg. ſnĩę creditur , nec aliqua executioni mandabitur , niſi oſtendat literas commiſſionis & eodẽ modo non probet totũ proceſſum, maximè eum,qui eſt de ſubſtantia litis,ſicut eſt citatio, litis conte. oblatio libelli,& quod qui litem egit,fuerit procurator, & ſimilia,vt hic,infra de proba.quoniam ꝯ.infra de fid.inſtr.c.1.C.de man.prin.l 1.C.de arbi.l.ne in arbitris.§.ſin autẽ.Et hoc quidam dicunt conſulentes ita cuſtodiri in literis cõmiſſionis,lit.cont. & ſimilia,ſicut ipſam ſnĩam , & hoc in deleg.ordinarij ſententia autem ſemper executioni mandabitur , quia de eius iuriſdictione conſtat j̃ de ſentẽ.& re iudi.ſicut nobis.2.q.6.hoc etiam ſed certe hoc quibuſdam non placet,ꝙ ſemper quis teneat omnia acta priſtina recenſere dicunt ergo , ꝙ ſi oſtendit ſentẽtiam, & in ſententia dicit,ꝙ pars , quæ executioni contradicit , fuerit præſens in ſnĩa , vel ſi inſtr̃m ſententiæ non dicat , ipſe tñ confiteatur , dicunt non audiendum ſuper his. ſ. ꝙ non fuit facta litis conteſt.vel alijs huiuſmodi eum qui executioni ꝯdicit, niſi onus probationis ſibi aſſumat.¶ Sed ſi opponas,contenditur retro iudicium nullum , ergo etiam poſt ſententiam debet audiri. j. de procur.in præſentia.C.de procu.licet. Reſpon.cum audiendum poſt ſententiam , ſi velit retro probare commiſſionem factã nõ fuiſſe, niſi lit.non conteſt. ¶ Sed dices negantis factum nulla eſt probatio.C.de prob.actor.Reſpon.hoc verum eſſe,niſi pręſumptio ſit ꝯ negantem , j̃. vt eccle. bene. vt noſtrum.C de codicil. nec condi.C de do.inter virum & vxo.l.etiam. j̃.de proba. poſt ceſſionem. ff. de proba. cum de indebito. 3.q.9. indicas.¶ In his omnibus apparet ꝑp præſumptionem transferri onus probationis in negantem.arg.hic, cum præſens fuerit in ſententiæ prolatione,nec ꝯdixerit ꝑp defectum prędictorum,nec appellauerit, onus probationis in eum transfundere debet,quod dicimus eſſe verum:ſed ad maiorem ſecuritatem faciat eum iurare, ꝙ cõmiſſionem,vel alia,quæ aduerſarius quærit,habere non poteſt,arg. ff.de fur.actione.C.de fide inſtrum.cum quidã.ſed ſi inſtr̃m ſententiæ non diceret,qui ꝯdicunt,fuiſſe præſentes: ſed cõtumaces, vt dicebat iudex , vel nullam mentionem faciebat de eo inſtr̃m ſnĩæ poſſunt petere literas commiſſionis,& ex lite conte.nec incumbit ei onus probationis,quia oĩa ſunt legitimę acta,ſed actori eodem modo, ſi per procuratorem litigatũ eſſet , & negaret, qui egit,ſuum fuiſſe procuratorem.nã tunc ſufficit literas commiſſionis oſtendere,niſi oſtẽderet procuratorem,vel dño ſciente procuratorem noĩe eius agere,vt no.s̃.de reſcr.ex parte decani. nam in his caſibus cum non ſit in aliqua culpa , nec ſit aliqua præſumptio ꝯ eum,probatio incũbit actori. C. de proba. actor. Si vero conſtet de procuratione eadem,quæram & dicam in ꝓcuratore,quæ dixi in domino.non obſtat. j̃. de proba.qm̃ ꝯ.q̃a illa habent tantum locum ante,quam ſententia tranſeat in rem iudicatam.Alij autem dicunt,ꝙ ſi in ſententia ſcriptum eſt condemnamus talem procuratorem, omnimodo credẽdum eſt eũ, ſ.procuratorem præſentem fuiſſe, niſi euidentiſſimis rationibus contrarium probetur.arg.C.de contrahen.ſtip.optimam, & no. j̃.de teſti. Albericus, dummodo acta ſcripta ſint ſ̃m formam, q̃ habemus. j̃.de proba.qm̃ contra.ſed pōt rñderi illam.l.optimã,
5 ſpeciales caſus continere propter rationem ibi aſſignatam.† Itẽ
b habet locum [b] l. illa ꝙ præſumitur verum eſſe, quod dicitur in inſtr̃o de perſonis,quæ in inſtr̃o nominantur,quæ ſunt præſentes,& eſt ad grauamen eorum,non honorem: vt ſi dicatur ſtipulans ſeruus.Item neceſſe eſt,ꝙ ſint de principaliter contrahentibus.nam ſi de teſte diceretur aliquid graue, nulla fides ei adhiberetur,ar.ff.de pig.& hyp.l.ſi deiuſſores.§.ſi.Itẽ ſi falſos ponat cõfines aliorum,non eis præiudicat.& ſic de omnibus aliis.quę incidenter in inſtrumento dicuntur , niſi ſint talia , de quibus ipſe tabellio ferat teſtimonium de viſu, ſicut quando dicit actum in tali loco.& talibus perſonis pręſentibus , & tali die.nam ſi in his inueniretur aliquod contrarium , caſſaretur totum inſtrumentum,tanquam cui admixta eſt falſitas.9.diſtin ſi ad.3.q.9. pura, & ſecundum hoc loquitur.l.optimam.Alij dicunt, quod ſi non diceretur in ſententia dominum , vel procuratorem præſentes, ſiue abſentes , dummodo in prima facie non appareat vitiata, poſt quam tranſit in rem iudicatam ſemper pro ea ſtãdum eſt, niſi probet aliquod omiſſum , quod ſententiam facit nullam.ff. de procu.in præſentia.vel falſam. C. de fi. inſtru.ſi noſtris.[Alij] tamẽ dicunt,quòd ſecurius eſt,ſ.quod neceſſe eſt prædictæ, quæ de ſubſtantia iudiciorum ſunt,vel originalia,vel publicata oſtẽdi.nec ſufficit habere exemplatas in actis literas Papæ, ſ. ꝙ talis fuit procurator,vel alia huiuſmodi: ſed oportet dicere notariũ,
c quomodo fuerũt exhibita iudici,& parti. Et tunc ſi poſtea pars [c] dicat,nunquam fuiſſe iudicem,vel procuratorem,non crederetur,& ſi originalia ſunt amiſſa, dummodo præſtet iur̃m de quo dr̃.C.de fi.inſtr.l.vlt.acta aũt quæ fiũt in iudicio. ſufficit in actis inueniri,ſi dicat,talis libellũ porrexit,& talis litẽ cõte.eſt, & diẽ apponat

ADDITIONES.

a ¶Etiam ſi pars.Et ſic ſentit hic Inn.quod quomodocunque innoteſcit iudici de exceptione partis non excipientis,iudex ex ſuo officio repellit aduerſarium.Et talis exceptio eſt in hoc priuilegiata,quod impedit executionem ſententiæ.Ita etiam refert Cardin.in conſilio 29.incipien.iudex de iure iudicaturus , & col.3. ver.de nullitate.& illud conſilium habetur inter conſilia Pe. de Ancha. in conſi. 208.& quota eſt in 2.col.

b ¶Item habet,locum.Et ſic verba narratiua non nocent niſi contrahentibus.Adde Petr.de Ancha.in conſi.142.incipi. clarior & breuior,& in col.3.verſi. ex quibus,& in conſi.159.incip.rationes,quæ ſuperius,col.ſi.verſi. venio ad ſecundum.

c Si poſtea pars. Vide ad hæc dicta Innocen.Pet.de Ancha.in conſi. 41. incipi. prima facie.col.2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

apponat: sicut in instris, in auth. de fi. inst. § vl. & hæc oĩa in snĩa iudex ad maiorẽ cautelam scribere poterit. & si per alium notarium snĩa fiat, q̃ per quẽ facta sunt acta, iudex præcipiet illa acta ascribi snĩæ, & publicationi auctoritatem præstabit. si autẽ idẽ esset notarius, qui fecit acta, & snĩam, sine aliqua solẽnitate publicationis snĩæ acta subscribet. †Et no. quod qñ offertur in iudicio instrm procurationis, vel aliud simile, licet obligatio sit de actis, nõ tñ tenor instrĩ. vnde nisi alias solẽniter publicetur, sem per oportet ostendi originale: alij tamen aliter dicunt, & maxime post litem contestatam, arg. ff. de procu. Pomponius. § rati.

SVMMARIVM.

1 *Non est in rescriptis facienda vis de accessoriis, uel non accessoriis.*
2 *Iudices deleg. non debent nisi de his, quæ in literis continentur, uel sub eis comprehendi possunt, cognoscere.*
3 *An factum procuratoris noceat domino.*
4 *Sententia excoicationis deleg. lata ex causis sibi non cõmissis, non tenet.*

CAP. XXXII.

Cum olim Abbas & conuentus.

[Nitebatur] mirũ vr, q̃ talis petitio fuerit admissa. vbi non dicit, nec agit de obligatione antea contingente, sed de futura, & sic est ℣. ff. de iudic. non quemad. ff. de vsur. l. j. § j. Sol. hic nõ agitur, nec dicit agendũ de obligatione futura: sed datur ex gratia iudex. qui poterit cognoscere de obligatione futura. & vr hoc cõmittere per has literas, q̃ si ædificauerit, isti dele. eum sicut de iure fuerit, ab ædificando & molestando prohibeant, & coram eis poterit agi denunciatione noui operis, & ẽt alijs modis sup prædictis reb. nec ab surdum est ad futuras lites dari iudicẽ, & sub conditione, s. si ædificauerit, vel alia. nã cum paria sint mandata iurisdõnis, & procurationis. ff. de iu. om. iu. & quia. si mandatũ procuratoris põt fieri ad futuras lites, & sub conditione. ff. de procura. l. 3. ergo & mandatũ iurisdõnis similiter. arg. ℣. ff. de rescrip. significauit. posset ẽt dici, q̃ ante q̃ ædificet, possum agere negatoria, vt dicam, nego tibi esse ius prædicto in loco ædificare. Quidam tñ, quod nõ fateor, dixerunt, q̃ ex quo facit apparatũ ad ædificiũ, q̃ põt ℣ eũ agere, arg. ff. de polli. l. [Deponere] occasione. n. vnius articuli ad aliũ obrepere nõ debet. C. qui leg.
1 per. l. vlt. ff. de iure ciuil. si duo. § idẽ Iul. j. de test. de testib. † [Dãnis mentio] nobis vr, q̃ modica vis est in accessoriis, uel non accessoriis: sed in eo tantũ vis est, an id. quod petitur, possit comprehendi sub verbis rescrip. Imõ plus vr, q̃ si aliquis impetrauerit rescriptũ, q̃ alius iniuriatur ei super fundo, simul põt agere rei uendicatione ad fundũ, & prædictione sine causa ad fructus perceptos ex fundo a ante litis contesta. & ẽt dicunt quidã, q̃ ex eodem rescripto põt accusare criminaliter. s. l. Iul. de vi, vel alia huiusmodi: quia hæc verba patiunt, & si expressisset, nihilominus literas habuisset. ℣. de rescrip. super literis. alij contra, ar. pro eis ℣. de rescr. sedes. & dicunt quidam, q̃ per talia rescripta non potest agi pro vindicta: sed ad rem familiarẽ prosequendã tñ, nisi aliud expresse cõtineatur in rescripto. nec ob. f̃m primos supra de rescri. sedes. vbi dr, q̃ de leuioribus negocijs est procedendum ad gratia: quia illud intelligit, cum leuia expressit, verbi gratia, cõquestus est de aliquo, q̃ fecit ei furtũ, & quasdã alias iniurias, per hoc rescriptũ nõ poterit accusare de homicidio. [Mentio.]
2 †Iudices. n. dele. de alijs cognoscere nõ debent, nisi de his quæ in literis continent, vel sub eis comprehẽdi possunt: verbi gratia si petijsset restitutionem possessionis, potuisset & de damnis occasio, ne illius spoliationis agere. ff. de vi, & vi. ar. l. j. § qui nõ solũ. & si de contractu fiat mentio in literis, petet interesse. imõ plus dicimus, quod si in literis appositũ est, q̃ super memoribus iniuriat ei, posset agere de dãnis datis & possessorio, & petitorio. ar. ℣. de cau. pos. cum ecclesia. ff. de iudi. solemus, & l. si quis in de his autem damnis, quæ post lit. ptest. data essent super rebus, de quib. agebatur, iudex semper suum officium exercebit, ut ff. de ædi. ac. ędilis. § iteẽ sciendũ. si aũt in alijs rebus & post li. cont. dãnum daret pars parti, nõ habet se intromittere iudex, nisi impediret iurisdictio iudicis, ut no. supra c. j. vel iniuria iu. fieret. 2. q. 7. sigs ab. [Interlocuti] & malẽ. [Ad app.] vr, q̃ hic dominus appellas nõ esset audiẽdus: quia, procurator, per quẽ litigauit, debuit appellare j. q. 6. biduũ. Rñ. iõ cum hiç audiri appellantem: quia procurator non tenebat appellare: quia non oberat dño si procurator non appellabat: quia per omissionẽ procuratoris appellationis nõ potest tacitè prorogari iurisdictio iudicis dele. de re ad rem: qa nõ expresse posset, vt no. ℣. co. de causis. sed si dñs, cum sciuit appellationẽ omisisse, tũc ipse tacitè progare vr, & hoc innuit hic. [Cõuoluit] & prudenter. nisi. n. appellasset, tacitè videret prorogare iurisdõnẽ de re ad rem, qð p̃t. ff. de iu. de qua re, in. §. j. & no. ℣. co. de causis. & appellationis omissio turpitudinẽ snĩæ tollit. ff. de ædi. ob turpem [Comparẽte] & rectè, qa tutus etat appellatione. [Intelligat] non. n. credit de illis cogitatum. de au. leg. si ita. ff. de transa. l. cum aqui. ff. de cõtrahen. empt. Rutilia. 22. q. 2. ne quis. de tpe ad tps dixerunt quidã procuratorem posse facere prorogationem. Alij ℣. quod magis vr.
3 [†Protinus] factum. n. procuratoris nõ nocet dño. C. de proc. si procurator, nisi expresse psentiat, uel taciturnitate, cũ sciat, & nõ ℣dicat. ℣. e. corã. ff. qđ cũ eo, q̃ in aliũ. l. vl. ff. de instit. sed si. ĩ prin. ff. ad Macc. si filius. C. de inof. testa. l. 2. ℣. de his, q̃ fiunt à pĩa. sine psensu ca. c. 2. ℣. de re iud. cãm, q̃. C. quõ. & qñ iud. l. 2. vel nisi in eo, qđ sibi pmissum est. ff. de pac. rescripto. & l. sequẽtibus. uel nisi sit generalis. ff. de tribut oria, procuratoris. spãlis. n. procurator ad totam litem potest renunciare probationi super exceptionibus dila. solutionis, si aliquam vtilitatem inde sentiat dñs: puta si perstitisset: esset cõdemnatus in expensis. & idem credimus ẽt si posset renunciare probationi ẽt super peremptorijs: quia ex quo causa pmissa est sibi &c. arg. ff. de iur. om. iud. l. 2. sed nõ p̃t renunciare expresse exceptioni: quia sibi cõmissum non est, nec est ℣. ff. de pac. l. ℣. §. fi. quia ibi loquitur de habente liberam administrationem. & intelligo, quod prædicta sint vera, ẽt si dñs sciuit exceptionem propositam, uel ẽt si ipsemet proposuit. imputet. n. sibi, si malum elegit. ff. nau. cau. sta. l. fi. §. seruorum. alij dicunt, q̃ renunciare nõ p̃t expresse: sed debitas probationes p̃t
4 omittere. [†Ligatum] no. q̃ delega, si ferat sententiam excõicationis ex his causis, quæ sibi comissæ nõ sunt, non tenet excõicatio: secus in ordinarijs. 2. q. 3. c. 1. nõ tamen hoc probatur hic, quia non contingit: quia hanc exceptionem præcesserat legitima appellatio: vide no. in c. fi. de præben.

SVMMARIVM.

1 *Literas clausas aperiens, sigillum fasificans, rasurã faciens, q̃o puniat.*
2 *Literas quamuis quis portauerit integras, admittitur tamen contra eas falsum probare.*

CAP. XXXIII.

Cum olim magister S.

[Deleganti.] 2. q. 1. nulli. [Aperire.] no.
1 †non licere aperire literas clausas. [Aperuit] & peccauit: sed minus, q̃ si figillum falsasset: quia tunc grauius puniretur. ℣. de crimi. fal. ad audientiam. grauius, si rasuram fecisset in literis. ℣. de rescr. olim. [Suspecta.] 2. q. 6. biduum. in fi. C. de rela. l. 1. & 2. [Cansam] licet. n. nõ posset reprobare instrm, quod produxisset, sicut nec testes. 4. q. 3 §. si qs te. ℣ tñ relationẽ dicere p̃t. 2. q. 6. biduũ, circa fi. & si hoc ostendisset, bene apparebat eum suspectũ, imo falsarium, & dolosum. [Eligendum] quem non potest recusare, supra eo. super quæstionum. 3. q. 8. cuius in agendo. [Acta] iste non potest dicere, q̃ illæ literæ, quas portabat, non essent veræ literæ, licet sigilla essent violata: sed bene poterat dicere, q̃ ea, quæ erant scripta in literis, non essent vera sicut satis probatur
2 ex eo, †q̃ præsumitur. vbi dicit, q̃ etiam si literas integras exhibuisset, tamen poterat probare causam suspitionis, idest falsum in literi contineri.

SVMMARIVM.

1 *An ex cautione de rato possit agi ad interesse.*
2 *Habens perpetuã impotentiam delegare non potest, seaus si temporalẽ.*
3 *Contra confirmationes Papæ non est aliquis audiendus.*

CAP. XXXIIII.

Coram dile. fi.

[Ratihabi.] C. de procu. l. 1. [De ra-
1 erit. ℣. de proc. c. 1. [† Cauerat] hac cautione non potest agi ad interesse: quia ecclesia, vel subiectio æstimationem non recipit. & hoc petebat hic, sed agitur ad expensas litis. ff. rem ra. ha. si fine, §. cum ãt proc. & ita patet, q̃ aliq̃ melius est hãc cautionẽ de rato, q̃ literas: quia per cautionem semper psequetur expensas. vel certa pena, pmissa fuit ad q̃ agetur, ar. ℣. de arb. tuas. imõ & ad interesse, ar. eiusde. n decr. [Fideiussoria] no. in cautione de rato nomine cautionis intelligi fideiussor. ff. de proc. seruum. §. ait prætor. [Sententiam] super subiectione ecclesię. [Eadem cau
2 sa] idest confirmatione sententiæ. [† Noluit] sicut nec tenebatur, licet posset. ℣. e. super quæstionum. §. si duo. & hoc verum dicimus. alij dixerunt, q̃ si habet perpetuam impotentiam, delegare non potest: si talem, p̃t. ff. de va. mu. l. vlt. alij dicunt, q̃ si impotẽtia facti teneatur, potest committere: sed impotentia iuris, non. sed cessante impotentia iuris per in integ. resti. vel alio modo, renascitur potentia committendi. C. de cu. furi. l. 3. cum alijs. & hoc quidem confitemur, q̃ committere potest: sed dele. non tenetur recipere subdele. [Per alios] hoc habet locum, vbi tantùm duo dele. sunt, & cum clausula prædicta, s. q̃ si ambo &c. nam si tres essent deleg. tũc posset interuenire casus, vbi sic exponendum est, non potestis interesse per vos, vel per alios. nam si tertius sit mortuus, vel alias excusat legitimè, vnus ex duobus etiam alio inuito poterit committere vices suas, supra eod. licet. infra eod. cap. fin. §. 1. & sic tunc intelligitur, non potestis interesse per vos, vel subdelega. Ratio autem diuersitatis satis patet: quia cum tantùm duo sunt delegat. nunquam potest uenire ad eum casum, quòd alter per alium possit cogno-

cognoscere de eã dele. sed vbi sunt tres, p̃t euenire, ut in casu p̃dicto. tñ nec tunc semper per aliũ p̃t cognoscere: sed tunc tm, qñ tertius excusatur, & tm̃ penes duos remanet iurisdõ. [Confirmauit] quia ex parte ecclesiæ. S. M. hæc petita erant. ℣rium ex parte ecclesiæ. S. Agathæ, alias. n. snĩa re non potuisset, ut no. ℣. e
3 cum contingat. †[Confirmamus] contra huiusmodi confirmationes Domini Papæ, quæ fiunt cum causæ cognitione, non est aliquis audiendus, nec potest aliquis iudex cognoscere sine speciali mandato Papæ, infra de confir. c. 1. & 2.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus si pro canonico detur iudex, recusatur vt suspectus.*
2 *Delegatus causam committit appellatione remota.*

CAP. XXXV.

Cum R. cano. Ianuen.

[Socii] †hic habes. q̃ si canonicus pro ca-
1 nonico detur iudex recusatur vt suspectus. ℣. c. insinuãte. 3. q. 5.
2 accusatores. [Ap. re.] †no. speciale. q̃ dele. cãm cõmitt it ap. resimile. ℣. e. pastoralis, in fi. sed hęc decre. continet. gratiam ius. n. ecclesiæ esset, q̃ hanc exceptionem inimicitiarum proposuisset coram dele. & nisi admisisset, appellasset, infra de ap. vt debitus. sed tanquam vir prouidus in vno prouidit laico, scilicet quòd reuocaretur iurisdictio huiusmodi, & in alio canonico, quòd ad eius voluntatem fieret commissio.

SVMMARIVM.

1 *Reuocandi sunt testes ad concordiam, quando agitur, an quis appellauerit ante, uel post sententiam excommunicationis.*
2 *Confessio partis valet contra se, sed pro se non.*
3 *Excommunicatio ad hoc, ut plene si iusta, & quod differatur absolutio excommunicati, oportet causam absolutionis non solum esse rationabilem, sed & manifestam fuisse excommunicatori.*
4 *Potest aduersarius impetratis literis super confirmatione sententiæ agere de infirmat one.*
5 *Non infirmet iudex sententiam, si reus de iure suo, nec etiã actor probet.*
6 *Quando actor non probat affirmatiuam, tũc fingitur probata negatiua.*

CAP. XXXVI.

Cum contingat interdum.

[Vel alias.] In vna lite-
ra non admitteretur aliquis, qui vtrunq; diceret, s. & se post ap. excõicatũ, uel alias iniuste, cum debeat proponere certum, & non sub disiunctione, nisi forte ignoraret tps excõicationis. nã forte excõicator fecit priuatè. & scire non pt, an ap. præcesserit excõicationẽ, vel e conuerso, qa tunc admitteret. ff. quorũ leg. l. j. de in inte. rest. pstitutus. [Impendant] hoc hẽt locum qñ iniuste excõicauit. [Denuncient] hoc hẽt locũ, qñ post ap. excõicatus est. † [Post appe.] Superfluum vr recipere testes super hoc, an appellauerit ante snĩam excõicationis, vel post, quia sic per testes ad pcordiam reuocandi sunt, s. ut ap. præcesserit, & secuta sit excõicatio, ut infra de testi. cum tu. sed respon non esse super fluum, quia forte testes ipsi dicent excõicationem præcessisse ap. nec ex parte excõicati apparebunt aliquę probationes, q̃ pre
2 cessit ap. †Sed dices: sicut inter testes vtriusq; partis facienda est concordia, ita inter testes vnius partis, & cõfessionem alterius, quod non fateor: quia confessio partis valet ℣ se, sed pro se non. ff. de iter. ac. de ætate. uel potes dicere illam concordiam non esse faciendam, nisi uel pares sint probationes, vel dicas nõ esse recipiendas vtrasq; probationes super hoc, an præcesserit excõicatio snĩam, uel è conuerso: sed super hoc, an sit appellatio legiti-
3 ma necne. †[Iuste] idest ex iusta[a] & uera causa, sed non tunc ma-
a nifesta excõicatori, qñ ipsum excõicauit. sed modo coram superiore iudice, a quo petitur absolutio, excõicator vult ostendere, q̃ pro vera & iusta causa ipsum excõicauit, quod non sufficit, quia oportet q̃ ad hoc ut plene iusta sit excõicatio, & q̃ differatur absolutio excõicati, q̃ causa excõicationis nõ solum sit rationabilis: sed etiam q̃ fuerit manifesta excõicatori, ℣. de sen. ex. sacro. §. 1. de verb. sig. cum olim. si autem ℣rium dicere velles, s. q̃ exceptio manifestæ offensæ non impedit absolutionẽ, expresse est ℣rium. ℣. de rescrip. ab excom. in fi. vbi dicit, q̃ hæc cognitio, s. an offensa sit manifesta necne, relinquitur illi, a quo petitur absolutio. [Indigeat] tanquam excõicatus, vel ante legitimam ap. uel post ap. illegitimam. sed dicunt aliqui q̃. obtenta forma libelli, quæ hiç ponitur, s. peto sententiam excõicationis in me post ap. legitimam latam pronunciari nullam, non potest iudex pronunciare super iniusta excõicatione, si eam iniustã inueniat, uel ℣ sed tm̃ ad eum spectat, ut pronunciet snĩam esse nullã ex ea causa, s. quia lata est post app. legitimam: vel si hoc fuerit non probatũ, non iudicabit eũ excõicatum iuste, siue iniuste, quia non fuit petitum: sed tm̃ iudicabit, non probasti app. legitimam. quare non pronunciamus excõicationem non tenere. sed si ageretur ℣ aliquem petendo eum denunciari excõicatum, si non probet excõmunicationem, absoluet reum ab impetitione actoris. ff. de ex. rei iu. si mater. §. eadem, & §. & an ea-
4 dem, & §. actores. ℣. de fimo. licet Heli. & secundũ hoc exponesapparebit præsumptiue, vtrum sit excõicatus, an non, non in iudicio, vt insetur super hoc. vel pores dicere. q̃ nõ præsumptiue tantũ, sed vere apparebit, an indigeat absolutione, necne. nã cũ hic, s. in primo libello cõfiteatur, se esse excõicatum, licet adijciat post appel. & hoc nõ probet, restat ex pfessione eius, q̃ absolutione indiget, salte q̃ quoad forũ ecclesiæ. Hoc tamẽ scias, q̃ si post petierit absolutionẽ iuxta formã ecclesiæ, non negabit, vt infra sequitur. item dicunt quidã, sed nõ placet, quia si solũmodo petitur sententia, ẽt alia præter snĩam excommunicatio
b nis cõfirmari, non poterit snĩa infirmari. Est ergo sanũ[b] consiliũ, vt si vnus petat cõfirmari, alius petat infirmari. hoc non vr mihi sanũ consilium. imo si ab vna parte detur libellus, in quo petit sententiã, vel electionem, ℣ confirmari, vel infirmari, iudex de facili non dẽt dimittere libellũ alterius partis, in quo petat contrariũ primæ petitionis. quia potest obesse, si contrarię sententię ferentur super diuersis libellis, quod posset de facili fieri, & maximè si post li. prest. & maxime post quã multũ processum erat in cã, & iã de ea pstaret, reciperet ℣dictus libellus primo ℣dictorius. prodesse aũt alicui nunquã põt, quia in cã, quæ agitur p primum libellum, poterit probare quicquid posset probare, si ℣dictorium libellum daret. ff. de prob. circa, & hoc ℣. no. Sed quid vices fm eos, si fine causæ adiectione petijt infirmari snĩam in oẽm causam, & omne ius in iudicium deduxisse vr. C. de an. excep. l. vlt. & sic vr, q̃ tunc, ex quo non seruatur ei aliquod remedium, q̃ posset snĩa ferri super confirmatione. sed ipsi respondent, licet hoc totum ius simul deduxerit in iudicium. tñ si vnã tñ cãm fuerit prosecutus non præiudicat sibi, quia ex aliis causis agere possit. C. de iud. licet. ff. de iudi. habebat. Vel ponamus, q̃ vlterius agere possit ex aliqua cã, tñ potest esse verum, q̃ diebat ille, qui petebat infirmari snĩam, licet in probationibus defecerit. 2. q. 5. pleriq;. & non benefaceret iudex, qui super ea. ĩcõfirmatione snĩam ferret, & maximè cum non sit petita. decre, autem ista non ℣dicit: quia non dicit probationes recipiendas super confirmatione, quæ non fuit petita: sed super infirmatione, quæ petita est. †Item non ob. de ap. oblatæ. vbi dr, q̃ impe-
4 tratis literis super confirmatione snĩæ potest aduersarius agere de infirmatione. Respon. q̃ illa decre. melius facit pro. q̃ ℣. nam & ipsi fatentur, q̃ impetratis hmõi literis ẽt aduersarius p agere de infirmatione, quod illa decre. dicit. alij dicunt melius, qđ petita cõfirmatione snĩæ excommunicationis, aduersarius pro se in ℣rium nulla petitione data potest inducere probationes suas, & fertur snĩa pro reo, si probauerit cãm, quare infirman-
5 da sit, & dicet iudex infirmamus talem sententiam. † Si vero nihil probaret deus de iure suo, nec etiam actor, tunc non infirmabit iudex sententiam: sed tantum absoluet reum ab impetitione actoris, & hoc satis hic expresse dicit, arg. ff. de iureiurã. sed & si po. § j. ff. de proba. circa eum plus placet, q̃ siue quis petat snĩm pro se latam confirmari: siue petat sententiam ℣ se latam infirmari. Item siue sit snĩa absolutionis rei siue condemnationis rei, si liquet iudici ad plenum de veritate: siue per confessionem: siue alio modo, secure confirmet eam iudex, uel infirmet. sed si non constet sibi, melius est, q̃ eum tñ absoluat tam ab obscruatione iudicij, quam ab impetitione rei. de hoc no. de confir. ca. 2. Item dicimus arg. prædictarum legum, q̃ qñ petit snĩa nulla nunciari ex certa causa, puta quia lata sit post app. legitimam, si aduersarius vult probare snĩam tenere, quia nulla appellatio præcessit, vel si præcesserit illegitima, admittendus est. sed si ex alia causa vellet probare eam non tenere, puta quia nõ fuit iudex, qui tulit sententiam, non est admittendus. quod sic probo: quia etiam ipse, qui dedit libellum, ad hoc probãdum, s. quod ex alia causa ẽt iniusta excõicatio non esset admittẽdus. imo si feretur snĩa ℣ eum, vel pro eo, hoc non obstante, q̃ super hoc snĩatum est, iterum posset ex alia causa agere, & multo fortius non potest inducere probationes super iusta, uel iniusta excõicatione, nisi super hoc in modum reconuentionis porrige-
6 ret libellum: quia sibi de iure negari non posset. † Sed opp. fm hoc vr, q̃ nunquam sit facienda differentia in sententia pro reo ferenda, quia semper fingit probauisse, quia negatiua aliter probari non pt, nisi quia fingitur probata, ex quo actor non probat affirmatiuam. Rñ. q̃ magna est differentia in prolatione snĩæ, vt dictũ est: quia licet sufficiat reo, q̃ actor non probauit, quantum ad hoc, q̃ absoluatur, fm q̃ prædictum est, non tñ sufficit quo ad hoc, ut iudicet ℣rium, s. snĩam confirmandam, uel rem suam esse: nisi hoc probauerit. de hoc aũt no. ℣. de restit. spo. ex conquestione. uel potes dicere, q̃ in cã appellationis, vbi nõ est necesse dare libellum: & vbi ex prioribus actis proceditur, petita

ADDITIONES.

a ¶Ex iusta. Adde Bar. in l. multum. ff. de condi. & de. qui. all. Inno. hic, & refert etiã Fel. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ. col. 7. ver. 20. supra de constitu.
b ¶Est ergo sanum. Petr. de Ancha. refert hoc, & sequitur in consi. 146. inci. in præ dicta q. col. j. circa fi.

Universidad de Deusto Biblioteca

ta cõfirmatione sñiæ proceditur etiã ad infirmationẽ.& hoc sa
tis expresse habet in auth.de his,qui ad iud.§.volumus. & dicũt
quidã idem, vbicunq; imploratur officiũ iudicis, siue sit in inte.
rest.siue petitio absolutionis.nã si petatur in integ. resti.ẽt si dan
da nõ sit in integ.restit.quia nõ tenuit ipso iure gestũ, super quo
petitur restitutio,tñ iudex, a quo hoc petitur , aliter prouidebit
non sententiando,quia de hoc actũ non est: sed prouidendo , ẽt
ꝙ gestum est,super quo petebatur restõ. non obsit agẽti , & non
prosit reo,& ita præcipiat reo agere,ac si illud gestũ non interue
nisset.ff.de mino.verũ.§. ex facto. nã officiũ iudicis latissime pa
tet:sed hoc non placet rõnibus supradictis. [Eius] excõicatoris,
vel excõicati simpliciter.i.ita ꝙ non obijciatur sibi, ꝙ intolerabi
li errore expressit sit excõicatus. non enim prosequitur hic ter-
tium casum. [Audiẽdus] nisi vellet probare se pro manifesta of-
fensa,vt quia non paret rei iudicatæ, excõicationis sententiã ꝓ-
tulisse.ĩ.de verb.signi.ex parte,& c.seq.[Impendenda] dummo-
do satisfecerit.[Absoluendũ] ab ipso delegato,vel potius remit-
tendus est ad excõicatorem,etiam si in literis contineatur, iux-
ta formam ecclesiæ absoluas,ad excõicatorem remitti præcipia
tur.& hoc ea rõne,quia delega.ea ratione,qua delegans procede
re debet, s̃.de rescrip.super literis. not. ꝙ post absolutionem ex-
cõicatus aget condõne ex hac decre.ꝙ decernat excõicationem
iniustam, & excõicator ẽt agere potest , vt decernatur excõica-
tio iusta,vt hic apparet,& hoc ipsum satis colligitur. ĩ. de sentẽ.
ex.sacro.vel super hoc ipsum implorabit officium iudicis.

SVMMARIVM.

1 *An committatur, quod est meri imperij.*
2 *Omnis alienatio interdicitur coadiutori.*
3 *Committens simpliciter vices suas,totum committere videtur.*
4 *Spoliatus sicut ante restitutionem accusari non potest , ita nec de eius criminibus inquiri.*

CAP. XXXVII.

Venerabili fr. N. archiepiscopo.

[Plenarie] ad mobilia & immobilia , & etiam fructus. 3.q.2.c.2.
1 & 3. ĩ.de rest.spo.grauis [suspectus] † hoc est meri Imperij & tñ
committitur. ſm l.autem secus est.ff.de offi.eius cui man.l.j.qđ
autem est mixti imperij,committitur. s̃. eo. ex literis.similiter
& ꝙ est iurisdictionis.ĩ.e.c. vlti. [Coadiutorem.] 7.q.j.scripsit,
quamuis.& hoc ꝙ datur hic coadiutor ex prouisione fuit forte,
quia hic eps per laicalem potentiam erat electus.vnde etiã post
probationẽ suspitionis non dẽt amoueri penitus ab administra-
tione,alias aũt de iure cõi est , ꝙ suspectus de dilapidatione amo
ueri dẽt penitus ab administratione, ĩ.de simo.licet.3.qõ.2. quia
[Vices] sola cõmissio dele.etiam si subdeleg.consentiat expresse
recipere delegationem.tñ si res est integra,puta , quia subdeleg.
nõ processit ad citationẽ,vel aliquod aliud,deleg.si vult, põt re-
uocare delegationem,& si moritur subdel.re integra, dele.reas-
sumeret causam,ar.s̃.e.licet,& sic iudicauit Papa Inn.IIII.[Cõ-
silio] idest cõsensu.ad officiũ.n.eius pertinet prohibere malã ad-
ministrationẽ,& curã adhibere,vt bona fiat.7.q.j. quia super.se
cus esset si nõ daret ei officiũ coadiutoris,qa tunc sufficeret eius
consilium requiri.ff.de admi.tu.pater,& no.s̃.de ele. cũ in vete-
2 ri.ĩ.de ac.c.vlt.†[Alienationis.] Not. coadiutori interdici oẽm
alienationẽ,& idẽ intelligo de visitatore, & eo cui cõmendatur
3 ecclesia,de qua no.s̃.de ele.dudũ ecclesia Romana.†[Vices]no.
simpliciter cõmittendo vices suas in totũ cõmittere vr̃, de hoc
no.s̃.eo.super quæstionũ,§.si duo.[Cõtra mãdatũ] itẽ no.si or-
do nõ seruat, cassari processum, s̃.de rescr.cũ dilecta. & intelligi
4 tur de ordine,qui studiose seruari mãdat.ff.mã.diligẽter.† [Ad
inquirendũ.] No. sicut spoliatus non põt accusari ante restõnẽ,
ita nec de eius crimin.inqri.3.q.j.c.j.& 2.& 3.p totũ.[Suspectus]
q̃uis rñderi posset nõ cassatã,quia iniustã, sed quia ꝯ formã man
dati,simile s̃.de rescri.cum dilecta.[Functus] s̃.eo.in literis.

SVMMARIVM.

1 *Viduæ an sint de foro ecclesiæ.*
2 *Miserabiles personæ an sint sub ecclesiasticis iudicibus, & quid sit speciale in miserabilibus personis, in nu.3,& vide in nu.4.& 5.*
6 *Error facti, seu iuris impedit prorogationem.*

CAP. XXXVIII.

Significantibus M.

[Mentiens] nõ fraudulenter, sed simplicitate ducta.
alias.n.si fraudẽ fecisset,etiã si dñs nollet de ea facere iustitiã , tñ
illæ literæ possent elidi per exceptionem doli in impetratione
commissi.s̃.de rescri.super literis. vbi autem simplicitate facit,
quamuis in hac forma non habuisset literas: sed illa,ꝙ prius dñs
requireretur,tamen dño requisito procedẽt iudices dele. vt hic.
ĩ.de fo.comp.ex teno.& no.de hoc.s̃.eo.ex literis. vel potes di-
cere,ꝙ literæ non valent,nisi dñs eorum fuerit requisitus. nã nõ
est iudicis hmõi dele.dicere, vade , & primò prosequere ius tuũ
corã iudice seculari,& si ipse non fecerit,ego faciã. sed ipse per se
prius debet instare,& post instãtiã, & denegationẽ ad auxiliũ ec
1 clesiæ veniet.†[Iurisdõnẽ] no.viduas nõ esse de foro ecclesiæ.ĩ.
de fo.cõp.ex tenore.nisi quantũ ad hoc,ꝙ ꝓprijs iudicib. non fa-
ciẽtib.eis iustitiæ cõplemẽtũ , ecclesiasticus iudex faciet. ĩ.de fo.
comp.ex tenore.ar.83.dist.desolatos,& c.188.dist. eps Gu.& si
suus iudex incipit ei iustitiã facere , nõ est iudicis ecclesiastici di-
cere,da breuiores terminos,vel sñiam pro muliere:sed tunc põt
procedere ad cognoscendũ iudex ecclesiasticus qñ primus dñs
expresse dicit se iustitiam ei non redditurũ , vel alias est notoriũ,
ar.ĩ.e. statuimus. sed si suspectus esset de malitia , dicunt quidã,
ꝙ sibi posset præfigi terminus.ĩ.quẽ procedat,ar.ĩ.qui fi.sint le
gi.causam,lator.ĩ.de rest.spo. frequẽs. vel ad minus vt incipiat
procedere.alij tñ ꝯdicunt.sed si viduæ essent pauperes, sicut cęte
ri pauperes,etiã non negligentib.dñis,vel iudicib.suis , nõ tñ de
oppressione eorũ,sed ẽt de aliorũ,iurib. possunt conqueri eccle-
siæ.24.q.3.si quis de potentib.ĩ.de ver.sig. super quibusdã. imo
de expoliatione pñt ꝯqueri,ẽt si sint diuites , alijs iudicibus ordi-
narijs omissis. ĩ.de fo.cõp. ex parte. idẽ intelligimus de peregri-
nis omnibus qui sunt de foro ecclesiæ quo ad res,quas ferunt, &
iniurias,& ꝯtus,qui in peregrinatione fiunt. 24.q.3.si quis Ro.
& c.seq.idẽ ẽt de mercatoribus.si in theloneis,i.leolis,vel peda-
gijs grauenẽ, vt eisdẽ c.idẽ in libertis in ecclesia manumissis , vel
ecclesiæ cõmendatis,& ꝯfugiẽtib.ad ecclesiã.C.de his,qui ad ec.
ꝯfu.87.di.eos qui,& c.se.idẽ in pęnitẽtib.11.q.j.aliud.idẽ de offi
cialib.suis,& rusticis,& filijs,& libertis,& vxore,& seruientib.ff.
ad muni.assumptio.12.q.2.ecclĩarũ.ff.de iu.om.iu.cũ qdã.C.de
epis.& cle.l.j.& 2.79.dist.iudicatũ.pupillorũ autẽ & orphanorũ
cãs audiet ecclĩa negligẽte iudice seculari eis facere iustitiã , ẽt si
sint diuites,sicut de viduis diximus.87.di.desolatis,in relig. idẽ ĩ
senib.87.di.c.j.idẽ de quibuslibet libertis,& nõ ecclĩæ ꝯmẽdatis.
87.di.liberti.nã oẽs hi miserabiles personæ dicunẽ, quorũ oĩum
curã ecclesia hr̃e dẽt.87.dist.c.vlti.idẽ in expositis.87.dist. c.vlt.
idẽ in cęcis,& mutilatis mẽbris,& leprosis,& captiuis, & debili-
bus,& diutino morbo fatigatis.C.qñ inter pu.l.j.ĩ.de censi. licet
& furiosi.ĩ.de rest.spo.c.j.C.de epi.au.iudices. nã miserabiles p-
sonæ sunt. ꝑ maiori aũt parte ꝑdictæ psonæ, si sint diuites cogũ-
tur sub iudicib. suis ordinarijs rñdere , si volũt sibi facere iustitiæ
2 cõplemẽtũ, ĩ.de fo.cõp.ex tenore.† Itẽ dicũt quidã , ꝙ si qs vult
tales miserabiles psonas ꝯuenire sub iudice seculari , vel ordina-
rio,ꝙ nunquã possunt excipere,ꝙ dẽat sub ecclĩa esse:sed si in iu
dicio, vel extra iudiciũ grauenẽ iniustè , tũc possent appellare ad
ecclĩas,vel ẽt suos aduersarios p simplicẽ q̃rimoniã ꝯuenire co-
rã ecclesia.87.dist.libertos.§.libertis & nos quo ad appellationẽ
non credimus eos verũ dicere,qa si est appellandũ gradatim, fie-
ri dẽt vt a seculari iudice ad ꝓximũ secularẽ iudicẽ superiorẽ ap
3 pellet.2.q.6.anteriorũ.†Sed obijcies, qđ est spãle in miserabilib.
psonis,cũ ẽt oĩb.ecclesia dẽat reddere iustitiã, si iudices secula-
res sunt negligẽtes. ĩ.de fo.cõp.licet rñ.horũ simplice q̃rimoniã
aliqñ ecclesia audit,ẽt nõ requisitis dominis,& semper audit ,
qñ priores dñi renuunt eis facere iustitiam,nec dr̃ eis.ire ad aliũ
ꝓximũ superiorẽ. sed in alijs nõ se intromittet ecclĩa, quousque
aliquẽ superiorẽ hẽt,ad quẽ recurrere possit, & hoc ẽt dicit pal.
decr. sed miserabilib. psonis statim iudice ordinario negligente
facere iustitiã ꝓcedet,& sic intelligo caplm,ex tenore, & 87.di.
4 & hoc ideo,ne diu ꝑ iustitia laborent,† Itẽ dicimus,ꝙ ẽt ꝑdictę
psonæ,si habito respũ ad ea q̃ possidẽt,sint paupes, sed magnas
hr̃editates,vel castra petant,nõ veniet ad ecclesiasticũ iudicẽ,nisi
prius deficiat secularis,qa cã cessat ꝑ qua toleratũ est,ꝙ iudex ec
clesiasticus cognoscat,ẽt nõ negligente seculari,s.qa de modica
re agit.Alij aũt dicunt , ꝙ nunquã ꝑ miserabilib. cognoscet iu-
dex ecclesiasticus, nisi prius eis seculari iudice deficiẽte. sed si qs
p violentiã eis bona auferat,tũc defendet eos ecclesia,& suis etiã
supplicationib.& beneficijs iuuabit eos. & sic intelligunẽ c. pro
5 eis faciẽtia,& ĩ.e. c. si. Cruce signati ẽt ab ecclĩa defendunẽ.† Itẽ
no.ꝙ viduæ,pupilli , & oẽs miserabiles psonæ pñt alios trahere
ad curã Imperatoris,& Imperator vt eos citet , dẽt eis esse fauo-
rabilis & benignus,& si aliqđ rescriptũ impetreẽ ꝯ eos, nisi expſ-
se de miseria eorũ faceret mentionẽ,nõ valet.C. qñ inter pu.l.j.
[Dẽre] & male,qa debebãt dicere,nisi prius dñs negauit sibi iu-
stitiã facere.alij ꝯ.[Pręsumpserũt] & male.nã talis cõuentio,vel
pactũ nõ ꝑiudicat in tantũ,qđ redire cogant ad eos,q anteq̃ adi-
rent põt eorũ volũtas immutari,ũt ff.de iu.om.iu.si ꝯuenerit.so-
lũ.n.hoc põt petere pęnã,vel ad interesse agere , si est cõpromis-
sum, & venit ꝯ illud , & non põt prohibere litẽ corã suo iudice
agi.ff.de arb.si rẽ.C.de arb.l.j.sed ꝯ.C.de pac.si qs ĩ ꝯscri.sup hoc
dixerũt qdã illã l. intelligi , vbi pactũ fuit in scriptis redactũ.hæc
decr.qñ sine scriptis pactũ intercessit:sed hoc reprobaẽ.C.de pac.
pactũ,qđ bo.fi.alij dixerũt.l.loq de reo,hãc decr.ĩ actoř.sed hoc
ex lr̃a falsum esse apparet,& ppea nõ dẽt licere reo , qđ nõ licet
actori,ff.de reg.iu.nõ dẽt.alij dixerũt iõ ex eo pacto agi, qa vesti
tus nõ fuit ꝯtus cohęrẽtia.ff.de iudi.hæres.§.j. Tu dic illã l.loq,
quãdo pactum paratur ad declinãdam iurisdõnem , vel verius,
quando ponitur pactũ ad vnum certum iudicem habendũ. sci-
licet

licet eñ quis habet plures iudices ordinarios, sicut est Bononiæ,
vbi scholares habẽt epm,ptãtem,& Magistrũ suũ,si faciat scho-
laris pactum de litigando sub vno,tenet. sed si velint prorogare
ex pacto iurisdictionẽ ad eũ,cuius iurisdictioni non subsunt, nõ
præiudicat,si cogantur inuiti corã eo litigare, vt hic. ff. de iuris.
om. iudi.si cõuenerit. Item cum isti delegati interlocuti sint per
literas hmõi se procedere nõ debere,& alias nõ essent iudices or
dinarij,eorũ iurisdictio prorogari nõ poterat. C.de iuris.om.iu.
6 priuatorũ.† Itẽ & si alias essent ordinarij,quia tñ isti non videbã
tur intendere ad prorogationẽ prædictã , sed quasi priori com-
missioni innitebant,quasi ex debito,cũ non tenerent,& ita erra
bãt vel in facto,vel in iure,quorũ vtrunq; ꝓgationẽ impedit.
ff.de iuris & facti ignorãtia.l.j.in prin.ff.de iuris.om.iud.nulli,in
prin.& §.j.iõ iustũ est,qđ hic Papa diffinit. vel dic, ꝙ non fuit cõ
promissum,ꝙ redirent ad iudicem deleg. nisi sicut erat de iure.

SVMMARIVM.

1 *Arbitri an habeant iurisdictionem delegatam, & an ab eis possit appellari, in num. 2*
8 *Recusatus ꝑcedere potest.nisi intra terminum sibi datum probet causas recusationis.*

CAP. XXXIX.

Suspitionis causa.

Faciunt.s̃.eo. præterea. [Ad hoc.] s.ad probandum causas
suspitionis,vel ad inducendum testes ad illas probandas , vel ad
testes reprobandos,vel ad sñiam ferendam,& hmõi.[Ab ipso.]
1 Qui vt suspectus recusatur.† [Sine quib.] Hic dicunt quidã hos
arbitros delegatã iurisdictionem habere,& ex eo , quod est. ĩ.de
ap.cum speciali,in prin.vbi innuitur,ꝙ ex delegatione Papę pro
cedant, arg. s̃.eo.ex literis.& si fuerit appellandum, appellabitur
ad Papam,non ad delegatum:quia si hoc diceretur.s.ꝙ appella-
retur ad delegatum,sequeretur absurditas. s.ꝙ vlterius recusare
non possent , quos in vno negocio. s. applõnis pro se iudices eli-
gunt,4.q 2.si quis re.delegare aũt,quia sunt arbitri,non possunt.
sed ꝯ,si iurisdõnem habent,ergo eã possunt alij delegare. s̃.e.pa
2 storalis,in prin.ĩ.eo.qm, in prin.† Item ab eis poterit appellari,
quæ satis sunt absurda.pp hoc dicunt alij hos arbitros iurisdõnẽ
non habere.& dicunt,ꝙ ad eos pertinent omnia, quæ faciunt ad
hũc articulũ.s.terminos assignare,probationes recipere,& arbi
triũ promulgare,& similia,quæ puri arbitri pñt.ff.de arbi.sed in
ter.§.2.nec decre.cũ special.,dicit hos delegatos, sed ex mãdato
Papæ teneri ad quædã,quæ nõ faciũt eos haberi iurisdõnẽ, vt ꝓ-
bat s̃.de rescri.cũ contingat. decre.aũt ex literis , nõ loquitur in
arbitris,sed in iudicib. Sed dices , si nõ habent iurisdõnẽ quis co-
get partes,si non fuerint in terminis, vel si non pareant sñiæ , cũ
recusatus super hoc ptãtẽ non habeat,vt hic?nã in oĩb.eis suspe
8 ctus est,vt hic. † Itẽ pęna non est apposita , ad quã agi possit.rñ.
licet pęna non sit promissa,tñ arbitriũ hoc modo implebit:quia
nisi ĩ.terminũ sibi datũ probet causas recusationis procedet re-
cusatus.ĩ.de app. cũ speciali. & licet in termino ad aliquod cer-
tũ assignato abesset aliqua pars, licet aliqui ꝯdicant , non crede-
rẽ recusatũ debere procedere,nisi totus effluxerit terminus arbi
tris deputatus,vt in palle.decre.cũ speciali.posset tñ dici, sed nõ
bene,ꝙ si in terminis , vel alijs cõtumax fuerit , ꝙ statim recusa-
tus resumet iurisdõnem suã,& si adhuc restet de termino depu-
tato arbitris,sicut ĩ alijs arbitris dr̃.ff.de arb.arbiter,& l.sicut dies.
§.pen.& non ex oĩbus.C.de arbi.l.2. [Cogẽdi.] Et ſm l. cogun-
tur per delegantẽ, si est pñsens in prouincia , vel si ipse est absens,
per alios ordinarios iudices pñsentes.C.de iu.cum speciali.per su-
spensionẽ,vel excõicatio.33.di.quorundã , 74.dist. Honoratus,
s̃.eo.sane,vel indicta mulcta.ff.si quis ius di.l.j vel captis pigno-
rib.Insti.de sati.tu.§.vlt.Insti.de excu. tu.j. rñ.ff.de li.ag.si qs.§.si
qs ex his [Alter] si tertius dissẽtiat,nos idẽ dicim⁹, ẽt si sit absẽs.
sẽp.n.à iure ĩtelligiẽ illa cã adiecta,ꝙ si ñ oẽs,duo vestrũ,ar.hic.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid interdictũ vel excõicatio possit venire in pactũ vel cõditionẽ.*
2 *Cum quis culpa sua omisit soluere,cum potuit,non debet prodesse ei.*
3 *An liceat pacisci de sententia ferenda.*

CAP. XL.

P. Et G. per literas Apostolicas:

[Tuam] Delegatam , quæ est alia ab ordinaria. nã ex delegatio-
ne posset vbiq; sñiam executioni mandare. s̃.eo.significasti , si
q̃n,sed extra ordinariè tantum in subditos.Item si delegata pos-
set extendi.posset subditos quoslibet delegantis excõicare,ordi
narius autẽ prorogatus,licet posset suos subditos excõicare,non
tamen alios:sed põt omnes iudicare,sed non alias punire. alij ꝯ-
1 dicunt.† [Vt si ĩ.] Non credimus interdictum,vel excõicationẽ
posse venire in pactũ,vel conditionẽ , cum tantum ꝯ contuma-
ces sint istæ sñiæ promulgandæ,& incorrigibiles,11.q.3.nemo
eporum,24.q.3.nã sacerdos,ecce.quantũcũq; ergo ꝑcessit pactũ
de excõicando si nõ soluerit in termino,quia posset esse ꝙ tunc
cõtumax non est,qa libenter solueret,sed nõ põt,non debet ex-
cõicari.ff. de pac. si vnus. §. si pac.ꝑterea necessaria est monitio.
2 ĩ.de sen.excõ.sacro.† Sed dices hoc verũ esse, vbi post pactũ nũ-
q̃ potuit soluere.sed vbi potuit,cũ culpa sua omisit,nõ debet ei
ꝓdesse.ff.cõmo.si vt certo.§.sed interdũ.ff. locati, videamus.§.
sed hoc.cũ suis ꝯcordantiis.Sed respon.qa licet fuerit tũc culpa-
bilis,modo non est,nec est simile de actio.ꝯmodati,& aliis,quæ
dantur ꝯ eũ, qui est in culpa, & excõicatione,q̃ non danẽ , nisi ꝯ
ꝯtumacẽ & incorrigibilẽ, vt in c.palle sicut iusiurandũ in litẽ ff.
de ie lit.iur.videamus.§.vlt.& l.in actionib.nisi in casu.C.e.alio
sed hac rõne vr̃,ꝙ nec sic ferri posset,te excõico,nisi solueris vs-
que ad talẽ diẽ.sed ꝯ.ĩ.de app.ꝑterea,arg.ĩ.de re iud.ꝙ ad con
sultationẽ,& vr̃ per oĩa simile.nã & si hic nõ soluit.ĩ. de termi-
nũ,cũ tñ posset,licet fuerit in culpa,nõ tñ dẽt incidere ĩ excõica
tionẽ ex cessatiõe solutionis,q̃ est añ terminũ.qđ ex eo apparet
ꝙ si post soluat vsq; ad terminũ non indiget absolutione , & qa
vsq; ad vltimũ instans liberatur soluendo.ff.de ver.ob. qui con.
ĩ.de sen.exc.nuper.sed nec in fine termini est ꝯtumax, quia sol-
ueret libenter,si hr̃et vnde.& inde est, ꝙ nõ est,ꝙ imputeẽ ei.ff.
de dona.nã in his.respõ. supradicta nõ esse similia. nam vbi sta-
tim fertur sñia,sed suspẽditur effectus,licet nõ debeat fieri, 2.q.
6.biduũ.si tñ feraẽ,tenet,& est iusta,5.q.j. quidã. vnde non solũ
requiritur ꝯdemnato,ꝙ non sit negligens,sed oportet eũ diligẽ-
tẽ in adimplendo,qđ sñialiter iudex mandauit.ff.de rei ven.vti-
que.& inde est,ꝙ si negligẽs sit medio tpe inter sñiam & termi-
nũ solut õis ꝯgregare pecuniã,excõicatio suũ sortiẽ effectũ.imo
quod plus est,si medio tpe inciperet labi facultatib. si tunc non
faceret,dicerẽ adueniente termino excõicationẽ suũ sortiri ef-
fectũ arg.op.ff.de admi.tut.quotiẽs.§.nequaquã,& §.ꝙ si in diẽ
& eodẽ modo,si ꝯdemnatus sum dare hominem & is mortuus
est culpa mea:vel seruus,qui custodiẽdus erat,fugit,teneẽ ꝯdem
natus.ff.quod met.cau.sicut ex.§.si homo,& §.seq.ff.de rei ven.
si ab hoĩe, & l. seq.non tñ agetur ex sñia, nec incurret excõica-
tionem , nisi finito termino.ff.de ver.ob.nulla.ꝯ.ff.de ver.ob.l.
hoc iure.secus, si sine culpa sua , uel subdito facultatib. laberet:
quia tunc nullo tpe ageret ex sñia, põt intelligi durãte impedi-
mẽto.nã impedimẽto cessante, si nõ solueret , ẽt post terminũ,
cum posset soluere,tũc vr̃, ꝙ excõicatio sortiaẽ effectũ , ſm qđ
no.ĩ.de pig.significante,in gl.pe.facit.ff.de le.2.Titia.§. vsuras,
& quod ibi no.ff.q satis.cog.l.sciendũ.§.fin.& C.de ser.pign.da.
ma.l.si creditorib.in ꝯ no.C.in q.cau.in inte.rest. non.l.j.& ibi
vide per Cy.& de his,q not.insa.l. minorib.& ẽt vr̃,ꝙ in termi-
no,quo non posset soluere,debeat ꝓstari,ut ibi no.in gl.ante-
pe.nec incurreret excõicationẽ,vt dictis legib. probat. ff. de ad-
mi.tu.ẽt ꝯtu.nisi esset malæfidei possessor ab initio, nec cãm liti
gãdi hr̃et.ff.de rei uen.itẽ si ver.§.ult.ff.de le.j.cũ reus. ff. si cert.
pet.quod te.inf.qđ me. cau. sup eo. sed tunc, qñ fuit malefidæi
possessor,nec habuit cãm litigãdi , si post sñiam moriaẽ seruus,
vel ęquus,uel fugiat ante,q̃ sit in aliqua mora post sñiam, licet
teneãt ad ęstimationẽ rei amissæ,ut in ꝑdictis legib. non tamen
incidet in excõicationẽ.Ratio diuersitatis, qa de interitu teneẽ
pp morã,ĩ qua sp fuit,ex quo cępit esse malęfidei possessor, nec
causam litigandi habuit, sed de excõicatione non teneẽ,nisi pp
sñiem,q̃ non ligat,nisi pp morã,uel culpã post sñiam, & cõtra
tenorem sñiæ ꝯtingentem , & post terminũ in sñia positũ. ubi
ergo ista non ꝯtigerunt, non tenebit excõicatione. Intelligo igr̃
sic.excõico te , nisi solueris vsq; ad Pascha cum possis tunc sol-
uere.non possit tũc,sed culpa tua commissa post sñiam,& ꝯ te-
norẽ eius redditus ex impotẽs. aliogn, si intelligerẽ siue possis,
siue culpa tua, intolerabilẽ errorẽ exprimeret. vnde nulla esset
3 sñia,inf.de sen.exc.per tuas.s̃.e.cũ contingat. † Alij tñ dñt sem
per eũ cadere in excõicationẽ ẽt si nulla mora fuit, uel culpa.nõ
obst.ꝙ dr̃,qa caderet intellectus eius in similẽ intellectũ,ac si ex
primere errorẽ:qa licet i id cadat,uel inde error sequaẽ: tñ qa ñ
exprimit nihilominus teneret sñia 2.q.6.si sñia . id tamẽ iudex
post q̃ hæc cognouerit , sine ulla difficultate absoluere dẽt. hęc
habẽt locũ ubi sñia lata est sub ꝯdõne,qđ aliqnid fiat in futurũ:
aliogn sit excõicatus.secus aũt esset. ubi sentẽtia ferri dẽt pure
q̃ nõ posset ferri iusta. nisi incorrigibilẽ, ut dictũ est. sed licet di-
xerim,quod non licet pacisci de sententia ferenda , neque corã
ordinario,neque coram delegato,intelligo sine causæ.cognitio
ne,2.q.j.nemo.nã aľs si sit ordinarius aliorum non litigantium,
possunt prorogare iurisdõnem suam.sic possis me excõicare,si
fuerit iustũ,uel si probata fuerit cã excommu.ut in c.nemo, ar.
ff.de iud.l.j.[Iurisdõni.] Dele.uel ordinarie: non tamen ordina-
riam,sed dele.prorogare intendebant.de hoc no.s̃.eo.de causis.

SVMMARIVM.

1 *Minor 20.ann.sed maior 18.possit esse iudex ordinarius, delegatur,& arbiter.*

CAP. L.

Cum vicesimum.

[Annum.] Minor 20. ann. dummodo sit pubes , iudi-
care potest quasi ordinarius,ut hic,argu.ff.de iud. cum præto,
in me r

Universidad de Deusto
Biblioteca

in medio. maior aũt 20. ann. à quolibet delegari põt, & cogi ꝓferre ſnĩam. minor aũt 20. ann. ſe maior 18. vtraq; parte conſentiente põt eſſe delegatus: alias non, niſi à Principe, ſed nõ cogit ꝓferre ſnĩam. Itẽ ſi minor 18. dele. à quolibet ordinario ẽt vtraque parte conſentiente eſt dele, non tenet eius ſentẽtia: ſecus, ſi à Principe, quia tunc & tenet ſentẽtia, & cogit ꝓferre, cũ dubitã dũ nõ ſit de his, quos Princeps elegit, 17. q. 4. §. valde. arbiter aũt ꝓmiſſarius ẽt vtraq; parte pñte & ꝓſentiente non põt eẽ minor 25. ann. nec cogit proferre ſententiã, nec lata tenet, arg. ff. de arb. cum lege. C. de aduo. di. ſancimus. ff. de iu. quidam. [Dari.] A. quolibet, qui delegandi habet poteſtatem, non tantũ a Principe. [Quam a Principe] ſed ſi a Principe facta etiam minori 18. ann. tenet dele. ff. de re iudi. quidam.

Vno delegatorum. Si delegatio facta eſt perſonæ non loco, ſ. eo. quoniam Abbas, vbi de hoc no. ſ. eo. licet. [Exẽpto.] Et ſi eſſent tres, vel plures: quia verum eſt penes omnes iuriſdõnem eſſe, & non penes remanentes tñ, vnde eorũ ſententia nõ tenet. ff. de re. iu. duo ex. ff. de arb. itẽ. ſi. §. vlt. & l. ſeq. & no. de hoc. ſ. eo. cãm. [Expreſſum.] Verbi gratia, ꝙ ſi non omnes, vt ſ. eo. prudentiam.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt partes renunciare his, quæ pro ſe introducta ſunt, non autẽ eis, quæ pro publica vtilitate, vel ex officio ſuo.*
2 *Non debent magna miniſteria delegari.*
3 *Ad hoc ut ſciatur, quæ tranſeant ad ſucceſſorem, inſpicienda eſt verborum conceptio.*
4 *In miniſterio diſpenſandi cum irregulari quis ſit eligendus.*
5 *Excommunicatio & diſpenſatio de ſui natura habent admixtam cognitionem & iuriſdictionem.*
6 *Non põt is, cui cõmiſſum eſt prouidere alicui de bñficio, alij demãdare.*

CAP. XLI.

Quoniam apoſtolica. [Conſentiãt] Supra eo. prudentiã. vbi de hoc no. [Conſentiãt.] Secus, ſi partes nõ ꝓſentiãt. Itẽ ſecus, ſi nõ
1 ſint ibi partes: ſed ex officio ſuo mãdet. † [Præter q.] q. d. vbi inter partes agitur, poteſt aliis delegare. ſed vbi inter partes nõ agitur, ſed Papa ex officio ſuo partib. inquiſitionẽ, vel prouiſionẽ cõmittit, vel quicquid aliud, tunc ſi mandat Papa, ꝙ perſonaliter interſit, delegare non poteſt. Ratio diuerſitatis, eſt, qa in primo caſu partes poſſunt renũciare his, q̃ pro ſe introducta ſunt, non aũt eis, q̃ pro publica vtilitate, vel ex officio ſuo. ff. de pac. iuriſ. §. pen. & vlt. ĵ. de ſo. compe. ſi diligenti. †† [Eligere.] Vbi
2 magna ꝓmittunt, & eodẽ modo intelligitur, quod in ſeq. §. df. ſ. ꝙ certũ miniſteriũ delegari nõ põt. debet. n. ſubintelligi de magnis miniſteriis, ſicut eſt prædicare, & alia hic cõtẽta, & ſimilia, & hoc relinquendũ eſt arbitrio iudicis, q̃ magna ſunt, vel parua. in minorib. aũt miniſteriis bñ fit ſubdelegatio, niſi in reſcripto ꝓtineret, ꝙ ei ꝓmittendo elegit fidẽ, vel induſtriã eius: qa in hoc caſu nõ ſubdelegabit vt hic. [Cõmiſſum.] Cõtra. ĵ. de ſen. excõ. mulieres. ff. de admi. tu. ita. §. geſſiſſe. ff. de ꝓcu. ſeruũ. j. reſpõ. So. illud habet locũ in tpalib. miniſteriis, hoc in ſpiritualib. & in his q̃ fiunt in judicio, ſine iuriſdõne tamen. ff. mand. ſi procuratorẽ. §. ſi quis. ſi. n. haberet iuriſdõnem, delegare poſſet. ſ. e. c. in prin. & c. paſtoralis. vel illud generale eſt, hoc ſpeciale. vel melius, quando aliquis ſua auctoritate põt aliquid facere, tunc non eſt vis ſiue per ſe, ſiue per aliũ faciat, niſi ſpecialiter prohibeat, vt in ĵriis. ſed ubi ſua auctoritate non põt facere, ſed alterius, tũc locũ habet, quod hic dr̃. ſ. ꝙ non põt alij cõmittere. † Sed quæro,
3 an ſucceſſor, qñ eſt ſcriptũ non expreſſo nomine ꝓſonæ, ſed dignitatis tũ, vel loci, hoc poſſit ꝓficere? argu. ꝙ ſic. ſ. eo. quoniã Abbas quidã reſpondent ad hoc, vt ſciatur, q̃ trãſeant ad ſucceſſorẽ, inſpiciẽdã eſſe ꝓceptionem verborũ, in quib. fortè deſignabit, ſe certã perſonam ad hæc tãtum eligere vel etiam deſigna bit, ꝙ ad ſucceſſorẽ tranſeat, & inſpicienda eſt inde facti natura primo, vel potius miniſterij, puta vtrũ miniſterium delegari poſſit cõiter, & ꝑ alios impleri, vel nõ. nã ſi non poſſit cõiter ꝑ alios impleri ſine vlla iuriſdõne, vt eſt miniſteriũ recipiendi teſtes, excõicãdi, vel abſoluẽdi, trãſit ad ſucceſſorẽ, ar. op. auct. ut nulli iud. §. hoc vero iubemus. C. de cadu. tol. l. j. §. pro ſecundo. ſi uero tale ſit miniſterij, quod cõiter ab aliis nõ impleat, ſicut eſt prædicare Crucẽ, ubi exigitur perſona literata, & quæ prædicet opere, & ſermone, & idẽ in miniſterio iungendi pẽnitentiã.
4 † In miniſterio aũt diſpẽſandi cũ irregulari eligatur homo, qui non ſperet in pecuniæ theſauris. & quia pauci ſunt, nõ iõ transmittuntur ad ſucceſſores, ar. op. C. de cadu. tol. l. j. §. ne aũt. ordinarius aũt hoc licite cõmittit. ĵ. de off. ord. inter cętera. & c. vlti. aliis aũt vr̃ melius, ꝙ licet ꝑdicta diſtinctio locũ habeat in legatis ꝓp præſumptã voluntatẽ teſtatoris: non tñ habet locum in aliis, ubi certũ miniſteriũ demandat: quia ſi mandet miniſteriũ recipiendi teſtes ſiue abſoluendi excõicatũ, ſiue qdcunq; aliud, tunc nec per aliũ exerceri põt, nec trãſit ad ſucceſſorẽ. Et eſt ratio, quia nõ ille, cui mandatur miniſteriũ, vr̃ facere: ſed ille, qui mandat, & ideo per aliũ facere non põt. ſecus aut ẽ in delegato; qa ille habet iuriſdictionẽ, & ideo eã delegare põt. ſ. e. c. in prin. & per ſe facere dr̃, quãuis de ſucceſſore poſſet probabilius dubitari. Alij dicunt, & vt vr̃ bene, ꝙ quæcunq; pars iudiciorũ cõmittatur, iuriſdõnem habet ille, cui cõmittitur, ſiue ſit receptor teſtiũ, ſiue citator, ſiue auditor allegationũ, argu. op. ſ. eo. ex literis. & ſi dicas, in quibus poterit exercere iuriſdõnẽ in ꝑdictis? Reſpon. receptor teſtiũ vtetur iuriſdõne ad teſtes cogẽdos, & à falſo cõpeſcendos, & alia hmõi. citator vtetur iuriſdõne ad terminũ prorogandũ, vel minuendũ, ſi ſuperior nõ ꝓhixit, & ẽt vt prę cipiat citato, ꝙ corã citatore cõpareat citationẽ recepturus, & alia hmõi. dicimus ẽt, ꝙ citator põt cũ citare per curſorem, qui ſolã operã exhibet, vel ẽt per literas. & idẽ videndum eſt in aliis partibus iudicij perſonis delegatis, & de hoc not. ĵ. de re iu. cum Bertoldus. quod aũt hic dr̃ de excõicatione, & diſpenſatione, intelligitur, quando hoc mandat ſine cauſæ cognitione fieri, licet generaliter: niſi cauſa ſubſit, debeat cũ cauſæ cognitione fieri, & mediante iuriſdõne. ſunt tũ quædam alia, quæ de ſui natura nõ requirunt cognitionẽ, vel iuriſdictionẽ, ſicut eſt prædicare, pẽnitentias iniungere, alijs beneficiũ dare, & hmõi, quæ alijs committi non poſſunt. ſed & his aliquãdo adijcit iuriſdõ. ſ. vt ꝺicti
5 res, vel impedientes cõpellant. & in his & in cõſilibus, licet poſſit cõmittere iuriſdictionẽ adiectã. ſ. ꝙ alias cõpeſcãt ꝺictores, nõ tamẽ põt cõmittere illud miniſteriũ, quod ex ſui natura non habet admixtã cognitionẽ, & iuriſdictionẽ, ſicut eſt prędicare. † Sed obijcies de excõicatione, & diſpẽſatione, quæ ſui natura habẽt admixtã cognitionẽ, & iuriſdictionẽ. Sed reſpon. illud eſſe verũ, niſi expreſſe mandaret, ꝙ ſine cauſæ cognitione excõicaret, vel diſpenſaret, ſicut hic intelligitur. Nec ob. quod in ſuperiori §. dr̃ de inquiſitione, q̃ procedit ex officio, & q̃ ſui natura habet cognitionẽ, vel iuriſdictionẽ annexã, & tamen cõmitti non põt. Illud, n. ideo eſt, quia ibi eligit induſtriã perſonæ, nec ẽt eſſet malũ in inquiſitione. ſ. ꝙ ſi ẽt cõmittatur cũ cauſæ cognitione, tamen cõmitti non põt, quia ibi induſtriam perſonę elegiſſe vr̃. [Excõicare.] i. denunciare aliquos excõicatos, vel abſolutos. nã ſi mandaret Papa alicui, ꝙ ſnĩam excõicationis in aliquẽ ferat, non debet eã ferre, niſi cũ cauſæ cognitione, & monitione ꝓmiſſa, 2. q. j. nemo. ĵ. de ſen. excom. ſacro. Sed dices Papa cognouit, eum, de quo agitur, ſnĩa excõicationis innodandũ, certè tunc & ipſe ferre ſnĩam debet. ff. de iu. de qua re. tamen hoc caſu ſi dominus Papa, vel alius, qui de iure poteſt ferre ſnĩam ꝑ aliũ, vt ſunt illuſtres, mandet alicui, ꝙ eã ferant, non eſt neceſſaria eius cauſæ cognitio, ſed tunc ẽt fateor hanc decr. locũ habere, vt eã non
6 debeat alij delegare. † [Miniſteriũ.] Hac ratione dicimus, ꝙ ſi alicui cõmiſſum eſt, ꝙ prouideat alicui de aliquo bñficio, ꝙ hoc alij demandare non poteſt: quia ſiue certũ officiũ, ſiue miniſteriũ demandet, qđ ꝑſe exercere debeat delegãs. ſ. prouiſionẽ clerici, vel collationẽ ꝓbendæ, alij demãdauit. & idẽ vr̃, ſi in ĵris dr̃, exequaris. ſed ſęcus eſt, ſi dicat, compellas, vel facias prouideri.

SVMMARIVM.

1 *Conſeruatores ex quibus cauſis dentur.*
2 *An liceat per teſtes probare notorium maleficium.*
3 *Factũ à cõſeruatoribus nõ tenet niſi vocatis illis, qui deliquiſſe dicuntẽ.*
4 *Conſeruatores recuſari non poſſunt.*
5 *Vbi notorium eſt maleficium alijs, ſed non iudici, oportet quod ſuper hoc requirat probationes.*
6 *In notorijs neceſſarius eſt aliquis ordo.*

CAP. I. in VI.

Statuimus. [Vt conſeruatores.] † Not. conſeruatores
1 aliquando dantur, vt defendant aliquos ꝺ raptores, & ꝑdones. alij dantur ꝺ eos, qui aliquorum priuilegia infringunt. aliqñ generalius dantur. ſ. vt defendant aliquos ab ofbus iniurijs, & offenſis, & in nullo ꝑdictorum caſuum aliquã habẽt indaginẽ ꝓſeruatores, niſi in hoc, vt vocent eos, qui moleſtatores & iniuriatores dicuntur, & ſi vocati venerint, interrogabũtur, an prædictas moleſtias, & iniurias irrogarint: & ſi eas confeſſi fuerint, tanquam ꝺ manifeſtos iniuriatores procedent, vt hic. ſi vero negẽt, cum per negationem facta ſit res dubia. C. qui. ad li. procla. non li. 1. 2. non ꝑcedent: & ſi proceſſerint, non valet tãquã excedentes fines mandati, quia non ſunt manifeſti iniuriatores, & iuriſdictio ꝓſeruatorum limitata eſt tãtum ꝺ manifeſtos. arg. op. ff. man. diligenter. ſ. de reſcr. cum dilecti, niſi forte ad eo de facto, vel de iure eſſet eorum maleficium notorij, ꝙ inficiationi locus non eſſet: quia tunc valeret proceſſus ꝺ tales. ĵ. de coha. cle. & mu. tua, & c. veſtra, 2. q. j. manifeſta. imo & ſi ante, q̃ limitaret, vr̃ idem debere fieri 87. diſt. defenſionis, & c. libertos.
2 † Sed quid ſi per teſtes vellent probare maleficium notorium? Reſpon. ꝙ per teſtes malè probatur maleficium notorium, ſed per qualitatem facti. ſ. de transla. epiſ. quãto de hoc no. ĵ. de coha. cle. & mu. tua. Itẽ ſi confiteatur maleficiũ factũ: ſed dicat ſe iure id feciſſe, non intromittet ſe vlterius ꝓſeruator. Sed quæres, pone

pone fert ſnĩam excõicationis, quia aliã ferre non põt ꝺ ꝓtumacẽ, & poſtea conſtat eũ eſſe iniuriatorẽ, ſed nõ manifeſtũ, numquid in veritate eſt excõicatus? dicunt quidã, quod ſic, licet iniuſtè iuriſdõ ei detur ſuper oẽs iniuriatores, qualis eſt iſte, licet occultus. Alij dñt ꝺ, vt primo dictũ eſt, eodẽ iure vt iſti cenſentur priuilegiati q̃ ſuos iniuriatores, vel malefactores excõicare pñt. nã non intelligit. niſi de manifeſtis. ſicut & illud intelligitur, qđ ſequit, liceat tibi alienata malè reuocare. nã non intelligit, niſi de his, de quib. pſtet ꝓfeſſionem, vel rei euidentiã. de hoc no. ſ. de ele. noſti. ĵ. de re. eccl. non alie. ẽpi qui. & hæc vera intelligo in cõſeruatorib. nam iudices eccleſiaſtici ordinarij bene cognoſcent ẽt de occultis violentijs, vt no. ĵ. de ſo. ꝓpe. cum ſit generale. itẽ illud, quod dr̃ circa mediũ huius gl. ver. ſ. qui confitetur factũ, ſ. dicit ſe iure feciſſe, nõ eſt vlterius cogẽdus a conſeruatore, non eſt ſemper verũ, vt ĵ. de coha. cle. & mu. tua, in glo. illud.
3 † Itẽ no. ꝙ iſti ꝓſeruatores, & alij quib. datur iuriſdõ in certas pſonas, vt quando mandat, ꝙ ꝓſecant ꝺ dictores per ſen. eccle. & hmõi, ſemp vocare debent illos, qui dñr deliquiſſe: alias non tenet, quod fit ꝺ eos, 2. q. j. c. j. & q. 6. plataam. niſi eſſet ſnĩa excõicationis, q̃ forte tenet, ſi factũ eſſet notorium: qa ſnĩa excõicationis tenet ẽt non ſeruato ordine: ſed tanẽ iniuſta eſſet abſq; difficultate relaxanda. imo prolator ipſius puniendus eſt. ĵ. de ſent. excõ. ſacro. ſed nec ꝺ hos malefactores valet ſnĩa, niſi ſint manifeſti, vt hic. de hoc no. ĵ. de ꝑb. ꝓ illorũ, & de ꝓceſ. ꝑb. ꝓpoſuit. ſi aũt vocati ꝓtumaces fuerint, tunc conſeruator, & alij ſimiles ꝓ ꝓtumacia poſſunt procedere ꝺ eos: ſed ſi ferrent aliquam ſnĩam excõicationis. vel aliã pro violentia, vel alio delicto, non tenet, niſi eſſet manifeſta, vt hic. vel niſi prius ſnĩarent, ꝙ eſſet manifeſta iniuria: quia ex tunc ẽt ſi non eſſet manifeſta iniuria, tñ tenet ſnĩa, ſi non appellaret ab ea. ſed ĵ. ſ. de reſcri. paſtoralis. § fi. vbi dr̃, ꝙ ludex per expreſſionẽ perſonarũ habet iuriſdictionem ſuper eos. Sol. huius ꝺrij colligitur ex tenore reſcriptorũ: quia ibi dicit, ꝙ partib. vocatis audiat ꝙeſtiones nominatorũ, & ẽt no minandorũ. ſed hic dicit, ꝙ partib. vocatis tm ꝺ manifeſtos violentos procedat. vel dic, ꝙ hi conſeruatores non poſſunt quod
4 prohibere ꝙ nihil fiat his quoꝝ conſeruatores ſunt, ſine ordine iudiciario, arg. ĵ. de ſim. querela. † [Manifeſtis.] Ex hoc apparet, ꝙ recuſari non poſſunt conſeruatores, arg. ĵ. de app peruenit, & c. propoſuit, & ꝙ procedere poſſunt abſente parte ꝓtumacia, vt no. ĵ. de coha. cle. & mu. c. veſtra, [Ad alia.] Præterq̃ in notorijs: quia in notoriis bene habebunt indaginem, arg. qa committit conſeruatorib. iuriſdictio in eis, ergo & omnia ſine quib. illa non poſſunt explicare. ff. de iuriſ. om. iu. l. 2. ſed nõ poſſunt venire ad puniendũ aliquos de notoriis malefactis, niſi eos
a citent,[a] & niſi ciratos & ꝓtumaces puniant in expẽſis. & alias. ſ.
5 eo. de cauſis. ff. ſi quis ius di. non obtem. l. j. † Item ſi maleficium
b eſt notoriũ aliis, ſed nõ iudici, oportet [b] q̃ ſi ſuper hoc requirat probationes, & ẽt cogat aliqñ teſtes, quib. intereſſe debent partes, 2. q. j. in primis. ĵ. de te. c. 2. † Itẽ in notoriis aliqs ordo neceſſarius eſt. ĵ. de iureiu. ad nrm. ſed ille, q̃ fecit illud, qđ dr̃ maleficium: ſed dicit ꝙ illud non eſt maleficium, ſed illud faciendo vſus eſt iure ſuo. vr̃ ꝙ in hoc caſu admittet probationes vtriuſq;: quia aliter non põt explicare iuriſdõnem ſibi commiſſam. itẽ quia reus, non actor offenſus parat viam iudici cognoſcendi de his, dũ proponit exceptionẽ talẽ, ꝙ non deberet procedi ꝺ eum ſi vera eſſet, & ſæpe quis habet ex beneficio alterius, ꝙ ex ſe habere non põt. ſ. de temp. or. c. pen. Hoc aũt ſatis vr̃, ꝙ non põt ꝓſeruator inquirere de maleficio ex off. ſuo. quia non eſt iſte modus procedendi in notorio, niſi fortè procedat ad inquirendum an factũ ſit notoriũ, & ẽt in hoc caſu. ſ. ſi maleficiũ eſt notoriũ, ſed non non malefactor. ſed ſi per teſtes probat de aliquo, ꝙ fecit ille malefactor, ſed non probat, ꝙ ſit notoriũ, nec nocebit ſibi talis probatio. & hoc ideo vr̃, quia non põt ꝓſeruator procedere, niſi ꝺ notorium, qualis non eſt iſte: quia licet de occultis circunſtantiis poſſit inquirere ꝓſeruator, & de his quæ ſunt acceſſoria notorio, non põt tñ inquirere de occulto facto, vel de occultis perſonis, q̃ ſunt principalia. De ordinario aũt, utrũ per has ꝓbationes poſſit procedere ꝺ cũ, dicut no. ſ. de ele. bonę memo. ſi autem ille, qui fecit maleficiũ, bene ꝓfitetur illud, ſed dicit illud notorium, bene põt ꝺ eum procedere ꝓſeruator: quia licet illud maleficiũ non fuerit notoriũ facti euidentia, eſt tamen notoriũ per ꝓfeſſionẽ ſuã, quia plurib. modis fit aliqđ notoriũ, ĵ. de coha. cle & mu. c. veſtra. & dicunt quidã, ꝙ teſtes, qui inducũtur ſuper notorio, debent dicere factũ eſſe notoriũ. & ſi q̃ratur, quo ſcit: põt dicere, ꝙ ego fui præſens, & vidi, quãdo publice in platea multis præſentib. fecit illud. imo plus vr̃, ꝙ ẽt ſi dicat, ego non vidi, quando fecit maleficiũ, ſed vidi, ꝙ ductus fuit corã iudi. & interrogatus de maleficio nõ negauit, vel ꝓfeſſus fuit. ſ. ꝙ ſic publice fecerat. quidã aũt dicunt idẽ. ẽt ſi coram multis cõfitetur. Itẽ ſi dicit, ego non vidi, quando fecit maleficiũ, ſed vidi eũ fugientem, vel ibi latentẽ, & ꝓp hoc nullo mõ ſe excuſantẽ, & non ſuberat cauſa, quare ſe non excuſaret, vel quia de hoc cũ aliquib. tranſegit. ff. ex qui. ca. infa. l. athletas. § fi & l. ſe. & ſic eſt multa talia inuenire. Alij tamen dicunt ĵ. iuriſdõ aũt horum eſt quaſi meri imperiũ & ſupremũ inter alias iuriſdões. item ex hoc apparet, ꝙ iuriſdõnem habent & ẽt cognitionẽ aliquã: q̃ ſnĩa excõicationis ferri nõ põt ſine cauſæ cognitione, 2. q. j. nemo. expone ergo ſic literã, quia non habebunt indaginẽ, ſupple in notoriis. Itẽ non habẽt iudicialẽ indaginẽ cũ effectu: quia ſuper ea non iudicant, ſed tm̃ ſe inſtruunt, ut iuſte poſſint excõicare. Itẽ non dñr habere iudicialẽ indaginẽ ex ui literæ, ſed ex ꝓſenſu partiũ, quia eſt inculpatus. dicit, ego feci vtens iure meo, & hoc paratus ſum ꝓbare. & quenit. ꝙ ludex de hoc cognoſcat: qa aliter cũ factũ ſit notoriũ, excõicabit conſeruator. tunc aut inculpans ꝓſentiet, qđ recipiant ꝓbones, & ſic eõi conſenſu prorogat iuriſdõ. aut non ꝓſentiet, qđ recipiant eius probationes ſuper hoc. & ſic ludex non excõicabit cã non cognita. ĵ. de ſen. exc. ſacro. Itẽ ex quo iuriſdõnem habet, vr̃ qđ uſq; ad annũ poſſit reuocare ſnĩam ſuã. ſ. eo. q̃renti. itẽ ꝺicta ratione vr̃, qđ ſi notorius offenſor excõicatus veniat. ĵ. annũ, & dicat cognoſcite de quantitate dãni, quia volo ſatisfacere, qđ de hoc debet cognoſcere p teſtes, & alio mõ ad ſui inſtructionẽ partib. ꝓſentib. & ſi nollet actor, qđ cognoſceret ꝓſeruator, eũ abſoluet.

ADDITIONES.

a ¶ Citent. quod in notorio requiratur citatio partis, & adde eundem Inn. in c. j. de offi. dele. in 6. Fran. de Are. plene in ſuo conſi. 165. col. 3. & ſeq.

b ¶ Oportet quod ſuper hoc. Adde, quod pro hoc facit tex. in l. hæc autem. §. j ff. ex qui. cau. in. poſ. ea. ubi eſt tex. quod ubicunq; certa qualitas requirit ad tandandam potentiam iudicis, ut poſſit procedere eo modo, quo procedit, non eſt ſatis illam qualitatem eſſe veram, niſi etiam de ea iudici conſtet facit ex quod dicit Bar. in l. ſi finita. § alias. ff. de dam. infe. & in l. mulrum intereſt. ff. de condi. & demon. ubi non valet conceſſio primi decreti contra conſuetudinem, niſi prius conſtet iudici per acta, & ſit conſuetudo, & quando notorium tribuit iudici iuriſdictionem de eo debet conſtare iudici parte citata. adde late Franc. de Aret. in d. ſuo conſi. 165. col. 8. in prin. col. ſeq. poſt medium. Et dicta per eum ibi adde ad Inn. in c. tua, infra de coha. cle. & mu. & ibi de veritate dictorum Inn. in d. c. tua. & in c. veſtra, eo. titu.

SVMMARIVM.

1 *Legatus Papæ quædam poteſt, etiam ſi non exprimantur in literis.*

De officio Legati. Rubrica. 30.

CAP. I.

CVm non ignoretis. [Per app.] Etiã in aliis caſib. quos dicimus. ĵ. [Audire. Quid poſſit legatus, colligẽdũ eſt ex literis legati, ĵ. de priui. porro. & nõ eſt ꝺ. 25. q. 2. ſetuatis. quædam tamen poteſt, etiam ſi non exprimantur, ut hic.

CAP. II.

Studuiſti. [Congnitionẽ.] Ideſt ante, q̃ incipiat cognoſcere delegatus. [Deroger.] Supra de reſcr. cũ ſit Ro. [Impedire.] 11. q j. c. puenit, & 95. diſt. eccl. C. de dona. in hoc. 93. diſ ꝓcipimus. [Mãdatũ.] C. ſi aduer. rẽ iu. aduerſus. ſi. ad Tre. ille, a quo §. tẽpeſtiuẽ. [Cõfirmare.] in cõi forma, q̃ modicum ualet, confirmamus, ſicut lata eſt. ĵ. de concel. præb. & ecc. non uacan. qnia diuerſi. cum cauſæ autem cognitione non poteſt: quia per conſequens poſſet infirmare, 21. diſt. inferior. ff. de re re iud. qui condemnare, de pę. diſt. j. verbum. ff. de re iud. eius.

SVMMARIVM.

1 *Iudex amore, non pretio, quando pœnam remittere poteſt.*

CAP. III.

Niſi ſpecialis. [Illa dilectio.] No. Iud. amore remittere pœnã, 50. di. cler. 35. q. 9. veniam. ꝓtio aũt non põt, j q j. nullus. Itẽ ex quo ſnĩa lata eſt, nõ ꝓt amore remittere pœnam, 2. q. 3. notandũ. Itẽ ſi alio agente cõdemnatus ſit, non poteſt remitti pœna ſine conſenſu eius, pro quo lata eſt ſententia, ſi ei intereſſet pecunialiter. idem videtur quibuſdã, ſi ſuam proſequatur iniuriam: alij tamen contradicunt.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus an abſoluere poſſit extra proninciam ſibi decretam.*
2 *An ſint talegatione durent indulgentiæ a legatis conceſſæ.*
3 *An ſententia ferri poſſit ſub conditione.*

CAP. IIII.

Quod translationem, & infra. [Speciali.] Quædam ſunt, q̃ neceſſe eſt ſpecialiter demandari. ff. q̃ in frau. cre. ſi pater. ff. de pact. iuriſgentium. §. vlt. ff. de procur. Pomponius, & l. mandato. [Priuilegij.] Imo & quædam alia. non. n. poteſt abſoluere excommunicatũ a domino Papa, & qđ plus eſt a delegato eius. ſ. eo. ſtu duiſti. nec uacatuã ꝑcedere, ĵ. de ꝑben. dilec. [Et ſi.] Ideſt quamuis. † [Ex ipſo.] Non ſolũ ipſos de ꝓuincia, ſed ẽt alios extra. ꝓuinciã decretã põt delegatus abſoluere. ĵ. eo. excõicatis. & ſic quod de facto approbat Eccleſia Roma. ſufficit, ut habeat pro iure. ff. de legi. de quib. ff. de adop. emanci-

pari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pari. Et hoc intelligē verum legato, qui à latere Papæ mittitur. ſ. Cardi. ĵ. de ſen. excō. ad eminentiā, c. ea noſcit. alij aũt legati, q̄ non ſunt Cardi. & q̄ ex priuilegio ſunt legati, nō plus habēt poteſtatis, q̄ in priuilegio ꝓtinet. ĵ. e. c. p. ĵ. de pri. porro. † Sed qd di cis de indulgētiis, quas decere, durāt me finita legatione corũ? & qd dices de iniis, q̄ ferunt ſic, quicunq; fecerit furtũ, ſit excōicatus? reſpō. q̄ ſic. Legatus. n. eſt iudex ord. C. de offi. rec. ꝓuin. q or. ga habet Imperiũ. ff. de offi. ꝓcon. l. & iō. Legatũ. n. ſi eſt ex Cardinalib. ſimilē dicimus, ꝓcōſuli, arg. ff. de of. ꝓcon. l. j. & vlt. alios aũt legatos ſingulos ſimiles dicimus ꝓtidib. ar. ff. de off. ꝓſi. l. j. ꝓterea apparet eũ ordinariũ ga vniuerſę cāę cr̃iales, & ciuiles ꝓuinciæ ad eũ deferunt. ſ. c. c. j. cũ aũt hoc poſſint alij ordinarij. ĵ. de ſen. excō. à nobis. ĵ. de pę. & re. nſro. multo fortius legati. habēt. n. maius Imperiũ oīb. iudicib. in ꝓuincia poſt Principē. ff. de of. ꝓcō. ſi in aliqua. §. pe. & l. nec gcq̄. itē ꝓfectus ad tps & in ppe tuũ pōt aliquē ꝓhibere. ff. de of. ꝓc. vr. l. j. §. pe. ar. ĵ. ff. de pę. l. vlt. ff. de poſtula. l. peto. §. vl. † Itē vr quaſi determinatũ, q̄ poſſet fe re ſniam ſub ꝺdōne, puta ſi qs ſic fecerit, vt talē pēnā patiatur, q̄ durer, & indulgētias daret: j. c. vl qd nos credimus. Nec ob. ĵ. de pēnis, & de poſtula. q̄ loquunt, vbi iudex abſq; cāę cognitione pēnā infert ſine ꝓfinitione tpis, q̄ pena tm̃ ſuæ adminiſtrōnis tē pore durare intelligit: ſecus, vbi cũ cāę cognitione. itē ſecus in indulgētiis, q̄ ſunt extēdendæ. ĵ. de ꝓſti. pr. l. vlt. nūqd diſpēſare ꝓt? rñ. ſic. ĵ. de rāta. c. ex par. alij aũt legati q̄ nō ſunt Cardi. poſſunt abſoluere excōicatos ſm tenorem decr. ĵ. eo. excommunicatis.

CAP. V.

Licet Tamen. [Ad noſtræ.] Hic multũ deliquit, 2. q. j. nomen, & 3. q. 6. multum, 11. q. 3. denique. C. de reli. l. 2. arg. contra. ĵ. de app. conſtitutis. Sol. ibi. [Malitioſe.] ff. nau. cau. ſta. licet. §. 2.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus plus habet in conceſſione, quam in præſentatione patronus.*

CAP. VI.

Dilectus fi. R. [In ꝓceſſione.] Ex pñtatione. n. ꝓſoni nō q̄rit plenũ ius, ſicut ex ꝓceſſione epiſcopi, ſi diſcor lātib. ꝓſonis poſt quatuor menſes cōferat. ĵ. de iurepa. q̄n in quibuſdam, & c. ga pp. vel melius, plus habet in ꝓceſſione prælatus, quam in præſentatione patronus, ſupple in ecleſijs, vbi habet collationem, quia ex collatione omnia conſequitur inſtitutus. ſed ex præſentatione non conſequitur ius in re, licet conſequatur ad rem petendam, & ꝓſonalem actionem ꝙ epiſcopum. ĵ. de iurepa. cum autem, & c. paſtora. & c. cũ dilec.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt egreſſus prouincia abſoluere ab excommunicatione, quam tulit in ea exiſtens: & quid ſi exiit non animo deferendi d. legationem, an poterit extra prouinciam excommunicare, habes in nu. 2.*

CAP. VII.

Nouit ille, qui nihil ignorat & inf.

1 †[Promulgauit.] Egreſſus prouincia nō pōt abſoluere ab excōicatione, quā tulit exiſtens in ea. ff. de of. præſi. l. 3. ſed delegati ab eo poſſunt abſoluere poſt egreſſum ei⁹, & ligare, & de cauſis cognoſcere, ſi ceperūt vti iuriſdōne ante, q̄ egrederet: quia perpetuauerunt iuriſdōnē ſuā, arg. ſ. de oſſi. dele. licet. ĵ. c. c. vlt. & ab his appellabit Papa, vel ſucceſſor legati. Sed ante q̄ ingrediantur ꝓuinciam, non pñt exercere ꝓtentioſam iuriſdōnem. ff. de offi. ꝓcon. obſeruare. Cām aũt, quam inchoauit legatus, nō poſſet poſt ſuũ egreſſum, ſed alius legatus, q̄ ſuccedit ei, vel dñs Papa, q̄ intelligit ei ſuccedere, ex quo aliũ nō dat. ff. de iud. mortuo. C. de iu. ꝓperandũ. §. ſinaũt in medio. ff. de iud. mortuo. hinc eſt, q̄ intra annum nō exequit ſniam ſuā. nec eſt ĵ. ſ. de of. dele. q̄renti, q̄ loquit in delegato, legatus aut̄ eſt ordinarius. Alij dñt, ſed nō placet, idē in delegato, & legato. ar. ĵ. de of. or. paſtoralis §. j. eſt ergo verũ ſm eos id, quod dicit decr. q̄renti, q̄ ēt poſt ſentētiā retinet iuriſdōnē intra annũ legatus, & dele. hic aũt poſtquā exiit ꝓuinciā ſibi de putatā, vel delegata nullā iuriſdōnē habet.

2 † Quid ſi exierit ꝓuinciā nō aīo deſerēdi delegatione, ſed iterũ reuerſurus, nunquid poterit ext., ꝓuinciā excōicare? & vr̄ q̄ nō: quia excōicatio requirit cognitionem cauſæ. 2. q. j. nemo. ſed de cauſa non pōt cognoſcere, niſi ſedendo pro tribunali. 2. q. 3. abolitio. ſed hoc in alia ꝓuincia facere nō ꝓt, 9. q. 2. eꝑm in plurib. c. ciuſdē. i. tē vero fatemur, niſi habeat licentiam epi diçc. vt in ciſdē c. dr̄. credere tamen, q̄ poſſet abſoluere, vbi ſuũ errorē recognoſcit ſine cauſæ cognitione pp periculum excōicationis, ar. ĵ. de ſen. excō. ſacro, cir. fi. ſ. eo. c. 2. delegare aũt cauſas pōt extr. prouinciā, cũ nō eā deſeruit: quia hoc non exigit cauſæ cognitionē. ff. de of. procō. aliquando. & hoc olim tm̃, quando neceſſariam moram faciebat extra prouin. hodie aũt dele. pōt, ſi ſolā voluntariam moram trahat, Auct. de colla. §. antequam, in ver. in prouincia. credimus etiam, q̄ poſſit dare præbendas ext. prouinciam, arg. ĵ. de appel. qua fronte. & habes hic expreſſum, q̄ ſi quis eſt legatus in plurib. prouinciis, facta vnius prouinciæ poteſt in alia exercere. ſ. de poſtu. ad hoc, in fi.

CAP. VIII.

Volentes, & infra. [Quamdiu.] C. de cura. furi. cum aliis.

SVMMARIVM.

1 *Legati de latere. i. Cardinales extra prouinciam hominem alterius prouinciam abſoluere poſſunt.*

CAP. IX.

Excommunicatis pro. [Latere.] Lat⁹ Principis, ſiue Papę ſũt Car. ff. ad l. Iul. ma. ſi qs eũ. & hi. f. Car. extr., ꝓuinciā hoīem alterius ꝓuinciæ abſoluere poſſunt. [Aliunde.] ergo à contrario ſenſu iuris com prouincialib. poſſunt mnus abſolutionis impendere legati, qui non ſunt de latere, & qui non ſibi vendicant ex priuil. legationem. ſi aũt ex priuilegio ſibi vendicarent, nec etiã prouinciales abſoluere poſſunt, vt hic ſequitur.

SVMMARIVM.

1 *Legatus quęs leges condere poſſit.*

CAP. X.

Nemini dubium eſſe volumus.

[Statuta.] Et ita habes, q̄ legatus pōt ꝺdere leges gñales, non tamen ꝑtias legib. & ꝺdōnib. generalib. C. de off. præto. l. formā. Et credo, q̄ in ꝺdendo talia ſtatuta debet requirere conſilium prælatorum prouinciæ, 9. q. 3. per totum, & maximè, in c. j. 3. 4. & 5. & aliquando requirere debet capitulum, de ꝑſe. diſt. 3. c. j. ſed credo, q̄ ēt eis irrequiſitis teneant ſtatuta, q̄ facit legatus de his, q̄ pertinēt ad iuriſdōnem ſuā, ar. præal. l. formā, ſed de aliis ſecus.

SVMMARIVM.

1 *An prælatus eccleſiaſticus teneatur exequi ſententiam ſecularis.*
2 *Nunquid ſententia ferri poſſit contra reſcriptum excommunicationis.*
3 *An ualeat quod fit a prælatis in exemptis.*

De officio ordinarij. *Rubrica 31.*

CAP. I.

Pernitioſam. & infra. [Inquirere.] Fama prędecente. ĵ. de ſi. licet. & cũ generaliter loquit hæc decr. credimus, q̄ hoc poſſit tã in clericis q̄ in laicis. ĵ. de iu. nouit. ubi de hac materia no. dũ tamē ſint ſpiritualia, uel alias pertineant ad ſuã iuriſdōnem ea, de qb. inquirit. † [Auxilium.] ideſt. ſecularem poteſtatem. [Ad prędiudicandũ.] Prælatus aũt eccleſiaſticus eodē modo tenet mādare ſniam executioni iu. ſecularis, ar. 96. di. c. 1. ad verũ. ſed in hoc eſt diuerſitas, quia ꝓlatus exequi non cogit̄ per ſeculare ꝓtātem ſed ſecularis bene cogitur per ſuũ prælatũ, ar. ĵ. eo. ad rem. item hoc eſt diuerſum: ga nunquam ad petitionē ſecularis excōicabit, niſi canonica monitione prę miſſa, quā habes. inf. de ſen. excō. ſacro. Et ſi voluerit excōicatus, & pōt aliq̄d ĵ ſniam dicere, audiet, 2. q. 1. nemo. nobis vr̄, q̄ quantũ ad hoc vltimũ nulla ſit diffęrentia, ga nec iudex eccleſiaſticus feret ſniam excō. in ꝓſcri. à iudicib. ſecularib. Nec iudex ſecularis ſniam ꝓſcriptionis feret in excōicatos ab eccleſia. ſed iudex in ſua terra ꝓſcriptos iud. ſecularis uitabit, & ēt in prædicatione populo vitādos ſua debit, hoc multo fortius faciet ſecularis de excōicatis ab eccleſia. † Itē ĵ proſcriptum pōt ferre ſniā excōicationis, ſi habitet in terra ĵ ſniam, iudicis. pōt tamen dici, q̄ ſecularis iudex ꝓpellet oēs ſubditos vitare excōicatos, & prælatus eccliæ excōicabit ſubditos ſecularis ptātis, ſi moniti ei nō obediant, arg. 96. di. cũ ad verũ. itē ſi noſceret Rex rē iniquā agi, ſuũ auxiliũ denegaret, 11. q. 3. q. reſiſtit. ĵ, de of. dele. paſtoralis. §. pe. ſed ibi loquitur aliter, q̄ ſubditi debent exequi ſnīas ſuorũ maiorũ etiam iniuſtas hic autē loquitur de ſecularib. poteſtatib. q̄ non ſunt ſubditæ, imo pares, 96. di. duo, cũ ad ueſtrũ. Itē ēt in aliis epiſcopis, ſi unus epiſcop⁹ ferret ſniam, alius nō exequet, ſi ſcit eã iniuſtam: ga in bono tm̃ debēt ſuũ auuillũ impēdere, 10. di. c. pen. & vlt. & intelligit hoc, q̄do ſine iudicio petit aliquē lędi p regē, & iniuſtē. nā ſi in iudicio ꝺdemnatũ petat caſtigari p Regē, facere dēt hoc, & eſt excōicandus, niſi faciat, 23. q. 5. admlnittratores. nec eſt eius inquirere, an ſit iuſta ſnīa, necne. & per oīa idē dicam in rege, q̄d in ſubditis. de hoc no. ſ. de offi. dele. paſto. §. ult & c. cum in iure. Vel dic qd nō præiudicandũ. i. non pp hoc fit præiudicium poteſtatibus, quin ipſi ēt poſſit facere iuſtitia. uel is eſt ſenſus, quia p hoc auxilium, quod impendũt prælatis non debent ſibi aliquid iuriſdictionis uendicare ſeculares ptātes niſi ad libitum epiſcopi.

3 † Itē no. qd ſi quis clericus, uel laicus ꝓfitet ſe ſubiectũ inquirenti, & ſniæ non pareat inquirētis, nec corũ ſuperiore app. uel ſupplicationem proſequitur, eccleſiaſticùs iudex ſuam cenſuram exercebit, 96. diſtin. cum ad. ſi vero talis ſit, q̄ non habeat ſuperiorem, vt tē plarij, & hoſpitalarij, & alij exēpti, non valet, quod fit à prælatis ꝙ cos: ſed tm̃ dicimus, q̄ Rex, vel Imperator ſemper poſt monitionē canonicā excōicabitur pro notorijs exceſſibus, nili pareat, 61. di. Valēt. niſi eſſet nimis ſeuerus, vel iniurioſus. tũc enim Papa vicarius ſummi Regis ⁴ cognoſcet etiam de non notorijs, & inquiret, ſi ſit infamia, vel ſi accuſatur, Inſti. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris. §. vltimo.

ADDITIO.

2 ¶Summi regis. Adde Feli. qui hoc allegat in c. j. col. j. de conſti.

SVMMARIVM.

1 *Quod licet in genere, an liceat in ſpecie, vel econtra.*

CAP. II.

Si ſacerdos ſciat. [Indeterminatè.] Not. q̄ licet in genere, qd̄ non licet in ſpecie, 8. q. j. qd̄ autem. ff. de quæſt. l. j. §. qui q̄ſtionem. ſ. de offi. dele. quoniã Abbas ff. de pę. l. minoris, arg. ĵ. 24. diſt. quando. ff. ſi quis cau. ſed & ſi. §. quæſitum. ĵ. de app. inter cętera. So. qd licet in genere licet inſpecie, & ecōuerſo, niſi pluralitas, vel gña litas occaſionē mali ꝓbeat, arg. C. quę res pig. obl. l. j. §. j. de hoc no. ĵ. de ſen. excō. Roma. §. cauſant. [Iuſtitiã.] Non de aliqua ꝑſona ſpeciali, ſed vt excōicetur in genere, quicunque fecit, niſi emēdauerit. & ita habes hic, q̄ de iure eſt generalis excōicatio. 5. quæſt. j. quidam. [Remouere.] 6. quæſt. 2. c. 2. & 4. [Admonere.] In ſecreto. ĵ. de ſenten. excom. cum non ab homine. [Chriſtus.] j. quæſt. j. Chriſtus, de conſe. diſt. 2. non prohibeant.

SVMMARIVM.

1 *Qui prælati, vel rectores dicuntur habere ordinariam iuriſdictionem.*
2 *Quando dicatur Princeps concedere ius vniuerſitatis.*
3 *Quæ requirantur ad hoc, vt quis conſequatur ordinariam iuriſdictionē.*
4 *Epiſcopi ordinariam habent iuriſd. à canone.*
5 *Nunquid plebani poſſint dici iudices ordinarij.*
6 *An ualeat abſolutio epiſcopi non præmiſſa ſatisfactione.*
7 *Superiores an teneantur exequi ſententias ſubditorum.*

CAP. III.

Cum ab eccleſiarum. [Prælatis.] † Illos autē prælatos, vel rectores dicimus ordinariã iuriſdictionē habere, qui eliguntur in ꝓlatos ab vniuerſitate, & cōfirmationem recipiunt ſuperioris, Auct. de defen. ciui. §. interius. j. & §. ſi eodē. itē qui eliguntur ab his, qui ſunt alicuius profeſſionis, vel negociationis in rectores, ordinariã iuriſdōnē habent in tantũ, q̄ hi, q̄ de ipſa negociatione, vel ꝓfeſſione ſunt, nō poſſunt extra corũ iuriſdōnem declinare. C. de iur. om. iu. l. vlti. vbi dr̄, q̄ tam de publicis cauſis ſocietatis, q̄ etiã priuatis, quas habent occaſione ſocietatis, ſocij inter ſe cogunt reſpondere ſub eis ſi ibi conueniantur. Sed nec ſocij, nec alij coguntur eos ſub illis cōuenire, & hūc intellectũ illius l. approbat cōſuetudo, vt ea. l. dicit, & ſub alijs iudi. ordinarijs cōueniri pōt, & nō obſtante fori exceptione reſpondere cogitur. ſingulorũ aũt cōſenſus, puta vnius, duorũ, vel trium, vel etiã multorũ, dūmodo non faciant vniuerſitatē ciuitatis, caſtri, burgi, vel villæ, vel collegii alicuius eccleſiæ, vel gratia profeſſionis, vel negociationis, non dat iuriſdōnem ordi. C. de iu. om. in priuatorũ. Et intellige de illa vniuerſitate, q̄ conſtituta ꝑ ſuperiores ſit, q̄ ſit vniuerſitas. nā ſi tot hoīes eſſent ſimul colle. ti, quot ſunt Romæ, & non haberent tacitũ vel expreſsũ ꝓſenſum à ſuperiore, q̄ eſſet vniuerſitas, nō poſſent ſibi iudicē facere, niſi haberent alia iura & priui. vniuerſitatis, arg. ff. de colle. illi. l. 2. ſed credimus ſufficere, ſi ille, cuius hoīes ſunt ſic cōgregati, cōſtituat locũ, vbi habitāt extra ciuitatē, vel caſtrũ, burgum, vel villã. Alij aũt dicũt, q̄ nulli hoīes, quantūcunq; ſint liberi, nō tamen poſſunt cōſtituere vniuerſitatē burgi, vel villæ ſine ꝓſenſu tacito, vel expreſſo eius, qui ius dicit in illa terra. In profeſſionibus aut̄ & negociationib. ſufficit, vel q̄ Magiſtri, vel ſcholares ſint Grāmaticę, Dial. Phyſi. & ſic de alijs negociationibus, q̄ ſint piſtores, vel cerdones, & ſic de alijs. hi. n. nullo priuilegio indigent, vel cōſenſu ſuperioris, vt ſunt collegia approbata a lege. ff. quod cu. vni. l. j. & hi omnes, vel maior pars, ſi volunt, poſſunt ꝓſtituere iu. ſibi, & alia vniuerſitatis iura exercere, & cũ ſit vniuerſitas, qd̄ ſit à maiori par. ratũ eſt. ff. de decr. ab or. fa. q̄ maior. ĵ. de his, q̄ fi. à ma. par. cap. c. vl. & cũ ſit tm̃ vna vniuerſitas omniũ eorũ, qui ſunt eiuſdē profeſſionis, vel negociationis q̄ morantur in eodē caſtro, vel ciuitate, nō vr̄, q̄ poſſint ſe diuidere, vt faciant plures vniuerſitates, vel ēt q̄ homines eiuſdē profeſſionis, vel negociationis, q̄ ſunt de diuerſis ciuitatib. poſſint conuenire, vt vnã faciant vniuerſitatē. poſſet tam. ē dici, q̄ omnes illi, qui ſubſunt vnius defenſioni ciuitatis, ēt ſi n. orātur per municipia, poſſent q̄uenire in vniuerſitatē, vel plures, ſm̃ q̄ habent plures municipales magiſtratus, ſm̃ q̄ eis melius placet. & oportet q̄ ad hoc, q̄ facere poſſint, ſint ad min⁹ tres, vt no. ſ. de elec. c. j. pōt tamē dici. & fortè non malè, q̄ non attendit in collegijs iſtis piſtorũ, vel cerdonũ, & hmōi faciendis, q̄ ſint de vna prouincia, vel diuerſis, vel q̄ oēs de vna ciuitate ſint in vno collegio, vel plurib. ſed tantũ hoc attendit, q̄ tres ſint, vel plures, q̄ conuenīāt, vt vniuerſitatē faciant pro iuſtitia cuiq; cōſeruāda.

2 † Itē hoc ipſo, q̄ Princeps expreſsè, vel tacitè conſentit, ex certa

a tamen ³ ſcientia nō errās, nō in iure, nec in facto, q̄ aliqua faciat vt collegiũ. ſ. quia ſcribit, vt vniuerſitati ex certa ſciētia, vel qa ſindicũ eorũ admittit, ius vniuerſitatis cōſeq vr̄. quod diximus de vniuerſitate negociationis, & profeſſionis, idē intelligo de vniuerſitate collegij alicuius eccleſiæ, vel monaſt. ĵ. e. quāto. & à ſimili de collegio prioratus. ſ. de ſta. mo. c. 2 ar. ĵ. de ma. & ob. cũ in eccleſia. & ad hoc, vt habeat iuriſdictionē in clericos & or dinariã prælatus in p̄dictis locis, vel eccleſijs electus, oportet q̄ & vniuerſitas, q̄ eligit, ſit clericorũ & religioſorũ, vel alias idem ꝓlatus iuriſdictionē ab eccleſiaſtico plato recipiat, & q̄ electus ſit clericus vel religioſus, eã aliter nō dare, nec recipere poſsũt ſpirituālē iuriſdōnem. ſ. excōicandi, interdicēdi, & cōſimiliā. ĵ. de iu. c. 2. de arbi. ꝓtingit. † Itē oportet, q̄ nō ſit mulier. ĵ. de ma. & obe. dilecta. itē ad hoc, vt habeat ordinariã iuriſdi. electus ab vniuerſitate, oportet vt eligat̄ in ꝓlatũ. nā ſi eligeret ad aliquã dignitatē in eccliã, puta Primiceriatũ, Archipresb. maioris eccliæ, vel cuſtodiã, non habet ordinariã iuriſdic. ſ. de offi. Arch. Primicer. & cuſtodis, niſi conſuetudo eis tribuat iuriſdōnē, qō pōt. C. de eman. l. 3. §. vl. & de excef. ꝓla. c. 2. Vel dic, q̄ hi ēt habent iuriſd. ordinariã ex electione in eo miniſterio, cui ꝓponūtur, ar. ꝑdictārd decre. dat ēt ordinariã iuriſd. vel Papa, vel Imperator, puta ſi alicui dat dignitatē, puta legationē in ꝓuincia, vel ꝓfectūrā, vel Arch. vel hmōi. proprie aũt Princeps dat iuriſdictionē, qñ ꝓcedit iuriſdi. in omnib. cauſis, quas moueri contingit in aliqua villa, vel caſtro. idē & de Papa. ff. de offi. ꝓfec. vr. l. j. §. cũ vrbē. in Auct. de ꝓſulib. §. ult. ff. de iu. om. iu. & quia lex ēt tribuit iuriſdōnem ord. ff. de offi. eius, cui man. l. j. reſpō. Rex ēt dr̄ dare iuriſdōnē ordinariã, hoc ipſo, q̄ vocat aliquos ordinarios. C. de offi. rec. prouin. qui or. C. de mō mulc. l. eos. † A cæ

4 none aũt habēt epi ordinariã iuriſdictionem, 16. q. 2. c. j. & q. 7. oēs, 25. diſt. per lectis. & Arch. habent iuriſdictionē à canone, ēt ſi non eligant in ꝓlatos ab vniuerſitate, & ēt ſine epi ꝓfirmatione, ſ. de offi. Arch. c. j. & c. ad hoc. de hoc plenè no. ĵ. e. quāto. & dominus in uaſſallos, & pares ſuper dominũ & uaſſallũ à conſtitutiõe Federici. ĵ. de foro ꝓpe. ex trā miſſa. c. uerũ. ĵ. de ſta. mo. in ſingulis, ĵ. de app. cũ ſpecialis. melius credo, q̄ habent iuriſdictionē Arch. & alij ꝓlati, qui ſic eliguntur ab epiſ, uel à lege, ga cēſent uicarij. ſimile, de offi. ord. c. j. & de of. Arch. c. j. & lex dat

5 iuriſdictionē uicarijs, ut no. ſ. de offi. uica. c. pen. † [Sententiã.] Poſſunt. n. plebani cognoſcere de cauſis, & iunt iudices ordinarij, ĵ. de iu. c. 2. 15. q. 4. c. j. ar. in Auct. de defen. ciui. §. 2. C. de iur. om. iu. l. ult. repete, q̄ diximus, ſ. de offi. Arch. cũ ſatis: & c. ſeq. [Rationabiliter.] Bene dicit: rationabiliter. nā ſi irrationabiliter: non ſolũ non debet ſatisfacere excōicatus: imo excōicator debet ſatisfacere ei: & inſuper puniri: ĵ. de ſen. excō. ſacro. & iō dicit: q̄ eꝑs non pōt cognoſcere de cauſis ſubditorũ: ꝓtermiſſis inferioribus ꝓlatis: ar. ĵ. de excef. c. ad hoc: 18. q. 3. cognouimus: 2. q. 6. anteriorum. Sed hoc non placet: niſi hēret hoc ꝓſuetudo ꝓſcripta. itē ꝓtermiſſis his prælatis dicimus eꝑm cognoſcere de cauſis ſubditorũ ꝓlatorũ & ordinarius eſt totius diœce. ſ. c. j. C. de iu. om. iu. l. fi. 11. q. j. de ꝑſona: 9. q. 3. c. j. & 2. Auct. de defen. ciui. in prin. ubi dr̄: q̄ defenſores ciuitatũ prętermiſſis magiſtratibus municip. poſſunt cognoſcere de cauſis ſubditorũ ſuorũ. itē

6 quia uicarijs dicunt eorũ. ſ. de offi. Arch. c. j. 80. diſt. uec debere. † Et hinc eſt, q̄ ſi eꝑs abſoluat nō ꝓmiſſa ſatisfactione: licet male: tenet abſolutio: eꝑs tamē male facit. & debet corrigi: quia iuriſdictionē ſuã non ſeruat ſubditis ſuis, ĵ. de excef. præla. c. 2 ĵ. e. quāto. ſi aũt ꝓſuetudo haberet: q̄ Archipresbyter primo cognoſceret: uel alius inferior ꝓlatus: & non eꝑs: ꝓſuetudo ſeruanda eſſet: & non teneret: qd̄ ab eꝑo fieret. ſ. de offi. Arch. dilecto.

7 † [Obſeruari.] Not. ſuperiores teneri exequi ſniās ſubditorũ. C. de judi. properandũ. §. ſi aũt reus. & fortè ipſi minores ꝓlati exequunt excōicando, & interdicēdo, ar. ĵ. de offi. dele. ex literis, q̄ quidã non credunt. lata. n. ſnīa functi ſunt officio ſuo. ſ. e. ĵ. literis, & per maiores iudices eſt facièda executio. C. de arbi. cũ antea. j. reſpon. ff. de re iu. à diuo, in prin. Nec obſtat hæc decre. alleg. q̄ introducit ad defenſionē iuriſdōnis, & non executionem ꝓcedit. Sed melius placet, q̄d dictũ eſt, quoslibet ſiue minoris ordinarios, ſiue delegatos à Principe, ſiue à quocũq; alio, ſiue ēt ſub delegatos poſſe exequi ſuas ſniās per iuriſdictionē, quam habent. ſ. excōicationē, vel interdictũ, vel ſimilia, ſm̃ q̄ lex eꝑs preſsè dicit. C. de iudi. properandũ. §. ſi aũt reus, arg. ſ. de offi. deleg. ſignificaſti, & c. ex literis. Si aũt aliqua ſunt, q̄ non poſſunt facere ſub dele. vel etiã minores iudices, ſicut in corporalem poſſeſ. mittere.

ADDITIO.

¶ Ex certa tamen. Adde do. Anto. in ꝓœ. Greg. & ibi Feli. col. 5. verſ. & ſubdi & intel. vt ibi Feli.

Universidad de Deusto Biblioteca

mittere.ff.ad mu.ea,quæ.ff.de iuriſ.om.iu.iubere.non pñt etiā maiores iudices ſ.extra fines ſuæ iuriſdictionis mandare ſentētias executioni,& in his non ipſi,qui iudicauerunt,ſed alii exequentur,& ſic loquitur.l.ff.de re iudi.a diuo.

SVMMARIVM.

1 *Laicus patronus non debet ſe intromittere de rebus eccleſiæ, niſi quo ad defenſionem.*

CAP. IIII.

Cum vos plerunque. [Minus.] Et tunc poſſent ſi vellent aliū eligere,Auct.de ſan.epi.§.ſi quis oratoriū,ĩ.de iurepat.cā,&c.cū pp.ſed hoc dimittebant pp ſcandalū. Vel dic ꝙ licet patronus laicus pñt et minus idoneum,non tñ transfert ptās prouidendi ad epm.nec hoc decre.pal.dñt.ſed ſi non eligit ĩ.tps auctenticū,qđ hic expreſſe dicit,nō pjudicat in foro eccleſiaſtico. vel dic,patronus,q elegerat,dicebat ſe bonū elegiſſe. & iō dū ſup hoc qō erat,non poterat platus de pſona ppetua ordinare eccleſiā,ſed de æconomo tñ.[Radix.] Quia plati ad ſe dicebant ius patrona.ptinere & laici ecōuerſo.alii intelligunt de alia diſſenſione.nā pp qdlibet ſcandalū dēt pponere platus ordina-
1 tionē eccleſiæ,ar.ĩ.de iurepa.c.3.†[Eccleſiaſtica.] Nā ſi laicus eſt patronus,nō hēt ipſe laicus ſe intromittere de reb.eccleſię, niſi quo ad defenſionē,10.di.c.1.3.4.& 5.16.q.7.decernimus. idē multo fortius,vbi nullus eſt patronus,ſed eps,qui eccleſia tali vacāte hēt cuſtodiā,pro ea aget,arg.16.q.7.oēs eccleſiæ, 11.q.1.c.1.& 2.ĩ.de ſuc.ab inteſt.cū dilectus. vbi aūt eccleſiaſtica pſona eſt patrona,cū ibi debeat de tpalib.rñderi.16.q.2.c.2.ĩ.de cap.mo.c.j.ergo a vacāte dēt capſm hr̄e cuſtodiam de ea,non eps,arg.ĩ.de app.bo.me.res aūt epalis eccleſię mortuo epo gubernabit æconomus.75.di.qm quidē.vel qđ melius eſt, ęconomus & clerici epalis eccleſiæ.12.q.2.charitatē.& ſi non hēt ęconomū,ſoli canonici.& ſi nō hēt canonicos, Archieps. 12.q.2.nō licet alicui,& q.5.ſicubi.C.de admi.tu.l.lex q̄. [De cā.]ſ.quia cōtrouerſio ſup iurepa.inter vos,& eos vertitur.vñ eſſet indignū,ꝙ nulla pars in pjudicium alterius in re litigioſa aliquid ppetuo ferret,vel innouaret.11.q.1.qa res.ĩ.vt li.pen. p totū.idē eſt,ſi ſup aliis grauib.diſcordia eſſet inter patronū, & platū,graue eſſet,ꝙ platus in ſua eccleſia inſtitueret perſonā ppetuā,q̄ ſibi vel male,vel nullo mō de ſuis iurib.rñderet.[Oeconomos.]25.diſt.qm.[Perſonis.]12.q.2.hoc ius,charitatem.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio ex iniuſta cauſa lata,an teneat, & an neceſſaria ſit abſolutio.*

CAP. V.

Ex parte tua,& infra. [Exceſſib.] Quare nō tenet abſolutio ex falſa cā,ſicut excōicatio,11.q.3.c.1.ſi eps? Rñ.hic, quia abſoluit, nō expreſſa,vel adiecta vera cā excōicationis, nō intendit abſoluere a vera excōicatione.ſed ille, q excōicauit ex falſa cā.i. eū q nō deliquit,excōicare intēdebat. Itē qa interpretandū eſt in tutiorē partē.ĩ.de ſpon.iuuenis.Itē ne rūpat neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ,23.q.5.excōicatorū.alii idē dñt in vtroq;,nā ſi nō intenderet abſoluere ex illa cā,ex qua excōicatus eſt,nequaquā abſolueret.& ſi excōicaret aliquē ex falſa cā, puta pp homicidiū,qđ nō ppetraſſet,nō eſſet excōicatus,arg.C.ſi ex fal.inſtr.p totū.ff.de ver.ſig.Paul.C.de primi.& ſi pſes.ĩ.de pur. vul. ſignificātib.Hoc aūt ita eſt verū,ſi dicat, excōico te pp tale homicidiū,qđ nō feciſti.nec eſt tūc neceſſaria abſolutio. alii dñt, ꝙ neceſſaria eſt abſolutio,& tenet excōicatio quo ad eccleſiā militantē,arg.ĩ.de reſt.ſpo.literas.ĩ.de ver.ſig.inquiſitione.ne neruus eccle.diſrumpat.s̄.de pſu.cū inter vos.23.q.5.excōicatorū.illud aūt nō eſt dubiū,ꝙ licet iniuſta cā ſit excōicationis, puta quia comederit,vel ſimile,tenet tamen.11.q.3.c.1.ff.ex qui.ca.ma.l.1.§.eo.[Redire.] pp hoc apparet reſponſio factæ qōnis,an.ſ.ꝙ non tenet abſolutio.[Purgationem.] No.eps ad purgationem ſibi ſuſpectos cogit.2.q.5.oīb.& hoc fateor,qñ ingens præſumptio eſt ꝯ eos,alias non purgabunt ſe niſi infamati,vbi infamati ſunt tunc apud bonos & graues.ĩ.de pur. can.cum in iuuentu.& dic,ut no.ĩ.de ac.cum oporteat.

SVMMARIVM.

1 *Licite communicatur non parens ſententiæ.*
2 *Sententia lata contraria primæ non valet.*
3 *In cauſa matrimonii non currit tempus appel.*

CAP. VI.

1 **Significauit nobis.T.F.** [De parochia.] †Quæro vtrū iſti parochiani ſint excōicati pro contumacia,quod non vr̄,cum litera dicat,an pro contumacia,an pro delicto, quod ſilr non vr̄,quia aut fecit ordine iudiciario.ſ.actore proſequente accuſationem,vel ordinario procedente in modum inquiſitionis, & tunc ante q̄ excōicaretur,neceſſaria fuit illa ſnīa ſuper diuortio,& tunc ſi non fuit appellatum,ſed incorrigibilis fuit,quod nō pareat ſnīæ iuſtè excōicatur.2.q.1.nemo.11.q.3.nemo.nec valent tunc lr̄æ,quas impetrat. Itē ſi non fuit appellatū a ſnīa diuortii,tranſit in rē iudi.ſuper quo non pōt hr̄e literas,ſi dixerit veritatē.& ea non dicta,nec iudex dēt abſoluere, nec ordinarius tardabit executionē.s̄.de off.dele.paſtoralis.§.pterea.ſi aūt fuit appellatū a ſnīa diuortii,qūo iudex a quo appellatum eſt,pōt ſe intromittere.C.de app.ex illo? Nec ēt tūc iudex appella.abſoluet,imo cognoſcet de appellatione,ſi ſit iuſta,necne,vt ſi appareat de ſen.excō.vtrū teneat,necne.s̄.de off.dele. cū ꝯtingat.pterea appellantes certū tps hñt ad proſequendam app.C.de tēp.app.Auct.ei q.& intra id tps pñt proſequi,vel ēt tacere,ut in pdicta Auct.ei q.ſi aūt notorium eſſet crimē,non erat appel.deferēdū,nec executio,vel excōicatio, vel denūciatio retractāda.ĩ.de app.ꝯſuluit.Itē ſi iuſte fuit excōicatus, qūo nō remittet paroch. ante ad ordinariū,q tulit ſnīam,& qa iuſte excōicauit,& cū hic dicat, ꝙ del. peccabat,quia teſtes non recipiebat.Itē poſt diffi.ſnīam,vel qđ minus eſt, poſt publicationē teſtiū teſtes recipi iubent ꝯ auct.de teſt.§.quia vero.arg. ĩ.de fide inſtr.cū Io.Rñ.hanc decre.hr̄e locū,vbi quis eſt excōmunicatus a plato inquirente pro manifeſto ꝯtubernio,cū nollet mandato ipſius obedire ſuper tali ꝯtubernio diuidendo, & tunc excommunicatus appellās, & ad ſuperiorē accedens lr̄as īpetrauit ad eundē excōicatorē ſub hac forma,falſo ſuggerēs, ꝙ cū ordine non ſeruato & nulla culpa,vel cā ꝯ eū probata eū excōicauit,ꝙ eū ĩ.certū diē abſoluat,alioquin hoc faciat delega.& audiat,ſi quid remanſerit qōnis.& tūc qa platus non abſoluit,delegati abſoluunt.ſed poſt abſolutionē non pcedebat in cognitione illa.ſ.an eſſet licita copula,necne, cum tñ excōicator paratus eſſet ſup hoc inducere teſtes,ſed non erat, q eos cogeret,vel reciperet.& ideo prouiſum eſt, ꝙ excommunicator eū in excommunicationē reducat.nec ob.qđ dr̄, ꝙ ordinarius non dēt retardare denunciationē excōicationis, ex quo manifeſtū eſt crimē.imo dicimus,ꝙ dēt retardare, ex quo abſolutus eſt,qa dele.hñt iuriſdōnē,licet potuerit elidi p exce.vt no.s̄.de reſcr.cęterū.Itē nō debuit pcedere ī executione ſnīæ, ex quo lr̄æ app.impetratæ fuerūt,vt no.s̄.de off. dele. paſtoralis.§.pterea.†Itē hæc decr.locū hēt, vbi fuit excōicatus poſt ſen-
2 tentiā nec fuit app.nec ob.ꝙ trāſit in rē iudi & iō de cætero nō eſt q̄rendū,nec teſtes producēdi,cū ſi ſnīa ꝯria primæ ferat,nō tenet.2.q.6.diffinitiua.quia hęc non hñt locū in matrimonio, vel ſnīa diuortii.ĩ.de re iu.tenor.& c.ꝯſangui.vbi aūt eſt appellatū,non vr̄ hæc decr.locū hr̄e.cā.n.appellationis dēt currere ſuo marte.ĩ.de app.ſæpe,oblatæ,& tporib.certis. quia ſi appellatū eſſet,nō foret neceſſe eū reducere in ſnīam excōicationis, nec teſtes producere ſuper principali,quia lapſo tpe pfixo appellationis,pſequēdæ tranſiret in rē iudi. ſed certè,ſi quis diligēter inſpiciat,ēt tunc,qñ appellatū eſt,pōt hr̄e locum, ꝙ excōicatus diceret,ꝙ non currit ſibi tps app.cū mora pp iudicē,
3 & non pp ipſum ꝯtingeret,vt no.ĩ.de app.ex rōne.†Poſſet ēt dicere eſſe ſpāle in cā matrimonii,vbi non currit tps appel. vel forte & ipſum tps appe.qđ tā longū eſt,ſuſtinere, vel expectare eis cōmorantib.in illicita copula , non tutū eſt, cū mora ſit periculoſa,infra de appe.oblatæ.& iō illud abbreuiare pōt. ſed non hēt locū,niſi ꝯſtet priorē ſnīam fuiſſe iniuſtā,vel nullā,cū non eſſet in iniuſtā,vel nullā ſnīam reducendā .ſed ſi non conſtet,hēt locū,& intelligimus hanc decr.hr̄e locum,ſi proceſſit eps inquirēdo,& non hēt locū,ſi interuenerit accuſator. nam tunc procedit iudex deleg.qui abſoluet partes,prout volet,& ſi grauauerit partē,vel nimis protelet,appellabit. & intelligimus hoc non ſolū , ſi ſit excōicatus pro illicito concubinatu: ſed idē pro quocunq; alio crimine notorio. Item pōt dici hāc decr.hr̄e locum , qñcunq; appellat, ēt ante ſnīam,vel ex ꝯtumacia.nā hæc vr̄ intētio fuiſſe decr.vbicunq; agit de crimine, ſi altera partium malitioſè protrahit,quo minus in inquiſitione procedat,ſiue primus iudex proceſſerit ad excommunicationē ſiue non,primus iudex pōt pcedere ad excōmunicationē app.vel alr ad inquiſitionē deferētis. & eſt inductū in odiū pſeuerātiū in crimine.nec p hoc turbat iuriſdō deleg.imo per hoc iuuat,qa citius procedet in cā. [Remotiores.] Idem ſi ad propinquios.ſed de remotioribus magis credit,ꝙ ignorēt.idē credimus,& ſi non impetrauit lr̄as,ſed ſuperior tñ abſoluit,licet male,quia remittere eū debebat ad excommunicatorē. infra eo.ad reprimēdā.[Ad locū.] infra de teſti.ſi q te.C.de teſt. ſi qñ.ff.de teſt.l.4.& vlt.[Deſidia.] Qūo excōicat hic litigator p culpa indi.rñ.qa ex eius culpa pſumitur, cum eius crimē eſt notorium,ucl non proſequit retractationē ſnīæ,a qua appellauit,ut dictum eſt.[Ea.] Vel ſimilia ff de leg. non poſſunt. [Et iō in priſtinam.] Quia in ea cā ſunt,qui manent in crimine.

SVMMARIVM.

1 *Coerctio monachi pertinet ad Abbatem.*
2 *Abbas in his,quę ſunt regulæ,ſemper præcedit epiſcopum.*
3 *Excommunicatio eſt mucro epiſcopalis.*

CAP.

CAP. VII.

Quanto deuotio religioſorum. & mu.a.[In clauſtro.] 15.q.1.ſi cupis,placuit,pcutias.ĩ.ne cle. vel mo.ſacerdotib.[Inueneris.]ĩ.de ac.euidētia ĩ.de ſi. de regularib.[Propriū.] 18.q.2.Abbates.[Pręlatorū.] i. Abbatū.alii vero plati,vt epi,nō hñt cuſtodiā neq; adminiſtrationē pecuniæ monachorū.& iō in eorū manib.reſignāda nō eſt. [Arbitrii.] Hæc eſt vera lr̄a extracta de regiſtro,falſa lr̄a eſt, Abbatis. [Conſiliū.] Hoc iuſtè pcipit Papa,ex quo.n. Archieps diligens erat in proſequendo vagos monachos,& Abbas negligens, ꝙ ꝯſiliū Archiepi requireret pro honore,& ut fraus Abbatis euitet,q de facili monacho ppriū dimitteret. & potes dicere, ꝙ hoc ſpāli prouidentia ꝯceſſum fuit Archiepo huic. [Si plati.] i. Abbatis q monachos,& maximè vagos cōpeſcere debent.vel expone,platos.i. Abbates, vel epi.nā cū ambo ſint negligētes,
1 & ambo habeant iuriſdōnē,ab ambo mouendi ſunt.†[Monitionē.] Et ſic vr̄ coerctio monachi ꝙ primo loco ptineat ad Abbatē.ĩ.de app.reprehen.24.q.3.corripiant.& pro hoc ēt faciūt oīa arg.q̄ innuunt,ꝙ ſit iudex or.de quo no.s̄.eo. cū ab. & de offi.Arch.& dixit H.ſolū epm poſſe corripere in figura iudicii,Abbatē vero ſm regulā clauſtralē,ar.11.q.j.de pſona.C.de pa.po.l.4.alii dñt,ꝙ ſi recepit Abbas manus impoſitionē.i. bñdictionē,poſſit monachū coercere , ſicut qlibet platus collegiatæ eccleſiæ,ſi vero nō recepit manus impo. ſed eſt miniſter tñ,vt olim erat,non poſſet coercere,ar.93.di.a ſubdia.18.diſt. hoc tñ.s̄.de æta.tuā,50.di.accedens.& ad hoc bñ facit 68.diſt. c.1.vbi dicit,ꝙ pōt ꝯferre ordines,ſi recepit manus impo. ſm mo.præ.& ſine dicta ma.impo.nō bñdicit monachos,nec portabit baculū paſto.alii dñt in minorib.delictis corripiet ipſum Abbas,vel prior,in maiorib.eps tñ,ar.90.di.ſi qs monachus.
2 ĩ.de ſta.mo.ea q̄.†Hoc aūt bñ credimus,ꝙ Abbas ſemp in his, q̄ regulæ ſunt emēdādis,pcedet epm,cū ēt in eis magis debeat obedire Abbati,q̄ epo.ſed ſi alr peccaret monachus, Abbas ad reuocādū eū,& puniendū intēdet ſm regula a ſuperiori appbatā.& ſi ſm eā fuerit eiiciendus monachus,eiiciet eū, quia ex quo ſuperior ꝯfirmauit regulā,vr̄ eis dediſſe ptātē faciēdi ea, q in rl̄a ꝯtinentur,vt no.ĩ.de regu.c.2.& quæſita a malo monacho Abbas habebit.ſed ſi Abbas p ſe hoc facere non poſſit eps ſuū auxiliū impendet Abbati.18.q.2.Abbates.ſi aūt in iudicio accuſaret,ſub epo dēt fieri,qa minor epo cās criminales non agit.18.q.2.monaſteria.cū aūt monachi non poſſint ciuiliter ꝯueniri,ergo non hēt locū qō,an poſſint ſub Abbate ꝯueniri. imo ēt ſilr ſuper mutuo , qđ in ſcholis ꝯhat, vel ſup alio ꝯctu, quē licite facit,nō ꝯueniret ipſe,ſed eccleſia,vel monaſteriū:& tñ ſimul iudex eſſe nō pōt,& reus.Si aūt clericos ſeculares ſub ſe hr̄et,vel ēt monachos ſub ſe in aliis monaſteriis ab alio monaſterio diuiſis a ſuo mona.ēt ſi ſit in aliis dioe.cās ciuiles illorum bñ poſſet audire,cū ſit ordinarius eorū.& hoc cū qs apud eū vult querimoniā deponere,vt no.s̄.eod.cū ab.ēt ſi non habuit manus impo.dūmō quis eos ſub Abbates cōuenire velit, ſed non cogit quis ꝯuenire eos ſub Abbate , imo pōt ꝯuenire eos ſub epo,& aliis ordinariis.nec pñt excipere de foro, ſ.ꝙ primo ſint ꝯueniendi ſub Abbate , ſicut diximus de illis rectorib. q eligunt ab vniuerſitatib.s̄.eod. cū ab. Et hoc,qđ dicimus in Abbatib.dicimus in plebanis,& in oīb.aliis, q nihil iuriſdōnis hñt,niſi id,qđ hñt ex eo,ꝙ ab vniuerſitatib.eligunt.ſed p magna parte hodie oēs dignitates inſtituunt, & ꝯfirmant ab epis, & ꝙ pñt interdicere,& excōicare.s̄.eo.cū ab.ĩ.de maio.& obe. cū in eccleſijs.nā ꝯfirmando iuriſdōnē,dare vr̄ excōicandi po-
3 teſtatē.†Vñ melius dr̄,ꝙ iuriſdōnem excōicādi hēt a ꝯfirmatore,quā ab vniuerſitate eligente,quia excōicatio propriè eſt mucro epalis,24.q.4.corripiātur.16.q.2.c.i.ſed alia hñt ab vniuerſitate vel lege,quia ex electione vniuerſitatis nō hr̄et ptātē aliquā,niſi iudicandi,& fortè indicēdi modicā mulctam. Itē hodie ex ꝯſuetudine plus iuriſdōnis hñt in diuerſis partibus. [Negligentes.] Hunc ordinē ſeruabit Archieps,qa primo monebit Abbatē,ꝙ reuocet monachos vagos cū ſuis propriis. & ſi Abbas negligens fuerit in eorū reuocatione & p ſe , & p aliū facienda,tunc Archieps monebit monachos vagos ſup eodē, & ſi redierint monachi vagi , debent reſignare ſua propria in manib.Abbatis ꝯuertenda in vtilitatē monaſterii,ſm ꝯſiliū Archiepi.ſi aūt monachi ad ꝯſiliū Archiepi nollēt hoc facere, Archieps cōpellet ad hoc per ſuſpenſionem officii,& beneficii.

SVMMARIVM.

1 *Si poſt ſententiam appellatur, an ſit petenda abſolutio.*
2 *Appellatio prodeſt excommunicato , ſiue bene, ſiue male ſit excommunicatus.*
3 *Pro ſententia iudicis eſt præſumendum.*
4 *Deleg.debet cognoſcere de iniuſta, vel iuſta excommunicatione.*

CAP. VIII.

Ad reprimendam malitiam. [Pœnæ.] Degradatio & curiæ ſeculari tradi.ĩ.de cri.fal.c.ad falſariorū. depoſitio,& detruſio in monaſteriū,50.di.ſi eps.ſuſpenſio.2.q. 5.ſi mala,22.di.nullus,pter hoc,excōicatio.17.q.4.ſi quis ſua. priuatio offi.& bñficii ppetuo.81.di.ſi qs amodo. priuatio officii,alias bñficii ad tps,82.diſt.pſbyteri. 21.q.2.placuit.priuatio bñficii tñ.7.q.1.ſi quis de or.priuatio cōionis tñ.35.diſt. ante oīa.55.di.nullus.itē & aliæ pęnæ.68.di.licet.18.di.placuit.[Aliis.] 2.q.6.quieſcit.[Subditis.] No. ꝙ vicini epi ſunt cogendi ſeruare ſnīas eporū.ar.90.di.c.pe.& vlt.11.q.2.curæ.s̄.eo.cum ab.[Suſpendat.] ĩ.de app.paſtoralis.nec lapſu decendii tranſit in rē iudi.vñ ēt ſi poſt decendiū appellaret , ſuperior abſoluet
1 eū ſine cāæ cognitione,qđ nō credo,ĩ.de ſen.exc.p tuas.†[Cōqueſtus.] Iō dicit cōqueſtus, qa p ſimplicē q̄rimoniā. q.d.ēt ſi appellat poſt ſnīam,non tñ eſt petēda abſolutio ſic.ſ.pſequēdo cā in modum app.ſ.vt dicat excōicationē non tenere, qa a ſnīa excōicationis appellatū fuit,ſed ſimplr petenda eſt abſolutio,ac ſi appellatū non eſſet.tñ in hoc valet iuſta applō ēt poſt excōicationē,quia ſi iuſta cā aſſignata appellaſſet, non eum remitteret abſoluendū ad excōicatorē,niſi de grā.ĩ.de ſen.exc.p tuas.hic aūt ex neceſſitate & de iure dicit eū remittendū. itē de iuris neceſſitate remittit abſoluēdus,ſi manifeſte iuſta eēt ſnīa excom. melius vr̄,ꝙ ſiue appellauit poſt ſnīam excō.ſiue non, ſemp eſt mittendū ad excōicatorē,vt hic.ĩ.de ſen.exc. p tuas, in fi.vbi vr̄ loqui de appellante,& ĩ.de ſen.exc.ſacro §.j.vbi loqui vr̄ de non appellante,& hoc idē alias dicendū vr̄,ſiue certū ſit excōicationē iuſtā,ſiue hoc ipſum dubiū ſit. ſed ſi certū eēt appellationē iniuſtā,nō eſſet remittēdū,ſi eſt appellatum.ĩ.de app.ſolicitudinē.idē ēt vr̄,ſi non ſit appellatū , dūmō certū ſit excōicationem iniuſtā,& ſic pōt loqui.ĩ. de ſen. exc. per tuas,
2 in fi.†[Suſpendat.] Quominus ſit excōicatus. nā ſiue male excōicatus ſit,ſiue bñ,prodeſt appellatio quantum ad hoc, ꝙ ea transferē ad ſuperiorē,ſed credimus,ꝙ neceſſe ſit,ꝙ iuſtā cām appellationis aſſignet , alioquin non ceſſabit procedere in cā excōicator,& partes poſt applōnē ſup principali ad nos remittuntur.ĩ.de app.vt debitus.[Cōſtiterit.] Partib.pñtib. 11.q.3.
3 excōicatos.†Et hēs hic arg.ꝙ pſumendū eſt pro ſnīa iudicis,de hoc no.s̄.de ele.bo.me.Mag.& no. ꝙ hic de iuſta excōicatione cognoſcet Archieps , qa eſt iudex epi excōicatoris,de quo hic q̄rimoniā deponebat excōicatus.Sed qd dices de alio iudice ſubdelegato,an hoc ipſo,ꝙ commiſſa eſt ei abſolutio alicuius,poterit ipſe abſolutus agere de iniuſta excōicatione? & vr̄ ꝙ non niſi hoc ei ſit cōmiſſum,ſed nec excōicans poterit petere ſatisfactionē,quia excōicatus ſibi ꝯtumaciter renuit obedire,arg.s̄.de offi.dele.prudentiā,in fi.hoc aūt c.& ĩ.de ſen. exc. ſacro,vbi horum cognitio cōcedi vr̄ abſoluenti,loquuntur in ordinariis,ſed certè hoc nō placet,imo dicimus,ꝙ de iure ordinario Archieps non dēt cognoſcere,ſi eps vellet conuenire excōicatū,vt eius mandata reciperet,qđ hic dr̄,quia ſubditū ſuū eps corā arbitris,non corā Archiepo ꝯuenire dēt.11.q.1.ſi clericus.hoc ergo,quod Archieps hic facit,eſt rōne ꝯnexitatis cārū,quia hoc ipſo,ꝙ ad Archiepm dedoluit ptās abſoluēdi,& p ꝯñs oīa,q̄ ei ꝯnexa ſunt,faciēda.cū aūt quilibet excōicatus iuret parere mādatis eccleſiæ,vel ipſius abſoluētis, & inſup ipſe abſoluens cognoſcere dēt,an ipſe debeat facere mādata, an remittere ad excōicatorē.& ſi ipſe facere dēt,cū cauſæ cognitio-
4 ne dēt facere,ut hic dr̄ †Ergo ex pmiſſis ſequit, ꝙ dēt cognoſcere de iniuſta , vel iuſta excōicatione. & hoc ipſum dicimus in oīb.dele.quib.ſimplr cōmittit,ꝙ abſoluant.illa.n.clā , ſi qd reſiduū qōnis,non refertur ad cognitionem iuſtæ vel iniuſtæ excom.ſed ad cognitionem cauſæ principalis, de qua dele. nō cognoſcet,niſi illa clauſula,vel ſimilis fuerit appoſita. [Reducere.] ĩ.de appel.c.ſolicitudinem.

SVMMARIVM.

Priuilegia eccleſiæ conceſſa, perpetua ſunt: perſonæ vero cum perſona pereunt.

CAP. IX.

Duo ſimul,& infra. [In canonibus.] 9.q.3.conqueſtus. vel diuerſa ſunt nomina,ſed eadē dignitas.99.di.c.1.& 2.[Cōſuetudo.] Approbata & præſcripta.s̄.de conſue.c.vlt.& no.ĩ.eo.c.1.[Eccleſiā.] Priuilegium datum eccleſiæ eſt perpetuū.15.q.1.c.1.& 2. Perſonalia cum perſona pereunt.ff.de cenſi.de æta.7.q.1.pitiſti. item arg.ꝙ Papa detrahere pōt de iure aliorū. 16.q.1.frater.9. q.3.nunc vero,& c.per prin.25.q.1.c.vlt.s̄.de vſu pal.c.j. [Corā te.] No.hic ſumit ar.a ꝯrio ſenſu,qa ēt ſi uoluit cōparere corā ipſis epis ordinariis , non tñ pp hoc arg. iuriſdōnem hēt in eos,ut audiat cās eorum,ſed ut præſtet auxilium ordinariis ad cōpeſcendū eos.[Cōpelli.] 11.q.1.peruenit. ſed ſi ſponte velit bene pñt iuriſdictionē prorogare,ut no.s̄.de off.dele.de cauſis

nos

Universidad de Deusto
Biblioteca

nos ꝯ.nisi adsit ꝯsensus epi.ĩ.de fo.ꝯpe. significasti.itẽ no.ordinarium agere,si subditi grauentur.ad idem.s̃.de off.Archi.dil. sed certè plus prosequetur causam suam.i. subtractionem iuris sui,quam iniuriam subditorum.

SVMMARIVM.

Episcopus committit ea,quæ sunt ordinis.

CAP. X.

Quod sedes Apost.& infra.

[Committeret.] 63.dist.cum prouinciales.15.di.non debet,& c.si quis.[Dẽt.] s̃.de of dele.pastoralis,in prin.& c.vlt.& hic hẽs, ꝙ eps cõmittit ea, quæ sunt ordinis,s̃.de elec.transmissa.7.q.1.Pontifices, &c.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid iudex totius prouinciæ sit iudex cuiuslibet.*
2 *Et an sine secundo decreto sit aliquis verus possessor.*

CAP. XI.

Pastoralis offi.

[Exceptis.] Hic dñt quidã Archiepm nõ esse iudic.ordinariũ totius prouinciæ.nos aũt ꝯriũ credimus.s.ꝙ hẽt Archieps ordinariã iurisdõnẽ Archiepalẽ,nõ aũt ordinariã epalẽ, nec simul concurrere de iure.nã in tota prouincia hẽt procurationẽ,& visi-
1 tationẽ.ĩ.de pscr.cũ ex offi.ad idẽ.7.q.1.in apib.† Et nõ sequitur,est iudex totius prouinciæ, ergo cuiuslibet. qđ patet ẽt in epo,q licet sit iudex totius diœce. nõ tñ est exẽptorũ, quis dici possit,ꝙ & cuiuslibet iudex eit,qa in plurib. casib. hẽt iurisdõnẽ sup quolibet, licet nõ in oĩb. ponamus.n.ꝙ aliqs sit in bo-
a nus [a] ꝙ nihil cõmittit,qđ iuris indigeat correctione sup hoc, in quib.hẽt iurisdõnẽ,sed ligatã,22.di.de Constanti. & sic eps hẽt iurisdictionem,sed ligatam,quousq; ꝯueniat pars in casibus exceptis,arg.s̃.de rescr.pasto.§.qm.Sed si tulerit sniam excõicationis,nunqd tenet?dixerũt quidã ꝙ sic,vt in Auct.de defen.ciui.§.& ꝯnr.Sed nos ꝯriũ credimus,ar.3.q.6.peregrina. 6. q.3.scitote.9.q.3.nullus.& eodẽ mõ non tenet absolutio, si absoluat excõicatos.secus tñ est dicẽdũ in epo, qui iurisdõnẽ non ligatã hẽt in tota diœce.vt no.s̃.eo.cũ ab.[Alicui.] Suo ordinario plato.[Articulo.] ĩ.de sen.exc.ꝙ de his.17.q.4. si quis suadẽte.[Succedat.] Et ita hẽs,ꝙ si alias delegati transferant ad alias dignitates,& scriptũ sit loco,ꝙ successor procedat in cã.
2 de hoc no.s̃.de off. deleg. qm̃, & de rescri.eã te.†[Verus.] No. aliquẽ fieri verũ possessorẽ ẽt sine scdo decreto post an.vt no. ĩ.vt li.no ꝯte.qm.§.vl.in fi.& de eo,q mit.in pos.cã rei ser.c j. [Honestis.] C.de anna.exce.vt psectius.16.q.2.§.pen.§ vlti.

ADDITIO.

a ¶Ita bonus.Feli.allegat in proœ.Rex pacificus,in pri. quod quis potest ita esse bonus,& in tantum ratione regeretur,ꝙ non subiiceretur legi,intellige exercitio legis,ut ibi per eum.

SVMMARIVM.

Appellari an possit a correctione.
Papa quando intelligatur per suum mandatum delegare, & quando ordinario executionem sui officii suadere.

CAP. XII.

Licet in corrigendis.

[Interclusum.] ĩ. de ap.ad nostrã, reprehẽsibilis,de priore.& intelligo hoc verũ,nisi excedat modũ. ĩ. de sen.exc.vniuersitate,& c.pro.& vbi est notoriũ.ĩ.de verb. sig. ex parte,cũ olim.idẽ est ẽt,si alias grauet,vt ĩ.sequit. [Derogare.] s̃.de of.dele.sup eo.9.q.3.nunc vero.[Faciẽdis.] Sicut hæc erant.licet.n.ibi esset app.re. non ob. qa hoc fuit ibi appositũ, ꝙ de iure est,vt dictũ est,& sic procedere dẽt tã ordinarius, q̃ dele.secus,si dixisset auctoritate nr̃a.sic.n tanq̃ dele.procedere potuisset.itẽ credere,ꝙ si mãdaret ei, ꝙ in aliqua cã ꝓcederet ap.re.vel in aliquib.negociis,vbi applo a iure nõ prohibet. itẽ a ꝯrio,si ordinario mandet,ꝙ audiat gñaliter cãs aliquorũ subditorũ suorũ, nec ponat in lr̃is app. re. vel auctoritate nostra, vel aliqd sup ordinariã iurisdõnẽ ꝯcedat, tũc ut ordinarius cognoscet,nõ vt dele.Et est rõ, quia vr̃ ei suasisse executionẽ sui officii.itẽ quia ꝯ ius sunt hmõi gñales cõmissiones. s̃.de rescr. ad hoc.secus si inter aliquas psonas spãliter mandaret ordinario causæ cognitionẽ,quia tunc deleg.præsumitur.ĩ.de præsc. cũ ex officii.[Casus.] ĩ.de sen.& re iu.cum I.& A.& c. prox.ĩ. de accu.cum oporteat,& ĩ.de si. licet Hely. vel si in aliquo ꝯ formam datam. ĩ. de accu. inquisitionis,qualiter,& quando. [Mandati.] Quo non deleg.constituit,sed ut ordi.instruxit.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum si est iudex,non tamen singuli canonici.*
2 *Quomodo electio deuoluatur a capitulo in episcopum.*
3 *Solus episcopus conuocare potest canonicos, & procedere ad electionẽ ipsis non venientibus.*
4 *Non valeret consuetudo,quod capitulum in causa sua esset iudex contra episcopum.*
5 *Cur episcopus non corrigit excessus suorum canonicorum.*

CAP. XIII.

Irrefragabili constitu.

[Formam.] ĩ.de accu ĩquisitionis,qualiter & qñ,& de hoc no.ĩ.de ap.c.3.[Consueuerunt.] Alias.n. nisi esset consuetudo,eis prætermissis eps corriges,vt no.s̃.co.
1 cũ ab.†[Per ca.ipsum.] Et sic capitulum est iudex, & penes ipsum est iurisdõ,& non penes singulos canonicos.nam de nullo põt dici hic est iudex, vel ꝯiudex. sed verba resonantia actũ de eis dici possunt.s.vt canonicus iudicat, sicut electio est penes capitulum,& non singulos,& tamen singuli colligunt.sed
a cũ eps sit de capitulo,vtpote caput [a] capituli,arg. ĩ.de ver.sig. cũ clerici.ff.de his qui no.ĩfa.l.2.Insti.de iure na.plebs quo ad eum ptãs deuoluitur iudicandi?nã si oẽs fuerũt negligẽtes, paria delicta pari pena puniri debẽt.s̃.de sup.neg. pla. directo,s̃. de ele.bo.me.in fi.si non oẽs sunt negligentes,penes non negligentes erit ptãs iudicãdi.s̃.de postu.gratũ,s̃.de ele.bo.memo.
2 Mag.† Eadẽ qõ est,quõ.s.deuoluit electio a caplo in epm?quidã dñt,ꝙ vbicunq; eps est de capitulo.nam aliqñ non est de capitulo,s̃.de rescr.eã & tunc si eps est negligens cũ aliis,ptãs eligendi,vel iudicandi,vel quælibet,deuoluitur ad superiorẽ, nõ ad epm,& intelligunt l.ff.qñ ap.sit.l.1.§.sed & si. quando præses sedebat in ordine suo,non iudicans,sed cõsulens. sed ꝯ hoc esset.C.de accu.l.vlti.vel qñ sedit iudicans,sed ꝯdicit. nos dicimus,ꝙ si eps interest capitulo non tanq̃ eps, sed quodam iure segregato,tanquã canonicus,puta quia Papa de gratia sibi reseruauit canonicatũ,vel ẽt epatus hẽt spãle priuilegium, ꝙ qcunq; est eps,sit canonicus,ita fingitur gerere duas psonas,tũc si oẽs fuerunt negligẽtes,& ẽt eps,nihilominus potestas eligẽdi,vel iudicandi deuoluit ad epm,nisi dolus eius interuenisset, vt ob hoc procurasset ele.non fieri,vt ad eũ deuolueret ptãs. ĩ. de ꝯces.p̃b.non va.postul.isti.s̃.de ele.cũ inter dile.17.di.multis 2.q.6.oẽs.ff.de suc.edi.l.j.§.qđ dicimus.C.de adul.iure.ff.de adop.si pr̃.§.1.sed dices,nonne tenet cõmittere vices suas. ar. ff.de iuri.om.iud.ptor?rñ.nõ illud.n.iõ est, quia ꝯsulens suam
b voluntatẽ propalauit,vñ suspectus [b] haberet,si iudicaret: sed secus in negligẽte,qui suã uoluntatẽ non manifestauit.si vero eps in electione canonicorũ tñ interfit,quia eps,puta quia ad hoc hẽt priuilegium,& perpenditur hic, quia ratione dignitatis plus valet vox epi,q̃ canonici,nõ qa canonicus,qa nec canonicus est,tunc non põt dici gerere psonam canonici,sed epi tãtum,& tunc non deuoluunt ptãtes ad epm, sed ad Archiepm. sed ꝯdicit.l.si qñ app.sit.l.j.in fi.sed approbo responsionem p̃-
3 dictã.†Sed quæres,quid si eps non fuit negligens, sed, sicut potuit,procurauit electionẽ fieri,sed non potuit obtinere?rñ. nõ põt se excusare eps quia ipse solus potest ꝯuocare alios canonicos,quãuis nõ veniant,& ipse nihilominus circa finẽ vltimi diei ꝯuocato capitulo eliget,& iudicabit.s̃.de offi dele.consuluit,& no. s̃. de ele.cũ nobis. & c.ecclesia vestra,ar. s̃. de postu. bonæ.2.& est hoc,quia certũ tps a iure habuit,ĩ.qđ procedere deberet. ĩ.de ꝯces.præb.non va.nulla.vel a prælato,ut hic. Vñ, si aliqui ad tps velint effugere,eorũ malitia, vel negligẽtia nõ nocebit diligentib.ff.ex qui.cau.ma.non.n.sed vbi nõ est p̃fixũ tps non põt unus.solus procedere in negocio, qđ oĩb.imminebat.vel melius.s.in decre.bo.me.s̃.de postu.processerunt,licet forte iniustè.vñ nec poterat procedere vnus solus ꝯ sniam pluriũ,secus,vbi sunt negligẽtes,vt hic.& hoc est verũ, qa unus solus eliget.vel iudicabit,quia ius vniuersitatis recidet in unũ. ff.qđ cuiusq; vni.sicut.§.vlt.arg.12.q.2.non liceat.secus,si nõ esset collegiũ,qa essent plures dele.vel ordinarii. nam tunc in vnũ non recideret ius reliquis negligentib.ut no. supra de offi. dele.cãm.vel dic,& melius,ꝙ hæc decre loquit, qñ ad solum capitulũ pertinet hæc correctio,& non ad epm, & sic non hñt
4 locũ p̃dictæ obiectiones.†[Manifesta.] i.notoria.nã alias nulla ꝯsuetudo prodesset, ꝙ capitulũ in cã sua ꝯ epm iudex esset.nã esset ꝯ bonos mores,& grauamẽ adduceret ecclesiis, & iõ non esset tolerabilis,supra de ꝯsue.c.1.& c. cũ venerabilis,sed si factũ esset notoriũ,tunc põt valere ei ꝯsuetudo,nec erit iudex in facto suo,qa non iudicabit,sed tñ cessat pro manifesto offensa,qđ fieri põt.ĩ.de ver.sig.ex parte, vbi no.& c.seq. nã si interdixerit re existẽte dubia puniret, vt hic,& ĩ. de ap.dilecto.si ergo manifesta & rõnabilis cã subsit,& est ꝯsuetudo,põt cessare. nã & solus decanus põt interdicere ecclam.ĩ.de app.dile.Sed ꝯ,quõ seipsum suspẽdet?itẽ quõ erit iudex in facto suo ꝯ id,qđ est.C.ne quis in propria cã.p totum.ĩ. de conces. p̃b. post ele. itẽ legẽ dicere sibi non possunt,nec imperare.ff.de arbi. l.pen. 21.dist.nũc aũt?itẽ interdictũ de ꝯsensu epi & canonicorũ ponendum

ADDITIONES.

a ¶Caput.Adde Feli.in proœ.Greg.col.3.circa fi.qui allega.Inno.hic.
b ¶Suspectus.Et sic iudex,qui consuluit in cã, allegatur suspectus. adde Franc. Are.in consi.29.col.19 in prin.& Doc.in c.cũ spãli,infra de appel. & adde, ꝙ idem si fuisset aduocatus.l.prætor,& ibi Doc.& Alex.ff.de iu.om.iud.

nendũ est.ĩ.de his,q̃ fi.à ma.par.c.quæsiuit.non ergo à solis canonicis? rñ. de iure esse,ꝙ eps & caplm simul interdictũ ꝓponant.sed si consuetudo hẽt,ꝙ canonici,vel solus decanus hoc faciat,valebit interdictum,vt hic.nec ex hoc sequit,ꝙ aliquis sibi imperet,vel puniat.sed caplm imperat singulis canonicis, & eodem modo punit.ar.12.q.2.qui manumittit. Itẽ licet platus de iniuria ecclesiæ,vel cã cognoscat,non dr̃ iudex in propria causa,ar.C.vbi cau.fis.l.1.ff.de his,q̃ in testa. delen. proxime.& 11. q.7.si quis ab epo. Vel dic,ꝙ non est interdictum iuris,sed est q̃dã cessatio,& inde est,ꝙ eps vel alius ẽt ipse,qui posuit interdictũ celebrando in illa ecclesia non fit irregularis. imo nec ẽt canonicus sic interdictus in eadẽ ecclesia,vel alicubi celebrãdo fit irregularis.sed si imponeret interdictũ iuris,tunc irregularis esset,vt no.ĩ.de exces.præ.tanta. [Dele.] i.datus.si.n.esset dele.expiraret iurisdõ re integra morte mandatoris.& hic est vnus casus,vbi Archieps habet iurisdõnem in subditos suffraganeorũ. vel si dixeris propriè deleg.dic hoc speciale,ꝙ non perit hæc iu-
5 risdõ morte mandatoris. † Sed quare eps non corrigit excessus canonicorũ suorũ? Rñ.quia sic placuit Papæ, & non sine causa, quia videretur esse Iudex in propria cã,quis non sit, & quia ardua cã ꝯ capitulũ,vnde non dẽt eam audire, nisi cum capitulo suo,15.q.7.eps nullius.sed cũ eis audire non posset, qa idẽ iuris esset,quis non sint rei & iud.sed vr̃,ꝙ deberet esse sub arbitris, 11.q.1.si clericus aduersus.sed illud loquitur in ciuilib. casibus, hoc in delictis,vel sufficit sic statutũ esse.ff.q & à q ꝓspexit,primo rñ.[Castiget.] Si sine manifesta & rõnabili cã cessauerint.

SVMMARIVM.

Legatis Papæ soli episcopi prouidere non tenentur, sed cum alijs clericis.

CAP. XIIII.

Quoniam in plerisque.

[Populi.] Saraceni, Latini, & Græci,q inter nos habitant.[Prouideant.] Suis expẽsis.ĩ.c.prox.ar. Auc. vt nulli iud.§.nulli, Auct.de man.prin.illud tamen. secus in legatis Papæ,ĩ.de præscr.accedentes.vel dic vt no.ĩ.c.prox. nã legatis soli epi prouidere non tenenẽ,imo cum alijs clericis. [Necessitas.] Hic apparet hoc ipsum de dispensatione esse,ar.7.q.1. non autẽ.1.q.7.quod pro remedio,ad idem.s̃.de renun.ad sup. & hoc ex verbo apparet ibi, cui ꝯcessionis. & hoc intelligo vbi ponitur eps in diœcesi alterius ad aliquod officium, cuius rõne illi debeant subesse.secus,si alias vocaret ad supplendum defectum suũ,7.1.Põtifices.[Percussum.] No.canonem latæ sniæ.

CAP. XV.

Inter cetera.

[Indiguerint.] Puta quia sine scandalo à clericis,vel laicis expensas hẽre nõ possunt,11.q.1.aliud quidem.1.q.2.placuit.alioquin ab eis possunt exigere,qa non est magnũ,si metamus tẽp.vbi seminamus spi. ĩ.de præscr.cũ ex officij.[Coadiutores.] Secus in dele.s̃.e.c.vlt.

SVMMARIVM

1 *Non licet episcopo exigere procurationem à capel.quæ non sufficiunt ad procurationem.*
2 *Non potest Abbas, vel alius superior agere nomine suo, vel monasterij negatoria, vel quasi contra requirentes aliqua iura in suis capellis.*
3 *Cum quis per se tenet,non admittitur sine scientia, & animo possidentis.*
4 *In his,quæ de iure debentur,nisi pars probaret præscriptionem,vel priuilegium,condemnaretur.*
5 *Quæ sint vniuersales actiones,quæ etiam generales,& singulares, habes in nume.6.7.*

CAP. XVI.

Conquerente.

No.Abbatem posse agere pro capellis suis,ne indebitis onerib. grauentur.ar.s̃.de off. Arch. c.j.sed si prælati ipsarum ecclesiarum velint agere,ipsi præponuntur,vt no.s̃.de rescr.edoceri. posset tñ dici hoc esse ideo,quia temporalia earundem ecclesiarũ monasterium possidebat,ar.ĩ.de exce.cum venera. vel hic Abbas iura episcopalia ad se pertinere dicebat,vel ẽt vbi agitur generaliter de grauamine cõi omnium,tñ episcopus aget:sed hoc nõ
1 inuenitur iure cautũ.de hoc no.ĩ.de ap.dile. † [Non cõtentus.] Hæc petitio non fulcitur iure,ꝙ non liceat episcopo exigere ꝓcurationẽ à capel.q̃ non sufficiunt ad ꝓcurationẽ, vel quæ eam non dñt:quia possessoriũ non sonat.sed dic eã iure fulciri: quia negatoria pro his iurib.ꝯpetebat,vt no.ĩ.de ver.sig.si Abbate,& s̃.de off.dele.cum olim.quidã tñ dicunt non ꝯpetere negatoriã sed sufficere dẽt ecclesiæ denegare,si eps petit ab ea, ꝙ non dẽt. & actio non ꝯpetit ꝯ epm sua iura petentẽ ob hoc solum, ꝙ petit,nec inuitus agere cogit.C.vt nemo inuitus. dic ẽt in hoc loco rectè implorari à monasterio off.iud.nam cum gladium in manu gestet eps.s.excõicationis,24.q.3.corripiantur, & possit timere,ne iniustè cum excõicet;item quia cum diffamat asserẽdo eum in quibusdam iurib.sibi debitorem,ideo rectè petit, ꝙ cesset ab hac diffamatione.sed iudex dabit episcopo tps,intra ꝙ doceat de iure suo,alias iubebit eum cessare à diffamatione.C. de inge.manu.diffamari.ĩ.qui fil.sint leg.lator.i.iniustè autẽ petit Abbas.s.ꝙ non cogerent ad procurationẽ,q̃ sufficientes nõ erant.sed debebat petere,ꝙ plus non cogerent soluere in ꝓcurationem,nisi quantũ pensatis facultatib. moderatè soluere pñt, sm ꝙ in snia continet.sed licet sic petat, non tñ est inepta petitio, & ideo condemnatio sequetur,vt ĩ.sequitur.ibi,ita cum ad eas,&c.itẽ põt dici dari iu.offi.ꝯ hunc epm,quia vltra,q̃ dẽt exigit,sicut censitus & colonus ꝯ dñm,quia vltra debitum exigit.C.de col.& censi.l.pe.& vl.C.in qui.cau. colo. & censib.l.1. Auct.de q̃st.itẽ si petat collectã vltra vires. ff. de vac. mune.l.1.
2 & sm hoc Abbas est actor,& nõ erit generalis hæc petitio.†[In ecclesijs.] No. Abbas,vel alius superior non põt agere noĩe suo vel monasterij negatoria,vel quasi ꝯ illos,qui in capellis suis requirunt aliqua iura.& hoc ea rõne,quia non est dñs ecclesiæ,licet hẽat ibi aliqua,sed rector capellæ,vel ẽt ipse Abbas nõ suo noĩe,nec noĩe monasterij sui,sed noĩe ipsius capellæ põt agere negatoria,vel quasi.cũ.n.cappella distincta habet iura sua à iuribus monasterij,& ipsa capella dña sit suorũ iuriũ , ipsa & ipsius noĩe agendũ est,& non alterius,nisi fortè capella ꝯcessa esset in proprios vsus:quia tunc cũ sit quasi dñs,sicut vsufructuarius,agere põt negatoria,sed tutius ẽ eã intẽtare noĩe capellę. ꝯfessoriã iustè intentat Abbas noĩe sui monasterij pro iurib.q̃ hẽt in capella,vt si alius occupauit ipsa iura,rectè ꝯpetit ꝯ eũ ꝯfessoria, ꝑ quã adiudicabunt sibi p̃dicta iura,& auferentur ab epo possessore.Itẽ põt intentare interdictũ vti pos.ĩ.de pscr.veniens.Itẽ si in libello simplr petit Abbas imponi silentiũ epo,& cassum nũciari,ꝙ per epm ẽ factũ,& ẽt decerni,ꝙ nullũ ius sup prædictis iurib.pertineat ad epm,licet hæc verba sonare videbant in negatoriã tm̃,q̃ diximus non ꝯpetere Abbati pro prædictis iurib. sed capellæ:tñ vt potius valeat.q̃ pereat,ꝙ actum est,& qa intelligitur oẽ suũ ius deduxisse in iudiciũ,& quocunque mõ produci põt,dũ mõ sub verbis positis in libello ꝯprehẽdi possit,dicam sniam ferendã pro Abbate,dũmõ probet iura, de quib.agit ad se ptinere,nõ qa intelligit actionẽ ꝯfessoriã intẽtasse, ad q̃ nullatenus ꝯpetunt verba libelli,neq; negatoriã,q̃ non ꝯpetit Abbati,sed capellę,sed intelligo eũ implorasse officium iudicis, ꝙ bene cadit sub p̃dictis verbis,& ꝙ ꝯpetit. vbicunque qs iustitiã habet,& non hẽt aliquã certã actionẽ,est.n.latissimũ offiñ iud.ff. de iurisd.om.iud.l.1.ar.ad p̃dicta.ĩ.de cau.pos. cum ecclesia. C. de anna.exce.l.vlt.sed op.huic Abbati ꝯpetit alia actio.s.confessoria.ergo non hẽbit officiũ iud.ar.ff.de mino. in causæ. Sol.qñ officiũ iud.est extraordinariũ sicut est, qñ dat in integrũ restõ, qa ꝯ ius est,ꝙ iudex præstet suũ auxiliũ ꝯ sniam, vel ꝯctũ, vel p̃scriptionẽ,tunc non dat,nisi in defectũ aliarũ actionũ. sed alias nihil prohibet officiũ iud.ꝯcurrere cũ alijs actionib. cum sit latissimũ.ff.de iurisd.om.iud.l.1.de capella aũt certũ est ecõuerso,ꝙ ei ꝯ epm pro prædictis iurib.ꝯpetit negatoria , & non ꝯfessoria.de his no.ĩ.de ver.sig.c.Abbate.[Specificatis.] Episcopus n.petebat iura episcopalia de facto,non in iudicio . Abbas autẽ agere volẽs ꝯ episcopũ negatoria, vel alio mõ, vt no.in gl. quæ incipit,hoc pacto,oĩa iura specificari petijt,ad ꝙ non tenebatur episcopus,sicut nec in alijs generalib.actionib.teneretur, vt no.in gl.q̃ incipit,no.quosdã.& hoc ẽt ex eo apparet,qa nec oĩa specificauit.Posset ẽt dici,ꝙ ideo cogitur qñcunque specificare iura, quia fortè erant aliqua iura,de qb ꝯcordabant , vel quod essent danda,vel ꝙ non essent danda.& iõ non erat bonũ partes superfluit probationib.grauari.ff de inter.act.vbicunque. item ante li.ꝯte.põt q̃ri ab episcopo,an hęc iura possideret.ff.de inter. ac q seruũ.§.iniuriæ. [Canonicam.] q̃ est.23.di.q̃q̃.q̃ ẽt alius hẽre põt,sicut Arch.vel Archipresbyter.s̃.de off.Arch.c.1.& vlt.idẽ ẽt dicimus de sequentib.iurib.s.visitationẽ.s̃.de off.Arch.c.1.& c.mãdamus,& s̃.de of.dele.c.sup eo.& censura ecclesiæ, vt not. s̃.de of.Arch.cum satis.& iurisd.vt no.s̃.de off.ordi. cum ab.& sic de alijs pro magna parte.sed aľr ptinẽt ad inferiores prælatos qa quasi sub alijs,aľr ad maiores.ĩferiores aũt prælati, q̃ sunt cõra ta eis,q̃ episcopis tanq̃ epi,& non sub epis exercere videnẽ, si nõ admitit applo ab eis ad epm,sed ad Archiepm,& si epi ñ pmittunẽ cognoscere de causis pertinentib.ad subditos, vel prædicta facere & alijs modis.vel si minores p̃cipiũt in negocijs aliqd ad se ptinentib.& maiores,minoribus tñ intendunt in eis. & vt plenè intelligas de hac materia,q̃ tractat in gl.ista,no.ꝙ non cur-
3 rit præscriptio sine possessione.ĩ.de præscr.cãm.† Item postquã aliquis per se tenet,non amittit sine scientia & animo possidentis.ff.de acq.pos.peregrè.§.quib.necesse est.n.ꝙ expellatur de ea possessione,vel reuertens non admittatẽ,vel suspicet se posse repelli.ff.de acq.pos.l.3 §.in amittenda,& §.se. & §. ꝙ si seruus,& l.clã possidere.§.fi.ex his aũt colligo,ꝙ si aliquis hẽt generalem iurisdõnem in aliqua re,sicut eps in diœcesi sua.ĩ.de exce. venera.ĩ.de reli.do.ꝯstitutus.tunc nullus homo,vel eps, vel alius põt ꝯstituere,aľs p̃scribere de nouo, vel totã iurisdõnẽ epalem , vel ẽt aliquod caplm iurisdictionis.s. ꝙ visitet aliquã ecclesiã eius diœce.vel ꝙ vocet aliquẽ ad synodũ,vel cognoscat de aliqua cã diœce.nisi eps sciat, & per aliquem prædictorum trium modo-

Universidad de Deusto Biblioteca

rum possessionem amittat, sicut per p̄dicta iura apertè apparet. Sed si non nouū ius prescribat, nec ius, quo præscripto lædatur ep̄s, puta si aliquis Archiep̄s in diœ. huius ep̄i prescriberet ius Archiep̄ale, bene valeret p̄scriptio, ēt ignorāte ep̄o, dūmodo ꝯ Archiep̄ in legitima præcesserit p̄scriptio, quia nihil hæc p̄scriptio tangit hunc ep̄m. & idem vr̄, si quis plebanus eiusdē diœce. præscriberet ius plebanatus in capella alterius plebani eiusdē dœ. nā hic sufficit, ꝙ legitimè p̄cedat p̄scriptio ꝯ plebanū. i. eo sciente, & possessionē aliquo prædictorū modorū amittat, ēt si ep̄s nihil sciat, quia nihil īterest ep̄i, quia ita bene potest habere ius ep̄ale in hac capella alieno plebano ibi habente iurisdictionem sub ep̄o, sicut si primus plebanus eā haberet. forte idē vr̄, etiā si plebani sunt diuersarū diœ. & intelligo hæc vera non solū si p̄scribātur iura statuta à iure, qualia sunt prædicta iura. s. Archiepiscopale, plebanale. sed ēt idē vr̄, si præscribantur iura, q̄ aliqs habet in eadē diœc. ex priuilegio, vel p̄scriptione, sicut est videre in ep̄o Papien. qui ex priuilegio, vel ex p̄scriptione habet multa iura in quibusdā ecclesijs Placentinæ diœ. Nec enim iura p̄scribere posset ep̄s Parmen. ꝯ ep̄m Papien. etiam ignorante ep̄o Pla. quia nihil p̄scribit de iure, quod possidet ep̄s Placētinus. nā de iure possessis ab ep̄o Placentino nihil p̄scriberet Parmen. nisi Placentinus hoc sciat, & nisi prius de possessione expellat, vt ex præal. iuribus apparet. & dicimus, ꝙ dr̄ præscribere iurisdōnē Archiep̄alem, quia Archiep̄s eam amittit tanquā de ea expulsus eo sciēte, & alius eā occupauit. & idē dico in plebanali, & in alijs hmōi. si aūt p̄scribat iurisdōnem talē, qualē Archiep̄i hēnt in diœc. subditorū, sed tn̄ Archiep̄s suā nō amittit, in hac p̄scriptione necessaria est sciētia ep̄i, qui eā possidebat, & nō Archiepiscopi, cuius nihil interest, q possessionē suę iurisdōnis nō amisit. hoc ꝙ dictū est, q̄n aliquis hēt generalē iurisdōnē, idē intelligo etiā si in multis capitulis nō habeat iurisdōnē, dūmodo in omnibus habeat, nisi in exceptis vel per iura vel per priuilegia, vel per p̄scriptio. vel alio modo. sed si aliquis habet tm̄ in certis articulis iurisd. vt Archiep̄s. s̄. eo. duo. in hoc casu non est necessaria scientia eius, qui in certis tm̄ habet iurisdi. dūmodo de iurisdi. quā possidet, nihil p̄scribatur, quia non dr̄ hic p̄scribi iurisdi. Archiep̄i Par. cū Archiep̄s nihil de sua amittit, sed extra ordi. iurisdi. prescribi dr̄. Vr̄ tamen, ꝙ ēt alius Archiep̄s sine scientia primi Archiep̄i nō posset p̄scribere, ꝙ portaret Crucem, vel vteṙ pallio, & alijs ꝯ̄imi ib. vt in diœce. sui suffraganei, quia ipse Archiep̄s hoc ius, vel potius honorē possidet in ꝓuincia sua. vnde nullus tunc pōt hunc honorē p̄scribere, nisi prius primus Archiep̄s amittat possessionē, quā amittere nō pōt, nisi inde expellat, vt dictū est. Sed opp. quia pōt habere hæc iura ex priuilegio, & tunc Archiep̄s tenet suā possessionē, quare nō eodē mō ex p̄scriptione pōt q̄rere? R̄n. quia aliud est ī priuilegio, vbi nouum ius ꝯstituitur auctoritate eius, q potest nouū ius statuere, & qui potest iurisdō. alteri dare, vt Papa. aliud in præscriptione, q̄ nunquā procedere potest quia si dicant se habere titulū fortè ex collatione alicuius, qui non habebat ptātem ꝯferendi illud, constat ꝙ hic non pōt ꝓcedere p̄scriptio, cū habuit iniustū titulū. ȷ̄. de deci. dudū. Item per talē titulū non habuit, nec hr̄e potuit possessionē apud aliū ꝯstitutam, nisi sciret ille, apud quem erat possessio, & multofortius, si nullū allegat titulū, nisi p̄sumptum & vsum p̄scribere non pōt, nisi prior possessor sciat, & de possessione expellat, 100. di. ꝯ morē, 18. di. illud. tamē bene vr̄, ꝙ ēt si huius honorē extraor. puta ex priuil. cōstitutū alius, quā priuilegiatus possideret, si bonā fidem haberet, puta quia crederet, ꝙ licitè esset translatū in eū auctoritate eius qui hoc facere posset, & alia interuenirent, quæ in p̄scriptione sunt necessaria, ꝙ tunc illud ius extraordinariū prescribere pōt. [Subiectionē.] Ecclesiarū ī spiritualib. 16. q. 5. c. 2. [Institutionē.] Sacerdotū. ȷ̄. de ca. mo. c. j. [Cēsuram.] i. quod possit excōicare. [Iurisdōnē.] De hoc no. s̄. eo. c. j. [Pęnitentias.] De enormib. & vulgarib. criminibus, 16. q. 6. c. vlt. & ptinet hoc & sequens ad laicos. & not. ꝙ petendo iura ep̄alia ꝯ Abbatē prosequor non solū ea, in q̄b. monasteriū tenetur mihi, sed ēt ea, in quibus clerici & laici suarum capellarū, s̄. de offi. Arch. dilecto. ȷ̄. de prescrip. auditis. & ē hoc ideo, ꝙ Abbas hæc iura possidebat & in clericis, & in laicis, & si super his clerici vel laici ꝯueniant, nominabunt dn̄m in iudicio, vt no. ȷ̄. de ma. & obe. inter. [sacrorum.] Sub isto ꝯtinent ordo, dedicatio ecclesiarū, ꝯsecratio virginū, & generaliter omnia sacra. [Ab ipso.] Ep̄o. [Synodū.] Arg. ꝙ clerici tenentur ire ad synodū. [Et synodatici.] Pro eodē supponit. sed dr̄ syno. q̄ in synodo danṫ. ȷ̄. de censi. olim. [Cathedra.] Quia daṫ ꝓ honore cathedrę, 10. q. 3. placuit. [Recipi] duos solidos à qualibet ecc̄lia nisi à monasterijs, 10. q. 3. īter. [Decimationū.] 10. q. 3. vnio, 12. q. 2. Vulterana, & c. nobis, & c. ꝯcessio, & c. de redditib. [Mortuariorū.] ȷ̄. de sepul. certificari. [Visitationē.] De hoc no. s̄. de of. Arch. c. j. [Pensatis.] A pauperib. nihil petat, ar. 2. q. j. placuit, 10. q. 3. cauēdū. alij dn̄t, ꝙ ēt à pauperib. aliquid petit, sed plures cōgregabunṫ ad soluēdū cathedraticū, ar. ȷ̄. de cēsi. cū instātia. sed rn̄deo, pōt illa loqui in procurationib. at in cathedratico secus.

4 †[Onerent.] Et ita dixerūt quidā, ꝙ omnia, q̄ hic ꝯtinenṫ, & ita de iure pertinēt ad ep̄m, ꝙ si ꝓposita gn̄ali petitionē. i. peto ius ep̄ale in tali ecclesia, ꝙ secuta ꝯdēnatione, in oīb. his mādabiṫ sn̄ia executioni. & idē de his, quæ cōtinētur, ȷ̄. de præscr. auditis sed nos hoc non fatemur. nā & hic & ibi q̄dam cōtinenṫ, q̄ non sunt de iure ep̄ali, sed ratione ꝯsuetudinis, sicut est de quarta decimarū, & mortuariorū: quod ex eo apparet, quia alicubi datur tertia, alicubi medietas, alij nihil, 10. q. j. de his, & ca. antiquos, & q. 3. vnio. ȷ̄. de sepul. certificari. idē in cathedratico, 10. q. 3. nec numerus: & expressius apparet in decre. auditis, q̄a ibi petijt īter iura ep̄alia denarios sancti Petri, & procurationē Arch. q̄ ꝯstat non esse de iure ep̄ali, nisi ratione ꝯsuetudinis. & ideo Papa hic fecit specificari capitula, & super his litē ꝯtestari, & super his inductæ fuerunt probationes. licet. n. multa ex his ꝯtentis adiudicasset sine ꝓbatione, non tn̄ oīa, & illa ad minus specificari debent in sn̄ia, de quib. ius dicit, ꝙ ꝯsuetudo seruāda est, sicut est in tertia mortuariorū, & hmōi. ȷ̄. de sepul. certificari. & idē dr̄ in his, q̄ ratione ꝯsuetudinis debenṫ nam in his, q̄ de iure debenṫ, nisi pars aduersa probaret p̄scriptionē, vel priuilegiū: ꝯdēnareṫ.

5 ȷ̄. de præscr. auditis, & de hoc ēt no. ȷ̄. de ca. mo. ꝯsti. †[Onerēt.] Itē no. quasdā actiones vel vl̄es. s. quatuor, q̄ omnes ꝯpetūt pro hæreditate tm̄, cuius nomine ꝯprehēditur vniuersum ius defuncti. ff. de ver. sig. hæreditas. & ideo vl̄es dicuntur. s. petitio hæred. fami. ercis. actio ex testō, quæ datur pro hæreditate ex Treb. restituēda, & actione ex ēpto, q̄ datur, quotiēs tota hæreditas emitur. Et no. ꝙ quando his actionib. agitur, exprimiṫ cā agendi, & res vl̄r. verbi gratia, peto à Ber. hæreditatē totā, vel partem, vel bona, q̄ fuerūt patris mei petitione hæreditatis, quia me īstituit hæredē, vel quia ab intestato successi. & ꝙ causa sit exprimēda, probaṫ. ff. de peti. hære. l. j. 2. & 3. ꝙ res vl̄r, nō singulariter sint exprimendę, probatur. ff. de pet. hęre. ancillarū. nā ll dicunt, ꝙ si intentata peti. hære. tpe sn̄iæ inueniatur plura possidere, quā tpe litis contest. debet ad omnia condemnari. ff. de pet. hære. l. 4. & l. fi. ex quo apparet, ꝙ vniuersalis petitio fuit. nam alias in pluribus principalibus rebus, q̄ petitæ non sunt, condemnari nō posset, licet in accessorijs posset, & bonęfidei iudicijs, & stricti iuris, sicut sunt fructus, & vsuræ. ff. de vsur. videamus. C. de peti. hęre. l. j. & l. non possumus. & sn̄ia fertur, condeno te ad restituendā hæreditatē. ff. de peti. hære. l. j. & si pars hęre. pet. l. j. & l. non possumus. sed dices, quid prodest talis sn̄ia? R̄n. multum: quia si ꝓbaui res à te possessas, fuisse in bonis patris mei, ꝯdemnaberis ad illa, & in eis mandabitur sn̄ia executioni. & ideo si non probaui pēdēte lite, sed post sn̄iam probo quodā extraordinario modo. s. perā sn̄iam executioni mandari in his rebus, & si illas negaueris, ego probo eas fuisse in bonis patris mei. arg. ff. de rei iudi. à diuo. §. sed si super. sic autē vl̄em nō dicā petitionē iuris ep̄a-

6 lis quia non petit vniuersa iura ecclesiæ. † Item not. alias ac. esse generales, sicut pro socio, si societas ꝯtcta est omniū bonorū, vel maioris partis, & negociorū gestorū, si omnia negocia, vel plura gesta sunt. ff. pro so. arbiter. & aliæ multæ, quæ generales dn̄t, quia plura sub se capitula continent administrationē panis, vini, olei, etc. non tn̄ vniuersum ius, qd̄ habuit defunctus. multa. n. potest habere pater, quæ non perueniunt ad filium, & in his actionibus exprimunṫ ac. & causa, & res generaliter, sed in prosecutione causæ oportet, ꝙ exprimat specialia. C. de iudi. l. certe. sic. s. peto à te rationē administrationis negociorū meorū q̄ gessisti sine mandato, actione neg. ge. & in hoc dicimus simile petitionē iuris ep̄alis. & dicimus, ꝙ licet specificata sint iura ab isto

7 ep̄o in prin. non tamē tenebaṫ. †Itē no. alias actiones singulares esse, q̄ si sint reales, necesse est exprimere actionē. & rē, & vtrum totū, vel pro quota parte petat, & confines, & colores, & alia. ff. de rei vē. cū in rem, in prin. ff. de cen. forma, in prin. Idē in hypothecaria, & similib. nec est necesse ꝓponi cām actionis, cuius nulla alia ē cā, nisi dominiū qd̄ asserit suū esse, & id totū in iudiciū deducit, qualecūq; sit. ff. de excep. rei iu. si mater. §. eadē. Sed ꝯ vr̄. ff. de rei ven. l. j. vbi dr̄, ꝙ vendicare potest adiecta cā. sed rn̄deo ibi ideo adijci causam, q̄a res petita. s. liber homo, nūquam pōt esse nostri dn̄ij, & ideo non pōt vēdicari. si autē sunt personales, vt cōdictio certi, & similes, non solū rem, & actionē exprimet, sed etiā causam. s. quia tibi mutuaui, vel in dotē promisisti, vel similia vel aliter deliberare non pōt, cum possit vna res ex pluribus causis deberi. ff. de excep. rei iud. l. & an eadē. §. actiones. ȷ̄. de li. ob. c. vl. [Exigas.] Super capellis specificatis. vr̄ tn̄ ꝙ adhuc possit petere alia iura non obstante exceptione rei iu. vel exceptione elisa per replicationē huius, quia de his de quib. modo agiṫ, in primo iudicio actū non fuit, quod apparet ex eo, ꝙ in primo iudicio specificata fuerint iura sine generali clausula. C. de iud. licet. C. de transac. si de certa. ff. de pac. tres, & l. ēptor. §. vlti. sed vbi nihil est specificatum, sed tn̄ gn̄alis est petitio, vel si post multa specificat supponit gn̄alē clām. s. & oīa alia iura: & tūc, ex quo sup tā gn̄ali petitione gn̄alis fertur sn̄ia amplius nihil

nihil petere pōt, vt hic, C. de transa. sub prætextu. nisi dolus interuenerit. quia tunc ageret. ff. de pac. tres. alii tn̄ aliter. dicunt. in liberatione enim, vt sit plena sufficiunt verba generalia. ff. de pac. emptor. §. vlt. sed in transa. secus, quæ restringitur tantū ad ea, de quibus actum est. [Lateranen.] De cen. cum Aposto.

CAP. XVII.

Vt iuxta, & infra. [Introducet.] Hoc ius cōmune, & æquum est.

SVMMARIVM.

Petitio fundatur super consuetudine.

CAP. XVIII.

Dilectus fi. Abbas. [Ab antiquo.] No. petitionem fundari super ꝯsuetudine. de hoc no. ȷ̄. de ver. sig. Abbate. [Dictus ep̄s] Contra quē Abbas agebat. [Diœcesanā.] Licet hic videatur approbari distinctio antiqua. s. ꝙ duplicē legem hn̄t ep̄i in ecclesiis sibi subiectis. s. diœcesanā, & iurisdictionem, tn̄ mirabile vr̄, ꝙ de lege iurisdō. dr̄ collatio sacrorum. prius. n. vr̄ dici ep̄os tm̄ vnam legem habere. s. diœce. vt sub hac comprehenderetur totum ius episcopale, quod in diœcesim hēt episcopus, & etiam lex iurisdictionis. de his legibus no. infra de statu monacho. c. 1.

CAP. XIX.

Graue gerimus. [Nullam.] Non est ꝯria decretalis ista his quæ diximus s̄. eo. c. 1. & c. quanto. [Paratus.] Nam idem esset. & si non esset paratus corrigere. [Relaxes.] De facto, quia de iure nō tenetur, & ideo non indigent relaxatione sententiæ. ff. de fer. l. 1.

CAP. XX.

His quibus. [Ex officio.] Deleg. dummodo cum iurisdi. s̄. de offi. dele. c. vlti. vel ordinario. [Cassibus.] De sen. excom. c. 1. de cætero, peruenit. s̄. de offi. ordi. pastoralis. §. vlti. [Committere.] Secus, si ministerium tantum mandatum sit. s̄. de offi. deleg. c. vlti.

SVMMARIVM.

Foranei officiales qui dicantur, & circa quæ versatur eorum cognitio.
Foraneis ab officialibus ad quos sit appellandum.

CAP. XXI.

1 Romana Ecclesia. [Foraneos.] †Foraneos officiales dicit quosdam ministros, quos Archiep̄i ponebant in diœce. suffraganeorum, q licet nō cognoscant de causis appl'onū emissarū ad Archiep̄m, tn̄ ptohibebant, ne pend. ap. procederent iud. a quib. appellatū fuerat, & q̄dam alia minora circa iurisd. faciebant, & dicebanṫ foranei ad dn̄am illorū, quos in sua curia constituebat Archiep̄s. sed vr̄, ꝙ male fecerit Papa, quia in ꝯstōnē taliū foraneorū officialium vtilitas procurabaṫ, quia ꝯ laborē litigantiū prouidebaṫ, & expensis parcebatur. sed rn̄demus, licet esse posset ibi aliqua vtilitas, tn̄ plus inde incōmoditatis poterat ꝓuenire. s. pturbatio iurisd & ꝯtētio, q̄ ꝯtinue eēt in ianuis īter officiales istos & ordinarios. Itē licet nō posset sequi alia vtilitas, erat tn̄ ꝯ ius, s̄m qd̄ in īfra huius decre. ostenditur, tn̄ hoc fatemur, ꝙ Archiep̄s in sua diœc. & ēt quilibet ep̄s poterit hmōi foraneos

2 vel minores ꝯstituere officiales per parochias. Sed q̄res, † q̄s appellabiṫ ab hmōi officialib. foraneis, quos constituunt ep̄i? vel ep̄s, qui ꝯstituit, vel superior. s. Archiep̄s? R̄n. quidā, ꝙ si ideo officiū hn̄t, qd̄ hn̄t minores officiales, de quib. loquiṫ decre. ȷ̄. de app Romana, in prin. ꝙ appellabiṫ Archiep̄s, nō ep̄s, ab illis officialib. nec obst. si dicas, ergo idem Archiep̄s habebit plura cōsistoria, quia hoc non est prohibitū, licet posset dicere, ꝙ nō dicantur plura ꝯsistoria, sed vnūt m̄, licet plures habeant iurisd. & in plurib. locis. Alii dn̄t, & forte melius, quia hi officiales, qui circa minora constituunṫ nō sunt ordinarii, sed delegati. illi autē, q ꝯstituunṫ ī curia principalia, sunt ordinarii, ut no. ȷ̄. de ap. cū sit Ro. & iō ab istis quasi a dele. appellādus est ipse ep̄s delegans, & non Archiep̄s. ff. de ap. Imperatores. sed a principalib. offi. qui sunt ordinarii, & finguntur idem auditoriū hr̄e cum ep̄o, Archiep̄s appellādus est. [Institura.] 9. q. 2. nullus primas, & q. 3. saluo, & c. nullus primas. [Dēnt.] Quia tractus futuri tpis non pet. ad iu. ff. de vsuris. l. j §. j. [A quib.] Officialib. foraneis. [Inhibemus.] Hoc. n. nec ipsi officiales Archiep̄i ꝓhibere pn̄t, nisi parte vo. cū causæ cognitione. ȷ̄. de ap. cum sit Ro. vbi no.

SVMMARIVM.

Aduocatum parti prouidere ad officium iudicis pertinet.

De officio iudicis. Rubr. 32.

CAP. I.

EX literis vestris. [Monast.] Qd̄ immediate in tpalib. & spūalib. ad monasteriū fossæ nouæ ptinebat. [Officiū.] Hoc. n. ad officiū iudicis ptinet. ff. de offic. procon. nec quicquam. §. aduocatos. ff. de post. l. j. §. ait prætor. C. de postul. prouidendum. [Non obstante.] Nec est ꝯ. ȷ̄. de app. ex insinuatione. quia ibi non dr̄ ex hac causa recusationē admissam.

SVMMARIVM.

1 *Actio dicitur esse officium iudicis.*
2 *In quibus casibus locum habeat officium iudicis.*

CAP. II.

Iudicis officium. [Pro actio.] Pone casum ȷ̄. de in integ. restit. c. pen. [Veluti.]

1 †Dixit Mar. ꝙ off. iud. est actio, arg. ff. de ac. & obl. actionis verbo. sed Io. & Azo ꝯ, vt ff. de mino. ꝙ si minor. §. vlt. sed dicis, q̄ vis est, si sit actio, necne? R̄n. quia quando implorabitur offi. iudi. sed non vt actio intentatur, in optione iud. est negare, vel cōcedere. at cū propono actionē, propono auxiliū mihi nō aliunde cōpetens, sed ex persona mea. vnde siue velit, siue nō, oportet eū tanq̄ mercenariū suæ dn̄æ seruire. s. act. meæ. C. depo. l. 4. ff. de rei ven. officiū ff. qd̄ met. cau. metū. §. ex hoc. & sic seque-

2 retur absurdū, ꝙ aliquis sibi seruiret. †[Principaliter.] Nam si non principaliter, sed incidenter, veluti sup articulis, q̄ post li. ꝯtest. incidunt, vel super ipso processu iudicii petiṫ restitutio, sine ordine iudiciario procedi pōt. alias aūt officiū iudicis hēt locū in petitione alimētorū, siue a minore, siue a maiore petatur. ff. de lib. agno. si qs a liber. in Auct. qui. mo. na. effi. sui. § discretis, & §. si qs aūt. & C ad se. cō. Orfi. si qua, auth. vt li. ma. & auiæ §. illud quoq;. ff. de lib. agn. l. pe. & l. alimēta. ff. de lib. agn. l. vlt. ff. vbi pu. edu. de. p totū. ff. de al. pu. p̄s. l. j. ff. sol. ma. si cū do. §. sicut, Auct. de iure do. §. dotis. C. de iu. do. ꝓ hr̄di. ff. fa. erci. si filia. §. si filius, & l. si maritus. 16. q. 7. q̄cūq;. itē si minor petat restit. de min. in cāæ. cū legib. seq. vsq; ad l. vicē. itē si petaṫ cautio de dā. infe. ff. de dā. infe. l. j. l. dies, & l. p̄tor. §. 1. ff. de p̄to. stip. l. 1. itē cū petitur satisdatio noīe leg. ff. vt leg. vel fi. no. ca. l. 1. & l. ēt itē cum pr̄ petit filiū in ptāte. ff. de rei ven. l. 1. §. per hanc. itē si dn̄s exigat vltra debitū a cēsito, vel vasallo. C. lib. 11. in quib. ca. col. l. 1. auth. de q̄store. C. de col. & cen. l. pe. & vlti. itē si imponatur collecta vltra vires patrimonii. item si inhabiles uocentur ad munera, vel alii, q uocari non dēnt. ff. de vaca. mune. sextundecimū. §. vlt. C. quēad. ad ci. mune. l. j. 3. & 4. & 6. li. 10. itē ꝓ exigendis red. litib. a col. ascri. & ipsi eos denegent ca rōne, q̄a dubitant, an sint dn̄i. qui redditus exigunt. C. de agricolis & cē. litibus. §. j. lib. 11. Itē si petat salariū Grāmaticus, Geometricus, Medicus, Rhetoricus, Aduocatus, obstetrix, & nutrix. ff. de va. & extraor. cog. l. j. § j. & per to. tit. itē si petanṫ fructus à possessore. C. de rei ven. certā. §. bonā. ff. de rei vē. § p̄terea. & l. si vnus. §. vl. Insti. de of. iud. §. sed. ff. de vsur. neq;. ff. de pe hęr. sed & si. § si āt, & §. ꝯsuluit. ff. si ser. ven. l. loci. ver. postu. C. de fru. & li. expen. l. 2. ff. de peti. hær. illud. § p̄do, & §. ad officiū. itē si petanṫ impensę, siue de nouo factæ, siue in refectione. C. de rei vē. l. domū. ff. de peti. hær. plene, & l. illud. §. ad officiū. Itē si petunṫ vsuræ ī bonæfidei iudicijs, & his qui bonæfidei iudicij nām imitanṫ. C. de ī ite. rest. minor. C. de vsur. l. 2. & 3. ff. de vsu. vsuræ. ff. de neg ge. q̄a tātūdē. itē si repetaṫ res a medico pp mala medicamēta. ff. de var. & extraordi. cog. medicus. itē si petaṫ vsus aquæ inciuiliter īstitutæ. ff. de ser. quotiēs. ff. si ser. vē. sicut. §. Aristo. itē si petaṫ riuus rusti vici. ff. si ser. ven. l. 2. ff. de pub. si ego. §. si de vsufru. itē si petaṫ equa, & partus eius, q̄ penes te peperit. C. de rei ven. l. partum. ff. de publica. si ego. itē si mittanṫ aīalia in fundū meū. Itē si multi hoīes erant distribuendi p plura prædia, & plures q̄ debeant, mittanṫ. imo hēs pro illis quinq; casib. vnā l. ff. de var. & extraor. de vsu. itē si petaṫ, ne quid fiat in via publica vrbana, p q̄ quis ire nō possit, & si factū sit, ꝙ tollaṫ, & ut viæ reparent. & ne quid immundū proijciatur. ff. ne quid in lo. pub. fi. l. 2. §. interdictū. ff. de vi. & loco pub. l. 2. & 3. & vlti. Itē si agaṫ ꝯ eū, qui missum in possessionē deijcit, uel mitti iussum ire non pmittit. ff. ne vis fi. ei qui in pos. l. si quis missus. Itē si petat filius à patre emācipari. ff. de ꝯdi. & dem. sic lege. ff. si quis a patre ma. l. vl. Itē si creditor petat possidere bona debitoris. ff. ex qui. cau. in pos. itē ait prętor, & l. igiṫ bona. l. cum proponas, & l. vlt. arg. C. de p̄scri. 30. ann. si quis causę. §. ult. Itē si petanṫ separari bona. ff. e. l. vlt. Itē si petatur curator bonis. ff. de cu bo. dan. l. j. & vl. Item si petaṫ sn̄ia pronunciari nulla, vel processus. ȷ̄. de procu. in nostra. s̄. de offi. dele. cū ꝯtingat. ff. de fer. l. j. [Alias ante.] Sicut implorat officiū iud. vt det sibi aduocātū. s̄. c. proxi. uel ut condēnet aduersariū in expensis pro ꝯtumacia, vel fiat missio in possessionē, uel ꝙ repellaṫ miles a ꝓcuratione, & ꝯsimilia. in his. n. non est necesse li. cōtes. fieri, uel ordinē iudiciariū seruari, & dr̄ incidenter peti officiū iudicis, quia illud non peto pp se, sed pp aliud, sicut aduocatus petitur propter causam, nō d p se, uel q̄n imploratur li. pen. ut in præal. iurib. & ubi ēt aliquid pro se petitur, sed rōne rei postea habendæ, uel litis proponendæ ex sua petitione nihil consequitur, nec aliquid iuris sibi in re quærit, C. ut in pos. le. l. j. & idem ubicunque īponē. ia est summaria cognitio. [Ad hoc.] Iud. or. ff. de rei uen. nō sol2, & l. itē si uerberatum. §. . C. de rei uen. certum. Inst. de off iud § post inchoatū

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Quis debeat in ecclesia maiori honore fungi,& quis debeat vocare capellanos,in nu.2.*

De maioritate,& obedientia. Rub.33.

CAP. I.

Cum certum,& infra. [Prior.] In sessione,subscriptione,& rñsione.17.dis.hinc agit,vltra me.& vt pferat in dignitatũ vacantiũ collatio.74.di.eporũ, & ẽt in perceptione bñficii.s̃.de ꝯsti.c.vlt.in ordinatis tñ a Papa est ſpale.j.ec.p tuas.& hẽt hoc locũ in æqualiter meritis,nã digniores ẽt post ordinati in electionib pferent,8.q.j.licet.itẽ in his,q eiusdẽ ordinis sunt,& dignitatis,alias aũt secus.s̃.de æta.q̃ris,74.di.ꝯsuluit.j.eod.statuimus.Itẽ licet debeant pferri in dignitatib. tñ hoc nõ petẽt, ne in viciũ ambitionis incidant.j.q.6.sicut.Itẽ in his p̄ualet con
1 suetudo.s̃.de ꝯsue.cũ olim.†[A maiori.]Et hac ẽt rõne. s.qui maiori honore fungi dẽt,dicimus,ꝙ ille, qui maioris dignitatis est in ecclesia,vel si nõ est ibi dignitas,q maioris est ordinis, vel si sunt æqualis ordinis,ille, q prius ordinatus est, debet nominare,vel solẽniter eligere psonã nominatã in scrutinio,nisi forte alius de iure consuetudinario,vel ex priuilegio hoc hẽt, tamen tutius est,ꝙ ille,qui nominabit, potestatem nominan
2 di a cæteris accipiat. † Similiter dẽt vacante ecclesia, p̄positos, vel Abbates,vel alios,quos iure,vel de ꝯsuetudine cõsueuit vo
a care,capellanos ipse prior vocabit, a & alii debent ei intẽdere. ff.de fide instr.l.vlt.C.de pfec.pto.l.1.& 2.li.12.C.de proxi. sacro.scri.l.vnicunq;,& C.de tuto.l.2.C.de offi.mag.l.nemo. ff. de al.scri.l.1.113.di.a subdiaco.18.di.§.fi.nã ex quo præ aliis honorari dẽt,& onus similiter dẽt subire,tñ cãs eccl.non aget,sed sindicus conuentus,vt no.s̃.de rescr.edoceri.tñ nullã iurisdõnẽ ecercebit sup minores,si nõ cõpareant in caplo, vel alias ei nõ obediãt,sed hũc effectũ hẽt ptãs hmõi,qa non obstante absentia vocatorũ,valebit ꝙ p̃ntes facient. nec ꝯctus faciet noĩe ecclesie,quia non est p̄latus ecclesiæ,sed hæc minora sibi a iure conceduntur,& credimus,ꝙ si nollet conuocare capitulum,ꝙ posset cogi per ordinarium,vel delegatum iudicem,si pro causa citetur,& hæc sunt vera,& obtinent,nisi alia cõsuetudo probetur.[Communicatis.]Idest canonice & concorditer.

ADDITIO.

a ¶Prior vocabit.Ad Inn.hic adde do.Ant.& Abb.in c. cũ nobis olim, supra de ele.Bar.in l.1.ff.de albo scrib.& Fel.qui alleg.concor.in c.cum omnes, colum. pe.ver.sed dubium,supra de consti.vbi hoc dictum Inn.hic intelligit procedere in collegio eccle.& ad Inn.hic adde Cepol.in trac.de re mil. col. 2.& Alex. in d.l.j.de albo scri.eundem Inn.in c.2.in prin.de no.ope.nun.& Car. in cõsi. 30.inci.in hac dubia,col.4.in prin.

SVMMARIVM.

1 *Quis exemerit clericos de iure Imperatoris.*
2 *Corporales penas imponit Papa in suis constitutionibus.*

CAP. II.

Si quis. [Decretum.]Constitutionẽ,vel mandatũ,repete q̃ diximus.s̃.de temp.ord.ad aures.[Principi.] Papæ,si de ꝯse.dist.1.corpora.sicut econuerso.10.di.de capitulis.
1 Sed q̃res,quis exemit clericos de iure Imperatoris , cũ prius ei subessent?Rñ.ꝙ Papa ꝯsentiẽte Imperatore.11.q.3.c.3. Auct. de san.epis.§.si qs ꝯ,auct.ut cle.apud proprios eps.§.vlt.j.de iu
a ra.cal.c.1.sed hi nõ plene eximunt,vñ dicimus,ꝙ exẽpti a sunt a Deo,96.di.si Imperator.vel dic,ꝙ Papa ẽt sine ꝯsensu Imperatoris bñ potuit eos eximere a iurisdictione Imperatoris p suas ꝯstitutiones,quia cũ clerici spũales res sint , & ex toto corpus, & aĩam dederunt in seruitiũ & sortẽ Christi.12.q.1.c 3.p ꝯñs Papæ in iudicio,& constitutionibus subsunt,10.di.Imperiũ,su
2 scipitis,& j.eo.solitæ.†[Moriatur.] Hic hẽs,ꝙ Papa suis constitutionibus pęnas ponit corporales,quas tamen nõ infligit, vt 5.q.vlt.delatorem.27.q.1.si quis,in prin.24.q.vlti.his.a quibus.

ADDITIO.

a ¶Exẽpti sunt.Abb.in c.at si clerici.col.7.ver.cõsidero, infra de iu. refert & sequit hic in c.ecclesia sanctæ Mariæ,supra de consti.col.2.& ibi Feli. col.2.in fi.

SVMMARIVM.

Clerici quando,& quomodo obedientiam iurare debeant.

CAP. III.

Legebatur. [Conscripserat.]Potest legi ita, ꝙ frater Artichus pscripserat chartã,qũo alius pmittebat obedientiam, in qua chartula notabatur iniuria illius,qui vocabat ad promittendũ obedientiã,qui sine pmissione obediẽs erat. vel põt dici,ꝙ frater ipse Artichus ꝯscripserat chartulã de sua obediẽtia, in qua licet ad petitionẽ requirẽtis obediẽtiã fecerit,notabat sua iniuria,cũ absq; spõsione obediẽs esset.[Scriptis.]Arg.j.de reg.iu.c.vlt.ꝯ.23.di.quãquã.So.illud in p̄lato,hoc in clerico.& tã p̄lati,quã clerici, quando sunt pp priorẽ inobedientiã suspecti,dẽnt iurare obediẽtiam.& multo fortius inde fiet scriptura.j.eo.cũ in ecclesiis.ad manualem autem obedientiã omnes clerici teneri vidẽtur.j.eo.his. vbi no.

SVMMARIVM.

Episcopo obedire,personales etiam decimas soluere tenentur omnes, vel Reges,qui in diœcesi principalem habent larem.

CAP. IIII.

Omnes Principes. [Obedire.]Reges.n.illi epo obediẽt in casib.spiritualib.& illi persoluent personales decimas,in cuius diœce. principalem larem habent,arg.C.vbi se.vel cla.l.2.& si in duabus diœce.habitant principaliter in illis,& illi duo inter se diuident. ff. ad muni.assumpto.§.vel iuris pruden.

CAP. V.

Illud Dominus ĩ B. Petro, & ĩfra. [Dignitora.]96.di.duo.[Victimæ.]81.di.q sunt psby.32.dist.§. verum,& 8.q.1.sciendum.[Et auscultare.] Mandatũ implere.

SVMMARIVM.

Feudalia cognoscit eps quasi ciuilis iudex,& ab eo ad quem sit appellã.

CAP. VI.

Solitæ benignitatis. [Increpare.]q.d. tantam imperatorib.reuerentiã exhibere debes,ꝙ nõ debes audere eos increpare.5.q.5.nõ oĩs. s̃.de rescr.si qñ.[In tpalib.] Et sic vr̃,ꝙ ab epo appellandus est Rex.& crederem verum in reb.feudalib. quia tunc cognoscit eps quasi ciuilis iudex.j.de fo.cõpe.verũ.arg.j.de app.si duob. 18.di.si quis Metropol.si aũt alias sint ditatæ ecclesiæ non spectat ad Regem,& sup bonis illis non app.Rex, 10.q. 1.nouerint.12.q.2.nulli.& c.se.24.q.3.si qs depo.[Propter Deum.]Ex quo vr̃,ꝙ de libero arbitrio sit.14.q.1.c.vlt.[Sine cã.][Vt ĩnuat,]ꝙ in veritate non p̄cedit,licet ex humilitate meritoriũ sit reputare eũ p̄cellere. [Sacerdotii.] Iterũ. [Euellas.]Vitia.[Aedifices.]Virtutes.[Diei.]Spũalib.[Nocti.]Carnalib.siue secularib. [Assurgãt.]58.di.Valentinianus.[Nobis.]q. d. vere potuimus increpare pp auctoritatẽ,q̃ a B.Petro accepimus,[Oues.]s̃.de ele.significasti.[Quodcunque.] 24.q.1.quicunque.

CAP. VII.

Per tuas nobis literas,& infra. [Deferatur.] Arg.pro honore exẽptorũ.ff.qđ cũ eo,qui in ali.po l.3.ff. de albo scri.l.vlti.[Obedientia.]Repete,quæ diximus.s̃.de tempo. ordi.cum in distribuendis.Item non credo , & eps debeat eum deponere,arg.2.q.4.c.2.C.vbi se.vel cla.l.3.3.q.6.quamuis.

SVMMARIVM.

1 *Licet episcopi aliquarum ecclesiarum cũ toto populo in hæresim, vel schisma labantur,ecclesiæ tamen illæ honores suos retinent.*
2 *Possessio nemini est auferenda sine causæ cognitione.*
3 *Cum ius in aliqua re petitur, vocari debent illi,quos res tangit.*
4 *Possideri non potest ecclesia,nec eius dominium haberi.*
5 *Nominatio habet locum tantum in realibus petitionibus.*

CAP. VIII.

1 Inter quatuor,& infra. [Iuris.] Prima rõ. †[Præiudiciũ.] No. ꝙ q̃uis epi aliquarũ ecclesiarũ cũ toto populo labant in hæresim,vel schisma,nihilominus tñ ecclesiæ illæ honores suos retinẽt,& ecclesias sibi subiectas & quo ad possessionẽ,& quo ad pprietatẽ.s̃.de ele.qđ diligẽ. Melius vr̃, ꝙ possessionem oĩno
2 amittãt.ff.ex qb.cau.in inte.deniq;.[Subiectæ.]†Et sũt in possessione earũ.possessio.n.sine cãæ cognitione nemini est auferẽda 12.q.5 c.j 25.q.6.placuit.C.vñ vi,si qs in C.si p vim.l.vlt. hoc aũt bñ fatemur,ꝙ post q̃ partes fuerũt p̃ntes,si ꝯstiterit, ꝙ qñ schisma cępit,possidebat,restituet ei facta, vel petita restõne.ff.ex q.cau.in inte.ait p̄tor.§.itẽ ei.vel iure postliminii.[Absentẽr.]Sed 1 rõ.in regño & iñctura,q̃ sic incipit,idẽ ẽt mõ fieri pvidẽtia dissuasit,ne Pisani,ac Veneti aliqñ q̃plures apud Cõstẽtinopolim hmõi hñtes ecclias ꝯ Imperiũ pvocent.[Obediẽtia.]Sicut ex lr̃a apparet, Patriarcha subiectionẽ quarũdã ecclesiarũ petebat,q̃ realis petitio erat.s.quasi ꝯfessoria.dicebat.n. se ius hr̃e in re,p qđ apparet eã realẽ, Insti.de ac.§.j.& §.seq.Item & secũda petitio,qua petiit obediẽtiã i.ius sibi esse,ꝙ p̄dicti sibi p̄stẽt obediẽtiã,sic̃ est realis,& quasi ꝯfessoria,ad hoc est ar. s̃.de off.ord.ꝯquerẽte.ff.de rei vẽ.l.j.§ p hãc.C.de colo.fug. p totũ. C.in q.cau.col.vel cẽ.l.2.†Et no.ꝙ qñ petit ius ĩ aliqua,re,dẽnt
3 vocari illi,quos res tãgit,vt hic.nec fit absẽtib.nõ vocatis p̄iudiciũ p pcessum habitũ ꝯ p̃ntẽ,a quo petit obediẽtia,ut s. fiat verus possessor,q agit,nisi forte illud imputet ei , q scit suã cãm, & tacet,de quo no.j.de re.iu.quis.ar.a ꝯrio sensu.ff. de re iudi. sæpe.§.nã & sup.& q̃uis si alias sup corporalib.rebus agat in rẽ, ille,q possidet,vel ẽt detinet , uel quocunq; mõ restituẽdæ rei facultatẽ hẽt,p̄iudicium faciet dño,nisi nominet dñm in iudicio,vel ẽt si nominet & non cõpareat,j. ut li.non contest. qm.C.vbi in rem ac.l.2.in iurib.ãt incorporalib.licet locũ aliqñ habeat nominatio,& ad hoc terminus dandus est,ut veniat dicturus de iure suo,ut hic.ff.de lib.causa, si pariter.non tñ si non venit, procedetur ſm formam l. C. ubi in rem act.l. 2. vt fiat verus possessor,cũ non habeat facultatẽ rei restituendæ is, qui ꝯuenitur, & tñ non debeat subtrahere obedientiã ei, qui est in possessione eius,qa peccaret nisi prius ab eius obedientia absoluat, ꝙ hic nõ fiet,cũ nõ sit p̄sens ille,cui mõ obedit,& q̃a nõ ẽt ꝯ eũ actũ est,arg.8.q.vlt.nonne.Imo plus est,quia ẽt si ꝯ aliquẽ ferat snĩa,& tpe executionis appareat aliq,qui de iure suo dicat,summatim cognoscet iudex.ff.de re iu.a diuo.§.si sup.imo qđ plus est,vr̃ ꝙ obedientiã q̃ alius habet,ab eo petere nõ debeo,cũ ipse eã possidere nõ possit,ut no.j.de p̄sc.auditis.& dicta noĩatio, & processus non hẽt locũ, nisi cũ res alieno noĩe possidet. & si petã ab eo, & ipse rñdeat,ꝯdẽnetur,procedet ꝯ eũ,& nõ in præiudiciũ alterius,ut no.ff.de rei ven.is qui se,& l.seq.ff.de re iudi. sæpe. Alij tñ dixerunt,ꝙ procedetur ꝯ eum,in quo dr̃ ius hr̃e,& obedire cõpelletur actori vincenti,& habent arg.pro se, quia si quis habet actionẽ ad rem sibi obligatã,cuius alius quasi possessione hẽt.C.quæ res pig.obli.pos.nomen.C.de hære.vel act.vẽ. postquam multo fortius dẽt quis hr̃e actionem in iuribus,quæ quis sibi de iure cõpetere dicit. Sed p̃t rñderi, in prædictis legib. affuisse voluntatẽ obligantis & vendentis,& ideo habent actio-
4 nem,& quasi eius nomine agit, qui cessit, quia act.cessit. † Alij dicunt,ꝙ si petatur ecclesia,habet locum nominatio,& processus prædic.l.si ãt obedientiã,secus.sed certè hoc non vr̃ verum, cum ecclesia non possit possideri , nec eius dñium haberi. ff.de rerum di.l.j.sed tñ ratione iurium epalium, uel aliorum competit quasi possessio & petitio rei. ff. de ꝯh. emp.qui tabernam. ff.de leg.j.si domus.§.vlt.Alij dicunt.& forte melius,ꝙ si aliquis noĩe alterius possideat, uel detineat iura alterius, puta quasi vicarius,uel quasi coadiutor,vt s̃.de off.ord.qm.tunc habet locũ noĩatio,& processus.l.prædic. quia facultatem habet tpalium restituendorũ,quæ de facto tenet.ff.de rei ven. officiũ a clericis ãt obedientiã,q̃ alius in eos possidet,puta epalem, vel Arch.petere non possum, qa nec & si ipsi clerici & sponte exhibere vellent,nõ debeo recipere,& si recipio, pecco, & puniendus sum, 16.q.3.placuit.Itẽ quia eadẽ obedientia in eisdẽ pluribus deberi non p̃t.ff.de acq.pos.possideri.§.econuerso.Sed si ego peto obedientiã quasi sub alio,sicut si Arch.siue Abbas, uel cęteri p̄lati sub epo petãt obediẽtiã Archidiaconalẽ, uel Abbatis volentes p̄iudicare obedientiæ epali uel epi vel Papæ,nõ differtur pp aliq̃ nominationem petitio actoris, quia ius debitum sibi nõ peto, sed meum,qđ est alienũ a suo.ar.j.de exces.præla.ad hoc,23.di.
5 quamuis,& op.11.q.3.qui resistit,& c seq.†Et hęc vera sunt,qñ peto obedientiam præstari rõne loci, uel rei.si ãt ratione personæ,puta quia promisit mihi obedire,hic nullo modo nominabit alium in iudicio.Nominatio.n.tm̃ in realib.petitionib.locũ habet,ut in l.præalleg. sed hæc petitio est personalis tm̃. Si ergo vult prudenter agere ille,qui petit iura epalia , primo inquirat, quis possideat,& si inuenerit iura epalia nulli pręstari,sed clericos,uel ecclesias pro liberis se gerere,implorabit officiũ iudicis ꝯ eos,j.pe cau.pos.cum olim j.de re iu.cum inter. ff.de rei vẽ. l.j.§.per hanc.ff.de lib.ho.ex l.deinde.§.hoc interdictũ.põt ẽt ꝯ clericos,qui se gerunt pro liberis,intentare in rem p̄iudicialẽ, dicens & petens eos tanq̃ eps in suos clericos Insti. de ac. §.præiudiciales,& in casu aget de lib.exhi.ff.de lib.ho.exhi.l.pe.& vl. si vero ab alio detineant hæc iura,vel ille,qui nõ ꝯtẽdat se p̄latũ eorũ,nec ẽt inuitos detineat,idẽ dicimus.si vero detinẽs ꝯtẽdat se p̄latũ eorũ,ẽt si volũtarios detineat,petet eos exhiberi.ff. de lib.exhi.l.vlt.Idẽ dicimus,& si nõ ꝯtendat se ius hr̃e, sed inuitos detinet.ff.de lib.exhi.l.1.põt ẽt eos , & iura p̄dicta vendicare de iure cano.7.q.1.nõ oportet,ar.ff.de rei vẽ.l.1.§ 1.& 72. dist.per totũ.& no.ꝙ p̄ræiudicialis in rem cõpetit tm̃ ꝯ filium, vel personas alias,quæ sui controuersiã faciunt. Itẽ in ea quæritur,an sit filius meus,& per simile an clericus meus. in rei ven. aũt de iure cano.q̃ritur,an sit in p̃tãte mea,vel non. Itẽ dat̃ rõne possessionis,quã alius hẽt,& controuersiæ, quã facit. & bene nobis vr̃ , ꝙ si plures dicant se habere ius in aliqua ecclesia siue epale,siue aliud,ꝙ possunt inter se cõtendere.j.de prescr. auditis,vbi no.& facit ad hoc,quia ꝯfessoria cõpetit non solũ ꝯ possidentẽ rẽ,in qua petitur seruitus,vel ius, sed ẽt ꝯ quoslibet turbantes ius,vel seruitutem. ff. si ser. ven. si quis di. sed & p̃nt ambo agere ꝯ illũ,q rẽ possidet,q seruitutẽ, vel ius dẽt. j. de sen.& re iud.cũ sup.nã nõ est prohibitũ plures ꝯ eũdẽ agere sup eadẽ re.ff.de pe.hę.cũ idẽ.ff.de rei ven.is,a quo,& l. seq.ff. de noxa.ac.si qs a multis.nec obstat,si dicas,qa nõ hẽt facultatẽ rei restituẽdæ,cũ alius illam possideat,quia illi non fit præiudiciũ,nisi sit in culpa p taciturnitatẽ,vel alio modo.j.de re iu. cũ sup.tñ si prudenter hic procedere vis,voca clericos ad iudiciũ,quos petis tibi subditos,vel in quibus petis iura epalia , & da eis libellũ,quia si ꝯfessi fuerint tibi deberi petita , sed se non hr̃e p̃tãtem ea præstandi, quia aliud eos possidet,uel alia iura in eis,tunc ferret diffinitiua snĩa ꝯ eos, quæ faciet ius inter partes, vt de cætero non possint sup petitis in libello ꝯdicere,se obedire non cogunt: quia absentib. nõ contumacibus nõ dẽt aliqđ præiudiciũ generari,ut prædictũ est. Si uero negent petita in libello, uel ẽt dubitare de eis se dicãt ea forte rõne, qa forte alius eos possidet,qa pro eodẽ reputat.ff de pe.hæ.si debitor,tunc sui ꝯtrouersiã facere vident, & tũc procederet ſm modũ hic superius dictũ.sed nunq̃ sup obedientia, uel alijs ab alijs possessis alij cuiq̃ fiet pręiudiciũ,ut iam dictũ est.[Cũ & ipsi.]Secũa ratio.[Rebellis.]s̃.de ele.quia diligentiam.arg.ꝯ.ff.de bo.pos.etiam fide.

SVMMARIVM.

1 *Abbates qui dicantur à lege diœcesana exempti, quiq; ad sinodum ire non teneantur.*

CAP. IX.

Quod super his,& infra. [Diœcesana.]ꝯ.16 q.1.cum pro vtilitate.Sol. Abbates,qui habẽt pp̄lm,epo.i.diœce astringunt, & iõ ad synodũ ire cogunt.18.q.2.§.vlt.18 dist.episcopus. & qđ plus est pp pp̄lm ẽt exẽpti cogunt ire ad synodum.j.de priui.ex ore. Alij ãt,qui non habent pp̄lm,nõ tenentur lege diœce.exẽpti.ex quo.n populũ habent,debent hr̃e cathedram in ecclesia, ut ibi prædicet,& si dant decimas, partẽ earum oblationum habebit episcopus.j.de sepul.in nostra.de hoc no.j.de sta.mo.c.j. [Statuendũ.]q.d.si in citatione exprimeret iniusta cã,non dẽt venire.& idẽ si scirent consilium conuocari pp malam causam , & essent talis causa, cui ꝯdicere non audirent, si præsentes essent, puta si essent super fauore præstando Principi excõmunicato.

SVMMARIVM.

1 *Per literas proba ri potest alicuius crimen.*
2 *Regularis de inobedientia suspectus cogitur ad iurandum obedientiam.*

CAP. X.

Cum in ecclesijs. [Sancti Victoris Prior.] No. priorem excõicationis ferre snĩam in canonicos:nã ordinarius est,& de hoc no.de of.Arch.
1 cum ab ecclesiarũ,& c quanto.†[Per scripturas.]Et sic vr̃,ꝙ per literas probet alicuius crimen,2.q.vlt. [Epiphanium.] Sed ꝯ.2. q.vlt.per scripturã.Sol.hic.nõ reputat probatũ crimen quantũ ad depositionẽ,sed quantũ ad absolutionẽ.Itẽ nõ agebatur cri-
2 minaliter.†[Iurm.]No.regularis de inobedientia suspectus cogitur ad iurandum obedientiam,arg.s̃.c.legebatur.ff.de iud.in oĩb.[Superbè.]Causa quare cogantur iurare, & parere mandatis prioris,hic assignatur.s.quia primo contumaciter hoc recusauerant, alioquin cũ absoluti essent à superiore præstito iuro, aliud vlterius præstare non debent : sed uel remittendi sunt ad excõicatorem,ut faciant mandata.s̃.de of.dele.prudentiam.§. vlt.vel cogendi satisfacere excommunica.s̃.de offi.or.ad repri.

SVMMARIVM.

1 *Clerici simplices an manualẽ ẽt obedientiã suo prælato debeant exhibere.*
2 *Episcopo mortuo,quæ iura transferantur in capitulum, & quæ ad superiorem deuoluantur.*

CAP. XI.

1 His,quæ pro ecclesia. [Vel clerici.] Hic habes, † ꝙ simplices clerici manualem obedientiam suo prælato debent exhibere. quidã tñ dicunt ꝯ,& hoc dicunt obtinuisse pp cõsuetudinẽ, vel esse spe-
2 ciale in Card.[Capellani.]† epo.n.mortuo ptãs iurisdõnis trãsfertur in capitulũ,j.c.cũ olim.j.de hære.ad abol.65.dist. c. vlti. arg.23.dist.in nomine,7.q.j.Põtifices.ea aut ẽ, q̃ sunt ordinis deuoluentur ad superiorẽ , vel vt faciat , vel vt visitatorẽ super his constituat,vt 61.di.obitũ , Card.de hoc not.j.de hære.ad abol. [Excepto.]No.ꝙ alio iure censeant ista, quam illa p̄ter excõicationẽ,quæ non spectat ad capitulũ,nisi de consuetudine, sed qa per probationes constat aliud obtentũ in his , quã in illis , vel qa pp scandalũ , vel aliã causam aliter volebat prouidere in his : nã de iure matrix ecclesia hoc potest in subditos ecclesias , quæ hic per hanc decre.seruant cardi. Alij aliter , & forte melius dicunt, ꝙ hic quæ Card.seruant non habent de iure in suis ecclesijs , sed Card. vel alius prælatus hæc recipit à Papa vel alio ꝯfirmatore, vt no.s̃.de offi.ord.quanto.& hoc ex eo apparet,quia cũ excõicatio sit mucro epalis,24 q.3.corripiãtur.capitulũ hoc hr̃e non põt per se,nec Card. hoc habent ab eo. & ideo Papa sibi hoc reseruauit,& de hoc no.j.de hær.ad abol.sed dic, quare nõ expsse hoc determinauit,sed tm̃ suæ prouidentiæ reseruauit ? Respon. quia cõsuetudo vrbis ꝯria allegabatur. s. ꝙ capitulũ excõicaret, & corrigeret ẽt vacante ecclesia. de correctione ẽt dicimus , ꝙ capitulum,vel canonicus eam facere non potest de iure suo, puniendo de crimine,vel snĩam ferendo,licet posset facere capitulum,quod eis cõceditur, in quo plus monitionibus intendunt, quam directè cognoscendo,arg.s̃.de offi. Archipresby.c.si.

SVMMARIVM.

1 *Abbatissa potest suspendere clericos suos ab officio,& beneficio.*

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. XII.

Dilecta filia in Christo. [Canonicas.] quæ non sunt professæ,
& possunt hr̄e proprium,& matrimonium ↄhere. vt 12.q.5.c.
1 vlt.& tales multæ sunt in Alemania. † [Suspendat.] No.hic ꝙ
Abbatissa potest suspendere clericos suos ab officio, & benefi-
cio.Et hoc est ea ratione,quia ex consuetudine iurisdōnem ha
a bet[a] ordinariā.j.de arb.dilecti.alias.n.est ↄ ius cōe. C. de arbi.l.
vlt.excōicare āt nō pt̄,ut hic absoluere.j.de.sen.exc.de monia-
lib.ratione inuenies.j.de pę.& re.noua.vel pt̄ dici,quia ex con-
suetudine induci non pōt, ut interdictum de iure ponere pos-
sit,sicut nec excōica.nec hic dicit Abbatissę interdictum tenere.

ADDITIO.

a ¶Iurisdictionem habet. Alle.Fran.Are.in l.fi. C.de arbi.& adde, ꝙ etiam dicitur habere dignitatē,vt latè per Feli.in c.meminimus,col.2.vers.vlterius quæro, infra de accu.adde tamen, quod Abbatissa non dicitur habere prælaturam ordinariam,ita Tho.de Aqui.in 4.sen.dist.25.arti.2.

SVMMARIVM.

1 *Pōt capitulū iura ep̄atus prosequi,qn̄ in p̄iudiciū ep̄atus aliqd facit ep̄s.*
2 *Appellatio post præstitum iuramentum ad quid valeat.*
3 *Præsumitur contra appellantem extra iudicium,nisi prosequatur.*
4 *Laudabiles & prescriptæ consuetudines seruandæ sunt.*

CAP. XIII.

1 Dilecti filij Arch. [Capitulum.] † No.capitulū prosequi iura ep̄atus, qn̄ ep̄s ī
præiudicium ep̄atus aliquid faciat.& idem intelligitur,si sit ne-
gligens,arg.12.q.2.non liceat.& est multum no.dignū, ꝙ capi-
tulum non solū appellauit pro iurib.ep̄atus, sed ēt sup his cām
prosequitur:& ēt eis pro sequentib.ep̄s absoluitur. & hoc est ea
ratione,quia hæc absolutio non personā,sed rem tangit, cuius
noīe capitulum appellauit,& egit,& quia hæc spiritualia & di-
gnitates ecclesiæ sunt cōia,& cōiter tenentur ab ep̄o, & sic licet
ep̄s sit caput non tn̄ pt̄ & c ut j.de uer.sig.cum clerici. [Exige-
res.]Cum effectū,quia præstitit,ut in fi. innuitur.vel dic, ꝙ ap-
2 pellatio præcessit iuīm, sed postea iurauit. † [Appellauerunt.]
Ad quid valet appellatio post præstitum iuīm? Rn̄.ad hoc ap-
pellatur,ne exigeret aliquid occasione præstiti iuī insoliti,& ↄ
consuetudinem aliorum præstiti, cum hæc appellatio esset ex
probabili & verisimili causa interposita. nam non est verisimi
le,ꝙ aliud iuīm solitus esset præstare ille ep̄s,quam alij. Dicunt
quidam, quod non debet Patriarcha exigere aliqua occasio-
ne illius iuī ↄ appellationem. & si exigeret,& ep̄o præstaret an
te,q̄ super principali procedatur,reuocat.quod non placet. de
hoc no.j.de app.bo.me.non tn̄ credo,ꝙ tales appellationes, q̄
fiunt extra iudiciū à grauamine,sufficiant ad citationē, nisi ite-
rum citetur à iudice.nec ad hoc , ꝙ appellatus debeat cōparere
in termino,quē appellans extra iudiciū præfixit in electionibus,
s.de ele.statuimus.si āt vult in termino comparere,pt̄ ēt,& ha-
bet beneficium constitutionis, quæ est.j. de app.cordi,& illius
decre.oblatæ.quia si appellans terminum,quē præfixit appella-
tioni præueniat, uel alias malitiosè supplātaret,appellationis li
teræ non ualebunt.si.n.ↄdiceretur, sequeretur ꝙ quis posset ci-
tare aduersarium,qn̄ vellet,& alia absurda,ar.ↄ.j. de app.cum
fit.Quidam tn̄ dicunt, & hoc iuīm præstitum fuit post appella-
tionem ex probabili & verisimili cā emissa,& ideo post talē ap-
pellationē nec præstandū,nec recipiendū fuerat iuīm,& si post
appellationē probabilē præstetur ante,q̄ per illud iuīm aliquid
fiat,dēt reuocari iniqua adiectio iuī, ut in prælleg. decre.hoc
non placet quibusdam per oīa.non.n.credunt, ꝙ pp.eā appella
tionē emissam quis debeat dimittere vti iure suo,sicut nec Papa
pp prohibitionem.C.debi.ven.pig.imp.non po.l.j.C.de rescin.
ven.si maior.ff.pro emp l.pe.nec ob.decre.bo.mem. nam ideo
ibi restituitur,quia erat in possessione, & fructus redduntur,qa
ratione possessionis debentur. Itē hoc petierunt ibi. s.se reduci
in eum statum,quo erant tp̄e appl̄onis emisse, & erant in pos-
sessione,& ideo in ea reduci fuerunt.sed hi,qui appellant,ne p̄-
stetur iuīm,vel ne occasione iuī præstiti aliud exigat non sunt
in possessione horum,quia non soluere,& non exigi iuīm pos-
sideri nō pn̄t,nec sunt talia,quæ possint possideri, vel quasi.vn
de nō pt̄ restitui in hmōi possessionē. sed si alias appellat extra
iudicium,ad hoc valet appl̄o , quia nouum possessorē puta cū,
qui emit post ap.facit ma.fi.possessorē.quod ex eo apparet , qa
si post probauit rem suam esse restituet fructus medij tp̄is.C.de
rei ven.si fundū.non autē id dico in veteri possessore, arg.ff.pro
emp.l.pe.cōparant. n.appellationē extra iudicium inhibitioni,
siue denunciationi,cum forte ēt posset dici,ꝙ idē est,si appellet
extra iudicium sine cā ꝓbabili,vel verisimili.s.ne molestet eū,q
in pos.est.sed hoc non placet,quia dēt probare possessionem,&
possessio restituetur possessori cum fructib.Et idē si appellat,ne
emas fundum,quia suus est,quia oportet eū probare fundū suū,
3 & post restituet. † Itē si aliquis appellet extra iudiciū præsumit
ↄ eū,nisi prosequat. j.de dolo, cū dilecti. & pt̄ dici,ꝙ vbi appel-
latur ēt extra iudiciū,implorabit reuocationē eorū,q̄ facta sunt
post appl̄onē officio iudicis petēdo reduci in statu, quo erat tp̄e
appellationis emissę,cū alias,si nō appellasset oporteret eū intē
tare interdictū recuperandæ possessionis, arg.pdi.decr.bo.me.
& q̄ ibi diximus hic repete.vbi.s.in interdicto necesse est proba
re se possedisse,& spoliatū esse.sed hic.s.ubi appellat,non hēt ne-
cesse probare possessionē,vel spoliationē:sed solūmodo statū,ī
quo erat.Vel dic,ꝙ qn̄ sic appellat extra iudiciū,appellās pt̄ pe
tere reduci in eū statū,in quo erat tp̄e appl̄onis emissæ, & hoc
petito rectè tenebat ēt ↄ non spoliantē, nec recipientē scienter
à spoliatore,ut prealle.decr.bo.me.ↄ quos non habet locum in
terdictū.j.de resti.spo.cū ad sedē, sed ↄdictio ex decr.sæpe.Alij
tn̄ dicunt,nec ↄ talē. s.non spoliantē prædictam petitionē. ad-
mittendā.Itē ad aliud valet prædicta appel.quia quicquid post
ap.talē fit,dūmodo probetur veritas causę app.ē à iudice, pu-
ta sn̄ia excōicationis,uel alia nulla est.j.de app.dilec.& c.ad au-
dientiā,cū alias sn̄ia excōicationis:& ēt aliæ tenerēt,licet essent
iniustę.Est & alius magnus effectus huius ap. quia non obstabit
ei prosequenti app.hæc exceptio excōicationis.j. de exce.cum
inter.si āt non appellasset, sed tn̄ per simplicē querimoniā iret
ad superiorē,obstaret sibi dicta exceptio.caueat igit sibi,qui ap.
hanc vult prosequi,ut dicat,peto reuocare quicquid factum est
post ap.alias.n.si omissa cā ap.ageret,obstaret exceptio excōica
tionis,& hanc ap.ēt extra iudiciū factā vltra annū prosequi non
pt̄.j.de ap.ↄstitutus.& credo, ꝙ ēt possit præfigere terminū ap.
suæ,arg.de ap.sæpe.licet aduersarius cōparere nō teneat,ut iam
dictū est.Itē si nō prosequatur appellans ap.suā,punit in expen-
sis.s.de rescri.ex parte. fi.j.de ap.cū sit Ro.itē reuocant causam
ad superiorē,qd qualiter fiat,ne.j.de his, quæ fi.à ma.par.ca.cū
in cunctis.Itē nō valent literæ super eo,de quo appellatū est,nisi
de ap.faciat mentionē,ut in pal.decr.ex parte S. & quia sic pro-
ceditur in hac ap.extra iudiciū facta, sicut in ea, quæ fit in iudi-
cio,patet ꝙ ęque nō ob.excep.excō.nec distinguo,appellet quis
à iudice suo,uel aduersario.j.de ap.bo.me.quāuis aliqui distin-
guant,& hic adde, ꝙ no. j.de ap.ad audientiā.Itē app.extra iu-
diciū non suspendit effectū ēt eorū, quę p̄cedunt ap. sed eorū,q̄
sequuntur tn̄, j.de ap.constitutus, vbi no.sed illa,quæ fit in iudi
cio,suspendit effectu ēt eorū,quæ p̄cedūt app.ff.ad Turpil.l.j.§.
4 fi.†[Consuetudinis.]Hic vult dicere, ꝙ licet ep̄s iurauerit serua
re oēs ↄsuetudines,quas hactenus ep̄i Castellani exhibere ↄsue-
uerūt Patriarchæ Graden.tn̄ prætextu prædicti iuī ↄsuetudines
non laudabiles,uel ēt laudabiles,sed nō præscriptas seruare nō
tenetur.sed per hoc probatur.quod dr̄ hic, nō tollit, quin alias
legitimę ↄsuetudines seruent.sed de laudabilib.& præscriptis di
cendū est,ꝙ licet seruādę sint alias,non tn̄ pp tenorē huius iuī.
[Ad alios.]puta quia est ibi aliquod capitulum de seruāda con
suetudine & erat ↄsuetudo de soluēdis aliquib.iurib.annuatim,
qd̄ nō est licitū à nouo prælato exigere, q̄uis licitū sit iurare ꝓ
obedientia,s.de elec.significasti.iuīo.n.solito nihil addendū est.
quia si permitteretur aliquid addi,aliqui cupidi dignitatis aliqn̄
insolita & indebita adderēt,ↄ.j.de cēsi.significasti. vbi aliquod
nouum additur iuīo.s.de nouo cēsu soluēdo. Sol.hoc habet lo
cum in iuīs.quæ à iure,uel cōsuetudine gn̄ali addita sunt,qua
le est hoc iuīm,quod præstaret ep̄s ordinatus suis prælatis.j.de
iureiu.ergo sed illud iuīm, de quo illa decr.loquitur, nullo iu-
re inducitur,& iō licitum est cuiq; sibi prouidere per quascunq;
cautiones vult & pt̄,dummodo non sint ↄriæ iuī. [Teneri.]Et
bene,quia in præiudicium ecclesiæ præstitum iuīm non potuit
eum ligare.j.de iudi.c.2.hoc autem solum,quod post app.præ-
stitum est,vel ante, valet, quominus obseruetur, dummodo si-
ne interitu salutis æternę seruari possit.j.de iureiu.si vero.

CAP. XIIII.

Cum olim causa,& infra. [Priuati.] Forte quia scienter
elegerant indignum.s.de elec.scriptum. [Vacet.]Repete,quæ
diximus supra eo.his,quæ.

SVMMARIVM.

1 *Qui sunt in maioribus ordinibus,præferuntur alijs in portionib.& qn̄ in maioribus ordinib.cōstituti nō gaudeāt beneficio huius decre.habes in nu.2.*

CAP. XV.

Statuimus. [Ordine.]De hoc no. supra eo.c.j. [In portione.]Huic.decr.consonare vr̄ j.de iure-
pa.postulasti.hæc decr.loquitur s̄m consuetudinē vrbis,quę talis
est,ꝙ forte in oīb.ecclesijs sunt minores clerici, qui bene rece-
pti in clericos ecclesiarum,& ius canonicatus in eis habēt, & hi
faciunt inferiora seruitia.s.purgant ecclesias,accendunt lampa-
des,pulsant campanas.& in his seruitijs exhibēdis sunt per tres
vel quatuor ann.ante,q̄ percipiant beneficia,q̄ hic portiones ap
pellant.& licet ante ↄstōnē istā obtineret,ꝙ qui prius recipieba
tur,primo portionē reciperet, ꝑpea hanc cōsuetudinē remouet
& statuit,ꝙ qui sunt ī maiorib.ordinib.alijs p̄ferant. Sed his ↄdi
cere vr̄.supra de rescr.capl̄m. ubi dr̄, ꝙ non solum primo rece-
ptus debet alijs p̄ferri.sed ēt his , pro quibus primo scriptum est.
sed dic illud loq,vbi non est hæc cōsuetudo,vel nisi p̄bendæ sint
distinctæ.nā vbi p̄bendę sunt distinctę,q̄ cito receptus est,habet
ius in oīb.cōibus.s.de consti.cū M.j. de p̄b. dilectus. Itē ibi non
dicit,ꝙ plures haberent ius,& vnus esset p̄ferēdus,imo vnus so-
2 lus tn̄.s.ille,pro quo scriptū fuerat,ius habebat.† Itē no.[a] ꝙ pri-
a uile. huius cōstitutionis non habent clerici in maiorib. ordinib.
constituti, si ante eos alij in minoribus ordinibus cōstituti ius ha
beant,per quod petere possent futuras p̄bēdas,vel portiones, pu
ta quia recepti essent auctoritate Papæ,& ita ꝙ deberet habere
primas vacaturas p̄bendas.nā iniustū esset , ꝙ primo recepti per
receptionē secundorū ius suum amitterēt. licet secus sit in alio
casu,vbi recepti in canonicos nihil iuris habent , nec in præben-
dis vacaturis , neq; in portionibus , cū tales vacaturæ sint prohi-
bitæ,j.de conces.præben.vel eccle.non va.c.j.& dicimus genera
liter,ꝙ licet huiusmodi electoribus de prædictis canonicis sic re
ceptis eligere,quos volunt, & per hanc constitutionē tenent p̄-
ferre in maioribus ordinibus cōstitutos.& ēt, nisi ↄsuetudo ↄriū
teneret,ēt si eligerēt extraneū,teneret electio , & haberet p̄bēdā,
q̄uis in pęnā eorū tenent sibi interim intātū prouidere.j. de p̄b.
dilectus.Sed q̄res,quid si recepti sint auctoritate Papæ ad p̄bē. cū
se facultas obtulerit nā hic vr̄ aliud dicendū , ꝙ qn̄ recepti sunt
ad primas vacaturas, quia posset intelligi , ꝙ tunc tantū offerret
se facultas,qn̄ non essent aliqui maiores,qui essent minorib.præ
ferendi. sed nos idē dicimus in vtroq; casu , quia cū primis pri-
mo sit ius q̄situ, licet sint minores,q̄ scđo recepti,facultas se of-
ferret primo in prima vacatione,& scđo in secūda,& sic de alijs.
[Potiorem.]i.priorē.alias beneficia debent esse æqualia , vt not.
s.de consti.cū venissent.vel hic attendit specialem cōsuetudinē.

ADDITIO.

a ¶Item no. Adde,quod hoc dictum sequitur Inno.in c.quoniam , col. 5.supra de consti.& refert etiam Feli.in d.c.col.3 in prin.

SVMMARIVM.

1 *An episcopus excōmunicet Archiepiscopum delinquentē in sua dięcesi.*
2 *Episcopus super omnes sibi subditos dispositionem habet.*

CAP. XVI.

1 Cum. [Inferior.] † Hoc sic dicimus esse, ꝙ ep̄s Archiep̄m suum in sua diœcesi delinquentem non excōicabit,
nec ↄ eum excōicationē,vel accusationē ciuilē audiet, sed corā
dn̄o patriarcha,vel Papa conueniendus est,21.dist.si cōmittitur,
& c.fi.16.q.1.super.& est ad hoc ratio, quia iste Archiep̄s est in-
tra terram suæ iurisdictionis.s.intra suam prouinciam,sicut ep̄s,
vt no.s.de offi.ord.pastoralis,in prin.Item melius debet iudica-
re Archiep̄s suum suffraganeum , q̄ suffraganeus rōne criminis
Metropo.imo plus vr̄, ꝙ etiam si ep̄s hēret alium ep̄atum ex di-
spensatione extra prouinciā , ꝙ suū Metropolitanū ratione cri-
minis, vel ↄtus non posset cōdēnare pp prædictā rationē, arg.
prædicti capituli. Alii tn̄ hic dicunt ↄ Ar.pro his , 16.q j.c.j.j.de
priuil.cū capella.quāuis posset dici,& bene , ꝙ aliud est in ep̄o,
q vīr est subiectus Archiepiscopo:aliud est , si rōne alicuius ꝓfessionis sortiatur eius forū: ex delegatione aūt superioris pōt be
2 ne eū iudicare.[Inferior.]21.distin.inferior.†[Erexeris.]Ex quo
enim legitime episcopatus ↄstitutus est in aliquo loco , ipse ibi
super oēs habet dispositionē,& si ille Archid.fuerit.j. dięce.de-
signatā,sibi suberit.nisi priuil.defendatur,11.q.j regenda , & ca.
seq.s.de offi.ordi.cōquerente.sed si non esset ibi ep̄s,& cōicasset
eum pp delictum in ea cōmissum,teneret excōicatio ,ar. 6.q.3.
placuit.C.vbi de crimi.agi opor. Auc. qua in prouincia. qumauis & alij dicant hanc q.de maioribus ad ep̄m referendam. s. de
offi.Archid.c.j.& c.ad hoc , quia nec super Abbates iurisdictio-
nem habet,s.de offi.Archid.c.vlti.ergo multominus supra epi-
scopos intra eius Archid. situs. sed posset responderi illi decre.
ꝙ loquitur,quando nō habet iurisdictionem ordinariam super
mona.sui Archid.sed ratione criminis bene habet,vbi cessat cō
mune priuil.C.vbi de crimi.agi opor.auct.qua in prouincia. vel
dic,vt j de foro compe.cum contingat.[Videris.]Hoc ad arbi.
boni viri referendum est.ff.pro socio.si societatem.

SVMMARIVM.

1 *In negocijs vniuersitatum sufficit requiri rectores , vel idoneiorē partē.*
2 *Nedum episcopos seu alios prælatos,& saltem capitulum in arduis prouinciæ negocijs requirendum.*
3 *Potest is,cuius interest,quandoq; prohibere actorem, & reum litigare.*
4 *Nonnunquam ex transuerso veniens retardat prouisionem Papæ.*

CAP. XVII.

Humilis doctrina. [Prælatorum.] Omniū , qui ordinariam iurisdictionem
habet.s.de offi. Arch.cū ab.melius vr̄, ꝙ prælatos vocet ep̄s per
id quod,sequitur,& cathedralium capitulorum:quia si de mino
rib.prælatis intellexisset, bene sub eis cathedrales cōprehēdisset.
Sed quæres,quare non eædem personæ requiruntur de Bituricē.
Prouincia,quæ requiruntur de Burdeg.Respon.quia eorum in-
tererat,cum in visitatione primatis tenerentur soluere procura
tiones.j.de præscri.cū ex officij.Bituricen.autē pp cōpositionē
tenentur soluere procurationes. sed quare capitulum Bituricē.
Rn̄.quia in magnis negocijs sunt requirendi.j.de his , quæ fi.a
1 præla.c.nouit,& c.quanto.† Itē oppones,quare non oēs singu-
lariter requiruntur, quos res tangit,66.dist.c.j.C.de auct. præ.l.
l. fi. Rn̄. sufficit in rebus & negocijs vniuersitatū reqri rectores,
vel idoneiorē partem.C.de iur.ca.l.l.2.§. si aūt. vel dignitates ēt.
a ff.de cōd.& de. munici. in rebus autē singulariū[a] sunt vocā.di.s.
de consti.cū oēs.ff.de ser.vt.præ.per fundum.Et hęc est ēt ratio,
quare sufficit vocari præsentes. & non est necesse vocari absen-
tes.nā alias ↄ eos nō licet procedi,nisi specialiter vocar.nt.s.si ↄ
2 eos singulariter.& non noīe vniuersitatis ageretur.† [Requisi-
tis.]No.nō solū ep̄os,sed alios prælatos , & saltē capl̄m fore re-
quirendos in arduis negocijs prouinciæ,q̄uis canones antiqui di
cūt tn̄ de ep̄is,9.q.3.c.j.& 2.p totū. j.de p̄b.graue,vbi no. & no.
ꝙ super prouisione requirit eos dn̄s Papa. qn̄. n. aliquis aliquid
facit ex officio suo , ēt si in modū actionis officiū intentetur , &
maximè in ↄpositione requiri debent oēs,quos res tangit. ff. de
adop.nā ita.ff.de min.in causę.§. cā.Sed si nō vocet,nō minus te
net,qd̄ factū est,sed absentibus nō p̄iudicat.ff.de min.ēt si.§.vlti.
Alij tn̄ dicūt arg.eiusdē l.ꝙ nō tenet,qd̄ factū est. & pōt dici nō
tenere sn̄iam latam,nisi per edictū solenniter euocent. ff. q̄ sen.
si.ap.l.j.§.itē cū ex.sed bene tenet, ēt si non vocent singl̄r, sed nō
præiudicat his,qui non audierunt edictū,vel alias nō sint in cul-
pa.j. qui ma. accu. non pos. cū in tna. vbi autē non imploratur
officiū iudicis,sed actionē propriā habet ↄ reū, non tenet iudex
aliū vocare,nisi in libello fieret de alio mentio,& tali modo , ꝙ
ipsum absentē vel ratione proprietatis,vel possessionis, vel alio
modo ↄstaret causam ↄdictionis habere.s.eo.inter.sed reus pōt
nominare dn̄m in iudicio.C.vbi in rem act.l.2.j.vt li.nō cōtes.
3 qn̄ fre.† Itē ipse,cuius interest, pōt aliquādo ꝓhibere actorē &
reum litigare.s.qn̄ primo loco ad eū pertinet defensio.ff.de re iu
di.sępe.sed si nominet in iudicio,nec ipse se offerat iudex nō te-
netur vocare eum,cuius interest,quia in prædicto casu.s. qn̄ sci-
uit & potuit ꝓuidere,præiudicatur ei pp culpā suā,vel negligen
tiā suā, vt in prędic.ll.& j.de iudi.quāuis,vbi no.si autē nesciuit,
sibi nō prę iudicat:sed ille,qui se obtulit liti, cū non deberet , vel
cū non possideret,tenet ad æstimationē. ff. de rei ven. si is q.§.si
autē,& duabus l.præce.[Noluerint.] Assignata iusta causa , alias
non differt.qd̄ à maiori vel saniori parte fit.j.de his,q̄ fit. à ma.
par.ca.cū in cūctis.vel dic ꝙ isti prælati non ↄueniebant, nec cō
sentiebāt,vt capl̄m, vel vniuersitas , licet quo ad aliqua negocia
vniuersitatis sint.n.vt vniuersitas consentirent,simul conueni-
rent,& simul tractatū haberent.& inde est , ꝙ hunc ↄsensum nō
præstant vt vniuersitas,ꝙ cuiuslibet ↄdictio admittenda est etiā
sine causa,sed postea corā Papa expriment, & probabūt, & ideo
ēt singulariter singulorū requiritur consensus, quia negociū nō
b necessitatis,sed voluntatis[b] tantū est.†[Supersedentes.] No.ex
4 trāsuerso venientē retardare prouisionē Papæ , sicut retardat &
executionē sn̄iæ.j.de re iudi.cū super controuer.& est hoc, qui
ius suū prosequitur vel aliam iustā causam proponebat.Et no.q
hi venientes ex transuerso semper remittendi sunt ad iudicem
qui cognoscit inter alios.ff.de liber.cau.si pariter. & hoc intelli-
go verum,quando lis cępta pro parte tangebat de nouo venien-
tes, & interim priorū cognitio differtur: secus autem dicendum
est,si erat alius Archiep̄s,qui eadem iura primatiæ peteret , quia
tunc non esset remittendus ad eundem.[Ius.] idest ꝙ ipsi nō co-
gūtur præstare hmōi procurationes, de quibus præstandis in cō
positione dicebantur ēt alia q̄ in ipsa cōpositione ↄtinebant.[In
expensis.]Ex quo.n. Archiep̄i ↄuenerant, ↄdictores p̄sumunt te-
mere ↄdicere,& ideo ↄdemnant in expensis , ar.ff.de iudi.cū , q.
secus,si probabiliter ↄdicerent.ff.de leg. 2.qui solidum.§.etiam.

ADDITIONES.

a ¶Singularium. Et sic quando negocium tangit multos,vt singulos , singuli sunt vocandi.adde Inno.met.in c.in nostra,infra de iniu.Arch.in c. quia episcopi 5. q.3.& Docto.in c.Nicena.31.dist.refert hic,& sequitur Felin. in c.cum omnes, col.8.ver.in ea.glo.supra de consti.& vide etiam eundem Feli. in cum M. Ferra. col.14.in fi.supra de constitu.

b ¶Sed voluntatis est.Feli.alleg.& refert in c.cum omnes, col.2.ver. fallit secundo,supra de consti.ad hoc quando maior pars possit contrauenire , vel statuere cōtra id,quod oēs ordinassent,in quo Bal.& Ro.fuerūt cōtrarij,vt ibi vides per.

De treuga, & pace. Rubr. 34.

CAP. I.

TReugas. Hæc treuga canonica conuentionalis semper seruanda est,24.quæst.1.noli,ff.
de pac.conuen.& intelligo hoc de iusto bello , quod li-
cet omni tempore licite possit fieri , non tamen his
temporibus est cessandum,nisi vrgeat necessitas,vigesimaquar-
ta quæstione vltima , si nulla. vel loquitur de bello iniusto , à
quo licet sit semper abstinendum,quia tamen de facto non sem
per prohibetur , tamen his diebus fortius instabunt prælati pro
treugis , nec peccant hodie prælati , qui non seruant istam

Universidad de Deusto Biblioteca

cõstitutionẽ, qa nõ fuit morib. vtentiũ ap pbata. 4. di. §. leges. pt et dici hic loq. qñ est dubiũ, an sit iustũ, vel iniustũ bellũ, 23. q. 4. illi, qui. [Cõfirmet.] i. publice denũciet. s̃. de offi. le. studuisti, vbi de hoc no. [Triplex.] Primus est ꝓprij epi excõicatio. Scd̃s eporũ vicinorũ ꝯfirmatio. Tertius auxilij eorũdẽ adiectio. [Rũpit.] ff. de suc. auc. itaq; ff. de lib. le. l. 3. in fi. [Prębeat.] 90. di. c. pe. & vl.

CAP. II.

Innouamus. [Vt presbyteri.] 24. q. 3. si quis Romipetas. [Existentes.] In agricultura. n. tantum existentes gaudent priuil. C. quibus non ob. l. long. temp. l. vlt, animalia autem semper, arg. C. quæ res pign. l. pignorum.

De pactis. Rubrica. 35.

CAP. I.

Antigonus Episcopus. [Conuentus.] Corã ecclesiastico iudice ille, qui pactum non seruat. [Cohibuerit.] i. nisi pacta seruet, excommunicabitur. [Pacta.] Legitima, 20. q. j. puellæ, 18. q. 2. Cleutherius. ff. de pac. iurisgen. ait prætor.

CAP. II.

Quoties in conuentionibus. [Noster.] Et loquit de ecclesijs exẽptis, vel ẽt alijs, si qñ ordinarij denegant præbere assensum [Solidare.] i. ꝯfirmare, & intelligo hoc de ꝯfirma. q̃ fit cũ cãæ cogni. j̃. de ꝯfir. vti. c. j. & 2. alias nec dubitatiue auferret, nec ius tribuet. j̃. de ꝯfir. vti. cũ dilecta, & no. s̃. de of. le. studuisti.

SVMMARIVM.

Renunciatio inter aliquos facta, quomodo prosit noceatque alijs, inter quos non fuit facta.

CAP. IIII.

Cũ pridem [Pro causa.] Istic enim fratres agebant contra monasteriũ, & petebant restitutione cuiusdã ecclesiæ, quia semper se per ipsos monachos spoliatos dicebant. [Eos.] Monachos. [Liti. Hoc nõ fuit licitum. s. renũciare iura, quæ habebant in ecclesia, pro pecunia. [Prauã.] j̃. de trans. statuimus. ꝯ. So. hic erat suspitio turpis pacti, ibi non, quod præsumatur nisi per aliã præsumptionẽ tollat. [Prauã.] j̃. de præb. nisi. ꝯ. So. ibi dr̃ licitum iussione iud. sine vllo pacto aliquid dare, hic autem illicitum ex pacto. caueant tñ, qa nec hoc ipsum in intẽtione gerere dẽt. j̃. de simo. tua nos. [Fratre.] C. de procu. mãdato. C. de trãsa. in trãsactioni. [Renũciãs.] Purè, & sine pacto. [Resignauit.] Et sic ius resignasse vr̃, qđ in illis instr̃is habebat. ff. de pac. l. Labeo, & no. s̃. de renun. veniẽs. sed quõ prodest hæc resignatio nisi personis, inter quas pfecta est. ff. de pac. si vnus §. pacta? Resp̃o. qa publica psona est Papa. ff. rẽ pu. sal. fo. l. 2. in fi. & l. nõ quasi, & qa singlr & vr̃ super oẽs ecclesias hẽt plenitudinẽ ptãtis, 2. q. 6. decreto. multo fortius, q̃ alij prælati singulis ecclesijs acquirere poterit, ar. C. de trãs. psens, & ff. qđ cuiusq; vni. l. fi. vel negociũ hoc fit in ratihabitione monasterij de ac. ratã habẽdo receptionẽ instr̃orũ sibi ꝓdest. ff. de neg. ge. si pu. § sed si ego, & §. itẽ q̃rit. dũmodo noĩe monasterij sit gestũ, als non ꝓdesset. ff. de pro. sti. si seruus. & hæc vera sunt, nisi renũciauerit literis. sed renũciatio litis pt̃ fieri ẽt parte absente. C. de pac. postq̃, & fit hoc in odiũ litis. sic & hic. [Restitui.] s̃. de ele. cũ inter R. ꝯ. So. ibi restitui rigore iuris inspecto nõ vr̃, q dẽt restitui ad interdictũ, cũ ei renũciauerit. ff. de pac. si vnus. §. pac. & iõ dicimus loq de grã, vñ si als esset institutus non remoueret, 8. q. j. psentiũ.

CAP. V.

Accepimus. [Nominatim.] C. de pac. l. vlti. supra de fil. presbyte. ad extirpanda, conquerente. [Et manes.] Ipso iure.

SVMMARIVM.

Pactum turpe non valet, imo nec super eo iuramentum præstitum.

CAP. VI.

Cum clerici. [Ex ipsis ecclesijs.] Ecclesiæ sunt obligatę pro pensionib. ff. de iudi. si fideicõ. § fi. ff. de vsu. hactenus. ꝯ. j̃. de ꝯh emp. l. fi. §. fi. sed ibi ĩteruenit tantũ psonalis obligatio, & non fuerunt res obligatæ. [Detestabile.] j̃. de cẽsi. prohibemus. j̃. de præb. auaritiæ. imo sacramentũ super hoc præstitum non tenet. j̃. de censi. grauis.

SVMMARIVM.

Pactum contra, præter, & secundum leges, quid operitur.

CAP. VII.

Plerique, sicut accepimus. [Reprobam⁹.] i. seruandũ decernimus, quia ꝯ canones, 16. q. 1. si quis laicus, & c. decimas, & c. quæsti. & iõ si pęna pacto adiũgat, nec pactũ tenet, nec iusiurãdũ super hoc pstitũ. ff. de pac. l. iurisgẽ. §. vlt. & l. seq. ff. de ver. obl. si stipulet, & l. si stip. hoc modo. si vero pactũ est p̃ter legẽ, pactũ nõ valet, & pęna valet. ff. de ver. ob. stipulatio ista. §. alteri. si vero pactũ est f̃m leges, & pactũ tenet, & pęna, ita tñ, q alterum tantũ petat, q velit. ff. de pac. rescriptũ. §. si pacto. C. de pac. l. si pacto.

SVMMARIVM.

Pactum super rebus spiritualibus, an valeat.

CAP. VIII.

Pactiones factæ. [Spiritualibus.] Siue beneficijs, de quib. no. de ele. significasti. siue quibuscunque alijs, nisi forte spirituale veniret in pactum permutationis. j̃. de re. permu. ad quæstiones. [Oĩs.] j. q. 2. q̃ pio. [De alijs.] Conuentionibus. [Vergunt.] j̃. de iureiu. si vero. [Turpe.] Idest turpe factum. s. dolo, vel simoniace. [Turpe.] ff. de pac. iur. §. dolo. C. de inuti. stipu. dolo. [Vel rei turpis.] Scilicet de faciendo homicidio, vel consimili. [Iure.] ff. de pac. iur. §. pretor. quod consanguineam duceret in vxorem. [De facto.] ff. de re. iur. impossibilium, vt quod cęlum pedibus corporeis ascendat.

SVMMARIVM.

1 *Specialis transactio non obest alijs speciebus.*
2 *Vbi petitio & transactio est generalis, obstat exceptio in omnibus.*

De transactionibus. Rubr. 36.

CAP. I.

1 **Sicut graue, & infra.** [De trãsactio.] † Transactio specialis non obest alijs specialib. C. de transa. age. transactio generalis restringit ad ea. de quib. tractatũ est. ff. eo. qui contu. §. j. generalis transactio non rescinditur prætextu nouæ ꝓbationis. C. e. sub prætextu. specialis trãsactio in vno capitulo non impedit agi in alio. C. eo. l. pen. generalis trãsactio tenet de rigore iuris in oĩbus c. & parit excep. sed replicatione doli rescinditur. ff. de admini. tu. Lucius. §. tutor. indefinita vel specialis in alijs nõ obest, nisi in his de quibus actum est. C. de iu-
2 di. sed melius dr̃, † vbi generalis est petitio, & generalis transactio, obstat exceptio in oĩb. C. de pac. sub prætextu. ff. eo. nõ est. nisi reus fraudulenter occultauerit speciem, in qua deceptus est actor. ff. de pac. tres. vbi gñalis est petitio, & specialis transactio obstat exceptio. in ea specie tm̃. idẽ est si specialis est petitio, vel gñalis quantũ ad verba transa. C. eo. si de certa, & l. age. ff. eo. cũ Aqui. & l. qui cũ tu. §. vlti. C. ad velle. l. iubemus. si aũt vtrunque speciale, multo magis idẽ. ff. de pac. si vnus. §. pacta. [Decisionẽ.] In his oĩb. si superuenerit trãsactio, cassant hęc auxilia ꝯ eũ cum quo interuenit trãsactio, & super eo, de quo trãsactũ est, nisi dolo fecisset transactionẽ. ff. de pac. tres fratres. ꝯ alios. n. non sunt irrita instr̃a. & intelligo hæc vera, vbi vtraq; perfecta est cõpositio, alias vtetur instr̃is; quia fidẽ nõ ser. & c. C. de pac. c. eũ proponas. Itẽ hoc habet locũ vbi nõ prohibet trãsactio. [Decisione.] i. transactionẽ. [Præscriptione.] i. quia p̃scripsisset. j̃. de p̃scri. per totũ. [De lege.] Falcidia, q̃ ĩstitutio, vel hæredi, siue ecclesię, siue alij tribuit Falcidiã in bonis testatoris. ff. ad l. Fal. l. j. in princ. & in multis legibus idẽ. l. q̃ est. C. de don. si quis, & in multis alijs. [Priuilegio.] Quia erat vxor, q̃ habebat priuile. in bonis mariti. C. qui po. in pigno. ha. assiduis. vel fiscus in cęteros creditores, & ecclesia habet priuilegiũ, quod tantũ certis modis admittitur ecclesiæ rei alienatio. 10 q. 5 1. hoc ius. [Cui.] Transactioni. [Infirmitatis.] Quo ad solennitatem. C. de testa. omnium. imo & quo ad substantiã. nã & si ex certa scientia Papa aliquid approbet, necdũ quod cõfirmat, sed si solũmodo suo priuilegio inserat quod de
a iure non valet, firmũ erit, sicut statutũ laicorum [a] super ecclesijs valet, & pro cõfirmato habetur, si Papa illud in suis literis approbet, arg. ff. de pigno. fideiussor. §. vlti. [Auctoritate.] Quæ imposita fuit cum causæ cognitione, j̃. de confirmatione vti. c. j. & 2. alij contra, j̃. de concess. præben. & eccle. non va. post electionẽ.

ADDITIO.

a ¶Statutum laicorum. Adde quod Bal. in l. omnes populi, col. 6. ff. de iust. & iu. allegat Inno. hic, quem etiam refert Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, col. 2. in prin. supra de consti. & per Alex. plene in consi. 59. col. 3. in fi. in j. vol. Et vide ad propositum quæ ponit Fran. de Are. in suo consi. 15. col. 6. in prin. vbi allegando Specul. in tit. de instrum. edi. §. nunc videndum, ver. item opponitur, dicit quod si in confirmatione apponitur tenor rei confirmandæ, quod confirmatio tunc dicatur facta ex certa scientia.

SVMMARIVM.

1 *An sit licita transactio, & permutatio in spiritualibus, & vide in nu. 2.*

CAP. II.

Statuimus. [Archiepi.] Sine consensu autẽ eorũ non est licitum inferiorib. clericis alienare res immobiles, vel redditus annuos, in Auct. de alie. & emp. in prin.
1 17. q. 4. in venditionib. † [Compositio.] quidam dicũt, q in spiritualib. potest interuenire oppositio, sed transactio nunquam. j̃. eo. super eo. nos dicimus licitum esse transa. & permutationẽ in spiritualibus, dummodo ex vtraque parte tantum spiritualia & nihil tẽporale interueniat, vt hic, & j̃. e. de cetero, j̃. de decimis, ex multiplici. & c. suggestum. j̃. de re. permu. ad oẽs. & hoc idem dicimus in beneficijs, si petuntur iure proprietatis puta qa vna ecclesia petat ab aliã præbendã, quã dicit ad suã collationẽ pertinere. sed si aliquis clericus petat beneficiũ, nõ est licita trãsa. etiam si vtrinq; detur spirituale. j̃. eo. ꝯstitutus, n. si secundũ modum, q ponit. j̃. de præben. nisi essent. ꝯpositio aũt interuenire potest, j̃. eo. sup eo. talis. s. q ille clericus, q ius non hẽt, vel habere creditur, penitus renũciet iuri suo sine aliqua datiõe, vel q alius ius habens recipiat in canonicũ sine datione, j̃. e. sup eo. siue autẽ interueniat ꝯpositio, siue ꝓuisio in casu ꝯcesso, per q̃ clericus actor aliquid debeat hr̃e in ecclesia, s. reditũ, vel censum, nõ trãscendit psonam paciscentis, j̃. eo. super, & j̃. veniẽs. & c. de cætero. j̃. de præbẽ. nisi essent. i. naũt ex pactione ius aliquod tribuerent illi, q petit bñficiũ in ecclesia, hoc non pñt etiam tempore vitæ suæ, i. illorũ. q eũ recipiũt in canonicũ, vel aliud ius, vel officium, qa ex pactione non pñt tribuere ius, cuius collationẽ nõ habent. nã in transactione volũtaria, sicut in ꝯpositione necessari⁹ est ꝯsensus oĩum illorũ, quos res tãgit, s̃. de ma. & obe. c. si p̃dicta aũt sunt vera, nisi forte illi, q receperũt aliquẽ in canonicum ex cõpositione, haberent ius eligendi, nã tunc bene possunt successorib. præiudicare. in censu aũt, vel reditu assignato cuilibet clerico, vel ẽt in quacunq; alia ꝯpositione, vel trãsactione inter ecclesias mitas ext. iudicium maximè ad hoc, vt præiudicet successorib. oportet superioris authoritatem interuenire, vt hic, & s̃. de of. vic. ad hoc. j̃. eo. veniẽs, & c. sup eo. 12. q 2. abbatib. 17. q. vlt. in venditorib. item ad hoc, vt sine peccato teneat, oportet q credat se iustam cãm habere, alias sine peccato nõ tenebit, j̃. de insti. c. 4. i. q. j. si quis. neque. imo f̃m l. quantũ ad dolosum actorem non tenet transactio. ff. de ꝯdi. inde. in sum. in prin. sed si ex parte rei interueniat calumnia, tenet transactio: sed datur actio de dolo, si dolo induxit actorẽ ad transigendũ. C. de transact. l. sub prætextu. promissio aũt de beneficio, cum se facultas obtu-
2 lerit, licita est. j̃. de ꝯcess. præb. accedens. † [Cõpositio] distribuè lege, vt q subsunt epis, eorũ consensu vendant, vel ꝯponant, & q subsunt archiepis, vendant eorum ꝯsensu. & est aliqua cãæ cognitio, & decretũ necessarium in alienatione hac. 12. q. 2. abbatib. & c. si qua, & c. seq. abbates ẽt cum ꝯsensu prælatorem suorum alienare debent. 17. q. 4. in venditionib. epi aũt, si volũt alienare, debent habere ꝯsensum sui capli, si habẽt caplm, & si non habent, sui presbyteri. 12. q. 2. placuit. & olim ẽt necessaria erat authoritas ꝯcilij prouincialis, vel triũ epõrũ, qui deputabantur epõ ab archiepõ. 10. q. 2. casellas. sed si põt cõmittere, multo fortius officio eius põt, & sufficit eius authoritas, archid. vel abbatũ vel aliorũ minorũ iudicũ auctoritas non sufficit in alienatione ecclesiarũ suæ iurisdi. cũ capitula prædicta, s. abbatib. & sequẽtia hoc tantum epis cõcedere videant. de abbatib. aũt, qui hẽnt ecclesias ad se pertinentes plene iure, ab aliquib. dicitur, qđ pñt in eis præstare authoritatem archiepiscopi. authoritate Patriarcharum, vel Papæ hoc facient.

SVMMARIVM.

1 *Abbas, vel prior, transigere non potest sine capitulo, licet possit sine eo agere de rebus communiter ad eum pertinentibus.*

CAP. III.

Contingit interdum. [Habuerit] alias non valet trãsactio iur. j̃. de reb. eccl. nulli. secus in iudicio. ff. qđ cuiusq; vni. l. vlt. & no. s̃. de rescr. edoceri. [Habuerit] no. q licet abbas, siue prior, siue capitulũ possit agere de reb. cõiter pertinentib. ad eũ & ad capitulũ, sine eo nõ põt trãsigere [aliquot] maxime. nã idem cẽt, si seruata non esset, vel si. 4. ann. stetit, q non petiit restõnem in integrum, vlterius comperere nõ poterit: sed ante legem competere bene poterit, si lęsa esset ecclesia, etiam si concessisset.

SVMMARIVM.

1 *Legis aut principis authoritas duas res deducit in vnam naturam.*

CAP. IIII.

Veniens ad apo. [Excolũt] p colonos [necessaria.] j. q. j. §. si ergo [sacramẽta] prædiales. n. decimæ nõ rõne sacrorum, sed territorij dant. 16. q. j. decimas, & c. si quis laicus, & ideo superficialis cã vr̃ ista. sed sufficiens cã erat, qa prædia erant in eius parochia sita. [Sacerdotẽ] qa sine authoritate epi transigendi ext. iudicium prætem nõ hẽt vltra tp̃s vitę suę, vel alicui ius tribuere in ecclesia, sicut nec alienãdi. 17. q. 4. in vẽdõnib. j̃. de cen. significauit. s̃. c. de cętero, & repete q̃ dixi us. s̃. e. de cætero [tertiam tñ] quasi diceret de aliis suis terris nihil soluant. [Cõfirmatã] cũ cãæ cognitione, & nõ in cõi forma, quæ nihil iuris addit, & prærogatiuam de tpali in perpetuã. hęc certa sñia, qa auctoritas principis, siue legis ex nudo pacto dat actionẽ. ff. de pac. legitima, & q ꝯfirmat, dat. ff. de uer. sig. obuenire. ẽt princeps duas res deducit in vnã naturã. C. cõia de leg. l. 3. §. j. de cõse. di. 2. reuera. C. de rei vxo. ac. l. j. in pr. [Cõfirmatã.] 10. q. j. c. vlt. [Ipsos.] nã monachi de parte sua, & agricolæ de sua soluere decimas debent, & vbicunq; inueniãtur decimæ corporales, vendicari pñt. j̃. de deci. pastora. sed si abbas cõsueuit percipere decimas corporales, & aliquis non decimas corporales, sed iuris percipiendi petat, cum hoc sit tantũ apud abbatem, abbas tantum conueniatur, de hoc not. s̃. de maior. & obedientia, inter.

CAP. V.

Constitutus. [Fide præstita] in fi. C. de le. nõ dubiũ, ff. de pac iur. §. sed si quis. [Audiatis] quõ cum hi sunt simoniaci, postmodũ audiunt sup iure, qđ habent in ecclesia, cum pp simo. & si alias ius haberent, repellendi essent. j̃. de simo. insinuatum? Respon. q non dr̃ hic, q transactiones tales ꝯtineant simo. sed speciem simo. s̃. tir. proxi. cũ pridem. sed dices, quare ergo prohibentur? Respõ. quia non solum a malo, sed a specie mali cessandum est. 11. q. j. alium. j̃. de vita & ho cle. cum ab omni. item not. q non solum trans. sed etiam iuramentum super hoc præstitum reuocatur.

SVMMARIVM.

1 *Debet iudex, coram quo clericus petit beneficium vacans, dicens se ex electione ius habere, vocare ad quos pertinet electio, vel præsentatio, vt de iure contendant, si uolunt.*
2 *In petitione confirmationis semper electores, vel præsentatores requirẽdi sunt.*
3 *Quando liceat clerico pacisci super beneficio.*
4 *Non valet transactio, nisi fiat in ecclesia vtilitatem.*
5 *An liceat constituere census perpetuos ecclesiæ.*

CAP. VI.

De cætero noueris. [Extraordinarium] ordinarius. n. si ꝯcessisset, ecclesiã
1 censualẽ ꝯstituisset, vt no. s̃. c. 2. † [Aduersario] no. q si clericus bñficiũ vacans petit, dicens se ius hr̃e ex electione, & ideo petit suã electionẽ, vel ꝓuisionẽ ꝯfirmari: iudex, corã quo hic petit, dẽt vocare illos, ad quos pertinet electio, vel p̃ntatio, vt de iure ꝯtendant, si volunt. eps aũt, qui instituit, nõ est vocandus, qa nõ ꝯtendit, q ex suo facto agenti clerico posset ius quæri. nec obest, si dicis, q necessaria est cõfirmatio epi, vel ẽt institutio, quia hoc nõ est pp ius, quod habeat in electione, sed quia iurisdictionem hẽt eps, ex qua dependet ꝯfirmatio, & institutio, & iudex nõ debet uocari, ut defendat ea, quæ rõne iurisd. facit. 2. q. 6 hoc etiã. ꝯfitemur tñ, q tam eps, q̃ ẽt clerici eiusdẽ ecclesiæ possunt se opponere ei pp vitiũ personæ. j̃. de accus. accedẽs. Itẽ epo saluũ est ius, vt instõne, vel cõfirmatione, vel ordinatione, uel ẽt ex officio suo rõne suæ iurisdõ. inquirat ꝯ eũ. si vero petat præbendã, quã alius tenet, tũc ille dẽt vocari ad rñdendum, qui detinet, qa ꝯfessoria est, quã intentat, quæ est in rẽ, & nõ datur nisi ꝯ possidentẽ, vel detinentẽ. ff. si vsufru. pe. l. 3. & l. vlti. qa hoc locũ habet officiũ iudicis. Sed in primo casu, s. qñ vacans beneficiũ petit, & ꝯstat q electus est, nõ credimus electores vocandos, uel p̃sentatores, qa ante ꝯfirmationẽ hoc facere debuit iudex, qui electionẽ examinauit, sed post ꝯfirmationẽ nõ debuit impedire effectus ꝯfirmationis p aliquẽ, qa habeat possessione, j̃. de app. ꝯstitutus. hoc non placet, qñ nullis vocatis fit electio, & ꝯfirmatio, vt no. s̃. de ele. cum dile. j̃. de cau. pos. cũ olim. sed hoc est uerum, qñ fit confirmatio vocatis, qui sunt vocandi. sed si de præbenda esset ꝯtentio, qa capitulũ vellet vnam præbendã assignare, & ꝯfirmatus peteret aliã, tunc ꝯ capitulum, quod prębendas vacantes possidet, ev agendum. j̃. de testamentis. c. relatũ. 2. qa in hoc casu hẽt locũ off. iud. sed & in hoc casu ipsi electores, uel præsentatores pñt opponere ꝯ confirmatum, ne adipiscat possessionẽ, si p obreptionẽ eam obtinuisset, j̃. de dolo. cum olim. Sed & postquam adepti fuerint pacificam pos. patroni, uel electores possunt ꝯ eos implorare officium iud. vt inde remoueãtur, qa ab eis electi, uel præsentati nõ sunt, j̃. de iure patro. cum
2 dile. & c. ex insinuatione. inf. de iu. cũ B. † Quando aũt cõfirmatio petitur, sp electores, vel p̃sentatores reqrendi sunt, & si nõ requirãtur, põt dici nulla ꝯfirmatio, sicut restitutio in integ. ff. de mino. ẽt. §. fi. alij tñ dicunt, q tenet ꝯfirmatio, sed põt cassari, qa a iis absentib. facta est, ẽt si alias canonica sit. hodie ꝯ, quia oẽs se volunt opponere, & sine citatione dicunt comparere, s̃. de elec. statuimus. & no. q licet semper quando offi. iud. petitur, tutius sit petere suam electionem confirmari, tamen si hoc nõ petitur, sed tantum offi. iud. implorãtur, ut sua electio pronuncietur canonica, ualet talet talis petitio, & tunc ꝯfirmatio reseruabitur isti ad quem de iure communi pertinet, s̃. de of. dele. super eo. s̃. de electione, c. cum in veteri. imo, quod plus est, peti põt, q publicetur electio, s̃. de ele. publicato. & breuiter sic procedetur hic, sicut proceditur, qñ quis petit se ꝓnunciari legitimum, de quo no. j̃. qui fi. sint leg. cãm q̃ inter. & põt hoc modo agere qñ non est eius electio ꝯfirmata: nã tunc non põt agere confes. vel negatoria ꝯ. ꝯdictores suos, vel turbatores siue de iure, siue de facto, cum adhuc non hẽt ius in re, s̃. de electio. qualiter. C. de pactis, traditionibus. C. de rei uen. seruum emptor. sed cõtra, infra de excep. dilecti. solu. ibi. si naũt esset electio confirmata, tunc hẽt locum negatoria, & ꝯfessoria, qa iam plenũ ius hẽt, supra

Universidad de Deusto Biblioteca

ptã de ele.trāſmiſſam,& ſic ēt eſt ĩ ſeruitutib.legatis.vbi ſtatim
3 ius hēt.ff.quēad.ſer.am.ſi partē.§.ſi p fundū.† [Componit] ſm
formā,q̄ eſt.j.de pbē.niſi eſſent.alias clerico nō licet paciſci ſup
bñficio.vel loquit, qñ petebat clericus ius in eccleſia non noīe
ſuo,ſed noīe alterius eccleſiæ.poſſet tñ dici, ꝙ ēt ſup hoc bñfi-
cio,qđ ſibi petit clericus, pt inde interuenire cōpoſitio talis, ſ. ſi
petebas certū bñficiū bona fide,& tu illud retines, & det tibi a-
liud,ar.ſ.e.ti.c.ſtatuimus,j.de re. pmu. ad qões. vel ad aliquē
reditū recipias;& erit ille reditus ius ſpūale. ſed nō placet, qa in
acqſitione bñficij debet ceſſari oīs pac.j.de re.pmu.qſitū. meli⁹
aūt dr,ꝙ loquit ſimplr, qñ petebat in aliqua ecclia canonicari:
qa tūc pōt interuenire ɔpoſitio ɔſentientib illis, ad quos ptinet
4 electio,vt no.ſ.in eo.c.¶†[Ius aliqđ] puta, qa clericū recepit in
canonicū:vel qa tota eccleſia ad actorē traſlata, eſt pars eius. &
eſt hoc verū, ſi vtilitas eccleſiæ agat ex ipſa tranſactione.alias.
a n.non tenet ſine ɔſenſu epi.ſ.eo.veniēs.alij tñ dīt,ꝙ ſicut in iu
dicio pōt facere piudiciū eccleſiæ ſuæ.ita & p tranſa.qđ fit in iu-
dicio timore deterioris ſnīæ.nō obſtat decre.ſ.e.veniēs, qa illa
ɔpoſitio fuit facta ext.iudiciū.vel dic ꝙ tunc tm pñt ſup hoc ɔ-
ponere,qñ ex ſuo ɔſenſu pñt ius tribuere, ſ.qa ad eos ptinet ele-
ctio[ɔtria.] ſ.ti.pxi.cū ele.ſ.de off.dele. ſi qñ.j.de collu.deten.
5 audiuimus,†[Sed cenſus]& eſt hæc ratio, qa ſi cōſtituat cenſus
eccleſiæ perpetuo ſoluēdus , hoc nō pōt ſine auctoritate epi.itē
ſi clerico ſoluendus cenſus eſt,nec hoc licet ex pacto:qa dēt ceſ-
ſare oīs pa.ſ.ti.pxi.c. vlt.nec đ obſtat.j pb.niſi eſſent.vbi priora
tus dat toto tpe vitæ vnius pſonæ:ſed illud de grā eſt tolerandū,
& qa licitū eſt cuilibet ecclie ſine auctoritate ſuperioris clericis
pauperib.& benignis in vita ipſorū clericorum puidere. 16. q.j.
poſſeſſiones[pēt] clericus q petebat beneficiū & obtinuit p cō-
poſitionē.[Solutiōis] hoc vult dicere, ꝙ ſi iſte clericus,q benefi
ciū,vel eccleſiā petebat,ex cā ɔpoſitionis, pmiſit dare aliquē cē
ſum ei,cū quo litigabat,nō teneret ſucceſſor.& ſi opponas,ꝙ eſ-
ſet ſi mo.reſponſi.pōt aliquando eſſe ſine ſimo. j. de ædben.c.
niſi. Itē non approbatur hic iſte ɔctus,ſi cenſus negatur ſoluen-
dus ei, qui contendebat cum hoc clerico, qui per compoſitio-
nem obtinuit beneficium[eius]clerici,qui obtinuit per compo-
ſitionem;ſed alij debent ſoluere cenſum.

ADDITIO.

a ¶Alias non tenet.Adde Bal.in l. præſes.C. de tranſa. & Pet.de Anch. in conſi. 309.incip. videtur prima facie dicendum , in princ. facit quia tranſactio dicitur alienatio,vt per Ale.in conſi.139.col.2 .ver.nec etiam in primo volu.

SVMMARIVM.

1 *In iudicio non poteſt eſſe teſtis,qui fuit aduocatus.*
2 *Non ualent literæ impetratæ a non clerico ſuper beneficio.*

CAP. VIII.

Ex literis veſtris. [Auctoritate.] i. ad pcurationē[procinabat.] ff.de inof.teſ.l.
vlt. ɔ. C.de re ven.tua.ff.de rei vē.inter officiū, C.de pſcr.30.vel
1 2 .an.nec petēti. †[Inſcriptus] inſtrō de trāſa. nā in iudicio nō
poſſet cē teſtis,q fuit aduocatus.2.q.6 c,ſtatuendū. rōnē qre. C.
de her.qm. ego nō facio vim , vtrū iſte aduocatus fuerit teſtis in
inſtrō, an in cā.nā firmiter dic, ꝙ ſi aliqs fuit teſtis in aliquo ɔ-
ctu,& ſcriptus in inſtrō alicuius ɔctus,& poſtea agit ex eo ɔctu:
vel aliquo mō, vbi neceſſariū ſit ipſum inſtrm, & ille,q eſt ſcri-
ptus teſtis in inſtrō,ſit aduocatus in cā iſta, nihilominus p illud
inſtrm pbat ɔctus,dūmō inſtrm falſum nō pbet.ſinaūt inſtrm
ſuſpectū eēt,ad dādū fidē inſtrō nō ſufficis,vel nō valebit dictū
eius, niſi cū qōnib.Itē dicimus, ꝙ iſte inſcriptus teſtis in cā, vel
ēt non inſcriptus teſtis in cā, in qua eſt aduocatus,nunq̄ poterit
eſſe teſtis.j.de teſt. Ro.nec iſte decre.Ro.dicit,ꝙ hic aduocatus
fuerit pductus in teſtē:ſed narrat factū,qualr teſtis in inſtrō trā-
ſactionis inſcriptus erat.& not.ꝙ ſola ſubſcriptio nō auferret ei
ius ſuū,ſi qđ hēbat in re, vbi aduocabat.ff.de pig.ac.caſus.ɔ ff.de
pig.fideiuſſor.ſed in hoc piudicabat qa nō pōt eā cām,vbi aduo
cabat,dicere iniuſtā,vel ſe neſcire.& iō nō valent lrę ſup ipſa ec-
cliā impetratę,ab ipſo,q ſciuit,& autoritatē pſtitit [nōdū] quaſi
nō idē,ſi poſt.ſ.de reſc.cū adeo ar.j.q.j.principatus.ff. ad Mac.ſi
2 tñ.ff.de or.iu.l.j.ff.de re iu.qđ ab initio. †[Tōſuratus] no.nō va-
lere lras ſup bñficio à nō clerico impetratas [Diximus] iſte Gu.
impetrauit lras ſup quadā ecclia tanq̄ vacāte,obiectū fuit, ꝙ a-
lius poſſidebat illā eccliam : dictus G reſpō.tenere eccliam p ſi.
& nullo iuſto titulo eā hre. & iō p habēte reputandus erat.poſ-
ſeſſor autem triplicauit ipſum G. trāſactioni, p q̄ dicebat ɔmiſ-
ſa ſimo.autoritatē pſtitiſſe:qa & ipſe ɔfitebat.vnde dñs Papa nō
audiuit eū ſup ipſa ecclia:qa ſi alius hēt eā iuſte, in locū viuentis
nō intrabit. j de con.prę.& ec.nō ua qa in viuorū.ſi ſimoniacè,
hoc nō pt ɔcedere,ēt ſi cū ſua authoritate ſit factū.ſic. n. allegat
turpitudinē ſuā, vnde nō audit. j. de don.inter dile. & not.ſ.de
ele.noſti.ſi.n.alius impetraſſet nō faciēs mētionē de trāſa.lrę va
lerēt,qa nō erat talis veritas tacita , qua expſſa lras nō habuiſſet.
imo melius hēt,ſi poſſidērē vellet expellere, q̄ ſi ſup nō vacāte
ecclia vellet impetrare.ſ.de reſcr. ex parte Cōuētren.& c.inter
cęteras,olim.Itē ex ſnīa apparet, ꝙ nō excipiebat hic ɔ lras, ſed
ſup ecclia tm agebat.vel aſr dr hoc cē verū, qñ null⁹ poſſidebat
bñficiū,qđ petebat.G.ſi.n.poſſideret, nō ualēt lrę: qa ſup bñfi-
cio nō vacāte impetratę.j.de ɔce.pręb.nō vacātis, lras.ubi not.
vel forte iſte G. impetrauit lras , ꝙ ſi pbaret poſſeſſionē benefi-
cij ſimoniacā,ꝙ ſibi ſuū beneficiū daret. cū aūt poſtea diceret eū
ſimoniacū,pp prædictā trāſa. ſua authoritate factā repulſus eſt,
& ſibi impoſitū eſt ſilentiū ſup ecclia, non ſuper literis tantum.

CAP. VIII.

Super eo,quod quæſiuiſti. [nō pōt] ſi agebat qs petendo
bñficiū,vel ēt ſi de pprietate ageret, nō licet aliqđ ſpūale p tpa
li dare[retēto]C.de trāſactio.[trāſactione amicabiliter] puta qa
vnus liberalr beneficiū reſignet tanq̄ iure carēs,& alius hēat tan
quā ius habēs.vel ſi agit de pprietate bñficij,licet ſpūale p ſpūali
dare, & repete, quod diximus.ſ.eo. ſtatuimus;& c.conſtitutus.

CAP. IX.

Præterea, quando inter. [Percipiāt] laicis.i.tacētib. & ɔſentiētib.ꝙ maiorē portionē recipiāt: nō dico ɔferētib. nā dādi res
ecclię nullā habēt ptātē. 10.q.j.c.j.& c ſe.[Simoniaca] qa reddi-
tus pure tpalis eſt,ex quo nouus eſt,& tm ius ɔſtituit, ut ius pro-
natus hēat.ſi aūt laici haberēt cēſum de ecclia ab antiquo.18.q.
vl.Eleutherius.& p eo recipe ius pa.poſſent forte.ſ.e.ſtatuimus
vbi no.bñ facit ad hāc decre.j.c.pxi.[nō tenet]nec quo ad trāſ-
ferendū ius pat.in laicos. nec quo ad cenſum dādum monachis.

SVMMARIVM

1 *Cenſus quid,& quomodo imponatur , ab eoque ſe quis eximere poſſit.*

CAP. X.

Præterea quarto loco. [tenebat.] ſupple, & vt ſe eximeret,cēſum
bene reddere pmiſit[trāſactione]no. ꝙ licet cenſus recognitio
ſit debitę ſubiectionis in aliquo.j.de cēſib.oī .pīa.19.q.2.Eleu
the.qñq; tamē dat in ſignū exēptionis,vt hic ſiebat,ſed male.qa
ſicut,ſ.pxi.c.diximus,nō licet nouū reditū dare,vt ſe eximeret:
ſed bene licebat ſe ex mere,& in ſignū.qđ aliqñ fuit ſua,& ꝙ ex-
emptionis bñficiū recepit ab eo,aliquē cēſum imponere,ar.18.
q.vl.Eleutherius.j.reli.do.ɔſtitutus,& c.cū vener.j.de cēſi.cum
vene.vetere aut cenſum, cū ſit ius ſpūale,bñ poſſet hæc cella re-
mittere mrici ecclię,ut ſe eximeret,q̄uis nō ſit veriſimile,ꝙ cel
la de mrici ecclia cēſum recipiat[catenus.] i.eo pacto[ſnīa.]ſ.ꝙ
ſint ſubiecti matrici ecclię[ingetatē]dic,ut no.ſ.c.pxi.nam nō
valet tranſactio facta de re ſpirituali,aliquo temporali dato.

SVMMARIVM.

1 *Legato Papæ.an liceat ſuper conſanguinitate.*

CAP. XI.

Ex parte tua,& infra. [cōponēdū] inter ñatinos in Ro.habitātes, vl
inter Gręcos & Latinos[detrahere]in pęnitētiis,& pęnis impo
nēdis,uel diſpēſando cū eis[cōiugij.] ſ. ꝙ qs poſſit vxorē legiti-
mā dimittere,vel ſupinducere alienā: alias ſup affinitate & ɔſan
guinitate licet diſpēſare.35.q.3.q̄dā,§ qđ ſcripſi.& ēt legato.j.d
ɔſan.& af.ꝙ dilecto.hodie tñ pōt dici,ꝙ nec legato licet diſpēſa
re ſup ɔſ.j de ɔſ.nō dēt[à ſeueritate.] i.nō licet ſup illo diſpēſare
[expreſſum.] ſ.ꝙ nō poſſit cōponi , vel diſpenſare [pcedas] diſpenſando,vel cōponendo,vel pęnas mitigādo [humaniorem.]
ff.de pęnis,reſpiciendum.ſupra.de tempo.ordin.vel non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt non beneficiati,& in minoribus ordinibus conſtituti coram ſeculari iudice litigare.*
2 *Q̄ñ liceat aduocato,uel medico,de totius litis,uel morbi ſalario paciſci.*
3 *Pro eccleſiaſticis negotiis licet coram ſeculari iudice litigare.*

De Poſtulando.Rubrica. 37.

CAP. I.

CLerici non ſubdiaconatu. [ſuſtent.]†Si aūt nō ſent beneficiaai,& in inferiorib. ordinibus cōſtituti, poſſunt coram ſeculari iudice litigare.
in

In ſacris aūt ordinib.ɔſtituti,& beneficiati non phibent corā ec
cleſiaſtico iud.litigare;& nihil tñ quærent p ſalario , ſed obl itū
ſpōte recipient.Monachi & priores nunq̄ aduocant. j. ne cleri-
ci.nō magno.16.q.j.alia, & c. ſe.niſi p mo. & abbate imperāte,
vt j.e.c.pxi.ſacerdotes aūt niſi p ſe,& eccleſia ſua, ɔiūctis,& mi
ſerabilib pſonis aduocabūt.j.e. c. vlt. ēt corā eccleſiaſtico iu.&
ibi dicit[aduocati]aduocat⁹ mīta remedia hēt ad agēdū,vt no.
2 in ſumma. C. de ſuffra.† Et dic, ꝙ ſi aduocatus, vel medicus ab
initio ɔuenerunt cū aliquo de ſalario totius morbi,ꝙ ex tunc,ſi
faciunt aliquā ɔuentionem non valet.ſed ſi ab initio nō fecerit
aliquam ɔuentionē de tota lite,vel infirmitate, licet a clientulo
vel infirmo receperit aliqd p conſi.vnius diei;nihilominus pen
dente lite,vel infirmitate pōt paciſci cū eo C.de poſtula.qſqs.§.
pterea.ff.de va.& ex.cri.l.j.§.ſi cui.aſr dicere abſurdū eſt, & non
eſt.ɔ.C.de pfe.& me.li. 10.l. antepe. q ibi loquit de medicis,q
recipiūt ſalariū de publico,q à nullo infirmo pñt exigere ſalariū
ſiue in pr.īfirmitatis,ſiue poſtea:ſed à ſanis pōt recipe ſalariū,ſi
ue ī pr.infirmitatis. ſiue in fi.& hoc eſt ea rōne,qa p ſanis nō ex
cipiūt ſalariū de publico:tñ qñcūq; plus debito exigūt,reducēt
ad formā iuris.ff.de var.& extraor cri.l.j.in pr.& §.ſi cui.[Nego
ciis]no.p eccleſiaſticis negotiis bene licet corā ſeculari iudi.ad-
uocare[pro miſerabilibus.]idem credimus de aliis,qui continē
tur.ff.de poſtu.l.j.§.vlt.& 5.& l.ſeq.

CAP. II.

Ex parte tua fuit propoſitum. [ſuſceptores] id eſt aduocati[executores] id eſt procuratores.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos pro quibus & contra quos poſtulare poſſit.*

CAP. III.

Cum ſacerdotis. [Miſerabilib.] idē dicimus de aliis q continent,ff de poſtu.l.j.
&l.ſeq.[poſtulare] ēt corā eccleſiaſtico iudice.alij aūt nō phibē
tur[p extraneus]ſecus,ſi p alia eccleſia, vt ſimile bñficium habeat[pſumit] 3.q.j.nulli.96.di.Imperator.j.q.7.niſi.C.loca.mili-
tes[pſumit]niſi neceſſario officio fungat, vt tutor, & ff de poſt.
peto.& l. vlt.vel prælatus eccleſiæ,q multofortius,q̄ tutor,bene
pōt agere ɔ eccleſiā,à qua bñficium habet. Item & p priori ec-
cleſia poteſt agere ɔ ſecundā,ar.j.de iureiu. tua, & c. intellecto
[ſi clericus]ar.ꝙ ſi alias habeat bñficiū de ecclia,licet ſit clericus
ci⁹,vel ēt ſi ſit laicus,ꝙ dēt priuari bñficio,ſi ɔ ecclia aduocaſſet.

SVMMARIVM.

1 *Geſta an dici poſſint adhuc non facta.*

De procuratoribus. Rubrica 38.

CAP. I.

Alia quidem,& infra. [nō miſeris] i.pcuratores non ɔſtitueris,q tamen ſe pcuratores fingebant [ſed & T.]hic forte nuncius erat Papæ[& presbyterorū]re
pere q̄ diximus,ſ.de reſc.edoceri hi nō prætiāt auctoritatē pcu
rationi, ſed tanq̄ teſtes fidē faciūt in inſtrō. vel dic ꝙ magnū ne-
gotiū erat;vnde illud cū ɔſilio ſui capituli facere debuit.j.de his
1 q̄ fi.à præ.quāto.ſ.de ma.& obe humilis.†[Geſtisq;]geſta quo-
que dñr aliqua facta,q̄ nullo mō ſcripta ſunt:ſed ſicut geſta ſunt
in mēte hoīum,& hęc geſta aliqñ publicant.j.de teſti.ſignifica
uit,&c.Albericus.j.ut li.nō cōt.qm.§.ſunt & alij.ɔ.C.de rei vē.
l.geſta.C. de teſta. publicati. Itē dñr geſta q̄dam facta in ſcriptis
redacta,uel potius ipſæ ſcripturæ,in quib. geſta referunt, & iſtæ
ſcripturæ apud ſedē Apo. dicunt regiſtra & iſta geſta, ſi ſunt be-
ne cuſtodita, & inueniant in archiuis authenticarū perſonarū,
puta eorū,q habēt ptātem authenticas ſcripturas faciēdi,fidem
faciunt,ut hic.j.de pſc.ad audiētiā.cū ſuis concor.quas ibi not.
ibi not. ſi autem non eſſet bene cuſtodita , vel perſonæ non eſ-
ſent authenticę non crederem eis,arg.pdictæ decr.[trāſmitter]
i.authoritatē habēt ſuperioris,vt ſic ea habita inter geſta publi-
ca computentur.

SVMMARIVM.

1 *Quando liceat per procuratorem comparere.*
2 *Miſſio nuncij & excuſatio,quid valeat.*
3 *Vbi per procuratorem quis agit difficile audit appellans.*

CAP. II.

Querelam A.clerici. [grauib.]ɔriū dicere vr.ff.de mi.Pap. vbi dr,ꝙ ſi
q ſit in loco.ſ.in exilio,ꝙ nō poſſit agere: tñ ſi facultatē habuit
agendi per pcuratorem, currūnt ei tpa petentendi reſtōnem in
inte.ſed hoc non eſt ɔrium:qa intelligit in minorib. cauſis , ubi
qs cogit per pcuratorē litigare:ſecus in grauib.vt hic. Vel illud
eſt,qa pp delictū fuit miſſus in exiliū,& delictum nō debet ei p-
ſtare immunitatē[grauib.de hoc no.ſ. de reſc.ſedes. aliq dicunt
1 graues cās.i.intricatas.†[Procuratorē]dicunt quidā hoc obtine
re,quando ſimplr eſt citatus,ꝙ p ſe reſpondeat. ſecus, ſi citatus
eſſet,vt hic p ſe,vel p pcu.j.de do.& ɔtu.cū dilec.ſed certē hęc
litera vr ɔrium ſonare,q̄ dicit,ꝙ non pōt cogi ɔſtituere procu a
torem.ergo nec citari, vt p procuratorē reſpondeat in grauib.
& idcirco pōt reſponderi decre. cum dilec ꝙ eſt ibi ſpeciale pp
periculū uacationis eccleſiarum.j.ut lite nō cont. qm. ad idem.
j.de ap.conſtitutus.ſ de elec.bo.me. uel ibi non habebat nūā
cauſam abſentiæ. idem dicendum , ſi diuturno morbo laboret:
bene fatemur tamen,ꝙ ſi ſimpliciter citatus ſit, & non pōt p ſe
cōparere qđ per pcuratorem ɔparere debet.dūmodo nō ſit gra
2 uis cā.†[Deſtinauerit.]nūcij miſſio,& excuſatio ad hoc facit.qa
niſi nūcius iret , & oneret ſe probaturū legitimā cām abſentiæ,
& ad hoc haberet ſufficiens mandatū poſſet excōicari, & in ex-
penſis ɔdēnari cum iuſte poſſet præſumi ɔtu max. 6. q.5.c.j.q.5.
3.ſi ęgrotās.ſed non eſt de neceſſitate hæc miſſio ad excuſandū,
quantum ad hoc vt procedatur in principali cā. ſed ſi ſit uocatus ad cōcilium,uel ad elec.vel capitulum debet mittere excuſa
torē,& niſi mittat,tenet excommunicatio ɔ ſū iara,& ꝙ pſen-
tes faciunt,habebit robur,ar.op.18.di.placuit.65 di.c. ult. ar.ſ.
de elec.bo.me:Ma. ēt ſi iuſtam cām abſentiæ habet. hic aūt vr,
qđ ſi pbauerit iuſtas cauſas abſentiæ, nihilominus in ciuili cā
ſit miſſio in poſſ.cum ēt fiat ɔ abſentem reipu.cā.C. de re.mi i.
ignorante,& ɔ pupillum.ff.ex qui.ca.in poſ.ca.hęc iura,in prin.
Sed tamen non feſtinabit admittēdū in poſſ.ff.de dam.infe.ſi ſi.
§.ſi forū.nec fiet vēditio.de hoc no.j.de eo,q mit. in poſſ.ſi qđ.
[Deſtinauerit]idē eſt, ſi nullum miſiſſet: qa poſtea re patefacta
reuocabit condemnatio in principali,& ue exp.p in inte.re.uel
pronunciabit nulla ſnīa ēt diffinitiua ſm diuerſas opiniones. 7.
q.j.pręſentiū.inf.de re iu.cum Bertoldus.ff.de re iu.qſitum.& ſi
promiſiſſet ſub pęna ſiſtere iudi.daret exceptio ff.ſi qs cau l.2.ff.
de arb.l.ſi cū diē.§ ex li.alij dicunt ɔ in aliquib.ut no. in gl. quæ
incipit,nuncij[abſoluet] reuocando primam ſnīam leuiter , &
ſine cognitione quaſi interlocutoriā , ſiue in inte reſt. ſed ſolū-
modo implorando officium iudicis deſeruiens actioni , vt eam
reuocet.ff.de re iu.quod iuſſit. vel petendo reſtōnem de plano.
ff.de iu.ſi prætor,in fi.C.de pcu.qa abſente.ſed videtur qđ debe
ret ſibi imputari,niſi appellauerit,ex quo ſciuit ſe condemnatū
in expenſis.C.quomodo,& quando iud l 3. ſed non obſtat,qđ
hic loquitur,quando ex probabili & neceſſaria cā ab fuit , & io
ſine applōne reſtituitur ad totā cām minus legitimè defenſus.
& illa.l.luquit,quando nullo mō defenſus aberat ex pbabili cā,
& fuit legigitimè citatus ad domū.na tunc ſi intra 10. dies cō
putandos a tpe,quo ſciuit ſnīam ɔ ſe latā,nō ɔtixit petendo re
ſtitui ad ap.ſtabit ſnīa.C.qūo & quādo iu.l.3 ſed melius dr,& q-
libet ſine beneficio reſtōnis nullo mō,vel minus legitime defen
ſus cōi iure appellat.inf.10.dies a tpe ſcientiæ,& ſic intelligitur.
l.C.qūo & qñ iud.l.3.& ff.quando app.l.j.§.vlt.ff ex qui. cau. in
inte.re.nec non.vbi forte nullum relinquere potuit pcuratorē,
vel reliquit & mortuus eſt.tunc.n.reſtituitur in totū , nō tm ad
ap.ſiue pronunciatum ſit ɔ eū,ſiue iuri, ſiue actioni eius ut præ-
ſcriptum,& hoc innuit.l. necnō. ſinaūt legitime defenſus eſſet,
ad nihilū reſtitueret.Idē dicimus ſi neceſſā.cā tantum abſit, puta rōne delicti in carcerē,vel in exiliū miſſus,ꝙ non reſtituitur,
ſi condemnetur uel eius iurib.vel actionib.præſcribatur, niſi cū
nō poterat relinquere pcuratorē,vel reliquit,ſed mortuus eſt.ff.
ex qui.cau.ma.l.ſed & ſi.§.j.ff.de mino.Pap. qui aūt voluntarie,
ſiue contumaciter abeſt,nullo modo reſtituitur cōtra iura, vel
acti.pręſcriptas:ſed ſi venerit iudice adhuc ſedente pro tribunali, reſtituitur de ęquitate forte ad ap.uel communi iure appella.
de in inte.reſt.l.penul. Vbi autem probabili & neceſſaria cā detinet,ut hic, legitime defenſus reſtituit ad appe. minus autem legitime,vel nullo mō,ad totā cām,vt hic.ff. de in inte reſt.l.vlt.
ff.de iudi.ſi prætor.ff.ex qui.cau.in inte.reſt.ab hoſtibus , reſpō.
j.C.eo.l.j.C.de procu.qui abſente.qualiter aūt ɔ iura, vel actio.
huius pręſcribatur,alias no.& hic,& inſ.de re iu.cū Bertoldus &
no. ꝙ hæc reſti. nō ſolū hēt locum ɔ ſnīam diffinitiuam, ſed ēt
ɔ interlocutoriā de expē.vt hic.q.5.c.j. vel dic in interlocutoriis
non hre locum hanc di.vt no.inf.de ſen.excō. ſacro, & c. fi. ſed
vbi idē,q tulit interlocutoriā, vult reuocare.ſed ſecus, ſi coram
alio petat reuocatio. & hæc ſunt vera vbi legitime eſt citatus.ſi.
n.legitima citatio non pceſſiſſet , ipſo iure nulla eſſet ſententia.
ff.quæ ſen.ſine app.re.l. 2.§.item cū.vel dic,ꝙ interlocutoria de
expen.& huius tenet,ēt ſi ordo non ſeruetur , ſupra de offi.iu.c.
3 fi.† Prædictis aūt non obſtat 2.q 6. ſi aduerſus, quia ibi dicit, ꝙ
vbi quis per procuratorē agit,difficile auditur appellans.& vere
difficile auditur,quia non audit, niſi in prædictis caſib . quos n
hac

Universidad de Deusto Biblioteca

hac gl.no.vbi aũt dolo alicuius factũ est, quominus qs compareat,& feratur sñia ɔ̃ ipsum in cã,quæ non recipit interesse, restituitur ad id,quod occasione huius absentiæ sibi contingit.ĩ. de in inte.rest.ex lr̃is.si aũt ad interesse posset agere. ɔ̃ dolosum tñ daret ei actio ex edicto,quod est.ff.de eo,per quem fac.l.vlt.

SVMMARIVM.

1 *An vni testi sit credendum.*
2 *Vbi sententia pronunciatur nulla irritatur possessio, & quicquid ex ea secutum est.*
3 *Non potest Archid.duas habere ecclesias, nisi cum eo dispensatum sit.*
4 *Cum quis non valet probare suam institutionem canonicam, iudex pronunciat eam non canonicam, & non debere permanere ratam.*

CAP. III.

Ex insinuatione archi. [Præsentib.] & aduersario ēt notificauerit,als tenet qđ cũ ipso fieret.ff.de ꝓc.si ꝓcuratorē.ff.de insti. sed & si.§.j.& 2.& melius, ĩ.e.mãdato. vel anteq̃ ꝓcurator institutus agere incipiat,sufficit sola reuocatio, ēt si illud nõ significat iu.vel aduersario,& no. ĩ.e.c.ꝓxi.[sñia] q̃ ēt fuit executioni mãdata,sicut ex sequētib.apparet.vel dic,ꝙ ēt & in prima cã,&
1 mõ arc petebat restõnē ecclię,nec fuit ꝑ sñiam spoliat⁹.†[Ipsi⁹] ar.vni testi credēdũ, ĩ.de testi.in oĩ.8.q.3.talia.28.dis. de Syra.ɔ̃. 3.q.3.iuris.itē ar.ꝙ qs testificaẽ in ꝓpria cã, ĩ.de testi.c. puenit ɔ̃ ĩ.de test.veniēs.4.q.3.§.nullus.Sol.hoc spãle pp p̃sumptionē,q̃ est ꝓ eo,& ēt qa est reus,vñ fauorabilior, iõ ꝙ delatũ est sibi iuramētũ.C.de re.cre.in bonæ.ff de iureiu.admonēdi, ĩ.de ꝓba.sicut ɔ̃suetudo,& qa modicũ p̃iudicaẽ aduersario,cũ sit salua ei a-
2 ctio sua,& vtriq; ius suũ sit saluũ sñia cassata.†[Restõne]ecclię qua spoliatus p iu.erat. & si obiiciaẽ ei ꝙ authore ptore spoliatus sit,ar.C.vñ vi,si qs in tãtã replicabiẽ sñia nõ tenere,qa ꝓcurator nõ erat. vel dic, ꝙ petet & dicet sñiam nõ tenere ex ea cã, s.qa nõ cũ ꝓcuratore actũ est,& iõ ꝓnũciari nullã,qa cũ nõ ꝓcuratore actũ est, ĩ.c. ꝓxi qa sñia ꝓnũciata nulla, irrita erit possessio,& qcqd ex ea secutũ est.C.de le.nõ dubiũ.ĩ.e auditis.similē petitionē habes, s̃.de maio.& obed.c.vl. ff.de feriis.l.j.& ɔ̃petit ad officiũ iudi.Vel potes dicere,ꝙ nõ dicit hic petēdã restõnem post sñiam , sed sñia lata sup cassatione ꝓcessus restitueẽ possessio ecclię,q̃ petit,si ei nihil de iure obstat.hoc non placet sñia.n. nõ p̃iudicat absentib.ff.de mi.ēt.§.fi.& tñ sñia ɔ̃ cũ lata forte sibi p̃iudicat quo ad oẽs,vt no.ĩ.de fo.ɔ̃pe.postulasti.ĩ.de accu.qualiter.sed hoc iõ est,qa ipse fuit pñs,& habuit copiã se defendēdi,
3 vt no.ĩ.de accu.sup his.†[Instõnem] ɔ̃.6.q.vlt.actor.ff.de ꝓb.l. 2.Sol.hic voluit spõte onus ꝓbationis assumere.si.ĩ.de rest.spo. c.j.ff.de ꝓb.circa.vl fuit imposita ei ꝓbatio iõ,qa ɔ̃ cũ erat p̃sumptio,vt C.de ꝓb.siue.nã cũ esset archi.nõ poterat hr̃e aliã ecclesiã,nisi ꝓbaret secũ dispēsatũ,vel agebaẽ petitorio ɔ̃ archi.vnde oportet cũ ꝓbare de iure suo sed certe nõ hoc credimus,imo ex quo est in pos.nõ remouebiẽ,nisi ɔ̃ cũ ꝓbatum fuerit crimē,vel ꝙ nõ sit canonicè institutus, ĩ.de ɔ̃ce.p̃bē qa di.56.di.satis 16.q. vlt.inuēti.nec.n.titulũ sua pos.cogiẽ dicere.C. de pet.hęr.cogi. hic aũt cogiẽ idcirco ꝓbare,qa petebat suã instõnē ratã decerni, vt expresse in lr̃a dr̃. sed & si qs ꝓbaret ad se ptinere donationē alicuius b̃ñficij,& se eē in possessione,& alius illud b̃ñficiũ possideret, bene deberet possidens probare se canonice institutum per eum,ad quem ptinet,arg.2.q.j.legũ.ĩ.vt ecc.be. vt nr̃m.vbi tacite visus fuisset ɔ̃sensisse in eũ.ĩ.de his.q̃ fi.a ma.par. c.ex ore. sed & si ɔ̃sentit tacitè, vel exp̃sse,põt tamē ille,ad quē ptinet.di-
4 cere si vult ꝓbare instõnem ɔ̃ ius factã.ĩ.de p̃bē.dilecto.†[Ratã]si vero nõ poterit ꝓbare instõnē canonicã, iudex ꝓnũciabit eã nõ canonicã , & eã nõ dēre pmanere ratã.& si qs petat suã electionē ɔ̃firmari,iudex poterit ꝓnũciare electionē ɔ̃firmãdã de iure.itē si ponam⁹,qđ tm̃ ꝓnũcier,nõ ɔ̃firmo tñ postea ɔ̃firmationē petere nõ poterit.obstãte sibi exce. rei iu cũ de eadē inter eas dē p̃sonas iudicatũ sit.ff.de exce.rei iu. cũ q̃riẽ, & l.se.& est hoc verũ vbi sit gñalr petitũ.sic.C de anna.exce.l.vlt.sed si vnã cãm expressisset,s.qa electus fuisset p eos,quorũ erat electio,si fuisset sibi in hoc impositũ silētiũ,nihilominus põt ex alia cã petere,s. qa ex Papæ collatione haberet.cũ.n.officiũ iu.sit p̃sonalis actio, q̃ in prædictis locũ habet, succumbēs in vna causa nihilominus ex alia poterit agere,vt no.s̃.de officio ordi.conquerente.idem dicimus,si petatur sententia infirmari,vel electio: sed vno agente alius admittendus est.sic.no.s̃.de electio.cum dilecti.

SVMMARIVM.

1 *Cum quis eodem tempore duos constituit procuratores, & insolidum, occupantis melior est conditio in eo, quod percepit.*
2 *Nunquid duobus constitutis procuratoribus, si vnus moritur, possit superstes agere? & quid si duo in aliqua causa constituti ad defendendũ, vnus confitetur, alter negat, habes in nu.3.*
3 *Quando valeat reuocatio procuratoris.*
4 *Petere inducias pertinet ad partem.*
5 *An iudex non amittendo exceptionem dicatur grauare partem.*
6 *An liceat parte absente recipere testes.*
7 *An iudices teneantur suas defendere sententias.*
8 *Nunquid sententia præiudicet his, qui non interfuerunt iudicio.*
9 *Procuratoria exceptio dicitur esse duplex quandoque.*

CAP. IIII.

In nostra præsentia. [Presbyteros] no. ꝙ hic dat duos procuratores.
1 quõ ergo aget,si vnus ɔ̃fiteaẽ,alter neget? † Respon.si eodē tpe quis ɔ̃stituit duos ꝓcuratores,& insolidum,occupantis melior est ɔ̃dõ in eo,quod percepit.ff.de procu.plurib.vnde si super pluribus causis dati essent in vno instrõ,& vnus occuparet vnũ negotiũ,nihilominus alius posset aliud negotiũ occupare,ar.op.s̃.de rescr.pasto.si vero nõ fuerunt dati insolidũ,sed simpliciter, diuident inter se,vt vnus vnum negotium prosequaẽ,& alius aliud. ff.de neg.ge.cum alicui.Et est ad hoc ar. qa cũ simile sit mandatum iudi.& procu.ff.de iur.om.iud. & quia. sicut iudex alij delegat vices suas,ita & procu.delegare potest.Hoc arg.reprobatur. ff.mãd.si procurator.§.si qs. hęc aũt facere posse non videtur,ꝙ vnus vnam partem negotij prosequatur, & alius aliam partem eiusdem negotij,cum facta sit.contesta. factus sit dominus litis. vr̃ tamen,ꝙ siue insolidum,siue simpliciter plures constituãtur ꝙ iudex dēt eligere,& possit idoneiorem.ff de popul. ac. si plures . sed hoc ibi ideo verum est , quia ibi plus tangitur vniuersitas,q̃ specialis persona.vnde magistratus communis elegit idoneiorem.nã si specialis p̃sona ꝓpriũ interesse ꝓsequereẽ p̃ferreẽ aliis.ff.de pop.ac.l.3.ubi aũt specialis persona tãgitur,ipsius specialis personæ est electio,uel ipsorum procuratorum est electio
2 quis ex eis agat.† Videtur tamen. ꝙ dominus , qui duos constituit procuratores,eligendo eos simul agere voluerit,& ideo nõ sit neq; iudicis,neq; procuratoris electio, quia ēt si uellent non possent sociũ,uel alium facere ꝓcuratorē.C.de procu. neq;.sed simul agere debēt.sed li.conte.vnus aliũ si uoluerit,ɔ̃stituet procuratorē,quia ex tũc possunt facere alterũ ꝓcuratorē,ut in pall. l.neque.sed extraneũ nõ põt unus solus facere procuratorē,cum etiam post lit.contest. pariter sunt domini litis. Sed quid si vnus moriatur ante diuisionē?non credimus,ꝙ superstes posset agere.ar.ff.de re iud.duo ex.& s̃.de offi.del.cãm.in tutorib.de benignita.e secus receptũ est.ff.de admi.tut.l.cũ decr.§ vlt. & l.tutores,§.curatores,& l.Lucius.§.j.nec ob.ff.man.creditor. §.duob. quia ibi loquitur,quando dati erant insolidum.sic intelligit qđ dr̃ vnũ procuratorē posse aliũ conuenire.ff.e.qui proprio.§.vlt. & l.quod ad nos.§.vlt.Alij autē dicunt, qđ & si simplr dati sunt, tamē occupãtis melior est ɔ̃ditio,ēt si non diuidãt inter se administrationē,uel ēt si alter moriaẽ. ĩ.e.non iniuste.si autem diuersis tpib.dati sunt,posteriorē dando primũ reuocat.ff.e. si quis.§. vlt.hanc distinctionē ꝑ magna parte firmat.ĩ.eod.non iniuste.
3 † Vbi aũt duo procuratores constituunẽ simpliciter in aliqua cã ad defendendũ,si unus ɔ̃fitetur,& alter negat,dixerunt quidam, qđ recte facta est litis conte.& stabitur dicto eius,q confessus est ar.pro his,qđ si principalis persona confiteret, & negaret ꝓcurator, stareẽ confessioni suæ,q̃ sibi p̃ria est.ff.de inter.act.de ęta.eadem rõne & si de duob.procuratorib.vnus ɔ̃fiteatur, alter neget,standum est dicto ɔ̃fitentis,qa confessio sua sibi nocere debet. Alij dixerunt,qđ per taliũ confessionem,& negationē bene fit li.ɔ̃test. sed in pendenti est,cuius dicto stari debeat,donec principalis dominus eligat,cuius dicto steẽ,ar.ff.de re iu.duo iud.ĩ.de re iud.c. duob.§.j. Alij dicunt, & forte melius,qđ per talē responsionem non fit.lit.contest. sed procedeẽ contra dominum quasi ɔ̃ contumacē,qui non misit sufficientē instructum procuratorē. inf. de iura.cal.in ptractandis.si autē tres,uel plures procuratores ɔ̃stituunẽ in eadē cã simpliciter,tũc oẽs adesse dēnt:sed stabitur dicto maioris partis,sicut in iudicibus,& in arbitris.s̃.de re iu.duo ex tribus.ff.de arb.item si unus.§.principaliter, & l.sicuti. necesse vis,si unus anticipitet respõsionē alterius, dummodo oẽs respondeant antequam ad alios actus diuertant . nec est simile de electione.quam necesse est fieri per unũ, supra de electi. in Genesi. qa in electione speciale . est pp causas ibi notatas. itē si duo dati sunt insolidũ,& ambo sunt litē contest.nõ vr̃,qđ ēt post lit.contest.insolidũ duret eorũ potestas. sed si vnus respõdit petitioni, vel produxit testes,alius sup eodē non audiretur, argu.præall.l. plurib.Itē vr̃,qđ auctoritate potestatis sibi datæ a domino , qui insolidũ eos ɔ̃stituit,qđ vnus solus põt facere aliũ procuratorē, tamen semper durat etiã potestas alterius , q nõ ɔ̃stituit, ut siue cũ principali ꝓcuratore, siue substituto semp admittatur , & etiã si alterutrum p̃dictorum p̃ueniat,ualebit quod ab eo factum erit

erit,ar.ad hoc s̃.de off.dele.cum sup,& c.corã.mandata.n.iurisdi.& ꝓcuratoris multũ similia sunt.ff.de iurisd.om.iu. & quia. Alij dicunt,ꝙ hæc ptãs non durat nisi ante li.ɔ̃te. & post li.ɔ̃te. simul factã vnus sine alio nihil facere põt,& illi duo vice vnius p̃sonæ tñ funguntẽ.ar.pro eis,quia si dñs hoc non potest post li. ɔ̃te.a duobus,qui non essent procuratores insolidum,quare posset ante li.ɔ̃te.Item priuata voluntas non mutat generalē ɔ̃stõnē.ĩ.de testa.requisisti.ff.ad tre.quod de.sed primi respondent, ꝙ bona rõ est,ꝙ hoc licet a prin.sed nõ post li.ɔ̃t.qa a principio vidit tenorem mandati,ꝙ ex quo acceptauit,illud seruet ff.mã. diligenter,& sibi imputet,si quod est graue.Itē licet priuata voluntas non possit aliquid facere ɔ̃ leges in alterius præiudiciũ, tñ in præiudicium partium potest.C.de pac.si quis. & not.ĩ.de fo.ɔ̃pe.si diligenti[destinandos]hic apparet,ꝙ inquirendo , vel denunciando procediẽ,alias non ageretur per procuratorem.5. q.3.ēt criminali[reuocauit]ꝙ potuit ante li.ɔ̃te.& sine cã.[ff.de proc.ante li.ɔ̃te.& l.seq.post li.ɔ̃te.aũt nõ põt sine causæ cogni-
4 tione.ff.e.ti.itē si suspectus,post li.ɔ̃t.& l.seq†. [Reuocauit]aduersario sciente,vt no.s̃.prox.c.vel dic,ꝙ ēt aduersario nesciente põt reuocare,nisi lr̃as misit aduersario ante li.ɔ̃te.ĩ.e.mandato.vel dic,ꝙ si fiat reuocatio ēt ante li.ɔ̃te.& aduersario nesciente,si post sequitur li.ɔ̃test.valet,ar.ff.de proc.si procuratorē.sed si non sequitur li.ɔ̃te.alia,quæ fecit post reuocationem,non valent,vt hic,& c.mandato.hic autē non erat lis ɔ̃te.vt infra sequi-
5 tur.prius dictum placet[literas]quia non tenuit processus , nec literæ ex illo processu descendentes[iudicium]non li.ɔ̃testando sed cum eo,& c.per ɔ̃ñs.[iudiciũ]nisi litem ɔ̃te.&c. [Inducias.] inducias petere est partis.C.de dila.l.a procedente:sed offerre ꝓbationem non est partis,sed est ex supabundanti,ar.ff.quo.bo.l. 3.§.1.sufficit.n.exceptionē & cãm lr̃imã proponere,quare non debeant procedere iudices.sed si iudex admittit exceptionē , & non grauet eam ꝓbationibus,ꝙ forte scit eã esse veram ,& ideo vlterius non procedit,bene est.sed si iudex dubitat , dēt dicere proponenti exceptionē,ꝙ eam admittit,vt infra certum tp̃s ꝓbet,si vult. s̃.de off.dele.prudentiam.§.sexta.ĩ.de testi.veniens. 30.q.5.iudicantē,& si noluit excipiens terminũ oblatũ ad ꝓbandũ recipere,sed appellet,quicquid fit ɔ̃ eũ,tenet,nõ ꝙ nõ teneat appellatio,nisi a iusto grauamine.ĩ.de ap.vt debitus.ita non granetur,eius ap.nil ei prodest,etiam si eã postea verã probet excipiens.s̃.e.ex parte.sed si iudex proposita exceptione eã repudiet vel negligat admittere tacite,vel expressē.s.procedendo in negotio,& ideo appellatur tunc non reuocatur, ꝙ facit iudex ante,quam cã appellationis admittatur,nisi postea corã iudice appellationis,probauerit verã cãm,ex qua appellauit.ĩ.de excep.
6 olim,& sic loquitur hic.†Sed dices,nonne grauauit eum iudex, q non admisit exceptionē,si vera esset?Rñ.non fuit grauamen in non admittendo exceptionē,si falsa esset.imò fuit, & præsumitur,ideo non reuocaẽ,ꝙ fit ab isto iudice , a quo appellatur. sed si probaret coram iudice appellationis esse verã cãm ꝓpositam,cassabitur quicquid post appellationē fecit,quia præsumitur,& apparet eum malitiose ēt refutasse exceptionē , vel non admisisse.Sed ɔ̃.ĩ.de app.ex parte.M.& c.significauit. vbi dr̃,qcquid fit post talē appellationem,reuocatur.Sed expone illas, vt huic ɔ̃sonent. vel dic eas reuocatas p istam decr. sed si prædictus appellator ꝓponit cãm lr̃imam,si vera esset,& eam offerat se ꝓbaturum corã iudice,a quo appellatur,ipse iudex nolit excipientis ꝓbationes admittere,ēt si falsa sit exceptio,vel cã: tamen qcquid iudex post talē appellationē facit,cassaẽ, quia verè grauatus fuit in eo,ꝙ eius probationes admissæ non fuerunt, & sic intelligitur hic. & hoc intelligimus, ēt si sic dictum sit , appello ne procedas vltra in hoc negocio,quia habemus certum numerum negotiorum,hac exceptione omissa , vel ēt super his vlterius verbis,dummodo expectet,si negligat exceptionē admittere,vt in decr.ex parte.2.sed si similiter dicat,appello, ne vltra procedas,& recedat credens hoc sibi sufficere pro ap.non valet, ar.ĩ.de ap.dilecto.Est ergo diligenter notãdus ordo. primo.n. dēt proponere exceptionē,& ɔ̃nr iudex dēt refutare eã , vel admittere.& si iudex admittit exceptionē eius,ipsius est quærere, an probare velit,an nõ.30.q.5.iudicantem,quia rei est fugere.4. q.4.c.1.& 2.& quia iudicium reddiẽ in inuitum.ff.de ver. obl.inter stipulantem §.ɔ̃tinuus.& si quid offert,ex supabundanti est. & si iudex expresse repudiat,vel admittat, vel admittere negligat,iustè appellatur ab eo.s̃.e.dilectus.& ĩ.de app. ex parte.M. [lite]in inquisitionibus.vt ĩ.vt li.non ɔ̃test.qm̃.§.sunt. & alij.tñ in eis,si sunt præsentes,ordo requiritur qui hētur.ĩ.de accu.qualiter.2.& alius ordo in denunciationib.seruatur,vt eadem decr. & 2.q.1.si peccauerit.& hoc bñ apparet,ꝙ cũ procuratorib.non fuit li.ɔ̃te.[mentionē]quam facere debuerunt.ĩ.de re iud.inter mo.C.de rela.per totum.ff.nil no.ap.pen.l.1.ff.de app. re.l.pen.
7 †[Plenam]qualiter recipiuntur isti testes parte absente , cum iurare debeant testes partib.præsentib.2. q. 1.in primis.ĩ. de testi. c.2.respondeo,in causa ap.est spãle,vt absente parte procedaẽ, C.de tēp.ap.l.vlt.§.illud.ĩ.de ap.sæpe,& c.interposita. vel dicas ꝙ hic iõ recepti sunt testes absente parte,quia mortuus erat accusator,vt dr̃ in integra,& sic perierat ac. ff. de ac. diui. C. si ac. mor.l.3.vnde Papa ex officio suo processit in terminanda inqsitione,vel denunciatione.24.q.3.c.400. ĩ. de collu. crimina.& hac rõne tenet sñia absente parte lata.hoc nõ placet,qa hi testes non recipiebanẽ sup principali,sed sup ap.sed tñ potes ĩ hac materia subtilius quærere.nam petitio archiepi qua petebaẽ sñiam & processum dele.reuocari,ɔ̃ neminem ɔ̃petere vr̃ , qa non est ɔ̃ iudices,cum ipsorum intersit.2.q.6.hæc ēt,& eadē rõne nec ɔ̃ ministrũ inquisitionis.Item actio non ɔ̃petit nisi ɔ̃ obligatũ, qa ex obligatione nasciẽ actio.sed neuter prædictorum est obligatus huic epõ,ergo ɔ̃ eos act.non hēt.sed fortè dices , quia iudices possunt esse obligati ex q.malefi.qa p imperitiã iudicarunt. vel ēt ex maleficio,quia p dolum.sed rñ.ꝙ si ageretur ex malefic.non agereẽ ad reformationē sñiæ,sed ad pęnã, q̃ a l. infligiẽ. C.de pę.iud.q ma.iud.l.1.& 2.& auth.ibi posita.& eodem mõ, si ex q.maleficio agereẽ,vt puniretur,inquantum visum iustitię
8 æquum esset,insti.de obliga.quæ ex quasi ma.in prin. † Item si
a hoc diceretur,ꝙ iudices debent defendere [a] suas sñias, iam fraudulento ɔ̃mento solent,ꝙ recta via non possunt,s.reuocare suas sñias.C.sent.resc.non pos.l.1.dic ergo petitionem istam dandã iud.ab epõ,& super eo implorãdum off.iud.Iudex ergo officio suo implorato solēniter tribus edictis faciet citari oẽs, qui lædũtur infirmatione dictæ sñiæ.ar.C.si ab hære.se absti.auth. si oẽs. C.quõ.& qñ. auth.qui semel.ff.de adop.nam ēt.& si non apponatur edictum solemniter,non præiudicat sñia,quin agere possint qui volunt.ff.quæ sen.si ap.l.1.§.item cum.ff.mino.ēt.§.vlt. & §.in causæ.§.cã.nec sufficit scientia,nisi præcedat citatio prædicto mõ facta.ar ff.de mino.in causæ.§.cã.sola autem scientia sine citatione sufficit in casib.notatis.ĩ.de re iud.q̃uis , & etiam facto edicto eis,ad quos non peruenit edictum ,nec debuit peruenire,non præiudicat,quin ius suum prosequi possint. ar. 82. di.proposuisti.& si nullus ɔ̃paruerit,qui velit defendere sñiam, iudex recipiat testes huius epi,& sñiam ferret,vt hic.si autē nullus ɔ̃paruerit ante sñiam sed postea ɔ̃pareat,vel ēt tunc, non audieẽ reuocatione,q̃ facta erat,nisi s̃m tenorem,qui no.s̃. de procu. querelam,q̃uis aliqui dicant eos nullatenus audiendos.Si verò aliqui ɔ̃pareant,q velint defendere sñiam,dabitur eis petitio & li.ɔ̃te.fiet,& procedet lis suo Marte,& quilibet de se & pro se respondebit.alij tamen dicunt,ꝙ vnum ɔ̃stituent procuratorē, qui pro omnib.aget.ff.de exer.l.1.§.vlt.& l.seq.si aũt feretur sententia pro actore super reuocatione prioris sñiæ & processus, vbicunque inuenieẽ aliquid esse factum occasione illius sñię data pos.siue aliud,reuocabitur non solum,inquantum prodest illis,qui fuerunt,vel esse debuerunt in iudicio,vt no.s̃. de fil.presby.veniens,& s̃.c.prox.vbi etiam no. vt hic.C. de lega. non dubiũ.7.q.1.pręsentium.sed ēt inquantum prodest alijs. nã ex quo sñia pro re lata reuocata est ad petitionem cuiuscunque ēt eius qui de iure admitti non dēt,tamen ex illa sñia nihil petere põt ēt ab alijs, qui non fuerũt in iudicio.ar.ad hoc.ff.de inof.test.postu.§.1.& sñia teneret ēt inter eos,quorum non interest.ff fa er.
9 & puto. † Et no. ꝙ licet præiudicet isti,quo ad omnes , si feraẽ sñia ɔ̃ eum,non tñ præiudicat alijs,si cõfirmaretur sñia eius. rõ diuersitatis,quia sñia eius facit ius inter partes,& ista fuit pars , ɔ̃ q̃ lata est sñia,& iõ præiudicat quo ad omnes:sed alijs non præiudicat,q non fuerunt in iudicio,si sñia feratur pro eo, quia ipsi non fuerunt partes.hoc aũt credimus,ꝙ illi, ɔ̃ quos lata est sñia, vel qui possident rex ex sñia , vel de quib. certum est alias,ꝙ ex reuocatione præiudicium paterentur,nominatim citandi sunt si sunt in eadem prouincia.3 q.6.hoc quippe.ĩ.de eo. q mit.in pos.si aduersa.iudicē aũt,qui tulit sñiam ,non vocabit, nisi expedierit,vt ferat testimonium de his,quæ acta sunt coram eo.ĩ.de arb.non sine,ar.s̃.de ele.cum dilec.vel ex dictis eorum instruaẽ ĩ.de accu.cum dilec.de hoc etiam no.s̃.de maio. & obe. humilis.iudex autem,qui tulit sñiam in cã cognitionis, vbi ex officio suo procedat qualis hic erat,bene vocabitur,quando petat sententiam reuocari.ĩ.de app.cum speciali §.fi.sed in alijs iudi.qui nec etiam vocari debent,non habent locum prædictæ citationes.2.q.6.statuendum:sed habet locum in his, qui citandi sunt in confirmatione elec.& in matrimonio ɔ̃hendo , & in alijs similibus,vbi quilibet de populo admittitur,vel saltem multi.ĩ. ma.ac.pos.cum in tua,auth.qñõ opor.epi.§.si ante, Auth.de sanctis.epi.§.si quis autem . Vel dic, ꝙ nunq̃ petebat iste eps cassari processum pp iudiciarium ordinē non seruatũ.nã tunc bene haberent locũ prædicta:sed quia facta erant post ap.& tunc non est necessa-

ADDITIO.

a ¶Defendere. Et quando iudex debeat citari ad defendendum eius sententiam, vide per Abba.& ibi latissimè Fel.in c.cum dilectus,supra de rescript. vbi allegant no.Inn.hic,& adde eundem Inn.in c.de cætero.supra de transac. & Paridē de Neapo.in tract.sindi.in verbo,appellatio.col.3.in prin.

Universidad de Deusto Biblioteca

necessaria aliqua citatio, qa terminus est præfixus a iudice, vel a iure ꝑ peremptoria citatione, sicut prędictum est in prin. huius gl. ve. dic, ꝙ nunq̄ dr̄ hic, ꝙ ambæ partes non fuerunt p̄sentes.
9 †[Postea] duplex est exceptio procuratoria. Prima, ꝙ quis non potest esse procurator, & hoc non proponatur nisi ante li. ꝯtes. ff. de proc. filiusfa. §. veterani, & l. Papi. §. 2. Secunda, ꝙ non fuit ꝯstitutus proc. & hoc ꝓponit̄ ēt post li. ꝯt. C. de proc. licet. & vbi tacitè vel expressè ratum hēret factum ꝓc. s̄. de rescri. ex parte, vbi no. [nullū] nisi dn̄s ratū habeat, ꝙ verum est tam in procuratore actoris q̄ rei. ff. de re iud licet. C. de procurato. licet.

SVMMARIVM.

Adultera quę pęna olim puniebatur, & hodie, & coram quo iudice conuenienda.

CAP. V.

Tuæ F. & infra. [Ad pęnam] q̄. s. mulierem ꝑ leges veteres puniebat ca. C. de adul. castitati, & ꝑ legem Moysi. 33. q. 5. hæc imago. hodie autem retruditur in monasterio. C. de adul. auth. sed hodie. & vt ibi dr̄, maritus pōt eam retinere, & liberare a pęna. vnde si coram ecclesiastico iudice accusatur aliqua, q̄ sit de foro & iurisdōne ecclesiæ, hanc pęnā retrusionis in monasterio poterit imponere mulieri, & ēt viro, vel ēt aliam, q̄ sibi placuerit. Vel dic, ꝙ has cās criminales debent seculares iudices instituti à prælatos audire. si autem mulier non sit de iurisdōne ecclesiæ, non debet de adulterio coram ecclesiastico iudice ꝯueniri: sed dēt petere alter cōiugum matrimonij separationem ꝑp adulterium [nomen] adulterium [locum] vbi adulterium est perpetratum [tempus] annū, diem, vel mensem [& omnia.] ff. ad l. Iul. de adul. l. 3. [mixta ff. de inoff. test. Pompo §. 1. C. qui accu. non pos. si ea.

SVMMARIVM.

Procurator constitutus in aliquo negotio, si pro eo appellauerit, repetet expensas in appellatione factas.

CAP. VI.

Cum pro causa. Quæ inter G. Iste G. erat proc. c. ꝯ Arch. q petebat quasdā expensas a capitulo, quas dicebat se fecisse in negocijs, quæ de mandato capituli egerat. C. man. l. etiam. [& ꝑp hoc] .i. pro negotijs, q̄ tractanda susceperat, nam si alius constitutus est procur. in aliquo negotio, & in illo negotio appellauerit, & in causa appellationis expensas fecerit, etiam illas expensas repetat, vt hic. vel dic, ꝙ hic appellauerat Archi. quia sententia lata erat ꝯ eum super expen. s. quia absolutum erat c. modo hic mandatur iudic. ap. ꝙ condemnet capitulum archi. ad expensas.

SVMMARIVM.

Procuratorem an congregatio & vniuersitas constituere possit.

CAP. VII.

Quia in causis, quæ contra vos. [Permissione] cā est dubitationis, qa cū nō hērent priuilegium vniuersitatis a principe, nō videbat, ꝙ ꝯstituerent vniuersitatē, & sic ēt non possent ꝯstituere procu. ff. ꝙ cuiusque vniuersi. l. 1. ff. de col. l. 1. §. vlt. sed ꝯrium verum est, quia cum sit laudabilis professionis congregatio, vniuersitatem faciunt, & ea possunt, quæ vniuersitas potest, arg. C. de iurisd. om. iu. l. vlt.

SVMMARIVM.

1 *Diffinitiuæ sententiæ ferri debent multis cum solennitatibus, vt hic.*
2 *Nunquid in sentētijs diffinitiuis possit iudex post, quam eas tulit, aliquid mutare, & quid in interlocutorijs.*

CAP. VIII.

Auditis. [Mandati] ꝙ ei fecerat de litigando coram Papa [ꝯclusum.] C. qūo & qn̄ iud. ea quę, ꝯ ff. quę
1 sent. si appellat. l. 1. §. item cum ex so. †Idem in sententijs diffinitiuis, quæ tm̄ partib. præsentibus, vel per contumaciam absentibus, & cum multis solennitatibus ferri debēt, & si aliter feratur sententia, non tenet. C. de iud. properandum. §. j. 2. & 3. & in authen. ibi posita. in interlocutorijs, secus, quæ possunt ferri etiam partibus non præsentibus, & etiam absentib. per ꝯtumaciam, licet ab eis possit appellari, vt quidam dicunt. ff. de re iudic. quod iussit. Cum ergo iudici constaret. s. processus reuocandos, potuit reuocare, & maxime parte absente per ꝯtumaciam, & nō potest excusari ep̄s a contumacia, cum citatus per se, vel procurato. ꝑseuerare debeat vsque in fi. immo in diffinitiuis dicerem idem. s. vbi absens est per contumaciam, & hæc sn̄ia super processib. satis posset dici diffini. Dicimus ergo, ꝙ ex quo Colubriensi generaliter mandatum fuit, ꝙ ad cām suā agendā veniret, si per se vel proc. non fuit, vel fuit aliquando, sed recessit illicentiatus, si cut hic fecit reuocando proc. & nullum alium ꝯstituendo, ēt ad sententiam diffinitiuā ꝓcedetur, vt hic. 11. q. 3. certū. & hoc ve-
a rū,[a] vbi erat citatus non solū ad certū articulū, sed ad totam causam, & nō solum ad causam. i. vel ad causæ processum, sed ēt ad principalē. sed si esset citatus ad aliquē specialē articulū, nō procedetur ad aliquos alios speciales articulos, nedū ad sn̄iam, nisi iterum citaret̄, & ita loquunt̄ ꝯria, arg. s̄. de offi. dele. consuluit. sed obijcies, si ad principalē cām fuerat citatus, quare non ꝓcessit sup eo? Rn̄. quia li. non ꝯte. procedendum non erat. Itē, licet hic ꝓcessum sit sup processibus, qa ꝯclusum erat, & plenè ꝯstabat, & qa nō magnum prędicium partibus generabat̄, vbi tn̄ prædicta non essent, melius esset expectare partes, & de nouo vocare. ff. de va. mu. l. penul. in fi. j̄. de vo. & vo. re. ꝙ super his q̄
2 cis absentibus procedere [& facies] ꝯ. ff. de vsur. l. j. †[Vsq;] prio vr̄ iniquum, ꝙ dicit hęc decr. videlicet ꝙ ꝯdem. ī expen. nec expressa certa quātitate determinatis ꝯ id, quod legit. C. de sen. q̄ sine cer. quanti. l. pe. & vlt. itē prius dēt fieri taxatio expensarū, post dēt præstari iusiurandū, & postea ꝯdemnari. C. de iudi. sancimus, & auth. sed hodie? Rn̄. hoc, ꝙ hic dr̄, hēt locum in interlocutorijs, vbi si quid minus plenè denunciatum est potest plenius determinari. aliud in diffinitiuis, vbi postq̄ eam tulerit qa functus est officio suo, vt no. s̄. de offi. deleg. in lr̄is, nihil poterit immutare. & ideo ad nihil esset vtilis, nisi certam q̄titatem contineret. sed ꝑp hoc non rn̄. ad auth. de iud. q̄ expressius loquitur in interlocutorijs. & ideo dixerūt alij, & tunc non valere sn̄iam sine certa q̄titate, qn̄ certa q̄titas petita fuit. sed si incerta fuit, & tunc sn̄ia debet ferri sine certa quantitate. C. de sen. quæ sine cer. quā. l. j. & 2. & postea non q̄ritur, an debeat ꝯdemnari in expensis, necne: sed tn̄ taxatio fiet & iusiuran. præstabit̄, & ꝯdēnatio, vel potius solutio s̄m taxationē fiet. & est rō, qa hic nō poterat fieri ꝯdemnatio certarū expensarum, vel etiā petitio, quia s̄m varias caristias tempoꝝ, & maiores expectationes aduersarij, maiores, vel minores soluet expensas, & diuersa fiet taxatio. Cum ergo de debito expensarum ꝯstaret, bn̄ fecit ꝙ eos ad debendum ꝯdemnauerit, sed quia quantitas erat incerta, taxationē reseruauit. vel dic Dn̄m Papā hoc posse: sed non esse trahendum ad ꝯsequentiā. secundo occurrit iniquū, quia ꝯdemnat in futuris expēsis, cum tractus futuri tp̄is non ꝑtinet ad iudi. ff. de vsur. l. j. Respon. illud locum hr̄e in vsur. quæ sunt odiosę. alr̄. n. prouidet in futuro. ff. de iudi. in bo. fi. ff. de pę. hęr. ꝙ si in diem, in prin. & alimenta decernuntur in futurum s̄m liberti, vel patroni facultates. ff. de lib. agno. si qs ali. §. alimenta. vel aliter tractus futuri tp̄is non ꝑtinet ad iudicem. Verum est, si non est obligatus, sicut ille, q erat ꝯdēnatus, q nō erat obligatus ad vsuras, nisi prius quadrimestre tp̄s effluerer. C. de vsu. re. iu. l. j. & l. eos. si aūt incontinēti est obligatus, vt hic, qa ex ꝯtumacia sua p̄ti erat obligatus, ad præsentes & ad futuras expensas bene fit condemnatio, & pertinet ad iudi. tractus futuri temporis, vt hic.

ADDITIO.

a ¶Et est hoc verum. Adde eundem Inno. in d. c. consuluit, & ibi Anto. de Butr. & Io. & Imo. Do. Alex. de Imo. late in l. eum qui ante calendas, colum. 3. ff. de verbo. oblig. & Do. Bar. Soci. in consi. 195. col. pe. ver. confirmantur, & Angel. Are. in tra. male. in gl. in verbo, singulis diebus & horis.

SVMMARIVM.

1 *Actoris, & procuratoris differentia quæ nam sit.*
2 *Episcopus, quāuis non sit dominus, constituere tamen procuratorē potest.*
3 *licet actor, procurator, & sindicus inter se differant, sæpe tamen vnū pro alio ponitur.*

CAP. IX.

1 **Petitio vestra.** [Actores] †Actor constituit̄ a non domino auctoritate iud. ad præsentes lites tm̄. insti. de cura. §. vlt. ff. ꝙ cuiusque vniuer. itē eorum. & hoc ideo, qa interuenit decretum, ꝙ non extendit̄ ad futura. ff. de vsur. l. j. procura. sem ꝑ a domino ab initio & ad vnā litem & ad plures præsentes & ad futuras. ff. de procu. l. 3. & C. de procu. neq;. j̄. eo. non iniuste. sindicus constituitur ab vniuersitate, & ad ea, ad quæ procu. ff. quod cuiusque vni. l. j. j̄. de sindi. c. j. & vniuersitas, quia domina est, & possidere pōt. ff. de acqui. pos. l. i. §. vlt. & l. seq. procu. constituit, vt C. de iur. cal. l. 2. §. hoc nihilominus. vbi de sindico, vel actore loqui non pōt, quia iurarur de calumnia, & quia tunc licitè iurarent de calumnia, vt no. j̄. de iure. cal. imperator. Canones autē oēs tales vocant procuratores. j. q. 3. saluator. & s̄m canones prælati ecclesiarum & ante
2 li. contest. & post ꝯstituunt procu. j̄. de iura. cal. cā. †Itē no. ꝙ licet episcopus non sit dn̄s, tn̄ procu. constituit propriè sumpto vocabulo, quia si velles exponere procu. i. actorē, non est verū, quia s̄m hoc necesse esset interuenire decretū superioris, ꝙ hic non interuenit: sed secus dicimus in tutore. nā si ꝯstituat actorē vel procu. aū li. ꝯte. non valebit, nisi auctoritate faciat iudi. superioris. nā maior ē auctoritas epi, q̄ tutoris: sed idem, ꝙ dicimus in ep̄o, dicemus in rectoribus locorū, & in singulis in dignitate ꝯstitutis, dūmō habeant administrationē. curator ēt siue gn̄alis, siue ad litem tm̄ dari auctoritate ordinarij iudi. non delegati dēt, quia mixti est imperij. insti. de Atrilia. tu. § 2. ff. de tute. mu. to. §. tutoris. ff. de tu. & cur. da. ab his. l. neq; mandare. nec debet ꝓcurator satisdare rem ra dn̄m habiturū, vel de indicato soluēdo. C. de admi. tu. l. fi. §. defensione. sufficit, ꝙ satisdet rē pu. sal. fo. vel adulti. [Intentio] si constitutus est procu. simpliciter. i. sine

ne illa clau. quotiens dominū abesse ꝯtigerit. quidā, ꝙ si dominus postea venit ad cām, & pro se eā prosequitur aliquādo, ꝙ si postea abfuit in aliquo termino, citādus est dominus ad domū, vbi degit. & si non inuenitur admittitur procu. ar. insti. de pup. sub. in prin. ibi, qua rōne, & §. ergo in pupillari, & C. de cura. fur. cum alijs. alij tn̄ ꝓbabilius dn̄t, ꝙ siue ante li. ꝯte. siue post incipiat tractare litē, reuocare vr̄ primum procu. j̄. eo. c. pen. ff. de proc. pluribus. ff. māda. q mutuo. §. non ideo. Et hoc verum est, nisi domino post li. ꝯtest. ꝯdicta fuisset assumptio litis. ff. de procu. q̄ omnia. itē cum ex sola præsumptione dicamus factam reuocationē istā, si alia præsumptio sit, ꝙ non intendebat reuocare, sed ꝑp aliā iustam cām resumpsit agere litem, nō dicā reuocatum man. puta qa ꝓcurator est infirmus, vel absens, vel qa in
3 aliquibus dominus melius nouit cām. C. de procu. l. fi. ff. de procu. actor. †Et no. ꝙ licet propriè sumptis vocabulis dr̄ia si inter actorē, procu. & sindicum: tn̄ vnum sæpe ponitur pro alio. j̄. de iura. calum. cum cām. sufficit enim ꝙ apparet intētio instituentis. 22. q. 5. humanæ. Item quæritur, si procurator cōstitutus ad li. ꝯtest. & ad constituēdum alium proc. super alijs, quæ in eadē cā fuerunt facienda, possit per se auctoritate prædicti mandati totā causam agere, an teneat̄ alium proc. constituere auctoritate mandati prædicti, & ipse vltra li. contest. nō agere possit? so. Rn̄. ꝙ totam cām per se agere pōt auctoritate prædicti mandati, quia voluntas est constituētis, quæ potissimè attendēda est, vt hic vr̄ fuisse, ꝙ potius per seipsum, q̄ ꝑ alium ageretur, si vellet, ar. ff. de proc. ad legatum. ff. iudi. sol. iam tamē. Et quod adiecit, ꝙ alium faciet procu. adiecisse vr̄ ad exonerationem eius. illud autē non placet, ꝙ possit agere ea, quæ post lit. contest. faciēda sunt, ēt si expresse prohibitum est a domino, qa alias post li. contest. factus est dn̄s, quia tamen mādatum receperit sub cer-
a to tenore, s. ꝙ vsque ad li. contest.[a] procuraret, vlterius ꝓcedere nō dēt, ff. man. diligēter. dūmō expresè appareat voluntas ꝯstituentis, s. ꝙ voluit vltra li. contest. procurare. sed ipse dn̄s ꝑ se, vel per alium litē cęptā perficiet, nec constituetur procu. ab eo, qui li. contest. est. Item si quis constitutus est procu. quotiēs dn̄m contigerit abesse, iste procu. sic constitutus poterit resumere negotium etiam multis vicibus domino se absentante, arg. curatoris furiosi, qui cessātibus dilucidis interuallis curam furiosi resumit. C. de cura. furi. cum alijs. ff. man. qui mutuam. §. non ideo. [reprobamus] licet scribatur his duobus procuratoribus, tamen, quia de iure respon. consultationi ab eis factæ inter eos ius facit, & maximè cum de iure sententiet.

ADDIITIO.

a ¶Li. contest. Ad hoc adde Pau. de Cast. in consi. 104. col. 2. circa fi. inci. cōsilium, visis & ponderatis omnibus, secundum nouis. impressionem.

SVMMARIVM.

1 *Pater per se agit, vel procuratorem cōstituit in cā filij in ꝑtāte existētis.*
2 *In peculio castren. filius constituit procuratorem autho. patris; quid autē in filio facto milite, in num. 3.*
4 *Pater in causa matrimoniali pro filio constituit procu.*
5 *Potest tutor actorem constituere suo periculo.*

CAP. X.

Accedens ad apostolicam. [Procuratorem] quę cā esset, sup quā procu. eius requirebatur, hic non dr̄ [sua] .i. filiæ suæ, cuius tutrix erat, vel aliter suā, quæ tamē hic non expri-
1 mit̄. † [Tu ergo] pater enim in cā filij existentis in ꝑtāte per se agit, vel constituit procuratorē, quia legitimā hēt administrationē in bonis eius. C. de bo. ma. l. j. C. de bo. q̄ lib. cum opor. §.
2 non autem, & l. cum non solum. §. patri. & §. hoc procul. †In castren. autem peculio tm̄ filius auctoritate patris constituit procuratorē, ar. ff. ad Macedo. l. j. §. vlti. & l. seq. & intelligo, ꝙ pater faciat prædicta adhibito consensu filiorum, si sunt maiores infantia, & sunt præsentes, nec attendo, cuius sunt ætatis quātumcunq; maioris. C. de bo. quæ li. cū non. §. vbi volūtas. Itē hoc intelligimus, vbi concordāt volūtates patris, & filij, si. n. discordarent pater filio cogitur præstare consensū, si maior est. 25. an. nisi in casib. Auct. de ęquali. do. §. j. & vlt. si autē sit minor. 25. an. dēt adire iudicē, q dabit ei curatorē, & eius cōsilio aget, vel ces-
3 sabit, vt in l. præal. §. & si filius. † Similiter auctoritatē prædictā præstabit pater filiofam. facto militi, vt in ea. l. & in eo. §. & similiter ēt clerico. & sicut militi præstat pater auctoritatē in reb. quę sibi occasione castrorū obueniūt, vt in ea. l. § si aūt dr̄. ff. de ca. l. 5. ita clerico in his, quæ sibi obueniūt de ecclesia, hoc non placet. Non. n. similitudo est inter bona tpalia, & ecclesiastica, q̄ sunt diuersi iuris, & diuersi fori principalis, quia tpalia sunt de foro imperatoris, vel seculari: & spiritualia sunt de foro Papæ, vel spirituali, vel ecclesiæ, & qa in his nullū ꝯmertiū habent laici, vt no. s̄. de ęta. indecorū. sed pōt requiri auctoritas sui ꝑlati,
4 vt ibi no. †In cā aūt matrimoniali hic hēs expressum, ꝙ pater ꝓ filio constituit procu. quæ cā est spūalis. nec ꝯdicit decret. j̄. de testi. spo. ex parte, qa illa minor non habebat aliquem, in cuius ꝑtāte esset. & hæc intelligo vera in filijsfa. minorib. 20. an. nā si sunt maiores, ad castrensia, & ecclesiastica, & spūalia fortè posset dici, ꝙ non requiritur auctoritas patris, in cuius ꝑtāte existit nec prælati. ff. ad Mace. l. j. §. vlt. & l. seq. & hęc vera sunt in patri-
5 bus, & filijsfa. †In tutoribus autē dicimus, ꝙ tutor pōt cōstituere actorē suo periculo. ff. de admi. tu. de cętero, & procu. ēt facere pōt post li. ꝯtest. sicut & quilibet ꝓcu. factus dominus li. contest. C. de ꝓcu. l. tutores. actorem aūt prędictū pōt facere tutor & iudex pręstabit auctoritatē. C. de auth. tuto. vel cur. l. j. vel iudex faciet, quē tutor eligeret, insti. de cur. §. vlt. in optione autē tutoris, & curatoris est, vt ipse agat, vel pupillis, vel adultis agētibus assistāt, & auctoritatē pręstēt. ff. de admi. tu. l. j. si sint infantes, vel absentes, vel furiosi, vt ibidē: qa tunc per se tātum curator, & tutor agere dēt, pupillus etiam proc. facit auctoritate tutoris. C. de proc. neque. & si non interueniat auctoritas tutoris, & feratur sn̄ia ꝓ eo, valet. ꝯ cū minimè. C. de procura. non eo.

SVMMARIVM.

1 *Citatus non expresso super quo citatur, si constituit procuratorem, proc. debet habere inducias, vt consulat dominum.*

CAP. XI.

Dilectus filius magister, & infra. [iudicibus] nā si ad cām q̄ commissa est procuratori, vt in ea defendat, citet̄ procu. huic non dēt iudex dare inducias, qa præsumitur, ꝙ dn̄s instruxerit eum. [Citato] ad domum, non personaēr, qa tunc non haberet locum, quod dicit decre. s. ꝙ daretur ꝓcuratori terminus, vel dilatio ad dn̄m consulendum, cū dn̄s citatus esset super certo caplo & super illo procuratorē debuerit instruere. & s̄m hoc vr̄, ꝙ sufficiat ad domum missa citatio: quod tn̄ non est verum, nisi in casibus, vt no. j̄. de eo. qui mit. in pos. si aduersarius. sed potes respondere, ꝙ hoc non sufficit citari ad domum. sed citatus fuit generalis procu. & si ille rn̄dere non potest, habebit dilationē, vt dicit hæc decre. tn̄ per hoc nō dicimus, ꝙ generalis procu. teneatur respondere, nisi velit. ff. de procura. sed & hæ. § præter. & l. mutus. §. vlti. & l. non cogendo. posset etiam loqui hæc decre. ꝙ si hic, de quo hic agitur, citatus fuisset Bononię non expresso articulo, super quo citabatur, ꝙ ꝓcu. eius siue generalis, siue specialis in tantum habet dilationem vt ad eum mittat, & per eum instruatur [consuleret] ar. ꝙ si quis citatus non expresso, super quo est citatus, constituit procu. procurator debet habere inducias, vt consulat dominum.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in iudicijs constitui debet ante li. contest.*
2 *Cautela pro iudicibus in assignatione termini ad producendum testes.*
3 *Cum procurator promittit satisdare, admitti debet, neque est condemnandus prior.*

CAP. XII.

Constitutis in prę. nostra. [T.] qd̄ potuit etiam si-
1 ne mādato. C. de procu. maritus. †[Ad agendum] iuste constituitur ꝓcur. in iudicijs & ante li. conte. ad ꝓponendum cās absentię meę, & ad ꝓbandum. s̄. eo. querelā, & no. j̄. de accu. veniens. Itē ad agendum, & defendēdum, vt hic. Itē ad producendum testes, & ad appellandum, & ad cętera hmōi, quę post lit. contest. proponēda occurrerint. sed si ante libelli receptionem constituat̄ ꝓcurator ad proponēdas cās recusationis, vel dilatorias, vel declinatorias fori, vel alia hmōi, non est idoneus procu. nisi prius dn̄s recipiat libellum. ꝙ sic probo, quia sem ꝑ in prin. reo mittendus est, vel offerēdus est libellus. 3. q. 3. § spatiū, & auth. offeratur. sed iste, de quo dictū est, non hēt ꝑtātē recipiēdi libellū ꝑ talē procuratorē, ergo nec recusandi, nec recipiendi. itē reo non ꝯpeteret exceptio. nisi aliquis ꝯ eū ageret: sed principiū agendi est edere actionē. ff. de edē. l. j. si ergo nullus compareat, q hanc ꝑtātē recipiēdi libellum, vel editionē accusationis hēat, non est in ea cā aliquis reus & sic nec cās recusationis, nec dilatorias, nec peremptorias exceptiones poterit ꝓponere, cū non sit, ꝯ quē proponat. Itē probat̄ alia rōne, quia iste procur. q constitutus est ad excipiendū, aut dicet, dominus meus non tenet̄ ꝯparere corā te, qa pars aduersa, vel iudex est excōicatus, & tunc non est audiendus, qa ēt tunc ꝯparere dēt. j̄. de appella. si duob. si autē dicit, non teneor respondere nisi in principali cā, & hoc non oportet eū dicere, qa hoc certū est, ꝙ ꝓcu. non est. sed articulū de excōicatione ꝓponere pōt nisi forte excusando. excusare autē absentiā pōt. sed si esset ꝓcur. constitutus ad recipiendū libellū, vel edictū accusationis, tūc bene posset ꝓponere accusationē: & exceptionē: & tūc bene valet ꝓcuratio: alias recusatio super his: quia hic aliquis est reus: vel procu. rei ad ea: quæ suffi-
2 ciunt in præsenti: licet non sufficiāt ad totā cām. † Item prudenter attendāt iudices: vt qn̄ assignāt terminum ad producēdum testes: vel aliud ꝯsimile: qd̄ sem ꝑ adijciatur: & ad oīa alia: quę faciēda occurrerint. q nisi adijciantur hęc: sufficit domino constituere proc. ad ꝓducendū testes: & ille procu. ad aliquid nō tenebitur:

Universidad de Deusto Biblioteca

nebitur,nisi ad testes ꝓducendos, & ad ea,q̃ tunc ꝓductioni testiũ sunt necessaria, vt si ex aliqua cã omittatur ꝓductio testiũ, non ꝓcedat ad alia, qa non est in eis procu. ad hoc aũt tenetur quilibet procu. q̃ uncunq; districtè ad aliquẽ certũ articulũ ꝯstituturus sit, ꝙ ad alia, q̃ sequunť facienda in iudicio, recipiat terminũ, nec certũ datur edictũ. 11.q.3.c.certũ. alij dicunt ꝙ ꝓcu. ꝯstitutus ad excipiẽdũ tñ admittendus est, & excipere poterit, ẽt si non hẽt procuratonẽ ad defendendũ, vel recipiendũ libellũ.nã in hac cã reus est dñs, licet sit absens. [Sufficientẽ] nisi eo primo agente ore ꝓprio reconueniat in modum reconuentionis.ff.de ꝓcu.sed & hę ꝑsonæ.§.defendere.C. de defen.ci. inter. auc.& ꝯñr.sed vř ꝙ male condẽnatur ex ea cã, qa procu.ad defendendũ non instituerat, qa si satisdare vult, qlibet ẽt sine mandato admittiť.C.de satisda.l.j.C.de procu.exigendi.& si satisdare non vult, ẽt cũ mãdato non est idoneus defensor, vt ff.de ꝓcu.sed & hæ.§.2.C.de satisda.l.j.§.vl.respon.imò multũ facit, qa si mãdauisset ei de defendendo, mãdareť sñia executioni in bonis eius.alias aũt, si se spõte obtulerit, cũ non haberet mandatũ, nec recõueniret, nisi mandareť sñia executioni in bonis dñi.ff. de ꝓcu.si procur.ff.de insti.si quid, in prin.ff.de ac.emp. mul.§. si proc.ff.de re iud.si se ob.in prin.†Itẽ hic procur. nõ offerebat
3 satisdationẽ, & sic nullũ remanebat actori auxiliũ. sed qđ si vellet satisdare? dẽt admitti, nec prior cõdemnabitur.C.de procu. exigẽdi.& põt dici, ꝙ licet lex, exigẽdi, loquať ꝙ sit audiendus defensor sup cã principali. cũ aũt ꝯtumacia apparet recedentis, & ꝑ ipsum possit multa beneficia ꝯsequi, si procuratorẽ constituisset, vt dictũ est, in expensis poterit cõdẽnari. in hoc aũt non facimus vim, ꝙ non solũ post li.ꝯte.audiendus est, q iura absentis dicit, sed ẽt ante li.ꝯtest.ex necessitate iudex admittere tenetur defensorem.ff.de sol.solutionem. sed qđ si ad defendẽdum procu.ꝯstituisset, sed procu.nollet defendere, nunquid condemnaretur in expensis? nos dicimus, ꝙ sic.imputet.n.sibi, ꝙ vocatus, non ꝯparet, vt dẽt, & ꝙ minus idoneũ elegit, ff. nau.ca.l.vlt. §.in hac,& §.seq.Hic aũt scias, ꝙ procu.siue spãlis, siue generalis, non cogiť defendere, nisi velit, ẽt si satisdedit de defendẽdo, & iudicato sol.ff.de proc.l.mutus.§.vlt.& l.seq. nisi dñs ꝓ præsente procu.& non ꝯ dicente satisdedisset, ff.de proc.filius.§.vl. & idem est ẽt, si pro absente, sed procu.id tacitè, vel expresse ratũ habuerit.alius casus est, si agat, qa tũc & defendere cogitur. ff.de ꝓcu.sed & hę.§.ꝑ satisdationẽ.itẽ ſm quosdã si suscepit ꝓcurationẽ, & lis esset peritura tpe, cogitur litẽ ꝯtestari, ar.ff.de ꝓcu.sed etiam ex his, & l.mutus.§.vlt. postquã satisdedit proc.de defen.committiť satisdatio ob rem non defensam.ff.de procu. non cogẽdũ, & dño teneť ad interesse, in st.mã.§.mandatũ, qđ.

SVMMARIVM.

1 *Reuocationem procuratoris probare volens, an debeat admitti, quare, & quibus causis.*

CAP. XIII.

Mandato procuratoris. [Post litem] idẽ est, & si ante li.ꝯte.ſm quosdã: sed ꝯ cũ tenditur retro iudiciũ nullũ.s̃. eo.in nostra.sed ipsi respon.iudex non admittet probationes super reuocatione mandati facta ante li.contest.nisi adijciat, & ꝙ notificauerit aduersario.& est hoc propter malitiam, vel negligentiam eius.vel licet reuocauerit, videtur a reuocatione recedere, nisi alteri prædictorum notificaret.plus placet, quod no. supra. eo. in nostra [ignorante].ff.de procurato.si procura. argu. contra. s̃.eod.ex insinuatione, in princip.solu. ibi notificatum fuit aduersario, vel alij, vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *An procura.teneatur appellationem ab interlocutoria, vel grauamine interpositam, p̃sequi.*

CAP. XIIII.

Non iniuste. [Filiusfa.] ff.de procu. si quis filius.§ ipse.[ad futuras]. ff. de procura.l.3. & 4. [prius.] ff.de procura. pluribus.[temporib.] ff. de procu. si quis cum.de his no.s̃.eo.in nostra[is]ꝓcu.mandati tenetur, nisi faciat [ꝯ ipsum] appellari.n. põt ab vno capitulo sñiẽ, & non ab alijs.ff.de mino.etiã §.ex cã[appellare.] C.de procu.inuitus[iusta causa] ignorantia, vel paupertas.ff.man.si procu.§. ignorantis[licet appel.] C.de ap.si actor.ar.ꝯ.ff.eo. qui proprio.§. item quæritur.ff.si tu.vel cur.app.l. vlti. obtinet hoc in procuratore actoris, negotiorũ gestoribus, & in fideiussoribus: sed aliud in emptoribus, & hæredibus vindicantib.necem defuncti, quia hi prosequi ap.tenentur.ff.ad Syl. propter ne. §.vl.ff.de euic. Herennius.§.j.idem credimus in tutoribus, & cura.arg.ff.si tu.vel cu.l.2.C.de ap.si actor.Et idem dicerem in gestore, qui accessit animo gerendi oĩa, q cum teneať de alijs omissis, multo fortius si omisit ap.proseq.ff.de nego.gest. si pu.§.vl. quãuis posset dici eũ tñ ꝓsequi: quia sicut aliorũ negotiorũ prosecutionẽ non
1 põt omittere, sic nec prosecutionẽ ap. † Sed nũquid appellationẽ ab interlocutoria, vel grauamine interpositã, tenetur prosequi ꝓcu.respon.sic, si ĩ eadẽ ciuitate sit, vel in loco, vbi nõ oporteat cũ sua negotia postponere, tñ non dimittet prosecutionẽ ap.ante li.ꝯte.emissæ, nisi auctoritate iudicis, arg.hic.ff.eo.post li.in prin.& l.aut lõga.nos tñ credimus, ꝙ licet securius sit a iudice hře absolu.tñ sua auctoritate possit, cũ sibi a lege cõcedať.

SVMMARIVM.

1 *Procuratio facta ab excommunicatis elidi potest per exceptionem huiusmodi excommunicationis, & de hoc in nu.2.*
3 *Constitutio actoris vim capit ex decreto.*
4 *Nunquid repellatur procurator cum repellitur constituens.*
5 *An vniuersitas excommunicari possit.*

CAP. XV.

Consulti. [Sñia] Bene dicit, ꝙ hi, qui erant innodati ꝑ sñiam, qa si nõ essent ꝑ sñiam] innodati, sed a canone, siue esset occultũ, siue notoriũ: tñ constõ ꝓcuratoris ab eis facta teneret, nec posset hmõi procu. ꝑ except.repelli, cũ toleretur in officio eius, cuius auctoritate procura. constitutus est.6.q.2.c.si tñ, arg.8.q.4.nonne.Sed qñ ꝑ sñiam sunt dãnati, siue occultũ, siue manifestũ sit, non possunt constituere procu. si aũt non ꝓ vniuersitate, sed pro se quis constituat procu.tunc bene repellitur exceptione, etiã si tñ a canone est excõicatus, & ẽt si sit occultũ.& est ea rõ diuersitatis, qa ibi toleranť, q̃ fecit rõne publicæ vtilitatis, & publici officij, qđ exercet. at in alio casu, vbi publicũ officiũ non exercet, nõ expedit exceptionem non admitti.sed si non excipiať, tenet qđ facit.j̃. de excep. pia. alij tñ dicunt, & forte melius, ꝙ hi consensus, siue suffragia iu-
1 ra personalia sunt, & non publica.†Et ideo si ꝑsonæ consentiẽtes, vel facientes procu.sint excõicati non ꝑ sñiam, vel ẽt si nomine vniuersitatis faciant, elidi põt ꝑ exceptionẽ hmõi procuratio.vel dic, ꝙ aliter est circa illos, qui sunt in publicis officijs, aliter in ꝯctibus, qui celebranť cũ alijs, vel in negotijs, q̃ alios tãgunt, vt sunt instra, & testimonia, cuiuslibet iurisdictionis voluntariæ, & contẽtiosæ exercitiũ, vbi pp publicã ignorãtiam, & pp publicũ officiũ aliqua valẽt & habent effectũ, q̃ aliter nõ haberent, ff.de offi.præsi.l. Barbarius.C. de testa.l.j.sed ea, quæ tñ aliqui faciunt cũ alijs cõiter & non auctoritatem præstando, & licet publicũ officiũ habeãt, sicut procuratores, elec.& consti.& consimilia, q̃ potius respiciunt honorem facientium, q̃ vtilitatẽ aliorũ, bene possunt elidi ꝑ exceptionem, puta quia qui elegit, vel procu.fecit, erat excõicatus, non tamen ꝑ sñiam, & etiã põt agi of.iudi.vt cassetur. tñ satis vř non excipere ꝯ procu.excõicatorũ, ꝙ q̃diu tolerantur ꝓcuratores excõicatorũ. quæ facta sunt ab eis, teneãt, & si procu.excõicati non ꝑ sñiam condẽnatus egerit, tenet, quia iã ibi adest alia rõ, s.ꝙ teneat pp cõem ignorantiã & publicũ officiũ, & etiã q̃ fiunt cũ talibus excõicatis non per sñiam, non cassantur pp eorum præsentiã licet voces eorum non præstarent suffragiũ, & posset adhiberi hic illa
2 distinctio, q̃ posita est in electione. s̃.de elec.illa.†Et no ꝙ diximus elidi procurationem excõicati ꝑ exceptionem. dicimus n.ꝙ tenet procuratio ipso iure, qđ ex eo probatur, quia etiam reus, dũ est excõicatus, põt constituere procura.j̃. de iudi. intelleximus.& etiam actor in cã app.j̃.de excep.significauerũt. melius enim est, ꝙ per procu.agat, q̃ per se, vt post se non ingerat communioni.j̃.de exces.præla. illud.& hic procur. ab excõicato constitutus, si minus bene agat in casibus, vbi agere põt, tenetur ei mãdati. sed quæris rõnem quare, ex quo tenet constitutio ꝓcu. quare ad minus post absolutionem non teneť exequi mandatũ? respõ.excõicatus non hẽt exercitiũ litis, & ideo illud mãdare non põt, ar.j.q.7.Daibertũ.sed qđ habet, mãdat, s.ꝙ teneat, qđ cũ eo factũ fuerat, sicut teneat, si cũ excõmunicato de nouo actũ esset, & pp cõem ignorãtiã, & publicã ꝯhentiũ vtilitatẽ & hæc habẽt locũ, si non est ꝑ sñiam excõmunicatus, qa si ꝑ sñiam excõmunicatus esset, non valeret ꝙ factũ esset in iudicio, vel in spiritualib.ẽt si nõ exciperet.j̃.de sent. & re iud.ad ꝓbandũ.alios aũt ꝯctus etiã excõmunicatus & ꝑ sñiam celebrare põt, vt no. infra de dolo, veritatis[illi] puta qa dictum sit, maior & iurati fecerũt procu.talem.sed si dicerent, rõne talis loci fecit talem procu.bñ valet, quãuis maior & iurati essent excõicati, cũ cõe, mortuis eorũ rectoribus, vel alias factis impotentibus, possint ꝯstituere procuratorẽ.ff.quod cuiusq; vni.l.j.§.vlt. item licet vt testes inscripti sint, nullo modo valet procuratio
3 †[Auctoritate] etiã si in hoc instrõ non diceret, s.ꝙ eorũ auctoritate fecisset, vel quia diceret tale cõe fecit talem actorem, & maior & iurati tãquã iudices interposuere decretũ.ff.qđ cuiusque vniuer.itẽ eorũ.& hoc est ea rõne, qa actoris constõ vim capit ex auctoritate decre.sed hoc stare non põt, quia vniuersitas cũ sit domina.ff.de re iud.in tñ.non facit actorẽ, sed sindicũ. sed quod cuiusq; vni.l.j. vbi non credimus necessariũ decretũ. sed dic ꝯ est ĩ ea.l.vbi dř, ꝙ licitũ est vniuersitati habere actorẽ. sed dic illã.l.loq alias, qñ vniuersitas actorẽ constituit ad negotia, vt si qui de actore cõstituto ab administratore vniuersitatis, vel etiã ab vniuersitate in negotijs, vbi non est dña. & hoc generaliter dicimus

dicimus verũ, ꝙ nõ valet ꝓcuratio facta auctoritate excõicatorũ, siue auctoritas sit de substãtia ꝓcurationis, siue nõ, puta, qa ꝓcuratio valeret ẽt sine auctoritate maiorũ, & est spãle statutũ in odiũ excõicatorũ.& idẽ dicimus in oĩb.vbi decretũ eorũ interponereť, qa qđ minus est, ẽt si nõ vt actoritatẽ ꝑstantes, sed tanq̃ alios admiserũt sciẽter excõicatos, nõ valet ꝓcu. secus, si ignorãter, vt hic.Itẽ secus, si alios excõicatos nõ scienter admisissent cũ protestatione.de hoc no.s̃.de ele.illa cõ.q̃uis aliud posset dici in spũalib.aliud in ꝯstõne ꝓcu.vel aliis tpa-
4 lib.†Itẽ si ꝓcu.esset ante ꝯstitutus ab excõicatis noĩe vniuersitatis, tñ eis postea absolutis nõ poterit inchoare litẽ, & ẽt si inchoasset litẽ ante, q̃ excõicareť ĩstituẽs, nihilominus eo postea absoluto remouebiť a prosecutione cãæ, sicut & ipse ꝯstituẽs remouereť.& hoc intelligo verũ, vbi ad ipsum excõicatum, & ꝯstituẽtẽ ptinẽt exercitiũ actionis, licet alio noĩe agať, sicut ẽ in ꝑlato, ad quẽ ptinet agere, sed nõ noĩe suo, sed ecclesiæ, vt no.s̃.de rescr.edoceri.Nã cũ iste ꝓcurator necesse habeat agere noĩe ꝑlati, ad quẽ ptinet agere, si ipse repelliť, ergo & ꝯstitutus ab eo.sed si eẽt talis ꝑsona, q̃ posset noĩe ecclesiæ agere, nõ noĩatis excõicatis, vt est in vicedño, q ptãtẽ agẽdi hẽt, & iurisdõnẽ a canone. 89. di. volumus. œconomus ẽt, & si visitator, & ẽt sindicus, & actor vniuersitatis, nõ alterius priuatę ꝑsonę, q administrationẽ hñt a lege.ff.qđ cuiusq; vniuer.l.j.§.qb.& l. itẽ.§.pe.7.q.j.fř.61.di.obtinet.89.di.ꝙ ĩ qbusdã. nõ repellunť ab agẽdo noĩe vniuersitatis, ẽt si singuli essent excõicati, quia vniuersitas, cuius noĩe agiť, excõicari non põt.24. q. 3.si hřs.si aũt tũc essent excõicati ꝑ sñiam, qñ ꝑdictas ꝑsonas ꝯstituerũt, bñ repellerenť, qa tũc nõ tenet ꝯstõ, vel datio sindici, vel ꝑdictorũ officiorũ ab excõicatis facta.Itẽ dñt qdã, & nõ ꝓbabiť, ꝙ in sindicis, & actorib.& hmõi officiis tpalib.& q̃ ad libitũ reuocãtur, aliud ẽ, q̃ in vicedño, & aliis officialib.ppetuis. de hoc no. s̃.de of.dele.licet, & de of.vic.Romana. Itẽ aliud est in tpalib. officiis, q agũt noĩe ꝯstituẽtiũ, vt sindici, aliud in aliis tpalib. q noĩe ꝯstituẽtiũ nõ agũt, vt visitator, vel coadiutor, q nõ noĩe dãtiũ agũt, sed noĩe ecclesiæ, cuius est visitator, vel coadiutor. hmõi.n.officialib.nõ nocet, si is, cuius adiutor est, sit excõicatus, cũ ab eo non fuerit ꝯstitutus, nec noĩe eius agat, sed nomine ecclesiæ.& idẽ dico etiam si constituens esset excõicatus.

De sindico. Rubrica 39.

SVMMARIVM.

1 *Sindicus quis, & ad quid teneatur.*

1 **SIcut studij.** †Sindicus est, qui pro vniuersitate agit, & iurabit de calũnia, cũ habeat liberã administrationẽ.C.de iu.cal.l.2.§.1.[a litigiis] dicunt qdã hoc esse ꝯsiliũ, vnde monachus de mandato abbatis debet causas tractare. 16.q.1.monachi.& c.qui vere.

De his, quę vi, metusue causa fiunt. Rubr. 40.

SVMMARIVM.

Actio quod metus causa, de dolo, furti & consimiles, quid requirant, & quando elidantur.

ACtio quod metus causa, Et de dolo, & furti, & aliæ ꝯsimiles requirunt dãnũ.cũ.n.ꝯdemnatio faciẽda sit ad interesse, ff.qđ me.cã, si cũ ex.§. quadruplicať, & §.Iul.ergo si nullũ est dãnũ, nulla fiet ꝯdemnatio.& ideo bene licet cõuento actione, qđ me.cã, excipere, nõ interest tua rõne dñii, qđ meũ est.& hoc ꝓbo, s.ꝙ suũ sit dñiũ incũbit metũ inferẽti, licet sit in possessione, quia ꝯstat, ꝙ possessio est mala.vnde non exonerat cũ a probatione. fatemur tñ, ꝙ si rõne possessionis interesset eius ꝙ ẽt illud interesse ęstimatũ restituere dẽt, vel possessionem rei ablatæ, sed ẽt si elidať actio, qđ me.cã.ꝑ excep.hẽt tñ alia bñficia ꝯ metũ inferẽtem. s.l.Iul.de vi, & edictũ diui Marci.hæc oĩa probanť. ff. qđ met. cã, sed & partus, cũ duab.l.se.ff.de fur.credi.sed & si reus metũ inferens nõ excipiat de dñio suo, & si rẽ restituat, nihilominus post sñiam latã ꝯ eũ in act.qđ me.cã, vendicabit eãdẽ rẽ. nec obst.ei exceptio rei iu.qa licet eędẽ sint personæ & res in vtraq; cã, cã tñ petendi est alia.s̃.de of.del.cãm mřimonii.si aũt exceptionem dñii opposuisset, & ea nõ obstante lata esset sñia restõnis ꝓ actore, tunc forte posset dici, ꝙ bñ obstat exceptio rei iud.ff.de cõpen.ꝙ in diẽ, & no.de hoc.j̃.de cã pos. cũ ecclesia. nõ ob.C.loca.si qs ꝯducet.vbi dř, ꝙ ꝯductor nõ põt referre qõnẽ de dñio locatori, qa illud iõ est, qa ab eo cãm hẽt voluntariã, sed metũ inferẽs nõ hẽt cãm a metũ passo, saltẽ volũtariã.

SVMMARIVM.

1 *Quæ requirãtur ad hoc, vt mulier dicatur timore mariti aliquid fecisse.*
2 *Ratificatur matrimonium per consensum, licet prius præcesserit metus.*
3 *Voti, & habitus susceptionis differentia.*

CAP. I.

Perlatum est ad audientiam. [Patefaciẽs] de ꝓtestatione no.s̃.de ꝯsti.cũ M.s̃.de ele.Cumana.reli.[Velũ.] i.habitum religiosum, ne sit.ꝯ.20.q.j.vidua.[velum.] s.conuersionis.20.q.j.de votis[simulauit] 22.q.1.vtilẽ[sororũ] & priorissæ, qa ipsæ sine priorissa nõ possent agere, sed ipsa sine eis pos
1 set, vt no.s̃.de rescr.edoceri.†[Nõ timore] quia iuuenis erat, & paruũ filiũ hẽbat, & qa de voluntate protestata est, qñ intrauit, ideo transfunditur onus probationis in negãtẽ.de hoc.no. s̃.de of.del.cũ in iure.vel dic, moniales vñt probare eã non timore mortis intrasse hoc ipso, ꝙ nõ ꝓbat ꝯ.C.q mili. nõ poss. sup seruis.li.12.vel spõte assumpserũt sibi onus ꝓbationis. 29. q.2.cuius[ratũ] no metũ mortis nõ tñ imminere, quãdo gladii erant ꝑsentes, sed toto tpe, quo vixit maritus, qa ptãtem de eis hẽbat sup eã.si.ff.qđ me.cã, si impssi. & intelligo hũc metũ ꝑsentẽ, cũ sp possit occidi ꝑ maritũ, qa ita potẽs erat, ꝙ nõ poterat hře locum, ad quẽ ꝯfugeret sine timore mortis. ff. qđ me. ca.metũ, in prin.vnde toto tpe vitæ eius nõ ꝑsumiť ratificare.
2 sed eo mortuo si post remaneret, tunc ꝑsumeret hře ratũ. †Si q̃ras, intra quantũ tps post mortẽ, vel postq̃ fuit secuta? dñt qdã, ꝑ mensem, ar.j.q.j.ꝯstat.nos dicimus hoc relinquendũ arbitrio iudicis.ff.de ver.ob.continuus. §. cũ ita. item hoc idem est in mřimonio, ꝙ licet ꝑcesserit metus, si post sequať consensus, ratificať mřimoniũ.j̃.de spon.ad id qđ. Itẽ hæc mulier, q̃ solẽniter velũ accepit de manib.eꝑorũ, & monasteriũ ingrediendo vouisse vř, & hoc votũ tacite ratificare vř, si cessante timore in monasterio ꝑseueret.si aũt sine solẽnitate accepisset, nec verbo vouisset, nõ intelligereť ratificare, ut no.j̃.de reg.& trãs. ex parte.vel si eodẽ monasterio essent nõ ꝓfessæ habitũ nõ portã
3 tes.†Itẽ dřia est inter votũ, & habitus susceptionem, qa votũ teneť seruare, nisi metus interuenit, q in virũ ꝯstãtẽ caderet. nec valebit ei ꝓtestatio, nisi ex tali.s.iusto metu interuenit. cũ non ꝓsit, nisi vbi iusta cã interuenerit, vt no.s̃.de ele.Cumana.non est aũt iusta cã, nisi & metus sit talis, q caderet in ꝯstãtẽ virum. sed in susceptione habitus sufficit, ꝙ qualiscunq; metus, vel ẽt alia ꝑsumptio, vel protestatio sup hoc habita appareat, ꝙ habitũ inuitus suscipiebat. Vñ si patris cõminationib.habitũ susciperet, illũ põt dimittere. 10.q.3.ꝑsens.secus, si vouisset. rõ diuersitatis, quia in voto cũ expressa sit uoluntas ei standum est, nisi aliquod expressum appareat in ꝯrium.sed cum suscipiendo habitum nihil expresse uoueat, sed præsumptiuè tãtum, talis præsumptio facile per aliam præsumptionem eliditur.

SVMMARIVM.

Metum iustum, amissionem omnium bonorum.

CAP. II.

Abbas sancti. [Vniuersa] nota iustum metũ amissionem omnium rerum [reuocari] licet peccauerit renunciando, tamen in odium metum inferẽtis restituitur.

SVMMARIVM.

1 *An iuramentum metu extortum sit seruandum.*
2 *Non tenetur ecclesia illicitam renunciationem ratam habere.*
3 *Iudex semper cauere debet, ne quis directè veniat contra iuramentum.*

CAP. III.

1 **Ad aures nostras.** †[Iurõ] hic hẽs, ꝙ iurm metu extortum est seruandũ, ar. 22.q.5.qui compulsus, si quis coactus.j̃.de resti.spol. accepta. j̃.de iureiur.si vero.ar.ꝯ.s̃.eo.proxi.c.& j̃.eo.c.proxi.j̃.de rest. spo.sollicite.15.q.6.aut So.B.dixit, ꝙ iurm metu extortũ non obligat.& idẽ dixit ꝑtor, qđ vi, me.cã si.ratum non hẽbo.ff qđ met.cã.l.1.alii dñt, ꝙ si is, qui iurat, hẽt animũ obligãdi se, obligať, alias nõ, ar.j̃.de bap.maiores.alii dñt, ꝙ licet metu extortũ sit iurm, tñ seruari dẽt, ꝙ licet metus interuenerit, tñ noluit.15.q.j.merito.nos distinguimus inter iurm, qđ sui natura est malũ, & turpiter ꝑstitũ, qđ nõ obligat, vt no.s̃.de ele.venerabilẽ.& illud, qđ nõ est malũ de natura sui, sed turpiter ꝑstitũ, i.dolo, vel metu extortũ, & tale obligat.hic ãt tñ de turpiter, i.dolo, uel metu extortis iuris agimus.& dicimus, ꝙ iurm metu extortũ sup reb.suis nõ repetẽdis obligatoriũ est q̃tũ ad hoc qđ dẽt iudex seruare, quousq; absoluať ꝑ epm, sed absolui dẽt & postea petere, & sic loquiť decr.j̃.de iureiu.si uero.& cognoscet eps an, q̃ absoluat, an fuerit metus, q caderet in ꝯstãtẽ uirũ ff.qđ me.cã, metũ.hæc ãt decr.ꝑt ĩtelligi, qñ talis metus nõ in-
2 teruenit.†Sed oppones, si talis nõ interuenit, quare dř, ꝙ nõ obstãte tali renũciatione ꝑficiať? rñ.ꝙ ecclesia non teneť hře ratã eius renũciationẽ illicitã, si nõ uult, q̃uis renũciãs nõ possit petere, ut no.s̃.de renũ.ꝙ in dubiis.uel dic, ꝙ hic, me.fuit tãtus, ꝙ in ꝯstantẽ uirũ caderet, sed tñ nõ põt ꝯuenire, nisi prius obtẽta absolutione a suo epo.sed si iurm, uel fides nõ interuenisset, sua
3 authoritate posset ꝯuenire, ut hic dicit.†Semper tñ iudex, quãtuncunq; põt, caueat ut directè non ueniat ꝯ iurm. sut si iura-

Universidad de Deusto Biblioteca

uerat soluere vsuras, soluat, sed postea repetat. ĩ. de iureiu. debitores. c. ad nostrā. & ēt si iurasset nō repetere, posset iudex ex suo officio detentorē cōpellere ad restituendū. ĩ. de iureiur. ad nostrā. posset ēt denunciare ad pœnitentiā. & si iurasset non denunciare, nō dēt seruare, qa est ꝯ regulā euang. 2. q. j. si peccauerit. quousq; aūt aliter prouidere pōt cōmode, eps nō veniat ad absolutionē a iur̄o, quis ꝯ ius nō reputē, si aliis omissis absoluat [iur̄o] facto super libro, vel reliquiis, vel alia re sancta [fide] promissione facta p Deū, vel fidē suam: [confirmata] sic ꝙ de cætero nō esset plebanus illius ecclesiæ. nam si hoc iurasset suo iure repetere non posset. ĩ. ca. proxi. sed Papa remittere pōt & debet iuramentum. ĩ. de iureiuran. si vero. [præficiatur] nō obstante p̄dicta renūciatione, vel ex primo iure, vel ex nouo.

CAP. IIII.

Ad audientiam nostram. [Manibus.] alias non teneret resignatio. s̄. de renun. ꝙ in dubiis, vt no. 7. q. j. denique [repetendam] si autem iurasset nō repetere, non petet. C. si aduer. ven. l. j. nisi primo absolueretur, ex officio restitueretur sibi, vt no. s̄. c. proxi. [restitui lacti. quod met. cā. eo intentante.

CAP. V.

Sacris est. [Coactionem.] 50. di. presbyteros. 1. q. 1. cōstat. 45. di. de Iudæis. ff. qui te. fa. pos. qui. ff. de acquir. pos. l. 1. in fi. [pro nullo] quidam hoc intelligunt de metu, qui non caderet in constantem virum. alii intelligūt hoc quando per metum communicat excommunicato in crimine, secus, si in mensa, vel hospitio, arg. ĩ. de sen. excom. nuper. sed litera sonare videtur de metu, qui cadere debet in constantem virum, & de eo, qui communicat in crimine.

SVMMARIVM.

1 *Metus mortis, & corporis cruciatus, dicitur esse iustus.*
2 *Fatuitatis est promittere, iurare, & inducere, quæ supra cursum inferiorum causarum sunt.*

CAP. VI.

Cum dilectus filius. [Translationem] in veteri compilatione est, ordinationem, ut est hic translationem [impedirent] subaudi, legitime faciendam per eos, ad quos spectat. Item istud pactū sine consensu epi non tenet. ĩ. de exc. præ. sicut. vel etiam non tenet ꝯ alios, sed his promittentib. obst. ĩ. de dona. inter dilectos. qñ autem aliquis ꝯ factum suum venire possit, no. s̄. de elect. nosti. vel dic, & melius, qa isti canonici bene potuerūt ordinē Cister. profiteri tanquā arctiorem. ĩ. de re. & trans. licet. Itē potuerunt promittere nō impedire trāslationē. ipsi aūt per se transferre non possent. nec hoc hic dr̄. [Aeternæ] idē est, si corporalis. 22. q. 4. si aliud. ff. de iureiu. verū. C. si aduer. ven. l. 1. [violentia] forte tali, nisi faciatis voluntate, necessitate cogemini. [authoritate Dñi Papæ, vel alia ꝯsimili, q̄ nō caderet in constantē
1 virū. † [Mortis] iustus est metus mortis, & cruciatus corporis, vt hic. C. de transa. interpositas. C. quod met. cā. metū. Itē famę stupri, ēt status. ff. quod metus cā. isti quidem. itē oīum rerum, forte maioris partis. s̄. eo. ti. abbas. C. qđ met. cā. l. pe. C. si. iussu prin. l. 1. item verberū. & si negetur iustus metus, arbitrio iudicis relinquitur. ff. eo. nō est verisimile. §. 1. ff. de ædi. edic. q̄ritur. §. vlt. ff. ex qui. cau. in l. 3. [fatuitatē.] ff. de iur. & fac. ign. nec sup-
2 ple. ff. de ędi. edic. quæritur. §. vlti. † Itē ad fatuitatē pertinet omnis promissio, iur̄m, & inductio, quæ est. s̄ cursum inferiorum cāu, vt si promittāt, ꝙ a iuuene amoueāt stimulos carnis, vel qđ est ꝯ ius naturale, vel ciuile, vel p̄toriū, vel ꝯ ꝯstitutionē, vel regulā alicuius ordinis. ĩ. de ꝯuer. coniu. dudū, & hic. & his licet raro, tamen aliqñ promissio infringi posset tali dolo exorta, sed iuramētum nunquā. si aūt dolus talis esset, ꝙ petitiores falleret, sicut in facto alieno, quod de facili cognosci nō pōt, decipiant, tunc iur̄m authoritate superioris remitti posset, qa dolus, & fraus alii &c. s̄. de rescri. ex tenore, & ff. de iur. & fac. ign. regula, & quia maliis est obuiandū. ff. de rei ven. in fundo. ar. ꝯ. 22. q. 4. §. licet his. vbi habes, ꝙ Gabaonitæ deceperūt Iosuē ī facto alieno, & tñ cogitur seruare iur̄m. sed resp. quia ibi ad fatuitatem, alias facilitatē Iosue pertinuit ille dolus, quia de facili crediderunt, qđ non debuerūt. vel dic illud factū, ne aliquam infamiā periurii incurrerent Iosue, & seniores Hierusalē. nā sicut metus non excusat, nisi sit talis, ꝙ caderet in ꝯstantem, ita & dolus nō excusat, nisi sit talis ꝙ caderet in prudentissimum. Alij dñr, ꝙ nunquā remittendū est iur̄m dolo extortū. sed dices s̄m primos, quare nō semp punitur dolus, ēt si sit magnus? respon. puniendus est in pęnā dolosi, sed nō in lucrū fatui, qđ esset, si remittat sibi iur̄m, imo, sicut dictū est, ꝙ dolus dolo cōpensetur. ff. de dolo, si duo. & cū culpa. ff. de eo, p quē fa. est. l. fi. sic fatuitas cū dolo cōpensetur, quia lata culpa dolo comparatur. ff. depo. quod Nerua, & ff. si mē. fal. mo. di. l. i. §. hęc actio. [Restitutione] est enim actio, quod metus cā, vel de dolo, quia hic agitur restitutoria, qua petitur rescissa obligatione per dolum, vel metum factum in pristinū statum restitui. ff. de dolo, arbitrio. §. 1. ff. quod met. cā. putet. §. ex hoc.

SVMMARIVM.

1 *In actione depositi, vbi interuenerit dolus, qualiter agendum.*
2 *Depositarius, qui saccum sibi commissum aperuit, dicitur furtum perpetrasse.*
3 *Intereße, quod surgit ex maleficio, probatur per iusiurandum.*
4 *An liceat iudici post taxationem factam & iuramentum præstitum aliquid adimere de summa taxata & iurata, & vide in nu. 5.*

CAP. VII.

1 **Super eo, quod aduersarius.** [Per violētiam.] † qđ si nō p violētiā, sed p dolū fecit, verbi grā saccū cū pecunia penes se depositū aliqs aperuit, postea cū actione depositi repetitur saccus cū pecunia depositus, depositarius reddit saccū designatū, depositū apud se ꝯfitet. i. saccū ꝯsignatū apud se depositū, sed negat ibi pecuniā fuisse, sed lapides fuisse tñ, vel negat tātā pecuniā fuisse, quātā depositans dicit, p̄bationes deficiūt, tñ saccus fuit negatus. dñt qdā, ꝙ cū in actione depositi uenit dolus, uel pfidia depositarii. ĩ. de depo. c. j. ꝙ sic procedēd. est ꝯ hūc depositariū, si de dolo & pfidia agat, & p̄bat, sicut ꝯ illū, de quo loquitur hæc decr. s. ꝙ iuret de quātitate, q̄ in sacco erat, ar. 1. q. 1. in primis. ff. deposi. l. j. §. si cista signata. secus, si nec dolo, nec uiolētia, sed ex ꝯctu ꝯueniret, s. depositi, uel alia, nec redarguitur de dolo, qa tunc necessariæ sunt legitimæ probationes sup quātitate pecuniæ ꝯsignatæ. ar. ff. de ædil. edic. ædiles, §. Pedius. item alii dicunt, ꝙ furti agi dēt, & ꝯdēnabitur, ut restituat saccū sigillatū, & si nō restituerit, defertur depositario iusiurandū in litē, ff. de iureiu. in li. l. 2. & 3. ff. de rei ven. q. resti. p̄ eodē. n. habendus est, q nō restituit, cū dolo fecerit, quominus posset restituere, & cōtumaciter renuat restituere. ff. qđ ui, aut clā, sp. §. cū. nisi certū eēt ꝙ saccus eēt resignatus ab eo. qa tunc nō ꝯdēnaret ad redditionē sacci signati, sed statim deferret iusiu. in litē. ff. de dolo, arbitrio. §. nō tñ, ff. depo. l. j. §. idē Pō. & §.
2 si pe. ff. de pe. hęr. q se. ff. de ꝯd. fur. in re. † Itē uerū est eū furtum cōmisisse, cū aperuit, ff. depo. si sacculū. dēt ei ergo deferri iusiur. in litē, quātū saccus signatus ualebit, qñ furtū factū est, & saccus apertus. ff. de in li. iur. cū furti. nec mireris, qa ēt nomine hoīs mortui, in cuius restōne mora interuenit defert iusiur. in litē, ff. de in li. iu. l. in hac. §. ult. & hæc uera sunt, ubi dolus interuenit in apertione sacci, ff. de in lit. iur. l. in hac. sed si dicat non interuenisse dolū, cū fecerit ꝯ prohibitionē legis, nō credit ei, nisi p̄bet, cū sit p̄sumptio ꝯ eū, ar. ĩ. de p̄sum. c. 1. & no. de hoc s̄. de elec. cū in iure. Sed qđ si neget se soluisse saccū, cū constat, ꝙ fuit sibi datus signatus? nō credit ei, nisi aliter præsumptionibus uerisimilib. uel aliis probationib. p̄bet illud, ar. ff. deposi. q Nerua, & in l. s̄. all. posset dici, ꝙ ꝯ hūc depositariū agit ad exhibendū, & si nō exhibuerit signatū, sicut sibi datus est, dabitur actori iusiur. in litē, ff. ad exhi. Cellus scribit. 1. rñ. & §. 3. & §. sed & si quis, & l. 3. §. 1. nō facimus uim de eo, qđ hic dr̄ de uiolētia, siue uiolētia fuit expulsiua, pp q̄ dat interdictū, unde ui, siue fuit ablatiua, pp quā dat ui bo. rap. in his. n. duab. ꝯstat, ꝙ p̄dictū iur̄m defert. C. unde ui, si quando. † Et idē ur̄, si uis sit cōpul-
3 siua, ut hic. nā frustra poneret in hoc tit. decr. ubi agit de ui expulsiua, nisi pro eo deferret hoc iur̄m. & idē ur̄ in ui ēt inquietatiua. ff. qđ ui aut cā, semp. §. pen. imo plus ur̄, ꝙ ēt in turbatiua hēt locū delatio huius iuri, quia gñaliter loquunt, & hæc decr. & lex. C. unde ui, si quādo. §. j. Itē nobis ur̄, ꝙ si aliquis Rex, uel dominus terræ iniustæ bāniuerit, uel diffidauerit aliquē, q multa mobilia & immobilia ī eius districtu habebat, q̄ sunt p alios occupata, ꝙ dominus ei tenet de oīb. amissis actione, qđ met. cā. ff. e. sicut. §. Pedius. qa metus eius fuit occasio amissionis. ff. eo. si qd. §. ī act. & §. hęc aūt actio, & §. quadruplicabit, & §. Iulianus. Sed ꝯ. ff. eo. metū, in prin. ubi dr̄, ꝙ me. cā. nō hēt locum, ubi dicit, armatos audiui uenire, sed ego fugi, & occupatus fuit fundus meus. So. illud loquit, qñ uanus fuit timor, nec p̄ns, sicut exp̄sse apparet ex tex. qa temerarius, alius uanus timor est fugere, q̄ cito audit armatos uenire, qa forte nō uadūt ꝯ eū, ff. de ui & ui arma. l. 3. §. si qs. sed si armati dicerēt, uel mitterēt ei, ꝙ ꝯ cū irēt, uel alio p̄babili mō hoc suspicari dēret, tūc bñ hēt locū actio, qđ me. cā. & tenerēt armati de oī dāno, qđ eoꝝ occasione iuraret sibi ꝯtigisse, ar. p̄dictarū. ll. & hæc, & 2. q. j. ī primis. sed tñ pp hoc nō tenerent īterdicto, uñ ui, nisi occuparēt. ff. uñ ui. l. 3. §. si qs aūt. ibi. n. uis necessaria ē, ff. de īcē. rui. na. l. 2. §. non solū [spoliatū] agēdo interdicto, uñ ui, uel qđ met. cā. [Singula mobilia] q̄ erāt in domo, uel alia re īmobili, qua fuerit spoliatus. itē credimus, & si nulla re immobili sit spoliatus, sed tñ p̄sonā īuasit, uel reb. mobilib. spoliatus, vt hic, ar. C. uñ ui, si qñ. ubi ponit de reb. arreptis tpe īpetus, & tpe spoliationis. sed in
4 furto qdā nō credūt uerū, sed ego ñ uideo, quare ñ idē. † [Taxatione] taxatione aūt facta & iur̄o p̄stito in taxatione ñ licet p̄ii di, al's iudici aliqđ diminuet de sūma taxata & iurata, & si diminuit,

nuit, ñ valet snīa, auc. qđ iu. §. oportet. itē qñ ille, ꝯ quē fit taxatio audit taxationē fieri, prudenter facit, si appellet pp grauamē taxationis, si in nullo credit se teneri. sed si credit se teneri in aliquo, sed nō in tm̄, quantū sit taxatio, tunc tm̄ quantū sit grauamē excessus taxationis, appellet: tñ si pp hoc non appellet, hæc oīa ueniunt in cognitionē app̄onis, quæ fiet a iur̄o, uel snīa. C. de iureiur. generaliter. §. sin autē is, cui. a quo iur̄o, uel snīa, si credit eū plus iurasse, q̄ dēt, oīno appellet intra x. dies, nec seruet se ad app̄onē, quę fiet a snīa, quæ forte nō fert intra decē dies. vel ēt si fert intra decē dies, nō p̄derit sibi. qđ sic p̄bo, qa ex iureiur. oritur actio in factū. ff. de iureiu. sed & si, & C. de reb. cre. l. actori. qđ non admitteret, ēt si cassaret snīa, & ēt si p̄nunciaret appellatio iusta. Quidā tamen dicūt, & fortè non malè, ꝙ sufficit app̄lare a snīa, & cassata snīa amittet ius & actio quæsita ex iure iur. qa snīa procedit ex iureiu. auc. de iud. §. oportet. C. de duob. reis. l. pe. & totū est vnū factū. ff. de mino. l. 3. §. j. tñ tutius est appellare ēt a iureiur. qa si postea nō sequeret snīa, nō p̄uideret ei postea ꝯ grauamen illatū ex iureiu. nisi in casib. ff. de iureiur. ad mo. C. de iureiu. l. j. & si. nec mireris, si dixi appellandū a iureiu. cū tale iusiurandū snīæ cōparet in eo, ꝙ ex eo oritur actio: & exceptio, sicut ex snīa. & prędicta habēt locū, qñ qs iurat esse suū, vel non esse, uel sibi deberi, uel ꝯ. secus est, ubi iurat se tm̄ expendisse. hoc āt iur̄m nō ꝯparat snīæ, sed p̄bationi, & iō ex tali iur̄o non oritur actio, uel exceptio. & ideo nec est vtile à tali iur̄o appellare: sed sufficit app̄lare a snīa, quę sequitur. auc. de iu. §. opor-
5 tet. C. unde vi. si qñ. † Itē no. ꝙ licet iudici nō liceat minus iudicare, q̄ iuratū est: tamen si iudex cognoscat ēt post præstitū iusiur. si malè taxasse expensas, p̄t reuocare taxationē suā, & non procedere ad snīam ex virtute iurisiurādi. ff. de re iud. qđ iussit. nō obstat auc. prædicta, de iud. §. oportet. quia loquit, ubi taxatio est legitima, nec reuocatur: sed vbi non est bona, & reuocat, secus. Item secus crederem in iuris, ex quib. datur actio, quia ibi non licet iudici reuocare post præstitum iuramentum, nisi in casu. ff. de iureiuran. l. admonendi. sicut nec licet iudici reuocare suam sententiam post, quam tulit, supra de officio deleg. in literis [condemnari.] C. vnde vi. l. si quando

SVMMARIVM.

1 *Quæ sit differentia inter minorem, & ecclesiam rempub. in integ. resti.*

De restitutione in integ. Rub. 41.

CAP. I.

Requisiuit tua fraternitas. [Cōcessis] ab epō, vel ecclesia [ꝯcessis] intellige hoc verū, vbi ꝯctus tenuit, alias nō daret in inte. resti. ff. de mino. in causæ. 12. q. 2. sine ex. apostolicos, alienationē, C. de sacrosan. eccle. iubemus. C. si aduersus do. l. 2. si uero ꝯctus sit legitimus, sed ad dam-
1 num ecclesiæ, tunc restituit, vt hic. † [Minoris] no. dr̄iam inter minorem: & ecclesiā: & ciuitatē, & remp. in inte. rest. licet leges dicant, ꝙ ecclesia fungit vice minoris. C. qui ex ca. ma. in inte. rest. l. petendæ. C. de iure. si remp. C. de sacrosan. ec. l. si. quia pupillo: & minori hodie non currit vsucapio, uel præscriptio decennij, vel 20. ann. in rebus: quæ seruando seruari p̄nt, siue sint mobiles, siue immobiles. C. de admi. tu. lex. & ideo super his nō est eis necessaria in inte. resti. C. ex qui cau. in inte. rest. l. vlt. licet āt tpe huius legis ꝯ minorē, sed non ꝯ populū curreret vsucapio, & pręscriptio. x. vel 20. an. ff. de acq. re. do. bo. fi. emptor. sed ꝯ ecclesiā, rempublicā. & ciuitatē bene currit vsucapio, & præscriptio, & aliæ tpales & perpetuæ præscriptiones: sed datur eis restō, sicut in minori. & pōt hoc esse ea rōne, quia prædictæ fingunt esse in vltimo instanti minoris ętatis. De pręscriptione āt. 30. vel 40. an. certū est qđ currit ꝯ oēs dictos, sed datur eis restō ex verbis generalibus edicti, quę sunt, si quid cū minore gestum erit, pupillus tamen ab his præscriptionibus seruatur illæsus. C. de præscrip. 30. vel 40. ann. sicut. Itē non placet, ꝙ ciuitati detur rest. in inte. ar. ff. ad Mace. nihil. [semper] dest in oī ꝯctu [seruari] p beneficium restōnis in inte. [redire] ēt eodē, qui locauit, petente restōnem in inte. [sumptibus.] C. de repu. l. 1. ff. de mino. minor. § restō. [Sumptib.] .i. non coguntur eos reddere, nisi eis refundant expensæ necessarię & vtiles, quas pro eis fecerunt. sed & si illas expensas restituere velit, non recuperabunt rem locatam, nisi in ipso contractu locationis decepta fuerit ecclesia, puta quia etiam sine huiusmodi melioritate plus locari poterat.

SVMMARIVM.

1 *Abbas per episcopum institutus, quandiu est in monasterio, episcopus est in possessione instituendi.*
2 *Non semper amittitur possessio elect. licet alius eligat, nisi de possessione expellatur eligens.*
3 *Opponens ea, quæ electionem reddunt minus canonicam, audiri debet.*
4 *Eligendi possessio quomodo quæratur.*
5 *Electionis plures sunt partes, ut hic.*
6 *Electio ad hoc, ut confirmetur, uel quòd confirmata nun irritetur, non sufficit esse in posses. eligen.*
7 *Edictum de litig. locum hēt tam in corporalibus, quàm in incorporalibus.*
8 *In prorogatione consensus expressus dicitur esse necessarius.*
9 *Pœnitentia temporalis, uel spiritualis, si sine ordine iudiciario pro peccato manifesto imponatur, tenet.*

CAP. II.

Cum venissent ad ap. se. [Pro se] electus [ꝙ cum] verba sunt p̄curatoris epi, qui corā Cardinali prosequit sermonē suū,
1 ut ex eis suā petitionē formaret. † [Facta] p monachos, & ita nihil in electione amisit pos. eps. q̄diu. n. est ibi abbas institutus p epm̄, in possessione est eps instituendi, ēt si ꝯuentus dicat verbis, & neget eū in possessionē, & idē est, si in status per epm̄ velit interuertere possessionē epi, & noīe monachorū dicere se electū, vel institutū, qa nemo p̄t sibi mutare cām pos. C. de acq. pos. nemo. ad idē. ĩ. de reli. do. cū dile. Idē ēt post mortē, q̄diu alius per monachos sit electus & ꝯfirmat' p aliū, q̄ p epm̄, & de hoc dic, ut no. s̄. de ele. q̄relā. & iō ꝯfirmat hæc electio ab eis facta, cū nō ꝯstet eos esse in possessione eligēdi: sed de hoc qō pēdet. Nos dicimus, ꝙ viuēte abbate instituto p epm̄, vel electio p̄t amittere pos. si cā est, alias eā renunciet epō, & in aliū uerbo trāsferat, uel si p snīam alij det ptās ingrediēdi possessionem eligēdi. de hoc no. ĩ. de ꝯces. p̄b. cū n̄ris. nā sicut ille, pro quo fert snīa, vr̄ hr̄e animum posidēdi, licet nihil corpore faciat, qa nec p̄t cū nō offerat se casus aliqđ faciēdi. & aliqs esset, ꝯ quē snīat, aīo vr̄ desinere posidere, qa dēt suspicari, ꝙ reuertēs nō admittet. Possessione āt subiectionis p̄t priuari viuēte abbate, si alij epō cęperint rñdere, qa cū ex tūc eps alius īcipiat p̄scribere. ĩ. c. p̄xi. ergo & pos-
2 sidere. sine possessione. n. nō currit p̄scriptio. † Itē nec sp amittit pos. ele. licet alius eligat, nisi expellat de pos. elig. qđ non video alio mō posse fieri, nisi qa hēt timorē, uel qa nō credit ad se pertinere ius illud, qđ posidebat. & iō de illo se intromittere nō intendit. vel timore facti, puta, quia nō sit ausus eligere de facto ꝯ voluntatē eorū q dicūt se ius hr̄e eligēdi, vel q de facto nō de iure pos. nacti sunt. sic. n. vel expellit, uel suspicat se posse repelli, qui est modus amittēdi pos. ff. de acq. pos. si id qđ. §. vi. vnde si possessor iuris eligēdi, vel alterius nesciat aliū ab alio electū & institutū, & ꝯfirmatū, nō amittit pos. q̄ sine aīo nō amittit, uel corporali expulsione, q̄ p iurib. fieri p̄t. ff. de acq. pos. quēadmodū,
a & l. clā. Vnde [a] stulte facit, q ꝯ hunc intentat inter dictū recupe. pos. qa sic se amisisse ꝯfitet, & in aduersariū transferret possessionem: sed interdictū retinēdę pos. intētare dēt. vr̄. n. turbare pos. eius, q eligit, uel instituit aliū eo in pos. existēte. fateor tñ, ꝙ si iudex videt electū ab alio esse in pos. ecclię, & ipse, q prius posidebat ius eligendi, nō eligit intra tps statutū a canone, s. intra tres mēses. s̄. de ele. ne p de. vel nō implorat offm̄ iudicis, q̄ cito p̄t, qđ arbitrio boni viri relinquendū est, ut remoueat de ecclīa, cū nō sit p eū electus, uel interdicto retinēdę possessionis nō agat ꝯ electorē, qđ vr̄ suspicari se posse repelli, & iō amittit pos. & bene. facit p his. ff. si ser. vē. & si forte. §. j. & generalr̄ dicimus ꝙ nō pręsumit amittere pos. q̄ aīo tenet eps, si infirmitate teneret, vl copiā iudicis, corā quo ageret, nō hr̄et, vel q̄libet aliā iustā cām, siue de iure, siue de facto hr̄et. hoc tñ ītelligo uerū, nisi p aliquē actū exteriorē appareret eū expoliatū, q i tūc secus esset. v. g. veluti si cū uenisset ad eligēdū, electus est extra capl̄m. vl cū vellet ire p agrū debentē seruitutē, p̄hibitus est. nā in his casib. nō prodest dicere, ego aīo retinui pos. quin amittat pos. nisi forte īcōtinenti eligeret, posset tñ incōtinēti p vim pos. amissā recuperare. C. vnde vi. l. j. in iudicio āt nō prodest ei litigare interdicto retinēdæ pos. qa iā eam amisit. tunc āt prodesset agere hmōi interdictis retinendæ pos. qñ non amisit possessionem, quia sic agendo vr̄ hr̄e animum retinendæ pos. sed qñ est amissa p vim, tunc nō prodest. Alij dicunt, ꝙ si sit mortuus, & neget ꝯuentus epm̄ posidere, ꝯuentus fungit iure possessoris, ar. si ser. vē. sicut. § di. quidā tñ dicūt, ꝙ pos. eligēdi amittit eps, si vacāte monasterio ꝯuentus elegisset, ēt si nō habeat possessionē electus, nec sit cōfirmatus, nisi eps faciat aliquid de præmissis, quare videatur tenere possessionē. hoc. n. ipso, ꝙ cōuentus eligit, est in pos. eligendi, & p ꝯsequens eps eam amittit, hoc tamen non credo, ut no. ĩ. de restit. spoli. ex literis. Sed dices: si sunt in pos. monachi, quare dr̄ in fi. ꝙ non confirmatur electus pendente controuersia: tamē electio eius: qui posidet: quia commodo possessionis vti debet, confirmari deberet. ĩ. de iure pa. consul. infra de re iudi. cum Bertoldus. So. illud obtinet: quando quis ab eo: qui bona fide est in pacifica possessione pręsentatus institutus est, ꝙ a pos. non dēt remoueri. hic āt eligentis vitiosa pos. dr̄ vnde non dēt confirmari ele. nisi prius habeat tps ad probandū, uel de violentia, uel de alio illicito modo posidendi. & ideo nō facit fructus suos,

ADDITIO.

a ¶ Vnde stulte. Ad hoc adde Pet. de Ancha. in consi. 247. inci. ad declarationem, col. fi. in fi.

Universidad de Deusto Biblioteca

ſuos,ut no.in præal.decr.cũ Bertoldus.ſed hoc.ſ.ꝙ differat ꝯfir-
matio,ut hic dicit in fi.vr̃ tunc tantũmõ hr̃e locum,cum certũ
eſt cum hr̃e poſſeſsionẽ violentã,vel qñ ignorat̃, an poſsideat:
ſed quãdiu de uiolẽtia dubiũ eſt,& certũ ꝙ alius poſsidet, vr̃ ꝙ
ille,ad quẽ ptinet ꝯfirmatio, ſtatim cognito ꝙ poſsideat, dẽt ꝯ-
fir/are,ar.ſ.de ele.querelã.j.de cã poſ.& ꝓprie.cũ eccl'ia.Imò
plus vr̃,ꝙ ẽt violẽta poſ.ꝓbata nõ reuocabit electus ꝑ violentũ
poſ.j.de iu.pa.ex literis.ſed certe hoc nõ eſt verũ:ſed imò ſuffi-
cit ꝯ electionẽ exponere, ꝙ facta eſt a malæfidei poſſeſſore, ut
hic.illa decr.nõ loquit̃ in præſentato a violento poſſeſſore, ſed
bonæfidei,licet uerus nõ fuerit patronus.ſed nos dicimus eũ re
mouendũ,qa quicquid fit ꝑ violẽtũ poſſeſſorẽ, reuocari dẽt,vr̃
dicit,ꝙ nunquã dẽt ꝯfirmari electio hmõi,quia licet ex hac ele-
ctione,ſi ꝯfirmaret̃ acquireret̃ poſſeſsio,& ſic de cętero tenerẽt
electiones ab eis factæ,quæ a poſsidentib.fiũt: tñ hæc electio nõ
fuit facta a poſſeſſoribus iuris eli. qa tunc cũ elegerũt nondum
erãt in poſ.vel dic,& melius vr̃, ꝙ quis ꝯſtet eſſe in poſ. ꝯuentũ
iuris eligendi,& licet ẽt præſumat̃ de facto,ſicut & de iure prę
ſumitur, ꝙ iniuſte poſsideat:tñ nunquã ſuperior procedit ad ꝯ-
3 firmationẽ electionis.†Si opponitur, ꝙ electores ſint in violen
ta poſſeſsione,ſicut & quælibet alia audire dẽt quæ electionem
reddũt minus canonicã,nec ualet electio facta ab his,q erant in
poſ.eligendi,ergo dẽt ꝯfirmari electio, quę tñ tũc hẽt locũ,vbi
nihil ꝯ elec.obijcitur,ſed ſi obijciatur aliquid ꝯ elect. & probat̃,
ꝙ dẽt caſſari caſſabitur, ſicut contingit in elec.de qua loquitur
decr.j de cã poſ.cũ eccleſia.itẽ decr.conſultationib.non obſt.
cũ.ibi ante cõfirmationẽ nec fuerit obiectũ, & q petit electio
nẽ ꝯfirmari,non agit poſſeſſorio tñ,ſed ẽt petitorio, uel potius
de iure elec.i.vtrum elec.ſit legitime facta,uel dic,ꝙ cõfirmatio
electionis ideo non fit,qa ꝯtrouerſia erat,an electio teneret, qa
dicebatur facta ab excõicatis ab epõ Veneten.ordinaria ꝑtãte,
ſed ecõuerſo monachi dicebãt nõ tenere excõicationẽ,qa erãt
exẽpti,& ſic ꝑ ꝯñs ipſa excõicatio nullũ pręſtabat impedimẽtũ
electioni.cũ ãt hæc qõ præambula eſſet ad ꝯfirmationẽ electio-
nis,nõ poterat ꝯfirmari electio, niſi hæc primo expedirent̃.Sed
qd ſi ep̃s. q ĩ eſt poſſeſsiõe ſubiectionis monaſterij.excõicat,vl'
interdicit hos monachos?Rñ.ſi ep̃s probauerit de iure ſuo puta
excõicatio hæc.n.rõne ꝓprietatis ꝯpetit.vnde ille,qui in verita
te prelatus eſt,prędicta & ꝯſimilia facere poterit,nõ ille,qui eſt
in poſ.ar.11.q.3.c.j.ſ.de of.del.ex liter.s.de hoc no.j.de reli.do.
cũ dile.& meli' no.j.de reſtit.ſpol.olim.mirũ vr̃,ꝙ dr̃ in hac gl.
ꝑ monachos,ſ.ꝙ uero poſſeſſori iuris elig. datur interdictũ,vel
poſ.ꝯ eũ,qui eligit,ẽt ſi nõ ſit electio eius ꝯfirmata.vr̃.n.ꝙ eadẽ
rõne dẽt dari idẽ interdictũ,ſi inter amicos ſuos diceret, ad me
ptinet electio in tali loco, qđ abſurdũ vr̃. ꝙ ex ſolis verbis dẽt
hoc interdictũ.& idẽ vr̃ in ſñia excõicationis latæ ab illo,q non
eſt in poſ.ſ.ꝙ ꝯ eũ nõ ꝯpetit hmõi interdictũ, & idẽ ẽt vr̃ de in-
terdicto,vnde vi. Itẽ adhuc plus vr̃, ꝙ ẽt ſi hmõi electus a non
poſſeſſore ſit malitioſè ꝑ errorẽ ꝯfirmatus,ẽt ſi ſit in poſſeſsiõe,
nõ ꝯpetit interdictũ ꝯ electorẽ:imò vr̃, ꝙ dẽt ꝯpetere ꝯ electũ,
uel ꝯ ꝯfirmatorẽ.Sol.uerè ꝯ prædictũ electorẽ ꝯpetit ĩterdictũ,
vti poſ.qa ipſe eſt,q turbat poſ.ſup iure eligẽdi. ipſe.n.eſt q ꝯtẽ-
dit eſſe in poſ.hmõi,qa ſi hoc non ꝯtẽdat, tunc non hẽt locum
hoc interdictũ.imo ſi alio iure nõ iuuet̃, puniet̃ de iniuria, q̃ fe-
cit: & caſſabit̃ quicquid ſecutũ eſt ex eo , & electus ab eo remo-
uebit̃,dũmodo ſciuerit,qñ electus fuit ꝯuentus, & paſſus fuit eũ
agere.j.de re iud.quis.ſecus ãt eſſet,ſi elector ex iudiciũ ꝯfiteret̃
ſe non fuiſſe in poſ.vel ſi renunciaret oĩ poſſeſsioni,qa tunc nõ
præiudicaret electo.nec eſt ſimile de eo, qui inter amicos dixit
ad ſe ptinere electionẽ,qa ille per prædicta verba nõ turbat poſ
ſeſsionẽ:quia nihil facit,uel dicit,unde turbatio poſſet ꝓuenire,
ſed ex electione , licet ſolis verbis fiat facile poſſe ꝓuenire ma-
gna turbatio.Et idẽ vr̃ dicendũ de excõicatione, ꝙ ꝯ ꝯfirmato-
rem,uł electũ, uel ꝯ excõicatũ, uel ſeruãtes excõicationẽ nunq̃
dat̃ hoc interdictũ,qa licet ibi turbẽt uerũ poſſeſſorẽ,tñ nõ tur
bant eũ ſup poſ.iuris eligẽdi:vel excõicandi:qa nec ſe eſſe in eo
rum poſ.dicũ, licet alias puniendi ſint, ſi malitioſè faciunt, vel
ſi plures ſucceſsiuè eligant,tñ ꝑ hoc nõ amittit verus poſſeſſor
poſſeſsionẽ.imò obtinebit in interdicto,& ille, q tũc inueniret̃
4 poſſidere,remouebitur.ff.vti poſ.l.pen.& fi.† Sed quæres, qũo
quærit poſ.eli.qa ſi dicis,ꝙ ſola electione,hoc ſtare non pt̃, qa
ſi quis eligit & non habuit effectũ eius electio,puta quia non eſt
ꝯfirmata,nec ẽt habuit poſſeſſionẽ dignitatis , qũo pt̃ dici eum
quæſiuiſſe poſſeſſionẽ iuris eligẽdi ꝑ ſola verba,q̃ protulit?ego
eligo talẽ.hoc dicere eſt abſurdũ.Itẽ ſi dicas,qđ quęrit poſſeſſio
prædicti iuris,qñ ꝯfirmat̃, vel qñ ꝯfirmator habuit eũ ꝓ electo,
& hoc ſilr̃ vr̃ abſurdũ,ꝙ ex alieno facto,maximè qđ meo noĩe
non facit,& ꝑ qđ nihil mihi quærere intendit quærat̃ mihi poſ-
ſeſſio.Tu rñde ꝙ dic,ꝙ poſſeſſio eli. quæſita eſt electori ex ſuo
facto,ſ.qñ eligit,ex facto aliorũ,ſ.qñ electum ab eo illi, q prius
poſſidebant,eum pro electo habuerũt, vel paſſi ſunt eũ agere,
quæ prælati facere debent.in poſſeſsione.n.iurium quęrẽda ne
ceſſarius eſt ꝯſenſus expreſſus illorum,qui prius poſſidebant,vl
ſaltem patiẽtia,ut no.ſ.de poſtula.bonæ.& vr̃, ꝙ ẽt prima ele-
ctio,quæ facta eſt ab eo,qui prius nõ erat in poſſeſſione,ſed po
ſtea accepta eſt,uel expreſſo ꝯſenſu,vel pa tientia illorũ, quorũ
intereſt,teneat rõne poſſeſſionis, quia licet qñ elegit nõ eſſet in
poſ.tñ mõ eſt,qñ forte agitur ad amotionem electi.vel dic,ꝙ qñ
5 ipſe elegit erat in poſſeſſione.†Electio.n habet plures partes pri
ma pars eſt factum electoris.ſecunda eſt patientia eorum quo-
rum intereſt.tertia eſt ꝯfirmatio,ut no.ſ.de ꝯſue.cum dile.tunc
ergo dicendum eſt aliquem elegiſſe,vel electionem factam eſſe
quantum ad effectum,qñ prædicta oĩa interuenerũt, bene erat
in poſ.& iõ rectè dr̃ facta prædicta electio a poſſeſſore iuris eli-
gendi,& ideo non pt̃ caſſari.& forte pt̃ dici,ꝙ ꝯſenſus,uel patiẽ
tia primo poſſidentium trahitur ad tp̃s electionis, licet nõ mul
6 tum ſit neceſſe hoc dicere. † Itẽ no. ꝙ non ſufficit, ꝙ ſit in poſ.
eli.ad hoc ꝙ ꝯfirmetur electio : uel ꝙ ꝯfirmata non irritet̃.imo
oportet,ꝙ bona fide ſit in hac poſſeſsione,ut no.j.de iu.pa.con
ſul.Item not.ꝙ licet quilibet præſumatur bonus, niſi probetur
malus.j.de præſump.dudum. ſ.de ſeruti.c.j.'non tamen eſt ſic
in bonafide,quia oportet ad hoc, vt præſumat̃ bona,ꝙ habeat
iuſtum titulum,uel ꝙ probabilib.rationib.quæſiuerit poſ.ff. de
li cau.igitur.§.2.& l.liberis.§.fi.uel ꝙ longo tp̃e fuit in poſſeſsio
ne.ff.de acq.poſ.l.poſsideri.§.ſi ſeruum. & quod dicatur longũ
tp̃s,'arbitrio boni iudicis relinquitur.ff.de iudi.l. j.§. fin.unde ſi
alius,q̃ capitulum maioris eccleſiæ ſit in poſ.elig.& petit cõfir-
mari ſuam electionem,ſuccumbet in petitione ſua:quia nõ prę
ſumitur bo.fi.in hac poſ.quia ꝯ ius.& idem vr̃ ẽt in ꝯſimilib.ſed
ſi agitur interdicto,unde vi,uel vti poſ.tunc ſufficit ſola poſſeſsio
ſine bo.fi.C.vnde vi.l.j.j.de reſti.ſpo.ex literis. & idem eſt ẽt qa
pendente lite ille,qui erat in poſ.mea,tuendus eſt nec quæritur
ibi de bo.fi.j.de inſtit.cum veniſſent.Eadem quę diximus in ele
ctione,dicenda ſunt in poſſeſsione iuris excõicandi,& in multis
alijs[renunciauit] ſatis vr̃, ꝙ ante ꝯfirmationẽ poſsit reſignare
in manus eligentium,ẽt ſi ꝯſenſit,ar.quia cum ꝯſenſu eligentiũ
ſit initiatum,cum eorum diſſenſu retractatur.j. de reg.iur.oĩs.
cum.n.non ſit cõfirmatus ab aliquo,& nihil habeat in eius re-
nunciatione eius ꝯſenſum requirere non dẽt[iniunxerunt.] &
bene,quia licet non ſint ibi abbates, remanet tamen ꝯuentus,q
ꝑ ſindicum agerę põt,& ꝯueniri.& intelligo hoc de iuribus,quę
pertinent ad ꝯuentũ,uel ſimul ad vtrunq;. ſi ãt ſegregatim per-
tineret ad abbatem,ſe. va.non valeret,quod fieret ꝯ eũ.j.ne ſe.
ua.c.vlt.[procuratorem]& ſic vniuerſitas pt̃ ꝯſtituere ꝓcurato
rem,de hoc no.ſ.de proc.petitio.[in cauſis]his videlicet cõmiſ
7 ſis.†[inhibentes]vr̃,ꝙ bene prohibeant,cum res eſſet litigioſa.
vnde ſi eam in alium electum transferebant,in uitium litigij in
cidebant.C.de litig.l.vlt.& in auth.e.tit.j.rñ.Et vr̃,ꝙ edictum de
litig locum hẽt in corporalibus , ſicut in incorporalibus. C.de
litig.l.2.& vlt &ad minus actionem, uel ius dubitatum in aliũ
transferre non debuerunt.j.de ali.iu.mu. cauſa fa.ex parte. ſed
reſpondeo,ꝙ hic nec rem litig. nec ius dubitatum in alium trã
ferent. nam eps non contendebat hic ſe eſſe abbatem , & ideo
transferendo abbatiam in alium,non transferebat rem litigio-
ſam.Ius ãt eligẽdi abbatiam,quod in lite erat,& quod ep̃s ad ſe
pertinere dicebat,in neminem tranſtulit.ſi aũt de abbatia age-
retur,non licet alium poſtea eligere.j.de arb.ex parte,& dic ut
a ibi no.[Inhibentes]& male,ᵃquia li.pen.non dẽt priuari poſ.11.
q.j.c.fi.16.q.4.c.nolumus 12.q.5.c.1.de hoc no.ſ.de ele.Cum a
na.& quia male prohibuerãt,idcirco non fuit caſſata electio in
continenti.[Inhibitione]vr̃ tamen ꝯ,quia ſi male prohibuerũt,
tranſiuit tunc in rem iud.quia non fuit ꝯ ius ſcriptũ.2.q.6.diffi.
ſed reſpondeo nullã eſſe talem prohibitionem , cum nihil eſſet
cis mandatũ de ea re,& ẽt ſi ordinarius mandaret, non teneret
obedire.7.q.j.quia arg.ſ.de of.dele.cum olim dile.Sed dices nõ
ne eo ipſo,ꝙ non appellauit,vr̃ protogaſſe iuriſdictionem.arg.
8 ſ.de of dele.cum olim?†Sed forte poſſet dici,& non male,ꝙ in
prorogatione expreſſus ꝯſenſus ſit neceſſarius. ff.de iud.l.j.& 2.
vel dic & melius,talia mandata,quæ nõ fiunt cum cauſæ cogni-
tione,ſed ex abrupto,& maximè cum ad hoc non agitur.3.q.6.
hoc quippe,non tenere vim ſñiæ diffi.uel interlocutoriæ, & iõ
non tranſire in rem iudi.ẽt ſi non appellet̃,ar.C.cõmi.& ꝑgra.
l.3.pe.& vlt.tamen ſi quid per tale mandatũ ſoluitur,non repe-
titur ꝯdi.inde.ff.qđ metus cã.l.vlt.in fi.ſed ſi cognitio.præcede-
ret'ſup hoc.ſ.an talis ꝓhibitio fieri dẽret,& poſtea interloquit̃,
ꝓhibitionẽ fieri dẽre, tunc niſi appareat̃ , ſatis crederẽ tranſire
9 in rem iudi.hoc non placet.†Item ſi ꝑ peccato manifeſto pęni-
tentia imponat̃,ſiue tp̃alis, ſiue ſpũalis, ſiue orde iudiciario re
net.ff.de pę.moris.2.q.7.ſi quis ab epõ.Item præceptum de his,
quæ pertinent ad officium, ualet ſine cauſæ cognitione. 7. q. 1.
quia.

ADDITIO.

a ¶Et male,quia lite pen.Ad hoc dictum Inno.vide Fel.in c. eccleſia ſanctæ Mariæ.col.11.verſi.quarto no.ſupra de conſti.& ibi allegat concordantes.

qa.& no.ſ.de temp.or.ad audientiam.[Infirmari]ex cauſa,quia
dicebat ſe in poſſeſſione eligendi,& monaſteriũ non eſſe in poſ-
ſeſ. vel qa ab excõmunicatis facta erat , & hæc petitio facta fuit
corã delegato.[Poſſeſſionẽ]eiuſdẽ monaſterij,vel iuris ep̃alis in
eodẽ monaſterio tanquã ſibi ſubiecto,vt ex prin. huius decr.ap
paret,nõ iuris eligendi,quia ſi iure eligendi fateretur ſe ſpoliatũ
ep̃s per monachos,per cõſequẽs fateretur eos poſſidere. Et iõ ꝯ-
firmationẽ electi impedire nõ poſſet niſi in hoc libello errans
in iure diceret,credens ſe ſpoliatũ per ſolã electionem ſine con-
firmatione.cũ non eſſet,arg.C.de erro aduo.l.2.nos tamen con
tradiximus,ſupra in gl.quæ incipit,per monachos [protulerũt]
per quã forte reſtitueret ep̃o poſſeſſionẽ iuris epiſcopalis, vel
ſubiectionis monaſterij,vel melius lata fuit ſentẽtia ſuper caſſa-
tione electionis,de qua plus hic proſequitur[petijt] hic eſt libel-
lus epiſcopi porrectus Cardinali, & hucuſque durat petitio , vel
ſermo procuratoris epiſcopi. [Pertineret] quo ad proprietatẽ,
& poſſ. & ita cũ diceret monaſteriũ ſe poſſidere & in monaſte-
rijs habere iura ep̃alia , nõ cõpetebat ꝯ eos iſta petitio , ſed ꝯ Pa-
pam.vt no.ſ.de maio.& obed.inter quatuor. Item & ſi hic inue
niretur ep̃m dixiſſe,id eſt quia non Papa, ſed monaſterium peti
ta poſſideret.per iudicem deberet ei tolli poſſeſſio,& daretur a-
ctori.ff.de rei ven.l.vltima. ſed ſm hoc vr̃ , ꝙ ſit nulla ſñia tan-
quam lata ꝯ eum,qui non poſſidet.reſpon.licet ſic contradixe-
rit monaſterium,non tamen cõſtabat.ſed ſi conſtiterit,tolerabi
tur.vel dic ꝙ bene vtriq; cõpetit actio, & ꝯ vtrunq; feretur ſñia,
vt no.ſ.de maio.& obe.inter[cęperunt]& contemptis prædictis
priuilegijs electionẽ factam a monachis tanquam ab excõica-
tis caſſarunt , & ſic læſa eſt eccleſia. tunc ideo datur reſtitutio in
integrum ad petitionẽ monachorum.[Priuilegia] no.ſumma
riam cognitionem,& in integ.reſti.fieri. Item talia priuilegia de
buerunt impedire confirmationem latæ ſententiæ pro ep̃o , cũ
ſic erat exemptũ monaſteriũ,& non erat ep̃i electio, ar. j. de te-
ſti.veniens.j.de re iudi.cum ſuper. nec ſibi ſubiectum eſſe debe-
bat,& ideo non tenebat eius excõicatio , & ſic per cõſequens ꝑꝑ
excõicationẽ iudicis non erat caſſanda electio.[Proteſtatus.]Idẽ
eſſet,& ſi non eſſet proteſtatus,nam qñcunque inueniatur mo-
naſterium læſum ſiue per negligentiam monachorum , ſiue per
iuſtam ignorantiam,ſ.quia tunc nihil ſciebãt de priuilegijs ſuis,
ſed poſtea inuenirent, ſemper debent in integrum reſtitui.[Re-
dundaret]male vr̃ dicere hæc decre.ꝙ monaſteriũ ſit læſum ,qa
non exhibuit priuilegium,qũo ſubiectũ erat Papæ,cũ priuilegia
quæ reſpiciunt petitoriũ,ẽt ſi exhibita fuiſſent, nihil profuiſſent
in ea poſ.qualis erat hic, vt ex litera apparet. nã electio tñ con-
firmari,vel infirmari petebatur,qa electores erant , vel nõ erant
in poſ. Itẽ vr̃ maledicere in eo , ꝙ dicit graue pręiudiciũ mona
ſterio qa licet ſñia lata ſit ꝯ illud in ea.poſ.non obſtãte ex. rei iu
di.põt tñ agere de proprietate.j.de cã poſ.c.vlt.ſ.de elec.quere-
lam.Itẽ nec Papæ ſit præiudiciũ, cũ ipſe non interfuit cãæ iãquã
nec vocatus,nec citatus,& res ĩter alios acta,&c.C.res inter alios
acta,per totum. ſ.de maio. & obe. inter. Item male vr̃ dicere in
eo quod dicit,pendente controuerſia,ex qua pẽdet electio, nec
confirmandam duximus,nec infirmandam : tamẽ pen.contro-
uerſia recuperat poſ.quã epiſcopus intentabat,& ex quo etiã ap-
paret monachos poſſidere,inſti.de inter §.recupe.interim debẽt
monachi,q poſſidebant reeligere,vt no.in gl.per monachos, in
ver.licet.Sed forte dices,licet ſuper ſubiectione monaſterij agere
tur poſſeſſorio,tamen electio petebatur infirmari of. iudi. & ex
omni iure,quod ſibi competere poſſet , ar. j.de cauſa poſ.cũ ec-
cleſia. ſed certe nec hoc impediret confirmationem electionis
factæ ab his,qui in poſ.erant. nihil enim plus poterat ep̃s petere,
quàm peto electionem,quã fecerunt monachi caſſari, quia ipſi
me expoliauerunt. vnde eorũ electio facta quaſi a ſpoliatorib.
non tenet.& qa ad me de iure, vel cõi,vel ſpeciali pertinet, q̃ pe-
titio de iure nõ impedit:quin electio a poſſeſſorib.facta cõfirme
tur rõnibus ſupradictis.Tu autẽ, vt plenius intelligas rõnem ad
prædicta,dic petitionẽ fuiſſe talẽ,vel conſimilem. Petit ep̃s caſſa
ri electionem de talia a talib.monachis factam,quia in monaſte
rio interdicto ab ep̃o,& monachis excõicatis ab ep̃o facta eſt ꝑdi
cta electio, vel quia erat in poſ. elig. vel quia ad eũ pertinet ele-
ctio', vel etiam non fuit aſſignata prædicta cauſa, ſed poſt ea eã
pro ſe allegabat & probabat, & ſic nec petitionem , nec poſ.ſu-
per iure elig.intentabat ep̃s, vel petebat:ſed tantum of.iudi. im-
plorabat ſuper caſſatione electionis,& ꝯ hoc pars monaſterij ꝓ-
teſtata fuit de ſuis priuilegijs, per quæ apparebat ep̃m non poſſe
excõicare,vel interdicere,cum eſſent exempti,& negant epiſco-
pum eſſe in poſ.eli.vel ius eli. habere. quæ quia non exhibuit læ-
ſa fuit,cum vlterius exhibere non poſſit poſt ſñiam,a qua nõ eſt
appellatũ. Et ideo quantũ ad hoc fuit neceſſaria in integ. reſti.ꝑ
hoc autẽ reſpondetur ſecundæ obiectioni.apparet.n.ꝙ præiudi-
ciũ fiebat monaſterio,ſi ab eis cõcorditer electus caſſabatur, vel
maxime ex ea cã,quia non pertinebat electio,vel magis, qa non
tenebat electio ab eis facta tanquã ab interdictis,vel ex commu-
nicatis,vel ab eis,qui in poſ.non erant, & ſic etiã fiebat præiudi-
ciũ Papæ, quia alius in loco ſui iuris ſibi aliquid , vel in proprie-
tate , vel in poſſeſſione vendicabat. & licet poſſet directè agere
de iure ſuo tanquã ille,ꝯ quem nihil iudicatũ erat , tamen dam-
nũ eius erat qđ auctoritate ſuorũ priuilegiorũ electio, eis non
obſtantibus, caſſabatur. & nõ credimus reſtitutionẽ datã de iu-
re Papæ,cui non ſit præiudiciũ directe , ſed pro iure monaſterij,
cui fiebat pręiudiciũ directe.per hanc reſtitutionẽ releuatur grã
uamẽ vtriuſq; ꝑꝑ connexitatẽ,ar.ff.quemad.ſer.amit.ſi cõem.
Per hoc ipſũ etiã reſpondetur tertiæ obiectioni. nã cum eſſet
monaſteriũ reſtitutũ,vt probaret per priuilegiũ exceptionẽ ex-
cõicationis non tenere,ſi poſtea apparet ꝙ controuerſia iſta pẽ-
dente,ſ.excõicationis non erat confirmãda electio,vel infirmã-
da , ſed prius de hoc cognoſcendum erat.ſ. de cõſue. cum dile.
j.de ap.conſtitutis.ſ.de ele.cum inter. vel dic ꝙ pen. ꝯtrouerſia
primi,q renũciauit, ſed proſequitur ꝯtrouerſiã ꝯ eũ propoſita n
non dẽt cõfirmari electio ſecundi, vel infirmari. vel dic,vt in gl.
licet per monachos.[Reſtituimus]vt.ſ.exhibeant priuil.quæ ex
hibere non poterant niſi per beneficiũ in'integ. reſti. ea ratione,
quæ eſt. j.de re iud.inter mo.in ſi.& oẽs probationes, quas ſen-
tentia iudicis prohiberet,non obſtante ſentẽtia,quæ per hãc in
integ.reſt.reuocatur,cũ ꝑꝑ ſentẽtiam læſus fuerit. j. cod.ex lite-
ris.Itẽ hæc reſtitutio,quæ fit ad hoc,vt audiatur, impropriè dici
tur in integ.reſt.qa per eã non fit reſtitutio rei,nec per eã reſcin-
ditur ſentẽtia vel cõtractus, vel præſcriptio. eſt enim hæc reſti-
tutio pręambula ad verã reſtitutionẽ.nec in hac reſtitutione ne
ceſſarius eſt libellus,ſeu litis conte.ſed ſufficit , ꝙ aliquẽ colorẽ
habeat petẽdi in integ.reſti.qa incolorate peti nõ dẽt. ff. de mi-
no.minor. hic non eſt recipiendus libellus ſuper reſti. niſi petẽs
aliquẽ colorẽ ſuæ petitionis dicat[pendẽte]. ſ.an ep̃o ſit ſubie-
ctũ ipſum monaſteriũ , & ſic tenuit excõmunicatio & per cõſe
quẽs ſit caſſandę electio , an non ſit ſubiectũ. alij dicũt ꝯtrouer
ſiã fuiſſe,qa vterque dicebat ſe in poſ. eligendi eſſe. [Nec cõfir-
mãda] ꝯ.j de no.op.nunc.c.j.j. de deſpon. impu. ad diſſoluen-
dam.per quæ probatur , ꝙ ante oĩa caſſandũ erat quicquid fit ꝯ
prohibitionẽ.ſed hoc ideo eſt,qa interdictũ nõ fuit iuſtum.non
enim debebant prohiberi eligere illi , q erãt in poſ. vel nulla po-
tius eſt prohibitio.infra de re iu.c.vlti.infra de iure pat.conſul.in
auth.de no.ope.nun.& in matrimonio eſt ſpeciale , ꝙ li.pen. in-
terdici valet. cũ ergo vterque contendit ſe in poſ.vterq; eliget,
ſi volet.ſed ſuperior , a quo petitur confirmatio , in qua de iure
non tantum poſſeſsionis, ſed proprietatis quęritur , vel electio-
nem cognoſcet,ad quẽ pertinet electio , & quis ſit in poſ.& ele-
ctio illius confirmabitur,vt hic,& ar.ff.vti poſ.l.j.§.huius. ad ar-
ma tamen venire prohibebit.ſ. de vſur. ſi cuius. §. ſed & ſi iure.
quidam dicunt,ꝙ ibi controuerſia eſt de poſ.eli. quod tũc iudex
vtrunque debet prohibere eligere,argumen.ff de aqua quoti.l.
pen.ſed qui ſic dicunt,illam legem non intelligunt.

SVMMARIVM.

1 *Non currit præſcriptio contra pupillum.*
2 *Reſtitutio danda eſt ſuper omiſſa exceptione: vel articulo non probato.*
3 *Nunquid ſit danda reſtitutio , vbi ſuper vno articulo teſtes quis induxiſſet, & non probaſſet ,vt alios denuo teſtes meliores producas.*

CAP. III.

Auditis,& intellectis.[Libertati] ar.ꝙ reges dant eccleſijs libertatẽ.
63.di.in ſynodo.poteſt dici , ꝙ dant libertatem reges in tempo-
ralibus,quæ habent in eis,vt no.ſ.de maio. & obe. ſolitæ.in ſpi-
ritualibus minimè.hic autem non dicit, ꝙ libertas a regibus da-
ta valeret:ſed libertas data a Papa valebit , qui de libertate regũ
in temporalibus data mentionem faciebat[probationem] quã
poſt concluſionem inducere non poteſt præter beneficium re-
1 ſtitutionis in integrum.† [Minoris] non pupilli,quia tunc non
curreret præſcriptio.C.de præſc.20.ann.ſicut. ſed ponitur in 25.
an.ſed in vlti.inſtanti , & impetrat in inte. reſti. intra quadrien-
nium,ſi probauerit ſe iuſta cauſa impeditum.2.q.5.c.j.ff de mi-
no.ait prætor.C.de temp.ap.l.vlti.§.illud.Itẽ bene dicit,ꝙ vter-
que fungebatur.nam ſi vnus tantum fungeretur vice minoris,li
cet minor impetret in inte. reſt.in vno articulo , puta ꝯ confeſ-
ſionem ſuam, ꝑꝑ hoc nõ reſtituetur maior ꝯ ſuam confeſſionẽ:
ſed ad eam tñ reſtitueret̃ , quæ cohærent confeſſioni minoris.
ff.de mino.ex cauſa,& l.cum minor.ff.de cõfeſ.certũ. §. fi.ſecus
aũt eſt,ſi minor impetret in inte.reſt.in his, q̃ extra iudiciũ ſunt,
qa tunc ſi minor impetret in inte.reſt.& maior ſilr̃ reſtitueretur.
C.ſi aduer.trãſa.l.j.& 2.[reliqua].ff.de mino.verũ ff qui.'ex cau.
ma.l.vl.[Rõnẽ]no.ad ꝓbandũ rationẽ omiſſã admittit poſt pu
blicationẽ atteſtationũ per beneficiũ in integ.reſtitu. & hoc idẽ
2 dicit lex.ff.de mino.minor autẽ,& l.minor aũt.25.an. † [Omiſ-
a ſam]pro eodem.n.accipitur rõ,& ibi allegatio.ſiue ᵃ.n.ſit exce ptio

ADDITIO.

a ¶Siue.n.Adde ꝙ hæc dicta Inn.hic referunt̃ ꝑ Doc.in c.fraternitatis.infra de teſti.& maxime ꝑ Fel.in 4.col. ver.3.& ibi vide per te ipſum concor.& fallentias.

Universidad de Deusto Biblioteca

ptio omissa, siue alius articulus, cũ probatio vtilis esset semper
restitutio dãda est.& hoc credimus, qa si aliqua ecclesia obtulis-
set se ad probandam p̃scriptionẽ, & omisisset ꝓbare titulũ, resti-
tuẽda est, qa in omissione hujus articuli læsa est, & ex quacunq;
cã lædat, restituenda est.ff.de mino nõ oĩa. itẽ nõ vr̃ vsa iure cõi
qa perius cõe bene esset admissa adprobandũ, si petiisset.ergo lę
3 sa est, qa non petiit.C.de in inte.rest.non vr̃. † Sed dices, eadem
rõne danda esset ei resti.si super vno articulo testes induxisset,&
nõ probasset, ꝙ iterum alios testes meliores produceret, ꝑ quos
eundẽ articulũ probare, ar.ad hoc.ff.de mino.pretor ait.§.hodie
Sed ꝯ hoc facit, quicunq; paterfa.hoc fecisset, ergo non est resti-
tuendus.tñ responde, ꝙ in primo casu restituitur de facili, quia
euidens est cã læsionis, s. nullas probationes adducere super il o
articulo necessario. sed in secundo articulo non est euidens rõ
pro restõne ꝯcedenda: sed est præsumptio ꝯ eũ, qa si aliquas indu
xit, præsumitur, ꝙ meliores ꝓbationes induxit. Itẽ præsumitur,
ꝙ velit subornare testes, qđ facilius põt fieri, qñ super eo.arti.ꝓ-
ducti sunt, q̃ si super alio.tñ si pręsta cognitione iudex cogno
sceret, qa sua facilitate læsus esset, ẽt adhuc restituetur, qa ẽt sup
eo.arti. ꝓducet pp gñalem rõnem, quia minorib. & ecclesiis
sp subuenit.s.eo tit.c.j.ff.de mi.non oĩa. nec obstat lex p̃allega-
ta, no. vr̃. qa ibi exponit, non vr̃.i.non præsumit.sed hic p̃missa
cognitione ꝯstat ꝯtrũ. Itẽ vr̃, ꝙ si post publicatas attestationes re
pellerent omnes testes pp excõicationẽ, vel aliã cãm iustã, quia
iudex ex eadẽ generali clausula, si nullã culpã inuenerit in pro-
ducente.quod restituet eum, vt alios testes, vel etiam eosdẽ pro
ducat, si causa repellendi eos cesset, & idem fiet in similibus.

SVMMARIVM.

1 *Non potest quis petere resti.in inte.contra confessionem propriam.*
2 *Matrimonium æstimationem non recipit.*
3 *Supplicatio dupliciter accipitur large, & stricte.*
4 *Supplicatur etiam a iudice delegato.*
5 *Non potest pater, vel mater restitui in integ.communi iure.*

CAP. IIII.

Ex literis abbatis. [Confirmauit] & iustè, qa in cã app.licitũ est ꝓcedere pte
rei absente.C.de tẽp.ap.l.vlt.§.illud. & dñr quidam secus, si a-
ctor sit absens, & sic intelligũt.C.qño & qñ, aut.q semel, de hoc
1 no.j.de app.sæpe.†[Firmauit] ꝯ ꝯfessionẽ aũt nullus põt rest.in
inte. petere, vt ꝯfessio sua sibi non p̃iudicet dummõ vitiũ nõ sit
in facienda ꝯfessione, quia cũ vsus sit iure cõi, non põt dici circũ
scriptio, ff.de iureiu.nã postea.§.si minor, & l. tutor, C.de in in-
teg.rest.l.fi.sed si ꝯfessus esset eo tpe, quo non tenebat̃ confiteri
aliquid, tunc bene põt petere in inte.rest.qa nõ est vsus iure cõi.
Itẽ bene fatemur, ꝙ iure cõi põt dicere & probare falsum, quod
2 ꝯfessus fuit: sed hoc fit per beneficiũ in inte.re.vt ibi no.†[Frau-
dulẽter] si damnũ mulieris eẽt tale, ꝙ ęstimationẽ reciperet, ꝯ
fraudulentiũ ageret ad interesse.sed quia mr̃imoniũ non recipit
ęstimationẽ, datur actio & restituitur ꝯ primũ.ff.de eo, ꝑ quem
fa.l.j.& vlt.[appellauit] hæc appellatio nõ tenuit pp eius ꝯtuma
ciã, quia de fraude non ꝯstabat [Supplicauit] ad audiẽtiam pro
3 mr̃imonio, vt ipsum restitueremus.† Itẽ supplicatio dr̃ largè q̃-
libet precũ porrectio. dr̃ aũt strictè quædã benignitas superio-
ris ad remouendũ, quæ male acta credit. s. qñ interponit à sñia
præfe.pto. cognoscentis principalr̃ de hac cã appella. si per ap-
pellationẽ ad eũ sit delata, nõ licet supplicare, in ru. C.ne liceat
in vna &c.semel tñ supplicatur. & quidẽ libellum supplicatio-
nẽ continens porrigit referendariis causas introducentib.auth.
de referendariis. Solus aũt princeps, vel præfectus cognoscet de
supplicatione, & sic tñ eis supplicabitur. sed si supplicetur intra
decẽ dies, nihilominus mandabit sñia executioni, dũmõ caueat
victor, ꝙ tantundem restituet, si resoluat̃ sñia. si vero post 10.
dies intra biennium supplicet̃ nihilominus mandabit̃ sententia
executioni, nec dabit fideiussorem victor, & cõputatur hic bien
niũ, ex quo Imperator successit in cognitione præfecti.C.de sen
tentia præf.præto.l.j.& ita vr̃ ꝙ supplicare licet ab eo, à quo nõ
licet appellare, s.præfecto prætorio, & C. de p̃ci. impe. offe. si qs
aduersus. ff. de mi.præfec. Itẽ seruus ꝯdemnatus non põt appel-
lare, & tñ potest supplicare.ff. de ap. serui. Itẽ pendente app.ni-
hil nouari oportet.ff.nihil no. app.l. j. secus pendente supplica-
tione, vt dictum est, vt C.de præci. imper. off. in auth. quæ sup.
Item ap.tñ fit intra 10.dies supplicatio intra biennium, quidam
intelligunt hoc verum, si fiat supplicatio superiori. si vero ipsi
iudici, intra 10.dies tantum.C.de sen.præfe.l.2.2.q.6. anteriorũ.
4 † Item hic habes ꝙ ẽt a iudice delegato supplicatur. & non cre-
do habere locum hanc supplicationẽ ab inferiori iudice, si põt
iuuari per app.qua hic iuuari non põt, cum ꝯtumax eẽt.ff.de in
inte.resti.diuus.nã contumacia non excusat hic sufficienter, cũ
nõ probet sufficienter cãm absentiæ. Itẽ & aliquã p̃sumptionẽ
dẽt hr̃e iudex, vt admittat supplicationẽ, arg.ff.de mino.minor
aũt ma.& fauor mr̃imonij subesse dẽt, vt hic. Itẽ solius principis
est hanc supplicationẽ admittere, & non inferiorũ ordinariorũ.
5 †[Restituimus] hic pr̃, vel mr̃ nõ põt restitui in inte. cõi iure.cũ
sit maior. Itẽ neq; ex gñali cl'a, illa.si qua iusta cã vr̃.nulla. n. iu
sta cã hic, ꝓbata erat, quare restitueret̃ in ĩte.restat igr̃, vt soli gra
tuitæ supplicationi locus esset, ipsi aũt supplicationi cãm pręsta
bat fauor mr̃imonij, & semiplena probatio iuri. [Minor] vr̃ ꝙ fa
ciat gr̃am mr̃imonio de nihilo, cũ potuit ꝓsequi app q̃ interpo-
suit.respõ.in hoc facit gr̃am: qa nõ poterat ꝓsequi ap.nisi prius
ostenderet legitime cãm absentiæ, q̃ nõ ostendit. nã iur̃m ipsius
ad hoc nõ erat sufficiens ꝓbatio, & cõtumaces non adiuuant̃ ap
pellãtes.ff. de in inte.rest.diuus.sed supplicationẽ audit vno iu-
ramẽto tñ motus, & restituit ad audiẽtiã.simile.j.de re iu. cum
Bertoldus, & hac eadẽ rõne bñficio restõnis iuuari nõ põt. [Ma
trimonij] dicũt quidã hanc supplicationẽ nõ solũ in cã mr̃imo-
niali, sed in qualibet alia cã fauorabili, vbi ꝑ similẽ præsumptio-
nem moueret princeps ad supplicationem admittendam, ar.j.
de re iu.cum Bertol.& ar.j.de ꝯsan. & affi. tua.ad fi.& non cre-
dũt ꝑ aliũ posse admitti hmõi supplicationẽ, ꝑ principẽ, vel pręfectum præto. cum sit ꝯ ius, & in præiudicium alterius, argu.C.
de sen.resc.non pos.l.2.C.de præ.imper.of.aut.quæ supplicatio.

SVMMARIVM.

1 *Resti.in integ.vsque ad quadriennium tantum conceditur.*
2 *Iud.officium, non actio competit per restitutionem in integ.*
3 *Sententia formari debet secundum petitionem in libello contentam.*
4 *Negotium in inte.resti.prius diffiniri debet, quam principale, & de hoc etiam vide in nu.6.*
5 *Minor seu ecclesia implorat in inte.resti.contra eum, cum quo celebrauit contractum, non contra eum, ad quem res peruenit.*
7 *Duo remedia pro in integ.resti.*
8 *Ex edicto de matrimonio nulla producitur actio.*

CAP V.

Cum ex literis. [Tẽporib.] ẽt anteq̃ esset Papa [lę-
sam] & ideo ꝓ in inte.re. supplica-
bant [cõtrouersia.] s.an ecclesia Hilrden.esset lęsa, vel in integ.
1 restituẽda.†[Cui] legaro.obstat.C.de tẽ.in inte.rest.l.vlti. ꝯ vbi
dr̃, ꝙ tñ vsq; ad quadrienniũ datur rest.in inte. sed hic elapsi e-
rant circa 40.an.a die sñiæ latæ.sol.tpe Anastasii, q fuit ꝓximus
successor Eugenij, fuit petita restõ in integ. nec stetit pp dilatio-
nes actoris, qui.j.quadrienniũ terminaret cã in inte.rest.sed per
iudicẽ, vel aduersariũ.vnde sibi nocere nõ dẽt.C.de tẽp.in inte.
rest.petendæ, ar.2.q.6.anteriorũ, auth.vt spon.lar.§.hoc quoq;.
ff.ex q.cau.ma.in inte.rest.ait p̃tor.§.vlt.& trib.ll.seq.sed nõ va-
let.qa Euge.vixit octo annis. & sñia fuit lata pri.anno suæ ordi-
nationis.ergo a tpe date sñiæ vsq; ad tps Anastasij fuerunt plus,
q̃ quatuor anni, respõ.de præscrip. subduci tps Euge. male iudi-
cãtis qa ꝯ eius sñiam agebat̃.16.q.3.& si sacerdotes. [Obstante]
hoc nõ vr̃ se ꝯpati cũ, eo qđ.j.sequit̃ vbi dicit, ꝙ deliberõ resedit
in hoc, an data sit restõ, nõ eẽt dubitandũ de data, ex quo inspe-
ctis priuile.non ob.sñia Euge.ad diffiniti. sñiam ꝓcedi manda-
bat, ar.ff.de offi.dele.pastoral.§. 2. respõ ꝙ bene ꝯpatiunt̃.qa li-
cet sic diceretur commissum negotium, non tñ constabat, nec
ꝯstare poterat in absentia partiũ.j.de re iu.cũ Bertoldus.C.si per
vim, vel.ali.l.vlt.Sed si de hoc ꝯstaret, dñt quidã rest.in inte.dan
dã.vel potes dicere.ꝙ ꝑ literas tales destinãdas, uel mandatũ vi-
ua voce factũ, nisi fiat cũ causæ cognitione, nõ hẽt vim sñiæ.&
in concedenda restõne in inte.necessarius est ordo iuris.s.de of.
iud.c.2.ar.ad p̃dicta.C.cõm.vt'epi.& progra.l.2.& 3.§.pe.& vlt.
2 [canonicus] tanq̃ ꝓcurator, uel ut no.j.de rest.cũ olim† [Per of-
ficiũ] nõ.n.actio.sed iud.of.ꝯpetit ꝑ restõnem in inte. s. de offi.
iu.c.j.ff.de min.ꝙ si minor.§.vlt.& vr̃, ꝙ in hoc officio nõ sit li-
tis ꝯte.necessaria, cũ ex eo nihil lucret̃ restitutus: sed tñ deseruit
actioni.i.viã præparat principali qõni, vt j. sequit̃. secus vbi lo-
co est actionis, sed tutius est dicere, ꝙ sp fiat litis ꝯte.& hoc satis
dicit decr.pręal.de of.iu. [Reformari.] i.sñia Euge.reuocata.aliã
cũ meliori forma ferri, i.magis iustitiæ ꝯionã. Itẽ no. libellũ istũ
ꝯtinere duo capita.vnũ, in quo petit restõnẽ, & ꝑ qđ restituit̃ ad
audiendũ, & ꝑ quod petit sñiam emẽdari.hæc.n.oĩa primo inq̃
renda sunt ante, q̃ fiat in inte.rest.vt j.e.decre.in fi. Scdm caput
est, s.ꝙ eccl'iæ sibi redderent. vel potes dicere ꝙ rescissa sñia per
bñficiũ resti. & ꝑ ꝯ̃ns ista occasione sñiæ facta reuocabuntur.s.
3 de ptocu.ex insinua. in prin. † prudens ergo aduocatus diligẽter
attendat, quid in libello petat, qa s̃m petitionem formabit sen-
tentia.j.de si.licet Hely. posset etiam petere in libello, si uellet,
ecclesias sibi adiudicari. si ratione sñiæ reuocatæ non essent sibi
restituendæ. forte quia non erat in possessione ecclesiarum
illarum

illarũ primo, sed ius in eis habebat.& si oĩa hæc petat, nõ semp
est facienda litis contest.super oĩbus a prin. nisi s̃m tenorẽ glo.
quæ incipit, no.ꝙ prius [indulsisse] bene dicebant, dũmodo con
staret Papam sic mãdasse.vel dic, vt no.in gl. hic nõ vr̃ [suppli
catione] bene dicit supplicatione, qa ꝯ sentẽtiam principis veni
re nõ licet, nisi ꝑ supplicationẽ, vt no.s.eo.ex literis [sñia] simi-
le.35.q.9.veniã [surreptũ] de hoc not.s.de rescrip.c.cũ dilecta.
[ꝯ res] ff.de mino.minor autẽ ma.C.si sępius in inte. resti.po.l.
2.& 3.[primo] 48.dist.§.1.de pę.dist.2.§.næc, quæ de charitate,
arg.cõtra.47.di.monachus.C.de his qui. vt l.2. [productũ] qđ
faciebat pro Hilerdẽ.ecclesia.vel non inducit, ꝙ pro eo faceret:
sed vt ostendatur, ꝙ tũc bene instructus non erat [data] per lite
ras Cel. [danda] sub.pp læsionẽ ecclesiæ Hilerden. [præsentib.]
danda est.n.cũ causæ cognitione.ff.de mino.in causæ. nisi voca-
tus ꝑ tres menses nõ ꝯparuit, auth.vt spon.lar.§.ad hoc [asser-
tione.] C.si per vim.l.vlt.[poteritis] & volueritis, petẽtibus.n.
in integ.resti.necũ sit onus probandi se læsos ff.de iureiu.nam
postea.§.si minor.ff.de mino.sicut.minor ẽt.25.an.vr̃ lędisquin
que modis.ff.de mino.l.nõ oĩa, & l.ꝙ si minor.§.nõ semp.[Pri-
cipali] no.quod prius diffinietur negotiũ in integ.resti q̃ incipia
tur principale negotiũ, ad idem.ff.de procur.qui proprio. §.itẽ.
ff.de iureiur.nam postea.§.si minor.Sed ꝯ vr̃, quia iura tolerant
hunc circuitũ, & hãc protractionẽ habẽt, cũ vna probatio ad v-
trunq; sufficiat.s.ad beneficiũ in integ.resti.& ad rei resti. arg ff.
de minori.l.vlt.ff.de ꝯdictio.ca.da.si qs accu.& l.si mulier. ff. de
his quæ in frau.cre.ait p̃tor.§.si creditor.Sol.tu dic, ꝙ si dñs est,
qui petit resti.in integ.& de hoc cõstat, non solũ iudex restituet
in integrũ, sed & rem restitui faciet. si veró rõ ꝓbauerit se dñm,
sed tñ se læsum probat, dabit tñ restõnem in integ.vt venditio,
vel huiusmodi ꝯctus, q impediebat rei vendicationẽ, de cętero
5 nõ impediat, & secundũ hoc soluit prędictã ꝯrietatem.† Sed no
bis vr̃, ꝙ in ꝯctibus minor, siue ecclesia implorabit in integ. re-
sti.ꝯ eũ, cũ quo celebrauit ꝯctum.non ꝯ eũ, ad quem res perue-
nit, nisi & ille sciret rem ita gestã, vel nisi ꝯhens non esset soluẽ.
do.& in hoc casu, s.quãdo agit ꝯ eũ, cũ quo ꝯxit, siue sit dñs, siue
non, non solũ restituitur in integrũ, sed & restituitur ei res, & il-
le, qui petit restitutionẽ, caueat sibi in cõceptione libelli, vt si est
dominus, dicat, cũ sim læsus in tali venditione, peto in inte.re-
sti.& rẽ mihi reddi cũ sim dominus.vel si nõ est dominus, dicat
Peto ex officio vestro reduci in cũ statũ, in quo erã, & sic intel-
ligimus. ff.de minori.in causæ.§.interdũ.§.vlt. & l.seq. sed qa lex
illa. ff.de proc.q ꝓprio, fortiter ꝯdicit.Rñ.ꝙ i la hẽt diuersos ca
sus: & s̃m quorundã positionẽ non ꝯdicit.sed & s̃m casum, s̃m
quẽ vr̃ loqui, rñ.ꝙ.ibi minor vendidit iura, quę in re aliqua ha-
bebat & rem non tradidit, quia non possidebat eam, sed emptor
possidebat:& ideo iudex per officium suum non potuit ei resti-
tuere rem, cũ nõ possiderit tpe ꝯctus. si vero in iudicio petatur
in inte.resti.uel quia omisit allegationes, uel alias probationes,
vel ꝯ sñiam, tunc dicimus sic procedendũ, actor petet in integ.
resti.& iudex quæret causam resti.in integ.s.læsionẽ, & causam
læsionis, s.quare nõ dixit hoc ante sñiam. & si dixerit iurã & ve
ram cãm, quæ mouet iudicem sine aliis ꝓbationibus, audita tñ
parte alterius summaria cognitione & breui præmissa sine li.ꝯt.
ut s.e c.2.& li.ꝯte. s.de of.iu.c. 1.& 2.restitutionẽ dabit in inte.
ut audiatur.s.e.c.2.si vero intricate petat, peta quia nõ assignet
aliq̃ cãm, quæ moueat iudicẽ, denegabit ei iudex restit.pe.& sic
data in inte.resti. s̃m primum casum omissas probationes reci-
piet.ff.de iureiur.nam.§.si minor.ff.de mi.minor ãt tua.& hic.&
proxi.decre.& dicunt quidam, ꝙ qñ petitur in integ.resti. in iu-
diciis, non est necessaria litis contest. sed pręsentia partium sic,
ut se refrenent à falso dicendo.ut hic.qñ ãt.in ꝯctibus petitur in
integ.resti.necessaria est litis conte.ar.ad vtrunq;. s.de off. iud.
6 c.2.†Et no.ꝙ vbi maiores petunt of.iud.in inte.resti.ut absentes
cã reip.ꝯ præscr.quæ sibi cucurrerat in absentia, facta litis ꝯtest.
primo fertur sñia super resti.& post proceditur in cã principali.
C.ex qui ca.in in te.resti.l.1.& l.ab hostibus, & l.ait prætor, & ꝑ
totum.ff.de cap.& postl.reuer.l.ab hostibus.idem est, si petitur
resti.in inte.ꝯ sñiam diffi.uel interlocut.vel alias super processu
iudiciorũ, ut hic, & s.c.auditis, & c.cum venissent.ratio diuersi-
tatis est, quia in primis casibus ei restitutionem non impediebat
nisi ꝯctus, uel ius traditum ex ꝯctu.rescisso ergo ꝯctu ꝯstat eũ, ꝯ
quem petitur resti.nihil iuris hr̃e, & ideo simul data resti.in int.
ad restituendum ꝯctum, & ei restitutio fiet, quæ ex ipso ꝯtractu
pendet & ẽt posset dici in hoc casu, ꝙ nõ sufficit petere in libel
lo restitutionem in inte. ꝯ ꝯctum, & resti.rei fiet. q. accessoriũ:
sed tutius in libello est ẽt restitutionẽ petere, & ẽt simul litem
ꝯte.super ambobus. sed vbi petitur resti. in inte. ꝯ sñiam super
iuribus, vel aliis rebus latã, uel ꝯ præscriptionẽ, uel similia, tunc
licet rescindatur sñia, uel præscriptio, quæ primo impediebat
agere: sed modo eis rescissis pt, non sequitur ꝙ ipsa iura, uel res
sit restituenda, cum sñia non dederit ei ius, sed detexerit tñ: ff.
si serui.vend.l.si cuti. §. sed si quæratur quæ de cætero tollit ꝑ in
inte.rest.Idẽ est ẽt in vsucapione: quia licet rescindat̃ vsucapio,
non tñ per hoc ꝯstat sublatam vsuc.uel pręscriptionẽ, quod de
iure hr̃et iste, qui in integ.resti.petit.vnde idem dicerem, ẽt si ꝯ
ꝯctum peteret restitutio in integrũ, & ex illo ꝯctu non ꝯstaret
quid iuris translatum esset in eum, ꝯ quẽ petitur in integ. resti.
quia licet daretur in inte.resti.ad rescindendum ꝯctum, non tñ
fieret rei restitutio, ut prædictum est, & sic intelligit̃.l.qui primo,
quamuis sic ratõ ꝯtingere possit. & idem ẽt vr̃ dicendum, ꝙ in
eodẽ libello posset quis petere rescissionẽ sñiæ, vel pręscri. & rẽ
sibi restitui. [Principali] i.super ecclesias, sicut agebatur a prin.
retractabitur.n primo sñia, si de iure fuerit per beneficiũ in int.
resti.sed hanc retractationẽ præcedere dẽt aliqua summaria co
gnitio, s. vtrũ colorate petat necne, & insuper probationem re-
cipiet:& sufficiat, si iudeat priuilegium. uel ꝙ recipiat instrã, q̃
animum suum mouere debeant, non audita disputatione sup
eis.s.c.2.vel iur̃m partis supra e.c.proxi.ff.de mino.minor. Itẽ
pro in inte.res.duo sunt remedia, vnum cognitionis pretoriæ.s.
offi.iud.& aliud rescissoriæ.ff.de mino.in causę.§ interdum. pri
mo auxilio.i.offi.iudicis prudenter agitur, qñ res, super qua pe-
titur in inte.resti.est apud actorem puta quia rem vendidit, vel
sñia ꝯ aliquem lata est, ꝙ rem alii tradat: sed ipse neq; ex ꝯctu,
neq; ex sñia transtulit rem, sed offi.iud.implorauit petendo in
inte.rest, ꝯ ven.uel ꝯctũ, uel ꝯ sñiam.hic.n.nihil aliud necessariũ
est possessori, nisi vt ꝯctus, uel sñia rescindatur, & remanet pos-
sessor tutus.& idẽ dicendum est, si ab actore in reum translata ẽ
possessio ex ꝯctu, uel sñia:& post trãslationem possessionis im-
ploret offi.iud. ꝯ ꝯctum, uel sñiam. Quid si probauerit in hoc
iudicio in inte.rest.se læsum in ꝯctu uen. puta quia plus res va-
lebat, nec oportet eum probare dominium rei.vel si probauit se
lęsum ex sñia, puta quia cum primo ageretur ꝯ eum, qui modo
in inte.resti.petit, rei uen.& lata est sñia ꝯ eum.& modo actor ĩ
cã rest.in inte.probat ex actis receptis sñiam iniustam, uel ꝑ no
uas probationes ꝓbat suã rẽ esse, vel cũ ageret ꝯmodati, & suc-
cubuit, modo in cã in inte.resti.probat sñiam iniustam, uel nõ
fuisse ꝯmodatam, uel alias se non teneri nã in his casib.& simili
bus aliis cũ nõ trãsferatur possessio à petẽte in inte.resti.in aliis,
sufficit solũ offi.iud.implorare per in integ resti.& per hoc offi-
cium non tñ obtinebit, ꝙ rescindatur talis sñia, sed per ꝯ̃ns ẽt
res ipsæ sibi restituentur.ff.de admi.tut.sine hr̃de.§.interposito.
ff.de mino.l.fi.sed in isto casu dicunt quidam, ꝙ ẽt si actor non
probet expressam læsionẽ: sed summarie tñ, tñ dabitur in inte-
grum restitutio, non ut sibi restituatur res, sed ut tollatur ꝯctus,
vel sñia, qua sublata postea agetur cã a capite, ar.ff.de proc.qui
proprio.§.item quæritur.C.si aducr.iud l.j.sufficit.n.ꝙ aliquem
colorem, uel iuris similitudinem habeat ad hoc solum, ut sñia
rescindatur.ff.de mino.minor, arg.s e.cum uenissent in fi.alii tñ
aliter dicunt, arg.pro eo.ff.de iureiu.nam post.§. si minor. Ego
non credo, ꝙ in prædictis casib.sufficiat semiplena causę cogni
tio, nec uideo, ꝙ in aliquo casu ꝓbationes sufficiãt ad dandam
rest.in inte.vt vel rescindat̃ ꝯctus, uel sñia, ꝙ eędem ꝓbationes
non sufficiãt ad rei restõnẽ, imo qđ plus est vr̃, ꝙ solummodo
data in inte.resti.ꝯ ꝯctũ, uel sñiam, ẽt res, quæ translatæ sunt ꝑ
ꝯctũ, uel sñiam, restituentur, etsi de eis restituendũ nihil dixerit
iudex.ff.de mino.l.fi.ff.de admi.tut.sine hærede.§ interposito.
7 †Sed oppones, quomodo iudex in hoc adiudicabit eis res, cum
non fuerint petitę? Rñ.iudex nihil adiudicabit, quia ex edicto
de minorib.nulla producitur actio, sed officiũ iud.interueniet,
quod late patet, ut quicquid hinc & inde datũ est, restituatur.ff.
de mino.ꝙ si minor.§.fi.C.de rep.l.j.si ãt ille, qui modo perit re
stitu.in integ.non est pos.rei, super qua petit restit.in inte.nec est
ẽt translata possessio ab actore in reum, verbi gratia, idem, qui
modo petit resti.in inte.ꝯ sñiam, ẽt primo egit, sed reus fuit ab
solutus ab eo.in hoc enim casu prudenter agit iste, ꝯ quem lata
est sñia, si intentat rescissoriam, i.pristinam actionem in rem v-
tilem, & dicet sic.cũ talis ꝑ sñiam sit absolutus a petitione mea
cũ res ad me ptineat iure dñij, uel quasi, peto, quatenus, rescissa
ipsa sñia per officium vestrum o iudex à quo peto resti.in integ.
mihi rem adiudicetis:& restitui facientis, & hoc dicit lex præal.
ff.de mino.in causæ §.interdũ.Et idẽ dicendũ est in ꝯctibus, ver-
bi gratia, petebã à te rem, q̃ possidebas, si transegisti super re, q̃
à te petebam, ita ꝙ res petita apud te debeat permanere. nã pru-
denter agi, sit ago rescissoria petens, ꝙ rescissa. transactione res
mihi adiudicetur.& idẽ in pręscriptione, vt si tu præscripsisti rẽ
meam, q̃ alius tibi vendidit, non ego. nam prudenter agam, si re
scissoriam intentabo.s.ꝙ rescissa præscri.res mihi adiudicet.hoc
tñ rato locũ hẽt in minore.ꝯ quẽ nõ currũt præscriptiones tpa-
les.C.in qui.ca.nõ ẽ ne.res.l.fi.sed hẽt locũ in maiorib.q absunt
cã rei pu.sed si quis ꝯ huiusmodi sñiam, uel transactionẽ, vel ꝯ-
ctum, vel præscriptionẽ nõ intentet rescissoriam, sed offi.iu.li
ceat obtineat per sententiã iu.ꝙ sñia, vel transactio, vel præscri-
ptio rescindatur: non tamen obtinebit, ꝙ res, quæ non est ab eo
trãslata ĩ reũ, sibi adiudicet̃, uel restituat̃: sed noua actione agit

Universidad de Deusto Biblioteca

ad rē sibi restituēdā nec obstabit sñia, q̄ sublata est p in inte. re. prius datā. & aliç probationes sunt necessariæ ad hoc, vt tñ restituat in inte. & aliæ ad hoc, ut obtineat rē sibi adiudicari, qa in primo casu sufficit quocunq; mō pbet sñiam iniustā in secundo oportet, ꝙ probet dñium rei, tñ vr̄, ꝙ ꝯ sñiam nunq̄ intentatur rescissoria: sed tñ per off. iudi. petitur restit. in inte. & p illud obtinebit nō tñ, ꝙ rescindat sñia: sed ēt res sibi adiudicetur, si ex probationis. preteritis, uel nouit pbauit de iure suo. si āt nō de iure suo probasset: sed pbare intenderet, reponet in statū, in quo erat ante sñiam, quæ rescisa est, si ex quibuscunq; causis pbauerit eā iniustā: & postea receptis probationib. super principali, iudicabit de eo sine noua libelli oblatione, li. contesta. & aliis actis, ꝯ quæ non est data in inte. re. in suo robore durantib. [procedemus] nam si per tres menses venire distulerit, procedetur ad dandam restitu. si sit danda, auth. ut spon. lar. § ad hoc.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integ. an possit peti sine speciali mandato.*
2 *Præsumptiones quando sunt contra petentem restitutionem, sententia mandatur executioni.*

CAP. VI.

1 Suscitata. [Procur.] habet speciale mandatum ad petendum in inte. rest. ff. de mino. illud. † vel potest dicere, ꝙ si idem procurator petit restitutionē, ꝯ quē lata est sñia, poterit ēt sine spāli mandato, vel alias vbicunq; incideret, petere, ar. eius qđ dr̄ de iur. ī. e. c. pe. cū simile sit mādatū iurisdōnis mandato pcuratoris. ff. de iuris. om. iu. & ga. & ēt alia rōne: quia ex quo cōmittit ei principale, & accessoriū. s̄. de offi. dele. præterea, & c. prudentiam. §. pe. & vlti. Dic, ꝙ tunc tñ sine spāli mādato pōt petere in inte. restitutionē, cū p li. cont factus est dñs litis nā tunc ꝯstat, ꝙ pōt petere, cū dñs ad hoc nō pt̄ aliū procuratorē ꝯstituere. ff. de pcu. quæ oīa. & quod dictum est in prin. huius gl. tenet de facto, s. ꝙ nullus procurator pōt petere rest. in integ. ū. alij dicunt, ꝙ procurator minoris: vel ecclesiæ, si in psecutione causę male agat negotiū domini resti. nō habebit, imo ipsi domino tenet actione mandati, si fuit in culpa. sed & si nō fuit in culpa, nō ipse, sed dñs resti. in inte. postulabit. Sed q̄ritur, qd sit in sindico, & actore, & est dicendū, ꝙ prædicti oēs, q legitimā habēt administrationē, in inte. resti. petere possunt sine spāli mandato: secus in generali pcuratore, qui petere nō pt̄. ff. de mino. illud. § vlt. pr̄ āt p filio, quis inuito. restituit. alij aūt ꝯsanguinei sine spāli mandato non admittunt. ff. de mino. l. illud, cū duab. legib. sequentibus, procurator āt eius, ꝯ quē petit in inte. resti. sine spāli mādato admittit. ff. de mino. ꝙ si de. [Im-
2 pediri] no. vtile ius nimiū, l. † ꝙ vbi psumptiones sunt ꝯ petentem restitutionē, mandanda est sñia executioni, alias ꝯ. C. de in integ. resti. postula. l. j. vel dic, hic petebat in integ. resti. aduersus sñiam principis, quę nō dat nisi p supplicationē peteret. & supplicatio nō impedit executionē, si post x. dies petat, ut no. s̄. co. ex literis. & sic intelligitur. ff. de mino. minor an. s̄. c proxi. vel dic speciale in sententijs latis à principe, vt in eis prætextu re. in integ. non impediatur executio sententiæ [cautioni] talem cautionem pręstat, qui supplicauit [cautionem.] C. de leg. si in frau, C. de hære. l. vl. ff. de rei ven. is à quo. & l. se. ff. vt le. no. ca. l. postquam. §. 1. ff. de dam. inf. prætor, in prin.

SVMMARIVM.

1 *Quid requiratur ad hoc, vt restitutio concedatur.*
2 *Nam dat restitutio contra interlocutoriā, vel restitutionis denegationē.*

CAP. VII.

Coram felicis. [Terminis] A fine āt termini cōputatur quadrienniū in rest. in inte. ꝙ non a die interlocutoriæ latæ. & est rō, qa finito termino ꝯpleta est læsio eius. qđ ex eo apparet: qa ēt si sñia nō sequeret, tamē ꝯ talē lęsionē daret testō. s̄. e. auditis & c. cū venissent. & ideo prudenter facit, si lęsus est in sñia, & omissione probationū, ꝙ expresse petat re. in inte. & ꝯ sñiam: & omissas pbationes recipiēdas. alij tñ dicunt, ꝙ tñ à die sñiæ ꝯputat quadrienniū, & ꝙ sufficit ꝯ solam sñiam petere re. in inte. pro eis. ff. de mi. l. 3. §. 1. sed prius dictū magis placet [assignatus] Ad ꝯparendū cū oīb. actis suis. [Interlocuti] dilationē denegādo. nā ex quo ad cām īstruēdam est terminus peremptorius assignatus, cū oib. actis, q̄ portari possunt, cōparere dēnt. [Interlocuti] iustū fuit, ꝙ Bracha. ec. daretur in inte. re. ut non obstaret ei terminus perēptorius, quin plenè suā causam instrueret: qa sine hoc beneficio obstaret terminus, nec ad probandū vltra terminum admitteret, & si non admitteretur ad probandū, posset grauiter lędi ecclesia Brac. & pp hoc ꝯriam sñiam reportaret. & ideo iustè datur in inte. re. s̄. e. c. j. & hoc locum hēt in omissione probationis causæ principalis. sed si iniustitia per interlocutoriam fieret in aliqua cā ecclesiæ, puta qa non admitterent eius exceptione excōicationis, uel expoliationis, uel de falsi suggestione, & huiusmodi declinatoriæ iudicij, & maxime quę inducuntur in odium aduersari: & non in fauorem petentis restit. & non appellaret, qa hoc sibi licitum est ī. 10. dies. si postea velit hr̄e in inte. rest. ꝯ illas interlocutorias, non pt̄, arg. op. ff. de vsu. cū quidā. §. si à pupillo. & hoc ea ratione, quia restitutio non datur, nisi non modicè lęsio. ff. de
1 in inte. resti. scio. † Oportet. n. ꝙ ad hoc vt detur restitutio, ꝙ aliquid amittatur, nisi detur, ꝙ alias quod acquirere pt̄, non acquirat, vel ꝙ oneri, quod non expedit, se subijciat. ff. de mi. nō oīa: & ideo iudici committatur, vt super his iudicet. ff. de mino. ꝙ si minor. §. j. at isti, qui hmōi exceptiones declinatorias fori proponunt, nihil, vel parum consequuntur, & si obtineant: & si repelluntur, ex hoc nihil amittunt, quia sic remanent & ciuiliter & naturaliter debitores, si obtineant in huiusmodi exceptionibus, sicut si succumbant; & ita nullo prædictorum modorum læsi sunt, & sic non est danda re. in inte. Sed dices, imò lucratur: quia si exceptio admittatur, modo non cogitur soluere, vel litis discrimen subire. sed certe hoc non est verum, imò semper soluere dēt, nec super hoc dēt litis discrimen expectare: sed statim soluere, vel ēt si vult se iuuare exceptionibus, prudēter psequatur: & si feratur interlocutoria ꝯ eū appellet: qa cū p prædictas interlocutorias non incurrant damnū, nec malo se subijciant, nō dabit restitutio, vt dictū est. Sed iterū oppones, nonne p reiectionē exceptionis expoliationis incurrit damnum: quia nō recuperat rē, qua spoliatus erat: & oneri graui subijcit, quia oportebit eū à capite agere ꝯ spoliatorē? Rñ. cū nō incurrere damnum: quia p aliam ac. ius suum ꝯsequi pt̄, & ēt per talē exceptionem non ꝯsequitur suum mandato iudicis, nisi reus dare velit. ī. de or. cog. cum dilec. idem rñ. ad aliud, s. ꝙ oneri graui se subijcit, quamuis dici posset, ꝙ in hoc casu iudex aliqñ inspectis circunstantijs posset dare in integ. resti. arg. l. prædictæ. ff. de mino. ꝙ si minor. §. 1. Sed dices, quid si post tales interlocutorias declinatorias iudicij, in odium aduersariorū introductas fiat missio in possessionē, vel forte in casibus, in quibus sñia diffi. ferat? & hoc maximè contingere potest. s. ꝙ fiat missio, vel ꝙ sñia diffinitiua ferat, si petat re. in inte. ab eo, qui tulit interlocutorias: & quia denegat, appellet, & recedat cōtumaciter: & tunc iudex exigente eius contumacia misit in pos. vel sñiam tulit diffinitiuam: sed tñ, quia non est lęsus ea læsione quæ sufficiat ad in inte. resti. per interlocu. sicut dictum est, nec denegationem resti. in casibus hic dictis, quæ iusta fuit: & ideo ab eo appellare non licet. ī. de app. vt debitus, & c. seq. nec occasione huius sñię, vel interlocutorię data est ꝯ eum missio in pos. vel ēt sñia diffiniti. sed per contumaciam eius. & hoc ex eo apparet, quia tunc, qñ interlocutoriæ latæ sunt, vel restitutio denegata est, nullo modo læsus est sed pp contumaciam. & tps latæ sñię interlocutoriæ, vel denegatæ in integ. resti. inspiciendum est, ꝙ euentus sequēs
2 non dat in inte. resti. ff. de mino. verum. † Item si postea non fuisset contumax, prędicta damna non incurrisset. & ideo patet, ꝙ ꝯ interlocu. vel denegationem restitutionis non datur restitutio, quia ex eis non sequitur damnum: sed ex contumacia subsequenti. & idem quod dicimus in exceptionib. declinatorijs, pōt dici & in dilatorijs solutionis, arg. C. de pre. imper. of. quamuis. ibi tñ sæpius iudici poterit videri æquum dare rest. in integ. ar. l. prędictę. ff. de mino. ꝙ si mi. §. j. Sed si interlocutum sit, ꝙ apostolicum rescriptum sit verum, cum dicatur falsum, nunquid ad hæc dabitur in inte. restitutio? rñdeo, si in eo contineatur grauamen, vel aliud, vnde possit grauari ecclesia, dabitur in integ. restit. sed si sit tñ super iustitia exhibenda, non, quia non incurrit aliquod de periculis prædictis, ar. l. præ. sed ꝯ interlocutoriā super instrō debiti non est dubium dari resti. cum ex eo magnū preiudicium pareretur, & ideo necessaria est restitutio. ideo si ꝯ quem facta est missio in pos. vel ēt diffiniti. sñia lata, prudenter faceret si ꝯ interlocuto. de mittendo in pos. vel etiam diffini. petat in integ. restit. arg. s̄. e. c. 2. & c. suscitata. nam super declinatorijs fori denegatis non est bonum petere in integ. restit. sicut dictum est, vel si per lapsum anni factus esset aduersarius verus possessor, petat restit. ꝯ temporalem præscriptionem, de quo no. s̄. eo. ca. 1. [Speciale] non enim sufficit generale in casibus sequentibus. ff. de mino. illud §, si in inte. ff. de proc. non solum. §. vl. & §. 3. ff. de procu. qui duo. §. 3. ff. de procur. Pomponius, in prin. §. 5. ff. de proc. mandato. quidam assignant sextum in matrimonio. [indulgēdum] præmissa tamen aliqua summaria cognitione. in qua quæsiuit, an alia munimēta haberet, & an omiserit. multa enim iudici occurrere possunt inquirenda. Itē plus procedit, quam debeat, scilicet ad dandam dilationem certam dierum, cum tantum ad dilationem habendam esset restituendus. sed dic eum non excessisse, quia id, quod petitur, est in arbitrio iudicis, scilicet dare inducias, quantas vult.

SVMMARIVM.

1 *Libelli formam in quo vēditio petit̄ pronunciari nulla, remissiue hic hēs.*
2 *Vbicunq; quis probabiliter errat, in eodem libello potest plures proponere actiones, & etiam vide in num. 3.*

CAP.

CAP. VIII.

Constitutus. [G. pater.] In bonis maternis hēt vsum fructū, nec tenet alienatio rerū maternarū facta à patre. C. de bo. ma. l. j Auct. de nup. §. si vero sit. & ideo emancipauit, vt firmus esset ꝯtus per ipsos factus, quia nō poterat esse firmus per patrē. [Vtriq;.] patri & matri quondā. [Nullā.] Nā nulla esset nūcianda, siue ipsi cū essent minores, alienassent sine decreto, siue parētes eorū, in quorū ptāte sunt, & si essent maiores. C. de bo. ma. l. 1. Auct. de nup. §. si vero. C. de pdijs
3 mino. si prædiū. † Itē no. formā libelli, in quo petit venditio pronunciari nulla of. iu. 12. q. 2. Apl̄ica, vel rescindi p beneficiū restitutionis. Cōtra. ff. de mi. in causæ. vbi dr̄, ꝙ vsq; quo cōi auxilio iuuatur ad extraordinariū recurrere non dēt. Sol. illud loquitur qñ certū est quē iuuari cōi auxilio, qđ hic certū nō erat, sed dubiū. poterat. n. esse, ꝙ petitio prima. s. qua dicebatur pronuuciari nullā, vel non iuuabat iure, vel poterat elidi excep. aduersarij, & idcirco, vt lites minuant, simul ad vtranq; admittet sub disiūctione, arg. ff. quorū leg. l. 1. §. quia ait, & §. nonnunquā, ī. de pscr. auditis. ī. de priuil. ex præ. tñ alij dicunt, ꝙ hic nō fuit receptus libel-
2 lus, sed ꝯmissio sic facta fuit, & postea coget eligere. † Nos dicimus, ꝙ vbicunq; quis probabiliter errat ex suo facto, vel alieno, pōt in eodē libello plures proponere actiones, & nō cogitur ex eis aliquā eligere, ēt si non cōpatiant se ad inuicē, vt hic, & ī. de pscri. auditis. ff. quorū le. l. 1. §. qđ aūt. si autē error eius nō est pbabilis, tunc cogit eligere. ff. de tribu. §. qđ in hęre. §. eligere. ff. de reg. iuris. l. nemo. §. fi. ff. de le. 2. cū filius, §. Varijs. Quidā autē dixerunt, ꝙ vbicunq; certū est me hr̄e aliquam ac. sed de aliis est incertū, quia tunc nō cogor eligere. & dixerūt quidā, ꝙ licet nō cogatur eligere actio. & vnā solā exponere in libello, tñ si plures proponit, ptestari dēt pro vna sola prosequenda, & vnā solā psequi debet, & super vna sola producere testes, & alias probatio-
3 nes. ff. quorū legatorū l. j. §. quia aūt. † Sed certe nos ꝯrium dicimus. s. ꝙ super vtrunq; poterit inducere pbationes, & hoc in fi. expresse dr̄, & ī. de pscr. auditis. & protestatio palleg. l. nō sic est facienda, qđ tñ alteram actionē prosequat. Sed si protestetur, ꝙ sufficiat ad victoriā causæ super quacunq; actione probet intentionē suā, & pdicta rōne dicimus recipiendū libellū, vendico talērem rōne dñij, vel quasi. alij dicunt, ꝙ semper inuitus cogitur eligere actionē. C. de cod. l. fi. lex aūt, quorū legatorū, vel non ꝯdicit, quia qđ ibi dr̄ factū fuit pp odiū rei, quia nolebat exprimere, an possidebat pro hærede, an pro pos. ad qđ tenebat. ff. de inter. ac. l. 1. j. respon. & §. 1. & hæc vera sunt, si actiones cōpetūt ad idē. nā si ad diuersa, vtraq; intentat. C. de furtis. ancil. nisi essent ꝯriæ. C. de furtis. l. 1. [Portione.] Patris. [Consuetudinē.] s̄. de cōsue. in prin. no. de his. [Offerre.] Pro parte patris. [Vtroq;.] i. super reuocanda alienatione rerū suarū à patre facta, & cui pstiterunt cōsensum. cū ipsum cōsensum præstando læsi fuerint, & eo nō obstante restituendi. Itē petebatur resti. in integ. vt liceret eis offerre p parte patris emptorib. priū, qđ offerre. ī. an. per negligentiā omiserunt. [Offerre.] Etiā in lucro subuenitur minorib. ff. de mino. ait ptor. §. hodie. [Veritate.] s. ꝙ sunt minores, & lęsi. [Ad partem.] Quia vendita erat sine decreto, cū essent minores, vel si maiores, erāt in ptāte ꝯstituti à patre, vt dictū est, in casib. non licitis. [Solēnitas.] Decretū psidis in immobilib. & in casib. licitis. ff. de bo. quæli. l. vlti. §. vbi aūt, vsq; ad §. filijs. [Interuenit.] Debita solēnitas. [Ea.] Quę fuerit patris. [Quę fuerit. matris. [Residua.] Male vr̄ petere in integ. resti. ꝯ tpale pscri. vnius anni, & diei. C. in quib. cau. nō est in integ. resti. l. vlt. Rñ. illud loquit in tpalib. pscri. in cōi iure cōtentis, in quib. tanquā a se introductis voluit prouidere de iure cōi super beneficio resti. secus de his, quæ non à iure, sed a consuetudine introducuntur.

SVMMARIVM.

1 *Omnia, quæ iure magistratus competunt, delegari possunt, non econtra.*
2 *Quando resti. in integ. principaliter petitur, locum non habet summaria cognitio iudicis super eo, an sit admittenda resti.*
3 *Restitutio impetrari potest contra sententiam arbitri.*
4 *Ordinarij non habentes administrationem non possunt resti. in integ. dare.*

CAP. IX.

Causa resti. [Delegatis.] C. vbi, & apud quem. l. vlti. [Deleg.] Contra de offi. procon. nec quicquam. §. vbi, in gl. Sol. hoc speciale. & ita vr̄, ꝙ in integ. resti. competat magistratib. municip. ff. de offi. eius, cui man. est iur. l. j. sed
1 ꝯ. ff. de munici. ea, quæ. † Sol. non est, ꝯ quia licet oīa, quæ cōpetunt iure magistratus, possint delegari, non sequitur, ꝙ oīa, quæ delegantur specialiter, cōpetant iure magistratus, sicut ēt apparet in mero imperio. ff. de of. eius, cui man. l. j. vel potes dicere, ꝙ hodie, ex quo iure cōmissionis transit, & iure magistratus cōpetit. [Incidenter.] Qñ autem incidenter cognosci, non est necessaria litis cōte. qñ autē principaliter secus. & sic potest intelligi.
2 s̄. de of. iu. c. 2. † Item no. quod vbi principaliter petitur in inte. resti. tunc non habet locū summaria cognitio iudicis super eo, an admittenda sit petitio rest. quia omnino admittenda est. sed vbi incidenter petit in iudicijs, tunc habet locū of. iu. mercenariū ante, q̄ admittant probationes sup lęsione, vt no. ī. eo. auditis. [Administrationē.] i. nō habent iurisdōnē ordinariā super aliquos, vel regimen alicuius villæ, vel aliquorū hominū [Facultatē.]
3 Generalr sibi à Principe data. † [Seu arbitri.] Cōtra sñiam arbitri pōt impetrare restitutionē, licet nomē sñię non mereatur hr̄e. ff. de his, qui no. infa. l. qd ergo. §. ex cōpromisso. & est rō, quia p hanc in integ. resti. prouidetur lęso, non tātum ꝯ sñiam arbitri, imo ꝯ obligationē ꝯctā ex sñia ad pęnā. i. si sñiæ non pareant, argu. ff. de cōdi. insti. si sub ꝯdōne. §. si qs. ff. de acq. hære. si pupij. tñ melius verba concipit, si dicat, peto in inte. resti. ꝯ obligationē pęnæ ꝯctam ex sñia, q̄ si dicat ꝯ sñiam. ff. de min. si minor. §. minores, si aūt corā arbitris lędatur quis in testib. vel deducendis, vel alijs, nō dat incidenter in inte. rest. quia nihil eum ligat, nisi obligatio pęnæ. & ideo si petitur restitutio ꝯ sñiam, non restituit in eum statū, in quo erat ante sñiam, sed totū rescindit, & ēt ipsum ꝯpromissum. Itē corā iudice ordinario lite conte. super restōne non debēt admitti pbationes huius lęsi ad probādū de iure suo super princi. ad hunc finē, ꝙ petita sibi adiudicent, quia hic iudex, qui cognoscit de resti. in inte. non succedit arbitro in causę principalis cognitione. Itē quia litis ꝯte. corā arbitris facta non
4 sufficit ad procedēdū corā iudice. C. de arb. l. pe. §. fi. † [Cognoscere.] Quia ordinarij, q administrationē nō habent, nō possunt dare resti. in integ. nisi cū incidēter petit. C. vbi, & apud quem. l. 1. multo fortius nec del. ab eis, qa nō possunt delegare cām resti. quā ipsi dare nō pnt. [Incidēter.] Sed & tūc arbiter nō rest. in inte. C. vbi & apud quē. l. j. Itē qa est mixti imperij. ff. ad muni. ea q̄. ff. de of. eius, cui man. est. l. magistra. tñ nō licet in modū restit. si tñ arbiter viderit psonā, q̄ hēat priui. rest. in aliqua lęsam, puta qa intra terminū non pduxit testes, vel instrā, iterū ei termi. assignabit. [Liberali.] 2. q. 6. si qñ. ff. de arb. nō dist. §. Iul. & §. liberali. vbi agit de libertate. secus, si de sta. eccle. ageret, ī. de arb. cū tpe.

SVMMARIVM.

Restitutio in integrum, quare contra sententiam sit petenda, & non contra appellationem.

CAP. X.

Beneficio. [In alio,] i. primo, cum puta pos. peteret in inte. resti. pronunciatū fuit non dandā. vnde, si idē iterū petat super eo. art. non pt̄. Itē credimus, & si petat ꝯ sñiam, qa denegata est sibi in inte. resti. arg. ꝙ sic ut hic dr̄ ꝯ eā tñ ad app. restituit. [Denegato.] Secus, si concesso, verbi gratia petij in integ. resti. aduersus sñiam, & concessa est mihi, & post iterū lata sñia diffinitiua ꝯ me in principali, iterum dabit in int. rest. & non ꝯ primam sñiam: sed ꝯ secundam, & sic pt̄ intelligi. C. si sæ. in inte. l. j. [Ad appellationē.] C. in qui. cau. non est ne. in inte. rest. sancimus. ꝯ. vbi dr̄, ꝙ in tpalibus actionib. nō currit pręscriptio. ibi ergo nec in ap. quę intra 10. dies. N admittit. Sol. illa rīa non habet locū in ecclesijs, vt no. s̄. eo. c. 1. Sed ꝯ minores tñ: sed in minorib. fallit in ꝯfessione inuentarij: & triennio iudicij puniendi, & in dicendio app. ut hic, & C. si sæ. l. 1. Auct. de hęre. & fal. §. pupil. & C. de iud. properandū, in fin. Sed dices, q̄ drīa est, si restituat ꝯ sñiam, vel ap. Rñ. magna, quia qñ ad appsonē tñ restituitur, nisi exequat intra ann. causam app. rata manet sñia. Auct. de his, qui. ingre. ad app. §. 1. & 2. itē cōputat pro vna app. ut non possit tertio. appellare. C. ne li. in vna eadēq; causa l. 1. qđ non esset, si ꝯ sñiam restitueret, restitueret. n. ut possit appellare à sñia lata super denegatione in integ. resti. Et istā resti. petet tñ intra 10. dies, ex quo cōi iure non pōt app. quia ex tūc lęsus est. & ad prosequendā app. dabit ei tñ annus, cū nō debeat ei maius tps indulgere p in inte. re. q̄ fuerit illud, quo lęsus fuit, qđ nō fuit nisi intra 10. dies, ar. ff. de mi. interdū. § plane. sic. ff. qñ de pec. est ac. an. l. post mortē. [Nouis.] i. de nouo propositis, non de nouo ꝯtingentib. tñ. qñ. n. omisit aliquas actiones proponere, ēt si per sñiam sibi sit denegatum beneficium rest. iterum petet. uel si petijt rest. in inte. quia priui. omiserat, & est sibi denegata, poterit iterum petere, ut præscrip. probet.

SVMMARIVM.

1 *Appellationes quæ nam olim admittebantur.*
1 *Interdictum de alienatione iud. mutan. cau. fac. quando competat.*

De alienatione iudicij mutandi causa facta.

Rubrica 42.

CAP. I.

1 EX quorundam. [Citentur.] † Hæc decretalis non loquit de app. facta post citationē qa in tpe, in quo loquitur hęc decretali, post citationē admittebantur oēs appel. nisi notoriæ essent frustratorię. ī. de appel. cū sit. sed hodie hoc secus. [Prorūpunt.] Et male. ī. de appel. suggestū. sed & si olim fuisset cōcessum frustratoriè appellare, hodie non licet. ī. de app. vt debitus,

Universidad de Deusto Biblioteca

bitus,dicendo iudici, intellexi ꝙ literæ impetratæ sunt ad vos ꝯ me,& ideo appello.[Pro euacuādo.] Et sine iusta causa, cos. alij dicunt,& fortè melius,tm̄ loqui, qñ fraus interuenerit. nā si fraus nō interuenisset,non posset ꝓcedi,nisi citarenť ś. de offic. dele.cōsulta.[Eos.]†Hæc decre.nō tāgit edictū de ali.iu.mu.ca. fa.quod tm̄ cōpetit ꝯ eū,qui trāstulit dñium, vel pos.in aliū dolo malo siue potentiorē,siue non,futuri iudicij mutandi causa.i. à se & in aliū trāsferēdi,& ad interesse.ff.eo.ti.l.1.2.& 3.in prin. & l.non solū,in prin.hic autē loquiť de cōueniendo eū,in quem translata est possessio, ēt si nullā fraudem admisit, & est spāle in hoc,quia persona nō cōtenta in rescripto ꝯuenit, arg.ꝯ.ś.de rescrip.sedes pasto.[In possessione.]Et per hoc respon.secundę & tertiæ quæstioni.[In possessionē.]Et ēt si naturalr possideāt,sed dñm poterunt in iudicio nominare.C.vbi in rē ac.l.2. idē tñ dico,& si non possideant.C.eo.l.1.[Appel.cessa.] Per hoc rñ.primæ dubitationi,quod nōn credo,quia non loquitur de appellatione absentis,sed præsentis.dicas ergo,quod non respondet.

SUMMARIUM.

1 *Cessio actionis,si in vltima voluntate sit,tenet.*
2 *Quando dubium est,an actio sit simulata,necne, præsumitur simulata.*
3 *Litiū redēptiones, vel emptiones inter laicos non potentiores,licitæ fiunt.*
4 *Si à quopiam ad terrorem aduersarij adducantur potentiores,quam sit aduersarij patrocinium,is perdet causam.*

CAP. II.

Ex parte Scabinorum Hipretis.

fuit propositum.[Trahant.]Loquitur ſm consuetudinem Frāciæ,vbi siue agant,siue conueniantur clerici,sub iudice ecclesiastico agitur.[Illicitas.] Aliud.n.est in licitis,vt in gl.se.dr.
1 † [Cessiones.]Cessio actionis,si fiat in vltima voluntate,tenet, nisi sit actio litigiosa.nā tunc non legatarius,sed hæres agit, & qđ fuerit consecutus,restituet legatario.ff.de le.3.l.nomen. C.man.l.pen.ff.de leg.j.legato.C.de liti.quicunq;, in Auct.nunc si hæres. si cessio est ex pacto & potētiori, cessio nulla est, nec agit ille, q cessit.C.ne li.poten.l.j.sic potētior rōne officij potest dici tutor. vnde si ceditur tutori actio in pupillū, admittitur. C. qui da. tuto.auct.minoris.si vero fiat cessio actionis non potētiori, sed sit actio dubitata.i. in iudicium deducta, non tenet cessio. sed non amittitur actio,quin agat ille,qui cessit,sed in quibusdam casib. tenet ēt lite contest.f.ex causa dotis,donationis,& diuisionis.C. de litig.l.vlt.& 2.si aūt cessio sis actionis indubitate, & constat, cessio vera tenet, vt per totum tit.de hære.vel act.vendita. Si autē constet eam simulatā non tenet, vt per totum tit.plus va. qđ
2 agitur.† Et dr̄ simulata,quia simulať lucrū actionis esse eius, cui ceditur cū sit cedentis.vbi autē est dubiū, an sit actio simulata, necne p̄sumitur simulata ex eo,ꝙ actio pro parte est vēdita,pro parte donata.C.mandati.l.vlt.& hic non agit is,cui ceditur, nec is,qui cessit,vbi idē sitr præsumitur simulata,si pro modico ptio vendidit actionē.nā tunc non agit,emptor,nisi in quantū dedit is autē,qui cessit,agit in residuo,vt quidā dicunt.Item præsumiť simulata ex eo, ꝙ in instrō nō cōtinetur nomē cessionis, nec dr̄ ex quo ꝯctu,vel si in prin.instri ponitur cessio,& circa medium, uel si.dr̄ ex quo ꝯctu,in casibus tñ non prēsumiť simulata,si fiat inter cohæredes,& si fiat creditori pro debito,vel possessori pro munimine rerū,& legatarijs ab hæredibus,quib.res, vel ac. sunt legatę.C.man.l.pen.[Emptiones.] Idē appellat emptiones,& re
3 demptiones.† Et est sciendum,ꝙ redēptiones vel emptiones litium inter laicos non potentiores satis licitæ sunt,& eis datur actio visque ad quantitatē datā.C.man.l.pen.& vlt.vt no. in glo. hic posita Sed ꝯ.ff.de pactis,sumptus,ff.de va.& extraor. cog.l.j. §.si Titia.C.de procu.litem.C.man.si ꝯ. sed illa intelligunť, qñ redemit litē hoc modo,ꝙ eā exerceat,& postea certā partē magnā,vel paruā inde habeat,qđ penitus nō valet lis,& hoc idē est in aduocato.C.de postu. si quis.secus aūt esset, si de certa pecunia cōueniret,qđ est licitū.ff.man.salariū. Itē not.ꝙ si quis conuentus, imo ēt & hæredes eius, vel rei ven.vel confessoria, siue quacunque alia,siue reali,siue personali trāsferat in aliū rem,de qua ꝯuenit,& in casib.in quib.licita est alienatio,vt no.in gl.hic posita,q̄ incipit,cessio.tñ ipse,q cępit litē, illā pficiat. ff. de aqua plu.ar.qq̄ §.1.& l.post venditionē.imo ēt hæres eius, argu.C.de liti.auth.nunc si hæres,ad idem arg.ff.de rei vē.is à quo,& l.seq. Itē si procurator esset institutus à vēditore, ipse idē prosequereť litē re translata in emptorē,quare nō multo magis, si ipse venditor cępit,litē ipsam prosequať?nec est ꝯriū, si dicas, præiudiciū fiet absenti & ignorāti qđ esse nō debet.ff.de ex.rei iu. si à te.§.si. ff.de pig.si super,in prin.quia aut emptor sciuit causam agi cum venditore,& tunc sibi imputet, quia res cū onere suo empta vr̄ qđ magis est euentus litis. si aūt ignorasset, de euictione ageret ibidē.C.de euic.si fundū.ff.de pig.si super §.fi.ff.de leg.3.nomē. Vel dic,& melius,ꝙ nullum sit præiudiciū illi, in quē res translata est, quia sn̄ia non mādabitur executioni in re translata, sed ad interesse tenetur conuentus,sicut is,qui se liti, cum nō possidet,obtulit.ff.de rei vend.si is qui.ff.de peti.hære.q se. non est. ꝯ. ff.de rei ven.si aūt.§.j. vbi dr̄, ꝙ si non dolo desiit possidere, ꝙ absoluendus est,quia hoc non fuit sine culpa,q̄ sufficit in eo saltē,qui cautionē nō exegit,cū possit.ff.de rei vend.is à quo.& l.q petit.Sed no.ꝙ qñ res litigiosæ vnius p̄bendæ,vel administrationis transferunť in aliū,ꝙ ille,q cępit litē,eā perficiet,qa dñs litis est:sed si est mortuus,tunc nec successor eius in p̄benda, nec hæres pficiet litē,sed ille, ad quē res translatæ sunt, qa mors est iusta causa,quare ad dominū reuocatur ꝓsecutio cāæ.Sed quęres, quomodo hoc est,ꝙ ad singularē successorē,qualis est hic administrator,ad quē hæ singulæ res deuenerunt,trāsferunť actiones ꝯ id,qđ no.ś.de iu.qa?Sol.illud verū est,vbi ꝯ defunctum agebatur noīe suo.sed hic loquitur,quādo ꝯ defunctū agebať noīe ecclesiæ,& eiusdē noīe ēt ꝯuenitur successor,& ita nō agit tanquā successor,sed tanquā administrator.Itē ead.rōne dicendū est,ꝙ in hoc casu mādabitur sn̄ia executioni in re petita ēt ad alium trāslata,qa licet eius administrō ad aliū sit trāslata,res tamen penes eūdem remanet.s. penes ecclesiā, cuius noīe principalr actū
4 est.[Sanctiones.]C.ne li.pen.l.j.† [Potentiorū.] Si qs in terrorē aduersarij aduocabit sibi potētiores, quam sit aduersarij patrocinium,puta faciēdo eū ꝓcuratorē,vel ducēdo eū in aduocatum, cām amittit,& potētior seuerè punitur.C. ne li.po.l.j.& appello potentiorē eū, qui rōne magratus pōt ostēdere vultū minacē, vel terribilē aduersario.C.si quacunq; p̄.pote.l.j.& C.si rect. ꝓ. l.j.C.qđ met.cau.si p vim.& forte nō idē,si alias sit terribilis,cū possit hr̄e iustitiā,nec sit verisimile eū pati violentiā in terra iustitiæ.ff.qđ met.cau.l.vlt.& si vellet,ita posset facere sine ꝓcuratore,sicut cū ꝓcuratore.Intelligitur ergo hic potētior,qui rōne officij est terribilis;in alia significatione sumitur.ff.si ex nox.cā.l. j.§ si desinat.ff.de ali.iu.mu.ca.fa.l.4. qui aūt clericorum patrocinium inuocat,in pęnam huius decre.vel illius legis,ne li. po. nō incidit,nisi ptātem haberet super laicos,cū qb.clerici agunt:hic aūt reprobatur cessio act.facta in eos,nō quia sunt potentiores, sed qa qñcūq; fiat simulatè,nō valet,vt no.in gl.cessio. circ.hos laicos ēt ꝯpetit ac.ex edicto de ali.iu.mu.ca.fa.l.j.& l.nō solū.§.j.

De arbitris. Rub. 34.

CAP. I.

SAnæ,& infra. [Eligatur.] Sanum est consiliū, sed tamen si in duos compromittatur,tenet compromissum.ff.de arbit. item si.§.si in duos, infra cap.proximo.

SUMMARIUM.

1 *Iudex,Aduocatus,successor,& executor non possunt esse testes.*
2 *Electores admittuntur ad testimonium.*
3 *Non extenditur iuramentum ad non cogitata.*

CAP. II.

Non, [Sine multa necessita.] i.pauptate.[Per manū.] i.auctoritatē,nā ad ipsū rōne Arch.vel qa p̄sonatus erat ptinebat instō,vel p̄sentatio in ea.ecclīa cathe.[Eius.]Dicti Archi.[Ordinauit.] i. obtinuit ordinari. vel ipsemet ordinauit,cū ad ipsum spectaret.[Extortū.] Et malè.C.de arb. auct. decernimus.vel potes dicere,quia Auctētica nō ꝓhibet iurm̄ partium, sed arbitriū tm̄.[Exinde.] i.de qōne,quā inuicē habebāt.petebat n.idē sacerdos,ꝙ cū eēt legitimus & canonicus capellanus ipsi' ecclīæ,ꝙ sibi de beneficio rn̄deret, & eū vt capellanū tractaret, & sic petitoriū intētabat,vel petebat beneficiū ipsius ecclesiæ in absentia,cū sine culpa sua necesse hēret exulare. vel petebat restitutionē capellaniæ,ad quam reuertens admissus nō erat, agens possessorio.[Fauēres.] Et malè, cū arbitriū p gr̄am datū non te-
1 neat.C.eo.arbitrorū. †[Clerici.] Idest p gr̄am & fauorē,quia in hoc de facili nō pñt aliæ inueniri ꝓbōnes, ideo ipsi arbitri excipiunť.si.C.de hære.qm̄,4.q.3.§.in criminali. ver.itē 2.& recipiūtur,vt testes nūc nō ut iudices.si.ś.de elec.cū dile.ar.ꝯ.2.q.6.statuendū,ubi no.vel in hoc fuit neqtia,quia p̄cipiunt ꝓ pecunia liti spūali cedi,ut not. ś. de transa.statuimus.Itē quidā credunt,ꝙ spāle sit in iudice,& arbitris,& quibuscūq; aliis, & aliud ex officio facientib.ut nō obstāte,ꝙ turpitudinē suam allegāt, & ꝙ de suo crimine ꝯfitentur, pñt testificari, si de irritatione sui facti agitur,vt hic.& not.ś.de elec.cū dile. nec ex ipso testimonio fiat alij p̄iudiciū. j̄.de testib.sicut.Nec ēt pp hoc ꝯ aliquos ex ipsis,q non ꝯfitentur eē ꝓcedēdū ad pęnā. j̄.de testi.veniēs.15.q.3.c.nemini,nisi subiiciatur qōnib.tūc.n. posset interrogari ēt ad pęnā. C.ad l.Iul.ma.l.3.& C.de qō.plures interrogati.& ad hoc etiam, vt de facto suo eis credatur,oportet eē duos,ut hic,& si p̄fes fuerint,& duo cofiteantur,sufficit.ś.de elec. cum dilec. Super hoc non respondetur huic decre.cum per hoc alteri fiat p̄iudiciū illi.s.pro quo quoiata est sn̄ia,siue arbitriū.dicimus ergo hos non recipi

recipi sicut testes,cū Iudex aduocatus, successor & executor nō possint esse testes.C.de asses.nemo.ff.de test.l.vlt.2.q.6. statuendū.sed ꝯsulēdi sunt de facto suo,j̄.de ac.cū dilec.ff.de ap.sciendū & sitr credimus,ꝙ si ꝯfitenť turpitudinē suā,pp hoc non reuocareť arbitriū eorū,ar.j̄.de test.sicut,& veniēs, 15.q.3.nemini hoc aūt licet ꝯfiteanť illud,qđ arbitriū reddebat iniquū.s.se p̄cepisse,ꝙ pecunia cederet liti spūali,ñ tñ dñt hic suā turpitudinē, cū potuerint bona fide fecisse, sed errasse.[nō.n.est simonia, qñcunq; renunciať ius spūale,si dareť aliud tpale,fortè,qa ꝓ bono pacis dať,vel cā pietatis,j̄.de præb.nisi essent ś.de pac. cu pridē. sed tñ,quia speciē ꝯtinet simoniæ,& nō obstāte iurō licet ꝯueni
2 re,vt hic,& no.ś.de trāsa.ꝯstitutis.† Itē nec iudex his sp adhibe bit fidē,licet hoc interroget, cū sæpe sūi factū tueanť, & ex gr̄a loquanť.ff.de iu.cū q.ex variis aūt circūstātiis colliget,qđ credat ff.de cust.& exhi.l.diuus,ar.j̄.de act. inqsitionis. §. vlt.& habent hęc locū in iudicib.arbitris,& officialib.publicis:secus aūt in electorib. q bene admittunť ad testimoniū. ś. de elec. cū dilec.vel dic iō eos interrogari,ut excuseť arbitriū,qđ cū in sui natura esset licitū præcepī ꝓ pecunia renūciare spūali iuri, nisi excusaretur pp discretionē p̄cipiētis. j̄.de preb. nisi cēnt reuocareť arbitriū pp speciē simoniæ. vel ēt sufficit ꝙ eorū discretio non apparet.hęc est cā, quare cassať arbitriū pp hoc arbitri requiruntur, vt dicūt intentionē suā,& cām,quare hoc fecerūt, vt p hoc pro
3 bet,vel improbet arbitriū. †[Absoluas.] Et restituas.vel melius, non restituet,sed tm̄ vinculū iurī tollet, ut nō obstāte iurō possit agere,sicut prius.nō n.timore iurī dēt illicitū facere, nec extēdit iurm ad ea,de qb.cogitatū nō est,vel q̄ sunt ꝯ ius. j̄. de iureiu.veniēs,ad nr̄am.[Subnixū.] j̄.de præb.nisi essent,ś.de elec. inter dile.& no.ś.de transf.statuimus.qa uel tpale non dabat pro spūali,uel si dareť,iusta causa dari suberat. [Obseruātiā.] Hoc ideo est,quia spirituale est,quia iuramentum intercessit.

CAP. IIII.

Peruenit. [Decimas.] i.fructus decimarū, j̄.de loca.vetra,ꝯ.Sed hic non vr̄ illicitū ꝯhere sup fructibus decimarū, sed sic dare pp periculū soū ꝓhibeť & cassatur,ꝙ non est dignum.[Dimittat.]De facto,qa de iure non tenet,&c.

SUMMARIUM.

1 *Patroni in libertos ordinariam habent iurisdictionem.*
2 *Agi non potest,si compromissum fuit siue cum pœna,siue sine pœna.*
3 *Clerici accipere possunt pęnam a iure permissam siue conuentionalem,siue legalem.*

CAP. IIII.

Dilecti filij. [Vsuario.] i.vsu.quid aūt sit vsus,habes Insti.de vsu.& ha.[Publicis.] 3.q.7.tria, 32.q.5.mulierē.ff.de re iu.l.2.ar.ꝯ.2.q.5.Mennā,13.q.2. si quos, 12.q.2.cū deuotissimā.ff.de re iu.quidā.15.q.3.§.j. auct. de hęr.
1 quę ab inte.§.de h s.[Dicatur. C.de arbitr.l.vltim.†[Patronę.] Arg.ꝙ patroni iurisdōnem ordinariam habēt inter libertos. & pōt dici,ꝙ hæc decretalis sumpta est.C.de arb.l.vlt.loquitur tñ qñ per ꝯpromissum itur ad patronū, & hoc innuitur in sequētibus ubi dicit,nulla pęna.& est ar.ad hoc.ff.de pęnis, respiciēdū. §.tutor.ś.de cō.ex literis.C. de decu.l.j imo de iure est, ꝙ si habēt regimē, vel comitatū,ꝙ iudicare pñt, 12 q.2.cum deuotissi-
2 mā.[Eporū.] Idē ēēt,si pñtes nō essent.†[Pęnā.] Adiudicatū agi nō pōt,si fuit ꝯpromissū siue cū pęna siue sine pęna,ar. ff.de ar. diē.§.vlt.ff.si quis in ius voc.l.vlt.j̄. eo. per tuas.si vero nō sit cōpromissum,sed tñ simplr electi,quia alias auxilia deficiūt eis,agūt ad rē iudicatā.C.de arb.l.pe.& sic intelligitur. j̄.e.cū olim,p tuas.vel potes dicere,ꝙ ēt sit cōpromissum siue cū pęna,siue sine pęna,nisi ratā habent sn̄iam,pōt cogi ad eā obseruandā,& sic intelligitur. j̄.e.cū olim,ꝓ tuas, & ś.e.c. 2. alij dñt in spūalib.locū hr̄e p̄dictā ratificationē,q̄ nō recipiūt interesse. & ēt sine ratificatione,ex quo in casib.ꝯcessis laū est arbitriū, tenetur ratum hr̄e,& mandabitur sn̄ia executioni. ś.e.c.2.vel idem,si iurm interuenisset,vel fides data esset. j̄.e.c.proxi. ś.e.c.2.alij tñ dñt, ꝙ nunq̄ cōpetit actio ex arbitrio, nisi emologatū sit taciturnitate.
3 10.dierum.C.de arb.cū antea.†[Pęnā.] 12.q.2.eps, q m̄nd. 23. dist.quāquam,arg.ꝯ.inf.de pęni.suam, 12.q.2. fraternitas.Solu. pęnā à iure pmissam siue ꝯuētionalē,siue legalē pñt accipe clerici,16 q j.statuimus,j.q.si.quotiēs.10.q.vl.c.vlt.tñ,si lucri cā nō faciāt.inf.de sim nemo.uel dic,ꝙ pñt petere pęnā, q̄ti sua inter. est.ff.de ac. empt.p̄dia. pęna aūt in fraudē vsurarū apposita peti nō pōt.ff.de ac.emp.Iul.§.idem Pomp.infra. de empt.ad nr̄am.

SUMMARIUM.

1 *Nunquid arbitrium posit pro parte valere,& pro parte non.*
2 *Non valet arbitrium liberati contrarium.*
3 *Potest Abbas de iure suo compromittere.*

CAP. V.

Cum tempore. Aliā cām hēbat cum ep̄o, aliam cum monachis.[Fide.] Quia promiserunt in fide sua.[Obseruādum.] Metu pęnæ.ś.e.c. ꝓxi. vel iurī.quāuis nō debuit interuenire, 12.q.2.omne 6. q.4. ꝙ bene. vel ꝯpromissi pena,q tunc non agiť ad interesse. ff. de arb. diē. §.vlt.& l.seq.inf.eo.ti.p tuas.vel executiones.cum simplr electi sint arbitri sine pena, & emologatū est arbitrium expresse, vel
1 taciturnitate 10 dierum.C.de arb.cum antea. †[Exceptis.] Hic habes,ꝙ arbitrium ꝓ parte tenet,& ꝓ parte nō,arg.inf. de p̄.e. dile.nisi esset, quia de iure Ro. Ecclesia non potuit ꝯpromittere. sed si de plurib.capitulis iure suo ꝯpromisisset aliquis ita, qđ de oīb.simul sententiaret, & sententiauit de vno,nō in plurib. non valet.ff.de arbi.qđ tñ, in prin.ff.fa.ercis.in hoc iudicio [Libertatē.] Nō vr̄,qđ de liberali cā potuit ꝯpromittere. ff.de arb.nō dis. §.de li.ś.de in inte.c.vlt.ꝯ.inf.de præsc.cum olim.Solu. dico qđ possit exēpta ecclesia,vel non exēpta ꝯpromittere de iurib.non cōtingentib.ius Papæ,vel alterius q exemit, vel ēt non exemit, sed ius habet in ea:& si facit,nō est ei præiudicium, qa ēt si expsse ꝯpromittať de illo nō valet ꝯpromissum quantum ad ius alterius, quia nec renunciare pōt priuilegiis libertatis, nec iuri alterius,quod plus est, vt hic,& C.res inter ali.ac.p to.& quib. res iu. nō obest.ff.de off.præsi.legatus.Decre.autē de p̄scr.nō obstat qa ibi non tm̄ fuit iudicatum de iure,qđ alium,sed tm̄ tangebat ecclesiā agentē.super libertatib. autē alicuius ecclesiæ pōt qs compromittere,& litigare, puta si priuilegium habeat aliqua ecclesia sup decimis,uel sup parochialib.iur.nō reddendis,uel ab aliis ecclesiis exigendis, vel nō. nā super eis & ꝯpromittit,& litigat, inf.de deci.ex multiplici,ś.de in inte.rest auditis, & in decr prę alle.de præscr.cum olim.Hæc autē decre.nō ꝯdicit, qa de libertate loquitur,q̄ alium tangebat. nam hic monasterium non solum erat liberum ab ep̄o,sed ēt erat subiectum Papæ immediate,& idcirco p suum ꝯpromissum nō pōt præiudicare Papæ.quidā tamē dicunt,qđ nō pōt ꝯpromittere de his,q̄ tangunt libertatē,qa nec iudicare qs pōt, nisi de speciali mandato Papæ, infr.de iu.cum venisset.si autē nō esset ꝯpromissum de libertate, sed de aliis,q̄ per indulgentias se.ap ꝯcedunť,& ubi alterius ius nō tāgitur, tenet cōpromissum. primo dictum magis placet.imo dico, qđ sup his,q̄ dependent à libertate ꝯpromissum valet, verbi gra. si facta sit electio ꝯ tenorē priuilegij libertatis sup electione, & instōne facienda p episcopum,valet ꝯpromissum,infra.e.cum a nobis,ś.de in inte.rest.ex lr̄is,ar. vbi dr̄, qđ delegatorum sn̄ia super his tenet,nisi p in inte.rest.subueniatur sibi.eadē rōne arbitrorum.& melius,infr.eo.c.pe.sed licet ſm scdam opinionē,dato qđ ipsa sit vera, nō, posit ꝯpromittere ecclīa sup statu suo, si tamē duæ ecclesiæ litigant sup tertia ecclīa,cui subessent, licitè possent ꝯpromittere lite pen. licet agatur de statu tertiæ ecclīæ,
2 inf.c.p tuas.† Sed obiicies, quare ergo nō tenuit hoc cōpromissum inter episcopum & Abbatē sup duab.capel? Respō.s.qđ tenuit.nec ꝯdicitur,sed arbitrium nō ualet in his,q̄ sunt ꝯria libertati.Idē dicunt,quādo ꝯpromittitur de his,q̄ depēdent à libertate.s.qđ non tenent. si factura sunt præiudicium libertati. alij dicunt indistinctè,qđ sup statu,& libertate,ēt si fit alij præiudiciū, ꝯpromitti pōt à partib.q̄ obligare se possunt, sed nō fit præiudicium, sed ꝯpromittenti bene præiudicat, & ſm hoc soluuntur ꝯrietates,arg.op.inf.de cap.mo.c.2.in fi. & nō reprobamus, qđ
3 hi dicunt,& q.ꝯcordant primæ opinioni. †[Capellarum.] Quæ simul cum monasterio erāt exemptæ ab episcopi iurisdōne, & Papæ subiectæ,ita qđ Papa de eis iura episcopalia recipiebat, uel Abbas noīe Papę & eius vice recipiebat ius episcopale, & iura episcopalia per se,uel per alium reddebat: sed tamen nihil iuris habebat in ecclesiis Abbas, quia de suo iure bene posset cōpromittere. uel dic, qđ bene intererat huius Abbatis defendere & promittere pro ecclesiis sibi subiectis pleno iure,idest in temporalibus & spiritualibus, quòd non sint subiectæ, nisi Papæ,arg. infra de reli.do.constitutis,cum ve.

SUMMARIUM.

Arbitrium a iudicio,in quibus discrepat.

CAP. VI.

Cum dilectus filius,& infra. [Recōuenire.] No.
a qđ in hoc discrepat [a] arbitrium a iudicio. Item in satisdatione Auct.de lit.§.exhibendum.item in pœna contumacis.ff.de arbit.non ex omnibus.item in pronunciatione facta aliqua parte absente

ADDITIO.

a ¶Discrepat.Vide Abb.hic ponentem alias differentias, & alias vide per Ange. Are.in §.omnium,Insti.de act.per Perro.in repe.l.j.ff. de arb.& in l.si Titius. ff. de verb. obli. Et an coram arbitro habeat locum reconuentio,vltra adduct.per Abb.hic,adde do.Maria.in c.j.q.5.infra de mu.pet.& do.Alc.in consi.129.col.3. ver,non obstat,in 2.vol.& Ro.singulari 149.

absente.ff.eo.si quis li.item in purgatione moræ.ff.eo.l. Celsus.
a ff.si quis cau.& si post. [Quibus.] Et eis cohærētib.[a] nā pōt diē solutioni præfigere.ff.e.si cū dies.§.vlt.& l. Celsus. Sed nunqd de pena, vel interesse cōpromissi cognoscet?ar.qđ sic.ft.ad l.Aqui. inde Neratius.§.pen.sed credo ꝫ.de arbi.quod tamen.§.vltimo.

ADDITIO.

a †Cohærentib.Et sic in connexis potest iudicare arbiter.adde Feli.in c. translato,col.3.cir.fi.supra de consti.& adde eundem Inn.in c.ex par.infra eo.& glo.in l.non distinguemus.§.de offi.ff.eo.tit.& adde idem in procuratore,quia si posuit manum ad connexa.non excedit fines mandati,ita Pau.de Castro. in consi.suo 30.idem dixit glo.in delegato,in c.licet ergo 7.q.j. Et in teste dixit idem Bal.l. peremptorias,circa fi.ver.quæro,actor.C.senten.rescin.non pos.

SVMMARIVM.

Familiæ nomine,an mercenarij intelligantur.

CAP. VII.

Cum olim super. [Familia.] Perpetua & religiosa,puta pueris,& filib.arg.ꝫ.ff. de publ.l.j.§.fami.ff.de vi & vi ar.l.j.§.fam.vbi innuit,ꝙ nomine familiæ,& mercenarij intelligunt. [Irrita.] Quia non est forma seruata. [Eligere.] No.arbitriū seruari.dic.vt no.š.c.dilec. in gl. fi.ad iudicatū.[Eligere.] j.de re.& transeun.c.licet.ff.de admin. tu.l.qdā.§ pr,& ff.vbi pu.edu.debe.l.j.& sic interpretat.c.dis.63. obeūtib.nec reputes superfluum cōsilium, qa consilium familiæ posset trahere cōsiliū dñi in sua opinione,31.dist.in cœna.ff.de ar. itē si vnus.§.vlt.arg.contra.ff.de proba ad probationem.

SVMMARIVM.

1 *In laicum non potest de rebus spiritualibus compromitti.*
2 *Laicus quando de causis spiritualibus iudicare possit.*

CAP. VIII.

1 Contingit interdum. [Reb.spiritualibus.] †No.ꝙ sup spiritualibus nō pōt compromitti in laicum, nisi hoc fiat auctoritate iudicis,q de cā spirituali cognoscat, sed eius auctoritate fieri pōt, siue ex delegatione,siue iure ordinario cognoscat. imo qđ plus est, nec iudicio laicorum disponet.j.de iu.c.2. qa nec laicus iudicare pōt de causa spūali etiā si incidat alij qōni,de qua cognoscere
2 poterat j.q fil.sint legi.† de mandato tñ Papæ possent laici iudicare de cā spirituali, 32.dist.§.verū. sed alterius mandato non credo.super reb. autem temporalib. clerici non possunt ire ad iudiciū seculare,ēt cōsentientib.suis platis.j.de fo.cōpe.si dilig. sed cōpromittere in arbitros possunt.š.eo.dilec. In iudicem aūt clericum consentientib.platis suis possunt cōsentire,vt in iudicibus,& no.aliter,vt habeant eorū cōsensum.j.de fo.cōp.c. vlt.& c. significasti.qđ aūt diximus,ꝙ auctoritate delegati pōt cōpromitti in laicū de spūalib.idē intelligo,ꝙ possunt auctoritate ordinarij,licet forte nec auctoritate del. vel ordinarij pñt, nisi sit lis cœpta.[Rebus spiritualibus.]Nunquid pōt cōpromitti in laicū super electione sacerdotis,vel clerici,vel Abbatis? non videtur.

SVMMARIVM.

1 *An liceat plebano constituere procuratorem ad transigen.*
2 *Non sufficit verbo emologare arbitrium etiā cum pena, nisi subscribat.*
3 *Nunquid non obstante iuramento de stādo snīa arbitri possit agi contra.*
4 *Sæpe extra id,quod agitur tacita obligatio contrahitur.*
5 *Compromissum super re spirituali fit in laicum auctori.iudi.deleg.*

CAP. IX.

Per tuas literas intimasti. [Sup hospitali.] i.sup iure,qđ habebat in hospitali,sic.ff.de ꝯhen.emp.l.q tabernas, & de le.j.l.si domus.§.pen.[Gñale.]Licet.n. habeat gñale mandatū,non pōt transigere,nisi fortè sup fructib.paucis.ff.de pcu.māda. pcurator.si aūt gñalis pcurator sit, & habeat liberā administrōnē, aīs gñalē,transigere pōt, & iusiuran.deferre.ff.de pcur.procurator. ff.de iureiu.iurisiurandū.§.vlt.& si male transegerit, imputet sibi dñs, qui talē elegit:minor tñ, vel ecclesia restituet in integ.si tutor,vel prælatus p amicitiā transegit.simile.C. de trans. preces.
1 C.de pactis pactū.ff. de mi.tutor.† [Assensu.] De hoc no.š.de rescrip.edoceri.hæc.n.allegatio non valet.imo solus plebanus potest cōstituere procuratorē.ff.quod cuiusq; uni.l.vlt. & hoc ēt ex eo probat,ꝙ solus plebanus pōt ratū habere,quod factum est p talē pcuratorē.ergo solus pōt cōstituere pcuratorē. vel dic ad agendū poterat cōstituere procuratorē, secus ad transigendū: qa fortè soli prelato nō licet,j.de his, quæ fi.à prę'.quanto.vel dic, ꝙ forte alias magnū negociū erat.vnde sine cōsensu capituli,nec potuit cōstituere procuratorē.[Ex parte plebani.] Appello partē plebani plebanū cū canonicis, alias sicut non posset super hac. s. transactione cōstituere procuratorem, ita nec ratum habere. vel aliter,vt no.in gl.de hoc. [Ratum.]Dic vt no.š.eo.dilec.glo.ad audi. [Executioni.] Per solutionē pęnæ,& aliis modis, de quib. diximus.š.c.cum te.c.dilec.alias non datur actio ex re iu.C.e.l.j. arg.ꝫ.C.de Iudæ.l.Iud.[Executio.] Melius dr, ꝙ si quis subscripserit snīæ,dicendo confirmo snīam arbitri, vel nō cōdico, ꝙ ex tali snīa oritur actio,& exceptio.C.de arb.ne in arbitris.§.fi.& ex pone hanc literam,receptum fuit.id est subscriptum. non enim sufficit verbo emologare arbitriū cum pena, nisi subscribatur. C.de arb.cū antea.quidā tñ dicunt, ꝙ sufficit sola emologatio sine subscriptione fm canones.[De obseruando.]Vr, ꝙ licet ex snīa arbitri ex cōpromisso electi non detur actio,vel exceptio rei iud.C.de arb.l.j.tñ debet dari exceptio pacti, quia hoc ipso,ꝙ pmisit stare snīæ arbitri,si postea facit ꝯrium, venit ꝯ pactum, & sic videtur,ꝙ debet obstare exceptio pacti,ꝙ tamen non est verum.ff.de arbi.l.2.& l.fi. Item ad hoc quidam sic respondent,ꝙ in cōpromissis oīa verba, quæ ibi ponuntur, intelligenda sunt cōdōne tali.s.ego promitto,ꝙ stabo snīæ, vel pęnam soluam, & iste intellectus datus est sibi a iure, quia nisi iura sic statuissent, bene debet seruare compromissum suum. s. stare snīæ, & ex eo
3 pacto bene daretur exceptio. † Et idem dr de iureiu. ꝙ non obstante iureiurando poterit agere.ꝙ sic est intelligendū iusiu.vel ꝙ seruabit snīam arbitri,sicut iurauit,vel pęnā soluet.& eodem modo est intelligendū, qñ partes stipulantur stare snīæ arbitri sine adiectione pęnę.scilicet quòd sufficit condemnato vel seruare sententiam, vel pstare interesse.ff.de ar. diem.§ fi.& quod isti bene dicāt,ex eo apparet, quia si non interuenisset stipulatio,olim semper dabatur exceptio pacti.hodie ēt datur non tñ exceptio,sed ēt actio,si fuerit emologatū.C.de arb. cū antea. & imo vbi actor stipulatus est stare snīæ sub pęna reo non stipulanti datur exceptio.ff.de arb.si de meis.& habent hęc locū, vbi stipulat snīæ dicto, vel arbitrio stari siue cū pęna, siue sine pęna.nā si expresse stipularetur rē,de qua agitur, vel dari, vel fieri fm snīam arbitri,ad rē ipsam, vel factum agi posset, si pro eo snīaretur. & idem est in reo,si expresse stipularetur rem,q ab eo petitur, amplius non peti,si p eo fuerit arbitriū, bene habebit exceptionem imo plus vr, ꝙ si ēt prędicta non expresse stipularetur, sed solū pactum de eis dandis,vel faciēdis, vel nō faciendis incontinenti post stipulationē emissam de parēdo,snīę ꝙ & tūc tale pactū informat ac.ex stipu.& parit exceptionē.C.de pac.petens, & ff.si cer.peta.lecta.Imo plus vr,ꝙ etiam tacite partes videntur intellectui prædicto renūciare, ut si partes stipulentur stare snīæ sub pęna,ut ea soluta,uel non soluta maneat ratum pactum,in hoc agi pōt ex stipulatu,ut fiat,quod iudicatū est.ff.de transf. quod si de.Imo plus,ꝙ si cōdemnatus fuerit in mora,agetur & ad pęnam & post ad rē iudicatā,nec est ꝯ.ff.de ex.doli,apud.§.Labeo,quia illa lex loquitur,qñ non erat adiectum in cōpromisso, ꝙ soluta pęna ratum esset arbitriū. Alij tamen dicunt non agi ad rem iudicatam,sed ad interesse tm in prædicto casu. ratio aūt, quare pdictus intellectus fuit accōmodatus prædictæ stipulationi in cōpromisso,ea fuit, qa cū arbiter sine timore retractationis possit ferre iniquā snīam,iustam fuit, qđ in alio eius ptās restringeretur. s. ut nunquam post sententiā arbiter res suas sibi auferret, sed sufficit sibi auferri uel pęnā, vel interesse alias.n. nō datur actio uel exceptio ex re iu.C.de eden.l.j.arg.ꝫ.C.de Iudę.l.Iudęi.
4 [Agi.]Contra compromittentē,& nō ꝯ plebanū. † [Procurator.]Et non dñs,qui non mandauit de transa.ff.de re iu.si se, in prin.ff.de procu.Plautius.nec obest, qđ aduersarius eū sibi obligare non intendebat,sed plebanū:qa sępe ext.id,quod agitur,tacita obligatio ꝯhitur.ff.cōmo.si his, in fi.ff.si cer.per.ciuitas. C. man.si literas uel dic,ex quo ab eo stipularur, creditur,qđ intendebat eum sibi obligare,nisi ꝯtrarium dicat,tunc secus dicerem. [Ad interesse.]Quod non vr aliud posse,nisi expensæ,quas fecit in li.corā cōpromissariis res autem in qua condemnatus est reus, non est interesse vincentis.tamen,si sua est, etiā post sentētiam arbitri sua manet, & eam non obstante sententia arbitri petere pt.ff.de arb.si rē.& si non erat sua,uel sibi debita,nō interest sua,
5 nec tūc etiam sua interest: † [Archiepi.] No.in laicum auctoritate iud.dele.de re spirituali fieri cōpromissum,arg.32.dist. §.verum. sed tamen nedum auctoritate delegati, sed nec ordinarij pōt clericus consentire,ut habeat iudicem ordinarium laicum.

SVMMARIVM.

1 *Pars si in termino statuto coram arbitro non comparet, pœna cōmittit.*
2 *Arbitri iudicare non possunt post mortem litigatoris.*
3 *An mortuo prælato dicantur custodientes possidere eam.*
4 *Cum de prælatura litigatur, non licet de alio facere aliquam electionē.*
5 *Quis dicatur incidere in pęnam translatæ ac.vel iuris dubitati.*
6 *An ordinarius possit esse arbiter.*

CAP. X.

1 Ex parte. [Partes.]Id est electi.[Sententiā.] i. arbitriū. †[Præfixisti.] Si pars in termino nō cōparet statuto corā arbitro, pęna cōmittitur.C.de ar.l.2 ff.de ar.diē.§.si qs. sed non sp sed tūc quādo per partis absentiam fit,quominus arbitretur,vt quia terminus perēptorius assignatur ad dandā sententiam

tentiam.š.de offi.deleg.c.consuluit. vel etiā si ante lit. contesta. sit terminus assignatus perēptorius ad cōparendum, quia si nunquam cōparerent,nunquam posset arbitrari, cū non possit sententiare,nisi partibus præsentibus.ff.de arbi.diem.§.j.& 2.nam si citatus,sed non peremptorie.abiit ante li.conte.non cōmittitur pœna.imo plus quidam dicunt, ꝙ & si post lit. contesta.citetur peremptoriè ad testes recipiendos,vel alia consimilia, quæ possunt fieri ēt parte absente,ꝙ non cōmittitur pęna, quia per eius absentiam non impeditur arbitrari,arg.ff.eo.l.1. Sed dices, quō ergo punietur huiusmodi contumacia? Respon.in snīa condemnabit eum in expensis, quia licet expresse non venerit in cōpromissum,est tamen cōtiguum.& idem dr de fructibus,vel termino solutionis.ff.eo.tit. quid tamen.§.fi.arg.ff.iudi. solui.iam tamen.§.in hac.ff.de procu.ad rem. l.1. ff.de re iudi.Paulus.idem dr,quia statim cōmittit pęnam,ēt si in termino non peremptorio diceret se nolle ire.ff.de re iudi.contumacia. Quidam tñ dicunt,& forte non malè,ꝙ arbiter debet absoluere præsentem ab instantia arbitri,pp contumaciā aduersarij, & ex tunc potest petere pęnam,quia id dicit,pp quod a lite disceditur, arg.ff.de arbi.qualē.Item quia arbitria ad instar, &c.[Sublato.] Et ideo, si de cętero ꝯ eum snīa feratur,non tenet.ff.de re iudi. in summa, quæsitum. ff. qui satisd. cog. si decesserit. sed pp adiacentia.s.vt sciatur,ꝙ sunt priuati eligendi ptāte,ēt post mortē feretur snīa. ff.de rei ven.vtiq; C.si app.pen.mors, quāuis. sed certè non vr, qđ in lite,quæ vertitur inter electos,possit iudicari, & si vterque iuraret de priuatione canonicorū,cum res inter alios, &c.C.res
2 inter alios,& per totū † Præterea, quia dr, ꝙ post mortē litigatoris potest intelligendū vr de iudicibus,non de arbitris, qui nō possunt iudicare post mortē litigatoris.ff.de arbi.sed & si.§. vlt. nec in absentia partis,ēt si sit contumax. ff.de arbi. quid tamen. §.vlti.quamuis pęna cōmittatur.ff.de arbi.diē.§.si quis.acta vero habita inter viuū & mortuū puta attestationes, & similia,nō valebunt,si egerit contra substitutum, quia nec in litis prosecutione succedit successor. quia non est huius hæres, nec vl's successor,quia neuter agit nomine ecclesiæ.sed vterq; ius suum prosequitur.item hæres eius non prosequitur causam defuncti, qa cum realis esset actio,quæ erat inter eos.s.quis ius haberet in ipsa prælatura,& hæres ipsum non possideat, nec dolo desijt possidere ius,qđ defunctus se habere proponebat,non dabitur ꝯ ipsum actio,nec snīa.ff.de rei ven.l.sin autē.quid ergo faciet iste, q superuixit? si sit ei nouus aduersarius, inchoabit litem cū illo,si autē non fieret sibi nouus aduersarius, tunc petet confirmationē ab ordinario,& procedet in petitione sua,sicut no.š. de trā-
3 sa.de cętero.†Sed quid si fuerat confirmatus,& habuit prælaturā in pace, sed postea amisit possessionē eius per desidiam? hoc vr, ꝙ si inueniat possessionē suam vacuā, quæ nūquam fuit per aliquē occupata,ꝙ eam accipiet, & si fuerit per aliquē occupata,dicunt idē, dum tamen modo vacet siue per mortē noui occupatoris,siue alio modo, arg.pro eis.j.de ord cog. cum dilec. 15.q.3.potest.vbi dr,ꝙ si possessio licitè ad dñm redijt, ꝙ debet habere cōmodum retentionis.Itē quæ causa est,ꝙ non recuperaret ecclesiā suam, quandocunq; potest cū non sit ea priuatus nec per snīam iuris,nec hominis,ar.7.q.j.pastora.& possessio facilè debet redire ad dominum,ar.ff.de pactis. si vnus.§.pactumē nec obstat C.vnde vi,conquerebatur.quia vr habere locum,qñ non dñs,vel quasi occupat possessionē vacuam.Sed opponent, ꝙ non potest inueniri vacans prælatura,quia mortuo vel cedēte prælato statim eius custodiā habet vel eps,vel Arch. vel capitulū,vel patronus,vel ęconomus,vel quis alius.j.de insti. cum ve.j.de app.bonæ mem.o.de test.relatum, 63.dist.si in plebibus. istis respondetur,quia licet custodiant bona prælaturę,tamē nō possident prelaturam.hoc tamen firmiter tenendum est,quia si inueniat resistentes in recuperanda pos. non debet violentiam inferre,arg.C.de edi.di.Adri.l.3. & ar. ff.quod me.cau.extat C. vnde vi,si quis.ff.ad l.Iul.de vi priua.creditores. C.ne quis in sua causa, per totū.posset tñ dici, ꝙ noua acquisitio possessionis, q̄ fecit propria auctoritate, non extendenda est, sicut extenditur cū per eū,ad quē pertinet inuestitur de prælatura,vel installatur de hoc autē alibi no.Sed quid si alius, q medio tpe possedit, fuit institutus per eū,ad quē pertinet? Respondeo, ꝙ si fuit sic institutus,sua institutio non tenuit de iure, puta quia fuit institutus, ita,ꝙ primus non fuit amotus per snīam vel iuris, vel hominis, vel ēt snīa lata fuit, sed non tenuit ipso iure, puta quia lata fuit post legitimā causam applonis,vel reo non citato,vel alio consimili modo,pp ꝙ secūda institutio non tenuit, j.de concess.prę ben.c.j.& ex tunc sibi licet occupare possessionē prælaturæ,si eā inuenit vacantē.sed si tenuit institutio,sed iniustè sit processum ꝯ primū: puta quia pars per snīam q̄uis iniquā, à qua nemo appellauit,amota fuerit, non tñ video, ꝙ postea ēt vacantē prælaturā possit occupare. licet. n.post snīam iniustā maneat dñs.ff. de cō.inde.Iul.quia tñ ex snīa,quæ lata est,nascitur ac.& ex.j.de re iudi.c.cū inter.§.vlti. vlterius pos. eius recuperare nō licet. Si autē vis securius procedere,vade ad iudicē & implora officium eius,vt cognoscat,an prælatura ad te pertineat,& si inuenerit ad te pertinere,det tibi possessionē eius.C.de bo. va.l.pe. & fi. [Inhibere.] Et male,quia non constabat ei,ꝙ pars aduersa esset priuata ptāte eligendi,nec ꝙ alia electio.s. viuentis nulla esset ipso iure,quia si esset verum.s.ꝙ electio viuentis esset nulla ipso iure, tñ pars sua prohiberi non poterat ab eligendo. š.de elec. dudū, & auditis,vbi de hoc no.& hæc est ratio,quare in hac decre.non diffiniuit,ꝙ electio facta post mortē B.non teneat quamuis dicat, ꝙ ordinariū erat, vt primo de electione vnius cognosceret, quam ad aliam electionē procederetur, sed nec tunc poterat procedere,nisi vocatis ēt alijs,qui & si crediderunt sua electionē
4 nullam esse,deberent procedere,š.de ele.cū tran. † Sed certè vr alijs,ꝙ ēt si electio viuentis nulla esset,tamen illi qui adhęrebāt, non debuerūt procedere iterato ad aliam electionē, ex quo adhuc erat lis de electione viuentis, & prædicta iura.s.dudū audi. tñ videntur habere locū ante, quā incipiat litigari per electionē,quia postea re litigi.facta non vr licitū prælaturam,vel aliqd ius in aliū transferre.vnde dicunt,ꝙ bene prohibuit, sicut ex sequentib,apparet,vbi dicit,prius tamē, &c.non valet ratio apposita superius.s.ꝙ non debent prohiberi eligere,nisi cōstaret,ꝙ prima electio esset aliqua eius.s.qui adhuc viuebat, quia illud haberet locū,vbi prius nullam electionem fecissent hi,qui prohibētur.secus,vbi fecerunt,sed eorum electus mortuus est.Itē alia ratione prohibuit,quia cum dubiū esset,an prima electio teneret, non debuit procedi ad secundā,argu.š.de elec,dudum.sed certe dubietas electionis primæ non debuit secundā electionē facere nullam,sed prima nulla est ipso iure,vt no.š.de elec. considerauimus.sed melior ratio vr aliquibus, ꝙ res litigiosa nō debet in alium transferri.C.de li.l.fi.quod fm quosdam locum habet ēt in incorporalibus.C.de li.l.2.& l.fi.sed & si in incorporalib.non haberet locū,ꝙ ēt incurrerent in pęnā litigiosi, incurrent tamē in pęnā translatæ ac. vel trāslati iur.dubitati, de quo no.š.de al. iu.mu.causa fa.ex parte.hanc prohibitionē facit vt ordinarius, sicut arbiter.n.processit vsq; ad mortē,ex tūc aūt vt ordinarius nihil aūt constat eum male præcepisse, qñ præcepit, ꝙ penden. snīa non procederetur ad electionē.cū morte litigatoris perēat cōpromissum, vt hic,& instantia cōpromissi, nisi forte intellexisset,ꝙ non procederet pen.snīa,quasi iure ordinario,& vt ordinarius facere intendebat.[Elegerunt.] Et male duplici ratione, tum quia post iustā ordinarij inhibitionē, tū quia facta fuit priori non cassata.[Inhibere.]Non vr posse dici,ꝙ isti eligentes in vitiū liti.incidant. vel eius pęna teneantur,quia hoc nō agebatur inter electores qui ꝯ prohibitionem elegerunt, & sic nullam rem liti.transtulerunt in alios,cū nulla lis esset inter eos. Itē hic nō petebatur dñium huius prælaturæ,sed tñ agebatur,ꝙ qs haberet ius in electione,sicut ibi apparet vbi dicit, cumq; postmodū tractaretur super elec.&c.Itē electores nunquā dñi transferre dñium prelaturæ,licet decernant.per quod potest peti platura,arg.ad hęc.C.de li.auth.litig. Itē electi iuste petunt ab electoribus,si sunt subditi,ꝙ eis obediant vt prælatis.non tñ ab eis petunt prælaturā.quia eā non haberent, nec ēt eam possunt dare, imo ipsam prælaturā videntur recipere à confirmatore, qui eis confert plenitudinē sui officij.š.de elec.nihil, & c.transmissam. licet ius petendi oīa ista ortum habeat ex elec.imo & si idem esset elector & confirmator, non tñ teneretur pœna litigij, si alij confert prælaturā,quæ ab eo petitur in iudicio. qa prelaturā nō possidet,sed ius conferendi prælaturā. Vnde,si hoc ius peteretur ab aliquo,si alienaret in alium,bene haberet locū pęna liti.fm illos,qui dicunt, ꝙ in incorporalibus habet locū pęna liti. & eodē modo si aliquis possideret prælaturā, quā alius petit, tunc si alienaret in aliū illā prælaturā,tunc bene haberet locū pęna liti. & vr,ꝙ si diligenter attendas,ꝙ directè offi. iudi. non rectè imploratur ad prelaturā sibi reddēdā,vel quodcunq; aliud ius, nisi aduersus illū,qui illud possidet.& hæc petitio constituit rē litig. & sic fuit ac. j.de sen.& re iud.cū Bertol. sed si aliquis petit confirmationē platuræ,vel alterius dignitatis,vel iuris, nunquā cōstituitur res liti.quia non agitur de dñio,vel quasi dñio dignitatis,quod est necessariū,vbi locū habet pęna liti.vt pal. auct. item non fit res dubia.vel liti.si petatur à subditis,ꝙ sibi obediant.nō. n.sunt hi modi agēdi ad rē, sed ad factū. qualiter autē agēdū sit
5 in istis,no.š.de ma.& obe.c.inter quatuor.† Itē non vr, ꝙ in pęnā isti electores incidunt translatæ ac. vel iuris dubitati, quia in hoc non incidit,nisi actor,qui ac.vel ius habet, & eā vel illud in aliū transfert.C.man. l. pen. & fi. hic aūt nec aliquis de elec. ius suū transtulit in aliū, imo nec electores ipsum ius, qđ apud eos erat.s.ius eli.in aliū transtulerunt, sed iure suo vsi sunt.s.eligendo.hic.n.est fructus iuris eli.& sic patet,ꝙ nō fuerunt prohibendi,quia nemini facit iniuria,qui vtitur iure suo.š.de ele.cum ecclesia Vulte.Item electores non agebant, & maximè de hoc iure eli.non erat quæstio, si eius electio valeret. Itē si non elegerūt quēquā,vt aliū vexarent, sed suo iure vtendo, vt ipsum ius suū retinerent.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctinere t. nam si elegissent aliquem ad impugnationē alterius, hoc quidē esset reprehensibile. [Finitū.] Quia vlterius post mortē eius tanquam arbiter procedere non poterat: secus in iudice, quia causam cēptā hæres prosequi tenetur. [Hoc.] Apparet tñ per electos ꝓ promissum. [Debuisti.] Debito necessitatis, sed nos
6 alij debito honestatis. [Cognoscere.] Vt ordinarius vellet. † Et hic est arg. ꝙ ordinarius pōt arbiter esse, vt s. eo. cum tpe. & hoc ſm canones. ſm l āt secus. ff. de arb. sed & si in seruū. [Iusthēt.] Idē ēt, si ius nō habet. nam pend. li. super alia electione, vel ēt si nō sit inde lis, volunt tñ electi & eligentes suæ electioni inniti, ad aliā procedere non potuerunt. s. de cle. consideraui mus, nō obstat s. de in integ. resti. c. 2. quia ibi post cessionē vnius non remansit alia electio, cui fieret ꝓiudiciū. & quia hic corā superioris vertebatur, arg. s. de postū. bonæ. §. nec nocebat. s. de offi. le. licet. alij tñ dicunt, ꝙ nec ibi secūda electio cassabitur, nisi prius constet secundam electionē tenuisse, vel alias secundę prætitisse impedimētū, vt no. s. de cle. duorum, & c. auditis, ſm quod plenius no. s. eo. in gl. & male. & hæc vltima solutio magis placet. vix n. potuisset ꝓtingere, si de iure suo esset, ꝙ nō teneret electio facta li. pēd. super alia electione, quin statim cassasset eam, & postea processisset super alia electione, sicut de iure esset.

SVMMARIVM.

1 *Compromissum de temporalibus super rebus ecclesiasticis tenet.*
2 *Sententia super quibus rebus lata, non tenet.*

CAP. XI.

Exposita nobis. [Exortæ.] Super alijs discordijs
1 super rebus iam iudi. non. [In iudicem.] † No. de t palibus com-
2 promitti in laicum. s. eod dilec. [Arbitrium.] † Quia snīa ꝓ res prius iu. non valet. 2. q. 6. § diffinitiua. item si post snīam non potest transigi. ff. de condi. inde. eleganter. §. & post rem. ff. de transac. post rem. item nec compromitti. Item si ex gratia prælatus vellet dimittere, vel renunciare suo iuri, non posset. C. de transac. interpositas. [Obsidum.] Quia ex quo non tenet cōpromissum, vel arbitrium, igitur nec obsidem datio, nec quæ sequētur ex eo. C. de le. & consti. non dubium. & non dubites hæc pertinere ad iudicem ecclesię, 2 q. 2. Apostolicos, 24. q. 3. si quis depo.

SVMMARIVM.

1 *Possunt partes de negocio ad negocium prorogare iurisdictionem.*
2 *Item possunt prorogare iurisdictionem vt super arbitrio possint executionem facere.*
3 *Non valet compromissum in duos, vt possint indeterminate eligere tertium: secus, si certam personam.*
4 *Pœna compromissa non habet locum in ordinarijs vel delegatis.*

CAP. XII.

Innotuit nobis. [Laicus.] Hæc causa erat inter laicos coram ecclesiastico judice, qa
forte erat causa spiritualis, puta quia de pecunia vel censu, qui debebatur ratione iuris patronatus, vel cōsimilib. vel alias erat
1 de foro ecclesiæ, vt no. s. de offi. deleg. significantibus. † [Retenta.] Hoc non potuere ex iurisd. sibi deleg. cum nihil de hoc à Papa esset eis commissum. f. de exequendo arbitrio, sed partes prorogauerant iurisdictionem, ꝙ possunt, de negocio ad negocia, vt no, s. de offi deleg. de causis. in negocio tamen commisso, ēt si non protestarentur de retinendo jurisdi. deleg. per quam in eos compromittitur, tñ retinent. quare. n. expiraret, cum iurisdi. & rescripta sint perpetua. C. de diuer. rescrip. rescripta, s. de of. deleg. significantibus. arg. ī. de prēb. nisi essent. sed & ꝙ idem sit, & si in laicos compromittitur. satis expresse innuit ista decre. cū non iudicet iustam app. ex eo, ꝙ exequantur snīam arbitri: sed quia male fuerunt electi arbitri. Sed potest dici, ꝙ non sufficisset iurisdictionis retentio, nisi partes consensissent quantum ad executionem arbitrij, licet forte sufficiat ad retentionem iurisdictionis dele. & potest responderi rationibus in ꝓrium assignatis, quia snīa arbitrorum non debet mandari executioni sua auctoritate, si partes consensserunt. vnde ex vi compromissi, & pp consensum partium, & iudicis potest executioni mandari. nec etiā est verum, quod partes committant executionem arbitrij, sed Papa iurisdi. dedit, per quam exequi potest, sed tñ non posset,
2 nisi ordine iudiciario seruato. † Partes possunt prorogare iurisdictionem, vt possint ēt super arbitrio executionem facere. vel potius intelligunt renunciare, ne possint excipere, vel iurare executionem, sicut renunciare possunt appellationi, & reliquo ordini iudiciorum. C. de temp. ap. l. vlt. nec valet si obijcias, ꝙ pactū partium, quod eos tantum obligat, non debet hanc iurisdictionem dare iudici. sed rñdeo. vt dixi, quia pactum partium, quod inter se faciunt, iurisdi. non dat, sed expresse eam prorogat, & ēt ipse iudex ſm pacta, & alia iura partium inter ipsas iudicare debet, vt præalle. l. C. de ap. l. fi. Quidam tñ dicunt, ꝙ nec etiā partes possunt prorogare iurisdictionem alicuius delegati in eo, ꝙ arbitrium exequatur, primo ea ratione, quia arbitrium non debet executioni mandari. C. de arbitr. l. j. secundo ea ratione, quia hoc non possunt. s. exequi snīam, nisi ordinarij & delegati à Principe. ff. de re iu. à diuo, in prin. multo ergo minus hoc possunt cō mittere partes. nec fuit hæc sola causa, quare tenuit appellatio. f. ꝙ incertus fuerit tertius arbiter, sed exequi nō poterat. [Alteri.] Si tertius non erat præsens, hæc erat sufficiens causa, ꝙ non tenebat arbitrium: sed si erat præsens, statur maiori parti. ff. de arbi. item si. §. vlt. & l. seq. [Obseruantiam.] No. ꝙ causa generalis assignata. s. quia ad obseruantiam huius arbitrij me cogitis, sub se
3 comprehendit ēt omnes causas, ex quibus arbitrium potest dici iniquū, vel nullum pp iniquitatem snīæ, vel quia male ordinati sunt alias arbitri. [Statutum.] ff. de arb. item si. §. in duos. † Et no. quia ſm ꝙ ibi dr. f. ꝙ si cōpromittitur in duos ita, ꝙ possunt eligere tertium indeterminate, non valet: sed secus, si certam personam, puta Io. & hoc hodie ostenditur per hanc decre. ꝙ etiā in arbitrium aliorū non possit conferri electio tertij, & hoc intelligo, ꝙ in pactum non potest venire ab initio, quia sicut fundamētum est malum. f. quod incipit à dissensu, & ita nullū potest stare super ędificiū. j. q. j. principatus. ff. de or. iu. l. 1. sed si tñ in duos esset cōpromissum, teneret, & si post dissentirent, per iudicē cogerētur eligere tertiū. ff. de arb. itē si. §. principaliter. nā hoc fuit fundamentū, licet in ædificando interueniat impedimentum, ꝙ per iudicē remouetur. Idem qñ dicit à prin. ꝙ vel partes, vel iudices possunt eligere tertium, nō possunt cogi arbitri eligere istū tertium per iudicem, cum fungantur in electione tertij auctoritate partium, quę de iure non coguntur in arbitrum consentire. Item quia ipsi, qui eligere debent tertium, siue sint iudices, siue alij, & siue vnus, siue plures, præsumuntur sequi velle voluntates eorū, qui eum elegerunt, & cū eorum voluntates sint discordes, quia vterq; præsumitur velle talē, qui pro se snīam ferat, & qui ei faueat & consentiat cū illo arbitro, qui pro se snīam ferre volebat, iustē prouidit lex, quæ hanc prātem sic tertium eligēdi ꝓhibuit in aliū trāsferri à partibus. sed ꝙ iudex ipsos arbitros cogat eligere tertiū, & bonū est, quia iudex bene ꝓsumitur procedere, cū non auctoritate partiū, sed iure fungatur, & ipsi arbitri ꝓsumuntur & bene eligere, ex quo non auctoritate partiū, sed à iudice, vel à iure coacti faciunt hoc. & ideo, qñ nihil est dictū, à iure habeantur, qui cogantur per iudicē. sequens autē decre. nō ꝓdicit, quia ibi mediatores fuerunt iudices dele. non arbitri, nec legatus iurisdictionem ordinariam amisit, licet compromitterent in eum. & ꝙ fuerunt dele. ex eo apparet, quia eorum snīam confirmat Papa, quod non faceret, si arbitri essent. C. de
4 arbi. l. 1. † Si obijcias, ꝙ pœna ꝓmissa probat eos arbitros. Respon. hoc non est veiū in ordinarijs, vel dele. in quos cōprom-
titur, qui sēper tenent iurisdictionem suā, quousque reuocet. ff. de offi. præsi. legatus. ī. de præb. nisi essent. sed hoc obtinet in his, qui nullam iurisdictionē habent super litigantes, licet aliter sint ordinarij. tunc. n. si promittatur pœna, vel tractatus sit habitus de eligendo eū in arbitrū, præsumitur esse arbiter tñ, arg. ff. de arbi. l j. si seruus pluriū. §. vlt. ff. de arbi. litigatores. §. j. & 2. ff. de diuor. l. vlti. alias si pœna non promittatur, cū tunc nec metu pœnæ, nec alio modo tenet snīa vt res valeat potius, quam pereat. ī. de ver. sig. c. Abbate, præsumam eum elec. iudi. ff. de reb. dub. quotiens. vel dic bene licitum esse à principio cōmittere alicui, ꝙ aliquos eligat arbitros, & sic intelligitur proxi. c. & de elec. in causis. sed ꝙ a partibus duabus electis tertius addatur per iudicē, vel per aliquos, hoc non licet ratione supradicta. f. quia malum est fundamentum compromissi: sed quando partes suā potestatem dant arbitris, vel alijs, vt alios arbitros eligant, nō quia dissentiant ipsi arbitri, sed quia partes in eis plene confidunt, nec fundamentū habet malum, nec aliquod aliud malū, ideo valet.

CAP. XIII.

Cum à nobis petitur, & infra. [Exigebāt.] Nō agebatur de statu monachorū, sed de causis, alias capitulis à statu dependentibus. & quod est no. quasi ex ea causa petebatur, qa mon. non esset liberum, & tamen compromittitur. de hoc not. s. eo. cum tempore. [Mediatorum.] Et isti mediatores, ex quo receperunt, rectē arbitri sunt, & sunt cogendi arbitrari. ff. de arbi. l. 3. §. 1. & l. item si §. Pomponius. melius dicitur, ꝙ sunt dele. vt no. s. proxi. decre. [Mediatorum.] s. eod. c. proxi. cōtra sol. ibi. [Confirmamus.] De voluntate partium, alioquin non cogetur quis ei stare, nisi pœnæ metu. C. de arb. l. 1. imo & sine voluntate partium, quia iudi. dele. sunt, vnde eorum sententia tenet.

SVMMARIVM.

Compromissio an transeat ad hæredes, etiam si in ea caueatur de hoc.

CAP. XIIII.

Compromissum. [Caueatur.] Imo etiā si caueatur & de hæredibus vnius partis non alterius, non valet. ff. eod. sed interpellatur. §. si ab altera

Primi Libri Finis.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

De iudicijs. Rubr. 1.

SVMMARIVM.

1 *Episcopo excommunicato, quamuis non episcopatus, reditus tamen ei auferendi sunt.*

CAP. I.

De quouultdeo. Supplet ita statutum est. [Eum.] f. Quouultdeū. [Introduci.] i. aduocari, vbi accusaretur. [Interrogatus.] Ad hoc valet interrogatio, ne post eum. f. ꝓsilium, corā quo accusabatur, recuset. 3. q. 3. offeratur. s. de off. dele. super quęstionum. vel ex abundanti fuit hæc interrogatio. [Promiserat.] Idē est, si non promisisset ei. uouultdeo. [Epatum.] Sed redditus epales sibi auferri dēnt. ī. de ap. pasto. in fi. [Exitū.] Qñ erat lis pteēt. j. vt li. nō pte. qm accedēs, i. nisi p annū duraret in excōicatione. 11. q. 3. rursus, & no. s. de ęta. & quali. cū bonę.

SVMMARIVM.

Laici ecclesiastica negotia, an tractare possint.

CAP. II.

Decernimus vt laici. [Tractare] Scilicet suo nomine tanquam ius habentes in eis, 10. q. 1. c. 1, 2. & 3. nomine autem ecclesiæ tractare possunt. s. de f. yn. c. vno. sed nec generalem administrationē & principalē habere possunt laici, & maxime de spūalibus, vel de iurisdōne super clericos. [Prælati.] Ar. ꝙ prælati sunt iudices ordinarij. de hoc no. s. de off. or. cum ab ecclesiarum, & c. quanto. [Iudicio.] i. auctoritate, consilium autem requirere possunt.

SVMMARIVM.

Ius patronatus & ius funerandi, an dicatur spirituale.

CAP. III.

Quanto. [Connexa.] Causa iuris patronatus non dr me rē spiritualis, quia à laicis possidetur, si militer & ius funerandi. ff. de mor. inferē. l. 1. tamen dominiū sepulchrorum non pertinet ad eos, Insti. de rerum diui. §. nullius.

SVMMARIVM.

Crimina quæ dicantur minora, quo ad auctoritatem Episcopi.

CAP. IIII.

At si clerici. [Iudice.] Nisi sup hoc essent infamia respersi. tunc. n. nisi se purgarēt, possent puniri, 2. q. 1. multi. vel ibi loquitur de laicis. [Confessio.] Quæ exigantur, vt ꝓfessio præiudicet, no. in sum. C. de ꝓfes. [Iudice.] Repete, q̄ diximus. s. de elc. per inquisitionem. [Deponit.] Tamē distingue in modo agendi. ī. de simo. dilectus. 2. [Minora.] Minora dicimus omnia, in quibus non est eis prohibita dispēsatio. nam in alijs omnibus dispensare potest. ī. de sententia ex. nuper nam in hæresi dispensat, so. dist. presbyteros. dic, vt no. s. de tēpo. ord. dilectus. [Peractam.] Vel partem, 82. di. presbyter. [Cōtritione.] Sufficienti. alias secus, 21. q. 5. si quis cuiuslibet, 17. q. 4. attendendum, & c. si quis deinceps. [Seculari.] Nisi sit in corrigibilis. ī. eo. cum ab homine. 3. q. 4. clericus, 11. q. 1. si quis.

SVMMARIVM.

1 *In quæstione feudi coram paribus curiæ agi debet.*
2 *Quæ actio sit intentanda contra dominum, qui non expectato iudicio pariū expoliauit vasallum, & ad quem appellatur in causa huiusmodi feudatariorum, in nu. 3.*
4 *Pares curiæ debent seruare in iudicando ordinem iudiciarium, cum sint ordinarij.*
5 *Cum de iniurijs, vel de feudo in dominum, vel alium commissis agitur, coram domino vel paribus agendum est.*
6 *Nunquam cum agitur conditione ex l. feudorum alia pœna, nisi amissionis feudi, imponenda est.*
7 *Quæstio an sit res feudalis, præcedere debet, vbi agitur rei vendi. vel alia act. per quam ius feudi potest in iudicium venire.*

CAP. V.

1 **Cœterum.** [Promulgatur.] Ab ordinarijs alijs petentibus eas pos. vt feudum. † [Parati.] Si qō feudi inter dūm & vasallum vertitur confitentem feudalem rē ad quam agitur. f. vt de ea reddat rributum, vel aliud simile coram partib. curiæ agitur, hoc saluo ꝙ si pares grauarent ecclesiā posset appellare ad proximum superiorem, vel ad Papam, 2. q. 6. Romanam, si quis nostrum. Alij ꝓdicunt dicentes, ꝙ tūn pro-
2 ximus superior appellabitur, ēt si sit laicus. † Sed quid si dñs nō expectato iudicio partium expoliauit vassallum? si fuerit vasallus laicus, conuenietur dñs coram parib. curiæ interdicto, vnde vi, si vis armata fuerit, pp honorem dñi act. in factū, vel alia actione, ff. de vi & vi arma. l. j. §. interdictū hoc ēt. si aūt fuerit, clericus expoliatus, statim spoliator p iudicē ecclesiasticum et cogēdus restituere clerico, qđ rapuit, quia sacrilegus est, qđ crimē ecclesiasticū est, 16. q. j. in canonib. & ēt si dubium sit de spoliatione, tñ cognoscit ecclesia, arg. 23. q. 3. si quis de po. Alij dñt corā ordinario rei, non corā dño semper agendum ad restitutionē interdicto, ēt si laicus sit expoliatus. ī. tit. pxi. ex parte. & fortè hoc est melius, quamuis potest dici illam decre. hre locum qñ alius, quā dominus spoliauit, vel dic, vt in gl. qdā. si vero inter duos vassallos sit ꝓtrouersia, quia vnus vēdicat ab alio rē, qa dicit ꝙ in feudo succedere debet, vel alias dicit ad se pertinere, alius aūt negat, vel dicit se habere ius in re feudali, q̄ alius tenet, qđ ius est sibi ꝓstitutum de ꝓsensu tam dñi, quā feudatarij, quorum ꝓsensus requiritur, quia vtriusq; interest, tunc etiam si vter que dicit se habere ius suum feudi, siue ius ab eodē domino coram dño feudi, agendū est, vt hic. si aūt actor, vel reus dicit se nō habere ius in re illa ab eo, quem aduersarius dicit dominum, tñ ipse cognoscet, an res sit feudalis, corā quo citatio facta est, sed non diffiniet super hoc scilicet an sit feudum, uel non, sed an sua sit iurisdō. ff. de iud. si quis ex. alij tamē dicūt ꝙ nō debet esse iudex, quia dr dominus. C. ne quis in re su. l. j. ff. fa mil. ercis. l. si p. sed corā ordinario rei agetur. & fallit hæc regula. ff. de iudi. si qs ex. sed reus pōt excipere coram suo ordinario, si ibi conueniat, quia iurisdō pertinet ad dñm. Et si voluerit probare, poterit, ꝙ ab eo tenet in feudum: qđ si probauerit, remittetur ad eum. ī. ti. proxi. ex transmissa, & c. verum. & hoc intelligo verum, vbi vēdicat rem nulla expressa causa, quia quando in genere petit, omne dñium, quale cunq; sit, ēt si feudatarium sit, in iudicium deducit. ff. de exce. rei. iu. l. si mater §. eadē. sed si dicet vendico talē rē, quia quæsiui dominium per ꝓscriptionē, vtile & directū, vel emptionem a dño, tunc forte non posset reus excipere de feudo corā ordinario, qa nec pōt iudicare, nisi de causa qua petit, & ita non iudicabit de feudo, arg. ff. de iurisdom. inod. l. pen. §. vlt. C. ad l. Cor. de sic. l. j. quamuis dicant quidā, ꝙ ēt si exprimat vendi tionē, vel ꝓscriptionē, ꝙ ēt tunc ius feudatarium deducit in iudicium. sed hoc non patit illud verbum, directū, vel ēt qua quando agitur actione in rem expressa causa, dñium ex sola causa expressa venit in iudiciū. ff. de excep. rei iu. si marer. & ideo si expri matur causa, recte opponitur exceptio corā ordinario, quia res non est feudalis. & idē dico. f. agendum corā domino feudi, si ꝓsonali actione agitur ad rē, quā vterq; feudalē confitetur. & codē mō si reus cōuentus corā domino neget rem feudalem esse, non agetur hæc qō, vſq; quo dominus, vel actor probet coram iudice ordinario cā feudalē, quia præiudicialis est, arg. ī. tit. pxi. si clericus, arg. Insti. de ac. §. præiudiciales. Sed qd dices, si feudatarius alij ꝓcessit aliquā partem feudi, vel aliquod ius in feudo? Respond. si concessit in feudum, fiet sub eo, qđ faciendum diximus sub primo feudatario, vt s. si aūt non in feudū dicit se habere, corā iudice ordinario agi debet. † Sed q̄ro, ad quē appellabitur? Respō. dñm in casu suo, & pares in casu suo ordinariā iurisdictionē habere sibi ꝓcessam lege Federici, in ꝓcessione feudorū, de feu. non alie. imperialē. & ideo ab eis appellabit proximus superior dñs feudi. & si non sit ibi dñs proximus superior dñi feudi, appelletur iudex ordinarius, in cuius territorio est res feudalis, de qua agitur. C. de iud. l. vlt. Si autem agit de iniuria, quā, passus est circa fidelitatē, vel capta fidelitatis vasallus à domino vel econuerso, appellabit iudex ordinarius rei, ar. quia appōnes gradatim sunt faciendæ, 2. q. 6. antertorū. vel dic, ꝙ sup hoc appellabit iudex ordinarius, sub cuius iurisdōne res sita est. ēt si agatur de iniuria facta in re feudali, puta in interdicto, vnde vi, vel alio cōsimili. Si aūt agant de iniuriis, non in reb. feudalib. factis, sed extra, non agent sub dño, sed coram ordinariis. & codē modo si agat ꝺ dñm de iniuria facta extra rem feudalē, vel non tangentē fidelitatē, quā domino ꝓmisit, vel econuerso, nō aget corā domino, nisi agāt inter se admissionē feudi, & hoc in libello debet ꝓtineri. Tūc. n. corā parib. agit. quia agit in rē. f. ad rem feudalē recuperādā. vel ad ius, qđ ibi hēt dñs. penitus amittēdum. & si appellabit, ad ordinarium dñi appellabit. ff. ad munici municipes. §. vlt. nec possunt litigantes ēt vtriusq; ꝓsensu dominum dimittere. arg. ī. tit. proxi. ex transmissa. dominus aūt & vasallus licitè possunt iudiciū parium dimittere, quia ibi nulli fit prę-
iudiciū, quia si dominus non habet pares succedent arbitri ad similitudinē iudicū suspectorum. ī. de app. cū speciali, & 11. q. j. si clericus aduersus. Itē nō credimus oēs vasallos vocandos, ut iudicent, sed ex parib. vasallis dominus vnum eliget, & vasallus alterū, arg. 2. q. 6. placuit. Alij dicunt, ꝙ ipsi pares tūn eligent ex se duos, vel quē voluerint, quia ipsorū est iurisdictio a lege data, & eam

ADDITIO.

2 ¶ Si autem fuerit. Ad hoc dictum Inno. adde Feli. & ibi no. per ipsum in c. ecclesia sanctæ Mariæ, col. 4. in prin. supra de constitu. tio.

Universidad de Deusto Biblioteca

cam pñt,quib.volunt,mandare,arg.63.dist. c.2. & 3. & in multis aliis c.eiusdē dist.& sc. & dñr pares, quia omnes sunt vasalli, vel qa si Comitum est cā,Comites debent esse pares, vel quia si
4 milia feuda habent. † Itē ordinē iudiciariū seruabunt cū sint ordinarij.si aũt inter dñm & vasallum, vel inter vasallos agitur psonali actione,q̃ non sit de iure feudali,sed agitur circa rem feudalē,puta pignoratitia, vel depositi,vel alias ēt de re in feudo cōcessa,semp corā ordinario agitur.alij ꝯ. sed dicunt quidam,& si ad rē feudalē agitur,& hæc sunt vera,vbi tm̄ est dñs.feudi,& nō est iudex,vel vbi certa res est infeudata,& nō iurisdictio, quia si iurisdō sit infeudata, tunc ipse cognoscet de omnib.causis.ēt ordinario iure.Itē ab eo appellabitur iste superior, q iurisdōnē infeudauit,& tales sunt Epi, Abbates,Duces,Comites,Barones,&
5 oēs alij,qui iurisdōnē habent ab Imperatore,& aliis. † [Quādiu parati.] Quidā dñt, & fortè nō malè, ꝙ qñcunq; agiť de iniuriis vel de feudo in dñm, vel aliũ cōmissis, si agimus iure feudali,vel ꝯdi.ex l.feudorũ, agendũ est corā dño, vel parib. nā cũ alio iure dñs feudi nō habeat iurisdōnē super vasallũ, nisi lex feudorũ ꝯcedat,nisi ex illa.l.agať sub eo,aliter agi non pōt.si aũt talis sit causus,ꝙ nō possit agi ꝯdictione ex l.feudorũ:corā ordinario agen-
6 dũ est,nisi ambo nitanť iure feudi.† Et no.ꝙ nunq̃,vel raro, si agať ꝯdōne ex l.feudorũ,imponiť pęna alia,nisi amissionis feudi, vel alia super re feudali.si aũt coram ordinario agitur & iure cōmuni,& pęna l.siue corporalis,siue alia imponitur.Item vbicunque agitur de re feudali siue vēdicatione, siue interdicto uel als inter duos intendētes tm̄ iure feudi, tm̄ corā dño agiť, vt hic.& illa decr.ĵ.ti.pxi.ex parte, non obstat, qa dña ibi nō iure feudi,
7 sed dotalitij iuuabať.† Item dñt quidam,ꝙ hæc qō,an sit res feudalis dēt pcedere,vbi agiť rei vendi. vel actione, per quā ius feudi pōt venire in iudiciũ, & prius hæc lis terminabiť. & hoc ipso, ꝙ negat se in feudũ tenere,si qđ ius feudi habebat, amittit,arg. 8.di.quo iure.ff.de rei ven.l.fi. [Quādiu parati.] Si.n.dominus malitiose differat procedere,tunc coram ordinario agetur.

SVMMARIVM.

1 *Subtilitates sint prohibitæ,& quo iure.*
2 *Actiones an secundum canones sint proponendæ.*

CAP. VI.

1 **Dilecti fi.** [Subtiliter.] † No.subtilitates ſm canones reprobari,& idē qñq; ſm leges.ff.ad l. Aqui.ita vul.§. vi.ff.q mo.pig.vel hyp.sol.sicut.§.si debitori.ff. de religio
2 sis,sunt psonæ.ff.man.si fide.§.quædam actio.† arg.actiones nō proponendas secundum canones.ĵ.de do.& contu.c. 1.& C.si p vim vel alio modo l.1.ꝯ.ĵ.de mu.pe.c.1.11.q.1. experientiæ.ĵ. depo.grauis.sol.secundum canones dicimus non esse proponēdam actionem,sed si proponatur & inepta, non obtinet, qđ petit.ĵ. eo.examinata. secundum legem semper proponenda est. ff.de admi.tuto.quotiens.§ 1.Insti.de act.in princip.

SVMMARIVM.

Excommunicatus an stare possit in iudicio.

CAP. VII.

Intelleximus. [Per alium] ĵ. de proba. post cessionē,ꝯ.sol. hic spāle est in reo pp cām, q̃ hic ponitur.idem ēt vr̄ in actore,qđ in causa absolutionis, vel vbi agetur de iniusta excōicatione,s̄.de offi.deleg. cum contingat,& in aliis causis,quas agere permittitur possit constituere.
a procuratorem.melius est [a] enim,ꝙ causam agat per seipsum.

ADDITIO.

a ¶Melius est. Adde quod hoc refert & sequitur Car. in consi. 46.incip. videtur quod dictus.in fi.

CAP. VIII.

Clerici,& infra. [Dicat.] Auct. vt clerici apud proprios.§.vlti.ĵ.de iura. cal. inhærentes.§.nam.[Traditur.11.q.j.c.j.& 2. [Consuetudine.] De hoc.no.s̄.de consue.in prin.& c.fi.

SVMMARIVM.

Capitulo,vel conuentui,an liceat agere sine auctoritate episcopi.

CAP. IX.

Causam. [Fratres.] Monachos.s.Dulmen. & q morantur in ecclesia.cathedrali.[Ingrediantur.] De hoc no.s̄.de rescri.edoceri.[Valeat.] Et iustè, quia cum esset negocium conuentui cōe,& epo,non licuit conuentui sine episcopo agere,vel ꝙ erat grande negocium, vnde sine auctoritate episcopi agere non poterant, ĵ.de his,quæ fi.à præla.quanto.

SVMMARIVM.

1 *An sufficiat depositio pro crimine clerici.*

CAP. X.

Cum nō ab homine. [Deponēdus est.] Arg. s̄.eo.at clerici.C. vt se.
2 l.vltima. & C. de sportula.l.2. † [Deponendus est.] Vbi clericus deponitur pro crimine, sufficit depositio. supra ,eod. at si clerici,nisi enormitas criminis aliud inducat.ĵ.de fal. ad fal.3.q. 4.clericus, 11.q.j. sacerd. vel nisi sit incorrigibilis, quo casu est procedēdũ, vt hic dr̄: ꝯtumax vero primo excōicatur post si est incorrigibilis, anathematizatur, & post deponitur.74.dist. Honoratus, 34.dist. quorundam. [Excommunicari.] Minori excommunicatione. [Anathematis.] i.maioris excōicationis.

SVMMARIVM.

1 *Successor litem cęptam, an prosequi teneatur super aliqua re ecclesiæ,& quid in defectum successoris.*
2 *Sententia contra vnum lata,an contra successorem possit exequi.*

CAP. XI.

Quia V. [Secundũ formā.] i. quod mediante iustitia pcedant.[R.] Notať.s̄.de rescri.eā.Sicut. Nō tm̄ tenebiť interdicto.ff.de vi & vi arma.cum a te, ĵ. de rest.spolia.cũ ad sedem.[Terminetur.] Auct.præsentiũ literarũ, non preteritarũ,cum de hac persona non faciant mentionem.quidam tamen dicunt, ꝙ auctoritate pcedentiũ literarum procedēt in odium rapinæ,simile.s̄.de ali.iu.mu.cau.fac.c.j.hic autem nunquā intelligas,ꝙ in causa cępta ꝯ spoliatorem, etiam si lis sit ꝯtest.& ēt in causa conclusum ita,ꝙ sola sñia ferenda restet, ista sñia feratur ꝯ successorem,cũ hoc interdictũ.s. vnde vi, personale sit.ff.de vi & vi ar.l.j.§.pen.imo si reali actione ageret,oporteret ꝙ noua actio intentareť ꝯ nouũ possessorē,ar.op.ff.de pet.hære.l.pen.& de rei ven.is,à quo,& l.seq.ff.de re.iu. in sum.§.si nisi forte esset hæres,in quem bene daretur actio post li. cont. ff.de rei ven.si is qui,& l.si autem.§ j.& hāc decre. intelligimus ita, ꝙ oportet eũ à capite incipere agere ꝯ successorem, & non ageť ꝯ successorem interdicto, vnde vi, nisi scienter accepisset à spoliatore, ĵ.de resti.spolia.sæpe.& forma priorum literarũ talis erat,ꝙ possessorio & petitorio agi poterat,siue peti, imo & si in literis non contineretur de vtroq;, tamen agi de vtroque po
1 terat, ĵ.de cau.pos.c.j. ĵ.de sequest.pos.c.j. vbi no.† Quidam ēt dixerunt,ꝙ si aliquis agat petitorio ꝯ aliquē super aliqua ecclesia petendo eā,ꝙ successor debet lite cęptā prosequi, & si non habet successorē pp litē:vel pp timorem,tunc Eps vel alius,ad quē pertinet,prosequatur litē,vt no.ĵ.de resti.spolia. olim. sed nobis hoc non placet,quia illud haberet locũ,si nomine ecclesię ageret, vel defenderet,puta si petereť aliqua pos. ecclesiæ,& alius nomine eiusdē ecclesiæ ipsam ecclesiā, & possessionē defenderet.sed hic neuter nomine ecclesię agit.non.n. transfertur prosecutio litis de persona in personā,nisi in hæredibus, vel vniuersalibus & successoribus.C.de acq.hęred.l.fi.ff.de acq.pos.Pomponius.§.cũ quid. vel in dominis, qui per procuratorē agunt.
2 ff.de procu.in causæ,vel à filio in patrem.† Item vr̄, si reus moritur post litē cęptā,etiam si constaret de meritis cāæ, non est ꝯ C.de adul.quāuis.quia ibi loquitur, vbi absente accusatore constabat de crimine per confessionē accusati, quod non debet relinqui impunitũ,etiam si accusator nollet, ĵ. de collu. de te.cri-
3 mina.imo plus vr̄,† ꝙ si sñia lata esset pro aliquo,& post sñiam moreretť reus,qui ꝯdemnatus ad restitutionem esset, post mortē nō mandabiť sñia executioni, nisi pmissa summaria cognitione,si sit aliquis, qui velit aliquid dicere contra eum.ff. de re iudi.à diuo.§.si super rebus,& §.seq.ĵ.de testi.veniens,2.

SVMMARIVM.

Priuilegia sedis Apostolicæ quis interpretari possit.

CAP. XII.

Cum venissent. [Per alios.] Quam per nos. conc. dētis enim est interpretari, ĵ.de sen.excom.inter.ff.de præ. stip.in p̄to.[Iudicari.] Directè. nam indirectè pōt,si quæratur,an sint vera,vel falsa priuile. incidenter.Itē si quæratur,an iuuet causam , pōt cognoscere iudex, & eis non obstātibus iudicare super q̃stione sibi proposita ita, ꝙ priuileg.non faciat mentionem,ar.C.de iudi.quotiens.C.de ordi.iudi.l.j.vel dic,nemo potest iudicare super priuil.se. Apostoli.vbi agitur de iure se.ap.vel de exemptione , vel interpretatione tantum prohibet.s.cum de ipsorum verbis dubitatur.

SVMMARIVM.

1 *Denunciatio euangelica,quæ sit,& qualiter vtenda, & quis ad eā teneatur,& qui testes in ea admittantur,habes in nu.2.& 3.*
4 *An denunciatio ista habeat locum in re temporali.*
5 *Legitima monitio præcedere debet antequam quis denuncietur.*
6 *Consue.& priuil.inuicem parificantur.*
7 *Fractæ pacis,& periurij crimen pertinet ad iudicium ecclesiæ.*

CAP. XIII.

Nouit ille. [Si peccauerit.] 2.q.j.si peccauerit.[Regulam.] s. admonendo . quædam denunciatio est euangelica,de qua hic loquitur, & 2.q.j.si pecca.& in ista hoc modo procedendum est, ꝙ si quis priuatim scit peccatum alicuius,priuatim ꝯ illum debet prosequi mandatum euangelij,& tādem in priuato debet eum habere pro ethnico , & pu.& bene habes in præalle c.si pec.& 45.dist. sed illud non otiosè. si autem peccatum est manifestũ, tunc manifestè debet prosequi mandatum euangelij denunciando crimē eius iudici, & probādo per testes,& tandem post sñiam ecclesiæ dēt eum habere p ethni.& pub.publicè,ēt si non esset excōicatus.s. vt non habeat familiaritatē cũ eo,sed non teneť cũ vitare in oratione, nec in mensa,nec in alijs hmōi.& hanc denunciationem pōt prosequi ēt ille,cuius interest ratione rei familiaris,vt hic, & ēt petere,ꝙ sua interest,& dicere,vt cũ non possit agere pnīam , nisi satisfaciat,ꝙ reddat ei,ꝙ sibi debet,14.q.6.si res.& hanc denunciationē debet pręcedere monitio,vt hic.& vr̄,ꝙ in hac denunciatio-
2 ne non sit necessarius ordo iuris.ĵ.de do.c.j. † Quidā tm̄ dicũt,& fortè non malè,ꝙ vbi quis per denunciationē suũ interesse debet ꝯsequi,ꝙ tunc ordo iudiciarius est seruandus, & hoc est tutius,quia illud seruare non pōt nocere.ad istam denunciationē non credimus aliquē teneri,nisi sicut tenetur ad alia opera charitatis,nisi sit talis,ad quem ratione offi.& curę hoc pertineret, 23.q.4.duo.ad denunciationē hanc oēs infames,& minores,&
3 mulieres credimus admittēdos,nisi pmaneāt in crimine. † Ad testimoniũ autem in denunciatione,dicunt quidā, ꝙ idē admittunť.& hoc satis dici potest,vbi sola pnīa de crimine quæritur, & non aliquod tpale,neque directè,neq; incidenter,qa tunc tā
4 tum alij legitimi testes admittendi sunt.† Item dicimus,[a] ꝙ iste
a modus agendi hēt locum, vbi aliquod tpale, in quo est reus naturaliter obligatus,debet dari,vel fieri , ēt si ad illud petendum nulla ꝯpetat actio ciuilis,vel canonica , vt qñ quis iurauit dare, vel facere sine stipulatione,locũ hēt denunciatio , vt hic. & est idē in oīb. alijs quæ debēt dari,vel fieri,& peccat qui promisit, nisi promissum impleat,vt hic, vbi dicit, ꝙ ad Papam pertinet, de omni peccato mortali quēlibet corripere.ad idem 22.q.2.ne quis,& q.5.hoc vr̄,& ĵ.de insti.cum venissent.est & alia denunciatio,quæ dr̄ canonica,sed tm̄ ortũ hēt à lege vete.testa.quę est de crimine non ꝯmittendo.s. vt ab eo desistatur. & de hac denũciatione loquiť ĵ.de despon.impub.ad dissoluendum. 22.q.5. hoc vr̄.hæc āt denunciatio canonica hēt locum non solum sup criminibus perpetratis,sed ēt perpetrandis,si crimina perpetrāda recipiunt augmētum pp multiplicationem actuum,vel pp ꝯtumeliā iniuriæ,sicut est,qñ aliquis persistit in illicito ꝯtubernio;vel qñ persistit in iniuria, & rapina . & de hac denũciatione loquiť ĵ.de inreiu.quēadmodum,in fi.& in hac,eadem dicimus quæ in superiori,nisi quia ad hanc dicimus quoslibet teneri , si credunt proficere suā denunciationē , & denunciantib. non est nimis grauè eos denunciare,& sic loquitur 22.q.2.ne quis. & q. 5.hoc vr̄,& c.pal.anima.nimis autem graue esset denunciantibus,si pp hoc deberent à suis negotijs desistere,vel si pp hoc deberent vel inimicitias vel pericula aliqua incurrere . licet.n.denunciare bonum opus sit,non tamen tenemur ad idē præcisè,sicut nec ad alia bona opera,nisi in casu pdicto, & qñ sic offert se opportunitas,sicut dictum est,quia qñ sic offert se opportunitas,esset peccatum negligentiæ,nisi denunciaret crimen ꝯmittēdum,sed non ita esset crimen negligentiæ imputādum,si commissum crimen,ꝙ iteratione non reciperet, non denunciaret: quamuis & de illo dici possit, ꝙ tanta posset esse denunciandi opportunitas & tanta credulitas proficiendi, ꝙ aliquod peccatũ esset non denunciare,licet non tm̄,sicut est tacere in denunciando crimen ꝯmittendũ. De alia ēt denunciatione mentionē faciunt canones,& leges,q̃ non est modus agendi, sed præcedit actionē,vel denunciationē,& de hac denũciatione loqtur 2.q. 7.qua pp,& c.seq.& c.accusatio.& ĵ.de accu.c.fi.& de calũ.c.fi. & in multis alijs est facile inuenire exēplum de tali denũciatione,tā in decreto q̃ in decreta.& in Auct.vt iudi.sine quo.suf.§.si qs.§.necessitatē.& §.seq.& de hac modicũ agimus,quia non est
5 per se modus agendi.[Sufficientē.] † Videlicet ꝙ non præcessit ltīa monitio, vel ꝙ denunciator sit criminosus. 3.q.7.iudicet, vel alia cā iusta.& ex hoc colligiť,ꝙ in fine non mandat cognosci de cā principali,sed an denunciatio sit admittenda. [De feudo.] Directè,secus indirectè.qa non pōt agere pnīam,si non restituat.6.q.1.illi q,22.q. 2. pręd icandum,23.q 4.ecce.14.q.6.si res.[Spectat.] Secũdum distinctionem.quam no.s̄.c. cęterum. [Iuri.] Illi.s.quo cauetur,ꝙ dñs,vel pares debēt esse iudices,vt no.s̄.c.cęterum.[Priuil.] Fortè.n.Rex Angliæ habebat priuile. à Rege Franciæ,ꝙ non iudicareť per ipsum tanq̃ per dñm , sed p cōes eorũ iudices, vel per alias certas personas cōiter electas. idē esset,si super hoc spālem ꝯsuetudinem haberet. [Consuetu
6 dinem.] † No.parificari ꝯsue.& priuile.9.q.3.ꝯquestus.64.di.qa. Item no.ꝯsuetudinē dare iurisdōnē,s̄.de arbi.dilec. [Valentinianus.] 63.di. Valentinianus.[Theodosius.] 11.q. 1. ꝗcunq; valet. [Theodosius.] Qũo legē abrogatā inducit,cum dēt puniri.C. de ve.iu.en.l.vlt? Rñ.licet ius ciuile sit sublatum , tamen necesse est scire,7.di.fuerunt,& insuper rō remanet.ff.de ca.mi. eas. Itē ecclesia potest pro se inducere legē,q̃uis non valeat ꝯ se.vel me
b lius , [b] priuile.fuit ecclesiæ ꝯcessum, vnde hoc adhuc hodie durat.[Petitor.] De quo minus vr̄,q̃ de reo,cũ fauorabiliores sint rei,q̃ actores.ff.de re.iu.fauorabiliores.[In initio litis.] Ante li. ꝯte.[Decursis.] Post li.ꝯtest.ante ꝯclusionem.[Peroratur.] Idest cum allegať.[Sermone.] Idest rōnib. vtriusque partis, vel rōne. [Ex Deo.] Dicente Petro quodcũque ligaueris, &c.s̄.de maio. & obe.solitæ.[Mortali.] Directè, vel īdirectè,2. q.1.multi. ff.de pet.hæred.hæreditas.[Pacem.] s̄.de tre.c.1.24.q.3.si quis Romipetas.[Iuramenti.] No.crimen pacis fractæ , & periurij directè pertinere ad iudiciũ ecclesiæ, vt hic idem in crimine simoniæ, sacrile.vsurarum,hęresis,separationis mr̄imonij ad thorũ pp adulterium.22.q.1.c.pen.12.q.1.nulli liceat.[De plano.] In modum denunciationis.[Querimonia.] An sit denunciatio admitteda. [Exceptio.] Contra denũciationem.n.admittitur exceptio criminis,siue prosequatur suam iniuriam,siue non,qa q agit ad pęnam,omnem maculam dimittere dēt.ar.3.q.7.iudicet,& c.q sine.25.di.c.vlt.35.q.6.eps.infames tamē admittuntur ad denũciationem,dummō egerint pnīam. [Omittat.] Quidam dñt, & fortè non malè,ꝙ non solum isti iudices cognoscent , an sit denũciatio admittēda,sed ēt de principali hoc modo.dicet.n.Rex Angliæ,Rex Franciæ tenet comitatum Pictauiæ in periculum aīæ suæ,cum ad me pertineat, vel ꝯ consciam: & peto officium vestrum,ꝙ cogatis eum ad pnīam.si ipse rñderit , non pertinet ad te cognoscere, vtrũ iustè,vel iniustè teneam.hoc autē scio,ꝙ non teneo ꝯ ꝯsciām . & hanc, non aliam teneor apud te excusationem facere.si Rex Anglię voluerit probare,ꝙ suus fuerit,nō admittet ecclesia sup hoc probōnes,quia fortè licet tū erit suus, potest esse,ꝙ p iudicium parium,vel alio iusto modo factus est Regis Franciæ,vel ad minus obtinet probabiliter, & sic est sine peccato,ar.C.de rei vendic.l.fi.Sed si velit probare, ꝙ ꝯ ꝯsciam teneat,vel iniustè,admittendus est.sed hæc probatio valde difficilis est,quia & si probet Rex Angliæ eam suam fuisse, non tm̄ probat,ꝙ ꝯ ꝯsciam, vel iniustè sicut supradictum est.si autē ageretur directè,sufficeret,ꝙ probaret suum fuisse dñium,nisi possessor ltīmam exceptionem haberet.C.de prob.l.siue.hoc tamē vr̄,ꝙ sp dēt proponere excusationem,quando in modum denunciationis agitur.s.probabiliter: verbigratia, si fuit sua,amisit eam,vel pignori est mihi obligata,sed probare id non tenetur, imo creditur dicere verum,nisi probetur ꝯtrium, quia hic p denunciationem sufficit, si suæ ꝯsciæ satisfaciat, & non necesse habet suum ius probare. sed si aduersarius vellet probare,admittitur, vt hic circa princ.idem est, vbi est scandalum , vel publicũ peccatum,quia tunc si de peccato constat, sic de satisfactione constare debet.45.dist.sed illud.

ADDITIONES.

a ¶Item dicimus.Addē ꝙ hoc dictum Inno.refert & sequitur Fel.in proœ. Grego. col.6.ver.Et ex isto remedio,quem vide,& in c.quæ in ecclesiarum,col. 16. ver. secundus casus,supra de consti.

b ¶Vel melius.Hic alleg. Feli.in c.1.supra de consti.col.5.ver.Alius casus.Et adde Ale.de Imo.in cons.209.col.4.ver.nec ad hoc obstat,in 2.vol.& adde Pau.de Cast.in cons.316.inci.viso & examinato , secundum nouissi. impressionem in parte antiquorum,col.3.post med.vbi dicit per hoc , ꝙ Imperator non potest reuocare legem suam in præiudicium sibi non subditi.& idem Felin.in c.quæ in ecclesiarum,col.11.post prin.& adde etiam Pau.de Cast.in consi.289. in 2.parte consiliorum nouorum secundum vltimam impressionem,incip.consiliũ.præsupposito sine præiudicio,col.1.vbi tenet,quod licet Papa possit tollere ius canonicum in præiudicium subditorum suorum,tamen illud non potest tollere in præiudicium laicorum.& hoc dictum Innocentii hic,refert etiam Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ,col.36.ver.pro prima opi.supra de consti. & adde , quod hoc dictum Innoc.dicit singulare Cardina.in consi. 85. incip. pro responsione principaliter,col.fi.ver.alia vero lectura.

SVMMARIVM.

1 *Simplices & indiscreti possunt per alium factum proponere.*
2 *Per narrationem & responsionem fit li.contest.*
3 *Religiosorum vniuersitas per alium iurare potest.*

CAP. XIIII.

1 **Pastoralis.** [Indiscretè.] † No.ꝙ simplices & indiscreti per alium possunt factum proponere, & nō est malum,si ēt cogantur factum suum proponere,& per alium respondere.Item vniuersitas per alium proponit,12.q.2. q manumit.ff.ꝙ cuiusque vni.l.1.item excōicatus s̄.e.intelleximus. Item eps. 5.q.3.qa.Item illustres.C.de proc.l.vlt.Item minores s̄.de æta.ex ratione,Insti.de cura.§.item inuiti. C. de auct. præstan.clarum.Item furiosi,prodigi,& mulier luxuriosa. C.de cura.furi.l.mulieri.aliter autem non licet.vt hic,& ff.de inter. act. si sine,& l.si seruum.§.vlt.C.de iura.calum.auc.principales.[In
2 discretè.] † Non intendit dicere,quin quilibet per procuratorē possit narrare, & respondere,cum possit per eum litē ꝯtestari, quæ per narrationem & responsionē fit.ĵ.de li.ꝯte.c.1.sed intēdit dicere,ꝙ ille,qui causam agere det, siue procurator, siue dñs per se narrare debet,non per aduocatum,vel aliũ. vniuersitas āt,sicut per se agere non pōt,ita nec narrare.12.q.2.qui manumittitur.Et arg.ad hoc,quia cũ vniuersitas sit vnum corpus, quomodo omnia & diuersa capita eiusdē vniuersitatis agere simul,

Universidad de Deusto Biblioteca

mul, vel defendent. arg. ēt ad hoc, quod dr̄ in pluribus fideiusso
ribus, vel hæred. bus vnius. ff. iudi. sol. iā tamen. §. vlt. & in pluri-
bus exercitoribus eiusdē nauis. ff. de exer. l. j. § vlt. & l. seq. Sed
ↄ, C. de iura. cal. l. 2 §. hæc licet. vbi dr̄, ꝙ vniuersitas iurare debet
de calumnia, ergo per se agere potest. sed veritas est, quia non
agit. & est ratio diuersitatis, quare iurare debet de calumnia, qa
timore iuri, si præteres litigabat calumniosè, ex tunc iuſto præ-
stito litem omittet cum hoc sit vnum iurm cal. l. ꝙ lis sibi iusta
vr̄, sed postea procurator in animā vniuersitatis iurare dēt, non
autē quisq; per se respondebit. & quāuis non omnes ↄsentiant
responsioni procuratoris, sufficit, si maior pars consentiat. s̄.
de procu. c. si. vel dic tutius, ꝙ vniuersitas per se non iurabit, sed
per illū, qui litē contesta. est, vel quēuis aliū. non obst. lex pręal.
C. de iura. calum. quia dr̄ vere iurare maior pars vniuersitatis,
quæ per aliū in animā vniuersitatis iurat. ff. de admi. tuto. ita. §.
3 gessisse. † In vniuersitate aūt religiosorum non est dubiū, ꝙ per
alium iurare potest. j. de iura. calum. c. j. ipse respondebit, f̄m ꝙ
maiori parti placuerit. nec mirū, si per alium, quā qui litē con-
testatus est, iurat & r̄ndet, cū generaliter obtineat, ꝙ procura-
tor litē contestatur, & tñ principalis persona iurat & respōdet.
C. de iura. calum. auct. principales, arg. j. de testi. præsentium.

SVMMARIVM.

1 *Depositum fit nedum in corporalibus, sed etiam in incorporalibus, & in spiritualibus.*
2 *Actionis ineptitudo si à prin. noscitur, debet iudex statim, vel assessor lacerare libellum.*
3 *Inepta actio quando dicatur.*

CAP. XV.

Examinata. [Causa ecclesię.] i. ius patronatus ec-
clesiæ eiusdem, super quo agebat. inte
rim. n. vicedn̄s præsentabit, quia debet interim fructus rei depo
1 sitæ percipere, et si post fuerit possessor. [Sequestrata.] † Not. de
positum fieri non solum in corporalibus, sed ēt in incorporali-
bus, & in spiritualibus. & idem vr̄ de missione in possessionē.
de hoc no. j. de eo, qui mitti. in pos. cau. rei ser. c. j. [Accepit.] A
te, & tūc planū est, quia sicut possidebat, qn̄ tradidit, & ita post
nisi ea mente deposuisset, ꝙ possessionem in depositariū trans-
ferret. ff. de acq. pos. interesse puto. & sic cū possideret ipsi actor
non dabatur ei rei vendicatio, Instit. de act. §. j. & C. de ali. iu.
mu. cau. fa. l. j. Quandoq; tamen rei ven. datur possidenti ↄ de-
positariū, vel commodatariū pp detentationem, quā habēt. ff.
de rei ven. officiū. ff. de pecu. deposui, in prin. Itē confessoria da-
tur possidenti ff. si ser. ven. & si fortè. §. j. & l. seq. sed hic non age
batur ↄ depositariū, ↄ quem agere posset, vt dictū est, si posses-
sor possessionē interuertisset. ff. de vi & vi arma. l. colonus. sed ↄ
milites cap. Et no. ꝙ rei ven. datur ↄ possidentem rē ratione iu-
ris, quod habeo in re. simile. ff. de ↄhen. emp. qui tabernas. ff. de
leg. j. si domus. & f̄m hoc sic feci libellū, vendico talē ecclesiam
à talibus militibus, quia in ea habeo ius patronatus. vel dic, ꝙ
alia ratione malè intentabat rei ven. quia rei vend. non cōpetit
nisi pro iuribus corporalib. ff. de rei vendi. l. j. §. per hanc. & l. vē
dicatio Sed hæc litera innuit ↄtrium. s. ꝙ pro iuribus incorpora-
libus ↄpetit rei vendi. licet hic inepte proponeretur: quia possi-
denti non competit. ff. de alie. iudi. mu. cau. fa. l. j. Sed respōdeo,
hic large sumi rei vēdi. p actione in rē. hoc non placet, quia cū
confessoria: quæ in rē est: ēt possidenti ↄpetat, non esset pp hoc
iudicata petitio inepta. potes ergo dicere: quod iste M. petebat
ab ipsis militibus ius patronatus quasi à possessoribus. & hæc est
actio in rem: non tamē per oīa imitat naturā rei vendicationi:
quia datur pro incorporalibus: nec naturā confessoriæ: quæ tan-
tū datur non possidenti: & ↄ possidentem tm̄. de hac loquit ff.
si vsusf pet. l. vl. §. vlt. Insti. de act. §. j. & hac actione agit. j. de ex
ce. cū venerabilis. s̄. de ma. & obe. inter. vel dic: ꝙ nō reprehēdit
M. quia ineptā actionē nominauit. l. rei ven. q̄ hic sumit pro cō
fessoria, quia bene datur possidenti, sed quia intētionē habebat
ineptā. s. ꝙ possidens peteret possessionē, q̄ ā habebat, vnde be-
ne hic pronūciauit sua intentionē non tenere & sic pronūciat.
l. si. ff. si men. fal. mo. di. l. j. §. 1. & pp hoc dr̄ actio inepta. qa inten
tio est inepta, ꝙ ex ipsis actis, quæ in ipso iudicio fiunt, apparet.
imo plus vr̄, ꝙ si quis rectā haberet intentionē. si esset actio ine
pta, ut si quis diceret, peto talē fundū à te, qa ad me pertinet iu-
re dominij, & propono ad hoc actionē ex locato: ꝙ bene tene-
ret intentio, & probato dominio ferenda est sñia pro me, licet
actio omnino sit inepta. bene igitur competit confessoria ei, q
non est in possessione iuris pa. sed tñ de iure ius patronatus hēt:
ↄpetit dico ↄ eum: qui eū prohibet uti iure patro. uel se liti obtu
lit. ff. si ser. uen. l. 2. §. hoc autē. ff. si usufru pe. l. ult. ff. si ser. uen. lo
ci. §. si quis mihi: & l. si quis diuturno. Sed cum iste M. non tantū
ius haberet: sed ēt possessionē: ut probauerat: ideo malè intēta-
uit rei uen. uel cōfes. act. in rē. sed huic satis bene posset cōpete-
re negatoria: quia ius patronatus possidebat in ecclesia: & bene
competeret ei: quia ius patronatus habebat ↄ eum: qui possidet
ius in re, de qua agit. si ser. vē. l. 2. ff. de usuca. naturaliter. vel me
lius, quia hic habebat possessionē, & sic dicebat se hr̄e proprie
tatē, cōpetebat interdictum, vti pos. pro molestiis, & inepta dr̄
hæc petitio, quia nec absoluere, nec ↄdemnare pōt cū effectu,
quia si absoluat reū, non prodest ei, quia non possidet, qa tunc
nihil lucrat. & si postea possidere cęperit, eidē agenti nō obsta
bit exceptio rei iudi. pp nouā possessionē. Itē cū ↄdemnare nō
pōt, cū sit impossibile & ↄ ius, ꝙ rem restituat, q̄ non possidet,
nec possedit, vel ad minus non desiit possidere dolo. j. de exce.
2 c. aduersario. [Tenere.] † No. ꝙ si in principio noscit ineptitu-
do actionis, statim iudex, vel assessor libellū lacerare dēt. ff. de
asses. l. j. si aūt ab initio nescit, sed ex post facto ppendit ex pba-
tionib. vel aliter decernit intentionē nō tenere, vt hic, ff. si mē
sor fal. mo. dix. l. 1. in prin. j. de resti. spo. cū ad sedē, & dūmō to
lerabilis sit petitio, admittēda est, ut ibi dr̄, qa sp interpretādū
est f̄m actorē. ff. de iudi. si qs intentionē. ineptā aūt nō iudica-
rē, si nec ipse possideret, nec reus, ut no. j. ut li. nō ↄte. qm̄. §. ꝙ
3 si sup. [Nō tenere.] † Melius dr̄ actio inepta, si ex his q̄ pponū-
tur in libello, appareat ineptitudo. ff. si mē. fal. mo. di. l. j. §. j. Idē
est si ex his, q̄ postea pponit, appareat ineptitudo actionis, vt
hic. Idē est si notoria est ineptitudo, ēt si nō pponat cā, s̄. de of
fi. iudi. c. 1. falsitas aūt ppositæ actionis nunq̄ reddit cā ineptā.

SVMMARIVM.

1 *Præceptores comparantur institutoribus.*
2 *An penes plures præceptores possit esse administratio.*
3 *Præceptor, si bonafide contraxit, insolidum tenetur.*

CAP. XVI.

Cum deputati. [Præceptores.] Ar. ꝙ administra-
tores sine alterius licētia pn̄t age
1 re. de hoc no. s̄. de rescr. edoceri. [Præceptores.] † Hos cōparo
institutorib. qui pponunt negocio dn̄ico, qd̄ hēt locū, ubi do-
mus q̄ hēt superiorē pceptorē, q instituit inferiorē, est dn̄a nō
tm̄ domus inferioris, sed ēt rerū eius, alias secus. ff. de instito. l.
3. & l. cuicunq;. §. j. & § sed si fullo. sed ēt cōparo eos custodib.
uel cōmendatariis, uel uisitatorib. uel uicariis, q curare dn̄t, &
uisitare loca sibi p magistrū cōmendata. maiorē horū officiū
hēs 61. di. obitū, & c. seq 63. di. c. plebib. 70. di. sanctorū. 8. q. j. q
uos. s̄. de offi. uic. p totū. 12. q. 1. quantū ue, & q. 2. de laicis, & c.
seq. & ur̄, ꝙ qn̄ hmōi pceptores pn̄t remoueri ad arbitriū supe-
rioris, ꝙ nō solum hi pceptores, & alii prædicti agere pn̄t & cō
ueniri pro loco eis cōmisso, sed ēt singuli superiores, ēt si plu-
res sint, ꝙ pn̄t eos remouere. ff. de inst. cuicunq;. §. fi. & l. seq.
j. de resti. spo. olim. C de sacrosan. eccle. sancimus. ff. de tribu.
procu. § j. at. ff. de exerci. l. j. §. magistrum, & §. est aūt nobis. qa,
ut ibi dr̄, electio est agentis, utrū aliquē pdictorū ↄueniat, sed
in agendo pfert maior, quia cū possit subditū remouere ab ad-
ministratione in totū, multo fortius a prosecutione causæ, arg.
ff. de procu. l. in causæ. Si aūt sit perpetuus pceptor. i. qui possit
sine cā remoueri, tunc non poterit agere de reb. ad hunc locū
ptinentib. nisi in defectū pceptoris, ut no. j. de restit. spol. olim,
& de test. cū olim. nec est uis, ꝙ superior non pōt amouere in-
feriorē sine ↄsilio, & sine ↄsensu aliquorū, quia nec ēt prælatus
alia maiora negocia dēt facere sine ↄsilio capituli. j. de his q̄ fi.
a præ. sine con. c. quāto. & tñ agere & ↄueniri pōt sine alicuius
2 ↄsilio. s̄. de rescri. edoceri, ubi no. † Itē non est uis, ēt si oīa bona
huius loci omnino sint distincta a bonis maiorū domorū, dū-
mō remotio sit ad uelle superioris, & ei obedire teneat de stan-
do ibi, & de recedēdo, qd̄ ↄstat, qa qn̄ inde amouet minor mi-
nister, superior administrat, quia licet separata sint bona in tm̄,
ꝙ nō possint portare ad maiorē domū, tñ administratio nō est
diuisa, q̄ bñ pōt esse penes plures pceptores, sicut & penes plu-
res tutores, uel alios administratores. de hoc no. s̄. de rescr. edo
ceri. alii dn̄t, & forte melius, ꝙ nō est uis, utrū pceptor sit tpa-
lis, an ppetuus. Itē nō est uis ꝙ possit remoueri sine cā, uel non,
Itē an uacāte domo ueniat administratio ad superiorē, an nō.
Sed in hoc tm̄ est uis, an ambo simul possint libere ministrare
& qs sit maior in administratione, & tūc ambo poterunt cōue-
niri, & maior in agēdo pferet, & sicut est in exercitatorib. ff. de
exer. l. j. §. est aūt, & in pre & filiofa. C. de bo. q̄ libe. cū non so. &
idē in institorib. ff. de inst. act quicunq;. & sępe in pposito & ca-
nonico, qn̄ agit de pbēda, ut no. j. de pb. ex lr̄is, & in uicariis, ↄ
di. c. fi. & 94. dist. c. 1. Item non est uis, si totū lucrū, uel damnū
ad aliquē spectat, dūmō alterius sit administratio, vt no. s̄. de re
scri. edoceri. Fatemur tñ, ꝙ pro his locis religiosis multi agere
possunt, & respondere, ēt si nō habeāt administrationē, sed nō
cogunt, de quib. no. j. de testi. cū olim. plus placet, qd̄ no. j. de
reli. do. cū uenerabilis, in gl. ita eps. ex dolo aūt istorū præcepto
rū, uel cōmēdatariorū ēt in ↄctib. admisso nō tenēt locus, nisi
sit factus locupletior. ff. qn̄ ex facto tu. l. dolum C. qn̄ ex fa. tu.
si iure.

si iure. ff. de tribu. sed & si. §. 1. de hoc no. j. de depo. grauis. ff. de
act. emp. & vē. l. iulianus. §. sed cū in facto. de culpa āt pceptorū
tenēt insolidū locus, si pt seruari indēnis à pceptore, aliter non.
3 ff. de admi. tu. l. si. in prin. † Si āt bonafide ↄxit, pceptor tenet inso
lidū, ēt si fiat īde pauperior. j. de pca. c. 2 ff. de mi. §. si pecuniā. l.
j. ff. de cui. illud. §. j. sed pōt in integrū restitui, si exinde grauiter
sit lęsus. ff. de mino. ait prætor, & l. ꝙ si minor. §. j. exceptio autē
rei iudi. semper fit ↄ locū, sicut ↄ pupillū. ff. de re iudi. si se. §. j. ff.
de admi. tu. l. 2. Alij aliter dicunt in aliquib. prædictorum: dr̄ āt
dolo tutoris, uel præceptoris factū, si accepit, uel tenuit sciēter
plus, q̄ deberet. ff. de tribu. sed & si. §. si seruus. & idē est, si non re
tinuit quod debet retineri, ff. de tribu. quod in hærede. §. fi. si āt
ignoranter, secus, dummodo restituat q̄ cito potest. ff. de tribu.
illud. §. si cuius. [Admittunt.] Et malè. [Allegantes.] Et malè.

SVMMARIVM.

1 *Suspitionis cā in iudice iusta est: & remotionis: si habeat causam similē.*

CAP. XVIII.

1 Causam [Penè.] † No. causam suspitionis, si forte simi
lem causam habeat iudex. bene. n. dicimus, pe
nè. vix enim omnino similis inueniretur. quādo autem sit simi-
a lis, boni iudicis arbitrio [a] relinquatur. [Subrogantes.] Vtraque
pars præsens erat, uel hoc notum erat Papæ, & modicum præiu
dicium partibus fiebat.

ADDITIO.

a ¶ Iudicis arbitrio. Adde Feli. in c. translato, col. 5. vers. & quæ dicantur. Et Bal. in addi. Spec. in tit. de alleg. & disputa. ver. si statutum, & Fel. in c. capitulum, col. 3. in prin. supra de rescriptis.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones dilatoriæ, vel perēptoriæ, in qua parte iudicij proponendæ.*
2 *Iudex quando procedit inquirendo, an de principali, & exceptionibus simul cognoscere debeat.*

CAP. XIX.

Exhibita nobis. [Contingentibus.] Puta de stu-
dijs eligētium, & meritis electo-
rum. [Interlocuti.] Et malè, quia iudices erant, & non inquisito
1 res. Item male, † quia exceptiones istæ ante ingressum negocij
proponendæ & probādæ sunt, vtpote quæ sunt dilatoriæ, vel pe
remptorię fori. dicit. n. aduersariū fore repellendū à foro, quia
excōicatus est, uel cōspirator, arg. C. de exce. l. vlt. probatio autē
aliquarū exceptionū facienda est, f̄m ꝙ lex docet. C. de excep. si
quidē. [Inquirerent.] Huius erroris causam præstitit verbū qd̄
in literis Papæ cōtinebatur. s. inquirerēt. [Inquisitores.] Ex hoc
2 vr̄, † ꝙ si quis procedit inquirēdo, ꝙ simul potest cognoscere de
principali, & de exceptione, sed hoc non est verū, quia siue pro-
ponatur exceptio ↄ id, de quo fit inquisitio, f̄m ꝙ loquit. j. de
pur. ca. cū dilectus. s̄. de fil. presby. veniens. siue excipiatur ↄ per-
sonā iudicis inquirētis, siue ↄ personā ministri inquisitionis, vt
j. de accu. veniēs, & c. cū oportet, semper primo cognoscendū
est de exceptionib C. de exce. si qdē. qn̄ tñ iudex ex proprio iudi
cio procedit, uel ex officio ministrū inquisitionis ↄstituit, tunc
ēt si ↄ istū ministrū proponat exceptio, tñ ex officio suo pcedet
illo ministro remoto, & sic intelligit, ꝙ hic dr̄, licet hi iudices
cogitarent de iure esse ꝙ si essent inquisitores, ꝙ liceret eis pro-
cedere simul super exceptionib. & principali, tñ non erat verū.
[Contestata.] Et malè, quia tunc demū in electione proceditur
li. non conte. cum pars est ↄtumax: alias secus, j. ut li. non cōte.
qm̄. §. porro. imo, ꝙ plus est, si excipiat ↄ electū, faciēda est li. ↄt.
super exceptionibus: aliter nō tenet, qd̄ agitur. s̄. de ele. dudum
Ro. ecc. 2. alij aliter dicunt, & forte non male. s. ꝙ ibi nō fuit fa-
cta li. contest. super exceptionibus, sed super principali actione.

SVMMARIVM.

1 *Instantia perempta, an iudex delegatus procedat.*
2 *Lapsu termini an dicatur perempta instantia, & quid secundū canones.*

CAP. XX.

Venerabilis frater noster. [Perijsse.] C. de
iud. properan-
dum. [Procedas.] Cognoscendo de negocio à capite, si verū est,
1 ꝙ lapsum sit triennium. in hoc. n. errabant Ceruien. † quia licet
sit trienniū elapsum, & si perierit instantia iudicii, nō tñ perijt iu
risdō, q̄ est ppetua. C. de iud. pperādū. C. de ↄsti. pe. l. 2. C. de pſc.
2 30. an. vel 40. l. vlt. & de diuer. rescri. l. falsa. vel dic, † ꝙ f̄m cano
nes lapsu termini non perijt instantia iudicij, vt hic. vel dic hoc
obtinere, ubi per cauillationes aduersarij protrahitur negociū
vltra terminum, alias secus, ar. C. de temp. ī inte. resti. l. petēdę.

CAP. XXI.

Significauerunt. [Rectorem.] Villæ, non eccle-
się. [Coegit.] Vr̄, ꝙ bene. C. de
iudi. nulli. j. de cau. pos. c. j. sed ↄ, quod sequit. Sol. illa loquitur,
quando simul agitur possessorio & petitorio. hęc āt, quādo iam
finita lite intendit de proprietate. [Postea.] Siue ab initio mona
sterium egit interdicto, vnde vi. & adhuc expoliatio manet si-
ue à prin. egit vti pos. & post sñiam spoliatus est de nouo negan
do admittere electū ab eis in rectorē, semper legitima exceptio
est nō r̄ndebo de pprietate, nisi restitutus fuero, j. de or. cogni.
cū dilec. idem ēt esset, si petitorio egisset, arg. j. de app. ↄsti. [Re
spondere.] Petitione monasterij, quod petebat electū suū pro re
ctore haberi. [Obstante.] ↄ. C. de ferijs. oēs. ff. de ferijs l. j. Sol. illa
locū habēt, quando singulares personę cōueniunt, quas graue
est ab opere rustico aduocare, sed in vniuersitate, quę per vnum
syndicū litigat, secus. uel hoc ideo est, quia periculū est in mora,
si transit sine regimine: uel potius ipsi ex hoc, ꝙ electum eorum
nō admiserunt, iterum possessionem amittere videntur. Item
in ferijs tractantur publicæ causę. C. de ferijs. omnes iudi.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus non potest præcipere parti, nisi ea, sine quibus mandatum delegantis implere non potest.*
2 *Iudex an possit cogere partem coram se personaliter comparere, & non per procuratorem.*

CAP. XXII.

1 Iuris esse. [Ambiguum.] Sic nec posset ei precipere, ꝙ
iret ad sanctum Iacobum. † ea. n. sola manda-
re pt, sine quibus implere mandatū delegantis non potest. s̄. de
2 offi. dele. præterea. C de iura. calum. l. 2. [Criminalis.] † Nam in
criminali non constituitur procurator. 3. q. 9. per totū. ff. de pu.
iu. l. pen. §. 1. sed nec in oīb. criminalib. cogitur personaliter com
parere. ff. an per alium ca. ap. l. j. hoc āt criminaliter, intellige lar
ge, ut comprehendat ēt popularem. ff. de proc. licet. [Pro verita
te.] ff. de proc. si actor. C. de proc. l. fi. [Calumnię.] Quod p prin
cipales personas pręstandum est. C. de iura. calum. auct. princi
pales, & no. j. de iura. calum. c. Imperatorum.

De foro competenti. Rubrica 2.

SVMMARIVM.

1 *Clericus coram suo episcopo litigare debet, alias punitur.*

CAP. I.

1 SI quis clericus. [Proprium.] † Et si fecerit siue
in criminali, siue in ciuili iudi-
cio, vel negocio, punitur, 11. q. 1. in olita, placuit. [Consi-
lio.] Aliter non licet, vt no. s̄. de arb. c. contingit. [Alios.]
Quib. episcopus delegabit causam, vel etiam sine delegatione.

SVMMARIVM.

1 *Iudex secularis, an possit clericum condemnare.*

CAP. II.

Nullus iudicū Seculariū, vel ecclīasticorū, taliū tñ,
qui in eos iurisdōnem non hēnt.
[Minores.] Cōuersos, oblatos. [Sine pmissu.] Maxime, qa nec
cū permissu, si sint seculares. [Condēnare.] Nisi in causa recon-
uentionis. j. de mu. pet. c. 1. & 2. [Sequestratus.] Per sententiam.

CAP. III.

Sanè si episcopi. [Locus No. s̄. de rescriptis, dile
ctus filius. j.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ordinarius recusatus, an possit eandem causam delegare.*

CAP. IIII.

Si quis contra. [Executor.] i. delegatus: qui de tota
cā cognoscat. [Actor.] s. ꝙ eps dele-
gauit totam cām. [Cōpellat.] Hoc vr̄ correctū. j. de app cū spe-
ciali. j. e. licet. ubi dr̄. ꝙ si iudex de recusatoris assensu nō potue-
rit delegare causam, ad superiorē remittat. uel dic illam loqui
de dele. hanc de ordinario: f̄m l. āt ēt debebat dare iudicē, qui de
toto negocio cognosceret. C. de iudi. cum specialis. hoc prius di
ctum magis placet in ordinario f̄m canones. [Ipsius] Epi. [Le-
ge.] Quę loquitur de executione. C. & ff. de re iudic. l. 2. & 3. §. si
quis. C. de execu. rei iud. l. vlt. & de vsur. rei iudi. l. vlt.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiastica rei quæstio coram ecclesiastico iudice agi debet.*

CAP. V.

a Si clericus laicum. [Suas.] Hoc ideo dicit, quia
si cōstaret res esse ecclesię, [a]
quas laicus possideret, corā iudice ecclesiastico agi debet, puta
si ageretur ex legato, vel ex locato, vel consimilib. [Trahi.] Nisi
agatur de spoliatione, vel qualibet oppressione. 16. q. 1. in cano
nibus. 24. q. 3. si quis de potentibus. de hoc no. j. eo. cum sit.

ADDITIO.

a ¶ Ecclesiæ. Et sic qualitas ipsa, quando est de substantia, debet probari, sicut factum principale. Adde Pet. de Ancha. qui ita ponderat, in consi. 253. incip. in quæstione presbyteri, & Alex. in consi. 79. col. v. in prin. in j. col. faciunt ad prædicta, quæ ponit Bar. & Alex. post eum, in l. non solum. §. sed vt reprobari. ff. de no. ope. nun. & quæ ponit ipse Alex. in cons. 100. col. 2. ver. oportebit, & in cōs. 119. colum. 3. in prin. in j. volum. & in consi. 177. col. 4. vers. his præmissis, in secundo volum.

SVMMARIVM.

1 *Dominus an possit esse iudex inter homines suos.*

CAP. VI.

Ex transmissa. [Tuæ.] Ex hac decr.apparet, ꝙ dñs possit esse delec.iudex inter homines suos: sed arg.ꝯ.ĩ.ut li.non contest.accedens.2. Sol.licet Papa domino hor ũ militũ cõmiserit cãm ex certa scientia, nihilominus tñ potest recusari.non.n.videmus causam, uel rationẽ, quia Papa uelit auferre parti suã ecceptionẽ, nisi diceret, nõ obstante exceptione recusationis, uel dic, ꝙ ad hunc, cui scribebatur, pertinebat cognoscere ordinariè de hac causa, quia ipse erat superior dominus, a quo tenebatur feudum. & ideo vel in defectum medij domini, quia appellatum esset ad eum, non ad ordinarium pertinebat cognitio, ut no.s̃.de iudi.cæterum. [Imponas.] No.de hoc s̃.de iudi.cæterum.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet dominus super rebus feudalibus iurisdictionem habet: & etiã suas potest exequi sententias, ut in nu.2.*

3 *Laicus cognoscere non potest de criminibus clericorum.*

CAP. VII.

Verum. [Consecratus.] Ita mandat de facto, quia consecratio imminebat, alias sufficit, ꝙ confirmatus esset. s̃.de ele.nosti.uel etiam sine confirmatione, si esset in parti

1 bus remotis. s̃.de elec.c.nihil est.† [De feudis.] Quilibet dominus, quantũcunq; vilis, ẽt rusticus super rebus feudalibus iurisdi

2 ctionem habet per l.Federici, ut no.s̃.de iudi.cæterum.† Itẽ vr̃, ꝙ cum quilibet dominus sit iudex ordinarius, ꝙ suas sñias exequetur, & ẽt laicus ꝯ clericos vasallos, nec incidit in excõicationem: si eos resistentes compellat, arg.ĩ.de rest.spol.olim, hoc ãt dicimus, si Principatus, uel Comitatus, vel Castellania, vel alia hmõi cõcedantur in feudum: quia si de eis agitur inter aliquos, coram domino feudi agendum est. & si coram vasallo clerico inter subditos agatur Comitatus dñs feudi est appellandus, nõ Papa. s̃.de maio.& obe.solitæ. Item vr̃ aliquibus, ꝙ si de istis feudis agitur inter aliquas ecclesias, & in casibus, in quibus sub dño feudi agendum est, inter laicos & inter ecclesias agetur, quia in fauorem dominorum hæc iurisdictio est eis seruata, vnde possunt ad se causas huiusmodi reuocare etiam inuitis litigatoribus. s̃.c.prox.& subditi clerici coram dominis suis clericis: vasallus tñ superiorum dominorum laicorum ad dños laicos appellare dẽt.alij ꝯ. Si autem Baroniæ prædictæ non concedantur in feudum: sed simpliciter, tunc in nullo tenetur donatori, etiã de alijs muneribus, quæ prius subibat Baronia, ĩ de dona. cum dilec. Si ãt retinuit sibi munera, illa præstabuntur, dummodo sint honesta, ut no.ĩ.de immu.ecc.non minus.dicunt ãt quidã, ꝙ si Baroniẹ, vel quęcunq; alia bona dẽtur ecclesiæ sub conditione, vel cũ eo tenore, ꝙ si ecclesia non subierit onera imposita, ꝙ liceat laico sua auctoritate capere, ꝙ possit capere sua auctoritate, arg.ĩ.de condi.appo.uerum.C.de pig.act.pignoris causa.C. de pig.l.3.ff.de pig.act.qui rati. Sed nos ꝯ credimus, & maximè ea rõne, quia cum rerum istarum dñium sit ecclesiæ quæsitum, sanctum sanctorum est dño, & ideo per nullum potest capi, nisi auctoritate iudicis ecclesiastici, quia sacrilegium in eis committitur 12.q.2.nulli liceat, & c.seq.& no.ĩ.c.proxi. Si ãt non est de rebus feudalibus, quia eorum dominium non est sanctum sanctorum dño, tunc illud remaneat penes dñum, licet fructus & alia vtilitas sit vasalli. ad hoc faciunt 10 q.j.c.2 & c.seq. vr̃ ex pręmissis, quod fructus rei feudalis postquam percepti sunt ꝙ dñs

a nihil in eis possit, cum iam sunt sanctum[a] sanctorum domini facti, licet diximus, ꝙ ꝯ clericum possit agi ciuiliter: & coram dño, & coram paribus ad amissionem feudi, non tamen potest agi ad hoc idem criminaliter, nec ẽt ciuiliter pp crimen, sed remittenda est cognitio ad prælatum suum, ẽt si feudum sit paternum. Sed si fuerit ꝯdemnatus per prælatum suum de ꝓditione, vel de alio crimine, pp quod debebat feudũ amittere, tunc dñs auferret feudum pro velle suo, & si fuerit absolutus, tunc vlte-

3 rius dñs non poterit ei pp crimen feudum auferre.† De crimine enim clericorũ, nec directè, uel incidenter potest laicus cognoscere, sicut nec de legitimitate, ar.s̃.e.c. proxi. & sim.ĩ.de ordi. cog.tuam.ĩ.qui fil.sint legiti.lator, ĩ.e.postulasti.nec obstat si

b dicas,[b] quia ꝯ clericum productum in testẽ corã laico obijcitur crimen, & probatur, ut à testimonio repellatur, ĩ.de testi.testimonium.ff.de testi.testimonium, quia nõ propriè obijcitur crimen clerico, uel ꝯ clericum, sed ꝯ laicum, qui eum produxit, & quia ipse ex eius repulsione pęnam patietur, non clericus, quia eius testimonio non creditur. si autem feudum non esset paternum, sed ecclesiæ, tunc constat, quia pro delicto personæ non est ecclesia priuanda feudo, 16.q.6.si episcopum. [Pertineat.] i. si sit feudum ecclesiæ [Imperiali.] i. si sit feudum imperatoris.

ADDITIONES.

a Sanctum. Adde Pe.de Ancha.in consi. 113.col.2. in prin.incipien. Iura quæ loquuntur.

b ¶ Nec obstat si dicas. Adde Cardin.in consi.25.col.fi.vers.ad vltimam, incipien. Consi.ad dubia singulariter.

SVMMARIVM.

1 *Cogendę sunt seculares ptãtes cẽsuris ecclesiasticis iustitiam ministrare.*

2 *Sacrilegi sunt rapientes res ecclesiasticas.*

CAP. VIII.

Cum sit generale. 11.q.1.experientię. C.de iurisdi.om.iudi. iurisdictionẽ.

1 C.vbi.& apud quos in inte.resti.po.l.qñ,† [Iudices.] Nã ptãtes seculares cogendæ sunt per censurã ecclesiast.iustitiã absq; negligentia facere, & male facta corrigere, 23.q.5.administrator.

2 † [Sacrilegij.] No.raptores rerum ecclesiæ esse sacrilegos. simile.17.q.4.c.3.& c. sicut qui, & in multis alijs c. eiusdẽ qõnis. Et idcirco pertinet ad iudiciũ ecclię, 12.q.2.nulli liceat prædia, & c.de laicis.imo ẽt si dubiũ sit, puta quia negeẽ rapina, tñ cognoscet ecclesia, 16.q.1.in canonib.24.q.3.si quis de po.vbi ẽt dr̃, ꝙ non solùm de rapina: sed de qualibet ẽt oppressione, & non solum clericorum, sed omnium pauperum cognoscet. imo si de fraude habita in ꝯctu ecclesiæ agaẽ, vel ẽt sine fraude ꝯctus initus nullus dicatur, ecclesia cognoscet, 12.q.2. Apostolicos. imo quocunq; modo de re ecclesiastica agatur cognoscet ecclesia, 12.q.2.quicunq; mil. Oportet tñ, ꝙ semper in petitione mẽtionem faciat de oppressione, uel fraude, vel minus legitimo ꝯctu, & super cã illa fundet petitionẽ suã, & si pars aduersa neget, nihilominus procedeẽ in cã principali. & si non probauerit fraudem, uel illicitũ ꝯctũ, absoluetur reus ex illa causa, sed iterum poteris agere alia. ff.de excep.rei iudi. & an eadẽ. Si ãt velit proponere in libello, qđ non pertineat ad fraudẽ, uel oppressionẽ, uel ꝙ sit minus licitus ꝯctus, puta quia non fuit in præsentia clericorũ aliquorũ, nõ auditur, nisi corã iudice ordinario rei, s̃.c.si clericus. tñ quidã dicunt, & non malè, ꝙ etiã si dicatur ꝯctus aliquis tenere, si petat restitutionẽ, corã ecclesia agetur. & idem, si dicat alicuius canonici non interuenisse consensum, arg. prædictorum c.& c.si clericus. nõ ꝯdicit, quia loquitur, ubi agitur rei vend.uel depo.uel consimilib.in quibus nullo speciali iure iuuatur ecclesia. de talibus enim bene cognoscet iudex secularis.

SVMMARIVM.

1 *Quæ coniunctio sit inter Papam, & Imperatorem.*

2 *An succedat Papa in iure Regis, vel principis negligentis.*

3 *An & qñ iudex ecclesiasticus possit se cõmiscere seculari iurisdictioni.*

4 *In dubijs occurrentibus semper recurrendum est ad Papam.*

CAP. IX.

Licet ex suspecto. [Irritas.] Cum.n. Papa in eis iurisdõnẽ nõ habeat iurisdõ, vel literę datę ꝯ eos non valent, nec quod per eas fit, arg. C.ne de sta.defun.l.pen.& vr̃ mirũ, ꝙ post subiungit, dummodo, &c. quia si irritæ sunt, quõ per negligentiam ꝯualescunt? Item quid si negligens erat tpe impetrati rescripti, sed rescriptũ de negligentia non facit mentionem? Itẽ quid si tpe impetrationis non erat negligens, sed modo est negligens? Item quid si fuit solicitus in incipiendo cãm, sed negligens in terminando? Ad hoc sic rñdeo, ꝙ literę hmõi nullę sunt, sicut hic dicit textus, nec tractu tpis conualescunt, quia qñ quæritur de viribus rescripti, tp̃s datę inspiciendum est. s̃.de rescri. eã te.& ideo si tpe datæ non erat negligens iudex secularis, quantũcunq; postea fiat negligens, non ideo conualescunt literæ. clausula autem, quæ hic adducitur, dũmodo, &c.non ꝯdicit, quia non est is sensus eius literæ, ut literæ prius impetratæ valeant, si contingit iudicem secularem fieri negligentem. sed hoc vult dicere, quia cũ fuerit negligens, ꝙ ab eo possit appellari ad Papã, & super appellatione licite aliæ literę impetrari. [Ad tuam.] Hoc ius habet Eps in terra, ꝙ ad eũ appellatur, sed ad Papã iure Imperij appellatur. [Va

1 cante.] † Hoc est pp defectum Imperij. in iure enim tñ Imperij Papa succedit: vnde si alius rector alij superiori, quã Imperatori subditus, negligens esset in reddenda ratione, uel non esset rector in aliqua terra, tunc nõ deuoluetur iurisdõ ad Papã, sed ad proximũ superiorẽ. nam specialis coniunctio est inter Papã & Imperatorẽ: quia Papa eũ consecrat, & examinat, & est Imperator eius aduocatus, & iurat ei, & ab eo Imperiũ tenet. s̃.de elec. venerabilẽ.63.dist.ego, & c.tibi dño. & idẽ est, ꝙ in iure, qđ ab Eccles.Rom.tenet, succedit Papa Imperio vacante. Sed quid si nõ sit negligens, sed subditi sunt sic inobedientes, ꝙ non põt facere iustitiã: tũc non credo, ꝙ succedat in iurisdõne eius, sed debet eũ iuuare, & domare rebellionẽ subditorũ, ar.96.dist.cũ ad

2 verũ.† Sed quid si alius Rex est negligẽs, uel alius Princeps, qui superiorẽ non habet? dicimus idẽ. s.ꝙ succedit in iurisdõne eius, arg.15.q.6.itẽ alius, & s̃.de ele.cũ inter vniuersas, in fin. sed hoc nõ facit, ꝙ ab eo teneat Regnũ, sed de plenitudine potestatis, q̃ habet, quia vicarius est Christi. s̃.tit.proxi.nouit, ver.non.n. vel dic, ꝙ vacantibus regnis nõ poterit se intromittere, nisi an-

3 te peteret in modum denũciationis, vt pdicto c.nouit.† [Imperio.] Hic est vnus casus, in quo iudex ecclesiasticus põt se immiscere seculari iurisdõni. s.cũ Imperiũ vacat, tñ de iurisdõne tñ, q̃ ad Imperiũ ptinet. ĩ.e.c.prox. secũdus, qñ iudex negligit facere iustitiã viduis, vel ẽt diuitib. ĩ.eo.ex tenore.& no.s̃.de, of.deleg.significantibus, tertius. 33.q.5.administratores. quartus, 24.q.3.si quis de po.& c.soli. quintus, qñ pp difficultatẽ variaẽ qõ inter iudices, ĩ.qui fil.sint legi.per venerabilẽ. sextus. ĩ.de app. si duobus septimus in denunciatione. s̃.ti.proxi nouit. octauus, cũ iudex secularis est suspectus, ut hic, & in Auct.vt dif.iud. §.3. & vlt.col.9. nonus ratione cõnexitatis, quia ex quo de matrimonio cognoscit, & de dote, ĩ de dona.inter vi. & vxo.de prudentia. dicimus in casibus, quos no.s̃.e.cũ sit, & s̃.de iudi. nouit, in gl.non crimen. vndecimus. 89.di.c.iudicatũ, & 12.q.2. ecclesiarum. 11.q.1.aliud. hæc vere & vtiliter hic sunt notata. Sed dicet aliquis, hoc summi Pontifices statuere pro se: vnde cũ non sine culpa sacrilegij loquatur, nõ est sibi tanta fides adhibenda. ff.de inter.ac.l.de ætate.§.i.sed hi si diligenter attendũt, quod dicunt, veri sacrilegij culpã incurrunt. Qđ ut melius intelligas, est prænotandum, ꝙ Deus creauit in principio cęlũ & terram, & oĩa, q̃ in eis sunt, Angelicam & humanam nãm, spiritualia & temporalia, ipsaq; per se ipsum rexit, sicut factor suã rem gubernat, & homini quem fecit, pręcepta dedit, & transgredienti pęnam imposuit, vt Gen.2 Ex omni ligno, &c. ipsis ẽt peccantibus pœnã imposuit per seipsum. s. Adę & Euæ Gen.19. Mulieri quoq; dixit, &c.& ibi. Adæ vero dixit, &c. Qualiter aũt Chain per seipsum puniuerit, & Lamech, & Cham, & quosdã alios in eo. lib. Gen.4.& 5.legitur, & sic recto mundo per ipsum Deum vsq; ad Noè. Et tpe Noè cępit Deus creaturas suas regere per ministros, quorũ primus fuit Noè. de quo, ꝙ fuerit rector populi, ex eo apparet, ꝙ sibi dñs gubernationẽ arcæ, per q̃ Ecclesia significatur, cõmisit, Gen.5 & 6.c. Itẽ quia ẽt dñs Noè & filijs rectoriã & legem sibi dedit, Gen.9. De Noè ẽt, licet nõ legat sacerdotẽ fuisse, officiũ tñ exercuit sacerdotis statim post egressum arcę ante q̃ leges populo daret, Gen 8. Aedificauit ãt Noè, quod officiũ sacerdotis simul Abel & Cain. primo fecerant. In hac aũt vicaria successerunt Patriarchæ, Iudices, Reges, Sacerdotes, & alij, qui ꝑ tpe fuerũt in regimine populi Iudęorum, & sic durauit vsq; ad Christum, qui fuit naturalis Dñs & Rex noster, de quo dicit in

4 psal. Deus iudiciũ tuum regi da, &c.† Et ipse Christus Iesus vicarium suum ꝯstituit Petrum & successores suos, qñ ei dedit cla-

a ues Regni cęlorũ, & qñ dixit ei, Pasce oues[a] meas, licet in multa distincta sint officia & regimina mundi, tñ qñcunq; necesse est, ad Papã recurrendũ est, siue sit necessitas iuris, quia iudex dubius est, q̃ sñiam de iure proferre debeat, uel necessitas facti, qa alius nõ sit iudex superior, siue facti, puta quia de facto minores iudices non pñt suas sñias exequi, uel nolunt, vt debent, iustitiã exercere, ĩ.qui fil.sint legi.per venerabilem. De Iudeis ãt, Saracenis, & Gentilibus, & Schismaticis, quõ ad Papę iurisdictionem pertinent, no.ĩ.de voto, & vo.redẽ. ꝙ super his. [Ad te.] Hoc ius habet Eps in terra, si non possunt conuenire de aliquo, cui recusatus deleget totam causam. ĩ.de ap.cum speciali, & no.s̃.e.ex transmissa vel hoc est verum si placet partibus, aliter ipse recusatus posset cogere partes ad eligẽdum arbitros, qui de tota causa cognosceret. de hoc no.supra e.si quis. [Ad nos.] Propter defectum Imperij, ut dictum est.

ADDITIO.

a ¶ Pasce oues. Adde eundem Inno.in c. quod super his, col.ij.in fi.& seq.infra de vo.Abb.in sua dispu.incip.Episcopus, & quidam rector, colum.19. & Feli.in c. translato, col.5.vers.& Adde.supra.de constitu.

SVMMARIVM

1 *Literæ Pontificiæ impetratæ antequam iudex secularis sit negligens, an lapsu temporis conualescant.*

CAP. XI.

Ex tenore. [Viduis.] De hoc no.s̃.de off.del.significantibus. [Ecclesiasticũ.] s̃.de iud.quãto. [Terminetis.] Auctoritate præsentium literarum. melius credo, ꝙ auctoritate prærítarum. nec est ꝯrium ei, quod no.s̃.e.c.proxi.

1 vbi diximus, ꝙ literæ† Papæ impetratæ ante q̃ iudex secularis sit negligẽs, sunt nullæ, nec lapsu temporis conualescunt; hic autem ꝯrium diximus. s.ꝙ literæ ualent, & ꝙ tractu temporis proceditur per eas. sed illud est ea ratione, quia ibi Papa nullam habet iurisdictionem, nisi per appellationem ad eum causæ deferantur. hic autem secus est, quia Papa iurisdictionem habet super viduas, sed de gratia defert iudicib. secularib. vt non procedat iudex ecclesiasticus, nisi propter negligentiam laici iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Iuri publico, vel priuato, an quis renunciare possit, & quare magis mulier, & non filiusfami.*

CAP. XII.

Si diligenti. & infra. [Renunciare.] Innitẽs iuri, qđ est C.de pac.si quis ĩ conscr. [Publico.] ff.de pac.publicum.C.de iuris.om.iud.l. 3.ĩ. de testa.requisisti.ff.de proc.filius.§.veterani. ff.de postul. quos prohibet.C.de iur.calum.l.vlt.ꝯ.ff.de arbi.diẽ.§.si quis. ĩ. de re.& trans.ad Apostolicam.ff.de pac.iurisgentium.§.idẽ.ĩ.de priuil.accedenti. ff.à quib.app. non licet.l.j.§.j. ff.de pac.pacisci.ff. de mino.si iudex.C.de temp.app.l.vlt.in fi ff.de fer.l.1.ꝯ. Sed iu-

1 ri priuato, quod tñ† in alicuius fauorem introductũ est, renunciari potest, secus in iure publico, quod est introductum in fauorem ordinis, & odium, quale est hoc, qđ in fauorem clericorum, & odium laicorum est introductum. sunt.n.laici clericis oppido infesti, 2.q.7.laicos. Inde est, quod mulier renunciat fauorabili beneficio Velleiano. ff.ad Velle.l.vlt.C.eo.l.iubemus. sed filiusfamilias non potest renunciare Macedon. & in integ.resti.odiosis. ff.de mino.si iudex. vel põt dici, ꝙ iuri publico auctoritate & vtilitate non potest renunciari, publico ãt tñ auctoritate potest. ff.de pac.pacisci, & ideo iuri publico qđ ꝯsistit in sacris sacerdotib.& magistris, renunciari nõ licet. j.di. ius priuatũ. [In Mileuitanen.] Cõcilijs, 11.q.j.inolita, & c.placuit. [Protrahãt.] No. sufficit trahere, & si nõ persistat vsq; ad sñiam. Itẽ quod hic loquiẽ de actore, 10.q.1. inolita. in sequentib. ãt loquiẽ in reo, & in ciuili, & ĩ criminali, 11.q.j.placuit. qđ tñ ĩtellige verũ, vbi inuitus trahiẽ. [Purgare.] i.suã cãm examinare. [Perdant.] Per sñiam, nõ ipso iure, arg.s̃.de elec.bonę mem. C.de asse.l.1.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Non potest Arch.delinquentem in suo Archidiaconatu excommunicare, nisi sit subditus eius.*

CAP. XIII.

Cum contingat. [Cohabitatione.] Nisi pro leuibus criminibus & sine iudicio.

1 ff.de pęn.l.respiciendũ.† [Ex indulgentia.] Licet.n.dñi eorum sint iudices ordinari, non sunt tñ iudices super subditos, qui eos eligunt in prælatos, & sic nõ sunt iudices seruientium. non.n.ratione territorij, uel fori, cum non habeant territorium, iurisdictionem quærunt. vnde Arch. non p̃t excõicare delinquentẽ in suo Archid. nisi alias sit subditus eius. Eps ãt habet forum, siue territorium in tota dięcesi sua, arg.s̃.e.sanè, arg.s̃.de of. or.c.1. uel potes dicere, & melius, Archi.& multos alios pręlatos, qui habent prælationes super certas parochias, vel certa loca, hr̃e territorium, & ibi posse exercere iurisdõnem suã, in certis tñ capitulis, vt no.s̃.de of.Arch.ad hoc.capitulum ãt, & alij, de quib. hic loquiẽ, licet super aliquos habeant iurisdõnem, nullum territorium habent, & sic intelligo 89.dist.iudicatum. Non.n.rusticos ecclesiæ iudicabit p̃latus ipsius, sed eps, neq; officiales suos iudicabunt clerici, nisi ipsi clerici super villas, quorum officiales sunt, iurisdõnẽ haberent. & dicunt quidã, ꝙ vbicunq; poterunt cognoscere, sicut arbiter: & diffinire causas eorũ, qui suæ iurisdõnis. sed non pñt eas mandare executioni. C.de iuris.om.iudi.l.fi. alij dicunt, ꝙ non pñt exercere iudictionem, nisi in locis, ubi ꝯsuetudo, vel priuil.eis dat iurisdictionem, uel in locis, vbi morantur: nam capitulum Beluacen. extra terminos capituli super suos seruientes non habebit iurisdictionem.

SVMMARIVM.

1 *Punire an possit dominus delinquentem, qui in sua iurisdictione non domicilium: sed posses.tantum habet & qua pœna, & quare non possit eum cogere ad respondendum.*

CAP. XIIII.

Postulasti. [Sñia] Super crimine, de quo accusatur, q̃ erit talis, Condemno te de tali crimine. & postmodum pœnæ executio fit ſm canones, qui percipiunt criminosos & damnatos deponendos, 25.dist.primum, nisi ex dispensatione tolerentur. s̃.de iudi.at si clerici.interdũ.n.erat pœna depositionis. C.vbi de crimine agi oportet, auct.qua in prouincia.& excõicationis. ĩ.de appel.c.1.idem credo, ꝙ possit suspendere perpetuo ab ecclesia, quæ in alia dięcesi sita est. & si ciuiliter ageretur, non solum coram iudice, vbi res sita est, sed ẽt ubi habet domicilium, ualet conueniri, arg.ff.de iud.quod legatur. §.1. sed sñia mandabitur de facto tñ executioni per eum, in cuius territorio res est. ff.de iudi à diuo. §. 2. In personam autem eius in maioribus criminibus is, in cuius prouincia deliquit, exequatur. ff.de re mili.desertorem, in prin. Auct. vt nulli iu.§.si qs

1 vero comprehen.† Si autem aliquis habet possessionem in iurisdictione alicuius dñi, sed nõ habet ibi domicilium, & offendat dñm, uel aliquem subditum eiusdem dñi, ipse per se non potest facere inde vindictam ẽt in possessiones, quas habet ĩ suo districtu, sed iudicem, ubi habet domicilium, adire debet. sed si ille iudex non faceret iustitiam, prosequeretur iustitiã suam, ſm tenorem canonis. 23.q.2.dñs. sed si possessiones deberent aliqua munera realia, siue ordinaria, siue alia, bene eum per occupationẽ possessionũ, quas hẽt in iurisdõne sua distringeret. C.de sacros. ecc.placet, & l.iubemus nullam nauẽ. Sed ad rñdendũ coram se in iudicio non coget eum, nec hoc p̃t induci ꝯsuetudine, vel statuto, q̃ nõ valet, nisi sup ꝑsonis sue iurisdi. quale nõ est hic, ꝙ ille, q nõ hẽt sub eo domiciliũ, corã eo rñdeat. Sed hic fortè posset statui, ꝙ bona cuiuscũq; q ꝯmitteret talẽ offensam, ꝯfiscarentur, uel offenso applicarentur, quia in rebus valet statutum, vel

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝯsuetudo:quia sunt de eius iurisdictione,arg. C.de sacrosan.ec. iubemus nullam nauem,nec debet talis ꝯsuetudo rumpi per extraneos,8.dist.quæ ꝯ.tamen in hoc casu vr̃,ꝙ ante occupationẽ bonorum debet per suum iudicem condemnari. sed in hoc casu,cum agit in rẽ,coram iudice rei, de qua agitur,conuenietur. C.vbi de pos.agi.l.vna,C.vbi in rem act. l.j. C. vbi de fideicom. l.vlt.ff.de iudi.quod legatur.§. si inter.& idẽ est, si creditor agit hypo.uel vti.pos.quia in rem est: sed secus est si debitor agit pignoratitia,quia personalis est,ut ĩ.de pig.cum contra.

SVMMARIVM.

1 *Domicilium in pluribus locis haberi potest.*
2 *Exceptio nes peremptoriæ si contra literas proponantur,non est audiendus obijciens.*
3 *Clerici conueniri possunt coram domino feudi.*

CAP. XV.

Ex parte B. [Dotalitij.] i.donationis pp nup. non habuit necesse hoc dicere: quia ẽt violentus prædo restituendus est.ĩ.de resti.spo.in literis. [Spoliata,] Age-
1 bat.n.interdicto,vnde vi.† [Replicatum.] Et bene,nam domicilium p̃t haberi in plurib.locis,si vtrobiq; plenè instructus sit.ff. ad munici.l.assumptio.§.verum,& l.filij.§.senatores.ff.de senato.l.senatores.Idem est,si haberet ibi magnam partem bonorũ suorum,uel si larem.i.familiam,uel si nihil ibi haberet, assiduè tñ conuersatur ibi.C. vbi se.l.2. tamen sola domus non constituit domicilium.ff.ad municipales.libertus.Itẽ hoc fuit ratione rei,quæ erat sita in diœcesi Andegauen.nam licet ageretur interdicto,vnde vi,qđ est personale,tñ quia in rem scriptum est,à loco,vbi res est,debent computari duę dietæ.s̃.de rescrip.dilec.2, vbi de hoc no.alij ãt dicunt, ꝙ nunq̃ à diœcesi, ubi castrũ situm est,debent cõputari dietæ,cũ uñ personali actione agatur,quãtũcunq; in rẽ scripta sit.[Feudi.] De hoc no s̃.de iud.cætærum, [Negligens.] Non est insficiens exceptio ad irritãdas literas , vt
2 no.s̃.e.ex tenore.† [Assignatũ.] No.arg.ꝙ si peremptorię exceptiones ꝯ literas proponantur,non est audiendus obijciens. debet.n.in directo iudicio differri,arg.ff.ad exhi.l.3.§.ibidem. Sed quidã dicunt,ꝙ non est verũ.& est ratio diuersitatis inter exceptiones hmõi,quæ proponuntur in possessorio,& illas quæ proponuntur ꝯ literas nõ quãdo agitur possessorio peremptorię exceptiones non admittunt: sed in petitorio differuntur. idcirco differunt in petitorio:quia ẽt si probarent,tñ restitutio fieri debet,ut patet in eo,qđ legit,& no.ĩ.de ordi.cog.c.fi.sed secus est in suggestione falsitatis:& suppressione veritatis. s. qñ tacet exceptio perẽptoria,uel ẽt falsum exprimit, qa bene iurisdõnem per tales literas datã impedit. Sed certè si quis bene inspicit,hęc distinctio non habet locũ.nã hic non opponebat hæc exceptio de dotalitio ꝯ interdictum de spoliatione:sed ꝯ literas tantum. [Responsum.] Minus plenè,ſm quod no.s̃.de offi.deleg.significantibus.vel dic,ꝙ bona est hæc respõsio. [Mansionem.] Hoc solũ sufficit.ff.de iudi.quod legat.§.1.Quidã tamen dicunt,ꝙ licet ibi conueniri possit,vbi moratur,de rebus in alterius iurisdictione constitutis,tamen qñ conuenitur coram delegato,dictæ computantur tñ è diœcesi,ubi res,de qua agitur,sita est, & no. s̃.de rescrip.dilec.1. [Commorari.] Non transire,ut no.in gl.& bene. [Rem.] Hoc solũ sufficit. s̃.eo.sanè.C.vbi in rẽ ac.l.actor. vt quidam dicit.alij ꝯ. [Exceptionibus.] s.de feudo: & quod res sibi datæ non erant in dotalitio, licet hic innuere videat,quod pe restitutione feudi facienda per interdictum vnde vi,ẽt inter hoĩes alios,nedũ à vidua possit agi corã ordinario, omisso domino:tamen non est verum,imo tñ coram domino ad restitutionẽ rei agẽdũ est,ut no.s̃.tit.proxi. cæterũ. sed hic ideo dicit, ꝙ defensio viduarũ de speciali gratia & fauore viduarum, adeo est ecclesiæ reseruata ꝯ spoliatores,& in ipsorũ odium, ẽt si sint diuites viduę.& ideo per ius cõe feudorum non reuocat, ut no.
3 s̃.de rescrip.c.1.& maximè priuil.Dei,87.dist.c.1.& 2.† Sed obijcies,nonne & clerici,qui de gratia seruant in foro ecclesiæ,possunt conueniri coram dño feudi,ut s̃.de iudi.cęterum? Respondeo,iurisdictio clericorum non seruatur ecclesiæ,qñ de possessionibus agitur,de priuil.speciali:sed de iure cõi.ab Imperatoribus condito. & ideo per ius cõe ab Imperatorib. factum super reb.uel feudis suis reuocatur. Vel ideo valet ꝯ clericos, quia ab ecclesia est receptum ius illud, uel dic, ꝙ licet alias inter priuatos ad solũ dominum pertineat hæc cognitio, etiã si agatur de spoliatione, tamen si vidua, ecclesia, uel miserabilis persona de spoliatione agat,bene cognoscet ecclesia,& hoc ea ratione:quia est crimen sacrilegij, cuius cognitio pertinet ad ecclesiam, 87. dist.c.1. & 2.16.q.1.in canonibus,nec est necesse, ꝙ in hoc casu requiratur dominus super iurisdõne ei reddenda,ut dr̃ s̃.c.ex tenore,quia ibi loquitur,vbi agebat de proprietate,& tunc exercitium actionis pertinebat primo ad dominum,secundo ad ecclesiã:sed hęc cognitio sacrilegij pertinet ad ecclesiam primo.

SVMMARIVM.

Libellans debet probare causam ex qua petit,alias non fertur sñia pro eo.

CAP. XVI.

Conquestus. [Per violentiã.] Non dicimus ecclesiã spoliatam:quia tunc non diceret se esse in possessione.expone ergo, quia damna aliquando faciebat hominibus: quia coram cõi non respondebat. & hoc innuit finis,ubi dicit,& de damnis,&c.& ſm ꝙ hic sonat,intentabat vti pos.ex quo hoc ponit in libello.s.de violentia,& per consequẽs de sacrilegio debet esse quæstio coram ecclesia,sed sententia nõ fert pro episcopo,nisi probauerit violentiam: debet enim probare causam,ex qua petit.ff.de excep.

SVMMARIVM.

1 *Literæ extenduntur ad successores,etiam si expresso nomine impetrant.*
2 *Papa dicitur esse iudex ordinarius omnium.*
3 *A loco contractus,vel commissi delicti computandæ sint duæ dietæ.*
4 *Priuilegium extenditur ad casus specialiter in literis expressos.*

CAP. XVII.

1 Dilecti filij. † [Contra,] Nam ita vr̃, ꝙ literæ extẽdunt ad successores, ẽt si expresso nomine imtrantur,sed dic,ꝙ de rebus ecclesiæ agebatur:& ꝯ hũc quasi prælatum,& nominẽ ecclesiæ erat impetratum rescriptum.& ideo successor conuenitur,ar.ff.de an.leg.l.annua.§.annua,& quia citatus fuit prædecessor. vnde successor tenetur prosequi, quãuis idem posset dici,& si citatus non esset prædecessor:de hoc tamẽ no.plenius s̃.de rescrip.cã.& c.significauit.singularis autem successor nunq̃ per tales literas conueniendus est,arg: ꝯ, s̃.de iudi. quia V.Sol.ibi idem dicimus,ꝙ procurator constitutus ab vno prælato pro ecclesia sua post mortẽ suam potest agere causam siue cęperit agere viuo constituente,siue post mortem,arg.hic, item cum constat eum verum procuratorem & cõstitutum ab illo:qui constituere potuit,ẽt sine cpitulo, ut no. s̃.de rescrip.c. edoceri,quare prohibetur agere sibi causam cõmissam? Alij tñ dicunt,ꝙ si cępisset agere,tunc eã posset proseqni, sed secus est, si non cępisset agere,quia sic est in iurisdõne.simile s̃.de off.de leg.c.fi.nã in his similia sunt mãdata iurisdõnis, & procurationis.ff.de iuris. om.iu.l. & quia sed primi respondent, ꝙ non est sise mandatum iurisdõnis:& procurationis in hoc casu.& est rõ diuersitatis:quia iurisdõ delegat tñ à iudice delegante, & ideo finito officio delegantis finitur officiũ delegati, nisi per citationem ad minus suã perpetuasset iurisdõnem.s̃.de of.dele.gratũ, sed procurator nõ ꝯstituitur noĩe ꝯstituentis:sed noĩe ecclesiæ, & ideo quia ecclesia nõ desinit mortuo prælato,quia nunq̃ moritur.12.q.2.liberti,nec procuratio.Item quod dicimus in procuratorib.ꝯstitutis à prælatis,idem dicimus de procuratorib.ꝯstitutis à rectorib.ciuitatũ,siue sint annales, siue perpetui.In procuratoribus ãt cõstitutis ad negocia satis posset dici, ꝙ quamuis generaliter constituti sint, tamen post mortem ꝯstituentis non debent incipere noua negocia,arg.ff.de neg.gest.nã & sciendũ.
2 §.si viuo,alij tamen dicunt ꝯ.† [Prodesset.] Vr̃ malè dicere:quia si expresse voluisset in aliũ non suũ iudicem cõsentire,non posset.ĩ.e.c.proxi.Sol.hic non cõsentit in aliũ iudicẽ nisi suũ,quia Papa iudex ordinarius est omniũ.9.q.3.cũcta, qa hic per deleg. cognoscit:imo plus dico, quia ẽt in aliũ iudicẽ tacitè consentire põt,ut hic.s. ꝯhendo in alterius territorio, vel promittendo alij soluere. [Rñdere.] Nõ exprimit sub quo iudice,nec per hãc promissionem tenetur respondere sub ordinario iudice illius loci,vbi soluere & respondere promisit,cũ expresè hęc promittere non posset.ĩ.c.proxi.sed tamen corã Papa, vel eius delegato ibi rñdere cogetur. Quidam tñ dicunt,& non malè,ꝙ si nõ promisit ibi respondere:sed soluere tñ,ꝙ ibi respondere tenetur,sicut si ibi ꝯxisset, vt no.in gl. 1.cora, quia hic non expresè eliget sibi alium iudicẽ:sed tacitè. Alij autem ꝯdicunt. [Respondere.] Idest corã iudice illius loci,vbi promisit soluere. ff.de eo,quod cer.loco.l.1.& coram iudice, coram quo promisit respondere, cum ibi ꝯxisset.alias enim si non ꝯxisset,sed respondere promisisset,non cogeretur ibi respondere.ff.de iurisdi.om.iud.si conuenerit.& no.de hoc s̃.de off.deleg.significantibus.debet. n.coram iudice illius loci respondere,vbi ꝯxit.ff.de iud.hæres §.omne interdictũ,& §.fi.& intelligo hoc,si ibi inueniatur,& ẽt si alibi,quam in sua prouincia latitet,ibi transmittendus est,sicut dr̃ in criminibus,quę per Auctẽ.ꝯctibus,æquiparantur,in Auct.ut omnes obe.iu.§.2.colla.5.& Auct.vt nulli, in §.si quis vero.sed ratio hic inducta super foro ꝯhendo,vbi soluere, vel respondere promisit,superficialiter inducta vr̃, cum loquatur de ordinaria iurisdictione, quam subire cogitur, qui in alieno territorio ꝯhit,uel soluere,vel respondere promisit. Rescriptum autẽ hic Papæ de delegata iurisdictione loquitur,ad quod nunquam tacitè,nec expresè obligauerat se eps,& quæ ſm voluntatẽ papę extenditur de Anglia in Franciam, & etiam restringitur, sicut in
3 priuil.hic allegato restringebatur.† Sed dic,imo faciunt ad propositum:quia ex quo in alterius territorio ꝯhit,non solum videtur consentire,ꝙ ibi coram iudice ordinario conueniatur,sed & coram iudice delegato, quod est notabile, quia hinc sumit arg.

ꝙ à loco

ꝙ à loco ꝯctus,vel cõmissi delicti sunt computandæ duæ dietæ: Sed tñ hoc non credo esse verũ,sed tantũ hoc facit promissio p̃dicta.s.de soluendo certo loco,ꝙ renunciasse intelligitur priui. in omnibus iudicijs.i.siue corã ordinario,siue corã delegato iudice ꝯueniatur.nã tali priuilegio facilè,& tacite, & expresse renunciatur.Itẽ & sicut per ꝯctũ renũciat foro ordinario, & ita priuil. quod habet super foro.Item no.ꝙ priuil. non extenditur nisi ad casus,vbi per literas Apostolicas.s.speciali, & non cõi iure ꝯhit forum,quia vbi de iure cõi ꝯhit forum, non obest priuilegium quo quis est conueniendus extra Angliam, vt sic iuri con muni non ꝯdicat,quod faciendum est,vt no.s̃.eo.licet.& s̃.de reic. causam.Quid enim si domicilium habet in Anglia,& in Frãcia, quod esse põt.ff.ad muni.assumptio.§.fi.nunquid, qa Anglicus est,non poterit cõuenire per literas Apostolicas in Frãcia? absit.

CAP. XVIII.

Significasti nobis. [Priuatorum.] C. de iurisd.om.iud. priuatorum.] Diœcesani.] De hoc no.s̃.de arbi.contingit.

CAP. XIX.

Proposuisti. [Forum,] ff. de iuris. om. iud.l.pen.ff.de iudi.vbi. [Iam pręuentus.] Litigare cępit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ordinarius proprius ex domicilio fieri dicitur.*
2 *Ius reuocandi domũ locum nõ habet in causis celeritatem desiderãtibus.*
3 *An qui in vrbe conueniri non potest,possit in propria domo conueniri.*
4 *Nunci voluntarij, & procuratores non gaudent iure reuocandi domũ.*

CAP. XX.

Licet ratione delicti. s̃.eo. postulasti, 7.q.3. placuit. C. vbi de cri. agi opor.auct.qua in prouincia. [Contractus.] ff.de iudi.hæres.
1 §.1.& l.omnem,& l.interdum.§ vlt.s̃.eo.dile.† Quidam dicunt solum domicilium ordinarium iudicem proprium facere posse.vnde si alibi ꝯhat,potest ibi conueniri: sed persona nõ potest ibi cogi venire, vt no.s̃.e.dilectus.& eodem modo, si alibi delinquat.imo plus dicunt, ꝙ licet sint iudices ex causis prædictis, si ibi inueniantur, & tunc procedi possit ꝯ eos excõicando & mittendo in possessionem:tñ si non sint ibi, sed de extra vocentur, potest procedi in res eius ad mis.in possessionem rerum,quas ibi habet,sed non ꝯ personam ad excõicationem ,arg.ad hoc, quia si non deberet cogi ire ad eos, ergo non deberet excõicari ratione contumaciæ,quæ non est,11.q.3.nemo cporum, & c. se.nec est ꝯ.s̃.eo.sanè. quia ibi loquitur, qñ rõne rei sortitur quis forũ, quia ibi in re habet iurisdõnem, ideo in ea potest dicere ius missionis in possessionem, & quodlibet aliud, sicut quilibet ordinarius, sed in personam non potest ius dicere. Quidam tñ dicunt, ꝙ in personam talis iurisdictionem habet, sed per iura limitatã. alij dicunt, ꝙ ex quo habet iurisdõnem, ẽt possunt citari extra territorium,& si sunt contumaces,ꝙ possunt excõicari.ĩ. vt li. non contest.tuæ,& c.qui.Sed primi rñdent,ꝙ non possunt citari extra territorium.sed si etiam possent,non tñ possent eos excõicare,quia non sunt contumaces,quia ire non tenentur, & sufficit,si res possideri patiatur,ar.ff.de procur.sed & hę. §.vlt.& l.se. nec mireris,ꝙ dixi eos non contumaces, & fieri missionẽ ꝯ eos. hoc.n.fit in absente causa reipu.& in pupillo,qui non sunt cõtumaces.ff.ex qui.cau.in pos.§.1.ff.de priui.cum pupil.vel etiam si sint contumaces, tñ procedere non possunt,nisi per missionẽ in possessionẽ,arg.ĩ.vt li.non contest.tuæ.bene facit ad hanc materiã.ĩ.eo.Romana.§.ꝯhentes. [Domicilij.] s̃.eo.ex parte.C.de incol.l.ciues.ff.ad muni.l.& placet nõ vtiq;.Labeo & l. assumptio. §.fi.eius qui § Celsus. [Rei.] s̃.eo.sanè.ex parte.C. vbi in rẽ ac.a-
a ctor. [Rei.] Siue sit mobilis,[a] siue immobilis.ff.de iud. qđ legat.
2 Pro alia ff.de iu.l.2.§.1.& 2.† Itẽ quidã dicũt,ꝙ in causis electionũ,& in alijs,quæ celeritatẽ desiderant,& quę sunt tpe perituræ, non habet locũ ius reuocandi domũ, argu.ff.de iudi.l.2.§.1.& l. sed & si §.edictum,ĩ.de app.oblatę, qđ põt intelligi verũ in electionib.platorũ.sed secus i electionibus canonicorũ. [Pro alia.] Itẽ quia Romæ,vel alibi expleuit legationẽ suã ita, ꝙ de ea hẽt nihil vlterius facere vel respondere,nihilominus tñ habet ius reuocãdi domũ,quousq; in suam domũ redeat, vel redire possit. Item si ex necessitate tenetur vltra tps legationis, vel infirmitate,vel carcere,inuitus non cogitur alij ius rñdere, vel quia expectat interlocutoriã, an habeat ius reuocãdi domũ. omnes.n.isti habent ius reuocandi domũ.ff.ex qui.cau. maio.qui mittantur. §.fi.& l.si cui.§.1. & sufficit ad hoc, vt amittat hoc ius, ꝙ finita sua legatione venerit ad quãuis domũ suam,ẽt si non sit illa,vnde missus est in legationẽ, vbi non est tantũ periculum in mora. legati autẽ licet in aliquibus casibus habeãt priui.reuocandi domũ,tamen si vltra tps legationis morentur pro ipsorum causis, amittunt priui.quia iã voluntate morãtur,& sola volũtate cau-
3 sam cœperunt.† Itẽ no.ꝙ licet hi, qui pro causis & alijs necessarijs vocantur ad curiam, & multi alij, qui habent ius reuocandi domum,non possint in vrbe conueniri,possunt tñ conueniri in propria domo,alioquin fiet missio in pos. si non sit, q defendat plenariè,super quo ante quam fiat missio,cognati sunt interrogandi,& amici.ff.ex qui.cau. in integ.resti. item ait prætor, & l. seq.ff.ex qui.cau.in pos.ea.hoc aũt. C. de resti. mi.l.ignorare.Si aũt tpe legationis ꝯhat. & ẽt si per gulã in curia teneatur, nunquã tamen con cõuenietur,nisi de his,quæ ibi ꝯxit, arg.ff.de iudi.l.2.§.si legationis, & l.de eo.secus, si agitur ꝯ vnũ, quia ꝯ oẽs se debet defendere.ff.de iudi.l.2.§.sepsi agant.legatus etiã põt ꝯueniri ab oĩbus,si ipse aliquẽ conueniat,maxime dum conuenit alios.na.n. tunc impeditur legatio ex conuentione, quam facit, & ideo est ei imputandũ.ff.de iud.l.2.§.sed & si agãt,& l.sed & si restituatur. 1.responso,& l.non alias,& l.qui non cogitur. Sed ꝯriũ vr̃, Auct.de san.epi.§. reuerẽdissimi, & extra de dolo, actor. Sed illa Auct. non loquitur, qñ legatus sit conueniendus ꝑ sua persona, sed dicit illũ legatum procuratorẽ constitutũ ad cãm cogendũ subire reconuentionẽ illorum tantum, ꝯ quos agitur. si autem conueniatur,& rñdet,licet voluntarie, tñ pp hoc non amittit quo ad alios ius reuocandi domũ,arg.C.de excu tu.l.voluntarie cum suis concordan.& non solũ legati ab alijs missi habent ius reuocandi domũ, sed ẽt si quis pp legationẽ suam venerit, puta prælatus pp negocia ecclesiæ vel ciuitatis,in Auct.de san.epis.§.si vero epi.col.9.nisi pro causa,quã alij mouent, irent ad curiam.tunc.n.non gauderẽt priuileg. vt dictum est. sed si vocatus sit reus a Papa vt alij respondeat, ius habet reuocandi domũ in alia causa.ff.de iudi.l.2.vbi dr̃, ꝙ vocatus cã vnius tutelæ, in alia respondere non tenetur,arg.5.q.2.vocatio. Sed quidã dicunt illud loqui in criminalibus. Potest ẽt dici, ꝙ prælati, & alij qui habent ius reuocandi domũ,siue sint appellantes, siue appellati,siue actores,siue rei,gaudebunt priuileg.potest tamen eis p̃figi terminus,quo possint redire domum, & post reuerti ad curiã cautione recepta,ꝙ ad diem certã sibi assignatã reuertatur ad curiã,& ibi se defendat,arg.ĩ.de dila expo suit.ff.de iudi.l.2.§.sed si dubitetur.& ad hoc facit,quia prætor & etiam ille, in cuius territorio ꝯhit,vel ẽt legatus potest cogere simplicem cautionẽ pręstare, ꝙ veniente die cõpareat coram suo iudice iuri pariturus. ff.de iudicijs.l.2.§.sed si dubitetur. quod intelligunt quidam verum,& de his,quæ in legatione ꝯxit,& alijs.nobis plus placet, ꝙ nunquam debet dare cautionem, ꝙ post reuersionem suam reuertetur ad curiam ibi causam acturus, sed ꝙ corã suo iudice ordinario rñdebit,arg.ff.de iu.l.2.§.legatis. Item legatus non cogitur audire sñiam super litẽ, quam ꝯtestatus erat ante legationẽ, sed si vult potest audire.ff.de arbi.non dist.§.item si quis Romę. Item hoc beneficium habent prælati,quãdiu ex necessitate,non voluntate sua morantur.ff.de iudi.l.j.§.legatis. ff.ex quib.cau.in integ.rest.l.pen.& l.inter,& l.seq.Item si in legatione ꝯxerit, cogitur ibi rñdere,arg.ff.de iudi.cum furi.§.vlti.ff.de arbi.non dist. §.item si quis Romę. Item si quis ad curiam alias vadit ꝑ necessaria causa,habet ius reuocandi domum. ff.ex quib. causis in integ.resti.qui mi.§.fi. Legatum autem appello etiam procuratorem ad causam constitutũ ab his,qui habẽt potestatem imperãdi ei,vt tunc.s.de suis causis non cõueniatur,in Auct. de san.epi.
4 §.reuerendissimi,col.9.† Procuratores autem. vel alij nuncij voluntarij non gaudent hoc iure reuocandi domũ, arg.ff ex quib. cau.in integ.l.qui mittuntur.§.fi.& l.sequen.primo respon. & l. non vero. Item qui pro suis negocijs, spiritualibus venerint ad sed. Apost. hoc priuil. non gaudent. ff. ex quib.cau.maio.nõ.n. Item differentia est inter legatos & alios,qui ex probabili causa, vel necessaria veniunt ad sed.Apost.quia alij præter legatos, vt qui causa testimonij,vel consimili veniunt, tenentur respondere apud sed.Apo.de omnibus contractibus celebratis extra locũ suæ iurisdictionis etiam ante legationem. nam in eis solis, quæ in ciuitate sua,vel intra suam prouinciam ꝯxerunt, hoc priuilegium habent.ff.de iu.l.2.§. item si extra. Item priuilegio legatorum credimus gaudere peregrinos,arg.ĩ.de cle.pere.c.1. [Causa.] Idem intelligo in probabili,ff.ex qui.cau.ma.in integ.restit. necnon,in prin.cum lex generaliter ponat causam,non adiecto necessariã. ff.de iud.l. 2. §. 1. non tamen vr̃ probabilis sufficere, nisi sit quæstio necessaria,puta prosecutio appellationis, quam licet ex necessitate prosequi non teneantur,quia tñ rata maneret sñia, nisi prosequeretur, ideo dr̃ quęstio necessaria. Idẽ est in reo vocato ad causam,vt in c.§.nõ autẽ repeto quasi necessariam, si veniret,vt peteret in integ. resti. quia tũc bene cogit alijs rñdere quia agitur de nouo,& non quasi ex necessitate appellationem prioris & principalis causæ prosequit. [Si tunc.] Alioquin p̃iudicatur.exceptio.n.fori in initio proponenda est. C. de exce. l. fin.

ADDITIO.

a ¶ Mobilis. Et sic ratione rei mobilis quis forum sortitur, adde ꝙ Pe. de Ancha. in consi.140.col.2.ver.Ex quo sequitur,dicit hanc communem opinionem incip. consi.Primum dubium.

SVMMARIVM.

1 *Modi sortiendi alicuius forum.*
2 *An licita sit prorogatio de casu in casum.*

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. I.

Romana Ecclesia. [Ab O.] s.officiali, puta qa malè snīauit, vel alias in of-
1 ficio suo delinquit. [malā snīam.] † Sūt.n.certi modi, quib. quis sortitur forū alicuius, q no.in sum.C.de iuris.om.iu.inter quos non est iste. sed fortè obijcies, nonne si aliquis malā snīam ferat in territorio alterius, vt p sordes, vel alio illicito modo. nōne de hoc tenebit̃ respōdere corā iudice illius territorij, vbi iniustā sententia tulit? Respon. sic, quia ibi sortit̃ forū rōne delicti, vel quasi, vel ꝯctus, vel quasi, quē in alterius territorio ꝯmisit. sed iste officialis qui in suo territorio deliquit, nō deliquit in territorio Archiepi, sed suffraganei. [Inquirere.] s.quādo crimen officialis est notoriū, vel quādo de eo est diffamatus. ĩ.de ac.qualr. [Cognoscere.] Quādo de hoc q̄ritur ab eo, cuius interest, negligat, f̃m hoc loquitur.l.j.cū suis ꝯcor.C. ad l.Iul. repe. Itē bene fatemur, ꝙ tenetur aliquādo & dominus, & eps, si in culpa fuerit male eligēdo.ff.nau.cau.l.vl.§.ac.&§.seq. [Maleficij.] Epi, qđ est, qui negligit facere iustitiā de suo officiali. [Inquirēdū,] ff. nau. cau. l.licet.§.fi. [Appellari.] A parte extranea snīa, quia tunc si agat̃ ad reuocationē huius snīæ, nō iudex, sed ille ꝑ quo lata est snīa, ꝯueniēdus est. [Iudices.] s̃.eo.significasti.repete, q̄ no.s̃.de arb.
2 ꝯtingit.† [Cōsentiat.] Licet licita esset ꝓrogatio de casu in casum, hæc tamē ꝓhibetur, quia clerici nō pnt ꝓrogare iurisdōnē sine ꝯsensu eorū epōrū. sic nec ab initio possunt in alios, quā in suos ordinarios ꝯsentire, s̃.e.significasti, corā dele. aūt Papæ bene licet ꝓrogare. ĩ.de app.cordi. [Prohibere.] Sed epos ordinarios super his ꝯpellēdis requirāt. Auc.de testi.§.& quoniā simus. C.de fi.inst.iu. [Cōtractib.] Repete q̄ diximus. s̃.eo.cū dile. & c. licet. sed & si ibi inueniatur, & neget se ibi ꝯxisse, nō cogetur ibi respōdere libello sup principali qōne porrecto, nisi prius summarie q̄ratur, & ꝓbetur eū ibi ꝯxisse, & si ꝓbatū fuerit, iudicabit iudex suā eē iurisdōnē cognoscēdi de principali.ff. de iu. si quis sup.s̃.de resc.ex lr̃is, in fi.& tūc cogetur respōdere libello super principali, & vterq; tūc vtetur iurib. suis. s. pacto de nō petēdo, vel p̄scriptione, & alijs hmōi, sed in incidētib. nō quęruntur hęc. [Alibi.] i.in dięce.suis nō Remen. quia tūc cū ibi inueniatur, bene posset ibi ꝯueniri. hoc iō dicit, quia videbatur, ꝙ ex quo ī sua diœ. morabat̃, vbi hēbat ordinariū iudicē, sub quo poterat ꝯueniri, ꝙ iudex, ubi ꝯctus fuit celebratus, nō debet mittere in possessionē ēt eorū, q̄ in sua iurisdōne habebat. sed in ꝯr̃iū statuitur, & istud, qa hmōi forū sortitus est pp ꝯctū, quē ibi celebrauit. [Occasione.] Quia licet corā officialib. ipsis, vel ēt corā Archiepis fierēt ipsi ꝯctus, nisi fierent in dięcesi sua, nō sup tales chentes sortirēt forū, & corā quocunq; fiant in sua dięcesi, sortit̃ forū. [Officiales.] Nā licet vnū sit auditorium epōrum, & officialium, & pp hoc nō est ad epm appellādū. ĩ.de ap.Ro. non tamē officialiū ꝑsonę sicut nec alij subditi epōrū sunt de iurisdōne. Archiep.

De libelli oblatione. Rub. 3.

¶De tali libello ꝯsueuit q̄ri, Peto à te tradi vacuā possessionē talis domus, ēt amotis inde pēsionariis, an si pēsionarius rn̄deat litē ꝯtestādo valeat? & nobis vr̃ ꝙ nō, qa nō est ei oblatus libellus ꝯtra id, qđ est, 3.q.3.offerant̃. Item quia in vno libello nō debent ꝯueniri duo, nisi pensionarius ꝯduxisset ab eo domum, qa tunc, si vult ꝯparere, & cām suā iuuare, audiet̃. ff. de ap. ab exco. C.de liti. Auth.nunc si hæres, & not. ĩ.de re iu.cum super.imo, si non defendit cām, si scit eam agi, sibi p̄iudicat. ĩ.de re iud.dist. cum Bertoldus, & sic intelligitur. s̃.de fil.presby.veniens.

SVMMARIVM.

1 *Non valet contestatio, nisi detur libellus: quid autem si partes consentiant, habes in nume.2*
3 *Libellus in omni causa tam ciuili, quam criminali necessarius est, & semper quando agitur inter partes, requiritur libellus, ut in nu.4.*
5 *An in imploratione officij iudicis requiratur libellus, & quid in libello contineri debeat, nu.6.*
7 *Iudici potius, quam parti est offerendus libellus.*

CAP. I.

1 Ignatius episcopus dixit. [Libellum] † nisi libellus detur non valet litis ꝯtest. in Auct.de tpe nō sol.pc.§.ꝯtestatione, 3.q.3. §.spacium, in fi.§.offerat̃. licet.n. narret factum corā iudice per qđ fit litis ꝯte. tamen talis narratio non habet vim libelli, vel litis ꝯtestationis. vnde dr̃ bene in Auc.de liti.§ si vero, licet videat quędā litis ꝯtest. Itē nō tenet litis ꝯte. si denegent̃ inducię deliberatoriæ, sicut si denegarēt̃ p̄paratoriæ. licet.n. iudici sit ꝯmissum, qđ īducias possit augere & minuere, nō tn̄ denegare, 3.q.3.§.spa-
2 tium.& sic intelligit, 2.q.6.§.diffinitiua. † Item si snīa ꝯrias quāuis possit his dilatorijs renunciare tacite & expresse. ff. de dil.l.j. C.de epis.& cleri. Auct.generaliter. alij dicunt, ꝙ litis contest. valet sine libelli oblatione, dummodo partes consentiant tacite, vel expresse. C.de epis.& cle. Auct.generaliter. & respondent ꝯrio, quod est, 3.q.3.§.offeratur. vbi dr̃, ꝙ litis conte. ꝯ hoc indultum habita pro nihilo est habenda. dicunt.n. litis contest. factam sine libello esse pro nihilo quo ad hoc, vt possit iudex recusari. denegatis ēt inducijs dicunt tenere litis contest. & omnē proces-
3 sum, nisi appelletur. † [Libellum.] Libellus in omni causa ciuili & criminali inquisitionis, & denunciationis vtilis & necessarius est, vt sciat reus, vtrū cedat, vel contendat, 3.q.3.offeratur. alij tn̄ ꝯdicunt in denūciatione, & inquisitione, nisi in leuibus causis, & qn̄ eps audit causas inter clericos suos, 11.q.1. si quis cum clerico. & non extenditur hoc ad dele. f̃m quosdā. alij ꝯ, quia nō inueniunt causam diuersitatis. & ideo idē est vtrobiq;. s̃.de const. trāslato. vel nisi fiat de cōsensu partiū. C.de priui. scho. quotiēs, li.12.C.de epis.& cle. Auct. generaliter. & nisi præses prouinciæ intra 50.dies conueniatur, vt in Auct. vt iu. si quo. su.§. necessi-
4 tatē. † Breuiter semper, qn̄ agit̃ inter partes, requirit̃ libellus nisi lex dicat non dandū ipsum, in Auct. de exhib. re.§. sancimus igitur, col.5. & hic. est.n. necessarius in interdictis, quia sicut verbū sonat, inter duos datur. Instit. de interdi.§. sunt aūt qui. & qn̄ principaliter implorat̃ officiū iudicis. s̃.de of.iu.c.fi. & ēt vbi petitur cautio de dam.infec. ff.de dā.infec.l.5.§.hoc quotiens. licet aliqui ꝯdicant, quia hæc res celeritatē desiderat. ff.de dā. infec. l.j. & ēt vbi agitur de possessione, nisi in casu, qui not. ĩ.de proba. in p̄sentia. Itē quando agit̃ ꝯ ascriptitium qui dr̃ fugisse. Itē quādo petitur aliquis de sua iurisdōne, arg. ff. ad muni. de iure. non autem est necessarius, qn̄ iussus mitti in possessionē, non admittatur. ff. ne vis fi. ei qui in pos.l.4. primo rn̄so. Idē vr̃ si confirmatus, vel institutus de aliqua ecclesia prohibetur possessionē nancisci. ĩ.de cōces.præb.post electionē. Idem vr̃, si petitur snīa mādata dari executioni manu militari, alias non esset litiū finis, & finis vnius litis esset alterius principiū. C. de fruc. & li. expen. termi. C.de re.credi.si quis. Itē si ꝯsuetudo est, ꝙ libellus nō detur, quia cōsuetudo valet in his, q̄ circa iudicia sunt. C. de priuileg. scho.l.fi.in prin. Itē in denunciatione noui operis, quæ fit ex verbo, & facto, & nedū in præsentia, sed in absentia partis. sed in ꝓsecutione bene est necessarius libellus. s. quando petitur remissio nunciationis, & in aliis. Idem in causis mere spiritualib. ĩ. de dolo, c.1. Idē in casibus, vbi requiritur summaria cognitio, q sunt ff.ad exhi.l.3.§.ibidē. ff.vt in pos.le. si is a quo. ff. de Car. edi.l.3. §.causæ. ff.de ven.in pos.mit.l.j.§.si eā ff.de lib. agno. si quis a li-
5 beris.§.hoc vel parens. † Dubitatur autem, quando implorat̃ officiū iudicis, an sit offerendus libellus, vt quādo petitur confirmari electio, vel aliquē mitti in possessionē ex edicto diui Adriani, vel nomine vētris, vel Carbon. vel sibi dari bonorū pos. ꝯtab. vel aperiri testm̄, vel ne aliud fiat in publico. Sol. in omnibus his & similib. quando contra neminem specialiter agitur, pōt procedi sine libello, si nullus est ꝯdictor, quia nec est, cui offeratur, ar. 3.q.3.offerat̃. si autē aliquis est ꝯdictor, dabitur ei libellus. s̃. de elec.dudū Ro. ĩ.de testi.cū olim. ff.de ap.re.l.fi ff. quemad. test. ape.l.2.§.fi.C.quēadmo.test.ape.l.1.C.de edic.di.Adri.l. fi. missio autē in possessionē, quæ fit ex primo decre. fit sine libello qa fit offi.iudicis seruiente actioni, licet nondū propositæ, sed proponēdæ: vel quia est ad defensionē suæ iurisdictionis, ꝯ contumacē, q̄ est notoria. In notorijs nō est necessarius libellus, 2.q.1. manifesta, ĩ.de iureiuran. ad nostrā. Olim autē non dabat̃ libellus, nisi illustribus personis. C.de digni.l.quocunque. ff.de priua-
6 tis del.l.fi. † In libello autē debet ꝯtineri cā, vel actio, ex qua agitur, vt no. s̃.de offi.ord.conquerente. ipsam autē non pōt dimittere, sed ex quo libellū obtulit, necessario habet ipsum ꝓsequi, nec pōt pęnitere, nec se retrahere, quin reo de interesse suo satisfacere teneatur, nisi & reus cōsentiat, vt no. ĩ.vt li. non conte. c.1. nec etiam causam mutare, nib primā dimittat, sed bene pōt vtranque prosequi. s. simul & veterē, & nouā, nisi vetus actio, in qua persistere debet, sit talis, ꝙ pareret exceptionē rei iudicatæ ꝯ secundā. ff.de excep.rei iudi.si mater.§ eandē, & l.conqueritur. ff.de iureiuran.si duobus.§.exceptio. vel nisi sit talis, quæ electione tollatur. ff. de Trib. quod in hęre.§. eligere. Si autē non vult immutare, sed emendare, vt quia minus petit, modo plus vult petere, vel econuerso, dicunt quidā hoc fieri posse, quādocūque ante snīam, Insti. de actio.§. si minus. Nos credimus, ꝙ hæc emēdatio possit fieri in vniuersali & generali actione tantū. ff. de peti.hæredi.l.4.§.si quo. C.de iu.licet. sic intelligit̃. C.de app.l.vl. C. de an.exce.l. fi. in singularibus aūt hoc licet vsque ad li. contest. & iusiuran.de calū.præstitū, & non vltra. nā ex tūnc noua interpellatione opus est. ff.de excep.rei iudi.conque. & l.legi. ff.de iudi.non pōt. Sed ꝯ. ff.de noxa. ac.l.in delict. s.§.si detracta. So. non contradicit, quia ibi eędem personæ, & eadē causa, scilicet de dāno dato a seruo, & ad idē agebatur, scilicet ad emendationē totius damni. ff.de re iudi.miles.§.1. ꝙ autem noxam dare potest, hoc

hoc est ex quodā beneficio, qđ dn̄s hēt ꝑ leg ibi.n.sp agit actione. l. Aqui. vel noxali. nec dicit in libello, ꝙ totū damnū petet ꝓ eo, ꝙ seruus dn̄o sciente damnū dedisset, vel minus ꝓ eo ꝙ dn̄o nesciēte, qa si hoc dixisset, postea mutare nō p̄t, vt dictū est. sed post libellū datū gn̄alem ꝓsecutus est alterū tm̄ mēbrū, & iō nō minus pōt ꝓseq alterū, cū ambo ꝯprehendant̃ sub actione ꝓposita: sed si reus vellet eū a principio cogere, ꝙ de illis duob. vnū eligeret, s. vel agere insolidū, vel ad dictū bn̄ficiū, forte possit, ar. p̄al.l. ꝙ in hære.§ eligere. q̄uis posset bene assignari diuersitas inter illos casus. qa qn̄ agit̃ ex ꝯctu de pec. licet s pagat̃ eadē actione cū adiectione altera, siue de tribu. siue de pecu. rn̄ aliud dēt petere, si agat tribu. aliud si de pecu. & aliud in vna, q̄ in alia snīa r diffinit̃. sed qn̄ agit̃. l. Aqui. noxali, semp insolidū est actio & eadē, q̄uis reus liberet̃ præstādo alterū, s. noxā. vel dānū, vt in p̄al.l. miles. [reclamationē] in ciuilib. est & libellus accusationis in criminalib. 2.q.8. q̄squis libellorū [manib.] i. vestra subscriptione. & est no. dignū, ꝙ libellus dēt esse subscriptus, in auth. de exhi &
7 intro.§. sancim⁹. † [Synodo] no. libellū porrigēdū synodo, & ita est ar. ꝙ synodus, nō archieps est iudex. simile. 12.q.3. si qs p̄sbyter, si qs eps. & no. ꝙ libellus porrigēdus est iudici, ne post negare possit se nō recepisse: sed nō est de necessitate, sed cautela, qa aduersario pōt offerri. 3.q.3.offerat̃. [cōscribentes] non.n. solus libellus, sed omnia acta scribi necesse est, ĩ.de probatio. quoniā.

SVMMARIVM.

1 *Rei vendicatione quando agitur, quæ exprimere teneatur actor, & quæ iudex in sententia.*

CAP. II.

Significantibus. [Ostenderet] dēt n. ille, q fundū petit, certis finib. distinguere, ar.
1 ff.de cē.forma. ff. de † rei vē. si in rē. & si sit necesse, oculis iudicis, vel aduersarij subiicere. ff. fi.reg. si in rup.§. vlt. ar. ff. de fe. eadē. & hoc siue ꝑsonalr̃, siue realr̃ agat. dēt.n. exprimere, ꝓ qua parte petat rē, & qualitatē, & colorē, & alia, ꝑ quæ bene cognoscatur res petita. ff.de rei vēd. si in rē. sed si nesciret dicere, ꝓ qua parte peteret, ex aliqua iusta cā admittit̃ incertæ partis petitio. ff. si pars hęre.peta.l.j.§.fi. ff.de rei ven. q̄ de tota. ff.cōi di. & si nō.§.j. & idē dicimus ēt de alis signis, si iuret se ea nescire. ff. de furt.actione. Et habent hæc locum, siue ꝑsonali actione, siue reali agat̃, ff.de rei ven. si in rē. s p tn̄ oportet eum sic exprimere, ꝙ aduersarius, & si nō plenè, tn̄ in aliquo mō sciat, quid petat̃. qa si penitus nesciret nō coget̃ rn̄dere, ff.de eden.l.j. nec mirū, si libellus sit generalis, ex cā recipit̃, qa ēt snīa sic generalis valet quæ tn̄ dēt esse clarior q̄ libellus, insti.de acc.§.curare, ff.de re iu.ait p̄tor.§.j.C.de sent.q̄ sine cer.quāti.l.2. & iō sufficit petere fructus ꝑceptos de tali fundo sine alia exp̄ssione, & pōt adiicere, qn̄ res petitæ non extant, quas æstimo tm̄. hoc tn̄ scias, ꝙ aliqua expressio necessaria est iu snīa quæ non est necessaria in libello. nā in snīa dēt exprimere rem ipsam, vel q̄titatem, vel in actis debet ꝯtineri, ff.de re iud. ait prætor. & f̃m hoc intelligit̃, C.de sen. quæ sine certa quanti. l.1. vnde non valet sententia, condemno te ad res, quæ tibi obuenere a tali fundo: sed secus dicitur in libello.

SVMMARIVM.

1 *Actione personali agens quæ exprimere teneatur.*
2 *Episcopus petēs ecclesiam aliquam, quid teneatur in libello exprimere.*

CAP. III.

1 Dilecti filij. [Quare sibi] † No. cām exprimēdā in libello in ꝑsonali actione, ff.de exc. rei iud. & an eadē, §. actiones. sed si nō exprimat̃ quāuis nō cogat̃ recipere, tamē si respōderet, valet, C.de an.exce.l.vlti. & hoc not. s̃.de of.or.ꝯquerente. & dēt cā esse talis, quæ ex sui natura inferat iustū eē, quod petit, vt hic. esset.n. iusta, cā peto talē pecuniā, qa eā sibi mutuaui. & si reus dicat, exprimas ꝙ ꝯuersa sit in vtilitatē ecclesiæ, vel ꝙ ꝯctus sit factus legitimè, s. ꝯsentiētib. his, quorū cōsensus requirit̃. vel exprime, quod non est tibi facta solutio, vel hmōi, quæ oīno tollant intentionē actoris, si vera essent nō co-
a gitur [a] hoc in libello exprimere actionis, sed [b] post litis ꝯtest. hæc
b seruantur ꝓ ꝓbōnib. C.de ꝓb.exceptionē. eo.n. ipso, ꝙ dicimus qa mutuaui, intelligitur legitime, & in casu, vnde competit mi-
2 hi ius petēdi. † Sed si eps peteret aliquod ius episcopale ab ecclesia, quā ꝯfiteretur exēptā, nō admitteret̃ hmōi libellus, nisi adijceret talē cām, quæ sufficeret ad hoc, ꝙ ēt ecclesia exēpta illud deberet, puta qa illud ius ꝯ exēptionē p̄scripsit, vel qa illud capitulū fuit exceptū in exēptioni & hmōi: sed si deceret tm̄, Peto tale ius ep̄ale, qa ecclesia in mea dięcesi, bene admitteret̃ libellus, nō obstāte exceptione, quæ dicit, nō est admittēdus hmōi libellus: qa paratus sum probare incōtinenti, ꝙ ego sum exemptus, nisi malitia actoris sit notoria, quia tunc non est malitiis hominum indulgendum, & hęc probatio est in principali differenda, supra de foro competen. ex parte.

ADDITIONES.

a ¶Non cogitur. Adde Pet. de Anch. qui hoc refert in consi. 294. incip. Ex prædictis, & in consi. 317. incip. Ex prædictis subtiliter, col.j. quod idem consi. est sub numero 294.

b ¶Sed post litis contest. Hoc refert & sequitur Pet. de Anch. in consi. 247. incipi. Ad prædicta dubia, ante medium.

De Mutuis petitionibus. Rub. 4.

SVMMARIVM.

1 *In criminalibus non habet locum reconuentio.*
2 *Non potest in vna & eadem re simul ciuiliter, & criminaliter agi.*
3 *Contra agentem possessorio agi potest & petitorio.*
4 *Coram delegatis, non autem arbitris, fieri potest reconuentio.*

CAP. I.

Ex literis, & infra. [Proponūt] ī modū actionis. si. n. ī modū exceptionis ꝓponerēt, tūc ꝓcederet, vt C.de exc. si q-
1 dē, & l. exceptione. ĩ.de or.co.c.j. † [Rn̄dere] recōuentio nō hēt locū in criminalib. qa nō relatione criminis, sed purgatione desinit esse innocēs, ff.de pub.iu.q.3.q.12. neganda. quāuis ex illis. ll. dici possit locū hr̃e reconuentionē, cū ibi dicat, ꝙ deponere dēt inscriptionē. Itē qa de maiori pōt reaccusare, uel si suā ꝓsequatur iniuriā, sed hoc satis verū est, ꝙ sit̃ ambæ accusationes nō ꝓcedunt, ut ibidē no. Itē nō hēt locū reconuentio, vbicunq; iudex, sub quo fit ꝯuentio, de reconuentione iudicare nō pōt, ut si corā laico fiat recōuentio de spiritualib. uel sub inferiori iudice de libertate. s̃.de iu.quāto. C.de or. iu.l.j. ĩ. de or.co.
2 c.tuā. † Itē cū generalr̃ dicat lex, cuius in agendo & c. C.de sentē. & interlo.om.iu. cū Pap.in fi.3.q.8. cuius. nō vr̃ iniquū, si ꝯuētus ciuiliter reaccusasset crīalr̃, dummodo cōpetens iudex sit, vel è cōuerso. nā & idē ciuiliter pōt ꝯueniri, & crīaliter, & potest ꝯtra aliū agere, cū non inueniat ꝓhibitum sup diuersis reb. sup eodē aūt non pōt simul & ciuiliter, & criminaliter agi. C. de ui priua. l.si qs aliqd. sed finita vna.q. uel ciuili, uel criminali, bene transibit ad aliā, ut in ea.l. C.de inof.test. eū q, in ꝑi.de excu.tu.§ q aūt. sed q de vno crimine agens ꝯdemnatus est de calūnia, ulterius accusare nō poterit, nec priorē accusatū, nec aliū, qa infamis est. 3.q.4. nulli, & q.9.c.j. Itē dicūt quidā, qđ cęptā accusationē ꝓseq nō pōt: sed meli⁹ dr̃, qđ possit ꝓseq. nā de qua re cognoscit & c. ff.de iud. de qua re. arg. ĩ.de cal.c.2. ar. ad hoc, qđ ēt ꝯdemnatus, q inscriptionē deposuit, & si ꝯdemnet̃, pōt proseq accusationē. 3.q.11. neganda. alij dn̄t, qđ nunquam in p̄dictis admittitur re-
3 accusatio. † Itē ꝯ agētem possessorio bene agitur petitorio: sed pōt repelli per exceptionem spoliationis, & sic intelligit̃. ĩ. de or.cog.sup. ꝯ agentem aūt criminaliter non pōt reconueniēdo agi ciuiliter. qđ sic probatur, qa quod plus est, ēt si aliquis prius mouisset actionē ciuilem, & ꝯuentus ꝯ actorē moueret criminalē, supersedendū esset ciuili, & tm̄ in criminali procedendum est. C.de or.iu.l.ult. quidam tamē dicunt illā legē loqui, quādo criminalis accusatio simul ꝯtingebat ꝓpositā actionē, ut si quis petebat cētū, & reus accusabat actorē de uiolētia facta in ꝓmissione illorū centū. Item hanc accusationē non vr̃ posse proponere nisi ante lit.cōte. in ciuili actione factā. nā ꝑ litis cont. non vr̃ qđ iudex impediri debeat, quin diffiniat de re, de qua cognouit, ar. ff.de iu. qua de re. corā iudice appellatiōis nō hēt locū recōuē-
4 tio. ff.de iu.l.2.§.legatū, ff.de eo, qui appłauit in ꝓuincia.l.j. † [Delegatis] no. corā delegatis fieri recōuētionē: sed corā arbitris nō. s̃.de arb. cū dile. [actione] sic fit litis cont. C.de li.ꝯt.l.j.e.ti.ꝓxi. c.j. [respōsione facta] prius. nā qui prius, & c. ff.de iu. qui prior. ĩ. de or.co. cū dile. [Incōtinēti.] i. ante, q̄ ad alia ꝓcedat, & dēt ꝓtestari de recōuētione ante li.conte. ut quidā dicūt, & sic intelligo auc.de execu.tu.§.sancimus. Alij dicunt idē, & si ante nō fuerit ꝓtestatus, dūmō incōtinēti post li.ꝯtest. i. ante, quā terminus ad alia assignet̃. recōueniant̃, ar. ff. si cer.pet.lecta. alij tn̄ dn̄t, ꝙ vsq; ad snīam ēt sine ꝓtestatione super principali q. lata pōt recōuenire, sed tunc non simul ꝓcedet vtraq; lis. nam si alr̃ diceret̃, sequeret̃ absurditas, quia sub nullo iudice pēdēte lite & ea cōt. poterit ꝯueniri actor, qđ absurdū est. Itē quid si de iniuria, quæ lite pendente ꝯtingit, uel alia actione eū reconueniat, nunquid pōt? & certe utique, quia quæ de nouo emergunt, auxilio indigent. s̃. de of.dele.insinuāte. ĩ. de iuro calūniæ, cæterū. Itē quæ cā imo verius infamia foret abstulisse huic reo iudices ordinarios actoris, coram quib. reus actorē cōuenire poterat, nisi aliū illi, coram quo ꝯuenitur subrogasset? Itē in antiquo iure. C.de sen. & interlocu. omnium iudi. cum Papi. dr̃ indistincte, cuius in agēdo quis

obseruat

Universidad de Deusto Biblioteca

obseruat arbitriũ,& eũdẽ ꝯ se habere non dedignetur, ita ꝙ nõ facit mentionẽ de litis ꝯtestatione:si aũt protestet nihil facit ꝓtestatio,nisi qa indubitãter est verũ,ꝙ post litis ꝯtestationẽ incõtinenti possit recõueniri.& ſm p̃dicta patet, ꝙ ẽt vbi intentat̃ officiũ iudi.locũ hẽt recõuentio,quod intelligo,si principal'r intẽtetur,secus si incidẽter,qa tunc non habet locũ recõuentio,arg. ꝯ.de of.iud.c.vit. Itẽ non hẽt locũ recõuentio, vbicũq; locum hẽt summaria cognitio:quod sic ꝓbatur,qa de iure vtraq; lis simul tractanda est. sed cũ in vna sit summaria cognitio habẽda, in alia plena,qõ vtraq; tractabit̃.Itẽ vna exigit accelerationem, alia nõ.Sed oppones.leue est cuilibet facere,ꝙ nullus possit cõueniri nisi sub iudice,quẽ malit, cũ sit leue impetrare l̃ras ad aliquẽ delegatũ,& facta citatione, vlterius sub alio iudice nõ poterit ꝯueniri,cũ sub eodẽ iudice dẽt fieri ꝯuentio, & recõuẽtio, vt s̃.de rescriptis,dispẽdia.Resp. sub alio iudice recõueniri nõ p̃t, nisi lata fuerit sentẽtia,vel nisi fuerit appellatũ, vel nisi faciat se absolui ab instãtia iudicij,vt notat̃.s̃.de of.dele. consuluit,& sic ꝯ hanc fraudem [altero prædictorum modorum prouideri põt.

De litis contestatione. Rub. 5.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio ad hoc, vt valeat, oportet, quòd animo contestandi litẽ fiat, & etiam sufficit, quod respondeatur de iure libello, vel petitioni, in num. 2.*
3 *Contestari litem nil aliud est, nisi testari.*

CAP. I.

1 OLim inter episcopum. [Nõ ꝑpositiones.] s.de ele.c.dudũ.† Ad hoc.n.vt teneat li.ꝯte.oportet,ꝙ aĩo ꝯtestandi litẽ fiat:sed vbi sunt apta verba ꝯtestationi,præsumit aĩus ꝯtestãdi, nisi ꝯ appareat ꝑ ꝓtestationẽ, vt not. s̃.de ꝯsti.cũ M.itẽ intentio animi nõ sufficit, nisi sint verba apta vt hic:& est ea rõne,qa in positionib. non fit aliqua petitio, q̃ est necessaria.nã quõ posset ferri sñia absolutionis a petitione & cõdẽnatione:ad perita,si nihil eẽt petitũ.s̃.de iud.exa[?]sñia.n.rñderet dẽt petitioni. ĩ. de simo.licet Hely. nisi cã corã Papa ageret̃. tũc.n.sine petitione crederẽ sufficere narrationes partiũ sine petitione.aliqua.ĩ.de insti,cũ venissent & arg. ꝙ p̃sentia Papæ supplet has solẽnitates.C.de test.om.s̃.de trãs.c.j. Itẽ licet aliqd ponã factũ, vel dictũ, pp hoc nõ testor, vel ꝯtestor me velle litigare,ergo attẽta verbi significatione nõ est litis ꝯte.facta, a qua,nisi aliud appareat,recedere nõ oportet.ff.de le.3.nõ aliter. Itẽ ipsum hic manifestè apparet, ꝙ quædã positiones & rñsiones fiũt
2 ante li.ꝯte.ff.de interro.act.ꝑ totũ.† Itẽ no.ꝙ ad hoc,vt lis cõtestet sufficit,ꝙ rñdeat̃ de iure libello,vel petitiõi: verbi gr̃a,peto a te,fundũ,quẽ mihi ꝓmisisti,vel vẽdidisti. nã rectè rñdet̃,nõ ꝯpetit tibi petitio p̃dicti fundi, vel nõ dẽt tibi dari p̃dictus fundus, quẽ tu petis.nã cũ actio sit ius petẽdi,qđ debet̃ actori, s.de iure, insti.de act.in prin.ea.rõne & defensio,siue rñsio rei legitima est, qđ petis tibi nõ debet̃ de iure. Itẽ dñt aliq nõ sufficere rñdere ad cãm,nisi rñdeat petitioni.v.gr̃a,peto centũ, qa mutuaui.rñdet reus,nõ mutuasti.ar.qa cũ petitio sit necessaria,& rñsio petitioni necessaria est.Itẽ cã nõ est actio,sed vinculũ. Nos dicimus rñre cãæ:nã cũ cã talis debeat esse,q̃ necessario inferret ius petẽdi,q̃ necessariũ est ꝓbare,qa nec petẽti ꝓdest si ex alia cã sibi debeat. & co.n.õ nec sibi obest,si alia vice ex alia cã agat,no. s̃. de offi. or.ꝯquerente.q rñdet,nõ verã esse cãm,s.mutuum interuenisse necessario, dicat se ex mutuo nõ teneri, & ita ꝑ ꝯñs petitioni rñ-
3 det.† Itẽ attẽte verba,litẽ ꝯtestari,nihil aliud est nisi testari,quia vult cũ aduersario litigare. sufficit ergo, si aĩo litigãdi petitioni aduersarij ꝯdicat.C.de iu.rẽ nõ nouã. tamẽ si diceret, volo litigare cũ aduersario,& nõ ꝯdiceret petitioni, nõ sufficeret, ar. p̃. l.& qa nesciret̃,an cõfiteret̃, vel negaret petita. Quidã tamẽ dicunt,& forte nõ male,ꝙ si ẽt in libello nõ fiat petitio, sed tantũ narret̃ factũ,& reus oĩno litẽ ꝯtestãdo respõdeat,ꝙ bona est,vel saltẽ tolerãda hmõi li.ꝯte.vt res magis valeat, q̃ peat. ĩ. de ver. sig.abbatẽ,ar.ad hoc. ĩ.de inst.cũ venissent. ĩ.de cã pos.cũ ecclesia,s̃.de ꝯsue.cũ dile.& vr̃ maxime hoc posse tolerari, vbi iurib. agitur,s.negatoria,vel eo ꝯfessoria intentatur.ff.si vsusf.pet.l.vl. in prin.& l.j.in decre.prealle.tutius est tamen in omnibus aliqd petere [& responsionem.] C.de iureiu.l.2.C.de iudi.rem nõ nouam.C de lit.contesta.l.j.s̃.tit proxi.c.j.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio peremptoria an ante litem contestatam, an post sit proponẽda.*
2 *Dictio, seu, aliquando diuersitatem notat, aliquando repetitionem.*
3 *Pactum de non agendo, quare retardat litis contestationem, & quare pactum de non petendo hoc idem non operetur.*

CAP. I. in VI.

Exceptionis peremptoriæ. [Cõtingentis cãm]hoc
1 ideo dico,† qa si exceptio talis eẽt,quę pariter afficeret & l̃ras,& qđ in eis ꝓceditur, tũc illa exceptio ꝯpeteret ẽt ꝯ rescriptũ ante litis ꝯtestationem,ut si habens beneficiũ impetret sup alio beneficio.nã cũ vitiũ taciturnitatis hic simul affecerit & rescriptum,& gr̃am in rescripto cõtentã,iustũ est,ꝙ ꝯ vtrunq; ꝯpetat.s̃.de rescriptis c.ad aures,c.ꝯstitutus. secus esset, si gr̃a simul cũ l̃ris data non eẽt, vt si primo donaret beneficiũ Papa,& postea mãdaret, ꝙ in possessionẽ induceret̃.nã hoc nõ crederẽ quòd ꝯ hmõi literas posset obiici, quòd obreptitiè obtinuerit, licet gr̃am collationis obreptitiè obtinuerit,qa habebat aliud beneficiũ, uel alia cã suberat,quã si Papa sciuisset,beneficiũ nõ dedisset, & ꝯ hanc bene ꝯpetit exceptio. ĩ.de re iud.olim. ĩ. de accusationib. accedẽs.alij tamẽ aliter dicũt. [Cõtingentis,] i.ad principale negotiũ ꝑtinentis,sicut est exceptio pacti de nõ petẽdo,vel debiti soluti ꝯ eũ,qui pecuniã petit.de hoc plene no.s̃.de rescri. sup l̃ris. negotiũ aũt principale nõ tangũt,q̃ sunt de ꝓcessu,ut qa non fecit mentionẽ de ꝓcessu, ĩ.de re iu.inter.[obiectus,] i. exceptio pemptoria[de re iud.]nam exceptio rei iudicatæ ꝯ rescriptũ opponit.C.sñiam.rescin.nõ pos.l.vlt.[transacta]qa exceptio trãsactionis ante li.ꝯte.admittit̃.ff.de ꝯdi.inde.elegãter.§.si qs. [Finita]sed quõ põt finiri lis,nisi uel sñia,uel trãsactione;põt respõ
2 deri,† quòd hæc dictio,seu, nõ notat hic diuersitatẽ: sed multiplicatis:verbis idẽ repetit.vel dic, quòd hic dicit rẽ finitã,de qua non est trãsactũ,neq; iudicatũ:sed tamẽ lis finita dr̃, puta qa iurauit se in perpetuum non acturum.nam tunc si ex causa noua ulterius agere non potest.ff.de iureiurna.admonendi.C de pac. postquam.ff.de condi.ob cau.l.2.argum. s̃.de rescript. consti-
3 tutus.† Idem vr̃ etiã, si solũ pactum fecisset de non agendo vlterius de aliquo debito nã hmõi exceptio ꝯ rescriptum recte opponit̃,& litis ꝯtestationẽ retardat.qa si hoc expressisset, nullas literas habuisset.secus aũt,si pactum de nõ petẽdo fecisset, qa tũc nõ retardaret̃ litis ꝯtestatio sur̃m autẽ de nõ petẽdo, an tardet litis ꝯte?Respõdemus,qđ sic,ut impediat̃ periuriũ.Quare autem aliud sit,quãdo paciscit̃ de nõ petẽdo, & aliud, quando paciscit̃ de nõ agẽdo?respõdeo,quãdo paciscit̃ de nõ agendo: nihilominus ext.iudi. petere põt, & nihilominus debitor manet obligatus ex ꝓmisso,licet agere nõ possit,& è cõuerso.ff.de ꝯdi.indeb. natural.ff. de iud.ius.& ita submitteret ꝯ se litẽ ꝯtestari, nõ opposita ꝯ l̃ras p̃dicta exceptione,post litẽ ꝯt.opponere nõ posset, cum sit declinatoria fori, sed ubi paciscit de non petẽdo, nullo mõ remanet obligatus,& ita post litis conte.poterit excipere.

Vt lite non contestata non procedatur ad testium receptionem. Rub. 6.

SVMMARIVM.

1 *In causis vbi requiritur lit. contest. siue actor, siue reus absentet se ante litis contesta.citari debet per interualla.10.dierum,bis,ter,& quater prout iudex ex diuersis causis moderabitur. Quid autem, si reus, se absentet, an sit prouidendum ad sententiam diffinitiuam, in nu. 2.*
3 *Dotis & adulterij accusatio pertinet ad iudicem ecclesiasticum.*
4 *Dandæ sunt dilationes ob aduocatos quærendos, non autem propter absentiam aduocati habiti sunt dandæ.*
5 *Dominus non appellatur contumax & malitiosus, licet procurator sit.*
6 *Dominus sciens contumaciam procuratoris punitur, nisi purget.*
7 *Diffinitiua sententia ferri potest contra dominum propter procuratoris contumaciam.*
8 *An ecclesia, vel pupillus de dolo a ministro, vel tutore seu procuratore perpetrato in negotio sibi commisso.*

CAP. I.

1 AD hæc Deus,& inf. † Licet hic ponant quidã casus spãles in qb.ꝓcedit̃ li.nõ ꝯte.tamẽ general'r est sciendum ꝙ ẽt in causis ubi requirit̃ li.ꝯte. siue actor, siue reus se absentet ante li.ꝯte. ꝙ citari dẽt ꝑ interualla. 10. dierum semel,bis,ter,quater, ꝓut iudex moderabit̃ ex diuerbs causis.ar. ff.de iu.ad per.& l.seq. q̃.ll.licet loquant̃ de citatione post li.ꝯte. similitudinarie.idẽ dici põt & ante litis ꝯte. hodie autẽ actor uocat̃ ꝑ interual.30.dierum ter.C.quomõ & qñ.auth.q semel.& si ĩ.hos terminos nõ uenerit actor, expectabit̃ ꝑ annum. ĩ. quem si non uenerit:ex tunc iudex ꝓcedet ad recipiẽdũ ꝓbões rei & ad diffinitiuã sñiam.auth.de liti.§.oẽm.ff. de ꝓba. circa. si autẽ reus non põt aliquid ꝓbare:absoluetur ab instantia iudicij tantũ & actor ꝯdemnabitur in expensis.C.de iud. ꝓperandum.§.j.si autem. ĩ. annum actor uenerit saluo processu habito & restitutis expensis

expẽsis recipient̃ ꝑ bõnis eius & audiet̃ de iure suo. & si postea iterũ recesserit, dicũt quidã ꝙ expectabitur ꝑ aliũ annũ, & post iteratas easdem citationes: & si nec tunc venerit cadit ab omni actione. Melius nobis vr̃ ꝙ nec expectato actore per alium an-
2 nũ procedetur ꝯ ipsum. & sic loquitur anth.prealle. † Si autem reus se absentet per eadẽ interualla citãdus est, sed non est ad diffinitiuã sñiam procedendũ,sed ad missionem in possessionem. vt no. ĩ.de dolo, ꝑut. ĩ.eo.qñ ꝯ.in Auth.vt oẽs obe.in §.si vero. So.ibi erat lis quasi ꝯtest.cũ alio ꝓ eo pro se conuento. Vel dic ꝙ licet non feratur sñia ꝯ reum contumacẽ tñ actori satisfit,quãtum ad expensas & interesse suum de reb. eius pp cõtumaciam suã.Si vero post litis ꝯtest.absentet se actor,vel reus,eo.mõ citabitur & per annũ expectabitur, vt prædictum est ante litis ꝯtest. nisi ex cã tunc iudex duxerit tp̃s breuiandum. Melius vr̃ ꝙ eo vocato legitime ad probationes dandas & ad sñiam audiendum, quod non expectato anno ex quo lis contestata est terminabitur cã. ĩ.de dolo. ꝑut.C.quõ & qñ iudex.ꝯsentaneum. In criminalib. aũt quid obtineat no.alibi. [procurator] quod licet.s̃.de
3 ꝓcu.tuæ.† No.accusationem de dote & adulterij ꝑtinere ad iudicem ecclesiasticũ.[dotẽ]& donationẽ pp nuptias petet hæc mulier.C.de repu.ꝯsensu.§.siue.sicut & vir dotem. ĩ. de dona. inter
4 vir.& vxo.plerunq;.[aduocatus.]† Licet.n. pp aduocatos quærendos dandæ sint dilationes, vt ff.ex qui.cau.ma.in inte.resti.l. ab hostib.§.si ꝙ.& l.ait prætor,& l.vlt.& ar.C.de iu. ꝓperãdum. §.pen.& ff.de postu.l.j.§ ait prætor.tamẽ pp absentiã aduocati habiti non sunt dandæ, ĩ.de dolo,prout.C.de postu. velamẽto, nisi in causa fisci quæ retractatur pp absentiam aduocati, ff. de iure fisci, si fiscus. Iudex tñ discretus attendet diligenter, vtrum magno incommõ afficiatur pars, quæ habet aduocatũ,si detur dilatio vt tunc ꝓcedat,vel faciat sibi de expẽsis satisfieri:an modico tpe,& tũc procedet sic, vtrũ iusta cã teneatur aduoctus, an minus iusta,an in breui possit habere,an nõ, arg.ff. de vaca.mu. ait præ.nam hoc maxime pertinet ad officiũ iudicis.ff. de ædi.edicto.ædiles.§.pe.[sæpe] id est multis vicib. [postulauit] iusta erat hæc ꝓcuratoris petitio,dummõ mulieri securitatem præstitisset.[de mulieris.] ĩ de rest.spo.literas,in fi. [cauere] reqsitus, qa ipse ex officio ꝓcuratoris pręcise non tenet̃ offerre cautionẽ. [præsentare]sed illicẽtiatus recessit.[defendere]quia tũc secus, ĩ.eo.qñ,§ porro. [diffinitiuã] qa totus processus est censendus
5 irritus,vbi litis ꝯtestatio nõ præcessit. †[Sciens] ex hoc colligit̃, ꝙ dñs non dr̃ contumax,vel malitiosus, licet procurator sit, & ideo vr̃, ꝙ etiam quando procurator & ꝯtumax non potest appellare,dicimus tñ ꝙ qñ non est ꝯtumax põt appellare. ĩ.legitimum tp̃s 10.dierũ.cũ ergo tñ pp suam malitiam ꝓhibeatur ꝓcurator appellare,quare domino,q prius hẽt ꝑtãtem appellãdi, auferet̃ sua ꝑtãs.nec obst.2.q.6.biduum.§.si aduersus,vbi dr̃ ꝙ si quis per ꝓcuratorẽ egit,difficile auditur appellans.quia illud intelligitur post 10.dies,quare intra hoc tp̃s appellare potest non tñ procurator.sed ẽt dominus, vt no.s̃.de procu.c.pen.post 10. aũt dies,licet dominus non sit vere ꝯtumax,sed p̃sũptiuè possit appellare,C.quõ & quãdo iudex.l.j. tamẽ hoc quãdo ꝑ ꝓcuratorẽ actũ est,non põt applare. qa nec vere, nec p̃sumptiue est dominus ꝯtumax,sed ꝓcurator,& iõ non põt applari. 2. q.6.§.si aũt.Itẽ dicũt aliq hoc ꝙ quãdo ꝯ ꝓcuratorẽ cõtumacẽ actũ est, transit sñia in rẽ iudicatã saltẽ post 10.dies,sed quando ꝯ dominũ ꝯtumacẽ p̃sumptiuũ fertur sñia non transit in rem iudicatã, nisi post 10.dies a die quo sciuit sñiam ꝯ se latam computãdos.
6 † No.ꝙ nisi dominus sciens purget ꝯtumaciã ꝓcuratoris, punit̃: secus si nesciret.ff.qđ quisq; iur.l.3.§.si procura. Item no.ꝙ licet sentẽtia excõicationis non possit ferri in absentem pp cõtumaciã ꝓcuratoris, nec multam indici.ff.si quis ius di.non ob.l.j.§. ꝑ procuratorẽ, tamẽ fiet missio cã rei seruandæ, & ẽt in veram bene fiet,ff.de procu sed & hę.§.vlt.& l.seq.C.de dign. quotiẽs. li.12.nam culpa sua est, ꝙ malum ꝓcuratorẽ elegit, ff nau. cau. sta.l.vlt.§.hac act.arg.ff.ex quib.cau.l. hoc autem. Item ex hoc vr̃, ꝙ si procurator institutus non præsentet se iudici siue prima vice quando committitur, siue aliis vicib. quandiu procuratio eius durat, ꝙ non solum procurator, sed etiam dominus potest condemnari in expensis,arg.ff.cõmo.l.cum qui.§. vlti. & l.seq. vbi expresse dr̃, ꝙ dominus tenetur de culpa procuratoris, si minus idoneum elegit.Item vr̃ expressum.ff.de procu.non cogendum,& l.se.vbi dr̃, ꝙ procurator non cogitur prosequi litẽ ante li.conte. sed dominus tenetur ob rem non defensam post lit. contest.tamen posset magis dubitari,sed & tunc videt̃,ꝙ dominus teneatur de culpa eius,ar.prędictarum ll.nec mireris si alius tenetur de culpa, uel pœna alterius. s.procurator, quie hæ ex-
7 pensæ non sunt tantum pęna,sed etiam interesse. † Idem etiam videtur & de diffinitiua sententia. s. ꝙ ferri potest ꝯ dominum propter procuratoris contumaciam, cum post litis contesta.factus sit dominus litis:vnde mutari non potest.ff. de procur.post litem,& sententia in eum dictari potest.C.de sen.ex peri. re.l.1. & expressum vr̃.ff.quando ap.sit l.j.§.fi. C. quõ & quãdo iu.l.3.

Idem ẽt dicimus in casib. in quib. ad sñiam diffinitiuã procedit̃ lite non ꝯtestata pp generalem rõnem, quæ dicta est, quia culpa sua est., ꝙ non instituit bonũ ꝓcuratorẽ, sed ipsi dño dat̃ actio mandati ꝯ procuratorem, & si non sit soluẽdo restituitur actio ꝯ eũ,qui vicit.ff.de dolo,& eleganter.§.pe. Idem ẽt dicẽdum vr̃ in sñia suspẽsionis & interdicti,sed posset dici secus:licet.n.ꝯtumacia ꝓcuratoris generet p̃iudiciũ domino in re vbi est ꝓcurator,& in pertinentib.non tamen in aliis sicut est, ꝙ suspẽdatur, vel interdicatur,quod non dẽt fieri,nisi causa suspensionis legitime probetur.2.q.1.nnmen.prædictis rõnib.videtur, ꝙ si ꝓcurator ecclesiæ pp ꝯtumaciam suam condẽnetur in expensis, ꝙ mandabitur sñia executioni in bonis ecclesiæ, quia ipse in culpa,& ꝯtumax fuit, cum ipse vel alius eius noĩe cõparere debuerit.Et idem vr̃,si alia mandata iudicis non impleat,puta qa non exhibet acta,vel alia instru. & idem in similib. secus autem eẽt si falsa instrumenta produceret procurator, vel aliam fraudem faceret,& est rõ diuersitatis,qa ad hoc nõ tenebat̃,dñs,vñ nec sibi imputat̃ si fiat a ꝓcuratore, quare nõ ꝯmissa vr̃, sed ad ꝯparẽdum & ad exhibẽdũ instr̃a, & ad similia tenebat̃ ꝑ se, uel ꝑ aliũ: sed ẽt in his subuenitur ecclesiæ aliquando, ut prædiximus, ꝑ in intẽ.rest.ff.de mino.minor ẽt,nec est ꝯ 16.q.6. si episcopum, ꝙ in prædictis non punitur ecclesia pro delicto ꝓcuratoris, sed ꝑ sua culpa, in qua fuit qđ non elegit & in fide & in facultatib.bonum procuratorẽ,ut prędictũ est. & hac rõne videt̃, ꝙ si procurator hẽt ꝑtãtem ꝯstituẽdi alium ꝓcuratorẽ, puta qa iam est lis cũ eo ꝯtestata,& detinet̃ infirmitate,uel alio iusto impedimẽto, qa debet aliũ procuratorem ꝯstituere suis expensis, & nisi faciat non solũ punietur ꝓcurator, sed ẽt dominus ap interesse, qa in culpa fuit qđ inobedientẽ procuratorẽ, & indiscretum elegit. secus aũt vr̃, si ideo tenebatur alium ꝓcuratorẽ ꝯstituere, quia hẽt super hoc, s. super ꝯstituendo procuratorem speciale mandatum.nam tunc quia hoc fuit tñ de gratia & ex ab abundanti ꝓuisione, qa non tenebatur dominus p̃uidere casus fortuitos, nec ipsi procuratori nec domino imputatur, si non ꝯstituat aliũ procuratorem, arg.s̃.de elec. cum inter uniuer. vbi no. Alij tamen ꝯdicunt:domino tamen bene daretur actio mandati ꝯtra ꝓcuratorem si sibi expedisset alium ꝓcuratorẽ ꝯstitutũ fuisse.de
8 hac materia no. s̃. de iu. cũ deputati.† Quidam ẽt dicunt, quòd etiam ex dolo commisso & a ministro & a tutore,& a procuratore in negotio sibi commisso non teneretur ecclesia, uel pupillus,nisi ubi a delinquentib.possunt se seruare indemnes, & tunc sufficit,si cedant actiones.ff.quando ex of.tu.l.j.ff.de admi.tut. l.fina. quando autem procuratores aliarum personarum delinquunt,quid iuris sit no.infra de fide instru.c.pen.

CAP. II.

Accedens,& infra. [Restitutionis] iuris parochialis & quorundam aliorum iurium per in inte.rest.uel melius, vtriusque principaliter. vel potes melius dicere,quòd petebat archiepiscopus restitutionem possessionis iuris parochialis, & cum iudices viderẽt quòd archiepiscopus forte de iure parochiali fidem fecisset, nolebant illud restituere,sed ꝯ eum pronunciare,& ideo tũc idem archiepiscopus petiit restõnem in integ. & ipsi dedere vel dic quòd ex quo discreti sunt iudices, præsumendum est ꝑ ipsis prima facie, ar.s̃.de procu.in nostra.§ si.& quantũ ad ipsorum ꝓcessum Doctor non dẽt sibi assumere onus excusãdi indiscretos iudices. [Appellauit] & bene cum causis assignatis,ut infr.qa erãt suspecti,& qa non admittebant exceptionẽ illã,quia literæ erant per veri suppressionẽ obtẽtæ. nam Veneti habebãt priuilegiũ a Papa, qđ sup ecclesia illa ꝯueniri nõ possent ante recuperationem terræ orientalis,& sic ꝯtinetur iu registro.[Admonitus]sed grauamẽ nõ reuocabãt,qa si reuocassent,tunc secus esset, ĩ.de ap. cum causa.[Nõ tenebat]falsum dicebant.[Nolui]& bene,quia iuste appellauit.[Cõtumacia]nõ est uerum qđ dicit archiep̃s.[receperunt]& male lite nõ ꝯtestata, & qa post applõnẽ legitimã. [excõicationis]nõ tenuit hæc excõicatio, quia ab ipsis iudicib. legitime appellauerat[parochialis]iste archiepiscopus forte petierat sibi restitui,ut dictum est,ius parochiale in quibusdã locis, vel domibus, quas possidebat archiepiscopus, ius autem epãle non ab eo peteret:sed ab eo qui possideret,de hoc no. s̃. de maio.& obe.inter.[restituẽtes]ad alia iura petita præter possessionem iuris parochialis,ad illud. n. petẽdũ nõ potuit dare in inte. resti.cũ iã restõ data eẽt uel dic quòd simul restituit possessionẽ iuris parochialis petitã,& in inte.rest.dedit,qđ fieri põt, ut nõt. s̃.de in inte.rest.cũ ex literis.[Possessionẽ] iuris parochialis.[cõtestata]& ideo male recepti sunt super possessionem iuris parochialis testes,supra de of.iud.c.2.ff.de min.uerũ.§. sciendum: & l.in causæ.§.causa:sed nec super restõne integrum debuerunt recipi:nisi per tres menses contumax perseueraret: ut in Authent. ut spons. larg. §. ad hoc. collat.9. [manifestum] & ideo non

fuit

Universidad de Deusto Biblioteca

fuit necesse super hoc probationes recipere, de hoc no. infra de coha. cleri. & mu. tua. [in quem] plebanum. [vniuersa] instrumẽta. C. de con. ex le. dissolutæ.

SVMMARIVM.

1 *Missio in possessionem per quos iudices fiat.*

CAP. III.

Tuæ fraternitatis. [Nequeat] puta quia est causa criminalis, vel spiritualis, vel aliter, vt no. j. e. de eo qui mit. in pos. cau. rei. c. 1. [Per censuram] debet. n. condemnari etiam in expensis, j. eod. qñ. potest etiam manu militari eiici. ff. ne vis fiat ei, qui in pos. si quis missum. ff. de rei ven. qui restituere, nec facient missionem corpo-
1 ralem. nisi † qui habent merum imperium, ff. de iu. om. iud. l. iubere. ff. de of. procon. l. nec quicquam. §. vbi decretum, possunt tamen iudices minores decernere possessionem minorem, puta illam, quæ fit causa custodiæ cum aliqua causæ cognitione. ff. de dã. infec. l. 4. §. 1. & 2 & l. si finita. §. i. ff. de iu. om. iudi. l. iubere.

SVMMARIVM.

1 *Dimissio inconsulta parti restitutionem in integrum.*
2 *Vxoris & terræ in dotem datæ, in causa matrimonij, restitutio prius facienda est, quam de fœdere matrimonij cognoscatur.*

CAP. IIII.

Accedens ad apostolicam. [Corisopiten.] iudex cã quæ vertebatur inter vicecomitẽ & vxorẽ eius. [attingebat] & ideo iudex potest recusari vt suspectus, j. de app. postremo. [& archi.] qui similiter erat iudex cum epõ, & magister P. tertius iudex. [locum] j. de app. ex parte. 3. q. 9. hortamur. ff. de iud. si locus. ff. de arbi. si cum dies. §. arbiter. [credere] s. de ele. bo. me. Magun. si capitali odio eum odiat. j. de resti. spol. ex transmissa. ff. ad Treb. qui ita. §. 1. [Tertius] ordo iuris esset, ꝙ ex quo cœperat lis sub delegato primo, deberent vsq; ad finem cognoscere, nisi per appellationem & recusationem reuocaretur ab eis iurisdictio. j. de app. vt debitus, & c. cum specialis, & c. interposita, sed licet hic sit ordo seruandus quantũ ad litigantes, ptãs tñ remanet penes delegantẽ, vt siue cõmisit totam causam, siue partem, dummodo sit ordinarius, vel si sit delegatus & cõmisit partem, qñcunque vult, reuocat cõmissam iurisdõnem, ff. de iudi. iudicium, & maxime, vbi honestas & verisimiles causas attendit & modicũ fit præiudicium, vt hic. Quidam tñ dixerunt, & vt vr̃ non bene, ꝙ hæc cõmissio facta erat per appellationem, sed hoc nõ vr̃ posse stare, quia si iuste in causa appellationis procederetur, cõmissum esset eis, vt si vere essent causæ appellationis, pcederẽt, alioquin remitterẽt causam ad primos iudices, a quib. fuerat appellatum condẽnata parte appellante in expensis, vt j. de ap. vt debitus, qđ hic non fuit factum: sed sine causæ cognitione reuocauit iurisdõnem: vel dic ꝙ hic de appellatione iusta constitit Papę. Sed nunquid hac commissione manãte debebãt cessare primi iudices? Rñdeo si vicecomes innitatur appellationi, semper primi iudices supersedebunt, vt no. s. de of. dele. pastoralis, sed si appellationi non insistet vicecomes, tunc potest lis pcedere ſm tenorem decre. s. de rescr. pastoralis, in prin. [vel post appellationem] etiã si lis esset contestata. [absq; culpa] hic rñdet tñ primo
1 membro, s. qñ li. non conte. processum est. [inconsulte] † no. incõsultam dimissionem adducere restõnẽ, simile. s. de elec. cãm.
2 [Quam terræ.] No. † fieri restõnẽ non solum vxoris, sed etiã terræ in dotem date, antequã de fœdere matrimonij cognoscatur, cuius defensio primo loco pertinet ad maritũ. ff. de re iud. sępe.

SVMMARIVM.

1 *Casus enumeratos hic habes, in quibus lite nõ cõte. licet recipere testes.*
2 *Qualiter mors, vel absentia æstimari debeat a iudice.*
3 *Vsque ad quotum annum quis dicatur senex.*
4 *An post mortem testium possit in eorum dicta & personas dici.*
5 *Qui propter infirmitatem est absens expectari debet. secus vero si fraudulenter quis se absentauerit, vt in nu. 6.*
7 *Sub excessus nomine comprehenditur iurisdictio super iuribus quæ male occupata, vel detenta dicuntur.*
8 *Nunquid secundum decretum locum habeat in personalibus actionibus.*
9 *In reali & personali actione facienda est missio in possessionem.*

CAP. V.

1 **Quoniam frequenter.** [Procedẽdum.] † Nouem sunt casus excepti, in quib. fallit hæc regula, vbi timetur de morte, vel absentia testium, & vbi agit de matrimonio, vel electione, & inquisitione, & publicatione testium vt hic. Fallit & in cã appellationis. C. de præscr. 30. ann. cum notissimi. §. pen. C. de tem. app. l. vlt. Item fallit vbi quis iurauit non repetere vsuras, & vbi idem vsurarius in testamento reddi mãdauit: nam tunc testes recipientur super vsuris lite non conte. j. de iureiur. ad nostram. & idẽ dicunt quidam vbicunque quis iurauit aliquod tale illicitum, puta non repetere rem ratam etiã sine testõ. fallit etiam vbi aliquid petitur of. iud. seruiente actioni, vt in expensis pen. lite factis: secus si nõ seruiret actioni, sed actio ei. s. de of. iu. c. 2. C. de iud. sancimus. & in causa in integ. rest. vt in Auct. si spon. lar. §. ad hoc. Sed quidã dicunt illam Auth. loqui tantum qñ petit restitui vt ab hæreditate se abstineat. Itẽ vbi causa est mere spiritualis & sine alicuius cõmodo, vt est crimen hæresis. 24. q. 2. sane. in princ. Item fallit vbi ostenditur publicũ cõmodum, vt in dilapidatione, & officiali. 3. q. 2. quia. ea. q. 4. §. aliqñ. C. de pœnis. ne diu. dicunt quidã idẽ vbi agitur de statu ecclesiæ. j. de testi. cum olim. & idem potest dici vbicunq; agitur de iurib. licet super his raro debeat procedi inquirendo, nisi iusta cã subsit, fallit in denunciatione. s. de iud. nouit. Item fallit in reo præsente & actore absente. C. quõ & qñ. iud. auth. qui semel. Itẽ in cã appellationis interpositæ a grauamine. j. de app. interposita. §. vlti. & idẽ forte dr̃ in oĩbus emer-
2 gentibus. † [Absentia] mortem autẽ, vel absentiam æstimabit iudex varie ſm qualitatem negotiorũ. nã si debitũ de quo agi speratur, sit in longũ diẽ debitũ, vel sub cõdõne quæ põt multũ differre, non reputabo absentẽ etiã si diu absfuturus sit. cũ credibile sit ꝙ possit redire ante q̃ dies. vel cõdõ exter: & ideo non recipietur testis, sed expectabitur in hoc casu. & e conuerso, si iã citatus esset aduersarius, & differret litis conte. qa posset esse, ꝙ in proximo fiet litis conte. & sic præsumitur, ẽt si breui via, vel tpe sit ab futurus testis, nõ recipiet testimoniũ eius, & hæc arbitrio discreti iudicis cõmittuntur. [Ciuiliter] ẽt de crimine, cũ ciuiliter agitur: secus si criminaliter, vbi non licet pcedere, nisi præsens sit accusator, & accusatus, & p pñs testes aliter nõ recipiuntur, nisi accusator pcedat. 2. q. 8. & c. 2. & c. pscripta. 2. q. 1. in primis. 5. q. 6. Epiphaniũ. [occultetur.] 24. q. 2. qq. [Fortuitis]. ff. de testi. cur
3 rent, j. de testi. si qui testi. ff. ad l. Aquil. in lege. §. secus. † [Senes] hi dicũtur senes, qui sunt in 70. anno. de illis. n. qui iam compleuerunt 70. annos, nõ põt intelligi, cũ ipsi & si volentes possent, inuiti tñ non coguntur ferre testimoniũ. ff. de testi. inuiti, qa post 70. an. non cogũtur an munera publica auctoritate tantũ. C. qui æta. l. j. insti. de excu. tu. §. itẽ maior. ff. de iure immu. l. 3. a muneribus aũt personalib. publicis auctoritate & vtilitate excusat quis post 60. an. C. qui æta. l. 1. lib. 10. põt tamen dici, ꝙ ad testimoniũ ferendũ in hoc casu, qui dicant senes, relinquitur arbitrio iudicis. nam quãdoq; est aliquis senior in 50. an. q̃ alius in 60. an. & similiter põt timeri de morte cuiusq; ſm naturã inferiorũ causarũ postq̃ peruenisset ad 50. an. & leges, q̃ dicuntur, ꝙ septuagenari. tñ excusationẽ habẽt a muneribus, nihil faciũt ad rem, quia ibi nihil fit timore mortis. hic autẽ aliquid speciale occurrit: hic. n. testes recipiuntur timore mortis tñ, ne cũ eis pariter pereat pbatio veritatis. [Et valetudinarii.] i. infirmi pp debilitatẽ corporis, & naturæ defectũ, nõ pp febres acutas. vbi enim timet de morte testiũ, de qua dixi s. ibi, s. de morte, hic vult dicere, ꝙ ẽt in prædictis casib. i. cũ de morte, vel absentia timeť, non sunt recipiendi, nisi pbabiliter timeat, puta qa sunt senes & c. vel dic, ꝙ vbi de morte, vel absentia timeť, oẽs recipiuntur, sed senes & huiusmodi recipiuntur, ẽt si de morte, vel absentia diuturna nõ timeat. [Rationabili] qa cito morituri sunt, vel diu absfuturi, forte qa iturus est ad bellũ, vel alijs hmõi causis, quæ sunt ff. de do. cã. mor. l. 2. & seq. [absens] idẽ est, si præsens, sed debitum sit conditionale, vel in diẽ, vel si alterius ex arbitrio pendeat intentio actoris. j. de testi. significauit. ff. ad l. Aquil. in l. Aquil. Itẽ si impediat litẽ cõtestari per suas exceptiones, idẽ est & si dignitas vacaret, arg. j. ne se. vac. c. vlti. ibi so. [Denunciauerit] hoc intelligo, quando fuit absens, quia si fuisset præsens, ipse debuisset interesse exceptioni testiũ, & iuro ab eis prestito. 2. q. j. in primis. j. de testi. c. 2. & dr̃ præsens, qui est in eadẽ ciuitate, in Auth. de testi. §. & hic. [Non valeant] illi, qui produxit eos, qui fuit in culpa: sed semper valebũt absenti qui nõ fuit in culpa, ar. pro hoc, qa testes p vtraq; parte ferunt testimoniũ. j. de testi. veniens. in fi. 14.
4 q. 5. non sane. hoc occultatione attestationũ. † [Legitimè] a legibus & iurib introductæ, vt Vell. & Mace. vel quia non est versa pecunia in vtilitatẽ ecclesiæ, & hmõi, qa expectarent tps, quo mortui essent illi, p quos possent reprobari testes. nõ aũt nego, quin post mortẽ dicere possit in dicta, & personas testiũ. C. de testi. l. vlti. quia expectauit tps, quo mortui sunt illi, per quos pbaret exceptionẽ pacti, vel cõsimiles super principali cã ab oĩbus vel sponte interposita, vt pacti, & hmõi. [Casualiter]. s. quia testes li. non conte. recipiunť. [Alicuius] electi, non confirmati, & consecrati. Vel dic, ꝙ cuiuslibet electi & ẽt confirmati & ɔsecrati, puta si aliquis est in pacifica possessione epatus, & etiam forte fuit iam per multos annos cõsecratus, modo dicať non electus, sed intrusus habuisse introitũ, ver per potẽtiã ab initio, vel per simoniã., vel per dolũ. nam hic, si fuerit contumax, procedetur ɔ cũ li. non conte. ad testiũ receptionẽ, & sñiam. & hoc satis probat per id qđ dr̃ de matrimonio carnali, de quo, ẽt si sit ɔsumatum, agitur lit. non cõte. secus autẽ, si dicatur electionẽ tenuisse, & cũ sponsum fuisse, sed tamẽ ad depositionẽ agatur pp crimẽ postea cõmissum, quia tunc, quãtũcũq; sit cõtumax, super crimine non debent testes recipi, nec in absentẽ fertur sñia. 3. q. 9. decerni-

decernimus. sicut in matrimonio carnali dr̃, qñ non agiť de fœdere mr̃imonij. s. eo. c. j. p contumacia tñ posset ɔ eũ procedi. s. eo. c. j. argu. j de dolo, cũ olim. iste §. põt intelligi etiã de confirmato & cõsecrato, sed cõtumace. sequẽs. §. qui incipit. ibi, si verò, aliter loquitur, qñ electus & cõfirmatus est absens non p cõtumaciã. tertius autẽ § qui incipit, ꝙ si forsan, loquitur de non cõfirmato. & intelligo hæc vera nõ solũ in epis, sed etiã in alijs, prælatis, q sunt sponsi, vel q habẽt curã animarũ, cũ ibi cã hic assignata subsit, s. periculũ in spiritualibus, in alijs clericis autem nõ idem, sed est pcedendũ contra eos, vt habes j. de cleri. non resi. ex tuæ. alij autẽ dicũt & melius idem, de cuiuscunq; electione clerici agať, qa & p longã morã clericorũ in spũalibus defectũ patitur ecclesia. j. de eo q mit. in pos. eũ qui. s. de ele. statuimus. [Alicuius electio]. i. ꝙ electio non sit canonica, vel prælatus sit criminosus. [Prohibitus.] Idẽ etiã si non opponitur gradus lege diuina phibitus. j. de resti. spol. lr̃as. [Cõtumax] ɔ non contumacẽ in hoc casu nullo mõ pcedatur, vt supra c. prox. [Malitiose]. j. de cleri. nõ resi. ex tuæ. ff. de euic. si dictũ §. fin. ɔ tales enim credimus publicè pponi edictũ, vel ad domũ. j. de cleri. nõ resi. ex tuæ. [aliter]. i. nõ per cõtumaciã. [quod si forsan.] Iste §. sicut superior loquitur de absente p contumaciã. [sin autẽ.] Iste § loquiť, sicut primi duo loquunť, qñ est absens, & nõ per cõtumaciã. [alij] præter senes, & valetudinarios. q. d. testes alias legitimi recipiendi. [spiritualis]. i. ꝙ electio nõ sit canonica, vel etiã ꝙ pre-
5 latus sit criminosus. † [Diffinitũ]. s. ꝙ sit absens ex necessaria cã, puta infirmitatis, semper expectandũ est. 7. q. j. præsentiũ. Si verò sit absens per annũ sine rationabili cã, & sine licentia, subtrahanť ei expensæ auctoritate superioris, & moneť per subditos, vel archiepm, vt redeat, & si nõ redierit, alius ponitur loco eius auctoritate superioris, Authen. qñ op. epis. §. & illud, & Authẽ.
6 de san. episco §. interdicimus. † Ille autẽ, qui fraudulenter se absentauit, si pposito edicto citationis, intra sex mẽses nõ venerit spoliabitur sua ecclesia, & aliter etiã punieť, lite non contest. j. de cleri. nõ resi. ex tuæ. vel dic statutũ esse, ꝙ nullatenus pcedať super accusatione sua, vbi accusať de crimine criminaliter, nec sententietur de crimine, nisi li. nõ conte. 3. q. 9. decernimus. s. de iudi. c. j. & sic bene respondet lectioni, quã fecimus in proxi. §. & facit etiã pp hoc, qđ sequitur de matrimonio carnali, super quo non recipiuntur testes lite nõ conte. ɔ absentẽ nõ p cõtumaciã. j. eo. c. §. si aũt. posset tñ dici & pbabiliter, ꝙ nisi causa probabili sit absens epũs iam cõsecratus, vocabitur p edicta, & nisi cõparuerit, proceditur ɔ cũ non super criminalibus, sed super impedimẽto, quo dr̃ electionẽ nõ valere, ad sñiam diffinitiuam, ar. eius, qđ dr̃ in matrimonio carnali. j. qui fi. sint legi. perlatũ, & no. in §. seq. si autẽ. Vel dic, ꝙ is est sensus §. huius, ꝙ si ɔ confirmatũ & non cõsecratũ, vel nõ ordinatũ proponitur aliquid contra personã, vel ɔ formã electionis, tũc nõ dẽt expectari, nisi per tñ tps, in quantũ dẽt ɔsecrari, vel ordinari. & de his tpib. no. s. de elec. cũ in cunctis. §. j. & 2. & est rõ, ꝙ tñ expectať, quia si tũc venerit, quisq; obijcere poterit, quod valet alioquin remoueri deberet, ut in præal. decr. cũ in cunctis, & sic ẽt põt intelligi. §. sequens [Expectet]. q. d. non est necesse, ꝙ electus citetur, vt veniat petiturus ɔfirmationẽ: sed tñ per sex mẽses expectať, post electionẽ, qđ hic satis expresè innuit. vel dic, qđ loquiť, quando ɔ electũ aliquid obijcitur, & citatur, ut respõdeat. nã in hoc casu, si per sex mẽses comparere distulerit, procedetur, nõ obstante ꝙ non sit lis ɔtest. nõ obstãte, ꝙ est absens nõ p ɔtumaciã. [Præsumat]. C. de repu. auth. hodie. j. de spon. in præsentia. 34. q. 1. cũ p bellicã. [Propria]. j. q fi. sint legi. per lañ, ɔ. Sol. dixerũt quidã ibi nõ sñiari de mr̃imonio, sed de legitimatione plis, vel dic, ꝙ ibi recepit legitimas præsumptiones super morte viri, eo mortuo alius aduersarius ɔstitui non põt, uel põt dici; ꝙ ille, q ibi fuit citatus, fuit ɔtumax. vel dic, ꝙ ibi loquitur, quãdo malitiosè aberat, vnde sufficiebat pponi edictũ ad domũ eius. j. de cleri. nõ resi. ex tuæ: secus, ubi non malitiosè, ut hic. & præsumiť malitia, si vxor nescit, vbi sit. j. qui matri. ac. pos. c. j. & intelligo hoc vltimũ verũ. s. ꝙ proponit edictũ ad domũ ubi ex malitia est absens, uel ubi ɔtumax est quo ad hoc, ꝙ procedat ad sñiam diffinitiuã. nã quo ad missionẽ in possessionẽ pcederet, edictũ proponendũ, ẽt si non esset malitiosus, vel ɔtumax, vt no. j. de eo qui mit. in pos. si aduersarius, dummõ nõ esset in prouincia. [Multi.] 32. q. 7. illi q, & c. neq; & c. furiosi. j. de sponsa. in præsen
7 tia † [Excessum] sub hoc noĩe excessum, cõprehendit iurisdõne super iuribus alicuius, quæ malè occupata, uel detenta dicunť. j. de testi. cum olim. 2. questio. 7. qua propter, & capitul. sequen. j. de accusa. qualr, & quãdo. [publicatio] idest redactio in publicam formam ad æternã rei memoriam. j. de testi. significauit, Auth. de testi. §. pen. Idẽ forte in publicatione testiũ, ar. C. de testamen. l. publi. & l. instar. & fiet hoc mõ, quia ijdẽ testes dicũt, qualiter interfuere ɔtui, & post iudex decernit dicta eorum perpetuo valere. j. de testi. Albericus. [vt tædio] nunquid missus in possessionem in actione reali percipiet fructus? Respondeo sic: sed non lucratur, nisi in petitione hæreditatis, & si sit filiusfa. nepos neptis, & vxor, & nõ habeãt aliud, vnde valeant sustẽtari. ff. ex qui. cau. in pos. l. Fulcinius, § pen. ff. vt in pos. le. quæ legit. veniẽti. n. intra annũ restituit ẽt missus in possessione reali. C. de præsc. 30. an. si quis emptionis. §. pe. similiter qa quis percipit fructus, & tñ computat in sortem. C. de pig. act. l. j. C. de pac. pi. l. j. & 2. quia ipse reus terrã colit, & fructus colligit, & alius. s. missus in posses. eos custodiet. ff. vt spon. larg. si cui, & hoc in iure psonali. in reali autẽ tæd o afficit, ꝙ alius possidet. C. de præsc. 30. an. si quis emptionis. Sed ɔ, j, eo. §. vbi dicit, constituitur post ann. verus possessor, sed expone. i. incõmutabiliter, & scias non esse necessariũ ſm decretũ: sed sufficere solum excursum tpis: si tamẽ petat, dari põt, infra de eo, q mit. in poss. c. j. sed in personalib. necessariũ est ſm decretũ, vt fiat verus possessor hoc modo, qa adiudicabitur verè possidere res illas, de quibus fuerat missus in possessionẽ pro mensura declarati debiti, & ex tunc facit fru-
8 ctus suos, & præscribet, arg. ff. de dã. infe. si finita §. si quis. † Alij dicunt, ꝙ in personalib. actio. nunq̃ habet locũ ſm decretũ, sed procedeť ad vendicationẽ, vel ad impetrationẽ dominij, secundũ qđ no. C. de bo. au. iu. pos. cũ pponas, & ſm hos non hẽt locũ ſm decretũ, nisi qñ sit missio in possessionẽ ex cã noxali, vel ex cã dãni infecti. in cã tamen noxali & dãni infecti ſm decretũ cõstituit eũ dominũ, si reus erat dominus. si aũt nõ erat dominus, dat cãm præscribẽdi. ff. de dã. infe. si finita. §. Iulia. ff. de noxa. ac. generaliter. plus placet qđ no. circa hãc materiã j. de ver. sig. dilecto, in gl. ꝙ tamen. [Immobilib.] secus in mobilibus nã ɔ talẽ possessionẽ pcedetur nõ admissa nominatione domini, imo tenẽs, vel possidens rem se defendere cogitur. ff. de rei vẽ. officiũ. 12. q. 2. de reb. 16. q. j. in canonibus, si autẽ petantur incorporalia iura, habet locũ nominatio, vt no. s. de ma. & obe. inter. [Nomi-
a nare] si autẽ non noĩaret, [a] sed liti, tanquã possideret, se offerat, si postea, vel ante litis contestationẽ. vel post cõtumax sit, & pp hoc decernatur possessio actori, nõ nocet domino, qui vere possidet quo ad possessionẽ, vel pprietatẽ. C. si p vim, vel alio modo. l. vlti. Sed ille q litẽ suscepit, tenebitur ad interesse ante li. cõte. p actionẽ de dolo, & post li. contest. cõdemnabitur ad ipsam rẽ, cũ habeatur p possessore, si ille, q agebat, reum nõ possidere ignorabat, vel melius ad litis æstimationẽ: vel ſm quoddã quantũ in litẽ iuratũ fuerit, vel ad interesse. ff. de rei vendi. is, q se ob. & l. seq. ff. si vsuf pet. l. fi. ff de pe. hær. q se liti. ff. de dolo. l. pe. Sed oppones, cũ absens possidet p colonũ, colono eiecto dominus amittit ciuilẽ possessionẽ, vt no. ff. de acqui. poss. possidere §. ꝙ si seruus. quare non eodẽ modo amittit dominus possessionẽ, si p iudicẽ ablata est possessio illi, q alieno nomine possidebat, & alij data. s. illi, q missus est in possessionẽ, & tũc dominus absens debet amittere possessionẽ. Sed respõdemus tunc tñ dominum amittere ciuilẽ quãdo violenter eijcitur colonus, vt idẽ §. dicit: secus autẽ quãdo p iudicẽ, q nõ intẽdit possessionẽ, vel ius alterius dare, & si intẽderet, non posset. C. si per vim. l. vlti. alij dicũt etiam tunc possessionem amitti, sed iudi. offi. recuperari, vel cõdictione ex l. præal. C si per vim. vlt. & ideo iste specialis processus est inuentus in hoc casu, vt caueatur ɔ fraudes, quas posset machinari dominus, & ille, qui possidet noĩe alieno alieno, qa dominus diceret ego nõ possideo, & alius diceret similiter. Itẽ qa multa benignitas fit possidenti in eo, ꝙ alij denũciat, & in eo, ꝙ non cogiť respondere. Item quia multiplex est cõtumacia, s. tam domini, quã eius, qui eius noĩe possidet. cõmodatarius autẽ, & depositarius, & alij, qui solam detentionẽ habẽt, conueniri possunt rei ven. vt procedãt ſm tenorem istius decre. & vt simplicem tenutam dent solam sine possessione, quando ignorať, an in veritate possideant, quia si ante iudicium, vel in processu iudicij constet, ꝙ non possideant, non habebit locum rei ven. & sic intelligitur finis. l. ff. de rei ven. officium. si enim prædicti nolint respõdere, vel simpliciter dicant, nolumus defendere absentem etiam secundum tenorem istius decr. absoluendi sunt ab instãtia iudicij, nisi vellent actores probare, ꝙ possideãt, vt sic trãsferať in eos possessio. ff. de rei ven. l. pen. & si attestationes autẽ, si quæ sunt, & confessiones, & alia acta iudicij inter cõmodatarium, & actorem præter tenorem huius decre. non præiudicant commodatori, quia inter alias personas, & in alio iudicio habita sunt. j. de test. veniens. [Possidet] dicunt quidam, siue ius habet in re, vt emphyteutarius, siue non, vt inquilinus, & huiusmodi. ff. de rei ven. officium. alij intelligunt de his tantum, qui ius in re non habent. nam illi, qui habent ius in re, licet habeant tẽpus ad denunciandũ domino, tñ ipsi non possunt se excusare, quin respondeant: imo plus est, quia ipsi non noĩe alieno possident, sed suo, imo agere potest interdicto, vnde vi, si tali re spoliatur emphyteutarius. habet autem hic locum hæc nominatio, quã si super

ADDITIO.

a ¶Si autem non nominaret. Adde quod hæc dicta refert & sequitur Petr. de Ancha. in consi. 270. incip. in primo dubio, col. 2. circa prin.

Universidad de Deusto Biblioteca

super obedientia quis ꝯueniat, vt no. s̄. de maio. & obe. inter, qa de facto vidimus, quærimus si ꝓcurator ad administrandū datus, vel ad negotia, vt s̄. de ꝓcu. petitio, possit dn̄m nominare, & dicimus ꝙ sic, & ꝓcedetur ꝯ eum s̄m tenorem huius. §. argu. qa defendere vr̄, & si patiat̄ actorē in possessionē mitti. ff. de ꝓc. l. j. §. vlt. & l. se. Item ꝓcurator interrogari debet, an reus, s. dominus suus possideat. ff. de procu. nō solū. ergo a simili pōt dicere se alieno noīe possidere procurator ergo verè ad cās hoc beneficiū nō hēt. [Producēdo] p detentorē [Dispositū.] s. præsentare se iudici. [Tanquā] hic vult dicere, qa sicut p li. ꝯte interrumpit̄ præscriptio, ita p hāc citationē. [Dominū] quasi dicat primo dabitur terminus colono, vt dominū perducat, & postea colonus ipsum dominū vocabit. [volūtate] ꝯtumaciæ. [Sūmatim] p iuramentū calūniæ. s̄. de ele. cū dilecti. j. de rest. spo. lr̄as. [Principali] quę est de ꝓprietate, & supple maximè, qa & super possessione seruat̄ intra annum. alij dicūt hoc habere locū vbi li. nō ꝯtest. fit missio in pos. C. de p̄scr. 30. an. si quis emptionis. sed vbi lis est quasi ꝯtestata, vt hic: secus. j. eo. §. vlt. quousq; p̄scribat. p̄scribit. 10. an. inter præsentes, & 20. inter absentes. nā cum possideat authoritate iudicis, bona fide possidet. ff. de acq. pos. iustè. vnde vsucapit sciēs alienū. ff. de noxa. act. generaliter. [Possessionē] nō tamen possidet ciuiliter, sed nec & naturaliter, qa prior possessor non repellit̄ de possessione. ff. de dam. inf. si finita. §. si qs ante. ff. vt in posses. leg. l. is cui. §. q legata. solummodo. n. custos est, vt no. s̄. eo. §. in aliis, & ex hoc apparet, ꝙ ille, q missus est in possessionē rei seruandę, pōt vendicare rē. Et dicunt quidā, ꝙ ēt ipse tenet̄ rei ven. qa facultatē restituēdi habet. ff. de rei ven. officium. ff. ad exhi. Celsus. § j. sed pōt dici, qđ facultatem restituēdi nō hēt, qa tm̄ custodit, & tāq custos est, nō tanq detētor, ar. ꝯ. ff. vt in pos. le. l. is cui. §. missus. Sed expone, qđ ibi dicit, deducēdus
9 i. in custodia. † [Vel in ꝯtumacē] s̄m quosdā hic est. §. & respōdet hic, vel toti ei, qđ dictū est de missiōe in possessionē, siue reali, siue p̄sonali actione. q. d. & in reali, & in personali facienda est missio in possessionē, vel in ꝯtumacē &c. & s̄m hoc bene sequit̄ hic, ꝙ veniēs intra annū, vel post annū audiet̄ iuxt. distinctionē in alio casu &c. [Alio casu] videlicet in quo agebat̄ de remedio missionis in possessionē, vbi dicebat̄, ꝙ reus audit̄, si cauerit iudicio sisti, & restituerit expensas, aliter autē si velles intelligere, ꝙ missus in poss. in p̄sonali actione ex scđo decreto vlterius. s. post annū reddere nō teneat̄ rem, in cuius possessionē missus est, cōtrarium vr̄. C. de distra. pig. si prius, vbi dr̄, ꝙ debitor semp recuperat pignora, nisi sint distracta. ff. de vsuca. nō solū. §. q pignori, vbi dr̄, ꝙ nullo tpe p̄scribitur pignus. ad idē. ff. q satis. cog. l. sciendum. § creditor. Alij dicunt hic esse. §. dicunt, ꝙ creditor. etiā in p̄sonali actione post annū sit verus possessor, qa ulterius non recuperat pignus, & creditor non tenetur probare debitū post annum: sed tamen is q dr̄ debitor, pōt probare indebitum. Alij dicunt, qđ si missus est in possessionē ex secundo decreto, vlterius nō recuperat debitor pignus, nisi soluat debitum, qđ probauerit creditor saltē p iurm̄ suū, alias vsq; ad triginta ann. recuperat, s. si nō est missus ex secundo decre. vel si vis intelligere, qđ totus. §. loquat̄ de personalib. tm̄, alias dicere potes, qđ inter realem & p̄sonalē actionē intra annū, & post annū dissimilitudo, & similitudo notari pōt, dissimilitudo in hoc no. qa intra annū incipit in reali possidere, & præscribere rē, in cuius possessionē missus est, qa hēt iustū titulū. ff. de acq. pos. l. iuste, & bo. fi. qa dicit & credit se habere ius in re, qđ tamē nō est in prætorio pignore, qđ pro debito assignatur. ff. q satis. cog. sciendū. §. creditor. ff. de vsuca. non solū. Itē post annū no. dissimilitudo, quia in reali missione in possessionē fit incōmutabilis possessor, secus est de misso in possessionē in p̄sonali: sed & similitudo no. añ annū, & post annū. añ annū, qa p̄stita cautiōe, & restitutis expēsis vterq; recupat possessionē suā, siue reali, siue personali actione sit actum, s̄. e. §. in aliis. Itē & post annum, quia sicut permissus in possessionem in reali possidet, donec ꝯstet de ꝓprietate, sic & in personali est in posses. donec de debito liqueat, & postquam liquebit de debito, ipsam rem, in cuius possessionem missus est, possidebit, donec de debito satisfaciet. ff. de fur. creditoris. §. si eum. ff. cōmod. in rebus. §. vltimo. ff. de lega. j. filiusfami. §. diui. ff. si ser. vend. is cui. ff. de lega. 2. filius. §. diui.

De iuramento calumniæ. Rubrica. 7.

SVMMARIVM.

1 *Iurans seruare contractum aliquem non malefacit.*
2 *Cur in contractibus, non autem in iudicijs licet clericis coram laicis iurare.*
3 *Nedum in causa appellationis, sed in qualibet causa iurari debet.*
4 *Procuratores ecclesiasticarum personarum de calumnia etiam sine speciali mandato iurant.*

CAP. I.

Inhærentes vestigiis. [Cautū.] C. de epi. & cle. cū cle. q loquit̄ de iurō iu-
1 dicio sisti. [Scriptū.] C. e. ti. aut. principales. † [Iusiuran.] de calūnia. nā alias cā purgationis, vel si iuret seruare ꝯtum aliquē, nō est malū, j. de pur. ca. p totū. j. de iureiu. tua, c. q̄relā, & c. ex rescripto, & in purgatione, 2. q. 5. si legitimi, & generaliter dicunt qdam, qđ ubicunq; inueneris ꝓhibitū clericis iurare, intelligit corā seculari foro. nā ibi nec iurare de calūnia, nec testificari pōssunt, siue sint rei, siue sint actores, sine licētia epi, 11. q. j. testimo-
2 nium. † Si dicas, quare licitum sit clericis iurare corā laicis in ꝯtractib. sine auctoritate ep̄i, & non in iudicio? Respōd. qa in iudicio sæpe quis ꝯcitatus ab aduersario falsum iuraret, & ideo fit cum maiori deliberatione & tarditate, & ne secularia iudicia affluescant, in quib. nō possunt aliquatenus conueniri, 11. q. j. ꝯtinua, & c. nullus: sed in ꝯtrib. ubi sola libera uoluntate quis ducit, secus. Verum coram ecclesiastico iudice semp licet iurare sine superioris auctoritate. Alij autē dicunt, ꝙ nec in seculari iudicio, vel ecclesiastico, nec in ꝯtib. licitū est iurare sine auctoritate episcopi, vel superioris, sed vbicunq; est clericus, siue sit iudex ordinarius, vel delegatus, si iuret corā eo, intelligitur auctoritate facere, & quilibet, q iudicare pōt, hoc ipso est superior quātum ad cām illā, quam audit, ēt actoris, q de alterius iurisdictione est, ar. 21. di. inferior. uel dic, qđ clericus nō potest esse ꝓcurator sine licētia sui prælati corā seculari iudice, ut no. s̄. de obli. ad rat. magnus, sed ex quo licētiā habet, ut sit ꝓcurator, p ꝯsequens & oīa faciendi, sine qb. procurationē facere non potest, uel q̄ ꝓcurationi sunt utilia, arg. s̄. de of. dele. ꝓterea. [Edictum] C. de epis. & cle. cum clericis. [Eius] Marchi. vel alicuius alterius, qui interpretatus quædam fuerat, q̄ hic non habemus. & eius interpretationē ꝯfirmat. [H.] hic incipiunt verba H. imperatoris. hæc possunt esse verba Papæ. [Canonib.] 2. q. 5. c, 3. 22. q. j, in nouo, & c. cā. q. 5. c. j. & vlt. [Principis] March. [Dignoscitur] vt prædictum est. s. qđ nullus iurare præsumat. nobis melius videt̄, qđ hic incipiant verba Papæ, & expono verbum, quod sequitur principali auctoritate. i. uolūtate. qa hoc statutū qđ fecit Honorius, Im-
3 peratori placuit. † [In quacunq; cā] quidā dicunt in cā appellationis iurandum, cum in qualibet cā iurari debeat. Idē ēt dicunt si subroget̄ ꝓcurator post iurm̄ de calūnia p̄stitū, cum calūniose possit īducere ꝓbōnes & respōdere positionib. & malitiis hoīm obuiādū est, ff. de rei ven. in fundo. Itē qa laborādū est ad eliciēdā veritatē, Insti. de act. §. curare, & ad extenuēdas lites, j. de dolo, finē, q̄ oīa remouent̄ in iurō calumnię. Auth. vt liti. iu. §. j. alij dicunt verū esse, qđ dicūt isti, q̄do ille, q iurauit, subrogato ꝓcuratori aliqđ certū non iniunxit: si. n. certum quid iniunxisset, sub suo iurō cōprehenderet̄, vbi iurare non dēt subrogatus, qa ipsemet, q iurauit, illud rn̄dere, vel facere vr̄. ff. de admi. tut. ita. §. gessisse. Si vero nihil certū mandauit subrogato, q̄ncunq; habebit eum suspectum, ꝙ calumniosè agat, faciat eū iurare de calūnia, arg. ꝯ ipsum eundē. q primo iurauit, ex causa aliq̄n secundo iurare facit, j. de testi. c. p̄ntiū. j. de ap. significauerunt, Auth. de te. §. qa verum, col. 6. alij aūt dn̄t ta es nunq̄ iurare. [Criminali] tali, s. quæ p ꝓcuratorē agi posset. ff. an per aliū ca. app. l. 2. vel ibi, vbi de crimine agitur ciuiliter, j. de test. testimoniū, bene dicit, cōpellant̄. Azo in criminali dicit iurari de calūnia, arg. C. eo. l. j. arg. ꝯ. Insti. de pu. iu. in prin. C. de fi. instr. l. vlt. in prin. [Cōpellatur] nā si vult p se agere, pōt, & tūc coget̄ iurare de calūnia, j. eo.
4 c. vlt. † [Suæ] no. ꝙ loquitur, q̄n nomine ecclesiæ agitur: secus, si noīe suo. Alij tn̄ dicunt, ꝙ & clerici, & laici, ēt si ꝓprio nomine agāt, procuratores eorū iurabunt de calumnia, dummō ad hoc habeāt spāle mandatū. ff. de iureiu. iusiurandū, qđ. Sed in p̄sonis ecclesiasticis est spāle, vt iurent de calūnia p ꝓcuratores eorum ēt sine spāli mandato iurādi. j. eo. ca. pe. & fi. [verum] dn̄t quidā hęc verba esse Papę. alij dicunt, ꝙ ibi incipiūt, nā cū Imperator. [Ro. Ponti.] cū ei subest immediate: secus, si archiepiscopū, vel Patriarcham hēt. alij tn̄ vtrobique idem dicunt. [Prælato] non solum de prelato tantum episcopo, sed quolibet inferiore.

SVMMARIVM.

1 *In causis spiritualibus non requiritur rigor iuris.*
2 *Iuramentum de veritate succedit in causis spiritualibus in locum iuramenti de calumnia.*

CAP. II.

1 **Literas, & infra.** [Calūniæ.] † Bona est ista rō, quare non iuretur de calūnia, quādo agitur de rebus. spiritualibus quia in causis spiritualibus non requiritur rigor iuris, j. de dolo. capitu. j. Itē est alia ratio melior, quia licet iurm̄ non sit peccatū, tamen sæpe ex frequenti, & incauta iuratione peccatum nascitur, infra, de iureiu. & si episcopus, in fi. unde si præstat̄ hoc iurm̄, iurans ad quamlibet interrogationem

gationem dēt rn̄dere, quid credit, cum circa multa vertat̄ credulitas ex iurō, & ex rn̄sionib. p̄bet multotiens occasio deierādi, & iō non p̄stat̄ in spūalibus de calumnia iurm̄. iurat̄ tn̄ in eis ex veritate, quia veritas respicit scientiam veritatis, sed veritas scientiæ ad pauca restringit, & iō facilius est ad illa p iurm̄ rn̄dere. ¶ Item quia hoc iurm̄ requiritur, a malo est non credentis. s̄. de ele. significasti, sed in spūalibus causis oīa debent procedere a bono, & non a malo, in spūalibus aūt causis licet iuretur aliq̄n de veritate dicēda, nunquā tn̄ p iurm̄ interrogat̄ de credulitate. j. de test. ad hoc, quia nec de ipsa iurat, sed de veritate, sicut & testis. j. de testi. cap. de testi. sed licet partes non debeant in spiritualibus causis iurare de calumnia, tn̄ rn̄dere dēnt, quid sciāt, vel credāt. ¶ † Itē vr̄, ꝙ q̄ cito in causis spūalibus lis ꝯtestata est, ꝙ statim fiat iurm̄ de veritate dicenda, quia iurm̄ de veritate succedit in causis spiritualibus in locum iuri de calūnia, ut sicut illud gn̄aliter fit statim lite cōtestata, vt C. eo ti. l. 2. sic istud. qa non est verū, ꝙ in causis spūalibus gn̄aliter aliqđ p̄stetur iurm̄, sed ad offi. iudi. pertinet, vt si aliqua iusta cā mouerit eum, cogat eum iurare de veritate dicēda vel in articulo, de quo dubitat, vel de quo quærit̄, vel ēt in tota cā, si iudex aliq̄n probabiliter suspicat̄, ꝙ ꝯ ꝯscientiam in multis veritatē negat, & sic loquit̄ j. de iureiu. ex literis s̄. de elec. dudum Ro. j. de testi. ad hoc. maxime aūt in causis electionis vtile est est hoc iurm̄ p̄stari gn̄aliter super oībus articulis pp periculū, qđ est in mora. j. de accu. oblatę. in fi. & licet de hoc iurō a partibus p̄stādo non inueniat̄ expressum iure ciuili, tn̄ Doctores dicunt hoc iurm̄ aliq̄n p̄standum ab aliquibus aliis p̄sonis, ar. C. de testi. seruos. ff. de proba. ēt. ff. de confes. certum. §. fi. ¶ Itē iudex nititur ad veritatem inquirendam modis oībus, quibus pōt, ergo & per iurm̄ de veritate dicenda. ff. de eden. l. 2. [Calūniæ] sed de veritate dicenda iurm̄ præstatur. s̄. de elec. dudum Rom. super exceptionibus autem bene iurat̄ de calumnia ēt in causis spiritualib. s̄. de ele. cum dilecti, vbi de hoc notatur.

SVMMARIVM.

1 *Procurator qualis constitui debet in causis, ne propter eius ignorantiam circa principale negocium condemnetur in expensis.*

CAP. III.

In pertractandis causis. [Causę] si sit criminalis, necne. 2. q. 8. p̄scripta. s̄. de procu. itē si sit vehemens cā, vel vilis, & circa p̄sonas, si sint iustiores, an non. C. de proc. in pecuniariis. [nesciant] qa talē ꝯstituere tenent̄, ꝙ si interroget̄ in lite, de facili rn̄deat, quia nisi iusta cā appareat, non hēbit terminū ad dn̄m
1 ꝯsulendū. C. de procu. l. vlt. ff. de procu. si actor. Itē dicimus, ꝙ si † ꝓcurator dicit se nescire ea, de quib. interrogat̄, & ptinēt ad principale negociū, ꝙ ꝯdēnabit in expēsis, q̄ pp hoc fiēt, vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores, omnesq; alij, qui uel a lege, vel a iudiciali authoritate administrationem habent, an semper de calumnia iurare teneantur.*

CAP. IIII.

Imperatorum, & infra. [Cogere] quāuis possint, si velint illud p̄stare. [Decidant.] j. eo. c. vlt. [Oeconomū] œconomi. n.
1 † syndici, actores, tutores, parētes, orphanotrophi, & oēs alii, q legis administrationē hn̄t a lege, vel a iudiciali authoritate, iurāt de calūnia. C. de iura. cal. l. 2. §. j. & 2. C. de bo. ma. l. 1. C. de epi. & cle. orphanotrophos, & auth. sed hodie. Inst. de cur. §. vl. procuratores aūt simpl̄r ꝯstituti nō iurabūt de calūnia, nisi sint ꝓcuratores ecclesiarū, vt s̄. e. c. j. j. e. cū cām. C. de iur. cal. auth. principalis. q ꝓpriè sumpto vocabulo iurāt. aliorū. n. ꝓcuratores nō iurant, licet aliq̄n procuratores vniuersitatis iurāt, īproprie sumpto vocabulo. j. e. cū cām, ut ibi no. [Statuas] ex hoc spāli mandato, alias conuentus facere debet, vt in hoc c. & 9. q. 3. cum scimus, episcopus autem confirmabit. C. de epis. & cle. omnes. §. hoc nihil. imo etiam & sine cōfirmatione ep̄iscopi.

CAP. V.

Cæterum. Et infra tenet constitutio syndici. ff. quod cuiusque vniuer. l. j.

SVMMARIVM.

1 *Iurare de calumnia tantum principales personæ tenentur.*
2 *Procurator ab vniuersitate constitutus dicitur syndicus.*

CAP. I. in VI.

Cum causam. [Procuratoribus] no. prælatū ante li. ꝯte. ꝯstituere ꝓcuratorē. secus in tutore, qui nō procuratorē, sed actorē facit ante litis ꝯte. C. de proc. neq; non. n. tanta, nec tā libera est tutoris administratio
1 sicut p̄lati. [Interrogantib.] nā q̄dā interrogatione fiūt añ lit. ꝯt. ut ff. de inter. ac. p totū ¶ † [Iurm̄ calūniæ,] olim iurabant procuratores indifferēter de calūnia. ff. de dam. infe. q bona. §. pen. sed postea quidē statutū est, ꝙ principales p̄sonæ iurent. C. de iura. cal. l. 2. & auth. principalis, qđ intelligit verū nisi eis mādetur spāliter, ꝙ iurent, arg. ff. de iureiu. iusiurandum qđ. ¶ Sed in causis ecclesiasticis iurāt ꝓcuratores sine spāli mandato iurandi. alii dn̄t tn̄, ꝙ procurator in causis laicorū non iurat de
2 calūnia, ēt si mandatū hēt iurādi. ¶ † [Procuratorib.] No. ꝙ ꝓcurator iurare de calūnia nō pōt. procurator ꝯstitutus ab vniuersitate nō ꝓpriè dr̄ ꝓcurator, sed syndicus, sed nō facimus vim in noīe, sed in mō ꝯstitutionis, ꝯdōne siue qualitate cōstituentis, ut si ab vniuersitate ꝯstituit syndicus sit, siue appellet̄ procurator, siue syndicus. ¶ Et eodē mō si a nō dn̄o, & cum decreto ꝯstituat̄ actor, ex quocūq; noīe cēseat̄. verūm hoc ē no. dignū ꝙ ep̄s & p̄lati, & si nō sint dn̄i, ut j. de dona. c. 2. tn̄ propriè ꝯstituūt ꝓcuratorē ēt sine decreto superioris, q litē prosequit̄, vt hic, qđ in aliis nō dicerē. no. de hoc s̄. de ꝓcur. petitio. vniuersitas ēt ꝓpriè dr̄ ꝯstituere ꝓcuratorē in re ꝓpria uniuersitatis. C. de iureiu. pp cal. l. 2. § hoc. Itē actorem constituit uniuersitas in rebus non suis. ff. quod cuiusq; vniuer. item. §. actor.

SVMMARIVM.

1 *In iuramento de veritate dicenda vnusquisque per se iurare debet.*
2 *Contendens cum recusante iurare, propter quod perempta est instantia iudicij, an habeat aliquod remedium.*

CAP. VII.

Cum in causa. [Syndicū] i. procuratorē: syndicus. n. ab vniuersitate ꝯstituit̄. ff. qđ cuiusq; vniuer. l. j. Sed hæc verba, ꝓcurator, syndicus, actor, œconomus, indifferēter accipiunt, vt no. s̄. c. proxi. & de proc. petitio. ¶ Sed nonne in cā spūali, vbi exigit̄ iurm̄ de veritate dicēda, ut no. s̄. de ele dudū, si sp p aliū egit, poterit p aliū præstare
1 iurm̄ de veritate dicēda? ¶ † Rn̄dent quidā, ꝙ nō, & est rō diuersitatis, qa vbi de calūnia iurat, de credulitate iurat, & quisq; de suo, & de alio facto credere pōt, sed in iurō de veritate dicēda nō excusat credulitas, nisi adsit veritas, qsq; p se iuret, & rn̄deat. pōt. n. esse, ꝙ illud, de quo ego quæro, scit dn̄s, & non procurator. vn̄ diuersa respondebunt, ar. ff. de in lit. iur. videamus, in prin. sed tn̄ ꝯ vr̄, ꝙ idē dr̄, ꝙ tutor iurat, si uult. Et ita vr̄, ꝙ ꝓcurator iurat, si uult. Sed respon. hoc esse pp defectū dn̄i q iurare nō pōt, quia est pupillus: imo, qđ plus est, s̄m antiqua tpa, p̄stito iurō de calūnia a procuratore, nihilominus iurat dn̄s de veritate dicēda. C. de procu. l. vlt. ff. de ꝓcu. si actor, quāuis illud intelligat̄ ēt de iurō calumniæ. Itē ad hoc est 11. q. 1. testimoniū. & q. 3. intelligēdū. 16. q. 3. dile. bene tn̄ possunt committere alicui, ꝙ in eorū aīas iuret, & tunc ille, qui iurat, non respondebit p se aliquid, sed qđ mandabunt illi, in quorū aīas iurabit j. de testi. p̄sentiū. 1. tamē satis vr̄, ꝙ syndici, & actores, & ēt ꝓcuratores possunt iurare de veritate dicenda, arg. C. de iud. ꝓperandū. § j. C. de re. cre. l. pe. §. pe. C. de iura. cal. l. 2. §. qđ obseruari. ff. de noxa. ac. quotiens. §. cos & §. p̄tor ait. ¶ Et intelligo hæc vera, ꝙ possunt p̄dicti p̄stare iura, q̄ respiciunt solā credulitatē, vel q̄ ꝯtinent ueritatē, vt sacrm̄ de quātitate expensarū, & qđ defert pro lite decidēda, & hmōi de iurō decisiuo, vel de veritate intellige verū esse ꝙ iuret procurator, dummō ei mādatū sit, vel liberā hēat administrationē, vel ꝯstitutus sit in rem suā ff. de iureiu. iusiurandū, qđ. ff. de procu. procurator cui, & l. seq. quis illæ leges loquant̄ tn̄ indeferēte iusiurandū, nō in recipiēte. si aūt sit iurm̄, qđ solā voluntatē respiciat, vel affectionē, ut est iusiurandū in litē, illud a p̄dictis non p̄stat̄, nisi in casu ff. de in litē iurādo, videamus, in prin. vsq; ad §. deferre. ¶ Illud aūt iurm̄, licet dicat de veritate dicēda, nō tamē est tm̄ de his
a q̄ qs uidit, sed ēt de his, q̄ indubitanter nouit. [a] nam non vidi Christū crucifigi, tamē firmiter noui I. ē non uidi Cōstantinū, vel Iuliū Imperatores, & hos ipsos bene noui. 96. di. Constantinus. 21. q. 3. Iul. ar. j. de test. ad hoc. ff. de in lit. iur. videamus. ad hoc facit, qđ dicit Augustinus, quia spes est certa expectatio futuræ beatitudinis, quia de futura beatitudine non potest esse certitudo scientiæ, sed credulitatis tantum. sic est in iuramento de veritate dicenda, quia iurat vera esse, de quibus non dubitat, licet ea non viderit, & lex dicit, scit & indubitatum est, qđ communi auditu percipitur de antiquis. ff. de aqua plu. ar. in summa. §. idem Labeo. sic & procurator iurat in animam constituentis de veritate dicenda, & etiam de cōsuetudine Romanæ curię in animam suam, & cum bona conscientia responderе potest vera esse ea, quæ scit, uel ab aliis, in quorum animis iurauit, intelligit vera esse. j. de testi. ad hoc, aliis præsentium

Sed

ADDITIO.

a ¶ Indubitanter nouit. Adde, ꝙ per hoc Pe. de Anch. in consi. 389. inci. uisis diligenter, & in consi. 392. conclu[illegible], ꝙ in substitutis casu, quo masculus non nascatur, potest ista conditio haberi pro impleta, si ex vehementi coniectura fœmina sit in vtero, & hanc doctrinam Iano. alle. Domi. in c. bea[illegible] q. 7. & Feli. in c. j. in col. j. & 2. supra de summis.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sed testis non tm iurat de veritate, sed de his q in eius pñtia fa-
a cta sunt. C. de testi. testiũ. [Pęna.] C. de iur. cal. l. 2. §. ꝙ si actor. & § quod si aũt reus. [Actione] p sñiam. Sed nunquid si iudex nolit ferre sñiam ꝯ recusantẽ iusiurãdũ, & ita pereat instantia iudicii, nunquid habebit aliquã actionẽ ille, qui ꝯtendebat cũ recusante iurare, & insup si adhuc incipiat agere, qui recusauit, nunqd poterit ꝯ eũ excipi, tu debes cadere a lite, ergo non dẽt audiri agens? ar. ff. de inof. test. Pap. §. si filius. Rñ. ꝙ non credimus eũ posse agere, ve excipere de recusatione iuri, quia ea, q eueniũt post li ꝯte. valde ptinent ad officiũ iudicis. ff. de ædil. edic. ædiles. §. itẽ sciendũ, & nefas est ex matria litis litem oriri. C. de fruc. & lit. expen. l. 3. iudex tñ tenet ex hoc. C. de iud. sancimus. Insti. de ob. q ex quasi delic. in prin. qđ dicit hic gl. non debere hic litẽ ex lite oriri p sñiam, locũ hẽt, qñ negociũ principale terminatũ est, vel transactũ. C. de fruc. & lit. expen. termi. & si nondũ determinatũ sit negociũ p iustitiã, sed forte periit principale negociũ pp interitum rei, vel alia simili cã, tunc bene fertur sñia pp accessorium. ff. de rei ven. item siue, & l. vtiq;. ¶ Item non hẽt locũ hæc gl. p sñiam, in his, quæ fiunt extra iudicium, quod est videre. nam decre. dicit, ꝙ si qui elegerunt ꝯ formam, priuentur potestate eligendi. ad istam. n. pœnam agi potest semper. s. de elec. quia propter. ibi no. Alii tamen dñt, ꝙ etiam in iudiciis, vt hic, semper poterit agi, ut cadat a lite.

ADDITIO.

a ¶ Facta sunt. Vide Car. in consi. 56. inci. casus super quo, col. 3. in fine.

De dilationibus. *Rubrica. 8.*

SVMMARIVM.

1 *Appellationem iustam facit peremptorij nimis breuis assignatio, illudq; superioris iudicis arbitrio relinquitur.*

CAP. I.

Dilecti filij. [Breuem & perẽptoriũ] hoc fecit iusta ap. & an sit nimis breuis, arbitrio iudicis superioris relinquitur. ff. de ver. obl. continuus. solius. n. perẽptorii assignatio prima vice nõ sufficit ad ap. ff. de iudi. nonnunq. 24. q. 3. de illicita, iudex tñ potest id moderari. s. de off. deleg. ꝯsuluit. ff. de iudi. ad peremptoriũ, sed si male moderetur, licite appellat ab eo, vt hic. [Matura re.] i. ita abbreuiare, i. ita festinare, ut prima uice proponatur.

SVMMARIVM.

1 *Citatoriæ induciæ dantur parte absente.*
2 *Del g. & ordinarij differentia quo ad iurisdictionem.*
3 *Casus multos hic habes, in quibus citatus comparere non tenetur.*
4 *Cũ quis tutus est exceptione, missio i possessionẽ cõtra eũ facta nõ valet.*

CAP. II.

1 Præterea. [Rescriptũ.] In quo plene cõtinet tenor cõmis. [Trãsmisso.] ¶ † No. ꝙ induciæ citatoriæ dantur sine causæ cognitione, quia parte absente dant. ff. de offi. procon. nec quicq. §. vbi decretũ. Idẽ credimus de deliberatoriis, sicut hic apparet. Sed præparatoriæ & instructorię non dantur sine causæ cognitione 3. qõ. 3. spacium. Item credimus, ꝙ sine causæ cognitione possit augere, & diminuere. [¶ Vlterius] hic hẽs arg. ꝙ licet iudex delegatus non mittat rescriptũ apostolicum bullatum citato, mittat tñ non bullatum, tñ comparere dẽt, de hoc no. s. de offi. dele. cum in iure, quia plus est rñdere, ad qđ tenet, vt hic, ex quo talem causam exprimit in citatorio, quæ si vera est, tenet respondere, & cõparere dẽt, & si non cõpareat, & in veritate est iudex delegatus, iusta est sñia eius vel excõicationis vel missionis in possessionẽ, vel quæuis alia. Sed si nulla delegatio sibi facta esset, & sine cã citasset, & falsum tenorem rescripti misisset, tunc nihil valeret, qđ faceret ꝯ nõ comparentẽ, sed saluum erit ei ius suum, si cõpareat, quia non coget respondere, nisi postq venerit, habeat copiã rescripti apostolici, & alias priuil. fori põt allegare, & libellum recipere de nouo. s. de libel. obla. c. 1. s. de offi. dele. cũ in iure. s. de rescri. super lrís. c. cum ꝯtingat. s. de iudi. c. 1. ff. de iuris. om. iu. si quis ex. ¶ Si aũt in citatorio nullam causã assignet, quare hẽt sup eum iurisdõnẽ, nec tenorem rescripti inserat, nec alias est iudex ordinarius, ẽt si in veritate iurisdõnem habeat ex aliqua cã occulta, nõ tenet se pñtare iudici, ar. ff. si quis cau. quotiens seruus. C. ne de sta. de. l. pe. ff. de in ius vocan. l. 2. Si vero citatorium misit iudex ordinarius alicui, qui nõ sit de iurisdictione eius, in quo exprimebat cãm, quæ si vera esset, corã eo respõdere deberet, puta quia ꝯxit, vel deliquit, vel quia agit de re q ibi habet, sed tamen cã falsa erat, vel non suberat, tunc si comparuerit corã eo, idem est, ac si sine citatione ibi inueniatur. s. in terra, quæ sit de iurisdictione citantis. potest enim eum tunc tenere secundum quosdam, quousque cautionẽ pstet de stãdo iuri, uel lit. conte. ff. de iudi. l. 2. §. pe. male dicunt isti, quia lex illa loquitur tñ, cum compareat coram iudice, qui super eum hẽt iurisdõnem, sed tunc non põt exercere eam. quia reus hẽt priuilegium reuocandi domum. si vero non sit ibi, non cogitur venire, imo siue veniat, siue non veniat, nulla pœna põt sibi imponi, vel in cã procedi. & sic põt intelligi ff. de iud. non vr, nisi vbi agitur actione in rem, nam tunc procedit, vt fiat missio in possessionem bonorum, q habet in iurisdictione citantis, & forte secus est, si agitur personali, nisi forte latitaret, & de maleficio ibi commisso ꝯstet, & tunc ꝯ eum non proceditur, sed iudex, vbi latitat, sub fida custodia dẽt eum mittere ad citãtem, Aut. vt nulli iud. §. si vero quis, & in Auth. vt oẽs obe. iud. §. 2. col. 5. & si non fecerit, superior eum puniet, vt ibi. ¶ Si aũt vocatus venit, & litem contestatus fuerit, nõ errans neque in facto, neque in iure, poterit ferri sñia diffinitiua ꝯ eum, & suus iudex sub quo hẽt domicilium, proposita actione ex re iudicata exequetur eam. ff. de reg. iur. miles. §. vlt. ff. de reb. cre. actori. ¶ Sed si postquam venisset coram iudice, vel ẽt si inuentus in sua iurisdõne & citatus, vt corã eo compareret, & ꝯtumaciter recessit, vel non comparuit, tenet pęnæ impositio sibi facta, & excõicatio, & ẽt si cã talis erat, ꝙ li. non conte. non poterat procedi, tenebit eius processus, s. vt lit. non conte. tuæ, & c. qñ. Nec obstat si dicas, ꝙ non fuit verum, ꝙ ibi ꝯxit, sed forte sic crederet, quia de iure hic citator est iudex, ut non cognosceret, an sua esset iurisdõ, supra de rescrip. super literis, ff. de iud. si quis ex. ergo pp hanc contumaciam poterit puniri, ff. si quis ius di. nõ obtem. l. j. sed tamen cognoscere de principali cã non poterit, ẽt si talis esset, vbi procedi posset li. non ꝯte. nisi primo cognouerit, an sua sit iurisdõ, & si processerit sup principali, non tenebit processus eius, nisi in veritate iurisdõnem eum hre ꝯstaret, sed pronunciato ꝙ sit sua iurisdõ, procedet in principali, nec postea poterit obiicere, ꝙ sñia sit lata a non suo iudice, cum sit sup
a hoc iudex, s. ꝙ cognoscat, si sua est iurisdõ, & cognouit & sñiauit, & non fuit appellatũ. a sic nec appellari potuit, cum esset ꝯtumax. 2. q. 6. §. sunt quorum, & hæc oĩa intelligas, quando cõ
2 stat, ꝙ citas hẽt iurisdõnem ordinariã. ¶ † Sed obiicies, quare non eodem mõ tenet, qđ facit iudex delegatus, qui dicit se delegatum, cum non sit? Respondeo, quia del. iurisdictio certos & limitatos habet fines, quos transgredi non licet, sed ordinarius in suo territorio & in incolis eius & in aliis generalem & liberam habet iurisdõnem, vel administrationem: & iõ quicquid facit ꝯ eũ, vel eos quos in suo territorio inuenit, siue sint ibi incolæ, siue extranei, totum tenet. ¶ Hoc aũt fatemur, ꝙ si literæ ẽt falsæ impetratæ essent ad eũ, ꝙ adhuc posset cognoscere, an sua sit iurisdõ, & eodem modo si ille, qui conuenitur, priuilegium habet, ꝙ ibi conueniri non possit, siue spãle, siue propter delegationem, & de hoc ipso cognoscet delegatus, s.
3 de rescri. super literis. ¶ † Idem dicimus. s. ꝙ non comparere tenetur, si quis hoĩem suæ iurisdõnis citet super cã, q non possit esse suæ iurisdõnis, ut si laicus citet super rebus spiritualib. cã expressa, nulla est citatio, ar. j. de ord. cog. tuam. s. de iu. decernimus. s. de arb. ꝯtingit. Idem, si exprimat, ꝙ veniat responsurus seruo, vel excõicato, vel spoliatori suo, vel cuicunq; alii psonæ, q non hẽbet personã standi in iudicio. ff. si quis cau. quotiens. l. seruus. ff de procu. fœminas. s. de iu. intellegimus. Idẽ, si citat ad idem feriatum. Idẽ, si citat super eo, de quo qõ esse nõ põt, vt de sole, vel luna. ff. de iu. nunq, C. de sta. lib. l. j. li. 11. & Insti. de inuti. stip. §. j. Idem, si exprimat locũ inhonestũ, vel locum non tutum, ubi citat eum. ff. de arb. si cum dies. §. si arbiter. & gñalem regulam tradere possum, vbicunq; in citatione aliquid ponitur iniustum. vel inhonestum, vel ẽt si non sit turpe, uel iniustũ, est tamẽ tale, qđ exprimit, quia certum est, ꝙ ꝯ eũ, qui agit, cõpetit exceptio declinatoria iudicii, ut si uocet spoliatus, ꝙ respondeat spoliatori in cã ciuili, uel ẽt alii in cã criminali, uel ut respõdeat militi alterius negotia procurãti, ire non tenetur, ar. 3. q. 2. §. fi. j. de ord. cog. cũ dilectus. j. de rest. spo. frequens. s. de rescri. præsenti, C. de procu. qui stipendia: quia errorem exprimit. j. de sen. exc. per tuas. si autem nõ exprimat, sed esset notorium: alias etiam citanti, & aduersario ꝙ iniustum ꝯtinet citatio, vel bi gratia: quia citauit eum ad locum, quem notorium est esse non tutum, dicunt quidã, ꝙ cõparere non tenetur, & sic intelligitur. l. prædicta ff. de iudi. non vr: tamen tunc prudenter faciet, si miserit excusatorem 5. q. 3. si ægro-

ADDITIO.

a ¶ Appellatum. Et sic pronunciatio facta, a qua non fuit appellatum, firmat iurisdõnem iudicis ordinarii ẽt contra suos non subditos. Adde Pet. de Ancha. qui hoc refert & sequitur in consi. 192. inci. In auth. ueritatis. & pro confirmatione, col. 2. uer. confirmat hoc, & uide eund. Pe. de Anch. in consi. 270. col. pe. post me. inci. Consilium, in primo dubio.

si ægrotans. sed & si non miserit, tutus est exceptione ꝯ aduersariũ, q dolose cũ citari obtinuit, arg. ff. de eo, per quẽ fac. est. l. j. §. si reus. Sed si iudex, vel aduersarius nesciuit, tunc dabitur sibi in inte. rest. arg. ff. si quis cau. l. 2. per totum, si ꝯ eum procedatur. Si autem nil turpe expressum est in citatione, nec apparet de fraude aduersarij, nec subest cã, quare præsentiam iudicis adire non possit, tũc ire debebit allegaturus, iura vel priuilegiũ suũ, alias ni si iuerit, poterit mulctari, quãuis, si iuisset, se exceptione tueret. ff. si quis ius di. l. j. & excommunicari, j. de app. si duob. ad idem. ff. de iud. si quis ex & mitti in poss. cã custodiæ, ff. ex quib. caus. in poss. ea. l. in possessione, nisi cum ipse, q obtinuit se mitti in possessionem, sciebat aduersario exceptionem competere, & dolo obtinuit se mitti in poss. & sic loquitur. ff. de pec. eo tempore, in prin. sed peter & tunc, si volet is, qui absens fuit, reuocari possessionem in sua absentia datam, & si missus excipiat, tu contumaciter absuisti, & alius replicabit, & tu dolose excipis de dolo, vel contumacia mea, cum & tu dolose circa cãdem rem egeris sci-
4 ens me exceptione tutum. † Vel dic melius, vbicunque quis tutus est exceptione, non valet missio in possessionem facta ꝯtra
a eum, adeo ꝙ si expellatur missus, non datur actio ex eo edicto, ff. ne vis fi. ei, qui in pos. mi. quia non est interest actoris mitti in possessionem bonorum eius, qui tutus est exceptione, ff. ne vis fi. ei. l. j. §. hæc verba, & sic loquitur. ff. de pec. eo tẽpore, nec obst. ff. ex quib. cau. in pos. ea. l. in possessione, quia intelligit, ꝙ creditores sunt in possessionẽ mittendi pro debito conditionali, quo usq; caueatur de soluendo debito, existente conditione. si autẽ sit cã appellationis, vel alia, in qua posit procedi lite non ꝯtest. & tamen reo competit exceptio declinatoria iudicij, si contumaciter se absentauerit reus, vel potius non comparuerit postq in tali negotio inceperit procedi, vlterius non poterit exceptionem declinatoriam proponere. hoc probo, quia si præsens esset, & tacuisset, vlterius proponere non posset, ergo necẽ contumaciter absens sit, cum contumacia pro præsentia reputetur, C. de iudi. ꝑperandum, & j. de dolo, veritatis. nec absens contumaciter melior præsente putatur, Auth. vt oẽs obe. iud. §. si autem ille qui. col. 5. Item hic iudex bene fecit, ꝙ ꝓcessit. ergo vlterius reuocari non debet, vt j. de res. spo. audita: sed reuocaretur, si declinatoriæ iudicij admitterentur, & idem, quod diximus in declinatoriis iudicij, intelligimus in dilatoriis & peremptoriis, vt tandiu eis gaudeat, qui abfuit contumaciter, quandiu eis gaudere posset, si contumax non fuisset, sed postea non & hoc rationib. supradictis, & quia non debet esse melioris conditionis contumax. quam obediens. nec quæretur vlterius, an actor sciuerit exceptionem reo competere: quia si erat pẽptoria, hæc quęrenda sunt ante sententiam. si vero dilatoria, ante litis contest. alias autem, si non proponat ante litis conte. renunciasse vr, j. de re iudi. inter mo. semp tamen, si ꝯtrium apparuerit, s. eum non contumacẽ fecisse, restituet ex generali clausula simile. ff. ex quibus cum ma. in inte. rest. sed & si per. §. vlt. Sed ad ea, quæ primo dixi mus, potes opponere: qa vix aut nunquam poterit continere citatio aliquid ita iniustum, quod non possit habere excusationẽ vel dubitationẽ, v. gratia, citasti dñm, vt rñderet seruo, põt esse, s. si super intolerabili iniuria de eo conqueratur, insti. de his, qui sunt sui, vel ali. iur. & idem ẽt in omnib. aliis põt inueniri. Sed respõdeo, ꝙ ex quo illicitũ & iniustũ posuit in citatione, nisi adijciat cãm excusationis illius iniusti, prima facie ire non tenetur.

SVMMARIVM.

Cessans soluere pensionem per triẽnium, cadit a re emphyteutica laicali. quid in ecclesia, fisco, & colono.

CAP. III.

Literæ tuæ ac petitio. [Et vltra] & ideo petebat sibi de subtracta pẽsione satisfieri, vel ipsos milites cadere a iure pensionis. [petẽtib.] de ver. si. l. hæc adiectio. [Adiectionẽ] & malè, cũ adiectio esset ex superabundanti. nam tres anni sufficiunt cuilibet admittendum ius pensionis, vel possessionis, si cessetur in solutione pẽsionis. in ecclesia autem duo, C. de iu. emphy. l. j. ro. q. 2. hoc ius, §. qui rem. quod etiam sufficit contra colonum, si cessauerit in solutionem pensionis, ff. loc. quæ:o, §. inter loca. In re autem fisci statim cadit, ff. de pu. & vec. vectigali. §. non solutis, nisi essent in perpetuum locata. tunc. n. non reuocaretur sine auctoritate principis. ff. de pu. & vec. l. cotem ferro, §. agi. alij idem dicunt in fisco, quod in ecclesia, & est verum, quod in hac decre. dr, ubi in libello dicebatur cecidisse a iure emphy. si autem peteret pẽsionem subtractam, quia augeret quãtitatẽ, secus esset, ff. de ex. rei iud. quantitas. nam tunc bene daretur noua dilatio. vel dic etiã nec tunc dandam, quia & super pensione ꝯueniebat, & sup hoc habuerat inducias. vnde sup toto debuit deliberare. [Procedas] no. remitti causam applonis, vbi malè appellatur ad eum, a quo appellatum est, j. de app. cum in ecclesia, & c. vt debitus.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopi & primatis differentia quo ad iura prouincialia.*
2 *In causis arduis non cogitur quis agi per procuratorem.*
3 *Minori negotio derogatur per maius, non e contra.*

CAP. IIII.

1 Exposuit nobis. [Prouincia.] † Not. quod licet alia sint iura archiepiscopi, quam primatis in prouincia: tamen archiepiscopus põt defendere prouinciam ꝯ aliũm petentem iura primatiæ in prouincia sua: quia eius interest, ne sua prouincia pluris aggrauetur. illa autem nõ est sufficiens ratio, s. quod omnia iura primatis cadant in archiepiscopo, cessante primate. nam hoc falsum est: nam si appelletur ab archiepiscopo appellari debet ad primatem, & tunc cessante primate non appellabit ipse archieps, seu Papa. Itẽ procurationes primatis nõ recipiet archieps, sed archiepales tñ [vocatus] hæc fuit probabilis & necessaria cã, & ideo hẽt ius reuocandi domum. ff. de iud. l. 2. §. 2. s. de foro. comp. c. vlt. [Postulauit] & ma
2 le. [Teneri] quare non cogitur respondere, ex quo erat in curia, & si forsan aduenendo excusationẽ haberet, ff. de fer. l. j. §. sed si prætor, ꝯ. Respondeo, l. prealle. quia ibi consentiebat litigare, hic autem ꝯdicit. Item quare non imputatur ei, ex quo dimisit procuratorem ad alia negotia, & non dimisit ad istud: arg. j. de dolo, cum dilecti? Respondeo, quod non potest imputari ei cũ haberet ius reuocandi domum, s. de foro comp. c. vlt. Item quia ardua erat causa, non debebat cogi agere per procuratorẽ, s. de procu. querelam. etiam si non haberet ius reuocandi domum: tamen debet procurator habere inducias ad consulendum dominum, s. de procu. dile. fil. ma. Item quia causa totam prouinciam tangebat, non poterat plene deliberare, uel contenderet, an cederet, nisi habito consilio cum, ff. de eden. l. j. non tamen dico, qđ necesse sit eos uocare, ff. de libe. causa, si pariter. [Respondit] &
3 malè. † [Prius] sed quare derogat primo mandato fm, de quo non facit mentionem ꝯ id, quod est. s. de rescr. cæterum? Respõdemus, quia fortius est secundum mandatum, & etiam si non propter secundum mandatum, sed solum spõte venisset ae seruitium ecclesiæ, crederem eũ excusatũ: quia causa subuentionis est necessaria & ex necessitate iuri tenetur, j de iure iu. ego. præterea decr. cæterum, non tangit istam decretalem. illa. n. loquit, super eodem facto, vel eadem re plura rescripta impetrantur. ista autem mandata sup diuersis negotiis impetrata sunt. quare, si potest debet ambo mandata implere: alioquin id, quod maiorem festinationẽ exigit, & ubi est maius periculum. arg. ff. de fe. l. 3. 43. di. quiescamus, ff. ad Syllania. si quis in gram. § si cui omnes. [vocatus] nõ est cã vera, quare non imputatur archiepiscopo Burdegalen. qa non prosequebatur cãm in termino assignato: quia cã probabili & necessaria venerat ad curiam, ubi eius cã agebatur, s. causa subueniẽdi ecclesiæ: quia etiam ille, qui ex probabili & necessaria causa abest, vbicunq; in foro copetenti mouetur sibi lis, tenetur per alium respondere. ff. de rest. mino. ignorare, ff. eum. qui appellat. in prouin. def. l. j. & 2. ergo multo fortius cęptam litem prosequi tenetur, saltem palium. & deterior dolus cognoscitur, quia interruptam litẽ deserit iterum, quam qui semel cœptã litem dereliquit, in Auth. de litig. §. si vero, in fin. colla. 8. & licet dixerimus, ꝙ in foro ordinario se defendere debebat, tamen in curia, licet sit cõe forum quãtum ad hoc, ut nullus illud forum valeat declinare, tamen tunc, s. tẽpore legationis, uel quo habet ius reuocandi domum, de nouo respondere non cogit. ff. de iud. l. 2. §. legatus. Sed vera cã fuit quare non fuit coactus tunc respõdere, quia negotium subsidij ita fuit graue, ꝙ non potuit declinare, alias deliberare sup cã cępta. [Temporis] falsum allegat, quia si verum esset, nec ius reuocandi domum haberet, nec iteratam dilationem ad ꝯsulendum suffraganeos. Alij ꝯ, ff. de arbi. non disting. §. item si quis Romæ. hoc autẽ constat, ꝙ si non fuisset præsens in termino, & procederetur ꝯ eum restitueretur, vt no. s. de procu. querelam. Item ar. ad hoc ꝙ hẽt restitutionẽ, si pscribatur circa iura, vel actiones eius, C. de in inte. rest. mi. l. j melius est ergo ei sine circuitu in inte. re. ꝓrogare terminũ. sed non vr eis hoc hic locum habere, cum illa iura intelligant, quando proceditur, vel pręscribit ꝯ eũ qui abest cã rei pub. pendẽte adhuc publico negocio, ꝓ quo vocatus erat: qa hic ꝯstat iã factũ fuisse finitũ: qa tñ finito negotio recessit, vr recedere debuit. ergo hoc beneficio iuuari nõ potuit, arg. ff. ex q. cau. ma. si cui. §. j. Sed dic, ꝙ simul vterq; terminus currit, s. & subueniẽdi ecclẽiæ, & respõdẽdi primati. & iõ p negotiũ maius derogat minori, nõ e ꝯ. ar. ff. de in inte. rest. l. scio. alij dicũt, ꝙ si psonalr esset vocatus, ipse hret ius reuocãdi domũ. sed si citatus esset, ut p se, uel p ꝓcuratorẽ ꝯpareret, & tps sufficiẽs habuisset ad vtrũq;. bene ĩputaret ei, puta qa ꝯdẽnaret ĩ expẽsis, nisi hret aliq legitimã excusationẽ, puta de magnitudine cãæ, vl aliã. s. de ꝓcu. qrelã. alij dicũt; & forte melius, ꝙ ubi se inuicẽ cõpatiunt, vtraq; mãdata, ambo sunt implẽda. ubi aũt sibi ꝯdicunt, ut hic. maiori dño obediẽdũ est, & in re magis necessaria, ut no s. c. c. ĩ gl. præcedenti. hic aũt vtraq; implere nõ poterat, quia dũ erat in curia, oportebat eum intendere circa militiam, & auxilium

Universidad de Deusto Biblioteca

ecclesiæ,& iterum eandem militiam reducere oportebat; & sic loquitur l.non distinguemus; & ideo ius reuocandi domum habuit etiam officio publico finito.

De ferijs. Rub. 9.

CAP. I.

OMnes dies. [Dominicos] quidam hoc c.dicunt loqui de consilio,uel esse locale, vel abrogatum per tacitum consensum..alij dicunt,ꝙ hodie seruandum est.C.eo.omnes.15.q.4.placita.33.q.4.non oportet.

CAP. II.

Quoniam. [eorum] festiuitatum.nam non solum indie resurrectionis, sed alicubi tribus dieb. post, alicubi octo feriamur. [Præcepimus.] de conse.di. 3.c.1. [Flexio] ex edicto ecclesiæ.76.di.scire.contra 20.di.c.vlt.

CAP. III.

Licet tamen. [Veteris] deputatos dies natiuitatis, circuncisionis, & alios. C.de fur.omnes. [Martyrum] quæ episcopi concordantibus populis in suis episcopatibus celebranda statuerunt.de conse.di.3.c.1.[Necessitate.] ff.de fer.l.solet.& l.pe.

CAP. IIII.

Capellanus tuus. [Statuta.] 33.q.4.non opor.2, [Continuandam] ipsi festo [Interuallum] hoc vult dicere:qa licet interuallū sit inter tres septimanas dictas,& festum beati Ioannis,puta quia aliquæ septimanæ intermediæ in tribus illis septimanis non celebrabuntur nuptiæ,sed in alijs,quæ sunt in interuallo,licet celebrare.[Contrahantur.] i.ꝯhi liceat.[Nō sinunt] de facto,& de ꝯsuetudine ecclesiæ.[Celebrant] de ꝯsuetudine ecclīæ, & sine eius prohibitione.

SVMMARIVM.

1 *Nō dēt iudex diebus feriatis procedere in causa,nec ēt citare ad eum diē.*
1 *Causæ spirituales,& causæ necessitatis etiam tpe feriali tractari possunt,*
3 *Qua de causa inductæ sunt feriæ æstiuales,& uide in nu.4.*
5 *Si quidē remotis partibus in curia agentes causam,occurrant feriæ:si ex his non læderentur,cogi possunt litigare.*
6 *Debet iudex seruare ferias.*
7 *Nunquid in terris,vbi non bibitur vinū:sint dandæ induciæ ꝓ vindemijs.*

CAP. V.

Conquestus est nobis.& infra. [Strepitus.] C.
1 eo.omnes,& l.vlti.† [Conquiescere] non solum in dieb.solennibus in honorē Dei dedicatis, sed ēt in alijs ferijs nō dēt iudex procedere in causis,nec ēt citare ad illum diem. ff.de fer.l.j.vnde iudices prudenter faciunt, si qn̄ citant dicūt,cōpareas tali die coram nobis,ut ex tunc procedamus in qōne tali: quia si die feriata non p̄t iudicare,comparere tn̄ p̄t pars citata,tn̄ nobis non multa vr̄ dr̄ia in hoc.hic āt attendendū est,ꝙ licet teneat citatio.qn̄ tamē exprimit errorē pro termino assignando, puta qa sic dicit, ad cōparendū corā nobis in tali cā tibi assignamus diē dominicum,ita ꝙ nec in dominica,nec in sequenti cōparere tenetur:si tamen non exprimat errorē,sed tamen in die solenni occurrat dies termini,puta decima die venias responsurus, & decima die veniat dies solēnis,non tenetur comparere in solēni die, sed sequenti die sic,quia duo videntur mandata,& ꝙ ad diē cōpareat,& ꝙ compareat.ff.de arbi.Celsus licet ergo habeat excusationem in die solenni,tn̄ in sequenti die non habet excusationem:& datio termini bene tenet.Idē dicimus, si per 10.aut 20. dies durent dies feriati.Item melius vr̄,ꝙ ēt si in die feriato expresse terminus assignetur,ꝙ teneat,ꝙ cōparere debeāt partes, licet non die feriato,tn̄ post illum.s̄.tit.proxi.exposuit. s̄. de in inte.resti.cum ex literis.Coram.j̄.de dolo,cum dilecti.j̄.de accu.veniens.[Solenniter] pn̄t.n.ꝯstituere aliquē sanctum solēniter venerari:sed non pn̄t aliquem sanctum sanctorum collegio sine auctoritate Pape ascribere.[Necessitas] quia si res sit tpe peritura.s̄.e.licet.ff.de fer.licet.ff.de dam.inf.l.1.& l.fiet missio.ff.
2 quemad.te.aper.l.j.ff.eo.l.2.† [Pietas] de alimentis pupillorum, cas āt spirituales,ut electionum,inquisitionū, & hmōi ēt dieb. feriatis exerceri pn̄t:qa & pietas & necessitas eas audiri suadet,& ar.15.q.4.placito.[Consentientibus.] ff.de arbi.si feriatis,in fi.& ff.de postu.quos.[Ob necessitatis] talis casus contingit pp cām, quæ vertebatur inter conuentum Rosen. & epm eiusdem loci commisit iudicib.examinandā,& vt instructā remitterent ēt ad sedē ap.Ipsi āt iudices in Iunio præfixere terminum partib.vt in medio Augusti ꝓ cā ipsa essent coram Pap.parte āt ꝯuentus in termino comparente,& auditorē impetrāte,parte epī nō cōparuit.vnde auditor datus ꝯdemnauit eū in expensis.postmodū āt vltra medietatē Octobris cōparuit procurator ꝓ epo, petēs reuocari sn̄iam expensarū,allegās ꝙ in medio Augusti cōparere nō debuit:quia tunc sunt feriæ messiū in Anglia.Item in mense Septēbris cōparere nō debuit, qa tunc sunt feriæ in curia Papæ vnde & si præsens fuisset,rndere nō cogeret, ergo non dēt ꝯtumax reputari, ut patet. ff.de iu.l. nō vr̄ post fiaitas āt vtralq; ferias venit ꝯtinuatis gressibus,q̄ cito potuit.& ideo cū non fuerit eps nec in mora,nec in culpa,iniusta fuit sentētia, & ideo reuocanda dicit, n.lex, ꝙ tpe messiū, & vindemiarū nemo cogēdus est ire ad forū.Itē occupati circa rē rusticā non sunt cogendi ire ad forū.ff.de fer.l.j.Itē cū feriæ plus inductæ sint in fauorē litigātium,ne tunc abstineat a re rustica q̄ in fauorē iudicis,sunt potius attendendæ feriæ litigatorū,q̄ iudicis. C.de legi.ꝙ fa.Itē cā quare facta est ꝯstitutio in istis litigatorib.est,qa si in medio Augusti comparuissent abstracti fuissent à re rustica.i.a messibus, ergo & beneficium ꝯstitutionis durare dēt. ff de pac. ꝙ dictum. C.qui ad li.ve.non pos.l.2.Item licet hoc non dicat ius expresse: tn̄ interpretatione principis, vel iurisdōne iudicis leges, quæ similem habent æquitatē:& vtilitatē,ad hunc casum sunt trahēdæ.ff.de legi.& ideo,cū duab.ll.sequentib.Itē pro epo facit s̄.ti.proxi.exposuit.In ꝯriū āt pars ꝯuentus,dicebat,ꝙ ille, qui assignauit terminum, non tenebatur vitare aliquod tps, nisi ferias curiæ Romanæ:sed illas cauere,vel vitare dicebat,quia si tpe feriato in curia cōparet,frustra hoc esset.nam nullius peregrini li.
3 non ꝯtest.&c.quia turpis.&c.8.di.quæ ꝯ.† Nec obest,quod obijcitur,ꝙ feriæ istæ inductæ sunt in fauorē rusticorū:quod non fateor,imò inductæ sunt ob reqiē laboris inter feruores æstiuos. C.de fer.oēs.tamen hoc dato non sequitur,ꝙ non debeat alicui assignari terminus eo tpe,quo intendit circa rē rusticam:quia si hoc diceret,sequeretur absurditas,ꝙ nunq̄ possent vocari in ius, cum quasi semper ferè oēs hoīes circa opera sua insistant. nam iste casus non numeratur inter illos quos habes no. C.& ff.de in ius voc.non.n.fuit intentio conditoris legis,eos in totum excusare: sed voluit quædam tpa anni quæ ad hoc videntur idoneiora ad has ferias statuere,licet sæpe cōtingere possit quod aliquib. esset vtilius quod alijs tpibus haberet ferias. lex.n.non potuit, nec expediuit quod oēs casus exprimeret,& si singulorum vtilitates præcaueret.ff.de legi.iura.& l.seq.& l.non possunt.& l.seq.
4 ff.de præ.l.4.& quia lex dēt esse generalis.4.dist.erit autem.† Itē nec interpretatione imperatoris, nec iurisdictione iudicis trahendæ sunt istæ feriæ ad omnes occupatos circa opera sua,quia non esset ipsis & alijs qui eos in ius vocare vellent, uel quos ipsi vocarent,nec æquum,nec vtile.Item non obest.ff.de fer.l.1.vbi dr̄,occupati circa rem rusticā non sunt vocandi in ius: quia subintelligendum est quod non sunt vocandi diebus feriatis, sed in alijs secus. Papa autem sententiā tulit pro conuentu dicēs quod in assignatione termini non sunt attēdēdæ feriæ nisi iudicis corā quo agi debet,nec est curandū si feriæ sunt quādo illi imponitur terminus,& incipit viam eundi ad iudicē, uel ēt si in uia incidāt,ar.ff.de adul.miles.§.quadragin.ff.ex qui.cau.ma.sed & si §. pe. principes. n. rati sunt tpa feriis in legib.deputata moderata esse,ita quod iudici nō licet ea mutare nec augere nec diminuere,licet sæpe occurrant casus in quib. vtile esset aliud facere. ff.q & a qui.ma.li.l. ꝓspexit.& vides simile,lex moderata est tps ad postulandū.17.ann.& tn̄ licet multi minores 17. an. inueniātur idoneiores ad postulandū q̄ maiores,tn̄ hic non licet mutare.ff.
5 de postul.l.j §.pueritiam. † Itē tunc dixit Papa ꝙ si aliq de remotis partib.essent in curia p se.vel p procuratores, & dū ageretur cā eorū occurrerēt feriæ,si nullatenus læderent ꝙ cogeret eos litigare,quia malitiis hoīum est indulgendū.ff.de rei vend.in fundo.Item dixit ꝙ bene faciet ille q statuit terminū,si in eo statuēdo attendatur quantum potest qd̄ litigatores etiam feriis suæ pueritiæ potiantur,nisi aliqua ratio moueat in contrarium: tamē si iudex non faciet propter hoc non poterit aliqua pars appellare,præsumit.n. pro iudice,supra de elec.bonæ me.s̄.de re-
a nuncia. in præsentia. Item cum hoc [a] arbitrio iudicis relinquatur,non poterit aliqua pars appellare, siue in feriis p tria suæ extra terminum assignet.argu.supra de offi.deleg.consuluit.§.j.S autem diceretur qd̄ feriæ litigantiū sunt obseruandæ.& constat qd̄ ēt feriæ curiæ Romanæ sunt obseruandæ:ergo duplices sunt obseruandæ. quod est absurdū cū hoc nō inueniat lege cautum.
6 † Itē dicimus qd̄ ēt si a iudice non inducant generalr̄ feriæ,tamē iudex siue ordinarius siue delegatus eas seruare dēt,eo [illegible] tēpore
7 quo cōiter messes fiunt, sicut in l.p̄all.apparet.† In terris autem vbi non bibit vinum cōiter,sicut in Hybernia non dant induciæ pro vindemiis. sed in terris ubi cōmuniter bibitur vinum.licet ibi non sint vineæ dandæ sunt induciæ pro vindemijs & ubicunq; pro messib. quia licet ex suis terris non colligant grana, oportet tamē qd̄ pro aliquo tpe anni pordinet [illegible] & grano quo p totū annū uti debeant. [Partium.] C.de [illegible] l.j.ff.eo.l.j.

ADDITIO.

a ¶Item cum hoc. Adde Bal.in l.cessante.in prin.C.quomodo & quando iud. Et refert Felin.in c.j.col. 17.circa principiū supra de constitu. quem vide,& in colū. sequen.post medium.

De ordine cognitionum. Rub. 10.

CAP. I.

Intelleximus. [Petere] itētās petitoriū:sec9 si possessoriū, vt l.i.n̄ ꝯt.accedēs.2,s̄.d of. del. cām.j̄.de re.sp.Iras.[Puniat.] 3.q.11.si qn̄.& c.se.C.de or.co. l.j.& 2.[¶ Ad diffinitiōis] testes āt,& aliæ ꝓbōnes si placuerit actori ex vtraque parte recipientur, si reus intentionem actoris neget,vt si reus defecerit in probatione exceptionis feratur sententia pro actore,si probauerit intentionem suam.

SVMMARIVM.

1 *An in libello exprimi debeant omnia in quibus dānum datum est. & vide in nume.2.*
3 *Interdictum competit etiam prædoni.*
4 *Prælatus agendo nomine ecclesiæ, non obstat sibi exceptio de spoliatione,quod nomine suo tantum fecit,& non nomine ecclesiæ.*
5 *Exceptio proponi debet intra tempus,intra quod agi potest.*
6 *In causa matrimoniali locum non habet exceptio spoliationis.*
7 *Sententia non debet ferri,nisi probata exceptione spoliationis.*
8 *Excommunicatus pro manifesta offensa non absoluitur, nisi prius satisfecerit.*
9 *Potest qui tulit sententiam excommunicationis facere eam publicari.*
10 *Per exceptionem propositam non interrumpitur præscriptio.*
11 *Potest qui primo egit criminaliter, etiam ciuiliter agere contemplatione rei familiaris.*

CAP. II.

Cum dilectus. [Dn̄s] certis noīb. exprimendis: qa certa dent esse persona rei, & certa ꝑsona actoris 4.q.4.c.j.& 2.cū nō liceat ei vagari in discrimine alterius ęstimationis. ff. de iniu.ꝑtor edixit. nisi ipsi dn̄i essent tanq̄ vniuersitas:qa tunc non esse necesse exprimi noīa eorum.[¶ Aīalium,] quia aīalia monasterij erāt,vel ēt aliorū, dū mō custodiant in castris captis,& custodiæ monasterij essent cōmissa. nā & ipsa veniūt in interdictū vnde vi. qd̄ ꝓ recuperanda possessione castrorū intentabat ab abbate.ff.de vi & vi ar.l.j. §.
1 ꝙ autē ait. [¶† Et aliis] no. nō esse necesse in libello exprimere oīa,in qb.dānū est datū,sed sufficere,ꝙ gn̄ali clā cōtinet, s.aliis: tamē ꝯrium verum est, nisi dāna petant tanq̄ accessoria, vt hic vbi petebat restitui castrū cum dānis ibi datis,ff. de vi & vi ar.l.j. §.ꝙ vi.j̄.de rest. spo.cū ad sedē. vel dic, qd̄ ēt si principalr̄ agat tm ꝓ reb.ablaris restituēdis,sicut hic vr̄ actū fuisse.nō. n. hic dicit lra,ꝙ castra monasterij capta essent, vel qd̄ pro eis ageretur, sed ꝓ reb.ablatis tm̄,nō tenet tūc in libello exprimere res quib. spoliatus est,ꝙ sic probo:ipse nō tenet eas ꝓbare,C.vn̄ vi.si qn̄.
2 s̄.ꝙ me. cā. sup eo.ergo nec exprimere in libello. ¶† Sed dices, imo exprimere dēt,vt deliberet,an cedat vel ꝯtendat, ff de edē. l.j.4. q.3.offerat. Rn̄deo non dēt deliberare,nisi sup hoc,an rapina facta sit, vel vis illata, & hoc cū pat facta sit ex eius ꝯfessione statim taxatione p̄missa, & iuro præstito facienda est ꝯdēnatio,ut in l.pal.Si aūt negauerit vim,tūc tn̄ vis de necessitate ꝓbāda est,& nō res ablatæ:vel dic, ꝙ hic libellus nō fuit receptus, qd̄ ex eo apparet,qa reus forū declinabat.[Iustitiā] cū,ꝓ his, q̄ dicunt hic ꝯpetere possit interdictū,vn̄ vi,si castra cęperūt.ff.de vi & vi ar.l.j. §. illud vtiq;. & actio vi bonorū raptorū & furti,vt in eo.§.dr̄,& actio.l.Aqui.si damnū datū est in reb.ablatis. ff. ad l. Aqui.si seruus seruū.§.3 p̄ter id,ꝙ accusari pōt de vi publica,vel priuata,C.de vi pu.p totū.qūo dicemus fieri ꝯdēnationē, cū s̄m diuersos modos agendi aliter dēat iudicari,& hoc pp gn̄ale verbū, s.nisi iustitiā sibi fieri postu.nō possit ppendi quomō egerit. ¶Rn̄deo stultū esse q tam gn̄alem libellū recepit, cū deberet actor exprimere actionē,vel cām agēdi,ex qua cā colligi poterat intentio eius,ff.de rei ven.si in rē,ff.de exce.rei iu. & an ead. §.actiones.s̄.de libel.ob.c.vlt.sed si receptus est,valet,C.de ann.except.l.vlt.& fiet ꝯdemnatio s̄m actionē,q̄ minorē ꝯdēmnationē reqrit.ar.ff.de re.iu.sp.& l.fauorabiliores.& l.ea.j̄. de fi.instr.inter dilectos.isi si.nisi in medio litis ex ꝓbationib.vel qa actor dixit expresse apparet qualr̄ agere velit: qa tunc s̄m hoc ferēda est sn̄ia,ar.ff de iu.si qs.ff.quorū leg.l.j. §. ꝙ aūt. [¶ Cōtestationē.] i.ante:post.n.nō licet nisi de nouo cōtigisset,vel de nouo ad eius notitiā peruenisset,C.de exce.l.vlt. j̄.de exce.pastoralis. s̄.de offi. dele.insinuāte.alij ꝯ.[¶ Pro ipsius] iō tenet monasteriū ad ipsius restōnem:vel melius iō excipit ꝯ monasteriū, qa abbas, & totus ꝯuentus cōsensit spoliationi; q̄uis videret, ꝙ nec tunc monasterio obesse dēt,qa delictū &c.16.q.6.si epm.vnde dn̄t alij, ꝙ non pōt excipi ꝯ monasteriū, nisi duo interuenerint, & ꝙ noīe monasterij facta sit rapina,& ꝙ ad mūasteriū peruenerit.& de eo solo, ꝙ peruenit pōt excipi ꝯ illud,ff.de vi & vi ar.si me deie. nec sufficit dolus sine violentia, vel ecōuerso, vt hic, si.n.incontinenti post vim sibi illatā vim faceret,vel auctoritate iudicis,nō ꝯpeteret ꝯ eū exceptio,sicut nec interdictū,ff.de vi & vi ar.l.1.§.cū igitur,C.vnde vi si qs in j̄.de re.spo.olim.& eo. mō quātūcunque dolose rē alterius occupet,nisi spoliatio interuenerit,vel nisi aliquē spoliari mādauerit, vel ratū habuerit, ꝯ eū non ꝯpetit exceptio & gn̄aliter dicimus hāc exceptionē nō ꝯpetere, nisi vbi cōpeteret interdictū,licet ei possit ꝯpetere actio de dolo, vt not j̄. de rest.spo.cū ad sedē. [incōtinēti,] vel j̄.terminū ꝯpetentē,sup. de of.dele.prudentiā.§.sext.¶ [Spoliator,] imo sufficit si ad eū puenit vel mādauit, vel ratū habuit. j̄.de rest. spol. cū ad sedē c. sæpe.quasi dicat abbati ꝯ monasteriū nullo mō pōt cōpetere interdictū recuperādæ possessionis,qa nunquā abbas, vel ꝯuentus expoliationi interfuit,licet castrū,quo se milites spoliatos dicūt, ipsi monachi mō possideant,sed nō bene dr̄,ut no.gl.hic potira
3 imo.[† Verus.] 16.q.3.§.pen.tn̄ non facit ꝓ monasterio, cū ibi loquat qn̄ sine vitio ad sn̄m rediit.hic aūt cū vitio rediit ad monasteriū.Itē interdictū ꝯpetit ēt ꝑdoni, j̄. de rest. spo.in lris & c. itē cum qs.& eo.mō exceptio [ꝯ.] j̄.de rest.spo.cū ad sedē.ff de vi & vi ar.cū à te.[regula.] ff.de iu.q prior. [tractāda.] qa in prima primo fiet lite ꝯte. & post fiet lit.ꝯte. in scda.& sic ꝯsequēter fiēt positiones in prima,& post in scda.[Vicissim.] s̄.de mu pe. c.j.bene dicit vicissim tractare, qa si nō vicissim tractet, quia de vna facile,& cito liqueat,de alia non facile, bene diuisim ferent sn̄iæ,arg.C.de ꝯpen.l.vlt.imo nec auferimus agenti exceptionē excōicationis ꝯ reum ꝯuenientē. j̄. de exce.cū inter. & idē dicimus obiiciat exceptio spo.siue.n. pp exceptiones impediat agere,siue pp difficultatē ꝓbationū prosequi litem, & sn̄iæ sit diuident [illegible] eadē.i.duab.quæ tn̄ dn̄r vna pp ꝯtinuationē tpis,arg.ff.de
4 mino.l.ēt.§.j.[¶† Exceptionis] hāc exceptionem credimus hīc locū,siue sit ita spoliat9,ꝙ ꝯpetat interdictū,siue ꝯdictio ex decr. j̄.de rest.spo.sępe.s̄.de ele. qrelā, siue ꝯdictione ex leg9b. q̄ sunt C.vnde vi.l.si qs.& l.si quādo.siue ex iurib. aliis quibuscunq;, q̄ possessionis restōnē præcipiant. Secus autem dicitur si exciperetur de metu, vel de dolo, uel aliæ quælibet exceptiones proponantur,per quas possessio nō recuperat, & est ad hoc prim a iō, qa hoc nō inuenit in iure cautū,nec est talis exceptio attēdēda. Itē si prælatus agat noīe ecclīæ,nō obstat sibi exceptio de spoliatione,ꝙ noīe suo tātū fecit,& nō noīe ecclīæ, arg. ff.de in ius voc.quæsitū, j̄.de rest.spo.c.frequens. Sed si noīe suo ageret,audiret recipiēs ēt de spoliatione quā non tm̄ suo noīe, sed etiam nomine ecclesiæ fecisset infra annū nā nō solū tenet hac exceptione qui proprio noīe deiecit,sed ēt q alieno, quemadmodū etiam in interdicto dicitur, ff. vnde vi.l.j.§.quotiens.Item hanc exceptionem proponet in perpetuum de eo qd̄ ad eum perue-
5 nit qui deiecit ¶† De eo [a] āt ꝙ ad eum nō peruenit vsq; ad annū
a tm̄,sicut dr̄ in interdicto C. vnde vi.l.2.nam & j̄. idem tps proponi debet exceptio, j̄.quod agi potest,ff.ex quib.cau.ma.in integ.resti.nec non,§.vlt.ff.de inoff.testa.Pap.§.si quis filius. Item non competit hæc exceptio ꝯ hæredem spoliatoris, nisi de eo, ꝙ ad eum peruenit,aut dolo eius factum est,quominus peruenerit,ff.vnde vi.l.j.§ hoc interdictum.& l.hæredi.§ vlt.l.2.responso j.In successore āt in dignitate vr̄ qd̄ semper dari debeat ēt si nihil ad eum perueniat: quia dignitas nunquam moritur,& est dilatoria hæc exceptio.no.2.q.2.antiquitus.vnde post lit.ꝯtesta. proponi non potest, ēt si post fiat expoliatio, cum aliud auxilium habeat,s.interdictum.arg.ꝯ j̄.de excep.pastoralis. & multo fortius non poterit proponi ꝯ prosequētem appellationem, cum à principio omiserit.alij ꝯdicunt,s.ꝙ si de nouo fiat proponi potest,vt no.s̄.e.ca.in gl.& aut.¶ Item hæc exceptio non habet locum,quando actio vel officium iudicis non dirigitur specialiter contra aliquem, sed tamen multis alijs licitum est contra eius actionem, vel petitionem se opponere, sicut est quando petitur electio confirmari, infra de causa pos.cum ecclesia. & est ratio,quia hæc exceptio tantum competit, vbi aliquis conuenitur, ut actor remoueatur à conueniendo reum.hic autem qui implorat officium iudicis eum nō cōuenit,imo ipse propria
6 voluntate ei se opponit. ¶† Item hæc exceptio non habet locū in causa matrimoniali,infra de restit.spol.ex parte.Sed nec contra excipiētem contra electum habet locum exceptio spoliationis,quia hæc exceptio tantum cōtra actorem habet locum. & hic excipiens non per oīa dicitur actor,nec proprie, quia nō agit,sed excipit.sic intellige C.de excep.in excep.ff.de excep.l.j.
7 argu.ꝯ, s̄.de iudi.exhibita. [primitus.] C.de excep. l.j. ¶† [Nō cogerentur,] sic enim fertur sententia probata exceptione. spolia-

ADDITIO.

a ¶De eo autem.Ex hoc dicto Innocē. habes notabilem intellectum ad tex.in.§. si quis filius.in l.Pap.ff.de inoff.test.ita Paul.de Cast.in consi. 172.incip. Visa & ponderata,col. 2 .versi.illud autem. in prima parte consiliorum antiquorum secundum nouiss.impressionem.

ſpoliationis,non te audimus,niſi primo aduerſario tuo reſtituas talem rem, & iſte idem reus qui de ſpoliatione excipit.poterit agere directe,ſi voluerit ad reſtõnem eiuſdẽ rei ſibi faciendã, & ad hoc poterit inducere priores teſtes, ſed priores atteſtationes nõ valebunt ſibi in hoc iudicio,quia ad aliud agebat in primo iudicio,ſ.ad repellendũ aduerſariũ ab agẽdo: & aliud in ſecũdo,ſ. vt ꝯſequeret rem qua ſpoliatus erat, & eodẽ modo ſniabitur, & eodẽ modo procedetur ſi excipiat de excõicatione. & diximus, ꝙ iſte qui repulſus eſt ab agẽdo ſuper aliqua re,pp exceptionẽ, ſi poſtea ꝯ eundem, vel alium agat de alia re, nõ obſtabit ei ſnĩa prædicta,nec probationes in alio iudicio receptæ, niſi de nouo probetur exceptio ẽt in hoc iudicio, arg. ff.de excep.rei iud.l.cũ quæritur,& l.ſeq.¶ Idẽ ẽt eſt in iure ciuili,quia licet aliqui repellantur ab accuſatione pp aliquas cauſas,2.q.1.prohibentur,non tñ alias puniuntur,niſi directe agatur ꝯ eos, ff.ex quib.cau.l.2.
8 quia ad hoc non eſt actum,ut ſequitur.¶ †Item dicimus,ꝙ ſi aliquis petit abſolutionem;& probetur ꝯ eum, ꝙ pro manifeſta offenſa excõicatus fuit,non admittetur iterum ad petendum abſolutionem, niſi prius ſatisfecerit de manifeſta offenſa,ut ĩ.de ſent.exc.ſolet.§.in prima.Sed nec per has probationes primi iudicij,nec per iſtam ſnĩam obtinebit,ꝙ ab alio iudicio repellatur, niſi de nouo iterũ ꝯuincatur, vel ꝙ aggrauetur ꝯ eum manus iudicis,uel ꝙ denunciet excõicatus,uel ꝙ ſubtrahantur ſibi beneficia:qa ad hoc actum non eſt,ſed ad hoc tñ directo,vt repellat à petitione abſolutionis, qđ ẽt cõſecutus eſt.¶ Si vero exceptio excõicationis nõ tñ ꝓponitur ad repellendũ actorẽ ab agendo vel petendo,ſed directo proponit,vt à iure ſuo cadat:verbi gratia,aliquis petit ſe abſolui,vel denunciatur abſolutus ab excõicatione in ſe poſt appellationẽ legitimè latam:& aduerſarius rñdet,dñe nulla præceſſit appellatio excõicationis, uel in iniuſta: tunc ſi iſte excipiens,uel potius ſe defendens probauit nullã,vel iniuſtam appellationẽ,fertur pro eo ſnĩa, & iudicabit legitimè excõicatus. ſ. de offi.dele.cũ contingat, vbi de hoc plene no.& tunc ſi in ꝯtumacia permaneat, poterit denunciari excõicatus, & aggrauari ꝯ manus,& pt ſibi ſubtrahi beneficium: qa hic nõ intendebat tñ repellere actorem, ſed principaliter defendere
9 ſnĩam ſuam,& de iure ſuo probare.¶ †Sed dices,nonne ſufficit ad hoc,ꝙ denuncietur excõicatus,& ꝙ alijs modis ꝯ eum procedatur, quia ꝯſtat de excõicatione eius per id qđ abſolutionem petit? Rñdeo non,quia pt eſſe qđ ex ſuperabundanti cautela petit:qa bonarum mentium eſt &c.5.di.ad eius.fatemur tñ, ꝙ ille qui tulit ſnĩam excõicationis,põt eam facere publicari.11.q.3. curiæ.ĩ.de ap. paſtoralis.in fi.Sed non auctoritate huius ſnĩæ,qa petẽs abſolutionem repulſus eſt ab abſolutione,ſed auctoritate
10 prioris ſnĩę qua excõicauit eũ.¶ †Vllatenus] ẽt in cã depoſiti,cũ hic adeo generaliter loquatur.arg.ꝯtra,C.depoſi.l.vlt.nec credimus p exceptionẽ propoſitam interrumpi præſcriptionẽ, cum præſcriptio ſit inducta in odium non petentium,vt ĩ.de præſcr. vigilanti.& qui excipit non petit, nec per exceptio.aliquid ſibi dẽt adiudicari,vt hic.arg.ĩ.de pręſcr.vigilanti. [¶ In ciuili] hoc planum eſt.ſed in criminali multo fortius.arg.3.q.2.audiuimus. ¶ Sed qd ſi iſte abbas ſuccũbit ĩ hac exceptione, poſtea obtineat militib.agentib.directo interdicto ꝯ abbatẽ.puta ꝙ abſoluat abbas ab ĩpetitione eorũ:nunqd ſi abbas reincipiat eandẽ qõnem, obſtabit exceptio ſpoliationis,vel pdictæ ſnĩæ? Rñdeo nõ pp auctoritatẽ ſuperuenientis ſnĩæ,vel caſus.ſiſe.ff.de ꝯdi.ſine cau.l.2. §.cõmoda.ff. cõmo.in ꝯmo.§.fi.ff.depoſi.bona fides,ĩ.de purg. vul.c.2.Itẽ qa interlocutorias ſnĩas,qualis eſt iſta, licet mutare. ff.de re iu ꝙ iuſsit. Itẽ huic reo abſoluto interdicto daret exceptio,ſi iterũ ꝯueniret: ergo & replicatio ſi victus excipiat de ſpoliatione,de qua victus eſt in interdicto.¶ [Per hoc.] ĩ.de ſimo.licet,ff.cõmu.di.ut fundũ,ĩ.de cõceſ.preb.ex parte.ꝯ.ſ.de elec.p inquiſitionẽ.vbi no. nec teſtes inducti ſup exceptione valebũt, ſi poſtea agant interdicto,niſi partes ꝯſentiant,ĩ.de teſti.veniẽs. 1.& fortè quia ſemiplene probauit,ſecus ſi ꝯfeſſus eſt, ſ.de elec. p inquiſitionẽ.vbi no.& ſi ferretur ſnĩa ꝯ eum.ſ.ꝙ rñderet, quia non probauit ſpoliationẽ,adhuc tñ pt agere interdicto non obſtante l.ff.de excep.rei iudi.l ſi qs cũ eo.§.fi.quia ſnĩa lata in exceptione ſpoliationis non parit exceptionẽ rei iudicatæ in inter
11 dicto,ſecus ãt in exẽplis poſitis in l.pdicta.¶ †Itẽ ſi primo egit criminalr,nihilominus pt ciuiliter agere ꝯtẽplatione rei familiaris,C.qñ ci.ac.præ.cri.§.1.ẽ & alia ratio,qa p exceptionẽ agit tñ ad repellẽdum ab actione,ſed p actionẽ intẽdit ad reſtitutionẽ ſibi faciẽdam:ſecus autẽ ſi primo ſuccubuit interdicto,quia tũc poſtea non poteſt excipere.ff.de his qui no.infa.Lucius.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa naturalium coram eccleſiaſtico iudice tractanda eſt.*

CAP. III.

Tuam non credimus. [†Nataliũ] cã nataliũ non ſolũ ſi principaliter agat,ſed ẽt ſi incidẽter, vl ẽt ſi excipiẽdo, corã eccleſiaſtico iudice tñ tractanda eſt, ĩ.q fi.ſint legi.lator.& ẽt ſi poſt mortẽ pp qõnem hæreditatis, quæ agitur corã ſeculari iudice, quæratur de legitimitate nataliũ, ſemper corã eccleſiaſtico iudice agendum eſt.ĩ.qui fi.ſint leg.cãm.2.ar.ꝯ,C.de or.iu.l.1.ff.de iu.l.qui non cogitur.C.de iu. quotiens.de iur.om.iu.ſi idẽ.¶ Sed hoc pt eſſe ea rõne,quia ſcriptum eſt,quos Deus cõiunxit homo nõ ſeparet,ſ.de tranſ.epi. inter. & ita non fuiſſe matrimonium inter eos,non homo,ſed ſolus Dei vicarius põt iudicare, vt in eadem decr. dr; vel dic generale laicum iudicẽ de nullo ſpirituali, nec principaliter,nec incidẽter,nec reconueniendo poſſe cognoſcere.ſ.de iu.decernimus.&c.quanto. ĩ. qui fil.ſint le.lator. c.cãm ¶ Sed certus pfigetur terminus à Papa,vel alio ſuperiore, ĩ.quẽ nataliũ qõnẽ proſequat,& de hæreditate nullatenus ſe intromittat,ſed regi dimittet,vt in pdictis decr. Põt ergo dici hanc qõnẽ tanquam præiudicialem primo tractãda,ar.inſti.de acti.§.præiudicales,& forte põt ſic formari libellus,cum pr meus non fuerit maritus talis dñæ,de qua genuit talẽ peto,ꝙ iudicetis eã non legitimã filiã eius,arg.ĩ.qui fil.ſint leg.cãm.2. C.ne de ſta.def.l.pe.vel dic hanc dilationẽ cognitionis de hæreditate non iõ eſſe, quia cauſa matrimonialis eſt præiudicialis,ſed qa cauſa mrimonialis nõ poterit eſſe,niſi corã iudice eccleſiaſtico,ſed rex nõ patiebatur cãm hæreditariã eſſe,niſi corã ſe: & ſic corã diuerſis iudicibus cauſæ prædictæ, ſimul agerentur, cũ ſe inuicẽ cõtingãt, & ſi contingeret eccleſiã iudicare illã illegitimã, & rex adiudicaret ei hrẽditatẽ,abſurditas ſequeretur,& ꝯrietas intolerabilis.Sed ſi corã eodẽ iudice ageret, puta corã Papa, forte poſſet vtraque cauſa ſimul agi,nec proprie dicẽda eſt cã natiuitatis pıudicialis.

SVMMARIVM.

1 *Spoliationis excep.obſtat contra agentem criminaliter & ciuiliter.*
2 *Succumbens in actione ſuccumbere debet in exceptione.*

CAP. IIII.

Super ſpoliatione, [Spo.] i. interdicto. vnde vi [reſtõne] per interdictum vñ
1 vi.[¶ † Reconueniat] no. ꝯ agentẽ ciuiliter de crimine obſtare exceptionẽ ſpo.& ꝯ agentem criminaliter, vt no. ſ.de reſcri.ex parte.hoc vult dicere,ꝙ P.agat ꝯ I. interdicto vnde vi Io. non pt ꝯueniri, vel cõuenire per rei vẽ.vel mãdati,vel ꝯſimili alia actione, ſed ſi vult eũ reconuenire interdicto vñ vi ſup alia re, põt.& intelligo hoc,ſ.ꝙ nõ põt eũ reconuenire mãdati,vel ſimili actione,ſi iudex qui cognoſcit non ſit iudex ordinarius actoris. nam tunc qñ non eſt ordinarius,ſi reconueniat nõ eſt audiendus,nec tenet ſnĩa niſi ſcienter ꝓrogaret iuriſdõnẽ eius, nec reconuentio locũ hẽt, vt hic,corã eo ꝯueniri non põt:ergo nec ſnĩa à non ſuo iudice lata tenet.ſ.de off.iud.c.at ſi clerici.¶ Sed põt dici,ꝙ tacite vr prorogare iuridõnẽ.Idẽ eſt ẽt ſi eſſet iudex ordinarius vtriuſq;, non tñ eſt audiendus recõueniens mãdati,vel ſili,ſup. ſi proponat ꝯ ipſum agentẽ expoliatio in modũ exceptionis,vt ſ.eo.cũ dile.¶ Sed ẽt ab interdicto remouet recõueniẽs,ſi ei obijciatur exceptio ſpoliationis,vt in fi.decr. Rñdeo, vere remouet ſed & ipſe per exceptionẽ ſpoliationis ſuæ remouet aliũ ſili rõne,& ſic in hoc eſt audiendus,vt nõ credat aliqs malũ, vel nullũ effectũ hrẽ hmõi exceptiones,cũ vtiq; re alterius reſtitura poſſit agere vterq; corã ordinario, vel ſaltẽ ille qui reſtituet. ¶ Si autẽ dicat,ꝙ non poſſit conueniri ẽt corã ordinario, ex quo agit interdicto,ſ. queret abſurditas,qa is qui timet moueri ſibi qõnem ſemper pueniẽdo perpetuo ageret ꝯ eum interdicto, vt ꝑpetuo remoueret eũ à petitione,maxime pecuniæ ſi eã dẽt, nec vr malũ ẽt ſi corã delegato fiet reconuentio ꝯ agentẽ interdicto, niſi excipiat de expoliatione vel à iudice, vel à parte, ꝙ tenebit ſnĩa ab eo lata ſup qõne pecuniaria.¶ Alij dicũt,& meli⁹,ꝙ nec corã ordinario,nec corã delegato conuenietur,vel reconuenietur de re pecuniaria expol. vel agens interdicto vnde vi:etiam ſi nõ in modum exceptionis obijciatur ſpoliatio, ſed ſufficit dicere nõ eſt audiendus,qa ꝯ te agitur interdicto. ¶ Cõtra abſurditatẽ aũt prædictã ſic præuideri debet, ꝙ præfigatur terminus agenti, vel petenti reſtitutionẽ,infra quẽ niſi probauerit qđ debebit,ex tũc procedetur in petitione alterius. ĩ. qui fil. ſint leg. lator. & ĩ.de reſtit.ſpo. frequens.§.ſolet.¶ Si exceptionem ſpo.opponat contra alios actores,alioquin quare nõ audiatur non video; contra agẽtem vti poſ. videtur obſtare exceptio ſpo. & ſi magis placeat expoliato,vtroque ſimul agere poteſt,& poſſeſſorio vti poſſi. & interdicto vnde vi. dic quod lata ſententia abſolutionis pro B. qui conueniebatur ab A. interdicto vnde vi, ſuper fundo ſemproniano,ſi poſtea idem B.agat contra eundem A.& ipſe A.excipiat de ſpoliatione ſuper qua lata eſt ſententia abſolutionis, non poteſt;nec obſtat ſi dicitur,ꝙ ad aliud excipitur, ſ.vt remoueatur ab agendo,& ad aliud agitur.ſ.vt reſtituatur:quia ſi agens interdicto vincit,& reus abſoluitur ab expoliatione de qua agit, perpetuo debet obſtare actori agenti, vel excipiẽti de ſpoliatione ne exceptio rei iudicatæ in quocũque iudicio, ſiue modo agẽdi, qa eędem ſunt perſonæ in vtroq; iudicio,& eadem cauſa agẽdi, & ex-

& excipiendi.ſ.ſpoliatio,ſed excipiẽdo licèt nihil petatur, & iõ non ſit neceſſe,ꝙ eadem res petatur,tñ indirecte,& effectualiter eadẽ res eſt pro qua actũ eſt,& pro qua excipitur, ſ. vt reſtituat, quia qñcunq; voluerit rem reſtituere non obſtante exceptione
2 agitur.§.e.cum dilectus.†Itẽ qa ſuperius eſt agere q̃ excipere, & ideo qui ſuccumbit in actione bene dẽt ſuccumbere in exceptione,& ex eadẽ cã deſcendẽte tanq̃ in minori.ff.de excep. rei iud. & an eadẽ j.rñſo.& §.1.& 2.& l.egi tecum.& l. cum quæritur.& l.ſeq.& l.vlt.& ſe. & l.ſi quis cum totum. Sed ſecus eſt ſi qs prius ſuccubuiſſet in exceptione ſpoliationis:qa nihilomitus poſſet agere interdicto:qa ſicut dictũ eſt excipiẽdo nihil petebat,& ideo abſolutio facta in eo non parit exceptionẽ rei iudicatæ:qa directo agitur.¶ Itẽ ſi A.egit ꝯ B.ad centũ, & B.excipiens de ſpoliatione obtinuit abſolui ab obſeruatione iudicij, ut non teneret ſoluere centũ,niſi primo A.ſolueret centũ, ſed ſi A. idẽ poſtea petet fundũ,nõ obſtat ſibi exceptio rei iudicatæ,qa modo aliud petit q̃ primo,& idẽ eſt ſi ꝯ excipientẽ eſſet iudicatũ.ſ.ꝙ non obſtante exceptione ſpoliationis rñderet:quia ſi poſtea idẽ excipiẽs & ſuccũbens excipiat de eadẽ ſpoliatione ꝯ eundẽ actorẽ agentem:ſed ſuper re alia, non obſtabit ſibi exceptio rei iudicatæ: qa ad alia agit modo q̃ primo,& ab alia actione volo modo liberari per meam exceptionẽ q̃ primo.¶ Et hmõi diuerſitatis,uel dicti ea eſt cã:quia ex ſpoliatione plures oriuntur oblones ciuiles, quarum vna eſt, ꝙ poſſeſſio reddatur paſſo violentiã ẽt ſi non eſſet ꝓprietas ſua.ĩ.de reſti.ſpol.in literis. Itẽ ẽt orietur alia obligatio,ſ.ꝙ poſſumus repellere ſpoliatorẽ ne ſuper alia re conueniat ſpoliatũ quouſq; reſtituat. ſ.eo.cum dilectus: hmõi autem obligationes,& aliæ ſimiles q̃ ex eadẽ cã oriuntur, ꝑ quas eadẽ qõ in iudicio reſumitur,vel repetitur,tolluntur per ſnĩam ſuper poſſeſſorio latã.ff.de ꝯdõne indeb.Iulia.inſti.de exce.§.itẽ ſi quę iudicio.ſed naturales oblones,ut eſt ꝙ ſatisfaciat læſo,nõ tolluntur p hmõi ſnĩam.ff.rem ra.hab.procurator.§.j.& in l.palle. & qđ dictũ eſt,qñ fertur ſnĩa ſup actione, idẽ ſi feratur ſup exceptione.v.g.tutor ex geſtatione ſua eſt orta exceptio cõpenſationis,ſi q̃ expendit,& ẽt orta eſt ꝯria tutelæ tñ ſi ꝯ agentem tutelæ obijciat compenſationẽ, & ea reiecta,uel poſt habita ferat ſnĩa ꝯ eum,poſtea nõ poterit agere ꝯ eum de illis rebus, quos voluit cõpenſare,nec poterit proponere ꝯriam tutelæ. ff.de ꝯtab.l.1.§. quid ſi iudex.ad idẽ eſt.ff.de neg.geſt.ſi ãt.§.fi. ſ.de elect.cum dilectus.ff.de cõpen.ꝙ in diẽ.¶ Sed ꝯ ponamus,ꝙ ꝯ petẽtem centum.ex cã venditionis reus obijcit cõpenſationẽ in quinquaginta quæ ſibi mutuauit,& iõ nõ obſtante hac exceptione ꝯdemnatur in tota centũ: modo quæritur,an poſt prædictã ſnĩam poſſit petere prædicta quinquaginta ex cã mutui. & vr ꝙ ſic, quia primo ꝓpoſuit cõpenſationẽ excipiendo mõ intẽtat directã actionem ex mutuo.ĩ.de teſti.veniens.ſ.e.cũ dilectũ,ſed ꝯrium verũ eſt,ut probat per prædictã l.ff.de cõpen. ꝙ in diem.cũ ſuis ꝯcor. nec eſt verũ. qđ dictũ eſt, ꝙ aliud actum fuit primo qñ excepit de cõpenſatione, & aliud agit mõ qñ agitur directo ex mutuo, quia vtrobiq; ad idẽ agit, & eandẽ quantitatẽ petit,& eandẽ qõnem repetit,licet alio mõ agendi,qđ non licet,& iõ non audit. ff.de exce.rei iu.l.Iul.& l.de eadẽ re.& l.ſi qs cũ totũ. & maxime vltra medietatẽ,& l.ſi duob.& no.ꝙ licet omittat hęc exceptio cõpenſationis ante ſnĩam,ſi agit actione ſibi cõpetente, nõ obſtabit.ſibi exceptio rei iudicatæ nec eſt ꝯ.C.de excep.exceptionem vbi dicit, ꝙ exceptiones perẽptorię proponẽdæ ſunt ante ſnĩam: quia ibi loquit de exceptionib. quarũ ius tollit ꝑ ſnĩam: qđ nõ eſt in exceptione cõpẽſationis, qa eius ius remanet ſaluũ ẽt poſt ſnĩam, vt in præalleg.l.ff.de cõpen.l.ꝙ in diẽ, & idẽ eſt in exceptionib.criminũ quę opponunt ꝯ electũ, ut no.ĩ.de do.lo.cũ olim.¶ Idẽ eſt in hypothecaria quo ad ius ꝑlationis. ſ. vt ipſam ꝓponens alijs creditorib.pręferat. ff.de exce.rei iud.duobus.¶ Idẽ eſt in exce.rei iu.ĩ.de re iudi.inter.Itẽ in prædictis nõ tollitur actio per ſnĩam,licet omittat exceptio, ut in ꝑalle.iuribus apparet.arg.ad pdicta.ff.de exce.rei iu.ex ſex.§.latinus.¶ Se
a cus[a] eſt ſi fertur ſnĩa ꝯ excipientẽ de re iudicata,vel de iureiuran
b do.tunc.n.oẽ ius tollit,& idẽ pt[b] dici in oĩb.exceptionib.peremptorijs,quæ hñt exceptiones, uel actiones quæ ex eodẽ ꝓcedũt facto,& ubi idẽ quærit.ff.de iureiu.ſi duo. §. idẽ Iul.& l.ſi duob. §.exceptio.& §. ſeq.in ſupradictis, ex quo quis ꝯriam ſnĩam reportauit in exceptione non audit agens obſtante ſnĩa rei iudicatæ.¶ Secus ãt eſt in exceptionib. declinatorijs fori ſolutionis, vel alijs extraordinarijs,ut ſunt quæ proponunt ꝯ agentes, ut repellantur,vel alijs conſimilibus.In his.n.per ſnĩam ſuper his latã non tollitur quin adhuc directe agi poſſit.ĩ.c. cum dilec.§ fi. ĩ. de teſti.veniens.2.& eſt hic bona rõ,quia ſummariè in his proceditur,nec ita plenę probationes requirunt, ſicut in præmiſſis peremptorijs.ff.de re iud.à diuo.§.ſi ſuper. tñ ne in prædictis errores,no. qđ vbi in libello non pono originem, i.cãm petitionis, ſed indiſtincte ago,nec in proſecutione,nec verbo,nec probatione reſtrinxi ad aliq̃ cauſam,obſtabit mihi exceptio in oĩb.vbi eadem eſt qõ, quia non inuenio rõnem quare de vna magis q̃ de alia egiſſe intelligar. C.de anna.excep.l.fi. ¶ Si vero originẽ petitionis.i.cãm in libello poſui, uel ẽt à principio non poſui, ſed in proſecutione eã expreſſi, vel ſup vno tñ probaui, ſed poſtea ago ex alia cã,non obſtabit mihi exceptio efficaciter.ff.de arbi. hẽbat.ff.de exce.rei iud.l.ſi ex teſtõ.& l.ſi mr.in prin. C.de iud.l. 2.ex ſuperuenienti tñ cã ſemper agi pt,niſi illa fingatur à principio eſſe.ff.de exce.rei iu.ſi mr.§.eandẽ.ſi inter.l.ſi rem. & l. ſi qs ad.& hoc obtinet ſiue reali, ſiue pſonali actione agatur.licet in aliquib.ſubtilitatib.ſit diuerſitas.[¶ Ipſam] petitionẽ reſtõnis ꝓpoſitam.[Rñdere] ſuper alijs,niſi ſuper expoliatione in modum reconuentionis propoſita.[¶ Ab agendo] ẽt interdicto,quia de hoc loquit decr.ſ.lite conteſtata,ſuper interdicto vnde vi.Si aũt ante litis cont.ſuper interdicto lis eſſet conteſtata ſuper proprietate,vel alia actione,bene procederet vtraq; ſimul.ſ.e.c.cum dilectus.agẽs.n. interdicto vnde vi non repellitur ab agẽdo neq; exceptione criminis, nec exceptione proprietatis, neq; poſt lit. conteſt.in interdicto,ſed ſimul concurrent.ĩ.de reſti.ſpo.in literis.& c.frequens.ff.de iud.ſi de vi.[Ab eis] ſpoliatorib.repellatur actor intentans interdictum : vnde dicimus etiam eidem obſtare exceptionem pacti.ff.de pac.ſi vnus.§.pacta.

ADDITIONES.

a ¶ Secus eſt ſi fertur,ad hæc dicta Inn.vide Car.qui illa refert & ſequitur in cõſi. 7.incip.in cauſa fratrum omnium ſanctorum.circa fi.& in conſi.8.incip.in facto domine Caietę.col.1.in fi.

b ¶ Et id poteſt. adde Car.in conſi.56.incip. caſus ſuper quo.col. fi uer.per inſtrumenta. qui dicit hoc notabile. & etiam vide circa hoc Bart.& ibi Doc. in l.qui Roma.§.duo fratres.ff.de ver.obl.

De plus petitionibus. *Rub. II.*

SVMMARIVM.

1 *Quam pœnam incurrat hodie qui plus petit.*
2 *Hæreditatis petitio non competit contra debitorem in diem.*

CAP. I.

CONſilium. [Prouidentiæ perſiſtẽdum] quouſq; damnum, vel expenſas patiatur aduerſarius.Inſti.de ac.§.tripli.[Re.] vbi aũt ſup maiori quantitate q̃ ſibi deberet,fecit ſibi creditor caueri ſciẽter,& doloſè à debitore, ſi poſtea plus petat, & pſeueret vſq; ad
1 litẽ ꝯteſtatã,totũ debitũ amittat.C.e.l.j.¶ †In expẽſis] ſm leges olim amittebat totũ quocũq; mõ quiſq; plus petere. Inſti. de exce.§.tpalis,hodie ſm leges,q plus petit,vel cã, vel loco, ſi aliqđ damnũ in datione ſportularũ ex hoc ſenſerit triplũ reddit,& nihilominus expẽſas pp regulam gñalẽ, ꝙ victus victori ꝯdẽnatur in expẽſis.C.de iud.ꝓperandũ.§.ſin ãt.Cum ãt in foro eccleſiaſtico hę ſportulę nõ accipiant.ĩ.de vita & hone.cleri.cum ab oĩ nõ ꝯdẽnatur ſm canones ad hoc triplum, ſed ad expẽſas tñ, vt hic,quas,ſ.fecit occaſione petitionis plus continẽtis.[Loco] hic pt conueniri vbi ſoluere tenetur,ſi inueniatur ibi.ſ. de foro cõpe.dilec.& ẽt alibi vbi de iure cõi hẽt forum, non ãt vbi fecit promiſſionẽ.ff.de iudi.hæres.ff.de eo quod certo loco.l.1.C.de bo.aut.iu.po.l.3.[Petitur.] Hæc litera hẽt duplicẽ intellectum, pt.n.legi,ꝙ debitor non cogetur incipere litẽ ſup principali debito,niſi poſt finitas duplicatas inducias, & expẽſas ſolutas, & hẽt hoc locum qñ debitor à principio ante litis ꝯt.oppoſuit, & probauit declinatoriam fori,ſ.pactum, ꝙ non poſſit ante certum tps conueniri,& ſic loquitur inſti.de excep.§.tpales,uel qñ ante lit.ꝯte.oppoſuit,& probauit parte conſentiẽte dilatoriam ſolutionis, ſ.ꝙ non tenebatur ſoluere ante certum tps, & ẽt iudex ex officio ſuo debitori duplicauit inducias, & expẽſas adiudicauit.nam in his caſib. non cogetur debitor litẽ inchoare niſi prędictis perfectis.Inſti.de excep.§.hodie.¶ Itẽ pt intelligi,ꝙ debitor non cogetur ſuſcipere litẽ de re iud. vel officio iudicis,ſup executione ſnĩæ latæ ſuper principali debito, niſi prædictis impletis.aliqui ẽt intellexerunt, quod ẽt litẽ cœptam per lit.cont. nõ tenetur debitor exequi,nec ad ſnĩam procedetur,niſi prædictis perfectis,imò aliqui dixerunt,ꝙ ſtatim poſtq̃ apparuit debitum ante tps petitum,abſoluet debitorẽ ab inſtantia iudicij,arg. pro eis.ff.de petit.hæred.ꝙ ſi in diẽ.ſed hic nõ vr,quod cum cõſtet de debito in diẽ,ꝙ condẽnari debeat prædictis pœnis pro ſua temeritate impoſitis.de iudi.de qua.ar.ff.ad l.Aquil.in lege.ff.de fur.quidam,nec l.prælleg.ꝙ ſi in diẽ ꝯdicit, quia ibi non agebatur ad debitum in die ſoluẽdum, ſed ad cautionẽ præſtandam,
2 ad quam bene fuit condẽnatus.ff.de iud.in oĩbus. † vel dic illud iõ eſt, quia petitio hæreditatis non competit ꝯ debitorẽ in diẽ, quia nõ poſſidet pro hærede,uel poſſeſſore,ſed actio ex mutuo, vel conſimiles bene competunt contra debitorẽ in diem, licet male agat.ff.quando dies leg.ced.l.1.in fin. ¶ Item no.ꝙ pœna

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

ista tenetur non tantum, qui ɔ pactum factum petit ante tẽpus, sed etiam qui petit ante tempus à lege præfixum, insti. de exce. §. hodie, & pone exempla in dote, C. de rei vxo. act. § cum autẽ, & in ɔstituta pecunia. ff. de consti. pecu promissor. §. si fine, & in condemnatione, ff. de iudi. debitori, & in multis alijs.

De causa possessionis & proprietatis, Rub. 12.

SVMMARIVM.

1 *Iura an dicantur possideri.*
2 *Possessio, vel quasi non cadit in iure nisi rati one exercitij.*

CAP. I.

Svsceptis. & infra. [Momenti,] idest possessionis, quæ parata ẽ ꝑ momentum du rare, no. quod
1 † iura proprie non dñr possideri, nec quasi possideri, nec ab his, qui ea in veritate hñt, pura, ut iura epalia, vel hmõi, vel ius eligendi, vel iudicandi, vel hmõi, vel ius seruitutis, vel hmõi, quod sic probo, quia nõ sunt,
2 nec quasi possideri põt ab eis, qui ea non hñt, ¶ † Itẽ possessio, vr quasi nõ cadis in iure nisi rõne exercitij, sed ꝓprie dr quasi possideri rõne actus v.g. talis est in possessione exercẽdi iura epalia, vel est in possessione eligẽdi, vel iudicandi, uel est in possessione eundi: vel potes dicere talis est in possessione vtendi vel iure eligendi, vel iudicandi, uel vtendi iure seruitutis viæ, vel hmõi, & ɔsimilib. possessio. n. aliquẽ actum requirit, uel exercitium, & si aliqñ inuenies, ꝙ aliqs sit in possessione iuris, expone, idest exercendi ius, vel ea, quæ pertinent ad illud ius. ¶ Alij dicunt, & forte melius, ꝙ proprius dr, ꝙ aliquis est in possessione iuris eligẽdi, vel eũdi, q̃ ꝙ aliquis est in possessione exercẽdi hæc iura. bene. n. quis põt hr̃e possessionẽ alicuius iuris, licet ipse non habeat illud ius, quia licet ipse non hẽat, alius tñ hẽt, ẽt si nullus habet, est tñ in re, actu, vel habitu. ¶ [Vno] non hẽt locum hæc decre. qñ à diuersis partib. intẽtatur, in possessorio, & petitorio, quia tunc non ratione connexitatis, sed ratione reconuentionis sub vno iudice est agendum. C. de sen. & inter. om. iud. auth. & ɔñr. s̃. de rescr. dispendia, habet ergo locum, vbi quis ad aliquos iudices impetrat super possessorio, & ad alios super petitorio, quod non licet, & credimus non valere literas, supra de rescr. ex tenore. Item hæc decre. habet locum durante eo, de quo primo actum est iudicio: aliis secus, vt no. supra de iudi. c. vlt.

SVMMARIVM

1 *Attestationibus iam apertis & allegationibus factis; an liceat procedere in possessorio, pendente petitorio.*
2 *Spoliator in matrimonio: si intentauit petitoriũ: an spoliatus de nouo possit intentare possessorium.*

CAP. II.

Ad vltimum. [Interrogati] prius audiant, nihilominus tamen incontinenti post audiant attestationes sup petitorio. s̃. de or. cog. cum dile. uel dic, vt in gl. seq. [¶ Prius audiant] .i. aperiant, vel approbent attesta-
1 tiones: & s̃m eos procedant, † & erat hic dubium decre. si post apertionẽ testium: & allegationes factas licet procedere in possessorio pendẽte petitorio. & rñdetur, ꝙ sic. j. c. pastoralis, in fi. vbi de hoc no. & intelligo hoc verũ, s. ꝙ licet admittere petitorium, & procedere ad possessionẽ recuperandã, uel adipiscendã, non ãt retinẽdam. j. c. pastoralis. alij dicunt, idẽ in interdicto retinendæ, & bene. ¶ Licite] hoc est verũ, vbi vna pars intentat petitorium, & possessoriũ recuperandæ possessionis, uel adipiscendæ. j. co. c. 1. & 2. j. tit. proxi. cũ ad sedẽ. secus, si retinendæ. s̃. de iud. examinata. Insti. de inter. § retinendæ, arg. ɔ. ff. de acq. pos. naturaliter. §. j. ¶ Idẽ est, si a diuersis partibus. s. ꝙ vnus ꝓponat interdictũ retinendæ possessionis, & aduersarius petitoriũ, alias ordinarij iuris est, ut prius de possessione, q̃ de ꝓprietate agat. C. de dei ven. ordinarij. C. quo. bo. l. vlt. C. de inter. incerti. C. de edic. ri. Adri. l. 2. ¶ Si ãt actor intentat interdictum recuperandæ possessionis, vel adipiscendæ, & aduersarius velit agere de ꝓprietate eiusdẽ rei. vel ẽt de crimine, non põt. j. tit. ꝓxi. in literis. & ca. item cũ. nisi forte; ut quidã dicũt; velit statim de ꝓprietate ꝓbare. ff. ad exhi. l. 3. § ibidẽ. ar. ff. de re iud. in ɔdẽ. §. vlt. qd̃ nos non
2 credimus. s̃. de ord. cog. super. ¶ Itẽ no. † ꝙ si spoliator in matrimonio intẽtauit peti. & lis sit ɔte. tñ spoliatus põt de nouo intentare possessoriũ super quo procedetur, & differet petit. j. de rest. spolia. ex conquestione, & idem est etiam in alijs. j. c. pastoralis.

SVMMARIVM.

1 *Forma libelli per quam intentatur petitorium, & possessorium.*
2 *Nedum super petitorio; sed etiam super causis fertur sententia.*
3 *Reconuentio non habet locum: nisi prius præcedat conuentio.*
4 *Qui petit restitui ad ius incorporale: probare debet se possidere tunc quando de possessione deiectus fuit.*
5 *Quæ requirantur ad hoc, vt competat interdictum de itin. actuq; priua.*
6 *Vacillatio est causa sufficiens repellendi testes.*
7 *In libello est adiicienda causa quare aliquid petitur.*

CAP. III.

1 Cum ecclesia sutrina. [Cõsueuerit.] ¶ † No. ꝙ ꝑ talẽ libellũ cum ɔsueuerimus interesse electionib. epõrum, petimus talẽ electionẽ nobis absentib. factã cassari. intentat possessoriũ, & petitoriũ, vel ꝙ melius dr oẽ ius, s. & possessionis, & ꝓprietatis deducit in iudiciũ, vt tam possessionis, quã ꝓprietatis iure se iuuent, qa non tm̃ dr qs ꝓsequi possessionẽ, qñ petit restõnem possessionis, sed ẽt qñ se iuuat possessione, vt hic, & põt eẽ hoc ꝑꝑ verba posita ĩ ꝓdicto libello ibi, s. ɔsueuimus interesse vbi possessio ꝑꝑ factũ interessendi, & ius ꝑꝑ ɔsuetudinẽ notant. Idẽ dicendũ vr, si tñ petiisset electionẽ infirmari ꝑꝑ regulã, q̃ hic ponit id venire in iudiciũ, &c. Idẽ si diceret, qa ad me ꝑtinet. ff. de ver. sig. verbũ illud petit. Secus aũt diceremus si peteret ɔfirmari, qa ad eũ ꝑtinet electio de iure, qa tunc tm̃ petitoriũ intentat, vel potius rõne ꝓprietatis iuris eligẽdi dr cassda electio, & nõ rõne possessiõis. Idẽ si diceret, ꝙ de ɔsuetudĩe ꝑtinet, qa ɔsuetudo iᵒ est, j. di. ɔsuetudo. Ins.
2 de iu. na. §. ɔstat, & §. ex ñ scripto. ¶ † Itẽ no. ꝙ nõ solũ fert snĩa sup eo. qd̃ petitũ fuit. s. electionẽ ɔfirmari, sꝫ sup causis, s. qa ɔsueuimᵒ interesse, & est hoc ipm̃ ꝑꝑ rlam, q̃ seqt. id venire in iudiciũ &c. Idẽ ẽr dñt quidã, si tñ electionẽ petiisset ɔfirmari, tñ quidã hoc negant, & bene dñt, ꝙ hi, s. clerici expresse petiere sibi adiudicari ius eligẽdi, & in possessionẽ remitti. ¶ Si quis aũt vult diligẽter intueri, satis cognoscere põt, ꝙ ꝑ illa verba, peto electionẽ factã de tali ɔfirmari. nec petitoriũ, nec possessoriũ intentat, qa taliter nihil iuris in electione petit, nec rõne possessionis, sed ꝑꝑ verba in libello adiecta, s. cũ cõsueuerimus interesse, & nobis exclusis, & aliis ɔsimilib. vr possessoriũ, & petitoriũ intẽtare, cũ rõne sui iuris dicat electionẽ ɔfirmandã vel infirmandã, quamuis posset dici, ꝙ hoc ipso, ꝙ petit electionẽ ɔfirmari, vr hoc petere omni iure quo electio sit ɔfirmanda, vel infirmãda. arg. hic in fi. & C. de an. exce. l. fi. & si ɔtendat de iure petitorio, vel possessorio poterit, snĩa ferri de iure illo. ¶ Sed si nõ ɔtendat de iure petitorio, vel possessorio, licet ɔfirmet electio, vel casset ꝑꝑ formã, vel alias causas hmõi, snĩa forte nec in possessorio, nec in petitorio facit ꝓiudiciũ, cũ de eo non fuerit actũ nec expsse, s. quia hæc petitio nõ ɔtinebat, nec tacite, s. inducẽdo in ꝓcessu litis ꝓbatio-
3 nes sup iure suo. [¶ † Postulabãt] petitoriũ, & possessoriũ intentantes, & cũ intentarent possessoriũ recuperãdæ possessionis clerici, tũc canonici nõ erant admittẽdi sup eo. petitorio. s̃. de or. cogni. sup. & ꝙ hic admissi fuerunt ad petedã ɔfirmationẽ fuit, qa placuit clericis, nec voluerũt excipere de spoliatione; vel hoc fuit, qa primo canonici petierant ɔfirmationẽ, & postea rõne huiusmodi principalis petitiõis admissi fuerũt clerici ad recõueniẽdum de possessione, qa nõ posset locũ hr̃e recõuentio nisi prius ꝓcedat ɔuentio: & licet ꝓposito possessorio, nõ admittat reconuentio, nisi sup possessorio: secus aũt est, si primo agat petitorio: nã tũc sup alia recõuenit possessorio, & petitorio. ¶ Secus autẽ si incepissent agere clerici possessorio, & postea canonici peterent ɔfirmationem, vel dic coram iudice ordinario, vel ẽt delegato cui principaliter esset vtrunq; commissum, bene posset agi de vtroq; in non modum recõuentionis, sed principalis conuentionis, vt no. s̃. de or. cogni. super. cum bene se inuicem cõpatiãt petitiones iste peto electionem meam ɔfirmari: ex aduerso peto electionem talem infirmari, qa est facta nobis absentib. qui eramus in possessione eligendi, & ad quos de iure spectabat. Secus aũt si primi peterent ius eligẽdi cũ essent in possessione. nam tũc non audirent sedi, arg. ff. si vsusfr. pen. l. vl. s̃. de iudi. examinata. ɔ ¶ Melius placet, ꝙ hic non hẽat locum exceptio spoliationis ɔ hos petentes confirmationem. Item nõ impediuntur petere cõfirmationem, licet etiam primo conueniantur interdicto, quia petitio confirmationis non dirigitur specialiter contra aliquẽ, sed officio iudicis petitur, ut not. s̃. de ordin. cog. cum dilectus.
4 [¶ † Absfuisse] petens restitui ad ius incorporale, debet probare se possidere, tunc quando fuit deiectus de possessione. ff. de vi & vi arma. l. j. §. interdict. & j. de restitut. spoliato. olim inter. probat autem se possidere si probat sibi esse cautum de non impediendo vti iure de quo agitur, vel si probat se vsum saltem vna vice domino ad quem pertinet sciente, & patiente, quod tanquam iure suo vtebatur. non facimus vim si dominus sit coactus, vt caueat, uel vt patiatur vti, dummodo de hoc in iudicio constet, de quo non potest ei referri quæstio donec fuerit restitutus, cum & prædo restituendus sit, infra de restitu. spol. in literis, & c. seq. ¶ Sed contra hoc videtur. ff. de itin. actuq; pri. l. fin. & de aqua quot. & æsti. l. j. §. Aristo. vbi dicitur, ꝙ non credat vti suo iure nisi agatur ex illis interdictis, sed qui per violentiam vtitur non creditur vti iuri suo. ergo non habet interdictum, vnde vi. Solut. interdicta, quæ competunt possessoribus ad possessio-

nem

nẽ tuendã, vt sunt ꝓdicta interdicta, s. de itin. actuq; priua. & de aqua quo. & æsti. & vti pos. locũ hñt, ꝙ debet credere se vti iure suo ad hoc, vt illa ei cõpetant interdicta. ff. vti pos. l. j. §. fi. & l. se. & in præal. l. ¶ Sed qñ agitur interdicto recuperandæ possessionis obtinebit ẽt si non credat se vti iure suo, & eodẽ modo dicã si agitur vti pos. ɔ alium, q̃ ɔ eum, qui male habuit possessionẽ, s. vi, clam, vel precario. qa non oportet, ꝙ credat se vti iure suo. ff. vti pos. l. j. §. fi. & l. seq. ¶ Sed dices, nunquid eo ipso, ꝙ permisit aliquẽ semel electioni interesse, vr ei concessisse, quod de cætero intersit? Rñ. non, sed possessionẽ interessendi electioni quærit: & dicimus hoc esse in electione, vt patiendo aliquos interesse electioni possidere videantur, vt hic, quia null consueuere admit ad electionem tanquam habentes vocẽ, nisi illi ad quos de iure pertinet, vel de consuetudine. ar. ad hoc ff. de aqua quot. & æsti. l. j. §. item quæsitum, vbi dr sufficere si vna die duxit aquam per fundum tuum, quia non præsumitur, ꝙ permitteres eum sic
5 ducere, si crederes eum non vti iure suo. ¶ † In itinere autẽ, vel actu, vel via oportet ad hoc, vt cõpetat interdictũ de itio. actuq; pri. vel vt credatur possessionẽ adeptus, ꝙ triginta vicibus iuerit dño sciente, & credente ꝙ iure suo vtatur, & patiente. ff. de itin. actuq; priua. l. j. § j. vnde crederẽ, ꝙ si vnus eps in domo alterius episcopi, vel miles in domo alterius militis mille vicibus hospi-
a taretur [a] non præsumeretur quæsita possessio prandendi, vel hospitandi, quia non creditur, ꝙ ille, qui hospitem recepit patiatur eum prandere, vel hospitium recipere tãquam vtentẽ iure suo, nisi expresse probet, ꝙ tãquã ex debito petebat, & sic fuit admissus. Et est ratio, quia potius cõiter cõsueuerunt talia fieri ex gratia quàm ex debito. ar. ff. de flu. l. j. primo rñ. & ff. de fun. inst. l. cũ de lanionis. §. asinã. discretus ergo iudex vel ex variis circunstãtiis. & maxime iure approbatis præsumeret agẽtẽ possidere ius incorporale dño sciente & patiente eum vti tanquam iure suo, vel coget eum probare, ꝙ dñs patiebatur eum vti iure suo sciẽs, ꝙ tanquã iure suo vtebat. [Varios] hoc sufficit ad repulsionem
6 eorũ. [¶ † Vacillasse] hoc sufficit ad repellendũ eos. 3. q. 9. pura. 4. q. 3. item qui falso. j. de ac. super his. ff. de qõ. de minore. & l. ex libero. ¶ [Negatiuam] hoc sufficit ad repellendũ eos, nisi indirecto. probasset. indirecto. n. bene ꝓbatur negatiua. & no. testes reprobari non solũ qui ꝓbant expssam negatiuã, sed ẽt qui probãt
7 implicatam, s. ꝙ ad canonicos tm̃ pertinet electio. ¶ † [Præsentes] no. hic, ꝙ hic libellus non est admittẽdus, peto talẽ electionem cassari, quia apud me est istius eligẽdi. sed talis cã est addiicienda, quia apud me est possessio iuris eligendi. ar. j. de iure pa. consultationibus. c. ex lr̃is. non est. n. sufficiẽs cã cassationis, vel confirmationis electionis proprietas in eligendo, sed possessio, vt hic, & c. cõsultationib. ¶ [Decernimus] repete qd̃ diximus s̃. de in integ. resti. cũ venisset. Mirũ est, ꝙ electio ista cassat cũ fuerit facta ab oĩbus illis, qui ptãtẽ habuerunt eligendi eũ. Rñdeo hoc esse iõ, quia ɔuenti fuerunt illi qui erant in possessione eligẽdi, & sola possessio sufficit, vt vocari debeant, & nisi vocent, ꝙ casset, vt hic. ar. s̃. de ele. cumana. nõ. n. licuit eis. s. canonicis, licet in veritate tñ ad eos pertineret ius eligendi, ius sibi dicere, & alios priuare qui in possessione tuendi erant. j. de inst. cum venissent. C. ne quis in sua cau. ius si. di. ꝑ totũ. ¶ Sed si nihil in iniuriã alterius fecisset, sed tñ iure suo vsus esset qd̃ esse posset si clerici cõuentualiũ ecclesiarũ ꝑ se tñ essent in possessione eligẽdi, & canonici q̃ de iure eligere debebãt, licet nõ essent in possessione nec ꝑ se, nec cũ aliis eligẽdi, ꝑ se tñ elegerũt. nã in hoc casu vr, ꝙ horũ canonicorũ electio est ɔfirmanda tanq̃ facta ab his qui vere ptãtem hñt eligendi, qa ille a quo petit ɔfirmatio, vel ille, qui dẽt iudicare de electione, nõ inquirit tñ de possessione si põt ei cõstare de veritate, nec facit vim vtrũ clerici qui erãt soli in possessione eligẽdi aliũ eligerẽt, vel non. ¶ Itẽ nec est vis siue elegerint ante electionẽ canonicorũ, siue post. dicunt tñ, ꝙ si clerici tãto tpe bona fide fuissent ĩ hac pos. eligẽdi, ꝙ ꝑscripsissent, ꝙ ex tũc nõ teneret electio canonicorũ, qa iam legitimo modo est eligẽdi ptãs translata, vt hic. j. & s̃m statuta. & hoc quidã cõcedunt. ¶ Alij dicũt ɔtrium, & melius, vt nobis vr. s. electio canonicorũ cassanda est, & electio clericorũ ɔfirmãda, qa ex quo possessionẽ amiserunt, postea sua auctoritate resumere non pñt. C. vnde vi. si qs in sua. & hic. Sed primi rñdẽt obtinere hoc in iurib. incorporalibus q̃ inseparabiliter adhærent ossibus hoĩum, & ꝓ his facit. s̃. de ele. dudũ. vbi dr, ꝙ absolutiones factæ ab his q̃ non iure possident non valent. Sed illi decre. rñdent alij illud iõ fuisse quia in mala possessione erant, sicut ex lr̃a ibi apparet. nos hic tñ loqmur de bona fide, & legitimis possessorib. ¶ Idẽ quod dictũ est in electione, dr & in snĩa q̃ fert ab his qui ius hñt, sed nõ possessionem, & idem in aliis similib. de hoc no. aliqua. j. de rest. spo. olim. & s̃. de in integ. rest. c. 2. [reducẽtes] solo verbo [iure.] ff. de iud. solemus. [sed id] dũmodo sub petitione porrecta condi posit [statuta.] 62. dist. c. 2. & c. ab his. s̃. de elec. c. j. & c. cum terra. [¶ Tertio] idem est si bis. j. co. cum olim. imo idem si semel, dummõ crederet vti iuri suo hoc fecit. ff. de aqua quoti. & esti. l. 1. §. Aristo, & §. hæc interdicta. ff. de iti. actuque priua. l. Iul. & si semel tm̃ in 40. ann. elegissent, dũmodo alia interuenissent quæ in ꝑscriptione alicuius iuris requirunt, sufficit quãtũ ad ius proprietatis querendũ, sed licet possidens iuuet ꝑscriptione, nõ tñ cõsuetudine in qua ad minus binus actus requirit. C. de epi. aud. l. 3. j. de præscri. c. si diligẽti. Sed in ꝑscriptione iuris requirit iustus titulus q nõ reqrit in ɔsuetudine. sed & ɔsuetudinẽ, & iura oportet esse ꝑscripta, vt in ꝓprietate ꝓiudicent. [actore] C. de prob. actor. [¶ Faciẽdis] hic apparet, ꝙ noiati in petitũ fuit a clericis, ꝙ de cætero canonici non facerẽt electionẽ sine eis. nam si nõ eẽt petitũ nunq̃ sic absolueret, nec silẽtiũ imponeret, cũ tñ sup petitorio debuit iudicare. j. de simo. licet. & quantũcunque expssa cã Papa iudicasset de confirmatione vel infirmatione electionis, puta casso electionem, qa nihil iuris hẽt in electione: vel ɔfirmo, qa apud eos est ius eligẽdi. ꝑ hoc tñ sup iure nõ intelligitur iudicatũ, & si postea licet eędẽ ꝑsonæ agant. s. clerici de iure, nõ obstat exceptio rei iudicatæ, qa de alia re mõ agit. s. de iure eligẽdi, & de alia primo actũ est. s. de ɔfirmatione, vel infirmatione vnius ꝑsonæ, licet eãdẽ cã vtrobiq; agat. de exce. rei iu. cũ quæritur. & l. seq. secus si primo ꝓnunciatũ esset de iure eligẽdi & postea fieret electio, q̃ is qui in ꝑterito iudicio succubuit, nũc in secundo iudicio ea rõne, qa in electione ius hẽt, & ɔtẽtus est petere infirmari: tali. n. obstaret exceptio rei iudicatę, ar. ff. de exce. rei iu. l. si cũ argentũ. § si fundũ. & s̃m hoc intelligit. j. de ver. sig. abbate. & s̃. de ɔsue. cũ dile. & s̃. de ele. querelã. nã in oĩb. fuit petitũ, ꝙ sup iure ẽt iudicaret, sicut in tenore lr̃æ apparet in oibus. ¶ Item si ɔdiceret, sequeret absurditas, ꝙ si aliqs peteret fructus alicuius fundi, uel partũ ancillæ, & reus negaret, & ꝓ suæ negationis cã assignaret, qa fundus uel ancilla nõ est actoris. & postea absolueret à petitione fructus vel partus, ꝙ postea nõ posset petere fundũ, uel ancillam. s. q succubuisset: qd̃ falsum est, ut colligitur. ff. de exce. rei iu. l. si qs cum totum. §. itẽ. si qs fundũ. & seq. & l. an eadẽ. §. q. cũ partẽ. & §. si sic. & dicendũ est in ꝑmisso casu: sicut. n. poma sunt fructus agri, sic eligere est fructus iuris eligẽdi, vt no. j. de iure p. ɔsultationib. & aliud est petere vsumfructũ formalẽ, aliud ꝓprietatẽ rei. ff. de exce. rei iu. si cũ argẽtũ. §. si fundũ, ver. sed si vsusfructus. nec est ɔ. ff. de ɔpẽ. q in diẽ. cũ suis ɔcordantijs. qa reus opponẽdo ɔpensationẽ actori ita petit ita debitũ, sicut si directã actionẽ intentaret. nulla. n. dr̃ia est siue compenset pecuniã, siue eã accipiat. ff. de cal. l. 2. hic aũt clerici ɔuẽtualiũ ecclesiarũ nihil petebãt sibi adiudicari, sed solã electionẽ factã à canonicis petebãt cassari, licet cãm assignarẽt quare electio eẽt cassanda, imò & si petiissent sic, petimus nobis adiudicari ius eligendi: nisi sup hoc fieret litis ɔte. non tñ ꝓhibent isti clerici de nouo agere de ɔsessoria ꝓ iure eligẽdi. Nec obstat eis exceptio rei iud. qa nunquã de iure eligẽdi actũ fuit. Nec obstat ꝑal. l. de ɔpẽ. qui in diẽ. qa ibi excipiẽdo de ɔpẽsatione poterã ɔseq debitũ, meum saltẽ compẽsando, sed isti clerici nullo mõ poterãt ɔsequi aliud excipiẽdo sup iure electionis ɔ ele. ꝙ esset cassanda, qa ipsi de iure, vel de ɔsuetudine interesse debebãt, sed hoc tñ poterant obtinere, ꝙ electio facta cassaret. ¶ Itẽ non est. ɔ. ff. de exce. rei iud. si quis cum §. si ancillã. imo potius ɔcordant. ibi. n. dicit ꝙ vbicunque eadẽ qõ repetitur in iudicio, obstat exceptio rei iu. sed in casu præmisso nunquam repetit eadẽ qõ. quia primo non est actũ nisi de ɔfirmatione vel cassatione pñtis electionis. repete q̃ not. s̃. de or. co. sup imo plus vr, ꝙ si anno, vel mẽse ꝑterito isti clerici ɔuẽtuales egissent ɔ capitulum, & petiissent cassari electionẽ eis ɔtẽptis factã de A. & lata eẽt snĩa absolutionis ꝓ capitulo ẽt expssa cã, ea, s. ꝙ nõ dẽrent clerici ɔuẽtuales interesse electioni: & mõ facta alia electione de B. iidẽ clerici petant electionẽ de B. factã cassari ex eadẽ cã, ex qua prima electio fuit cassata, nõ obstabit exce. rei iudi. qa de alia re agit mõ. s. de electione B. & de alia primo. s. de electione. A. ff. de exce. rei iudi. & an eadem. & l. seq.

ADDITIO.

a ¶ Hospitaretur. Ad hoc dictum Inn. vide Bar. in l. cum de in rem verso. ff. de vsu. & ibi Mod. & Fel. in c. cum M. Fer. col. 4. versi. tertia declaratio. supra de constit. Et ibi per ipsum concordantes. Et uide etiam Abb. in c. bonæ memoriæ. col. 5. s̃. de postul. præla. Et Card. in consi. 38. incip. primo rationes. col. 2. circa medium.

SVMMARIVM.

1 *Sola confirmatio videtur facere vt quis possit administrare.*
2 *An possit quis ante installationem ministrare. & vide in nu. 5.*
3 *Ecclesiis oblata, Deo oblata esse dicuntur, & dicuntur esse pauperum quo ad sustentationem, vt nu. 4.*

CAP. IIII.

1 Cum super electione. † [Confirmatus] satis vr quod per solã confirmationẽ possit administrare. s̃. de ele. qualiter. c. nosti & c. transmissa. in contrarium videtur, quòd si hoc est frustra videtur installationem fieri, de qua habebus supra de offic. archi. ut nostrum. & frustra videtur esse concessum Papæ si non possit in

Universidad de Deusto Biblioteca

tronizari, ꝙ poſſit adminiſtrare. 23.di.noīe.imò, ꝙ plus eſt, expreſſum habes, ꝙ ēt ſi ſint conſecrati nedum confirmati tm̄, ꝙ non debent ſe intromittere de reb.eccleſiæ. 92. diſt. ſi quis ordi-
2 narius.& c.ſeq.¶† Sed quidam his ꝯtriis rn̄dent dicentes tūc ante inſtallationem non poſſe miniſtrare, cum hoc hēt cōſuetudo, ſ. ꝙ non adminiſtrant ante inſtallationem, vt ſicut ꝑ ꝯſuetudinē fingitur aliquis poſſeſſionē nactus, q non eſt. s̃.de ꝯſue.c.2. ſic & per ꝯſuetudinē inſtallandi, vt eſt ꝯſuetudo, ꝙ poſt cōfirmationē inſtalletur, ēt poſt ꝯfirmationem fingitur non hr̄e iura ꝯfirmationis: vel dic inſtallationē ad ſolam ſolennitatem facere pōt, & illud, qđ dr̄, ꝙ vbi eſt ꝯſuetudo inſtallandi per aliquem, ſeruanda eſt conſuetudo, ut in præalle.decre. vt noſtrum. ſed nihilominus ante inſtallationem adminiſtrabit, niſi conſuetudo cōtraria operetur: q ēt dicerē p̄ualere. nec capitulū in noīe. ꝯdicit, non.n. colligitur ibi ar.à ꝯtrio ſenſu, quia ēt adminiſtrare pn̄t ſine inſtallatione facta in vrbe. & vidimus, ꝙ Papa adminiſtrauit antequā vrbem ingrederetur, & tn̄ libere vrbem ingredi poterat. nec ꝯdicit c.ſi quis ordi.& c.ſe.92.di. quia ibi cōtendebatur eos non eſſe ep̄os, & ꝑ obreptionē obtinuiſſe ꝯſecrationē. j̃.de do.cum olim. vel non negatur ibi quin eccleſiæ ad quā ꝯſecratus eſt bona miniſtret, ſed eccleſiæ ad quā diuertit. ¶[Reſtituendū] quia iā poſſeſſionē habuerat. i. in cā reſtōnis eſſe, niſi ꝯ cum de veritate electionis, ꝙ mala eſſet, ꝯſtitiſſet, & ſtat in ſolo verbo hęc reſtitutio vt hic in fi.& s̃.c.proxi. ꝑ ſolam aūt ꝯfirmationē nō poſſet repetere reſtōnē poſſeſſionis, licet quidā ꝯdicant, ſed vr̄ ꝯ ff. de acq. poſ.cū hæredes. vbi dr̄, ꝙ adita hr̄ditate iura tranſeunt, ſed non
3 poſſeſſio, niſi corpore fuerit apprehenſa. ¶†De hac āt mā p̄t notari, ꝙ non prelatus, ſed Chr̄s dn̄ium, & poſſeſſionē rerum eccleſiæ hēt. vnde quæcunq; hoīes offerunt eccleſijs dicuntur eſſe oblata Deo. 12.q.2.nulli liceat prædia, & c.qui abſtulerit.& q.1. res.c.vidētes. vel eccleſia hēt poſſeſſionē & proprietatē, ut colligitur.12.q.3.pontifices.& j̃.de teſta.c. requiſiſti.i.aggregatio fidelium quæ eſt corpus Chr̄i capitis. s̃.de ſacra vnc.c.vnico.ante mediū, & ſi aliqñ inueniant hæc bona Deo oblata eſſe ep̄orum vel p̄latorū, vel capitulorū, dic eſſe eorū quo ad gubernationē.
4 ¶†Dicuntur ēt eſſe pauperū quo ad ſuſtentationē. hæc āt ꝑꝑ vtilitatē cōem diuiſa ſunt per eccleſias diuerſorū locorum auctoritate ſummorum pontificum, & ep̄is, & alijs prælatis conceſſa eſt miniſtratio eorū. 12.q.1.vidētes.ex his & c.ꝑcipimus, & ꝑꝑ hoc dicimus qđ quātuncūq; moriatur p̄latus, & oēs clerici eccleſiæ, tn̄ ꝓprietas, & poſſeſſio remanet penes Chr̄m qui viuit in æternum, uel penes vlem, vel ſingularē eccleſiā quæ nunq̄ moritur, nec eſt vnq̄ nulla. 12.q.2.liberti.24.q.1.non turbat. & c.loquit, & p̄lati ſiue diſpēſatores habita ꝯfirmatione ſtatim pn̄t adminiſtrare ſicut ſi pupillo dareť tutor, vel adulto curator noīe eccleſiæ actiones intentare, & ēt ſi ſpolietur eccleſia aliquibus reb. antequam eorū poſſeſſio adipiſcatur prælatus hēt interdictū vnde vi, ſicut tutor noīe pupilli, vel quilibet adminiſtrator noīe eccleſiæ non ſuo. & ſic non eſt ꝯ ff.de acq.hęred.l.cum hr̄des, cum ibi ſuo noīe tn̄ agere poſſit. hoc tn̄ bene fatemur, ꝙ ſi aliqs ep̄s peteret reſtōnē ſuo noīe ep̄atus quo eſſet ſpoliatus, ſicut hic faciebat, bene reſtitueret ad ſtatū quo ſpoliatus eſſet, & ſi libere miniſtrabat, ad liberā adminiſtrationē reſtitueret, & ſi minus libere ad minus liberam. ar. j̃.de reſti.ſpo.Piſanis: & j̃.de ap.bonæ me. his ēt cum oīs cā reſtituenda ſit, & res quæ ſimul cū ep̄atu ablatæ ſunt reſtituent. ff.de vi, & vi ar.l.1.§.qui iudi. §. ſi fundū. nā licet hoc interdictū nō cōpetat niſi poſſeſſori, & ſi ipſe ꝯfirmatus prædictas res non poſſideat, ſed eccleſia tm̄ ad quā cōfirmatus eſt, nō vr̄ competere interdictū. ſed dic dari ſiue venire in interdictū, ſi quō habuerit, ſiue depoſitas ſiue recōmendatas, ſiue pignoratas. ff.de vi & vi ar.l.j.in prin. & §.ꝙ autē ait. licet.n.de eis nō detur interdictum principaliter ſi eis tm̄ ſpoliareť, qa ea non poſſidet ciuiliter vel naturaliter. ff.eo.l.j.§.deijcit.& §.interdictū autē: tn̄ rōne acceſſorij veniunt. & eodē modo hic principaliter, n.cōpetit vtile interdictū, vel iudicis officiū pro recuperādo ſtatu ſuo iſta aūt ſibi cōpetunt noīe ſuo, vt dictū eſt, ad res aūt ablatas rōne acceſſorij. ſ.quia accedūt ep̄atui ad quē reſtitutus eſt, ff.eo.l.i.rectiſſime.& §.ex die.& l.merito.§.& illud. ¶Sed dices cum interdictū vnde vi, tm̄ pro intereſſe competat, vt ff.eo.l.interdicto. hoc aūt non intereſt ſuo noīe, ſed eccleſiæ tm̄, inanis, erat reſtitutio. ¶Rn̄deo interdictū, vel officiū iudicis ſemꝑ cōpetere ad rem ablatā, vel eius ęſtimationē, ēt ſi nihil intereſt eius qui ea ſpoliatus eſt, vt probatur ff.eo.l.j.§.ꝙ aūt. cū ad ea quę ibi dicunt nō agať rōne intereſſe. etenim, quantū ad rē locatā ſi vis fiat nō intereſt locantis. ff.loca.ſi merces. & l.ſe. nihilominus tn̄ æſtimatio rei locatæ venit in interdicto, vt colligiť in prędicto §.ꝙ aūt, & inſuper. ſ.vltra ęſtimationē tenetur ad intereſſe, & ſic loquiť l.pal.interdicto. Idē in p̄lato dici pōt, ꝙ ſua intereſt cū ea-
5 rū diſpenſationē hēat, 11.q.j.ep̄s. ¶† Itē rōne acceſſorij tenetur ad oēs fructus dāna, & expēſas. j̃.de reſti.ſpo.grauis. j̃.de ap.bonæ me. reſtōnem aūt earum rerū ſuo noīe nō petet, cū eas non habuerit, nec poſſederit ſuo noīe, ſed eccleſiæ. plus placet, quod not. j̃.de reſti.ſpol.in literis.& poſſet dici in prima obiectione, & vbi ꝯſuetudo eſt inſtallandi ꝑ aliquem, ſeruanda eſt ꝯſuetudo, vt in decr. vt nr̄m, ſed nihilominus ēt ante inſtallationē miniſtrabit, niſi ꝯſuetudo ꝯtria opereť, quam ēt dicerē p̄ualere. ¶Siue aūt dicas Chr̄m, ſiue eccleſiā gn̄alē, ſiue ſpālem, ſiue ep̄m, vel aliū p̄latum, ſiue Papam vicariū Chr̄i poſſidere, dicas ſ̄m prædictū modū ꝓcedendum, hæres autem ſecularis, ſi ante aditam hr̄ditatem, vel ēt ſi poſtq̄ adiuerit ſpolietur caſtro, fundo, vel alia re hr̄ditaria, non pōt tn̄ agere interdicto recuperandæ poſſeſſionis ad rem qua ſpoliatus eſt. niſi prius habuerit per ſe, vel ꝑ aliū illius rei poſſeſſionem, qa duo hēt probare ille, qui intētat hoc interdictum, quæ iſte probare non pōt, ſ. poſſeſſionem, & ſpoliationem. [Petitorium] perierat. n. ſe reſtitui ad ep̄atum quo fuerat ſpoliatus, & ad quem fuerat canonicè electus, & ſic poſſeſſorium, & petitorium intentabat. [De qua] ff.de iud.de qua re.

SVMMARIVM.

1 *Poſt teſtium apertionem, & etiam diſputationem ſuper eis factam rediri poteſt ad poſſeſſorium.*
2 *Spoliatus petitorium dimittere debet & ad poſſeſſorium propter odium ſpoliationis tranſire.*
3 *Cum quis ignorans ſe poſſidere egit petitorio, redire poteſt, ad poſſeſſorium ſi ſe inuenerit poſſidere.*
4 *An iudex cogatur pronunciare ſuper petitorio: petēte aduerſario: ſi primo fuit propoſitum.*
5 *An iudex teneatur ferre ſententiam ſuper petitorio: quo egit ſpoliatus.*
6 *Spoliato reſtitutio, poterit ſpoliator de nouo: voluerit ſi agere de proprietate.*
7 *Spoliator, facta reſtitutione, petere poterit, quod ſuper petitorio: de quo actum eſt, ſententia feratur.*

CAP. V.

Paſtoralis offi. [Poſſeſſorio.] ff.de acq.poſ.naturaliter.§.hoc nihilominus. [Recuperāda] interdicto, vnde vi, inſti.de inter di.§.retinēdæ, & §.ſe. [Adipiſcenda] quorū bonorū, quorū lega. Idem vr̄ in retinenda, ſi
1 errauit.ff.de ac.poſ.naturalr̄. ¶† Renunciatū] renūciari propriè dr̄ ꝓbōnib.facti: vr̄ aūt hic, ꝙ poſt apertionē teſtiū, & ēt diſputationē factā ſuꝑ eis, ꝙ redire pōt ad poſſeſſoriū, qa cū nō renūciauerit, adhuc pōt inducere inſtr̄a, & cōfeſſiones, & ꝓbōnes als. j̃. de fi.inſt.cū dilectus, & ſic nō pōt dici liquere de cā. nec valet, ſi dicas, ꝙ ēt poſt renunciationē, & ꝯcluſionē poſſunt ſilr̄ induci
a ꝓbōnes ꝑ beneficiū in inte.reſt. nam non dr̄ [a] poſſe fieri, qđ per auxiliū extraordinariū fit, quale eſt in inte.reſt. [Cōcluſum] cō-
b cluſum [b] ꝓpriè dr̄, quādo ſic cōcludiť, qđ ulterius nec de facto, nec de iure quicq̄ dicať. [Statutū.] ff.de vi, & vi ar.cū fundum.§. vlt. ¶[Pendente.] i.ſimul pōt agere vtroque. pōt ēt ſuſpendere qōnem proprietatis, quouſq; poſſeſſionem recuperat, ut ſic onus probationis ſuper proprietate trāſferat in ſpoliatorem, qđ intelligo verū, cū nihil probatū eſt de ꝓprietate, ſed ex ea cā tantum: qa actor, idemq; ſpoliatus nihil ꝓbauit, dicit reus, idemque ſpoliator ꝓ ſe ſn̄iam ferendā. ¶Si aūt alias ꝯſtaret de ꝓprietate, ꝙ cēt ſpoliatoris, non ſuſpendereť & ſn̄ia, & hēt locū hæc ſuſpēſio, quādocūq; uult, ante ꝯcluſionem: ſed poſt ꝯcluſionem non hēt locū, niſi uel malitia ſpoliatoris, uel caſus, vel alia iuſta cā iudicē mouerit, ut ſuſpēſo petitorio ꝓcedatur in poſſeſſorio, renunciare aūt nōt pōt, quin aduerſarius, vel ēt ipſe poſſit petere ferri ſuꝑ eo ſn̄iam. vt no.in gl.ſed quid [Intentare] hoc non videtur poſſe ſtare, cum ex quo cœperit agere petitorio, ſiue ante litis conteſta. ſiue poſt, cogendus eſt proſequi litem cœptā vſq; ad finem, uel ad minus reus poteſt petere, ut procedatur in lite cępta, & terminetur. C.quomodo & quando iudex, aut. qui ſemel. ¶Ioannes dixit, ꝙ qui agit petitorio, ſi vult tranſire ad poſſeſſorium, nō pōt, niſi renunciet ꝓceſſui ſuper petitorio, & gloſſauit hic, pendente iudicio, ideſt coacluſio, uel renunciato. ¶Alij dicunt, qđ beneficium iuris eſt, qđ de petitorio poſſit tranſire ad poſſeſſorium, vnde pōt, etiam ſi non renunciet, ne quod in eius fauorem eſt, &c. C.de legi.quod fauore.illa Auth. loquitur, quando eſt contumax. hic autem non eſt contumax, quia fecit, quod lex permittit, & hæc decre. & infra de teſti. ſignificaue-
2 runt. † Et eſt hoc ſpeciale, quod ſpoliatus debet dimittere petitorium, & tranſire ad poſſeſſorium propter odium ſpoliationis, nec cogitur renunciare primo iudicio, nec procedere, ſed pēdebit negociū tm̄: ſi ptās uolet procedere, ꝓcedet, & ſi nō omittet: ſed nec ꝓdeſt hæc ſuſpēſio, qn finaliter poſſeſſorio expedito reo inſtante, in prima inſtantia ꝓcedať, ſaltē quouſq; reus abſoluat ab

ADDITIONES.

a ¶Nam non dicitur. Car.in conſi.57. col. j. dicit hoc dictum eſſe notabile, & illud ſequitur in conſi.incip.ad primam, quod de iure communi.
b ¶Concluſum. Adde Spe.in.titu.de renun.& concl.uer.& no.& Car.in conſi.22. incip.in cauſa amare, in prin.glo. & ibi Ange. allegantem in no.hic in §.quia uero, in Auth. de teſti. & Abb.in c.quoniam contra, colum. 10. infra de proba. & Cardin.in cle.j.q.2.de cauſa poſ.& proprie.& in conſi. 7. incip. ſigillatim ad ſingula, col.3.verſi.ad quartum.

ab ipſa inſtantia, & actor ſibi ad expēſas factas ꝑꝑ hoc ꝯdēnetur vt in præallega.auct.qui ſemel, & C.de iudic.properandum.§.j.
3 † [Poſſeſſoriis.] Vt eſt vti poſ.quod p̄cedit ſui natura rei ven.qa qui proponit vti poſ.dicit ſe poſſidere, q aūt vendicat, aliū poſſidere dicit, s̃.de iu.examinata. C.de alie.iu.mu.cau.fa.l.i.nec reddit quis ad tale poſſeſſoriū, ſi cępit agere petitorio ꝯ. ff.de acqui. poſ.naturaliter.§.nihil. Sol. illud intelligitur, vbi quis ignorās ſe poſſidere, egit petitorio, quia tunc pōt redire ad poſſeſſoriū ſi ſe inuenerit poſſidere. item prius oportet ſcire quis ſit poſſeſſor, quā petitor, & ita naturaliter p̄cedit rei vend. Inſti. de interdi.§. retinendæ. vel hoc intelligas de interdictis, qui habent mixtam cām, ſicut eſt in interdicto de itine.actuq; priua. vbi non ſolum oportet me probare dn̄ium ſeruitutis, ſed ēt poſſeſſionē. ſ.iuiſſe triginta vicib.in anno. ff.de itin.actuq; priua.l.3.§.ait prætor §. hoc autem, ibiq; inuenies cauſam diuerſitatis. Item de interdicto, de aqua ex caſtellis ducenda. ff.de aqua quoti.& ęſti.l.j.§.ait prætor. ſed certe hoc interdictum non p̄cedit veram cauſam ꝓprietatis, quia ſimul & de poſſeſſione, & de proprietate agit. vel loquiť hic de interdictis præparatoriis rei ven. vt eſt de libe. ho. exhi. & de lib.exhi. vt in eiſdē tit. nam prius apparet, quis poſſideat, & poſtea datur rei ven. dic, ſi agendum eſt vti poſ.& de vi, prius agendum eſt vti poſ.& poſtea de vi. C.de app.l.3. de iud.ſi de vi. [Iniquitas.] Sola iniquitas ſpoliatoris non ſufficit, ēt ſi de ea ꝯſtet, niſi dimittat, vel ſuſpendat petitoriū, & recurrat ad poſſeſſorium, niſi appareat ſubtractio ꝓbationum, vel malitia aduerſarij, vel caſus, vel alia iuſta cauſa. dicimus.n. ꝙ poſtquā concluſum eſt, non pōt ſuſpendere petitoriū, ſed ſn̄ia diffinitiua fertur pro reo, ēt ſi nihil probatū ſit ꝓ alterutra partiū. cū ſufficiat reo, eidemq; ſpoliatori, ſi actor, & idē ſpoliatus nihil probauit, vt s̃.eo.cū eccleſia, niſi aliqua cauſa in ꝯtrium iudicē moueat, vt hic dicit. Sed obiicies ſic: ergo de ſua improbitate ꝯſequeť fauorem ſpoliator? Reſpon. hoc eſſe verum, ſed hoc ideo ꝯtingit, qa hoc vr̄ voluiſſe ſpoliatus vtrunq; intētando. & in vtroq; ꝯcludēdo. vel dic, vt no.in gl.j.ſimul, & gl.ſed quid ver.quidā. [Caſus.] Mortis teſtiū, vel abſentiæ, vel furoris, vel alia hmōi. [Agi.] Sed quid prodeſt ei, ſi agat poſſeſſorio, cū ſuper vtroq; ferri dēt ſententia, cum vtrunq; ſit deductum in iudiciū, s̃.eo.c.2. 3.& 4.in executione.n.p̄ualebit petitoriū, j̃.c.prox. Reſpōdeo, valet quo ad fructus. hoc non vr̄ ſtare poſſe, quia poſtq̄ obtinuit in poſſeſſione, oēs fructus reſtituet, cū ſucūberet in petitorio, ſuper quo iā lis conteſtata fuerat, cum poſt litis conteſt. oēs ſiant malęfidei poſ. quo ad fructus reſtituendos. ff.de peti.hære. ſed ſi lege. §.ſed ſi ante litis. Sed pōt reſponderi, ꝙ diuerſis tēporib. factæ ſunt litis ꝯte.& primo ſuper poſſeſſorio. vnde ab eo tp̄e vſq; ad li.ꝯteſt. ſuper petitorio habebit fructus. itē ſi obtinuit in poſſeſſorio, poſſidebit quouſq; aduerſarius ꝓbet ſuam eſſe. C.de rei ven.res als.
4 † Sed dices ad minus petente aduerſario cogetur iudex ꝓnunciare ſuper petitorio, ſi primo fuit propoſitum, non obſtante, ꝙ actor ad poſſeſſionem habuit recurſum, arg. ff.de iud.de qua re. Sed nos reſpondemus, non cogeť ꝑꝑ rationē aſſignatam in glo. quæ incip. hoc non vr̄, & ꝑꝑ iniquitatē rei, qui ſubtrahit probationes actori, vel ꝑꝑ caſum, q abſtulit ei probationes, nec ſufficit, ſine cā hoc ſtatutum eſt ꝯ auct.qui ſemel, imo iuſta cā eſt illa. ſ. ꝙ cum hic perſpicue ꝯſtet de malitia ſpoliatoris, & ſpoliator deterior ſit, quā ignorans, vel q̄ qui ineptè proceſſit in cauſa, iuſtū ergo fuit, ꝙ hic Papa ꝯ ſpoliatorē prouideret, vt nihil ꝑ ſuā malitiā, vel rapinam lucraretur, licet ſpoliatus ineptè & inſolitè primo petitoriū intentaret; multū aūt lucraretur ſpoliator, ſi ꝑꝑ hoc, ꝙ poſſeſſionē habet, nō oneretur ꝓbōne imo obtinere debet ſuꝑ proprietate, & ſi nihil ꝓbauerit, s̃. eo.cum eccl̄ia & econuerſo ſi ſpoliator aduerſarium non ſpoliaſſet, nihil poſ-
5 ſet obtinere, niſi probaret de iure ſuo. † Idē & in ſpoliato, ſi non fuiſſet ſpoliatus, nullum onus ꝓbationis incūberet, ꝙ autē hoc eſſet penitus iniquū, ꝙ ipſe ſine culpa ſua ſic grauiter lederet, & aduerſarius pro ſua culpa ſic magnifice muneraret, alias iuuaretur, ideo ſtatutum eſt, ꝙ nullo mō ſuꝑ petitorio, quo egit ſpoliatus teneať iudex ferre ſn̄iam, ēt ſi ꝯſtet, ꝙ ſn̄ia eſſet ferenda pro
6 ſpoliatore ex ea cauſa, quia nihil de proprietate probauerit ſpoliatus. † Quidam tn̄ dicunt, ꝙ ſpoliato reſtituto ſi ſpoliator voluerit agere de proprietate, ꝙ poterit de nouo. ſed non poterit ꝓſequi litem cęptam per ſpoliatum, vel ſuper ea petere ferri ſententiam, ēt eo reſtituto, nec habeas o aduocate ꝯſcientiam lęſam eo ꝙ dederis cām peccandi ſpoliato & retinendi rem alienā, qa pōt eſſe, ꝙ verè ſua ſit, licet eā non ꝓbet ſuā. Itē eſt & rō, quare ſpoliator non pōt proſequi ceptā actionē à ſpoliato ſuper petitorio, quia cū ſpoliator ꝯ ſpoliatū nō poſſit intentare aliquam actionē, niſi interdictū, s̃.de or.co.c.fi. & eadē rōne non poterit
7 petere, ꝙ in cępta actione petitorij procedatur. † Plus placet nobis, ꝙ facta reſtōne ſpoliator poterit petere, ꝙ ſuper petitorio, de quo actum eſt, ſn̄ia feratur, & hoc expreſſum vr̄ j̃.de teſti. ſignificauerunt, in fi. Sed tn̄, quia ſpoliatus eſt reſtitutus in poſſeſſione, ſn̄ia ferať pro eo ēt ſuper ꝓprietate, niſi forte fuiſſet probatū pro reo ꝯ. ſ. ꝙ ſua eſſet proprietas, quia tunc bene ꝯ poſſeſſorē ferť ſn̄ia, j̃.de fide inſtr.inter dilectos, in fi. & habes ſimile, qn̄ agiť reali actione, & reus eſt ꝯtumax, quia tunc actor mitti in verā poſſeſſionē rei petitæ, cuius ꝑ lapſum anni verus poſſeſſor efficit in tn̄, ꝙ reus poſtea non niſi de proprietate auditur, & cum prius ſibi immineret onus ꝓbōnis, de cętero, ex quo poſſidet ꝑ annū, non imminet ei probationis onus, j̃.de do.& cōtu.ꝓut.C. de iu.ꝓperādū [Poſſeſſio.] Si à prin. pōt incipere agere poſſeſſorio, ſuſpenſo petitorio, multo fortius eſt dicendū, ꝙ ſi ſimul egit vtroq;, ꝙ poſſit dimittere petitoriū, & ꝓſeq tn̄ poſſeſſorium.

SVMMARIVM.

1 *Petitorio, & poſſeſſorio ſimul an agi poſſit, & vtrum vna ſententia terminari debeat.*

CAP. VI.

Cum dilectus. [Petitorio.] De hac materia no. s̃.e. c.2. [Proprietatis.] ff.de po. bona ſi. ff.de pig.act.ſi rē. [In executione.] Hoc, quod dicit hic de p̄mittenda executione in ꝓprietate, locum habet, ſiue vna pars tantū
1 egerit poſſeſſorio † & petitorio, ſiue vna pars tm̄ egerit poſſeſſorio, & alia petitorio, ſiue ſimul cęperunt agere, ſiue diuerſis temporib. dum tn̄ ſn̄ia ſuper vtroq; ſimul occurrerit ferēda. Si autē primo ferť ſn̄ia ſuꝑ petitorio, de cętero nō eſt ferēda ſuꝑ poſſeſſorio, qa non prodeſſet. ſi aūt prius fertur ſuper poſſeſſorio, bene poſtea ferri poteſt ſuper petitorio, infr. de teſti. ſignificauerunt. hac ratione vr̄, quod poſt ſentētiam latam in petitorio nō poſſit ſuꝑ eodem agi poſſeſſorio de ſpoliatione facta ante li.ꝯte. vel ēt poſt in petitorio, ſed de ſpoliatione facta poſt ſn̄iam in petitorio bene agitur, quia non obſtat exceptio rei iudi.in petitorio.

SVMMARIVM.

1 *Statim, ꝙ epiſcopus eſt confirmatus, dicitur habere adminiſtrationem.*
2 *Non dicitur eſſe in culpa, qui confirmationi ſubitæ, & ignotæ non contradixit.*
3 *Effectus confirmationis an impediatur, ſi fiat clandeſtine.*
4 *Appellare non eſt neceſſe, ſi quid extra iudicium fiat.*
5 *In cauſa beneficiali procedi poteſt in contumacia aduerſariorum.*

CAP. VII.

Cum olim quæſtio. Archi. petebat ſuā electionē ꝯfirmari, Archipresbyter & canonici ꝯ: vel melius, Archi.petiit Archidiaconatum, ad quē licet electus fuiſſet ꝑ ep̄m, tn̄ cū nō poſſidebat vel quaſi, qđ idē credimus. ſ.petere Archidiaconatū, ac ſi peteret ſibi tanquā
1 Arch.obediri, vel rn̄deri. † Sed ſ̄m hoc vr̄, ꝙ ex quo ꝯfirmatus erat ꝑ ep̄m, qui ꝯfirmaſſe eū intelligiť hoc ipſo, ꝙ ipſum elegerat, qđ nō debuiſſet inqri, an ep̄s fuerit in poſſeſſione eligēdi, nec ne, ſed ſtatim debuiſſet Papa p̄cipere ſibi tanq̄ Arch.rn̄deri. j̃.de app.ꝯſtitutus. cū poſt ꝯfirmationē ſtatim habeat adminiſtrationē, ēt confirmatus eſt ab alio, q nō habet ptātem eligēdi, vt no. s̃.eo.cum ſup. Itē hic Archi. habet officium iudicis, vt reſtituat, vel ut arch. admittať. s̃.de of.iu.c.2. qđ ꝯpetit nō ſolū ꝯ eū, q ſpoliat, ſed ēt ꝯ eū q debitū nō ſoluit s̃.de ele.qrelā. vbi no.& ubi nō ſoluūt debitū Arc. qa ſibi nō rn̄dēt, ut debēt. Ad hoc rn̄deo ſic, qa ſi ꝯfirmatio fiat ita, qđ & tp̄s & ptātem habeat excipiēdi aduerſarius ante ꝯfirmationē, de cętero non pōt aliqd excipiēdo obiici, quo minus ꝯfirmatio ſuum habeat effectum, nec de peccato in electione habito, neq; de vitio pſonæ. j̃.de app.ꝯſtitutis. 2. Si tn̄ reſtaret ꝯſecratio faciēda, vel ordinatio omiſſa in confirmatione exciperet ꝯ conſecrationem, vel ordinationem. s̃.de ele.cum dilectus. j̃.de accu.c.ſuꝑ his, & verè non pōt poſtea agere, niſi peteret reſtitutio in inte. vel niſi ſupplicaret, ut not. s̃.de off.dele.paſtoralis.§.pen. qn̄ autem tp̄s excipiendi non habuit is qui ſe opponit ante ꝯfirmationem, ſicut fit in eo, qui eligēdo cōfirmat, valet quidem ꝯfirmatio, ſiue collatio, tn̄ dici pōt, qđ ſi aliquid obiicit ꝯ electionē & ꝯfirmationē qđ impeditur eius effectus, ut hic, & ꝯ pſonā ēt, cū ſit diffamatus. j̃.de ac.accedens.
2 quia non eſt in culpa, † qui ꝯfirmationi ſubitæ & ignotæ nō ꝯtradixit, vel electioni. Decr. autē. s̃.eo.c.cum ſuꝑ, nō obeſt, quia ibi petebat reſtitutionē, cū fuerit ſpoliatus hic autē licet habuerit ius ex confirmatione, quia tn̄ non habuit poſſeſſionē, non petebat, nec pōt petere reſtitutionē. ff.de ac.poſ.cū hæredes. nec ob. quod dicit, ꝙ ēt pro iuribus denegatis competit reſtitutio. s̃.de ele.querelā. quia intelligitur de iuribus denegatis, quæ prius poſſidebat, arg.hic, cū nunquā poſſeſſionē habuit, non cōpetit interdictū, vel officiū iudicis. ff.de vi & vi arma.idē eſt. §. vnde vi. cū nomine perſonæ ageret, nō eccleſiæ. s̃.aūt in decre.cū ſuper. loquitur, qn̄ agitur poſſeſſorio ad reſtitutionē poſſeſſionis ep̄a-
3 tus. † Si autē clandeſtine fiat cōfirmatio, ſilr̄ impeditur effectus cōfirmationis. j̃.vt eccle.bene. c.j.& j̃.de appel. vt noſtrū. item ſi fiat aliquo p̄currente, vti ſupplantaret aduerſariū, intelligo eā clandeſtinā, & impediri tunc poſſe effectū confirmationis. j̃.de appel.

Universidad de Deusto Biblioteca

app.oblatæ.j.de dolo,cũ olim.Idẽ, si dicat cõfirmationẽ nõ tenere,dicit no.in decr.cũ olim.Itẽ si fiat in absentia illorũ, q ꝯdicunt,& ꝯdicere põt.j.de acc.accedens,& arg.q ma.accu.pos.c.si.nã his imputandum non est,si non exceperunt,cum absentes fuerint,nec aliquid sciuerint.hoc nõ credimus verũ:licet.n.postea possit ꝯ electũ & confirmatũ agere,nõ tñ pp sua absentiam poterit impediri effectus ꝯfirmationis.& in illa decre.accedens, impositus fuit pp infamiã ꝯfirmari. Idẽ si dicatur eũ, qui semel elegit,& ꝯfirmauit,ius eligẽdi nõ habuisse,vt hic. Secus tñ dicerẽ,si alius elegisset,& tps excipiendi habuisset ante, quã ꝯfirmator ꝯfirmasset.tunc ẽt quantuncuq; electionẽ solã nullã & nõ ꝯfirmandã dicat,nõ impedit effectus ꝯfirmationis, vt dictũ est, qa exceptio minus canonicæ electionis nõ suspẽdit effectũ ꝯfirmationis, j.de app.ꝯstitutis.2.licet applo impediret,& in integ. resti.& sic loquit l.2.C.si quis ex fal.in l.vlt. si aũt cõfirmatio diceret nõ valere ipso iure, tuc bene impediret effectus ꝯfirmatio
4 nis.† Sed oppones,nõne imputãdũ est pdictis, quia nõ appellãt, quãcito sciũt, 2.q.6.biduũ.§.si aduersus? Rñdeo non.qa illud locũ habent in iudiciis.ext.iudiciũ aũt si quid fiat, non est necesse appellare,vt no.j.de his,q̃ fi.à ma.par.ca.cũ in cunctis.tñ põt appellari.j.de ap.ad audiẽtiã constitutis.2.& in multis aliis c. itẽ licet pdicti nõ possint p exceptionẽ impedire officiũ ꝯfirmationis;põt tñ post ꝯfirmationẽ agere in modũ denũciationis, vl' accusationis,vel remoueat,vel casset,qđ factũ est.j.de ap.ꝯstitutis itẽ & aliis modis,vt no.s̃.de ele.duobus.2.[Reclamatione.] Nã si reclamassent, & lis penderet sup possessorio, & iõ nondũ fuisset aliqua electio per epm facta ꝯfirmata, & per superiorẽ approbata,nõ fuisset lata sñia p Arch. sed finis litis sup possessorio expectandus esset,vt no.s̃.de resti.in inte.cũ venissent. hec decre.nihil facit ad titulũ. [Canonici.] Canonici.n.& Archipsbyter constituti corã Papa, & videntes ipsum Papã motũ ex attestationibus receptis ad ferendã sñiam pro Arch.exceperunt ꝯ ipsas attestationes,ꝙ nõ valebant,qa receptæ erant à iudicib.recusatis pp suspitionẽ. sed dñs Papa rñdet attestationes pp hoc non minus valere,& ſm eas iudicandũ,quia nõ valet recusatio eorũ, cũ essent electi de ꝯsensu pcuratorũ vtriusq; partis. & nõ facias vim, siue canonici & Archipresbyter recesserunt appellantes à psentia horũ iudicũ,quia ẽt tunc valent attestationes,cũ ab eis nõ liceat appellare, 2.q.6.à iud.& eo.mõ multominus põt infringere
5 attestationem,si nõ appellarũt.† Sed oppones, nõne hoc solũ sufficiebat,vt non valerent attestationes, quia receptæ fuerũt li. non ꝯte? Rñdeo nõ,quia cũ de bñficio ecclesiæ ageret,potuit pcedi ꝯtumaciter absentãtib.se aduersariis,ptextu forte recusationis,vel applonis,q̃ nõ valebat.in registro ꝯtinet, ꝙ facta litis cõte.in cã apud sedẽ Aposto. de ꝯsensu pcuratorum partiũ fuit cã ꝯmissa trib.iudicib.de quib. canonici vnũ recusabãt pp ꝯsanguinitatẽ Arch.memorati. [Procuratorũ.] Multofortius, si de partiũ voluntate.ff.de of.dele.super qõnum,arg.ꝯ.s̃.de off. dele.c.cũ olim dile. j.de re iu.suborta.s̃.de postu.ad hoc, 2.q.6.biduum.§.si aduersus.j.de ap.sæpe.s̃. de in integ.rest.cum venissent. C.de eroga.mi.an.in exceptione,li.12.ff.de trib. pcuratoris,s̃.vt lit.nõ ꝯtest.ad hoc.ff.de pcu.ignorãtis. ff.si quis ius dic.l.j. §.si pcurator.ff.quod quisq; iur.l.3.§.si pcurator.ff.de li.cau.in seruo, in Auct.de eccle.tit.§.si quis in suo,col.9.ff.de exce.si procurator. Sol.si procurator malè faciat negociũ domini sui,tenet,sed procurator est obligatus dño actione mãdati,C.de pc.si pcurator. ff.de pcu.cum mandato.nã & ei prodest, licet iniustè obtinuerit pcurator.ff.de pcu.q pprio § pcurator.arg.ꝯ.ff.de dolo, & eleganter.§.pe.vbi dr, ꝙ si dñs nõ põt habere recursum ꝯ pcuratorẽ,qa nõ sit soluendo,in integ.manet pristinũ ius. cũq; ergo hic nõ possit habere recursum ꝯ procuratorẽ, qa hic factũ nõ capit ęstimationem, debet ei manere saluum ius primum; sed illud obtinet,vbi dolosè versatus est, sed si negligẽter, secus, supra de in integ.restitu.cum venissent.s̃.de elect. Cumana, vbi de hoc no. [Imponentes.] Super contradicendo do ipsi Archid. j. de conces.præben.post elect.contra Sol.ibi.

CAP. VIII.

In causa quæ inter. [Patriarchã.] Petierat subiectionẽ monasterij Patriarcha,& hoc iõ dicebat qa solitus erat soluere. 50.solid.in signum subiectionis.Lata autẽ sñia absolutionis p Abbate.dr hic, ꝙ nõ admittit Patriarchæ ptãs petendi eosdẽ.l.solid. si alio iure petere voluerit.hæc dec.nihil facit ad titulum. [Synodum.] 18.q.vlt, Si alio. [Cum.n.ex vna cã petierit, iterum põt ex alia petere, nõ obstante exceptione rei iudicatæ,quia super prima causa lata est sñia cõtra eum.ff.de exce.rei iud.& an eadem.§.actiones, & not. supra.de fo. competen. cum sit generale. vel melius cum primo non petierit.l.soli.sed subiectionem monasterij,sententia lata super subiectione non præiudicat super.l.solid.

De restitutione spoliatorum. Rub. 13.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatum in primis non restitui, & possessori incumbere onus probandi est contrarius.*

CAP. I.

Licet multum,& infra. Tñ duo sunt hic ꝯ ius. Primũ,ꝙ primo spoliatus nõ restituit: & ſm,ꝙ possessori incumbat pbatio.j.eo.in literis.j.de fide instru.inter dilectos,in fi. Solu. hoc contingit propter voluntatem partium,quæ in hoc conuenerunt.

SVMMARIVM.

1 *Spolium cum quis intentat, quenam iudex primo inquirere debeat, & super quibus exceptionibus testes admittere.*

CAP. II.

Solicite cures. [Spoliatum.] Principium huius capituli vr̃ ꝯdicere fini.nã in prin.dicit ꝙ inquirat,an resignans tpe resignationis fuerit spoliatus, ut sic aduersarij testes non recipiant sup spõtanea renun.& in fi.dicit, ꝙ iterum recipiat testes sup violẽta spoliatione.Sol. dñt quidã. ꝙ a principio debet inquirere sup spoliatione de plano, puta per famã,& p hoc dẽt repellere pbões de spõtanea renunciatione & postea debet recipere testes & alias pbões expoliati,qui agit sup sua expoliatione,vt si ipsam pbauerit, habeat restõnẽ. hoc non placet,qa nunq̃ põt tm fama, vt pd ctam pbõnem auferat
a possessori. Alij dñt a melius,ꝙ primo debet inquirere, an fuerit spoliatus,qñ resignauit.i.an eo tpe fuerit in possessione, & si inuenerit eum nõ existentẽ in possessione resignasse, cum sit præsumptio,ꝙ non voluntariè fecit,primo recipiat pbões de violẽta expoliatione.nec sequens decr.ꝯdicit, cum ibi non dicat,ꝙ non existens in possessione resignauit.Itẽ ibi psumptio est ꝯ resignãtẽ,ꝙ non violenter fecerit,qa resignauit corã Archiepo.ff. qđ me.cau.non est verisile.vel dic,ibi volebat pbare coactionẽ, vel ibi intentabat petitorium.hic autem possessorio recuperandæ possessionis agebat.Si.n.petitorio egisset,ut rei ven.tunc tm super renunciatione reciperent testes.itẽ & si post recuperationem possessionis egisset, bene admitteret exceptio renunciationis precedẽtis,& exciperetur de renunciatione præcedente spoliationem talem. s. quia veniens ad ecclesiam fuit admissus, uel quia eiectus fuit per eum,ad quem pertinebat ecclesia. in tali.n. casu bene admitteretur huiusmodi exceptio, quia renunciando videtur amisisse possessionem,ut no.s̃.de renun.super hoc.

ADDITIO.

a ¶Alij dicunt.Ad hæc dicta adde eundem Inno.in c.quia verisimile,infra de præsump.& in c.super hoc,de renun.& Pe.de Ancha.in consi.257.incipien. si prædicta sententia,in 2.col.circa fi.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ suæ vbi quis renunciauit, quæ sint partes illius in cuius manibus renunciauit, & an sententia priuationis sit necessaria.*

CAP. III.

Accepta conquestione. Intellectum istius decre.habes.s̃. de renun.super hoc.hæc decre.nullo mõ est ꝯria superiori decr. qa nec ẽt in ꝯsimili casu loquit.dubitatio.n.huius decre.erat,qđ iuris esset,si spoliatus ecclesia auctoritate ordinarij peteret restitutionẽ, & aduersarius suus obiiceret sibi, nõ potes petere restitutionẽ,quia spõte resignasti ecclesiã:& iterum spoliatus vellet inducere pbões sup spoliatione violenta, & possidens ecclĩã diceret,nõ est necesse,ꝙ te graues hmõi pbõne,qa primo resignasti sponte hanc ecclesiã, vnde bene spoliari potuisti auctoritate epi,uel ut quidã dñt p eum,cui eps eã ꝯtulerat:sed hoc nobis nõ placet.Quęrebat ergo pbões hic retento casu pmisso,cuius primo essent admittendæ? & respondeo quod primo sunt admittendæ probationes possidentis ecclesiam super spontanea renunciatione,quia hoc probato nihil valerẽt probationes super spoliatione,qa licita fuit spoliatio auctoritate epi facta,si uiolenter uolebat retinere ecclesiã,q̃ sponte renunciauerat.sed si super coacta voluntate vellet inducere testes, tunc haberet locum decre.s̃.de renun.super hoc [Constiterit.] s̃.c.pxi.ꝯ.Sol. ibi, si.n. quis renunciet ecclesiæ suæ statim licet epo, in cuius manib. renunciauit, dare illam ecclesiam alij, si ad eum pertinet collatio, & si ad alium pertinet,mandabit,ꝙ eã ꝯferat, uel ꝙ ad eã pñtet, qñ sola pñtatio ad eum ptinet. Imo plus est, quia postq̃ aliquis renunciauit in manib.eius,ad quẽ pertinet recipere renunciationẽ,ẽt sine alia licẽtia ille,ad quẽ pertinet ꝯferre, vel pñtare, statim faciet,ꝙ ad eum ptinet,nec ꝯ eum ferret aliqua sñia,qa ex renunciatione iam amisit omne ius,qđ in ea habebat,7.q.1.q̃ periculosum.& idem quidam dñt faciendum, qñ ad mãdatum epi, clerici ꝯtemnunt pmoueri ad ordines,s̃.de elec.cum in cunctis.

§.infe-

c.inferiora.s̃.de æta.& quali. quæris. Alijs tñ vr̃,& forte melius, ꝙ ibi necessariã est sñia priuationis, cũ adhuc retineant ius in ecclesia,quousque priuentur per sñiam, cum non sint priuati per sñiam iuris.& sic etiã prædictæ decre.dicere videntur.s̃.de æta. & quali.c.1.Itẽ in primo casu,& in omnibus aliis,vbi ius perdit ille,qui ecclesiam possidebat, licet epo sine alia causæ cognitio
a ne a ei auferre possessionẽ, quia in hoc exequitur suũ officium, vt hic,& j.de insti.c.3.& s̃.de pac.accepimus, & c.cũ clerici.sed non sic est in secundo casu, qa ibi nunq̃ licet auferre possessionẽ possessori,nisi post sñiam.j.eo.conquerente. C.de iure fisci.l.si.

ADDITIO.

a ¶Causæ cognitione.Ludo.Ro in consi.183.incip.dubitatur primo.ad finem, ꝙ possessor beneficii intrusus notoriè & inescusabiliter potest ipso non vocato spoliari.Et refert Feli.in c.cum olim,col.7.ver.confirmatur,inf.de re iudi.

SVMMARIVM.

1 *Non valent literæ per fraudem impetratæ.*
2 *Quæ literæ dicantur conseruatoriæ.*
3 *Literæ a nuncio impetratæ, si vim appellationis non obtinent, non valẽt.*
4 *Cum appellatur, debet exprimi causa appellationis.*

CAP. IIII.

1 Audita querela. [Molestaret.] † Et ita intentabat iste interdictum vti pos. in quo vterque est actor,& reus:quia vterque petere potest, & agere, sicut in fami.ercis.cõi diuidun.& finiũ regun.iudicijs.ff.de iud.l.in tribus,pp molestias,& turbationes,quæ ei fiebant. s.quia de ipsa ecclesia beneficium petebat,& in aliis volebat haberi vt clericus eiusdem ecclesiæ,& sic se gerebat. alias enim possessori nõ licet impetrare literas in fraudem, vt si post aduersarius alias literas impetrauit,ita ei non valeant tãquam prius impetratæ, & si impetrauerit ita fraudulenter,non valent,quia falsũm expressit in literis,cum dixit, ꝙ alius iniuriabatur ei,cum non intelligatur iniuriari,si prosequitur ius suum coram iudice. ff. de iniur. iniuriarum.§.1.& habes expresse hoc non licere,s̃.de rescr.c.vlt.& c. significauit.potes aũt dicere,& bene,ꝙ licet clericis ecclesiæ agere ꝯ clericum qui aliã ecclesiã recepit,vt perpetuo priuetur prima,7.q.1.si quis eps.c.si quis,& 21.q.2.si quis iã. [Si vobis.] s.epo Vigorien.& Arch.Elien. [Cõpesceretis.] s̃.e.solicite. ꝯ. Sol.hic nõ allegabatur a parte altera de violẽtia,ibi sic,imo ẽt cum age
2 retur vti pos.continebatur se possidere.† Ex pdictis aũt apparet, ꝙ non de iure,sed de iniuria aliquid in prædicta ecclesia requirebat,quia ingerebat se tanquam canonicus in percipiendo beneficium, vel ad alia negocia ecclesiæ. cõpetit ergo ꝯ ipsum interdictũ,vt no in gl.& ita.vel dic,ꝙ hmõi literæ ꝯ ius respiciunt futura,& appellantur ꝯseruatoriæ,& iudices conseruatores,qui habent impetrantẽ a futuris & manifestis iniuriis,& violentiis defensare,j.de of.dele.statuimus.vbi aliter,vt no.in gl.& ita. [Vobis plenius.] Arch.Eli.& epo Vigorien. [Constitisset.] Lite contest.coram vobis,vel ẽt non contestata, quia in his parte existẽte cõtumace põt spoliari ecclesia,j.de cleri.non residen. ex tuæ. [Prohibuistis.] Litis contestatione pręmissa, hic vero sñia satis
3 cõgruit interdicto,vti pos. [Nuncius.] † Si abreptio itineris vim obtinuit applonis,nihil potuit legitime fieri, vnde oĩa reuocãda sunt.s̃.de offi.dele.cum cã. Si autem vim applonis nõ obtinuit, literæ ab illo nũcio impetratæ nõ valẽt,nec debet reuocari, nec ẽt impediri processus priorũ iudicũ. rñdemus, ꝙ non obtinuit vim applonis,qui qñ misit cunciũ, iã sciuerat de literis ꝯ se impetratis,j.de app.suggestũ.vel si iudices primo cognoscere inceperant,& de missione nuncij nihil sciuerunt, semper tñ,ex quo secundæ literæ emanarent de certa scientia dñi Papę, reuocãtes iurisdictiones priorũ iudicũ,procedere vlterius non debuerunt, s̃.de offi.dele.pastoralis,§.2.& ideo si postea aliquid fecerint,reuocatur. [Impetrauerit.] Ad eosdẽ.s.Vigorien.epm,& eundem Archid. [Formam.] s. ꝙ non audiretis testes super spõtanea sua renunciatione,sed super sua spoliatione.& erat iusta hæc litera, qa intelligebatur,vel ẽt expresse dixerat, ꝙ sibi obiiciebat renunciatio facta,qñ non erat in possessione,quod tñ falsum erat,vel ẽt si verũ erat,nõ opposuit corã iudice de spoliatione,& ideo tenuit quicquid ꝯ eũ factũ est, vel forte alias contumax fuit, vnde nõ potuit ꝯdicere processui ꝯ se habito, nec appellare, 2.q.6.§. sunt quorũ.vel forma secundarũ literarũ erat,q̃ hic sequitur.s.ꝙ nõ obst.& c.hoc nõ est verũ pp id,quod sequitur in fine.s.ꝙ sñia non obstante procedat ſm tenorẽ secũdarũ literarũ,ex quo vr̃, ꝙ secundæ literæ habebant certũ tenorẽ.Sed ipsi exponũt.& forte non male,ꝙ reuocarent de facto quæ de facto processerant.s. occasione pdictæ sñiæ eo nõ obstãte. [Reuocari.] Per Vigoriẽ. epm,& Arch.Elien. [Nuncius.] Hic subintelligendũ est.si iudex sciuit,ꝙ nuncius mittebatur ad sedẽ Apostolicã,& eo pposito, vt eius missio pro appellatione esset: nã si nesciret iudex, vel ex
4 alia causa mitteret,hæc missio vim applonis nõ obtineret. † Itẽ hæc missio locũ habebat ſm iura hic,qñ licebat appellare nulla causa expressa. sed hodie locum nõ habet, cũ causam applonis exprimi oporteat,quæ mittendo nũciũ sine verbis nullo modo exprimi posset.de hoc plenius j.de appel. vt debitus. vel potest dici, ꝙ primo nunciũ miserat, quam lis cępisset agi sub iudice: sed tñ bene sciebat literas ꝯ se impetratas ante nuncii missionẽ. & ideo non impediebat processum eorum, imo alias non valebat, j.de app.meminimus. [Per vos.] s.per epm Vigorien.& Londen.& eundem Arch. [Factum esset.] 99.dist.c.ecce, & c.nullus. C.de eman.nec auus.C.de appel l.2.C.sen.rescin.nõ pos.l.impetrata,& C.de testa.si testm̃. [Auctoritate.] s. si nesciuistis nuncii missionem, quia tunc medio tpe legitime procedere debuistis, vel si fraudulenter nuncium misit. s. postquam de literis impetratis sciuit,vel non est reuocanda priuatio ecclesiæ,quam fecerunt iudices pp renunciationem,quam fecerat, vel quia alium personarum habebat,etiam si esset spoliatus, cum eã non opposuerit, [Præsumptione.] Iudicis, puta si pcessisset, sciens nuncii missionem bona fide. [Violẽtia,] Partis,vel iudicis. [Protulistis.] s.tu Archi. dũ epo Vigorien. [Literarum impetratarum.] Ad Vigorien.epm,& Eliẽ. Archi. [Reuocare.] Quia si esset iusta,nõ posset reuocari,cum non sit lata sñia ꝯ intellectum prædictarũ literarum.& eodem modo si iniusta,cum transierit in rẽ iudi.nec sit appellatum, s̃.de ele.cum dilecti. [Tentetis.] Vos posteriores iudi. Vigorien.epi,& Elien. Archi. si nesciebatis nũcij missionẽ, alias secus:vel si alias malitiosè misit nuncium. in receptione.n. literarum ſm antiqua iura non erat vis, sed in missione nuncij, nisi in hoc,ꝙ post receptionem secundarum literarum nõ debebat procedi per primas, nisi prius scirentur,& diffiniretur per arbitros,quæ quibus præiudicarent ſm tenorem decr. s̃.de rescri. pastoralis,& c.cum contingat.& est hic notandũ,ꝙ nõ solum tenor pdictæ decr.est seruandus, qñ diuersæ literę ad diuersos iudices impetrant,sed ẽt qñ ad eosdẽ:nã hic ad eosdẽ iudices vtręq; lrę impetratæ fuerũt.alij tñ hoc negãt. s.qa qñ ad eosdẽ iudices impetrantur,nunquã est seruanda forma pdictarũ decr. [Statuistis.] Tu Arch.cũ epo Vigorien.reuocãdo de facto, quę feceratis auctoritate sñiæ. [Procedatis.] s.vos eps Vigorien. & Arc. Elien.

SVMMARIVM.

1 *Reuocari debet quicquid fit per violentum possessorem.*
2 *Si quis est in possessione, etiam violenta, eliget tamen, & non qui de iure eligendi habet potestatem.*
3 *An subditi violenti possessoris respondere debeant de iuribus pertinentibus ad dignitatem, quam violenter possidet.*
4 *Differentia procedendi inter iudicem, & partem.*
5 *Potest semper excipi contra possessorem alicuius administrationis, si nomina suæ administrationis agat siue petitorio, siue possessorio.*
6 *Incorporaliũ iuriũ possessio fere eodẽ modo, sicut corporaliũ acquiritur.*
7 *Possessio iuris episcopalis, vel Archidiaconatus qualiter acquiratur, & etiam qualiter canonicalis, & prabendalis, habes in nu. 8. & qualiter perdatur, in num. 11. & 12.*
9 *Eligendi possessio non videtur quæri posse, nisi eligat.*
10 *Corporalis actus necessarius est in acquisitione possessionis.*
13 *Episcopi & prælati an possideant suas dignitates nomine suo.*
14 *Iuris decimalis & incorporalis possessio quomodo acquiratur.*

CAP. V.

1 In literis. † Not. ꝙ quicquid fit per violentum possessorem,reuocari debet, & electiones factę a malę fidei possessoribus cassabuntur,etiam si sint confirmatę, quod sic probo.malę fidei possessor non facit fructus suos,imo tenetur de extãtib.reb. ven & consumptis condi.sine causa.C.de cõd.ex lege.l.mala.ff.de rei vẽ.si nauis.§.fi.Insti.de offi.iu.§.sed si in rẽ, & §.illorum.& ita a simili,si malę fidei possessor eligat, cum no faciat fructus suos,& fructus possessionis eligendi est eligere,cũ non facit electionem suam,& per consequens, si electio nõ est sua neque ratione proprietatis,neque ratione possessionis, non valebit electio ab illo facta,sed officio iudicis implorato cassabitur,arg.s̃.de resti.in integ.c.2.licet ibi loquatur de electione cõfirmanda,& non de confirmata, tñ eadem ratio videtur vtrobique.Si autem esset bonę fidei possessor, faceret industriales fructus suos,siue habeat ius,siue nõ.ff.quib.mo.vsusfr.amit.l.si vsufructuarius.ff.fi.reg.l.3.§.post litẽ,ver.sed an,alias est §. insti. de re.diui.§.si quis a non domino.ff.de acqui.re.do.bonę fidei.ff.de vsufr.quid sit.§.in alieno.cum autem eligere sit fructus industrialis possessionis eligendi,quia ex industria & opera hominis prouenit fructus, hęc.s.electio erit ius possessionis eligendi, quãuis dicendum sit,ꝙ si aliquid de fructu remãserit penes ipsum,postquam constiterit,ꝙ proprietas ad alium pertinet,ꝙ officio iudicis id restituendum sit.C.de rei ven.certum.§.bona.& eodẽ modo prelatus vel electus vel institutus a bonę fidei possessore, iura:quæ prius reddebat possessori, modo reddet vero dño, j. de iure pat.ex literis. sed & si electio diceretur fructus naturalis, tñ bonę fidei possessor non tenetur de fructibus ex quo consumpti sunt, nisi inquantum factus est locupletior. ff. si cert.pet.si me. sed constat,ꝙ ex quo electio facta est,consumptus est fructus huiusmodi possessionis,quia nihil põt in ea vlterius facere, 7.q.2. dilecti.Si aũt in aliquo factus est locupletior, puta qa adhuc habet in horreo fructus pbendæ, quã possidebat, illos restituet, vt

in pręal.

Universidad de Deusto Biblioteca

in præal. decr. de iure patr. ex literis. nec ꝯ electos hmōi agi pōt ad depositionem, cū electus sit ab eo, penes quē est ptās eligēdi, vt dictū est, & habes expresse s̄. de cau. pos. cum ecclesia, quia ibi cassata fuit electio facta a cano. quia facta fuit absentibus bonæ-fidei possessoribus. ergo si interfuissent, electio tenuisset. & hoc ipsum est dicendū in sententijs, quæ fiunt à bonæ fidei possesso-
2 ribus iurisdōnis, & idē dr̄ in alijs actibus incorporalibus.† Itē no. ꝙ si qs est in possessione ēt violenta, tn̄ ipse eliget, non ille, apud quē est de iure eligendi ptās, & tenebit hmōi electio, licet cū cōstiterit de iniqua possessione, cassēt, arg. quia ēt prædo defendendus est in sua possessione, quousq; constiterit de iniqua possessione eius, & ille punietur, quia eū spoliat, vel molestat. C. vnde vi,
3 si quis, 16. q. 6. placuit. j̄. de insti. cum venissent.† Sed q̄ro, quid facient subditi debitores hmōi violenti possessoris? R̄ndeo, nō respondebunt de iuribus pertinentibus ad dignitatem, quā violenter possidet, nec pōt conqueri hic violentus prælatus de eis, qui spoliauerunt eum non reddendo sibi debitā obediētiā, vel alia, arg. s̄. de elec. querelā, quia ipsi non spoliant, cū nō fuerit in possessione recipiendi hmōi ab eis, licet fuerit in violenta possessione dignitatis. cui hæc debentur, quia hmōi violenta possessio nō extēditur, nisi ad ea, de quib. fuit in possessione, arg. ad hoc C. de peti. hæredi. l. fin. Electo aūt a violento possessore & confirmato oēs respondebunt pp vim confirmationis, s̄. de elect. transmissa, & arg. ff. de acq. pos. l. iustè possidet. ff. quod cū fal. tuto. l. j. Alij nō approbant, quod dr̄ in fi. huius gl. quæ incipit, no. & dicūt, & subditi & debitores dignitatis debēt respondere malæ fidei possessori dignitatis de omnib. debitis, nō obstāte exceptione de iniqua possessione prælati, arg. j̄. de insti. cum venissent. Sed primi respondēt ꝙ iudex, cui certum est, ꝙ est in possessione, bene debet eū defendere in possessione, quousq; de iniustitia possessionis constet, vel de proprietate, vt ibi. imo nec subditi per violentiā debent malæ fidei possessorē expellere de possessione, qa sic incurrerent pœnā constitutionis, si qs in tantā. C. vnde vi. 16. q. 6. placuit. sed denegare possunt sine violentia tn̄ ea, in quorū mala possessione erat possessor. quod sic probatur, quia si sponte soluant, p̄stant malæ fidei possessori causam peccandi. Itē non liberatur subditus debitor per talē solutionē, quin dignitati teneat, cum non ei, sed dignitati sit obligatus, arg. j̄. de iureiur. eam te, nisi forte cū ipso malæ fidei possessore ꝯxisset, quia tunc ex ꝯctu
4 teneretur. ff. de cōd. insti. si vrbana.† Et est ratio, quare iudex aliter procedere debet, q̄ pars: quia iudex procedit ſm probata, sed pars ſm conscientiā vnde dicunt quidā, ꝙ secure poterit tolerare excōicationē ante, q̄ faciat ꝯ cōscientiā, j̄. eo. literas. j̄. de sen. excom. inquisitioni. Fatemur tn̄, ꝙ possessor ꝯ hunc denegantē habet interdictū, vnde vi, vel condi. ex decr. s̄. de elec. querelam. nec valebit debitori redituum, si offerat se probaturū, ꝙ aduersarius est malæ fidei possessor, quia ēt prædo restituēdus est, vt hic. Sed si possessor non agat ꝯ hos debitores redituū possessorio, sed officiū iudicis imploret, vt cogantur sibi satisfacere, & si hoc ꝓbent, tunc debitores dignitatis possunt excipere, ꝙ possessor est malę fidei possessor, vt repellant eū. vel ēt si esset bonæ fidei possessor, nō tenerentur de fructibus naturalibus, vel debitis, nec ēt de industrialibus, qui licet fiant bonæ fidei possessoris, tamen si extant, restituere tenetur, Insti. de rerū diui. §. si quis autē, ff. quibus modis vsusfru. amittatur, si vsus. ff. finium regund. l. 4. §. autē. C. de ꝯdi. ex lege. l. mala. C. de rei vendi. certū. Et idē vr̄ in eo, qui est in possessione eligendi, quia si illi, ad quos de iure electio pertinere vr̄, eligant eo expulso ab ea possessione, duplicē viam habet procedendi ꝯ eos. Vnā, vt intentet petitoriū, petendo cassari electionē factā ab eis, & tunc habet locū, non debuisti vocari, nec eligere, imo nos, quia mala fide eras in possessione. Sed si agat possessorio petens se restitui ad possessionē eligēdi, qua spoliatus est, non admittetur exceptio prędicta, arg. hic, sicut nec de proprietate, s̄. de ordi. cog. c. vlti. imo ad suam possessionē restituetur. & si talis possessor eligat ꝯ electū petentē cōfirmationē, excipietur, ꝙ non debet eius electio confirmari, cū facta sit a malæ fidei possessoribus, vt j̄. de iure patr. consulta. itē si primus electus ab his, qui ius habēt, petat confirmationē, & excipiat ꝯ eū, ꝙ nō debet confirmari, quia facta est a non possessore, replicabitur, quia ab eo fieri non dēt, cū esset malæ fidei possessor. nec est verū, ꝙ p restitutionē datā possessori prima electio facta ab his, qui ius habent, sit irrita, nec irritanda. Sufficit. n. possessori, ꝙ in pristinam possessionē restituatur. ff. de vi & vi arma. l. j. §. qui vi, & §. sequenti. alij tamen ꝯdicunt. & idem vr̄, si non erat in possessione eligēdi solus, sed interessendi electioni, & eligendi vna cū his, qui elegerant. Nā & hic. ēt si agatur possessorio, nō cassabit prima electio, quæ non debet cassari, nisi de iure electi inquirat, & possessor tn̄ restituet ad possessionē iuris, alias electores punientur in expensis, & ad interesse, & ēt alias officio iudicis. Sed
5 in hoc multi ꝯdicunt.† Itē no. ꝙ si possessor alicuius administrationis agat noīe suæ administrationis, siue petitorio, siue possessorio, semper pōt excipi ꝯ eū, licet tu sis in possessione, tamē nō es canonice institutus. Quod sic probat, sñia lata pro reo in hoc casu non paret ei exceptionē rei iudicatæ ꝯ verū prælatū, si postea agetur: ergo cū eo non debet procedere actor. nec est ꝯ ff. de peti. hæredi. ꝙ si pos. quia ibi possessor nihil soluit, ad quod hæres non teneretur: vnde nō habet, de quo queratur, quia ēt inuitus pōt liberari. ff. de neg. gest. soluēdo. secus aūt in confirmatis, vt no. s̄. de elec. nihil. Itē no. ꝙ licet dicatur quis possessor actionū. ff. de peti. hære. ꝙ in diē. §. fi. nunquā tamen pōt possidere qs actionē, nisi ille, cui de iure cōpetit, quia aliter nō agitur suo nomine, & si alieno noīe agit, non possidet. [Prius.] C. de rei vendi. ordinarij. C. de interdic. incerti. Si vero agatur de proprietate, & violentia, prius de crimine agetur. ff. de iudi. si de vi. ff. de pu. iu. q̄ te. §. 1. Si vero de possessione, & de crimine agat, prius de possessione, q̄ de crimine q̄retur. j̄. c. proxi. de possessione rei corpora-
6 lis, qualiter acquirat, satis plene no. in summa, de ac. pos.† Possessio autē iuriū incorporaliū fere eodē modo acquiritur, sicut corporaliū. s. corpore, & animo. ff. de acq. pos. l. j. 1. respō. & l. possidet. 1. respon. §. quibus, & sepe fit missio in possessionē iuris incorporalis inducendo in rē corporalē. ff. de vsufru. l. 4. in prin. nā si qnis vult dare illi possessionē decimarū, debet eum inducere in possessionē fundi decimalis, & apprehēsa vna gleba fundi decimalis, in possessionē decimæ totius fundi inductus vr̄, dūmodo sit glebæ apprehensæ contiguus, & nullus alius partem eiusdē fundi possideat. ff. de acq. pos. possideri. §. 1. quædā tamē iura incorporalia sunt, in quibus dr̄ acquiri generaliter possessio, & si cuiuslibet partis ēt diuisæ possessio non apprehendat, sicut est in iure canonicali, cum possessio apprendatur, si cui detur stallū in choro, & locus in capl'o; & hoc satis innuitur s̄. de renun. cum inter, & j̄. de præben. dilec. 1. & c. dilecto. Et possessio iuris p̄bendalis apprehendit, si asignet præbenda ei ēt verbo solo, vel do, vel asigno tibi talē p̄bendā, arg. p̄dictarū decre. dilectus, & dilecto, & s̄. de rescri. eā te, & in multis alijs c. sed si qs bene attēdat non inueniet ibi, ꝙ per talē assignationē tradatur possessio. fatemur tamen, ꝙ si alicubi esset ꝯsuetudo, ꝙ in signum traditionis alias receptionis possessionis iuris p̄bendalis daretur aliquid ei, cui debet assignari præbenda, siue pecunia, siue aliquid aliud, ꝙ bene sic acquiritur possessio, arg. s̄. de consuetu. c. 2. nam si per tales fictiones cōceditur possessio iuris corporalis vt ibi dr̄ ex vi
7 cōsuetudinis, multo fortius iuris incorporalis.† Credimus autē, quod hodie de generali ꝯsuetudine, q̄ pro iure est seruanda, obtinet quod possessio generalr̄ iuris episcopalis, vel Archidiaconatus, vel cuiusq; alterius dignitatis acquiritur per installationem eius factā in sede, vel loco deputato dignitati eius, ar. prædictarū decr. dilectus, dilecto, & c. inter. si aūt non deputata sunt aliqua loca, vel stalla istis, dicimus, ꝙ per hmōi installationes non acq̄retur possessio. Itē si sint deputata, sed loca illa prohibent eis assignari, licet alia loca illorū assignent eis, nō credimus possessionem acquiri, nisi aliter se hr̄et specialis ꝯsuetudo: nā cū hæc sint inducta p̄ter ius, nō sunt extēdenda. ff. de leg. & ꝯsue. ꝙ ꝯ. alij ꝯdicunt. Itē hoc intelligo verū, ꝙ acquiritur possessio per hmōi installationes, ut fiunt per personas ad hmōi deputatas. s̄. de offi. Arch. ut nostrum. j̄. de præb. dilecto. Itē generaliter quærit possessionē iuris canonicalis, vel cuiuslibet alterius, si vtat aliquo iure canonici, intendens vti generaliter, & hoc sciat aduersarius, vt no. j̄. de capel. mo. dilec. in gl. f. recu. & de postu. bonæ, gl. qua
8 re eū.† Itē dicunt quidā eum acquirere possessionē iuris canonicalis & præbendalis, si apprehendat corporaliter possessionē castrorum, villarum, & fundorum pertinētium ad præbendam, & si legit, & cantat, sicut canonici alij faciunt, vel facere debēt. alij idem dicunt de apprehensione iuris ep̄alis, vel cuiuscunq; dignitatis: sed in hoc casu non intelligunt possessionē ad alia extendi, nisi ad ea, quæ occupauit, vt si occupauit hunc fundum de præbenda, hunc fundū possideat, & nō alios, & per electionē suā, & cautum sit in possessione legēdi, & cantandi, & non aliorum iurium canonicatus, nec p hoc erit in possessione iuris canonicalis simpliciter, sed cū adiectione poterit dici ipsum esse in possessione iuris canonicalis quo ad possessa specialiter. & idē dicunt de alijs iuribus, vt ep̄alibus, & hmōi. Vnde si talis spolietur. non peteret restitutionē possessionis, nisi quantū ad illos actus, quos possedit. hoc nō placet: quia non credimus, ꝙ ratione possessionis iuris canonicalis, vel cuiuscunq; alterius possit aliquis petere restitutionē alicuius rei, nisi primo probet se aliquo prædictorum modorum fuisse in possessione illius iuris, sicut diximus in vxore. j̄. eo. ex parte, credimus tamen, ꝙ si aliquis vtitur generaliter in oīb. quæ occurrunt facienda ſm morem suæ dignitatis, iure ep̄ali, vel canonicali, vel cōsimili, ꝙ illi, qui cum eis ꝯhunt, vel soluunt debita eis, ꝙ liberantur, & excusantur. ff. ad Mac. l. 3. s̄. de iud. cū deputati. alij tn̄ ꝯdicunt. Isti quandiu sunt in possessione, tuendi sunt in ea. j̄. de insti. cū venissent. item eis reddendi sunt fructus castrorū, & villarū, quas possident, quia cōmodum possessionis est hr̄e fructus. Sed si a possessione caderent, non habent aliud remedium, vel ad minus æquè bonum, nisi petere restitutionem

stitutionē dictarū rerum, dummō non sint sacræ, vel spirituales, & agatur proprio noīe tanquā spoliati possessione iuris canonici, vel alterius talis, & nō iuris canonicalis in p̄dictis specialiter, & sic pōt intelligi, hoc, nā de iure proprietatis agere non pōt, nisi probaret titulū. s. se legitimè institutū in canonicū, nā cū non sit in possessione, & sit actor, sibi incūbit ꝓbatio. quia ei, qui dicit incūbit ꝓbatio. C. de ꝓb. actor. Sed alijs, q nitūtur auctoritate superioris, & ius habent in dignitate, vt sunt ꝯfirmati, non est vtile ꝓponere interdictū recu. pos. suo nomine ad recuperandā possessionem rerum ablatarum, q̄ ad dignitatem pertinent, qa non possident pertinentia ad dignitatem nomine suo, sed nomine dignitatis: nomine ergo dignitatis, qua est expoliatus, intētet possessoriū, vel petitoriū. Si tn̄ vellet suo noīe petere restitutionē possessionis in genere iuris canonicalis, vel ep̄alis gnal̄r, & in genere, bene faceret, qa illud in genere possidet nomine suo tn̄, & quia spoliator ipsum spoliare intēdebat, non ecclesia. s̄. de cau. pos. cū super. tn̄ ad hoc, vt possit petere restitutionē possessionis generaliter, oportet ꝙ superioris auctoritate eius. s. ad quem pertinet ex officio, habuerit possessionem generalem dignitatis. s. p installationem, vel aliū modū ꝯsuetudinarium, vel ēt sniam. vt hic, & j̄. sequitur, vt no. j̄. eo. ex parte, & s̄. de postu. bonæ. Alij autem missi in possessionem gnalem auctoritate superioris, sed nō ꝯfirmati, petunt restōnem gnalem iuris ptinentis ad dignitatē suā noīe suo, quia illud in genere suo noīe possident, sed restōnem spiritualiū iuriū isti suo noīe petere non pos
9 sunt, cū illa noīe ecclesiæ possideāt.† Possessio aūt eligēdi nō vr̄ posse q̄ri, nisi eligat, & ab eo electus habeat pro electo ab his, q p̄tatem habēt eligēdi, vel ad minus eis scientib. patiant eum eē in possessione eligēdi, sustinēdo electū ab eis, vel ad minus non ꝯdicēdo altero illorū modorū quos. s̄. no. de in inte. resti. c. 2. si. n. alijs possidentib. sed nescientib. eligant, vel alterius iuris possessionē acquirant, vel aliud faciāt, nō acquirunt possessionē, q̄ non amittit nisi eius scientib. & de recuperatione desperātib.
10 ff. de ac. pos. clam. §. q ad nundinas.† Contra alios autē, q forte habent eū pro electo, nullā possessionē acquirit, cū nullus actus corporalis interueniat in hoc: qa seruant suā excōicationem, & actus corporalis necessarius est in acq̄tione possessionis. ff. de ac. pos. l. j. §. j. rn̄so j. & l. possideri, & l. quemad. C. de ac. pos. licet. Idē dicimus in multis alijs iurib. vbi nō est facilē sub specie, vel forma corporaliū rerū acquirere possessionem incorporalium
11 † Possessio aūt istorū iuriū amittit, vt quidā dn̄t, eisdē ꝯtriis modis, quib. acquirit, puta si deinstallet, & alijs similib. modis, quib. acq̄rit. & eorū ꝯtriis. & nos hæc fatemur, dummō deinstallet per eū, qui super hoc auctoritatē habet, vt j̄. de p̄b. in Lateranen. vt fit, qn̄ sacerdos degradat, vel miles, ff. de his, q no. infa. l. 2. §. ignominiæ, ar. ad hoc, ꝙ qn̄ sacerdotes, & alij clerici deponunt, eadē eis auferunt in depositione q̄ dant in ordinatione, 22. dist. subdita, & c. seq. 10. q. 3. epi. Sed si alius, ad quē non pertinet ex officio suo, eū deinstallaret, vel quid simile faceret, nō crederē eū amittere gnalē possessionē iuris dignitatis, sed tn̄ illius loci, vñ fuit deinstallatus, & illius loci tn̄ petere debet restōnem, ar. s̄. de renun. cū inter & c. supplicationē. nec obstat si dicas, ꝙ per vnum actū corporalē auctoritate superioris habitū intelligat acquisita possessio oīum aliorū: magis. n. extendi debet possessio data legitimè, q̄ expoliatio facta iniustè. & credimus, ꝙ in oīb. alijs nisi in ills, in quib. expoliatus est, possessionē retinebit. Et credim⁹ ꝙ hoc ipso, ꝙ inductū est ꝯsuetudine, ꝙ possessio auctoritate superioris facta extendat, hoc ipso eadē ꝯsuetudine inductū vr̄, ꝙ
12 spoliatio legitime facta auctoritate superioris, silr̄ extēdat.† De possidentib. aūt sine auctoritate superioris certū est, ꝙ eod. modo amittunt possessionē, quo acquirunt, ar. j̄. de re. iu. oīs iuris aūt canonicalis & aliorū incorporaliū possessio q̄rit, si quis eis vtatur gnal̄r, patientib. his, q possidēt, vel quib. p̄iudiciū gn̄atur. ff. de pub. si ego. §. j. & ff. de seruitutib. quotiēs sed si in aliquo ei ꝯdicitur, nō acquirit possessionē iuris canonicalis, sed alicuius iuris sp̄alis possessionē quærere posset. Illud aūt nō placet, ꝙ intrādo possessionē fundi decimalis possessionē decimæ q̄rat, nisi vtat, arg. ff. de acq. rer. do. seruus. §. incorporalis. ff. de ac. emp. ratio. §. si inter. nec ꝯdicit. ff. de vsufr. l. 3. in prin. qa ibi expresse ponit, ꝙ vti debet. Itē vsufructuarius naturalr̄ possidet fundū. ff. de ac. pos. naturalr̄, & l. possessio. in prin. nō aūt sic possidet de deci-
13 marius, vel habēs seruitutē.† Epi aūt, & alij Prælati, & ēt alij clerici suo noīe naturalr̄ possidēt suarū dignitatū, vel p̄bēdarū possessiones & castrorū quorū corporalē possessionē habuerūt, & p iure, qđ in eis habēt, ꝓprio noīe tn̄. Et inde est, qđ vnus clericus ꝯ aliū clericū agit noīe suo de possessionib, quas vterq; ꝯfitet eiusdē eccl'iæ esse, sed quisq; dicit ad se rōne suæ p̄bēdę, uel dignitatis pertinere. j̄. de prob. ex literis. s̄. de cau. pos. & ꝓpr. cum sup. noīe aūt ecclesiarū iidē p̄lati, & cleri easdē possessiones pos
14 sidēt ciuiliter, & naturalr̄.† Dn̄t ēt aliq ꝙ iuris decimalis, & omniū iuriū incorporaliū possessionē qs acq̄rit, si ille, q prius illa iura incorporalia possidebat, interuertat possessionē. ut qđ prius suo noīe possidebat, incipiat alieno noīe possidere ff. de acquir. pos. ꝙ in eo. & in hoc forte ualeret, si induceret quis in possessionē fundi decimalis, & aliqđ noīe decime inde acciperet: qa sic vti videret, & ēt suū ministeriū exhiberet īteruertēdo vl̄ īmiscēdo se possessiōi. itē qa quilibet ꝯfirmat⁹ ex virtute ꝯfirmatiōis, ēt si non possideat rectoriā. tn̄ ꝯ oēs ēt ꝯ possessorē rectoriā pōt agere noīe ecclesiæ & petitorio, & possessorio s̄. de ele. trāsmissam Sed & noīe suo pōt agere & petitorio & possessorio ad rectoriā sed ad rē, uel ad res rectoriæ. s̄. de cau. pos. & ꝓpriet. cū sup, res aūt rectoriæ oportet ꝙ petat noīe ecclesiæ. s̄. de fide instru. inter dilectos. [Prædo.] Quia non admittit. ꝯ spoliatorē expoliatū eadē re exceptio spoliationis: sed si ꝯstaret p eius ꝯfessionē, ꝙ prædo fuerit. & ad restōnem ipsius rei ageret, dn̄t qdā denegādā restōnem, ar. ff. de dolo, ex dolo, & idē dn̄t, si ꝯstaret de ꝓprietate: alij tn̄ dicunt sp faciendam restōnem, arg. j̄. de matri. ꝯc. ꝯ inter eccl. c. j. primum tenet, supra de fil. presby. c. constitutus G.

SVMMARIVM.

1 *Inimicus non admittitur etiam in exceptis criminibus nisi suam uel suorum prosequatur iniuriam.*

CAP. VI.

Item. [Violenter.] Intentans interdictum, vnde vi. [Clā.] Intentans interdictum, quod vi, aut clam, quod habet locum, ubi quis in solo ædificat ui, aut clam, ff. quod vi, aut clam. l. j. [Crimen.] Directè, forte homicidium, uel hmōi. [Inimicus.] Qui non admittitur ad accusandum etiam in excepto crimine. j̄. de simo. licet Heli, & j̄. de accu. qualiter, j̄. de accu. cū oporteat, nisi prosequeretur suam iniuriam: uel suorum.

CAP. VII.

Conquerente. [Spoliare.] De facto: & sine snīa. si n. sententialiter priuasset, & ordine seruato. non restitueret: nisi post ap. fecisset. [Volueris.] Sup prędictis excessib. uel causis: super furtis autem non licet: ut no. s̄. e. audita, de cetero. n. non debet esse actor: & iudex: j̄. de exce. pla. post ele. C. ne quis in propria cau. l. j. [Experiri.] Dicunt quidam: ꝙ si ep̄s nō restituit ecclesiā ꝓpria voluntate huic clerico: ꝙ dele. de quo hic dr̄: nō hēt p̄tatem cogendi ep̄m ad restōnem, qa sub ꝯdōne: uel in diē. f. cū restō facta fuerit: delegatus vr̄. Alij dicunt: ꝙ cum uerba intentioni debeant deseruire. j̄. de ver. signi. intelligentia: & c. præterea: & c in his: ꝙ intentio Papæ vr̄ fuisse: vt cōis iudex deleg. sit uterq;. arg. j̄. eo. ex conquestione. ubi not.

CAP. VIII.

Ex transmissa. [Legitime.] Vel dic: ut not. j̄. eo. ex parte: ꝙ petitorio agebat. alij dn̄t: ꝙ possessorio: & tn̄ nō fit restō: nisi ꝓbet legitimè desposata. i. per verba de p̄nti. & insup cognita: & hoc est ſm eos ip̄ale pp periculū corruptionis: arg. j̄. de spon. cū locū: cū alias statim: ex quo cognosceret: & eēt probatū de spoliatione: fieret restō: nisi obijceret gradus diuina lege ꝓhibitus. j̄. eo literas. Si uero p̄dicta ꝓbentur; licet obiiciat cōsanguinitas, non impedit restō: j̄. eo. ex conquestione: s̄. de off. dele. cām uel dic: qđ ex quo petebat sibi tanq̄ vxorē restitui, oportet eū probare legitimè sponsalia, arg. ff. de libe. exhi. l. j. sic no. j̄. de spon. cū locū, & s̄. de cau. pos. cū super. [Sufficiēti.] Pignoratitia, uel iuratoria, ul̄ fideiussoria. ff. mā. mandato Titij, & dēt illa imponi, quæ magis timet. 23. q. 5. prodest, & s̄. ut li. non. cont. qm̄. alias sufficit nuda promissio. C. de ver. sig. sancimus. [Odio.] supra ut li. non cont. accedens, ubi no.

CAP. IX.

Cum venissent. [Idem G.] Eorum nomine possidetis, & ideo non est ꝯ. j̄. de priuil. veniens, & c. pastoralis: quia ibi non fuit licitum possessionē nunq̄ habitam intrare sua auctoritate: hic āt iam habebat possessionē per clericum, qui eius nomine possidebat. Sed ꝯ. ff. de acq. pos. quemadmodum, vbi dr̄, ꝙ sine corpore non acquiritur possessio. Tu dic, ꝙ hic eēt corpus, & si non canonicorum, tn̄ clericorum nomine posidētis, & si sine qōne vult facere, abijciat à se primam possessionē, quæ solo animo obijcitur, & amittitur. C. de acq. poss. l. licet, & incipiat posidere nomine canonicorū. vel dic speciale in ecclesia, ex quo aliquid recipit nomine possessionis, ꝙ possessionem habet, sic supra de consuetu. c. 2. [Auctoritate.] Possessionem ecclesiæ vacantis. hic vult dicere, quòd quamuis post mortem clerici posidentis sine auctoritate propria siue Archiepiscopi ecclesiæ sanctæ Trinitatis possessionē intrauerit, tamen licite eam habet, cum eam habuerit etiā prius per clericum suum. [Posidet.] j̄. de præscri. si diligēti. s̄. de li. nō contest. quoniam. ff. de acq. poss. quod in eo, & l. gen eneraliter.

SVM-

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Maritus si impetrat literas super petitorio, poterit tamen vxor agere super possessorio.*
2 *In optione præsentantis est literas præsentare, vel lacerare.*
3 *Antequam quis vtatur priuilegio sibi concesso, potest illi renunciare.*
4 *In Actione possessorij non sunt audiendæ exceptiones ante restitutionem.*

CAP X.

Ex conquestione. [Ob hoc.] Quia fortè eps restituere negligebat. Et post hoc habes, q̄ si marito intentāte petitoriū li.ɔte. facta est, si mulier petat postea restōnem. tūc sola petitio restōnis ꝓcedet. s̄. de
1 cau.pos.& ꝓprie.pastoralis,† Itē not.q̄ si maritus impetrat lr̄as sup petitorio, tn̄ vxor pōt agere sup possessorio, qđ est notabile, qa in modū recōuentionis nō fiet, qa maritus nō admittet ad agēdū.peti, nisi prius expedita sit qō possessionis, vt no. s̄. de cau. pos.c.2. Sed hoc ea rōne est, qa cōnexæ sunt hę cāæ possessionis & ꝓprietatis, & ideo ēt aduersario impetrāte pōt agere. Melius pōt dici, qđ gnāliter obtinet, q̄ non solū q impetrauit lr̄as, sed ēt ille, ɔ̄ quē impetratæ sunt, pōt petere, q̄ procedat per lr̄as. qđ sic ꝓbamus. qa iudex sup psonas, & res in rescripto ɔtentas iurisdictionē hēt. vt no. s̄. de rescr. pastoralis.§.fin. Itē qa iudiciū reddit in inuitū. ff. de ver. ob. l. ɔtinnus. Itē qa iudex cōis dēt esse, & pari
2 ter ꝓ vtroq;.† Si aūt non pn̄tasset lr̄as iudici, dn̄t quidā, q̄ nullā iurisdōnem habet iudex, ar. j̄. de app. vt debitus, & ante pn̄tationē dn̄t esse lr̄as impetrātis, & in optione sua est pn̄tare vel non, vel ēt lacerare. Alij dn̄t, q̄ iudices possunt eos cogere exhibere has lr̄as, cū sint cōes. & vtriusq; partis intersit. ff. ad exhi. l. 3. §. 1.
3 & 2.† In priuilegiis aūt alicui ɔcessis, si ibi ɔtinet ēt ius alterius, vt eccliæ Metropoli. ad ipsius solius instantiā ɔcedat, q̄ caplm eligat Metropolitanū cū suffraganeis, tūc caplm ante q̄ vtat priuilegio, pōt illi renunciare. C. de pac. si qs in ɔscri. Sed ex quo vsus est priuilegio, vel ēt sine vsu illud pn̄tauit suffraganeis, vlterius renūciare nō pōt sine suffraganeorū ɔsensu. arg. ff. de ac. pos. q ob. Idē ēt dicimus. q̄ si qs dedit libellū, in quo petit rē aliquā, vel iura aliqua, vel aliquē dixit sibi obligatū, q̄ ille, ɔ̄ quē agitur, ēt de iure suo ꝓbare pōt. ff. de ꝓb. circa, & ita sn̄ia ꝓ eo ferri pōt, ac si ipse ꝓ eisdē reb. vel iurib. egisset, ar. ff. de iurein. sed & si post. nā sicut ibi orit reo actio ex iureiu. q̄ iurat rē suā esse, ita oriet, & si ꝓ reo sn̄ia ēt rē suā esse. sed si non ꝓbauerit de iure suo, nihil sibi adiudicabit, sed tm̄ absoluet ab impetitione aduersarij, cum ipse aduersarius nihil de iure suo ꝓbauerit. C. de rei vend. l. vlt. j̄. de ꝓb. ex lr̄is, facit melius ꝓ hoc. s̄. de of. dele. cū ɔtingat. [Restitutione.] i. petitione porrecta sup petita restōne. [Quod fieri.]
4 † Nā qn̄ agit possessorio, non sunt audiēdæ exceptiones ante restōnē. j̄. de diuor. porro. j̄. e. lr̄as, nisi in casib. Primus est si obijciat agenti possessorio fornicatio notoria, q̄ p euidentiā patet. s. qa habet filios de adulterio. j̄. de diuor. signi. Scdus est, si obiiciat ɔsanguinitas diuina lege ꝓhibita, quā obiiciēs incōtinēti est paratus probare. j̄. c. literas, circa fi. & in hoc casu, licet deneget restitutio, quo ad carnalem copulam in aliis autem fit restitutio vti bidem. Tertius est, si obiiciat exceptio rei iu. sup ea. petitione. s̄. de of. dele. cām mr̄i. Quartus est, qn̄ vir est adeo seuerus, q̄ ei de viri seuitia ꝓuideri nō pōt, vel qa eā ꝓsequit odio capitali, s̄. e. transmissa. j̄. e. lr̄as. hic aūt solū spoliatā ꝓbare oportet, q̄ sine iuris ordine sit spoliata, & eā viri possessionē habuisse. s̄. đ of. dele. ɔsultationib. j̄. q fil. sint legi. cām vero. sed si sua auctoritate recesserit, nō ɔpetit restō, sed sed sibi imputet, 32. q. j. de Bn̄dicto. aliq ɔ̄, q̄ dic. vt ibi lete dr̄, & Ber. vr̄ tenere cū illis. j̄. de adul. c. intellexim⁹. [In principali.] Vt. s. cognosceret, an teneret mr̄imoniū ipediēte ɔsanguinitate. s̄. eo. ex trāsmissa, & s̄. de or. co. c. j. ɔ̄.

SVMMARIVM.

1 *In actionibus bonæ fidei, & stricti iuris veniunt fructus & partus, & omnis causa a tempore moræ: an semper tamen in libello exprimendæ sint hæc accessoria, vide nu. 2.*

CAP. XI.

1 Grauis. [Præmissis.] s. q̄ Archieps spoliauerit monasteriū. [Dāna.] † No. q̄ in actionib. bon. fi. & ēt in actionib. stricti iuris, vbi peto, q̄ meū est veniūt fructus, & partus & oīs cā à tpe moræ. ff. de vsur. videamus, & l. mora. §. in bonæ. ff. depo. l. 2. §. hāc acc. sed licet veniāt, si petant, tn̄ si expresse nō petant in libello, iudex nō pōt de eis ɔdemnare. ff. ędil. edic. item sciendū. ff. de vsu. partiū. nisi qn̄ agit de vi cōpulsiua, vt qđ met. cau. vel expulsiua, vt interdicto, vnde vi. vel ɔsti. si quis in tātam. nā tunc venit oīs cā, ēt si non petat. ff. quod met. cau. sed & partus. ff. de vi & vi arma. l. 3. §. rectissimè, & l. idem est. §. vlt. & l. si plures, C. vn̄ vi, si qs in tantā, & s̄. qđ me. cau. c. pe. Itē si agit petitione hære. vbi ēt rōne vniuersitatis veniūt. ff. de pet. hæ. itē vę §. fructus. ff. de vi & vi ar. l. j. §. rectissimè & no. q̄ si nō petant ea, q̄ veniūt accessoriè, vt fructus, dāna, & interesse, vel ēt si petant, licet tn̄ sn̄ia feratur sup principali, nō habita mētione accessoriū, de cętero de eis agi nō pōt, nec pōt peti ferri sn̄ia. q. sup omisso. C. depo. l. 4. C. de vsu. eos in bonę. ff. de ac. emp. q p col. §. fi. ff. de
2 eo, qđ cer. lo. l. centū. † Si aūt plura petantur nō quasi accessoria, sed quasi principalia, tūc securr est, vt in pal. l. centū. nec est ɔ̄. ff. de exce. rei iu. si in iudicio. vbi dr̄, q̄ exceptio. rei iu. iā latæ nō obstāte ad accessoria pōt agi bonæ fidei iudicio. sed certè l. illa potius est ꝓ nobis: qa intelligitur, q̄ malè agebat, & ideo absolutus fuit reus. Interdicto, vnde vi bene agitur ad accessoria sine principali. ff. de vi & vi ar. l. idē. §. fi. & l. si plures. [Iniuriis.] Si iniuriā monasterio fecit. ff. de ac. em q pe. [Cōpellatis] Oīa p̄dicta veniūt in interdicto, vnde vi, p̄ter satisfactionē de iniur. ff. e. l. j. §. qđ autē, & §. rectissimè, & §. ex inter. & §. ex die, & l. si vi, metu, & l. vicino. C. vnde vi, si de poss. [Percepissent.] ff. de rei ven. si nauis. §. generalr. ff. de vi & vi ar. l. j. §. ex die. C. de pet. hære. l. j. in fi. C. vnde vi. l. 4. ff. de pig. act. l. 2. ff. de petitio. hære. sed & si lege.

SVMMARIVM.

1 *Cum de iuribus ad aliquam domum pertinentibus agitur, sufficit magistrum illius domus agere.*
2 *Episcopus agere, & respondere potest pro ecclesiis sibi subiectis in defectum administratorum.*
3 *Si datur possessio cum pacto, quod conceditur, quod ibi fiat ecclesia, non dicitur committi simonia.*
4 *Ecclesiæ in nullius bonis esse dicuntur.*
5 *An possessio detur sub conditione.*
6 *Vim rebus illatam vindicare licet.*
7 *An liceat clericis mouere bellum: & vide in nume. 8.*
9 *Non est irregularis clericus: si pugnet contra raptores ad sui, uel aliorum defensionem.*

CAP. XII.

Olim causam [Inter vos.] Qui iō simul agunt, qa cō. ter locus, de quo agitur, ad epm & caplm ptinebat: & securius est, qn̄cunq; simul agūt, s̄. de iudi. cām, & de iurib. ꝓpriis cuiusq;, licet de iure quisq; ꝓ suis iuribus
1 agere possit. s̄. de resc. edoceri. [Et Magistrū.] † Si de iurb. ad aliquā domū ptinētib. agitur, sufficit, si agat magister illius domus s̄. de iu. cū deputati. si vero de subiectione alicuius domus agitur vel restōne, debet agere minister superior, vel ꝓuinciæ, vel ciuitatis, vt hic. posset ēt dici, q̄ maior sup hoc pōt agere, si vult, & qa magna cā est, requirunt fratres: vel sine reqsitione se obtulerunt. cū tm̄ minister domus de Cal. citatus eēt, vel citari fecisset. imo plus vr̄, q̄ pro domib. istis. q̄ sic subiectæ sunt aliis, q̄ de reb. earū faciunt & disponūt ad suū libitū, & p̄ceptorē remouēt, qn̄ volūt, oēs illi, q hmōi ptātem habent immediatè sup domos illas pn̄t agere, & ēt ɔueniri, ut in p̄all. decr. cū deputati, & erit sp in optione maioris, vt ipse cęteris p̄feratur, si voluerit, ar. hic. & hæc rō requirit, ut si pōt minorē remouere ab administrōne domus, multofortius possit eū remouere à lite agēda, & ēt qa magis sua interest, qa maiorē ptātem habet in domo, ar. 2. q. 9. propriā. tn̄ si maior minorē remouet, ipse tenetur vel per se, uel per aliū litē agere: aliogn ɔ̄ dominū tanq̄ ɔ̄ contumacem procedetur, j̄. de eo, qui mit. in pos. cau. rei ser. c. j. 2. & 3. Si vero non sint sic oīno subiectæ, tn̄ sunt aliquo modo subiectæ: nā aliqn̄ sunt de Archi. alicuius, aliquando de Archipresby. aliqn̄ respondent Abbatib. de tpalib. vel aliis ecclesiasti. personis ratione iuris patro. & aliquando ēt laicis, ut no. de præben. in Lateranen. & j̄. de priui. cum & plātare. §. in ecclesiis. in omnib. n. istis casibus & similibus primo loco licet agere & respondere administratorib. illarū domorū, & si negligētia, uel alia iusta cā subsit, p̄missa aliqua summaria cognitione p iudicē, q dēt de cā cognoscere, & oēs p̄dicti. & alij ɔsimiles agere poterūt, 16. q. j. ɔstitutū. & q. 7. fi-
2 liis, 12. q. 2. nō licet, ar. j̄. de re. eccl. nō alie. si qs præ. † Et plus vr̄, q̄ eps agere, & respōdere sp in defectū administratorū possit ꝓ ecclesiis sibi subiectis, j̄. de succe. ab inte. c. fi. & melius. C. de sacsan. eccle. sanci. ubi dr̄, q̄ eps & ęconomus, & custos uasorū agere possit. ipse. n. est p̄ordinator in cūctis, 25. di. perlectis, & ipsius est oīs cura, 10. q. j. c. 2. & c. seq. 16. q. 7. oēs, 12. q. 2. nobis, & c. seq. & vr̄ p p̄missa c. q̄ eps in agēdo, & in defendēdo dēt aliis p̄ferri, tamē nobis vr̄, qđ iudex, qui debet cognoscere. summariè videre poterit. quis p̄feratur. & maximè attenditur in cāæ cognitione: qa quo ad tpalia prior est causa inferioris ministri: quam episcopi. 10. q. 2. quia eo. j̄. de reb. eccle. c. j. & in spiritualibus saltē: q̄ epm tangunt: prior est eps: q̄ inferiores ministri. nam & omnes ali

alij sub eo ipsius vice & nomine curam gerunt, vt supra de offi. Archid. c. 1. de offic. Archipresby. c. j. & vlti. & his & alijs attentis, & circa personarum discretionem & fidem, & circa interesse cuiuscunque eliget idoneiorem, ar. ff. de popu. act. l. 2. de canonicis autē, qualiter agere possunt, no. j̄. de testi. cum olim. Item no. q̄ in omnib. prædictis c. si illi, quorum interest, volunt assistere illis, qui agunt, non prohibentur, & ēt possunt appellare, j̄. de re iud. cum super, vbi de hoc no. Sed ɔ̄ prædicta, s̄. de rescrip. edoceri, vbi dicitur, q̄ si administrationes sunt diuisæ, q̄ ille solus potest agere, qui ministrat. Sol. illa decr. habet locū, vbi nulla causa subest, quare alius agat, hic secus. item illa loquitur, vbi sunt diuisæ administrationes penitus. sed inter epm & subditos ministros non sunt diuisæ, imo ambo sunt administratores, sed vnus sub alio. & idem dicimus de alijs. s. qui remouent minores ministros, qn̄ volunt, vt sunt templarii, & alij hm̄ōi. & licet superiores, ad quos immediate non pertinent tpalia, nec ecclesiæ administratio, possint agere. vt dictum est, & etiam aliqn̄ præferantur alijs: tn̄ dicimus eas esse sine legitimo defensore & immediato. & ideo nō currit interim præscriptio ɔ̄ eam, quia nec cessat causa constitutionis. s. non est, qui specialem curā eius agat.
3 [Conditione.] † Non fuit simonia, quia non dedit possessionē eo pacto, vt faceret ibi ecclesiam, sed concessit, & faceret ibi ecclesiam, sed noīe Terconen. epi. i. ei subiectam, ad qđ alias de iure tenebatur. vnde non fuit simonia, j̄. de relig. do. constitutus, no. s̄. de elec. significasti. nos dicimus plus, q̄ ēt si eo pacto concessisset, q̄ ibi faceret ecclesiā, non esset simonia. rē. n. profanā dat, vt fiat sacra, quod est meritorium, sicut si quis daret aurū, vt inde fieret calix. sibi. n. nihil acquirit, quia talia in nullius bonis sunt. Insti. de rerum diui. nullius. [Constitueret.] Auctoritate tn̄ epi. eps enim per se, vel per alium interesse debet ɔstructioni ecclesiarum, de consecr. dist. 1. nemo ecclesiam, & c. si quis presbyter, & 30. dist. si qs extra. [Et alijs.] Hæc obedientia nō obligat alios, nisi de eorū mandato permitteret, sicut nec votū, nec iurm. sed ideo pro aliis p̄stari dr̄, quia est signū, q̄ alij debent obedire. vel dic caplm pro eo iuro, vel obedientia sic præstita obligari. C. de iura. calum. l. 2. §. finautē, & §. seq. & hoc ideo est, quia
4 pp hoc sciunt præstari, & patiūtur. s. vt obediant. [Dn̄iū.] † Quomodo sibi retinuerunt dn̄ium, cum in nullius bonis sint ecclesiæ. Insti. de re. diui. §. nullius. Sol. retinuit sibi dn̄ium, quousque ecclesia sit ædificata, vel retinet dn̄ium, quantum ad ius epale, 10. q. 1. c. 1. 2. 3. & 4. 16. q. 3. inter, & pp hoc iure potest agere rei vin. arg. ff. de mor. infe. l. 1. & ff. de reli. & sump. fu. sepulchra. C. de sacrosan. eccle. sancimus. ipsam tn̄ ecclesiā. s. corpus ecclesiæ vindicare nō posset, cū nec dn̄ium ipsius haberi possit, arg. ff. de re diui. in tantum. §. sacræ res, arg. ff. de rei vin. in rem actio, nisi vtiliter. C. de sacrosan. eccle. sancimus. [Et sua.] Quia non renūciauerant proprijs: alioquin nihil sub hoc verbo cōtulissent, 12. q. 1. non dicatis, nec ecclesiā, quā dare nō possunt. [Cōditione.] Hæc conditio facit, q̄ si factū displiceat epo, & caplo, q̄ talis traditio nō noceat, [Humilitatis.] Alias aūt noceret eis. q̄, nō possent repetere, s̄. de renun. q̄ in dubijs, sed alias nō noceret, ne dona. inter dilectos, s̄. quod met. cau. cū dilectus, j̄. de sen. & re iud. cū super, & s̄. de arbi. cū tpe, vbi no. & bene poterunt se dare, cū arctior sit religio. j̄. de reli. licet. [Intelligentes.] Nos Papa. [Dominum.] i. dn̄ium domus. hoc non placet, quia illud non habebant, sed expone domū. i. possessionē domus, & vr̄ hoc ex seq. li-
5 tera. † Sed ɔ̄. possessio sub conditione dari non pōt, imo vr̄, q̄ dari non possit, quia plurimū facti habet possessio, vt j̄. de ɔcel. p̄b. cū nostris, vnde verū est, q̄ possideret, siue extet conditio, siue non, semper verū est cū possidere, cui tradit. vel expone p̄dictā domū sub cōditione traditā fuisse. i. ɔ̄ctum factū de prædicta domo danda fuisse cōditionalē. [Præiudiciū.] Quo ad proprietatē: quo ad possessionem secus. nā qui possidet per colonū, vel aliū quēcunq;, si ille dimiserit possessionē, alio occupante violenter, vel alio modo, ēt dominus ignorans amittit possessionem. ff. de acq. pos. possideri. §. quod si seruus. secus, si per seipsum possideret, quia tunc non amitteret possessionē, nisi expulsus esset, vel reuertens non esset amissus, vel suspicaretur se posse repelli. ff. de acq. pos. l. 1. §. deijcitur, & l. seq §. vlti. & l. clam possidere. §. fi. sed licet vlterius possessionem, quā per me possideo, me ignorante clā possideas, possides naturalr, & ego ciuiliter, quousque suspicet me posse repelli, & tunc possides ciuiliter. ff. de acq. pos. clā possidere. §. vlt. sed si reuertens non admittatur, quāuis velit cōgregare exercitū, & eā recuperare, tn̄ possessionē amisit, vt in ea l. dr̄, nihilominus continue & sine mora est sibi licitum amissam possessionē per vim recuperare C. vnde vi. l. j. [Ex eo maxime.] idē etiā esset, & si nesciret, nisi quo ad vsucapionē, quā bene facit, quia bona fide, & titulo donationis possidet. & eodē modo exponimus sequētia. s. q̄ sua temeritate, & c. hoc pp cōsciam. Itē quos sibi qōnem moturos mouere suspicari debuit. idē. n. esset, si probabiliter occupasset. & idem, si cum scientia epi. & idem, si non crederet eos litem sibi moturos. idcirco ergo hoc dicit, quia sunt aliqui, qui dicunt, q̄ si occupans non posset redargui, q̄ sciuerit rē alienā esse, vel q̄ temere ipsam occupauerit, & q̄ debuit suspicari se repelli debere, ēt incontinenti. nō est violenter repellēdus, cum C. vnde vi. l. 1 dicatur vim illatā propulsare. licet ergo vis non sit illata, sicut ēt hic, si præter violentiā possessionem habuissent tēplarij, nō debuisset eps eos expellere. Alij tn̄ dicunt & forte melius, q̄ ēt si ignoranter accepissent possessionē epi. tn̄ si moniti non reddidissent, licite eis vis fieret, quia incipiunt esse uitiosi, argu. 23. q. 1. §. 1. per totū, & ibi. q. 2. c. 1. & 2. [Innotuit.]
6 † Vim enim rebus illatā licet vindicare, & post iniuriā factā in reb. auferendis res ablatas recuperare, vt hic. sed post iniuriā factā psonæ nō est licitū vindicare, vel aliū percutere. ff. ad l. Aqui. si quæcunq; j. rn̄so, & l. scientiā. §. qui, cū scriptū est, non vos vin
7 dicantes, nisi forte timeretur geminata percussio. [Vim.] † Quomodo hoc licuit, cum essent personæ religiosæ eps, & canonici, & tēplarij? vix potuit hoc fieri sine pęna canonica, 18. q. 4. si quis suadente. Itē cum non sit eis licitū mouere bellū, 23. q. 3. c. 1. ar. ff. de capti. & post hostes. & si alijs liceret, clericis tn̄ non liceret,
8 23. q. 7. clerici, & c. his, á quib. & j̄. de homici. suscepimus. † Respōdemus omnib. esse licitum mouere bellum pro defensione sua, & rerū suarū. nec dr̄ proprie bellum, sed defensio. & qn̄ quis est eiectus incontinenti. i. antequā ad aliena negocia diuertat, licitū est sibi impugnare. ff. de ver. obl. l. continuus, rn̄. j. ff. de duo. reis. duo. §. vlt. C. vnde vi. l. 1. ff. de vi & vi arma. l. 2. §. cum igitur. & cū hoc à iure sit cōcessum, nec est auctoritas Principis necessaria, arg. 28. dist. de his, ad fi. ff. de condi. insti. l. quæ sub cōditione. §. vl. nec incidunt in excōicationē, nisi in personas miserint manus. sed nec tunc, si sine violentia noluerunt exire domum, qđ ex loco isto satis euidenter colligit, & j̄. de homi. significasti. vel nisi modū excesserint, vt hic in fi. Item vbicunq; per alium rem suā, & ius suū prosequi non pōt, licitū est auctoritate superioris arma mouere, & bellū indicere ad recuperandū sua, & etiā fur-
a tiuè [a] accipere, 23. q. 2. c. 2. C. de iudi. nullius, tn̄ si Principē super se habet, eius auctoritate hoc faciat, & non aliter, 24. q. 2. c. 1. & hoc vr̄ iustū, quia nulli licet iura tēperare sine auctoritate conditoris iuriū. In iure autē cōtinetur, qđ ēt suā possessionē nullus occupare possit. C. vnde vi. l. si quis in tantā. ipsi autē Principi, qui solutus est à cōstitutionib. ciuilibus, licet hoc sine auctoritate, arg. C. de leg. digna. Itē plus dicimus, q̄ si furto vel violentia rapta habere non possit, pōt recipere æquiualens auctoritate superioris, 23. q. 2. dominus, caueat tn̄, ne sine auctoritate iudicis per mendacium, vel fraudem, vel per calumniam suam rē recuperaret, quia tunc restituere tenetur, 14. q. 5. nō sane. quidam tn̄
b dicunt, & non male, [b] q̄ etiam sua auctoritate potest accipere furtiue, dūmodo ex tali furto nec malū, nec scandalū valeat generari, qa si inde oriet scandalū vel ɔ̄ vxorē, vel ɔ̄ familiarē aliū, vel quēcunq; aliū: tunc debet rē in pristinū statū restituere. Satis
c etiā credimus, [c] q̄ prælatus ecclesię pro iure ipsius possint indicere bellū, & ei interesse. sed nō debet pugnare, sed pōt prosequi donec aliena dimittāt, & pōt clamare, capite, & pugnare, sed nō occidere. nec obstat ei de homicidio. c. pen. quia ibi aliquos percusserat, sed nesciebat, vtrū aliquē occidisset, & ideo fuit suæ conscientiæ relinquendum. Itē quilibet prælatus q habet iurisdictionē tp.lē, ɔ̄ subditos inobedientes licite moueret arma, 15. q. 6. c. auctoritatē, & c. nos sanctorū, arg. 23. q. 8. scire igitur, & c. hortatu, & c. dispar. dūmodo iurisdictionē indicendi bellum habeat, vel in casibus supradictis. & ēt si nō habeat ius indicendi, dūmodo iurisdōnem habeat, quia his casibus nō proprie dr̄ fieri bellū, sed melius executio iurisdōnis, vel iustitia. ff. de rei vin. qui re. nec in his casibus capti fient serui. Bellum aūt, s̄m q̄ proprie dr̄, solus Princeps, qui superiorē non habet, indicere pōt, & potest illud indicere ɔ̄ eos, ɔ̄ quos non cōpeteret executio iurisdōnis, verbi gratia, ɔ̄ illos, qui essent in possessione iuris alicuius alterius Principis inferioris. itē pro defensione legū paternarū, & ꝓ
9 his, 23. q. 8. scire omni, & multis alijs concord. † Sed quid etiā si clericus sit in p̄lio ɔ̄ raptores, vel ad defensionē suā, vel aliorū, licet ibi pugnet. & lapides iaciat, dūmodo de suis ictibus neminē occidat nō est irregularis. j̄. de ele. percu. c. pen. & vlti. & j̄. de homi. c. pen. itē qui iustū p̄lium ɔ̄ aliquē mouet, non solū ab hoste, sed ēt a vasallis, & subditis eius cū iniuste iuuantibus pōt spolia capere, & personas eorū. Alij dicūt, quod nec personas, nec res auxiliatorū pōt capere, nisi in bello, nisi forte læderentur de rebus eorū, puta castris, vel alijs ædificijs. si autē non est indictum bellū ɔ̄ aliquē, sed aliquo p̄dictorū modorū procedebat, puta ratione suæ iurisdictionis volebat aliquē, punire, vel res eius deuastare,

ADDITIONES.

a ¶Furtiue. Ad hæc dicta Inno. vide Flo. in l. itaque. ff. ad l. Aquil. Alex. de Imo. in consi. 135. primo volu. & Cępo. consi. 26.
b ¶Et non male. Adde q̄ hoc tenet Pau. de Cast. & allegat Inno. hic in consi. 319. incip. Priusquam iura fierent, col. 2. circa princ. in 2. parte consiliorum antiquorum secundum noui. impressiones.
c ¶Satis etiā credimus. Adde Cardin. in consi. 19. inci. Ad casum præmissum. col. j.

Universidad de Deusto Biblioteca

uistare, vel sniam executioni mandare, in hoc non vr, qd possit capere res, vel personas auxiliatorū eius, nisi primo sniam pferat p eos, 2.q.j.nos in quēquā.&tū nō est de sua iurisdōne, sed alterius, debet corā suo iudice de eo iustitiā petere, 23.q.2.dñs. C.vt nemini liceat sine iu.se vin.l.j.& 2.vbi.no. si vero non haberet iudicē corā quo posset suā iustitiā obtinere, tunc sibi licet sua auctoritate recuperare sua. C.de Iude.Iudei, & l.nullus.hoc autē certum est, φ si personas, vel res eorum capit in bello, dummodo suā iurisdictionē exerceat, φ pōt personas punire, & res tenere, q in suo territorio delinquerunt. C.vbi de crimine agi opor. auct.qua in prouincia, & alia rō, quia suā iurisdōnē impediunt. de hoc no.s.de offi.dele.c.1.j.de pęnis, dilectus, & j.de sen.excō.nup.[Decernētes.] i.reseruātes. nisi.n.reseruasset eis, qd post sniam istā possent agere, si modū excessissent, nō potuissent postea agere, cū agentes interdicto, vnde vi, oīa hæc induxissent in iudiciū. s.pxi.c.C.de fruc.& lit.expē.terminato.[Decernētes.] Dic, qd hoc decretum nō fuit snia, sed iuris declaratio. [Excessistis.] Non.n.licet modū excedere, & si excesserit, incurrit excōicationē, & pęnā tpalē, & irregularitatē, arg.hic.j.de sen.excom cū non ab hoīe, & c.perpēdimus, j.de homici.significasti.2.§.vl.

SVMMARIVM.

1 *Possessorio si agat preterquā de matrimonio restituendo, probationes de proprietate admittere nō dēt, quāuis vtriusq; pbationes essent paratę.*
2 *In spiritualibus iuratur de calumnia super exceptione.*

CAP. XIII.

Literas tuas. [Matrimonialis.] No.φ Archid.cognoscit de causa matrimoniali, & hoc pp cōsuetudinem. [In remotis.] Consuetudinē narrat, quia iure non est cautum, φ epo absente Archi.cognoscat. [Postulabat.] Intētando petitorium. [Postulabat restitui.] Hic intentabat possessoriū. [Interdū.] Qñ non proponitur gradus diuina lege prohibitus. [Per decretalē.] Supra eo. ex cōquestione. [Et mādantis.] Lucij. [Oraculum.] s.de ordi.cogni.c.1. [Gregorius.] 35.q.3. quædam. [Aij.] j.de consang. φ dilecti. [Porro.] Hic incipit impugnare, & quasi reprobare tertiam opinionem rationibus, & loquitur tantum allegando, quāuis allegationes verisimiles sint. [Præsertim.] i.tū, vel dic & melius, φ proprie dr, & idem est, si opponitur consanguinitas constitutione prohibita. [Probatio-
1 nes.] † Satis colligit hic, φ in possessorio, si aliter, q̃ de matrimonio restituendo agat, ēt si probationes vtriusque partis paratæ sint, de propritate rū admitti non debēt. nec obstat ff.ad exhib.l.3.§.ibidem.ff.vt in pos.le.si is, a quo, quia ibi non intentabat possessorium. [In cęteris.] i.vt cętera obsequia tanquā vxor sibi ex-
2 hibeat. [Iuramento.] † No.in spiritualibus super exceptione iurari de calumnia, s.de elec.cum dilectus, vbi no. [Quam tñ.] Excōicationem. [Mandatū.] Pro eo, φ fuit contumax, quia non redierat ad maritum. [Procedetur.] f.φ in alijs fiat restitutio, pterquam ad carnalem copulam. [Sęuitia.] Supra eo. ex transmissa. s.vt li.non conte.accedens. [Alioquin.] Si non est seuerus maritus, & non obijcitur cōsanguinitas diuina lege prohibita sic legitur fm illos, qui faciunt differentiam inter gradum diuina lege prohibitum, & alium: sed secundum alios, qui non faciunt differentiam, expone, idest, id est si non habeat paratas probationes.

SVMMARIVM.

1 *Minor in matrimoniali causa ad hoc, vt agere possit, censetur maior, & in multis alus causis, vt etiam in num.2.*
3 *Nunquid possit vir petere restitutionem mulieris, cum de iure non fuit eius vxor, & vide in num.4.*
5 *Quæ conueniant petenti restitutionem ancillæ.*
6 *Ancilla conquerens de domino non auditur, mercenarius autem sic.*

CAP. XIIII.

Ex parte. [Nondum.] Et ita nihil egit, j.de despon.impu. literas. [Postulauit.] Ex abundanti, cum sua auctoritate hoc potuit facere, qñ non tenent sponsalia, j.de despon.impu.accessit, & c.literis, secus autem, si sponsalia tenerent, j.de despon.impub.de illis, sed dices cursu tpis sponsalia, quæ non tenebant ante 7.annos, sola taciturnitate ratificari, arg. j.de despon.impu. duo. Sol. hæc mulier decessit ante quā puer haberet 7.annos, & ideo non pōt puer petere restitutionem, cū nullo reperiatur possessionis commodo destitutus, vt j.sequit, s.de procu.tuæ. Vel dic, φ non tenuerunt sponsalia, nec ratificātur, nisi appareat consensus puellæ vel à principio, vel ex postfacto, etiam si per patrem essent spōsalia ɔcta, quia cū eo patruus pro nepote ɔhere non potuit, vt no. j.de matri.ɔct.ɔ inter.ecclesiæ, c.1.& de despon.impub.c.1.vel quia infra ips legitimum de-
1 cessit. [Minor.] † In causa matrimoniali. s. vt eam agere possit, minor censetur maior, vt hic, sic etiam in castrensibus & in ecclesiasticis, facit arg.ff.ad Macedo. l.1.§.fi.& l.2.& in voto, 20.q.2. c.1.& 2.Item cum exequeretur mortē patris, & cū agitur de testamento patris, 15.q.3.de crimine. Itē cū agit de recuperanda possessione. C.qui legi.personā l.vl. Itē cū agit de thoro violato ff.de adult.l.si maritus.§.lex Iulia. Itē cum agit de libero homine exhibendo.ff.eo.l.3.§.pen. Itē impetrando veniā ętatis. ff.de
2 his, qui ve.æta.impe.l.3. † Itē potest esse procurator in negocijs fm quosdā, & in iudicijs.ff.de mino.l.minor, & l.cū mandato, & in eisdē casib.in quib.agens admittit, pt procuratorem constituere, vt hic, vt aūt ɔsultius agat, semper faceremus, φ procuratorē cōstituat auctoritate iudicis, & erit quasi curator ad litē. C.de bonis, q̃ liberis, l.nō solū.Insti.de cura.§.itē inuitus, de hoc no.s.de ęta.& qual.& ord.pfi.indecorū, supra.de proc.accedēs. hæc mulier petebat licentiā nubendi cum alio corā Senen. epo, sed vir dicebat partē mulieris esse cōtumacem, cū nullus cum ea cōpareret, nisi quidā procurator, qui dicebat se à muliere constitutū procuratorē: sed pars viri dicebat, eū non posse esse procuratorē, cū minor procuratorē ɔstituere non possit. Itē ante oīa restōnē sponsę petebat: sed Papa eos malè dicere respōdet, quia minor in causa matrimoniali bene ɔstituit procuratorem, sicut & pcuratorē facere pt in castrensib.ff.ad Maced.l.1.§.fi. & l.seq. itē dicit, φ restitutio sibi facienda nō est, cū possessionē non ha-
3 buit. [Vtpote nullo.] † Hic vult dicere, ut quidā dicūt, sed nobis nō placet, vir non pt petere restōnem mulieris, cum de iure nō fuit vxor eius, & ita vir cōmodo destitutus nō est, nec ēt possessionis, cum nunq̃ in possessione eius fuerit, puta quia nunq̃ fuit cum eo ut vxor, qa nō portabat anulū ut sponsa, nec eā ut sponsam vocabat, nec in cęteris ut spōsa agebat. secus aūt, si vt sponsam eā habuisset, vt hic à sensu ɔrio colligit, & sic loquit supra c. literas, & c. cōquestione, habita aūt distinctione esset in possessione eius, tanq̃ sponsę: tñ adhuc non restitueretur ad carnalem copulam, cum non in eius possessione esset, sed esset potius sequestrāda, j.de spōsalib. cū locū: sed secus, si esset in possessione car-
4 nalis copulę, ut s.eo.c.proxi.in fi. † Sed & vr hic à ɔrio sensu, φ ēt si nō habuit possessionē, sed ius tm, φ possit petere restitutionem per id, qd dicit, cōmodo iuris: sed dic eū nō posse petere restitutionem, sed posse eā vindicare adiecta causa de iure canonico, ēt si sit sponsa de futuro, arg.ff.de rei ven.l.j. vel posset agendo ad hoc, ut sibi adiudicaretur, officiū iudicis implorare, j.de spon.ex literis, 2. & φ deberet causam adiicere, est arg.φ si quis dicere, possidebā hanc mulierē vt ancillā, probato, φ ut ancillā possideret, fiet ei restō vt ancillę, & non vxoris primo.n. oportet eum probare. in qua possessione esset, quando fiet restitutio, quia fm modum & speciē possessionis fit restitutio. j. eo. Pisanis, arg.ff.de libe.agn.liberis.§.vlt.dummodo non apparet cum malitiosè, vel dolosè fuisse in possessionē eius.ff.de libe.ag.no.l. igitur.§.2.vel aliter. vt no.s.de seruis non ordi.c.2.si āt tenuisset cam ut concubinam, & peteret eam si bi restitui, nō esset audiendus, imo libellus esset lacerandus, si peteret restitutionā mulieris, ex quo fuit in possesione eius tenēdi eam in lecto, sicut si hæretici peterent restitutionē rerū eccle.23.q.7.c.1.2. & 3.arg.j.de pscriptio.causam, ad idē ff.de vi & vi arma.l.j.§.de jcit & l.colonus, & l.vlt.vel dic idcirco hic non fieri restitutionē, quia constabat, φ j. 7.annos sponsalia ɔxerat, & φ patruus pro ea sponsalia ɔhere non potuit. secus, si esset dubium, an sponsalia tenuissent, quia tūc fortè restitueretur, vel dic ēt si esset dubiū, imo φ plus est, si esset certū, φ fuissent sponsalia, tñ non potuisset petere restitutionem, quia sponsalia ex sola voluntate vtriusq; minoris pendebat.nam qñcunq; alterutri eorum placet, à sponsalib. pōt recedere. j.de despon.impu.& de illis, & c.& c.seq. secus āt, si essent maiores j.de spon.ex literis.2. Et distingue melius, φ si vir petebat restitutionē mulieris tanq̃ vxoris, non dabitur ei aliter, nisi probet aliquod genus sponsaliorū interuenisse, & se cognouisse eam. & hoc est, qd dicit litera ista, φ hic non potuit petere restitutionē: quia nō erat destitutus ɔmodo iuris, aut possessionis. & hanc nostrā opinionē sic probamus, & quia si spōsalia ɔcta sint, imo qd plus est matrimoniū, nō restituitur, nisi carnalis copula interuenerit, sed agitur officio iudicis, ut faciat eā exhibere ea, q̃ sponsa debet exhibere viro suo, j.de spon.ex literis, 2. & ɔ hanc vltimā petitionē obijcietur. φ pp cōsanguinitatē, vel aliā rationē non pt esse eius vxor, qd examinabit anteq̃ diffinitiuè pronuncietur, s.de ordi.cogni. c.hoc tñ non fieret, si possessorio posset agi & ageretur possessorio. s.eo.ex ɔquestione, & c. ex transmissa, & ēt impedimentum superueniens. j. de iureiur. quēadmodū. item potes dicere, quod pt, si velit ingredi monasterium, j.de conuer.cōiu.ex publico. itē oportet eū probare ɔcta sponsalia & in hac petitione, & in prima, siue petat eam sibi restitui, qñ cognouit, siue imploret officium iudicis, φ ei vxor intendat velut sponsa, qñ eam non cognouit. non autem sufficit probare, φ eam vocabat sponsam, & c. similia, licet fortè sufficeret ad hoc, φ filij essent legitimi, arg.q filij sint legitimi. trāsmissę, & c.per tuas. ratio diuersitatis est, quia ibi est fauor legitimationis, hic periculum animæ, itē hic vnus diffitetur sponsalia, ibi nullus diffitebatur. nec obstat j.de pręsump.illud. quia ibi per instrm̄ dotale probata fuerunt sponsalia ɔcta, ut ibi apparet. si āt vir probauerit sponsalia ɔcta, & carnalē copulam, & petat restitutionē, admittit, exceptio, φ non tenet mrimoniū, nisi secundum fm φ continetur. s.c.proxi.in fi. tñ hæc quæ diximus, φ nō debet restitui, nisi interuenerit carnalis copula, intelligendum est, qñ vterq; confitet non interuenisse carnalē copulam. sed si fuerunt simul, & alter tm dicat, pšumptio est pro eo, & stādum est verbo eius, j.de fri.& ma.c.j.& de despon.impu. ɔtinebat j.de
5 pšump.tertio. † Sed vr, φ hac rōne sitr debet probare aliquis, qñ petit restōnem ancillæ, qūo, vel quale, & qūo ius ancillæ quæsiuit in ea. & eodem modo si petatur restitutio ecclesiæ, vel possessionis canonicatus, φ debeat probare legitimā electionē, & institutionē pcessisse, arg. j.de pb.dilecto, j.de his, q̃ fiunt à maio. par.ca.c.ex ore. Respondemus, non est sile in his, & in cā matrimoniali, vel potius in actib.matrimonialib. nulla forma, vel actus sunt deputata matrimonio, q̃ non ęque bene competant adulterio, nisi sit ɔsensus matrimonialis, vel sponsalia. nec valet, si dicat, φ vocabat eam vxorem, quia per talē possessionem nō qrit possessio matrimonialis, & qa sæpe adulteri, vt cooperiant peccatum. dñt vel vocant sed ɔiuges. sed secus est in actib.canonicatus. quædam.n.sic ɔueniunt canonicis, q̃ non aliis, sicut interesse electionib. & cōib. tractatib. & præbendam recipere, de quib.hr. j.de pb.& dilecto.& ideo horum possessione habita, q̃ tñ canonicis competunt, & in possessione canonicatus esse vñr & secus diceremus, si in his actib. ēt alij præter canonicos interuenirent in eis, vt s.de elec.cum causam, j.de reg.& transeunti c.2.& idem est in actibus seruitutis. licet. n. in multis conueniat ancilla cum mercenaria, non tñ in omnibus non. n.est potestas necis, vel vitæ super mercenariam, sed super ancilla tantum, In-
6 sti.de his, qui sunt sui, vel alie.iu.sunt.j. responso ad finem. † Itē mercenaria auditur conquerent de dño, non ancilla. ff. de iudi. vix certis. §. ad hoc, ergo vbi competit sibi restitutio ancillæ, oportet quod probet aliquos de his actibus qui tantum ɔ seruos competant. vel dic & fortè melius, φ possessio canonicatus & seruitutis bene probatur, ēt si non pbet aliquem de illis actibus qui tm canonico, vel ancillæ competunt, sed sufficit probare, φ aliquid fecerit vt canonicus, vel vt dñs intendens sibi qrere possessionem canonicatus, vel ancillæ, & hoc bene sciant illi, quorum interest, φ intēdit sibi qrere possessionem canonicatus, vel ancillę, vt no. j.de ca.mo.dilectus, in gl.f.recu.s.de postu.bo.2. in gl.qritur, sed in mrimonio secus est, qa quantuncunq; intendat sibi qrere possessionē vxoris, ēt si vxor hoc sciat, quod maritus hoc intendit, non tñ qrit possessionē vxoris. alij dicunt, φ bene obtinebit actor in possessorio restōnem vxoris, ēt si non probet ɔcta sponsalia, sed solummodo sufficit probare, φ volēs acquirere possessionem iuris, vel vinculi coniugalis iacuit cum ea vel aliū actū fecit, quod specialiter fit inter coniuges, & alter cōiunx hoc sciebat, φ alter intendebat possessionē iuris coniugalis acquirere. Itē quod in fi.eiusdem gl.dr de canonico, plus placet, q̃ qd dictū est. s.eo.tit.in lris, in gl.C.de rei ven. cir. fi. vbi dr φ canonicus non potest petere generaliter restitutionem iuris canonicalis, nisi probet sibi datam possessionem auctoritate superioris. [Traditionem.] ff.de ritu.nup.mulierē.ff.de spō.quæsitū. [Sponsalia.] j.de spon.ex literis.2. & erant p pactum ɔcta, q̃ non tenerēt ante 7.annos.oportet.n.φ sine dolo ma.& calliditate sit in possessione iuris, cum restōnem petit, argu. ff. de libe. cau.igitur.§ 2.hoc vltimum fortè verum nō est, vt not.s.de seruis non ord.c.2. [Exceptionibus.] s.φ procurator minoris non sit admittendus, & φ restitutionis causa procedere debet.

SVMMARIVM.

1 *Incertus libellus quando admittatur.*
2 *Nomine pertinentiarum quid intelligatur, & etiam in nu.4.*
3 *Hospitali veluti ecclesiis certa dos assignari debet.*
5 *Quando certa dicitur esse sententia.*
6 *Non datur interdictum contra singularem successorem.*
7 *Necesse est probare tempore deiectionis se possidere.*

CAP. XVI.

Cum ad sedem. [Vtraq;.] Pars tñ, q̃ possidebat non poterat intētare petitoriū, vt no.s.de cau.pos.c.2.sed ex quo actor intentabat, ipse poterat inducere pbationes sup iure suo, sicut hic apparet, & no.s.eod.
1 ex cōquestione. † [Et pertinentiis] no.libellum in certum admitti, vt hic. sed hoc est, quia hic pertinentiæ petuntur tanquā accessoria, vt no.s.de or.cog.cum dilecto, & mandabitur snia executioni super omnib. quę probauerit ad rem petitam principaliter, vel accessoriè pertinere, ēt sine litis contest.arg. j.de pscri.
2 auditis, s.eo.grauis. † Et dic, φ pertinentiarum noīe [a] tm intelli-
a gentur q̃ statuto, vel consuetudine, vel lege deputata sunt, vt accedant, vt interdicto, vnde vi, statutum est, φ accedant etiā mobilia, & damna, s.eo.grauis.ff.eo.l.j.§.quod aūt.& §. rectissimè, & multa alia. Itē hęreditati accedunt oīa, q̃ in hęreditate inueniuntur, ēt si non fuerint testatoris.ff.de peti.hęr.item veni, & legib.sequentib. Item petitioni ecclesiæ accedunt omnia, q̃ ad eā pertinent de iure, vel consuetudine, vel statuto, vt sunt dos primitus instituta, de censib.c.j.iura.n.parochialia, decimæ, & huiusmodi, j.de decimis, cū ɔtingat, & c.cū in tua, & j.de his, quæ fi.a præ.pastoralis. Castro aūt nihil corporale nouimus deputatū à iure, qd sit eius ptinens, sed tñ ab hoīb.& eotu statutis cōsueuit & castro certū territoriū assignari, φ sibi in iurisdōne &
3 dote debeat rñdere † Hospitali aūt, sicut & ecclesiis certa dos assignari debet, cum ergo petitur ecclesia, vel castrum, vel alia ɔsimilia cū pertinentiis suis, prędicta, sicut eis deputata, siue sint corporalia, siue sint spiritualia, peti intelligunt. & plus dicimus, φ si ecclesia habeat certa aliqua corporalia deputata, sed ēt habet alia speciali iure acquisita, tunc si hæc ecclesia cum suis pertinentiis petitur, noīe pertinentiarum nō veniēt spāli iure quæsita, sed tm ea, q̃ à iure, vel cōsuetudine, seu statuto deputata sunt ei, licet quidā ɔdicant, arg. s.de cau.pos.& propriet. cū ecclesia, vbi dr, φ oīa venerint in iudicium, nisi ea, quib. specialiter actū est, nē venirent. respondemus, φ illud intelligit de his, q̃ sub petitione cōprehendunt, quod non est hic, petitio aūt hospitalis
4 cū pertinentiis intelligitur. i.cum dote. † Sed quid dices, si addat in libello cā possessionis, sicut additū fuit? respondemus, φ aduersarius coget exprimere, si velit, ɔfines possessionum. s. de libe.obl.c.2.ff.de cen.forma, nomine aūt pertinentiarū nō intelligunt aliæ possessiones, nisi q̃ primo in dote fuerunt assignatæ. Itē si aliquis petit oīa bona alicuius, nō est audiēdus, nisi exprimat. & hæc est rō, quia cū ad hoc singularib.actionib. agatur nō posset ferri snia certa, q̃ ferri debet in singularib. & generalib. a-
5 ctionib. secus tamē pōt dici in vlibus actionib. † Circa aūt dicit snia, qñ certū quid accedit petitioni, sicut est in dote statuta, & iurib. parochialib. in his ēt debes diligēter attendere personam petitoris, qa si eps petat ius episcopale in aliqua ecclesia sibi subiecta cum omnib.pertinentiis, vel ēt si dicat illam ecclesiam ad se pertinere in tēporalib. & spiritualib.cum omnib. pertinētiis suis, & possesionib.bene amittit, j. de reli. do. cum venerabilis. nec veniet in hac petitione tm dos, sed oīa ēt post q̃sita. & est ratio, quia ius episcopale habet, tam in post q̃sitis, q̃ in his, quę tēpore suæ fundationis habebat, cū iuri epali hæc omnia accedāt. & eo.modo si petat tpalia. i. rationem de tēporalib. tanquā patronus, quia ratione iuris patronus rationem de omnib. audire debet. sed vbi neq; petitioni, neq; rei accedit, tunc est necesse exprimere. hęc habent locum, vbi agitur petitorio. si. n. ageretur possessorio, tunc non habet locū, ut no.s.eo.in lris. [Nec scire.] C.de exce.si quidē.ff.de peti.hęre.si debitor. [Nuncius.] Vnde pšumebatur de uoluntate epi factū, j.q.4.quia pšul.ff. de mino.l.4.j.de testi.ɔstitutus. [Recēsentes.] In probatiōe causæ appellationis, q̃ emiserat eps. [Ratam.] j.de sen.excō.mulieres.ff.de iu.
6 do.l.j.§.quotiens. † [Interdictū.] Cū nec ēt fuerit expoliator vniuersalis successor.ff.de vi.& vi arma.l.j.§.vlt.& l.3.§.fi. ɔ singularē.n.successorē, puta emptorē, vel similē interdictū non dat. ff.de vi & vi arma.cū a te.licet quidā dixerint actionem in factū dari, maxime si cām habeat a deiectore. In reb.aūt ecclesiasticis dixerūt quidam ɔ quemlibet agi posse p interdictum, vnde vi, vel ad minus ɔdictione ex canone, 2.q.j.reintegrandæ.& pro eis est.s.de iudi.quia.5.& 12.q.2.quicunq;, 16.q.6.si epm, s.de trāf. veniens. sed nos hoc non dicimus, & intelligimus hoc c. reintegrandæ, & alia iura, q̃ pro eis facere videntur, φ oīa sunt spoliatis restituenda non cōdōne ex canone, vel interdicto, vnde vi, sed aliis ɔpetentib.actionib. puta si dolo ɔxit, actione de dolo, si metu, actione qd met.cau.& sic de aliis. Sed nonne, qd familia eius fecit, tenet de eo, qd ad eum peruenit.ff.de vi & vi ar.l.j.§.si filius. Sol. dixerunt quidam, non sufficit ad dominū peruenisse rē, qua familiaris aliquē spoliauit, nisi ex facto familiaris peruenit. at hic ex facto familiaris nō peruenit, sed qa vacātē possessionē accepit tanq̃ dięce. vel dic. licet dicat, φ vr esse pbatū, φ
7 nūcius epi abstulit cruces, & c. nō tñ erat pbatū. † Itē & qa nō pbant se possedisse tpe deiectionis, qd est necesse. ff. de vi & vi ar. l.j.§. interdictū. nec ēt erat pbatum, φ ex illa ablatione cruciū hospitalarij perdiderint possesionē, imo si pdidissent, nisi occupassent inuasores, non vñr vi eiecti. ff de vi & vi ar.l. 3.§. si quis aūt, arg. ɔriū.ff.eo.l.j.§.idē Labeo. vel dic, φ idcirco pronunciat interdictū locū non habere, qa stultè intētauit directū interdictū, quod locum non habet, sed vtile, qñ libera psona familiaris cōmittit uiolentiā, ut hic fuit, tunc tm vtile ɔpetit interdictū.ff. de vi & vi arma. l.j.§.si filius. necest ɔ, s.de iud.dilecti, & c.examinata. Rñdemus.n. φ nō tenebat exprimere interrogatus, sed ex quo expressit, tenet, si aptè nō pposuit, ut j.eo.decreta.s.de iudi. examinata. hoc autem scias, φ si quis scienter à spoliatore rem

ADDITIO.

a ¶Pertinentiarum nominē. Adde Bal.in c.j.de capita.qui cu.vendi.& do.Bar.So. in l.j.col 2.ver.3.no.ff.de reb.du.qui dicit hoc notabile ad multa. & adde eundem Inn.in c.ex literis de iure pa. practica Papien.in forma libel.in actione reali, in ver.cum omnibus pertinentiis, in lib. quo vxor agit ad dotem, in ver.cum omnib.& Ale.de Imo.in consi.23.col.2.in d.uolu.post med. & Nicol. de Neap in l.si quando, la j.C.de bo.ma.lib.10.& ibi vide doc.

Universidad de Deusto Biblioteca

rem acceperit, tenetur restituere ɔditione ex decret. quæ est. ĩ. eo. sæpe. vel dic, ꝙ hic nunquã poterit habere locum interdictũ vnde vi directũ, vel vtile, quod nõ habet locũ, nisi cũ expellitur de possessione, vel reuertens nõ admittit, cũ alius sit in possessione, q venire prohibet. ff. de vi. & vi arma. idẽ est. §. si quis autem, & l. j. §. idẽ Labeo. at hic hospitalarij possessionem amiserunt solo animo, ff. de acq. pos. peregrè. §. quib. non tñ fuerunt expulsi, cum tñ pp solam vim expulsiuam det hoc interdictum. Sed quidam dñt, & non malè, ꝙ ẽt si nec ipsi metum inferentes, nec alij intrarent possessionẽ, tñ ꝯ eos competit interdictũ ad damna, quæ hac occasione passus est, quod ex eo apparet, quia aliqñ interdicto tenetur ẽt, qui nihil habuit de violentia, sed tñ auxilium dedit. C. vnde vi. l. j. & ff. eo. ti. l. j. §. deiecisse. sed ꝯ. ff. de vsu. non solũ. §. sed dicimus. vbi dr̃, ꝙ talis res potest vsucapi, qđ eẽ non posset, si rapta esset. sed rñdent illam legem loqui, qñ illi, quorũ timore fugit quis de possessione sua, malo animo, puta inferendi vim, non ibant, sed ipse sic voluit recedere, qa timuit, vnde res non est vitiosa, & ideo præscribit. Itẽ non obstãt leges pdictæ. §. idẽ Labeo, & §. si quis. quia ibi non sumitur arg. à ꝯrio sensu. licet. n. ibi dicantur teneri vim inferẽtes, si occupauerint possessionẽ, non negatur quin teneant, ẽt si non occupauerint. sed illi tñr maximè, qa tñr restituere fundum occupatum, imo in illis legib. probatur, ꝙ ex tali violentia oritur interdictum, qa si ex violentia non orit, sed ex occupatione sequẽti cõstat non oriri: absurditas. n. sequeret. quid. n. si post violentiam per vnum annũ, vel 1.. vel plures occuparet, an tunc incipit teneri interdicto, cũ iã violentia transiuerit in obliuionẽ? & non competit in hoc casu hoc interdictũ, quia sit expulsus, sed qa suspicatus est se posse repelli, & ideo ad fundũ ire nõ audet. tenet ergo uiolentus: nã ex facto violento amittit fundũ, vel alia dãna patit. quod met. cã. aũt non ɔpetit, quia ɔpulsus nõ sum aliquid facere. sed nec quod vi, aut clam, qđ licet ɔperat qñ aliquis prohibetur ab aliquo opere in solo faciendo, at hic nullum opus prohibetur.

SVMMARIVM.

1 *Spoliator ab alio rebus ablatis expoliatus, an de suo resarcire teneatur.*

CAP. XVI.

Olim vobis. [Restitutionem.] A tempore litis ɔtest. vsque ad sententiam, si erat bonæ fidei possessor. C. de rei vendi. l. certum & si erat malæ fidei possessor omnes restituat ab initio. [Inanis.] ff. de dolo, nam his. [Restitutus.] Erat enim taliter spoliatus ab alio, siue episcopatu, siue episcopalibus rebus, quod satisfacere non potuit. hoc autem ei non prodesset, quod rebus ab alio ablatis sit spoliatus per alium, quia de proprio resarcire tenetur. ff. de vi & vi arma. cum a te, C. de fur. subtracto.

SVMMARIVM.

1 *Potest quilibet clericus possidere, & præscribere ius excommunicandi.*
2 *Subditus præsumitur, qui agit ea, quæ agunt subditi.*

CAP. XVII.

Olim inter. [Possessione.] Petebat. n. eps se restitui ad possessionẽ iuris parochialis ecclesiæ de Monte, quo fuerat spoliatus per Abbatem, sed quia non probauit, ꝙ possessionẽ habuisset cum effectu, non potuit audiri. hic autem iure spoliatus est episcopus, quando sciuit alium episcopum hæc iura exercere, & populum obedire, vel eius sñias seruare passus est, in tñ, ꝙ parochianos alteri epo obedientes non puniuit, neq; tpaliter, neque spiritualr, puta qa nec cępit parochianos, q seruabãt sñias alterius epi, vel alias puniuit, nec excõicauit, sic. n. aĩo pusillanimi vr̃ deseruisse suã possessionẽ, & sic est in aliũ trãnslata, arg. ff. si ser. ven. & si for. §. j. & ff. de pub. si ego. §. j. & sic de cętero non debet s̃m quosdam in hmõi parochianos sñias ferre, quis posset dici s̃m quosdã, ꝙ q̃uis amiserit possessionẽ, tñ eis sñia valet, qa in inquisitione sñiæ, an valet, vel non valeat, plus inquirit veritas, q̃ possessio, vnde qñcunq; ɔstiterit verũ ius excõicandi ad illũ ptinere, ei adiudicabit, & sñiæ ab eo latæ confirmabuntur, & latæ ab eo, q possidet, infirmabuntur pp ignorantiam tñ tuendus est in possessione, quousq; de proprietate, vel potius de iure verè cõstet. ĩ. de insti. cum venissent. sed ꝯ. s̃. de cau. pos. & proprie. cum ecclesia. Sed hoc non placet nobis. & dic, vt no. s̃. eo. in literis. in gl. 2. si aũt non est passus suum populũ alterius epi seruare sñiam sine pęna, puta quia tẽporaliter parochianos puniuit, qui seruabant sñias alterius epi, intantũ, ꝙ eas vilipenderũt, vel saltẽ excõicauit eos, licet nõ posset facere, ꝙ priores sñias non seruarent, vel alio mõ pcessisset cõtra eos, ita ꝙ bene appareret, ꝙ possessionẽ animũ nõ haberet dimittendi, dicimus, ꝙ non amisit possessionẽ, q̃ non amittit, nisi animo, C. de acq. pos. licet, & iste nullo modo vr̃ habere animũ dimittendi. & ideo intelligo, si alias puta uel mulctãdo, vel eius bona occupãdo ꝯ parochianos hmõi pcesisset hæc in iurib. incorporalib. obtinẽt in corporalib. aũt secus crederem, quia bene amittit quis possesionẽ rei corporalis, alias quantũcunque excõicetur, vel alia sñia feratur ꝯ eam. Sed si alius eps sñiam excõicationis fert in parochianos alicuius epi, & non seruãt, nec episcopus parochianorum eã ratam habet, tũc eps excõicator nõ acqrit possesionẽ excõicãdi, cũ sic excõicando nihil possederit, nisi labia sua, quib. protulit sñiam in alios, q seruãt sñias huius epi, puta quia excõicati ab eo hñr pro excõicatis, nihil iuris, vel possesionis acquirit, quia ipsi non seruant sententias eius, quasi ab eo posideantur, sed obedientes iuri, quod mandat excommunicatos ab omnib. arctius euitari, 11. q. 3. curę. potest tamẽ dici, ꝙ licet hoc habeat locũ in aliis sñiis, & iurib. incorporalib. ꝙ sic acquiratur eius possesio, nõ tamen sic indistincte hẽt locum in sententiis excõicationis. nã in eisdẽ dicendũ est, quod in aliis sñiis sed hi, qui se tuentur possesione, alias habent potestatẽ ordinariam excõicandi, licet non habeãt expresse in eos, in quos ratione possesionis tulerunt sñiam qa tunc super alios possunt pdictis modis acquirere possesionẽ, & prescribere, ĩ. de prescr. auditis, & c. cũ olim. sed si nullam ordinariam ptãtem habent, tunc non possunt sup aliquos acquirere possesionẽ excõicandi, cũ ipsi non sint personæ habiles ad essendũ in possesione hmõi iuris, quod non põt haberi, nec posideri, nisi ab his, q habent hoc a Deo, vel eius vicario, cũ ipsi tñ dictũ sit, quodcunq; ligaueris, &c. sicut nec laicus posset esse in possesione absoluendi animas in foro pniali, sic nec põt alia spũalia posidedere.
1 s̃. de iud. decernimus, ĩ. de præsc. cãm. † Adhuc plus placet ꝙ quilibet clericus põt posidere, & præscribere ius excõmunicandi, & cętera cõsimilia, ẽt si alias non habeat ius excõicandi, dummodo sit psona, in quã hoc ius cadere posit. ĩ. de his, q̃ fi. à ma. par. ca. c. 2. Itẽ sicut epi, q a iure habent ptãtem excõmunicandi, 24. q. 3. cõrripiant, possunt aliis expresse dare eandem potestatem, ut no. s̃. de off. ord. cũ ab ecclesiarum. sic per patiẽtiã, & per tacitum ɔsensum clerici, in quib. cadere põt hæc potestas dummodo bona fide vtantur ipsa ptãte, bene posident, & bene pscribunt, arg. ĩ. de pscri. cum olim, ĩ. de his, q̃ fi. à ma. par. ca. c. 2.
2 †[Abstinuit.] Arg. ff. de acq. pos. posideri. §. si quis nunciat. Itẽ qui paret mandatis, & agit ea, quæ agunt subditi, præsumit subditus, 20. q. j. quã primogenitores. Sol. si animo obediẽdi seruassent interdictũ possesionẽ natus fuisset eps, sed quia hoc animo non fecerunt, sed cã deliberandi, non nãciscitur possesionem, arg. ff. de acq. hære. pro hærede. ff. de ɔdi. ca. da. l. j. Item si ex deuotione bonarũ mentiũ, 5. dist. ad eius, & quia in tutiorem partẽ, &c. & ne rumpatur neruus ecclesiasticæ disciplinę, 23. q. 5. excõicatorum, & no. ꝙ sicut in acquirente possesionẽ iuris in personis est eius intentio necessaria, ita & eius, in cuius persona ius acquiritur in reb. Idẽ ẽt intelligimus, vbi seruitus acquiritur, sed credimus necessariam ptestationem, quia semper psumimus cũ animo obediendi facere, nisi probetur ꝯrium, arg. ĩ. de his, q̃ fi. a ma. par. ca. c. ex ore, quamuis quidã distinguant, an consistat obediẽtia in faciendo, puta qa posuit manus in manũ in signũ obedientiæ, & sic loquitur c. ex ore, an ɔsistat in nõ faciendo si-
a cut hic, & tunc non dat possesionẽ obediẽtię. & pdicta rõne [a] dicimus, ꝙ si ille, ꝯ quem fertur sñia excõicationis, post appellationẽ seruat aliquando sñiam, non pp hoc vr̃ renunciare appellationi, nec propter hoc sententia ratificabitur, maximè si protestetur se appellationi non renunciare, & quia timet, & dubitat sentẽtiam, vult eam seruare, & tamen nõ credit qđ teneat.

ADDITIO.

a ¶Et prædicta ratione. Et hoc dictum Inno. hic allegat pro notabili Feli. in c. cũ M. Ferrar. col. fi. supra de consuetu.

SVMMARIVM.

1 *Quo casu quis dicatur huic decretali subiacere. Et etiam vide in nu. 2.*

CAP. XVIII.

Sæpe contingit. [Possessorẽ.] Illum. s. in quẽ res est translata. [Restitutionis.] i. p interdictum, vnde vi, quod est de recuperanda possesione. [Effectum.] i. vsum rei suæ, cum pprietas apud eum remaneat, licet alter posideat. vera litera est, effectu, & est sensus, si spoliatus non potest possessorio agere ꝯ eum, qui posidet rem suam qua spoliatus est, sequitur quod proprietatem amittit. effectu. i. quo ad utilitatem. nam quo ad veritatem non amittit, quia iura proprietatis, sicut & alia iura, inhærent osibus. ff. de peculio, quis igit, & verã amittit ius proprietatis effectu, quia minus diffi-
1 cile est probare proprietatem. [Ciuilis.] † ff. de vi & vi arma. cũ à te. ego aũt intelligo hanc decr. planè, sicut iacet, ut q cunq; rẽ raptã sciens eam raptã, a quocunq; cęperit, ɔdictione ex hac decretali tenetur, ẽt si per multas manus res rapta fuerit, arg. ff. de peti. hęre, sed & si. §. si aũt. dummõ vitium rapinæ purgatum nesciert, qa si sciret, vel pbabilr crederet vitiũ purgatũ, tunc non hẽt locũ hæc decr. sicut bene apparet ex verbis, q̃ sequunt. [Detinere.] Nõ. n. detineret iniustè, si bonã fidẽ hẽrent, nec est ꝯ, 2. q. j. in primis, qa ibi, q scđo successerũt, nesciert primos iniuste eiectos, uel illud fit ex dispẽsatione. si aũt res rapta vacans ab aliquo accepta eẽt, tunc raptor pp possesionẽ suã, licet iniustam, haberet ɔdõnẽ ex lege, cũ qrebat, dummõ dolo malo eã vacantem

tem

tẽ accepisset, nec eẽt accipiẽtis. C. vnde vi, cũ quærebat. Itẽ vr̃, ꝙ passus violentiã, & interdictũ, vnde vi, habet ꝯ raptorẽ, & cõdictionẽ ex hac decre. ꝯ eũ, qui scienter accepit. Itẽ vr̃, ꝙ si ille, q rẽ aptã sciẽter accepit, in aliũ possessionem transtulerit dolo, ꝙ hac ɔstitutione tenet, quia q dolo desijt possidere, p possessore hr̃. ff. de ali. iu. mu. ca. facta. l. j. ff. de rei vin. si autẽ. §. 2. sed & his.
2 † Itẽ vr̃, ꝙ conditio ex hac decre. ɔpetit vim passio ꝯ eũ, q à nemine accepit, sed ipse sciens talẽ rẽ esse occupauit vacantẽ. & vr̃ posse dici gñalr, ꝙ oĩs possessor siue bonæ fidei, siue malæ auxiliũ habet ꝯ oẽm immediatũ possessorẽ, qui dolo possessionem habuit, siue ɔstitutionũ, puta q̃ sunt in titulo. C. vnde vi. l. j. & p totũ, de acq. pos. l. ex libris, in eo idẽ vr̃, ꝙ ẽt ꝯ mediatos possessores, p quorcunq; manus iuerit, det auxiliũ, dũmõ mala fide omnes q̃iuerint possessionẽ, vt hic, & 2. q. j. in primis, & ff. de dolo. l. j. §. j. ff. de vi & vi ar. l. j. §. familiæ. & §. si filius. si aũt vnus de mediis possessorib. bo. fi. q̃siuisset possessionẽ, tunc ipse solus haberet actionẽ ꝯ alios sequẽtes malæ fidei possessores. Imo plus vr̃,
a ꝙ si aliqs possideat bona fide, & alius eandẽ [a] possessionẽ occupet bo. fi. nisi ɔstiterit priorẽ bonæ fidei possessorẽ iustè possessionẽ amisisse, fiet ei restõ possessionis, ẽt non pbata spoliatione, vt C. de agri. & cen. si coloni, Auct. de mã. prin. §. ꝙ si. 3. q. 1. reintegranda. & sunt hæc notãda p possessorib. ecclesiarũ, q amittũt earũ possessionẽ, nec pñt pbare suã canonicã institutionẽ. possessionẽ aũt ecclesiarũ, & aliarũ rerũ vr̃ continuare possessores, quousq; exinde expellant, vel alius occupet, & ipse suspicat se posse repelli. ff. de acq. pos. clã possidere §. vlt. & l. si id qđ. §. vlt. & de vsuc. naturalr, & l. possessor, vel quousq; suã possessionẽ negligat. ff. de acq pos. l. si rẽ mobilẽ, & not. s̃. de elect. querelã. [In vitiũ.] C. de acq. pos. vitia. bene dicit, si sciẽter accepit, quod tenet restituere p ɔdictionẽ ex hac ɔstõne. nã si ignorãter accepisset, secus esset. ff. de vi & vi arma. leg. cũ à te. nec ꝯdicit, c. 3. q. j. reintegrãda. qđ loquit, qñ ille q rẽ tenet de qua agit, dolũ, vel violentiã fecit circa rẽ ipsam, arg. s̃. de or. cog. cũ dilectus. vel dic, si quis daret libellũ, sub quo posset ɔprehendi actio, quod met. cau. p quã aduocat res ab eo, q metũ nõ intulit. ff. qđ met. cã. si cũ ex. §. 2. puta peto restõnẽ possessionis talis rei, q̃ mihi p metũ est ablata, crederemus posse ferri sententiam ꝯ possidentem, quamuis non spoliasset, nec rem scienter à spoliatore recepisset, & sic intelligitur c. reintegranda. C. de an. excep. l. vlt. C. vnde vi, inuasor. [Restitutionis.] Condictione ex hac decret. repete quæ diximus. s̃. c. cum ad sedem.

ADDITIO.

a ¶Et alius eandem. Adde Pe. de Anch. in consi. 224. incip. ad declarationem, col. 2. in fin.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus absolui non debet non facta satisfactione.*

CAP. XIX.

1 **Pisanis.** [Castris.] Hæc castra Pisani occupauerant, & pp hoc erãt excõicati [Morte.] † Idest occupationis castrorũ factæ, vel à Pisanis, si ipsi fuerũt primi iniusti occupatores, vel ẽt ab aliis, qb ipsi in vitio successerũt. s̃. c. pxi. nam licet à tpe motæ guerræ eps plura in castris habuerit. sed postea palios q̃ Pisanos spoliatus fuerit, licet postea Pisani primos spoliatores respoliauerint, non tñr Pisani interdicto, vñ vi. ff. de vi & vi arma. cũ à te. sed põt dici, q̃uis non tñr interdicto, tñ iustè fuerunt excõicati p detentione rerũ ecclesiæ, 12. q. 2. quicunq; militũ. à qua excõicatione cũ essent p manifesta offensa, vel re iudi. excõicati, non debẽt absolui sine satisfactione, ĩ. de ver. signi. ex parte, j. & c. cũ olim. [Castrorũ.] i. iuriũ, q̃ eps in ipsis castris habebat. [Asserentib.] Corã delegato Papæ. [Restitutio.] Et iuriũ epi. [Impugnaturus.] Post appellationẽ debuit audiri hic eps, cũ diceret pcessum nullum, sicut ex fi. decr. apparet. [Primum.] s. restõ. [Alterũ.] s. ꝙ permitteret possidere. s. plenè & liberè. [Cõstabat.] ꝙ eps habuit. [Morte.] Expone, vt s̃. [Nõ poterat.] Sed nonne ẽt si alij, q̃ Pisani, eadẽ castra tenerent, idẽ eẽt? vtiq; quia non haberet liberè, cũ in eorũ esset ptãte epm repellere. põt rñderi, ꝙ Lucani habebãt, qñ Pisani occupauerunt, & tũc liberius & plenius ecclesia affictus, & pẽsiones possidebat q̃ tpe Pisanorũ, q non solũ Lucano populo, sed ẽt clero molesti erãt. & rõ, quæ sequit, non sufficienter rñdet. Vel dic, ꝙ si eps non probauit se possedisse castra, qñ Pisani ea occupauerunt, q tñ constabat, ꝙ ea possederat, & eodẽ mõ quia ɔstabat, ꝙ Pisani de nouo occupauerãt, sicut ex multis verbis huius decr. apparet, ɔstabat ẽt, ꝙ eps tpe occupationis castrorũ affictus & pensiones possidebat. & ideo debebat dele. Papę præsumere, ꝙ possidebat eps plenè & liberè, hoc est ꝙ nullus esset in castro, q epm repellere vellet, vl posset, cũ de Pisanis ɔstaret, quod de nouo occupauerant, nec de aliis ẽt probatum erat, ꝙ castra possiderent. quod & si probatũ esset, non noceret, cum de ipsis Pisanis indubitanter constaret, ꝙ de nouo occupauerant primo Lucana ecclesia possidente pdicta. vnde licet non probaretur Lucana ecclesia spoliata, ita ꝙ competeret interdictum, vel ꝙ s̃m tenorem literarum harũ ei esset primo restõ faciẽda, & tamen relinquit, ꝙ episcopus possidebat affictus liberè & plenè, nullo in castris existẽte. Vel quod melius est, relinquit, ꝙ istã ecclesiã possidebat ante q̃ occuparet a Pisanis, vel aliis. ita peccauit deleg. q absoluit Pisanos ante q̃ exirentur de castris, & sic liberè affictus, & pensionem dimitterent episcopo, sicut habebat ante, quam castra occuparent à Pisanis, vel aliis. Si aũt Pisani probauissent, ꝙ alij iustè tpe, quo occupauerunt, possiderent, nõ tenerent dimittere castra. cũ sufficeret, ꝙ plenè & liberè permitterent epm prædictos affictus, & pensiones percipere, sicut habebat tempore occupationis, non autem est credendum Papam ita supinum esse, qđ voluerit intelligere oĩa castra destruenda, ubi ecclesiæ affictus, & pẽsiones recipiebant. & bene facit ad intellectũ huius, ĩ. de pba. licet. circa fi. vbi ferè idem hr̃, quod hic dr̃. ibi. n. quia ecclesia Rauennas plenum ius habuerat, & plene possederat, imponitur silentium Fauentinis super postea possessis, nisi iustè se possidere ostenderent. hoc tñ põt esse iustum, ut sicut non licet noua castra face-
a re cũ iniuria, uel ęmulatione alterius, & ita nec incastellare [a] uetera, q̃ non probant habitata. C. de ędi. priua. §. 3. & C. de fundis limi. l. j. & 2. & 3. lj. 11. arg. ff. de ope. pu. l. 3. ff. ex q. cau. infa. irrog. athletas. & ad hoc poterit agere eps Lucanus. s. vt destruerent innouata castra, uel in pristinã formã reducerent ɔdõne ex præmissis. ll. vel offi. iud. arg. ad hoc. ĩ. de Iude. ɔsuluit. & nõ solum posset ad hoc agere eps, sed ẽt quilibet, q ibi reditus haberet. nec est hæc popularis actio, sed verius pro vitanda diminutione sui patrimonij quisq; agit, maximè aũt eps debebat agere, qa de toto castro, uel terra possessionẽ habebat. [Irritum.] Et ita per consequens apparet Pisanos non esse absolutos. Et est ratio quia formã mandati non seruant ut s̃. de rescrip. cum dilecta, ubi not. vel dic, ꝙ hic processus fuit impugnatus, quia post appellationem habitus fuit, & appellatio probatur legitima ex eo, quia appellauit, ne fieret absolutio, nisi pcederet restitutio libera, &c.

ADDITIO.

a ¶Incastellare. Adde Ro. in l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. fal. 44. & Abb. in c. cum ecclesia, supra, de elec. & Feli. in c. cum venissent, col. fi. supra de constitu.

CAP. I. in VI.

Frequens & assidua. [Ab alio.] Verbi gratia, Titius agit ꝯ Męuium: Męuius excipit, ꝙ non debet rñdere, quia Seius eum spoliauit, male. [Post diem.] ĩ. de excep. pia. [Maiori.] Insti. de excu. tut. §. item propter. ff. de excu. tut. populi, arg. contra. Auct. vt hi, q obli. per seq. §. j. 2. 3. & 4. [Accusationem.] In criminali.

De dolo & contumacia. Rubrica 14.

SVMMARIVM.

1 *Rigor iuris secularis, an secundum canones sit seruandus.*

CAP. I.

Ad hæc. [Nancisci.] Debet enim iudex ei corporalem possessionem. i. custodiam tradere, ĩ. de re iud. cum aliquibus. & tueri debet inductũ, ff. ne uis fiat ei, qui in pos. mit. l. j. §. j. & dic. ut no. s̃. ut li. non ɔte. qñ fre. nihilominus tamẽ post annũ fiet verus possessor, ĩ. eo. ɔtingit. ff. de bon. auct. iud. pos. quãuis. si autem per extraneum impedit possidere, tenet ad interesse. ff. ex quib. cau. in pos. ea. si quis creditorẽ. [Rigor.] s. quod imponat ei mulcta, & etiam pęnam corporalem, quam iudex secularis imponeret. ff. si qs ius di. non obtẽ. l. j. & intellige hic de consilio, & sic pp hoc non periclitatur iustitia, ut hic sequitur, alias mulctã imponet, ĩ. de pęn. dilectus, & c. ult. s̃. de offi. dele. præterea. [Astringit.] Et nulla alia pęna ei imponatur, nisi quod soluat expensas.

SVMMARIVM.

1 *Contumax quot modis efficiatur.*
2 *Sequestratio ob contumaciam fieri potest.*

CAP. II.

1 **Ex literis.** [Absentauerint.] † Hic est ɔtumacia in non veniendo. ĩ. eo. cum dilecti. qñq; est etiã in non restituendo. ff. de rei ven. qui resti. quandoq; in non respondendo, ut ĩ. eo. prout, uel obscure respondendo. ff. de inter. act. de ętate. §. qui tacuit, & §. nihil. quandoq; in non iurando. ff. de iureiu. manifestè, quandoque in non exhibendo. ff. de app. creditor. §. iussus. qñq; in recedẽdo infecto negocio, 11. q. 3. certũ, 18. dist. si qs aũt. [Religionis.] 12. q. 2. religiosam. ff. de reli. sunt plo-
2 næ. [Sequestrari.] † No. fieri sequestrationẽ pp ɔtumaciã, & tũc ita fit restõ expẽsarum, sicut si data eẽt possessio cã custodiæ, ut hic, qñq; pp dilapidationẽ 2. q. 6. quotiẽs. qñq; pp rẽ litigiosã, 11. q. 3. qa. qñq; pp scãdalũ, ĩ. de se. c. 2. no. ɔtumationẽ cautionũ. [Ecclias.] Seqstratas. [Restitui.] i. assignari post lapsũ annũ. sed bñ nõ petebat, cũ hoc iure cautũ nõ sit, ut post lapsũ anni qs de-

 beat

Universidad de Deusto Biblioteca

beat fieri verus possessor rerũ sequestrararũ. [In posteriorib.] De hoc not. s̄.de of dele.ex literis.[Noĩa.]Et ideo quo ad expssa vel in literis, vel in coram iudicib. non possunt sedæ prioribus derogare, s̄.de rescrip.pastoralis.§.quoniam,& §.nos igitur.

CAP. III.

Causam quæ. [Natiuitate.] i. an mr̃ ipsius A. fuit legitima vxor patris sui,& sic an ipsa sit legitima filia.ã nõ,& ita ꝑꝑns poterit cognosci, vtrũ iste fili⁹. I.ex ꝑsona ipsius A.sit admittẽd⁹ ad petẽdã hr̃ditatẽ.nã agebat hic de hr̃ditate auita.s.de hr̃ditate pr̃is ipsius Agathæ.[Denũciationib.] De hoc not. j̄.de eo,ꝙ mit. in pos.cau.rei ser.si ad.[Receptis.]erat.n.lis ɔte.sicut in integra,apparet,& iõ ad testiũ receptionẽ,& ad ꝓlationẽ sñĩæ ꝓcedit, & iõ ẽt fit citatio ad domũ.

SVMMARIVM.

1 *Per responsionem indirectam, siue proponendo exceptionem peremptoriam, siue per confessionem fit lit.contest.*
2 *Non fit absolutio, neque condemnatio, nisi post lit.contest.*
3 *Diffinitiua sententia, siue per probationem liqueat siue non, ferri debet.*

CAP. IIII.

1 Prout nobis. [Aduocati] De hoc no.s̄.vt li.nõ ɔte. c.ad hoc.C.quorũ app.l.vlt.† [Rñdit.] Hic habes,qđ licet aliquis non teneat rñdere aduersario, nisi de mãdato iudicis,si tñ rñdet,sibi ꝑiudicat.ff.de inter.ac.si sine.§.j.& l.de ętate.§.qui interrogatus.ff de adul. si postula.§ qõni. habes ẽt, ꝙ per indirectam rñsionẽ siue ꝓponẽdo exceptionẽ peremptoriã, siue per ɔfessionẽ fit litis ɔte.Sed ɔ,s̄.de li.ɔtest.c.j.de ele.dudũ Ro.Sol.dicimus hic litẽ ɔtestari, & non excepisse tñ, nec positioni rñdisse,sed narrationi, & petitioni. & ꝙ per exceptionẽ nõ fiat li.ɔte.probat.ff de ɔdi.inde.elegãter.§.pen.vbi dr̃, ꝙ volẽti litẽ ɔtestari ꝓponenda est exceptio,ex quo sequit̃, ꝙ excipiendo non facta est li.conte.sed si non fit li. contest.per exceptionem peremptoriã erit ne ante li. cõte. de ea cognoscẽdum, & ꝓ renunciandũ?arg.ꝙ sic.C.de exce.si quidẽ,vbi dr̃. ꝙ de ex-
2 ceptione ꝑemptoria tñ cognosci oportet. † Sed ɔriũ verũ est.s. ꝙ non debet de ea cognosci,nisi prius li.ɔte. quia non posset fieri absolutio,neq; ɔdemnatio,nisi li.ɔte.s̄.de ele.dudũ, & l.si quidẽ,non dicit litẽ non ɔtes. sed naturali ordine cognitionẽ exceptionis ꝑcedere cognitionẽ principalis petitionis, licet cã breuiandi lites sæpe simul de vtraq; cognoscat̃,nec est ɔ ius.& sunt hæc vera, vbi ꝓponit̃ exceptio vt peremptoria petitionis actoris si aũt ꝓponeret̃ ad reũ repellendũ,puta ꝙ esset excõicatus, vl̃ vt declinatoria,tũc ante li.ɔte.est ꝓbanda,vt no.j̄.de exc.pastoralis.[Percepisset.]Et ideo dicebat se nõ teneri ad earũ pręstationẽ,& sic legitimè facta fuit li.ɔte.[Ad ɔuincendã.] C.de iu.auc. iubemus.[Terminatis.] Si liquet,vel liquere põt. C.de iud.ꝓperandũ.§.si aũt reus,3.q 9.decernimus.[Possessionẽ.] i. ꝑ sñĩam dotis verã possessionẽ.C.qũo & qñ iud.cõsentaneũ.C. vbi in rẽ ac.l.2.& hoc,qñ nõ liquet,vt C.de iu.ꝓperandum.§.si aũt.& est hæc possessio reuocabilis,nisi ɔ eũ iudicet̃ de proprietate,vt hic habes,& in l.ꝑal.reuocabilis est,si alias ante li.ɔtest.fiat missio in
3 possessionẽ,vt no.s̄.vt li.non ɔte.c.qm̃.[Sed dices sp liquere,qa aut liquet ꝑ probõnes,& tunc fert̃ sñĩa diffinitiua.aut nõ liquet per ꝓbõnes,& tunc sil̃r sñĩa diffinitiua ferri debet, qa actore nõ ꝓbante,reus,& si nihil ꝑstiterit obtinebit,s̄.de cau. pos. & propriet.cum ecclesia,in fi.rñdemus,hæc decr.loquit̃,qñ reus est absens ꝑ ɔtumaciã,qa si esset pñs,posset esse, ꝙ ꝑ cõfessionẽ suã, vel alio mõ actor ꝓbaret de suo iure,qđ in eius absentia fieri nõ põt.& iõ in eius odiũ est inductũ, vt mittat̃ in verã possessionẽ. secus aũt diceremus,si actor ɔtumax eẽt;tũc.n.diceremus,qđ iudex dẽt ferre sñĩam,& si nulla alia cã sit, nisi qa actor nõ ꝓbauerit ꝑ se.& ita ꝑ ꝑñs ɔstat,quod reus sit absoluẽdus, & si diligẽter attendas, vtrobiq; inuenies fauorẽ pñtis & odium contumacis

SVMMARIVM.

1 *Testes inducere non licet post publicatas attestationes.*
2 *Quo casu soluantur expensæ ante finem litis, & quando etiam in fine litis non fiat condemnatio in expensis, in nu.3.*
4 *In causa appel.semper fit condemnatio in expensis.*
5 *An appellatus in cã appellationis semper condẽnari dẽat in expensis.*

CAP. V.

Finem litibus. C.de agri.& censi.l.litib.li.11.[Dispẽdio.] 53.dist.postq̃,s̄.de ele.cum
1 inter vniuersas [Intẽtionẽ.] † Per testes, vel ꝑ instr̃a.C. de exce. si quidẽ,vel per ɔfessionem.C.de erro.aduo.l.2. vel per præsumptionẽ.C.de ꝓba.siue.Sed obijcies,qa publicatis attestationibus non licet inducere testes, Auct.de test.§.qa vero,col.7. ergo nec proponere exceptionem,quæ per testes probari debeat.Sol. potest esse,ꝙ fundata erat intẽtio alias q̃ per testes,vnde ꝑ talẽ fundationẽ bene inducunt̃. & eodẽ mõ põt esse,ꝙ fundata erat intẽtio ꝑ testes,& prius petiit dilationẽ ad exceptionem, q̃ vult per instr̃a probare,vt j̄.de fi.instr. cũ dilectus, vel ẽt si publicatæ essent attestationes,indirectè posset alios testes inducere sup aliis articulis ex priorib.pendentib.j̄.de testi,ex tenore.j̄.de fi.instru.
2 cũ Ioannes.[Ad soluendas.]† Expensæ.n. soluunt ante finẽ litis vbicunq; calumnia alicuius deprehẽdit̃, vel ẽt violẽter ꝑsumit̃ vt hic.& s̄.de rescri.cęterũ.s̄.eo.c.2, j̄.de testi.significauerũt.Itẽ non solũ in diffinitiua, sed ẽt si quis absoluit̃ ab instãtia iudicij, statim fit ɔdemnatio in expensis.C.de iud.properandũ.§.j.Auc. de litig.§.omnẽ.alias regulare est,qđ tñ in fine litis fiat ɔdẽnatio, j̄.de pęnis calũniã.C.de epi.& cle.auc.generaliter. & no.qđ in expensis,q̃ ꝑstant̃ in medio litis,nõ attendit̃,an is,q condemnat̃,iuste vel iniustè litigauit sup principali, sed sup exceptione tñ, j̄.de sequest.ad hoc, j̄.de app.significauerunt,& c.sæpe,3.q.
3 §.spatiũ,in fi.† In expensis aũt, q̃ in fine litis ꝑstant̃, attendit̃, an iustam habeat cãm litigãdi, vel probabilẽ tñ, & sic non fit cõdemnatio in expensis, j̄.tit.proxi.c.2. j̄.de sen.excõ. sacro.ff.de leg.2.q solidũ.§.ẽt.arg.ff.de peti.hære.illud,& maxime si iuratũ est de calumnia.ꝑsumimus.n.bona fide litigare,j.q. 7.sancimus. si aũt temerè litigauit,ɔdemnat̃ in expensis.C.de iu.cũ qdam tñ dñt,ꝙ hoc ipso,ꝙ succumbit,ɔdemnandus est, arg.2.q.3. q nõ
4 probat.C.de aduo.di.iud.l.j. † Alij ɔ, in causa appl̃onis indistinctè semper fit ɔdemnatio in expensis,2.q. 6. omnino, j̄.de app. vt debitus. & est ratio diuersitatis, quia in causa principali producunt̃ probationes facti,in quo probabilis est ignorantia, sed in causa appl̃onis pro magna parte non inducunt̃ probationes facti,sed tñ allegationes iuris, vbi improbabilis est ignorantia. ff.de iu.& fa.ign.rl̃a, vñ dicimus, ꝙ non semper in causa appl̃onis indistinctè ɔdemnandus sit. nã si in ea inducerent̃ nouæ probationes facti,qđ licet aliqñ,ut no.j̄.de testi.veniẽs, & c. fraternitatis,in quo casu nõ solũ parti, sed nec iudici põt aliqd imputari, j̄.de fi.instr. cũ Ioannes, in fi. tunc non esset condemnãdus in expensis.Item no.ꝙ si in sñĩa continebant̃ plures articuli,& in vno est iusta sñĩa,& in alio iniusta, & pars à tota sñĩa appellet,fiet hincinde cõpensatio expensarũ.debebat.n.diuidere arti.iustũ ab iniusto,& sup illo solo appellare, j̄.de testa. Raynaldus.si vero vnũ solũ artic.ɔtinebat sñĩa, vt quia condemnauit in c.cum deberet in quinquaginta condemnare, tunc non debet distinguere,sed licet appellare a sñĩa & non fiet hincinde compensatio,quia nõ est partis distinguere, tñ debeo & tñ non, argu.tñ
5 ɔ.ff.si cer.pet.quidã.† Itẽ non vr̃ differentia, [a] vtrum obtineat in cã appl̃onis appellatus.vel appellans rõne ꝑallegata,qa vterq; per probationes inductas cã principali satis posset instrui,qđ futurum sit in causa appl̃onis.aliis tñ vr̃,ꝙ appellatus nõ debet cõdemnari in expensis in causa appl̃onis,quia iustam causam litigandi habet, cum in cã principali lata sit pro ea sñĩa,nisi al as de iniusta sñĩa appareret manifeste. & intelligimus condemnationem in necessariis expensis,non vtilib. j̄. c. ꝓxi.& quæ per cãm factæ sunt, j̄.de sequest.ad hoc,& in eũdo,& redeũdo, & aduocatis.C.de iud.l.sancimus.deducent̃ aũt expensæ, quas domi faceret.ff.ad exhi.sed & si.§.pen.ff.de peti.hære.sed & si.§. qđ aũt, & §.seq.& in Auct.de man.prin.§.illud,col.3.ff.de rei ven.si res sil̃r deducunt̃ expẽsæ,quo casu,uel fato factæ sunt.ff.mã.inter.§. non oĩa.& erunt expensæ mediocres,nõ delicatæ.ff.de pig.act.si seruos.ff.de dam.infe.inter quos.§.fi.& l.seq. non autem quæritur,si minores potuit facere.ff.man.si quis alicui,§.impendia.ff. de procu.qui proprio.§.litis impendia.& veniunt expensæ,quæ fiunt post li.contest.ex officio iudicis. q̃ vero ante iure actionis, ff.de ędil.ędic.ędiles.§.itẽ sciendũ.§.j.& si tpe sñĩæ non sit cõdẽnatus,ulterius peti nõ pñt, vt C.de fru.& li.expen.l.4.in fi. nisi in causa appl̃onis,vt C.qñ prouocare non est necesse.l.fi.In hoc autem casu, in quo loquitur hæc decre. incõtinenti proposita exceptione ɔdemnabit̃ excipiẽs ad expensas faciendas, tamen sub cõditione,si in ꝓbõne defecerit.sic.s̄.de procu. auditis, & ita vr̃ hæc sñĩa s̄m hoc ɔtinere multiplicẽ iniquitatẽ.primo quia fertur sñĩa sine certa quãtitate.quia non põt esse certa tẽpore datæ sñĩæ.cũ nõdũ sint factæ.C.de sen.q̃ sine cer.quãti.ꝑ totum.Sed rñdemus hoc speciale in odiũ tã tardè ꝓponẽtis exceptionem, vel dic posse ferri sñĩam incertã, qñ expensæ nõ veniunt principal̃r,sed accessoriè.accedunt.n.expensæ ꝑsumptæ malitiæ. imo dicimus,ꝙ semper super expensis incerta põt ferri sñĩa talis, cõdemnamus talẽ tali ad expensas, quas fecit, vel probauit se fecisse.C.de fru.& li.expẽ.terminato, s̄. de procu.auditis.nam sic loquitur prædicta lex,quando sic condemnauit.nam si tu uelles praue

ADDITIO.

a ¶Item non videtur differentia. Ad ista dicta Inno hic vide Pet.de Anch. in cons. 415.incip.Primum dubium.circa fi.consi.versi.esset aliud quæsitum.

praue intelligere ꝑdictã.l.s.ꝙ non ɔdemnauit in expẽsis, sed tñ ꝑtãtem agendi de expensis parti seruasse.nõ posset hmõi intellectus sustineri:qa necesse esset,ꝙ expensæ tñ officio iudicis petãtur, vel iure actionis.sed officio iudicis peti nõ pñt,vt in ꝑal.terminato,quia iam terminato negocio, s̄m quod ibi loquitur nõ hẽt locũ tale officiũ iudicis.Insti.de offi.iud.§.præterea fructuũ, s̄.de of.iud.c.fi.restat,ꝙ necesse sit peti eas iure actionis. sed nulla actio ad eas competit, nisi sit ad eas condemnatus, quia tunc competit actio in factum in re iud.Et sic apparet, ꝙ l.præall.terminato, loquitur. qñ iudex expresse condemnauit partẽ ad expensas,licet incertas,& ꝙ si iudex seruauit ei, quod posset agere
6 de expensis factis in lite, ꝙ nihil valet. † Illud autem bene fatemur,ꝙ iudex post sñĩam tota illa die suum officiũ exercere potest ɔdemnando in expensis.ff.de re iud.Paulus.alij tñ dicunt, ꝙ bene valet reseruatio expensarum,& sic intelligo.l. ꝑall.& aget ad illas ɔdõnes ex l.illa.primum dictum magis placet. vel dic,vt no.s̄.de procu.auditis.sedã iniquitas est, ꝙ intromittit se de tractu futuri temporis.sed rñ. vt s̄. de ꝓcu. auditis. tertia iniquitas est,quia fert sñĩa sub ɔdõne.sed responde, hoc nõ est ɔ ius.sed ꝑter ius,2.q.6.biduum,& est ita statutum ꝑp breuiandas lites. quidam autem dicunt ɔdemnationem hanc tñ in fine litis fieri,qđ litera bene per omnia non patit̃.alij vero dicunt, ꝙ eo deficiẽte in probatione.& hoc est speciale secundum eos, qui etiam si alias obtineret in principali causa, & per alias exceptiones, tamẽ condemnabitur in expensis factis in illa exceptione.

SVMMARIVM.

1 *Cum crimen in modum exceptionis proponitur, an per procuratorem agi liceat.*
2 *Expensæ an sint cumputandæ à tempore citationis, an à tempore contumaciæ.*

CAP. VI.

1 Cum dilecti. [Cõtra eundẽ] hic satis apertè patet, † ꝙ in modũ exceptionis agit̃ ɔ electũ ẽt si ɔfirmationẽ,vel ordinẽ nõ petat.nam hic, nec electus, nec nuncij eius ɔfirmationẽ petebant: qa ɔfirmatus erat. nã al̃r non noĩaret̃ electus,nec ordinẽ,nec ɔfirmationẽ iã adeptã petebat, q̃ ipsi absenti ꝑstari non poterãt. Itẽ dici nõ põt, ꝙ ageret ɔ electũ accusando,cũ per ꝓcuratores agat̃.nec inquirẽdo, nec denũciando,sicut ex ipso ɔtextu literæ euidẽter apparet. Itẽ non põt dici,ꝙ sint admissi ad ꝓponẽda hęc crĩa quasi ꝓsequẽdo appl̃onẽ,qa ipsi nõ appellauerũt,nec electus suã appl̃onẽ fuit ꝓsecut⁹. [Appellauerit.] De appl̃one,q̃ fit extra iudiciũ.not. s̄.de m a.& obe.cũ dilectus, j̄.de app.cũ sit Ro.& c.ɔsuluit,& c.ad audiẽtiã, & c.ɔstitutis.2.& c.bonæ me.[Rñsalem.] De hoc no s̄. de ꝓcu. querelã.[Præsentare.] Hoc allegãdo dicit. vel tũc habet hoc locũ, cũ aduersariũ scit corã iudice permanere, ẽt maximè in cã electionis, vbi periculũ est in mora, vt s̄.de ele. cũ inter vniuersas.si.n.nesciret eũ corã iudice ꝑseuerare,quare iret:nã si fuit legitimo impedimẽto detẽtus,circũducit̃ peremptoriũ.ff.de iud. l.& post,& sic frustra cogeret̃ circũducto perẽptorio se fatigare laborib.& expẽsis,cũ ius reddat eũ liberũ.ff.si qs cau.l.2.si aũt legitimã excusationẽ nõ hab bat, tũc sil̃r ꝑcisè venire non tenet̃, quia siue post veniat, siue nõ, semꝑ tenet̃ ad expẽsas legitimas, vt hic,& hoc sufficere debet.nec ɔ facit l.illa q̃ inducit.ff.de arb. Celsus, cũ aliud sit in solutione, de qua ibi loquit̃, q̃ semp liberat debitorẽ.ff.de sol.si ꝑ me.& ad quod semꝑ tenet̃ post terminũ,aliud in ɔparendo corã iudicè, a quo non liberat̃, si tempore non idoneo compareat,& ẽt ad quod non tenet̃. Alij tñ dicunt ꝙ sꝑ & ẽt post terminũ ɔparere dẽt,ad minus vt dicat excusationẽ absentiæ, ar.4.q.5.c.j.& 5.q.3.c.j. & ẽt vt litiget,si aduersariũ inuenerit, vt hic.[Elapso.] ff.de arb.Celsus.[Et insidias.] Quamuis hoc sufficeret,si citatus esset personaliter,non tñ valet,quando citatus est per ꝓcuratorẽ,nec ꝓcuratores insidias timent.qđ hic apparet,quia si non timent nuncij,nec procuratores.[Mo-
2 deratas.] De hoc no.s̄.c.proxi.[Tempore.] † No.expensas computandas à tempore citationis,& non tñ à tempore ɔtumaciæ.

SVMMARIVM.

1 *Antequam quis sortiatur effectum confirmationis, examinari debet, an electio sit canonica, uel non.*
2 *Potest contra aliquem criminaliter, uel ciuiliter agi post confirmationem, & consecrationem.*
3 *Non potest is viua uoce appellare, quem consistat fuisse contumacem.*
4 *Non licet, nisi de gratia, contradicere confirmationi solenniter factæ, a qua non est appellatum.*
5 *Sententia super electione in rem iudicatam non transit.*

CAP. VII.

Cum olim. [Assereret.] ff.de exhib.re.diuus.[Impendi.] Non est trahendum ad consequẽtiã, cum non debeat accedere ad Apostolicã sedẽ, vel Metropolitanum electus, vel consecrandus, nisi habeat decretũ subscriptionib.roboratum,& literas testimoniales, 61. dist. episcopus. hoc tamen satis posset concedi illam confirmationem fieri cum debita solennitate,vel causæ cognitione, quæ fit prædicto modo, ẽt cum nullus citetur,cum illi, qui volunt aliquid obiicere,parati debeant esse ꝑp periculum,qđ est in mora,arg. j̄.de app.oblatæ.Itẽ quia terminum habent à iure, intra quem debent habere epm̃ ɔsecratum,vt no.s̄.de elec.cum in cunctis,& c.statuimus, & intra illum terminum si vnus malitiosè aliu ꝑueniret. cassaret,quod fieret,arg.ꝑal.decre.oblatæ. Papa autem posset hic ex-
1 cusari,quia per falsas literas iste D.circũuenit eũ.† [Canonicè.] Vr̃,ꝙ non deberet sic ɔcludere,sed sic,si inueneritis eum ꝑ falsas literas consecratum, imponatis sibi silentium,nihilominus faciatis eum pacifica possessione gaudere,cum ex quo ɔfirmatus est, talib.exceptionib. non obstantib. effectus cõfirmationis non sit impediendus. j̄.de app constitutis.2.imo bene dicit,ꝙ clandestinè,vel obreptitiè obtinuit ɔfirmationem,vt hic. Et ideo anteq̃ habeat effectum ɔfirmationis,examinari debet, an electio sit canonica,vel non,ut no.s̄.de cau.pos.cum olim.vel põt dici,ꝙ nũquam debuit habere possessionem rerum epatus,quia non constabat de cõfirmatione, cuius effectus est possessio rerũ epatus, vt s̄.de ele.cum in cunctis sed tñ de cõsecratione,nec ɔsecrãdo confirmare vr̃,cum hoc non intenderit,& diuersi sint actus,ar. s̄.de ele.cum inter vniuersas,in fi.sed si negaret̃ clandestinè, vel obreptitiè facta consecratio,vel confirmatio, nihil innouabit̃, quousq; de hoc constet, cum ad hoc dicendum non admittat̃ qs,nisi ex officio iudicis,siue dicat confirmationem nullam, vel beneficiũ resti.in integrũ petat,& si vtroq; istorũ modorũ agat̃, lite pendente nihil innouari debet.ff.de iud.si prætor.C.de in integ.rest.l.j. j̄.ut lit pen.c.j.† Fatemur tñ,ꝙ post ɔfirmationem,&
2 cõsecrationem põt ɔ aliquem agi,& criminaliter, & ciuiliter super eo,ꝙ non sit canonice institutus,vel per simoniã, uel quia omissa sit forma,vel alio modo,nisi dum petebat̃ confirmatio, vel consecratio de eo,quod mõ obiicit̃, fuisset exceptũ & iudicatum,s̄.de ele.cum dilecti,vel ẽt exceptũ tñ,& nõ obstãte exceptione, facta fuisset ɔfirmatio.nã in his casib. forte postea agi posset.C.de fi.instr.l.fi.arg.C.de fal.ipse. hic tñ est dr̃ia inter eũ, q post cõfirmationem obiicit,& eum,q ante ɔfirmationem obiicit,qa qui ante confirmationem obiicit.nihil ꝓbare debere ca rõne,quia negãtis factũ.s.in electione nõ canonica nulla est ꝓbatio,sed electionẽ canonicã eẽ probare debet,vt no.s̄.de postul. c.j. vbi aũt post confirmationem dr̃ electionem minus canonicã,hoc ꝓbare debet. Nemo.n. cogit̃ dicere titulũ suæ possessionis,vt no.de hoc.s̄.de proc.insinuatione.vel dic, vt no. j̄.de ac. c.super.si autem crimen obiiciat̃,siue ante confirmationem, siue post, semper qui obiici, probare debet, nisi iudex ex officio suo velit inquirere,de hoc no.s̄.de postu.c.j.quare nõ simul audiunt̃ cãę oĩum trium.s.D F.& G.hoc,qđ s̄.in hac gl. dr̃, vr̃, ꝙ ẽt.s.post ɔfirmationẽ, & electionẽ iterũ põt dici ɔ ɔfirmationẽ & electionẽ.& de forma electionis, & de delicto ꝑsonæ locum habet,quãdo cõfirmatio data est sine cãæ cognitione. & idẽ vr̃, ẽt si sine vlla inquisitione,uel cognitione data sit,sicut est,quando idem elector,& cõfirmator,& hoc probat̃.s̄. de ele. ꝙ sicut, j̄.de app.ɔstitutis, & c. ɔstitutus, & in his casib.si apparuerit electionẽ minus canonice factam,cassabit electione. Item si inuenerit cõfirmationẽ nõ rite factã, puta quia confirmator noluit admittere ɔdictores,uel legitimas exceptio es,uel quia electionẽ non examinatã ɔfirmauit,siue appellatũ fuerit,siue non.cassabit cõfirmationẽ,ar. j̄.de ap.cõstitutis,& c.constitutus. si uero cõfirmatio quantũ ad oppositionẽ iudicij fuerit rite facta,sed electio non,sed tñ confirmatori non innotuit tota veritas, tũc dicunt quidam,ꝙ eodem modo irritanda est cõfirmatio, qa inspecta veritate mala fuit,licet iudex bene processerit.C.de app. cos, j̄.de fi.instr.cum Ioan. j̄ de priui.cum olim,2.in fi. Sed certe,quicquid dicant,hoc vr̃ habere locũ, ubi fuit appellatum,qa ꝑp remediũ appl̃onis irritat̃, quod factũ e , ut in eisdem iurib. apparet.sed ubi non est appl̃atũ,quõ irritabit,quod legitime factũ est?non vr̃ bene,sed tñ non reuocabit sine maturiori cõsilio,quod sic factũ est.sed ubi inueniet superior electionẽ minus canonicã præcessisse,& confirmationem sine examinatione secutã fuisse,melius dicet,si sic dicat,quia confirmatio per errorẽ fuit obtenta, eam reuoco, & quia electionem inueni minus canonicã,eã casso,arg.ff.de re iud.quod iussit.C.cõmi. & progr.interlocutio & l.seq.C.si ꝑ vim.l.fi.Si aũt electionis confirmatio fieret cum solenni examinatione,puta partib.constitutis in iudicio,& li.conte.sup.de ele.dudũ Rom.& sñĩa tali modo lata,s. confirmo electionem,tunc de cętero nullus admittet̃,neque ɔ electionẽ,neq; ɔ confirmationẽ, à qua non est appellatum, ad hoc,ut ipsa casset̃,nec ꝑp formã,nec ꝑp crimen, quia sñĩa transit in rem iud.C.cõmi.& progra.l.3.nõ negamus,quin posset ꝓcedi ɔ hunc confirmatum, & ꝑp crimen, quod ante electionẽ commiserat,& ẽt propter defectum formæ, ut quidam dicunt, non ad electionem,uel confirmationẽ cassandã, sed ad hoc, ut deponatur,uel suspendatur,uel alia pęna imponatur.Sed pluribus aliis uidetur cõtra,& melius etiam,ꝙ de præmissis non pos

sit accusari post ꝯfirmationē solenniter obtentam, quia transit in rē iudicatā,vt dictū est,vt aliquis sit litium finis.C.de fi.instr. l.vlt.ad fi.&;idē vr̄ dicendum, ēt si partes nō fuerint in processu confirmationis,nec li.conte.facta fuerit,sed tn̄ solenniter processerit ꝯfirmator inquirendo de forma electionis in loco,vbi facta est electio,& de scientia,& de morib.& vita electi in loco,vbi conuersatus est,s̄.de elec.scriptū. nam in hoc casu credimus sn̄iam ꝯfirmationis transire in rē iud.nisi fortè de obreptione ,pponeret,nisi fortè ex prouisione,& de gratia,& nō de mero iure audiret,non tn̄ multo tpe post ꝯfirmationē.s̄.de elec. cum dile
3 cti.[Alioquin.] Si pdictus.D.non esset canonicè electus. †¶ Citatus.] sic referebāt iudices,vel pars F.& G.s.ꝙ ꝯtumaciter abfuerat D.sed nō ꝯstabat:qa si ꝯstaret eū fuisse ꝯtumacem, sic nō posset appellare viua voce.ff.de in inte.test.diuus.ita nec eius itineris abreptio vim applonis obtinet: & hoc iustificat sententiam eo absente latam.s̄.vt li.non ꝯtest.qm̄ nec fuit necesse,ꝙ aliqua sn̄ia ferretur ꝯ hunc D. cum de facto in eadem ecclesia, de qua agitur nihil possideat, nec ēt de iure.Itē quia nec ipse agebat ꝯ alios electos,nec alij ꝯ eum,nec se eis opponebat.[Cōfirmare.]
4 Huic facto G.acquieuit, vel ad minus nō ꝯdixit, nec postea eū inuenimus prosecutum hmōi negociū, q̄uis sola testimonia nō sufficerēt,vbi de plurium agiṫ electionib.hæc aūt ideo sufficiūt, quia ambo electi,inter quos erat contentio, vn̄r his esse cōtenti. sed D.ēt huic ꝯfirmationi se opponere non posset, nisi appellasset:quia confirmationi solenniter factæ, à qua non est appellatū ꝯdicere nō licet,nisi de gratia,qa confirmatio sn̄ia est, & vim,& formā sn̄iæ tenet,& ideo transit in rē iud. ex quo non est appellatum.[Literas.] Quæ non valuerunt,cū de pmissis literis,& eorum,q̄ in eis ꝯtinebanṫ,nō facerēt mētionem.s̄.eo.c.2.[Misericorditer.] Quia vera fuit misericordia, qa ex quo alius ligitimè ꝯfirmatus fuit, non erat vlterius audiēdus, nisi prosequendo applonem,de qua Papa erat incertus.[Inuentus.] q.d. citatus tertio ꝯtumax fuit,ideo procediṫ ꝯ eū, ēt si nō inueniaṫ.[termino.] vnius anni sibi dato,cū alias semper deberet expectari, si contumax non esset,arg.à ꝯrio sensu,s̄.vt li.non ꝯte.c.qm̄.§. porro,& §.se.Sed dices,quare datur annus,cū in decre.pall.non denṫ,nisi sex menses? Rn̄de,ibi agebatur de electione non confirmata, & epo non ꝯsecrato,hic vero loquiṫ de iā ꝯsecrato,& hoc est spāle pp reuerentiam ꝯsecrationis.vel dic hoc esse speciale pp consecrationem: quia iterum tractatur de iure post sn̄iam iustè latam,ꝙ expectetur per annum,& sic ēt hoc ex abundanti,vt auferretur oīs exceptio ipsi D. qui dicebat & dicere poterat per itineris abretionem appellasse,quod tn̄ non ꝯstabat.non.n.eēt bonum,imo pessimum,ꝙ si de iure esset eps,ꝙ alius in locum eius
5 intraret,3.q.7.hoc quippe,& j̄.de ꝯces.præb.c.j. † Et est hic arg. ꝙ sn̄ia super electione non transit in rem iu.simile in matrimonio carnali.j̄.de re iud.ꝯsanguinei, & c. tenor. alij dicunt & melius,ꝙ si verum esset,quod D.dicebat.s.ꝙ iter arripuerit ad sed. apo.veniendi,iniquus erat processus iudicū. j̄. de appell.suggestum,& c.meminimus.& ideo de iure est,ꝙ iterum inquiraṫ de eo,& si ita inuentū fuerit reuocetur processus.s̄.de of.dele. cum cā.Sed oppones, quare ergo ad eosdem remittitur negocium? Rn̄.non remittit,sed hoc ius cōe est, si quis intra annū non ,psequitur applonē,primus iudex pōt prosequi app.vt no.s̄. de off. dele.pastoralis.§.pterea.vel melius pp præsumptiones,q̄ erant ꝯ eundē D.hoc spāle factū fuit ꝯ ius.hodie aūt dicūt quidam hoc, quod diximus de abreptione itineris,esse correctum, vt no.j̄.de app.vt debitus.[Verbo.] Quia non dixit,ego appello, sed dixit, vel ,p certo habebaṫ,ꝙ ad sed.ap.veniebat, vt de ,pcessu ꝯ se habito ꝯquereret.nec hoc sufficit,si copiam iudicis, à quo vult appellare,pōt hr̄e intra 10.dies,ex quo scit ꝯ se habitū ,pcessum.coram.eo.n.appellare tenetur, 2. q.6.§ si quis ipsius,& § biduum.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus neque administrare,neque alienare res ecclesiæ potest.*
2 *Reus excommunicatus potest constituere procuratorem.*
3 *Excommunicatione pendente suspenditur effectus debiti.*
4 *Debemus apostatis de omnibus suis respondere.*

CAP. VIII.

Veritatis. [Canonicis.] Et quia nolebat in canonicis eū accusantib. respōdere ordine iudiciario seruato,ideo dn̄s Papa,ne de sua ꝯtumacia cōmodum reportaret, mandat ꝯ ipsum procedi in modum inquisitionis.[Audiendā.] In modum inquisitionis, alias non liceret ꝯ eum recipere testes li.non conte.vt s̄.vt li.non conte.qm̄ fre.alij dicunt,ꝙ semper ꝯ quemlibet platum, & ēt clericum contumacem ad depositionem procedeṫ li.non conte.vt hic,& j̄.de cle.non resi.in eccles. nō resi.in eccle.vel pla.ex tuæ.ſm.l.aūt secus.ff.de pęn.absentē. [Depositionis.] Not. ꝙ non fert hic sententiam super crimine, sed tm̄ deponit eū.[Inhibitionē.] j̄.de no.ope.nun.cū ex iniuncto.j̄.de despon.impub.ad dissoluendū.s̄.de in inte.rest.cum ve
1 nissent.† [Excōicationē.] Excōicatus.n.cū suspēsus sit,& administrare nō possit,alienare res ecclesiæ nō pōt, quod intelligendū vr̄ de nominatim excōicatis,& publicè,arg.j̄.de iud. ad probandū.Idē ēt,si nominatim,sed tantū p sn̄iam,vel canonem,in quā certū est eū incidisse.j̄.de excel.pla.c.fi.Itē res suas vendere donare,& alias emere pōt.i.teneret ꝯctus si faciat, 11.q.3.quoniā.mul.in fi.& expressius.j̄.de sen.excō.si uerè.ubi dr̄, ꝙ ēt nouos ꝯctus cū eis inire licet, & fortè si ꝯstituat procuratorem ad negocia,oritur inter eos actio mādati.non. n. inuenimus hmōi
2 ꝯctus cēseri nullos à iure.† In iudiciis aūt admittēdus nō est,qn̄ est actor excōicatus: j̄.de sen.exc.per tuas.j̄.de sen. & re iudi. ad probandū. j̄.de prob.post cessionem.C.de hære.l.pen.imo.& si in iudicio ꝯstituitur,qn̄ excōicatus est reus,oritur obligatio, qd apparet,quia reus excōicatus constituit procuratorem. sup. de iud.intelleximus.sed exceptione actor remoueṫ,de hoc no.sup. de procu.ꝯsul. nec in spiritualib.valet, qd fit ab excōicatis. j̄.de ap.ꝯstitutis.j.sed in his spiritualib. valent, quę facti sunt tantum. q.d.non q̄ iuris,arg. j̄.de præb.pro illorum.s̄.de rescr.capl'm,dicunt tn̄ aliqui, & fortè nō malè,ꝙ si aliqui plati sunt excōicati, & ratione sui officij facerent aliquod spirituale,puta quis prouiderent alicui ecclesiæ de platura, vel canonicatu, vel confirmarent alicuius electionem,ꝙ bene valet,quod fit ab eis,q̄diu,tolerant.8.q.4.nōne.6.q.4.c.j.& 2. nisi fortè esset notorium, vel alsprobari posset, ꝙ essent publicè excōicati. quia tunc hæc spiritualia,vel ēt alia ab eis recipere nō debent.sed cū superiore agere, & ab eo appellare, ff.de mino. ait prætor.§.permittitur. nec ꝯdicit decre.constitutis, quia ibi non ratione publici officij eligebant,sed speciale ius prosequebanṫ,quod quilibet habet ratione sui canonicatus,uel spiritualis fraternitatis. uel ibi vt excōicati fecerūt ratione publici officij,quod non habebant,quia publicū officiū eligēdi in non excōicatos tm̄ reciderat.& dicimus generaliter. ꝙ ꝯctus initi cum excōmunicato non solum ignoranter,sed ēt scienter.& durante excōicatione tenent, & ex eis agiṫ ꝯ excōicatos,si conueniantur, ēt durante excōicatione. ipse autem excōicatus licet & agere non possit durante excōicatione, tn̄ post absolutionē,poterit agere de ꝯctu inito,dum erat excōicatus.obligatur.n.aliis,& obligat sibi alios, dum sint excōicati, 11.q.3.quoniā multi,in fi.j̄.de sen.excō.si vere, & tpe excōicationis durant obligationes,licet agi nō possit eis,dū sunt excōi-
3 cati.j̄.de exce.cum inter.j̄.de sen.exc.per tuas.† Item pendente excōicatione suspenditur effectus debiti, puta fidelitatis,& vr̄,ꝙ iurō fidelitatis astricti sunt absoluti a iurō, 15.q.6.nos,& c.iuratos,arg.ꝯ.11.q.3.Iul.sed ibi potius narrat factū, q̄ ius,ut ex eodē c.colligi pōt.sed pōt absolutionem bene agerēt excōicati de ꝯctu in excōicatione inito rōnib.pdictis,qa ꝯctus tenet, licet excōicatus agere nō possit. Itē si existens in excōicatione expolieṫ post absolutionē aget interdicto,vnde vi, quia non licet alicui excōicato sua auferre.& si quis cū iurō, uel sine iurō ,pmisit aliquid alij excōicato dare,consulimus ei,ꝙ det.nā hoc iurm,vel ,pmissio absq; interitu salutis seruari pōt.j̄.de iureiu.si uero maximè si alij seruari debet.Sed dices, nō pōt seruari sine pctō,cū ego ei in nullo cōicare debeā, 11. q.3. cum excōicatis.& si cōico,pecco mortaliter.s̄.de his,q̄ vi,me. causa fiūt, sacris. Sed rn̄demus,cū licitū sit ab eis emere, vēdere, & ꝯhere ,p vtilitate nostra,vl' necessitate.j̄.de sen.exc.si verè,& c.inter alia,& ēt ex pietate aliquid pōt dari excōicato, 11. q.3. quoniā mul. in fi.& per ꝯsequēs ea facere,q̄ in ꝯctib.ꝯueniunt, & qa aliter sequeretur,ꝙ ecclesia machinareṫ fraudes,vel mendacium, quod esset absurdum, 22.q.2.cum humilitatis,& c.nec artificioso,quia nec vr̄ fu
4 isse intentio ꝯdentis canonē,ꝙ alius puniereṫ,q̄ excōicatus.† Itē si seruiens teneṫ ei seruire,ut promisit, 11.q.3.quoniā mul.quare eadē ratione debita nō soluet,& ad hoc benefaciet, 11.q.3.Iulianus,& c.Imperatores.ubi satis innuiṫ, ꝙ apostatis debemus de omnib.iurib.suis respondere. nam possunt comprehēdi sub patrefamilias,arg.j̄.de sen. excō. si verè.nec est reuocata ratio prædictorum per c.15.q.6.nos,& c.iuratos,quia illa c. specialiter loquuntur in absolutione à fidelitate, & iurō fidelitatis. uel idcirco specialiter statuitur & reuocatur canon Iul quia valde magnū fomentū excōicationis,& excōicatorū erat, quando se videbant concomitandos magna caterua vasallorū.uel dic ꝙ si cut ibi factū fuit pp multam malitiam excōicati, & modo fieri potest,sed nisi sententialiter absoluatur, ipso iure absoluti non sunt.hic tn̄ fatemur,ꝙ non est cū eis cōicandū,nec ꝯhendum,si superbiores inde fierent, uel si apud alios æquè bene, uel ēt aliquantulū minus ꝯhere possent.plus dicimus,ꝙ ex quo inquisitio fit ꝯ aliquē,ex tūc nō licet sibi alienare.j̄.de acc.c.fi. ubi not.

SVMMARIVM.

1 *Non potest quis absque bona fide beneficium possidere.*
2 *In actione de beneficio obtinendo non est facienda missio in possessionem.*

CAP. IX.

Contingit. [Potentiam.] Nunquid si expellat eum, competit ei interdictum, vnde vi? argu. quòd non.ff.uti possi.si duo.§.creditores.infra de sequestr. pos. ad hoc.contrarium tamen credimus, argu. C. de præto. pigno. l.vlt.

l.vl.[Verus.] Cōtra hūc plura ,pdita sunt auxilia.primū, ꝙ pstet cautionē iudicio sisti.s̄.c.j.& ſm ꝙ ꝯdemneṫ in expensis.j̄.de sequest.pos.ad hoc tertiū ad interesse.ff.vti pos.si duo.§.vlti.ff.ne vis fi.ei qui in pos.indu.l.j.in prin. quartū manus militaris.ff.ne vis fi.ei qui in pos. indu. si quis missus.quintum beneficium huius ꝯstitutionis.sextū ex ꝯstitutione.s̄. vt li.non contest.qm̄, in
1 fi.septimū est,vt in pos.leg. is cuius.§. missus. † Sed nunquid idē est,si clericus de beneficiis ecclesiasticis agat,vel de aliis spiritualibus? arg.ꝙ non, quia non est sufficiens titulus pscriptio,sed necessaria est legitima electio,vel ordinario,62.dist.c.j.& 2.q.j. legū,nec est ꝯ.j̄.de iurepa.cura. quia ibi non pscribitur ecclesia vt beneficium,sed vt proprietas,quod esse pōt.j̄.de pscri. auditis. s̄.de in integ.rest.auditis, tn̄ dices, ad qd prodest ſm decretum in beneficiis, cum nullus possit possidere sine bona fide, & hic non possit habere bonā fidē, qui ꝯscientiā haberet rei alienæ. j̄. de præscr. quoniam? respondemus, videlicet vt fructibus vtaṫ. Itē pōt dici eū possidere bona fide,quia sic credit,vel quia auctore ptore possidet ex secundo decreto,& sic pscribet, vt nihil ei obiici possit per aduersarium:semper tn̄,si habet ꝯscientiam, rei alienæ & quandocunq; habuerit,nō confidat,ꝙ ratione huius missionis possit retinere beneficium. Sed vr̄ hāc qōnem nō de facili posse sic procedere.nam aut ille, qui agit super beneficio,est ꝯfirmatus,aut non.si non est ꝯfirmatus,solū officiū iudicis implorare pōt,vt ꝯfirmetur,& illi,ꝯ quos agit de hoc,& qui vbi se opponunt,contumaces sint,nunquā fiet missio in pos.cā custodiæ. nam ante confirmationem pōt suū beneficium ministrare.s̄.de elec.qualiter ergo multofortius non cōpetit ei actio ad beneficium, vel res beneficij petendas. nec est hic necessario missio in possessionem,cum li.non ꝯtes.procedi posit. s̄. vt lit. non conte.quoniā.si aūt est ꝯfirmatus, nō debet petere ius, qd habet in bn̄ficio,quia illud habet,nec amisit,cū iura inseparabilia sint:sed debet petere,vt pacifica possessione gaudeat. j̄. de appel.ꝯstitutis,& petat res ad beneficiū pertinentes. Item & tunc ꝯ ꝯtumacē daṫ missio in pos.sicut in aliis realib.ff.ex quib. cau. in pos.ea Fulcinius.§.item videamus.sed in hoc vltimo casu non multum procedit beneficiū:quia pōt esse, ꝙ nullā certā rem petit,sed bn̄ficiū,sicut alij canonici,& locū in choro, & huiusmodi,vnde in hoc satis vr̄,ꝙ licitè fit missio in possessionem, & ēt ſm decretū huic dabit, sed tn̄ iudex primo summatim cognoscat.s̄.ut li.non ꝯte. quoniā.§. pe. & licet aliàs sufficiat pro summaria cognitione, vt s̄.ut li.nō ꝯte.qm̄.§.pe.iuramētum calum
2 niæ, hic aliquātulum maiores ,pbationes requiret. † Hodie tn̄ statutum est,ꝙ cum agitur de beneficio obtinēdo, ꝙ non est facienda missio in pos.j̄.tit.,pxi.c.fi.vbi notatur. & ex hac ratione s.quia.l.ista Fulcinius,dicit generaliter in actione in rē fieri missionem in pos.rei petitæ, dicendū vr̄, ꝙ si eps petat ius epale in aliqua ecclesia,vel aliquid aliud incorporale, ꝙ reo cōtumace existente dabitur missio in pos.causa custodię illius ecclesiæ, & exercitium iuriū. s. vt posit iniungere pęnitētias, vngere infirmos,& iurisdōnem,& iura epalia exercere.nō obest obiectio,ergo aliquis,q nunquā habuit curā,habebit exercitiū? ad quod respōdemus:pōt esse,sed hoc est pp ignorantiā possessoris.nā hęc eadē argumentatio est in sn̄ia diffinitiua,quæ non tribuit ei curā,pro quo daṫ sn̄ia,nisi de iure haberet.ff.de condi. indeb.l.Iul. & j̄.de re iud.cū inter vos,& tamen exercitium haberet. Itē hoc idē poterat, si simpliciter nomine suo mittatur in pos.ex secundo decreto prælationis suæ.vel dic,vt no.j̄.titu.proxi.c.j. [Constituaṫ.] Hæc decre.pōt loqui in personali actione, & ſm hoc ,pprie ponitur hoc verbum,constituaṫ,quia post annū ex scdo decreto constituetur verus possessor, sicut si ēt permansisset in custodia,necessarium est ſm decretum, vel pōt loq in reali,& ſm hoc illud verbum,cōstituatur,ponitur impropriè, vt sit sensus quasi decernatur verus possessor,quia sicut non esset sibi necessarium ſm decre.si semper in possessione permansisset, sed dolo lapsu temporis fiet verus possessor,sic & si propter potētiam, vel dolum aduersarij non potuit nancisci possessionem.

SVMMARIVM.

1 *Causa quando tangit aliquem,an sit necesse eum citare.*

CAP X.

Venerabilis. [Ac in ,puincia.] Quamuis causa hæc tangat prouinciales, non tn̄ necesse est eos citari,sed nec eis præiudicat secundum quosdam.ff. de libe. cau.si pariter.C.res inter alios ac.per totum.hoc nō placet, imo bene præiudicat,de hoc no.s̄.de arbi.cum tempore.s̄. de maio. & obe.inter.& c.vlt.s̄.de dila.exposuit.& j̄. de re iu. cum super & c.pen.[Archidiaconus.] Citatio horum iudicum non est necessaria,si hæ literæ peruenerunt ad Archiepiscopum, ideo ista mandat fieri,quia posset esse, quòd hæ literæ ad Archiepiscopū peruenire non possent.

SVMMARIVM.

1 *Actor an,& quādo teneatur cauere de iudicio sisti, & qua pœna sit puniendus.*

CAP. I. in VI.

Letor,qui. [Cauerit iudici.] s̄.de of.dele.pastoralis, 3. q.3.§.spatium.tamen,& si non esset,qui reciperet,nihil esset sibi imputandum.ff.de lega. j. si fundum. j̄.de appel.ex ratione. hæc cautio hic de nouo introducitur,licet. n. aliæ pęnæ per antiqua iura huic decipienti aduersarium imponantur,s.ꝙ punitur in expensis.C quomodo,& qn̄ iudex. auct. qui semel, & hic,sed ꝙ hanc cautionem prestaret,nullo iure cauebaṫ,& credimus sufficere solam verbalem cautionē cū pęna.

De eo,qui mittitur in possessionem causa rei seruandę. Rubrica 15.

SVMMARIVM.

1 *Secundum decretum dandum est partibus etiam præsentibus.*
2 *Actori conquerenti de aliquo auferente, vel turbante iura & seruitutes qualiter consulatur.*
3 *Quo casu quis mittatur in possessionem nominum.*
4 *Spiritualia æstimationem non recipiunt.*
5 *Primum decretum qualiter fiat.*

CAP. I.

Constitutis. [Possessionē.] Fortè petebat restitui possessionē eiusdē ecclesię agēdo possessorio ex interdicto, vnde vi.vnde est notandū, ꝙ in interdictis in rē scriptis fit missio in pos.cā rei ser.sicut hic vr̄ fuisse factum. & super hac possessione cau-
1 sa data rei seruandæ reuocanda modo hic agebatur. † Et ex hac decr.patet,ꝙ partib.pn̄tib. ēt ſm decretum est dandum, quod satis dici potest,cum pars,ꝯ quam dari petitur, multa posit dicere,& iura sua allegare.Item nō est ferre sn̄iam, nisi in ꝯfessum, vel ꝯuictū,2.q.j.nos.Itē iudicantē oportet,& c.30.q.5.iudicantē, & melius ad hoc facit.C.qūo & qn̄ iud.ea quæ. vel dic, ꝙ hic nō petebatur secundum decre.quod non erat necessarium,quia solus lapsus anni sufficiebat, ut not. s̄.titu.proxi.contingit sed aduersarius petebat sibi restitui possessionem, non obstante lapsu anni, cum non fuit in mora. melius dicitur, quia sic super possessione agebatur, quia vna pars petebat eam reuocari, & alia
1 petebat eam confirmari. [Ecclesiæ.] † Quæritur qualiter consulatur actori conquerenti de aliquo auferente, vel turbante iura, & seruitutes, & non permittente vti eis. nec etiam comparente ad respondendum? Et primo quidem excōicari pōt.s̄. vt li.non ꝯte.tuę.& c.qm̄.pōt ēt indici mulcta.ff.si quis ius di.nō obtē.l.j.pōt ēt taxari interesse, scd̄m ꝙ exigit natura interdicti, vel actionis,de qua agiṫ, & fiet missio in pos.scd̄m mensurā debiti declarati ad instar alterius psonalis actionis, Auct.de exhib. re.sed melius iudex,qn̄ aget cōfessoria, mittet in pos.seruitutis, vel alterius iuris petiti actorē, & erit verus possessor non causa custodiæ,& prohibebit reo,ne turbet ipsum actorem uti seruitute illa,quandiu de iure suo probet,& pcipiet ei, ꝙ super hoc ipse caueat, & faciat interim quasi possessione pacifica seruituris, vel alterius iuris petiti gaudere possessorē. ff. de no. ope.nunc.si prius quam.ff.si ser.uen.l.is,cuius ſm.ff.de vsufru.cuiusq;.ff.de op.leg.mancipiorū.ff.de inge.ma.diffam ari.C.de re.pign. si eo. ff.de vsufr.vsusfructus.ff.ut in pos.leg.l.si pecuniæ §.j.& l.si inutiles,& de coll.bo.l.j. §. pen.si aūt agitur negatoria,non fit missio in possessionem,quia non pōt:sed cauebit de nō molestādo, ut in pdictis iurib.hoc eodē modo ꝯsuliṫ agenti interdicto, uti pos. siue interdicto, vnde vi,pro incorporalib.siue quocūq; alio mō agaṫ pro incorporalib ut pdicta iura sonāt, & j̄. de sequest. pos. c.j.licet.n.agens interdicto, vti pos.nō posit mitti in possessionē,cum dicat se posidere,tn̄ pcipieṫ reo,ꝙ nō impediat actorē, quousq; de iure suo probet,ut in præal.l.si prius.ff.de iti. actuq; priua.l.si pro uia,& l.1.2.& 3.sn̄ia diffinitiua nō ferreṫ, cū nō sit lis ꝯte.sup.ut li.non ꝯte.quoniā j.rn̄so.est aūt hoc verū, siue petaṫ ecclesia rōne iuris epalis, qd̄ eps in ea habet, siue iure parochialis, qd̄ Archipresbyteri in ea habent. nā ecclesia cum non posit esse in alicuius dn̄io,vel in possessione.ff.de rei uē.in rem. j.rn̄so,& § j.& Insti.de rerū diui.§.nullius.non pōt de ea agi,nisi rōne iuris,qd̄ in ea hr̄.ff.de ꝯhen.emp.q tabernas,& ff.de mino. l.pen.& rōne eius iuris procediṫ prædictis modis. Et dicunt qdā, & fortè bene,ꝙ anteq̄ det superior possessionē,q̄ est ita grauiter pꝯiudicialis, ꝙ incipiet ab excōicatione, vel sequestratione, uel missione in pos.causa custodiæ,ar.sup.de dolo.c.2. nec obstat.l. palle.si prius,ubi dr̄,ꝙ non sunt aliæ iudicis partes, nisi ut procedatur priori modo,quia non remouet,quin procedaṫ mitiorib. modis,siue pęnis.sed hoc vult dicere, ꝙ ad diffinitiuam sententiam procedere non pōt,& si intra annū venerit, restituti expēsis,& præstita cautione recuperabit possessionē pdictæ, uel relaxabitur mādatū factū de nō molestādo,& cautio super hoc pstita.propriè autem dicitur fieri hæc missio,& reuocari,quia sicut pro incorporalibus damus interdicta quasi pos.ff. de ser. quo-

 tiens,

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

tiens,& no.s.de elec.querelā.s.de cau.pos.cū. ecclesiæ, & ita ēt fieri pōt missio in pos.vt hic,& j.de sequest.pos.c.2.s.de dolo, c.j.s.vt li.non ɔtest.accedens,& si intra annum venerit,ex tunc poterit iudex decernere actori quasi possessionē verā dicti iuris,& vlterius non reuocabitur mandatū factū, nisi reus probauerit de iure suo, non tñ sine decreto secundario hoc ius habebit.alij dñt, ꝙ statim fit verus possessor lapsu anni sine secundo decreto,sicut & in reali actione legitur,& no.s.vt lit.nō ɔtest.§. in aliis. & hoc satis innuit hæc decre. alij aūt dñt corpora ecclesiarum possideri ab epis, vel capitulis, vel p̄laris earū. & sic fiet missio in pos.corporaliū ecclesiarū,sed iuriū non. Alij dixerunt,
3 vt no.s.tit.proxi.contingit,in fi.† Si aūt quisquam in personali actione mittendus sit in pos.causa custodiæ,& non inueniantur res corporales,in quarū possessionē mitti possit,mittetur in possessionem noīum,ita ꝙ possit exigere debita, & vero creditori denegabunt actiones.ff. vt in pos.leg.l.si inutiles, tñ si intra annum,vel ſm alios qñcunq; obtulerit cautionem sistendi iuri, recuperabit collecta ab eo,qui missus est in possessionem, & ex inde agit,vt prius.ff.de colla.bo.l.j.§. iubet. & per simile eodem modo dicēdū est fieri missionē in pos.aliorū incorporaliū, tam tpalium,q̄ ēt spiritualiū,cū auctore iudice hoc fiat, arg.ff.de ac. pos.iuste.quāuis alij dicant ɔ,quando interdicto,vnde vi. vel actione ex empto agit,vel alia personali actione,vbi missio fit ꝑ mensura debiti declarati,ɔpetens est,ꝙ fiat primo missio in possessionē illius rei,de qua agitur,si ratione interesse aliquid deest, vel plus debet,tunc suppleat,& vsq; ad supplementum licet fiat missio in possessionē aliarū rerū. sed licet hoc sit ɔgruum,ex cā
4 tñ,& si videat iudici,aliud fieri pōt.† Item dicimus, ꝙ si agatur personalib.actionib. pro temporalib. non est procedendum ad missionem in pos.spiritualium pro mensura debiti declarati,& hoc dupli ratione. Prima est, quia spiritualia æstimationem nō recipiunt, & ideo commensurari debito non possunt. Secunda ratio est,quia cum eis permutari non possunt, j.de rerū. permu. ad qōnes. sed si ageret personali actione pro spiritualib. puta ex permutatione, vel donatione rerum spiritualium, tunc bene in aliis reb.spiritualibus crederemus fieri missionem, & etiam forte in temporalib.& maxime in spiritualib.quib. sunt annexę tēporales præstationes.[Voluntatē.] Non tñ adeo studiosam, vt debuit,s.de of.ord.pastoralis,in fi.[Et vos.] Et ita habes hic cautionem p̄standam aduersario, & si aduersarius non est præsens, sufficit,si iudici præstetur, vel coram aliis publicis personis præstetur,s.de of.or.pastoralis,3.q.3.§ spatium & si non esset,q reciperet,non imputaretur ei,arg.ff.de leg.j.si fundum, §.si Titio, alias est l.antepe.j.de app.ex ratione,j. eo.cum sicut. [Possessionem.] Et ā fine secundo decreto, imo à principio,sicut post annū,licet diuersimodè est possessor,vt no.s.vt li.non cōtest. qm. [decretū] idē est,quod iussus.ff.de dam.infec.l.4.§.j.& §.duas,&
5 l.si finita.§.Iul.† Et dñt quidam sic fieri primum decretū,decerno hunc præsentē mittendū in pos. talis rei exigente cōtumacia aduersarij eius.sed non vr̄, ꝙ bene dicant isti.quia per hæc verba potius vr̄ ferre snīam ɔ se,vel sibi legē dicere,quam ɔ aliū.pretea nihil aliud vr̄ dictū, decerno talē mittendū in pos. quā si diceret ꝙ talis de iure mittendus est. Alij dicunt sic, mitto talē in possessionem rei causa custodiæ.sed certè isti falsum dicere vr̄, nisi actualiter mittat.nobis vr̄,ꝙ melius sic fiant hęc decr.primū sic,decerno, vel ɔstituo te, vel iubeo te esse verum possessorē talis rei causa custodiæ. & postea actualiter mittet in possessionē corporalem per ministrum.sed & si non mitteretur, tūc hoc iure consequeretur, ꝙ elapso anno eodem modo ɔstitueretur verus possessor,ac si in possessionē missus eēt.Et eodem modo ſm decr.sic fiet,ɔstituo,vel decerno, vel iubeo te esse verum possessorē talis rei.& iste licet nō possideat in veritate, tñ iura possessionis habebit,puta quia fructus illius possessionis eius erunt. ff. de acq.re.do.bonæ fidei,& p̄scribet,ac si possideret.vel primum decretū sic fiet,iubeo tali absenti,& ɔtumaci,vel ꝓ ɔtumaci habito,vel ɔdemno eū, vt talē recipiat secū in possessionem talem cā custodiæ.ſm aūt decre. sic, iubeo tali contumaci, vel ɔdemno eum, vt sibi tradat pos.talis rei, & si noluerit obedire, manu militari auferretur sibi possessio, & missio corporalis sibi assignabitur.ff.de rei ven.qui restituere.ff.ne vis fi.ei.sicut missus.

SVMMARIVM.

1 *Oblatio coram Archidiacono facta, an impediat præscriptionem, & an cautionem tanquam iudex recipere possit.*

CAP. II.

Cum sicut. [Et offerens.] Hæc oblatio cautionis facta coram Archi.va et ad interrumpendam præscriptionem,sicut si fieret coram alia publica persona. s.de offi.ordina.pastoralis,sed cautionem tanquam iudex recipere non posset,nisi vbi essent omnes, quorum intererat, s. de of.dele.prudentiam. [Steterit.] Puta, quia idoneam personam habere non potuit,coram qua caueret.

SVMMARIVM.

1 *Rectores Marchiæ semper cognoscūt de appellationib.ad sed apo.emissis.*
2 *Quicquid fit post appel legitimam,reuocatur.*

CAP. III.

Cum venissent. [Secūm ius tñ.] Et malè,cum cōsuetudo ɔpareret iuri.ff.de legi. de qb.Inst.de iu.na.§ ex non scripto.[Appellauit.] Et bene, si consuetudo erat bona.[Decreuerunt.] Et malè, si ɔsuetudo erat bo
1 na,cum per ɔns appłō esset bona.[30.libras.] † Hic omnib. modis peccauit, cum faciendas expensas taxare non potuerit, nisi fortè hæc taxatio fuerit pro expensis tñ faciendis. & hoc fuit cā quare in fi.huius decre.non dicit,ꝙ restituat 30.lib. pro expēsis, sed tñ necessarias coram eo,& sic appłoni non renūciabat, sed potius prosequebat,cum comparuerit coram rectore Marchię, qui semper de appłonib.ad sed.ap.emissis prius cognoscit, sicut in cuiuslibet rect.Marchiæ speciali priuilegio continet.alias cū idem intelligatur successor cum prædecessore offerendo cautionem coram successore Legati,vel Rectoris,à quo appellauerat, renūciare appłoni intelligeret,arg.in Auct.vt nulli iud.§. & hoc vero iubemus,col.9.Vel dic,ꝙ non intelligit renunciasse appłoni.ēt si corā eo tanquā corā successore ɔparuerit, & cautionem obtulerit,quia nō fuit appellatū à p̄decessore,sed à delegato prędecessoris.qd aūt cautionē & expensas obtulit,nō est signum appłonis,cū nō fuerit coram eo,à quo appellauerit,& si coram iudice,à quo app.fuit, vult plus offerre,quā teneat, gerendus est ei mos,nec deberet ei imputari.ff.de ꝓb.& circa,& ff.de redhib ac.
2 qd si nolit.C.de inof.test.liberi.[Cautione.] † Contra hoc sic obiicimus,si fuit appłō legitima,nec cautionem,nec expensas debuit p̄stare, nec tenebat, quia quicquid fit post app.legitimam, reuocat,s.de dila.dilecti si verò nō fuit appłō legitima, non debuit restitui,nisi refusis expēsis,s.vt li.non ɔte.qm respōdemus, ꝙ quilibet iudex,ad quē est appellatū de iure cōi,si reus appellās voluerit & petierit statim ēt antequā constet, an sit legitima appło,restituet ei possessio p̄stita cautione, & refusis expensis,si certæ sunt,aut de facili taxari p iudicem possunt,alioquin si longiores ꝓbationes requireret missus in possessionem, non tardaret restō possessionis sola cautione p̄stita.nec obst.decre.p̄dicta,cū que in fauorem alicuius,&c.C.de legi.qd fauore.& dic ꝙ semꝑ p̄stita cautione iudex appłonis restituit rē, de qua facta fuit missio in pos.& post cognoscit de appłone, & si inuenit eam legitimam faciet refundi expensas,alias nō. & sic intelligitur, qd hic dicit. & hoc ex ea ratione, quia parū amittit, qui possessionem causa custodiæ assignatam restituit, & quia factum fuit post appłonē,qua pendente nihil debuit innouari,vt j.de app. dilecti.j. in fi.& c.dilectis §.quia verò,in fi.Et ideo nec missio in pos.fieri debuit.expensarū aūt refusio iō retardat,quia incertę sunt,nec de facto pōt fieri taxatio, vt dictū est,& quia ibi maius periculū, & damnū posset esse, si indebite solueret, & per hanc restōnem remouet periculū,quia si non restitueret,& pronunciaret legitima appło, missus in pos.remaneret verus possessor, qd malum esset,quia pp appłonē probabilr dubitabat. [Necessarias.] ff. de verb.sign.ii impensæ.ff.de pigno.act.si necessarias. [In lite.] In missione in pos.est speciale, vt ɔtumax non solum teneatur de expensis factis in lite, sed circa rem, & non solum de vtilib.sed etiam de his,quas credit vtiles.ff.de bo.auct.iud. pos.p̄tor ait.§. quod agit,alias secus.ff.de neg.gest.si autem vltro.§.j.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Aduersarius semper est citandus personaliter, siue sit facienda missio in pos. siue diffinitiua sententia ferenda.*
2 *Necesse est vocari reus, cum fit missio in pos. siue in reali, siue in p̄sonali.*
3 *Quomodo absens reipublicæ causa cogatur se defendere.*
4 *Quib. casib. non sufficiat citatio ad domum facta, quando vxor contra maritum, vel ecclesia contra clericum agit.*
5 *Citatio ad domum non sufficit, ut fiat venditio, nisi lateat.*
6 *Quid agendus, vbi citandus est is, cuius domicilium ignoratur.*

CAP. IIII.

Si aduersarius. [Citationis.] Idem dicunt quidam, ēt si nō sit citatus, alij ɔ. [Remota.]
1 † Idē est,& si non ad remota,in ciuitate autē existente bonū est vocare personaliter,arg. Auct.de exhi.& intro.re.§.si vero,col. 5 quidam tamen contradicunt,quicquid dicatur in gloss. est.n. semper citandus aduersarius personaliter, siue facienda sit missio in pos.siue diffinitiua sententia ferenda,si scitur ubi est,quantuncunq; sit remotus.si autem nescitur,ubi sit,tunc pro magna parte habent locum iura inducta in gl. p̄dicta.nos per totum &
2 in toto huic gl.inheremus.[Publicè.] † Est.n. necessarium,ut uocetur reus, q̄q fiat missio in pos. siue in reali, siue in personali, ut hic.ff.ex qui.cau.in pos.ea.hæc quæ, Auct.de exhib. & intro.§.si vero,col 5.ff.ex qui.cau.ma.in integ.rest.item ait.§.vlt. & duab ll.seq.& si non est præsens, necesse est, ꝙ vocentur agnati,& cognati,& affines,& amici.& hæc sunt vera,siue sit citatus minor, siue maior, siue pupillus. ff. ex q b.cau.ma.in integ.restitu.item ait

ait prætor,& l.ergo,ff.ex qui.cau.in pos.ea.hoc aūt.Idē est ēt in absente reipublicæ cā.C.de restit.in integ. mili. & eorū, qui rei, pu.cā absfuerūt.l.ignorare,ar.ɔ,ff.eū qui ap in pro.se de. l.vlt. ff. de priui.credi.eū q. respondemus, absentem reipublicæ cā cogi se defendere causatiuè,s.per missionē in pos.& non præcisè.sed dices hoc idē esse in quolibet absente . dicimus ergo in hoc esse priuilegiū eius, qa allegata eius absentia nō dēt iudex properare ad missionē in pos.& si fecerit,datur restitutio.vel in hoc est priuilegiata,qa in cā appellationis procedetur ɔ aliū, qui nō esset absens cā reipublicæ. vt j.sequitur: sed ɔ absentē cā reipublicæ non dēt : sed non dr̄ ibi, ꝙ habeat priuilegiū, ꝙ in bonis eius nō fiat missio in pos. si fuerit absens, qd dicit lex ff. de priu. cre. eū,qui,nō ɔhitur pignus in rebus taliū, & intellige tale,quale in alijs:nā res aliorū absentiū vendunt,sed istorū nō. C. de resti.in integ.ignorare.alias aūt nō sufficit citatio ad domū, s.vt procedatur ad diffi.snīam ɔ aliquē ēt in casibus, in quibus procedit lite nō conte.s.vt li.non conte.qm.§.si autē de.vel vt etiā excōmunicet,cū ea præcedere debeat monitio.j.de sen.excō. sacro. Et hæc intelligo vera,nisi fraude se absentasset ante citationem, postq̄ promisit iudicio sisti:vel etiam sine promissione postq̄ semel comparuit, vel citatus est, vel alio mō maliciose se absentat.& præsumitur malitiosa absentia, vbicunq; tenet aliquid facere,& abest,puta clericus tenet residere in ecclesia, & maritus cū vxore. Et ideo si absun' al bi sine iusta causa, ɔ eos procedit lite nō ɔte.& sufficit citationē fieri ad domū. j. qui ma. ac.pos. c.j.s. de dolo & contuma. cām. ff. vbi pu.edu. debeat.l.vlti. j.de cle.nō resi.in ec.vel præ.ex tuæ. j.de app.suggestū. j.qui fil.sint
4 legi.platū.& in decre.sæpe alleg qm.§.j.† Itē no.ꝙ licet aliquādo sufficiat citatio ad domū facta,qñ vxor agit ɔ maritū, uel ecclesia ɔ clericū. j.qui ma.ac.pos.c.j. j.de cle.non resi.in eccl. vel præ.ex tuæ.tamen non sufficit,si alius aliqua alia actione personali,vel reali,vellet agere ɔ eū:vel vbi etiā proceditur ɔ aliquē in modū inquisitionis de crimine, vbi procedit li.non contest. & est rō diuersitatis: qaquantū ad illa non vr̄ esse absens causa malitiæ,cū ad illa nō teneat præsens esse, nisi citaret. sed hac ratione vr̄,ꝙ si aliquis tenet soluere aliquid certo loco & tēpore, ꝙ vr̄ malitiose absens si tūc absfuit & sic procedendū sit ɔ hmōi ad missionē in pos.& ad snīam sed hoc non obstaret: qa in illis nō pōt procedi nisi ad missionē in pos.quod licet ēt si sine malitia absens sit,etenim nō ita præcisè tenetur ad soluendū , sicut maritus ad debitū vxori reddēdū,& clericus ad ecclesiæ seruiendū.In casibus autē,in quib.proceditur li.non contest.ideo diximus,qa in alijs etiā citato reo,vel absente cōtumaciter nō procedetur nisi lite cōtest.ad diffinitiuā snīam.s.de elec. dudū Ro. s.vt li.nō ɔtest.qm.sed tunc in alijs casib.vbi necessaria fuit litis contest. si actor fuerit absens ante litis contest.vocabitur tribus edictis ad domū propositis,& si non cōparuerit, procedetur ad diffinitiuā snīam reo instāte. C.qūo & qñ iud. in auth.q semel, in Auth.de litigio.§.omnē, licet quidā aliter intelligant prædictas leges,& dicūt nō posse procedi ad diffinitiuā snīam.sed certū hoc est fieri posse, & sufficit citationē facere ad domū, vt in præal.iuribus,in Auth.de exhi.& intro.reis.§.si vero,& s.ti.proxi.c.vlti.post litē autē nō ɔte. pōt semper fieri citatio ad domū, & si nō venerit,feret ēt snīa diffinitiua.s.de dolo & contu.causam.C.de iudi.properandum.§.j.Et hæc intelligimus vera, nisi reus absolueret ab instantia iudicij extunc.n.cū litis contest. perierit,& oīa acta iudicij,eodē mō dēt citari,sicut & si nūquā facta fuisset litis conte.secus, si diceremus circūductū esse edictū, quod nō est tātæ efficaciæ,cū per hoc litis ɔtest.vel alia quæ pręcesserūt,nō itelligant perēpta,sed edictū tm.ff.de iud.ēt & post. ad hoc aūt vt fiat missio,& venditio in bonis defuncti, nō sufficit citari ad domū,nisi latitet,ff.ex qui.cau.in pos.ea. Fulcinius.
5 §.illud.† Et est hic vehemēs ar.ꝙ si nō sufficit citatio ad domū, vt fiat venditio,nisi latitet,ergo multofortius nō sufficit quantū ad hoc,vt possit ferri diffinitiua snīa in casibus, in quib. non nisi li.ɔtest.procedi pōt,fit aūt hæc citatio ad domum suam,vbi habitat,vel procuratori,vel ɔsanguineis,vel ad prædiū, & si nullus inueniat,suspendi pōt charta in ædibus.ff.de dam. infec.l.4. §.prætor,& se.ff.quod vi aut clā,qui aliter. §.j. hoc autē scias ꝙ licet tanq̄ verus possessor sit missus in pos. tñ postea probato ꝙ ex iusta cā aberat,restituit ei possessio,ff.de dam.infe. si finita. §. si forte.Et idē vr̄ in pupillo.nec vr̄,ꝙ debeat restituere expēsas, quas missus fecerat super obtinenda missione, vel eūdo ad iudicium, vel in aduocatis, vel in alijs.nā cū non soluant nisi ratione ɔtumaciæ,vt no.C.de iudi. sancimus, & ipse contumax dici nō possit,expensas non soluet.missio aūt in pos.nō fit tm cā contumaciæ,sed etiam rōne iuris sui.vnde ēt pp hoc fit summaria cognitio.s.vt li.non ɔte.qm. in fi.& ideo credimus eū cogendum præstare cautionē iudicio sisti anteq̄ pos.recuperet,expensas autē,quas fecit possessor circa fructus,restituet. ff.de peti. hæredi.
6 si dño.§.vlti.† [Domi] in qua degit,nō vbi domiciliū, vel beneficiū hēt:qa ēt si in aliena domo degit,ibi requirendus est. ff.de dam.infe.l.4.§.abesse.Si aūt sit vagabundus, tūc requirendus est in loco,vbi hēt domicilium,vel beneficiū,& maxime illud,de quo agitur.j.de cle. nō resi. ex tuæ. & si nusquā hēt domiciliū, vbi habitet,debent moneri agnati,vel amici eius, vt eū defendāt,ff.ex qui.cau.in pos.ea.hoc autē.imo & si haberet domū in agro,vel in alio loco deserto,nec ibi inueniretur, non solum in domo illa citandus esset,sed alia diligentia esset adhibenda in citatione eius,scilicet quia requirendi essent eius amici, ff.de lib. agno.l.j.infra qui ma.accu.non poss.cap.j.

SVMMARIVM.

Missio in possessionem an habeat locū non solum in beneficiis iam obtentis, verum etiam in obtinendis, ut confirmatio suum sortiatur effectum.

CAP. I. in VI.

Cum. In obtinendis. [Obtinendis.] Secus, si ageret de proprietate ecclesiarū:quia tunc bene fit missio in pos. vt no.s.de dolo & contu.ɔtingit. quidam intelligunt hāc decr. tñ in eo casu loqui,qñ ille agit,qui nunq̄ fuit confirmatus, vel nunq̄ habuit possessionē beneficij : quia si confirmatus esset, iā non agit de obtinendo,sed obtento,& decre.statuere vr̄ certam snīam in confirmato,q̄ hic non reuocatur.s. vt li. non contest. qm.§ si vero aliter.vbi no. Et dicunt hi, ꝙ siue petat aliquis beneficiū aliquod,quia sit ɔfirmatus,siue petitor fuit.s.de cā pos. cū olim,siue postq̄ fuit in possessione,& cā amisit, cā repetat, sicut loquit decre.s.de procu.ex insinuatione,in fi. siue petat, vt cōfirmatio suū consequat effectū,sicut loquit decr.j.de ap.constitutus,siue agat interdicto,vnde vi,siue per constitutionē,conquerebatur.siue quocunq; alio mō agat,siue petitorio,siue possessorio,semꝑ poterit fieri missio in poss.nec hēt locum hæc decre. Alij autē dicunt, ꝙ hæc decre. hēt locū in omnib. prædictis casibus:qa causa pp quā facta est hæc constitutio,habet locum in omnibus his casibus,sicut in primo.[Possessionem] & idem videtur si vacet beneficium.si autem non agat contra possessorem,quia forte nullus possidet,sed agit contra clericos, ꝙ obediant ei,tunc non videtur habere locum hæc constitutio.

Vt lite pendente nihil innouetur. Rub. 16.

SVMMARIVM.

Lite pendente, an aliquid possit innouari, & quid dicatur fieri de nouo.

CAP. I.

A Memoria. Hoc verbū est rubricæ. [Innouetur] .i. nullū ius nouū impetretur,& sic loquitur C.ne li.pen.per totum. j.de restib.cām.2 possessione autē sua potest vti:quia illud non est innouare,sed veteri iure vti.imo plus dicimus,ꝙ aliqua noua potest facere & ante litis conte.& post,dummodo non faciat in præiudicium iuris aduersarij. j.de appel.significante, vbi no. [Præiudicium] forte mandauerat ei,ꝙ crucem non deferret ante se extra suā prouinciam:quia rescriptum priuilegio Eboracen. vel consuetudini approbatæ non potuit præiudicare, vt s. de rescri.cū ordinem.C.si ɔ ius.præscriptione. s. de consuet. ca. vlti. & interpretatio rescriptorum iuri communi concordare debet,supra de transla.episcopi,vel electi cap.licet, supra de rescriptis,causam. [Consueuistis] etiam si consuetudo præscripta non esset.nam li.pen.non debet exui possessione.

CAP. II.

Laudabilem. [Probatā] supra de of. dele. causam. infra de diuor.porro.

SVMMARIVM.

Litigiosam rem, an alienare, vel permutare deq; ea transigere liceat.

CAP. III.

Ecclesia S.Mariæ. [Successerunt] intellexerat. enim Papa,ꝙ monasterium S.Siluestri possederat,& transtulerat in alium titu. permutationis possessiones, de quibus ecclesia Sanctæ Mariæ mouerat litē ɔ Ioannem de Atheia, & quas easdem possessiones idem Ioannes transtulerat ad monasterium S.Siluestri post lit.contest.sed non erat verum,sed locauerūt tm, vt in seq.c.dr̄.& ſm hoc,qd intellexerat,mandat,s.ꝙ non alienent possessiones,quas intellexit monasterium recepisse pro permutatione illarum, quarū litigiū acceperat a Ioanne de Atheia.Sed dices,qūo potuit agere ecclesia S.Mariæ de vitio litigij ɔ monasteriū, cū nunq̄ fuit actū ɔ illud?Respōdemus, si monasteriū possideret, posset ɔ ipsum agi,si sciēter recepisset.C.de lit.l.vl.eodē mō, si dolo fecit, quo minus possideret,posset ɔ id agi,si scienter recepisset. ff.de peti. hære.nec vlla.§.itē si quis dolo.C.de ali.iu.mu.cā fac.l.j. & monasteriū in fraudē alienasse dicebat, vnde tenebatur de vitio litigiosi,& rei vendicatione similiter,vt eisdē legib.probat. Sed dices, quare prohibet alienare tm res, quæ successerant in ius liti. cū de alijs ēt sit satisfaciendū, vt in seq.c.sequitur, nec ille plus, q̄ aliæ sint obligatæ?Respōdemus, ꝙ monasteriū erat Papæ speciale:vnde dēt ei cauere,quantuncunq; pōt,ne sua immobilia alienet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

alienet. Alij dicũt, ꝙ sicut pro re liti. datæ sunt, ita iure illarũ cen
sentur. ℨ. de vsuris, cũ tu. 93. dist. c. vlt. ff. de leg. 3. fideicõmissa. §.
si rem. ff. de fur. qui vas. §. vlti. Sed oppones, nõne ex cã trãsactio
nis licet rẽ liti. alienare. C. de liti. l. vlti. Respondemus verũ esse,
nisi in fraudẽ fieret, sicur hic fiebat. Item licet sup eis transigere
liceat, non tñ eas permutare licet. Irẽ Papa in talib. negotijs qua
si semper ex ꝓuisione ꝓcedet. [Laboret] quo ad rẽ litigiosam re
cuperandã, siue de iure litigãdo, siue de facto ꝓ potẽtia detento
ris quo ad ecclesiã, siue monasteriũ: tñ nunq in vanũ laborauit, vt in se. c. apparet: qa si ecclesia S. Siluestri nõ sentiret lucrũ
ꝓ prælati ℨctum, nec debet sustinere dãnum. 16. q. 6. si epm.

CAP. IIII.

Ecclesia S. Mariæ. [Restituj agendo ℨ monasterium condictio. ex decr. quæ est ℨ. de rest. spol. sæpe. dicebatur enim monasteriũ scieter recepisse res, de qbus agitur, a Io. de Atheia spoliatore, vel agendo de vitio litis, siue de eisdem possessionib. ageretur in hac de cre. & in præce. siue de alijs. Itẽ ꝙ præesserit vel hoc, vel illud, & etiam ꝙ processus habiti fuerint, dicere non expedit: sufficit enim intellectum ex decre. habere, licet plene nõ sciamus, qualiter factũ fuit. [Et inane.] cum causa verteretur inter clericos, & laicos, forte multi processus habiti fuerunt per alios iudices, & etiam fortè ecclesiasticos, de quibus hic non dicitur: sed opponebatur ℨ ecclesiam Sanctæ Mariæ, quæ restitutionem cuiusdam possessionis petebat a monachis S. Siluestri, & hanc possessionem Io. in dictum monasterium transtulerat, postquã super eandem possessionem contra eum lis mota fuerat.

SVMMARIVM.

1 *Non potest quis priuilegium l te pendente impetrare.*
2 *Lis pendere dicitur, etiam si sola citatio præcesserit.*

CAP. V.

Dilectus filius. [Contendunt] & male. C. vt lite pẽ. l. j. & 2. ℨ. e. a memoria. & idẽ est in iure, quod in priui. ſ. vt nouum ius non præiudicet, Aut. vt cum de ap. cog. in prin. & Aut. vt in medio litis, per totum. & intelligo hoc verum, ſ. ꝙ non valet priui. super nouo iure concessum: quia non præsumit Papa, vel quilibet alius superior, vel æqualis, vel ẽt inferior hoc ius concedere, pendente lite. sed si ꝓstaret ℨrium, tunc bene valeret. vt hic apparet, vbi dicit, ꝙ ideo nõ valet, quia nõ fecit mentionẽ de lite: vnde apparet, ꝙ si de lite mẽ
1 tionẽ fecisset, ꝙ bene valeret priuilegiũ. † [Mentio] no. ꝙ priu
a legium a non põt quis impetrare lit. pend. a dño, vel prælato, tñ ius alterius põt acquirere lite pend. per vsucap. & alijs modis. ff. de rei ven. si post acceptã, & l. si autẽ. §. j. ff. de pet. hære. si nõ mor
ris. §. fi. ff. de pig. act. si rẽ. §. fi. ff. depo. l. j. §. idẽ Trebatius, ff. mãd. l. si mandauero. Itẽ cõis dñs ẽt lit. pend. pro iure suo de nouo ali
cui dat aliquid iuris, ℨ. de confir. vtil. cũ dilect. §. vlti. De alio aũt, q̃ de communi dño, vel prælato non est præsumendũ, ꝙ ꝓp lit.
2 pen. alicui daret priui. vel ius suũ, & a tali priui. datũ bene valet etiam lit. pend. † Et no. ꝙ lis dr̃ pendere, ẽt si sola citatio præcesſit, vbi continebant principi oblatæ preces, vel libellus etiã ante litis contesta. in Auth. in medio li. non fi. sa. iu. circa fi. & est verum, ꝙ nulla innouatio impedit, quin feratur sententia secundũ iura, quæ obtinebant tpe litis motæ. vnde si priui. impetret lite pen. & postea pereat instantia iudicij, vel etiam sua feratur pro impetrante priui. bene valebit priuilegiũ. Si aũt sola citatio interuenit, oportet ad hoc, vt valeat priuilegium poste a impetratũ, ꝙ sua ferat diffinitiua, vel ꝙ absoluat ab instãtia iudicij, ẽt si nondũ sit lis ꝓte. vel ꝙ renũciet liti cœptæ expresse, vel sal
tẽ tacitè, quia alios iudices impetrat sup eadẽ lite, nõ ꝙ eis succedant in causæ prioris cognitione, sed de nouo procedant.

ADDITIO.

a No. quòd priuilegium. Adde Card. in cons. 65. incip. pro discussione puncti, col. 3. ver. ad primum videtur.

De sequestrationibus possessionum, & fructuum. Rub. 17.

SVMMARIVM.

1 *Causa si simpliciter committitur, quòd sinita lite super possessione, potest cognoscere de petitorio.*
2 *De non commisso non agitur nisi ratione connexitatis, vel accessorii.*
3 *Sequestratio in quibus casibus sit concessa.*
4 *De quibus rebus fiat sequestratio.*

CAP. I.

Adhoc. [Asserens,] & malè, quod ex eo apparet, ꝙ missio in possessionem rata manet, vt hr̃ in fine: qa condemnatur archieps in expẽsis, & cautione prẽstãda. Item & hoc ex eo apparet, ꝙ Papa reducit negotium in eum statum, in quo erat tempore commissionis factæ Mutin. & Regin. episcopis, & sic apparet Veronen. episcopum bene processisse. & intelligimus hoc verum, qñ petitorium, & possessorium erant sibi commissa, vel cã
1 simpliciter: quia tunc vtrũque ꝓmissum intelligit. † Et no. hic, ꝙ si cã ꝓmittitur simpliciter, ꝙ finita lite sup possessione, poterit cognoscere pe petitorio. sed cõuersus casus non põt habere locũ: qa si petitoriũ primò finitur, nõ est amplius de possessione quærendũ. ſ. de cã pos. & propr. cum dilectus. si aũt tñ possessoriũ, vel petitoriũ esset ꝓmissum, pendente lite sup ꝓmisso põt vtraque pars agere de non commisso f̃m quosdã ꝓp connexitatẽ, C. de jud. nulli, ℨ. de cã pos. & propr. c. 2. hoc nõ placet, vt no. in gl. illa, in quo. sed de hoc cõcordant oẽs, finito iudicio super ꝓmisso non põt inchoare aliqua pars sup non ꝓmisso, nisi reconueniendo præmissa protestatione, C. de sen. & interlo. om. jud.
2 auth. & p̃r. † Et est ea ratio, quia de non commisso non agitur, nisi ratione connexitatis, vel accessorij. sed principale tã effugit cognitionẽ eius per sñiam; ergo & connexum, vel accessorium. [Functus] supra de of. dele. in literis. [actorẽ] abbatẽ, & monachos. [decreuit] & bene. [eiecit] & malè ℨ. de dolo & ꝓtu. contingit, ff. de bo. autho. iudi. pos. q̃uis. [Rescriptum] in quo continebat, ꝙ cãm, q̃ verteretur inter archiepm Mediol. & abbatẽ de Stregula, audiret, & diffiniret, & sic p hæc verba intelligebat ꝓmitti tam cã possessionis, q̃ proprietatis, vt hic dicit. sed si tñ in literis cõmissionis diceret, audias cãm possessionis, vel proprietatis, non posset delegatus cognoscere, nisi de eo, quod cõmissum sibi fuit, nisi ille, ℨ quẽ impetratæ essent literæ super altero tantũ, vellet super altero recõuenire actorẽ. Alij tñ aĩr dicunt, ſ. ꝙ facta ꝓmissione sup vno, super alio cognoscet, arg. C. si a non comp. iud. l. 3. [ꝓtinentia] C. de iudi. nulli. [Sequestrari] fit sequestratio, C. quorũ appel. nõ re. ab executore, ff. q̃ satisda. cog. si fideiussor, §. vlti. ff. de appel. imperator, in fin. C. de assertol. l. j. C. de agri. & cẽs. l. vlti. lib. 11. ff. fo. mat. si cũ dotẽ, Auth. de æqua. do. §. illud quoque, ℨ. de dolo & cõtu. ex l'is, vbi no. ff. de dolo, & eleganter, ℨ. de resti. spo. Fas, in fin. & c. transmissã, ff. de offi. præsi. tenatus. [Arbitrio quasi nõ de iure. nam cũ legitimè fuerit missus in possessionẽ sequestratã, nõ debuit ab eo sine cã sequestrari. [possessionẽ] sequestratã. [proprietate] supra de cã pos. ad vltimũ. [reducimus] hoc fecit Innocentius, quia Cœlestinus male fecerat, qui possessionẽ datã per Veron. epm
3 malè reuocauit. † [Aduocatio] reuocat sequestratio, qa generaliter est ꝓhibita, nisi in casibus, vt C. de prohi. seque. l. j. nec erat hic a iquis de casib. illis. Primus casus est si de volũtate partium ꝓcedat, ff. de solutionibus, si soluturus, & ff. de verb. ligni. sequestra. ff. depos. licet. j. respondeo, & §. j. Et secũdus, vbi sit ꝓtrouersia de re mobili, & suspectus possidens, ꝙ cum ea fugiat, ff. de offi. præsenatus. §. vlt. ff. q̃ satisda. cog. si fideiussor. §. vlti. C. de agri. & censi. litigiosus, lib. 11. Tertius est, si suspectus sit possessor de dilapidatione fructuũ, vel ꝙ sit rẽ dissipaturus, ff. sol. mat. si cũ dotẽ. §. sinautẽ, ff. de appel. imperatores, 11. qõ. j. q. 3 res. Quarto, si nolit cauere de collatione facienda, ff. de colla. bon. l. j. §. si sup. & idẽ intelligo, ẽt si contumax sit in parendo, vel sistendo iudicio, ℨ. de dolo. c. 2. & qñ est sic sequestrata cã custodiæ, nõ auferetur possessio possessori, ff. de acq. pos. interesse: alias secus, ff. de po. licet, §. j. Si dicas, quare ergo fuit renouata sequestratio? Respondemus, ꝙ cum missio in pos. esset legitime facta, nõ debebat misso in pos. auferri possessio & sequestrari. † Sed vr̃ secun
4 dũ hoc, ꝙ possessio sequestrata debuisset reddi misso in poss. nõ dño. Respondeo hoc verum esse, nisi dñs paratus esset cauere de stando iuri, & reficere expensas. Quintus est, cũ de condõne personæ agit, vbi si proclamet quis in libertatẽ, & ℨ eius dñm pronunciatũ est fit. n. sequestratio earũ rerũ, de quibus dubitatur, an sint domini. an eius, qui dicit se liberum, C. quibus ad li. prouoca. non licet. l. vltima, C. de asser. tol. l. j. §. super peculio. [moderatas] propter hoc intelligo, quòd processit taxatio.

SVMMARIVM.

Missio in possessionem custodiæ causa, quando & intra quantum tẽpus faciat fructus suos.

CAP. II.

Dilectus filius. [Distrahunt] non agebatur de proprietate ecclesiæ, sed præbenda, & ideo non erat verus possessor. melius uidetur, quod de proprietate tantum agebatur, sed non fuit uerus possessor, quia nõ erat lapsus annus, nec faciebat fructus suos: immo si in rẽ ageretur, tamen intra annum non faciet fructus suos, ut not. supra ut lit. non contesta. quoniam frequenter.

SVMMARIVM.

Fructus quando dissipari dicantur, & quando id fieri liceat.

CAP. III.

Ab eo. Reo & possessore. [dissipentur] dissipari dicun
tur, si eos in suos usus conuertat, uel etiam si distrahat. sup. c. proxi. nisi essent fructus, qui non possunt seruari: quia tunc liceret distrahere, ar. ff. de pet. hær. diuus.

De

De confessis. Rub. 18.

SVMMARIVM.

1 *In crimine simoniæ quando admittatur socius.*
2 *Confessio unius latronis valet ad præsumptionem.*

CAP. I.

Vm monasterium. [Pœnæ] nisi qa forte indiceret purgatio, si magna oriretur infamia, vt hic, & no. supra de elect. per inquisitionem. [Exceptio] & in crimine simoniæ. 77. di. si quis Papa. 16. q. 3. sane. ar. ℨ. j. de test. veniens. † Ex quo c. quidam dixerunt, ꝙ in crimine simoniæ non admittitur socius, nisi & ibi sit crimen læ. ma. & sic loquitur c. si
2 quis Papa. † Item confessio vnius latronis contra alium valet ad præsumptionem, C. de ferijs, prouinciarum. falsarius autem contra falsarium non valet ad probationem. C. de fal. mo. l. j. & vbi admittitur, alias non sine præsumptione admittetur. ff. de cust. & ex. re. diuus, nec sine tormento. C. ad l. Iuliam ma. l. 3. & 4. quæstio. 2. item si ea.

SVMMARIVM.

1 *Purgatio quando indicatur.*
2 *Numquid testes interrogari possint, an sint de crimine condemnati.*
3 *In confitentem nullæ sunt partes iudicis, nisi ut condemnet.*

CAP. II.

Cum super. [Cõfessus.] Repete, quæ diximus supra de elect. per inquisitionem. fuit enim interrogatus an simoniam, de qua erat infamatus, cõmisisset. Sed vr̃ ℨ. 2. q. 1. si peccata. vbi dicit, non tibi dico, vt te prodas in publicum. Sol. vbicunque in positione ponitur, ꝙ publice fuit deprehensus, vel conuictus, vel confessus, respondere debet, arg. ℨ. de coha. cle. ca. vestram. Idem etiam, si certum esset, ꝙ quis infamatus est, etiam si in positione non apponatur, poterit interrogari, si agitur ℨ eum accusando, vel inquirendo, vel excipiendo ℨ ordinandum, vel consecrandum, vt ab eo ornine, vel consecratione repellatur, vt ℨ. de accusat. super his, vel etiã alio
1 mõ criminaliter, vel ciuiliter. † Quod ꝓbo sic: põt ei indici purgatio, vbi per iurm suũ, & purgatoriũ oportet negare se crimẽ ꝓmisisse. 2. q. 5. oĩbus, & c. presbyter, multofortius anteq̃ indicatur purgatio, põt ab eo quæri, an crimẽ cõmiserit: sed tñ nõ præcise cogã cũ respondere, sicut nec præcise cogit purgare. sed si nõ respondet ir, sicut si se purgauerit, suspẽdetur, vel alias proce detur ℨ eũ: qa vr̃ vanũ purgare se simplici verbo, qui se purgari dẽt ẽt cum multorũ iuro. si vero non sit diffamatus, siue conuictus, nec ꝓfessus, nec deprehensus, tũc nõ coget cũ iudex respondere. cũ enim hæ ꝓfessiones non sint faciẽdæ de iure, nisi vbi æqtas mouerit iudicem, hic vbi crimen opponitur. non cogam cũ respondere, nec se prodere, de pœ. dist. j. §. his auctoritatibus, & quanũ prima facie vr̃, vbicunq; cogitur testis reddere testimoniũ f̃m canones, de quo no. ℨ. de testi. cogen. c. j. ibi iudex interrogabit cũ. Si vero ℨ eũ directo non agatur, sed cũ inducat in testem, vel accuset, excipitur ℨ eũ, vel aduersariũ, ꝙ non põt eũ in ducere in testẽ, vel non põt esse accusator, quia criminosus est, nõ est interrogãdus de crimine, qđ ipse, q̃ accusat, vel testificat, dr̃ commisisse ẽt in præmissis casibus, ſ. si quæratur, an sit conuictus &c. nõ enim de hoc agitur, nec sup hoc iurauit. ℨ. de testi. nec ẽt se prodere dẽt. 2. q. j. in primis. nec valet arg. superius, qa ℨ hunc agitur, vt repellatur a testimonio, vel accusatione, nõ vt denũciet boni testimonij, pro quo indicit purgatio. ℨ. de pur. c. ex tuarũ. ei aũt, qđ dicit hoc c. respon. qa sic voluit citatus respondere, & non fuit coactus, & similiter respõdetur ℨ. de accu. & inqui. vel dic, ꝙ vbi de suo facto agit, vt hic, vbi inquirebatur de simonia cũ eo cõmissa, bene requiritr ab eo veritas, & respondere tenet, cũ de eo est infamatus. nec valet eius dictũ vt testis, sed præsumptionem facit, vt no. ℨ. de accu. cũ dilectus: sed
2 prius dictũ magis placet. † Quidã aũt dicunt, sed non placet, ꝙ bene possunt testes interrogari, an sint de crimine condemnati: qa ꝓdemnatio nõ est crimẽ, sed est notorium iuris. & idẽ dicũt q̃rendũ, ſ. vtũ sit irregularis, & corpore viciatus. tñ de irregularitate ℨrium crederem, cũ possit esse occultũ, & sine peccato tolerari. ℨ. de renuncia. nisi. §. personæ. illud tñ non fatemur iustam rationẽ. ſ. qđ nõ iurauit super his dicere veritatẽ, cũ qui iurauit super principali, & sup omnib. cõtingentib. iurare intelligitur. ℨ.
3 de offic. dele. præterea. ff. de iurisd. om. iud. l. 2. † [Deponendũ.] No. ꝙ hic canonicus, & si ℨ eum non ageret, deponitur, & dicimus hoc de iure esse: in confitentẽ enim nullæ sunt partes iudicis, nisi vt ꝓdemnet, ff. ad l. aqui. proinde. & qđ dr̃, non agebat ad hoc nec ℨ cũ, ergo non dẽt ei nocere ꝓfessio: non valet, quia sola ꝓfessio attendit, & maxime vbi crimen, quod obijcitur, tangit cãm, de qua agitur, sicut hic. electio enim, de qua agit hic, petebat cassari ꝓp simoniã cũ hoc canonico celebratam. si ergo ip se ꝓfitebatur, bene debuit ex ea ꝓdemnari. ℨ. de exceptioni. denique. ℨ. de electi. per inquisitionẽ. ff. de adul. l. j. §. si pu. imò plus vr̃ quibusdã, sed nõ placet, ꝙ etiã si non ꝓfiteatur crimen simoniæ, sed probet per testes alios, & conuincat electus, condemnãdus est canonicus, cũ crimina sint ita connexa. ſ. q̃ agebatur de simonia ꝓmissa cũ canonico, impossibile est, ꝙ dans ex pacto si ne accipiente sit simoniacus: imo necesse est, ꝙ ambo sint simoniaci. si ergo ℨ alterũ agatur, & alter sciẽs de simonia secũ commissa agi, nõ processerit, & defenderit cãm suã, imputatur ei, & sic vr̃ loqui ℨ. de excep. denique, ar. 3. q. 6. hoc quippe. 2. q. 5. interrogatũ. c. statutũ. Est. n. indignũ, ex quo de vtroq; crimine cõstat, ꝙ vnus puniatur, & alter remaneat impunitus, & maxime ex quo scit de crimine agi, qđ ignorare nõ põt, ex quo de eo interrogat, vel pro teste producit, sicut hic: sed tñ hoc nõ fatemur in probatione, q̃ fit p testes, vel instra. quantũcunq; n. sic probaret cũ simoniacũ, tñ non imponeret ei pœna, cũ de hoc nõ sit accusatus, vt probat ff. de adul. denunciasse, nisi forte ex offic. iudi, extra ordinẽ. arg. 24. q. 3. ecce. sed in ꝓfessione bene fateor posse pœnam perpetuam imponi, vbi tangitur crimẽ, de quo agitur, aliter non, nisi de nouo agatur, vt no. supra de elect. per inquisitionem. decre. autem, denique, non obstat, vt ibi no. ff. de adult. l. j. nec obst. quia ibi principaliter fuit accusatus. Et est speciale, ꝙ vxor accusata de adulterio potest accusare accusatorem mariti um de lenocinio, & credimus quòd non solum ordinarius, sed etiam delegatus hunc confitentem potest punire.

SVMMARIVM.

Errorem facti, procuratoris maxime, & aduocati, an dominus corrigere possit.

CAP. III.

Ex parte abbatis. [Nõdum] C. vt quæ desunt aduo. par. l. 3. [Facti] errorẽ suũ, & multomagis procuratoris, & aduocati dñs corrigere vsque ad finem negotij potest, si probet contrarium veritati suam confessionem tenere. C. de iur. & fac. ign. error. ff. de confe. non fatetur. C. de er. aduo. l. j. infra de cen. cum olim. præfinitum aũt negotium, a quo appellatum non est, licet corrigere. C. de trãs. sub præ. ℨ. de re iud. inter mo. ar. contra, C. de er. aduo. l. vlt. [Docere] directe, arg. de testi. ex tenore.

SVMMARIVM.

Positiones faciens, an dicere debeat ꝙ scit, an sufficiat dicere ꝙ credit.

CAP. I. in VI.

Statuimus. [Positiones] & qui ponit, non semper debet dicere, quod scit: sed sufficit dicere, qđ credit, vt no. infra de testi. præsentium.

De probationibus. Rub. 19.

SVMMARIVM.

1 *Argentarii semper exhibere debent rationes cum die & consule.*
2 *Quæ instrumenta dicantur communia.*
3 *Acta iudicialia, vel forensia an sint communia.*
4 *Iudex exhiberi facere debet instra ad litẽ pertinentia, si pen. l. petatur.*

CAP. I.

Epistolæ &c. [Temetipsum] † Omissis omnibus alijs opposi
tionib. dicimus rationes semper etiam cũ die & consule exhibendas ab argentarijs. ff. e. l. j. §. rationes. & l. prætor, in prin. alia autem instra, ꝙ sint cõmunia, idem, vt sunt hæreditaria. C. de eden. procurator. ff. fam. herc. si qua. ℨ. de fide instru. G. perpetuus. Hæc enim sunt communia, & exhibenda inter cohæredes. & testamenta sunt communia, & exhibenda inter hæredes & legatarios. ff. de fide instru. l. fi. instrumenta tutoris, & curatoris, procuratoris, & negotiorũ gestorum per act. tute. nego. gest. & mandati eduntur. ff. de eden. quidam. idem in
2 actis. C. de eden. l. 2. † Hæc enim instra dicunt esse communia, quæ cõmuniter fiunt pro cautione pluriũ, ff. de eden. l. prætor. §. j. Item dicuntur cõia instra, quę communiter pluribus assignãtur a tabellione, vel a quocunque alio cuius sunt, sed si in instrumento contineatur cautio duorum, videlicet ꝙ ego vẽdidi tibi domũ, & caui de cuictione, & tu promisisti mihi soluere pecuniã ad certũ terminũ: si ego redemi instrumentũ a tabellione, cogor tibi de eo facere copiam, arg. hic. sed tabellio, qui facit in strumentũ ad preces vtriusq;, cogitur illud exhibere. Itẽ idem credo, si haberẽ protocollũ notarij cũ illud sit commune, qa ita factũ est pro aduersario, sicut pro me: vnde cogor illud exhibere, ar. ff. de eden. l. prætor. §. j. infra de fide instru. c. cũ P. & idẽ vr̃ in actis, & in hæreditarijs, & in alijs, ꝙ si vnus redemerit exẽplaria a tabellione, ꝙ illa exhibere non tenetur, sed originalia tñ, quæ sunt cõia, inuicem exhibenda. Alij tamen dicunt, & bene, ꝙ acta, & rationes, instra tutoris, & curatoris, & negotiorũ gestoris etiam propria quisque exhibere cogitur, argumẽ. præ. l. j. C. de eden. l. 2. & maxime offi. iu. hæc exhibent, vbi alias nisi iusta causa moueret iudicẽ, forte qa actor amisit sua instrumẽta, & etiã originalia sunt perdita. C. de eden. l. j. ff. de eden. l. si quis.

§. pro-

3 §.prohibet.† Itē acta forēsia,vel iudicialia computant aliq cō-
munia,quæ fiunt corā iudice,vel alijs publicis personis, vt emā
cipationes,potestationes,& huiusmodi,supra de of.or. pasto.§.
fi.C.de an.exceptio.vt perfectius.& est expressum C.de iu.cum
speciali.s̄.de procu.c.j.alij tñ dicunt ꝯ.sed quicquid dicatur,tñ
ex causa iudex ex suo offi. ea præcipiet exhiberi. C. de eden.l.j.
vel actione in factum.ff.ad exhi.l.3.§.pen.hoc aūt potissime at-
tendet iudex,vt aduersarium nō cogat exhibere sua instrā, nisi
ex magna causa , vt hic , sed alius facilius togetur ad exhiben-
dū,& sic loquitur lex præallegata ff.ad exhi.l.3.§.pen. si autem
instrumentū petatur alterius,s.rei,vt instruat, non licet,qa non
licet intentionē alicuius ex alterius instrumētis fundari, vt hic.
C.de eden.l.vlti.& ar.C de testi.nimis graue.si autem non vt in
struatur ad probationē,sed vt videat postq̄ productū est,si sit ve
rū,vel falsum, faciēda est editio etiā in principio causæ sine die
& consule.ff.de eden.l.j.§.rationes,& § edendā, nisi cum nomi
ne fisci agitur. ff.de iure fis. nec quicquā. Item si quis in libello,
vel positionibus facit mentionem de aliquo instro suo, nō alte-
rius,satis pōt dici ad of.iud.pertinere,vt illud etiā ante li. cont.
vel responsionē faciat exhiberi,ar.bo.C.de eden.l.fi ar. ad hoc,
qa sine eorum inspectione non pōt plene deliberare. arg. ff. de
edē.l.j.in prin.& hoc intelligo verū,si ea hēt in præsenti, alioqn
4 non obstante ꝙ non exhibet,procedet in causa.† Et no.ꝙ si pē.
lite petuntur exhiberi instrumenta ad ipsam litē pertinentia &
cōia , iudex in omnib. causis mediante suo officio pedisse quo
iubebit exhiberi, sicut si nulla lite mota petatur editio, iuberet
ea exhiberi ꝑ actionē ad hoc congruā, vel ꝑ officiū , quod vicē
actionis obtinet,supra de of.iudi.c.2.& no.ꝙ actio ad exhi. ha-
bet locū,vbicunq; mea interest exhiberi ratione iuris,quod In
ea habeo,vel in ea peto,siue vt vendicē, siue vt præstē. ff. ad ex-
hi.l.3.§. sciendum. sed editio instrumentorū , quæ etiam est ad
probandum intentionem meam,non fit,quandocunq; mea in
tētio est ad probandum,quia graue esset probationes suas apud
aduersarium suum requirere.ff.ad exhi.l.pe. & l. si liber homo.

CAP. II.

Sicut consuetudo. [Cōsuetudinē] vt pote one
rosam. [Consuetudinem]
fallit in eo,qui accusatur de eo, ꝙ accepit aliquid , vt sententiā
ferret.In Auth.vt li.iu.col.9.j.responso. Item vbicūque aliquis
etiam postquàm nihil probatum est contra eum, tamen ipse re
manet infamatus.infra de testi.tam literis.infra de pur.ca.con-
stitutis,& per totum. Item vbi semiplene probatum est , supra
de procu.ex insinuatione.

SVMMARIVM.

1 *Possunt clerici pro suis præbendis agere, & conueniri.*
2 *Si procurator ecclesiæ, & præbendarius concurrant, præfertur præben-*
darius in agendo.
3 *Termini antiquitus positi, vel de nouo in actione fi.reg.obseruari debēt.*

CAP. III.

1 Ex literis. [Controuersiam] † Not. clericos pro præ-
bendis suis posse agere,& conueniri. nā vsu
fructuarij sunt,qui agere possunt.ff.fi.re.l 4.§.finium. & hoc in
telligo,si habeat ex consuetudine, vel ex constitutione, vel ab
episcopo , vel alio iudice ordinario potestatem ministrandi , &
hanc reputo legis administrationem.C.de iur.ca.l.2.§.2.immo
plus dicimus, ꝙ si generalē administratione tm̄ a domino quis
habeat,rem in iudicium deducere pōt ff.de pac.nam & necesse.
[Fundi] nō poterat agere interdicto,vti pos.quia alius occupa
uerat,vt hic dicit, & ideo agens possessionem amiserat , quare
interdictum vti pos.ibi competere non poterat,ex quo nō pos-
sidebat.ff.vti pos.per totū.nec vnde vi, cū non fuerit spoliatus,
sed forte a principio sine violētia intra terminos alterius præbē
dæ fundū occupauerat . nec rei ven. cū non esset suæ proprieta-
tis sed ecclesiæ. sed nec nomine ecclesiæ agere poterat , cū ipsa
possideret æqualiter oēs præbēdas.& hæc ratio sufficiēs est,qua
re ēt interdictis superiorib.non egit, vt not. infra de testa. rela-
tū,in prin.tñ forte posset dici, ꝙ posset agere nomine præbēdæ
suæ,sicut Abbas agit tm̄ nomine suæ dignitatis, cum habet bo-
na discreta a conuentu suo.s̄.de rescrip. edoceri. & expedit tm̄
agere nomine præbendæ suæ,qn̄ agitur ꝯ canonicos,vel alios,q
nomine ecclesiæ se dicūt possidere,vel ius habere,ꝯ alios autem
extraneos,q non vtunt iure ecclesiæ,melius vr̄ agendū nomine
ecclesiæ.sed tūc si dicit nomine ecclesiæ velle agere, oportet ꝙ
habeat procurationē canonicorū , vel præpositi,quorū noīe a-
2 gitur.† Sed dices,quomō aget noīe præbendę,cū præbenda ni-
hil habeat,vel possideat? Rñdeo, imò hæc pręhenda pōt habe-
re iura sua,& possessiones,sicut ēpatus,abbatia, hospitale,vel q̄-
cunque alia domus,vel dignitas,vel administratio.& si simul ꝯ-
current & procurator ecclesiæ,& ipse prębendarius,vr̄ ꝙ præfe-
rendus est prębendarius in agendo,de hoc no.de testi.spo.olim
3 causam. † [Fundi].s.tibi in prębendā assignati. in actione enim
fi.regun.venit,vt termini antiquitus positi , vel de nouo ab eo,
q partē habuit,obseruētur.ff.fi.regun.in finalib.eos. Et satis di-
cimus posse dari inter p̄bendarios ad similitudinem vsufructua
riorū.ff.fi.regun.l.4.§.finium,arg.ff.cōi diui.l.cōi diuidun. §.cū
de vsu. sed & proprietati hæc qō cohæret. C. commu. di.si quis
super.si ergo qn̄ petūtur termini positi , dubitet quis possideat,
vel cuius sit proprietas,sup eo recipient probationes, vt hic , &
in legibus prędictis.[Vtraque].ff.de iu.in tribus,& l. sed cū am-
bo.[Sibi]no.iudici facienda fidem.j̄.de testi.in nostra. [Prom-
ptiora] .ff.de act.& obli. Arrianus. 50.di.pōderet.ff.de pęnis,re-
spiciendū.26.q.7.tempora,arg.ꝯ.ff.de offic.præ.obseruandum.
28.dist.quia.81.di. tantis. [In liberali] & in querela inofficiosi.
ff.de inof test.si pars,& in causa matrimoniali,33. q.j. si quis ac.
[Cautum sit.] .ff.de prob.in excep.C.de præscri.30.an.male.

CAP. IIII.

Proposuisti. [Aspectum] secundum canones non est
melior ꝓbatio 27. quæstio. j. nec aliqua.

SVMMARIVM.

Negatiua an dicatur directo, uel indirecto probari, an uero præsumptio-
nes tantum dicantur probari, quibus statur, nisi probetur contrarium.

CAP. V.

Tertio loco. [Dixerunt] not. indirectā probationē.
fi.infra de testib.ex tenore. supra de ele.
bonę memo. 6.qō. vlt.actor. supra de renun.super hoc.[Inter
fratres] infra de testib. veniens. [Vnanimis] no. probari negati
uam.potes dicere nō probari directo , sed indirecto sic. vel dic
non probari negatiuam, sed pręsumptiones esse pro negatiua,
quib.statur,nisi probet ꝯ, vt alias no.& probabiliter potest dici,
ꝙ vbicunque agitur de falsitate instrumenti, per eos qui scripti
sunt in instrumento,probatur, vel improbatur fides eius, ar.j̄.
de fide instru.cum Ioannes.C.de fal.vbi.idem dicimus & si non
sint scripti,sed nomine aliquorum nō inscriptorum dicitur fal-
sum instrumentum, vt hic, & inf.de testi.tam literis, in fin.

SVMMARIVM.

Contractum quod est, difficilius dissoluitur quàm contrahendum: tamen
utrobique discretus iudex stabit melioribus probationibus.

CAP. VI.

Iurauit. [Priori] ꝯ.j̄.de re iudi.tenor.Sol.hic, quādo ag
tur de ꝯhęndo , quod facilius dissoluitur , ibi de
ꝯcto,quod difficilius separatur, infra tit.j.licet ex quadam, & j̄.
de eo,qui cog.consang.vxo.suę,super eo. tamen vtrobique di-
scretus iudex stabit meliorib.probationibus, Auth. de testib.§
quia vero,col.6.

SVMMARIVM.

1 *Literis principum, nedum episcoporum fides adhiberi debet.*
2 *Scripta publica manu facta valent etiam mortuis testibus subscriptis.*
3 *An teneat, quod fit a procuratore excommunicati.*

CAP. VII.

1 Post cessionem. [Standum est.] † Not.credi lite-
ris episcoporū. 11. q.3.curę. 14.
q.3.statuimus, 18.di.de conci.infra de fide instrum.scripta.j̄.de
appel.personas.20.q.j.vidua:imò videtur, ꝙ alieno sigillo pos-
sint sigillare literas suas,institu.de testa §.possunt autem. & nō
solum literis episcoporum,sed & aliorum principum credit, si
hoc habeat consuetudo. j̄.de fide instru.cum dilect. Sed cōtra,
viuę voci eorum non creditur.6.q.2.si tantum, quomodo ergo
literis ? arg. infra de testib.cum tu.argu.ff.de custo.& exhi.reo.
diuus.nec scripturis testium,alias tabellionum creditur,nisi ha
beant subscriptionem testiū, Auth.de hære. & Fal. §. sancimus,
arg.supra de procu.c.j.Auth.de instru.cau.§.sed neque.& §.sed
quia hic dicit sigillum episcopi obtinet vicem publici instrumē
ti,vnde est ei credendum. Alij dicunt, quod non creditur char-
tis episcoporū,nisi redactę sint in publicā formam, argu.Auth.
vt nulli iud.§.si vero.C.de dona.in don.nisi in locis,vbi non est
vsus tabellionū, vbi creditur, si habent subscriptionē testiū. 16.
q.3.§ pōt.& hęc vera sunt extra iudicia. in iudicijs autē non cre
ditur,nisi scripta ēpi sint facta per notariū, vel per duos scripto
res non notarios. j̄.e.quoniā.& est speciale, quod in iudicio cre
ditur notario sine subscriptione testiū,cū sit alias secus, Aut.de
2 hęre.& Fal.§.sancimus. † Item hoc scias , ꝙ scripta publica ma-
nu facta, vel authētico sigillo sigillata ēt mortuis subscriptis te
stib. valent secus autem de alijs. j̄.de fide instru.scripta. [Per lite
ras] dicunt quod hodie non credit talib.literis in tm̄ , ꝙ vitētur
in iudicio. j̄.e.qm̄ nec est ꝯ. 11.q.3. curę, quia ibi non dicit, qđ
vitentur in iudicio,sed in ecclesia,qđ nō est ei pręiudiciale, sed
3 medicinale.11.q.j.multi. † [Procuratorē] sed quicquid tñ pro
curator in iudicio fecit anteq̄ probaret constituentē excommu
nicatū fuisse,tenet,qa teneret quicquid ipse ante excōmuni.fe-
cisset.j̄.de excep.pia.extra iudiciū autē non tenet,qđ facit excō
municatus & anteq̄ probetur sibi excōicatio, nisi sicut postq̄ est
sibi probatum.de hoc no.s̄.de procu. consulti.s̄. de do. & con-
tu.veritatis.infra de excep.cap. penul. [Admittendum] & hoc
ea ratione,quia per exceptionem elidi potest illa procuratio.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid si vnus hæres adiuit hæreditatem, an possit alius eandem adire*
hæreditatem.
2 *Petitio hæreditatis competit ad proprietatem recuperandam.*
3 *Res & iura pertinentia ad præbendam non vacant, licet præbendæ ius*
vacet.
4 *In ingressu monasterii omnia iura transferuntur in monasterium.*
5 *Minor.25.ann.ingrediendo monasterium alienat sua bona etiam sine cu*
ratore, & decreto.
6 *Bona ingredientis monasterium cui applicentur.*
7 *Monachi testamentum quando rumpatur.*
8 *Ingressus monasterium fingitur non solum decedere cum hærede, sed e-*
tiam cum liberis.
9 *Verbum testis ambiguum interpretatur pro eo, cōtra quem producitur.*

CAP. VIII.

In presentia. [Bona] quicqd diceret testŏr non po-
tuit filiū grauare post pubertatē in de-
bito bonorū subsidio, vnde male petebant patrui eius,q oīa pe-
tebant.[Et petebant] petitione hr̄ditatis intētabant. sed nitunt
ex testō patris,q instituit eos hr̄des filij sui impuberis, & cū im-
puberē decessisse dn̄t.vel melius dic, ꝙ agebāt actione ex testō,
1 vt no. j̄.de testa.Raynal..† [Petebat] no.ꝙ licèt vnus hr̄s adiue-
rit hr̄ditatē ꝓ toto,vel pro parte , & licet ꝑ multos dies , vel an-
nos se gesserit ꝓ hr̄de,nihilominus tñ alius pōt adire ēt sola vo
luntate ꝓ toto,vel ꝓ eadē parte eandē hr̄ditatē.ff.de acq.hær.l.
pro hr̄de.& oēs res hr̄ditarias,q̄ non sunt ꝑ alium occupatę pōt
accipere. veruntñ siue primus, siue secundus non habeat ius , ꝯ
nō habentē ius ad recuperandā possessionē rerū male occupata
rū īterdictū ꝯpetit de adipiscēda pos.s.quo.bo.ff.quo. bo.ꝑ tot.
vel edictū di. Adri.C.de edic.di. Adr.l. fi. vel actionē in factū ad
similitudinē actionis expilatæ hr̄ditatis.ff.de cri.expi. hær.ꝑ to-
2 tū, vl ꝯdictione ex l.cum quęrebat.C.vnde vi ,s̄m quosdā.† Ad
ꝓprietatē aūt recuperandā competet petitio hr̄ditatis ff.de pe.
hære.rēr,nec vr̄ transire possessio rerum hr̄ditariū ad hr̄dem,ni-
si cū singularū possessionē actus fuerit per se,vel ꝑ aliū,ff. de ac.
pos.hæredes,nec est ꝯ ad Tre.restitutio,& l.ex facto, in prin. qa
ius non dicit trāsire possessionem,sed dñium, & si vnus dicit se
esse in possessione, & alius dicit eū nō possidere, si nō est timor
armorū,permittat vterq; ire ad occupandā possessionē vacan-
tem,& qui præuenerit, ille in ea defendetur de iure , donec alius
de iure,suo probet:si autem est ibi timor armorum, compescat
eos iudex,& inhibeat,ne aliquis ema priuatim intret.ff. de vsu-
fru.si cuius.§.sed si.& onus probandi illi incumbet , qui dicit se
possidere.ff de prob.l.2.& eodem modo ꝓhibebit iudex,si neu-
ter dicit se possidere. sed si vterq; cū armis festinat accipere pos-
sessionē , & tūc fructus harū rerū à nemine possessarū tenebunt
& seruabunt,sicut fructus iacentis hr̄ditatis. & hoc verū est, qn̄
dubitabit,ne simul ꝯcurrant. sed qn̄ certū est,ꝙ vnus aliū p̄ueni
re pōt,nunq̄ est impediēdus, vel ēt ꝓhibendus ingredi possessio
nē: sed alius est ꝓhibēdus a molestatione primo ingressi. postq̄
aūt semel ꝓhibitus fuerit,vel verbo, vel facto, non vr̄,ꝙ postea
liceat alicui istarū partiū, vel ēt alij, cū isti fuerint primo ingressi
illā,possessionē,ingredi nec publice,nec priuate, quousq; lis sup
possessione, siue sup proprietate hr̄ditatis dirimat per iudicem:
dirimet aūt hoc mō,qa iudex,q prohibuit ingressum illius pos-
sessionis ex officio suo, de plano , & sine libello cognoscet quis
possidet,qn̄ vterq; dicit se possidere.ff.de lib.cā.liberis.§.fi.hoc
dixit H.alij tñ dicunt, ꝙ ordinarie tm̄ audiendi sunt sup interdi-
cto.ff.vti possi. l. j. §. huiusmodi.sed si neuter dicit se possidere,
sed tñ vterq; primo adire vult , tunc primo dēt cognoscere in-
specto testamēto quis hēt potiora iura,C.de edi.di.di. Adri.l.fi.
3 † In præbendis etsi secus est , qa licet vacēt possessiones , non tñ
qlibet volens eas occupare admittēdus est , qa licet præbendæ
ius vacet,res:tñ & iura ꝑtinentia ad præbendā non vacant, imò
possident ab ecclesia,ēt dum viuit præbēdarius,qa possidet illa
noīe ecclesiæ, de hoc no.s̄.eo.ex literis. Itē præbendæ non sunt
occupādæ,sed auctoritate superiorū legitime conferēdæ.[Mo-
lestatione.] Itē de ea molestatione agit, q̄ fit extra iudicium,nō
4 de ea,q̄ fit in iudicio,s̄.de ele.cū ecclesia. j̄.c.proxi.in fi.† [Pete-
bat] ꝯ hoc cōpetunt actiones çedē,quæ competerent puero,q
ingressus fuit monasteriū , cū ingressu monasterij oīa iura sint
in monasteriū translata.19.q.vlt. si qua.Sed si postq̄ in monaste
rium translata sunt iura ingressi,& tunc etiam haber ordinarias
actiones,s.rei ven.vel Publicianā, vel si qua alia de hr̄ditate iu-
sto tit.possiderēt:vel interdictū, quorū bonorū, vel petitionem
hæreditatis,si quę possiderēt de bonis,de quib. agitur sine iusto
tit.sed tm̄ pro hr̄de , vel pro possessore. sed nō placet hoc,nō.n.
dr̄ monasterium hæres pueri , sed in monasterium oīa iura eius
translata sunt.sed aget rei ven.si puer erat dñs ,& publiciana, si
non erat dominus.& hac Publiciana aget, ēt si nondum ad mo
nasteriū eorū peruenerit,qa spāle est in ecclesia , vbi ex sola dona-
tiōe,vel obligatione agat ēt sine adeptiōe possessionis, C.de sa.
san.ecc.vbi interdicimus.tñ credimus,ꝙ hic oportet monaste-
riū ꝓbare,ꝙ puer ꝑ aditionē ipam petita acceperit, vel alio mō
quo sine traditione dñium transfert,vt in legatis.ff.de fur.a Ti-
tio,& in arrogatione,insti.de ado.§.ꝑ arroga.in prin.& in bono
rū pos.ff.de bo.priua.l.j.in hr̄de instituto.ff.de acq.pos.l.cū hęre
des.ad Tre.facta,& in actione cā iib.ꝓser.insti.de eo.cui.§. liber.
5 † [Minor annis] hic habes expresse,quòd minor 25. ann.ingre-
diēdo monasteriū alienat sua bona ēt sine curatore,& sine decr.
Secus aūt vr̄,si in alias cās ēt pias alienaret,ar.ff depo.l.j.§. voto.
a & feudalia [a] trāseūt,si debeāt talia seruitia, q̄ monasteriū hone-
ste possit exhibere ꝑ se,vel ꝑ aliū,arg.C.de epi.& cle.ad summā
& l quisqs alias redit ad dñm.C.de cad.tol.l.j.§.ne aūt.ff. de sol.
inter arg.emphyteoses ēt transeūt,ar.ff.de le.2.peto. §.j. arg. ꝯ,
Auth.de aliena.& emph.§.j.vsusfructus trāsit,& durat in vita e-
ius,insti.de acq ꝑ arrog §.vsus.etenim,& §.seq.& de vsufr. §. fi-
nit.Itē si aliqua sibi data sunt,ne alienare possit, tñ trāseūt, arg.
de fun.do.l.j.& de le.3.l.pater.arg.ꝯ.ff.de leg.2.peto.§.fi.Itē mo
nasteriū tenet,inquantū ad ipsum peruenit.ff.de cap.di.tutelas.ff.
de ap.in arroga.insti.de acq.ꝑ arroga.§ fi.& idē est, vbicunq; ali-
cuius patrimoniū ad aliquē peruenit.C.de vi pu.l.2.ff.de fideiu.in
ter eos,si aūt in sua oblatione monachus mādauit aliqd expen-
di,& maxime in pias cās,implenda est volūtas eius ff. de pac.in
ter,in fi C. de pac. legē & idē si mādat, ne aliquid alienet de his,
q̄ secū transferunt, Auth.de alie.& emphy.§.sanctissimas.licet
aūt monasterio ꝓ hoc obseruādo,vel ꝯ monasteriū nō cōpetat
actio,tñ prælati eius eum ad hoc cogent ex off.C.de lib. cau.cū
6 affirmes.† Si aūt ingredit monasteriū,cui nō licet habere ꝓpriū,
dn̄t quidā ꝙ bona eius debēt haberi ꝓ derelicto,& sic occupāti
ꝯcedunt.ff.ꝓ derelic.l.j.2.3.& ꝑ totū, vel in cā caduci sunt.C.de
ca.to.l.j.Alij dn̄t,ꝙ debēt peruenire ad succedētes ab intestato qa
ex quo ꝓfessus est ,mortuus fingit.C.de epi.& cle.deo. Alij dn̄t,
ꝙ nō fit tm̄ monachus monasterij, quod ingredit,sed ēt epi,qn̄
monasteriū ergo non pōt bona eius habere,peruenit ad epm̄,ar.
16.q.1.q rē,18.q.j.c.j.27.q.j.de puellis,in hoc aūt non censet mo
nasteriū vice hr̄dū,quia statim,cū factus est monachus , mona-
steriū habet dñium , & possessionē oīum bonorū monachi , si-
cut ipse habebat,arg.ff.de prçca. si adoptauero : secus in hęrede
alio.ff.de acq.pos.cū hr̄des.hoc aūt sic intelligimus,ꝙ licet ꝑdi-
cta perueniāt ad monasteriū, tñ legitimā dabit descendentib. 19.
q.fi.in fi.17.q.vlt.c.vlt.& idē vr̄ in ascendentib.ff. de inof.testa.
nā & si.nec exhæredari pn̄t sine cā,in Auth.ut cū de ap.cog. §.2.
7 C.de epi.& cle.auth.p̄sbyteros † Itē quantuncunq; monachus,
qui monasterium ingreditur,ascēdētes nō habeat,& testamētū
condiderit,in quo prætererat monasteriū,& alios instituat,cum
petur testm̄ quasi agnatione posthu.arg.hic,& in Auth.de san.
epi.sed hic in præsenti.ff.de iniusto,rup.& irri.te.filio.Item rum
pitur,quia capite minuitur.ff.de capi.dimi.l.amissione.§.fina.&
duab & l.seq.& l.ult. Alij dicunt, ꝙ tantum legitimam habebit
monasterium,arg.19.q.fi.auth.si qua hoc autem certum est, ꝙ
hæreditas,& legata & ab intestato , & ex testamento melius ca-
piet monasterium, q̄ monachus cępisset , si in seculo remansis-
set.19.q. fin.in fi. [Oblationē] quam fecerat non tm̄ de ꝑsona,
sed ēt in reb. [Iuramēto.] C.si aduer.do l.j.& C.si aduer.ven.l.j.
8 † [Instituit] ingressus monasterium fingitur non solum decede
re cum hęrede,sed ēt cum liberis. Auct.de sanct.epi.§.sed & hic
in præsenti.sed si rogatus esset monasterio,uel ecclesiæ,uel in a-
lias pias causas expendere, si decederet sine liberis,ingrediendo
monasterium non intelligerem satisfactum ꝯditioni,ut in eadē
auth.si autem fiat clericus alicuius secularis ecclesiæ,non euane
scit fideicommissum, nisi sic fiat , ut perpetuo perseueret cleri-
cus, & insuper in pias causas expendatur ipsum relictum , ut in
predi.auth. Si autem testator dixisset,volumus talē partem hęre
ditatis dare patruo, si decesserit sine liberis , etiā si fiat mona-
9 chus,satisfactum uidetur conditioni,arg. hic.† [Veruntamen]
not.ambiguum uerbum testis pro reo , vel magis pro reo,ꝯtra
quem producitur,interpretandum, arg. supra eod. titu. ex lite-
ris,ad concordiam reducendum est.j̄.de testib.cum tu.

ADDITIO.

a ¶Feudalia.Intellige,ut per Felin.in c.quæ in ecclesiarum,col.22.versi.3. limita
supra de consti.

SVMMARIVM.

1 *Non retractatur sententia prætextu falsi.*
2 *Non sufficit probare testes falsa dixisse, nisi probetur, quod corrupti*
falsum dixerunt.
3 *Sententia per falsos testes, vel instrumenta prolata tenet.*
4 *Si testes eiusdem partis sibi contradicerent, neutris est credendum.*

5 Qui

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

5 *Qui recipit testes, debet iudici de fama, & eorum auctoritate rescribere.*
6 *Probare debet scientiam, qui eam allegat.*
7 *Actione iniuriarum tenetur, qui propria temeritate controuersiā facit.*
8 *Contra quem intentetur interdictum, vti pos.*

CAP. IX.

Licet causam. [Spectare] intentando possessoriū tm̄, vt in fine sequitur. [Proponebat] & in quorū possessione se esse dicebat, & ꝯ a sua molestatione compescendum. [publicatis] super principali. [In personas] hic n. ante apertionem ꝓtestatus fuit, quia alias sine aliis rationib. repellere. ĩ. de testib. præsentium. [Decernimus.] Not. in emergenti ferri sententiam. [Cōprehensum] & ad hoc assignatum. [Potuit] quia hoc expresse sibi commissum fuit. alias autem ille, cui cōmissum est, ꝙ recipiat testes sup principali, non recipiet testes super reprobatione, quia non est sibi commissum sed ꝓtestationem super reprobatione recipere debet, qa sine il-
1 la nō potest bene fieri receptio testiū, ar. ff. de iu. om. iu. l. 2. [Post snīam] hoc verum est, si nunquam fuit obiectum de falso. nam tunc vsq; ad 20. an. pōt opponere. C. de fal. querelā. ĩ. de fide instru. cū Ioan. Secus aūt, si esset mota qō falsi in iudicio, quia tūc nunq̄ prextu falsi retractaretur snīa. C. si ex falsis instr. l. j. & 2. nisi esset appellatum. C. de fide instru. l. vlt. arg. de temp. app. l. per
2 hanc. † Hic ēt no. ꝙ non sufficit probare testes falsa dixisse, nisi probetur, ꝙ corrupti falsa dixerint. ff. de iud. diuus. alij dicunt, ꝙ sufficit ꝓbare falsum instrum, ita & testes falsa dixisse. C. si ex fal. instr. l. pe. & vlt. cum ęqualis sit virtus testiū, & instrorum. C. de fide instr. in exercēdis, ar. ff. de exce. q agnitis. C. de trāf. si ex falsis. Satis vr̄ posse dici, vt indirecte sufficiat probare testes falsum dixisse añ snīam. ĩ. de testib. ex tenore &c. nō est: sed directè, vel post snīam non, nisi ꝓbet de corruptione, vel alio mō dolose, s. odio vel amore falsum testimoniū dixisse, C. de fal. nec exēplū, & est validū arg. qa post publicationē testiū non pñt testes induci. Auth. de testib. §. qa verò. Sed quid sufficit probare testes corruptos, nisi probatū sit falsum dixisse? ar. ꝙ sic 2. q. 6. §. diffinitiua. ver. venales, ar. ꝯ. ĩ. de re iud. cū I. & A. C. si ex fal. instr. falsā, infra de testib. sicut, & hic vltra medium, & hoc magis placet.
3 † [Post snīam] no. snīam ꝓlatam p falsos testes, vr̄ instra tenere sed dēre retractari. ff. de re iud. diuus. & fit hoc p in inte. rei. petita, ꝯ snīam vsq; ad quadrienniū, C. si ex fal. instru. l. j. & 2. vel p act. in factum intentatam ad interesse ad snīam retractandam. ff. de fal. qui noīe, & sic vsq; ad 30. an. vl̄ criminaliter accusando vtentem alio instr̄o vsq; ad 20. an. C. de falsis, querelā. quidā dicunt, ꝙ p hanc accusationē directā de falso nunq̄ retractabitur snīa, sed puniet pęna. l. Cor. de fal. [Post snīam.] Itē non sufficit ꝓbare falsos testes, vel instr̄m, nisi ꝓbet, ꝙ iudex secutus fuit dictū eius. ĩ. de re iud. cū I. & A. ĩ. de testi. sicut, C. si ex fal. instr. falsam, & l. j. & 2. [Circunstantiis.] 3. q. 9 nihilominus, & 4. q. 3. itē nihil, & § qui falso, ĩ. de app. solicitudinē. C. de li. conte. cum pariter. [Produxerit] non mō corā istis iudicib. quib. nihil cōmis-
4 sum erat de negotio principali, sed primò corā aliis. ¶ † [Inuicē] quidam dñt ex loco isto, ꝙ si testes eiusdē partis sibi inuicem ꝯdicunt, ꝙ neutris est credendum, ar. C. de fide instr. in exercēdis, nos autem ꝯ, arg. Aut. de testi. si vero aperte. nec obst. quod hic dr̄, hæc n. litera non dicit, ꝙ vnus testis alij, vel aliis contradiceret, & ideo nō valeret dictum eius: sed ꝙ vnus testis sibi ipsi ꝯdi-
5 cebat. † [Male] hinc habes, ꝙ q recipit testes, debet iudici rescribere, cuius auctoritatis & famæ sint, & de aliis circunstantiis, ar. ĩ. de fideius. constitutis. ĩ. de testi. cum cām. [Nulla] hoc aūt arbitrio iudicis relinquit, q hoc magis scire pōt. ff. de testi. l. 3. §. tu magis. [Aliquid dicere] sed nonne sufficiebat ꝯ hos, vbi eorum dictum reprobaret, quia criminosi fuere? Rñdeo, sufficere, si ad hoc ageret: sed ad hoc nō agebatur, imò repulsi fuerunt Fauentini ab hac exceptione p interlocutoriā Pap. sed agebatur, ut testimoniū illorum, quasi falsum cassaret. [Plures] quid ad rem, si melius ꝓbauit ecclesia, cū se inuicē non ꝯtingant iste probationes? poterat n. ecclesia habere oēm honorē distinctū, & iurisdictionem in locis, de quib. agitur & commune ēt poterat habere ibid. aliqua seruitia. non ergo ꝯdicunt sibi testes, cum sæpe ad cōcordiam sit laborandū. ĩ. de testib. cum tu. Rñdeo, multū ad rē, qa si ecclesia ꝓbauit oēm iurisdōnem, ho. & dis. se possedisse; ergo alius non potuit ibi possidere seruitia. qui. n. oīa dixit, nihil prætermisit. 19. dist. si Romanorū & hoc innuit litera, ubi dicit, ꝙ duo simul &c. sed dic. testes ecclesiæ vñr suspecti, cum negatiuam astruere videant, s. ꝙ sic pertineāt ad eccliam, ꝙ nō ad commune. s̄. de cā pos. cū ecclesia. Sed rñdeo, aliud est, si dicat testis, commune non possidere, vel ecclesiā tm̄ possidere, cuius dictū vere esset suspectū, & sic loquitur decre. ꝯria. aliud, si dicat oēm honorē &c. ptinere ad ecclesiā, quorū dictū in nullo suspectū dici pōt. Sed oppones, nisi ex illis verbis, oēm honorem &c. colligas illū intellectū, ꝙ Fauētini nihil habebāt, vr̄ verū, qđ primò dictū est, ꝙ vtriq; testes saluari possunt: dic ergo testimoniū testiū ecclesiæ sic intelligēdum, nisi ut Fauētinos, vel alios excludat, qa sic esset suspectū, sed ꝙ iurisdictionē ho. & dis. oīs generis ibi exercuerat ecclesia tā in ciuilibus, quā in criminalib. causis, puta iurisdōnem in cognitione cārum, in puniendo maleficos: insuper eā honorabat vocando eā dñam, occurrendo nunciis eius, & obediēdo mādatis eius ēt extr. iudicium, distinguebat ēt eos ecclesia exigendo cautiones fideiussorias, ne ad illicita prorumperent. quæ oīa, & his similia possent sub iurisdictione cōprehendi. Sed oppones sic: ergo nihil ꝓdest ecclīæ, ꝙ pl̄es, vel maiores & antiquiores habuit ꝓbōnes, cum per testes ecclesiæ non tangant Fauentini. Item t̄m hoc nihil faceret ad ꝓpositum, quod sequitur, quia duo &c. nā cum de ecclīæ seruitiis nō dixerint, vterque dēt habere, qđ probat. ad hoc potes rñdere, ꝙ melioritas, vel antiquioritas testium, ut ita loquar, nō valet quo ad hoc, qđ Fauētini nō habeāt seruitia, dūmō tm̄ p duos testes ꝓbarent seruitia percepisse. Sed ad hoc, ꝙ Fauētini seruitia non habeāt, facit probatio antiquioris tp̄is recepta pro ecclesia. s̄. de elec. cū ecclesia, uel qa fundata est intētio ecclesiæ. si ergo commune post probat se in eisdē locis aliqua seruitia ꝑcepisse, præsumit, ꝙ possederit clā, nisi probet, ꝙ ecclesia sciuerit cōe possidere, & ēt forte intēderet possidere, arg. ff. de aqua quoti. & ęsti.
6 l. j. §. Arist. † Nā q scientiā allegat eam ꝓbare debet. 82. di. ꝓposuisti, ff. de proba. verius. ff. de admi. tut. hoc nisi forte violentæ pręsumptiones essent qđ sciret, qa tunc oportet, ꝙ probet ignorantiā, ar. 16. di. ꝙ dicitis. s̄. de postu. c. j. sed & si ꝓbauerit sciētiā ecclesiæ, & ecclesia ꝯ probet, ꝙ statim postquā sciuerit, verbo, vel alio mō ꝯdixit, vi ab ea possidere vr̄. ff. quod vi aut clam. l. j. §. quid sit, & §. seq. vtroq; ergo istorū modorū, siue clā, siue vi ab eo possideat, succūbet in interdicto, insti. de interd. § retinendæ. ecclīæ autē adminiculū afferunt priuilegia, licet sola ꝓbatio antiquioris tp̄is sufficeret. Sed oppones, imò obtinere dēt cōe; cum cōe possideat seruitia, & non ecclesia. ff. uti pos. §. hoc autem, & sufficere debet, si tp̄e litis coutestate se possidere ꝓbat, instit. de interdic. §. retinendæ. Ad hoc sic respondeo, non esse verum, ecclesiam non possidere: erat enim ecclesia in possessione recipiendi illa & alia seruitia, quando volebat, quæ licet uel consimilia cōe se probet possidere tempore litis contesta. qa tamen vi, uel clam possidet ab ecclesia, succumbet, vt dictum est. melioritas autem testium tunc præcipue valeret, si de eodē tempore tm̄ dicerēt. hoc autē hic ideo posuit, quia forte utrique testes probant, quod tp̄e lit. conte. eadem seruitia recipiebant ecclesia & commune, sed ecclesia melius & per meliores testes, & ad hoc bene sequitur, cum duo &c. Sed dices, & si vi, uel clam possidet commune, tm̄ quia possidet, non debet habere locum vti pos. ꝯ ipsum, quia tunc locum tm̄ habere vr̄, quando se tm̄, & non aduersarium dicit possidere. ff. uti pos. l. j. §. est igitur, & præce. Item in hoc casu competere dēnt, quod ui aut clam, aut vnde vi. ff. quod ui. l. 2. & 3. in prin. & ff. unde ui. l. j. in prin. Resp. imò locum habet tm̄ vti. pos. quia actor non dicit se expulsum sed turbari tm̄, & interdictum, vnde ui, locum habet, qñ qs expulsus est. ff. de ui & ui arma. l. j. §. interdictum. hic autem habet locum, qñ turbatur possidēs, quāuis & ille, qui turbat, possideat dummodo vi, aut clā, aut precario ab aduersario. Si autē expulsus eēt, cōpeteret interdictū, unde ui, uel offi. iudi. vel ꝯdictio ex decre. ut no. s̄. de elec. querelam. s̄. de causa pos. cum ecclesia. sed dices: nonne eo ipso: quod alius est in possessione: ecclesia amisit possessionē? Respondeo, non, pōt. n. in possessione iurisd. ho. & dis. & etiam ipsorum seruitiorum, quæ retinuit ecclesia, & possessionem nihilominus seruitiorum quæsiuit commune & ita uterq; hēt possessionem sui iuris: licet commune male habeat. & posset hic dici, licet iure non prohibet: & adiici his: quæ superius dicta sunt: ꝙ hic competeret interdictum: unde ui: vel offi. iud. vel condictio ex decre. ad recuperandum ius illud seruitiorum: quod possidebat commune: & interdictum: uti pos. ratione vis turbatiuæ: quam sibi facit cōmune super iure &c. quę possidebat ecclesia. Sed dices ꝑp hoc non eēt imponēdum silentium cōi: ꝑ hoc interdictum non esset ei auferēda possessio seruitiorum: quam habebat. tu autē potes respondere, ꝙ ēt agēdo interdicto: uti pos. ex quo constat ꝙ ui: aut clam possidet ab aduersario: imponet sibi silentium: qa aliter non cessaret a turbatione: & dñt quidam: licet non probēt illud iure: ꝙ si seruitia possit recipere cōe sine turbatione iurium ecclesię: ꝙ non imponeret eis silētium: quamuis ui: uel clā possideret: cum ad hoc nō ageret. nullā autē possessionē retinēti nō dat interdictum: cum tueatur possessorē. ff. uti pos. l. j. §. j. & 2. nec pōt turbari: nisi qui possidet. & ex sola vi turbatiua ꝯpetit hoc interdictum: ut hic. & hęc habēt locum: ubi petitur in libello, ꝙ cōmune cessaret ab inquietatione ecclesiæ in seruitiis exigendis in prędictis locis, & commune tm̄ de seruitiis quęstionē referebat. vel dic & planius, ꝙ fuit petitum in libello commune cessare a turbatione ecclesiæ sup iurisdi. ho. & dis. & commune nō seruitiorū, sed iurisdi ho. & dis. qōnem mouebat, & ideo meliores probationes & de antiquiore tēpore pręualere, & bene sequitur, cum duo &c.

&

& expone eandē: ē. s. ho. iurisd. & dis. & sic plana sunt oīa, & qa de seruitiis principaliter non agebatur. s̄. de electi. cū ecclesia. ff. vti pos. si duo. § 2. si autē cōmune retulisset tm̄ quæstionē alicuius iuris, quod dicit se habere in iurisdōne, quod posse videtur, arg. ff. vti pos. l. vlti. Sicut enim referre pōt quæstionē iuris, quod in re hēt ff. vti pos. si duo. §. si vicinus. sic etiā dr̄ de iure qđ hēt in iurisdōne. arg. prædictæ. l. vlt. ff. vti pos. puta qa aliqua seruitia, quasi seruitutē hēt in iurisdictione, sed iurisdictionē bene cōfitetur ecclesiæ, tūc si non male in possessione esset cōmune illius iuris, intētaret ecclesia negatoriā. ff. si usufru. pe. vti. §. vtiū, sed in interdicto succūbet ecclesia, qa tuet possessorē. ff. eo. l. j. §. interdictū autē. Si aūt commune nō esset in possessione seruitutis, cōpeteret ꝯ eū interdictū, qđ non tm̄ ꝯpetit, qñ est contentio, quis possidet, arg. ff. vti pos. l. j. §. hoc autem. sed etiam ꝯ eū, q non possidet. ff. eo. si duo. §. si vi. si turbat possidentem, vel nō permittendo eū vti iure suo. ff. si ser. ven. l. sicut. §. Aristo. ff. vti pos. si duo. §. hoc inter, & §. cū in Aquilian. vel ēt de suo aufferēdo. ff. vti pos. si duo. § itē videamus, si auctor. Illi aūt, q est in possessione talis iuris, vel seruitutis datur vtile interdictum ꝯ
7 cōturbantes eū. ff. de iniur. iniuriarū. §. vlti. & l. seq. † Si vero cōmune neq; iurisdictionis, neq; iuris, qđ in iurisdōne haberet, faceret ꝯtrouersiā, sed ꝓpria temeritate ꝯtrouersiā faceret tenetur actione iniuriarum. ff. de act. emp. qui pendente. § j. ff. de iniur. l. j. in prin. sed & hoc interdicto, si turbetur, quod non tm̄ ꝯ possidentem ꝯpetit, vt dictum est. id aūt, quod dictū est, ꝙ idcirco imponitur silentiū cōi, nec in sententia excipitur de seruitiis, quia actum non fuit, vr̄ esse ꝯ id, quod nota. in gl. quæ incipit, vt inter, vt diximus, ꝙ vbi ambos inuenit possidere, dēt modos possidendi distinguere. Sed rñde illud obtinere, vbi neuter ab altero male possidebat, s. vi, vel clā, vel preca. hic autem sola ecclesia agebat: vnde quāuis cōmune postea ageret & probaret receptionē seruitiorū, non fieret adiudicatio super illis, q̄ petita non erant, arg. ĩ. de simo. licet. posset tm̄ dici, ꝙ si cōe bene probasset seruitia, ꝙ potuisset absolui quo ad seruitia ab impetitione ecclesiæ. s̄. de elect. c. vlti. sed nō fieret adiudicatio, ꝙ sup seruitiis nō molestaret. hic autē ideo quo ad seruitia non fuit absolutū cōmune. qa præsumebat, vel vi, vel clā possidere, vt supra est dictū ad hoc ergo vt non possint hæ dubietates euenire, semper dēt actor exprimere modos turbationis. si enim non exprimant, & ferat snīa, ꝙ non vexet in nullo, vlterius vexare poterit, & ēt si erat in possessione aliquorū seruitiorū, ipsa amplius vti non poterit, ar. C. de an. excep. l. vlti. Itē non facimus vim, ꝙ qōnem referat tractus in iudicio in interdicto, vti pos. quia sup eo, qđ proponit ille, q trahit aliū in iudiciū, recipientur probationes vtriusq;, cū vterq; in interdicto, vti pos. actor sit & reus, & pariter ꝓ vtroq; & ꝯ vtrunq; pronūciabitur. [Eodē] hoc verbū soluit ꝯriū. ff. vti pos. si duo. nam alio mō possidet vsufru. vel superficiarius, s. naturaliter, aliter proprietarius. s. ciuiliter. [Ex priuilegiis] malus titulus Fauentini, alias priui. eccl. modicū faciūt ad interdictū vti pos. s̄m ꝙ diximus in gl. quæ incipit, q ad rē. vel potes dicere, ꝙ faciunt modicū priuilegia, quia cōe probationes induxit sup seruitiis, & ecclesia super omni iurisdictione ho. & dis. & q dixit oē, nihil communi reliquit. prudenter ergo fecit ecclesia. q̄ hæc priuilegia induxit, & quantū potuit, suā causam iustificauit, vt & suæ probationes cōis probationib. præferant. imò plus dicimus, qa si cōmune probasset se seruitia possedisse anteq̄ ecclesia possideret in prædictis castris iurisdictionē &c. nō teneretur cōe probare aliquē iustum titulum suæ possessionis, qa nulla esset præsumptio ꝯ eū. sed qñ in re alterius dicit se aliquod ius q̄siuisse, cū oīs res præsumat libera, præsumit vi, vel clā possidere, nisi ꝯrium probet, & sic loquitur decre. s̄. de resti. spo. Pisanis. nā bene fatemur, quod si cōe hoc probasset aliquē titulum, per quē ꝯriam præsumptionē remouisset, obti-
8 nuisset in interdicto. † [Vti possidetis] vbi interdictū, vti pos. intētatur ꝯ eū, qui inuenitur nō possidere. vel malè possidere ab aduersario, i. cū aduersarius prius bene possederit, & is, ꝯ quem agit, incipit postmodū eandē rē vi, vel clā possidere, vel precario, nunq̄ debet sententiari vti pos. ita possideatis, sed cōdemnare molestatorē, & imponere silentiū, vt hic. C. vti poss. l. j. ff. vti pos. §. vlti. si aūt, qui egit vti pos. inueniat nō possidere, vel reus melius probet se possidere, absoluit reus s̄. de elect. cū ecclesia. Vel ēt forte adiudicabitur sibi res, de qua agitur, si de suo iure probauerit. vbi autē intentatur ꝯ possessorē a possessore, iudex in snīa dēt discernere, q̄ possessorem vnus hēt, s. naturalē, quia vsufructuarius. & q̄ possessionem alius, s. ciuilem, qa proprietarius, & tunc pronunciabit, qa inueni vos sic distinctas possessiones habere, ideo pręcipio, vti tu Ioā. ciuilē, & tu P. naturalē, vti possidetis, ita possideatis, arg. insti. de act. §. curare, & si secus factū fuerit, nō tenet snīa, qa certum non ꝯtinet. C. de sen. quæ sine cert. & semp iudex in snīa dēt adiicere, vim fieri ꝯ mandatū meū prohibeo. C. vti pos. l. j. in prin. vbi aūt vterque probat se ciuiliter & naturaliter possidere, & per omnia sunt æquales probationes, & præsumptiones, dicunt quidā pronunciandum, vti pos. ita pos. quasi pronunciet, ꝙ pro medietate possideāt & pro indiuiso, & sic inter eos diuidet, arg. ff. de vsufru. si cuius. §. inter duos. Sed hoc nunq̄ fuit petitū; ergo non dēt sentētiari, infra de simo. licet. Alij autē dicunt abstinendū a sententia, vt sic affecti tædio componant, vel arbitros eligant. vtrobiq; tm̄ prohibebit vim fieri, vel diuidēdā rem, vt dictū est. vel ex quo vnus recipit aliquid, alius prohibetur illud idem accipere, vel ēt occupare. [Fauentinū] quidam dicunt, ꝙ per hanc accusationē directam de falso nunquā retractabitur sentētia, sed punietur pęna legis Cor. de falsis. C. de sen. & inter. l. j. ꝯ, so. vt supra de elec. querelā. [Super hoc] quæ sequunt, non determināt verbū præcedens, s. ꝯdēnamus, sed participiū sequēs. s. silētiū imponentes. [& aliis] bene dicit, & aliis. nā cū verba libelli sint largè intelligēda. ff. de iud. si qs intētione, & l. solemus. s̄. de cā pos. c. 3. non solū petita in libello adiudicabunt, sed ēt alia pertinētia, ar. ĩ. c. cū causam.

CAP. X.

Per tuas &c. [Recognouit.] C. de la. li. tol. l. j. §. pen. [Nominatus] repete, quæ diximus supra de fil. presbyte. Michael. [Infirmare] supra de electio. per inquisitionem.

SVMMARIVM.

1 *Receptio testium, siue confessio, vbicunque fiat, dummodo de iudicis mādato fiat, inter acta iudicii computabitur.*
2 *Duo idonei viri æquiualent tabellioni.*
3 *Cur potius simplici nuncio, quam iudici credatur.*
4 *Nunquid instrumentum productum dicatur esse de actis.*
5 *Recipiens testes debet in actis ponere, quanta sit fides eis adhibenda.*
6 *Cum in instrumento multa continentur, & tabellio dicat se his interfuisse, intelligi debet de his, quæ in eodem loco, & die acta sunt.*
7 *Cautio de rato quando habeat locum.*
8 *An sit credendum iudici super processu iudicii.*
9 *Iudiciarius ordo ita seruandus est in sententia excommunicationis, sicut in aliis.*

CAP. XI.

Quoniam contra &c. [Iudicis] secus, si essent plures, & sic seruat ecclesia Romana, ar. ĩ. de exces. præl. inter dilect. ĩ. de accu. cum dilectus. Alij contra, & soluunt ut ibi diximus. not. quod ex quo creditur duobus iudicib. & duobus scriptorib. ergo eadem ratione vni iudici & vni scriptori. [extraordinario] idest deleg. [Publicam] repete, quæ diximus supra c. post cessionē. non intelligas, quòd duobus clericis, vel soli notario credatur de scriptura processus, puta si dicit, talis sic confessus fuit, vel talis testis sic dixit, nisi hæc fiant coram iudice, vel coram alio ad hoc deputato. Sed satis videtur, quòd iudex ipsum notarium, vel duos clericos possit deputare pro vtroque officio, scilicet & receptoris testium, & scriptoris, & sic habet consuetudo, quæ est optima l. interpres, & supra de consuetu. cū dilectus, ff. de legi. minime. diuturna & l. sed & ea, & l. si de interpretatione.
1 † Item receptio testium, siue confessio, vbicunq; fiat siue in præsentia iudicis, siue non, dummō de mandato iudicis fiat, inter acta iudicii cōputabitur, quia authoritate iudicis factū est, ac si ipse iudex præsens fuisset. & quia est de his, quæ ad iudiciū pertinent, & acta iudicij & forensia instrumēta valent, si solummodo per iudicem scribantur, vel per quemcunque aliū non notarium sine subscriptione testium, C. de donatio. in dona. infra de præscrip. ad audientiam. Alij contra & melius, vt no. infra de te-
2 stib. cum a nobis † [Conscribant] per se, quia vterq; manu sua idem scribet. vel dic, quod hi duo possunt acta per vnum ex seipsis scribere, vel penitus per extraneum. sed ille, qui manu propria non scribit, per sigillum authenticum, vel subscriptionem suam, vel alio modo legitimè notum faciet, quod sua authoritate factum est, argu. ff. de admini. tu. l. tutor, §. gessisse, & etiam quilibet tabellio chartis per alium factis authoritatem præstat, Auth. de tabel. colla. 4. Idem est in electorib. quia vnus solus pronunciat electionem, supra de elect. in Genesi. & in iudicib.
3 ferentibus sententiam, argu. ff. de re iudi. duo. † [Citationes] mirum est, ꝙ creditur simplici nuncio. & non iudici, infra de app. cum parati, ff. de rebus eorum, qui sub tu. magis, §. illud, supra de elect. bonæ. i. 63. distinctio. si forte. Solu. dicunt quidam hodie non credi nuncio. vel dic ei credi, quia eius officium est, sed nō iudicis, quia iudex semper niteretur defendere factum suū, & quia nimie expensæ fierent, si nuncij secum ducerent notarios. vnde sic debet exponi, quod hic dicit, citationem, i. responsionem nuncij citantis. litera etiam, per quam datur potestas citandi, debet scribi in actis, nisi esset nuncius publicus, qui esset generaliter constitutus ad omnes citationes faciendas. literam autem citationis sufficit esse sigillatam sigillo iudicis, quia non
4 est de actis iudicij propriè, sed ante iudicium. † [Instrumentorum] no. qa ex quo producta sunt instrumenta corā iudice, vel ēt coram alio de eius mādato, & exēplata, vt de hoc not. supra

de

Universidad de Deusto Biblioteca

de of deleg. cũ in iure, & tunc nõ agitur ad editionẽ instrumen
a torũ priorũ, [a] ad q̃ nisi raro agi põt, sed agitur ad editionẽ acto-
rum, ad q̃ semper agi põt, vt no. s̃. e. c. j. prima. n. instr̃a transla-
ta sunt in acta. & idẽ est, ẽt si nõ sunt exemplata, sed tñ scriptũ
est in actis, talis produxit instr̃a, cuius principiũ est tale, & finis
talis, q̃a extunc illud instrumentũ, vel eius tenor in instr̃is, vel
in actis ↄputandũ est, s. per hoc dicũt quidã ꝙ etiã rescriptũ cõ-
missionis, & procurationes inserendæ sunt in actis huiusmodi.
& nos quidẽ dicimus hoc tutũ esse, sed & si nõ inserant, post lit.
conte. nõ oportet procuratorẽ probare mandatũ, ex quo eũ vs-
que ad li. cont. admisit, ff. de procu. Põp. §. rati. nec iudex cõmis-
sionẽ sibi factã, vt no. s̃. de ele. statuimus. Vel dic & melius, ꝙ be
ne dẽt probare rescriptũ cõmissionis, & procurationẽ exhibitã
b in iudicio & scripta in actis, sed nõ tenet [b] mõstrare ipsa origi-
nalia, nec eorũ tenorem probare. sed si nõ sunt in actis scripta,
oportet eũ probare ↄmissionẽ, & procurationẽ per ipsorũ ori-
ginaliũ exhibitionẽ, sicut hic satis innuitur expresse. sufficit. n.
in his actis contineri, talis exhibuit rescriptũ apost. vel procura
5 tionẽ suã, nec est necesse inseri tenorẽ eorũ. † Delegationes au
tem & subdel. ẽt debent scriptæ esse, vt hic dr̃, & sufficit ibi dici,
hæc subdelegatio scripta fuit per talẽ. dẽt ẽt ponere in actis il-
lis ille, q̃ recipit testes, quãta fides sit ei adhibenda. 4. q. 3. §. itẽ. j.
de fideiu. cõstitutis, & de test. cõstitutis, & c. cãm, & nisi ponat
hoc, periculũ inde accidet, q̃a licet ipse, q̃ recipit testes, ferat bo
nã sñiam ↄ dicta testiũ, quia nouit testes vacillasse in suis testi-
monijs, tñ superior, ad quẽ appellat̃, vel alio mõ cã defertur, va
cillationẽ ignorãs fert sñiam s̃m dicta testiũ, & vr̃ ꝙ ille, q̃ reci-
pit testes, dẽt dicere & facere scribi in actis præsente teste & au-
diente, ꝙ iudex reputat eũ vacillare. & ẽt datur potestas ↄdicen
di testib. partẽ autem oportet esse præsentem, nec aliquid scire,
quousq; fuerit publicatũ, alioqn nimis impediret̃ ꝑcessus cau-
sarũ. nec mireris, si in hoc requiritur testis, & audiet ↄdicens, q̃a
eius interest, & ꝑp hoc puniri dẽt, j. de pœ. super his, vbi not.
nec est ↄ, s̃. de ord. cog. cũ dile. in fi. q̃a ibi nulla pœna infert̃ te-
sti, q̃a iudici non est manifestũ de malitia testis per testes, q̃a eo
absente testificati sunt: sed hic ipse videt malitiã testiũ. vr̃ tñ ꝙ
c tabellio, [c] q̃ scribit attestationes, nõ dẽt scribere, vel dicere in a-
ctis, vel interserere in depositionib. testiũ, nisi ipse bene videat,
& cognoscat, ꝙ vacillẽt. Aliq̃ tñ dicũt, ꝙ si solus iudex dicit tũc
s. in receptione testiũ, ꝙ vacillat testis, ꝙ ei credẽdũ est, & qđ ta
bellio illud scribere dẽt, ẽt si nihil videat titubationis, vel vacil
lationis, quia tabellio nullã hẽt authorit. in receptione testis,
sed in scribẽdo tñ, iudex aũt, q̃ dẽt inquirere, & põt capere, &
vinculare testẽ, C. de testi. nullũ, j. de pœnis, sup his, &c. dile. il-
le hẽt authoritatẽ: & sicut tabellio dẽt fideliter scribere, qđ di-
cit testis, & nõ aliud, ita fideliter dẽt scribere ea, q̃ pertinent ad
offĩñ iudicis, s. de quibus interrogauit, & inter cætera ẽt scribet,
sicut dictũ est, ꝙ iudex, q̃ recipiebat testes, mihi tabellioni dixit,
ꝙ testis vacillabat & plus valebit, & maioris authorit. erit si ibi
tabellio adijciat, mihi videbat̃ ꝙ vacillaret, si tñ veritas sic se ha
beret, q̃a nec mẽtiri dẽt, nec aliquã scribere falsitatẽ. & vr̃ ꝙ iu-
dex. & tabellio, quãtũcunq; pñt magis, dẽnt exprimere modũ
vacillationis, s. q̃a dubitando, vel tremẽdo, vel retinẽdo, vel su-
dãdo præ nimio timore loquebat̃, vel alias huiusmodi. plus ẽt
vr̃ aliquib. & fortè nõ malè, q̃a ẽt non intelligẽte hoc teste pos
sit hoc facere scribi. Illud bene vr̃, ꝙ nisi prædicta interserat, vel
scribi faciat, dũ dr̃ testimoniũ, ꝙ postea non faciet scribi, nec si
per hoc crederet̃ ei, vt hic. [& personas] iudicũ, & litigatorũ, &
aliorũ, de quibus fiunt, & loquunt̃ acta. testiũ aũt nomina, q̃ in-
tersunt actis, non debẽt ibi scribi, ar. a ↄrio sensu, Auth. de hr̃di.
6 & Fal. §. nec absunt, C. de do. in donatione. † [Et psonas] & p hoc
satis patet, ꝙ licet multa ↄtineantur in instr̃o, tabellio tñ, q̃ dicit
se his interfuisse, non intelligitur dicere, nisi de his, q̃ in eodem
loco, & die acta sunt. vnde si iudex in sñia sua narrat, quõ in li-
te, q̃ diffiniuit, lit. ↄte. facta est, partiũ confessiones factæ, testes
recepti &c huiusmodi, non tñ ista probant̃ per instr̃a, quia non
sunt facta ea die, vel loco, quo instrumentũ sentẽtiæ est factũ:
sed tñ per hoc instr̃m probat̃ sñiæ prolatio, q̃a eodem die, &
d loco est prolata, quo rogatũ est instrumentũ. de alijs, vt puta [d]
de lit. contest. vel ↄfessionib. huius facti narratio est, immo plus
vr̃, ꝙ etiã si diceret tabellio, tali die & loco factæ fuere lit. cont.
& ↄfessiones, tñ nõ valet super his instr̃m, sed quantũ ad hoc te
stimoniales lr̃æ sunt. Alij dicũt, & sic ẽt Papa iudicauit, ꝙ dele-
gationes, & subdelegationes probant̃ p sola sigilla delegantiũ.
nõ. n. dicunt̃ esse acta iudicij, cũ fiant sine causæ cognitione, &
partib. absentib. & eodẽ mõ probat̃ procuratio p instr̃m exinde
consecutũ, q̃a tam ↄmissio, q̃ procuratio & ante lit. ↄte. & post
7 p ipsa originalia sunt ꝑbanda. † [Instrumentorũ] lex aũt, q̃ est
ff. de procu. Põp. §. rat. non ↄdicit. ibi. n. dr̃, ꝙ post li. cõt. nõ exi
gitur cautio de rato, & bene, q̃a cautio hæc nõ habet locũ, nisi
vbi dubiũ est, an sit ꝑcurator, qđ est semp, qñ procurator verisi-
militer dicit se hr̃e mandatũ, ẽt si non hẽt, vel ꝑbet, ar. C. de pro
cur. l. j. ff. de iureiu. plusq̃. §. fin. & ideo, quia non licet reo dicere
post lit. cont. dubito, an habeas mandatũ satisdationis. nec etiã
põt dicere præcise, ꝙ probet mandatũ, sicut nec ante li. ↄte. hoc
onus ei incũbebat, vt dictũ est. Sed si reus vult ꝑbare ꝙ ille, q̃ di
cit se ꝑcuratorẽ, nõ hẽt mandatũ, põt, & sic ẽt non exiget cau-
tio de rato ab eo, q̃ dicebat se procuratorẽ, sed absoluet reus ab
obseruatione iudicij. Itẽ etiã si non offerat se probaturũ, ꝙ non
sit procurator, sed tñ dicit eũ nõ admittendũ vlterius, nisi ostẽ
dat procurationẽ originalẽ, vel actũ iudicij, in quo contineat̃,
ꝙ eius ꝑcuratio exhibita fuit, vel ꝙ post dubõnẽ istã, s. an esset
ꝑcurator, & inquisitionẽ factã sup hoc admissus fuit tanq̃ ꝑcu
rator, ar. s̃. de ele. cũ dilectus. nõ admittitur quasi ꝑcurator, nisi
satisdet. nã licet nõ cogat̃ satisdare post li. ↄt. vt in §. præ. ff. de ꝑ
cu. Põp. §. rati. põt tñ, si vult, sicut & nouus ꝑcurator satisdare
dẽt, C. de ↄsor. eiusdẽ li. l. 2. [Animaduersione] q̃a de suo refar
ciret, j. de sen. excõ. sacro. C. de iu. sancimus, & C. de testi. si qñ,
in fi. alias ẽt puniet s̃m suũ arbitriũ, insti. de obli. q̃ ex qua. de. in
pri. [Processu] repete, q̃ diximus s̃. de of. dele. cũ ĩ iure, & de ele.
bo. me. ante sñiam tñ, vel post sñiam, a qua sit appellatũ, post
sñiam aũt, a qua nõ est appellatũ, p̃sumit̃ pro reo, vt no. s̃. de of.
8 dele. cũ in iure. † Itẽ attẽde diligẽter, q̃a dicit nõ esse credẽdũ iu
dici sup ꝑcessu iudicij, i. sup actis iudicij, nec ꝑ eo p̃sumendũ in
ꝑdictis, & de hoc no. s̃. de of. deleg. cũ in iure. Sed de aliis, q̃ sunt
extra ꝑcessum, est iudici credendũ, & pro iudice p̃sumendũ. vñ
si iudex tulit sñiam, & ↄdẽnauit aliquẽ in c. & nõ est appellatũ,
nõ poterit postea dicere, ꝙ sñia nõ sit iusta. & si ꝑp hoc petit ex
hiberi acta, s. attestationes, vel alia, vt ex illis appareat iniustam
sñiam esse, nõ est audiẽdus, & ẽt si ꝑducta fuerint de facto, licet
ex eis nõ ꝑbet̃ iusta sñia, non tñ ꝑp hoc reuocabitur sententia.
9 † Imo [e] plus vr̃, ꝙ si dixisset, q̃a p A. & B. testes sic probatũ est,
e sic sentẽtio, & p illos testes nihil ꝑbat̃, nihilominus p̃sumit̃ pro
sñia iudicis, s̃. de renun. in præsentia, j. de re iud. cãm. ar. ff. de re
iud. cũ ꝑlatis, ar. ↄ. j. de re iud. cũ Bertoldus, vbi no. idẽ vr̃ dicen
dũ in sñia excõicationis, interdicti, & ↄsimilib. s. quia si conque
ratur quis de iniusta excõmunicatione, a qua nõ sit appellatũ,
præsumitur pro iudice. Si vero sit appellatũ, vt hic, cũ ordo iu-
diciarius ita sit seruandus in sñia excommunicationis, sicut in
alijs. 2. q. j. nemo, j. de sen. exc. cũ medicinalis, idẽ ius seruãdum
est. [documentis] nam licet non scribantur per tabellionẽ, vel
per plures, alias tamen valent acta, dummodo possint probari
per confessionem partium, vel per testes, vel alio modo.

ADDITIONES.

a ¶ Priorum. Et sic instrumentum ipsum productum non dicitur de actis. Adde ta
men, ꝙ quando agitur, ut tale instrumentum productum redarguatur de falso,
tale instrumentum dicitur de actis sicut incorporatio, ita Pet. de Anch. in cõs.
172. inci. Circa primum dubium. ver. præterea licet instrumentum.
b ¶ Sed non tenetur. Hoc refert & sequitur Pet. de Ancha. in consi. 41. incip. Pri-
ma facie, in 2. col. in prin.
c ¶ Et quòd tabellio. Adde Fel. in c. ecclesia S. Mariæ. col. 9. in prin.
d ¶ Vt puta de li. cont. hanc doct. Inno. hic alleg. etiam Fel. in c. ecclesia S. Mariæ.
col. 7. in fi. supra de consti.
e ¶ Imo plus. Adde Pet. de Anch. in cõs. 208. incip. Iudex de iure, col. 3. post med.
Et vide Inno. in c. cum Bertoldus, in gl. in ver. concessimus, infra de re iudi. qui
variauit. Et de veritate dic per Alex. in consi. 113. col. 4. ver. quòd autem. in pri
mo volu. & in locis ibi per eum alleg. Et adde hic supra ad ca. in præsentia, de
renuncia.

SVMMARIVM.

1 *Lex, quæ est contra ius commune, an & quando seruanda sit.*
2 *Cõsuetudo cõtra bonos mores, & principis cõsensu accedente nõ valet.*

CAP. XII.

1 **Ad nostram &c.** [Legi] † hæc lex, q̃ est contra ius cõe, non est seruanda cũ nõ
sit inducta de certa conscientia eius, qui potest ibi condere legẽ
& immutare, ff. de le. de quib. vel potest dici hanc consuetudi-
2 nem esse ↄ ius naturale. 6. q. 5. actor. † vel põt dici ꝙ est ↄ bonos
mores, vnde non valet. 12. dist. illa, & ideo consensus principis
nullum tam iniquæ legi robur tribueret. [purgare] purgatio
enim tñ deficientib. probationib. admittenda est. 15. q. 5. c. j. &
2. q. 5. omnib. j. de test. tã literis, j. de pur. can. ex tuarũ. [audia-
tis] altero volente affirmatiuam probare non admisso. nã si cũ
alio probare velit, eis mos gerendus est, ff. de proba. circa.

SVMMARIVM.

1 *Fama an dicatur probare, an adminiculari tantum.*
2 *Diuisio finium episcopatuum, quando & qua actione peti possit, & an omnium diuisio fuerit facta ab apostolis.*

CAP. XIII.

Cum causam &c. [Libros.] infra de præscri. ad audiẽtiam 30. q. 1. peruenit,
C. de fi. instru. auth. ad hæc. ff. de proba. census, C. arb. tu. l. vltim.
C. qui po. in pign. hab. scripturas. 24. q. 2. sanè. 3. q. 7. præsulatus,
ff. de fid. instru. sed & si pu. §. præscribere, ff. de iur. omn. iudic. si
1 quis id, ff. de albo scri. l. j. & 2. [Famam] † quæ licet non pro-
bet, est tamen adminiculum. 4. q. 3. item sæpe, ff. de testi. l. 3. §. q̃.
arg.

arg. Si etiã non probaret̃ factũ, daretur materia Papæ diuidendi
de nouo s̃m antiquam famã, & sic expone, qđ sequitur, admini
cula, & sic 16. q. 3. inter. & põt intelligi hæc decre. habere locũ,
vbi nullus est in possessione, qđ potest esse, infra de deci. ca. qñ.
2 † vel si est in possessione, constat tñ, ꝙ eam hẽt sine assignatio-
ne Papæ, vel diuisione. cũ. n. certum sit eũ possidere sine titulo,
põt iuste iud. offic. implorari, vt diuidatur, & ad hanc diuis. fa-
ciendã operant̃ adminicula hic posita, ar. j. de reli. do. c. 1. Sed
oppones, qđ sufficit, ꝙ possideat, arg. s̃. c. ex literis, nec cogitur
dicere titulum suæ pos. C. de pet. hær. cogi. & præsumitur bene
possidere, nisi probetur ↄ. j. de præsump. dudum. Respon. hæc
vera esse, vbi nescitur veritas, & vbi non est præsumptio ↄria.
hic secus, cum hæc terra a suis temporibus ad cultũ Christi re-
diisset, vnde satis poterat cõstare, ꝙ nõ erat diuisa, vel præsum-
ptio vehemens erat in ↄtrium. Sed adhuc oppones hanc dubita-
tionẽ non posse esse, cũ prouinciæ, & ep̃atus sint diuisi ante ad-
uentum Christi, & s̃m illam diuisi. postea Apostoli statuerunt
primates, archiep̃os, & ep̃os. 61. dist. c. j. & 2. & 9. di. ca. 1. sed dic,
licet Apostoli ordinauerunt, vbi ep̃i essent, non tñ distinxerunt
ep̃atuum fines. item licet alicubi, non tñ vbiq;. Item põt esse. ꝙ
succedentibus tẽporibus variant̃ conditiones locorũ, & aliquis
locus, qui primo tenebat ep̃atum, mõ tenere non põt. non obst.
cap. 16. q. 1. plures, quia illud loquitur, qñ erant limitatæ paro-
chiæ, sed si de aliquo loco dubitabat̃, inter cuius fines esset hic,
non vr̃ procedere, q̃a tex. ibi dicit, si cõtentio fuerit de termina-
tione duarũ matricum, &c. sic erat qõ de terminis, & vterq; se
possidere dicebat. nam tunc s̃m tenorẽ illius capituli est proce-
dendũ. Sed melius vr̃ inter eos interdictũ, vti pos. intentandũ.
vel dic illud c. loqui in casu, in quo illud, & istæ præsumptiones
illis addentur, & subaudientur, qđ melius est, vt patet de legi. l.
non est nouũ, & seq. C. de inof. test. l. 1. vel illud correctũ est. itẽ
fallit hæc regula qđ in nullius bonis est &c. insti. de re. di. §. feræ
igitur. Itẽ illa quęsita ab hostibus nostra fiunt, insti. de re. di. §. itẽ
ea quæ. n. spiritualia sunt occupanda nõ sunt, nisi sicut Christus
& Spiritus, & eius vicarius dant, auctoritate tamen canonis fa-
teor aliqñ ex iusta causa occupantibus concedi. 16. q. 3. placuit.

SVMMARIVM.

Sententia iam lata super impotentia matrimonii, iterum audietur pars.

CAP. XIIII.

Causam matrimonij. [Mulieres] forte quia corruptę testificatæ
erant, vel ꝙ discretæ & honestæ non erant, ff. de ven. inspi. l. 1.
circa prin. [Adhuc] nondum erat sententia lata. imò & si sen-
tentia lata erat, iterum audietur. j. de f i. & ma. c. fraternitatis.
infra de sen. & re iu. lator, consang. [priuilegio] Auth. quomo
do op. ep. §. neque, Auth. de leno. §. sancimus. col. 2.

SVMMARIVM.

Literæ, quibus alicui mandatur quòd faciat exhiberi processus alicuius causæ, an elidantur per exceptionem.

CAP. XV.

Cum bonæ memoriæ &c. [Requirentes] quando mandatur alicui, ꝙ faciat sibi exhiberi omnes ꝑcessus alicuius cau-
sæ, hæ literæ non elidunt̃ per exceptionem, nisi si aliquis tunc
de ista causa cognoscat, nec in ipsis literis mentio habeatur: sed
tunc huiusmodi literæ bene valent, qñ per appellationem ad
sed. ap. causa deuoluta est, nec alicui commissa, de of. dele. c. pa-
storalis §. præterea, de of. le. c. licet. vel quãdo nullus cognoscit
de ipsa causa, & partes ab obseruãtia iudicij sunt absolutę. [Pro
ponenda] contra ipsa acta iudicij, vel etiam alia, puta quia me-
lius velint probare. [Alioquin] si non poteritis habere acta.

De testibus, & attestationibus. Rub. 20.

SVMMARIVM.

Edictum de testibus prohibitorium est.

CAP. I.

Placuit &c. [Quicunq;] edictũ de testib. ꝑhibitoriũ. [ieiunus] hoc ↄsiliũ est 22. q. 5. honestum.

SVMMARIVM.

1 *Testium fides ex quibus causis metitur.*
2 *Testium dicta contra non citatum receptorum non valent.*

CAP. II.

1 **In nomine domini.** [Vilissimi] † ↄditio sexus, ætas, discretio fama, Et fortuna, fides, in testib. ista requires, Res, persona, gradus, hęc sunt
consona, tp̃s. hæc est diuersitas istorũ potissime, quæ in versu vl
timo ↄtinentur, quæ derogant fidei testiũ. [Cõstitutionis] legis
2 dico, s. ↄsti. Auth. de test §. & hęc. [Obiciat] † hic. s. ꝙ dicta testiũ
ↄ se non vocatũ receptorũ non valẽt [Eis]. s. testib. [Illo] ↄ quẽ
testes producunt̃. [Defensore]. i. nuncio [testes] iurantes. dicta
aũt non audiet: tñ si audiret, post nõ posset pro se testes induce-
re, quia timet̃ de subornatione, Auth. de testi. §. q̃a vero. [Incui-
tabili] sed & tunc vocari debet per procuratorem, nisi esset ni-
mis grauis causa. s̃. de procur. querelam, vt de hoc no. ff. de min.
l. verum. [Valere.] C. de test. si quando. 2. q. 1. in primis. C. de fi-
de instru. iudices. [Ex vna] i. vna parte præsente tantum. [Ipso]
contra quem producuntur testes. [Ecclesiæ] verba Greg.

SVMMARIVM.

1 *Criminis socii an admittãtur, & quid in contractibus, in nu. 2.*

CAP. III.

Quoniam aliqua nobis. [Mulieres] hic no. mulieres criminosas, & socios criminis admitti ad testimoniũ in causa cri-
minali. ↄ. 6. q. 1. qui crimen. C. de test. qñ Sed dic non agi hic
criãliter directo, sed denunciando, vel excipiendo, q̃a ad aliquã
dignitatẽ erat electus, vbi bñ admittunt̃ mulieres, dũmodo ido
neæ. j. e. tã lr̃is, & istæ mulieres pñiam egerãt, & sic nõ est ↄ. 15.
q. 3. § j. 33. q. 5. mulierẽ. vel dic, ꝙ hæ sociæ crĩs admittunt̃, non
q̃dẽ ad ꝑbationẽ, sed p̃sumptionẽ. 4. q. 3. itẽ serui, & sic nõ est ↄ
1 j. c. veniẽs. 15. q. 3. nemini. † Socii ẽt criminis ĩ aliq̃b. casib. ad-
mittunt̃. ff. de cust. reo. diuus. C. de malef. l. j. ff. de re mil. nõ oẽs.
§. vlti. quis illi nõ essent socii. C. de fal. mo. l. j. C. de fer. ꝑuincia-
rũ, alias ẽt participes criminis nõ admittunt̃ nec in criãli nec in
ciuili cã. C. de test. qñ, q̃a est eadẽ rõ remouẽdi. hic aũt tñ ad p̃
sumptionẽ admissi sunt. vel dic, ꝙ ibi fuerũt admissi cũ q̃oni-
bus ꝑp infamiã, q̃ ↄ eũ, & ↄ testes ꝑcesserat, ar. 4. q. 3. §. nea, alias
2 aũt in criminali cã nõ admitterent. † In ↄctib. aũt, vel aliis rebus
socij nõ admittunt̃, si sunt socij oĩum bonorũ. C. de testib. oĩb.
vel ẽt secũdario intersit eorũ vt si emptor ꝑ vẽditore inducit ĩ
testẽ: nã emptoris secũdario interest, ꝙ res nõ euincatur, & eõ
uerso, ar. ad hoc. q̃a altero victo alter appellat. ff. de appel. ab exe
cutore. l. j. & l. a sñia. ff. de reg. iu. sæpe. §. j. & si cã sua nõ esset ap-
pellare nõ posset. 3. q. 6. §. biduũ. ff. qñ appel. l. 2. §. sed si alius. l. j. §.
in propria. Alij dicũt ↄ, ar. ff. si. re. l. pc. Itẽ nobis nõ obstat, qđ le-
gatarius admittit in cã testamẽti, insti. de testa. §. legatarius, q̃a
cã testamẽti nõ est ꝑpria, nã & si valeat testm̃, nõ sequit̃, ꝙ va-
leat legatũ. Sed ar. ↄ. C. de fideic. l. vlt. sed ĩpropriè sumit̃ nomen
testĩ iure aũt cõi ꝑ parte socij socius bñ admittit̃, q̃ licet ille vĩ
cat, nõ sibi reddit. ff. si pars hr̃. l. j. §. j. [Peregisse] fornicationem,
vel facinora. vel dic, ꝙ dicitur peregisse cum eis, i. eis scientib.

SVMMARIVM.

1 *Denunciare intendens debet præmonere, & an super monitione ipsemet pro vno teste reputetur.*

CAP. IIII.

In omni negotio. Subaudi in qua agitur in modum euangelicę denunciatio
nis. [correctionis,] siue monitionis, quo quis alterius crimẽ
denunciare intendens facit, & nisi præmoneat, repelletur. 2. q.
7. accusatio, si quis erga. j. de simo. licet. Si ergo monitus ea exce
ptione, quia non monuisset, vellet repellere monitorem in pro
batione monitionis, monitor pro vno teste reputatur. in princi
pali autem secus. 4. q. 3. §. item nullus. [De re] i. monitione. [Si
peccauerit] 2. q. j. si peccauerit.

SVMMARIVM.

Testes consanguineos præferri, speciale est in matrimonio.

CAP. V.

Quotiens. [Consanguinitate] speciale est in m̃rimonio, ꝙ tales præferuntur. 35. q. 6. consanguineos. [Consanguinitate]. j. co. licet ex quadam. [Duplici] i. iu-
ramento duos articulos continente. [Iurent] primum. [Amici-
tia]. 35. q. 6. de parentela [Sicut] secundum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores vbi duo instituuntur ad diuersa negotia, an vnus possit esse testis, vbi alter procurat.*
2 *Procurator institutus, qui tamen non acceptauit procurationem, vel si cępit, re tamen integra renunciauit, an possit esse testis in illis negotiis.*
3 *Testis canonicus, an esse possit in causa monasterij, & an episcopus.*

CAP. VI.

1 **In super &c.** [Ecclæ]. j. e. cum nuncius, vbi no. [Instituant] † duo instituunt̃, vt vn⁹ ĩ aliq̃b. negociis sit ꝑcurator, & alius ĩ aliis. & vnus poterit eẽ testis, vbi a-
lius fuerit ꝑcurator, vt hic ĩnuit. & si fuerit ĩstitutus ĩ aliqua spã
2 li cã ꝑcurator, † ꝑcurõnẽ tñ nõ recepit, bñ poterit eẽ testis, ar.
j. e. dilecto. Idẽ ẽt vr̃, & si recepit, & postea re ĩtegra renunciaue
rit. ꝙ. n. hic dr̃, ĩtelligit̃, qñ agere cępit, q̃a ĩter laicos ñ repellere
tur ꝑcurator ĩstitut⁹ ad cãm, si ꝑcurõnẽ ñ exercet, a. ꝙ ꝑ adũ
sufficit, q̃a ñ ĩuenit̃ ꝑhibitũ. ex q̃b. ĩfero, si laicus admitteret in
cã priuati, ergo & cleric⁹ ĩ cã eccle. Sed vr̃ a. ↄ. idũ, ꝙ ꝑcurator
me⁹ repellet̃, & ñ ego canonic⁹. R̃ñ. ꝙ ꝑcurator ẽ vniuersitatis,
3 ñ singulorũ. 12. q. 2. §. q manu. † sed canonici testimoniũ reddũt
vt singuli ñ vt vniuersitas. de ep̃o ãt credim⁹, ꝙ si agat vice dñs
eius, vel procurator, ꝙ nõ possit testificari, q̃a eius noĩe intentã
tur actio. sed alio agẽte œconomus, vel vicedñs bene testificat̃,
ꝙ ꝑbo: nã abbas noĩe sui monasterij p̃t agere, vt no. s̃. de rescri

Universidad de Deusto Biblioteca

edoceri, & tamē alio agēte testificari potest, vt hic. j. de iureiu. & si Christus, in fi. multofortius œconomus, vel vicedominus.

SVMMARIVM.

1 *Reprobatio testium post eorum receptionem semper est admittenda*
2 *Appellatio non est semper iusta, quia denegatur probatio aliquorū testium.*
3 *Reuocari debet quicquid factum est post appellationem.*
4 *Testes, vbi agitur de crimine, sunt monendi, nō aūt cogēdi ferre testimoniū,*

CAP. VII.

Ex parte. [Tacito] & ideo literæ non valuerunt, qa laicus p̄sbyterū accusare nō pōt. 2. q. 7. c. j. 2. & 3. & c. seq. nec valet, ꝙ accusabat eum de fornicatione, pro qua licet laico presbyterum dimittere. 32. dist. præter hoc nullus. qa non sequitur, si pōt vitare, ergo accusare. nec admittā parochianos. 2. q. 6. c. j. sed patronū sic. 16. q. vlt. filius. alij tñ negāt. hic tñ laicus est admissus, qa nō fuit, q obijceret, vel in obiectione p̄seueraret. vel dic l̄ras valuisse, qa agebat̄ ciuiliter, s. denūciādo, qd ex eo colligit, qa p ῑterpositā p̄sonā aliqñ egit, vel erat patron⁹. [Per interpositā] i. ꝓcuratorē. ꝯ. 5. q. 3. criminalibus. So. nō agebat̄ hic criminaliter, sed ciuiliter rōne alicuius sui interesse, s. qa forte eius eccl'iæ patronus erat. vel ēt inquirēdo ꝯ eū, & tūc interuenit ꝓcurator ad litē. j. de simo. cū eēt, vel denūciādo. j. de p̄sump. cū ῑ iure, vel ñ interuenit ꝓcurator ad litē, sed ad aliquē articulū, puta testes recipiēdo. C. de acc. reos. j. de acc. veniēs. 5.
1 q. 3. reos. [Produxisse] & male. † [Probaturū] & ne ꝯ fieret appellasset, vt patet ex sequētib. nō est hæc iusta appellatio, s. appello, ne isti testes recipiant̄, quos volo ꝓbare criminosos, nisi statim velit hoc ꝓbare, ꝙ iste nō offerebat, s. se statim ꝓbaturū, Auc. de test. §. si verò, & § seq. imò idē §. vr̄ dicere, ꝙ ēt si paratas hērent ꝓbationes testiū incōtinēti, ꝙ nō sunt audiēdi, nisi qū volūt testē remouere pp odiū, ꝙ ꝯ cū habebāt ex monitione criminalis accusationis. j. de accu. c. cū P. ꝙ de facili nō pōt esse occultū, cū tales actiones in publico agant̄, qa si aliud odiū vellet p testes ꝓbare, ꝙ lōgiorē morā traheret, vel in se, vel pp reprobationem eorundē testiū, quia forte testes reprobatorij nimis distāt, non esset audiēdus, quia ēt probatio instrī super repulsione testium non est admittēda ante receptionē testiū, si longiorē morā reqrat, vt hæc oīa per eosdē §§. ꝓbantur. post receptionē aūt eorū semp admittēda est reprobatio testiū. j. e. p̄sentiū. j. e. sup eo, &
2 c. seq. s. de proba. licet. † Itē nec est sp iusta appellatio ex illa cā, qa denegatur sibi reprobatio testiū aliquorū: quia pōt esse, quod illis testibus iudex nō ῑnitetur. j. de re iudi. c. cū I. & A. licet hæc sint vera s̄m moderna iura, s̄m antiqua tñ bñ tenebat hæc appellatio, & ideo mādat̄, ꝙ si ꝯstiterit de veritate appellationis, ꝙ cassetur. [Receptis] & male, vt quidā dn̄t, sed non placet. [Absenti] iste presbyter fuit absens ex cā probabili, alia tñ, q̄ cā appellationis p̄cedētis sn̄iam, q̄ non erat iusta: sed intellige, ꝙ hic erat casus, quo potuit ꝯstituere ꝓcuratorē tpe absentiæ, vt no. in gl. nō est. Iudex tñ credebat eū ꝯtumacē, cū legitime citasset eū ad domū, & iō subuenitur per bñficiū restōnis in integrū, vt no. s. de proc. querelā, & pp illud retractat̄ sn̄ia lata eo absente, & restituitur ῑ pristinū statū, & causa cępta suo Marte decurret, vt hic sequitur; tñ ad hoc vt restituatur in pristinum statū, oportet ꝙ ꝓbet se lęsum, ꝙ bene probauit, si probauerit testes fuisse criminosos, per quorū dicta lata est sn̄ia ꝯ eum, cum nulla alia esset probatio. Posset etiā dici melius, quia ille presbyter absens ex cā probabili prosecutus fuit appellationē, quam post sn̄iam emisit qñ sciuit sn̄iam ꝯ eum latam, quod potuit. C. quō & qñ iud. l. j. [ad iudicauerunt] hæc sn̄ia redarguitur p malos testes receptos, sed hoc potestari dēt ante publicationē testiū. j. eo. præsentium. Item quia recepti sunt sn̄ialiter parte absente. ff. quæ sen. sine ap. re. l. j. Item qa post appellationē legitimā. [Constiterit] cognoscēdo de appellatione lata post sn̄iam, vel etiam ante sn̄iam, dūmodo postea nō ꝯuenerit. [Legitime] & verè non est legitimè cōdemnatus per testes idoneos, siue ipsi testes nō sint
3 legitimi, siue post appellationē sint recepti. † [Restituatis] non vr̄ posse stare, quod hic dr̄, qa si fuit appellatū, reuocari dēt, quicquid factū est post appellationē. Sed si nō erat appellatum, tali velamēto non dēt sn̄ia retractari. j. e. series. Rñ. presbyter iste facta appellatione recessit, & dicebatur iudex post adiudicasse ei ecclesiā. vnde Papa mādat cognoscī de cā appellationis dicēdo, vt si est iniusta sn̄ia, restituat̄, si iusta, minimè, & hoc vsq; ad locū illū, Si verò res. & tunc ponit qd iuris sit, si non esset sententiatū, vel si nō essent testes mali recepti, qa tūc dēret cognoscere & terminare cām vel principalē, vel appl'onis, vt p̄dixi ῑ aliis gl. [Nō pmittatis] hic no. quidā, ꝙ dele. datā possessionē tueri dēt, & nos quidē hoc fatemur vsq; ad an. s. de of. dele. querenti alij dicūt eū functū officio suo, & non dēre tueri. s. de of. del. in l̄ris. nisi spāliter ei hoc ipsum mandat̄. Idē dicēdum, si in l̄ris dn̄i Papæ dr̄, mittas in possessionē, & tuearis inductū. ar. ff. ne vis fi. ei, q mi. in pos. l. j. in princi. § j. & 2. & l. si qs miss. quid autē iuris sit, si in literis dr̄, ꝯdic. & c. not. j. de pri. pro illorū. [Aliter] idest ꝙ nō sit sn̄iatū, vel testes mali recepti. Sed oppones, si testes nō fuerunt mali, ergo sentētia erat cōfirmanda, vel non erat causa vlterius examinanda. Sol. primo mādat inquiri in cā appellationis de malis testibus, quia de illis fuerat exceptū, & appel. & illud solū sufficiebat ad cassationē sn̄iæ. sed si illud non probaretur, poterat tñ aliud ponere. j. de ap. constitutis, quia appellatū erat a sn̄ia, vt no. in gl. ista. [Cām] appellationis emissæ ante sententiā, vel ēt principalē sup criminib. obiectis, qñ sn̄iatum non fuit: si fuit sententiatū, potuit prosequi causam, idest petere per offic. iud. ꝙ sententia, quæ erat lata eo absente, irritaretur, vel p sequeretur causam in integrum restitutio. vt dictum est in glo.
4 iste. [Monere] † no. quòd vbi ageretur de crimine, monēdi sunt testes, licet non sint cogendi ferre testimonium.

CAP. VIII.

Si qui testium. [Valetudinarij] i. infirmi. [idoneas] Auth. de test. § multæ. ff. de iureiu. ad personas. 2 q. 2. c. vlt. vel ad iudicem loci, vt eos recipiat, & hoc in ciuili non in criminali. C. de fid. instr. auc. apud. 3. q. 9. §. testes, & ff. de test. l. 3. §. diuus.

SVMMARIVM.

Sententia ex dictis falsis, vel corruptis lata, quando sit retractāda, & qua actione agendum ad reintegrationem matrimonij.

CAP. IX.

Sicut. [Quod si vir] M. dixit, ꝙ ex quo alter coniugū transisset ad secunda vota, non pōt q̄ri de prima sn̄ia, vel cā. Sed ꝯ. 35. q. 9. §. q verò, cū c. seq. vnde dicūt alij, ꝙ si ꝓbari poterit de corruptione testium, ꝙ dixerāt falsitatē ēt post transitū ad secunda coniugia. reuocabitur prima sn̄ia, & reintegrabitur primū matrimoniū. imò plus dicūt aliqui, ꝙ si nō probet corruptio, sed tñ quod falsum fuit, quod dixerunt, reuocabitur dicta sn̄ia, arg. j. de re iudi. tenor, & c. cōsanguinei. imò plus hic dicere vr̄ ēt ꝙ si non ꝓbentur falsa dixisse, sed tñ corrupti, reuocabitur sn̄ia. & aget̄ ista causa ꝯ separatos, & p beneficiū resti. in inte. vel per condi. ex hoc canone petetur sentētiam reuocari, & matrimonium reintegrari. [Migrauerint] subaudi maxime. idē est, & si non migrauerint. sed tunc, quando migrauerunt, cum maiori discussione testes recipiet, & ad retractationem sententiæ procedet [Reuocanda] si iudex eorum testimonium secutus est j. de re iudi. cum I. & A.

SVMMARIVM.

Testes infames, & criminis participes, an & quando sint admittendi.

CAP. X.

Veniens. [Et cum altero.] Vr̄, ꝙ saltem in exceptis criminib. infames, & participes criminis admittendi sunt ad testimoniū 79 di. si quis Papa. 25. q. 3. nemini, sanè dicunt quidā ad accusandum eos admittēdos, sed ad testimoniū non. Nos aūt credimus nō admittēdos nec ad testimoniū, nec ad accusationē, nisi accusatus sit malæ famæ, tunc. n. admittitur. 2. q. j. in primis. j. de simo. per tuas, & hoc est verū in accusatione. in denunciatione autē, & exceptione secus, vt no. s. c. qñ [Iudicasti] absoluendo ipsum. [Credēdum] ad condemnationem, creditur tamen eū quo ad præsumptionem.

SVMMARIVM.

1 *Confessiones, attestationes, & omnia in factum respicientia perpetuo inter easdem personas, & coram eisdem iudicib. valent. si vero coram arbitris attestationes, & alia acta sint recepta, quid iuris sit remissiue habes in num. 2.*
3 *Attestationes: & confessiones inter easdem personas: & eorum hæredes valent: quando ad idem agitur.*

CAP. XI.

Causam, quæ &c. [Iudicib] qb. vos successistis. C. de iu. properandū. §. si aūt. 3. & obtinet, quod hic dr̄, si nō perijt instantia iudicij, tūc. n. oīa
1 acta forte pereunt. C. de iu. properandum. § j. † Nos melius dicimus, ꝙ cōfessiones, attestationes, & oīa factum respiciētia ppetuo valēt inter easdē p̄sonas, & corā eisdē iudicib. C. de arbi. cū autē. §. vlt. si ad idē agit̄, ne sit ꝯ. j. eo. veniēs, vel ēt ad aliud, qd tñ ex illo pēdeat, quale est, si attestationes sint de matrimonio. nā & valēt pro filijs legitimandis, ar. j. eo. Albericus. alij tñ dicunt ꝙ valent ad præsumptionē non ad probationē. Nec ob. qd dr̄. C. de iudi. properādū, vbi dr̄, ꝙ qñ quis absoluitur ab instantia iudicij, tunc acta iudicij pereunt: qa intelligitur de his, q̄ sunt tñ acta iudicij, & ex ipso iudicio orientia, siue pendētia, vt citationes, satisdationes, & consimilia, quæ verè pereunt, ar. ff. iud. sol. l. pe. sed attestationes, & confessiones potius sunt acta litis, q̄ iudicij, & ēt in factum respiciunt, vt dem est: imo ea, quæ sūt acta pricipal' iudicij, si fcm respiciūt, ppetuata sūt, & valēt, vt vides in citatione, q̄ ppetuo valet ad interruptionē. C. de p̄scr. l. vl. C. de an. exce. l. j. § j. Itē in vitiū litigiosi dicūt qdā durare, & hęc vera sunt de his, q̄ fiunt corā iudice, siue ordinario, siue dele. C. de re iud. gesta. s. c. pxi. qm, & c. vlt. vbi hoc est expressū, dūmō re-
2 periri possint, alias. n. recipient de nouo vt ibi. † Si autē attestationes, & alia acta corā arbitris sint recepta, qd iuris sit, habes, j. eo. præsentata. C. de testi. l. vlt. C. de arb. l. pen. & §. pen. Sed obijcies, qūo valēt attestationes ante li. ꝯte. recoptæ, cū hæc lis noua sit, & alia perierit? Rñd. licet ante ꝯtestationē litis huius sint receptæ; tñ non sunt receptæ ante litis ꝯte. illius, ꝯ quē tunc agebat,
3 & hoc sufficit, arg. hic, & p̄d. l. testi. l. vlti. & j. eo. præsentata. † Itē attestationes, & ꝯfessiones inter easdē p̄sonas, & eorum hrdes valent, qñ ad idem agit̄, j. eo. Albericus. C. de libe. cā. iubemus, ꝯ. j. eo. veniens. Sol. vt ibi. Saluatur tñ ei ꝙ in p̄sonas, & dicta obiicere possit. C. de test. l. vlt. Imo plus vr̄, ꝙ attestationes, & oīa acta ad factū respicientia, ēt si sn̄ia non ferat̄, valerent omnib. q-bus valet res iudicata. v. g. aliquis. cū conueniret̄ sup fundo, induxit testes sup iure suo, postea illū fundū vendidit, illæ attestationes valebūt emptori, sicut sn̄ia valeret, si p ipso venditore lata esset. ff. de exce. rei iud. si a te. §. fi. & idem vr̄ in omnib. casibus vbi res inter ali. iud. aliis p̄iudicat, vel ꝓdest, qa eodē mō & acta inter eosdē habita, ēt si nō sit res iud. ꝓsunt eis, & obsunt, quib. res iudicata prodesset, vel obesset, de his not. j. de re iudi. quāuis.

SVMMARIVM.

Testimonium clerici quando pro eorum ecclesia, & contra eam dicere compelli possunt.

CAP. XII.

Cum nuncius. [Ecclesiæ.] s. eo. insuper. 14. q. 2. sup prudentiā. ff. de rer. diui. in tñ arg. ꝯ insti. de testamen. §. licet. C. de testi. omnib. 4. q. 3. §. nullus Sol. vt ibi. [Repellendi] & non solum credimus non repellendos, sed cogendos tam pro ecclesia sua, quam ꝯ eam deficientibus aliis probationib. arg. 11. q. 3. quisquis metu. j. c. proxi. arg. ꝯ 96. dist. Imperatores. [Repellendi] in ciuili causa: secus in criminali. 14. q. 2. super prudentiam. 3. q. 5. accusatoribus, & c. accusatores. j. de accu. repellantur, nisi forte aliquis de vniuersitate accusaret prælatum, tunc quilibet de vniuersitate recipitur in testimonium. 2. q. 6. lator. supra de elect. inquisitionem, quia par affectio tollit causam suspitionis.

SVMMARIVM.

Testes criminosi & infames, an admittantur de iure canonico: & quid de iure ciuili, & infamiæ canonicæ & ciuilis distinctio.

CAP XIII.

Super eo. [Testimonium.] 4. q. 3. §. item. l. Iuli. contra. ff. de his, qui no. infa. athletas §. calumniator, contra. Sol. hoc. secundum canones, illud secundum leges, vbi nullus repellitur, nisi sit condemnatus de crimine, quod infamiam irrogat, vel sit infamis ipso iure: distingue tamen infamiam canonicam, & ciuilem, vt 6. q. 1. in prin. & distingue, vt infra eo. testimonium.

CAP. XIIII.

De cætero. [Admittendos] nisi in criminibus exceptis.

SVMMARIVM.

1 *Quæ solemnitas requiratur in quarta testium productione.*
2 *In criminalibus causis sine grandi causæ cognitione duæ, vel tres dabuntur dilationes.*
3 *Dilationes a iudice ita restringendæ sunt, vt non transcendant tempora a lege, vel ab homine statuta.*

CAP. XV.

1 In causis ecclesiasticis. [Productionē.] [† q-dam intelligūt hāc decre. vt iacet, asserentes, ꝙ si iudex admittat quartam productionem sine hac solennitate, non valent huiusmodi attestationes, arg. j. c. vlt. & 10. dist. c. vides. Alij dicunt, ꝙ valent attestationes, nisi fuerit appellatum. j. eo. significauerunt. Alij dicunt, ꝙ iudex etiam ꝯdicente parte & appellante potest dare quartā ꝓductionē, & quintam ēt sine hac solennitate, & hi innitūtur intellectui. l. vnde istæ decr. extractæ sunt, Autem. de testi. §. quia vero, q̄ dicit hanc solennitatem habere locum, vbi conclusum erat in cā, vel renunciatum testibus & dicta testium iam alteri parti edita erant. aliter. n. obseruatio huius solennitatis locū nō habet, & hoc vr̄ melius, sed iudici est securius, ꝙ semp quartam ꝓductionē det cum hac solēnitate. Isti autem vltimi dn̄t idem quod in tertia & secunda dilatione, vel productione, s. si renunciatum est testib. vel conclusum, vel alteri parti editæ sunt attestationes, s. ꝙ tunc non est admittenda tertia, vel secunda dilatio, vel ꝓductio sine solennitate, alioquin semp sine solennitate dari pn̄t. nam vbi eadem est rō, & idē ius, s. de consti. translato. Auth. tñ non vr̄ facere vim in renunciatione, nec in conclusione, sed tñ in editione facta parti alteri. nā tunc tantum vr̄, ꝙ dāda sit dilatio cū solēnitate cū a principio statutū fuit, ꝙ tantū vnā dilatio daret̄ p singulis cāis ꝓbādis. ff. de fer. in pecuniariis. nec ista dilatio prima dāda erat sine omni causæ cognitiōe, C. de fer. l. j. & l. aperte, & sine grandi cognitione hoc. n. ipso, ꝙ petebatur, debebat dari, nisi euidēs esset calumnia. Sed post cā vtilitatis statutum fuit, vt plures darent̄ dilationes, vt hic. ff. de fer. ex rōne, ff. de iu. l. interdum, Auct. de testi. §. si verò decedēs. & si dādæ fuerint dilationes, scda, vel tertia non dabunt̄ sine grādi causæ cognitione, puta ꝙ ꝓbabilr ostēdat iudici se fuisse impeditū, ꝙ testes, vel instr̄a ꝓducere nō potuit. ff. de edē. si qs ex, § pen. &
2 vlt. & l. vlt. † In criminalib. aūt sine grandi causæ cognitione dabunt̄ duæ, vel tres, ff. de fer. l. vlt. Quartam aūt dilationē ēt in ciuilib. nō hēbit, nisi cū solennitate, q̄ est Auth. de testi. § qa vero. nec quartā sp ꝯcedit iudex, j. de ap. significauit. alij adhærēt, literæ, & dn̄t vnā solā dilationē danda, sed intra illā dilationē posse fieri tres ꝓductiones, & quartā cū solēnitate. nec istam intelligimus super dilationib. citatoriis, sed dilationib. ad ꝓbōnes reci-
3 piēdas, quæ dn̄r p̄paratoria. † Itē scias, ꝙ oēs dilationes ita sunt tpandæ & restringēdæ a iudice, ꝙ nō trāscēdāt tpa, q̄ statuunt̄, tur, siue a lege, siue ab hoīe, s. de of. dele. de causis. 3. q. 3. §. spaciū, qa illa tpa nisi ex megna & euidēti cā & ꝓbata excedere nō licet, ut in codē. §. dr̄, & ff. de edē. si qs. ex. §. pe. & l. se. Itē dicimus ꝙ post terminū perēptoriū nō dabit quarta ꝓductio cū tā leui solēnitate. sicut ῑ Aut p̄cipit. Sed si als ōnderet se legitimè ῑpeditū, bñ admitteret̄ cū maiorib. ꝓbōnib. ar. p̄dictarū. l. ff. de eden. si quis ex. §. vlt. [In legib. Auth. de test. §. quia vero, j. eo. c. pen.

SVMMARIVM.

Interpretatio benigna quando habeat locum.

CAP. XVI.

Cum tu filij. [Benigne.] ff. de re. iu. sp in dubiis, ff. de leg. in ambigua, & l. benignius. [periurij] de facto, ff. de obse. lib. l. 2. 6. q. j. sunt plurimi. de iure autem non notantur, ff. de his, qui no. infa. l. Lucius, s. de ord. cog. cum dile. [periurij] hæc interpretatio benigna habet locum in iudiciis: securior autem in foro animæ, infra de sen. excom. per tuas.

SVMMARIVM.

1 *Idem testis, si pluries recipiatur, debet etiam pluries iurare.*
2 *An testes recipiendi sint super nouis capitulis sub primis comprehensis, & vide in nume. 3. & 4.*

CAP. XVII.

Fraternitatis. [Recipiēdi] in cā appl'onis prima qō fuit, si liceat in cā ap. recipere testes, si fuit eis renunciatum in cā principali, siue in prin. fuerint testes ꝓducti recepti, siue non alij vero intelligunt primā qōnem tantum, quando in principali nō fuerūt testes ꝓducti. Secunda qō est, si testib. in cā principali receptis liceat in cā appellationis aliquid noui ꝓponere, & eosdem, vel alios sup nouis capl'is ꝓducere in eadem cā. & ambab his qōnib. simul respōdet. [Vtriq;] hæc quæstio qōnem nō habet, qa ex quo renūciatū est testib. nō licet in cā appl'onis sup eisdē articulis testes ꝓducere: imo idem est, & si nō eēt renunciatū, dūmō in principali ꝓducti sint testes & publicatæ attestationes, de hoc not. plenius j. eo. cū venisset. [an testib.] hic incipit secūda qō, & prima durat a prin. c. vsque huc. [receptis] hic collige eundē testē ꝯ eundē & in eadē cā posse pluries induci, ar. j. e. cū cām, ar. ꝯ. 4. q. 3. §. item in crimi. Sed
1 expone ibi reū, i. falsum. † Itē no. ꝙ si idē testis pluries recipiatur pluries iurare dēt, qd est exaudiendū in diuersis art. nā sup eisdē secus. [nouis] qdā domini dicūt ꝙ post publicatas attestationes nec in cā principali, nec appl'onis possunt ꝓduci testes, Authē.
2 de testi. §. illud nec super veterib. nec super nouis articulis. † Instr̄a aūt produci possunt nō solū in principali, sed in cā appellationis, esto ꝙ in prima cā principali non fuissent ꝓducta. si prius non essent in principali cā testes ꝓducti, possent licite ꝓduci in cā appl'onis, & sic non intelligūt. C. de ap. eos, § j. & 2. C. de tēp. ap. p hanc. Io. & Azo dicunt, ꝙ in principali cā post publicationē testiū, nec in nouis artic. nec in veterib. licet testes inducere. in cā appl'onis tam super veterib. quā nouis licet testes inducere. Nos dicimus, ꝙ tam in principali, q̄ appl'onis pōt inducere de nouo testes sup nouis tñ arti. ex veterib. pendētib. j. de fi. instru. cum Io. heremi. j. eo. ex literis, & c. ex tenore, series, cām. pōt ēt inducere sup penitus diuersis, dūmō tangant cām, de qua agit̄, j. e. tam literis, cām. Super veterib. aūt non posset. hoc tamen, quod diximus de nouis, sic intelligimus verum, si articuli noui non comprehenduntur sub primis, sed si dependeāt ex primis, sicut loquuntur p̄dictæ decreta. Sed quidam dicunt secus, si comprehenderentur sub primis. v. g. induxit aliquis testes ac probandam præscriptionem, nō probauit titulū, post publicatas attestationes non admittetur ad titulum probandū, quia super eodem arti. vr̄ producere, cum ad probationem præscriptionis necesse sit titulum probare. & qui ad probandum præscriptionē admittitur, potest bene producere testes super titulo, quia titulus in p̄scriptione exigitur, j. de p̄script. si diligenti, & quia si concederetur hoc, s. ꝙ in articulis nouis, q comprehendūtur sub primis, liceret nouos testes producere, videretur [illegible] quia subornationi ꝯ id, qd est in Auct. de testi. § qa vero. Sed vr̄ s̄m hoc, ꝙ nec in integrū restō dāda est in hoc casu. sed in hoc nos ꝯrium nota. s. de in integ. resti. auditis. qa in integ. resti. & applo comparantur, ff. de mino. p̄sens, Sed respōdeo, qd licet in multis equiparētur, nō tamē in oīb. & hoc est vnū de illis, qa non oēs grauati appel.

Universidad de Deusto Biblioteca

possunt.2.q.7.§.sunt quorū.nā restō super omnib. læsis ecclesiis datur, s.de in integ.resti.c.j. Se isti bene fatentur, ꝙ sup his articulis testes recipiendi sunt, vt no.j.eo per tuas, & idē dicunt, si testes iurauerūt de tota cā, & postea deposuerūt, ꝙ super nullo cap.quod ꝯtineat sub petitione, recipiēdi sunt testes, qa a principio super toto, & sup nouis articulis dicere debuerunt totā veritatē, j.de accu.cū dilectus. Illud autē capitulū, de quo loquunt decr.series, ex tenore, constat nō ꝯprehendi sub petitione, quia nihil cōionis & ꝯiunctionis habent locus, & ꝯtus. & idē pōt respōderi ad illā decr. cū lo. qa ꝯdō extranea apposita ꝯtui nihil hēt cōe naturaliter cum ꝯtu. sed bene fatemur, ꝙ hæc cap. pendēt, & annexa sunt ꝯtui. & ideo testes in cā appellationis reci-
3 piunt super eis. † Alij aūt ꝯdicunt, & asserūt, ꝙ sup nouis capitulis recipiēdi sunt testes, ēt si ꝯprehenduntur sub primis, & inducūt pro se verba l.C.de tēp.ap.p hāc.vbi dr, ꝙ testes possunt ꝑduci sup nouis capitulis, quæ oriunt ex primis, vel quæ eis annexa sunt. Vr.n.ꝙ ex quo ex primis oriunt, ꝙ sub eis comprehenduntur. Sed primi rñdent, & vt vr bene, ꝙ licet oriantur, nō sub eis comprehenduntur, sicut est videre in ꝯdōne apposita venditioni. nā licet condō oriatur ex vēditione, quia venditio fuit cā quare adiecta fuit ꝯdō, non tñ conditio sub venditione ꝯprehēditur de natura ꝯtus, cū multæ fiant venditiones sine ꝯditione de natura ꝯtus. sed hac ratione videret, ꝙ ēt sub præscriptione nō comprehenderet titulus, qa aliquæ præscriptiones sunt, vbi non est probare titulum, vt no.j.de præscrip.si diligenti. sed primi rñdent, ꝙ iudex, q examinat testes, ex petitione cognoscet an sit necesse probari talē præscriptionē, vbi sit necesse prius probare titulū, & tunc qa titulus cōprehenditur sub præscriptione obiecta, testes interrogabit de titulo, & ecōuerso, si obijciat præscriptio vbi non sit titulus necessarius, nec de illo examinabit.
4 † Sed quæritur, quid si testes aliqui deponūt super articulis nouis, q pendent ex primis, sed non includuntur in illis, vt in condōne, quæ pendet ex vēditione, nūquid, ex quo aliqui deposuerūt, poteris alios inducere super eisdē? vr ꝙ non pp periculum subornationis. Respon. quia adhuc sup eodē poterūt induci noui testes, qa licet aliqui de capitulo depēdēte aliquid dixerint, non tñ ad hoc spāliter fuerunt inducti, nec inde sciuerunt aliquid partes, nec scire debuerūt, & ideo nō imputat eis. quin super eodē articulo ꝯductos alios inducere possint. Sed si pars dedisset sup hoc articulū, qa tūc in culpa esset, vlterius sup eodē nō posset testes ꝑducere, & tūc iusta esset ꝑsumptio de subornatione. Itē qd dices, aliquis cū ageret rei vē. voluit ꝑbare, ꝙ a Petro emit, nō ꝑbauit in cā appellationis: vult ꝑbare, ꝙ emit a Martino, nunquid est admittendus? Respō. nō, quia hic variat, & sibi contrarius videtur, & ideo repellitur. j.de app.solicitudinem.

SVMMARIVM.

Iudex an per se, & quos repellere debeat a testimonio.

CAP XVIII.

Intimauit. [Eius] V.vel R. [Illorum] productorum, s. a partibus. [recipere] ad probandam corruptionem, vel violentiam prædictā, quo probato amitteret cām, quia copiam probationum aduersario subtrahere voluit.3.q.7.§.tria.j.tit.proxi.c.peruenit. Nos dicimus super principali. j.e. constitutis, quos diceremus ēt post publicationem testium recipiendos per beneficiū restitutionis ex clausula generali, si qua mihi iusta cā &c.ff.ex qui.ca.l.j.& dic, ꝙ post peractam pęnitentiam nō repellitur a testimonio, qa venit ꝯ illicitū iurm, vt no.j.e.testimoniū.& hoc dicimus pp iudices, q per se ēt nullo excipiente indignas personas a testimonio repellere dēnt, vt notatū est ff de postu.l.quos pro. Nā excipiēs de hoc iurō, vel periurio facilè repellitur replicatione doli, vt no.j.de adult.c.2.& pen.

CAP. XIX

Causam &c. [Priuilegium.] Bene post publicationem testium possunt produci instrumenta. [alijs] repete, quæ diximus supra e.fraternitatis. [Impedimentum] repete, quæ diximus, vt li.pen.dilectus.

CAP. XX.

Personas. [Ecclesiarum.] 4.quæstio.3.liberti.s. eod.veniens.15 quæst.3.nemini.

SVMMARIVM.

Testes infideles, an liceat contra fidem admittere.

CAP. XXI.

Iudæi, siue Saraceni. [Præsumant] de facto, quia de iure non licet infidelem contra fidelem admitti supra c.licet. 2.q.7. si hære. 23.q.4.Papa. [In hac parte] idest in testimonio ferēdo. [Subiacere] hic inducitur seruitus de iure canonico. si. infra de Iudæis. ca.ita quorundam.15.quæstio.vltima, cum multæ.

SVMMARIVM.

Pater & alii consanguinei, an & in quibus causis sint idonei testes.

CAP. XXII.

Super eo. [Superior.] Et est speciale in hoc casu, qa licet alias pater pro filio non sit idoneus testis. 4.q.3.idoneus, tñ in matrimonio, si agitur, an sit ꝯtum necne, non solum super consanguinitate potest ferre testimoniū, sed etiam super matrimonio, si non sit suspectus propter diuitias, vel po.vel ho.viri, quia pater, & consanguinei plus quàm alij intersunt matrimonijs filiorum. infra qui ma.ac.pos. videtur, ar.supra de probat.tertio. infra e.veniens. [Firmatū] consensu de pręsenti interueniente. j.de spon.duorum, licet.de sol.sponsalib.ēt cum iuramento, de consang.& affini super eo.

CAP. XXIII.

Licet vniuersi, & infra. [Fideles] supra eodem, Iudæi.

SVMMARIVM.

Familia quæ comprehendat, & quæ nam sint attendenda in ceteris familiaribus, ut eis credatur.

CAP. XXIIII.

In literis & infra. [Familia] i. seruos, vel in potestate patria constitutos.ff.e.t.l.pe.3.q.5.c.j.2.& 3. Alij autem familiares possunt licitè reddere testimonium.14.q.2.super prudentia. s.e.cum nuncius. Sed tamen diligenter iudex attendat honestatem personarum, vt nisi honestæ sint, nullatenus eis credatur, vt hic sup.de proba.licet. [Aliquos] etiam non familiares.

SVMMARIVM.

1 *Iudices deleg. an post mortem delegantis habeant iurisdictionem.*
2 *Possunt testes in causa appellationis super nouis articulis ex primis dependentibus produci.*
3 *Renunciatio & conclusio facta in principali causa nō extenditur ad causam appellationis, quæ est alia a prima.*

CAP. XXV.

Cum venisset. [Terminandam.] Et ijdem iudices eam diffinierunt, sed fuit ab eis appellatum, quia dicebatur non tenere, quod fecerant illi iudices in eo, ꝙ processerant post mortē delegantis: sed statim respon-
1 det, hoc non esse verū. [Morte] † hic dicunt quidā, ꝙ iudices deleg. ēt post mortē delegantis iurisdōnem hābēt, licet possint per exceptionē elidi, & si nō excipiat ꝯ ipsos iudices, tenet quod faciūt. & est ad hoc ar. quia tps datæ inspiciendū est. ꝯ de rescr. cā. Itē quia sola præsentatione rescripti iurisdictio perpetuatur, vt postea non valeat rescriptū impetratū ꝯ illud, vt no. s. de rescr. plerūque, & qa super ꝑsonis, & reb. in rescripto expressis statim iurisdōnem hēt deleg. s. de rescri.pasto. Alij tñ dicunt, ꝙ nunq̄ habent talē iurisdōnem, ar.s.de of dele. gratū, significantibus, licet. nec ob. quod hic legit, qa hic præcesserat citatio. Illud autē constat, qa possunt eorū iurisdōnem prorogare super suos consensus, vt hic no.& no.s.de of dele.sanè. [Egerit.] s.de of dele.gratū. j.de ap.solicitudinē. [Renunciatū] not. ꝙ post renunciationē testiū factā in principali iterū admittit aliqua exceptio, & iterū sup illa exceptione admittunt testes. ex quo.n. quis admittitur ad excipiendū & per ꝯns ad probandū exceptionē siue per testes, siue alio mō, ar.hic, & sup.e.cām.2 Si vero in aliquo speciali articulo sit renūciatū, super illo vlterius communi iure nō sunt recipiendi testes. infra e.de test. s.e.intimauit. Credimus ta-
a men,[a] ꝙ ēt super illo articulo, si aliqua iusta cā mouet iudicē, maxime ꝑstito a partibus iurō, ꝙ hic malitiosè non petit, ꝙ iterū sup eodē articulo posset testes producere p beneficiū restitutionis ex clausula generali, si qua mihi iusta cā &c.ar. in Auth. de test.§.qm multi.vbi dr, ꝙ admittat post ꝯclusionem, q̄ magis impedire dēt, q̄ renunciatio. Itē ar.ff.de eden. si quis ex communi.§.fi.& l.seq. Alij tñ dicūt hic permitti per beneficiū in inte.resti.specialis, de quo legitur & tractatur s.de in integ.resti. c.j. &
2 per totū: sed primū dictū magis placet. † In causa autem ap. constat, ꝙ qñ generaliter est renunciatum, possunt super nouis articulis dependentibus ex primis testes producere. s.e.fraternitatis. Sed si in aliquo articulo specialiter renūciasset quis in causa principali, tunc nec sup illo in cā appellationis cōmuni iure testes producere posset, sicut colligit a ꝯrio sensu infra e. constitutus, in fi.& sic vr, ꝙ quantū ad hoc nulla, vel modica diuersitas
3 sit inter cām principalem, & cām appellationis. † Renunciatio autē, & ꝯclusio facta in causa principali non extēditur ad cām appellationis, q̄ est alia a prima, & hoc ideo, quia nō creduntur partes de hoc intellexisse. sed si illi intelligerent, vel expresse dicerent, nos renunciamus, vel concludimus, ꝙ de cætero nec de iure, nec de facto in causa principali, vel appellationis dicemus aliquid: hæc renunciatio semper præiudicaret. [Receptis] & ita ꝙ nullæ aliæ recipiantur, & no.de hoc s.c.fraternitatis.

ADDITIO.

a ¶Credimus tamen, Hoc dictum Inn. refert etiam Io.An.& illud tenet in c.intimauit. infra c.Et tenet etiam Car.in cōsi.23.inci.in causa Amareti, col.j.in fi.

SVM-

SVMMARIVM.

Consanguinitas quomodo, & per quos testes probari possit.

CAP. XXVI.

Series. [Tui scripti.] In primo hic hēs, ꝙ non est necesse ponere stipitem, sed sufficit ponere primum gradum.35.q.10.c.j. j.de consan.& affi.cap.tua.& credimus duos testes probare consanguinitatē ab vno latere, s.viri, & alios testes ab alio, s.mulieris. Imò, qd plus est, duo testes pñt probare
a primum gradū, & alij duo[a] sm, & sic de aliis. [Sororē.] No. ad reprobādū ꝯsanguinitatē sufficere destructionē vnius gradus. [Contraria] nec introducta de certa scientia conditoris legis. [Testes] est.n. nouus articulus pendens ex priorib. vt no. s.eo. fraternitatis.& nō credimus, ꝙ duob. testib. hoc ꝑbantib. ꝑiudicetur plurib. qui aliud probauerunt, sed habebitur ꝯsideratio, quis melius probauerit s.de prob.ex literis.23.q.5.si quis ecce.

ADDITIO.

a ¶Et alij duo secundum. Et sic in probanda consanguinitate quilibet gradus dēt probari per duos teste. Adde, qd hic idē tenet Pet.de Anc.in cōs.277.inci. ex prædicta facti narratio. col.5.in prin.& illud consilium repetit sub nu.239.

SVMMARIVM.

1 *Cuiusmodi requirantur testes, cum accusatur, ꝙ non possit perfici matrimonium propter affinitatem, vide in nu.& 3.*

CAP. XXVII.

Præterea. In hac decre. quærit, an si qñ accusat matrimonium, s. ꝙ inchoatū nō possit perfici per affinitatē, vel aliam cām, necessarij sit testes de visu, & an sufficiāt de auditu, si testimoniū de auditu fulcitur fama, & alijs adminiculis, & an sufficiat testimoniū aliquorū, qui dicūt se conscios de carnali copula in eos habita. Rñ. ꝙ si testimonium de visu alias est conueniēs, quia s. crediderunt cām dicti, puta qa præsentes erant, & videbant, qñ ꝯsanguinei simul cōmiscebant bene valet, vt separetur matrimoniū, & hæc pars responsiones
1 nullā dubitationē recipit. † Ad secundam qōnem rñdeo idē, s. quod si de auditu tñ testificentur, dummō sibi ꝯsentiat fama, & alia adminicula. Sed ꝯ hoc vr, quia fama non probat, nec ēt quia violentā præsumptionē adducit. j.de eo qui co.con.sup eo.4.q.3.§.item sæpe. Rñ. hoc speciale est vbi dr ad matrimonium impedimentum, quia ꝯsanguineus viri eam cognouit, vel quia ipse vir ꝯsanguineam mulieris cognouit. nā minores probationes sufficiunt ad impediendū matrimoniū, de clan.
2 despon.cum vi. s.eo.super eo.1. j.de spon. præterea.2. † Pōt ēt intelligi, ꝙ fama cū alijs adminiculis defendit matrimonium, maximè si nō fit præiudiciū alij. j.de præsum.c.illud.alij dicūt speciale esse, cū agitur de adulterio, vt per præsumptiones cū fama probet adulteriū, ar.32.q.1.dixit, in Auc.vt li.ma.& au.§. hic quoq;, & §.quia vero. Tertiæ aūt qōni, cui non rñdet Papa, tu rñde ꝙ si interrogatus de cā sui testimonij non reddidit, nō valet. Si vero nō fuit interrogatus, valet.1.q.3.si hēs. [Visu] ita ꝙ visus sufficiat. [Sufficiat] sine visu. [Cōscios] quia ab eis, s.ab his qui se dicunt cognouisse, audierunt.22.q.5.hic vr, ibantq; cū eis, qñ pro hoc ibant, s. vt se inuicē cognoscerent. [De visu] & hoc indubitanter est, s. ꝙ eos ꝯmisceri viderint. [De auditu] s. ꝙ audiuerint ab aliquibus, ꝙ cōmiscebant ad inuicem. alij dicunt, ꝙ testificantur, ꝙ audiuerunt eos simul coeuntes, scilicet quia tenui pariete separabantur. [Subministret] supple testimonium de auditu. [Legitima] puta quia aliquando simul loquebantur, quando possunt captare opportunitatem.

SVMMARIVM.

1 *Iudex qui de causa cognoscit, an per se acta scribere possit.*
2 *Iudicis scriptura, & forensium instrumenta, an faciant fidem.*

CAP. XXVIII.

1 **Cum à nobis, & infra.** † Hic colligitur, ꝙ iudex, q cognoscit de cā, pōt idem scribere acta per se, & sm antiqua iura vr, ꝙ credebatur soli iudici sine subscriptione testiū, dūmō per testes, vel cōparationē literarū ꝯstaret, ꝙ esset sua scriptura, ar.ad hoc, qa si credit soli tabellioni. C.de dona.in dona.& in Auth.de fid. instr.§.si vero neq;. C.de falsis, si quis decurio, multofortius creditur iudici, & certe hodie ꝯriū est. s.de prob.qm. Imò plus vr, ꝙ ēt sm antiqua iura nō credebat iudici sine subscriptione testium, vt hic expressè dr. nec est simile de tabellione, q̄ ad hoc hēt publicū officiū, & de iudice, qui licet habeat publicū officiū in iudicando, nō tñ hēt publicū officiū in scribēdo ēt acta, cui
2 ēt minor fides hr, quia de suo facto testificat. † Itē scias, ꝙ talis scriptura iudi.& alia forensia instra priuatæ scripture sunt, & iō per se tñ nō faciūt fidē, nisi p testes, vel cōparationē lrarū probet vera esse scriptura. C.de ꝑb.instra, & duab.ll.seq. nos dicimus, ꝙ nunq̄ scripturæ iudicis credit nec cū subscriptione testium, nec sine, qa nullo iure hoc reperit, nec hic h.d.sequēs n. lra sic exponit, nec scriptū eorū, &c.i.tabellionū.non.n.refert ad dictionē s.positā, s.iudicis, q̄ est singularis numeri. vel dic, ꝙ in partib. illis notarij dicunt iudices, & hęc ē veritas, & cōi noīe appellant iudices, & notarij. [Et canonica.] 6.q.2.placuit, si tm. [Et ciuilia.] C.de arb.nemo. [In causis] corā eo habitis. s.d. ꝑb. qm, & multo magis si reddāt testimoniū de causis habitis corā alijs, vel ēt de alijs factis.11.q.j.nec honore. [sine] sup.nec ēt ex causas. [Sine sup te].i.si faciāt testimoniales lras, vel ēt si aliqñ testimonium reddant. [Testium] s.de procu.c.j.16.q.3.§.pen.

SVMMARIVM.

Exceptio dilatoria in qua parte iudicij sit proponenda, & in ea probanda, an testes super principali testificari possint.

CAP. XXIX.

De testibus, & infra. [Cogi] qa exceptio dilatoria semp li.ꝯt. ꝑponit, probat, & testes sup principali nō recipiunt ante li.ꝯt. rir.ā. vt li.nō ꝯt.c.qm. ideo testes super dilatoria recepti, super principali non testificantur, sed in peremptorij secus, quia post li.cont. probantur, vt C.sen.rescin.non pos.l.peremptorias, dummodo super principali iurauerint.

SVMMARIVM.

Testes contra vnam personam inducti, an contra aliam valeant: & an recepti in vna causa, probent in alia: & si fuerint recepti coram arbitrio, an valeant coram alio iudice.

CAP. XXX.

Constitutus, & infra. [Concilij]. j. de con. præ.nō va.c.2. [ꝑprij]. j.de cō.præ.nō va.post electio. [Ad iudices] & ab istis iudicib. appellauit Ho.& super appellatione suas lras reuocatorias impetrauit, & hoc totū videmus in registro. [Impetrauit] sup appellatione, q̄ emisit a iudicib. obtentis ab R. [Postulabat] corā Papa. [Testiū] corā quib. inducti fuerūt hi testes habemus. nec est vis. [procurator] magistri R. [dicebat] & bene. [archiepm] archieps.n.petijt remoueri R.cū nō esset per eū institutus. R.āt suā electionē petijt ꝯfirmari cum canonicè esset institutus per capłm, & super hoc vterq; testes induxit, quos Ho.aperiri petebat, & fuit hæc eius petitio reprobata. [cām] nō hāc. s.an esset apperitio testiū facienda, sed cām principalē ei cōmisit. [perire] testes.n.ꝯ vnā inducti personā ꝯ aliā non valent, sed inter easdē sic ēt in cā appellationis. & si recepti sunt corā arbitio, valent corā alio iudice, C.de test.l.vl.C de arb.l.pe. [Ira] denegata aūt sibi petitione sup testib. ab archiepō productis processit ad aliā petitionē, s. ꝙ liceret ei producere alios testes, & suæ petitioni cū dictione tñ. Pa.Ho.videmus.n. Ho.cām agi inter archiepm, & R.sup canonica instōne, R.timēs sibi præiudiciū generari, ēt ipse pro se, idest suo agendo noīe de sua instōne egit, dicens eā canonicā, & electionē R.minus canonicā, & iō non ꝯfirmandā, & testes ꝑduxit. Cum aūt eandē cām corā alijs iudicib. ꝑsequeret, ad quos prās deuoluta erat, siue per appellationē, siue alio mō, voluit eosdē testes ꝑducere, quos ꝑduxerat primò. R.aūt dicebat, ꝙ cū primò reddidissent testimoniū, nō erāt denuo admittēdi. Papa aūt rñdit, ꝙ sunt admittendi, si nō inueniant primæ attestationes, vel ēt si inueniunt, sed suspectæ sint. sed inueniant apud ipsum Ho. depositę, in hoc casu nō sunt recipiendi testes ex parte Ho. qa non pt hre eas suspectas. R.aūt bene posset forte suspectas hre, nisi forte depōni ꝯsensisset. & hoc vult dicere Papa, qa si attestationes receptæ in cā, q̄ vertebat inter magistrū R.& Ho. fuerūt depositę apud Ho. & postea super eadē cā velit alios testes ipse Ho. ꝑducere, vel qa dicat se minus sufficienter ꝑbasse, vel quia dicat se p̄dictas attestationes amisisse, nō est audiendus, qa suspectus est, ne dedicerit testificata. Si vero non fuissent apud eū depositæ ipsę attestationes, sed cū adhuc clausæ essent, vellet plenius probare, vel si amissæ essent, vellet ex integro ꝑbare, posset. s.de ꝑb.c.vlt.s.e. cām. nec mireris, si dr, ꝙ apud eū fuerūt depositæ attestōnes sæpe.n. accidit, vt apud ambas partes attestōnes deponant, qa eas diligētius custodiūt. [delegatis] sic est ī registro, a Petro S.Marcelli p̄sbytero Card. Apłicæ sedis leg. [Attestationib.] quātū ad illos testes, quos ꝑduxit ꝑ se. q.d. illis attestōnib. quas semel ꝑduxit, vtat: qa eosdē testes ꝑducere nō poterit. nec ꝑhibet, quin vtat attestōnib. aliorū testiū, q postea ꝑducent.n.bñ.n.licebat ei adhuc alios testes ꝑducere, cū adhuc nō essent aptæ attestōnes. [Eū]. s. Ho. melius placet, ꝙ referat ad legatū. nā licet testes recepti fuerint coram dele.a le. tñ attestōnes depositæ fuerunt apud legatū. iustū.n. fuit, ꝙ ex quo pro se induxerat testes corā prædictis dele. ꝙ eosdē testes super eodē nō inducat corā alijs, & sm hoc planus est intellēs, nec sunt necessariæ gl. hic positæ. [depositis] qa timetur, ne dedicerit testificata, quæ apud eum deposita erant, & iō ꝯtentus dēt esse illis nec amplius testes illos ꝑducere, vel alios, si ꝑ se nō ꝑduxit. [alioquin].i. si nō sint apud eū depositę [ꝑducti.] ī cā, q̄ erat īter archiepm, & mag R.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio non excusat a iuramento.*
2 *Ante publicationem debet index exprimi facere, quod cuique obijciat.*
3 *Quando sit admittenda protestatio, & liceat dicere in personas testium.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XXXI.

Præsentium. [Testium] secus in instris, ↄ q̄ obijcitur vsq; ad fi. ĩ.de præsump. illud, C. de edi di. Adri.l.vlti.[cū iuramēto] dicunt qdam tunc demum hoc iurm præstandum, cū a principio non est iuratū de calumnia, vel in causis, vbi nō iuratur de calūnia, vt in spūalibus, s̄. de elec.cū dilectus. Non tñ dicimus idē, & si sit iuratū. [Forsan] nam in hoc casu, s. qñ fuit protestatus, sine illo iuramēto poterit dicere in personas testium.
1 †Sed ↄ. ĩ.eo.præsentium, vbi dr̄, ꝙ protestatio non excusat a iur̄o. Sol.illud loquitur de illo, qui testes induxit, qñ vult reprobare testes sup aliorū reprobatione inductos, & ideo magis præsumitur ↄ eū, & ideo ēt cū protestatione exigitur ab eo iurm. vel ibi aliqua suspitio mouet iudicē, hic aūt obtinet gñralr. [id fuerit] s. ꝙ velit dicere in personas testiū.
2 †[Protestatus] licet sufficiat sola protestatio, vt hic, tñ iudex prudenter facit si ante publicationē facit exprimi, quid cuique obijciatur, & ēt super hoc ante apertionē testiū super principali productorū recipiendi sunt testes. s. sup reprobatione testiū, s̄.de proba.licet, & ĩ.e.præsentiū. [ostendere] p legitimas ꝓbationes, vel per ꝓbabiles p̄sumptiones. alij tñ dicunt ad hoc sufficere solū iurm ipsius. [repellere.] C. de fal. qui fallas. C.de reb.cred.si qs ius, ĩ. de cen.cū olim.
3 † [Protestatus] hæc protestatio, ꝙ liceat dicere in personas testiū, non est admittēda, nisi iudex in hoc aduersario ↄsentiat, ꝙ sic probo: post publicationē testiū non est ei licitū dicere ↄ testes, si nō fuerat ꝓtestatus, vel sine iur̄o. ergo & si fuerit protestatus, idē dicendū erit, nisi p̄dictorū cōsensus adsit, vel iusta cā protestationis ostēdatur. ꝓtestatio.n. ↄ ius cōe, vel præter voluntatē aduersarij, vel iudicis nō valet, nisi ex iusta cā fiat, vt no s̄.de cōsti.cū M. & de ele.Cumana. & ĩ hoc casu si admittat ꝓtestatio, si testes pro eo aliquid dicant, bene valet ei, quia nō dixit testes malos, licet & ꝓtestatus sit, ꝙ hoc sibi liceret, nec de omnib. dixit ꝙ vellet eos reprobare. & si protestetur expressè, ꝙ dicere vult in testes, vel excipiat sic, testes volo repellere, ꝙ sunt criminosi, bene admittendus est, etiā si nō hēt paratas probationes, sed recipient postea, vt no. ĩ.eo cū causam. & postmodū anteq̄ testes recipiant sup exceptione, oportet eorū crimina exprimere, ĩ.e. præsentiū, & tunc de facili nō crederē eis, si quid ꝓ ipso dixerint, vt hic. [De facili] i.nullo mō, ar.C.de fal.qui fallas, C.de rebus cred.si quis iu. ĩ.de cens.cū olim. Vel dic, ꝙ iudex aliquā habebit præsumptionē ex dicto eius, si alias viderit eā cōsonare veritati. vel dic ꝙ q̄diu perseuerat in proposito dicēdi ↄ testes, nō creditur sibi ꝓ ipso: sed si recedit ab hac sua ꝓtestatione, tūc creditur ei, quia pœnitere pōt, ff.de app.si quis li.ff.de inoffi. test. nā & si. vel dic, ꝙ nō crederetur huic testi pro ipso, q sic est ꝓtestatus, si aduersarius ratā vult hr̄e ꝓtestationē eius, & nō vti testimonio eius. alioquin si vult vti testimonio eius ꝓ se, & ↄ se admittere tenetur, 3.q.8.cuius in agēdo, nec dēt eadē res duplici iure censeri. 12.q.2.cognouimus. Sed dicūt quidā, ꝙ hanc ꝓtestationē pōt reuocare, sicut appellationē. 2.q.6.si quis libellos, nisi interesset aduersarij pp expensas, & laborē, ff.de re.iur.nemo, nisi illud interesse vellet remouere satisfaciēdo de expensis, & alijs, vt dēt. hic aūt fixe tenendū est, ꝙ postq̄ induxerit testes ad reprobationē testiū a parte altera productorū, vlterius nō pōt pœnitere. nā cū testes pro vtraq; parte iurent. 14.q.5.nō sane, pōt esse, ꝙ testes ipsi reprobatorij ea dicerent, q̄ potius facerēt ad ↄfirmationē suorū testium q̄ ad reprobationē. Si aūt per instr̄a vellet reprobare, etiā post productionē pōt desistere. Alij tñ dicunt, ꝙ ex quo corā iudice obtulit se probaturum exceptionē ↄ testes, vlterius reuocare non potest, quin sup hac exceptione iudicet, cū de qua re cognouit iudex &c. ff. de iudic. de qua & quia iam exceptione tua proposita ↄ testē quæsitū est ei ius, vt sibi pro te non credatur. tacitè aūt huic exceptioni, s. ꝙ possit dicere in personas testiū renunciatur, si mandet eū interrogari de capitulis suis, arg. præ.ll.& 4.qō.3 si quis re.quidā tñ dicunt, ꝙ inuito eo qui producit, super capitulis protestātis ↄ eū audiendi nō sunt, cū & si dicerent pro eo, non esset eis credendū. hoc dicit. Secus, si mādet examinari super capitulis aduersarij, quia tunc tantū ad eos reprobādos intēdo. Sed melius est dicere, ꝙ semper sunt recipiēdi, qa si non faciunt ad plenā ꝓbationē, faciunt tñ ad p̄sumptionē, vt s̄.dictū est. Si verò ex dictis testiū, ↄ quos ꝓtestatus est, faciat rubricas ↄ aduersariu, nō vr̄ tacitè renūciare, cū licitū sit auctoritatibus vti ad eos cōuincēdos. 37. di.si quid. Sed si pro se, vel iure suo faciat rubricas, secundū opinionē eorum, qui dicūt, ad nihilum valet eorū testimoniū, renunciare videt. s̄m opinionem aūt aliorum secus, cum ad aliquid valeat eis dictū illorū. tñ hoc, ꝙ ꝓ se, vel iure suo possit facere rubricas non vr̄ hēre locū nisi cū testes generaliter iurauerūt sup tota cā dicere testimonium. alij contra, & no. supra eodem, fraternitatis.

CAP. XXXII.

In nostra præsentia, & infra. [Honestatis] supra de ele.dudum, vbi no. [Præferenda] vel adæquanda, cū sint rei, supra de probat.cap.3.

SVMMARIVM.

1 *Criminosi an repellantur a testimonio & ab excipiendo.nu.2.*
2 *Testes super alijs articulis pœnitus diuersis, an produci possint apertis iam alijs attestationibus.*

CAP. XXXIII.

Tam literis vestris. [Lucan.] cū enim cōsecrationē peteret, exceptū fuit
1 ↄ eū de multis. [Infamia] ĩducitur ei purgatio. [Tales] † s. criminosi, q repellunt a testimonio, sed nō ab excipiendo, alij dicūt criminosos esse repellendos a testimonio in cā exceptionis. hic aūt repelluntur, quia erāt cōspiratores, vel inimici, uel
2 aduersarij in cā prius dictū magis placet. [Quia] † No. ꝙ si testes producti sunt, & apertæ attestationes, tñ post super alijs articulis penitus diuersis pñt produci testes, ar. s̄.e.cām, q̄.& est hoc ea rōne, quia generaliter de oīb. excipere pōt. Idē ēt dicerem in vniuersalibus, & generalib. petitionibus, quia licet sup vno articulo essent apertæ attestationes, tñ sup alio admitterentur. nā, qđ plus est, ēt post snīam audiret. C. de iud.l. 2. Idē est ēt in singularib. actionibus, dummō articuli sint diuersi. s̄. e.cām. Itē no. ꝙ hic spāliter admissi fuerunt postea testes sup hoc articulo, licet terminū habuerit ad probādū, quicquid voluit de iure suo, quia pp eius culpā.i. illegitimā appellationē super irregularitate eius nō fuerūt testes recepti. [Fœminæ]. s̄. e.qm̄.vbi no. [Lr̄as] & ideo fuerūt falsæ. s̄.de prob.c.tertio loco. ĩ.de his, quæ fi.a ma.par.ca.quanto. C.de falsis, qui veluti. [Constat] & potest constare directo. s̄.de proba. tertio loco & indirecto. ĩ.de his, quæ fiunt a prela.quanto. ĩ. eo.ex tenore.

SVMMARIVM.

1 *An possit Archidiaconus agere sine mandato.*
2 *Nunquid, si feratur snīa contra vnum agentē, possit postea alius agere.*
3 *Singularis persona qualiter agere valeat nomine ecclesiæ.*
4 *Contumax in processu negotij citandus est ad audiendam sententiam.*

CAP. XXXIIII.

Cum olim. [Archi. Menen.] qui alio noīe dr̄ sancti Dauid: dicebat.n.hic Archi.hanc ecclesiam esse archiep̄alem, & super hoc obtinuit fieri inquisitionē per dñm Papā. Sed obijcitur, aut vocabat ecclesia, aut nō. Si vacabat, vacāte sede nō erat de statu ecclesiæ agendū. ĩ.ne se.va.
1 c j.si nō vacabat, ep̄s dēt agere.nō archi. †Itē q̄uo pōt archidiaconus agere sine mandato? R ñ. ꝙ ecclesia non vacabat, & ep̄s erat negligens hoc ipso, ꝙ ius ecclesię suę non prosequitur, uel alias de negligentia summaria cognitione præmissa, constitit Papæ, vnde Arch. & quilibet alius de ecclesia pōt ꝓsequi cām, ēt ↄdicentib.ep̄o, & alijs. 12.q.2.non licet ĩ.de re.eccl. nō alie. c.si quis præsbyterorū. 2.q.7.qua pp, & conficiet libellū noīe ecclesiæ, & petet fieri restitutionē noīe ecclesię, vel iudicari ꝓ ecclesia, ar. s̄.de in inte.rest.c.2.& 3.& c.tū ex lr̄is, & licet agat noīe ecclesię, nō est necesse, ꝙ hēat mandatū, & hēt hāc ptātē agendi de iurib. quę sunt ecc.de re.eccl. non alien. si quis. 12. q.2.non licet, & nō est hic procurans. sicut si pr̄ agat pro filio. C.de bo.q li.l.cū oportet, & l.cū non solū. vel consanguineus ꝓ consanguinea, & in multis alijs casib. vbi aliquis ꝓ alio agit, & noīe alterius, licet non hēat mandatū. ff.iud.sol.l.3.§.j. ff.de proc. sed hę tñ si iudex nō cogat eū exprimere, cuius noīe agit, prudenter faciet, si nec ipse exprimat. Si aūt ecclesia vacaret, non posset agere Arch. cū non esset negligens ep̄s, quia nō est, nec pōt currere tp̄s vacante ecclesia. ĩ.de præscrip.auditis, & c. de quarta. alij tñ dicunt, ꝙ ēt vacante ecclesia pōt agere Arch.
2 †Sed nunquid, si vno agente ferat snīa ↄ eū, postea possit alius agere? R ñ non ēt procurator ab ecclesia legitime constitutus, nisi forte ignorasset, qñ alius agebat, ar. ff. de accu.is cui.§.idē vel nisi posterior doceat de collusione prioris. ff.de iu.l.cū.§.in popularib. & si plures simul agere velint, eligendus est idoneior post illū cuius interest. ff.de po.a c.l.2.& 3.qñ aūt ille, cuius interest singlr̄, agit suo noīe, cōficiet libellū post eū, si alius agat siue ꝓcurator ecclesiæ, siue quicūq; alius. nō exceptio rei iud. qa est alius qui primo egit, & alius qui mō, & ad aliud, ar. ff.de ex.rei iud. & an eadē, & l.cū q̄rit. Itē res inter alios ac. &c. hæc licet ꝓ parte sint vera, ĩ eo tñ, ꝙ cuiq; licitū ē agere noīe eccl̄iæ pro iurib.ecclesiæ, vbicunq; ep̄s, vel capl̄m fuerit negligens, ar. nō liceat, si quis presbyterū, non fatent quidā hoc esse verū, nec ↄcedit, ꝙ hic scriptū est. illa n. capl̄a tñ in reuocatione alienatorum loquunt, vbi est spāle, & ex spāli cā ↄcessum est singulis clericis eiusdē eccl̄e, cuius bona sunt alienata ↄ ius cōe, & suo noīe aget, sicut in actione populari, & nō ecclesiæ. Capl̄a āt, q sunt 2.q.7.qua pp, & c. seq. vere nō loquunt in reuocationib. alienatorū tñ, sed ēt vbicūq; viderit ep̄m excedere rōnē, uel
3 al̄as eccl̄iā lędi. †Sed dñt, ꝙ ibi ñ agit sīglaris ꝑsona noīe eccl̄ię
intentando

intentando actionē, sed denunciando, vel inquirēdo, vel excipiendo, vel accusando agere pōt ↄ eū, vel eos, qui neglexerūt ecclesiā, & sic intelligit 16.q.7.filius. 23.di.illud. illud ēt c. nō obest, quia hic non admittitur Archi. iure cōi, sed ad procedendū in inquisitione. C.si de mo.pos.l.j. & quā Papa faciebat. Nā cū Papa multa audisset de statu ecclesiæ huius, tandē ad instantiā Archi. & eodē prosequente Papa cōmisit inquisitionē, & ꝙ in forma inquisitionis procederet, ex eo apparet, ꝙ li. nō contest. recipiunt testes. & fertur diffinitiua snīa, quod nō licet, si directo ageret. s̄. vt li.nō ↄte.qm̄, in princi. hoc aūt forte posset dici anteq̄ celebraretur aliquis ↄctus per ep̄m, vel capitulū, ꝙ si aliquis ↄdiceret certa cā assignata, si postea vellet dicere ↄ eū & petere illud retractari nomine ecclesiæ probata cā coram iudice superiore, posset ēt sine appellatione expediri, infra de his q̄ fiunt a ma.par.cap.c.cū in cunctis, ar.11.q.1.si quis cum clerico.ēt patronus. 16.q.1.constitutus. Alij tñ ↄdicunt, sed ↄ prius dicta. s. ꝙ hic procedit inquirendo. vr̄ dicere litera, vbi dicit, ꝙ Archi. posset repelli. vnde dr̄ qđ hic non agit in forma inquisitionis, cū in cā inquisitionis fama est pro accusatore. & quæ ex quo vera est, nulla exceptione repelli pōt. ĩ.de accusā qualiter. 2. Itē quia dicit hic, ꝙ per procuratorē pōt agere executor huius inquisitionis. Itē quia hic dicit, ꝙ in inquisitione s̄m hoc necessaria est lit.cōte. dummō partes non sint contumaces. sed respondemus hoc non esse ↄ iura, s. ꝙ constituat procuratorem, & ꝙ possit repelli ab inquisitione, & ꝙ fiat lit. cōte. qñ aliquis executor admittitur ad inquisitionem prosequendā, vt hic, & maxime vbi agitur de iure alleuiando, vel accrescēdo. Secus autem dicerem, si inquireret de crimine. Itē & secus est, vbi Papa ex suo officio procedit. [Per exceptionē] forte quia mandatum non hēt hoc non placet. [Per exceptionem] excommunicationis, vel rei iudi. vt supra de lit.cōte.exce. & infra de excep.
4 exceptionē vel quia expoliauerat Archiep̄m custodia vacātiū ecclesiarū, vt s̄.de resti.spo.item cū quis, & in c.in litteris. †[Sententiā] præmissa tñ lit.conte.ne sit ↄ s̄.vt lit.non conte.qm̄, vel potes dicere decre.loqui, qñ Archiep̄s diffamauerat ecclesiam Nemen. quæ ei suberat. vnde præfigendus est terminus Archiep̄o, intra quem procedat, alioquin præcipiendum est ne vltra ecclesiā inquietet. C.de inge.ma.diffamari. sed hic non vr̄. s. ꝙ Archiep̄s diffamauerit, cū esset in possessione. alii dixerunt generale esse, ut in causa status procedatur lit.non contes. vel dic, ꝙ hic in modum inquisitionis processum fuit, & ideo procedi potuit lit.non contest. supra vt lit.non contesta. quoniam. Itē no.hic contumacem in processu negotii citandum ad sententiam audiendam, de hoc no.supra de offi.deleg.consuluit.

CAP. XXXV.

Ex tenore vestrarum. [Festum.] Hic non dixit ante productionē testium, s. de loco, & tempore, quibus cum alia ↄxerat, quia si dixisset post publicationem eorum, non fuissent alii testes admissi, cum & prius de hoc pars instructa fuerit. hic autem ideo admittuntur, quia sic ex dictis testium post publicationem apparuit. [admittendos] de hoc no.supra c.fraternitatis.

SVMMARIVM.

1 *Quarta productio qualiter sit petenda, & nunquid iudex possit eam denegare, nume.2.*
3 *Appellatur ab interlocutoria, quæ fertur in iudicio possessorio.*

CAP. XXXVI.

Significauerunt nobis, & infra. [Proprietate] de hoc no. s̄.de Sequestr.poss.ad hoc. [suspenso] de hoc no. s̄.de cau.pos.c.pastora. [Successerāt] interdictum.n. vnde vi, dat hr̄di, & bonorū possessori. ff.de vi & vi arma. l. 1. §. hoc interdictū, & in hæred.de hoc no. s̄.de resti.spo.cū ad sedē, & eodē mō successori, & in successorē de eo, qđ ad eū peruenit.
1 [Deberet] nisi monachi quartā productionē petiissent. †[Quartā] quicunq; quartā productionē petit, dēt petere cum ea adiectione, s. cū solēnitate iuris. & si hoc nō adiiciat, & offerat, & deneget, iusta est interlocutoria, & iniusta appellatio, qđ sic probo, quarta productio testiū sine solēnitate simplr̄ loquēdo non est de iure, imò est ↄ ius, vel p̄ter ius: ergo qui eam denegat bene
2 facit. †Itē no. ꝙ si petat quarta productio legitime, i. cū solēnitate, & iudex simplr̄ deneget, vel nō assignata cā, vel nō p̄missa cognitione sup ea, s. vt refrenet multitudinē testiū, vel aliā, ēt si illa cā denegationis subsit, in veritate tñ snīa est iniusta, & appellatio, si contingat eā fieri, erit iusta. Et hoc sic probo: petitio quartæ productionis de iure est, qm̄ fit cū solēnitate, denegatio est ↄ ius. ergo si nō assignat cām suæ denegationis, grauat partē, & sic pōns legitima appellatio vr̄, ĩ.de appel. cū in ecclesia, & c. vt debitus. sed si cām assignet iustā, & nō examinet ipsam, adhuc facit ↄ ius & pōns grauat, qa hæc quarta productio cū causæ cognitione dari dēt, vel negari. vñ no. supra eo. in causis. Si ergo hoc nō p̄cedat, grauamē est. alii aūt dñt ↄ. [Et pp hoc] quia quartam productionē denegabant. [Interlocutoria] su-
3 pra de electi.cū dilectus. †[Appellasse] no. ꝙ ab interlocutoria appellat q̄ fertur in iudicio possessorio. simile supra de ele.cū dilec. & tñ in possessorio siue retinēdæ, siue recu. siue adipi. possessionis nō appellat. C.si de mo.pos.l.j. & 2.q.6.si de possessione. quidam tñ dicunt, quod dicit illa l. non obtinere s̄m canones, sed s̄m leges tm̄. de hoc alias bene no ĩ.de no.op.c.nunc c. pen. vñ dicit, ꝙ monachi appellarunt post interlocutoriā latā ↄ eos super denegata eis quarta productione testiū quia p talē denegationē fuerunt grauati. Sed si monachi petiissent quartā productionē, & ante denegatā petitionē dixissent, & appellamus, si denegaueritis eam, tūc talis appellatio nō imp dr̄. quin valeat quicquid fit post talē appellationē, ēt si postea deneget p snīam admittere quartā productionē, nisi post denegationem iterū appellet, arg. ad hoc, qa nulla cā, vel grauamē suberat tpe primæ appellationis. ĩ.de appel. vt debitus honor, & c. dile. fil. G. sed si ante simpliciter denegasset quartā productionē, & monachi appellarēt, nisi reuocaret hoc grauamē, bñ valeret hm̄oi appellatio, qa nō est a futuro grauamine, sed p̄nti. ar. ĩ.de appe. ex parte. nec valet, si obiiciat appellatus ꝙ vr̄ a futuro grauamine appellatū, cū dicant, appellamus, nisi reuocaueris, qđ verbū
a ↄsiuū est, ff.ad Tertul.filii mr̄.ad finē, & futurū subiūctiui a modi, quia reuocatio, q̄ petit, q̄ est de futuro, nō est grauamē, sed est releuatio grauaminis grauamē aūt fuit denegatio quartæ productionis, q̄ bene præcessit, & a qua appellatū fuit, & bene appellare licet. [Quartā] & de hoc no. supra eō. in causis. [Effrenatā] supra de probatio. licet. ff.de testi.l.j. ĩ.c.proxi. [Legal] Auth.de testi. §.qa verò [In probatione] hic. s. ꝙ petiere quartā productionē cū solēnitate, & qđ qa eis hoc denegatum fuit, intra decenniū appellasset. [In expensis] de hoc no. supra de dolo, & ↄtu.finē. [Liquere] quod est post conclusionem. ante.n. cū posset nouas exceptiones proponere, & sup eis testes producere, & in omni cā instrumēta, de cā liquere nō pōt, supra c.causam, tā literis. supra de ele.dudū. 1. ĩ.de fi.instr.cū dilec. [Processuri] & si voluerint moniales, alias non, de hoc no. de cā pos. & proprie.pasto. alii ↄ, si noluerunt moniales, dummodo monachi velint. [Alioquin] idest si est conclusum, & ita habes hic, ꝙ si conclusum est in petitorio, ꝙ potest transire ad possessorium, sed tunc iudex vtrumque simul determinabit, ut hic dicit. [Simul] supra de causa poss. cum dilectus.

ADDITIO.

a ¶ Futurum subiunctiui. Vide Feli.hic, & eundem in c.quoniam, col.2.princi.supra de constitu.

SVMMARIVM.

1 *An valeat testimonium, in quo non est reddita, neque petita causa.*
2 *Testium refert veritatē dicere de his, quæ 5.sensib. corporis percipiūt.*
3 *Quando dicatur testimonium esse bonum.*
4 *Attestationes inualidæ quandoque per partium consensum validantur.*
5 *Quo casu iudex refrenare debeat testium multitudinem, uide in nu.6.*

CAP. XXXVII.

Cum causam. [Tā sup principali.] Idcirco a principio simul mandatur recipi testes super principali, & dici in personas testium, quia præsumptio erat, ꝙ Fauentini vellent prorogare causam. supra de proba. licet. Idē, vbi a principio fit tm̄ protestatio de dicendo in personas, ar. supra eo. præsentiū. Idē, vbi dr̄ odiosus ex leui cā, & idē, vbi dr̄ seruilis conditionis, & in præsenti non hēt chartam manumissionis, in Auth.e.§.si vero dicat. nā in his casib. admittit & recipit testis, vt testificetur sup eo, ad qđ inducitur, non obstantib. prædictis exceptionib. sup quibus, vel simul cum eis recipiunt probationes, vel differt in aliud tp̄s: alias autem proposito aliquo ↄ testē statim sup exceptione recipiet probatio ante q̄ testis admittat ad ferendū testimoniū. supra eo. ex parte. C.de ꝓba. ꝓbationē. C.e.si qñ. & hoc si sūt paratę, alias nō differt re-
1 ceptio testiū, vt in Auth. p̄d. †[De causis] s. an lucri cā fecerit, vel odii. ff.e.l.3. vel an reddiderit cām sui testimonii, Auth.e.§.2. 4. q.3.§.sola. si tñ iudex de cā non q̄sierit, nec testis reddiderit, nō minus valet testimoniū. ff.de no.op.nun.de pupillo. §.q opus, ĩ.de re iudi.sicut. 24.q.3.si habes. Hoc intelligo verū, si nō quærat de causis snīæ, & sic loquit Auth.de test.§.licet. Sed si omittitur quęrere de capitulis principalib. causæ, puta si egit rei vēdi. & testis, q iurauit super tota cā, dicit scio, quia talis est dñs rei petitæ, nisi aliud probet. fertur snīa ↄ eum. fert.n. testimoniū de iure, non de facto, qđ non licet, & dēt interrogari & rñdere, ex qua cā habuit. & si testis rñdet, ꝙ ex cā emptionis, iterum interrogabit, a quo dño emit, & sic de aliis, sine quib. dominiū haberi nō pōt. & q̄ cōprehendunt sub petitione de qua agit. Item nō dicimus q̄rendū indifferēter de odio, & lucro, ut no. ĩ. de accu. inqsitionis. sed de causis p̄cipalis negotii inqri mādat, & applat hic cās circūstātias ipsius negotii, sicut hic apparet, vel loco
2 & c. †[De causis] dic, ꝙ offm̄ testis ē ꝓprie dicere veritatē de

Universidad de Deusto Biblioteca

his, quæ percipit 5. sensib. corporis. 3. qō. 9. testis. si. n. qō est inter aliquos, an aliquis tenuerit aliquam rē de facto, nec ne, vel aliqua res fuerit alba, vel nigra, hic debet perhibere testimoniū de visu, & pt reddere testimoniū, ego vidi, ꝙ de facto tenebat rem talē, & hic nō est necesse, nec vtile quærere cām sciæ, quia iam dixit eā, qn̄ dixit, ꝙ vidit, ꝙ tenebat eā, quia nulla alia cā potest esse sui dicti, nisi qa vidit nec nego, quin vtile tūc sit quærere de alijs circunstantijs, videlicet vbi eras tu, qn̄ vidisti, & quæ erant, & qn̄ vidisti, & de consimilib. Sed certe hæ non sunt cāæ
3 dicti, sed sunt circunstantiæ ad veritatē indagandam. † Sed & si testis dicit simpl̄r, talis tenuit talē rem de facto, & nō dicit, ego vidi, bonum ēst eius testimoniū. C. de testi. testimoniū, & tunc est vtile ab eo quærere cām sui testimonij, qa si dicit, ego scio, qa nullus dubitat, vel ego scio, qa sic oēs dicunt, non valet eius testimoniū, quia malam & insufficientē cām reddit sui testimonij. sed si dicit, ego scio, qa vidi, tunc bonū est eius testimoniū. Item in hoc casu dicimus, qđ si non quæratur de cā, ꝙ nihilominus valet testimoniū eius. Itē dicimus, si qō est, an cantet alte, vel plane, bene vel male, hic quæritur testimoniū de auditu. Itē si quæraī, de qua materia ꝯcionatus est, & si scit ꝙ talis res est ei obligata, & idem est in similib. Idē est, qn̄ quæritur de aliqua re, an sit dulcis, vel amara, hic valet testimoniū de gustu, & dēt quæri, qūo scit, ꝙ sit talis saporis, & nō est nisi vna cā, qa ego gustaui. & idē est, si quæritur de aliqua re, an sit aspera, vel suauis, quærendū est testimoniū de tactu. & hic est vtile quærere cām, quæ similiter nō est nisi vna, s. quia ego tetigi eā. & idē est, si qō est de aliqua re, an sit boni odoris, vel fœtidi. nam hic non pōt alia cā reddi, nisi quia ego odoratus fui eā. bene tñ potest ꝓcedere iudex, vt dicat, qūo scis, ꝙ sit mali odoris, an erant ibi aliæ res vicinæ, de quib possit venire odor malus, vel an ipse esset fastiditus vino, vel cibo, vnde potius ex se exhalabat malū odorem, quā ex speciebus haberet. & hoc idem est quærere in alijs. Sed si omittatur, non minus valet testimonium. aliqui tñ quandoque quærunt, an est talis dñs rei, vel an est talis iracundus, vel ebriosus. Sed ad has qōnes non tenetur respondere, qa nullo sensu corporis pōt apprehendere, ꝙ sit dñs, vel ebriosus, vel iracundus, sed oculis mētis i. rōne hoc apprehendit. ipsa enim rō ex his, quæ apprehendit sensib. corporis, bene potest iudicare eum dñm, vel ebriosum, vel iracundum. sed ipse non adducitur in iudicem, sed in testē, & ideo testimoniū eius non præiudicat, nisi causam assignet. Sed si assignat iustas causas testimonij, puta scio eum dñm, quia fui præsens, vbi emit lanam, de qua fecit pannū, tunc valet testimoniū non ratione primæ partis, qua dixit eum dñm, quod videre non potuit, sed iudicare: sed ratione secundæ partis, qua assignauit causam iustā sui testimonij. & non est malum, si testis, vel ratio bene iudicat ex his quæ sensibus corporis apprehendit, ꝙ iudex concordet cum eo, tñ nisi sufficientes cās assignet, per quas apparet eū dñm, non valet testimonium eius. & idem vr̄, si dicit eum ebriosum, vel iracundū, quod potius vr̄ iudiciū rōnis, quam dictū testis. Videtur, qđ si testis dicit, vidi eū gerere se pro dño talis rei tanto tpe, quod p̄scripsit, quod bene ꝓbat vtile dominiū, ēt si nō dicit causam, quia non quæritur ab eo. quædā tñ sunt, quę possunt trahi ad iudicium rōnis, & ad testimoniū sensuum corporis, sicut est, si dicit ego dico, quod talis tali tpe possidebat, vel iuste possidebat. nam possessio, maxime qn̄ iungitur iuste, aliquid iuris habet, vt no. ĩ. de concess. pben. cū nostris. vnde intelligo dictū huius testis, ꝙ possidebat. i. de facto tenebat. sic enim est cōis intelligentia huius verbi, quā sequi debemus, arg. ĩ. de spon. ex literis. nec pōt dici, ꝙ eadē rōne ad iudicium rōnis spectat iudicare, an bene, vel male cantet, & an sit multū odoriferum: & idē de similibus. qa non est verū, qa hoc tm̄ sensib. corporis apprehēditur, licet vnus in his cognoscat melius, quā alius, & ideo ei magis, vel minus creditur. Idē est & in visu, qa vnus habet clariorē visum, q̄ alius, & ideo ei minus creditur de visu ad remota, & magis de visu ad propinqua. Idē est in testimonio sensuum, qa sæpe rō iuuat apprehensionē sensuum corporis, sicut est videre in inspectorib. corporis, s. an quis sit frigidus, vel non, vel an aliqua sit arcta, vel nō qa aliqui in his sunt alijs peritiores. ĩ. de frigi. fraternitatis, & tamen hic sufficit dicere, vidi eā arctā, vel frigidā, quia solo sensu corporis apprehēditur: sed solo sensu corporeo non apprehendit aliquē esse dñm, & ideo nō valet dictū eius, ego scio ipsum esse dominū. nec bene dr̄ ego vidi ipsū esse dominū, arg. ff. de interro. act. quia plerunq;. [Loco.] 3. q. 9. nihilominus. [Tpe.] s. celebrati ꝯctus. 4. q. 3. in testib. 3. q. 9. nihilominus. De qualitate aūt tpis, si fuerit serenū, vel nubilū, nō q̄ritur. 2. q. 8. libellorū. ff. de ꝓba. si arbiter, nisi & testes essent suspecti, tunc laborare dēt iudex omnib. modis, vt eū intercipiat per aliquas contrarietates, ar. 30. q. 5. iudicantē, C. de edē. is apud quē,
4 † [Præsumptione] ēt quandoq; attendat iudex: nā quandoq; attestationes, quæ non valent, ratificanī per consensum partium non solū expressum, sed ēt tacitū, ar. 4. q. 3. si qs testib. & ĩ. e. tit. c. ꝯstitutus, & c. p̄sentata, & c. tuis. Secus in litis cōt. vel re iudi. & his, quæ sunt de subā iudiciorū, quia illa non possunt ratificari, vt no. s̄. de off. dele. prudentiā. in gl. sed qd si iudex. licet. n. talis exceptio iurib. suis nō valeat, qa non est in iudicio: tñ neutra pars pōt ꝯdicere sibi obstāte exceptione pacti, vt patet in iurib. superius alle. ff. de re iu. si cōuenerit, & ff. cōi di. iudicē. ff. de no. ope. nun. l. j. §. & post operis, & §. seq. & patet in eo, qđ legiī s̄. c. j. & 3. Hac eadē rōne vr̄, ꝙ si ille, cui est cōmissa receptio testiū, & de ꝯsensu partiū ēt tacito cōmittat receptionē alijs, ꝙ valet, dūmodo non erret in facto, vel in iure, licet alias nō possit alijs cōmittere, cū sit ministeriū industriale, vt no. ĩ. de re iu. cū Bertoldus, arg s̄. de off. dele. qm̄. §. de his aūt. Quidā dicunt, & forte bene, ꝙ non sufficit tacitus cōsensus, qa potius vr̄ cōsentire, ꝙ iudex rōne suæ iurisdictionis facit, ꝙ velit se obligare ex pacto. Iudex aūt rōne iurisdictionis solus hoc facere non pōt, & ideo per solū tacitū cōsensum partiū attestationes, quæ de iure nō valēt, ratificari nō pn̄t. Sed alij dicunt, ꝙ iudex rōne suæ iurisdictionis hoc facere pōt, dūmō partes cōsentiāt saltē tacite,
5 ar. s̄. de of. del. prudētiā. §. sexta. † [Multitudinē.] Itē & alio modo refrenabit multitudinē testiū, qa iudex cū suis assessorib. dēt videre dicta testium, & si viderit, ꝙ bene ꝓbent articulos, super quib. inducunī, ꝓhibebit vlterius testes ꝓduci, non tñ dicet parti, ꝙ hoc faciat, qa bene ꝓbauit, quod intēdit, qa in interlocutione dēt iudicare, qd sentiat. C. de falsis. sed dicit, ꝙ hoc faciat, qa ad officiū eius pertinet effrenatā multitudinē refrenare, vt hic, & diminuere lites. s̄. de dol. & contu. finē, & dilationes amputare. C. de temp. ap. l. 2. in prin. & eas non debet dare ad testes sine
6 causæ cognitione. 3. q. 3. §. spacium. † Sed tñ prudenter ꝓcedet iudex, vt non procedat ad refrenationem hmōi quam facit ex sua secreta inspectione, nisi prius faciat renunciare partē ꝯ quā proceditur, ꝙ nihil dicet in testes, vel ea admissa ad dicendū appareat testes non reprobatos per testes reprobatorios, quos ꝯ primos produxit, quod iudex bene pōt facere, vt supra de ꝓba. licet, & ĩ. eo. ad hoc. Itē nunquam procedit iudex ad hanc refrenationem, nisi vbi ꝯstat, ꝙ dicta prædictorum testiū nō possunt retractari. Effrenata aūt multitudo dr̄ s̄m æstimationē iudicis, qa si aliqn̄ super vno articulo requiriī vltra 40. & in alio sufficient pauciores. ff. de testib. l. j. §. fi. [Præsumptione] infra c. constitutus. sup. eod. intimauit. [Depositiones] quæ forte non valebant, quia erant receptæ post appella. vel ex alia causa.

SVMMARIVM.

1 *Sententia executioni mandanda est, nisi is, qui sententiæ cōtradicit, incontinenti probet sua interesse.*
2 *An summaria cognitio semper sit necessaria.*
3 *In collatione beneficiorū maior diligētia est adhibenda, quā in alijs reb.*
4 *Nunquid testes inducti in causa vnius, possunt induci in causa alterius super capitulo eiusdem tenoris.*
5 *Nō tenet quis stare testib. in alio negotio inductis, nisi partes cōsentiāt.*

CAP. XXXVIII.

Veniens ad sed. ap. [Post appella.] in ista erat hæc exceptio: sed procurator repellebat, non qa esset ꝯstitutus ab excōicatis, qui bene possunt ꝯstituere procuratore in cā appellationis, & ēt per se prosequi. ĩ. de exc. cum inter, & c. venerabilem, & supra de iudi. intelleximus: sed forte quia procurator erat excōicatus, vel alias illegitime ꝯstitutus. [Voluerit] aliqua opposita exceptione legitima. [Incontinenti] hoc relinquitur arbitrio boni viri, forte vsque ad 8. dies, vel forte plures, donec requiret testes de vltra montes, ar. s̄. de test. spol. literas, circa fi. vbi dicitur incontinenti ꝓbandum. hæc tñ pars iudicis arbitrio relinquiī. dēt aūt fundare suā intentionem. i. ꝙ sua interest, puta qa sit electus. nec q̄ram quantū ad hoc, ꝙ admittaī ad ꝯdicendū, ꝙ ꝓbet se canonice electū, sed electū tm̄: nec ꝓbaī per hoc, ꝙ ēt ꝯ ꝯfirmandū, vel ꝯsecrandum nō admittaī aliqs. nisi cuius intersit, qa hic nō petebaī ꝯfirmatio, vel ꝯsecratio. sed executio sñiæ, quā nullus impedire pōt, nisi cuius in-
1 terest. † [Incōtinēti.] No. sñiam executioni mādandā nisi is q̄ ꝯ
a dicit sñiæ, incōtinēti ꝓbet sua interesse. Et hoc intelligo[a] verū, qn̄ petiī res vacās, q̄ a nemine possidet, quēadmodū erat hic decanatus, q vacabat. Si āt peteret res ab alio. s. victo p sñiam possessa, nō obstāte, ꝙ alius diceret se hr̄e ius in re. vel sua interesse, statim mādaī sñia executioni p̄stita cautione ab illo, q in sñia obtinuit illi, ꝯ quē lata est sñia, ꝙ seruet indēnis ꝯ aliū petitorē. ff. de rei ven. is a quo, & l. se. ff. de re iud. sæpe, ĩ fi. Et est rō diuersitatis hic, qa vbi res vacans transferī in aliū, deterioratur cōditio petentis. leuius. n. petitur res vacans, q̄ possessa, ideoq; non mandatur sententia executioni, si contradictor probet, quod sua intersit. Sed vbi de vno possidente in aliū possessorē transfertur,

ADDITIO.

a ¶Et hoc intelligo. Adde Bar. & Doc. in l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iu. & Pet. de Ancha. qui hoc sequitur in consi. 297. incip. efficacib. col. 3. in fi.

fertur, nō pōt dici deteriorari q̄tum ad possessionē ꝯdō petitoris. Itē vbi res vacans est nō est, q recipiat cautionē prædictam de indēni seruādo, vel potes dicere, ꝙ illa lex habet locū tm̄, vbi duo ꝯ eundē agunt. Sed hæc decre. habet locū, qn̄ nō ꝯ ter-
2 tiū, sed inter se tm̄ de re aliqua agunt. † Sed ꝯ vr̄, ꝙ sp summaria cognitio sit necessaria. ff. de re iud. à diuo. §. si super, & §. se. Sol. ibi loquitur, qn̄ non in rebus petitis fiebat executio, sed in alijs, q̄ capiebantur in causam pignoris, & tunc quocūq; allegante se hr̄e ius in re fit summaria cognitio, vt ibi dr̄. secus aūt vbi in ipsa re petita fit executio: nā tūc habet locum distinctio superior. Itē in illis, q̄ in cā pignoris capiunī, sufficit summaria cognō, sed in reb. vacantib. non sufficiet summaria, vt hic.
3 [Opponere.] Hoc dr̄, ꝙ iste pōt se opponere ꝯ eum, pro quo sñia lata erat, sed non dr̄, ꝙ possit impedire executionē sñiæ. sed licet nō dicat, vr̄ tñ, & ex quo cōstitit, ꝙ sua intereest, ꝙ nō mandetur executioni, & eius executio impediri dēt, quia per sñiam non debet fieri p̄iudiciū absenti, & ignorāti. ff. de mi. ēt §. fi. Sed ꝯ. ĩ. de re iud. cū super. vbi dr̄, ꝙ p̄iudicat sibi, nisi appellet. Sol. ibi loquitur; vbi præsens erat tpe latę sñię ille, qui ex eo lædebatur, sed hic loquiī pe absente, & ignorāte. Alij intelligunt, qđ hic dr̄ esse spāle in beneficiis, in quorū collatione maior diligentia est adhibēda, q̄ in alijs reb. & hæc solutio vr̄ posse tolerari s̄m iura. alijs vr̄, ꝙ in executione sñiæ, si appareat ꝯdictor, ꝙ summaria cognitio est admittēda. ff. de re iu. l. à diuo. §. si rerū, & § seq. [Electione.] Sup electione vtriusq;. [Sententia.] Lata inter capl̄m & decanū. forte dicebat ipsam sñiam nō p̄iudicare sibi, vel quia non est vocatus, vel quia nulla est. [Super principali.] Bona allegatio. ĩ. eo. cū in tua. [Incidēti.] i. sua intererat. [Eosdem.] Mirū vr̄, si ijdē testes, qui dixerunt in exceptione, iterū testificent super eodē in principali. vr̄. n. ꝯ. s̄. eo. cām. i. vt no. C. de testi. l. fi. Itē hi testes aut inducunī, ꝙ dicant idē, qđ in primo testimonio dixerunt, & ideo est superuacuū. Aut aliud ꝯrium, & tunc nō esset eis credendū, imo puniē-
4 di essent, tanq ꝯria dicentes. arg. C. de non nu. pec. gn̄alr. † Itē cūo post publicatas attestationes admitterent? ꝯ. s̄. eo. tit. intimauit, 4. q. 3. si ... incerti. in prin. Ad hoc sic respondeo, ꝙ si inter diuersas personas sit de eisdē rebus cōsimilis qō, sicut est, cū vnus cohæres pro parte sui debiti agit, vel ꝯ eū actū est, nihilominus alius cohæres agit, & ꝯ eū ageī ff. de appe. a sñia ab execu. & a simili testes super eodē caplo inducti in cā vnius inducerent, & in cā alterius super eodē caplo. Et idē dicimus, si ēt super eisdē articulis inter easdē personas vtrobiq; agebatur, sed ad aliud, puta, quia primo fuit ad interesse actum, scdo ad vindictā, vel primo agebatur ad repellendū aliquē à litigando, vel ad probādū, ꝙ sua. s. agētis intererat, & sic admittat ad agēdum. Scdo aūt inducunī sup principali. s. vt res petitę sibi adiudicentur, sicut hic satis probatur. C. ad l. Iul. de vi pu. si quis ad. s̄. de ele. c. si dilecti. Si. n. sñia nō obst. inter alios lata, vel qn̄ ad aliud agiī ēt inter eosdē ĩ. de re iud. cum super controuersia, & no. ĩ. de purg. can. cum dilectus, multo fortius nec testiū receptio habita ad unū, & ad aliud, nec ꝓductio eorundē, vel attestationes alibi receptæ. Obiectioni aūt sic rñ. ꝙ testes nō inducunī, vt idē dicant, qđ primo vel ꝯ, sed vt veritatē dicāt testes ꝓ vtraq; parte, inducunī, & quisq; capla pro velle dabit, & testes suū testimoniū dicent, & quisquis habebit licentiā testimoniū redarguēdi, put poterit, & bene fateor, ꝙ si ꝯdixerint priori testimonio, non ualebit s̄m, nisi se legitime excusent. sed pt se excusare, quia aliter, & in alio sensu intelligebat, ar. prædi. l. de non num. pec. generaliter, ĩ. de accusa. dilecti. Sed oppones, si priores attestatiōes naturaliter valēt, vt reprobēt scdas, quare nō valent ad ꝓbōnē faciendā in principali in hoc secundo iudicio? Rñ. ad probationē non ualent, quia ad hæc non fuerunt inducti, nec ad hoc agerētur, nec ante pōt instrui causa, q̄ incipiat. Ad reprobationē aūt sñā nō obstāt attestationes prius receptæ quia per eas notoriū iuris est eū esse in d ēa cē, & falsū? vnde repellitur à testimonio, s̄. eo. super eo. Ad secūdā aūt obiectionē occasione publicationis testiū factā rñ ꝙ hi testes nō recipiuntur post publicatas attestationes in eodē iudicio, quia secdo agitur ad aliud, & sic est aliud iudicium. Istud aūt non nocet, si in alio iudicio sunt publicatæ, nec in iure prohibitum inuenitur. Qn̄ aūt inter easdē personas, & ad idem agitur, quid iuris sit, no. s̄. eod. cām. [Respondit.] Minus bene. [Sententia.] Quia forte sñia eo ignorante lata erat, vnde sibi non faciebat p̄iudiciū. ff. de re iud. sæpe, alias. n. sibi p̄iudiciū fieret. [Electioni.] s. Petri subdiaconi. [Vsus.] Bona vr̄ hæc allegatio, 4. q. 3. si quis test. 19. dist. si Romanorū. & tñ nō est bona, quia ad hoc vt valeant, nō sufficit cōsensus vnius partis, sed ambarū partiū ꝯsensum interuenire necesse est, Itē pōt allegari aliqd ex illis attestationib. nō vt plenē ꝓbet, sed ad præsumptionē faciendam. vel potes dicere, quia Arch. dicebat falsū, quia de eis Pe. nunq̄
5 in principali allegauit. [Recipiendi.] † Quia nisi partes consentiant, nemo tenetur stare testibus in alio negocio introductis, vel ēt in eodē, dūmodo ad id nō agereī, sed ad aliud, vt hic. C. de testa. l. ulti. [Super principali.] Super electione. [Incidenti.] Super sñia. [Aguntur.] C. de re pu. cōsensu, circa finē. C. de qō. interrogati. ff. ad Silla. si quis in graui. [Absoluatis.] Nō mireris, ꝙ non mittunī absoluendi ad excōicatorē, vt s̄. de offi. del. prudentiā. §. sexta, quia illud obtinet, qn̄ non negabaī tenere excōicatio: hic aūt negabatur, quia dicebaī lata post applōnē, & ideo nō erat remittēdus ad eū, a quo appellauerat, ĩ. de sen. excō. per tuas, & ĩ. de appel. vt debitus. Itē non intelligas hoc gn̄ale, ꝙ quilibet excōicatus ad testimoniū vocatus absoluaī, sed hoc iō est, qa erant excōicati post app. sicut ꝯtineī in regro, & ecclia tales ꝯplacuit absoluere ad cautelā, vocatis tñ his, ꝑ quibus sunt excōicati, & audienī, si dicāt excōicatū ꝑ manifesta offensa, ĩ. de sen. excō. solet: p tuas. vel fuit spālis grā, vel ꝓuidētia. Alij dicūt hoc tm̄ tūc obtinere, qn̄ aliæ probatiōes deficiūt.

SVMMARIVM.

1 *Iuramēti remissio testib. in causa matrimoniali, an à partib. fieri possit.*

CAP. XXXIX.

Tuis quæstionibus, & infra. [A parte.] C. de fideicom. l. vlt. [Remittatur.] Hæc remissio fieri non potest in causa matrimoniali, arg. de eo, qui cogno. consan. vxo. suæ, sup eo.

SVMMARIVM.

1 *An sit statim exaudiendus petens iudicem in testem velle adducere.*
2 *Petitio huiusmodi fieri debet antequam lis inchoetur in principali.*
3 *An possit iudex causam delegare alijs, & sic esse testis.*

CAP. XL.

1 Dilecto filio [Testimonium.] † Quā cito autē qs dixerit se velle iudicē in testem adducere, statim exaudiendus non est, sed prædedet summaria cognitio. oportet. n. eū ostendere aliquam verisimilem causam, per quam præsumatur, ꝙ super re, de qua agitur, nouit veritatem, arg. quia nulla dilatio est danda ad testes recipiendos sine causæ cognitione, vt no. s̄. eo. in causis, multo fortius hic necesse est causæ cognitio, vbi non pōt esse testis sine præiudicio, & multis expensis, & vr̄ ideo dicendum, ꝙ vbicunq; hic iudex, q euocatur ad testimoniū, voluerit iurare se nihil scire de re, sup qua petitur testis, dimittendus est, nam qui eius fidei committit, vt testimonium dicat de principali negocio, & ei credere tenetur, qn̄ dicit se nescire. C. de test. l. pen. arg. 4. q. 3. si quis testi-
2 bus. † Et est facienda hæc petitio, anteq̄ lis inchoet in principali: nam postea non pōt esse testis iudex, ēt si de nouo sciat, 2. q. 6. statuendum, aliqui tamen ꝯdicunt. Item in casibus, in quib. quis cogitur ferre testimonium, habet locū hæc decre. alias aūt, si non vult, non dimittet litem, & si uult dimittere, fiet testis. Et cum causa huius constitutionis sit naturalis æquitas, ne probationum copia minuatur, credo ꝙ hæc decr. videlicet simili ratione ad ordinarios extendenda sit, arg. ff. ad exhib. si ad
3 exhibendum, & C. ad exhi. si res, arg. 4. q. 3. si res. † [Per ipsum.] Sed nunquid pōt aliis causam delegare totam, & sic esse testis? Respon. non, quia deleg. vice delegantis fungitur. ff. de offi. eius, cui man. est iu. l. 1. §. ult. Et sufficit, ꝙ fuit iudex, vt repellaī à testimonio in causa principali, 2. q. 6. statuendū, nisi de eo, qđ factum est corā eo. [Per ipsum.] Idem crederē, ēt si plures hr̄et, quia forte hic melius sciī veritatē, & forte alij obliti sunt. [Exclusio.] Hæc petitio erat iusta, si in literis erat, ꝙ si non omnes, duo, &c. hic. n. intelligiī impedimentū iuris, q à iudicādo cā testimoniū reddēdi educit, s̄. de resc. sciscitatus. Alia aūt petitio, ꝙ expectareī substitutio alterius iudicis, iniusta erat, si dicta cā ibi erat. sed si non erat ibi prædicta cā, erat iusta. & idē crederē si unus solus iudex esset. [Suspendistis.] Et malè pp rationē hic assignatā. alias. n. bene cōpetit ita procedere ꝯ cōtumaces, qn̄ agit de incorporalib. sup. de eo, qui mit. in pos. c. i. [Testis.] Nunqd ꝯ hūc postea ꝓductū in testē poterat cōmissa dicere in ꝑsonā, cū eū elegerit in iudicem? arg. ꝙ nō, 3. q. 3. offeratur. 32. q. 5. horrendus. [Suspensione.] Quatenus de facto ꝓcessit. ff. de feriis. l. 1. ĩ. de appel. ad præsentiam, 2. q. 6. arguit. [Procedatis.] De voluntate partium processit, ꝙ causa remitteretur ad eos. alias enim non licet, 2. q. 6. si quis episcopus.

SVMMARIVM.

1 *Testes ad perpetuam rei memoriam, quomodo & quibus casibus, et quare recipi possint.*
2 *Citatio ad domum quibus casibus fieri possit, et quando expectādi sunt.*

CAP. XLI.

1 Significauit. [Forma ista.] † In qua recipiuntur testes nō tm̄ senes, & valetudinarii, sed etiam omnes, & vbi fit statim publicatio testium, non expectato anno, locum habet, vbi quis est in possessione iuris, quod dicit suum, sed dubitat, ꝙ morientibus aliquibus testibus, qui sunt huius iuris conscii, aliquis possit sibi mouere litē, & obtinere, quia suæ probationes deficerent. Et est iustū, quod hic statuitur, quia nisi inuētus esset iste modus prouisionis, deperire posset

Universidad de Deusto Biblioteca

posset ius talium personarũ possidentiũ, q̃a ipse agere nõ possit, cũ possideat, nec alios posset cogere ad agendu. C. vt nemo inuit. ag. cog. l. j. est ergo statutũ ꝙ testes recipiant, & publicentur perpetuo ualituri, vt hic, & j. eo. Alberic. Vnde vr̃, ꝙ ẽt si esset aliquis in possessione, tñ haberet actionẽ ꝯ aliũ, vt interdicto vti pos. vel confessoria, ꝙ tunc nõ hẽt locũ forma huius decr. sed illius quæ est s. vt lit. non contest. qñ, in prin. nec est ꝯ. ff. ad l. Aql. in l. Aquil. q̃a in illa l. dico, ꝓcedi ſm tenorẽ prædictæ decr. s. vt li. non contest. qñ. Itẽ dicimus, ꝙ solẽnior cognitio summaria est necessaria in forma p̃dictæ decr. qñ. q̃ in forma huius decr. arg. ff. ad l. Aquil. in l. Aquil. Itẽ vr̃, ꝙ hæ attestationes nõ valent ſm formã huius præsentis decre. receptæ si ille, q ꝓduxit agit ꝯ aliũ, sed nec si alius agit ꝯ eũ, vt patet ex p̃missis. Itẽ vr̃, ꝙ ẽt si testes recipiantur ſm tenorẽ p̃dictę decr. qñ, & aperiantur attestationes ante li. contest. dummodo aperiantur de voluntate partiũ ꝙ valent ad æternã rei memoriã. & valẽt, siue ille agat, q eos ꝓducit, siue ille, ꝯ quẽ producunt, quia in isto casu forma illius decre. conuertit ad istã. sed si aperiant parte altera nesciente, tũc non ualẽt, nisi postea accedat cõsensus eius. & hoc vr̃ tantũ obtinere, vbi receptio tenet, puta q̃a recepti sunt ex causa & ĩ casu a iure permisso. quia si receptio testiũ non teneret, & illi testes sine causa reciperent, lite nõ contest. tunc quicunq; partes consentirent publicationi, vel attestationi eorũ, ꝓp hoc non valerent ad æternã rei memoriã. C. de iu. cal. l. 2. §. sed quia. aliqui tñ ꝯ sicunt. [Volentes.] i. spõtanei. [Publica.] Potes ẽt cogere fundatores, vt chartã libertatis sibi faciãt. C. de fide instru. plures. C. do li. cã, sicut datã. C.
2 de ꝓd. ex le. l. 2. † [Denunciando.] s. vt li. non cõtest. qñ. §. 1. & si sint absentes, expectabuntur. sed ꝯ, j. de cleri. nõn resi. ex tuæ. ff. de dam. infec. l. 4. §. ait prætor, vbi dicit, ꝙ sufficit denuncia-
a re ad domum. Sol. ᵃ ibi sunt speciales casus, de hoc no. s. de eo, qui mit. in pos. si aduersarius. Vr̃ tñ, quod vbi sine periculo expectari possunt, expectari debẽt, quousq; ipsis personaliter denũciatio ista fiat, arg. ff. quæ sniæ si. appel. re. l. j. §. item cum ex edicto. Si vero sine periculo expectari non possunt, tunc dicũt recipi ẽt absentibus partibus, arg. j. de confir. vti. cum dilecta, & procedi ſm tenorem decr. sup. vt lit. non ꝯtest. qñ. j. respõ.

ADDITIO.

a ¶ Sol. Car. in consi. 113. incip. respondeo, quod succedunt, dicit hoc notabile, scilicet quod citatio ad domum nunquam sufficit, nisi quando inuenitur expressum de iure. Et quando sufficiat citatio ad domum, vide per Bar. & Doct. in l. 4. §. præter. ff. de dam. infec.

SVMMARIVM.

1 *Decepto ultra dimidium iusti pretij, quomodo subueniatur, & quando probasse dicatur.*

CAP. XLII.

Cum causa. [Quæ talis erat.] Petebat enim monasterium rẽ, quam vendiderat, restitui sibi, refuso à se pretio, quod de re vendita receperat, vel si nollent ciues rẽ restituere, supplerent legitimum pretium. [Articulum.] s. quantitatẽ valoris fortè. n. valet 400. quod est quadruplum pretii. [Ad aliũ.] s. deceptionis excessum, qui plenè probatus fuit, sicut si res vendita esset pro 100. probauit valorem 200. quibus 200. Abbas nõ uult, nec debet esse contẽtus, cũ ualeat 400. [Recipere.] Supra e. causam, quæ. [Aliud.] Hęc autem ambo eũ probare oportet, quia si emptor nolit integrare pretium, & non restituere rem, non poterit super hæc certa sententia ferri, nisi sciatur quantitas illius pretii, &c.

SVMMARIVM.

1 *Sententia matrimonii tenet etiam si in scriptis non feratur.*
2 *Pro publicatione præsumitur, nisi contrarium probetur.*
3 *Attestationum publicatio qualiter sit facienda.*
4 *An credatur actis à tabellione scriptis sine publicatione, & uide in n. 5.*
6 *Priuilegii publicationem quis facere teneatur.*

CAP. XLIII.

1 **Albericus miles inscrip.** † No. sentẽtia matrimonii tenere, ẽt si non feratur in scriptis. si. 2. q. j. in primis, 11. q. j. si qs cum clerico. [Recipi.] Vocatis, quos res tang. t. sup. eo. significauit. Si aũt reciperentur, quia timeretur de festinata morte, vel recessu testium, non expectatis his, quos res tangit, si essent absentes, valet eorum testimoniũ, supr. ut li. non contest. qñ, imo, & si contumaciter absint, poterit iudex ꝓcedere ad publi-
2 cationẽ testiũ. sup. vt li. nõ ꝯtest. qñ. † [Publicã.] Sed qd si ꝯ publicationẽ factã diu obiiciat nunc, ꝙ nõ valet, eo ꝙ nõ fuerunt vocati, quorũ intererat? dicũt quidã p̃sumi ꝓ publicatione, nisi aliud probet, & omnia solenniter facta, arg. ꝯ. C. de ꝯh. stipu. l. j. & l. optimã. C. de re iud. l. f. C. de appel. qui ad ei. insti. de fideius. §. fi. Alii dicunt, ꝙ si in publicatione contineaẽ eos vocatos, & sic præsumit, vt in l. præal. alioq̃n ꝯ, arg. ff. de verb. obli. Titia § pe. C. de prob. l. pen. C. de falsis. l. fi. & ff. de publ. l. quicunque. §. vlt. & põt fieri publicatio, vel in eadem charta antiqua totũ processum continente, vel in alia non solũ in p̃sentia iudicis, sed ẽt per tabellionẽ in absentia iudicis, dummõ appareat potestas p̃stita p iudicẽ. aliter. n. non valet, vt j. de fi. instr. c. pe.
3 & vlti. [Publicam.] † Hæc publicatio attestationũ ita fiat iudice ordinario sedẽte ꝓ tribunali, & uocatis, quorũ interest, si adesse uolunt, vt in Auct. de instru. cau. §. sed & si instra, & §. seq. & §. & hæc dicimus, coll. 6 ff. de adop. nã & ita. C. de accu. l. ul. sup. eo. significauit. & vocabit notariũ, q scripsit testes, qñ attestationes publicandæ sunt, quos solus tabellio receperat, & nõ adhibebit eis fides sine subscriptione testiũ corã alio iudice nisi corã illo, cuius auctoritate recepti fuerũt, Auct. de hær. &
4 fal. §. sãcimus. † Est. n. priuata scriptura ſm quosdã, sed ex quo sic facta est publicatio, fides sibi adhibet. nos ꝯtrium dicimus, nã ex quo acta scripta sunt p tabellionem, creditur eis inter easdẽ ꝑsonas sine alia publicatione. aliis aũt nec prosunt, nec obsunt, arg. C. de do. in dona. sup. de ꝓb. qñ. ff. de iureiur. sed & si possessori. §. vlt. & l. seq. Si aũt inuenirent apud iudicẽ, sed non
5 auctenticata p tabellionẽ, necesse est hæc publicatio. † Itẽ hæc vera sunt, ꝙ p̃textu defectus solẽnitatis testium nõ põt dicere nõ esse actis credendũ, vel ẽt instr̃o exinde per manus tabellionis cõfecto. sed si neget ea acta, audiet eodẽ mõ fit publicatio li. contest. non ut ualeat ultra trienniũ ad procedẽdũ in causa, sed ualet ad interrũpendã præscriptionẽ. C. de p̃scrip. 30. an. cũ notissimi. de hoc plenius no. sup. eo. cãm. & sic fiet publicatio instr̃orum, q̃ confecerat tabellio defunctus, j. de fi. instr. cũ P. & sic instr̃orum vetustate cõsumptorum, cum alio mõ, j. de fi. instru. c. vlt. & põt hanc publicationẽ facere nõ solũ ordinarius, sed ẽt deleg. j. de fi. instru. c. ult. & hæc vera sunt, ubi attestationes, vel aliæ scripturę minus solennes publicari, & auctẽticari petuntur. sed vbi scriptura facta nõ est de eo, qd publicari petit sicut hic nulla scriptura erat de snĩa, sic fiet, iudex vocabit testes, q sniæ interfuerũt, vel qñ testator testiũ condebat, vel qñ aliquis ꝯficiebat aliquẽ ꝯctũ, & tñ nõ fuit ĩde facta aliqua scriptura per publicã ꝑsonam, & redigi faciet in publicã, & auctenticã formã, qd prius erat in mente testiũ tñ, vel etiã in charta non publicata, vel nõ auctenticata, & sufficit, si iudicis auctoritate factũ constet, uel poterit ad maiorẽ securitatẽ ibi contineri q̃a iudex decernit fidẽ adhibẽdã illi scripturæ. ad hoc facit. ff. de iud. de qua re. C. de re iud. gesta. C. de testa. publicati. ff. ad l. Aquil. l. in l. Aquil. si dele. sup. e. significauit. Simili modo facimus aliquando fieri, qñ vnus procurator ꝯ multos agit, & habet vnã solã procurationẽ. eam. n. exẽplari facimus, & redigi in publicã formã, & decernimus partibus præsentibus & non ꝯdicentibus eandẽ fidẽ adhibendã illi sumpto q̃ adhibet auctentico, siue originali, & ꝙ possit fieri ꝓbat, q̃a quoddã gestũ fuit ꝯstituere procuratorẽ. ergo põt redigi in publicã formã, & plura instr̃a possunt inde fieri, & ꝯfici, cũ vnũ nõ sufficiat oĩbus, arg. in p̃al. l. gesta, & Auct. ut fratrum filii. §. illud. Sed posses obiicere, licet illud obtineat, ꝙ possit ĩteruenire publicatio in factis, vbi non ꝯfectũ est instr̃m, tñ secus est hic, ubi est procuratoris instr̃m ꝯfectum, & iõ nec publicatione eget. Item qũo fiet publicatio huius procurationis absente dño, & non uocato? R̃ñ. nil prohiberet fieri publicationẽ alicuius gesti, & plura instr̃a exinde sumi, & confici. licet. n. sit idẽ instr̃m, oĩbus non sufficit, imo satis expressum vr̃. ff. de eden. si quis ex. in prin. & l. veluti, & Insti. de testa. §. pen. ff. de testa. l. vnum testiũ. exẽplara vero seruata fidẽ nõ faciũt, in Auct. ut spõ. largitas §. & hoc insup, col. 9. ff. de bo. pos. ſm tab. l. 2. §. sed tamdiu. ff. de fideius. l. quicunq; & licet aliqui his verbis utanẽ in hoc casu, ꝙ publicaẽ gestũ, melius tamẽ dici vr̃ publicari, vel instr̃m edi. s. qñ sumpto fides adhibenda decernit. Ad aliud aũt r̃ndeo, ꝙ ex quo procuratori ꝯcessum est, ꝙ agat ꝯ plures, & ꝑ ꝯsequens, ꝙ procurationem faciat publicari, & multiplicari, cũ sine hoc mandatũ suum cõmode explere non possit, arg. ff. de ꝓcu. l. ad rẽ mobilẽ, & l. ad legatũ, & sup. de offi. de. c. pręterea. Quidã tamen dicunt, ꝙ hæ publicationes de gestis. s. sine scriptura habitis, possunt fieri ẽt partib. non vocatis, pro se allegãtes, q̃a nunquã inuenitur expressum, ꝙ aliqui uocari debeant. licet primo dictũ est securius, hoc aũt est certum, ꝙ si illi, quos res tãgit, uocati non ueniant, ꝙ põt fieri hæc publicatio, argu.
6 Auct. ut spon. lar. §. ad hoc. † Et si sit instr̃m, qd alium non tangit sp̃alr̃, vt priuilegium, vel indulgẽtia generalis tunc vocari debẽt hi, quos res tãgit, uel ad minus solẽne edictum emitti, arg. optimã, j. de clan. despon. cũ inhibitio, j. q ma. accu. pos. cũ in tua, j. de sen. excõ. c. statuimus, aliter nõ ualebit priuile-
a gii publicatio, nisi fieret p illũ, ᵃ q concessit priuilegiũ. tunc. n. satis posset dici, ꝙ valet publicatio, ẽt nullo edicto emisso, q̃a ipse de nouo eidẽ ꝯcedere posset. Sed ꝯ uĩ, j. de ꝯfir. utili. cum dilecta.

ADDITIO.

a ¶ Per illum. De hoc dicto, & eius veritate vide latissimè per Feli. in c. cum olim, col. 5. in fi. & seq. per totum, supra de re iud.

dilecta. sed potes dicere, ꝙ ibi nõ fuit emissum aliqd edictũ, sed aduersarius cõparuit, & fuit auditus. Sed si ꝯtrũ diceret, ĩ instr̃is magnæ fraudes, & præiudicia possent ꝓuenire, cũ vlterius de falsitate p̃morũ vel suspitione nil posset dici. sed in publicatione eorũ, quæ nondũ sunt in publicam formam redacta, nõ potest tantum fieri præiudicium, licet & ibi multum fieri posit.

SVMAMRIVM.

1 *Testibus examinatis coram arbitris, an sit standum in alio iudicio, & quid si iam mortui sint.*
2 *Testes in vna causa recepti, an valeant in alia.*

CAP. XLIIII.

Cum in tua diece. & infra. [Eorũdem.] 3. vel 4. [11. vel 12.] Isti 11. vel 12. recepti fuerunt ante ꝯctũ matrimonij, qñ inquiritur, an sint consanguinei ſm tenorem constitutionis, quæ est j. de clan. despõ. c. 3. [Primi.] 11. vel 12.] Posterioribus.] Tri-
1 bus, vel quatuor. [Præferantur.] † Licet expresse non respondeant hmõi quæstioni, tñ innuit hanc responsionẽ. s. ꝙ secundã dicta p̃teritorũ testiũ est procedendũ. [Præferantur.] Nũquid si mortui sint primi, valebit dictũ, qd in primo iudicio dixerint? vr̃ ꝙ sic, j. eo. p̃sentata. C. de testi. l. vlti. Sed nos dicimus ꝯ, quia pro nulla est vox eorũ, & illa iura nõ tangunt hoc, q̃a ibi iudex ordinarius, vel delegatus succedit in locum arbitri, vnde de iure esset, ꝙ si primus esset iudex, ꝙ de cętero nõ producent iidẽ testes, ex quo producti fuerũt corã eo, cui succesit. s. eo. causam. j. C. de iudi. properandũ. §. sed si autẽ. sed quia primus, qui testes recepit, arbiter fuit, qui non est tantæ auctoritatis, sicut iudex. C. de arbitris. l. j. statutum fuit, ꝙ is, ꝯ quẽ testes producti fuerant, ratas haberet attestationes corã arbitris receptas, vel denouo ii-
2 dem reciperentur super eadem. causa. † at hæc causa non est eadem cum prima. prima. n. fuit inquisitionis, hæc est actionis. Item ad aliud in prima agebatur, ad aliud in secunda, & ideo producti in prima non valent in secũda. s. eo. veniens. [Ad aliud.] Ad cõiungendũ matrimoniũ. [Ob aliud.] Ne filij sint illegitimi. vel id est vt satisfaciat sacerdoti inquisitori de cõsanguinitate inter eos. [Quã isti.] 3. vel 4. qui iurant ad separãdũ, & ne maneãt in illicita copula. [Priores.] 11. vel 12. [Testimonia.] Et ẽt si tot essent numero, & nõ plures. s. de proba. ex lr̃is. [Casu.] i. cũ agitur de mr̃imonio ꝯiũgẽdo, vel separãdo, s. e. series, sicut ex tenore, q̃a nec snĩa trãsit in rẽ iudi. j. de re iud. ꝯsanguinei. tñ quãto circa maiora periculũ vertiẽ, tanto diligẽtius inquirere dẽt iudex.

SVMMARIVM.

1 *Periurium temerarium, an repellat à testimonio.*

CAP. XLV.

Constitutis in præsentia nostra.

[Nõ teneri.] No. temerariũ periuriũ nõ repellere à testimonio. sed dic hoc ĩ odiũ Archiep̃i esse, q hoc credit ꝓcurasse, vel ad minus in eius fauorẽ ꝓcuratũ est, alias aũt secus esset, 11. q. 3. qsqs metu. ff. de iureiu. eum qui. [Inuito.] de hoc no. s. e. c. intimauit.

SVMMARIVM.

1 *Testes in causa matrimoniali an inducere liceat publicatis attestationib.*

CAP. XLVI.

Constitutis in præsentia nostra.

[Ad petitionẽ eiusdẽ [Pricipis.] vel epi. [Testificata.] Hic habes ꝙ post publicatas attestationes super processu in cã matrimoniali nõ licet testes inducere. s. vt li. nõ cõte. ad hoc secus, si super consanguinitate, vel alio impedimẽto. s. eo. cũ in tua, & c. series. [Iudicũ posteriorũ.] Forte post sniam Pragen. epi, Princeps super ꝯfirmatione sniæ literas impetrauit, & iterum super cassatione vtriusq; processus. s. epi, & aliorum delegatorũ fuerunt iudices impetrati, & super eis processibus testes producti fuerũt & antequam aperirentur dicta, obtentæ fuerũt hæ literæ ad eosdẽ iudices, vel ẽt ad alios, quia nõ est ibi vis, ad quos sint literæ obtentæ, quib. eis mandatur, ꝙ super eis processib. iterũ testes reciperent, si partes velint, cũ priores attestationes non sint publicatæ. [Quos.] Si iudex forte cognouerit, ꝙ in primo testimonio aliqua omisit, vel aliam iustam causam attenderit. alias enim non licet, vt Auct. eo. §. quoniam vero multi. ff. de quæsti. repeti. nisi super alio articulo, vel ad aliud ageretur.

SVMMARIVM.

1 *Testes de auditu qũo deponere debẽãt, ne in suis dictis dicãtur singulares.*

CAP. XLVII.

Licet ex quadam. [Graues.] Senes, quibus magis creditur in consanguinitate, 35. q. 6. c. 1. arg. ff. de fi. instru. l. j. vel dic graues esse, qui non sunt leues moribus. similis expositio ff. de leg. 2. cũ pater. s. de seru. c. j. [Duob.] Nõ est necesse, ꝙ quilibet a duob. audiuerit, sed necesse est, qd plures sint principium huius auditionis, & est ſm hoc ar. ꝙ si volo probare iurisdõnẽ de vsu, vel seruitute aliqua, & vnus dicat de vno, alius de alio actu, ꝙ probatur tutius credimus dicẽdũ, ꝙ quilibet testis ab eisdẽ duobus, & eodẽ tpe audire dẽt, alias in suis dictis erũt singulares. s. de ele. cũ dilecti. de hoc no. j. de accu. qualiter. 2. [Demonstratione.] ff. si cer. pe. certum.

SVMMARIVM.

1 *Copia articulorum, & capitulorum probandorum debet dari partibus, & cur id fiat.*
2 *Nunquid interrogationum copia sit danda parti.*
3 *Quid agendum ad hoc, vt testium super tota causa valeat testimonium.*
4 *Qua de causa iterari posit interrogatio.*

CAP. XLVIII.

Per tuas nobis literas. [Audiendũ.] Iudex tñ ex officio suo potest facere, arg. ff. de quæsti. l. repeti. j. eo. cũ clamor. [Audiendũ.] Vel
1 nisi obscure dixisset, j. eo, cũ clamor. [Capitulis.] † No. ꝙ capitulorum vel articulorũ probandorũ expedit copiam fieri partibus vt postea nõ ita de facili audiatur, si diceret, ꝙ super illis articulis deponere non debuerunt, sed si non fiat, nihilominus valet eorum receptio, sed libere audietur ꝯdicens, si dixerit super
2 articulis impertinentibus. † Interrogationũ autẽ, quæ fiunt sup circunstantiis, non est facienda copia partibus, quia ipsæ tñ dantur ad instructionẽ examinatorũ, & si interrogauerunt de alio, q̃ deberent, non fit præiudiciũ partibus arg. ff. de inter. act. l. fi. Sed si vult dare copiã, non peccat, & no. ꝙ producẽti testes pro maiori parte est vtile dare articulos, super quib. vult producere testes, q̃a nec iudices, nec testes sunt semper instructi & de facto, & de iure, ꝙ de omnib. necessariis scirẽt interrogare. Sed illi, ꝯ quẽ producuntur, non est vtile nisi ad hoc, ꝙ super capitulis melius
3 scirent facere interrogationes. † Itẽ no. hic, nec iudex, nec partes debent sustinere, ꝙ testes iurent dicere veritatem tñ super arti. datis, quia sic non valeret testimonium eorũ super aliis, quæ cõtingunt, &c. sed super illis articulis tantũ, sed debent iurare super illis articulis datis, & ẽt super causa, & sic valebit eorũ testimoniũ super omnibus, quæ faciũt ad cãm, s. eo de testi. 3. q. 9. horta-
4 mur, j. de accu. cũ dilecti. [Negligenter.] † Si. n. ex certa scientia, vel causa omisisset interrogare s. quia non deberet, tunc etiã si à principio capl̃a, super quib. interrogari petiisset, dedisset, non tñ iteraretur interrogatio, sed si capl̃a, super quib. interrogari debebãt, essent à iudice approbata partib. p̃ntib. & postea essent aliqua omissa, super illis bene iterareẽ interrogatio. Item no. ꝙ hic non loquiẽ de interrogationib. quæ fiũt à testib. super circũstantiis nõ contingẽtibus principal̃r negociũ principal̃, quales sunt de loco, vbi fuit celebratus ꝯctus, & de tpe, & hmõi cõsilibus. De his. n. quæritur, vt discernaẽ eorũ fides, de q̃bus no. s. eo. cũ cãm. Sed loquiẽ de capl̃is, q̃ sunt circa principale negociũ, vel ei annexa, vel potius sub eis cõprehenduntur, sicut est, qñ intendit probare præscriptionẽ, ꝙ quęrat de titulo, vel de cõtinuatione tp̃is, & de bona fide, & dicimus, ꝙ de his quærere debet, siue pars dederit de hoc articulo, siue nõ. Si non quærat iudex de his, reperẽdi erũt testes. nã in culpa erit iudex, & nõ pars de hoc, ꝙ super articulis his non r̃ñdet. ipse. n. eos examinare debet. s. eo. cũ causę, & s. e. cũ proba. c. licet, & nõ pars, q̃a per eos subornari nõ debet. s. c. cãm, de proba. licet. Nec ẽt ipsis testib. hoc est imputandũ, si nesciunt oĩa capl̃a quæ sunt necessaria ad probandũ p̃scriptionẽ. Sed dices, ſm hoc vr̃, ꝙ iudex suppleat de facto, qd nõ licet, vt no. s. de postu. c. bonæ. Sed respondeo hoc esse tale factum, ꝙ licet supplere, quia colligitur ex actis. s. quia ex quo admissus est ad probandũ præscriptionem, & sub præscriptione cõprehẽdaẽ titulus, per ꝯns admissus intelligitur & ad titulum probandum.

SVMMARIVM.

1 *Dilationes ad instruendam causam, & ad reprobandum testes, an dari debeant sine causæ cognitione.*

CAP. XLIX.

Licet dilectus filius N. [Partes.] Quia ambo forte partes produxerunt testes super principali, & ideo vtraque pars ꝯ se productos reprobare volebat, qd poterat. Et idẽ dicimus in secũda reprobatione. s. ꝙ vtraque pars poterit testes inducere ad reprobationẽ suorũ testium, arg. ff. de leg. 3. fideicõ. §. si quis decẽ [Quarto.] Licet quælibet dilatio ad instruendã causam non sit danda sine causæ cognitione, 3. q. 3. §. spatiũ, & in prima dilatione modica aut nulla cognitio requiraẽ, vt no. s. eo. in causis, tamen ad reprobandũ testes non dabitur dilatio sine grandiori causæ cognitione, tamen semper dabuntur dilationes, & breues, & hoc probatur, quia nisi odiosæ essent hmõi dilationes, non est ratio, quare quartę & vlteriores non darenẽ ad reprobationẽ testium.

SVMMARIVM.

1 *Arbiter an & quando posit citare partes ad remotas partes, & vsque ad quæ loca.*
2 *Confessiones & alia acta factum respicientia coram arbitris habita, an valeant in iudicio ordinario, & quid in testibus.*
3 *Iudices ordinarii procedentes per acta habita coram arbitris, an possint ratas habere attestationes.*

CAP.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. L.

Præsentata. [Ecclesia.] S. Petri. [Ab eisdē.] Partibus. [Solo.] Duo etiam arbitri non valebāt,
1 de hoc no. s. de offi. deleg. causam. [Solo.] † Hic vr̄ expirare arbitriū, si multum abscedat arbiter. tñ hoc non est vsque quaq; verum. nā licet non possit citare partes, ad remotas partes, pōt tamē, si hoc expresse actum est. s. ꝙ a remotis citet, illud facere. si autem non sit appositum in compromisso, non poterit eū citare, nec causam agere extra territorium rei, sed ibi sic, quia arbitria ad instar iudiciorum redacta sunt. ff. de arbit. l. j. alij dicūt, ꝙ p duas dietas citari possunt, arg. s. de rescrip. nonnulli. Melius dr̄, ꝙ nisi alias expressum sit super loco, possit, vbi cōpromissum factum est, vel ēt in secessibus, si arbiter talis sit, qui consueuit in secessibus agere, & iuxta vrbem, vel locum cōpromissi, dūmodo sit sine grauamine alicuius partis, citare partē. ff. de arbi. si cū dies. §. si arbiter. [Videat.] Sicut in veritate expirauit. [Acta.]
2 † No. confessiones, & alia acta factum respicientia corā arbitris valere in iudicio ordinario. C. de arb. l. pen. §. pen. In testibus tñ aliquid speciale statuit hic, & no de hoc s. c. cū in tua. sed an lit. conte. facta corā arbitris sufficiat coram iudice, arg. est hic, arg. ꝯ, quia sñia nō habet vigorē, multo minus li. conte. nisi quo ad interrūpendam præscriptiptionē. C. de arbi. l. pen. §. vl. [Optione.] Ideo aūt seruatur hæc optio capīo soli, & nō Arch. quia Archi. eos produxerat, vnde non poterat eos recusare. 4. q. 3. si quis
3 testibus. [Recipiant.] Hic vult dicere. † ꝙ iudices procedant per acta habita coram arbitris, ita tamen? quòd si voluerint ratas habere attestationes coram arbitris receptas, possint, alias iidem testes iterum reciperentur. & hoc verum est, si testes viuant, alioquin necesse habet eas habere ratas & hoc est tactu. C. de test. l. vlti. C. de arbi. l. pen. in fi. [Supersunt.] Idest viuum.

SVMMARIVM.

1 *Imperator an possit concedere priuilegium episcopis, in causis, quæ mouentur in iudicio ecclesiastico.*

CAP. LI.

Nuper nobis. [Nisi iuratus.] Nisi quoad præsumptionem. 63. dist. de Syracusanæ. 8. q. 3. c. 1. 20. q. 3. præsens. 86. dist. tanta. [Iuratus.] ꝯ. 13. q. j. quicunq;, ver. omnes. Sol. illi derogatum est, vel illud est speciale priuilegium, quod concessit Imperator episcopis in causis, quæ mouētur in iudicio seculari, quia in causis, quæ coram ecclesiastico iudice mouentur, non potest concedere priuilegi. lm. [Iuratus.] s. eo. tuis. C. de test. iusiu. 33. q. 2. admonere.

CAP. LII.

Venerabili filio N. [Congregatis.] Supple supplicarunt pro canonizatione M. Abbatis S. Martini.

SVMMARIVM.

1 *Qua causa sit, quod post publicationem prohibentur testes produci.*
2 *An post apertionem liceat producere alios testes.*
3 *Testium dicta obscura non sunt per alios declaranda.*

CAP. LIII.

1 Cum clamor. [Iterum.] † Speciale est in inquisitione, quæ ex puro & mero officio fit, vt nō attendatur ibi publicatio testium q̄tum ad hoc, quin semper testes producantur, & est ratio, nam ideo prohibētur testes post publicationem produci, quia timetur subornatio testium, in Auct. de test. §. si vero. Sed hic. s. in inquisitione non timetur subornatio testium ex parte producentis, cum nullus alius sit ibi pars, nisi fama & iudex. Item ipse & iudex semper habuit apud se publicata dicta testium, siue per se receperit, siue per tabellionem. sed fortè opponens, ꝙ si quis specialiter deputatus est ad ministeriū inquisitionis, & illi sunt publicatæ attestationes, nunquid impediet alios producere? credimus idem, qd s. diximus. nā si sit minister inquisitionis, nō tñ habet ius in inquisitione, sicut procurator, qui non pōt remoueri post lit. contest. nisi causa cognita. ff. de procu. post li. conte. & ll. seq. at iste semper mutari potest. j. de accu. olim, & j. de re iud. cū I. & A. Itē non vr̄, ꝙ possit appellare. nā non vr̄ sua interesse, nisi forte appellaret nomine superioris, qui inquiri mandauit, & ad inquisitionem prosequendā ipsum deputauit, vt in præal. c. olim. Alij tñ dicunt, ꝙ in inquisitor ius habet in inquisitione ita ꝙ mutari non potest, ex quo cepit, & poterit appellare, sicut qui agit populari actione, & postq̄ sibi publicatæ fuerunt attestationes, nō poterūt pduci testes, nisi probaretur collusio. j. de col. c. vltj. ff. de iureiu. eum qui §. in popularib. ff. de popu. act. l. 2. ff. de accu. si cui. §. j. & 2. Et respondetur huic decr. quia hic nō erat specialis executor inquisitionis, vel quia non dr̄ hic, ꝙ de nouo interrogentur antiqui, vel noui inducantur pp specialitatē causa inquisitionis, sed pp obscuritatē ipsorū. pertinet. n. ad officiū iudicis, vt ipsi se sic exponant, & fortè hęc dilucidatio nō est faciēda ad petitionē par-
a tis sed ex officio [a] iudicis, vt no. j. de accu. cū dilectus. † Sed di-
2 ces, quō iterum introducerentur alij, cū super hoc eodē articulo producti sunt aliqui? Respon. post apertionem non licet producere aliquos, vt mutent, quod dictum est, vel ēt addant, vt in præal. Auct. §. si vero. idem videretur, & si nihil dixerunt, nā tūc non possunt iterum produci, cū sibi suspitio subornationis sit, licet secus sit, vbi obscure dicunt, cum obscure rñdere non per oīa idem sit, quod non rñdere. Item & vbi volūt priorum dicta comprobare per testes etiam post publicationem, puta per testes duos probaui me emisse die tali, alius probat eā die a me alibi fuisse, possum ēt post publicatas attestationes alios producere ad cōfirmandū priorum dicta. s. ꝙ eadē die fui pręsens & emi, arg. prædictæ Auct. & s. eo. ex tenore. nec ad confirmandū priorum dicta semper admittendus sum. nā cū habui dilationē ad testes producendos, non est mihi danda alia dilatio, nisi cū causę cognitione, vt no. s. eo. in causis, vt in casu præsenti notari pōt. nam in isto casu satis apparet, quod subueniēdū est mihi, & meo facto credendū, ꝙ malitiosè hoc non peto. probabiliter. n. credere potuit, ꝙ sufficerent mihi duo testes ad probandū ꝯctum, sed superuenientibus probationib. aduersarij cognoscitur ꝯrium.
3 † Sed si aliqui primo dixissent obscurè, alij minus obscurè, tunc qui obscurè dixerunt, essent interrogandi super expositione dictorum suorum, tamen alij ad hanc obscuritatē declarandā nō essent admittendi, nisi sicut dictū est ad confirmandū priorū dicta. Aliqui tñ contradicunt prædictis dicentes, ꝙ iidē testes non sunt iterum repetendi ad declarandū, quod obscurè dixerunt, nisi qñ adeo est obscurum, ꝙ nullum habet intellectum. si autē pōt intelligi, sed diuersis modis, tunc si quod dictū est, ex cōsue-
b tudine [b] recipit aliquam interpretationē. illā habebit, arg. ff. de leg. minimè, alioquin in benigniorem partem interpretabitur. ff. de leg. benignus. j. de spon. iuuenis, alias verborum significationi statur. ff. de condi. & demon. l. j. § t. vel contra introductorem tunc interpretandum est, s. de prob. in præsentia.

ADDITIONES.

a ¶ Ex officio. Ad hæc dicta Inno. adde Bar. in extrau. g. ad repri. & in sua disputatione incip. iudex maleficiorum, & Pe. de Anch. in consi. 97. col. fi. in prin. consi. in quæstione, quæ vertitur, & Bar. in l. 2. § si publico, col. 4. ff. de publi.
b ¶ Ex consuetudine. Adde Felin. in c. j. de decre. col. 2. qui refert hoc dictum Inno. & ad Inno. hic adde Io. de Imo. in l. 2. col. j. ff. de duob. reis. Alex. de Imo. in consi. 82. col. 2. in prin. in 1. vol. et Card. in consi. 197. col. fi. in fi. et Alex. in consi. 156. col. 4. in 5. vol. vbi quòd in dictis testium attenditur, quod vt plurimum fieri solet.

SVMMARIVM.

1 *Canonica infamia per pœnitentiam tollitur.*
2 *Emendatio criminis quomodo appareat.*
3 *Mortaliter peccat, qui temere iurat.*
4 *De publico condemnatus crimine, semper est infamis.*
5 *Excommunicatus an semper repellatur a testimonio, & vide in nu. 7.*
6 *Excommunicationis sententia etiam iniusta tenet.*

CAP. LIIII.

1 Testimonium eius. [Crimen.] † De quo nō est condemnatus, nec irrogat infamiam ipso iure. vtrū horum fuerit, repellitur ēt post sñiam in causa ciuili. infamiam. n. canonicā tollit pñia, 6. q. j. illi, sed infamiam ciuilē non, 2. q. 3. §. hinc colligitur, licet alij aliter dicāt. [Reprobatur. 6. q. j. illi, qui crimen, s. eo. insuper, & c. j. [Emendatus.]
2 † Emendatio apparebit, si occultū est crimen, per sacerdotē, qui dicat eū sibi confessum. vel vt quidam dicunt, eius simplici uerbo credendum est. sufficit autem occultam pñiam agere, vbi crimen occultū est. Si vero crimen eius est manifestum, debet manifesta esse pñia, licet nō solennis, 2. q. 1. si peccauerit, 45. dist. sed illud, 50. dist. in capite. j. de simo. nemo. [Periurij.] † 6. q. j. quicunq;. Et intelligitur hoc verū, vbi falsum iurauit, & ꝯ licitum iurm venit. sed si non falsum, sed tñ temerarie iurm iurauit, vel etiā ꝯ illicitum iurm venit, quis non est periurus, quia facit ꝯ iurm, sed quia temere iurauit, 22. q. 4. si aliquid. non est repellendus a testimonio, s. eo. constitutis. Sed tñ quilibet temere iurās mortaliter peccat, 22. q. 2. c. 2. & q. 4. necesse, & j. de iureiu. c. & si Christus. sed pōt dici hoc ideo esse, quia ex quo tale iurm
a non seruat, seipsum præsumitur de talibus pœnituisse. [a] vel pōt dici, ꝙ ēt temerè iurans repellitur. nec obstant ꝯria, quæ loquuntur, ꝙ possunt reddere testimoniū ꝯ eū, qui alias coegit, vel induxit ad præstandū temerariū iurm, quod in eorū odiū factū est. temerariū ēt iurm nō repellit a dignitate, j. de iureiu. sicut nostris alii tñ ꝯdicūt. [Periurii.] 22. quæst. 5. si quis cōuictus. ca. paruuli. [In criminali.] 2. q. 7. Apostoli. ipsi testes. [De crimine.] Nisi secū sit dispēsatū, vel nisi sit in inte. res. vt no. j. de re iud. cū te. [De
4 crimine.] † Publico, de quo condemnatus semper sit infamis. ff. ex quib. cau. infa. irro. athletas. §. calūniator. vel ēt in priuato, si descendit ex ea actione, quæ ēt damnato in priuato iudicio infamiā irrogaret, vt furti, & vi bo. rap. ff. de his, qui no. infa. athletas. §. si & duabus ll. seq. & ff. de pub. iud. infa. ff. de cri. stel. l. 2. & 3. & idem etiam, si de crimine priuato, quod etiā condemnato nō irrogat

ADDITIO.

a ¶ Pœnituisse. Adde Card. in consi. 35. incip. ad dubia singulariter, col. 3. circa me.

irrogat infamiā. nā cū nō possit pmoueri, nō poterit sacerdotē accusare, sed laicū pōt accusare, & testificari in eum. Idē ēt dicimus, & si excipiat de crimine, qd non infamat, vt hic, & siue sit ꝯdemnatus, siue non. Per exceptionē.] De crimine, in quo perseueret. Si aūt egisset pñiam, tunc ita audiet aliquis excipiēs ꝯ eū de crimine, sicut audit excipiens ꝯ electum petentem confirmari, de quo no. s. de elect. dudum Ro. & j. de accu. sup his. vel dic
5 hic exceptionē ꝯdemnationis super crimine factā. [Per exceptionem.] † Sed quid dices in excōicato, sed nunc absoluto, nunqd pōt ferre testimoniū? arg. ꝙ non, 4. q. j. c. j. & 2. vbi multū de hac materia notatū est. vel dic aliter, q̄ sit ibi notatū, ꝙ nunquam obstat testi, ꝙ fuerit excōicatus, dummodo nunc sit absolutus. Sed necesse est crimē probari, pp quod excōicatus fuit ad hoc, vt repellat. nec obstant rōnes, q̄ ibi sunt notatæ, puta quia non fertur excōicatio, nisi pro magnis criminib. 11. q. 3. certū est. & assignamus talem rōnem: excōicatio nō est culpa, sed est medicina, vel pñia, 2. q. j. multi, & ideo ea cessante nō debet aliqua infamia remanere. ff. de his, qui no. infa. ictus. Sed dices, licet pęna excōmunicationis non sit peccatum pęnæ, tñ impositio p iudicem facta est pbatio culpæ, q̄ nō nisi pbata culpa irrogat, 2. q. j. nemo. Respon. ꝙ sæpe sine manifesta & solenni probatione quis excōmunicatur hoc ipso, ꝙ præsens non est in termino & tñ pōt esse ꝙ legitimo impedimento detentus est, & sic est iusta excōmunicatio, sed tñ cā, vel culpa nō subest, vñ postea probato impedimento sine difficultate absoluit, 4. q. 5. c. j. j. de re iudi. cum Ber-
6 toldus. † Itē sñia excōicationis ēt iniusta tenet, 11. q. 3. c. j. grauè ergo eē, ꝙ perpetuam sibi infamiam irrogaret. ad hoc ergo, vt non obsit ei sñia excōicationis, oportet, ꝙ probet ēt culpam, p qua excommunicatus est, arg. ff. de his, qui no. infa. ictus. Alij tñ dicunt, ꝙ vbi quis contumax esset in parendo super crimine, de quo condemnatus esset, & hac causa expresse assignata excōicaretur, ꝙ talis excommunicatus bene repellet, ēt non pbato crimine. & idē dñt, si ēt amoueret ex officio, vel ordine pp inobedientiā, siue excōicationē, arg. 4. q. j. c. j. & 2. ff. de his, q no. infa. l. 2. §. ignominiæ, & ff. de iud. cum prior. & idē vr̄ dicendum, si nō esset ꝯdemnatus, sed tñ crimen eēt notorium, vel ēt nō esset notoriū, sed tñ iudex exprimit in sñia, ꝙ non vult de tali crimine pęnitere, qd commisit: ideo excōico eū, argu. pdictarū legū. sed si tñ bene attendas, in omnib. his non est cā eum expellendi ex-
7 cōicatio, sed sñia super crimine lata, vel crimen cōmissum. † Et ideo melius vr̄ dicendū, ꝙ non sufficit ad repellendū quemquā a testimonio probare, ꝙ fuerit excōicatus expresse causa criminis in excōicatione, nisi fuerit tale crimē expressum in sñia, qd ipso facto infamaret, cū acta pñia de aliis criminib. emendatus sit, & infamia canonica cesset. nec est simile de remisso cā ignominiæ, vel exauctorato, cū neutrū horū interuenerit in excōicato. & rñdeo obiectionib. s. ff. de his, q no. infa. l. 2. §. ignominię, & aliis, qa ex auctorare militem, vel remouere ad exercitu, vel ordine, vel iudicem remouere à senatu, de quib. ibi loquitur, est pxima causa, & pęna delicti, sed excōicatio, vel priuatio à cōmunione fidelium vel sacramentorum non est proxima pœna delicti, imo aliquod est medium. s. contumacia, p qua fertur tm̄ excōicatio, & nunquā pro crimine, quantuncunq; sit graue, 11. q. 3. certū. nec hac ratione dicendū est, ꝙ si ipso facto incidit in excōicationē, vt in violenta manuū iniectione, ꝙ repellendus sit pperuo, quāuis sit proxima pęna delicti, quia hęc pęna excōicationis non infert ab homine, sed à iure. vnde nō amplius repellet pp excōicationē, q̄ pp crimen tm̄ s. durante excommunicatione, vel quousq; pñiam agat. sed in pdictis legib. dr̄, ꝙ miles vel iudex p iudicē fuit remotus, & mitius agit ius, q̄ iudex. [Grauata.] Nā cum hic repellatur ab electione, & simili modo ab ordinatione, s. de ele. super eo, eodem modo ēt repellendus est ab accusatione, & testimonio, 2. q. 7. ipā, & c. testes. [Ciuili.] In cā n. ciuili non repellitur, siue crimen publ. siue priuatum commisisset, si pñiam egisset, & nō esset condemnatus, nec infamatus ipso iure. Itē si cōdemnatus esset de priuato, quod nō infamaret, ff. de crimi. stellio. l. 2. [A testimonio.] Idē ēt in accusatione, cū ordo, & testimonium, & accusatio, cum de accusatione criminali clericorum agitur, æquiparantur, scilicet vt quicunque ad vnum admittitur, & ad aliud, 2. q. 7. ipsi testes.

SVMMARIVM.

1 *Quarta productio an fieri debeat, vbi quis testificata viderit, & inspexerit.*
2 *Attestationes cum per iudicem apertæ sint, non potest vlterius producere.*
3 *Assignata dilatione statim incipit currere tempus.*
4 *Continentes prouinciæ quæ dicantur, habes remissiue.*

CAP. LV.

Vltra tertiam productionem. [Præstito.] In auct. eo. §. qa vero, s. e. significauerūt, in causis, vbi de hoc no.
1 [Subtraxerit.] † Hic satis credo, ꝙ ad quartam pductionem nūquā debet quis admitti, vt quidā dñt, quantuncunq; viderit testificata, dum mō plenè illa inspexerit, & hoc sonat illud verbū, percunctatus fuerit. i. cū diligentia inspexerit. ex hoc. n. ꝙ diligenter inspexit, & per oīa scrutatus est, pūmit fraus, qñ post vult producere testes. imo si à testib. q deposuerunt, q̄ iuisset diligenter, qd dixissent, non credere, ꝙ pp hoc posset pnibeti iterū pducere testes, qa nec iure prohibet, nec ēt ratione, quia per vnā vocē de facili instrui nō posset, nā si alias non furtiuè, sed casu contigisset, ꝙ attestationes vidisset, non tñ plenè, nec notādo circa illa, ꝙ notanda sunt. vnde sup eisdē arti. testes producere posset, arg. ff. de rei ven. officiū. C. de pb. exceptione. sed ꝯ, in Auct. de testi. §. quia vero ubi expresse innuitur, & postq̄ didicit testificata, nunq̄ vlterius testes producere pōt. sed illud potest intelligi, ubi renunciauit testib. & vidit testificata. ambo. n. ista, vt quidam dicunt simul necessaria sunt. & idē est, ubi subtraxit, quia ēt si non tunc constaret diligenter vidisse testificata, tñ quia pūmit ꝯ eū
2 pp furtum, vlterius testes producere non pōt. † Item qñ attesta-
a tiones [a] apertæ sunt per iudicem, vlterius pducere non pōt. & in his casib. vr̄ loqui pdicta Auct. & non dicimus tñ denegandam pductionē testium postq̄ didicisset plene testificata vltra tertiā pductionē, sed ēt post primā, vel secundā, & hoc innuit finis. §. pal. quia vero, nisi in casib. pdictis. Itē dicimus, ꝙ siue plenè sua testificata videat, siue partis aduersę, ꝙ vlterius testes pducere non potest, qa lex sic gn̄aliter loquit, postquā didicit testificata. aliqui tñ dicunt, ꝙ visio testificatorū partis aduersæ nō impedit pductionem testium, & habent arg. pro se. ff. de in. iudices. primo dictum magis placet. [Nequiuerunt.] Si quis petat, ꝙ non aperiant testes, vel ꝙ non feratur sñia, quousq; tales, q sunt in captiuitate, vel in peregrinatione, vel aliis ex cōsimilib. causis sunt absentes, vel morbo, vel furore tenentur, reuertant, qa ipsi sunt, qui suæ causæ veritatem nouerunt, uel quia ipsi habent instrā suæ causæ, non est audiendus vltra tpa, quę sunt. 3. q. 3. § spatium, sed per bñficium in inte. resti. sibi poterit subueniri, ēt post apertionem testium, & post sñiam, pmissa summaria cognitione, ut iterum audiat, arg. s. de in integ. rest. c. 2. & 3. ubi not. Sed dices, nōne melius erat differre, q̄ post publicationē, uel sñiam subuenire? Respon. non qa si differt, quilibet posset inuenire viā ꝙ nunquam ab alia causa finiretur, qa esset ualde iniustū. ecūtra. s. si procedat, nullum vel modicum fit pıuiciū, quia per beneficium restitutionis sibi subuenit. nec negamus, qn iudex ex magna cā vltra tpa statuta posset prorogare dilationem. ff. de reg. iu. l. 2. sed non immoderate. ff. de iud. si lon. ff. de va. mu. l. fin. ubi de hoc no. Et vr̄, ꝙ quarta productio, de qua hic loquit, nō pōt peti, nisi intra tpa statuta, nisi per beneficiu in restōnis. Si aūt per iudicem uel receptorē testiū, vel instrorum steterit per tm̄ tps, ꝙ in residuo pars suas instructiones pducere non potuit, nō imputat sibi, arg. 2. q. 6. anteriorū. si aūt pp pericula viarū, uel tępestates aquarum ire impediant, ꝙ nulla parte tpis pōt pars suam pductionē & probationē perficere. pōt dici, ꝙ est hic magna cā quare prorogare pōt pdictum tps, arg. ff. de eden. si quis ex. §. fin. & l. se. in Auct. de his, qui ingr. de ap. § 2. tñ si multo tpe deberēt durare prædicta pericula, procedi poterit ad sententiam, sed saluum erit parti per beneficium restitutionis postquā cessauerint picula. ut dictum est. Prudenter ergo faciet pars, ꝯ quā producūtur testes, si consentit, ꝙ aduersarius habeat nouē menses, q̄do summaria cognitione pmissa ordinatū est, ꝙ instructionē suam habeat de partib. ultramarinis, nec petat articulos, ꝙ per examinationē articulorū magis instruitur pducens, sed permittat cū super tota cā producere instrā sua, quia si ēt super mille articulis pduceret, non haberet pdictos nouem menses. & idem dr̄. si petat instrā ex continentib. prouinciis vna, uel plurib. quia non debet habere, nisi sex menses, uel ex eadē prouincia tres. & bene faciat disquiri ab initio, an velit de ultramare producere, uel de continentib. prouinciis, quia si nō bene disquisierit à principio, & habuit tres menses pro instrumētis eiusdem prouinciæ, & iterum habebit sex pro continentib. prouinciæ, & iterum nouem menses p ultramare, sicut ex vi literæ colligitur. Itē si fecerit dare minorē terminū, quā triū mensiū, & postea desiderauit aliā dilationē, de leui dabitur ei, dummō non excedant inter ambas dilationes tres menses. Sed in istis trib. mensib. non computabitur mediū tpis, quod est à fine primæ receptionis usq; ad principiū secūdæ receptionis, siue fuerit impeditus pducens; siue negligēs fuerit in prosequendo causam in medio tpe: quia si fuit ei vtile: ꝙ neglexerit: & aduersario dānosum, sibi imputet, quia vigilantib. non negligentib. iura subueniunt. ff. ex quib. cau. maio non enim. 4. q. 4. c. j. & 2. Nec negamus: quin utile sit aliquando istas dilationes breuiare: sed tamen sępe ex breuiatione

magnæ

ADDITIO.

a ¶ Item quando attestationes. Sentit hic Inno, quòd sola publicatio testium & pcessus præcludat viam nouæ productioni, ita intelligit Pet. de Ancha. in consil. 223. incip. ad euidentiam præmitto, in 1. col. & ibi hanc opin. tenet. de quo latissime per Feli, in c. fraternitatis, supra eo.

Universidad de Deusto Biblioteca

3 magnæ dubitationes occurrunt, vt dictũ est. † Incipit aũt currere hoc, ex quo dilatio assignata est, & intra dilationẽ debet impetrare literas, & ire ꝓ testib. vł mittere ad vnã prouinciam, vel ẽt ad diuersas. nec debẽt deduci de isto tpe solennes dies, nec recreationes receptorũ, vel iudicũ, dũmodo non sint malitiosæ, vel tales, ꝑ quas impeditus est producẽs perficere productionẽ
4 suã. † Cõtinentes aũt prouincias non appello Archiepatus, sed sicut exponitur. ff. de ver. sig. notionem. §. j. vltra autem hos terminos & ante, & post per confessiones poterit instrui causa.

SVMMARIVM.

1 *Accusatus in excepto crimine, an admittatur contra eum, qui est bonæ famæ.*

CAP. LVI.

Non debet. [Quis in criminib.] Secus, si agitur ciuiliter. [Forsitan.] Forsitan ideo dicit, qa in excepto crimine accusatus admittitur ɔ eum, si est bonæ famæ, 2. q. j. in primis. [Exceptis.] C. ad leg. Iul. maiestatis, nullus. ff. de quæstionib. de minore. [Accusatione.] Idem dicunt quidã pendente inquisitione, vel denunciatione. [Accusatione.] C. de procu. reum. [Susceptione.] 81. dist. tantis.

SVMMARIVM.

1 *Abbates, & priores conuentum dicuntur agere nomine alieno, & tanquam ministri.*
2 *Non potest Abbas esse testis in causa monasterij, quando in eam constituit procuratorem, & vide in nu. 3. & 4.*
5 *Tutor & procurator in iuramento decisiuo iurare debet in animam suã.*
6 *Inter iuramentum de veritate dicenda, & de calumnia differentia.*
7 *Quæ teneatur dicere iurans in animam alterius, & vide in nu. 8.*
9 *Syndici iurare possunt de veritate dicenda, tam super diffinitione causæ, quam super expensarum quantitate.*
10 *Procurator an possit iurare de veritate dicenda, remissiuè.*
11 *Specificè non confuse obiicienda sunt crimina contra testes.*
12 *Licitum est iudici ante publicationem testium assignare terminum, intra quem obiicere testibus possint, quæ velint.*

CAP. II. in VI.

Præsentium tibi auctoritatem. [Casus.] Examinata quadã cã apud sedẽ Apost. tãdem pars de Spaldug. obiecit q̃dam in personas testium sancti Michael. vtraq; ẽt pars penitus suã intentionẽ probare voluit per ɔfessionem partis alterius. sup hoc ergo hic scribit, & certa formã porrigit, ſm quã
1 facere debeant. † [Abbatem.] Bene dr̃ pro Abbate, & ɔuentu, & ɔ priorẽ, & ɔuẽtum, quia ꝓ ministris agitur, & ɔ ministros, quasi noĩe alieno. ipsi. n. sunt ꝓcuratores, non dñi, 12. q. j. si priuatũ, sed pro ɔuentib. & ɔ conuentũ, in quib. ɔprehẽdunt ẽt ministri, j. de ɔc. ꝑben. post electionẽ ff. de ver. sig. familiæ, Insti. de iure na. §. plebs, agitur ꝓprio noĩe, quia ipsi dñi sunt, 2. q. 6. biduum, ver. pa ã, ff. q̃n app. sit. l. j. § in ꝓpria. ĩn idẽ vr̃, si ẽt ministri actionum non sint de ɔuentu, vt sæpe accidit in vicedominis, & sufficit ɔ alterum fieri sñiam, vel ẽt ɔ Abbates ambos noĩe ɔuentus, vel ẽt ɔ ipsum ɔuentum proprio noĩe, & põt Abbas, qui ex officio habet exercitium actionis, reuocare mandatum à ɔuentu datum ꝓcuratori, q̃ncunq; vult ante lit. ɔtest. post litem aũt ɔtesta. non licet, sicut nec alij dño liceret. Sed si ambo simul sint li. ɔtest. & simul & diuisim possunt in causa ꝓcedere, sicut si ambo essent in solidum procuratores, de hoc no. s. de procu. in nostra. Imo plus vr̃, ꝙ si libellus dicit, agit talis Abbas, agit & talis procurator cõstitutus à ɔuentu noĩe conuentus, ut sicut quo ad verba videatur diuersis noĩb. agere, tñ quia constat, ꝙ eiusdem noĩe agit. s. noĩe monasterij, & ɔuentus, ad quem res pertinet, de qua agitur, eodem modo procederet hic Abbas, & ꝓcurator cõuentus, sicut. s. dictum est. Secus aũt, si specialiter cã tãgeret Abbatem suo proprio noĩe. & idẽ est, si ageret dominus rei, de qua agitur, cum procuratore, quem ipse idem ɔstituit. [Possessione.] No. ꝙ licet possessorio agatur ad restõnem possessionis, de reb. tñ spiritualib. non iuratur de calumnia, sed de veritate dicenda, sicut quando petitorio agit. s. de iura. cal. literas. [Cõpositione.] Super spiritualib. [Ab eisdem.] Iõ hic Abbas, & conuentus sancti Michael. requiruntur tanquam honestiores ob vehementiores causas. C. de procu. l. fi. qui simul egerant, vt patet ex ipsa litera, quia si solus Abbas egisset, ipse solus tanquam honestior requiri posset. Sed in hoc casu dicunt quidam, ꝙ conuentus computato ipso Abbate requiri posset, quia honestior & veracior reputat totus ɔuentus ex Abbate & monachis computatis, quam so
2 lus Abbas. † Item not. ꝙ q̃n Abbas constituit procuratorem in cã monasterij, in ipsa cã non poterit esse testis, licet alias possit. j. de iureiu. & si Christus, in fi. Sed si ɔuentus agit ꝑ procuratorẽ, ẽt si tanq̃ honestior persona iuret ɔuentus de veritate dicenda, tñ iidem illi monachi, qui iurant de veritate dicenda, recipientur in testes, & pro vtraq; parte valebit eorum testimonium. sed q̃n iurauit vt honestior persona, tunc dictum eorum valet ɔtra se,
3 & nõ pro se. † Sed quæras, nonne eodem modo recipiet Abbas ad vtrunq; sicut monachus? Respon. non, qa Abbas quasi legitimus defensor est, & ideo duplicem ꝑsonam agere nõ debet. s. agentis, & testis. sed in alio casu nullus monachorum est defensor, sed ɔuentus tñ. & ideo singuli monachi, & ẽt Abbas põt eẽ testis, quia licet insl ſm dicat, Abbas & ɔuentus ɔstituunt talem procuratorem, tamẽ ipse Abbas vt pars, vel mẽbrum cõuentus vr̃ loqui, & nõ quasi principalis defensor. [Abbate.] Hi nõ erãt syndici, per quos facta fuerit li. ɔtest. sed partib. placuit, ꝙ ꝑ hos iuraret, & alias ẽt æquitati & iuri ɔsonabat, cum essent capita cõuentuũ, posset tñ & aliis committi hoc iusiurandum, arg. ff. de
4 iureiu. c. j. [Noĩe suo.] † Quia de ɔuentu, & ideo iurat noĩe suo, & inde est, ꝙ inter respondentes faciet numerũ. sed si ipse aliud crederet, quàm quod maior pars conuentus sciret, cum tanquã ꝓ vniuersitate sit iuratum, respõdebit ſm placitum maioris partis, non ſm suũ. Crederẽ tamen, si Abbas non tanq̃ pars vniuersitatis, uel tanq̃ vnus de vniuersitate, sed tanq̃ principalis, puta qa fortè alia habebat diuisa, sed hæc iura, de quib. agit, cõia habebant ꝓ indiuiso, tamen ipse ꝓ se suum placitũ non tanq̃ syndicus, sed tanq̃ principalis persona respondet, pro cõuentu aũt respon. placitũ maioris partis ɔuentus. si aũt hic de ɔuentu nõ eẽt, non in animam suam, vel noĩe suo, sed ɔuentus tñ iuraret, & respondebit. uel dic, ut in gl. s. totius. [In animas.] Hic iurat in animas eorum, quorum procurationẽ agit, quia non est ꝓcurator, nec aliquid habet facere in causa, sed ministeriũ tñ habet, & organum est eorum, in quorum aĩas iurauit. Si autem esset ꝓcurator, vel syndicus. tunc in talib. in quib. licet procuratorib. iurare de veritate dicenda. s. quando sibi sit mandatum. ff. de iureiu. iusiurandũ. de hoc no. s. de iura. calum. c. fin. tunc non iurat in animam alterius. sed in suam, quod satis hic apparet, ubi dicit, ꝙ à syndico inquirat, quid credat, vel sciat. vnde apparet, ꝙ de sua
5 sciẽtia, vel credulitate debet respõdere, nõ de alterius. † Itẽ cum in decisiuo iuro tutor & ꝓcurator iurare debeat in animã suam, nã illusoriũ esset, ꝙ in animã infantis iuraret. cur nõ idem in iuramento, quod fit in ꝓsecutione cãæ? Itẽ hic admittunt isti cõuentus, ut faciant alios iurare in animas suas, qa placuit partib. s. de testi. tuis vel dic, ꝙ auctoritate huius decre. hodie licitũ est omnib. collegiis ꝑ alium iurare. & hoc ideo, quia cum collegiũ in causa vniuersitatis fingatur vna persona, dignum est, ꝙ ꝑ vnũ iurẽt, licet per se intrare possint, si velint. ff. de iura. cal. l. 2. §. hoc ẽt, pp facilitatem ponendi, & respondendi, alias autem quilibet ꝑ se in animam suam iurare debet, s. de iura. cal. c. fin. & c. in pertractãdis. Imperator ẽt ꝑ alium iurat, 63. dist. tibi dño. [Partis.] Ibidẽ residentiũ, 10. q. 2. hoc ius, ante medium. [Ipsorum.]
6 Eorũ. s. qa mandabant, ꝙ in aĩas eorum iurent. † [Veritatẽ.] No. ꝙ ubi iuratur de veritate dicenda, tam ponens, q̃ respondẽs, nõ ꝙ credit, sed qđ nouit, dicere debet, arg. 3. q. 9. hortamur. sed cũ iuratur de calumnia, ibi quod creditur, ponitur, & respondet. C. de iura. cal. l. 2. § j. Item si esset cã ciuilis, ubi iuratur de calumnia, non essent necesse, ꝙ in animas cõuentus iuraret, sed in animam suam tñ, & ſm sum placitum positionib. respõdere. s. de iura. cal. cum cãm. [Ipsi.] Abbas & Prior. [Illos.] Conuentus. s. [In quorũ.] s. totius uel maioris partis ɔuentus ibidem residentes. nec sufficeret, ꝙ in aliqua positione maior pars ɔsentiret iurantiũ, nisi esset maior pars ɔuentus ibi residentis, & est hoc ea ratione, qa minoris partis ɔuentus ɔfessio nõ põt præiudicare toti
7 conuentui. † Et est no. dignum, ꝙ qui iurat in animam alterius non quod sibi vr̃, sed quod dr̃ ab his, in quorũ aĩas iurauit, dicere tenetur, & debet sic componi iurm: Nos iuramus per talem, ꝙ veritatem dicimus 63. dist. tibi domino. Vel si non essent illi in quorum aĩas iuratur, si per literas uel aliter certum est, ꝙ procurator ꝑsens põt in aĩas iurantium iurare, & tunc debet iurare sic: ego in aĩas talium iuro dicere veritatem, quam sciuerint, vł melius, iuro in animas eorum, ꝙ ipsi ꝑ me veritatem, q̃ sciunt, dicent. Itẽ no. ꝙ si Abbas, q iurauit in aĩas aliorum, sciret aliqua, & illi, in quorum animas iurauit, aliqua nescicẽt, uel econtra, non debet respõdere veritatẽ, nec aliquis ꝓ singulis de cõuẽtu, q dicerent se aliquid scire, nisi de eo, qđ maior pars scit. sed pro se, si aliquid scit. aliis ẽt nescientib. respõdere tenet. Idcirco. n. hic dr̃. ꝙ suo nomine iuranti. s. ut de his, q̃ sciunt veritatem dicant, ẽt si alij nesciant melius vr̃, ꝙ ẽt de his, q̃ soli sciunt, nihil dicere debebant, nisi de suo facto, cũ dictũ eorum non præiudicaret, nec queq. procuratores, qa procurator nõ est, neque q. testis, & non est alia cã, quare pro se specialiter iurent, nisi ut astringantur dicere cum alijs veritatem. & eodem modo à quolibet quæret de facto suo: si ab alia parte q̃ itũ esset: & compelleretur iurare. Id hoc bene dicimus: ꝙ licet aduersa pars peteret aduersarium iurare de veritate dicenda super his: q̃ scit: nõ super his: quæ fecit: vel de facto suo: non audiretur. lex. n. loquitur tñ: quando de facto suo interrogat. C. d. q̃ni. interrogari. Quando. n. interrogat de alieno facto: tanquam testis recipitur: non eo modo: quo hic
8 dr̃. † Item not. ꝙ si non per se: sed tantum in aĩas aliorũ iurasset & ipse veritatem sciret: illi aũt non: nihil dicet: qa de se non iu-
rauit,

rauit. Itẽ si illi dicant, ꝙ aliter dicat, q̃ se habeat veritas, quã ipse scit, nõ rñdebit, quia pro nullo hoĩe debet falsum dicere, nec debet facere ɔ cõscientiam. imo vocatis, qui prodesse possunt, dẽt eos monere, vt à falso testimonio vel dicto abstineant, 22. q. 5. hoc vr̃. Item si nolunt respondere per ꝓcuratorem, sed per se, non video, quare prohibent. Sed quid si velint per alium non iuratũ rñdere. [Super quolibet.] No. non sufficere generaliter negare positionem. nisi ad singula in positione ɔtenta rñdeat [Sine iuro.] Et bene ꝑiudicat hæc ɔfessio, ac si facta esset cum iuro, sicut & ɔfessio principalis personæ, arg. ɔ. ff. de confes. certum. §. pe. sed ista lex loquit de ɔfessione procuratoris minoris, qa non ꝑiudicat cũ effectu, quia dat restitutio in inte. [A syndico.] Qui litem fuerat ɔte. qui nec de cal. iurauerat, qa de reb. spiritualibus agebat, nec de veritate dicenda. hoc. n. iurm Abbas, & prior ꝑsta
9 re debent. † Et est no. dignũ ꝙ ẽt in causis spiritualib. ꝙ credant, vel nouerint à syndicis, sine iuro requiritur. fatemur. tñ, ꝙ syndici pñt iurare de veritate dicenda, tã sup diffinitione causæ, q̃ super quantitate expensarũ, & ẽt super negocio. C. de iud. ꝓperandũ, in fi. C. de re. credi. l. pe. ar. C. de iur. cal. l. vlt. §. j. & tunc licet sine iuro possint inquirere de credulitate, per iura tñ quæri non debet, vt hic. qdam tñ in iuro de veritate dicenda adiiciũt.
10 ꝙ ẽt ꝑ iurm rñdebit de credulitate. † De ꝓcuratore aũt, an possit iurare de veritate dicenda, no. s. de iura. cal. c. vlt. & si scit, debet respondere, scio id, de quo interrogas, vel credo, & si dubitaret, debet respondere, ego dubito. ff. de peti. hæred. si debitor. & tunc debet ei dari tps ad deliberandum. ff. de interro. act. q interrogatus. ff. de iureiu. iusiurandũ. j. respon. Sed & aliq̃n ɔgrua responsio vr̃, si dicat, ego nescio. vbicunq;. n. titubat inter duo, quorum alterum est necessarium, & est facile vtrũq; esse verum, vt si quærat ab aliquo, an modo viuat aliquis, an mortuus sit, vel an sit in tali ciuitate, an non, vel extra, circa hoc nõ versat cogitatus eius, & ideo bene respondet, si dicit, nescio. posset ẽt dicere, non credo eum viuere, vel non credo eũ esse in ciuitate, & tñ non sequit ex hoc, ergo credit eũ esse mortuũ, vel eum eẽ extra ciuitatẽ, quia per suã rñsionẽ nihil ponit, sed negat tñ, in Auct. de his, qui ingred. ad app. §. fi. [Primo.] i. antequam admittãtur testes prioris, & ɔuentus ad reprobationem testium Abbatis, &
11 conuentus. [Sigillatim.] † No. non sufficere dicẽti ɔ testes, ego obiicio testib. adulterium, periurium, & hmõi, sed oportet eum dicere, quid ɔ quencũq; testium obiiciat. locum aũt & tps, quo adulteriũ, vel periuriũ cõmisit, an dicere teneat, alibi no. [Speci
12 ficatione.] † Hoc est no. dignũ, ꝙ licitũ est judici ante publicationẽ testiũ ꝑfigere partib. terminũ, intra quem q̃ velint, testib. obiiciãt, arg. ad idem. s. de ꝓbat. licet. qđ sic probat ex loco isto, nam istis iudicib. nõ committebat causæ cognitio, sed tñ certa forma eis super certis articulis dabat, & ita corã eis non erat facienda apertio testiũ, qđ ex eo maximè apparet, quia non præcipit copiã attestationum partib. concedi, sed si sibi sigillata fideliter transmitti. Et valet hæc cautela ɔ eos, q malitiose testes sibi ɔrios reprobant, & pro se dicentes approbant. non negamus tamen, qui post apertionem testium possint dicere in personas testium, nisi antea fuerit eis terminus præfixus, intra quem dicant, [Iuramento.] s. eo. præsentium, contra, sol. vt ibi.

SVMMARIVM.

1 *Procurator compromissarii, arbiter & iudex, an & quando, pro & contra dominum, & eligentem, testes esse possint in eadem causa.*

CAP. III. in VI.

Romana ecclesia, & infra. [Procu.] ff. de testi. l. fin. & 2. q. 6. statuendum. C. de procu. ad negocia. vr̃, ꝙ si placet partib. in negocio, ꝙ ꝓcurator possit esse testis, sicut mediator, arg. Auct. de test. §. q̃ vero, Auct. de fid. instr. §. si vero. In aliis autẽ
1 negociis ꝑ admittitur, quia non ꝓhibet. ff. de testi. l. j. † Itẽ arg. qa ẽt iudex admittit in aliis causis. ff. de testi. ob carmen. §. j. dñt tamen aliqui, ꝙ ɔ dominum bene admittitur, & cogitur procurator in testem, & ẽt in negocio & cã, quam ꝓcurauit, sicut, cõpromissarij ɔ electum à se, & arbiter. s. de ele. cũ dilecti. s. de arbi. nõ sine. [Præsumptione.] ff. quẽad. testa. ap. l. j. in fi. ff. de dot. ꝑle. l. Theopõpus. s. de procu. ex insinuatione, 24. q. 3. si habes.

De testibus cogendis. Rubrica. 21.

SVMMARIVM.

1 *In criminali causa non est quis cogendus ferre testimonium.*
2 *Qui sint cogendi ferre testimonium, & vide in nu. 3. 4. 5. & 6.*

1 **Causam matrimonij.** [Occultẽt.] Subtrahẽdo se à ferendo testimonio. [Odio.] † Et intelligo eos semper se taliter subtrahere, quando non potest apparere, & de hoc in ciuilibus, vbi. s. quis proprium interesse prosequitur, cum ibi sit peccatum in damnum proximi veritatem celare, 11. q. 3. quisquis metu. Et hoc est verum, nisi hanc præsumptionem alia elidat, puta quia sit religiosus, quare magis iurare veret, vel alia consimili causa. In criminalib. aũt, & vbi non est peccatũ celare veritatẽ. non ꝑsumo eum, qui non vult reddere testimonium, taliter se subtrahere, & iccirco non est cogẽdus, nisi manifeste appareat malitia, j. eo peruenit. 2 Item dicimus, quod in ciuilib. & criminalib. in talib. tñ causis, in quib. nõ coguntur testes, ẽt si non subtraherent se gratia, odio, vel timore, tamen si deficiant aliæ probationes, cogendi sunt, j. eo. pue-
2 uenit. [Cõpellas.] † Quidam dicunt, oẽs indifferenter cogẽdos ad ferendum testimonium. C. de testi. si quando. Alij dicunt, ꝙ illi soli, q iactant scire veritatẽ. Alij tunc eos tñ ɔpellẽt, quãdo pp defectũ probationũ perit veritas. q̃ celare mortale peccatum est, 14. q. 2. q̃q̃, j. eo. c. peruenit, secundo, 11. q. 3. quisquis. In criminali aũt causa non coguntur testes, j. eo. c. pen. sed si ciuiliter agitur de crimine, coguntur, j. eo. peruenit, & c. vl. & c. super his,
3 & c. cũ super. † Scdm leges aũt in omni cogunt, j. eo. super eod. Quædam tamen personæ non coguntur ẽt ſm leges, nisi magna causa subsit, vt sunt senes, valetudinarij, & alij, qui continẽtur. ff. de test. inuiti, & l. 2. In causa autẽ inquisitionis cõpelluntur testes, j. eo. super his, & in causis spiritualibus, ut hic, & j. eod. c. cęterum. in causa ẽt denunciationis cogunt, j. de simo. licet Hely. † Vel dic generaliter, ꝙ vbicunq; celare veritatẽ est peccatũ
4 mortale, ibi cogẽdi sunt testes, qđ sic probat. iste inductus in testimoniũ peccat mortaliter, nisi reddat testimoniũ, ergo est cogendus, arg. 2. q. j. si peccauerit, 22. q. 5. hoc vr̃. & hac ratione, qa peccatũ eẽt, si ageret inquirẽdo ɔ aliquẽ diffamatum de aliquo crimine, cogẽdi essent testes, j. eo. super his, quia peccatũ est sustinere infamẽ personã in aliqua dignitate, 25. dist. primũ. † Idẽ
5 crederẽ, & si diceretur falsum instrm ciuiliter, vel aũt agatur ciuiliter nõ ad penã, sed ad pecuniariũ cõmodum ɔsequendum, vel vitandum. C. de fal. l. pen. j. eo. cũ ɔ. Idẽ si subtrahantur testes siue ciuiliter, siue criminaliter agatur, cogẽdi sunt testes, ut dictum est. s. Idẽ est, & si idẽ testes malitiose se subtrahant, j. eo. peruenit, 2. & c. cũ ɔ. vbi aũt celare veritatem nõ est peccatũ, ut quando agitur criminaliter, vel ẽt ciuiliter. s. excipiendo, uel alio mõ ad penam tñ, non dicimus cogẽdos, qa celare veritatẽ nõ est peccatum, sed meritoriũ. s. celare crimẽ fratris, arg. 2. q. j. si peccauerit, nisi perseueraret in crimine, quia essent ibi cogendi testes, ut sic eum à malo reuocaret pena, quem Dei timor non reuocabat vt j. de vita & hone. cleri. vt clericorũ. §. j. & arg. 22. q. 5. hoc vr̃, nisi esset crimẽ, de quo esset periculum, ꝙ esset occultum, sicut hæresis, dilapidatio. Nã in his dicimus testes cogendos, ẽt si sit occultũ, quia nequeunt sine periculo dissimulari, j. de acc. qualiter, 2. 22. q. j. si quis ꝑ capillũ. Itẽ super fama, uel infamia credimus cogẽdos, j. eo. super his. itẽ si dicatur ɔdemnatos de crimine credimus cogendos, quia cũ crimen ia sit notorium per sententiã, peccatũ esset illud celare, j. de coha. cleri. tua, & c. vestra. Itẽ si dicatur sñia excommunicationis lata in eũ, cogendi sunt testes, quia hoc non est crimen, cum excommunicari possit qs sine causa, j. de sen. excom. inquisitionis. & hæc eadem ratio est
6 in sententiis de criminib. latis. † Si vero diceretur excommunicatus quis ipso iure, puta pp manuum iniectionem, vt 17. q. 4. si quis suadente, quia ibi oportet probare crimen, non sunt cogendi testes, nisi in casu, qui est. j. eo. peruenit, 2. uel in aliis casibus, ubi esset peccatũ celare veritatem, vt dictum, est s. & idem dicendũ est, si sñia excõicationis sic lata sit, excommunico te, nisi solueris decẽ. & hoc ratione supradicta, quia non sufficit probare sñiam, nisi probet crimen. s. eum cessasse in solone, quãuis possit rñderi, ꝙ sufficit probare sñiam, nisi aduersarius probet ɔrium. de hoc plenius no. j. de accu. inquisitio. c. super his.

SVMMARIVM.

1 *Testis quando cogendus in criminali causa.*

CAP. III.

Super eo, & infr. [Factũ.] i. crimẽ. [Timore.] No. ẽt in criminali cã testẽ cogendũ, si pars aduersa testes malitiose prohibeat, arg. infra c. proximo.

SVMMARIVM.

1 *Testimonium ferre an possit uim passus.*

CAP. IIII.

Peruenit ad audientiam. [Ostẽdit.] Præsumptiuè [Calliditatis.] Hic dixerunt quidam hunc vim passum non ferre testimonium super principali, sed super coactione, de hoc not. s. tit. proximo, c. intimauit.

SVMMARIVM.

1 *Iniuriæ prosecutio an dicatur res ecclesiastica, & quando super ea testes sunt cogendi.*

CAP. V.

Peruenit ad nos. [De rebus.] Not. hic appellari rem ecclesiasticam prosecutionem iniuriæ. Item not. quòd quando agitur de iniuria, compellent ur

Universidad de Deusto Biblioteca

pellentur testes, & intelligo, cum de iniuria agitur ciuiliter ad suum interesse, vel hoc esse introductum in fauorem ecclesiæ, & clericorum, & ne culpa laicorum remaneat impunita.

SVMMARIVM.

Testis an in causis criminalibus sit cogendus.

CAP. VI.

Cœterum. [Quod super consanguinitate.] Not. in causis spiritualibus cogi testes. s̄. eod. c. 1.

SVMMARIVM.

1 *Testes synodales non sunt cogendi publice testificari.*
2 *Infames an possint esse denunciatores.*
3 *An liceat testi addere dicto suo.*
4 *Testis qualiter dicatur variare.*

CAP. VII.

Præterea si testes. [Synodales.] 35. q. 6. in eps, in fi. [Testimoniū.] In hoc testimonio reddendo non repsentat propriè officium testis, sed
1 officialis, vel denūciatoris. [Cōpelli.] † Hoc vult dicere, ꝙ si testes synodales semel denunciauerunt, ꝙ ꝯ Christianitatē, sicut iurauerant, fieri intellexerint, s̄m ꝙ iurauerant, siue in matrimonio, siue in alijs non debēt cōpelli in publico dicere testimonium super eodē negocio, nisi qn̄ alij non inuenirent super eodē negocio testes. Et est ratio hæc, ne pp redditionē testimonij plures sibi acqrant inimicos. vel dic ꝙ testimoniū p̄stabunt, sed nō iurabunt. [Articulus nouæ.] Talis fortè, q non ptinet ad officiū suū. tunc n. pcisè cogunt reddere testimoniū, vt si fortè q̄ratur de dote, vel de adulterio. nam quia de eo in primo iur̄o non fuit facta mentio, de nouo iurare debet, & testificari, s̄. tit proxi fraternitatis, &c de testib. [Publici.] Qui synodales dicuntur.
2 † [Postquā.] ꝯ vr̄ ꝙ non, 2 q. 1. si peccauerit. vbi patet, ꝙ illud mādatum de denunciādo peccatū proximi oībus, tā infamibus, q̄ alijs factū est. Itē magis vident remouēdi, qui ante officiū erant infames, q̄ qui postea. Rñ infames verè pñt denūciare, nisi post q̄ hoc officiū assumpserint. facti sunt infames, quia si ante erant infames, hoc ipso ꝙ assumpti sunt. vr̄ cum eis dispensatum. vel ex quo deliquerunt in officio, grauius delinquunt, q̄ si extra officium, 11. q. 3. præcipuè, j. de vo. & vo. reden. magnæ, & ideirco fortius postea, q̄ antea repellunt. vel dic ꝙ ideo non vult, ꝙ valeat testimoniū testis synodalis, si postea incurrat infamiā, qa cum hoc testimoniū reddat rōne officij, & ei plus, q̄ alij testi credat, indignum esset, vt & infames officiales haberet ecclesia, vel dic, ꝙ infamis possit reddere testimonium, sicut qlibet alius, sed nō pōt, sicut testis synodalis. vel dic ꝙ infamis admittit ad denūciandum, sed non ad testificandum, vt hic, & 2. q. 1. in primis, & s̄. tit. proxi. ex parte. [Incontinenti.] Antequā partibus loquant. vel alicui personæ. alias. n. p̄sumitur ꝯ eos, nec valet correctio, sed tm̄ primo dicto stabitur, arg. s̄. de testi. sicut, quāuis illud loquatur post publicationē testiū, & ēt post sn̄iam. sed eadē ratio vr̄ etiam ante publicationē. & licet stetur dicto primo, vbi testis secundo ꝯrium dicit, tamen erit minor ei fides adhibenda, quia propter s̄m dictum debilitatur primū. Si autē antequā exeat à cōspectu iudicis, se corrigat, debet prudenter iudex attendere modū, & causā correctionis, j. de accu. cū dilectus, & nisi cognoscit eum probabiliter se corrigere, incidet in suspitionem, vel vacillationē ff. de testi. l. in testibus. Vel variationis. ff. de testi. q
3 falsa. † Si autē nō corrigat, sed addat, si hoc faciat antequā exeat p̄sentiā iudicis cōstat licitū esse. si aūt postea, si hoc facit post q̄ potuit loqui partibus, audiendus est, sed minor fides ei adhibe-
4 tur, ar. hic, & Auct. de test. §. qm̄, & § quia vero. † Et no. ꝙ variās dr̄ qui primo dixit aliquid, & postea eius ꝯrium, nullā causam variationis assignans, ꝯdicens sibi. i. qui primo dixit duo impossibilia, vt qui dixit se scuisse ꝯctum celebratum, & in tali loco, & tali die. interrogatus, vbi illa die fuit, dicit se alibi fuisse. vacillans dicitur, quia dubitando & timendo loquitur. Itē & qui variè loquitur. ff. de fal. eos qui ff. de testi. l. 2. & l. qui falso. horum autem testimonium non valet, imo puniuntur. C. de testi. nullū.

SVMMARIVM.

1 *Testes in causa inquisitionis an cogatur testimonium prohibere.*

CAP. VIII.

Super his, & infra. [Literis.] Cum super his literis procederetur inquirendo. alter n. non cogerentur testes, cum talium literarum commissio caderet super crimine falsi. vel potes dicere ꝙ cum etiam de crimine inculpetur aliquis, quod lite pendente dicitur cōmisisse, ꝙ testes super eo cogendi sunt in fauorē iudicis ne eludi pos-
1 sit eorum iurisdictio. vt ff. de iudi. si prætor [Cogatis.] † Not. in causa inquisitionis cogi testes ad perhibendum testimonium, quia ex officio suo procedit Papa, & non nisi præcedente infamia, & ita esset peccatum tacere veritatem, vbi vident eligi in episcopum, & assumi, in quo populus scandalum pateretur, argu. 82. dist. tantis, & infra de accusa. omnipotens.

SVMMARIVM.

1 *Testes in quibus criminibus cogendi.*

CAP. IX.

Cum contra. [Compellere.] Hic habes in crimine cogi debere testes. & dicunt quidam hoc esse propter enormitatem criminis: vnde & in maioribus criminibus dicunt cogendos testes, vt in hæresi, symonia, homicidio, & in consimilibus, quia de similibus idem est iudicium. Alij dicunt hoc ideo esse, quia hic prosequebatur suum interesse iste, qui agebat de falso. s. ne per falsas literas fatigaretur, & ita peccatum esset celare veritatem, 11. q. 3. quisquis metu. Sed non ne dices idem, si in modum exceptionis obijceret falsitatis crimen testibus? respon. si velit probare post sententiam eos corruptos falsa dixisse, cogendi sunt, quia peccarent mortaliter, si veritatem tacerent, cum ex illa sententia aliquis damnaretur iniustè, ad hoc s̄. de proba. licet. secus autem, si non dicat eos falsum dixisse, sed criminosos. hos. n. non credimus cogēdos, quia in nullius p̄iudicium tacetur veritas, sed tm̄ eis pęna imponeretur, si crimina probarent. vel dic, qđ plus placet, ꝙ vbicunq; ex probatione criminis qs cōsecuturus est sn̄iam lucrosā, vel vitaturus dānosam, semp cogendi sunt testes, quia tunc pctm̄ esset in alterius præiudicium tacere veritatem, vt sæpe dictum est.

CAP. X.

Dilectorum filiorum. [Criminibus.] Si criminaliter agitur. quidā dicunt idē, si ciuiliter, arg hic. Nā hic dicunt agi ciuilr, arg. eius ꝙ hic dr̄, qn̄ per pcuratores agebāt. sed per hoc nō probatur, cū multæ criminales causæ p procuratorem agant. ff. an per aliū cau. app. l. j. vel procurator ad certum act. in medio accusationis cōstitutus fuit, de hoc no. s̄. e. c. j. & s̄. c. proxi. vel erat tm̄ procurator ad impetrandas literas, de quibus hic agitur.

CAP. XI.

Venerabilis frater N. [Super his.] s. super coniuratione facta, & iuramento præstito de occultanda coniuratione prædicta. [Absoluant.] Quod si non fecerint, quia sunt absentes, vel pertinaces, tu facias.

De fide instrumentorum. Rubrica. 22.

SVMMARIVM.

1 *Autentica scriptura quæ dicatur, & quæ dicatur publica, habes in nu. 2. quæ autem priuata, in num. 3.*
4 *Quot requirantur testes ad probandum scripturam per comparationem.*
5 *An sit credendū iudici dicenti se talam dedisse sn̄iam, si eam nō ostendit.*
6 *In litera contineri debet tempus rogati instrumenti.*
7 *Notarius debet in instrumento apponere, quod fuerit rogatus.*
8 *Non debet notarius, cum rogatur, secreto manere.*
9 *Priuatæ scripturæ stabitur, si contra eum, qui eam fecit, introducitur, nec ipse neget.*
10 *Creditur literis cuiuslibet de his, quæ facere debet, vel potest rōne officij.*

CAP. I.

1 **SI scripturam.** † [Auctenticam.] Auctentica scriptura est, q̄ fit iudicis auctoritate per quoscunq;, vt acta iudiciorum, s̄. de proba. qm̄, vt quidā dicunt. Alij tamē in ꝯrium vel q̄ fit per publi. personā, & sine auctoritate iudicis cū subscriptione duorū vel triū testium, in Auct. de instr. cau. §. sed instra, & C. de tab. l. 3, lib. 10. C. de dona in donatio. s̄. de testib. cum à nobis. Vel quæ auctenticum sigillum habet cum totidem subscript. s̄ de procur. c. j. j. c. proxi s̄. de testi. cum à nobis, nisi in le tuibus, vbi creditur ēt sine subscript. testium, cū non sint multū p̄iudicialia, qualia sunt 11. q. 3. curæ, 98. dist. c. 1. 2. 3. 72. dist. per totum, & 73. dist. per totum, argu. 97. dist. nobilissimus. Itē non est necessaria subscriptio testium in instr̄o priuato, quod quis de facto suo facit. ff. de procu. si procurator, dummodo cōstet suā esse scripturam. C. de non nume. pecu. qui fidem, & auct. ꝯ qui
a propriā. Itē etiam a vbi consuetudo est, ꝙ sine subscriptione testium credatur, j. eo. cum dilectus. Quidam etiam dicunt auctēticā, quā facit priuatus cum subscriptione testium. C. qui po. in pigno. hab. scripturas, in Auct. de instru. cau. §. si tamen quisquā
2 sed verius est, ꝙ priuata est. † Item publicam scripturam appello generaliter omnem scripturā, cui creditur sine alio adminiculo de iure, vel ꝯsuetudine speciali, j. eod. cū dilectus. si autem esset specialis consuetudo, præter scripturas tabellionū, & acta iudiciorū, omnes scripturas reputo priuatas, cū ad hoc officiū non

ADDITIO.

a ¶Item etiam. Adde Card. in consi. 81. incip. Puto de iure, & quòd consuetudine induci possit, quòd scriptura priuata probet, adde Alex. de Imo. in consi. 53. vol. j. ver. attamen, in j. vol. Et quod consuetudo loci facit priuatam scripturā publicam, adde eundem Card. in consi. 74. incip. in discussione præmissi, col. ii.

non specialiter sint deputatæ personæ, per quas factæ sunt. & appello publicā scripturā, q̄ sine adminiculo viuæ vocis alicuius notarij, qui fortè mortuus est, uel testiū, qui sūt mortui sint, auctoritatē habet, in Auth. de fide instrum. §. sed & si, & §. si vero, coll. 6. oportet tñ, si negetur illū, qui instr̄m confecit, fuisse notarij, ꝙ ꝯstet eū fuisse notariū per testes, vel per publicum instr̄m. crederem aūt, ꝙ sufficeret, si per testes probaret, ꝙ publicè officio notarii fungebatur. ff ad Macedo. l. 3. in prin. ff. de offic. præ-
a to. l. Barbarius. C. de testibus. l. j. Idē fortè, a & si appareāt instr̄a per eos acta inter multos sup ꝯctib. legitimis, q̄ firma maneant, & sine ꝯdictione. nec credunt aliqui in hoc casu sufficere duo instr̄a, imo tot, ꝙ bene appareat eum cōe officiū pro omnibus
3 gerere. † Priuatā aūt dicimus, q̄ fit à nō publicis personis, & nō habet per se auctoritatē, nisi aduersarius hoc cōfiteatur, vel nisi per collationē alterius scripturæ subscriptionis eiusdē aduersarij, & testiū, qui subscripserunt, probetur ꝯriū. C. de proba. in-
4 str̄a. † Ad hoc aūt, vt valeat per ꝯparationē ꝓbari instr̄m, oportet in illa scriptura, in qua fit cōparatio, quatuor testes esse subscriptos, Auth. de fide. instru. § si quis igitur. Idē dicimus, si subscribantur testes in instr̄o, vbi literis epoꝝ, vel nō subscribant. Itē ꝙ credatur literis Abbatū, vel Archi. vel aliorū prælatorum de his q̄ fiunt extra iudiciū & quantū credatur eis. s. vsq; ad quā summā, & inter quas gentes. totū relinquitur ꝯsuetudini, & cōsuetudo talis scripturas publicas facit, arg. j. eo. cū dilectus, ar. C. de emā. l. j. 9. q. 3. ꝯquestus. Sed obiicies, nōne ius statuit credendū literis epoꝝ. 11. q. 3. curæ. s̄. de proba. post cessionē, & s̄.
5 de treuga & pace, c. j? † Sed pōt dici in excōicatione speciale pp periculū participationis, j. de rap. c. j. alias aūt constat, ꝙ si eps, vel alius dicit, talem sn̄iam dedi, vel sic citaui, nō est credēdū, nisi sn̄iam ostendat, vel citationē. s̄. de proba. qm̄. C. de arbi. ne in arbitris, in Auth. de here. & Fal. §. si vero absunt, in pri. j. col. & sic de cæteris, q̄ in iudicio cōtingunt, in quib. non credit literæ epi sigillatæ, sed tabellioni tm̄, vel duabus personis ad hoc deputatis. Et sic intelligo dictā decre. s̄. de proba. qm̄. in alijs autem instr̄is, q̄ extra iudiciū fiunt, vt de ꝯctibus & cōsimilib. caueant illi, qui sigillare debent, ne aliquid in literis apponant, nisi quod iustū est in eis apponere. non. n. credimus, ꝙ de his, q̄ videntur facere possint literas, nisi iniungant eis, Auth. de tabel. §. nō aūt, vel ab ambob. ꝯhentibus, vel ab altero tm̄, vel ēt à quolibet altero, si fortè ei prodesse poterit, sed instr̄m nō proderit, nisi ei mandauit, arg. quia res inter ali. acta non præ. C. res inter alios acta, per totū. & ēt potest intelligi C. de prob. ad probationē. Itē nō debet cōpleri litera. i. sigilliū apponi, nisi in præsentia p̄lati, ut in p̄dic. §. in Auth. de tabel. §. nos aūt. Item dēt p̄latus certæ personæ sigilliū cōmittere, verūtamen si per aliū sigillari faciat, nihilominus valet instr̄m, sed puniendus est prælatus, in
6 Auth. de tabellio §. per tabellionē. † Itē ꝯtinere debet litera tps rogati instr̄i, in Auth. de tabellio. §. illud quoq;, coll. 4. quod debet esse idē cū tpe celebrati ꝯctus. Si. n. aliud esset. s. ꝙ ferre testimoniū de præteritis, nō valeret, j. de cohabi. cle. tua. Alii tamē dicunt, ꝙ instr̄m præceptum ab uno omnibus præiudicat, vel potius est omnibus sufficiens probatio: quia seruus publicus est. Obligationes. n. prodesse, & obesse dicunt partibus, non instr̄m, quod nō est obligatio, nec ex quo oritur obligatio, sed est tm̄ probatio obligationis, vel cuiuscunq; alterius facti, ad hoc ff. rem pu. sal. fo. l. 2. 3. & 4. j. respon. vel potes dicere instr̄m non nocere, nisi his, inter quos fit. & hoc ēt aliis non nocet. dr̄ n. fieri inter ꝯhēres, licet nō ambo, sed alter tm̄, vel ēt quisq; extraneus, cuius tñ intersit, & iudex p̄cipiat instr̄m. Quidā tamen dicūt, & bene, nō posse p̄cipi instr̄m ab extraneo, imo nec ab uno ꝯhentiū, nisi ambo ꝯsenserint, arg. pro eis, quia nec aliter est ꝯtractus, vel distractus, vt patet ff. de pactis. l. j. & l. post pactum, & in l. emptione. C. de act. & obl. sicut ī initio. Quid. n. interest cuiusque extranei quātū ad ius ꝯhētiū præcipere instr̄m de alterius facto, & hoc verū est in ꝯctibus, qui fiunt de voluntate partiū. In aliis aūt, q̄ non fiunt ēt de ꝯsensu partiū, ut testimoniū, sententia, protestatio, exceptio, ꝯdictio, appellatio, & similia, sufficit mandatū illius, qui illud fieri facit. & ꝙ hoc sic obtineat, satis probatur ex tenore iuri, quod p̄stant notarii in susceptione sui officii. s. de his q̄ videbunt, & audient, fideliter cōficient instr̄m. s̄m ꝙ eis à partibus, vel à iudice iniungetur, tñ ꝯrium videmus de facto obseruari, qa quicūq; tabellioni p̄cipit ꝙ faciat instr̄m, ipsum ꝯficit, sed nō fit bene, & pōt esse ea rō pro his, q sic indifferenter faciunt, quia non rōne pñtis interesse fiunt instr̄a, sed quia poterit interesse, & vix est aliqd, de quo nō possit cuiusq; interesse habere instr̄m de eo, quod agitur. Omnib. inspectis plus vr̄ inniti rōne, qa siue ab uno ꝯhentiū tantū, siue ab eo etiam, cuius nihil interest, possit p̄cipi fieri instr̄m, ꝙ tamen valeat instr̄m à publica persona sic factū, quia hoc nō prohibet à iure. ff. de proba. ab ea parte. Itē pro his est ff. de iure fisci. l. in fraudē, & §. ex his, & §. seq. tñ ille, qui nō p̄cepit, non potest agere, ut sibi edatur, nisi procurator suus hoc p̄ceperit. ff. de edendo, si quis. §. ex hoc edicto, interest ergo cuiuslibet, ut p̄cipiat fieri instr̄m, ut sic possit editionē ipsius petere. q̄ aliter sibi dene-
7 garet. † Itē no. uile esse, ꝙ tabellio semp scribat ī instr̄o se roga-
b tum, b quia si mortuus esset notarius, vel nō recordaret de rogatione instri, ꝓ nihilo esset instr̄m. Si aūt viueret tabellio, credendū est sufficere solū ipsius testimoniū, arg. Auth. de tabe. in prin. Auth. de fide instr. §. si vero neque. Alii tñ dicunt, ꝙ p̄sumitur semper rogatus, arg. C. de ꝯh. & cō. stipu. l. j. Insti. de fide ui.
8 §. fi. † Itē no. c ꝙ cū officiū tabellionis sit publicū & cōe, qñ ro-
c gantur non debent secreto manere, sed bene debent q̄rere oīa, vt sciant, qđ agitur, in Auth. de tabellio §. nos aūt. Sed si ꝯrium fiat, nihilominus credimus instr̄m valere, sed magna est suspitio ꝯ illud, quia sic occultè rogatus est, & notarius puniendus est, arg. j. vt eccle. benefi. ut nostrū. sed obiicies, suspectum est instr̄m, ergo abiiciendū, nisi producens illud p alias probationes approbauerit. C. de proba. iubemus. C. eo. tit. l. fi. & ff. eo. l. j. sol. ibi loquit, qñ scriptura vitiata est, vel alias suspecta ex sui forma. C. de edic. diui. Adri. tollē. l. fi. & j. eo. ex litis. & c. inter dilectos, alias aūt secus, quia & si aliquę suspitiones adsint, tñ durat & valet, nisi alias ꝯ illud probet, nec pp suspitionē cassandū
9 est arg. 2. q. j. c. † Itē no. ꝙ si priuata scriptura introducit ꝯ eū, q eā fecit, nec ipse neget, ei stabit. ff. depo. l. pu. §. fi. C. de nō nu. pec. gñaliter, nisi in mutuo, vbi hēt excipiens bieniū, anteq̄ valeat. C. de nō nu. pec. in ꝯctib. in prin. si aūt neget esse suā scripturā, hoc oportet probari, & postea ꝓcedat, sicut legit C. de non nu. pec. cū fidē, & auth. ꝯ, qui propriā. si vero de alio agat instr̄o qđ alius fecerit. si negat scriptura esse eius cui ascribit, hoc ipsū probari oportet, si vero certū sit eā suā esse scripturā p sigillū, vel alio mō, & dicat non ei credendū, seruandū est qđ dictum est s̄. s. ꝙ non est credendū ei, nisi sit tabellio, uel nisi à cōsuetudine introductū sit, ꝙ credatur, nisi in casibus, quia actis cuius-
10 libet iudicis creditur. s̄. de proba. qm̄. † Itē credit literis cuiuslibet de his q̄ facere debet, vel pōt rōne officii, ut si Archieps ad concilium citet, 18. di. si eps me. vel de consuetudine alias ad cōsecrationē epoꝝ. 65. di. non debet. per literas ēt epos alienæ prouinciæ vocabit ēt simpliciter eps. uel si capitulum citet canonicos ad electionē faciendā. s̄. de elec. cū inter. vel si conuentus licentiat aliquē monachū, 19. q. 3. statuimus. vel si eps mandat uitari excōicatos. 11. q. 3. curæ. & idē est in literis cōmendatitiis, 72. dist. per totū. Itē & de his, q rōne officii facere non debent, aliquando credit. ut in epis, qui dant literas testimoniales de ordinibus, vel moribus alicuius. s̄. de cle. pereg. c. j. & 2. Et idē dicerē in procuratore ad impetrandū, & ꝯdicendū ꝯstituto. s̄. de rescri. c. nōnulli & in oībus aliis, vbi nullū, vel modicū p̄iudicium alii generat. nā in p̄dictis casib. & si nō ꝯstet sigilla corū esse, qui scribunt, uel ēt si modicæ authoritatis hoīes scribant, creditur eis, vt de cōsuetudine generali & potissime spāli Romanæ curiæ obseruat. [Ad exēplaria.] Nisi sint publicata, vt no. s̄. de test. Albericus, repete, quæ diximus infra de verb. sign. Abbate.

ADDITIONES.

a ¶Idem fortè. Adde quod communis opi. in hoc est contra Innoc. ut attestatur Alex. de Imo. in consi. 138. co. pen. ver. adnotata. in 1. vol.
b ¶Se rogatum. Adde Spe. in tit. de fide instru. §. breuiter ver. & no. ibi Io. And. Bar. & Mode. in l. sciendum ff. de ver. obl. & Alex. de Imo. in consi. 153. col. 2. ver. non obstat, in 2. uol.
c ¶Item no. Hoc dictum refert, & sequitur Bal. in l. mandatum, col. pe. C. man. & Feli. in c. ex parte decani, col. 7. ver. decla. prima, supra de rescri.

SVMMARIVM.

1 *Creditur scripturæ factæ manu publica etiam mortuis testibus in ea descriptis.*
2 *Non sufficit sigillum apponere chartæ, nisi is, qui apposuit, dicat se illud apposuisse.*
3 *Causæ, propter quas sigillum, & subscriptio apponuntur literis.*
4 *Decretum, seu auctoritas non interponitur de futuris.*
5 *An possit episcopus sigillum suum alij committere.*

CAP. II.

Scripta vero authentica. Hic no. illas scripturas dici publicas q̄ habent sigillū, vel q̄ fiūt p tabellionē, ēt si nō sit eis fides adhibēda, & alia authētica, qualia sunt oīa, quib. fides adhibet, & pñt dici oīa authentica publica, sed nō econuerso. uel melius se hñt, vt excedētia, & excessa. vel auth. scriptura hic dr̄ originalis, siue manu publica scripta sit, siue nō. uel scripturā auth. dicit acta iud. vel hic dicit scriptu. authēticā q̄ hēt subscriptionē te-
1 stiū, & ꝯhētium. [Publica.] † No. ꝙ ex quo scriptura est facta manu publica, uel sigillum authenticum habet, ēt mortuis testib. ibidem inscriptis, creditur illi scripturæ, ut hic dicit, dummodo non sit aliquo vitiata, uel uituperata, uel suspecta, vel calumniosa. C. de edic. diui. Adri. tol. l. fin. Auth. eo. ti. §. si vero moriatur. ille tñ ꝯ quem producitur instr̄m, potest illud dicere falsum. C. eo. si vteris & l. fi. Si uero scriptura est aliquo modo vitiata, vel suspecta, uel calumniosa, qui producit eam dēt eā ꝓbare verā.

Universidad de Deusto Biblioteca

C.de proba.iubemus.ff.eo.l.2.& ſm hoc intelligi pōt j.eod.cū inter dilec.ſcripturæ aūt priuatæ nō credit̄,niſi teſtib. vel cōparatione literarū adiuuet̄,j.eo.§.ſi vero.ff.de ꝓba.inſtr̄a. Idē fortè dicendū eſt in forenſi inſtr̄o,arg.ↄ.ff.de dona.in dona. [Sigil-
2 li.]†Non ſufficit ſigillū apponere chartæ,niſi ille, qui appoſuit ſigillū,dicat ſe illud appoſuiſſe.ff.de teſt.l.penul. C. de teſta.l. ſi viuus.& l.hac ↄſultiſſima,& l.in teſtis,& l.iubemus,& j.de re iudi.cū inter. vr̄ ēt ſufficere,ſi in charta loquentiū,vel ↄhentiū cōtentorū inſtr̄o ſigilla apponant̄,ēt ſi non dicant,ſigilla noſtra appoſuimus,ar.C.arbi.tut.l.ſi.& j.eo. tit.inter dilectos. qualia ſūt ſigilla epōrū,& aliorum ꝓlatorū,vt quidā dicunt.11.q. 3. curæ. 19.q.3.ſtatuimus.97.diſt.nobiliſſimus. s̄. de eo, qui mit.in poſ. cū ſicut.s̄.de ele.cū inter.ff.de cuſto.re.diuus.s̄.de prob. tertio. Nos tñ dicimus,ꝙ ſigillis inferiorū ꝓlatorū ab epō nō creditur, niſi hoc hr̄et cōſuetudo.j.eo cū dile.niſi fortè habeant iuriſdōnē,qa tūc in his, q̄ ſunt iuriſdōnis ſuæ inſtr̄a cuiuslibet iudicis ord.vel dele.reputarē authentica,ar.s̄.de teſt.cū à nobis, & no. ꝙ dēt quis ſigillare proprio ſigillo,ſi habet,& tunc non valet,ſi alieno ſigillat,niſi ex cā fiat,ut ſequitur,qa nec ēt prodeſt ſuo ſigillare,qn̄ eſt ad aliud officiū deputatū,j.de app.ſignificauit.Si aūt nullū ſigillū nunq̄ haberet,vel ſaltē tunc,cū ſigillare oportet,nō haberet ſigillū,poterit alieno ſigillo ſigillare,ſed tunc ēt neceſſe eſt hoc ipſum dicere.ſ.cuius ſigillo ſignet,& quare alterius ſigillo ſignet,& eſt rō in lege,qa turbatū eſſet ſigillū. ff. de
3 teſt.ad teſtiū.†Eſt & alia rō,q̄ efficacior vr̄.ſ.vbi, & à quo, & ex qua cā ſignatum eſt inſtr̄m,diſcerni poſſit, quia ſigillū, & ſubſcriptio ex multis cauſis apponuntur literis. verbi gratia, in ſignū conſenſus,12.q.2.ſine exceptione s̄.de procu.c.1. ff.de p̄g. fideiuſſor.§ ſi.& l.ſeq.Quandoque ēt opponunt̄ in ſignum teſtimonii.ff.de p̄g act.l. Caius.& in ſignū ꝑſtantis authoritatē, 12. q.2 cum redemptor ſacrorū. Quandoq; in ſignum confirmationis,j.eo c.inter.& multis aliis cauſis pōt ſigillū, vel ſubſcriptio apponi.vnde apparet,ꝙ ſemper in litera debet exprimi,ad quid ſigillū apponatur,& cuius ſit,& à quo apponitur,arg. s̄.de tranſa.c.ſi.29,diſt.c.2 s̄.de libe.obla.c.ſi.Sed ſi in literis, non dr̄ qualitercūq;,dūmodo hoc ſciri poſſit,vr̄ ſufficere, imo ſi ī alia authentica ſcriptura,& ēt alterius hominis ↄtineatur aliquid, ꝑ quod poſſit ſciri,ad quid & à quo appoſitū eſt ſigillū,ſufficit. j. de confir. vti.cū dilecta. j. de fideiuſ. peruenit.nec q̄ro , qualis ſit ille,qui ſcripturā facit,puta Rex,vel infimus homo, nec cuius nomine literæ mitterent̄,dummodo ſigillū ſit perſonæ authenticæ,cū ſigillū ſit,quod authoritatem ꝑſtat ſcripturæ. vnde ſi eſſet talis perſona,q̄ nō principaliter,ſed ſecundario authoritatē ꝑſtaret ſcripturæ,ut ſunt teſtes ↄtus ↄtenti in illa charta,q nō principaliter,ſed ſecundario teſtimonio authoritatē præſtant,nō eſt tūc neceſſe ſigillū appoſitū eſſe authenticū,ſed ſufficit,qualecūq;,dūmodo characteres habeat , ut in ea. l. ad teſtiū.§.pe.nec exigit,ꝙ ſint ibi literæ,dūmodo alias certū ſit de ſigillo.ſed ſi ſint,oportet ꝙ poſſint legi vel in totū , vel in tanta parte,ꝙ indubitāter intelligant̄,qd velint dicere, j. eod. inter. Cū corrigia aūt,vel alia re q̄ nō ſit ſculpta ad ſignandū,ſigillari nō poterit,ut in ea.l.ad teſtiū.ff.de aur.& arg. leg. l. argento , §. ornamēta.Ep̄s aūt non intelligit̄ alieno ſigillo ſigillare , quādo ſignat ſigillo eccleſiæ,73.diſt.in nomine Dñi,argo 7.q.1. ſcire. Itē no.ꝙ ius ciuile appellat anulū,& nos ſigillum.Item non eſt vis,an in litera loquat̄ ille,q ſe obligat, vel aliquid aliud faciat, vel ille,qui ſigillat.De his aūt,quos ↄſtat in ſchedulis vacuis aliquid ſcribere,crederē non eſſe falſarios: vnde ex quo ſchedulā ſigilllatā eius fideicōmiſit ex prima facie qcquid in ea dr̄, creditur cōmiſiſſe,arg.ff.cōmo.cū quis.§.ſi.crederē.n.ꝙ illud mādauit,quod ſcriptū eſt,dūmodo tale ſit , quod ibi ſcribitur ad qđ procurator ↄſtitui poſſit. Si tamen probaret̄, ꝙ aliud ſcripſit, quā quod mandatū fuerit,ut falſarius puniretur. Alii tñ dicūt, ꝙ in eiſdē ſchedulis nihil poterit ponere,quod aliū obliget,niſi illū,cuius eſt ſigillū.aliis aūt ↄrium vr̄ ſ.ꝙ nunquā licet ſchedulas vacuas ſcribere,nā ille,cuius eſt ſigillū,dat authoritatē ſi-
4 gillo,& ſigillū debet dare fidē ſcripturę,& ſcriptura ↄtui.†Sed quando incipiet dare,vel qūo poteſt dare,cū ſcriptura non fuerit facta,quando ſigillū apponitur,ſed poſtea?ei aūt qđ non eſt, fidē dare non pōt,arg.s̄.de conſti.cū acceſſiſſent,cū ſuis ↄcord. & ff.de ↄhen.emp.l.fundi,& l.Rutilia,ſed nec decretum,vel authoritas interponitur de futuris.ff.quod cuiuſque vni.item.§.j. Item authoritatē qūo præſtabit ei,quod ignorat,quæ tñ cum cauſæ cognitione pręſtari debet.ff.de offi.procon.nec quicquā. §.vbi decretū.& 3.q.3.ſpatium.Sed dices,bene ꝑſtat authoritatē rei p̄ntis,nā mandatū,quod fecit portanti ſchedulas , ꝑſens fuit.ſed reſpon.ſigillū non ꝑſtat authoritatē mādato,vel ↄtui, ſed ſcripturę,vnde bene dr̄,hæc ſcriptura authentica,non tamē de ↄtu,quē cōtinet,fidē facit:imo & cū procurator poſſit ſcribere quicquid vult in hac ſchedula,non ſigillū ei ꝑſtat authoritatem,ſed ipſe ſcribens.Itē ad hoc,quod nō valeat probare aliquid ↄhoc inſtr̄m,vr̄ ſufficere,qđ dicit Auth.de tabelli. §. nos autem credimus,& § ſeq vbi dr̄,ꝙ tabellio, qui dat authoritatem inſtr̄o dēt intereſſe,qn̄ cōpletur , & dēt audire totū negociū,vt ſciat rn̄dere,ſi interrogabitur.ad idē Auth.de tabel.§.ꝑ tales.eodē modo dicendū eſt & de illo,cuius eſt ſigillū , cū hæc duo hic æquiparent̄.Itē multæ abſurditates poſſunt ſequi de talib.ſchedulis.quid.n.ſi moriat̄ ille,cuius eſt ſigillū,anteq̄ ſigillū apponat̄?& ēt fortè eo ignorāte fuit ſigillū appoſitū. Itē quid ſi inimicitiæ oriuntur?Itē ꝙ prædictæ literæ non præiudicent, ex hoc conſtat,ꝙ is,cuius nomine confectæ ſunt literæ,nihil ſciuit de eo,quod in eis ſcribitur.Si.n conſtaret eum ſcire,vel mādaſſe de certo ſcribendo , tunc fortè ſecus dicendum eſſet. ſed forſan de præſumptione iuuabis te, puta quia dando chartam vacuam,vr̄ dediſſe poteſtatem,quicquid uult ſcribendi, arg.ff. de pęnis.l.2.ff.de ↄh.emp.clauib.cum multis concord, quas habes.s̄.de conſue.c.2.Sed certè,ſi diligenter dictas leges inſpiceres,non ſic præſumeres,quia ut in eiſdem legibus euidenter apparet,quando ex donatione alicuius rei etiam aliud vel ratione loci,vel temporis, vel ↄtus dediſſe intelligo, vnde ſi dedi claues iuxta horreum,videor dediſſe quæ in horreo ſunt.ff.de ↄh. emp.clauib.vel ſi obligo inſtr̄a,uidenr obligaſſe nomina in inſtr̄o ↄtenta,C.quæ res pig.obli.poſ.l.j.Itē ſi reddo debitori inſtr̄m,in quo continetur ſubſtantia debiti,debitum remiſiſſe videor.ff.de pac.l.2.Secus ſi pignus redderem,ff. de pac. poſtquā at hic nihil tale eſt,vnde non vr̄ magis præſumendum de vno mandato,quam de alio,maximè cum ex multis cauſis ſigillet̄, vt dictum eſt,& ſic apparet hic ꝙ nō poteſt iuuari præſumptio
5 ne.†Confitemur tñ ꝙ epſ̄ poteſt committere fideli perſonæ ſigillū ſuum , & ſm p̄tatem ſibi datā poterit illo ſigillo ſigillare ſcripturam de his,quæ pertinent ad epm̄, puta facere commiſſiones cāuſarum,citationes,confirmationes,& generaliter de omnibus aliis q̄ cōmiſſa ſunt ei,poterit ſcripturas ſigillare,etiam ſi ꝓlatus ille nō videat literas,ſicut Papā,& alios ꝓlatos , & Principes ſuis cancellariis hæc cōmittere uidemus,j. de cri. fal. dura. Sed in ↄtibus aliorū nō poterit noīe epi ſigillum teſtimoniale apponere,niſi viderit,cū teſtimoniū ſit tantū de viſu, vel de his,q̄ plenè nouerit,3.q.9.teſtes,& ꝑ totū,& ſic loquit̄ Authē. de tabel.§.nos autem,&c.poſſet tamē dici , ꝙ etiā teſtimoniale ſigillū apponere poteſt,vbi hoc de conſuetudine eſt , non ꝙ ↄctus intelligatur habere teſtimonium ab epiſcopo , ſed ab eo.ſ. cācellario,qui apponit.fingitur enim eius ſigillū , ſicut & ſigillum eccleſiæ epi fingitur,81.diſt.in nomine.tamen bene dēt exprimere in litera,cuius nomine apponit̄.ſ.an epi , vel officialis.

SVMMARIVM.

Abraſio vel correctio in reſcriptis,vel inſtrumentis facta per officiales, & error in facto,an & quando noceat,& ſi per alios, an falſarii ſint.

CAP. III.

Ex literis. [Iudicari.]Repete,quod diximus infra co. inter,in gl.quæ incipit,ſecus ſatis. [Iudica.] Bene dicit,& ſi enim erratū eſſet in facto,& nulla eſſet ibi abraſio,vel correctio facta,tamē per eas procedendū eſſet,licet non ſm eas.s̄.de reſcri.ſuper literis.[Et priuileg.] Secus de aliis reſcriptis cōtentioſis,vel ēt gratioſis,cū ibi poſſet eſſe.fraus,vt poteſt colligi s̄.de reſcri.ſuper literis.ſedes,& c.ad aures , & c. paſtoralis.& c.cum adeo.& c.ↄſtitutus & c.ſignificante , & c. Rodulphus.[Priuilegia.]Confirmationis,ſecus aūt de originalib. ibi.n.ſi inuenirentur raſuræ in poſſeſſionib.ſuſpectū eſſet priuilegiū,ſicut in ſtr̄m cōtractuum donationum , & huiuſmodi ex eadem cauſa redderetur ſuſpectum. [Abradi.] Per cancellariū, & alios officiales curiæ.ſi enim per alios fieret,falſarii eſſent.

CAP. IIII.

Accepimus literas Fortè ꝑ ſuas literas petebat ipſe Abbas,ꝙ nō cogeretur portare ſua priuilegia ad vrbem, & ēt quædā alia , ſuper quib.Papa hic ſcribit.[Argui.]j.eo.c.proxi.C.de fi.inſtru.l. vlt. 96,diſt.bn̄ quidē.[Venerit.]Archiep̄.[Arguendi,]4.q 5.c.j. C. de inge.man.diffamari.j.qui filii ſint legi.lator.C. q accu. poſ. qui ea.[Vacillare.]Propter hoc.ꝙ Archiepſ̄ ea arguit falſitatis. ſed ſi ex alia cā appareant ſuſpecta, hoc bene tenet. [Obſeruari.]Qualiter agatur de falſo,no.ſupra de proba.licet,in prin.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum vel priuilegium,ſi plura capitula continet. an omnia in eo contenta ſint recitanda,& quare.

CAP. V.

Contingit interdum.[Recitetur.] ſcilicet totus tenor: iō autē totus recitari præcipitur,ut audientes totum , intelligant an in aliis capitulis contineatur aliquid purè,vel ſub conditione , & ſi in totum,vel in partem id capitulum ſit reuocatum , uel aliqua pacta adiecta ſint circa c.de quo agitur.ff.de eden. l.j.§.edē da.[Solummodo.]C.quemad.teſta.aper.l.3.§.2.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Poteſt ſpoliatus res vendicare,vel petitorium iam inceptum proſequi.*
2 *Libellus etiam contra procuratorem concipitur.*
3 *Quomodo inſtrumentum ex raſura redatur ſuſpectum.*
4 *Quemadmodum non tenet ſententia ex falſo inſtrumento lata , ita nec priuilegium ex falſa cauſa, vel ex falſo inſtrumento conceſſum.*
5 *Confirmatoria meliora ſunt.quam quæ ſunt ad inſtar,& vide de priuilegio conceſſo ad inſtar,in nu.6.*

CAP. VI.

Inter dilectos.[Petebat.] Petitorio agit,quia nec poſſeſſionem, nec expoliationē allegabat,quod eſt neceſſe in interdicto.ff.de vi & vi arma. l.j.in
1 prin.& §.interdictū aūt.†Sed non vr̄ hoc poſſe ſtare, ꝙ petitorium intentaret,ſeu vendicaret rē,quam obtinuerat in iudicio poſſeſſorio per ſn̄iam epi Veron.s̄.de ſeq.poſ.c.ad hoc.ↄ id qđ eſt C.de alie.iudi.mu.cau.fac.l.j.& inſti.de act.§.1. & s̄.de iudi, examinata.Sol.licet obtinuerit ꝑ ſn̄iam, non tñ habuit poſſeſſionē corporalem:& ideo quantum ad hoc parum profuit talis ſn̄ia,j.de re iu.cum aliquibus.vel dic ꝙ habuit , ſed poſt Archiepſ̄ monaſteriū deiecit,vt dicit decr.pal. ad hoc. & inde eſt. ſ.quia poſſeſſionē nō habebat,ꝙ petitorium intentare potuit. vel dic,ꝙ à principio monaſteriū intentauit petito.& poſſeſ. & re.poſ.& hoc ēt dicit decre.ꝑalle.s̄.de ſeq.c.j.ideoq; nihil impedit,quominus ſpoliatus poſſit res vendicare, vel petitoriū pro
2 ſequi iā inceptū.[Procuratore.]†No. concipi libellū ↄ procuratorē.no.ꝙ procurator epi petit noīe eccleſiæ. [Obtinuerat.] s̄.de ſeque.poſ.ad hoc.[Saluo.] Nihil operatur hæc cl̄a. [Moleſtabat.] Quaſi adipſum pertineret iure ſuæ ceſſionis. hæc tamē ſn̄ia parū poterat obeſſe Mediola.eccleſiæ,niſi forſan ex donatione nepotis ipſius ſe defendere vellet.ff.de app.à ſn̄ia . Itē ex hoc,ꝙ dicit,moleſtabat,vr̄ ꝙ vti poſ.& ſic tm̄ poſſeſſoriū intētebat:quare non obſtat ſucceſſori Archiepi,quominus agat de petitorio,ut no.j.eo.in gl.ſed nonne,&c.[Confirmabat.] Tan q̄ dn̄s donationē factā a vaſallo utilis dn̄i,q̄ donatio utilis dominii nō tenet ſine licentia dn̄i facta,& hoc ↄfirmat̄: ↄfert autē dominiū directū,qđ penes dominū remanet,ut in conſtitutionibus Federici,Imperialē,arg.C.de iure emphy.l. vlt. de dona. paſtoralis,j.de don.inter vir.& vxo.nuper.aliter tñ exponit̄ , & melius.nō.n.credimus,ꝙ à ſe dn̄s voluerit ꝑ hæc verba directū dominium abdicare.[Teſtes.]De aliis teſtib.loquit̄ hic, q̄ j.eo. vbi dicit,nec atteſtationes,&c.cū loquit̄ de teſtib. inductis corā deleg.ab Inn.& ꝓductis ad probādū ꝑſcriptionē & famā , ibi aūt de ꝓductis corā Archiepō cognoſcēre ex delegatione Imperatoris,& productis ad probādū legitimā donationem factā fuiſſe,ut ibi dicit.[A 40.ann.]Et ita nō poſſedit,niſi 10. ann. qđ nō prodeſt,16.q.3.quas act.vel dic,ꝙ vult dicere , ꝙ aliqui teſtes dixerūt,ꝙ poſſedit à 40.ann citra,& intelligo ↄtinuo . Alii teſtes dicūt,ꝙ poſſideat à 50.anno.& s̄.intelligo ꝑ modicū tp̄s vltra 50.ann.ſed ſm hoc vr̄ tutus ꝑſcriptione.ſed dic,ꝙ licet uiſus fuerit ꝑſcriptionē probare,non tamen probauit.[Conſumptū.]i.ſubtiliatū,vel corroſum pergamenū ꝑꝑ raſurā , uel alio
3 modo.[Annotatione.]†Satis in loco ſuſpecto,arg. ff. quēad.teſta.aper.l.2.C.de ꝑhen.ſtipu.optimā.Similiter ſuſpectū eſt, ſi ſit raſura in nominibus vel iudi.vel actoris,vel rei,vel rerū , ſuper quib.eſt litigiū,vel in data,vel in narratione ſiue cōcluſione iuris,vel in remotione app.vel in correctione teſtium, vel in aſſignatione termini,& in multis aliis , q̄ diſcretus iudex intuebit̄. & ſi ↄ has ſuſpitiones apparent aliæ in ↄriū,iudex cā attēdat.Itē magis vr̄ ſuſpectū ꝑꝑ raſurā,quā ꝑꝑ cōſumptionē.[Recētior.] Suſpitionē adducit,non probationē,cū in charta vetuſta poſſit ſcribi nouus ↄtus,& ſemper hoc cū aliis, q̄ tanguntur hic , vel aliquibus corū ꝑſumptiuè,aduerſariū onerat probatione, ꝙ ſit verū.[Sigillum.]Hoc ſufficiebat.[Cū mitra,induta,ſceptrū,Itē gra cera.]Vehemētiſſimæ ſunt ꝑſumptiones , ſed in ſufficientes probationes:vnde ſtatim ſequitur,ꝑſumebat̄ , nō probatur, vel licet ēt ſingulæ ꝑ ſe non ſufficerent,tamē oēs ſimul ſufficiebant,vel aduerſariū probatione onerabant.ſ. priuilegiū eſſe verū.[Nullæ aliæ.]Sufficit ad probationē.]Sed cū.] Hoc ſufficiebat ad probationē.[Duæ.] Et ita non probatur Luitardum dediſſe,cū nullū priuilegiū hr̄et Abbas,qđ ipſius nomen exprimeret,& ſic non poterat eius donationem allegare. [Ab inferiori.] Vix poſſit hoc ſufficere ad probationem, ſed ad præſumptionē faciunt.[Sigilli.]Quod non erat pēdens,ſed quod chartæ adhærebat,& hoc ſufficit ad probationē.[Sed & ipſum.]Hoc ſufficit ad probationē.[Publica.]Si.n.tpe donationis fuiſſet donatio ꝑ manū tabellionis ſcripta,& eidē chartæ ſigillū appoſitū, dūmodo ſubſcriptionē teſtiū haberet, ēt amiſſo ſigillo validū remanet inſtr̄m.[Authenticū.] Quia non erant ibi literæ legibiles, nec ēt erat integrū.[Media.]Non ſufficit ad probationē , cū in hac medietate poſſit cōtineri nomen,& dignitas. [Medietas.] Hoc ſufficit ad probationē.[Litera.]Subſcriptio. [Recētior videbatur.]Hæc ſuſpitio nō ſufficiebat ad caſſationē, ſed ad probationē transferendā in aduerſarium.[Mentio.] Non eſt ſufficiens probatio caſſationis,ſed ꝑſumendū eſt, ꝙ ſi habuiſſet , ꝙ priuilegium inſeri feciſſet.[Inter alios.] Sed nonne ſciebat cām ſuam agi:imo quia ipſe iudex erat,& pro monaſterio iudicabatur,ſibi ꝑiudiciū fecit.ff.de re iudi.ſæpe.ff.de pig.fideiuſſor? Reſpon.non.j.de ſen.& re iudi.ſuborta.nec obſtat lex, ſæpe , q̄ loquitur,qn̄ me ſciente agebat ille,quē de iure poterā prohibere,ut ſi creditor agere patiatur debitorē:& in aliis exemplis poſitis in l.ꝑdicta.vel ſi quis nomine meo agat,& cū non prohibeo. cū valeā prohibere.at Archiepſ̄ nec ſciebat rē ſuā, quando cauſam diffiniuit,& ēt ſi ſciret,prohibere non valebat, quominus iure ſuo,vel ꝙ ſic ſaltē credebat ſuū,vteretur,ſi vellet,ut in ea.l. ſæpe,dr̄ in ſi.nec obſtat l.ſi fideiuſſor,q̄ loquitur, quando pars ſciens rē ſuam obligari,ſubſcribit inſtr̄o,authoritatē ꝑſtans obligationi:ſecus aūt,ſi faciat tanquā iudex , vel tanquā teſtis, vel alius quilibet officialis,cū nulli debeat officiū ſuū eſſe damnoſum.& ex ſn̄ia non hēt ille ius,nec ex teſtimonio,ſed tm̄ declaratur ius priſtinū.ff.de pign.act. Caius. ff.ſi ſer. ven. l.ſicut.§.ſed ſi quæritur.Itē ſicut apparet in hac decre.in prin. Archiepſ̄ tantū tulerat ſn̄iam ſup poſſeſſorio,vnde nō fit ei poſtea ꝑiudiciū in petitorio.vel dic,ꝙ ex nouo iure peruenerat ad eccleſiā Mediolan.ſ.poſt ſn̄iam.[Et in alio.]Hoc non noceret ſm quoſdā, ſi eſſent publicatæ.falſum dicit hæc glo.imò idem eſſe dēt,& ſi publicatæ non eſſent.publicatio.n.nihil facit , niſi ꝙ prius non erat authenticū,modo eſt authenticū,& valet inter perſonas,inter quas eſt actum,& quādo ad idē agitur.[Vnde.] Ex quo priuilegio.[Petitionis.]Quæ fortè talis erat,vel cōſimilis , petiit tale monaſteriū,ut ſibi donata à tali comite cōfirmare dignaremur.[Intelligatur.]ff.de reb.dub.quotiens.j.de ver.ſign. Abbate.[Confirmari.]ff.de iuriſdi.om.iud.& quia,arg.ↄ.63.di.in ſynodo,23.di.in nomine,s̄.de ele.cū inter canonicos,vbi de hoc in gl.ſed nonne,&c.[Quod meū eſt.]Sed dices,cū nō eſſet ſuū, qa falſum eſt priuilegiū Luitardi,dēt tenere donatio, arg. s̄. de in integ.reſti.ↄſtitutus.reſpon.iō nō teneret donatio illorū,quę ſecuta eſt ex priuilegio Luitardi,qa nō intēdebat Imperator ea donare,ut crederet eſſe ea monaſterii ex donatione Luitar. &
4 Intētio eſt neceſſaria,Inſti.de do.§.ſunt ēt,& ſeq.†Itē ſicut ſn̄ia
a lata ex falſo inſtr̄o non tenet,ita nec priuilegiū a ↄceſſum ex falſa cā, vel ex falſo inſtr̄o,non tenet.C.ſi ex falſis inſtr̄is.l.j.& 2. Si aūt non apparuiſſet falſitas in primo priuilegio,nec ei Imperator niteret,ſed diceret Imperator,ↄcedimus,& ↄfirmamus, nō q̄rerē,q̄ ſunt ↄfirmata,q̄ ↄceſſa,qa in quib. nō valet cōfirmatio valet ꝑ ↄn̄s cōceſſio: quaſi dicat Imperator , in oēm euentum volumus eccleſiam hr̄e,ſiue ut donationē,ſiue ut confirmationē,niſi per obreptionē obtineret̄.ut hic,& j.c. proxi. ut potius res valeat,q̄ pereat, j.de ver.ſigni.Abbate. ff. de reb. dub. quo-
5 tiens,12.q.2.ſi quos,s̄.de in integ.reſt.ↄſtitutus. †[Alia.] Bene dicit.& no.hic diligenter,priuileg. cōfirmatoria meliora ſunt, quam illa,q̄ ſunt ad inſtar , quia in confirmatoriis dr̄ de aliqua re,q̄ ſit donata,vel vendita,& pro donata vel vēdita hr̄,& ſic de ſimilibus.nec intelligit̄ ꝑ ꝑdicta verba donatio confirmata , licet in priuilegiis contineatur in prin.confirmamus omnia habita,& habenda.niſi ea,q̄ dantur & ſtatuuntur , principaliter innitantur confirmationi,ita ꝙ confirmatio eſt principalis cā , quare ſit donatū,uel ſtatutum,& nō ponit̄ ↄfirmatio narratiuè tan
6 tum .& repete,q̄ no.in ſum.C.de fal.cau.adi.l.j.†Secus aūt, quādo in priuilegiis ↄtinetur,concedimus hoc priuilegiū ad inſtar. qa tunc oīa,q̄ ſequunt̄,intelligunt̄ cōceſſa ad inſtar. vnde ſi ſequeret̄ in eodem priuilegio,donamus uobis talem eccleſiā.ſubintelligendū eſt ad inſtar.& eodē mō ſi dicat,decernimus , vel ſtatuimus.imo idē eſt ſi dicat,adiicimus ēt,ꝙ habeatis ius in tali eccleſia,vel ēt eā eximimus.nā ſemp intelligendū eſt, ad inſtar adiiciamus,& ſic de aliis.tūc no.qn̄ in priuil.dr̄, eximimus oēs eccleſias veſtras,q̄ ꝑ uos ſumpſerunt rl̄am B. Augu.in quib. has duximus exprimēdas.hęc verba ponunt̄ narratiuè , arg.4. q.6.quippe,& ideo nulla eccleſia expreſſe probat̄ exēpta, niſi ꝓbet,ꝙ pro eo ſumpſit rl̄am B.Aug.[Principale.] Priuilegiū Luitardi.[Acceſſoriū.]Priuilegiū hoc Henrici.[Proprietas.] C. loca.ad probationē.[Poſſeſſio.]ff.de acq.poſ.ſi qui.ante, & l.ſi aliquē.[Sufficit.]Fatemur tñ,ꝙ ille,qui rem locatam accepit, nō poterit qōnē referre de proprietate,vel de poſſeſſione.[Obſcurt.]s̄.de prob.ex lr̄is,3.q.9.indicas.ff.de act.& obl.Arrianus.

ADDITIO.

a ¶Ita nec priuilegium.Et quod priuilegiū impetratum ex falſa cā non teneat,tenet etiam Bal.hic pro quo dicit bene facere tex.in l.Gallus.§.ſi eius. ff.de lib.& poſth.& refert Feli.in c.ad audientiam,el 2.co.6.ver.amplia primo.ſupra de reſcri.pro quo addo,quod notat Pet.de Ancha.in conſ.389.incip.uiſis diligenter iuribus,col 3.ver.tertio ponderandum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalium literis,ſi eorum ſigilla ſint ignota,an ſit credendum.*
2 *Abſolutio ex falſa cauſa,quare non tenet, ſicut tenet excommunicatio.*

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. VII.

Quod super his, & infra. [Suppressionē.] Hic potest colligi arg. a ɔ̃rio sensu, ꝙ si non per suppressionem veritatis, vel expressionem falsitatis sint obtentæ literæ Cardinalium, ēt si sint ignota eorū sigilla, ꝙ credendum est eis. qđ referas ad casum, de quo hic loquitur decr. ar. ĩ. de cri. fal. c. pen. sed vr̃, ꝙ tūc essent necessaria 5. sigilla, de cle. pere. c. 1. sed illud c. loquitur, qñ non solū sigilla sunt ignota, sed ēt noīa ẽpatuū, & ẽporum. vel dic, ꝙ ibi est maius periculū q̃ hic. [Veritatis.] Quia tacuerunt ea, p q̃ vtiles erāt terræ sanctæ. [Falsitatis.] Expresserunt se debiles, cū sint fortes, & iō nō valēt lr̃æ, quia si expressissent, non habuissent. s̃. de rescr. sup lr̃is. [Cōpelli.] Quia nō teneret absolu-
1 tio. ff. de nata. resti. l. j. §. si q̃ras. † quare nō tenet absolo ex falsa cā, sicut tenet excōicatio? Respon. quia non intēdit absoluere, sed excōicare intendit, de hoc no. supra de offi. ordi. ex parte.

SUMMARIUM.

1 *Decretalis allegata, quæ tamen in compilatione non sit, an ex bulla pendenti faciat statim ius.*
2 *Decretalis iuri contraria, an statim sit reijcienda, an Papa consulendus.*

CAP. VIII.

Pastoralis. & infra [Decre.] Quæ non est posita in corpore decre. sed tamen aduocati eam pro decre. allegant. vel loquitur de illis decre. quæ olim erant positæ in corpore decr. quando nullū cor-
1 pus erat authenticatum præter compilationem Inn. 3. † vel loquitur, qñ nulla dependet in litera, q̃ ideo statim pro iure non
2 est habenda. C. de leg. l. 2. [Consulat.] † No. decr. ɔ̃riam iuri non statim reiici, sed Papam consuli. est. n. p̃sumptio pro ea, quia posita est inter alias decre. vel etiam aduocati in iudicio eam allegant, rescri. tamen statim abiiceretur, 25. q. 2. rescri.

SUMMARIUM.

Instrumenta, confessiones, & alias probationes, an liceat producere post conclusionem in causa.

CAP. IX.

Cum dilectus. & infra. [Conclusum.] Dicunt, ꝙ ēt post conclusionem possunt produci, arg. quia cum in cā appella. possint produci, melius est ergo ante vulneratam cām subuenire. C. in quib. cau. in integ. resti. nō est neces. l. sancimus. plus placet, ꝙ in eadē cā post ɔclusionē nō licet, ut hic, sed in cā appl̃onis, in qua nō est ɔclusum, & q̃ alia cā est, bñ licet producere instr̃a, cōfessiones, & alias probationes, qđ dic, ut legi. & no. s̃. de testi. fraternitatis. Alii dñt, ꝙ nec ēt post appellationē licet ea producere, postq̃ ɔclusum est, arg. ĩ. c. proxi. in fi. ubi dicit, ꝙ iudex ex officio suo post ɔclusionē pōt interrogare partes, & loquit̃ in cā appel. & ita à ɔ̃rio sensu parti nō licet in cā appella. interrogare aduersariū, ergo à simili nec instr̃m producere. [Cōsuetudo.] s̃. de arbi. dile. [Cōsuetudo.] Etiā sine subscriptione testium si hoc habeat consuetudo, ꝙ sine ea creditur, de hoc no. s̃. e. c. 2.

SUMMARIUM.

1 *An possint partes super nouis articulis in causa appellationis producere testes.*
2 *Quo casu stetur testibus, & non instrumento.*
3 *Instrumentum quando reddatur suspectum, & vide de hoc in nu. 4.*
5 *Falsum redditur instrumentum, si quis per duos testes probet se alibi fuisse tempore contractus.*
6 *Instrumentum non redditur suspectum ob dubitationem testium.*
7 *Instrumento publico & subscriptione testium vallato derogatur per duos testes.*
8 *An pauciores testes, quam qui in instrumento sint descripti, præiudicēt instrumento.*
9 *Iudex non potest interrogare partes post conclusionem in causa de eo, quod non sit actum ante conclusionem.*

CAP. X.

Cum Ioannes heremita. [Cōdemnauerunt.] Et malè, cū de his. s. de traditione domus nihil actū sit. Vel dic, ꝙ petiit ēt sibi domū tradi act. ex empto, & ideo reo bñ iudicauit iudex, s̃m probata. sed iudex appl̃onis, corā quo ꝑbatū fuit. s. de ɔdi-
1 tione, ɔ̃riū sñiat. † Et ita hēs hic arg. ꝙ partes pñt sup nouis articulis in cā appellationis producere testes, licet illud sciuerint in cā principali. bene. n. scire potuit Ioā. ꝙ ex quo petebat traditionē rei venditæ sibi fieri, ꝙ sñiaret pro actore, nisi probaret reus ɔditionē. Alii tñ dicūt, ꝙ ex quo scire potuit ante apertionē testiū articulū sibi necessariū, nisi probet ante apertionē testiū, post probare nō pōt, nec hæc decre. ɔ̃dicit, quia primo nō fuerūt testes producti sup venditione, sed instr̃m. Sed nos non facimus magnā vim, vtrū sciuerūt, vel potuerūt scire, qñ agebat̃ principalis cā, illū articulū, quē vult probare in cā appellationis, an nō. Sed in hoc casu est vis, si fuit oblatus articulus ille probādus in cā principali: vel an cōprehēderet̃ sub articulis in cā principali datis: qa tūc si primo probauit p testes, post apertas attestationes iterū testes ꝑducere nō poterit, vt no. s̃. de testi. fraternitatis. [Nouū.] De hoc no. s̃. de testi. fraternitatis. [Inhabitares.] Et iō nō debebāt ɔdēnare P. ad vacuā possessionem
2 tradēdā. [Anni.] Nec pp hoc minus valet eorū testimonium. [Tabellionē.] † Si oēs testes uiuūt, & ɔ̃dicūt instr̃o, in quo inscripti sunt, vires suas amittit instr̃m, & stat̃ testib. s̃. de ꝑba. tertio. ff. quē ad. testa. ape. l. j. §. vlt. & Auth. de fideiuss. §. si vero fideiussor, col. 6. Si vero vnus diceret, nō interfui ɔ̃ctui, vel instr̃o, in quo scriptus sum, debilitat fidē instr̃i, ita ꝙ reddit suspectū. ff. quē ad. testa. ape. l. j. in fi. & iō nō ualet ad probandū. C. de ꝑba. iubemus. Et dñt qdā hoc esse adeo verū, ꝙ si decē testes inscripti sunt in instr̃o, & vnus solus de scriptis neget se interfuisse, reliquis mortuis, vel nihil dicētib. suspectū reddit instr̃m. Alii dñt, ꝙ licet vnus testis dicat se nō interfuisse instr̃o, dūmō alii tot remaneāt inscripti, ꝙ licet ɔ̃ testent̃, vel ad minus nihil dicāt, vel mortui sint, quot sufficiūt ad probationē ɔ̃ctus in scriptis redacti, nō debilitat̃ virtus instr̃i. & lex p̃alle. ff. quē ad. testa. ape. l. j. §. fi. loquit̃, qñ vnus ex septē testib. in testō. scriptis negabat se interfuisse ɔ̃ctui, quo sublato pp defectū testiū inualidū remanet testm̃. C. de testa. si vnus. Secus aūt esset, si illo educto ɔpletus remanet numerus testiū, uel ut dicit Io. illud est spāle in testō pp solēnitates, q ibi requirunt̃. verūtñ si p duos vel p tres inscriptos testes, vel alios ꝑbaret̃ eū interfuisse, q dicit se nō interfuisse, stabit dicto duorū. s̃. de elec. cū dilecti. imo idē vr̃, & si dicat se nō interfuisse, nec ēt ꝑbaret̃ eū affuisse, arg. qa in actis, si testis negaret se testificatū, ut scriptū est, vel pars negaret confessam, vel aliqd aliud, qđ scriptū est, soli tabellioni crederet̃, uel
3 scripturæ tabellionis, s̃. de prob. qm̃. † Si aūt plures negarēt se interfuisse instr̃o, tunc suspectū reddit instr̃m, vñ nihil ex illo probat̃, s̃. de testi. tā lr̃is, supra de ꝑba. tertio, & in tm̃ hoc verū est, ꝙ ēt si p centū testes probarent ɔ̃ctū, qui in instr̃o ɔtinet̃, nisi p eos probaret eos interfuisse, qui negant se interfuisse, instr̃m inualidū est, qa ei est hęc falsitas admixta. s. hos duos interfuisse. 9. dist. si ad sacras, 3. q. 9. pura. non negant tñ ɔ̃ctum posse probari per testes ēt inscriptos in falso instr̃o, cū ipsi non fuerint participes falsitatis. Sed oppones, nonne ambo sunt in dictis suis singulares, cū vterq; tm̃ de se neget interfuisse, vt patet s̃. de elect. bonæ memo? Respon. si ageret̃ ad probandū, ꝙ alter absens fuerit tpe ɔfecti instr̃i, nō sufficerēt testimonia eorū, quorū vterq; diceret se nō interfuisse. sed cū agatur ad probandū instr̃m falsum, sufficiūt hi duo, q probāt idē. s. instr̃m falsum, & absentia horū duorū, & maxime cū simul eos adfuisse scriptū sit ĩ istr̃o, & quasi simul & pariter testificari uiderent̃, quia nec ipsi, nec alii interfuere, cū si interfuerūt, simul & pariter se vidissent s̃m quosdā. Nos ɔ̃riū credimus: nā si centū testes dicerent, quilibet de se, ego nō interfui, & duo tm̃ dicerēt, fui, vbi instr̃m fuit præceptū, vel vbi ɔ̃ctus fuit celebratus: validū erit instr̃m, quia singuli testes in suis dictis singulares sunt, s̃. de elec. cū dilecti. nec obstat. s̃. de proba. tertio, quia ibi per nullū testē reprobatur fides instr̃i. vel dic ꝙ ibi non fuerunt singulares, imo bene, & plenè, licet indirectè, probauerunt falsum instr̃m. & sic ēt respondetur ad c. tā literis, uel dic, ꝙ ɔ̃dicit s̃. de testi. tā literis, q ibi expresse probatū fuit instr̃m falsum continere. & qđ diximus de duobus testib. intellige verū in ɔ̃ctibus, ubi duo testes requirun-
4 tur. † Si aūt requirant̃ 5. vt in codicillis, vel. 7. vt in testīs, nō sufficeret aliis negantibus se interfuisse probare per duos testes ɔ̃ctū inutū, alias verū, vel instr̃m p̃ceptū quantū ad hoc, ꝙ per instr̃m probaret̃ uel codicillus, vel testm̃. Aliqui tñ dicūt, q non minus, q̃ alii rōne nituntur, ꝙ ēt si oēs inscripti negent se directo interfuisse ɔ̃ctui, vel instr̃i cōfectioni, nihilominus valet instr̃m publicū, quod per se habet auctoritatē, & hi testes singulares sunt. nec pñt directo probare negatiuā, 6. q. 5. actor. non obstat, qđ dictū est s̃. eo. gl. 5. Rñ. quia, ꝙ dicit se nō interfuisse, pariter dicit & de aliis, qui adesse non pñt, nisi uidisset eos, cū hoc non sit verū. nec obst. s̃. de proba. tertio, quia ibi indirectè pro-
5 bauit ɔ̃riū, & eodē modo rñdeo ad decr. tam literis. † Si aūt aliquis de inscri. testi. p duos testes tm̃ ꝑbaret se alibi fuisse tpe ɔ̃ctus celebrati, ēt centū ꝑbantib. se interfuisse tpe instr̃i celebrati, vel instr̃i p̃cepti, nihilominus falsum erit instr̃m, nō qa ɔ̃ctus nō probet̃ p testes, sed quia addidit testē interfuisse, qui non interfuit, ut ĩ. de his, q̃ fi. à p̃la. quanto. sed si testes inscripti instr̃o, vel alii dicerent eū interfuisse in celebratione ɔ̃ctus, uel tpe instr̃i p̃cepti, nisi p luce clariores ꝑbationes ꝑbet se abfuisse, p̃ualebit instr̃m. C. de ɔ̃h. stip. optimā. dicūt tamē qdā, & forte non malè, ꝙ si solus, nedum plures negarent se interfuisse ɔ̃ctui, vel instr̃o, reliquis tacentib. vel mortuis, ēt si. centū essent, debilitat̃ fides instr̃i. ff. quē ad. testa. ape. l. j. §. vlti. nā cū nullā fidē haberet hoc instr̃m, nisi ex officio notarii, bene p ɔ̃dictionē testis suspectū redditur testm̃, siue instr̃m, nisi p collationē subscriptorū testiū, uel ɔ̃hentiū iuuaretur instr̃m, Auth. de fide instru m. §. si vero moriatur, & §. ꝙ si tabellio. & in his, ubi negant se interfuisse, est faciēda optima indagatio. C. de falsis, vbi C. de prob. iubemus. ita tñ, ꝙ sp iudex magis præsumat, vt instr̃m valeat q̃ pereat, ĩ. de verb. sig. Abbate. nec tanti valoris est dicta suspitio, q̃ orit̃ ex negatione eorū, q interfuisse negant, vt instr̃m annihilet, nisi in directo ɔ̃riū probaret̃, s̃. de test. tam literis, s̃. de ꝑba. tertio. C. de proba. cū precibus. nisi acerrima inquisitione aliud appareret. Sed Io. q̃tum ad hūc articulū fuit in prima
6 opinione. † Si aūt testes dicerent se non recordari, an instr̃o, uel ɔ̃ctui interfuerint, sed non firmiter assererent, tunc standū esset instr̃o, ɔ̃ quod nihil asseritur, licet dubitetur. non. n. tantam vim habet dubitatio eius, vt suspectū possit facere instr̃m, imo ex quo dubitatur, ĩ tutiorē, & benigniorē partē declinari dēt, s. vt ɔcordet instr̃o, arg. s̃. de testi. cū tu filii. ĩ. de spon. iuuenis, ĩ. de reg. iur. c. 2. Si uero testes ɔ̃dicāt instr̃o alio, q̃ in quo scripti sunt, dicunt qdā, ꝙ si factū est remotū, magis creditur istr̃is. ff. de proba. si arbiter. ff. de car. l. 3. §. duæ. ff. de dam. infec. qui bona. §. vlt. alias est lex, & incipit, causæ. Alii dicunt, ꝙ ɔ̃ quodlibet instr̃m admittit̃ probatio testium, ĩ. de præscrip. ad audientiā. s̃. de testa. cām. C. de proba. cū precibus. Sed dicūt necessarios 4. testes ad minus, cum instr̃m uim duorū testiū teneat, & notarius maior sit uno teste, & negāt magis credendū eē viuæ voci q̃ mortuæ. nec obst. Auct. de fide instr. §. si uero aliquid tale; qa ibi erat viua uox, & instr̃m ex vna parte, & ex alia parte erat tm̃ collatio lr̃arū. itē dicunt, qđ licet priuata scriptura succūbat testib. C. de ɔ̃h. stip. optimā. non tñ publica, q̃ eādē uim
7 habet vt testes. C. de fide instr. in exercēdis. † Nos tñ dicim⁹, ꝙ instr̃o, q̃tuncunq; publicè ɔfecto, & q̃tūcunq; inscriptos hēat testes, derogatur p duos testes, vel ad plus p tres, qui ꝑbent eū ɔ̃ctū, de quo instr̃m est præceptū, nō fuisse celebratū, vel illos, qui dicunt ɔ̃xisse, ibi nō fuisse p̃sentes prædicta rōne, quia prædictū istr̃m nō habuit auctoritatē, nisi a notario, & huic auctoritati p̃ferri iustū ē dictū duorū testiū. & hæc uera sunt, nisi testes supersint, q asserāt verū eē, qđ in instr̃o ɔtinet̃, vel collatione testiū, vel ɔ̃hētiū ꝑbari possit, ꝙ verè testes inscripti instr̃o
8 ɔ̃ctui interfuerūt, arg. Auct. de fi. istr. §. si oñ, & §. si vero moriātur, & §. seq. † Sed oppones. nōne si instr̃o ĩscripti sunt decē testes, vel plures, credēdū est eos affuisse ɔ̃ctui, cū notari⁹ fidē faciat de oībus, q̃ in instr̃o ɔtinent pp publicū officiū, quod hēt & sic credendū est eos affuisse? ergo pauciores testes non præiudicabūt istr̃o, q̃ sint, qui instr̃o inscripti sunt. rñ. verū est, quod dr̃ q̃diu non debilitat fides instr̃i: sed ex quo probatū est falsū scriptū esse in instr̃o, debilitatur tota uis istr̃i, 9. dist. si ad sacras, a̅ls si ad scripturas. vnde de cætero non credo, ꝙ testes fuerint præsentes. probata. n. qualibetcunq; falsitate, tollit̃ auctoritas scriptoris instr̃i, & ita aliis, q̃ in instr̃o ɔtinent̃, auctoritatē p̃stare nō pōt, vt in p̃al. c. si ad sacras. Fallit aūt hic, ꝙ p testes probetur ɔ̃ instr̃m, vbi est præsumptio iuris, & de iure. C. ad Velle. antiqui, & C. arbi. tut. l. ult. sed licet, ut ibi dr̃, non possit ꝑbari ɔ̃ instr̃m, ꝙ verū fateret̃, pōt tñ illud dicere falsum. Itē non obstant p̃dictis. C. si mi. se. ma. dix. si alterius. C. de non nu. pec. generat. C. de test. testiū, & auct. rogati. C. de sustr. l. j. & ff. de ꝑb. census. C. qui test. face. pos. hac consul. vbi dr̃, ꝙ melior est probatio istr̃orum, q̃ testiū, quia bñ fateor, ꝙ ubi instr̃m nō negat verū, ꝙ magis secura, & indubitata est probatio scripturæ, quæ immutari nō pōt, quin appareat. Sed lingua testiū satis mutabilis & labilis est, ut C. q test. fac. pos. hac ɔsult. §. at cum na. sed hæc securitas atq; p̃rogatiua tandiu tm̃ durat, donec ɔ̃ instr̃m aliquid rōnabiliter sit probatum. Secus autē est, ubi instr̃m dr̃ falsum, & probetur tunc. s. qñ conflictus est inter eos, qui ĩscripti sunt, qui dicunt ɔ̃ctum celebratū, & alios, qui negat. sed si quæritur, qui vel quibus testibus aliis p̃ponderare debēt, distingue, vt Magister Io. no. 4. q. 3. §. si testes, in gl. circa ɔ̃rietatem. [Eandem.] C. de fi. instr. in ex. [Momenti.] s̃. de test. cū a nobis. [Intentionē.] Hic satis apparet, ꝙ ĩ. petebat principaliter vacuā possessionē domus. [Venditionem.] Satis est bona allegatio, qa iudex hanc viā eligere dēat, ut fieret ɔcordia instr̃i, & testium, arg. s̃. de test. cū te. & pp hoc ēt. s. vt appareat ɔcordia testiū, utilis fuit interrogatio facta a Papa. s. an vna tm̃ vendō facta fuisset. pōt ēt dici, si interrogatio facta non fuisset, tñ concordia testiū, & instr̃i eodem mō facienda erat, sicut hic fit in hac decre. quia licet instr̃m diceret, ꝙ Petrus vendidit domū Ioanni, non negat vendōnē fuisse ɔdōnalē. & ideo probatio su per hoc inducta postea, ꝙ uenditio ɔdōnalis esset, erat admittenda, quia non ɔ̃dicebat instr̃o, sed addebat. nam iudex cuncta debet rimari, 30. q. 5. iudicantē. ff. de inter. act. vbicunque. [Obligatum.] In ɔditionalibus aūt ɔ̃ctibus non cedit dies ante euentum ɔdōnis. ff. de ver. sig. cedere diem. [Alias.] i. s̃m pro-
9 bationes, nos s̃m veritatem. C. de app. cos. † [Conclusum.] bñ
a dicit, ª qđ iudex ex officio suo, postquam est in cā conclusum, potest interrogare a partibus de his, quæ sunt dubia ratione eorum, quæ acta sunt ante conclusionem: nam de aliis non possent quærere: alii tñ dicunt ɔ̃, pro hoc supr. eo. cum dilectus.

ADDITIO.

a ¶ Bene dicit. Adde ꝙ Car. in cons. 72. incip. sigillatim singuli col. 5. cir. prin. dicit hoc dictū singulare. & ꝑ hoc allegat gl. no. in Auct. de test. §. illud dicit, ꝙ iudex potest interrogare, non ut addat, sed rationem dictorum reddat.

SUMMARIUM.

Error in literis, dummodo intellectus Papæ comprehenderetur, an uitiet rescriptum.

CAP. XI.

Ex parte charis. [In figura O.] Idem fortè posset dici, ētsi dictio esset minus, vel oratio, dummodo comprehendant intellectus Papæ. alii aūt dicunt, ꝙ si aliqñ intolerabilis esset error in litera, vel in dictione, iudex tamen, nisi occultum sit uitium, suspectas habebit literas, cum multi sint officiales in curia, qui examinant vitia literarum. primum dictum magis placet, nam per bullam satis tollitur suspitio, & oculus sæpe fallitur officialium.

SUMMARIUM.

1 *Instrumenta vel acta communia parti, an pars exhibere teneatur, & quid si negauerit, uel respondere nolit.*
2 *Falsum qui probabiliter deceptus respondit, an ei succurratur, & quō.*

CAP. XII.

G. perpetuus. [Cōium.] i. cōi pretio redemptorū, vel aliter, ut no. sup. de probat. cap. j.
1 † Quærit̃, aliquis petit sñiam latā ɔ̃ se pro Petro super tali fundo cassari, vel quia nulla est, vel quia iniusta, & ab ea est appellatum Petrus respondit, exhibe sñiam. actor rñdit, ego nō habeo scripturam, quia iudex noluit mihi copiam ex ea facere, vel quia amisi, sed tu exhibe, quia ipsam habes. an reus cogendus sit eam exhibere? Rñ. sic, ut hic. C. de eden. is apud. imo si reus non diceret sñiam latam, interrogabitur, an talis sñia pro eo lata sit. ff. de inter. act. l. pen. & si negauerit, coget̃ cedere, siue renunciare sñiæ. Vel iudex pronunciabit, si qua sñia apparuerit pro Petro lata, nullas vires habeat, ar. ff. de inter. act. non alienū. Itē quia confessus pro iudicato haberetur. ff. ad l. Aquil. proinde. Et si nolit rñdere, pro ɔfesso hr̃. ff. de inter. act. de ætate
2 §. qui tacuit. † Succurritur tamen illi, qui probabiliter decept⁹ falsum rñdisset, satisfacto tamen aduersario de interesse suo. ff. de inter. act. de ætate. §. ex causa. Item ɔ̃ istum, qui dicit nullam sñiam prolatam, dabitur actori confessio sua authentica, quæ perpetuo ipsi reo præiudicabit ēt in alio iudicio. C. de libe. cau. iubemus, 2. q. 1. multi. veruntamen si poterit probare ɔ̃rium, re integra in hoc casu per ostensionem sñiæ, uel alio modo, ꝑbatio præiudicabit confessioni. C. de iur. & fac. igno. error.

SUMMARIUM.

Instrumenta quæ dicantur diuersa, vel contraria, & quando id per se, vel per aliud medium, & tunc quæ partes sint iudicantis.

CAP. XIII.

Imputari. Quidam ponunt casum istius decr. in eo, q producit duo instr̃a: vnum, in quo continetur, ꝙ sit proprietarius rei: aliud in quo cōtinetur, ꝙ sit usufructuarius. sed hoc non pōt stare, quia pōt esse, ꝙ primo fuit proprietarius, & postea usufructuarius, vel eɔ̃ & sic non discrepāt sed ɔcordant. alii ponunt casum sic: aliquis produxit instr̃m, ꝙ promisit ei tali die c. Bononiæ. Item produxit aliud instr̃m, ꝙ ipse eadem die promisit tibi ca. Romæ. hæ enim scripturæ aduersæ sunt, & si non directè, sed per medium, vel indirecto impossibile est. n. hæc duo instr̃a simul vera esse, ut patet s̃. de test. ex tenore. uel pone casum sic: Primo produxi primum instr̃m in quo ɔtinetur, ꝙ ego pro ecclesia mea emi fundum a te pro 10. tali die, & coram talibus testibus. postea produco aliud instr̃m, in quo ɔtinetur, ꝙ eundem fundum emi Romæ in noīe meo coram aliis testibus eadem die. hæc enim non sunt ɔ̃ria, nec per se, nec p aliud medium, quia utrunque esse potuit, sed ita diuersa sunt, ꝙ non est uerisimile rē ita processisse, & fidem sibi inuicē derogarent. Nescitur. n. cui instr̃o magis credendū sit. sed si a diuersis partibus producerentur hmōi instr̃a, tunc iudex inspicere dēt, quod magis est sine suspitione, & ei credet. vel si utrūq; est par, p reo p̃sumet, s̃. eo. inter dilec. sup. de ꝑb. ex literis. C. de ɔ̃h. stip. optimam. ff. de test. ob carmē. §. si. [Cōtrarias.] C. de fid. instru. diuersæ. [Contrarias.] Secus in testib⁹, quorum dicta non potuit præuidere, sicut instrumenta

SUMMARIUM.

Causa semper in contractibus est exprimenda.

CAP. XIIII.

Si cautio. Idest scriptura publica, vel priuata talis. s. cōfitetur talis tm̃ se recepisse ab A. vel se tm̃ debere. secus autem, si diceret A. tm̃ accepit à B. at. ɔ̃rium. C. de dote cau. non num. l. ult. sed dic ibi non fuisse publicum instrumentum. Item no. speciale. s. in dote, vel in mutuo, ubi licet in instr̃o hæ causæ exprimantur, non tamen sufficiunt. C. de non nu. pecu. si ex causa, generaliter. anthē. de tempore non so. pe. super do. collat. septima. [Indeterminatè,] id est non expressa

Universidad de Deusto Biblioteca

cã.[In ea.]Etiã sine scriptis.C.de nõ nu.pec.gñaliter [Si cãm.] Puta venditionis,donationis,vel ꝯsiẽs. [Probaueris.] Puta,qa cõfessus este dẽre.x.lo.pro domo vendita.& tu probas mõ, ꝙ candẽ domũ habes,quia aliã rẽ permutasti pro ea.C.de rerum ꝑmu.ex placito,& l.cũ ꝑcibus.vel probas cũ alibi fuisse tpe cautionis emissæ,vt s.de testa.ex tenore,vel probas ꝙ cã fuit fraudulẽter adiecta,cũ tñ nulla cã subesset,vł errãdo subiecisti cãm

SVMMARIVM.

1 *Quis habeat potestatem faciendi tabelliones,& vide in nu.2.*
3 *An alius præter Papam & Imperatorem possit facere tabelliones.*
4 *Ad hoc vt valeat cõsuetudo faciendi notarios,requirit cõsensus prioris.*

CAP. XV.

1 Cum P. [Tabellio.]†De tabellionib.dñt quidam, ꝙ quilibet põt facere tabellionem,qui põt dare,vel facere iudicem ordinariũ,siue sit Imperator,siue Rex,vniuersitas,siue collegium,siue consuetudo,siue quicunque alius. Qui aũt iudicet facere possint,no.s.de off.ordi. cũ ab ecclesiarum, in sum.C de iuris.om.iud.alij dicunt, ꝙ qui põt dare tutores, põt facere tabelliones,qui aũt tutores facere pñt, not. in summa,C qui dare tut.poss.Nobis aũt vř aliter,ꝙ nullus põt facere tabellionẽ ꝑter Papam,& Imperatorẽ,qui horum vsum approbarunt & inuenerunt,nisi fortè consuetudo,vel spãle priuilegiũ Papæ,vel Imperatoris alicui hoc cõcesserit spãliter, ar.C. de eman.l.1.& vlt.& j.de exces.ꝑla,accedentibus,in fin. Et hoc sic probo:certum est,ꝙ ꝯ ius est offiñ tabellionis, quia chartæ animalis mortui credit sine adminiculo alio, vt no.s.eod.c.2. Sed ꝯ iũs nãle nulli venire licet auctoritate,siue potius temeritate propria,sed nisi Principi,q s.ius est,vt patet.ff.de leg.Princeps,& j.de ꝯces.ꝓb c.proposuit,sicut diximus in dispensatio-
2 ne,q̃ est ꝯ ius,s.de rẽp.ord.c.dilec.†Sicut nec licet restituere in famẽ nec lɫimare illegitimos,nec arrogare,nisi Prĩcipi,& paucis alijs,quib.est spãliter ꝯcessum,vt no.j.qui fil.sint legiti. vel illegi.p venerabilẽ.ff.de post.l.1.§.de qua.ff.de ado.l.1.& 2.de re.iur.cum te,vbi no. Sunt.n.hmõi quasi ꝯ nãm,& miraculosa,de infame facere bonæ famæ,& de illegitimo legitimum,& hominem sui iuris subijcere alij,& hmõi,de tabel. autẽ habemus in C.de tabel.p torũ,& Auct.de tabel.tñ nunq̃ dř,ꝙ alius, quã Papa,vel Imperator possit hoc facere:tñ fatemur, ꝙ si aliquis hẽt de ꝯsuetudine,ꝙ possit facere tabelliones, hæc ꝯsuetudo seruanda est,arg.C.de eman.l.1.Item fatemur, ꝙ si alicubi est ꝯsuetudo, ꝙ credat aliquorum scripturis, ꝙ ꝯsuetudo hæc seruanda est,s.eo.cum dilec.Et licet hi,quib. ꝯsuetudo ꝯcedit, possint dici notarij,quia in notas redigunt q̃ corã eis aguntur, vel tabelliones,quia in tabellis scribunt, non tñ ꝑtãtem habẽt & offiñ publicum,quod tabellionib.à legib.datur,sed tm illud
3 hẽnt quod ꝯsuetudo eis tribuit,quantum eis tribuit.† Non credimus,ꝙ alius subditus ecclesiæ,vel Imperio possit facere tabellionẽ ꝑter Papã,vel Imperatorem,vel statuere,vel ẽt pacto nudo se ligare,ꝙ credatur instřis alicuius priuatæ ꝑsonæ,cũ eis non liceat ꝯ leges publicas,& ꝯ ius sic nãle aliquid statuere,sicut ẽt dicimus in tutorib.& iud.ꝙ nisi Imperator,vel lex,vel ꝯsuetudo cõcederet personis certis,ꝙ possent iudicare,& tutores dare,ꝙ nullus,nisi Papa,vel Imperator eos posset dare.Nullus.n.ꝑter ꝑdictas ꝑsonas posset ꝯstituere,ꝙ libera persona per alium iudicaret,vel obligaret.credimus tñ, ꝙ alij Reges, qui hẽnt supremum & merum imperium, possent idem statuere
4 de tabel.si vellent.†Nec ẽt mireris,ꝙ per ꝯsuetudinem ꝑt induci,ꝙ aliquis inferior Principe possit facere notarios, non tamẽ ꝑt ꝯstituere,ꝙ faciat ipse notarios,vel alij ꝯcedere, ꝙ faciat, & est rõ,quia in ꝯsuetudine ad hoc,vt valeat, oportet ꝙ interueniat ꝯsensus superioris Principis tacitus vel expressus, vt no.s. de ꝯsue.in prin.Sed in ꝯstitutione secus. ꝙ autem Princeps superior approbat,ipse facere vř.C.de vete.iur.enu.l.1.§.omnib. [Ordinarij.]Repete,quæ dixi s.de testi.Albericus.

SVMMARIVM.

1 *Quæ seruanda sint in publicatione testamentorum, & etiam in testiũ publicatione,in nu.2.*
3 *Testm̃ non dicitur authenticum,nisi fuerit per tabellionem scriptum.*
4 *Instrumentum quantumcunque authenticatum non præiudicat alijs, nisi præsentibus,uel contumaciter absentibus.*

CAP. XVI.

1 Si instrumenta. †Testamenta autem sic sunt publicanda:in primis faciet iurare illũ,qui petijt publicationẽ.ꝙ eã non petit cã calũniæ. C.quẽad testa.aper.cius.arg.ff.ad exhi.theatrum. Item pro his omnibus vocabuntur hi,quos res tangit,arg.s.de testi.significauit. ff.de adop.nã ita. Itẽ vocabunt testes inscripti in testõ,& si qui sunt absentes,vel ẽt oẽs:si ꝯmodè venire non possunt,mittetur ad eos testm̃,vt cognoscant,si testõ interfuerint:& si ꝯsenserint oẽs,publicabit illud,& hæc oĩa debent publicè expediri probã tur hæc C.quẽad.testa.aper.l.1.ff.quemad.test.aper.l.1. & l.cũ ab initio,& l.seq.nec requirendus est tabellio: nam ꝑdictæ ll. non faciunt mentionem de tabellione,quia in eis loquit de testõ,quod non erat scriptũ p tabellionem.C.de testa. cũ anti.§. fi.& eodem mõ facienda est publicatio, si non appareat testm̃, quia non fuit exinde facta scriptura,vel si facta fuit, exusta vel subtracta est.ff.quem ad.testa.aper.si in duob.§.fi. hæc aũt publicatio,q̃ in multis legib.dř apertio testamenti, dẽt fieri apud certos iudices,& gesta interuenire dẽnt.C.de testa. ꝯsulta. & l.
2 publicari,& ex tunc sunt authentica instřa. † Et sic est ꝓcedendum in publicatione testium receptorum de aliquo ꝯctu non redacto in publicam formam,de qua loquit s.de testi.significauit,quia tunc ꝯctus,vel aliud actũ,quod erat tm̃ in mente hominum,redigit in publicã formam:& iõ maior solennitas ibi adhibenda est,q̃ si instřm publicum deberet ꝑ ꝯsumptionem
3 vel aliam iustam cãm publicari. † Sic ẽt est in testõ,quod non est authenticum,nec publica scriptura,nisi scripta fuerit p tabellionem.si.n.p tabellionem scriptum est, cum sit authentica scriptura,non oportet in aliã publicam scripturam exẽplari,nisi aliqua cã subesset,vt hic,& quia testm̃ quod à testatore, vel alia ꝑsona priuata scribit,quod fieri licet,C.de testa.cũ anti. §.fi.& auth.ibi signata.Et ꝙ non sit authentica scriptura ex eo patet,quia ibi non est manus publica,nec sigillum authenticũ, s.e.c.2.huius aũt authenticationis siue publicationis est effectus,quia p illius testamenti,siue instři sic publicati ostensionẽ fit missio in ipsam hřditatẽ p edictum diui Adriani. C.de edi. diui Adri.l.fi.& est effectus,vt fidem ꝑpetuam sp faciat. C.de test.l.2.alias aũt licet sigilla,numerus testium, & aliæ solennitates valeant ad hoc,ꝙ testatoris voluntas valeat, q̃ fm leges, si vnum ex his deficeret,non valeret,vt C.de test.l.si vnus.nihil tamen ꝓbant,nisi scripta sint p publicam ꝑsonam,vel sigillo authentico sigillata.sed in exemplatione publicorum instřorũ hæc non sunt necessaria,cum illã authenticationem suam retineant ex sigillo,vel sigillo ꝑlati,vel tabellionis,vt no.s.e. c.1. quod ex eo apparet,quia ẽt post mortem prælati,vel tabellionis fidẽ faciunt,sed hic satis vř,ꝙ partib.ꝑsentibus,vel ꝑ ꝯtumaciam absentib.debeat fieri hæc publicatio,j.de ꝯfir.vti.cum dilecta,j.de priuil.ex parte,& ad hoc bene facit C.de fide instr.l. fi.Item ẽt si partes exemplificationi ꝯsentiant sine iudice, non valet,vt hic,licet partium ꝯsensus sufficeret sine iudice ad faciendum instřm de ꝯctu, vel sup ꝯfessione de ꝯctu iam facto.
4 †Imo plus vř,ꝙ quantumcunque authenticatum sit instřm, nõ ꝑiudicat alijs,nisi ꝑsentib.vel cõtumaciter absentibus,quin ꝯ illud dici ꝑt fm tenorem prædictæ l.C.de fi.instr.l.fi. vbi dř, ꝙ non sufficit instřm exhiberi in iudicio,nisi & ei fides imponat,quin sp illud exhibere teneat.nec est ꝯ s.vt li.non contest. qm̃ in prin.quia ibi est speciale,nec dř propriè publicatio,sed exemplatio,vel trãscriptio.superiora aũt dñr publicari ꝓpriè, quia cum prius non essent publicata,in publicam formam trãscribunt posset tamen dici,ꝙ si aliqua instřa sunt in casu ꝑditionis ꝑ vetustatem,vel aliam cãm ꝯsimilem, quod tunc etiã absentib.partibus possent transcribi instřa,si vocari & expectari non possunt,arg.j.de ꝯfir.vti.cum dilec.& s.vt li. non ꝯtest. qm̃ in prin.attestationes aũt,& alia acta per tabellionem solũ sine testib.scripta non sunt publica scriptura,nec faciũt fidem coram alio iudice,nisi sint publica.Et no.quòd propriè authentica exẽplantur,& nõ authentica publicãtur.[Inspecta.]Hęc facienda sunt vocatis his,quos res tangit s.de testi significauit. Sed qdã dñt,& fortè non malè,ꝙ si de verbo ad verbũ exẽplentur, & si iudex diligenter inspiciat sigilla, & oĩa alia, q̃ necesse sunt inspici,ꝙ bene valebunt talia exẽplaria; sed si vnũ instřm bř facit mentionẽ,puta,quia dicit sñiam latã,sicut in publico instřo per manum talis notarij ꝯfecto ꝯtinetur,non vř,ꝙ p eius
a mentionem probetur sñia lata.Imo idẽ vř, a sicut in publico instřo vidimus ꝯtineri:nam in hoc casu potius vř testimoniũ reddere,quam vetusta exemplare.& authenticare,& hoc satis innuit hæc decre.de hoc etiam no.j.de verb.sig.c. Abbate.

ADDITIO.

a ¶Imo idem videtur.Adde Card.in cons.72.inci.Sigillatim singuli,col.fi.Et ibi intelligit hoc verum,nisi partes fuissent præsentes,& non appellassent, quia tunc probaret plenè.allegat Inn.in c.quoniam contra,supra de prob. & in c. cum in iure,suprà de off.delega.

De præsumptionibus. Rub. 23.

SVMMARIVM.

Malum & damnum,semper præsumitur fieri malo animo,nisi contraria præsumptio valeat.

CAP. I.

Sicut noxius. [Mittit.] Manifestè. [Mortem.] Idest vt occidat. ff.ad l.Aquil.nam ludus.[Ludens.]Malum.n.& damnũ semper præsumitur fieri malo animo,nisi ꝯria præsumptio valeat, vt ff.ad l. Aquil. item si obstetrix. §.fi.& l.nam ludus,& l.item Mela,in prin.

SVM-

SVMMARIVM.

Iudicibus licet tentare:vt præsumptiones habere possint.

CAP. II.

Afferte mihi. [Diuidite.] Non suadendo, sed tentando loquitur,& ꝓbando præsumptiuè, vt videlicet ex hoc præsumptiones posiit habere, & iudices sumant inde exẽplũ. [Commota.] Interpositio est.i. præsumitur,quia diligit j.c.ꝑx.& 23.q.4.ea vindicta,circa prin.

SVMMARIVM.

Confiteri quis interpretatiuè quomodo, & quot modis dicatur, & qua pœna puniendus.

CAP. IIII.

Nullus dubitat. [Confitetur.] Confitetur qs interpretatiuè, 11.q.3.rursus, 3.q. 9.decernimus,& hic ore, 15.q.6.c.j. & rei euidentia, 38.distin. priusquam.[Confitetur.]i.præsumitur ꝯ eum,non tamen cõdemnatur,sed punitur in expensis,& aliquando grauius, supr. de iudi.c.j.C.de iudi.sancimus, 11.q.3.rursus.

SVMMARIVM.

Tacere,aliqua præsumptio est,sed non probatio.

CAP. V.

Nonne benedicimus. Quia erat veritas, ꝙ esset Samaritanus, aliqua præsumptio est,sed non probatio,tacere.

CAP. VII.

Quosdam. 16.distin.quod dicitis.

SVMMARIVM.

Inducię sint concedendę malitiosè petenti.

CAP. IX.

Scribam. [Ironicè.Quasi non scribam. sed supple plenè,& est arg.inducias concedendas malitiosè petenti.ff.de verb.sign.si insulam.

SVMMARIVM.

1 *An debeat admitti volens aliquid non verisimile probare.*
2 *Quæ dicatur præsumptio iuris,& de iure.*

CAP. X.

Quia verisimile. s.de renun.sup eo.s. de resti.spo.solicite.ff.de prob.l. indebito.[Concesserit.]i.per ordinarium ꝓcedi fecit.[Verisimile.]
1 †No.ꝙ vbi aliquis vult probare aliquid, quod non est verisile non est super hoc eius admittenda probatio,nisi aliquid sit,qđ huius præsumptionẽ elidat,puta fama loci, vel bonitas testiũ, vel alia rõnabilis circunstantia. ad idẽ sup. de procu. in nřa, j. de no.ope.nun.c.2.de præsum.no.quia si est temeraria, reprobat,2.q.j.primo,j.de sen.excõ.inquisitionis.violẽta est sufficiẽs ad sñandũ,32.q.j.dixit,j.eo.literas.ff.de his, q sunt sui vel alieni.filiũ.Circa hoc tñ distingue,qa alia est iuris,& nõ de iure,& hæc admittit ꝓbationẽ in ꝯriũ,25.q.3.extraordinaria,27.q.1. nec aliqua,s.de prob.ꝓposuisti.C.de epis.& cle.auth.legitimã 12.q.5.nulli,j.de test.requisisti.ff.de don.inter ui.& uxo.Quin
2 tus.C.eo.tit.ẽt.†Et aũt præsumptio iuris,& de iure.s.qñ ius aliquid statuit super certo facto,& ꝯ hanc nõ admittit ꝓbatio,j.de spons.ad id,&c.is qui,j.de ꝯd.app.p tuas,& c.de illis, j. q ma. accu.pos.insuper,& de spon.ꝯmissum,54.dist.fraternitatẽ, 27. dist.ꝙ iterrogasti,27.q.j.viduæ,j.de reg.vidua.C.de rei vx.act. l.j.in prin.ff.de statu ho.qui in vtero,Insti.de execu.tut.§. filii.ff. de lib.& posth.Titius testõ.§.Lucius.ff.de verb.sig.qui mortui. Probabilis,qñ semiplenam ꝓbationem iducit,j.de sen.excõ. inquisitionis,j.de rest.spol.solicite. Qñq; sufficit ad inducendam purgationem,j.de pur.c.si quis de gra. 2. q. 5. presbyter. itẽ qñq; requirit ꝓbationes ꝯ se.ff.quod me.cau. non est verisimile.C.de ꝯh.stip.optimam.qñq; nullas admittit,nisi sit fama vel alia circũstãtia ꝯ eã,vt hic.qñq; infundit ꝓbationẽ in reũ, j.vt eccle.benefi.vt nostrũ,ubi no.C.de ꝓba.tiue. Qñq; ẽt adducit secũ sñiam,j.eo.illud,literas.sup.eo. afferte.de stipul.seruo.l.ꝙ si seruus.no.tñ,ꝙ ubi ex præsumptionib.procedit,multum dẽt iudex temperare sñiam, & maxime ne ꝯdemnet, nisi raro,& modicè ad pœnã nec pecuniariã, nec corporalem,qđ potes bñ colligere ex sñia Salomonis.sup.c.afferte.ubi licet ex præsumptione voluit adiudicare vni mulieri filiũ,nõ tñ voluit aliã ꝯdẽnare ad mortẽ,ad quã iustissime erat ꝯdemnanda,si legitime esset ꝓbatũ ꝯ eam,ꝙ filiũ alterius clam subripuisset.quidam tñ has præsumptiones, quas diximus probabiles, dicunt violentas.sed hic non est uis, nisi in uerbo, q̃ est pertinacibus relinquẽda.[Fama,]Fama.n.supradictã ꝑsũptionẽ diminuit.

SVMMARIVM.

1 *Donatio propter nuptias locum non habet,nisi ubi est matrimonium.*
2 *Nunquid per productionem instrumenti propter nuptias probetur matrimonium.*
3 *An si quis probet se multo tempore stetisse in ecclesia, vel cum vxore, per hoc debeat in causa obtinere.*

CAP. VI.

Illud quoque. [Vindicans.] Adiecta causa de iure canonico,sicut & filius petitur p rei vendicationem,adiecta causa de iure Quiritum,argu. ff.de rei vend.l.j.§.j.[Instřm.[Instřo aũt soli non statur, quia confectũ est super dote,& non super matrimonio.[Nominat.] Quæ nominatio præsumptionem inducit. 32.q.4.dicat.ff.de prob.l.vl. sed non sufficientem probationem. C.de probat. non nudis. [Donatione.] Quod solis liberis euenit,& non seruis.C.de lati. liber.toll.l.j.§.sed & si quis.ff.de iu.do.si mulier.§.eius nomine. [Vitiosum.] i.ad hoc confectum, vt dñs videns, & tacens seruum nupsisse,consensisse ꝙ esset liber,videatur.C. de Lati. liber.toll.auth.ad hæc,& si negaret dñs eum nupsisse, appareret instřm.[Ille.]Seruus mulieris.[More.] Præsumptio elidens ꝑ-
1 sumptionem.Attendi.] Ad conseruationem matrimonii,vbi non fit præiudiciũ alij mřimonio.de hoc no.s. de test. ꝑterea, cum quis.& licet fama plurimũ adiuuet, tñ ꝑ eam non adiudicarũt mřimoniũ.sed p instřm,quo ꝯtinet donatio ꝑp nuptias, & quo se ꝯiuges noĩabant. donatio. n. ꝑp nuptias non hẽt locum,nisi ubi est mřimoniũ,j.de don.inter vi.& vxo.c.& si necesse.& ꝙ obijciebat ꝯ instřm,ꝙ fraudulenter erat ꝯfectũ,non ꝓbabat,nec ꝑsumebatur,si notarius ꝯsueuit fideliter suum of-
2 ficium exercere,j.eo.c.in fi.†Et tamen dicunt quidã,& nõ malè,ꝙ licet produceretur instřm donationis ꝑp nuptias, vel ẽt dotis, ꝑp hoc non probaretur matrimoniũ, si alij mřimonio primo ꝯcto fieret ꝑiudiciũ.in mřimonio.n. necesse est interuenire verba,si loqui possunt ꝯhẽtes,j.de spon.tuæ. Itẽ talia verba sunt necessaria, q̃ mutuũ ꝯsensum de præsenti exprimant, j.de spon.c.pe.& j.de spon.duo.c.j. Itẽ hoc diligenter attẽdẽdũ est,ꝙ si aliquis petit aliquã in vxorẽ,& probat,ꝙ per decẽ annos simul cohabitauerũt,& fama viciniæ hẽt, ꝙ eam tenuit in vxorẽ,ꝙ sñaliter obtinebit.nulla.n.ęquè est probatio bona in his,sicut fama viciniæ.Et vř multo fortiꝰ,ꝙ si agat possessorio ad restõnem possessionis vxoris,& probat tenuisse eam, & famã esse,ꝙ tenebat eã,vt vxorem,ꝙ obtinebit in possessorio, imo plus vř,ꝙ ẽt si non ꝓbaret de fama viciniæ, sed tm̃ probaret p duos vel tres testes,ꝙ vir cũ vxore iacuit,vel stetit volens & intendẽs in ea q̃rere,vel seruare iuris possessionẽ, vel vinculi vxoris, & ipsa mulier hoc ipsum sciebat, ꝙ hoc intendebat vir,ꝙ iudicabit mřimoniũ inter tales,& erit, si spoliatio interuenit,vxor viro restituenda.imo fortè eædẽ probationes sufficerent in petitorio ad probandũ matrimoniũ verũ.Itẽ a simili eius,qđ hic dř de matrimonio carnali,vř idẽ in spirituali,qa si aliquis diu steterit in aliqua ecclesia, vt clericus, vel vt rector & ꝓbat per famã viciniæ,ꝙ ita sit,ꝙ nõ solũ in possessorio, sed ẽt in petitorio iudicabitur pro clerico,arg.s.eo. quia verisimile.& si ꝯrium dicatur,sequitur magna absurditas,ꝙ oportet sp quascunq; habere ꝓbationes paratas de sua instõne canonica.
3 † Nobis vř,ꝙ licet aliquis probet se multo tpe stetisse in ecclesia,vel cũ vxore,& famã viciniæ sic se hře,ꝙ ecclesiam tenebat pro sua,& mulierem pro vxore sua, non tñ valet sibi intantũ, ꝙ sñia feratur pro actore. nam cum utrobiq; petat ecclesiã & mulierẽ quasi suã,nisi probet de iure suo,reus absoluetur.C.de proba.actor.& hoc, nisi conuentus probet in mala possessione fuisse,tunc.n.ipse ꝯuento incumbit probatio, vt no. per eundẽ s.de his,q̃ vi,metusve cã fiunt,in rub.nec sequitur absurditas, qa vix,aut nunq̃ põt contingere,quin petens ecclesiã,vel vxorẽ hẽat aliquod auxiliũ ad recuperandã possessionẽ.de quo ꝯrio aũt sequeret absurditas,qa eadem rõne,si aliquis probaret, ꝙ domũ,vel possessionẽ aliquã possedisset aliquanto tpe pro sua,& sup hoc hřet famã viciniæ,dẽt obtinere ẽt in petitorio, qđ ꝯstat esse falsum, quia debet probare legitimum titulum, atq; dñium. ff. de rei vin.in rem act. alioquin reus absoluetur. C.de rei vin.l.fi.[Conditum.] i.si nihil ꝯ instřm obijciatur.

SVMMARIVM.

1 *Suspecti latebra vitare debent.*

CAP. XII.

Literis tuæ fraternitatis. [Locis secretis, & latebris.] Talia.n.loca vitare debẽt suspecti, 35. q. 6. ab isto, & nisi iurauerint,imponit eis pęnas, j.de cohab.cleri.si quisquã, Auth. vt lice.matri,& auiæ.§.is quoq;,coll.8.[Violenta.]32.q.j. dixit.

SVMMARIVM.

1 *Turpitudinem suam allegans,an audiatur.*
2 *Confessio alterius coniugis cum fama,an sufficiat probationem.*

CAP. XIII.

Tertio loco. [Proponebat.] Hoc non sufficit ad probatione sed ꝑsumptionem. [Propone-
1 bat.]† Allegat turpitudinẽ suam,& audit,25.q.3 extraor.j.de dona.inter dilectos. & est hoc ꝑp periculũ aĩæ. [Credere.] Non sufficit ad probationẽ,sed ꝑsumptionẽ.[In via.] Hac credo violentã præsumptionẽ,per quã iudicandus est,s.e. proxi.

Universidad de Deusto Biblioteca

35.q.6. ab isto.alij dixerunt nihil esse in hac decre. sufficiẽs ad probationem,sed oĩa simul.ff.ex quib.cau.ma.nec nõ.§.si quis, 3.q.9.testes,35.q.6.si duo viri.ff.de testib.ob carmẽ.§. si testes. [Confessi sunt.] Dicunt quidã hoc sufficere cum fama,ut hic, & 35.q.6.si duo,sed ꝯ.j.de eo.q cog.ꝯsan.vxor.sup eo, & c.licet.Sed rñ.ibi ꝯfessionẽ esse,& rumorẽ, qđ nõ sufficit , vt ibi, q̃a aliud ẽ rumor,& minꝰ q̃ fama,& hoc placet.alij dicũt ꝙ sufficit ꝯfessio cũ fama,vt j.de eo.q cog.super eo . nõ ꝯdicit hæc decre.q̃a hic erat ꝯfessio partiũ cũ fama, & vagatio p nemora. & intelligunt illud.c.35.q.6.si duo, loq tñ,qñ ꝯfitent ambo cõiuges ꝯsanguinitatẽ,& fama adiuuat . in quo casu talis ꝓbatio sufficies reputat. Secus aũt,qñ ꝯfiteretur turpitudinẽ suam, sicut hic,& in decre.pall.sup eo. vel aliud est, qñ partes ꝯfitentur ut maritus,& vxor,vt c.si duo.aliud,si adultera,q̃ est pars,vt j. in decr.super eo.[Separari.] Et hic deierare non præsumitur.

SVMMARIVM.

Potestas delegati a ̃ tollitur,eo quod arbitri eliguntur

CAP. XIIII.

Literas. [Impetebat.] Denunciauerat.n. crimen eorũ Papæ,vel petebat bona eorum,quia hæretici erant.[Reseruata.] Quæ non tollit per hoc ipsum, ꝙ arbitri eliguntur,ẽt si hoc non exprimeret,ꝙ sibi eam reseruasset.] Fratres.] 23.q.8.leges. [Vehementem.] Non tamen violentam, quia bene rũ pro ea ꝯdemnaretur,22.q.1. dixit.ff.de reb.dub. si mulier , & ꝯ violentam admittitur probatio in ꝯrium, s̃.de prob.proposuisti, 25.q.3.extraordinaria.[Præter.]i. omisso iureiurando,ex quo semel deierauit,32.q.5.paruuli,3.q.7.nõ potest.vel dic,ꝙ iurabit,& superaddet alias cautiones.

SVMMARIVM.

Denunciare quis possit per procuratorẽ, & denunciationem prosequi.

CAP. XV.

Cum in iuuentute. [Naturale.] C. de epi. cũ qui.[Detulisset.]i.denun-
a ciasset.& no.ꝙ denunciare quis potest per procuratorem,[a]& etiam prosequi denunciationem.s̃.de testi.ex parte A.

ADDITIO.

a ¶ Per procuratorem.Adde in hoc Bar.in l.non solum.§.mort.c.ff.de nou.oper. nun.& Fel.in cap.cum M.Ferra.col.17.ver.septima conclusio.supra de const. & ibi,quod in hoc non requiritur speciale mandatum.

SVMAMRIVM.

1 *Iurisdictio dicitur esse nulla, vbi conditio non est uera.*
2 *Circa officium meri executoris quædam scitu non indigna hic habes.*
3 *Non licet contra prouisionem delegantis aduersarijs se opponere.*
4 *Prouisio facta a delegante quando teneat.*
5 *Potest prouisor assumere sibi partes iudicis.*

CAP. XVI.

Dudum Archid. [Nequaquam.] Non erat exceptio hæc ad declinandũ examen,sed in principali negocio differendo ff.ad exhi.l.3.§. ibidem.s̃.de fo.compe.c.ex parte B.& tunc si proponeretur,erat licita,j.de insti.c.j.& c.auctoritate.[Idoneus.] Hæc uerba nõ sonant ꝯdõnem,sed admonitionem,vt faciat ea, ad q̃ alias de iure tenetur,si.s̃.de elect.significasti.ff.de testa.tut.muto.§.j.ff. de verb.ob.si decem.Itẽ hæc verba non p̃stant nouam formã mãdato,sed instruunt executorẽ,vt sciat qualis dẽt esse is, pro quo scribitur,si.s̃.de elec.ecclesia uestra , & pp hoc vr̃ ẽt, ꝙ si minus idoneus sit,teneret ꝓuisio,& sñia excõicationis,& q̃cũque alia lata ꝯ rebelles,licet sit iniusta,quia bene hẽt iurisdõnẽ in his.sed secus esset,si talis esset cla.q̃ ꝯdõnem adduceret.v.g. prouideatis tali de tali ecclesia,si est de illo vico oriundus . q̃a hic bene est ꝯdõ,& certa forma adiecta mandato. & iõ si aliunde sit oriundus,non valet prouisio , nec sñia excõicationis pp hoc lata,quia super his iurisdõnem non habebat, quia erat certa forma, & ꝯdõne limitata , quam delegato egredi non licet, s̃.de rescr.cum dilec.Item si huic petenti, ꝙ sua prouisio ante oĩa sortiatur effectum, j.de emp.ꝯstitutis, 2.obiiciatur,ꝙ hoc non dẽt fieri,quia ille,qui prouidit ei,non habuit ptãtem,sup hoc audiendus est,añq̃ ei detur effectus prouisionis. & hæc est ea rõ diuersitatis,quia hic ꝯtenditur de fundamẽto iurisdõnis. i.an habuit ptãtem ei prouidendi.& iõ de hoc inquirendũ est, anteq̃ prouisio q̃ iurisdõni accessoria est,sortiat effectũ,argu. s̃.de off.dele.cũ in iure.s̃.de fi.instr.cũ dilec.§.cæterũ cũ suis cõcord.sed ibi.s.in decre.ꝯstitutis,non ꝯtendebatur de fundamento,quia ꝯstabat,ꝙ eps ptãtem habebat confirmandi , sed dicebat ꝙ ꝯñ matrio erat iniusta.secus est ergo in q̃õne proposita.
1 †Itẽ iurisdõ data nulla est,nisi ꝯdõ sit uera.ff.de verb. sig. cedere.vnde hic ꝯstat,ꝙ hic prouisio a tali executore facta, est ipso facto nulla.& ex hoc,ꝙ nõ obstãte tali ꝓuisione tenet electio facta ab illis.ad quos aĩas ptinet de iure cõi , vel ex delegatione superioris eligere.sed si aĩs nulla sit electio,puta q̃a facta est scienter de ĩdigno,dũmõ facta sit ab illis,q iurisdõnẽ, vel ptãtẽ habẽt prouidẽdi, nõ transfert ptãs eligẽdi,neq; ad primos , ad quos iure cõi ptinebat, neq; ad illos delegatos , q similẽ ptãtẽ ꝓuidendi hẽbant, imo tñ ad delegantẽ redit ptãs hic, vt not.
2 j.de excess.pla.inter. †Itẽ sup hmõi mãdatis no.ꝙ si utroq; ꝓdictorũ modorũ scribat merus executor est,si vult , vñ sine vlla cãæ cognitione statim de vacante p̃benda ꝓuidere põt . itẽ licet merè sit executor,põt assumere officiũ iudicis,vt inquirat, an ꝓ quo scribit.sit idoneus,vel sit de loco oriũdus.& hãc inq̃sitionẽ p se põt facere sine partibus.vel ẽt ꝯuocatis partibꝰ vel his,quos res tangit,dummõ ille,q ꝓuisionẽ cõmittit, iurisdictionẽ hẽat,quia ꝯmissa prouisione vr̃ ẽt ꝯmisisse ea , sine quibus prouisio nõ põt fieri ꝯmodè, vel rectè, s̃.de offi.del. p̃terea. ff.de iurisd om.iud.l.2. itẽ cũ ipse delegans vtroq; p̃dictorum modorũ poterit ꝓcedere,eodẽ mõ,& delegatus,arg. 93.di.c. si.94.dist.c.1.Sed si ꝓcessisset primo mõ.s.prouidẽdo sine causæ cognitione ẽt sine appl̃one , & post 10.dies poterit obiici ꝯ hmõi ꝓuisionẽ, j.de app. ꝯstitutus,& no.s̃.de cau.pos. & propriet.cũ olim. Si aũt ꝓcessit s̃m modũ s̃m.s.inquirẽdo de meritis ꝑsonæ,& postea prouidendo sine cãæ cognitione,tũc nisi illi quos res tãgit,appellent a prouisione intra 10.dies, fit sibi p̃iudiciũ, vt sup his,de quib.inquisitũ est,vlterius dicere nõ possint, s̃.de elec.cũ dilecti,vbi no.itẽ vr̃,ꝙ eodẽ mõ possit sibi assumere ĩde officiũ,ẽt si simplr sic mãdatũ sit, ꝓuideatis tali de tali p̃bẽda,ẽt si nõ sit ibi aliqua cla talis.s.si est idoneus, vel cõsilis,& hoc rõne supradicta.i.& cui ꝯmittit principale, & accessoriũ.s̃.de off.dele.pru.§.6.in fi. Secus aũt est , si tñ ministeriũ esset ei ꝯmissum,vel executio mera,ut patet s̃. de off.deleg.pastoralis.§.quia vero,& c.qm̃ Apostolica. Alii meliꝰ distinguũt in secundo casu.s.vbi verba non sonant in monitione , sed in ꝯdõne,vt ibi prouideas tali,si est de tali loco oriũdus, vel si docuit in Theologia. nã si per hmõi literas tollit ius alicuius, vel fit p iudiciũ,vt puta quia ad epm , vel capitulũ pertinebat prouisio,nõ valet prouisio ab hmõi executore facta , nisi vocatis partib.siue his,quos res tãgit, p̃cedat cognitio sup ꝯdõne, 25.q.2.& si nõ,& de rescr.cũ dilecta. & idẽ vr̃ dicẽdũ, vbi aliqs mãdat alicui aliquẽ citari ad extraordinariũ iudicẽ , vr̃ ultra duas dictas, ꝓ eo ꝙ corã ordinario iudice timet litigare pp potentiã aduersarij.& idẽ est, vbi mãdat fieri inq̃sitio,si p̃cedat infamia, j.de accu.cũ oportet , & idẽ est, in simib. nisi fortè esset notoria ꝯdõ,quia tunc non est seruãdus ordo,sed hoc ipsum dẽt exprimere,vel in relatione,vel in interlocutoria, vt si p̃sentibꝰ partibus expedita sit , vlterius non sit ei facultas ꝯdicendi , nisi appellaret, 2.q.6.biduũ. Sed si per hmõi lr̃as non tollit ius alterius,nec fit alij præiudiciũ, vt si ille,ad quẽ ptinet promisio, mãdet alicui,prouideas tali, si est de tali loco oriũdus : bene tenet prouisio , ẽt si non præcessit vlla inquisitio sup ꝯdõne , & ẽt si partes non vocent,q̃a nec partes in hoc esse possunt, cũ nullus
3 ꝯtendat ad se pertinere prouisionẽ. Et si dicat,imo fit præiudiciũ ecclesiæ,cui magis expediebat hr̃e ortũ de loco q̃ aliunde. Rñ. ꝙ hoc non ptinet dicere aduersarijs se opponẽtib. ꝯ ꝓuisionẽ delegati, sicut non licet eis opponere ꝯ ꝓuisionẽ delegatis.vel dic,ꝙ nos non negamꝰ,q̃n nulla sit ꝓuisio, si non sit seruata forma mãdati,sed illud tñ negamꝰ,ꝙ non est necesse vocari partes.idẽ dicimꝰ ẽt in præmisso casu. s. qñ partes vocãdæ sunt , ꝙ tũ de plano ꝓcederet in examinatione ꝯditionis , vel clæ,nec dabit libellus nec alius ordo seruabit, j. de spon.cũ in
4 tua diœce.†Tu dic,ꝙ siue verba sonent in monitione,siue in cõditione, sp tenet ꝓuisio facta a delegante ẽt cognitione nulla præmissa,q̃a non fungit in prouisione viceiudicis , sed ꝓuisoris, s̃.de elec c.venerabilẽ.§.obiectionis. & idem est in citatore cui mãdat,ꝙ citet aliquẽ , si pp potẽtiã aduersarii nõ põt corã ordinario iustitiã hr̃e. hic. n. potius fungit officio citatoris q̃ iudicis . & idẽ est in cæteris simib. & ideo nullum ordinem iudiciariũ seruare tenet.tñ si ꝯdõ, vel monitio nõ est vera , cassabit vel cassum denunciabit, qđ per hmõi prouisionẽ factũ est tãq̃
5 p obreptionẽ obtentũ,vt patet. j.de re iud.c.cũ olim.§.fi.† Itẽ vr̃,ꝙ si iste ꝓuisor assumat sibi partes iudicis,ꝙ põt vt no. j. de ꝯcess.præb. ꝓposuit.tunc si proposita hac exceptione, ꝙ ꝯdõ vl monitio non est vera,& non audiat excipiens,iustè poterit appellari ex ea cã,quia cũ procedat vt iudex,& non admittat qđ admittere dẽt,non seruat iuris ordinẽ . Alii aũt ꝯriũ dicunt.s. ꝙ ex cã non põt appellari,quia non seruat ordinẽ, cum nõ debeat seruare , quia hanc examinationẽ tñ ad suã instructionẽ facit,& quia tñ summariè cognoscit.ff.de re iud.a diuo §.si super.& iõ ẽt non est ibi necessaria sñia ꝯ id qđ est.ff.de iu.d qua re,& s̃ de cau.pos.cũ super,in fi.Si aũt in litera diceretur, si tibi ꝯstiterit,ꝙ sit de tali loco oriundus : tunc quia non põt ꝯstare,nisi partib. præsentibus , vbi per prouisionẽ detrahitur iuri alterius , & q̃a uice iudicis fungitur.nõ valebit , quod fiet nisi præmissa cognitione , licet aliqui ꝯdicant . Si aũt per prouisionẽ nullius iuri detrahit,puta quia ad eũ,qui mãdat,pertinebat prouisio,tũc ualet,qđ facit ẽt si nulla præcedat cognitio . quia prædictã cognitionem vr̃ ei committere, non tanquam iudici,sed tanq̃ viro discreto.qñ aũt iudex veluti inquisitor ꝓcedit, cũ dẽat seruare ordinẽ iudiciariũ,primo de ꝯdõne ingrederẽt, q̃ procedat in cã principalr ꝯmissa. j.de accus.cũ oportet, s̃.de rescri.c.cũ dilecta.& idẽ est in similib.aliqui ꝯdicũt in cla aũt q̃ in lr̃is ꝯsueuit apponi,s.ꝙ si non oẽs,&c.certa forma ꝯditionis data intelligitur,s̃.de rescri.scilcitatus,supra de offi. deleg prudentiam.[Probandum.] j.de ver.sign.dudum.sup.de seru. c. 1.

De iureiurando. *Rub. 24.*

CAP. I.

Ex administrationis. [Cogatis] supra de test. cogen.venerabilis.

SVMMARIVM.

1 *Qui iurauit non repetere res ecclesiæ , vel suas , an absoluatur a iuramento.*
2 *Contra iuramentum suum proprium non datur restitutio in integrum, sed absolutio tantum.*

CAP. II.

1 **Peruenit.** †[Rebus suis] nõ solũ si reb.eccle.p vim spoliat,sed ẽt proprijs,& de eis nõ repetẽdis iurauerit,absoluet a iur̃o,& eas repetet, vt hic. j.c.si vero. §. verũ. Si vero nõ violẽtia,vel dolo abiurauerit res ecclesiæ , superior vel faciet p̃latũ , q abiurauit,actorẽ ꝯstituere, q petat , vel dabit curatorẽ ecclesiæ bonis,vel alio mõ ꝓuidebit, sicut melius poterit,q res ecclesię recuperent, scđo iurans ꝙ nõ directè veniet ꝯ p̃p̃ri iur̃m,sed tñ res ecclesiæ recuperent,ar.ff.de neg.gest.at 9.§ cũ me.s̃.de ꝯsti.cũ venissent,in fi. j.eo.c.ad nostrã.c.j.& c.2. & c.debitores.& c.quead.§.fi.& si p aliũ nõ põt recuperari, ipsi dabit licentia ꝯueniendi,& res ecclesiæ repetẽdi,qđ ꝓbo , quia non põt iur̃m seruari sine interitu salutis suæ,ergo ꝯueniri debet. j.c.si vero,& j eo.tua.& ita dicendũ est,si tutor iurauit de reb.pupilli nõ repetẽdis.Si aũt res suas abiurasset,illud b̃n serua
2 re tenet. s̃.qđ me.cau.c.ad audientiã,ad fi.† Et no. ꝙ nulli ꝯ iuramentũ suũ propriũ dat restitutio in integrũ,sed absolutio tãtũ.Cõtra iuramentũ aũt ab alio præstitũ bene datur in integ.restit.ff.de iureiur.nã postea.§.si minor.[Iuramẽti.] Iste nulla rõne teneri põt,quin res ecclesiæ repeteret.sed de hac materia diximus sup.quod me.cau.ad aures.[absoluimus] de facto. & est si. 24 q.1.audiuimus.11.q.3.excellentissimus. vel absoluit a peccato,non ab obseruatione,ad quam non tenebatur.

SVMMARIVM.

Iurantibus sibi ad inuicem duobus,si unus non seruauit iuramentum , an alter seruare teneatur.

CAP. III.

Peruenit. [Melius.] ff.qui sat.cog.l.vlti. 22.q. 4.mulier.& q.2.beatus.[commutat] authoritate superioris. j.de uoto,ex multa,in prin.[Minimè] no.si duo aliquid sibi adinuicem iurauerunt,si unus non seruauit iur̃m, nec alius tenet seruare j.eo.sicut duo.[Minimè.] 28.q.1.si infidelis. ff.de inoffi.testa.si instituta.C.de pactis.cum proponas.

SVMMARIVM.

Apostolorum limina ibi esse intelliguntur, vbi Papa est.

CAP. IIII.

Ego episcopus. [Petro.]i.fidẽ, quã B. Petrus tenuit,& docuit , fideliter obseruabo.[sancta que] quia cã matrẽ & magistrã & omnib.aliis p̃cellẽtẽ & dñam tenebo.[ad eorũ] i.in diminutione fidei B. Petri, & in derogatione honoris ecclesiæ,vel in læsionẽ psonæ Papæ. [papatũ.]i.principatũ tã in spũalib,q̃ in tpalib.[& regulas]i.canones suorũ pontificũ,& ẽt aliorũ sanctorũ patrũ p Ro. eccle. approbatos 3.di.canon.16.dist.sancta.17.di.p totũ.& 12.dist.p totũ.[ordine] expone,ut j.de simo.ne Dei. [aplorũ.] s.Petri & Pauli,aplorũ aũt limines ibi esse intelligunt, vbi Papa est. ꝙ sic exponi dẽat,ptꝫ ex eo,qđ sequit.i.nisi eorũ absoluat sñia,qđ de necessitate oportet exponi.i.nisi absoluatur p Papã, q illis liminib.præest,& qui eorum vices gerit,& authoritate fungitur.

SVMMARIVM.

Clerici obedientiam episcopo,non autem homagium iurant.

CAP. V.

Nullus episcopus. [Iurare] hi.n. iurant ei obedientiam,ut no supra de maio.& obe.legebatur.Homagium autem facere non debent , infra de regu.iur.c.ultimo,ubi no.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid soluens scienter indebitum possit illud repetere.*
2 *Potest episcopus dispensare ex causa in iuramentis licite præstitis.*

CAP. VI.

Debitores. [Restituendas.] Primo cogendi sunt creditores relaxare iuramenta super soluendis sibi a debitorib. s̃.co.c.j.& j.de vsur.tuas. Si aũt nullo mõ possint induci ad relaxandũ,iudex ipse relaxabit,arg. j.eod.cũ qđã. §.vlti.vbi dr̃,ꝙ iudex relaxat iur̃a illicita.ad idẽ s̃.de testi.cõstitutis.j.15.q.6.auctoritate.Si verò nõ sit p̃ns creditor, & iõ induci nõ possit,nec iudici ꝯstet,ꝙ sit promissum ex cã vsuraria , & iõ nõ possit absoluere,q̃a solutionis terminꝰ ĩstet , vt s̃m iur̃m
1 soluat,†Soluet,sed postea repetet,vt hic.ꝯ, q̃a si scienter soluit ẽt indebitũ,ergo nõ poterit repetere,ut ff. de re iu.cuius. ff.de ꝯdi.ind.l.j.ar.ꝯ ff.de sol.q soluit sic,& l.q hoĩem.§ vlt.ff.de reg. iu.inuitus §.j.ff.de supfi.l.j.§.plane.ff.de dolo ex dolo.So.ad oĩa
a p̃dicta,q̃a spãle est hoc pp fauorẽ obseruãtiæ iurisiurã. si vero [a] iurauerit nõ repetere,denũciabit ecclesię,& ecclesia compellet eũ ad pęnitentiã,q̃ non põt agere,nisi soluat,uel reddat vsuras. vel ẽt iudex sine aliqua denunciatione p̃cipiet & sub pęna excõicationis,ꝙ quicunq; scit,dicat veritatẽ,& sic coget vsurarium ad restitutionẽ. j.co.ad nostrã.Si vero iurauit nõ denũciare, tale iur̃m seruandũ nõ est,quia est ꝯ regulã euangelii. j. eo. quẽ-
2 ad.in fi.2.q.1.si peccauerit.†Credimus tñ ꝙ in aliquib. hunc ordinem immutari possit,& p hęc apparet, ꝙ eps in iur̃o dispensat,si sunt dolo,vel metu, vel vi extorta. 15.q.6.c.j.& 2. j. eo. cũ ꝯtingat.Immo dispensare põt ex cã in iur̃is licite p̃stitis. 15.q.6. nos sanctorũ,& ca.iuratos.nã si iurassem certo die gladiũ redditurũ alicui,& tunc ꝯtingeret eũ esse furiosum , non deberẽ sibi gladium reddere. 22.q.j.ne quis.quãuis possit dici,quia tunc nõ necessaria est dispensatio,sed potius est dicendũ, ꝙ iur̃m nõ extenditur ad hunc casum,de quo nõ præsumit cogitatum , arg. ff.de transac.qui cũ tutoribus,ad fi.vbi intelligitur ibi conditio, si Deo placuerit. Deo autẽ non placet,ꝙ furioso reddam.Sicut etiam licitum est principi seculari aliquid statuere,vel facere ex causa in præiudicium iuris alterius, vt no.s̃.de consti.quæ in ecclesiarum.Itẽ credimus,ꝙ in melius posit commutare. namque si quis iurasset ire ad sanctum Iacobũ, & magis utile esset, ꝙ iret ultra mare , non video quare fieri non posit sicut in voto.infra de voto,& voti redemp.c.j.& 2.& c.scripturæ.

ADDITIO.

a Si vero. Ad hæc dicta Innoc.Vide Pet.de Ancha.in consi.108. incip. prædictis subtiliter,colum.2.post medi.Et eundem Pet.de Anch.in consi.253.incip.casus talis est.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus,an & quando & quibus in absolutione præstare cautionem debet.*
2 *Edictum diui Adri. quo casu habeat locum, & compensatio fructuum in debitum.*

CAP. VII.

1 **Ad nostram.** [Astrinxisti.] Idcirco † remittitur cã ad eos,qui excommunicauerunt , & sñiam protulerunt,quia non fuit appellatum , & sic nõ est ꝯ j. de appel.interposita.§.ille denique.nec constabat de iniusta excommunicatione,& quia non constabat,ideo præstat cautio, q̃ alias non præstaretur. s̃.de rescri.ab excommunicato, s̃m quosdam,plus placet nobis,ꝙ non fuit appellatum,& ꝙ excommunicatus fuit pro contumacia,& hoc fuit iustum , & idcirco non absoluetur,nisi præstita cautione,& iuramento.Sñia autem super restitutione rerum fuit iniusta,& ideo ꝯ eam mandatur , ꝙ res restituantur creditoribus,quia tamen iudex mandauit de rebus occupandis,excusatur debitor a pœna constitutionis, si qs in tantam.[Astrinxisti] præceperat enim creditori, ꝙ possessiones restitueret,& quia non restituebat,excommunicauit , postea tamen debitores possessiones pignoratas subtraxerunt auctoritate iudicis,& ideo excusantur,ne amittãt ius , & proprietatẽ,quã in re inuasa habebant p ꝯstitutionẽ,si quis in tantam. & ad idem est.16.q.6.placuit.Quidã tamen dicunt, cõstitutionem non hr̃e locũ in causis ecclesiasticis s̃. de do. & contumacia c.j.vel nõ fuit hic actum condictione ex illa constitutione.
2 †Edictũ aũt di. Adria.non tangit hunc locum,quod locum hẽt cum creditor pignus sua auctoritate occupat.ff. quod met. cã. extat.[restituant] sed nonne poterant hi debitores compensare debitũ cum fructib.arg.ꝙ sic.C.de compen.l.compensationes. ff.sol.mat diuor.§.dona.ff.ad l.Falci.quod de bonis.§.qđ autẽ. Respon.nõ fieri cõpensationẽ,nisi in pecunia.ff.de pign.grege, in prin.nisi fructus essent consumpti,in quo casu non fit compensatio de pecunia ad fructus,q̃a iam consumpti sunt:tñ cum precio eorum fit compensatio,ut in ll.prædictis.hic autẽ, quia consumpti non erant,non fiebat cõpensatio de eis , vel ideo nõ auditur sup compensatione debitor,quia creditor nihil petebat, nec agebat,immo tñ debitor agebat,primo quia petebat restitutionem coram Archi.nã petebat sibi res pignoratas restitui. Item ẽt si creditor ageret,tñ debitor non posset fructus cõpensare,cum iurauerit non molestare eum,nisi forte primo solueret non computatis fructibus,ad hoc.n.actum erat:vel hic non liquebat quod de fructib.esset sibi satisfactum , sed de debito liquebat.De liquido autem ad dubium non est compensatio admittenda.vel dic,ut infra de deposi.bonafides.

CAP.

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

Iuramentum metu extortum, an sit seruandum.

CAP. VIII.

Si vero aliquis. [Metu] repete, q̃ diximus s̄. quod me.cau.ad aures. [venire] sine auctoritate superioris, supra de electio. venerabilem. cum auctoritate a autē superioris licet, vt statim sequitur, verum aliquando &c. alii autem aliter dicunt, ut in gl. in fi. posita, quæ incipit, quia nulla &c. [æterna] vel temporalis. 21.q.4.§. viti. [veniendi] propria auctoritate. [auctores.] C. si aduer. vendi. l. 2. [permissum] quia nulla penitentia eis imposita est, vel imponetur, si administrauerit: sed tñ nō dicet ei post absolutionem, ꝙ ministrent. j.eo.c. verū. plus placet, quod dr̄ in glo. sine aucto.

ADDITIO.

a ¶Cum authoritate autem. Adde Spe. in tit. de leg. §. nunc ostendendum, versi. 24. Archi. 22.q.4 & qui sacramento, & Pet. de Anch. in consi. 382. inci. retento ordine, colum. 1. & vide pro declaratione eundem Innoc. in c. venerabiles. supra de ele.

SVMMARIVM.

Obligatio pro libero homine, ut ius constituatur in eo, an teneat, & in quibus casibus.

CAP. IX.

Ex rescripto [Taliter.] s. ꝙ certis loco & die reddent, [super his] i. ꝓ ꝯuētionib. adimplēdis. [Obsides] ꝯ. C. q̃ res pig. obli. pos. q filios. C. de actioni. & obliga. ob æs. Rñ. quidā hic narrari factū illicitū, sed hæc rñsio reprobat, 23.q.8.c. vt pridē. ff. qui test. fa. pos. obsides, ff. de iure fisci, diuus, vbi obsidū datio ꝯceditur. Rñ. non tenet obligatio pro libero hoīe, vt ius ꝯstituat in eo: tñ detineri pōt qualitercūq;, vt fiat, qd̄ ꝯuenit, vel pro pecunia obligari nō pōt, sed ꝓ pacto incundæ pacis pōt, & alio ꝯsimili. Vel dic, ꝙ obsides vocat eos, q iurant, ꝙ nō recedēt de certo loco, quousq; eis fuerit satisfactū, & hoc notat aduerbiū, qd̄ sequit, similiter. nā si detinerent inuiti, excōicati essent detentores. 18.q.4. si quis suadēte. c. nuper, in prin. de sen. excom. etiam si de eorum voluntate detinentur. infra. de sen. excom. contingit. [qui] s. monachi. [vt] hoc, vt, non determinat verbum iurarunt, sed verbū, deficerēt. [vxorem] renūciantem beneficio Velleiani, & omnium legū auxilio. C. quando mulier tut. offi. fun. l. vlti. & Authen. matri & auiæ. alias contra, ff. & C. ad Velle. per totum.

SVMMARIVM.

Emphyteuta per biennii cessationem priuatur re emphyteutica.

CAP. X.

Querelam. [Biennium] hoc solū sufficit ad priuandū emphyteotica re. 10.q.2.§. hoc ius. [constiterit.] in modum inquisitionis procedendo contra eū. [necessitatē] 23.q.8. si nulla. 50. dist. presbyteros, de consec. di. j. sicut. ff. ex quib. cau. non. n. ff. loca. cum in plures, §. vestimenta, ff. si quis cau. l. 2. § 1. ff. qui satisd. cog. l. vltima.

SVMMARIVM.

Iuramenta quæ dicantur perplexa.

CAP. XI.

Tua nos. [Iurisiurandi] primum iusiurādū. [iurāt] s̄m iusiurandum. [& Lateran.] infra de censi. prohibemus. [præiudicat] hi de gratia tolerantur in ecclesijs. nam expelli debent de eis, s̄. de pac. cum cle. j. de censi. prohibemus, grauis. [periurio] i. temerario iuro prædicto, s. 22.q.2. animaduertendum. [ꝙ vitare] quia perplexi sunt inter duo iura ita cōtraria, quòd si unum seruant, alterum seruare non possunt.

SVMMARIVM.

Monachus an sine licentia superioris possit egredi monasterium prætextu iuramenti.

CAP. XII.

Cum quidam. [Absoluendi] repete, q̃ diximus s̄. de electi. venerabilem. [absoluendi] aliqui dicunt de facto. [Absoluendi] non loquitur hic Papa, nisi necessitas adesset antequam a superiore sit absolutus, quia hoc potest seruare absque interitu salutis æternæ, s̄. eo. si verò. Sed post absolutionem liberè loquitur sibi, monachus autem de quo loquitur infra c. proxi. prætextu iuramenti nō potest egredi monasterium sine licentia superioris.

SVMMARIVM.

Iuramen. de exeundo mon. an præiudicet monasterio, quin monachus pristinum locum repetere possit: & quid in clerico.

CAP. XIII.

Sicut ex literis. [Temerarium] non debet hic prætextu iurī monasterium exire, qa non potest sine mortali peccato. 21.q.4.c.1. Quidam dicūt, ꝙ licet hoc iurm non præiudicet monasterio, quin eum possit repetere, ipsi tamen bene præiudicat, ut non possit repetere locū pristinum in monasterio, ar. s̄. quod met. cau. ad aures. c. ad audientiam, ar. s̄. de renun. ꝙ in dubiis. aliis autem videtur ꝯtriū, & dicunt ꝙ prædicta c. loquuntur in clericis secularibus quib. licet esse sine aliqua ecclesia; sed secus est in monachis, quibus non licet esse sine claustro. 16.q.1.j. si cupis. placuit. vnde nunq̃ abbas dēt dare lr̄as absolutionis suo monacho, nisi prius habeat aliud monasteriū, vel aliam ecclesiam, ad quam vadat: sed tūc bñ licet, & ex tūc nihil hēt facere ī primo monasterio. 58.d. c.2. & 3. 10.q.3. statuimus. 16.q.1. si quos, & multis aliis c. eiusdē q. Item pp delictū bene imponitur pnīa monacho, per quā eiicit a monasterio, j. de simo. veniēs. c. dilect², & c. qa simoniaca.

SVMMARIVM.

Iuramentum ex parte eius cui iuratur, reale est: ex parte vero iurantis est personale.

CAP. XIIII.

Veritatis. [Cōpellant] ꝯrium vr̄ in liberto, qui intra annū dēt facere professionem patrono. 22. q.2. longinquitate. ꝯrium etiam in feudatario, ut in cōstitutione de feudo no. alie. sine consensu maioris domini, imperialē, §. præterea. j. Dicunt quidam hanc specialem concessionē. vel dic, ꝙ iurare quis pōt successoribus, sed non cogitur, qa iurm reale a est ex parte eius, cui iuratur, qa nō solū persone iurat, sed ecclesiæ, s̄. eo. ego. 63. di. tibi, licet sit psonale ex parte iurantis.

ADDITIO.

a ¶Reale est Adde Pet. de Anch. in cons. 210. inci. Tres magnifici domini, col. fi. in prin. & Iac. de S. Georgio in tracta. feudorum, in ver. Qui quidē inuestiri præstiterit. col. 9. ver nunc transeamus, & Fel. etiam alleg. in c. quæ in ecclesiarum, col. 24. ver. & intelligas. supra de consti.

SVMMARIVM.

Iuramento proprio contrauenire leges non præcipiunt, at licentiam contrauenicndi dare præsumuntur, quæ tamen necessaria est exprimi.

CAP. XV.

Verum. [Antecessores.] s. Gelasius, Gregorius, & Vrbanus. 15 q.6. alius, & c. nos sanctorum; iuratos. [Attenderint] & hęc verba dicendo intelligitur sibi dare licentiam veniendi contra proprium iuramentum, sed non præcipit venire contra illud, & tamen nisi huiusmodi verba, vel expressiora diceret, non liceret sibi venire contra illud.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum non nisi ad ea, de quibus cogitatum est, extenditur.*

2 *Iuramentum quando recipiat interpretationem secundū intentionem iurantis, & quando secundum ius, & quando obuiat priori promisso.*

CAP. XVI.

Veniens. Hoc enim iurm loco satisfactionis succedit j. eo. Quintauallis, nisi esset tanta iniuria, ꝙ meritò cū iuro non cōpensaretur. [mādato.] ff. de arbi. si de re ꝯ. so. cōpromissum factū in aduersariū tenet, nō vt procedat sicut arbiter, ut l. ꝯria, sed ut tanq̃ arbitrator pōt, & nisi bñ arbitret, ad arbitriū boni viri reducit, vt ff. de ope. li. libertus.
1 †[Precepistis] & malè, iurm nō extendit nisi ad ea, de quib. cogitatū est, vel debuit merito cogitari, j. e. Quintaual. j. de deci. ex multiplici, s̄. de rest. spo. audita. 22 q.2. ne qs, arg. ff. de trās. cū Aq. ff. de pecu. q pecu. & ex quo semel p̄cepit, vlterius p̄cipere nō pōt, ff. de adopt. l. q liberatus, & l. seq. ff. de opti. leg. l. cū apud. Alii dñt, & nō malè, ꝙ nō sufficit, cū dicat, ego nō cogitaui, ꝙ hoc mihi p̄ciperes, dummō pęna nō excedat culpam, ut no. in gl. q̃ incipit, ff. & c. immo oīa pōt ei p̄cipere, nisi sint ꝯ ius, j. eo. Quintaua. vel ꝯriū primo iuro. vt hic. vel nisi esset tale p̄ceptū, qd̄ est ꝯ præsumptioem cōem ꝙ si hoc crederet mandari, nunquam iurasset, ar. j. eo. petitio. C. quæ res pi. obli. pos. l. vlt. ff. de pig. obli. generali, & l. denique.
2 † Si aūt p̄ceptum factum p iuramentū obuiaret priori promisso, seruari dēt iurm, & alias satisfacere de promisso. & hoc satis colligit ex hac decre. quia dicit, priori iuramento, & nō promisso, cum tñ mentionē fecisset de vtroque, ar. s̄. de præsum. nonne. & hęc vera sunt, qñ iurat parere mandatis. Si autem iurat aliquid determinatē, tunc iurm in consilio animæ secundum intentionem iurantis recipit interpretationem, infra eo. quanto, ad nostrā. 2. Sed in iudicio recipit interpretationem secundum ius, j. eo. veniens. [licitè] facto duci, & ecclesiis. secus si illicitè, supra eo. tua nos.

SVMMARIVM.

Appellatio inuenta ad remedium, non debet extendi ad defensionem iniquitatis.

CAP. XVII.

Breui. [Ille] vt vasallus, vel canonicus. [excusat] appllo. n. non tenet nisi a grauamine, j. de ap. ut debitus. & qd̄ prouisum est ad remedium, non debet tendere ad defensionem iniquitatis, & j. de ap. reprehensibilis. & c.3. & c. cum speciali, § porrò. [difficultas,] s̄. eo. q̄relā. & c. ego N. ff. q sa. cog. l. vlt.

SVMMARIVM.

1 *Moneta an minoris valoris metallo esse possit, & quare.*

2 *Iuramento aliquem an Papa possit soluere propter graue scandalum, vel malum exemplum.*

CAP.

CAP. XVIII.

Quanto. [Legitimo pondere] defraudari dr̄, qñ ordinatū fuit a principio, vt certū pōdus auri, vel argenti apponeret in qualibet moneta, sed postea minus auri, vel argēti apponi mādauit, & tñ monetā expēdi mādauit, ac si eiusdē ponderis esset. & hoc idem credimus, ēt si ab initio fecit multo maioris pōderis, vel valoris, q̃ valeat metallū, vel materia, vñ fit, fabrorū, & aliis expēsis necessariis & vtilib. exīde deductis.
1 † credimus tñ, ꝙ pp iurisdōnem, & pp hoc ēt, ꝙ a psona, vel charactere Regis auctoritatē & cōionē recepit, aliquantulū, sed nō multū minoris valoris possit eā facere, q̃ sit metallū, vel materia, vñ fit. In primo aūt casu, s. qñ facta est, si vult minuere, nō credimus, ꝙ hoc possit sine ꝯsensu populi: sed cū eius assensu credimus ꝙ possit, cū licitū sit cuicūq; renunciare iuri suo. 7.q.1. q̃ periculosum, & qa negotiū Regis negotiū vniuersitatis reputat, & iō sufficit ꝯsensus maioris partis regni, C. de iu. cal. l. 2. §. fin autem, ff. de condi. & demonst. l. ciuib. ff. ad muni. l. quod maior. Item non credimus sufficere ꝯsensum populi, vt illa moneta communiter expendat extra regnū.
2 † [absolui] quidā dicūt, ꝙ Papa pōt dispensare, & soluere a iuro aliquem propter graue scandalū, vel malū exemplum p̄cedēte tñ claue discretionis. H. tñ dicit ꝯ, nisi iurm sit illicitū, cum iura & vota sint de iure naturali. Tu dic, prout no. s̄. de electio. venerabilē. [iniquitatis] 22.q.4. si aliquid, & c. inter cętera. [satisfactione] 21.q.4. qui in sacramento. Innocen. IIII.

SVMMARIVM.

Commune, an possit condere legem contra ius commune.

CAP. XIX.

Venientes. [Et leges] 2.q.6. non ita, & c. anteriorum. [in plagiariis. l. fideiussorib. [aggrauare] & iō vtrobiq; appellationis remediū est necessariū. [exceptione] sed dices nōne pñt sup hoc ꝯdere legem municipalē ꝯ ius? Rñ. pñt ꝯdere legē ꝯ ius cōe q̃ in alterius tñ non sit p̄iudicium, vt hic, & sup. de consti. q̃ in eccle. vbi de hoc plenè no. spāliter tamen condendo legem bene possunt litigantes renunciare appellationi C. de tempo. appel. l. illud. §. vlti. [exceptum] supra de rescri. constitutus. j. eo. c. ea te, ff. ad municip. Imperatores. [executioni] & male. ff. ad Turpil. l. 1. §. vlti. 2.q.6. appellare. [inducentes] de hoc no. supra de of. dele. pasto. §. 2.

SVMMARIVM.

1 *Tuitio testamentorum pertinet ad ecclesiam.*

2 *Potest episcopus contra sibi suspectum inquirere de vsura.*

CAP. XX.

Ad nostram. [Condiderit] per hoc dixerunt quidā, debitores posse non obstante iuro ꝓcedere ad receptionem debiti, quod non credimus, quia nihil est eis relictū, vel remissum, & de hoc no s̄. c. debitores.
1 † [Proponi] ꝯriū. s̄. vt lit. non ꝯte. qñ. So. hic proceditur in modū inquisitionis, vel denunciationis, qd̄ licet. & est hoc ea rōne, qa ad ecclesiā pertinet tuitio testōrū. C. de epis, & cle. nulli. §. si qs de decli. ff. de pe. hr̄ditatis. l. hr̄ditatis. j. de testa. si hr̄dis. Et magis testō vsurarū, ꝙ licet. s. ꝯ tales procedere in modum inquisitionis, vel denunciationis non solū Papæ, sed ēt aliis ēt delegatis, nisi forsan forma cōmissionis ꝯdiceret, licet aliqui ꝯdicāt. Sed non sic extra ordinē procedit in aliis criminib. nec in alio casu, nisi qñ iurant non repetere. non. n. super iurib. singulariū personarū procedendū est inquirēdo, vel extra ordinē, sed in-
a tentatis a actionib. & ordinario iudicio s̄m iura. de statu tamē, & iurib. ecclesiæ q̄nq; Papa procedit inquirendo, ut de testib.
2 cū olim.] Sed hoc credimus eū facere de plenitudine potestatis, vñ nō licet ep̄is, & aliis inferiorib. sic inquirere, qui tenent iura seruare: bene fatemur tñ, ꝙ ep̄s ꝯ aliquē, quē suspectū haberet, posset inquirere de vsura, sicut de aliis criminib. ad imponendū ei pęnitentiā canonicā, & nō ad vtilitatem, vel alicuius priuatæ personæ interesse consequendū. de consanguinitate autem non est dubiū, ꝙ inquirere pōt īter ꝯiuges. j. de diuor. porrò. 35.q.6. si duo. Et idē forte dicendū est, si de alio canonico alias legitimo impedimēto inqrere vellet. de illo aūt nō est dubiū ꝙ de iurib. prīcipis inqri pōt. C. de bo. va. l. j. & pe. & fi. li. x.

ADDITIO.

a ¶Sed intentatis actionibus. Et tunc oportet officium iudicis postulari. l. 4. & ibi per Bar. ff. de dam. infec. ita Pet. de Anch. in consi. 167. inci. visis diligenter omnibus, in 2. col. ver. 2. principaliter.

SVMMARIVM.

Iuramentum licitum, per vim tamen extortum, an sit seruandum.

CAP. XXI.

Ad nostram. [Per extorsionē.] i. ꝯ cōsilium suum, vel i. desiderium. hic hr̄, ꝙ iurm licitum, ēt si per uim sit extortum, est seruandum. j. eo. petitio, & si Christus. Quamuis posset dici seruandum, inquātum est licitū, sed nō incurret periuriū, si nō obseruat. vel dicas, ēt si sit licitum, nō teneri ad obseruationē, nisi esset p̄ceptū, alias nec tunc ex virtute iuri teneri, sed ex vi præcepti, quāuis debeat absolui a superiori seruata distinctione, quam posuimus s̄. quod met. cā. ad aures, non tamē vera extorsione. [ordo iudicii] 2.q.1. manifesta. j. de acc. euidentia. [ordo iudicii] ex toto: nam in aliquibus seruatur. nam quia citari debet notorius criminosus, 2.q.1. Deus, & in eum fertur sententia. j. de diuor. porrò.

CAP. XXII.

Ea te. [Huiusmodi] s. fide; tatis. [Præstiturus] iura. [debitum.] s̄. eo. tua nos. [Præstitum] Pisano Archiepiscopo, puta qui pro alio feudo, vel alia causa iurasti, quā a nobis iurandum est.

SVMMARIVM.

1 *Cum non est iuratum de stando arbitrio talis arbitratoris, tunc ex eius sententia non oritur actio.*

2 *Nunquid arbitratio sine iuramento habeat in se aliquid utilitatis.*

3 *Iudiciarius ordo non seruatur coram arbitratoribus.*

4 *Arbitri & arbitratoris differentia, & etiam in nu. 5.*

6 *Arbitrator quando, & per quæ verba eligatur.*

7 *An arbitratoris dictum mutetur.*

CAP. XXIII.

Quintauallis. [Mandato.] No. s̄. eo. veniens. [exhæredaret] ꝙ nō licet, nisi ingratitudinis cam cōmittat, in Auth. vt cū de appel. co. §. causis, col. 8. [Iurm] in satisfactione iniuriæ. s̄. eo. veniēs, vbi no cū iurm interuenerit in tali casu, bñ pōt ille, pro quo fert̄ snīa, petere officiū iudicis, vt soluat ꝯdemnatus id, in quo ꝯdēnatus est, dūmodo id æquū sit, & licitū. secus si illicitū, & iniquū, ut hic. & hoc idē dico, si fuerit iniquū, dūmō p eū, ad quē ptinet, reductū sit ad ęquitatē, arg. ff. de re. iu. in psonā. ff. ꝓ socio. si societatē, & l. si societatē. §. arbitrorū. & l. seq.
1 † Sed si non iuratū est de stādo
a arbitrio talis arbitratoris, tūc ex snīa eius nō orit̄ actio, a nec propriè dr̄ dictū eius snīa, vel arbitrium, immo Ioan. Cre. notauit in Auth. vt dif. iudi. §. j. ꝙ poterit dici per talem arbitratorē po-
b tius transactionē b fieri, & inducit in ar. C. de ꝯhen. empt. l. fin. & insti. de ꝯh. emp. §. precium.
2 † Sed oppones secundum hoc, ergo ad nihil vtilis est arbitratio sine iuro? Rñ. vtilis est, qa si p̄cessit stipulatio, ex stipulatione aget, vt si electus est arbitrator in aliquo ꝯctu, puta qa arbitraret de precio alicuius rei venditæ, tūc aget ad arbitratū actione ex vendito, vel ex aliquo ꝯsimili ꝯctu, sicut dicit l. pal. insti. de ꝯh. emp. § preciū. Et hæc intelligitu vera, vbi incontinenti post ꝯctū, vel stipulationē ꝯuenit de stando dicto arbitratoris, qa si ex interuallo, tūc nō dat̄ ex dicto talis arbitratoris actio, sicut nec ex pacto, sed exceptio tm̄, vt ff. de pac. iurisgē. §. quinimmo. ff. si cer. pet. lecta. C. de pac. petens.
3 † Itē corā hmōi arbitratorib. nullus ordo iudiciarius est seruandus, immo nec iudiciale dr̄ esse, qd̄ corā tali agit: ipse tñ arbitrator ad sui instructionē quasi extra iudiciū laborabit ad veritatē inquirendam, vt plenius instruat, & ꝙ ipse arbitrator non sit iudex, nec arbiter, & ꝙ nō sit dicēdū iudiciū, qd̄ cum eo fit, satis probat ex eo, qd̄ hic dr̄, quia hic cōpromittit in principalem aduersariū. ad idē s̄. c. veniens. ff. de oper. lib. si libertus. nullus aūt in iure suo pōt esse arbiter, vel iudex, ff. de arbi. l. si de se. C. ne quis in sua cau. p totū. In actione autem iniuriarum, sicut hic erat, si itur ad arbitratorē, quidā dixerunt, ꝙ cogendæ sunt partes stare dicto arbitratoris proposita actione iniuriarū. Sed ꝯ, actio iniuriarū non cōpetit ad interesse, sed ad vindictā. non est enim in nobis bonis. ff. de iniur. iniuriarum ac. quomō ergo dabit̄ actio ad c. vel ad aliud, in quib. cōdemnatus est. Sed respōdent alii, qa ista c. petunt nō vt interesse, sed vt vindicta. Alij dicūt, ꝙ arbitrator iste incontinēti post iniuriā assumptus non fuit, imo ēt si incontinenti assumptus fuisset, tñ ex dicto eius, si non interuenisset iurm, non daretur actio, sed exceptio reo quasi transactionis, vel pacti modificati. actori autem præstatur pristina actio. C. de pac. cū proponas. vel si illa nō superesset, dabitur ꝯdictio ob cām, vt se reponat in pristinā obligationē, vel si dedit rē, rē reddat. C. de rerū perm. l. j. & l. qm̄. ff. de condi. ob cām, si quis, vel præscri. verbis ad interesse. C. de rerum permu. cum precib. & l. reb. ff. de condi. cau. data, similiter & de iure do. si pater, & l. quemad. vel offi. iud. ff. de præscr. ver. ob cām.
4 † Item no, dr̄iam inter arbitrium, & arbitratorem, de quo hic loquitur, quia arbiter dicitur, qui eligitur vt iudex, s. vt procedat in substantialib, seruato ordine iudiciali, & litē dirimat

ADDITIONES.

a Actio. Adde Pet. de Anch. in consi. 33. col. 2. post med. ver. Et primo, & incip. consi. in hac causa, & ibi quod in arbitratorem potest compromitti de causis decimarum, & sic de causa spirituali. & eundem Pet. in consi. 198. colū. 1. incip. istam quæstionem.

b ¶Potius transactionem. Adde Pet. de Anch. in consi. 444. incip. primo eliciamus, col. 1.

Universidad de Deusto Biblioteca

rimat corã ſe cœptã, vel corã alio ſm ordinẽ iudicii ſeruatũ, licet poſſit eã dirimere, ſi vult, & ẽt iniquę, ff. de arbi. l. j. & l. qualẽ, & l. di ẽ. §. ſtari. vñ arbitriũ diffinit, triũ actus perſonarum, ſicut iu iudicio ꝯfligentiũ, vel cã in dicendo iure voluntarie poſita. nec eſt vis ſi ſit cõpromiſſum cũ pęna, vel ſine pœna, vel ẽt ſine vlla ſtipulatione electus ſimpliciter, cuius arbitriũ emologať, vel taciturnitate x. dierũ, vel exp̃ſſe. C. de arbi. l. pe. Oẽs. n. iſti ordinẽ ſeruare debẽt, & ad obſeruãtiã agereť arbitrii ſiue ſti-
5 pulatione, ſiue ꝯdictione ex l. vt eſt ſ. de arbi. dilecti. † Arbitrator aũt eſt, qui eligiť, vt aliquid æſtimet, veluti preciũ, vel operas, vel partes ſocietatis, vel qđ ſibi videať de aliqua re, ſine ordine iudiciario dicat, vel ſuper ea arbitreť, inſti. de emp. §. preciũ ff. pro ſocio, ſi ſocietatẽ, & l. interpoſita. ff. de ver. obli. ſi q̃s arbitratu. & ff. de leg. 3. fideicõ. §. ſi fideicommiſſum. nec facio vim, an partes iurauerint ſtare dicto huius arbitratoris, vel nõ. Item an ſint ſtipulatæ de ſtando dicto eius, an nõ, qa ſemp̄ redigendũ eſt ad arbitriũ boni viri. ff. de ope. lib. ſi libertus, de ver. obl. ſi quis. ar. C. de dotis promiſſi. l. ſi. Quidã dñt, idem ẽt ſi ſub pęna ſtipulatæ ſunt ſtare arbitrio huius arbitratoris, ſ. qa nunq̃ põt exigere pęnã, niſi ceſſauerit ſoluere id, ad qđ p arbitriũ boni viri reductũ eſt dictũ arbitratoris ar. pro his, ꝙ nõ obſtante iuro, & ſtipulatione ſine pęna poſſit petere, ꝙ dictũ eius redigať ad arbitriũ boni uiri, eadẽ rõne quoq; põt, ſi cũ pęna ꝓmiſſit. Alii tñ ꝯtriũ dicunt. Itẽ nõ facio vim, vtrũ iſte arbitrator fecerit lit. ꝯte. inter partes, vel ẽt ſi ſñiam in ſcriptis pronũciauerit, vel ſimpľr nudo verbo qđ ſibi viſum eſt, dixit, qa coram eo nõ eſt iudiciũ, vel quaſi iudiciũ, ſed totũ in ſua poſitũ eſt uoluntate, & p̃dictarũ ſolẽnitatũ obſeruatio nõ eſt niſi corã iudice, vel arbitro, & ita nõ põt dici lit. ꝯte. vel ſñia. Sed qđ dices, ſi cõpromiſſum factũ eſt, ut poſſit procedere ſeruato ordine iudiciario, & nõ ſeruato? Rñ. hæc verba ſic ſunt interpretanda, qđ cõpromittať in eũ tanq̃ in arbitrũ, & hoc innuũt verba illa, ſeruato ordine &c. & tanq̃ in arbitratorẽ, qđ verba illa ẽt innuũt nõ ſeruato, & ſi ꝓceſſerit vt arbiter, ſ. ſeruato ordine, nõ redigetur dictũ eius ad arbitriũ boni viri. Si aũt ꝓceſſit ut arbitrator,
6 i. nõ ſeruato ordine, tũc redigiť ad arbitriũ boni uiri. † Itẽ no. ꝙ ſi dicunt partes, eligimus eũ in arbitriũ ſimpľr, nõ intelligiť electus ut arbitrator, niſi ex aliis verbis appareat de ꝯtria intẽtione, puta qa dixit, ꝙ poſſit procedere nõ ſeruato ordine iudiciario. itẽ ſi dicant, eligimus in arbitratorẽ, vel in bonũ virũ, q determinet qõnes noſtras: nõ intelligiť electus ut arbiter, niſi ex aliis
a verbis appareat aliud. Itẽ no. ꝙ dictũ arbitratoris[a] nunq̃ emologatur taciturnitate x. dierũ, ſed ſi expreſſe illud ꝯfirmatur p partes parit exceptionem quaſi tranſactionis, vel pacti. Dictũ autẽ arbitri procedẽtis ordine iudiciario ſine pęna emologať. C. de arbi. l. pe. nec vnq̃, & ſi iniquũ ſit, redigitur ad arbitriũ boni vi-
7 ri. † Itẽ nõ mutatur dictũ arbitratoris, niſi nõ modice lædat. ff. de ope. lib. ſi libertus. Itẽ dictũ arbitri nõ mutať, ẽt ſi grauiter lædat, imo ſi pęna fuit promiſſa agitur ad ipſam. C. de arbi. l. j. ſi verò non fuit ꝓmiſſa, cũ ſtipulatio interceſſit, agiť ad intereſſe. ff. de arb. diẽ ꝓferre. §. ſi. & duab. ll. ſeq. & ita demũ, & ſi ſimpliciter ꝯpromiſſum ſit, & ſñia expreſſe per partes emologata fuerit, vel ĩtra x. dies nulla pars ꝯdixerit, oriť ex ſñia actio, & exceptio. C. de arbi. l. ſi. in ſi. & tunc agitur condictione ex l. illa.

ADDITIO.

a ¶ Dictum arbitratoris. Adde Pet. de Anch. in conſi. 107. inci. iudex, de iu. col. 3. circa ſi. & vide Bar. in l. ſocietatem. §. arbitratorum. ff. pro ſo. & adde, quod conſi. Pet. de Anch. ſupra alle. habetur etiam inter conſilia Card. in cõſi. 19. & quota eſt in 4. col.

SVMMARIVM.

Iuramentum contra matrimonium, an temerarium ſit, & qua pęna puniendum.

CAP. XXIIII.

Tua nos, & infra. [Iurauerunt.] Temerariũ fuit hoc iuſm, & imponitur penitentia tanq̃ mortali. 22. q. 4. q ſacro. [cõpellas] temeritas iuri facit, ꝙ coguntur ad cohabitationẽ redire, ſi cã ſeruandi cõtinẽtiã, & per conſequẽs non temerarie iuraſſent, ſe non inuicem petituros, vlterius petere non poſſent, arg. 30. q. 5. quod Deo. [vtrinque] & ideo ſibi inuicem obiicere adulterium non poſſunt. infra de reg. & tranſeun. veniens, & infra de diuor. ſignificaſti. infra de exce. cum eccleſiaſticæ. ff. de compen. ſi ambo: ſecus, ſi ex alterius parte tantum. j. de conuer. coniug. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones, quæ plerunque in iuramentis requiruntur, hic habes.*
2 *Nonnunquam excipiendo conſequimur, quod agendo petere non poſſumus.*
3 *An vxor dimitti poſſit ob aliquam cauſam, & quid de ſponſa.*

CAP. XXV.

1 Quemadmodum. [Contraxit.] Per verba de præſenti. [conditio.] † No. quaſdam conditiones ſubintelligendas, ut ſaluo iure alterius, ſ. eod. veniens, & authoritate ſuperioris. ſ. de re. conſtitutis, ſi Deo placuerit. 22. q. 2. ne quis Beatus, & §. 1. Item hæc, ſi res in eodẽ ſtatu permanſerit. 22. q. 2. ne quis. ff. de ſolutio. cũ quis. Itẽ ſi ſeruet mihi promiſſum. ſ. eo. peruenit. Itẽ ꝙ non præcipiat ꝯ ius. ſ. eo. Quintauallis. aliæ, ut C. de non nu. pecu. indubitati. ff. de iure dot. ſtipulationi. ff. de ope. li. ſi libertus. ſ. eo. breui. ff. quorũ rerũ actio non dať. l. 1. §. quæ onerãdæ. 32. q. vlt. c. ſi. C. de ꝯd. ob tur. cau. ſi repetendæ. [Legẽ.] C. de pac. inter emptorẽ & vendit. cũ te. ſ. eo. peruenit. ſupra de tranſac. ꝯſtitutis. & ff. loca. quæro. §. inter locatorẽ. [Ita] ſicut quod dictũ eſt, obtinet in ſponſalib. de præſenti, ita in ſponſalib. de futuro, ſecundum ꝙ ſequitur. [ducturũ] nota ſpõſam de futuro non dimitti ptextu præcedentis fornicationis. [alioquin.] i. ſi dicas, ꝙ fornicatio ſequens ſpõſalia non impedit, eadẽ rõne ergo nec publicũ me-
2 retriciũ. † [Fortius.] ff. de reg. iur. l. inuitus §. cui damus. ff. de ſuperficie. l. 1. §. ꝙ ait p̃tor. Qñdoque tñ illud conſequitur excipiẽdo, qđ agendo petere nõ poſſumus, vt ff. de neg. geſt. l. 3. § pupillus. Qñque quædã cõſequimur agẽdo, q̃ nõ ꝯſequimur excipiendo. ſ. quod met. cau. ea ad audientiã. ſ. eo. debitores. [ſponſum] ꝯ ſponſa. n. cõpetit accuſatio de adulterio. C. de adul. l. p.p. niſi in caſu ff. de adul. miles. § quærebať. nã ẽt iniuria ei facta eſt, ff. de iniur. itẽ apud. §. ſponſam. ad idẽ ff. de adul. ſi vxor. §. diuus. j. [alterutro caſu] in vxore dimiſſa, & ſponſa ad mittendã. [quod quidẽ] iuſm. [condõnem] ſ. ſi in legẽ matrimonii non peccauerit. [ad vtrunq;] i. ad ducendũ, vel ad dimittendũ vxo-
3 rẽ. [eam] ſpõſam, & reſpõde ꝙ nõ. † [Profectò] hic uult dicere, ꝙ uxorem iã ductã per verba de præſenti nõ põt dimittere pp aliquã cãm, vel deformitatẽ ſuperuenientẽ: ſed ſponſam de futuro ẽt interpoſito iuſo non teneť ducere. ſup. c. ſi verò. ꝯ. Sol. non venit in hoc caſu ꝯ iuſm, qa illud iuſm hẽt ꝯdõnem tacitã annexã hanc, ſ. ſi permanſerit in eodẽ ſtatu: ſed non manet in eodẽ ſtatu, cũ nõ ſit apta facere illud, pp qđ ducit, ſ. tollere viro occaſionẽ fornicãdi, quia ad eã tã deformẽ accedere nõ uult. [teneret] reſpon. minime. [nõ dirimit] 50. diſt. q̃ te. [accuſabit] ff. de pac. ſi unus. §. pacta, & §. illud. [canonicis] 28. q. 1. c. ſi infidelis. j. de diuor. quanto. [adulterio] perpetrato. [reſtitutio] 32. q. 1. c. j. ff. ad l. Iul. de adul. l. 2. §. 2. ff. de fur. q vas, §. j. [reſipiſcere] i. pœnitentiã agere, ſed oppõit ꝯ. [in hoc] vbi iurauit non accuſare uxorẽ de adulterio. [Diuortiũ] in eo. n. ꝙ rẽ familiarẽ, vel iniuriã eius tãgit, in hoc uult, ꝙ iuſm & ẽt pactũ de nõ accuſando de adulterio p̃terito obſit. In his aũt, q̃ ad aĩam ſpectant, minimẽ, & iõ põt adulteriũ ꝯmiſſum denũciare, tñ p hãc denũciationẽ iudex pcipiet marito, ꝙ vxori nõ cohabitet, niſi ſe correxerit, qa non iurauit nõ cohabitare ſed non accuſare. Si aũt vxori adulteræ nõ correptæ cohabitare iuraſſet, nõ eſſet hmõi iuſm ſeruandũ, arg. 22. q. j. c. j. immo credimus plus, ꝙ ſi nec p p̃ces, nec p monitionẽ vellet mulier ceſſare ab eius cohabitatione, p denũciationẽ, nec p iudicẽ poſſit induci ad pęnitẽtiã, poſſet eã accuſare de adulterio, nõ obſtãte prędicto iuramẽto.

SVMMARIVM.

1 *Per creaturas licitum eſt iurare.*
2 *Chriſtianus iurans per deos alienos peccat.*
3 *Non licet iurare, niſi neceſſitate, vel vtilitate egente.*
4 *Prohibetur quandoque aliquid, non quod ipſum ſit malũ, ſed quia inde poteſt ſequi malum.*

CAP. XXVI.

Et ſi Chriſtus. [Procedat] qđ uoluit in geminatione, nõ, nõ. [prohibuiſſe.] j. ubi dicit
1 nolite iurare. † [Creaturarũ] vt in Auth. ut nõ luxu ꝯ naturã. primo rñ. c. j. 22. q. j. clericus, ſi aliqua. 2. q. 5. q piurat. j. q. 8. quoties. ff. de iureiur. q p fal. & l. 3. §. vlũ. ſed in oĩb. ſicut proximè ſequitur, potius attribuiť diuinitas Deo, & nõ creaturis. [albũ] naturaliter, accidentaľr fortè. [iurãdũ] 22. q. 1. monet, ff. de iureiu. non
2 erit, §. ulti. arg. 27. diſtinctio. ſi vir. 27. q. 2. nos nouimus. † Item nor. peccatum eſt Chriſtiano p Deos alienos iurare, ſed ſi iurauit, implere dẽt, qđ iurauit. Itẽ Chriſtianus recipiens huiuſmodi iuramẽta ab infidelib. nõ peccat, ar. 22. q. j. monet. [nolite.] ideſt non habeatis volũtatẽ iurãdi. [neceſſitas] ſupple, & utilitas. 22. q. j. tu malũ, ita ergo. [comites.] 22. q. 2. animaduertendũ. [veritate] ꝯſcientia. [iudicio.] i. diſcretione, ſiue delibera-
3 tione. [iuſtitia] ꝙ fiat de re licita, cuius obſeruatio ſit iuſta. † [Per quodcunque aliud] hinc collige, ꝙ vel nulla, uel modica eſt differentia, ſiue iurent ſuper ſancta Dei euangelia, ſiue ſuper reliquas creaturas, ſiue tñ dicãt, promitto hoc in fide mea. qa nõ ſolũ per creata, ſed ẽt per increata iurare vetat, niſi neceſſitas, vel utilitas hoc expoſcat, ar. ſ. quod me. cau. ad aures, ſ. de arb. cũ tempore. maior tñ contemptus & maius peccatũ eſt fallere iuſm factum per increata, vel p ſanctiores creaturas, q̃ per minus ſanctas. Itẽ verũ iuſm eſt, qñ dicere veritatem aſſerit periculo animæ ſuæ, infra de frigi. & maleſi. fraternitatis. tñ ſemp, quãdo quis parti iuſm defert, iurandũ eſt, ſm ꝙ placet ambabus partib. ff. de iureiu. l. 3. §. vlt. & l. 4. & 5. In iuramentis tamẽ, quæ in iure præcipiuntur, vt eſt iuſm teſtis, & calumniæ, ſemper iurandum eſt ſuper ſancta Dei euangelia, ſupra de iur. cal. c. vlt. 11. q. 1. teſtimonium. & idẽ intelligas in omnib. aliis iuramentis, q̃ a iure, vel a iudice, vel a partibus ex neceſſitate deferuntur. & idẽ eſt ẽt, ſi partes promiſerunt aliquid iurare nulla forma diſtincta. [finis.] ff. de iureiu. nõ erat, §. vlt. 22. q. 1. moueat. [teſtis] ſic iurabant antiqui. 22. q. 1. ſi peccatũ. [p gloriã.] 22. q. 1. vt noueris, ſi peccatũ. [quædã] hæc enim illicita ſunt ſm ſui naturã, quædã aũt ciuiliter, i. iure poſitiuo, vel ꝯſuetudinario, ff. de verb. ſign. proborum. ff. de adult. ſi adulterium.
4 † [Sequuntur] no. aliquid prohiberi pp mala, [quæ ſequi poſſunt. 22. diſtinct. deniq;. 38. diſtinct. c. ideo. 12. q. 3. nolite. argu. ꝯ. ff. de pact. ſi vnus, §. iſtud, ff. qui & a quibus. l. vlt. in fin. [indulgemus.] i. indultum de iure communi ſignificamus.

SVMMARIVM.

1 *In peccato mortali conſtitutus: & ad epiſcopatum promotus, an deponatur.*

CAP. XXVII.

Sicut noſtris. [Vacante] qñ nihil licet immutari, j. ne ſed. vac. per totum. [Iuramẽta] no. in mortali peccato conſtitutum, & ad epiſcopatum ꝓmotum non deponi. ad idem ſupr. de renun. niſi cum pridem, §. pp conſcientiam, & §. perſonæ. & dicunt quidam hoc fieri pp peccatũ, quod eſt leue, ꝙ ſ. non deiicit iam promotũ. 68. diſt. c. 1. 50. diſt quicunq;. Quod autem incauta iuratio ſit peccatũ leue, apparet ex pñia leui. 22. q. 4. cum iuro. ſi autem eſſent magna crimina, & publica bene deiicerent, vt ſupr. de renun. niſi cũ pridem, § perſonæ. 24. diſt. c. vlt. 50. diſt. ex pęnitentib. 81. diſt. ſi quis ſine, & c. quicunq;. quæ autem crimina inducãt depoſitionem, & quæ non, no. ſup. de temp. ordi. ex tenore.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum factum in præiudicium alterius non tenet.*

CAP. XXVIII.

Cum contingat. [Legitimas.] ff. de fun. dota. l. Iulia. [ſeruare] ſm canones ſm leges ſecus, C. de legib. non dubium. [alterius] puta creditorum. ſi enim in eorum præiudicium vergeret, ſecus, vel ſi vergeret in præiudicium eccleſiæ, ſup. eo. c. 2. idem ſi vergeret in præiudicium regis, j. eo. intellecto. Idem, ſi vergeret in præiudicium cuiuſcunque alterius, ſup. eo. venientes.

SVMAMRIVM.

1 *Non contrahitur in re turpi.*
2 *Vaſalli ad quæ ſeruitia teneantur dominis.*
3 *Si quis commodat equum, vel arma ad bellum, & ibi amittantur, non cõpetit actio ad repetenda. quid autem in mandatario, in nu. 4.*
5 *In bello iuſto, quod ex principis edicto fit, res occupatæ ſunt capientium.*
6 *Nunquid actio ui bo. rap. competat ei, cui abſtuli rem meam uiolenter, cum eam mihi reddere denegaret.*
7 *Non fit compenſatio in pęnis temporalibus, uel ſpiritualibus, uel etiam in pecuniariis, quæ applicantur fiſco.*
8 *Socius tenetur ſocio, ſi aliquis amittat caſu fortuito.*
9 *Socii tam de lucro, quàm de damno participes eſſe debent.*

CAP. XXIX.

Sicut, & infra. [Iniuſtè] ſecus, ſi iuſtè. 33. q. 4. dicat. de hoc no. j. de homi. ſicut. qđ ſit iuſtum bellũ, & qñ liceat alicui alium impugnare, no. ſupr.
1 de reſti. ſpol. olim. † Et no. ꝙ nunq̃ vocati ad iniuſtum bellum habent actionẽ mandati, vel aliã ꝯ vocantẽ ad impendia, vel dãna contingentia ſibi occaſione vocationis, vel mandati, qa in re turpi obligatio non ꝯhitur, inſti. manda. §. illud quoque. ff. manda. ſi remunerandi §. rei turpis, & l. ſi manda. § qui eodẽ. Vocati aũt ad iuſtũ bellũ actionẽ mandati habẽt ꝯ vocantẽ, niſi ex debito teneanť, vel niſi cã pietatis, vel humanitatis, vel parẽtelę faciãt. 23. q. 3. nõ inferẽda, & in aliis. c. eiuſdẽ q. 11. q. 3. ſi dño, & c. Iulia. & vř, ꝙ illi, q ex debito faciunt, excuſanť, niſi bellũ eſſet malũ manifeſte. 11. q. 3. quid ergo. 23. q. 1. quid
2 culpatur. † Itẽ vř, ꝙ de iure eſt, ꝙ vaſalli licet teneanť eſſe ĩ cõſilio, & auxilio, ꝙ dñi non lædanť. 22. q. 5. de forma: non tamẽ milites dẽnt ire cũ armis in ſeruitio eorũ, nec aduocati tenenť pro eis aduocare, vel alia ſeruitia eis exhibere niſi ex pactis ad hoc teneantur, cũ non teneanť ad munera pſonalia cũ sũptu, vel ſine ſumptu niſi ex pacto. de hoc no. j. de immu. eccle. nõ minus. vel niſi in caſibus, qui ponunť in vſibus feudorũ, vel niſi ex conſuetudine, vel alio iure ſpeciali debeant teneri. Sed ꝯ prædicta vř. ſ. ꝙ dñs vocans alios non dẽt teneri de dãnis datis in bello, qa caſus fortuiti nõ dẽnt ĩputari ſibi. j. de hom. c. Ioãnes. Sed tñ. ꝙ hic nõ fuit caſus fortuitus qui de facili potuit p̃uideri a vacante, ſ. ꝙ ſi iret ad bellũ, ꝙ de facili poſſet expolia-
3 ri, & capi, qa dubius eſt euentus belli. † Secus tñ eſt in cõmodatore, qa ſi cõmodat equũ, vel arma ad bellũ, & ibi amittantur nõ ꝯpetit actio ad ea repetẽda. ff. cõmo. ſi vt certo. §. ſed interdũ, & hoc erit ea rõne, qa nõ exceſſit fines ꝯctus, quia ad eum vſum uſus eſt, ad quẽ accõmodatũ accepit. idem eſt in locatione equorũ, vel armorũ, qa ſi ibi capianť, ꝯductor non tenetur ad emẽdã, quia ſic ea cõduxit. ff. loc. l. uideamus. §. ſi hoc. & cõ-
4 mo. l. ſi. † Mandatarius aũt, qui vocať ad bellũ, licet pręſcire potuit, ꝙ equũ de facili amittere poterat, ſciebat tamẽ, ꝙ p actionẽ mandati ꝯſequi poterat a mãdatore impendia ſua, & damna. ff. mãd. itẽ caſus. § impẽdia, & l. q mutuã. § fin. Sed locator dẽt eſſe ꝯtentus mercede ſua: vnde nec tenet cõductor, dũmõ dolũ, vel culpã nõ ꝯmiſerit. ꝯmodatarius ẽt non tenetur, niſi de dolo, & lata culpa, uel leui, & leuiſſima. ſed ꝯſtat, ꝙ ille qui vtitur equo ad eũ vſum, ad quem ei ꝯmodatus eſt, nec ẽt in minima culpa eſt. Hæc aũt in mandatario non attenduntur, immo, qñ mãdatarius melius implet mãdatum, tunc hẽt actionẽ mãdati ad ĩpendia, & dãna dũmodo abſint dolus, & culpa.
5 † In iuſto autẽ bello, qđ fit ex edicto principis, dicimus, ꝙ res occupatæ ſunt capientiũ, & liberi hoĩes capti fiunt ſerui. ff. de cap. & poſt. reuer. hoſtes. ff de uerb. ſign. boues. Si uero non ſit bellũ ex edicto principis, ſed aľs ſit iuſtũ, puta quia eſt ad defenſionẽ rerũ ſuarũ, vel pro executione iuris ſui, tunc diſtingue, qa ſi ille, q bellũ tale gerit, hẽt iuriſdõnẽ, põt ſtatuere, ꝙ quicũque inuaſerit aliquem, liceat inuaſo bona inuaſoris capere, & ſua facere, & ẽt inuaſorem detinere, quouſq; eũ dño aſſignet, vt no. j. de ſenten. excõ. a nobis. Itẽ ſi ſup hoc nõ fecerit aliq̃ ꝯſtõnem, põt tamen dãnare de inuaſione facta intra fines ſuæ iuriſdõnis. C. vbi de crimine agi oportet, authẽ. qua in prouincia. Si aũt ille, qui tale bellũ iuſte agit, nullã hẽt iuriſdõnẽ ſuper eo ꝓ quo bellum agiť, & tamen quia iuſte pugnat, puta qa aliꝰ inuadit ipſum, & ipſe ſe, & res ſuas defendit, & tunc licet uim vi repellere, & ẽt in repellẽdo hoĩes pcutere, & ẽt occidere, ſed cũ moderamine inculpatæ tutelę, ut no. ſ. de reſt. ſpol. olim, in ſi. tunc tñ non licet ei bona eius capere, nec capiendo ea ſua facere, nec licet inuaſorẽ detinere. & tunc non ꝯpetit inuaſori ꝯ hunc ſpoliatorẽ actio vi bon. rap. nec actio iniuriarum, quia obſtat ei exceptio paris criminis. j. de adul. intelleximus, ubi nota. ſed bñ ꝯpetit rei uen. qa dñium remanet penes eũ, ſicut
6 prius. ff. de rei ven. l. in rẽ actio. † Sed q̃res, ſi mihi repetẽti meũ reddere deneges, & ego meũ uiolenter aufero, nunquid tibi cõpetit actio, vi bo. rap. ar. ꝙ ſic, ff. qđ me cã. l. extat. Sed ex prædictis vř, ꝙ dẽt tibi obſtare exceptio paris delicti, quia delinquis ita ut denegãdo, qđ meũ eſt, ſicut ego, qui vi rapio. So. circa diuerſa ſunt hæc delicta, & iõ non ꝯpenſanť, hic tñ ꝯſtat, ꝙ exceptio culpæ nõ impedit ꝓſecutionẽ actionis de dolo, vel, criminis. ff. ſolu. ma. ſi mora. Alii dicunt in p̃dicto caſu, & vř melius, ſ. qñ ſpoliatus ſpoliauit ſuũ ſpoliatorẽ, vtriq; ꝯ alterũ ꝯpetit actio ui bo. rap. & ẽt iniuriarũ. Sed bene cõpetit alteri ſpoliatori exceptio ꝯpenſationis in tñ, quantũ æſtimabitur ſpoliũ, uel iniuria alterius. ſic. n. intelligiť, ꝙ dolus dolo ꝯpenſatur. ff. de dolo, ſi duo, & paria crimina mu. cõ. tol. j. de adul. itelleximꝰ. Itẽ fit ꝯpenſatio inter delinquentes quo ad mutua paria debita, ẽt ſi non ſint pecuniaria, vt in redditione debiti ꝯiugalis, & in receptione dotis, & donationis pp nuptias, & ſic intelligiť.
7 j. de adult. intelleximus. ff. ſol. matr. uiro. † Quo ad pęnas autẽ tpales, vel ẽt ſpirituales, vel ẽt quo ad pecuniarias, quæ applicantur fiſco, nulla fit ꝯpenſatio, imò oẽs, qui delinquunt, & illi tñ puniuntur, vt patet. C. de mõ mul. p totũ. j. de his, q̃ fiũt a maio. par. cap. q̃ſiuit. Itẽ vř, ꝙ iſte mandator, qui vocauit alios ad exercitũ, qui amiſerunt equos, & arma, hẽt actionẽ ui bonorũ rapto. ꝯ raptorẽ ꝓ rebꝰ ablatis vocatis, cũ ſua interſit, quia actione mãdati tenet eis ad ſatiſfactionẽ: tu tñ dicas ꝯtriũ & hoc ea rõne, quia res ablatæ nõ erãt ĩ bonis mãdatoris, nec de bonis eiꝰ ꝓceſſerãt. ff. vi bo. rap. l. 2. § ĩ hac actione. actio. n. fur. vel bo. rap. nõ ꝯpetit niſi ei, qui habuit dñiũ, uel poſſeſſionẽ, vel detentionẽ, uel aliquod ius, ut eſt ille, cui res obligata ẽ pignori, ſed nondũ tradita. ff de præſcr. ver. ſi rem §. ſi quis. ff. de fur. ſi is qui rẽ, & l. hoĩes, ergo expoliati ſinguli agere dẽnt. Sed ꝯ j. de iniuriis. c. pe. ſol. ibi idem vř. ſi etiã mãdator eis ꝓmiſiſſet, ꝙ ſeruaret eos indemnes. ff. locati. l. q̃ro. In his aũt caſibꝰ & ſimilib. expediens eſt conſiliũ, vt mandator ſatiſfaciat ſpoliatis: ſed ante ſatiſfactionem ſibi cedi faciat actionem ſic enim agere poterit ꝯ ſpoliatores. C. man. l. pen. & ult. poſt ſolũonem aũt non prodeſſet facta ceſſio, niſi & de ipſa facienda antea cõueniſſet. ff. de ſolu. l. Modeſtinus. Quid ſi ego mãdaui alicui, ꝙ faceret mihi ædificiũ in inſula circundata mari & mãdatarius volens adimplere mãdatũ accepit ſeruos, & pecuniã, & calcẽ, & aliam materiã ædificij, quã prius habebat nõ ob hanc cãm, ſed ob aliã, & ea oĩa mittat p mare ꝓ mãdato ædificij implendo, & oĩa naufragio pereant? nullo mõ de hoc dãno tenet mãdator, quia caſui ĩputãdũ eſt & nõ mandato. ff. mãd. inter cãs. §. non oĩa. Sic. n. hæc oĩa poterant venire caſu fortuito domi remanendo, ſicut pierũt eũdo p mare, licet plurib. caſib. & frequẽtib. ſubiaceãt eũdo p mare, q̃ remanẽdo domi. nõ. n. caſus fortuiti

Universidad de Deusto Biblioteca

fortuiti æſtimādi ſunt. iſte enim pp mandatū nihil amiſit, ſed pp caſum tm̄, vt dicit lex.præall. Et ſi aliud dr̄, ſequitur magna abſurditas, ſ. ꝙ ſi ꝑ vnū ſolū paſſum pdicta portata eſſent, vel ēt ſolummō portari deſtinata, & fulgure, vel alio fortuito caſu piiſſent, ꝙ mādator teneret, qd abſurdū eſt dicere, vel ſentire. Sed ſi ſeruos, vel materiā ædificij emiſſet pp ædificiū, vł pecuniā mutuo accepiſſet, vel pp ædificium alienare omiſiſſet, & hoc caſu fortuito periiſſet, bñ tenetur mādator mādati, ēt ſi eodē mō apud mādatarium periiſſent. ꝓbatur hoc. ff. de cond. ob cau. ſi pecuniā. ff. mand. ſi procuratorē. §. vlt. & l. ſeq. §. item Pap. & §. itē Labeo, & l. ſi quis aliqui, & l. inter cauſas. §. impendia, & l. q mutuā §. fi. ff. de neg. geſt. ſed an vltro: iſte. n. non pp caſum fortuitū tm̄ hoc amitit, ſed pp mādatū, quia nunq̄ hic emiſſet, vel mutuo accepiſſet, niſi pp mandatū impendū hoc
8 feciſſet, & ideo de eo tenendus eſt. †Sed dices, eodem mō nunquam amiſiſſet prædicta, niſi mandatū præceſſiſſet, quia nunquā mari expoſuiſſet. Rñd. neſcis, ſi alio caſu fortuito piiſſent, ēt ſi domi ſtetiſſent, cū infiniti ſint caſus, qui præuideri nō poſſunt. C. de uſu. l. pen. circa medium. C. de præſcrip. 30. ann. l. fi. ante finem. In ſocietate tamen ſecus eſt, quia ſocius tenetur ſocio, ſi aliqua amittat caſu fortuito, ſi ea ſecū non tuliſſet, niſi ad negotiandū iuiſſet. ff. pro ſocio, cū duobus. §. quidā. & eſt rō diuerſitatis, qa ſocietas eſt quaſi quædā fraternitas, & ideo
9 magis debet cōicare dāna, & lucra. †Itē quia ſocietas fit cā lucri, & ob vberiorē quæſtum, & quaſi fratres participant ſibi lucra, vnde dāna participare dicuntur. ff. pro ſo. l. chori ſocietatē & l. ſeq. & l. cū duob. §. Pap. alias eſt lex, & incipit, ſi fratres. & §. ſeq. equum. n. eſt, vt qui patitur lucrū, patiatur & dānū. ff. de re iud. l. ſ'm naturam. Quidā dicunt idē ſeruandū inter mādatorē, & mandatariū. & hoc certū eſt, qa ſi ſic ſeruetur, vrbanū eſt certe, & de iure. Idem videtur, ſiue prius ſuas, ſiue de nouo emptas caſu fortuito amiſit, dū mō caſus talis ſit, quē non incurriſſet, niſi mandatū accepiſſet, vt in l. præall. ff. de cond. ob cau. ſi pecuniam. §. fi. ff. pro ſo. cum duob. §. quidam. ff. mand. inter cās. §. impendia. ff. de neg. ge. ſed an. Si aūt non eſſet talis caſus, qui propter mandatum contingit, ſed etiam alias contigiſſet, tunc nō haberet actionem mandati, & ſic intelligitur. ff. māda. inter §. non omnia. [ipſum] H. [negligit] ſupra eo. peruenit.

CAP. XXX.

Nimis. [Temporale] ſupra de maioritate, & obedient. ſolitæ.

SVMMARIVM.

Iurāti nō eſſe cōtra aliq̄ē, qb. in rebus liceat cōtrauenire, & quomodo.

CAP. XXXI.

Petitio. [Extorſit] precib. importunis, vel ēt metu, qui caderet in ɔſtantem virum: alias. n. ſecus, vt no. ſ. eo. ad nr̄am. [ipſum] hæc verba ſequentē interpretationem recipiunt, quia agebatur hic inter eos, quod ex illis verbis apparet, ɔſpirationes &c. alias ſi gñaliter ageretur, ꝙ in nullo negotio eſſet ɔ eum: tunc. n. in negotiis eccleſiæ non aſtringerentur, vt ſ. e. c. 2. ſed in ſuis propriis deberent obtinere abſolutionē, ſi iuſtus erat metus, vel alia cā rōnabilis, quare fuit iuſm extortū, vt no. ſ. in c. quod me. cā, ad aures. [ſpecialibus.] ff. loca. l. q inſulam. §. ult. C. de ſo. inquiſitio, arg. ff. de pac. cū eo. in Auth. vt diffe. iudi. §. ſi uero reſu. ff. ſi ſerui. vendi. altius.

SVMMARIVM.

Teſtis iurans de veritate dicenda, an non tantum quæ uidit, ſed etiam quæ nouit, & quæ alia dicere teneatur.

CAP. XXXII.

Ex literis. [G.] debitorē. [E.] creditore. [a partib.] per quas pōt melius veritas haberi, vnde & ad eas eſt recurrendum. ff. de procu. ſi actor. C. de procu. l. fi. ſ. de iura. calum. cum in cā, ubi no. Iſtud aūt iuſm licet dicatur de veritate dicenda, non eſt tantum de his, quæ quis vidit, ſed eſt
a tm̄ de his quæ quis indubitanter nouit: [a] nam non uidi Chriſtum crucifigi, & tamen firmiter hoc noui. Item non uidi Cōſtantinum, nec Iuſtinianum Imperatorē, ſed ipſum bene noui ar. ſ. de teſti. ad hoc. ff. de iureiu. videamus. ad hoc facit, quod dicit Aug. ꝙ ſpes eſt certa expectatio futuræ beatitudinis, qa de futura beatitudine non pōt haberi certitudo ſciētiæ, ſed credulitas tm̄ ſic eſt in iuramento de ueritate dicenda, quia iurat vera eſſe ea, de quib. non dubitat, licet ea non viderit, ſed teſtis non tantum iurat de veritate, ſed de his, quæ in eius præſentia ſunt facta. C. de teſti. l. teſtium. Innocen. IIII.

ADDITIO.

a ¶ Nouit. Ad hoc dictum Inno. vide Card. late in conſilio 56. incipien. in elucidatione præmiſſis dubiis, col. 2. verſi. ſed ad hoc ſtatim, & col. ſeq.

CAP. XXXIII.

Intellecto. [Illibata] hæc dec. intelligitur, quoniam fecit alienationes, propter quas grauiter lęditur dignitas regalis. non enim propter hoc interdicitur ſibi donare, uel aliter alienare, ar. ſ. eo. tua nos 2.

SVMMARIVM.

Contra propriam confeſſionem an & quando liceat venire.

CAP. XXXIIII.

Mulieri. [Hoc.] ſ. ɔhere. [conſcientiæ] quidam dicunt hoc ſpeciale ī matrimonio pp periculū, quod eſſet, ſi continere cogeret, arg. j. de eo, qui cog. conſan. vxor. ſuæ. Iordanæ, uel dic qd plus placet. ſ. ꝙ poſt ſn̄iam cuilibet licet ɔ ſuam ɔfeſſionē venire. de hoc no. j. de excep. cū venerab.

SVMMARIVM.

Iuramen. an extendatur ad præterita, vel futura.

CAP. XXXV.

Clericus. [Idem] hoc intelligo, qñ poſtea facto nouo ſtatuto dixit ſe uelle teneri ad eius obſeruantiam ex debito prius præſtiti iuramenti. Secus autem, ſi iuraret ſeruare ſtatuta præſentia & futura, ar. ſ. eo. veritatis, & ſ. de teſti. cogen. præterea nam tunc ex virtute iuramenti teneretur ad ſtatuta facta poſt iuſiurandum, dummodo bona, & canonica eſſent, argumen. ſupra eo. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum aliud neceſſarium, aliud iudiciale.*
2 *Iurare quando quis cogitur, etiam ſi nihil contra ſe ſit probatum.*

CAP. XXXVI.

1 Iuramentum. [A te] †in dice, & appellatur hoc iuſiurandū neceſſariū. [de cauſa.] ff. de in lit. iur. l. vlt. C. de iureiur. generali. §. ſin autē. [recuſari.] C. de iureiur. delata, & l. generali. §. ſin autē is cui. & appellatur hoc iuſm iudiciale. [famoſa.] ff. rerum amo. Marcellus, & l. ſeq. [a-
2 ctor.] C. de eoden. qui accuſare. [actor] niſi† qñ iudex accuſatur ꝙ accepit pecuniā pro diffinienda cā, in quo caſu, & ſi nihil ꝓbet ɔ eum, tñ iurare det ſe nihil accepiſſe, in Auth. vt liti. iur. colla. §. & hoc in alio caſu quo ipſe ponet, & no. ſ. de procu. c. 2. [Præſumptione] vnius teſtis. [obtinere] ſi uero nil probat, reus abſoluitur. ſi autem ſemiplene, puta quia p vnū teſte deferetur iuſiurandum, vt hic. C. de edell. qui accuſare. C. de iudic. properandum. [pro illo] actore. ff. de iureiu. admonendi. [deferendum.] C. de iureiuran. in bonæ. C. de iudi. properandum. ff. quemad. teſta. aper. l. j. in fi. ff. de do. præ. Theopompus.

De exceptionibus. *Rub. 25.*

SVMMARIVM.

Ex confeſſione ſua an, & quando quis damnari poſſit pœna ordinaria.

CAP. I.

DEnique. [Hactenus] repete, quæ diximus ſupra de teſt. ſuper eo, & c. teſtimonium. [obiciuntur] & ſufficit ſn̄ia ɔ eos lata, ſupra de teſti. teſtimonium. & idem dicimus, ſi quod crimen confeſſi ſunt. [Stephanus.] 3. q. 11. neganda. 2. q. 6. criminationes. [probauerint] quod fit eo ipſo, ꝙ non probetur ɔriū. ſ. de præſump. dudū. [Confeſſi] contra ſupra de elect. inquiſitionē. ſupra de confeſ. cum ſuper. Solu. ex confeſſione ſua dānari non pōt, vt hic, niſi crimen, de quo teſtificantur, tangat crimen, de quo agitur, quod in decr. ɔriis contingebat. vel ibi imponitur extraordinaria pœna, qd hic non negatur. Sed nec extraordinaria pęna infligenda eſt, niſi confeſſis, & ſic loquitur pmiſſa ɔria, & ar. C. de teſt. nullū. & non eſt imponenda illis, quib. in modū exceptionis probatū eſt crimē p alios teſtes, vt hic, & ſupra de or. cog. cum dilectus, in fin. [præſertim] maximè, idē eſt, & ſi contingat cām quantum ad reprobationem teſtiū, & inſtrorū, ut no. ſ. de confeſ. cum ſuper: ſed in confeſſione ſecus, vt no. ſup. de ɔfeſ. c. 2. & ſ. eo. c. in gl. pce. [Cauſam de qua] ut ſi aliquis accuſetur de ſimonia, & ipſe accuſatus ꝓ ſe inducat teſtē. ſ. ꝙ nō erat in terra, qñ cū eo dr̄ ſimonia ɔmiſſa, vel ꝙ nō ipſe accuſat⁹, ſed alius ɔſcius, & auctor fuit huius ſimoniæ. nam in his caſibus, & ſīlibus, ſi ipſe teſtis confitetur ſe ſimoniacè aliquid dediſſe, vel recepiſſe, verè peccatū, quod cōfitetur, i. ſimonia, tangit crimen, de quo agitur, ſ. ſimoniam, quia de ſimonia accuſatur, & tunc bene punitur. [cōtingere.] ff. de adul. l. 2. §. ſi publico. 4. q. 3. § item qui falſo. ſupra de confeſ. cum ſuper. ſupra de elec. per inquiſitionem.

SVMMARIVM.

Excommunicatus an, & quando ab accuſatione repellatur.

CAP. II.

A nobis. [Quæſitum.] Cā dubitationis eſt, quia nō videbatur, ꝙ cōicans poſſit obijcere excōicationem excōicato, cui cōicauerat, ar. j. de ac. nulli. 3. q. vlt. ſicut. ff. de adul. ſi uxor. ſup. de iureiuran. quemad. 4. quæſt. 3. ſi quis teſtibus. 8. quæſt. 2. dilectiſſimi. j. de his, quæ fi. a. maio. par. cap. ex ore. j. de præben. cap. pro illorum. j. c. proxi. infra de appel. an ſit. So. nonnullos ſuſtinemus quos inuiti toleramus. 24. q. 1. quiſquis. no. igitur ꝙ accuſator excommunicatus repellitur ab accuſatione, nec poteſt replicare de communione ſecum habita ab excipiēte. idem dico, & ſi accuſator ſimplici & minori excōicatione ligatus ſit, non repellitur, ēt ſi accuſatus ſit maiori excōicatione excōicatus, cum ſibi legitima defenſio reſeruetur. j. e. cum inter, & c. dilecti. Quod intelligo verū, ēt ſi de ipſa excōicatione impetratur, de qua impeti non pōt ab his, qui ei cōicauerunt. j. de ſent. exc. in pn̄tia. & eſt rō, quia eſt criminoſus, ſ. quod met. ca. ſacris, & criminoſi non admittuntur ad accuſationem 2. q. 7. pſi Apoſtoli. niſi ſuam proſequantur iniuriam. 4. q. 6. oīb. & in ep̄o. 2. q. 7. cum paſtoralis. & in exceptis criminib. 2. q. 7. in princ. beneficium ante appellationis nō pōt tollere aliquod crimē. j. e. cum inter. [is] ſ. reus, vel accuſatus. [excōicato] actori, vel accuſatori [ipſum] agētem, vel accuſantem. [repellere] excipiendo. [ille] accuſator. [eum] ɔ accuſatū. [primus] accuſator. [ſecundus] accuſatus. [participatione] maxime: idem. n. eſſet, ſi vterq; eſſet minori excommunicatione excommunicatus. j. e. dilecti. arg. 32. q. 8. nihil. 3. q. 7. c. iudicet. C. de adul. quoniam Alexan.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt etiam infamis fungi officio procuratoris.*
2 *Reſcriptum accipit vires ex ſcribentis intellectu.*
3 *Electio clerici beneficiati non prohibetur.*

CAP. III.

Cum eccleſiaſticæ. [Poſsint] mirum videtur, ꝙ nomine eccleſiæ hanc exceptionem opponere non poſſunt. Lau. rñdet, ſoluat q pōt. Vincentius dixit, ꝙ & qui plura hēt beneficia, & q noīe eccleſiæ opponere non pn̄t, ad hæc nō admittunt, quia de certa ſciētia Dñi Papæ, & habentis plura beneficia ꝓceſſerant literæ, ar. ſ. de of. deleg. paſtoralis. j. de reli. do. ɔſtitutis. Alii dicūt, ꝙ nec noīe eccleſiæ poſſunt opponere, cū eccleſiæ ſeruitorum numerum ampliari expediat. ſ. de conſt. c. pe. nec noīe ſuo, quia qđ quiſq; iuris in alium ſtatuit, eodem iure vti dēat. ſ. de conſti. cum oēs. 32. q. 7. nihil iniquius. Sed quid ſi recipiāt aliquos beneficiatos pluribus beneficiis, nunquid poſſunt excipere ɔtra alios? quidam dicunt, ꝙ non, ar. j. de pb. pro illorū. ff. de adul. ſi vxor. Dic ad primū, ꝙ verū, & meū ius eſt, qa hic, de quo agit, erat canonic⁹ eccleſiæ, vt pote qa inueſtit⁹ erat p Papam & agebat ɔ eū, ꝙ repelleret, vel cū peteret poſſeſſionē, excipiebatur, ꝙ non erat admittendus, quia aliud bñficiū hēbat. bene ergo poterat eis rñdere, fruſtra auxiliū. l. ſi ſuocat, & c. vt no. j. de adul. c. pe. Et ſi q̄ritur, ſi qui ſunt, qui habēt plura bñficia & alii non dico, ꝙ noīe eccleſiæ non pōt ꝓponi, cū in dānū eccleſiæ non vertitur. Si aūt verteret, ſecus, puta quia pp paupertatem pbendarū eccleſia deſeratur. nā quilibet ēt habens plura beneficia ageret tunc, ēt aliis inuitis, vt in interdicto de lib. ho. exhi. Item quilibet admittit. ſi ſuū intereſſe, & ius ſpāle proſequitur & cæteris inuitis. ff. de procu. licèt. Secus ſi cōe, puta quia diceret minorem præbēdam habeo. ſi iſte ſuperaddat, ſed ſi de ſua
1 pbenda ſpāli diminueret, tunc eſſet ſpāle intereſſe. †Exceptio aūt, ꝙ ꝓcurator plura bñficia hēt, nō obſtat, cū ēt infamis poſſit eſſe ꝓcurator. inſti. de excep. § vl. Sed oppones, ſi hic erat canonic⁹, quare īpedit, cū nō hēat poſſeſſionem ēt ab his, qui nō hñt plura beneficia, & etiam ſi noīe eccleſiæ excipiant? ɔ j. de appel. conſtitutus. j. de accuſa. accedens. Sed hoc iō fit, quia dicebat ꝓbreptionē impetraſſe, de hoc no. ſ. de dolo, cū olim. hoc aūt bene fatemur, ꝙ ille, qui plura beneficia hēt, bene excipiet ɔ reſcriptum ſup beneficio impetratū hoc mō. ſ. tu nō potes p hoc reſcrip. petere beneficiū, cū ſit impetratum per viam ſuppreſsionis. hæc igit exceptio ꝓprie ɔ reſcriptū ꝓponitur, & non ɔ pſonam. ſed hic cū iā receptus eſſet, hęc exceptio nō obſtabat, quia ei nō obſtaret, ſi aſs canonic⁹ eius eccleſiæ eſſet electus, cū non ſit crimen plura beneficia hr̄e, vt no. j. de pben. cū
2 iam dudū. †Sed dices, quare ɔ reſcriptum ɔpetit exceptio beneficiorum pluriū, ſi non eſt peccatum? Rñ. reſcriptum vires accipit ex intellu ſcribentis. j. de verb. ſig. dilect. Sed quia habēs beneficium q̄tūcunq; modicū etiam inſufficiens, ſi reſcrip. impetret ſup alio, nō valet, quia pſumitur ɔ Papæ volūtatē impetratū. ſ. de reſcrip. ſi ꝓponente, electio aūt uires accipit a iure.
3 †Clericus aūt beneficiatus non ꝓhibetur eligi, niſi forte tanta eſſet multitudo, ꝙ in ambitionem, vel auaritiam tranſiret. j. de pb. cū iam dudū, vbi no. ſed hoc vr̄ ɔ id, quod hic dr̄, quia ideo admittitur ɔ inſtitutū, quia beneficia plura habebat. nam ſ'm ea q̄ ꝓxime dicta ſunt, ex quo non ɔ reſcriptū, ſed ɔ inſtōnem obiiciebat, iam ſ'm iura iudicari debebat, q̄ non prohibent canonicū in una inſtitui in alia. & ſic ēt & ſi illi non haberēt plura beneficia, tñ tunc hoc opponere nō debebat. ad hoc quidā rñdent, ſicut exceptio obreptionis opponitur ɔ reſcriptū, ſic pōt opponi ɔ collationē. ſ. de dolo, cū olim. j. de acc. accedēs. ff. de na. re. l. j. Illud aūt non videmus ſibi aliquo mō obiici poſſe, ꝙ plura beneficia habebat, qm̄ ſi alias de iure exceptio legitima ɔpeteret, eam opponere poſſet, cum paria crimina nō mutuo ſe tollāt circa diuerſa ɔmiſſa, ut no. j. de adul. c. pe. Reſpōdeo, ꝙ hæc crimina circa idē ɔmittebant. ſ. circa negligentiam hmōi beneficii, de quo agitur. vel dic. & melius, ꝙ hic non ſumitur ar. a ɔrio ſenſu. ſicut. n. repulſi fuerunt, q habebant plura beneficia, ſic repellentur, qui non habent plura in caſu, in quo loquit decre. vt dictū eſt. [opponere.] j. de vſuris, qa fruſtra. 3. q. 7. in grauib. ff. de do. excep. apud Celſum. §. Marcellus.

SVMMARIVM.

1 *Quando agens dilatoria exceptione ſolutionis ſit repellendus.*
2 *Iudex condemnat reum ad debitum ſoluendum in ſententia, quando cōſtat de debito, & de dilatione.*
3 *Declinatoria iudicij in ipſo litis primordio proponenda, & probāda eſt.*

CAP. IIII.

1 Paſtoralis. [Dilatorias.] †De dilatoria exceptione ſolutionis dic ſic, ꝙ ſi ex cōfeſſione actoris, vel alio modo conſtaret, ꝙ ſolutio debiti differenda ſit, repellitur ab agendo, quia male agit. ff. qñ di. vſusf. le. ce. l. 1. § fi. ff. de verb. ob. continuus. §. 2. ff. de eo, quod cer. lo. l. 2. §. ſi quis ita ſtip. & induciæ duplicant, vt ſ. de plus petitionibus. c. j. Sed ſi non conſtat de propoſita exceptione dilatoria ſolutionis, faciēda eſt litis conteſtatio ſuper principali qōne, & probatio exceptionis differenda eſt poſt litis conte. C. de proba. exceptionē. ſ. de lit. conteſt. exceptionis. ſ. de foro comp. ex parte. & not. ꝙ l. præal. exceptionem. dicit exceptionem dilatoriā proponēdā non ante lit. conteſt. ſed in initio litis, & appello initium litis, ēt ſi proponitur in lit. conteſta. vel parum poſt, puta antē q̄ ad alios actus iudicii procedatur. C. de iura. ca. ū. l. 2. in prin. Rō aūt, quare oportet in initio, vel ante initium proponi, & non poſt, hæc eſt, qa ſi reus poſt litis conteſt. ipſam opponat, per ipſam nō impeditur ꝓceſſus iudicii, & dilationū materia amputanda eſt. C. de tēpo. appel. l. 2. in prin. & hoc curare dēt iudex, & ius, vt lites citō decidant. ff. ſi cer. pet. qdā. ſ. de dolo, finē, in prin. cū ſi. nec reus pōt ex hoc multum ɔqueri, ſi poſt litis ɔte. non poſſet hanc opponere, quia cū tpalis ſit tm̄, modicū gñat p̄iudiciū. C. de preci. impe. offe. l. 2. Itē quia ſi ante litis conte. tacuit & poſtea eā proponat, præſumitur cā differendi facere: vñ vr̄, ꝙ ſi de nouo q̄cunq, ēt poſt litis conteſt. veniret ad notitiā eius, puta qa pactū de non petendo factū fuit cū ꝓcuratore ſuo in remotis partib. tunc agēte, & poſtea ei ſignificāte. ff. de verb. ob. l. fi. §. ſi inter eos in tali caſu vr̄, ꝙ ēt poſt litis conte. proponi poſſit multo magis, q̄ in declinatoria fori, de qua hic ɔceditur. j. eo. c. & ſ. de off. del. inſinuante. aliqui tñ dicunt ꝙ ſemper ēt poſt litis conteſt. admittenda eſt hmōi exceptio, & intelligūt legē præall. exceptionē. nō imponere neceſſitatē. oēs aūt fatent, ꝙ ſi p atteſtationes, vel inſtr̄a apparet debitū in diē, qđ bñ proderit reo, qa licet ad hoc non fuerint ꝓducti teſtes, tñ ɔtingit principale negotiū, vt no. j. de accu. inquiſitio-
2 nis. †In ſn̄ia aūt ſp, qñ ɔſtat de debito, & de dilatione, iudex cōdemnabit reū ad debitū ſoluēdū, licet male egerit, quia de qua re cognouit iudex &c. ff. de iud. de qua, de hoc no. ſupra de pl⁹
3 peti. c. j. †Declinatoria iudicii inter ipſa litis auſpiria ꝓponenda eſt, & probanda. j. de re iud. inter monaſteriū. C. de except. l. pe. & niſi tunc proponat in perſonam iudicis, conſentire vr̄. C. de iudi. ſancimus, in fi. niſi ſibi poſtea ɔpetere incipiat. ſ. de off. deleg. inſinuante, vel ad eius notitiā de nouo perueniat, vt hæc dilatoria ſolutionis ante lit. ɔteſt proponitur, ſed poſt probatur fundata intentione actoris. C. de ꝓbatio. exceptionē, & C. de excep. ſi quidē. ſed ītelligo ante publicatas atteſtationes. Auth. de teſti. §. quia vero. peremptoria verò añ lit. conteſt. & poſt pōt opponi, & probari. C. ſenten. reſcin. non poſ. perēptorias. j. de præſcrip. auditis. ſi aūt eadē ſit peremptoria ſolōnis, & declinatoria iudicii, non in principio ꝓbatur, ſed in proſecutione principalis qōnis differtur, ſ. de fo. compe. ex parte. ff. ad exhi. l. 3. §. ibidē, niſi talis ſit, p quā diceretur ſn̄ia nulla eſſe ipſo iure, vt eſt exceptio rei iudicatæ. 2. q. 6. §. diffinitiua, vel niſi ſit talis exceptio, q̄ eliſis lr̄is elidit ēt principalem qōnem, quæ tñ ex lr̄is nititur, vt ſi Papa ſcribat ꝓ aliquo recipiendo in aliqua eccleſia. nam tunc vtile eſt, & cautū ad elidendū lr̄as, & declinandū iudiciū exceptionē ꝓponere, ꝙ lr̄æ non valent. qa nō dixit ſe ſufficienter beneficiatū. ſ. de reſcrip. ſi propo. ſ. de traſa. ex lr̄is, vel ꝙ non eſſet clericus, vel ꝙ erat condemnatus de crimine, & non differre in principalē qōnem. Et eſt ratio diuerſitatis, quia tunc ad læſionem totius qōnis ſufficit elidere lr̄as, & ſic pp breuiandas lites vtile eſt in prin. proponere: ſecus autem eſſet in aliis peremptoriis, quæ licet elidant iuriſdōnem, tamen qō remanet, vnde interim eſſet neceſſe eandem exceptionem replicare. tamen non negamus, ſi iudex tolerare vult, & pars ēt non ɔdicit, ꝙ talis peremptorias ēt poſt litis cōteſt. ad vtrunq; ꝓpoſita proponi, & probari poſſit, quia pp hoc non vitiatur ꝓceſſus. [tempus] hic terminus præfigendus eſt ad petitionē eius, ɔ quem excipitur. ſ. ſi excipiens hodie proponat vnā, cras aliam. nam ad confundendā eius malitiā iudex hunc terminū præfigit. ſi aūt reus dicit ſe velle proponere exceptiones,

Universidad de Deusto Biblioteca

nes,& ad hoc petat terminum, non dēt spālem hre terminū, sed hēt illū quia iure datur, vt declinatorias iudicii ꝓponat intra 20.dies,nisi abbreuietur,3 q.3.offeratur. & dilatorias vsque ad litis ꝯtesta.Itē dēt uenire instructus, nec dēt ei dari materia malignandi.Ꝯriū tñ f.ꝙ possit peti hæc dilatio, vr̄ expressum j.de ap.cū cam,& credo hunc terminū posse præfigi ēt in perēptoriis,& post lapsum terminū nō vr̄, ꝙ possit proponi exceptio excōicationis, quamuis si terminus præfixus non esset,sp vsq; ad sñiam proponi posset,infra eod.exceptionem,arg.pro prædictis, quia eadē rō est in peremptoriis, quæ in dilatoriis, f.vt finis litium festinetur.Item arg. ad hoc, quia ēt ad agendū quandoq; terminus præfigitur. C.de inge.manu.diffamari, & qui si.sint leg.lator,cum suis concor.[ad illius]exceptionis.

SVMMARIVM.

1 Nunquid excommunicatus possit agere.
2 Non auditur excommunicatus extra iudicium appellans.
3 Nunquid si quis ante excommunicationem extra iudicium appellauit, possit appellationem prosequi.
4 Exceptio in qualibet parte litis rite opponitur.

CAP. V.

3 **Cum inter priorem.** [Vinculo excōicationis]†Circa hanc materiam sic credimus,ꝙ excōicatus nullo modo possit agere,quia personam standi in iudicio non habet,j.eod.dilecti & c.exceptione.excipe,quod habetur supra de off.ord.significauit,in fi. accusari aūt,& conueniri pōt nōiatim, & tunc eōis legitima defensio reseruatur,vt s̄.de iud.intelleximus,puta recusare iudicem,appellare,& excipere,appellationem prosequi ; vt hic no.& j.eo.significauerunt,& c.vl.reconuenire autem nō pōt, vt hic.Item ēt dicunt quidam,ꝙ compensare non possit.Item per id,quod hic dicit in fi. ꝙ defensionis remedium non debet trahi ad materiam impugnationis,dico ꝙ si electus petat confirmationem,ꝙ excōicatus non est admittendus ad excipiendū ꝯ electum,quia sic trahitur defensio ad impugnationis materiam.Item qui est extra ecclesiam, ēt cum sua non intersit, qūo alii obiiciet excōicationem,vel aliquod crimen ? arg. 25. dist.primum. 26 dist. vna.& qūo auferet festucā de oculo fratris,&c.3.q.7.§ tria.in fi. & c. seq. & si obiiciantur paria crimina &c.solue, vt no.j.de adul.c.pe.Sed ꝯ.j.eo.dilecti vbi ꝯ excipientem de excōicatione ꝯ electū non datur replicatio. So.illa loquitur in necessario reo.hic aūt in uoluntario. vnde hic primo reus voluntarius firmare dēt ꝑsonam suam in iudicio, qd facere non pōt excōicatus.sed necessarius reus hoc ipso,ꝙ uocatur,firmauit personam suam in iudicio.s̄.de iudi. intelleximus.vnde & dicit,ꝙ iudiciū redditur in inuitū ff.de verb. obl. inter stipulantem.§.j.& idem dicimus.l. qd ad ꝯdicendū nō admittant excōicati, ubicunq; officiū iudicis imploratur gñalr nullo expresso , vt si quis restōnem peteret aduersus aditionē hæreditatis,vbi uocari debent gñaliter oēs, quorū interest. C. vt ab hære.se ab.tunc si excōicatus se offerat ad ꝯdicendum in integ.rest.non est audiendus.nā qd dicit,ꝙ reo seruat̄ defensio intellige verum , qñ ex necessitate est reus, qui uocatur: sed si ex necessitate non est reus,sed ex uoluntate , vt in casibus ꝑdictis,non credimus,ꝙ se opponere possit,& sic intelligit̄ decre. s̄.de iudi.intelleximus. satis tamē crederemus, ꝙ si in libello exprimeret aliquam personam,puta petro in integ.rest.aduersus sñiam ꝓ lo.ꝯ me latam.audietur,vel qa damnosa est hæreditatis propter debita lo.vel legata ei facta.nā hic ex necessitate videt̄ reus ꝯstitui. Alii tñ dicūt,ꝙ nec hic admittet̄ ad ꝯdicēdum.& dicunt quidam,ꝙ si non fuerit admissus,quia excōicatus erat,postea tanquam absolutus admitteretur, vt petat restōnem in integrū ad appellandum pro eo, quia nec ꝑ se, nec per alium procuratorem potuit ius suū defendere.ff.ex qui ca. maio.sed & si.ff.de minori.Papin. exuli. vel non currit ei tēp⁹: vnde post obtentam absolutionem a sñia rest. in inte. poterit appellare intra x. dies, ar. ꝓ hoc,quia illo tēpore non currit ei tps appellationis arg.j.de ꝯcef. ꝑben.non ua.c.quia.dic tamē, quod factū est ꝯ eū,tenet,nec pōt retractari,quia vocatus non fuit, vel admissus, quāuis alius non excōicatus ob hoc posset dicere nullū,ut no s̄. de ꝓcu. in nostra. prius dictū magis placet,& ualet restitutio ad appellandum,qñ aliter sibi super iure suo subueniri non pōt.Sed si alr agere pōt,ut in cōfirmato patet ꝯ quē obiiciendo crimina auditus nō fuit,hic.n.nō est restituendus,quia per aliā uiam ordinariam sibi ꝓuideri pōt,f.quia ꝯ eum de criminibus pōt agere directo.j.de appel. constituris. & iō non restituet̄ ad appellandū.ff.ex qui.can.ma.in integ. resti.l.1.2.& 4.nam & quādiu competit via ordinaria,extraordinaria denegatur.ff.de mino.in causæ j.responso,& sequēti.sed
2 secus forte dicendū est de peccato in forma,vt alibi no.† Item no.ꝙ excōicatus appellans extra iudiciū non auditur.nā.cū illa appellatio sit quasi ad cām ꝓuocatio.j.de appellat. cum sit Roma.sicut non potest prouocare, ita nec appellare, nec per cam negotiū ad superiorem defert.Itē si ille excōicatus, cuius interest,coram iudice vadat, cū causa inter alios vertitur, vel cū imploratur officium iudicis,vt in casib.superioribus.& appellaret,non poterit eā prosequi,quia non potuit appellare etiam in iudicio,cū non esset necessarius reus, imō nec reus : als autē in iudicio,vbi necessarius reus est, licite appellat , & si ex aliis
3 causis sit excōicatus, & ante iudicium ceptum.j.eo.c. vlt.†Si autem aliquis appellasset extra iudicium ante excōicationem, crederem, ꝙ appellationem suam prosequi possit , si negotiū sit ad superiorem delatum, puta quia post appellationē grauauit eū in eo super quo appellauit antequā excōicetur,& multo fortius,si tunc arripuit iter veniendi ad sedem apost argu.3.q.9.re vera,& arg.quia gñaliter dr̄, ꝙ appellationem prosequi potest excōicatus.j.c.venerabilem, & quia vr̄ iudiciū iam ceptū,vel eā appellationis.crederē tñ,ꝙ licet appellasset, si nondum grauatus esset.cū nondū appellatio effectū habeat,nec adhuc ad superiorem translatum negotiū, ꝙ nō admittit̄ prosequens appellationem, obstante sibi exceptione excōicationis. Alii tamen ꝯrium dicunt,dicentes,ꝙ excōicatus appellationē suam pōt prosequi indistincte.Item his,quæ diximus prius,vr̄ ꝯ s̄.de of.dele.prudentiam.§.sexta,vbi dr̄,ꝙ excōicatio super-
4 ueniens impetrationi literarum impedit processum percas.†Itē ꝯ.j.eo.exceptionem,vbi dr̄,ꝙ excōicatio in quacunque parte litis rite opponitur.ergo apparet,ꝙ ꝯ istum appellationem ꝓsequentem rite excōicatio opponitur etiam priusquam negotium fuerit ad superiorem relatum. Tu dic,ꝙ hoc speciale est in appellatione, vt excōicatus ipsam prosequens admittatur, vt j.e.significauerunt,& c.fi.secus aūt, qñ nō agitur in modū appellationis.[defensionis.] l. in seruo. ff. de accu. seruus. & in patrono.ff.de bo.lib.ꝙ cum minor.§.si libertus. [condemnetur]appellationis etiam causam prosequi poterit.fi.eo. c.vlt. [reconuentione]recompensare autem non potest. arg. ꝯ.ff.de compen.quicunque. Innocentius IIII.

SVMMARIVM.

1 Lit.contest.fit per exceptionem peremptoriam.
2 Excipiens an semper confiteri dicatur.
3 Nunquid,si quis confitetur aliquid, dicatur etiam confiteri quicquid ex illo sequitur.
4 Producens instrumentum de falso contra illud dicere non potest.
5 Errantes in iure nedū se corrigere possunt,sed ēt suū errorem reuocare.
6 Quicqd a prophetis scriptū est,id indubitāter credendū,& tenēdū est.
7 Testes,qui ꝑ me semel testificati fuere,non possum amplius reprobare.
8 Sententia non dicitur incerta,cum in aliqua parte actorum contineantur capitula excepta.
9 Statim quod ecclesia sita est in diœce.tēporalia ad episcopum ꝑtinēt.

CAP. VI.

Cum venerabilis [Possessionibus.]Iste epūs intendebat petere possessiones & pertinentias,vt de eis pro libito disponeret,j.eo.c.sæpe exponit.sed hanc petitionem reputant quidam satis congruā,& si tñ rōnem sibi debere reddi petere intenderet, & esset patronus clericus, vt j.de priui.c.3.§.in ecclesiis. Imo plus dicunt aliqui,ꝙ est sufficiens,& congruus talis libellus,etiam si patronus laicus sit.Per hæc.n. verba , ecclesia cum suis pertinentiis, & possessionib.nihil intelligitur petere,nisi ius patronatus, argum.supra de iu.examinata.sed certe in laico hoc non admittimus,nisi tātum ius patronatus petat,quia nihil habet in possessionibus j.de iure patron.ꝙ autem,de cætero.10.q.1.c 2.& seq.In clericis autem , ad quos ex fundatione sua pertinet ius patronatus,bene admitto hunc libellū 16.q.2.c.2,sed si ex donatione laicorum obtineret, idem dicunt. f.quod in laicis, sed tutius est,vbi etiam patronatus clericus est ex fundatione , ꝙ non petat ecclesiam cum possessionibus,& pertinentiis: vbi intendit tantum petere ius patronatus,sed petat rationem administrationis sibi reddi. hæc enim petitio competit non solū illi,qui habet ius patronatus,sed etiam illi qui habet administra-
1 tionem in temporalibus.†[Respondit]litem contestando , & sic apparet per exceptionem peremptoriam litis contest.fieri. arg.supra de dolo,prout,arg. ꝯ supra de litis contesta.c.1.Solu. siue excipiendo, siue rñdendo alias rñdeat petitioni animo contestandi litem,lis contestata erit,arg.hic, quia hoc ipso , ꝙ hic appellatur responsio,j. appellabitur exceptio, vbi dicit, ꝙ exceptionem obiiciens.&c.[cambium]infra de rerum permu ad quæstiones.[proposuit,]& male,argu tamen ꝯrium, supra de
2 transf.præterea.2.† [Credere]non est uerum,ꝙ semper qui excipit,confiteatur,arg.ff.de except. non utique. argu.ad idem. ff.de excep.nemo.ꝯ supra de transf.pręterea.Item cum iuramēto talis clausula contineatur , quòd nullam probationem requiret, nisi quam credat necessariam. C. de iura. calum. auth. in isto ergo monasterium , quod hanc exceptionem proposuit , credebat eam esse veram , & se iuuare illa permutatione , & sic per consequens uidetur , confiteri rem fuisse

epīscopi t credebat esse falsam exceptionē,& sic non iuuari ea, & sic faciebat ꝯ iurm calū.& ēt si nō iurauerat, tñ ꝯ ius nō erat audiendus allegans turpitudinē suam,j.de don.inter dilectos. Ad hoc sic rñdeo,ꝙ siue excipiendo,siue alio modo quis confiteatur expresse in iudicio intentionē aduersarii , tunc bene sibi præiudicat ꝯfessio prædicta,adeo ut ante sñiam dicere non possit ꝯ confessionem suam,nisi ostenderet errorē.arg.j.de accu. cum dilectus.C.de iur.& fac. igno. error. s̄.de transf. præterea. C.de proba.l.j.Si verò non confiteatur expresse, sed excipiēdo tantum proponat,ut hic fuit,nō pōt dici,ꝙ confiteatur,nec ēt credat,qd plus est.qui enim excipit,non credit , sed non discredit,immo dubitat,& quasi inter duo verisimilia agit,C.de exceptio.si quidē.ff.de acqui.hære.qui puta.§.q bona,& §.vlt. C.de condi.inde.l.vlti.ne ob.dicta Auth.qa licet nō credat,qui excipit,qa tamē nō discredit,necessaria est sibi dilatio ad probationē,ut sciat,an verū sit necne id,de quo dubitat. Imo idē vr̄ dicēdū in actore,vt si inducat aliqd priuilegiū pro se, & postea illud priuilegiū probet̄ falsum,licet tacite visus sit ꝯfiteri,quæcūque in instrō continentur,ēt si qua in eodē instrō erant contra eū,tamē reprobato priuilegio sibi nō oberit pp hoc , qa uisus est hoc fecisse innitens priuilegio suo,qd sine dolo verū putabat,infra de sen.& re iudi.cū I.& A.imo idem dicendū vr̄, si expresse confessus fuisset vera esse,quæ in priuilegio cōtinent̄,qa semper priuilegio inniti dēt,quo sublato & oīa,quæ ex illo sequunt,tolli videntur.Sed secus dicendū vr̄,si expresse aliqd cōfessus fuisset,nō habita mētione de priuilegio,qa tūc ei stare tenetur,ēt priuilegio cassato,vel reprobato.secus aūt, si non pronunciaret falsum,sed alias defectum haberet,puta ꝯsensum canonicorū,vel ꝯsimilia,ut no. j.de cēsi.cū olim.vel chartā nō esse sufficientē ad probandum id,ad quod inducitur,ut no. j.eo. in gl.q.d.sed si confiteatur in genere vera esse, quæ cōtinent̄ in charta prædicta,quæ inducitur ad probandū,& nō probat, vel quæ alias defectū patitur.credimus, ꝙ licet postea pronunciet illā chartā nō sufficere ad probationē,tamē pp ꝯfessionē rata haberi habent oīa,q̄ ibi dicunt.& rō diuersitatis est,quia probato falso instrumento tollitur fundamētū,cui inhęrebat cōfessio,& ita per ꝯns totum tollitur ędificiū ei cohærēs, f.ipsa confessio,arg.1.q.1.cū Paulus.& infra de presbytero nō bap. veniēs, sed in alio casu,vbi non probat̄ falsum,remanet instrm in suo vigore,liceat non habeat tantum vigorē,ut credebat,q illud ꝓducebat,argu.op.C.de libe.præteri.vel exhære. auth. ex causa. Itē prædicta locū habēt,vbi sententia lata est super falsitate instrumēti,vel alia qō.incidēti.sed secus est, vbi super principali qōne fertur diffinitiua sñia,quia tunc lata sñia , non obstante priore confessione,potest sequi sñiam is, pro quo lata est,& ei inniti,& ēt ꝯ priorem dicere confessionem,sup.de iureiur.mulieri.[contractus]instit.de actio.§.actionum. [dño] nam dans rē alienā non ꝯtrahit permutationē.ff.de re.perm.l.j.in fi.[diutius]sed nō vsq; ad præscriptionē.[intelleximus] incipit sñia.
3 [intelligitur.]ff.de excep.nō utiq;.†Sed ꝯ,quia ex quo aliquid confitetur,& quicquid sequitur ex illo vr̄ esse confessus.8. dist. quo iure.Respondeo licet excipiat de pmutatiōe nō tamē cōfitetur rem fuisse permutantis sed permutantem non posse venire ꝯ permutationē,vel repetere rē,quā permutauit, cū alias permutatio licitè facta sit:nā si nō esset licite facta, & expresse confiteretur rē fuisse epi,quocūq; mō,siue excipiendo,vel alio mō,bene præiudicaret monasterio & ꝓdesset epo,supra de trāsa.præterea 2.arg.supra de testi.veniens.j.item licet excipiatur, non confitetur tacite,quia ēt dubitans excipit.C. de except.si quidē.ꝙuis tutius sit,vt ibidem dr̄,hoc mō præstari,non est,vel fuit res tua,sed & si tua fuisset,ex eā permutationis in nos transtulisti C.de except.siquidem.[Instrumentum] quasi dicat instrm nō prodest epo,qa ibi nō dr̄,ꝙ eps Sabin. pmutationē fecerit,sed Theodosius eps tamē si eps replicet.ꝙ ꝓcurator hoc excipere nō possit,cū falso adiecerit in transcripto,Sabi. male dicit,eū delicta &c.sed dices,si verū esset instrumētū,quare imposuitur silentium epo,cū necesse hēt stare permutationi? Respō forte nō præiudicabat instrumentū , cū in pmutatione nō interuenissent auctoritas superioris, nec alia , quæ interuenire
4 dnt.10.q.2.hoc ius.17.q.4.in uenditionib.†Itē licet producens instrumētū de falso ꝯ illud dicere non possit, j.de censi. cum olim,arg.19.dist.si Romanorū,sicut nec ꝯ testes.4.q.3.item si quis testib.3.q.8.si quis in agendo.pōt tamen dicere illud ꝯ se non facere,vt hic:nā licet monasterium produxerit instrumētū ad probandū ꝙ eps Sabin.fecerit pmutationē , tamē postea admittetur ad dicendū,ꝙ non continetur in instrō authentico Sabin.Veritas.n.rerū errorib.gestorū nō uitiat.ff.de offi.præsidis.licitas §.veritas.ff.ad muni.assump.ff.de nego.gest.l.sed sicut.§. vlti.itē licet nō possem dicere ꝯ ea,q̄ continentur in instrō , qd produxi,quia ab initio videre diligenter debui,quod in eo contineret,possum tamen dicere ꝯ dicta testium,quos produxi, & ipsa de ipsis depositionibus testium reprobare.4. q. 3. §.item si quis testib.& ēt ꝯ testem possum opponere ꝙ corruptus sit,uel de noua inimicitia,ut in eo.§.dr̄.& de noua infamia, supra de test.cog præterea.imò & dicta meorū testiū ꝑ alios testes possum indirecte reprobare,vt s̄.de test.ꝑsentiū, in princ.in his.n.
5 nihil sibi imputat̄,qa scire nō potuit,qd testes dicerēt. †Item si quis male intelligēs legē,allegat eā pro se, vel instrm. vel chartā simplicē dicit sibi fouere in sua cā.cū in veritate de iure non foueat qa nō est authētica charta,vel est testimonialis,tñ si postea ꝑ aliquē articulū,q in eadē charta ꝯtinet̄,inducat̄ ꝯ eū, nō facit sibi ꝑiudiciū ꝑcedenti rōne,qa veritas &c.de of. præsidis licitas.§.veritas,& qa qui errāt in iure,quales sunt ꝑcedentes , nō solū se corrigere pñt,sed & suū errorē ēt reuocare,& sibi nō ꝑiudicāt,immo & iudex corrigere,& supplere dēt,ut no.in summa de errore aduo.C.vt q̄ des.aduo.iu.su.Sed oppones, hic ꝑducēs hāc chartā credit ꝓbare ꝑ eā id qd ꝓ eo facit,eadē rōne & qd ꝯ eū facit,ar.3.q.8.cuius in agēdo.ergo vr̄,ꝙ dēt hri ꝓ ꝯfesso.maxime si expsse ꝯfiteat̄ esse ꝓbata,q̄ in ea charta ꝯtinent̄. Respōdeo,licet credat,& ꝯfiteat̄ ꝑ ipsam chartā oīa, q̄ ꝯtinent̄ in ea esse probata,sed cū erret in iure,sibi nō ꝑiudicat. secus, si ꝯfitet̄ se credere ea,q̄ in ea ꝯtinent̄ esse vera,ut no. s̄.eo.in gl.nō est.hoc tamē fatemur,ꝙ si ꝑ tale ius, vel ꝑ talem chartā minus auctenticā aliqd iudicatū esset,tā iudex q̄ assessor , q̄ ēt litigator eandē chartā,vel ꝯsimilē , uel idē ius cōdemnato agēte ꝯ eos ad interesse ꝯ se admittere tenent̄,ut not. in summa Azo. qd quisq; iur.sed qd dictum est,ꝯ dicta testiū a me productorū
6 possum obiicere, vr̄ ꝯ.37.dist.si quid.†Sol.aliud est in prophetis,& auctorib.ubi locus est ab auctoritate,& quicquid dicunt indubitāter credēdū & tenendū est,vt 9.di.ergo,& c. seq.& 15. di.c si.aliud in testib.& instris, quæ & si auctoritatē habent ut eis credatur,quamdiu non probetur ꝯ,probatio tamen in ꝯriū admittitur.C.de fi.instr.l.fi.sup.de test.ꝑsentiū.& tales prophetæ vel auctores si haberent̄ infideles,vel hæretici,q aliud dicūt, ꝯ eos ex eorū auctoritatib.argumentari possumus,ut in prædicto c.si quid veri.sed bene fateor,licet ipsi infideles de iure non sint audiēdi,si uelint admittere auctoritates eorum, & propriorum prophetarum spiritualium auctorum,nos de iure possumus auctoritatib.eorum uti ꝯ illos,qui ueri auctores nō sunt, vel prophetæ,cū eos nos reprobemus.supra de testi.ꝑsentiū.C.
7 de falsis.q falsis.C.de reb.cred.si qs.†Itē no ꝙ testes ꝑ me inductos nō solū in eadē cā,sed ēt aliis,& non solū si ꝑsona,ꝯ q̄ primo produxi,modo ꝯ me producat,sed ēt si quęcunque alia, nō possum reprobare,ar.4.q.3.§ itē si quis testib.Et idem dicimus in iudice,ar.3.q.8.cuius in agendo,& hoc intelligo verum , ꝙ nō possum reprobare testē,uel iudicē ex cā . quæ ex parte mea procedat,sed ex cā,quæ ab alio procedere possit,verbi gr̄a,patrē tuū induxi in testē,vel habui iudicē ꝯ aliquem,modo tu inducis ēt ꝯ me,bene reprobabo eum,& ēt recusabo eum. ex te.n.procedit cā,quare recuso eum.f.qa pater tuus est.Item si admitto aliquem ad unum officiū,nō possum eū repellere ab alio officio,vbi ꝯsimiles ꝑsonæ requirant̄ , vel reputant : si autē dissimiles,tūc secus.Itē si impetraui aliquē in iudicē. q pōt esse criminosus, & idē in testē ꝯ me inducat̄,eundem bene repello a testimonio prætextu criminis,sed prætextu infamiæ ciuilis non possum eū repellere,quia quē nō reputaui infamem ad iudicandum,non debeo reputare infamē ad testimoniū,cū infamia vtrūq; repellat,ar.ad hoc,& oīa prędicta,j.de accu.nulli. supra de ęta.accepimus.ff.de adul.si vxor.§.ulti. 4. q. 3.si quis. vtrū aūt eū quē ordinaui,exceptione repellere possum a beneficio no.s̄.de æta.& qua.ca.accepimus.an aūt ꝯ factū suū cuiq; venire liceat,no.s̄.de elec.nostri [Delictū] 16.q. 6. si epm.non vr̄ hoc spāle fuisse in fauorē ecclesiæ,qa quicunq; priuatus īducat falsum instrm,eo ꝓbato falso non ꝯdēnabitur ꝓductor instrumenti ad id,in quo falsum instrm dicebat eū teneri,cū i veritate nō teneret̄,qa si ꝯdiceret sequeret̄,ꝙ deberemus iniustā sñiam ferre:fatemur tamē,ꝙ puniat̄ de falso. ar. s̄.de cau. pos. cū sup,itē alia rōne nō dēt ꝯdēnari ad id,quod cōtinet̄ in īstrō, qa hoc excipiendo proponit & iō non ꝯfitetur , ut supra dr̄. alii dicūt ꝙ si affirmatiue proponat exceptionē.& sciebat īstrumētū,ꝑ qd ꝓbare uolebat exceptionē esse falsum, ꝓferēda est sñia ꝯ eū:sed si nesciebat falsum,secus est pp rōnes assignatas ī gl.hic positas,in ecclesia tñ spāle est,ēt si sciebat.[ad 20.]hic ut no.sup.de proba.licet[ꝑpale]sup.de offic.ordina.conquerente.
8 †[Authentica]non est incerta [a] sententia, cum aliqua parte a-
a ctorum contineantur capitula excepta.C.de sen.quæ sine cer. quā profer.l.pe.ītelligo.n.ꝙ certis nominib.uel ꝑ circūlocutionē instra distinxit.vel intelligit̄ de ꝓductis in illo iudicio. q̄ publicata erāt in actis.nā ꝑtextu aliorū instrorū nō posset iuuari, C.de

ADDITIO.

a ¶Non est incerta.Card. in consi.94.inci.respondeo quod,col.2.uersi. Ex hoc enim infertur,allegat,& sequitur Inno.hic.

Universidad de Deusto Biblioteca

C.de tranſ.ſub ꝑtextu,ſm quoſdã.Nobis vr,ꝙ bñ eſt certa hęc ſnĩa,ẽt ſi in nulla parte actorũ exprimant illa capitula, qa ſcripta authẽtica certa & indubitata ſunt,quare eis fides eſt adhibẽda,qd dic,vt legit & no.ſ.de fid.inſtr.c.1.& 2. vñ prudenter facit ille,a quo petit ius epale,ſi facit illũ exprimere,quid petit, vt no.ſ.de of.ordi.ꝯquerente. nã ſi iudex adiudicet alicui ius epale nulla exceptione facta,de cætero oĩa iura epalia exhibere ꝯdemnatus tenet,quãuis priuilegiũ, vel ꝑſcriptionẽ vellet exhibere ſup aliquib.capitulis,in quib.diceret ſe exemptũ ante ꝑſcriptionẽ ĩ.de ꝑſcri.cũ olim.iudex ergo prudẽter facit, ſi qñ ei ꝯſtat,ꝙ qs hẽt in aliqua eccleſia ius epale,ſed de aliquib. capitulis dubitat,ſi dicit,adiudicam' tali ius epale,exceptis talib. capitulis, de qb. nõ plene ꝯſtat nobis,vt hic,& ĩ.de reli.do.ꝯſtitutus,& c.cũ venerabilis,& ĩ.ti.proxi.auditis,& c.cũ olim, & c. veniens.[munitũ ſe]no.vendicantẽ vendicare ex ꝑſcriptione.
9 de hoc.no.ĩ.de ꝑſcr.ad aures.†[Tpalia]no.hoc ipſo,ꝙ ſita eſt eccleſia in dięc.tpalia pertinẽt ad epm,vt hic.vnde ea nullatenus alienare valet.10.q.2.c.viri.tñ vacante eccleſia aliqua eps nomine eccleſię aget.ĩ.de ſuc.ab inteſt.cũ dilectus.& ſi non ap
a pareat quis ſit patronus,intelligam eam liberam, ſed eps [a] habebit ius epale ibi,vt hic,& iuriſdictionem.10.q.3.c.1.2.& 3. & ſeq.vt 16.q.7.oẽs,& tunc ẽt,ſi non eſt collegiata, & non eſt in parochia alterius eccleſię,ipſe ponet ibi miniſtrũ, licet aliq dicant,ꝙ nõ eps,ſed populus ꝑntabit miniſtrũ, ſed nõ video, quare hoc dicant,cũ iure non caueat.adminiſtrationis autem rationẽ in omnib eccleſijs petet eps,niſi patronus ſit clericus.

ADDITIO.

a ¶Sed epiſcopus.Ad Inn.hic adde Arch.in c.vnico,infra de capel.mo.lib.6.& pro intelligendo dicta Inno.hic adde Cardi.in conſi.65.incip.pro diſcuſſione,colum.1.

SVMMARIVM.

Dietæ a quo loco ſint computandæ.

CAP. VII.

Olim.[Treuerẽ.]hic Treuerẽ.Archiepo committebatur cã q̃ erat inter Gui.& aduerſariũ.[idẽ] ſ.Guil.[dietas] a ſua dięce.cõputandas ad locũ,vbi citabat, non ad locum vbi iudices habebant domicilium.[curetis]& ſicut continet in litera permittant procedere abbatem S.Laurẽn.& coniudices ſuos,ad quos pars aduerſa literas ſuper appellatio. facta ab Archiepo obtinuerat.alioquin iſti procederent,ad quos iſtæ literæ de conſenſu partium ſub hac forma impetrantur.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus cauſam appellationis etiam proſequi poteſt.*
2 *Probatio ſuperflua admitti non debet.*

CAP. VIII.

Dilecti filij.[Electioni] forte petebat ab eis obedientiam,quam ipſi denegabant, & ſup hoc impetrantur,ſ.P.S.& G.vel ipſi appellauerunt,& app.non proſequebantur.vnde electus põt petere,ꝙ procederetur in cã, ĩ. de ap.oblatæ,§.pe.vel ꝙ eis imponat ſilentiũ, & ẽt alias puniatur.ſ.de ele.ſtatuimus. Vr tñ,ꝙ hodie non poteſt impetrare literas,ſed apud iudicem ap.expectare, & ibi proſequi cãm ſuã, vt in præal.decr.ſtatuimus.ſed aliqñ Papa, vel alius ſuperior li
1 teras ꝯcedit ex certa ſcĩa,& tũc valẽt,aliter nõ. † Sed oppones, nõ vr bñ dicere,qa ꝯ hunc ſic agentẽ admittit exceptio excõicationis,ſicut ꝯ illos nõ admittit replicatio,ſ.c.cũ inter. Sed tñ hoc non eſt verũ,qa cã appellationis agebat, quã proſequi põt excõicatus,ſup.eo.cũ ĩter.ĩ.c.venerabilis. Aliqñ n.ãdat Papa,vel qs alius citari q volũt opponere alicui,& tũc citator publicè dẽt ꝑponere edictũ,vt qcũq; vult ſe opponere facto, ſup quo agit,tali die ꝯpareat,ĩ.q ma.accu.pol.cũ in tua.& ꝙ talis citatio operet,ibi no. Põt ẽt iſte citator,quos uult,noĩatim citare,ut cõpareant ad opponendũ ſe ꝯ factũ,de quo agit, ſi volũt, & ſi nõ cõparuerint,ꝙ præiudiciũ eis fiat,ex præal.decr.colligitur hic aut ꝯſtat,ꝙ in hoc caſu nullũ præciſè citare põt ſub mõ tñ,ſ.ſi uult. Aliqñ aũt mandatur alicui,ꝙ citet oẽs, qui ſe opponunt tali ſuper electione ſ.a,vel ſuper alio facto, & hic dixerunt quidã,ſed malè,ꝙ citatoris eſt aliqua cognitio.dẽt. n.eos vocare,quos actor petit citari,& q̃rere ab eis,ſi volũt ſe opponere,vel nõ,& ſi reſpõderint,ꝙ volũt ſe opponere,citet eos: ſi vero dicãt,ꝙ nolunt ſe opponere,abſoluet eos a citatione, ar. pro eis,q omnia iudicia ſunt abſolutoria,inſti.de offic.iudi.§. ſi.ſed hoc nobis non placet.qa cũ hæc cl'a,citet oẽs,qui opponũt,ſit intelligẽda de eis,qui ante datã literarũ ſe oppoſuerunt, & ſua intereſt eos ſe nõ oppoſuiſſe,nõ ſunt abſoluẽdi a citatione illi qui ſe oppoſuerunt,n ſi ſatiſfaciant de intereſſe. an autẽ per tales lr̃as poſſit citare illos,q poſt lr̃arũ datã, vel q de nouo volũt ſe opponere,dixerũt quidã ꝙ nõ,ar.ſ.de reſcri.ſignificauit.alii dicunt,ꝙ & hic oẽs ꝯdictores & ante datã, & poſt datã, & cũ modo prædicto,ſi uolũt,& ſine modo citari poterũt, qa præſens ꝯſuſum præſentis non tenet vſum. Sed oppones ꝯ id, quod dictũ eſt,ſ.qa ſi citator debet citare,quos uult actor, multi poterũt fatigari iniuſtè,ſed certe hoc tenet , quia ẽt Papa, ſi nominaſſet ei multos,citaſſet eos.Itẽ ſi cõparuerint corã iudice,& non ſubſit cã citationis,dãnabit actorẽ ad expẽſas. & ẽt ſi non cõparuerint,nõ ꝯdẽnabunt ſtatim citati neq; ad expenſas,neq; ad aliud:imo ſummaria cognitione ꝑmiſſa & iuro caluniæ ꝯ ipſos & nõ aliter,ſicut iuſtũ fuerit,ꝑcedet:alias nõ. Itẽ licet dixerimus,ꝙ citabunt oẽs ad nutũ actoris, tñ & moderabit citator,ſicut & delegans moderaret,ſ.de reſcri.ſuper lr̃is,in [ipſo] M.[iidẽ] P.& G.[exceptionẽ] q̃ proponebant ꝯ ꝯfirmationẽ.Et melius M.valebit elidere exceptionẽ S.P.& G.qua dixerant M.excõicatũ,replicãdo de excõ. & iõ nõ eſt audiendus ſup petitione obediẽtiæ,q̃ fecerat,vel ſup procedẽdo in princi
2 pali,& opponẽdo eis pęnã,ut no.in gl.forte †[Quia & ſi] probatio.n.ſuperflua nõ eſt admittẽda, C.de ꝑba.ad probationẽ. ſup.de off.deleg.cũ ꝯtingat.[ſuæ] denegare. n. tali obediẽtiam erat defendere eccleſiã,ſicut nec à ſua: immo ẽt periuri agere poſſunt,& proſequi cãs ſuas,actiones ſuas,& ſuorũ.4.q.6.omnibus.& ſic ẽt actiones proſequi poſſunt a ſimili noĩe eccleſię, ar.ſ.de iureiu.petitio.[M.] electo,cui obiiciebat excõicatio.[a defendẽdo.]& ita hic hẽs,ꝙ ꝯ exceptionem maiori excommunicationis nõ admittitur replicatio maioris excommunicationis.de hoc no.ſupra eo.ca.2.[defendendo]ſ. eo. cũ inter dilec.

SVMMARIVM.

1 *Amotus a beneficijs quibus negotijs,vel actibus intereſſe non poſſit.*
2 *Abſolutio a ſententia excommunicationis,an & quando & quib.caſibus ad cautelam peti poſſit,& eius effectus.*

CAP. IX.

Apoſtolicæ.[Interlocuti]& malè.[vobis] qui intereſſe debebatis electioni,vel ele.celebrare.[amotionis] temporalis,quæ idem dici poteſt, qd ſuſpẽſio, & quia hæ pęnæ ſine ordine poſſunt infligi,ſine magna ſolẽnitate pñt reuocari.infligi dico ex culpa,q̃ ſit corã iudice,ar.ff.de
1 pęnis.l.vl.& l.moris.[Amotionis]†& ita ex quo erãt amoti a beneficiis,intra tps amotionis nec oĩb.eccleſiæ actib. nec negotiis intererũt,qd eſt no.qd aũt iuris ſit de interdicto ab officio,no.ĩ.de ap.ad hoc qm.& ĩ.de cler.excõ.mi.ſi celebrat, & ĩ.de exceſ.præ.c.ulti.[in modũ.]i.ad repellẽdum vos ab electione.
2 †[Eſſe] ex hoc dicũt qdã,& forte melius,q̃ alii,quorũ opinione viſi ſumus ꝑferre.ĩ.de ſen.excõ.ſolet in gl.qa,ꝙ qñcũq; qs petat abſolui ad cautelã a ſnĩa,q̃ dicit nullã,ſiue ꝯfiteat eũ,q tulit eã,ſuũ alias eſſe iudicẽ,ſed ex aliqua cã dicit nõ tenere, ſiue dicat eũ in nullo caſu ſuũ iudicẽ eſſe imo,& ſi dicat ſnĩam nullã ꝯ ſe latã,ſed tñ vult abſolui ad cautelã,ut alii ſecure ei cõicent, ſemp eſt ſibi dãda,ſ.de off.ord.graue,niſi opponat,ꝙ manifeſta eſt offenſa,ĩ.de ſen.excõ.ſolet.Et no.ꝙ hæc abſolutio qñq; fit ad cautelã eius,q dr excõicatus,utputa ſi ipſe dubitabat, an ſnĩa teneat,ſed tñ probabilius credit ꝯtrũ.nã huic nõ eſt dicendũ.dimitte ius tuũ,& fac te abſolui.ar.ff.de pet.hær.illud.imo, ex quo nec p ſnĩam,nec p ꝯfeſſionẽ, nec p rei euidẽtiã cõſtat, cũ nõ ſit manifeſta offenſa,abſoluẽdas eſt ſine ſatiſfactione ad cautelã,& poſtea ius ſuũ proſequat,ar.ĩ.de ſen.excõ.ſacro.§.1.& 2.Itẽ qñq; fit ad cautelã aliorũ,l.vt ei cõicẽt ſecure in ſacris,& in aliis.qñq; ẽt ad cautelã opinionis eius, ne.ſ.lædatur ꝑp infamiã excõicationis prælati.Itẽ fit qñq; ẽt ad cautelã futurorũ, ſ.ne in poſterũ eius facta irritentur,vt hic, & ſic multas conſimiles inuenire potes.[Ad cautelã.]i.ita,ꝙ non fiat ꝑiudicium ipſis amotis ex noſtra relaxatione, ſi forte interim tpalium & ſpũalium adminiſtrationi ſe immiſcuiſſent.alii dicunt,i.ſine ꝑ iudicio alterius,i.ita ꝙ nec amotis fiat præiudicium,nec aduerſariis,quin facta electione poſſit obiici ꝯ eos & de amotione, & de aliis dicere,qd volũt.uel dic iõ dixi relaxari ſnĩas ad cautelam,quia per hanc relaxationem prouidetur eccleſię ne diu vacet,& eſt æqua prouiſio,& iõ ꝑferenda iuris rigori, per q̃ prius de ipſis ſnĩis,& ſnĩarũ cauſis conſtare deberet, q̃ iſti ad electionem admitterentur,& hoc faceret quilibet aliter de ſententiis, quæ ipſius auctoritate latæ eſſent,non tamẽ auctoritate huius decre.credimus,ꝙ poſſit relaxare ſententias aliorum.

SVMMARIVM.

1 *Dies,in qua cautio promittitur,in vno uicenario non computatur.*
2 *Nunquid ualet quod excommunicato fit in iudicio.*
3 *Quicquid fit ab excommunicato in iudicijs,antequàm probetur excommunicatus,valet.*
4 *Valet inſtrumentum,etiam ſi teſtis excommunicatus ſit ibi inſcriptus.*

CAP. I. in VI.

Pia conſideratione.[Opponit] contra agentem.[ſpeciem] an maiori, vel minori excommunicatione ſit ligatus, quia ſi maiori, tunc repellitur a litigando,ſi minori, nequaquam. [nomen] vt ſic impediatur vagari.ff.de iureiuran.prætor,ff.de don. item exigit,& l.ſi ex dolo.§.finã.[Octo] ideo tam breuis terminus ſtatuitur

ſtatuitur hic,qa nullũ ꝑiudiciũ fit actorib in principali qõ. non n.minus bene ꝯſequit iuſtitiã ſuam in principali ab excommunicato,q̃ ab alio non excommunicato.Idẽ dicendũ eſt in termino aſſignato ad impediendũ abſolutionẽ ad cautelam. ĩ.de ſen.excõ.c.ſolet.& idẽ in termino aſſignato ꝯ ſpoliatorẽ.ſ.de reſ.ſpo.frequẽs.ad idẽ,ſ.de of.dele.prudẽtiã.§.ſexta.nõ aũt obtinet hæc breuitas termini,ſi fieret ſibi magnũ ꝑiudiciũ, vt ſi dr nõ tenere electionẽ,vel ſcripturã, vel ꝯctũ,vel aliud hmõi , qa ab excõicatis facta,vt ſ.de ꝯſue.cũ dilẽ.de ęta,cũ bonæ.3.q.4. ꝯſanguineorũ.Itẽ ſi p iudicẽ,vel teſtes,vel infirmitatẽ proponẽtis exceptionẽ,vel p fraudẽ aduerſarii,vel alia iuſta cã ſtaret, quominus intra tã breuẽ terminũ ꝑbare poſſet exceptionẽ,iudex ꝑrogaret terminũ,vt ꝑbare poſſit excep.alias non curreret,arg.ff.de re iu.l.2.Auth.de his,q ĩgre.ad ap.§.1.2.& 3.& no.
1 de hoc,ĩ.de ap.rõne,ĩ.de ſen.excõ.ſolet.alii tñ ꝯdicũt.†[Cõputato] ſic dies,in qua cautio ꝑmittit,in vno vicenario nõ ꝯputat,ut ff.ſi qs cau.l.1.licet ſecus in tpe app.in quo dies recitationis ſnĩæ in biduo,vel triduo cõputatur,quia altera die ,[vel tertia erat appellandũ ſm vetera iura.2.q.6.§.biduũ,& §.ſi aduerſus,ff.qñ ap.ſit,l.1.§.biduũ,& §.vlt.& hoc idẽ alias ꝯtingit,ut primus dies cõnumeret in numero aliorũ,vt 2.q.6.pp.& 4.q.5. quiſquis.Sed nũquid in octauo die poterit quis probare, cum dicat hic,intra octo dierũ ſpatiũ:rñdeo ſic:nã & lex dicit, maritũ poſſe accuſare vxorẽ iure mariti intra 60.dies,vt ff.ad l.Iul.de adult.l.is cuius.§.ex ſenatuſc.& tamẽ ſexageſimus eſt in numero illorũ,vt ff.e.ti.l.pr.§.ſexaginta.ſic & bo.pol.intra cẽteſimũ diẽ peti pt,& codẽ numero cẽteſimus ꝯputat,vt ff.de ſuc.edi.l. 1.§.quod diximus,& ff.de ver.obl.l.qui ante.[reũ]excipientem de excommunicatione & nõ probantẽ.[hiſi]i.his, quæ in iudi
2 cio acta erãt ante ꝑbationẽ excõmunicationis. †[Duraturis] ſed quare valet,quod cum excõicato fit in iudicio,cũ alias excommunicatus reſcriptũ impetrare nõ poſſit ſuo noĩe,vt ſ.de reſcrip.dilec.nec procurare in iudicio ẽt pro abſoluto ex mandato ſibi facto tpe excõicationis,ut ſ.de proba.poſt ceſſionẽ, nec ſnĩa ab excõmunicato lata valet,vt ĩ.de ſent.& re iudi.ad ꝑbãdũ?Rñ.ad ſingula excõicat' agere nõ põt,ſi excipiat,& ſic nec lr̃as impetrare,vt C.ſi nup.ex reſc.pe.l.2.itẽ procurare nõ põt,qa p hoc aſſumit negotiũ alienũ,& ſnĩa ab eo lata non valet,qa ſnĩa vtit auth.iudicis.& hęc eadẽ rõ eſt, qa ſcriptura ab excõicato ꝯfecta nõ valet.3.q.4.nullus.qa ſcriptura ſumit auctoritatẽ ex ꝑſona ſcribẽtis,ſecus aũt ſtatutũ eſt in excõicato, q in iudicio petit,qd ei forſitã debeat, nec fuit exceptũ. & hoc iõ,qa in culpa fuit,q nõ excepit.& pp fauorẽ rerũ iudicatarũ,& vim iudiciorũ,& qa modicũ ꝑdeſt excõicato ſnĩa, & modicũ intereſt rei,qa & ſi excipiat & ꝑbet,abſoluet reus ab obſeruatione iudicii,nõ ab eo,qd petebat,vt ff.de iu.l.nõ idcirco. §.cũ poſtea. aliq tñ dicũt,ꝙ hodie auctoritate huius decre. tenebit quicquid ſit in iudicio,ſiue actor ſit excõicatus, ſiue reſcriptũ, cuius auctoritate ꝑceſſũ eſt,ſit p excõicatũ impetratũ, ſiue ẽt iudex excõicatus ut.& dicũt iura,q̃ ꝯdicũt,p hãc decr. ſublata. verũtñ alii dicũt,ꝙ nõ eſt ꝑſumendũ, ꝙ Papa tot iura voluerit vno verbo tollere.Itẽ qd nõ reuocat,quare ſtare ꝑhibet. C.de
3 inof teſt.l.ſi qñ.C.de teſt.oĩum.†[Duraturis] in iudiciis ꝯſtat, ꝙ quicqd facit excõicatus anteq̃ ꝑbet excõicatus, valet, ut hic. idẽ dicimus ex iudiciũ.nã ſi ſit notarius excõicatus,nõ tñ ſnĩaliter dãnatus,& facit inſtrm,valebit,licet aliq dicãt ꝯ,ar.ꝑ eis,ſ. de ꝑcu.ꝯſulti.Sed alii rñdẽt illã decr.loq de illis, q ꝑſtãt auctoritatẽ in inſtro ſ.ꝙ ſit auẽticũ,& nõ in his,q̃ dñr, vel ſiũt ĩ in ſtro.Itẽ ꝑ eis eſt 3.q.4.nullus.Sed ipſi rñdẽt,ꝙ ibidẽ loquit de ſcripturis,quas faciũt excõicati nõ rõne publici officii,ſed proprio motu.itẽ loquit ibi in ꝯdemnatis: hic loquit de toleratis.
4 †Dicimus ẽt,ꝙ inſtrm valebit,ẽt ſi teſtis excõicatus ſit ibi inſcriptus,dũmõ inſtrm nõ ſit ſuſpectũ.ſed ſi eſſet ſuſpectũ, non daret fides inſtro p teſtẽ nũc ſuſpectũ,vel excõicatũ, licet ſatis dici poſſit,ꝙ ſi nũc eſſet abſolutus,q̃uis eo tpe, quo fuit inſcriptus,eſſet excõicatus,qd bñ nũc p ſuũ teſtimoniũ dat fidem in inſtro,ſed non eꝯ,ſ.ſi nunc excõicatus eſſet, ſed tpe inſcriptionis erat abſolutus,qa tũc p ſuũ dictũ nõ dat fidẽ inſtro, ſed ſuſpectũ eſt,qa excõicatus eſt.aliq tñ ꝯdicũt.Sed hęc eſt dr̃ia ĩter ea, q̃ aguntur extra iudicium,& ea quæ agunt in iudicio , quia ea, q̃ agunt in iudicio,valẽt,& ea q̃ agunt extra iudiciũ,nõ valent, vt inſtra & hmõi q̃ fiunt ex officio publico, vel ſi eſt ſnĩaliter dãnatus,licet aliq ꝯdicant.ſi aũt ſint talia,q̃ non agunt ex officio publico,vt emptio,ꝯctus,& hmõi,illa valẽt,ẽt ſi publicè & ſolẽniter ſit excõicatus,vt no.ſ.eo.de do.veritatis, & ĩ.eo. excep.ea aũt,q̃ agunt in iudicio,ſiſr valent,licet actor ſit ſnĩaliter excõicatus,dũmõ ſibi in ꝑſenti actione excõicatio nõ obiiciat, nec iudex eũ repellat;ſec' tñ vr,ſi iudex ſnĩaliter eſſet,|vel alias publicè excõicatus,qa tũc ẽt ſi non obiiciat iudici excõicatio, nõ valet,qd agit,ĩ.de re iud.ad probandũ. Rõ diuerſitatis eſt, qa magis verent partes obiicere iudici,q̃ aduerſariis,qa magis afficit ſnĩa excõicatione iudicis,q̃ partium.in ſpiritualib.autẽ quid obtineat,ut in electione,& huiuſmodi,no.de ele.cũ Vinton.c.illa,& c.nihil.[proponatur] ſiue ex eiſdem cauſis,ſiue ex diuerſis,dum tamen præcedentibus.

SVMMARIVM.

1 *Libellus in cauſa appellationis quomodo concipiatur,ad hoc ut reuocetur quicquid poſt appellationem & medio tempore inter ſententiã & appellationem factum fuit.*
2 *Iudicis appellationis officium circa quæ verſetur.*
3 *Intellectus ad regulam,nil innouari appellatione pendente.*

CAP. X.

Dilectæ.[Cõueniebant] moniales.[ipſę] moniales. [tulerũt]& male,cũ dẽſſet legitime appellatũ.[excõicationis] repete,q̃ diximus ſ.de of.dele.paſtoralis,§.2.[mentione] ſicut nec tenebant,ar.ſ.de reſcr.ſup lr̃is.[aduerſa] monachorũ.[iudices] prior de Ang.& cõiudices.[ab eadẽ] ſ.parte monachorũ.[Lr̃as] hæ lr̃æ elidebant p exceptionẽ, qa ſi dixiſſet,qũo ſnĩa excõicationis lata fuit poſt app.a ſufficiẽti grauamine interpoſita,& ꝙ cãm appellationis proſequebat.& ꝙ qa iudex prioriſſam & moniales admittebat in proſecutione appellationis,non admiſſa exceptione excõicationis, appellauit, nunq̃ lr̃as habuiſſet,ar.ſ.e.cũ inter.ĩ.e.ꝑxi.nã hic tacuit, & in gñe tñ dixit,ꝙ iudex exceptionẽ excõicationis nõ admiſit, & idcirco appellauit,ſed forma lr̃arũ bona erat.[ꝑpoſitũ] & bñ. [memorati iud.] prior de Ang.& ꝯiudices.[de Gernẽ.]& bñ dicit:nã Papa cõmiſerat p illas lr̃as cãm appellationis emiſſæ a monachis,& ſub canonica forma fieri.& licet ibi diceret ſuppreſſam veritatẽ,hoc tñ nõ ꝯſtabat,& iõ bñ dicit,ſi ita eſt. primo dẽt inquiri,an prior de Anglia,& ꝯiudices negauerint monachorũ admittere exceptionẽ excõicationis ab eis ꝑpoſitã in cã principali,& ita iuſta erat appellatio:an in cã appellationis, & ita iniuſta erat appellatio,qd in lr̃is obtẽtis ad priorẽ Gernẽ.
1 & coniudices cõtinebatur.†[Reuocato] & no.ꝙ ſtatim anteq̃ incipiat cã ap.reuocat quicquid fit poſt ap.ut hic,& ĩ.de ap.ex parte M.& C.& ff.ap.pen.nihil inno,p totũ.& idẽ dicẽdũ eſt de his,q̃ fiunt medio tpe inter ſnĩam,& ap.qa appellatione extinguitur pronunciatũ.ff.ad Tur.l.1.§.ſi.& faciet ſic petitionẽ ſuã iſte appellans:Dñe iudex,peto reuocari quicquid factũ eſt poſt ſnĩam,a qua ego appellaui,& ꝙ interdicatis ſibi , ne aliquid ꝯ ſnĩam attentet , quouſq; mihi cõpetit proſecutio appellationis.ꝙ aũt hæc petitio legitima ſit,& admittenda, patet ex illo,
2 cũ ẽt iudex hoc facere ipſum teneat ex offõ ſuo, ut hic. †Sed ꝯ id,ad iudicẽ appel.nõ pertinet iudicare,niſi vtrũ bñ, vel malè ap.ſit,necne.C.de ap.eos.qũo ergo admittet ꝑdictam petitionẽ?itẽ ꝯ id,quod dictũ eſt,vr,ꝙ ſi diceretur illud , ſequeret abſurditas hæc.ſ.ꝙ ſi poſtea nõ ꝑſequeret appellationẽ, fingeret nõ appellatũ,& ſic reſtaurandũ eſſet,quod prius reuocatũ erat, quod eſſet iniquũ,arg.ſ.de reſti.ſpol.audita. item expreſſe ꝯdicit tex.ff.de ap.cũ ex cã.vbi dr,ꝙ tunc reuocabitur, quod factũ eſt poſt appe.cum meliorẽ meruerit ſnĩam. ergo a ꝯrio ſenſu poſſum concludere,ꝙ non ante. Sol. ad hoc ſic reſpondemus, ꝙ ad iudicem appellationis pertinet principaliter cognoſcere & diffinire de ap.an ſit iuſta,vel iniuſta: ſed ex rõne acceſſorii ad officiũ eius pertinet ẽt ꝑdictam petitionẽ admittere, & exaudire.ad ſm,qd dixi de abſurditate,dicimus,ꝙ nõ obſtat, qa nõ eſt abſurditas,ſi id,quod male factũ eſt,reuocetur,& poſtea
3 illud idẽ legitimè fiat.†Lex ẽt de ap.cũ ex cã. nõ ꝯdicit, qa licet,ut ibi dicit,cũ obtinuerit appellãs,reuocandum ſit,qd poſt ap.fit,nõ negat,quin & ante poſſit reuocari,qd & ꝯceditur per aliã legẽ.ff.ap.pen.nihil innouari.in rubro & nigro,& p alia ſuperiora iura.licet aũt ap.pen.nihil ſit innouandũ,tñ ſi agat ꝑſonali actione,vt empto,vel ꝯſiti,& res,q̃ petit,alienet, tenet alienatio.nec eſt ꝯ.ff.ap.pen.l.1.& ff.de iniuſto rup.& irri.teſtõ.ſi qs exhæredato.§.hi autẽ oẽs.C.de app.appellationẽ.vbi dr,ꝙ ſtatus cauſæ mutari non dẽt pen.ap.quia non mutat, nec pręiudicatur appellationi,quia ita ꝯdemnabitur perſona, ſi res petitæ alienentur,ſicut ſi non alienent.itẽ nõ eſt ꝯ Auth.vt nulli iudicũ.§.ſup hoc,qa prohibet,ꝙ poſſeſſio rei petitæ nõ trãsferatur ab vno litigantiũ in aliũ p iudicẽ.& non prohibet per litigantes transferri in extraneũ.& vr ꝙ in hac regula appel. pendẽ.nihil eſt innouandũ,ſupplendũ eſt,p iudicem.ſi aũt agatur reali actione de dñio,tunc fateor,ꝙ non tenet alienatio , non ea rõne,quia appellatione pendẽte factũ eſt, ſed qa res eſt litigioſa.

SVMMARIVM.

Appellationis cauſam actor proſequi poteſt non obſt.exceptione excommunicationis,quod eſt mirabile,quando ante ſententiam quandocunque eadem exceptione repellitur,& quare.

CAP. XI.

Significauerunt nobis.[Partẽ] ſ.Archiepi.[Abſoluit] forte capitulum egerat contra Zepum ſuper fructibus,quos dicebatur

Universidad de Deusto Biblioteca

percepiſſe de eccleſia,vel quia ſe paſſus fuerat in eadē eccleſia
intrudi. [altera] ꝯ epi. [in iudicio.] ſ.c.pxi.cū iter.[pperā.] No.
ꝙ capitulū primo egit corā Archiēpo ꝯfirmationē petēdo Pe
tri,quē in ſuū Archipresbyterū elegerūt , a quo ēt Archiēpo
appellarūt.itē ſecūda vice agebāt,& appellationē proſequebā
tur corā ppoſito S.Stephani.Itē tertio agebant corā abbate S.
Saluatoris,& ꝯiudicib.qa perebāt corā vltimis iudicib. ſnīam
abſolutionis,p epo latā renocari,qa in eo,qđ p ſe lata erat, nō
poterat ipſum capitulū appellationē pſequi , qa nec ab eo ap
pellauerat.fatuū.n.eſſet appellare a ſnīa p ſe lata. Et ita ex hoc
hoc eſt argūi,ꝙ ēt actor cām appellationis proſequi pōt, nec
ob.ei exceptio excōicationis.aliqui tñ ꝯrīu dicunt.ar.ɟ.c. pro
xi.vbi dř,ꝙ exceptio excōicationis in qualibet parte litis oppo
nit,ergo & poſt appellationē.ſed nos inde excipimus, niſi in cā
appel.ar.huius decr.& eſt mirabile , ꝙ actor excōicatus ſi vſq;
ad ſnīam proceſſiſſet,pōt repelli,& excipi,ꝙ ſit excōicatus,ne
ad ſnīam non procedat , & tñ non pōt repelli a proſecutione
ap.ſed hoc iō eſt,qa ante ſnīam ꝯ ipſum latā,ꝙ repellat, nullū
damnū hēt p iudicē occaſione ſnīæ,q̄ adhuc lata nō eſt , vnde
ibi nō lædiť æquitas iudicantis:ſed poſtq̄ p ſnīam iudicis q̄ſitū
eſt ius alteri parti,& dānū irrogatū,niſi appellare poſſit , & ap.
proſequi,læderet æquitas iudicātis,& abſurdū eſſet , ſi reo vin
cēte defendendi ſe p appellationē actor victus facultatem hře
non poſſet.ſ.e.cū inter dilec.Itē dicunt qdā,ꝙ procurator ex-
cōicatus poſſit proſequi cām appellationis,qñ principalē cām
egit,qa aliter læderet æquitas iudicātis. Nec obſtat , ꝙ poſſet
opponi,ꝙ q appellauit,non cogit proſequi appellationē. C.de
procu.inuitus,& ſ.de procu.nō iniuſtè.ergo peccat, ſi ſe inge-
rat familiaritati hominū.ɟ.de cle.exc.mi.c.illud.ergo & iudex
peccat,ſi pōt eū prohibere a peccato,& nō prohibet.2.q.7. ne-
gligere. Rñdeo, nō peccat ingerēdo ſe cōioni hominū proſe-
quēdo app.qa excōicatus fidē ſeruare dēt ei,cui promiſit. alli
tñ ꝯdicūt.Si aūt appellet aliqs noīe alterius extra iudiciū , & ſi
rata habeat ab eo,cuius noīe appellatū eſt,eius ap.tenet, tñ ap-
pellationē proſequi non pōt,quia talis ap.obtinet uim actio-
nis.item qui appellauit,ſi excōicatus non ſit, ea proſequi non
pōt,niſi fiat procu.de nouo.[procedatis] remittitur ad eoſdē
iudices.quia partes conſenſerunt,& quia appellans iniuſtè ap-
pellauerat,unde remittitur ad eum,a quo appellauit.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio poteſt in qualibet parte litis opponi.*
2 *Reus,qui mandato iudicis cum excommunicato litigat,non peccat.*
3 *Quo caſu ſit ferenda ſententia pro excommunicato.*

CAP. XII.

Exceptionem. [In qualibet.] Hoc locū hēt in cā principali:in cā aūt appellationis
1 ēt actori nō obſtat exceptio excōicationis,ut no.ſ.pxi.† [Pro
hibet] ꝯ ar.ꝙ excōicatio opponiť actori nō ſolū,q̄ pceſſit litē,
ſed q̄ ſequiť litis ꝯte.cū poſſit in qualibet parte litis opponi : tñ
qñcunq; opponať,ēt corā delegato abſolui pōt,& in abſolutio
ne eius procedet ſm tenorē decre.ſ.de of.dele.prudentiam.§.
ſexta.ſnīa aūt nō retractatur,licet probetur fuiſſe iudex excōi-
catus tpe latæ ſnīæ.ɟ.de re iudi.ad probandū,niſi fortè eſſet pu
blicè denunciatus excōicatus,ut ibi.Alii dicunt, ꝙ poſt ſenten
tiā nō pōt excipi ꝯ eandē excōicationē iudicis pp utilitatē eo
rundē,qui apud eū egerunt.ff.de off.præ.Barbarius. ſed de ex-
cōicatione actoris ſecus,inquantū ad hoc,ut ſnīa non valeat.
ſed quantū ad hoc ut mandeť executioni,pōt excipi,ut ſ.eod.
pia.de excōicatione aūt rei ꝯſtat , ꝙ nunq̄ pōt excipi ꝯ ſnīam
p eo latā.ſ.c.cū iter.ɟ.c.c.venerabilē.imo plus dñt qdā,& for
tè nō male,ꝙ oīa,q̄ fiunt cū excōicato occulto,ſiue in iudicio,
ſiue extra,nō retractanť ēt ante ſnīam.& rñdēt decr.ſ.de pb.
poſt ceſſionē,& ſ.de procu.c.vlt.ꝙ publicè excōicati erāt.vel
loquiť de his,q̄ extra iudiciū acta ſunt,& male,qa tñ in fauorē
excōicatorū facta ſunt,nec peccat actor,q rē ſuā petēdo parti
cipat ex cōicato.ſ.de iudi.intelligimus.ɟ.de ſent. excō. ſi verò.
2 †Itē nec reus,q mandato iudicis cum excōicato litigat , quia ſi
actori hoc licet excōicato cōicare,ut ius ſuū conſequatur,mul
to fortius licet reo,ut damnū cauſæ & pœnam iudicis euitet,
ar.11.q.3.qm mul.ɟ.de ſen.excō.ſi vere.[fatigenť] nā ſi ex iu-
ſta cā ēt ſcienter omittat,nō cōdemnabitur ad expenſas , fortè
quia tunc nō habebat probationes,ſed mō hēt. [Legitimas] le
gitimas autem expenſas dicimus, ſi probauerit excōicationē,
ut cōdemnetur in omnib. expenſis quas fecit ipſe actor , ſiue
reus inducēdo probationes ſup aliis exceptionibus, vel ſuper
principali,vel quolibet alio modo vſq;ad tēpus,quo exceptio
nē proponit,quia illas fecit propter malitiam proponētis mo-
do,& non ante exceptionem excōicationis. C. de iudic. ſanci-
mus.Sed ad expenſas,quas fecit actor durante probatione ex-
ceptionis excōicationis,dummodo reus ipſam probauerit,ſu-
per probanda excōicatione nō credimus,ꝙ debeat condemna
ti,cū principaliter eas fecerit,ſicut apparet ex ſnīa, quia repelli
tur ab agendo qā excōicatus,arg.C.de iud.rē nō nouā. ſed ſi ꝯ-
riū probeť,& ſententieť,ſ.ꝙ non ſit excōicatus,tūc apparet,ꝙ
expēſas,quas fecit ſup aliis exceptionib.vel ſup principali,non
fecit,qa tardauit reus pponere exceptiones excōicationis.imo
fecit eas pp ſuā utilitatē,qa bene valebūt ſibi, ac ſi nō eſſet pro
poſita exceptio excōicationis,& iō reus non ꝯdēnabiť ad illas.
Sed ſi appareat eū hāc exceptionē malitioſè proponere,modo
ꝯdēnabitur in expenſis,nō in principio,ſ.qñ proponit, ſed lata
3 ſnīa ſuper excōicatione.† [Condēnandus] cū.n.ſnīa ſuper ex-
pēſis ferenda ſit,ſi appareat fraus nō excōicati, ꝯ excōicatum,
pro ipſo excōicato ferenda eſt ſnīa ēt diffinitiua , quia in hoc
non attendit fauor excōicati,ſed æquitas iudicantis.ſ. eo.cum
inter.[iudicis] ff.de poſtu.quos prohibet.[Repellēdus] niſi ꝯ-
diceret reus,& peteret procedi in lite cępta , qđ pōt reus pete-
re,poſtq̄ ꝯuentus eſt p iudicē,vel per executorē. C. qūo & qñ
iud.in auth.q ſemel.idem vř dicendū,ubi non eſt ꝯuētus reus,
cogitur tñ aliqs agere,ut ſ.de teſti.ſignificauit,& no. ɟ. qui fil.
ſint legi.lator.quinimo & idē vř dicendū,ēt ſi reus ad hoc ab
excōicato ꝯuentus nō fuerit,ſed ab eo timet ꝯueniri, arg. C.de
inge.& manu.diffamari.ſ.q fil.ſint leg.lator. nā ſi ꝯdiceretur,
ſequereť abſurditas,ſ.ꝙ excommunicatio prodeſſet excōica-
to,& noceret aduerſario non excommunicato,quod eſſe non
debet,ſup.de iudi.intelleximus.C.de leg.quod fauore.

SVMMARIVM.

Poſſidere tempore motæ litis,& poſtea ſine dolo deſiiſſe poſſidere, idem eſt.

CAP. XIII.

Aduerſario tuo. [Tpe] maximè idē.n.eſt,& ſi tē pore motæ litis poſſidebat , ſed
poſtea ſine dolo deſiit poſſidere.ff.de excep.rei iudi. ſi autem,
& l.ſi in rem,& l.ſi quis.& C.ad exhi.l.neque.

SVMMARIVM.

Excommunicatus non ſolum cauſam,pro qua excommunicatus eſt , ſed etiam aliam penitus diuerſam proſequi poteſt.

CAP. XIIII.

Venerabilem. [Ex cauſis] aliis.No. excommuni catū non ſolū poſſe proſequi appel
lationē cauſæ,pro qua excommunicatus eſt,ſed ēt penitus di-
uerſam.[Impetrare] ſed nonne pōt petere executionem ſnīæ,
vel officiū iudicis,vel actionē in factū? Rñdeo non , quia nec
dēt ſolui debitū.16.q.6.anctoritatē.c.nos.c.iuratos, ſm quoſ-
dā.nos tñ dicimus ꝯrium,ſ.de dolo , veritatis.eſt ergo melior
rō,quare non mandatur executioni,quia noua actio competit
pro executione rei.ſ.offi.iudi.quod pro actione ponitur ſupra
de offi.iudi.c.2.vel actio in factum ex ſnīa.C.de reb.credi.actio
ri.excommunicatus autem has actiones,vel alias intentare nō
poteſt,quamuis ualeat conueniri,ſup.de iudi. intelleximus. cū
igitur hęc petitio locum non habeat ſine actione , & excom-
municatus aliquam actionem nequeat intentare,ſequitur,qđ
nec ſententiam executioni mandari poteſt petere. itē & quia
non læditur æquitas iudicantis,quia rectum iudicauit, & ſi ſen
tentia executioni non mandatur,quæ multotiens per aliū exe-
cutioni mandatur.ff.de re iudica.a diuo.in prin.ſup.de offi. de-
leg.ſignificaſti,& quia uſque ad 30.annos poteſt facere ſe ab-
ſolui,& tunc executioni mandabitur. Alii tamen dicunt ſen-
tentiam pro excommunicato latam executioni mandandam.

De præſcriptionibus. Rub. 25.

SVMMARIVM.

Præſcriptio an currat hæretico in hæreſi permanente.

CAP. I.

PLacuit. [Trienniū] 16.q.3.Placuit.2. ꝯ. ſol. hic, qñ nō fuit pmonitus, ibi ꝯ. vel ponit ibi
tps,poſtq̄ licet aliis epis populū hęreticū lucrari. hic
aūt poſtq nō pōt repetere,& currit tñ breuis pſcriptio
ꝯ eccleſiā in fauorē fidei.Si aūt ꝯ,nōne pōt ꝯueniri œconomus
eccle.vacātis.12.q.2.c.Vulteranę,ergo eadē rōne currit pſcri-
ptio.ff.qui.ex cau.in integ.reſti.is qui rei.j.rā.So.nō ſequit, pōt
agere,& ꝯueniri p procu.vel aliū,ergo currit ꝯ eū præſcriptio,
inſtātia in pupillo & minore.C.de pręſcr.30.ann.ſicut in rē,&
minori eccleſia cōparatur.[fuerit] prædicta habent locū , vbi
ēps remāſit catholicus,& locus factus eſt hęreticus. hic autem
loquiť,qñ ēps factus eſt hęreticus,& aliquis locus dięce.eius eo
dē mō.nam tunc non currit pſcriptio illi ēpo in hęreſi pmanē
ti:ſed poſtquàm conuerſus fuit,incipit currere contra ipſum.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio an curat in re inuaſa.*
2 *Præſcriptio quib.proteſtationibus interrumpatur inter principes.*

CAP. II.

Nihil prodeſt. [Forali] i.cōtentioſo iudicio. [ſcri pſiſſe,] & hoc facit ex ſupra abun-
danti iuſtitia,quia ſi taceret,non peccaret. [Præiudicium] niſi
eſſet taciturnitatis 100.ann.16.q.3.§.poteſt,ɟ.eod. cum nobis,
1 auth.vt Roma.eccleſia.† Vel dic,ꝙ loquitur in re inuaſa , vbi
2 non currit præſcriptio.16.q.3. licet.vel dic,ꝙ vnus princeps ꝯ
alium per tales proteſtationes interrumpit præſcriptionem,
cum non ſit alius,coram quo conueniatur,argum.C.de an.ex
ceptio.vt perfectius.

SVMMARIVM.

Præſcribit quando eccleſia contra aliam,quot anni neceſſarii ſint.

CAP. III.

Sanctorum. [Vt oēs poſſeſſiones.] i. oīa iura pro- uincialia. [ſingula.] i.ad ſingulos archi
ēpos rōne prouincię ſuæ.[a quiqus] fratribus.[Triginta] ꝯ lai-
cos,quia vnus archiēps in alterius prouincia aliqñ ēt ꝯ laicos
aliqua preſcribit . nam ſi vna eccleſia ꝯ aliam præſcribat,ne-
ceſſarij ſunt 40.ann.ɟ.e.de quarta.ſed melius vř dicere,ꝙ vnus
archiēps ꝯ alium ſpatio 30.ann.iura prouincialia præſcribat,
& loquitur ſm antiqua tpa.[ſynodali] ſynodalis.n. proclama
tio ad interruptionem ſufficit,ar.C.de an.excep.vt perfectius.

SVMMARIVM.

1 *Seruitus ruſtica quib. caſib. & quot annorum præſcriptione amittať.*
2 *Seruitutes & iura,quali præſcriptione, & quibus caſibus acquiratur.*

CAP. IIII.

De quarta. [Clericus] qui bona fide poſſidet, puta in alterius locū ſucceſſit.ff. de re iud. qui in
1 alterius,vel alio legitimo mō.† [Quadragenaria] ſm legē ſer-
uitus ruſtica,quæ non hēt interuallum , vel hēt modicum,pu-
ta horarum,vel dierū,amittitur pręſcriptione x.ann.inter prę-
ſentes,& 20.inter abſentes. Si aūt hēt interuallum annorum,
vel menſium,tunc duplicatur tps,videlicet vt inter pſentes ne
ceſſarij ſint 20.ann.inter abſentes 40.an.ff quemad.ſer. amit.ſi
ſit.C.de ſer.l.ſi.alii tñ dicunt,ꝙ non ſunt neceſſarij ēt inter ab-
ſentes niſi 20.anni.Idem ēt intelligimus,ſi hēt interualla ſepti
manarū,quia odia ſunt reſtringēda.ff.de libe.& poſth. cū qdā.
Quidā aūt dicunt, ꝙ hęc diſtinctio non hēt locū ſm canones,
ar.hic,vbi apparet,ꝙ tps in hac præſcriptione decimatum non
duplicať,& tñ hoc ius. ſ. pceptionis decimatū hēt internallum
magni tpis.ſed certè nobis ꝯrium vř,ꝙ hoc ius nō hēt īterual-
lū horarū aliqđ,imò quaſi ꝯtinuam cām hēt,cū quotidie poſ-
ſint & debeant recipi decimę non ſolū pſonales, ſed & prędia
les,cum & prędia quotidie aliquos fructus producere poſſint,
& quotidie quarta ēpis eſt ſoluenda.Et idē dicimus de iure eli-
gēdi,quia quotidie parata eſt vacare eccleſia,arg. eius.quod dř
de ſtillicidio.ff.de ſerui.vrb.prę.l. foramen. & iō ſufficiunt 40.
anni.ut hic,& ſ.de cā poſ.cū eccleſia,& c.cū olim, & ſ.de ele.
Cumana.Si aūt eſſet ius, qđ īteruallū certū & deputatū ab ho
mine,vel a iure reciperet,quale eſt,ꝙ oī anno partē oblationū
in die dedicationis , vel feſtiuitatis recipiat.18.q.ſi. Eleutherius
10.q.3.nec numerus,vel ꝙ annuatim aliud ſeruitiū recipiat.ɟ.
de cen.cū venerabilis,& hoc ſm eos,q dicunt tps duplicandū,
neceſſarij ſunt 80.ann.ſeruitutes ēt vrbanorū pdiorū amit tunť
2 tpe,ſi id interueniat,qđ dř.ff.de ſer.vrb.pđ.hęc aūt iura. † Cir-
ca acquiſitionē aūt ſeruitutū, vel ēt hmōi iuriū no. ꝙ ſi ſerui.
tus,vel ius,de quo agiť,hēt perpetuā cām atq; ꝯtinuā , vt aquę
ductus,cū aqua duciť ſine intermiſſione,vel quaſi ppetuā,vt ī
caſib.ſ.dictis, currit pſcriptio 10. ann. inter pñtes, & 20. inter
abſentes ad ſimilitudinē rerū immobiliū.C.de ſer.l.2. C.de p-
ſcrip.long.tem.l.vlt.ſed hęc eſt dřia,qa in reb.immobilib.req-
ritur titulus, vt ibi, ſed in ſeruitutib.ſiue iurib.nō eſt neceſſari⁹
titulus.ff.ſi ſer.uen.ſi quis diu.& no.ɟ.eo.ſi dili.& incipit curre
re hoc tps ex quo cępit vti illo iure nō vi,nō clā,nō pcario,ſcie
te illo,cui fiebat piudiciū,& nō ꝯdicente,ſed tacente,& hoc ip
ſum pbare dēt,vt quidā dicūt.ff.quēad ſerui.amit.l.ſi.ff.de iti.
ac.pri.l.j.§.Iul. Si aūt nō hēt ppetuā cām,& ꝯtinuā, vt ē via,&
ſeruitia extraordinaria,q̄ ab aliis recipiunť, nō pſcribunť niſi tā
to tpe,cuius nō extat memoria.10.q.3.qa.& 100.diſt. ꝯ morē
ff.de aqua plu.ar.l.j.§.2.& l.2.§.antep.ff.de aqua quot.& ęſti.l.
hoc iure.§.ductus.uel ibi quia duciť de flumine publico,exigiť
tam longa pręſcrip.ius autē percipiendi decimas de fructibus
fundi ꝯtinuam cām hēt:ſed ius percipiendi decimas de grano,
vel vino tm.de oīb.minutis tm,vel ꝯſimiliū tm, non hēt ppe-
tuam cām,quia hęc certis temporibus percipiuntur,& aliis tē
poribus poſſunt alię percipi,vt hic,& not. ɟ.eo. ad aures. [qua-
dragenaria] vt 16.q.3.quas actiones.

SVMMARIVM.

Bona fides præſumitur,niſi contrarium probetur.

CAP. V.

Vigilanti. [Dierū.] ff.de act. & ob.obligationū.§. pla cet.[malęfidęi] & dř quilibet bonęfidei,ni
ſi probetur ꝯ.ff.de min. inter.§.vlt.C.de euic.l.pe. & ſm l. ſec⁹
C.de pręſcrip.30.ann.ſi quis emptionis.16.q.3. pręſcriptione.
[cognitis.] C.de an.excep.l.vlt.ipſi vero dño ſcienti, ꝙ ab alio
poſſideant.vel.i.ꝙ cognoſcit poſſeſſor eas eſſe alienas. [latenti-
bus] ipſi vero domino ignoranti, ꝙ ab alio poſſideantur.vel.i.
quas poſſeſſor ignorauit alienas, & ſupple qñ cunq; ante com-
pletam pręſcriptionem.[non habere] ſi mala fide poſſident.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio 40.ann.currit in decimis : & quare.*
2 *Præſcriptio quibus caſibus exceptionem pariat , & quibus actionem, & contra quos.*

CAP. VI.

1 Ad aures. [Decimas] † & ita habemus , ꝙ pręſcriptio 40.ann.currit in decimis,cum videretur,ꝙ
tps duplicari dēt,ex eo ꝙ (prout frequentius) ſemel tm in an-
no colliguntur.ff.quēad ſer.amit.ſi ſit ꝯſti.Sed tu rñdeas,ꝙ ſi hoc
verum ſit de grano,& uino,tñ ius pcipiendi decimas & cā cōti
nua eſt.[Poſſidentis],& hmōi.ſ.q pſcripſerat.nā & ſi hic cadit
a poſſeſſione , & alius, q̄ dñs, vel verus dięceſanus poſſideret,
hřet vtilē vēdicationē dcimatū, ex quo bona fide poſſidebat.
2 C.de pſcrip.30.an.l.vlt. ibi, eā tñ.† imò plus ſm leges, quia ēt
ſi mala fide poſſediſſet.30.an.hřet exceptionē, & ēt in aliquib.
caſib.actionē,ſ.ꝯ raptorē,furē, & eū q ob ſuā ꝯtumaciam paſ-
ſus eſt miſſionem in poſſeſſionem .C.de pręſcri.30.ann.ſi qs.

SVMMARIVM.

Laicus contra eccleſiam quænam præſcribere non poteſt.

CAP. VII.

Cauſam,quæ inter. [Conceſſione] ita ꝙ ī eis habeat titulum ſicut cle-
ricus.In alimoniā aūt ꝯcedi pñt pauperib.x.q.j c.j & vlt. [Deci
mas] hęc ſunt,q̄ pſcribi non pñt,decimę a laico,ut hic.16.q.3.
§.pōt,eccleſia a laico,limes.16.q.3. licet. item tributū , vel cu-
iuſlibet pſtatio.C.de pſcri.30.an.ꝯpetit.itē procuratio debita
rōne viſitationis.ɟ.eo.cum ex of.itē obedientia ꝯ maiorē.ɟ.e.
cū nō liceat.itē pbēdā,uel bñficiū.16.q.3. cle. itē liber homo.
16.q.3.§.pōt ēt & aliter,ver.nā liber homo C. de pręſcri. quę
pro li.l.vlt.[detinere] ciuiliter. [pręſcribere] quam nemo obij-
cit,niſi poſſeſſor.ſupra de probatio.ex literis.ff.de vſuca.l.3.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptionis interruptio naturalis quæ ſit.*
2 *Præſcriptionis interruptio ciuili, quot modis fiat.*

CAP. VIII.

1 Illud. [Quadraginta] ſ.eo.de quarta.16.q.3.quas actio- nes.[tricennalē.] 16.q.3.per ſingulas.ſ.eo.ſancto-
rū.[Interruptionē] † eſt.n.interruptio naturalis p inundationē
maris,vel fluminis,& p deiectionē,& expulſionē,& fortè aliis
modis.ff.de acq.poſ.q vniuerſas.§.j. & ff. de vſuca.naturaliter.
2 † itē eſt interruptio ciuilis p libellū principi oblatū in annalib.
actionib.ar.C.qñ li.prin.ob.l.j.itē p lit.ꝯteſt.16.q.3. §. pen. ver.
is.aūt. Itē per reſcriptū a principe datū & reo inſinuatū , C.de
pſcrip.30.ann.ſicut item p pteſtationem.16.q.3. pręſcrip. ver.
is aūt.C.de anna.excep.l.vt per.ſ.eo.nihil. item per ſolutionē
vſurarum.C.de pręſcrip.30. ann. l.ſi quis . Item p ſynodalem
proclamationem.ſ.eo. ſanctorum. Item per ſecūdam cautio-
tem factam a debitore.C. de pręſcrip. 30. ann. cum notiſſimi.
Item per denunciationem factam colono. C. vbi in rem act.l.
2.& in iſtis caſib.oportet de nouo pręſcriptionem incipere.

SVMMARIVM.

Præſcribi an poſſint fines agrorū,pbendarū,parochiarū, et pūinciarū.

CAP. I. IX.

Quia. [Finibus] nota præſcribi fines agrorum. 16.q.4.vo- lumus,& præbendarum.ſ.de prob. ex literis. ſecus
autem in finib.parochiarum , & prouinciarum.ɟ. de paroch.c.
pen.[præſentia] ff.finium regun.ſi irrup.C.ſi.regun.l.ſi quis.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio non habet locum tempore hoſtilitatis.*
2 *Hoſtilitas,vel ſchiſma,nunquid ſi fuit in medio 40. ann. an id tempus ipſo iure ſubducatur.*

CAP. X.

Ex tranſmiſſa. [Parochiani] i.parochialia iura ſi- bi reddere debent, vt decimas , &
oblationes ecclīe de Cam.rōne. [hoſtilitatis] ſiue vna die tm,ſi
ue plurib.annis fuerit hmōi hoſtilitas, locū hēt hæc dormitio
præſcriptionis.itē locum hēt nō tm ſm canones & in eccleſijs,
1 ſed ēt ſm leges & in laicis.† [Hoſtilitatis] talis,ſ.ꝙ nō reddebať
ius in terra pp hoſtiū impetū,& iō ñ potuit petere decimas, &
oblatiōes,& iō pſcriptio īterrupta erat nāliter.ff.de acq.poſ. q
vni.§.j.& 2.& de vſuc.nāliter. Alij dicūt,& fortè melius,ꝙ nec
in iſto caſu,nec in ſeq.q notanť in hac eadē glo. interrumpituř

Universidad de Deusto Biblioteca

præſcriptio, qa ſic oporteret, ꝙ de nouo finita hoſtilitate. ꝑ 40.
ann. præſcriberet, vt no. ſ. eo. illud, in gl. eſt interrup. ſed dicūt,
a ꝙ hoc tēpore dormit[a] præſcriptio, ita ꝙ nō currit. ſed finita ho-
ſtilitate tēpus ſequens hoſtilitatē ↄtinuabitur cū præced. & ſic
fiet perfecta præſcriptio 40. ann. ſubducto tēpore medio, ĩ. eo.
auditis. ſecus autē, ſi pp vſitatas ferias ſolēnes, ſ. indictas, vel re-
pentinas, quod plus eſt, nō reddatur ius, quia tūc tēporis bene
currit præſcriptio, licet dari poſſet reſtitutio tēporis, quāto fuit
cauſa reipub. abſens, ſi tēpore feriarū repentinarū cōpleta eſſet
præſcrip. in vſitatis autē ſecus, qa præuideri poterūt, idē eſt, ſci-
licet ꝙ nō currit præſcriptio, ſi ius nō redditur pp defectū iudi-
cis, vel rei, ff. ex quib. cau. ma. in integ. ſed & ſi, per totū, ſcilicet
b vſq; ad §. quod verò neceſſe[b] tamē eſt, ꝙ doceat ſe voluiſſe age
re. ſed pp cauſas prædictas nō potuiſſe. ff. ex quib. cau. ma. in in-
teg. ſed & ſi, §. ſi feriæ. vnde ſibi vtile eſt, ꝙ ſuper hoc proteſtet,
C. de an. exc. vt pſec. de offi. ordi. paſtoralis. no. ꝙ totū tp̄s malè
alienātis & dilapidantis ſubducit de præſcriptione, 16. q. 3. ſi ſa-
cerdotes. itē tēpus hoſtilitatis, & captiuitatis, vt hic. 16. q. 3. pia,
& c. porrò. itē tēpus puerilis ętatis, C. qui. ex can. in inte. reſt. nō
eſt. neceſ. l. vlti. C. de præſcr. 30. an. ſicut. itē tp̄s vacationis, & hę
reſis prelati, ſ. eo. c. j. ĩ. c. auditis. itē tēpus vitæ patris, C. de bo. q̄
li. quacūque. itē tēpus vitæ mariti, C. de iu. do. in rebus. itē tem
pus ſchiſmatis, ĩ. eo. cū nobis. itē in rebus, q̄ ſub cōdōne deben-
tur, nō currit præſcriptio, niſi a die extantis cōdōnis, C. de pſcr.
30. an. cū notiſ. §. illud. itē tēpus ſuſpēſionis, excōmunicationis
3 ĩ. de cō. præ. & eccl. nō va. quia diuerſi. † Cōſueuit hic quęri, ſi
in medio 40. an. fuerit ſchiſma, vel hoſtilitas, vel aliqua de cau-
ſis præced. an id tēpus ipſo iure ſubducat. ar. ꝙ nō ſubducatur,
ſed deſ reſtō, C. de teſta. mi. l. 2. & l. ignorare. ff. ex qui. cau. ma.
ab hoſtib. & §. vlti. & l. ſeq. nos tamē dicimus ↄ. ſ. ꝙ prædicta tē
pora ſubducūtur ipſo iure ſiue ĩ inte. reſt. vt patet in ſuis cōcor-
dātijs, ſ. aſſignatis. & illæ leges nō ↄdicunt, q̄ loquunt in integr.
reſti. dāda abſenti. cā reipu. vbi bene currit præſcriptio, ſed da
tur reſtitutio tēporis abſentię, ſi cōpleta ſit pręſcriptio in eius
abſentia tm̄, vel in modico tēpore poſt reuerſionē & nō aliter,
quia beneficiū in integ. reſt. cū ſit extraordinariū, eſt reſtringē-
dū, vt patet C. de mino. in cauſis, & ſimiliter pſcriptio eſt odio-
ſa, vt patet ſ. eo. vigilāti, & idcirco, quantū fieri pōt reſtringen
da, ar. ff. de lib. & poſth. cū quidā. bene ergo eſt ꝙ ĩ cauſis ſupra
dictis retardatur vſuc. ne currat, & ideo non eſt neceſſaria reſti-
tutio; & iuſtū eſt in abſente cauſa reipub. ex quo currit præſcri-
ptio ↄ ipſum, ꝙ ꝑ beneficiū in integ. reſt. iuuari debet, ex quo ei
mederi aliter non pōt. adiuuabitur autē, quantominus pōt, ſal
uo iure in integ. reſt. & ideo ſi nō poſt modicū, ſed poſt magnū
tēpus poſt reuerſionē cōputandū cōpleta ſit pręſcriptio, nō re-
ſtituetur. melior rō vr̄, quia quando nō fuit cōpleta pſcriptio ĩ
abſentia, nec in modico poſt nō fuit lęſus ꝑpter abſentiā, & id
circo non datur reſtō, quę nō datur niſi lęſo, C. de in integ. reſt.
minoribus ff. de vi, & vi ar. nam poſtea §. ſi minor: ſed in caſib.
ſupradictis nō eſt neceſſaria in inte. reſt. quia nō currit præſcri-
ptio, ſed dormitat, & ideo ſine reſtitutione aliqua in integ. ſub
ducitur de præſcriptione illud tēpus. Si autē vis opin. Bul. tene
re, nō oportet diuerſificare inter in integ. reſt. & deductionē tē
poris. & no. ꝙ in prędictis caſib. vbi dicit dormire. ſiue nō cur-
rere pręſcriptionē, ſi vult, licitū eſt interrūpere pręſcriptionē ſi
ue litis cōteſta. vbi agere pōt, ſeu proteſtādo in caſibus, vbi ſola
proteſtatio ſufficit, vt ſupra de offi. ordin. paſtoralis. in fi. C. de
anna. excep. vt perfectius. illud enim eſt beneficiū a iure cōceſ-
ſum, ꝙ in aliquibus non currit pręſcriptio, & non tollit maius
beneficium, ſcilicet quòd interrumpat pręſcriptionem.

ADDITIONES.

a ¶Dormit. Adde quòd hoc refert & ſequitur Pet. de Ancha. in con. 444. incip. primo eliciamus. colum. 10. ante medium.
b ¶Neceſſe tamē eſt. Adde Abb. qui iſta dicta allegat in c. plerunque, circa fi. ſupra de reſcrip. & Bar. in l. de pupillo, §. ſi quis ipſi prætori. ff. de no. ope. nūc.

CAP. XI.

Accedentes. [In talibus] ſ. in procurationib. legatorum ſedis Apoſto. & quæ ratione viſitationis debentur, in alijs autem ſecus. 18. quæſtio. vltima, ca. penulti. & vltimo.

SVMMARIVM.

Præſcribere non poteſt, qui in ſe ipſo poſſidere non poteſt.

CAP. XII.

Cum non liceat. [A capite.] 12. diſtinct. non licet. [præſcriptione] intelligo, quando non diffitentur archiepiſcopum ſuum eſſe prælatum, ſed tamen nolunt ei obedire. & ſic non eſt ↄ. ĩ. de priui. cū olim. vel dic. ꝙ ipſi clerici non poſſūt pręſcribere iura hic poſita, quia ea poſſidere in ſeipſis non poſſunt, vt no. ĩ. eo. auditis.

SVMMARIVM.

1 *Cenſuali libro fides adhibetur.*
2 *Eccleſia dicitur habere directum dominium, vaſallus autem vtile.*

CAP. XIII.

Ad audientiam. [Caſtellanus] qui & dn̄s. [probandum] ad probandum conceſſionem ſibi factā inducebat priuilegium ad probandum verò iura, quæ ſibi conceſſa erant, inducebat cenſualem librum,
1 & alia. † [Cenſualē] no. credi cenſuali libro. ſic C. de fid. inſtru. auth. ad hæc. 30. q. 1. peruenit, ff. de iure fi. in fraudem, §. quoties, ff. de proba. cenſus, C. ad Tertul. l. vlt. [credentes] dicebat. ꝙ notarius falſauerat dicta teſtium, quos Mathefelon produxerat, & quibus dicebat ſe multum inniti. ſed ſpeciale eſt in actis, vt ſoli notario credatur, niſi probetur ↄ, vt no. ſ. de prob.
2 poſt ceſſionem. & ca. qm̄. † [Principaliter] quia eccleſia habet directum dominium, vaſallus vtile. & intelligo hoc verū, vbi agitur de iure eccl. Roma. diminuendo. ſecus aūt, ſi vterq; ↄſiteretur ius Rom. eſſe eccleſiæ quo ad directū dominiū, ſeu etiā quo ad vtile, & non aduerſarij. & eſt no. ꝙ licet ↄ Mathefelonē curreret præſcriptio 30. ann. quia tamen communiter præiudicaretur & ipſi & eccl. Rom. neceſſaria eſt præſcriptio 100. ann. ff. quemad. ſer. ami. ſi communem.

SVMMARIVM.

1 *Cum de ſubiectione aliquorum agitur, contra eos agitur, qui dicunt eos ſibi ſubiectos.*
2 *Ad quem pertineat defenſio eccleſiæ, cum de ipſius libertate agitur.*
3 *Poteſt abbas præſcribere iura epiſcopalia in aliquibus ſuis capellis.*
4 *Non poteſt abbas, nec capellæ per ſe præſcribere contra obedientiam, vel uiſitationem.*
5 *Interruptio quonam modo fiat.*
6 *Deiectus videtur abbas: qui ideo iure deiectionis non utitur: quia ſuſpicatur ſe poſſe repelli.*

CAP. XV.

1 Auditis. [Abbatem.] † Hic no. ꝙ cum agitur de ſubiectione aliquorū, agit ↄ eos, qui dicūt eos ſibi ſubiectos. ĩ. e. cum olim. 16. q. 3. inter. ſ. de ele. querelam. ĩ. de cenſi. cum inſtantia. ff. de lib. exhi. l. vlt. ff. de ſerui. l. vlt. item dicunt quidam, ꝙ pōt conueniri ſubditus. ĩ. de app. ad audientiā ſ. vt lit. non cont. qm̄. 12. q. 2. quicunq; militum. ff. de vſur. l. hactenus ſed ſnīa ↄ vnum lata non præiudicat alii. ĩ. de re iud. cū ſuper controuerſia, & c. ſuborta. ff. de liber. cau. ſi pariter. verū eſt, qđ hic dr̄ in hac gl. qđ ſnīa ↄ vnum lata aliqn̄ non præiudicat, qn̄ ↄ eum agitur ad quem ſecundo loco pertinet actio, vel defenſio. ĩ. de re iudi. cū in ſuper ↄtrouerſia. ſed ſi lata eſt ſnīa ↄ eum, ad quem primo loco pertinet defenſio, præiudicat ei ēt, ad quem ſecundo loco pertinet defenſio, ſi ſciat cām agi, & nō
2 aliter. ff. de re iudi. ſæpe, ĩ. de re iud. quamuis. † Et dicunt quidā ꝙ primo loco pertinet defenſio ad prælatum, cui ſubiecta eſt eccleſia, qn̄ agitur de ipſius libertate, vel ꝙ alij ſit ſubiecta, q̄ ad miniſtrum eccleſię: ſecus ſi agitur de poſſeſſionibus. Alij dicūt, & fortè melius, ꝙ hic non dr̄ primo loco pertinere ad vnum, & ſecundo ad alium, ſed plenè ad vtrunq; & æqualiter ptinet defenſio. C. de lib. cau. principalr. nec vnius ſnīa alij præiudicat niſi ſciuerit, & defenderit, quia tunc p̄iudicat. ĩ. de re iudi. quāuis. ff. de re iud. ſæpe. §. pe. in ↄpoſitione tn̄, & tranſactione vr̄, ꝙ ēt ſi vtroq; ſciente facta eſt tranſactio, non præiudicat, ar. ſ. de tranſac. ↄtingit. & bene dr̄ ↄpetere actio iſta non ſolum ↄ illos, qui detinent ſubditos, ſed & ↄ ſubditos, qui non obediūt. ĩ. de re iudi. cum ſuper, de confir. vtili vel inutili, cum dilecta. quia qua rōne faciunt, quominus poſſideant, cum nō obediūt, eadē rōne poſſidere vn̄r iura, quæ in eis petuntur, ſicut dr̄ in cōfeſſoria. ff. ſi ſer. ven. ſi quis, & l. ſicuti. § ſed ſi q̄ritur. ff. ſi vſuſf. peta. l. j. in prin. Contra poſſidentes aūt ↄſtat ꝙ rectè ↄ eos agitur, vt hic. Item nota, ꝙ aliqn̄ aliquis poſſidet iura aliqua, vt cum aliquis poſſidet iuriſdōnem in aliquos, vel cum poſſidet aliquā libertatē, v. g. ꝙ non tenetur ire ad concilium, vel ꝙ poſſit ordinari, & benedici a quo maluerit epō, & conſimilia iura, vt ĩ. eo. veniens. aliqn̄ aūt nullum ius poſſidet aliquis, ſed alius in eo poſſidet aliqua iura, ſicut monaſterium, de quo hic agit, dicebat ſe poſſidere, & hr̄e aliqua iura in quibuſdam ecc. & tm̄ eccleſiæ illæ non poſſidebant in ſe illa iura, quia nullus pōt in ſe hr̄e ſeruitutē, vel ius. nec mirū, qa nec iure proprio. ff. de ſer. vrba. pręd. in re cōi. Et in hoc caſu vltimo hoc habet locum, quod diximus hic, ſ. ꝙ ↄpetit actio ad hæc iura ſic poſſeſſa ↄtra vtrunq; ſ. ↄ poſſidentē, quia poſſidet, & ↄ non poſſidentē, ſed inique poſſidentē iura; qa auctorē non patit iure ſuo vti, & hic vterq; admittitur ad defendendū litē, & adſiſtendū defendenti & ad appellandū, vt no. ĩ. de re iud. cū ſuper, quia non tm̄ prelatorū intereſt non perdere iura q̄ hn̄t in ſubditis, ſed ſubditorum intereſt ēt non mutare dn̄os. Sed in primo caſu, ſ. qn̄ agit ↄ aliquē tanq̄ ↄ poſſidentem iura in alio, vel defendentē libertatē ſuā. tūc platus talis actoris, vel rei non pōt ↄuenire, vel cōueniri, nec aſſiſtere ↄuenienti, vel ↄuento, nec appellare, qa eius non intereſt. 2. q. 6. nō ſolēt. Quid. n. intereſt epī diœceſani, ſi ſuꝰ clericus vadat ad concilium alterius, dummō ſibi nihil detrahatur,

hat vel ſi euincit ab eo iuriſdō, quā diœce. ep̄s nō cōtendat ſuā, nec ſe teneri, & ſi de hoc agi poſſet alia via ageret, vt no. ĩ. de appel. dilectus. [præſcripſiſſe] illud, ſ. ꝙ poſſidere pōt, & inſtō, & deſtitutio, & alia de quib. eſt ſ. de of. ord. conquerēte. illa autē quæ poſſidere nō pōt, vt ordinare clericos illius monaſterij, & cōſecrare eccleſias, & hmōi præſcribere non pōt. ſ. eo. cām. [libertate] ab exactione iuriū regaliū. [Per illa.] Cęleſtinus. n. exemerat ab ep̄ali iuriſdōne loca, q̄ Hen. & Of. reges libertati donauerūt. cū aūt dubitaret, an vallis de Eueſcan. in qua ep̄s ius epiſcopale petebat, eſſet de illis locis donatis libertati per reges, mādat Papa inſpici priuilegiū Regū, & ſi de illis fuerit, apparet ꝙ ēt per Papā illa vallis exēpta ſit. hæc ꝓbant per hāc decre. & ſ. de in integ. reſt. auditis. [defecerit] ſ. exceptionē. [per priuilegiū] & ſic remaneat ſola pſcriptionis ꝓbatio. nota hic ꝑponi in vno facto duas ↄrias defenſiones, ſ. priuilegiū, & præſcriptionē. Huius rōnē no. ſ. de except. cū vene. ĩ. e. cū olim. ↄ. ſ. de fide inſtru. inter dilectos. & intelligit ꝑponere ſub diſiunctione, qa ſi vnū nō poterit ꝓbare, aliud probet, C. de excep. ſi quidē. ar. C. de edi. nemo. ff. de inof. teſt. ↄ veterani. §. ſed nec impuberis. quidā dicūt, ꝙ ſimul ꝑponere non pōt, ſed de vna ad aliā tranſire pōt, ar. ſ. de teſt. ex tenore. 24. q. 1. quiſquis. ſ. de excep. cū venerabilis. ſ. de iudi. examinata. C. de tranſ. interpoſitas. ff. de acquir. poſ. naturalr. ff. de reg. iu. nemo. ff. de bo. poſ. ↄtab. ſimpli-
3 citer. arg. ↄ. C. de non nu. pec. auth. ↄ qui ꝓpriā. † [Sup tēpore] no. abbatē pſcribere poſſe iura ep̄alia in aliquib. ſuis capellis. & dicunt quidā abbatē non aliter pſcribere, niſi ipſe tēpore pſcriptionis alij de illis iuribus reſpōdit, vel alij ſubfuerit. ĩ. de priui. cū olim. C. de fun. patri. l. vlti. ſi. n. nō ſubfuiſſet, non pſcriberet. ſ. e. cū nō liceat, accedētes. ſed nos nō dicimus neceſſe eſſe abbatē alij ſubeſſe, & capellas, in quibus ſit pręſcriptio, vt hic, & ĩ. e. cū olim. imò plus dicimus, ꝙ ēt capellæ ſi non ſubſint alij, ea q̄ poſſidere poſſent, præſcribere poſſunt, puta quartā decimarū, & mortuariorū, & conſimilia. ſ. eo. de quarta, ex trāſmiſſa, ar.
4 ĩ. de ſepul. certificari. † Cōtra obediētiā autē, vel ↄ viſitationē nō poſſunt præſcribere nec capellæ ꝑ ſe, nec abbas, niſi alij obediāt, quia in ſe nō poſſunt ea poſſidere. nemo. n. ſibi ex neceſſitate obedit, vel ſe viſitat, & ſic de cōſimilibus. ĩ. c. proxi. ff. de arbi. l. penul. ff. ad Trebel. ille a quo. §. tēpeſtiuū. & ideo requirit, ꝙ nō nomine ſuo, ſed nomine alterius, cui exinde reſpōdēt, & ei ſubiacēt, hoc præſcribant. vt infra eo. ca. proxi. & ſ. eod. ca. in prin. [exceptionē] ſ. interruptionē ꝑ vacationē ſedis, vel potius deductionē tēporis, qa dormit pſcriptio. [exceptionē] Hinc colligūt qdā, ꝙ ſi abbas ꝓbauit ſe generaliter pſcripſiſſe ius ep̄ale in aliquib. eccleſijs etiā non expreſſis capitulis exceptionis, ſi ep̄s dicit medio tēpore ſe aliqua exercuiſſe, & ſic in aliqb. interrupiſſe pręſcriptionē, illā interruptionē ꝓbare dēt. ſed ↄriū vr̄, quia ſi ꝑ abbate facit pſcriptio, ꝑ epō facit ius cōmune, quod plus eſt & fauorabilius. vnde vr̄ ꝙ ſemper iudicandū ſit pro epiſcopo, niſi in capl̄is, de quibus abbas ꝓbauerit ſpāliter, ar. in fi. huius decre. & ĩ. e. cū olim. Solu. ſi teſtes, vel ꝓbationes epī dicerent ipſum exercuiſſe iura ep̄alia, & teſtes abbatis illud idem dicunt de abbate, pferent teſtes epī, qui veriſimiliora dicunt, quia iuri cōmuni cōſonant, ar. ſ. de proba. licet, dūmō in alijs ſit paritas. Si verò teſtes abbatis generaliter dicerent abbatē exercuiſſe oīa iura & teſtes epī tm̄ probarēt eccleſias ſitas in diœce. epī, & ꝙ exercuit ep̄alia, nec dicerēt oīa, tūc oīa ep̄alia adiudicabūtur abbati, niſi de aliquib. ſpāliter ep̄s probauerit, vel niſi in aliquo probauerit interruptionē, quā forte ſufficit probare per duos teſtes, licet abbas generaliter ꝓbauerit ꝑ plures, ar. ſ. ca. illud. hoc nō placet: prudēter tamē faciet examinator teſtiū, ſi de ſingulis capellis iuris ep̄alis interroget teſtes abbatis, & tunc non valebit abbati pręſcriptio, niſi in capellis probatis, vt hic in fi. & ĩ. e. ca. cū olim. pōt etiā dicere ep̄m probare interruptionē in capellis hic poſitis, qa licet abbas probauerit ſe exercuiſſe ea dē per 60. an. tamē ep̄s probarit interruptionē eo ipſo, ꝙ intra idē tēpus pluries exercuit. de hoc no. plenius ĩ. de reli. do. cū di-
5 lectus. [40.] ſ. anteq̄ cōpleret præſcriptio an. 40. † [Interruptionē] hæc interruptio in iurib. huiuſmodi, & in alijs incorporalibus fit eodē mō, quo in corporalibus, ſ. per litis conte. C. de præſcrip. lon. tēpo. nec bona, & in alijs modis, q no. ſ. e. illud, & in ſum. C. de an. excep. Itē fit interruptio in his ſpiritualibus, ſi epiſcopus etiā vna vice tm̄ vſus fuiſſet iſtis iuribus antequā abbas tp̄s præſcriptionis cōpleuiſſet. C. de præſcri. 30. an. cū notiſ. §. imò. & illud idem credo, ꝙ ſi ep̄s abbatē volentē exercere iuriſdōnem, quā præſcribebat, ꝑ violentiā prohibuiſſet, ita ꝙ dimiſiſſet timore exercere iuriſdōnē: ꝙ ſic interrupta eſt præſcriptio quia cū poſſeſſio ſolo animo amittat, multo fortius interrumpitur. ff. de acquir. poſ. poſſideri. § in amittenda, & l. quem
6 admodū. † Itē quia deiectus vr̄ abbas, qui ideo iure deiectionis non vtitur, quia ſuſpicatur ſe poſſe repelli. ff. de acqui. poſ. ſi id, quod. §. vlt. ſed nō vr̄, ꝙ hoc c. ſtare poſſit, quia licet abbas exercuerit iura ep̄alia, nō tamē minus cū eo ep̄s etiā eadē iura poſſidere pōt, ſicut apparet in viſitatione eccleſiæ, & aliis ſimilibus quę nō ꝓhibent ſimul eſſe apud plures. nā archidiaconus, plebanus ep̄s, & archiep̄s eoſdē ſubditos excōicare, & viſitare pn̄t. ſ. de off. archi. c. 1. & c. ſatis, & c. mandamus, & de of. archiepi. c. 1. 2. & 3. ĩ. e. c. j. ĩ. de cenſi. Romana. Et ſic apparet, ꝙ eodem modo, & Abbas eadem iura & cum epis, & archiepis, & aliis poſſidere poſſit, nec vnus præſcribit ius alterius, licet ſibi præſcribat illud ↄſimile ius. Itē abſurditas vr̄ ſequi, ſi aliud dr̄, quia qua rōne præſcriberet ipſe ius epi, archi. vel alterius, nō video. Sol. dicimus, ꝙ abbas bene præſcribit ↄ ſingulos, & ↄ oēs: nam quicunq; fuerit ille, q. 40. ann. non fuerit vſus excōicandi, & viſitandi, vel quolibet alio, ſiue archiep̄s, ſiue ep̄s, ſiue quicunque alius ↄ eum, vel eos omnes præſcriberet abbas, qui illo iure per idem tp̄s exercuit. ſecus, ſi præſcriptio fuerit interrupta, aliquo modorum ſupradictorum ↄ eum, quia poſtea non perficietur præſcriptio, & hoc bene probatur ex hoc c. & ĩ. c. cum olim. qui enim petit ius aliquod in aliquibus eccleſijs, debet dicere, quo iure petit, & ex qua cauſa petit.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet poteſt iuri ſuo priuato renunciare.*
2 *Diœce. quælibet, vel eccleſia poteſt contra viſitationem de ſola conſuetudine introducta præſcribere.*
3 *Qui pōt duabus auctoritatib. procedere, non cogitur alteram eligere.*
4 *Contrarium nihil dicitur eſſe ita conſenſui, ſicut error.*

CAP. XVI.

Cum ex officij. [Neceſſe] nō neceſſitate longitudinis dietæ, quaſi non poſſit alibi commodè declinare, quia tunc non poſſet petere procurationē de neceſſitate iuris, ſed de grā tm̄. ſed neceſſitas fuit in hoc quia viſitatione indigebant. dicimus etiam, ꝙ ſi ex gratia petat procurari, & negetur ſibi, ꝙ diœceſanus, non archiep̄s debet eum punire, quia inhumaniter ſe habuit ↄ ſuum archiep̄m. [præſcribi] imo nec expreſsè remitti. ĩ. de cenſi. cum venerabilis, arg. ĩ. de dona. paſtoralis. poſſet tamen conuenire, ꝙ certa ſumma daretur pro procuratione. 10. q. 3. relatum. ita tamen,
1 ꝙ non fiat ↄuentio in fraudem, arg. C. de tranſac. præſes. † Quidam tamen dicunt, ꝙ expreſsè non pōt remittere. ſed tacitè ar. ĩ. de cenſibus. ſopitæ. quod non placet. imo dicimus, ꝙ expreſsè tm̄ pōt remittere procurationem ſibi debitam rōne viſitationis, quia cuique licet ſuo iuri priuato renunciare 7. q. 1. q̄ periculoſum. hoc autem priuatum eſt, ꝙ in ſola pecunia, vel temporali lucro ↄſiſtit. ſed tacitè, ſ. multo tp̄e non recipiendo procurationem non præſcribitur ↄ eum, nec ipſam amittit, vt hic. & eſt rō, quia ipſa procuratio non dētur principaliter, ſed acceſſoriè, ſ. rōne viſitationis, & iō retenta viſitatione retinet & acceſſorium. ſ. procuratio ar. ff. quemad. ſer. amit. ſi is qui, & in prealleg. c. cum venerabilem. ſecus autem eſſet, ſi vellet renunciare expreſſim iuri viſitandi, quia illud non poſſet, cū ſit ius publicum, viſitare, & corrigere. ar. ſ. de ſo. ↄpe. ſi diligenti, immo qđ plus eſt, alicui non licet paciſci, ꝙ nō aget vel accu-
2 ſabit aliquē đ crimine. ff. de pac. ſi vnus. §. illud. † [Viſitationē] ſed ↄ nonne ſicut per ↄſuetudinē archiep̄s acquiſierat hoc ius, ita per ↄriam conſuetudinem pōt amittere, ĩ. de reg. iur. c. 1. ff. de leg. de quibus. Rn̄de, vniuerſalis prouincia poſſet præſcribere, ſed ſingularis diœce. vel eccleſia non, quia turpis eſt oīs pars, & c. 8. diſt. quæ ↄ. vel dic ꝙ quælibet diœce. vel eccleſia pōt pręſcribere ↄ viſitationem de ſola conſuetudine introductam. & quod hic dicit, non pōt præſcribi ↄ viſitationem, intelligo de iure cōi, non de ↄſuetudine. & talis viſitatio eſt archiepiſcopi. ĩ. de cenſi. Romana. [præſcribere] eo nihilominus durante prælato. [Authoritate] no. ꝙ ſimul procedit vtraq; authoritate. ſi ſ. de cor. vitia. ſignificauit. ĩ. de præben. niſi. & tunc, qn̄ ſimul proceditur vtraq; auctoritate, ad Papam tm̄, non ad Patriarcham, eſt appellandum: licet enim Patriarcha rōne auctoritatis Metropol. poſſet cognoſcere de appel. quia tamen Metropol. admixta erat auctoritas patriarchatus, non pōt de ea cognoſcere. minus enim cedit maiori hoc caſu, ſicut & alias. ĩ. de conceſ. eccl. vel altaris, quod in dubiis licet ſit arg. ↄ. ſ. de
3 of. deleg. ſup qōnum, §. ſi vero. † Itē ex hoc loco nota, q̄ q̄ duabus auctoritatib. pōt procedere, non cogitur alterā eligere, ſed ſi eligat, valet electio, & illa auctoritate vtetur, arg. ſ. de offi. de leg. ſignificātibus. Item poſſet eligere, ꝙ in vna parte cauſæ vtetur ordinaria, in alia dele. ſ. de ar. innotuit. & hæc ſunt vera, vbi quis habet duas auctoritates. ſed vbi credit ſe hr̄e duas auctoritates, & non hēt niſi vnam ordinariam, quod facile accidere pōt, ſ. de of. leg. licet, tunc vr̄ aliquibus ꝙ licet eligeret & proteſtaretur, ꝙ tm̄ Papæ auctoritates procedere vellet, tamen ꝓceſſus habitus cum tali errore valet, quia certum eſt, ꝙ procedere volebat, licet non ordinaria auctoritate, & ita quod principale eſt, tenet, ſ. ꝓceſſus. arg. opt. ff. de iniuriis. cū §. ſi iniuriā, ff. ad l. Aquil. ſcientiā, ff. fam. herciſ. cū puta. Itē iſte eſt error iuris, & error iuris non debet impedire verum proceſſum, argu.

Universidad de Deusto Biblioteca

ſ.diſt.veritate,ff.de offi.præſi.illicitas,§.veritas rerũ. imò plus
credũt,ꝙ ſi diceret,ego nolo ꝓcedere authoritate ordinaria.ta
mẽ valet ꝓceſſus authoritate ordinaria prędictis rõnibus. Itẽ
quia,vt dictũ eſt,ꝓteſtatio ſua eſt ↄ̄ria ſuo facto, vnde factum
prȩualere dẽt.j.de ap.ſolicitudinẽ,in fi.Itẽ quia nemo põt ab-
dicare a ſe imperiũ,ff.de offi.præſi.legatis. Alij dicũt ↄ̄ in duob.
caſibus ꝓximis,& allegãt ꝓ ſe,qa quod volunt,non poſſunt,&
4 qđ poſſunt nolũt,ſ.de of.deleg.cũ ſuper.†Itẽ qa nihil eſt ſic cõ
trariũ cõſenſu,ſicut error,ff.de iur.om.iu.ſi ꝑ errorẽ,arg.ꝑ eis,
ff.de arbi.l.ſed ſi in ſeruum.nec ob.de iniurijs.l.eũ,qa hæc eſt
principalis authoritas,ex qua procedit,ſiue apoſtolica,ſiue or-
dinaria. vnde ex quo deficit principale,deficit proceſſus. non
autẽ eſſet principalis,ſi erraret in ſenſu legũ,vel indulgẽtiarũ,
vel priuil.vel hmõi,ff.de re iud.cũ prolatis,& no.infra de priui.
ex parte ℞ [conſuetudine]nõ.n.viſitatio eius impediret viſita
tionẽ epi,quin congruis tẽporib.viſitet:ſed ſi eodẽ tpe concur
rant,magis obediret archiepo,ar.11.q.3.qui reſiſtit.[Allegatũ]
ſup ꝓcuratione nõ debita,vel viſitatione nõ facienda,nã ſuper
excõmunicatione,an iuſtè lata ſit,necne,vlterius nõ audietur,
cum ſuper illa iam diffinierit.Item nec eſſet iuſtum,ꝙ ſenten-
tia ferretur per vnã rõnem,& poſtmodum lata ſententia alia
ratione reſcinderetur,infra ti.proxi.inter mona.quamuis ſatis
dici poſſet talem rõnem,vel exceptionem,vel ius non impedi
re,quominus ſententia pro alio,vel contra aliquem feratur.

SVMMARIVM.

1 *In præſcriptione canonica quę ad minus eſt 40.an.neceſſarius ẽ titulus.*
2 *Et quando ſit vel non ſit neceſſe allegare titulum,& vide in nume.3.4.5.6.& 7.*

CAP. XVII.

Si Diligenti. [Proprietatẽ]directã:nam vtilis pro-
prietas penes vaſaliũ eſt,ſuper hoc fun
dat ius huius decr.[pro te]i.noĩe tuo,vel eccleſię tuę:ſed noĩe
eccleſiæ Ro.tanꝙ miniſter poterat.[fidelitatis] rõne,vel ꝑtex-
tu,ꝙ iudicatus talis ad te ꝑtinere.[exigeretis]noĩe noſtro per
ſed.Ap.i.noĩe ſedis Ap.[pro ea]ſ.Ro.eccle.[violatũ iure,vel
alijs,q ſciẽtes hoc eſſe ius eccle.Ro.illud exegiſtis.[bona fides]
ſ.qa credit tradentẽ ius hẽre tradendi,licet in facto erret,ff.de
ver.ſig.bonę fidei.q bona fides ſemper pręſumitur,niſi ꝓbetur
contrariũ,ff.de proba.verius,niſi in caſibus C.de rei ven.ſi fun-
dũ,C.de ag.& cẽſi.quẽadmodũ.ff.ꝓ emp.qui fundũ,§.qa ſuę,
& l.ſi quis.[titulus]ſupra eo.vigilanti,ff.depoſi.ſi quis inficia-
1 tus.ff.de vſucap.Celſus,C.de ꝑſcrip.30.ann.l.diuturna.†[Titu
lus]mirũ vr,ꝙ in pręſcriptione canonica,quę ad minus eſt 40.
an.neceſſarius eſt titulus.Itẽ ſi habuerit iuſtũ titulũ,non eſt ne
ceſſaria præſcriptio:nec ẽt põt habere locũ cũ nemo rẽ ſuã præ
ſcribat,quia ex diuerſis cauſis res ad eũ pertinere nõ potuit.ſ.
de fide inſtr.inter dilec.circa fi.& ff.de acqr.poſ.poſſideri,§.ex
pluribus.Ad hoc reſpondẽt quidam neceſſariũ eſſe titulũ,ſed
ſufficere minus iuſtũ,vt præſtet cãm præſcribẽdi,arg.infra de
empt.peruenit.ſupra de conſue.cũ dile.nã erroneus titulus dat
cãm præſcribendi,ff.pro empt.quod vulgo,& ſic intelligitur
j.de iu.patro.c.cura.vel dic & melius,ꝙ ſemp in corporalibus
rebus eccleſiarum neceſſarius eſt iuſtus titulus,& hoc ſatis ex-
preſſè dr 16.q.3.ſi ſacerdotes,& ar.ẽt in eadẽ qõne,ca.placuit.
ſed poſſet reſponderi,ꝙ ibi loquitur ſm antiqua tẽpora,qñ ↄ̄
eccleſias currebat præſcrip.10.vel 20.vel 30.ann.ſed hodie,cũ
ſola præſcrip 40.an curat cõtra eccleſiã,& ſm l.in præſcriptio
ne 40.an.nõ ſit neceſſarius titulus,per ſimile vr,ꝙ contra eccle
ſiam præſcribatur ſine titulo.Sed certè,ſi quis bene attẽdat præ
dictã rõnem,ex ea primo colligitur ↄ̄riũ,ſ.quia ex quo pręſcri
ptio 40.ann.ſucceſſit loco præſcript.10.an ſicut in illa exigeba
tur iuſtus titulus,in iſta 40.an.ar.ff.ſi quis cau.ſi eũ,§.q iniuria-
2 rũ.†Itẽ arg.ad hoc.qa ſi in incorporalibus exigitur,vt hic,mul
to fortius in corporalibus,vt j.de deci.dudũ & ſ.de elect.ꝯſti-
tutis.rↄ̄ laicos aũt ſatis põt dici,ꝙ ſufficiat in ꝑſcrip.30.vel 40.
an.ſola bona fides cũ curſu tpis.cũ hoc iure ciuili cautũ ſit,nec
ↄ̄riũ in canonib.habeatur.imò vr colligi ex vltimo ca.huius ti
tuli,ꝙ nõ ſit titulus requirendus,cũ ibi de ſola fide fiat mẽtio.
ſed iuſtus titulus præſtatur etiã ab eo,q non hẽt ius tradẽdi do
miniũ,nõ tñ ſufficiẽs:& ideo huic neceſſaria eſt pręſcriptio,vt
j.de iu.patro.cura.nos etiã circa incorporalia,quæ habẽt cõti-
nuã cãm,vel quaſi,nõ credimus neceſſe allegare titulũ,ſed bo.
fi.ſufficere,& tẽpus,ſupra eo.auditis,ff.ſi ſeruitus vendi.ſi quis
diutur.ff.de itin.act.priu.l.j.§.hoc interdicto,& §.realr,ar.C.de
ſerui.l.j.§ j.C.de præ.quæ pro li.l.j.ſ.de cau.poſ.cũ eccleſia,C.
de agri.& cenſi.litibus,niſi præſumptio eſſet ↄ̄ poſſidentem,vt
hic,& ſ.de proba.licet,C.de proba.ſiue.ſupra eo.cũ nõ liceat.
3 †Sed dices,hac rõne attẽta ſemper oportet ꝓbari titulũ,cũ pręſcriptio ſemper ſit cõtra ius,& ideo ſemper ↄ̄ præſcribentẽ pręſumendũ eſt.Reſpondeo non eſt verum:non enim eſt contra
ius,ꝙ alius ſeruitutẽ habeat in fundo tuo,ſed eſt cõtra eum,cu
ius eſt fundus,& eſt præter ius,& ſic nõ eſt ꝯtra ius,ꝙ vnus epi
ſcopus iura epiſcopalia habeat in alio epatu,ſed ꝙ archidiac.iu
ra epalia exerceat,eſt cõtra ius:vnde hic neceſſe eſſet probare ti
tulũ,ſiſe,100 di.ↄ̄ morem.põt tamen dici,ꝙ eſt ↄ̄ ius,ſ.ꝙ vnus
eps iura epiſcopalia in alterius dięce.exerceat.quia canones ex
preſsè prohibẽt vnũ epm in alterius diœce.exercere epiſcopa
lia:ſed nõ prohibẽt in alterius fundo habere ius ſeruitutis.3.q.
6.vnaquæque,neminẽ.6.q.3.c.j.& 2.9.q.3.c.j.& 2.ideoq; & ti-
tulus requiritur in hoc caſu.ſed etiã plus dicimus,ꝙ licet aliqd
nõ ſit cõtra ius,ſi tamẽ præſumptio eſt ↄ̄ præſcribentẽ,neceſſe
habet titu.probare.10.q.3.qa cognouimus,& hic,& C.de pro
ba.ſiue.aliud autẽ ius eſt cenſendũ in dięce.eccleſia,& eccleſia
ſticis,quia occupari prohibent,& nõ niſi iuſto titulo acquirun
tur,vt patet in ꝑdictis iuribus,& ſ.de cle.pereg.c.vlt.& de offi.
archi.cũ ſatis,& j.de inſti.c.3.& aliud eſt in fundis,ſeu prædijs
priuatorũ,in quibus nõ impeditur acquiſitio ſeruitutis,ſed po
tius cõceditur,in ſuo tractatu de ſeruitutibus.C.& ff.ſi aũt ſer-
4 uitus vel ius nõ eſt ꝯtra iura.†Itẽ nec hẽt ꝑpetuã cãm,uel qua-
ſi,ſed hẽt intermiſſionẽ tpis,uel ſeruitutis uiæ,& ius ſeruitutũ
extraordinariorũ,de quibus diximus ſ.eo.de quarta,tunc ſimi
liter eſt neceſſe hre,& allegare titulũ,ſed non eſt neceſſe illum
probare,ſed ſufficit ꝓbare,ꝙ ꝑ longũ tps ſ.ꝑ 10.an.inter ꝑſen-
tes,& 20.inter abſentes,uel inter eccleſias ꝑ 40.uſus ſit dño ſciẽ
te & nõ ꝯdicente.ꝑſumit.n.debitũ hoc ius ex cã,q prętẽditur
ꝑceſſiſſe.ff.de uſu.cũ de in.ff.de aqua plu.ar.l.j.§.pe.ſed hoc uř
ↄ̄.de deci.dudũ.So ibi,& 93.diſt.illud,ubi hẽs,ꝙ clerici Rauen
nates etiã in eccle.Roma.uſi erant manipulis.& tamẽ non ꝓ-
fuit eis pręſcriptio.ſed ſemꝑ uſurpaſſe intelliguntur.Sed reſpõ
demus,ꝙ illud fuit ↄ̄ ius,quia licet uſi fuerint in eccle.Ro.ta-
mẽ Papa ignorauit,quia multotiens potuit uti,ꝙ Papa ignora
uit,& ſic intelligitur 100.di contra morem,uel quia Papa igno
5 rabat uſum archiepi.†Itẽ no.ꝙ cũ tm ꝑ coniecturas,& pręſum
ptiones iuuetur utens iure extraordinario.ſ.collectis,ſi in ꝯriũ
ſint aliæ præſumptiones uiolentiores,nõ iuuabit ꝓbatione cur
ſus tpis,niſi & titulũ probet,quod eſt uidere in prælatis,q ſerui
lia grauamina exigũt a ſubditis,ꝑſumit.n.ꝙ potius ſubditi ex
timore pręſtent,ꝙ debito,& ideo nõ currit præſcriptio.1.qõ.1.
nullus.10.q.3.quia cognouimus.& idẽ ſi credatur cauſa curia-
litatis præſtitũ,uel hoſpitalitatis,ut ſi ſæpe aliquẽ in hoſpitio
recepit.ff.de acquir.poſ.qui iure.ſecus,ſi eſſent talia,quæ non
præſumerentur ex timore præſtita,quia ad illa cogerẽtur.9.q.
3.conqueſtus.ff.communia præ.uenditor.§.ſi conſtat.ſed ſuf-
ficit,ſi poſtea poteſt probare præſcriptionem,cuius non extet
memoria,quæ in talibus eſt neceſſaria,ſcilicet in incorporalib.
ut no.ſupra eo.de quarta,quæ probatio quomõ fiat,nota.infra
de uerbo.ſignifica.quid per noualę.nec eſt neceſſe ꝓbare titu-
lũ,nec allegare,ſed ſi ſit præſumptio cõtra pẽtitorẽ,tunc eſt ne
ceſſe.ff.de aqua plu.arcen.l.j.§.fin.c.diſt.cõtra morem,alij ta-
mẽ dicunt,quod aliquando põt agi ex pręſcriptione.16.qõ.3.
§.poteſt.C.de pręſcrip.30.an.ſi quis,& tunc neceſſe habet pro
6 bare titulũ.ſupra de proba.licet.†Itẽ quandoq; opponitur prę
ſcriptio excipiẽdo,ſupra de proba.ex literis,& tunc non habet
neceſſe probare titulũ,quia poſſidet.C.de peti.hęredi.cogi.&
actore &c.C.de proba.actor.Alij dicunt,ꝙ ſemper tenetur ꝓ-
bare titulũ,ſiue agat,ſiue excipiat.& ad l.de peti.hęredi.cogi.
reſpondent,ꝙ illa loquitur,quãdo cõuentus actione reali ſim-
pliciter negat,& non excipit:ſecus autem,ſi excipiat,quia tũc
7 neceſſe habet probare titulũ.†In rebus autem corporalib.ne-
ceſſe eſt probari,& allegari titulũ:unde,quando allegat titulũ,
non debet dicere tantũ,talis res,uel ius peruenit ad me titulo
emptionis,uel alio conſimili,ſed debet plene narrare factum,
ſcilicet talem rem,de qua agitur,in me,uel cũ cui ſucceſſi,talis
tranſtulit titulo emptionis.alioquin pręſumitur fictitiũ,quod
dicit,arg.j.de deci.dudũ,ubi coactus fuit dicere,per quem ad
hoſpitale decimę peruenerint.In pręſcriptione autem,cuius
non extat memoria,ſufficit tam magnũ tempus exprimere.&
ſi quæratur ab eo de titulo,ſufficit dicere,neſcio quo titulo hęc
res ad prædeceſſores meos uenit:ſed credo,uel credere debeo,
quod iuſto titulo,ex quo tãto tempore ſine cõtradictione poſ-
ſiderũt,ar.bon.11.di.eccleſiaſticaũ,& c.palã,& c.quis neſciat.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrorum tam ſententia retractetur prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum.*
2 *Epiſcopalia iura præſcribuntur ab Abbate.*

CAP. XVIII.

Cum olim. [Plebe] no.agi cum eo,qui contendit
plebẽ ſibi eſſe ſubiectã.ſ.eo.auditis.ubi
de hoc.[tua] 16.q.7.omnes,ar.ſ.eo.cũ nõ liceat.[Arbitriũ]qđ
non tangebat capła,in quib.modo fertur ſententia pro Abba-
te,alias oportuiſſet Abbatẽ nouũ titulum habuiſſe ſuper arti-
culis,in quib.fertur ſnĩa ꝓ eo,cũ ꝑſumptio fuerit ↄ̄ eũ ex ſnĩa ar
bitrorũ,nec ſufficeret pro titulo priuilegiũ Grego.cum illi per
arbi-

1 arbitrium ſit derogatũ,vt no.ſ.c.ꝓxi.†[Præceſſiſſe.[Et ideo ꝓ-
textu inſtrorũ de nouo repertorũ nõ retractat ſnĩa arbitrorũ,
qđ hic in fi.huius decre.apparet,j.tit.proxi.inter monaſteriũ.
C.de tranſac.ſub prætextu,ꝙ ẽt ſi poſtea obtentũ fuiſſet,non vi
tiaret ꝯpoſitionẽ præcedentẽ,arg.j.de deci.ex multiplici.j.c.
proxi.& ideo priuilegia aliorũ Roma.Pontificũ poſt arbitriũ
obtenta ſibi nõ profuerunt.& intelligas,ꝙ hi arbitri fuerũt ele-
cti tanꝙ iudices,& ſine pęna & cõpromiſſo,alias nõ obſtãte ar
bitrio agere poſſet Abbas.ff.de ar.l.ſi rẽ.C.de ar.cũ antea.[Præ
ceſſiſſe.]Et ideo ei derogatur per arbitriũ in his,q tñ monaſte-
riũ tangunt,non Roma.eccl.vt no.ſ.de arb.cum tpe,alias ãt
priuilegia nihil iuris tribuebant,cũ eſſent tñ confirmatoria,j.
de confir.vti.vel inuti.cum dilec.[Donatę.]Quantũ ad epm nã
2 plebes ſuberant Abbati cũ capellis.[Inſtitutionibus.]†No.Ab
batẽ præſcribere iura epalia.ſiſe.ſ.e.auditis.ea.ſ.q poſſidere pt,
arg.j.tit.proxi.inter mona.arg.ↄ̄,ſ.eo.cum ex offi.Sed rñdeo
eũ nõ poſſe pręſcribere in ſe.ſ.ꝙ nõ obediat,dũ eſt ſubditus,ſed
ex quo alij ſubeſt,bene pręſcribit obedientiã in ſe nõ noĩe ſuo,
ſed nomine illius,cui ſubeſt,vt in prędicta decr.cũ ex officij.Itẽ
ẽt,dũ eſt ſubditus,bene pręſcribit in alijs eccleſijs ius epale.[Ce
lebrãdis.]Ideſt ꝙ in prædictis capellis poſſit celebrare.[Epale.]
No.formam ſententiæ de iure epali,cum agit ↄ̄ eum,qui poſſi
det eccleſias,in quibus dicit ſe iura epiſcopalia præſcripſiſſe.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum,vti poſſidetis,ad quid ſit inſtitutum.*
2 *Sentẽtia lata in interdicto,vti poſ.pro poſſeſſore nõ parit excep.rei iudi.*
3 *Quamuis aliquẽ corporalẽ poſſeſſionem habeat cuiuſpiam rei,quãdiu tñ poſſidens non expellitur de poſſeſſione,non habet interdictũ,vti poſ.*
4 *Priuilegium,in quo plus conceditur,non valet,ſi mentionem non faciat alterius priuilegii,in quo minus conceditur.*
5 *Priuilegium contrarium impetrans videtur renunciare quæſito per primum priuilegium,ſeu per præſcriptionem.*

CAP. XIX.

Veniens. [Petijt]Agendo interdicto,vti poſ.& verba
illa,quæ ponuntur in libello,ſunt ex ſupera-
bundãti.ſ.ſicut in priuil.&c.vel dic,ꝙ bene egit Abbas hoc mõ
conſeſſoria pro iure decimarũ.ff.ſi ſer.ven.egi.& l.locus.§.cõ-
petit.& ſuper libellis hic poſitis nũlla fertur ſnĩa,ſed alius libel-
lus datus fuit,de quo hic nulla mentio hr,in quo petijt eps,ꝙ
Abbas oĩa ſacra eccleſiaſtica ab epo reciperet,& ſuper illo fer-
tur ſnĩa.[Regis.]Mrium vr,ꝙ in libello admiſſa fuit mẽtio re-
galis priuilegij ſuper decimis ↄ̄ id,quod eſt.ff.de aſſeſ.l.j.Rñdeo,
Rex Stephanus fuit Sanctus,& fuit Legatus Apoſtolicæ ſedis,
& iccirco admittitur mentio priuilegij eius.[Niſi aliquo.]Iſte
eps agit confeſ.& ideo bene ponitur hæc cľa.ſ.niſi aliquo,&c.
vel ſi vis dicere,ꝙ agebat poſſeſſorio recuperandæ poſ.tũc hæc
cľa eſt ſuperabundans,vt ſit ſenſus,licet oĩb.decimis quas pri-
mo poſſidebã,ſim ſpoliatus,tñ nolo reſtitui ad illas,quas ali-
quo iure oſtenderet ſe aduerſarius poſſidere.ſed ſm hoc vr,ꝙ
poſſeſſor eodem tpe,& ſuper iiſdem rebus poſſit vti poſſidetis
poſ.intentare ↄ̄ aduerſariũ,& aduerſarius eodẽ tpe & ſuper eiſ
dem rebus intentabit ↄ̄ eũ interdictũ,vnde vi,& eodẽ modo,ꝙ
vi,aut clã,vel de precario,quod fateor,niſi expiatur ↄ̄ agẽtem
de ſpoliatione,ſ.de ordi.cogn.c.ſuper.& proceditur ſic,quia
fertur ſnĩa ſuper vtroq;,ſi de vtroq; ꝯſtet,ſed executioni non
mãdabitur ſnĩa,niſi ſuper interdicto,vnde vi.ar.ſ.de cau.poſ.
cũ dilectus.& ſi primo liqueat de turbatione,q ſpoliatione,pri
mo fertur ſnĩa ſuper interdicto vti poſ.& compeſcetur reus ſu
per moleſtatione,quouſq; ſnĩetur ſuper interdicto,vnde vi,vt
no.in præal.decr.cum dilectus,ar.ſ.de reſti.ſpol.cum veniſſet.
vel dic,ꝙ qñ ſimul liquet,ꝙ reus turbet actorẽ,& actor ſpolia
uit reum,nulla ſnĩa tunc fertur ſuper interdicto,vti poſ.& ſic in
telligunt quidam ff.vti poſ.l.j.§.fi.vbi dr,ꝙ ſi aliquis vi,vel clã,
vel precario poſſidet ab aduerſario,ꝙ non dẽt vincere interdi
cto,vti poſ.ꝙ ſic exponunt,ideſt nulla ſnĩa ſuper iſto interdi-
cto fieri dẽt.primi tñ,qui tenent primam opinionẽ.ſ.ꝙ ſuper
vtroq; ferenda eſt ſnĩa,& quod eſt tutius,exprimunt verba le-
gis,quæ dicunt,ꝙ poſſeſſor non dẽt vincere,ſupple cũ effectu,
quia illa ſnĩa non mandabitur executioni,& ſic parum ꝓdeſt,
arg.j.tit.j.cũ aliquibus.quod tñ tunc tm obtinet,qñ cõuentus
vti poſ.ꝯueniebat actorẽ interdicto vnde vi.Si aliter vellis in-
telligere prædictã l.ſ.ꝙ interdictũ vti poſ.nõ ꝯpetit ↄ̄ ſpoliato-
rem cũ effectu,& ꝙ reus poſſit excipere de ſpoliatione ſua,ſe-
quitur abſurditas hęc.ſ.quia nulla ſnĩa fieri pt ſup interdicto,
vti poſ.probata ſpoliatione,quia ſi ferat ſnĩam,ꝙ reus,qui pro
bauerit ſpoliationẽ,ceſſet à moleſtia expreſsè ꝯdicit §.prædi-
ctus.Si vero abſoluat reũ ſpoliatũ ab impetitione actoris,nec
hoc põt ſtare,quia per ꝯñs cõcedit,ꝙ moleſtet poſſeſſorẽ.ſed
hoc eſt falſum,quia ẽt prædo eſt reſtituendus,ſ.de reſti.ſpol.in
literis multo fortius ergo eſt defendendus.ff.de ſuperficie.l.j.§.
quod ait prætor,ad finem.Itẽ ſi liceret huic ſpoliato ꝓbare,er-
go eadẽ rõne & ſpoliare,qđ falſum eſt,quia ipſi poſſeſſori ſpo-
liatori cõpetit interdictũ ↄ̄ ſm ſpoliatorẽ,quãuis ab alio ſpolia-
tum.ff.de vi & vi arma.cũ a te,& no.in præal.decr.in literis.Itẽ
per prædictũ modũ agendi.ſ.agendo vti poſ.& excipiendo de
expoliatione non fieret reſtitutio ſpoliato,quia nec actũ eſt,
nec vti poſ.eſt inſtitutũ ad poſſeſſionẽ recuperandã,ſed tm ad
retinendã,vt Inſti.de inter.§.retinendę.Itẽ ſi ꝯſtat,ꝙ malè facit
iſte ſpoliatus,ꝙ turbat poſſeſſionẽ,ergo dẽt puniri.ſed dices
fortè,ſicut aliqui inſtanter ſomniarunt,puniet per alias actio-
nes.ſ.per actionẽ iniuriarũ,vel per offi.iudi.ſed certè hoc non
procedit,quia actio iniuriarũ eſt tm prodita ad vindictã:vnde
per hoc nõ ꝓſequitur poſſeſſor,ꝙ ceſſet ab eius moleſtatione:
ſed nec officiũ iudicis,quod extraordinariũ eſt,vbi auxiliũ or-
1 dinariũ ſupereſt,hẽt locum.ff.de mino.in cauſę.2.¶†Itẽ cũ in
terdictũ vti poſſidetis,ad hoc ſit ſpãliter inſtitutũ,vt defendat
poſſeſſores ↄ̄ moleſtatores.ff.vti poſ.l.j.qre excipiet iſte ſpolia-
tus,& maximè cũ dicas ad mendicata remedia recurrendũ? br
ergo dicimus illa verba,q ſunt ff.vti poſ.l.j.in prin.& in fi.vbi
dr,ꝙ poſſeſſor non obtinebit interdicto,vti poſ.ↄ̄ illũ quẽ ſpo
liauit,ſic ſunt intelligenda.ſ.ſi ante li.ꝯteſt.conuentus excipiat
agentẽ interdicto vti poſ.nõ eſſe audiẽdũ,niſi prius reſtituat rẽ,
de q agitur,qa actor reũ eadẽ re ſpoliauit,& hoc expreſsè dicit
decr.ſ.de ordi.cog.c.fi.& c.cũ dilectus.vel ſi directe proponat
interdictũ,vnde vi,ↄ̄ agentẽ vti poſ.& licet Azo in ſumma,vti
poſ.magnas difficultates faciat in expoſitione illorũ verborũ,
qño quis poſſideat à me,vel ab alio vi,vel clã,vel præcario,ego
ſic ſimpliciter expono,poſſideo à te vi.i.violenter tibi abſtuli,
& ſic de alijs.Iſta ãt,q dixi,licet ſint noua,tñ à nullo negantur
2 eſſe vera,& ideo ſecurũ eſt hoc dicere.†Illud ãt ſatis indubita-
tum vr,ꝙ ſnĩa lata in interdicto,vti poſ.pro poſſeſſore,nõ parit
exceptionẽ rei iudi.ſi is ↄ̄ quẽ iudicatũ eſt,agit interdicto,vn-
de vi,pro eiſdẽ rebus,qa alia eſt actio,& ad aliud agitur nunc,q
prius.ff.de excep.rei iud.cum quæritur,& l.ſeq.& ſ.de teſta.cũ
cauſam.Itẽ ſnĩa iudi.nõ prohibuit moleſtationẽ iuris,ſed facti.
itẽ nõ prohibuit moleſtationem,niſi quãdiu poſſideret,ſed re
euicta ab eo iã nõ poſſidet.itẽ qre nõ eodẽ mõ põt agere alio
interdicto,ſicut rei vendi.ſi ãt non agit interdicto,vti poſ.con
feſ.petit aduerſariũ à ſua moleſtia compeſci,& feratur ſnĩa pro
actore,tunc vlterius nõ põt agere interdicto vnde vi,nec alio,
quia primo actũ eſt de proprietate,quæ præiudicat oĩb.poſſeſ-
3 ſorijs,ſ.de cau.poſ.cũ dilec.†Itẽ not.ꝙ licet aliquis corporalẽ
poſſeſſionẽ habeat alicuius rei,qdiu tñ ille,qui poſſidet,nõ ex
pellit de poſſeſſione,non hẽt interdictũ vti poſ.nec ↄ̄ ipſum ve
rum poſſeſſorẽ,neq; ↄ̄ aliũ.ff.vti poſ.ſi duo §.2.in prin.[Chriſ-
ma.]Hic incipit ſnĩa.[Cleri.]De mãdato horũ clericorum ege
rat Abbas,alias qño feretur ſnĩa ↄ̄ eos.C.de ſen.& interl.l.j.C.
res inter alios acta.per totũ?vel dic,ꝙ clerici poſtulabant,&c.
ſupple non obſtãte ꝯdictione Abbatis,& ſic ferẽ ſnĩa ↄ̄ Abba-
tem,qui dixerat in libello,ꝙ clerici non poterãt hmõi quædã
ſacra ab epo petere ſine eius licẽtia,& eps expreſsè petierat,ꝙ
clerici iſti,qui pertinebant ad monaſteriũ,peterẽt ab eo ſacra
eccleſiaſtica,& ſic eſt in regiſtro Ro.[Priuilegio Clem.]Quod
indultũ erat monaſterio prædicto ſuper prædictis articulis.ſ.ꝙ
in nullo caſu pro eis ad epm recurrere deberẽt,vel ſimpliciter
ꝙ eccleſiaſtica ſacra reciperẽt,à quo vellẽt epo.[Mentionẽ.]ſ.
4 de off.dele.ex parte.†Mentionẽ.[Sed hoc eſt verũ,qa ſi ſuũ pri
uilegiũ,in quo plus ꝯceditur,non faciat mentionẽ alterius ſui
priuilegij,in quo minus ꝯceditur,non valet,cum & ſi nullum
prius habuiſſet,teneret.ↄ̄,C.de leg.quod fauore.Rñdeo hoc pri
uilegiũ ideo non valere,quia ſuppreſſa veritate fuit obtentum,
ea.ſ.ꝙ eps ſibi ꝯſueuerat ꝯferre eccleſiaſtica ſacra,& ẽt quia ↄ̄ria
priuilegia oſtẽdebat.C.de fid.inſtr.ſcripturę plus placet,ꝙ ubi
cunq; aliq iuriſdõ,vſus,vel libertas,vel quicquid ꝯſimile ex pri
uilegio alicui ꝯceditur in vno caſu,& in alio caſu ille idẽ vſus,
vel iuriſdõ,vel alius relinquit illi,cui debebat de iure cõi,ſicut
hic erat de perceptione ſacrorũ,q in caſu liberè ꝯcedebat mo-
naſterio,& in caſu alio relinquebat epo,ad quẽ ſpectat collatio
ſacrorũ de iure cõi.nã ĩ hoc caſu ſi poſtea velit ꝯcedere priuile-
giator vſum,vel libertatẽ q in aliquo caſu remanſerat iure cõi
a epo eidẽ,ſiue ẽt alij,vt quidã dicunt,non valet ꝯceſſio,[a]niſi fa-
ciat mentionẽ de priori ꝯceſſione,vel priuilegio.& hoc eſt ea
rõne,quia ſi ꝯcedẽs ſm priuilegiũ ſciuiſſet ſe,vel prædeceſſorẽ
ſuũ alias moderatũ priuilegiũ dediſſe.ſ.ꝙ in caſu habet liberta
tem,vel vſum,& in caſu non,primũ mutaſſet,non moderatũ
priuilegiũ per ſm immoderatũ,ar.ſ.de offi.del.ex parte,& j.
de deci.ex multiplici.Et ex hoc vr,ꝙ ſi primo ꝯceſſit partẽ ali-
cuius rei,ut decimarũ ex priuil.& partẽ reliquit iuri cõi,ſi po-
ſtea partẽ relictã iuri cõi eidẽ,vel alij concedat non valebit,niſi
de priori ꝯceſſione fecerit mẽtionẽ,vt hic ſecus tñ eſſet,ſi a prin
cipio

ADDITIO.

a Conceſſio Pro intelligentia dictorum hic per Inno.vide Pet.de Ancha.in conſil.131.maximè in 2.col.ver.poſtremo.

Universidad de Deusto Biblioteca

cipio in omnem casum concederet vsum, vel libertatē in rem integrā, quia tunc non tenetur facere mentionē de iure cōi. vt no. s. de rescrip. c. j. [Præscriptio.] Super eo, ꝙ ab alijs reciperet sacra ecclesiastica. [Priuilegiũ.] De quo dictũ est s. eo. ꝙ sacra
5 ecclesiastica reciperet ab epō [Contradicit] †Quia dicebat sibi licere à quouis epō sacra ecclesiastica recipere, & priuilegiũ aliud ↄ̄dicebat. nā dicebat, ꝙ tm̃ ab epō reciperet. & ita habes, ꝙ ↄ̄rium priuilegiũ impetrando, renuncio iuri mihi quæsito per primũ priuilegiũ, vel per præscriptionē, & ꝙ nō possum p̄scribere ↄ̄ id, quod in eo priuilegio ↄtinetur. & hoc satis posset ↄcedi. q̃uis posset r̃nderi hoc ↄtingere pp hoc, ꝙ hoc priuilegio vsus fuit in iudicio. secus. n. esset, si nō fuisset eo vsus. vel dic ꝙ cũ eps sit in q̃si possessione ↄferendi sacra, & esset q̃si verus dñs, quia præscribenti ↄ̄ eũ non datur vendicatio, vel publicana, vt no. s. eo. ad aures. Hæc. n. est veritas, quia impetrādo ↄ̄rium priuilegiũ primo renunciare vr̃. renunciatio. n. fit nō tm̃ expresse, sed & tacitè. C. de re mili. l. j. & fi. & ēt in quocũq; iudicio. ff. de acq. hære. l. recusari. secus āt esset, si s̃m esset priuilegiũ ad corroborationē primi priuilegij, vel primæ præscriptionis, vel iuris, quia tũc vtrunq; valet. s. de fid. instr. inter dilec. j. de priuil. ex ore, c. cũ olim, s. eo. auditis. Itē no. ꝙ hæc renunciatio de tā parua libertate. s. ꝙ à quocunq; vult accipiant clerici ecclesiastica sacra, valet ēt si ↄuentus causam ignorasset, j. de dona. cæterum. vel potes dicere, ꝙ hic interuenit ↄsensus ↄuentus, quod semper præsumitur, j. de his, quæ fi. à præla. sine ↄsen. cap. c. ea. non obstat. ff. de pac. ↄ̄ iuris. de transac. presens, j. de do. c. 2. de dona. fil. fa. vbi dr̃, ꝙ si ↄcessa est libera administratio, non intelligit ↄcessa ptās donandi, vel dilapidandi. vel pactũ gratuitũ faciendi. Sol maior & liberior est ptās prælatorũ, q̃ aliorum ministrorũ, sicut apparet ex decr. præal. de dona. cæterũ. hoc tñ fatemur, ꝙ si lesum est monasteriũ enormiter, dabitur in inte. rest. s. de in inte. rest. c. j. Itē pt̃ dici, ꝙ iō tenuit hic renunciatio, quia ex cā facta fuit. s. vt fugeret Abbas indignationē diec. 100. di. ↄ̄ mortē. ff. de sepul. l. j. § illud. ff. de mino. in causæ, in prin. ff. ad muni. l. j. ff. de leg. j. si qñ C. de thesau. l. j. s. de ↄst. cũ accessissent, de priui. si de terra. C. de iurisom. iu. l. 2. ar. ↄ̄, s. de ↄsue. cũ dilec. ff. de re mili. l. 3. & 23. di. quāquam. C. de priuile. scho. l. pen. C. excu. tut. voluntariè. C. de epis. audi. presbyteros, 95. dist. olim, j. de censi. sopitæ, s. de fide instru. inter. C. de inoffi. testa. contra maiores, & ff. de excep. nemo, supra eo. auditis. ff. de inoffi. testa. Papininaus. §. sed si impuberis.

SVMMARIVM.

Conscientiam rei alienæ, quando in prælato interrumpat præscriptio.

CAP. XX.

Quoniam omne. [Ciuilis.] Sed quid ad Papam de præscriptione inter laicos? Rñdeo ratione peccati hoc statuit, s. de iudi. nouit, quid si prælatus habet lesam ↄscientiā, reliq̃ āt eccl̃ia bona fidē hēt? rñdeo s̃m cautelam l. quę est ff. de nego. gest. acq. §. cum me. ff. manda. Quintus. prælatus āt caueat, ne quid faciat ↄ̄ ↄscientiā, vel ēt fieri ꝓcurret. [Tpis.] Quo præscribit, secus, si post incipiat hr̃e conscientiam rei alienæ. Sed quid, si tpe præscriptionis habeat conscientiam rei alienæ, sed post per dicta aliquorũ, vel alijs indicijs deposuit illam conscientiā rei alienæ, nunquid per illum errorem est interrupta præscriptio? Rñdeo non, ex quo eam deposuit, j. de simo. per tuas, 2. & 11. q. 3. cui est illata. Itē quid si dubitat rem suam esse, an non, nunquid eam retinebit, an restituet? Respondeo, recipiet fructus, ff. de vsuris, quis sit, & eadem ratione præscribet.

De sententia & re iudicata. Rubrica 27.

SVMMARIVM.

1 *Sententiari & procedi qualiter debeat contra eum, qui cadit à pos. rei, super qua est conuentus.*
2 *Sententia qualiter contra eum ferenda, qui desiit possidere, vt habeat regressum contra eum, qui sibi vendidit.*
3 *Absolutus ab impetitione rei, quando cedere debeat actiones, & quas.*

1 ¶Quia sæpe dubitatur, qualiter †debeat procedi, & sniari ↄ̄ illũ reũ, qui cadit à possessione rei, super q̃ est ↄuentus, ideo no. ꝙ si ante li. ↄtest. cadit voluntariè cā iudicij mutandi, locũ habet ↄ̄ eũ actio ex illo edicto de alie. iu. mutan. cau. fa. ff. de ali. iu. mu. cau. fac. per totũ, & s. eo. tit. c. vlt. Itē si erat in possessione mala fide, & si erat in mora restituēdi, tenetur, ēt si pereat. ff. si cer. pe. quod te. ff. de ↄdi. fur. si pro fure. §. pen. & l. seq. Itē si se liti obtulit, cũ nō possideret. ff. de peti. hære. qui se. Si āt post li. ↄtest. cadit à possessione reus, tunc in personalib. actionib. nulla vis est, si culpa, vel sine culpa cadat, quia semper proceditur ad sniam, quia res non est obligata, sed persona. Sed si in realibus. distingue, quia si culpa sua amisit possessionē post li. cōtest. vel alias promissum seruare non pōt, proceditur ↄ̄ eũ, & ↄdemnabitur mediāte iustitia in litis æstimatione, vel ad interesse. ff. ad exhib. de eo. §. si post. ff. de euic. si seruus. §. fi. in prin. Si āt sine culpa desijt possidere, tunc & actor inuito reo, & econuerso reus inuito actore poterit petere, ꝙ procedatur ad diffinitiuā sniam pp fructus, & prouētus & expēsas, & interesse post lit. ↄt. obueniētia, & stipulatione de euictione, si intercesserit. ff. de rei vēd. vtiq; ff. iudi. sol. si seruus. C. qũo & qñ, auct. qui semel. & tunc sic iudicabit iudex, quia inuenimus, ꝙ reus erat in cā condēnationis, si possideret iō ↄdēnamus eum ad fructus, & ad expēsas, sed qa non possidet, nec culpa sua, nec dolo desijt possidere, absoluimus eũ ab impetitione rei. prius tñ faciet ipsum reum præstare cautionē actori de re restituēda, si ad eũ peruenerit. ff. de rei vē. si vero. ff. de euic. si seruus. § fi. in fi. de ędil. edic. redhibere. §. fi. & per hāc sniam licet reus sit absolutus ex prędicta cā, habet re-
2 gressum de euictione ↄ̄ vēditorē. j. de emp. c. fi. & si ferēda† est snia pro reo, dicet iudex, absoluimus reũ ab impetitione actoris, & condēnamus actorē ad expēsas. & per hanc sniam habet actor regressum de euictione ↄ̄ eum, qui vēdidit sibi rē, in qua succubuit, si sine culpa sua cecidit à possessione. ff. de euic. si rē. §. j. & l. euicta, & l. quidā. in prin. Alij tñ dicunt, ꝙ iudex in primo casu sniabit semper super re, quæ petitur, non ꝙ dicat, cōdēnamus reũ ad restitutionē rei simpliciter, sed sic. s. qñ eā habuerit, vel sic, quia iudicabit rem petitā esse actoris, arg. pro eis in præalle. l. si seruus. ff. iudi. sol. prius dictũ magis placet. nō negamus ēt, ꝙ aliqñ iudex ex cā possit differre hmōi diffinitiuā sniam, quia forte speratur, ꝙ cito possit rem recuperare, & tũc tm̃ absoluet à termino assignato, & sic postea, cũ reus recuperauerit rē, incipit iudiciũ de nouo & procedetur in causa cępta, iustitia mediante. & aliqñ pōt iudex absoluere nō ab impetitione rei, sed ab instātia iudicij: & tunc si postea recuperauerit rē, incipiet
3 iudiciũ de nouo, s. de excep. c. pen. †Sed qñ absoluitur ab impetitione rei, tunc prouidetur actori per cautionē de re restituenda, vt s. dictũ est, ver. prius nomine āt fructuum dēt restituere, quicquid obuenit sibi de re petita, vel occasione ipsius. vnde vr̃, ꝙ dēt cedere actiones, quas habet occasione illius rei. sicut est actio legis Aquiliæ, interdictũ vnde vi, & actio furti, & consimilia, arg. ff. de rei ven. Iulianus, cũ trib. legib. sequētibus. ff. de pe. tr. hær. Iulianus. §. scribit actiones, & l. quod si in diē. §. Iulianus, & §. fi. ff. de ędil. edic. bonē. §. si quis seruũ. ff. de pig. actio. si pignore. ar. ↄ̄. ff. de peti. hær. verũ, & l. seq. ff. loca. is, qui rē. C. de furtis, manifestissi. l. §. pen. sed certè prædictæ leges loquunt in eo casu, qñ cōmodũ possessionis pertinebat ad aliquē. & ideo si frandetur possessione rei, iustũ est, ꝙ habeat pęnā furti, vel consimiliũ. non āt sic in interdicto, quod ex re tm̃ prouenit, ar. ff. de peti. hære. quod si iudex. §. vlt. vel dic, ꝙ si bonæ fidei possessor prædicta obtinuit, anteq̃ res euinceret ab eo, nō restituet ea, vt in ↄ̄rijs, sed si nondũ obtinuerat, cedet actiones, vt in primis concordantijs. hoc āt habēt locũ in fructibus, & expēsis quę cōtingunt post litem contesta. & ideo veniunt in condemnationem officio iudicis mercenario. ff. de ędil. edic. ędiles. §. sciendum prædicta aũt, si obuenerunt ante li. contest. specialiter petenda sunt, vt in præalle. l. ędi. §. sciendum, & ff. de vsur. per totum. licet confiteamur, ꝙ ex natura actionum & bonę fidæi & stricti iuris in condemnatione prædicta veniunt, sed non, nisi perantur. ff. de act. emp. l. Iulia. §. ex vendi. & l. ratio, & C. de act. emp. l. 4. & l. fructus, & l. de interesse, alias non.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iudex quando aliam ferre potest, prima pro nulla habita.*
2 *Error iuris, & error facti quos diuersos effectus pariant.*

CAP. I.

1 **SEntentia.** [Contra leges.] Puta quia error expressus est in ea. ff. quæ sniæ sine app. rescin. l. j. [Ipso iure.] Si iudex † ordinarius fert sniam, quæ ipso iure sit nulla, ipsemet ipsa pro nulla habita potest aliam ferre. C. qũo & qñ iud. præses. C. de accu. l. 4. si āt est delegatus, quia semel functus est suo officio, eam vlterius mutare non pōt. C. qũo & qñ iudi. si vt proponis, & idem vr̃ in electoribus, nisi essent priuati ipso iure ptāte eligendi, arg. s. de electio. cum terra, & no. s. de elec. considerauimus. & idem vr̃ in alijs cōsimilibus actibus, arg. s. de rescriptis,
2 inter, cũ suis ↄcordātijs, †in dele. tñ vr̃, ꝙ si probabili errore ducatur, si ipso iure non tenet, quod facit tñ iterum faciet, quod sibi mandatum est. v. g. delegatus, cui mandata est prouisio, prouidit alicui de præbenda non vacante ignoranter, credens eam probabiliter vacare, certè iterum poterit ei prouidere, arg. C. de iuris, & facti ignorantia, error. Secus autem, si ignorantia facti, ut si prouidit ei de præbenda, quæ in veritate vacabat de iure tamen aliud eam tenebat de facto, & ideo non vult eam acceptare, execrans lites, tunc non potest ei vlterius prouidere, quia functus est officio suo, & bene. nec prodest ignorantia facti, quia ignorabat alij prouisum de facto, & illud factum non impediret suam prouisionem, si autem errauit in iure, vlterius ei non poterit prouidere.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Executio à sola appellatione impedimentum capit.*
2 *Cognitio sententiæ latæ per falsa instrumenta, vel falsos testes spectat ad eum, qui delegauit.*
3 *Nunquid Prælatus a Papa confirmatus, possit accusari, quòd simoniā cum aliquo familiari Papæ commisit.*

CAP. V.

De cætero. [Fraus.] Vel qō fraudis, puta ꝙ snia sit lata per falsa instrā, vel ꝙ alias circa principale negocium adhibita fraus dicatur, secus, si circa executio-
1 nem. [Interuenerit.] †Idest īteruenisse dicatur. [Negocio.] C. de execu. rei iud. si vt proponis. ↄ̄, C. si ↄ̄ ius, vel vtili. pub. & si non cognitio, q̃ est 25. q. 2. & si non cogni. Sol. hoc c. locum habet, cum snia lata est a Principe. ↄ̄rium aũt loquitur de snia ab alio lata iudice. nam tunc licet executori de qōne falsi cognoscere. C. de execu. rei iudi. si longis. C. si ex falsis instr̃is, l. vlti. si obiicias de incōueniente quod sequitur, ꝙ quilibet posset executionem impedire. Rñdeo, ꝙ ex quo hoc appatuit, quia si in probatione defecerit, ēt de hac sua malitia punitur, vt in p̄dicta. l. si longius, & j. de pęn. c. calumniam. Alij dicunt, ꝙ ēt si à minori iudice snia feratur, tñ executor de falso nō cognoscet, ne p̄textu falsæ sniæ executio impediat. executionē. n. sola applo impedit, in Auct. vt iudi. nō expe. sacras iussi. coll. 9. p quā Auct. correcta est lex, C. si ↄ̄ ius, & si nō cognitio. aut exponenda est, vt ei nō ↄ̄dicat. ad hoc facit. C. de falsis. l. 2. vñ alii soluũt sic ↄ̄. quia est executio mera, & mixta. mera est, q̃ nullā habet cognitionē admixtā, puta qñ ille idē, qui tulit sniam, mādat ea exequēda, tũc. n. cũ de suo facto scribat, nō est credēdũ, ꝙ falsum sit ei suggestũ. & iō sup hac falsa suggestione non est probatio alicuius ad retractationē executionis sniæ recipiēdā in ↄ̄riũ. & sic intelligunt, qđ hic dr̃, & in ↄcor. Si aũt alius quā qui scribit de snia exequenda, tulit sniam, pro qua exequenda scribit, tunc admittit probatio in ↄ̄riũ super suggestione falsi, 25. q. 2. & si nō. Et dr̃ hic admixta executio, qa quodammō cogni-
2 tio admiscet ei. † Illud aũt incunctanter dici pōt, ꝙ si non p suggestionē falsitatis snia dr̃ lata, sed ꝙ snia lata sit per falsa instrā, vel falsos testes, illa cognitio seruat illi, q delegauit. non. n. sup hoc intendebat cām delegare, vt hic, & in lege, C. de execu. rei iudi. si vt proponis. Item est & alia executio pro parte mera, & pro parte mixta, vt si mādet alicui ꝙ prouideat Petro de aliqua p̄benda, si vacat. nā cognitionē habet in hoc, vt cognoscat, an vacet. sed postq̃ ↄstitit, ꝙ vacat. prouisio nō habet cognitionē. vnde si vellet aliquis obijcere in p̄sonā iudicis, vel illius, cui p̄uidēdũ est, nō audiret, vt no. j. de ↄces. p̄b. proposuit, ar. ad hoc 25. q. 2. & si non cog. s. de rescr. cũ dilec. His, q̃ hic dicuntur in lr̃a, & in gl. vr̃ ↄ̄. ff. de iud. si p̄tor. vbi dr̃, ꝙ coram executore debet probari dolus illius, qui obtinuit in snia, & corā eodē probari falsitas instr̃orum, p q̃ lata est snia. Sol. veritas est, ꝙ nunquā executor dēt aliquas probōnes recipere super principali, vt super illis iudicet, nec ēt vt decernat sniam mandādā executioni, vel nō, qa si talis snia ferret, præiudicaret in principali. qa postea snia remaneret inutilis, q̃ nō posset mādari executioni, obstante exceptione rei iud. sed ad sui instructionē posset recipere aliquas probationes, vt si inueniret aliquid, qđ eũ moueret, supersederet, & remitteret ad superiorē negociũ. sed tñ nũquā iudicare debet, & hoc expresse sonare vr̃ hæc lr̃a, & lex p̄al
3 leg. si prætor. † Sed quæritur, si Papa ↄfirmauit aliquē, vtrũ postea possit accusari iste p̄lat⁹, ꝙ simoniā cũ aliquo familiari Papæ ↄmisit corā Metropolitano suo, de hac simonia? & vr̃, ꝙ sic si agitur ad pęnam depositionis, & nihil tangit de ↄfirmatione Papæ, quia si ageret, ꝙ ↄfirmatio iniusta esset, & hoc non pōt, nisi corā superiore, & nisi per modum appel. si aũt velit dicere sniam nulla, hoc ēt tm̃ corā eodē iudice q tulit sniam pōt dicere, quod obtineret, ēt si ille, qui tulit sniam, sit inferior iudex a Papa. C. de accu. l. 3. 35. q. 9. c. quis sententaim.

CAP. VI.

Cum aliquibus. [Possessio.] i. res aliqua. [Pignora.] Sic. ff. de consti. pec. promissor, §. de consti. ff. de acq. pos. l. 3. & l. posideri, in prin.

SVMMARIVM.

Sententia matrimonij non transit in rem iudicatam.

CAP. VII.

Lator præsentium. [Permanere.] No. sententiam matrimonij non transire in rem iudicatam, arg. j. eo. consanguinei.

SVMMARIVM.

Venditio a solo prælato facta, an teneat.

CAP. VIII.

Cum causa quæ. [Vos.] Ca. Sanctæ Anastasiæ, a quo laici hic nominati petebant domum, de qua agitur, ex causa venditionis. [Archipresbytero.] Solo sine consensu capituli. [Fil. T.] Hic fortè erat procurator, vel syndicus capli. [Sniam.] Iustè legatus iste poterat ferre sniam, nō obstante applone, quam caplm intra terminũ cōstitutũ nō p̄sequebat, j. de app. p̄sonas. sed q̃res, quare hic ergo retractat snia eius? Rñ. qa fuit iniqua. s. ꝙ vēditio teneret, & ex hac cā caplm appellauit, & hāc app. hic p̄secutus fuit. sed & sine app. hæc snia fuisset retractata, qa ↄ̄ ius scriptũ est, ꝙ venditio facta à p̄lato solo teneat, 12. q. 2. c. alienatione, &c. & de his, q̃ fiũt à p̄la. c. j. [Cōsuetudinē.] Quæ erat, ꝙ vēditiones factę à p̄latis sine ↄsensu capituli valeant, q̃ nō tenet, cũ grauamen inuicat ecclesijs, s. de cōsue. c. j. [Per appella.] Procurator. n. capituli secundo appellauit à legato post sententiam pro laicis latam.

SVMMARIVM.

Sententia cum lata sit contra ius scriptum, vel contra ius litigatoris, an liceat appellare.

CAP. IX.

Inter cæteras. [Iniquitatem.] Quia quidem sic lata sit contra ius scriptum. sed etiam si lata sit sententia contra ius litigatoris, licet appellare, quamuis sit remota appella. à Papa in rescripto.

SVMMARIVM.

Sententia in causa matrimonij contra absentem contumacem lata, an iterum audiatur pars.

Tenor literarum. [Muliere.] Et si hæc mulier non erat absens per contumaciam, iniusta est snia. si per ↄtumaciā erat absens, snia est iusta ex ordine, sed qa pōt iniusta esse causa, iterũ audit ēt sine applone qđ est in causa matrimonij speciale, s. eo. lator. nec intelligas hoc ita generalr̃ verũ, ꝙ differēter sit admittenda ↄ̄ sniam matrimonij, nisi iusta causa moueat iudicē, ꝙ ipsam audiat, sicut hic mouit iudicē absentia mulieris. se. si pars, ↄ̄ quā lata fuit snia, præsens fuisset, nō vr̃, ꝙ fuisset admittenda ↄ̄ sniam: quia eadem ratione & tertio, & quarto, & in infinitum esset admittēda, quod satis esset absurdũ. in decre. autē sequenti mouit iudicem ꝙ illa eadem pars, pro qua lata erat snia, petebat ↄ̄ sniam procedi. & habemus expressum, ꝙ sine causa facere non debet, s. de in int. resti. ex literis. credo tñ, ꝙ hanc causæ cognitionem possit facere sine præsentia partiũ, & hoc iō dico, qa de iure est, ꝙ vterq; ↄiugũ ↄ̄ sniam matrimonij audiat, tñ iudex in hoc nō debet esse facilis. [Præsumpsit.] [Et ideo recusationē dictā friuolā reputās, & ipsũ p ↄñs ↄtumacē, & malè. [Excōicationis.] Ex quo ↄ̄xerat, nō debebat eũ excōicare, quia ↄ̄xerat. sed si lite pend. cōicaret eidē, vt in fine huius decre. cōtinet, vel si non satisfaceret de facto, tunc posset excōicari, arg. ad hoc, quia non debet excōicari, nisi monitione, p̄missa, j. de sen. excō. sacro. sed non pōt moneri super facto. s. ꝙ non fiat, cũ nequeat pro infecto haberi. ff. de ca. & postli. reuer. in bello. § factæ. restat ergo tm̃, vt sup emēdatione male facti moneantur. [Interdicens.] Hoc est verũ, vbi matrimoniũ interdicitur expresse, vt j. de dispon. impu. ad dissoluendā, vel tacitè, vt hic. nā eoipso, ꝙ aliquis petit in virum, hoc ipso interdicit ei nubere: alias pendente causa nō debēt p̄hiberi vti iure suo s. vt lite pend. laudabilem, 8. q. vlti. nonne.

SVMMARIVM.

1 *Literæ an dicantur subreptitiæ, quia impetratæ sint absente aduersario, qui erat in curia.*
2 *Factum per obreptionem an teneat, si aduersarius consentiat.*

CAP. XII.

Cum olim. [Duplici.] Quia fortè pluriũ personarũ vicem gerebat, puta præpositi, & simplicis canonici, s. de elec. cũ inter, 2 vel quia aliquis absens sibi cōmiserat vices suas, s. de ele. in causis. &c. q1 pp, vbi de hoc no. [Diaconatus.] Ad hunc ordinem prouehi debet, qui ad Archidiaconatũ eligitur, s. de ele. cũ in cunctis. sed existēs in minori
a bus[a] ordinibus eligi potest ad hāc dignitatē dispensatiuè, s. de ætate, præterea. [Circumuentus.] s. de in integ. resti. c. cũ ex literis, & hoc ita violenter præsumimus, ꝙ in ↄ̄riũ probationē nō
1 admittimus. [Prædicto.] †No. literas dici subreptitias, quia im
b petratę sunt aduersario absente,[b] qui erat in curia. [Nō obstā-
2 te.] †No. non teneri, quod factum est per obreptionē, ēt si aduersarius consentiat. [Non obstante do.] Quia fortè ideo fecit sibi concedi ab epō, vt quasi ab epō, non quasi à Papa haberet Archidiaconatũ [Absenti.] Lite non contesta. p̄ceditur, quia de elec. agitur, s. vt lite non contest. qm̃, alij dicunt, ꝙ lis erat contesta. vel quia de obreptione constabat, cum præmissis factis per Cęlestinum habitis interfuerit Innocentius Cardinalis cum alijs Cardinalibus, vnde eos latere non poterat.

ADDITIONES.

a ¶Existens in minoribus. Adde, quod Henricus Bohic hic, & in c. dudum vel 1. colum 2. post princ. dicit hanc opin. consuetudine seruari, quam tenet Archid. in c. si clericis. de præben. in 6.

b ¶Absente. Quod existens in curia sit citandus, adde Pau. de Cast. in cons. 337. incip. quia exceptiones, col. j. & Feli. hic, col. 6. post modum.

SVI

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Subiectionis petitio generalis est.*
2 *Subiectionis indicia quæ sint.*
3 *Nunquid iudex possit hodie sup uno capitulo, & cras sup alio pronunciare, qn̄ sunt plura capitula singulariter & principaliter petita.*

CAP. XIII.

Cum inter. [Subiectione.] Not. hic agi ꝯ clericos, quia nemo in eis hocius, quod petebãt isti monachi, possidebat, alias ꝯ pos. ageretur, vt no. s̄. de maiori. & obe. inter. & s̄. de præscr. auditis, & ca. cum olim. [Subiectione.]
1 † No. subiectionis petitionem esse generalem, ideo licet in libello dicatur in genere, ago super subiectione talium clericorum, tñ post debet probare in quibus articulis fuit subiecta illa ecclesia, & in illis debet ferri s̄nia tm̄, vt hic in fi. & no. s̄. de officio ordinarij, conquerente. [Pleno iure.] In tpalibus,
2 & in spiritualibus, 26. q. 2. visis. † [Institutione, destitutione, & inuestitura.] Non tñ singula, q̄ hic ponunt, sunt indicia plenę subiectionis, sicut sunt letaniæ, & quædã alia, sed omnia simul, & quædã ēt singulariter sunt indicia, vt institutio in spiritualibus, & fidelitas in tpalib. non sic de alijs. nã licet Abbas ibi haberet q̄dam epalia, in ordinatione tñ, & visitatione ꝯsecratione altariũ, & ꝯsimilib. sp retineret eps ius suum, arg. 9. q. 3. p singulas, & hoc qn̄ eps dat ecclesiam aliquam alicui plene verò sed etiam si alius, q̄ eps ibi habeat institutionē, & destitutionē, & fidelitatem, pleno iure pertinet ad eum, arg. 17. q. 2. c. 1. & 2. Alij dicunt, ꝙ tunc demũ ad aliquem pleno iure ptinet ecclesia, cum oĩa epalia habeat ibi. nec sufficit dicere singularia ad hoc, vt plenè sit exempta, nisi dicat, eximo te, vel ꝯsimilia, licet facta exēptione possit aliqua excipere, de quibus no. j. de priuileg. accepimus, & c. cũ capella, & c. cũ & plantare. [Fidelitate.] Hoc est de tpalibus. [Obedientia, correctione, repræsentatione letanijs. Hæc spectant ad spiritualia. [Et alijs cõsimilib.] Tam de spiritualibus puta q̄ de tpalib. reddat rõnem, 16. q. 2. c. 2. [Ad quod.] i. ꝙ in prædictis debet ecclesia sibi eē subiecta. [Priuilegia.] Etiam confirmatoria, sed dices non idē supponit priuilegium, quod confirmationes? Rñdeo, dr̄ia est inter priuilegiũ, vbi ponunt subscriptiones canonicorũ, & vbi multa alia pter ꝯfirmata ponunt, & ꝯfirmationes, vbi non fit subscriptio canonicorũ, & nulla alia ponunt pter ꝯfirmata. [Quorũ.] Patriarcharũ. [Testimonio.] i. in p̄sentia. aliter n. non valet cõfirmatio Patriarchæ. ff. de admi. tut. ita. § gessisse. j. de excess. p̄la. sicut vnire. [Ecclesiæ.] Sancti Proculi. [Eo.] Priuilegio. [Vitæ.] ff. de admi. tut. ita. § gessisse, arg. ꝯ, C. de test. l. hac cõsultiss. in prin. [A quo.] s. Card. hic corrigendus text. decre. quia ista est litera registri. [à quo.] fuerat iudicatũ, ꝙ Archipresbyter ecclesiam dimitteret, aut Abbati obedientiã repromitteret, credēs ēt, ꝙ testes vera deposuerint corã eo, qui de fidelitate manifestũ protulerunt testimoniũ, idē & ipse s̄nialiter diffiniuit. hæc est gl. istorũ verborum. [A quo idem.] i. s̄nĩam ꝯdemnationis sub eadē disiunctione dedit. s. ꝙ Archipresbyter vel obediētiã promitteret Abbati, vel ecclesiam dimitteret. in hoc ꝯcordauit cum s̄nĩa Cardinalis. sed in eo discordauit, quia Cardinalis non ꝯdemnauit, nisi ad obedientiã, eps aũt cõdemnauit & ad obedientiã, & ad fidelitatē. & ex hoc apparet, ꝙ in hoc iudicio actum ad vtrunq; fuit. & quia testes ad hoc deposuerunt, apparet ex eo, qđ sequit. quia Papa huic s̄niæ innitens ad vtrunque ꝯdemnauit Archipresbyterũ. [Iudicatum.] Et fortè appellatũ. [Obedientiã.] Supple & fidelitatē, vt quidã dicunt. [Donationis.] Quæ fortè erat nimia, 12. q. 2. bonæ rei. vel aliqua alia iuris solennitas deficiebat ibidē. [Originem.] C. de legib. non dubium, s̄. de fide instr. inter dilec. [Præualente.] ff. de offic. præsi. illicitas, j. eo. sicut, s̄. de renun. c. in nr̄a. [Præualente.] Quia fortè res aliter fuit narrata, q̄ gesta, vt ff. de re iudi. actorum. hic vult dicere, ꝙ s̄nĩa, q̄ pro veritate accipitur, p̄fertur sermonibꝰ qui dñr ꝯ s̄nĩam & quicquid ꝯ s̄nĩam dr̄, reputatur sermo, idest vanum. [Fidelitatem.] No. pp s̄nĩam, in qua nihil de fidelitate dr̄ ꝯtineri. vel dic, ꝙ in s̄nĩa ēt de fidelitate ꝯtinebatur, qđ ex eo sumit, quia in libello petitum fuit, quod dic, vt no. s̄. eo.
3 in gl. j. s̄nĩam. [Fidelitatem.] † Super alijs in libello contentis nihil dicit. vnde põt dici, ꝙ in alijs intelligitur absolutus, cũ non essent specialiter petita, sed sub generali petitione, quam fecerat. s. quia petebat subiectionē ipsius monasterii, ꝯcludebatur. si aũt plura capitula singulariter, & principaliter petita essent, & super vno ferret hodie, super alio cras ferre posset, arg. ff. de mino. ēt, j. eo. cum I. & A. & tandem si nullo tpe iudex, coram quo p̄dicta petita sunt, specialiter nihil dixerit, peribit instantia iudicij. C. de iudi. properandum. Si aũt vnam magnam summã peteret, vel magnam rē, & in parte ꝯdemnaretur, non videretur absolutus, nec ꝯdemnatus in alia parte. ff. si cer. pet. quidã.

SVMMARIVM.

Iudex, qui fert sententiam, debet significare animi sui motum iudici appellationis.

CAP. XIIII.

Causam, quæ inter. [Attestationes.] In causa pricipali inductas. [Probare.] Sed non probat, quia fortè testes licet dicerentur attestari pro clerico, fortè iudex q eos recepit, cognouit subornationem, & alios defectus in eis, quare non fuit secutus dicta eorum. ff. de testi. l. 3. §. tu ipse, in princ. fortè erat mandatum iudici, quod si clericus probaret se electum à maiori parte, quod ferret sententiam pro eo, quod cum probasset per duos, vel tres testes subornatos, vel alias viles, quia iudex pro eo nõ sententiabat, dicebat ꝯ formam mãdati sententiam promulgatã, quod falsum est, vt hic dicitur. iudex tamen, qui ferret sententiã, hoc ipsum debet significare iudici appellationis animi sui motũ supra de test. causam, quæ uertitur, in fine. [Eidem.] Ista & sequentes rationes sunt superficiales, & non sufficientes.

SVMMARIVM.

1 *Interlocutoria non præiudicat, si à diffinitiua sit appellatum.*
2 *Ante sententiam necesse est exprimere causam.*
3 *Ab interlocutoria appellare non licet, nisi grauamine assignato.*
4 *A die latæ sententiæ computatur decendium appellationis.*
5 *Quadrimestre tempus decurtari potest cũ causæ cognitione, & nõ aliter.*

CAP. XV.

Quod ad consultationem. [Purgatione.] In causa ciuili præsumptione faciente pro actore, nisi reus delato sibi iuramento purgauerit innocentiam suam iurando se non debere, quod ab eo petitur, condemnabitur, s̄. de iure. iur. c. vlti. vel agebatur de crimine ciuiliter, puta furti, vel vi bono. rapto. s. ad consequendum duplum, vel quadruplũ, vel agebat in
1 modũ inquisitionis. [Per s̄nĩam.] Duæ fuerunt s̄niæ, vna interlocutoria. s. ꝙ purgaret se intra 20. dies: & alia diffinitiua. s. ꝙ nisi purgauerit, esset amotus de ecclesia: & à neutra harũ s̄niarũ fuit appellatũ, quia si esset appellatũ à diffinitiua, non p̄iudicaret sibi interlocutoria, vt no. j. eo. c. in gl. quare, sed sup neutra appellauit, & ideo sine ꝯdictione mandat s̄nĩa executioni. vel dic, ꝙ s̄nĩa, qua indicit purgatio, diffinitiua ē. j. de pur. can. quotiens. [Recipiens.] Quasi per hoc videat renunciasse appłoni, s̄. de offi. deleg. c. gratũ. C. de re iudi. absolutionē. ff. de pac. tale, §. j. C. de iure do. imper l. 2. ego fateor, ꝙ qui recipit talē termi-
2 nũ appłoni factæ vr̄ renunciare, sed non faciendæ. † [Causam.] Quã necesse est exprimi ante s̄nĩam, j. de appel. vt debitus post s̄nĩam autē diffinitiuã, secus. ff. de mino. plus, 2. q. 6. anteriori. §. forma. C. de pęna iudi. placet. 2. hęc aũt s̄nĩa non fuit diffinitiua, sed interlocutoria super purgatione p̄standa tantũ. diffini-
3 tiua. n. esset, si condēnaretur, vel absolueretur de crimine. † Et ita habes hic arg. ꝙ à s̄nĩa interlocutoria nõ licet appellare, nisi assignato grauamine, ꝙ ēt verũ est, vt j. tit. prox. c. cõrdi. aliter
4 aũt vr̄ notari j. eo. c. in gl. arg. de tali. [Prolatione.] † No. decēdium appłoni p̄fixũ nõ à die probationi purgationis p̄fixo, sed à die interlocutoriæ cõputandũ. [Decē diũ.] No. à die latę s̄niæ cõputari decendiũ appłonis, & non à die termini assignati, vel cõditionis extãtis. si. 2. q. 6. biduũ, in prin. secus tñ est in alijs p̄scriptionibus, vbi nõ currit tps, nisi à die cõditionis extantis. ff. qn̄ actio de pecul. est annalis. l. j. §. annus. C. de p̄scri. 30. ann. cũ notissi. §. illud. & est ratio diuersitatis, quia lata s̄nĩa ꝯ aliquem ēt sub cõditione statim ex ipsa s̄nĩa grauatur. vnde statim põt p̄sequi appel. & ante cõditionē extantē. ergo multofortius poterit appellare, cũ & statim prolata s̄nĩa hæc p̄scriptio decēdierum currere incipiat. secus autē in alijs p̄scriptionibus, q̄ non incipiunt currere ante diē cõditionis extantis, nec ante lędditur nec ēt cõpetit aliqua actio. vnde nõ sunt in mora ante cõditionē extantē. [Transeat.] s̄. de elec. cũ dilec. [Iudicatæ.] Quęritur de tali qõne facti, Aliquis in aliqua causa excipi de pacto d nõ petendo, vel de p̄scrptionibus, vel cõsimilibus: lata est s̄nĩa contra eũ. s. ꝙ hæc exceptio non admittatur. Itē postea fertur diffinitiua ꝯ eundē, & appellat ab hac diffinitiua, sed ab interlocutoria non appellauit. modo q̄ritur, an in causa appłonis possit easdē exceptiones repetere. & distinxerunt quidã, ꝙ si à die interlocutoriæ latę nõ effluxerant decē dies, quod bene põt in cã appłonis repetere easdē exceptiones, quia appło non tantũ releuat ĩ prin. negotio, sed ēt in interlocutoria, & sup vtraq; s̄nĩa intelligitur appellatũ. Sed ꝯ hoc vr̄. s. quod nunq̄ appło emissa in prin. extendatur ad interlocutoriã quia alio modo est appellãdũ ab interlo. s. causa assignata, vt hic. aliter in diffinitiua. s. nulla causa expressa. vnde sufficit, ꝙ appel. facta dicat, Appello. ff. de appel. l. 2. & l. à s̄nĩa. §. si. Item si in diffinitiua cõtineantur plures articuli, põt appellare in vno articulo, & in alio nõ. quare eodē modo vr̄, ꝙ potest appellari à diffinitiua, & super interlocutoria habere s̄nĩam ratã, ac ipsam ratificare vr̄, ex quo non appellauit. Alijs aliter vr̄, & meliꝰ. s. vt nobis vr̄, ꝙ ex quo appellans a diffinitiua oẽs exceptiones omissas & ēt propositas, super quibus ꝯ proponentē pronũciatũ ē, proponere põt,

etiam

etiam si a die latæ interlocutoriæ affluxerint decē dies, vel plures, qn̄ appellauit, & hoc satis vr̄ quasi expressum. ff. de app. l. j. qn̄ appel. sit l. j. circa prin. & arg. C. de iureiu. l. gñaliter. §. si aũt cui. Item ad hoc facit. ff. de mino. l. 3. §. j. nam totum negociũ instructũ est, in quo læsus est, & a quo appellatũ est, ad rõnes aũt ꝯrias rñdemus, ꝙ directè non admittitur aliquis ad dicēdũ ꝯ interlocutoriam, q̄ transit in rem iudicatã. sed expone, ꝙ si admittitur ad dicendũ super principali, vel ꝯ diffinitiuã, quia veritas semper est iuuanda, nec est in probationibus restringenda, bñ admitteret ꝯ interlocutoriã, fatemur tñ, ꝙ si talis est interlocutoria, q̄ non prodesset in principali, vt si quis ꝯdemnatus esset in expēsis, & nõ appellasset, p appłonē emissam a diffinitiua non iuuabitur sup expensis, quia prosecutio expēsarũ nihil facit ad principale negociũ, imo posset p̄sequi app. emissam super interlocutoria expensarũ, & nihilominus tñ super principali agere, à quo non est appellatũ, j. de appell. super eo. sed dices, interlocutoria lata sup exceptione nõ admissã, a qua nõ est appellatũ, trãsit in rē iud. ergo ad idēde cetero agere nõ põt, nec de eo excipere, vt ff. de excep. rei iud. cũ q̄rit, & l. seq. & arg. ff. ex qui. cau. maio. nec nõ. § exceptio. Rñdeo, ꝙ transit in rem iud. q̄tum ad hoc, vt vlterius appellari non possit sup illa exceptione non admissã, sed non trãsit in rē iud. quin iudex in cã appellatio. possit dare licentiam repetendi easdem exceptiones, non obstante a quo appellatũ est. nec mirũ, quia iudex, qui in principali hãc interlocutõriam dedit, hoc idē facere posset. nã qđ iussit, & c. ff. eo. tit. qđ iussit, imo arg. eiusdem legis vr̄, ꝙ in cã principali iudex, qui dedit interlocutoriã põt dare licentiam, ꝯ quem lata est, eas exceptiones repetere, bene ēt facit ad hoc, j. de ap. cum cessante, & de accu. qualiter. j. s̄. de rest. spo. audita, circa fin. vbi dr̄ iudici, ꝙ reuocet, qđ iniustè fecit. vel ꝙ nunquam s̄nĩa interlocutoria transit in rem iud. nec decre. illa ꝯdicit, quia hic non fuit lata s̄nĩa interlocutoria, sed diffinitiua. & eodem modo rñdeo decre. s̄. de elec. cũ dilecti, quia & ibi facta fuit ꝯfirmatio, q̄ vim s̄niæ diffinitiuę obtinet. Itē nec ēt hic, nec ibi cã appłonis prosequebatur. hic. n. nõ p̄sequitur cãm appel. a diffinitiua, quia ab ea non appellauit intra decem dies. In decre. aũt cum dilectꝰ, nullo modo appellauit. [Præsertim.] i. maximè. nam idem esset, si causam redderet. [Sniæ.] De purgatione p̄standa, vel quia priuet ecclesia. [Agendum.] s. ad executiones s̄niarum. [Quadrimestre.] Repete, q̄ diximus, s̄. de offi. deleg. c. q̄renti. fortè põt dici, ꝙ sicut in p̄sonalibus, sic & in priuatione ecclesiæ, si non purget se, necesse
6 sit tps quadrimestre. alii ꝯdicunt. † [Arctari.] Hic reprobatur s̄nĩa dñorum dicētiũ, ꝙ si minus quadrimestri tpe assignet iudex ꝯdemnato ad soluendũ, tenet ꝯdemnatio, sed habebit tps quadrimestre ad soluendũ, arg. ff. de reg. iu. l. 4. §. si quis cũ. Tu ergo intelligas, ꝙ põt decurtare tps quadrimestre cũ cãæ cognitione, vt hic. ff. de reg. iur. l. 2. sed sine cãæ cognitione minimè, vt ff. de re. iur. l. 4. § si quis cũ. [Recipit.] Et recepisse vr̄, ex quo præfigebatur terminus, nec appellabat, quia nec suffecisset sibi ꝯdicere sine appellatione. [Amplius.] Idest maioris tēpons quo ad executionem interlocutoriæ faciendam.

SVMMARIVM.

Sententia lata probatur per testes.

CAP. XVI.

Sicut nobis. [Quod.] ꝙ esset sententialiter absolutus. [Non exprimantur.] Idem esset, & si exprimantur. nam illud esset causa sententię, non testimonii. causa enim testimonii est, quia præsens fuit, quando lata fuit sententia, & quia eam legi audiuit.

SVMMARIVM.

1 *Non licet in vna causa tertio appellare.*
2 *Sententia confirmatur in præiudicium vnius, & non alterius.*
3 *Quando tertia persona, quæ non fuit in iudicio, admittatur ad prosequendam appellationem.*
4 *Prior victor, si vult suscipere defensionem causæ, præfertur illi, cui nunc de nouo alius mouere cępit eam.*
5 *Ante lit. contest. si tertia persona velit immiscere se, & impedire, ne lis cum reo incepta procedat, an possit.*
6 *An tertia persona, quæ vult defendere causam, quæ eũ tangit, debeat, si est ante sententiam, dare nouum libellum.*
7 *Non debet, qui vult prosequi ius suum, reo assistere.*
8 *Rei uendicatio competit etiam contra non possidentem.*
9 *Possessio per alium detenta amittitur, quam cito ab alio occupatur, etiam ignorante eo, qui per alium possidet.*
10 *Poterit is, cuius interest, repellere eum ab agendo, ad quem primo loco pertinet defensio, si sit suspectus.*

CAP. XVII.

Cum super controuersia. [Latè.] Et sp Oueten. eps appellauit a sententiis ꝯ monasterium latis, alioquin si non appellasset, fieret sibi præiudicium, argum. eius, quod de liberto dr̄. ff. de re iud. sæpe. vbi dr̄, ꝙ defensio liberti primo spectat ad patronũ, secundario ad libertũ. vel põt dici, & melius, ꝙ si non appellauit in processu negocij, sed illud ad finē produci permisit, vel ēt si non appellauerit a prima s̄nĩa lata in causa principali, sed modo in causa appłonis appellet, sufficit, cũ nõdum s̄nĩa transierit in rē iudicatã, ēt si p̄sens sit is, cuius interest, & cãm suã agi sinat. ff. de appel. ab executore. §. alio. ibi. n. ꝯstat, ꝙ ipse sciebat cãm suam agi, quia loquitur de dño, & eius p̄curatore. ad idē. C. de euic. si parentes. ff. qn̄ appel. sit. l. procuratorio, & ff. de appel. reci. l. j. ff. de pig. si superat. & ostendet in cã appell. iniquã s̄nĩam, p quam pronunciatũ est monasteriũ ad Aurien. epm ptinere, & iudex appłonis p̄nunciabit sic: Cũ monasteriũ Cellæ nouæ nõ ad Auriensem epm, sed Oueten. pertineat iõ monasteriũ ab epi Auriē. Impetitione absoluimꝰ, & latã pro ipso s̄nĩam reuocamus. Alii dicunt, ꝙ tm̄ pronunciabit s̄nĩam p epo Aurien. ꝯ monasteriũ latã non p̄iudicare epo Oueten. ff. appel. a s̄nĩa, j. respon. & §. idem rescrip. nos credimꝰ primã s̄nĩam proferendã, vbi sibi fieret præiudiciũ ex prima s̄nĩa, sicut est, qn̄ ad eum primo loco pertinet defensio, j. eo. c. pe. vbi no. hic casus, arg. ff. de appel. l. a s̄nĩa. sed si non fiebat ei p̄iudiciũ, nisi quo ad p̄sumptionē, quia ex quo lata esset s̄nĩa pro epo Aurien. ꝯ monasteriũ, p̄sumptio eēt, ꝙ ipse hr̄et ius in ipsum potius, q̄ Oueten. sed tunc hac præsumptione nõ obstãte iuxta fm modũ ferret s̄nĩa. s. s̄nĩam ꝯ monasteriũ latã pro Aurien. nõ præiudicare epo Oueten. & interim pend. cã app. cũ p eã extinctũ sit pronunciatũ, inquantũ Oueten præiudicat ff. ad Turpil. l. j §. vlt. suspendet executio Oueten. in aliis aũt, q̄
1 non tangunt epm Oueten. non differret s̄nĩa, ut hic. † Sed quid, si Abbas appellauit bis, nunqd a tertia s̄nĩa ꝯ Abbatem lata licebit epo Oueten. appellare? Rñdeo non imputet. n. sibi, qui sciebat cãm suam agi, & non prohibuit, vel non appellauit. ff. de re iud. sæpe. C. de euic. si parentes, & quia in vna cã non licet tertio appellare. C. ne in vna, eademq; cã li. tertio prouocare. in rubro, & nigro, & j. de appel. directè. tñ posset dici, ꝙ si in duab. appłonibus ꝯdēnatũ esset monasteriũ, tñ si nesciuit cãm suam agi ante s̄nĩam latã, eps tñ appellare posset intra decem dies, cum sua intersit, cũ ex ipsa s̄nĩa possit qualequale præiudicium fieri. ff. de appell. a s̄nĩa, in prin. Si aũt ante vltimã s̄nĩam sciuisset cãm suam agi, debebat assistere monasterio, quod si non fecit post duas appel. a monasterio factas, non poterit appellare. quamuis põt dici, ꝙ in hoc casu ēt post duas appłones emissas a monasterio poterit eps appellare, si tm̄ ante vltimam s̄nĩam sciuit cãm suam agi, cum alias sine culpa sua posset sibi magnũ p̄iudicium gñari, quod esse non debet, arg. s̄. de const. c. 2. sed pp appłonē suam in nullo reuelabitur cã quo ad monasteriũ, imo q̄tum ad ipsum mandabit s̄nĩa executioni, vt j. se-
2 quitur. † Sed oppones, qũo s̄nĩa ad p̄iudiciũ vnius est executioni mandanda, & non alterius? Rñdeo, non dr̄ hic, ꝙ executioni mandat in p̄iudiciũ vnius, & non alterius, sed bene ꝯfirmat ĩ præiudiciũ vnius, & non alterius & ēt si super multis articulis lata esset s̄nĩa, quorũ aliqui non tangerent epm, super illis posset fieri executio, super illis, qui tangunt epm, nõ. & vr̄ hoc ea rõne: ꝙ non debet fieri p̄iudiciũ his, qui nõ sunt in causa, ff. de appel. l. 4. § j. & 2. ff. qn̄ appel. sit l. 1. §. dies aũt, & seq. imo plus dicimus, ꝙ et si s̄nĩa sit talis, ex qua fiat ius, sicut q̄rela inoffi. testa. tamen absentibus non p̄iudicat. ff. de inoffi. test. l. Papin. §. si ex cã. ff. de appel. si per collu. & possunt agere absentes prosequendo cãm appel. Itē ēt non prosequendo. ff. de appel. a s̄nĩa. §. si hæres. §. idem, & de iureiu. l. si duo. Sed dices, cohæres põt appel. a sententia contra cohæredem lata, ubi nullũ fit ei p̄iudiciũ, nisi qa p̄sumptio est ꝯ eũ. ff. de appel. a s̄nĩa, ĩ prin. qũo fertur s̄nĩa pro hoc cohærede in cã app. Rñdeo, dicet iudex, pronũcio præiudiciũ nullum ei fieri ex hac s̄nĩa ꝯ suũ cohæredem lata, nec ēt quo ad p̄sumptionē, arg. p̄dictæ legis, ff. de iureiu. si duo, in prin. [Cũ.] incipit a s̄nĩa. [Quantũ ad monasteriũ.] C. de testa. hac ꝯsul. §. ex imperfecto. j. de don. inter dilec. j. eo. ti.
3 suborta. s. ꝙ vlterius ꝯ ipsam nihil valeat obiicere. † Quidã dicunt ad prosequēdum appłonem post s̄nĩam tertia persona, q̄ non fuit in iudicio, semper admittitur, si sua interest, ꝙ s̄nĩa sic lata sit. ff. de appel. ab executore. § alio, & l. si plusorio. ff. d pig. si super. & iudex app. ferret s̄nĩam iudicãdo s̄nĩam iustam, vel ĩniustã, q̄ lata fuit a primo iudice, & non absoluet reum ab impetitione actoris. alii tamē distinguunt, ut no. in gl. & sp, & vt vr̄, nituntur rõne, & eodem mõ quilibet, cuius interest, non solum in cã appłonis, ēt quo ad principalē cãm admittitur, & ante s̄nĩam, & ante li. ꝯtest. & post li. contest. ff. de inoff. testa. si suspecta. ff. de re iud. sæpe. vbi de liberto loquitur. & hoc casu p̄bato iure tertiæ personæ iudex absoluet reũ ab ĩpetitione actoris, sed non ꝯdemnabit eũ tertiæ personæ, q̄ se immiscuit ad defendendũ reũ, quia ad hoc nõ egit. & hæc quidã intelligunt esse uera, vbi tertia persona erat in possessione iurium petitorũ. Alii tamen intelligunt idem, etiam si non sit in possessione,

sed

ſed de iure ſibi ꝯpetẽti. Sed ꝯ hos eſt.ff.de rei ven.is a quo,& l.
ſeq.ff.de peti.hære.l.pen. vbi nõ obſtante ꝯdictione tertiæ ꝑ-
ſonæ mãdatur ſnĩa executioni.tu reſponde,ꝙ ibi nõ.intererat,
nec poterat intereſſe ipſius tertiæ perſonæ quo ad principalem
cãm ,nec ẽt quo ad poſſeſſionem ipſius,licet poſſit intereſſe
quo ad inſtantiam iudicij,quia ibi non poſsidebat. & ideo ſibi
non præiudicat,ſi in aliũ poſſeſ.transferatur,quam non hẽbat.
Item ſuper proprietate non fieret ſibi ꝑiudiciũ, quia ita fertur
ſnĩa iuſta pro eo,& ꝯ eum,cũ quo lis ꝯteſt.eſt,ac ſi poſſideret,
vt in prællc.l.is a quo.ſed ꝯ vr̃,ſi ꝯuẽtus,cũ quo lis fuerat ꝯteſ.
ſine dolo deſijt poſſidere,vlterius non tenetur.ff.de rei vẽd. ſi
aũt.§.j.Sol.ibi in illis ll.ſ.is a quo,& ſe.in culpa fuit condemna
tus ex eo,ꝙ tranſtulit poſſeſſionem in primum,& in victorem
cãæ ſine cautione,q̃ ibi ꝯtinetur.ſ.ꝙ reum ꝯdemnatum ſerua-
bit indemnem ꝯ alium agẽtẽ.ff.ad l.Fal.dolo.ff. ſi cui pluſquã
per l.Fal.hoc aũt.§.hæc cautio.qui.n.cautionẽ ꝑdictam hẽt,&
rem ipſam hr̃e vr̃ quantum ad hoc,vt pro eo r̃ndere cogatur,
arg.ꝑal.l.ff.ad l.Fal.dolo.ff. ſi cui pluſquam ꝑ l.Fal. hoc aũt,li-
cet ſecus ſit,q̃n agitur noxalr̃.ff.de nox.ac.ſi plerunq;,& l.ſi qs
4 a multis.† Credimus tñ,ꝙ ſi prior victor velit ſuſcipere defen
ſionem cãæ,ꝙ præferendus eſt illi,cui nunc de nouo alius mo-
uere cepit eam,ſicut emptor,& poſſeſſor præfert venditori.ff.
de re iud.ſæpe.& põt ẽt appellare,ſi ſnĩa ferat ꝯ eum,a quo ha
buit poſſeſſionẽ,vt hic,& ff.de appe.ab executore.& l.ſeq.ſed
ſi non offerat ſe defenſioni.ſed priorẽ reum ꝑmittat agere, &
ferat ſnĩa ꝯ ipſum reũ,ſufficit,ſi ipſe primus reus cedat ei, qui
de nouo obtinuit actionẽ ex ſtipſone,quam hẽt ꝯ eum,qui pri
mo obtinuit.& ꝑ eam.ſ.ceſſionem actionis,obtinebit,ꝙ reſti
tuat ſibi rẽ,pro qua cauit.& ſi velit ꝓbare de iure ſuo,non au-
dietur,quia in culpa fuit,ſi ꝯfidebat de iure ſuo, quare non aſ-
ſumpſerit defenſionem cãæ;vel ꝙ non appellauerit, & ꝙ non
fuit ꝓſecut⁹ appſonem noĩe ipſius ꝯdẽnati,nõ ſuo.Si uero pri-
mus reus ambobus ꝯdemnetur, anteq̃ a primo præſtetur ꝑdi-
cta cautio,tunc ipſe ꝯdemnatus rẽ reſtituat ei, qui primo caue
bit de indemnitate eius, & alii cedet actionẽ ꝯ cauentẽ. alii tñ
aliter dicunt.Item ibi.ſ.ff.de rei vin.is a quo, & l.ſeq. nõ dicit,
ꝙ aliquis immiſceret ſe cauſæ alterius,imo ibi vterq; principa
liter agebat ꝯ eundẽ ſuꝑ eiſdem reb⁹,quamuis bene fateamur
ibi,ꝙ ſi uellet ſe in ius immiſcere adiuuandũ reum ꝯ alterum
5 actorẽ,ꝙ non admitteret præmiſſa rõne.†Si vero ante li.ꝯteſt,
tertia perſona velit immiſcere ſe,& impedire,ne lis cũ reo in-
cepta procedat ,non põt,dũmodo alteri,qui primo reũ conue
nit,ꝯpetat actio.& eodem modo dicimus procedendum in cã
matrimoniali,q̃n tres perſonæ,vel plures ſunt in cã,vt not.ĵ.
de ſpon.veniens.tertia tñ pſona,& ſi non ad impediendum ꝓ-
ceſſum admittat,ad auxiliandũ ſaltẽ admittetur,& nõ ſolũ,ꝙ
tertia pſona poſſit interuenire in auxiliũ rei,ſed in auxiliũ acto
ris,dummõ ſua interſit,vt ſi aliqua eccleſia ꝓuocet in liberta-
tẽ,& dicat ſoli Papæ ſubeſſe: nã Papa tunc poterit ei aſſiſtere,
arg.ĵ.de ꝯfir.vti.vel inutili,cũ dilec.in fi.ſed ſiue appellet,ſiue
non,cãm ſuam ſuper principali de nouo incipere,& proſequi
poterit,non ꝑ modũ appſonis,ſed incipiendo a capite,& proſe
quendo,ſicut ſi nunquam appellaſſet,niſi in caſib.vt no.ĵ.eo.
quãuis,in gl.q̃ incipit,v.g. Conſtiterit.] Quæro aũt, qũo aget
Oueten.cũ non ſit lis ꝯteſt. Rñdeo,ſufficit li.ꝯteſt.facta cũ mo-
naſterio,cum appellando videatur probare, quicquid factum
eſt ꝑ monaſterium vſq; ad appſonẽ.ff.rem ra.hab.l.3.§.ult.ſed
hoc ſtare non põt,quia monaſteriũ non egit noĩe epĩ Oueten.
vel defendit,vnde ipſe epſ ratificare,vel approbare nõ põt,qđ
ſuo noĩe non eſt actũ tu dic melius,ꝙ non fert ſnĩa ſuꝑ princi
pali pro hmõi proſecutione appſonis, ſed pronunciandũ eſt
ꝑ iudicem,ꝙ per ſnĩam nõ fiat ꝑiudiciũ epõ Oueten. & ita nõ
refert,ſi nõ fuit lis ꝯteſt.nec ſit ꝑiudiciũ epõ.Sed q̃ro de hac ap-
pſone ſm hanc opinionẽ vltimã, vtrũ obtineat vim appſonis
emiſſę in iudicio, vel emiſſę extra iudiciũ? & vr̃ emiſſa extra
iudiciũ:quia priorẽ cãm non proſequitur,ſed nouã tñ,q̃ a pe-
tit pronunciari, ꝙ nullũ fiat ſibi præiudiciũ ex hac ſnĩa lata ꝯ
monaſteriũ,de qua nihil in primo iudicio actũ eſt.qđ ſi eſt ita.
ſ.ꝙ ſit ꝓuocatio extra iudiciũ,appellatus nõ tenet ꝯparere co-
rã iudice appſonis,niſi citet appellatus,vt no.ĵ.de appel.cũ ſit
Ro.imo cũ ſit alias hæc principalis cã,tñ corã principali ordi
nario agenda eſt,non corã ſuperiore iudice appſonis. Rñdeo,
hæc appſo cenſenda eſt iure appſonis emiſſæ in iudicio,& ſupe
rior,ad quẽ appellabitur,debet de ipſa cognoſcere, & nõ ipſe,
qui tulit ſnĩam.quod ex eo apparet,quia fit in iudicio,& ob in
iuriam factam ſibi in iudicio: quia ꝑ ſnĩam latã ꝯ alium dicit
ſibi iniuriã factã,& niſi appellatus intra annũ ꝯparuerit, eodẽ
mõ procedetur in hac cã appſonis,& ſine li.cõteſt, & parte ab
ſente, ſicut in cã appel.emiſſæ in iudicio , & quia agitur inter
6 partes,ĵ.de app.ſæpe,& c.oblatæ,& c.per tua.† Et not. ꝙ cum
tertia perſona vult defendere cãm,quæ eum tangit, ſi eſt ante
ſnĩam,non debet dare nouũ libellum,ſed tñ cãm ceptã debet
ꝓſequi vel iuuando eũ,qui eã cepit,vel aſſiſtendo ei. C.de li.ꝯ-
teſt.auct.nunc ſi hæres,vel eum remouendo,ſi primo pertinet
ad eum defenſio,vel ſi ſuſpectus eſt.ff.de re iud.ſæpe.ff.de app.
ab executore.ff.de inoff.teſt ſi ſuſpecta, & ꝑ ꝯñs vr̃, ꝙ eædem
defenſiones competant huic tertiæ perſonæ,q̃ ꝯpetũt ipſi reo,
ſi non remoueret,& eodẽ modo ꝯ eũ. Si aũt poſt ſnĩam proſe
qui vult appſonẽ ab ipſo reo emiſſam, idẽ faciet, & vr̃ ꝙ ẽt eo
inuito cã proſequi poſſit. Si aũt appſonem à ſe emiſſam velit
ꝓſequi,cum principalis reus nolit appellare, tunc põt forma-
re libellũ in hac forma epſ Oueten.Cũ epſ Aurien. obtinuerit
ſnĩam ſubreptionis ꝑ ſe ferri ꝯ monaſteriũ Cellæ nouæ,& ego
ſim in poſſeſſione ſubiectionis ipſius,& pp hoc videns mihi ꝑ-
iudiciũ generari,appellauerim a ſnĩa lata ꝯ monaſteriũ, peto
a vobis,dñe iudex appſonis,ꝙ uos ꝓnuncietis ſnĩam iniuſtã,&
appel.legitimã,& ꝙ abſoluatis monaſteriũ ab impetitione epĩ
Aurien.Pro ſe aũt nihil petet,ſed oportebit eũ ꝓbare, ꝙ ſit in
poſſeſſione ſubiectionis,& inſuper de iure monaſterii,& ſi pu-
blicatæ ſunt atteſtationes in prima cã, quando agebat mona-
ſterium:modo epſ Oueten.in cã appſonis,quam proſequitur
nõ poterit alios teſtes ꝓducere ſuper eiſdẽ articulis, ſicut nec
monaſteriũ poſſet ſi appellaſſet,ſ̃.de teſt.fraternitatis.nam hæc
cã primæ ſuccedit,& ideo eandem nãm aſſumit, vt patet.ĵ.de
voto & vot.redem.magnę.§.cũ igitur.Sed ſi epſ Oueten.omiſ
ſa cã appel.velit cãm incipere a capite in caſu, in quo põt,pu-
ta ſi ignorauit primam cãm agi, vel eã non defendit, vel aliis
conſimilibus, tunc ſi tranſlata eſt poſſeſſio in Aurien. ordina-
bit cãm, ſicut ſi nunquam actum fuiſſet ꝯ monaſteriũ. ſi uero
nondũ tranſlata eſſet poſſeſſio in Aurien.& ignorauit proceſ-
ſum ꝯ monaſteriũ habitũ,tunc dicet executorib.ſnĩæ pro Au-
rien.latæ,non dẽbatis mihi auferre poſſeſſionẽ meã ſine cãæ
cognitione.ff.de re iud.a diuo.§.ſi rerũ alias incipit,ſi ſuper re-
bus.C.ſi per uim.l.fi.imo plus vr̃, ꝙ ſi non eſſet in poſſeſſione
ſubiectionis,ſed tñ hr̃et ius in re, & ignoraſſet cãm agi, tunc
poſſet impedire executionẽ.ſ̃.de teſt.veniens. Sed quidam in-
telligunt hoc ſpãle,q̃n ſnĩa fertur in beneficiis vacantibus, vt
ibi plenius no.Alii dicunt,& fortè melius, ꝙ ante ſnĩam ĩ prin
cipali cã latam,& poſt ſnĩam in cã appel,tam a ſe, q̃ a proprio
reo emiſſæ tertia perſona,cuius intereſt.põt ius ſuum tam ſuꝑ
proprietate,q̃ ſuper poſſeſſione proponere,ſi vult,dummodo
ius tertiæ perſonę illud idem ius ſit,quod deductum erat in iu
dicium a primo actore.& reo.ff.de re iud.ſæpe.§.j.& 2.ff.de ap
pel.ab executore.§.alio.ſ̃.de maio.& obed.inter, vbi de hoc,&
dummodo primus reus nõ poſſideret ius, qđ ab eo petebatur,
ſed alius in eo poſſidebat illud ius, ſicut libertus nõ poſſidet in
ſe ius patronatus,ſed patronus, ſicut eccleſia, vel clerici nõ poſ
ſident in ſe ius ſubiectionis, ſed ꝑlatus,cũ nulla res ſibi ſeruiat,
nec ẽt proprio dño.ff.ſi uſuſfr.peta.l.vl.in prin.ff. de ſeru.vrb.
ꝑd.l.iure cõi,& tamen ꝯueniri poſſunt pſonæ,vt in præal.iuri-
bus ꝯtinetur,& no.ſ̃.de præſcr.auditis.Si aũt hæc tertia pſona
velit proponere de iure ſuper proprietate , nullũ fit ſibi præiu-
diciũ q̃tuncunq; ſciat cãm agi,vt in fi.huius decre.dr̃: ſed ſuꝑ
poſſeſſorio bene præiudicatur ſibi,ſi ſciat, & non defendat pri-
mũ reũ,vel eũ a defendẽdo nõ repellat, ut hic, ibi, alioquin.il-
lud ẽt bene admittitur,ꝙ ſi primus reus pro iure ſuo produxit
teſtes,& ſi poſtea tertia perſona,q̃ ſibi aſſiſtit,uelit publicatis at
teſtationibus producere teſtes ſuper eodẽ iure ſuo, diſtinguen-
dum eſt,an ſuper eiſdem arti.producat,an ſuper diuerſis, ſicut
ſi primus reus poſt publicatas atteſtationes producere alios te
ſtes vellet,vt no.ſ̃.de teſta.fraternitatis.& hoc ea rõne probat,
quia ſi præiudicat tertiæ perſonæ ſnĩa ꝯ primum lata non tñ
ſuper poſſeſſione,ſed ẽt ſuꝑ proprietate q̃n aſtitit ei, quare nõ
eodem modo præiudicaret ſibi proceſſus ꝯ eũ habitus? vtique,
imo ei ꝑiudicare debet,arg.ff.de iud.q̃ de tota,& in eo colligit,
7 quod no.ſ̃.de offi.deleg.paſtoralis.† Si.n. volebat ius ſuũ pro
ſequi,non debebat primo reo aſſiſtere, nec in prin. nec in fin.
nec in medio.& vr̃ hic Papa reprobare opin.R.q̃ dixit,ꝙ ſi ali-
quis petat aliqđ ius ĩ re aliqua,quam ego poſſideo, & ego hoc
ſciam,ꝯ poſſeſſorẽ ſnĩa lata mihi ꝑiudicat.& ſic intelligim⁹ le-
gẽ,ff.de re iud.ſæpe.ibi nã & ſi libertus meus me interueniẽte
ſeruus,vel libertus alterius iudicet, mihi ꝑiudicat.gloſſ.ibat.n.
ibi R.idẽ eſt,me interueniente,& ſic me ſciẽte, arg.ꝓ eo, C.de
liber.cau.principaliter.Idẽ vr̃,ſi res aliqua vendicetur ab aliquo,
q non poſſidet eã.ſed tñ tenet.nam tunc ego, ſi mea intereſt,
debeo offerre me defenſioni ei⁹,& niſi offerã,ſi ſcio,fit mihi ꝑ-
iudiciũ quo ad poſſeſſionẽ,arg.ff.depoſi.l.bona fides,ſec⁹ aũt
ſi eã poſſideat, quia tũc nec admittor ad defenſionẽ, nec mihi
fit ꝑiudiciũ,vt no.ſ̃.ut li.non ꝯteſt.qñ.§.fi.ſed ubi ipſe ꝯuentus
8 tenet,& ego poſſideo,tunc ẽt eo inuito admittor.† Et ſi q̃ras,
quid obtinebo ego tertia perſona poſſidens aliquã rem? Rñ-
deo,ꝙ repellitur a defendendo reus ꝯuentus, ſi ante li. ego ue-
lim defendere eam.nec eſt ꝯ.ff.de rei uen l. officium, vbi dr̃,ꝙ
rei vendicatio competit ẽt ꝯtra non poſſidentem. quia illud lo
quitur,

quitur,q̃n nullus poſſidens offerebat ſe defenſioni. Si aũt poſt
li.ꝯteſt.offerebat ſe poſſidens probaturum,ꝙ rem poſſideret,
tunc obtinebit,ꝙ reus,qui obtulit ſe defenſioni,cũ non poſſi-
deret,non ꝯdemnabitur ad rẽ uendicatã dandã, ſed ad rei æſti
mationẽ,arg.ad ꝑdicta,ff.de peti.hære.nec ullã,§.ſi quis abſen
tis noĩe,& §.item ſi quis.ff.de rei ven.ſi is qui,& duab.l. ſeq.Su
per proprietate aũt vr̃,ꝙ nullũ præiudiciũ ſibi fieri poſſit, ẽt ſi
ſciẽt rẽ,quã poſſidet,ab alio vendicari,ẽt ſi non ꝯdicit.ff.de re
iud.ſæpe.§.vlt.Si ſuper proprietate poſt li.ꝯteſ.uelit ſibi aſſume
re defenſionem cãæ,non vr̃,ꝙ poſſit,quia cum ille,qui tñ te-
nebat,litem ſit ꝯteſt non põt inducere ſuper proprietate ꝓba-
tiones,q̃ ipſi proſint q̃tum ad ſnĩam pro ſe ferendã,cum nihil
petierit,nec litem fuerit ꝯteſtatus,& cũ dicat eũ non hr̃e ꝓprie
tatem illius rei.Ioan.tñ dixit,& bene,ꝙ ſi quis iura petat,q̃ ego
poſſideo in re aliqua,me ſciente,& obtineat,non tñ mihi ꝑiu-
dicat,niſi eum defendendam,& exponit verbum dictæ.l.ſæpe.
ſ.me interueniente,& defendente. ſed & ſ̃m eum apparet, ꝙ
ſi offerat ſe defenſioni,ꝙ debet ꝓbare de ſuo iure, aliter fieret
ſibi ꝑiudicium.Itẽ no.ꝙ ẽt illis inuitis,a quibus ius petitur, &
ꝯfitentibus iura petita in mei ꝑiudiciũ,ego admittar ad defen-
dendũ ius meũ.C.de liberali cã principalr̃,in fin. & tenet ſnĩa
pro eo,& eum,qui litem ꝯteſtatus eſt,non noĩato me, qui ſu-
perueni,& defendi,in ꝯdemnatione,vel abſolone, niſi narran-
do factum,& tñ ex quo defendi, ꝑ ꝯñs proderit mihi ſnĩa, vel
nocebit.Sed ꝯ ꝑdicta & ea q̃ hic dñr oppo. qũo ſnĩa lata ꝯ mo
naſteriũ,& ꝑ Papam ꝯfirmata,& q̃ tranſiuit in rem iudicatã re
uocabitur ꝑ appſonem Oueten.epĩ,vel alterius? Rñdeo, certũ
eſt,ꝙ is,cuius intereſt,appellare põt,2.q.6.non ſolent.Itẽ cer-
tum eſt,ꝙ iudex appſonis dẽt pronunciare ſnĩam, a qua eſt ap
pellatũ,iniuſtã,ſi eã inuenerit iniuſtã,2.q.6.§.fin. vñ ſi inuenit
primũ reum,qui litẽ ꝯteſtatus eſt, iniuſte ꝯdenatũ abſoluet eũ
ꝑ appſonem emiſſam ab eo,cuius intereſt, quia ꝑ alium hẽ-
bit,qđ per ſe non põt hr̃e.ff.quemad.ſer.ſi cõe.ff.de lib.leg.ſi q-
dem. Alii tñ dicunt,ꝙ epſ Oueten. non dẽt petere in cã appſo
nis,ꝙ ſnĩa ꝯ primum reum lata irritetur, q̃ incontinenti ꝑ Pa
pã fuit ꝯfirmata,ut hic ꝯtinetur.Sed hæc dẽt eſſe petitio eius,ꝙ
cũ ipſe Oueten.poſſideat iura alii adiudicata, ꝙ iudex pronun
ciet,ꝙ ꝑ illam ſnĩam non fiat ſibi ꝑiudiciũ,& ꝙ decernat,ꝙ e-
xecutio ſnĩæ nõ ſit facienda in iurib. ab eo poſſeſſis, & ſic etiã
fertur ſnĩa,ſi probauerit ſe poſſidere.Ille aũt,ꝯ quẽ lata ẽ ſnĩa,
non impediet eũ, qui uicit,ſuper proprietate,nec ẽt ſuꝑ poſſeſ
ſione,ſi tertia perſona appellans non ꝓbauerit aliquid de poſ-
ſeſſione.Superiores aũt non negant libellũ eſſe bonũ,ſed dicũt
ẽt & ſuperiorẽ bonũ eſſe.per iſtã aũt decr.ſatis patet, ꝙ ſi Oue-
ten.epſ non ꝓſequendo appſonẽ, ſed alio mõ uellet ſe oppo-
nere,quominus ſnĩa mandaret executioni, puta dicendo & of
ferendo ꝓbationem, ꝙ res ſit ſua, vel ꝙ eſt in poſſeſſione, ꝙ
nõ eſt audiend⁹,tñ ſp ſaluũ manet ius eius in ꝓprietate, ſed nõ
in poſſeſſione,quã amittit ꝑ executionem ſnĩæ,vt hic.& ẽ hoc
iuſtũ,ex quo.n.iura voluerunt,ꝙ ꝯ iſtũ rõne huius detentionis
dẽt actio,rõnabile fuit,ꝙ ẽt fiat executio ſnĩæ ſuꝑ hoc latæ,ne
actor aſs illuſorie videatur egiſſe.imo plus vr̃, quòd ẽt ſi ĩ aliis
rebus,q̃ q̃ adiudicatæ ſunt,mandet executioni ſnĩa, quòd non
ꝑtinet ad executorẽ cognoſcere,niſi de ꝓprietate,ff.de re iud.
9 a diuo.§.ſed ſi ſuper,& §.qđ ſi res. † Sed oppones, quia ſic vr̃,
ꝙ tñ detentio, & non poſſeſſio transfertur in uincente, & ſic
prior poſſeſſor poſſideret iura in re petita, & aliis adiudicata,&
ẽt ꝑ executorẽ tradita,ſicut poſſidebat ante ſnĩam, vel execu-
tionem. Rñdeo, non ita eſt: quia poſſeſſio per alium detenta
amittit,q̃ cito ab alio occupatur ẽt ignorante eo, qui per aliũ
poſſidet.ff.de acq.poſ.peregre.§.pe. Alii tñ dicunt de æquitate,
ꝙ ſi ſtatim haberet paratas probationes ſuper ſua poſſeſſione,
ꝙ differenda eſt executio,ar.ff.de re iud.a diuo.§.ſi ſuper. ff. ad
exhi.l.3.§.ſciendum,& §. ibidẽ. [Appſonem.] Si epſ Oueten.
eſſet in poſſeſſione monaſterii,ſiue appellauerit,ſiue non, dũ-
modo neſciret cãm ſuam agi, non eſt mandanda ſnĩa execu-
tioni.C.ſi ꝑ uim,uel alio mõ.l.ult.Si vero ſciuerit,& appella-
uerit rõnabilr̃, nec aſs fuerit ꝯ ius, pendente cã appſonis non
mandabitur ſnĩa executioni, vt hic.ſi uero ſciuerit,& non ap-
pellauerit,uel appellauit,& iniuſtè, ſnĩa mandabitur executio
ni.ff.de re iud.ſæpe, ĵ.eo.quamuis.Si uero Oueten.non erat in
poſſeſſione,ſiue appellauerit,ſiue non, ſꝑ mandat ſnĩa execu-
tioni,& nõ fit ꝑiudiciũ ei in ꝓprietate.ff. de rei ven. is a quo.&
l.ſeq.nec eſt ꝯ,ſ̃.de teſtib.veniens,q̃ loquitur,quando eccleſia
vacante data eſt ſnĩa.vbi ſecus eſt,ut ibi no. Vel dic,& melius
ꝙ ẽt tunc ſi non ſciret abſens,nulli abſenti ꝑiudicium fieret,&
ſnĩæ executio impediret. & ſic intelligitur decre. veniens. hic
to aũt loquitur,q̃n ſciebat cãm agi.† [Rõnabiliter.] ſ.intra decẽ
dies,vel antequam tertiæ ſnĩæ ferrentur.C.ne liceat in vna, l.j.
vel.i.ex cã rõnabili.is aũt,cuius intereſt,põt a principio intereſ
ſe, ne colludatur. C. de liti. auctentica, nunc ſi.C.de libe.cau.
principaliter, ff. de inoffi. teſtam.ſi ſuſpectam.ff. de legat. 1.ſi
ſeruus pluriũ.imo plus dicimus,ꝙ ille, cuius intereſt, põt repel
lere ab agẽdo illũ,ad quẽ primo loco ꝑtinet defenſio, ſi ſit ſu-
ſpectus.ff.de appel.cũ ſit. [Alioquin.] i.ſi nõ fuit rationabiliter
appellatũ,vel fuit,ſed nõ miſit nunciũ, & neſciuit cauſam ſuã
agi,alias ſecus,ĵ.eo.quãuis. [Præiudicio.] Quo ad proprietatẽ.
ſic ſ̃.vt li.nõ cõteſt.qñ.§.pen.C.de libe.cau.iubemus, & acce
dit, ꝙ no.ſ̃.de in integ.reſti.ſuſcitata, & ĵ.eo.ſuborta. Sed ꝯ,
ff.de re iudi. à diuo.§.ſi ſuper rebus. vbi dr̃, ꝙ ſi ſuper rebus ca-
piẽdis in cauſam pignoris pp rẽ iudicatã fiat cõtrouerſia, ꝙ fa
ciẽda eſt ſummaria cognitio.Sol.aliud eſt, vbi petitur ſnĩa mã
dari executioni in alijs,q̃ in illis,q̃ adiudicatæ ſunt,vt ibi.aliud,
vbi non in alijs rebus,ſed in his,q̃ adiudicatę ſunt.vt hic.ibi.n.
nulla ſummaria cognitio adhibetur. [Alijs.] ſ.ignorantib. qui
non ratione ꝑtãtis,vel ſocietatis,vel ꝯctus,vel officij,vel ꝓcu-
rationis illi agenti aſtricti ſunt: alias ꝯ,ff.de iureiur.l.ſi duo,§.is
qui,& l.ſeruus,& l.iuſiuran.§.ſi.verũ, ꝙ res inter alios acta re-
gulariter alijs nõ nocet. ſed res acta inter eaſdẽ perſonas ĩ vno
iudicio,bene nocet q̃nq; in alio:quia illi & vtriq; illorum, qui
agunt inter ſe,& in vna cauſa,ſi poſtea agunt ſeparatim in alia
cauſa,vel ſi cũ alio agant,vel agat,alteri eorũ nocet. verbigra-
tia,ſit condẽnatus de furto, vel publico crimine,in quacunque
cauſa,& cũ quocunq; agat,tanq̃ infamis à teſtimonio, & à iu-
dicatu repelli poteſt in omni cauſa,4.q.6.c.j.ſ̃.de teſtibus, teſti
monium,& innumerabilibus caſibus eſt inuenire.quod intelli
gas verum in his, quæ cõſecutoria ſunt priorũ ſentẽtiarum, vl̃
aliorum actuũ,non autem in alia cauſa ꝑiudicat, vt ſi ſenten
tia lata eſt ſuper furto,cũ agitur ciuiliter,non prę iudicat, quã-
do agitur criminaliter. C.de ui priua.l.ſi quis ad ſe fundum, &
arg.ſ̃.de elec..cum dilecti,& no.ĵ.de purg.cano.cũ dilectus.

SVMMARIVM.

1 *Patronus cum aliquem ſuperiori præſentat, non poteſt ſine ſuperioris licentia variare.*
2 *Non valet inſtitutio epiſcopi facta de alio, q̃ de præſentato à patrono.*
3 *Subdelegatus Papæ an poſſit alium ſubdelegare.*
4 *Teſtes recipiens diſcernere debet, quanta fides ſit eis adhibenda.*
5 *Nonnullæ libellorum formæ, quæ admitti non debent.*

CAP. XVIII.

Cum Bertoldus. [Aſſerens.] Et malè,quia nul-
lam vtililatem de illo pignore
conſequi potuiſſet.quia cum inter cæteros eius fructus ſit præ
ſentare, illum fructum non poſſet ſibi computare in ſortem,
cum nullo dato vel recepto debeat præſentari, j.q.2.q̃ pio. Itẽ
iuribus fundi non vtitur creditor.ff.de pigno.ſed an viæ. Item
ſequeretur abſurdũ, quod ſoluto debito remoueret ꝑſentatus
ff.quibus mo.pignus,vel hypo.ſol.l.j.C.ſi pignus pig.da. ſit.l.j.
& 2.quod eſſet ꝯ,16.q.vlti.inuentũ. alios autẽ fructus in ſortẽ
cõputat, poſtq̃ ſunt conſumpti.ff.de pign.act.l.j.& 2.ff. de pig.
creditorẽ. ſecus aũt in emptore, & feudatario, qui cũ habeant
directũ dominiũ, vel vtile, poſſunt ꝑſentare, ſicut alios fructus
licitè habent.ff.de ꝯhen.emp.in modicis,& l.ſi aqueductus, &
l.ſeq.& l.dolia.ff.de fun.dot.l.j. [Pręſentauit.] Et licitè,ex quo
primus elector,ſiue ꝑſentator ius eligendi nõ habebat, quãuis
tunc nõ cõſtaret,ſed poſt cõſtet.& ſic nõ eſt ꝯ de elec.cõſidera
uimus.quia illi ius eligendi habebant,licet priuari poſſent, vel
priuandi eſſent pp delictũ ſuũ,& no.ſ̃.de elec.dudũ, & c.audi-
tis, arg.hic,qui pignus habebat,nullũ ius eligendi habere. & ſ̃.
1 no. [Sed ipſũ.] †Patronus. n. ex quo aliquẽ ꝑſentat ſuperiori,
ſicut hic fecerat ſine licentia ſuperioris variare nõ põt, ſicut di
cimus in poſtulante,ĵ.de iurepa.paſtoralis,ſ̃.de poſtula.præla.
c.bonæ memo. 2.cũ ergo variare nõ poſſit.ꝑſentatus ius habet
ſaltẽ implorãdi officiũ iudicis, vt eccleſiã vacantẽ ſibi cõferat
ad quã eſt canonice ꝑſentatus, maximè cũ eccleſia eſt vacans,
vel pro vacante habenda, q̃n.ſ.inſtitutus in ea nõ eſt canonicè
inſtitutus, vt hic.ſecus aũt dicerem, ſi alius ad ꝑſentationẽ pa-
troni eſſet inſtitutus ẽt cũ iniuria primo ꝑſentati,ĵ.de iurepat.
paſtoralis,quia cũ non vacet eccle.nõ poteſt implorare officiũ
iudicis.nec valet,quod quidã opponit,patronus poteſt muta-
re ꝑſentatũ,ergo ꝑſentatus non põt petere eccleſiã. Non.n.di-
cimus,ſicut ſ̃.dictũ eſt,ꝙ ꝑſentatũ poſsit mutare,niſi epõ mã-
dante,& ẽt epſ non admittendo idoneũ peccat,& ꝯ cum cõpe
tit actio,vt in decre.paſtoralis.ꝙ ẽt ſi mutare poſſet,non tñ ſe-
quitur,ergo nõ poteſt agere,ſicut in vẽditore,qui rẽ vni vendi
tã alij vendere põt,& tamen anteq̃ alij vendat, ipſam petere po
teſt.ſiue.n.venditorẽ pęniteat ipſam vendẽdo, & tradẽdo alij.
C.de rei vindi.l.quotiens.ſiue non,ſemper tamen emptor ꝯ ip
2 ſum actionẽ habet.ff.de act.emp.l ex empto.† Sed quid dices,
ſi epſ inſtituit aliũ,q̃ ꝑſentatũ à patrono? Reſpõdeo, caſſabitur
inſtitutus ab epõ, 16.q.7.decernimus.non obſtat ĵ.de iurepatr-
paſtoralis, quia loquitur ibi, quando ꝑſentatũ à patrono inſti.
tuit,licet patronus variauerit, quod licet, vt ibi, nec obſtat ſ̃-
de offi.leg.dilect⁹,vt ibi no. Alij dicunt, ꝙ agit tanquã ꝓcura
tor in rẽ ſuã.& habes hic expreſſũ,ꝙ ſi epſ aliquẽ inſtituat ſine
patrono,

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

patrono, ꝙ cassatur ſa ctū epi, ꝛ. de iurepat. illud. vel dic hoc ꝓtigiſſe, ga ꝓſtat inſtitutorē erraſſe vel in facto, vel in iure, quia habēs rē obligatā nō pōt ꝓſentare, vt ſ. no. in gl. l. inſtitutor au tē ꝛrium credebat, & iō eius ꝓſentatū admiſit. [Depoſuit.] Setus dicerē in poſtulato. ſ. ꝙ nō poſſit agere, ga eius ꝓſenſus nō valet, cum ab altero dependeat, ſ. de poſtu. c. pe. ſed poſſ̄ conſenſum eius hrer, a quo dependet, crederē ꝙ poſſet implorare officium iudicis. [Oſſeret.] Data reſtōne in integrū. ff. ſi quis
3 cau. l. 2. & no. ſ. de procu. quærelā. [Aliis.]†† Et male. C. de iudi. a iudice. ꝛ. de appel. cū cām, vel fortè licet poſt litem conteſtatā, arg. C. de procu. nullam, & intelligo hoc verū, ꝙ ſubdelegatus Papæ aliū ſubdelegare nō pōt, puta vt det ei aliquā iuriſdictionem. ſed ſi ꝓmittat ei miniſterium tm̄, puta ꝙ recipiat teſtes ſine aliqua iuriſdōne, valet ꝓmiſſio, quia ipſe facere vī, quod p alium facit. Vel dic, & vī melius, quod aliud eſt recipere teſtes aliud ſcribere atteſtationes ille aūt, cui commiſſum eſt, ꝙ recipiat teſtes, receptionē alii ꝓmittere nō pōt, quia in hoc eius in duſtria electa eſt, ſ. de off. deleg. q̄n Abbas. vbi de hoc, ſed ſcribere atteſtationes bene ꝓmittit alii, quia hic potius eligitur opera, quam induſtria, arg. ꝛ. de appel. cum cām, † Ad officium
4 aūt receptoris teſtium ptinet diſcernere, quanta fides adhibēda ſit teſtibus, & hoc ipſum ſcribere iudici. ff. de teſt. l. 3. & ꝛ. de fideiuſ. ꝓſtitutus, in fi. ſ. de proba. licer, & refrenare effrenatam multitudinē. ff. de teſti. l. ꝛ. & teſtē vacillantē capere, & punire, vt C. de teſt. nullū, & examinare articulos. & interrogatoria, & alia hmōi ad receptionē teſtiū neceſſaria. ex quib. omnib. pōt colligi, ꝙ induſtria ꝓnæ illius, cui hoc committitur, eſt electa, & ideo hoc nulli committere pōt. tabellio aūt ſm hoc interrogabit teſtes, vt als mandatū receptoris exequat, & etiam in abſentia receptoris, & ēt ſi aliqua adiciat ꝓtingentia factū, & rūdeatur bene valebit. Tu dic, ꝙ quamuis iudex poſſit committere tabellioni receptionem teſtiū ꝗtum ad ſcribendū, non tñ ꝗ̄um ad examinandum, ꝛ. de ꝓſang. & affi. c. ꝛ. [Ad nos.] Ordinarium eſſet ſi ad proximos delegatos appellet, ſed & appellatio facta ad Papam tenet. Sed ſi coram Papa exceptum eēt, ꝙ ad inferiores delegatos cām remiſiſſet. obt inuiſſet, de off. dele. ſup qōnum. Sed quia non fuit exceptū, vel quia ex certa ſcientia ſic fecit Papa, tenet qđ factum eſt. vel dic tū ad Papam appellandum fuiſſe, quia tota cā eis ꝓmiſſa fuit, ſ. de off deleg. ſuper qōnum. [Conceſſimus.] No. poſt diffinitiuam ſi fiat, q̄ eſt nulla legitima appłone ſuſpenſa, iterum cognoſcitur, quod eſt ſpeciale, cum de beneficiis agitur, vt not. ſ. de reſcrip. ꝓſtitutus vel dic hoc tunc verum eſſe, cū in tenore ſnīæ eius deprehēdit
a iniquitas[a] vt hic nā falſum reperiebatur in eo, ꝙ dicebat patteſtationes fuiſſe probatū A. fuiſſe in poſſeſſione iuris patronatus. Itē falſum reperiebat in eo ꝙ dicebat, ꝙ dictus T. in probatione defeciſſet, vt ꝛ. ſequitur: arg. ad hæc, ꝛ. de purg. vul. c. 2. vī eſt hoc ea rōne, quia cum circumuentus fuerit iudex ab aduerſario doloſe, ſicut hic dī. bene poterat ſnīa retractari. ff. de iudi. p̄or. Vel dic ꝙ hoc ſufficit ad caſſationē ſnīæ, ꝙ ordo iudiciarius nō fuit hic ſeruatus. ſ. quia iudex probationes ꝓdemnati nō vidit. C. de ſen. & interlo. l. ꝓlatam. Vel dic, vt notat. ſ. de reſcrip. cū dilecti. Vel dic, ꝙ licet a principio poſſet repelli, & dēret, ſi tñ admiſſus eſt de facto, & apparet ſnīam non bñ lā reuocabitur. & eſt rō, quia ex quo iudex cognouit, pronunciare debet ff. de iudi. l. de qua re. & inſiſtē, & ſm allegata, & probata. ff. de officio præſidis. illicitas. §. veritas rerū, ꝛ. q. 3. illa, & c. ſummopere. & c. tūc vero. & hoc iurat iudex, in Auct. iuſiurandum. quod præſta. ab his, & c. §. & æquis ero, col. 2. Si ergo ex al legatis apparet eā reſcindendā, ſiue reuocandā, ipſam reuocabit. ar. ff. q̄ ſen. ſine app. re. l. ꝛ. §. ꝛ. Vel dic, ꝙ hic admiſſus fuit bñficio reſtōnis, vel potius ſupplicationis ꝛ. ſnīam pp abſentiam, quæ licet minus ſufficienter ſit probata, tamen ex illa minus ſufficienti ꝓbatione datur ſibi reſtō ad audientiam cauſæ, ſ. de reſt. in integ. ex literis. [Decem ſol.] pp hoc non erat in poſſeſſione iuriſpat. cum hoc non ſit de fructibus iuriſpa. quamuis ex pacto aliq̄n hēatur, 19. q. vl. Eleutheri[a]. [Memorato T.] Mirū vī. qđ dicit hæc decre. in princ. vbi dicit, ꝙ T. cuius electio, vel ꝓſentatio ꝓfirmata non erat, egit ꝛ. D. qui poſſidebat, & cuius ꝓſentatio admiſta erat. hic dicit, ꝙ Papa adiudicauit eccleſiā huic T. & tñ nullus pōt miniſtrare, niſi primo eius electio ꝓfirmata ſit, ſ. de elect. qualiter. Sol. dicimus hunc T. hoc mō proceſſiſſe, quia petiit ꝓfirmationem ſuæ præſentationis a ſuo dīece. & quia ille noluit eam impēdere, fuit ad legatum, a quo petiit ꝓfirmationem pp defectum dīece. legatus procedens diſcretē vocauit poſſeſſorem eccleſiæ, q̄ poſſeſſor excipit, ꝙ ſua ꝓſentatio erat canonica, & ideo erat legitimē ꝓfirmata, & T. tunc nouit qōnem dicendo, ꝙ non erat canonica, qđ cū ꝓbaſſet, bñ fecit Papa, qui adiudicauit ei eccleſiā, quia ſic adiudicando vī confirmare, cum non ſit vis in verbis, vel potes dicere, ꝙ ab initio T. petiit ſuā electionē confirmari a legato, nō obſtante ꝓfirmatione, & ꝓſentatione facta de poſſeſſore, q̄ non tenebat, & in hoc caſu bene admittenē ꝓbationes hui⁹ T. ſup canonica ſua ꝓſentatione. & ſuper non canonica ꝓſentatione poſſeſſoris: ſed q̄tuncunq; probationes claræ ſint ſuper mala ꝓſentatione poſſeſſoris, niſi ꝓbet ſuā canonicā ꝓſentationem, tñ ſn̄iabitur pro poſſeſſore, quia potior eſt poſſeſſor. ff. ſi ſervi. vin. uti. ī prin. & in eo, quod legitur & no. ſ. de prob. ex literis. Itē quia probationes T. non ſunt admiſſæ ſup mala ꝓſentatione poſſeſſoris, niſi ad hoc, ꝙ iuſtificetur ꝓſentatio T. vnde ſi T. non iuſtificaſſet ſuā ꝓſentationē. i. ſi nō probaſſet ſuā canonicā ꝓſentationē, non proderant ad caſſandā ꝓſentationē poſſeſſoris, ad quod inducēt non fuerūt, & iō vī, ꝙ malè petunt iſti, qui petunt ſuas ꝓſentationes, vel electiones ꝓfirmari, q̄n petūt electionem aduerſarii caſſari. vī. n. ꝙ cū hic principaliter peratt caſſatio, ꝙ ēt ſi nihil probet actor de iuſtitia ſuæ electionis, dū modo probet aliquid per quod caſſari debeat electio aduerſarii, ꝙ caſſanda eſt, licet forte actor alias non fuiſſet admiſſus ad hanc petitionem, niſi rōne iuris ſui, quia & multi iniquē repelluntur, ut no. ſ. de accuſa. ſuper his. quidam tñ dicunt, ꝙ talis petitio admittenda eſt, ſed tñ iudex non ſn̄iabit ſuper caſſatione electionis, niſi actor probet de iure ſuo. ſed quicquid dicat hic, & ꝛ. de iure pat. cum dilectus, diſce, quia q̄n datur talis libellus, peto electionē ꝓfirmari, & electionem aduerſarii infirmari. ſtatim ꝺictor pōt petere, quo iure petit hoc. & ſi dicit, ga eſt canonica ſtatim ſubiiciet, multi ſunt modi canonicæ electionis. ſ. p̄p omiſſum, vel ſcrutiniū. Itē q̄nq; eligit qs iure ſuo. q̄nq; iure deuoluto, ſed tñ in hoc modica eſt uis. ſ. an exprimat modum canonicæ electionis, vel dicat tñ, peto eā cōfirmari, ga eſt canonica, ſed in ſcēa parte libelli, vbi petit electionē ꝺictoris infirmari, eſt utilitas magna, vt q̄rat cā infirmationis, ga ſi dicit cām, q̄ vergat in ꝓiudiciū actoris, puta ga facta eſt de hoīe illiterato, irregulari, vel criminoſo, & ideo nō pōt eligi, nec per ꝑs ſuam electionem. q̄ ſecuta eſt, impedire, audiēdus eſt. ſi autem diceret cām, de qua nihil intereſſet ſua, vt ſi dicet eum intelligibilem, vel iā electū caſſandum pp crimen, vel irregularitatē, ſed non ſubiicit, in quo ſibi profit, vel obſit caſſatio. non recipietur huius libelli pars, ſed ſi reciperet fortè reſtingetur ſnīa tñ ad præiudicium, vel vtilitatē actoris, vt ꝺictū eſt, ſi eſſe pōt, ſi aūt ad illa non pōt torqueri, & inueniatur electio iam ꝓfirmata caſſanda, caſſabitur: imputet. n. ſibi reus, qui nō repulit actorē an litē ꝓteſt. C. de excep. l. ſi. Inſti. de excep. §. pe. † Quidam tñ dicunt, ꝙ non ſunt recipiendi hui⁹modi libelli. ſ. pero ꝓfirmari electionem in ea, vel ꝓceſſum meū, nō obſtāte electione alterius, vel proceſſu: vel peto idē, & ēt peto caſſari electionē aduerſarii. & ponūt exēplū in ſimili, quia nec talis libellus eſſet admittendus. Peto tā ē fundū, non obſtante aliqua venditione, & traditione facta aduerſario. vel peto e. ex cā mutui, non obſtante pacto de nō petendo, vel nō obſtante ſnīa ꝛ. me lata ſuper hoc. ſed certè iſti nō bene dicūt. nam oēs iſti libelli ſunt recipiendi, ſicut ſatis apparet. ff. de priuileg. credi. Imperatores. ff. quod met. cau. metum. §. uoluerit, & l. ſi mulier. ſ. fi. & l. ſeq. quia & ueteres actiones extinctæ vtiliter ꝓpetunt. ff. ſi ex noxa. ca. l. 2. § fi. ff. de cap. di. tutelas. §. ſi libertate. C. ſi aduer. tranſac. l. 2. & de acceptil. l. fi. & hoc idē eſt in integ. reſti. vt no. ſup. de in integ. reſt. ex literis, & gl. idem, ſi per ver. idem per reſtōnem. tamen ſatis vī, ꝙ debet ſubiicere cām in libello, quare nulla ſit electio, vel proceſſus, vel venditio, vel pactum, vel ſnīa, quia cā ſp eſt exprimenda in libello, vt ſup. de libe. ob. c. vlt. quantumcunq; ad hoc ploret oſſm iudicis, vt ſup. de libel. obla. c. vlt. ꝙ ipſe in prædictis impendere nō debet, niſi iuſta cauſa expreſſa, de qua eſt cognoſcendū, vt apparet. ff. de mino. l. ꝛ. §. prætor, & l. in cauſæ. ꝛ. 2. Et dicūt, quidam, ꝙ primo debet cognoſcere de vltima petitione, q̄ de prima. ſed nos credimus, ꝙ ſimul cognoſcet de utraque, ſicut no. in reſtōne in integrum, ſup. de reſti. in integ. tum ex literis, in gl. idem ſuper uer. ītē per reſtōnem, arg. C. loc. & con. l. ſi cōductionis. & l. ne cui, & l. ꝺuctores. Item prædicta habent locum, vbi aliquid accreſcit actori ex prędicta adiectione, & hoc ēt in libello debet exprimere, ſed ſi in libello non dicit, quod ſibi accreſcat, nunquam reciperetur libellus cum adiectione, quæ aduerſario obeſt, & ſibi non prodeſt, arg. ff. de rei ven. ſi fundo, & hoc ibi dī de poſitionibus, & probationib. ſuper eiſdem faciendis, & ſi de eis nihil contineatur in libello.

ADDITIO.

a ¶ Iniquitas. Et ſic iniquitas, & nullitas æquiparantur. Adde Card. in conſ. 55. incip. in caſu domini Card. col. 2. in fi. & uide Moder. in c. cum inter, inſtr. eo.

SVMMARIVM.

Sententia Principis quando trahenda eſt ad conſequentiam.

CAP. XIX.

IN cauſis. [Teneantur.] Si cognouit, & diffiniuit partibus præſentibus. C. de leg. ſi Imperialis: ſecus, ſi ad ꝓſultationē rūderet. C. de legi. leges, in fine. Item iccus in interlocutoriis.

riis. C. de legi. l. leges, in fi. niſi interlocutoria in corpore iuris clauderetur. ff. quod met. cau. metum. §. quod ait, 16. q. 3. licet. [Diſpenſatiuè.] ff. de manda. prin. l. fi.

SVMMARIVM.

1 *Habēs plures exceptiones primo proponere dēt exceptionē ſuſpicionis.*
2 *Sententia per falſum reſcriptum non tenet, licet aduerſarius conſentiat.*
3 *Nonnullos caſus hic enumeratos habes, in quibus valet ſententia contra res prius iudicatas.*

CAP. XX.

INter monaſterium. [Factum ſic fuit.] Cum duo monaſteria ſ. S. Annæ, & S. Leodij litigarent corā iudice delegato ſuper mō eligēdi Abbatem in monaſterio S. Leodij, proceſſum fuit vſque ad litem ꝓteſt. & teſtium productionē. tunc monaſterium S. Annæ propoſuit cās ſuſpicionis ꝛ. delegatos. & quia de legati non admiſerunt eas, appellauerūt, vel ēt ſine appłone receſſerunt ab eis: iudices aūt eorū abſentia vilipēſa ſnīam diffinitiuā pro monaſterio S. Leodij tulerunt. pars aūt S. Annæ lras impetrauit, ꝙ cū appellaſſet à proprijs iudicib. ga legitimas ſuſpicionis cās nō admiſerunt, ſcdi iudices cognoſcerent, primo reuocato, quicquid factū eſſet poſt appłonē, & c. & non fiebat mentio in ipſis lris. quantum proceſſum erat in ipſo negocio, q̄n incēpit recuſare, nec expreſſit cās ſuſpicionis q̄ tinebant in eis, quas hodie neceſſe hērent exprimere, ꝙ hodie nullus imperret literas ſup appłone ante ſnīam emiſſa, niſi exprimat grauamen, ꝛ. de app. vt debitus. olim aūt nō tenebat exprimere, ꝛ. d ap. cū ſit Ro. vel impetrauerat lras ſup principali negocio, nulla facta mentione de appłone ſm illos, qui dicūt, ꝙ receſſit a iudicib. nulla appłone emiſſa. cū ät, quocūque mō vis, hoc negocium eſſet ad ſedē Apoſt. relatū. Papa decernit p ſcdas literas primas nō reuocatas. Contra ſnīam aūt opponebat. ꝙ nō tenebat, quia lata erat ꝛ. res prius iudicatas, & ſup hoc inſtrm ſnīæ, ꝓducebat, ſed Papa rñdet, ꝙ præſumendum eſt. ꝙ ſi corā primis iudicib. produxiſſet. iſtud poſt habuiſſent. i. producentib. non profuiſſet. vel ſi apareat tale eſſe, qđ profuturū eſſet, imputent ſibi, qui non produxerunt ante ſnīam. his ergo attentis ratā hēt ſnīam priorū iudicū, & electo munus tribuit bñdictionis ſup mō eligendi. dicebant. n. monachi S. Annæ ad ſe ptinere vel in totū, vel ī parte electionē Abbatis in monaſterio S. Leodij, & iō electionē
2 factā abſentib. ipſis dicebant eſſe caſſandā. [Ingreſſum.] C. de iud. ſancimus, in fi. C. de excep. l. pe. ꝛ. q. 6. §. exceptis. ſ. de exce. paſtoralis, vbi no. †† Iudicū.] Si alicui ꝓpetunt plures exceptiones declinatoriæ iudicii, puta de ſuſpecto excōicationis, ꝙ falſum ſit reſcriptū, vel ꝓfiles, ſp in principio proponat exceptionē ſuſpicionis. nā ſi primo aliā ꝓponeret, ſibi faceret ꝓiudiciū, vt hic, & ꝛ. q. 3. q. 8. cuius in agendo, 4. q. ꝛ. ſi quis. ff. de iud. ſed & ſi. Itē facit ad hoc, quia ſi ſp vſq; ad litē ꝓteſtatam proponi poſſet. fruſtra ꝓſigeretur ips 20. dierū, ꝛ. q. ꝛ. offerat. Item fruſtra conſuleretur proteſtatio tpe abſentiæ iudicis, ſi vſq; ad litem ꝓteſtatā
2 poſſet recuſari. C. de iud. cū ſpālis. † Sed dices, nonne nāliter ex ceptio falſi, & excōicationis ꝑceditur, cū ſi nullū eſſet reſcriptum non ſit iudex? Reſpō. q̄n dico nullū reſcriptū, quia falſum, vel quia ab excōicato impetratū, eligo iudiciū eius, quia de hoc ip ſo iudicabit, & eius ſnīa faciet ius inter partes ſ. de reſcr. ſuper literis, quem ex quo in vno eligit, non pōt in alijs recuſare, ꝛ. q. vlt. cuius in agendo. quando ār dicit cum ſuſpectū, non eligit eius iudiciū, quia non ipſe iudicabit, ſed arbitri, ꝛ. de ap. cum ſpeciali. Item ſi non recuſatur iudex, valet quicquid facit, ꝛ. de ap. ad hæc. ſed & ſi aduerſarius ꝓſentiat, nō tenet ſnīa per falſum reſcriptū, vel ab excōicato lata, ꝛ. e. ad probandum. Alij dicunt ꝙ ſimul pōt proponere cū ad idē tendant, ſ. ad remouendū eū, ar. ff. de excep. nemo. ff. de iud. nō vī. alij dicunt, ꝙ ēt ſeparatim dūmō recuſatio proponatur intra 20. dies, arg. C. de inoff. teſta. ꝛ. maiores. alij dicunt, ꝙ ſi proteſtatur, pōt, alias non. Primi aūt rñdent ſic ad has leges. nā lex illa, nemo non ꝺicit: quia proponendo diuerſas exceptiones nullā vī ꝓfiteri. nā qui dubitat, excipit, vt no. ſ. de excep. cū venerabilis. nam hic intendit intentionem aduerſarij elidere, ſicut q̄n excipit aliquem exemptum per priuilegium, vel per ꝓſcriptionem, ſ. de reſcrip. auditis. ſed tñ facit ſibi ꝓiudiciū in hoc, quia in iudice ꝓſentire vī litigando corā eo, corā quo litigare non tenet. Similiter lex, nō vī. non obeſt, quia maius eſt, & maius ſignum ꝓſenſus litigare ſub aliquo. q̄ petere ſibi edi genus actionis. Itē quia ibi nullam ſnīam petit. Ad auct. offerat. R ū. verū eſſe exceptionem recuſationis poſſe proponi vſq; ad 20. dies, ſi tacitè, vel expreſſè nō renūciauit. nec pp hoc, ꝙ dedit ſportulas, vel fideiuſſionē, vī conſenſiſſe in iudicē, cū talis cautio. ſ. iudicio ſiſti, ꝓtēt corā illo iudiece, qui nō cognoſcit de cā. ff. de iud. l. 2. § pe. & hæc ſatisfactio & ſportulæ ex neceſſitate ꝓſtant, & iō non ꝓiudicant. Hanc igit opinionē prima retēta vī, ꝙ aliquis ſimul non poſſit recuſare iudicē, & repellere ꝓcuratorē aduerſarij ſui, cū ſup ꝓcuratione proponit ꝛ. procuratorē rei, & procurator recuſat iudicē, bene procedunt hæ duæ qōnes ſimul: quia ille, qui recuſat, nō eligit arbitriū hmōi iudicis ſup ꝓcuratione, ſed aduerſarius, & iudiciū reddit in inuitū. ff. de ver. obl. inter ſtipulantē. §. i. Renunciaſſe.] De offi. deleg. gratū. [De priuilegiis.] Quib. fortè ei. ſ. cōuētui S. Leodij libera electio ꝓcedebatur, & nihil facit hoc ad
3 rē. †† Nō obſtāte.] Quæ fortè erat, ꝙ vel in totū, vel in partem monaſterij S. Annæ eſſet electio. ſed ꝛ. 2. q. 6. §. diffinitiua. hoc ītelligit, vbi ꝓpoſita fuit exceptio rei iud. ſed iſtrm nō fuit, ꝓdu ctū, vel alia, ꝓbō. ꝛrium aūt loquit, vbi nec propoſita, nec ꝓbata fuit exceptio rei iud. vt ff. de ꝓpen. qđ in dīē. Itē in aliis caſib⁹ valet ſnīa ꝛ. res prius latas. ſ. ſi fit appellatū, ſ. de fi. inſtr. cū Ioannes. Itē ſi in integrū reſt. beneficio ſubueniat, ſ. de in integ. reſt. c. 2. Itē ſi qō eſſet, an ſit iudicatū, necne, & pronunciatū eſt nō iudicatū, ſnīa poſtea lata ꝛ. res prius iudicatas teneret. ff. q̄ ſent. ſine app. l. ꝛ. in prin. ſunt & alij caſus. l. in negocio publico, ff. de re iud. Imperatores. Itē in caſu, quem habes. ff. de iureiu. admonēdi. Itē intelligunt quidā ſm canones, vbicunq; vertit periculū aīæ, vt ſ. e. lator, ſ. de teſti. ex parte. [Prolata.] Primo alio tpe. [Statuiſſent.] Vt præſumitur, quia ex quo ipſam vidiſſent, ad hāc cognitionē venire nō dēbēt. [Aliogn.] i. ſi validum erat inſtrm, & ideo non erant poſthabituri, ī imputetur eis, qui modo obiiciunt, quod tunc non obiecerunt. [Nouorum.] i. de nouo repertorum. C. de tranſac. ſub prætextu.

SVMMARIVM.

Obedientiam ubi ſubditus non exhibet, an ſufficiat epiſcopo probare quaſi poſſeſſionem, & non ſpoliationem uel ſubtractionem.

CAP. XXI.

SUborta. [Litigātibus.] Super poſſeſſorio. [Habuiſſe.] No. ſufficere eō probare quaſi poſſeſſionē, nec oportet probare ſpoliationem, vel ſubtractionem. hoc. n. ipſo, ꝙ ſubditus per eum requiſitus non exhibet obedientiam, ꝓſtat, ꝙ eam eis ſubtraxit, & inde competit illi interdictum, vī officium iudicis, vel condictio, vt no. ſ. de ele. querelam, & ſ. de reſt. ſpol. ſæpe. [Decernimus.] Agebat. n. eps poſſeſſorio recuperandæ poſſeſſionis, & petitorio, ſed quia conſtabat de poſſeſſione, ſtatim ſnīat ſuper eo, dilata quæſtione proprietatis, quod eſt no. dignum, & fortè non haberet locū, niſi per confeſſionē conſtet; imo locum hēt, quia licitum eſt dimiſſo petitorio poſſeſſorium proſequi, ſ. de cau. poſ. paſtoralis. [Efficacio res.] Quia habebat ſnīam Alex. [Præiudicium.] Quia res inter alios, & c. C. res inter, per totum. & intelligas Papam ignoraſſe ius, quod in eo habebat, alias prę iudicaretur, ff. de rei ven. ſæpe [Sententiam.] ſ. q̄ monaſterium ſubeſſet epō. [Reprobaſſe. C. ſi ex fal. in l. ꝛ. [Reperti.] De hoc no. ſ. c proxi.

SVMMARIVM.

1 *In quibus caſibus monachi conſtituere poſſint procuratorem.*
2 *Pōt quilibet regularis cōſtitui ꝓcurator ab Abbate ꝛ. negocijs monaſterij.*
3 *Non eſt admittendus obijciens contra procuratorem talem.*
4 *In proſecutione negocij vbi plures monachi admittuntur, & in idem conueniunt, poteſt unus pro aliis conſtitui procurator.*
5 *Criminoſi in cauſa inquiſitionis admittuntur.*

CAP. XXII.

CUm I. & A. [Ex parte.] No. q̄ Canonici regulares nō ſolum noſce eccleſiæ, ſed ſuo conſtituunt procul. aliū canonicū regularē, arg. ꝛ. 16. q. 1. q verè, & c. monachi, ꝛ. de accu. c. pe. 87. diſt. peruenit. ad hoc rñde, ꝙ monaſteriū indubitanter procuratorem ꝓſtituit, ſ. de cōſue. cum
1 dilectus, & in aliis infinitis iurib. † Itē monachi in cauſis, quas habent, conſtituunt procuratorem, videlicet ſi fiat inquiſitio ꝛ. eos, vt hic. vel ipſi inquiſitionem ꝛ. alium impetrent, vel inquiſitionem proſequuntur, vt hic, & ꝛ. de accu. olim. & idem ſi de electione ſua agant, ꝛ. eo. ad probandum, ſ. de reſcrip. cū dilecta. Itē in accuſatione, & in quolibet negocio, vbi licitum eſt monachis agere, licitum eſt ēt eis ſuper eo literas impetrare per alium, ſ. de excep. cum dilecti, ī prin. vbi dī, tranſmiſſā nobis petitione, & c. & ēt agere per procuratorē, ex quo a iure ſibi
2 ꝓcedit agere, multo melius eſt, ꝙ per aliū agat, q̄ per ſeipſum, ſ. de ſyndi. c. ꝛ. † Itē quilibet regularis pōt ꝓſtitui procurator ab Abbate in negocijs monaſterij, 16. q. 1. qui vere, & c. monachi, nō aūt in ſuis propriis Abbatis, ſi ſua propria ſibi aliqua negocia ꝛ. iura fingat, ēt ſi fuerit inquiſitio ꝛ. cū ſm quoſdam, cū ꝛ. dicta c. dicant, ꝙ ad hoc vt poſſit procurare eorum negocia, oportet duo interuenire, & mandatū Abbatis, & utilitas monaſterii. Sed nos credim⁹, ꝙ ēt in inquiſitione monaſterij, & aliis negocijs Abbatis pōt eē ꝓcurator monachus, & eſt admittēd⁹, vt in electione, & in alijs. & in hoc vertit utilitas monaſterii, vt bonus Abbas ab eo defendat, vel ei ꝓficiat. imo hac eadē rōne. ſ. qa vtilitas monaſterij vertit, credimus, ꝙ ēt, ꝓ laico ꝓnono, vel Principe, vel magno defenſore, ſiue utili amico monaſterii poſſit eſſe procurator. nā & Archiep⁹ hoc pōt, ꝛ. q. fil. ſint leg i.
3 per uenerabilē. † Et ſi ꝛ. procuratorē ꝓſtitutū obijceretur, non

Universidad de Deusto Biblioteca

est admittendus: quia nō vertitur vtilitas monasterij, nō audiretur. non.n.est huius litigantis q̃rere vtilitatē monasterij, & eç dē vtilitates occultæ sunt, quas aduersario non ꝯpetit esse notas. sed ꝯuentus, ad quē pertinet scire, & tractare vtilitates monasterij, posset ꝯdicere, & ēt ipse monachus, si certū esset, ꝙ nō esset vtilitas monasterij. Itē de mandato epi, vbi est vtilitas monasterij, possunt esse procuratores, 16.q.j. qui verè. sed sine mādato epi, vel Abbatis, imo qđ plus est, ꝯ voluntatē eorū debēt denūciare malū p̄latū, & ad hoc possunt ēt ꝯstituere, & procu-
4 ratores ꝯstitui, vt hic, & 2.q.6. quapropter. † Itē credimus, ꝙ in prosecutione cuiuslibet negocij, vbi plures monachi admittunt, & ꝯueniunt in idē, vnus ex his ꝓ aliis pōt ꝯstitui ꝓcurator vt j. de accu. olim, & hic. Sed ꝯ hoc, 12.q.1. non dicatis. vbi dicit, ꝙ literas non pōt recipere sine licentia superioris, ergo multo fortius non pōt recipere literas procurationis. Solu. illud intelligitur, ꝙ non oportet ēt literas recipere ꝓ sua vtilitate, sed ꝓ vtilitate monasterij pōt, & in casibus a iure concessis. [Infamatus.] Post hunc textū corrigitur litera decr. per registrū sic, & cū super his, & aliis cum procuratore ipsius Abbatis aliqñ diu litigassent, &c. vt sequitur. [Dilata.] Hoc ea rōne, quia inq̃sitio nō tm̄ in vno capl'o, & ꝯ vnum, sed in multis, & ꝯ multos erat ꝯmissā. ff. de do. excep. apud. §. idē, ff. de neg. gest. at qui natura. §. pen. ff. de arb. quid tamen. [Prædictus.] Abbatis. & no. ĩ cā inquisitionis ꝯstitui procuratorē. [Lite non ꝯtest.] Hoc nō nocet. s̄. vt lite non ꝯtesta. qm̄. [Conspiratorū.] Hæc est valida exceptio, & ideo j. distinguit super ea. [Depositionibus.] Cōspiratorū. alias. n. fortè publicauerunt. [Publicatis.] Hæc vr̄ sufficiens rō. j. de accusa. qualiter. §. debet, & c. olim. Sol. si nō publicauit, deliquit, sed non pp̄ hoc reuocatur sn̄ia, cum ob hoc non fuerit appellatū. vel dic, ꝙ hic pars Abbatis non negabat publicatas attestationes, nisi ꝯspiratorum: aliorum. n. bene fuerunt publicatæ, quorū dicta fuisse publicata bene colligitur ex hac decre. vel Papa p̄cepit publicāda dicta ꝯspiratorū, & mandat inquiri, an iudices dicta eorū fuerint secuti, & aliorū dicta dictis ꝯspiratorū ꝯcordent. [Probare.] Debuit. n. protestari, ꝙ in personas testiū dicere volebat, alioquin sibi p̄iudicaret, sup. de testi. p̄sentium. imo, qđ plus est, debet probare statim, vel terminū ad probandū recipere, arg. hic, & s̄. de testi. cām. [Aliorū.] Non. n. retractatur sn̄ia ꝑ falsos testes lata, nisi iudex eorū dicta fuerit secutus, vt not. s̄. de proba. licet, q̃uis aliud posset
5 dici in ꝯspirationibus, & aliud in corruptis testibus. † [Fides.] Sed dices, nōne tanq̃ peccatores poterunt in totū repelli a testimonio? R̄ndeo sic, si obijceretur ab aliis, sed hic nullus ꝯ cos de ꝯspiratione obijciebat, nisi solus Abbas, a cuius nocumento bene excluduntur. Vel dic, ꝙ in cā inquisitionis ēt criminosi recipiuntur, cū inquisitio nō fiat, nisi ꝯ diffamatos, j. de acc. qualiter. vel dic horum testimonium p̄sumptionē, & modicā fidē facere, & non plenā sicut alij testes. vel dic, ꝙ inimici nō solū dicuntur quo ad repellendū a testimonio, qui odiū in mēte habent, sed etiam qui inimicitiæ causas habent, vel habere p̄sumūtur ēt sine mentis odio, arg. 3.q.5.c.2. & seq. & idem potest dici in conspiratore, qui pro bono ecclesiæ conspirare potest cōtra prælatum. & non peccat, & tamen repellitur a testimonio.

SVMMARIVM.

1 *Infamis efficitur condemnatus iniuriarum.*
2 *Nunquid Papa valeat restituere in integrum laicum non suæ iurisdictioni subditum.*

CAP. XXIII.

1 **Cum te.** [Notaret.] † Nā ꝯdemnatus iniuriarum fit infamis, siue ciuilr̄, siue criminaliter agatur, ff. de his qui no. infa. athletas. §. vlt. [Volumus.] Restituendo te plene. [infamia.] No. Papam restituere in inte. i. famæ, honori patriç, & oībus hmōi, 2.q.3. §. vlt. circa fi. & C. de sen. pas. l. j. & vlt. iure aūt ciuili soli Principes, & Senatus. ff. de postu. l. j. §. de qua, nam licet alij Magistratus possint restituere alios minores, & ēt maiores de iurisdōne sua, & q̃tum ad iurisdōnem suā, tm̄ famæ restituere non possunt, vt eo. §. dr̄, sic ēt epi, licet minores, & maiores restituere possunt, & dispensare in multis casib. ut no. s̄. de tēp. ord. dilectus, & absoluere a iur̄is, & votis, & fidelitatib. s̄. de iureiu. cū quidā, j. de voto, c. 1. 15.q.6. §. auctoritatē, tm̄ in integrū restituere non possunt quātū ad honores, & filia, nec infamiā remittere, cū hoc nullo iure cautū habeat. collegiū tm̄ Cardinaliū, qđ auctoritatē Senatorū hēt, restituere posset, arg. 96. dist. Constantinus, & sic pōt intelligi, qđ dicit. c. ꝙ ecclesia Senatū hēt. 16.q.1. ecclesia. & pp̄ hoc dicimus, ꝙ licet sustineat eps infamē ipso iure, vel per sn̄iam ꝯdemnatum, vel ēt dispensasset, cū dispensare non possit, vt patet 2.q.3. § hinc. tm̄ non admitteret ad accusationes, vel testimoniū, cū sit infamis, 2.q.j. ꝓhibent, s̄. de test. testimoniū. si cū alio, q̃ cū infami dispēset, bene admittit ad testimoniū, & ad accusationē & alios actus legitimos, & in ciuili cā, & in criminali, & ꝯ clericos, & laicos, nā cū ratione dispensationis possit esse in ordinibus susceptis, vel promoueri ad maiores, ergo eadē rōne poterit accusare, & testificari in sacerdotes, 2.q.7. ipsi testes, ar. ꝯ, s̄. de testi. testimoniū. vbi dr̄, ꝙ ꝯdēnatus de crimine non admittit ad testimoniū in criminali. sed illud ĩtelligo. vbi dispē-
2 satū non est. † Sed q̃rit, an Papa posset restituere in integrū laicū non subditū suæ iurisdōni. & dic, ꝙ non, 2.q.3. hinc, nisi fortè esset sibi necessarius in clericatu: tunc, n. fortè posset dici, ꝙ ad hoc Papa tm̄, & non alius posset eū in integ. restituere, arg. quia ēt seruum alterius posset ecclesia assumere, dūmodo ius suū serui dn̄o recōpenset, arg. 54. dist. multos, ex antiquis ꝯsuetudo ea, ꝑ q̃ alia iura seruorū suorū amittūt: sed nec reges possunt restituere in integrū, cum oēs teneant legibus Imperatorū obedire, q̃ eis hanc p̄tātem non ꝯcedunt, arg. 7.q.1. in apib. alia ēt rōne eis obedire tenentur. quia ab ecclesia sunt approbatæ. nā nulla lege cauetur, ꝙ aliquis possit in integrū restituere, nisi solus Princeps. i. Imperator, vel Senatus, vt s̄. dr̄. Alij tamē dicunt, ꝙ reges omnes in integrū restituunt, quia non sunt sic Imperatoribus subditi, sed Papæ soli in dubiis, & grauibus articulis, si. j. qui fil. sint legit. c. per venerabilē. Papa autem in integrum restituit illos de patrimonio suo, & ēt illos, qui aliorum iurisdictioni non subsunt, j. qui fil. sint legi. per venerabilē, & oēs clericos. [Non notari.] No. ecclesiasticum iudicē restituere famæ, 15.q.6. auctoritatem, sed hæc sunt in terra Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

Duo an procedere possint tertio impotentiam iuris incurrente.

CAP. XXIIII.

Ad probandum. ff. eo. l. super. [Custodis.] Factæ in Abbatissam: vel potes dicere, ꝙ licet ꝯtendere de aliquo minori officio monialib. ad qđ ꝑ electionem vocantur, j. de sta. mo. ca. 2. [Eam.] s. sn̄iam. [Vnus.] s̄. de procu. c. vlt. ꝯ, sol. aliud est in ꝯstitutione ꝓcuratoris, aliud in sn̄iæ ꝓlatione, sed nonne duo poterant ꝓcedere, tertio impotentiam iuris incurrente, s̄. de rescrip. sciscitatus? rn̄. poterant, sed quia admiserunt impotentem, ꝙ voluerunt non potuerūt, s̄. de offi. dele. cū sup ab. [Infirmādā.] Per exceptionē oppositā ꝯ petetē executionē sn̄iæ. aliter. n. ad irritādā sn̄iā ab excōicato latā agi n̄ pōt, s̄m quosdā. hoc n̄ placet, imo bn̄ agit, si publicè fuit denūciat⁹, vt no. s̄. de exce. exceptionē.

SVMMARIVM.

1 *In quibus casibus res iudicata non præiudicet aliis, & etiam quando hæc regula non habeat locum, & uide in num. 2.*
3 *Nunquid si quos res tangit, & alium agere videant, & taceant, fiat eis præiudicium.*
4 *Casus, in quibus sola scientia sine citatione sufficit.*
5 *Sententia contra electores, vel ordinatores lata quando præiudicet electis, & ordinatis, & quando non, in num. 6.*

CAP. XXV.

1 **Quamuis.** [Regulariter.] ff. de re iud. sæpe † vera ē hæc regula, quia non p̄iudicat res iudicata aliis in hoc. s. ꝙ ꝯ alios pariat actionem, vel exceptionem, sed bene præiudicat in hoc. ꝙ possessio, quæ prius erat apud alios, transfertur apud victores, s̄. eo. cum super, nisi appellatū esset, vt ibi dicit. & tunc fortè difficilius esset eis ꝯ alios agere, q̃ ꝯ primos, arg. ff. de ali. iudi. mu. cau. fac. l. 3. sed si aliquis eps possidet iura epalia in monasterio alterius diœce. secus est, vt not.
2 hic in gl. v. g. [Non nocet.] † Fallit hæc regula, vbicunq; fit ius ex sn̄ia, vt in q̃rela inofficiosi testi, & ĩ cā filiationis. ff. de inoffi. test. Pomponius §. si ex cā. ff. de libe. agn. l. 1. § fi. & l. 2. & 3. in prin. Ita in causa ingenuitatis, nisi detecta fuerit collusio. ff. de sta. ho. ingenuum. In criminali ēt accusatione speciale est, q̃ accusatus ab vno non poterit ab alio accusari, nisi doceat de p̄uaricatione prioris. ff. de præuarica. l. 2. vel nisi dolorem suum prosequatur, doceatq; se ignorasse accusationem ab alio institutā. ff. de accu. l. si cui. §. 1. idem est ĩ populari actione, si bona fide agente actore absolutus sit reus. ff. de iureiu. cū qui. § in popularib. Itē speciale in crimine adulterii, vt absol'o adultero proficiat adulteræ. ff. de adulte. denunciasse. Item speciale est, ꝙ vnius ex appellatorib. victoria prodesset alii. C. si unus ex ap. l. j. & 2. Itē in seruitutibus p̄dialib. ff. si ser. ven. loci. §. si fundus. Itē extraneo agente, & rūpente testm̄ per querelā aliis proficit. ff. de inoffi. test. posthumus. alias aūt res iud. nō prodest, nec nocet, nisi illis, ꝯ quos lata est, vel illis, q fingunt, Idē cū illis ij puta quia eis singulari vel vl'i iure successerunt. ff. de except. rei iudi. si a te § fi. & l. & an eadē. j. respon. & l. exceptio rei iud. Item no. ꝙ in his casibus sufficit sola scientia sine citatione. [Actio.] Secus, si diuersis iurib. agant, puta quia proprietarius patiatur vsufructuariū nō agere de fructib. vel ecōuerso. Itē sec⁹, si ille, qui partē habet in re, patiaf aliū, q sl'r partē habet, agere. ff. de
3 libe. cau. pariter. † Sed qđ si hi, quos res tāgit, videāt aliū agere, & taceāt, nunqd fit eis p̄iudiciū. s. tunc qñ officiū iudicis imploratur super restitutione in integrū, vel hmōi. Respon. non, nisi citent nominatim, vel per edictū, ut no. s̄. de maio. & obe. c. si. s̄. de procu. in nostra alias āt bene nocet eis. nec obstat regula hic ꝓsita, res inter alios, &c. quia in casu posito, ex quo citatio facta est, intelligitur ꝯ omnes iudicatum, qui sciuerunt, uel scire debuerunt cām agi, quia in eis non nominat aliquis spāliter. sed in genere fertur sn̄ia sic. s. restituimus te in integrū. Præsto auctoritatē tuæ adoptioni, & sic in filib. est dicēdū. [Actio.] V. g. creditor hēt hypothecariā ꝯ quēlibet detentorē pignoris, & debitor rei ven. & p̄fert creditor debitori. idē est in his quib. non ꝯpetit actio: tm̄ illi quib. ꝯpetit actio, ius hēnt ex persona illorum, qui agunt. si tacēt, tunc si eos scienter agere permittunt licet malè agant, fit eis p̄iudicium, vt est videre in marito & vxore. nam marito ꝯpetit rei ven. ad rem dotalē, vxori vero nō. C. de rei ven. doce, & tm̄ si vxor vendicet rē dotalem, licet malè p̄iudicat marito scienti & toleranti. idē est ēt videre in emptore, cui ꝯpetit actio, & venditore, cui non ꝯpetit, & proprietario, & in emphyteuticario, cui ꝯpetit actio, & proprietario, cui non ꝯpetit. ff. de re iud. sæpe. in his. n. casib. & si agere non potuerunt hi, quib. non ꝯpetit actio, si tm̄ agunt, licet malè, p̄iudicant eis, quia eos prohibere potuerunt, quominus agerent, & quia de voluntate eorū iudicant, vr̄ de iure, ꝙ hēnt ex p̄sona agentis. & sufficit in his casib. sola scientia, nec exigit, quod citetur. & sic intellige quod hic dicit. ff. e. ti. l. sæpe. quidā tm̄ dicunt, ꝙ ĩ solo primo casu. s. in creditore & debitore locū habet, quod dr̄ de actore. in alijs āt trib. casibus locum habet, qđ dr̄ de defensore. & vbicunque in p̄al. l. ponit experiri, quo ad p̄dictos tres casus ponit pro defendere. Nālr autem primo actio, & defensio eis ꝯpetit, qui suis auctorib. pro euictionis periculo denunciāt. pōt ēt dici, ꝙ licet defensio ꝯpetat tam ei, q possidet noīe alieno, q̃ ei, cuius noīe possidet, tm̄ in defensione p̄fert ille, cuius nomine possidet, vt li. non ꝯtest. qm̄. §. si sup. nam & ꝯ, vtrumque dat actio, ꝯ vnum rōne detentionis, & ꝯ alium ratione ciuilis possessionis. bene. n. ꝯpetit rei ven. ratione vtriusque possessionis. ff. de rei ven. officium, & ēt interdictū vnde vi, rōne vtriusque possessionis, & vtriusque possessionis pōt fieri restitutio separatim. nā dn̄o possessori fieri pōt restō eius ciuilis possessionis, & vsufructuario possidenti nāliter fieri restitutio possessionis hmōi fructus, vel alterius suæ naturalis, & hoc casu vr̄ ꝙ sententia lata super nāli possessione p̄iudicet ciuiliter possidenti, vt possit denegare vsumfructū ei, qui obtinuit. & eodē mō si ferat sn̄ia sup ciuili possessione, puta alij adiudicata est ciuilis possessio fundi vsusfructus, q̃ ei, qui ꝯstituit vsumfructū, bene p̄iudicat possessori nāli: quia sibi poterit denegari, vel auferri vsusfrus. debebat. n. suas exceptiones p̄rendere, & cām defendere. Alij tm̄ ꝯdicunt, vel potes dicere, ꝙ p̄fert ille, qui detinet nālr. detentor āt nunciat dn̄o, sicut creditor debitori. Iō āt diximus p̄iudicari ei, qui ex p̄sona alterius ius hēt si pmittat eum agere, ex cuius p̄sona ius habet, quia pōt ip̄m prohibere. Cęterum, si non ex eius persona ius haberet, quātumcunq; agereť, ēt suo noīe, vel alieno, nunq̃ sibi p̄iudicaret, ēt si esset de personis, q̃ agunt sine mandato, nisi p̄cederet, vel sequeretur eius voluntas tacita, vel expressa. C. quib. res iud. non no. l. j. 2. & 3. & ff. de procu. sed hæc. primo respon. ff. iud. sol. l. 3. §. 1. hac ēt ratione imputatur p̄rono, si libertū non defendat. ff. de re iud. sæpe, quia pri-
4 mo ad eum spectat defensio liberti, postea ad libertum. † Item no. ꝙ in his casib. sufficit sola scientia sine citatione, argumento eius, quod dictū est de liberto, dicendū vr̄, ꝙ si vnus episcop⁹ agat ꝯ aliquod monasterium petendo epalia, si ille, qui primo ibi exercebat epalia, non defendat monasteriū, & feratur sn̄ia ꝯ monasterium, ꝙ præiudicat epo, qui prius hēbat ibi episcopalia quo ad possessionem, argu. ad hoc. ꝙ si eps primus potest agere ꝯ s̄m, si possidet, quod nō esset ei ius ibi exercere epalia multo fortius, quando ea petebanť, debet excipere. secus aūt, si egisset secundus eps ꝯ monasterium interdicto, vnde vi, vel vti possidetis, rōne prædictorum iurium, quibus se spoliatū diceret, vel in quib. diceret se turbari: quia tunc primus eps non debet suscipere defensionem eius, nec sibi aliquod præiudiciū generatur, quia ꝯ personas tantum agitur, & personale est interdictum. non negamus tamen, quod ēt si agitur de personali interdicto, quin aliquando fiat aliis præiudicium, s. quando p̄iudicium sequitur ex ui interdicti. verbi gratia si egisset aliquis ꝯ aliquem, qui spoliasset eum possessione iuris instituendi clericos in aliqua ecclesia, vnde petebat restitui ad p̄dicta iura, & cassari quicquid fecerit spoliatione pendente. in hoc. n. casu bene fit p̄iudicium clericis institutis per spoliatorem, si feratur sn̄ia ꝯ eum, quia eiicientur de ecclesia, sup. de fil. presby. ueniens. ff. de vi & vi arma. l. j. §. si fundus, & §. seq. secus aūt, si non interdicto, sed negatoria egisset. s. ꝙ non erat ei ius instituendi, & petēdo sibi adiudicari ius instruendi, cum ad ipsum pertineret. nam hic ex sn̄ia lata ꝯ instituentē nullū fit p̄iudiciū institutis, q̃ institutio valet pp̄ possessionē. j. de iure pa. consultationib. [A quo cām.] Vt si electus patiaf electores de electione, an sit canonica agere, vel ordinatus ordinatorē, s̄. de ele. dudū Ro. 71. di. tā-

5 tis, 3.q.6 hoc quippe. † nā sn̄ia ꝯ electores, vel ordinatores lata sup eo, ꝙ essent publicè delinquentes. p̄iudicat electis, & ordinatis, vt in p̄dictis capit. Idem & si ille, pro quo iudicatū est, patiatur iudicē defendere sn̄iam, quia ab eo cām habuit. Hoc nō pōt habere locum, nisi qñ iudex processit ex officio suo inquirendo, & sic remouit aliquē, cuius p̄bendam alij ꝯtulit. nam si inq̃sitor hic defendit cām, p̄iudicabit illi, cui collatum est bene-
6 ficiū, si sciuit, vt hic. † Idē tamē, & si egisset Petrus, & ego modo agerē ad idē de iure mihi à Petro ꝯcesso. tm̄ quod dictum est de ordinato, & ordinatore, non vr̄ ita indistinctè verū. nā quantūcunque ꝯdemnet de crimine ordinatus nunq̃ p̄iudicat ordinatori. nam cū ex vi accusationis ordinati non sequat ꝯdemnatio ordinatoris, nulla ratio est, quare ꝯdēnatio eius sequeretur, vel quare p̄iudicaret ipsi. nā ex vi accusationis sequitur aliqñ bonorum adēptio, infamia, & hmōi. C. de bo. dam. l. j. 2. & 3. per totum. ff. de his qui no. infa. athletas. §. vlt. & l. seq. ff. de fur. nō p̄t. sed ꝙ alius non accusatus ex vi accusationis alterius patiaf pœnā, non inuenimus, nisi in certis casibus, vt in crimine læsæ maiestatis, 6.q.1. §. verū. & hæreseos, j. de hæreticis. c. vergentis, & alia ꝯsi'ia capl'a intelliguntur, qñ notoria erant delicta ordinatorū, vel institutorum, quia ēt si non esset actū ꝯ ordinatores, tm̄ sine ordine iudiciario poterant puniri ordinatores, q scienter malos ordinauerant, vt s̄. de iureiur. ad nostram, 3. & j. de accu. euidentia. sed si accusareť ordinatus, ꝙ extra quatuor tpa ordinatus fuisset, vel ꝙ minus canonicè electus, vel trāslatus fuisset, q̃ & publica & notoria sunt, bn̄ præiudicaret sn̄ia lata ꝯ ordinatū ordinatori, s̄. de trans. epis. inter. & de tēp. ord. lr̄as. hæc n. sunt ita ꝯnexa, qđ separari nō possunt. si. n. malè fecit recipiendo ordinē tali die, deterius fecit ordinator ꝯferendo, arg. s̄. de trans. epis. inter, circa fi. sed bene potuit ordinatus malè recipere ordines, quia erat criminosus. sed ordinator bene ꝯtulit, q̃a hoc ignorauit, s̄. de cor. viti. exposuisti, & hoc qdā de plano cōcedunt. Melius vr̄, ꝙ quantūcunq; crimen sit notoriū ordinati vel qđ ordinator celebrauit extra 4. tpa. nunq̃ tamē agit, vt cassetur ordinatio, quā habet ab ordinatore, sed tm̄ agere pōt, vt puniatur, vel p̄niam agat, quā non habet ab ordinatore, & iō nunquā p̄iudicat vni sn̄ia ꝯ alium lata. secus aūt est in electis & electorib. nā in illis obtinet, quod superius est notatum. hoc āt vr̄ esse indubitatum, quod si aliquis egit ꝯ capl'm alicuius ecclesiæ & petit præbendā, q̃ mihi debebaf, vel mea erat: non p̄iudicat mihi sn̄ia lata ꝯ capl'm, quia si possidebam præbendam, tunc ꝯstat, ꝙ non p̄iudicat, quia ꝯ capl'm non ꝯpetebat actio, sed ꝯ me. ff. de alie. iu. mu. cau. fac. l. pen. ff. de rei vin. offm̄. s̄. de iudi. examinata, & si non possidebam, non præiudicat, quia non potui actorem prohibere ab agendo. ff. de re iud. sæpe. §. vlt. ff. de iureiu. nam postea. §. fi. & l. sed & si possessori. hoc vr̄ falsum, q̃a si quis ageret ꝯ capitulum sup præbenda, quam dicit vacare de iure, licet alius eam teneat de facto, vel si quis dicit eā sibi deberi, quam alius etiam dicit sibi deberi, & eodem iure. s. per electionem capituli, satis videtur locum habere hæc decre.

SVMMARIVM.

1 *Rei, cuius commercium quis non habet propter naturam ipsius rei, nec legatum, nec donatio, nec stipulatio fieri potest.*
2 *Non minus valet iudicium, quando quis iniustè agit, quā quando iustè.*
3 *Actor non exprimit in libello diem, vel locum facti contractus.*

CAP. III. in VI.

Abbate, & infra. [Commendatori.] Et hic not. qñ ad plures pertinet actio de aliqua re, ita ꝙ ad vnum pertinet quasi sub alio, sicut ꝯmendator ē sub p̄ceptore, ꝙ simul ambo, & oēs agere possunt, de hoc no. s̄. de iud. cum deputati, j. de reli. do. cum venerabilis. [Vel quasi.] No. libellum sub disiunctione, vt no. s̄. de in integ. resti. c. constitutus. [Finibus.] s̄. de resti. spol. cum ad sedem. [Sub ꝯ-
1 ditione.] † Hæc responsio probaf. ff. de leg. 1. cętera igit, in prin. ff. de act. emp. l. vlt. ff. de leg. 1. ab oīb. & l. si seruus, alias verū ē, quod rei, cuius ꝯmerciū quis non habet pp̄ nām ipsius rei, nec legatum, nec donō, nec stipl'o fieri pōt. ff. de leg. 1. l. filiusfam. §. si quis. ff. de leg. 2. mortuo boue. §. 2. ff. de leg. 3. fideicommissa. §. in seruo, & est expressum de re, q̃ ē apud hostes. ff. de ver. ob. liber homo. [Mox.] C. de sacros. eccl. vt inter. [Intentio.] Satis bene dicit, qđ ex nullo verbo posito in donōne facta monasterio de Populeto apparet voluntas donatoris, ꝙ locus de Rosel. dareť monasterio de Benefac. ar. C. de do. promis. l. 1. Item pro hoc facit, q̃a verba donatoris non dirigebanť ad monasterium de Benefac. sed ad monasteriū de Populeto, & ideo non vr̄ ius q̃sitū in re, sed in persona. ff. de annu. leg. Caius. ff. de leg. 1. quidam testō. ff. de ꝯh. emp. l. fi. alias autē, si appareret ex aliquib. præsumptionibus de voluntate donatoris, quod ad monasterium de Benefac. perueniret res donata, posset dici, quod aliter prouideretur monasterio de Benefac. argu. ff. de lega. 2 Titius, §. patre. ff. de rei vendi. emptor. §. ancilla. ff. de lega. 2. Titia cum testamēto. §. Titia cum mi. j. de testa. nos quidē. ff. de dona. inter

Universidad de Deusto Biblioteca

ter uir.& vxo.Sulpitius.[Donatio.]ĩ.de eccle.edi.ad audiētiā. sed ꝯ,ff.de ser.vr.præd.si seruus.§.fi.ff.si serui.vend.l.si ff.de adim.le.seruos ff.de lib.cau.seruos.ff.de lib.& post. placet, & l. se.Inst.de leg.§.posthumus,sed ibi nō q̃ritur ius in re, sed psonalis obligatio.[Quia videri.]ff.de iud.nō pōt, solemus. nonnunq̃.no.ff.ad exhi.l.tigni.§.fi.C.de ĩ litē iura.l.j. nec obstat de pignoratitia act.si rē.§.fi. qa ibi loqr ĩ pignoratitia, q̃ statim orit ex ꝯuētione,& sic rñde.l. ff.de pig.act.l.si rē. [Dicebatur.] Bñ allegat iste, si res donatæ nullo mō ptinebant ad regnū, qa sm hoc nihil pertinuit ad regē de eis disponere, sed si ad regnū pertinebant, licet ea non possideret, bene ius, quod in eis habebat, dare potuit,& ad hoc obligare successorem, & sm hoc bona ēt erat rñsio partis aduersæ.[Superuenienti.]ff.de rei vend.si aūt,in prin.ff.ad exhi.tigni,in prin.[Speciali cā.] Puta ex cā vēditionis initiæ cum P.tali die,& loco dicerē sibi debere,& non est uerum.[Et postea,]q̃ lis cępta ex prædicta causa.[Siue alia.] s.quia res,quam petiit ex cā venditionis,sibi debetur potest litē ꝯtestatam ex cā donationis, q̃ penitus aliena est a cā venditionis.si lis aūt cā venditionis secunda esset primæ, si ex cā alterius venditionis alio loco,& tpe facta sibi post li.contest. debetur, & tñ quia ex ea actū non est, non ueniet in iudiciū, & iō de ea nō sniabit,& hoc est,qđ hic dicit.[Obnoxiū.] Hęc petitio gñalis raro admittit in psonalib.actionib. in realib.sæpe. [Indebi-
2 tè.] s.quia tunc non debebatur. [Iudiciū.]†Iudiciū.n. nō minꝰ valet,qñ quis iniustè agit, quā qñ iustè, qđ satis patet, qa snīa ꝯ eū lata tenet,imo ēt p eo,licet sit ꝯ ius litigatoris,2.q.6.§.diffinitiua.& idē vr de actis & gestis.[Libera ꝯscientia.]Quia cū ĩ genere dixit,eū sibi obnoxiū,& eū inuenerit tpe snīæ obnoxiū ꝯ ꝯscientiam iudicaret, si eū nō obnoxium sniaret. Itē ex hac snīa ppetuo & ex oĩ cā pararetur exceptio rei iud.absoluto.sed sic nō est,qñ ex certa cā petiit, quia tunc tm̃ paratur exceptio ex illa cā.[Iudicio.] Quia probationes & acta inter easdem personas pïudicant,& ēt in alio iudicio,si ad idē agatur, & hic ad idē agetur, quia sub gñalib. verbis oĩs tpis ius. s. & ante litem ꝯtest.& post deduxit in iudiciū.[Et tunc.]s.tpe litis ꝯtest. [Fundauisse.]Non habita distinctione ĩter psonales actiones,& reales,nisi quia personales raro admittunt nō expressa cā, sed reales ferè sp non expressa cā admittuntur,sed ēt in eis,si expressa sit cā certa,nisi cā sit proposita tpe litis ꝯtest.non prodest,si postea alia superueniat,arg.ff.de excep. rei iud. si mater. §. si quis vero. [Donationis.] Puta quia dixit, Pero talē fundum ex cā uendōnis licet.n.non adiecerit de tpe & loco vendōnis, quia tñ vendōnē necessario comitat locus,& tps, non prodesset petitori,si post litē ꝯtest.eandē rē emat, cū de certa vendōne intelligi oporteat,& certis loco,& tpe facta, vt hic dicit. secꝰ aūt, si dicat,dico hanc rē ad me pertinere iure dñij,vel quasi.hic ēt si post litem ꝯtest.nouū ius acquirit,fertur snīa pro eo.ff.de rei vend.si aūt,arg.ff.de excep.rei iud.si mr.§.eandē.cum.n. in libello nullas cās dominii expresserit, non hēt concomitantias loci certi,& tpis.& iō non est uis, quo loco,& tpe dñiū ad ipsum pueniat.[Cām.] s.emptionis & vēditionis,& donationis vel sile.† [Vacua.] i.impositis.certa.n. vendō non pōt fieri, nisi
3 certis loco,& tpe.fatemur tñ,ꝙ nec actor dēt exprimere in libello diē,uel locū facti ꝯtus,sicut nec testis,s̃. de fide instr. cū Ioannes,nisi iudex hoc ex certis causis faciat fieri,arg.s̃. de fide instr.cū Ioānes,circa fi.Insti.de act.§.curare. [Cōcomitantia.] s.tps,& locus,sed sufficit quouis loco,uel tpe illud factū fuisse. [Licet.]q.d.et si hæc q̃ dicta sunt, nō possunt tolerari, de iure tñ sic seruandum est,quia æquum est.ff.ad l.Aquil.ita vul.§. fi.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ad æternam rei memoriam est ferenda.*
2 *Forma promulgandarum sententiarum.*
3 *Ecclesia non debet habere cum inimicis suis odium: sed omnes ad pacem uocare debet.*
4 *Potest clericus pro quolibet peccato deponi.*
5 *De hæresi suspectus,si se non purgauerit,excommunicari debet.*
6 *Imperator deponi potest a Papa.*

CAP. II. in VI.

Ad apostolicæ sedis,& infra. [Concilij.] Præsentia concilii est ad solennitatem tm̃, qa ēt sine ꝯcilio solius Papæ snīa sufficeret ad damnationem Imperatoris, 15.q.5.alias.9 q.vl.patet,& c.seq.ipse solus habet plenitudinem pote-
1 statis,2.q.6 decreto.[Sempiternā.]†Supple sic, pnuncio & diffinio: oĩs.n.snīa ad æternā rei memoriā est ferenda, quia ppetuo est seruanda,& ius facit inter partes, specialiter tñ ppetuo memoranda est sententia depositionis,q̃ fertur ꝯ iniquos Principes,& maximè ꝯ Imperatorē.est.n.memorandū de hac snīa depositionis q̃ non debet ferri, nisi urgente multa necessitate, & multis causis,& criminib.& infamiis manifestis ꝯ Imperatorē clamantibus.Itē memoranda est talis snīa,ut sciant omnes, quot & quantis periculis se opponit Romana ecclesia,ut pacē procuret subditorū,& ut exēplum det cæteris plātis oĩa pericula subeundi pro defensione suarū ecclesiarū.quot.n. periculis, & maris,& terræ,& proditionis,& assassinorū, & alijs infinitis subiecit se Papa, q hanc tulit snīam, vix homo enarrare pos-
2 set,q̃dā tñ scripta sunt in chronicis Ro.eccle.†Hinc debent sumere exēplū iudices,qualr suas snīas debent promulgare.dēt.n.sic dicere. ego, vel nos talis iudex ordinarius, vel delegatus psentib.partib,talem snīam proferimus ad æternā rei memoriā,vel ad honorē Iesu Christi,vel ad honorē,& obseruationē iuris litigantiū, vel alia ꝯsilia uerba. nā quidā iudices malefaciunt,qui dictāt suas snīas aliis scribēdo siue partib.siue vniuersis.huius.n.scripturæ potius sunt testimoniales scripturæ præteritorū,q̃ assertoriæ psentiū.Itē illud nō vr fieri dēre, ꝙ aliqui scribat sniam,& loquat in psenti,licet in decre.factū inueniat, vt s̃.de sequest.pos.c.j.de re iud.inter.qđ q̃ sit absurdū,cuilibet
3 diligēter intuēti ipsas decre.liquido apparebit.[Pacē.] † Not. ꝙ ecclesia oēs inimicos suos dēt vocare ad pacē, & tñ eis publicè offerre,ꝙ & ꝯscientiam habeat securā,& illæsam, si ꝯ eos procedere dēt,& ꝙ ora obstruat detractorū, imo & si ecclesia ꝯ inimicos suos pcedat siue spiritualib.siue materialib. armis, totum fieri dēt, vt ad pacem veniat,23.q.3.noli. [Reuocare.] No.ex hoc loco,& ex his,q̃ proximè dicta sunt, ꝙ snīam suam vel facta sua nunq̃ supposuit correctioni,vel emēdationi cōcilij,vel aliorū, sed suæ emēdationi tm̃ seruauit.hoc tñ dixit, ꝙ super emendatione sua ꝯsiliū ꝯcilij q̃reret, & bene fecit, 9. q. 3. patet,& c.seq.[Adhærentes.]No. fidelitatē ecclesiæ Romanæ quia nunq̃ voluit hrē pacē,nec pacis tractatū, nisi prius exprimeret,& præmitteret de pace sibi adhærētiū,& de perpetua se-
4 curitate eorū.[Grauissima.]†Bñ fecit Papa, ꝙ non solū multa crimina,sed ēt multa gña peccatorū subiecit snīæ depositionis Imperatoris.magna.n. cā subesse dēt depositioni Imperatoris, nō est sile ius ad depositionē clericorū, qui pro quolibet pctō deponi possunt,25.dist.primū,50. dist. vt ꝯstitueretur, qa Imperatores, & alij Principes deponi non possunt absq; magnis & multis periculis,& periculū est cā, quare aliquid detrahit rigori,ĩ.de cle.excō. mi. latores. Itē Imperatores, & Principes nō ministrāt in sacris ecclesiæ, sed clerici sic. & iō oportet eos sine pctō esse,31.dist. tenere. [Deierauit.] Periuriū licet in oīb. sit graue crimē.in Principib.tñ,& plātis est grauissimū, quorū verbū dēt esse firmissimū ēt sine iuro,arg.22.q 4.innocēs, & c. inter cetera.[Et ĩ.] Sub verbis istis ꝯtinent in textu snīæ primo multa periuria,secundo multorū pactorū fractiones, tertio multa sacrilegia,quarto multæ suspitiones hæreticæ prauitatis.[Pacē.] Nō est hæres ex testō Chri,q pacē nō seruat,cū testm̃ eius fuerit, Pacē meā do vobis, pacē relinquo uobis,& Principes maximè ad pacē seruandā tenent. ff. de pac. ꝯuentionū. [Sacrilegiū.] De sacrilegio no. ĩ.de sen.exc.cū pro cā.[Nō dubiis.]Cū hrticorū uocabulo ꝯtineri debeant, & ēt puniri, qui ex legis arg.a tramite fidei deuiare noscant,C.de hære.l.j.idem
5 vr in simonia,ĩ.de simo.sicut si. † Itē suspectus de hæresi, si se nō purgauerit,excōicari dēt,& si p annū in excōicatione steterit,sicut hrticus ꝯdēnari debet,s̃.de hære. excōicamus. §.j. Itē sine vlla damnatione ipso facto est infamis,& alias pœnas incurrit.s̃.de hæret.excōicamus.§.credentes. [Exinanitionem.] Licet.n.feudatarius hēat vtile dñiū,& sibi liceat vti frui re feudataria,dissipare tñ ñ dēt,imo nec dteriorare, sicut vsufructuarius.[Reprehendi.]Not.ꝙ licet Papa posset eū priuare regno, quia debitam pensionē per biennium non soluit,s̃.de loc.c.fi. tamen ex cā,quæ tantum interesse sedis Apostolicæ tangit,nō priuat,sed tm̃ ipsum reprehendit.[Imperaret.] Forma hmōi snīæ sumpta ē ex eo,quod legit 1.Reg.12.q.2.vulteranæ. [Pri-
6 uamꝰ.]†No.quia deponit Imperatorem,si 15.q.6.alius, & est hoc de iure.nā Christus filius Dei,dum fuit in hoc seculo,& ēt ab æterno dñs naturalis fuit,& de iure naturali in Imperatores & quoscunque alios snīas depositionis ferre potuisset, & damnationis,& quascunque alias,vt pote in personas,quas creauerat,& donis naturalib.& gratuitis donauerat,& in esse ꝯseruauerat,eadem ratione & vicarius eius pōt hoc:nō videretur discretus dñs fuisse,vt cū reuerentia eius loquar,nisi vnicum post se talem vicarium reliquisset,qui hæc omnia posset:fuit autem iste vicarius eius Petrus,Matth.16.vltra medium, & idem dicendum est de successorib.Petri,cū eadē absurditas sequeret,si post mortem Petri humanam naturam à se creatam sine regimine vnius personæ reliquisset,& arg.ad hoc, s̃. qui fil. sint legi.per venerabilem,vltra me.de hoc no.s̃.de fo.compe.licet.

SVMMARIVM.

Papa cum quibus solus dispensat.

CAP. I. in VI.

Cū æterni. [Tribunal se suspēsum.] Hic fuit infamia. C.de pę.iud.qui ma.iud l.vlt.[Diuinis.] In officio suo, 11.q.3.si quis episcopus.[Irregularitatis.]Hic colligitur,ꝙ cum irregularibus solus Papa dispensat, & idem vr de corpore vitiatis,& illegitimè natis,& pęnitentibus,& bigamis. & idem seruat ecclesia Romana.[In tot.]In quatuor pdictis.

CAP. XXVI.

Duobus Iudicibus. [Pro reo.] s̃.de probat.ex literis. [Pro reo.] De hac materia no.s̃.de off.deleg.causam.

De appellationibus. *Rub. 28.*

CAP. I.

Dilecti filij. [Apo.se.] Repete quæ diximus. s̃.de off.leg.quod ad consultationem.[Factas.]Tempore suspensionis,& excōicationis ac interdicti Prioris p ipsum & Archiepiscopū. [Malitiosè.]Infra de ꝯces.præben.vel eccle.non vac.nulla. [In irritum.]Nam non noceret,si post app.latæ sunt.

SVMMARIVM.

Appellare non licet,nisi ab instanti grauamine, vel comminato.

CAP. II.

Inter cętera. [Generalem.] Hic nouum ius imitat postea subsecutum.sm ꝙ non licet appellare nisi ab instante grauamine,vel comminato,ĩ. eo.cum causam,& c.vt debitus,& c.cum cessante,& c.dilecta, vel posset dici,ꝙ hæc decre.præsagiebat ius illud.

SVMMARIVM.

Iudex si excedat, idem est ac si grauet,& ideo licet hodie appellare.

CAP. III.

Ad nostram. [Appel.]Hodie nō vr dr̃ia inter rlares,& alios,& inter correctionem & alium processum,cū sp liceat appellare,si excedat,qđ idē est,ac si grauet,s̃.de off.ord.licet,ĩ.de accu.c. inquisitionis. olim aūt poterat esse dr̃ia,qa clerici sæpius audiebant appellantes, regulares rarius.præterea ꝯ disciplinam clerici non appellabant,nisi grauarent.in alijs audiebantur appellantes ēt sine grauamine, regulares vero vix,vel nunq̃ audiebantur. hodie ēt posset hrē locū hoc post sniam ꝯ regulares sm regulā latā,qa tunc nō deferret iudex apploni.in alijs secus.& qđ dicimus in corrigendis excessib.regulariū,idē intelligimus ēt de excessib. aliorum subditorū,s̃.de off.ord.irrefragabili § 1.& si ex offō ꝯdemnati appellauerint,& applonis lras impetrent ēt post sniam,& ēt faciētes mentionē de applone,non valent,nisi faciant mentionem de cā ꝯdemnationis,s̃.de rescr.dilectus filius Abbas,ĩ.de coha.cle.& mu.sup eo.Itē in hoc est dr̃ia inter correctionē excessuū, & alias cās,vel alia iura,qa correctio excessuū nulla ꝯsuetudine ēt pscripta impediri pt,de off.ord.irrefragabili.§. 1. sed alia iura,& iurisdictio bene tolluntur præscrip.vt s̃.de præscr. per totum,& contraria consuetudine,vt s̃.de consue.c.fi.

SVMMARIVM.

Appellans à sententia diffinitiua,si appellationem non prosequatur intra terminum à iure,vel ab homine præfixum,an propter hoc sententia maneat rata,nisi labatur terminus.

CAP. IIII.

Personas ecclesiarum. [His.] Non.n.vlterius audiet appellās in articulo,quem non psequit,vt hic,& ĩ.e.sæpe.in alijs secus ĩ.e.directè.[Si aūt.]Prima pars loquit, qñ pars præfixit nimis magnū terminum,sed postea iudex pfixit terminum minorē, secunda qñ appellans pfixit terminum ꝯpetentem. [Snīæ.]i.iurisdōnis tuæ.nā licet appellans non psequat applonē à diffinitiua snīa interpositā intra terminū ab hoīe pfixum, pp hoc non manet snīa rata,nisi labatur terminus iuris.nec ꝯdicit c. se. ĩ.e. sæpe.quia oĩa illa capitula intelligunt de termino iuris. Alij tñ intelligunt idē in termino iuris,& in termino hominis.s.quod sp manet snīa rata,& hoc vr verius,quod sic probatur,quia vltra terminū pfixum apploni prosequendæ siue à se, siue à iudice,siue à iure pfigat,applonē prosequi non pt.Itē nec de nouo appellare pt,quia nec grauari pt,quia nec iudex, qui sententiādo functus est officio suo,non habet vlterius,ꝙ faciat,s̃.de off.dele.in literis,nisi ꝙ exequatur,s̃.de off.dele.significasti.

SVMMARIVM.

1 *Quæ sit differentia inter appellationem,& prouocationem.*

CAP. V.

Cum sit Romana. [Et euidenti cā.] 2.q.6.ei, qui ap.C.de tem.ap.Auct. ei qui aliter.n.non ꝯcedit biennium.vñ oportet eū necessitatē pbare,ĩ.e.ꝯstitutus,& ex necessitate daret triennium,ĩ.eo. ex ratione,vbi no.[Prosecutus.] s̃ c.px.[Si vero.] Interpositione, vt pateat rñsio alii membro.s.qñ appellat ante sniam.[Prouocationes.]De hoc no.s̃.de maio.& obe.dilecti.nam ferè p om-
1 nia censent iure applonum. † est tñ dr̃ia.quia propriè & stricto mō loquendo applō dr illa,q̃ fit in iudicio: puocatio verò dr illa,q̃ fit extra iudicium,sed iō proprius dñr ad cām prouocationes,quia tunc fiet inceptio causæ,& applō purè & strictè dr in cā iam cępta.Itē si in iudicio appellasset,lapso termino nō audiet vlterius sup eo,de quo appellauit ut no.s̃.c.prox.sed quando extra iudiciū appellat, etiam lapso termino audiet appellans,quia hæc applō non propriè dr appellatio,sed ad cām prouocatio,nec pōt impediri,quin alio iure se iuuet appellans.[Si autem.] Mō loquit,quando appellatur in iudicio,sed ante sententiam.[Cogitur.] Elapso termino applōnis psequendæ assignato.[Si raptor.]Sicut dr ab aduersario, sed ipse non ꝯfitet. [Irrequisitū.] Hic no.ar.ꝙ in notorijs nec vocatione ad causā, nec admonitione opus est,2.q.1.de manifesta.9.q.1.statuimus, ar.ꝯ.12.q.2.indignè,2.q.6.accusatio.Sol.dicimus citationē necessariam.& verbum hic positum, s. irrequisitum, expone illa vice,sed prius requisitus erat,vel dic,ꝙ non fuit requisitus per Paulum,sed per Apollinem discipulum eius.

SVMMARIVM.

Appellauit qui semel ab aliquo, an possit eundem recusare in alijs vt suspectum.

CAP. VI.

Ad hæc si in vna. [Vitare.] Nimis graue vr,qđ in ista decr.dr,ꝙ si aliqs semel appellauit ab aliquo,ꝙ in alijs possit eum recusare vt suspectū: tamen quidam sic planè intelligunt hoc hrē locum in delegatis non ordinarijs.Itē oēs dicūt,ꝙ si reprobata fuit applō, quòd postmodum nō pt eum recusare,quia non grauauit eū, vñ non dēt ei esse suspectus,sed nunquid poterit eū tm̃ durante cā appellationis recusare,an ēt postea, puta ppetuo? Alij dñt, ꝙ hic non dr,ꝙ hæc non sit sufficiens cā recusationis, quia appellauit,sed dr,ꝙ nisi hēat iustam cām recusationis, oportet ꝙ sub eo rñdeat.& erat cā dubitationis,vt ipsi dicunt, quia ex quo in vno appellauerat,in omnib.suspectus videbat.sed rñdent non esse ita.Vel loquit sm antiqua iura,qñ licebat ēt sine cā appellare,& ēt ita recusare,quia parib.passib.ambulant applō & recusatio,ĩ.e.tit.super eo.§.i.hodie aūt secus.s. quia non poterit hic appellans recusare iudicem,nisi sub fuerit iusta cā, vt ĩ.e.vt debitus,& c.cum speciali.[Vitare.] Nisi cōmittat graue crimē & manifestum,ĩ.eo.proposuit,vel nisi sit ꝯtumax ad prosequēdam applōnem.nam tunc,sicut non pōt appellare,ita nec recusare.s̃.eo.personas,ĩ.e.super eo.[Vitare.]Ex aliqua iusta causa,non autem eo ꝙ in alia causa ab eo appellauit.

SVMMARIVM.

1 *Ad appellantem,non autem appellatum,pertinet iudicem eligere.*
2 *Non tenetur pars ius alterius partis dicere.*

CAP. VII.

Si duobus. Hæc decr.hēt locum, quando ex sententia lata vterque reputat se grauatum, ĩ. de testa.Raynaldus,& c.Raynutius,alias non videmus, vbi locum habeat.nam non credimus si pars grauata appellaret ad Archiepiscopum,ꝙ pars non grauata posset dicere,& ego appello ad Papam,& ego volo,ꝙ applō,quam tu facis, agatur coram Papa:quia cum ipse non sit grauatus,non audiet appellans, ĩ.co.
1 vt debitus.†nec est appellati eligere iudicem applōnis, sed appellantis,sm antiqua iura,qñ poterat appellari sine grauamine,fortè habebat locū hæc decr. ēt in alijs casib.[Veniens.] Coram suo iudice.[Iudice.]Puta epō.[Iudicis.]i.pximi superioris suo iudici,corā quo litigabat.s.Archiepi. [Citatus.] Is, qui ad Papam appellauit.[Venit.]Corā minori iudice. ff. de iud. si qs ex.ff.de in ius voc.l.2.[Promulgata.] A minori iudice.[Cognouerit.]ff.si quis in ius vocan.non iue.l 2.ar.ff.de act.emp. & vē. l.1.in fi.nā ut ibi dr,ex quo ordinarius certus est, certiorari nō debet.ergo si iudex certus est,tunc non tenet excōicatio.si aūt aduersarius sit certus,& non iudex, dicunt quidam, ꝙ mulcta & excōicatio imposita ꝯtumaci tenet,& processus in cā appellationis irritabitur. Alij dicunt ꝯ.s.ꝙ non irritabitur, quia & si peteret cassari sniam,oporteret eū cām assignare. & si eam assignet,quia tu sciebas me ad Papam appellasse, silr & ipse rñdebit,& ego ad Archiepm appellaui,coram quo bene poterā prosequi appellationem q̃uis applō ad Papam pferr, si coram eo inciperet prosequi,vel si ab aduersario peteret.sed tñ Archieps non dēt eum exaudire in citatione,si ei innotuerit, ꝙ ad Papā appellatum sit,nec etiā pt,nisi partes ꝯsentiant, cū ex quo hoc nouit,iurisdōnem ad superiorem sentiat deuolutam. & ideo non tenet citatio,& per ꝯsequens nec eius snīa,ar. C. ne de sta.defun.l.pe.Si autem ignorauit,cū iurisdōnem habeat, tenet citatio,& snīa excōicationis,& ēt in causa applōnis procedet lite non ꝯtest.si coram primis iudicibus erat lis contest.ĩ. eo.tit. per tuas.& etiam idem,si erat de illis casibus,in quibus proceditur lite non contest.de quib.le.& no.vt li.non contest.quoniā. est ratio,quia ignorantia facit tolerari ea,quæ fiunt ratione publici officij.C.de testa. l. 1. ff. de offic. præsi. Barbarius.melior ratio est, quia iudex ordinarius est in causa appellationis,

Universidad de Deusto Biblioteca

& in aliis suis casibus, & iō tenet qđ fit ab eo, nisi appelletur, vł
2 recusetur. ī. eo. solicitudinē. †Sed dices, nonne hic aduersario
noceret sua scīa? rñdeo, iō non nocet, quia scīa vnius cum scīa alterius compensatur, sicut paria crīa, &c. ī. de adul. c. pe. & dolus dolo ɔpensatur. ff. de dolo, si duo. Itē cū sit pars, non tenet dicere ius alterius partis, licet iudex non dēat admittere petitionē eius, si sciet. sed si ignorat, tenet ꝓcessus eius, vt dictum est; imo plus vr̄ dicendū. quia si postq̄ incępit ꝓsequi litē appellationis veniat, q appellauit ad Papā, & velit impedire ꝓcessus eius, non poterit, sicut si p̄sens fuisset, & non ɔ̄dixisset: qa q abest ɔtumaciter, non minor est præsente, in Auth. vt oēs obe. §. si aūt ille, & no. s̄. de dila. p̄terea. hoc tñ bene dicimus, ꝙ si vna pars, cū non appellatū esset, iuisset ad superiorē, & falso sciēs dixisset ei, ꝙ ad eum appellauerat, vel si dolo tacuerit se renunciasse appellationi, & si iudex ꝓcedat ad snīā, totū reuocabit, vel ɔdōnē sine cā, vel per in integ. resti. vel per q̄relam falsi. ff. đ iud. si p̄tor. & patet in eo, qđ le. & no. s̄. de in integ. rest. ex literis, & de exce. cū venerabilis. §. intelleximus. sed non reputo eum aliquid dolo facere fm hoc c. de quo hæc decr. loquit, s. ex eo ꝙ tacet appellationē ad Papā factā: quia licet p̄ferat appellatio ad Papā facta, tñ ēt coram superiore pōt agi, si aduersarius non excipiat. Item credimus, ꝙ archiep̄s, ēt si sciret appellatum ad Papam, hoc modo citare posset. s. vt compareat, si eligat coram se prosequi causam appellationis. [tenere] nisi in casibus, de quibus no. s̄. de foro compe. licet.

SVMMARIVM.

1 *Executor nec in citationibus, nec in aliis iudiciorum ordinem seruat.*
2 *An eodē modo sit proceden. in termino dato ab hoīe, quo in dato a iure.*
3 *Nunquid appellans circa finem primi anni, quando unus mensis tantum restat, possit petere confirmationem suæ sententiæ.*

CAP. VIII.

Ex ratione. [Impotentiam.] 2. q. 6. anteriorū. Auth. vt spon. lar. § hoc quoq;, in Auth. vt in me. lit. ap. 2. q. 7. biduum. § si forte ff. de mino. intra vtile. C. de temp. ap. auc. si tamen. in his casib. qui in prædictis concor. continentur appellans ipso iure seruatur illæsus: si aūt dolo alicuiꝰ priuati fuerit circumuentus quominus appellationem prosequatur intra tp̄s, sibi præiudicat, sed hēt regressum ɔ̄ dolosum. ff. si quis cau. l. 2. § fi. ff. de dolo, arbi. §. dolo eius, si sit soluendo aīs restituitur ad prosecutionē applonis. ff. de eo, p quem fac. est. ex hoc. § j. Item dicimus, si lapso primo anno facilitate sui retrahat a ꝓsecutione applonis, lapso primo anno prudenter faciet ille, qui ltīmo impedimento detentus est, vt non possit ꝓseq applonē, si impedimentū suū ꝓtestet corā iudice, a quo appellatū est, petendo, ne ꝓcedat, & corā executore, ne snīam exequat, & appellet, si ɔ̄fecerit, sed si hoc non fecerit, & iudex exequat snīam anno elapso, tūc si nullū suberat iustū impedimentū, tenebit executio sine vlla citatione facta, cum enim lapsu anni rata maneat snīa. C. de tem. ap. auth. ei qui, si nullo impedimento detinetur, iudex eā exequi pōt, & dēt, & si partē
1 non citauerit. ¶†Executor. [a] n. nec in citationibus, nec in aliis
a solitū ordinē iudiciorū seruabit: & tñ bene fatemur, ꝙ si pars
veniat coram executore, & dicat snīam nullam q̄ñcunque, audiendus est, & nisi audiatur ꝙ iuste appellare p̄t, vt no. s̄. de of. deleg. pastoralis, § 2. & c. cū in iure. imo plus dicimus, ꝙ ēt si nō ꝓtestet aliquid corā iudice, vel executore, nec excipiatur; tamē pendēte executione & ea finita pōt implorare officiū iudicis, vt q̄cunq; facta sunt post appellationē eius, in statū pristinū reuocentur. ī. e. bo. memo. s̄. de exce. dilectæ, vbi no. qđ enim dr̄ non valere snīam, vel ēt alia extra iudiciū facta, non seruato ordine iudiciario vel a iure, vel ab hoīe statuto, vt s̄. eo. c. 1. & 2. q. 1. Deus. s̄. de rescr. cū dilectꝰ. ī. de censi. c. Romana. 63. dist. c. fi. & 65. di. per totū. s̄. de ele. qa pp. & s̄. de off. dele. c. prudentiam. i. rñ. tunc hēt locū, q̄ñ certus ordo statutus est ꝓcedendi, & ille omittitur; qđ hic non est, qa executori nullus p̄figitur or
2 do, vt dictū est. ¶†Itē no. ꝙ licet loquatur de anno dato a iure,
idem est, & eodem mō ꝓcedendū in termino dato ab hoīe, licet aliqui dixerint, ꝙ statim elapso termino statuto a iudice, ēt si habeat legitimū impedimentū, tñ snīa transit in rem iudi. ar. s̄. eo. ꝓponas, cū sit, & ar. ꝓ hac dr̄ a. s̄. de in integ. rest. ɔstitutus. vbi no. vbi dr̄, ꝙ ɔ̄ tpalem præscriptionē statutā ab hoīe necessaria est restō, & tñ ɔ̄ temporalem præscriptionem a iure statutam non est necessaria, C. in quibus casibus non est neces. in int. rest. l. fi. sed certe non est simile, quia hoc tp̄s appellationis prosequendæ statutū ab hoīe succedit loco termini statuti a iure, & iō eodē iure cum illo censeri dēt, vt ff. si quis cau. si cum. §. iniuriarū. sed illud tp̄s, de quo loquitur. s̄. de in inte. rest. ɔstitutus, non succedit loco alicuius tp̄is a iure statuti: imo illi ciues de nouo sic ordinauerant inter se, Qui appellat intra annū dēt hr̄e finitā cām appellationis, nisi impediatur iusto impedimento vel iudicis, quia non pōt, vel non vult procedere in cā, vel aduersarii, qui petit dilationem, vel pp suam infirmitatē, vel cum cā, vel impedimento suiipsius. s. appellantis, qui impeditur vel pp suam infirmitatē, vel tempestatē, vel inopiā, qđ ē no. vel pp aliam iustā cām, vel impedimento testium, vel instrorū, q̄ sine culpa sua hr̄e non potuit, & pōt ēt impediri a p sequendo applonē dolo cuiusq; extranei, & sic succurrit ei p beneficium restōnis, vt no. s̄. in prin. Colliguntur aūt p̄dicta i Auth. de his, qui ingre. ad app. in prin. § 2. 3. & 4. sufficit aūt appellanti incipere prosequi litē applonis tali tpe, ꝙ si nullū inopinatum impedimentū interuenisset, ante finē anni, snīam petere posset, nec imputabitur appellanti. si aduersarius petat dilationem ad reprobandos testes appellātis: qa si reprobauerit, eis non obstantib. ɔfirmabitur snīa ɔ̄ appellantē lata, si ex illis solis testibus erat infirmanda. Si aūt nō reprobauerit, vel si ex illis solis testibus non pendebat victoria causæ, apparet ꝙ male petita & obtenta fuit dilatio. & iō non dēt obesse appellāti. si verò peteret appellatus dilationem ad ꝓbandū de iure suo, sicut & appellans habuit ad probandū de iure suo, nec hæc dilatio imputabitur appellāti, arg. C. de tē. in inte. rest. per. in prin. & vr̄, ꝙ si tñ per vnum diem postq̄ applonē cępit prosequi, fuit impeditus, quominus intra annū posset petere snīam sup cā appellationis, ꝙ totus annus ipso iure sine beneficio restōnis sibi indulgeatur a iure, sicut satis apparet ex p̄cal. Auth. de his, qui ingre. ad app. sed secus est, si beneficio restōnis ei subuenitur: qa tunc nō restituitur sibi tp̄s, nisi tñ, quantū amisit, ar. ff. ex qui. cau. ma. in inte. rest. ab hostibus. §. fi. ¶ Item q̄ñ de voluntate partiū differtur cā appellationis, vt qa itur ad arbitros, vel ɔsimili, tunc ipso iure recuperat tp̄s, qđ remanserat de an
3 no, in Auth. de appel. § deinceps, colla. 8. ¶ Item vr̄, ꝙ appella
b tus circa finem primi anni, q̄ñ unus mensis [b] tm̄ restat, ꝓ pos
sit petere ɔfirmationē suæ snīæ, licet p̄ l. Auth. de his, qui ingre. ad ap. § 3. col. 5. uideat dicere ɔ̄, sed rōnē non video, & de hoc no. ī. eo. oblatæ: imo plus vr̄, quia ex quo appellans fecit citare appellatum in cā appellationis, & si hæc citatio emanauerit in principio primi anni, tñ ex tunc appellatus hēt p̄tātem appellandi, & petendi ɔfirmationē suæ snīæ nō expectato mēse iuxta fi. primi anni: quia sic obtinet in cā principali. C. q̄ño, & q̄ñ iudex. auth. qui semel. vr̄ enim, ꝙ multo fortius dēt obtinere ꝓcessus prædictæ auth. i cā appellationis. C. de tem. ap. cū aūt. §. illud ēt. & hoc quidam ɔcedunt. alii uero ɔ̄: in primis aūt prædic. Auth. de his, qui ing. ad ap. § quia enim, multū vr̄ ɔdicere. vbi dr̄, ꝙ si ēt in mediis certaminibus cām appellationis deseruit; tñ finem b ēnii expectare debet ad hoc, vt petat snīam. & dicunt isti p̄dictam Auth. q̄ño & q̄ñ iu. q̄ loquitur in principali cā, non esse trahendam in cā appellationis, quæ habet statutū suum tempus. Item vr̄, ꝙ si post finem primi anni, vel secundi feratur snīa infirmationis primæ snīæ, & postea appellatus petat mandari executioni snīam primam, tanquam quæ lapsu primi, vel secundi anni transierit in rem iu. obstabit exceptio rei iud. ex secunda sententia, nec auditur, si dicat, ꝙ ante sententiam infirmationis sententiæ post lapsum anni rata manet sententia, quia prætextu nouæ defensionis nō debet retractari sententia secunda infirmationis. s̄. de re iu. inter. C. de transa. sub prætextu. nec ob. si dicas. ꝙ non valet secunda snīa ɔ̄ primam lata: quia fm hoc nunq̄ valeret snīa appellationis primam infirmans, sed nec super eodem est prima sententia, quæ est in cā principali, & secunda, quæ in causa appellationis. Item ar. p̄di. Auth. de his, qui ingr. ad ap. §. 2. vr̄, quia etiam si in tertio anno vel vltra impediatur exequi appellationem, ꝙ ipso iure habebit quartum, vel ulteriorem annum, sed nobis magis vr̄, ꝙ vltra fatalem fm nullum fatalem habebit, sed per beneficium restitutionis ei succurretur, & restituetur ei tp̄s tm̄. quantum fuit impeditus ꝓsequi appellationem, ut patet in eo, qđ not. s̄. eo. gl. uer. sed secus est, & c. iudex aūt appellationis non pōt arctare tp̄s, nisi ex magna cā. ī. eo. oblatæ. ff. de re iud. l. 2. & 4. §. si quis con. Item bene imputatur appellanti, si modicum tp̄s restat sibi de anno, quo non potuit cām prosequi pp impedimētum, si ipso impedimento cessante nō incipiat cām intra annū, licet in anno nullo mō eā valeat terminare: qui. n. aliud dicit, cām dat prorogationi litium contra id, supra de dolo & cont. finē.

ADDITIONES.

a ¶Executor. Adde quod hoc tenet Petr. de Anch. in cōs. 269 incip. ꝓ declaratione primi dubii, col. 2. post med. & pro declaratione Inn. hic vide etiam Car. in consi. 32 inci. in decisione, & elucidatione, col. fi. ver. sed si dicetur immediate, ubi intelligit hoc uerum, quando fit executio contra appellantem, & appellatio remansit deserta, quia tunc non citat executor. uide etiā Bar. & ibi doc. in l. a diuo pio. §. in uenditione. ff. de re iu.
b ¶Quando vnus mensis. Ad hæc dicta Inn. uide Car. in consilio suo 97. incip. uidendum est de duobus. maxime in ij. & iij col.

CAP. IX.

Meminimus. [Citationem] dic, vt diximus infra eo. tit. vt debitus.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione uel exceptione ꝓposita, quādo nō est supersedēdū in cā.*

CAP.

CAP. X.

Super eo. [Appellationem.] Olim ēt frustratorie, hodie a grauamine. [sup sedēdū est] a iudice, a quo appellatum est, quousque cognoscatur de appellatione, & non ad quē appellatur. vel dic, ꝙ iō dicit supersedendum, vt p hoc, ꝙ supersedet exceptioni appellans renunciet appellationi, & sic ꝓcedet in cā. [sine illa] qualis est pacti de non petendo rei iud. & ɔsimiles perēptoriæ: exceptio. n. sine qua pōt principale terminari, est exceptio, q̄ ɔpetit certis p̄sonis, ne ɔueniant vltra, quam facere possunt, de quib. habes. ff. de re iud. sunt quę dā, & l. sequētib. nam si neget debitum, & nihilominus tales proponant exceptiones, licet sup exceptionib. appelletur, nihilominus procedet in principali, & dicunt quidam coram eodē iudice, ēt si sit delegatus. sed vr̄ ɔ̄, quia p appellationem suspendit iurisdō, vt s̄. de off. dele. pastoralis. §. præterea. ff. ad Turpil. l. 1. in fi. vnde alii dicunt, ꝙ hoc non p̄t hr̄e locū, nisi in ordinario, nec ēt corā illo, si recusetur vt suspectus, s̄. e. ad hoc. sed si sane intelligatur hæc decr. non dicit, ꝙ corā iudice, a quo appellatū est in exceptione, possit agi de principali, sed simpl̄r dicit, ꝙ agi pōt, & est supplendū coram ɔpetenti iudice, ar. ff. de iudi. cū, qui. & supra de auc. & vsu pal. c. pe. non coram eo, a quo appellatum est. vel pōt sic poni casus: Ioannes petit c. a Petro, inducit lo. de probando debitū testes. obiecta aūt exceptione criminis ɔ̄ vnū, iudex eū per interlocutoriā repulit, a qua Ioannes appellauit. dr̄ ergo hic, ꝙ si probata exceptione ɔ̄ vnū testē, toti causæ fiat præiudicium, puta quia ipsius testimonio repulso, nō probatur debitum, & per ɔn̄s toti causę supsedere dēt, quousq; cā appellationis fuerit terminata. sumit ēt hic ar. a ɔ̄rio sensu, ꝙ si per repulsionem illius testis non fiat p̄iudicium toti causæ, pua quia p alios duos sufficienter probat debitū, non supersedebitur principali causæ, sed nec in appellationis cā procedet, qa non interest eius appellationē prosequi, cum ēt ipso teste repulso de suo iure liqueat, ar. s̄. ti. prox. cum I. & A. Item pōt dici, ꝙ si ɔdemnatus in expensis pro ɔtumacia appellet, nihilominus iudex, a quo appellatum est, siue ordinarius, siue delegatus in cā principali ꝓcedet, ar. hic. & idem est in simiib. hoc tñ est difficile. Itē pōt hr̄e locū, ꝙ hic dr̄ in dilatoriis solutionis. Alii dicunt, ꝙ hic cessat ar. a ɔ̄rio sensu. [de] i. pro. [prorūpit] sic. s. appello, ne ꝓcedatis qa falsum est rescriptum, vel per falsi suggestionē obtētum: deberet. n. adiicere dico rescriptū falsum, & paratus sum hoc ꝓbare; & si negauerit iudex, appellare p̄t, qa grauat. Alii dicūt, ꝙ licet iusta sit appellatio ista, tñ decr. non loquitur in isto casu; sed is est sensus decr. qđ si aliquis appellat, ne iud. dele. procedant, quod rescriptum ad eos impetratum est p falsi suggestionē. non valet talis appellatio. & hoc probant multis rōnibus, primo, qa nō oīs falsa suggestio impedit iurisdōnē, s̄. de rescr. sup literis. qa ergo est falsi suggestio, q̄ impedit iurisdōnē, & est falsi suggestio, q̄ non impedit. ñ sufficit sic in genere ꝓponere, sed ad singularia ꝓuenire oportet, ar. ff. de iu. fisc. in fraudē. Itē est & alia rō. qa licet ꝓponat quis iustā cām appellationis, vel exceptionis, non tñ appellans debet recedere, quin ɔpareat corā illo iudice, nisi prius iudex, vel expresse, vel tacite admittat, vel renuat appellationē recipere. ī. e. ex parte M. hic āt emissa voce appellationis, ñ expectato, ꝙ iudex eā exceptionē admitteret, vel repudiaret, incōtinenti recessit, nec vlterius corā iudice voluit ɔparere. & hoc est, qđ dñs Papa hic intendit remouere. [differenda] sed quā citius poterit fieri, dirimenda, supra tit. prox. c. 2. ī. e. interposita. imo ferenda est sententia nō super falsi suggestione, sed super principali, si cā talis est, in qua proceditur lite non contest. vel contra talem appellantem contumaciter recedentem fertur sententia excommunicationis, vel missio in posses. supra vt lit. non contest. tuæ.

SVMMARIVM.

1 *Iudex quo casu non dēat etiam altera parte inuita differre snīare, & qđ si committatur alicui, vt instruat cām intra terminum, nec tamen recipiat in dicto termino vllam instructionē quid agit iudex. in n. 2. & 3. & 4*

CAP. XI.

De appellationibus. [leui.] Idem fm leges, C. de app. & in minoribus. Super eo. [appellandi] dummodo grauetur, alias enim nō licet. ī. c. vt debitus. [in casib.] 2. q. 6. non solent. ver. ante sententiam, & in casu, qui est. ff. qui satisdā. cogan. arbitrio. quamuis quidam dicant contra. ff. a qui. appel. non licet. l. vlt. [deferendum] nisi à grauamine imminente, vel comminato, & tempore debito. ī. eo. vt debitus. [ita] & si iusta sit causa suspicionis, re
1 cusari potest, & non aliter, ī. e. cum speciali. †[Certum] q̄ñ lis
mandat decidenda intra certū tp̄s, si sit hoc de ɔsensu partium, adueniente termino inde ad petitionē partis alterius, ēt altera parte ɔ̄dicente, & petente terminū ad probādum de iure, & ēt pp hoc appellante, non differret sententiare. hoc. n. ipso, ꝙ consensit in terminū, reputandus est talis terminus perēptorius, & ēt reputandus est, ꝓ ɔclusione in cā, nisi nouū & incognitū impedimentū superueniret, quare ꝓbationes inducere nō posset, qa tunc vel beneficio restōnis in integrū, uel cōi iure subueniret ei, sicut est in termino iuris, vt no. s̄. e. ex rōne. si aūt certū tp̄s tm̄ ad petitionē alterius partis p̄fixū est, tūc ad petitionem illius partis non differetur snīa vltra tp̄s statutū, quia sic ɔsensisse vr̄, sed alteri parti non p̄iudicat quin dēat hr̄e moderatas dilationes ad ꝓbādū de iure suo: tñ iudex dilationes iuris iure nō dēt diminuere: in hoc. n. vr̄ delegās grām facere īpetrāti: sed ñ dēt sic diminuere, ꝙ oīno ius partis, q̄ de iure suo intra tā breue tp̄s nullatenus docere p̄t, de iure suo tollat. ff. de adm. tu tutor, q re. §. 1. & no. s̄. de of. del. de causis. & de hoc casu intra dilationes datas reo īpetrator vtet suis rōnib. C. de tēp. in inte. rest. petēdę, nunq̄ tñ vltra terminū p̄fixū poterit iudex ī cā ꝓceder, nisi de ɔsensu ptiū, ꝓcedat, vt hic, & s̄. de of. del. de causis. & p oīa idē vr̄, si negociū intra certū tp̄s instruēdū mādat, & postea remittēdū, qa hoc tp̄s ꝓ termino perēptorio est habēdū ita ꝙ de cętero nō admittent ad ꝓbādū ēt corā iudice, ad quē fit re-
2 missio. †Et pp hoc dicūt qdā, & forte bñ, ꝙ si alicui ɔmittit, ut
intra certū tp̄s instruat cām, & tūc remittat instructā, ꝙ si p̄sentauit hmōi lr̄as iudici, ipse iudex adueniente fine termini etiā nulla recepta instructione in cā, & ēt nō citato reo intra dictū terminū, pōt tūc citare reū, & p̄t p̄figer terminū reo, ꝙ ɔpareat corā đlegāte in negocio ꝓcessurꝰ. nec p̄t dicere reꝰ se grauari, qa actor de cætero nō admittit ad agēdū de eo, sup quo uoluit instrui cām, sed sibi imponet ꝑpetuū silētiū, & sibi imputet, ꝙ intra terminū ñ ꝓbauit, q̄ in rescripto ɔtinebant. C. đ inge. manu. diffamari. Nec valet, si opponas, ꝙ ordo omissus est, q in rescripto ɔtinebat, fm quē đbuit primo cām instruere, & postea remittere. s̄. de resc. cū dilecta. qa bene instructa est, qa snīa p̄t ferri ɔ̄ impetrātē. ul dic, qđ hæc duo sunt principalia mādata, vnū de instructione, aliud de remissione: vnde uno omisso p̄t aliud facere, s̄. de do. & ɔtu. cū dilecti. Alii tñ dicunt, & forte melius, quātum in hoc, ꝙ nisi primo citauerit partes ad ꝓcedēdū sup instructione negocii, ꝙ non p̄t negocium remittere, qa merus citator nō est. Itē iudex nō est anteq̄ incipiat uti iurisdōne,
3 s̄. de of. dele. gratum, relatum. †Postq̄ autē citet, forte p̄t remit
tere, & remittit negociū instructū cum sua instructione, s. q dicet, q̄ño citasset partes, & ꝙ actor uoluit procedere. Itē, si expedit, dicet, q̄ño reo dedit p̄tātē dicendi, qđ vellet. & sic de aliis factis & omissis. Itē vr̄, ꝙ iudex, ad quē huiusmodi cōmissio impetratur, dēt condemnare actorē in expēsis, si fecerit citari reū & nullā probationē induxit sup instructione causæ, at. s̄. de rescri. cæterū, in fi. & sup. de do. & ɔtu. finē. sed semp dēt remittere. qa sibi exp̄sse hoc mādatū est, licet aliq ɔ̄dicant. superior āt, ad quē remittitur cā, bene examinabit oīa: & omnibus examinatis admitteret, uel repellet actorē, uel reum ad probādū, & alias eos puniet in expēsis, vel aliter, ꝓut ei de iure visum fuerit faciendum. alii tñ dicunt hmōi terminū uim peremptorii nō
4 hr̄e. †Si aūt mandatū est, ꝙ instructā, uel nō instructā remittat,
tūc satis dici pōt qđ post remissionē poterit sibi dari noua dilatio, qa nec exp̄sse, nec tacite ɔsensit hūc terminū eē p̄emptoriū, immo in ɔ̄rium innuit, q̄ñ dicit, ꝙ non instructā remitteret.

CAP. XIII.

Peruenit. [qui] s. lædentes. [cōpellas] hodie non admitteretur talis appellatio. ī. eo. ut debitus. [appellationis.] s̄. eo. cum sit Romana, in fi.

SVMMARIVM.

Appellare an & quando liceat in crimine occulto & in manifesto.

CAP. XIIII.

Consuluit. [Notorium] s̄. e. prox. [deferendum] hodie, siue sit occultū, siue manifestum, non licet appellare, nisi grauet, & si grauet s̄p licet. ī. eo. ut debitus. [notoria] dic, vt diximꝰ. ī. de coh. cleri. & muli. tua. [ɔueniens.] s̄. eo. cum sit. [prosequi.] s̄. eo. c. proxi.

CAP. XV.

Suggestum. [Reportasse] ante citationem, qa si post citationem, tunc non esset dubiū, quia si post citationem, tunc nō omitteret procedere primus iudex supra eo. meminimus. [decre.] s̄. eo. meminimus.

SVMMARIVM.

Excommunicatus post appellationem, si de sua appellatione confidit, non debet se gerere pro excommunicato, licet ab aliis sit vitandus.

CAP. XVI.

Ad pręsentiam. [tuam] Eboracen. archiep̄i, cui scribitur. [excōicatꝰ] quia post appellationem lata erat snīa [absolui] ad cautelam. ī. de sent. exc. per tuas. vel dic, ꝙ etiam si non absolueretur ad cautelam, sed simpliciter, tñ admittetur ad probandum, ꝙ excōicatio nō tenuerit. & iō si nō ligatus diuinis se immiscuit, nō incurrit irregularitatem, sicut hic apparet. [diuina cantauit] licet. n. ab aliis sit vitandus, ī. de sent. exc. per tuas, ipse tamen non dēt se gerere pro excōicato, vt hic, si de appellatione sua confidit.

SVMMARIVM.

Iudex poſt appellationem à ſe factam quando ſuam exercet iuriſdictionem.

CAP. XVII.

Cum teneamur. [Liceat reformare.] Hoc locũ hẽt in ordinario, ſed fortè idẽ in delegato, ſi aduerſarius, qui appellauit, turbat, ĩ.c.an ſit, & ẽ caſus, vbi poſt app. à ſe factã iudex exercet iuriſdõnem ſuam. alius caſus eſt s̃.c.ſi duob. alius caſus eſt, ꝙ põt breuiare terminum pfixum à iure, vel à partib. pfixum, s̃.c.pſonas. alij dicunt bene hoc ſpãle in Archiepo Cantuarien. qui priuilegio ſpeciali habet defenſionẽ omniũ appellantiũ Cantuarien. prouinciæ.

SVMMARIVM.

Appellatio extra iudicium, & à futuro grauamine quando valeat, & quando concipiatur.

CAP. XVIII.

Conſuluit. [Deferendum.] Hoc credimus correctũ quantũ ad ea, q̃ in iudicio fiunt, cum nõ liceat appellare ſine cã, ĩ.e.vt debitus, & c.cum cã. quantum vero ad ea, q̃ extra iudicium fiunt, credimus, ꝙ valeat appĩo etiã non expreſſa certa cã, dũmodo aliquid dicat, vel dicatur, qua re timere poſſit, & poſtea ſequit grauamen. aliter.n.non admitteremus appĩonẽ extra iudicium factã pp multas abſurditates, q̃ inde ſequerentur, & ar. ĩ.e.ad audientiam, & c.bonæ. Et à futuro grauamine poſſum appellare. ne graues me in tali facto, puta ne quis moleſtaret eum ſuper poſſeſſione ſua, ĩ.e.bonæ. Itẽ ſi aliquis ab aliquo aliquid peteret extra iudiciũ, & ille, à quo petit, appellaret, ne eũ grauaret, quia intelligitur appellare, ne eum grauet occaſione petiti, valet appĩo, ĩ.e dilectis, & ſic intelligitur, ĩ.c.ad audiẽtiam. ſed licet talis appĩo proceſſerit, ſed tñ ex alijs cauſis, q̃ factũ, ſuper quo appellatũ eſt, non tãgũt, ferantur ſnĩa, valet ſnĩa, s̃.e.cum teneamur, & c.ſuper eo.2.rñ.& c.ad hoc. Itẽ extra iudiciũ valet appĩo ita generalis, ꝙ nulla perſona exprimatur, dummodo factũ ſit certũ, ĩ.eo.bonæ, in prin. Item no. ꝙ appellans nũquam debet petere reuocari, quicquid poſt appĩonem factum eſt, ſed quicquid ↄ̃ appellationem fcm eſt & eius annexa, ĩ.e.ſolicitudinem, s̃.de procura. auditis.

SVMMARIVM.

1 *Rex præponitur Archiepiſcopo in vocatione epiſcopi, vel prælati.*
2 *Obediendum eſt Papæ nulla obſtante præceptione.*

CAP. XIX.

Cum parati eſſemus. [In legatione.] Quæ bene excuſaret, 18. di.ſi eps.63.di. Salonitanæ, in Auct. qũo opor. epiſ.§.illud. 22.q. 8.ſi aũt vobis, & s̃.de off.dele.paſtoralis.§.vlt.arg. ↄ̃, 23.q.6.quo
1 auſu.reprehenſibile, 25.q.1.oẽ, 22.q.10.quicunque. †Nos credimus, ꝙ ſi Archieps vocet aliquem epm, vel alium platum ad ↄcilium, vel ad cãm, & Rex ſiue ante, ſiue poſt eundẽ vocauerit, licitè põt ad eum venire, & mandatũ Archiepi intermittere. eſt.n.Regi honor deferendus. & ſic intelligo pdicta c. ſed ſi Archieps ei mandaret, non obſtante pceptione regia, dẽt obedire Archiepo, cũ ſit de eius iuriſdõne, & non regis, & magis eſt obediendũ ſpiritui, q̃ carni, s̃.de ma.& obe.ſolitæ. & idẽ dicimus ĩ Patriarcha, ſi ſubditũ ſui Archiepi vocauerit, potius obediet Archiepo, q̃ Patriarchæ, niſi in caſib. in quib. deuoluit iuriſdõ
2 ad Patriarchã, & ſic intelligo ↄ̃ria. †Papæ aũt ſp eſt obediendũ nulla pceptione obſtante tã rõne honoris, q̃ iuriſdõnis, 11.q.3. qui reſiſtit. & qđ diximus in ordinarijs, idem intelligimus in de legatis. s̃.de off.ord.paſtoralis.§.vlt. tñ circa eos debet conſiderari, vtrum procurauerit ſe vocari, & tunc non proſit, an non, s̃.de off.dele.paſtoralis.§.fi.ff.ſi quis ca.l. 2. §. vlti. & an habeat regalia, nec ne, 23.q.6.§.ecce, s̃.de ma.& obe.ſolitæ, & q vocat diligenter attẽdet, qs maiori neceſſitate ducat, & qui prius mãdauerit, & cui prius fuerit obligatus, & quis maior ſit, & multa aliã, q̃ occurrere poſſunt, & q̃ multum valent ad excuſationẽ.

SVMMARIVM.

Appellationis prætextu an quis poſſit venire contra iuramentum.

CAP. XX.

Ad hęc. [Quod eccleſiæ.] Hic non erat appellatum, nec ẽt iurans petebat ab excõicatione abſolui. p tale.n.iurm̃ non tollitur appĩo, ſi grauetur. alias.n. ſine grauamine non licet hodie appellare, ſiue iurauerit, ſiue non. [Iudicio.] Pro ↄtumacia, ſecus ſi pro offenſa, vel alio certo art. ĩ.e.c.pxi. [Appellant.] Ex aliqua cã de nouo accidente, vel ſm vetera iura ẽt ſine cã licebat appellare. s̃.e.cum ſit Ro. tñ ſatis vř innuere ſequens decr. ꝙ in hoc caſu, ſ. quando iurat, non licet appellare ſine cã, ne aliquid ei pcipiatur occaſione præſtiti iurĩ, vel ne præceptum iniunctum faciat, ĩ.c.prox. vel poſt abſolutionem appellat in proſecutione iudicij, [40.dies.] vel plures, vel pauciores ad arbitrium iudicis, s̃.e.cum ſit Roma.

SVMMARIVM.

1 *Excõicatus petens abſolutionem à priori iudice, à quo appellatum erat, an appellationi renunciare videatur, & an iudex abſoluere poſſit.*

CAP. XXI.

Quæſtioni. [Abſolui.] Cum eſſet excõicatus pro maleficio, & ita non eſt ↄ̃, s̃.c.prox. [Antequam.] Et ſic ↄſtat appĩonem iniuſtam, cum nihil ei mandet. ſi aũt ei mandaret aliquid, teneret appĩo. s̃.c.prox. & ita nõ eſt ↄ̃, niſi cã ſubterfugij faceret, vt hic, vel hic loquit de mandato facto ante excõicationẽ, & pro quo fuit excõicatus, qđ oĩno adimplere dẽt, nec valet appĩo ſup eo interpoſita, ꝙ fugiat illud adimplere. [Iurõ.] q.d. p abſoĩonẽ, quã petijt, & iurm̃, qđ præſtit vř acceptaſſe iuriſdõnẽ prioris iudicis, & quicquid factum eſt corã eo, & ẽt renunciaſſe appĩoni, ſi fuerat appellatum, s̃.de off.deleg.gratũ, ĩ.e.ſolicitudinem, s̃.de re iud. quod ad ↄſultatio. fateor tñ, ꝙ ſi taliter excõicatus ab eo peteret abſoĩonẽ, cũ proteſtatione. ſ. ꝙ ſalua ſibi eſſet appĩo, nõ vř renunciare appĩoni, cũ in ea ſit periculũ, & bene tenet abſoĩo, quamuis negociũ principale ad ſuperiorẽ ſit delatum per appĩonem, ĩ.de ſen.excõ.ſacro.§.fi. ĩ.e.qua fronte.§.1. ſed ſi ſine proteſtatione peteret abſolui, tunc renũciare vř, cũ iudicis appĩonis ſit abſoluere, ĩ.de ſen.excõ.p tuas, in fi. alij dicunt, ꝙ iudex, à quo appellauit, nunquã põt abſoluere, niſi appellans tacitè, vel expreſſe appĩoni renunciet. [Iuramento.] Hodie nõ credimus dñam, ſiue iurauerit, ſiue non, cum non liceat appellare; niſi à grauamine.

CAP. XXII.

Præterea de his, &c. De hoc dicitur ſupra eodem. ad hæc.

SVMMARIVM.

Appellatio an ſine cauſa aſſignata teneat.

CAP. XXIII.

Conſtitutis. [Poſt appellationem.] Interpoſitam à Plebano, & Primicerio, ne Archi. eligeret, cũ eſſet excõicatus, vel ne capit. eligeret, cum eſſet excõicatus. non.n.admitteret appellatio, niſi rõnabili cã aſſignata, ĩ.de his, quæ fi. à maio par.c.cum in cunctis. vel põt dici appĩonem tenuiſſe etiam ſine cã, & decre. non ↄdicit, q̃ loquitur quando appellatur à minori parte. [Excõicationis.] Latę in Archid. vel in cantorem electum. [Elegerint.] In eodẽ ↄtextu, s̃.de elec. cõgregato: ſecus, ſi ex interuallo, s̃.de elec. cõſiderauimus. dudũ, & c.auditis, vbi de hoc no. [Appellatione.] Quam emiſit, ne alij eligerent ſimpliciter, vel ſine conſenſu ſuo.

SVMMARIVM.

Appellationis an ea ſit iuſta cauſa, quia ab eo alias appellatum eſt.

CAP. XXIIII.

Propoſuit. [Appellatum.] Aliqua iuſta cã, nõ ea, qa ab eo appellatum eſt in alia cã, s̃.e.ad hęc vbi no. vel dic, ꝙ ſuſpectus dř ex ea cã, qa ab eo appellatum eſt, vt in decr. pãl. no. [Suſpectus.] Ex alia iuſta cã, non ex ea, qa ab eo in alia cã appellauit. [Graui & manifeſto.] No. ꝙ ſi quis accuſatus eſt de graui & manifeſto crimine, non admittitur recuſatio: ſecus, ſi eſſet graue & non manifeſtum, vel econuerſo. 3. q.5. qa ſuſpecti. [Actui.] i. qa ẽ notoriũ factũ actus permanẽtis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex licet appellationi detulerit, poteſt tamen etiam de iuriſdictione ſe intromittere.*

CAP. XXV.

Qua fronte. [Canonicum.] 23.di.in noĩe, & ĩ.q.2.c.pceptum. [Debitum.] Ad minus p tribunali ſedere debet, 23.di.illud.47.di.de Petro. & licet facere in domo regis ſit malum pp ſequelam, factum tamen tenere credo, dummõ fiat cũ cauſę cognitione, vel alio mõ legitimo; alioquin erit nulla, ſi omnino fiat ↄ̃ iuris debitum. ff. de arbi.§ tamen.§.ſi arbiter. C.de ſen.cũ ſnĩam, & l.prolatam, & s̃.ti.pxi. c.ĩ. [Iudex.] Qui excõicauit, à quo appellatum eſt, ĩ.de ſen. excõ. ſacro, & ſm hoc loquitur glo. vel dic, ꝙ loquitur de iudice, ad quem appellatum eſt. ſed & tunc remaneret eadem obiectio, cum ab eo per appĩonem reuocetur iuriſdõ, vt hic dicit. [Decedat.] Çum.n. vel aduerſario obĩt, non eſt hominũ malitijs in-
1 dulgendũ. ff.de rei ven.in fundo. [Abſoluere.] † No. ꝙ licet iudex detulerit appĩoni, tñ adhuc ſe intromittit de iuriſdõne, ſ. quia abſoluit, & quia cautionem recipit nominẽ eccleſiæ, & ſine mandato, quod ẽt eſt ſpãle. ſed quid ſi appellans velit abſolui? Reſpon. ſi ſimplr abſoluatur, renunciaſſe appĩoni vř. ſi vero proteſtetur ſe nolle renũciare appellationi, bene valet, cum ſit iuſta cauſa proteſtandi, & eps male facit, niſi eum abſoluat. Alij tamen ↄdicunt, vt no. s̃.eo.c.quæſtioni. nec hæc decre. dicit, ꝙ primo fuit appellatum, ſed ꝙ appellabatur, ne abſolueretur. [Conqueruntur.] Coram prælato excõicatoris dicimus, ut abſoluantur à ſuperiore, ſiue à prælato eius, qui excõicauit, etiam ſi non ſit appellatum. [Dicimus.] Si excommunicator noluit eos abſoluere primo. n. ad eum remittendi ſunt, s̃.de off. ordi. ad reprimendam. [Ad appellandum.] ſ. ne abſoluantur.

SVMMARIVM.

Monachi non habent proprium.

CAP.

CAP. XXVI.

Reprehenſibilis. [Vel excõicationis] 17.diſ.ſi qs ſuadente. 81.di.ſi quis amodò, ĩ.de ſen.excõ.tua.1.q.1.reperiuntur. [diſciplinã] de hoc no. s̃.eo.ad noſtrã, & s̃.de of.ordi.licet in cor. [neglexerit] ſupra eo. cum ſit Ro.p tuas. [propriũ] alias non 14.q.6.c.ĩ.16.q.6.illud. [faciat] antequã procedat in negotio, ĩ.c.ſæpe. C.de iudi. ſancimus. [Hoc] qđ ſequit, ſ. ne religioſi &c.q.d.in princ.§. diximus de oĩbus clericis, & hoc idem multo fortius dicimus in religioſis. de eo aũt, ꝙ maximè dictum eſt, ſ. de refuſione expenſarũ, intelligi non poteſt, cũ monachi nõ habeant proprium. 12.q.ĩ. non dicatis. [regularem] repete, quæ diximus s̃.eo. ad noſtrã.

CAP. XXVII.

Ad hæc. [Pereant.] s̃.eo.cũ ſit Ro. perſonas. [eligant] ſi partib. placuerit, vel ad ſuperiorem remittat, ĩ.eo.cum ſpãli. olim autem ſecus erat, ſup.de fo.comp. ſi quis ↄ̃ clericum. 11.q.1. peruenit, & ſecus ſm leges, C. de iudi. cum ſpeciali, niſi velis exponere quæſtionem, ſ. de ſuſpitione.

CAP. XXVIII.

Peruenit. [Appellaſſe] hoc ſecundum iura antiqua, hodie non audiret, niſi grauaretur. Item factum recitat, quia non ſufficit, ſ. intra tñ tempus iter arripere, niſi Apoſtolico conſpectui ſe præſentet, s̃.eo.cum ſit Ro. [Cõmittas] hoc põt facere iudex poſt appellationẽ, qa hæc res dilationẽ nõ capit, ff.de app.reci.l.vlt. ſm Ala. vel loquitur ſm antiqua iura, vbi ↄcedebat fruſtratoria appellatio. hodie autẽ cum nõ liceat appellare, niſi a grauamine, ſecus, ĩ.eo.vt debitus.

SVMMARIVM.

Iudæi mancipia Chriſtiana tenere prohibentur a canonicis ſanctionibus.

CAP. XXIX.

Conſuluit. [A Rege] hic uult dicere, qđ Rex Francię nomine Iudæorum appellabat, vt eis mãcipia Chriſtiana retinere liceret. vel eius eſt ſenſus, quia Iudæi a Rege appellabant, ꝙ eos nõ prohiberet mancipia Chriſtiana retinere. [detineant] vř. ſ. & hęc eſt appellatio ↄ̃ canonicas ſanctiones, 54.diſt.mancipia, cum non ſit admittenda, niſi a grauamine. [decreti] 54.diſt.manc.

CAP. XXX.

Ad hæc. [Ipſum] appellantem, & hoc eſt, quod ſequit, qui appellationis.ſi.ſup.eo.ſuggeſtum. dic, ut no. infra eod. ut debitus.

SVMMARIVM.

Appellationi iuſtæ qui non defert, debet puniri.

CAP. XXXI.

De priore. [Enormitates] verbi gratia, prior præcipiebat, ꝙ conſentiret donationibus, quas faciebat conſanguineis, vel illicitis alienationibus, vel quòd nemini diceret de cõcubinis, quas tenebat. vnde canonicus ipſe appellauit. ipſe prior non deferens appellationi eum ſuſpendit, vel excõmunicauit. vnde de hoc præcipitur ire ad cur iam ſatisfacturus. [tanto exceſſu] quòd iuſtæ appellationi non detulit. 2.q.6. de cætero.

SVMMARIVM.

Regulares an pro ſola infamia remoueri poſſint.

CAP. XXXII.

Quia nos. [Infamia] i. publico & infami crimine. [reſperſi] a qua ſe purgare nequeunt. 2.q.6.pſbyter. vel dic ſpecialiter in regularib. ut pro ſola infamia poſſint remoueri. [coniuncti] etiam ſine ordine iudiciario, alias nulla eſſet dubitatio.

SVMMARIVM.

1 *Cum cognitione procedi poteſt contra appellantem extra iudicium.*

CAP. XXXIIII.

Ad audientiam. [Subiecit] ſi autem Papa recipiat aliquem ſub protectione, parum valet. ĩ.de priui.ex parte tua. [ſubiecit] maximè. idem n.eſt, & ſi non ſubieciſſet ſe ſedis Apoſtol. protectioni, cũ ſine cognitione fuerit ↄdemnatus, vt ĩ.ſequitur. nuſquam. n. valet ſnĩa in principali lata, non ſeruato ordine iudiciario. Vel dic, ꝙ obtinet hoc extra iudiciũ, vbi tñ prodeſt ſuppoſitio protectioni quantũ appellatio, q̃ tunc intantum valet, quantũ ab ordinario interponitur, ꝙ a tpe appellationis ceſſare dẽt, ꝙ nihil ↄ̃ appellantẽ faceret ſine cognitione, & ſi fecerit, non tenet. & ſicut olim poterat appellari & ante iudicium, & poſt, ita poterat ſe ſupponere protectioni Papę, & ſic poſt ferretur ſnĩa excommunicationis, vel alia ſine cauſæ cognitione non valebit. In hoc autẽ minus hẽt protectio, q̃ appellatio, qa protectio nõ valet niſi ↄ̃ grauamẽ, & grauamine remoto pcedere põt: ſed appellatio in totũ trãsfert cãm ad ſuperiorẽ. & nõ credũt quidã protectionẽ ſublatã vel mutatã. melius dř, qđ per oĩa ęquiparat appella-
1 tio, & ſuppoſitio protectioni. † [Cognitione] hic colligitur arg. a ↄ̃rio ſenſu, ꝙ cum cognitione poteſt procedi contra appellãtẽ extra iudiciũ arg. ↄ̃ ĩ.eo.bonæ. nã ibi dř qđ appellatio extra iudiciũ reuocat factũ ad audientiam ſuperioris, vt no. ĩ. de his, q̃ fi.a ma.par.ca.c.ũ. s̃.de maio. & obe.dilecti. Sed rñ. q̃n appellat a iudice ſiue in iudicio, ſiue extra, nunq̃ reuocat factũ ad audiẽtiã Papę, vel ſuperioris, niſi grauet vel q̃a ordinẽ nõ ſeruat, vt hic, vel alio modo, ut ĩ.eo.ut debitus, & ſic loquit ĩ.eo. cordi. ſed ſi appellat a grauamine aduerſarii ſimiliter non iuuat appellatio appellantem, niſi ſequatur grauamen. ſed ſi ſequatur grauamen. tenet appellatio ad Papam facta, infra eo.bonæ. [ſententiam] ſiue excommunicationis, ſiue aliam.

SVMMARIVM.

Cauſa an debeat remitti ad eum, a quo appellatum eſt.

CAP. XXXV.

Accepta. [Conqueſtione] cã appellationis: ſed principalis bene remittetur ad eos, ſi defecerint in cã appellationis: immo qđ plus eſt, ẽt ſi probetur cã appellationis vera, tñ remittit ad eoſdẽ iudices, puta ſi iudicauerũt nõ eſſe ſuã iuriſdõnẽ. nã in hoc caſu ẽt pbata vera cã appellationis corã ſuperiorẽ, ſ. ꝙ iuriſdõ ſua eſt, tñ ad eos remittitur cã, quia aliter nõ tolleret grauamẽ, q̃a à grauamine appellat, ĩ.eo.ut debitus. 2.q.6.§.fi. & ſi ↄ̃riũ diceret, appellãs iniuſtè ↄſequeret ſuã voluntatẽ iniuſtã, & appellans iuſtè, ſuo deſiderio fraudaretur.

SVMMARIVM.

Iudex aduerſarij conſanguineus intra quem gradum recuſare poſſit.

CAP. XXXVI.

Poſtremo. [Conſanguineus] intra quartum gradum, infra de conſangui. & affi. non debet. vel vſque ad gradum, vbi admittitur ſucceſſio, Inſti. de agna. ſucceſſ. [eodem] ſecus in alio.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non releuat interdictum.*
2 *Suſpenſus a beneficio eccleſiaſtico, ſi appellat, non abſtinet a beneficio.*
3 *Interdictum, & ſuſpenſio ſimilitudinem habent cum excommunicatione.*
4 *Quis ordo ſit ſeruandus in ſuſpenſionibus.*

CAP. XXXVII.

1 **Ad hæc.** † [Interdicto] ab officio, & ſacramentis. nam in his non releuat appellatio interdictũ, quin illud ſeruare debeat, trahit enim ſecum executionem, ſicut excommunicatio. ĩ.eo.paſt.§.vlti. in prin. & irregularis eſt interdictus, ſi quantũcunq; appellet, durãte interdicto ↄ̃ fiat, ar. 12.q.3.ſi quis presbyter, & c.ſeq. In ſpũalib.n.in dubiis ſemper obediendũ eſt, & in tutiorẽ partẽ declinãdũ. s̃.de tẽp.ord.ad aures. ſecus aũt dicerẽ, ſi interdiceret ab ingreſſu poſſeſſionis, vel cuiuſcunq; alterius rei. nã ibi ſuſpenderet interdictũ p appellationẽ. s̃.de reſt.ſpol.ex cõqueſtione. cũ generaliter non ſolum diffinitiua ſnĩa, ſed ẽt mandatã ſuſpẽdat. s̃. de re iudic. quod
2 ad ↄſultationem. ĩ.de no.ope.nunc.c.vlti. † Idẽ vř dicendũ, q̃n quis ſuſpenditur a beneficio eccleſiaſtico tñ, quia pp ſuſpẽſionẽ talẽ, ſi appellet. nõ abſtinebit a beneficio, ſicut & in temporalibus obtinet, ut præmiſſum eſt, vnde ſi appellauit, beneficiũ percipiet, ſicut prius, quaſi a quadã temporalitate videat ſuſpẽſus, & hoc vř probare ĩ.de ſen.excõ.cũ medicinalis.§.ſi quis autẽ, in verb. ab ingreſſu eccleſiæ & diuinis, &c. alii tñ dicunt idem in omni ſuſpenſione eccleſiaſtica, & interdicto, ſ. ꝙ appellatio
3 facta nõ ſuſpẽdit interdictũ, cũ hæc decr. nõ diſtinguat. † Et no. ꝙ interdictũ, ſiue ſuſpẽſio ab officio, vel beneficio hẽt ſimilitudinẽ cũ excõicatione in eo, quod hic dř, ſ. quia neutrum per appellationẽ ſuſpenditur. vt s̃. no. Itẽ quia neceſſe eſt præcedere monitionem in interdicto a beneficio, vel officio, niſi quando fit p pęna. s̃.eo.reprehenſibilis. Itẽ ꝙ ſimilis pęna excõicato, & interdicto ab officio celebranti infligitur, ĩ.de cler.excom. mini.c.3. Itẽ ꝙ cũ iuratoria cautione vterq; abſoluitur. ĩ. de ſent. excom. venerabili, ſuper eo, ꝙ monachi. ſup.eo. qua fronte. §. vlt. Itẽ ꝙ vtriq; pręſtat abſolutio ad cautelã. ſup.de excep. apoſtolicæ. ĩ.de ſen.excõ.c.venerabilib. Itẽ ꝙ tenet, & ſi nullus or-
4 do obſeruet, ar. 11.q.3.ſi quis presbyter. & hic. † In aliis aũt ſuſpẽſionib. eſt ordo iuris ſeruãdus, alia non nocet. s̃.de in inte g. reſt.c.2. nec ſunt in aliis ſuſpẽſionib. pdicta neceſſaria, ſed ea obſeruẽda ſunt, q̃ in aliis interdictis, vel pęnitẽtiis imponẽdis obſeruari debẽt. & capitula, q̃ dicunt pdicta in ſuſpẽſione neceſſaria, intellige in ſuſpẽſione, q̃ fit ab officio, & beneficio, vel officio tñ, vel ſacřis, & hæc vera ſunt, vbi ſuſpenſio, vel interdictũ ab officio fit pro cõtumacia. nã ſi impoñat pro pęnitentia, tũc fruſtra præcederet monitio, cũ in oẽm caſum ſubſecuta ſit ſuſpẽſio. & no. ꝙ imponit pro pœna q̃nq; perpetua, ꝙ ab officio, & beneficio ſuſpẽdat; 50.di.de his miror. c.ſtudeat, & c.accedẽs. q̃nq; ad tps. ĩ.de accuſa.inquiſitionis, in prin. & q̃nq; interdř tñ miſſarũ celebratio. 56.diſ.nullus. q̃nq; vſq; ad mortẽ ſuſpẽdit a ſacřis. 2.q.1.in primis. q̃nque tamen vſque ad tempus. 50.diſt.eos vero, &c.ſeq. Itẽ ſuſpenditur quis poteſtate eligẽdi. s̃.de elec. cũ in cũctis. Itẽ ſuſpenditur quis poteſtate ordinandi. 50.diſt.ex pęnitentibus. ſup. de tẽpo. ordi. literas. Itẽ ab ingreſſu

Universidad de Deusto Biblioteca

ingressu ecclesiæ, vel sacerdotali officio. sup. de of. dele. sanè. ȷ. de sen. excō. sacro, & sic multas pęnas poteris inuenire circa suspensionē ab officio, & sacramētis. Quæri aūt pōt, an suspensio a pallio, & a Pontificalib. sit inter huiusmodi reputanda? quod si est, per appellationē nō releuabit. [nequeūt] no. interdictū secū ferre executionem, sicut excommunicato. ȷ. eo. pastoralis.

CAP. XXXVIII.

Cum in ecclesia. [Tui] s. Archiepiscopi. [grauamine] hæc decr. præsagit nouum ius, infra eo. ut debitus.

SVMMARIVM.

Matrimonium est res fauorabilis, non separatio eius quæ est odiosa.

CAP. XXXIX.

Directè. [Renunciante] secus est, si per contumaciam, vel negligentiam elapsum esset tp̄s. nam tunc non posset appellare. sup. eo. p̄sonas. nisi post sn̄iam, vel a grauamine, quia illud semp licet. vnde cum hodie non liceat aliter appellare, non credimus illam decre. personas. aliquid sp̄ale statuere circa non prosequentē appellationem. [iura.] C. ne liceat in vna, eadēque cā. l. j. [fecit] mulier, quæ defendebat matrimonium. [quod est.] s. matrimonium, non separatio matrimonii, q̄ est odiosa. [viri & ideo non est ei fauendū, sed mulieri, q̄ p matrimonio stat, & p illo secūdò appellat. s̄. ti. proxi. c. vlt.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus intra terminum vnius anni releuatur per appellationem nedum ab excommunicatione, sed etiam a solutione.*
2 *Excommunicatio conditionalis an suspendatur per appellationem, et vide in nu. 3. & 4.*
5 *Sententia excommunicationis semper trahitur a die conditionis.*

CAP. XL.

Præterea. [Sn̄iam] hodie non licet indifferenter ferre tales sn̄ias. ȷ. de sen exc. Romana. §. caueāt: sed ordinarius, si ɔdēnatus est ad aliqđ certū, si illud nō soluat,
1 juxta q mādat, tūc excōicabit eū. †Et no. q si qs excōicauit aliquē, nisi vsq; ad annū soluerit, vnū tn̄ mādatū est, vn̄ si vsq; ad annū appellauerit qñcūq;, nō solū releuabit quo ad sn̄iam excōicationis, sed quo ad solutionē faciēdā, qa sublato p̄icipali, s. excōicatione, tollit & accessoriū. s. solutio. s̄. de ɔsti. translato, sed si ɔdemnasset eū pure, & postea adiecisset, & nisi solueris vsque ad annū, sis excōicatus. si iste appellans intra decem dies appellet, releuatur a ɔdēnatione, & a sn̄ia excōicationis, sed si vltra decē dies appellet, licet releuet quo ad sn̄iam excōicationis, nō releuat quo ad condemnationem, quæ transiuit in rē iudica. s̄. de re iudi. quo ad ɔsultationem. diuersa sunt. n. ista mandata, iō nihil prohibet in vno valere appellationē, & in alio nō. ȷ. de testa Raynutius, & c. Raynaldus, si autē excōicatus fiat alterius iurisdictionis, nihilominus ligat̄, dūmō non appellet. C. de manu. test. statuliberis, arg. s̄. de dona. inter vi. & vxo. cū hic. §. si spōsus. ff. de pęnis. l. fi. ff. de iurisd. om. iudi. est receptū. s̄. de
2 off. leg. c. fi. †Item si ɔdō feratur in præsens, vel præteritū, ut excōmunico te, si furtū fecisti, uel si furtiuā rē apud te habes. hæc sn̄ia nō suspendit p appellationē, Insti. de ver. ob. §. ɔdōnes. ff. si cer. pet. l. cum ad præsens. ff. de verbo. obli. l. si stipulatus fuero. Item si dicat excōico te, si appellas. q̄ cito parat se ad appellandū est excōicatus, vel valet appellatio. Alii dicunt, & forte melius, q valet appellatio. & idē est, si dicat excōico te, si eligis talē, ac si dicat, si elegeris talē, ar. ff. de ver. ob. si quis stipulatus sit. Alii dicunt & malè, q in hoc vlti. casū non valet appellatio. & dicunt quidā q bene tenet electio, sed facta electione statim incidit in excōicationē, nisi p̄cesserit appellatio, quia nisi teneret electio, nō tenere excōicatio, arg. C. si mancip. ita fue. alie. Mæ-
3 uia. †Nobis vr̄ q in his sequenda est sn̄ia excōicantis, q̄ si fuit, q tm̄ post electionē sint excōicati tunc obtinebit, qđ dictū est. si aūt apparet de intētione q sint excōicati, s. q velit, q sint excōicati, simul cū electionē faciet de facto, tūc electio nō tenebit, & excōicatio tenebit. & hoc idē vr̄, si de intētione excōicantis dubitet, qa q̄ cito verba electionis proferret, excōicatus erit & ele-
a ctio nō tenebit. penetrabilior. a n. est gladius dn̄i, s. sn̄ia excōicationis, q̄ factū hominis, s. electio. & iō excōicatio dr̄ p̄cedere electionē, sed oppones, si intelligis, q excōicatio p̄cesserit electionē. ergo iniusta est excōicatio, qa sine cā præcedente est pmulgata, ȷ. de sen. exc. sacro. Sol. dico, q simul cū prolatione verborū incurrit excōmunicationē, sed excōmunicatio p̄cedere fingitur pp velocitatem, & pp intentionē excōicantis. quæ præsumitur esse in dubio, ut electio nō valeat, ut ff. de his q̄ p nō scri.
4 l. j. † Itē quia ex causa fit, s. pp inobedientiā, q̄ statim fuit, q̄ cito deliberato ɔsilio pponit ad electionē procedere, vr̄ tn̄, q non dēt incidere in excōicationem, quia electio nō tenet, argu. C. si mā. ita fue. alie. l. fi. sed dic aliud esse in pęnis sp̄ualib. quę medicinales sunt. 2. q. j. multi. vbi sufficit mala volūtas, & inobediētia. aliud est in pęnis conuentionalib. & aliis iudicialib. q̄ odiosæ sunt, & ideo restringendæ, ut in præ. ɔcordantiis, & de pę. dis. 1. pęnæ, & ff. de pęnis. l. p̄ses, & l. interpretatione. & probat vtrūque mēbrū. ff. de li. & posthu. cū qdā. Itē eligendo ɔhit peccatū inobediētiæ. vnde vere dr̄, q talis electio infecta est peccato inobediētiæ, quare non eodē mō dicet̄ infecta pęna excōicationis, q̄ per obedientiā irrogatur? Itē probo, q eligēdo & non post electionē tm̄ ɔhit excōicationē, qa si post ɔheret, iniusta esset excōicatio, qa si hoc diceret, idē esset hoc dicere, excōmunico te, si elegeris. ac si diceret, excōico te, postq̄ elegeris. & hoc esset iniquū excommunicare eū pro præterito facto, uel electione iā facta, nisi noua monitio pręcederet. nobis vr̄, q in sn̄ia excommunicationis est sp̄ale. q semp possit appellare ante diem sta-
5 tutā, ēt si vsq; ad annū duraret, & hoc hic expresse dr̄. † In aliis aūt sn̄iis est ɔriū s̄. de sent. & re iud. qđ ad ɔsultationē. 2. q. 6. biduū. rō aūt diuersitatis est, qa sn̄ia excōicationis semp trahit a die condōnis, qđ probo qa ante non tenet sn̄ia, quia si sn̄ia teneret, esset excōicatus, & si esset excōicatus, deberet uitari, sed excōicati appellatio eū nō releuaret, qa hæc sn̄ia secum trahit executionē. ȷ. eo. pastoralis. Itē licet p̄lati ex toto possint tollere sn̄ias excōicationis p absolutionē, suspendere tn̄ nō p̄nt eas hoc mō, s. q excōicati sint, & non vitent, vel alias nō peccent communicando sacris, vel ingerendo se cōioni aliorum. ȷ. de cler. excō. illud, & c. si celebrat. vel q ab aliis nō uitent, qa nec hoc prodest priuilegiū apost. se. ȷ. de sen. excō. c. nulli, & idē vr̄ in interdicto hominis, ut no. ȷ. de priui. vt priuig. nec facimus d̄riam. siue excōicator dicat, excōico te ex tunc, siue dicat, tunc sis excommunicatus, quia sn̄ia trahitur ad diē cōdōnis. In aliis aūt sentētiis, quas suspēdere licet, est ɔriū qa statim sn̄ia tenet, licet suspendat̄ per ɔdōnem, & ideo a prolatione eius intra decē dies est appellandū. & hæc vera sunt in sentētiis, quæ ferunt cū causæ cognitione, qa si aliter ferunt, & cū appellatione, & sine appellatione licet ɔuenire. C. cōm in. epistolas, vel prograu. l. interlocutio. & duabus ll. seq. [medio tpe] intra 10. dies a die latæ sn̄iæ. & ita non est ɔ. s̄. de re iud. quod ad cōsultationē. 2. q. 6. biduū, in prin. so. illud verū est, vt dictū est sup. in pall. gl. ver. nobis vr̄ & c. si autē Sēpronius prorogauerit terminū, nō incidit in excommunicationem arg. ff. de preca. latā, quia nō est ɔtumax. 11. q. 3. certū. Itē si adueniēte termino prgato nō soluit incidit in excōicationem. ar. ff. de preca. sed si manente & qa terminus vr̄ prorogatus cū suis accessoriis, & potest hoc facere, quia excōmunicatio pars iurisdōnis est, quā prorogare pōt. sup. de of. dele. de causis, & ar. ff. si quis cau. l. 2. in prin. ff. de arbi. Celsus. sup. de do. cū dilecti. Alii tn̄ ɔdicunt, dicētes eum excōmunicatū pro eo, q non satisfecerat in termino prorogationis receptū, tū ēt qa prorogationē a parte, nō a iudice recepit, cuius. s. iudicis est prorogare iurisdōnem, & sic ipsum contēpsisse vr̄, & ex ɔtēptu iudicis quis ligat̄: tū ēt qa qn̄ excommunicatio ferat̄ ab habente iurisdōnem, in duob. tm̄ casib. non debet tenere, s. qn̄ post ap. legitimā, & qn̄ intolerabilē errorē expressum ɔtinet. ȷ. de sen. exc. p tuas, in fi. si tn̄ pars in termino reputauit sibi satisfactū, tūc nō est excōicatus, quia satisfacere est, quemadmodum voluit creditor. ff. de pign. actio. si rem. §. omnes.

ADDITIO.

a ¶Penetrabilior. Adde quod pro hoc facit l. si post mortem, in prin. ver. nunc. ff. de leg. j. & l. Iulianus. ff. de condi. & demon. & refert Pau. de Cast. in consi. 97. incip. in quæstione, quæ verti. col. ij. post prin.

CAP. XLI.

Secundo requiris [Cogi.] ȷ. eo. inquisitionis. ɔ. so. ibi, sup. de off. deleg. suspitionis. [quod si coram] ȷ. eo. tit. c. cum speciali.

SVMMARIVM.

Appellationi aduersarii qui non defert, nec ei appellanti est deferēdum.

CAP. XLII.

An sit. [Deferendum] casus, Albericus conueniebat B. super fundo. Albericus actor appellauit ante sn̄iam ex iusta causa. postea idem Albericus spoliauit B. reum fundo petitio. dr̄ hic, q reus spoliatus poterat petere, q iudex, a quo appellatum est, faciat restitui sibi dictam possessionem, & q procedat in causa, quia ex quo suę appellationi non detulit expoliando aduersarium, non potest se iuuare, quin teneatur corā iudice respondere, a quo appellauit, sup. eo. cum teneamur. s̄. de rescri. ex parte, 5. alias enim nō bene video, q appellatio huiusmodi decre. in reo appellante habeat locum in iudicio. extra autem iudicium posset habere locum, sicut habes. s̄. de elec. bo. me. Mag. ubi no. [interposita] ab actore, qui expoliauit reū. [neglexerit] expoliando reum fundo petito, ut sup. in casu dicitur, & s̄. eo. constitutus. de rescr. ex parte S.

SVMMARIVM.

Appellandum an sit, & quibus casibus ab executore quamuis suspecto.

CAP. XLIII.

Nouit ille. [Interdicti] ɔ Legatū ap. se. Rex Franciæ in quodam negotio, in quo ipse legatus volebat procedere ɔ eum, proposuit, q hēbat eū suspectum, & appellauit ab eo Ligatus aūt nihilominus processit. cōmendatur hic processus, cum esset merus executor in illo negotio. [possit.] 2. q. 6. ab executore. & intellige de mero executore: secus si hēt admixtam cognitionē. s̄. de of. dele. pastoralis. [Excederent] idem est, si diminuerent. C. de excep. rei iud. si vt. vel si dolo aliquid faciunt, ff. de neg. gest. l. 3. §. si executor. vel si obiiciatur excōicatio iudicis, q̄uis eius sn̄ia non sp retractetur. s̄. ti. proxi. ad probandum. vel aduersarij. s̄. de excep. exceptionem. 11. q. 3. cum excōicato. vel si sit facta nouatio. ff. de re iud. l. 4. §. si quis ex ɔuentione. vel si p̄uenit quadrimestre tp̄s. de appel. si quis. vel si male interpretetur sn̄iam. ff. de app ab executore. vr̄ si obiiciatur qō falsi. C. si ex fal. l. iudicati. vel si non constat ibi, quare debet executioni mandari, supra de præscrip. auditis. vel si obiiciatur exceptio, per quam contenditur retro iudicium nullum, supra de procu. in nostra. C. de procu. licet. expoliationem autem non credimus retardare executionem. [fuisset] no. merum executorem non licere recusare.

SVMMARIVM.

1 *Dolose appellans tenetur ad expensas.*
2 *Expensæ taxandæ per iudicem quæ sint, & quo tempore id facere possit. in nu. 3.*
4 *Appellans quando uocari debeat.*
5 *Excōicationis sn̄ia semper tenet siue prosequatur appellatio, siue nō.*
6 *An possit post tp̄s appellationis prosequendæ præfixum iudicis officium implorari, ut petatur excōicationis sententiam nullam pronunciari,*
7 *An iudex, qui appellationi non detulit, in aliis, quam in excōicatione, poterit conueniri ab eo, qui appellationem suam non est prosecutus.*
8 *Differentia termini præfixi ab homine, uel a iure circa præuentionem.*

CAP. XLIIII.

Sæpe contingit. [Alterius] siue appellantis siue appellati. [occultātis] si procurator occultat mandatum a principio ɔdemnatur dn̄s, vt hic. secus, si postq̄ cępit agere procurator, & factus est dn̄s litis, & sit contumax, vel aliquid malitiose agat, tunc. n. tm̄ procurator punitur de dolo. ff. si quis ius di. l. j. & not. s̄. ut li. non cont. ad hoc. [Later an. con s̄. eo. reprehensibilis. q tn̄ soti appellanti non prosequenti appellationem pęnam imponit, non appella-
1 to. [a parte] ɔquā appellatur. †[Expensarum] & ēt si appellatus non venerit: sed ɔ s p appellationem oportuit ipsum facere expensas, tenetur ad expensas p actiones de dolo, si dolose appellauit, vel ēt actione in factū, si temerarie, argu. ad hoc, quia est iustū, q in expensis hmōi puniat̄. vel officio iudicis, & qa actiones aliæ non sunt, iustū est has dari. ar. s̄. de rescr. ex parte. ff. de dolo. l. j. in prin & § j. ff. de diuer. & tēpo. p̄scr. l. quotiens. expensæ aūt peti possunt quæ fiunt in cā app̄onis emissæ in iudicio, ēt oēs quæ factę sunt post sn̄iam, ēt anteq̄ appellaret, & q̄ factę sunt in cā principali, a qua appellatum est, cum iudex app̄onis succedit iudici principalis causæ, ei licet addere, & diminuere. ȷ. de testa. Raynuntius, in fin. C. de sent. quæ sine cer. quanti. l. j. ff. de vsur. tutor. & quia licet ei reuocare ɔdemnationem expēsarū factā in principali, eadem rōne & supplere, licet veniant iudicis of. C. de sen. q̄ sine cer. q̄ti. l. j. ff. de vsu. tut. & hēt locum, qđ hic dr̄ s̄m quosdam ēt si appellet extra iudiciū. & hēt locū, quod hic dr̄ de expensis ɔperētib. iure actionis, & de expensis quæ fiunt extra iudiciū: pro expensis aūt, q̄ fiunt in iudicio, non ɔpetit aliqua actio, nisi de illis iudex pronunciet in sn̄ia. C. de fru. & li. expē. terminato. C. de post. l. 4. vel eodē die. ff. de re iud.
2 Paulus, in fi. †Et no. q non solū expensæ, q̄ fiunt in iudicio, & q̄ veniunt ex officio iudicis, sed ēt q̄ fiunt extra iudicium, & quæ veniūt iure actionis, taxari dēnt officio iudicis, & postea p iuramentū petētis pbandæ sunt. C. de iudi. sancimus. C. vnde vi, si qn̄. Auct. de iud. §. oportet, quæ gn̄aliter loquitur de oībus expensis. Item ad expensas, quæ fiunt ante lit. contest. iudex ɔdemnabit ex officio suo, & ēt mulctabit ɔtumacem. ff. si quis ius di. non obtemp. l. j. ēt delegatus. ff. de of. eius, cui man, est iurisd. l. fi.
3 †Item no. q licet iudex a prin. non ɔdemnet ɔtumacem ad expensas tn̄ post lit. cont. & sp vsque ad sn̄iam, & ēt in sn̄ia potesit ɔdemnare ad expensas, ēt si sn̄iam ferret pro contumace, & non tm̄ tpe sn̄iæ, sed ēt eadem die, vt dictū est. cū. n. officiū iudicis sp duret a prima citatione vsq; ad finē litis, nō video, quare qñcūq; velit, nō posset ɔdemnare ɔtumacē, siue ante litē cōtest. siue post imò plus, q ēt si ante lit. contest. iudex pronunciauit, nō obstāte exceptione militiæ procuratorē admittēdū, vel non obstante exceptione spoliationis, vel excōicationis, procedendū in cā, & nihil dixit de expensis nihilominus lit. pen. vel in fine litis poterit ad expēsas occasione prædictæ exceptionis reprobatæ factas illū q frustratoriè exceperat, ɔdēnare. imo dicunt qdā, & in his casib. nō poterit appellari a cōdēnatione expensarū, cū decē dies effluxerint a die primæ sn̄iæ. & ista sn̄ia expensarū sit executio primæ sn̄iæ. ff. qđ met. cau. si cum exceptione. §. aliquando. ff. de dolo, arbitrio, nisi excederet in taxatione expensarū, vel nisi proponens exceptionē posset excusari, q pbabiliter proposuit exceptio. licet succubuerit. ff. de leg. 2. quique solidū. §. ēt. & in p̄dicto §. in Auct. de iud §. oportet. Itē vr̄, q iudex pōt post li. ɔtest. reuocare prædictas latas interlocutorias. ff. de re iud. q iussit. alias tn̄ ratū manet, qđ per eos factum est, s̄. de excep. pia. [a parte] ɔ quam appellatur. [approbata] nā si appellatio non reciperet neq; a iudice, neque a parte, non hēt locū hæc ɔstitutio. ȷ. e. interposita. §. 1. [absentem] siue appellantem, siue appellatum. [procederet] per iudicem appellationis.
4 †[Peremptorie] no. nō esse necesse vocari appellantē, ex quo p̄fixus terminus est appellationi, vel a iudice, vel a partib. & tūc necesse est expectari finē termini, vt vel procedat, si appellauit ante sn̄iam, s̄. e. reprehensibilis, & c. p̄sonas, vel vt rata maneat sn̄ia, si appellatum est a sn̄ia, s̄. e. cum sit Roma. Terminum autem a iure statutum pōt præuenire appellatus p modicū tp̄s, si vult, q cognoscat de iustitia prioris sn̄iæ, vel si vult expectare finē legalis termini, rata manet sn̄ia. 2. q. 6. appellatore. Appellator aūt nō hēt necesse expectare, ppe finē anni, sed statim p̄t proseq, ne labat̄ annus. ȷ. e. oblatæ. & generaliter dicimus, q vbi terminus præfixus est a iure tm̄, q siue appellatus, siue appellans sit absens, ad hoc, qđ pcedat, necesse est eū vocari. C. de appel. auct. appellatore. ȷ. eo. p tuas, & c. Nicolao, & ȷ. de priuile. cum olim, sed ratam sn̄iam bene habebit sine citatione solo la-
5 psu anni, vt dictū est. †Sed nunqđ idē dices in sn̄ia excōmunicationis, vel lapsu tpis anni, si non prosequat̄ appellator, q sn̄ia transit in rē iudi. & quidā dicunt, q si excommunicatio p̄cesserit appellationē, hæc qō qōnē nō hēt, quia sn̄ia excommunicationis semp tenet, siue psequat̄ appellationē, siue non, sup. de of. ordi. ad reprimēdā. ȷ. eo. pasto. si vero appellatio p̄cedat excommunicationē, tūc qō locū hēt, & est dicendū, q si inter tp̄s statutū appella. non prosequat̄, est retrò excōmunicatus a die excōicationis latæ. ff. ex quib. cau. infa. l. furti. in prin. C. de tēp. ap. l. pen. §. illud ēt. & si quærat̄, an ea teneant, q̄ medio tpe gessit, s. inter excommunicationem, & tp̄s finitum prosequendæ appellationis. respondeo, q interim vitādus est in iudiciis & in aliis, nisi in cā appellationis prosequendæ. ȷ. de sen. excom per
6 tuas. †Sed nunquid pōt post tp̄s appellationis prosequēdæ p̄fixum implorare officiū iudicis, ut petat sn̄iam excommunicationis nullā pnūciari, vtpote post appellationē latā? arg. q sic, ff. de appel. si expressim. sed vr̄ ɔ, qa ex quo tēpus appellationis prosequēdæ lapsum est, renūciasse vr̄ appellationi, ut iudex ea nō obstāte procedere possit, & ratū sit, quicquid fecit. sup. eod. cū sit Roma. p̄sonas. itē qa hoc dicere nō pōt nisi prosequēdo appellationem: sed si ex alia cā, q̄ ex qua appellatum est, vellet dicere sn̄iam excommunicationis nullā post tp̄s elapsum, puta & quia excōicator nō esset iudex suus, bene posset, & hoc ipsū, s. q post tp̄s appellationis prosequendæ præfixum possit, dicere ex alia cā sn̄iam nullā, vel quicquid aliud factū est, obtinet ēt in negotiis, & extra iudicium habitis obtinet, ut ȷ. ca. proxi. & ȷ. eo. solicitudinē, ar. ɔ pro prima parte, ff. de inof. test. ɔ veterani. §. si quis filius, ff ex quib. cau. maio. necnon. §. pe. vbi dr̄, q intra idem tempus locū hēt exceptio inof. testa. & resti. in īteg. intra quod hēt locū ipsa querela, & petitio restitutionis in integrū. nec mirū, quiā q̄ tēporalia sunt ad agēdum, ppetua sunt ad excipiēdū, ff. de do. excep. purè. ergo eadē rōne, si duæ actiones ad idē competunt, sicut hic cōpetunt, prosecutio appellationis, & officiū iudicis ad dicendū sn̄iam nullam ēt alia cā, q̄ quia post appellationē lata est, puta quia iudex non erat intra idē tp̄s, constringunt̄. hic facilis est rn̄sio, qa semp intra diē tēpus, & actio, & exceptio tollunt̄, si excipiens fuit in mora. si. n. in mora nō esset, perpetuæ sunt exceptiones, sicut patet, si aliqs fuit exhæredatus, q & dū possidet, est in mora, qa hēt q̄relam, q̄ non datur directò ɔ eū possidentē, sed ɔ testm̄. Idem dicimus de restōne. sed in actionib. ɔstat esse ɔriū, quia ad maius tēpus cōpetit vna, q̄ alia ēt in uno & eodē facto, & ad maiorē quantitatē. & hic nō sunt diuersi modi, unus agēdi, & alius excipiēdi, sed vterq; est modus agēdi. unus, quo psequatur appellationē, alter quo directè intētat officiū iudicis ad rescindendam sentētiā ex alia cā, ut no. s̄. de offi. dele. cū ɔtingat. uel dic, quia qđ dr̄, q ītra idē tp̄s restringunt̄ & actio, & exceptio, uel duæ actiones, tunc verū est, ubi simul ex eadē cā oriunt̄, & ad idem tendunt. at hic non nascunt̄ ex eadē cā, sed ex diuersis, nam ex alia cā nascit̄ petitio, qn̄ petitur sn̄ia nulla pronūciari p eo, q post appellationē latā est, q̄ intra tp̄s tm̄ appellationis prosequendę præfixum locum habet. & ex alia cā puta, quia expressit errorē vel quia nō fuit iudex, vel in electionibus, qa non fuerant vocati, qui fuerant euocādi, qđ licitū est, & sic nō obstat, ff. de his, q no. infa. furti, in prin. vbi dr̄, q ɔdemnatus furti non prosequens appellationem efficitur infamis a die latæ sententiæ, quia præ-

textu

Universidad de Deusto Biblioteca

textu appellationis nõ prosecutæ nõ hẽt auxiliũ.sed si alias dicere posset sniam nullã,bene audiret,nec fieret infamis.hic autẽ,vt pmissum est,aliud auxiliũ cõpetit,sup quo audit, & quo pbato apparet ipsum excõicatũ nõ esse.nec facimus drĩam,an in iudicio,vel extra iudiciũ appellatũ sit. Sed oppones ꝯ id,qđ dictũ est supra.ꝙ post transac.tpis appellationis prosequẽdæ nõ põt dicere sniam nullã ex ea cã,ꝙ post appellationem lata est.qũo id,qđ nõ tenuit,puta ꝙ est post appellationẽ, põt fieri ratũ alias p omissionẽ psecutionis appel.respondemus bñ, vt ff.de iu. icer.ff.rẽ ratã hab.l.3.§.falsus,& l.pe.§.vlti.qdã tamen dicũt,ꝙ ꝯ sniam præcedẽtẽ appel.nõ possum aliquid dicere nisi appel.psequatur intra annũ,& sic intelligitur furti actio. sed ꝯ sniam sequen. appellationẽ ẽt post annum põt dicere ẽt de appellatione.sed prius dictũ magis placet.in snia tñ excõmunicationis dicũt aliqui,ꝙ ẽt post annũ possit dici pp appellationẽ præcedentẽ nõ tenuisse,qa non capit effectũ ex taciturnitate, vel tpe,sed ex intentione & potestate excõmunicantis, quæ nulla erit post appel.& qa secũ trahit executionẽ,ĩ.eo. pastora
7 lis.†Sed nũquid iudex,qui nõ detulit appellationi,in aliis, q̃ in excõmunicatione,poterit ꝯueniri ab eo,q nõ est prosecutus appellationẽ suã,qa litẽ suã fecit,vel qa p imprudẽtiã iudicauit? ar.ꝙ sic,insti.de obli.q̃ ex qua.delic.na.in prin.ar. ꝙ nõ, qa culpabilis fuit,ꝙ nõ prosecutus fuit appellationẽ, ergo agere non põt ista actione ff.de euic.Herẽnius,§.vlti.& qa nõ põt psequi cãm appellationis,qa annus elapsus est,nec ea, q̃ pendẽt ex ea, s.ꝙ fecerit litẽ suã, vel alia huiusmodi,quasi eis videat tacitẽ renũciasse,ĩ.eo.solicitudinẽ,ff.si qs cau.si eũ,§.vlt.tñ satis credimus,ꝙ ex causis prædictis possit cõueniri, & ad minus cõdẽnari põt in viginti põdo auri,C.de appel.qm̃ iudi.[eã]appellationẽ.[Vigorẽ]sed in isto casu,si appellãs non mittat procuratorẽ ad psecutionẽ appel.sed ad impetrandũ lras tñ,nõ imputatur ei,ĩ.eo.interposita,§.1.& idẽ ẽt credo de appellato,cũ non sit in culpa qa iudex appellationi nõ detulit.[Appellationẽ huiusmodi]i.terminũ appel.præfixũ.ei.n.põt opponi,ꝙ legitimo impedimẽto detẽtus sit is,q debuit ipsam appellationẽ psequi,
8 ff.si qs cau.l.2.& p totũ.†[Terminũ]si de termino pfixo ab homine loqueris,illũ nec vna die licet puenire nec impetrãdo literas,nec procedendo in cã appe.si loqueris de termino pręfixo a iure,illũ licet præuenire,sed modico,i.per mẽsem ab appellato petẽte confirmationem sniæ,ut non uideatur malitiosè pręuenisse aduersariũ,vt 2.q.6.appellatore ces.literas autem impetrare qñcũq; potest,dummodo cesset malitia,ĩ.eo.oblatæ.appellator autem potest prosequi,quandocunque uult,dummõ nõ malitiosè pueniat & ĩpetrãdo lras,& psequẽdo ap.si oportebit citari appellatũ,æstimabitur & hoc sm arbitriũ iudicis.

SUMMARIUM.

Appellationem extra iudicium an quis teneatur prosequi intra annũ,& quomodo computetur iste annus,& quibus casibus non teneatur.

CAP. XLV.

Constitutus. [Transtulerunt]hæc translatio uotorum hodie non admitteretur, nisi sm tenorem decre.s.de elec.qa pp.in fin.s.si esset absẽns in loco, vnde vocari dẽt &c.ut ibi.[quibusdã]qui non transtulerũt votum:sed in eum ꝯsentiebant expresse p se,quia expresse ꝯsenserant non collata voce in epm.[Epo.]s.illi,qui commiserãt uocẽ epo.[sed vt]dicunt quidam,hoc spãle in legatis,qui de latere se.ap.transmittunt.sed ꝯ est,ĩ.de accu.ad petitionem.vel dic non fuisse de iure,sed quia partes non ꝯdixerunt, Papa stat tali instructioni. Alii dicunt,ꝙ pp mora,q̃ periculosa est in electionibus in eis,spãliter ꝯcessum est,ar.sup.eo qua frõte.§ j.& ĩ.e. oblatæ,§ vlti.vel potes dicere,quod hic dr esse ius cõe, quia si appellet ab aliquo iudice,& maximè extra iudiciũ, & postea ille,q dr appellatus,corã eodẽ,a quo dr appellatũ,vel corã superiore,vel quocũq; alio psequat ius suũ super eo, de quo dr appellatũ,& aduersarius dicet,dñe nõ dẽs te ĩtromittere de hoc negotio,qa sup eo appellaui ad Papam,si aduersarius neget appellationẽ,vel ꝯfiteatur eã,sed dicit,ꝙ p eã nõ transfert iurisdictio ad iudicem appel.qa nihil factũ est ꝯ appellationẽ, ut dicit tps appellationis psequẽdæ effluxũ,bene audiet huiusmodi replicationes,& pbationes sup eis.Et sic erit ar.op.ĩ.eo.Ro.§. si verò.nisi fortè superior incępisset cognoscere, qa tunc cãm a iudice ap.attentatã nullo mõ inferior tangere deberet,sup.de of.dele.pastoralis.§ 2.vbi no.sed his ꝯdicere vr lra,vbi dicit, ꝙ intromisit se de cã ista,nõ vt derogaret appellationi,sed ut causam instructã remitteret.sed dic, ꝙ bene legatus iure legationis poterat cognoscere,& poterat sup hmõi probationes recipere,sicut quilibet alius ordinarius,& hoc non faciebat, ut derogaret appellationi,si appellatio tenebat, sed de hoc volebat cognoscere,vt dictũ est,an ad superiorẽ p appellationẽ eẽt iurisdictio deuoluta,an apud se remãsisset,& snia super hoc lata pIudicabit partib.nisi appellent.ff.de iudi.si quis ex.ĩ.eo.solicitudinẽ.[Assensu] no. ꝙ appellationẽ extra iudicium tenet qs psequi intra annũ.quod fateor verũ esse cõputato anno a die, quo fit ꝯ appellationẽ.nã tunc incipit ap.tenere,& nõ ante diẽ grauaminis currit annus C.de pscr.30.ann.l.si.§.illud aũt, & §.si.& sunt hæc vera,nisi recedat ab appellatione,vel qa appellãs renũciet,vel qa cã est iniusta,quare appellatio cesset.ĩ.eo.solicitudinẽ,vel qa ille,a quo appellat,remouet grauamẽ.ĩ.eo.cũ cessante.[Ne tñ]q.d.& si.11.nõ sũnt admittẽdi ad psequendã appellationẽ,tñ si volũt excipere,nõ tanq̃ appellãtes,audiendi sunt,sed nec cogunt excipere,nisi velint. & iõ nõ excipientib. eis mãdat inquiri de sequẽtib.hic in lra,vel reiecta appellatione pcedit Papa ex offõ.[Exceptiones]pposita ꝯ electũ in decanũ petentẽ ꝯfirmationẽ,licet lra vr ꝯdicere in prin.vbi dicit, ꝙ eps ꝯtulit ei decanatũ,ergo erat ꝯfirmatus,nõ ergo rẽ petebat,sed expone ibi,ꝯtulit decanatũ,i.ius in decanatu petẽdo p electionẽ,q̃ de eo fecit:nõ.n.eligendo ꝯfirmare intelligitur,ut no.s.de ele.cum inter ca.vel dic,ꝙ hic uocat exceptiones cãs, quas pponebãt ꝯ electionẽ petẽdo eã cassari.sępe.n.hæc exceptio vocat actio.ĩ.de acc.sup his.vbi dr, ꝙ trib. modis agit de crimine,& no.s.de postu.pla.c.j.vel dic,ꝙ ẽt si pꝯfirmato dẽt hri,tñ excipit.no.s.de cã pos.cũ olim.[facto epi]i.iure sibi q̃sito p collationẽ epi [nitit]mõ.[ptermissis.]i.cõtẽptis. pdictis 11.[translatione]illi,q cõmiserunt vices suas epo, tali tenore cõmiserunt,si illi.11.secum conuenirent. [nominationem] 11.elegerãt,vel nominauerant alium,de quo hic nõ fit mẽtio.

SUMMARIUM.

1 *Iuris ignorantia neminem excusat.*
2 *Rationabilis causa appellationis extra iudicium emissæ non cassat,quod ante appellationem factum est.*
3 *Confirmationis effectus impeditur per infamiam.*
4 *Confirmationis effectus non retardatur per appellationem non iustam.*
5 *Per appellationem non suspenditur confirmatio.*
6 *Exceptio nil aliud est,quam actoris uel intentionis inclusio.*
7 *Qui modi agendi sunt post confirmationem.*
8 *Nunquid episcopus ante adeptam possessionem teneatur petere cõfirmationem,vel ordines.*

CAP. XLVI.

Constitutis. [Duob.]Quidã dñt,ꝙ hoc hodie eẽt ꝯ formã,si se astringerẽt ad duos tñ, qđ esset ꝯ formã s.de elec.qa pp.Tu dic tñ de duobus posse fieri scrutiniũ,& cõpromissum,cũ nõ sit phibitũ.imo hoc inuenit, ꝙ tñ duo de suo collegio eligãt,si sit ibi dignus.41.di.nullus.3.vel idẽ de alia certa ecclesia.ĩ.de ver.sig.abbate.s.de ꝯsue. cũ dilectus.[Appellauerit]q̃rit,si post talẽ appellationem missus fuisset in possessionẽ ppositurę cãcellarius,& postea pronũciata esset iusta appellatio,an cãcellarius põt recuperare sua priora bñficia & maximè si essent alii collata?Rñ.nõ,si talia erãt prima beneficia,q̃ hñt curã aĩarũ,vel psonatus,alias aũt licet.ĩ.de
1 pb.de multa,ar.21.q.2.si quis iam.†Si dicis,nec obst. quia non hẽt pacificam possessionẽ,& qa adhuc pp appellationem põt cassari eius electio,ar.de accu.sup his.intelligimus. n. ꝙ debet & sufficiat hre pacificã possessionem de facto,& si de iure non habeat,cũ iuris ignorantia clericũ, maximẽ platum non excuset,ut s.de temp.ordi.c.vel nõ est.Itẽ appellatio ei pdesse non põt,cũ ei non detulerit.s.e.ꝯstitutis,an sit.nec.n.iudicis actoritas excusat,ut ĩ.eo.dilectis.circa fi.& s.de temp.ordi. dilectus. Si aũt non esset appellatũ,& intrasset possessionem secũdę ecclesiæ,siue qñ intrauit,mouebat sibi lis siue non,priora beneficia nõ recuperat,ar.21.q.2.si quis iã. Si verò sit ꝯfirmatus tñ, nec habuit possessionẽ,prima beneficia retinet. 92. dist. si qui epi.arg.ꝯ.72.dist.placuit.Sed illud loquit de adepto possessionẽ,de hoc ẽt no.ĩ.de præbẽ.de multa.[Alia]hoc licet, quãdo appellat a snia.C.de tẽp.ap per hãc.ante sniam autẽ no.[explicare]inter istum tex.& hunc sequentẽ §.nos ergo,deficit totus iste sequens,sm ꝙ cõpertũ est in registro,& incipit,Nec appellatio,q̃ post cõfirmationẽ obiecerat,confirmationis factũ debuit impedire,qm̃ a minori parte ꝯ constitutionẽ maioris & sanioris nulla rõnabili cã obiecta,vel ostensa interposita fuerat, quia & decanus appellans rationabilem cãm suæ appellationis
2 nec opposuit,nec ostendit,nos ergo &c.†[Rationabilẽ]& idẽ ẽt,si rationabilẽ cãm appellationis expressisset. nam rõnabilis cã appellationis emissæ extra iudiciũ non cassat, quod factum est ante appellationem,nec impedit eius executionẽ, vel effectum,sicut hic erat,ꝙ ꝯfirmatio hæc,de qua hic loquit, fuit facta sine solẽni causæ cognitione,quod factũ tenet.s.e.c. proxi. licet melius esset si esset factũ cũ causę cognitione. Secus autẽ est in appellatione emissa in iudicio,qa illa suspendit sniam,& effectũ eius.ff.ad Turpil.l.j.in fi.& s.de off.dele.c. pastoralis §. præterea.Itẽ secus in his,q̃ fiunt post appellationẽ, quia illa bñ impediunt p appellationem ẽt extra iudiciũ emissam s. eo. ad audientiã.nisi sint talia,quæ sequunt ex his,quę pręcedunt appellatio-

pellationẽ,sicut est hic.Nam sicut appellatio non impedit pcedentia,sic nec ex eis sequẽtia.vnde ex quo ꝯfirmatio præcessit appellationẽ,appellatio nõ dẽt impedire effectũ ꝯfirmationis.
3 †Et intelligo vera,nisi infamia esset,qa tũc bene impediret effectus ꝯfirmationis.ĩ.de accu.accedẽs,& no.s.de cau.pos.& proprie.cũ olim.Alii dicũt,ut no.in gl.quæ incipit, qa appellatio. fatemur tñ,ꝙ talis appellatio negotiũ huius ꝯfirmationis trãsfert ad superiorẽ.alii dicunt,& nõ improbabiliter,ꝙ confirmatione facta ẽt in forma iudicii non valet appellatio, nec est ei deferendũ,nisi assignet iustã cãm appellationis,arg.opt.hic, & melius in additione hic posita,quã extraximus de registro,& ar.ĩ.de his,quæ fiunt a ma.par.cã.c.j.Si aũt rõnabilẽ cãm su ꝯtiat,suspendet effectũ confirmationis pcedentis,& p ꝯñs nullũ sortiet effectũ,vt hic colligit arg.a ꝯrio sensu.Si aũt appellet a ꝯfirmatione extra iudiciũ iam facta,nullo mõ suspendit cõfirmatio,nec effectus eius,quod ex eo probatur, quia non dr ꝯfirmationẽ nõ tenere,ut plenius in gl.ño.q̃ incipit,qđ est &c.ver. talis.verumtamen appellatio valet ẽt extra iudicium facta, & ẽt in pce.grauam ne ad hoc,ꝙ negotiũ trãsferat ad superiorem hoc mõ,ꝙ nullus iudex ordinarius poterit se intromittere de negotio,sup quo appellatũ est,nisi iudex appellationis, nisi renunciet appellationi tacitẽ,vel expresse, s.de elec. statuimus. appellatio.n.extra iudiciũ pprie fit a grauamine futuro.s.eo. ꝯsuluit.1.& 2.ĩ.c.ad audiẽtiã,s.c.proxi.ĩ.c.bonæ me. In his.n. omnib.tñ a futuro,vel instãti grauamine appellat,& nõ a præterito.Secus aũt est in iudiciis,vbi nõ appellat, nisi a præterito grauamine,ĩ.eo.ut debitus.appellatio autẽ, de qua loquitur hic,q̃ fuit facta cõfirmatione facta in forma iudicii,sicut in litera apparet,ideo non fuit admissa,qa nulla iusta cã fuit admix-
4 ta appellationi †[Cõfirmationis effectũ]qa appellatio nõ fuit iusta,& ideo non retardet ꝯfirmationis effectus. Si aũt esset iusta,bene retardaret,& si pcederet vltra, reuocaretur hoc ipso, quod factũ est,postq̃ translatũ esset negotium ad superiorẽ per appellationẽ,ĩ.e.vt nostrũ,& de accu.accedẽs,s.e.bonæ me. Si autẽ possessionem hẽt ante appel.pp appellationẽ non omitteret cõmodo possessionis vti,licet si post pbaret cãm appellationis fructus restitueret,C.de rei ven.si funt.C.credi.ven. pig.
5 imp.nõ pos.l.j.†Item credimus,ꝙ non esset audiendus appel.si appellaret tñ,ne inuestiretur,quia confirmatio non suspenditur p appellationẽ,ergo in omnib.dẽt suũ effectũ cõsequi,sed appellandum est a grauamine,quod fit in cõfirmatione,vel potius ab ipsa ꝯfirmatione,quæ postq̃ est sic appellatione suspensa,ff.ad Turpil.l.j.in fi.& p ꝯñs omnia alia suspenderentur. & sic intelligit ĩ.eo.ad nostram.& repete quæ no.sup.de cau. pos. cũ olim.plus placet,quod dr in gl.quæ incipit,& idẽ est.[Effectũ]qui est administratio,dic,ut diximus s.de cã pos. cũ olim. talis est qõ.vacante præbenda in ecclesia Parisien. intellexit capitulũ,ꝙ eps uolebat eam conferre A.Parisien.tunc capitulum comparuit coram epo dicens,iste,quem vultis facere canonicum Parisien.est illegitimus,& homicida,& hoc uolumus incontinenti probare coram vobis.vnde supplicamus,ꝙ talẽ hominẽ non aggregetis nostro collegio, & si ꝯfeceritis, appellamus.eps tamen nihilominus dedit ei præbendam, & stallum in choro,& locum in capitulo in signum possessionis.quærit, an teneat talis prouisio,& an canonici,& alii debeant eum habere pro canonico,& sibi de iurib.canonicalib.respondere?Sol. si appellatio est interposita ex prædictis causis,vel aliis legitimis, dummodo obtulerit se eas probaturum,& ẽt si ita veræ comperiuntur,prouisio post facta nõ valet.imo plus vr, ꝙ idẽ est, ẽt si corã epo non obtulerit se probaturũ,nã ex quo hoc est,nõ obstante tali prouisione,q̃ nulla est ipso iure,tenet prouisio facta ab aliis,ad quos deuoluitur potestas eligendi,vt habes expse sup.de elec.bonæ memo.Mag.& c.auditis.& in isto casu male fecit eps,si faciat sibi responderi de iuribus canonicalibus, & impediẽdus est effectus talis prouisionis,& confirmationis,cũ nulla sit prouisio facta ab eo.& si cõ superiore agatur, ꝙ faciat ei respondere sicut canonido,& excipiatur ꝯ eum,cum non teneat prouisio de eo facta post talem appellationẽ, probata appellatione inueritate causarum absoluerent rei,cũ p hoc prouisio facta appareat esse nulla. Illud aũt non sufficeret ad absolutionem eorũ,si probaretur,ꝙ agitur cã super statu eius.i.an sit illegitimus,uel homicida,vel an prouisio eius teneat, vel non, imo hoc non obstante,nisi opponant & probent,sicut supra diximus,condemnabuntur ad rñdendum sibi sicut canonico, cũ interim habendus sit pro canonico,quia prouisio hẽt uim non tantum electionis,sed ẽt confirmationis,& cõfirmato, quam diu toleratur,etiam lite pend.obediendũ est ei.8.qõ.4.nonne, sup.de elec.transmissa,& li.pen.nihil innouandũ est 11.q.1.qa res.nec obst. ff.de excep.l.fundũ,& l.fundi, quia sicut ibi dicit idem non admittitur ad vendicandũ fundũ, & seruitutem petendã eidem fundo.Ita hic nõ dẽt iste canonicus,dũ impugnatur status eius,admitti ad petendũ,ꝙ sibi sicut canonico respõdeatur.Respondeo,ꝙ ibi loquitur,quando idẽ agebat ad vtrũque.hic aũt iste canonicus nõ petit canonicatũ,quia p prouisionem epi eũ hẽt,sed agitur de hoc ꝯ eũ,& dr nõ valere, & tunc non prohibetur agere,ut sibi respondeant tanq̃ canonico.fatemur tamẽ,ꝙ illi qui debẽt ei respondere de iurib.canonicalib. bene faciunt,si sciunt veras causas appellationũ,si ei nõ respondeãt,arg.ĩ.eo.dilectus,nisi cogantur,ut no.ĩ.de sen.excom.inquisitionis.Si aũt nulla appellatio,sed ꝯdictio præcesserit prouisionẽ,vel ẽt si pcessit appellatio sine cã,licet cã subesset, vel ẽt cum cã,sed non erat vera cã appellationis,tunc eps pp talẽ ꝯdictionem,vel appellationem non debet dimittere, quin puideat,& sibi faciat tanquam canonico responderi,& non impedietur effectus suæ confirmationis,ut hic,imo plus est, qa si post talẽ puisionẽ fiet electio ab his,ad quos ex hac cã deuoluitur potestas eligendi,non valet hæc secunda electio pp hanc solã cãm,quia est facta post aliã,q̃ erat aliqua,licet primã electionẽ cassari ꝯtingat pp aliquã cãm,ut exprese hr sup. de ele. considerauimus, vbi no.Sed ꝯ.ĩ.eo.ut nostram.so.ibi, & supra de cã posses.& propri.cum olim.Hoc tñ bene fatemur,ꝙ si eps per stallum chori,& locũ capituli,uel alio legitimo modo dedit ei possessionẽ canonicatus,ꝙ defendendus est in possessione sua quousq; ꝯstat de sua appellatione & de ueritate cãrũ. ĩ. de insti.cum venissent.sed postquam constiterit de eis, coget oĩa restituere,quæ percepit,ĩ.eo.bonæ memo.quia tũc primo incipit cõstare,ꝙ possessio s.data fuit iniusta.tñ hic no. ꝙ post quã superior incipit cognoscere de appellatione,eps, vel alius nõ põt dare dictæ pbendæ possessionẽ, nec tenet datio,nec defendẽdus est in tali possessione,licet,si data esset possessio post appellationẽ anteq̃ superior inciperet cognoscere, defendẽdus esset in possessione,sed postq̃ superior incępit cognoscere,non hẽt se intromittere inferior,quia iam ad superiorem vr negotiũ reuocatum,& quia plus valet reuocatio,q̃ appellatio,ĩ.eo. vt nostrũ.Item dicimus,ꝙ a principio,qñ iste eps nolebat possessionẽ dare canonico si appellasset capitulum, sed eps nihilo minus dedisset,tamẽ tuẽdus est in possessionem,quousq; constat de prima appellatione,& veritate cãrum, quia hæc appellatio est extra iudiciũ:secus aũt, si in forma iudicii procederetur. [In modũ]sed quare nõ potius admittitur ad excipiẽdũ, q̃ ad accusandũ,vel ad denunciandũ,sup.de iureiur. quemadmodũ, ff.de superfi.l.j.dicũt quidã hoc cõtingere pp præsumptionem malitiæ,q̃ erat ex parte decani,arg.sup de rest.spo.literas, & qa odiosę sunt accusationes,& cum maiori difficultate prosequũtur accusationes,qa onerant ĩ tallione.2.q.8.§.vl.& q. 3.c.j.&
6 2.†Itẽ facilius repellit a denũciãdo,ut si nõ admonuit, & si no ex charitate pcedit.2.q.1.si peccauerit.& qõ.7.accusato.tu dic, ꝙ cũ exceptio nõ sit aliud,q̃ actionis,vel intẽtionis exclusio.ff. de excep.l.j.& 2.& hic cũ iam p ꝯfirmationem ꝯsecutus sit suã intentionẽ,nõ est ꝯ ꝙ dẽt exceptio,arg.opti.ĩ. eo.pastoralis. §. vlti.q̃ nõ datur,nisi circa accusationẽ,uel intentionem.ff. de excu.l.j.sed nec appellationẽ prosequẽdo põt aliã prosequi cãm, nisi quæ expressa est,& licet cõfiteamur sniam cõfirmationis diffinitiuã,& iõ vr, ꝙ posset prosequi nõ solum cãs expressas, sed alias.C.de tẽpo.ap.per hãc.Illud tamẽ intelligimus hrc locũ,ubi ordine iudiciario seruato super cõfirmatione pnunciauit.sed si sũmmatim cognosceret,nec tunc põt dici diffinitiua snia,sed pceptum,vel factum.& in hoc casu necesse est cãm exprimere.ĩ.e.ut debitus.Sed dices,cũ nondũ lata sit snia sup appellatione,& adhuc sit in pendenti confirmatio,quare nõ interim admittitur excipiendo ꝯ eũ?Respõ.ꝙ excipiendo non admittit,quia si vellet omittere appellationẽ, statim transiret pceptũ,vel factũ ꝯfirmationis in rẽ iudi. Si aũt utrunq; prosequi vellet,nõ posset,cũ se nõ patiant,quia fieret præiudicium ꝯfirmato,q dicit suã ꝯfirmationem tenere,& ideo non hret locum exceptio.vel dic,ꝙ notoriũ iuris erat,ꝙ appellatio ex prædicta cã emissa non tenebat.vñ non põt dici ꝙ in pendenti esset causa appellationis. vel dic,ꝙ ꝯfirmatio extra iudicium facta ptextu alicuius appellationis sequẽtis nõ suspendit,ut no.in gl. idẽ
7 est.†[In modũ]no.qđ post ꝯfirmationẽ nõ sunt alii modi agẽdi,nisi accusando,vel denũciãdo,nec est modicũ pp difficultates accusationis quas habes 2.q.8.p totũ,& q.7. si quis quærendum,& q̃ in multis aliis iurib.inueniunt.& pp modicas pęnas denunciationis,ut no.ĩ.de despõ.impu.ad dissoluendum. grauius.n.esset ei,si pcederetur ꝯ electũ,& confirmatum sm modos,quos no.s.de elec.dudũ.& hoc est verũ,qa nõ põt agi nisi his duob.modis,nisi aliquid restaret agendũ,puta consecratio, vel ordinatio.tũc.n.bene ageret excipiẽdo.ĩ.de accu.sup his.s. de elec.cũ dilecti.Sed tñ vr,ꝙ ẽt tunc non debeat impediri effectus ꝯfirmationis,s.ꝙ nõ habeat pacificã possessionem,sed si talis esset psona ꝯfirmata,quæ consecrationem, uel ordinationẽ requireret,& ipse interim anteq̃ possessionem hret cõsecrationem, uel ordinem peteret, bene admitteretur excipiens ꝯ eũ.& hoc eã rõne est,qa exceptio admittitur nõ solum ꝯ ꝯfirmatio-

Universidad de Deusto Biblioteca

mationē,ſed ēt ꝯ ꝯſecrationē.23,di.illud.ĩ.de accu. ſuper his, Itē quia vr̄ renunciare beneficio.qđ hēt;ne quis interim poſſit eū accuſare,petēdo ordines,vel ꝯſecrationē.Itē ꝙ durior eſſet aduerſarius poſt ꝯſecrationē,q̃ ante.vel ordinationē,q̃ ante,qa difficilius deponitur iā promotus,q̃ promouendus,vt ſ.de renun.niſi cū pridē.§.pſona.ſup.de tēp.ordi.ex tenore. ſed ſi nō petēte electo ordines,vel ꝯſecrationē,ſed ſic vult manere, quo uſq; pacificā poſſeſſionē nāciſcat̄.nō vr̄ aliquis excipiens, vel accuſans ꝯ eū admittendus, vt hic.Et ſi obiiceret̄,ꝙ dēt petere ordinationem,uel conſecrationem,ut ſup.de ele.cum in cunctis,& de tranſ.epiſ.c.2.§.ſed neque,& ideo ꝯ eum excipi poſ-
8 ſit ac ſi peteret.† Reſpondeo.non eſt verum,ꝙ cogatur, vel teneatur petere cōfirmationem,vel ordines, niſi primo adeptus fuerit poſſeſſionē pacificam,ar.92.diſt.de epis autē.& c,ſequē. alii tamen dicunt ꝯrium.ſ.ex quo ꝯfirmatus eſt,tenetur petere ordines,& conſecrationem,& vnr̄ iuſta rōne moueri, quia cū epatus non pp tpalia,ſed pp Deum & curam animarum ſit recipiendus,vt in primitiua eccleſia faciebant,qn̄ nihil habebāt. 12.q.1.c.2.& c.futuram,& c.vendentes.8.q.1.ſciendū,& c.ſeq. ergo pp vſurpationem temporalium non dēt dimittere,quin ordines,& ꝯſecrationem recipiat,& pꝯñs ꝯ eos poterit excipi. nec obſt.iſta decre.vbi nullos ordines petebat, nec ratione dignitatis petere tenebatur,vel dic,ꝙ hi prohibentur, & etiā directo accuſando procedere ꝯ hunc electum, vel confirmatū, quia ipſi ſoli erant,qui impediebant, quominus adipiſceretur poſſeſſionem pacificam.& ideo ēt ſi ordines peteret, nec excipiendo,nec accuſando admitterentur,ut hic:ſed ſi alius impediret eius pacificam poſſeſſionem,tunc bene admitterentur ꝯ confirmationem,etiam ſi non haberet pacificam poſſeſſionē excipiendo,ſi adhuc reſtaret vel conſecratio, vel ordinum ſuſceptio,etiam forte directa accuſatio,quia non eſt hic expoliatus,licet non ſit admiſſus,ut no. ſup. de cau. poſ. cum olim, tamen quidam in hoc vltimo caſu contradicunt.

SVMMARIVM.

Appellatio an dicatur iuſta, eo ipſo quod locus non eſt tutus.

CAP. XLVII.

Ex parte. [Vel tui] ideo dicit,tui,quia ſi poteſt ſuos procuratores mittere,tenetur.[niſi iudices] hic videtur,quod iuſta ſit appellatio eo ipſo, quod locus non tutus aſſignatur,& ſi non petit locum ſecurum,ſed iudex eum ſibi offerre debet.

SVMMARIVM.

Appellare iuſta cauſa aſſignata,niſi eam ſe offerat probaturum,non ſufficit.

CAP. XLVIII.

Significauit. [Sigillum] per hoc ſigillum,quod citationib tm̄ deputatū eſt,nō pōt qs cōſtitui procurator,ſecus,ſi adeſſet alterius ſigillū, & notum. C. de teſta.ſi unus,& maximè ſi ſigillās aliud ſigillū non hēt.[carū] ſup.de reſcr.ex parte olim,& ſup.de proba.licet. ff de ꝯdi. & demō.falſa.[appellatū] & ēt ſubſit veritas allegatarū cārū, vel alterius ipſarum.nam alias appellare cauſa aſſignatā,niſi eam ſe offerat probaturum,non ſufficit.ĩ.eo.interpoſita,& dic,ut ibi.

CAP. XLIX.

Significantibus. Hæc decre. poſita eſt ſup. de libelli oblatio,c.2.

SVMMARIVM.

1 *Terminus,qui perficitur appellantibus,triplex eſt.*

CAP. L.

Ex inſinuatione. [Iudex] ſ.coram quo cā agebatur.[Aduocatus] non dr̄,ꝙ hæc ſit appellationis ſufficiens,imo ꝯ habes ſup.de of. iudi.c.1.
1 [legitimas] 2.q.6.anteriorum.† [Legitimas] triplex eſt terminus qui præfigitur appellantib.Primus ad iter arripiendū. ſup. eo.peruenit,Secundus ad repræſentandum ſe Papæ.ſup. eo. perſonas,ſignificauit. Tertius eſt ad terminandū cām appel.ſup.e. cū ſit Roma.& hic terminus tm̄ a lege,& nō ab homine præfigitur,ut hic.Terminus aūt,de quo hic dr̄,ſ.ꝙ redeat a pſecutione,nō a lege imponit̄,nec ab homine imponi pōt. [Ad terminū li.quouſq; unus mēſis tm̄ ſupereſſet de anno, quia præfixio termini ēt a iudice facta non valebit ſuper executione ſententiæ [expectato] & malè,ut no.ſup.eo.ſæpe. [mandamus] vr̄,ꝙ non deberet aliis cām cōmittere iudex;ſed coram primis iudicibus debebat partes remittere.ĩ.eo.vt debitus.reſpon.hoc eſſe de ſpeciali gratia, vel dic hoc eſſe de iure mero, quando literæ impetrantur ante tempus appellationis præfixum,quod etiam eſt notorium ex actis,quæ inſpicere, & ex eis procedere poteſt iudex appellationis etiam parte abſente.

SVMMARIVM.

1 *Admittitur generalis appellatio.*
2 *Quamuis eccleſia ſit alicuius monaſterii, datur tamen epiſcopo cathedraticum,& etiam alij cenſus.*
3 *Veriſimilis cauſa quæ dicatur, & quæ probabilis.*
4 *An ſit idem ex iuſta cauſa appellare,& ex veriſimili.*

CAP. LI.

1 **Bonæ me.** [Quis.] Not. † generalē appellationē admitti.ar.ꝯ.ſ.e.c.2.& c.conſuluit.Sed licet hic eſſet vaga quo ad moleſtatores, erat tamen determinata quo ad eccleſiam de qua agebatur,& ibi de hoc no. [eiecerūt] vnde petebant reduci in eum ſtatum in quo fuerunt tpe appellationis emiſſæ, & fructus medii tpis ſibi reſtitui, non habito reſpectu moleſtatoris,vel moleſtationis.Nam & moleſtare eū dr̄,& ꝯ eius appellationem facere non tm̄ qui expoliauit, ſed ēt ſi ꝯ eius voluntatem eam tenet:nec eſt hoc ꝯ id,quod no.ĩ. de his,q̃ fi.a ma. par. ca. c.j. ꝙ appellans extra iudicium nō tm̄ dēt probare cām app iuſtam, ſed ēt veram, qa & hic non fuit reſtitutus,niſi ad ea,q̃ probauit ſe poſſediſſe tpe emiſſæ appellationis.probauit ergo verā cām appellationis,ſ.ſe poſſediſſe, & poſtea ea,q̃ poſſidebat tpe appellationis, ad Archidiac. perueniſſe,& per eū moleſtatū fuiſſe,& cā appellationis nulla erat alia hic,niſi nō moleſtes me ſuper cuſtodia eccleſiæ, nec debes me moleſtare, quia ego ſum in poſſeſſione eius pacifica, & paratus ſum ſtare iuri.Et hoc magis approbo, q̃ quod dr̄ in gloſ. probabilem.[Arch.] ad quē deuenit iſta eccleſia,vel dicti laici noīe dicti Arch. eū eiecerunt. [tm̄ datur] hic procurator non bene rn̄dit,quia eius rn̄ſio ſit de proprietate,quæ licèt ptineat ad Archi.non tn̄ pōt impedire, quin debeat reſtitui poſſeſſio in eo ſtatu,in quo fuit tpe appellationis emiſſæ,qđ Abbas ſan-
2 cti Aug.petebat.[de iure cōi.] 63.diſt.ſi imple.† [Vſi fuerunt] licet diceret ſe vſum fuiſſe,non tn̄ probauit. ſed ſi probaſſet ſe vſum,non tn̄ probabat ſe poſſediſſe tpe, quo Abbas primo intrauit. Nam tunc forte licuiſſet Archi. vim ui repellere. ſ. de reſti ſpol. olim.C.vnde vi.l.j.& nō obſtat appellatio. [poſſedit] licet Arch.hæc peeperit, nō ſequitur pp hoc, ꝙ eccleſia fuerit ſua,vel ꝙ eius noīe poſſideatur. Nam licet eccleſia ſit alicuius monaſterii,tn̄ datur cathedraticū epo.& ēt alii cēſus.ĩ.de do. paſtoralis.[veriſimilib.] vide.q̃ no.ſ.de ma.& obe.dilecti,& ſ.
3 eo.ti.ꝯſtitutus.† [Veriſimilibus] pbabilem cām dicimus iuſtā. veriſimilem dicimus,quæ a iure approbatur, & q̃ de iure obtinet.vnde & veriſimile eſt,ꝙ ſi fecit quis,quod ius aliis facere pcipit,quod bene fecit.v.g.hic appellauit Abbas,ne quis eū moleſtaret ſuper poſſeſſione eccleſiæ eiuſdem,quæ de ſuo patronatu erat,cā probabili aſſignata.hac.ſ.cum ego ſum in poſſeſſione cuſtodiendi eccleſias meas,quæ eſt bene veriſimilis,id eſt de iure approbata. veriſimile & probabile eſt, ꝙ ex quo monaſterij eſt eccleſia, ꝙ habeat ibi cuſtodiam tpalīū, ſicut eis rō eorū reddi dēt.16.q.2.c.2.ĩ.de cap.mo.c.j.& ĩ.de priui. cum & plātare.§.in eccleſiis.bene facit ad hanc decre. ĩ.eod.dilectis. Nec credimus,ꝙ p talem appellationem ille, qui eſt in poſſeſſione dēt retardari vti poſſeſſione ſua,arg.arg.infra de iure pat. conſultatio.C.debi.vendi.pi.l.j.nec ꝯdicit hæc decr. qa Archi.non poſſidebat. uel ad minus incertū erat eū poſſidere, cū Abbas negaret, q de facto tūc poſſeſſioni incūbebat.C. quib. ad li. p. nō licet.l.3.vn̄ cū negaret,& appellaret ex pbabili cā, anteq̃ hēbet aliquid,reducēdus eſt in ſtatu, quo erat tpe appellationis. nec eſt ꝯ in elect. vbi vr̄,ꝙ ſi appellaret ex probabili& veriſimili cā,non reducitur ad ſtatum tpis appellationis,niſi & cā probaret.ſ.de ele.cum inter ea.Sed certe non eſt ꝯ, quia nō eſt ueriſimile,nec in iure dr̄,ꝙ quis morbo caduco laboret, & no. q iſte tenetur pſequi appellationē hāc intra an. ex quo factū eſt ꝯ appellationē.ſ.eo.ꝯſtitutus,ubi de hoc. Sed q̃res, ſi quis appellaret,ne vendas talē,quæ ſua eſt,& cā iſta probabilis eſt. ergo ſi uendat, ante oīa reſcindenda eſt venditio, vt reducat in ſtatū appellationis emiſſæ,qđ falſum eſt.C.de rei ven. ſi fund. ſed rn̄.quia nō eſt veriſimilis hæc cā, i.a iure probata, ſicut eſt illa,de qua loquitur in hac decre.& infra eo.dilectis.ibi. n.ꝯſtabat rē non eſſe appellantis,ſiue denunciantis, nec credendum erat hoc p ſe aſſerenti,ar.ff.de interro. ac.l. de ætate.§.j. hic. n. ꝯſtabat eū eſſe patronū,nec pars Arch hoc diffitebat̄,& ita ueriſile erat,ꝙ haberet cuſtodiā.Sed dices,nonne ſine appellatione hoc idē ꝯſecutum fuiſſet monaſteriū per īterdictū,vnde vi? rn̄deo q non, quia in interdicto oportuiſſet monaſteriū probaſſe poſſeſsionē,& ſpoliationē factā p eum,ꝯ quem egit.ſ.de reſt.ſpo.cū ad ſedē.ſed hic,ſ.qn̄ petit reduci in ſtatū priſtinū, in quo erat tpe appellationis,ſufficit ei pbare tantummō, ꝙ tpe appel.rē detinebat, ēt ſi nihil de expoliatione probet. nec impedit reſtōnē expoliatio a quocūq; facta,nec ēt nocet, ad quēcunq; poſſeſſio puenerit, ſm ꝙ hic ſatis expreſſe patet. Sed opones,nonne idē dicendū eſſet, & ſi non ex ueriſimili cauſa appellaret,ſed ex cā iuſta.v.g.ſi diceret monaſtriū, cum igitur ego ſim in poſſeſſione cuſtodiæ huius eccleſiæ,appello, ne quis me moleſtet.nā hæc cauſa appellationis,vbi non fit mentio q eccleſia ſit de patronatu monaſterii,& ſi iuſtā cām hēat,tamē non eſt ueriſimilis, quia potius deberet rōne cuſtodiæ ad Ar-
4 chi.ptinere.63.di.ſi in plebib.ĩ.pe inſti. cū veniſſent.† Rn̄deo nō eſſe idē vbi appellat ex veriſimili cā & iuſta, & vbi ex iuſta tm̄,quia qn̄ quis petit reduci in ſtatū,in quo erat tpe iuſtæ appellationis,ſed nō veriſimilis,ſi illā rem tenet ille ad quē ius illud pertinet de iure cōi,p hanc petitionē quantūcunq; probet, ꝙ tpe app.detinebat,niſi iuſtā poſſeſſionē probet,nō auferetur ab eo,q poſſidet ius,qđ ad eū de iure pertinet, ut reſtituat̄ priori.& eſt rō,quia cū petit appellans ſe reduci in ſtatū,in quo erat tpe appellationis,nō eſt hoc poſſeſſoriū iudicium,in quo nihil aliud inquirat̄ niſi de poſſeſſione.immo & inquiret̄ de proprietate iuris,ſ.ad quem ſpectat de iure. vn̄ debent admitti probationes hmōi poſſidentis mō,ſiue ſint de iure, ut in Archid. ad quē pertinet de iure cuſtodia eccleſiarū.ſiue de facto, ut ſi vellet probare ſpālem ꝯceſſionem ſuper cuſtodia eccleſiæ, de qua agit,ideoq, & ſi ille,qui nunc poſſidet,nec de iure,nec de facto probauerit,ꝙ cuſtodia ad eū pertineat,obtinebit.nā cū de poſſeſſione & proprietate liceat q̃ri,& q̃tū ſit,pfert̄ probatio ſup proprietate.ſ.de cā poſ.cū eccleſia Vulterana. Alii dicunt, ꝙ licet verū ſit,ꝙ nō fiat reſtitutio illius articuli, q ad nunc poſſidētē de iure cōi pertinet, tamen ſi de facto p teſtes probare velit vel ꝯſuetudinem,vel ſpālem ꝯceſſionem, in hoc caſu non ſunt probationes eius recipiendæ, ſed eſt reſtitutio facienda. rō diuerſitatis eſt,quia ibi eſt notoriū iuris,hic nō.Et no. diligenter, qđ dixi,ꝙ p hunc modū agēdi nō fit reſtitutio, ſed ſi ageretur interdicto fieret reſtitutio,quia ibi de ſola poſſeſſione loquit̄, ſi vero alius teneret ad quē illud ius de iure non ſpectat, bene cogeret̄ reſtituere priori poſſeſſori pp vim appellationis, q̃ iubet oīa in priorē ſtatū reponi,qđ intelligendū vr̄,vbi pro actore facit tm̄ poſſeſſio habita ante appellationem,& pro reo facit poſſeſſio mō habita,& ius cōe.licet hæc ſint plurimū utilia & veritati & intellectui decre.ꝯſonent, tamē pōt percipi intellectus huius decr.vt ibi dicas,ꝙ hic Archi.tenebat reſtituere, qa ſcienter recepit rē a ſpoliatore,ſup.de reſti.ſpo.ſæpe.ſ. de iudi. quia,vel quia mādauit fieri expoliationē, vel ratam habuit. ſ. de reſt.ſpo.eū ad ſedem.ff.de vi & vi ar.l.j.§.deieciſſe.vel dic, ꝙ ſicut lite pen.omnia,quæ dolo,vel alias male fiunt a partibus, pertinent ad officium iudicis,vt ea corrigat.ff.de ædil.edi. ædiles.§.ſciendū.ff.de aqua plu.arc.l.inter officiū. ff. de furt.l.2.& de rei vendi.quod petitorio.ſic & ſi appellatione pen.aliqd doloſe agatur a partibus,ad officiū iudicis pertinet,ut illud in priſtino ſtatū reformet.nam appellatione pen.nihil innouādū eſt a parte.ĩ.eo.eū dilectus.& hac rōne ex officio hic Papa in priſtinū reformauit,quę p Archi.inuenit procurata fraudulēter,licet pro his non competeret interdictum, ſic ſn̄iauit Papa aſſignandos fructus ad conſeruandum pro eccleſia,non ad conſeruandum in ſuos vſus,ut no.ſup.de elec.dudum Ro.

CAP. LII.

Dilecti. [In eos] & ĩ.eo.lidet.[prouocatū] quo ad hoc, vt contra eos procedi non poſſit de hoc not. infra eo.ut debitus.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio tenet hodie,ſiue grauamen in iure ſit expreſſum, ſiue non, dummodo tamen ſit probabile.*
2 *In proſecutione appellationis tam excommunicatus, quam non excommunicatus eſt audiendus.*
3 *Non poteſt epiſcopus in rebus,quæ non ſunt ſuæ iuriſdōnis dicere ius.*
4 *Non debet excommunicatus priuari bonis eccleſiæ.*

CAP. LIII.

Paſtoralis officij. [A iure li. q̃ non eſt a grauamine.ĩ.eo.ut debitus. vel cōminatione,vt ĩ.eo.cū ceſſante.ſunt tn̄ alii caſus expreſſi a iure. ſ.de reſt. ſpo.ex cōqōne.ſ.eo,c.ſignificantib.& c.poſtremo,& c.ex parte.ſ.eo.nouit.de of.dele.ſuper qōnū.in fi.c. cū olim.ſ. de teſti.ſignificauerūt.[Grauatus] non in hoc tm̄, ꝙ appellationē iuſtā non admiſit,ſed qa poſt appellationē ſiue repudiatā, ſiue receptā aliquid fecit ꝯ appellantē.[emēdari] ēt ſi iudex nō admittat,vel deferat appellationi,quia hoc obeſſe non dēt.2.q.
1 6.appellatione.† [Emendari] p iudicē appellationis,qn̄ appellatum eſt a diffinitiua ſn̄ia,& nō grauamine.& ſic hæc decre.innuit differentiam inter fruſtratoriā appellationē cui nunq̃ eſt deferendū, & appellatione,q̃ eſt a iure ꝯceſſa,& huic ſemp eſt deferendū,& appellationē mediā.q̃ eſt,qn̄ quis grauat̄,ſed tamē nō eſt a iure expreſſo ꝯceſſa,vt qn̄ dilationes dant̄,ſed vel breues,vel non tot,quot ſufficiant,& in hoc caſu nō defert̄ appellationi,qn̄ eſt in l̄ris,appellatione remota.Sed tn̄,quādo appellabit a diffinitiua ſn̄ia,iudex appellationis reuocabit hæc grauamina. C. de appellation generaliter.& no.ſ.qđ met.cā.c.ſi.& hoc dicit finis huius reſponſi.ſed hodie remota eſt hæc decre.ĩ. eod. ut debitus. vbi dr̄,ꝙ ab oī grauamine licet appellare ēt non expreſſo in iure.[in eo] puta,qa iuſta de cā appellauit.[Denunciare pōt] hoc pōt facere ordinarius appellatus,ēt qui nō excōicauit,ad cuius officiū pertinet facere euitari excōicatos, ſi ſunt excōicati ante appellationē.11.q.3.cum.ſed delegatus,cū expirauit p appellationē eius iuriſdō,hoc facere non pōt,vel dēt.ſ.de of. dele.paſtoralis.§.ptērea.itē non vr̄,ꝙ ille,p quo fuit excōicatus,ſit audiendus appellans.ſi iudex appellatus mandet eundē excōicatum non denunciandū,quis male faciat,qa nō intereſt eius,pro quo excōicatus eſt,ꝙ denunciet,cū certū ſit, ꝙ hic excōicatus non eſt cogēdus pen.appel.nec ēt ꝯſulēdus,ut ſoluat,niſi debi-
2 tū recognoſceret,arg.2.q.6.nō ſolent.† Itē ita audiendus eſt excōicatus in pſecutione appellationis,ſicut nō excōicatus ſ.de excep.ſignificauerūt.Itē denunciatio nil facit ad rē,cū p ipſam excōicatus amplius non liget̄,ut ſequit̄.apparet ergo, ꝙ nullo mō ſua intereſt.Si aūt pcipiet̄ p iudicē,q excōicauit, iudici ordinario,vel cuicūq; alii plato,ꝙ denunciaret eū q ab eo appellauit excōicatū,non dēt ei obtemperare,& ſi ob hoc ferat̄ in eū aliqua ſn̄ia,non tenet,quia eſt a nō ſuo iudice lata: ſed ſecurius eſt ei appellare,nō ꝙ p appellationē ſuā reuocet iuriſdōnem iudicis in cā ſibi cōmiſſa,ſed ne ꝯ eū procedat. Sed qđ ſi pro manifeſta offenſa dr̄ excōicatus,& iudex appellationis mādat ne denunciet̄,nunquid tunc tenebit appellatio aduerſarii appellantis,ne prohibeat̄ denunciare? arg.ꝙ ſic, qa appellatio nō tenet, ſup.eo.cū ſit,& c.ppoſuit.Itē quia pendē.qōne de iuriſdōne, ſ. quia dr̄ nō tenere appellatio,de principali qōne non dēt ſe intromittere iudex appel.niſi inquantū pararet̄ ſibi impedimentū,ſi poſtea ꝯſtaret ſuā iuriſdōnē,ut ſi ſuperior pcederet in co-
3 gnitionē eiuſdē cauſæ.† [Subtrahunt] idē credimus,ſi tm̄ ab officio ſuſpendant̄,quia ubicunq; officia & beneficia ſibi denegabunt̄.7.q.1.ſi quis pſbyter.11.q.3.ſi eps forte.81.diſ.eos, ſi qs ſa.ſecus crederē,ſi eſſet ſuſpēſus a beneficio, vel ingreſſu eccleſiæ alicuius ſpāliter.nā licet rōne perſonæ poſſit unus eps ꝯdemnare clericū in beneficio qđ eſt ſuæ iuriſdōnis,tn̄ in aliis reb. q̃ nō ſunt ſuæ iuriſdōnis,nō pōt dicere ius,ar. ff. de re iudi.a diuo Pio.j.reſpō.& melius.ff.de bo.autho.iud.poſ.eū vnus.§.is,q. & ff.de iud.l.ſi duob.iudicib. niſi p pn̄am, ſicut eſt in ſuſpenſo ab officio,cui ſit piudiciū in beneficio,qđ annexū eſt ei,ut dictum eſt,ſed & tūc ut deneget̄ beneficiū,neceſſariū eſt pceptum ſuperioris iudicis,ut no.j.de ꝯceſ.pbē.vel eccle.nō vac. c. cū noſtris. [Subtrahuntur] ſecus,ſi primo appellaſſet,nā tūc nō credimus, ꝙ poſſet denūciari excōicatus,ar.ĩ.de ſen.excō.p tuas.nec etiā bn̄ficia ſibi ſubtrahi debēt,cū ipſe ſe nō debeat gerere p excōicato,& miniſtri pbendarū tanq̃ mercenarii & miniſtri poſſunt ei cōicare.11.q.3.qm̄,ĩ.de ſen.excō.inter.Alii tamē alii dicūt, qđ eſt certū,ꝙ poſt abſolutionē fructus medii tpis poterit repetere.2.q.5.ſup cām,& ĩ.de ꝯceſ.pb.vel eccl.non vacan.qa diſt. & hoc ſi fuerit iniuſtè excōicatus,ſecus aūt ſi iuſte,arg.C.de re
4 mili.cū allegatis.† Sed dices,& ſi ipſe non teneat ſe genere pro excōicato,alii tn̄ dēnt uitare eū,qūo ergo habebit pbendā? rn̄deo,dēt uitari tanq̃ excōicatus in cōione: ſed ſpoliari non dēt his,in quorū poſſeſſione erat.unde forte,ſi intereſſet diuinis officiis in eccleſia,q̃ poſſidebat,cū non debeat ſpoliari pen. appel. eiici non debet,& alii canonici poſſunt ſine culpa ſecum celebrare.ĩ.eo.dilectis.tamen ſi ſpoliaretur præbenda,& aliis reb. & peteret reſtitutionem,repelleretur.ĩ.de ſen.excō.p tuas.hodie tamen non uitatur extra judicium.ĩ.de ſent. excom.ſolet.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio alicuius,ſi in principali ſuſpenditur,& in acceſſorio dicitur ſuſpenſa.*
2 *Non debet audiri epiſcopus appellans, ne abſoluatur excommunicatus ab ipſo.*
3 *Licet extra iudicium denunciare & notificare crimina cuiuſcunque, dummodo poſſint probari,& uide in nu.4.*
5 *Renuncians appellationi videtur etiam renunciare grauamini.*
6 *Non auditur proponens diuerſa.*

CAP. LIIII.

1 **Solicitudinem.** † [Poſt appellationē] hoc ipſo, ꝙ cōquerit de epo ex eo, ꝙ poſt appellationē legitimā excōicationis ſn̄iam promulgauit in eū, oportet,ꝙ de appellatione cognoſcat,& ita appellationi renūciet.& erat cā dubitationis,qa cū excōicatio ſit noua iniuria,uidebatur,ꝙ apud quēlibet iudicē poſſet de ea deponi q̃rela, appellatione ſalua remanēte,ar.ff.de excep.rei iudi.ſi ſit mater.§. eo.ſed ſecus eſt quia & ſi ſit noua iniuria,tamē pēdet ex priori nec pōt de ea ſufficienter cognoſci,niſi cognoſcat̄ de app.& petens,hoc nō ab Archiepō,ſed a Papa iuſte petere poterat abſolutionē ad cautelā.ĩ.de ſen.exc.p tuas.Itē iuſte petit ſn̄iam excommu-

Universidad de Deusto Biblioteca

cōmunicationis ꝓnūciari nullā.s̄.de of.deleg.cū ꝯtingat,& cas
sari quicquid factū est post appellationē.j̄.eo.cū cā.ab Archi-
epō ēt bñ pōt petere absolutionē ꝑ simplicē q̄rimoniā, & pro
cedere ſm qđ habes.s̄.de of.ord.ad reprimendā. & sic renun-
ciat appellationi,ut hic in fi.loquit̄.[de his.] s.de excommuni-
catione.[de aliis] s.de excōicatione.[in quo casu] s. q̄n prote-
2 stat,ꝙ appellationi nō renūciat.†[Ad appellationis bñficium]
s̄.eo.quia fronte.§.j.ꝯ.sol. si appellat eps, ne absoluat excōica-
tus,volēs satisfacere,nō valet appellatio,vt ibi: sed si appellat
ab Archiepō,qa cognoscit de iniusta excōicatione,siue de nul
litate excōicationis,& appellatione q̄ ex solius Papæ cognitio-
ne dependet,cū hic possit eū Archieps punire,si in aliquo inor
dinate procedat,vt j̄.de sen.excō.sacro,licite appellare pōt, ut
hic.olim ēt sine grauamine,hodie aūt nō sine grauamine.j̄.e.
vt debitus,sed hoc ipso ꝙ cognoscit si appellans vult appella-
tioni renunciare,nō pōt eps appellare,ut hic,in fi.vel dic idcir-
co admitti appellationē ab Archiepō,qa nullā iurisdōnē habe
3 bat sup excōicatū.†[Notoriū] nō ꝑ ꝓbationes receptas ab Ar-
chiepō,cū de hoc quātū ad appellationē nō debeat cognosce-
re,vt in ſra ꝑcedēti,sed q̄n de hoc ei liquere pōt extra iudiciū,
cū certū sit mandatū factū,& sit certū illud iniquū. j̄.ca. proxi.
in fi.& tale,a quo licite appellare pōt,hoc licuit Archiepō,ēt si
nō esset notoriū ꝙ mandatū epi esset iniustū,dūmō esset ita ma
nifestū,ꝙ ꝓbari posset,iste.n.Archieps nō gerebat vicē iudicis,
qa nō erat ad eū appellatū,sed vicē denunciatoris.s̄.de elec.ve
nerabilē.& extra iudiciū bene licet cuiq; denūciare,& notifica
re crimina cuiuscunq;,dūmō possit approbare hic, cū potius
est ei ad meritū q̄ ad pœnā,vt 5.q.1.c.1.& 2.ff.ad Sil.l.lege.1.
rū.C.de epi.& cle.nulli.§.fi.C.de iureiur.si verò.C.de famo.li.
4 l.j.ff de iureiu.l.cū q.j.respon.†Et dicimus hāc denūciationē li-
citā & nō tm̄ corā iudice faciendā,sed ēt alibi,dūmō fiat ex iu
sta cā,sicut hic erat.s.ne excōicatus iniuste vitet̄, vel auxilium
amicorū ꝑdat.sed si qs sine cā ad diffamationē tm̄ denūciaret
crimina alicuius ēt vera, peccaret, & pœna dignus esset C. de
post.qui quis.§.1.si aūt nō est notoriū,neq; probari pōt,tūc pu
nitur,qui illū denunciat.2.q.3.c. 1. & 2.si aūt quasi iudex aliqs
vellet denunciare sñiam alicuius iniustā, vel nullā, vel si quis
vellet cogere subditos ad cōicandū excōicato quasi cum non
excōicato,hoc nullo mō licet,nisi partib.p̄ntib. & seruato or-
dine iudiciario,& est rō, quia denunciatio pōt fieri & in iudi-
cio,& extra,sed iudicare,vel cogere aliquē inuitū ad aliqd non
dēt fieri sine aliqua cāæ cognitione,2.q.1.c.1.& seq.[Qđ māda
tū epi] a quo pars appellauerit,& iō certū sit tenere appellatio-
nē,& iō nō valet excōicatio, & ex sola inspectione ipsius sciri
pōt,sup.de of.dele.cū ꝯtingat.s̄.de rescri.cū contingat, ar.s̄.de
elec.venerabilē.quib.aūt mandatis subditus teneatur obedire,
no.s̄.de tēp.ordi.ad aures.[declarare] j̄.de sen. excō. ꝑ tuas.ꝯ,
sic j̄.c.proxi.non credimus,ꝙ hæc declaratio tm̄ valeat,ꝙ alii
debeant sibi cōicare,sed valet,ut non intelligant se incidere in
canonē maioris excōicationis,q ei p̄stat auxiliū vel ꝯsiliū,ꝙ ap
pellationē prosequat̄. Itē valet, vt excōicator a multis corre-
ctus emēdet,qđ male fecit,vt s̄.de elec.venerabilē. [qōnē] nisi
p̄missa protestatione illa,ꝙ appellationi nō renunciet. [qōnē]
de iniusta excōicatione,nō de nulla. & hāc absolutionē nō pōt
pars īpedire.j̄.de sent. excō.sacro,in fi. & eadē excōicatio erat
nulla,si appellationē prosequeret̄, & iniusta, si omittat prose-
5 cutionem appellationis.†[Renunciare] ꝯ epm,non ꝯ aduersa-
riū,ꝯ quē bene prosequit̄ appellationē,non obstante tali renun
ciatione.s̄.de of.dele.gratū,licet videat̄ renunciare appellatio
ni quantum ad excōicationē,non vr̄ aūt renunciare grauami-
ni,vel eius prosecutioni.licet post grauamē ante lapsum decē
dierū testes produxerit corā iudice,qui grauauit, cū simplici-
ter ꝯcedat̄,ꝙ intra decē dies appellet a die grauaminis,ar.ꝯ C.
de re iudi.ad solutionē.vbi dr̄,ꝙ si ꝯdēnatus petat tp̄s ad soluē
dū id in quo ꝯdēnatus est,ꝙ vr̄ acquieuisse sñiæ, nec pōt appel
lare. So. ibi quasi expresse renunciauit, vel potius sñiæ acquie-
uit.Sed hic non,qa poterat ante sñiam reuocare errorē suum,
sed post sententiā nō pōt.C.de iur.& fac.igno.l.error.similiter
renūciasse grauamini vr̄ si a grauamine appellauit,& postea ap
pellationi renūciauit vel tacitè, vel expresse, vnde non vr̄,ꝙ ab
eodē grauamine licet iterū appellare,& intra decē dies compu
tādos a die grauaminis,quia renūciādo appellationi vr̄ renun
ciasse & grauamini.itē qa leges nō debent esse ludibrio.s̄. e. cū
6 sit Ro.in prin.licet aliq ꝯdicunt.†[Aduersa.] i.ꝯriū,quia propo
nendo querelā vr̄ appellationem excludere,& ꝓtestādo de ap
pellatione vr̄ querelæ renunciasse.Itē qa ꝑ modū querelæ non
pōt dicere sñiam iniustam,sed nullā:ꝑ modū vero appellatio-
nis pōt sñiam dicere iniustā.sed nō nullam.sed & si ꝑ modum
querelę dicat Archiepm iudicem,ꝑ protestationē verò appella
tionis ipsum excludit,vt patet sup.eo.§.j.sic ergo ꝯquerēdo,&
sic ꝓtestando apparet sibiipsi ꝯrius,qa vr̄ velle conqueri & nō
appellationem ꝓsequi,& non eādē sñiam dicere iniustā,& nul
lam.& Archiepm posse cognoscere ,& non posse. [aduersa pe
tens] 30.q.7.c 3.13.q.2.q̄ præposterū.74.di.gesta.C.de lib.cau
precum.C.de mu.patri.professio.ꝯ.j̄.de re.& transa.ad reli.si-
cut.ff.de inof.testa.Papinianus.sup.de rescr.auditis.vbi de hoc
[audiendus] coram Archiepiscopo super querela,quam depo
suit de episcopo qui ipsum excommunicauit.

SVMMARIVM.

1 *Potest decanus clericum suum petere qui detinetur,ita quod non potest sibi vel ecclesiæ suæ seruitium exhibere,quod tenetur.*
2 *Episcopi appellatio prodest clero & populo.*
3 *Nunquid decanus,vel alius minor prælatus possit interdicere.*
4 *Appellatio facta extra iudicium nunquid prosit.*
5 *Interdicti sententia an possit suspendi.*
6 *An liceat episcopo renunciare appellationi.*

CAP. LV.

Dilectis filiis. [Dispensationem plenariam] 16.q.7.
omnes.[detineri] nō ꝑ hoc incidit in
excommonicationem,arg.j̄.de deposi.grauis.j̄.de sent.excō.
vt famæ.Si q̄ris,nunquid hoc licet laico,cuius negotia clericus
ministrauit.respondemus,non arg.17.qō.4.si quis sua.arg.ꝯ.
51.di.quidā [restituere,] satis vr̄ iusta petitio,si verū est, qđ di-
cebat decanus. †[Restitueret] iste decanus male processit, qa
1 sibi ius dixit.sed si corā cōpetenti iudice repetisset clericū suū q
detinebatur,ita ꝙ sibi,vel ecclesię suæ non poterat exhibere ser
uitium,quod in propria persona exhibere tenebat̄, bene audi-
tus fuisset,sicut potestas pōt petere ciuem suū,si ita detineat̄,ꝙ
munera personalia præstare nō possit.ff.ad munic.p.de iure,in
prin.C.de decurio.generali.sic etiam vr̄,ꝙ dñs possit adscripti
tiū seruū petere,vt j̄.de iudę.c.2.& dñs possit vasallum de iure
feudorū,dūmō sic detineatur,ꝙ sua seruitia impēdere nō pos
sit,debitorem aūt suū ab alio detentum nullo iure repetere po
test,quia nullū habet ius creditor in persona debitoris,ut patet
j̄.de pig.c.2.sed secus est in superioribus.de his no. s̄. de maio.
& obed.inter quatuor.[Eps metuens] non appellat ab eo tan-
quam a iudice,sed tanquam ab eo,qui iuste, vel iniuste potest
aliquid facere,quod vergit in iniuriā epi,& pōt potius dici pro
uocatio ad cām,q̄ appellatio.s̄.eo.cum sit Roma. † [Ciuitatis]
2 no.epi appellationem prodesse clero,& populo. & hoc fateor
verum,q̄n appellat super his,quæ commissa sunt epo, & clerū
& populum tangunt,puta super interdicto officio in ecclesiis
suis,qa nisi populus sit catholicus,& bene instructus,eps reddi-
turus est rōnem,& ideo interest eius,quare appellare pōt,ar.s̄.
de rescri.veniēs.2.q.6.nō solent.Plus dicimus,ꝙ dñi q iurisdō
nē habent & ēt q non habēt iurisdōnem,sed tm̄ dñium villarū,
vel possessionū,in quib.habitāt coloni,libere possunt agere de
dolo ad interesse ꝯ illos,qui in sui iniuriā tales subditos liberos
molestāt,vel spoliāt.Nā non est dubiū,æquū esse in his casib.
dari actionē mihi dño,& cū alia nō ꝯpetat,dabit̄ mihi actio de
dolo.ff.de dolo l.j.& erit meū interesse,quāto minus ille subdi
tus solitas collationes facere poterit.vel si fecit insultū in villā
meā,vel domū,uel possessionē,interest mea,quia domus,villa
vel possessio dimittitur inculta,qđ totū ꝯtingit mihi ex insul-
tu facto ab iniuriatore,ar.ad hoc,ꝙ si ille tenetur de dolo q ho
minib.meis suadet,ut dimittāt possessionem meā, ff. de dolo,
cū quis.multo fortius ille conuenieī de dolo q homines ꝑ suas
iniurias de mea possessione expulit.pōt tamē dici,ꝙ ꝯ illum,q
turbat cultorem agri mei,vel colonos meos,ꝙ mihi ꝯpetit in-
terdictum,vti poss.& actio iniuriarū,si in meā iniuriā sit factū,
arg.ff.de vi & vi ar.l.vim facit.ff.de ac.emp.q pēdēte. ff. deposi.
l.1.§.si quis tabu.sed si furtim esset aliquid sublatū, agere non
posset dñs.sibi.n.īputet subditus, qui non bene custodiuit res
suas.sed si maiori vi nō resistit,ñ est culpa,quia nec facere pōt.
ff.locati.si merces.§.vis.& eodē mō si nō fecit in iniuriā domi
ni,sed ꝑꝑ spāle odiū subditi,agit dñs ad interesse,qa nō licebat
dño suā iniuriā sua auctoritate vindicare,sed ꝑ iudicem.alias si
nō agit dominus de iniuria,pt āt agere ad interesse suū. sed & si
in iniuriā domini factū sit,nō licet ipsi domino auctoritate ꝓ-
pria in iniuriā vindicare,sed ꝑ iudicē dēt petere sibi satisfieri,ꝓ
posita actione iniuria.ff.de vi priua.l.pe.& vlt.Illud.n. qđ dein
est de paupertate collatorū,non placet, qa hoc interesse extra
rē esset,& ꝑ nimios circuitus vagaret̄,qđ esse nō dēt.C. de sent.
q̄ pro eo,ꝙ interest.l.1.de hoc āt nō est dubiū,ꝙ si ille, q subdi
tus ē iurisdōni meę,iniuriā ab alio patit̄,ꝙ nisi iudex iniuriātis
satisfieri faciat,ꝙ ego ꝯ eū licite mouere possum bellum. 23.q.
8.dixit.Et addūt quidā,ꝙ subditos singulos iniuriantis capere
possum,& ab eis satisfactionē exigere possum, argumētant̄.n.
sic,quia si ego super dominium iniuriantis bellū faciā,in quo
destruam bona singulorum,quare nō multo fortius potero sin
gulos

gulos capere,vel cogere ad satisfactionē? Itē de illo non vide-
bit dubitandum,qđ nullo mō pōt petere, ꝙ damnū emendet̄
suo subdito,cū non sit suus ꝓcurator,nec sua intersit.Nā si hic
dñs iure posset petere,ergo eadem rōne, & pactū facere de nō
petēdo,qa & cuicunq; licet renunciare iuri suo,& hoc eēt ab-
sonum dicere, ꝙ dñs ꝑ suā renunciationē auferret ius subditi
sui.q̄n aūt criminal̄r agitur in publicis iudicijs, oēs admittunt̄
principal̄r accusando.nam ꝑ procuratorem hæc expediri non
pñt.ff.de pub.iud.l.pe.§.ad crimen.[appellauit] primo offerēs
decano,ꝙ ipsi super captione p̄bendæ rōnem facere erat parat⁹
quæ erat verisimilis,& probabilis cā,& idcirco iusta est appel-
3 latio.†[Post modicum tp̄s] quidam dicunt decanum, vel aliū
p̄latū hoc non posse,nisi hoc habeat de consuetudine, vel pri-
uilegio,cum iurisdōnem nō hēat in superiorem.s̄.de maio.&
obe.cū inferior,itē qa nullus pōt sibi dicere ius in re sua. C. ne
qs ius sibi di.l.j. Alij dicūt, ꝙ quilibet p̄latus hoc pōt , dummō
manifesta vel potius notoria sit cā grauaminis,q̄ irrogat̄ p̄lato
& sic intelligit̄ s̄.de off.ord.irrefragabili.§.ceterū,& 26.q.5.q
cunq; nec faciat ista p̄latus tanq̄ iudex,sed tanq̄ homo habens
ꝑtātem faciendi voluntatem suā in re sua , vel in ecclesia sibi
ꝯmissa ſm iura tm̄.ar.C.de iu.l.nemo,& C.man.l.in re manda.
& ſm istos casus alij p̄ter canonicos in ecclesiis p̄dictis celebra
re possunt,nec incurrunt irregularitatē.Imo fortè idē & de ip
so canonicis,qa hoc non est interdictū iuris,vel ordinariū , &
iō de ipso nō intelligunt̄.c.q̄ loquuntur de interdictis celebrā-
tib.ꝙ incurrāt irregularitatē.[promulgauit] & male,vt sequi
tur.[cassaret] hoc intellige de spāli ꝯsuetudine,de iure cōi sec⁹
est.j̄.de his quæ fi.a ma.part.ca q̄siuit.[allegans] & male. [emi
sit] & huic appl̄oni detulit officialis, & apl̄os ꝯcessit . sed post
horum oblitus interdictum decani irritum denunciauit, & il-
lud non seruari mandauit,vt j̄.ꝯtinet̄.decanus appellauit,ꝙ fa
cere potuit ēt sine cāæ assignatione.s̄.de offi.& po.iud.deleg.
sup qōnū.§.nos aūt.[iudicauit] & male,cū iam appellasset de-
canus,& apl̄oni detulit of.2.qō.7.appl̄one.[quia verò] hic in-
cipit sñia Papæ [iustitiā] hæc fuit applo extra iudicium facta ex
ꝓbabili & verisimili cā, ꝑ ꝑ cuius interpositionē irritum est qc
quid factum fuit postea.s̄.eo.bonæ,& c.ad audientiam, vbi de
4 hoc,ēt non inquisito de ueritate appl̄onis.† No. ꝙ licet nō ꝓ-
fit applo facta extra iudiciū,nisi probata veritate cāæ,vt s̄. de
ele.cum inter canonicos. tñ vbi ex ꝓbabili & verisimili cā ap-
pellat̄,i.ex cā approbata a iure, vl̄ ciuili, vel ꝯsuetudinario, hoc
ipso approbat̄ veritas cāæ,ꝙ non ꝓbat̄ ꝯrium,vt hic.Nam iu-
re prohibitū est , ꝙ decanus non possit interdicere ecclesiam
ꝯ epm nisi ex manifesta cā.s̄.de off.ord.irrefragabili.§.pen. sed
decanus nullā cām ꝓbabat,& ideo eius interdictū irritat̄, simi
le.s̄.eo.bo.me.Fatemur tñ,ꝙ si decanus ꝓbauisset, ꝙ manife-
sta fuit cā interdicti,tunc q̄n eū īterdixit,licet illa cā fuerit ꝯ i⁹
cōe,sed tñ de grā ex spāli priuilegio ꝯcessa interdicentis,ꝙ nō
reuocabit. Si aūt tūc,q̄n lata fuit sñia,nō erat manifesta cā, sed
tñ in veritate bñ suberat causa iusta interdicendi,absoluetur si
ne grauamine,& punieī interdicens sicut in excōicationis sñia
obseruat̄. j̄.de sen.exc.sacro.in prin. Si aūt ex cā verisimili,& a
iure approbata talis dat̄ sñia,licet excōicat⁹ ex mulis causis añ
excōicationē allegatis,quas offerret se ꝓbaturū & corā excōi
catore,& ēt ꝑꝑ hoc appellaret & diceret se nō excōicandū. tñ
si excōicet,rata manet sñia, nec valet.si dicit excōicatus, sine
cognitione exce.suarū se esse excōicatū.ergo est iniusta sñia.s̄.
e.ad audiētiā.Sol.illud hēt locū, vbi excōicator excōicauit ali-
quē post appl̄onem ex cā non ꝓbabili & verisili, vel a iure scri
pto,vel ꝯsuetudinario non approbata.sed vbi ex cā verisimili,
& probabili fertur,vt dictū est,tunc oīno tenet sñia,& si nō ꝓ
bet veritas cāæ.& ſm hoc dices, ꝙ spāle est in sñia excōicatio-
nis,vel interdicti ēt extra iudiciū lata,ꝙ nō tenet post appl̄onē
ex causis legitimis interpositā,ēt si non probatur veritas cāę ꝯ
id,ꝙ no.j̄.de his,q̄ fi.a ma.par.ca.c.j. Et est rō, qa nunq̄ dēt qs
excōicari,nisi cā ꝓbet̄.2.q.j.nemo.vel dic,ꝙ ibi.s.s̄.e.ad audiē-
tiā appellans probauit verā cām appl̄onis, & iō reuocat̄ quic-
quid fit post appl̄onem legitimā.sed secus est,q̄n ex cā proba-
bili tulit sñiam excōicationis.tunc. n.nō pōt imputari iudici,
imò,& ꝯdemnandus est, quia eius prudentiæ ascribitur, ꝙ fal-
sas exceptiones nō admisit ꝯ ꝑsumptionē iuris & ꝯ veritatem,
vel dic,ꝙ ibi nō loquit̄ de sent.excō.sed de sñia diffinitiua,per
quā amouerat appellātē ab ecclesia,de qua certū erat,siue ap-
pellaretur,siue nō,tñ nō tenet sñia,nisi legitima cognitione p̄
5 missa,& ordine iudiciario seruato.†[Cuius effectū] puta sic, ni
si vsq; ad 10.dies dimiserit sacerdotē,postea seruabitur interdi
ctū:vel sic,interdixit,quousq; eps esset in ciuitate,& ita cū nō-
dū sñia secū traxerit executionē, īterim pt licite appellari, ita
tñ ꝙ a die latæ sñiæ,vel scię nō defluxerint 10.dies.s̄.de re iud.
ꝙ ad ꝯsultationē.2.q.6.anteriorū,& ita nō est ꝯ. s̄. eo. ad hæc,
q̄ñ,&c.pastoralis.dic melius,qa appellauit ante interdictū po
situ ex causis ꝓbabilib.& verisimilib.ideo decanus non potuit
ꝓcedere ad interdictū,nec ad effectū interdicti.[perturbare] &
iō iste poterat excōicari.j̄.de sen.exc.veniēs.[principale] s.ap-
pellatio super prin.[sed accessoria] s.perturbatione subsequen
ti,vt supr.e.c.proxi.Et iō epi sñia,vel officialis non tenuit ex ea
cā,quia ad Papam deuolutū totū negotiū fuit. quare idē Papa,
& nō alius,tā de turbatione q̄ interdicto ēt debuit cognoscere,
s.an iuste sit positū interdictū,necne.[post appl̄onē] ab officia-
li interpositā.[Caruisse] mirū vr̄,ꝙ cū nō tenuerit sñia interdi-
cti lata per decanū, qūo impediuit sñiam excōicationis latam
per epm in decanū,uel alios turbantes officiū.sed hoc iō, quia
negotiū oīum interdictorū fuit per appl̄onē delatū primo ad
archiepm, & subsequēter ab archiepō ad Papam,sicut ex serie
6 lrarū apparet.†Sed oppones,nōne licebat epo renūciare appl̄o
ni.C.de ap.si quis? Rñ.sic,si nō fuisset eam ꝓsecutus corā archi-
epō sed ex quo fuit ꝓsecutus ipsam corā archiepō, & decanus
appl̄auit ab archiepō ad Papā,nō licuit epo renūciare,maximè
appl̄oni,q̄ tenebat:qđ ex eo apparet,qa cassat̄,quicquid fecit ar
chieps post appl̄onē decani.[de qua] appl̄one.[innotuerat] ma
ximè:idem.n.est,& si nō innotuisset de appl̄one,cum per ap.ēē
in eius absentia factā exēptus est a iurisdōne eius, ar. s̄.eo.pasto
ralis.2.q.6.biduū.[inculpabiles] si ēt eligatur interim,& postea
pronuncietur excōicatio nulla,electio valebit, qa veritate &c.
8.di.veritate,& ar.hic.Quidā tamē dicūt,ꝙ illi,qui eū elegerūt,
peccauerūt,sed nō vidimus quare, quia ei nō cōicauerunt eli-
gendo,qđ esset peccatū,vt s̄.quod met.cā.c.sacris.Itē ipse ꝯsen
tiendo nō peccat,qa non tenet̄ se gerere ꝓ excōicato. j̄.de sen.
exc.per tuas.ꝯ.sol.ibi ꝯsilium in his de quib.dubiū est, an sint iu
ste ligati,ut vitent̄,quia præsumit̄ pro sñia iudicis. s̄. de renun.
in præsentia.Hic āt loquitur q̄n certū erat sñiam nō tenere,uel
quia delatum erat appl̄oni,uel quia aduersarius,cū quo ꝯtende-
bat,eum excōicauit,ut hic. Idem āt, vbicunq; est manifestum
iniustā esse sñiam.s̄.e.c.prox.& ꝙ ibi dicit, s.dēt in alijs euitari,
donec ꝯstiterit de præmissis. expone.i.de appl̄one interposita
ex iusta cā,vel de dāno intolerabili expresso in sñia, quādo ab
aduersario hoc negatur. Sed si pars aduersa ꝯfiteatur appellatū
ex iusta cā.nō dēt euitari, dūmō & prima facie indubitabiliter
appareat mādatū, a quo appellatū est, fuisse iniustū.s̄. c.proxi.

SVMMARIVM.

Lite pendente nihil fieri debet, quod alteri noceat.

CAP. LVI.

Vt nostrum. [Dicto H.] Quē archieps fecerat can-
cellariū.[decernerent] s̄.eo.ꝯstitutus.
ꝯ.solu.ibi erat legitime ꝯfirmatus, nec tenebat appellatio emi-
sa ab aduersario sine causa,ut ibi dicit,sicut cōstabat per sñia in
Papę,& sic in nullo debuit suspendi effectus ꝯfirmationis.at hic
erat clam electus & ꝯfirmatus.j̄.ut eccl ben.sine dist.ꝯfer.c.j.&
applo legitima,uel potius totum negotium reuocatum ad Pa
pam, vel ad minus dicebatur,& de hoc ēt ꝯtrouersia erat,vnde
lite pend.non dēt ei aliquid nocere.[Decernerent] licet tradi-
tio sigilli ꝯsisteret in facto,nec possit dici quī facta sit, postq̄ fa-
cta est.ff.de cap.& postli.re.l.in bello.§.factæ, tamē dr̄ decerni
nulla traditio, i.nihil vr̄ sibi fuisse collatum ex traditione sigil-
li,nec lr̄æ ab eo sigillatæ ex persona sigillantis habebunt aliquē
vigorē.& bene fecit Papa, quia cum diceretur non tenuisse col
lationē factā ab archiepō,nec ꝯfirmatio,ut j̄.ut eccl. bene.c.1
nec ēt possessionem hr̄et officij pertinentis ad cancellariū,cum
illud ꝯsistat in sigillando, nec illud potuit hr̄e anteq̄ hr̄et sigil-
lum,bene debuit prohibere,ꝙ nouum ius non ꝯferret̄ ei nec in
possessione,nec in proprietate lit.pend. vt C.ut lit pen. per to-
tum.secus āt vr̄ si ꝯstaret, ꝙ prius collatum esset ei ius,vel ēt si
constaret,ꝙ teneret confirmatio uel ēt nihil diceretur ꝯ eam,s.
ꝙ non teneret confirmatio,licet diceretur iniusta,tunc satis vr̄,
ꝙ non deberet impediri effectus ꝯfirmationis. s̄.e.constitutus.
Idem satis vr̄ nobis,ꝙ licet alius, quàm Papa,ageret cum archi
epō,s.ꝙ ad eum non pertinet collatio cancellariæ, vel confir-
matio,nihilominus tamen posset conferre cancellariam pend.
lit.cum interim non debeat priuari possessione.s̄.ut li.pen. lau
dabilem.j̄.e.significante. Et eodem modo si ageretur cum eo,
vel cū cancellario suo,ꝙ nō teneret ꝯfirmatio ab eo facta,nihi-
lominus pen.hac lit.posset eidem nouā collationē faceret,si ua
caret,& ei cui ꝯtulisset,sigillum tradere:& ēt tenet,dummodo
non fieret præiudicium cuiq;.sed hoc fiebat in præiudicium iu
ris alterius,uel illius,s.pro quo Papa scripserat, vel ad minus in
præiudicium Papæ,qui dicebat ad se deuolutam potestatē cō-
ferendi cancellariam.Item non est de iure cōi,ꝙ quandocunq;
Papa incipit cognoscere de aliquo negotio , vel causa, ꝙ pro-
pter hoc decernatur irritū,quod fit a partibus, licet hoc man-
datum fuerit isti, ꝙ non vteretur sigillo : quia hoc fuit speciale
ꝑꝑ suspicionem,quam habebat Papa ꝯ collationem factam ab
archiepō.Et hæc ēt fuit causa, quare Papa decernit nullam da-
tionem sigilli: alias.n.bene licuisset archiepiscopo mandare ef-
fectui suam collationē,nō obstante lite,quæ sibi mouebatur, su-

Universidad de Deusto Biblioteca

pra co. constitutis. Et hoc plus placet, q̃ quod diximus in prin. huius glo. vel dic hæc specialia esse in reuocatione, q̃ ex certa scientia facit Papa, apud quē est plenitudo potestatis, ut ex quo aliquod negotiū ad se reuocat ex certa scientia, ꝙ circa illud nihil liceat alicui attentare. j. de præb. inter cætera, vbi not.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid in literis appellationis sit necesse fieri mētio de appellatione.*
2 *Potest nedum appellans, sed etiam appellatus coram iudice appellationis, & coram delegato eius prosequi causam appellationis, etiam non expectato mense iuxta finem anni.*

CAP. LVII.

Oblatæ. [Obseruatione.] Ex hoc loco, & ex fine huius decr. vbi dicit, ꝙ per istas līas p̄t procedi ad ꝯfirmandam, vel ad infirmādam sñiam, colligitur, ꝙ si aliquis impetrat līas super obseruatione sñiæ, ꝙ per eas ipse impetrator p̄t petere ꝯfirmationē eius, & aduersarius per eas p̄t proseq suā applonem. [a lege] s̄. e. cum sit Ro. 2. q. 6. appellatore. [procurante] s̄. eo. personas. [præueniri] i. abbreuiari. [prorogari] nisi ex cā s̄. e. ex rōne. [appellante] appellatus āt terminum præfigere non p̄t. idem & in appellante. s̄. e. sæpe, vbi not. [firmitatem] s̄. e. sæpe, ubi not. [pars appellata] idem est in appellante. ponit āt de appellata spāliter, quia de ea magis dubitabat, quasi non esset aliqua forma, s̄m q̃ posset aliquis appellatus, idemq; victor appellationē prosequi. [sed nimium] plusq̃ per mēsem. 2. q. 6. appellatore. vel dic idē, si per maius t̄ps, dūmō malitiose non faciat saltē impetrando līas. ar. ꝯ. C. si nup. ex re. pe. l. 2. sed rñdetur hic, ꝙ p̄t, & bona forma ei est, p q̃ petit sñia in ꝯfirmari, qualē impetrauit plebs de Sambro, & per tales līas corā illo
1 iudice poterit appellās prosequi cām appellationis. †Et est hoc no. dignū, ꝙ in līis appellationis non est necesse fieri mentionē de appellatione. de hoc no. s̄. de off. & po. iud. dele. ex līis. alij dicunt ꝙ fuit hic mentio facta de ap. [pcedatur] licet āt appellatus impetraret līas, qñcunq; voluerit, qñ terminus ab hōie nō est præfixus, sed a lege tm̄, nō tñ poterit petere ꝯfirmari suā sñiam, nisi cum vnus mensis de anno superest. 2. q. 6. appellatore. sed appellator bene poterit qñcunq; voluerit corā eisdē iudicib. prosequi cām appellationis. nam cum ad iudicē applonis proprie spectet pronunciare sñiam primā iustam, poterit & ita ꝯfirmare, vel iniustam, & ita infirmare. 2. q. 6. in fi. [iuste] igit per līas impetratas ab archipsbytero de Sambro. ꝙ sua sñia seruaret, sicut erat iustā, & aduersarius petet, ꝙ cassēt, cum sit iiusta, cū ꝯtinentia causæ sub diuersis iudicib. diuidi non debeat. C. de iud. nulli. hæc āt hēt ex sua præoccupatione, ꝙ suæ literæ nō va-
2 lent. †Alij tñ [a] dicunt & non improbabiliter, ꝙ & corā iudice
a appellationis, & corā delegato eius non solū appellans, sed ēt appellatus p̄t prosequi causam appellationis, ēt non expectato mēse iuxta finē anni, & ad hoc bene ꝯcordare vr̄ lr̄a, quæ sequitur, vbi dr̄, ꝙ coram hmōi iudicibus, quos ꝯstat esse nimis tempestiue impetratos, appellatus p̄t prosequi cām suā. & legi prædictę, appellatore, rñdent, ꝙ intelligit ibi ponere t̄ps vnius mensis, non quia non possit præueniri, sed quia illud t̄ps cōe vr̄ partibus, nec tunc dēt præsumi aliqua malitia. Alij tñ intelligunt hanc decr. loqui in eo casu, s. ꝙ impetrando literas possit prosequi causam semper, ēt anteq̃ vnus mensis restet de vno anno, sed causam prosequi ante illud t̄ps non poterit. [sic obtento] ab appellatore, s. archipresbytero de Sambro. [noluerit] appellator. [posteriores] impetratas à plebe de Riuocor. [priorib.] impetratis a plebe de Sambro. [per quas] impetratas a plebe de Sambro. super confirmatione sententiæ, & obseruatione.

ADDITIO.

a ¶Alij tamen. Circa ista dicta vide Card. in consil. 97. incip. videndum est de duobus, colum. 3. vers. pro concordia.

SVMMARIVM.

Parte absente per contumaciam, an possit procedi ad diffinitiuam, tam in principali quàm in causa appellationis.

CAP. LVIII.

Per tuas. [Contumaciam.] Et non aliter, quia in nulla culpa est absens, cū non sciat hunc iudicem. secus āt dicerem in iudice, ad quem appellatum est. quia ibi terminus præfixus ab homine habetur pro peremptorio. sup. eo. sæpe, & C. de temp. ap. l. vlt. §. illud, in fi. ar. contra. sup. de rescr. super literis, in fi. ratio diuersitatis est, quia semper certus est iudex appellationis. delegatus autem sæpe incertus est, argu. supra de rescrip. super literis, in fin. [diffinire] in hoc tantum est priuilegium appellationis, quia cum alias etiam parte absente per contumaciam non possit procedi ad diffinitiuam sententiam, supr. ut lit. non contest. quoniam. in causa autem appellationis poterit procedi lit. non contest. coram iudice appellationis. C. de tempo. appellatio. l. vltima, §. illud. sed nos dicimus semper citationem necessariam, supra eodem, sæpe contingit, & melius in ca. ex insinuatione. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Appellationis remotio nihil facit ante sententiam.*
2 *Nuncij missio an & quando valeat, & in nu. 3*
4 *Potest appellatus, si vult, quòd iudex appel. omissa causa appel. procedat in principali.*
5 *Iudex appella. approbata appellatione cognoscet de causa principali, etiam si a sententia sit appellatum.*

CAP. LIX.

Vt debitus. [Idoneo] Ordinario, vel delegato, & in subdelegato. dicūt quidam ēt idem. alij verò ꝯ, ut s̄. de of. & pote. iud. dele. super. [ꝯuenerit] per solam
1 citationem. s̄. de off. dele. relatum. gratum. †[Ille ante sñiam] hic apparet, ꝙ remotio appellationis nihil facit ante sñiam, sed nec post sñiam possumus cognoscere, ꝙ aliquid valeat, q̄uis aliqui somnient hoc mō, s. quia ꝙ remota sit appellatio, non possit quis appellare, nisi ex rōnabili cā, i. in casib. a iure expressis, quos no. s̄. e. pastoralis. si nō sit remota, p̄t simpliciter appellare. Alij dicunt, ꝙ vbi est remota applo, iudex, qui tulit sñiam, p̄t eam exequi non obstante appellatione, nec incurret pęnam. l. C. de ap. qñ. nec illius decr. 2. q. 6. c. de cætero. dū tñ nō procedat, ex quo super appellatione literæ fuere impetratæ. s̄. de off. dele. pastoralis. §. præterea. Ante appellationem āt valet remotio appellationis in casu, qui est. s̄. de offi. dele. super qōnum. §.
2 porrò. †[Nuntiū] dicunt quidā hoc verū esse, si tñ dicat se nuncium misisse, & nō probat. si. n. probaret, seruarent antiqua iura, ubi dr̄, ꝙ si quis anteq̃ aduersariū sciat līas impetrasse, nuncium ad sedē Apostolicā dirigat, quia dubiū est, quid sit impetraturus, expectatur nuncius eius anteq̃ procedatur. s̄. de of. de leg. cū cā, & s̄. eo. dilecti, & c. meminimus. si āt misit postq̃ sciuit aduersariū līas impetrasse, non valebit ei nuncij missio. s̄. e. suggestū, & c. super eo. sed nobis hoc nō placet. Simpliciter. n. dicimus hodie nō valere nūcij missionē: sed illam distinctionē dicimus hr̄e locum, qñ in propria persona arripit iter, nō quia itineris arreptio in omnib. vim appellationis obtineat, sed quia dēt esse sub ptectione Papæ, quicūq; ad se. ap. venit ex iusta cā, vt j. de cle. peregri. c. j. Et ēt nuncij venientes p alijs hac gaudēt immunitate, s. vt ꝯ eos procedi non possit, & si procedatur, nō tenet. s̄. e. dilecti. nec credimus hoc priuilegium hr̄e illos, qui sine cā probabili ad se. apo. veniunt, ut no. in præalle. decr. de cleri. peregr. c. j. Illi. n. p̄nt citari ad domum, & si feretur sñia ꝯ eos non citatos personaliter qa nō fuere inuenti, tenet, nō ob. l. ff. q̃ sen. si. ap. rescin. l. j. §. item cum ex eo edicto, quæ intelligi p̄t, qñ inueniri p̄nt, uel qñ ad sedem apo. ex cā probabili accesserunt.
3 †Hoc āt fatemur, ꝙ si lata sñia, uel grauato aliquo quis venerit ad sedem apo. vel ad aliquem superiorem iudicem, dummodo certum sit ꝙ pp hoc vadat, vel mittit, ut de grauamine cōqueratur, & pcessum ꝯ se habitū reuocari petat, ꝙ talis missio vim appellationis obtinet, sup. de of. dele. cū cā. sup. de do. & ꝯtu. cū olim, & no. sup. de rest. spo. audita. Ita necesse est, ꝙ j. 10. dies vel ipse, vel nuncius iter arripiat. Nā decendiū tm̄ præfixū est, ut facto vel verbo appellet, alias transit in rē iud. supr. de sen. & re iudi. qđ ad ꝯsultationē. sup. de elec. cū dilectus. Itē ut talis missio habeat vim appellationis, oportet, ꝙ nō habeat copiā iudi. a quo appellare vult, nec haberi possit de facili, ut corā eo verbo appellet, & apostolos petat, ad qđ tenet, si de facili hēri p̄t. 2. q. 6. biduū. Itē prudēter faciet, si corā testib. exprimat oīa grauamina, pro quib, vadit, vel nunciū mittit. Nā si qñ appellat viua voce, ad hoc tenet quare nō qñ facto? Quidā tamē dicūt sufficere, qñ facto appellat, si corā superiore exponat. sed qđ dices, nūquid reuocabit, quicquid factū est post missionē nuncij, vel post grauamē illatū, vel postq̃ iudex sciuit ad sedē ap. facto appellatū? Respōdemus, reuocandū quicquid factū est post nuncij missionē, sup. e. cū dilecti. sup. de of. del. cū cām, & ēt ea grauamina q̃ pcesserūt missionē nūcij, ppq̃ tñ nūcius missus est. Nā appellatio extinguit pronūciatū. ff. ad Turpil. l. j. in fi. & habes expressum j. e. dilecto, & ita missio valet. [līas] supr. de hoc no. supr. de rescri. plerūq;. [probabili] i. iusta. [rōnabiliter] i. si
4 nō est vera cā appellationis. †[Remittat] plus dicimus, ꝙ appellatus, si vult, semper dēt obtinere apud iudicem appellationis ꝙ omissa cā app. illa, s. an sit iusta, vel ꝯ. procedat in principali cā, quod sic probo, quia hoc, s. ꝙ cognoscat de iustitia appellationis est introductū tm̄ in fauorem appellati, s. ut si non est iusta cā, appellans ꝯdemnetur in expensis, & ad priorem iudicem remittatur, & quod in eius fauorē &c. C. de le. quod fauore, & cuilibet licet renunciare iuri pro se introducto. sup. de fo. cōp. dilecti. 7. q. 1. q̃ per. nec est ꝯ j. e. cordi, vbi dicit, ꝙ articulus appel. de partiū voluntate omitti p̄t. sed expone ibi. i. partis appellatæ. Itē si ꝯriū diceretur, esset protrahere litem sine cā. supr. de
5 do. finem. †[Alioquin] i si vera esset cā appellationis. & ita habes hic expresse, ꝙ iudex appellationis approbata appellatione cognoscet de cā principali, ēt si appellatum sit a sñia, sic j. e. cū speciali. & idem dico, si deleget cām appellationis alicui, quia delega-

delegatus approbata appellatione cognoscet de principali, ar. s̄. de resc. sup līis. in fi. j. de testa. Raynutius, & j. eo. ca. Ro. §. si obijciat. [de maiorib.] puta de electionib. epōrū, & causis criā. lib. 2. q. 6. decreto, & quinq;. c. seq. Et de fide. ar. 17. di. multis, & de app. factis in electionib. & idē est in oīb alijs, q̃ specialiter sedi apo. reseruant. & quod dictū est de appellationib. factis in electionibus, intelligendū qñ appellatur ab his, qui ordinario iure cognoscūt: secus aūt in delegatis a Papa. ab eis. n. nō licebit appellare, nisi expressa iusta cā appellationis, si eis cōmissa fuerit appellatione remota. Itē licet appellet ēt ad se. apo. extra iudiciū in pcessu electionis anteq̃ sit facta electio, tñ nō dēt retardari ele. s̄. de ele. cū nobis. ar. j. de his, q̃ fi. a ma. par. cap. c. j. sed per talē appellationē negotiū transfert ad Papā, nec ordinarius, si appellantes ꝯdixerūt, vlterius se poterit intromittere de ꝯfirmatione sic electi. nec de alijs, q̃ pertinent ad ipsam electionē. Tñ super hoc videmus plures aliqñ sentire ꝯrium, s. ꝙ in electionib. nō audiet appellās, nisi iusta cā expressa. & hæc clausula nō extēdit nisi ad ea, q̃ in signū spālis priui. sedi apo. reseruant. hoc vult dicere, ꝙ in maiorib. causis valet appellatio, ēt si nulla cā exprimat, vel ēt sit exprimatur cā dubia facti. Sed si exprimat cā improbata a iure, vel notoria, vel frustratoria, tūc nō ē deferendū, sicut nec nunq̃ deferendū fuit. s̄. e. pasto. j. tñ. vbi no. Itē nō defert appellationi emissæ ad inferiores iudices, puta ad archiepm, uel legatū, ꝙ sonant verba hic posita ibi, ad se. ap. Ro. no. tenet, quod si appelletur sine causa, archieps, vel legatus in maioribus causis, & qui prius cognoscebat non detulit appellationi. quia iam hic maior causa relata est ad se. Apostoli. & duo de ea simul cognoscere non debent.

SVMMARIVM.

1 *Comminatio iudicis ꝙ lędit partem, an sit iusta causa appellandi ab eo.*
2 *Appellari ab interlocutoria an possit.*

CAP. LX.

Cum cessante. Puta, si pcipiat, ne quid faciat sub pœna excōicationis, vel centum librarū, uel ꝯsimili. & gñaliter pceptū factū sine causæ cognitione, uel cū causæ cognitione, ñ est iniquū, reddit applonē iustā, C. cōmi. vel epi. per totū. si aūt eps, vel alius iudex cōminaretur alicui, qđ lęderet eū, nō credo, ꝙ possit appellare pp hoc, qa vanus metus est, & nō iustus, ff. qđ met. cā l. j. & 2. Sed certe melius vr̄, ꝙ tenet applo, qñ ꝯminat de his, q̃ ad suā iurisdōnē pertinēt ff. qđ me. cā l. 2. & l. fi. §. j. sed ī alijs potestatib q ñ habēt iurisdō-
2 nē, obtinet dictū primò. [interloquēdo] †no. ab īterlocutoria appellari, ut no. j. de no. ope. nū. c. 3. nec p̄t eā reuocare, qui tulit, sine licentia eius, p quo lata est, si trāsit in rē iud. p lapsum decē dierū, & appellatū nō fuerit, s̄. de sent. & re. iu. qđ ad cōsul. ff. de reg. iur. l. nemo. ante aūt decē dies, vel ēt post, si ante decē dies fuerit appellatū, licet reuocare, ff. de re iud. qđ iussit, nisi appellās aliquas fecisset expēsas: nā tūc nō posset, nisi ei reficeret expēsas, cū eis nō restitutis, nō plenè remoueret grauamina, ff. de cōdi. ob tur. cau. si pecuniā, & de hoc no. j. de sent. excō. sacro, & melius s̄. de re iud. qđ ad ꝯsultationem. [destiterit] reuocādo de facto, si ad factū pcessum est, vel ꝯria, sñia si ad factū ñ est processum. & nō sufficit dicere, paratus sum reuocare, nisi de facto reuocet. reuocatur ēt grauamen tacitè: v. g. appellauit quis a iudice, ne procederet ꝯ eū, qa erat exēptus ab eius iurisdōne, si iudex dat ei terminū ad hoc probandū, tacitè vr̄ reuocare grauamen, qđ ei intulerat mādādo, ꝙ procederet in prin. quia modo mandat, ꝙ procedat in exceptione probāda, quod non est grauamen, quia de exceptione, s. an sua sit iurisdictio, cognoscere deberet, ff. de iud. si quis ex aliena iurisdictione.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid ex cā suspitionis possit appellari a iudice deleg. vel ordinario.*
2 *Sufficit recusanti iudicē legitimam recusationis causas proponere, nec oportet eum petere, iudices, coram quibus de causis suspitionis probet.*
3 *Potest nedum iudex ordinarius, sed etiam delegatus antequàm recusetur, alij delegare causam.*
4 *Recusationis causa non dicitur legitima, nec transit in rem iudi.*
5 *Modus procedendi coram subdeleg. in causa recusationis, & vide in nu. 6. & 7.*
8 *Iudex, a quo appellatur, citari debet ad sententiam, processumq; suum defendendum.*

CAP. LXI.

1 Cum speciali. [Recusationis.] † Nos non credimus, ꝙ à iudice dele. vel ordinario possit appellari ex ea causa, quia suspectus est, cum tūc habeat certum remediū, s. recusationis. 3. q. 5. quia suspecti. itē. licet cā suspicionis sit ꝯ eum, non tamen sequitur, ꝙ grauaret, quia iudex suspectus bene posset procedere in causa, ita ꝙ nullam partem grauaret, & appellatio non habet locum nisi a grauamine, supra eo, ut debitus. sed ista decr. videtur dicere ꝯ, scilicet, quia commonitus potest recusare iudicium monitoris, & etiam potest appellare ab eo, & sic videtur, ꝙ vtrumque remedium habeat, s. recusatiōis, & appellationis. Sed respōde, & dic, ꝙ ex eadē cā non p̄ot recusare, & appellare, s. qa sit sibi suspectus: sed ꝯ eūdē, vel eodē tpe, vel diuersis p̄ot petere & recusationē pp su-
2 spitionē, & appellationē pp grauamē. †Itē dicim9, ꝙ sufficit ei, q recusat iudicē, cās recusationis legitimas pponere, nec oportet, ꝙ petat iudices, corā quibus de causis suspitionis probet, qa sufficit recusanti pponere iustas causas recusationis. iudicis aūt est admittere causas recusationis, & requirere, ꝙ eas probet, sed reprobare nō p̄ot, hæc. n. cognitio est arbitrorū. s̄. de fo. cōpe. licet. versi. qa admissis p iudicē causis recusationis licitū est recusanti pbare, vel corā recusato, vr̄ corā arbitris cās recusationis, recusati est petere, ꝙ arbitros eligat, corā quib. pbet. vel potes dicere, ꝙ statim p̄ot & dēt iudex cogere recusantes ad arbitros eligēdos, ar. C. de iud. l. cum apertissimi, & l. cū speciali, & no. si j. eo. interposita. [cōmonitus] q̃ cito. n. quidā monebantur satisfacere de aliquo, statim appellabāt, vel recusabāt iudices super emēdatione alicuius criminis, vel alia satisfactione facien-
3 da. †[Statuimus] credimus, ꝙ iudex ordinarius nō solū, sed etiā delegatus anteq̃ recusetur, p̄ot totā causam alij delegare, & valet delegatio, nō obstante ꝙ delegatus est suspectus, ff. de iurisdict. om. iud. ait prætor, sed si partem tantū delegasset, tunc posset recusari vt suspectus. ratio diuersitatis, qa in primo casu vlterius causa nō debet ad ipsum redire, nec p̄ot post cōmisionē reuocare iurisdictionē, nec ēt debet cognoscere, vtrū ab eo subdelegatus sit suspectus, sed in secundo casu p̄ot hæc omnia facere, s̄. de offi. & pote. iudi. deleg. super qōnū. §. 2. & vlt. ff. de iu. iudiciū. Alij tñ dicūt, ꝙ etiā si totam cām cōmittat, ꝙ p̄ot recusari vt suspectus. [iudicē] ordinariū, & delegatū: secus in subdel. nā si subdelegatus recuset vt suspectus, coram primo delegato agetur, s̄. de offi. delega. super quæstionū, §. qui verò, & §. eius. [suspectū] iste recusans nō debet petere, ꝙ iudex recusatus iudicet, an cā recusationis sit iusta, supra de fo. cōpe. licet, qa sic vr̄ a recusatione recedere, si in hoc eius arbitriū eligeret. 3. q. 8. cuius, & supra de re iud. inter. quāuis posset dici, ꝙ talis petitio, q̃ tm̄ tēdit ad recusandū, & declinandū eius iudiciū, nō p̄iudicat
4 recusationi. †Itē no. ꝙ hæc sñia, s. hæc cā recusationis nō est legitima, nec transit in rē iudi. nec pręiudicat, si ista cā iure decernitur legitima, qa est ꝯ ius scriptū. 2. q. 6. §. diffinitiua. secus aūt, si diceret, decernimus talē nō admittendū ad proponendū talē causam recusationis, qa hæc sñia est ꝯ ius litigatoris, a qua necesse est appellari, vt in præall. §. diffi. & supra ti. proxi. cū inter. & hæc vera sunt in causis recusationū, q̃ sunt expressæ in iure. Sed cū dicat ius generaliter, ꝙ suspecti iudices possunt recusari. 3. q. 5. qa suspecti. eo. §. porrò. nec generaliter oēs cāæ sint in iure expressæ: imò multæ possunt puenire cāæ, q̃ iustiores sunt q̃ in iure expressæ, oēs causas reputo legitimas, quæ sunt difficiliores, q̃ expressæ in iure, & hoc relinquitur arbitrio iudicis. Et sup his dicūt quidā, ꝙ si iudex sentētiat, ꝙ trāsibit in rē iudicatā, nisi appellet a simili eius, quod dr̄ de interrogationib. in iure faciendis, quarū aliquæ sunt expressæ in iure, tñ vltra expressas in iure licet iudici alias facere, vbi æquitas eū mouerit, ff. de inter. ac. l. pe. Et tñ si iudex dicit se moueri æquitate, vbi moueri nō dēt, appellandū est, & nisi appelletur, fit sibi p̄iudiciū. qdā tñ dicūt, & forte nō malè, qa in inferiorib. iudicib. nō licet neq; cōdere, neq; interp̄tari iura. j. de sen. excō. inter alia, nec ēt licet īterp̄tari iter i9 scriptū & æquitatē, imò hoc solū p̄ricipib. licet C. de le. & cō. & l. fi. fatemur tñ, ꝙ ī causis, quas corā se hñt īferiores iudices, bñ possunt, q̃ tñ ad ius litigatoris pertinet. sup iurib. & interrogationibus etiā inter ius & æquitatē interpretari,
5 vt no. s̄. de post. ad hæc. †[Suspectū] in subdel. quidā dicūt hoc mō pcedendū, qa nō dabitur libellus ei recusationis, nec corā eo pponent causæ recusationis. sed corā delegato tm̄, si est præsens, s̄. de offi. dele. sup qōnū §. qđ verò, & §. fi. & si delegatus ē absens, pstabitur, & etiā probabit causas recusationis coram epō loci, vel archi. vel alijs iudicib. ordinarijs loci. & hūc modū procedēdi ap pbat l. C. de iud. cū speciali. sed s̄m cano. quātū ad secundū mēbrū nō inuenio approbatū, nec reprobatū in subdeleg. vbi nō eligunt arbitri. & ideo vr̄, ꝙ legib. standū esset, ex quo canones non reprobant, sed in hoc casu etiā secundū istos processus habitos a recusato postq̃ per aliquem prædictorū modorū translata esset cognitio ad aliū. non valet, s̄. de offi. deleg. licet, & s̄. eo. dilecti. Alij dicūt, ꝙ nō est eundū ad ordinarios istos, sed ad delegatos tm̄, si sunt præsentes, & si sunt absentes, dicet subdelegato ꝙ hēt eū suspectū simpliciter, nō assignatis causis recusationis, & ꝙ vult ire ad delegatū, vt causa recusationis probata obtineat causam alijs cōmitti, & ex tunc subdelegatus procedere non debet, & si processerit, appellari debet ab eo, qui eū grauat procedendo cōtra eū, postq̃ vult pbare eū suspectū corā delegato, quod sibi ius concedit, supra de offi. dele. super in fi. & si nō appellauerit, cū iurisdictio eius non sit ad aliū translata neq; p appellationē, neq; per reuocationē, neq; alio mō, tenebit processus subdel. habitus ꝯ recusantem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed certe tutius est, q hic recusans s'm hãc secundã opi. ēt cãs recusationis proponat corã subdele. sup. e. secũdo. & ēt postea corã dele. ꝓbet. Nã si subdelegatus cognouerit cas eē iustas & veras, potẽrit eas admittere, & partes releuare ab onere probationis, & si esset certũ & notoriũ, q essent falsæ & iniustæ, certe nõ obstãte tali recusatione, neq; frustratoria app. tenebit pro
6 cessus subdel. †Et no. qa cũ appellat a subdele. ex eo, q ꝓcessit ꝯ eũ post recusationẽ, & in hoc recusans appellet, prudẽter facit, si ꝓsequit cãm appellationis. qa hoc ipso q ꝓbabit se pp p̃dictas cãs appellasse, cassabit qcquid factũ est post talẽ applonẽ & ēt si cã recusationis nõ ꝓbet, ut s. de of. dele. sup qõnũ, §. fi. sicut a dele. primo, vel ordinario legitime appellaret, si arbitros nõ elegerit, ēt si causæ suspitionis nõ ꝓbarent, vt hic. finita aũt cã appellationis, q̃ est vt cassef, qcquid factũ est ꝯ eã, nõ oportet ꝓsequi cãm recusationis, vt recedat a subdele. qa sola iusta appellatio ad hoc sufficit, s. eo. accepta. sed si reprobaret appellatio, adhuc põt ꝓsequi cãs recusationis. si aũt post recusationẽ nõ ꝓcederet subdel. stultè faceret, si ꝓsequit appellationẽ, cũ apptllatio nõ habeat locũ, nisi a grauamine præsenti, qđ in scriptis exprimas, j. eo. cordi, s. eo. debitus. sed prudẽter faciet, si corã delegato cãs recusationis ꝓponat, & ꝓbet, vt s. de off. dele. sup qõnũ. §. fi. Quidã tamen dicũt, q a subdel. appellari põt sine vllo grauamine hoc mõ, habeo te suspectũ ex talib. casib & appello, ne ꝓcedas. & hoc satis sumit sup. e. de off. dele. sup. §. quẽ vero de. sed certe alii verisimiliter respondent illud reuocatũ p decre. sup. eo. vt debitus, & j. eo. cordi. illud aũt nõ memini inuenisse, qñ processus subdel. & deleg. & ordi. teneãt ēt post recusationẽ habitus, nisi appellet, vel alio mõ ad alterius audiẽtiã cũ effectu sit cã reuocata. [corã eodẽ] qđ si plures sũt delegati, & vnus tñ recuset? de hoc no. sup. de off. iud. delega. cũ sup. item scias, q s'm l. nõ est cã suspitionis proponẽda coram recusato, sed corã deleg & si ipse absens est, corã aliis iudicib. ordinariis & præsentib. in prouincia fiat, C. de iu. cũ spãli. nec est ꝯ C. eo. ti. aptissimi, ubi dicit ei libello recusationis porrecto. qa ibi sic exponẽdũ est. i. ad eius recusationẽ porrecto libello. [assignet] s. eo. secũdo. [aduersariũ] in cã inquisitionis. [iudice] hic hẽs ar. q iudex, a quo appellat, citari dẽt ad defendẽdũ sniam & ꝓcessum suũ, cũ hic admittat iudex, ut ostẽdat se nõ suspectũ. ar. ꝯ. 2 q. 6. statuẽdum. 8. qõ 3. Artaldus. sol. nos
a hoc ᵃ credimus verũ q citari nõ dẽt, nisi ꝓ iure suo ꝓprio contendat iudex. 2. q. 7. si quis. vel nisi ageret de pena īponenda iudici. v. g. si aliquis diceret, q appellauit a proprio epo, qa cum sine cã confirmare renuebat. nã & si mandet alii, q inquisita veritate sup electione eius eũ confirmet, si inuenerit eam canonicã, noĩatim citandus est eps quia de eius pena agitur. nam in eius poenã mandat alii q confirmet, cũ ipse sine cã eũ ꝯfirmare nollet, ar. 9. q. 3. nunc. hæc aũt decr. nõ ꝯdicit, qa aliud est in recusatione, & aliud est in appellatione. nã in recusatione ideo admittitur iudex ad eligendũ arbitros, qa nisi sic admitteret, sequeret inconueniens illud, s. quia sufficeret assignare cãs suspitionis ēt falsas, cũ nullus alius esset, q eligeret arbitros, qui de causis suspitionis cognosceret: sed in cã appellationis est supe-
7 rior, ad quẽ appellat q de causis ap. cognoscet. † Itẽ est alia rõ, qa appellatio nõ mutat naturã causæ. vñ sicut corã illo, a quo fuit appellatũ, ꝓcedebat sine parte, ita & corã supiore, ad quẽ appellatũ est, ꝓcedi dẽt sine parte. Itẽ derisoriũ & suspectũ redderet iudiciũ inferioris, si corã superiore partẽ se faceret, & cũ ipso fieret li. cõte. & alius iudicialis processus. Fateor tñ, q interuenire posset superiorẽ, si spõte ueniret, nõ tñ ut pars, sed ut iudex. Itẽ mirũ est, si is esset pars, q fuit iudex in eadẽ cã. [cã] s. an sit iusta & legitima, si nõ est de expressis in iure. sup de so. ꝯpe. licet. Nã expssas in iure p̃t, & dẽt admittere recusatus, qa nõ est notoriũ. Itẽ arbitri cognoscent an causæ suspitionis sint veræ, an falsæ, ut hic. Itẽ arbitri cognoscẽt, an sint recipiẽdæ, ēt si cõstet eas legitimas & veras, si tñ dr̃ renunciatũ recusationi a partib. & de hoc cognoscere ht, & non recusatur. nã si diceret ꝯtrariũ, s. q hec cognitio cõpeteret dele esset iniquũ, cũ pariter sit sibi suspectus in hac cognitione, sicut in alia, cũ pars eligẽdo in hoc iudiciũ eius, in aliis non poterit recusare. 3. q. 8. cuius. arg. ꝯ. de cã pos. cũ olim, ubi innuit, q iudices, & nõ arbiter, fuere illi, q repulere cãs recusationis. Sed respõdeo, q ubi notorium est, q admitti nõ debent, tunc iudex repellet cãs recusationis & sic erat ibi. Nã ibi in lrĩs Papæ ꝯtinebatur, q de ꝯsensu partiũ erant dati iudices, & iõ in notorio neq; arbiter, neque alius ordo requirendus erat. 2. q. 1. de ma. sup. de iureiu. ad nostrã. [aduocent] de hoc no. sup. de arbi. innotuit, & c. antepe. & hoc het a potestate iuris, alias finem mandati egredi non potest. ff. de arbi. non distinguemus. §. vlt. Itẽ forte partes alias hãc ptãtẽ sibi dare ab initio nõ possunt, ut no. s. de arbi. c. antepe. [Cõpetẽtem] arbitrio boni uiri præfigendũ. ff. de iur. deli. l. j. §. ait p̃tor. vel recusati iud. cũ ex cã posset eos cogere ad concordandũ. & eodẽ mõ, ut ĩtra certũ terminũ diffiniret. s. de of. dele. suspitio
8 nis. †Itẽ cũ ꝯstet eum iud. & p ꝯsequens ꝯstat eũ debere ꝓcedere, nisi recuset, & idẽ est non prosequi cãm recusationis, ac si nõ recusaret, & si non prosequeret recusationem intra terminũ, ꝓcederet, & rõne incertæ iurisdõnis terminum assignabit, ar. s. e. si duob. [de recusatoris] de hoc no. s. de fo. ꝯp. si qs. [porro] hucusq; dicit, qñ monitus recusat monitionẽ, & nũc ponit, qñ ab eo appellat. [Manifestus] s. e. cũ sit Romana, & c. proposuit. [deferendũ] nisi modũ excedat in pena. s. e. nouit, vbi not. [excessũ] de quo quis ꝯuenit. [probabilẽ] s. e. vt debitus. [intra terminũ] s. e. cũ sit Ro. [iudex] à quo appellatũ est. [ꝓcedat] in principali. s. e. vt debitus. [aduersario] s. appellato. [ꝯpetẽtem.] corã iudice ap. [procedat] in principali cũ hæc decr. in prin. posuerit duos casus, vnũ, quãdo agit inter partes, & alium, quando agit ex officio, mõ hic loquit in eo casu, qñ iudex ex officio ꝓcedit, & hoc est, qđ dicit, ex suo procedit officio. & falsa litera est, ꝓcedat, vt patet ex registro. nec esset verũ, si cã ageret inter partes, s. q si appellatus non ꝯpareret corã iudice ap. q ipse possit procedere in prin. cã, cũ lis nõ esset ꝯtestata. hæc. n. decre. loquitur tñ, qñ lis non erat ꝯte. sicut patet in prin. decre. & & tunc reo, vel appellato existẽte ꝯtumace non in prin. cã est procedendum, sed ad missionẽ in poss. vel ex cõicationem. s. ut li. non ꝯt. qñ. & c. tuæ. Sed qñ ex officio suo ꝓcedit iudex, vt in cã inquisitionis, tunc reo, uel appellato ꝯtumace existente, bene ꝓceditur in principali cã, vt hic, s. vt lit. nõ ꝯt. qñ. §. in aliis. [iurisdõnis] super prin. s. eo, vt debitus. [remittat] ēt cum aduersarius non ꝯpareat. hoc ãt locum hẽt, siue iudex ex officio procedat, siue lis sit inter partes, sed iudex reprobare non põt. hæc. n. cognitio est arbitrorum. s. de fo. ꝯp. licet [duas] in hac p̃senti ꝯsti. cum speciali, duo capitula ꝯtinent de applone, & re-
9 cusatione. †[Specialis] totius ordinis, vel cuiuscunque monasterii. Nam licet possit appellare monachus, si excedat Abbas in puniendo, si tñ puniat s'm obseruantias regulares, non põt appellare, recusare etiam non põt. s. e. reprehensibilis, & c. sup. eo. 2. si tamen abbas iurisd. de ꝯsue. habet, prout no. supra de offi. ordi. quanto, in gl. & sic vr̃ in fin. vel alio speciali iure procedat in forma iudicii ꝯ monachum, monachus recusare potest eum, arg. 3. q. 5. quia suspecti, & 4 quæstio. 4. contra ritum, in fi. & appellare, ar. 2. quæstio. 6. omnis oppressus, & c. ad Romanam. 2. ad hoc, quod no. supra eod. ad nostram.

ADDITIO.

a ¶Nos hoc credimus verum. Adde hic no. supra in c. nostra, de proc. in addi. incipien. Defendere, & Henri. Bohic, in c. dilectus, in prin. supra de rescr. qui allegat & sequitur Innoc. hic.

SVMMARIVM.

Litis contestatio per aduocatum facta non habetur pro litis contestatione, si eadem die reuocatur.

CAP. LXII.

Cum causa. [Inducias.] s. de excep. c. pastoralis. [ipsius] procuratoris prioris & ꝯuentus de nouo loco [licet] ipse procurator de nouo loco aduocati errorem correxit, quia dixit, quod nolebat habere ratã eius responsionem. j. de cen. olim. C. de erro. aduo. l. 3. [cõtradicere] quia ꝯtrium est litem ꝯtestari, & petere dilationem ad proponendas dilatorias. [erronea] erronea dr̃, quia errauit aduocatus, cũ nõ esset verum, quod dixit. vel dicitur erronea, quia errorẽ inducebat, cum verba litis conte. sonarent, & intentio ꝯdicebat. [credentes] & malè, cum ꝯtrium apparet etiam, q non intẽdebant hanc litem ꝯtestari ex petitione dilationum ad dilatorias ꝓponendas, arg. sumentes ex eo, quod est s. de do. & cont. prout ibi no [fuit] i. præsumitur non fuisse ꝯtestatam. nam ex reuocatione eadem die factæ præsumitur, q procurator noluit lit. ꝯt. vel dic, & melius, q ꝯtestatio aduocati non hr̃ pro lit. cont. ex quo eadem die fuit reuocata, sed præsumitur ex taciturnitate domini, vel procuratoris eos habuisse cam ratam, si vltra vnũ diem tacuere. [subdelegatorum] ꝯ id, quod est, s. de offi. del. super quæstionum. C. de iudi. à iudice. arg ꝯ s. tit. prox. cum Bertoldus. ibi sol. [expressa] supra e. consti. j. c. prox.

SVMMARIVM.

1 *Debet appellans probare propositam legitimam exceptionem.*
2 *A sententia nulla appellare licet.*
3 *Non potest appellans agere de nullitate sententiæ coram iudice appellationis, si ante sententiam appellatur.*
4 *Nunquid si quis in iudicio ante sententiam, siue extra iudicium appellauit, & iterum post sententiam appellet, per posteriorem appellationẽ videatur renunciare priori, vel sententiam ratificare.*

CAP. LXIII.

Dilecto filio. [Quod cũ] s. de rescr. constitutis. [& nẽ aliter] licet aliter iusta sit hæc exceptio, & ex qua non admissa sequitur legitima appellatio, hæc tamen ineptè proposita fuit. nẽ debebat proponere exceptionẽ, & expectare responsionẽ iudicis de ea admittenda, vel nõ:

nam

nã si exceptionẽ admisisset, habebat ꝓpositũ, si verò nõ admisisset, postea poterat legitime appellare. sed hic responsum non
1 expectauit, sed appellãs recessit. † [Propter exceptionẽ] no. appellantem debere probare propositã legitimã excep. & q ex ea nõ admissa appellatũ fuit. sed hic nõ ita fuit. non. n. denegauerũt iudices admittere exceptionẽ, sed illicentiatus recessit appellans sine vllo grauamine, & ideo nõ valet. [ideo] s. e. c. proxi. qñ appellatur ante sniam, applonis iudex nõ dẽt cognoscere nisi de causis, ex quib. appellatum est, quia cognoscet, an fuerint à iudice denegatæ, ut hic. s. c. proxi. j. e. significante. Si aũt appellatum post sniam diffinitiuã, tunc dẽt quærere de omni cã, ex qua dr̃ snia iniusta. C. de ap. cos. §. si quis, & c. seq. 2. q. 6 §. si coram ãt iudice app. nec in primo, nec in secundo casu licet proponi, q snia sit nulla, uel quia iudex non habuit iurisdõnẽ, vel quia esset excõicatus, uel quia non sit lis ꝯtest. uel ex quauis alia cã, quia hæc non ueniunt in prosecutione applonis. non tñ negamus, quin coram competenti iudice implorato officio iudicis possit dicere sniam nullã, non tñ prosequendo applonẽ, vt dictũ est. & est hoc verum, q appellans non p̃t dicere sniam nullam, qñ ipse prosequitur causam applonis. Sed si non ipse, sed appellatus prosequitur cãm applonis, petẽdo suam sniam ꝯfirmari, quod p̃t de iure, Auc. de his, qui ingre. ad ap. coll. 5. & j. de ꝯfir. c. bonæ, tunc appellans bene p̃t sic excipere, non dẽt ꝯfirmari snia pro se lata, quia est nulla, quia iudex, qui cam tulit, non habebat iurisdõnem, uel ex alia ꝯsimili cã. & assignant isti rõnem diuersitatis, quia appellatus nõ innititur virib. applonis, imò ꝯ eam dicit, s. quia est iniusta, & ideo cum petit sniam ꝯfirmari, intelligitur hoc petere non ex vi applonis, sed quocũq; iure p̃t. & ideo appellans admittitur ad excipiendum de omni
2 suo iure, s. q siue sit iniusta, siue q sit nulla. †Aliis vr̃, & forte melius, q si appellaretur post sniam, appellans non tñ excipiẽdo, sed ēt agendo coram iudice, ad quẽ appellauit, p̃t dicere sniam iniustã, & nullam, quia quibuscũq; modis p̃t, dẽt defendere ap. suam. ff. de ap. scio, in fi. Et a snia quæ nulla est, appellare licet. ff de ap. si expressim. ff. quæ senten. sine ap. l. j. §. fi. & l. seq. & si p̃t appellare, & per ꝯns appellationem prosequi. Sed dices, qũo ꝓsequitur applonem, qui petit sniam pronunciari nullam, quia nullam mentionẽ facit de applone in petitione sua, nec aliquo modo nititur virib. applonis? rñ. imò nititur ex vi applonis in hoc saltem, q coram iudice applonis hoc petit, quia nisi appellasset, tñ coram ordinario hoc petere posset. & iste est vnus effectus applonis, s. cãm ad superiorem transferre, & eius cognitionem. s. e. c. solicitudinem. imò dicũt quidam, q hic bene appellauit ꝯ pronunciationem istam, quia grauatus fuit, de facto tñ snia lata fuit ꝯ eum licet nulla. p̃t ergo petere sniam nullam pronunciari, & de ap. non faciat mentionem. alii ꝯ, & hoc est ēt videre in applo, qui prosequitur applonem petendo ꝯfirmari sniam pro se latam, & tñ in sua petitione non faciat mentionem de ap. nec aliter nititur virib. applonis, nisi quia negotium
3 dicit esse ad superiorẽ per applonem delatum. † Si ãt ante sniam appellatur, non p̃t appellans agere de nullitate sniæ coram iudice applonis. quia si cã applonis non est vera, remittendus est ad iudicem, a quo appellatum fuit. s. e. ut debitus. Sed qñ appellat a snia, non remittitur ad primum, quia functus est officio suo. Item appellatus non p̃t petere ꝯfirmari processum ante sniam
4 habitam, quia facile reuocatur. ff. de re iud. qđ iussit. † Sed quæro, si appellauit in iudicio ante sniam, siue extra iudiciũ, & iterum appellet post sniam, an per appellationẽ posteriorem vr̃ renunciare priori, uel ratificare sniam? ar. q sic. ff. rem ra. ha. cũ minor. § falsus. ubi dr̃, si quis appellauit à snia lata ꝯ aliquẽ, qui falso finxerat se procuratorem eius, q de cætero non p̃t dicere eum nõ fuisse suum procuratorem. Sed nos dicimus ꝯ, quia geminando, uel multiplicando appellationes non vr̃ ratificasse factum iudicis, a quo appellauit, uel appellationi renunciare, imò potius vr̃ suum desiderium augmentare, vt ab eius iurisdõne recedat, arg. ꝯ, s. de test. cũ tu fil. s. e. bonæ 31. q. 2. Lotharius. Sed in superiori casu licet uellet recedere a iudice, vr̃ tamen acceptare factum procuratoris, cum pro eo appellet. nec ibi sententia est nulla, imò tenet contra procuratorem, & est exceptioni mandanda, ut patet ff. de re iud. l. 4. j. respon.

CAP. LXIIII.

Nicolao. [Sufficientem] s. eo. sæpe. not. [condemnetis] & nihilominus rata manet sentẽtia, si appellatum esset a sententia, uel si appellatum fuit ante sententiam, partes remittantur ad priores iudices.

SVMMARIVM.

Appellandum non est ratio a diffininiua.

CAP. LXV.

Sua nobis. [Obtinuit] per veri suppressionem. nam si sciuisset Papa tertio appellatũ, literas non dedisset. C. ne li. in vna, per totum. prædicta tamen causa ad sedẽ apostolicam reuocata commissa fuit Cardinali.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appella. multa retractare potest, vt hic habes.*
2 *An sententia possit pro parte valere, & pro parte non.*
3 *Potest quis se iuuare non solum appella. directè prosequendo, sed etiã excipiendo.*

CAP. LXVI.

Dilecti. [Appellatũ] ab aliquo ordinario, cũ omisso diœce. epo fuit ad Bixorien. archiepm appellatũ,
1 vt ꝯtinet in integra. [ad quem gradatim.] 2. q. 6. biduum. †[Sententias] no q aliquando inuenimus q iudex appellationis sententiat latas snias post appellationes nullas ut hic, aliquando processum post applonem habitum nullum. s. e. dilecto. aliqñ tñ sniam excõicationis nullam. s. e. dilecti, aliqñ quicquid fit post appel. s. e. cũ cãm. Quandoq; quicquid fit ꝯ ap. s. de elect. cũ nobis. Qñq; reducendũ in pristinũ statũ. s. eo. bonæ. & licet oẽs istæ sniæ recipiant, qa sic erat petitũ, sicut sniat, tñ melior libellus est iste: Peto ꝓnunciari appellationẽ meã iustã. Et si nõ ꝓnunciet applo iusta, ex vi huius sniæ sequit, qa accessorium huius sniæ est nõ solũ post applonem facta reuocare, sed etiã sniam, quæ est ante lata, si fuit a snia appellatũ. C. de app. eos ĩ prin. & §. seq. & 2. q. 6. §. fi. sed & si s'm primos positos modos ꝯcipiant libelli, in quib. non petitur ꝓnunciari appellationẽ iustã, sed certũ quid irritari, dicũt qdã, q si vnus solus articulus reuocatur prætextu applonis, oẽs intelliguntur reuocati, vel debere reuocari, & appellatio intelligitur pronunciata iusta, & hoc ea rõne, quia oẽs articuli eadẽ rõne nituntur, s. pp appellationẽ, & vna snia ad oẽs extendit, ar. j. e. vna, ar. s. de consti.
2 transla. †Itẽ si ꝯtriũ diceret, absurditas sequeret, s. q snia ꝓ parte teneret, s. pro ea parte, & super illis articulis, q cassati non sunt, & in quibus snia lapsu tpis transiuit in rem iud. & ꝓ alia parte cassaretur, s. in illis articulis, qui reuocati sunt, ꝯ id ff. cõi diui. in hoc iudicio. Itẽ sequeret, q si ꝯ appellantẽ lata est snia diffinitiua, et excõicationis, & appellans tñ petat reuocari sententiam excõicationis, quia post appellationẽ lata est, & snialiter reuocatur, & tamen in hoc casu diffinitiua super principali tenet, qđ eis vr̃ valde absonum. imo maior absurditas sequeretur, q iterum eadem snia excõicationis reuerteretur, & annihilaret snia, qua dr̃ ꝓnunciatum sniam excõicationis nullam, quia post applonem lata fuit, quia cũ appellans non prosequit ap. intra tp̃s legitimum, fingitur non appellasse, ut s. eo. cũ sic, & c. psonas, & sic retro excõicatus. ff. de his, q not. infa. l. furti. Nobis nõ vr̃ sic, immo dicim⁹, q si tñ vnus articulus retractet pp iustam applonem, non tamen alii articuli retractabunt. & bene dicim⁹, q stabit firma retractatio sniæ excõicationis, quã appellans prosecutus est, & quo ad principale & quo ad alios articulos ratificabitur snia lapsu tpis, quia non est prosecutus applonẽ sup illis. nec valet, si dicas, ergo snia ꝓ parte valet, & pro parte non, quia iste appellans, pro quo lata est snia, in reuocatione excõicationis, vel alterius articuli, post sniam reuocationis latã pro eo non iuuabit se ap. sed hac snia tñ, q̃ ēt si esset iniusta, s. ꝯ ius litigatoris, tñ transijt in rem iudi. postq̃ non est ap. s. de sen. & re iud. qđ ad ꝯsultationẽ. 2. q. 6. §. diffinitiua. Itẽ nõ valet, qđ dicit, q fieri dẽt retro excõicatio. q illud hr̃et locũ, si nullo mõ esset ꝓsecutus applonem suã. sed hic prosecut⁹ est quo ad vnũ articulũ, licet non quo ad oẽs, & sic bñ licet in vno articulo applare, & in alio nõ, & eodẽ mõ in vno articulo ꝓsequitur, & in alio nõ. j. de test Raynũtius, circa fi. & c. Ray-
3 naldus, circa me. † Itẽ no. q nõ solũ iuuat se quis ap. ꝓsequẽdo eã directè, sed ēt excipiendo de ea. v. g. Peto, exequaris hanc sententiam, vel ne ꝯfirmes hãc electionẽ, qa ego appellaui. s. de excep. dilecte. s. de elec. cũ inter R. & c. cũ ĩter canonicos. Sed non põt excipere de ap. nisi intra tñ tp̃s, intra quantũ põt prosequi directe. ar. ad hoc. ff. de neg. gest. l. 3 §. pupillus. ff. ex qui. cau. ma. necnon. ff. de inoffic. testa. Papę §. si filius. nec dicimus simile in his, & in accessoriis, sicut dicimus in quibusdam aliis, & accessoriis, siue in quib. dr̃, q non datur actio ad accessoria sine principali, sicut in interdicto vnde ui, quod non datur ad damna & ĩteresse, quæ sunt accessoria, nisi ratione principalis, de ipso principali agatur, quia appellatio bene ualet non solũ ad reuocandum sententiam, vel ad aliud principale, super quo appellatum est, sed etiam datur ad reuocandum omne grauamen accessorium primo, & principaliter de se ipso agendo, sicut hic habes, & in omnibus decre. superius allegatis.

SVMMARIVM.

Tutelam filiorum mater tutrix amittit, eò ipso quòd nubit.

CAP. LXVII.

Ex parte. [Secunda.] C. quando mul. tu. of. fun. l. vlt. hoc enim ipso, q nubit, tutelam filiorum amittit, Auth. de nup. §. sin autem tutelam. [ita] scilicet, q si non sit tutrix eorum, ex hac enim causa appellasse non sufficeret, & subesset veritas causæ. j. eod. interposita.

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Relationi an sit credendũ: quando consentientib. vel nõ appellãtib. partib. facta est superiori, & quãdo post appellationẽ, uel in contumaciã.*
2 *Relationis iudex si alij committat causam remissam, quæ iam a parte appellante alij commissa erat, quis & quomodo de ea cognoscet.*
3 *Relatio quando commissa est intra certum tempus, vel nullo adiecto, quænam sint partes commissarii. & nu. 5.*
4 *Relatio si cõmissa est, quãdo appellare liceat, & qd narrare oporteat.*

CAP. LXVIII.

1 Intimasti. [Relationem.] † In relationibus diligenter attende, vtrũ facta sit partibus consentientibus, uel saltem non appellantib. & tunc ei sp. standũ est, & sic põt intelligi. ĩ. de pur. can. cũ dilectus. § igitur. & terminus in ea præfixus ad comparendũ coram superiore pro perẽptorio habendus est, sicut in termino assignato appellãti, s. e. sæpe. Si aũt post appellationem facta est ei, non creditur, nisi ex actis constet. C. de rela. l. j. 2. q. 6. biduum. Si aũt fiat relatio vna parte absente per contumaciam, nec vr̃ tunc relationi credendum, nisi alia probatio sit de his, quæ in ea ɔtinentur: sed termini assignatio bene valet, & parte contumace amplius non citata procedet superior, sicut ipse, q retulit poterat procedere cõtumace absente. Sed si pars, quã relator dixit ɔtumacẽ coram Papa, vel alio superiore, dicat dñe nunq̃ fui contumax, sed appellans recessi ab eo, & cãm appellationis obtinui a vobis alij committi, tunc iudex superior, si verũ sit, ꝙ ɔmiserit, vlterius non credet relationi: sed partes remittet ad iudices impetratos super appellatione, q cognoscent de appellatione, & an quicquid factũ est post appellationem sit reuocandũ, vel nõ, vel ẽt ipse Papa, vel alius iudex relationes cognoscet, quia ei bene licet iurisdictionem dele. sui reuocare. ff. de iudi. iudicium. tñ totus processus habit⁹ ante reuocationẽ erit ratus. s. de rest. spo. audita. ar. imo plus vr̃; ꝙ ipso facto vr̃ reuocare, s. si ex certa sciẽtia sciens alii ɔmissum incipiat cognoscere de eo, quod alii delegauerit. ĩ. de ɔcess. præbẽ. ij. vel cc. non va. quia diuersis. §. j. sed si iudex relationis alii ɔmittat cãm remissam, q iam a parte appellante alii commissa erat, dicunt quidã, ꝙ de iure vtrique iudices debent ɔuenire ad cognoscendũ, cuius sit iurisdõ s̃m tenorem decretalis, s. de rescr. pastoralis. sed aliis vr̃ melius, ꝙ ad hunc iudicem, cui cõmissa est causa relata, nihil aliud ptinet nisi cognoscere, an cã appellationis prius alij fuerit ɔmissa, ꝙ si si bi ɔstiterit partes ad iudicem, cui cã appellationis ɔmissa est, remittet ad quem pertinet cognoscere an sua sit iurisdictio. s.
2 de rescr. dilecti filij. l. præ. † Sed quæres, quare nõ eodẽ mõ, & iudex qui cãm remisit statim cessare dẽt, & remittere cãm ad iudicem, cui ɔmissa est cã appsonis? Respon. ꝙ ẽt ipsi relator prudenter faciet, si scit, vel credit, ꝙ uera est cã appellationis, si supersedeat, quia si non supersederit, & postea constiterit uerã esse cãm appellationis, totum cassabitur quicquid per eum factum fuerit, vt no. ĩ. eo. interposita, & c. Ro. §. si uerò, & §. seq. certe & eodem mõ iste iudex, cui cã relata commissa est, si cõsidit indubitãter, ꝙ applo est iniusta, ꝓcedere põt, & tenebit, qcquid fiet ab eo, non obstante ɔmissione prima facta super appellatione, dummõ ɔstet postea p sñiam diffinitiuam, ꝙ appellatio fuit iniusta, vt no. in prædicta decr. Romana. §. si uerò. &
3 §. seq. † Item in relationibus no. quia qñque fit commissio, ꝙ intra certum tps, aliqñ sine certo tpe remittat cãm instructam sufficienter, qñque instructam, vel non instructã, & in oĩbus casibus non est vis, quia sufficit remittere cãm ea instructione & cum illis actis, quæ recipit iudex, & quæ habent partes, & si non est plene instructa, & ẽt debet partibus terminum præfigere.
4 † Item in omnibus prædictis casibus licet partib. appellare, si grauentur, & lras impetrare non facta mẽtione de remissione facienda primis iudicib. quia non semper præcipit remissio pp hoc, ꝙ superior de illo velit iudicare, quia tunc oportet de remissione fieri mentionẽ. s. eo. vt nostrũ. s. de off. deleg. super qõnũ. §. verum. sed qñ q; fit, quia partes non ɔfidunt de iudice in diffinitione, licet ɔfidant in cãæ examinatione. supr. de rescr. ex parte decani, & supra de elec. dudum. item qñque expedit in vno loco ĩquiri de uno articulo, & in alio sentẽtiari.
5 sup. de elec. scriptum. † Terminum aũt assignare partib. vt coram Papa compareant, & relationem facere de cã, quæ est eis ɔmissa decidenda intra certum terminum, non possunt intra terminũ quocũq; impedimẽto teneant iudices, nisi partib. placeat, qa tenor rescripti ɔdicit, & qa prohibitæ sunt relationes cã iudicij detractandi, vt in Auc. vt iu. non expe. sa. iuf. §. iubemus. col. 9. Auc. vt oẽs obe. iu. §. in initio. nisi in casib. ff. de off. ꝓc. solẽt, & l. si qdẽ. C. de fil. vbiq; fateor tñ, ꝙ si ante terminũ assignatũ liqueret de cã, & nollent audire sñiam, ꝙ põt referre, nõ ex vi rescripti tñ, sed rõne suæ iurisdõnis: s p aũt post terminũ vsq; ad infinitũ põt remittere cãs, & terminum præfigere, nisi reuocetur mandatũ, & hoc sonat lr̃a. vbi dicit, aliogn remittas, s. si nõ terminaueris ĩtra terminũ apud acta. C. d rela. l. j.

SVMMARIVM.

1 *Pendente dilatione iudicis officium conquiescit.*
2 *Iudex quando possit impendere officium suum, & in nu. 3.*
4 *Literæ a procuratore impetratæ reuocantur propter inhibitionem.*

CAP. LXIX.

Significante. [Ipsum] epm. [ɔuenissent] & iõ malè faciebat eps, ut dicebat decanus, quia in stallis suis carnes vendi faciebat, uel male faciebat eps, qui dimittebat carnifices suos alibi carnes vẽdere, & nitebatur decanus ɔsuetudine, uel priuilegio, ut no. ĩ. de ver. si. abbate, vel forte agebat potius vti pos. erat. n. molestia, si in terra, vbi hoc ius habebat monasteriũ, alius vẽdebat, vel agitur ɔfessoria. ff. de ser. l. quoties. §. fi. Hæc petitio vr̃ esse ɔ ius. C. de monopo. per totũ. So. illud loquitur qñ hoĩes fraudulenter faciũt pacta, ꝙ alijs nõ liceat vẽdere, vel ꝙ alios nõ instituant in aliqua arte, ꝙ nõ licet. Ista ãt non fraudulenter faciũt, sed ex priuilegio, vel cõsuetudine, vel illud nõ est licitum de ꝑsonis, vel reb. sed de loco, ubi fit vẽditio, bene dicit pacisci, ut hic, [alijs suis] palios, q̃ p suos carnifices. [reuocarẽt] destruẽdo banchas carnificũ. ff. de aqua plu. ar. si vsus. §. vl. & male petebãt: nõ. n. ꝓhibendi sunt lit. pend. ẽt noua facere sine ꝑiudicio iuris aduersarij, sufficit. n. ꝙ aduersari nõ intersit. ff. si ser. ven. l. loci, §. in ɔfessoria, & §. se. ɔtestata lidẽ esset, si ɔtestata non fuerit. [Imploratio hmõi] s. super principali. in multis. n. ante litem ɔtest. habet locum officiũ iudicis, puta si quis impediat partes se pñtare corã iudice, s. de of. dele. c. j. uel si fuerit pars ɔtumax, s. ut lit. nõ ɔte. tuæ, & multis alijs, quæ põt notari, insti. de of. iud. §. j. & seq. & in summa, eo. ti. & sup. de of. iud. c. j. sed quicquid sit in pdictis casib. dic ꝙ bene pt repellere iniuriã litigatorũ ɔcedere tamẽ vti alicuius iure non pt, nec de hoc se iudex ĩtromittet. [solutũ] fuit. n. facta hæc imploratio officij pendente termino ad deliberationem super libello. [audiebant] nimis festinabant impendẽdo officiũ, cũ adhuc possent recusari & exceptiones declinatoriæ iud. & dila. ꝓponi, in Auth. de exhi. & intro. §. si vero quidẽ, & ut no. s. de excep. pastoralis, & de re iudi. inter. post lit. ãt ɔtest. dẽt suum officiũ impendere, ff. de ædil. edic. ædiles, §. itẽ sciendũ.
1 † Et hæc est rõ, quare sequens exceptio est valida, s. ꝙ pẽ. termino assignato non pt procedi. si. n. lis ɔtestata esset, & aliquid fieret pen. termino crederem qđ iudex impenderet officiũ suũ in prohibẽdo, ar. 11. q. 1. quia res nec ɔdicit C. de dilationi. siue pars. ubi loquit, ꝙ pendente dilatione non est procedendũ in principali, uel super antiquis iniurijs, sed sup nouis, uel de nouo exortis satis pt, & maximè in illis causis, ubi mora est periculosa. ff. de fer. l. j. §. fin. & l. 2. & 3. hoc ãt satis credimus, ꝙ si ɔ epm coram dele. uellit monasterium aliquid proponere de his q̃ fecit post citationẽ circa rem, de qua agitur, ꝙ poterit cognoscere, qa perpetuata est ei iurisdõ, s. de of. deleg. gratũ, & qa nõ dẽt ad diuersos iudices ire, ar. ff. de lib. cau. l. si pariter. imò plus dicimus, ꝙ ẽt si ante citationem aliquid dolo facit eps, cognoscet del. sup. de ali. iud. mu. cã fac. c. j. hoc ãt semper est verũ, ꝙ nõ ꝓcederet ex officio suo, sed libello dato, & alio ordine obseruato de illis quæ ante li. ɔte. acciderunt. de his ãt, quæ post lit. contest. accidunt, puta si violentiã in re petita fecit, uel damnũ ibi dederit, uel ꝓ fructib. iudex suũ officiũ impendet, ut in præal. l. ff. de ædil. edic. ædiles, §. itẽ sci. &
2 ff. de aqua plu. arcen. si tertius, §. officiũ. † Alij dicũt, & forte melius, ꝙ licet super nouis articulis possit post lit. cõt. iudex impẽdere officiũ suũ, nõ tamen in modũ directi interdicti, vel actionis põt cognoscere de his, quæ ante lit. ɔte. ɔtingunt, quia nec commissum intelligitur, supr. de rescrip. significauit, ff. de arbi. de his, ff. de iud. nõ pt. & est hoc verum in his, quæ non veniũt ex vi actionis, sed noua actione opus est, ut est in præmissis casib. & in actione ex stipulatu, & in alijs stricti iuris, ut peto, qđ non est meum, vbi ex vi actionis non veniũt damna data in re
3 stipulata, nec fructus. † Secus ãt in actionib. bonæ fi. & in arbitrarijs, & alijs quibusdã, ubi ueniunt per officiũ iudicis nõ solũ damna data, sed fructus percepti ante impetrationem literarũ, & ẽt post, & ẽt qui prouenium post citationẽ ante sñiam quandocunq; ff. de dolo, & eleganter, §. non solum, ff. de act. emp. l. Iul. §. offerri, & §. ex vendito. & tamen necesse est, expresse hoc peti, ut no. sup. de resti. spol. grauis. [ɔ inhibitionem] inhibitio potuit esse, ꝙ ad certos iudices literas non impetraret: sed vr̃, ꝙ non valet talis inhibitio, cum iudicem dare sit delegantis, & nõ partium, ff. de iudi. obseruandum. Et nos fatemur, ꝙ si Papa ex officio suo & motu proprio dedisset, ꝙ præiudicasset lapsus anni. Sed cum de consuetudine habeatur, ꝙ de consensu partium dentur, supra de offic. deleg. super. §. verum, & c. cum olim magister, & supra de causa pos. cum olim, si contra inhibitionem faciat, non sibi præiudicat, si aduersario innotuit. vel dic, ꝙ inhibitio fuit, ꝙ plus non instaret pro commissione obtinenda, sed ut causa in curia ageretur. ipse autẽ in ɔrium instirit, & hoc sciebat aduersarius, & ideo nõ præiudicat aduersario. Et vr̃, ꝙ ad hoc ꝙ non obstet lapsus anni, necessaria sit restõ in integ. de
4 hoc no. s. c. ex rõne. † [Inhibitionẽ] si lr̃æ essent impetratæ de cõi ɔsensu partium, nõ posset dicere se inhibuisse, nisi aduersario, vel iudici innotuisset, ar. s. de procu. in nr̃a, & c. ex insinuatione. pp inhibitionẽ reuocant lr̃æ impetratę a procuratore. pp appłonẽ aũt non reuocat, qđ factum est post eã. Tu dic melius, ꝙ nisi inhibitio fuisset, non esset iusta cã, quare restitueretur ad prosecutionem appłonis. [causis] ꝙ ante lit. ɔtest. volebant impendere officium suum, siue in prohibẽdo epm vti eo iure, qđ sibi ɔpetere dicebat, vel ẽt volebant impẽdere officium suum in cognoscendo, an eps deberet prohiberi a carnib. vendendis alibi, & malè volebant, quia hæc erat principalis qõ, in qua nõ dum lis erat contestata. vel quod pendente termino volebant procedere super eo, ad quod terminus erat assignatus.

SVMMARIVM.

1 *Petere inducias ad proban. exceptiones propositas pertinet ad partẽ.*
2 *Excipiens, si nolit tempus oblatum ad probandum recipere, si appellet quicquid sit contra eum tenet.*
3 *Exceptionem legitimam non admittens grauare dicitur.*
4 *Appellatus, si petat remitti ad iudicẽ, a quo est appellatũ, audiẽdus est*
5 *Sententia semper reuocatur, quando tenuit appellatio.*
6 *Non valet appellatio, cum ab aduersario approbatur.*

CAP. LXX.

1 Interposita. [Ex causa] † ĩducias has petere, s. ad ꝓbã. lũ exceptiones propositas est partis, C. de dila. ad procedendum, C. de temp. in integ. rest. petendæ: sed offerre probationes non est partis, sed est ex superabundanti, ar. ff. quo. leg. l. 2. §. j. ff. ad exhib. l. 2. & 3. §. ibidem. Sufficit. n. parti exceptionẽ, & cãm legitimam proponere quare non debeat procedere iudex. & si iudex admittit exceptionem, & nõ grauat eũ probõnib. qa forte scit eã esse verã, & iõ vlterius nõ procedit, bñ est. Sed si iudex dubitat, dẽt dicere proponẽti exceptionẽ, ꝙ eam admittit, & intra certũ tps probet, si vult. s. d off. deleg. prudentiã, §. vlt. s. de test. ueniens. 30. q. vl. indicantẽ,
2 C. de iudi. iudices. † Et si nolit excipiẽs tps oblatũ ad probãdũ recipere, si appellet. quicquid fit ɔ eũ, tenet. Nã cũ non teneat applo nisi a iusto grauamine, s. eo. vt debitus, & sic iste non grauetur, eius applo nihil ei prodest, ẽt si probet postea esse uerã exceptionem, vt patet in eo, quod legitur, & no. sup. eo. dilecto §. vlt. sup. eo. ex parte. sed si iudex propositã exceptionem repudiet, & eam negligat admittere tacitè, vel expresse, s. procedendo in negotio, & ideo appellatur, tunc non reuocatur, quod facit iudex, anteq̃ cãm appellationis ɔmittat, nisi postea coram iudice appellationis probauerit veram cãm, ex qua appellauit
3 vt sup. eo. dilect. & c. ex parte, & sic loquitur hic. † Sed dices, nõ ne grauauit eum iudex, ꝙ non admisit exceptionem legitimã si vera esset? R ñ. non fuit grauamen in non admittendo exceptionem, si falsam esse credebat, imò fuit & præsumitur prudẽtia, & ideo tunc non reuocatur, quod fit ab isto iudice, a quo appellatur, sed si probatur coram iudice appellationis eẽ verã exceptionẽ propositam, cassatur quicquid post appellationem facit, qa p̃sumitur & apparet malitiose refutasse exceptionem, vel nõ admisisse. Sed ɔ. s. e. ex parte. M. & c. significauit. vbi dr̃, ꝙ quicquid fit post talem appellationem, reuocatur. sed expone illas, vt ɔsonent huic. vel dic eas correctas pistã. Sed si pdictus appellator proposuit cãm lĩmam, si vera est, & eã offert se probaturũ corã iudice, a quo appellat, si ipse iudex nolit excipientis probationes admittere, ẽt si falsa sit exceptio, vel cã, tñ quicquid iudex post talem appłonem fecit, cassat, qa verè grauatus fuit eo ꝙ eius probationes admissæ non fuerunt, & sic intelligit hic. Et hoc intelligimus verũ, si sic dictũ sit: Appello, ne procedat vltra in hoc negotio, qa habemus certũ canonicorũ numerũ, hac vr̃a exceptione omissa. vel ẽt sine his vltimis verbis, dummõ expectet, si negligat exceptionẽ admitter, vt s. e. ex parte M. sed si simplr dicat: Appello, ne vltra procedas, & recedat credẽs hoc sibi sufficere pro appłone, non valet hæc appellatio. sup. eo. dilect. Est ergo diligenter attendendus ordo. primo. n. excipiens dẽt proponere exceptionem, & ɔñr iudex dẽt eam repudiare, vel admittere, & si iudex ipsam repudiat, est locus appellationi. si uero ipsam admittit exceptionẽ, ipsius iudicis est quærere excipientem, an ipsam exceptionem probare velit, ar. 30. q. vlt. iudicantem. nec est excipientis probationes offerre, qa rei est fugere 4. q. 4. c. j. & 3. & iudiciũ redditur in inuitũ. ff. de ver. ob. inter stipulantem. §. sacram. & si offert, ex superabundanti est. & si iudex expresse repudiat, vel nõ admittat, vel admittere negligat, iuste appellat ab eo. sup. e. dilecti. & c. ex parte M. [Nõ doceat] cũ tñ añ sñiam locũ habeat. Nã post licet appellare sine vllo grauamine. Mirũ est, quod dicere vr̃, s. ꝙ si corã iudice, a quo appellauit, appellans non obtulit se probaturum cãm, ꝙ corã iudice applonis dẽt probare veritatẽ cãæ ap. & cãm propositã, cũ iudex, a quo appellatur, nõ debeat in eum differre sñiam pp appellationem ex cã probabili interpositam, nisi eã se offerat probaturũ. s. e. sup eo. §. vlt. & c. dilecto. So. hic non dicit admittendam talem appellationem: sed si fuerat admissa, dr̃ quod debeat sic fieri.
4 † Sed iterum obijcit, si iudex admisit applonem, non est necesse postea iudici applonis requirere ꝓbationes sup tali qõne appellationis, sed sup principali tñ ꝓcedit. Rñ. imò si appellatus petat remitti ad iudicem, a quo appellatum est, audiendus est, nisi appellans probauerit veritatem cãæ, ex qua appellatũ est, vt s. eo. vt debitus. & idem dicimus, vbi detulisset appłoni sine cã assignata. vel dic, ꝙ iudex proposita cã appłonis probabili, & si non offerat se probaturum in veritate, dẽt proponentem interrogare an velit eam probare, vel ad minus dẽt dicere, ego admitto exceptionem tuã. & si non inuitauerit, vel exceptionẽ non admiserit, peccat, & tenet appło, qa sufficit ad hoc, vt iusta sit appło, ꝙ iudex non admittat. s. eo. dilecto, & c. ex parte M. & c. vt debitus. Sed si interrogatus vellet probare eam ꝓpositam, tunc non esset iusta appło. Itẽ dicimus, ꝙ in eo casu, qñ non obtulit se ꝓbaturum cãm appellationis, sed tñ iustã cãm expressit, quã iudex admittere renuit, ꝙ ad eam probandam admittitur. Sed si post talẽ appłonẽ ferĩ sñia diffinitiua sup principali, & velit aliã cãm appłonis ꝓbare, vel ẽt sup principali aliqd dicere, vel ẽt, qđ plus est, ex actis receptis ońdere iniustã sñiam, vel ꝓcessum. s. e. dilecto. nõ põt. ꝙ sic ꝓbamus; qa sequeret incõueniẽs qa nulla esset dr̃ia, siue offerat se ꝓbaturũ, siue nõ offerat, cũ ẽt possit ꝓbare cãs, sup qb. ꝓbationes non obtulit. Itẽ & est alia efficax & euidens rõ qa non admittit ad ꝓbandũ aĩs cãs, quia si proposita cã appłonis ẽt iusta, & non admissa appellauit, & recessit, ẽt cum admittebat iusta cã, si illa cã proposita vera nõ est, neq; probatur, apparet, ꝙ ɔtumaciter recessit ab illo iudice, & sic nulla appło eius, fuit, nec appło eum potuit reuelare, etiã aliæ cãæ, non propositæ veræ, & iustæ subessent. ff. de in int. rest. diuus, & s. e. ɔstitutis. §. si. Si aũt postea in iudicio appellationis stetisset, vr̃ appellationi renunciasse, s. eo. solicitudinem. nec obest, si dicas, ẽt si sñia lata esset, & ab eo appellatum fuisset sine cã, tamen ex prioribus actis, & nouis posset irritare sñiam. s. de test. fraternitatis. sup. de fid. inst. cum Ioannes. quia vbi appellatur post sñiam, non ɔtumaciter receditur. sed qñ appellat ante sñiam, nisi vera sit cã expressa, fingitur non appellasse, vr̃ verius fingitur ɔtumaciter recessisse, vt prædictum est, quia si iudex non admittit cãm falsam, licet aĩs uera esset, fingit prudens, vt no. in gl. j. [Probaturũ] sed ẽt si obtulit se ꝓbaturũ, & qa nõ fuit admissus, appellauit, & nihilomin⁹ lata est sñia post appłonem sup principali ɔ eũ, iudex appłonis appellantis recipiet probationes tã sup appłone, vt cassetur quicquid factũ est postea sup accessorio, q̃ super principali, vt sup illa ferat sñia, ẽt si appellatio non valeret. nec est aduersarius audiendus, qui cã dilationis petit prius inquiri de appellatione tñ, cum boni iudicis sit tendere ad finẽ litis. s. de do. & cont. finẽ, & de ꝓba. licet. vbi similes probõnes recipiuntur sup principali, & excep. Secus, si sñia lata non eẽt, qa tunc pars appellata posset petere, ꝙ appellans remitteret ad iudicẽ, a quo appellatũ est male, vt s. e. c. vt debitus. & hoc sic dicimus, nisi incontinenti constaret sñiam irritandam, vel potius irritam nunciandam, puta quia ɔstat ex iusta cã appellatum, quo casu ꝓnunciatur sñia nulla, & hẽt hoc locũ in iudicijs tñ, nam extra iudiciũ, ẽt si offerret se ꝓbaturũ iustã cãm, nisi ꝓbet cãm verã non cassabit, qđ fit post appłonem. s. de elec. cũ inter, & ĩ. de his, q̃ fi. a ma. part. ca. cum in cunctis.
5 † Quibusdã non placet hoc, qđ dr̃ hic in glo. qa vt dicunt, si applo tenuit, sp sñia reuocatur, & quicquid fit post appellationem, & si appellatio non tenuit, fuit contumax appellans, & sic nihil reuocabitur. hoc hẽt locum in iudicijs. nam extra iudicium non põt hr̃e locum, cum non possunt induci probationes, quæ ẽt productæ non præiudicant, neq; prosunt, sicut nec confessio. Item si reciperet is, ɔ quem appellatur extra iudicium, ꝓbationes oblatas ɔ alium, puta ɔ aliquẽ cui uellet prouidere, non ꝑiudicarent ei, quem tangunt, nec ẽt isti, cui ẽ ꝓuidẽdũ, qa in iudicio nõ est, nec esse pt, cũ nondũ sit sibi ꝓuisum. Si aũt ad sui instructionẽ recipit, nõ alligat eis, nec ẽt alijs ꝑiudicat, & idẽ est videre in similib. Si aũt aliæ cãæ sint, vbi nõ possit offerri ꝓbatio ẽt in iudicio, vt si neget tps ad deliberãdũ, vel spatiũ ad producẽdũ testes, vel si deneget editio sñię, vel actorum, vel aliorum ɔsimilium, vr̃, ꝙ teneat applo, ẽt si non offerat se ꝓbaturũ grauamen in prædictis, qa nec ꝓbari pt, C. vt li. pẽ. l. pe. C. e. ti. a procõsulib. s. de dil. c. j. s. de testi significauerũt. & añ oĩa reuocanda est sñia post talẽ appłonẽ lata, ẽt si nõ ꝓbet alia veritas grauaminis, nisi qa nõ fuit admissa sua petitio q̃ erat de iure. & est iusta rõ huius ɔstitutionis, cum enim sit facile proponenti grauamen, qđ probari põt, offerre se illud ꝓbaturũ, imputandũ est ei, si illud non offerat. Et hoc obtinet in exceptionib. declinatorijs fori, vt si dicit lr̃as obreptitias, de quo cognoscere debet delegatus, s. de rescr. sup. & in peremptorijs, vt pacti de nõ petẽdo, & rei iud. & ɔsimilib. om-

nib us.q̃ probari possunt.de interlocutorijs no.j.de nou.oper. nũ.c. 1. pe.& s̃m antiqua autẽ iura non vr̃ necessaria oblatio, probatur s̃.vt li.non cont.accedens,& in multis alijs iurib. Secus aũt est, si grauamen propositũ non subiacuit probationi, sicut dictum est.Idẽ credo, vbi absente iudice in casib. ꝓcessis a iure appellatur. Nam vanũ est ibi offerre probationem, cũ nõ sit, qui eam recipiat, & possit per malitiam offerri, ẽt si falsa esset.non.n.inuenitur, ꝙ debeat esse melioris ꝯdõnis, qui appellat absente iudice, q̃ qui præsente, cũ si valeret hæc oblatio, melioris esset ꝯdõnis, præcipue cum in odiũ iudicis, qui probationes oblatas admittere noluit, hoc statutum probatur, ad qđ inducuntur iura superius allegata, quæ loquuntur de his appel
6 lationib. quæ fiunt extra iudicium.† [Approbetur] no. valere appellationem, ex quo ab aduersario approbatur: secus, si non approbetur, vt s̃.eo.sæpe.[parata] sed si pars appellans, cũ non est recepta appellatio sua ab appellato, velit coram iudice ap. cãm ipsius appellationis prosequi, põt ẽt altera parte absente. s̃.de procu.in nostra. Sed põt dici illam decre. loqui in eo casu, qñ certum est fuisse appellatum, & qñ obtulit se probaturũ legitimam cãm appellationis. Sed nos dicimus idem etiam si non obtulit se probaturũ, quia ex quo ꝯstat appellatum, iudex de appellatione cognoscet, an sit admittenda parte absente. s̃. eo.cum spãli.§.fi.& si fuerit admittenda, procedet quantũ poterit in cã principali, si appellatũ fuit ante sñiam, si post sñiam rata manet post annum. s̃.e. cũ sit Rom. sed ante annũ nõ põt procedere nec ad cognoscendum de sñia, nec alio mõ nisi partib.vocatis, vt no.s̃.e.sæpe.[ad petitionẽ] secus si nolit. s̃. e. accepta, nisi pars appellata peteret; ꝙ appellãs instructus cũ suis munimẽtis accederet ad sed.ap.j.e.cordi.[Absente.] Sed opponitur, qũo ꝯstabit appellatũ, nisi partib. præsentibus? Rñdemus, cum hic non quærat̃ nisi de appellatione, nec super alio pronuncietur, nisi decernimus appellationem iustam, vel ecõuerso, & cassari quicquid factũ est post appellationẽ, vel econuerso, nullum ẽt periculum est, si non sit appellatum, cũ si nõ appellatum, de alijs non agetur: vel dic, ꝙ põt constare ꝑ acta, & sufficit sic, si ꝯstet, cum pars alia sit ꝯtumax.[Se contumaciter] non aũt reputamus contumacẽ appellatum, qui non comparet, si nõ est delatũ appellationi, & hoc probatur ex primo §.huius decr.vbi dr̃, ꝙ appellãs nõ reputat̃ ꝯtumax, si nõ venit prosecuturus appellationẽ, cui nõ est delatũ. multominus est ꝯtumax appellatus, q nõ prouocauit superius iudiciũ. Alij ꝯ.

CAP. LXXI.

Inquisitioni. [Plura.] s̃.e.secũdo, ꝯ:so. illud hẽt locũ, qñ negotiũ ꝯmittit̃ p̃lsesartic ulos continens, hoc autem quando sunt plura negotia commissa.

SVMMARIVM.

Appellatio vnius an, & quando prodest alii.

CAP. LXXII.

Vna sententia. [Iure.] In corporali re, si sit diuidua, sicut vsusfru. non prodest vnius appellatio, si aũt sit indiuidua, ꝑdest.ff.ad l.Fal.l.j.§. si vsussr.ff.quẽad.ser.amit.si cõem.[si cõi] secus, si per beneficiũ rest. in inte.C.si vnus ex plurib.appellauerit, si ĩ vna. vbi sit res cõis & incorporalis, & indiuidua, vt seruitus, victoria minoris ẽt ꝑ beneficiũ in inte.rest.ẽt prodest maiori.ff.quemad. ser.amit.si cõem.[negotiũ] hoc dr̃ ꝑꝑ tutores, & consimiles, qa & si hẽant idẽ negotiũ, s.tutelã, non tñ res est cõis, sed & tunc si hẽnt oẽs eãdem cãm defensionis, puta qa res mobiles, vel alias sicut debuere alienarũt, vni⁹ appl̃o alijs ꝑdest. Sed si vnus ꝯuenitur, qa illicitè alienauit, alius qa neglexit ꝯdicere, vl̃ reuocare, vni⁹ appl̃o alij nõ ꝑdest.ff.de ap.si qs.§.vl.C.si vn⁹ ex plurib. ap.l.j.

SVMMARIVM.

1 *Metus iustus sufficit ei, qui causas appellationis coram iudice a quo exposuit, ad hoc ut appellasse dicatur, quamuis non dixerit, appello.*
2 *Metu durante si quis litigat, non uidetur renũciare appellationi factæ.*
3 *Appellare an, & quando liceat absente iudice.*

CAP. LXXIII.

1 **Si iustus.** Secus si vanus.ff.de reg. iur. vani. [Prouocat̃.] † hoc vult dicere hæc decr. ꝙ si qs iusto metu perterritus non appellauerit, sufficit ei, si cãs applonis corã iudice, a quo vult appellare, exponat dicẽdo, dñe iudex vos grauatis me in his: expressis illis, q̃ essent iustæ cãæ applonis. Quãuis.n.non dicat, ex his causis appello, tñ sola expressio cãrum hr̃ pro applone, sicut dicit lex, C. de his, q ꝑꝑ metu.non ap.l.j.
2 & 2.& C.eo.l.2.† Imò plus põt dici, qa licet postea litiget corã eodem iudice, non vr̃ renunciare applõni factę, dummõ timor duret, ar.s̃.de his, q̃ vi me.ve.cã. fi.ca.j. C. quod me.cã.l.2.nec est credendũ illi, q dicit se timuisse appellasse ab aliquo epõ, vl̃ alio iudice, nisi vis ĩteruenerit, & probetur.ff.de his, qui ꝑꝑ me. iudi.non appella.l.j.& 2.C.quod me.cã.per totum.[Copiam]
3 non negatur † hic, quin possit appellare in absentia iudicis, imò innuitur, ꝙ fieri possit, si nequit habere copiam eius.2.q. 6.biduum.C.qũo & qñ iud.l.ab eo. C. de iudi.l. vlt.s̃. de ali.in. mut.ca.fac.c.j. Si aũt eius copiam habere possit, a quo appellare uult, vel eius, ad quem vult appellare, & ad eum non accedat, crederem, quod ei imputetur, arg. 2.q.6.biduum.C. de an. excepti.vt perfectius.supra de offic.ordin. pastoralis, nisi timore dimittat, vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Cum appellat̃ ab interlocutoria, necesse est exprimi cãm appellationis.*
2 *Appellatio in scriptis semper redigi debet, nec est vis, an scriptura sit authentica, in nu.3.*
4 *Appellationi præsumitur renunciare appellans, nisi intra 30. dies petat apostolos.*
5 *Petitio apostolorum quando non habeat locum.*
6 *Possunt partes extendere iurisdictionem iudicis.*
7 *Appellator reputatur non appellans, quando appellauit sine scriptis.*

CAP. I. in VI.

Cordi. [Extra] a iudice tñ, qa si extra iudiciũ appellet, est dr̃ia, quæ no.s̃.e.ca.ad audientiam.& ꝙ loq̃t in appellatione facta a iudice, apparet per id, quod sequitur, s. quia dẽt, dare apl̃os, quos non daret, nisi esset iudex, [extra q̃] ẽt appellans suum iudicem confitetur ẽt in eo, super quo appellat, sed tñ dicit, ꝙ iniustè eũ grauat, & extra iudicium, & iõ appellat. item ille, qui non est iudex, sed pars tñ, non p̃figeret terminũ applonis, qđ hic facit, vt j.sequitur, alias modica est dr̃ia, an appellet a iudice, vel ab aduersario, vel in iudicio, vel
1 extra iudiciũ, vt no.s̃.de ma.& obed.dilecti.† [Interlocutoria.] No.quia qñ appellatur ab interlocutoria, necesse est cãm ap-
2 plonis exprimi.de hoc no.j.de no.ope.nun.c.pe.† [In scriptis] no.ꝙ siue in iudicio, siue extra appellet, sꝑ appellatio redigit̃ in scriptis, & siue ante sñiam, siue post. nos tamẽ non intelligimus sublatũ ius illud, ꝑ qđ ꝯcedit̃ sola voce post sñiam illico apud acta in scriptis, siue sine scriptis appellare. C. de ap.litigatorib.vel dic, ꝙ hic loquit̃ de ap.q̃ fit ante sñiam, qđ apparet ex eo, qđ hic dr̃, ꝙ cãm applonis scribat appellans, & ex eo, qđ sequitur, ꝙ iudex in apostolis dẽt inserere cãm applonis. itẽ quia infra sequitur, his quæ in applonibus &c. quod non esset neces-
3 se, si post sñiam appellaret.† [In scriptis] non est vis, si scriptura sit authen.s.per manum tabellionis, siue non, q̃tum ad hoc, ꝙ appellatio valeat. tamen priuatæ scripturæ non creditur nec quo ad hoc, ꝙ ꝓbet̃ appellasse, nec ad hoc, ꝙ probet̃ formã appellationis fuisse talẽ, qualẽ ista scriptura ꝯtinet, nisi probet̃ alr̃,
4 q̃ ꝑ priuatam, & nõ authenticã scrip.† [Apostolos] q cõtinẽt, qũo partes dimittit a sua iurisdõne, & eas trãsmittit ad iudicẽ applonis, 2.q. 6. §. forma. & nisi appellator intra 30.dies petat apostolos, præsumitur renunciare applõni, C. de appel.qñ, nisi ꝑ alia argumenta appareat eum velle prosequi appellationẽ vt si ad eam prosequendam mittat. Item apl̃os dẽt dare iudex, ẽt si non deferat applõni, ff.de ap.re.sciendum.[Appl̃o non sit admissa.ff.de ap.re.sciendum.[Reuerentia] vbi de iure fuit admittenda, vel ẽt vbi dubitabat iudex, an esset admittenda, necne, sed tamen ꝑꝑ reuerentiam detulit. si aũt deferret appellationi, quam sciret iniustam, non esset reuerentia, sed malitia, vel imprudentia, & iõ puniendus essent, instit.de ob.q̃ ex quasi delict.in prin.ar.s̃. de off.deleg. pastoralis, in prin. itẽ & appellãs remittendus est ad iudicẽ, a quo appellauit, & ꝯdemnandus in expensis.[Et petierit] hoc obtinet in oĩbus casibus, pręterq̃ in causis electionum, vbi siue appellatus exprimat & petat, ꝙ aduersarius ꝯpareat cũ mandato, siue non, tñ plenè instructus cõparere dẽt, vt siue appellans, siue appellatus procedere voluerit, & altera pars ꝑcedere cogat̃, s̃. de elec.c. fi. imò & si vtraq; pars non curaret ꝑcedere, tñ superior, ad quẽ appellatũ est, ex officio suo posset eos cogere ad ꝑcedendum, s̃.e. oblatæ. in fi.
5 † [Petierit] anteq̃ literæ impetrentur sup appellatione, vel etiã nunciũ mittat ꝓ impetrando. ex tunc.n. cum iã non sit res integra, nõn hẽbit locũ petitio, nisi forte malitiose festinasset vel ĩ mittendo nunciũ, vel impetrando litera, s̃.eo. oblatæ. Et credimus, ꝙ hoc possit petere, ẽt si iudex nullũ terminũ applõni p̃fixit. Nam tunc ipse appellatus terminũ suæ ꝓsecutionis p̃figere pt̃. Si aũt nec iudex, nec pars terminũ p̃figat, tũc expectabit termin⁹ lĩimus, ar. s̃.e.ti. oblatæ. Alii tñ dicũt, ꝙ appl̃atus nullum terminũ pt̃ p̃figere appellãti, nisi terminũ legitimũ. graue.n. videret̃, ꝙ actor, & appellãs, cui incũbit on⁹ ꝓbãdi, metiat̃ terminũ legis ex volũtate rei, & hoc verius, ff.q sat.cog.de die, ĩ prin. Itẽ licet appellãs possit diminuere terminũ sibi datũ a iure, vel ẽt iudex ex iusta cã, reus tñ appl̃atus hoc posse nõ dẽt, s. diminuere bñficiũ iure alteri pti ꝯcessum. hẽbit ergo locũ decre. ẽt vbi nõ ẽ p̃fixus terminus a iudice, vel a pte, vt appl̃at⁹ possit p̃figere appellãtẽ ꝯparere corã iudice applonis in termino assignato a iure, s. qa cũ vnus mẽsis restat de an. & ẽt si añ ann. vellet appellãs ꝓseq applonẽ suã, qđ pt: tñ nõ pot ĩpetrare literas super appellatione sua, sed oportebit eũ portare acta sua ad curiam, & facere citari aduersarium, & hoc satis innuit hæc decr. [Petie-

[Petierit.] Si aũt appellatus hoc non peteret, nno pateretur pęnas, quæ sequuntur, nec actor, nec reus, si non irent parati procedere super principali causa, licet bene faciant, si parati vadãt, sed licet non teneant̃ ire instructi super principali causa, tamẽ debẽt ire parati respondere sup causa applonis. & si nõ iuerint, nulla citatione emissa poterit iudex applonis diffinire, vtrũ vera & iusta sit appl̃o ante sñiam emissa, an non. nam hic nõ agit̃ nisi de applone ante sñiam. s. ad procedendũ. li. nõ ꝯtest. s̃. eo. interposita. §. fi. & ẽt ꝯdẽnare in expensis, s̃.eo. Nicolao, & aliàs in causa applonis procederetur ꝯ eum, quasi ꝯ ꝯtumacẽ, s̃.eo. vt debitus, in fi.c.sæpe, & c.cũ speciali, in fi.& c.per tuas, & s̃.de offi.deleg. pastoralis.§ p̃terea, in fi. Hanc aũt petitionẽ.s. ꝙ appellatus vadat instructus procedere in causa principali, non põt facere appellator, non.n.ad aliud tenetur appellatus, nisi vt vadat ꝓsecuturus cãm applonis, non principalẽ. Hęc aũt habent locũ, si appl̃o recepta est, alias sufficit & appellatori, & appellato, quod mittãt nunciũ pro literis impetrandis, s̃.eo. interposita. §. ei quoq;, & no. s̃.eo. sæpe. itẽ hæc habẽt locũ, vbi certus est terminus applõni p̃fixus, s̃.eo. Nicolao. sed vbi nõ est p̃fixus, si aliqua partiũ vult impetrare, pt̃ s̃m modũ quẽ notaui s̃.eo. oblatæ, & c.sæpe. itẽ in hoc casu. s. qñ non est certus terminus pręfixus applõni, tñ recepta est, si appellatus est p̃sens apud iudicẽ applonis, sed appellator est absens, est tñ p̃sens procurator eius qui vult impetrare literas super applone sua, tunc appellatus, si vult, semper debet obtinere, ꝙ nullæ literæ app. impetrẽtur; sed faciet citari aduersarium, vt corã iudice applonis, quem appellator elegit, procedatur. & idẽ dicimus ẽt in appellãte, ꝙ debet obtinere citari aduersariũ appellatũ, si vult, & ꝓhibere appellatum, ne aliquas literas appel. impetret. nã ordinariũ est, ꝙ semper iudex applonis cognoscat de appel. nisi ex iusta causa alijs cõmittat. [Applonis articulo.] Si talis erat appl̃o, sine qua nõ poterat terminari causa principalis, alioquin ꝯ, sup.eo. sup eo. Alij tñ dicunt aliter: Si iste, qui obtinuit articulũ appel. intẽdit renunciare appel. de cętero non poterit agere pro expẽsis: si non intendit renunciare, sed suspendere artic.appel. tunc coram iudice, qui procedit in causa applonis, poterit petere expẽsas, siue sit ipse iudex, ad quẽ appellatum est, siue sit alius, quem partes elegerunt. nã tunc, cũ successerit loco iudicis applonis, de omnib cognoscet, sicut iudex applonis cognouisset. cognosceret.n. si appellatum est ante sñiam, si cã app. est vera, vel falsa. Et si post sñiam est appellatũ, q̃rit tãtum de principali causa. C.de appel.eos, §.1. itẽ si expressè dicerent litigatores, ꝙ nolũt iudicẽ cognoscere ad p̃sens de appel. sed tñ volũt sibi saluum esse, vt qñ voluerint, ius saluũ sit eis super expensis, quas sibi dicunt deberi occasione malæ, vel bonæ appel. tunc vr̃, ꝙ ẽt post finitam cãm principalẽ, vel ea pendente possint ẽt expẽsas petere prosequendo tamen appel. non tñ tunc peteret pronũciari appel. iustã, sed petit tñ expensas, qa malè appellauit, & hoc
6 vix põt locũ habere, qñ appellat̃ à sñia. [Partiũ.] i. partis.† [Partium voluntate.] No. ꝙ hic fit prorogatio iurisdõnis conditionalis, vel de casu in casum. nã iudex applonis pro magna parte non habet iurisdõnem, nisi sub conditione, in casu. s. si vera est causa applonis. sed partes possunt extendere eius iurisdõnem, vt simpl̃r cognoscat, vt hic, & est sic in iudice delegato cũ cl̃a, ꝙ si nõ oẽs, &c. Est tñ casus, vbi nõ possunt ꝓrogare, sup. de foro cõpe. Romana, ꝙ quare non possit, ibi inuenies. tñ his im ꝓpriè dr̃ ꝓrogatio, sed exceptionis omissio, vt no. sup. de offi. deleg. prudẽtiam. [Procedatur.] Et debet semper ꝓcedere in causa principali, nisi dimittat ꝑꝑ ꝓbationes remotas, vel alia iusta impedimenta. [Præmissa.] i. si cãm applonis in scriptis non expressit, & apl̃os non petijs, & si non venerit instructus, vt hic.
7 † [Non appellans.] Tunc reputatur appellator non appellans, qñ appellauit sine scriptis, vel qñ nõ petijt apl̃os. sed qñ nõ portat sua munimenta, bene reputatur appellans, sed non datur ei terminus ad ea producenda, & procedit eis non expectatis, ẽt si appellat, remittitur ad primos iudices. Et idẽ vr̃ dicendum. s. ꝙ ꝓcedi potest non solũ in causa applonis, sed ẽt in causa principali sine vlla citatione, qñ nõ petijt appellatus, ꝙ appellator cõpareat cum ꝓbationibus, sed tñ sibi terminus p̃fixus est ad prosequẽdum app. sup. de renun. veniens, sup.eo. cũ causa. §. fi. & no. hic in gl. si aũt, licet aliq ꝯdicant dicentes, ꝙ licet in causa appel. possit ꝓcedi sine citatione, tñ in principali nõ ꝓcedit̃ sine citatione, sed iste, q nõ petijt, ꝙ cũ munimẽtis aduersarius cõpareret, bene dabit̃ ei. s. aduersario terminus ad munimenta producẽdum, nec intelligitur noĩe ꝓbationum, vel munimẽtorum testes: qa ad eos ꝓducendos bene dabitur terminus. Itẽ no. ꝙ si iudex, à quo appellatur, defert applõni, superior ad quẽ appellatur, siue sit Papa, siue Archiep̃s, siue delegatus, procedere poterit in causa, appellãte inuito, licet in scriptis non appellauerit, nec Apl̃os petierit, nec cãm assignauerit, arg. sup. de foro cõpe. significasti, & c. Romana. si vero iudex non detulit appel. exp̃sse, sed pars appl̃ata secuta est partẽ appl̃antẽ ad Papã, tunc Papa, vel ẽt eius delegatus, inuito appellante procedet in cã applonis, quia in odiũ appellantis, & fauore partis appellatæ statutũ est, qđ reputet̃ non appellans, & ꝙ hmõi solẽnitates nõ requirant̃, unde nõ dẽt in eius odiũ retorqueri. C. de leg. ꝙ fauore. ff. de excep. rei iud. euidenter. In Archiep̃is aũt, & in alijs inferiorib. à Papa nõ sufficit ꝯsensus partium sine ꝯsensu ordinarii, s̃. de fo. comp. c. Romana. fortè secus est, nisi prius ipsi iudicẽt, ꝙ per applonem legitimã ad eos est iurisdõ deuoluta. tunc ẽt si sine scriptis, uel sine causæ assignatione est appellatũ, tñ pt̃ cognoscere, quia hæc sñia, ẽt si sit ꝯ ius litigatoris, tñ facit ius inter partes, ut no s̃. de rescri. sup literis. [Cõtempserit.] Puta qa nõ ꝯparuit instructus in termino, quẽ ipse p̃fixit. [Procedatur.] Vt si appellatus sit reus, & lis non fuerit corã primo iudice ꝯtestata, cũ terminus datus ad ꝓsequẽdũ vicẽ perẽptorij obtineat, & sic non veniens in termino perẽptorio ad cãm principalẽ, & ante li. ꝯtest. pateret̃ mis. in pos. si locum hr̃et missio, vel si locũ non hr̃et excõicaretur, s̃. ut li. non ꝯtest. qm̃, & c. tuæ. Si vero esset actor, & ad terminũ perẽptoriũ non veniret, reo veniente, absolueret̃ reus ab instantia iudicij, nec actor audiretur, nisi restitutis expẽsis. & probat̃ hoc ff. de iu. l. & post edictũ. C. de iud. sancimus. C. qũo & qñ iudex, au ct. q semel. sic fiet in cã applonis, & probant̃ ista in hoc c. & eo. tit. sæpe ꝯtingit, & c. reprehensibilis. Si vero lis sit ꝯte. in primo iudicio, & reus appellatus non veniat ad prosequendam applonem, appellatore prosequente procedet̃ in cã applonis, ut C. de tẽp. ap. in auct. ei, q appellat, & 2.q.6. si quis appellat. Nã & in primo iudicio procedet̃ ꝯ eũ cõtumaciter post li. ꝯtes. ad diffinitiuam, si liquere pt̃ de cã, vel ad missionẽ incõmutabilẽ, si liquere posset, ut probant̃ hæc C. de iud. l. properandũ. §. si ãt absuerit reus. & C. qũo & qñ iu. l. ꝯsentaneum. Si aũt actor appellatus non veniat, reo appellante veniente, sil̃r procedetur in appellationis causa, appellante in expensis nihilominus cõdemnato. hoc enim est cõmune in quolibet condẽnato contumace, siue uincat in principali, siue succumbat, ut C. de iudi. l. properandum. §. si autem ex gestis.

CAP. II. in VI.

Legitima. [Quod ipsis.] Arbitris. [In idem.] i. in eandem sententiam, scilicet, ut iudicent, ꝙ legitimæ sint super causa recusationis uel contra.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio fieri debet gradatim, scilicet ab episcopo ad Archiepiscopũ, & sic de singulis.*
2 *Citatus nõ tenetur comparere, nisi constet esse de iurisdictione citantis.*
3 *Tres gradus in prosecutione appellationis hic habes.*
4 *Cum primũ iudex appellationis incipit cognoscere de veritate causæ, nõ valet, quod fit per iudicem, à quo appellatum est, & vide in nu. 5.6.*
7 *In appellationibus, quæ fiunt extra iudicium, non quæritur an vera, vel iusta sit causa appellationis.*
8 *Iudex appellationis quando possit inhibere priori iudici, vt non procedat, & in nu.9.*

CAP. III. in VI.

Romana ecclesia. [Generaliter.] Ex hoc colligi põt, ꝙ hic officialis habebant ordinariã iurisdõnem à lege, & prius appellantur iudices, q̃ officiales. sic optimè vr̃ dicere Auct. de iu. in prin. & §. illo custodiendo, & C. de ap. si quis diturno, & per has leges vr̃ his articulus determinatus fuisse. & sic non obst. ff. quis, & quo ap. l j. & ff. de ap. Imperatores. vbi dr̃, ꝙ à delegato tñ ad delegãtem appellandum est, quia iste officialis nõ est delegatus, sed ordinarius. uel pt̃ dici, ꝙ bene appellatur vicarius, qui sil̃r habet ordinariam iurisdõnẽ, ut no. s̃. de off. vica. c. sua. & ab his vicarijs eodẽ modo appellandum est, qũo appellaretur ab his, quorum vicarij sunt. C. de ap. ꝑcipimus. [Ipsorũ.] Suffraganeorũ. [Eo-
1 rum.] Suffraga. † [Siue auditoriũ.] Identitas auditorij tollit omnem ꝯrieratẽ: quia bñ fit gradatim appl̃o ab officiali suffraganei ad Archiep̃m sicut dr̃ 2.q.6. biduũ: quia nullũ auditorium est medium inter auditorium huius officialis, & auditoriũ Archiep̃i. Itẽ non obstat s̃.e. dilecti: quia ibi non loquitur de appl̃one facta ab officialibus, sed de applone facta à subditis suffaganei, quorum auditorium non est idẽ, sed diuersum, & ideo ibi gradatim est appellandum. [Sic cẽsendum.] Quo ad applonẽ, & ẽt quo ad quædam alia, licet nõ quo ad oĩa, quia credimus, ꝙ ab officialis sñia possit supplicari suffraganeo. Itẽ pt̃ prohibere ne iudicet, ff. de iud. iudicium, & idẽ in multis alijs. [Ad suffraganeos.] Cõtra, j. de p̃b. c. referẽte. solue, ut ibi, uel ibi, loquitur de cõsuetudine speciali & eodẽ modo solue j. de noui ope. nun. significantibus. [Nisi.] Non mireris, qũo cognitio ponit̃ in sñia ista; hoc.n. fuit, quia Archiep̃s & suffraganei petiere declarari, quid esset iuris Archiep̃alis s̃m canones, & hoc diffiniuit Papa in hac sñia, & ideo in fine addidit, quod in alijs ecclesijs seruarentur. [Causa.] Idem dicimus, ubicunq; aliquis iudex citat aliquẽ: quia nisi ꝯstet, ꝙ citatus sit de iurisdõne eius, nunquam dẽt cõparere, nisi in literis exprimat tale quid, qđ si esset verum,

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

verum, esset de iurisdõne eius. ff. qui satisda.cog.si vero.ff.de fer.l.1.ff.de iud.non vr̄.de hoc no.s.de dila,p̄terea.sed ꝯ,s.eo si duob in prin.vbi Archieps citauit nulla cā appłonis expressa, & cū ad Papā esset appellatum,& quia non cōparuit,tn̄ tenuit excōicatio lata in eum.sed solue, quia tunc nondum statutū erat, ꝙ expressa cā appellaretur. Itē ibi ꝯstat Archiepm legitimū iudicē suffraganeorum suorum in causis appłonis,& eodē modo solue.ff.de iu.si quis ex.quia ibi loquitur,qn̄ ꝯstabat,qđ erat de sua iurisdõne,puta quia erat in suæ iurisdõnis territorio qn̄ citabat eū,licet alias non esset de eius foro, & hoc bene innuit lr̄a legis,quæ loquitur de legatis,& qđ dicit,ꝙ non debebat ꝯtēnere p̄toris dignitatē.si.n.nō esset in suo territorio, nec esset alias de sua iurisdõne, nō video, qūo uideret ꝯtēnere iurisdõnē ei⁹.
3 [Expressa.] In citatoris.† [Vocatis.] No.ergo hic tres gradus in prosecutione appłonis Primus est,quia qn̄q; proponit nō esset appellatū,vel alias iurisdõnē non pertinere ad eū, ad quē dr̄ appellatum,& tunc nō dēt prohibere primos iudices aliquid facere,sed tm̄ cognoscere,an sua sit iurisdō.s.de rescri.super literis. & iste gradus no.ibi,si vero uocatis partib.&c. Secūdus gradus est,qn̄ non diffitet appellatum, sed dicit ex sufficienti cā appellatū,& sic tūc distinguit,quia si sit appellatū post sn̄iam,p̄t prohibere primos iudices pcedere.ff.ap.pen.nihil inno.l.j.in prin. si vero sit appellatū ante sn̄iam,nō p̄t prohibere primos iudices procedere,nisi primo diffiniat ex cā legitima appellatū esse: & iste gradus no.ibi,ꝙ si obiiciat ex iniusta cā,&c. Tertius gradus est,qn̄ nō diffitet appellatū,nec ēt negat cām appłonis sufficiētē,sed dr̄ falsam esse cām,ex qua appellatū est.& in hoc casu sēper iudex appłonis phibet primos iudices pcedere,& sic loquitur s.de rescri.dilecta. Rn̄.j. [Partibus.] Quæ semper vocandæ sunt.] Aliud.] Quia fortè renūciauit ap. vel dixit nullā cām insertā fuisse appłoni,licet ꝯriū in literis expresserit, & sic est multa similia inuenire. [Taliter.] i.per appłonē, q̄ teneret, & cām ad superiorē trāsferret,licet fortè falsam,sed ignorat [Ne in illa cā, qn̄ ante sn̄iam est appellatū. [Præsumant.] Quia hæc cognitio,an sit iudex p̄cedere dēt oē excercitiū iurisdõnis,s.de p̄scrip.super literis,in fi. [Obiiciat.] Non est audiendus,qa cām à iure probatā dicit iniustā,vel minus legitimā, uel econuerso.s. quia reprobatā à iure dicit legitimā,cum sit hic notoria iuris,& tunc hæc locū habēt, cū cā uel grauamen,quod proponit, in iure expressum nō est.& tn̄ iusta cā vr̄.non n.oēs iustæ causæ appłonis in iure expressæ sunt. [Minus legitimā.] Hic vult dicere, ꝙ si ante sn̄iam appellat, & corā iudice appłonis dicat appłonē non recipiendā,quia non sit sufficiens cā, ex qua appellatū est, qa quādiu hæc qō pendet,an sit recipienda appło,non dēt prohibere iudicē à quo appellatū est,procedere in cā.& bene facit ad hoc s.de of.del.pastoralis.§ p̄terea,licet dici possit,ꝙ illa decre.non hēt locum,nisi ubi appellet post sn̄iam, sed ꝯ vr̄ s.de rescri.dilec.fi.in fi. vbi dr̄, ad iudicē appłonis pertinet cognitio cāæ.s.ad quos pertinet iurisdō,& interim primi iudices supersedere debent.sed rn̄de,& expone,ut ibi. [Prohibere.] Ex hoc loco satis apparet,ꝙ iudex,à quo appellatū est ante sn̄iam,nō tenetur dimittere procedere in causa,anteq̄ iudex appłonis incipiat cognoscere,an vera sit cā appłonis,nisi appellans obtulisset se probaturū cā appłonis corā iudice à quo appellauit, s.e.interposita,ubi notat.sed de hoc p̄t dubitari,ex quo incipit iudex appłonis cognoscere de veritate cāæ, an iudex, à quo appellatum est,debeat supersedere,ēt si ei non mandet à iudice appłonis,& an teneat,qđ postea fecerit, si postea processerit. & vr̄ ex hoc loco,ꝙ teneat super principali anteq̄ ei mandet, quia principalis cā non tangit processum iudicis ap.qui cognoscit de veritate appłonis.Et hoc,qđ dr̄ hic,est quoddam nouū beneficiū, qđ datur p hanc cōstitutionē iudi.ap. s.ut possit prohibere primos iudices,sed si non prohibeat, vel anteq̄ perueniat prohibi-
4 tio ad eos,tenebit qđ faciēt,arg.s.de resti.spol.c.audita. † Plures tn̄ dicūt,ꝙ ex quo iudex appłonis incipit cognoscere de veritate cāæ,non valet,qđ fit p iudicem, à quo appellatū est,quia licet non mandet iudici,intelligit tn̄ mandare parti, quæ p̄sens est in prosecutione appłonis.& si diceres eam nō p̄sentē,sed absentē ꝯtumaciter, nec tunc certè sua ꝯtumacia dēt ei prodesse, imo eū facit p̄sentē.ff.de re iudi.l.de vno quoq;.§.j.& l.ꝯtumacia.§.vlt.C.de iu.l.properandū.& facit pro his,quia si ius dat iudici appłonis,qđ cognoscat de veritate cāæ,s.de rescr.dilec.fil. 1.certè hoc ipso vr̄ abstulisse priorib.ptātē cognoscēdi de principali.Itē dicit lex ꝙ pp minorē cām non dēt fieri p̄iudiciū maiori cognitioni.ff.de iud.p minorem. sed ꝯstat,quod maior cā ap.pp auctoritatē maioris iudicis est,& cognitio de qua cognoscit iudex ap.q̄ illa,de qua cognoscit primus iudex.Itē maior ē, qa de plurib cognoscit.s.de veritate cāæ ap.& ēt in casu de principali,puta si probet vera cā appłonis, s.e.ut debitus. Itē ꝯstat, ꝙ in casu posset ei fieri p̄iudicium,si pbaret veritatē cāæ appłonis,si primus iudex cognosceret.Itē decre. p̄al. ut debitus,hoc vr̄ dicere expresse.i.ꝙ primus iudex nō dēt se intromittere, ex quo superior cognoscit de veritate causæ, cū dicat, qđ si inuenerit iniustā appłonē,dēt eum ad priorē iudicē remittere,alio-
5 quin ipse pcedat.† Sed quæres,quare nō eadē rōne dēt supersedere primus iudex, ex quo iudex appłonis incipit cognoscere, an appło sit interposita,uel iusta appłonis cā expressa, cū ēt tūc si pcedat primus iudex,fiet p̄iudicium in cā appłonis? Ad hoc rn̄deo,quia licet fiat p̄iudiciū quo ad aliquid cāæ appłonis,non tn̄ fit p̄iudicium maiori cognitioni,quia iudex appłonis de p̄dictis cognoscens non cognoscit neq; de cā appłonis, quæ sola est,an sit vera cā appłonis,neq; d prin.sed tm̄,an sua sit iurisdō, ut hic dicit: Primi tn̄ oīb.his rn̄dent,dicentes hanc decre.hr̄e locum,postq̄ primo iudici renunciatur, vel alias scit, ꝙ secundus iudex ap.pcedit in causa appellationis. s. vt cognoscat de veritatæ cāæ.& multum facit p eis decre.p̄al.de restit.spol.audita. sed si ꝯriū dr̄,sequitur magnum inconueniens, quia si appellatum esset in curia Romana,& ibi psequeretur cām appłonis.s. de veritate cāæ,& p pcuratorē psequeretur cām principalem corā primo iudice,qui nō detulit appłoni,quia nihil scit de psecutione ap.quæ fit in curia,iniustū est,quia pp hoc solum, ꝙ iudex ap.cognoscat de veritate causæ, licet postea ꝯstet, ꝙ non sit verum cassaretur pcessus primi iudicis, qui in nullo pecca-
6 uit,cū nil sciret.† Illud āt indubitatū est, ꝙ siue ante mādatum iud.ap.siue ante sn̄iam,siue ante mandatū Principis pcesserit,si corā iudice appłonis pbetur vera cā appłonis, ꝙ cassetur totū, quicquid fit p primum iudicē,s.e.ex parte M.& ēt multis alijs decre.Hæc āt habēt locū, qn̄ appellatur in iudicio.si.n.extra iudicium appellaret,certè non minus pp hoc, ꝙ superior iudex ap.incipit cognoscere de ap.siue in principali, siue in alio mō, dēt impediri officiū, uel ius primi, vel alterius hoīs,quin illud exequatur sicut primo,quia lis,uel appło nō dēt quemq̄ priuare sua possessione,s.ut li.pen.p totum.quis & hoc ipsum fit in iudicio,& est rō,quia officium,vel posses.vel aliud ius nō trāsfertur ad iudicē appłonis,sed iurisdō tm̄.Et hac rōne dicūt quidam,& fortè bene,ꝙ si aliqs appellat,ne p̄latus instituat aliquē in aliqua ecclīa,& p̄latus nihilominus instituat,& appellans su p hoc psequit appłonē, ꝙ si pen.ap.iterum imminet instō faciēda,iudex appłonis non phibebit eū instituere,ut dictū est, & si vellet appellantē excōicare, qa eum non hēt p instituto, nō valet excōicatio. Et hoc est ea rōne,quia iurisdō, cuius pars est excōicatio,alias deuoluta est ad iudicē ap.& hoc est verum, postq̄ iudex appłonis cognoscere cępit de principali.s.an ad p̄-
7 latū ptineat instō.† In appłonib.āt,quæ fiunt extra iudiciū non quæritur aliter,an vera,vel iusta sit cā ap. Sed his vr̄ ꝯ, s.eo.vt nostrū.Sol.hęc āt obtinent in appłonibus,quæ fiūt ante sn̄iam. in his āt,quæ fiunt post sn̄iam,obtinet,qđ no.s.de off. dele pastoralis.§.j.Si āt iudex,qui cognoscit de principali cā, non admissa ap.q̄ dicit non valere,quia non fuit emissa intra 10. dies, vel quia nulla cā annexa fuit ap.vel quia iniusta,uel falsa est appłonis, pcedit ad diffinitiuā sn̄iam,& iudex ap.sir pcedat, qa iudicauit bene ap.vel ex iusta cā.& ēt ꝯsequenter sup principali iudicauit siue bene,siue malè tenet, quia cum ꝯstet eum hr̄e iurisdõnē,non est reuocanda sn̄ia,quæ est ꝯ ius litigatoris. nisi appelletur, 2.q.6.§ diffinitiua.tenebit igitur sn̄ia iudicis appełonis,p q̄ reuocatus est pcessus, & sn̄ia prioris iudicis. nec obst.si dicat,ꝙ est ꝯ res prius iudicatas,quia dr̄ prima sn̄ia non valere, quia lata est post appłonē, & tunc bene valet prima sn̄ia ꝯ res prius iudicatas.ff.quæ sen.si.ap.re.l.j.Si āt iudex appłonis iudicet ap.iniustā,puta quia nō fuit itra appellatū decē dies,vel qa non subiecit iustam cām ap.vel quia cā,q̄ subiecit,licet esset iusta,non erat tn̄ vera,vel ex alijs similib.causis,tunc quicquid factum est p primum iudicē,qui non detulit appłoni ratū manet, nisi obtulisset appellans se uelle pbare cām ap.corā primo iudice,& ipse noluerit recipere pbationes.Nā isto casu iudex appłonis non dēt aliter cognoscere de cā appłonis, nisi pbet appellans,ꝙ obtulit se pbaturum veritatē causæ,& cassabit, quicquid factum est postea p primum iudicē,ēt si cā app.esset falsa, nisi fortè notorium esset eā falsam,s.e.interposita,cum sit Ro. Et idem dicunt quidā, si primus iudex pcedat post inhibitionē sibi factā à iudice in casu à iure ꝯcesso, vt hic. Alij dicunt ꝯ. nec est ꝯ ff.ap.pen.l.j.quia illa loquit in appłonib. factis post sn̄iam, vel post decretū cum causæ cognitione interpositum, vt ibidē dr̄ tunc.n.anteq̄ procedatur in causa ap.reuocatur,quicquid factum est post appellationē,ut no.s.de excep.dilectæ,nisi fortè notorium esset,ꝙ appellatio esset iniusta,ut no.s.de of.dele.pa-
8 storalis,in gl.mirum.† Itē no.ꝙ licet decr.ista innuat, ꝙ iudex appłonis in quibusdam casib.p̄t inhibere priori iudici,ꝙ nō pcedat,& in aliquib.non dēt inhibere,non tn̄ dicit, qn̄ primus iudex dēt cessare pp appłonem à pcedēdo in prima cā, vel qn̄ nō debet cessare,& ideo super hoc tene,sicut no.s.de offi.dele.pastoralis,in gl.mirum vr̄. [A iure.] Tales sunt casus, 2.q.6.§.sunt quorū,& §.seq.Ideo āt ponit de istis appellationibus,quæ prohibentur,quia de alijs,quæ à iure nō phibent, non erat dubiū, quia

quia ex quo iudex ap,incipit cognoscere,ꝙ pōt iudicē prohibere,à quo appellatū est, imo & qđ plus est,sine prohibitione procedere nō p̄t.ff.ap.pen.nihil inno.& de ap. reci.per totum. Sed de his, q̄ à iure prohibent,qa poterat dubitari, iō hic determinat.s.qa idē est.s.quia prohibere pōt;imo si non phibetur, procedere possunt primi iudices.ff.de ap.re.l.fi.& in p̄al.§.sunt quorum. [Consimilib.] Puta.ne testm̄ aperiat,& in alijs huius-
9 modi.ff.de ap.re.l.fi.& in p̄al.§.sunt quorum.† [Inhibere.] Iudex.n.appłonis post sn̄iam emissæ,dū cognoscat, an appło sit recipienda,necne,prohibere iudicē dēt,qui tulit sn̄iam, à qua appellatū est,ne sn̄iam exequat,& hoc ē expressum ff.ap. pēd. nihil inno.l.j.in prin. [In aliū.] s.ab eis,qui corā Arch. litigant. [Iurisdõni.] Licet.n.certis ex causis aliqui ad eundē iudicē remittendi sint.ff.de lib.cau.liberis,& vbi est ꝯmistio actuū, vel rerū,vt no.s.de rescr.pastoralis.§.j.& ēt licet audire possint ēt eos extraneos,qui se offerunt iu.ff de re iud à diuo. §. si super. j.de testi.veniens.tn̄ eos ad iudicium vocare non possunt,nisi impedirent iurisdõnem eorū, j.de spon.veniēs,& no.s.de off. iud.dele.c.j. [Impediāt.] ꝯ, s.e.c.ad hoc solue,vt ibi. [Ad eos.] Siue.n.sint res tp̄ales,vel sp̄uales ecclesiarū,oēs sunt ī ptāte episcoporū,& dispōne,10.q.j.nouerit,17 q.7.oēs,89.di. iudicatū. & eodē mō si appellat sup eis,appellabit ad Archiepm. [Siue iure.] Sic in causis feudorum, s.de fo.ꝯp.ex transmissa. §. verū, s.de maio.& obe.solitæ. [Reuocent.] De hoc no.s.de off.ord. ad reprimendam, j.de sen.excō.per tuas. [Remittere.] De hoc no.s.de resc.ab excōicato,& de off.ord.ad reprimendam.

SVMMARIVM.

Consuetudo ꝙs capiatur, qui per 40. dies steterit in excommunicatione, quibus locis obseruetur.

CAP. IIII. in VI.

Vt super appellatione. [Constit. nostræ.] s.e.cordi.& est hoc ius nouum & bonū. [Nihilominus capiuntur.] Tangit hic cōsuetudinem Angliæ & Romaniæ,q̄ est,quod si quis per 40.dies steterit in excōicatione,qđ capitur. [Nam post.] ff.ap.pend. nihil inno.per totū.& s.de exce.dilectæ. [Exceptis.] Casib. supra co.tit.Ro.§.quod si. [Inhibuit.] s.e.Ro.aditio est in originali.

De clericis peregrinantibus. Rub. 29.

SVMMARIVM.

Peregrini oēs,& specialius ad sedem Apostolicam migrantes,sunt sub protectione Papæ.

CAP. I.

Conquerente. [Accedunt.] Nā cū oēs pegrini sint sub ptectione dn̄i Papæ,sp̄alius tn̄ venientes ad sedem apost.24 q.3.si quis Ro.clericis tn̄ nō licet peregrinari sine auctoritate superioris de ꝯse.dist.5.non oportet.nec ēt epis, j. de vo.& vot.reden.magnæ.Si āt non cā peregrinationis, sed pro secutionis appłonis suæ,vel ēt pro uitanda oppressione pōtire ad Papā,vel aliū superiorem,inuito episcopo, vel prælato suo, 2.q.6.oīs oppressus,& trib.c.se.credimus tn̄, ꝙ sp debet ad minus de honestate petere licentiam: sine necessaria autem cā,sed pro aliqua vtilitate tm̄ non licet ad Papā accedere sine auctoritate sui prælati,vel domini Papæ.Auct.de epi. §.interdicimus, & hoc intelligimus,saluo quod de regibus dixi s. tit.prox. ca. cum parati.C.si per vim.l.1.C.de man.iubemus.

De confirmatione vtili, vel inutili. Rub. 30.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio fieri debet cum causæ cognitione.*
2 *Confirmatio sententiæ,à qua non est appellatum,an possit peti.*
3 *Debet is,qui petit sententiam confirmari,probare sententiam tenere.*
4 *In petitione confirmationis alicuius sententiæ probatio incumbit actori.*
5 *Tutius est absoluere reum,quam ferre sententiam confirmationis vel infirmationis,vel etiam absolutionis ab impetitione rei.*

CAP. I.

Si quis. [Litigiosè.] Quæ res dicat litigiosa hēs C.de liti.auct.litigiosa. [Cognoscere.] Et fortè ꝯsonat hoc l.q̄ dicit,ꝙ ea quæ post li. ꝯtesta.&c.ff.de ędi.edic.l.ędiles.§.fi. [Causa.] Iam cępta, s. de test.cām q̄. [De qōne.] Quidam intelligunt decr.istam sicut iacet. Alij dicunt,ꝙ non est post ꝯfirmationem alicui licitum decernere de qōne post orta, si qō sit,an vera, vel falsa sit ꝯfirmatio,s.de iud.cum venissent: secus si vel it cognoscere de reb.
1 ꝯfirmatis,ꝙ pōt.† Et hoc intelligas verū,vbi confirmatio facta est sine cāæ cognitione.si.n.cū cāæ cognitione fiat cōfirmatio siue possessionis,siue electionis,super ipsa electione postea inferior iudex cognoscere nō pōt.Confirmationes aūt cū cāę cognitione fiunt,de off.dele.qm̄ Abbas, supra de pac. quotiens, supra de test. veniens j.Planior intellectus est,vt dicas,ꝙ si quis ꝯfirmationem impetret alicuius rei,li.pend. vel pp defectum, qui erat in ꝯctu,vel quia Papæ auctoritas requirebatur,nihilominus iudex,corā quo qō vertebat, in qōne procedet,nisi fortè diceret,non obstante,ꝙ res est litigiosa.imo ꝙ plus est, dicimus,quia non solum si ꝯfirmationem,imo & si priuilegiū cōcessum à Papa obtinuisset,tamen primus iudex procederet, s. de testi.cām,2.Si vero erat in pacifica possessione, cū obtinuit ꝯfirmationem à Papa,nō in forma cōi,sed ex certa scientia volens supplere defectū,si qs erat in priori ꝯcessione, vel alias cū cāæ cognitione,postq̄ sic ꝯfirmauerit, solus Papa vlterius co-
2 gnoscere pōt.vel dic, vt not.s.de iud.cū venissent.† Quæritur, an possit peti ꝯfirmatio sn̄iæ,à qua non est appellatum, vel q̄ transit in rē iudicatā cū cāæ cognitione,puta quia dicit, peto à vobis iudex,ꝙ talē sn̄iam ꝯfirmetis pro me ꝯ talē latā.& vr̄ ꝙ nō,quia actor ex hac petitione nihil ꝯsequi pōt,qa hoc ipso, ꝙ appellatū nō est,& transit in rem iudicatā,rata est. Et si dicas, ꝙ nulla erat sn̄ia,fortè quia non erat iudex,qui eam dedit, vel nō tenebat sn̄ia,quia nō fuerat lis ꝯte.certè nec tūc sn̄ia ꝯfirmationis facere eā tenere.Itē nō vr̄,ꝙ possessori sit actio prodita, nisi fortè alius diffamaret & detraheret iuri possessoris, j. qui fil. sint legiti.cām C.de inge.ma.diffamari.cū suis ꝯcor. sed ꝯ.16. q.6.si epm, j.de insti.c.2, s.de pc.ex insinuatione, & in fin. s.
a de pac.c.1.Sol.dicimus [a] talē petitionē admittendam, & pōt prodesse actori; quia si pro eo lata fuit sn̄ia,nullus pōt dicere eā nullā,neq; eo p̄textu,ꝙ is,qui tulit eā,non erat iudex, nec pro alio: quia si ille,q ꝯfirmat,est iudex,sn̄ia q̄ fert sup ꝯfirmatione prioris sn̄iæ transit in rē iudicatā,& dat robur primæ sn̄iæ, vt de cętero ꝯ eā nihil possit dici, s.de transa.c.1.prodest ēt actori,ꝙ nullus inferior ꝯfirmatore de ea cognoscere p̄t,vt hic. vnde dicimus,ꝙ si Archieps cognoscēs de cā appłonis confirmauit sn̄iam,& postea corā epo volente exequi sn̄iam ꝯfirmatā exciperet ad hoc,ꝙ non teneret sn̄ia prima,& iō non esse mandandā executioni,nō audiret,nec ipse cognosceret. an si nō fuisset appellatū.sed si fuisset appellatū ab Archiepo ad superiorem, nō cognosceret eps,cū ibi nō appellaret ab Archiepo, sed differret executionē,quousque superior diffiniret cām appłonis. Ad secūdam rn̄deo,quia ēt is,qui hēt ius,& qui est in eius possessione pōt agere. Nā quilibet pōt petere hic pronunciari se legitimū ēt sine diffamatione p̄cedente,& se canonicè institutum j.qui fil.sint legi.per tuas. s.de proc.ex insinuatione,& l.l.ꝯriæ. l.diffamari,& c.loquunt,qn̄ non agebat directè, sed ꝯpellere volebat alium agere intra certū tp̄s,& tunc bene est necesse,ꝙ
3 procedat diffamatio.† Itē p'us dicimus,ꝙ ille',qui petit sn̄iam ꝯfirmari,dēt probare sn̄iam tenere. puta ꝙ iudex fuit qui tulit eā,& ꝙ ordinē seruauit,nō aūt hēt necesse probare, ꝙ iusta sit. sed si non peteret ꝯfirmationē,sed eius executionē, & alius diceret,nō ēt executioni mandanda,quia non tenet, sibi incum-
4 bit probatio,quia omnia p̄sumunt ritè facta. † Ratio diuersitatis: quia in primo casu est actor,in secundo reus, vnde sibi incumbit probatio. 5.q.si.actor. vix videre possum,ꝙ alij incumbat probō,si quis petit ꝯfirmationē alicuius sn̄ię, & alij,si idem petit executionem eiusdē sn̄ię,vel si petit sn̄iam excōicationis obseruari vsque ad satisfactionē ꝯdignā, & tamen bene cauet sibi iudex,quia nisi plenè sibi ꝯstet de iustitia primæ sn̄iæ, vel
5 iniustitia,† sp tutius est absoluere reū ab obseruatione.s.iudicij, quàm ferre sententiam ꝯfirmationis,vel infirmationis, vel etiā absolutionis ab impetitione rei,de hoc no.s.de off.deleg.cum contingat.Illud autem est indubitatum ꝙ sententia, à qua est appellatum,potest confirmari.C.de appel.auct.ei autem.

ADDITIO.

a ¶Sol.dicimus.Ad hæc dicta Inno.vide Card.in consi.21.incip.serialim super singulis,col.2.in prin.

SVMMARIVM.

1 *Confirmationis potentia quæ sit.*
2 *Actus canonici in iudicio peti possunt,quod nō est ita de actibus iurisgē. & vide in nu.3.& 4.*

CAP. II.

De confirmationibus. [Ex certa sciā.] Et cum cāæ cognitio-
1 ne factis,alias secus est, j.de off.del. studuisti.† No.ꝙ confirmatio aliqua tribuit multum iuris, sicut est in confirmationibus electionum, per quas datur ptās ministrandi, s. de ele. transmissam,& c.qualiter.quandoq; aūt ꝯfirmatio nō tm̄ vetus ius declarat,sed illud solidū ponit,vt si quis petat ꝯfirmationē cū causæ cognitione eorū q̄ ad iurisdõnem ptinēt, vt est ꝯfirmatio sn̄iæ & processuum habitorū in iudicio.Nā ꝯ hoc postquā fuerit ꝯfirmata cū cāæ cognitione,partes in iudicio nihil dicere possunt,supra de transa.c.j.Idē dicimus, ēt si actus legitimi ꝯfirment cū cāæ cognitione,& partib.p̄sentib.ꝙ credimus fie-
2 ri posse.ff.de adop.nā ēt.† Idē ēt credimus de actib. canonicis sicut sunt ꝯfirmatio,instō,q̄ possunt peti in iudicio ꝯfirmari, supra de proc.ex insinuatione.in fi.actus aūt de iuregen.introducti,vt sunt vēditio, locatio, & hmōi, non dēnt peti in iudicio con-

Universidad de Deusto Biblioteca

confirmari. Et eſt rō diuerſitatis, quia iſti ꝯctus tm̄ de voluntate partium nituntur ēt li. nō ꝯteſt. ideo in eorū ꝯfirmatione nihil faciūt iudicis auctoritas, niſi eſſet de volūtate partiū, ſ. de tranſac. c. 1. vel niſi talis eſſet ſuperior, q ſua auctoritate poſſet, vt eſt Papa, q ſi ꝯfirmaret aliquē ꝯctū alienū factū ex certa ſcīa, ꝯ illū vlterius nihil dici poſſet, arg. ſ. de ꝯceſ. pb. & ecc. nō va. quia diuerſitatē, Sed actus legitimi, q à iure ſunt inuenti, & cuſtoditi, bene poſſunt peti ꝯfirmari à ſuperiorib. & idē de his, q̄ à iuriſdōne eorū dependent, vt ſnīa & hmōi.
3 † Tn̄ in his no. ꝙ licet dicamus, ꝙ actuū legitimorū & canonicorū, & eorū, q̄ à iuriſdōne depēdent, ꝯfirmatio peti poſſit in iudicio, & partib. p̄ſentib. tn̄ ſi nullus vult ſe opponere ipſi cōfirmationi, nemo cogit, ſed tn̄ tūc iudex ꝓpoſito legitimo edicto ꝓcedet, & cognoſcet, & diffiniet ēt li. nō ꝯteſt. ratū manere legitimū actū, arg. ff. de adop. nā ita, & C. ſi vt ſe ab hæ. auct. oēs. & hac ratione pōt dici illā petitionē de iure admitti, Peto me pronunciari legitimū, vel matrimoniū ꝓnūciari legitimū. nā filiorū legitimitas à matrimonio procedit, ꝙ eſt actus canonicus; ſed ſi petat vēditio ꝯfirmari, vel alius ꝯctus pēdens ex ꝯſenſu partium, tūc partes nō cogū-
4 tur rn̄dere. † Fatemur tn̄, ꝙ ſi partes ꝯſentirēt, ꝙ ēt cū cāę cognitione ꝓcederet in ꝯctib. pēdentib. ex ꝯſenſu partiū, ꝙ teneret, vt in decr. pal. & de traſ. c. j. q̄tum ad hoc, ꝙ dictū eſt de ꝓnūciādo partib. abſentib. plus placet, qđ no. j. q fil. ſint legi. cām. [Falſi] Si. n. agēdo, vel defendēdo de falſo, vel excipiēdo ꝓponat, cognoſcet vt hic. vel dic ſi ꝓponat de falſo, ſiue accuſādo, ſiue excipiēdo n̄ audiet, niſi corā Papa, ſ. de iud. cū venīſſet. ſed ſi eſſet notoriū vel ꝑ ꝯfeſſionē, vel per bullā, vel alio modo, ſecus.

Literæ ſecūdæ de primis mētionē nō facientes impetratæ nō valēt, niſi id expreſsè contineatur.

CAP. III.

Bonæ. [Mandauerunt.] ſ. de offi. dele. paſtoralis. vbi de hoc no. [Cautè.] Ante terminū bene dēt carere ꝯ modo illarū, alias aūt ſecus, ſ. de app. oblatę. non placet de termino aſſignato à iure, vt ibidē no. ſed expone cautè. i. fraudulenter. [Defacta.] Sicut nō tenebatur, vt no. ſ. eo. oblatæ, ſup. de offi. dele. ex literis. [Prioribus.] Fraudulēter impetratis. Verū mutat caſum: hucuſq; n. locutus eſt qn̄ fraudulēter primæ literæ impetratæ ſunt: & nūc loquiť qn̄ nō fraudulēter, & tunc ſi impetrant ſecundę literæ non faciētes mentionē de primis non valent ſcdæ, ēt ſi ibi ſit cła. nulla l. veritatis & iuſtitiæ, &c. niſi expreſsè dicať, non obſtantib. literis ꝯfirmationis. & quaſi idē vr̄ dicere hæc decreta cum eo ꝙ dr̄ ſup. de appel. oblatæ. vnde eadem repetas, quæ ibi dixi. [Dicantur.] In ſecundis literis.

SVMMARIVM.

1 *Quando li. non conteſt. procedi poſſit.*
2 *Preſcriptio epiſcopi contra priuilegium quando non valeat.*

CAP. IIII.

Cum dilecta. [Innouari.] Tali. n. ſumpto fides adhiberi debet, cum coram iudice dele. ad hoc fuerit publicatum. de hoc no. ſup. de teſt. Alberi. [Maioris.] No. ꝙ omnes clerici poſſunt ſe opponere pro iurib. epi. Quidam tn̄ dicunt hos habere ſpeciale mandatum ab epō,
1 [Non diximus.] De ſuperabundāti cautela. † [Appellauit.] Li. prius ꝯteſt. corā eis, quod ex eo apparet, quia poſt mādatum recipit ꝓbationes, nula alia facta ꝯteſt. vel dic ſpeciale, vbi agitur de ſtatu poſſe procedi li. nō ꝯteſt. vt no. ſup. de teſt. c. olim. Vel dic hoc eſſe ius nouum. ſ. ꝙ vbi petiť innouatio priuil. admittiť exceptio talis, quia non eſt facienda innouatio, quia ego iura illa p̄ſcripſi, q̄ tibi per illud priuilegium cōceduntur, licet per innouationē nihil noui iuris tribuatur, j. de priuil. quia intentionis. Sed obijcies, quia nō vr̄ talis admittenda exceptio per illud quod ſequitur: quia hac exceptione nō obſtāte fuerunt priuilegia innouata. Sol. innouatio. q̄ ſequiť, non fuit facta cōi iure, ſed pp periculū ꝯſumptionis, ſicut hęc ratio ex ipſa litera apparet, Idem vr̄, ꝙ admittenda eſſet exceptio hæc: non ſunt innouāda priuilegia, quia ego poſſideo iura, q̄ petis innouari. [Renouare.] Vr̄, ꝙ inordinatè, cū primo loco deberet cōſtare de appel. ſup. de appel. vt debitus. Sed dr̄ in optione eſſe eius, ꝯ quē appellať, vt petat ꝓcedi in appōne, & ad hoc vt refundant ei expēſæ & remittat ad priores iudices. ſup. dę appel. vt debitus, an velit corā iudice appōnis ꝓcedere ī principali, vt hic, cū ſit in eius fauorē inductū. C. de legi. quod fauore. & dic, ꝙ Papa bene mādat ꝓcedi in cauſa, ſuper qua eſt appellatum, ab eo loco in antea. q̄ vero &c. ſed ante pp cām neceſſaria pręcipit priuilegiū innouari [Sic ciuilis.] Auct. de teſt. multę, & §. hęc vero, colla. 6. [Similitudinē.] ſup. de ꝯſti. ne cōcu. ff. ad l. Aquil. illud. C. de fal. l. vlt. nā ſi hæc ſimilitudo attēdiť, vr̄ ꝙ eadē ſimilitudine æquitatis debeat vel aduerſariū intra annū ꝯuenire, vel ei priuilegij innouationē nunciare. [Nouū.] 12. diſt. ꝓceptis, j. de priuil. ex parte. [Procuratricē.] ff. de procu. fœminas, ꝯ ſed hoc eſt ſpeciale in mulierib. ꝯſtitutis in dignitate. ad idē ſup. de arbi. dilecti, 12. q. 2. cū deuotiſſimā. vel ex quo eſt Abbatiſſa p̄ eſſe ꝓcuratrix in rebus monaſterij, ſicut miles in reb. ordinis ſui. ff. de procu. filius. vel hoc fuit de ſpeciali gratia, ꝙ alias nō licet. ff. de
2 re iudi. quidā ꝯſu. [Centenaria.] ſ. de priuil. cū nobis. † [In ſua diœceſi.] Nā ſi monaſteriū non eſſet in ſua diœceſi ꝯſtitutū, nō valeret p̄ſcriptio epī ꝯ priuilegiū, qa erat ſine titu. q neceſſarius eſt; & vbi ē p̄ſumptio ꝯ aliquē, & vere p̄ſumptio ē ꝯ eū, q ī alia diœce. ſubiectionē monaſterij p̄ſcribit. de hoc no. ſ. de p̄ſcrip. ſi dilig. Sed epſ, in cuius diœce. ē bene p̄ſcribit ꝯ hoc priuilegiū: quia maior p̄ſumptio eſt ꝓ epō, quā ꝯ eū, qa & ſi ꝯ eum pręſumiť, qa priuil. apparet. tn̄ pro eo p̄ſumit, & ꝯ monaſteriū, ꝙ impetratū ſit per falſi ſuggeſtionē, & ideo tanto tpe monaſteriū vti eo ceſſauit: & ſic fatendū eſt monaſteriū fuiſſe ꝑ priuilegiū exēptū, ſed fatendū eſt epm diœce. ꝯ monaſteriū, & priuil. poſſe præſcribere. [Ad iudices.] Hoc vr̄ mirabile, cū tn̄ eſſet petitū priuilegiū innouari, & ad impedimētū innouationis exceptū eſt de p̄ſcriptione, q̄uō li. nō ꝯteſt. ꝓcedeť ad diffinitiuā ſnīā ſuꝑ eo, de quo actū nō ē. ſ. ad iudicādū, de monaſterio, an ſit exēptū. ꝯ, j. de ſimo. licet. Sol. dixerūt qdā hoc ſup ſtatu monaſterij procedere li. non ꝯteſt. ſ. de teſti. cū olim. Sed adhuc non ſatisfit qōni, qa nō vr̄ debere pronunciari, niſi ad innouationē faciendā, vel non. Tu aūt ſic rn̄de, quia cū iā priuilegia eſſent innouata, nō erat ſup innouatione ferēda ſnīa, nec ferť ſnīa li. nō ꝯteſt qa licet Papa det formā ꝓcedēdi ſup principali, nō remouet, qn̄ debeat fieri li. cōte. ſupple ergo, vbi dicit, recipiat teſtes li. ꝯteſt p̄miſſa. [Eidē.] Epō. [Reſignato.] i. ex veſtra parte dato.

CAP. V.

Ad noſtram [Regularibus.] Etiam ſi prioratus ſint perpetui. j. de ſta. mo monachi. § vlti. [Taliter.] Tacita veritate, ſ. de reſcri. ſuper literis, j. eo. c. proxi. ff. de contrahen. emp. & vend. quod ſępe. § vlti.

SVMMARIVM.

Præſumptio transfundit onus probandi in aduerſarium.

CAP. VI.

Porrecta. [Falſitatis.] Nū probent de certa ſcientia emanaſſe. ſi. n. probarent, ſecus eſſet. præſumptio. n. transfundit in eos onus probationis. C. de proba. ſi ue, & no. ſ. de offi. deleg. cum in iure.

SVMMARIVM.

1 *Compoſitio ſuper decimis an, & quomodo ſit facienda.*
2 *Confirmationi an quis ordo ſit adhibendus.*

CAP. VIII.

Venerabilis. [Decimis.] ſ. quibus locis ſolui debent, vel quo tpe, vel quib. perſonis. alias. n. ſuper diminuenda quantitate decimarum non licet pa-
1 ciſci. [Interius.] † Ad hoc ſit hæc inſertio, quia rōne eorū, quę in ipſa cōpoſitione ponuntur, non pōt hoc dici, ꝙ aliquis ſit ꝯ ius ibi, & ſi eſſet Papa illud voluit ſuſtinere & ſup illo diſpenſare, arg. ſ. de biga. ſup eo. ſ. de fil. p̄ſby. veniēs, & no. ſ. de traſac. c. j. ipſe tn̄ de iure ſuo ꝯdicere poſſet, ſi ignorans fecit, ſ. de fide inſtru. inter dilec. §. porro vbi no. multo fortius quilibet extraneus qa res inter alios acta, &c. Itē ſi dolo vellēt dicere ſe inductos ad ꝯpoſitionē, audiunť. ff. de pac. tres fratres. §. emptor, & pp hoc poniť cła, ſicut ſine p̄iudicio &c. & hoc idē poſſet dicere, ēt ſi p̄dicta cła non apponereť, & ideo cū illa cła nihil opere-
2 tur, non debet impediri executio cōpoſitionis. [Cōfirmationis.] Et videbatur ꝯ, qđ prius ponēdus erat tenor ꝯpoſitionis, & poſtea ſequi debebat ꝯfirmatio, vt diceret prædictā ꝯpōnem cōfirmamus, & nō ꝯfirmamus ꝯpōnē ſequētē. q. d. ſicut in iudicio futurę ꝯfirmationes n̄ pn̄t ꝯfirmari, quæ cāę cognitionē requirunt, ita nec in priuil. debet valere ꝯfirmatio, ſi verba ꝯfirmationis p̄cedūt verba ꝯpoſitionis, & ſic ex hoc verbo videbať ꝯditionalis ꝯfirmatio, vnde videbatur eis, ꝙ prius quam mandaretur executioni, inquirēdum eſſet de ꝯditione, ſed non eſt ita.

CAP. IX.

Sua nobis. [Spiritualibus.] Papa. n. vel Legatus cōcedendo, vel ſupponendo alij eccleſiā nihil alieno iuri detrahere intelligiť, ſed tn̄ ius ſubijciendo eccleſię. i. vt ex tunc ei ſit ſubiecta, ſibi concedere vr̄ ſaluo iure aliorum, ar. ſ. de offi. del. ſuper eo. in oīb. ergo ſalua erunt epīs, & Metropol. iura epalia & Metropoli. illi aūt qbus donanť, poterunt tāquā patroni de tpalibus exigere rationē, & pro his, ſi malè miniſtrāt, excōicare. Iſte ēt, cui legatus hoc donauit poteris ingrere, & fortè ēt extra ordinē n̄ derogādo iuribus aliorū, ſed & cū ſunt negligētes viſitare poterunt. vel melius vr̄, ꝙ legatus nul-
a lā ptātē hēt auferēdi iura vnius eccleſiæ, & dare alij, [a] ſed Papa hoc pōt facere. hic autē ꝑ ſuas ꝯfirmationes nihil dediſſe intelligiť, ſed tn̄ data ltīmè ꝯfirmaſſe, ac data talia n̄ erāt lgīma. verba autē huius priuilegij neſcio excuſare, quin plenè eſſent exēptę à Patriarchis, & alijs, ſi legatus de eo ꝯferendo ptātem haberet. [Eorūdem.] Hæc dictio refertur ad illam dictionē, quidā.

ADDITIO.

¶ Alij. Adde Card. in conſ. 65. col. 2. in prin.

Finis Libri Secundi.

LIBER TERTIVS.

De vita & honeſtate clericorum. Rubrica. I.

SVMMARIVM.

Laici an peccent ſedendo inter clericos.

CAP. I.

Vt laici. Supple, ſtatuimus, de conſec. di. 3. ſacerdotū, 23. diſ. ſacratas. hoc. c. loquitur de honeſtate. non n. crederē aliquem peccare mortaliter, ſi inter clericos ſtaret, maximè vbi non eſt contraria conſuetudo. [Sed pars.] i. chorus. [Sancta.] i. maior pars eccleſiæ ſiue corporis.

CAP. II.

Clerici. [Arma.] 23. q. 8. clerici. [Portantes.] Niſi ex cauſa, 23. quæſt. 8. Maximianus.

SVMMARIVM.

In minoribus conſtitutus quæ in eccleſia legere, & cantare poſſit, & cū quibus ornamentis.

CAP. III.

Vt quiſque. [De honeſtate.] Loquitur hoc. c. ſe ī nō peccat mortaliter, ſi ꝯfaciat propter paupertatem. [Plebem.] i. populum. [Clericum.] No. in minorib. ordinib. conſtitutos legere epſam, & hoc verum, qn̄ nō eſt ibi ſubdiaconus. nec debet cantare cum ſolennitate, in qua cantat ſubdiaconus, & ornamentis ſubdiac. 23. diſt. ſubdiac. 73. diſt. ſi qui clerici. [Scholas tenere.] Docendo prima rudimenta, & pſalterium: qui aūt maiores ſcolas regit, de quo habes 38. diſt. de quibuſdam, non legit de officio epiſtolas, vel lectiones. [Ad fidem.] i. ſymbolum, quod eſt, Credo in vnum Deum.

CAP. IIII.

Si quis. [Relaxauerit.] Niſi ex cauſa, j. eo. clericis. [Sit.] Ideſt fiat. non enim ipſo iure eſt excommunicatus. ſic 30. diſt. per totum.

CAP. V.

Clericus. [Nutriat.] 20. quæſt. j. procliuis, 23. diſt. non liceat.

SVMMARIVM.

1 *Debet clericus coniugatus tonſuram ferre.*

CAP. VI.

Clericus. [Sit ſine gradu.] Sacri ordinis, 32. diſt. ſi quis eorum. [Traditus.] Si dicto, vel facto approbauit eſſe cum in monaſterio, 20. q. j. quem progenitores. alias
1 ſecus, j. de regu. & tranſ. ad relig. cum ſimus. † [Et iterum.] Refert ſe ad primum caſum de clerico vxorem ducente, & habes hic, ꝙ clericus ꝯiugatus portare debet tonſurā, 23. diſt. de eccleſiaſtica, 32. diſt. ſi qui vero. in Auct. q̄uo opor. epiſ. §. qui ſemel, 20. q. 3. eos, & hoc intellige verū, ſi percipiunt beneficium, j. de cler. ꝯiu. Ioannes, & ſi iterū voluerint ad ordinē clericalē redire: alias omnino ſunt omni priuilegio clericali priuādi, vel nudandi, 84. diſt. ſi quis, j. eo. c. vlt. vel lege planius & verius hoc ſic, Clericus, ſi tōſura dimiſſa vxorē acceperit, q quidē ſit ſine gradu. i. ſi prædictus clericus non habet gradū ſacri ordinis, nec à parentibus monaſterio traditus eſt. & ip vſque ad hunc locū lege ſuſpenſiuè. & eſt ſenſus, ſi clericus non habet ſacrum ordinem, nec eſt monachus, licitè poteſt accipere vxorem, tamen tonſuram portet, ſi vult gaudere priuilegio clericorum.

CAP. VII.

Clericis. [Etiam inuiti.] Nec in hoc caſu incidunt in canonem.

SVMMARIVM.

Monialium domos non eſſe frequentandas.

CAP. VIII.

Monaſteria. [Et rationabili.] Ambo cōiuncti ſunt, ſcilicet rationabili & neceſſaria, 11. q. 3. non ſunt, non tamē ad loquendum cum eis, nec domos ſuas frequentare quis debet.

CAP. IX.

Quoniam. [Vt expenſis.] 12. q. 5. nobis. C. de fruc. & li. expen. lis. [Valeatis.] Epiſcopis ſcribit Greg. & ſic eſt in regiſtris.

SVMMARIVM.

Delegati an ſuis expenſis cauſas agere teneantur, & quid de ordinarijs.

CAP. X.

Cum ab omni. [Expenſas.] Has. n. licitè accipiūt delegati, de quibus hic loquitur, cum nemo cogatur ſuis ſtipendiis militare. ordinarii autem ſuis expenſis cauſas agere debent: ſecus autem in viſitatione, vt no. j. de cen. Romana. [In fraudem.] Sibi retinendo, ff. ſi certū ſalarium aſſeſſoribus dari facerent, licitum eſt. C. de aſſeſ. l. j. ff. eo. l. diem, arg. 11. q. 3. non licet, 14. q. 9. venales. ſnīa autem arbitri venalis tenet, licet contra eam excipiatur. C. de arbi. l. 3.

SVMMARIVM.

Papæ auctoritas intelligitur exempta quo ad ſolemnitates.

CAP. XI.

Deus, qui. [Conformetis.] Sic habes, ꝙ in profeſſione circa ſolennitates intelligitur excepta auctoritas Papæ, ſecus in ſubſtantialibus, j. de ſtatu mona. cum ad monaſterium.

SVMMARIVM.

Mimi, Hiſtriones, & cæteri theatrales publicè geſticulantes non ſunt promouendi etiam poſt pœnitentiam, & quare.

CAP. XII.

Cum decorē. [Theatrales.] Mimi. n. & Hiſtriones nullo tpe ēt poſt pęnitentiam ſunt promouendi, niſi per diſpenſationem Papę, 51. diſt. c. 1. & c. pręterea, 4. q. 1. c. 1. ſunt. n. infames, de conſecra. diſt. 2. pro dilectione. ff. de his, qui no. infa. l. 2. §. ait prætor, & de poſtu. l. 1. & hoc intelligo de his, qui publicè coram populo faciunt geſticulationes ſui corporis, vt ex prædictis ll. apparet. ſi. n. in occulto ēt coram pluribus aliis ſaltarent, vel chorizarent, non prohiberentur a promotione poſt pęnitentiam. Idem ēt vr̄, ſi ſemel tantum, vel ēt pluries feciſſent coram populo, dummō non aſſueſeciſſent, nec eſſent infames. Infamia. n. & vilitas perſonarū eſt cā, quare promoueri prohibentur, & non peccatum, quia ſine peccato hæc fieri poſſent: quia Dauid, & plures alii ſaltauerunt ſine peccato. qui ēt hoc facere ad ꝯſolationē alicuius infirmi, vel ex alia iuſta cā, non peccaret, ſed aſſueſcere in his non poſſet eſſe ſine infamia, & nota vilitatis, & maximè in his, qui quęrunt inde lucrū. Illud aūt certū eſt, ꝙ ſi quis hēt beneficium, aſs offīn hiſtrionis in aliqua curia, ꝙ ille promoueri nō pōt, & ſic loquiť 51. diſt. c. 1. & c. p̄terea. [Theatrales.] Sic dicti, quia fiunt in theatro. i. loco ad theorandū, ſiue ad ſpeculandū apto. [Laruarū.] Laruæ dicūtur deformitates hoīum ſiue ꝑ appoſitionē pellū, ſiue colorū. [Ludibria.] Nedum ꝙ monachi, vel alii clerici exercęāt ludibria, ſed ēt in eorū habitu exercere ꝓhibenť, ī Auct. de sā. epiſ. §. vl. col. 9. C. de epi. & cl. auct. minimè. aliqua aūt ad ꝯpūctionē fieri nō ꝓhibent, puta p̄ſepe Dn̄i, & ſepultura, & ꝯſimilia, arg. de ꝯſec. diſt. 2. ſemel, de ꝯſe. diſt. 3. quæris.

CAP. XV.

Clerici. [Officia.] Non credimus hoc c. loqui de præcepto, ſed de cōſilio, & honeſtate. [Commercia.] 91. diſt. clericus, de conſec. diſt. 5. nunquam. [Taberna.] 44. diſ. clerici. [Taxillos.] 35. diſt. c. j.

SVMMARIVM.

Clerici ſi negociationes clericis non conuenientes moniti non dimittant, qua pęna puniantur.

CAP. XVI.

Ex literis. [Quibus.] Statutis patriæ. [Moniti.] Hi. n. primo monendi ſunt, vt negociationes clericis non conuenientes dimittant, & ſi eas non dimiſerint, & cū eas fortè ſine peccato facere poſſent, clericatu dimiſſo, ſpoliabuntur beneficio, & eccleſiis, ſi habent, & dimittentur dn̄o ſeculari hoc modo, ꝙ eccleſia non defendet eos, vt hic in fin. [Ab huiuſmodi.] i. ſecularibus negociationib. [Prætermiſſis.] Idem, etiam ſi non prætermiſſis, dummodo coniugati ſint, & negociationib. intendant, arg. j. de cleri. coniug. c. pen. & cap. Ioannes. [Priuilegium.] Excepto priuilegio canonis, 17. q. 4. ſi quis ſuadente. alij ꝯ de hoc no. de cleri. coniug. c. pe. & c. Ioannes, & j. de apoſta. c. j. [Priuilegium.] Quia quo ad iudicium, vel forum, & functiones municipales perdunt, j. de cler. coniu. c. pe. [Dum his.] Ergo eis dimiſſis pn̄t vti priuilegio clericali.

De cohabitatione clericorum, & mulierum. Rubrica 2.

SVMMARIVM.

Clericus quas mulieres ſecum in domo habere prohibeantur.

CAP. I.

Inhibendum. [Canones.] 32. diſt. nullus, & c. præter hoc, 32. di. interdixit. C. de epiſ. & cle. cum qui, 32. diſt. in oīb⁹, & dicunt quidam hanc decre. canonibus derogare. Alij dicunt, ꝙ per decret. iſtam prohibentur tantum clerici laſciui tenere in domo laſciuas conſanguineas ſecum, & alias ſimiles mulieres.

SVMMARIVM.

Mulier ſi poſt trinam admonitionem cum presbytero fuerit deprehenſa confabulari, qua pęna ſit punienda.

CAP.

CAP. II.

Si quiſquam. [Fabulari.]In Auc. vt lic.ma.& auię §.pen.& vlt.[Iudicetur.]Ideſt monaſterio tradatur,33.diſt.c.fraternitatis. vel in ſeruitutem redigetur,32.diſt.eos.& hoc intellige, ſi fuerit publicè ducta tanquã vxor,& ſic loquitur c.15.q.vlt.cum multæ,81.diſtin. quidam, ſi autem teneatur vt concubina,imponitur ei pęnitentia, 27. quæſt.j.quæ Chriſto.

CAP. III.

Clericos [Concubinas.]Secus de vxoribus,35.q.5.ab iſto.[Incurrant.]21.diſt.in nouo.C.de iud.l.vlt.50.diſt.pœnitentes.[Perpetuam.] Ideſt donec reſipiſcant, ſ.inſti.loca.§.adeo.ff.de pecu.id veſtimentum.& ſic non eſt cõtra,2.q.1.multi.& dicitur perpetua,quia nullum certum tempus præfinitũ habet.vel expone,excõicationis,i.depoſitionis.

SVMMARIVM.

1 *Satisfactio congrua peccati quæ ſit.*
2 *Non amittitur poſſeſſio ab eo,qui non habet animum amittendi.*
3 *Quæ ſit differentia inter ſuſpenſos ab homine,& canone.*
4 *Suſpenſus a canone celebrando non eſt irregularis.*

CAP. IIII.

Sicut. [In ſubdiaconatu.] Idem in minoribus ordinibus, ſed non ſunt ita ſeuere puniendi,32.diſtin.lectores.
1 [Satisfactionem congruam.]†Satisfactio congrua eſt, & ſi dimiſerit peccatum & pęnitentiam egerit coram Deo, ɔ̃ quem peccauerat. & ſi peccaſſet ɔ̃ proximum, oportet, ꝙ ei ſatisfaciat.& dicimus,ꝙ iſte,qui ſuſpenſus eſt vſq; ad congruam ſatisfactionem,q̃ cito ſatisfecerit,vt debet, & ſicut dictum eſt,ſtatim officium ſuum,& beneficium recuperat. & hoc ſatis ꝓbat ꝑ ipſa verba.nam ſi vſq; ad ɔgruam ſatisfactionem eſt ſuſpenſus,ergo poſt dignã ſatisfactionẽ primũ ſtatũ recuperat,niſi aliud ſit impedimẽtũ,forte ꝙ peccatũ eſt manifeſtũ, vel alia iuſta cã,quare neceſſaria ſit diſpenſatio,vt no.ſ̃.de tẽpo.ordi.ex
2 nore.†Et idẽ dico,ſi vſq; ad annũ, vel aliud tpſ ſit ſuſpenſus,&
a idem ſi pro ɔtumacia,[a] ſ̃.de ɔſti.ex literis.hic.n.ſic ſuſpẽſus nõ amittit iura ſua ſiue tpalia,ſiue ſpiritualia, nec poſſeſſionẽ eorum, licet fructum, & effectum admittat ad tpſ. quod ex eo patet,quia ad hoc animũ non hẽt,ſine quo poſſeſſio nõ amittitur.ff.de acq.poſ.poſſideri.§.cũ quibus.Et iõ nec eius beneficia ɔferri poſſunt;tñ fructus, qui medio tpe colliguntur,nõ ei reſtituunt,ſed in vtilitatẽ eccleſiæ ɔuertentur,ſ̃.de app. paſtoralis,in fi.& j̃.de cle.non reſi. cum ad hæc.[Suſpendatis.] Per hoc non derogat,32.diſt.nullus,& c.ꝑter.vbi dr̃,ꝙ ſuſpẽſus eſt ipſo iure,quod tm̃ loquitur de ſacerdote,qui tm̃ ſuſpenditur a miſſa.hic aũt loquimur de aliis ſacris ordinib.& ẽt pęnas alias imponit.nos dicimus, ꝙ ab officio non tm̃ ſacerdotum,ſed ẽt clericorũ eſt abſtinendũ, j̃.eo.c.vlt.& non ſolum a miſſa,ſed ẽt ab aliis officiis ẽt minoribus,81.diſt.ſi qui ſunt,32.di.ꝑter.imo nec ẽt beneficium habebit,nec ẽt cũ aliis ſedebit, & ſic nec electionibus intererit;arg ꝑdicti.cap.ꝑter. & idẽ dicendũ in oĩbus ordinibus ſacris,& quidam in minoribus idẽ dicunt,arg.c.præter.& j̃.eo.c.veſtra. Nec tñ hæc decre. quæ dicit ſuſpendendũ, antiqua iura tollit,q̃ dicunt eos ſuſpenſos ipſo iure,cum hic loquitur,qñ erat occultũ ante probationẽ,& ſñiam. vnde oportebat,ꝙ ante per ſñiam ſuſpenderetur:vel loquitur,qñ tm̃ erat ſuſpitio,ſ̃.eo.c.2.Vel dic,ꝙ licet quilibet poſſet ſua auctoritate recedere ab officiis publici fornicatoris,põt ẽt ɔ̃ eum procedi ordine iudiciario, per quem aliæ pęnitentiæ imponuntur illi.& ꝑpea grauior eſt pęna iudicis,q̃ iuris:quia pęnã iuris credimus ceſſare, ſic eſſet a peccato,arg.j̃.e.c.6.quantũ ad hoc,vt alij poſſint audire eius officia: ipſe tñ non debet celebrare ſine diſpenſatione,& abſolutione,ex quo notum fuit crimen eius, 81.diſ.miniſtri,& no.50.diſt.ſacerdotes. ſñia aũt iudicis nõ caſſabitur,niſi reſtituatur de magna gratia.Item niſi per ſñiam priuetur,non poterunt eius beneficia alijs conferri, & ideo neceſſe eſt monitionem pręcedere,vt hic,& ſequens c.† Si aũt a prælato ſuſpenſus eſſet,poſſent eius beneficia aliis conferri,quia uacat eccleſia,ſ̃.de æta.cum bonæ.Secus in beneficijs ſuſpenſorũ a canone, vt hic. & licet talis dr̃ia ſit inter ſuſpenſos a canone, & ſuſpenſos ab homine: in exhibitione tñ ſcforum nõ eſt dr̃ia
4 vt no.j̃.de hære.c.2. † Item ſi ſuſpenſus a canone celebrat, nõ eſt irregularis,arg.j̃.de cle.excom.mi. ſi celebrat.in prin.ſecus in ſuſpenſo a iudice, 11. q.3. ſi quis presbyter. excõicatus aũt a canone bene fieret irregularis ſi celebraret,j̃.de ſen. excom.cũ illorum.vel dic aliter,vt no.j̃. de ſchiſ.c.j.de cler. excom.mi.ſi celebrat.[Suſpenſi.]Per tantum tempus,ꝙ ſcandalum,& infamia contra eum augmentatur,& relinquo hoc in arbitrio boni iudicis: vel non expectabuntur,niſi quouſque poſt ſuſpenſionem citentur.

ADDITIO.

a ¶Si pro contumacia:Adde Feli,qui iſtud dictum refert et ſequitur in d. ca.ex literis,col.8.in fi.

SVMMARIVM.

Reſcriptũ vt ualeat,quibus caſib.neceſſaria eſt in ꝑcib.facti ſeries.

CAP. V.

Super eo. [Literas a nobis.] Super reſtõne ſua. ſecus ſi cõquereretur de iniuſta ſñia, vel ſuſpenſione:quia tunc valerent literæ, & procederetur per eas, non ſm formam literarum,ſed ſm iuris ordinem,ſ̃.de reſcrip. ſuper literis.vel poteſt intelligi ſpeciale in hoc caſu,vt teneatur facere mẽtionẽ de ſerie ꝓceſſus,ſ̃.de reſcr.dilectus filius Abbas.

CAP. VI.

Si autem. [Licet.] Auctoritate ſua. [Portionibus.] Id eſt præbendis.

SVMMARIVM.

1 *Qñ abſtinere liceat ab officiis ſacerdotis criminoſi,& uide ĩ nu.2.& 3.*

CAP. VII.

Veſtra duxit. [Nullus.]32.diſt.nullus.præter. [Legitur.]15.q.vlt.c.ult.[Cæterũ.] Soluit prædictam ɔ̃rietatem.[Cõdemnatur.]Dr̃ ẽt notorium,qđ ita ſe exhibet oculis hominũ,ꝙ non eſt inficiationi locus. [Tolerat.]Supple,& eſt inficiationi locus.[Penè occultum.][Licet ſit notorium per famam.ſ.n.eſſet notorium,ꝙ teneret eam in domo,nihil prodeſſet ſibi ſua negatio,2.q.j. de manifeſta. Alij dicunt, ꝙ ſi publicè teneat eam in domo, dummõ diffiteatur
1 ſe cognoſcere eam,non eſt vitandus a miſſa.† [Abſtinere.]Sic abſtinere licet,ẽt ſi occulta eſſet fornicatio, vel ẽt ſi eſſet aliud crimen,q̃ fornicatio,a proprio ſacerdote in his officiis,q̃ ab eo audire non cogitur,& in his ſcr̃is,q̃ ab eo reciperenon cogitur qualia ſunt,q̃ habes.j̃.de pen.& remi.oĩs.& ẽt eſt ſic faciendũ, ſi ex eius abſtinentia ɔ̃ talem ſacerdotem.ſ.fornicatorẽ, & tolleratum ſcandalum non generetur.alias aũt nõ licet abſtinere:nã & Dñs corpus ſuum dedit Iudæis,de conſec.diſt.2.non prohibebat,& c.ſeq.& arg.6.q.2.ſi tñ, 8. q.4. nonne. [Peccandi.]Et hoc bonũ.[Si talium.]Quia cum ɔtemptu,& quaſi minoris efficaciæ,& hoc malũ.[Operis.]† Et hoc dicimus gñale, ꝙ oĩum
2 ſuſpenſorum a iure ẽt ſine ſcientia hoĩs, ſi crimina, pro quibus ius eos ſuſpendit ab officijs,vel quocunq; alio actu,ſunt notoria ꝑ facti euidentiã,ꝙ cuicunq; licet eos uitare in his,q̃ eis interdicta ſunt,licet adhuc ijdem ſuſpenſi tolerentur a ſuis ꝑlatis & idẽ dicendũ vr̃ in irregularibus, quia & ipſi ſuſpenſi a iure dici poſſunt:ſed & ſi crimina,pro quibus a iure ſuſpendunt,ſunt occulta,q̃tũcunq; ſint grauia,vt ſimonia,homicidiũ,& hmõi tñ euitari non debent in his, quæ ab eis recipi debent de iure, arg.hic.de ɔſecr.diſt.2. non prohibebat.& idẽ vr̃ ẽt dicendũ in
3 occulto excõicato,6.q.2.ſi tñ, ſ̃.de off.ord.ſi ſacerdos.†[Euidenter.]Puta,qa mulierẽ ſuſpectã tenebat in domo,32.q.j.c.j. ſ̃.eo.ſi qs.ſed ſi clericus inuẽtus ſit coire cũ muliere, ꝑp hoc tñ vitari non dẽt ab eo,niſi alias ſit notoriũ,vt hic.[Recipiantur.] Notorij aũt fornicatores ſuſpenſi ſunt ipſo iure, vt hic,ar.a cõtrario ſenſu,32.diſt.§.verum,81.diſt.ſi qui ſunt mi niſtri.

SVMMARIVM.

1 *Origo famæ unde deducatur.*
2 *Notorium facti quotuplex ſit,& notorium iuris quid,in nu.3.*
4 *In notorijs præſumptionis an ſit neceſſarius ordo iuris.*
5 *Poteſt contra ſententiam latam, & etiam executioni mandatam de nouo iudicium agitari.*
6 *In contractibus ſeruari debet iudiciarius ordo.*
7 *Qualiter procedatur contra accuſatum,qui citatus non comparuit,& in numero 10.*
8 *Monitio iudicis an habeat vim citationis.*
9 *Quo caſu ſententia lata ſuper notorio non teneat.*

CAP. VIII.

Tua nos. [Habentibus.] Non in domo: quia tunc ſecus,2.q.j.c.de manifeſta. [Conueniuntur.] i.interrogantur.[Notorium.]Facti puta,quia mulierem ſuſpectã ſecũ tenebat in domo,& lecto.& quia ɔfitetur,vel non diffitetur:vel ſi filios habet de aliqua muliere,j̃.de diuor. ſignifi-
1 caſti.†[Notorium.]Fama procedit ex ſcientia, & aliqñ ex ſuſpicione.Item ex certo auctore,& aliqñ ex incerto,de conſec.diſt.4. ſanctum. hoc adducit inquiſitionem, niſi a certo hoĩe æmulo,vel inimico habeat originem,j̃.de accuſa.qualr.2.manifeſtũ aũt ſolitũ ordinẽ iudiciariũ requiret,non inquiſitionẽ, niſi ſit infamatus,2.q.8.c.2.tñ manifeſtũ ex certa ſciẽtia,& certo auctore procedit,ẽt quod probari põt ff.de teſtã. hæredes §.2.occultũ ẽt aliqñ dr̃,quod probari põt C. de app.eos.§.j.ſæ-
2 pæ aũt dr̃ notorium manifeſtũ 2 q.1.manifeſta.†Notorium facti triplex eſt,primũ eſt notoriũ facti actu trãſeuntis, quod ita habet euidentiam rei,ꝙ negari nõ põt probabiliter,vt ſi eps cępit miniſtrare bona eccleſiæ,ſupra de tranſla.præla.quãto. idẽ, ſi quis in conſpectu populi occideret aliquem, & dicunt quidam,ꝙ in hoc notorio,licet ſit occultũ iudici,ſi detur ſic petitio,vel accuſatio,cũ talis eps tranſtulerit ſe ad talẽ epatum ſine licentia Papæ,peto eũ amoueri.vel cũ talis talẽ in ꝑſentia multorum

torũ occiderit,ꝙ inficiationi locus nõ eſt, peto eũ puniri.& ex quo ita proponit,põt procedere tanq̃ in notorio.i.li.nõ ɔteſt.2.q.1.manifeſta.& c.de manifeſta.& c.q̃ Lotha. ſ̃.de iureiur. ad noſtrã.& dicunt non eſſe neceſſariã li.ɔteſt. vbi abſens eſt accuſatus,& ɔtumax.ſi aũt ꝑſens eſſet,faceret fieri li.ɔteſt.& oportebit hunc probare duo.ſ. ꝙ fecerit homicidiũ nec hoc ſufficit, niſi probauerit publicè factũ.alioquin nõ poſſet ɔdemnari, ex quo ſic formata eſt petitio,cui debet ſñia couenire,vt ſ̃.de ord.cogn.cũ dilectus,§ fi.& ſ̃.de prob.licet.ſine probatione ãt nunq̃ aliquem ɔdemnabit,2.q.1.nos in quęq̃,& c. Deus oĩpotẽs.& in tali notorio nõ audit quis appellans,ſ̃.de app.propoſuit. Et ſic appellatur notoriũ potius qualitate facti, puta ꝙ publicè factũ eſt,q̃ quia ſit iudici notum.& in hoc notorio dẽt ꝓcedere aliquid de illis,quæ ɔtinentur j̃.eo.in gl quidã aũt.& hoc notorium actu tranſiens ſatis probabiliter negat ã præſente.j̃.de ſortil.ex tuarũ.ſi ãt ſit notoriũ interpollatũ,ſemiplena ꝓbatio re-
a quiritur.j̃.de vſur.cũ in dioece.ſi aũt ſit ɔtinuum, [a] nullus ordo requirit,nec probatio, ut ſi clericus in carcere teneatur, ſ̃ de appel.dilectus,uel ſi in domo publicè teneret concubinã,2.q.j.de manifeſta. vel ɔ̃ iuſm dñm perſequitur ɔtinuè,ſ̃.de ele.venerabilẽ.†Itẽ notoriũ eſt iuris.ff.de ſta.ho.ingenuũ,j̃.eo.c ſi.ſ̃.c.proxi.& ſi negetur,requiritur probatio,ſ̃.de re iudi.ſicut notoriũ ꝑſumptionis eſt, per qđ præſumitur filius,quia natus eſt de nuptijs.ff.de in ius voc.quia habes ẽt alia exẽpla,32.q.1.c.1. ſ̃.de præſum.tertio,2.q.j.de manifeſta.& c.quale,j̃.de emp ad noſtrã.j̃.de pig.illo. Alij dicunt,ꝙ in his duob.notorij.ſ.iuris,& in notorio ɔtinui facti ſine accuſatore,& teſte proceditur, nec põt appellari, ut in ɔcordantijs poſitis ſ̃. vbi de eis tractauimus. In notorio ãt facti actu tranſeuntis,& interpollati nõ admittit directa accuſatio, niſi cum ordine iudiciario, & admittẽda eſt appło.ſed põt indirectè procedi in talib.notorijs,ſ.inquirendo, & ſic põt intelligi Auct.ut iudices ſine quoquo ſuf §.ſi quis ãt, & §.neceſſitatẽ.C.de accuſ.ea quidem.nec obſtat decre. ſ̃.de elec.bonæ memo.Mag.& c.venerabilem, ſ̃.de app.cum ſit,j̃.de ver.ſig.ex parte, ut ibi no.citatio aũt ſemper eſt in quolibet notorio neceſſaria, ut ſ̃. de iureiur.ad noſtram.hoc aũt licet ſit ſecurius,nõ tñ negamus poſſe ſuſtineri, qđ dictum eſt, ſ̃.ea.gl.
4 & j̃.ea.gl.quidam aũt dicunt.† In notorijs aũt præſumptionis neceſſarius eſt omnis ordo iuris:ſed ſufficit probare circunſtantias,& præſumptiones,ẽt ſi nõ probet factũ, arg.in præalle.decre.tertio,& 32.q.j.c.1.quidã ãt dicunt.ſ. ſm primã opinionẽ ſufficere,& ãt neceſſe eẽ ad hoc,ut poſſit ꝓcedi in tali notorio actu tranſeunte,ꝙ literas receperit ã fide dignis,arg.de poſtu.c.j.2.q.j.c.ſi.in Auct.vt iudi.ſine quoquo ſuf.§.ſi quis aũt,& §.neceſſitatẽ,vel ẽt per publicã famã,uel per deņũciationẽ officialis,C.de accu.ea quidẽ, & ꝙ faciat citari partes,:nã merita cauſarũ,& c.ſ̃.de ſen.& re iudi.inter,& ſ̃.de iureiur. ad noſtram,3. notoriũ vero deprehẽdit loco,quia ſit in publico, nõ in domo occulta,& ꝑp aſtantes,qui ſunt multi,tot.ſ.ꝙ nõ inueniret aliquis,qui poſſit tot inuenire,qui ɔ̃riũ dicerent,puta tota vicinia, vel maior pars:vel tot,ꝙ inficiari nõ põt: præterea tpe, puta die, non nocte,& ex multis aliis circunſtantijs,quas diſcretus iudex videbit.ff.de inſti.ſed & ſi.§.j.& 2.ff.de iuris,& fa.c.igno.l.regula.§.j.2.q.j.qñ ãt.ff.de ver.obl.ɔ̃tinuus §.1.& tũc qñ factũ eſt notoriũ,ſed perſona delinquens occultatur,locũ hẽt,ut quidã dicunt,ꝙ proceditur quaſi in notorio,arg.ſ̃.de teſt.cog.c.peruenit ad nos,& no.ſ̃.de elec.bonæ memo.Mag.& de tali notorio actu tranſeunte loquit j̃.de ver.ſig.ſi ex parte, in Chriſto,& c.ſeq.ſ̃.de ap.cũ ſit Roma.§. vlt.& c.propoſuit, ſ̃.de fil.presby.ɔquerente,ſup.de tranſla.ꝑla.quãto. hi ẽt ſic notoriè delinquẽtes nõ ſunt audiendi appellantes,2.q.6.§. ſunt, ſ̃.de app.cũ ſit
5 Roma.§.vl.& c.ꝓpoſuit.†Sed,qđ eſt mirabile, poſt latã ſñiam ẽt executioni mandatã ɔ̃ eã poterit de nouo perpendi iudiciũ. i.agitari C.de accu.ea quidẽ.nõ mireris, quia alibi nõ licet appellare,& tñ cauſam agere licet,ut ĩ ſupplicatione. C.de preci.impe.offe.auct.q̃ ſupplicatio,& retractabit prima ſñia,ſiue proceſſus,ſi ꝓbauerit falſum eſſe,qđ obijciebat,uel ẽt nõ notoriũ. C.de accu.ea quidẽ,quãuis hoc difficile uideat.ſed ɔ̃ vr̃,ꝙ non debeat citari in notorio actu tranſeunte, ſup.de ele.bonæ memo.Mag.& c.venerabilẽ, & ẽt ꝙ non ſunt in tali notorio recipiendæ probationes, 2.q.j.de manifeſta.& c q̃ Lotharius.ſed illa habent locũ in notorio,qđ in ɔſpectu iudicis contingit, vel in notorio continuo.vel ibi interuenit citatio,ut no.ſup.de ap.cum ſit Roma. vel dicas generaliter in quolibet notorio poſſe procedi ſine citatione.hoc nõ placet, & ſine probationibus, non propter hoc reuocabitur ſententia, niſi conſtet ɔ̃rium, ut ſup.dictum eſt.ſed melius eſt, ut modo prædicto procedat niſi fortè periculũ,uel ſcandalũ eſſet in mora,& ſic põt intelligi,quę continentur ſ̃.de ele.bonæ memo.Mag & c.uenerabilẽ, & fortè non eſt dr̃ia inter notoriũ actu tranſiens, & actu interpellatum;ſed in vſurario manifeſto quædam conſtituunt ſpecialia, vt no.j̃.de vſur.cũ in dioece.& c.quia. Sed quid dices.legatione ſit res dubia,ergo ubicunq; negabitur, nõ ſeruabit dictus ꝓceſſus.C.de ing.ma.l.4.rñdeo,ſicut dictũ eſt,ſi ꝑſentes ſunt, & negetur,bonũ eſt,ꝙ ſeruet ordo iuris & in citationib.& in aliis.ff.de cuſto.& exhi.reo.diuus.arg.2.q.8.c.1.& 2.& ſi nõ fuerit præſens,vel receſſit,tunc nõ ſeruatur ordo. Vel dic illud habere locũ in his, in quib. probabiliter põt eſſe inficiatio. vel dic, ꝙ eſt dubiũ,iõ requiruntur probationes,& quia notoriũ, ideo ꝓceditur ſine ordine, & ſic diuerſis reſpectibus aliquid dr̃ dubium & notoriũ. ſic ẽt ordine nõ ſeruato ꝓceditur, ſi de maleficiis notorijs excipiat ɔ̃ electũ, vel teſtẽ, vt loquit ſ̃. de elec. bonæ
6 memo.Mag.& c.venerabilẽ.†In aliis aũt ꝑter maleficia, puta ĩ ɔ̃ctibus,non credimus locum hr̃e ꝑdictum ꝓceſſum, imo in ipſis ſeruabit ordo iudiciarius:qa ibi tpe ꝑdicti ɔ̃ctus,& ante,& poſt ɔ̃ctũ multa ſunt & interueniunt ẽt extra id, quod agitur, q̃ hoĩes non audiunt,vel non notant notabiliter.Itẽ quia quæ ɔſenſu vel verbis,vel re ɔ̃hunt,non põt talia ita eſſe notoria.ff.ɔmo.ſi is.§.vlt.ff.de act.& obl.l.j.& 2.Idem dr̃ de poſſeſſione,q̃ licet ɔſiſtat in facto,habet tñ aliqñ aliquid iuris. ff. de acq.poſſ.l.1 §.acquirimus,& l.poſſeſſio.Præterea alia rõne reprobamus proceſſum notorij in ɔ̃ctibus: quia ſi præſens eſſet reus, forte haberet exceptiones ſuas,& alius eſt modus ſubueniendi actori.ſ.per excõicationem,vel miſſionem in poſſeſſionem,ſ̃.vt li.non ɔteſt.tuæ,& c.qñ.Sed dices,idẽ ẽt põt dubitari in criminibus, quia forte ad ſuam defenſionem fecit homicidium, vel quia tranſiuit ad ẽpatum auctoritate Papæ,vel ꝙ eſt denũciatꝰ poſt appłonẽ, ſ̃.de tranſla.c.vlt.ſ̃.de reſt.ſpo.olim, j̃.de ſent.exc.ꝑ tuas. Itẽ remediũ aliud actor hẽt ɔ̃ eũ.C.de requir.re.& ff.eo.ꝑ totũ.ſed dicimus,ꝙ ſpeciale eſt in maleficiis,quia intereſt reipub.ne maleficia remaneant impunita, j̃.de ſen.excom. vt famæ,ꝙ ꝓceditur ſine ordine,& tñ neceſſariũ eſt, ꝙ non ſolũ probet maleficiũ,ſed ẽt qualitatẽ facti.ſ.ꝙ homicida inſultũ fecerit,& occiderit,& ſic de oĩbus aliis;quia alias eſt inficiationi locus,ar.ꝑdicta de reſt.ſpo.olim,& c.cũ ad ſedẽ,2. q. 1.q̃ Lotharius. Quidã dicunt,ꝙ ſi neget notoriũ,ſemper eſt ꝓbandum notoriũ,ut ff.qui ſatiſ.cog.ſi vero, §.vlti. & hoc in abſentia partis probari põt,arg.ſ̃.de pac.c.interpoſita.§.ult.& poſtq̃ probauerit notorium,tunc admittent probationes ſuper principali.ſed prius dictũ magis placet, cũ hoc ſit prolongare lites, & circuitus adducere.[Nulla tergi.] Tale notoriũ facti,puta qa mulierem ſuſpectam ſecum tenet in domo, vel lecto, & quia ɔfitetur vel non diffitet, uel ſi filios hẽat de aliqua muliere, j̃.de diuor. ſignificaſti.Illud factũ, vel potius maleficiũ dr̃ notoriũ,vt homicidiũ,& adulteriũ: quia pluribus notũ eſt, ẽt ſi circunſtãriæ non ſint notæ,q̃ excuſant, vel aggrauant maleficiũ, vt puta quia iudex eſt,qui occidit,vel ẽt alius,ſed ad ſui defenſionẽ.vel ẽt adulter nõ tenet,quia ignoranter eã cognouit, vł quia ſuppoſita, vel quia parentelã ignorabat inter ſe, & vxorẽ ſuã.ſed certè in hoc caſu,qñ quis tenet aliquã pro vxore, non vr̃ hr̃e locum proceſſus notorij:quia tunc non eſt notũ maleficium,licet notoriũ ſit factũ.ſ.ꝙ tenet, & cognoſcit talẽ mulierẽ,qđ non eſt peccatum, nec de gñe pctõrum,niſi & ipſa ɔſanguinitas eſſet notoria,non dico viro,ſed aliis ita,ꝙ poſſit cenſeri notoriũ.nõ.n.eſt neceſſe ad hoc, vt proceſſus notorij habeat locũ,ꝙ ſit notũ partib.ſed ꝙ in ueritate ſit notoriũ:quia ſi velles dicere,ꝙ oportet oẽs circunſtãtias excuſantes maleficiũ eſſe notas, ſequeretur, ꝙ nullũ maleficiũ poſſet eſſe notoriũ,qa nullum eſt,qđ non poſſit hr̃e aliq̃ circunſtantiam,q̃ poſſit excuſare maleficiũ.Sed ɔ̃, nõ dr̃ factum notoriũ, niſi qñ non eſt inficiationi locus, & qñ nõ põt vlla tergiuerſatione celari, ut hic,2.q.1.de manifeſt.Sol.non dr̃,ꝙ maleficiũ non poſſit excuſari:ſed dicit,ꝙ ipſum factũ,qđ dr̃ maleficium,non põt celari, quin ſit factũ notoriũ.i.ſi ſit notoriũ factum, hẽt locũ ꝓceſſus ſine iudiciario ordine.ꝓceſſus aũt iſte extraordinarius, de quo
7 loquunt canones,raro locũ hẽt ſm cano.†Item no.ꝙ imputat accuſato,qui habet legitimas cãs inficiandi, ꝙ citatus non venit,& proceditur inquirendo de circunſtantiis nõ notoriis. ẽt ſi ꝑſenti accuſato incumberet ꝓbatio,habebitur ꝓ probato,ex quo abſens eſt. alioquin, ſi nõ abſenti, ſed præſenti incumbebat ꝓbatio,iudex ad ſui inſtructionẽ ꝓbationes recipiet. Item & ꝓcedetur ad pęnã huius ɔtumacis, ſicut fuerit iuſtum eius, ɔtumacia non obſtante,ſ̃.de elec.bonæ memo. Mag.2. q.1.de manifeſta.ſed ſi uenerit,audiant excuſationes eius.2. q.1. Deus oṗs. & ſi aliqua pęna imponatur ei, vel ſi aliquod mandatum fiat ei occaſione malefacti, eo non exiſtente ɔtumace, & non facta legitima inquiſitione de non notorijs,illud vel erit nullũ,
8 vel erit reuocandũ tanq̃ iniuſtum.†Itẽ monitio iudicis, q̃ monet reũ,ꝙ ſatisfaciat,non hr̃ pro citatione, quia monitioni nõ teneretur

ADDITIO.

a ¶Si autem ſit continuum.Ad Inn hic uide Car.optimè declarantẽ in conſ.16.incip.in elucidatione præmiſsi dubij,col.2.uerſ. Ad quod reſpondeo. Et ad dicta Inn.hic uide etiam Fran.Are.in conſi.165.col.7.in fi.& col.ſeq.

Universidad de Deusto
Biblioteca

teneretur parere, si habet iustā executionem, s̄. de p̄sump. c. du dū, 14. q. j. quisquis, arg. ꝯ, s̄. de rescr. si qn̄, vbi dr̄, ꝙ per literas dēt se excusare: sed ibi loquit̄ de honestate. Alij dicāt, & fortè bene, ꝙ in notorijs post citationem pōt procedi, si citatus non mittit sufficientem r̄n̄sionē, arg. j̄. de cler. non resi. ex parte, & duobus cap̄lis seq. Itē si sit factū, vbi requiritur purgatio, vr̄ ꝙ ad purgationem vocari dēt, ar. j̄. de sen. excō. si vero. & idem vr̄, ꝙ ad sn̄īam sit vocandus, C. qūo & qn̄. iu. l. ea q. 3. q. 9. p to- tū. alij tn̄ ꝯdicunt in ꝯtumacib. & illa loquunt̄ in absentib. nō ꝯtumacib. sed accusatori imputaret̄, si sciret lt̄imas excusatio- nes accusati, & eas non diceret, & prouidet̄ in hoc casu accusa- t̄m tenorē l. ff. de iud. l. si prætor. Itē dicimus, ꝙ licet in noto- rio possit procedi li. ꝯtest. & seruato alio ordine iudiciario, qn̄ partes sunt p̄sentes. nihilominus tn̄ dicimus posse procedi præ sentibus eisdē ēt li. non ꝯtest. nec alio iudiciario ordine serua- to, sicut & qn̄ reus absens est ꝯtumax, p̄ter citationem, quæ sp est necessaria. † Itē post citationem necessarium est ei exponi fa
9 a ctum, [a] pro quo citatus est, & ꝙ audiatur defensio eius. & si hoc nō fiat, satis dici pōt non tenere sn̄īam super notorio latam. si- cut. n. in alijs causis, q̄ requirunt ordinē iudiciariū, nō valet sen tentia, q̄ fert̄ non cognitio de cā, & sic intelligitur C. de sent. & interlo. om. iu. l. prolatam. C. de accu. si accusatorib. & l. absen- tē. Idē vr̄ ēt in notorijs, vbi & si non oīs, aliquis tn̄ ordo seruan dus est, s̄. de iureiu. ad nostrā, 3. sed si audiant̄ eius excusatio- nes, licet sup eis nō admittat̄ probatio, nihilominus tn̄, si est no toriū in veritate, tenet sn̄īa. & hoc, si ipsum probet̄ corā illo, co ram quo petit̄ sn̄īa pronunciari nulla, iudicabit̄ sn̄īam debere manere ratā. secus tn̄ vr̄ in alijs, q̄ requirunt ordinem iuris: quia ibi, si nullæ probōnes reciperent̄ sup qōne, de qua agit̄, non te-
10 neret sn̄īa, vt dictū est: quidam tn̄ aliter dn̄t. † Itē dr̄, ꝙ si accu- satus est absens, & ꝯtumax, ꝙ tenet ꝯ eū sn̄īa, ēt nullo ordine seruato, dūmodo ei, corā quo petit̄ sn̄īa pronunciari nulla pp defectū ordinis, probet̄ factū notoriū. nec ex aduerso corā eo- dē iudice probabit̄ aliqua excusatio. imo plus dr̄, ꝙ in hoc casu non est admittendus ille, qui fuit ꝯtumax, ad probandū excusa tionē. secus in primo casu, qn̄ non fuit ꝯtumax in primo iudi- cio. sed si iudex ꝯ ius litigatoris noluit admittere eius excusa- tiones, tunc secundus iudex, qui cognoscet, an nulla sit sn̄īa, bene admittet probōnes super eius excusationib. melius tn̄ po tuit sibi prouidisse, si appellasset ante sn̄īam, qn̄ probōnes sup suis excusationib. non admittebat, qa tunc hoc solo, ꝙ sn̄īa la- ta esset post talē appl̄onē, cassaret̄ sn̄īa lata. aliqui aliter tn̄ dn̄t.
b Itē dicimus [b] ꝙ ēt si iudici non sit factū verū notoriū, dūmō ve rè sit notorium, licet iudex peccet, si fert sn̄īam, antequā pro- bet factū sibi notoriū: tn̄ eius sn̄īa irreuocabiliter tenet. Item di cimus, ꝙ non solū factū, sed ēt possessio, & ꝯctus possessionis possunt esse notoria, licet in eis raro debeat procedi s̄m formā notorij, sicut & in eis raro p̄ceditur in forma inquisitionis. hoc plus placet, q̄ ea, quę notantur in gl. fama, & quidem. [Testis.] 2. q. 6. de manifesta. [Euidentia.] Puta, quia non secū teneat eā in domo, & in camera, sed cōiter dicitur, ꝙ eam cognoscat.

ADDITIONES.

a ¶ Factum. Adde Abba. qui hoc alleg. & refert in c. ecclesia S. Mariæ, col. 3. in fi. supra de constitu.

b ¶ Item dicimus. Adde, ꝙ hoc dictum refert & sequitur Abb. in c. olim, supra de re iud. & ibi de eius veritate vide per Feli. col. 8. ver. hic, & his similia.

CAP. IX.

A nobis. [Naturale.] supra eo. c. 1. contrarium ibi ta- men soluitur.

CAP. X.

Quęsitum. [Notorium.] De hoc notatur. s̄. c. tua. [Euidentiam.] s. quia tenet mulierem in domo, vel filios habet,

De clericis coniugatis. Rub. 3.

SVMMARIVM.

Clericus coniugatus an & quibus regionibus retineat beneficium.

CAP. I.

SI qui. [Relinquenda.] 32. dist. si qui vero. cōtra, 12. q. 1. quia. Sol. illud loquitur vbi time- tur scandalum. vel illud de pauperibus clericis, & nō intitulatis, quibus non ex debito, sed ex eleemosyna est benefaciendum. vel illud fuit dispensatio in nouitate gen- tis Anglicorum. vel illud vetus. hic autem quod dicit hæc de- cre. hodie seruatur.

SVMMARIVM.

Clericus si ipse & eius vxor vouerint castitatem, retinet beneficium.

CAP. II.

Sanè. [Nisi fortè.] Licet enim habeant vxores, si ipse & mariti voluerint vouere castitatem, possunt hab- bere beneficia.

SVMMARIVM.

Recedens ab eccles. an, & quando recuperat omnia, quæ attulit tempore in gressus, & ecclesiæ donauit.

CAP. III.

Quòd à te. [Redire.] ff. de coll. illi. l. 1. ī fi. 16. q. 6. de lapsis, & c. cognouimus, s̄. de renun. ex transmissa, 17. q. 4. quicūque, ꝯ, 27. q. 1. si quis rapu 12. q. 2. nul li licet, 18. q. 4. sunt qui opes, in Auct. de mona. §. si vero reli- quas, j̄. de ꝯd. app. verum. Sol. dicunt quidam, aliud est cū spō te recedit quo casu nihil recuperat, vt in ꝯrijs: aliud, cū iudicis auctoritate recedit, quo casu oīa recuperat, vt hic, & in concor dantijs. Sed ꝯ hoc vr̄, ꝙ non dēt ei prodesse iudicis auctoritas, cum ad hoc sua culpa deuenerit, arg. ff. ꝯmo. l. si vt certo. q̄uis non possit dici culpa, si in minorib. ꝯhat matrimoniū. pp hoc dixerunt alij, ꝙ sicut in dote, vel donōne pp nup. intelligit con ditio, s. vt duret durante matrimonio, sic & qn̄ ingressu suo ali quis donat aliquid ecclesiæ. C. de rei vxor. act. l. 1. secus si alias donat, quia tunc nil reuocabitur, nisi expresse dicta sit ꝯdō, j̄. de ꝯd. app. verū alij dicunt hoc c. cū ꝯcordantijs intelligi de be- nignitate. ꝯria de iure cōi. Alij dicunt, ꝙ si res aliquas donat ex- p̄sse, nō p̄t eas reuocare: sed si tacitè, ipso. s. ingressu eccl̄ie, secus est, ar. C. si pend. ap. l. 3. alij vero dicunt, ꝙ si simpl̄r facta est do- natio, nunq̄ est reuocanda. C. de dona. l. irritā. C. de reuo. dona. si donōne. hæc aūt facta sunt sub condōne, si ibi permaneret.

CAP. IIII.

Sanè sacerdotes. [Nuncupanda.] Supple, & pp hoc priuati eccl̄ijs fuerūt, &c.

SVMMRAIVM.

1 *Dispensatio quando non teneat.*
2 *Criminosus promotus ad aliquam ecclesiam an accusari possit de crimi- ne, quod prius habebat.*
3 *A denuntiatione criminis nullus excluditur.*
4 *Recusatio, vel appellatio criminosi, cuius crimen per confessionem est no torium, an admittenda sit.*

CAP. V.

Diuersis. [Cithara.] i. vita ꝯtemplatiua cū ꝯiugali. [Con tuleris.] Repete, q̄ diximus s̄. de elec. nosti, & de fil. p̄sby. veniens. possūnt ēt aliter solui ꝯria ibi posita: quia
1 hic intelligitur dispensasse. † Quotiescunque. n. aliquis facit ali quid ꝯ ius & illud tale est, in quo possit dispensare, dispensasse
a intelligitur, [a] vt hic, & s̄. de fi. presb. veniens, supra de biga. ca. 2. verum tamen est, vbi seruet ordinem, & cum causæ cognitio- ne facit dispensationem, vt no. in decre. veniēs. alius potest ve- nire ꝯ, s. superior & successor, sed ipse non, vt hic, & 81. dist. qui cunque, 51. dist. q e in aliquo, & credunt, ꝙ in hoc casu pp inordinatum processum, puta quia non præmissa cognitione est dispensatum, possit reuocari dispensatio, & puniri dispen- sator. ipse tamen sine peccato tenet beneficium, quousque di- spensatio reuocatur. sicut hic probatur, & tenet dispensatio ꝯ- trium est in diffinitiuis sn̄ījs, quæ non reuocant̄. C. de sen. & in- terlo. om. iu. prolatam. Si aūt dispensatio non teneret, quia in casu indispensabili ordinasset, vel dispensasset, tunc ēt ipse po-
2 set ꝯuenire. 55. di. pęnitētes, s̄. de fil. p̄sby. c. pen. † Itē dicas, ꝙ si criminosum promouet ep̄s, vel irregularem ad aliquam eccle siam, vel ordinem, ep̄s de crimine, vel irregularitate, quā prius habebat, & sciebat, accusare non pōt: quia mores eius, quos ap probauit, reprobare non potest. ff. de adul. si vxor, in fi. arg. 4. q.
3 3. si quis te. † Sed pōt denunciare crimen eius. ad denunciatio- nem. n. quilibet tenetur, & nec facto suo, vel promissione pōt à denunciatione excludi, s̄. de iureiur. quemadmodum, & c. vlt. 3. q. 1. si peccauerit. sed si coram ordinatore de hmōi crimi ne, vel irregularitate accuset̄, bene potest facere iustitiam, nul- la. n. exceptio potest eum repellere à iudicādo, cum si pp suspi- cionem diceretur repellendus, non ab ordinato, sed potius ab accusatore posset hoc dici: quia p̄sumitur velle suum defende- re factū. sed si inquirendo vellet procedere, dicunt quidam, ꝙ bene posset tali exceptione repelli, Tu crimen meum nosti he- ri, sicut hodie. & hoc satis vr̄ iustum, si inquisitor hoc fateatur, vt hic, vel alias notorium esset, quod sciret. sed si inquisitor hoc non fateatur, non vr̄, ꝙ aduersarius sit admittendus ad proba- tionem exceptionis, cū non posit probare exceptionē, nisi cō fiteatur de crimine suo, & confitenti nullæ sunt partes iudicis,
4 ff. ad l. Aquil. proinde. † Item cum per ꝯfessionē sit notoriū cri men eius, non debet audiri recusatio eius, nec appellatio, s̄. de appel. cum sit Roma. & c. nouit. Alij tamen ꝯdicunt, s. ꝙ semp est admittenda exceptio. nec opponitur hæc exceptio, cum sit decli-

ADDITIO.

a ¶ Dispensasse intelligitur. Adde, quod in hoc contrarium videtur tenere ipse- met Inn. in c. veniens, de fil. presby. sed pro concordia vide Abb. in c. in cūctis §. inferiora, supra de elec. col. 2. qui intelligit dicta hic in Principe, & dicta in d. c. veniens, in inferiori à princ.

declinatoria iudicij, nisi in prin. vt no. s̄. de exce. pastoralis, arg. ꝯ, s̄. de fil. p̄sby. veniēs. Sol. illa loquit̄, vbi nullo ordine iudicia rio seruato fuit spoliatus, & erat notoriū defectū ordinati esse notū ep̄o. vnde cū ante spoliationē nō habuit p̄tātem p̄ponē- di exceptionē, pōt proponere post: secus vbi seruat̄ ordo, & fa- cultatē habet excipiēdi. qn̄ aūt ordinatori licet excipere ꝯ or- dinatū, dic vt no. s̄. de æta. & qual. & ordi. præfi. accepimus.

SVMMARIVM.

Consuetudo an matrimonij vsum suspendere possit, & an matrimonium licitè ratum dirimat.

CAP. VI.

Cum olim. [Orientalis.] 31. distin. Nicena. qn̄ viro. [Consuetudo.] No. ꝙ consuetudo impe dit, & suspendit vsum matrimonij, & multo fortius impedit ꝯhendum, j̄. de cog. spi. super eo. 32. dist. placuit. ꝯctum aūt, & ratum licitè non dirimit, ita ꝙ possit cum alio ꝯhere. nec ꝯdi- cit. j̄. de diuor. gaudemus: quia ibi non loquitur de rato.

SVMMARIVM.

Clericus ter monitus nisi dimiserit negociationes, quæ clericis prohiben tur, quibus casibus priuetur beneficio cano. si quis suadente.

CAP. VII.

Ioannes. [Gaudere.] Vt j̄. c. proxi. nisi priuilegio illius canonis, 17. q. 4. si quis suadente. tn̄ si ter moni tus non dimiserit negociationes, & alia, q̄ clericis prohibentur hoc ēt priuilegio priuabitur, s̄. de vita & hone. cle. ca. vlt. j̄. de sen. excō. in p̄sentia, j̄. de apost. c. j. vbi no. Quidā tn̄ intelligunt p̄dicta c. s. de apost. & de sen. excō. loqui in casu speciali: ꝙ non gaudeāt priuilegio canonis, si qs suadente, qn̄ violentias infe- runt, vel arma portant. sed si alias vt laici agant in negociatio- nib. & alijs hmōi, gaudent p̄dicto priuil. canonis, sed non alijs.

SVMMARIVM.

Clerici quāuis depositi fuerint, habitū tamen portare, & in oībus clerica liter viuere debent, & gaudent priuilegio cano. si quis suadente.

CAP. VIII.

Ex parte. [Abiectā.] Et nihilominus seculares nego- ciationes exercent [Iustitias.] sup. e. c. prox. sup. de vita & hone. cler. c. vlt. secus dicimus in depositis: quia & habitum portare debent, & in omnibus clericaliter viuere, 81. dist. dictum, & gaudent priuilegio c. si quis suadente.

De clericis non residentibus. Rubrica 4.

SVMMARIVM.

Episcopo an liceat transire de vna ciuitate ad aliam.

CAP. I.

NOn liceat. [Transire.] Nisi cum auctoritate Papæ, de translatio. inter corpo- ralia. [Manifesta.] Scilicet ambitio dignitatis, vel diuitiarum.

SVMMARIVM.

In amotione Cardinali quæ solennitates requirantur.

CAP. II.

Ex gestis. [Depositus.] Idest dignitate remotus. Not. in amotione Cardinalis synodum congre- gatam, & super ipsius amotione totius synodi consensum ha- bitum: imo Papa fecit depositionem.

SVMMARIVM.

Ministerium in ecclesia, quid importet.

CAP. III.

Quia non. [Inhibemus.] Pęnam horum habes. j̄. de præben. & digni. de multa. [Ministeriū.] i. dignitas. Vel potes intelligere de quolibet beneficio, ꝙ requi rit residentiam vel ex consuetudine, vel priuilegio, vel statuto ecclesiæ, vel alio legitimo modo. [Persona.] Nisi esset annexa præbenda, j̄. de præben. & digni. ad extirpandam.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium quid significet in ecclesia.*
2 *Prælati inferiores dant licentiam eundi ad scolas & alibi.*

CAP. IIII.

1 **Relatum.** [In Lateran.] s̄. e. c. proxi. † [Beneficium.] Idest dignitas, ꝙ ex eo apparet, ꝙ in cōcilio non fit mentio, nisi de dignitatibus & ecclesijs. vel potes intel- ligere de quolibet beneficio, & bene fit mentio in proxi. s̄. ca. vbi dicit ecclesiasticum ministerium. [Contradicunt.] Quia
2 non stat in eis, nisi caueant. [Non admitti.] Dic si præsumātur tales. [Suorum prælatorum.] † No. inferiores prælatos dare li- centiam eundi ad scolas, & alibi. [Pro alijs.] j̄. eo. de cætero.

CAP. V.

Fraternitati [Commendatitijs literis.] 72. dist. per totum.

CAP. VI.

Conquærente. [Silentiū.] No. ꝙ si qs non residet in ecclesia sua, vel habet alia bene-
a ficia, ꝙ potest agi ꝯ eum, [a] vt amoueatur ab illo beneficio.

ADDITIO.

a ¶ Contra eum. Intellige, nisi docuerit. quod per se vel per alium deseruierit. ita intelligit Pet. de Anch. Inn. hic, & consi. 17. col. 1. ner. quæ iam sunt benefi- cia. incip. consilium, super primo dubio.

SVMMARIVM.

Canonici, vel alii clerici an & quando possint habere beneficia, vbi af- fectauerint.

CAP. VII.

De cætero. [Subtrahi.] Specialis gratia fuit. vel dic hoc esse ius cōe, vt quandiu canonici, & a- lij clerici dięce. vel alij subiecti sunt suis prælatis, siue ep̄is, siue alijs, qui habent super eos ordinariam, & immediatam iuris̄dōnem, ꝙ h̄re debent sua beneficia, nisi fortè hoc affectarent. ff. si quis cau. l. 2. § vlt. Item oportet, ꝙ necessitas, & vtilitas vel ep̄i, vel ecclesiæ adsit, j̄. eo. ad audientiam. alias. n. cūm non pertine ret ad officium suum, non posset eis præcipere, 7. q. j. quia fra- ter, & no. s̄. de temp. ord. ad aures. [Victualia.] 10. q. 3. relata.

SVMMARIVM.

Clericus non residens, ad hoc vt ecclesia sua priuetur, an sufficiat sola monitio, & quare.

CAP. VIII.

Ex parte. [Vocatus.] j̄. eo. c. ex tuæ. No. sufficere solā monitionem, ꝙ redeat ad ecclesiam, nec est necesse eum citari ad ecclesiam. & hæc est ratio, quia non po- test esse, nisi notorius excessus eius, j̄. eo. c. j. & 2. tamen si iste iu stam excusationem haberet, quare non rediit, totum reuoca- bitur, 7. q. 1. præsentium, 4. q. 5. c. 1.

SVMMARIVM.

Reuocatio capituli an sola sufficiat, vt ad alium episcopum eligendum procedere possit.

CAP. IX.

Qualiter. [Reuocatus.] No. cap̄lm reuocare ep̄m. qa per hanc reuocationem a canonicis factam Papa mandat ad electionem alterius procedi [Eligatis.] Not. nullam superioris sn̄īam esse necessariam ꝯ hunc absentē, sed solā reuocationem sufficere, vt canonicè procedat̄ ad aliū eli- gendum, arg. ꝯ. j̄. c. proxi. Nos credimus ꝙ q̄tumcunq; subditi moneant p̄latū, vel sociū de redeundo, nō tn̄ p̄nt procedere ad eligendū sibi superiorē sine auctoritate illius, in cuius manibus pōt renunciare, vel qui iuris̄dōnem hēt super eum, vt eū remo ueat, qa inferior, & c. 21. dist. inferior, & c. seq. s̄. de trans. inter.

SVMMARIVM.

Absens ab ecclesia sua sine iusta causa, si postea incipiat iusto detineri impedimento, an possit priuari.

CAP. X.

Inter quatuor. [Expectari.] s̄m formā ꝯtentam j̄. c. proxi. vel dic hoc tp̄s p̄figi a iudi- ce. [Impedimento.] No. ꝙ ēt si sine iusta cā abfuerit, si tamen postea incipiat legitimo impedimēto teneri, nō priuabit̄ eccle sia. & hoc est ea rōne, quia monitio debet p̄cedere: monitio au tē, cū impeditus est, eū arctare nō pōt, s̄. de elec. bo. memo. & c.

SVMMARIVM.

1 *Absens an semper sit expectandus, & quanto tempore, in nu. 2. & 3.*
4 *Vagationis delictum sufficit ad priuationem ecclesiæ.*
5 *Edicta publicè proposita sufficit, licet ad citatum non perueniant.*
6 *Quamuis prælatus sit excommunicatus, non tamen debet à prælaturæ administratione cessare.*

CAP. XI.

Ex tuæ. [Fraudulenter.] Semper p̄sumitur frāus, cū sem per debeat ecclesiæ seruire. vnde cum sit in cul- pa magna, iuste ꝯparatur fraudi ff. de verb. sig. magna. ff. man. si
1 fideiussor. in prin. ff. depo. qd Nerua. [Citatio.] † Quicquid di- cant iura antiqua, ꝙ absens clericus tm̄ duob. mensib. sit expe- ctandus, 7. q. 1. præsentium. vel tribus septimanis, 7. q. j. si quis in clero, vel 5. annis, s̄. e. c. 2. siue de anno, in Auct. de sanctis. e- pis. §. interdicimus. tu sic tene, ꝙ si quis abest probabili, & ne- cessaria cā, siue probabili tm̄, puta studiorū, vel qa sit cum ep̄o suo, vel alia iusta cā, sp expectabitur, s̄. eo. relatum. & c. de cęte ro, j̄. eo. cū dile. nisi citet̄ primo vbicunq; fuerit vltra mare, si- ue vbicūq; alibi fuerit. cū. n. in nulla culpa sit hic, sine cā expo- liari non dēt, 56. dist. satis, 16. q. 7. inuentū. hoc tn̄ bn̄ fatemur, ꝙ si certū tp̄s h̄ret ad redeundum, vel ēt qualitas negotij certū tp̄s requireret, vt quia mittit̄ ad ꝯciliū, vel ad cām, finē cōcilij, vel cāę tacite pro termino hēt. vnde si clericus post finē vaget̄ ꝯputatis dieb. ad redeundū, vagari intelligit̄. ff. ex qui. cau. ma. ī integ. rest. si cui, in fi. § j. vnde ex tunc licitè dat̄ eius beneficiū, nec est necessaria citatio, nec expectatio sex mēsiū, de quib. h̄r in hac decr. & 7. q. 1. p̄sentiū. tn̄, vt ibi dr̄, si p̄bauerit postea se le gitimo impedimēto detentū fuisse, recuperabit ecclesiā suā be neficio, s. resti. in integ. ex gn̄ali cl̄a. Ad idem 4. q. 5. quisquis. ff.
2 qui satisd. cog. l. 2. & per totum. † Alii aūt dicunt, ꝙ postq̄ pro- pria voluntate incipit morari debet expectari per sex mēses, &

citatio ad domũ fieri sicut dicit hæc decre.non.n. debuit ei obesse,ꝙ bonũ initium habuit absentiæ.& c.pſentiũ. loquitur ſm antiqua iura,vel tēpora,qñ minus tps assignabať.hodie aũt designatur maius, vt hic.Itē dicimus, & si ex causa ꝓbabili sit absens,pt reuocari pp necessitates ecclesiæ. vnde semp debet notificare ecclesiæ suæ vbi moretur.ꝙ si non fecerit,cũ sit in culpa, & latitare videatur,sibi pіudicat.†Si quis aũt hēt aliquod be-
3 neficiũ in ecclesia,semp ꝓparere dēt,nec ad eũ est trãsmittenda citatio post ex pectationē sex mēsiũ,& edictũ emissũ, vt hic:& poterit eius beneficiũ alij assignari, q eius necessitates Alias,vices.suppleat.pferť.n.publica vtilitas priuatæ.vt 7.q.1. mutationes,& multis alijs cap.Itē oportet,ꝙ pdicti, q ex ꝓbabili cã absunt,habeãt licentiã sui plati,de ꝯsec.dist.5.non oportet,vel ꝙ consuetudo sit,ꝙ possint abesse ex iusta cã,licētia non obtēta. bene.n. posset hoc ex ꝯsuetudine induci,q̃uis hoc nõ posset cõsuetudine induci, ꝙ sine licētia vagenť.esset.n.talis ꝯsuetudo ꝯ bonos mores & in lęsione ecclesiarũ, vnde nõ valet,vt no.s.de consue.c.1.imo plus dicimus, ꝙ nec ēt platus pt ei licētiã dare vagandi:& si dedit forte, licet ipse platus,q ei licētiã dedit,non possit ꝯ eũ ꝓcedere, tñ superior ꝓcedet,j. de cle.cõiu.diuersis,
4 qđ tñ nõ fatemur.† Itē no.ꝙ hæc decr.hēt locũ in ecclesijs reqrentib.residentiã, verũ ēt in nõ reqrētib.in eo casu,qñ vagatur: quia sufficit delictũ vagationis ad priuationem eius,7.q.1.non oportet,& c.se.Itē & in eo casu,qñ ex iusta cã absunt,sed moniti vbi sunt ꝓ necessitatib.vel vtilitatib.ecclesiæ suæ venire recusant,qa tũc poterunt priuari ecclesia,arg.11.q.3.sicut aũt, & c. absit.si vero pſũptiuè habeãt primã ꝓ derelicta, qđ ex eo vehemēter pſumit, accepit scđam, q̃ reqrit residētiã.vel qa accepit vxorē, vel qa agit solēnē pnĩam,81.dist.c.fi.s.ꝓxi.tit.c.1.& 2. 21.q.1.si qs,iam statim vacat prima,q̃ silr residētiã reqrit, q̃uis fortè melius dicatur,ꝙ nunq̃ sit sic ꝯferendũ beneficiũ:qa & si vacet de iure,nõ tñ de facto,nisi primo sibi snĩalr abdiceť,j.de cõces.pbē.vel eccl.nõ vac.lras,s.eo.ex parte,& satis colligit s. tit.ꝓxi.c.1.nisi in casu,j.de pb.& dig.de multa,& no.j.de ꝯces. pb.vel eccl.nõ vãc.nõ nris.Si vero cã leuitatis vagať,si pt de facili inueniri,vel scit,vbi ipse sit,pſonalr ē reqrēdus, vel à caplo suo,si eps sit absens,vel ab alio,q ius reqrēdi hēt,vel quē res tagat.& si reqsitus nõ venerit,licet sua auctoritate nõ possit ꝓcedere ad electionē,obtēta tñ snĩa à superiore,q pſtaret,dēt eligere aliũ,s.eo.qualr. si vero nescit, vbi sit, vel de facili citari non põt,puta qa est vltra mare,vel in remota ꝓuincia,fiet quod dr hic,arg.j.q ma.accu.pos.relatũ.interim aũt de fructib. ecclesię faciet ecclesiæ deseruire,s.de app.puenit,2.j.e.cũ ad hoc. Alij dicũt,ꝙ si est monitus,vel ēt sine monitione & superioris auctoritate,si certũ est,ꝙ ab ecclesia abest sine cã, pt alij conferre eandē ecclesiã,j.de pb.& dig.extirpan.hic aũt certũ est, ꝙ licet reuertať,tñ puniet de eo,ꝙ absens fuit siue in dieb.festiuis, siue in alijs vltra,quã debuit,7.q.1.si quis.50.dist.cõtumaces.[Edi-
5 ctũ.]Sufficit edicta in publico proponi,& si nõ ꝓueniãt ad citatum,s.de eo, qui mit.in pos.cã rei ser.si aduersarius, & C. qño & qñ ind.ab eo,arg.ꝯ.ff.quę sen.sine appel.rescin.l.j.§.itē cum ex edicto.sed ibi nõ fuit solenniter ꝓpositũ.] Spoliari.] Etiã li. nõ cõtest.est.n.hic casus,vbi li.nõ cõtest. ꝓceditur ad priuationē ecclesiæ,sic s.vt li.nõ cõtest.qm.§.2.secus aũt, si pp crimen peteretur repelli,quia tunc non nisi li.cõtesta.agi posset,vt no. sup.vt li.nõ contest.qm.[Procedatur.]Excõicando, & suspendendo põt Archieps ꝓcedere ꝯ epos deserentes ecclesias suas: remouere aũt ab epatu, vel administratione nõ pt.sed hoc hic
6 specialiter legato cõceditur.†[Remoueat.] Hic vr,ꝙ licet prælatus sit excõicatus,non tñ debet pp hoc cessare ab administratione platuræ suæ.ꝯ,sup.de app.pastoralis,in fi.Sol.qdã respondēt,ꝙ administrare debent in temporalibus, & ēt in spiritualibus,sed per alios.cum.n.in pręlatura tolerentur,& ipsis imputaretur,nisi administrarent,& subditis imputaretur,nisi obedirent,8.q.4.nonne.ipse tamen prælatus licet administraret,non vtetur rebus ecclesiæ:quia qui caret officio,carere debet & beneficio,vt no,s.de app.pastoralis. Alij dicunt,ꝙ ex quo excommunicatus est, nunquam se debet admiscere administrationi temporalium,neq; spiritualium,arg.præalle.decre.pastoralis, & quia peccat alijs cõicãdo.& intelligitur quod hic dicit, quia ipsi plati p excõicationē,& suspensionē primã & simplicem bene priuanť administratione tpaliũ,& spiritualiũ:sed eis absolutis statim recuperant ipso iure administationē.sed quãdo amouentur secundo ab epalibus, tunc nõ restituentur ipso iure,sed post absolutionem,imo alij in locum eorum ponuntur,vt hic.

CAP. XII.

Cum decorem. [Dimissis.] f.dignitatibus.

SVMMARIVM.

Præsens semper esse intelligitur,qui negocijs ecclesiæ adest.

CAP. XIII.

Ex parte. [Absentando.]Verba.n.in iuro posita legitimã interpretationem recipiũt,j.e.ad audientiam. [Residens.] Residens intelligitur siuè pręsens sit,siue absens,dummodo pro negocijs ecclesię absit,j.c.proxi.pręsens autem semper dicitur, qui negocijs ecclesiæ adest.

CAP. XIIII.

Cum dilectus. [Gaudere.] Sic supra eodem, de cętero.

CAP. XV.

Ad audientiam. [Decernimus.] No. non dispensat hic Papa,sed decernit. non est.n. necessaria dispensatio, cum non faceret contra iuramentum, quod sic interpretandum est,s.eo. ex parte,2.no.s. eo.de cętero. [Dici.] Sic s.eo.ex parte, & c.de cętero.

SVMMARIVM.

Prohibere qui non potest, ita nec licentiam dare.

CAP. XVI.

Cum ad hoc. [Indulgentijs.]Hoc est de gratia,& pp causam, f. defectum seruitiorũ. [Predecessorum.]Dicunt quidam hoc ius commune,quia sicut sine causæ cognitione non potest prohibere vltra tempus suæ administrationis.ff. de pęnis.l.vlti.ita nec licentiam dare. alij dicunt, ꝙ hoc fuit de gratia speciali, & ex causa.

SVMMARIVM.

1 *Qui tenentur residere in beneficio,quando possint eo spoliari.*
2 *Cum confirmatur clericus alterius diœc. oportet habere permissionem.*

CAP. XVII.

1 **Clericos.** [Beneficia.]† Habentia curam animarum. vel potest loqui etiam de minorib.clericis, & de simplicib.beneficijs,ēt si non habeant curam animarum, sed tamē requirũt residētiam vel ex statuto, vel ex priuilegio, vel ex consuetudine approbata.hi.n.possunt spoliari illo beneficio,in quo residere tenētur,nisi moniti resideant, & de talib. beneficijs potest intelligi s.eo.quia non, & c.relatum,j.de præbē.cũ non ignores,70.dist. sanctorũ.si aũt nõ requirunt residētiã beneficia,tũc nisi cã subesset,vel necessitas,vel vtilitas,non cogeret in aliqua ecclesia morari:quia hoc pcipere non ꝑtinet ad eius officiũ,arg.7.q.1. qa frater.clerici.n.possunt habere plura beneficia in talib.ecclesijs,q̃.f. residentiã non requirunt,arg. s.de excep.cũ ecclesiasticæ,arg.ad hoc,ꝙ eps alijs clericis, & ēt peregrinis põt cõcedere beneficia in talib.ecclesijs,16.q.1.possessiones.facit aũt ad hoc s.de consti.cũ oēs.nec obstat si dr, & nõ põt duab.ecclesijs seruire,16.dist.acutius.Rñ.ꝙ oēs ecclesię vna ecclesia sunt,21.di.3.q̃uis.nec obstat j.de pben.cũ ſm,vbi innuitur à ꝯrio sensu,ꝙ qui nõ seruit altari, nõ viuet de altari, cũ tã qui residet,quã qui nõ residet,seruit altari,dũmodo bene viuat,& bene expēdat,quod inde percipit. Itē quicquid habet ecclesia,pietati deputatũ est,12.q.2.aurũ habet,54. di.multos. intelligo tñ omne beneficiũ residentiã requirere, nisi ꝯriũ constat.Hoc tñ no.ꝙ siue beneficiũ.requirat residentiã,siue nõ,interim tñ, q̃diu priuetur,habebit vocē in electionib. & in alijs, quæ in illa ecclesia fuerint facienda,nisi ꝯria sit ꝯsuetudo,sed pbendã non recipit de beneficijs,q̃ residentiã requirũt, & sic põt intelligi 70.dist.sanctorũ.vbi dr, ꝙ ex dispensatione epi nõ põt esse canonicus pbēdarius.q. d. ꝙ alias erit canonicus & in alijs, sed præbendã non habebit. & hanc interpretationē vr ecclesia recepisse de facto.licet.n.eps prioris ecclesię dispensare possit tacitè,& expressè, vel sustinere ſm nos sine dispensatione, ꝙ habeat canonicatum in alio epatu,si placuerit secundo epo, vel in suo: non tñ valet dispensatio eius,vt ꝯ statutũ vel cõsuetudinē ecclesiæ habeat prębendam.Et est ratio,quia si haberet prębenda,notaretur cupiditate,j.c.ꝓxi.cum iãdudũ.Itē diminuerentur præbendæ aliorũ,& non debet dispensari cũ alterius pręiudicio,sed ꝙ interfit electioni, oneris est.Itē & ecclesijs ad profectũ est,quanto plures sunt ꝯsiliarij,64.dist.extra.& dicimus, ꝙ si scienter secundi elegerunt clericũ habentē aliud beneficiũ sine aliqua cõditione,hac.f.si voluerit, ꝙ poterit primũ beneficium dimittere, sed potius cũ voluerit vtrunq; beneficiũ habere,videnť renũciasse priuilegio,vel statuto,quantũ in se est,qđ habebant de residentia facienda,arg.s. de cõsti .cũ accessissent, & c.cũ M.Ferr.tñ licet sic purè & sine ꝯditione elegerint, eps, si nõ vult,nõ cogit ꝯfirmare:quia sine eius auctoritate consuetudinē,vel statutũ infringere non possunt,s.de cõsue.cũ cõsuetudinis.sed si vult,ꝯfirmabit eũ,& erit canonicus sed non pbendarius, ᵃ nisi resideat:qa licet intelliganť renunciasse priuilegio,
a vel ꝯsuetudini,ꝙ nõ teneanť facere residentiã, nõ tñ renũciant iuri cõi,in quo caueť, ꝙ non debeãt habere pbendã, nisi ei seruiant,13.q.1.c.2.& maximè cũ vergat in pręiudiciũ ecclesię.& fortè hac rõne,f.ꝙ vergit in damnũ ecclesiæ,dici põt, ꝙ nõ vi-
2 dētur,nec possunt renunciare priuilegio suo.†Et no.ꝙ qñ confirmat

ADDITIO.

a ¶Sed non præbendarius Et sic quis potest esse canonicus sine præbenda. Adde Abb.qui hoc refert in c.cum M.col.5.ver.quandoque, supra de constitu.

firmat clericũ alterius diœce.vel epi,oportet, ꝙ permissionem habeat à priore epo,72.di.p totum.vel dic.ꝙ licet sine licentia prioris epi nõ possit clericũ alterius epi auferre,vel ēt ad ordines promouere,si tñ non aufert ei,vel nõ ꝓmouet ad ordines, vt auferat,quia bene vult,ꝙ in oĩb.ut prius priori episcopo seruiat,bene põt eũ ꝯfirmare in canonicum suæ ecclesiæ.Si aũt cõsuetudo sit primæ ecclesię,seu statutũ,ꝙ hoc ipso,ꝙ accipit secundã videať primã hre pro derelicta,ꝯsuetudo hæc tanq̃ laudabilis est seruanda,12.di.illud.Si autē electores clericum,quē eligunt,nescirent beneficiatum in ecclesia, q̃ residentiã requirit,tunc nisi ei renunciaret,possent eũ refutare.ff.de act. emp. l.Iul.in prin.Itē dria est inter ꝯsuetudinē,quæ est,ꝙ ꝯtinuã residentiã faciat,& eã quæ habet,ꝙ non recipiat beneficium, nisi
a resideat,quia primam ᵃ vr ipso iure renunciare recipiendo secundam,quę silr residentiã requirit,ut no.s.eo.tuę.Secundam autem non vr renunciare,cum hoc consuetudo non habeat.

ADDITIO.

a Quia primam.Ad hoc dictum Innoc.hic vide Oldr. Laud.in suo consi.220.& Pet.de Anch.in consi.59 inci.In publicis relationibus,col. 2. ver. sed hic incidenter,& Cardi.in consi.suo 3.incip.Circa elucidationem, col.2,in prin.

De præbendis & dignitatibus. Rub. 5.

CAP. I.

VT nullus. [Consanguinitatis.] 8. quæstio. j. Apostolica.

SVMMARIVM.

Episcopus debet prouidere ordinatis ab ipso.

CAP. II.

Non liceat. [Clericos.] Hic collige, ꝙ ēt clericis in minorib.ordinib.ꝯstitutis debet prouidere ordinator,arg.28.di.de his Sed Romana Ecclesia non cogit prouideri,nisi constitutis in sacris ordinib.j.eo. cum secundum Apostolum,& c.episcopus.

SVMMARIVM.

Ecclesiasticas res nullus debet sibi appropriare,eas tamen diuidere non prohibetur.

CAP. III.

Ratio. [Propriis.]Quod sibi tanquam proprium teneat, vel hæredibus dimittat per præbendas,non tamē prohibentur hic diuidere.

SVMMARIVM.

1 *Ordinator non cogitur prouidere ordinato.*
2 *An sit necessarium,quod ordinator,& ordinatus consentiat, quod de patrimonialibus viuat.*

CAP. IIII.

Episcopus, [Titulo.]i.ecclesia.[Subministret.] pro qualitate ecclĩæ,& dignitate clerici,ff.de
1 ali.& ci.le.l.antepe.ff.de iu.do q̃ro.[De paterna.]†No.nõ cogi ordinatorē ordinato prouidere p decr.j.eo.cũ ſm,si de patrimonio sustētari valeat,ar.j.q.2.pastoralis.&c.clericos.tñ nõ
a credimus, ᵃ ꝙ q hēt beneficiũ, uiuere debeat de patrimonio, sed de altari,j.eo.cũ ſm ar.ꝯ j.q.2 pasto.sed ibi intēdit auctor canonis ꝓhibere,ne quis de patrimonio auarè thesaurizet, & bona ecclesiæ expendat.alias aũt bene licet bona sua cõseruare
2 hrdib & bona ecclesiæ expendere.†[Paterna.]Credimus autē necessariũ,ꝙ ordinator,& ordinatus expresse ꝯsentiat,ꝙ de patrimonialib.viuat,aliquin poterit petere beneficiũ ab ordinatore,ar.qui altari seruit,&c.j.eo.cũ ſm. Alii tñ ꝯrium dicunt, arg.pro eis hic,& j.eo.tui.& credimus,ꝙ alius eps pręter proprium nõ poterit eum ordinare sine titulo ecclesiæ,quia nõ licet ei conferre ordines,sicut nec alia sacra,j.de paroch.c.3.ar. 71.di.primatus. Itē non credimus, ꝙ pp hoc patrimoniũ eius fiat ecclesiasticum,& ꝙ alienandum sit cum solennitate canonica sed tamen si alienat ordinator nõ debet ei prouidere,sed ipse sibi ipsi imputet.si tamen casu fortuito periret, deberet ei sicut alii,prouidere.7.q.1.præsentium,& c. pastoralis.

ADDITIO.

a ¶Tamen nõ credimus.Adde Abba.in c.cum esses,ad fi.infra de test.qui refert hoc dictum Inn.& Fel.in c.ex literis,col.2.in prin.supra de constitu.

CAP. V.

Quia in tantum. [Duas.]Infra e de multa.[De multitudine.]Scilicet præbendarum,vel ecclesiarum.

CAP. VI.

Cum teneamur. [Et beneficium.]Repete,q̃ dixi sup.de rescri.mandatũ. [Cõmode.]Arg.à ꝯrio sensu,ergo si non potest commodè sustētari,valent literæ.dic.ut no.sup.de rescr.c.postulasti.

SVMMARIVM.

Appellatio postpositis medijs non ualet,nisi id de spãli consuetudine sit.

CAP. VII.

Referente. [Tuus.]Scribitur ordinario. [Spoliauit.] Hoc habuit de ꝯsuetudine Archid.ut no. s.de offi. Archi.cũ satis.tñ in duob.peccauit Archi. qa ordinē iudiciarium nõ seruauit:nõ.n.p snĩam spoliauit,ꝙ si fecisset,teneret snĩa,nec deberet sibi restitui ecclesia,cũ snĩa transierit in rē iudi.quia applo ad Archiepm facta non potuit extinguere, 2.q.6.Metropol.Scđo peccauit,qa ei optionē eligēdi non dedit.[Appellauit.]Et malè,nisi quia de spãli ꝯsuetudine erat,ꝙ appellabatur postpositis mediis ad Archiepm ꝯ id, qđ est 2.q. 6.Metropol.& ff.de app.Imperatores.vel dic,ꝙ hic nõ approbatur factum Archiepi,licet de facto processerit.[Restitutus.] Cũ non teneret applo ad eũ facta,nõ tenuit restõ.[Venite.]Siue pēd.app.q̃ non tenebat,siue post,qa nõ uult allegare suum ius,idcirco tenet excõicatio,s.de ap.si duob.j.eo.ad hæc. [Astrinxit.]Scđo [Maluerit.]De rigore iuris esset vtraq; priuadᵃ, 7.q.j.si qs eps,eos.sed hoc est de grã,s.de trãsl.pl.c.quanto.hodie ãt hoc ē correctũ,j.c.de multa.sed hodie eēt utraq; priuãdᵃ,si vtrãq; ꝯtēderet retinere,j.e.đ multa,& s.đ ęta.& ql.eã te.

CAP. VIII.

Maioribus [Diuisionem.]Per hoc tamen non prohibemus de vna prębenda, si nimis magna esset,aliquid inde trahere,& maiorē partē eius,si nimis ex-
a cedit,aliis præbendis adiicere, quia non intelligit ᵃ p hoc diuidi præbēda,imo ĩ suo statu integra manet,licet sit diminuta in pēsionib.vel redditib qa hoc nomē,prębēda, nomen est iuris, & nõ ꝯstituiť tm ex possessionib.sed ex iure quoddã spãli, cui annexa est pbēda,sed fortè sine aliquo redditu nõ posset cõstitui pbēda,uel ius prębēdæ,cũ nõ eēt ibi, qđ prębereť prębēdario.& hac rõne,f.qa nõ põt ꝯstitui prębēda sine redditib.patet, ꝙ in ecclesiis,ubi sunt 12.canoni nõ põt ꝯstitui numerus 10. vel minor prębēdarũ:qa sequereť,ꝙ vna præbēda inter plures diuidereť,sed tñ ibi põt ꝯstitui certus numerus paucιorũ canonicorũ q̃ sint pñtes canonici vel prębendæ, qa ibi canonicatus bene residet ēt penes illos,q nõ sunt sup numerũ, & moriť cũ eis,j.eo cũ dilectos.Itē licet ad vnã prębēdã nõ teneat electio facta de duob.j.eo.tuæ:tamen si ad unũ canonicũ vacantē, ēt vbi est distinctus numerus canonicorum,duo eliganť, tenebit electio:quia vñr renunciare numero,ar.s.de ꝯsti.cum M.& j. eo.c.relatũ,& c.dilectus,sed numero prębendarũ nõ vr renunciare,licet plures ad vnã eliganť:q vna præbenda non tm ꝯsistit in iure.imo in facto,& redditib.Vnde oportet,ꝙ si debet destrui,ꝙ ipso facto & expsè destruať,& q eligit duos ad unã pbēdã,nõ intēdit eã destruere,ar.præal.decr.cũ M.Alii ꝯdicũt, & bene,dicētes,ꝙ nõ valet electio pluriũ canoni.ad unã prębendã,vt no.s.de ꝯst.cũ M.ita ꝙ vna remaneat prębēda,sed unus ex duob.electis habeat vnã mediã,& alius aliã mediã,j.eo.tuę. nã si ex vna fierent duæ,hoc nõ prohibeť,j.e.uacãte. prætere a non hēt locum,nisi vbi prębendæ sunt distinctæ,j.eo.dilecto

ADDITIO.

a ¶Quia non intelligitur. Adde Abb.in c.cum M.col.4.ver.in gl.3.supra de consti.& Feli.in d.c.cum M.col.8.ver.in gl.in ver.receperunt.

SVMMARIVM.

1 *Si Papa pro aliquo scribit post receptionem aliquam a capitulo factam, quis præferendus sit.*
2 *Nunquid receptus in canonicum possit excipere contra literas.*
3 *Receptus in canonicum per literas Apostolicas, quorum pñtationis tpe nescitur,quid agere debeat circa præbēdæ petitionē,& uide in nu.4.*

CAP. IX.

Relatum. [Vacat.]Hæc decret.non loquitur de iure, sed de gratia in eo, qđ dicit ꝙ assignet sibi præbendã,q̃ nunc vacat,vel q̃ primo uacauerit ſm promissionē suam,quia certum est,ꝙ non ualet promissio de præbenda vacatura.Illud aũt poterat mãdare de iure,ꝙ ex quo receptus est,ꝙ detur ei præbēda,q̃ cito se facultas obtulerit,j. eo. dilec.
1 fil.† Sed quid si post receptionē aliquam à cap. Papa scribit ꝓ aliquo quis prefertur?Rñ.is,pro quo scribit Papa,si iam receptus est,qđ sic probo.Primus nulliũ ius hēt in præbenda vacatura,quia caplm sibi ius in ea conferre nõ potuit, sed receptus
2 in canonicũ per Papã habet ius,ut no.j.eo.inter cętera. †Vtrũ aũt possit receptus in canonicũ excipere ꝯ literas,no. s.de rescri.mãdato.sed si ante receptionē,retēto primo casu, caplm ꝯferat prębendã recepto a se,tenet collatio:quia ille, pro quo scribit,p literas executorias ante receptionē nullum ius habet in prębenda,vt j.eo.inter,sed caplm tenetur intãtũ prouidere canonico,si malitiosè litigauit ꝯ eũ,j.eo.dilectus fil.G.Si autē nõ malitiose ꝯdixissent,tunc non recuperaret pbendã collatã pēdente lite,sed habebit ius in alia, q̃ primo vacabit post receptionē suã in canonicũ Sed oppones hoc non posse stare, quia Papa scribebat tm,ꝙ sibi daretur prima vacatura,ergo aliã petere nõ poterit?Rñ.qa Papa,qñ mãdauit,ꝙ reciperet in canonicũ,nõ mãdauit de certo canonicatu,f.primo,vel secũdo,sed preci-

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

præcisè mādauit,vt omnimodè reciperet in canonicū,& sicut in literis Papæ ꝑmittebatur,ꝙ reciperet in canonicū, & postea sequebatur,ꝙ assignaret sibi ꝑbenda,q̄ vacaret, subintelligendum est post receptionē in canonicum.Itē alia rōne debet habere primā: quia hoc ipso,ꝙ receptus est in canonicū,dēt habere præbendā,cum se facultas offerret.primā aūt hr̄e dēt, & aliis ante eū per capl̄m receptis præferri,quia Papa dispensauit cū eo per literas suas,ꝙ habeat vacaturā.imo & si aliqui ꝑp Papam recepti essent in canonicos sine præbēda, pendēte lite cū primo,dicimus,ꝙ istis ꝑfert, dūmō ꝑn̄tatio suarū præcesserit ꝑn̄tationē lr̄arum aliarū,s̄.de rescrip.capl̄m.Alia rōne ēt hoc ipsum probamus,nā cū adhuc inuenit præbenda vacans, nec adhuc aliquis in ea habeat ius,& appareat eū alios præcessisse in præsentatione literarū,& debuisse ēt ꝑcedere in receptione in canonicū,& qa apparet,ꝙ nō habuerūt ius ei mouendi litē, cū in ea succubuerint,& tandē eū receperint, merito dēt eis ꝑferri.& si post receptionē suā alii ꝯferat,credimus, quòd auferret ab eo,& dabit primo ꝑn̄tanti,licet posterius recepto , quia ex sua receptione habet ipse ius in ea,& alii postea recepti, ordine ꝑsentationis seruato,habent ius in aliis,hoc.s. ꝙ debēt aliis præferri,& si aliis ꝯferant,reuocant ab eis,ut no. ĩ.eo.inter cætera.†Sed q̄ritur,quid dices,si certū est,quod aliqs receptus est
3 in canonicū,& ꝑ lr̄as Apostolicas,sed nescit tp̄s præsentationis literarum,& iō nescit,q̄ præbendā petiturus est? Respon. quia tunc debet dimittere in pace omnes, qui habent præbendas,quia si vellet agere ꝯ eos,qui habuerunt præbendā, anteq̄ receptus esset,certū est,ꝙ hoc nō pōt,ĩ.eo.dilectus fi.G.Sed ꝯ illos,qui habuerunt præbēdā post suā receptionē,posset sed si incertū est,vtrū ipse,vel aliqs aliorū eorū receptorū ꝑ Papam prius præsentauerit literas,nec tunc pōt petere aliquam , & si certū sit,ꝙ aliqua de his præbendis sibi debeat,tn̄ quia non deberetur sibi aliqua,nisi illa,q̄ primo uacauit post receptionem suam,si nullus eū præcedebat in præsentatione,vel si præcedebat eū alius,dēt aliā hr̄e & certā seruato ordine ꝑn̄tationis sup. de rescri.capitulū.sed nescit q̄,nec ipse probat,q̄ sit illa certa,q̄ sibi debetur,seruato ordine præsentationis , ergo ꝯ quemcunque agat,absoluetur reus,quia vbi dubia sunt iura partiū , pro reo interpretandū est, sup.de fi.instr.inter,6. q.5. actor.de vacaturis autem præbendis poterit petere primam , dummodo nullus sit,qui præcedat in præsentatione literarum.si aūt alius præcedat in vacatura seruabitur ordo prędictus,& hoc ratione præsentis decre.q̄ dicit,quòd ex quo receptus est in canonicū, dēt hr̄e præbendā,ĩ.eo.dilectus fil.G.Imo dicunt quidam , ꝙ ēt si certū esset,ꝙ si vellet agere ꝯ certam personam,quod obtineret de vnius iure:tamen quia exercet lites præeligit ordine suo vnam de vacaturis,qđ pōt,dūmō talis sit,quòd si esset in eo statu,quod si nulla ei præbenda delata esset,oēs alios , q expectant præcedere deberet de iure.& hoc ꝓbo,quia ꝑ taciturnitatē hmōi nullum fit aliis præiudicium, cum ēt si aufert primo suā præbendā,primus præfert ēt expectantibus vacaturas.
4 †Sed dices,iste sic receptus hēt ius in prima præbēda , ut dictū est,& no. ĩ.eo.inter cætera,& eodē mō pōt petere secundā,ergo hēt ius in duab.Respon.quòd verū est,quòd hēt ius in prima,sed recepta secunda perdit illud ius,& transit ad eum , qui proximus est post eū.nā q prior est tpe,dēt esse potior in iure, sup.de maio.& obe.c.j.& dicunt quidā hoc esse verū , si secundus sit receptus in canonicum auctoritate Papæ, & ꝑp hoc habeat ius in secunda ꝑbenda,& hoc dicunt arg.præalle.decr. de maio.& obe.c.j. Alii intelligunt quòd si scđs receptus est , & ꝑ hoc est sibi ius q̄situ in scđa ꝑbēda, ꝙ tūc nō poterit primo receptus petere scđam præbēdā,qa nō licet collatori alterius ius in aliū transferre.sed si scđo nō esset ius q̄situ in scđa præbēda, puta qa nō esset receptus in canonicū,vel esset receptus,sed nō auctoritate Papæ,tunc conferenda esset præbenda tm̄ primo, arg.quia si præbenda inuenitur vacans , & nec primus hēt ius, nec scđs,melius est,quòd primo assignet præbenda, q̄ est expedita,& secundo det præbenda q̄ est in lite.imo plus vr̄, quòd si aliqs habuisset prębēdā vnā ꝑ 10.ann. & mō spoliatus esset ea de facto, vel de iure,forte quod alii debebat,si modo aliqua inuenit vacans,danda est sibi & nō aliis,pro quib.scriptū est,arg. 7.q.j.pastoralis.[Secundū promissionē.] Ad idē ēt sine ꝓmissione tenetur,ĩ.eo.dilc.& s̄.de ꝯsti.cū M.promissio.n.sola sine receptione in canonicū reprobat,ĩ.de ꝯces.prēb.uel eccle.non vaca.c.2.& ēt cū receptione,sup.eo.relatū.[Careat.] Si vacat, vel alias ei pōt de cōib.prouentib.prouidere,s̄.de ꝯsti.cum M.

SVMMARIVM.

Monachi præbendas,quas clerici percipere consueuerunt, non diminuere debent.

CAP. X.

Auaritiæ. [Portiones.] Forte aliquas res cōes habebāt monachi cum ecclesiis suis , & ipsarū ecclesiarum portionem monachi abstulerant.& hic est sensus. monachi suas portiones augebāt,& portiones,vel redditus , quas clerici percipere ꝯsueuerunt,monachi diminuebant,& hoc sonat lr̄a.vel portiones dicit præbēdas q̄ ꝯsueuerunt clericis assignari.[Cōsensu.] Si aūt eius ꝯsensus interueniat,secus,ut ĩ. de eccl.ędi.ad audientiā,ĩ.de exces.ꝑla.sicut.16.q.j.sicut duo , & sir prelatus nō pōt facere clericis non ꝯsentientib.ut dicta decre.ad audientiā,arg.56.dist.satis peruersum. & si sine cā consentire nollent,cogēdi sunt,arg.de his,q̄ fi.à ma. par.ca.c. vlt.

SVMMARIVM.

Pacta inter partes facta quando possint à iudice interpretari & temperari.

CAP. XI.

Significatum. [Ita dicunt quidā.] Et bene,qa hic fuit statutū,& ideo a simonia excusant,de hoc no.sup.de elec.significasti. [Dimittere.] Sine peccato,& non poterat dimittere,sup.de renū.admonet. [Præbēdā,] [s.officiū,quod sibi faciendū imminet per annū, alii delegare faciendū cū præbenda,& hoc est,qđ in sequentib. cōfirmat. [Assiduè debeat eatenus.] No. pacta inter partes facta postea ꝯfirmari , vel interpretāda à iudice, vel tēperanda.nā cū dictū esset inter partes,quod oī die cātaret missam de S. Maria,& in ꝯfirmatione dr̄,ꝙ cātaret missam simpl̄r,nō adiecto, S.Marię, insup addit,salua honestate,s.& deuotione. Iterū cū dictū eēt, ꝙ nō liceret ei dimittere ecclesiā in cōfirmatione dr̄. cā voluptatis,siue ad aliā trāsire.Nō credimus tn̄,si aliqd esset ĩ pactis à iure tolerabile,ꝙ illud liceret a ꝯfirmatore ꝯmutari , sed hæc immutatio nō ꝓprie pōt dici mutatio,sed interpretatio. Alii tn̄ dicūt,ꝙ si pacta respiciūt tm̄ religionē,sicut ē cātare missā de S.Maria,ꝙ licet superiorib.eā mutare,sicut hic,ēt si sint licita,sed si respicerēt tpale ꝯmodū,nō liceret superiorib. ea mutare,dūmō licita sint.[Honestate.] Quia forte non deceret eū celebrare cū vilib.ornamentis,vel in calice æreo. [Deuotionē.] Quia nō deceret eū celebrare si ꝑ somnū pollutus esset,6 dis.c. j.vel quòd bis celebraret in die,de ꝯsec.di.2.sufficit.[Hoc illi diuinū officiū.] qđ est idē,ac si diceret,sibi nō licet ad aliā ecclesiā transire.[Voluptatis.] Cā aūt religionis pōt, ĩ. de reg.licet.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi, vbi tantum ius patronatus habent , non possunt augere neque censum,neque pensionem,& in nu.2.*

CAP. XII.

De monachis. [Hospitalitatē.] Solitā & ꝯgruētē. oēs aūt recipere nō ꝑn̄t,ar.85.dist. Florētinū.42.dis.§.j. & si talē portionē nolint assignare, ep̄s a-
1 liis ꝯferet ecclam,s̄.de sup.neg.ꝑla.sicut. [Assignatū.] † Vbi religiosi solū ius patronatus,hn̄t,neq; cēsum, neq; pēsionem ꝑn̄t augere,s̄.eo.auaritię,s̄.de pāc.cū clerici,ĩ. de cēs.prohibemus.imo plus vr̄ quòd si hn̄s nouū ius ꝑronatus nō solū nō debet augere cēsum,sed nec ēt hr̄e q̄uis posset rn̄deri, quòd licet
2 ꝑrono ex pacto aliqd recipere.18.q.vlti.Eleuthe. † Nos credimus,quòd Abbas , vel quiuis alius clericus ab ecclia, cuius est ꝑronus,nihil accipiet,nisi censum solitū,ĩ. de cēs. ꝓhibemus. nā si ep̄o hoc non licet, 10.q.3.quia,& c.seq.18.q.j.c.j. q̄uo licebit Abbati?& hoc qđ dictū est, hēt locū , ubi possessiones pleno iure transferunt in ecclīam ædificatā. Si vero ꝓprietas possessionū non transfertur,sed remanet penes ædificatorē, ita tamē,quod ædificata ecclia habeat utile dn̄ium sub certa pensione,q̄ reddat ędificatori,vel ēt sine pēsione, & sic vr̄ sonare hic, & 12.q.2.bonæ, vbi dr̄ dicere, quòd ep̄s certā partē cēsus trāsferat in monasteriū , q̄uis non negent, & proprietatem rerum transferri posse,ĩ.de dona.Apostolicę,& tunc non licet augere pensionē.& si fiat,punitur, s̄. de pac. cum cleri.nisi fiat cū auctoritate epī , & ep̄s nunq̄ ꝯsentire dēt , quòd redditus soliti clericorum minorentur,s̄.e.auaritię. & nisi ita ꝓuideat,quod clerici hospitalitatē seruare possint,& ep̄o de iurib. episcopalibus rn̄dere,ut hic,& ĩ de cēs.preterea,s̄.de sup. neg. prela. sicut.& in hoc casu intelligunt c.q̄ dicunt,quòd dēt rōnē reddere Abbati de tpalib. 16.q.2.sane ĩ. de capel.mo.c.j.dicunt tn̄ quidam,& non male, quod vbicunq; aliqui habent ecclīas ex ꝓpria fundatione possunt exigere rōnem de tpalib.& ēt addūt quidā,quod possunt augere pēsiones , & sic intelligunt c.hoc.

CAP. XIII.

Ad hæc licet. [Vel diuersis.] ĩ.eo.de multa, vbi notatur.

SVMMARIVM.

Præbendam tantum vnam clericus tenere debet,& non hēt optionem.

CAP. XIIII.

Præterea. [Vtraq;.] Et male. ĩ.de relig. domi.ne vi,qa ēt de voluntate Abbatis, & conuentus hoc fieri non pōt,arg.s̄.de ele.constitutus.[Altero.] De hoc no.s̄. cod.referente, tamen id , quod ibi diximus,non credimus locum habere in religiosis,qui proprium uelle non habent , 12. quęstio.1. non dicatis, & quod hic sibi data est optio eligendi gratia

di gratia fuit: quia tantum vltimum quod receperat & accipere poterat,auctoritate primi prælati tenere debebat, 21. q.2. si quis iam.& de hoc no.supr.eo.referente.

SVMMARIVM.

1 *An ecclesia plures debeat habere sacerdotes curā animarū gerentes.*
2 *Item an in vna ecclesia plures esse possint prælati.*

CAP. XV.

Cum non. [Ecclesia.] Et ita vr̄,ꝙ non loquitur de ecclesis.sed ꝙ de ꝑbendis loquat apparet. ĩ.
1 vbi dicit locū,quasi non plures sint ecclesiæ.† [Vnius.] ĩ.eo.de multa.nec vna ecclesia debet habere plures sacerdotes , 21. q. 2.c.sicut,16.q.j.in apibus.vnus n̄ debet esse super alios, qui curam habeat animarum.& si alicui contingat, ꝙ in vna ecclesia plures ibi sint sacerdotes , qui pariter habeant curam aīarum totius parochiæ non est ꝯ ius:quia ipsi non sunt ꝑlati, vel sponsi,nec aliquis eorum,sed ep̄s, vel alius superior erit prælatus eo
a rū.& licet nō hēant ꝑlatū,tn̄ sunt collegiū, [a] quia ad esse colle-
2 giū nō exigit,ꝙ ibi sit prelatus,arg. ff. ꝙ cuiusq; vni.l.j. † Itē bn̄ licet in ecclia esse plures ꝑlatos s̄m diuersa,sicut in vna ecclesia pōt esse Arch.qui præest in his,q̄ ad iurisdōnē suā ptinent. & Archipresbyter in aliis,& sic de cæteris.Itē nō est ꝯ ius, si in eadē ecclesia plures sunt prelati,sed vnus sub alio , sicut apparet in ep̄o,qui est ꝑlatus in oībus ecclesijs,& tn̄ singulæ habent singulos ꝑlatos . Sed hoc est ea rōne , quia vna ptās est sub alia. Vel dic,ipsum collegium dr̄ prælatus singulorū , & ꝑlatus in administratione tā tpaliū q̄ spiritualiū arg.s̄.de offi. ord. irrefragabili quam administrationē per plures sacerdotes pōt facere.& si est ꝯsuetudo, ꝙ capl̄m ꝯmittat curam istam aīarum,
b quibus vult,& ꝙ eos mutet,qn̄ vult,non dicuntur [b] illi sacerdotes habere curam aīarum . si aūt perpetuo daretur a capl̄o, vel ēt a quocunq; alio : vel ēt hoc ipsum de consuetudine est, ꝙ quicunq; sacerdos est, q̄uacurā habeat animarū populi illi' ecclesiæ,nec pōt ab ea remoueri sine cā.vr̄. ꝙ cēsendus est iste sacerdos iure sacerdotis habentis curā aīarum , siue vt propri' sacerdos,siue vt Vicarius,s̄.de fil.presby.constitutus.C.de manum l.j. [Locum hr̄e.] Quod facere non debet regulariter cāliter secus aliqn̄ obtinet,puta si dispensetur,70.dist. sanctorū. Item si ecclesiæ sunt pauperes, 10. q.3. vnio. item si non inueniantur idonei clerici pro ecclesijs singulis,21.q.j.cap.1.Item si vna sit intitulata,alia commendata,21.q.1.qui plures. Item si vna pendet ex altera,supra de æta.& quali.eam te. [Duabus.] Si vis exponere locum pro præbenda,dic ꝙ tales erant præbendæ,ꝙ residentiam requirebant,supra tit.proxi.ca.vlt. [Dissentientibus.] Fortè iste presbyter noluit consentire, nisi haberet vtrunque:postea autem mutato proposito voluit consentire sed alii nolebant:vnde dicitur,ꝙ cum eorum scandalo non petat,s̄.de elec.cum inter canonicos,17.q.1.quam periculosum.

ADDITIONES.

a ¶Sunt collegium. Hoc dictum Inno allegat Feli.in proę. Greg.ver.3.fallit.& vide eundem Fel.in c.ex literis,col.2.versus finē,sup. de const.vbi allegat hoc dictum tenentes,& ipsi contradicentes.& refert etiam Abb.in c.1.col.2. supra de elect.& Card in consi.30.incip.in hoc dubio,col.2 in prin.

b ¶Non dicuntur illi sacerdotes. Pro intellectu verborum Inno. hic vide Felin. in c.ex literis,col.7.in prin.supra de consti.

SVMMARIVM.

1 *An successor teneatur de facto prædecessoris.*
2 *Ordinator depositus, vel qui resignauit episcopatum,an teneatur clericis a se ordinatis exhibere victum necessaria.*
3 *Nunquid ordinatus,qui negligit petere ab ordinatore,possit postea petere a successore.*

CAP. XVI.

Cum secundum. [Ad cleros.] 12.q 1. cum fortio.[Irritas.] 20.dist.nemine.
1 §.quò ad excusationem.† [Successores.] Tenentur de facto ꝑdecessoris ꝑp opprobrium paupertatis clericorum,93.dist.diaconi.& quia fauorabile est augere numerum clericorum,s̄.de consti.ex parte,de consec.dist.1.vasa,25.q.1.quæ ad perpetuā, & q.2.quicunq;,q̄ app.Item quia pauperib. clericis in vita clericorum prouidere potest,16.q.1.possessiones.& ordinando sine titulo tenet.& vr̄ concedere sibi uitæ necessaria,quousque sibi prouideat. Itē quia oīa bona clericorum sunt pauperum,
2 16.q.1.qm̄,1.q.2.c.clericos,c.pastor.† Dicimus tn̄,ꝙ si ordinator resignauit ep̄atū,vel depositus est, & habet vnde clericis a se ordinatis sine titulo possit dare vitæ necessaria, ipse ad hoc ꝯpellat.& nō successor,& sic factū fuit in Ambia. & est arg.ad hoc.quia si ꝑsentator prius tenetur prouidere talibus , quā ordinator,vt hic colligit,arg.a ꝯrio sensu , quare non eadē rōne prius non cogeretur ordinator, qui non solum ordinauit,sed ēt sibi præsentauit? nam de talibus loquitur,vbi non fuit alius præsentator:quia tunc præsentator tenetur,imo plus vr̄,ꝙ ordinator dum uiuit,se habeat de proprio,cogi pōt,vt sibi constituat,vnde perpetuo viuere possit.vr̄ etiā,ꝙ hæredes sui ad hoc teneātur: quia ex quasi ꝯtu est hæc obligatio inter ordinatorem,& ordinatū, & ideo transit ad hæredē , Insti. de obli. quæ
3 ex quasi ꝯtu.† Sed nunquid, si ordinat' negligit petere ab ordinatore,dū est potēs in diuitiis propriis, assignare sibi necessaria.pōt postea petere a successore? vr̄ ꝙ sic,cū hæc decr.ꝯcedat sibi hoc ius sine exceptione ista.[Præsentant.] Secus,si alius ꝑsentasset,& examinasset,54.di.de antiquis,si seruus,24.dist.qm̄. & de hoc no.s̄.de æta.& quali.& ordi.præ. accepimus . hic apparet,ꝙ presentati ab aliis ep̄is,& exemptis non debent examinari ab ordinatore,quia eis prouidere non tenetur. si tn̄ sciret eos criminosos,peccaret si ordinaret,[Citato.] No. ĩ hoc casu sufficere aliquē citari legitimè, quo nō ꝯparente pōt ꝓcedi ad examinationē,& ꝯdēnationē.[Assecut'.] ꝑ se,vel quēuis aliū.

SVMMARIVM.

1 *Personæ,non res, vel præbendæ obligantur ex mandato.*
2 *Beneficium alterius fraudulenter recipiens priuatur eo.*
3 *In beneficiis,cæterisque spiritualibus speciale est , ut facta permutatione a quocunque peti possint.*

CAP. XVII.

Inter cætera. [Resignatione.] Nos credimus hanc resignationem tenere,& collationem epī non valere,& ideo cū ex cā facta sit renunciatio,& auctoritate Papæ, non tenet quicquid ꝯ factum fuerit ; non vr̄ tenere talis renunciatio facta sub modo , & spe aliam consequendi ꝑbendam,si postea sibi non confertur , sicut nec spes possessionis transit sub modo facta,nisi modus sequatur.ff. de acq. pos. qui absenti.§.si quis.& l si me.s̄.de resti.spol.olim.Sed quid,si postq̄ Papa mandauit alicui dari præbendam,ep̄s alii det? vr̄,ꝙ valeat collatio epī ĩ.de his,quæ fiunt a maio. par.ca.c. ex ore. nam licet iudex ꝑ sn̄iam pignus ꝯstituat ,non valet, nisi in pos
1 sessionē inducatur.ff.de pigno.actio.non est mirum.† Item ex mandato obligantur ꝑsonæ,non res,vel præbendæ,argu. ff. de polli.l.2.ff.de ꝯh.emp.l.vlt.in fin.& l.2 arg.ꝯ,ĩ. de do. ꝑ mas, ĩ.de noui ope.nun.c.j.ff.ad l.Falc.dolo.ff de eden. quidam. & bn̄ dicunt quidam collationem epī tenere, licet sit puniend', ĩ.eo. dilectus filius. Si aūt decerneret irritum , quicquid ꝯ fieret,tunc nō tenet collatio.ff.de leg.j.hoc modo.C. de reb.alie. non alien.l.sancimus.sed opponis prædictis, quare hic non tenet collatio epī? Rn̄.quia fraudulenter facta fuit, & alias solones colligę ex glo.s̄. [Retractanda.] s.collatio præbendę facta
2 P.† Præterea retractata fuit petitio hic porrecta P. & oīa acta ꝯ eum habita , cum nulla sibi ꝯ eum actio competeret ex ꝑmutatione tali.C.de re.per.precibus.& tn̄ q̄uis ꝯ P.non ꝯpetat actio tn̄ quia fraudulenter beneficium alterius recipit, priuatur eo, & ēt forte si fraudulenter non fecisset , tn̄ priuatur, quia fraus ipso facto interuenit, & quia talia non recipiunt interesse , ad qđ agi possit, & debeat ꝯ fraudulentum collatorem.C.de rer. perm.rebus,nec ēt ad beneficium,quod resignauit, agere pōt, cum illud non habeat ille, ꝑ quem ꝑmutatio impeditur,& cū oē ius hic amiserit renunciando,arg.7.q.1 q̄ periculosum.C.d inoffi. testa.ꝯmota. alias omnimodo & iustum sit ei succurri. Pōt dici hic ꝯ P.actionem competere de dolo.ff. de dolo & e-
3 leganter.§.seruus.† Item pōt dici speciale esse in beneficiis , & spiritualibus, vt a quocunq; peti possint facta ꝑmutatione, & maximè auctoritate Papæ. Posset ēt dici,ꝙ in ꝑmutatione iurium,qualis est ꝑmutatio bn̄ficiorum,postq̄ interuenit auctoritas superioris,statim ius habent in iuribus ꝑmutatis ꝑmutantes,secus est in rebus corporalib' ꝑmutatis. Sed q̄res,qūo huic P.ablata est præbenda,s.q̄ sibi vacās collata erat,& ab eo,s.ep̄o, qui ꝯferendi potestatem habebat ? Rn̄. hoc ideo esse , quia ep̄s hoc facere non poterat,nisi auctoritate dn̄i Papæ,s. ꝑmutationem præbendarum. vnde ꝯferendo illā ꝑbendā alii, excessit fines mandati,vnde non tenuit,s̄.de offi.dele.cum olim.vel dicas melius , ꝙ Papa hic negociū ꝑmutationis ad se reuocauit, vnde in reb.illis,quæ in permutatione veniebant,reuocauerat omnem iurisdōnē ab ordinario, & ad secā traxerat,argu.s̄.de off.dele.licet,3.q.6.dudū. Item factū est hoc ꝑp cās notatas in gl.s.collatio.& ꝑp id quod dicit hæc decr.credimus , ꝙ si aliqs auctoritate literarū Papę receptus sit in canonicū alicuius ecclesiæ, & capl̄m postea ꝑbendā huic debitam alii assignet, non valet hmōi collatio.nā cū sit receptus in canonicū auctoritate Papæ,& ipsi pro parte impleuerunt mandatū eius.s.recipiendo ipsum in canonicū,videntur cōsensisse ꝙ totum impleant.i. ꝙ ꝑbenda assignēt , cū se facultas obtulerit, & ita vr̄ remisisse negociū ad Papā, vnde si ꝯ fieret,deluderet mādatū Papæ,& impediret remissio, vel reuocatio huius beneficij , q̄ Papa fecisse vr̄,ex quo canonici ꝯsenserunt,& habebit actionē de dolo,vel ꝯdi.ex hac decr.vel offm̄ iudicis ꝯ quēlibet priorē,sicut hic,Papa.n.nō dēt sustinere,ꝙ sibi deludat,vel ꝙ sua reuocatio impepediat,ĩ.e dilectus fil.s̄ de post.bo.me.s̄ de of.del. licet. & idē dicere vr̄,& eadē rōe,si mādatū eēt eis ꝙ reciperēt,licet ēt ipsi ꝯdicerēt,& ēt ex cōicatione sustinerēt, dūmō n̄ appellarēt,qa

Universidad de Deusto Biblioteca

& tunc vř mandatū transisse in rē iudicatam, ȿ.de sen. & re iu.
qđ ad ꝯsultationē, secus aūt, si appellassent, vel si conferrent
beneficiū. anteq̄ mādatū reciperent, quia tūc bene teneret col
latio huius bñficij, quia nōdū ꝯsenserunt canonici collationi
Papæ, nec est negociū reuocatū ad Papā, ȷ̄.eo.c.dilectus. Item
secus est, si caplm aliquē recepisset in canonicū sine p̄bēda. nā
tunc nō credimus, ꝙ ille sic receptus hēat actionē ꝯ possiden-
tem. Et est rō diuersitatis, quia hic nihil ad se Papa reuocauit,
nec canonici aliquid ad eū remisisse vñr, nec ꝯsensisse, ꝙ remit
teretur, sed tm̄ penes se ptātem præbendæ conferendæ tenue-
runt. Itē ēt ipsi, si vellent, non possent aliquod ius cōferre in p̄-
benda vacatura, ȷ̄.de conces. p̄ben. nulla. sed qñ Papa scribit
pro aliquo, ꝙ conferant, tunc valet collatio iuris in futura præ
benda. [Dedimꝰ. Hoc quod sequitur, de gratia loquitur, sicut
patet in integra. [Potest. 7.q.j.præsentiam.ff.de pig. act.elegan
ter.§.si reprobos.ff.de leg.j.filius.§.si quis, de leg. 3. mortuo. §.
Labeo.ff.cōmo.in cōmodato.§.pen.arg.ꝯ.ff.de ædil.edic.l. ad
res.ff.de adimen.leg. rem legatam. & intelligo primam verā,
vbi recipiens beneficium nesciebat alij debitum, alias secus. ff.
de act.emp.& vend.l.j.de contrahen.emp.& vend.liberi.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid liceat vni plures habere præbendas sine peccato, & vide in nu.2.3.& 4.*

CAP. XVIII.

Cum iamdudum. [De Bithynia.] Iste petebat
ꝯfirmationem electionis fa
ctæ de se in ecclesia Sichunen. Sed ꝯ. quia iam erat eius electio
ꝯfirmata, & iterum confirmatio cassata, vt statim sequitur. Sol.
cōfirmatio cassata fuit pp defectum ordinis, s. quia processum
erat non admisso ꝯdictore, in Auct. de sanctis.epis.§ si quis aūt
& ideo saluum remanebat ei ius q̄situ ex electione. vel dic, ꝙ
ꝯdictor petebat ꝯfirmationē cassationis, non obstante app.j.de
Bithynia, & ad iustificandū petitionem suam proponebat, q̄
1 sequuntur. †[Præbendarū.] Hic dř, ꝙ quis plures præbendas ha
bere non possit sine peccato, ȿ.eo. cū non ignores, 70. dist. san-
ctorū, 13.q.j.c.j.80 dist.epi.16 q.j p̄sbyteros, ȷ̄.de ꝯces.præben.
vel eccle.non vac.literis.arg.ꝯ.ȿ de excep cū ecclesiasticæ. Itē
ꝯsuetudo ꝯtria est. Sol. dicunt quidam, ꝙ de iure cōi hodie licet
hr̄e plures præbēdas, & plures canonicatus, cū ꝯstō, de multa,
tm̄ prohibeat de dignitatibus, & curis, & non de p̄bendis. Si.n.
Papa vtrobique pariter idē voluisset, vtrobiq; idē pariter pro-
hibuisset. & dicunt c.sanctorū loqui f̄m antiqua tpa. hoc c.nō
ꝯdicit, quia licet prædicti concedant plures præbendas, non
tñ multitudinē, q̄ sonat in vitiū, & sic intelligunt omnia c. vbi
prohibent plura beneficia, vel de beneficijs habentibus curam
aīarum. Alij inhærent.c.sanctorū, dicētes, ꝙ quis plures præbē
das hr̄e pōt, sed non erit canonicus, nisi in vna. nam rōne cano
nicatus debet seruare statuta prioris ecclesię, & ordines ab epo
illius ecclesiæ accipere, & electionibus, & ordinationibus illius
interesse, & ab eo iudicabitur, non a secundo, arg.72.dist.c.j. &
2.pe. totum, nisi conueniretur super beneficio secundo, vel ra
tione maleficij ꝯmissi in secunda diœce.arg.ȿ.de fo. compe.sa
nè, & c postulasti.C. vbi de cri.agi opor.auct.qua in prouin.C.
2 vbi in rem act.l.2.† Tu aūt dic, ꝙ quis & canonicus, & p̄benda
rius pōt esse in plurib. ecclesijs. Sed ꝯ hanc opinionem objicit
de absurditate, q̄ sequitur, quia vnus prælatus p̄cipiet ꝙ fiat sa
cerdos, altera ꝙ remaneat in diaconatu: vnus p̄cipiet, ꝙ nego-
cia suæ ecclesiæ ꝓsequať in curia regis: alius p̄cipiet, ꝙ negocia
alterius ecclesiæ suæ in curia Papæ ꝓsequať, vnus vocabit ad e-
lectionē faciēdā, alter mādabit, vt stet ad seruiēdū ecclesiæ, &
nemo pōt duob. d s seruire, arg.27.dist.c.2.& 21.q.j.c.j. Sed tu
dic, ꝙ primo obediendū est, qa scds eū eligendo saluo iure pri-
mi recepisse intelligitur, arg.ȿ.de ꝯfir.vti.vel inuti.c.vlt.ȿ.de iu
reiu.tua, ȷ̄.de reli.do.quia monasteriū, nisi fortè in secunda ec-
clesia essent aliqua faciēda, vbi esset necessarius, nec prima sen
tit incōmodū, vel si sentit, modicū sentit. nā tunc agēdū eēt cū
superiore, vt eū cogeret dare licentiā, & fortè si mora esset peri
culosa, ipsemet posset venire ꝯ mandatū. non.n.est malitijs ho
minū īdulgēdū.ff.de rei ven ī fundo. & intellige verū, vbi neu-
tra eārū, vel alterutra requirit residētiā, alias si vtraq; requireret,
dic vt no.ȿ.de cle.nō resi.in p̄al.c.vlt. Ad illud c.sanctorū. rñde
quia in vna ecclesia tm̄ debet intitulari. i.denominari, vt dicit
in eadem di.c.j.& simul in prin. & non dēt in plurib.intitulari.
3 † Sed ex postfacto bene licet plures habere, quæ tñ non erunt
eiusdem tituli, quia cū factus sit clericus vnius epi.ad titulum
vnius, nō interim fiet clericus ad titulū alterius, & ordines tm̄
ad titulū prioris recipiet. posset tñ dici, ꝙ vtranq; habeat inti-
tulatam, & vterq; ep̄s poterit dare ordines sibi, arg.ꝯ.ȿ.de elec.
dudū.2.circa fi.nec ob. ꝙ nedū clerico, sed nec laico alteriꝰ epi
licet ꝯferre ecclesiastica sacra, ȷ̄.de pę. & rem.oīs, ȷ̄. de paroch.
& ali.paroch.c.2.& 3.& 4. Sol. ex quo per electionē canonicā
factus est canonicus ecclesiæ alterius epi, iā factus est ei subditꝰ
& ideo non est dicendus ordinare clericos alterius epi, sed sui.
pōt.n.vt dictū est, esse clericus plurium eporū. Itē nec obst.71.di.
primatus vbi dř, ꝙ nedū clericū, sed nec laicū pōt recipere sine
ꝯmēdatitijs lr̄is sui epi. Dic tu illud verū esse ad ordines, sed ad
præbēdā bñ dabit sine eius literis. vł dic illud loq de ignotis cle
ricis, vel laicis. In clericis aūt notis ad qđ frustra lr̄ę requirunť?
Sed nō ꝓhibeť, qn canonicꝰ, & iura canonicatꝰ, & præbēdā in
vtraq; retineat. qđ.n.in eodē caplo 70.di.sanctorū, sequiť, ꝙ in
dispēsatione epi nō pōt fieri p̄bēdariꝰ ī diuersis ecclesijs, nō ob.
voluit.n.ibi auaros notare, q p̄bēdā, vel bñficiū petebāt non pp
Deū sed pp fructus quos cū tali intētione nec de iure cōi, nec
4 de dispēsatione tenere possunt.† Sed si quis in habendo plures
canonicatus, vel præbēdas nō attēdat ꝓpriā volūtatē, sed Dei,
& nō propriū honorē, sed onus, hic sine dispensatione accipiet
plures p̄bendas, q̄ nō requirūt residentiā, arg.8.q.1.c.in scriptu-
ris, & c.qui cpatum. Et ad idē facit idē caplm, quod dicit, & qđ
pōt epi dispensatione fieri, vt possit canonicus esse in pluribus
ecclesijs. vel loquitur in ecclesijs residentiam requirentibus. qđ
verū est, vbi persona bona est, & industriosa, & literata, q̄ me-
lius sciret, & posset regere duas ecclesias, vel decē, q̄ alius vnā.
Hoc.n. pp ecclesias fit non pp personam, & hic cōi vtilitas præ
fertur priuatæ, 7.q.j.mutationes. sic ēt dicimus in præbendis,
vt plures pp honorem Dei dentur, & dari possunt, non pp ho-
norem p̄sonæ, quia status, & c.61.dist.miramur. [Ante.] Supra
de elect.qualiter. [Cōfirmationē.] Dicebat enim ille, qui exci-
piebat, ꝙ confirmatus esset ibi forte ab ordinario, & postea ip-
sa cōfirmatio cassata per superiorem fortè, ad quem fuerat ap-
pellatum, & ipse post cassationem ministrauit, ꝙ indignus erat
promotione, arg.sup.de elect.per inquisitionem. sed potes ex
parte ista intelligere, ꝙ vel fuerat appellatum, vel negabat cas-
sationem confirmationis: nam si cassatus fuisset, & non appel-
lasset, vlterius non audietur, & si non administrasset.

SVMMARIVM.

1 *Receptio canonici quo casu dicatur vitiosa, & non valere.*
2 *Canonicus an possit esse quis sine præbenda.*
3 *An semper portio peti possit, vbi non sunt priuilegiatæ.*
4 *Non debet canonicus esse sine præbenda, vel beneficio.*
5 *Vbi præfinitus est numerus canonicorum, & præbendæ non sint distinctæ, habebunt canonici vltra numerum recepti partem de victualib. quæ in mensa veniunt.*
6 *Portio an sit idem, quod præbenda, & quid sit portio.*

CAP. XIX.

Dilectus filius. [Participatione.] i. voce in caplo,
1 & consilibus.† [Proximo.] Hoc vř
ꝯtrium eius, quod diximus.ȿ.de ꝯsti.cum M.s.quia qñ vnus actꝰ
tm̄ interuenit, & receptionis in canonicum, & promissionis p̄-
bendæ, ꝙ tunc vitiosa est receptio & non valet. sed hic fuit tm̄
vnus actus, quia simul facta fuerat, & receptio, & ꝓmissio, &
tñ receptio tenet. Sol. nos non intelligimus vnum actum, quia
simul facta sint, sed quia simul deberent sortiri effectum, i. qđ
tunc tm̄ habeatur pro recepto, & iura canonica adipiscatur, cū
præbenda vacabit, & cum ea sibi dabitur, quia tunc non est tm̄
promissio præbendæ non vacantis, sed est ēt promissio canoni
catus non vacantis: sed si actū esset, ꝙ statim habeat iura cano
nicatus, licet incontinenti dicat, & protesteť expresè, ꝙ tm̄ pri
mo vacaturā præbendā habebit, non est vitiosa receptio, & iō
tenet. Sed promissio vitiosa est, & ideo non tenet, vt hic, & ȿ.
2 de ꝯsti.cū M.† Item hic habes, ꝙ licitū est recipere canonicos
sine beneficijs, & simile, ȷ̄.eod.dilec.ȷ̄.de ꝯces. præben.vel eccl.
non vacan.cū super. Sed ꝯ in eodē c.vbi dicit, ꝙ non dēt eē ca
nonicus sine præbenda. item nō dēnt plures clerici institui ī ec
clesiis, quam de ecclesiis viuere possint, ȷ̄.de insti.c.j.itē hæc re
ceptio vř fieri in fraudem vacaturarū. Sol. bñ licet recipere ca
nonicos sine beneficijs, vt instruanť in moribus & officijs eccle
siasticis, & vt seruiant prioribus canonicis & ecclesijs, ȿ.de ma.
& obe.statuimus. sed si sine cā faciant, superior cassabit, & ma-
ximè si multos faciēt, vt ff.de va.& extraord.co.l.j.§.ī honora
rijs, & l.seq.& l.2.& 3.& hoc ēt sic ꝓbať, ꝙ ꝯstat p̄dictis rōnibꝰ
hoc esse illicitū, nisi cā subsit: ergo ad officium iudicis ptinet il
lud cassare, nisi iusta cā subsit, Insti.de offi.iu. [Defraudetur.] Si
opportunitas est dandi, alioquin expectabit opportunitatē, ȿ.
eo.relatū, ȿ.de ꝯsti.cū M.ȷ̄.de ꝯces. præben. vel eccle. non vac.
cū sup. hæc aūt opportunitas nec sp est, qñ vacat præbenda, &
aliqñ est sine vacatione præbendæ, vt no.ȷ̄. de ꝯces. præbē. vel
eccl.non vac.accedens. [Præbendā.] Quæritur aūt, an hic cano
nicus possit petere præbendā primā, quæ vacauerit, an sit de
gr̄a, qđ hic dř. & vř, ꝙ canonicus ius petendi eam nō habeat,
ꝙ si hoc concederetur, per ꝯñs aperiretur via vacaturis. respō.
ꝙ vbi præbendæ sunt distinctæ, nullum ius habet in canonica-
tu sic receptus, s. nō vacante præbenda ad petendam eam. &
quod hic fit, de gratia est, & de honesto. ꝯ, ȿ.de ꝯsti.cū M. nam
ibi dř, ꝙ canonici recepti sine præbenda habeut ius ad peten-
dum

dum fructus superexcrescentes: ergo eadē rōne, & ad prębēdā,
q̄ vacauit. rñ. aliud in fructibus excrescentibus: quia illi rum-
punt priuilegia. & ita cū ruptum sit priuilegiū, cōiter præbēdā
ꝑciperet cū aliis, cū sit canonicus. & aliud in p̄benda, quia per
eius vacationē non rumpiť priuilegiū. & idē, ꝙ dico in præbē-
da, dico ēt in portionib. priuilegiatis, puta quia priuilegiū di-
cit, ꝙ tm̄ certę portiones fiant de redditibus ecclesiæ. nam hæ
portiones quo ad ꝓhibitionē vacaturarū eodē iure cēsendæ
sunt cū p̄bēda, cū decr. ȷ̄.de ꝯces.p̄b.vel eccle, nō vac.c.2. ñ tm̄
ꝓhibeat præbendas vacaturas, sed ēt ministeria, & ecclesias, &
idē intelligendū est de altarib. & oībus fructib. ecclesiasticis. &
hæ portiones bñ possunt dici præbendæ & redditus, sed si non
essent ibi portiones priuilegiatæ, sed tm̄ ꝯsequentes ad nume-
rū canonicorū, tunc bene dicerē, ꝙ si est electus in canonicum
vltra numerū, & bñ pōt petere portionē, & si nō vacet præbē-
da, vel canonicatus, vel portio: qa ex quo rumpit priuilegiū ca
nonicorū, eodē mō, & in numero portionū. Et rō diuersitatis
est, quia per hoc accessoria est portio, & iō sublato principali
tollit & accessorium, ȿ.de consti.translato, cum suis ꝯcor. sed ī
alio casu & numerus canonicorū est principale, & numerꝰ por-
3 tionū est principale. † Et qđ diximus, qđ vbi non sunt portio-
nes priuilegiatæ, qđ statim pōt peti portio: intelligo, nisi aliter
obtineat de ꝯsuetudine, sicut est in vrbe. nā cum ibi obtineat de
ꝯsuetudine approbata, qđ habeat canonicos sine portionib. &
qđ non tenetur sic receptis dare portionē intra certū tp̄s, imo
aliqñ differunt vsq; ad annū, aliqñ vsq; ad duos, vel plures an-
nos, hi nō possunt petere portiones, q̄uis moriantur canonici.
& de hac ꝯsuetudine loquitur ȿ.de consti.c.fi.& ȷ̄. de iure patr.
postulasti. Idem dicimus rōne eiusdem ꝯsuetudinis, & si nō sit
ibi certus numerus canonicorū vel portionū. [Facultas.] Sed
nonne, qđ irritauit, cōfirmat, s. promissionē vacaturæ? Rñ. nō,
illud tñ dicit ꝙ dixerat, quia addit de quotidianis distributio-
nibus dandis. vel dic, ꝙ hic non mandat, ꝙ si in posterū offerret
se facultas, ꝙ dareť ei præbenda: sed cū tunc, s. qñ Papa has lite-
ras dedit, dum esset facultas, ꝙ statim detur ei. & sic hoc verbū,
obtulerit, est p̄teriti tpis. vel dic, ꝙ sit futuri tpis: & tñ aliud est,
ꝙ mandat s. prouideri cum se facultas obtulerit, qđ licet, & ꝙ
plurib. modis pōt cōtingere, s. pp redditus superexcrescentes,
vel pp donationē nouā, de qua possit fieri noua præbenda. &
aliud, qđ cessat, s. vacaturæ p̄bendæ expectationē, qđ nō licet,
ȷ̄.de ꝯces.præben.vel eccle.non vacan.c.2.arg.ad hoc, ȷ̄.c. alle
gato, accedens. vel dic, ꝙ hæc est intentio decr. prouidere, ne
aliquis sit canonicus, & nihil tpale habeat ꝓ bñficio. & hoc vř
sonare hæc litera, vbi dicit, qđ composuerunt, quod participa
4 tionē hr̄et spiritualium, sed nullos fructus præbendę. † Item &
ibi indignum est, vt sit canonicus, & præbēdę bñficio defraude
tur, & in ambob. locis sumitur præbēda nō pro iure præbēdæ
distinctę, sed pro qualibet re, q̄ præbereť ad sustētationē vitę;
qđ & sic intelligere voluerit, ex eo apparet, ꝙ multi clerici sūt,
& multæ ecclesiæ, q̄ prębēdas nō habent distinctas, & tñ sunt
ibi tm̄ canonici, & quasi idē, qđ dicit hoc c. & qđ dř ȿ.eo.cū f̄m
& c.non licet. vbi dicit, ꝙ non dēt aliquis esse clericus, & non
5 hr̄e alimonias. † Item not. ꝙ in aliquib. ecclesiis est certus nu-
merus canonicorū, sed nullæ sunt p̄bendæ distinctę, ȿ.de uita
& hon.cle qm̄. & ibi si recipiant canonicos vltra numerum, ha
bebunt partē de victualib. q̄ in mensa ueniunt, argu. hic, ȿ.de
ꝯsti.cū M. sed nō habebunt partē de his, q̄ diuiduntur, ēt si ea
sint victualia, vt granū, vinum, & hmōi: qa licet ibi nō sint p̄-
bēdę, tñ f̄m numerū canonicorū ītelligiť ibi eē portiones, ar.
ȿ.de ꝯsti.c.fi. sed vbi sunt p̄bēdę distinctę, & sine vlla detractio-
ne, de oīb. cōibus habebunt partē isti canonici vltra numerū
6 recepti vt hic, ȿ.de ꝯsti.cum M. ȷ̄.de ver.sig.olim. † Et rō diuer
sitatis est, quia ex quo distinxerūt p̄bēdas, non dēbant ibi esse
portiones f̄m numerū canonicorū. sed vbi nō erāt p̄bendę di-
stinctę, iustū ē, vt f̄m numerū canonicorū, & portiones distin-
ctę esse ītelligant, nisi essent fr̄ares, q nec proprium hr̄e pñt, 12.
q.1.non di. & sic ēt nec portiones distinctas. Alii ꝯ. & licet por-
tio possit dici p̄bēda, & eꝯ: hic tñ dicimus p̄bēdā, q̄ distincta ē
in possessionib. vel redditib. certis. portio aūt est, quę sic diuisa
non est, sed de omnib. redditibus cōiter collectis extrahitur.

SVMMARIVM.

Præbenda diuidi non potest: sed quid si plures ad unam prębendam fuerint electi.

CAP. XX.

Tuæ fraternitatis. [Eligūtur.] Ista receptio nō
habet nisi unum sensum, s.
qñ ambo statim, & simul sunt canonici, & prębendarii, ꝙ fieri
ius prohibet pp lectionem prębendarum, ȿ.e.maiorib. & ideo
cassatur, vt in n. huius decr. dř Sed lr̄a sequens innuit, ꝙ ēt hūc
sensum possit hr̄e, s. qđ unus statim sit canonicus, & prębenda
rius, & alius ꝯñr esset canonicus & prębendarius. Sed certe nō
est uerum, quod iste sensus eliciatur de uerbis pręmissis. Sed
dicūt, qđ ēt iste sensus nō est tolerabilis de iure. Sed ꝯ, ȿ.de ꝯsti.
cū M. vbi expresè dicit, qđ plures electi fuerūt ad vnā p̄bendā.
Sol. ibi. Vel dic, ꝙ illud intelligitur, qñ expresè dixerunt in re
ceptione, quod vnus statim deberet esse canonicus & p̄benda-
rius, & alij statim essent canonici, sed p̄bendas haberent conse
quenter, quod ex causa licet, vt no. ȿ.eo.c.proxi. & sic loquitur
decre. ȷ̄.eo.dilecto. vltra me. Turonen.] ȿ.eo. mirantur, & c. ma
ioribus, vbi no. [Lateranen.] ȷ̄.de ꝯces.præb.vel eccl.non vac.
c.2. [Cassandam.] ȿ de consti.cum M contra. Sol. ibi.

SVMMRAIVM.

Præbendā Papa vel confirmato tollere pōt, quando vult, sine iniuria.

CAP. XXI.

Nisi essent. [Iustitiam.] Hoc fecerunt quasi ex iusti-
tia cum esset canonicè electus. per arbi-
trium.n.non posset habere canonicam institutionem, ȷ̄.de in-
sti.c.3.ȿ.de trans.super eo. nec posset ius minus in alium trans-
ferre. [Prouidentiam.] Et intellige & priores & clericos esse ca-
nonicos seculares, alias esset ȿ.12.q.1.non dicatis, ȷ̄.de sta.mo-
na.cum ad mo. vel dic, qđ istos redditus non habebit vt ꝓpriū,
s. qđ possit eos alijs dare, vel in testō relinquere, sed habebit vt
dispensator, & obedientiarius, & qñcunq; placebit suo Abba-
ti, pōt illos sibi tollere, nisi essent a Papa ꝯfirmati & tunc Papa
sine iniuria, qñ vult, pōt sibi auferre, quia sub eius obedientia
eos intelligiť tenere. [Compromissum.] Ita qđ metu pœnę vel
interesse stent arbitrio tā caplm, q̄ ꝯfirmatꝰ, & cassatus, qui cō-
promiserunt. [Nos eā.] Ordinationē, vel ꝓuisionē. [Sectio.]
Hæc est ratio, quare caplm tenet toto tpe vitę cassati dare 20.
sed prior non teneť, nisi tpe suæ vitæ, quia prior hēbat certos
redditus, qui diuidi nō poterāt ꝯ ꝯcilium Turonen. ȿ.eo. maio
ribus. sed caplm minimè. Et est alia ratio, quia qñ factum fuit
ꝯpromissum, nemo erat adhuc prior: vnde per eorum cōpro-
missum non poterant obligari prioratus, vel successor, sed p̄so
na litigans tm̄. Item cum ageretur de iure personali, non pote-
rat obligari prioratus, vel successor, cū de eius vtilitate nō age-
retur. ff.de pac.quo iure.§.vlt.& l.in persona.§.j.sed caplm idē
ꝑmanet. & ideo se perpetuo obligare pōt, & maximè, ꝙ ex cā
pacis & pietatis, quamuis possit restitui in ītegrū, si lęsum eēt.

SVMMARIVM.

1 *Potest delegatus, cui est commissum, quòd alicui faciat beneficium assignari, eum pro quo sibi scribitur, de præbenda, seu beneficio inuestire.*
2 *Generalis legatus potest sibi præbendam reseruare.*
3 *Iudicium ad successores transit, sed non arbitrium, & de materia ha: vide in num.4.*
5 *Receptio excommunicatorum de aliquo in canonicum non tribuit ius.*

CAP. XXII.

Pro illorum. [Suarum.] No. ꝙ nomine suarum in-
telliguntur omnes ecclesiæ prouincię
ēt cathedralis, arg.ȿ.de vsurpat.c.1. Si aūt epo scribatur, intelli-
gitur de ecclesijs suæ diœce. & non de dignitatib. & non distin-
guimus, an habeat ipse collationem, vel aliud, dummō sit in
sua prouincia, vel in sua diœce. ꝯstituta, & ibi ius ep̄ale, vel Ar-
chiep̄ale habeat, quia rōne illius iuris comprehendit sub hoc
noīe suarum, arg.ff.de ꝯh.emp.q tabernas. sed ī sint aliquæ ec
clesiæ, vbi nihil iuris habeat, fortè ibi prouidere non posset, ni-
si diceret ī aliqua ecclesiarum tuæ prouinciæ. sed alijs vř, ꝙ ēt
p hmōi literas non hr̄et ptātem prouidendi, nisi in ecclesiis, v-
bi ad eū spectat collatio, arg.ȿ.de off.ord.licet in ea. Vnde dixe-
runt qdā, ꝙ Papa hic mādauit, auctoritate nr̄a facias. Nos dici-
mus, ꝙ ēt sine clā hac pōt ēt in aliis prouidere, quia ibi est, ꝯdi-
ctores, & c. & ipse non pōt esse executor ꝯ se. ff.de arb.l.vlt. Sed
quid si tm̄ esset in lr̄is, mādamus quatenus tali ꝓuideas in ali-
qua ecclesiarū tuarū? & fortè idē. [Mādati.] Qđ fecerat ꝓ Ma
gistro P. & verè illudebat, quia alios sine mādato Papę recipie
bat. sed eos de quibus Papa mādabat, irreuerenter recusabant.
1 † [Inuestiuit.] No. ꝙ delegatus, cui ꝯmissum est, ꝙ alicui faciat
bñficiū assignari, pōt illū ꝓ quo sibi scribiť, de p̄bēda, vel bene
ficio inuestire, ar.ꝯ, ȿ.de reic. Abbate. Sed dic, aliud est, vbi mā
datur, facias prouideri: quia tunc nō pōt prouidere, cū hoc non
sit ei ꝯmissum, sed tm̄ facere prouideri. aliud aūt est, cū mandať
alicui, ꝙ faciat ꝯpetens beneficiū assignari, vt hic, quia tunc, cū
beneficium sit annexū canonicatui, poteri inuestire aliquem
de canonicatu, & per ꝯñs dabitur ei p̄benda, q̄ est connexa ca-
nonicatui, j.q.3.si quis ob. tacitè.n. vř dixisse, des ei ius inuestiē
do eum, & post de facto facias beneficiū assignari, qđ annexū
est canonicatui. vel potes dicere, ꝙ canonicatū istū ꝯtulerit Ar-
chiep̄s de uoluntate epi Afagonen. ad quem siue de suo iure, si
ue de iure ad eum deuoluto pp negligentiam canonicorū pri
nebat ptās eligēdi. & dic, ꝙ licet aliqñ nō possit inuestire, s. qñ
mādat iudici, ꝙ faciat alicui ꝓuideri, vł aliquē in aliqua eccl̄ia
recipi, ȿ.de off.dele.sup eo, pōt tñ īterdicere, ne eligāt. ar. ꝙ ex
quo ꝓuisio sibi ꝯmissa ē, & oīa ad idē faciēda, ȿ.de offi.del. p̄te
2 rea. † Itē quāuis nō sit spāliter mādatū, ꝙ suspendat, est tñ assi-

Universidad de Deusto Biblioteca

nis mandato prouiſionis.ff.iu.ſol.iam tñ.§.in hac.item decr.dicit,ꝙ legatus generalis ſibi pt̃ præbendã reſeruare, vt ĩ.de iure pat.cũ dilectus.ergo & eadem rõne & ſpãlis delegatus in eccleſia, vbi eſt mandatũ ſibi,ꝙ prouideat alicui, cũ in eccleſiã maiorem ptãtem habeat,q̃ generalis legatus,ſ.de off.dele.ſtuduiſti. [Auctoritate.] De excõicatione.inueſtiturã ãt nõ pt̃ facere au-
3 ctoritate,quia ſibi cõmiſſum nõ erat.[Contradictores.] † Hæc ſnĩa ſic a iudice lata nõ ↄprehendit,niſi partes q̃ fuerint in iudicio,vel illos,qui fuerint vocandi,vel hr̃des eorũ, vel ſingulares ſucceſſores.alij.n.nõ ſunt de iuriſdõne eius,& hæc eſt forte rõ, ꝙ ſucceſſores ligent̃:quia iudiciũ tranſit ad ſucceſſores,ſed non arbitriũ.ff.de arb.ſed interpellat.§. vlt.& ſi ſit iudiciũ reale tranſit ad ſingulos ſucceſſores,arg.tñ ↄ̃,ſ.de offi.dele.c.j. vbi dr̃ ꝙ quoſlibet turbatores pt̃ excõicare. ſed ibi loquit̃ de perturbatorib.iuriſdõnis,ut ibi no.& ĩ.de pęnis, dilectus.hic aũt loquit̃ de perturbatorib.partis. Vr̃ ãt,ꝙ in nullo caſu debent ferre talẽ ſnĩam.excõico oẽs perturbatores talis clerici, cũ tractus futuri tpis nõ pertineat ad iudicẽ.ff.de vſur.l.j.in prin.ſed rñ. vt no.ſ. de proc.auditis.Itẽ ↄſtõ vr̃ hæc,excõico oẽs qui ſibi ↄ̃dixerunt, qđ delegato nõ licet.rñ.nõ eſt ↄſtõ: & hoc apparet ex pſona ↄſtituẽtis, & ex forma ſnĩæ,q̃ nõ eſt generalis, nec perpetua, nec alia hẽt,quæ in ea requirunt̃.4.diſt.erit, imo eſt ſnĩa, qđ ex eo apparet,quia cã cognita fert̃,& ſi feratur,niſi cã cognita,licet teneat,tñ iniuſta eſt,11.q.3.c.j.& ſi ſuper alio ſine cãę cognitione fert̃,puta ſi præciperet,ꝙ ei obediret̃ à quolibet,& qui non obediret ei talẽ pęnã pateret̃,nec credimus valere,nec tenere ipſo iure,vt no.ſ.de in inte.reſti.c.2.cũ ãt cãæ cognitione legitimè fert̃,ſ.de ap.pterea.Sed ſi dicas, quare nõ expectat turbationẽ, anteq̃ ferat ſnĩa? rñ.ꝙ poſſet eſſe periculũ,ſi tm̃ expectaret: & ponemus ꝙ melius faceret, ſi expectaret, tñ & hoc teneret,2.q.6 biduũ,ſ.de app pterea,arg.ff.de cui.l.2.ff. ad l. Aquil.in l.in lege Aquil.& non extendit̃ hæc ſnĩa g alis & ante receptionẽ latã,vel ẽt poſt,niſi in tpe,in quo ſnĩa ferri poſſet.itẽ vr̃,qđ auctoritate huius clæ ẽt poſt annũ in perpetuũ, poſtq̃ inueſtitus eſt,& poſtq̃ mandauit de eo recipiendo,poſſit excõicare rebelles,& ẽt poſt,q̃ ſnĩa lata eſſet,ſi eſſet negociũ, ubi eſſet ſnĩa ferẽda, licet alias nõ poſſet tanq̃ ille q functus eſſet officio ſuo, niſi intra annũ,ſ.de offi.dele.in literis,& c.quærenti. Sed nobis vr̃, qđ ẽt poſt diffinitiuam nõ poſſit,niſi intra annũ,arg.eiuſdẽ decre.quærenti.In alijs ãt.ſ.qñ non fert̃ diffinitiua ſnĩa, ſed mandatur eum recipi in canonicũ,poterit ↄpeſcere ↄ̃dictores auctoritate huius clæ,quouſq; mandatũ Papæ plene ſortiat effectũ,ſ. quod recipiatur in canonicũ. ſed ex quo receptus eſt, q̃uis poſtea moleſtetur ſuper canonicatu,vel alijs,non poterit eos ↄpeſcere:quia ſi ↄ̃rium diceretur, iam videret̃ eius ordinarius eſſe, & talia reſcripta redarguunt̃,ſ.de reſcri.ad hæc. Sed quid ſi aliqui receperunt,& Papæ mandatũ impleuerunt,& aliq nõ? Rñdemus, ſup illos, qui mãdatũ dñi Papę ipleuerũt,nihil vltra facere poſſit,ẽt ſi moleſtent eũ, cũ in illos functus ſit officio ſuo, in alios,tñ pt̃.Item ſi illi,qui receperunt, & mandatum dñi Papæ,impleuerunt,& cum de nouo moleſtant ſuper fructib. præbendæ.vel ẽt ſuper ipſo canonicatu, non tñ pñt compeſci auctoritate huius clæ,quia non vr̃ ei commiſſum de futuro exceſ-
4 ſu,& tps datæ inſpici dẽt,ſ.de reſcri.cam te.† Illud ãt,quod dictum eſt,ꝙ non extenditur hæc iuriſdõ, niſi ↄ̃ certas perſonas, ſ.illos,qui ſunt vocandi,& quoſdam alios, nos non credimus ſic verũ:imo ſalua veriori opinione credimus,ꝙ oẽs ↄ̃dictores pñt compeſcere ẽt quoſcunq; extraneos dummodo de facto ↄ̃dicant,non de iure,quia ſnĩa lata in illos,qui de iure ↄ̃dicũt, nõ tenet cũ nullam habeat iuriſdõnem, niſi contineretur in literis, vel expreſsè,vel tacitè ſub generali clã, & poſtea coram delegato expreſſiſſet.ſ.de reſcri.paſtoralis,quia tunc ſiue iuſtè ſiue iniuſtè,teneret ſnĩa.In præſenti ãt caſu, vbi non mandat de recipiẽdo,ſed ipſemet eũ inueſtit,ſatis credimus,ꝙ poſſit ↄ̃dictores ſuæ inueſtituræ intra annũ excõicare,arg.pal.decr.q̃renti,& ſ.de re iud.ad ↄſultationẽ.[Seruaſſe.] De hoc no.ſ. de ↄſti.
5 cũ acceſſiſſent.† [Recipiat.] Et ſic excõicati recipiunt aliquem in canonicũ.ſed hæc receptio nõ tribuit ius,quia iã canonicus erat,alias ſecus,ſ.de æta.cũ bonæ, vel dic excõicatos teneri ad ea,q̃ fiunt in eorũ pĩudicium,ſ.de iudi.intelleximus. vel dic, & forte melius,ꝙ nec receptionẽ, nec inſtallationẽ facit excõicatus,nec ↄ̃dicit,quod hic dr̃.& expone,recipiant.i. donec cautionẽ faciant de recipiẽdo eũ in canonicũ,pro quo excõicati erãt, & ſi pſtita abſolutione velint appellare,non audiunt̃,niſi nouũ grauamen eis fieret,ſ.de appel.qõni.Sed obijcies, ex quo ꝑ manifeſta offenſa eſt excõicatus,non dẽt abſolui,niſi prius recipiatur, ĩ.de verb.ſign.ex parte,2.q.5.presbyter ſi. Sed dic illa ẽt in ſpiritualib.non hr̃e locũ,ut no.ſ.de do.& ↄtu.veritatis.Quid.n. ſi excõicatus eſſet,niſi ſe faceret ordinari, deberet ne promoueri,anteq̃ abſoluatur? abſit.Quicquid dicant prædicti, expreſsè dicit decr.ꝙ ante abſolutionem recipere debet, ſ.de reſcrip.capitulum.[Ad canonicatũ.] Bene mandat dñs Papa,quod huic dentur ea,q̃ pertinent ad canonicatũ, & non ad pbendã, quia licet canonici infregiſſent ſtatutũ ſuũ de certo numero, non tñ fractũ eſſet iſtud ſtatutũ quo ad pbẽdas, qa licet canonici,q habent certũ numerũ, eligant ultra illũ numerũ, præbendæ tñ diſtinctę firmæ manent,ſup.de conſti.cum M.ſupra eod.dilectus.& de hoc no.ĩ.eo. dilecto.& hic executor, de quo hic dicit,peccauit inueſtiendo eũ de pbenda:vel dic,ꝙ non peccauit inueſtiendo eũ de pbenda,quia nõ erãt ibi diſtinctę pbẽdæ,nec certus numerꝰ earũ. & ex hoc dico, qđ ſi ẽt peterent̃ literæ in aliqua eccleſia,in qua canonici ſuum ſtatutũ fregerunt eligendo vltra numerũ,ꝙ adhuc ſalua manet eius exceptio,vt pbẽda nõ aſſignet vltra numerũ,ſed nõ manet eis ſalua,quin eũ recipiant in canonicum,arg.præal.decre.cum M.& c. dilectus.

SVMMARIVM.

1 *Abſens an poſſit p aliũ inueſtiri, & quibus verbis inueſtitor vti dẽat.*
2 *Cõſanguineus an ſine mãdato abſentis poſſit eius noie recipere inueſtiturã. Et quid ſi a veniẽte recepta fuerit, et tamẽ alteri prius collata.*

CAP. XXIIII.

1 **Accedens.** [Vel alius magis. q.d.melius eſt, ꝙ inueſtitor † dicat inueſtimus te pro tali abſente,q̃ inueſtimus talem abſente parte.& põt hoc intelligi,vbi procurator habet mandatum.ff.de don.qui mihi,& ff. de acq. rer. do.ſi procurator.q̃uis lex videatur dicere, ꝙ ẽt cum mandato non tranſit dñium.ff.de acq.rer. do. res ex. Sed illud intelligi-
2 mus,qñ nõ habet ſpeciale mandatũ de aliqua re emenda.† Sed quid ſi ↄſanguineus ſine mandato noie abſentis recipiat inueſtiturã, nõ credimus abſenti acquiri pbendam. nã licet agere poſſit,vt ff.de ꝓcu.ſed hæ pſonæ, non tñ acqret d ium nec ẽt canonicatũ,q ſolo ↄſenſu eligẽtiũ, & electi acquirunt. ſed q̃rit an teneat,ſi poſtea ratũ habuerit ille cuius noie recepta eſt inueſtitura ſi prius alij eſſet collata? Sed nec hoc credimus, ꝙ eis liceat a primo facto recedere,vt no. ſ.de elec.cum inter.

SVMMARIVM.

1 *Receptio ad oſculum an faciat canonicum.*
2 *Electio facta de canonico vltra numerum valet.*
3 *Canonicatus quando vacet, vel deſinat.*
4 *Non tenet electio facta vltra numerum iuramento firmatum.*
5 *Non licet venire contra iuramentum.*

CAP. XXV.

Dilecto filio P. [Legatus.] Legato non fuit licitũ infringere priuilegium canonicorum,& iccirco non valuit,qđ factum eſt de cellerario. ſed ſi canonici feciſſent, cum ad eos ſpectaret electio, teneret electio canonicatus,& non diuiſio pbendarũ,quia priuilegiũ pro ſe datum poſſunt renunciare,ſ.de ↄſti.acceſſiſſent.vel dic,ꝙ ic circo fuit caſſata, qa ambo fuerunt electi ad vnum ius præbendæ diuidendum,ad hoc no.ſ.de ↄſti.cum M.ſup.eo.dilec. [Generalis.] Cuius ↄſenſus non præiudicat epõ, cum hoc ei ſpãliter ↄmiſſum non fuiſſet.Sed plus dico, ꝙ nedũ ꝓcuratoris, nec epi ↄſenſus prodeſſet in his,q̃ ↄ̃ ius fiunt.ff de ↄd.inſti. ſi procu-
1 rator.ff.de his,q̃ in frau.cred.ſi pr̃ filio.† [Ad oſculum.] Vehemens eſt pſumptio,arg.ĩ.de his,q̃ ſi a ma.par.ca.c.ex ore. ĩ. de priuil.cũ olim.C.de acq.poſ.l.j.C.de pa.po.ſi filiũ.20.q.1. q̃ ꝑ. Rñ.epm ignoraſſe eũ nõ fuiſſe canonicè receptũ.ff.de interro.ac.de ætate.§.vlt.Itẽ receptio ad oſculũ nõ facit canonicũ,ſed legitima electio.C.de li.cã. nõ iccirco.ff. de decur.nõ haberemus. vel dic nedũ p tacitum ↄſenſum, ſed nec expreſſum ↄ̃ tenorẽ alterius ↄcilij poſſe hr̃e ius in pbenda,ſ.eo.tuæ, & iõ ſp ↄ̃ eum dicimus non canonicã electionẽ.[Moleſtatione.] Intẽtabit ipſe vti poſ. nam eps eum vt canonicũ nõ tractabat. vel ẽt alias,eũ in poſſeſſione iuris canonicatus moleſtabat, vel ſuper hoc implorabat auxiliũ iudicis. vr̃ meliꝰ eps agebat negatoria ↄ̃ electũ,vel clericus ↄfeſſoria ↄ̃ epm. [Turonen.] ſ.e.maiorib. [Lateranen.] ĩ.de ↄceſ.pb.vel eccle.nõ vac.ca.2.& iſte cellerarius cenſeri dẽret ſecundus, quia ob hoc reſignauit, vt nepos
2 Archiepi hr̃et,vt in prin.huius dec.hr̃.† [Nõ eſt certus.] Idem eſt,& ſi certus eſſet ibi numerus pbendarũ. vel ẽt canonicorũ, vel vtriuſq;,ſ.de conſt.cum M.nam ſp eligendo canon. vltra numerũ valet electio,ſed priuilegiũ rumpit q̃tum ad certũ numerũ canonicorũ,ſed nõ rũpit,ſed durat,quo ad numerũ pbendarũ,& hoc bñ colligit ſ.eo.dilectus,& ſ.de cõſt. cum M.Rõ diuerſitatis eſt, quia cum non obſtante certo numero teneat electio quo ad canonicatũ,rũpit priuilegiũ quo ad ius canonicatus.Sed eligẽdo plures ad vnã pbẽdã vacaturã, licet ẽt nõ vacantẽ vltra numerũ nõ tenet electio, vt hic, qa eſt ↄ̃ ↄciliũ Turonen.vel Lateranen.niſi vellent nouũ ius pbendæ ſtatuere, ĩ.eo.vacante,& iõ cũ nõ teneret electio,non rũpit priuilegium. Item rõ,quare tenet electio quo ad ius canonicatus, non quo ad pbẽdã,quia ſic ſtatutũ eſt, ĩ.de ↄceſ.pb.vel eccl.non vac. c.j. & ſup.eo maioribus. ſed in canonicatu nõ ſic ſtatutũ eſt, hoc ipſo iuſtè ↄſtitutum eſt,quia cũ pbẽda maximè ↄſiſtat in rebus corporalibus,non poterat ius pbendale fieri, niſi poſſeſſiones alicuius eccleſiæ diuiderẽtur,& hoc eſſet malũ,ꝙ vna præbenda eſſet pinguis,& alia pauper.ſ.de ↄſti.cũ M.nõ tamẽ dicimus malũ,ſi de omnib.præbẽdis, vel de vna pinguiori alijs vellent vnã nouã facere,qđ poſsẽt.ĩ.e.vacãte.ius aũt canonicatus,qđ incorporale,vel indiuiſibile eſt,multi poſſunt ſine aliorũ dãno habere & ideo aliud fuit ſtatutũ in iure canonicatus,& aliud in prębẽdali. Melius dr̃,ꝙ hoc non facit vim, quin plures poſſint eligere vno ſolo iure vacãte, ſi hoc intẽderẽt, & exprimerent. ſed hic nõ exprimebãt,nec hoc pſumentur intẽdere,niſi expri-
3 mãt.nec eſt ↄ̃.ſ.de ↄſti.cũ M.qa ibi expreſſerunt.† [Deſinit.] & ideo licet in aliqua eccleſia, vbi eſt certus numerus canonicorũ,ſint plures canonici,& vnus moriatur,nõ valerẽt lr̃æ,ſi impetrent̃ ſup canonicatu illius alicui ↄferẽdo,quaſi vacẽt, qa nõ vacat,imò deſijt,vt hic dicit. ſecus autẽ ſi ibi eſſet certus canonicorũ numerus,qa tunc non deſinit,ſed vacat.[Illud] i.ad prębendã vacantẽ.ſed ad ius canonicatus vna ſola prębenda vacante poſſunt plures eligi.ſ.de conſti.cũ M.ĩ.eo.c.ꝓxi.ſecus alias, vt ibi notat.melius dr̃,ꝙ ñ poſſunt ad vnũ ius canonicatus duo eligi,ſ.ꝙ duo canonici ſint electi,& habeant tm̃ vnam vocẽ in electionib.& in alijs,& ꝙ in omnibus fungantur ambo tm̃ vice vnius.Sed bene poſſent fieri duo canonici, q haberẽt voces, licet vna tm̃,vel nulla pbẽda vacaret. Itẽ no.ꝙ licet poſſint plures canonicos facere vna tm̃ pbẽda vacãte nõ tñ poſſunt canonicatus ius dare ad vacaturã. ĩ.de cõceſſio. pbendę.nulla.nã canonicatus miniſteriũ eſt. [Spectat.] cũ ↄſenſu tñ eorũ.quorũ intereſt.[Augmẽtare.] ordinãdo,ꝙ vbi ſunt 10. pbendę, ſint.15.
4 [Statutũ.] † No.ꝙ ſi in aliqua eccleſia eſt certus numerus canonicorũ iurõ firmatus,& aliquis eligatur ſup numerũ, nõ tenet electio.& idẽ ſi numerus ſit cõfirmatus auctoritate Papæ cum clauſula,& ſi quid factũ ſit ↄ̃,nõ valet:alias.n.ſecus,vt hic, & ſ. c.pro illorũ.ſ.de cõſti.cũ acceſſiſſent,& ca.cũ M. ſecus alias, ſi qs iuraſſet non vẽdere librũ,& poſtea vẽderet,teneret vẽditio. ſed ↄ̃ vr̃ ſ.de iureiur.c.intellecto.Sed hic loquit̃ de alienatione licita:alienatio.n.libri nõ eſt a principio interdicta.ibi loquitur de alienatione illicita ẽt ſine iuramẽto:dicũt.n. ſpãle in ſpũalibus,vt nõ valeat,quod in eis fit ↄ̃ iurm̃.alij dicũt,ꝙ ẽt receptio in canonicũ ↄ̃ iuramẽtũ tenet.& hęc eſt allegatio.Si aũt ad prębẽdã electus eſſet vacaturã,vel ẽt plures ad vnã diuidẽdã eſsẽt
5 electi,caſſanda electio eſſet,vt ſ.e.tuæ.† [quicquam] hoc certũ eſt,ꝙ contra iurm̃ venire non poſſunt,ſi eſt bonũ eccleſię,immo & ſi eſſet temerariũ non liceret venire ↄ̃ ſine ſuperioris auctoritate,vt no.ſ.de elect.venerabilẽ.nulla alia rõ vr̃,quare canonici nõ poſſunt venire ↄ̃ priuilegiũ ſibi ↄceſſum,qñ eſt ibi pſens clauſula,ſicut qñ nõ eſt ibi clauſula,ſ.de ↄſtit.cũ ac. C. de le.& cõſti.quod fauore,in fin.niſi qa hoc ſtatuere voluit de nouo in fauorẽ eccleſiarũ ad cõſtantiã inconſtantiã eligentiũ. & põt dici,qa quod hic dicit̃ locũ hẽt in omnib.priuilegijs,& cõfirmationib.cõceſsis eccleſijs, vbi pſens clauſula continet̃. hæc clauſula hic facit ꝙ canonici ſuo facto ↄ̃rio nõ poſſunt rũpere priuilegiũ,vt hic apparet.& dicũt quidã,ꝙ hoc decretũ põt apponere nõ ſolũ Papa,ſed ẽt quilibet alius iudex ẽt delegatus de his,q̃ ad ſuã iuriſdõnem ptinent,7.q.1.qa frater.C.de iu.properandũ.§. ſi autẽ. i. ò ẽ priuatus quilibet põt interponere hoc decretũ.ff.de leg.3.l.q̃ſitũ.Sed ſciẽdũ eſt,ꝙ hoc decretũ maiores vires hẽt,qñ cũ cauſæ cognitione fit,vt no.ĩ.q mat.accuſ. poſ.cũ in tua.[vnde] ſnĩa Papæ.[Silentiũm] hic apparet,ꝙ non fuit actũ vti poſ.in quo cõdẽnatus non fuiſſet niſi ad ceſſandũ ab iniquitate,& ad intereſſe.ff. vti poſ.ſi duo.§.ſi.ſed fuit actum cõfeſſoria,vel officio iudicis implorando ſꝫm tenorẽ legis, C. de inge.manu. diffamari. & ſꝫm hunc modũ agẽdi bene habet locũ hęc ſnĩa.ſed expone ad reſtõnem eorũ, q̃ rõne directæ inſtitutionis tenebat,i. ad dimiſſionẽ poſſeſſionis præbendæ, & aliorũ iuriũ ad præbendã pertinentiũ, & hoc bene poterit petere eps,ad cuius collationem pertinebat collatio prębendarũ:ꝙ imponeretur ei ſilentium vt ſtatim ſequitur.alias autẽ ad reſtitutionẽ ſibi faciendã ꝓprio ſumpto vocabulo agere nõ poſſet eps,& ea ſibi reſtituẽda ñ eſſet pbẽda.ſed ſi noie pbẽdę egiſſet, qđ põt bñ,ĩ de ſucc.ab inteſta.c.ſi.ẽt tũc ꝓprie ſumit̃ verbum.

SVMMARIVM.

Pręberda vna an & quando diuidi poſſit, & duob.dari.

CAP. XXVI.

Vacante. Duas] præbẽdas.[Integrare] quia ſi impliciter eligunt eos in canonicos non expreſſe ad vnam præbendã, vel ad aliã.ſi n. elegiſſet eos expreſſe ad vnã præbendam diuidendam,non valeret electio.ſi.ſ.e.proxi. vel dic, licet nõ valuit talis electio de rigore iuris, vt ſ.eo.ca. tuæ.de æquitate tamẽ dẽt eis prouidere.ſ.e.inter cætera. vel poter dicere,ꝙ bene fuit intẽtio eligẽtis, ꝙ duæ præbendæ ex vna fierẽt,& hoc nõ ſufficit, niſi præhibita prouentuũ ratione,ita ꝙ cõgrue inde fieri poſſint.& in hoc caſu ſ.qñ vna prębẽda inſufficiẽs eſt diuiſa,& duob.data,põt dici,ꝙ ſic diuiſam prębendã vterq; poſſidebit,ſed q̃ cito poterit, ſiue per vacationem,ſiue alio mõ tenebitur integrare præbendam. Vel dic melius, ꝙ bene potuit eps diuidere vna prębendã, infra de excel.pręlat.ſicut vnire,& ſic hic bene tenuit diuiſio:& ideo ambo remanent legitime.canonici.ſed qa referebatur Papę, quod licet epiſcopus cũ capitulo potuerit diuidere, non tamẽ bene fecerat quia nimis paruę erant & alias inęquales, quod eſſe non debet.ſ.de conſti. cũ omnes, & ideo Papa mandauit de hoc inquiri. nam mãdauit prębẽdas integrari,ſi ſic eſſet verum, & alijs ęqparari.

SVMMARIVM.

1 *Tenetur ſucceſſor de honeſtate prædeceſſoris factum exequi.*
2 *Canonicatus & præben.iura connexa ſunt.*
3 *Poteſt collator aſſiſtere ei cui contulit.*
4 *Electio perfecta non dicitur, quouſque ſit confirmata.*
5 *Crimine ſtellionatus tenetur collator beneficij, qui ſine cauſa voluit implere mandatum Papæ in præiudicium impetrantis literas.*

CAP. XXVII.

Dilectus filius G. [Miſiſſemus.] Not.ꝙ ſi hi canonici non obedierũt ſimplici mandato,poſtea tenẽtur ei prouidere de communibus reditibus,& hoc eſt in pęnã illorum canonicorum,qui cũ nullã excuſationẽ haberent, mandato Papę contempſerunt obedire. ſ.de reſcri.ſi qñ.& c.cũ adeo.& hęc eſt cõuenientior pęna,quę eis imponi poſſet,cũ in hoc deliquerũt.ſ.de tẽpo.ord. literas. ſed aliã imponere poſſet,quia in re, ſiue in præbenda nullũ ius hẽt, quod ex eo apparet, qa collatio de ipſo facta tenet,vt hic in ſi.& no.ſ.de reſcri.capitulũ.& ad hoc facit ſ.de reſcri conſtitutus.ar.ↄ̃.ſ. de reſcrip.lr̃as.vbi dr̃,ꝙ ſucceſſor dando executorias lr̃as illi clerico, ꝓ quo prædeceſſor dixerat monitorias,nõ
1 factũ ſuum,ſed prædeceſſoris exequi vr̃.† Sol.verè factum prædeceſſoris exequitur, qa prædeceſſor monitorias concedendo incępit, & de honeſtate ſucceſſor factũ prędeceſſoris exequi tenetur,niſi aliqua iuſta cã ↄ̃faciat.63.diſt.Adrianus.ſed tamẽ ex hoc nõ ſequitur,ꝙ habeat ius in re.[ſufficiens] nec aliud legitimum ſibi obſtat.[Recipiatis] iſte.n.nõdum receptus erat in canonicũ,& ideo nõ datur ſibi prębenda vacãs:ſed tenet collatio alij facta de illa,vt hic.& ſecus eſſet, ſi receptus eſſet in canonicũ auctoritate literarum Papę,quia tunc credimus, ꝙ haberet actionem ad prębendã poſtea vacantẽ petendã, ſi alius eũ non pręcederet,arg.ſupra eo.relatũ,dilectus,infra de cõſt.cũ ſuper. ſupra de cõſti.cũ M.nam licet non habeat ius in præbenda, niſi ſibi aſſignetur,vt in præal.decre.dilectus:tamẽ ille,ad quẽ pertinet collatio præbendarũ,nõ hẽt tunc poteſtatẽ cõferendi eam niſi canonico,qa iam receptus eſt canonice,ſeruata diſtin. quã no.ſupra de ma.& obe.ſtatuimus.aget ergo cũ eo,ad quẽ pertinet, vt ſibi eã aſſignet,ſi nõdũ cõtulit eam alteri.alioquin eget cũ ſuperiore, vt eam ſibi aſſignet, & poſtea aget ↄ̃ detentorem præbẽdæ. Alij tamẽ dicũt,ꝙ ſine alia aſſignatione aget ↄ̃ deten-
2 torẽ præbende,ar.ſupra eo.inter cętera.† Poteſt.n.dici,ꝙ quilibet receptus in canonicũ ius hẽt in pręben.quę ſibi ſuo ordine cõferenda eſt,cũ connexa ſint iura canonicatus,& pręben.licet aliqñ differantur collationes prębendarũ,ſ.eo.cum dilectus.& ſic apparet,quod malè faciũt iudices,q deputati ſunt executores pluribus receptis in canonicos,qa quilibet executor excommunicat illũ,ad quẽ pertinet collatio primę pbendę quę vacabit,niſi eam conferat illi,cuius executor eſt.nã ſolius primi executio iuſta eſt, quia ex quo ad primi mandatũ eam aſſignauit, ſine dolo deſijt eam poſſe alijs aſſignare. vnde ſi de cętero alij executores ei pręcipiãt,ꝙ alijs cõferat,& ſi pp hoc eũ excõmunicent,malefaciũt,niſi forte cũ ↄ̃ria mãdata reciperet,malitioſè & manifeſtè iniuſtũ mãdatũ impleret, & iuſtũ poſtponeret, ſ.de reſcrip.cũ cõtingat.Itẽ vr̃,ꝙ huic recepto in canonicũ cõtra eũ,q eũ ↄtulit alteri,nõ hẽt actionẽ,niſi forte de dolo, vel in
3 factũ ad expẽſas,ff.de dol.l.j.† Sed tamẽ bene dicimus,ꝙ collator põt aſſiſtere ei,cui cõtulit,in cauſa, ſicut vẽditor emptori, a quo res vẽdita vendicatur,qa põt ſua intereſſe,ſi euinceret̃ ab eo prębenda,quia tenet̃ ſibi in conſimili ꝓuideri,ſ.eo.inter cętera:ſecus autẽ in electoribus,qa illi bene poſſunt ſuam electionẽ defendere,& ꝓſequi,ſ.de elect.ſup eo, & c. dudũ Romana,
4 vbi no.† Et eſt ratio diuerſitatis,qa nõ dr̃ electio perfecta,quouſq; ſit confirmata.& ideo electores electionẽ defendũt, & proſequũtur,quouſq; fuerit ↄfirmata.ſed poſt ↄfirmationẽ,ſi ageretur cũ electo, non vocarent̃ canonici,nec etiã ad defenſionẽ admitterent̃,quia functi ſunt officio ſuo. & idẽ dicimus in eo, q cõtulit beneficiũ,& in ↄfirmatore,ſ.ꝙ nõ cõpetit contra eos actio.[aſſignari prouentus] vel dic, ꝙ nec per monitorias,nec præceptorias literas obtineret iſte clericus, quod hic dr̃, niſi in literis eis directis cõtentũ fuiſſet.alioquin damus tali in mandatis,vt vos ad id cõpellat.Sed ar.ↄ̃,ſ. de reſcrip. capitulũ.dicunt quidã,ꝙ conditione ex hac decr.pt̃ quilibet pro quo ſcribũtur monitorię,agere, & conſequẽter quod in hac decr. cõtinetur. ſed certè hoc non placet nobis, quia iã fruſtra eccleſia daret executores, & licet qñq; Papa det monitorias,nõ tñ dat executorias.

Universidad de Deusto Biblioteca

5 rias. † Alij autē dicūt, ꝙ collator beneficij, qui sine causa noluit im̄plere mandatū Papæ in præiudiciū impetrātis līas, peccauit in eū. & ideo tenet crimine stellionatus, & hanc accusationem criminalē, vel denunciationē ciuilem prosequitur impetrans. sed caueat sibi impetrās, ꝙ non obtinebit impetrās literas nec in accusatione, nec in denunciatione, nisi ꝓbauerit eū malitiosè non obedisse, quod est difficile, cū multas possit habere excusationes. Hic autē manifestè apparuit Papæ de malitijs capituli, si sine causa aliū receperūt postposito mādato Papæ. & dicūt quidam, quod hic dicit tm̄ locum habere, qn̄ præceptoriæ literę impetrantur, arg. supra de rescrip. capitulū. nā nemo astringit ex consiglio. 14. q. 1. quod dēt. ff. man. l. j. & eodē mō nō debet astringi monitione. sed & alij ꝯdicunt, s. ꝙ etiā monitioni Papæ obediendū est, quæ est pura, & maximè quia non est sine mādato. lex aūt, & c. loquunt in consiglio, qđ dat tm̄ in fauorē eius, cui consulit. alij tamen dicunt nihil hic fieri de necessitate iuris, sed de gratia. [prębendali] dic, vt no. s̄ eod. inter cætera.

SVMMARIVM.

1 *Sola receptio in aliam ecclesiam sine consensu sufficit ad hoc: vt quis prima sit priuatus.*
2 *Nunquid si ex dispensatione longo tempore differtur ordinatio episcopi, interim vacent beneficia.*
3 *Potestis, ad quem pertinet collatio, sine alia priuatione, & alio possidente conferre beneficium sic ab alio possessum.*
4 *Possessor quilibet in possessione sua tueri debet.*
5 *An plures dignitates in vna ecclesia possit quis habere.*
6 *Personatus, & dignitas an idem sint, & quid sit dignitas, in nume. 7.*

CAP. XXVIII.

De multa. [In Lateran.] s̄. eo qm̄ nonnulli. [curam animarum] hic largè sumitur cura animarum, siue in foro penitentiali habeat curā, siue alias, s̄. de elec. dudum Romana & non est vis siue rōne ecclesiæ habeat curā animarum, siue in villa, sed illius villę ecclesia est alterius, sicut apparet in decre. præal. dudum Roma. vbi non dr̄, ꝙ archidiaconus in archidiac. habuerit aliquā ecclesiam, sed ius archidiaconale tm̄; & sic est in diœce. Pictauien. vbi sunt archipresbyteri, qui nūquā hēnt aliquā ecclesiam spālem, cui præsint: sed hēnt iurisdōnē spiritualē sup multa loca. Itē nō est vis, siue sit ecclesia baptismalis, siue capella tm̄, dūmodo curā habeat aliquorū parochianorū. Itē nō est vis, siue habeat parochianos de facto, siue nō, dūmō parochiā hēat, in qua parochiale ius hēat.
1 †[Recepit] no. solā receptionē in aliā ecclīā sine ꝯsensu sufficere ad hoc, ꝙ prima sit priuatus. sed vr̄, ꝙ necessariū est ēt, ꝙ possessionē hēat scdæ, vel p eū stet, quominus hēat, ar. 21. q. 2. si qs iā, & no. s̄. de elect. cū in cunctis, & 42. dist. si qui episcopi, & c. seq. sed hoc nō credūt alij, cū p ꝯsensum ꝯtū sit matrimoniū, ar. s̄. de trāsla. episco. inter corporalia, vel aliud ius ei acquisitū administrādi, supra de elect. cū in cunctis. & hoc intelligūt quidā verū, nisi adhuc ꝯ eū excipi possit, puta quia electus sit in archidiaconū, vel archipresbyterū & nōdū hēat eūdē, ordinē quē dignitas reqrit. tūc ēt si trāsferat corpore, cū ꝯ eū excipi possit, quousq; trāseat tēpus intra quod debeat ordinari, non credūt posse conferri prima beneficia, argu. eius, quod dr̄ in epo, s̄. de elect. cū in cunctis. Melius credimus, ꝙ statim vacat postq̄ hēt beneficium habēs curam animarum priori simile, nullo tēpore prætextu ordinationis expectato, nec est simile de epo, quia electus & confirmatus in epm̄ non est eps, nisi sit consecratus in epm̄. sed archidiaconus, quā cito est confirmatus, est verus archi. & oīa, q̄ pertinēt ad dignitatem, facere potest. nec potest de cætero excipi ꝯ eū, ꝙ non fiat archidiaconus, licet possit excipi, ꝙ nō ordinet qa est criminosus, sicut ꝯ quēlibet ēt non
2 archid. excipiet. ar. s̄. de ap. ꝯstitutus. † Sec qđ si ex dispensatione longo tempore differt ordinatio epi, nunquid interim vacabūt beneficia? Responsio. imò vacabūt, & tanq̄ vacātia alijs conferent qa dispensatio est restringenda, vt non extendat ad retentionē bñficiorū, argu. s̄. de consang. & affin. qa dilectio. Si aūt per infirmitatem, uel alio legitimo modo impediat eius ordinatio, non credimus ei currere tempus. ar. j. de concel. prę ben. uel eccl. non uac. qa diuersitatē. Item q̄diu litigat, non ꝯferent eius beneficia, si non est adeptus possessionem scdæ. sed si habet possessionem, licet de ea litiget, uī ꝙ statim possunt eius beneficia ꝯferri. 21. q. 1. si qs iā, s̄. de elect. cū in cunctis. Nec ualet, si dicis, ꝙ ex quo postea per sniām apparet secundā ꝓuisionē non tenere, non dēt tollere primā qa in culpa fuit acceptando rem litigiosam, uel qa de hoc non bene disquisiuit, de hoc no. s̄. de rescri. in nostra. Quidā etiā dicunt, uel credūt, ꝙ sit necesse ut habeat administrationē maioris partis reū secūdæ ecclesię, arg. s̄. de resti. spol. c. fi. Sed illud no. ꝙ benefi. ei primus prelatus, si dū litigatur, cōmendat ei primā ecclesiā, & est iusta causa cōmendationis. j. de accusa. si ꝯsti. [cōtendit] ꝯtendendo de iure suo. si non habet dispensationem. & intelligimus, si ꝯsiterit vsq; ad lit. contest. arg. ff. rem ra. hab. amplius, ff. de in ius voc. q̄uis. hoc satis innuitur ex verbo hic posito, spolietur, s. p sniam. & sic vr̄, ꝙ necesse est ad hoc, ꝙ locum habeat hæc decr. ꝙ ꝯtenderit in iudicio, & ꝙ ipso iure sit priuatus. vel dic, ꝙ ex sola retentione sit priuandus, et si qn̄ incipit cōueniri, velit dimittere, cum satis manifesta cā priuationis appareat. s. quia canoni non obediuit. item quia iniuriū cōmittit in eccl. prioris ecclesiæ, qua priuatus est, s̄. e. cū iam dudum, s̄. de ele. dudum Romana. Sed quid si secundā inuasit propria auctoritate? arg. ꝙ ipso iure vr̄ primam renunciasse. 21. q. 2. si quis iam. Alij tm̄ ꝯdicunt, qn̄ ꝓpria auctoritate inuasit. sed si nō propria auctoritate inuasisset, sed auctoritate superioris ꝯfirmatus esset, tūc quatenus alias nulla esset electio, vel esset talis, quæ ordinari nō posset ad secundā ecclesiā, tn̄ ipso iure renunciasse vr̄ priori, quia ad hoc, ꝙ renunciasse videat, sufficit, ꝙ auctoritatē uel tuitionē prætoris habeat, ar. ff. quod cū fal. tu. l. j. §. fi. ar. s̄. de transla. epi. c. quāto. Quid ergo dices ēt in casibus qui hodie accidunt in regno, vt licet interdictum sit regnum, & oīb. capitulis sit generaliter interdictū eligere. multi eliguntur. & aliqui ꝯfirmantur per Metropolitanū, & administrant, nunquid ipso iure de ꝯsecrandis epis vacent taliter ꝯfirmatorum beneficia? arg. ꝙ sic. ff. de dona. inter vi. & vxo. l. 3. §. videamus. in Auth. de rest. & ea, q̄ pa. §. fi. & facit j. de excel. prælat. tanta. & de transla. quanto.
3 †[Conferat] not. ꝙ is, ad quem pertinet collatio, sine alia priuatione & alio possidēte ꝯferre pt̄ beneficiū sic ab alio possessum. & est hoc spāle beneficiū ꝯcessum à iure in hoc casu. nam generaliter ꝯtrium obtinet. arg. pro eis, j. de ꝯcess. præb. vel eccl. non vac. cum nostris. sed ēt in hoc casu possessionē beneficij nō dabit, quādiu primus de facto possidet, cū nec rem suā liceat propria auctoritate occupare, j. de ꝯcess. præb. quia di. C. vnde vi. si quis in tantam. nisi esset idem ꝯferens, & iudex: sed aget ille cui mandatum est, cum superiore, vt sibi habenti ius det possessionem vocato illo, qui detinebat. & procedet in hoc facto sine solennitate iuris, cū translatio eius ad aliā ecclīā nō posset esse nisi notoria, s̄. de translatio. epi, q̄ cito. uel dic, ꝙ nec citatio necessaria est. Nos quantum ad hoc, ꝙ spāle sit in hoc casu, ꝙ qs possit dare ecclesiam, vel aliam rem, q̄ alius tenet, & in qua ius hēt nō credimus eos verū dicere, quia nō est speciale, imò generaliter verū est. & sic credimus, ꝙ ecclesiam, & alias oēs res nostras, vel ad nostram collationē, vel ad ius pertinentes possimus vēdere & donare, & quocūq; alio titulo ius, quod in eis habemus, in alios trāsferre. C. de hære. vel act. vendita, per totū, ff. de ꝯh. emp. qui tabernam, & si no. j. de ꝯcess. præb. cum nostris. Sed his fortiter est ꝯ s̄. de cā pos. cū ecclīa, ubi dr̄, ꝙ nō valet electio facta a canonicis ad quos pertinebat de iure, cōtemptis his, qui possidebant. ergo eadem rōne non valet donatio, vel vēditio, vel collatio alicuius rei, q̄ alius possidet, q̄uis collator ius cōfe-
4 rendi habeat in ea. † Sol. illa decr. ꝯcordat nostræ opinioni. nam veritas est hæc, ꝙ quilibet possessor tuendus est in possessione sua, & ratione possessionis colligit fructus, s̄. de insti. cum venissent, j. de iure pat. ex literis. consuluit. & ex hoc est, ꝙ ille, qui est in possessione eligendi, tuendus est in possessione hac, & in colligendo fructum, ac eius fructus est eligere facto. vnde ille, qui est in possessione iuris eligendi, quādiu est in possessione, de iure est ꝙ eligat, & si alius elegerit, ad quem nō pertinet accipere fructum, qualis est proprietarius & ille, ad quē pertinet potestas eligendi, non valebit electio eius & sic loquitur decr. præal. cū ecclīa. sed dare alij ius eligendi non est fructus possessionis, & ideo non pertinet ad possessionem iuris eligendi aliud alij donare, nec impedit illum, ad quē pertinet, quominus alij ꝯferat. Et eodem mō dicimus in possessore ecclīæ, s. ꝙ tuendus est in possessione eius, & colligendis redditib. eius: sed nō pt̄ impedire. quin ille ad quem pertinet ius ꝯferēdi eam, alij ꝯferat ipsam. [Sex menses] computandos a die, quo sciuerit eum recepisse secunda, j. de ꝯcess. præb. quia di. Itē cōputandi sunt isti sex menses a die, quo sciuerunt ecclesiam vacare per receptionē secundæ. & hoc ideo dico quia licet receperit secundam, nō pōt hr̄e possessionem eius, uel de iure, quia dicit aduersarius, ꝙ de iure eam hr̄e non dēt, siue de facto, quia non permittit intrare possessionem, non currit collatori tps. 21. q. 2. si quis iam 92 dist. si qui epi, & verba cum effectu accipienda sunt, ff. quod quisque iur. in al. sta. l. j. sed si possessionem hr̄et, licet litem haberet de ea tunc forte deberet eam conferre, & currit ei tēpus a die, quo recepit secundam, & etiam si feratur sniā ꝯ eum, qui impugnat recipientem secundam ecclesiam. sed non possidentem, appellet tempus incipit currere collatori ab eodem die, quo finita est causa appellatio. imò plus est, ꝙ si non prosequatur appellationem, tn̄ non cōputatur tēpus nisi a die, quo lata manet snīa, nec est ꝯ, ff. ex qui cau. infa. irrogatur, furti. hoc enim ideo est, quia ante nō potuit scire vacationem ecclesiæ. cum adhuc posset prosequi applōnem, licet non fuerit prosecutus. [cogatur] ille, qui negligēs est in collatione prioris benefi. j. [hoc idem] hic vult dicere, ꝙ sicut statutū est in beneficijs habētib. curam anima-

aīarum, ꝙ ipso iure vacant recepto secundo simili, & alijs licitè
5 ꝯferri pñt. † Idē statuimus in personalib. aduersarū ecclesiarū habentib. coram aīarum. si āt non habent corā aīarum, licet sine dispensatione teneri non possint: credimus tn̄ posse per epos dispensari. ar. ꝯ. s̄. de ele. dudum Romana. Sed rn̄demus, ꝙ ibi nō dicit non posse dispensari, sed peccare eum, qui sine dispensatione tenet, quod verum est. s̄. e. ad hoc. vel ibi loquit allegando. & huic nostro intellectui satis ꝯcordat, qđ sequit, ꝙ addit, ꝙ in vna ecclesia nō pñt hr̄e plures dignitates: supple, ēt nō habentes curam aīarum, & sic aliqua erit adiectio. nām tunc, vt quidā dicunt, idem erit, quod in plurib. beneficijs habentib. curam aīarum. hoc tn̄ hic non vr̄ dicere, vnde alij dicunt, ꝙ in eis
6 idem erit, sicut si personatus in diuersis ecclesijs hr̄et. † [Personatus] ferè semꝑ & pro eodē sumitur personatus, & dignitas. ferè, ideo dixi, quia personę ecclesiarum dicuntur in Anglia, quę præsunt ecclesijs, qui alibi dicuntur curati. s̄. de ap. personas, & tn̄ in dignitate dicuntur ꝯstituti. Similiter abbates, epi, & alij superiores dicuntur esse in dignitate & non personæ. & intelligimus dignitates, vel personatus s̄m instōnem, vel s̄m ꝯsuetudinem ecclesiæ. nam posse esse, ꝙ aliquis in vna ecclesia exercet officium archi. cognoscēdo de causis clericorum: & sic de alijs officijs, vel dignitatib. dicimus. non tn̄ puto eum cadere in hāc constōnem, nisi vocetur hoc noīe, vel alio, quod in dignitatem sonat. sed si vocetur aliquo noīe dignitatis, vel ꝙ pro persona in dignita ꝯstituta reputetur, licet nullum ministerium dignitatis faceret reputo eum hac ꝯstōne teneri, sicut est Parmæ, vbi quasi nullum officium archidiaconi facit archidiaconus, & tn̄ illa dignitas reputatur. Si āt ministeria faceret alicuius dignitatis, & tn̄ non reputetur dignitas, non cadit in hanc ꝯstōnem, sicut sunt præpositi Turonen. & Carnoteñ. nunq̄ āt reputamus aliquem ad hanc ꝯstitutionē teneri, nisi perpetuā habeat digni-
7 tatem. j. de statu mo. c. 2. §. j. † Item dignitatē vocamus. dummodo pro dignitate habeatur in ecclesia, ubi est, & ēt si habeat administrationem tpalium perpetuā, ar. 88. di. volumus & quatuor capitis seq. licet inter dignitates ecclesiasticas hæc non cōnumeretur, s. vbi agitur de off. archi. & de alijs officijs. ministri āt qui sine vlla penitus iurisdōne officium aliquod habēt, sicut syndici, procuratores, & sacristæ, qui pulsant cāpanas, & hmōi, non dicuntur esse in dignitate, etiam si sint perpetui, si autem haberent aliquam iurisdictionem, secus. ff. de procu. Cęs. l. j.

SVMMARIVM.

1 *Ad archiepiscopale, siue prouinciale concilium qui sint vocandi, & qui ad episcopale, in nu. 2.*
3 *Capla cathedralium ecclesiarum qn̄ vocāda sint ad cōciliū prouinciale.*
4 *Quando tractatur accusatio episcopi, necessarii sunt 12. episcopi, & vide in nu. 5. & 6.*
7 *In concilio tenent omnes de singulis querelis rn̄dere, ac si citati essent.*
8 *Concilium fit tantum causa corrigendorum morum.*

CAP. XXIX.

1 Graue. [Conci.] † Ad hoc ꝯcilium de necessitate vocandi sunt epi, & non alij, argu. 18. di. qm̄ quidē, & c. epo, & c. placuit, & c. si eps Metropolitan. & c. pp. & hoc de ar-
2 chiepali, siue prouinciali cōcilio. † Ad epale āt ꝯcilium vocandi sunt abbates, sacerdotes, & oēm clerū ciuitatis & diœce. cōuocare dēt eps. 18. di. decernimus. Sunt āt epi sic congregati in cōcilio prouinciali loco ordinarij in oīb. causis, quę vertuntur inter epos, & clericos. 2. q. 6. placuit, si eps actu. 11. q. 3. si eps forte, & quatuor capitulis seq. imò plus dicimus, ꝙ ijdem epi sine cōcilio sunt ut iudices ordinari in oīb. causis clericorum, quæ ad
3 ꝯcilium referuntur. 6. q. 3. scitote. 18. di. c. 1. & 2 † Capitula aūt cathedralium ecclesiarum tunc sunt vocanda ad ꝯcilium prouinciale, cū de eorū factis agitur. j. de his, quæ fi. a præla. sine cōsensu ca. c. fi. alias non nisi de honestate, uel pp ꝯcilium. 64. dis. obedientibus. causæ āt archieporum ad Papā sunt referendæ, vt hic. Alij tn̄ dicunt, ꝙ epi in ꝯcilio non sunt iudices, sed assessores. sed siue sint assessores, siue iudices, non valet, qđ fit eis non vocatis. 15. q. 7. eps nullus. 63. dist. epi. sicut nec valet snīa absente aduocato fisci. ff. de iure fisc. si fiscus, ar. C. de sen. & interloc.
4 cū snīa. † Item ꝯcilium sic ꝯgregatum audire pōt accusationem criminalē epi, sed determinare non. 3. q. 8. c. 1. & q. 6. quam uis, & c. dudum. & qn̄ tractatur accusatio epi ēt in ipso tractatu necessarij sunt 12. epi, vt in præal. c. 3. q. 8. c. 1. nec in his 12. cōputatur archiepiscopus. 15. q. 7. Fęlix. & si hr̄et suspectos aliquos episcopos loco suspectorum, Metro. & accusatus alios eligent, de ꝯsensu tn̄ alterius partis, & de ea prouincia, si possit, vel de vicina. ar. 2. q. 7. placuit. 65. dist. pla. Et credimus, ꝙ sint alij 12. necessarij episcopi in processu, scilicet in lit. cont. & forte in auditione allegationum, in receptione autem testium non videntur
5 necessari. † Item vr̄, ꝙ hic numerus sit necessarius non solum in criminali accusatione episcopi, sed ēt si ciuiliter agitur de crimine, quod fatemur, si excipiat de crimine, vt remoueatur ab eparu. 23. dist. illud. 34. dist. quorundā. nam post amotionē talem, vel repulsionē remanet ita infamis, ꝙ ineligibilis fit, vt supra de elect. super. Itē idē dicimus de inquisitione sacerdotū, diaconorū, vel subdiaconorū, & vbicunq; pro crimine agitur siue criminaliter, siue ciuiliter, dūmō depositionis ab ordine, vel officio snīa ferri dēat, sic loquuntur c. 15. q. 7. per totū. 3. q. 6. accusatus. secus, si pro cōtumacia eps excōmunicaretur, vel suspenderet ab archiepo solo, quod licet. Itē secus, si agatur de crimine nō ad depositionē ab officio, vel ordine, sed amotionē ab ecclesia, quia tunc solus eps cū clericis suis pōt procedere, & sic loquuntur capitula, 13. dist. si quis abbas. 16. q. 7. inuentū. j. de his, quæ fi. à prela. sine consensu. ca. noui. 86. dist. si quis. itē secus ēt, si suum interesse prosequatur agendo de crimine, pu-
6 ta agendo furti. † Itē no. ꝙ ꝯciliū prouinciale facit archieps sine primate, & primas sine archiepo, ut bene colligitur 18. di. c. 1. Itē dicunt quidam hūc numerum esse necessarium, ēt si ex delegatione procedatur, arg. 3. q. 6. hæc quippe. sed hoc non credimus de necessitate, licet sit honestū pro excellentia causæ, qđ ita sit: & in illo c. hæc quippe, Papa mandauit hoc ex spāli cā pp scan-
7 dalum regis. † Item not. ꝙ in ꝯcilio oēs rn̄dere tenentur de singulis querelis, ac si citati essent. 13. dist. pp. qm̄ in criminali nō deberēt ad hoc rn̄dere, nisi citati sint, & nisi expressa sint crimina, super quib. accusantur. 5. q. 2. c. vlt. Quia āt dictū est, ꝙ de ciuilib. qōnib. tenentur rn̄dere in ꝯcilio, intelligunt quidā de concilio prouinciali, uel episcopali: sed in generali ꝯcilio dicūt cuilibet competere ius reuocandi domum. Sed ar. ꝯ eos, 2. q. 7. Simmachus. credimus tn̄, ꝙ si particulare, vel generale ꝯcilium pro aliquib. specialib. negotijs in uocatione nominatis vocaretur, ꝙ in alijs & ciuilib. & in criminalib. causis haberēt ius reuocan-
8 di domum. † [Inquisitio] licet quidam dicant ꝯ. hęc inquisitio pōt fieri sine præcedente fama per c. 18. dis. sanè, qm̄ quidem. & hoc eadem rōne, quia non agitur hic ad imponendam pœnam de crimine. Item non agitur spāliter de crimine, sed vt rōnem reddat de talento sibi commisso, qūo illud administret, ad qđ quilibet minister tenetur. item ꝯcilium fit ob hoc maximè. s. ad correctionē morū. 17. dis. qm̄ quidem. [ꝯcilium] ar. ꝯ. s̄. de elec. cum in cunctis § pe. & vltimo. Sol. illud in dignitatibus, sed hic in beneficijs. Itē hæc pęna non infligitur nisi post secundā monitionem, & post peccatum iteratum. illa in primo peccato, & sine monitione. Item hæc pęna pt̄ sustineri, & illa, quia licet superior prouiderit ecclesiæ pp delictū eligentiū illa vice, qui malum elegerunt, nihillominus & per ꝯcilium hæc pœna infertur vel impetratur, vt de cætero per alium ꝯferantur beneficia. [suspensionis] s. archiepiscopi, vel omnium supradictorum. nam licet concilium prouinciale habeat potestatem suspendendi, non tamen habet absoluendi.

SVMMARIVM.

1 *Non cogitur quis residere in ecclesia annexa præbendæ.*
2 *Non residens in ecclesia, in qua habet curam animarum, ipso iure est ea priuatus.*

CAP. XXX.

Extirpandæ. [Quædam] puta episcopi, abbate, uel alij potentes, sed iniuste. [sufficiens]
1 50. di. ca. studeat. s̄. eo. c. de monachis. † [Præbenda.] Hinc collige, ꝙ in ecclesia annexa præbendæ quis non cogitur residere. & licet cum tali præbenda recipiat aliā habētem coram aīarum, non ipso iure vacat prima: imo licitū est aliā hr̄e vel ex dispēsatiōe cuiuslibet superioris, vel ēt de iure cōi s̄m diuersas opiniones, quas no. s̄. de cle. non resi. c. vlt. & s̄. cum iam dudum. nam cum cā prohibitionis sit, quia non pōt apud vtranq; residere, & per se curā agere. s̄. de cle. nō resi. quia nōnulli, & c. relatū. & cā cessat in annexa, quæ habet curā, quia residere non tenetur, vt hic. Item prohibitio cessat in præbenda. de iure cōi apparet, ꝙ ꝯstitutio, de multa. locum non habet. caue tn̄ tibi, quia licet talis præbendarius habeat in ecclesia sibi subiecta vicarium, sæpe tn̄ & ipse præbendarius hēt curam aliq̄ laxiorem, quia non tm̄ super vicarium, vt possit eum excōicare, visitare, interdicere, & alia hmōi facere: & aliqn̄ minus laxam, quia super vicariū tm̄, vel in certis casib. tm̄. & hęc omnia ad curam pertinent animarum. s̄. de cle. dudum. [alioquin] id est si non resideant in ecclesia, quæ alij non est annexa, vel nisi ibi perpetuum ꝯstituat vicarium. [illa sciat se] parochiali ecclesia. & nō priuabit ecclesia
2 prębenda, sed persona tm̄ tpe suę vitę. ar. s̄. e. nisi † [Priuatum] no. ꝙ qui non residet in ecclesia, in qua habet curam animarū, priuatus est ea ipso iure, & pōt alij ꝯferri. de hoc no. s̄. tit. proxi. ex tuæ. tutius est. n. eum per sniam priuare, ar. j. de ꝯcess. præben. uel eccl. non vacan. cum nostris. licet tutius sit non residentem, vel vicarium non ꝯstituentem per sententiam priuare: tn̄ cum hæc constitutio hanc pœnam constituerit ei, satis vr̄, ꝙ sine alia sententia priuationis sit priuatus auctoritate institutionis, ꝙ ille ad quem pertinet collatio, possit eam alij conferre, dummo-

Universidad de Deusto Biblioteca

dum modo interueniāt, quæ interuenire dēnt, quia oportet, ꝙ
a moneatur[a] tēpore congruo & loco, quod resideat, & assigne-
tur tēpus ei certū. ff. de ver. oblig. si ex lex. cā, & l. seq. s̄. de cle.
nō resi. ex parte, & trib? c. seq. imò & post hoc prudēter faciet,
si aliquātulū expectet, qa forte iusta cā impedit, q̄ si esset reuo-
caret iur. collatio. 4. q. 5. c. 1. ff. de vsur. mora. j. respon. & l. scien-
dū. ff. de dam. infe. l. si finita. § si forte. s̄. de re iudi. cū Bertolus.
Itē vr̄, q si patere f lit. cōtest. sup hoc, s. an teneatur residere, ꝙ
ex tunc sit priuatus, & possit alij conferri, arg. ff. de verb. obli. ne
mo. & hæc vera sunt, nisi certa dies ei assignata sit à prælato nō
a capitulo, quod nō hēt potestatē eū iudicandi, vel eius renun-
ciationē recipiēdi. intra quē residere, vel aliud facere deberet,
quia tūc non est necessaria alia monitio post diē. C. de ptrahē.
& cōmit. stipu. l. magnā. j. de concess. prebē vel eccl. nō va. c. 2.
b supra de clec. cū in cunctis. 7. q. 1. præsentiū. Itē hæc hēt locū,[b]
vbi est pęna adiecta alicui negatiue, vel alijs verbis æquipollen
tibus negatiuæ, sicut erat hic, s. si non resederit in ecclesia, vel si
non cōstituat vicariū; & sic de alijs. sed si poena esset adiecta ali-
cui affirmatiuè, videlicet si percussisset clericū, sit ex communi
catus, vel si receperit secundā ecclesiā, careat prima. 17. qō. 4. si
quis suadēte. s̄. eodē, de multa, & hoc pōt videri vbicunq; irro
gatur infamia ipso facto. ff. de ritu nup. palā. §. quēadmodū. C.
de secund. nup. l. j. & 2. tunc sine vlla monitione statim ipso fa-
cto incurrit in pęnā, vt in prædictis decr. & est rō, quia nō facta
latēt, sed facta sūt manifesta. Si autē super priuatione nulla la-
ta sniā est a iure, tunc nō poterit pcedi ad electionē, nisi prius
obtineant licentiam a superiore, siue Papa, siue alio. j. de cle. nō
resi. ex parte, & c. qualiter, vel nisi feratur ꝯ eos sniā priuationis,
supra de cle. non resid. ex tuæ. pōt tamē & minor pęna eis infli
gi, s̄. de cle. non resi. c. cū ad hoc, & c. tuæ. & in his omnibus cō-
trahitur eremodicium, quia notorium est crimen. l. contuma
cia. sed tamen, si postea inueniantur excusabiles, restituātur. s̄.
de in inte. rest. ex literis. 4. q. 3. c. 1. 7. q. 1. pręsentium. C. de ac. ea.

ADDITIONES.

a ¶ Quod moneatur. Adde, ꝙ Card. in consi. 55. col. 2. in princ. dicit hoc dictum Inno. notabile & singulare, incip. cons. in causa domini Citoli.
b ¶ Item hæc habent locum. Ad dicta per Inn. hic adde Fel. in c. j. col. 3. de constitu. supra vbi dicit dictum hoc aureum. & vide eundem latè in ca. 2. infra de magi. col. 2. ver. extra glo.

SVMMRAIVM.

1 *Nominatim interdicti qui dicantur.*
2 *Nō possūt abbates, & minores iudices criminales cās clericorū diffinire.*
3 *Abbas quo casu possit presbyterum instituere in ecclesia donata.*
4 *Potest episcopus visitare, si abbas est negligens.*
5 *Non licet edificatori iura episcopalia minuere.*
6 *Tenetur prelatus notos admittere, si sibi præsententur, secus autem ignotos.*

CAP. XXXI.

In Lateranen. [Decimas] infra de his quæ fi. a præl. sine consensu cap. cū aposto
1 lica. † [Nominatim interdictos] nominatim interdicti dicun
tur quilibet, de quib. certū est, ꝙ sint interdicti vnde dicuntur
hic nominatim interdicti, ēt si castrū, vel ciuitas sit interdicta:
non nominatim excommunicati, vel interdicti dicūtur, qn̄ sic
fertur snīa, excommunico, vel interdico talē cum suis fautori-
bus, vel participibus. participes. n. non sunt nominatim excom
municati, vel interdicti & ideo non tenetur quis vitare eos. 6.
q. 2. c. 2. & 3. nisi forte esset notoria horū participatio, ita ꝙ non
esset inficiationi locus. s̄. de coha. cler. & mul. tua. arg. ꝯ. 11.
q. 3. excellentissimus, vbi innuitur ꝙ tales vitari debēt. sed nō
dicit hoc, sed dicit participes puniēdos, qui contra pręceptum
talibus cōmunicauerūt, s. excōicatis. [Pleno] i. quę non sunt exē
pte a iuribus diœcesanorū. 16. q. 2. visis, licet eas ędificauerint,
vt no. j. de priuileg. cum & plantare. in ecclesiis, quales sunt in
quibus dñi habēt iuspatronatus ex fundatione sua. nā tunc de
berent præsentare instituendos presbyteros epō, & eps cū eius
ꝯsensu præsentatos instituere. præsentati āt epo de spiritualib.
patronis aut clericis de tpalib. respondebunt, & sic intellige 16.
q. 2. c. 1. j. de capel. mona. ca. in ecclesiis. hi patroni. ēt habēt cu-
ram ecclesiarum vacantium. s̄. de ap. bo. me. & no. de off. ordi.
cū vos. Si āt in fundatione dominium rerum ecclesias, quas ec-
clesię dedit, sibi detinuisset, tunc posset cēsum imponere, ut no.
s̄. eo. de monachis, & alia faciet, ut ibi no. nam tunc presbyte-
ros ponet, si non habent aliā parochiā, & remouebit ad velle
suū, vt j. de priui. volentes §. sanè quē aliqui n̄ ꝯ habent. i. re mo
plus dicimus ꝙ ēt si parochiam non habeat, tñ sacerdos de spi
ritualibus dēt episcopo rñdere pura qualiter celebret, qualiter or-
net ecclesiam, & hmōi. sed tunc credimus, ꝙ abbas possit pone
re, & remouere sacerdotē ad suū velle. Si āt ex donatione laici
habent ius patro. ecclesiæ, tunc non plus poterit. s. q̄ laicus pote
rat: sed pręsentare poterit tm̄: nam plus iuris in aliā transferre
non potest, q̄ ipse habuerit. 16. q. 1. si quis laicus. ff. de dist. pig. si
de. Si āt eps dat nō ius patronatus, sed ecclesiam, quæ nullum
hēt populū, alteri ecclesiæ, si dat eam in pprios vsus, tunc eccle
sia ponet in ea aliquem vicariū, quem sine epō ponet, & remo
uebit, qui nihil ius hēt in ecclesia donata, j. de his, quæ fi. a pręl.
sine ꝯsensu. c. tua. sed tñ alia ecclesia fingitur prelatus illius ec-
clesiæ, vel potius ecclesia donata fingitur grangia, vel priora-
tus, vel administratio. de confir. vtil. vel inu. porrecta, j. de cen-
si. c. vlt. sed quicūq; fuerit sacerdos, epō de spiritualib. prædictis,
s. in vita sua, & aliis rñdebit. & tunc licet possit residuū sibi ac-
cipere fructuū tñ seruabit ecclesiā in pristino statu, s. vt sint ibi
clerici isti, licet non perpetui, vt ꝯsueuerunt, nisi expresse ꝯces-
sa sit sic, ꝙ eam sibi appropriet cū suis clericis, j. de dona. pasto-
ralis. Alij āt dicunt ꝯ, arg. opp. pro eis, j. de his, quæ fiunt a pręl.
sine ꝯsensu ca. c. tua. & hæc intelligo vera, si ecclesia non hēt
collegium, si n. hēt collegium oporteret, ꝙ clerici. & prælatus
essent perpetui, vnde non posset remoueri prælatus eius nec cle
rici, qui ius habēt ab abbate, sine iusta cā, j. de statu monac. c. 2.
2 § vl. † Et dicunt quidā, ꝙ nec ēt si cōmittat culpā, pt remoueri
de ecclesia collegiata seculari p abbatē tñ. sed abbas inquirat,
& epo referat. non. n. abbates, & minores iudices pñt clericorū
causas criminales diffinire, ar. 16. q. 7. epo nulli. 50. dist. satis, s̄.
de off. archidia. c. ad hæc, & no. s̄. de off. ord. quanto. nec mirū,
si facilius monachi q̄ clerici remouentur, j. de simo. per tuas.
Itē hoc locū hēt in ecclesiis, quæ non sunt parochiales, nec po-
pulū habent. nam illæ & si ꝯcedantur in proprios vsus, vel au-
ctoritate ppria quis ꝯuertat in proprios vsus, tñ necesse hēt in
ea auctoritate epi instituere prælatū, ad minus perpetuū vica-
rium, quem non pt remouere aliquis præter epm, arg. j. de pri-
3 uileg. pastoralis, s̄. de supp. neg. prela. c. 2. & s̄. e. c. proxi. † Item
prædicta intelliguntur, nisi ꝯcessa sint in proprios vsus, & pleno
iure, quo casu pt abbas presbyterum instituere in ecclesia do-
a nata, & quasi vicarius[a] epi ꝯcedere ei curā aīarum, & remouere
ex cā cū causæ cognitione: sed cām, vel accusationē criminalē
huius sacerdotis non audiet: nec p crimen eū amouebit. licet
forte pp malā administrationē amouere liceat. ar. 16. q. 2. visis.
nam ut ibi dr̄, piacula sacerdotū punientur per episcopū. Itē
oīa sacramenta, quę per alium, q̄ per epm ministrari nō pñt,
4 vt ꝯsecratio altarium, collatio ordinū, per epm ibi fient. † Item
ēt dicunt quidam, ꝙ visitare poterit, arg. de censi. cū ve. & hoc
satis credimus, maximè si abbas sit negligēs in visitando. nam
licet spūalia ꝯcesserit abbati, tñ sibi retinuit visitationem, maxi
me si negligens sit abbas. vel dic, ꝙ vterq; hēt, & si ꝯcurrant, eps
præfertur, nisi aliter obtineat de ꝯsuetudine, sicut est in archidia
cono, & alijs prælatis, qui sub epo sunt. Et quod dicit c. 16. q. 2.
c. 1. loquitur ēt spāliter de institutione, & non est trahendū ad
alia: Item dic, ꝙ de spiritualib. rñdebit abbas: & est rō supradi-
ctorum, s. ꝙ prædicta remaneant penes episcopum. licet. n. ple-
no iure ecclesiam transtulit in abbatem, quia tñ hæc exercere
non pt abbas, & non sit aliqua ecclesia, vbi non oporteat fieri
ea, quę iuris epalis sunt, iustum est, ꝙ hæc in abbatem translata
non intelligantur. ar. ff. de of pręto. legatus. hoc ipsum intelli-
gimus uerum, ēt si abbas, cui donat, exēptus est. Sed si alio epo
donaretur pleno iure, tunc cū recipiens episcopus iura episcopa
lia exercere possit, intelligimus ēt illa transisse, nec vlterius pre
b dicta alius episcopus exercere poterit, dummodo,[b] alias dona-
tio sit legitime facta. Si āt non ꝯcedat episcopus ecclesiam in p
prios vsus, sed ut alias sit ei subiecta, obtinet, quod hr̄ j. de do-
5 na. pastoralis. † Item not. quod non est licitum monasterio, qui
ędificat ecclesiam, ipsam instituere, ut habeat eam pro grāgia,
vel ēt pro monasterio, & vt ea quæ dabuntur ei, ad proprieta-
tem monasterij deuoluantur. cum. n. capellę a monasterijs ędi-
ficatę diœcesano episcopo sint subiectę, s̄. de of. ordi. ꝯqueren-
te, & non sit licitum ędificatori episcopalia iura minuere, & p
quodcūq; pactum, vel legem donationi impositam 10. q. 1. c.
2. & seq. & c. nouerint sed si esset grangia, vel monasteriū, mi-
nueretur ius eius, quia lege diœcesa. sibi non subesset. 16. q. 1. cū
pro. de censi. c. fi. ergo hoc non licet facere. sed si vult facere, cū
eius consensu faciat. 10. q. 1. c. 1. & si nollet hoc facere, agat cū
superiore. [Pro rebus] quando directum dominium remansit
penes ędificantem, uel quando ad minus ędificauerit, ut j. eo.
de monachis, & j. de priui. cum & plantare. §. in ecclesijs, ubi
no. [Inconsultis] sed nec episcopus inconsultis episcopis. faciet
6 enim hoc cum consilio abbatis. 16. q. 2. c. 2. † [Notos] nota si
prelato presententur noti eos tenetur admittere, nisi aliud pro
betur contra eos. sed ignoti non admitterentur, nisi probaren
tur esse boni testimonij.

ADDITIONES.

a ¶ Et quasi vicarius. Adde eundem Inno. in c. 1. de offi. archid. & Cardi. in consi. 67. incip. reuerende domine, in fin.
b ¶ Dummodo alias. Hoc dictum Inno. refert & sequitur Cardi. in consi. 6. col. 8. in fin. in tit. de dona.

SVM-

SVMMARIVM.

Prębendæ quando sunt distinctæ, quomodo scholarib. sit prouidendum.

CAP. XXXII.

Licet. [Distributiones] supra de cle. non resi. de cætero. si tamen non sunt distinctæ præbēdæ, vel certi red ditus, scholaribus prouideri debet de communibus prouenti- bus, detracto eo, quod communi mensæ debetur, argu. sup. de cler. non resi. in præ. c. de cætero.

SVMMARIVM.

Ecclesiam aliquis habere non potest, nisi resideat in ea.

CAP. XXXIII.

Exposuisti. [Generalis] quia ibi statuebatur, ne aliqs haberet ecclesiam, nisi resideret in ea, s̄. e. tit. ex urpandæ. [cū eis] canonicis. [fieri] intellige, ꝙ separatim ꝯcedebantur capellæ in canonicatu, quia si essent annexæ præ- bendis, non debuerunt eis auferri. [poteris] auctoritate Domi ni Papæ. alii ꝙ sua auctoritate, vt j. de exces. præla. sicut vnire.

CAP. XXXIIII.

Dilectus filius. [Friuolam] quia siue clericus, siue laicus sit, qui iura spiritualia hēt, semper de eis respondere tenetur. [exequi] conferendo primā, quæ vacauerit.

CAP. XXXV.

Super inordinata. [Reputandi] ad prælaturas, quod ex eo apparet, quod sequitur, beneficiati, sup. de æta, & quali. & ordi. præ. ex rōne.

CAP. XXXVI.

Cum causam. [Scinderetur] sed de communib. integrari debet.

CAP. XXXVII.

Venerabilis frater. [Deuoluta] & ideo ad Legatum Papæ eius donatio pertinebat.

SVMMARIVM.

1 *Beneficii nomine quid comprehendatur.*
2 *Papæ rescripta intelligenda sunt, secundum quod honestè impleri possunt.*
3 *Non presumitur, quod sub generali clausula quis concedat, quod sub speciali concessurus non erat.*
4 *Restringenda sunt ambitiosa rescripta.*

CAP. XXXVIII.

1 Cum olim. [Ad rectoriā] j. de ver. sign. tua nobis, ꝯ. † Sol. satis vr̄, ꝙ attēta significatione ver
bi, noīe beneficii pñt intelligi dignitates, & beneficia habētia
curā aīarū & sic loquitur ꝯriū. Sed rescripta beneficialia sunt
restringēda, vt no. s̄. de transla. epi. c. fi. & iō hoc sic restringit.
2 † Vnde aliquib. vr̄, ꝙ si in litera diceret, ꝙ alicui prouideret in
beneficio pbendali, vel alio, ꝙ bene poterit ei prouideri in cu
ra animarū, qa facilis est regressus ad suā naturam, ff. de pac. si
vnus, §. pactū. Alii tñ dicunt, ꝙ pp adiectionē pdictā non pote
runt sibi prouideri in cura animarū, sed in altarib. & decimis,
& ēt ecclesiis, q̄ non hñt curā animarū. Alii tamē dicunt, ꝙ p
hanc decr. non prohibent prouideri in beneficio hñte curam
animarū, sed in dignitate. hæc. n. ecclesia, de qua hic loquitur,
habet canonicos, & priorem, licet mandet alicui, ꝙ prouideat
alicui in beneficio habente curam aīarum, non tamē pōt pro-
uideri in aliqua dignitate, vel personatu, nec etiam in plebana
tu alicuius plebis, sed pōt puideri in aliqua ecclesia, vbi sit mi-
nister sic simplex in tēporalibus & spiritualib. qui nō vocetur
aliquo nomine dignitatis. nec facio vim, an eligatur a capitu-
lo, an ab alio, vt hic, quia rescripta beneficialia tāquā ambitio-
sa sunt restringenda. Item & cadē rōne vr̄ in dispensationibus
3 super pluralitate beneficiorum. † Item no. ꝙ si scribatur p ali-
quo, ꝙ sibi puideatur de prima vacatura alicuius ecclesiæ, vel
q̄ cito se facultas obtulerit si vacet præpositura, vel aliqua di-
gnitas ipsius ecclesiæ, vel officium, non debet ei prouideri tūc
de præbenda, q̄ tunc vacauit p mortem præpositi, siue præben
da esset ꝯnexa pręposituræ, siue dignitati, vel officio, siue non.
4 † Et hoc dicimus ea rōne, quia rescripta Papæ sunt intelligen-
da, s̄m ꝙ honestè possunt impleri, & si honestè non possunt
impleri, Papa libenter audiet excusationes, & maxime in istis
beneficialib. rescriptis, quæ sunt ambitiosa, arg. sup. eo. cum te-
neamur sup. de rescri. si qn̄. sup. de transla. epis. c. fi. vbi not. Itē
si hoc expressisset Papæ, dñe si vacauerit aliqua dignitas, peto
ꝙ si illa dignitas remaneat sine prælato, prębenda sua mihi as-
signetur. psumendū est, ꝙ ista nunq̄ ꝯcessisset. Item si dixisset,
dñe peto, ꝙ bene eligatur aliquis ad dignitatē vacantē, sed nō
det aliqua præbenda electo, sed mihi. non. n. psumendū est, ꝙ
sub generali clā ꝯcedat, qd sub spāli ꝯcessurus non erat, C. quæ
res pig. obl. pñt. l. j. & idē, qd dictū est in dignitatib. idē intelli-
go & cadē rōne ēt in pbendis aliquib. ordinib, annexis p statu-
tū, vel ꝯsuetudinē, vel priuilegiū. & idē est ēt, si pbēdæ nō sunt
annexę aliquib. ordinib. sed tm̄ certus numerus debet esse in aliqua ecclesia sacerdotū, vel diaconorū, vel alicuius ordinis. nam tunc si moriatur aliquis de numero statuto, non assignabitur præbenda mortui prius recepto, immo dabitur illi, q succcessit in eodem ordine. tamē in hoc casu credo, ꝙ si ille, q primò receptus est, si velit, & idoneus est promoueri ad ordinem defuncti, quod pferri dēt, licet secus sit in dignitate. ibi. n. q̄tūcumque ille, pro quo primo scriptum est, velit, & idoneus sit promoueri ad dignitatē vacantē, non tñ potest eam petere, q̄a non est de ea conferenda mandatū. sed secus est, quando vacat canonicatus alicuius ordinis, quia illū bene petere pōt, dū velit, & idoneus sit ad illū ordinem promoueri, cū scriptū sit pro canonicatu, & nulla, vel modica sit distinctio inter canonicos pp ordines. Est ergo sic intelligendū rescriptum, ꝙ primo recepto prouideatur de prima pbenda, q̄ ibi vacauerit, & nulli alii præbeatur. at ista præbenda, ēt si non debeatur certæ personæ, debetur tamē dignitati, vel officio, vel ordini, quę nō moriuntur. Item intelligēdū est de præbendis, q̄ honestè, & sine piudicio ecclesiæ ꝯferri possunt. [tenere] quia super eis potestatem non habebat, sup. de offi. vica. c. penul. uel quod est melius, nō habebat iurisdictionem super collatione rectoriæ. [prouidet] no. ꝙ cū mandatur alicui, ꝙ alii puideat, si habet aliud beneficium sufficiens, admittenda est exceptio ꝯ prouisores, ne prouideant, quia alias sufficiēter est beneficiatus, vel si iā prouidit, quantū in se fuit, admittetur ꝯdictio, & ēt post latam pro eo sniam, si modo appareat, ꝙ iure non potuit hoc beneficium obtinere. vide sup. de rescri. ꝯstitutus. in fi. & no. in eo. ti. ad aures, ꝙ non prosequat effectū prouisio tanq̄ ea, q̄ nulla est, puta facta de ea persona, ad q̄ non trahebatur mandatum Papæ, sup. eo. cū teneamur. s̄. de rescri. postulasti. secus aūt vr̄, si alicui esset concessum ꝙ prouideat uni clerico, cui uellet, nullius noīe expresso: quia tunc potest prouideri tali clerico, qui hēt sufficiens beneficium, dummodo nō prohibeat a iure hēe aliud beneficium. Rō diuersitatis est, quia primum rescriptum fuit ambitiosum, ideoque restringendū, vt no. sup. de transla. episc. licet, sed secundum rescriptum non est ambitiosum, sed gratiosum, & ideo tenendum est, j. de dona. cum dilectus, & magis gratiosum, magis extēdendū est, si dicat, prouideas tali ecclæ.

De clerico ęgrotante, vel debilitato. Rub. 6.

CAP. I.

Cum percussio. [Hortamur] fortè talis ex hortatio necessitatis est. [exiguitate] & sic videtur, ꝙ habebit de victualib. & de quotidianis distributionibus.

SVMMARIVM.

Corpore mutilatus non est irregularis.

CAP. II.

Presbyterum. [Abscisos] repete, quæ diximus supra de corp. uiti. c. ex parte. [prohibemus] no. non esse irregularem corpore mutilatum.

SVMMARIVM.

Leprosus sacerdos repellendus est ab administratione & dignitate, & alios casus his habes, quib. quis iure suo priuatur sine culpa sua.

CAP. IIII.

Tua nos. [Lepræ] & dicit Lau. ꝙ sacerdos leprosus priuatur officio actualis administrationis, dignitatem autem tenet, siue officium, quod in ius resonat, puta q̄a sibi obedietur in his, quæ vtiliter mandabit, ar. j. eo. c. proxi. 7. q. 1. quia frater. & dandus est ei coadiutor. sup. eo. c. pxi. Aliis vr̄, & forte melius, ꝙ oīno sit ab administratione, & dignitate repellendus, & respōdet c. proxi. ꝙ ille nō erat sic infectus, quin adhuc posset esse in collegio suo: his casib. priuat quis iure suo sine culpa sua, paupertas, odiū, fauor, uitiū, scelus, & ordo. paupertas. 16. q. 2. & temporis. odium. 25. q. 2. ita nos fauor. 22. dis. renouantes. uitium, vt hic, scelus. 22. q. 3. si habes. ordo. 54. dist. frequens, generaliter.

CAP. V.

Ex parte. [Compellere] secus in leproso, supra c. proximo.

De institutionibus. Rub. 7.

SVMMARIVM.

Clericorum numerus quando sit augendus.

CAP. I.

Non amplius. [Regere] & hospitalitatem seruare. s̄. de pbēdis. de monachis, & s̄. de sup. negl. prælato. sicut. §. sil'r. Sed si plures, q̄ sint ibi, inde possint cōmode sustētari, ibi

plures

Universidad de Deusto Biblioteca

plures ponendi sunt. j. de cens. quanto. 12. q. 1. præcipimus. 16. q. 7. omnes. tamen propter incrementum modicum nõ est augendus numerus. ff. de alluuionibus. l. pe. & vlt.

SVMMARIVM.

1 *Canonici scire debent literas, & seruire Deo in ordinibus suis, & in officijs.*
2 *Ius monachi in laicum cadere potest.*

CAP. II.

In ecclesia. [Numero.] Et ita ius canonici, & canoniç non cadit nisi in clericum. 21. di. clerus, vel in ꝯuersum habitu, & professione, ar. 23. q. 1. paratus. 13. q. 1. cui portio. & qui tale ius emit, simoniã cõmittit. 1. q. 3. saluator. nã si in alios laicos ius canonici caderet, ergo de reb. eccl'iæ disponere possent, & essent in ꝯtriũ iura illa 96. di. bñ qui
1 dẽ. s. de iudi. c. 2. †Nos credimus, ꝙ vbi est certus numerus canonicorũ, vel distinctæ præbẽdæ, ꝙ ẽt p ꝯuersos professos non implet numerus canonicorum. canonici. n. debent scire lr̃as, & seruire Deo in ordinib. suis, & in officiis. 21. di. cleros, & p totum. 81. di. cos, & c. si quid. q̃uis aliter sint religiosæ psonæ. 12. q. j. duo, & incidat in canonem, q tales verberat, j. de sent. exc. non dubiũ. Quidã ẽt dicunt in hos ꝯuersos non residere ius canonici, vt vocent ad electiones, vel alienationes, vel cæteros ꝯtactus. 12. q. 2. sine exceptione, & c. placuit, 63. di. c. j. & 2. j. de sta
2 tu mona. c. vlt. §. præcipimus. †Ius aũt monachi cadit in laicũ. vnde credimus, ꝙ interesunt electionib. alienationib. & cęteris ꝯtibus monasterii, ar. 16. q. j gñaliter. 93. di. à subdiacono. Idem dicimus de hospitalariis. s. de arbi. cum olim. Alii tñ dicunt, ꝙ si de ꝯsuetudine esset, ꝙ de aliquo religioso loco aliqs laicorum, vel professorum vocaretur ad electionẽ in eccl'ia secularii, vel ẽt ꝯuersi eccl'ię, forte pp hoc nõ esset censenda nulla electio. nec est ꝯtrium sup. de ele. Messana, quia ibi loquitur de laicis puris non pfessis. clerici tñ, qui prębendant in ecclesijs, si non habent ibi ius canonicatus, nullo modo ad electionem vel ad alia canonica facta capituli vocari debent, sed alias deberent deuote seruire. j. de statu mona. c. vlti. & penul.

SVMMARIVM.

1 *Officialium nomine in ecclesia qui intelligantur.*
2 *Archiepiscopus habet iurisdictionem in omnibus quæ generaliter tangunt statum prouinciæ.*

CAP. III.

1 Ex frequentibus. [Officialium.] †Nomine talium officialium intelligo hic cõprehẽdi oẽs, ad quos de iure, vel de ꝯsuetudine approbata ptinet collatio, siue fuerit Archid. siue alii, dummõ authoritate spãli, vel gñali epi faciant. [recipiunt] & malè. licet n. patroni laici, vel ẽt alii possint pñtare: non tñ pñt ꝯferre, sed eps hoc fa
a cere dẽt. s. de pb. & digni. Latera. Imo idẽ dicimus a de clericis, q licet posint eligere, tñ beneficia hr̃e non debent sine assensu episcoporũ, nec instituere, vel ꝯferre, nec ẽt ei prodest ꝯsuetudo, de hoc no. j. de ꝯces. præb. præposuit. [institutionib.] 16. q.
2 7. nullus. 7 i. d. p totum. †[Ex officio] no. Archiepiscopũ hr̃e iurisdõnem in oĩbus q̃ generaliter tangunt statum totius puinciæ. [in illos] tenet hæc sñia Archiepiscopi in subditos suffraganeorum, quia negligentes erant, vel quia statum totius prouinciæ inficiebant, ar. 8. q. 3. c. 1. & seq.

ADDITIO.

a ¶Idem dicimus. Ad Inn. hic, adde Henri. Bohic in c. quæ in ecclesiarum, col. 2. uer. quando vero sunt. supra de consti. Archi. 16 q. 8. c. nullus. omnino in gl. 2

CAP. IIII.

Authoritate. [Vltra, quàm facultates.] sup. eo. c. 1.

CAP. V.

Ad decorem. [Accept⁹ est Deo] 22. q. 4. c. his ita. [hæreditario] 7. q. 1. apostolica [dicitur.] Patriarcha.

SVMMARIVM.

1 *Interlocutoria, quæ dicatur.*
2 *Non potest Archiepiscopus ex iuramento agere.*
3 *Nunquid ex voluntario iuramento detur actio secundum canones.*
4 *Exceptio abiurationis non admittetur contra agentẽ interdicto, uti possidetis.*
5 *Exceptio abiurationis dicitur esse dilatoria, nõ autem fori declinatoria.*

CAP. VI.

Cum venissent. Põt intelligi hęc decre. ꝙ solus Archieps intẽtauit petitorium sup iurib. istis ꝯ archidiaconũ. s. intentando negatoriã, negãdo ius custodię, & institutionẽ ptinere ad archidiaconũ, vel ꝯfessoriã, dicẽdo hæc iura ad se ptinere. Sed huic intellectui vr̃ ꝯdicere j. vbi dicit, statuimus archidiaconũ tuendum, p qđ apparet possessorio actũ. Sed dic illã non fuisse diffinitiuã sñiam sed interlocutoriã, ut ibi dr̃. nã pendẽte primo iudicio sup pprietate Archieps molestabat eũ, vel archidiaconus timebat molestationẽ Archiepi sup possessorio, vñ Papa ex offõ suo. qđ hẽt locũ in his, q̃ post litẽ ꝯtestatã accidũt, præcepit eũ tuẽdũ, supple, lite pẽdente. & hoc innuit lr̃a q̃ sequit, donec pbatũ &c. Põt ẽt intelligi hęc decr. ꝙ vterq; agebat interdicto, vti possidetis. ff. vti poss. si duo, & §. Labeo. quoq;. in fi. & l. vlti. ff. de superfi. l. j §. pponit. & qa Archi. melius pbauit, fert p eo sñia. & est idẽ dicere eũ tuẽdũ, sicut aduersariũ cessare a molestatione, qa dr̃ prius. nã iudex in sñia nõ dẽt ꝯdẽnare in id, qđ hic fecisse vr̃, dicendo eum tuendũ, qđ paliũ q̃ p iudicem fieri nõ debet: sed aduersarius tñ ꝯdemnãdus est, vt nõ molestet, nõ ut iudex tueatur. & idem esset, si ab altera parte intentaret. sed huic vr̃ ꝯdicere, qđ sequit, donec pbatũ &c. qđ hẽt locũ tñ cum de pprietate agitur. Sed rñdeo, expone literã, donec probatũ fuerit, supple, cũ aget de pprietate postea, nõ mõ, cũ possessorio tñ agit. & si huic archidiacono possessorio agẽti obiectũ esset, ꝙ precario posideret ab eo, audiendus erat. ff. uti poss. l. j. §. vlti. & eodẽ mõ si obiiciat ꝙ psonalis est donatio. sed vnũ credimus, ꝙ licet, qñ egit possessorio, nõ potuerit pbare psonalem ꝯcesionẽ, nihilominus tñ postea, cũ agit de pprietate, pbare poterit, quia alia est actio, & ad aliud agit. ff de excep. rei iu. & an eadẽ, & no. s. de ele. cũ dilecti. j. de pur. cano. cum dilectus. põt ẽt dici & leuius quod simul intentabat possessoriũ ex parte archidiaconi, & petitoriũ ex parte Archiepi, & ꝙ simul nõ fuit vtrumq; finitum. & iõ est, qa de possessorio liquebat p cõfessionem, & de pprietate liquere non poterat de facili. sup. de testi. significauerũt. & s'm hoc vr̃ vera opinio dicentium, ꝙ in possessorio nõ dr̃ dari diffinitiua sñia, sed interlocutoria, cũ di
1 cat interlocuti &c. †Et dic, ꝙ interlocutoria dr̃ q̃ fert ante diffinitiuam sñiam in petitorio proferendã. primo dictum magis placet, licet & alia posint de iure defendi, qa tũc precarius nõ põt agere, uti posidetis ꝯ dantem precario, ut ff de preca. l. qui precario. vel dic, ꝙ ambæ partes fuerunt corã Papa, & utraq; pars pposuit ibi ius suũ, sed nõ fuit ibi edita actio, nec modus agendi. nec libellus datus, nec lit. ꝯtest. facta, sed cum ex narratione facti ꝯstaret Papę, ꝙ archidiaconus posidebat, decreuit eũ in possesione tuẽdum, s donec Archiepiscopus pbaret corã cõpetẽti iudice, & lr̃imos tramites iuris, psonalem tñ fuisse donationẽ, vel abiurationẽ Archi. dicebat. n. Archiepiscopus, quod archidiaconus iurauerat, ꝙ hmõi libertatib. se nõ immi
2 sceret. †Sed ꝯ vr̃, quod abiuriatio nunq̃ posset prodesse Archiepiscopo, nec vnq̃ eius probõnes sup ea sunt admittendæ, quia Archieps ex iuro non põt agere, quia ex iuro nulla prodita est actio, nisi ex iudiciali, uel necessario ff. de iureiu. si duo § si iurauerit, & § Marcellus. Itẽ non põt dici, ꝙ forte agẽte archidiacono Archieps posit obiicere de abiuratione, qa cũ Archiepiscopus posideat, nõ ꝯpetit ei actio, nisi interdictũ retinẽdę possessionis, & ꝯ agẽtẽ illi nõ ꝯpeteret exceptio abiurationis, ut no.
3 de renũ. sup eo. †Itẽ si admitteret ꝯ ius, & pbaret abiuratione, nõ tñ imponeret silẽtiũ sup libertatib. archidiaconi, sed Archieps absolueret ab impetitione rei. So. dñt qdã ꝙ s'm canones ẽt ex voluntario iuro dat actio, ar. 12. q. 1. quicunq;. & q. 5. Ioannes. 22. q. 5. iuri. sed nobis vr̃, quod ex iuro nõ cõpetit actio ciuilis, sed Archieps poterat denunciare crimẽ piurii, in quo archidiaconus manebat miscẽdo se prædictis libertati ꝯ pprium iurm, sicut expresse innuit, & ar. s. de iu. nouit. 22. q. 5. oĩ. & s. de iureiu. queadmodum, in fi. & tunc bene ꝯ onaret sñia petitioni. s. ꝙ imponeret archidiacono silẽtium, s. ꝙ de cętero nõ immisceret se pdictis libertatib. & hoc vr̃ verius, & sic est in registro. Itẽ nõ vr̃ verum, qđ hic pxime dictum est, ꝙ possessori nõ cõpetit nisi interdictum, uti posidetis: qa p incorporalib. bene cõpetit ꝯfessoria, & negatoria, ut no. sup de iudi. examinata. & ea pposita ab archidiacono Archieps excipiet de psonali ꝯcesione, & de abiuratione. [venissent] litigaturi sup iure instituendi psonas, & custodiendi vacantes ecclesias. [iure cõi] sup. de off. or. cum nos ꝯtrium ar. 70. di. c. 2. ar. 63. di. si in plebib. [ꝯsuetudine] 1. q. 3. c. res. & c. puenit. 16. q. ulti. nulli. ar. ꝯ, supra de app. bo. me. sed illud est de spãli ꝯsuetudine, vel illud est verum in eccl'iis, q̃ sunt de patronatu monachorum. [libertatũ] no. institutionẽ, & custodiam vocari libertates. [ipsum] s. Archidiaconatum [post ꝯcesionẽ] no ꝯcesionẽ liberã extitisse, licet post ꝯcesionẽ aliqua excepert, & ex hoc nõ fuit simonia ca receptio eius. nã cum ius hr̃et, licitum fuit p talem responsionẽ & Archiepiscopo deludere, & suã vexationẽ redimere. j. de simo. dilectus filius [tuẽdũ.] ppetuo s'm opi. ꝙ actum fuit possessorio, s'm aliã opinionẽ supple, pẽdẽte hoc iudicio corã Papa, vel suis delegatis. nã post litem terminatam auctoritate huius mãdati nõ esset tuendus cum hoc fecerit ex officio suo, quod finit post q̃ functus est officio suo. sup. de off. dele. in lr̃is. Itẽ quia acta iudicii pereunt. C. de iud. properandum. & inter ea computanda sunt hęc mandata. & forte non dicerẽ male, ꝙ si interlocutoriam istã protulisset cũ causę cognitione, s. auditis rationib. hinc & inde, & interlocutoria solenniter sit lata, ꝙ ppetuo ei staret, & in rem iudicatã transiret. arg. C. comminationes, vel epĩas. l. 3. C. de sen. & interlo. ex stipulatu. & l. se. & l. nemo iudex. & ff. quod me. cau. l. metum. 2. & sup. de re iud. c. qđ ad ꝯsultationem. nam probatur hic præsumi concessionẽ realẽ, nisi probet psonalis, cum hoc non dicat hic, sed quia est in possessione, dr̃ eũ tuendũ, donec probet psonalis, dicũt. n. qdã, ꝙ qñ fit psonæ, personalis præsumitur, qñ vero fit dignitati, p̃sumit realis. & alii dicunt ꝙ ẽt qñ fit psonæ, p̃sumit realis. vt ff. de ann. leg. l. annua. §. Titia. ff. de pac. iurisgentium. §. pactorũ. Alii dicunt ꝙ qñ est in quieta possessione archidiaconatus, incũbit probatio archiepõ, ꝙ fuit psonalis: secus aũt, si archieps esset in possessione pacifica. ar. ff. si vsusfr. pe. vtifrui. iste archidiaconus agebat noĩe archidiaconatus, & iõ sufficit, si archidiaconatus erat in possessione horum iurium, ẽt si archidiaconus, qui nunc est, nunquam ea exercuisset. [Ex aduerso] mirũ vr̃, cum archidiaconus hoc ipso, ꝙ confessus fuit sibi esse donatas libertates ab archiepõ, ꝯfiteatur eas fuisse archiepi. ꝙ archiepõ incumbit probõ, ꝙ donatio fuit psonalis, cũ adhuc p̃sumatur apud eum pdurare. nisi ꝯ probetur, ar. ꝯ. sup. de p̃scr. si diligenti. C. de prob. siue post. Rñdemus duas p̃sumptiones esse ꝯ istã, vnã ꝙ archieps ꝯfiteatur se donasse, licet psonal'r, & qa archidiaconus erat in possessione. sed si archieps esset in possessione, & non ꝯfiteret se donasse nec psonal'r, nec real'r, tunc nõ incumberet ei probõ, ꝙ donõ esset psonalis, sed sufficeret ad probationẽ dñi archiepi ꝯfessio archidiaconi. [hoc casu.] s. qñ psonalis fuit donatio, [ante. q̃.] s. ante ꝯfessionẽ archid. [eas] li
4 bertates. [archidiaconũ] q agebat. †[Abiurasse] hic habes exp̃sse s'm secundã opinionẽ, q̃ erat, ꝙ vterq; agebat possessorio retinendæ possessionis, ꝙ exceptio abiurationis nõ est admittenda ꝯ agentem interdicto, vti possidetis, qa hic non fuit admissa hæc exceptio. quãdiu actũ fuit possessorio, sed mõ admittitur, qñ agitur petitorio, qđ credimus; de hoc no. sup. de renuncia. sup hoc. & idem vr̃, ꝙ exceptio psonalis ꝯcessionis ab eo facta nõ sit admittenda, qa hic admissa nõ fuit, nec impediuit sententiam super interdicto, vti possidetis, latã. Itẽ & si admissa esset hæc exceptio, tñ erat ꝯ eum sñia danda. & est ea rõ, qa licet psonaliter dicat se ꝯcessisse archieps, archidiaconus tñ negabat. nec in ꝯtrium probatum fuit, & ẽt qa archidiac. possessionẽ hẽt, cui dr̃ psonal'r ꝯcessa. secus aũt esset, si exceptum esset, ꝙ p̃cario esset ab archiepõ ꝯcessa. ff. de acq. poss. si qs postea. qa tunc p̃cari⁹ non põt agere, vti possidetis ꝯ dantem p̃cario, ff. de p̃ca. qui præcario. [in hoc casu.] s. qñ abiurauit. [Eboracen.] cuius speciar'r intererat iura oĩum mẽbrorũ sui corporis defendere. vel forte, qa alienatio fuit, quilibet admittitur, vt no. sup. de test. cũ olim [consulemus] hoc ꝯsilium non hẽt locum, nisi prius sñia lata ꝯ archid. ante sñiam enim archidiaconos iuuare se debet suis rõnib. quia ꝯ archidiaconum tñ agebat, & psonaliter tñ ꝯ eũ. & si ecclesia Eboraceñ. vellet cãm eius agere siue eo volente, siue nolente, non admitteret, quia eius non interest cãm archidiaconi psonẽ agere. sed si admitteret ꝯ ius, excipere dẽt, cum cã iam cępta esset, non agere. & hoc dicit j. s. ecclesia petente. sed quaľr post sñiam hẽt locum, no in glo. Quid prodest ꝯsiliũ Papæ dignitati archid. cũ plena sit ipsi archidiacono prædictorum iurium adiudicata possessio; imò si postea pbetur archidiaconũ ab archiepõ abiurasse, si erat ꝯcessio realis, non debent restitui iura p̃dicta archiepõ, nec sñiam p eis restituẽdis ferri, qa nõ põt archidiac. dignitati suæ p̃iudicare, sed tñ psonæ archidiaconi præcipitur, ꝙ se nõ immisceat, arg. sup. de iureiu. peruenit. Sol. licet non restituantur archiepõ p̃dicta iura, tñ ipse exercebit, cum ipsi præsenti archidiacono impositum sit silentium. nec ei ꝯdicere poterit archidiaconus pp iurm, & sñiam, per quam impositum est ei silentium, & archieps solus est, ad quem vacante archidiaconatu iura archidiaconalia pertinẽt, vt no. j. de hære. ad abolendam, & modo quo ad hæc iura abiurata vacare intelligit, ꝙ ea exercere non põt archidiaconus pp suam abiurationem, & sic archieps exercebit. vnde necesse est, ꝙ vel agente Eboracen. ecclesia, vel per officium Papæ prouideatur dignitati archidiac. vt restituatur ad id, ad qđ processum erat de facto, s. ad possessionem restituendam dignitati archid. quam exercet archieps sñia lata ꝯ præsentem archid. pp abiurationem. vel decernatur, ꝙ p vsum archiepi, vel per abiurationem archid. nullum dignitati archid. præiudicium generetur. Auxilium autem Papæ in modico, vel nullo necessarium vr̃ ꝯ iuramentum, quod non distinguebat nisi personam, vel cõtra sñiam, quæ non tangebat dignitatem, quia præsenti archidiac. tñ impositum erat silentium, ꝙ prædicta non exerceret. vel potes dicere, ꝙ ẽt ꝯ iurm necessariũ est auxilium: posset. n. succedentib. tpibus, qñ crederet aduersarii deficere probationes illicitè præstiti iuramenti, vel etiam statim, licet falso, vel fictè dicere archiepiscopus, ꝙ iurm erat præstitum in casu licito archidiac. vnde & præiudicat successoribus: puta quia sciebat se

nihil iuris hr̃e, vnde sibi litigare nõ expediebat, vel alia iura ęqualentia recepit p istis iuribus, quæ abiurauit, arg. ff. de pactis, ꝯ iura, §. vlt. & l. in psona. §. j. Sed certe istis casib. non petet ecclesia in integrũ restõnẽ aduersus renũciationnẽ archidiac, uel abiurationẽ archidiaconi, qa nulla est abiuratio, sed dicet eam nullam, & petet eam de facto tolli, vel nullã pnunciari, ff. de in integ. rest. in causæ, ff. de ferijs. l. j. Sed si renunciatio pp p̃dictas causas teneat de iure, tñ quia in aliquo pbat lęsa dignitas, tunc necessariũ est auxilium Papę, ꝯcessa rest. in integ. ipse ẽt Papa ex his, quæ acta fuerunt coram eo fuit ita motus, ꝙ ipsemet ex officio suo ꝯcederet hoc. vnde volẽs incutere timorem archiepõ vt a lite, q̃ Papa iniustã credebat, discedere, cõminatur ei, ꝙ ipse suum impenderet ꝯsilium. sed qñ hoc faciet, vocabit archiepm, & audiet rõnes suas ẽt alias, q̃ illas quas allegauit agendo ꝯ archidiaconũ, quia cũ tunc ad imponendũ silentiũ psonale archid. sufficeret iurm ẽt sine cã p̃stitum, nõ alligabitur illa pbatione tñ, ubi petitur sñia pnunciari nulla, vbi eũ oportet pbare multa, vel ẽt petatur ꝯ sñiam, quæ aliqua est, restõ in integ. quæ non datur, nisi vbi ꝯctus teneret, & tñ pp lęsionem datur rest 5. & credimus hanc restõnem posse peti viuente isto archidiacono. sed si iurauit exercere hæc iura, ille qui ꝯfert archidiaconatum, exercebit non suo noĩe, sed dignitatis archid. vel Papa alicui cõmittet, ꝙ hoc exerceat, ut no. j. tit. pxi. quia diuersitatem. vel dic, ꝙ effectu nihil vtilitatis accedit archiepõ, quia postea petita restõne, uel sñiam pnunciari nullã, oĩa iura restituentur archidiaconatui. & hoc satis innuit litera p̃cedens, quia nos uel ad petitionem &c. vr̃ alijs, ꝙ archieps ꝯ archidiaconũ specialiter egerat, pponens, ꝙ iura p̃dicta, quæ sibi renunciauerat idem archidiaconus, & ẽt iurauerat, ꝙ alterius non exerceret, & sup eorũ exercitio non molestaret archiepiscopum. Vnde dñs Papa iuste mandat, ꝙ si ita est, ut imponatur archidiacono silentium, s. ꝙ de cætero non exerceat prædicta: quod põt esse sine præiudicio dignitatis archidiaconatus. nõ tñ complebit iurm in alijs, s. ꝙ prędicta iura, vel possessionẽ eorũ, vel quasi transferat in archiepiscopũ, cũ hoc sine peccato facere non posset, & sine pręiudicio ecclesiæ, s. de iureiur. peruenit, & c. si vero. & ideo bene dicit Papa, ꝙ ẽt si iurauerit, ꝯsulet dignitati, quia licet sit priuatus, archidiaconus exercitio illorũ iuriũ psonaliter, non tamen dignitate priuabitur, nec in archiepm transferetur imò, licet archid. non excerceat; exercebit tñ alius noĩe dignitatis, vel forte ipse archidiaconus hoc non suo noĩe, nec noĩe archiep̃atus exercebit, sed noĩe archi. vel potes dicere ꝙ nõ solũ egit archieps, vt imponeret silẽtiũ psonæ, sed ẽt dignitati, cui intendebat præiudicare archi. Nõ ob p̃dicta decr. puenit, & si vero. qa hoc poterat fieri sine peccato, & sine præiudicio dignitatis hoc mõ, qa postea agẽte ecclesia, vel Papa ex officio suo restituet prędicta iura archidiacono. arg. ad hũc processum, s. de iureiur. debitores, & c. ad nostram. Et si obijciatur, ꝙ ipsum capitulum ante sñiam latã ꝯ archidiaconum debebat se opponere. Rñ. ꝙ non poterat, quia tñ ad archidiaconum possessio pertinet sui archidiaconatus iura defendere, & ad capitulũ pertinet postea, cũ apparet archidiaconũ nõ posse agere. hęc opinio nõ placet. [Alterutrũ] siue fuerit cõcessio psonalis, siue abiuratio intercesserit. [Archid.] i. psonæ Archid. & ẽt ipsi archidiaconatui. Sed in hoc casu vl. s. qñ sup abiuratione puidebit successorib. si ꝯcessio fuerit realis. melius dr̃, ꝙ tñ archidiacono imponitur silentiũ psonale, s. ꝙ tpe suo non se immisceat. & prudenter faciet iudex, si dicat, in posterũ ex hac sñia nullum dignitati præiudiciũ generari. Sed oppones hãc exceptionẽ abiurationis ante litẽ cœptã ꝯ archidiaconum proponendam, sicut falsi, uel
5 minus idonei, pcuratoris. C. de excep. l. pen. & vl. †Rñdeo hanc exceptionẽ nõ esse declinatoriã fori, sicut pcuratoriã, sed dilatoriã, & idcirco sufficere proponere eam ante litẽ ꝯtestatam, & postea pbabit. ff. de excep. exceptiones, & sic fuit hic factũ. vel p̃t dici perẽptoria, qa quo ad psonã hmõi archidiaconi pimit negociũ. nec intelligas, ꝙ Papa pmittat ꝯsulere sup sñia, q̃ nullo mõ tangit archidiaconalẽ dignitatẽ, sed sup abiuratione, q̃ erat gñalis, s. qa archidiaconatus noĩe renũciabat, & iurabat, s. vt ea nõ obstante libertates prędictæ adiudicent dignitati archidiaconatus, vel intelligas asr, vt diximus in gl. illa, qd prodest. [Neutrum] idest, si concessio fuerit realis, & non est iuratum.

CAP. VII.

Cum ad nostram. [Abbatiæ.] Hæc abbatia est secularis, sic s. de renunc. ex transmissa. [Distinctio]. 24 q. j. ca. didicimus. j. de iure par. per tuas. j. de bap. & eius effectu. debitum. ff. de auct. tu. l. j.

De concessione præbendæ. Rub. 8.

CAP. I.

Qui in viuorum. [Ponuntur] scienter, alias secus. 7. q. 1. præsentium.

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

Semestre tempus, quo elapso ecclesia vacans nulli data deuoluitur ad proximum superiorem, vnde incipit.

CAP. II.

Nulla ecclesiastica. [Tribuantur.] vt in eis alicui det quasi possessio iuris. [Promittantur] ar. ꝯ. s. de præb. relatũ. So. verum est, nisi a Papa. s. de præscri. eam te. [Et legibus.] C. de inuti. sti. ex eo. C. de pac. l. vl. [Inhibitũ] ꝓmissio futuræ successionis. [Sex men-
1 ses] quidã dicunt, † ꝙ semestre tps currit post admonitionem, arg. j. e. quia diuersitatẽ. Alij dicunt à tpe scientiæ. j. e. quia diuersitatẽ ar. ff. de cal. annus. C. qui admit. ab bono. pos. l. 2. s. de sup. neg. præla licet. Alij dicunt, ꝙ à tpe vacationis. s. de præb. de multa. sed ibi supplendũ est, & sciẽ: subtrahit de hac præscriptione sex mensium tps suspensionis, & peregrinationis. j. eo. quia diuersitatẽ. Itẽ dicũt quidã, ꝙ licet sit decursum semestre tps, si anteq̃ alius eligatur, ipse eligat, ꝙ purgat. s. de supl. negl. præla literas, ar. ff. si quis cau. & si post ff. de arb. Celsus. nos aũt dicimus non posse purgare moram. ar. s. de sup. neg. præla licet, & literas. & dicimus locũ hr̃e hanc translationem ptãtis in oĩb. dignitatib. officijs, & præbendis, ubi non sunt distinctæ, vel certus numerus statutus, ut hic, & j. e. dilectus, & c. ex parte s. de preb. dilecto, & licet olim, non hr̃et locũ in episcopalibus, vt j. e. dilectus. hodie tñ locũ hẽt in illis, s. de elect. ne pro defectu. [Distulerit] culpa sua, j. e. quia diuersitatem, vel per negligentiam: secus si per impotentiam iuris, vel facti etiam culpa contingente. j. eo. quia diuersitatem, & de const. c. cum M.

CAP. III.

Relatum. [Debet.] nisi sit receptum in canonicum. supra de præb. relatum, & ca. cum dilectus, s. de constit. cum M.

SVMMARIVM.

1 *Assignatio præbendæ dicitur esse necessaria post electionem canonici. quæ vero sint necessaria in prælatis, in nu. 2. & quid in habenti ius solum temporalium administrationis, in nu. 3.*
4 *Non dicuntur literæ obreptitiæ ob hoc, quod impetrans sit peccator.*
5 *Cognitio summaria non est semper de necessitate, neque de substantialib. executionis mandati.*
6 *Absq; solenni causæ cognitione fieri non debet excõicatio & absolutio.*
7 *Possessio an detur per inuestituram.*

CAP. IIII.

Proposuit. [Et assignatione.] Facienda cũ vacauerit, non modo. alij dicũt ꝙ statim dẽt assignare præbenda vacaturã hoc modo, ꝙ statim dabitur ei quasi pos
1 sessio iuris præb. † No. ꝙ cum aliquis eligitur in canonicum, ꝙ quantũcumq; canonica sit electio, tñ post electionem necessaria est assignatio præb. p electionem. n. datur ei ius canonicatus, assignatio aũt præbendæ ꝯsistit in facto, & tribuit ptãtẽ administrandi in ea: nã nulli licitũ est sua auctoritate in ea ministrare anteq̃ præbenda sibi assignetur ab eo, qui ptãtem habet assignãdi à iure, qualis est præpositus, vel decanus, uel quicũq; alius, cuiuscunq; noĩe censeat, qui curam hẽt illius ecclesiæ, in qua canonicus est electus in tpalib. arg. j. de insti. c. 2. & plus dicimus, quia ex quo assignata est sibi præbenda per eum, ad quẽ pertinet de iure, uel de ꝯsuetudine, ẽt si ab aliquib. ꝯtrouersiam patiat̃ super iure, nihilominus tñ, licet ministrabit, quia auctore prætore possidet; nec dicimus hanc assignationẽ esse ꝯfirmandam, nec in ea requiri examinationẽ psonæ nec electionis, nec ipsum dẽre audire ꝯdictionem alicuius, sed summatim & sine inquisitione, si viderit assignationẽ faciendã, faciat eã, alioquin
2 supersedeat & examinationẽ superiori dimittat. † In p̃latis aũt, q̃ habẽt curã aĩarum, necessaria est ꝯfirmatio & examinatio & personæ, & electionis. Sed ꝯfirmatio in his, qui habẽt curã aĩarum, præcedit assignationẽ, nec assignatio, q̃ alias sibi vr̃ bona, pp applõnẽ est retardanda, quia nõ fit cũ causæ cognitione, nec in ea tribuit aliqd iuris. & hoc bene probat̃ s. de ap. cõstitutis. & eodem modo dicimus dẽre fieri assignationẽ stalli in choro, & locum caplo per eũ ad quẽ pertinet de iure, uel de ꝯsuetudine j. de preb. dilecto. & si esset de ꝯsuetudine, ꝙ sine aliqua assi
3 gnatione ministraret, staretur cõsuetudini. † In his aũt, quia solã administrationẽ tpalium habent sine cura non credunt quidã necessariam confirmationem, nec examinationem. alij ꝯtradicunt & bene, ar. pro istis s. de insti. ex frequen. [Executore] dicebatur enim in literis, exequaris. hic erat merus executor, vel potius habẽs ministerium tm. de quo habes s. de of. dele. c. qm. & c. pastoralis. § quia. sicut & ille, cui mandatur, ꝙ alicui prouideat, videtur, ꝙ teneat collatio facta ab hujusmodi executorib. ẽt non vocatis illis, ad quos pertinet electio, quia cum recipere debẽt: sicut teneret collatio episcopi, non vocatis canonicis, q cum recipere debẽt, & prebẽdã assignare, nisi in literis contineretur, ꝙ istos moneret, vel vocaret, qa tũc fines mãdati custodiendi sunt. ff. man. diligenter. s. de rescri. cũ dilectus. & hoc fa-
tis vr̃ hic, & ar. j. de accusa. accedens. imo plus vr̃, ꝙ si cõpareat aliquis, qui velit aliqua dicere in psonã eius, cui conferenda est præbẽda, ꝙ non dẽt audiri, quia minister, vel merus executor est, & super hoc nullã iurisdõnẽ habet. supra de re iud. de cætero. vbi no. & idẽ dico, si vellet iudicem recusare, qa non est audiendus, supra de offi. del. nouit. Sed si vellet dicere rescriptum per obreptionẽ obtẽtum, vr̃ ꝙ sit audiẽdus, quia ẽt si executus fuisset mandatum, reuocaretur. s. de re iu. cũ olim. s. de rescrip. cũ dile. sed hac ratione vr̃, ꝙ possit obijcere in psonã instituendi, quicquid velit de iure, & maxime peccatum, ꝙ si tacuit peccatũ suum, videntur literæ surreptitiæ. Sed tu dic, ꝙ pp hoc stricto sensu non dicuntur literæ surreptitiæ, vt no. s. de rescri. cũ
4 dilecta. 23. q. 2. & si non, sed certe hoc non placet, † quia nõ vr̃ nobis, ꝙ literæ dicant̃ obreptitiæ, quia impetrans sit peccator. hæc. n. exceptio est ꝯ psonã, & non ꝯ literas. Alij tñ dicũt, & forte bene, quia licet iste executor nullum vocare teneat̃, si tamen aliquis compareat, qui velit dicere in personam, ꝙ audire dẽt, arg. j. de acc. accedẽs, & 25. q. 2. c. fi. & no. de hoc s. de cau. pos. cũ olim. nec est simile de hoc executore vel ministro q iurisdõnẽ hẽt, & in eo, q solummõ ex officio facit. prius tamẽ dictum de stricto iure magis sustineri põt. Itẽ vr̃, ꝙ iste executor nõ posit cogere canonicos ad impleẽdũ mandatũ aplĩcũ, i. faciẽdum hunc canonicũ, & primo ea rõne, qa nõ vr̃ sibi p literas cõcessum, s. ꝙ eos cogat ad hoc, sed ꝙ ipse faciat. Item alia rõne hoc vr̃; qa nõ vr̃ ꝙ canonici, ẽt si velint, trãsacto tpe sibi indulto ad faciẽdum hũc canonicũ, vel ẽt postquã renũciauerit cũ facere canonicũ, ꝙ possunt, cum hęc potestas faciẽdi eũ canonicum translata sit ad executorẽ, licet penes duos insolidũ hæc potestas esse nõ possit. Sed licet non possit eos ad hoc cogere, postq̃ tamẽ ipse executor vel minister contulerit prebẽdã, coget eos ad recipiendũ eum & tractandũ vt canonicũ, si mãdans, cuius auctoritate fungitur, habebat potestatẽ cogendi eos, cum eius auctoritate fungatur: plus placet, ꝙ non possit, quia per formã prædictam nõ est sibi data iurisdõ, sed ministeriũ tm̃. hic tamẽ semper not. ꝙ iste executor bene faciet, si audierit aliqua, quæ cum moueãt, si consulat superiorẽ. in auct. vt nul. iudi. § & hoc vero iubemus. de his not. infra de despon. imp. ad dissoluẽdum. hæc quę dicuntur in fi. gl. positę super decre. ꝓposuit, in gl. quę incipit, dicebat, habẽt locum, vbi in literis non est clausula, ꝯdictores &c. quia si est illa clausula ibi, tunc & antequã inuestiat eum, & post põt audire cõtradictores, & summatim cognoscere. s. de renun. veniens. ff. de re iudi. l. a diuo. §. si super. Quidam tñ dicũt, ꝙ non debet audire, nisi postquã fuerit executus mãdatum. sed nõ video cãm, quare nõ sit melius eos audire ante, quã post, s. de renũ. veniẽs. Fatemur tñ ꝙ si omissa summaria cognitione hac, & repulsis ꝯdictoribus exequatur mãdatũ, qd
5 valet, quia merus est executor impleẽdo mandatũ. † Itẽ qa summaria cognitio non est sp de necessitate, neq; de substantialib. executionis mãdati. In cõpositione aũt bene necessaria est cãæ cognitio. Sicut aũt est iste merus executor, de quo loquit̃ hæc decre. & sic est merus executor. si in lr̃is dicit, facias bñficiũ sibi assignari. & codẽ modo si dicit, facias eũ recipi, vel alia cõsimilia. nã qualitercũque scribatur sibi, si voluerit statim mandabit de eo recipiẽdo. & nisi recipiant, sunt excõicati, ar. s. de rescri. capitulũ, & c. Abbate, & c. mãdatũ, & s. de præben. p illorum. Ab executor enim pp defectũ ordinis iudiciarij nõ appellatur, nisi excedat modũ, vel nimis festinet, s. de app. nouit. supra de offi. deleg. super. ff de ap. l. ab execu. C. quorũ ap. nõ re. l. ab executore. Et no. ꝙ iste executor nõ tm̃ ꝓuidebit, & pręcipiet prouideri de beneficijs vacãtibus de iure, & de facto, sed ẽt de vacãtibus de iure tantũ, sed tñ in eis dẽt pręmitterere cognitionẽ & audire summatim illũ, qui possidet. & si nõ hẽt ius, tũc non feret sentẽtiã, sed mãdabit detẽtori, & coget de facto dimittere, sicut de facto tenet, & postea exequet̃ mãdatũ. & si hũc ordine dimitteret, cassaret̃, quod fit ab eo. j. eo. cũ nostris, & c. literas. ff de re iudi. a diuo Pio. §. si super. Itẽ & si nõ cõpareat ille, q beneficiũ possidet, sed compareat ille, q cõtulit, & cuius collatio dr̃ nõ valere de iure, vel ẽt si nõ cõtulit, sed patitur posidẽtem posidere, sed petit̃ ab eo, ꝙ tãquã vacans de iure cõferat alij, & feratur sententia ꝯ eum, præiudicabit possessori, qui sciuit causam suã agi. s. de re iud. quãuis nec vlterius erunt partes executoris, nisi vt cogat possessorem dimittere possessionẽ. Sed qd si ille, cui cõmissum est, ꝙ compellat capitulum ad conferẽdum aliqui præbendã alicuius ecclesiæ si vacat, vel quam cito ad id obtulerit se facultas, nunquid põt cognoscere de prębenda, quã aliqs detinuit diu ante, q̃ hm õi lrę impetrarent, quo iure hẽt iurisdõnẽ sup hunc possessorẽ, de quo nulla in lr̃is hr̃ mentio? Itẽ cui restituet p̃bẽdã possessor? qa si dicis, executori, ille ñ hẽt ptãtem alicui conferẽdi, sed tm̃ cõpellendi. si dicis, ꝙ restituet caplo, quo ad hoc agit, cũ non hẽat mandatũ a caplo? de ipso autẽ possessore certũ est, ꝙ ille nulli eã dare põt, quia ad ipsum nulla ptãs conferendi pertinet. Solu. executor hoc mõ ꝓcedet,

quia vocabit capitulum, & dicet ei, ꝙ ꝯferat p̃bẽdã, q̃ vacat de iure. & si capitulum respondit, domine nõ possidemus prębẽdã, q̃ petitis, & credimus, ꝙ ille q tenet, bene teneat, vnde faciatis de ea qd vultis, quia nõ credimus, ꝙ vos præcipiatis nobis vel ẽt ꝯsulatis, ꝙ nos ꝯ conscientiã eam ꝯferamus. tunc vocabit possestorẽ præbẽdæ, & dicet ei, ista præbẽda q̃ vos possidetis, vacat de iure, & hoc vult probare iste, q impetrauit lr̃as, & admittet ꝓbationes eius. ff. de re iu. l. a diuo. §. si sup, & si ꝓbauerit, p̃cipiet possessori, ꝙ dimittat possessionẽ p̃bẽdæ, qua dimissa p̃cipiet capitulo, & coget, ꝙ eã det impetratori lr̃arũ, ar. s. de prebẽ. inter cætera. vbi dicit, ꝙ oĩa retractata fuerunt inter partes, & nõ fuit iudicatũ, ꝙ vna pars daret aliqd alii. Sed ille, ad quẽ de iure pertinebat ꝯferre, post cassationẽ factã cõtulit. de hoc ẽt no. s. de re iud. cũ Bertoldus. nec miret̃ aliquis, ꝙ habeat aliquis executor iurisdõnem sup psonas nõ nominatas in rescripto, & penitus extraneas, qa hoc est in quolibet in executore, q ꝯ extraneos summatim cognoscit de ꝓprietate, & ẽt res ab eis aufert. ff. de re iudi. a diuo. § si sup. C. de his, q ad eccl. confu. pñti. s. de offi. dele. sane. 2. Itẽ non est necesse, ꝙ petatur prębendã restitui capitulo, sed tm̃ ꝙ eã resignet, & per ꝯñs veniat ad collationẽ capituli, & postea coget̃ capitulũ eã dare qñ in lr̃is dr̃, ꝙ cõpellatur. & si in literis dr̃, exequaris, tũc ipse executor ꝯferet post resignationem, & si nollet resignare, violẽter ab eo auferẽda est possessio. ff. de rei ven. q restituere. hic aũt loquit̃ tm̃ de resignatione facti, & nõ de resignatione iuris, ad q̃ nõ tenet̃, sicut nec suũ ius cedere. ff. si serui. vindi. sicut. §. sed quia. imo saluũ ei remanet ius suũ. ff. de re iu. a diuo. §. si sup. j. de ꝯces. p̃ben. & eccl. nõ va. c. cũ nostris. lr̃æ tñ erant, j. eo. lr̃as. nec poterat ꝯ eas excipi de falsi suggestione, vel veri suppressione intm̃, ꝙ p eas non ꝓcederet, quia hæc falsitas nõ erat expressa, vel veritas tacita p maliciã, sed p simplicitatẽ, & p ignorantiã iuris, qa credebat, ꝙ ex quo de iure uacabat, qd literæ sibi valerent intm̃, ꝙ statim sine alia cõpulsione ad resignandũ executor suus posset sibi ꝯferre præposituram. & ita lr̃æ valebant, non obstante tali taciturnitate ueritatis, vel s̃m formã iuris 25. q. 2. præscriptione. s. de rescri. sup lr̃is. Et si iudex vel executor p eandẽ iuris ignorantiã, & simplicitatẽ male ꝓcedat, sicut ẽt hic, illud cassabit̃, sicut & cassata fuit male facta collatio, sed nihilominus manet sibi ius saluum p literas concessum, & remansit sibi ius saluum sup prępositurã. unde in fi. decr. mandatur & hoc sibi dari, & hoc placet, qd dr̃ in glo. hic posita, credimus. Alii ꝯdicunt asserentes has literas elidi posse per exceptionem, & quod hic factum est, & j. eo. literas, fuit factum tm̃ auctoritate secundarum literarum quidã distingunt inter illum, cui cõmittit̃ prouisio alicuius personę simplr̃, & eũ, de quo hic loquitur. nam de primo dicunt, ꝙ sine causæ cognitione põt ꝯferre beneficiũ, sed ille, de quo hic loquitur, non põt ꝯferre beneficium, de quo scribitur nisi prius sciat, quare illi, quib. scribitur, non conferunt, arg. s. de rescri. si quando, & c. cum adeo. & melius in c. ab excõicato. vbi dr̃, ꝙ secundus, s. executor, cui scribitur in defectum primi, cũ causæ cognitio-
6 ne debet procedere. † Sed certe alii dicunt illud esse ea rõne, qa excõicatio, & absolutio non debet fieri sine causæ cognitione solenni, 2. q. j. nemo. sed collatio beneficii licet fieri dẽat pręcedente inquisitione, sicut no. s. de postula. c. j. tñ cognitio solennis nõ est necessaria, vt ibi, vel dic meli⁹, vt ibi no. [Inuestiuit.]
7 Bene hinc collige idẽ esse assignare, & inuestire. † Et no. ꝙ qñ dr̃ in lr̃is, exequaris, ꝙ põt inuestire. & potes hic colligere, qd pp inuestiturã nõ dat̃ possessio, qa hic inuestitus erat de p̃benda, q̃ alius possidebat, q̃ ambo insolidũ possidere nõ pñt. s. de ꝓb. licet. & no. s. de ꝯsue. c. 2. & põt dici, ꝙ hæc inuestitura locũ hẽt qñ sibi reseruat p̃bendã ꝯferẽdã, qd põt, ut no. s. de p̃b. p illorũ. & nõ placet qd dr̃ hic, qa nõ credimus ꝙ decanus potuit eũ inuestire de vacatura, vt j. sequit̃. [Assignastis.] & male, cũ esset alii hæc ptãs data. & sic apparet hic, ꝙ qñ scribit̃ p aliquo & dat̃ ei executor, q eis negligẽtib. illud exequet̃, ꝙ nõ tenet electio facta ab illis ꝯ mandatum Papæ, secus aũt, si esset datus tm̃ executor ad cõpellendũ, quia tunc teneret electio facta ab illis, s. de præb. dilectus filius G. Rõ diuersitatis, quia in primo casu vr̃ ad se vel ad suũ delegatũ electionẽ reuocare, iõ de ea nihil ad eos, in scdo aũt secus. [Vacaturis.] s. e. c. j. [Contra canonum] qd est, qñ non auctoritate Papæ. sed hæc ltĩma erat, qa auctoritate Papę, hoc nõ placet, sed vere male processit. [Attẽdẽtes.] q. d. non est necesse, ꝙ defendat institutionem suã p factũ decani q inuestiuit eũ de vacatura, cũ sufficiat factũ Papæ, qui cũ inuestiuit de vacãte: factũ tñ decani fecit cassationẽ iustã. hoc nõ placet, sed qa ptãs ꝯferendi ad aliũ erat trãslata. [Per p̃decessorem nostrum] sed p decanũ fuit inuestitus de vacatura, & licite, cum sup hoc fuerit executor, & illa inuestitura fuit cã cassationis electionis scdo factæ a canonicis. hoc non placet, ut dictũ est. facta aũt cassatione nõ fu't inuestit⁹ p Papã de vacatura, sed de vacãte. [intelligebat] ar. ꝙ p sñiam p̃dit̃ do-
minium. ff. de rei ven. in fundo, insti. de off. iudi. §. vlti. C. de arbi. l. 4. §. sed & si quis. arg. ꝯ. ff. de pig. act. non mirum.

SVMMARIVM.

1 *Ad quem pertineat petere institutos amoueri.*
2 *Debet agens ad destitutionem instituti causam adiicere, quare sit minus canonica institutio.*
3 *Si electio ad episcopum, & capitulum simul pertinet, si suspensus sit episcopus, electio pertineret ad capitulum solum.*
4 *Non potest suspensus conferre præbendas.*
5 *In collatione beneficiorum debent personæ examinari.*

CAP. V.

Quia diuersitatem. [In ipsas.] Et ideo petebat institutos, vel intrusos ab ecclesiis amoueri, ut ex sñia, quæ statim sequit̃ apparet.
1 † Vnde notatur, ꝙ aliquando ille, ad quem pertinet institutio de iure, petit institutos amoueri, vt hic, & s. de præbẽ. dilecto. & etiam patronus. j. de iure pa. ex literis. Itẽ hoc ipsum petit clericus institutus, vel alias ẽt si nõdum institutus sit, & habeat ius, s. de sent. & re iudi. cũ Bertoldus, ut no. & 3. q. 6. hoc quippe. Itẽ hoc ipsum põt quilibet clericus de ecclesia petere. s. de ele. cum dilecti. sed hic vltimus, cum suũ ius spãle nõ ꝓsequit̃, vr̃, ꝙ nõ possit agere, nisi agat denunciãdo, uel accusando. sup. de app. cõstitutus, in fine. & nõ solũ possunt p̃dicti agere ꝯ institutos, sed ẽt ꝯ instituẽtes peruerse. 7. q. j. pñtium, & de hoc no.
2 s. de fil. presbyt. veniens. † Is tamen, qui agit modis p̃dictis, dẽt câm adiicere, quare sit minus canonica, sicut in aliis psonalib. vt no. s. de offi. ordinarii. cõquerente. puta qa ad eũ, q agit, ptinet institutio. qa est in possessione instituendi, & qa nõ ptinet ad eũ, q instituit, vel alias cõsimiles. Et est rõ, quare exprimere dẽt, qa psonalis est actio: quod ex eo patet, quia nec in rem, nec mixta est, no. s. de off. ord. cõquerente. & hinc est, ꝙ nullus p̃dictorũ põt nominare instituentẽ in iudicio, cũ nominatio non hẽat locum nisi in realib. C. vbi in rẽ actio. l. 2. secus, si peteret obedientiã, quia tunc posset nominare dñm in iudicio, vt no. s. de maio. & obe. inter quatuor. & sæpe qs ꝯ neminẽ agit, sed petit electionẽ suã ꝯfirmari. j. eo. post electionẽ, & iudex tunc vocabit oẽs, quos res tangit. ff. de adop. nã. de hoc no. s. de ele. c. penult. [Resignandas] hoc, qd dr̃ hic, intelligit̃ sic, ꝙ qñ aliqs hẽt possessionẽ alicuius prębendę, uel dignitatis, tunc nullus iudex ordinarius, uel delegatus dẽt aliquem instituere in locũ eius, nisi prior a loco ille remoueat̃, uel de facto auctoritate superioris, vel p sñiam ad minus, & sic loquit̃ j. e. cum nostris, & c. literas. vbi no. Sed ille, ad quem pertinet electio de iure, bene poterit alium eligere ad eum locum, quẽ tenet institutus. s. de re iudi. cũ Bertoldus. licet quidã illud qd dicit illa decreta. dicãt locum hr̃e, vt pñtatio fieri possit, nõ obstãte institutione alterius, sed nõ electio, q̃ ius tribuit. hoc aũt certũ est, ꝙ pp præcedentẽ electionem factã ab illis, ad quos nõ pertinet, nõ cassatur electio facta ab illis, ad quos pertinet, vt in p̃alle. de er. cum Bertoldus, & no s. de elec. ꝯsiderauimus. Item licet ille, ad quẽ pertinet iure proprio electio, possit eligere, nõ obstãte prima electione, & institutione, executor tamen Papæ non põt prouidere alio existẽte in possessione, q est institutus p superiorẽ. sed si per superiorem non esset institutus primus, sed tm̃ in possessione esset, pp hoc nec dimitteret executor, quin de alio prouideret s̃m mandatũ Papæ. s. de p̃b. de multa. q̃uis illa non loquatur de prouisione executorum Papæ, sed de prouisione eorũ, ad quos iure ꝓprio ptinet: vel dic, ut no. j. e. lr̃as. [Resignãdas.] i. de facto admittẽdas. [Per excõicationis.] 16. q. j. in fine. [Cõfirmatione] repete, q̃ diximus sup. de ꝯfir. vti. vel inutil. c. j. [Adepti.] ita, ꝙ hi sex menses current vel ante suspẽsionẽ, vel
3 post, cũ ꝯferre posset Archieps. † [Cõputet] hoc intelligamus, qñ collatio beneficiorũ ad ipsum solum pertinet. nã si ad plures, quorum vnus suspensus esset, secus diceremus. nam si ptinet electio ad epm, & capitulum simul, si eps esset suspẽsus, ptineret electio ad capitulũ solum, sicut si unus ex capitulo eẽt suspensus, non impediretur capitulum ꝓcedere ad electionẽ. nã quantũ ad ea, q̃ cõiter imminent facienda epo & caplo, vnũ caput, vel corpus intelligit̃. C. de iu. delib. sancimus. §. si vero eps, & ff. quemad. serui. ami. si qs alio § vlt. & l. si locus. 16 q. 3. si sacerdotes, s. de præscri. auditis. ex transmissa. [Valuit.] C. de annali exce. l. j. in fi. sup. de p̃scri. c. j. arg. ꝯ. de vsu. cum qdam. §. si
4 pupillo. ff. ex quib. can. ma. in integ. restit. ei. [Potestate] no. suspensum non posse cõferre præbendas. de hoc no. sup. de ꝯsue. cum dilectus. [Culpa] licet fuerit in culpa, non erat in mora. statim. n. pro absolutione ad sedẽ apostolicã properauit. si. n. esset in mora, vel negligẽtia obtinẽdi absolutionẽ. secus eẽt, ut hic, arg. 100. dist. qm, sup. de rescri. si autem. ff. de re iudi qm põt. ff. de re mi. non omnes, & l. qui captus, & l. j. §. j. ff. ex qui. cau. in integ. sed si per. §. 1. & sic hẽs, ꝙ non imputant̃ ea alicui, q̃ sua culpa præcedente accidũt. 15. q. j. si ꝯcupiscẽtia, & c. inebriauerunt. ff. de fur. verũ. & l. q iniuriæ. ff. de pub. sed & hi qui. §. siue

Universidad de Deusto Biblioteca

autem.arg.ȝ.50.di.sæpe.& c.studeat.ff.qd met.cā. mulier. sed tamen hoc nō est verū, quia bene imputaē Archiepō sua culpa, quia iste pōt puniri, hæc tamen pœna, ꝙ electio deuoluatur ad capīm, nō inuenit sibi imposita a iure, & iō non potuerunt ꝯferre beneficia.ŝ.de sup.negl.pl.Romana.[Ad illū.] s.Papā, & hoc ex plenitudine ptātis, sed nunqd si eps esset suspēsus, posset Archieps ꝯferre beneficia spectātia ad epm? & dīt qdam ꝙ sic, nec est necesse, ꝙ expectet sex mēses, ar.ꝑ peis.9.q.3.cum simus.qd pōt loq in hoc casu, qñ eps necessaria officia nō instituit in ecclesia, vt œconomū, vel aliū, q tpalia ministret. In nō necessariis aūt officiis, puta cauonicis ordinādis, locū nō hēret. ŝ.de elec.cū ecclesia Vulterana. Sed in hoc casu, cū nō hñt tps pfixum, credunt, ꝙ possit ille, ad quē pertinebat collatio, post absolutionē ꝯferre, si nō sit p superiorē alii collata. C.de ȝh.sti. magnā. melius vr, qd nec capitulū, nec supior pōt supplere alterius defectū nisi ius hoc dicat, ꝙ ei liceat alterius defectū supplere. ŝ.de elē.cū ecclesia Vulterana. sed seruatē ei faciēdū post absolutionē, ar.ĵ. ne sede vacā.illa, nisi necessitas immineret. & poterat sine vlla restōne iste archidiaconus vel Archieps dare bñficia vacātia, ēt q vacauerūt ultra sex mēses. nec sunt ȝria decr ŝ.de sup.neg.pl.licet.c.lrās.qa ibi loquiē, qñ illi, ad quos spectabat electio, fuerūt negligētes, & tūc ipso iure amittunt ptātē eligendi, secus qñ p impotentiā dimittūt, nā nō amittūt ipso iure ptātē eligēdi, licet in eo puniri possent extraordinarie. Si aūt ei ius ꝯcederet, ꝙ posset supplere defectū alteri⁹, posset supplere sine superioris auctoritate, ut no.ŝ.eo.nulla.65.di.si forte. [Ad illū] cōi aūt iure remanet ptās ꝯferēdi penes sedē Archiepalē ŝ.de insti.cū venissent, ĵ.ne sede vacā.c.2.& serua-
5 bit ꝓuisio successori. †[Tps] si nesciuit pbēdas vacare, non imputaē, qa si sciuisset imputaret ei, cū ēt Romæ & in via posset beneficia ꝯferre. vel dic, ꝙ licet in via ꝯferre posset, nō tñ imputaretē ei si nō ꝯferat, cū in collatione beneficiorū debeat psonas examinare. ŝ.de præb.in Latera.& ēt quia iustum est, ꝙ clericis de terra sua prouideat. C.de epi,& cle.l in ecclesijs.71.di.extra neo, de quib.copiam secum non hēt. [Recessit.] ff.ex q.cau. in integ.rest.qui mittuntur.[Computetur] nisi moretur accepto commeatu.ff.ex quib.cau.in integ.resti.miles.

SUMMARIUM.

1 *Quo casu potestas eligendi ad superiorem deuoluatur.*
2 *Nunquid ius eligendi propter al cuius peccatum ad alios trāsferatur.*
3 *Literæ per falsi suggestionē impetratæ valent, sed per excep. elidi pñt.*
4 *Non liceat alicui occupare possessionem, quam alius tenet.*
5 *Possunt dignitatem, & beneficia uniri episcopatui, si est pauper.*

CAP. VI.

Cum nostris. [Tanto] Sex mensiū.ŝ.eo.nulla.[dixerūt] & bene, qa de facto non vacabat.[Electus.] & male, quia licet de iure, de facto nō vacabat, 13.di.lrās.ĵ.de postu.c.j.& 2.[†Possidebat.] Idē vr si solū ele-
1 ctus cēt sed nō possideret: qa verū vr rīr ꝙ ēt si ille, ad quē ptinet electio, psonā eligat ineligibilē, puta hoīem illegitimū, homicidā, vel alias quēcūq; irregularē, vel malū, nunq tñ pp negligētiā, vel lapsum tpis deuoluit ptās eligēdi ad superiorē. licet.n.hmōi elector malus sit, & malū elegerit, nō deuoluitur ptās eligendi ad eū, ad quē ius statuit deuoluendū pp alicuius maliciā. ĵ.de ele.cū in cūctis.in fi.nō tñ est negligēs, & iō nō deuoluit ptās eligendi ad eos, ad quos ius statuit deuolui pp negligētiā. ĵ.e.c.ꝑxi. Et hæc vera sunt, dūmō electus talis sit, in quē ius diuus dignitatis cadere possit. nā in homicidas, & irregulares cadere pōt ius cuiuslibet dignitatis qa ēt iuste hñt eā, si cū eis fuerit dispēsatū, & ēt sine dispēsatione iuste tenēt pdicti dignitates suas, quousq; renūciēt, vel deponanē. secus si post adeptas dignitates fecerūt homicidiū, vel alias irregularitatē īcurrū. Sed si talis electus sit, in quo ius dignitatis cadere nō pōt, ut si sit omnino illiteratus. vel si sit mulier, vel infans, satis vr, ꝙ talis electio, vel possessio nō impediret, quomin⁹ lapsu tpis p negligentiā ptās eligēdi ad superiorē deuoluaē. [Dicētes] & bene. [Assignauerūt] & male, qa licet de iure, de facto tñ non vacabat. [Assignauerūt] planus est intellectus huius decretalis, qa pp negligētiā nō erat deuoluta ptās eligēdi ad Papā, qa elegerat psonā, in q altero casu poterat cadere ius ꝑpositurae. nec pp defectū qa s. psonā ineligibilē elegerāt, s.epm, qa hoc nō est iure cautū ꝙ pp tale psonæ electionē trāsferaē ad aliū ptās eligēdi, licet electio sit nulla, & ipsi priuati ptāte eligēdi sint, ut no. ŝ.de postu.gratū ŝ.de ele.bo.me.Ma. Itē si esset deuoluta hæc ptās ad proximū superiorē, nō tñ esset deuoluta ad Papā cōi iure, & sic intelligiē ĵ.e.c.lrās.& idē est, si auctoritate Papæ aliqui hñt ptātē eligēdi, & eligāt penitus indignū, in quē nō cadit ius qd sibi dat, nō pp hoc reuertiē ius eligēdi nisi ad illos, penes quos primo erat de iure cōi, nec ēt ad illos, q forte habēt ptātē ꝓuidēdi alij, qa certū est, ꝙ primi ꝓuisores ptātem habe-
2 bant ꝓuidendi, & ꝓuiderūt, sed male. †Itē iure nō caueē, ꝙ pp eorū peccatū ius eligēdi ad alios trāsferat, qa tūc secus esset. ŝ. de præb de multa.ŝ.de elec.cū in cunctis.& hoc placet magis. q qd alias hic no.& ĵ.eo.lrās.& post ele.& ĵ.de exces.prel.itē dilectos. imo idem forte vr, etiam si in eo nō caderet ius sibi datū, dummodo in literis non sit expressus error intolerabilis. i. indispensabilis, ĵ.de sen.excō.p tuas, & c.solet. nec est error intolerabilis, si scribitur ēt pro irregulari, intolerabilis. n. esset si ꝑ criminoso scriberetur in crimine psēuerāte. sed nec hoc sufficeret, nisi in lrīs ꝯtineretur, ꝙ in crimine psēuerat, qa als licet error sit intolerabilis, nō tñ est expssus, & utrūq; est necessariū. Quidā dicūt sufficere, si error sit notorius, ēt si nō exprimitur in literis, ar.ŝ.de of.del.c.j. Alii dicunt nō sufficere, qd est notoriū, nisi sit expressum. 2.q.6.§.itē si sñia ȝius. Expirat aūt hæc ptās, si ꝓuidi ꝯtingat nō capaci, nec tñ pp ꝓuisionē factam de notorie & scienter indigna psona transit ptās ad aliquos, nisi prius casset. sed ea cassata statim redit ius eligendi ad primos, ad quos ptinet de iure cōi, & nō ad Papā. Itē expirat morte ei⁹ ꝑ quo scribitē. Itē morte executoris. Quidā tñ dicūt, sed nō placet, ꝙ in hoc casu si scribaē in fauorē ei⁹ cui ꝓuideri mādabat, ꝙ hæc ptās reuertitur ad delegātē, & morte ēt delegantis non expirat, ēt si literæ nō sunt exhibitæ, nec est ȝ, ŝ.de off.dele.gratū.& c.relatū; qa illud obtinet in lrīs iurisdōnis, secus in beneficialib.cum sæpe ꝯtingat, ꝙ in uita delegantis non occurrat facultas ꝓuidendi, licet aliqui ȝdicant. † Itē literæ p falsi sugge-
3 stionē impetratæ valēt, licet elidi pñt p except. ŝ.de rescri.sup lrīs, & sic etiā valet ptās data p easdem lrās, sufficit.n.ad hoc, ut executor receperit ptātem ꝯferendi, ꝙ delegans hēt ptātem cōmittendi, & delegatus ptātem recipiendi, & ꝙ res, q cōmittitur, sit de ptāte & iurisdōne cōmittentis. Et hinc est, ꝙ si tpe impetrati rescripti impetrans bonafide est incapax a beneficii,
a pōt ei conferri, ar.ŝ.de fo.compe.ex tenore. nec est ȝ, ŝ.de trā.fac.ex lrīs. quia ibi non dicit nō tenere prouisionem, sed dicit cassandā pp delictū impetrantis obreptitie. nec est ȝ, instit. de hære.quai.& differē.§.testīn in extraneis. ubi dicit, ꝙ nō valet testīn nisi sit capax hrīs & tpe ꝯfecti testī, & tpe mortis. & aditionis. sed certe, si qsbñ attendat, qd dicit idē §. colliget ȝ, qa ibi dicit ꝙ iō est necesse qd tpe ꝯfectionis testī sit capax, qa testīn nō valet sine institutione capacis hrēdis, secus est in collatione ptātis trāsferendi beneficiū. qa hæc ptās ēt nulla psona expsa, cui ꝓuideaē valet. ĵ.e.ꝯstitutus.& sic in legatario, qa sufficit & est necesse, ꝙ tpe mortis sit capax, nisi in casib. si legatū est purum, etiā si tpe testī nō sit capax. ff.de iure fisci.l.neq;.§.j. C.de lega.seruis.& C.de cadu.tol.l.j.§.cū iō, & §.in nouis.C.qñ dies lega.ced.l neq;.si autem sub ꝯdōne, a die cōdōnis extantis, C. de cad.tol.l.j.§.finautem.& hoc iō, quia testīn non subsistit ex legatis, & sic nota, qd cā cassationis electionis factæ a canonicis est, qa eis erat ablata ptās eligēdi, & nō ꝙ prima electio fuerit aliqua. [Literarum] prudenter petiit iste, ꝙ cassaret ꝓcessus delegati q erat inordinatus, quia primo cogendus erat ad resignationem, ut hic, & sup.c proxi. sed si egisset quasi confessoria dicendo se ius hr̄e & aduersario silentium imponi, succubuisset, quia nullum ius habebat in præpositura eps de nouo. electus, vt hic sequiē, ar.ad prædicta, ŝ.de procu. ex insinuatione. Fatemur tamen, qd posset hr̄e Publicianam ad ecclīam ȝ non dominium, si bona fide & iusto titulo habuisset eā. & si ambo, s.actor, & reus habuissent bona fide & iusto titulo, tunc distingue, an habuerint ab eodē collatore, uel a diuersis, ut habes de publiciana, l.fine.§.si duob.& l.seq. in beneficiis autē in spūalib. dicunt quidā aliter. Itē prudēter facit, q dicit in libello, peto talē ecclīam, q ad me pertinet ut comprehendat & directā ꝯfessoriā, & Publicianā, & nō dicat, qa sum canonice institutus. [Literarum] literæ tamen bonæ erant, ut ĵ. eo. lrās. nec poterat ȝ eas excipi de falsi suggestione, vel veri suppressione, intīn ꙅ per eas non procedetur, vel legitime: quia hæc falsitas non erat expressa, vel veritas tacita p maliciā, sed p simplicitatem, & p ignorantiā iuris, quia credebat qd ex quo de iure vacabat, qd literæ sibi valerent intīn, qd statim sine alia compulsione ad resignandum executor suus posset sibi ꝯferre præpositurā, & ita literæ non obstāte tali taciturnitate ueritatis, vel expressione falsitatis valerent, sed non debet seruari forma in eis expressa, sed ꝓcedi sm formam iuris, 25.q.1.præscriptione, ŝ. de rescr.sup lrīs.& si iudex, uel executor p eādē iuris ignorātiā vel simplicitatē male ꝓcedat, sicut hic fecit, illud cassabiē, sicut & hic cassata fuit male facta collo. sed nihilominus manet sibi ius suū saluū p lrās ꝯcessum. sicut huic remāsit ius suū saluum supra

ADDITIO.

a ¶Incapax. Circa hic dicta Inno.hic.s.quando collatio est facta criminoso vel indigno, an sit nulla, vide per Feli.in c.querelam, sup.de iureiu.& aliquid per ipsum in c.2.sup.de rescri.

ŝ.præpositurā, vñ in fi.decretalis mandatur sibi dari, & hoc plus placet, q qd dr in gl.hic posita, credimus. Alij tñ ȝdicūt asserentes has lrās elidi posse p exceptionē, & qd hic factū est, & ĵ.eo. lrās. fuit factū tīn auctoritate secūdarū lrarū [Quia possessio talis.] s.q hr ab his, q plures dignitates hñt. & hoc ñ placet, sed talem possessionē dicit plus hr̄e facti q iuris, q prætendit ex tali cā, q pt esse iusta, sicut hic: nā hic iste poterat possidere vel de spāli gra, vr si ex iuxta cā esset ꝯcessa. [Facti] qm qñ p meipsum possideo, plus hēt facti, q iuris, vt hic.ff.ex qb.cau.ma.re.deniq;, & l. si emptor. Si āt p seruum, vel filiū possideā pl⁹ hēt iuris, q facti. ff.de acq.pos.possessio quoq;.ff.ꝑ socio.l.2. Si āt p psonā liberam possideo, puta p ꝓcuratorem, hęc possessio aliqd facti hēt, & aliqd iuris. C.de acq.pos.l.j.& iō ī primo casu, s.cū p me possideo non desino possidere, nec vsucapio īcipiet anteq sciā per aliū possidere, & suspicatus sim me posse repelli: sec⁹, si p alium possideo. [Irritū] credimus tñ, ꝙ sicut recepta noua cura aīaꝝ vel dignitate, vel ēt epātu, prima vacat, & ille, ad quē ei⁹ donō ptinet, pt eā alij ꝯferre, ita delegatus p hmōi lrās pt ꝯferre, ēt eo pmanente in possessione, ŝ.de preb.de multa.ŝ.de ele.cū in cūctis. dūmō sciat aliū possidere, qñ ꝯfert. sed si nesciret, dicūt quidam, qd obrepticia est hmōi collō. & hoc satis vr verū, si verisimile esset, ꝙ si sciret aliū possidere, ñ ꝯferret. sed hæc psumptio cessat hic, cū in præcepto ꝯtineaē, ꝙ ꝯferat, & puniaē, nisi ꝯferat, ŝ.de præb.de multa. Sed certe præsumptio, s.ꝙ vellet ꝯferre, ēt si alius possideret, nō erat ita vehemens añ ꝯstōnem, de multa, sicut postea, qa prius nō erant ibi tot pœnæ, sicut postea. & iō hic, qd fuit añ ꝯstōnem non ita præsumebaē, ꝙ ꝯtulisset, si sciuisset aliū possidere. Item facit præsumptionem, ꝙ obrepticia est collō, qa eps erat q possidebat, qre non erat præsumendū, ꝙ Papa vellet eū vilificare inter subiectos suos auferendo sic sibi ecclesiam, uel dignitatem ēt alij ꝯferendo: imo plus vr, qd si teneret collō Papæ, vel cuiuslibet superioris, non tñ lræ valebāt datę sup collōne facienda p aliū, qa rescripta stricti iuris sunt, ar. ŝ.de rescr.tedes, ut sint intelligenda ȝ eū, q vult impetrare lrās sup bñficio qd dicat vacare, ꝙ vacet de fcō, & de iure, maxime qa ambitiosū est hmōi rescriptū. ŝ.de transl.epi.licet. Et est potentissima rō, qa rescriptū restringiē, & qa imputandū est impetranti, q potuit aptius dicere. vel hic nouo iure vtebaē eps, vel noua collōne, qd ex cā fieri pt, ut no.ī fi.decr.hui⁹. Item sec⁹ in prebendis, qa licet accipiendo secūdā præbendā prima aliqñ vacare intelligaē, nō tñ pt prima ꝯferri, quousq; possidet eā de facto, sed cogi ēt p excōicationem, & subtractionem aliorū bñficiorū eā resignari, ut hic. ŝ.e. qa diuersitarē. ĵ.e.lrās, vbi no. Nos credim⁹ idem in prebendis, si tales sunt, ꝙ vacent de iure p receptionem alteri⁹, nisi ꝙ facilius crediē, ꝙ p obreptionē obtinuit. Et ex his decr. liquet, qa nō sufficit sñiam latā esse sup priuatione alicui⁹ bñficij quo ad hoc, ꝙ liceat illi, ꝑ quo lata est sñia, illud occupare, nisi illud resignet ille, q prius tenebat, vel nisi manu militari auferaē ab nō. & si ȝfactū fuerit, priuaē iure, qd ī eo hēbat. ēt si ab alio nō ꝓhibeaē possessionē capere, dūmō sua auctoritate capiat, nisi ꝯsentiat aduersarius ff.de rei ven.q restitue re, & ff ne vis fiat ei, si qs in prin.ff.ut ī pos.leg.is q.§.missus, ar. C.vñ vi, meminerint. & idō dicimus ī oī sñia, ut ēt post sñiam nō occupet victor rē sibi iudicatā, sed per executores sibi tradi dēr. C.de arb.l.pe.j.rñ.C.de iud.ꝓperandū.§.sināt re⁹. augumētū ȝ.C.vñ vi, si qs in tantā, ibi, añ euentū litis. sed supple ibi, maxime, qa idē est post sñiam; absoluto āt ñ est necessarius executor, qa sufficit ei exceptio rei iudicatæ. ff.de exce.rei iudi. pro tū.& qs vellet dicere, ꝙ redditū forte annuū, ī cuius possessiōe erat aduersarius, cui silentiū impositū est, adhuc dare dēat quousq; amittat possessionē, dicat nobis ꝑ Deo, qūo alr amittet nisi p sñiam? Itē nōne peccaret, si reditū daret ei, cui p sñiam est silentiū impositū? ar. ꝙ sic, qa ille peccat recipiēdo, & alr ꝯferendo, & possum eū pturbare in hoc peccato, & ēt debeo, 2.q.6.negligere, & est qsi expressū ŝ.de ap.pastoralis.in fi. Imo plus vr, ꝙ in his īcorporalib.& iurib. ubi nihil corporale attingit, ut in electionib.& iurisdōnib.& similib statim lata sñia & actor pōt ingredi possessionē & aduersarius possessionē amisit. tñ vt oīs remoueaē dubitatio, iudex dicat in sñia, vobis adiudicam⁹ ius eligēdi, & aduersario silētiū imponimus, sic.ŝ.de cau.pos.& ꝓprietate.cū ecclīa Sut. Si āt talia sunt incorporalia vbi aliqd corporale attingit, vt in præb.possessor. ꝯdemnatus p aduersariū non ꝓhibeē exerceē, ut prius, sed ille, q in possessione erat, & nūc est impositū ei silētiū, cogiē cauere, ꝙ de cætero illa seruitute non vtet.ff.si ser.ven.egi.harū, vbi ēt dr, ꝙ si nolit cauere, ꝯdēnabiē, quā tīn in litē iurabit; & si nec possit expelli de possessione, p officiale expelleē, vel dabiē ipsi ptās expellendi, si talis sit iudex, q suā sñiā exeq possit, & erit ipse, q erit vice ministri iudicis. Ista āt decr. nō obstat superiorib. qa & hic aliqd corporale tāgebaē. s.corpus, & possessiones pbēdæ annexæ, & iō nō licebat nec prębēdā, nec canonicatū illū ꝯferre, cui⁹ possessionē alius tenebat p possessionē præbēdæ realis. uel dic hoc fuisse p obreptionem lrarū. Item nō obstat ŝ.de ap.pastoralis, in fine, qa ibi nihil corporale possidebat: licet.n.canonico, q nō hēt aliq certā præbendā, debeaē bñficiū suū, vel reditus, nihil tñ corpale ibi possideē, quousq; recipiat. Itē fatendū est, ꝙ si postea reditus pbendæ soluanē ei, cui impositū est, ꝙ silentiū, qsi ex noua possessione poterat agi, si subtrahanē ibi postea illi reditus pbendę interdicto, vñ vi, vel ꝯdictione ex hac decr. vt restituaē ī possessionē amissam, ut iterū soluat; sed non ex prima q sublata est p sñiam: hoc ipsum tñ in excōicato fallit, q non petit restōnem, cui semp obstat exceptio excōicatiōis, & cui nihil solui dēt. Sed qa si ꝯtemnet qs p sñiam ad amissionē bñficij, uel præbendæ, uel ȝ possessorem seruitutis ꝓnūcieē in negatoria, an liceat statim eligere, uel bñficiū subtrahere, uel seruitutē negare? vr ꝙ nō ar. hic, & ŝ.c.ꝓxi. Sed dēt licentiā obtinere à superiore, & ab eo, q ptātem hēbat priuandi, ut eligerent. ĵ.de iure pa.cū dilectus.ŝ.de cler.non resi.in principio, ex pte, & ut beneficiū. vel seruitutē tollat, ar.ff.vt in pos.lega.mi.l.si inutiles. nā ex quo partib. præsentib. facit, satis pt ꝯcedere parti victrici, ut sua auctoritate deneget petita, uł qd occupet possessionē sibi adiudicatā, si est talis, qd p sñiam exequi possit, arg.a ȝrio sensu. C.si per vim, uel alio modo.l.vl. Alij tñ dicūt & bene, ꝙ sine alia licentia eligere pt, & beneficiū subtrahere, & seruitutē negare. & nō dicit hic nihil valere electionē. sed lrās Papæ pp mendacium. vel ēt nō ualet electio pp secūdā electionem factā de epō in præpositū non cassatā. nā nulla rōne vr, quis canonice, q p sñiam notū est ua-
4 care, alij ꝯferre non posse, sed primū est securius. †De possessione āt q alius tenet, fatemur, ꝙ nō licet alij occupare, ar. ꝑ his q dicūt, ꝙ non requiraē alia licentia, insti.de of.iu.§. vlt.ff.de acq. pos.l.3.§.fi.ff.si ex noxa.cau.l.3.in fine.ff cōi diuidun. sed si res. vbi dr ꝙ res adiudicata eius est, cui adiudicaē. Sol. intelligendū est traditionem non interuenisse, vel sunt casus spāles: sed vr, ꝙ epātus vacaret hoc ipso, ꝙ accepit præpositurā, tamen præpositura nō, ŝ.de præb.de multa. Sed illa ꝯstō nō hēt locū in epātib. qb. nec exprese, nec tacite renūciari pt sine volūtate Papę, ut ŝ. de transl.epi.inter corporalia, sed qa nō pōt resignare, non te-
5 net receptio præpositurae [†Iusta cā] hodie hoc non licet ex aliqua cā. sed si paup esset epatus, possent ei vniri aliæ dignitates, & beneficia, ŝ.de preb.exposuisti. uel dic, qd psonæ non pōt dari dignitas, ex quo est epus, sed ipsi epatui fructus dignitatis dari possunt ad tps pp exonerationem debitorum, uel alia iusta causa. uel dic. quod Papa noluit de speciali gratia prouidere, cum adhuc uacaret præpositura. capitulum autem, vel alius citra Papam hoc facere non posset. proximum dictum plus placet.

SUMMARIUM.

1 *Qui semel viuētis locū scienter occupauit, non pt vlterius ad eū assumi.*
2 *Electio quando ad capitulum deuoluatur.*
3 *Inuestitura potest appellari institutio.*

CAP. VII.

Post electionem. [Tenuerat.] Elionē. Eps. [Ordinationē] i.ordinatio libere & sine ȝdictione aliqua fiat in ecclesia Eboraceñ ab archiepō, & sm formā, q sequiē, & si ȝ fieret, non valeret. [Personarū] i. dignitatū. [Extitit] & male, qa in capło intelligiē decanus, ar. ff. de verb.sig.l.familiæ.ff.qui & à q.l.1.§.præsens.insti.de iu.na.§.plebs.[ipsius] archiepi institutione, vel mādato de instituendo [ipsi] i. capłum. [intelligentes] & male. [Auctoritate] intelligebat.n.ecclīam suā ideo vacare, qa institutū ab archiepō reputabant ꝑ non instituto pp priuilegiū, & quia dicebant semestre tps cōputandū à tpe vacationis, vsq; prouideretur ita, ꝙ installaretur, & male. qa non dēbat cōputari nisi vsq; ad tps, quo archieps eligit Ho. uel alia tpa dēbāt deduci de semestri tpe, ŝ.eo. qm. [A te] Do. [receptā] vt dicebat, sed Ho. non fatebatur. [Ab ipso] Archiepō [Primæ] factæ a capło. [Secundæ] factæ ab ar-
1 chiepō. [†Cōfirmari] & male, nā ꝯcessio capłi non valet, qa nō erat ad eos ptās eligēdi deuoluta. ꝯcessio ēt archiepi non valet, ēt si ꝯstaret Ho. renūciasse, vel resignasse, qa ex quo semel locū viuentis scienter occupauit, vlterius ad eum non pōt assumi. 2. q.j. in personis. secus si ignorāter. 7.q.j. præsentiū. [Debuit] ŝ.e. c.j. [Idonee] ŝ.e.c.ij. electio.n. deuoluitur ad capłum non solū pp negligentiam sed ēt pp peccatum electi. ŝ. de electio. cum in cunctis.& satis colligitur hic, ꝙ non solum nō tenet electio de intelligibili, sed etiam nec prouisio. vnde non impedit, quin alij, ad quos deuoluitur potestas prouidendi, prouideant. ŝ.de elec. cum in cunctis. Sed confirmatio etiā de intelligibili facta impedit electionem ŝ.c.proxi.ĵ.e.c.literas. Alij tamen dicūt, & forte non male, ꝙ electio non impeditur, sed assignatio præbendæ, cum alterius electio iam sit cōfirmata, bene impeditur nisi prima ꝯfirmatio primo fuerit reuocata: & facit pro eis ŝ.c. proxi.ĵ.eo.literas. vbi dicit ꝙ assignatio prębendę nō valet, sed tamen mandatum de ꝯferenda valet, quia mandat, ꝙ post resignationem ꝯferatur; & sicut tenet mandatum, ita valet electio.

Universidad de Deusto Biblioteca

Et vr̃, ꝙ ſi ille,ad quē ptinet nõ tm̃ electio,ſed ꝓuiſio, poſt ꝯfirmationē ꝓuideat,ꝙ talis prouiſio valet,ſed nõ hēt niſi vim electionis,& non ꝯfirmationis,ut res potius valeat, q̃ pereat. ĩ.de ver.ſig. Abbate. Confirmatio aũt excõicato facta,niſi exprimatur error,vel niſi eſſet notoriũ,dicũt qdã,ꝙ tenet,ar.s̃.de re iud.ad ꝓbandũ.s̃.de exce.c.ſi. Alij tñ dicũt ꝯ.[Inſtitutio] arg. ꝯ.s̃.de cã poſ.& ꝓpri.cũ olim. vbi fuit cognitũ de his,q̃ obijciebant cuidã inſtituto ab ep̃o anteq̃ inſtõ ſortiret effectũ. Sol. hoc,qđ hic dr̃, verũ eſt,ubi nõ refertur qõ, ꝙ ad eligentes ſpectat electio & ad ꝯfirmantes ꝯfirmatio,vel qđ ad aliquē ſpectat vtrũq;,ſimile.s̃. de ap.ꝯſtitutis.2.ibi aũt referebat qõ,ꝙ ad ep̃m nõ pertinebat electio. Idē ēt forte dicendũ eſt, ſi ad aliũ ſpectaret electio, & ad aliũ ꝯfirmatio,& poſt ꝯfirmationē vellet ĩpedire effectũ ꝯfirmationis,ꝙ nõ poſſet,s̃.de ele.cũ dilecti. & no.s̃.de cã poſ.& ꝓpri.
3 cũ olim.† [Quę inſtõ] s̃.e.c.appellat.ꝯceſſio ēt dici põt inueſtitura.Et cũ idē archiep̃s,q eligit, eligendo ꝯfirmaſſe intelligat, prius dēt gaudere pacifica poſſeſſione, q̃ aduerſarius de criē ꝯ eũ audiat in modũ exceptionis.s̃ de ap.cõſtitutus.ubi no. s̃.de cau.poſ.& ꝓpr.cũ olim.[Inſtõ] ſñiam iſtã iuſtificat vehemens pręſumptio,q̃ erat ꝯ illos q obijciebant exceptionē renunciationis,& abiurationis, qđ hoc facerent cã morãdæ poſſeſſionis,ar.C.de fal.l.2.ſi aũt hęc pſumptio nõ ſubeſſet,nõ video cãm quare nõ ſit ltĩma exceptio de renũciatione ſequente inſtõnē, imo eſſet ltĩma exceptio ēt poſt rē iudicatã.Si aũt obijciat exceptio de aliquo,ꝙ præcedat inſtõnem,uel ſñiam, tũc præſumit, ꝙ ꝓponat ad morandã dationē poſſeſſionis,uel executionem ſñiæ,cũ ſint quaſi ꝯſecutiua ad illã, & iõ nõ ē de facili audiẽda, vt no.s̃.de cã poſ.& propr.cũ olim, s̃.de dol.cũ olim.s̃.de ap.ꝯſtitutus. s̃.de re iud.de cętero. Vel dic,ꝙ hic facilius admittẽda eſt exceptio de eo,qđ ꝓceſſiſſet inſtõnē, q̃ hæc de renunciatione,q̃ ſecuta eſt,qa nõ pręſumit qs facile renũciare iuri ſuo, s̃.đ renun.ſup hoc.Sed dices,ſi agēti ex mutuo,vl' actiõe alia,& exhibēti iſtrm ſup eo,qđ petit, obijciat exceptio pacti de nõ petẽdo,vel ꝯſimilis,nunqd pp hãc ꝯriã pręſumptionē reſpuet exceptionē? Rñ.qđ qñ ꝓcedit ordine iudiciario, de facili nõ debēt ſequi præſumptiones hmõi.2.q.i.c.j.ſed in his,vbi nõ ſeruat ſolennis,ordo iuris, magis pñt ſequi hmõi ꝓbabiles præſumptiones,ar.C vt ĩ poſ.le l.j.C.de edi.di.Adri.tol.l.3.Põt tñ dici,ꝙ ēt
a ſi qñ procedit,cũ ſolẽni ordine iuris,ꝙ ſi iudex[a] vehemẽter ſuſpicaret pactũ de nõ petendo tm̃ ꝓponi cã morandę litis,ꝙ nõ male faceret,ſi hac exceptiõe nõ admiſſa ſñiam ferret,nec caſſabit ſñia pp hoc,ꝙ ñ admiſit exceptionē,niſi ꝓbet veritatē exceptionis,ad q̃ ꝓbãdã ſp dicimus eũ admittẽdũ, ēt ſi ꝓcedat ſine ordine,ut plene dr̃.& dicimus,ꝙ ſi is, q ꝓponit exceptionē, tollere põt pſũptionē. puta qa incõtinẽti vellit ſuã exceptionē ꝓbare,ꝙ audiẽdus eſt.ff.vt in poſ.leg.ſi is, arg. s̃.de teſt.veniẽs.ſi qs tñ bñ ĩſpicit prædictã decr.nõ multũ facit ꝓ eis: vl' dic,ꝙ hęc decr.loquit, qñ petebat p oſſm̃ iudicis ſibi reſtitui poſſeſſionē, de qua apparebat,ꝙ eã bona fide habuerat, & iõ ante reſtituenda erat, q̃ audiret qõ de ꝓprietate, ēt nõ ꝓbata ſpoliatione.C. de agr.& cen.ſi colonus.li. 12.& no.s̃.de reſti.ſpo.ſæpe. ſed hoc non placet,quia nunquam inueni H. habuiſſe poſſeſſionem.

ADDITIO.

a ¶Quòd ſi iudex. Hoc dictum refert & ſequitur Pet.de Anc.in conſ.158. inci.ex narratis in facto,col.7,ver.ſed ex eo.

SVMMARIVM.

1 *Libellus,qđ ſibi dēt præbẽda,q̃ primũ facultas ſe obtulerit, an valeat.*
2 *Præbendam ſibi debitam ſiquis negligat,an poſsit aliam petere.*

CAP. VIII.

Cũ ſuper qõne Tridẽ. [Præbẽdę.] Et ĩ.Triden. canonici ꝓcib. ep̃i annuẽtes te ĩ canonicũ recipiũt,& locũ ĩ choro,& capl'o habuiſti,domũ ĩ canonicatu poſſediſti,cũ ius ex illis canonicis,qui præbẽdã in ea primo poſſidēt,tu primo ĩſtitutus fueris, & receptus,& nũc vacet bñficiũ,poſtulabas,vti illud faceremus tibi dilatione poſtpoſita aſſignari. ps vero altera rñdebat, ꝙ cum ĩter donõnē eccl'ę certus ſit canonicorũ numer' auctoritate ſedis aplicæ & iurõ firmat',noſq; ei mãdauerim',vt O.in canonicũ reciperēt,& pbẽdã ſicut vni ex alijs aſſignarēt.& ita nos igit ꝯceſſionē pdict. pbẽdę præfato O.Trid.canonico factã ratã hñtes,cã duxim' ꝯfirmãdã.[opponere] hæc replicatio, ſ.nõ poteſtis ꝯ me excipere,ꝙ nõ teneat ꝓmiſſio vacaturę,qa vos ꝓmiſiſtis.q̃ poti' dicẽda ē defenſio,vel allegõ,vr̃ ꝙ ſp,ſ.& añ litē ꝯteſtatã,& poſt ꝓponi põt,ſicut ſp eã de iur allegare põt. Et hoc eſt verũ,vbi ꝯſtat de fcõ,ſ.ꝙ eũ receperũt: ſed ſi de facto nõ ꝯſtaret licet poſſit ꝓponi poſt litē ꝯteſtatã pręmiſſa replicatio,tñ receptiõe teſtiũ fcã ſup ea,teſtes ĩtroducere nõ pñt.[q ſe] s̃.de exc.eccl'iaſticæ.[ſñiaſr] no.ꝙ hæc ſñia ē de futuro,ſ.ꝙ det huic clerico præbẽda, q̃ cito ſe facultas obtulerit, & eſt ĩcerta, & ſic eſt ꝯ,ff. de vſu.l.j.ĩ prin.C.de ſen.q̃ ſine cer.q̃ti.ꝓfer.l.j. Itē vr̃,p tenorē ſñiæ,ꝙ libell' fuerit incertus,& đ futuro,qđ vr̃ ĩlquũ.s̃.de lib. ob.ſignificauit.So.nos dicim',ꝙ canonici Trid.diffamabãt ſtatum huius canonici dicẽdo,ꝙ nõ valebat receptio eius, qa erat de vacaturis,& iccirco egit ꝯ eos ꝯdõne ex illa l.diffamari.C.de inge.man.& tunc bñ ſequit ſñia iſta,in q̃ repellunt ab eius ꝑturbatione,& præcipit ꝙ det ſibi præbenda, qñ facultas ſe obtulerit.vel dic ꝙ cl'icus nõ agebat,ſed canonici ꝯ clericũ,q erat ĩ poſſeſſione canonicatus, & expectabat præbẽdã, qñ eſſet facultas, dicẽtes & denũciãtes qđ non poterat tenere illud bñficiũ ſine pcõ.& qa defecerũt in ꝓbõne,imponit eis ſilẽtiũ,& mandatur, ꝙ detur ſibi præbẽda,cũ ſe facultas obtulerit.& hæc adiectio potius venit qa ſic eſt de iure, q̃ ex vi petitiõis,vt no.s̃.de pręb.dilect' filius.vel dic,ſicut ꝯtinet in regeſto,ꝙ iſte canonicus prębendã vacantē petebat à capl'o,ſed ſuccubuit in petitione eius, qa nõ ipſi,ſed alij debebat.tñ qa Papa vidit ꝙ de iure debebat ſibi alia,dedit hãc ſñiam,nec eſſet alij ſic licitũ iudicare,cũ đ hoc
1 actũ nõ eſſet,nec agi potuiſſet.† Fatemur tñ, ꝙ ſi pẽtat pbenda à recepto in canonicũ cũ offerret ſe facultas, ꝙ dãda eſt ei,& ꝓfert ſibi hæc ſñia,qa de cætero non patiet ꝯtrouerſiã canonicatus,& ēt qa dēt hr̃e primã præbendã canonicatus,q̃ vacabit niſi expreſſē ꝓbauerit apparere.uel facti euidẽtia,uel ꝓbationib. ꝙ nõ offert ſe facultas.s̃.de præb.relatũ, dilectus.vel dic,ꝙ bñ valet hmõi libellus,ſi recipiat & ſñia,ar.C.de ſen.quæ ſine cer. quantitate.l.2. quamuis à principio poſſit cogi actor ad maio-
2 rem expreſſionē.de hoc no.s̃.de reſt.ſpol.cum ad ſedem.† Argumuntur quidam ex iſto capl'o, ꝙ ſi aliquis negligat præbẽdã ſibi debitã ꝙ põt nihilominus nullam petere.arg. C.de proxi. ſac.ſcri.l.vnicuiq;.arg.s̃.de re iud.quamuis. [carere] cum ſe facultas obtulerit.s̃.de præben.relatum.& c.dilectus, vbi no.

SVMMARIVM.

1 *Nõ põt legatus Papæ ꝓuidere,niſi primo cogat poſſeſſorē ad reſignationē.*
2 *An teneat collatio Papæ ignorantis alium poſſidere.*

CAP. IX.

Literas veſtras. [Cõcilij] s̃.e.nulla.[ꝓpoſitũ] ꝑ D. clerico,allegabat. n. ꝑ D. clerico, qa primã præbẽdã q̃ hēbet præpoſitus in eccl'ia S.Gerardi. vacaſſe intelligit,cũ receperit maiorē eccl'iã, vel ad minus tñ, cũ poſtea in eadē eccl'ia acceperit præpoſiturã, & qa non poterat hr̃e præbẽdã annexã præpoſituræ, & pbẽdã antiq̃ in vna eccl'ia [eſt electus] & nihilominus priorē præbẽdã retinuit.[in eccl'ia] S.Gerardi [ꝯſuetudine] quę non fuit tolerãda,ut ĩ.ſequit.tot.n. clerici ꝯſtitui debēt quot ſunt præbendæ.s̃.e.c. 2 89.di. ſingula. [qñ] no.ep̃m nõ poſſe diſpẽſare,ut qs in vna eccl'ia hēat plures præbendas.[prior vacare] dic,ut no.s̃.de præb.dudũ,de cle.nõ
1 reſi.in præb.c.1.† Cõfirmationē] hæc ꝯfirmatio nõ tuet priorē ſñiam,qñ ea nõ caſſata poſſit ille,ad quē đ iure ptinet, eligere ad eãdē pbẽdã ꝓ ſuo velle neſt eſt ad hoc ꝯriũ,qđ ĩ.ſequit, q hic loqt de legato Papæ,q nõ põt ꝓuidere, niſi primo cogat poſſeſſorē ad reſignationem. Et eſt rõ diuerſitatis, qa magis eſt reſtringenda ptãs extraordinaria,qualis eſt ptãs dele. q̃ ordinaria. s̃.de præb.de multa. Sed ꝯ,s̃.e.qa diuerſitatē,vbi vr̃ idē ēt in ordinaria.ſed certè ibi ñ dicit, qđ ordinari' non poſſit eligere añ,
2 q̃ poſſeſſor renũciet. † Sed dicit qđ cogẽdi ſunt renũciare. imò dicũt qdã,ꝙ ſi ipſe Papa daret ignorãs aliũ poſſidere, ñ teneret eius collatio,ar.s̃.de priui.dudũ.ff.de nata.reſt.l.2.Itē eſt alia rõ, qa ñ pſumẽdũ ē,ꝙ Papa ꝑ ſuas lr̃as velit aliqb.dare cãm litigij, & litis,ſed bñ ĩtentio Papæ eſt, ꝙ poſſeſſione auocata à poſſeſſore,ꝙ eccl'ia det ĩpetratori lr̃arũ.ſed in dño ordinario pſumit,ꝙ velit oĩno ius ſuũ defendere.ĩ.de feu.c.2.ff.ſi qs ius dicẽ.nõ ob. l.j.Itē ñ eſt his ꝯ ff.qđ cũ fal.tu.l.j.§.ſi.& qđ no. de ele. nihil,qa hic loquit de ꝯfirmatione,q̃ ꝯſtat eſſe nullã,& q̃ eſt ꝯ ius ſcriptũ, & q̃ eſt ĩpoſſibilis de iure,ar.ff.de excu.tu.qđ teſtõ?qa ex quo pbendæ diſtinctæ ſunt in aliq̃ eccl'ia,duę pbendę non pñt vniri in vna pſona,ſicut nec vna pbenda põt diuidi in duas pſonas. s̃.de pb tuæ.89.di.ſingula.[dici] & eſt hoc caſu dicẽdũ, ꝙ nullo mõ põt ep̃s diſpenſare,vt hic ſatis innuit.[prębenda] q̃ hēbat ĩ eccl'ia S.Gerardi hoc intelligimus verũ,ſi illã hẽbat in eccl'ia: ſecus ſi in diuerſis pbendas acquirat.[de facto] s̃.e.cũ nr̃is.ff.ad muni.ſi municipi.C.de pac.do.ſi mulier 26.di.acutius.ar. ꝯriũ.ĩ.de teſta.off.G.de ac.& ob.quotiens.C.de rei vxo.l.1.§.ſciendũ [ꝯferre] li.de facto aſſignare. nam & añ poterant iſti executores præbendã de iure vacãtem quo ad ius ꝯferre,& ſibi aſſignare,ut s̃. de præb.de multa.Itē ſatis honeſtũ ē,ꝙ ēt de facto vacet pbenda,qñ alij ꝯferũt.vel dic,ꝙ licet dñs ad quem pertinet collatio illius præbendæ,poſſit eam ꝯferre q̃ cito vacat de iure,legati tñ eius hoc facere non poſſunt,niſi hoc expreſſe ꝯtineat in lr̃is, ꝙ alius poſſidet.s̃.e.cũ nr̃is,vbi no.& melius s̃. de pb.c.extirpãdæ plus placet,ꝙ ideo dr̃ vacare de iure, qa in veritate prælatus nõ eſt,ut no.s̃.de ele.cũ dilectus.de facto tñ, non de iure eſt prælatus,uel canonicus,quia eius electio eſt ꝯfirmata, vel de eo prouiſum peũ,ad quē ptinet collõ,& iõ tenēt,& valēt q̃cũq; ab eo fiũt noĩe dignitatis ſuæ,uel præbendę.ff.de off.pr̃. Barbarius.iõ neceſſaria eſt amotio ſñialis etiam de facto, vt hic. Si autem ꝑ talem eſſet prouiſum, cõfirmatio facta per illum, qui non hr̃et pote-ptãtem ꝓuidẽdi,vel ꝯfirmãdi,tũc nõ ĩpediret electio, vel ꝓuiſio eorũ,ad quos ptinet electio vel prouiſio,ēt ſi poſſideret alius,nec ꝯdicit.s̃.e.qa diuerſitatē.qa capl'm Eboracen.bene habebat ptãtē dãdi poſſeſſionē præbẽdarũ.s̃.e.poſt electionē.& nõ archiep̃s,& iõ ex quo poſſeſſionē lrĩ nõ hēbat, & tenebat à decano,nõ debuit alius mitti in poſſeſſionē illã,niſi prius ei auferentur,quib.erant collatæ per capitulum, licet eligi poſſet.

SVMMARIVM.

1 *Lr̃æ an valeant,ſi reſcriptũ eſt ꝑ aliquo in eccl. vbi nõ eſt certus numerus canonicorũ,neq; ſunt pbendæ diſtinctæ,qđ recipiat in canonicũ, aſſignetur ſibi præbenda vel beneficiũ, cum ſe facultates obtulerit.*
2 *Clauſula,non ob.certo canonicorum numero,quid operetur in literis põtificiis,nu.3.& 4.*
5 *Canonicorum electioni non eſt neceſſaria forma,ſed ſufficit ſolus conſenſus: ſecus tamen in electione eccleſiarum viduarum.*

CAP. X.

Ex parte. [Credens.] Tñ male credebat, cũ nõ eſſent ibi determinatæ pbẽdæ,vel certus numerus canonicorũ eēt determinat'. [aſſenſum] ꝙ cẽnt canonici nõ facto ep̃i,vel archiep̃i,qa qđ nullũ erat,p ratihabitionē nõ poterat ꝯfirmari.s̃.de ele. auditis. [opponere] noĩe ſuo,& ꝓ iure ſuo,qa ꝯtẽpti erãt,vel in pıudiciũ ſuũ, vel alſ de iure ſuo dicebãt.alr̃ aũt agere,vel ſe opponere ꝓ ſua eccl'ia, vel ꝓ ei' defen-
1 ſione nõ poſſēt. Sed dic vt no.s̃.de teſt.cũ olim.† [nullatenus] hac rõne dicũt qdã,& ſi ſcriptũ eſt ꝓ aliquo in eccl'ia, vbi nõ ē cert' numer' canonicorũ,& nec ſunt pbendæ diſtinctæ ꝙ recipiat in fratrē,& canonicũ,& aſſignet ſibi pbẽda,vel bñficiũ,cũ ſe facultas obtulerit,ꝙ nõ valēt lr̃ę,nã ſi diceret ꝯ,ſequit abſurditas,ſ.ꝙ ſtatim hēbit, & canonicatũ,& pbẽdã, qa ſp offert ſe facultas,dũmõ canonici qualitercũq; poſſent idē ꝯmode vitã ducere. Itē lr̃a nõ põt alr̃ intelligi, qũo.n.recipiet iſte in eccleſia, in qua nõ eſt certus numerus canonicorũ, cũ nunq̃ ſit extitura ꝯdõ,qa nunq̃ põt vacare canonicatus,vel pbenda?nam vbi non ſunt diſtinctæ pbendæ,ibi ꝑ ꝯñs non poſſunt vacare nec canonicat',nec pbendæ.s̃. de præb. dilec. vltra mediũ. Itē reſcripta hmõi ſunt ambitioſa;& iõ reſtringẽda.s̃.de tranſa.c.licet.
2 † Si aũt adijciat in lr̃is hæc alia cl'a,non obſtante certo numero canonicorũ,idem eſt,ꝙ hæc cl'a ad nihil valet, niſi ad hoc,qa ſi mãdat,ꝙ ſtatim recipiat,ſ.anteq̃ vacet canonicatus, non poterit recipi, niſi in lr̃is poſita ſit pdicta cl'a. & iõ nõ ponit in lr̃is, nõ obſtãte certo numero pbẽdarũ,qa nõ eſt intentio Papæ,ꝙ
3 det alicui pbẽda, vel portio añq̃ vacet.† Si aũt in lr̃is aplicis cõtinet, ſ.ꝙ recipiat in canonicũ & ĩ fratrē,nõ obſtãte certo numero canonicorũ,nec adijciat hic alia cl'a, & aſſignes ſibi pbendã,vel portionē,ſi vacat,vel q̃ primo vacauerit iſto caſu bene dēbit recipi in eccleſia,q̃ nõ hēt certũ numerũ præbẽdarũ, uel canonicorũ hęc.n.cl'a nihil ei tollit,ſed adijcit,ꝙ ēt in eccleſijs ubi eſt certus numerus canonicorũ præfinit',poſſit ſibi ꝓuideri. dicũt qdã, ꝙ ſtatuto certo numero canonicorũ intelligit ꝑ ꝯñs & ſtatutus certus numerus portionũ,ēt ſi nõ ibi ſint diſtinctæ præbendæ.& ſi ꝯ ſtatuto certo numero prębẽdarũ,uel portionũ intellr̃ cert' canonicorũ numerus ſtatutus,& in ſĩſib.caſibus qñ unũ ſic ē acceſſoriũ alteri,rupto principali intellr̃ ruptũ acceſſoriũ,qa acceſſoriũ ſapit natura principalis,p l.ſi eũ §.qui iniuriarũ,ff.ſi qs cau.ſed nõ ſic uſ.e ꝯ,ſ.ꝙ rupto acceſſorio rũ-
4 pat principale.† Aliĩ tñ dicũt ꝯ,& dicũt,ꝙ nõ dēnt hr̃e bñficiũ uel eccl'ia,niſi offerat ſe facultas,nõ qualitcũq;, ſed talis, ꝙ honeſte poſſit inde uiuere, ſm ꝙ ꝯſueuerit, & ſm ꝯſuetudinē ꝓ-
5 uinciæ.† [affectant] no.ꝙ in electione canonicorũ nõ eſt neceſſaria forma, ſed ſufficit ſolus ꝯſenſus, ſecus in electione eccleſiarũ uiduatarũ.s̃.de ele.qa.[ſuppetãt] qñ.n. ſuppetũt facultates,quia non lædit eccleſia,ſed honorat, qđ fit a maiori parte, ratũ hētur ĩ de his q̃ ſi a ma.pac.ca.c.j. Si aũt facultates nõ ſuppeterent,tunc quia eſſet opprobriũ eccleſiæ ſi ſui clerici mendicarent.93.diſt. diaconi, & quia eſſet iniquum, & ꝯ iuris formam,s̃.de teſti.c.1.unus ſolus poteſt contradicere.12.q.2.non liceat,& not.de hoc s̃.de teſti.cum olim.

SVMMARIVM.

Eligẽdi ꝑtãs in aliũ trãſlata,an et qñ reuocari poſsit. Et quid in donõne.

CAP. XI.

Conſtitutus. [Noſtra] Mandauerat.n.dñs Papa legato,ut collationē,quã ep̃s Laudon. fecerat ſacerdoti H.canonico eiuſdem Laudoneñ.eccleſiæ,faceret inuiolabilr̃ obſeruari. [canonice] quia digno,ſecus ſi indignus,ut c.cãm q̃.s̃.de ele.ar.ĩ.vt ec.bñ.ut nr̃m.ar.l. ſicut.ff.de ſerui.& de rit.nup.l.q̃q̃ nam hoc tacite intellr̃ in tali conceſſione,ut eligatur idoneus [ꝯ formã,] & ſic non põt eam reuocare qa pſcẽt donõ eſt.de hoc no.s̃.de ele.in cauſis.[ꝯ formam] s̃. de ele.in cauſis ubi innuit, ꝙ qñ in aliũ transfert eligendi ptãs, ꝙ licet eã reuocare re integra. So. hæc decr loquit in donõne, q̃ ſit gr̃a donatarii,quã reuocare nõ licet ĩuito donatario,ut s̃. I dec.ꝯria.& hoc appet ex verbis hic poſitis,vbi dicit, Poteſtatē ſibi dediſti ſacerdotalē p̃bẽdã ꝯferẽdi. nã ſæpe prælati ꝓ magno dono ꝯferunt alicui ptãtem iſtã,ſ. ꝯferendi vnam præbendam,qa licet hoc inhibeatur de vacaturis,de vacantib. tñ licet decr.aũt ꝯ non loquit in donatione.nec in collatione rõne ptãtis,q̃ fit fauore ꝓuidentis,ſed fauore eccleſiæ, & talis prouiſio potius ptinet ad onus, q̃ ad vtilitatē ꝯpromiſſarij. [ad ꝯñ iam.] ĩ.e.c.vlt.[ꝯcedatur] quaſi diceret,nõ ꝯcedimus, quod tales cõceſſiones fiant,ſ.qđ alicui liceat conferre primam præbendã.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio facta ſuper eccleſiis,monaſterijs, dignitatibus & honoribus eccleſiaſticis,non extenditur ad epiſcopatus.*
2 *Diſpenſatio,quod non obſtet defectus natalium dignitatibus eccleſiaſticis obtinendis,non iuuat ad epiſcopatum.*
3 *Diſpẽſatus,ꝙ ad oĩa ſpũalia licitè aſſumat, eligi tñ nõ poterit in ep̃m.*

CAP. XII.

Dilectus filius. [Extẽdi.] Hodie aũt, niſi intra tres menſes eligat, vacante cathedrali, vel rl'ari eccleſia,deuoluit ptãs eligendi ad ſuperiorē prox.s̃.de ele.ne pro defectu.Sed oppones, vt quid ergo mẽbranas occu-
1 pat,vt 19.di.ſi Romanorum? † Rñ.ꝙ vtile eſt, qđ in hac decr. dr̃,ſ.ꝙ licet ius aliqđ fiat ſup eccleſijs,& miniſtris eccleſiæ non tñ extenditur ad ep̃atus. & idem dicimus,ſi ſuper dignitatibus
2 vel pſonatib.fieret aliqua ꝯſtõ,non extenditur ad ep̃atus.† Et ex hoc dicimus,ꝙ ſi aliquis hēat diſpẽſationē, ꝙ non obſtet defectus nataliũ,vel aliud qn poſſit honores, & dignitates eccleſiaſticas obtinere: tñ non poterit ep̃atum obtinere,qa diſpenſationes reſtringendæ ſunt,ĩ.de ꝯſan.& affi.qđ dilectio.imò plus dicimus,qa ſi diſpenſatũ eſſet cum aliquo ſuper ep̃atu, non in-
3 tellr̃ diſpenſatũ ſup archiepiſcopatu.12.di. nos conſu.† Sed & ſi diſpenſatũ eſſet, ꝙ ad oĩa ſpũalia licitè aſſumat, tñ eligi non poterit in ep̃atu. nam in gñali obligatione nõ ꝯprehenduntur ea q̃ ſpãliter ꝯceſſurus non præſumitur,C.quæ res pig.obl.non poſ.l.j.Cum autem hæc dignitas excellens ſit inter alias, & ſpeciali priuilegio gaudeat, & inueniam ipſam aliarum dignitatum iurib.non ꝯprehendi,ſub generali obligatione, vel conſtitutione eam comprehendi non credimus,arg. hic.

SVMMARIVM.

Præbẽda vacaturæ promiſsio ex Latera. cõcilio ĩprobat,& iõ nõ tenet.

CAP. XIII.

Ex tenore. [Cãm] forte petebat abbatem, & ꝯuentũ de Bello fore cogendum ad prouiſionem eius pp promiſſionem ſibi factã,ar.ĩ.de iu.pa.paſtoralis: vel eccleſiã vac.petebat. Tñ pp rõnē hic aſſignatam non valet petitio.[ꝙ primã] qđ idem erat, ac ſi diceret, faciã te prælatũ primæ eccleſiæ,q̃ mihi vacauerit, vbi non poterat ſe offerre facultas dãdi beneficiũ vacaturũ.nã niſi vacauerit, non confert, nec promittitur,& hoc ſtatutũ eſt ex Lateran.ꝯcilio,niſi per vacationem.ſi aũt aliter poſſet ſe offerre facultas, ſecus.ĩ.c.ꝓxi.& ſi pęna promiſſa eēt,nõ credimus eũ obligari,C.de pac.l. vl.ff. de uer.ob.ſtipl'o.& no.ꝙ q̃cunq; & q̃nocunque fit promiſſio vacaturæ,non tenet per hunc tex.& pro totum quaſi hunc tit.

SVMMARIVM.

Promiſſio præbendæ,cum potero,cum ſe facultas obtulerit,quomodo intelligatur,& quibus caſibus teneat.

CAP. XIIII.

Accedens. [Offerre] hæc promiſſio excuſatur, quia nõ tenet ei prouidere ſp, cum vacat. ponamus,ꝙ poſt talē promiſſionē vacat eccleſia, ſed indiget ſacerdote,certe non dabit præbenda ei,cui ꝓmiſſa eſt, ſed aſſumet ad eã ſacerdos.nã cum dicat,cũ potero,intelligit rectè.22. q.2.faciat.& de iure s̃.de reſer.ſciſcitatus & honeſte.de pæ.di.2 charitas,ff.de ꝯd.inſt.filius,& ꝯmode,ff.de ver.ſign. Nepos. Pro.cum aũt ſimplr̃ dr̃ primo uacãs bñficiũ,ſecus,quia tunc p̃ciſè tenet. Itē eſt,& alia rõ, q̃ hic aſſignat: qa dicit, cũ potero multi ſunt modi poſſe hẽndi ſine morte, cui' deſiderium fuit ſpãlis cã ꝓhibitiõis vacaturarũ,s̃.e.c.2 nã alſ põt offerri facultas,qa ꝓuentus & præbẽdæ augeant, s̃.de ꝯſti. cũ M. & qa ſunt aliquæ eccl'iæ,q̃ hēnt numerũ certũ,vbi pñt ꝯſtitui canonici ſine vacatione,s̃.e.ex parte. Eſt ergo fixe tenẽdũ,ꝙ promiſſio de vacatura nõ tenet.vbi aũt nõ fit mẽtio vacaturæ.tacite,vel expreſſe,ut hic,bñ tenet promiſsio. nec eſt ꝯ s̃. proxi.decr. cũ ibi tacite fieret mẽtio, ut ibi no. ſil'r. bñ tenet promiſſio, ſi dicat, Promitto tibi prouidere,uel eccl'iaſticũ dare.12.q.2.qcunq;.tñ ſi aliqs ꝓmittat alicui prouidere in aliqua eccleſia ſpãlr̃, q̃ hēt diſtinctas præbendas,non credo ꝙ ualeat ꝓmiſſio,ar. s̃.de pb. dilectus filius G.& c relatũ.nã ibi dicit, ꝙ tenet receptio in canonicũ,& p ꝯñs hēbit prębẽdã,cũ facultas ſe offerret: ergo & eadē rõe ſimplr̃ põt ſibi ꝓmitti pbẽda cũ ſe facultas obtulerit. ſed põt rñderi,ꝙ aliud ē, qñ acceſſoriè dat, q̃ qñ pura ꝓmiſſiõe qđ nõ licet. Sed ſi ep̃s nõ hr̃et niſi ĩ vna eccl'ia collationē pbẽdarũ,& promitteret alicui ꝓuidere, cũ ſe fr.ob. tenet promiſſio, quia poteſt eſſe,quod ab alio obtinebit,vt ſibi faciat prouideri,

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

Episcopus potest residere in capitulo vt prælatus, & aliquando ut canonicus, & tunc moram capituli, siue eius negligētiam supplere potest.

CAP. XV.

Postulastis. [Sed vt canonicus.] Quia forte ius canonici & p̄bendā ex spāli gr̄a hēt in ea, nec facias vim, vtrū vni soli ep̄o sit seruata gr̄a, s. q̄ sit canonicus alicuius ecclesiæ, siue gn̄ali priuilegio ꝯcessum sit, q̄ q̄cunq; est ep̄s, sit & can. alicuius ecclesiæ, vel vocē canonici hēat in electione, vel ī aliquo alio trac. & s̄m hoc nō valebit vox ep̄i pl⁹, q̄ alterius cano. Itē & s̄m hoc dr̄ tm̄ cap̄lm canonicorū, & nō cōe ep̄i, & canonicorū qa ibi ep̄s nō ītereſt vt ep̄s. sed si tanq̄ p̄latus sit in cap̄lo, & sit vnū cap̄lm cōe ep̄i, & canonicorū, & ibi ep̄s sit vt ep̄s, puta qa vox eius p̄ualet voci cuiuslibet alterius inferioris, tūc imputat. ei, nisi eligat, qa totū ius ep̄ale & canonicorū fingit esse vnicū in electione faciēda, vn̄ ab vno in alterū trāsire nō dēt. sed qn̄ vnā vocē hēt in capitulo, tūc nō vnit ius vtriusq;, licet adiicitur iuri ep̄ali, q̄ vnā vocē hēat in electione. Itē qn̄ tanq̄ p̄latus est in electione, nō imputat sibi, qa pōt vocare capitulū, & alios cogere ad electionē. sed qn̄ est tanq̄ canonicus, secus est. & iō magis īputat in primo casu, q̄ in sc̄do. Nec ob. si dr̄, pares sunt oēs in negligētia, ēt si tanq̄ canonicus intersit. ergo oīum negligētia pariter puniri dēt, s̄. de sup. ne. p̄la. dilecto, s̄. de ele. bo. me. Ma. dic q̄ hoc est, qa alterius p̄sonā gerit in prima elec. & alterius in sc̄da. Itē p̄dicta hn̄t locū, s. q̄ ad alium nō deuoluit p̄tās eligendi, si tanq̄ ep̄s intersit capitulo: sed tn̄ si appellādū fuerit, ad ipsum appellabit ff. qn̄ ap. sit. l. j. §. j. in fi. & hoc ea rōne: qa licet ep̄s & canonici faciāt vnū capitulū in electione, non tamen est vnū capitulū in iurisdōne facienda. imo cum ad solū episcopum p̄tineat iurisdō, ad ipsum appellare licebit? & repete qd̄ diximus de offi. ordi. irrefragabili.

CAP. XVI.

Cum dilecta. [Eorum.] sup. eo. constitutus.

SVMMARIVM.

1 *Cum multi ad eandem præbendam petendam concurrunt, quomodo procedet is, qui eam possidet, & in nu. 2. 3. & 4.*
5 *Quando cogatur quis probare titulum suæ possessionis.*
6 *Non potest esse donatio, vel possessio nisi certæ rei.*
7 *Quæ fiunt in iudicio sortiunt effectū ēt præter scientiam condēnatorum.*
8 *Decretum quemadmodum, & sententia fieri debet cū cāusā cognitione.*
9 *Potest executor suspendere a collatione beneficij.*
10 *In vltimis voluntatibus dominium recta via transit ad legatarium, vel donatarium causa mortis.*
11 *Hæres tenetur personali actione ex testamento, sicut si propriam rem hæredis, vel alienam legasset.*
12 *Non ualet optio imposita ante aditam hæreditatem.*
13 *In beneficijs plenissima facienda est interpretatio, cum absque alicuius dispendio concedantur.*
14 *Qui optat, vel reseruat, vel qui suspendit, semper de certa præbēda hoc facere debet.*

CAP. I. In VI.

Quia cūctis, & inf. [Per priorē.] Iste prior erat executor alteri⁹ partis. [Impedire] bn̄ dicit, q̄ nō p̄cessit aliqua inhibitio, q̄ posset impedire collationē factā auctoritate ep̄i. nā p̄cesserat aliqua inhibitio sed nō talis, q̄ posset impedire collationē auctoritate ep̄i factā,
1 sicut ex seq. apparet. [p̄misse l̄ræ] p se impetratæ. † [Altera] cū plures ꝯcurrūt ad vnā eādē prebēdā petēdā ille q̄ illā possidet t̄pe vacationis, vel alio mō, hoc mō p̄cedet. qa q̄cunq; sit ille, q̄ petit illā corā iudice ordinario ipsius possessoris, possessor q̄ret ab actore, an petat p̄bēdā quasi sibi debitā, an quasi suā; qa si petit eā quasi debitā, tunc coget dicere cām suæ petitionis. s. quare sit sibi debita, videlicet qa canonice ad eā est electus, vel qa ad mādatū Papæ, vel ēt sine mādato receptus est in canonicū, s̄. e. ex parte, s̄. de p̄b. relatū, s̄ de lib. obl. dilecti, & sic postea
2 cā suo Marte p̄ueniet ad finē. † Si aūt Papa mādat cap̄lo quātūcunq; p̄cipiendo, q̄ alicui det p̄bēdā, tunc nō ꝯpetit aliqua actio directa ad petēdā p̄bēdā sed ad puniēdū cap̄lm de inobediētia, vt no. s̄. de p̄b. dilectus, sicut si mādaret alicui executori, q̄ alicui ꝯferret a iā p̄bēdā, & nō ꝯferret, puniēd⁹ eēt, ut no. s̄. de off. dele. pastoralis, in prin. sed & tunc qn̄ Papa mādat alicui, q̄ p̄uideat, nulla actio ꝯpetit ad petēdū p̄bēdā corā ordinario, sed corā ipso executore bn̄ pōt eā petere, licet executor sine nulla p̄cedēti cognitiōe possit eā ꝯferre, ut no. s̄. e. p̄posuit. & ī isto casu, s. q̄ petit p̄bēda sibi debita, si supueniat ali⁹, q̄ sibi dicit eādē p̄bēdā sibi debitā, vel suā eē p̄cedet hoc mō, qa illi, q̄ prīo obtinebit, dabit p̄bēdā cū cautione d̄ seruādo indēnē, ff. d̄ rei vē. is, à quo, & de hoc plene no. s̄. de sent. & re iu. cū sup, vel
3 vt no. s̄. de rescr. mādatū. † Si vero petat p̄bēdā vt suā, tūc op3 eū p̄bare, q̄ ille, q̄ eā ꝯtulit, habuit potestatē eā cōferendi siue à Papa, siue à sua auctoritate, & qd̄ legitime eā ꝯtulit, s. qn̄ vacabat, & p̄sonæ idoneæ, q̄uis q̄libet præsumat idoneus, & t̄pe cōpetens, nisi p̄bet, vel præsumat ꝯ. s̄. de præsum. audiū. j. vt ec.
4 bene. c. j. † Cū. n. talis p̄uisio vicē obtineat & electionis, & ꝯfirmationis, oportet, q̄ p̄bet & ea, q̄ p̄tinent ad electionē, & ea, q̄ p̄tinent ad ꝯfirmationē l̄tīme factā. Si vero alius eēt elector, alius ꝯfirmator, sufficeret petēti p̄rebēdā, q̄ p̄baret ꝯfirmationē l̄tīme factā, ēt si nihil de l̄tīmitate electionis ꝯstaret, & d̄ hoc plene no. s̄. de ele. cū dilectus, & s̄. de dolo & ꝯtu cū olim. Si vero nullus corā ordinario suo petat præbēdā suā, sed executor, cui scriptū est, q̄ alicui præbēdā ꝯferat, postq̄ ꝯtulerit præbēdā, quasi exequēs mādatū Papæ, cū. n. mandatū est, q̄ ēt inducat ī possessionē, & ꝯdictores compescat: dicimus, q̄ male fecit iste executor, qa licet possit p̄rebēdā ꝯferre non vocatis his, quorū interest, tn̄ nullo mō dēt auferre possessionē alicui, nisi vocato & ꝯuicto possessore, nec ēt alias statum possessionis mutare, C. si p vim, vel alio mō. l. fi. nisi primo collationē fecisset partibus vocatis, & cū causæ cognitione, qa tunc nō esset necessaria magna causæ cognitio in dāda possessione, qa tūc datio possessionis est executio collationis primo factæ cū causæ cognitione. nec vr̄ vis faciēda in executione Papæ, siue dicat, ꝯferas, siue adiiciat ēt in possessionē inducas qa. sem p possessionem dare pōt, ar. s̄. de offi. dele. significasti. Sed qd̄, si duo sunt ꝯfirmati & p eos qui ꝯfirmare possunt, puta qa unus ꝯfirmatus ab ordinario, alter a dele. Papæ? si vterq; horū ꝯuenit, vr̄ p̄cedendū, sicut qn̄ ꝯueniunt hr̄des q inter se de hr̄ditate cōtendunt, C. de peti. hær. l. vlt. & C. fam. erc. l. pen. Si vero ꝯ alios agāt noīe eccl̄ię p redditib. & ecclesiæ iurib. nullus coget eis r̄ndere, nisi prius probent suā ꝯfirmationē canonicā, puta factā uocatis, qui fuerunt vocādi, sufficit tn̄ p̄bare ꝯfirmationē factam vocatis his, quos res tāgebat, vel si nullus fuit vocatus in ꝯfirmatione, oportet, q̄ p̄bet electionē, & ꝯfirmationē l̄tīme factā fuisse. & sūt hæc ve
5 ra, ēt si in possessione est prædictus electus. † Nec obstat. si dicas, nemo cogit p̄bare titulū suę possessionis, C. de pet. hęr. cogi: qa illud hēt locū, vbi nō p̄sumit ꝯ possessorē, at hic secus est, cū ꝯtrouersiā patiat sup dignitate sua, & maxime in nouitate. In oīb. aūt prædictis, ubicūq; illud iudici uisum fuerit expedire, vtilis est p̄dicta cautio de indēni seruādo p. hūc aūt modū p̄uidet ꝯ executores pluriū, quorū q̄libet fulminat s̄nīam excōicationis, qa iuste ab eis appellari pōt, nisi primo q̄sq; probet de iure suo vel corā ordinario, vel corā delegato executore, vl̄ forte nō tenet s̄nīa excōicationis, qa cū executor, de quo actū est, nō hēat iurisdōnē sup hūc possessorē, nisi indebite ꝯdicat, qa sup ipsum nō habeat expresā iurisdōnē, & ipse nō indebite ꝯdicit nolēdo dare possessionē sine cognitiōe, ergo nec excōicare pōt eū, p prædictis facit, ff. deposi. l. 1. §. apud Iulianum. ff. de pe. hær. si debitor. [de cap̄lo.] s̄. de rescri. eā te. repete, qui ibi no. [Esse sublatā.] repete q̄ no. s̄. de resc. capitulū, in gl. q̄ incipit, vr̄. & de preb. inter cætera. & dic, q̄ si mādet ei, ad quē spectat collatio, ut aliquē in canonicū recipiat, & ei p̄bēdā cōferat executore dato ad ꝯpellēdū tm̄, si prebēda illa alteri cōferat, tenet collatio, licet peccet ꝯferēs, & puniēdus sit, qa p talē formā apud ipsum ordinariū semp remāsit p̄tās, vt s̄. de præbē. dilectus filius. tā in primo, q̄ in secundo, nisi esset in rescripto, decernētes irritū & inane, & c. vel nisi eēt iā receptus in canonicū, vt sup. de præb. relatū, & c. dilectus filius. Si vero dat executor ad p̄uidēdū, tūc nō valet collatio p ordinariū, qa Papa dando p̄tātē executori subtrahit ordinario, ut sup. eo. tit. c. proposuit, ar. ff. de condi. inde. l. cū ita legat, & de procu. Pomponius. §. sed & is, & 45. dist. disciplina, & qa negotiū vr̄ ad se reuocasse, ut s̄.
6 de præb. inter cætera. † [Contulisset] ēt ante uacationem. & fuit stultus iste executor, q verbis p̄rebēdā, uel dignitatē nō vacātē & incertā alicui ꝯferebat, qa si volebat, q̄ statim hr̄et, hoc erat iniustum, sup. de ꝯces. præb. nō va. c. 1. si nolebat, q̄ statim hr̄et locum nec ius in possessionē, verbū facto ꝯdicebat, qa cum nihil ꝯferret, se aliqd ꝯferre dicebat. Itē donatio vel possessio nō pōt esse nisi certæ rei. [nō tamē p̄p hoc] ignorantia. n. p̄lati nihil facit quominus priuilegiū Papæ tueat priuilegiū, j̄. de rel. do. cum dilecti. [sicr] nō est bona ista similitudo, sicut ex īferiorib. patebit. qd lex, qd sit lex, qd ꝯstō, qd decretū, quid decretalis ep̄alis, qd dogma, quid mandatū, quid interdictum, qd sanctio, no. in decretis di. 3. & 25. q. 2. si qs dogmata. [Astringūt] repete qd̄ no. s̄. de ꝯst. c. 2. & s̄. de post. c. j. [In priuilegiis] hęc allegatio, licet videatur bona, non tamen est perpetua, nec semp tenenda, ut plene sequit j̄. in responsione partis aduersæ ibi, ex parte vero tua. [Aliqd sp̄ale.] Et sic apparet s̄m intentionē allegantis, q̄ l̄ra pro ipso directa censenda est iure priuilegii, & ita nō sit necessaria scīa ep̄i, qd̄ falsum est, ut j̄. sequitur. [Sup hmōi] s. q̄ ipse acceptaret. i. & postq̄ acceptaret. [Non valebat.] bn̄ dicit pars ista, si s̄nīa, uel decretū Papæ fuisset de certa p̄benda, uel dignitate. sed hic nō ita erat, qa Papa tm̄ irritū eē voluit si qd fieret de dignitate, q̄ ipse acceptaret, sicut in hac decr. s̄. p xi. ꝯtinet, i. postq̄ acceptaret, quia aliter esse non poterat. [Intelligi.] optima & vera est hæc r̄nsio, & valde notabilis, & est ar. ad hāc r̄nsionē ff. de acq. pos. q abn̄ti. in prin. [Facultatē.] hoc intelligūt qdā verū, qn̄ qs p se præsentem, uel p nūciū suū impetrat hmōi indulgētiā, qa licet absens, uel ignorās sit ille, q p̄tātē hēt excōicandi, tn̄ nō tenebit excōicatio lata post hmōi indulgētiā. Non. n. oportet, q̄ notitia hmōi indulgentiæ p̄ueniat ad illū, vr̄ ad oēs, q p̄tātē habēt excōicādi, cū penes multos possit esse hęc p̄tās: sed sufficit illū scire, cui ꝯcedit īdulgentia, & obtinet q̄ dixi non solū si impetrat indulgentia q̄ nō possit excōicari, sed ēt si ī indulgentia dr̄, p̄hibemus oīb. ne qs eū excōicet, qa sp huic p̄senti p se, uel p nūciū ꝯcedit priuilegiū, & iō statim gaudet priuilegio indulgentiæ, qa sic p̄sumit priuilegiātē voluisse, ex quo simul ꝯcurrunt volūtates. secus āt esset, si p̄hibitio ī pęnā absentis tn̄ daret, qa tunc satis dici posset, q̄ illa p̄hibitio non ligaret absentē, nisi à t̄pe, quo sciret. s̄. de postu. p̄l. c. j. s̄. de ꝯsti. c. 2. s̄. de ap. sup eo, nisi ex genere inhibitionis ꝯriū præsumeret Papā vo
7 luisse, ut est in inhibitione alienationis, s̄. de do. veritatis. † Ea āt q̄ fiunt in iudicio, ut s̄nīæ & diffinitiuæ & interlocutoriæ, & excōicationis ēt p̄ter scientiā ꝯdēnatorū statim hēnt suū effectū. Si āt nec p se, nec p nunciū p̄sentē impetraret, sed p̄prio motu, ul ad vlterius supplicationē Papa, uel alius priuilegiās ꝯcederet p̄dictā indulgentiā, tūc nisi appareret de ꝯria volūtate ꝯcedentis indulgētiā, nō gaudebit beneficio indulgētiæ, nisi postq̄ p̄uenit ad eū. 2. q. 5. quāto. ff. de acq. pos. qui absenti. & idē vr̄ in reuocatione indulgētiæ, & cuiuslibet mādati: qa non oberit reuocatio absentib. nisi postq̄ p̄uenit ad eorū noticiā. ff. de p̄c. si p̄curator. ff. de instito. sed & si. ff. man. si mādassem, & l. si præcedēte. s̄. de p̄c. c. de imò adhuc plus est in mādato, qa si ēt p̄sente p̄curatore reuocē mādatū, non fit præiudiciū litigatorib. absentib. si nesciāt, ut in prædi. l. de p̄c. si p̄curator. Et hæc intelligimus vera, q̄ reuocatio mādati n̄ obest, qn̄ ēt p his, q̄ ignorās fecit post reuocationē mādati, hēat ꝯriā mādati, ut in l. p̄rēal. vel ēt q̄ non tēneat de inobedientia si nesciēs reuocationē vsus est indulgentia non gerens se p excōicato, sed tn̄ bn̄ tenet excōicatio lata ab eo cui restituta est p̄tās excōicādi, ex quo restō p̄uenit ad excōicatorē. si āt hēt aīum reuocādi statim, ex tūc non valet q̄ facit mādatarius in his, p q̄ fit aliis p̄iudiciū. ff. de manu. vin. si p̄r filio. Et idē vr̄ ī l̄ris iurisdōnalib. qa si p q̄s aliq̄s l̄ræ mādata est alicui iurisdō. & postea p alias l̄ras mādat alij. q̄ non obstātib. primis l̄ris audiat cām sup eodē, tenet q̄cquid fit p primas l̄ras reuocatas, qa si ꝯr diceret ꝯtingeret fieri p̄iudiciū absenti sine cā ꝯ id, qd̄ ē ff. de p̄c. si p̄curator. imo plus est qa ēt postq̄ scit valet q̄cqd fit ab eo, nisi excipiat, qa cū secūdæ l̄ræ sint impetratę in fauorem impetrātis, non est cogendus vti eis, nisi velit. C. de le. q̄ fa. ff. de ex. rei iu. euidenter. qd̄ intel̄r verū si est p̄sens, qa sic vr̄ l̄ris reuocationis renūciare: qd̄ āt fit eo absente, & non ꝯsentiente tacite, vel expresse, nō valet. Nec ob. si dicas, hic iudex hēt iurisdōnem; ergo tenet quicqd facit, nisi excipiat. R̄n. hoc esse verū, nisi reuocata esset eius iurisdō. Quidā tn̄ dixerūt, q̄ bene tenet quicquid fit ab eo in iudicio, nisi appellet, postq̄ sciuerit ꝯ se p̄cessum j̄. 10. dies. C. quō & qn̄. l. j. secus āt esset in his, q̄ fiūt extra iudiciū, vt ī l̄ris præbendalib. nā & ibi licet remaneat p̄tās p̄uidendi penes p̄uisores primos ēt post reuocationē, & ēt post scientiā reuocationis, vt hic apparet. ubi dicit, q̄ non tollit p̄tās à primo p̄uisore, nisi sc̄ds notificet ei, q vult suis l̄ris vti, tn̄ ex quo nouit, quod sc̄ds vult suis l̄ris vti, nō valet, qd̄ fit à primo, nec impedit, qn̄ valeat, qd̄ fit a sc̄do, ēt si nō appellaret, qa extra iudiciū parū operatur app̄lo, de hoc no. s̄. de maio. & obe. cū dilecti. Alij dicunt, & forte melius, qa quicquid fit a primo p̄uisore, vel iudice antequā appareat priuilegiatū uelle uti priuilegio suo in negocio, de quo agit, siue tacite, siue expresse. sp tenet, qd̄ fit ab eo p̄p rōnes supradictas. tn̄ si primus p̄uidisset, uel in cā processisset absente priuilegiato, & tunc priuilegiatus diceret dēre irritū esse quicqd factū est à primo p̄uisore, uel iudice, postq̄ in vno simul ꝯcurrūt ꝯsensus priuilegiātis, & priuilegiati, q̄ uti volebat priuilegio in negocio, de quo agit, credēdū est ei, cū p̄sumendū sit q̄ non frustra laborauerit p priuilegio impetrādo. & sic erit hmōi p̄uisio nulla, vel p̄cessus iudicis, nec īpediret electionē, vel p̄cessum futurū, nisi forte ꝯria p̄sumptio tolleret istā p̄sumptionē, puta qa p̄sens fuit in iudicio, & non excepit, uel uidit p̄uisorē paratū p̄uisionē faciendā, ned ꝯdixit, nec ex aliq̄ cā ꝯdictionem dimisit, quæ si subesset protestari dēbat, si poterat sine periculo, vt no. s̄. de ꝯst. cū M. si āt non simul ꝯcurrerent ꝯsensus ante p̄uisionē, vr̄ p̄cessum iudicis, tenent irreuocabiliter, q̄ fiunt ab eis, ut hic sequitur. Sed ꝯ præmissa vr̄, q̄ dicit sequens l̄ra, s. q̄ si ille, cui data est p̄tās p̄uidendi, non notificet priori, qd̄ vult vti p̄uisione sibi ꝯcessa, q̄ tenebit p̄uisio facta a primo ex quo coll̄r q̄ non credit ei, nisi expresse mādet. So. hoc qd̄ dicit hęc decr. locū hēt, vbi nō sunt prædictæ. cl̄ę. Itē ubi uoluntas priuilegiātis nō credit esse, q̄ primus sit priuatus p̄tāte sua, nisi postq̄ sciuerit, sicut dicit l̄ra sequens. Idē vr̄, si expredicit in secundis l̄ris, reuocamus iurisdōnem primi iudicis, qa cū in alicuius fauorē dictū sit intelligēdum est, si vti uoluerit p̄dicta reuocatione; sed si ad nullius petitionē fecisset, vel fauorē, sed p̄prio motu, ex tūc intelligit reuocare, & nō ualebit, qd̄ fiet, ex quo ad noticiā reuocari p̄uenerit,
8 nisi aliud apparet de intētione reuocātis. † Sed dices, q̄re non est idē in decreto, de quo ꝯriū hic dr̄, s. qa ex nūc nihil valet quicqd fit post decretū. R̄n. quia decretum sicut & s̄nīa fit cū cāę cognitione, & ideo intelligēdū est, q̄ statim post sui p̄lationem vult gaudere suo effectu. Sed oppones, qa decretū, de quo loquit hęc decr. nunq̄ dat cū causę cognitione. R̄n. verū dicit, sed ex quo Papa suā inhibitionē decretum appellat, vult, q̄ uim decreti obtineat, ut statim sequat effectū. & idē ēt esset in alio, q̄ in Papa, q ex quo hoc verbo vtit, statim indicat suæ uoluntatis esse, q̄ mādatū suū statim habeat effectū. & idē est, ac si expresse dicat, volūtatis meæ est, q̄ ex nūc nō valeat electio ab illis, a q̄b. reuoco, & possum reuocare, vt hic dicit. secus āt esset, si diceret, inhibemus talibus, ne eligāt. qa intelligendū est, ne eligāt postq̄ sciuerint. imò, qd̄ plus est, ēt si sciāt l̄ras impetratas ꝯtinētes reuocationē, vel inhibitionē, nihilominus tn̄ valet, qd̄ fit ab eis, nisi pri⁹ notificet eis, q̄ vult eā ꝯferre, vel nisi ei coll̄o sit interdicta, uel nisi decernat irritū & inane, qd̄ ꝯfactū fuerit, ut hic expresse dicit. Sed ꝯ p̄dicta vr̄, qd̄ dicit hęc decr. ubi dicit, nisi forsitā, q̄ ipsam ꝯferre nō possit, exprimat in ꝯcessione huius p̄tātis. nā ex his verbis colligit, q̄ si Papa dicit, q̄ primus collator nō possit ꝯferre, q̄ postea nō tenet sua coll̄o. Sed certe multo magis vr̄, q̄ non dēt tenere, si dicit, reuocamus p̄tātis eius, vel alia uerba supradicta. Sol. nō dicit hic, q̄ p̄dicta clausula impediat, q̄ nō teneat p̄uisio primi p̄uisoris, si sc̄ds nō ꝯdicit: qa hoc falsum esset, ut p̄dictum est; sed hic dicit, q̄ p̄dicta clausula operat, & ostendit, q̄ ille, qui ꝯcedit istā indulgētiā, est eius volūtatis q̄ statim à die ꝯcessionis ēt ante sciam valeat coll̄o primi, si sc̄ds voluerit vti sua indulgētia: & hūc eundē effectū bene credimus ēt alias superiores clausulas hr̄e. Nec mireris, si diximus prouisionem tenere, sed alius faciat eā cassari, si vult: & si non vult, rata manet. qa hoc idē hēs in ꝯtempto, s̄. de ele. qd̄ sicut. §. j. [siue certā.] s. primā, q̄ vacauerit. [siue incertā.] s. illā, q̄ acceptauerit. [nisi prius] ille, s. delegatus, uel potius executor. [sibi notificet] illi, ad quē p̄tinet colla-
9 tio † [vacuum decernat.] No. hic habes expressum, q̄ executor p̄t suspendere à collatione bn̄ficij. & de hoc notat j̄. de iure pat. cū dilectus. [quia cū illi.] Nota optimam rōnem [vel ēt ꝯferat.] Nota, q̄ si executor prius ꝯfera, q̄ ille, ad quē p̄tinet de iure collatio, & ēt si ignoret, tn̄ p̄ualebit collatio executoris [si forte vacat] quia si non vacet nullo modo ꝯferri potest, ut s̄. no. [nisi forsan] qa si in rescripto ap̄r co ꝯtineret, decernentes irritū & inane quicqd de prima p̄benda fuerit acceptatū, tūc non teneret coll̄o ep̄i ēt ignorātis. nec est ꝯ, qd̄ hic s̄. dictū est, qa ēt hoc decreuit irritū, & inane, & c. qa sicut hic s̄. no. hic nō decreuit de certa p̄rebenda nō ꝯferenda, imò de incerta, & tn̄ postq̄ is, pro quo scribebat, acceptasset. [ēt extitit] a te, cui scribit, & bene. † [Acceptaret] hoc vult dicere, q̄ qn̄ Papa scribit alicui, q̄ p̄uideat alij de p̄benda, q̄ acceptauerit, decernēs irritū, si qd de ea fuerit acceptatū, q̄ sic est intelligendū hmōi decretū, q̄ si post acceptationē aliquid fuerit factū de p̄benda acceptata, q̄ illud sit irritū. nā si intelligeret, q̄ esset irritū ante acceptationē de p̄bēda acceptāda hoc decretū esset inualidū tanq̄ sup incerto p̄latū, ff. qd̄ cuiusq; vni. itē eorū, §. j. & hoc est uerū, qd̄ dictū est, ēt si ep̄s nihil sciret de acceptatione, vel decreto. secus āt esset, si Papa mādasset alicui prouideri de p̄benda, q̄ acceptaret sine dec. p̄dicto, qa tūc tenebit collatio f̄c̄tā ep̄o anteq̄ ei nūciet de acceptatione, ut ex superiorib. apparet, ar. s̄. de ap. sup eo. ij. si āt Papa mādat alicui, q̄ p̄uideat de præbenda, q̄ acceptauerit, & decernat irritū & inane, si quid ꝯ mādatū fuerit acceptatū, tūc statim acceptatione facta p̄t interponere decretū, cū hoc iō sit ei ꝯcessum ex spāli gr̄a; nec valebit p̄uisio ex tūc facta ab ep̄o ēt ignorāte hmōi decretū. Alij tn̄ dicunt ꝯ, s. q̄ nō dēt interponere hmōi decretū, nisi partib. p̄n̄tib. qa mādatū Papæ intelligēdū ē s̄m ius. [sup incerto] ff. qd̄ cuiusq; vni. itē eorū §. j. insti. de ac. §. curare. [sicut cū legat] ff. de optio. leg. sicut optio [ceditq; ille legato] seruus. i. legatarius illū seruū venditū petere p̄t. [p te p̄positū] & bene. [in vltimis] hoc āt in ꝯctib. inter viuos nō obtineret. Nā in illis certū est, q̄ si aliq̄s alicui donat, vel vēdit, uel p̄mittit nā p̄bendā, uel aliā rē de multis, q̄ donatarius acceptauerit, q̄ tenet donatio, uel vēditio facta alij, dūmodā secuta sit traditio, qa si vno & certā rē donasset, vel p̄misisset sine traditione, & postea eandē rē alij traderet, trāsfert rei in eū dñiū, nec primus donatarius posset hāc rē ab eo adiuo-
10 care. C. de pact. traditionib. C. de rei. ven. seruum emptor. † In vltimis āt voluntatib. dñium recta via transit ad legatarium, vel donatarium cā mortis. ff. quēadmodum seruit. amit. si per partē §. si fundum. & hæc vera, ubi dñium rerum legatarum esset penes testatorē, sed si non penes eum, sed penes hæredē, vel quemcumq; alium esset, tunc non transit, nisi ille, q hēt illud, tradat, & ex hoc vr̄; q̄ si testator iussit hr̄di, q̄ partum ancillæ ꝯceptum t̄pe testatoris, vel fructus factos eodē t̄pe alicui daret, q̄ dñium

Universidad de Deusto Biblioteca

corum recta via transit ad hr̄dem. sed si hæres spreuerit, uel an-
cilla apud eū ꝯcepit, tūc illi fructus, vel partus nō trāseunt ad le-
11 gatariū, nisi dent ab hr̄de, penes quē est dn̄ium.† Fatemur tn̄, ꝙ
hr̄s tenetur personali actione ex testō. sicut si propriā rem hr̄dis
vel alienam legasset, insti. de le. §. ea quoq;, & §. si res. & sicut nō
transit dn̄ium rerū hr̄dis ad legatariū, sic nec eas p̄t subijcere re-
stōni, nec optioni, ar. C. cōia de le. l. vl. §. nemo. vbi dr̄, ꝙ res, quæ
non pure est in reb. hr̄dis, nō p̄t alienari, sed hic est pure; ergo p̄t
alienari. Itē vr̄ hoc expressum ff. de pig. l. j. §. cū prædiū. ubi dicit,
ꝙ res, quæ nunq̄ fuere debitoris, non tenent hypothecaria. certe
eadē rōne nec restitutioni subijci, nec est ꝯ, ff. de pig. Paulus. §. j.
vbi dr̄, ꝙ si res obligatæ pignori pueniunt ad hr̄dem, ꝙ fructus,
& partus earum tenentur hypothecaria. Solu. ibi loquit de parti
bus, & fructib. qui ꝯcepti & facti erant; & ita intelligit, arg. ut no.
in sū. C. sup tit. de pig. §. itē interdicit. & sic per prędicta apparet,
ꝙ optio partuū ꝯcipiendorum apud hr̄dem alicui legata nō im-
pediat, quin hr̄s ea possit alienare, sicut hic dr̄. [voluntatib.] qui
bus a tpe aditæ hr̄ditatis intelligitur dn̄ium rei legatæ fuisse ip-
sius legatarij, vt j̄. sequitur, pp fauorem vltimæ voluntatis, in q̄-
bus est plenior interpratatio adhibenda, vt ff. de tri. & oleo leg.
l. j. & pen. & ff. de fun. instr. l. quæsitum, §. idem rn̄. & de opt. le. l. j.
nam ēt seruum sub ꝯdōne hr̄s manumittendo liberum non fa-
cit, ut ff. de ma. l. seruum, & ff. qui & a qb. l. nō is. optione ꝗt, leg a
ta serui sub cōdi. legata esse vr̄. ff. q & a quibus, si optio. Et est rō,
q̄re aliud in legatis, & aliud in casu ꝑposito, & ēt in ꝯctib. s. n.
hæres non repulit legatum ex die aditæ hr̄ditatis eius retro intel
ligitur. ff. de lega. j. si tibi homo, §. cum seruus legatus. nam rei le
gatę dn̄ium recta via transit in legatarium, ut ff. de furt. a Titio.
Et ideo alienatio, vel manumissio interim facta a non dn̄o non
valet. secus āt est in ꝯctib. sic ff. de actio. & obl. l. is q. ff. de ver. obl.
12 si seruū. §. sed & si fit. † Et no. ꝙ optio imposita ante aditam hæ-
reditatem non valet. ff. de lega. j. Iulianus, & facit ff. quorum leg.
l. j. §. qd̄ ait. Sed quero, vtrum semel acceptans beneficiū pro quo
sub hmōi forma scriptum est, possit pęnitere. & vr̄ ꝙ non: nam
prima attestatione, q̄ summe dixisset, ius suum ꝯsumplit, vt ff.
de op. le. l. apud. sed in casu p̄t, puta si eligit beneficium alii debi-
tum uel pro dignitate beneficium simplex, ut ff. de opt. leg. l. 2.
ar. s̄. de ele. causam quę, quia iterū p̄t optare, si male optauit. Sed
opponit, pono. ꝙ in casu proposito, cū agatur de bn̄ficio, nō so-
lum plenior, sed plenissima circa acceptationē fuit interpreta-
tio faciēda: nam in ꝯctib. plena, in testīs plenior, in beneficijs ple
nissima interpretatio est adhibenda, ut extra de do. cū dilecti. &
de deci. ex parte, de priui. quia circa, de ver. sig. olim. 26. q. 2. visis,
13 ff. de ꝯsti. prin. beneficia. † So. in beneficijs plenissima faciēda est,
cum absq; alicuius dispendio ꝯceduntur, vt in primis ꝯcordan-
tijs, & ff. de vulg & pup. sub. ex factō. ar. ꝯ. C. de preci. impe. offe.
quotiens. uel dic, ꝙ idē est sm̄ quosdā in beneficijs vacātib. tpe
rescripti, qd̄ in legatis extantib. vt collatio talium non valeat, si
cut nec alienatio legatorū existentium, quorū legata est optio.
Vel melius aliud in legatis, in quib. a tpe aditæ hr̄ditatis intellr̄
dn̄ium rei legato retro fuisse legatarij. aliud in hmōi beneficijs ēt
vacantibus, & in ꝯctib. in quib. nihil retro intelligitur acquisitū,
vt supradictū est. & dicit lex, non sicut viuentiū, ita ēt defuncto
rum actus suspēdi receptum est. ff. cō. præ. l. receptū. [præmissa]
s. qn̄ nō teneat alienatio, uel manumissio ante optionem. [Nec
præmissa] puta lego vnū fœtum nasciturū de grege meo, quem
elegerit. [terminus] de hoc termino hēs ff. de op. le. mācipiorū.
[Acceptaret] bene vr̄ ex hoc qd̄ sola acceptatio eius cui proui-
deri mādat, sine collatiōe & præsentia executoris impedit colla
tionē epi dummō preuenerit decretū, i. ꝯtineat in lr̄a Papali de-
cernentes irritū & inane &c. [ex eis] siue acceptaret vacantem, si
ue uacaturā, dūmō primam. s. uel scdam, vel aliā, ut in gl. secus
scribat sine illa clausa, decernentes &c. & hoc vr̄ dicere gl. absq;
periculo. s̄ de ele. ne pro defectu, & c. quia pp. [ex eis primam]
no. ꝙ is, pro quo scribitur ut sic prouideatur de præbenda, q̄ acce
ptauerit, p̄t ante vacationem alicuius præbendæ acceptare pri-
mam præbendam, quæ vacauerit in loco, ubi mandat sibi proui
deri. Itē optare p̄t secūdam, vel tertiā, si aliq̄ cā subsit, q̄re primā
non vult optare forte q̄a alij debet, vel quia de hoc ipso, s. an alij
dēatur, dubitat. nam sine cā non vr̄, ꝙ possit dimittere primam,
& optare vlteriorē, ar. hic. Itē vr̄ aliquib. ꝙ eodē mō acceptare
possit, ēt si in rescripto apostolico nō ꝯtineatur de ipsius accepta
tione, sed tm̄ ubi dr̄, ꝓuideas ei in tali ecc̄lia, vel in talis diœcesi,
vel ꝓuincia. De hoc āt non est dubiū, ꝙ hmōi executor reserua-
re p̄t primam prebendam, vel ulteriorē ex cā, ar. hic, & no. j̄. de
iu. pa. cum dile. Alij tn̄ in hoc vltimo casu, s. qn̄ mandat ꝙ alicui
ꝓuideatur aliter dicunt, s. qd̄ ipsius optatio nō impedit ꝓuisio-
nem epi, sed sola ꝓuisio, uel inhibitio executoris impedit. imò
plus dicūt, ꝙ plus vr̄ hæc optatio ꝯmitti discretioni executoris,
q̄ voluntati eius, ꝓ quo scribit. & ꝓ his vr̄ facere tenor rescripti.
14 † Itē no. quia semper ille, qui optat, vel qui reseruat, vel qui sus-
pendit, semper de certa prębenda hoc facere debet, arg. s̄. de elę.
c. si de hoc no. j̄. de iu. pa. cū dilectus. Certam appello, si dicit, o-
pto, vel reseruo primam præbendam, quæ vacauerit in tali ec-
clesia, uel ēt in tali prouincia. Illud āt non pōt facere executor
hmōi ēt cum cāę cognitione datus, ut mandet sibi reseruare prę
bendā, q̄ optauerit is, pro quo scribitur, uel etiam alius, ar. s̄. de
offi. deleg. quoniam ap. §. is autem. aliqui tamen contradicunt.

Ne sede vacante aliquid innouetur. Rub. 9.

SVMMARIVM.

1 *Vnio quot modis fiat.*
2 *Sede vacante nihil est in præiudicium sedis alienandum.*
3 *Alienatio, quæ fit per iudicem, cum maiori solennitate & deliberatione fit, quam quæ sit extra iudicium.*
4 *Non tenet, quod fit de bonis ecclesiæ, vel causis vacante episcopatu.*
5 *Cum ordinatio prælati nimis differtur, datur curator bonis: quid autem si sit absens prælatus, in nu. 6.*
7 *Vacante ecclesia potest episcopus repetere, & agere nomine ecclesiæ.*

CAP. I.

1 NOuit. [Vniendo] † Fit vnio primo modo, ꝙ vna
ecclesia alteri subijciatur, & sm̄ hoc rema
net cathedralis illa, cui subijcitur. Secundo fit vnio,
vt ex duab. fiat vna, & sm̄ hoc canonici vnius fiūt ca
nonici alterius, & canonici vtriusq; simul intererunt electionib.
& alijs negocijs. & tunc ꝯsuetudines, & alia priuilegia, quæ me-
liora sunt & humaniora in alterutra retinent vnitum, ar. de pę-
di. j. medicamentum, 32. q. j. non est culpandus. C. de rei vxo. ac.
in prin. C. cōia de le. l. 2. in fi. Tertio modo p̄nt vniri, ꝙ sint am-
bo epāles, siue in primo statu, & sm̄ hoc est vnus eps ambarum,
& sunt duo epātus, & sic illæ ecclesiæ suberunt diuersis metropo
litanis, & idem eps erit ambob subiectis. j̄. de reli. do. quia s̄. de
ꝯsir. vti. vel inuti. c. vl. si vero de vno ordine fit translatio ad aliū,
aliud, quod transfertur, sumit nām illius, ad quem transfertur.
hæc verò, quæ sunt dicta nō sunt perpetuo vera, & ideo diligen
ter attendendus est tenor priui. [Monasteriū] qd̄ factum erat se-
2 des epālis, & gubernabatur forte sub regimine epi † [Vacante.]
hic āt constat, ꝙ vacante sede nihil est alienandum in præiudi-
cium sedis, vt hic. s̄ de iureiur. sicut. nisi necessitas immineret,
vt no. in gl. sed nos. Ea āt, quæ cōiter hēt prælatus cum capitulo,
& vbi faciunt vnum capitulum prælatus, & clerici, ut pro ma-
gna parte est videre in capitulis & abbatijs, vbi cōia sunt q̄si oīa
inter præpositos, & abbates, & capitula: tunc ēt vacante sede ab-
bate, uel præposito nihil alienari p̄t, nisi de his, quæ seruando ser
uari non possunt. & alij hmōi. C. de admin. tu. lex quæ. C. si ob.
pu. pen. l. fi. & si diu staret ecclesia sine prælato, dabitur ei cura-
tor. cuius auctoritate fiet alienatio, uel obligatio. ar. ꝯ, C. qui ad
mi. ad bon. pos. bonorum. sed ibi est spāle in hæreditate quæ q̄si
semper est lucrosa. Itē non est ꝯ, ff. de in integ. rest. ait. §. permit-
tatur, quia minor nulli se obligat, sed tm̄ a sua obligatione libe-
rat. Itē vr̄ ꝯ. ff. de iu. deli. ait. vbi dr̄, quod genus alienandi est age-
re, sed agere sibi licet, ut no. in gl. sed nos, ergo & alienare. So. li-
cet per actiones posset fieri necessaria alienatio, non tamen ita
directo fit per iudicem in iudicio intentādo actionem fit, qn̄ fit
3 voluntarie. † Itē alienatio, quæ fit per iudicem, fit cū maiori exa
minatione, & deliberatione, q̄ illa, quæ fit extra iudiciū: imò plus
dicit, ꝙ nec ēt ad agendū sp admittenda sunt capl̄a, nisi essent a-
ctiones tales, q̄ melius intentent vacante ecc̄lia, q̄ non, sicut qn̄
quærit de electione, ad quē pertineat, cū electio fit in discordia:
q̄a alr nō p̄t ꝓcedi ad ꝯfirmationē, nisi de hoc primo q̄rat. Item
sicut minor nunq̄ pōt agere sine curatore, sic nec ecc̄lia. at sicut
dictū est in minore, ꝙ auctoritate curatoris, & præsidio p̄t age-
re, sic & ecclesia. Dicūt tn̄ aliqui, & forte non malè, ꝙ si esset aliq̄
cappella, quę nullum spālem prælatum hr̄et, per aliquem fieret
ꝯtus ecclesiæ, quod tunc bene valeret alienatio facta a capitu-
lo auctoritate prælati, & vacante sede, ar. in Auct. de ali. & em-
phy. §. in emphyteusis, ultra me. ubi dicit, ꝙ res vnius ecclesię de
bent alienari iurantib. administratorib. ęconomis, & chartula-
ris. & sic apparet, ꝙ loquit de ecc̄lia, q̄ nō hēt spālem prelatū, q̄a
4 tunc ille solū iurasset, sp tn̄ tutius est facere curatorem. † [Nequi
uimus] sed nos dicimus, ꝙ vacāte epātu nō tenet qcqd fit de bo
nis ecclesiæ, uel causis. ecclesia. n. fungit vice minoris, sicut nō te
net snīa lata ꝯ minorē, nisi ltimè defendat. ff. de re iud. acta. vl. &
j̄. e. c. vlt. sed si necessitas, uel vtilitas requireret, posset constitui
visitator, uel procurator episcopatui, qui causas ageret. 61. di. o-
bitum, & c. se. sed & ipse archiepiscopus in reb. epālib. & eps in
reb. capellarū suarum est visitator a iure, ar. prædictorum. c. fra
ternitatem. 71. di. & 10. q. 2. c. fi. si āt ecclesia collegiata vacet, be
ne pōt ēt dum vacat ecclesia pro prælato ꝯstituere actorem, vel
sindicum. ff. qd̄ cuiusq; vni. l. j. §. 2. & hoc probamus, quia cū prę
latus cū ꝯuentu censeat vnū collegiū in bonis cōib. mortuo præ
lato ius ministrandi cadit in collegiū. ff. qd̄ cuiusq; vni. noīe, si-
cut. §. fi. expressum āt hēt s̄. de resti. in int. c. 2. si tamen cito pos-
sit ecclesiæ prouideri, expectabitur. ff. de va. mu. l. penul. §. vlti.
quædam

quædā tn̄ sunt, q̄ melius fiūt vacāte ecc̄lia q̄ nō vacante, sicut ē
vnius epātuū. 16. q. j. & epis. & facilius ecc̄lia i alterius ecclię vsus
conuertit. j̄. de don. consultationē. & melius aliqd de præbēda
retinet. j̄. vt eccl. bene. si di. cō. vt nr̄m, in fi. Ve. dic, ꝙ ecc̄lia, q̄
vacat, nunq̄ faciet syndicū, vel procuratorē ad res, quas cōiter
hēnt platus, & ꝯuētus. s̄. de resc. edoceri. ꝑ prelatos. n. dēnt mini
strari res ecclesiæ. ff. qd̄ cuiusq; vni ciuitatis, & l. vl. & lex prima
loquit, qn̄ collegiū no hēt prælatū, vel in bonis, q̄ discreta sunt
5 à bonis prælati † Posset tn̄ dici, ꝙ si nimis differret ordinatio p-
lati, daret curator bonis. sed primū dictum magis placet: viuis
aūt prælatis nunq̄ caplm ꝯstituet ꝓcuratores, cū ipsū nō habeāt
exercitiū, sed plati eorū. ff. quod cuiusq; vni. nulli. vr̄ tn̄ quibus-
dā, & fortè bene, ꝙ si procurator constituatur noīe ecclesię, vel
alterius vniuersitatis, quæ hēt propriorū rectorē de voluntate
& auctoritate ipsius rectoris, ꝙ valet hmōi ꝓcurator, arg. C. de
ꝓcu. neq;, s̄. de iudi. causam, s̄. de ꝓcu. c. j. hic. n. ꝓpria causa est
6 vniuersitatis, 2. q. 6. c. biduū. §. in propria. † Imo plus vr̄, ꝙ ēt si si
ne eius auctoritate constituit, si snīa fertur pro ecclesia, ꝙ valet
ei. C. de procu. non eo. sed si absens esset prælatus, auctoritate su
perioris posset ei dari curator. & idē forte, si p̄sens esset, sed age
re nollet. arg C. de bonis. quæ li. non solū, 12. q. 2. si qua de reb.
& 10. q. 2. si qs eps. Hoc tn̄ dicit, ꝙ ꝯtus factus vacante ecc̄lia p
lato, quæ non hēat bona discreta, tenet, licet possit rescindi per
in integrū restitutionē, arg. C. de in integ. resti. si curatorē. Idē
ēt dicit, ꝙ si magna necessitas immineat, de cōsensu Archiepi
fiet alienatio rerū epālium, ētsi eas habeat discretas eps, arg. 71.
dist. fraternitatē. & eps mortuo sacerdote alienabit in necessita
7 te res ecclesiæ sibi subiectę. 10. q. 2. c. vlti. † De hoc aūt nō est du
bium, ꝙ vacante ecclesia pōt eps repetere, & agere nomine ec-
clesiæ, j̄. de suc. ab intesta. cū dilec. nam hic titulus nō habet lo-
cū in minoribus ecclesijs, j̄. vt eccl. benefi. sine dist. con. c. j. sed
pro epātu eo vacante nec caplm maioris ecclesiæ, nec alius ad-
mittitur ad agendū, vel defendendū, nisi fortè det visitator. ille
enim causas epātus bene aget, vel coadiutor, 7. q. 1. quia frater,
12. q. 2. Vulteranus. Itē modica vis est, siue aga de statu, siue de
possessionibus ꝯ ecclesiam collegiatā vacātē prelato: quia sem
per respondere cogitur, j̄. de verb. signi. Abbate, s̄ de cōsue. cū
dilectus, s̄. de in integ. resti. c. 2. [Indulgentes.] In hoc fuit indul-
gentia: quia de iure cōi primo agi debebat potius causa ista co-
rā proprio Metropol. q̄ corā Papa. Itē specialis gratia est, ꝙ per
mittat curiā aduersarios euocari. Itē est specialis gratia, ꝙ eos
audire permittit ꝯ factum prædecessoris sui, nisi per in integrū
restitutionē, quæ non cōpetit ꝯ factū Papę. ff. de mino. minor.
nec poterat supplicare, quia biennium trāsierat. C. de preci. im
pe offe auct. ibi posita. fuit ergo specialis gratia. vel dic, ꝙ hic ap
pellat indulgentiam licentiam, quam eis dat, ꝙ liceat eis cum
suo prælato litigare, quod alias non liceret, Insti. de cura. §. fi.

SVMMRAIVM.

Præbendæ conferendæ sede vacāte seruari debent prælatis successoribus.

CAP. II.

Illa deuotionis. [Fungatur.] Imo seruari debent
successoribus prębendę, si autem
periculum esset in vacatione, cum superiore agendum est, s̄.
de conces. præben. quia diuersitatem. hanc enim potestatem
non habent à capitulo, sed à fundatore, vel priuilegio, vel alio
modo, de hoc no. j̄. de hęre. ad abolendam. & est ratio, quare
non potest conferre prębendas, vt hic, & tamen potest electio-
nes confirmare, s̄. de maio. & obe. cum olim: quia illud est de
iure episcopali, quod intuitu ecclesię habet, & hoc est de iure,
quod speciale habet, vt dictum est. [Negligentiam.] Supra
de concel. pręben. quia diuersitatem.

SVMMARIVM.

Sede vacante à litibus nedum abstinendum est, sed etiam desistendum.

CAP. III.

Constitutis. [Depositiones.] No. non solum litem
non licere incipere sede vac. sed etiam à
cępta desistendum, nisi forte essent testes valetudinarij, & alij,
de quibus habes s̄. vt li. non contest. quoniam. §. j.

De his, quæ fiunt à prælatis sine consensu capituli. Rubrica 10.

SVMMARIVM.

1 *In rebus ecclesiæ alienandis requiri debet consilium maioris ecclesiæ.*

CAP. I.

IRrita. [Episcoporum.] Sed licet irrita sit hęc
venditio, si placet ecclesię, vt hic: si tn̄ si
bi placeat, ꝙ teneat venditio, tenet: quia hic claudi
cat contractus. ff. de act. emp. Iulian. §. si quis à pupil
lo. ff. de rescin. vend. si id quod. similiter nec ecclesia potest ali-
quid alienare immobile sine auctoritate epi, 17. q. 4. inuē. & si
fecerit, non valet, ar. C. de prędi. mino. si prędiū. [Rei] magnæ,
secus si paruæ, 12. q. 2. terrulas. vel si sit talis, quæ seruari nō pos
sit, ar. C. de admi. tut. lex. ff. de pet. hære. diuus. [Subscriptio-
ne.] Subscriptio non est necessaria, nisi inueniatur expressum
1 † [Clericorum.] Et maioris ecclesiæ, j̄. de dona. pastoralis, &
j̄. eo. tua. & si non habet aliquam ecclesiam in cathedra. habebit
idoneiores de alio clero, qui subscribentur. 12. q. 2. placuit. Vel
dic consiliū maioris ecclesiæ requirendū, & cōsensum in rebus
cuiuslibet ecclesiæ alienandis. & illud sufficere, j̄. eo. pastoralis,
arg. j̄. c. nouit. Subscriptio aūt clericorū ecclesiæ, cuius bonorū
fit alienatio, est necessaria, vt hic, & in bonis epālibus necessaria
est subscriptio canonicorum maioris ecclesię, ita ꝙ sine ea non
valet, 12. q. 2. sine excep. & j̄. eo. tua. nec sunt ad huiusmodi vo
candi, nisi præsentes, 12. q. 3. hoc ius nec videtur necessarius cō
sensus Archiepi. vel Papæ: quia non inuenitur iure expressum.
Alij tn̄ dicunt corū consensum necessariū, arg. 10. q. 2. casellas.

SVMMARIVM.

Tacitus consensus in concessionibus ecclesiasticis an sufficiat.

CAP. II.

Continebatur. [Cōcessio.] In beneficium: secus
si alienaretur: tunc. n. necessarius
est expressus consensus, & ideo non sufficit taciturnitas, 12. q.
2. hoc ius. vel loquitur de modica decima, 12. q. 2. terrulas. alias.
n. necessaria esset superioris auctoritas, 17. q. 4. in venditionib.
[Non post multum.] Maximè. Idem. n. est & si post multum.
[Præiudicare.] i. secunda tenet, non obstante ꝙ prima est illi-
cita, vel illegitimè facta.

SVMMARIVM.

Ratihabitio in alienationibus rerum eccle. an & quando sufficiat.

CAP. III.

Cum nos. [Ratam.] No. in alienationibus rerum ec-
clesię sufficere ratihabitionem capituli. 12.
q. j. c. vlti. j̄. de iurepat. cura. ar. cōtrariū, 12. q. 2. sine excep. vbi
dicit necessariū esse tractatū: sed hic pōt loq in modicis rebus.

SVMMARIVM.

Canonicorum consilium quando sufficiat, etiam si non habeatur consensus, & quando nedum consensus, sed etiam subscriptio requiratur.

CAP. IIII.

Nouit. [Fratres tui.] Caplm maioris ecclesię, arg. j̄. de
verb. signi. cū clerici, arg. j̄. de test. requisisti, j̄. de
dona. pastoralis, j̄. eo. tua. [Consilio.] Dicunt quidā sufficere
in his requirere consilia canonicorum, etiam si non habeatur
consensus, arg. s̄. de arb. cum olim, & s̄. de elec. cū in vete. nisi
fortè essent talia, vbi requireretur consensus & subscribtio co-
rum, sicut esset in alienatione rerum epālium, s̄. eo. c. j. 12. q. 2.
siue ex. quia interest cuiuslibet canonici, ꝙ possessiones ecclesię
suæ non alienentur, & æquè bene dicuntur possessiones eccle-
siæ illæ, quæ pertinent ad epātum, sicut illæ quæ pertinēt ad ca
nonicos, arg. j̄. de verbo. signifi. cū clerici, j̄. de testa. requisisti.
& idē fortè dicendum esset, vbicunque eorum interesset. Sed si
in alterius alienatione eps deberet interponere suam auctorita
tem, tunc sufficit consilium requirere canonicorum, nec est ne
cesse, ꝙ subscribāt. [Instituis.] i. instituendas decernis. nam cor-
poralis institutio nedum per episcopum, sed per Archidiaco-
num sine consensu capituli fit, s̄. de offi. Archid. ad hęc. credi-
dimus, ꝙ in minoribus ecclesijs possunt fieri institutiones, & de
stitutiones etiam sine consilio capituli, arg. 12. q. 2. terrulas.

SVMMARIVM.

Capituli cōsiliū in quibus negocijs & causis requirendū, & obtinēdū sit.

CAP. V.

Quanto. [Negocijs.] Magnis. [Fratres tuos.] No. in in
quisitionibus. & destitutionib. cuiuslibet per-
sonæ ecclesiasticę requirēdum & obtinendum consilium capi
tuli, s̄. eo. nouit. & in præsentationibus, quæ pertinent ad colle-
gium, vt expresè dicit j̄. eo. ea noscitur. Item causas crimina-
les cum caplo audiet eps, 15. q. 7. eps, & ēt ciuiles, vt quidam di
cunt, arg. eiusdē capli. Item excommunicare, interdicere, suspē
dere non pōt sine caplo, j̄. de exces. præla. quanto, vbi no. [Mu
nimenta.] Hi tenētur crimine falsi. C. de fal. qui veluti. C. de te
sta. iubemus. Auct. de in. cau. §. 2. imo oportet ꝙ etiam videāt.
C. plus valere, quod agitur, q̄ quod si. cōci. l. vlti. C. de dona. nec
ignorans, & hoc credimus verū, si in eo instrō cōtineatur, ꝙ vi-
dit, vel audiuit, quæ in instrō continentur. si autē continea tur
ibi tantum, ꝙ instrumentum à se est sigillatum ad preces eius,
qui illud confecerit, non est necesse, ꝙ videat contenta in instru
mento. C. de testamen. hac consultissima, in prin.

SVMMARIVM.

1 *Præsentationem de aliquo quando prælatus faciet, & quando collegium per syndicum suum præsentabit.*
2 *Præsentationes à prælato factę, an præsumantur factæ de consensu conuentus vel capituli.*

CAP.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. VI.

1 **Ea noſcitur.** [Collegia.] Bene dicit:nã licet pręſentatio ptineat ad collegia: † tñ Abbas,q eſt caput collegij, & de collegio, faciet illã pręſentationẽ,ſicut cãs, & alia negocia collegij agit,ſ. de reſcrip. edoceri. dicimus tñ, quod ſi pręſentatio in aliqua eccleſia diſcretè & ſeparatim ab Abbate pertineret ad collegium,ꝙ tũc non Abbas,ſed collegiũ per ſyndicum ſuum præſentaret,arg.præal.decre.edoce-
2 ceri.& ff.quod cuiuſq; vni.l.j. † [Intelligi.] Hic habes,ꝙ niſi ꝯrium probetur,ꝙ ſemper præſentationes factæ ab Abbate præſumuntur fieri de ꝯſenſu ꝯuẽtus: & ideo ẽt ſi Abbas nõ oſtẽdat eius literas,eps ſecurè põt eas confirmare.idẽ fortè in procuratoribus.Intantum aũt eſt efficax iſta pręſumptio,ꝙ ei ſtatur,niſi probetur contra. Alij dicunt,ꝙ licet ſic præſumatur, ſi tñ aliqs appareret ꝯdictor,oportebit Abbatẽ ꝓbare conſenſum,ſaltẽ antequam inſtituatur pręſentatus,vel ſnĩa proferatur pro alio tali procuratore,poſtea autem fortè non reuocaretur factum.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ conceſſæ vni eccleſiæ an poſſint in aliam transferri, & in nu.2.*
3 *Oblationes factæ vni eccleſiæ, an poſſint transferri ad aliam eccleſiam.*
4 *Decimas eccleſijs debitas an liceat laicis detinere.*

CAP. VII.

Cum Apoſtolica. [Auctoritate Hieron.] 16.q.1.qm quicquid.[Malè.] i. contra iura,ſed tñ,quia ex diſpẽſatione habent,eſt ſine peccato.[Monachorũ.] Idẽ ẽ de alijs clericis.[Leonis.] 12.q.2.ſine excep.[Eccleſiæ.] i.epalib⁹, vł ẽt eccleſię epalis, vbi ĩter eos bona ñ ſũt diſcreta bona.nõ aliarũ eccleſiarũ vẽdere nõ dẽt eps, ſed vẽditioni dẽt pſtare auctoritatẽ,17.q.4.in vẽditionibus.[Cleri.] i. capituli cathedralis eccleſię.[Eccleſię.] Siue regulari,ſiue ſeculari. [Religioſo.] Idem eſt,ſi alij eccleſiæ. [Eccleſiæ.] Generalis,non illius,ad quem de iure ſpectat.Et eſt no.dignum intelligi reuocationẽ non ſolum ſi reuocetur ad eccleſiam, ad quã de iure pertinet, ſed ẽt ſi ad quãcunq; aliam eccleſiam reuoce-
1 tur.† [In feudum.] De hoc mirandum eſt, ꝙ dicit ſe loqui de decimis in feudum conceſſis:quia aut erant conceſſæ in feudũ eccleſiæ tanq̃ ſuæ ab epo,qui confirmauit tanq̃ ſuæ:& tunc malè dicit,ꝙ monẽdus eſt ille,qui tenet,ꝙ decimã reſtituat eccleſiæ,ad q̃ ſpectat,cũ non ad eccleſiam,ſed ad epm pertineat.aut decimæ erant conceſſæ in feudũ ab eccleſia S.Stephani,& tunc cõſtat,ꝙ miles,qui eas alteri donauit,cecidit à iure feudi,& ipſo iure vtile dominiũ redit ad priorẽ dominũ. i. ad eccleſiã S. Stephani. Ad hoc reſpondent quidã, ꝙ eps à principio ex cauſa potuit concedere fructus harum decimarũ tenendos à ſe in feudum tñ dñium directũ remanſit apud eccleſiã S.Stephani: ſed & modo licet eidẽ epo ex iuſta cauſa decimas,quæ tenẽtur in feudũ ab vna eccleſia concedere alij, cum modicũ dãnũ ſit eccleſiæ,à qua tenẽtur in feudũ,& magnum eſt lucrũ illius,cui confert,& vna eſt eccleſia,j. vt eccle.bene c.j.24.q̃ loquitur. Vel dic, ꝙ ſi iſtę decimæ alij eccleſiæ conferantur de conſenſu epi,ſemper eps intelligitur concedere ſine præiudicio alterius, vnde remanet vaſallus eiuſdẽ dñi,ſicut & prius, & plãtus monaſterij erit vaſallus huius militis, & ecclię, ad q̃ directũ dñiũ pertinebat.abſurdũ.n. vr, ꝙ eccleſia S.Stephani priuaretur ſuo feudatario ſine ſua voluntate.& quod hęc decre.dicit ſine cleri conſenſu,intelligi vr tam de conſenſu capituli ſui,q̃ de cõſen-
2 ſu eccleſiæ,ad quam pertinet directum dominiũ decimæ.† [In feudum.] Quaſi dicat,ſi nõ ſunt datæ in feudum perpetuo, ſed fortè violẽter vel alio modo occupatæ,& tunc etiam cum cõſenſu epi non poſſunt alij eccleſiæ conferri,vel reddi niſi ei cuius de iure ſunt.illę vero decimę, quæ perpetuo in feudũ datæ ſunt,ritè in alia eccleſiã cum conſenſu epi transferuntur.& dicunt quidã hoc ea ratione eſſe,quia ex quo conceſſe ſunt in feudũ perpetuo,nimiũ eſſet ſcãdalũ,ſi inuiti cogerentur reſtituere.vnde ad vitãdum ſcãdalum ſufficit,ſi cuicunq; dẽtur.ſed tñ dum tenẽt,non ſunt ſine peccato.Alij dicunt,ꝙ de iuris permiſſione poſſunt habere fructus decimarũ in feudũ:q directũ dominium remanet apud eccleſiã,licet vtile quoad fructus percipiendos ſit penes vaſallum,& eccleſia propriè dr̃ recipere decimas, cuius noĩe recipiuntur à vaſallo. hodie autẽ eſt ꝯrium,j.
3 de lo.& ꝯdu.veſtra.† Et idẽ,qđ dicimus de decimis,dicimus de oblationibus conceſſis in feudũ, cũ c.16.q.1.c.ſi.generaliter loquitur,ſed idẽ c.ꝯdicere vr cu ibi dicatur,ꝙ malè ſunt detenta:
4 ex quo vr,ꝙ ſine peccato talia concedi nõ poſſunt.† Sed põt reſponderi,ꝙ ideo dicunt malè detenta,quia laici non miniſtrãt ſpiritualia laicis,quare decimæ præſtãt,& ideo malè ab eis detinentur,i.ſine exhibitione adiuncti obſequij: ſed tñ ſine peccato,quia q̃uis ipſi non exhibeãt,tamen dicti clerici,quorum eſt principale dominiũ,ipſa obſequia exhibent.Dicunt tñ aliqui,ꝙ hodie epi,& ẽt alij plati de ꝯſenſu eporum poſſunt infeudare fructus decimarũ,& illa decre.veſtra.j.de lo.& condu.nõ obſtat, quia nec vnq̃,nec modo fuit licitum Abbatibus,& minoribus prælatis infeudare ſine eporum licẽtia,17.q.4.in vẽditionibus. & illa decre.intelligitur loqui tñ de illis,qui non hñt conſenſum eporũ.nec obſtat j.de feudis,c.2. quia loquitur de his, qui iurauerant non infeudare.melius placet, ꝙ iſta decre.loquatur tñ de decimis, q̃ tenẽtur in feudũ ab epis.nec mireris, ꝙ dicit, ꝙ monẽdus eſt feudatarius.ſ.quod reſtituat eccleſiæ parochiali,quia ſubintelligendũ eſt,ſi eps,quo tenentur in feudũ, conſenſerit,ſicut hic dicit,nec ſine eius cõſenſu auferret ab epiſcopo feudũ ſuũ. Itẽ nõ mireris, ſi dicit, qđ prius reſtituat eccleſiæ parochiali, q̃ alij, qa rẽs facilè redit ad ſuã naturam.ff. de pac.ſi vnus.§.j.quia credit,ꝙ qñ eps illã rẽ ꝯceſſit in feudũ.qđ fuit accepta ab eccleſia ꝓ aliqua vtilitate epatus, qđ licet, vt no.j.vt eccle.bene.c.j.& ideo primo dẽt ad cã redire; imo ſi eps nollet conſentire,ſuperior dẽt eum aliqñ cogere, de iurepa.nullus.ſi aũt feudũ teneret ab eccleſia S. Stephani, nunq̃ ſuffeciſſet conſenſus epiſcopi,vt perderet feudũ ſuũ,niſi magna cã ſubeſſet.

SVMMARIVM.

Archidiaconi electionem in eccle. cathedrali quando epiſcopus teneatur facere de eadẽ eccleſia,& quãdo extraneæ ẽt perſonæ conferre poſſit.

CAP. VIII.

Tua nuper. [Maioris.] Cathedralis.[Ab ipſa.] Eccleſia cathedrali. [Sumatur.] No. quia nõ licet epo eligere Archid.aliunde,niſi de eccl.cathedrali: quod intelligimus verum,vbi Archid.eſt de capło,& debet eſſe canonicus.ad epm tñ ſpectat electio Archi vel quẽuis aliũ,qui non põt dare præbẽdam canonicalẽ:nã ſi ad eũ pertinet collatio tã Archidiaconatus,quam præbendæ canonicalis, tunc ſimul dabit vtrunq; etiam extraneo.[Conferre.] In proprios vſus.[Baptiſmales.] idem in non baptiſmalibus.& hoc apparet ex fine decre.quæ generalr rñdet.[alterius.] i.hic appoſitæ,erat tamẽ alterius in integra,ſiue hic dic ſm quæ proceſſerat, & continetur in integra.[Leonis.] 12.q.2.ſine ex.[Dubium.] Probabili iudicio.[Quæſtionem.] Illa.ſ.quæ proponitur in principio huius decre. [Perpetuas.] i.perpetuo in proprios vſus conceſſas.

SVMMARIVM.

Epiſcopus eccleſiam totam, vel partẽ eius, obuentiones & redditus, an transferre, aut donare poſſit ſine conſenſu capituli.

CAP. IX.

Paſtoralis. [Præterea.] Prima quæſtio eſt, an poſſit concedere obuentiones eccleſiarum alijs eccleſijs,eccleſia ſibi retenta cũ idonea ſuſtentatione vicarij.Secunda quæſtio eſt,an liceat epiſcopo concedere totã eccleſiam vel partem eius,& vt cõſona ſit litera:ſupple in proprios vſus, & ſic bene conſonat,arg.decr.quod induxerat, cum ſtatuta Lateranen. concilij prohibeant eccleſijs nouam imponi, &c. & eſt hic quæſtio ferè eadem cum ea,quę proponitur ſ.proxi.decre.vel melius ſecunda quęſtio de eadem eſt:ſed prima dicit de eccleſia ad ſe pertinente ſecunda de eccleſia, quæ habet patronum.Nos dicimus, ꝙ cauſæ hmõi dubitationũ ſunt iſtæ:quia Dionyſius limitauit parochias, vt intra eas obuentiones ſpirituales pertinerent ad eccleſiam parochialẽ, vt decimæ,primitię,oblationes, mortuaria, & hmõi. & videbat, ꝙ nec in totũ nec in partẽ eorũ poſſet conferre alij eccleſiæ, quia ſic confunderentur termini parochiarũ, & fieret ꝯ diuiſionem Dionyſij, & eccleſia parochiali manente:quod ex eo apparet, quia ibi vicarius remanet,qui iura parochialia redddat parocchianis ſ.baptiſma,pnĩas,& hmõi.Cauſa ſecũdę dubitationis fuit, quia cũ concilium prohibeat augeri penſiones,vel de nouo imponi, multo fortius videbatur prohibendũ,ꝙ totam eccleſiã non daret alij.[Dionyſij.] 12.q.2.parochiæ.[Obuentiones.] Ideſt fructus,vel redditus.[Suſtentatione.] ſ.de præben.de monachis. [Concil.ſtatuta.] j.de cenſi.prohibemus [Canonica.] 12.q.2.bonæ,ſed in hac conceſſione neceſſarius eſt conſenſus capituli, quod probamus ſic: quia ſi eps redditus proprios, quos habet ab antiqua eccleſia,vel poſſeſſione,non poteſt donare ſine cõſenſu capituli, multo fortius redditus eccleſiæ ſibi ſubditę,12.q.2.ſi epiſcopus,j.de dona.paſtoralis.poſſet tamen dici, ꝙ c.illud.12.q.2.bonę.loquitur in caſu ſpeciali,ſ.qñ epiſcopus conſtruis monaſterium:quia tunc ſm ꝙ hic dr̃,& ſine cõſenſu capituli,& de ſuis rebus,& de rebus ſubditarum eccleſiarũ vſque ad quinquageſimam poterit conferre.Nos tamen hoc nõ fatemur, qa illud capitulũ loquitur tantũ de rebus epiſcopalibus.

CAP. X.

Et ſi. [Capitula.] Repete, quod diximus ſ. de præben. graue.

De his,quę fiunt à maiori parte capituli Rub.II.

SVMMARIVM.

1 *Quid operetur appellatio extra iudicium facta,item quę diuerſitas ſit inter eum,qui in forma iudicij,& eũ qui extra formã procedit, in nu.2.*
3 *Poteſt quiſque contradicere his, quæ facit capitulum in læſionem iuris capituli,& in num.4.*

Inele-

5 *In electione non retractatur, quod fit poſt appellationem etiam ex legitima cauſa interpoſitam, niſi probetur cauſa.*

CAP. I.

Cum in cunctis. [Pluribus.] Et ſanioribus,65.diſt.extra.23.diſtin.in nomine,20.diſt.de quib.ff.de reg. iur. Pom-
1 ponius. [Per quaſdã.] i. in quibuſdã eccleſijs.† [Per nuttunt.] Appellando,ne fiat ꝯdicendo, vel comminando tã de iure,q̃ de facto,appło autem iſta facta extra iudiciũ hoc operatur,ꝙ factum,ſuper quo appellatur,reuocat ad audientiam Papæ,vel alterius proximi ſuperioris,ad quem appellat, ita ꝙ ſi appelletur ad Papam ex iuſta cã, alius inferior iudex nõ cognoſcet de illo,nec ẽt valebunt literæ impetratæ ab aliqua parte ſuper eodem negocio,niſi fecerit mentionẽ de appłone ſiue ad Papam facta,ſiue ad alium inferiorẽ,ſ. de reſcri. ex par-
2 te.† Ipſe aũt,à quo appellatur,pp hmõi appłonem nõ dimittet,quin perficiat factum,ſuper quo appellatur, nec reuocabitur,niſi probetur veritas cauſę:ratio diuerſitatis inter eum,qui procedit in forma iudicij, & eum, qui extra formã iudicij, eſt, quia iudex procedit in forma iudicij, & debet audire legitimas exceptiones, & niſi audiat iuſtè appellatur ab eo, ſed ſecus eſt in eo,qui non vt iudex,ſed vt priuata perſona perficit factum ſuum, quia ille in forma iudicij non procedit, nec procedere poteſt, & non imputatur ei, ſi non audit ꝯdictionem,vel appellationem aduerſarij, niſi probet veritatẽ appellationis. [A pau-
3 cioribus.] 31.diſt. Nicena, 20.q.2.non licet.† [Obiectũ.] In capitulo nõ eſt vis hmõi decre.in obiectione cauſæ rationabilis:qa ẽt ſi nõ obiecerit,tñ poſtea audiet.ſ.de ele.cũ in veteri, & c.cõgregato,ſ. de appel.cõſtitutus,cũ infinitis cõcordantijs, ſed eſt vis & ius nouũ huius cõſtitutionis,ꝙ non reuocatur factũ poſt talẽ ꝯdictionem,vel appłonẽ,niſi probet corã ſuperiore. & datur ſecuritas maiori parti,ꝙ ſecurè procedat,nõ obſtante ꝯdictione paucorũ:& intelligimus hoc verũ,ſ.ꝙ ſemper quiſq; poteſt ꝯdicere his, q̃ faciat capłm in lęſionem iuris capłi, vel ẽt ꝯ eos,qui ꝯdicunt, & ꝯ alios iniuſtè, & extra officiũ, & ius,ꝙ capłm in eos habet; alias ſi capłm aliquid alicui mandat,quod ad officiũ cap.pertineat,adimplere tenetur,alioquin in eũ iuriſdictionẽ exercebit: quia quicunq; licet iuriſdõnem ſuã defendere ff.ſi quis ius di.non obtem.l.j. Tñ,vt quidã dicunt, qñq; valet appło hmõi, vt puta ſi ꝯ ius grauetur:quia quicquid fit poſt appłonẽ caſſatur,ſecus aũt ſi nõ eſſet appellatũ,ſed hoc nõ credimus.Itẽ eſt caſus,vbi eſt neceſſe appellare, alioquin vr cõſentire,vt ſi vocetur ad maſſariã.vel aliquod aliud officiũ eccleſiæ, puta ſyndicatũ,vel officialatũ,vel cõſimile, quod ſit publicum officiũ auctoritate & vtilitate, vt C.de app. ſi ad. & l.hi, qui ad ciui.ſecus aũt,ſi ſit publicum officiũ auctoritate & nõ vtilitate qualia ſunt illa,de quibus habes,86.diſt.c.vlt.& 87.diſt.c.j.quia tũc nõ habet neceſſe appellare, ſed excuſationes proponere.ff. quãdo appel.ſit l.j. & l.ſi quis tutor.vnde dicimus, ꝙ quieligit ad aliquã dignitatẽ,ſi eſt de capło appellare tenetur,ſi non vult recipere. Si aũt non ſit de capło, non vr cõſentire tacitè,ſed expreſſus cõſenſus eſt neceſſarius,ſ.de elec.cũ inter. alij tamen dicunt in honoribus,& muneribus ciuilibus obtinere, non in eccleſiaſticis, vbi libere debet eſſe cõſenſus,& vbi nemo cogitur cõſentire. Si aũt in iudicio, vel in forma iudicij aliquid pciperet, vel faceret capłm, neceſſe eſt appellare, vel pcepto obedire,ſ. de re iudi.quod ad cõſul. & idẽ intelligendũ vr in omni mãdato,quod fit extra iudiciũ,ſ.ꝙ non ſit neceſſe appellare,& ſalua
4 ſit ſibi omnis exceptio & omne ius, quãuis nõ appellet. † [Ob-
a iectũ.] Alijs vr,ꝙ quilibet de capło tenetur ꝯdicere[a] his, q̃ malè fiunt in capło,ſiue per ea lędatur capłm,ſiue ipſe ꝯdicens,ſiue quicunque alius,quia ſi cõſenſerit,vel ſi nõ ꝯdixerit,cũ tacitè cõſentire videat vel ꝯdicere teneat, inuoluet peccato & pœna cũ alijs,qui cõſentiunt expreſsè:non vr tamẽ nobis,ꝙ liceat ſibi appellare pp hoc,ꝙ alius grauetur per capłm,nec appłonẽ. nec ꝯdictionẽ proſequi,quia nõ intereſt ſua,2.q.6. non ſolent, ſed bene põt denunciare ſuperiori peccatũ capłi, vt emendet, & ẽt puniatur,2.q.7.qua pp,& c.ſeq. [Et oſtenſum.] Corã ſuperiore,& eodẽ modo in electione nõ retractat, quod fit poſt appłonem ẽt ex legitima cauſa interpoſitã,niſi probetur cauſa,ſ. de elec.cũ inter canonicos. & idẽ dicimus, vbicunq; tractat de ordinatione eccleſię, vt hic. Imo plus vbicunq; appellatur extra iudiciũ,quia non fuit iudex, corã quo poſſet probare veritatẽ cauſę,& ideo nec offerre tenetur, ſed corã ſuperiore probabit. nec ſufficit probare ex iuſta cauſa appellatũ, niſi probet veritatẽ cauſę ad hoc,vt q̃ poſtea facta ſunt,reuocẽtur.eſſet.n.intolerabile.ꝙ quã cito aliquis appellaret,nõ iuſta, ſed falſa cauſa aſsignata,ꝙ ſtatim ceſſaret à faciendo is,à quo appellat.[Sed iuro.] ſ.quia iurauerit nõ facere; niſi cũ cõſenſu totius capłi, ẽt vno ſolo diſcordante, & hęc fuit cã huius cõſtitutionis, & hoc inquam non debet impedire cõſtitutionem iſtã, vt licet canonici iurauerint aliquid facere,quod ſit ꝯ Deum,vel vtilitate eccleſiæ,& occaſione huius iuramenti velint impedire,ne id vtilitatis fiat,quod cõmuniter placeat cõſtitui,non ſunt audiẽdi.

ADDITIO.

a ¶ Cõtradicere. Hoc dictũ Inno.hic pro valde notabili exclamat Abb.in c.cõtinebatur, col.ſi.ſupra de conſti.& in c.in cauſis,col.2. ſupra de elec. ad quod adde quod no. Ioan.de Ana. in c.veniens.infra de ſimo. & Abb.in c.dilectus, el 2. col.3.eo.titu. & adde Abb.in c.veſtra, de loca. & Feli.in c.cum omnes, col.6.poſt med. de conſti.ſupra.

SVMMARIVM.

1 *Cõſuetudo nunquid iuuet aliquẽ canonicũ, vt poſſit interdicere eccleſiã.*
2 *Tenetur epiſcopus ad cogen.aliquos, ne interdictum ſeruent.*

CAP. II.

1 **Queſiuit.** [Minimis.] i.modicæ ſcientiæ.vel.i.inferioris gradus.† [No.conſuetudinem non iuuare aliquem canonicum,vt poſſit interdicere eccleſiam,quamuis poſſit iuuare, vt habeat iuriſdictionen, & per conſequens poterit eccleſiam,& perſonas interdicere,arg.ſ.de offi.dele.ex literis, ſi aũt eſſet prelatus, qui haberet ordinariam iuriſdictionem, vel delegatam,poſſet interdicere eccleſiam, ſ.de app.dilecto,ſ.de offi.dele.ſanè,2.vel dic,ꝙ ex ꝯſuetudine põt induci, vt qſq; canonicus hẽat iuriſdõnẽ ĩ aliquos hoĩes, ſup quos hẽt aliquã plationẽ,puta qa ſunt vł habitãt in pbẽda,& tũc ſm cõſuetudinẽ poterit nõ tm̃ ĩterdicere certos hoĩes,vel excõicare, ſed ẽt terrã.ſed hoc nõ põt ꝯſuetudine induci,qđ ꝓ factis cõib, eccleſię qlibet canonicus interdicat, vel excõicet hoĩes eccleſiæ,qa qũo poterit eos ligare, q nõ ſunt ſubditi eius,arg.ꝯ eos, 21.di.inferior?nec.n. qlibet de capło dñs eſt hominũ ecclię, vł
2 đ capło,ſed vniuerſitas,12.q.2.q manumittit.† [Ab alijs.] No. epm teneri ad cogẽdũ aliquos, vt ĩterdictũ nõ ſeruẽt,& ad hoc ex officio ſuo coget ſubditos.[Deliquerit.] Puta qa ponit ĩterdictũ in eccłia,vel qđ melius eſt,non loquit de delicto ponendi interdictũ, ſed de delicto, quod alius perpetrat, & dicit, quod pp hoc non eſt interdicẽda eccleſia,ſed ipſe tm̃ puniendus eſt.

SVMMARIVM.

Dominium in corporalibus non tranſit per inueſtituram,vel per contractum ſine traditione,ſecus in electione, & beneficijs.

CAP. IIII.

Ex ore. [In prępoſitũ.] Prępoſitus aũt Auguſten.electus erat in epm Brixien. iam.n. tranſierat tempus de conſecrandis epiſcopis, quia alias non licet, ſ.de elec. cum in cunctis.[In ſignum.[Licet ſic diceret non probat, quia ſi probauiſſet,ſicut ex electione acquiritur ius canonicatus,ita ex inueſtitura vacantis beneficij, cum ad hoc quod ſit canonicus, ſufficiat conſenſus electi,& eius, qui poteſtatem habet eligendi,vel cõferendi,ſ.de ele.cũ inter canonicos.alias aũt per inueſtiturã in corporalib.vel per aliũ ꝯctũ nõ tranſit dñium ſine traditione.C.de diſtra.pig. qui pdiñ, niſi in caſu. C.de dona. q̃ ſub modo.l.j.C.de pac. inter emp. ꝯmiſſorię.ff.de acq.poſ.l.j.§. ſed per eũ.ff.de acq.re.domi.homo liber.ff.de dona.ĩter vir. & vx, ſi vxor filios.nec poſſeſsio,vt hic;arg.tñ ꝯrium,ſ.de cõſue.c.2. & ibi de hoc no.vel dic,ꝙ dedit annulũ in ſignũ inueſtiturę,nõ pſentis.ſed futurę,vel fortè inueſtiri debebat ſub ꝯditione,quę fortè non extitit.& ꝙ eũ nõ inueſtierit ex eo apparet, quia ipſe hic non erat in curia, ſed ei alibi exiſtenti annulũ deſtinauit, ſ. executori,de quo eũ inueſtiret.[Annulo.] Hic annulus fuit deſtinatus iudici,vt cũ vacaret ppoſitura,eidẽ B.p electionẽ canonicorũ.vel p executores ꝯferret ſibi ppoſitura, & p illũ annulũ inueſtiret de ea.[Audiuiſſet.] Forte ab his q de curia venerant, vbi ꝯfirmatus erat. [Lr̃as.] De ppoſitura dãda B.[Earũ.] Lr̃arũ Papę vel delegatorũ eius.[Aſsignato.] A iudice delegato. [Ipſi.] Canonici Auguſt.[H.] nõ ẽ hic H.ille ppoſitus,đ quo hic agit. & cuius fuit electio ꝯfirmata, ſed alius,cui⁹ electio caſſata fuit, vel erat mortuus,[Elegerũt.] ꝓ quo facto licet ipſi ꝓ inobediẽtia ſint puniẽdi.electio tñ ab eis facta tenet.de hoc no.ſ.de pb. inter cętera.[Inueſtitus.] ſ.in ſignum inueſtiturę futurę annul⁹ deſtinat. [Inueſtiret.] p executores.[Rõne.] Qua rõne caſſata fuerit,hic nõ dr̃.ſed pp defectũ ętatis caſſata fuit, vt qdã dicũt. [Exhibuit.] ſ.de pb.dilec.fil.P.vbi habes ꝯriũ,ſoluit tñ ibi.[Per appłonẽ.] Appellauit n.hic B mortuo H.cui reuerẽtiã, vt ppoſito exhibuit.& capło Auguſtẽ.coadunato ꝓ eligẽdo alio ppoſito, ne alius pter ipſum in ppoſitũ eligeretur, cũ ad eũ de iure prępoſitura ſpectaret.[Cõem.] ſ.eo.c.j.de prępoſito faciendo.

SVMMARIVM.

Maior pars capituli cum epiſcopo poteſt pro vtilitate eccleſiæ ſtatuere de rebus ad quemlibet canonicorum ſingulariter, & ſpecialiter pertinentibus, ſecus ſi propriè eſſent contradicentis.

CAP. V.

Ex parte. [Reſtaurandam.] Ad hoc faciẽdum deputata eſt quarta reddituum,vel tertia ſecundum diuerſas conſuetudines, 10.q.3.vnio,12.q.2.conceſſo.& c. ſequenti.

Universidad de Deusto Biblioteca

quẽ.vnde vr̃,ꝙ canonici ad hoc cõferre non deberent. Rſpõde
mus, nõ vbiq; fieri illam diuiſionem quartarum, ſm̃ quod hẽs
11.q.j.antiquos.& c.de his & ibi locũ hẽt decretalis: ↄſuetudo.
n.in talib.eſt ſeruãda, ĩ.de ſepult.certificari. & ẽt ſi quarta non
ſufficeret ad fabricã, poſſet cogi ↄferre de alijs. 16.q.j. ſi mona-
chus.[Statuimus.] No.ꝙ de iure eſt, nõ de grã.[Saniores.] No.
maiorẽ partẽ capituli cũ ẽpo pro vtilitate eccleſiæ poſſe aliqd
ſtatuere de reb. eccľiæ ſingulariter & ſpecialiter ad quẽlibet ca-
nonicorũ pertinentibus: ſecus ãt, ſi non eſſent res eccľiæ, ſe pro
priç canonicorum, qa ibi potior eſſet ↄdõ prohibentis.ff.eo. Sa-
binus. ff.de ſerui.ruſti.præd.per fundũ, arg.ↄ, ſ.de cõſti.cũ oẽs.

Vt eccleſiaſtica beneficia ſine aliqua diminutione conferantur. Rubrica 12.

SVMMARIVM.

1 *Præſumitur contra facientes aliquid occultè.*
2 *Onus probandi in reum transfertur præſumptione, & actoris priuilegio, vt in nu.3.*
4 *Nedum in ẽpatibus, ſed etiam in præbẽdis neceſſe eſt electionẽ publicari.*
5 *Debet Archiepiſcopus, qui eſt patronus alicuius dignitatis, mortuo prælato habere cuſtodiam bonorum eius dignitatis.*
6 *Poteſt ẽps cum conſenſu capituli ſui ex cauſa conſtituere de retinendis fructib. dignitatis, vel præbẽdæ vacãtis, & vide multa in nu. 7. & 8.*

CAP. I.

VT noſtrum. Archiepõ Mediolanen.mãdauit Papa, ꝙ cancellariã cuidam
conferret, cui ipſe Archiepſ reſcripſit, ꝙ alij ↄtulerat
dñs aũt Papa inde motus ex eo, ꝙ per annũ ſteterat
cancellaria ſine aliquo, qui ſe diceret cancellarium, & quia vi-
ua voce ſibi aliqñ dixerat Archiepſ, ꝙ nemini eã ↄtulerat, man
dauit inquiri de tpe, quo donauit cancellariam, & ſi modo ca-
nonico. & ſi perſona inſtituta erat idonea, ſuper quib. cum rece
pti eſſent teſtes Archiepi, Archiepſ q̃ſi in modum redargutio-
nis reſcripſit Papæ ſe grauatum ex eo, ꝙ coactus era probatio
nes inducere ſuper præmiſſis, cum dño Papæ tanq̃ actori onus
probandi incumberet. Contra ãt inuectionem Archiepi Papa
rñdet hoc. [Negocium.ſ.inquiſitionis, q̃ fecit, an vacaret can-
cellaria. [Iudicij.] Directi, ſed inquiſitionis. [Cum.n.] Ponit rõ-
nem Archiepi ↄ ſe, & poſt rñdet. [Iuris.] ſ.de renun.ſuper hoc.
6.q.vlt.actor. C.de prob.actor. [Explorati.] i.manifeſti [Cõue-
niebaris.] Verba ponit Archiepi.non, n.ↄueniebat, ſed inquire
1 bat.† [Occulta.] No.præſumi ↄ facientes aliquid occultè, ſic ſ.
de off.deleg.ↄſuluit, 19.diſt. Anaſtaſius. ff.de iure fiſ.ita ff.de ad
mini tut.exiſtimo, 18 q.2.pernicioſam.ff.de ven.inſpi.l.j.§.in-
ſpiciendo, arg.C.de delaro.l.j.li.10.hodie ãt electiones clande-
2 ſtinæ non valent, ſ.de ele.quia pp.† [Suſpicione.] No.præſum
ptionem transferre onus probandi in reum, ſic ſ.de proc.ex in-
ſinuatione.ff de don.inter vir.& vxo.Quintus. Idẽ eſt q actor
fundauit intentionem ſuam, 100.diſt.ↄ morem. C.de proba.ſi-
ue.idem, cũ ſponte aſſumit onus probationis. ff. de probatio.
circa.idem in oĩb.cõib.iudicijs, & cum vterq; ſe poſſidere ↄten
dit, ſ de proba.c.2.& c.licet.ff.de proba.in tribus.idem in crimi
ne læſç maieſtatis, proditionis patriæ, peculatus, & ſacris de ſer
3 tis, vt C.de aboli.fallaciter. † Item actoris priuilegiio transfert
onus probationis in reum, puta ſi pupillus, vel miles ſolutum
reperat tanquam indebitum.ff.de proba.cum de inde.item ip-
ſius rei delictũ transfert onus probandi in ipſum.ſi.n.actor pro-
bauit ſolutionem eſſe factam reo, qui negauerat, reus probare
tenetur ſe debitum recepiſſe, ut in l.præalle.cum de inde, ĩ de
ſolutio. is qui.idem in negatiua, quç habet implicitam affirma
tiuam, ſ.de renun.c.ſuper hoc, & ff.de prob.ab eo, & l filius, 3.
q.9.indicas, ĩ.de ſucceſ.ab inteſta.cum dilec. [Statuta.] ſ.de cõ
4 ceſ.præb.uel eccle.non vacan.c.2.† [Potuiſſemus.] No.non ſo
lum in ẽpatibus, ſed ẽt in præbendis publicari electionem eſſe
neceſſe, & niſi publicetur, ſi fiat alia electio, tenet: credimus tñ,
ꝙ ſi fiat intra tp̃s legitimum electio, qñcunq; publicetur, nõ te-
net alia electio poſt publicationem factã, arg. ſ.de ele.quia pp
in fi.& hoc ſatis innuitur hic: tñ quia non põt eſſe ſine graui ne-
gligentia, põt illi cancellario, qui ſe celauit, auferri cãcellaria, &
alij dari. [Prima vice.] ĩ.de cenſi.cum olim. C.de erro.aduoca
to.l.vlt.3.q.4.itẽ qui falſo.ff de qõ.de mino.& l.ex libero. [Cõ-
trarieratem.] ſ.de appel.ſolicitudinem. C.de libe.cau.cũ põ.
[Carnali.] No.præſumi ↄ ↄſanguineos, 10 q.3.ẽps.89.di.de cæ-
tero.C.de dona.donatio.j.q.j.ſi quis neq;. ſ.de ætate.tuam, ubi
no. Et in Lateran.] ĩ.de cenſi.prohibemus. [Quidat.] Qualis
hic erat Archiepſ. [Donatione.] Põt ſic ſonare p̃ſens diſtinctio,
vt ſi alius ſiue cauſa cuſtodię, ſiue alio modo poſſidet prouen-
tus alicuius dignitatis vacantis, non põt ẽps de prouẽtu aliquid
diſponere: ſed ſi ẽps poſſideret fructus de iure vacantis dignita
tis, puta quia eſt dignitas, quæ beneficium & prouiſionem re-
cipit de menſa epi, poteſt ſtatuere, ꝙ ad tp̃s teneantur fructus

cius, vt hic. nec erit tunc aliquis in dignitate. vel dic, & melius,
ꝙ aliquis erit in dignitate, ſed prouentus nõ recipiet. vel poſſet
intelligi, ꝙ hoc fit non tantũ ſi de mẽſa epi recipit, ſed etiam ſi
aliunde habet dignitas redditus. Archiepſ tamẽ de iure vel cõ-
ſuetudine cauſa cuſtodiæ tñ fructus percipiat, vt futuro ſucceſ
ſori reſeruet. quod ſemper fieri debet, niſi fortè in p̃cedẽti ca
ſu, 12.q.2.huius charitatẽ. [Ipſe.] Archiepſ. [Sed alius.] Fortè
caplm, vel alius. [Et ex donatione.] Siue ſtatuendo, ſiue paciſcẽ
do. quidã tamen dicunt, quod ẽt ſi caplm, vel alius poſſideret,
ꝙ poſſet epſ ſtatuere de prouentibus habendis, ſed non pp do-
nationẽ dignitatis. [Simoniacã.] j.q.3. ſi quis prç. & c. ſi quis
aſſ. [Ipſe.] Fortè, quia ẽps creauerat dignitatẽ illã, & inde eſt,
ꝙ vacante cancellaria poſſidebat, vel potius cuſtodiebat pro-
5 uentus.† [Prouentus.] Quia hic Archiepſ erat patronus huius
dignitatis, ideo mortuo prælato dẽt habere cuſtodiã bonorum
dignitatis, arg. ſ.de app.bonæ memo.O.cũ ei de tẽporalibus de
beat reſponderi, 16.q.2.c.2. ſecus ſi eſſet patronus laicus: quia
tunc non laicus, ſed ẽps, cui ſubeſt eccleſia, per ſe, vel per alium
res eccleſiæ gubernabit, ſ.de offi.ordi.cũ nos, ĩ.de ſucceſ.ab in
teſta.c.2.vel Archid. ſed hoc habet de ↄſuetudine, ſ. de inſti.cũ
veniſſent, 63.di.ſi in plebi.& hæc ſunt vera, ſi p̃dictæ eccleſię nõ
habẽt collegiũ.qa tũc cuſtodia rerũ ptinet ad collegiũ mortuo
prælato, ar.2.q.2.nõ licet: mortuo aũt ẽpo res eius dẽnt eſſe in
ptãte çconomi, 27.di. qñ.qdã.vel dic, & melius in ptãte eco-
nomi, & clericorũ eccľç 12.q.2.illud ſta.& charitatẽ, & ſi nõ ſit
ibi çconomus, clerici ea cuſtodient. & ſi non ſint ibi clerici, cu-
ſtodient ea Archiepiſcopi, 12.q.2.non licet, & q.5.ſic, vbi aũt ad
clericos pertinet cuſtodia, poſſunt eam committere Archiepiſ
copo. vt 9.q.3.cõqueſtus & hæc vera ſunt, quouſq; Papa det vi
ſitatorẽ, quia ex tunc ipſe ſolus viſitator res eccľiæ cuſtodiet,
61.diſt.obitũ.& c.ſeq.& nõ credimus ꝙ ſine cauſç cognitione,
& non vocatis quorũ intereſt, cuſtodiã, vel viſitatorum in prę
6 iudiciũ alterius alius, q̃ Papa dare poſſit. † [Conſtituat.] Cum
caplo ſuo, ĩ.de his q̃ fiunt à prçla.ſine ↄſen.cap.quãto.& ſic ha
bes arg.ꝙ epiſcopus ex cauſa põt cõſtituere cũ cõſenſu capitu-
li ſui de retinendis fructibus dignitatis, vel prçbendæ vacantis,
puta ſi eccleſia grauetur debitis. ſic ſ.de prçben.ſignificauit. pro
vtilitate eccleſiæ vacantis alienari poſſunt res ẽt eccleſię vacan
tis, 10.q.2.c.vlti. ſed ↄ, ſ.ne ſede vac.c.j ſoluitur ibi. imo ẽt non
vacante eccleſia epiſcopus põt ex cauſa iuſta alienare res eccle-
ſiæ, vt ĩ.de his, q̃ fiunt à præla.ſine ↄſen.cap.per tuas, & c.paſto-
ralis, ĩ.de dona.cõſulta.16.q.j.ſtatuimus, ĩ.de prçben.auaritiæ.
nã & agere p eis põt, ĩ.de ſucceſ.ab inteſta.cũ dilec.& eccleſiæ
cũ dotibus ſuis pertinent ad epiſcopos, 10.q.j.c.2.& c.ſeq.item
põt vnire eccleſias, ĩ.de exceſ.præla.ſicut, & de vna facere duas,
ĩ.de eccle.çdifi.ad audientiã. imo ex toto dignitatẽ remouere
põt, ſ.de conſti.cũ veniſſent. Sed cũ dignitas nõ vacat, prçlato
irrequiſito, qui eſt in dignitate inſtitutus, nõ poteſt eius iura di
minuere ſine cauſæ cognitione. C.de eman. nec tu. ĩ.de eccle.
çdifi.ad audientiã. C.de omni agr.deſer.quicunq;. Et hæc fortè
tñ habent locũ in eccleſijs, vbi epiſcopi habent ius patronatus
ex ſua fundatione, cũ eis ſit reddenda ratio, 16.q.2.c.2. eis incũ
bit, ꝙ vacantes eccleſias cuſtodiant, vt no.ſ.de app.bo.memo.
& ꝙ earũ nomine agant, nec poterunt epiſcopi res illarũ aliena
re. ſi aũt laici haberent ius patronatus, cum tunc eccleſię cũ do
tibus ſuis pertineant ad epiſcopos, ex iuſta cauſa res ipſarũ po-
terunt epiſcopi alienare, arg.10.q.j.c.2. Sed patroni poterunt ↄ
dicere, ar.16.q.7.filijs, & ẽt de honeſto requirendus eſt aſſenſus
patroni, 12.q.2.precariæ, 10.q.2.precarię. licet q̃dã illa capla in-
telligant de rebus à Principe collatis eccleſijs, & ſm̃ hoc modi-
ca vr̃ dñia, ſiue vacet, non, cum ſemper de rebus eius poſſit or-
dinare, quod iuſtum eſt: ſed facilius, cũ vacat. Itẽ cũ vacat, non
põt ſtatuere, niſi fortè vrgentiſſima cauſa ſubeſſet, ꝙ fructus di
minuãtur in vita prçlati, ĩ.de do.cõſulta.itẽ licet poſſit ſtatue-
re vel cõcedere alicui, ꝙ eccleſiã ↄuertat in ſuos uſus, ut in præ-
allegata.decre.cõſulta.tamẽ nõ debet uẽdere, uel diſſipare res
eccleſiæ, 10.q.2.c.ulti.nec aliquid inde accipere pro. 12.q.2.nul
li, niſi ꝙ canonibus, uel conſuetudine ſibi debetur, 10.q.3. per to
tum.nec põt in ſuam utilitatẽ, uel in ſuos uſus cõuertere, cum
nõ poſſit fieri ſine ſummaria cognitione, 10.q.2.c.j. & hoc ius,
7 12.q.2.fine ex.† Itẽ dñia debet eſſe iter dantẽ, & recipientem, &
dantẽ & auctoritatẽ p̃ſtantẽ, ĩ.de iure pa.p tuas, ſ.de inſti.c.ul.
C.de aucto.tuto.l.j. ſed bene dicimus, ꝙ cũ auctoritate capituli
ſui põt conſtituere, ꝙ ad tẽpus, & ẽt in perpetuũ poſſit fructus
alicuius dignitatis tenere, & eccleſiã in proprios uſus conuerte
re, arg. ſ.de cõſti.cũ acceſſiſſent, & ſ.de conceſ.præb.uel eccle.
non uac.cũ noſtris. ſed alij intelligũt illã decre.cũ noſtris, ꝙ au-
ctoritate ſuperioris tenebat. Et hanc decre.intelligunt, ꝙ retine
re põt prouentus pro utilitate dignitatis, nõ ſua. oẽs.n. prouentus
ſucceſſori ſeruari dẽnt, ut expreſsè habes 12.q.2. p redditibus.
uel intelligitur quãdo de menſa ſua prouidebat dignitati, ut di
ximus in gl. illa põt. Hoc aũt ſcias, ꝙ ſm̃ prædictis caſib. malè
alienauerit

alienauerit aliquis ẽps, eccleſiæ, cuius res alienatæ ſunt, ſubueni
tur vel per beneficium reſtõnis in integrũ, vel alio modo. [Cã
8 iuſta.] Pro debitis eccleſiæ, vel dignitatis ſoluẽdis.†] [Pro iuſta
cã.] Quantũcunq; p iuſta cã ẽps alienet pperuo bona eccleſiæ
vacantis, non valet alienatio, niſi eccleſia habeat defenſorem
legitimè ↄſtitutum, vt habes arg.opti.C.ſi ob publicas pen.l.ſi.
C.de admi.tuto.lex.& niſi fiat p̃miſſo tractatu, & cauſæ cogni-
tione, 12.q.2.c.j.nec eſt contra ſ.de his, quæ fiunt a prælat. tua,
& c.paſtoralis, quia non negat hoc debere requiri, & quod ibi
minus dicitur, per alia iura ſuppletur.ad tempus autem conce-
dere poteſt ſine tanta ſolennitate, argum.

De rebus eccleſiæ non alienandis, vel non. Rubrica 13.

SVMMARIVM.

Prælatus an & quando poſſit res vnius eccleſiæ alteri dare.

CAP. I.

NOn liceat. [Eccleſiæ vertere.] Sibi ſubiectç ſi tamen iuſta de cauſa ædificet
nouam eccleſiam, iura, q̃ debentur matrici eccleſię
rõne parochianorum, qui ſibi deputantur, dare põt
eccleſiæ de nouo ædificatæ, puta decimas, oblationes, mortua
ria, & conſimilia, ĩ.de eccle.ædi.ad audientiam. proprię autem
eccleſiæ, quam fundauit tantum dare poteſt, ſi iuſta cauſa ſub-
ſit, 12.q.2.bonæ, de his, quæ fiunt a præla.continebatur. [Com
mutare.] 10.q.2.hoc ius.§.ſed permutare.

CAP. II.

Qui res. [Egentium.] 16.q.j.quoniam quicquid. [Quç obtinent.] i.donationes a regibus. factæ, per
quas obtinent bona eccleſiarum.

SVMMARIVM.

Sacerdos an, & quando poſſit manumittere ſeruos eccleſiæ.

CAP. III.

Conſenſus. [Acquirunt.] Etiam de bonis eccleſię. [Aliquos.] Etiam non bene meritos.be
ne meritos.n.poſſunt manumittere, etiam ſi nihil acquirant,
12.q.2.ſi quos de ſeruis. [Manumittere.] Cum conſenſu tamẽ
epi, 12.q.2.placuit. [Antiqui.] 12.q.2.ẽps, qui manet. [Et poſte
ritate.] Hoc ſpeciale eſt in libertis eccleſiæ, 12. q.2.liberti, lon-
ginquitate, & no. ſ. de ſer.non ordi. de famulis. [Vtilitates.]
Operas manumiſſionis tempore impoſitas.

SVMMARIVM.

1 *Quotuplex dicatur eſſe vis in rebus.*
2 *Nedum proprietas, ſed poſſeſſio in larga ſignificatione alienari dicitur.*
3 *Reſcripta latiſſimè ſunt interpretanda.*

CAP. IIII.

Epiſcopi. [Qui conferunt.] ſ.ca.prox. 12.q.j.ẽps, qui tuam. [Condẽnationẽ.] Quia illicita datio
libertatis eſt cã, quare æternaliter ↄdemnetur, & ẽt a iudicibus
ſuis. [Succeſſor.] Sed ipſe corã iudice delegato poterit, reuoca
re.C.de agri.& cenſi.quemadmodum, & no.ſ. de elect.noſti.
1 † [Ad ius eccleſiæ.] i.poteſtatẽ.q.d facias, ꝙ illi, qui ſunt alie-
nati ab eccleſia, redeant ad ſuã ptãtem, & ſic ſumitur Inſtit.de
his, qui ſui vel alie.iur.ſunt, & in tit. & in tex. vñ apparet, ꝙ qñ
alicui mandat, ꝙ ea q̃ de bonis alicuius eccleſiæ inuenerit alie-
nata, ſtudeat ad ius, & proprietatẽ eiuſdẽ eccleſiæ reuocare. i.
ꝙ aliquæ res intelligunt ad ius eccleſiæ reuocari, i. ptãtem, ẽt
ſi eccleſia non amiſerit pprietatẽ, ſed poſſeſſionẽ tñ. nam &
duplex ius hr̃ in rebus, ſ. proprietatis, & poſſeſſionis. Sed iterũ
oppones, qa vr̃, ꝙ p prçdictas literas nullo mõ agi poſſit poſſeſ
ſorio ab illo, qui hẽt proprietatem, quod ſic probatur, quia nũ
q̃ debet dici alienatum, vel diſtractũ ſi dñium apud eum remã
ſit.ff.de verb.ſig alienatũ.ff.& C.de diſtrac.pig.per totum. Itẽ
probabitur alia rõne: quia non põt dici alienatum, niſi ſit ab a-
liquo alienatum, vel diſtractum. ſed ↄſtat, ꝙ ſi agatur poſſeſſo-
rio recuperandæ poſſeſſionis, * eſt inuaſum, & a nemine alie-
2 natũ, & hoc inquã quidã dixerunt. † Sed alii dixerunt, & fortè
melius, ꝙ per hmõi literas põt agi petitorio, & poſſeſſorio: qa
non ſolum in larga ſignificatione dr̃ alienari pprietas, ſed poſ
ſeſſio.ff.de alie.iud.mu.cau.fac.non ſolũ, in prin.ff.qd me.cau.
ſit.§.2.ĩ.eo.c.proxi.C.de re.alie.ſancimus, ſ.de reſcrip.ſuper li
teris. ↄtria aũt loquuntur in ſtricta ſignificatione. & qd dr̃, ꝙ
non dr̃ alienatum inuaſum, ſed oportet, ꝙ ab aliquo alienet,
ri. hoc falſum eſſe: quia pprię dr̃ de prçdio, qd eccleſia amiſit
per occupationẽ alterius, quia idem prçdiũ eſt alienatũ ab ec-
cleſia, i.alienũ factũ. & ſic ſumitur, qñ dr̃, aliquis eſt alienatus
mente, i.alienus factus a mẽte. ĩ.de ſucceſ.ab inteſt.c.ſi.15.q.1.
in prin. ſic ẽt ſumitur in pſal. vbi dr̃, alienati ſunt peccatores a
vulua, i.peccatores facti ſunt alieni a veritate, i. prçuiſum eſt,
fierent alieni ipſi, dico peccatores a vulua, i.ſua origine, & inꝙ
hoc ſenſu ſumit ab Aplo, vbi loquitur ad Colloſen. & vos cũ

eſſetis aliqñ alienati, & inimici. & alibi ẽt loquitur ad Epheſios
dicens eos alienatos a ↄuerſione Iſrael, & a gratia. Ex his.n. ap-
paret, ꝙ dr̃ alienatũ, & ſi a nemine eſſet alienatũ. Itẽ non vr̃ no
bis, ꝙ per hmõi formã literarũ debeat iudex procedere inqui-
rẽdo, ſed in forma iudicii, & hoc ſatis colligitur ex eo, ꝙ dr̃ ĩ.
c.ad audientiã, & ĩ.de dona.fraternitatẽ. vbi dicit, legitimè re
uocare. nec mireris, ſi aliquãdo recedit à ppria ſignificatione
verbi. p̃ualet.n.ſenſus verbo.ff.de hære.inſti.l.4.C.de l.bc.præ-
3 te.l.pen.† Item reſcripta latiſſimè ſunt interpretãda.ff.de iudi.
ſolemus, ſ.de cau.poſ.cum eccleſia, circa fi.ff.de iudi.in ambi.
Alij tamẽ aliter dicunt, ſ. ꝙ per hmõi literas nõ poteſt agi poſ-
ſeſſorio recuperandæ poſſeſſionis. Idem, quod dictũ eſt in hac
forma, dicendũ eſt & in illa, quicquid poſt arreptum iter inue-
neris attentatum, vel poſt litem cçptam ſtudeas in ſtatum legi
timum reuocare. has formas habes ſ.de peregr.c.j.ſ.de conſti.
cum M.nam in iſtis formis, ſicut in prima procedendum eſt or
dine iudiciario. ita procedi poteſt ſm̃ eas & poſſeſſorio, & peti
torio: & ſic ſententiauit papa in cauſa S.Mariæ Eboracen.

SVMMARIVM.

Res eccleſiæ, quando, quomodo, & quæ alienari poſſint.

CAP. V.

Nulli. [Alienare.] Niſi pro vtilitate eccleſiæ, & cum iuris ſolẽnitate. 12.q.2.ſine excep.& 10.q.2.hoc ius. Alij
tñ dicunt, & fortè melius, cum ſolennitate, quæ in eccleſia illa
per conſuetudinẽ introducta eſt, & ſi ſit præter ius, dummodo
non ſit alias grauis, ne ſit ↄ, ſ.de ſen.& re iudi.cum cauſa. [Im-
mobilẽ.] Secus in mobilibus, ar.C.de admi.tut.lex q̃. C. de p̃d.
mi.inter oẽs. [Hypothecæ.] Inſti.de actio.§.inter pignus. [Alie
nationis.] Hic largè accipitur, alibi ſtrictè. C. de fun.do.l.j.ff.de
verbo.ſign.alienationis. [Cõditionẽ.] Contractus conditionis
dr̃, vbi prædiũ conſtituitur tributarium, & vulgariter tale præ-
dium dr̃ conditionale, quia ſub cõditione tale p̃diũ cadit in cõ
miſſum. ſ.ſi non ſoluat tributũ, vel ↄtus conditionis dr̃, vbi ↄ-
ctus celebratur ſub conditione. Quidam tamen nõ intelligen
tes corrũpunt literã hic, ſ.conductionẽ ponendo, cũ conduce-
re nullo modo ſit alienatio. [Perpetuũ.] ſ.quandiu penſio ſolui
tur ab eo, vel ab hæredibus eius, ſi certum tp̃s apponatur. C.de
reb.alie.non alie.ſancimus. Inſt.locati.§ ad hoc. vel quandiu vi
uet conductor, ſi ↄhentes hoc volunt.ff. pro ſol.l.3.ar. ↄtrium,
C.de iure emphy.l.j. [Cõminarunt.] C.de epi.& cle.iubemus.

SVMMARIVM.

1 *Anathema quid habeat in ſe virtutis, & operationis.*
2 *De euictione tenetur ſolus principalis alienator.*

CAP. VI.

1 Si quis. [Defenſor.] Aduocatorum, vel Procuratorũ, 16.q.1.p̃ſentiũ.† [Anathemate.] i.anathema
tizetur, & quo anathemathe nõ tñ fit corporalis ſeparatio à
cõione fratrũ, ſed ẽt Deus ſeparat animas à cuſtodia, & gratia
ſua. [Et alienator.] Sed nonne hic emptor habet actionem ex
ↄctu aduerſus p̃latum vẽdentẽ ad pretiũ reddendũ? Rñdemus
ſic, 10.q.2.hoc ius.§.qui rẽ, 12.q.2. Vulteranæ. auct.de nõ alie-
nan.§.quia vero Leonis. Idẽ ẽt eſt in illis, qui ↄhunt nomine ci
uitatis, quia ſi ciuitas non ſit facta locupletior, tenẽtur ipſi, qui
ↄhunt.ff.ſi cer.pet.ciuitas. C.ſi cer.pet.cũ. ſed dices, nonne præ-
lato ↄ agentem dabitur exceptio doli, ſ. quia rẽ eccleſiæ illicitè
emit, vnde ſibi imputare debet, ſi qd dãnũ incurri. põt reſpõde
ri, ꝙ non dabit prælato hæc exceptio. licet.n.malè & contra le
ges emerit, tñ venditor de euictione tenet: vel dic dari doli ex-
ceptionẽ p̃lato. Sed ↄ illam doli exceptionẽ datur emptori do
li replicatio, quod licet, qñ excipiens de dolo incipit propone-
re, ſm̃ quod no. ĩ.de adul.c.pen.& hoc excipiens de do. incipit
proponere. actio.n.exẽpto cõpetit ementi ↄ eum, qui nomine
eccleſiæ, vel ciuitatis vendidit, niſi eccleſia, vel ciuitas facta ſit
locupletior, & ſi nihil dolo fecerit venditor, vt in iuribus p̃alle-
gatis, & ita actor agens in propoſitione actionis nihil de dolo
proponere dẽt, ſed tñ ſic dicere. Talem rẽ, quã vẽdidiſti mihi
nomine talis eccleſiæ, me oportuit ei reſtituere, quia non fuit
ex pretio facta locupletior. vel ẽt per hæc verba, Peto, ꝙ mihi
pretium cum intereſſe reſtituas. ſi.n.ſ.dolo inciperet agere, tũc
p̃lato daret doli exceptio, & non cõpeteret doli replicatio em-
ptori.ff.de do.excep.apud.§. Marcellus. vnde ſm̃ hoc vr̃, ſi di-
ceret, peto pretiũ & intereſſe, quia vendidiſti ↄ formã, ꝙ non
eſſet audiẽdus: vel ꝙ daret exceptio, tu allegas turpitudinẽ tuã,
& in pari cauſa turpitudinis potior eſt cõditio poſſidẽtis. ff. de
con.ob.tur.cauſam.l.pen. Sed dices, nonne quilibet põt habe-
re actionẽ, vbi non fiet mentio de dolo, nã ferè in omnibus ca-
ſibus cõpetit certi conditio, vel triticaria, q̃ doli mentionẽ non
habet.ff.ſi cer.pet.certi cõdictio.ff.de triti.l.vlti. Sed reſponde-
mus, licet proponatur generalis actio, q̃ de dolo non habet men
tionem: tamẽ qñ proponitur ex cauſa turpi, ſicut ex cauſa fur-
ti, non admitteretur petitio, vel libellus, niſi cauſam exprimat,
2 vt no.ſ.de offi.ordi.ↄquerẽte.† Itẽ no.ꝙ ſolus principalis alie-
nator

Universidad de Deusto Biblioteca

nator tenetur de euictione. & si multi fuerunt, qui simul fecerunt, omnes tenebuntur. assentientes autẽ & subscribentes alijs pœnis subiacebunt, 12.q.2.non licet. Qualiter aũt, & quando tutor, vel curator, vel quilibet alius procurator teneatur de his, q̃ agit nomine dñi sui, no. est in summa. C. de procu. Quidam dicunt, & non malè, sed leuius, ꝙ hmõi conductores, si sunt bonę fidei habent actionẽ ꝯ locatores ad pecuniam repetendam, 12. q.2. Vulteran. Auct. de non alie. re. eccle. §. si quis igitur, sed malę fidei non, 16.q.3.§. vniuersos, 10.q.2 hoc ius, in fi. nisi sibi de euictione prospexerit. C. de euic. si fundũ, in casu tamen speciali agit malę fidei possessor ad pretiũ. C. cõia de leg. l. fi. §. fi. [Celeri.] Antequam excõicetur, vel antequã ecclesia dãnificetur. [Restitutione.] C. ne fiscus rem, quã ven. l. circa. li. 10. ff. de ali. iu. mu. causa. ex hoc. §.3. [Sibi.] De hoc no. s̃. de elec. nosti. [Remedium.] s. ꝙ res ecclesię restituant. [Ascriptam.] Contra alienatores, & assentientes, & subscribentes. [Vacuetur.] i. per sñiam publicè nuncietur [Quibuscunq;.] Maioribus, & minoribus, conuersis, & patronis. 16.q. vlt. filijs. imo & laicis, arg. in Auct. de ecc. tit. §. si aũt sanctissimus, qdã tñ hoc negant, sed tu repete, q̃ diximus s̃. de testi. cũ olim [Reposcere.] Nec satisdabit iste agens pro ecclesia, ꝙ rẽ deducit in iudiciũ, & præiudicat ecclesiæ sñia contra hunc lata, si sciuit causam agi. ff. de accu. si cui. §. ijsdem. ff. de admi. tut. vulgo. C. de admi. tut. l. fi. §. defen. qualiter autem cõcipere debet libellum, no. s̃. de testi. cũ olim.

CAP. VII.

Ad aures. [Extirparę.] 10. quęst. 2. hoc ius. §. perpetua, & §. si qua. [Hæreditario.] i. in perpetuam emphyteusim. [Concedere.] Cum consensu tamen capituli, 10 q.2. hoc ius. § perpetua. [Tunc possunt.] Tempore locationis quasi dicat, quamuis primo potuerit plus locari. hoc non debet obesse conductori, arg. C. locati. ædem, quam. & l. quidam, & C. de alluui. l. viti. [Alijs.] Et tamen sibi non liceret locare alijs, sicut nec alienare, supra co. nulli. in hoc ergo habet priuileg. ꝙ ei locari licet.

SUMMARIUM.

Iurans non alienare bona eccle. non potest alienare ea, quæ sunt de mensa: & quare, & quæ alia sint.

CAP. VIII.

Vt super. [Si possessiones.] Quocũq; modo ad manus prædecessoris deuolutæ, & quam diu vixerit, possesse. vel dic, ꝙ geniti. i. qui sequuntur, s. regalium, reguntur ab hoc nomine redditus, seu etiam ab hoc nomine possessiones. reges n. sæpe solebant pro decimis retentis dare possessiones, vel redditus. [Prouenientes.] s. redditus, & possessiones de mensa. [De mensa.] quia. n. pręcessor toto pe vitę suę possedit eas, videbat, ꝙ deret dici de mẽsa epi, qa verò de nouo erãt ad ecclesiam deuolutę, videbat ꝙ nõ deberẽt dici de mẽsa epi, & sic per ꝯs possent alienari, arg. j. de feudis. c. vlt. sed quia in tutiorẽ partẽ interpretandũ est cõsuluit non alienandũ, & est sanũ & necessariũ consiliũ, cũ iurat non alienare ea, q̃ de mensa sunt, intelligitur, vt non solũ teneatur nõ alienare, q̃ antiquitus assignata sunt mensę. sed ẽt q̃ de nouo. nec. n. videmus, quare plus de quibusdã, q̃ de alijs intelligitur; secus aũt est in illis rebus, quæ ecclesiæ sunt, sed alijs datur vtile dominiũ, & ẽt quandoq; ad ecclesiam reuertuntur, quia illa non sic de mensa intelliguntur, vt sunt feuda, vt j. de feudis. c. fi. sed quasi vr̃ ordinatũ de eis, ꝙ sic sit licitũ eis in feudum dare, sed si hodie de nouo dẽtur, videnẽ data, vt in bonis & in vtilitatẽ ecclesiæ. pseuerẽt, vnde nõ licet ordinare ꝙ aliqd exeat e mẽsa [Minus.] 12.q. 2. terrulas, ꝯ sũ solibi possessiones verò appellãtur minus vtiles, i. inutiles, vel quasi. hic autẽ dicuntur minus vtiles, non ꝙ sint inutiles, vel quasi, sed quia sunt minus vtiles. q̃ aliæ. [Concedimus.] De speciali gratia, de iure enim communi non potest alienare sine consensu superioris, nisi obstante iuramento.

SUMMARIUM.

Conductores bonæ fidei in conducendo habent actionem contra locatores secus malæ fidei.

CAP. IX.

Ad audientiam. [Procures.] De facto. de iure. n. non tenebat ꝯctus, 12.q.2. si nec ex. [Reuocari.] De facto, vel sine scandalo. [Cõductoribus.] Si conductores fuerint bonę fidei in conducendo, habent actionem ꝯ locatores, 12 q.2. Vulteran. in Auct. de reb. eccle non alien. § si quis seruus. si essent malę fidei non, 16.q.3.§ potest, ver. vniuersitas, 10.q 2. hoc ius, in fi.

CAP. X.

Possessiones. [Alienare.] Sine auctoritate superioris: [Assignare.] Nisi fuerint regulares. j. de relig. do. inter.

SUMMARIUM.

Fructus facit suos tenens in feudum, & maximè bona fide possidens, quãuis contractus non teneat.

CAP. XI.

Ad nostram. [Necessitate.] Debitorũ. [Monasterium.] Hoc intelligitur, qñ ꝯctus tenebat, nec aliqua solennitas deerat, & tñ pp enorme damnum monasterij datur restitutio, & non pp leue. ff. de mino. si ex causa. ij. respon. [Recepta.] De gratia, quia de iure compẽsare debebat. vel dic de iure esse ex quo in feudum tenebat, & ex hoc vtile dominium habebat, ꝙ faceret suos fructus, & maximè quia bona fide possidebat, & non est vis, siue ꝯctus non teneret pp defectum solennitatis, siue tenebat, sed pp lesionem dabatur in integrum restitutio. Item prędicta villa nõ est pignus, s. ꝙ sola conuentione constituatur. pecuniam autem reddere tenentur, siue mutui contractum fecerint, siue actione mandati, si mandato ecclesiæ soluit. [Dimittat.] Petita in integ. restit. si tenebat contractus; si autem non tenebat contractus, vendicabit.

CAP. XII.

Cum laicis. [Priuilegijs.] 16. quæst. j. generaliter, 17. dist. §. hinc etiam.

SUMMARIUM.

1 *Quando imminet alienatio rerum pupilli facienda, si non habet, vel habet minus bonum defensorem, debet ei bonus defensor, vel Aduocatus per iudicem dari.*
2 *Res pupilli pretiosæ alienari non debent, nisi præmissa cognitione & interpositione decreti. quid autem de rebus ecclesiæ pretiosis, in num. 5.*
3 *Quæ sit differentia inter decretum, auctoritatẽ & consensum, et in nu. 6.*
4 *Alienationis contractus substantiam capit ex scriptura.*

CAP. I. in VI.

1 Dudum, & infra. † [Defensore.] Idem est in pupillo, quia qñ imminet alienatio rerum pupilli facienda, si non habet, vel habet minus bonũ defensorẽ, debet ei bonus defensor, vel aduocatus dari per iudicem. ff. de reb. eorum, qui sub tu. l. magis §. nõ passim, in fi. hic aũt defensor tã rerũ minorũ q̃ rerũ ecclesiasticarũ docebit quare alienatio dẽt fieri vel denegari, & pcipiet eps alienationẽ fieri per ipsum defensorem, vel ipse eps alienabit. nã de iure canonũ eps ex causa potest vnam ecclesiam & res eius dare alteri 12. q 2. si eps, & c. seq. j de dona. pasto. s̃. de his quæ fi à præla. c. pastoralis, & no. s̃. vt eccl. benefi. c. j. nec mireris ꝙ idem est alienator, & præstans auctoritatem alienationi. quia alienationem facit nomine ecclesiæ, quæ vel cuius res alienãtur, auctoritatem præstat vt eps. nec obest, si lęditur ecclesia, cuius res donantur, quia præferri debet cõmunis vtilitas priuatæ, vel maius bonũ minori, 7. q. j. mutationes, & c. seq. si aũt eps aliquid de iure suo alienaret, tunc sm quosdam necessaria esset auctoritas Archiepiscopi, vt no. s̃. de transac. c.2. & s̃ de his quæ fiunt ab epis. c. j. [Defensore.] Vel perpetuo, vt est legitimus minister illius ecclesiæ: vel tẽporali, vt est defensor, vel curator datus ecclesię ad ostendendas rationes, quare alienatio hmõi esset fienda. vel deneganda. nã sine tali defensore alienatio facta nõ valet. C. si ob.
2 pub. pen. l. fi. † [Tractatus.] 12. q. 2. sine exce. 10. q. 2. c. j. simile est in rebus pretiosis pupilli, q̃ non debent alienari, nisi pmissa cognitione & interpositione decreti. C. de prędijs min. minorũ, & l. si minores. ff. de reb eorũ qui sub tu. magis. §. nõ passim, & §. si eos, imo ẽt si interuenerit cognitio, & decretũ, tñ nõ valet alienatio, nec trãsfertur dominiũ ex tali alienatione, nisi in veritate subsit iusta causa alienationis, vnde ea non cõstante datẽ minori rei ven ꝯ possidẽtẽ. & ẽt personalis actio tutelę, vel negocij gest. ꝯ tutorẽ, vel curatorẽ. ff. de rebus eorũ, magis §. eos, & §. seq. & l. quãuis. C. de præd. min si præses sed si iusta causa subesset alienationis, licet aliàs minor lęderetur in pretio, vel alijs, non subueniretur nisi per beneficiũ in integ. restit. C. de præd. min. si quis. Et hæc omnia dicunt quidã in alienatione rerũ ecclesiæ obtinere, q̃ pupillo cõparatur. ff. quibus ex causis ma. in integ. resti. pupilli. sed alij dicunt, & vr̃ melius, ꝙ in alienationibus rerũ ecclesię nõ est necessarium decretũ. sed sufficit sola cognitio causarũ alienationis cũ expresso cõsensu epi, & subscriptione ipsius, 10. q. 2. casellas, hoc ius, 12 q. 2. Abbatibus, sine excep. licet. n. leges pcipiant interponi decretũ in alienationibus minorũ, nunquã tamen dicunt necessariũ decretũ in alienationibus rerũ ecclesiæ, imo dicunt, ꝙ consensus suorũ ordinatorũ interuenire deberet 10. q. 2. hoc ius nec canones ẽt vnquam decretũ præcipiunt interuenire, sed de dolo, cõsensu dicunt, vt in præallega. c. fine. Nec credimus necessaria alia, q̃ leges statuerũt in forma alienationis, vt ẽ de iusso ordinatoris, s. ꝙ nihil est mobile, vnde debitũ solui possit. itẽ ꝙ inscribatur, nihil fieri in lęsionem domus sacræ, 10. q. 2. hoc ius. itẽ qd ad similitudinẽ pupilli mittatur nuncius qui rescribat pretiũ solutũ in vtilitatem domus. ff. de rebus eorũ magis §. ne tamẽ nã statuta legalia super rebus ecclesiasticis non ligant ecclesiã. nisi ea acceptauerit, 96. dist. bene quidẽ, circa fi. in decreti aũt interpositione, & alijs prędictis ecclesia nõ acceptauit leges seculares, nec alio modo, & ideo si prędicta non interueniant, nihilominus valet ꝯctus, aliena-

3 alienationis. † Et no. ꝙ aliud est decretũ, aliud auctoritas, aliud consensus, siue collaudatio. decretum. n. est sñia, & nõ interponit sine causæ cognitione, & iõ in scriptis dandũ est. C. de sñiis ex peri. rec. l. j. & 2. ff. de reb. eorũ, qui sub tut. l. j. & l. mag. §. æs. C. de pd. min. minorũ. sæpe tñ decretũ in iure dr̃ auctoritas. C. de p. min. l. j. C. qñ decr. op. non est. l. j. itẽ decretũ dẽt interponi ante alienationẽ. ff. de reb. eorũ, qui sub. tut. l. mag. §. non passim, & d. §. seq. auctoritate aũt pstare in tutorib. & curatorib. est auctorẽ se facere in his, quib. auctoritatẽ præstat. ff. de auctori. præst. ẽt, q̃ præstat ẽt sine scriptis, ar. ff. de auct. præst. obligari. §. fi. hãc sm canones debẽt pstare Abbates, & pposi ti, & alii uniuersitatũ rectores ꝯuentib. & vniuersitatib. qñ debẽt agere, vel se obligare, arg. C. de auct. præ. clarũ. ff. de ꝯfessis, certũ §. in pupillo, s̃. de iudi. c. cãm j. de procu. ꝯsulti, & c. j. & interponit auctoritas, dũ agit ipsum negociũ, vel parũ post, Insti. de auctoritate tut. §. tutor. ff. de auct. pst. obligari. §. tutor. ff. de acq. hær. q bona. §. iussu. epi aũt dñr pstare auctoritatẽ alienationib. & ꝯctib. obligationis, & alienationis. i. ꝯsensum, & tñ plus, qa eorũ cõsensus est necessarius, sed aliorũ canonicorũ ꝯsensus ñ est necessarius, licet necessariũ sit regri, & sufficit ꝯsensus maioris partis, 10. q. 2. hoc ius. ꝯsensum aũt pręstare minus est, & valet fieri sine scriptis, nisi vbi expressum est, ꝙ scriptura est necessaria, ut no. s̃. de his, q̃ fi. à pla. c. j. itẽ præstat ante ꝯctum, & post quãtũ ad hoc, vt postea nõ possit ꝯdicere, sed nõ quãtũ ad hoc qd est factũ, & non valet à principio, ꝯualescere possit, s̃. de elec. auditis. ꝙ sicut, ecclesia vestra. qd vr̃ hr̃e locum in ꝯctib. ubi certa formã requirit, sicut est in electionib. de quibus prædictum est, & in similiis: sed in aliis ꝯctib. qui pendent ex solo cõsensu, vr̃ ꝙ si etiã ab initio non teneant, tamen ex post facto p subsequentẽ consensum confirmant. ff. de serui. rusti. præd. p fundum. ff. cõmunia præd. receptum, & no. s̃. de offi. dele. prudentiam. Item cõ-
4 sensus est ẽt minorum, sed auctoritas tñ maiorum. † Item no. ꝙ quidã Legistę dicunt, quòd alienatio rerum ecclesiæ debet fieri tñ in scriptis, i. ita, qd ꝯctus alienationis substantiam ca-
5 piat ex scriptura. † Decretistæ tamen dicunt, ꝙ alienationes rerum pretiosarum ecclesiæ debent redigi in scripturã, qa ex eo apparet, ꝙ clerici eiusdem ecclesię debent subscribere, & prelatus in scriptis auctoritatẽ præstare. 12. q. 2 Abbatib. sup. de his q̃ fi. à præla. c. j. sed tamen ipse ꝯctus non capit substantiã a scriptura, sed à consensu ꝯhentium. Vnde dicunt, ꝙ bene tenet ꝯctus, postq̃ partes cõsenserint, ẽt anteq̃ scribatur ꝯctus, vel subscribant prælati, vel clerici: sed datur exceptio ꝯ illum, anteq̃ scribatur ꝯctus, & subscribatur: sed qñcunq; fuerit scriptus & subscriptus sine tpe, quo cõsensus interuenit, siue postea, licitè agetur ex illo ꝯctu: imo quidã Decretistæ dñt, ꝙ sine vlla scriptura & subscriptione valet ꝯctus alienationis rerũ ecclæ, subscribere aũt quis potest per se, & per aliũ. C. de testa. hac cõsul.
6 in prin. & l. antiquitas. §. fi. † [Tractatus.] In hmõi autẽ alienationibus dicunt quidã necessarium decretum, licet quam sępe vniuocè sumatur decretum & sñia. inter ea tamen est differentia, quia sñia absolutionis, & cõdẽnationis fertur inter aliquos, quorum vnus ab alio illud petit. j. de ver. sig. in his. ff. de re iud. in summa. C de sen. & interlo. l. 3. decretum autem dr̃, quando non à parte, sed à iudice aliquid petitur, & ipse cõcedit illud cognitione pręuisa. C. pręd. min. ob æs. ff. de succes. edi. l. j. §. de tetralis. ff. quod cuiusque vni. item eorum. § fi. [Perpetuis.] Secus est de temporalib. s̃. vt eccl. bene. sine di. confe. c. 1. ubi no.

De precarijs. Rubrica 14.

SUMMARIUM.

Precariæ concessiones de rebus eccle. renouari debent secundum consuetudinem patriæ.

CAP. I.

Precariæ. [De quinquennio.] Loquitur sm consuetudinem patriæ. ibi. n. sic fiebat. alibi n. fit vsque ad mortem recipientis, 10. q. 2. precariæ. & potest dici, ꝙ ex hoc ꝯctu nascitur cõdictio ex hac decre. sicut in emphyteusi, ubi est hæc ꝯsuetudo.

SUMMARIUM.

Contractus quando non tenet, nec pęna aut aliud accessorium.

CAP. II.

De precarijs. [Irrationabiliter.] i. ꝯ utilitatẽ ecclæ. [Sit obligatus.] Hoc ideo dr̃, quia nõ tenet hic ꝯctus, uel reuocatur principale, & per ꝯñs accessoriũ. C. de legi. non dubium, 15. q. 6. c. 1. & 2. secus autem, si contractus esset legitimus, & ex appositione pęnæ aliquid commodi consequeretur ecclesia, vel si consuetum est apponi, arg. ff. de pig. act. si pignore, § vlti. ff. de euic. illud. §. vlt. arg. ꝯ. C. de iureiu. si procurator Cęsa.

SUMMARIUM.

Precarium nec conuentione, nec debiti solutione impeditur, quin voluntate sole concedentis, aut hæredis reuocari possit.

CAP. III.

Precarium. [Supra agit de precaria.] Hic agit de precario, ex quo orit interdictum, qd cõpetit ꝯ precariũ rogantẽ ei, qui uult reuocare ꝯ precariũ. ff. e. l. 2. [Soluit.] Hæres. n. rogantis precariũ nõ tenet precario, ex pprio na sua, cũ iã defecerit precariũ, nisi ad hoc, vt restituat, si hẽt vel dolo fecit, quominus hr̃et. ff. eo. q̃siũ. §. vlti hr̃ditaria autẽ actione de pcario semp tenet. ff. de rep. pscr. cũ hæres. [Obitu.] ff. de preca. cõ pcariæ. Itẽ si debitor soluat debitũ pignoris. ff. de pca. debitor. Itẽ si in diẽ ꝯcedat precariũ. ff. de pre. cũ precario. nã ut ibidẽ dr̃, ante diem reuocari põt. [Alienari.] ff. eo. quodã Titio. §. q̃situm, & §. illud, [Per cõuentionẽ.] s. ꝙ nõ possit ante certũ diẽ reuocari. [Precariæ.] De quibus loquitur sup. c. c. j.

De commodato. Rubrica 15.

SUMMARIUM.

1 *Commodatarius gratia sui, & quando sui & commodantis, quomodo teneatur commodanti.*
2 *Commodati & precarij differentia.*

CAP. I.

1 Cum gratia. † Si aũt cõmodaui gr̃a sui tñ, puta uxori, vel sponsæ suæ, ut honestius viueret, venit tñ dolus, & lata culpa. si aũt mei & tui gr̃a cõmodaui, puta ut cõis amicus inuitaret, venit dolus, & lata culpa, & leuis. ff. ꝯmo. si ut certo. §. & interdũ, & l. in reb. [Culpa.] ff. eo. si ut certo. §. interdũ, & §. vlt. ff. eo. si mei. & l. si argẽtũ. ff. si men. fal. mo. dixe. [Pactũ.] De
2 mora. & de pacto dic, ut ti. prox. j. c. bona. [Post vsum.] † Hęc est dr̃ia inter cõmodatũ, & pcarium, qa precariũ nõ est ad certum vsum ꝯcessum. ff. de preca cum precario. cõmodatũ autẽ ad certũ vsum sic. ff. eo. l. 4. §. ulti. & l. siue. §. interdum, & l. vlti.

De deposito. Rubrica 16.

SUMMARIUM.

1 *Non solum in mutuo, sed etiam in alijs contractib. non tenetur ecclesia, nisi quantum versum est in vtilitatem eius.*
2 *Prælato non licet renunciare gratis utilẽ exceptionẽ ecclesiæ cõpetentẽ.*

CAP. I.

Grauis illa. [Cõuersam.] C. qd cum eo ei q. & 10. q. 2. hoc ius. § is cum. ff. depo. l. j. § an, in prin. põt ẽt dici, ꝙ iõ hic nõ tenet ecclesia, qa nõ fuit apud eã depositũ. † Itẽ no. nõ solũ
1 in mutuo, sed ẽt in aliis ꝯctib. nõ teneri eccliam, nisi quantum versum est in vtilitatẽ eius. qd intelligimus verum in ꝯctib. qui fiunt alterius gr̃a tñ, si autẽ fiãt gratia ecclesię, puta in emptione, & locatione, & cõsimilib. secus. sufficit. n. ꝙ utiliter ꝯhit. ff. de mino. verum. § sciẽdum, & §. seq. nisi in mutuo, qd licet ꝯhat gr̃a ecclesię, nõ tamen tenet, nisi versum sit in utilitatẽ eccle. 10. q. 2. hoc ius. imo & si non utiliter ꝯhat ecclesia, dummodo forma seruet, ꝯctus tenet, sed reuocari põt in integ. resti. C. de præd. min. si quid, s̃. de in integ. restit. c. j. nec credimus, ꝙ in aliquo ꝯctu, nisi in mutuo, ꝙ ille, qui ꝯhit cũ ecclesia, debeat esse solicitus, ꝙ pecunia. quã ei pro ꝯctu dat, in utilitates ecclesiæ conuertat, uel expendatur. non. n. inuenit hoc iure cautum. nec obstat ff. de reb. eorũ, q sub tut. l. mag. §. illud, qa ibi de Magistratu, q præstat auctoritatem venditioni, qui debet esse solicitus, alioquin fortè tenetur. nec obst. 10. q. 2. hoc ius, quod sñr intelligitur de epo auctoritatem pręstante. vel non dr̃ ibi, ꝙ si non fuerit prætium solutũ p debito, ꝙ res vẽdita ab eo reuocetur: sed si non fuerit forma seruata. Alii dicunt, ꝙ curiosus esse debet, ut pecunia expendatur in utilitates ecclæ, alioquin non tenet ꝯctus. hic autem bñ fatemur, ꝙ ille, qui soluit pecuniam, debet soluere, si uult esse bene tutus, auctoritate superioris ordinarii, arg. ff. de min. ait prætor. § j. C. de admin. tut. sancimus. & l. pe. si autem sine eo soluat, liberatur, sed ecclesia restituit in integ. si pecunia non cõuertat in utilitatẽ ipsius ecclesiæ. C. si tutor, vel cura. interu. l. j. & p totum. C. si ad. so. l. j. in qbusdam autem casib. non crederemus ecclesiã restituendã. s. ꝯ illos, qui soluunt sibi redditus, vel pensiones annuales, & nisi excedant summã centũ aureorũ. C. de admi. tut. sancimus. cõstitutiones. C. ad Treb. sancimus. p eodẽ. n. reputamus soluere prelato & tutori, de quo pdictæ leges loquuntur: imo plus dicimus, ꝙ si quis alicui canonico, vel alii ẽt recipienti pro ecclesia soluit, & salua sit pecunia ecclesiæ, tutus est exceptione doli, qui soluit, arg. ff. de admini. tuto. minores. ff. de condi. indeb. naturaliter. Insti. quib. alie. non licet. §. vlt. C. pro emp. cum. vel fortè posset dici

Universidad de Deusto Biblioteca

dici hoc ſpāle, qđ qñ pro debitis ſit venditio rei immobilis, ꝙ ſic debet eſſe curioſus, ut dictū e.l, imo priori creditori ſoluere debet, in Auct. de eccl. tit. §. ſancimus. nec alias petet, niſi hæc faceret, ſicut in mutuo diximus, ſicut hoc ipſum ſpāle eſt ī mutuo ciuitati facto. ff. ſi cer. pet. ciuitatis. & in muliere ꝯſentiēte inſtrō creditoris. C. ad Velle. auct. ſi qua. §. & in ſeruo. ff. de in rē verſo, ꝙ ſi. §. ne enō. In aliis aūt ꝯctib. vel venditionib. nō ſic eſt adhibēda diligētia. [Non eccleſiæ.] Qñ aūt apud p̄latum & eccleſiā aliquid deponit, tunc ad reddendū eccleſia obligat, & tñ tunc ēt nō vr̄ teneri, niſi aliquod lucrū de depoſito ſenſerit, ar. ff. depoſi. licet. §. ſi filius. [Sub ꝯdonib.] 14. q. 6. c. j. 12. q. 2. fraternitas. 5. q. 5. illi. [Paciſci.] De gratia in ſuſtentamētū uitæ, & reſtaurationē dāni. nā ſi calūnioſe promiſſionē, vel pactū obti-
2 nuiſſet, ſecus eſſet. ff. de cōdi. inde. in ſumma, circa prin. †[Paciſci.] Hoc pactū dr̄ valere de gratia, & non mero iure: qa nō licet p̄lato renūciare gratis utilē exceptionē eccleſiæ cōpetētē, ſicut hic erat, ꝙ depoſitū, vel debitū nō eſt in vtilitatē eccleſiæ cōuerſum, arg. ff. de pac. ꝯ iur. §. ſi curator, & §. ſeq. C. de tranſa. p̄ſes. ſed ſi ſup mutuo, ꝯ quod poterat excipi, ꝙ non eſſet ꝯuerſum in vtilitatē eccleſiæ, ſit trāſactū, uel iudicatū, & agat act. in factū ex re iud. vel condi. ob cām, vel ex ſtipulatione, vel pręſcri. ver. vt detur, quod in tranſactione ꝯuenit, vel quod iudicatū eſt, nō poterit excipere, ꝙ debitū, de quo eſt iudicatū, vel trāſactū, nō ſit ꝯuerſum in utilitatē eccleſiæ, niſi iuuet ſe beneficio re. in integ. ꝯ rem iudicatā, vel ꝯ tranſactionē. C. ſi aduer. tran. & C. ſi aduer. rē iudi. per totū. arg. ad hoc, qa poſt ſnīam nō licet exceptionē proponere, nec noua inſtrā ꝑducere, s̄. de re iudi. inter. ſuborta. C. de excep. p̄ſcriptione, s̄. de trāſa. c. j. ff. ſi quis cau. l. 2. in prin. Itē ſolutū ab eccleſia ex cā iudicati, uel tranſactionis repetere non poterit, quia indebitū, vel ſine cauſa ſolutū, cū non ſit indebitū ſaltem ciuilr, nec ſine cā ſoluit, ex quo tranſactū eſt, vel iudicatū. ff. fami. erci. cū pu. ff. de iudi. de qua. §. fi. ff. de cōdi. inde. in ſumma, in prin. Quidā tñ dicunt, & fortè bene, ꝙ ſi ſciens indebitū, vel nō conuerſum in utilitatē eccleſiæ tranſegiſſet, dat̄ repetitio ꝑ condi. ex iniuſta cā: quia calumnioſa eſt hmōi trāſactio. ff. de ꝯdi. inde. in ſumma. in princ. 2. q. 3. §. notandū. Itē dicūt quidā, & fortè bene, ſi ꝑ calūniam falſum alle§ans, ſciens qs obtinuit iniuſtā ſnīa .n ēt aduerſario & iudice ꝯſentientib. obſtat ei doli exceptio. ibi. n. eorū conſenſus nō excuſat a malitia, arg. ff. de iu. ſi prætor. §. 1. quia dicūt in hoc caſu, ꝙ res iudi. nō tollit ꝯdictionē ſine cā, alii tñ in ſnīa ꝯrium dicunt, & intelligunt illū §. tm̄, qñ ꝯ abſentē fertur ſnīa pro aliquo p̄ſentet ſciēter falſo allegante, & hæc vident̄ vera. ſ. ꝙ repetere poſſit eccl.ia, qđ dedit ex calūnioſa trāſactione, qñ credidit ꝯuerſum in utilitate eccleſiæ, & nō erat, quia ſi ſciret nō cōuerſum, & ſciēter trāſigeret, tunc nō poſſet repetere, qa ſcienti non infert̄ dolus. ff. de ac. emp. l. j. in fi. niſi tpe, quo primus ꝯctus mutui fiebat, in fraudē ordinatū eſſet, ꝙ ſubſequēti tpe fieret tranſactio ſuper primo ꝯctu mutui, & auxiliū, qđ habebat eccleſia in ꝯctu mutui, tolleret̄ ei in ꝯctu trāſactionis nā hoc caſu ſatis dici poſſet, ꝙ ēt ſi uterq; ſciret nō ꝯuerſum in utilitatē eccleſiæ, tñ eccleſia repetēs datū ex cā huius trāſactionis repeteret per ꝯdictionē ex iniuſta cā. Et ꝯ agentē ex tali tranſactione datur exceptio, quia datur ſicut repetitio, qñ ſit fraus de ꝯctu ad ꝯctū alterum, vel eūdē eodē tēpore celebratū. ff. de dona. inter uir. & uxo. ſi ſponſus. §. circa. ff. ad Velle. quidam. ff. de act. emp. l. Iul. §. idē Pōponius, & l. emptorē. §. Iul. eadem rōne dēt dari repetitio, ſi fraus ſit de ꝯctu ad ꝯctum, qui alio tempore fieri dēt, cū æqualis fraus ſit vtrobiq;, & ſola fraus eſt cā repetitionis. Quidam tamen dicunt, ꝙ ſemꝑ licet eccleſiæ venire ꝯ tranſactionem initam fraudulenter ſcientib. & conſentientibus ambabus partib. C. de tranſa. præſes. ſi autem tranſactio dicatur nulla, ut ſi conueniant, ꝙ aliquid detur pro vſuris hęc tranſactio nec actionem impedit, nec exceptionem: quia per nullam tranſactionem tenetur quis ad vſuras.

SVMMARIVM.

1 *Depoſitum ſi tui gratia factum fuerit, de leui culpa, & fortaſſe de leuiſſima teneberis.*

2 *Depoſitarius ſicut quilibet alius debitor poſt moram reſtituendi, tenetur de caſu fortuito.*

CAP. II.

Bona fides. [Saluis.] C. locati. l. 1. ff. eod. quod Nerua. [Depoſitas.] ff. eo. l. j. §. ſæpe, & §. de leui.
1 †idem, & ſi tui gratia depoſitum tñ ſit factum, & tunc ēt forte tenebātur de leuiſſima culpa. ff. ſi cer. pet. ſi quis nec. [Pro cuſtodia.] Non tamen per actionem depoſiti, ſed locati, ſi quantitas fuit data. ſi aūt ſpecies per actionem preſcri. ver. inſti. mādati. §. vlti. ff. eo. l. j. § ſi quis ſeruum, & tenet hic de leui tñ. [Pacto.] ff. eo. l. 1. § ſi conuenerit. & §. ſæpe. ff. locati, q mercedem.
2 [culpa.] ff. eo. l. j. §. ſi rē. [Mora.] †Depoſitarius. n. & quilibet debitor poſt morā tenet̄ de caſu fortuito. ſatis. n. eſt, ꝙ res potuerit non perire penes actorē. ff. de leg. j. ſeruos. §. j. ff. eo. ſi in alio. §. vlti. quidam autem diſtinguūt, an res eſſet penes actorē peritura, an non, arg. ff. eo. plures §. ſiue. [Fortuitus.] Dū tamē caſus numerentur in pacto. ff. ſi qs cau. ſed ſi quis. §. q̄ſiuit. [Reuocare.] Etiam ꝯ pactum appoſitum ff. eo l. j. §. pen. [Compenſationi.] Inſtit. de acti. §. in bonæ fidei. [Si cā.] C. de cōpen. l. vlti.

De emptione, & venditione. Rub. 17.

SVMMARIVM.

Peregrinorum defenſio pertinet ad eccleſiam.

CAP. I.

Placuit. [Moneat.] Et ſi neceſſe fuerit, cōpellat, 42. di. §. hinc ēt, ſm Alanum. ſed nos ꝯ, niſi eſſet notorium, quia tunc poſſet excommunicare, niſi emendaret, vel interdiceret nocentes. [Iuſſu.] No. defenſionem peregrinorum pertinere ad eccleſiam, & ad quoſlibet ſacerdotes. alii ꝯ, de epiſ. audi. l. j.

CAP. II.

Vt menſuræ. [Pęniteat.] Et punitur per l. Cor. de fal. & ff. de vari. & extraordin. cog. nouerit.

SVMMARIVM.

1 *Actor ſi ex una cā ſuccubuit, non prohibet̄ ex alia idē petere, & quare.*

2 *Snīa ſuper reſciſſione cōtractus ex minoritate pretij citra dimidiā, dēt optionem emptori dare, vn uelit ſupplere pretiū, an velit rē reſtituere.*

CAP. III.

Cum dilecti. [Tunc.] Tempore venditionis, qđ ſpectandum eſt. ff. de euict. ex mille. §. 3. C. de rei ven. ſi voluntate. [Arbitrio.] C. de rei ven. l. 2. [Cōtrariū.] Sed nōne hoc ipſo, ꝙ capl̄o ignorante factū eſt, nulla
1 erat venditio, & ſic nō erat neceſſaria reſtō in integrū. †Reſpōdemus licet diceret capl̄m ignoraſſe, non probabat, vel nō fuit actū, niſi ex hac cā, quia deceptus erat vltra mediū iuſti pretii. vnde primo ſuccūbēte capl̄o, ei reſeruat̄ ſi velit dicere ꝯctum nullū ꝑ ꝯſenſum capituli nō habitū, qđ dicere poteſt qui. n. quid ex vna cā petit, non prohibetur petere ex alia. ff. de excep. rei iud. & an eadē. C. de inoffi. teſt. cum qui. ſed dices, nōne agēdo ex empto vr̄ ratū habuiſſe ꝯctū, ergo de cætero nō pōt dicere nullū. C. de fur. l. j. ff. de tribu. qđ in hære. §. eligere. Sed ridemus, ꝙ ſicut ab initio non pōt fieri ꝯctus ſine ſolennitate, q̄ eſt
2 12. q. 2. ſine excep. ſic nec ratū hri. †Hæc ſnīa fuit iuſta, qa non cōſtabat de pretii quantitate. ſi. n. de ea ꝯſtitiſſet, tunc debuiſſet mandare, ꝙ ſententiaretur in optione eſſe emptoris, an vellet pretiū recipere, & rē emptam dimittere venditori, an vellet rē retinere. & pretiū ſupplere, ut hic dicit; & ideo expone verbū, quod ſequitur ſalua qōne canonicis ſuper deceptione pretii, i. ſuper quantitate pretii. arg. ſup. de teſti. cū cā. iudex. n. & ſupplere, & emendare debet ſnīam, j. de teſta. Raynutius, in fi. de conſenſu aūt capituli bene facit, ꝙ illud reſeruat, qa de illo nō potuit iudicare, quia non fuit petita reuocatio ꝯctus ex illa cā. per officium autem iudicis anteq̄ inciperet cognoſcere de appellatione, an eſſet iuſta, vel iniuſta, bene poterat mandare, ꝙ res tranſlata in alterutram partium poſt appellationem reuocaretur in primum ſtatum, ut no. ſup. de excep. dilectę.

SVMMARIVM.

Maritus de ſuo, non de bonis mulieris, eam alere debet.

CAP. IIII.

Peruenit. [Alienari.] C. ad Velle. auct. ſiue à me. [Per 30.] Hoc. n. non prodeſt, cum tpe matrimonii nō currat ei p̄ſcriptio in reb. mariti. C. de iure do. in reb. C. de præſcri. 30. ann. cū no. §. illum. C. de anna. excep. l. j. §. vlt. nec poſſunt alienari, nec ēt conſentiente uxore. C. ad Velle. auct. ſiue à me. [In cōes.] Similiter nec hoc ſufficit, cum ſaltē ꝑ parte viri, uel id, qđ in uſum uiri ceſſerat, non debuerit cōputari. C. ad Velle. auct. ſi qua mulier, & nec etiam pro parte mulieris, quia maritus de ſuo, nō de bonis mulieris cā alere dēt. [Cōſulere.] Nec hoc ēt ei ꝓderat, ar. j. de do. poſt di re. per veſtras. licet. n. agere poſſit tunc, C. de iure do. vbi. nō tñ cogit. Dicere go mulierē iō non potuiſſe venire ꝯ cā, qa nō dēt de iure cā lucrari poſt mortē mariti. C. de pac. cō. ſup do. l. pe. & ult. & auct. ęqualitas. niſi pactū interueniſſet. C. de rei vxo. act. l. j. §. illo ꝑ ta culdu. & ſic intelſr auct. C. ad Velle. auct. ſiue à me. vel dic ꝙ ratificauit eā ꝑ ſcđam confeſſionem. ff. ad Velle. auct. ſiue à me.

SVMMARIVM.

Modicitas pretij cum pacto, ꝙ intra certum tempus res empta reſtituatur facit contractum iudicari vel fraudulentum, vel uſurarium.

CAP. V.

Ad noſtram. [Patet.] Prēſumptiuè. ſic, j. de pig. illo [Dimidiā.] Hæc ſola præſumptio ſufficiebat, ut iudicaretur fraudulenta, uel uſura. ar. ff. de tranſ. cum hi. §. modus, C. mandati, per diuerſas. tamen hæc ſine priore nihil valet, ſ. ꝙ intra certum tēpus debet reſtituere empta

[Pretij.]

[Pretij.] Prędictarum rerum vēditarum. [Pęnam.] j. de vſur. quia in omnibus: ſed alias & pęnas imponere poteſt, s. de iureiuran. ad noſtram. j. de vſuris, conqueſtus, c. tuas. ſed ab iſta incipiendum eſt, ſic s̄. vt li. non conteſta. quoniam. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Decepto vltra dimidiam iuſti pretij, quibus remedijs ſubueniatur.*

2 *Deceptus quando quis dicatur vltra dimidiam.*

CAP. VI.

1 Cum cauſa [Recepto.] C. de rei ven. l. 2. [Reſtituerent.] † Cum quis decipitur vltra dimidiam iuſti pretij, agi pōt, vt vel reſcindatur ꝯctus, vel ſuppleatur pretiū actio. ex ꝯctu, & ſic agitur perpetuo, quia oēs actiones perſonales ſunt perpetuę: vel cōdictione ex lege, quę eſt. C. de rei ven. l. 2. vel officio iudicis, petita reſtōne in integrū intra quadrienniū tm̄. C. ex quib. cau. in ꝯctib. C. de tēpo. re. ſuper vacuā. Et habet hoc locum in ꝯctibus bonę fidei. ſecus in ꝯctibus ſtricti iuris, licet tunc habeat locū exceptio ſm quoſdam. ff. de verb. obl. ſi quis cū aliter. in trāſactione nō habet locū deceptio vltra dimidiā. j. de reli. do. cōſtitutus. ff. ad Treb. Lucius §. vlti.
2 †Eſt aūt deceptus vltra dimidiā, qui rē valentē nouē dedit pro quatuor. alii dicunt, qui rem valentē ſeptē, dedit pro quatuor.

SVMMARIVM.

Agens de euictione quibus caſibus repellatur.

CAP. VII.

Si venditori. [Inſtitutum.] In his caſibus repellitur actor agens de euictione. ff. de euic. ſi rem quantū. §. vlti. & l. ſi dictū. §. ſi pręſente, & l. Nerennius, & l. ſi dictū. §. ſi promiſſo, & l. ſi rē. §. ſi duplę, & l. ſi ſeruum cum, & l. ſi mācipium, & l. ſi ideo, & l. q̄ aliā, & l. mādati. & l. ſi procurator. § ſi ignorans, & l. ſi per imprudentiā, reſpō. j. & §. ſi quis, & §. vlt. ff. quarū re. ac. nō datur, l. vlti. §. j. [Abfuit.] Et cū determinauerat. [Per iniuriā.] Talem, ſ. ex qua iudex litē ſuā facit: quia tūc ipſe iudex tenetur. C. de pęna iu. qui ma. iu. l. j. ff. de iu. filius. ſi aūt talis eſſet caſus, ꝙ iudex nō teneret: vel ſi nō ſufficiētes ꝓbationes induxiſſet emptor ſine dolo malo, tūc bene teneretur venditor, qui de probōnib. illius rei, quā vēdidit debet eſſe ſollicitus, & vt hic apparet, venditori imputatur defectus probationum, & emptori culpa ſua, vel malitia iudicis, vel imprudētia.

De locato, & conducto. Rubrica 18.

CAP. I.

Ex reſcripto. [Magiſtrorum.] Hic non comprehendūtur alij inquilini, ſeu conductores alij, niſi ſcolares, vel qui priuilegio ſcholarium gaudent, vt ſcriptores, & conſimiles [Conſenſum.] Hæc decre. continet ſpeciale: alias enim ſecus, C. locati, ne cui.

SVMMARIVM.

Epiſcopus cum capitulo poteſt ſtatuta facere ſuper iuriſdictione ſua, ſed ſuper alijs non, niſi illis conſentientibus, vel ad minus præſentibus,

CAP. II.

Veſtra. [Statuto.] Licet. n. ep̄s cū capl̄o ſuo poſſit ſtatuta facere, vt s̄. de his, q̄ fiunt à ma. par. cap. vlt. s̄. de maio. & obe. c. 2. tu reſpondeas, ꝙ ſuper iuriſdictione ſua
a pōt ep̄s [a] cum capitulo ſuo ſtatuta ſua facere: ſed ſi ſuper alijs velit facere ſtatuta, non poteſt, niſi hi, quorū intereſt, cōſentiāt, vel ad minus ſint præſentes, de cōſe. diſt. 3. c. j. s̄. de his, quę fiūt à præla. ſine conſen. cap. c. vlti. [Alienationem.] Perpetuam directi, vel utilis dñij, arg. s̄. de rebus eccl. non alie. ſi quis prę.

ADDITIO.

a ¶ Poteſt epiſcopus. Hoc dictum Inno. alleg. pro notabili do. Ant. & Imo. c. eum omnes ſupra de conſti. & refert Fel. ibi in col. 6. ver. alio modo declaratur, vbi allegat tenentes hoc dictum Inno. hic, & ibi vide.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſit ſterilitas.*

2 *Remiſſio cenſus, aſſlictus ſit in caſibus fortuitis.*

3 *Conductor à iure locationis cadit, ſi biennio non ſoluerit penſionem.*

4 *Conductor quo tempore teneatur ſoluere penſionem.*

5 *Locatori operarum ſoluendum eſt debitum finito opere, & in nu. 6.*

7 *Mora facit rem, vel factum, vel intereſſe tantum æſtimari officio iudicis, quantum fuit tempore moræ, vel cępit eſſe poſtea vſque ad ſententiam, perſeuerante tamen mora.*

CAP. III.

1 Propter ſterilitatem, † Sterilitas dr̄, ſi ſemen receptum non ſit. ff. e. ex conducto. §. ſi uis, & §. ſed & ſi labes, & l. ſi uno. §. ubicunq;. Io. & B. dicunt ſterilitatem, qñ communis uox eſt, ꝙ malum tp̄s fuit hoc anno ꝑp fructus. [Vitio.] Inſolito & fortuito. nā ſi ſolito uitio, & debilitate terrę hoc cōtingat, nlla fit remiſſio, ff. eo. ex cōducto. §. ſed & ſi uredo, & §. ult. & l. ſi uno. §. cū qui-
2 dā. †[Fortuito.] ſ. deuaſtationē inimicorū, & conſilibus, & melius pōt dici, ſ. inundatione fluminis inſolita. idē ēt, ſi per terræmotū, uel incurſum hoſtium fructus ſit amiſſus: ſecus aūt, ſi ꝑ laſciuiā exercitus trāſiens fructus corrupit. ff. eo. ex ꝯducto. §. j. & pen. uel ſi ꝑ incendiū. ff. eo. q inſulā. §. ſi quis aūt rectè inſpexerit leges, dicet idē ī exercitu laſciuiente. [Remiſſio.] Hęc uera ſunt in locatorib. corporum qui nocet eis caſus fortuitus: ſecus in locatorib. operarū, uel rei & operę, & ſecus in his, qui accipiūt ſpeciē ex innoīato ꝯctu, ut aliquid faciāt: qa licet eos caſus fortuitus īpediat, nihilominus totā mercedē recipiēt niſi culpa uel mora poſſit eis imputari, uel niſi tpe, quo nō ei potuit operari, alii operatus ſit, a quo mercedē habuit. ff. de uar. & extraor. cog. l. j. §. pe. ff. de ſtatuli. cum hrs. §. antepe. ff. de ꝯdi. cā da. l. pen. ff. eo. ſed adijcit. §. ult. & l. defuncto. ff. de aſſe. diem. ff. locati, qui operas. [Cum ubertate.] C. eo. licet, & l. ex empto. ff. eo. ex ꝯducto. §. ſi uis. & dicūt qdā ubertate dici, qñ duplū hēt eius, qđ ſolitus eſt hre Io. & B. ubertatē dicūt hoc anno fuiſſe, qñ tm habuit facta cōi ęſtimatione, & p̄ſentis anni, & præteriti, ꝙ neuter annus cōi uoce diceretur ſterilis. [Præcedentis.] ꝓximiſnam interpellati anni nō ꝓderit, & utilius eſt ag. re poſt ſm annum, q̄a: quia tunc duo anni ueniunt in ꝯpenſationē, q iā p̄terierūt. [Inuito.] C. loca. ęden. [Tpe.] ff ut in poſ. le. mil. l.
3 3. §. ult. [Per bienniū.] † No. ꝯductorē cadere à iure locationis. ſi biennio nō ſoluerit penſionē. ff. locati, q̄ro. §. inter loc. ſecus aūt eſt in emphyteuta, qui nō cadit biēnio, ſed triēnio. C. de iure emphy. l. 2. in fi. niſi emphyteuta eccleſiæ. ꝯ quē ſufficit bienniū, 10. q. 2. hoc ius. § qui tē. [Soluiſſet.] Nullo caſuū ꝓdictorū interueniente pōt colonus reſiſtere dño. ff. uti poſ. ſi duo. §. 3. ff. de ui & ui arma. colonus. In caſib. aūt prædictis licet locatori ꝓpria auctoritate expellere ꝯductorē modici tpis, qa nō poſſidet. ff. eo. cū in plures. §. hr̄dū. ff. de acq. poſ. qui uniuerſas. §. qđ per. C. eo. pro emptore. ubi ꝯductor interuerteret poſſeſſionē. ff. de ui & ui arma. colonus, & l. cum fundum. colonus aūt ꝑpetuus, uel qui ad non modicū tp̄s ꝯduxit, cum poſſideat naturaliter, & habeat ius in re. expelli nō pōt. ff ſi ager uect. l. j. & 2 ff. de ſuperfi. l. j. § j. C. de fun. pa. iubemus. idē uī in ꝯmodatore, & precario ꝯcedente: nā tales, cū poſſideant rem ſuā, uiolenter poſſunt auferre à colono, & ꝯmodatarijs, & precario recipiēte, nec prædictis ꝯpetit interdictū, uude ui, cum non poſſideant, & ſi agant, repelluntur exceptione, ꝙ non pñt intentare interdi-
4 ctū, quia non poſſidebant, qñ fuit eis ablata res. † [Non ſoluiſſet.] Conductor aūt penſionē ſoluet in fi. tpis, quo ꝯduxit, niſi aliter ſit ꝯuentum, uel niſi alia ſit ꝯſuetudo terræ, quia ſp in ꝓmiſſionib. quod minimum eſt, eligimus. ff. de reg. iur. in ſtipulationib. item quia ſp, quod debetur, uel promittitur, uel in diē certum, uel in annum certum, uel in certis nundinis, uel ante nundinas, uel ante annū, ſp tranſactis nundinis, uel anno, uel alio tpe ſoluendum eſt, ſiue ſit legatum, ſiue libertas, ſiue quid aliud. ff. de uer. ob. eum, qui Kalen. & l. eum qui certarum, & l. qui ante Kalendas. l. eum qui. §. qui ita, & l. qui in hoc anno. In ſti. de inutil. ſtip. §. ſi. idem eſt, & ſi aliquid debeatur poſt annos certos. ff. de cond. & dem. qui in annos. ibi. n. exponitur, in annos. 10. i. poſt ann. 10. qa ſi in annos 10. debēt, i. ſingulis annis uſque ad 10. annos, ſemper in prin. cuiusflibet anni debent dare debitum, ſicut qñ legatur, uel debetur alicui in annos ſingulos, uel aliquid annum, uel quolibet anno, uel annuatim, ſiue debeatur, quādiu uixerit, ſiue quādiu fuerit ī ſcholis, ſiue uſq; ad 5. ann. ſp hoc debitum in ꝑncipio anni ſolui debet. ff. qñ di. le. ce. nec ſemel. in prin. & §. 1. & C. qñ dies le. ce. l. 1. quidam tñ intellexerunt aliud eſſe in legatis, aliud in ſtipulationib. ſed nō placet, quia l. p̄al. ff. de cond. & dem. qui in annos, loquitur ex-
5 preſsè in legatis. † Item uī, ꝙ ſi aliquis locauit operas ſuas pro aliquo opere faciendo, uel exercendo nouo, uel ēt ſi ſalarium promiſit aduocato, uel medico, uel procuratori, uel in alis cōſimilibus cauſis, ꝙ tñ finito opere ſoluēdum eſt debitum, arg. C. de ſuffr. l. j. quidā tñ aliud dicunt in aduocato, arg. C. de iud. properandū. §. illo procul. uer. in honorariis, quæ l. nō multū urget opponentē, arg. ꝑ eis. ff. de uar. & extraor. cri. l. j. §. eſt quidē ſed certè non eſt, ꝯ qa ibi dicit, ꝙ in principio eſt ꝯueniendū de ſalario, ſed nō dicit, qñ ſit ſoluendū. ad idē. C. de poſtu. quiſqs. §. p̄terea. in aduocato aūt fiſci uī ſpāle, ꝙ in medio ſoluatur ſi-
6 bi ſalarium. C. de aduo. di. iu. per hanc. §. uincenti. † Et hæc ſunt uera, niſi ꝑp ꝯſuetudinē, uel aliam iuſtam cām aliter pręſumatur, quia ſi quis promiſit uel ligauit alicui mercedes magiſtrorū, uel penſiones domorū, illo tpe ſoluere dēt promiſſor, quo ille. cui promittit̄, ſoluere dēt. ff. qñ di. leg. ce. nec ſemel. §. j. hic habes, ꝙ in mora eſt, quicunq; intra tp̄s ſtatutū a lege non ſoluit canonē, & pęnā incurrit, ſicut qui non ſoluit intra tp̄s ſtatutum ab hoīe. ff de uerb. obl. ſi fundū. C. de ꝯh. ſtipul. magna m. idem eſt in electione, s̄. de ꝯceſ. præben. & eccle. non uac. nulla, qm̄, s̄. de elec. cum in cunctis. Itē in mora eſt debitor dandi, uel faciendi, ſi antequā ſoluat debitum. ēt ſine die, litis ꝯteſta. expectet. ff. de uer. ob. nemo, in fi. Itē eſt in mora, ſi nō ſoluerit debitū ēt ſine die poſt denunciationē ſibi ꝯgruo loco & tpe ſa-

Universidad de Deusto Biblioteca

ctā.ff de verb.obl.si ex legati.ff.de vsuris, mora, dūmodo intelligat, vel intelligere debeat se debere.ff. si cer. pet.qui à te nisi res ista sit rei repetendæ instantia.ff. de vsuris, sciendū.† [Mo-
7 ra.] Hic mora facit rē, vel factum, vel interesse tm̄ æstimari officio iudicis, quātum fuit tpe moræ, vel cępit esse postea vsq; ad sniam, perseuerante tm̄ mora.ff. de eden.nisi.§.j.ff. de triticaria, l.pen.& de ac.emp.ratio.§.si p.ff.de re iu. si Kalend.ff. de condi. fur.in re.ff.de verb.obl.quotiens in diem. hic mora ſm legē inducit vsuras in ɔ̄ctibus bonæ fidei,& in legatis,& fideicōmissis. ff.de vsuris, mora.si.ff.de lega.2.si quis seruo,& l.qui solidum.§. j.& §.etiam.legata.n. licet sint stricti iuris, tamen in hoc ęquiparantur ɔ̄ctibus bonæ fidei.C.in quibus cau.in integrū restit. non est neces.in minorū.secus est in ɔ̄ctib.stricti iuris.C.de ɔdōne indebi.l.j.etiā lite non contest.licet F.dixerit ɔ̄.Item hic mora inducit fructuū petitionē per officium iudicis in quolibet ɔ̄ctu, si petam, quod aliquando fuit meū, vel eius, cuius iure nitor: alioquin exigitur li.contest.in ɔ̄ctibus stricti iuris.ff.de vsuris, videamus, respon.j.& § j.& §.si autē,& § ex causa,& §.si possessione,& l.2.item hęc mora quandoq; punitur in tertia parte debiti.ff.de inoffi.testa.& si quis suo.Itē facit indistinctè periculū pertinere ad reum, etiā si res erat eodē modo peritura apud actorē.satis.n.est, ꝙ potuit non perire.ff.de leg.j.cū res.§.j. nec est ɔ̄.ff. depo.si plures.§.si. quia ibi non erat in mora, licet esset conuenus: quia habebat probabiliter causam resistendi, s.[pp expēsas & hoc expressè probat Auct. de deposito.§.nemo, vbi dicit, qui interdicit depositario, ne rē restituat, tenetur de periculo. multo fortius tenetur depositarius, qui perfidiā facit, si sine causa teneat. Vnde no. ꝙ si ille, qui conuenitur reali actione, ab initio fuit bonæ fidei possessor, sed postea cępit esse malę fidei, vel in mora, tunc distinguitur an res esset eodē modo peritura apud actorē, vel nō, sicut distinguit ff.de rei vin. itē siue.§. si.in quātā ex pcedentib.q̄ ex sequētib.patet, ꝙ loquitur in bonæ fidei possessore ab initio.& sic habes in eo.tit.si in aliena. Et adijcies primæ regulę, ꝙ quicunq; iustā causam litigādi habet, nō tenetur de periculo.ff.de rei ven. vtiq; dūmodo ab initio bona fide ɔ̄xerit, vel res ad eū peruenerit mala aūt fide ɔ̄hēs semper de periculo tenetur.ff.de rei vend.Iul.respō.j.§.j. Item illud no. ꝙ licet in peti.hæredi.reputeē in mora,& m..si.pos.quo ad fructus, qualitercūq; sciuerit ad aliū pertinere.ff.de peti.hęred. item veniūt,§ petitā,& § à quo,& l.sed si & seq.& §.& si ante. sed nō sic in rei ven.quia ille q bona fide initio ɔ̄xit, nō dr̄ esse in mora,& malęfidei pos. quo ad fructus nisi post conte.C.de rei ven.certum.imo & post li.contest. remanet bonę fidei quo ad vsucapionē triennij cōplendā,& quo ad hoc, ꝙ fructus facit suos, licet illos cogaē restituere, sicut & rē vsucaptā post li.ɔte. ff.de rei ven.si post.ff.pro emp.l.2.in fi.ff. de vsuris, q sit §.fi.itē quantum ad facultatem ēt post li. contest. remanet bonę fidei pos.ff de peti.her. illud quantū autē ad præscriptionē decē vel plurium annorum non dr̄ possidere, quia interrupta est per li. contest.C.de rei ven.in causa. Alijs vr̄,& fortè melius, ꝙ quantūcunq; fuerit bonę fidei ab initio, ꝙ ex quo fuit malęfidei pos. ēt ante li.cōtest.tenetur de fructibus, nec vsucapit, & de facto tenetur, maximè ſm canones, s̄.de prescrip.qm̄. hāc moram, & prædictas eius pęnas incurrit ecclesia, fiscus, & etiam minor 25.annis, dūmodo sit maior 14.impubes.n. nullā morā facere potest.ff.de verb.oblig.si pupillus.Item prędictæ personæ licet incurrant hanc morā, tamen sæpe restituuntur in integrum.ff. de in int.eg.restitu. corā. Itē licet diximus ꝙ debitor p̄dictis modis ɔ̄hit moram,& pęnam: tamē & alio modo ɔ̄hit, quia si ne via iei appositione vel litis contest. vel interpellatione cōtrahit moram.ff de verbo oblig continuus, & l. stipulationes. § si Item quodam speciali iure maior obligatus minori, vel ecclesiæ, vel fisco ɔ̄hit moram,& pęnam.C.in quibus causis non est neces.in integ.rest.in minorū.ff.de vsuris cū quidā.§.fiscus. itē quidā speciales casus sunt, vbi extraordinariè ɔ̄hit mora,& pęna ff. de fideicō.li.cū vero §.apparet.C. de iure do.§ pe.ff.de vi & vi arm.l.j §.rectissimè,& l.pe.ff.qđ me.cau.si cā.§ ꝙ si hō.

SVMMARIVM.

1 An possit dominus propria auctoritate expellere emphyteutam.
2 Emphyteusis semper durat, quousque auctoritate iudicis rescindatur.

CAP. IIII.

Potuit. [Emere.] C. de iure emphy.l. vlti. [Vendere.] Donare.aūt possunt, dño nō requisito.C.de fundo pat l.j.Inst.locati § ideo.& fortè pignori obligare.ff.de pig. lex.ff.de pig act.tutor.§.vlt.[Prohibentur.] Pacto, quod inter-
1 uenit inter emphyteutam,& dñm.†[Nisi celeri.] Vsq; ad li cōtest ff. rem ra.hab. amplius.melius vr̄, quousq; expellatur ſm eos, qui dicunt licere dño expellere emphyteutam propria auctoritate,& in casibus in quibus licet ſm nos; vel ſm illos, qui dicunt.ꝙ tm̄ auctoritate iudicis faciendum est, quousque & antequam ad iudicium vocetur: vel antequā aliquod damnū dñs ōsequaē ex eo, ꝙ emphyteuta nō soluit.ff.si quis cau.[& post, & hoc probat litera sequens.non obstante, ꝙ ei vt canonē soluerer, nō extitit nunciatū.quia si ex quo vocatus est, ante li.cōtesta. liceret sibi cōsulere, frustra hoc dixisset, cū plus sit eū in iu-
2 dicium vocare, quam extra iudiciū admonere.†Sed q̄res.nōne hoc ipso, ꝙ non soluit intra tps statutum, vr̄ rescissa emphyteu-
a sis? Respondemus nō, quousq; patitur a conductorē tenere rē locatā, vnde & si postea accipit pēsionem, refirmatur tacitè ɔ̄ctus. vel dic, ꝙ semper durat emphyteusis quousq; auctoritate iudicis rescindatur. Itē quęribus, si post tps quęrat pensionem, & emphyteuta deneget, an vlterius possit sibi celeri satisfactione prouidere? Respondemus, non: nā cum antiquo iure.cōi iure non liceret vltra tempus prefixū soluere, imo res emphyteutica sibi auferebaē, licet hodie de gratia aliqua sit facta additio iuri cōi, s.ꝙ possit prouidere celeri satisfactione, restringēdum est. nā qui exactus debitū non soluit, non pōt dici, ꝙ sibi celeri-
b ter prouideat. Illum ergo b putamus sibi celeriter prouidere, qui exactus est vel in iudicio, vel extra iudiciū statim,& sine vllo termino soluit.& multofortius sibi prouidet celeriter, si antequā exigatur in iudicio, vel extra soluat. Alij exponunt, celeri satisfactione, i. quā cito potuit.ff. ad Tertul.l.2.§. confestim. Alij dicunt post biennium dandum modicū tps,& interpretantur modicum, respectu biennij ff. de verb.signifi. hęc adiectio.
c [Expelli.] Auctoritate locatoris. c vel tutius auctoritate iudicis.C.de iure emphyt.l.2. [Interpellet.] C.de iure emphy.l.2.

ADDITIONES.

a ¶ Patitur Et sic in potestate domini relinquitur rescindere, vel non rescindere, emphyteusim ob canonem non solutum, adde Pet.de Ancha.in consi.141.col. 2.in prin.incip. super prædicto dubio.

b ¶ Illum ergo. Ad hoc dictum vide Pet. de Ancha.in consi.420.incip. quidam et A... col.3. ver. venio ad tertium.

c ¶ Auctoritate locatoris. Adde q hanc opi.tenet Fran. Aret.in consi.21. & in l. clam possidere ff.de acq pos.& vide latissimè per Mod.in l.2.col.3.cum duab. seq. hic alleg.& vide Per.de Anch.in consi.274.incip.ad declarationem.

De rerum permutatione. Rubrica. 19

SVMMARIVM.

Pragmatica, quid sit.

CAP. I.

SI Princeps. [Pragmatica.] i.confirmatione facta à Principe cum causę cognitione.alias aūt pragma dr̄ causa pragmatica
a sanctio constitutio super causa aliqua promulgata. [Promulgata.] Supple.& reliq solēnitates iuris interuenerint.

ADDITIO.

a ¶ Pragmatica. Quid dicatur pragm.sanctio, adde gl. in c.peruenit.10.dist.& in l.iubemus nullam.C.de sacrosan.eccle.gl.in c.dicite,25 q.1.Do.in cap.omnes,19.dist.& Ioan.de Imo & Card.in cle.j.de vi.& hone.cle.

CAP. II.

Vt commutationes. [Successor.] Et etiam ab ipso faciente cōmutationem, si sustineatur in administratione, s̄.de reb.eccle.non alie.si quis præ.& no.s̄.de elect.nosti.

CAP. III.

Mancipia conuenit. [De honesto.] Si.n. aliter fiat, tenet.12.q. 2.ecclesiasticis.[Ad humanos.] . seculares [Non decet.] De honesto, vel de facili, idest sine manifesta causa.

SVMMARIVM.

Vitium serui est emptori denunciandum, ne redhibitioni subiaceat.

CAP. IIII.

Iustum. [Mancipio.] i. collatione. [Fugitiuos.] Idest qui fuerunt fugitiui, sed modo desierunt, 12. quæst.2 fugitiui,& sic non est contrarium C. ad l. Flaui.de pla. in fuga. debet tamen denuncia emptori vitium serui, ne redhibitioni subiaceat.ff de contrahen.empt.ꝙ sępe.§.si quis amico. [Est absurdum.] De honesto, vel sine causa.

SVMMARIVM.

Permutatio præbendarum an sit prohibita.

CAP. V.

Quæsitum. [Præbendarum.] Quæ in diuersis ecclesijs sunt, vel ēt in eadē ecclesia sed diuerso iure censentur, puta quia vni prębēdę aliquod speciale onus incumbit, quod non incumbit alij; vel si sunt in eadē ecclesia diuersæ dignitates, vel diuersorū officiorū pbendę, fortè qa aliquę deputatę sunt cantorib.alię.alijs officijs.alias aūt bene pōt vnus canonicus vnā pbēdā cū alio pmutare, dūmō collatio pbēdę nō pertineret ad inuestiturā alicuius, qa tūc vr̄, ꝙ eius dēt reqri ɔsensus.[Simonię.] j̄.c.pxi.4.q.2.quā pio.pbene pōt dicere, ꝙ ex quo nō possum secure in mea ecclesia morari, vel propter ibi pp digeritatē linguæ, vel alia iusta de causa, supplico, vt de mea prębenda, vel ecclesia alij prouideatis,& mihi prouideatis

deatis in alia: credimus ēt, ꝙ possit ēt dicere,& tali melius competeret mea ecclesia, q̄ mihi arg. s̄. de præb. inter cętera: sed ipsis, qui cōmutare debēt, hoc inter se pacisci & tractare nō licet.

SVMMARIVM.

Permutatio ecclesiarum & iurium spiritualium an fieri possit.

CAP. VI.

Ad quæstiones. [Habet.] Ad mensam suam deputatam, alias non liceret, s̄. de reb. eccle.non alie.c.j. vel nō solū ecclesia erat maioris ecclesię, sed ēt possessiones, 16.q.2.c.j. & no.s̄. de præben.de monachis.vel dic, ꝙ permutatio pōt fieri de ecclesijs nō solū ad mensam ptinentib.sed ēt de alijs, in quib.quantumcunq; iuris habet. non n.prohibeē permutationē fieri iuriū spūalium inter se, vt hic dicit.[Ecclesijs.] Et cū ecclesijs transibunt alia spūalia, vt sunt decimę,& mortuaria [Misceanē.] i.separatim fiat ɔ̄ctus ecclesiarū à ɔ̄ctu possessionū. vel hic vult dicere, ꝙ caueāt permutātes, ne occasione spūaliū iurium, de quib.plus habet vna ecclesia, q̄ alia, plus vel minus pecunię, vel alterius rei temporalis tribuāt.

CAP. VII.

Cum olim. [Commutassent.] Et malè, s̄.eo.quęsitum.[Inficiebatur.] Sed postea fuit probatum alio modo, vt statim sequitur.[Resignauit.] Mentitur, vt statim sequitur, & per alias probationes constitit.[Constaret.] Fortè per testes. confessio enim contradicebat, vt statim dixit. [Errorem.] s. permutationem.

CAP. VIII.

Cum vniuersorum. [Præbenda.] Hoc.n.conueniebat inter eos, ꝙ G. p̄bendā suam daret cuidā cōsanguineo ipsius L.& L. p̄bēdā suā daret G.[Cōsanguineo.] Qui ēt illicitè pmutationis conscius, & fautor erat.[De iure.] s̄.eo.q̄sitū.[Simplicitati.] Hic.n.de benignitate loquitur: secus de iure.[A n oto.] Resignauerat.n. ex cā, q̄ nō fuerat secuta: tm̄ iustius vr̄, ꝙ L.q fuerat deceptor priuaret: sed & hoc iustū erat. licet.n.G.esset puniēdus ex eo, ꝙ simoniacè resignauerat, vel renūciauerat, renūciatio tm̄ nō tenebat, qa simoniacè, sicut nec collatio beneficij simoniacè facta tenet, arg.j.q.j.ordinationes,& qa ex cā renūciauit, q̄ non fuit secuta.

CAP. IX.

Exhibita. [Ipse.] Capellanus.

De feudis. Rubrica. 20

SVMMARIVM.

Feudatarij vocantur rustici, qui tenent possessiones, quarum ratione debent aliqua seruitia exhibere.

CAP. I.

INsinuatione. [Gageria.] Villę, vel possessiones.[Eccleuę.] Idest epatus.[Recepisse.] In causa pignoris.[Computandos.] Et est hoc fortè in odiū feudorum, sicut j̄.de vsu.c.j. nam cum non liceat res ecclesiæ alienare sine necessitate, 12.q.2.necessitatem, & c.sine exce.& feuda de gratia concedantur, & contra ius facilis est eorum reuocatio, arg.s̄.de his, quæ fi.à præla.sine cōsen.ca. cum Apostolica. vel hic vocat feudatarios rusticos, qui teneant aliquas possessiones, quarum ratione debent aliqua seruitia exhibere, & non excedāt multum fructus valorem seruitii. alioquin esset contra mandatum Dei, mutuum dantes, &c. vel dic hanc decre.& consimiles loqui in eo casu, quando illicitè tenent, s. quia in feudum datę fuerunt in casu illicito, sicut decimè in feudum darentur, quę tamen sine scādalo recuperari nō possunt,& hoc innuit j̄.de vsuris, c.j.

SVMMARIVM.

Iuramentū de non infeudando circa quas possessiones iurans astringatur.

CAP. II.

Ex parte. [De nouo.] Hoc n.iuramentum intelligitur vt rem feudatariam cōstituat [Alienare.] Et propter hoc debeat amittere feudum.[Recuperare.] De facto, quia de iure ipso facto cadit à feudo, vel à iure feudi. [Concedas.] In nullo enim casuum prædictorum erant possessiones de mensa, vnde iuramento non astringebatur, quod tantum loquitur de possessionibus ad mensam pertinentibus, arg.s̄.de rebus eccle.non alie. vt super posses.vbi no.

De pignoribus & alijs cautionibus. Rubrica 21.

SVMMARIVM.

Pignori obligari possunt vasa & alia sacra, necessitate imminente.

CAP. I.

NVllus presbyter. [Librum.] Hic prohibetur obligari pp honestatem, quia alias consecratus non est. calix autem certam recipit consecrationem, & ad minus, cum ibi confectum sit corpus & sanguis domini Iesu Christi, nō debet à profanis tangi: vestis etiam benedictionem recipit, arg.12.q.2. aurum. [Necessitate.] No.necessitate imminente vasa & alia sacra obligari pignori, arg. j̄.c.2.ſm legem, contrarium C.de sacrosan.eccle sancimus. ff. quæ res.pig.obl.l.eam. ff.de pig. sed & quod.§.qui emp.arg.

CAP II.

Lator. [Liber.] Contra, s̄. de iureiuran. ex rescripto. sol. ibi.

SVMMARIVM.

Ecclesia contra deceptionem non solum habet rei vend. sed etiam actionem negociorum gest. contra sacerdotem, qui malè administrauit.

CAP. III.

Ex præsentium. [Pro sua.] i.propria, non ecclesiæ. creditor tamen hæc nesciebat: sed p vtilitate ecclesiæ accipi credebat, & sic ēt ɔ̄ctus noīe ecclesię celebraē. alias n. res ecclesię obligatę nō essent, nec cogeret aliquis, p earū liberatiōe soluere ptiū.C.si res ali.pig.da.l.curator.C.quæ res pig.ob.pos.q filius. & ecclesia liberè petere pt, 10.q.2.hoc ius, in ver.qui vero res, s̄.de reb.eccle.non alie.si qs, vel hic d. facto recuperare non poterat, nisi pretium reddi faceret, sic s̄.de reb.eccl.nō alie.ad audientiam. Vel dic cōtractū factum noīe ecclesiæ,& seruata fuit forma, sed non constat fuisse conuersum in vtilitatē ipsius ecclesiæ,& quia nō cogebatur ecclesia, nō cogitur sacerdos, 10.q.2 hoc ius.& no.hic, ꝙ nō solū habet ecclesia rei vendicationē ɔ̄ deceptionē, sed ēt actionem neg.gest.ɔ̄ sacerdotē, qui malè ministrauit.ff.de neg.gest.l.3 §. vlti.12.q.2.si qua de rebus,& c.si quis quemlibet & nō solū habet actionem ɔ̄ sacerdotem administratorē, sed ēt ɔ̄ hæredes. quod tamē intelligimus, quādo dolo & lata culpa aliqd gessit sacerdos, vel si qd ad eū peruenit, vel heredes suos.alias.n.hæredes nō tenētur, nec de leui culpa.ff.de hære.tut.nō ostendimus. C.de hęr.tu.l.j. & vlt. [Et ea.] Pignora. [Ipsius.] Sacerdotis.

SVMMARIVM.

Præsumptionibus ex pluribus iudicatur.

CAP. IIII.

Illo vos. [Causam.] Agebant.n. H.& B.ɔ̄ C.pign.actione.[Prædicta G.] Primo.n.hæc G.proposuit dū viuebat,& postea ea mortua hoc ipsum proposuerunt hæredes eius.[Propositū.] Tanq̄ exceptio perēptoria post li.contest.[Pignus.] Quia si pignus est, pacto non pōt facere, ꝙ dominiū transeat in venditorē, vel ꝙ nō possit redimere. C. de pac.pig.l.vlt. [Et duob.] No. ex plurib.psumptionib.iudicari, s̄.de emp.ad nostrā.[Numerari.] Si.n. venditor esset, emptor fructus faceret suos.[Emptorē.] s.ꝙ simulate egerit ɔ̄ctū sub specie vendōnis, cū in veritate ageretur, vt esset pignus, & plus valet qđ agitur, q̄ qđ simulate cōcipitur.C.plus valere qđ agitur, q̄ qđ si.& per totū, & ita fiat cōdemnatio in pignoratitia act. in qua actū est.

SVMMARIVM.

1. *Mulier in repetitione dotis præfertur omnibus habentibus personales actiones, vel tacitas hypothecas.*
2 *Mulier in rebus paraphernalibus & donationibus propter nuptias habet tacitas hypothecas, sed præfertur tantum posterioribus creditoribus, & habentibus hypothecas.*

CAP. V.

Ex literis. [Distractio.] Iustū est, dummodo primo ex tractū esset debitū vxoris, & omniū aliorū habentium hypothecas tacitas vel expressas. [Dicit.] i.petit in
1 libello suo.†[Cū mulieribus.] Mulier in repetitione dotis præfertur omnibus habentib.personales actiones, vel tacitas hypothecas.C.qui po.in pig.ha.assiduis.habentib.aūt expressas non prefertur, ar.eius, qđ dr̄ in fisco, qui sīle priuilegiū habet. C. de
2 priuil.fi.quamuis.ff.qui po.in pig.l.vlt.hoc aūt † priuilegiū non habet mulier in rebus paraphernalibus.C.de pac.conuen.l.vlt. nec in donationibus pp nuptias.C.qui po in pig.ha.l.vlt.in his. n.bene habet tacitas hypothecas, sed præfertur tm̄ posterioribus creditoribus & habentibus hypothecas, sed non prioribus.

CAP. VI.

Cum contra. [Quæstionem.] Petendo restitutionem pignoris, & intentando pignoratitiam actionem: hoc tamen non videtur, cum pignoratitia actio sit personalis,& non detur in rem.[Annullassent.] Repete, quod diximus supra de iureiuran.ad nostram.

SVMMARIVM.

1 *Debitor non debet expectare, vt creditor petat, sed ire debet ad locum, vbi creditor habitat, ibique se offerre.*

CAP. VII.

Significante. [Commissoriæ.] C.de pac.pign.l.j.& 2.quia nō obstante pacto tali, s.ꝙ res pignorata propria sit creditoris, vel ꝙ vlterius non reddatur pignus debitori, poterit agere pignoratitia act.ad recuperandum pignus, sed iurm bene obstaret sibi, si in culpa fuisset.[Nunciū.] No. malitiā procuratoris nō obesse domino, dūmodo in culpa eligendi nō fuerit.ff.cōmodati.argentū.C.qui pe.tuto.vel cur.

Universidad de Deusto Biblioteca

1 à matribus. † [Remiserit.] Quicunq;.n. aliquid alicui debet,
non debet expectare, ꝙ is, cui debetur, istud petat, sed debitor
debet ire ad locū,vbi creditor habet domiciliū, & ibi sibi offer
re,& si nō est ibi, coram iudice loci hoc protesteur,arg.hic,C.
de vsur. si creditricis.C.de sol.obligat.& idem est dicēdum,qn̄
aliquis promiserit alicui facere cessionem ac.vel renunciatio-
nem,arg.s̄.de offi.ordi.pastoralis §.fi.[Captione.]Nā licet per
missionem nuncij excusetur,ꝙ nō incurreris periuriū,quia cre
debat solutā esse pecuniam creditori, non tamen excusaretur,
si cito nō solueret,postq̄ sciuit pecuniā non solutā:quia adhuc
durat debitum,& vinculū iuri: quia licet ex pacto non tenere-
tur,quin posset recuperare pignus,ex iure tamen sic obligatus
est, vt vlterius petere non posset,nisi prædictis excusationib.de
fenderetur.[Cogatis.] Hoc est de iure sine aliqua dispēsatione.

SVMMARIVM.

Vsufructuarius debet cauere, ꝙ vtetur & fruetur arbitrio boni viri.

CAP. VIII.

Cum cōstet. [Mulierem.] Ista I. habuerat filium,
& filiam nomine M. de primo matri-
monio,quæ ad secunda vota conuolauit. mortuo aūt filio suc-
cessit ista cum sorore defuncti in viriles portiones, sed in om-
nib.quæ ad filium moīe defuncti prouenerunt à patre,non ha-
bebat, mulier,nisi vsūfructū in donatione pp nuptias, Auct.
de nup.§.hinc nos.& §.qm̄ mulier,sed M.hēbit ꝑprietatē,tan-
q̄ hæres ꝑximior ab intestato, & iō ipsi caueri debet,vt seqtur.
pōt ēt poni casus,qn̄ vsusfructus erat relictus I.mulieri, & pro
prietas.itē pt poni,qn̄ in iudicio cōi diui.vl fami.ercis. vni erat
adiudicatus vsusfructus,& alij ꝑprietas,sed primo dictum ma
gis placet.[Mulierē.] Sororē defuncti filij.[Salua.] ff.de vsufr.
l.j.[Pecuniā.] ff.de reb.q̄ vsu cō.per totū,Insti. de vsufr.§.j.& 2.

De fideiussoribus. Rubrica 22.

SVMMARIVM.

Clericus fideiubere non debet,si tamen fideiubeat,tenet.

CAP. I.

CLericus. [Inseruiens.]Hoc verbum frequen-
tiam & assiduitatem notat. vel dic,
ꝙ nec semel fideiubere debet , nisi in necessitate: si
tamen fideiubeat, tenet, infra c.proxi.11. quęst.j.te
quidem sed peccat,& punitur,si frequenter, vt hic.

SVMMARIVM.

Clericus de crimine, licet ad illud non agat, quando omniri debeat.

CAP. II.

Peruenit. [Transcripta.] Quæ tn̄ ad probationem nō
sufficiunt , vt s̄. de fide instr.c.j. & hoc satis
colligitur ex eo,quod sequitur,si ex cōfessione,&c.nisi.n.tran-
scripta facta essent cū ea solennitate,q̄ est notata s̄.de testi. Al-
bericus,non faciunt fidē.[Redditibus.] C.quæ res pign.obl.po.
l.spē,& vlti.ɔ.sol.non possunt obligari speciali cōuentione:sed
à iudice ꝑ debito canononici, & ex cā iudicati possunt obligari,
& addici , C. de execu.rei iud.stipēdia.C.de pri.mi.l.j.ff.de reb.
eo.qui sub tu.vel cu.magis.§.nō passim.& ex eadē cā pñt inter
dici stipēdia.ff.de rei u.cōmodis p̄miorū.[Suspēdatis.] Nā licet
ad hoc nō agat,si tn̄ ipsis defendentib. ɔuicti fuerint de aliquo
a crimine, tā ordinarius,q̄ delegatus eos punire poterit, maximè [a]
cū sit notoriū in iure, & infamia inde orta sufficiat ad suspēsio
nē eius,2.q.5.presbyter si.secus aūt esset,si nō eēt in iudicio, &
tunc probaretur aliquod crimē ɔ eū,s̄.de ord.cog.cū dilectus.

ADDITIO.

a ¶ Maximè. Hæc dicta Inno. intellige tu & declara, vt per Domi. de S. Gemi-
nia.in c.in primis,col.6.in prin.2.quæst.j.

SVMMARIVM.

1 *Debitor quibus casibus debeat liberare fideiussorem.*
2 *Referre qui debet negocium, debet etiam referre quanta fides sit adhi-
benda testibus & instrumentis.*

CAP. III.

1 Constitutus. [Absoluat.]Hoc habet locum in qua
tuor casib.† Primus est, si reus dilapi-
dat bona sua.Secundus si fideiussor cōdemnatus est creditori.
Tertius, si ex pacto hoc conuenit à principio.ff. mādati,si pro
ea.Quartus,si diu stetit in obligatione.ff.māda. Lucius Titius,
arg.ff.māda.si mādato.§.quotiens.ff. cōmo si vt certo, ĵ.e.vlt.
[Ille.]Cancellarius.[Satisdatione.]Hæc cautio non est necessa-
ria,cū sufficiat sola citatio,& si non se p̄sentauerit,procedi pos
sit ad testium receptionem, s̄.de testi.c.j.hic aūt ideo petita fuit
cautio,quia p̄sumebat Papa,ꝙ cancellarius malitiosè vellet fa-
tigare aduersariū in mittendo Bononiā pro testibus recipiēdis,
vt autem cesset ab hoc grauamine,vult, ꝙ etiam ipse suū nun-
cium mittere cōpellatur.[Significent.] s̄.de testi. causam, s̄.de
2 proba.licet.†No.cū,qui refert negocium, nō solum debere re-
ferre,quanta sit fides adhibenda testibus, sed etiā instrumentis.

SVMMARIVM.

1 *Debet is,qui mutuum, vel quemcunque alium contractum cum procura-
tore init, diligenter mandati tenorem animaduertere.*
2 *Procurator habens generalem administrationem omnium bonorum domi
ni, an possit obligare dominum.*
3 *An sit facienda vis, si dominus dicat, præficio talem, vel instituo tali ne-
gociationi; an dicat, facio procuratorē meum talē in tali negociatione.*
4 *Quod modis res aliqua in ecclesiæ vtilitatem conuerti dicatur.*

CAP. IIII.

Quod quibusdam. [Religiosis.] Locis. [Ad
vniuersos.] Religiosos.
1 [Communi.] †Si vltra id,quod capitulum sibi mutuandū mā-
dauit,quando aliquis ɔhit mutuū, vel quemcunq; alium ɔtū
init cum procuratore,dēt diligenter inspicere tenorem māda-
ti.ff.mand.diligenter, ĵ.priuil.porro,quia si illud excessit, non
tenetur dñs, nisi inquantum probaret versum in vtilitatē dñi,
vt hic,nisi illud,quod facit vltra mandatum, ex necessitate con
secutiuū sit mandato,vt est cautio de euict.& filia,ad q̄ bene ꝑ
curator obligat dñm , vt ff.de act.empt.l.Iuli.§. si procurator.
ff.de procu.qui proprio,& l. ꝑcurator.sed semper caueat iste ꝑ
curator,q adhuc mādatum nō hēt,ne pecuniā mutuā accipiat,
quia in ea nunq̄ dñm obligat. C. qd cū eo.l.fi. nec obligare pōt
pignus.ff. quod iussu.l. antepen. Si aūt aliquis p̄latus constituat
aliquē procuratorē ad procurandā aliquā villam,vel aliquam
p̄bendā, si dat sibi liberā administrationē in ea, vr̄ mihi ꝙ pōt
agere noīe eius pro vtilitatibus villę,vel præbendæ, & pōt loca-
re,& permutare res illius villæ,vel p̄bendæ, & pōt ei solui debi
tū,qd ei debet,& pacisci,ff. de pac.rescriptū.§.fi.& trib.l.seq.ff.
de procu.ꝑcurator,cui.& l.seq.& C.qd cū eo, si liberā.ff.de rei
ven.si quis hac §.fi. & hac ratione vr̄ quibusdā, ꝙ ēt possit mu-
3 tuū ɔhere,sic tn̄,ꝙ nō obliget personā dñi,sed res tm̄ villę,vel
2 p̄bendæ, quas administrādas recepit. † Si aūt haberet generalē
administrationē omniū bonorū dñi , tūc fortè posset obligare
dñm,ar.p̄dictarū ll.ff.de ꝑcu.gñali,& de pac.rescriptū , & trib.
ll.seq.& hoc ex eo maximè ꝑbat, qa talis procurator pōt face-
re institorē, & ex ɔtu cū tali institore habito obligabit & ꝑcu-
rator gñalis,qui instituit,& dñs.ff.de insti.cuicūq;.§.fi. & l.seq.
ex quo sequitur,ꝙ multo fortius ipse procurator generalis do-
minū obligabit ēt mutuā pecuniā accipiēdo.ciuitas tamē, vel
ecclesia nunq̄ in mutuo obligat,nisi versum sit in vtilitatē ciui
tatis, vel ecclesiæ.ff.si cer.pet. ciuitas , secus tamē est in priuato,
vt no.in sūma.C. si cer.pet.§. vbi aūt accipit mu. si aūt nō hēat
liberā administrationē,nec spāle mandatū ad p̄dicta,nō pōt ea
facere.ff.de ꝑcu.mādato generali.ignorantis,& l. ꝑcurator to
torū.ff.de offi.ꝑcurator.Cęsa.l.j.§.j.C.de ꝑcuratorib. ꝑcurato
rē.ff.de peculio,qd peculij vr̄ tamē,ꝙ huic ēt non libero solui
dēnt pēliōes,& alij reddit villę & p̄bēdę,& ꝙ ipsos possit alie
nare,ar.ff.de ꝑcu. ꝑcurator totorū arg.C.de admi.tu.lex q̄ hæc
autē hēnt locum in ꝑcuratorib.ad aliqua ꝑcurād ,& nō hēnt
locū in institorib. vel ꝑcuratorib. negociationū. in eis.n.vr̄, ꝙ
si quis alicui mādasset ꝙ pannos cā negociationis ei emeret,ꝙ
licitè pōt accipere pecuniā ꝑhis p̄ficiēdis, & dominū obligat
institoria.ff.ad Maced.sed si filius.§.interdū.ff.de insti. cuicūq;.
in prin.& §.nō tamē oēs, & in oībus §.eiusdē l.nec est vis, vtrū
de multis reb.mādauerit dominus,vt tunc habeat locū directa
inst.ff.de inst.cuicunq;.§.j.nā ibi in plurali tm̄ loquit,s.agris co
lēdis,mercaturis faciēdis.Si autē de vna re tm̄ mandet,& tunc
dat vtilis insti.ff.de insti.in eū.j.rñ.& §.j.C.de exer.l.3.& l.si mu
3 tuā,C.si cer.pet.l.eum qui. † Itē nō vr̄ esse vis, vtrū dicat domi
nus,Præficio talē,vel instituo tali negociationi , an dicat, facio
talē ꝑcuratorē meum in tali negociatione.nā ex ɔtu talis ꝑ-
curatoris,q est ad negociationes , vel ad certum quid , sicut est
procurator ad pecunias recipiēdas dat vtilis insti. ɔ.dominum.
ff.de insti.in eum.sed ɔ.ff.de insti.cuicunq;.§. sed & cum fullo.
Sol.ibi loquit de ꝑcurutore , q nulla habet ptātē negociādi in
reb.dñi,sed tm̄ discipulos regere debebat,& necessaria eis mini
strare.ex ɔtu.n.cū tali habito nō quærit insti.q̄ nō quærit, nisi
quādo aliquis sit institor, vel procurator ad negociandum pro
vtilitate & q̄stu dñi,& nō loquit de ꝑcuratore,qui instituit ad
colligendos redditus,& faciendum coli terrā.hic.n.nulla est ne
gociatio q̄stuaria, & ideo non dat insti.ff.de insti.sicut villicus.
posset tn̄ aliquando dari neg.gest.Itē licet dixerim,ꝙ aliquādo
pōt ɔhere mutuum institor,tamē diligēter caueat sibi ille, qui
mutuat:q̄ autē cautelā debet habere,collige ff de exer.l.j.§.nō
autē ex cōi causa,& l.fi.in cautela.n.hmōi æqparo exercitoriā,
& insti.licet aliqui aliter dicant.Ex his autē legib.sic distinguit:
quia si præpositus alicui rei vt institor, vel exercitor ɔhat in rē,
quæ ei noīatim est pmissa, semper p̄positores tenētur insti.vel
exer.

ADDITIO.

a ¶ Sed res tantum. Adde, quod idem tenet Pet.de Anch.in consi.332.incip.Pro
clariori decisio.col.2.circa finem.

exer.nec attenditur,an sit cōuersum in rē, vel non. si aūt ɔhat
in rē,q̄ tacitè est sibi cōmissa,si id,quod accipit , vel in quo ɔ-
hit, vertitur in rem dñi,idem est. sed si non vertit in rem dñi,
tunc locum habet l.fi.ff.de exer.vbi dr̄ creditorem scire dr̄e se
ɔhere in eam causam,q̄ tacitè est ei permissa,& ꝙ non credat,
plusquā est ei necessarium , & q̄ res ibi possit ɔparari.nec suffi-
cit sola assertio præpositi dicentis , ꝙ in cām necessariam acci-
pit:imò eo sciente debet subesse causa.Quid aūt sibi tacitè cō-
a mittatur in summa de exer.no.Dr̄ aūt institor [a] ab instō,quia
præstat,vel p̄ficitur negociationi,vel negocio etiā singulari,ff.
de insti.l.2.& l.cuicunque. in prin.vbi habes,ꝙ institor dr̄ ēt q̄
ędificio præponitur , & insulanus hic hoc noīe continetur . &
de institore vr̄,ꝙ si pro ędificio accipit mutuū,ꝙ bene obligat
dñm.ff.de insti.certum,§.non tamen omne. sed si tm̄ esset in-
stitutus procurator,non institor ad ędificiū,tunc nō vr̄.ꝙ pos-
sit accipere mutuū pro ędificio,sed de sua pecunia, vel domini
facere debet.C.quod cū eo.l.fi.sed ɔ.ff.de insti.mesi. C.de exer.
si.mu.Sol.illæ.ll.loquunt,ꝙ ꝑcurator obligat dñm de mutuo,
qn̄ ei specialiter mandatum est,ꝙ mutuet, & hoc ipsum dicit
l.pal.C.quod cum eo.l.fi. in prin. sed si non esset mandatū sibi
specialiter, tunc nō posset dñm institor obligare, nisi eēt ꝑcu
rator & institor,ff.de insti.cuicūq; §.sed si fullo ff. quod cū eo.
l.fi.hæc materia licet sit legalis, tn̄ multū necessaria est clericis,
qui suis negotiis multos p̄ponunt:ex dolo aūt extra officium
sui cōmisso nō tenetur dñs : sed in officio sibi cōmisso si delin-
quat in ɔtu,tenet dñs,ff.de tri.sed si seruus.& duab.ll.seq.nisi
q̄ cito sciuit,purgauit.C.de ero.mi.anno.l.fi.C.de hær. qcūq;,
ɔ.vt lit.nō cōte.accedens. sicut ex dolo defuncti tenet hæres, si
in ɔtu admittatur,ff.depo.si hoīem.§.dat. [In vtilitatē.] Sed
ɔ,quia ĵ.summā cōi prouidentia ɔstitutus , siue supra mutua-
tus fuerit,nō tenet ecclesia, nisi cōuersa sit in ipsius vtilitatem,
10.q.2.hoc ius,§.is cū.& insuper quātūcunq; recepit,si ɔuersa
4 est in vtilitatē ecclīæ,semp̄ tenet.vt hic.† Sol.duob. modis dr̄
ɔuerti in vtilitatē ecclesiæ.Primo id tm̄, qd ɔuertit in rē eccle-
siæ & in posterū duraturū,puta emptionē alicuius rei,ędificiū,
& cōsilia,& sic accipit hic,& ff.de impē. in re do. fa.l. j. & 3. &
quasi per totū.Dr̄ alio mō ɔuerti in vtilitatē ecclesiæ ēt id , qd
nō accipitur ad perpetuā vtilitatē,sed tpalē puta pro colendis
agris,& domib.nō necessariis,aliàs tn̄ vtilib.faciēdis & magni-
ficè, & vtiliter : sed tn̄ ecclesia nō sufficit ad tātas expēsas face-
re.& ideo inspecto nō est verè hic vtilitas.& idem in alimentis
monachorum,quos voluit parcè viuere,sed ipse multa expen
dit,q̄ vtilia fuerunt:sed tn̄ nimis grauabat,& ipsi pauciorib.po
terāt esse ɔtenti,licet cū difficultate,& sic accipit ff. de rei ven.
si fundo,& ff.de peti.hære.si a dño.§.vlt.& l. seq. quando ergo
fit hæc prouisio,ꝙ accipiat vsq; ad certā summā, poterit obli-
gare & accipere ēt ꝑ tpalib. & non ppetuis vtilitatib. sed vltra
non pro tpalib. sed ꝑ perpetuis semper tenebitur. Itē si vsque
ad summā p̄taxatā mutuū acceperit,& ɔuersum sit in vtilitatē
ecclesiæ,ēt si post perierit,tn̄ tenetur ecclesia:si autē vltra sum
mam p̄taxatam acceperit , licet ɔuertatur in vtilitatem eccle-
siæ.nisi perduret,non tenetur.sic.ff.de transa cū hi.§. si quis de
ali.sed hoc non placet aliquib.quia in casu ꝑximo ęquè cōpe-
tit actio,sicut si duraret versum.ff.de nego.gest.siue.Sed alij di-
cunt,ꝙ quantuncūq; sit versum vsque ad p̄taxatā summā,cō
petit actio neg.ge.si ɔtēplatione ecclīæ mutuauit: sed vltra sū
mā nō habet actionē,nisi duret versum.C.de ne.ge.l.vlt.quia
vr̄ ꝑhibere vltra p̄taxatā summā.sed hoc nō vr̄ pati hęc litera,
cū ēt velit,ꝙ si vltra summā sit mutuatū, & sit versum in vtili
tatē ecclīæ,ꝙ ad illud teneat ecclīa.probat ēt hoc ipsum ea ra-
tione,quia ex quo pecunia mea ɔuersa est in vtilitatē ecclesiæ,
& si alias ius nō sit,tn̄ ęquū est pecuniā mihi restitui.ff.si cer.pe.
b si me.sed certè hęc vera sūt,vbi durat versū:vel vbi nō durat,[b]
dūmodo certa summa nō eēt p̄taxata:sed vbi certa summa est
p̄taxata,vr̄ vltra summā p̄taxatā ꝑhibere, & iō tunc nō habet
locū actio neg.ge.C.de ne.ge.l.fi.posset tn̄ dici cum videri do-
nasse.sed hāc p̄sumptionē donationis aufert, qa expresse dicit
se velle recuperare pecuniā suā,vsque ad sūmā aūt p̄taxatā cer
tum est,ꝙ tenetur monasterium certi ɔdictione, arg. ff.si cert.
pet.ciuitas.Itē pōt dici , ꝙ sicut seruus ɔhendo mutuū obligat
dominium ex mutuo,sic & monachus,& etiam fortè clericus.

ADDITIONES.

a ¶ Institor. Quis dicatur institor, vide etiam per Abb.in suo cōsi.16.col.j.in pri-
mo vol.& adde , ꝙ si institor alicuius scripsit alteri mercatori , qualiter apud
mensam domini sui habebat mille,an officio institoris finito ipse institor vel
dominus sit conueniendus.vide Soci.in consi.154 col.3. versi.octauus casus,&
de materia vide etiam per Ale.in consi.44.per totum in secundo libro.

b ¶ Vel vbi non durat. Adde, ꝙ hoc dictum Inno. refert & sequitur Car.in consi.
71.incip.Seriatim super fin.col.4.ver.quartum principale.

CAP. V.

Eum,pro quo. [Si diu.] ff.mand.Lucius. [Dissi-
pare.] C.mand.si pro ca.

De solutionibus. Rubrica. 23

CAP. I.

AD hæc. [Prædecessoris.] 12.q. 5. qa lex. [Heres.]
16 q.6.illud. [Necessitate.] Si versa sint
in vtilitatem ecclesiæ.

CAP. II.

Si quorundam. [Obligari.] Alienis debitis:nam
pro suis debitis liceret dare lite-
ras,& sigilla. [Suspensum.] Hanc absolutionem non seruat si-
bi Papa,& ideo cuilibet episcopo licet, arg.ĵ.de sen.excō.nup.

SVMMARIVM.

*Egenus quando conuenitur, quibus casibus interesse etiam partis computa
tur in pęnam corporalem,& quibus non.*

CAP. III.

Odoardus. [Relaxetis.] Vr̄, ꝙ locum habet, siue ex
ɔtu,siue ex maleficio conueniatur ege
nus ad interesse alicui reddendum tantum. si vero non agitur
ad interesse tātū,sed ad pęnam & interesse, vt est in furto,tunc
si placet actori quod est ibi, bene poterit cōmutari in pęnā cor
poralē,ar.12.q.2.fraternitas:sed pro puro interesse nō subiicit
pnię , sed reseruabit res habenda tempore prosperioris fortu-
næ.Si autem ɔueniatur quis actione iniuriarum , q̄ est tantum
ad vindictam:vel ēt si als ɔueniat crīalr,vbi debet quis ɔdēnari
pecuniariter, fiet cōmutatio pęnæ ēt inuitis actorib. ff. de pœ-
nis.l.j. ĵ.de sen.excō.vt famæ. Alij tn̄ dicunt, ꝙ hæc commuta-
tio locum habet tantum, vbi pœnæ applicantur fisco, quod est
semper, nisi in casibus exceptis. sed vbi applicantur certis per-
sonis,non fit commutatio eis inuitis.

CAP. IIII.

IS qui. [Indebitam.] ff.de probationib. cum de in
debito,&c.

De donationibus Rubrica. 14

SVMMARIVM.

*Prælatus potest conditionem ecclesiæ deteriorem facere in modico,cum agi
tur de damno vitando,si vero de lucro omittendo,potest in multo.*

CAP. II.

Fraternitatem. [Deteriorem.] Hanc regulam
intelligo,cum agitur de damno
vitando,non de lucro captando. C.de acq.pos.l.vlti. tamen in
modicum pōt facere deteriorē, vt in c.proxi. & 12. q. 2.terru-
las.& in hoc differt a procuratore, ꝙ ēt aliquātulū procurator
donare nō pōt.ff.de ꝑcurato.ꝑcu.& per totū. in omittēdo aūt
facit ɔditionem deteriorem etiā in multo,16.q.3 placuit, s̄.de
rescrip.c.j. [Legitimè reuocare.] Dic,vt no.s̄.de elec.nosti.

SVMMARIVM.

Donatio prælati & si esset consuetudo,non tenet in magna quantitate.

CAP. III.

Cæterum. [Quantitas.] Quia & si consuetudo eēt,
non tamen teneret in magna quantitate,
cum esset onerosa ecclesiis, s̄.de consue.c.j. [Ratum.] Et si tot
faceret , quę læsionem inducerent ecclesiæ, reuocarentur vlti-
mæ tātum,per quas lęditur ecclīa ĵ.co. Ap̄licæ, 12.q 2.si quos.
C.de do.si quis,ar.tn̄ ꝙ totum reuocaret.ff.de iure pa.si libertus.

CAP. IIII.

Consultationibus. [Fiant.] Puta quia eis dan
tur in beneficium. [Priua-
tis.] i.clericis. [Momenti.] Etiam postq̄ vacauerint. [Fiant.] E-
tiam viuentibus personis earum , puta quia eis deberentur in
perpetuum [Auctoritate.] Et cum aliis solēnitatib.

SVMMARIVM.

*Speciem qui stipulatus est,nec meliorem ,nec deteriorem,sed mediocrem da-
re potest.*

CAP. V.

Per tuas. [Modios.] Nō de signando in aliquo certo
loco hos quatuor modios,sed simpl̄r de qua
tuor modiis inuestiuit,per quam inuestiturā nec minores,nec
deteriores quatuor modios,sed mediocres dari cogi debebat,
successor autem duos modios tantum assignagnauit , & de
eis ipsos inuestiuit , cum crederent quatuor esse , nec erat cer-
tus terminus assignatus mensurationi, & ꝙ ĵ. eundē renuncia
ret de quātitate.nā tunc secus eēt, ff. de ɔhen.empt. si qui fun-
dum. [Quatuor.] i.ac si quatuor essent modij.

SVMMARIVM.

*Priuilegium quo ad iura concedentis strictè interpretatur,& large,quo ad
iura aliorum.*

CAP. VI.

Cūdile. [In forestā.] pp venerōnes [Acā sua.] Egerat.
n.mōasteriū iterdicto vti ɔ Alanū,vt ab ip
sorū molestatiōe desisteret,sup qua petitiōe cū eēt lit.& testes
ꝑducti,ac plene de cā liqueret mādat dñs Papa sn̄iam fieri sic.

Universidad de Deusto Biblioteca

[Donationem.] Duplicis generis donationes & diuersarũ rerum ↄtinebant in instrõ. prima donatio erat pura, secunda cũ pẽsione & determinatione tali, s. φ possit illam donationẽ cõ mutare, vel reuocare. & ad hanc vltimam donationẽ refertur cla de foresta, q̃ fortè erat, φ liceret ei venari in reb. donatis, vel in forestam dirigere, arg. ↄ, s. de app. secundo. ff. de leg. 3. si quis, in prin. de leg. j. talis. §. vlti. & l. seq. sed hoc ideo est, qa in donatione est plenissima ĩterpretatio faciẽda, vt hic. [Plena.] Vt ff. de ver. obl. in ↄuentionalib. C. q̃ res pig. obl. l. vlt. ff. si cer. pet. l. 3. [Plenior.] ff. de reg. iu. in testis. ff. de iur. & fac. ign. l. 3. [Beneficiis.] Idest priuilegiis, & intellige si alii non fit enorme ꝑiudiciũ. C de prec. impe. off. quotiens. ff. de admini. tut. impuberi, s. de rescri. sedes. Item priuil. quæ tangunt iura concedentium, largè interpretamur, vt hic, 16. q. j. c. j. quæ aũt iura aliorum tangunt, strictè, s. de vsupal. ex tuarum. non tamen calũ niosè, j. de priuile. in his, & no. s. de transla. epis. c. vlti.

S V M M A R I V M.

1 *Cum Archipresbytero conceditur ecclesia, quæ sit intra fines sui Archi presbyteratus, quid intelligatur concessum.*

2 *Item quid si Papa eximit ecclesiam ab episcopo, ut det eã Abbati, qualiter subiecta intelligatur quo ad iurisd. & quid de oblationibus, & mortuarijs, in nu. 3.*

4 *Prouentus nomine quid comprehendatur.*

5 *Exemptio quo casu non dicatur valere, in nu. 6. & 7.*

CAP. VII.

1 **Pastoralis.** †[Religiosis.] Secus, si ↄcedat ecclesiã alicui Archipresbytero, q̃ sit intra fines Archipr̃sbyteratus. nã tũc non intelligimus, φ ↄcedat ei fructus vel prouentus suos tp̃ales, sed φ sibi sit subiecta, tanq̃ Archipr̃sbytero. & idẽ, si ↄcedat Archi. ecclesiã, vbi nõ hẽt iura Archidiaconatus, qa tũc ea ↄcedere intelligit. Rõ diuersitatis est, qđ cũ Abbates nihil habeant certi iuris in ecclesiis suis, ut aliqd eis ↄcedere videat, locum hẽt quod hic dr̃. idem credimus, s. φ hic dr̃, ẽt si donet monasterio exẽpto, vel ẽpo alieno. 16. q. 5. c. j. nisi fortè monasterium eẽt exẽptum cũ capellis habitis & habendis, quia tunc vr̃ dare, vel donare ecclesiam, vt sit exempta, tñ ẽps suos prouentus tp̃ales dare non intelligitur. hoc iõ dicimus qa ex p̃sonis dantiũ, & eorũ q̃ dant. debemus cognoscere quid dari intelligat, vt hic colligit. hoc qđ dicit decr. hęc locũ hẽt, cũ ẽps dat monasteriis ecclesias hñtes, vel non hñtes parochias. & idẽ vr̃, si Papa suã capellã q̃ populũ non hẽt, dat

2 monasterio. †Sed si exemit aliq̃ ecclesiã ab ẽpo, vt det eã Abbati, siue in ea prius Abbas ius patronatus hr̃et siue nihil, tunc illa suberit Abbati quo ad leg. diœc. & quo ad leg. iurisdõnis, qa ex quo eã exemit, vt eam det Abbati, vtranq; legem transtulisse vr̃ in Abbatẽ, cũ Papa ipsum exemerit, & cupiditas Papæ videret, si aliqd sibi retineret, arg. C. de bo. va. si qñ. Et est hoc verũ, si ecclesia donata non hẽt populũ, tunc eo. mõ ecclesia cũ clericis suberit Abbati quo ad vtranq; legẽ: quia solus Abbas sup eam & eos exercebit iurisdõnẽ, hoc saluo, φ in grauiorib. requiret Papã, s. de off. Archi. ad hoc. ipse. n. instituet rectorẽ in ipsa ecclesia. sic de aliis, q̃ ad legẽ iurisdõnis pertinent. sed & legẽ ẽt diœc. habebit in ea: quia si qua aliunde ei obuenerint, q̃ à populo, de illis habebit canonicã portionẽ, & sic ẽt de mortuariis, & aliunde venientib. sed cũ p̃dicta exemptio sit restringenda quantũ ad ẽpm, à quo eximit, non intelligo pp̃lm exemptũ, & iõ quantũ ad populũ dẽt ẽpo de lege diœc. rñdere, s. qa curã populi ab eo retinet, siue examinatione tñ: sed tñ bene poterit ↄ eũ excipere, & accusare corã Abbate, & de cura eius rñ

3 debit ẽpo. †Itẽ de oblationib. & mortuariis, q̃ illi ecclesiæ a populo obueniẽt, rñdebit ẽpo, arg. j. de priuil. ex ore. & idẽ dicimus de lege iurisdõnis: qa si quis cãs populi tractabit, ad ẽpm appellabit. [Qđ suũ.] Qui. n. ↄcedit ecclesiã, ius, qđ in ea habet, ↄcedere vr̃. ff. de ↄh. emp. qui tabernas. ff. de lega. j si domus. & l. l. vlti. ff. de vsu & ha. si ita. ff. de leg. 2. in eius. §. pe. arg. ↄ. [Tp̃ale.] Puta tertiã, vel quartã partẽ fructuũ possessionũ, nõ decimarũ, vel fortè quia de possessionib. aliquẽ annuũ redditũ p̃stabat. & si talẽ partẽ nõ habet in tp̃alib. vr̃ ↄcedere prouentus spiritualiũ, puta quartã decimarũ & oblationum, & similia, s. sp̃ũaliũ redditus, 10. q. j. antiquos, 12. q. 2. Vulterana. [Portio ↄuertat.] Et nõ institutio, & ↄsimilia, q̃ institutio bñ intelligeret ↄcessa, si diceret ẽps, ↄcedimus tibi ecclesiã pleno iure, 16. q. 2. c. j. arg. ff. pro socio. l. 3. §. j. & l. cum societas, j. q. j. sunt nonnulli. [Nullã.] Certã, quia cathedraticũ dat in signũ subiectionis in sp̃ũalib. & iurisdõnis sp̃ũalis. & iõ cũ illã remittere non intelli-

4 gant, p̃ps nec cathedraticũ. †[Prouentus.] Puta moderatum auxiliũ. j. de cen. cũ Apostolus. §. prohibemus. & q̃ de mulctis, vel iurisdõne ꝓueniunt. nã noĩe prouentus oĩa cõprehẽdit. ff. de vsufr. leg. à criminib. aũt abstineat, & ẽpo dimittat, 16. q. 7. visis. in fi. vel ut dictũ est, ↄferre intelligit quartã decimarũ, & alios sp̃ũaliũ redditus, non iurisdõnem, nec ea, q̃ ex iurisdõne ꝓueniunt. vel is est sensus, φ si ẽps nullos hẽt redditus in tp̃ali-

bus, quia tunc intẽdit ↄcedere religiosis, φ oẽs redditus eccle-

5 siç ↄcessç eis approprient sibi. †Sed oppones, si hoc fiat, ergo ecclesia ↄcessa est in grangica, & sic nec ẽt cathedraticũ habebit ibi ẽps. sed rñde, licet approprient sibi redditus superfluos, nõ tñ ecclesia dẽt absq; clericis remanere, vt no. s. de p̃b. in Lateranen. & no. quia cũ ẽps dat ecclesiã, aliqñ intelligit dare tp̃alia, i. redditus rõne tp̃aliũ debitos, quos in ea hẽt, aliqñ alias obuẽtiones, vt hic, aliqñ dat instõnẽ cũ pleno iure, 16. q. 2. c. j. aliqñ oẽm prouentũ tp̃aliũ ex quacunq; cã prouenientem, s. de cen. cũ venerabilis. sed dãdo priuilegiũ exẽptionis nõ eximit à iurisdõne suã ecclesiã, cui dat priuilegiũ, vt p̃dictis iurib. probat, arg. ff. de off. præ. legatus. & dñt qdã, φ nõ valet talis exemptio, nisi dicat, in quib. eximit, sicut φ nõ soluat moderatũ auxiliũ, & in illo valet exẽptio, & sic de aliis. ↄ, j. de relig. do. ↄsti-

6 tutus, sed dic, ut ibi no. †Sed melius vr̃ φ si gñalis fiat exẽptio de oĩb. tp̃alib. φ valet. j. de cen. cũ ve. & idẽ fortè in sp̃ũalib. q̃ remitti possunt. superior ergo eã eximet, non tñ solus Papa, sed & Archiẽps & ẽps, arg. j. de excel. prela. sicut, 16. q. 1. & tp̃is qualitas, dummodo cũ solennitate debita, ut no. s. de eccle. bene. si. di. con. vt nostrũ, in fi. & si ẽps eximat aliq̃ ecclesiam Abbati, vel Archiẽpo, vel alii p̃lato, intelligit in totum exempta cum clericis, & laicis, & soli ẽpo subest, & illi, cui tradit. & hoc est verũ in iure parochiali, secus autem diceremus in iure ẽpali. nã licet ecclesia, quę datur religiosis, a iure ẽpali sit exempta per Papã, non tamẽ populus erit exemptus, vt no. j. de priui. re-

7 ceptis. †Et est ea fortè rõ, quia esset grande periculũ, si ẽps non posset ministrare populo sacra, quia Abbas, vel alius p̃latus ipsius ecclesiæ exemptæ, non põt consecrare altaria, & consimilia. Imo plus vr̃, φ ẽt si ẽps aliquam ecclesiam eximat, non vr̃ illam à se exemisse. vnde fortè vr̃, quod si Papa daret ecclesiam alicui alii ẽpo, φ tunc ẽt populus videretur exemptus, qa ẽpalia iura posset recipere ab ẽpo cui datur. [Cathedraticum.] Idem in correctione, ẽt si pleno iure cõcessisset ecclesiam, 16. q. 7. visis. idem in procuratione, & iurisdictione, & uisitatione, s. de censi. cum venerabilis, ẽt si pleno iure concessisset. [Consensus.] Et sine eo non valet. si autem collationes beneficiorũ fierent de consuetudine, valerent sine consensu capituli, s. de his, quæ fi. à præ. sine consensu ca. ca noscitur.

S V M M A R I V M.

1 *Interdictum an ex diuersis causis proponatur.*

2 *Ecclesiam unam alij subijcere ad episcopum pertinet.*

3 *An audiatur turpitudinem suam allegans.*

4 *Locus aliquis non potest fieri facer absque auctoritate episcopi.*

CAP. VIII.

1 **Inter dilectos.** [Hospitali.] Sancti Alutii. [Hospitalarii.] Sancti sepulchri, † [Dissimilib.] Qđ licitè fit, qa primo egerunt interdicto uti pos. & postea interdicto de recuperanda possessione ff. de acq. pos. naturaliter. §. nihil. & eadẽ res vno interdicto, sicut vna actione ex diuersis causis, puta turbationib, vel de iectionib. petitur. C. de peti. hære. hr̃ditas. ff. de exce. rei iud. cũ q̃rit. nã & cũ ẽt interdicta p̃sonalia sunt, & ex diuersis causis, proponit idẽ interdictũ, v. g. ago interdicto, vñ vi, quia deiecit, & iterũ, si primo succubuit, quia deiici mandauit. & iterũ, quia ratũ habuit, s. de resti. spo. sepe, & c. cũ ad sedẽ. [Patroni.] Quia patroni ↄsentiebãt, qđ suũ esset ius patronatus, cõcedere videbant, arg. s. c. proxi. [Hospitalis.] Sancti Alutii. [Cõmiserunt.] Sic ff. quod cuiusq; vni. itẽ eorũ. §. j. [Assignationẽ.] i. ↄctum donationis, vel ↄcessionis perficerent, vel cũ iam factus esset ↄctus, φ possessionẽ reciperent, q̃ omnia possunt per procuratorẽ fieri, s. de præb.

2 accedens, s. de præscrip. si diligenti. †[Receperunt.] Hæc subiectio licet nõ tenuerit de iure, qa ad ẽpm ptinet hoc, s. subiicere vnã ecclesiam alii, s. de sup. neg. præla. sicut, j. de excel. præla. sicut, s. de ↄsuetu. c. cũ dilectus. tñ eis obest, ne ↄuenire possint. sic s. de renun. quod in dubiis, 12. q. 5. si qs ẽps. & sic non est ↄ, s. de his, quæ vi, me. causa fi. cum dilectus. hæc solu. non valet, quia f m hoc non adiudicasset hospitale cũ suis ptinẽtiis, sed tñ facultatem ↄdicendi aduersariis abstulisset, vel eis tñ silentiũ imposuisset. Sed põt rñderi, hoc ideo factũ est, quia possidebant. Alii dicũt, φ & subiectio, & assignatio tenuit quo ad eos, & ideo bona est sñĩa, per quã adiudicat eis hospitale, i. quicqd iuris habebant, & ↄferre poterant in hospitali, ius. s. patro. de facto, non tamẽ video, qũo in aliis valeat subiectio. Vel dic, φ ecclesia Sancti Alutii possidebat quoddã hospitale, quod nominabat hospitale Sancti Alutii, & hæc ecclesia donauit illud hospitale hospitali Sancti Sepulchri. & si uerum est, qđ ab istis dr̃, bona solutio est, quia cum ecclesiæ pingue iuspa. habeant, 16. q. 2. sanè. bene sequitur condemnatio hospitalis cum suis pertinen-

a pertinentijs. Vel dic, φ melius [a] vr̃, φ hospitale Sancti Alutij, i. quod sic dicebatur, nõ erat adhuc religioni deputatum: vnde personæ, quæ illud regebant, poterant esse seculares, & talis locus per dominos eius alienari potest in quascũq; personas, arg. j. de reli. do. ad hoc. Sed oppones, ibi erat ecclesia Sãcti Alutij, ergo erat locus religiosus, & eius cura ad Archiepm ptinebat. Sol. nõ erat ibi ecclesia q̃ dignitatẽ ecclesiç obtineret, sed fortè erat ibi locus aliquis, qui erat deputatus celebrationi & orationi, sicut ferè est in omnibus palatijs magnarum personarũ: vel dic, φ ad hoc non se supposuerunt, nec ↄctum inierũt super ecclesia, sed super hospitali, tñ, & hospitale non erat ecclesiç, nec ecclesia hospitalis, sed erant iuxta, nihil se adinuicem cõtingentes. Sed oppones, ergo nõ erat ibi rector, vel fratres, cũ nõ esset ibi licitum collegium. Sed ipsi respondent, φ fratres vocabantur, sed ibi non erat collegiũ, nec erat ibi religio. vel dic, φ bene erat licitũ collegiũ eorum, φ hospitalitati intẽdebant, & hi fratres per dominũ & fundatorẽ hospitalis ius habebant in hospitali, vt tempore vitæ suæ ibi deseruirent, & ibi necessaria haberent, & eorũ consilio omnia facerent. Sed adhuc oppones, non debebant dici patroni, sed domini, cum nõ esset locus religiosus. Sed respõdemus, φ largè sumẽdo patroni dici possunt propter spiritualia, ad quæ locũ illum deputauerant. aliter autẽ, si esset locus religiosus factus auctoritate ẽpi, ad dispositionẽ ẽpi pertineret, nec primus status sine eius auctoritate p̃t mutari, j. de reli. do. de xenodochijs, & ita nõ esset receptus libellus hospitalis Sancti Sepulchri, vbi ponebatur causa iniusta. s. φ habebat ex donatione fratrũ hospitalis Sancti Alutij, vt no. s. de offi. iudi. c. j. solus. n. ẽps hoc facere põt, j. de excel. præla. sicut, & no. s. vt eccle. benefi. si. di. cõ. c. j in fine. [Partis.] i. hospitalis Sancti Alutij. [Partis.] Licet contempti, nõ fraudulenti hic suo nomine possent proponere exceptionem periurij, non obstat s. de elect. φ sicut, & de rebus eccle. non alie. si quis presbyterorũ, & no. s. de test. cum olim. nomine tñ capituli proponi nõ põt, vt hic. posset etiam dici, φ licet excõicati, vel periuri essent, tñ donare possunt, vt no. s. de dolo, veritatis. Item dic, φ capl̃m, vel conuentus bene poterat dicere ↄctũ nõ tenere, vel φ forma debita seruata nõ erat, vel petere restitutionẽ in integrum, si lęsa erat ecclesia p̃textu solius malitiæ suæ, vel malitiæ personarum de cõuẽtu, dũmodo alias ↄctus bonus esset, nõ posset se iuuare. illud aũt, quod à minori parte conuentus celebratus est ↄctus, bene fuisset receptũ, si probauissent illud, quod si verum esset, nullus esset ↄctus, sed quia non probauerunt iccirco ↄ eos iudicatum fuit. [Litigiosa.] Et ita cũ res litigiosa esset, nõ potuit in aliũ transferri & si translata sit nihil valet. C. de litig. l. 2. C. cõi diuid. l. j. imo alienantes incidunt in pęnã litigij. C. de litig. l. vlt. ipsi tamen, qui alienauerunt, ↄuenire non possunt. vel dic. φ licèt res diceretur litigiosa, non tamen probatur. & hoc isti bene poterant allegare, quod eorũ interesse videbat, de hoc no. s. de

3 præscrip. auditis. †[Turpitudinem.] C. de ser. pig. da. man. si creditoribus. C. de transac. l. trãsactione finita. C. de reuo. do. cum profitearis, 16. q. 3. nulli, arg. ↄ, s. de cõces. præben. ex tenore. C. de lib. causa. l. j. 35. q. 3. extraor. & quidẽ allegans turpitudinem suã auditur pp periculũ animç. s. de re iudi. lator, & in fauorem ecclesiç, 35. q. 9. φ quis. [Sed deceptis.] ff. ad Vellei. l. 2. C. si mi. se ma. l. 2. s. de rerũ pmu. cũ vniuersorũ. [Pertinẽtijs.] No. ergo quod qñ aliquid petitur vt accessoriũ, fertur sñĩa incerta. & no. de hoc s. de resti. spol. cum ad sedẽ, & de ordi. cogn. cum dilect. [Adiudicare.] No. hic, adiudicatur hospitali pp solũ iuspatronatus, quod in eos transferri poterat per patronos, hoc difficile vr̃, & ideo plus placet, qđ no. s. in gl. q̃ incipit, hæc subiectio.

4 †[Præiudicium.] Quia si prius locus sacer erat, quod nõ potuit fieri sine auctoritate ẽpi, ẽps ibi ius ẽpale habebat, Instit. de re. diui. §. sacrę, nisi fortè hospitalarij Hierosolymitani, de qb. hic agitur, super hoc habebant speciale priuilegium, φ sacra hospitalia possint facere; in prædicto casu, s. qñ locus erat religiosus, non tenet p̃dicta collatio, & assignatio. Itẽ & si hospitalarij pñt hospitalia facere, tñ semper intelligitur ius plebis, & ẽpi saluũ.

A D D I T I O.

a ¶ Vel dic φ melius. Adde Card. in consi. incip. pro enucleatione omnium, col. 3. in princ. & in consi. 3. incipien. pro elucidatione dubiorum, colum. j. ver. secundo ad hoc induco.

S V M M A R I V M.

Episcopus non solum quinquagesimam vel centesimam census, sed etiam possessionem dare potest.

CAP. IX.

Apostolicæ. [In canone.] 12. q. 2. bonæ. [Si quis] An solus ẽps possit sine consensu capl̃i, dic vt no. s. de his quæ fi. à præla. si. con. ca. pastoralis. [Census.] i. tot possessiones, vnde possit monasterium, vel ecclesia tm recipere, quantum est quinquagesima, vel centesima census ẽpalis ecclesiæ, vel de omnibus redditib. ecclesiæ recipiet quinquagesimam, vel centesimam. & hoc vr̃ velle hic dicere, φ semper ẽps directũ dñium sibi retineat; & vtile trãsferat: vel censim appellat omnia bona ecclesiæ, vel cuiuscunq; alterius. ff. ad Treb. cogi. in prin. [De possessionibus.] Hic no. φ nõ solũ quinquagesimã, vel centesimã census põt ẽps dare, sed ẽt quinquagesimã, vel centesimam; vel quinquagesimam dabit nõ solum de suis possessionibus, sed ẽt de possessionib. cathedralis ecclesiç. [Legitimè.] Per beneficiũ restitutionis. [Ostensione.] Puta quia ecclesia grauatur debitis. [Potest.] Et Papa debet concedere.

S V M M A R I V M.

Donatio facta quibus casibus reuocatur.

CAP. X.

Propter. [Reuocare.] Condictione ex l. vel rei ven. C. de rei ven. his. C. de ↄhen. emp. cum res. ff. de do. cau. mor. l. si mortis cau. do. facta. [Præsumpsit.] Vel nisi cõditionem in donatione appositam non impleat, vt hoc habes C. de reuo. do. l. vlti. & habent locum in donationib. factis extraneis, & ẽt filijs emancipatis, vel alijs liberis nõ in potestate constitutis. hoc tamen saluo, φ si donator transeat ad s̃m matrimoniũ, nõ põt reuocare. nisi in trib. casibus cõtentis C. de reuo donа. auct. hęc quoq;, voluit fortè allegare authẽ qđ mater. ibi. & l. his. si aũt facta sit donatio liberto, reuocat pp obsequium nõ præstitũ. & nõ solũ reuocat donatio, sed & quod emptũ est ex re donata. C. de reuo. do. l. j. & C. de lib. cau. solo. Itẽ pp liberos postea susceptos à patrono. C. de reuo. do. si. vnq̃, alius aũt totũ non reuocat. C. de inoffi. do. si totas. [Tacuit.] Quia dixisset, si prædicta ↄ me, vel ↄ heredẽ meum fecerit, donatio reuocetur, tunc donatio reuocabitur etiam à successore donatoris. [Successores.] Nec contra hæredes donatarij. C. de reuo. dona. l. vlti.

De peculio clericorum. Rubrica 25.

S V M M A R I V M.

Prelati quæcunque possident, præsumuntur obtentu ecclesiæ acquisita, sed hęc præsumptio admittit probationem contrariam.

CAP. I.

INuestigandum. [Ecclesia.] Præsumuntur eius obtentu ecclesiæ acquisita, 12. q. 3. c. j. arg. C. de don. ainter vir. & vxo. etiam. tamen ↄ hãc præsumptionem admittitur probatio contraria, 12. quæst. j. sint manifestę, & q. 4. c. j. [Canonicam.] 12. q. 5 nulli, & c. fixum, & quæst. 3. quicunque, 16. quæst. 3. placuit.

CAP. II.

Presbyter. [Superemerit.] De rebus ecclesiæ tantum. nam si de suis & ecclesiæ emerit, fit communis diuisio, 12. quæst. 3. cap. j.

CAP. III.

Vt vnusquisque. [Acquisierit.] De rebus ecclesiæ.

CAP. IIII.

Inquirendum. [Alieno nomine.] Quod si fecerint præter pęnam peccati, dicimus quod ecclesia potest eas vendicare, licet non sint suæ. C. de rei ven. si vt proponis. C. de admini. tut. l. 3.

S V M M A R I V M.

Presbyter si ex lucro rei ecclesiç, quam ex inculta cultam fecit, aliquid emit, an illud teneat, si ecclesiam dimittat propter crimen.

CAP. V.

Si quis. [Fecisse.] Quia emit aliquas possessiones de redditibus suis, 12. quæst. 5. fixum. vel de terra inculta fecit cultam, vel vineam. hoc autem tenebit etiam, si ecclesiam dimittat etiam propter crimen. quidam tamen dicunt contra, nisi de consensu episcopi hoc fecisset. C. de allu. l. vlti. supra de rebus eccle. non alie. ad aures.

De testamentis & vltimis voluntatibus. Rubrica 26.

S V M M A R I V M.

Filios habens an possit fieri episcopus.

CAP. I.

QVorundã. [In octo.] i. in duab. partibus hereditatis. institu. de hęr. institu. §. hęreditas. [Nurũ.] Et sic apparet, φ hẽns filios põt fieri ẽt ẽps, 12. q. 2. ẽps, q si sed ↄ, 61. dist. Catinen. 28. dist. de Syra. & Auct. quomodo opor. §. j. colla. 9. vbi etiam prohibetur de nepotibus. Sed quidam illa intelligunt, quando filij, vel nepotes sunt mali, vel quando propter nimium amorem filiorum præsumitur, φ pater dilapidet bona ecclesię, nos tamẽ credimus, φ de iure communi non debet promoueri, qui filios, vel nepotes habet, in Auct. de sanctis. episco. in prin. Et idem ẽt dicimus in quolibet prælato, dispensatiuè tamen possunt promoueri,

Universidad de Deusto Biblioteca

ſi longa pceſſerit continentia.28.diſt,priuſquã.cũ cautione tñ,
quæ continetur 28.diſt.de Syra.ſ'm antiqua tẽpora, quãdo ec
cleſiæ erant pauperes,hoc licebat,47 diſt.§.neceſſe.[Patuerit.]
De bonis eccleſiæ. [Habuiſſe.] Supple,vel manſit acquiſitum,
[Acquiſiuiſſe.]Intuitu epatus,vel intuitu officij,ĩ.c.requiſiſti,

SVMMARIVM.

Moniales non profeſſæ condere poſſunt teſtamentum.

CAP. II.

Quia ingredientibus. [Sed in veſtibus.] No. quia nõ allega
bat ſe profeſſam,ſed nõ portaſſe veſtem monachalẽ,quæ non
facit monacham,ĩ. de reg. & tranſ. ad reli. porrectũ. ſi autem
moniales eſſent non profeſſæ poſſent ɔdere teſtũ, 12.q.5.c.vlt.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator ſi in loco certo aliquid fieri mandat, & ibi fieri non poſſit, alibi adimpletur.*
2 *Teſtamentorum defenſio ad epiſcopum pertinet.*

CAP. III.

Nos quidem. [Annũ.] Intra hoc tp̃s dẽt voluntas teſtatoris executioni mandari.C.de
fideicõ.auct.hoc amplius, in Auct.de eccl.tit.§.ſi quis per edi.
1 [Conſtitutum.]Per teſtatorẽ.†Et ſic eſt hic arg.ꝙ ſi teſtator de
certo loco mandat,& ibi fieri,non poteſt,debet alibi fieri,vel ſi
mandauerit monaſterium deſtructũ reparari,& tunc ſi ibi, vbi
2 prius erat non põt ędificari,alibi ędificabit.†[Per te.] Defenſio
teſtorum,ad epm pertinet maximè quo ad pias cauſas,ĩ.c.pro
xi.C.de ſacroſan.eccl.nulli.idẽ vr̃ etiam in nõ pijs.ĩ.c. prox.&
c.ſi hæredes.publicatio aũt fieri nõ debet apud epm. C.de teſt.
conſult..& ſic exponimus 88 diſt.epiſcopus,cui. [Et omnia.]
Delicta pro monaſterio faciendo,vel etiam alia.[Leges.]C.de
epiſ.nulli,in Auct.de eccle.tit.§ ſi quis autem, colla.9.

CAP. IIII.

Indicante. [Nudis verbis] ſine ſcriptis etiam ſ'm legem ſufficit. C. de fideicom.l.vlti. erant
enim cuiuſdam eccleſiæ. [Si auctor.] Ideſt ſi teſtator.

SVMMARIVM.

Teſtator ſi rem alienam ſcienter vel ignoranter legauerit, quibus caſibus hæres teneatur redimere, vel pretium dare.

CAP. V.

Filius. [Si auctor.]ſi teſtator legauerit ſcienter,tenetur.
n.eas hęres redimere,vel pretiũ dare,Inſt. de leg.§.
non ſolũ, & §.ꝙ autẽ.ſi autem ignoranter, ſecus, niſi legaretur
coniunctæ perſonæ C.de leg.cum alienam,& debet legatarius
probare ſcientiã, vt in d.§.ꝙ autẽ.ff.de proba.verius.[Teneantur.]
Eccleſia repetente, ſine cuius ſcientia ſibi traditæ ſunt, ſed
hæc litera vr̃ dicere, ꝙ nec eccleſia repetebat, ſed hæredes, &
ideo dic,ꝙ res legatę depoſitæ erant apud teſtatorẽ,vel obliga
tæ à quadam eccleſia,qua eccleſia,nunc agente aduerſus hære-
dem de depoſito,vel de pignore,vel petente reſtitutionẽ in in-
tegrũ,mandatur legatario,ꝙ reſtituat;tunc hæres tenebitur ad
reſtitutionẽ faciendam eccleſię,cui legatum factũ erat.hic non
vult parcere hęredi,ꝙ ęſtimationẽ non det,ſed in hoc parcitur
hæredi,ꝙ niſi rem reſtitueret,fortè magnum damnum,vel pę
nam incurreret,niſi teſtator ignorãs rem eſſe alienam legauit
eã,& ideo reddere tenebatur eccleſię.[Teneantur.] Melius pla
cet,ꝙ nec hæres tenetur ad æſtimationem.nã licet illud verum
ſit generaliter,ꝙ hęres tenetur ad ęſtimationem,Inſti.de leg.§.
non ſolum,fallit in caſibus,vt ſi quis legat ea,quæ non poſſunt
haberi ſine magna difficultate, vt ſunt predia Cęſaris.ff.de le.j.
apud Iulia.§ cõſtat.Si autẽ hoc priuilegium habẽt res Cęſaris,
multo fortius res eccleſiæ,in quarũ alienatione magna difficul
tas eſt,10.q.2.hoc ius,12.q.2.ſine exce.Itẽ legari nõ poſſunt ea,
quæ cõibus vſibus deputata ſunt,vt in ſal.l.apud Iul.Inſti.de le
ga.§.non ſolum.Item in teſtõ ſcribi non debet aliquid, quod ſit
contra bonos mores,vel ɔ̃ ius,ff.de le.2.ſi qs inquit § ſi. res aũt
eccleſiæ cõibus vſibus ſunt deputatæ,12.q.j.c.videntes,& con
tra ius eſt,ꝙ res eccleſiæ alienentur,niſi in certis caſibus, vt 10.
q.2.hoc ius.Item non eſt commercium rei eccleſiaſticæ ad lai
cos,12.q.2.non liceat igno.& c.ſeq.& ideo in legatis laicis factis
de rebus eccleſiæ non tenet legatum.ff. de leg.j. mortuo.§. La-
beo.ff.de verb.obl.multum.C.de Iudę.& cęli.l.j.& expone,ſed
quia l.Dei,non autem l.ſeculi viuimus,i.res eccleſiæ non ſunt
cenſendę per omnia,ſicut alię res ſeculi,ſicut hic apparet. vel
dic,ꝙ ius poli appellatur ẽt ius,ꝙ continetur in iure ciuili,ſed
tamen pp fauorem Dei eſt in aliquo à iure cõi ſegregatũ, ſicut
hic apparet.vel dic, ꝙ de reb.eccleſiaſticis expreſsè non cõtine
tur in aliquo iure ciuili, ſed in iure canonico tñ, vbi dr̃, ꝙ res
eccleſię alienari non pñt,12.q.2 hoc ius,10.q.2. ſine excep.Itẽ li
cet ſuſtineri poſſet,ꝙ ecclia ageret, tñ melius eſt ꝙ hæres agat.

CAP. VI.

Si hæredes. [Ab epiſcopo.] Repete,quæ diximus ſupra co. nos.

SVMMARIVM.

1 *Non poteſt vllus de rebus eccleſiæ teſtari,quid autem de rebus quas clericus habuit ante clericatum,in num.2.*
3 *Res quas clericus poſt clericatum acquiſiuit, præſumitur de redditibus eccleſiæ acquiſiuiſſe.*
4 *Poteſt clericus teſtari de his,quæ per artificium, ſeu doctrinã acquiſiuit.*
5 *Cui obueniant bona clerici ab inteſtato defuncti.*
6 *Quicquid à prælato emitur, preſumitur nomine eccleſiæ emptum.*
7 *Hæres clerici tenetur compẽſare omne damnum illatũ eccleſiæ à clerico.*

CAP. VII.

Cum in officijs. [Si beneficiũ.] ff. de pet. hæred. ſed ſi legatus §.conſuluit, 8. q.
2.illud.[Clerici.]No.nõ ſolũ prælatus, ſed ẽt alius clericus oĩa
acquiſita intuitu eccleſiæ debet relinquere eccleſiæ,ĩ.c prox.&
1 c.relatũ,2 [Canonibus.] 12.q.5 obitum,& q 3.placuit. †[Re-
manere.] No.ꝙ nullus ſiuè prælatus,ſiue clericus,ſiue laicus,de
rebus eccleſiæ ẽt mobilib.teſtari põt,vt hic,& ĩ.eo.ad hoc,& c.
quia,& c.relatum,12.q.3.c.j.& q.5.per totum, poſſunt tamen
in ęgritudine cõſtituti aliquid intuitu eleemoſynę erogare, ĩ.
eo.ad hæc,& in remuneratione ſeruitiorum ſibi exhibitorũ,tã
à conſanguineis,q̃ ab alijs,ĩ.eo.relatum §.licet.Idẽ ẽt dicimus
de rebus,quas emerunt de redditibus ſuis,12.q.2.eps,& q.3.c.j.
& q.5 fixũ.& s̃ de pe.cle.c.pen. niſi. in cõpenſationẽ relicti tm
darent eccleſiæ quantũ relinquũt,12.q.5.ſi eps,& q.2.ſi qs quęli
bet.vel niſi aliud obtineat de conſuetudine,vt quidam dicunt.
Si aũt habet res proprias,de eis teſtari põt,vt in pręal.c.12.q.5.c.
j.& q.3.c.j. & 2. & q.j. ſint manifeſtę, in Auct. de ſanct. epiſ.§.
2 presbytero.†Veniunt aũt ad hæredes inſtitutos, vel ab inteſta
to ea,quæ clericus habuit ante clericatũ,vel ẽt quæ poſtea obue
niũt ex ſucceſſione,vel donatione,vel artificio,ſeu doctrina,ĩ.
3 eo.qa,& c.relatũ.§ cęterũ.† De his,q̃ acquiſiuit poſt clericatũ,
prima facie præſumitur,ꝙ intuitu eccleſię, & de redditibus ec
cleſiæ acquiſiuerit,s̃.eo c.j.12.q 3.c.j.in Auct.de eccle.tit.§.in-
terdicimus.hæc aũt licet p̃ſumantur in ſingulis clericis,vt in p̃
alię iuribus. in p̃latis maximè p̃ſumitur, 12.q.3.quicũq; & q.4.
ſacerdotes, & c.presbyteri Et eſt dicendũ,ꝙ intantũ ſtandũ eſt
huic p̃ſumptioni,ꝙ infra fertur,ꝓ eccleſia,niſi ex aduerſo pro-
betur vel p̃ſumatur ɔ̃riũ, vt in prædicta Auct.§.interdicimus.
quidã tñ, & fortè non malè,dicunt, ꝙ in nõ prælatis creditur
acquiri intuitu perſonę,non eccleſię.cũ ad hoc.ſ.quærendũ no
mine eccleſiæ nullũ habeat officium,& ideo ſuo noĩe quęrere
vr̃,ſi aliunde habet bona,quã de eccleſia:vnde hęres ſuus licitè
poſt eius mortẽ hoc occupauit.Et eſt ad hoc ĩ.eo.reqſiſti,in fi.
a ſed quia in his [a] difficiles,& quaſi impoſes eſſent probationes te
ſtium,vel inſtrorũ.ſ.quid,vel quantũ de redditibus eccleſię, &
quantũ de ſuo proprio emerit,idcirco iudex in hoc facto mul-
tũ ex pręſumptionibus ꝓcedet, & cũ cõtingat aliquando vnã
pręſumptionẽ alij cedere,s̃.de p̃ſump.qa,& c.literas,iudex ar
bitrabitur, quãtũ ſit patrimoniũ,& quot ſint redditus eccleſię.
4 †Item quid lucratur de artificio,ſeu doctrina,& ſic multa alia:
& hoc vr̃ dicere c.12.q 4 ſacerdotes,ſemp tñ in ɔputatione fa-
ciẽda prius deducet expenſas,quas fecit in victu & veſtitu ſup
eccleſia,quia qui altari ſeruit,dẽt viuere de altari,12.q.j.ex his,
& c.eps,& q.j charitatẽ arg.ɔ̃.j.q.2 paſtoralis,s̃.de prębenꝺ.eps.
§.alij.ſolue vt ibi. Itẽ cũ p̃latus ſegregare dẽat res ſuas à reb.ec-
cleſiæ.12.q.2 ſicut.& omnia dẽt agere ſp cũ ɔſilio clericorũ ſuo
rũ.12.q.1.eps multũ ɔ̃ eũ p̃ſumit, ſi omiſerit hmõi. & ſępe poſ
ſet pp culpã eius deferri iuſiurãdũ eccleſię.arg.2.q.1.in primis,
maxime vbi manifeſta & lata dep̃hẽderet culpa p̃lati,& no. ſu
prà de his, q̃ vi, metuſue cã fi.c.vlt.ſicut in tutore dr̃.C.de in li.
iur.l.j.& p totũ.¶ Itẽ oẽs vanas & delicatas expẽſas prius dedu
cet de bonis clerici,ſolas aũt expenſas approbauit iudex de bo-
nis,quæ factę fuerunt in alimoniã ſuã,& pauperũ,vel in redem
ptionem captiuorũ,vel in hoſpitale,vel alias pias cãs.12.q.2.au
rũ hẽt & c.gloria,& 44.diſt.cõmẽſationes,ſuprà de ſup.neg.p̃
la.c.2.nec credimus melioris cõditionis quo ad ꝓbationẽ cẽ al
terũ,ſ.eccleſiã,vel hęredẽ ex eo, quod poſſidet quantũ ad hoc,
ꝙ onus ꝓbãdi alij incumbat,quia ſemper ꝓ eccleſia p̃ſumitur,
niſi hęres defuncti clerici probauerit ante clericatũ defunctum
clericũ aliquid habuiſſe,vel aliũ de ſuo intuitu obueniſſe, vt in
p̃dicta Auct.§ interdicimus ꝓbat aũt. ꝙ dictũ eſt vel vere, vel p
p̃ſumptiones,vt.ĩ.eo. reqſiſti.facit etiã ad hoc.quod dr̃ de vxo
re quoniam quicquid acqrit mr̃imonio cõſtãte pręſumitur de
bonis viri acquiſiuiſſe.C.de don.inter vi.& vxo.ẽt.ff.eo. Quin-
tus.quãuis nõ ſit per oĩa ſimile: qa qcquid vxor acqrit ex perſo
na,vel opera ſua,marito acqrit. clericus autẽ & etiã prælatus ſi
bi,nõ eccleſiæ acquirit, infra eo.quia, & c.relatum.§.cęterum.
¶ Si autem plures quis eccleſias habet, ęqua diſtributione bo-
na

ADDITIO.

a ¶ Sed quia in his. Ad hæc dicta Inno. adde Cardi. in conſi.18. incip. in caſe præmiſſo,qui referendo ea illa ſequitur.

na clerici ſunt inter illas eccleſias diuidẽda, infra c.relatum.in
fi.& ſi clericus nullũ hẽt hæredẽ vſque ad 7.gradũ,ſuccedet ec
5 cleſia.12.q.5.c.pen,& vlt.†Sed rñde nobis,qs occupabit bona
inteſtati defuncti?Rñ.ſ'm prædicta in bonis ecclię nõ hẽt hære
dem,ſed ſucceſſorẽ,vnde illa occupabit ecclia,illa vero de qui
bus certũ eſt,qđ fuerũt teſtatoris,occupabit hæres.ea ãt,de qui
bus dubitari p̃t,cũ ꝓ ecclia præſumatur, ecclia occupabit. & ſi
hæres occupet ſua auctoritate, competit ɔ̃ eũ ɔſtitutio,ſi quis
in tantam. Itẽ quia in rem q̃ poſſidebat eccleſia per clericum
defunctũ,ſibi ius dixit,vel edictum diui Marci, vel furti,vel vi
bon.rapto.vel rei vẽdicatio,vel ad exhibendũ.vt in ſingulis no
tare poteris:actio ãt expila.hæredit.vel edictum,diui Adria.nõ
competunt eccleſiæ, quia prædicta non petit tanquam hæres,
ſed dña,ſi ãt prælatus in alium trãsferret,tunc nõ haberet eccle
ſia,niſi rei vendicationẽ,vel ad exhibẽdum.Sed quid ſi in teſtõ
relinquat res eccleſiæ alij, vel in eis ſpecialiter inſtituat hęre-
dem?vr̃ ꝙ hic non debeat formidare pœnam conſtitutionis,ſi
qs in tantã,vel aliarũ cõſtitutionũ; qa teſtator interuertit poſ-
ſeſſionem, qđ põt.ff.de vi & vi arm.colonus.ſed melius dr̃,ꝙ
non potuit ſibi poſſeſſionẽ propria interuertere voluntate. C.
de acq.poſ.cum nemo,niſi expelleret dñm,vel nunciũ eius,vt
in prædicta l.colonus,vel niſi alij dediſſet poſſeſſionẽ, vel eie-
ctus fuiſſet.ff.de acq.poſ.peregre.§.quibus,& l.poſſideri.§.ſi ſer
uus,& l.licet, quamuis.vel niſi ſuo nomine emiſſet; quia tunc
cũ poſſeſſio eſſet penes clericũ teſtatorẽ, non noĩe eccleſiæ,ſed
ſuo ꝓprio,ſi hæres occupat poſſeſſionẽ, nullã pęnam incurrit,
licet poſſit ab eo vendicari, ſi de bonis eccleſiæ empta eſt. hoc
caſu,ſ.qñ ſuo,ſ.clerici noĩe emit,ſi eccleſia ſciẽter ſuo noĩe oc
cuparet,teneretur cõſtõne ſi qs in tantam, vel condictione ex
cã,16.q.6. placuit.Si aũt ignorãter occupaſſet rẽ,quã ſuo noĩe
poſſidebat p̃latus,non teneret prædicta pęna,qa iuſtã cãm hẽt
ignorãtię,& ɔ̃riæ p̃ſumptionis.cum præſumat vt dictũ eſt,oĩa
6 acquiſita eſſe de bonis eccleſiæ.†Itẽ cũ quicqd emit p̃latus,præ
ſumatur emptũ noĩe eccleſię, vel noĩe eccleſiæ emere debeat,
vt 12.q.2.eps;ſi aliud nõ appareat, debeo eũ præſumere potius
feciſſe,ꝙ ius præcipit, q̃ ɔ̃ ius, ſ.ꝙ emerit & poſſederit nomine
eccleſiæ.ſed ſic nõ excuſaret hr̃s occupans,cum pro eo non fa-
ceret præſumptio,niſi teſtator ei reliquiſſet, qa tunc excuſaret
vt ſequit.ſi ãt ſolum mõ dimittat rẽ poſt mortẽ ſuã inter alias
res ſuas ꝓprias ciuilẽ poſſeſſionẽ retinet ecclia, cũ prælatus nõ
poſſideat noĩe ſuo,ſed eccliæ,ſicut commodatarius. ff. de acq.
poſ.ſi colonus.12.q.2.ſine ex.& q.j.c.vlt.& ideo nõ præiudicat
ecclię,ſi poſſeſſionẽ dimittat,vel leget alij.C.de acq.poſ.l.vlt.
& iõ vr̃ ꝙ ɔ̃ eum competat interdictũ,vnde vi,& cõſtõnis præ
dictę,ſi violenter occupet,cum eccleſia poſſideret.Et hæc vera
ſunt,ſi relinquat res,quas conſtat eſſe ecclię. ſi aũt relinquat ea
de quib dubiũ eſt,an ſint eccleſiæ, videlicet poſtmodũ acqſita,
illa bñ occupabit hr̃s,qa licet præſumant acquiſita eccleſiæ, tñ
dubitatur.& cũ in optione p̃lati fuerit, qñ acquiſiuit illa, vtrũ
ſuo noĩe acciperet.vel eccliæ,licet male faceret,ſi de bonis ec-
cleſiæ,vel intuitu eccleſiæ quęſitis,niſi noĩe eccleſiæ acciperet,
& qñ non p̃ſumitur immemor ſuæ ſalutis,ſic j.q.7. ſancimus.
ea accipiet hæres.nec eſt ɔ̃ inſti.vi bo.rap.§.2.vbi dr̃,ꝙ conſtitu
tio,ſi quis in tantã.hẽt locũ ẽt,vbi quis credit ſibi licere de iure
rem ſuam propria auctoritate accipere:ſed nõ eſt ɔ̃:quia ibi lo-
quitur de errãte in iure.hic ãt errabat in facto, qa iſte non cre-
debat ſibi licere rem ſuam ꝓpria auctoritate occupare:ſed cre
dit rem ſuam eſſe,& eũ cui ſuccedit, ſuo noĩe poſſidere, & tũc
non incidit in conſtitutionem. Item alia rõ eſt in hærede, q̃ in
alijs:qa ad hæredem veniunt,& nõ ſolum põt occupare.q̃ poſ-
ſedit teſtõr,ſed ẽt quæ inuenit in hæreditate,ẽt commodata,&
depoſita.ff.de pe.hr̃.non ſolũ.vnde põt dici, ꝙ ſi accipit prædi-
cta,non incidit in cõſtitutionẽ,cũ nõ debeat credi eũ velle poſ-
ſidere aliter,q̃ teſtator poſſederit,& ita nec poſſeſſione, nec ꝓ-
prietate voluit eccleſiam ſpoliare.ſed ſi vult eſſe tutus,occupet
ſaluo iure eccleſiæ,tam in poſſeſſione,quàm in proprietate,ac,
op.ff.de fur.falſus creditor.§.qui alienũ.tñ hoc nõ multum va-
let.ſed ſi eccleſia occupet,agetur ɔ̃ eã rei ven.vel act.ad exhi.&
accuſaretur de crimine expilatæ hæreditatis,vt hr̃.ff.de crimin.
expi.hęre.l.j.2.& 3.quidã tamẽ dicunt,ẽt hic ſi ꝓteſtetur, vt s̃.
dictum eſt,nõ teneri.in his aũt.vbi ius p̃ſumit indubitatũ,ſicut
qñ donatur aliqd prælato ab extraneo, forte ſecus poſſet dici:
quia ille hęres nõ occupabit & eccleſia eũ occupare ꝓhibebit.
7 †Hoc ãt ſcias,ꝙ oẽ damnum, qđ facit eccleſię clericus eius hæ
res ſibi compenſare debet.12.q.2.eps,& c.qui filios.ſed quia ni
mis difficilis eſſet,ꝙ ſp ad oĩa teneretur hęres,dicimus ad ſimi-
litudinem tutoris, ꝙ tñ poſt lit.conte. cum teſtatore tenet de
his,in quib.lis ɔte.eſt,ff.de hę.inſti.hæres.§.ſed Paulus.ẽt li.non
conteſt.tenetur de his quę peruenerũt ad eũ,vel ad pręlatũ te-
ſtatorẽ.Item ſi pręlatus aliquid fecit dolo,vel culpa,non tñ te-
netur,& etiam ſi pręlatus de bonis eccleſię alicui gratiam
fecit,ff.de hęre.inſt.cum oſtendimus.C.eo.l.j.& l.vl.

CAP. VIII.

Ad hæc. [Teſtari.] s̃.c.prox.erogare ẽt poſſunt in morte.ĩ.c.relatum.& poteſt fieri hæc donatio ſine
traditione.C.de do.ſi quis ar.& ſucceſſor tenebitur,arg.12.q.2.
quicunque ſuffragio.

CAP. IX.

Quia nos. [Conſideratione eccleſiæ] idem dicimus, ſi ratione officij,puta quia fuit capellanus ali-
cuius principis,qui multa ei donauit.

CAP. X.

Cum eſſes. [Leges.]C.de teſti.ſi vnus,& l.vlt. [Cum ſcriptum] 2.q.4.c j.[Improbamus.] Quo
ad relicta ad pias cauſas, vel aliter, vt in c.proxi. [Anathema-
tis.] Canon ferendę ſententiæ eſt.

SVMMARIVM.

Legatorum controuerſiæ an ſecundum canones in foro eccleſiaſtico, an ſecundum leges in foro ſeculari ſint examinandæ.

CAP. XI.

Relatum. [Relictis.] Secundũ hoc intelligunt quidã s̃.c.prox.in legatis & in proximis perſonis
cã pietatis relictis,vbi minor ſolẽnitas requiritur, ſicut inter fi
lios.C.de teſta.hac ɔſuluit.C.fa.erciſ.l.j.C.ad l.Fal.auct.ſi ſr.eſt.
n.graue Papã vno verbo voluiſſe tollere oẽs leges. C. de inoff.
teſt.ſi qñ.alij intelligũt in oĩb.legatis. & dicũt derogatũ oĩb.le-
gib.alij dicũt leges ſeruãdas in foro ſeculari,canones in foro ec-
cliaſtico, & no.de hoc 10.diſt.in ſumma. [Cã talis] q̃ ad merũ
examẽ pertineat,puta,qa ſit de relictis ecclię,vel ad pias cauſas.

SVMMARIVM.

Bona prælati defuncti,an ſint ſucceſſori reſeruanda.

CAP. XII.

Relatum. [In Litera.] s̃ c.cũ in officijs. Sed cõis, 12.q. 3.per totũ. [Vnus] in loco epĩ defuncti alius
ſuccedit, vnde bona defuncti ſucceſſori ſunt reſeruãda.12.q.2.
hmõi placiti,& c.de laicis,& c.illud. Sed quid dices de archi.di
ſtinguimus an hẽat certã dotẽ archi.ſiue decreta bona,ar. s̃.de
re ſc.edocerit:& tũc ſuccedũt arch.tñ,niſi aliud ſtatutũ ſit, vel
ɔſuetudo,hita tñ ɔgrua ęſtimatione inter canonicos,ſi erat ca
nonicus & archid.diuidãtur bona inter canonicos,& archidia-
conũ ſucceſſorẽ.ſi diſcreta erãt bona archidiaconatus,& cano
niæ ſuę p̃bendę.ĩ.e.c.§.vlt.ſi vero nõ hẽat certã dotẽ,ſed de red
ditib.ecclię plus cæteris pp dignitatẽ accipit, capl'm ſuccedet.
& non archidiaconus ſucceſſor. ꝙ ãt archidiaconus nõ capl'm
ſuccederet, qñ hẽt bona diſcreta, vehementi rõne probamus.
Ponatur ꝙ archieps dotauit archidiaconatum, mortuo archi-
diacono cuſtodiet bona archidiaconatus, & ſuper illis poteſt
cõſtõnem facere. s̃.vt ec.bñ.ſi.di.cõ.vt noſtrum. s̃. de conſt.
cũ veniſſet,quõ ergo ſuccedet capitulum?Idem dicimus ẽt in
alijs dignitatib.tam in ſecularib q̃ in regularib.ecclijs.in ecclijs
autem habentib.prębendas diſtinctas ſecus,quia capituli bona
ſunt,& non ſunt diſcreta a capitulo,licet ſint per prębendas aſ-
ſignata religioſis.ĩ.eo.ad hęc.vbi nota.

SVMMARIVM.

Voluntatem eius extremam qui in alterius diſpoſitionem reliquit, quibus caſibus teſtatus, & quibus inteſtatus decedere dicatur.

CAP. XIII.

Cum tibi. [In alterius]. Ar.ɔ̃.C.de mili. te.captatorias.Sol.illa loquitur in inſtõne hęredis, q̃
non p̃t in alterius arbitriũ cõmitti.hęc ãt loquit de diſpõne alia
rum rerũ:ſed hoc ſtare non p̃t,quia & hic oĩa in alterius diſpõ-
nem cõmittit & inteſtatus decedit, & legitimus hęres ab inte-
ſtato ſuccedit,q poti⁹ ad volũtatẽ defuncti oĩa,deducta lĩma,
fideicõmiſſarijs diſtribuẽda aſſignabit, ar.C.de fideic.eã q̃. Alij
dicunt,ꝙ licet nõ poſſit alij cõmittere inſtõnem, puta inſtituo
talẽ ſi talis voluerit.C.de mi.te.captatorias, tacite bene p̃t,pu-
tã cõmitto tibi diſpõnem oĩum rerũ mearũ, ar.ff.de hęre.inſti.
ſi qs Semproniũ,& l.captatorias, & l.illę ãt.ff.de ɔdi.& de.non
nõ q̃.Et idem vr̃ in legato.ff.de le.j.captatoriæ, & ff.de le.2.l.j.
ſecus ã tñ libertate.ff.de fideic.l.j.& l.fideicõmiſſis. Alij dicũt,
& hoc vr̃ planius ꝙ per hęc verba cõmitto tibi meã volũtatẽ,
eũ inſtituit hęredẽ,ar.ff.de leg.2 l.cũ pater.§ donationis,& nõ
dat ei poteſtatẽ alium inſtituẽdi, quia tunc eſſet cap. C. de teſt.
mili l.captatorię.quia decedit teſtatus, ſi in pias cauſas iuſſit
oĩa erogari: quia tunc non debet legitimus hęres ſuccedere ab
inteſtato,ꝙ legitimã deducat,ſed omnia pijs cauſis applicabun
tur.C.de ſa.ſan.ec.ſi quis ad declinandam.[Alterius] ideo cre
a dimus [a] hũc reputari teſtatũ decedere, qa ꝑ hęc verba extremã
volun-

ADDITIO.

a Ideo credimus.Hunc intel Inno.dicit communem d.Bar.Soci.in l.verum §.cũ quidam,col.2.ver.limitatur etiam diſpoſitio.ff.de re.dub. & circa hoc dictum vide & per Pet.de Anch.in conſ.336.incip.in his dubijs,col.j.

Universidad de Deusto Biblioteca

voluntatem meã committo dispositioni talis intelligit̃ voluisse, qđ oĩa sua pauperibus & in pias causas expẽdantur. Si enim alias voluisset expendi, & non in pias causas, intestatus decedere vr̃. Si ãt præcepisset fideicommissario, ꝙ oĩa præter pauca in alias causas & nõ pias dispẽsaret, tunc dicũt quidã, ꝙ rõne paucorũ, q̃ præcepit dispẽsari in pias causas, testatus decedere ĩtelligitur, ff. de leg. 2. si quis Titio x. Alij dicũt, & vr̃ melius, ꝙ in hoc casu fideicõmissarius hẽbit & expẽdet illud paucũ in pias cãs relictum, alia ãt hẽbit hæres ab intestato, q detracta Falcidia soluet legata s̃m mãdatũ testatoris. si qs ãt instituat Chr̃m, vel pauperes hr̃des, tũc ipsi adirent hæreditatẽ, & alijs soluerẽt legata, & fideicommissa s̃m voluntatẽ testatoris, ar. C. de epis. & cl.

SVMMARIVM.

Electione vnius, an alteri quis renunciare videtur.

CAP. XIIII.

a Officij. [Ecclesijs] ibi subiectis: a in alijs secus. [legitimã] vbi consuetudo est, ꝙ aliquantam portionem habeant. j. de sepul. certificari, vel potius vbi nõ est cõsuetudo ꝯria. [Acceptauit] acceptare non tenetur, j. c. proxi. [Renunciasse.] ff. de inof. test. l. si pars. §. vlt. & l. seq. C. de inof. test. l. parentib. [Renunciasse] ar. C. de rei vxo. ac. l. j. §. sciendum. etiam si sibi relictum accepit in toto. alij dicũt, ꝙ ad supplementum aget. C. de inof. test. si qñ. §. illud, & l. oĩno, quod intelligimus, qñ sine prædicta ꝯdõne relictum est sibi, & ꝯditionem non acceptat. nam tunc tñ ad supplementum aget. [Vindicare] vt j. c. proxi. [Constituit.] s. parum reliquit monasterio pro animas [Cæteris.] Qui testõr dixit se relinquere non ꝓ aĩa, sed forte ꝓ aliquo seruitio, qđ recepit ab ecc̃ia, in quib. ep̃s portionem hr̃e nõ dẽt: vel reliquit in eas causas quæ sunt. j. c. vlt. de quib. portio canonica detrahenda non est. [Portionem.] j. c. proxi.

ADDITIO.

a ¶Sibi subiectis. Adde, quod in hoc Host. in summa j. de sepul. §. a quibus. tenet contrarium, sed opi. Inn. tenet Io. An. j. c. in c. certificari. in 10. q. & refert & sequitur Card. in consi. 13. col. j. in fi. inci. consiliũ pro elucidatione dubiorum.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum confirmatur per mortem testatoris.*
2 *Diuidendæ sunt oblationes ecclesię inter ep̃ idem ecclesiam, & episcopũ.*
3 *Quæ communio sit inter episcopum, & ecclesiam.*
4 *Ecclesiarum statuta fieri debent cum consilio clericorum.*

CAP. XV.

1 Requisisti. [Voluntate] Qñcunq; fiat testm̃, ẽt si plena sanitate & multo tpe ante mortem, tñ inde habebit canonicam portionẽ ep̃s, quia in morte testm̃ cõfirmatur. j. de celebra. mis. cũ Marthæ. [Ecclesiã] ep̃alem. [Vel quartam.] 12. q. 2. nobis, & c. quatuor. alicubi medietatẽ. 12. q. j. antiquos alicubi nihil, si de hoc est consuetudo ꝙ nihil habeat, nã ꝯsuetudo seruanda est. j. de sepul. certificari. & s̃m hoc, vbi nihil percipitur, nõ hẽt locum hęc decre. [Relinquo] tñ non habita mentione ecclesiæ. [Illud ecc̃iæ.] tñ non habita mẽtione ep̃i. [Relinquo istud.] hoc ambob. reliquit, sed diuisim. [Distinguendum.] Primũ mẽbrum distinctũ. [Canonicã] i. canonib. præfinitã, quę tñ est ꝯsuetudinaria. 12. q. 2. nobis, ꝯcesso. [Si aliquid ec.] Quasi sub silentio expedit s̃m mẽbrum distin. [Illud tm̃] i. propriũ, qñ ꝙ reliquerit illud intuitu personæ, nõ ecclesiæ. [Non ep̃i] i. nõ ep̃alis mensę. & idem intelligeremus, si diceret, relinquo istud ep̃o, & diceret, ꝙ tm̃ valebat ad ep̃alem mensam pertinere legatũ, nõ ad cathedralem ecclesiam. & hũc sensum satis canon hic introductus sonat. La. tñ dixit: ꝙ si ep̃ali mensę aliquid relinquat, non tñ habebit partẽ ecc̃ia. Et est rõ diuersitatis, qa si qñ relinquit ecc̃iæ, non hẽt partẽ ep̃s, ius offenderet, secus si tm̃ ep̃o. ff. de leg. j. nemo pt. ve. dic, ꝙ nomine ecc̃ię intelligitur ep̃s, sed non econuerso. [Priuata.] 10. q. j. si quidam. j. c. tua. ff. de le. j. nemo pt. ff. ad l. Fal. quod de bonis.
2 † [Generalem ꝯstitutionẽ.] q. d. canones ꝯstituerũt, ꝙ de oblationib. ecc̃iæ fieret diuisio inter eccl̃am ep̃alem, & ep̃m. 12. q. 2. ꝯcesso, & c. nobis, & ideo si testator in testõ hanc diuisionẽ interdicat, non obstante prohibitione eius fiet ꝯsuetudinaria diuisio. ad idẽ facit 10. q. j. sic qdã. Sed si dicat ꝙ velit legatũ tm̃ esse ꝓprium ep̃i, tunc nullam portionẽ habebit ecc̃ia, quia nulli canones præcipiunt diuisionẽ aliquam faciẽdam inter ep̃m & ecclesiam de legatis relictis intuitu personæ ep̃i. [Contrarium.] ei. quod dictum est, s. ꝙ qñ testator relinquit aliquid ep̃o intuitu personę, & hoc exprimit in legato, q de eo nullã portionẽ dẽt hr̃e ecc̃ia, vel ep̃s pro suo velle disponat. [In canone.] 13. q. 5 Põtifices. [Probatur.] i. præsumit̃. [Hoc] quod dicit hic canon. [Pertinere.] Illud ãt, quod in hac decr. dr̃, intelligendũ, cũ testator expressit, ꝙ legatũ tm̃ ep̃i esse volebat. i. propriũ. [Propinquo.] vsq; ad quartũ gradũ, ar. C. de epi. & cle. auct. licentiã, in Auct. de ec. ti. §. ĩterdicimus. col. 9. Alij dicũt vsq; ad 7. ar. 12. q. 2 c. j. s̃ c. quia nos. [quod si.] Tertium membrum distin. [canonica] quæ est eadem, ꝙ ꝯsuetudinaria, vt in prin. huius c. [Si vero] quartũ membrũ dist. [Canonicã] i. ꝯsuetudinariã. [fauorem] ff. loc. habitatores. [Alij] extraneo. [legaretur] extraneo: quia si alicui extraneo legatũ esset, nullam portionẽ de illo habuissent capellæ, nec alia pia loca, sic nec de legatis ep̃o debent
3 hr̃e aliq̃ portionem. [Illis] ecclesijs non cathedralibus. † [Cõio] licet multa sit cõio inter Abbatem & conuentum, vel ẽt inter alias dignitates & capitula, non tñ fierent istæ diuisiones inter eos, si haberent bona distincta, nisi hoc inter se conuenerint, qa inter eos per canones non est facta nec cõio, nec diuisio, & ex hoc apparet, quia si nulli canones essent, qui dicerent, ꝙ aliquã portionem dr̃et hr̃e ep̃s in legatis ecc̃iarum, tñ partem aliquã ibi hr̃e deberet, quia cõio est inter ep̃m & ecc̃ias, & ex quo inter eos est cõio, & bona deberent esse cõia, quia non dr̃ hic, ꝙ in aliquib. specialiter sit inter eos cõio, sed generaliter loquitur: & ideo est intelligendum de oĩb. imo plus vr̃, ꝙ in hac cõione dñs principalis erit ep̃s. nam ipse est præordinator in cũctis. 25. dist. perlectis. & ipse est, ad quem pertinet cura omnium ecclesiarum. 10. q. 1. decretum, & c. se. 16. q. 7. omnes. sed tñ, vt tolleretur causa scandali, quod solet cõio generare, editi sunt canones, quam partem habere debeat ep̃s, & quam alię ecc̃iæ determinatæ, & hoc ẽt diuersimode diffinierunt s̃m diuersas cõsuetudines prouinciarum, vel s̃m diuersas conditiones tpum. Et
a ideo in hoc stãdum est ꝯsuetudini, a j. de sepul. certificari, & in prin. huius decreti. nam quidam canones dant ep̃o medietatẽ de oĩb. datis ecc̃ijs. 10. q. j. antiquos. Et dicũt alij, ꝙ tam magnã partem dedit illud c. j. ep̃o, quia loquitur de portione quam debet hr̃e ep̃s cum ecc̃ia cathedrali, cum qua habet maiorem cõmunionem, vt hic. alij canones dant ei tertiam, 10. q. 1. decernimus. 10. q. 3. c. 1. 2. & 3. & 16. q. 1. constitutũ. alij ãt dant ei quartam. 12. q. 2. nobis, & c. seq. & 16. q. j. ad hoc & s̃m hunc modũ præceperunt canones diuidi præsentia, & postmodũ acquirenda, sicut ex eisdem c. colligitur. Sed vbi non constat de consuetudine, vr̃ ꝙ ep̃s possit petere quartam, quia cum hæc decre. dicat, ꝙ soluat tertiam, vel quartam s̃m diuersas ꝯsuetudines, ad minorẽ summã recurrẽdũ est. hoc nõ placet, quia qđ hic dr̃, & in c. certificari, loquit̃ s̃m diuersas consuetudines dandi portiones diuersas. sed cũ submouemus ꝯsuetudinẽ, & loquimur tm̃ de iure, ibi non est dicendũ, ꝙ eligat minor portio, sed portio posteriorib. canonib. statuta dabit̃. ff. de leg. nõ est nouũ. & l. nam posteriores. sed quia plures inueniunt̃ canones de quarta, & vt credo, posteriores, & quia ẽt moderati sunt, & quia iam sic vl̃is ecc̃ia eam appellat, s. quartam decimarũ, & mortuariorum. j. de sepul. in præsentia, & c. cũ super. cr. dimus noĩe canonicæ portionis quartã intelligendã. dicimus tñ, ꝙ si aliquis legitime præscripsisset ꝯ solutionẽ hm̃oi portionis, ꝙ bene valet in hoc præscripta ꝯsuetudo. Itẽ dicimus, ꝙ si sit ꝯsuetudo, ꝙ detur quinta, vel sexta, ꝙ hoc non pt̃ peti noĩe canonicæ portionis, sed ꝯsuetudinariæ tm̃, quia hæc portio nõ inuenit in aliquo canone, sed vr̃, ꝙ hic canones oẽs sunt reuocati per c. 10. q. 2. c. 1. 2. & 3. vbi dr̃, ꝙ tertia solita dari ep̃is vlterius nõ soluatur. Sola c. non loquunt̃ de quarta, vel tertia debita ep̃o pro sua parte, sed de parte fabricæ, quæ similiter assignabatur ep̃o præter suã partem. 12. q. 2. de redditibus. & vr̃, ꝙ pp prædictam cõionem, quæ est inter ep̃m, & ecclesias inferiores, clerici locationes & venditiones non pñt facere de reb. ecclesiarum. 12. q. 2. abbatibus 17. q. 4. in venditionib. quamuis videatur hoc facere plus
4 pp iurisdõnem, quam pp cõionem. † Item ex cõione procedit, ꝙ statuta ecclesiarum debent facere cũ ꝯsilio clericorum suorum, s̃. de ꝯsue. cum ꝯsuetudinis, & ꝙ possint agere ep̃i processii, j. de suc. ab intest. cum dilectus, & ꝙ in procurationibus & in alijs arduis negocijs sua ꝯsilia & ꝯsensus requirere debent, 10. q. 2. §. perpetua. s̃ de ma. & obe. c. humilis. s̃. de procu. c. j. & de iudi. causam. [Sed isti] 18. q. 1. c. 1. [Illud] quod sequitur. [In vita] post mortem ãt pt̃, si intestatus decedat, & sine agnatis vsque ad septimum gradum, vel sine cognatis vsq; ad quartũ. j. de succes. ab intest. cum dilectus. 12. q. 3. c. 1. [Fraus] no. ꝯ sacerdotes, qui procurant sibi aliquid relinqui in testamento ab his, quibus pęnitentiam iniungunt, quamuis posset dici, ꝙ ipsi administrationem habere dicuntur, s. iniungendi pęnitentias.

ADDITIO.

a Consuetudini. Adde Bartho. Soci. in l. ciuib. col. 3. ver. j. conclu. ff. de reb. dub.

SVMMARIVM.

1 *Pupillaris substitutio per quæ verba concipiatur.*
2 *Substitutio directa quando intelligatur esse facta.*
3 *Vsucapio quando & quo casu prosit.*
4 *Liberi primi gradus ante li. contest. non computant fructus in quartam partem Trebellianicam, etiam si pater rogauerit.*
5 *Iudex quandoque in iudicando sequitur consuetudinem patriæ.*

CAP. XVI.

Raynutius. [De Clera] i. filius Clerę. [& vxorem] Raynutij [Relinquens] instituendo eam hæredem in eis. alij aliter. [Cætera] per hæc verba fit hæredis insti-

institutiõ. C. de testa. in testamentis, & maxime in filijs. C. e. hac consul. [Et soboles] ista duo pro medietate succedent. C. de ca
1 du. tol. l. j. §. his itaq;. † [Impu. succederent] siue testator dixit, si filius meus impubes decesserit sine liberis talis hæres meus esto, quibus verbis sine hac adiectione, sine liberis, proprie substitutio fit expressa pupillaris, instit. de pupil. sub. j. respon. & §. substituitur. siue dixerit substituo talem. quæ verba trahuntur ad fideicommissariam. C. de insti. & subst. generaliter. §. vl. semper substitutio cum prædicta adiectione facta fuit fideicommissaria, quia talib. verbis, si decesserit sine liberis, & de iure, & de facto conuenit esse de fideicommissaria substitutio, non directa, qa nisi verba directa, s. sit hr̃s, vel succedat, & similia traherent ad fideicõmissum, nullo tpe magis, quã alio valeret. & dicimus ẽt, qa verbũ, sine liberis, innuit, ꝙ ẽt in pupillari ætate substituere voluit ꝑ fideicõmissum: qa tũc liberos hr̃e non potuit, nec est absurdũ, ꝙ verba directa trahant̃ ad fideicõmissũ. ff. ad Treb. Scæuola. & in hoc casu mr̃ ab intestato succedere dẽt, vel ex testõ, sicut hic maritus successit, & bona restituere detracta Falcidia, & quarta Trebellianica. C. ad Tre. ẽt Lõbardo. li. qđ ꝯtinet̃ in libro, q dr̃ Lõbarda. nã ibi sp̃ali iura statuunt̃ sup dote, [Liberis.] Quare ꝓ eo cẽsenda est, ac si nõ habuisset. ff. ad Treb. ex offõ. §. si quis aũt. [Maritus.] Institutus hæres ab Adiecta: alias. n. soror, vel filius sororis in totũ successisset, C. de fideicõ. si in persona. [Raynutii] intellige, ꝙ hæ tertiæ, s. matris, & auiæ Adiectæ nõ fuerũt separatæ de bonis R. eo viuente, nec mortuo de bonis Adiectæ. nec intelligim9, ꝙ donauit, vel vendidit certas res de dictis tertijs: sed ius qđ habebat in ipsis tertijs, vel in bonis ꝓ rõne illarũ tertiarũ: al's. n. si eas separatas habuissent, oportuisset, ꝙ nõ ex cã substõnis, vel fideicom. sed vel ex testõ, vel ab intestato p̃dicta q̃rerent in libello. Alij dicunt, licet nõ sit verisimile, ꝙ ẽt iura, q̃ Alterocha habuit in p̃dictis tertijs, perierit. [vel substõnis.] i. fideicõmissariæ substõnis. ex cã aũt substõnis pupillaris, vel directę petere nõ poterat, qa verba istius ad fideicõmissũ trahebant̃ tm̃, vt diximus ĩ gl. siue qa si eẽt pupillaris, euanuerat adueniente pubertate Adie-
2 ctæ q̃ iã euanuerat, cũ filios habuerit. † Est. n. substõ directa, qñ nullo medio substitutus capit hr̃ditatem, qualis est pupillaris, vulgaris, exẽplaris, & ꝯpendiosa est substõ indirecta, q̃ alio medio hr̃ vt fideicõmissaria [petere] & bene. [annalis] quæ hodie sublata est, C. de vsucap. transform. l. j. vel loquitur de annali p̃scriptione, quæ competebat iure Lombar. & s̃m hoc falsum dicebat, qđ si verũ esset, ꝙ iure Lombardo nupta esset, obtine-
3 ret. [† Vsucapio] quæ prodest, qñ res tradit̃ in dotẽ inæstimatã, & sequit̃ matrimoniũ & de iure, & de facto; quo casu si res nõ sint eius, qui eas assignauit in dotẽ, vsucapit ꝓ dote. si uero esset æstimata, vsucapit ꝓ emptore. ff. de vsucap. ꝓ dote. l. j. & 2. hæc aũt cũ eẽnt puellæ assignata in dotẽ, licet essent obligata restõni, potuerunt in dotẽ dari: nec incipit ꝯ Alterocham, cui restõ facienda est, currere præscriptio, nisi ex quo tpe cõpetit actio ex testõ, & petitio fideicom. nec curreret nisi triennalis præscriptio. C. de fideicom. auth. res, C. de præscrip. 30. ann. si. cur in rem, C. de ann. excep. l. j. §. vlt. [silentium] quod silentiũ, & taciturnitas loco pacti hr̃etur, sed male dicebat. [bonis illis] prædictæ Adiectæ, vel potius R. quæ petebant. [tertia] istæ tertiæ matris, & vxoris R. non iure ciuili, sed Lombardo debẽtur, quo cautum est ꝙ vxor superuiuens marito dẽt hr̃e tertiam in bonis eius, quia mr̃ & vxor R. superuixerunt maritis, iõ has tertias deducunt. [Cleræ] quam tertiam Clera habuerat in bonis R. filij, quia superuixerat suo marito patri R. [Testatoris.] R. s. [quarta] hoc iure ciuili deducitur, ff. de vulg. & pup. substi. l. cohæredi. §. cum filiæ. [Pupillorum.] filiorum Petri mariti Adiectæ. [Rainutij.] Patris Alterochæ & Adiectæ. [Cogitasse.] quod ẽt si cogitasset, tñ matri aut vxori p̃iudicasset, nisi aliud esset de ꝯsuetudine, vel de iure Lombardo. [P.] Marito Adiectæ. [Consuetudinem.] Nota iudicẽ applõnis sequi ꝯsuetudinem partium, vt s̃. de ꝯsue. c. j. forte erat ꝯsuetudo, ꝙ de mobilib. vel ꝯsimilib. non fiebat deductio. [Vt legitima.] Dicunt q̃dam hoc ẽt iure Lõbardo ꝯtineri, ꝙ vxor superueniens ꝑ nullum ꝯctũ, põt alienare tertiam sibi a marito obuenientem, qñ tertiã, vel debitũ bonorũ subsidiũ ibi hẽant ex marito descẽdẽtes, vel alienationes istæ simulatæ, vel in fraudem factæ erant, vel donõ facta erat inofficiosa, & ꝯctus vendõnis non erat verus: sed sub simulatione vendõnis intellexit facere donationẽ, C. de inoffi. do. l. j. 2. & 3. [In vtraq;.] Idest in tertia matris, &
4 auiæ, C. de inoffi. test. l. 1. & l. filiam. † [Litis.] Ante lit. contest. liberi primi gradus non ꝯputant fructus in quartam partem Trebellianicã, ẽt si pr̃ rogauerit, C. ad Treb. iubemus, secus in nepotib. & alijs, q ꝯputant fructus ex voluntate defuncti pcẽptos, puta qa rogauit post tp̃s hr̃ditatẽ restituere: isti tñ, si percipiant vltra quartã, nõ restituunt. Si vero ex negligẽtia hæredis percipiant fructus bona fide, non computant in quartam, nisi post morã. tũc. n. cõputat & restituit, qui hẽt sup quartã, ff. ad Treb. ẽt fideicom. & l. mulier, §. si hęres, & l. ita tñ, §. hæres ex asse; & post li. ꝯtest. est in culpa, & in mora. Itẽ posset dici, ꝙ ẽt liberi primi gradus ꝯputant post li. ꝯte. in quartã, ar. C. de rei vẽ. certũ. Alij ẽt dicũt, & forte non bñ, ꝙ fructus aliarum partium nõ quartę ꝯputant in quartã, & sic nõ est ꝯriũ. C. ad Treb. iubemus [à P.] istud, s. a P. p̃dicto, & filiis eius, non est in integra, nec dẽt esse, cum P. mortuus esset, vt in hac decr. expresse vr̃. si tñ vis sustinere literã hic, dic ꝙ ẽt cũ P. viuebat, fuit li. cont. facta [eius] quartæ. [in legitima.] M. de plano ꝯcessit & quartã Trebellianicã, & debitũ bonorũ subsidiũ simul ab eodẽ P. deducẽda. Ideo dixit, ꝙ nõ integræ ambæ deducunt, sed qđ in vna deest, supplet̃ p aliam: & sic intelligunt hanc decr. vr̃ tñ ꝙ opi. pri
5 ma p hãc dec. & se. Raynaldus. ꝯfirmat̃. [† Censuit] cardinalis, q iudicauit de appellatione. & no. ꝙ sequit̃ ꝯsuetudinẽ patriæ, vt no. s̃ de ꝯsue. c. 1. no. ẽt iudicẽ appe. nõ solũ ꝓnũciare sñiam iustam, vel iniustã, sed ẽt addere. ar. ꝯ, C. de app. eos. in prin. Itẽ no iudicem supplere de facto; qđ qdã ꝯcedunt, ar. ff. de pę. hę. l. vlt. nos tñ hoc nõ ꝯcedimus; & hæc põt dici suppletio iuris.

SVMMARIVM.

1 *Si certus executor non est deputatus testamento, in quo aliquid ad pias causas relictum est, illud dispensare potest.*

CAP. XVII.

Tua nobis. [Et alia.] In his legatis cessat Falcidia. C. de epis. nulli. & si quis ad declinandã [locorum] vnde duxerunt originem defuncti. vel si hoc est incertum, per ep̃os locorum, vbi sunt mortui, inquiretur. C. de san. epi. nulli. [Interdici.] In Aucten. de eccl. ti. §. si quis. [Compellas.] Potest ẽt ep̃s ea dispensare, si certus executor deputatus non est, vel etiam si deputatus est, & non impleat voluntatem testatoris, ipsemet implere põt, & si legatum erat executori aliquid, id amittit. C. de san. episco. nulli, in Aucten. de eccle. ti. §. si quis autem. cum duobus. §. seq. &c.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid si pluribus commissa est causa, possint cæteri vno absente seu mortuo procedere.*
2 *Tertia, & quarta hæreditas an subiaceant restitutioni.*
3 *Rei vend. & hypo. ex testamento competunt etiam pro legatis.*
4 *Statim quod quis hæreditatem adiuit, dominium rei legatæ transiuit ad legatarium.*
5 *Pactum facere non potest, quod alienatio facta non teneat, &c.*
6 *In testamento sola testatoris voluntas transfert dominium in legatariũ sine traditione.*
7 *Licet hæres ante annum conueniatur super legatis præstandis, & condẽnatur, non tamen priuatur Fal. dummodo intra annũ satisfaciat.*

CAP. XVIII.

Raynaldus. [Ab ipso.] Pepone [restitueret.] hæc substitutio disiunctim facta fuit, s. hoc modo, vt tali patruo restituat medietatẽ hæreditatis, & alij patruo aliam medietatem: si enim coniunctim facta eẽt talis substitutio, Raynaldus non potuisset instituisse hr̃des filios patrui, cũ ad solũ ꝯiũctũ, s. patruũ superuiuẽtẽ debuit hr̃ditas deuenire C. de cadu. tol. l. j. §. si autem aliqui. potest tamen dici, quòd in nulla parte decre. approbatur institutio filiorum, nisi forte in tertia, & quarta. & ꝙ ipsi absoluuntur, non est pp ius, ꝙ hæreditatem haberent, sed quia non possidebant. [eis] patruis. [quibusdam] hic Pepo quædam communiter filio suo A. & patruis ipsius R. reliquerat, super quib. compromissum, de quo hic
1 agitur factum fuit, vel alias dicebant se ius habere in illis. [† Ex forma] quæ erat, vt vno absente, vel mortuo duo procederent. alias. n. vno absente, vel mortuo, alij procedere non potuissent, ff. de arbit. item si vnus, §. vlt. sed si præsentes essent omnes, sed vnus nollet concordare cum aliis siue in vnã sñiam, siue etiã ꝙ sñia ferret, tunc eo ꝯdicente alij possent ferre sñiam, ff. de re iu. duo ex. & si dicat se non instructũ de cã, idẽ, ff. de re iu. si vni. idẽ ẽt dicimus, si postquã dixisset opinionẽ suã, & intellexisset aliorũ opinionẽ ꝯriã, recederet. nam tunc credimus, ꝙ ẽt eo absente possent alij ꝓcedere, ar. qa tũc cessat rõ legis, s. ꝙ posset alios in suã opinionẽ trahere, vt in l. præal. idẽ si vnus, §. fi. sed si non intellexisset opinionẽ aliorũ & recederet etiã sine cã, vel etiam malitiose nolens cãm terminare, tunc ꝓcedere non possunt p̃sentes, ar. p̃dictarum l. itẽ, & duo, quãuis dicãt qdam, ꝙ ex quo ꝯuenerunt ad sñiam ferendam, ꝙ ẽt vno recedente alij possunt sententiare, qa verum est oẽs adesse ad sñiam ferendã, i. ad diẽ sñiæ ferendæ. [transferendi] diuisæ. n. fuerũt inter R. & patruos res, de qb. qõ erat. [p̃dictas] in ꝯpromisso, vel in alia parte sñiæ arbitrorum. [legitimæ] ff. ad Treb. ex facto. §. si qs, & l. hęredib. C. de insti. & substi. generaliter, in fi. ff. de le. 2. cum pater, §. volo. [prędictis] de quib. fuit cõpromissum. [vni] forte alius mortuus, erat vel alius consenserat, & ratum hẽbat instõnẽ factã de vno solo; vnde solus alius iure accrescẽdi totũ fideicõmissum habere dẽt, C. de cadu. tol. l. vnica, §. si aũt. & §. his itaque, C. de fideicõ. in persona, ff. de leg. 2. cum filiofa. in fi. ff. ad Treb.

apud.

Universidad de Deusto Biblioteca

apud.§.vlt.C.de ꝯd.& dem.l.si quis leg.§. 1. Itē alia rōne non est curandū, ꝙ non facit mentionē de alijs patruis, qa nō ꝓsequit hęc dec.materiā nisi legati tertiæ & quartæ, in quo nō potuit grauari Ray.quin illud dimitteret vni ex patruis, vel filijs eius tm̄, vel penitus extraneis, vt dr̄. fuit aūt hoc legatum debitū iure naturæ, & quarta Trebellianica in bonis paternis. [Hæredes.] Vnus patruus, & filij. [Possent.] Hæc verba generalia iustificant snīam sequentē, in qua ꝯdemnat patruus nō solū ad tertiā, & quartam legati, s. medietatis tertiæ & quartæ relictæ auunculis, sed ēt tertiam, & quartā totius hęreditatis, puta & aliæ medietatis tertiæ & quartæ relictæ patruis. solæ. n. tertiæ, & quartæ erant hæreditas R. quam possit ꝓ libito dimittere. ꝯs.n.si non sic gn̄aliter locus esset, dēt sufficere, ꝙ vel pęnam soluat, s. tertiā, vel quartā in alijs reb. a legato, vel legatū, ff.de pac.rescriptū.§.si pacto. potius.n. res legata. i. tertia & quarta rerū legatarū ꝑuenit ad auūculos pp pęnā appositā, q̄ pp legatū primū. secus aūt si dixisset, si nō dederit rē legatā, vel duplū
2 vel aliam rem. tūc.n. oporteret cū eē altero ꝯtentum. † Vel dic ꝙ iō tertiam, & quartam dāt patruis, & filijs in oīb.reb. quę fuerunt P. auunculi R. qa p̄dictæ tertia, & quarta alio iure censent qa restōni non subiacent, q̄ aliæ res, q̄ restōni subiacent. hæc vltima solo non valet, quia tertia, & quarta debitę R. non potuere grauari: vel dic, ꝙ lex, q̄ prohibet petere vtrunq; s. rem ꝓmissam, & pęnam, bn̄ dicit, qa loquit, qn̄ ago ꝑsonaliter, quia nec res est mea, nec pęna, licet promissor sit obligatus ad alterū. sed hoc legatū R. quo ad medietatē tertię & quartę, in qb. grauari nō potuit, recta via transit ad legatarios, s. ad auunculos, & statim post mortē facti sunt dn̄i, ff.de fur.a Titio hęc so. reprobatur, ff.de exce.doli, apud.§.Labeo. prior so. melior est. [Ad ipsos.] Auunculos [ꝓ determinatis.] i. portionib. in quib. auunculi erāt instituti hr̄des. [Deuenirent.] Idest ex cā fideicō. restituerēt ipse patruꝰ, & filij hr̄des instituti, qđ ex fine apparet vbi eis Falcidia reseruatur. vel is est sensus, i. legamus auunculis nostris oīa alia, quę de bonis nr̄is ad nos peruentura erant. nam verbum, deuenirent, innuit, ꝙ recta uia ad auunculos ꝑuēturū sit, qđ est ꝓpriū legati, nō fideicō. & hoc placet magis.
3 ff.de fur.a Titio. [Qōnē] ex testō ꝯpetūt ēt ꝓ legatis rei ven. & hypo.inst.de le. §.j. & qđ dicimus ꝯpetere rei vendicationem, verū est in spāli legato. gn̄alis.n. fideicom. non hēt rei ven. sed hēt actio. ex testō ex cā fideicō. s̄.eo. Raynutius. nec dn̄iū anq̄ re vel verbo fiat sibi restō, ff.ad Treb.facta.ar.ꝯ.C.cō.de fideic. l.vlt. qđ qdā dicunt. Tu aūt rn̄de, ꝙ illa loquit facta restōne saltem verbo: vel est spāle in reb. alienatis, vt ante restitutā hęreditatē detur fideicom. rei ven. vtilis. ꝙ aūt ante restōnē nō trāseat dn̄ium in gn̄alē fideicō. patet, quia interim tenet alienatio ab eo hr̄de facta, licet sibi iputet in quarta, ff.ad Treb. Marcellus, §.res, & l.si hr̄s, § si hr̄s. Cōtra hr̄dē aūt rogatū nō cōpetit petitio hr̄ditatis, qa non possidet pro hr̄de, qa vere est hr̄s, nisi forte post resti. verbo factam aliqua possideret: quia illa possidet ꝓ hr̄de. [Pro rata.] Idest pro medietate, quę sibi legata erat.
4 † [Restitui] mirum est, ꝙ petit pęnam anteq̄ debeatur. Rn̄. imo ꝯmissa est pęna, quam cito. n. adiuit hęreditatem, transiuit dn̄ium rei legatæ ad legatariū, ff.de fur.a Titio. vnde hęres ꝯ legatum facere vr̄, ex quo illud non p̄stat. vn̄ de grā legatarius petat legatū, volens ꝯtentus esse illo, cū possit petere pęnam. vel dic, ꝙ licet pęna sit ꝯmissa, tn̄ quia dies non erat præfixus, intra quem restitueret, pōt purgari mora. vel dic pęnā nō ꝯmissam, & tn̄ in iudicijs tamen libellum admitti pp lites dirimendas, ar.C.loc. ꝯductores. ar.ff.de iud.non quēadmo. sed dic non esse iudicium in pendenti, ex quo ex his, q̄ agunt, snīa certa ferri pōt, sicut hic. nam si ꝑstiterit in ꝯdictione hęres, iuste ꝯdemnat ad pęnā. secus aūt, si iudiciū penderet exterius, puta quia deberetur sub ꝯdōne. & sic pōt loqui. l. non quemad. ff de verb.sig. cedere. [Poterant.] Dēt enim imputari patruo & filiis heredib. institutis, & in certum casum restōne vel legati solutione grauatis, si non petierunt, & recuperauerunt oīa bona quę fuerunt R. testatoris, ex quo hęreditatem adierunt. [Legato] medietatē bonorū, de quib. fuit ꝯpromissum, q̄ ipsis auunculis legata fuerunt a R. [Absoluens] innitens arbitrio, & male ex testō Peponis, qui R. grauauerat restōne harum rerū, vnde eas alijs legare non poterat, vt eis videbatur. sed nō erat verum in debita iure naturę & quarta Treb. quamuis hāc restōnē non videatur cogitasse iudex. qn̄ postea mandauit patruo, ꝙ alia oīa bona restitueret, in quib. per pęnę adiectionē R. patruum non potuit grauare. [Contestata.] No. litem contestari in cā appellationis, licet non sit necesse. [Qn̄.] Interpositio est vsq; ibi, ꝓnunciauit. [Iure.] s̄.eo. Raynutius. [Grauare.] quo ad istas: ergo ad tertiā & quartā nō fuit voluntati Peponis innitendū, cū in his nō potuerit filium grauare. [Trebellianica] & sunt deducendę istę tertia & quarta de tota: ita ꝙ de 12. vncijs ꝯtingerēt filiū 7. vncię. tres, s. in vna parte, & quatuor in alia. & hoc iō, qa simul debent ex eodem testamento. secus aūt, si ex diuersis deberent, vt in tertijs matris, & vxoris. s̄. eod. Raynutius. tunc enim ꝓ qualibet deductione fieret vnus as. [in rebus] licet enim de uniuersitate deducendę sint istę tertię & quartę, quousq; tn̄ hoc p iudicē fit in singulis rebus, pro indiuiso hēt eas, [expresserit] rē enim legādo vr̄ legasse partē, quā in ea hēt ff.de leg.j.si domus. ꝑ sumit enim qđ si totū voluit legare, vt esset suū, multo fortius partē, ēt si hoc non dixit nec cogitauit. [ꝓnunciauit.] Cardinalis. [arbitrio] & sic eꝯ ēt nō fuit arbitrio
5 nitendum. [† Teneret] pactum enim non pōt facere, ꝙ alienatio facta non teneat, vel ꝙ dn̄iū nō trāseat in accipientē, vel ꝙ sine traditione redeat ad alienantē, vel quemuis aliū, ar. C.de pac.traditionib. ff.de pac.traditio & l. in traditionib. ff. de iure pat. §. si libertus. §. planc. sed agere pōt vel ad interesse, vel ad pęnam. vel si quis transtulisset in aliū dn̄ium cum hac adiectione in aliū alienaret, ipsi transferenti dn̄ium ꝯ recipientē cōpetit ꝯdō ob cām, nō aūt alijs, quorū interest. C.de condi.cau.da. ea lege. C.de reb.alie.l.vlt. hoc fallit in seruo alienato, ne manumittat, s. quia nō tenet manumissio. C.si manc. ita fue. alie. ca. & ē hoc ea rōne, quia libertas, ex quo competit, reuocari non pōt, secus aūt in dn̄io, insti. qui. ex cau.ma pos.§ semel. vbi aūt lex inhibet alienationem, si ꝯ factū sit, non tenet, nec transfert dn̄ium. ff. & C.de fun.do.per totum. 12.q.2. sine exceptione. & 10.q.2. hoc ius. in Auc.de alie. & emphy.§. sanctissimas. ī Auc. vt li.ma.j.rn̄. Idem ēt vbi testator prohibet, & apparet ꝑsona, cuiusgrā prohibita est: als secus, ar.ff.de leg.j. filius.§.j. diui.ff.d
6 leg.3.pr̄.§ filia. & §. fundus, & §. quindecim. † Et est rō diuersitatis, qa in testō sola voluntas testatoris transfert dn̄ium in legatariū sine traditione. ff.quea. ser.amit.si partē.§. si p fundū. sic & sine traditione pōt amittere dn̄iū, & ad aliū trāsire. aūt in pacto, cū p illud nō possit transire dn̄ium, ita nec trasferri. Idē dicimus in snīa arbitrorū, & ēt aliorū iudicū, qa p eorū snīas nō impedit translatio dn̄ij, vt hic. In bn̄ficijs aūt ecclesiasticis, & ēt in alijs spiritualib. ꝯrium dici pōt, s. qa si aliquis ꝓhibeat aliqua ꝯferre non tenet alienatio a prohibito facta, qa suspensus est a collatione saltē illius beneficij. s̄. de ꝯsue. cū dilectus. Idē ēt dico, si p̄latus prohiberet alienare ēt in casib. concessis. a iure, quia nō teneret alienatio. j. de accu.c.si.s̄.de or.cog. veritatis. in fi. Itē rō diuersitatis satis apparet ex p̄dictis, qa beneficia sine traditione ex sola electione & ꝯfirmatione acquirunt. s̄.de ele.trāsmissa, & ēt dn̄ia sine traditione ecclesijs acquirunt. C.de sacros.eccl. vt inter. dn̄ia rerum ecclesiarū non sunt apud p̄latos, sicut apud alios, & ideo p eos, qui dāt administrationes, prohiberi possunt [sup hoc] i. legato medietatis bonorum, de quib. fuit compromissum. [pro medietate] aliam aūt medietatē non possidebant adhuc filij patrui, sed forte vacans iacebat. [prædicta.] s. ea, de quib. compromissum fuit. [medietatis] qa tm̄ medietatē auunculis legauerat. [legati] facti auunculis de rebus, de quib. fuit compromissum. [residuo] i. in alijs partib. eiusdē p̄ter medietatē tertię & quartę. Cōtra vr̄, s. ꝙ R. debuisset sibi ꝯputasse ī quartā & tertiā sibi debitas in oīb. reb. P. hęc oīa, quę legauit auunculis. ff. ad Treb. Marcelius. §. res & l. si heres. sed dic tu alienata ꝯputari in quartā, si fideicommissario velit: sed hic nolebat, nec alienata erāt. [articulo] libelli. [filij] isti filij hęredes erant Raynutij saltem in tertia, & quarta deducendis de bonis P. & ideo pro portione hęreditatis tenent patruis R. fideicommissariis restituere totam hęreditatē, & non auunculis, vel nisi tertiā & quartā, in quib. hi filij grauari non potuerunt p testm̄ P. hęreditas. n. R. intelligit deducto fideicōmisso, de quo rogauerat Pepo, primus testator. hęc gl. bona est, si patrui erant ꝯiunctim substituti, sed si disiunctim erant substituti, ēt in parte patrui defuncti bn̄ potuerunt institui filij alterius patrui, vt no. in prin. illius gl. hęc substitutio. [de petitis] nec se tanq̄ possessores obtulerūt liti in rei ven. qa tunc secus. ff.de rei ven his qui. & cū nō possiderent, nō potuerūt ꝯueniri rei ven. Itē non potuerūt ꝯdēnari ad restōnē eorum, q̄ non possidebant. [Possidere.] Nisi hęc cā iuuasset filios, bene puniti essent in restōne oīum bonorum, quę habebant ex testō R. cum circa eos teneret oīs pęnę adiectio. Raynaldus. n. nihil eis restituere tenebatur. [Bonis.] Idest in oīb. alijs bonis, quæ fuerunt Peponis [Eisdem.] i. Rainaldi, in quib. s. institutus erat patruus vel melius Peponis. [In quib.] s. tertia & quarta omniū bonorum Peponis. [Tenebat.] Cum non potuerit in eis grauari a patre. & iō potuit, vbi voluit, legare, & pęnam adiicere. [Pro rata.] Medietate. s. tertiæ & quartæ in oīb. bonis Peponis. [Confirmauit.] & bene, qa in illis tertia & quarta, in quib. Ray. non potuit grauari, bn̄ potuit Ray. grauare hæredes suos, sed ī alijs q̄ ibi erant præter tertiā & quartā, nō poterat grauare R. suum patruū, cū subiaceāt restōni, sed filios patrui bene potuit ī eis grauare, vnde non absoluit eos, quia non posset adiicere pęnā legato, vel hæreditati, sed quia non possidebant. [filiis [non mireris, si absoluantur hi filij, nam hæc absolutio eorum iusta est si non possident, quia qui non possidet, condemnari non pōt, nisi

nisi pp suā maliciā non possideret. & eodē mō, si possidebant, iusta est snīa ꝯ hos filios sicut ꝯ patrē. hoc vltimū nō est verū. [Ei] patruo instituto hr̄di. [In restōne] i. ꝑstatione. [Legati] i. tertiæ vel quartæ tā rerū adiudicatarū auunculis, vn̄ fuit compromissum, q̄ in alijs, cū oīa habebant auunculi rōne legati, & tanq̄ legatū petenda sunt oīa, non tanq̄ hęreditas iussa restitui; & ideo bn̄ dicit Falcidiā locum hr̄e, quę locū hēt, qn̄ hr̄ditas legatis exhaurit, & non Treb qđ locū hr̄et, si qn̄ hr̄ditas restitueretur. Nec obest, si dr̄ ꝙ fideicōmissaria hr̄ditas dici dēt, qa vniuersa, quæ sunt in hr̄ditate, auūculis restituunt, quia hoc est, qa succedit loco prioris legati, & qa hr̄ditas dari non dēt sub pęna; qđ nō credimus. nec mireris, qa id qđ debet ex pœnæ adiectione, legatū dr̄. habes. n simile ff.ad l.Fal. cū pater.§.vlt. insti. de leg.§.pe. & vlt. vel dic, ꝙ loqtur tm̄ de legato rerū. de quib. ꝯpromissū est. nec obstat, qđ dr̄, ꝙ plus hēt in illis rebus q̄ quartam, cū habeat ēt medietatē, sicut apparet ex prin. decr. potes. n. rn̄dere, ꝙ ex alijs legatis R. exhausit dictas tertiam & quartā. vel dic nihil hēt ex illis tertia & quarta, cum illas restituerit pp adiectionē pęnæ: vnde dignū fuit, ꝙ de primo legato extraheret Falcidiā. Tu dic melius, ꝙ hr̄ditas R. quæ erat solūmō tertia & quarta, erat exhausta duob. legatis, ꝙ in ea nihil remanserat. Primū legatū fuit, qn̄ legauit auunculis medietatē rerum, de quib. erat cōpromissum, i. tertiā & quartā sibi debitas, in eis. Secundū fuit legatū pęnæ, qđ eodē iure censeri dēt, vt alia legata, insti.de leg.§.fi.ff.ad l.Fal.cū pr̄.§. si. quidā tn̄ ar. eiusdē l. dicūt, ꝙ nunq̄ de legato pęnæ dēt detrahere falcidiā. nā ibi dicit, qđ pęnæ cā accreuit, in l.Fal. non incidit. Sed expone sic prædicta verba l. qđ pęnæ cā accreuit, supple per ꝯdēnationē iudicis, qui ꝯdēnauit hr̄dem legatario, in quantū in litē iurauit. & tunc de eo, ꝙ vltra valorē rei legatæ iurauit pp spālē affectionē, nō detrahet hæres Falcidiā, qa nō est legatum, imò ꝯdēnatio: sed secus, si testator pęnā sibi imponit, nisi soluat legatū: nā tunc si hæres legatū pęnæ soluit, cū in veritate legatū sit, & sicut alia le-
7 gata cēseri debeat, bene detrahet Fal. † Et sic habes hic, ꝙ q̄uis hæres ante annum ꝯueniat sup legatis præstandis, & ꝯdēnet, tn̄ nō priuat Fal. dūmō j. annū satisfaciat, quæ est pęna a lege imposita. C.de fideic.auct. hoc amplius. pęnam āt à testatore impositā incurrit, si litē ꝯtestetur. ff.rem ra.ha. amplius. & hic s̄r. s̄.e. Raynutius. quo ad legatū pęnæ, qđ integre soluit patruis. s. tertiā & quartā, in quib. tenebat institutio pręter Fal. q̄ detraxit bn̄ficio l. vt no. in gl. quæ incipit. bn̄. [Si intra] mirū est, qūo hic fert snīa sub ꝯdōne & sine certa quantitate ꝯ illud, qđ est. 2.q.6. biduū. C.de sen.q̄ si.cer.quāti.per totū. Rn̄. ꝙ hic patruus petijt hanc detractionē falcidiæ, & iō ēt si hoc nō diceret in hac snīa, tn̄ sp posset deducere Fal. qa qn̄ adiudicat legata, sp danda intelligit, ꝙ vel in totū, vel ꝓ rata detrahat Fal. sed si de Falcidia detrahenda patruus egisset, tunc si hoc beneficium Falcidię, non saluaret, vlterius petere nō potuisset. ff.de neg.ge. si āt. sed si soluat, petere pr̄, vt hic. & forte posset dici hic. ꝙ ex quo snīa lata ē, statim oportet hunc patruū integrā, s. tertiā & quartā restituere, sed post cōd. ex l. Fal. petet Falcidiā, cū sit solutū. Si āt sibi solutū non esset si per errorē facti soluisset, ageret condōne indebiti, secus si p errorē iuris. C.ad l.Fal. error. Alij āt dicunt, ꝙ cū de hac Falc. non sit actum, ea retinebit patruus, & reliquas tres partes, cū de eis ꝯstet, restituet sine vlteriori lite. & sic appet, ꝙ non est snīa sine certa quantitate, cū ad minus tres partes tertiæ & quartæ prædictarū statim perueniant ad auunculos, & super quarta de eis detrahenda remaneat lis: quia eam dēt hr̄e patruus, si j tps legis, s. annum obtulit tres partes tertiæ & quartæ. alioquin nihil detraheret de integris tertia & quarta. [Ligitimum] intra annū à iussu iudicis ꝯputandū. s̄.e. nos qdem. C. fideic.auct hoc amplius. [Inuētariū] qđ ipsum exonerat a p̄statione legatorū, & fideicōmissorū, & aliorū debitorum vltra vires patrimonij C.de iu.deli. sancimus. & ius tribuit ꝙ de legatis & fideic. detrahat Falcidiā, si facit inuentariū, & nō aliter in Auct.de hære. & Fal.§. si vero non fe.coll.j. in debitis secus, vt in ea. l. qa de eis nunq̄ detrahet Fal. [Cōtra voluntatē testatoris] bn̄ dicit, ꝯ voluntate testatoris, qa nō credit testatorē voluisse, ꝙ aliq pars de his tertia & quarta peruenerit ad patruū; & erat verū olim ꝙ ꝯ volūtatē testatoris detrahebat Falcidia. C.ad l.Fal. fine, & l.pe. & ff.e.ti. qđ de bonis.§ vlt. sed hodię nō inducitur ꝯ voluntatē testatoris expressam, si testator certus de quātitate sui patrimonij prohibeat, in Auct.de hr̄. & Fal.§. si vero expressim. Sed ꝯ tacitam bene inducit Falcidia, vt in l. pall.no. ꝙ hæres rogatus dare aliqđ legatū de suo. licet non det, vt testator præcepit, cū tn̄ postea dat, detrahit Falcidia de oīb. legatis, vt hic; qđ intelligimus verū, vbi rogatus est restituere oīa bona hæreditaria, nisi legatū sibi iniunctū vel de sua ꝓprio, vel de bonis testatoris solueris, vt hic. Et est rō, qa ipsemet testator pęnā suā adiecit hic, qui non pr̄ eum priuare Falc. vnde nō est necesse recurrere ad pęnam legis: sed si testator non apposuisset pœnam, tunc locū hr̄et poena legis, s. ꝙ tota hæreditate priuaret. s̄.e.nos. & c.si hr̄des. C.de le.aut. hoc amplius. Vel dic. ꝙ nunq̄ fuit in mora ante annum iste patruus, quia nunquam ab eo petitæ fuerunt tertia & quarta prædictæ expressim & determinate, sed fuit tm̄ petitum vel legatū rerum, quæ venerant in compromisso, vel omnia alia bona, sicut apparet ex litera decre.

SVMMARIVM.

Executor ad pias causas in testamento datus, nullo in eo hærede instituto, an & quando detrahet falcidiam.

CAP. XIX.

Ioannes. [Suis] proprijs. [Creditorib.] no. nō esse dubiū executorē ad pias cās posse agere ꝯ hr̄des. C. de epi. nulli. & si nullus sit hr̄s, tn̄ ipse, cui cōmissum est ꝙ ea, quę hēt dispenset in pias cās, p̄t totā hr̄ditatē vendicare, nec detrahet falcidiā. C.de sacros.ec. si quis ad s̄.eo. tua, & hic. si āt ad alios vsus testator vellet expēdi, si nullum cōmodū ad executorem pertinere dēt. puta quia ministrū tm̄ ꝯstituit, tunc non poterit agere. ff.ad Treb. Lucius.§. Mæuia. Si vero aliqđ cōmodū, puta Fal. ad eum voluit pertinere, tunc aget. ff.de leg. 2. si quis Titio 10. sed hæc decr. vr̄ ꝯdicere, quia hic aliter mandat expendi, q̄ in pias cās. s. in solutionem debitorum, sed respondere potes, ꝙ totam hæreditatem iusserat expendi in pios vsus, sed hæreditas intelligitur detracto ære alie. C.de bonis, quæ liberis. l. vlt. ad hoc autem, vt licite possit dare bona, quæ inuenit in hæreditate, oportet eum primo soluere debita. [Susceptum] insti. man.§ mandatum, quia alicui creditori satisfecerunt, vel aliud pijs locis dederunt.

SVMMARIVM.

1 *Certæ rei institutio valet.*
2 *Nulla falcidia, nec etiam debita iure naturæ detrahitur de hæreditatibus, & legatis ad pias causas relictis.*
3 *Verbum, substituo. pariter ad directam, & fideic. substitutionem trahit.*
4 *Testatoris intentio semper seruanda est.*
5 *In vltimis voluntatibus miles non dicitur priuilegiatus.*

CAP. XX.

De his. [Pro cereis] s. emēdis vel reparādis. [ad perpetuū] s. ꝙ oī anno solenniter fiat festiuitas alicuius sancti, vel ꝙ in aliq eccłia ꝯstituatur præbenda, vel altare, vel pulpitum, vel aliud hmōi. [Parochialis] quia aliqn̄ parochialis eccłia portionē aliq hēt. j. de sepul.c.j. per totum. [Si pr̄] alias incipit
1 Ioannes Frangi panis [† In certa] hæc nō est censenda vt hæres, post q̄ testator instituit alium hr̄dem. C.de hære.insti. quotiēs. si āt alium non instituisset, valet institutio facta de certa re, & rē illā habebit prælegatam. ff.de hr̄.insti.l.j.§. si ex fundo, & l. si ita quis hæres, & l. ex facto. ff.ad Tre.l.j.§ is qui. & in hoc bene valet institutio, vt non valeat impugnare testm̄, sed aget tm̄ ad supplementū, in Auc. vt cū de ap.co.§. illud quoq;, & §. cæterū. C. de inof.test.l. oīno. nec habebit iste sic institutus in re certa tm̄ loco legatarij, imo si nullus alius factus est hæres, in totum succedit, vt dictum est. Item vr̄, ꝙ si alij repudient hr̄ditatem, ꝙ ipse habebit hr̄ditatem, sicut si ab initio nullum instituisset. secus āt, si non dixisset eum in tali re instituo. sed si dixisset tm̄, lego tibi talem rem. quia tunc loco legatarij censetur, nec ob. Auc. de tri. & semi.§. hoc nos: quia correcta est per aliā. sed ꝯ. si hæc puella non est instituta, nec hæres data, ergo nec ei substituere p̄t pupillariter, insti.de pu.sub.§. non solum. ff.de vul.subst. sed si plures.§. si sub ꝯdi. So. licet hæc puella non fuerit instituta hæres in primo gradu, fuit tn̄ instituta in secundo, s. post mortē filij & ideo bene p̄t ei pupillariter substituere [executorib.] de executorib. hmōi no. s̄.e. Ioannes, & c.cū tibi [Et præfatæ filiæ] licet securius fecerit iste, qui petijt vtriusq; hr̄ditatem, & qui ēt adiecit de bonis filij præmortui, quia in veritate duæ sunt hæreditates, insti.de vulg.subst.§. igitur, de vulg.subst.l. patris & filij. & l. qui duos, tn̄ suffecisset, si solius filiæ hr̄ditatem perijsset, ar. s̄.e. Raynutius. [Quærit primo] hic vult dicere, ꝙ in primo gradu substōnis, qn̄ filius visus est mori filiæ, mater tanq̄ ab intestato succedens ipsi filio de fideic. filiæ restituendo dēt detrahere debitum naturæ, & quartam treb. eandē ēt deductionē dicit faciendam de substitutione secundi gradus, s. qn̄ pauperes sibi instituit hæredes pp mortē filiæ: qm̄ illæ allegationes huius dn̄ę
2 non vr̄ multum mouere Papam. [† Fecisse sibi] & per hoc vi-
† debatur, ꝙ priora testā fierent recta, † Alias, irrita.) vel ꝙ hæreditas filiorum non perueniret ad pauperes, sed prima hr̄ditas tm̄, & quarta trebellianica. l. quæ est ff.ad l.Fal.l.j.§. ad eos.h.d. sed corrigit per l.C.de epis. & cle. si qs ad & per Auc. de eccl. ri. §. si āt hæres. nec recipit illum prauum intellectum, qui innuit, imo hæc est veritas, ꝙ de hæreditatib. & de legatis ad pias causas relictis nulla Falcidia, nec ēt debita iure naturæ detrahit; sicut ex seq. apparet, & est ar. pręd.l. & auth. nā & in ambiguis q̄ōnib. & religionum stricta rō omittitur, & summa est rō, quę ꝓ religione facit. ff.de re. & sump.fu.l. sunt personę. no. 19. q. vlt. si qua mulier exhær edato. 17. q. si. quicunq; pro parte. s̄m has allegationes snīauit Papa. [Moreretur] hęc verba hæres esto, ꝑ

sonat

Universidad de Deusto Biblioteca

sonant in directã substitutionem, vnde siue dicat testator, si institutus non erit, talis sit hrs. siue dicat, & si talis decesserit in pupillari ętate, talis sit hæres, semper sonant in vulgarem & pupillarem substõnem, qñ sunt directę; hanc ãt substõnem nunq̃ p̃t facere puberi, si institutus nõ fuerit, talis esto hæres, inst. de pup. sub. §. fi. ff. de vul. & pu. l. verbis. nisi esset miles. ff. de vul. & pu. l. centurio. & nunq̃ per se posita prædicta verba trahunt ad indirectam, s. fideicommissariam, inst. de pup. sub. §. fi. sed si adijciat hoc verbum, rogo institutũ, vt talem faciat hr̃dem, talis bene trahitur ad fideic. quia ille, de quo rogatus est, petet hæreditatẽ
3 ex cã fideic. ff. ad Treb. ex facto. in prin. † Idẽ vr̃, si dicat testator, instituo mihi talem hr̃dem, & s̃m hr̃dem mihi instituo alium, C. de impu. & ali. subst. l. precibus. quamuis posset dici, q̃ ibi nõ instituit s̃m hæredem per prędicta verba, sed per expressa talia, s. instituo talem mihi hęredem, & si nõ fuerit hęres, talem substituo. per verba ãt rogo, vel mando, vel p̃similia nunq̃ fit substitutio directa, sed indirecta, vel fideic. vt ff. de vul. subst. cohęredi § cũ filię. circa medium. hoc ãt verbum, substituo, pariter trahitur ad directã & fideic. q̃ ex eo apparet, quia cõis distinctio est, substõ alia directa, alia indirecta, satis tñ vr̃, q̃ prius ponitur pro directa, licet ad fideic. trahatur. ff. ad Treb. Scęuola. quod ãt sonet in directam, patet expresse ff. de vul. sub. cohęredi. §. cũ filię. Item q̃ trahatur ad fideicõ patet per eundem §. circa medium. & C. de inst. & subst. l. generaliter. Idem ãt vr̃ posse hic dici de verbo hic posito moriatur, q̃ nõ memini in aliq̃ lege me legisse, s. qđ possit trahi ad vtranq; substitutionem, licet prius
4 ad directam. [† Intentio] quę s̃p seruanda est. C. de sac. san. eccl. l. j. C. qñ decr. opus non est. l. prędium. ff. de inoff. test. l. si pater. insti. de pu. sub. §. non ãt, in Auc. de hę & fal. §. cui, & §. si qs ex. & §. is igitur, in Auc. de nupt. §. vnum itaq;. §. si sine, & §. si quis ex, & §. is igitur, & §. pignori, in Auth. de iureiu. a morien. p. in prin. & in auth. q. mo. na ef. le. §. si quis ãt. [Extraneo] in sorore non p̃t. ita loquẽdo apparet, q̃ maior pars perueniat ad matrẽ, quia mortuo patre mater succedit ab intestato in medietatem, restituet mater filię tñ detractis debita naturę & quarta Trebellianica, & sic nõ habebit plus mater q̃ filia. sed in extraneo, qui nullam partem recipit ab intestato, melius apparet, q̃ plus peruenit ad patrem, q̃ ad extraneum. [Septem] de hac deductione no. s̃. e. Raynaldus. [Si absq; liberis] de hoc quęritur, si per hęc verba fiat substitutio pupillaris & directa, si filius meus mortu⁹ fuerit sine liberis moriatur sorori, & an soror superuiuens fratri directo ei succedat, an mater? & non vr̃ dubiũ, q̃ directe. p̃stat. n. q̃ si his verbis vsus fuisset, si filius meus decesserit sine liberis soror est hæres, q̃ hic directe succederet, ff. de vul. & pup. sub. centurio. certe non possum videre rõnẽ, q̃re non eodẽ mõ, si dicat, moriatur, vel substituo cũ, p talia verba fiat directa substitutio, ut hic probatur in tex. & in gl. Sed dices, licet prędicta substõ possit ad vtranq; substitutionem trahi, vtilius est, q̃ trahatur ad fideic. quæ omni tpe valebit, q̃ ad pupillarem directã, quę non valebit nisi in pupillari ętate; sed rñdeo, q̃ melius est s̃m nãm quod trahat ad directam, q̃ ad indirectã; sed hic plus vr̃, s. q̃ p̃t trahi ad directã, si moriat in pupillari ętate, & ad indirectam, si moriatur pubes, & hoc satis bene dicere vr̃ C. de fideic. si frater. substitutus impuberi non succedit, si factus fuerit pubes, et si decesserit sine liberis, nisi pupillaris substitutio confirmata fuerit verbis fideic. in aliq̃ parte testi, quia tunc frater ex cã fideic. succedit ex quib. colligit, q̃ per verba fideic. adiuncta in pupillari substõne non tollitur pupillaris, sed p̃firmat, &
5 durat. † Itẽ idẽ est in substitutione facta a milite, s. q̃ vnicis verbis facta substitutio trahit ad directam, & indirectã. C. de imp. & alijs substi. precib. q̃re non est idem in priuato. licet. n. multa priuilegia miles habeat ex cã sibi p̃cessa tam in p̃fessione testi, q̃ ẽt in hęredis institutione, vt nota. in summa, C. de testam. mili. in seruando tñ vltimam voluntatem eius nõ hẽt priuilegium, quia oẽs voluntates vltimę paritę sunt seruandæ. nec h. d. certe pari rõne, nec interpretatione gaudet priuilegio. prędicta ãt s. moriatur sine liberis, quæ non denotat certam ętatem, imo vtrãq; ætatem comprehendere vr̃, & pupillarem substitutionem p̃firmãt, & ad fideic. trahunt. & ideo posset dici hæc substitutio cõpendiosa, arg. C. de impub. & ali. subst. precib. & forte idem dicendum est, si dicat testator, instituo mihi filium meum impuberem hæredem, & substituõ ei talem, si nauis venerit ex Asia. hæc plus placent, quæ not. s̃. eodem. Raynutius. [Iure ciuili] ff. de vulg. subst. centurio. q̃si per fideic. C. de impube. & ali. substit. precibus. [Nam cum] hoc quod hic dr̃, satis hr̃ expresse ff. de vul. & pup. substitutio. l. iam hoc iure. [Aetas] q̃a si ambo, vel alter esset impubes, non posset trahi ad pupillarẽ, equidem si alter & idẽ, sicut si alter non esset in p̃tãte p̃stitutus, ff. de vul. substitutio. iam hoc iure, & l. Lucius. C. de impub. & alijs substitutio. hereditatẽ, & l. quamuis. & ad fideic. ff. ad Trebel. Scæuola. C. de institutio. & substit. sub p̃sti. fac. generaliter. [In substitutione] & no. C. de imp. & ali. sub. l. precibus. [Anteferre.] C. de impu. & ali. sub. cum quidã. [Adiunxerit] Erat. n. in testõ scriptum, si de liberis meis fuerit sola filia superstes tñ, augeo legata eius. Item si nec filius, nec filia superfuerit, & tunc sit ad hoc plus augeo: tñ in testõ hoc satis probatur. ff. de inof. test. p̃ vetera. § j. vbi dr̃, q̃ mater non p̃t expugnare testũ, quod facit ei pater, per querelam inofficiosi testi, ergo eadem ratione apparet, q̃ eam priuare potest debita iure naturæ, vel pars, ff. de vul. sub. vel insti. de vri. sub. pater. ff. de bo. poss. secundum tab. si ita scriptum. § j. vel subiectione. 20. q. 5. p̃stituit.

De successione ab intestato. Rub. 27.

CAP. I.

Sed hoc. [Donare.] Siue inter viuos, siue in vltima voluntate. [Sanctificentur.] Nisi consanguineos habeant, qui ab intestato succedant. 12. q. 2. quicunq;. j. e. cum dilectus.

SVMMARIVM.

Substantia clerici morientis quomodo sit diuidenda.

CAP. II.

Sancto concilio. [Ablatum.] Hoc c. locale est, & non de iure loquitur, qñ certũ est sacerdotes aliquid habuisse ante ordinationẽ. nam pp dubium diuidendę sunt res propriæ a reb. ecclesię, vt hic dr̃. si aũt distinctæ essent res proprię a reb. ecclesię, res proprię hæredib. consanguineis, alię ecclesiæ darentur. 12. q. 3. quicunq;. si aũt dubitetur, an aliqua habuerit ante ordinationem, præsumitur pro ecclesia, nisi probet se antea habuisse. 11. q. 3. quicunq;. ff. de reb. dub. ciuib. alij intelligunt capitulum tantum, quando ex seruis fiunt sacerdotes.

SVMMARIVM.

Confessio extraiudicialis quando sufficiat, & quando admittatur contraria probatio.

CAP. III.

Cum dilectus. [Pro cã] Erat. n. cã ĩter eos: vterq; n. ab altero petebat res, quæ fuerat archipresbyteri. vterq; n. de eis aliq̃ possidebat. [Participationem.] Idest vt particeps esset orationum. [Asseruit.] Hæc assertio, quę est de de prętérito, & extra iudicium non est sufficiẽs probatio eius quod dicebat. si tñ solenniter quis confiteretur extra iudicium, si post conuenitur, non est admittendus p̃ suã p̃fessionẽ, nisi ostenderet se in alio casu intellexisse, vt no. s̃. de ele. per inquisitionem. hic rideo confessio eius nõ est sufficiens p̃batio, quia viuebat, qui p̃fessionem fecerat; & ideo non poterat dare intellectum p̃fessioni. ar. j. de accu. cum dilec. sed tñ est ad plenum præsumptio. vnde ei statur, vt hic sequitur. & nõ intelligas, q̃ ex his verbis probaretur eum fuisse oblatum monasterio cum reb. suis, sed probat, q̃ voluit bona sua peruenire ad monasteriũ, ad quod quasi quęlibet verba sufficiunt. ff. de fun. instr. cum de lanionis. §. asinam. ff. de sup. leg. l. Labeo. [Vnde] expressius dicit qđ dixerat [Probationes] s. q̃ se & sua obtulit, vni testi tñ non creditur, vt no. s̃. de proc. ex insinuatione. sed cum aliqua probatione, s. confessione bene creditur, nisi probetur phreneticus, vt sequitur. [Adminiculãtes] In tñ adminiculabatur archipresbyteri cõfessio, q̃ se & sua dedit monasterio, quia sic condemnatur eps̃ ad restitutionẽ, ac si vere reditus esset. [Compotem.] Et sic probatur negatiua. C. de codic. nec codi. ff. de condi. insti. quidam. ff. de prob. si filius. [Vltimã.] Quasi dicat & si hęc verba non expressisset, tñ vim tenerent vltimæ voluntatis. [Imponatur.] In eo, q̃ eps̃ erat actor. [Compellat.] In eo, q̃ eps̃ erat reus. [Ei.] Ipso, & sic hẽs, q̃ vacante ecclesia subiecta epo eps̃ eius nomine agit, & sic forte est in quolibet superiore, qui pro quolibet collegio sibi subiecto potest agere. C. de epi. & cle. nulli, & l. si quis ad. s̃. de præsc. ex transmissa. de hoc no. s̃. de rest. spo. olim. [Ab intestato] nec legitimos agnatos, vel cognatos reliquerit. s̃. eo. c. j.

De sepulturis. Rub. 28.

SVMMARIVM.

Potest quilibet adultus & discretus eligere sepulturam.

CAP. I.

Vos instituta. [Patriarcharum.] Qui ĩ patrũ sepuchris sepulti
1 sunt. 12. q. 2. §. Ioseph. † [Sepulturam.] Generaliter dicimus, q̃ quilibet adultus & discretus põt eligere sepulturam, vbi vult in vltima voluntate, vt hic, j. e. de vxore, & c. cũ super, nisi maliciose faciat. & presumit maliciose facere, si dimittat sepulturam parẽtum. quam pręcipue tenere debet, vt hic. j. e. fraternitatem. 13. q. 2. placuit. si autem sepulturam paternam nõ habet, in ecclesia parochiali sepeliri debet. j. eo. in nr̃a. hanc ãt præsumptionẽ tollimus, si eligat in cathedrali eccl̃ia, uel in religioso monasterio, vel in canonica, uel in loco, ubicunq; bene facit decimas soluere, arg. 13. q. 2. p̃sueuit. vel in eccl̃ia, q̃ edificauit, ar. 12. q. 2. bona. vel nisi eligat in loco priuilegiato super sepulturis. j. e. in nr̃a. & licet hoc præsumatur, tñ si probat̃ p̃riũ, nõ tenebit, j. e. ex parte, & c. in nr̃a. viatores ãt sepelient̃ in eccl̃ia cathedrali. 16. q. j. c. j. s̃. de off. archipresb. officiũ. 13. q. 2. vbicũq; & clerici in ecclesijs, vbi clerici sunt, & hæc oĩa discreto iudici cõmittantur. vxor ãt cũ marito sepeliri dẽt. 13. q. 2. Ebron. caue tñ tibi, q̃a nõ oĩs ecclesia hẽt cœmeterium, sed illæ tñ, quæ haberẽ pp̃lm, vel illæ, quib. p̃cessum est ex priuilegio; pacta ãt hmõi impediũt electionẽ, quæ fiunt alteri, q̃ nullum recipiat ad sepulturã qñq; de certa parochia, qñq; certos hoĩes non dẽt recipere, de conse. dis. j. certũ [Elegit] natus est in Bethleem, nutritus Nazareth; sepultus in Hierusalẽ in sepulchro Ioseph. [tertiã] vbi hmõi p̃suetudo est, quæ in hoc iuri præualet. j. e. certificari. imo idem est & si non sit consuetudo, dummodo non sit cõtraria consuetudo.

SVMMARIVM.

1 *Quando ecclesia non habeat partem de bonis defuncti.*
2 *Quid sit, cur episcopus accipiat quartam episcopalem.*
3 *Potest episcopus pro ecclesiis sibi subiectis agere.*

CAP. II.

Relatum. [Vita] in ægritudine tñ de q̃ decedit, alias. p̃ j. e. de his. vel dic, q̃ ẽt si esset sanus, & multo tpe viueret postea, tñ quia mori fingitur, qñ monasteriũ ingreditur. 19. q. 3. quia ingredientib. & auc si qua. de oĩb. ãt, quæ tunc pro aĩa dat monasterio, ad qđ transit, partem habebit parochialis ecclesia, de bonis ãt alijs monasterijs relictis non hẽt portionem parochialis ecclesia, nisi de illa ægritudine moriatur, vel
1 dic, vt no. j. e. de his. [† Disponere] ecclesijs. si. n. p̃sanguineis, vel amicis, uel pauperib. aliquid pro aĩa sua relinqueret, nullam partem habebit ecclesia, quia personis singulariter relinquitur. j. de verb. sig. ex parte. & non pro ecclesia. hẽt. n. locum hæc canonica portio tñ in relictis ecclesiæ vbi sepelitur, vel ad quam transit uel se conuertendo, uel alio modo, vt hic, & s̃. c. prox. j. eo.
2 de his. ubi no. & hoc ideo ne alias ecclesias suæ præferat. [† Medietatem] p̃suetudine seruata. j. e. certificari. & not. tertiam vel quartam non dari epo, sed ecclesiæ parochiali, ar. s̃. c. prox. ar. p̃. s̃. de test. requisisti, & c. fi. & c. officij tui. Rñdemus consuetudinem in his seruandam. vel dic, quod minores ecclesiæ inter se diuident, vt hic dr̃, sed eps̃ postea partem suam ab vtraq; recipiet. s̃. de test. requisisti. si sunt ambæ in sua diœce. sed si alterutra sit in alia diœce. vterq; eps̃ tñ a sua ecclesia recipiet suam canonicã portionem. si. n. aliter diceretur, sequeretur absurditas, quia vna ecclesia solueret duas canonicas portiones. Item quartam, q̃ accipit eps̃, quæ est quarta epal̃is, non accipit ipse pp sepulturam, quia ipse nõ debebat eum sepelire, sed pro iure epali, & pp cõionem q̃ hẽt cum ecclesijs suis s̃. de testa. requisisti. monaria ãt, & alia loca ẽt exẽpta ab ista canonica portione parochialib. ecclesijs danda non sunt exempta, j. eodem, in nostra præsentia, s̃. de
3 testa. requisisti. & c. officij. † Itẽ no. q̃ licet dixerimus, q̃ hæc portio & petitio competat parochiali sacerdoti, tñ si ipse negligẽs sit in petendo, eps̃ petet ẽt noĩe eccl̃iæ. & hoc generali rõne, quia p̃ ecclesijs sibi subiectis p̃t agere, s̃. de succes. ab intest. c. fi. & no. s̃. de rest. spol. olim. item probo alia rõne, primitiuo iure cõstat, q̃ hæc omnia. quæ ecclesijs relinquũtur, ad manus epi venire debent, & ad eius voluntatem expẽdi. 12. q. 2. vobis. c. Vulteranæ, & c. se. vnde si ius illud attenderemus primum, sicut ipse solus hoc recipere & dispensare dẽt, sic & pro eis agere. & hoc verum est, q̃ ipse principalius & directius, q̃ alius agit. sed quia cõstitutum est, q̃ quilibet sacerdos minister pro rebus quæ specialiter ad suam ecclesiam pertinent, agat, s̃. de iu. cum deputati. & not. s̃. de rescrip. edoceri, ideo quilibet sacerdos p̃t agere. Et hac eadem rõne patet, q̃ si Rex, Dux, vel magna persona moritur, vel sepelitur alicubi, q̃ eps̃ data pro sepultura sua debet accipere, & suam partem dare eccl̃iæ, ubi sepelitur, & de residuo dẽt partes facere inter eccl̃ias, ubi per circulum anni percipiebat ecclesiastica sacramentata. isti. n. magnates nõ morantur in vno loco, sed circuũt terram suam, & hoc optime probatur j. de deci. qm. 12. q. 2. uobis. c. Vulteranæ. & c. seq. Item no. q̃ sicut canonicã portionem percipit eccl̃ia parochialis de relictis pro sepultura, ita credimus q̃ recipiet canonicã portionem de oblatis pro alijs sacris, sicut pro benedictionib. nubentium, & pro pęnitentijs, & pro extrema vnctione, & alijs humõi. nam cum eadem sit rõ de oĩb. idem dẽt esse ius, rõ hæc est, quia dignus est operarius mercede sua, s̃. e. c. j. 16. q. j. si quis laicus. Itẽ non vr̃, q̃ relictis alias p aĩa sua. puta pauperibus, vel alijs ecclesijs, vbi non sepelitur, nec alia recepit sacr̃a, debeat hr̃e parochialis eccl̃ia aliq̃ portionem, nisi forte relinquatur ecclesijs illis, vbi sepelitur. tunc. n. constat, q̃ qñocunq; eis relinquatur, q̃ portionem habebit eccl̃ia, s̃. de test. offi. requisisti. & hic, & j. e. de his. & est ideo, quia uel ecclesiasticis sacris relinquere vr̃, vel eis, quæ sunt annexa ad ecclesiastica sacramenta. sed quid si relinquatur templarijs, uel hospitalarijs? nam nec de illis est dubium, quod si eis pro sepultura relinquatur, quod debet parochialis ecclesia habere canonicam portionem, infra eodem, in nostra.

SVMMARIVM.

Cęmeterium eccl̃sia nulla habet nisi ex priuilegio, & tamen sacrificium non magis prodest in ea sepultis quàm in alijs.

CAP. III.

Fraternitatem. [Disposita] No. nullam eccl̃iam hr̃e cęmeteriũ nisi ex priuilegio, vel dic apud illas maxime, de quib. habes s̃. e. c. j. [Frequentius.] & tñ sacrificiũ non magis prodest in ea sepultis, q̃ alijs, de p̃secr. dist. 5. non mediocriter. sed honor est eccl̃iæ, & ẽt forte maiorẽ honorem p̃sequitur aĩa, sicut de canistro pomorum oblato abbati maiorẽ honorẽ consequitur abbas sed omnes pariter monachi gaudent. & maior honor est esse Canonicum cathedralis ecclesiæ, quàm alterius, quàmuis æqualiter abundent.

SVMMARIVM.

1 *Potest episcopus agere pro portionibus ecclesiarum suarum. & in nu. 2.*

CAP. IIII.

De his. Loquitur decr. hæc, qñ quis transit ad monasteriũ, & ibi sua p̃fert, vt ibi viuat, nõ ut sit professus. si. j. de priuil. c. 3. & c. vt priuil. j. e. in nr̃a, quia si ibi profiteretur, canonicam portionem de oĩbus, quæ daret illi eccl̃iæ, hr̃et eccl̃ia parochialis, ẽt si longo tpe postea, q̃ ingressus est, moriatur: & sic loquitur s̃. e. relatum, quia tunc fingitur mori. Dicimus tñ, q̃ p̃t aliquid spãliter relinquere pro aĩa sua, & de illo tñ hẽt portionem parochialis eccl̃ia, & alia p̃t relinquere eidem monasterio pro sustentamento suæ vitæ. 16. q. 6. de lapsis. & ẽt p alijs causis, puta si primo receperat seruitia a monasterio: nam fraus tñ, quæ timetur, ne velit fraudare eccl̃iam parochialem, attẽditur, ar. s̃. de testa. officij. requisisti. & c. de his. vel dic aliter, ut not. s̃. eo. relatum, quod multi magis approbant. [Eccl̃ijs.] Dicunt quidam, q̃ hæc eccl̃ia paroch. non tñ aduersus aliam eccl̃iam quæ hẽt res defuncti, hẽt p̃dõnem ex hac decr. sed ẽt aduersus hæredes defuncti hẽt actionem ex testõ. & alias, de quib. diximus s̃. de test. Rayna. quia licet tñ dixerit, relinquo tali eccl̃iæ: tñ noĩe illius intelligitur ẽt alia, s. parochialis. vna. n. est eccl̃ia. 24. q. j. loquitur. & maxime quo ad legatum habẽdũ, in quo sunt cões, ut hic. imo qđ plus est, ẽt eps̃ agere p̃t pro parte ei contingente eadem rõne, & quia eps̃ est in eccl̃ia & c. 7. q. j. factus, & c. scire. & eisdem actionib. aget non tñ p̃ eccl̃iam suam paroch. sed ẽt p̃ aliã, cui noĩatim legatum est, ẽt si non sit sua eccl̃ia; sed alterius diœce. & ẽt p̃ hæredes, quia legatũ ad epm recta via venit. ff. de fur. a Titio. nec mireris, q̃ agit, cũ de epo non sit facta mẽtio in testõ. Rñ. imo tacite de prædictis vr̃ esse dictum rõne præallc. nam ita venitę sunt prædictę eccl̃iæ, s. parochialis, & alia, vbi sepelitur, & eps̃ quo ad legatum istud, q̃ ẽt testõr hoc mutare non p̃t, s̃. e. requisisti, ar. ad hoc, C. de inof. test. si mr̃. nã ibi alius, q̃ qui insti-
1 tutus est, pro instituto hr̃. C. de hęr. insti. quotiens. † Item licet dixerimus, q̃ eps̃ p̃t agere pro parte sua, nihilominus tñ poterit agere pro portionib. eccl̃iarum suarũ, ut no. s̃. de rest. spol. olim. sed debet hoc in libello exprimere, q̃ pro eis petat. sed si eccl̃ia parochialis agit, nõ tenetur dicere, q̃ pro epo agat, quia ipsi tñ competit actio suo noĩe, ut hic, & postea tenetur epo rñdere de sua parte, s. per condi. ex decr. s̃. de test. requisisti. sed eps̃ non hẽt actionem suo noĩe, nisi pro sua parte. alij dicũt, q̃ eps̃, vel eccl̃ia nõ hẽt actiones ex testõ, sed tñ p̃di. ex canonib. 12. q. 3. Pontifices. s̃. de test. officij, requisisti. Alij dixerũt, q̃ p̃ hęredes nulla cõpetit actio, nisi eccl̃ię, cui relictum est. eps̃ ãt, & alię eccl̃iæ, quæ in legato ius habent, p̃nt actoritate iudicis obtinere. vt mittant̃ in possessionem noĩum, & postea agent, sicut illa eccl̃ia, cui relictum erat, ff. vt in pos. leg. l. si inutilis. vel obtinebunt à iudice q̃ det eis pretorium pignus, C. de præt. pi. l. j. & 2. vel poterunt agere p̃ debitores sui debitoris, s. illius eccl̃iæ, quæ agere dẽt p̃dictione ex legib. quę sunt C. qñ fi. vel priua. l. 2. & l. seq. plus vr̃ inniti rõnibus, q̃ sola illa eccl̃ia agere possit, de qua fit mentio in testõ p̃ hr̃des testatoris, & sola eccl̃ia parochialis p̃t agere p̃ illam, in qua sepultus est. eps̃ ãt tñ p̃ parochialem aget eccl̃iam. sed si parochialis. vel illa, de qua fit mẽtio in testõ, nollet agere, tunc eps̃, vel quisq; alius, ad quem pertinet aliquod commodum ex hoc legato, debet petere, q̃ ille, ad quẽ primo loco pertinet hæc exactio, cedat sibi actiones, ff. de pec. quod debetur. & si ille nollet cedere, vel si non esset illius, qui cedere posset, tunc esset recurrendum ad prædicta auxilia, vel missionem in possessionem, vr̃ ad prætorium pignus, vel p̃di. ex illis ll. qñ fi. vel priua. nullo. n. modo vr̃, q̃ alij, nisi eccl̃iæ legatariæ competat actio ex testõ, cũ de his nulla ibi mentio fit, nec rei ven. vel hypo. cum illæ competant legatario, & dñium non p̃t esse apud duos, nec ẽt eis cõpetunt p̃dõnes ex canonib. vel legib. prędictis, cum de eis mentionem non faciant, nisi postq̃ fuerit in defectu cedendi. † Illud

autem

Universidad de Deusto Biblioteca

autem diximus bene, ꝙ eps noīe eccłiarum suarum pt agere ad prædicta, sicut pro singulis vtilitatib. agere posset, vt no. s. de resti. spo. olim. sed non pro sua parte. [Ecclesijs.] Et si in vna eccłia recipit sacra, in alia diuina officia, et si in diuersis eccłijs p d iuersis partib. anni officia audiuerit, ante se diuident quartam, uel tertiam canonicā, s. e. c. j. & 2. de eccłia āt vbi habuit ecclesiasticam & paternam sepulturam, non credimus, quod debeat hre aliquam portionē; imo ipsa debet alijs parochialib. s. e. c. j. [exhibere.] Quia quicquid dedit monasterio, ad quod transiuit, intelligitur pro aīa dare, ex quo in infirmitate ad illud transfertur. [In sanitate.] Vel etiam in infirmitate, dummodo inde non obierit, quia tunc intelligitur dare pro sustentamento vitæ suæ.

SVMMARIVM.

Ecclesia an & quando agere & appellare possit pro restitutione corporis, si in eius præiudicium alibi sepultum fuerit.

CAP. V.

Ex parte. [Restituat.] Si pbatum fuerit præiudicium alterius eccłiæ factum sm l. vbi non est sepultura ecclesiastica, nec rōne sacrorum est speciale in hoc casu, ut non debeat audiri appellans ne corpus sepeliatur, C. de sepul. vio. auct. item qui ꝫ. in Auct. vt cum de ap. co. circa prin. sed in hoc valet appellatio, quia probata veritate alij ecclesiæ corpus redditur, quamuis forte idem fieret, & si non appellare, s. e. fraternitatem, s. de ele. cum inter ea. [Exinde.] i. de his, quæ occasione sepulture obueniunt, j. c. proxi.

SVMMARIVM.

Ecclesia quamuis pro iure sepeliendi in possessorio obtineat, ei tamen corporis defuncti restitutio non fit, & quare.

CAP. VI.

Cum liberum. [Violenter.] Licet possit agere possessorio iudicio pro iure sepeliēdi, non credimus, qđ per hoc, quousq; plene ꝯstet, corpus defuncti sit restituendum, quia sic ēt postea esset tertio dandum priori ecclesię, quæ obtineret in proprietate, corpus autem defuncti non sic est tractandum, de reli. & sump. fun. ne corpora, diui.

CAP. VII.

De vxore. [Liberam.] 13. q. 2. vnaqueq;, ꝫ. sol. illud de honestate, hoc de iure: vel illud loquitur, qñ mulier non eligit sepulturam. [In quo] 7. q. 1. sicut. C. de dona. inter vi. & vxo. l. quod sponsæ, & ff. de do. inter vir. & vxo. l. si enim. in fi. [Voluerit.] Vel in sepulchris parentum, vel vbi accipiunt sacramenta.

CAP. VIII.

Cum super. [Statuimus] i. statutum declaramus. improprie enim dicitur, ꝙ Papa vnam constitutionem faceret de vna ecclesia, imo est priuilegium.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio quæ dicatur, & quot modis dicatur.*
2 *Res a domino, non dominus a re denominatur.*

CAP. IX.

Certificari. [Apponi] sic incipit clausula in priuilegio decernimus āt eccłiæ vestrę sepulturam fore liberam, salua iustitia & c. [tertiam] s. e. c. j. [mediam] s. e. c. 2. [& Vrbano] de hoc non habes concilium Vrbani, sed Lucij, s. c. proxi. [Hieronymus] 67. dist. vtinam. [† Diuersitatib.]
1 pp hanc diuersitatem, s. quia canonica portio dr̄ non solum a canonib. statuta, sed ēt consuetudinaria, quæ dr̄ ēt canonica, qa a canonib. est approbata, licet non statuta, vt hic, & s. de test. requisisti. vr̄ dicendum, ꝙ ille, qui petit partem in hmōi relictis, dēt exprimere in libello, an petat canonicam portionem statutam in canonib. an ꝯsuetudinariam, quia aliter non posset reus deliberare, ff. de eden. l. j. nec obstat j. de reli. do. ꝯstitutus. vbi admissa fuit petitio iuris epālis: quia ius epāle certum est, vel a iure tm̄ statutum, s. de off. ord. ꝯquerente, sed canonica portio est incerta, sed hęc solutio non potest stare, quia ēt ius epāle incertū est pp diuersas consuetudines, vt probatur s. de rescrip. auditis. ubi pp cōsuetudinem collectio denarij S. Petri computatur in iure epāli. Rñ. ergo ad hoc, ꝙ qñ ab aliquo petitur ius epale, bene certus est, quid ab eo petitur, s. omne ius epale, siue sit illud, quod a iure statutum est, siue alias ex priuilegio, vel cōsuetudine alio modo debeatur. oīa. n. addita iuri episcopali accedunt, & bene simul ꝯcurrunt, & in petitione, & in solutione ius epale a iure statutum & consuetudinarium. Sed secus est in petitione canonicæ partis, quia ibi certus esse non potest, quia nunquam simul concurrunt neq; in petitione, neq; in solutione canonicæ portiones in canonib. statutæ cum canonica consuetudinaria. vr̄ tñ, ꝙ si nesciret, quæ portio soluatur in illa terra, ꝙ recipiendus est libellus sine expressione, quia per hmōi libellum licet posset plus exprimi, non est tñ penitus incertus, cum certum sit aliquam portionem deberi, arg. ff. de rei ven. quæ de to. & no. s. de libel. obl. significauit, ff. quorum le. l. j. §. quia āt. Sed quęritur, an teneatur exprimere in libello, peto canonicam portionem, uel ꝯsuetudinariam talis fundi certis finibus limitati: an sufficit dicere, peto partem fundi tibi in testō talis relicti? & vr̄ expressum, ꝙ sic, ff. de rei ven. si in rem, circa fi. & eodem modo si dicat, fundorum. Sed quid si dicat, peto talem partem omnium rerū tibi in testō talis relictarū, vel obueniētem ex bonis eius? arg. ꝙ sit admittenda hmōi petitio, quia admittitur petitio gregis, & armenti sine expressione capitū, ff. de rei ven. l. j. §. fi. & l. seq. sed non facit aliquid ad rem. l. ista, quia ibi conceditur, ꝙ vniuersitas realis petatur. sed hæc legata nec vniuersitatem rerum constituunt, vt grex, & armentum, nec iuris, vt petitio hæreditatis, & iuris epālis. s. n. constitueret aliquam vniuersitatem, hrēt aliquod nomen a iure impositum. tñ nobis satis placet rñsio eorū, ꝙ admittēdus est talis libellus, quia satis pt esse certus per expressionem prædictā, arg. prędictæ l. si in rem, quę dicit, ꝙ sufficit dicere, peto seruū, qui fuit ex tali hrēdi. postea tñ dēt probare, ꝙ illa sibi debeant, & ꝙ reo obuenerint ex bonis talis, & est qsi expressum C. quib. quarta pars. l. j. & seq. & ff. de re iu. ait prætor. C. de sen. quæ si. cer. quant. l. 2. iudex tñ benefaciet, si coegerit ad maiorem expressionem, uel ad iurandum, ꝙ nescit plus exprimere, ar. ff. de fur. in hac. & hęc credo vera, ꝙ admittenda sit hęc petitio sic gñalis, s. peto talem partem oīum bonorum obuenientium tibi a tali, si agatur personali actione, per q̄ bene petuntur non solum corporalia, sed ēt iura incorporalia, C. de hęr. vel ac. vē. sed si ageretur rei ven. non admitteretur hæc petitio, cū in ea non veniāt, nisi corporalia, ff. de rei ven. in l. j. in prin. & sm hoc intelligimus, l. vendicatio, ff. de rei ven. Itē dicunt quidā, ꝙ nec noīa sepultorum exprimere tenet, j. e. in nostra. j. de deci. dudū, s. de præscr. veniens. vr̄ tñ alijs, & forte non male, ꝙ vel non sit admittendus talis libellus, vel cum magna difficultate, & nō nisi cum iurō, ꝙ non pt scire noīa sepultorum uel pp malitiā partis aduersę, uel pp aliam cām, quę tñ scire sperat per dicta testium, ar. pro his, quia nunq̄ pt reus bene deliberare, nisi sciat noīa sepultorū, & pp hoc fit editio actionis, ut deliberet reus. ff. de edē. l. j. sed secus est in rebus, quæ melius patere pñt ex tenore testi,
2 vel alterius instrī, vbi continetur donatio rerum. † Item melius denominatur res à dño, q̄ dñs a rebus: vnde vr̄, quod nunq̄ talis libellus esset admittendus, peto quartam partem talis fundi, qui tibi relictus est a quodā parochiano meo. nec obstat decretalis prędicta. quia ibi non fuerunt petita expresse. vel dic, qđ ibi fuerunt expressa, licet hoc non dicatur in decr. vel dic, qđ ibi agebatur vrī actione, vel gñali, quia dicebat sibi esse ius hr̄e decimas, vel alia iura à certis hoīb. & tunc non cogitur exprimere, vt no. s. de off. ord. conquęrente. sed hic loquitur, qñ agitur singulari, vbi necesse est exprimi & personam agentis, & personam rei, & res quę petitur, & cā, ex q̄ petitur. hic āt non exprimitur res nec certo nomine, nec certis finib. nec circūlocutionib. manifestis, ꝙ reus possit deliberare, imo vr̄, ꝙ in hoc casu non esset admittendum iurm̄ actoris, qui vult iurare, non posse scire noīa omnium sepultorū, quia nullum pręiudicium fit actori, si mō non nominat oēs, quia alia vice poterit petere canonicā portionē relictorum ab alijs, nec obstabit sibi exceptio rei iu. Illud āt quod dictum est, non per omnia placet aliquib. ꝙ vniuersalis vel generalis petitio sit, qñ aliquis dicit ius sibi esse habere canonicam portionē relictorum a parochianis suis, vel habendi decimas, vel iurisdictionem in aliquo castro. imo est singularis, quia vna sola res petitur, i. ius decimandi, vel iurisdictionem exercendi, vel cōsimile. vnde licet sñia feratur pro actore, ꝙ sibi est ius decimandi, vel iurisdictionē exercendi in aliquo castro, nō pręiudicat illis, qui singulari iure se iuuat, puta priuilegio, vel præscriptione, vel quocūq; alio, nā cā, quæ fuit ꝯ vniuersitatē, & sñia super eo lata singulis psonis nō præiudicat. 12. q. 2. §. qui manumittit. sed illa petitio satis pt dici generalis, in qua petit canonica portio oīum relictorum alicuius eccłiæ a sepultis in ea, quæ de iure ad eum pertinent. Item quia non vna res tm̄ petitur, sed multę; sicut q̄ petitur rō administrationis alicuius de sale, vel de vino, & hmōi. dic ergo sic, ꝙ vbi qs agit confessio. vel nega. dicens, mihi est ius habere canonicam portionem de relictis omnium sepultorum In ecclesia tua, & ideo peto declarari per sententiam te ad hoc teneri, & vt compellaris mihi restituere ea, quę iam percepisti, quod in isto casu nō cogitur a principio exprimere nomina sepultorum, sed in prosecutione causę ad hoc vt sibi fiat cōdemnatio. Et idem est, si agat sibi esse ius instituendi clericos in aliquibus ecclesijs, & petat ius suum declarari, & institutos per eū remoueri. & idē est si agit neg. dicens non esse alicui ius sepelire aliquos, vel habere canonicam portionem de relictis sepultorum, vel instituendi aliquos in talibus ecclesijs, & ideo petit imponi perpetuum silentium super prædictis, & reuocari quicquid factum est. Idem est, si agit interdicto, vnde vi, vel quacunque alia actione, si reus petit exprimi vel nomina sepultorum, vel canonicorum institutorum, vel res, in quibus damna

data sunt tpe spoliationis, vel fructus perceptos à possessore, licet bonū sit, ꝙ exprimat, si pōt, tñ non est ad hoc cogendus: secꝰ aūt eēt, si ageret officio iudicis vel quacūq; alia actione ad hoc, vt haberet canonicā portionē de aliquib. spāiib. sepulturis, vel si peteret alios institos in ecclesijs remoueri, vel fructus alicuius fundi, & tamē non peteret fundum, nec ēt peteret ius suū in aliis declarari: quia satis credo, ꝙ tunc dēt, quātū pōt, vt prædictum est prædicta cogi declarare. & est rō diuersitatis, qa in primo casu, ꝙ soluat canonica portio antiquorū ēt sepultorum, & ꝙ aliqui remoueant de ecclesiis, ꝙ dāna aliqua soluant spoliatis, & aliqui fructus restituant obtinenti in actio. boneū. oīa ista veniunt quasi accessoria, licet peti debeant expresse, vt no. s. de rest. spo. grauis. sed in secūdo casu. vbi singulari & speciali actione agitur ad pdicta expressim ea diceret debet. imò, quod est no. dignum, in primo casu, si aliquis alius præter psonam rei tangeretur, non dēret super illo ferri sñia, nisi super interesse. v. g. actū est ꝫ aliquē non esse sibi ius substituēdi in aliquibus ecclesiis, & ideo petitur ei imponi ppetuū silentium, & per eum institutos remoueri de ecclesiis. nā hic nō fertur sic sñia, imponimus tali ppetuū silentiū, & tales remouemus sñialiter a dictis ecclesiis: qa indubitanter eēt iniustū eis ignorātib. hoc faceret, sed cōdemnabit instituentem ad interesse eius, ꝙ interest actoris eum non fuisse institutum, nisi posset efficere, ꝙ instituti libere cedant. & hoc idē fit, vbicūque qs nō pōt soluere rē ad quā tenetur. ff. de do. arbitrio. § j. & no. j. de sen. excō. sacro. qualr aūt ęstimet hoc interesse, no. j. qui fi. sint le. cām quę sed in scđo casu, qñ singulari actiōe petit institutos amoueri, actio hæc non intentabitur ꝫ instituentē, sed tm̄ ꝫ institutos, & tunc bene fertur contra eos sententia perpetuæ amotionis.

SVMMARIVM.

1 *Eligēs sepulturam apud ecclesiam hospitalis, canonica portio debetur ecclesiæ parochiali de omnib. relictis pro anima sua. idem etiam est, si non elegerit, sed ibi de iure sepeliendus est, in nu. 2. quid autem sit, si hospitale habet parochiam, in nu. 3. 4. & 5.*

CAP. X.

In nostra. [Receperunt.] Hic vr̄, ꝙ sufficit dare talē libellū, ꝯqueror de hospitalariis qui parochianos recipiunt ad sepulturā, ēt si nihil petat: cui vr̄ ꝫ, quia actio est ius petendi in iudicio, quod sibi debetur, inst. de act. in prin. so. hic in libello ꝯtinebatur petitio. [Ex priuilegio.] Hoc priuilegium non loquitur de pueris. [De cætero.] ꝫ. ff. de vsur. l. j. §. j. Solu. spāle est in iurib. & præsentationib. & seruitutib. ꝙ tractus futuri temporis ptinet ad iudicem, imò in his non solū condemnat, imò etiā caueri facit. ff. si serui ven. harum actionum. [Elegerint.] Icū tēplarij & hospitalarij minus sint religiosi q̄ monachi, psumit mala intētiōe apud eos elegisse sepulturā, & idcirco reddet monachis cū oīb. bonis suis, vt s. eo. fraterni-
1 tatē, nisi esset pp priuilegium. † [Reliquit] si qs eligit sepulturā apud ecclesiam hospitalis, tunc canonicā portionē dēt habere parochialis ecclesia de omnib. relictis p aīa sua, siue relinquat ecclesiæ eorum tm̄, in qua sepelit, siue relinquat ecclesiæ & fratrib. ibi morantib. siue in genere locutus sit dicendo, relinquo hoc tali ecclesiæ, & hospitalariis. imo idem vr̄, si dicat, tm̄, relinquo hoc hospitali, arg. hic, & ff de adimen. leg. a Ticio. §. annua. ad huc plus dicunt quidam, ꝙ etiā si dixerit, relinquo hoc hospitali vltramarino, nihilominus tñ canonicam portionem habebit inde eccłia parochialis, ex quo apud eos eligit sepulturam, oīa. n. quę tunc dat, vr̄ dare pro anima & sepultura, arg. s.
2 eo. de his. † Itē qđ diximus, qñ eligat sepulturā, idem dicimus, si non eligat, sed tñ ibi sepeliendus est de iure, vt qa reddit se & sua eis, vel quia factus est templarius, vel hospitalarius, vel sit sepultus qa ibi erat sepulchrū parentū. j. de priui. vt priuil. s. eo. c. j. nam & tunc parochialis ecclesia portionem canonicam habebit de omnib. relictis illi ecclesiæ apud quam sepelitur de iure sine electione, sicut si ibi elegisset. Imò plus dicimus ꝙ si ibi non sepeliretur pp aliquam cām, forte quia tpe mortis ille locus caperetur ab hostib. vel alia iusta causa, partem suā de oīb. legatis habebit ecclesia. sed si dixisset, relinquo hoc ecclesię, in qua sepeliar, & tunc hospitali, hoc secus, quia vterque habebit partem suam, & ecclesia parochialis habebit partem canonicam de relictis ecclesiæ, non de relictis hospitali, quæ sunt exempta. & nos dicimus, quod de legatis locis exemptis nullā portionem habebit ecclesia parochialis, nisi ibi eligat sepulturam, arg. ad hoc. s. de testa. officij. requisisti. s. eo. de his, & c. j. nam illa, quæ reliquit ecclesiæ tm̄, pro sepultura relinquere videtur, & ideo ibi portionē habebit ecclesia parochialis sed relicta hospitali separatim nō videtur reliquisse pro sepultura, sed alias pro anima sua. Et idem, quod dico de hospitali, idem dicimus, si eligat sepulturam in alia dioc. Si autem non de iure sepelirent illum, qui reliquisset eis aliqua de bonis suis, tunc non credo quod deberet reddere totum, vel partem ecclesiæ parochiali de legato, sed deberet reddere corpus, s. cod. ex parte, &
3 omnes oblationes, quæ factę essent in sepultura, vt hic. † Si autem hospitale habet parochiam, vel potius ecclesia hospitalis tūc nisi ecclesia sit exempta cum parochia, diuidetur legatum factum ecclesiæ a legato facto hospitali, & de legato facto ecclesiæ habebit partem suam episcopus. s. de te. requi. & nō de legato facto hospitalariis, qui sunt exempti. sed si ecclesia cum hospitali sit exempta, & non populus. tunc debet episcopo dare portionem tanquam episcopo suo. Nec ob. si dicat, exēpta est ecclesia, ergo nullam cōionem habebit in ea eps. arg. de testa. requisisti. respō. licet ecclesia sit exempta, tñ communionē habet cum ea propter populū, quem tenet ab eo. j. de priuile. ex ore. aliqui dixerūt, ꝙ eps iure parochiali exiget partem, qa suus parochianus est, & nō iure epāli. sed nō placet, quia bene
4 sepelitur in parochia sua. † ergo alij non debetur ius parochiale. Itē qđ dictū est, qa si reliquit ēt hospitali, qđ ecclesia parochialis habebit partē: intelligo verū, nisi expresse dixisset, hoc relinquo hospitali non pro sepultura, sed pro alia iusta causa. quia tunc parochialis ecclesia in illo legato nulla hēret portionem, nisi parochianus se transtulisset ad hospitale. s. eo. de his, vel nisi ecclesia, & hospitale essent ita vnita, qđ nulla separabilitas posset inter eos fieri, puta quia simul hospitale cū ecclesia sua sunt exempti, & nihil appropriatū est ecclesię nec in spūalib. nec in tpalib. tunc. n. satis videretur, ꝙ de relicto hospitali parochialis ecclesia haberet portionem suam, etiam si testator dixisset, qđ non relinquebat intuitu ecclesiæ, sed hospitalis, qa
5 sic sunt vnita, vt diuidi non possint. † Sed dices, semper est distinctio inter ecclesiam, & hospitale, quia prior clericorū sacerdos potest absoluere fratres. j. de sen. exc. canonica. sol. hic nō facit differentiam inter ecclesiā & hospitale, sed inter clericos & laicos, vel potius inter officia: hoc. n. officium absoluēdi datum est ex priuilegio Priori domus, ꝙ poterat habere ēt si nō esset ibi ecclesia, sicut & alij officiales domus habēt sua spālia officia. de hac autem separabilitate no. j. de priui. pasto. [Nisi dolo.] quia tunc parochialis ecclesia habebit totum. 20. q. 4. cōstituit. ff. si quis cau. si duo. sup. de testa. requisisti. [Vniuersa.] Idest oblationes factas in sepultura, corpus autem non reddit, nisi præcesserit appellatio. sup. cod. ex parte, vel nisi pręcesserit violentia. alij dicunt, ꝙ semper reddendum est corpus, si petit, hic autem non petebatur. sup. eo. fraternitatem. [Restituant.] cum non fuerint in ætate eligendi sepulturam.

CAP. XI.

Ex parte parentum. [Sponte.] Alias secus 13. quæstio. 5. placuit.

CAP. XII.

Sacris. [Reconciliati.] Etiam post, cum prius signa pñiæ apparuerint. 16 q. 6. is, qui per totum. [Excōicatorum.] idem de interdictis a cōione sacramentorum. [Non poterunt.] ff. de sol. si alieni. ff. de admi. tut. qui. ff. de neg. gest. cum actum. 3. q. 2. non ęstimemus.

SVMMARIVM.

1 *Sepultura quid sit.*
2 *Cęmiterium circa ecclesiam esse debet.*

CAP. XIII.

1 Abolendæ. [Certum.] † Sepultura dicitur possessio, siue terra, vbi aliquis sepeliēdus est, & hoc vendi potest ante, quam consecrata sit per pontificem, sicut venduntur possessiones ad ecclesias ędificandas. 12. qō. 2. aurū. & dicitur sepultura aliquid vas lapideum, vel ligneum, vel pro aliquo sepeliendo factum. hoc similiter vendi potest, nisi sit factum sacrum per pontificem, vel ad hoc specialiter deputatum infra de relig. dot. ad hoc. licet enim in aliquo loco sit sepultus aliquis sine pontifice, nō credimus locum sacrum sm canones, licet secus sm leges. ff. de reli. l. 2. si autem loca pdicta sunt sacra vel ad hoc deputata per episcopum, vendere non licet. vt hic, & 12. q. 2. quęsta. & c. postquam. dicitur etiam sepultura ius inferendi in sepulchrum, nec hoc etiam vendere pñt clerici. dicitur etiam actus, siue officium, quod fit pro sepeliendis, & illud etiam vendere non possunt clerici, quia ad hoc ex officio tenentur 13. q. 2. præcipiendum. j. q. j. dictum. j. de si.
2 cum satis. † Item no. ꝙ cæmiterū vel sepulturę ordinarię debent esse circa ecclesiam. 17. q. 4. sicut anti. sed & potest esse remotum, sicut est in Francia propter fętorem: tamen non credimus, quod alicui loco etiam religioso, vt hospitalariis, vel tēplariis, posset accedere sepultura nisi habeat ecclesiā, quia cū cęmiterium debeat esse consecratum, vt in pręallegato c. sic loco non consecrato accedere non potest. item in vno cęmiterio multę ecclesię possunt habere ius sepeliendi suos parochianos.

SVMMARIVM.

Sacerdotes non debent absoluere excommunicatum, nisi pręstiterit cautionem de satisfactione, ex qua promissione agent omnes quorum interest.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. XIIII.

Parochiano. [Hæredes.] Arg. ꝫ, C. ne ex deli. defun. l. 3. sol. hic non agitur ꝫ hæredes ex delicto defuncti: sed sacerdos non debet absoluere excõmunicatum, nisi is, qui est publica persona, de satisfaciendo sufficientem præstiterit cautionem. s. de app. qua fronte. §. sane. & ex illa stipulatione agent omnes, quorum interest. ff. rẽ pupil. salu. fore. l. quæritur. & plus dicimus, q̃a omittatur cautio, vel stipulo, tñ intelligitur apposita, & ex ea agitur, ac si interposita esset, ff. de adop. his verbis. tñ cum nullum ius det eis ex stipulatione agere, nisi interposita sit, non videmus, q̃uo agere possint, sed cogendi sunt officio iudi. vt satisfaciant: & hoc innuitur hic. Item ratio videtur, quod ex quo penituit, nec aliter pęnitere potuit nisi faceret satis fieri, videtur hęredibus iniunxisse, vt satisfacerent, & ideo cogendi sunt.

De parochiis, & alienis parochianis. Ruh. 29

SVMMARIVM.

Parochiale ius in quibus consistat.

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

IVs parochiale: Consistit, vt in dieb. festiuis parochiani missã audiãt in suis ecclesiis, ĩ. eo. vt dñicis, de conse. dist. j. si quis. & in decimis personalib. 16. quæst. j. si quis la. & c. quicunque. infra de deci. ad apostolicæ. & in oblationibus. 10. q. j. quia san. sanctorum hanc. Item in pœnitentiis accipiendis a sacerdote parochiali, ĩ. de pę. & re. omnis. Item in sepulturis, bñdictionib. nuptiãtiũ, & aliis sacramẽtis ɔferẽdis. s. de sep. c. j. & 2. & per totum. 13. q. 2. ĩ. de si. suam. Et vr̃ quibusdam, & forte non male, ꝙ ad oblationes cogi possint parochiani, maxime si sacerdos est pauper, ar. 32. dist. ad hæc, de conse. dist. j. omnis. 16. q. j. statuimus. an ad præstandum aliquid pro aliis sacramentis cogi possint, no. ĩ. de si. ad apostolicam. Item no. ꝙ hic dicimus perceptionem decimarum esse de iure parochiali, & idem dicimus de perceptione canonicę portionis, quã ecclesia parochialis hr̃e debet ab ecclesia, vbi suus parochianus sepelitur. s. de sepul. c. j. & 2. & c. de his, sed & istæ eędem portiones dicuntur esse de iure episcopali, s. de off. or. conquęrente. & hoc est verum, ꝙ portio, quam percepit ecclesia parochialis ab ecclia, vbi sepelitur, de iure parochiali est: sed portio, quam percipit episcopus à sua ecclesia propter communionem, quæ est inter eos, est de iure episcopali, s. de testa. requisisti.

SVMMARIVM.

Episcopi vbi duo inueniuntur in vna diœcesi, vnus scilicet catholicus & alius hæreticus, an & quomodo loca partiantur.

CAP. I.

Si episcopus. [In Ep̃atu] hoc c. loquitur de dispensatione. de iure. n. remouendi essent, & perpetuo deponendi j. q. 7. si quis oẽs. & loquitur in partib. Africæ, vbi Donatistæ p̃ualebant, & quasi quicquid dr̃ hic, prouisio fuit. [Diuidant.] Ep̃s catholicus, & cõuersus. [Eas.] Parochias, siue plebes. [Sic.] i. in hr̃si: catholici. n. sine diuisione oẽs catholico ep̃o dimittent, vel melius credimus sic exponendũ, q̃ sic inuentæ fuerunt, i. vbi ambę. i. q̃ partẽ habebant populi adhærentem heretico, & partem adhærentem catholico: oĩa aũt loca, quæ adhęserunt catholico ep̃o, sua tantum erunt, & loca, quæ adhæserunt hęretico, tm̃ sua erunt: cõia aũt, i. vbi sunt hęretici & catholici, cõia erunt. [Vbi.] i. vbi possent fieri duę partes, puta quia multæ sunt parochię, quę diuidi pñt: secus aũt, si vnus locus tm̃ sit, & hoc est, qđ sequit, ꝙ si forte &c. [Alia.] i. vna pars. [Ad illũ.] i. hr̃ticũ ep̃m. [Vnus.] tm̃, & iõ alius locus in eius cãbiũ dari non põt, cũ non sit. ꝙ aũt in vno loco vterq; partem suam haberet, non est conueniens, & esset cã litis inter eos. [Inueniuntur.] puta quia tria, vel quinque sint loca, in qb. cõiter esset plebs adhærens hæretico, & adhęrens catholico.

SVMMARIVM.

Clerici parochiani an dieb. dominicis alienos parochianos in suis ecclesiis admittere, vel eiicere possint.

CAP. II.

Vt dominicis. [Contẽpto.] de pę. di. 6. placuit. 71. di. primatus. 9. q. 2. per totum. si autem non contemneret, sed ex iusta cã ad aliam parochiã transiret, vel in transitu peregrinationis, non expelleret. 7. q. j. ep̃i, vel p̃sbyteri. 92. di. c. vlt. [Abiiciant.] forte in hoc casu est licitũ cuilibet prelato cuiuslibet ecclesiæ eiicere violẽter non solum laicos, sed ẽt clericos, arg. infra de sen. ex. c. veniens. sed potius sibi consulimus, quod verbis moneat, & non iniicat manus.

SVMMARIVM.

Parochianum alterius an episcopus iudicare possit.

CAP. III.

Nullus episcopus. [Iudicare.] ex episcopali ordine: alias enim esset contra, quia quilibet ordinarius tam præsuppositus, quam archi iudicare potest, non tamen ordinare, s. de offi. ord. c. j.

SVMMARIVM.

1 *Vbi limites non sunt distincti, locum habet præscriptio in prouinciis, & in episcopatib. & in parochiis, & quo ad omnia iura.*
2 *Limes quid sit.*

CAP. IIII.

1 Super eo. [De finib.] † Nota, ꝙ vbi limites non sunt distincti, sm̃ omnes fere locum habet p̃scriptio in prouinciis, & in ep̃atib. & in parochiis, & quo ad omnia iura. 16. q. 3. inter memoratos, & c. dilecto. s. de præscri. ad aures. vbi vero distincti sunt limites, dicunt fere omnes, ꝙ nec limes, nec quod annexum est limiti pręscribi põt, 16. q. 3. licet, & c. dilecto. quod aũt remotum est, quo ad oĩa iura p̃scribi potest, licet inter alterius limites contineatur. Gratianus tamen & Alanus, & quidã alij dixerunt, ꝙ ẽt remotũ a limite p̃scribi nõ põt quo ad iura mere ep̃alia, siue sint de lege iuris. siue diœc. sed horum opi. ɔuinci vr̃ ĩ. de reli. do. c. j. s. de pręscri. ad aures, & c. auditis, & c. cum ex offi. in quib. oĩb. ostendit, ꝙ iura ep̃alia præscribuntur. Quidam tñ dicunt, ꝙ iura, quæ pertinent ad ordinẽ ep̃alem, vt est consecratio, & ordinatio, & similia. & ẽt quæ pertinent ad iurisdõnem, non põt præscribere, vt intra limites alterius ep̃i faciat: sed põt præscribere, vt clericos alterius diœc. in sua ordinet, & iudicet. Illud aũt certũ est, ꝙ quo ad p̃prietatem, & quo ad ius pa. ea quæ sunt in limitib. & circa limites præscribi possunt. q. 4. volumus. & qđ dictũ est de limitibus p̃scribendi, locũ hẽt in prouinciis, 16. q. 3. quicunque. C. de fun. li. agros, & in episcopatib. & parochiis, 16. q. 3. inter me. in fi. &
2 in parochiis, vt hic, † Itẽ no. ꝙ proprie limes est longitudo, siue latitudo spacium à spacio distinguens, & in tali limite nihil esse põt, quũ est linea tantum: verum tñ nõ sic stricte limites ep̃atus accipiunt, sed flumina, montes, & paludes in ep̃atib. solent esse limites, & de hoc limite dicunt quidã ꝙ est cõis vtriusque, & qđ in eo fundatur, cõi erit. Alij dicunt, ꝙ est nullius, alij dñt, & forte melius, ꝙ talis limes diuisus inter ep̃os intelligitur ipso iure, licet nunq̃ actu diuisus fuerit, vnde si fluuij limes exsiccatus sit per longitudinem, vel per latitudinẽ, diuisus intelligitur, & per iudicem arbitrio boni viri actuali signo distinguet, & si ecclesia sit in medio limitis, in duas ecclesias diuidet, nisi aliter ipsi ep̃i inter se potuerint ɔuenire. quandiu aũt non fiunt duę, cões intelligũtur quo ad parochialia & episcopalia iura, sicut arbor in confinio posita ff. cõi di. arbor, insti. de rerum diuis. §. insula. nec p̃scribet vnus ꝫ aliũ, 16. q. 3. inter me. Si aũt de illa ecclesia non possint fieri duæ, superior ordinabit, ꝙ alternis annis vel vicib. disponant. ff. de vsufr. si rei. §. si fu. & l. quotiens. vel dic, qđ illi⁹ soli erit ecclia, in cuius parte caput positum est. ff. de acqui. re. do. adeo. §. si. item non põt ep̃s donare aliis, quę sunt in limite. 16. q. 3. licet. [Quę finib.] ff. de rei ven. quæ religiosis. ff. de ɔhen. emp. in modicis. principaliter ita, ꝙ sunt partes eius. ff. de rei ven. qui p̃ re. ff. de ɔhen. empt. in modicis. vel vicina sunt, & si non sunt partes eius: nam rõne vicinitatis possent confundi fines, & relinquitur hoc arbitrio boni viri: nam quædam sunt, quę potius intellectu accipiuntur. ff. de sol. ratũ. §. [Parochiarum.] id est episcopatuũ: nos intelligimus, vt iacet, s. & plebium, vel capellarum.

SVMMARIVM.

1 *Clericis, vel ecclesiis siue diuitibus siue pauperibus existentib. decimæ integræ eis soluendæ sint de omnibus, quæ proueniunt de terra, siue de animalibus siue operatura manuum, & in nu. 2.*
3 *Prædicatores, qui docent & prædicant non dari debere decimas clericis male faciunt.*

CAP. V.

Significauit. [Temporalia.] decimas p̃sonales, oblationes, & huiusmodi: nã decimas p̃diales exigere possunt, vt statim sequit. [Partib.] ĩ. tit. proxi. ad
1 apostolicæ. [† Persoluunt.] sup. illis ecclesiis, in quarum parochiis possessiones sitæ sunt, q̃a si esset cõsuetudo, ꝙ alij ecclesiæ soluerent, stabit ɔsuetudini. ĩ. tit. proxi. ad apostolicæ. hoc aũt ɔsuetudine induci nõ põt, ꝙ quis alicui non soluat decimas, si sunt prædia laicorum, nõ religiosorũ. quicq̃d alij dicant, nobis vr̃, ꝙ clericis, vel potius ecclesiis, siue sint diuites, siue pauperes decimę integrę eis soluendę sunt de omnib. quę p̃ueniunt de terra, siue de animalib. siue de operatura manuũ. Et ꝙ diuitię ecclesiarũ nõ debẽt impedire dationẽ decimarũ, p̃batur, quia in nullo casu põt esse verum, ꝙ propter diuitias liceat aliis diuitib. sua iura auferre. 14. q. 4. c. quid dicã, & q. 5. p totũ. item decimę non sunt tãtum clericorũ, sed pauperũ, & fabricæ. 12. q. 2.
2 nobis & c. seq. † Item decimæ sunt tributa egentiũ animarum, & ea sibi dominus reseruauit in signum vniuersalis dominij, 16. qõ. j. decimæ, infra eodem, tua. quod autem omnes decimæ & personales

& personales & reales decimæ sint integrè persoluendæ, p̃bat, q̃a auctoritates veter. & no. te. generaliter loquunt. Nã Abraã obtulit decimas Melchisedech sacerdoti de oĩb. Gen. 14. circa fi. Ole. 7. circa prin. Itẽ Iacob p̃misit Dño, cũctorũ, quæ dederis mihi decimas offerã tibi. & in Exo. 22. circa fi. legit decimas & primitias nõ tardabis offerre. & in Leui. 27. circa fi. Oẽs decimæ terrę siue de frugibus, siue de pomis arborũ Dñi sunt, & ĩ. e. c. ouis, & bouis, & capræ, q̃ sub virga pastoris trãseũt, q̃cq̃d decimarũ fuerit, sanctificabit Dño, & non eliget neq; bonũ neq; malũ, nec altero commutabis. & Numeri 18. circa fi. filijs Leui dedi oẽs decimas Israel in possessionẽ pro ministerio, quo seruiunt mihi in tabernaculo fœder. & ĩ. nihil aliud possidebunt decimarũ oblatione ɔtenti, q̃s in vsus eorũ necessarios separaui. & Deut. 12. c. in prin. offereris in tabernaculis victimas, & decimas, & primitias manuũ vestrarum. & eiusdẽ 14. circa mediũ, Decimã partẽ separabis de oĩb. frugib. tuis, quæ nascunt in terra. itẽ 2. pal. 31. circa prin. Primitias obtulerunt primi frumẽti, vini & olei, mellis quoq;, & oĩum, quę gignit humus. decimas obtulerũt. Num. 10. circa fi. ipsi Leuitę decimas accipiẽt ex oĩb. ciuitatib. operum nostrorum Tob. j. Tobias fideliter offerebat oĩa primitia sua, & decimas. itẽ Eccl. 35. circa prin. in exultatione sanctifica decimas tuas. Malac. 3. & me ɔfigitis in decimis, & primi. ĩ. inferte oẽm decimã in horreũ meũ, vt sit cib. in domo mea. itẽ Lucæ 13. Do decimas oĩum, q̃ possideo. idẽ Matthæi 13. Veh. vobis, q decimatis mentã, & anethũ, & cynamomũ & relinquitis, q̃ grauiora sunt legis, & misericordiã, iudiciũ, & fi-
3 dem & hoc oportuit facere, & illa nõ omittere. † Itẽ ɔfundi debent vehementer isti noui magistri & prædicatores, q docẽt & prędicant ꝫ no. & ve. te. nunq̃. n. inueniũt Aug. Amb. Greg. vel aliũ Sanctũ Doctorẽ aliud sensisse. 16. q. 7 decimas, & in c. seq. Sed dicunt aliqui, decimæ datæ fuerunt clericis p̃ parte sua, & non debebant aliam portionẽ hr̃e nisi decimas. Num. 18. circa fi. cum ergo modo multa habeant, non debẽt hr̃e decimas. Sed verũ est, ꝙ in diuisione terræ p̃missionis nõ debuerũt hr̃e ptẽ, sicut aliæ Tribus, sed p̃ pte debuerũt esse ɔtenti decimis, sed si alias offerrent eis, vel alio iusto titulo darent, bñ poterãt possessiones hr̃e, vt Leui. c. fi. vltra med. Itẽ decimæ sunt pars dñi. Leui. 27. circa fi. & Dñs dedit eas Leuitis, Num. 17. circa fi. qđ aũt de suo Dñs dedit Leuitis, nulli licet auferre, q̃tũcunq; sint diuites, vel mali. ĩ. co. tua. Itẽ mirũ est de quibusdã, qui q̃si insani & hr̃tici dicunt, ꝙ personales decimæ non sunt dandæ, cũ expresse habeat ꝫ Numeri 10 circa fi. & Deute. 12. circa prin. itẽ maior tõ est, ꝙ quis det tributum de eo, quod producit manus sua tanquam dignius, quàm de eo, quod producit humus.

De decimis. *Rubrica* 28.

SVMMARIVM.

Decimæ siue primitiæ dandæ sunt secundum consuetudinem regionis.

CAP. I.

DEcimam. [Traditionẽ.] Ar. pro opinionib. magistrorũ, nobis vr̃, ꝙ primitiæ dandæ sunt sm̃ cõsuetudinem regionis, & hoc hic probatur, ꝙ nunquam præceptum inuenitur de certa quantitate. [Et 60.] Imo cum non inueniatur expressa quantitas, in optione relinquitur dantis quantumcunque velit, det, nisi consuetudo aliud induceret. [Hoc.] in Ezechiele, vel in traditionibus Hebræorum.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia intra limites alterius baptismalis ecclię sita an soluat decimas.*
2 *Clerici cuiuslibet ecclesiæ tenentur soluere decimas personales.*
3 *An seruus, & monachus teneantur ad soluendas decimas.*

CAP. II.

1 Nouum genus. [A clericis.] † Quidam hoc intelligunt verũ in oĩb. clericis, & oĩb. prædictis, s. tam ecclesiæ, q̃ hr̃ditarijs, ꝫ, 16. q. j. si quis laicus. sed illud intelligitur de clericis coniugatis, q nec in personalib. nec in prædialib. decimis habent exẽptionem: hoc non placet. Alij dicunt, ꝙ de dote ecclesiæ non debent clerici clericis decimas soluere, & sic loquit c. hoc: de alijs ãt possessionib. in alterius parochia sitis secus, & sic loquitur c. si quis laicus. Alij dicunt, ꝙ de personalib. decimis loquitur principium huius c. finis ãt huius c. de p̃dialibus, vel de coniugatis clericis loquit, q & personales & prędiales soluunt. vel dic, ꝙ ecclia intra limites alterius baptismalis ecclesiæ sita non soluit personales decimas de laborib. ecclesiæ, vel alijs. i. de his, q̃ ad ecclesiam pertinent, vel acquirunt ei; & sic loquit prin. dec. sed clerici de his, q̃ sibi p̃pria acquirunt, bñ soluent dicimas p̃sonales, vt de aduocatione, & similib. & sic loquit finis decr. prædiales ãt [a] soluunt, sicut alij nõ priuilegiati. ĩ. e. suggestũ. & c. ex parte, &c. proxi. & multis alijs
2 ca. † Item plus dicimus, ꝙ clerici cuiuslibet ecclesiæ, & etiam sacerdotes, & quod plus est prælati [b] suæ ecclesiæ, a qua percipiunt ecclesiastica sacra, soluunt ẽt decimas personales: licet. n. ipsi seruiant ecclię, & alijs ministrẽt sacra, tñ noĩe ecclię faciũt, & noĩe ecclię suscipiunt decimas, & ipsi ẽtã seipsis noĩe ecclesiarum recipiũt sacra. Quid dices de Cistercien. & alijs clericis, qui mercenarios tenent in alijs parochijs, qui ibi texunt vestes, & alia manib. suis operantur, & ex taliũ mercenariorũ operib. multa lucrantur monachi, vel clerici? R. demus ꝙ mercenarij de mercede sua soluãt decimas, sed de eo, ꝙ peruenit ad monasterium ẽt de mercede, nihil soluetur. & si serui monasterij, vel monachi in alia parochia operantur, cũ nihil sibi acquirãt, nullas decimas personales soluent illi ecclię in cuius parochia operantur & ubi audiunt officia. Idẽ ẽt vr̃ in seruis, & mercenarijs laicorũ, si operantur in alia parochia, q̃ in qua dñs cõmoratur, quia ibi mercenarius soluet decimas de mercede sua. serui ãt nihil soluent, cũ nihil hr̃e possint, imo dñs soluet inde decimas ecclię, vbi ipse dñs per circulũ anni audiuit diuina officia, & vbi
3 moratur. † Alij tñ dicũt, cũ nãliter ẽt seruo mercedes debeant, ar. ff. de ɔdi. inde. nãliter, ꝙ ecclię, in cuius parochia operat, soluendæ sunt decimæ; & idẽ forte dr̃ in monacho, sed nõ placet, cum non possit quærere nisi monasterio, & monasterium decimas personales soluere non tenetur. & idẽ dicimus in his, qui negociant noĩe aliorum. Itẽ non credimus, ꝙ licet hodie in aliqua ecclia audiuit officia, & hodie ibi lucretur centum, ꝙ ex eis det decimam illi ecclesiæ, sed ubi per totum annum ecclesiastica sumit sacra, i. audierit diuina officia. 16. q. 2. quæsti. ĩ. eo. ad apostolicæ. & si forte in plurib. audiret officia, & quasi p̃ ęquali parte, nõ esset malũ, ꝙ auctoritate superioris inter eos decimæ diuiderentur, quia dignum est, vt tp̃alia metat, qui seminat spiritualia. De præbendis aũt suis clerici non debent dare aliquid ecclesijs, in quib. audiunt diuina officia, si forte alibi audiunt, q̃ in ecclesijs, vbi habent præbendas. & hoc verum, si illæ ecclesię vnde habent præbendas, nulli debent soluere decimas, vel si debent soluere decimauerunt bene illa bona, vnde præbendas dederunt. qđ sic probo, quia præbendæ datæ clericis non sunt clericorũ, imò p̃prietas est earũ ecclesiarum, quæ dant p̃bendas, vnde de eis non possunt testari. s. de testa. c. vlt. & c. ad hæc, & c. relatum. Si autem ecclesiæ, quæ dant præbendas, deberent alijs dare decimas, & non dedissent, tunc clerici, qui receperunt pręb endas, debent inde dare decimas, ĩ. ca. a nobis, & c. tua.

ADDITIONES.

a ¶ Prædiales autem. Adde Car. in consi. 88. incip. consultus ego Fran. col. fi. post principium.
b ¶ Prælati. Quòd prælati soluunt decimas personales suæ ecclesiæ, adde Card. in consi. 90. incip. in discussione dubij præmissi, col. 2.

CAP. III.

Ex multiplici. [Derogare] no. per priuilegium nõ derogari pacto, nec transactioni.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ lactis & lanæ, an prædiales, an personales, censeantur, & cui ecclesiæ sint soluendæ.*
2 *Sacerdos an possit agere ad decimam æstimationis segetis combustæ, vel arborum cæsarum.*

CAP. IIII.

Commissum. [Pascuis] quæ vendebantur, & sic pretia soluebantur, vel solui debebant ecclesiæ parochiali. vel decimæ debent solui de pascuis, i. de lacte, & lana bestiarum, quæ pascebantur in illis pascuis. si. ĩ.
1 c. nuncios. † Et sic est ar. ꝙ tales decimæ censeantur prædiales, quia si personales essent, non parochiali, sed illi, vbi audit officia, dari præcipiuntur. prima magis placet, & si dominus fundi gratis patiatur pascere bestias in fundo suo, tamen cum herba deuulsa de terra a bestia, vel potius ab eo, qui bestias pascit, transeat cum onere suo decimæ, ĩ. c. tua & c. pastoralis, dominus bestiæ decimam æstimationem totius herbæ dare ecclesiæ. ff. de vsufru. si vsufructuarius. & idem videtur ar. huius l. & præal. ra-
2 tionis. † Quod si quis comburat, uel aliter destruat segetem, maxime maturam, vel arbores cædat, ꝙ parochialis sacerdos põt agere ad decimã æstimationis. Alij ãt ɔdicunt. de feris autem, auibus, & piscibus non reclusis bene dandę sunt decimæ ecclesię vbi percipit sacramenta, & non baptismali ecclesię, quia in nullius parochia debent esse, insti. de re. di. §. feræ. & §. seq.

CAP. VI.

Nuncios. [De apibus.] id est de melle apum, & cera. si. s. eo. commissum.

SVMMARIVM.

Clerici an & quando prædia conducere possunt.

CAP. VIII.

Dilecti filij. [conduxistis.] No. licere clericis conducere prædia, si sua eis nõ sufficiunt. [Conduxistis.] Sed de proprij tantum.

SVMMARIVM.

Monuehi Cistercien. an decimas dare teneantur, & in quibus rebus.

CAP. IX.

Suggestum. [Cõponatis.] Cũ enormiter lædant alij monachi q decimas recipere debẽt, nisi soluatis. [Ordinis.] i. Cistercien. [Priuilegium.] Circa decimas monachorũ: no. qđ olim in primitiua eccl'ia decimas de laboribus, & ꝑdijs suis dabãt, sicut laici. 16. q. j. gñaliter. 12. q. j. in fi. & c. ꝓcedẽte. Sed Paschalis 2. & Greg. & ꝓcil. Magun. ꝓstituerũt, ne religiosi, nec alij cõiter viuẽtes decimas de suis laboribus. soluerent. 16. q. j. ĝsti. & c. decimas. & certo tpe hoc priuilegiũ arctatũ est circa Cistercien. tẽplarios, & hospitalarios Hieros olimitanos. alijs vero monachis ꝓcessit tm̃ de noualib. q̃ ꝓprijs manib. excolũt, & de hortis, & nutrimẽtis aĩalis. j. c., px. & c. ad audiẽtiam. Est. ergo sic tenẽdũ q̃ monachi Cistercien. nõ dabũt decimas de possessionib. ꝓprijs, ꝙs colũt manibus, vel sumptib. pro prijs, nisi pacto, vel transactione sint ligati ⁊. c. ex multiplici, & nisi enormiter lędat eccl'ia, vt hic, vel nisi soluẽdo renũciauerũt priuilegio suo, vt ⁊. de priuil. si de terra. monachi aũt, & alij canonici de oĩb. tenent dare decimas, nisi de noualib. ꝓprijs manibus cultis & hortis, & nutrimẽtis aĩaliũ. ⁊. c. c. px. sed & eas. s. de cimas de noua. & hor. & nutr. aĩaliũ soluẽt, si parochialis eccl'ia lędat. ⁊. de ver. si qd p no. §. ij. de alijs ãt soluẽt, nisi sup decimis ꝑale priuilegiũ hẽant, vel nisi præscripserint; & hæc vera sunt in monasterijs, q̃ ꝑplum nõ habẽt: alias secus, qa tunc ẽt prædiales, & ꝑsonales hẽbunt vt hic, & 16. q. j. si monachus. de possessionib. vero post ꝓcil. habitis indifferẽter oẽs religiosi decimas soluẽt, siue sint Cistercien. siue tẽplarij, siue hospitalarij, siue quicunq; alij sup decimis priuilegiati. ⁊. c. nup. olim ãt, vel hodie de ꝓductis & ꝓprijs manib. cultis decimas soluent, ⁊. c. dilecti. [Sed nunc.] No. vbi priuilegiũ ex postfacto ad iniquum grauamen etiam non iniquum deuenit, temperandum est per superiorem. C. de reg. iu. Neratius. in fi. ff. de vul. & pu. substi. ex facto.

CAP. X.

Ex parte. [Prædecessores.] 12. q. 1. tua.

CAP. XII.

Ad audientiam. [Vbi ponimus.] ff. de pst. prin. beneficium. ⁊. de so. cum dile.

CAP. XIII.

Quoniam à nobis, [Alioquin.] i. si non sunt in alicuius parochia.

SVMMARIVM.

Decimæ quandiu non sunt separatæ, sunt in possessione prioris domini: & qua actione petantur.

CAP. XIIII.

Parochianos. [Dño.] 16. q. j. reuertimini. [Debitũ.] per actio. ꝓfesso. ar. ff. si scr. ven. l. 2. ff. si vsusf. pe. l. pe. de rei vend. ad fructus. 16. q. 1. reuertimini, moderamine. nec est curãdũ, si primo eccl'ia nõ hẽat dñium, C. de sacr. san. eccl. vt interdi. ⁊. de ꝓsu. c. 2. arg. ⁊. ff. de polli. l. 2. §. vlt. vbi dr, quandiu decima nõ est separata, semper est in possessione prioris dñi. sed ibi loquitur de profana decima: hic spirituali. vel petantur ꝑdictione ex canone 16. q. 1. decimæ & c. reuertimini. vel officio iud. pro his etiam intentatur iudicii cõi diui.

SVMMARIVM.

Res ecclesiæ non possunt de nouo dari in feudum, nec in emphiteusim, nec in locationem ad longum tempus.

CAP. XV.

Ad hæc. [Per successionẽ.] Non ergo licet cõcedere in feudũ, nec in emphyteusim, nec in locationẽ ad longum tps. nullus. n. ⁊ctus super eis iniri dẽt, per quem fiat vel feudum, vel alienatio, quæ fit per prædictos contractus. ff. si ag. vec. l. vlt. ff. de superfi. l. j. arg. ⁊. de reb. eccl. non alien. nulli, ad firmam autem, & ad certum tempus concedi potest, supra de loc. & condu. c. 2.

SVMMARIVM.

Iudæi ad quas decimas teneantur.

CAP. XVI.

De terris. [Iudęi.] Ad decimas, quę rõne ꝑdiorũ soluũtur, tenentur Iudæi, ad personales non.

CAP. XVII.

Quamuis. [Disponere.] Et male. 89. dist. quoniam. & c. iudicatur. 16. q. vlt. nullus.

CAP. XVIII.

Cum sint homines. [Diuersę.] Non tñ aduersę. [Difficile.] nõ impossibile: puta si præscripsit. vel dic q̃ præscribere non potest, si est possessio, vnde decima colligitur in limite. ⁊. de Paroc. c. pe. & loquitur de possessionibus in limite constitutis.

SVMMARIVM.

Laici an decimas cum peccato teneant.

CAP. XIX.

Prohibemus. [In alio.] & sic laicus tenens in feudũ decimas eas alij infeudare non ꝑt; tñ ẽm quosdam illi qui detinent in feudum, non tenent eas cum peccato, ut no. supra de his, quæ fiunt a prælatis sine consensu. c. cum apostolica: & secundum hoc non loquitur hic de decimis infeudatis, sed de alijs male detentis.

SVMMARIVM.

Consuetudo in decimis seruanda est, & quomodo.

CAP. XX.

Ad apostolicæ. [Consuetudo.] No. consuetudinem valere in decimis, sed inter ecclesias tantum. supra e. cum sint. sed si de consuetudine non constat, prædiales dandæ sunt ecclesiæ baptismali, & personales capellæ. 16. q. 1. decimas. ⁊. c. nuncios.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid de venatione, & piscatione sint dandæ decimæ.*
2 *Si alicui donantur immobilia, an de eis teneatur dare decimas.*

CAP. XXII.

1 **Non est.** [De venatione.] †Istæ sunt ꝑsonales decimæ, quia ministerio & personali opera proueniũt. vñ decimæ solui debent, licet in terra, vel in aere, vel in aq̃ nutrianť, & bñficio & nutrimẽto terræ. & iõ decimæ dandæ sunt, vbi per anni circulũ percipit ecclesiastica sacra: & hæc intelligo vera, vbi libere quisq; piscať, nullo pretio dato, nec ꝑte piscationis, qa si inde daret pretiũ, vel pars, tũc bñ vr, q̃ de illo ꝓtio, vel parte dãdæ sint decimæ ecclesiæ baptismali: quia non ex ministerio hoĩs, sed ex aqua, & terra proueniũt. Sed si esset locus publicus, vbi licet cuiq; piscari, potius reputo ꝑsonales, q̃ ꝑdiales & idẽ dicimus in piscatore, & venatore, & alijs hmõi. Itẽ vr, q̃ si aligs capiat pisces in mari, & in stagno portet, & ibi viuant aliquot dieb. q̃ decimas dẽt inde hĩe eccl'ia, in cuius parochia est stagnũ. & idẽ vr, si bestię recludanť in recluſorũ, cũ ibi viuãt bñficio aquę, uel terræ, q̃ est in eius parochia. ar. ⁊. eo. cũ non sit in hoĩe. Alijs tñ vr, q̃ nõ sunt dãdæ decimæ de ꝑdictis baptismali ecclesiæ, sed illi, vbi percipit sacra ecclesiastica, qa oĩa proueniũt opera & artificio hoĩs. nec est ⁊. c. cũ nõ, quia ibi non ꝓuenit fructus artificio hoĩs, sed sola gra Dei, qđ inde apparet, quia se mẽ mortificať, & Deo nõ hoĩe operãte viuificať, & fructuum plus affert, sed pisces & aĩalia recluſa nõ moriuntur. Itẽ si arborẽ de silua excisa m nõ valentẽ librã qs portet ad portũ, vbi valet mille, non dẽt soluere nisi decimã eius, q̃ valebit in silua, & nec lius deductis expẽsis quas fecit in ducendo, soluat decimã dum
2 mõ bona fide fecerit. [†Oĩb.] Si alicui donanť immobilia, non credimus, q̃ de illis gs debeat dare decimã, cum in veteri teſtõ, vbi ꝑcepte fuerunt decimæ, Leuitę, nõ habebãt ꝑtẽ in possessione, qa de fructib. tñ decimas dari Dñs præcepit. alias ãt de mobilib. quocunq; titulo ad aliquẽ peruenerint siue ex dono, siue ex legato, siue ex instõne hñdis, soluet decimas, quamuis aliqui excipiant suos hñdes, q̃ finguntur dñi ẽt pñe viuẽte, inst. de her. qual. & dif. §. fui. alij tñ dicũt, forte nõ male, q̃ de his, quæ donant, vel ex successione qualicũq; obuẽniunt, nõ dẽt dari decimę qa nec de homo ꝓducunť, nec de opera manuũ sunt. & ẽm hoc exponẽdũ est homo verbũ, de oĩb. bonis. s. q̃ prouenit ab humo, vel a manib. Itẽ si aligs ꝓ mercede militiæ suæ, vel aduocationis, vel ꝓ aliquo ope suo recipiat ex pacto, vel sine pacto aliquod castrum, vel villam, vel aliam possessionem immobilem, nunquãm de ea tenetur dare decimam prædicta ratione, l. quia de immobilibus sunt dandæ decimæ, alij tamen dicunt, quod in hoc casu & de immobilibus sunt dandæ decimæ.

SVMMARIVM.

Meretrices, histriones, & aliæ turpes personæ an cogantur soluere decimas. & de quibus rebus, & quare.

CAP. XXIII.

Ex transmissa. [Licite] Secus si illicite. j. q. j. nõ est pu. Quid dices de meretrice & histrione, & alijs in quos transferť dñium, & nõ ꝓpetit repetitio? dicimus, q̃ tenent soluere, qa non turpiter acce; t. ff. de ꝓdi. obtur. cãm, idẽ & si. §. quotiũs, ar. ff. de inter. & rel. relegatorũ. §. vl. sed ecclia in detestationẽ crĩs nõ recipiet, & ne videat tacite approbare, vñ scriptũ est, nõ accipies mercedẽ, ꝓstibuli, sicut & nõ recipiet oblationes notorie discordãtiũ. 90. dist. oblationes. itẽ opprimentiũ pauperes, vt ibi dr. itẽ raptorũ, & vsurariorũ. ⁊. de rap. sup ea. ⁊. de vsu. qa. itẽ meretricis. & pp qđ libet aliud notoriũ crimẽ, vt horrẽdũ. 17. q. 4. miror. secus ãt vbi dñium nõ est translatũ, vel est translatũ, sed ꝓpetit repetitio. nam tunc nullo mõ, nec aliquo tpe dãdæ sunt decimæ, vel elemosynæ faciendę, & sic loquit hic, & j. q. j. nõ est pu. 14. q. 5. c. vl. a meretrice aũt post pñam credemus posse exigi decimã, qa ĩa post pñam despici non dẽt in eo, quod fuit. 50. dist. ferrum. In decimis ãt prædialib. secus est dicendũ, qa semper soluendæ sunt de prædictis decimæ, & si infinita sit malitia possidentium. ⁊. e. de terris.

SVM-

SVMMARIVM.

Colonus quando, & cui ecclesia teneatur soluere decimam prædiorum quæ colit.

CAP. XXIIII.

A nobis. [Fictum.] Puta qa est colonus partionarius, s. qui certam partẽ fructũ recipit. si ãt esset pensionarius, puta quia ꝑ 10. colit agrũ, de fructib. cũ non sint sui, non tenet soluere decimã: tñ si possideat, vel tm̃ detineat fructus terræ, pãt sicut & a quolibet alio detẽtore vindicari, ar. 16. q. j. c. si quis laicus, ⁊. e. pastoralis. ff. de vsur hactenus. Item dicimus, q̃ licet dñs cũ pensionario ꝙueniat, q̃ pensionarius oẽs decimas soluat, tñ ꝑt dñs ꝙuenire de eo, quod recipit, nisi pẽsionarius soluat, cũ de oĩb. bonis dẽant solui decimæ. ⁊. e. non est. Itẽ credimus, q̃ coloni, ẽt si in alia parochia percipiant ecclesiastica sacra, tñ de fructib. percipiũt de prædijs, q̃ colũntrõne culturæ non dẽnt soluere decimas suæ eccl'iæ. sed illi, in cuius parochia sita sunt prædia, arg. hic & rõ est. ⁊. eo non est. & dicimus hoc sic verũ: si quartã partẽ fructuũ recipiant pro labore, siue certas mensuras tm̃: dummõ de fundo illo recipere debeãt illas mensuras, & non aliunde, puta quia si in fundo essent soluerentur illę mensurę, & si non essent ibi: non soluerentur illæ mensurę, & idem vr dicendum ẽt, si non de fructib. illorũ prædiorũ, sed ẽt certa pecuniæ summa deberet solui: dummõ sic esset ꝙentum, de fructib. illorũ prædiorũ soluereť illa pecunia. arg. ff. de vsufr. hactenus. ff. de iudi. fideic. Sed secus esset, si de fructib. prędijs non deberent coloni recipere portionẽ suã, sed persona esset tm̃ obligata ad soluendum mercedem: siue merces esset in fructib. vndecunq; percipiis: siue in pecunia: quia tunc de mercede illa soluit decimas eccl'iæ suæ, vbi percipit diuina sacra. 16. q. 1. quæst. nã ibi loquit in casu isto, & est ar. ad hoc. ff. de ꝓhen. emp. l. fi. & hoc ipsum probo rõnibus. In primo. n. casu, cũ oẽs fructus decimandi ante q̃ diuidantur sine deductione expensarum. ⁊. e. tua. ergo ex quo semel sunt decimati, vt infra decima rĩ nõ dẽnt ab his, ad quos ex debito, ꝓueniũt, sicut sunt coloni. ⁊. e. pastora. Itẽ secundo casu est optima rõ, quia est iucrum manuũ suarũ, ergo dẽt hĩe inde decimas eccl'ia. vbi percipit sacra. Itẽ in primo casu totus fructus est de terra: licet in eo habendo cooperet opera hoĩs. ⁊. e. nõ est. iõ tm̃ eccl'iæ, vbi sunt sita prædia, dãdæ sunt decimæ: nã ẽm pacta, quæ diximus, nihil dẽt hĩe de mercede, nisi terra fructificet. In secundo aũt casu totus fructus, vel potius lucrũ, q̃ merces est de opere manuum: quia ẽt si fundus esset ex toto sterilis, tm̃ mercedẽ suam hĩet colonus.

SVMMARIVM.

Priuilegia contractus, & præcepto, quando large, quando largissime, & quando stricte sint interpretanda.

CAP. XXV.

Tua. Et ⁊. [extendenda.] ⁊. e. ex parte. ⁊, sol. ibi priuilegiũ generale datũ eccl'iæ super decimis alterius parochiæ legitimã recipit interpretationẽ: & ẽm proprietatẽ verborũ. s. q̃ ex quo ꝓcessæ sunt ei decimæ alicuius parochiæ, non solum decimæ veteres, sed ẽt de noualib. ꝓcessæ vñr: sed tñ nec in hoc casu credimus priuilegiũ largissimè: sed tm̃ largè interpretandum esse, in quantum ius aliorum tãgit. ff. de vul. sub. ex facto. ⁊. e. dilecti, & c. suggestũ. in quantũ ãt ius ꝓcedentis tangit, largissimè interpretãdum est. ⁊. de do. cum dilec. Sed licet hoc sit in priui. ꝓcessis ecclesiis: tñ secus est in feudationib. decimarum ꝓcessis laicis, quia ibi solummõ sunt largè interpretanda verba, vt intelligatur tm̃ de decimis: quæ tpe in feudationis erant, ar. ff. de ⁊hen. emp. Rut. il. cum. n. infeudare sit ⁊ctus: sufficit si fiat ibi larga interpretatio, vt in præal. c. cum dilecti. & ideo ad futura extendi nõ dẽt, vt in prædi. l. Rutil. quamuis hæc ꝓcessio decimarũ facta laicis spãliter sit odiosa, vt ⁊. de his, q̃ fi. apræal. fi. con. ca. cum apostolica. & hoc est in ⁊ctibus, in non sunt extendendi ad futura, multo fortius iura ex præscriptione quæsita ad futura non extenduntur. v. g. si præscripsit aliquod ius decimandi in tota parochia alicuius: non tm̃ vr præscripsisse in noualib. ⁊. e. cum ꝓtingat nam præscriptiones nõ tm̃ non sunt largę interpretandæ, sed sunt restringendæ, vt non intelligat præscriptum: nisi illud, qđ præscriptum ꝓbatur. nam licet quis pro baneriť, q̃ per totam parochiam decimã colligit, excepto vno prædio, de quo non probauit, non adiudicabo sibi decimam in illo prædio, & ad hoc est arg. ⁊. e. cum contingat. vnde est q̃ quis aliquis petit de cimas: quas præscripsit extra suam parochiam: quod debet probare de singulis fundis per se: quia decima collecta ex vicinis fundis non probat in alijs deberi.

SVMMARIVM.

Colonus decipiens terram colendam ad tertium, quartum, vel alium reditum, nunquam deducit semen, nec expensas.

CAP. XXVI.

Tua nobis. [Statutũ.] i. redditus, vel census. [Aut semine.] not. q̃ quando aliquis dat terram alicui colendam ad tertium, quartum, vel ad alium redditum: nunquam colonus debet inde deducere semen, vel alias expensas de iure: nisi per speciale pactum aliud fiat. 2

CAP. XXVII.

Ex parte tua. [Laboribus.] ji. de terris laboratis per vos intra parochias, in quib. vos patronatus habetis. [De noualib.] ⁊. e. tua, contra. sol. ibi.

SVMMARIVM.

1 *Quæ ratio sit, cur in soluendo decimas de negociatione deducantur expensæ circa rem factæ.*
2 *De fructibus & redditibus decimæ non diminutæ dandæ sunt.*
3 *De lucro rei emptæ datur decima, quid autem de mercibus, in nu. 4.*
5 *Decimæ prædiales dari debent statim, vbi fructus percipiuntur.*

CAP. XXVIII.

Parastolis. Casus est talis: ꝑs Helien. quæsiuit an si qui soluunt decimæ de fructibus, vel prouentibus molendinorum: & piscariarum: deducendæ sint expensæ factæ pro eis percipiendis: sicut deducuntur, q̃n decimæ soluuntur de lucro negociationis. huic autem quæstioni respondit Papa, est differentia de molendinis: & piscarijs, vel agris, vel gregib. vel quibuscunq; alijs mercibus: quia si ipse fuerunt emptæ de pecunia decimata, quantumcunq; postea vendi contigerit eadem, ẽt si post multos annos: & postquam multos collegerit fructus ex eis, tñ omnes expensas deducet: sed q̃ soluit decimas de prouentib. vel fructib. molendinorum, vel piscariorum, vel agrorum, vel quarumcunq; aliarum rerum, siue sint empti causa proprij vsus, siue ad reuendendum non dẽt inde extrahere expensas siue fiant pro fructibus colendis, siue fiant pro restaurandis rebus, vnde fructus proueniunt, siue eodem pro parte corruant, siue in totum. aliqui tñ dicunt, q̃ qñ dantur decimæ de prouentib. molendini, vel piscariæ q̃ deduci debent expensæ, quæ fiunt extra rem, vnde prouenit fructus, & deinde soluuntur decimæ: & intelligunt literam istam, vbi dr, expensas tñ, quæ fiunt pro fructib. &c. loquit in tali casu, si qñ aliquis emit molendinum, vel piscariam: & ex eis percipit fructus: & pro illis fructib. vel prouentib. percipiendis fecit expensas extra rem. puta pro mercenarijs, retijs: postea qñ reuendet molendinum: & piscariam & soluit decimam de lucro, non deducet expensas istas: secus autem esset: si circa rem fecisset expensas: puta in refectione molendini, vel piscariæ: quia illas bene deducet, & hoc dicit finis decre. huius. hoc licet æquitati cõsonet: tñ literæ ꝺdicere vr nobis vr, q̃ bene fuit qõ. in hac decr. an sicut de negociatione deducuntur expensæ ante decimas, quæ fiunt pro lucro habendo, ſquę fiunt in mercenarijs, in mediatorib. in pedagijs, & mercibus de ducendis, & in alijs huiusmodi, siue ẽt fiant circa res in quib. negociantur, vt sunt mercedes, quæ dantur vel textorib. vel sarcinatorib. vel fullonibus, vel alijs huiusmodi: an sic ẽt deduci debeant de molendinis, & piscarijs. & respondit quod non: quia nec primæ expensæ, ſquę sunt extra rem, ſ. molendi, vt quæ fiunt in mercenarijs: qui seruiunt molendo: & iumentis, sunt deducendæ: & hoc dicit ibi: expensas, quæ fiunt &c. nec secundæ ẽt expensæ quæ fiunt circa rem, ſ. molendini similiter sunt deducendæ. & hoc dicit ibi: nec pro restauratione detrimento &c. aliqui tñ dicunt, q̃ expensæ mercenariorum non sunt deducendæ ante decimas nequę in negociatione neq; in molendino. sed hæc est differentia inter negociatores: & alios: quia negociatores deducunt expensas factas circa rem: sed alij non deducunt expensas neque circa rem factas: neq; alias: niũ qñ res venduntur. † Sed quæritur circa primum qui mouit Papam, vel quæ ratio est, q̃ deducantur hæ expẽsæ siue extra rem: siue circa rem de negociatione, & nonde alijs? respon. ratio est ⁊. e. non est, & c. tua, & ⁊. e. cum non. vbi dr, q̃ dñs omnium rerum, ſ. orbis terræ & plenitudinis eius: decimas sibi reseruauit in signum vniuersalis dñij. & indignum esset, q̃ de fructu terræ suæ, vel alterius rei, siue fit molendinum, siue grex, siue piscaria siue, possessio, deduceret aliqua expensa extra rem, nec circa rem, quando nec talis expensa detrahitur dominis temporalib. suos fundos, vel alias res locantib. vel ad censum dantib. secus ãt est in negociatione, quia ibi nullus est fructus: qõ. n. ꝑt dici fructus: si ego emo lanam, & inde facio vestem? vel si emo fundum pro c. & vendo pro 200. certe nunquam ꝑt dici fructus sed lucrum est & precium, quicqd residuũ est deductis expensis & pretio. ff. de hær. vel ac. ven. venditor ex hęre. & ad l. Fal. l. 3. & de hoc lucro bene danda est decima ⁊. e. non est: sed in molendino, grege, possessionib. & alijs rebus elementatis fructus & redditus est, qđ inde prouenit, nõ ẽt deductis expensis: licet enim expẽsæ mercenariorũ & aliæ, siue fiant extra rem, siue circa rẽ, pſint, vt maior fructus habeatur, inde, tamen nunquam ex eis habet fructus molendini, sed tantum ex re. puta molendino. vel grege & sic vulgari sermone dicitur fructus vel redditur huius molẽdini, vel gregis tantus esse: & lucrum huius negociationis tantum est. ff. de vsufr. l. vsufr.

Universidad de Deusto Biblioteca

2 legato.†Cum ergo de fructib.& redditib.integrę decimæ dandæ sint, nullo modo integrę darentur, si expensæ deducerent. ŝ.eo cum non.sed de toto lucro dantur bene decimæ,licet detrahantur expensæ factæ in negociatione, quia eis deductis dr lucrum. Sed ꝯ,ff.de pet.hæ.si à dño.§.fi.vbi vr,ꝙ fructus intelligunt deductis necessarijs & vtilib.expensis. So. ibi appellat fructum lucrum.vel dic,ꝙ illa expositio est ciuilis,non nālis:ꝯstat.n.ꝙ in veritate fructus,vel redditus est,quicquid venit de molendino,grege, vel possessione, licet nullæ expensæ deducant: vr ergo sic tenendū,quia qñ soluitur decima a lucro deducēdæ sunt expensę sed ubi soluuntur de fructib.vel redditibus,nō deducunt expēsę.

3 †[Vendendū]Qūcūq; vēdant emptę res,vel factæ,tñ sp, si aliquod lucrū fuerit in eis,qñ vēdunt,de lucro soluetur decima,& de decimis detrahent expēsæ, nec distinguit, an empta vel facta sit res cā mercimonij,vel negociationis,uel cā proprij vsus,licet q̄dā distinguāt, vt qñ mercimonij cā emit, tunc det decimas de lucro,sed si cā sui vsus,pprij emit,tunc ēt si multum inde lucratur,tñ non dat decimas.sed certe his ꝯdicit,quod hic dicit,s.quia dr,ꝙ cum vēduntur,decimari dēt lucrū deductis expēsis.item vr,ꝙ ēt si causa mercimonij emerit mercem,quæ multum plus valet,quàm sit pretium pro ea datum,si tñ retineat ad proprium vsum, non soluet decimas de eo,ꝙ res plus valet.Item vr,si quis emerit mercem pro c.& postea de medietate mercis acceperit c.ꝙ si vult de mercibus,quę remanserunt,quæ omnes sunt lucrum dare decimam, qđ pt, siue merces sint immobiles siue mobiles.sed si nolit dare partē de mercib.quę remanserunt,debet dare decimā de precio rerū

4 venditarum,& hoc satis probatur hic,& ŝ.eo.non est.†Sed qđ si de parte,quàm vendidit,non accepit totū pretiū, qđ dedit ꝓ mercede, s.c. accepit tñ fere totum puta 90. & non dedit nisi tertiam, vel mediam partem mercis.certe & tūc idem vr,quia facta legitima æstimatione eius,qđ apud eum remanet, soluet decimā de lucro rerū venditarū.[Molendinis.]i.puentib.molendinorū,& piscariarū.[Necessarias]s.pro seruitorib.& mercenarijs molendini,vel ēt ipsius molēdini refectione, vel piscariæ.[Exhiberet]s.ex fructib.molendini vel piscariæ.[Cōcessum] rōne naturali consuetudine approbata, licet non præscripta si ꝙ detrahātur pretia rerum suarū negociatarū,expēsas, & alia.[Acquisitas]in sua forma,vt campus,castrum,& simili a quocunq; titulo vere alienent,vel ēt sine hac intentione.[Factus] ex alia mā,vt tela.[Decimata]si.n.non esset decimata,non solum de lucro sed ēt pretium,quod ēt in re empta datum est,decimari debet,vel vt alij dicunt,res empta,ar.ŝ.de pec.cle.c.j.vł pretium,quod de re empta accipitur. [Venduntur] si.n.donaret,vel permutaret,vel alio titulo alienaret, tunc licet res plus valeat,quam eam emerit,tñ nullas decimas soluere tenet. idē est,si sibi retineret:qđ verum est,si pecunia,vnde res empta,vł facta,decimata esset,qa si pecunia non esset decimata,crederemus,ꝙ res empta pro decima parte esset ecclesiæ,cum ipsa pecunia,vnde empta est,pro decima parte esset ecclesiæ. ĵ. e.c §. fructus,ar.op.ŝ.de pec.cle.c.j. [Expensas]quę fiunt in eundo & redeundo ad negociādum,& quæ datur mediatoribus,ēt consimiles,& nō solum necessarias & vtiles,sed ēt voluptuosas, & quaslibet,& dummodo in fraudē non fieret ecclesiarum,& añ oīa deducendū est pretium datum pro re:decimæ vero prędia-

5 les soluunt nullis sumptib.deductis,ŝ.e.cū hoīes,& c.tua.†[Personales]si surgunt ex reb.decimatis,deducuntur expensę,alias non,vt hic.Item prædiales dēnt dari statim, vbi fructus percipiuntur anteq̃ separentur inde census,vel tributū, tñ & si tunc omissa fuerit,postea facienda est,ĵ.e.cum non sint & ŝ.eo.tua. sed & personales eodē tpe securius est dare, quāuis quidam dicunt,ꝙ melius est dari in fine anni pp inimicitias, ar. ŝ.de pig. ex literis.Item in aīalibus,& in alijs nō dēt dare deteriores, sed meliores,vel mediocres,qa non est indignum dandū Deo. 49. di.c.sacer.& 16.q.7.oēs decimæ.[Expēsas.]puta puta in colendo agrum,vel pascendo gregem,in lignis, & mercenarijs clibani,& molendini.[Fructib.]hic vult dicere,ꝙ expensas factas in re,vt sit preciosior,illas detrahet,cū vendet, & nō ante illas āt, quas fecit ꝓ fructib.percipiendis de ea tm̄ & cum eis pereunt, non deducet.Idem est,ēt si emptam rem & post destructam refeceret:crederemus tñ,ꝙ si postea si eam rem vendat,& plus ēt inde accipiat pp meliorationem illam, q̄ accepisset,sed in priori forma res permansisset,ꝙ expensas fm quantitatem meliorationis accipiet.[Decimatę] expensæ pro fructib. factæ.i.etiā si pecunia pro fructib.colligendis soluta fuerit decimata. [Salua]ecclesijs.[Onere]16.q.j.si quis laicus,ff.de ꝯhen.emp.alienatio. [Pro restaurādo] s.ꝙ aliquid datum est pro restaurando furno,vel molendino,vel hmōi.[Deducendas]speciale in decimis,alias ꝯ,ff.de peti.hæ.si ad domino. §.vlt.& l.se.[Prouentibus]idest quando decimātur prouentus,& si venderetur grex, & clibanus,& decimatur lucrum, non intelligeretur lucrum, nisi deductis expensis in reficiendo factis.

CAP. XXIX.

Cum contingat. [Antiquo]ita ꝙ prę scripserit, & est odiosum & restringēdū. secus,si ex priuilegio hēret decimas,qđ est fauorabile, & extendendum, vt no.ŝ.eo.tua.[Ipsas]ŝ.eo.ex parte.ꝯ.sol.ibi.[Causa rationabilis] puta priuilegium, vel transactio, vel alia similis, uel specialis præscriptio in singulis agris noualium, vt not. supra eo.tua,quod hic signatur contra, & ibi so.

SVMMARIVM.

Ecclesia vna an possit prescribere decimas in alia parochia.

CAP. XXX.

Cum in tua. [Parochiis]aliarū ecclīarum. & certis locis ipsarū parochiarū & determinatis.[Percipiant]ex priuilegio,vel ꝯsuetudine,vel alio iure.[Antiquitum] non posset ꝯcurrere pscriptio, qa ꝓ parte totū retinet cū nō possint decimę eiusdē agri diuerso iure cēseri, sed secus, si diuersi essent agri,qa tunc bñ in altero pscriberetur,& in altero nō,ŝ.e.c.px.nec per vnū aliud teneret. sed obijcit qđ est ŝ.e. ex multiplici,vbi duę decimę eiusdē agri alio iure censent,q̄ alię decimę eiusdē agri. sol. illud est pp spāle pactū, sed ad hoc est ꝯ qđ legit ŝ.prox.& ŝ.eo.tua.j.solu.ibi diuersa sunt,quia diuerso iure censentur.nam alio iure cēsent noualia q̄ terrę cultę quo ad hoc,ꝙ in priuilegio ꝯtineri intelligant, licet quo ad ius cōe eodē iure censeant,ŝ.e.ex parte, Aliqui tñ dicūt,ꝙ bene possit pscribi,ꝙ de certis fructib.non darent decimę, ex quo pacto pt induci,ꝙ de certis fructib.non debet,hic āt,quia nō pscripserat,non prodest eis,ꝙ licet certis tpib.nō soluit,non tñ tanto tpe cessauit,quod ad pręscriptionem sufficeret:sed prius dictū magis placet.[Perceptis.]de eisdem possessionib.de quib.hactenus perceperunt decimas, & percipere debuerunt de alijs fructib.[Persolutę.] His,qui de alijs fructib. percipere consueuerūt vel priuilegio,vel ꝯsuetudine.[debent.]Dic,vt no.de off.archi.c.j.vel.[debeat.]12.q.2.cognouimus.[Conseri.] Super eadem re.[Aliogn,]i.si fructus prędicti non peruenerūt de terra decimatis monasterij,melius videtur,quod hęc actio fuerit confessoria.

SVMMARIVM.

1 *In longa prescriptione probatur titulus,in longissima vero minime.*
2 *Consummatio nullum nouum ius tribuit,sed tantum vetus confirmat.*

CAP. XXXI.

Dudum. [Questionē.]Interdictum.n.vti pos.intentādo. de facto. n.molestabat epm super decimis nō permittendo eas solui a rusticis:& fm interdictum vr lata sñīa in fi.decr.vel dic,ꝙ intentabatur actio de dolo, nō ad decimas subtractas,sed ad damnum, quod ꝯtingit ex eo,ꝙ hospitalarij suadebant rusticis,ne soluerēt decimas, vt ff.de do.cum qs.vel officium iudicis implorabat. melius vr,ꝙ actū fuit cōfessoria. [Cōi.]16.q.7.oēs.12.q.2.quatuor,ŝ.e.qm, a nobis.in his nihil vr,ꝙ iure cōi & ecclię & decimę pertinent ad epm dioece.[Ecclesię.]Idest mensę epāli,vel dic, ꝙ bene noīe ecclesię pt agere eps,vt no.ŝ.de resti.spoliatorum.[Titulum.]Idest aliquem titulū dicere,per quem locum hēt pręscriptionē, in qua necessarius

1 est tit.& bonafides,†[Probaret.]ŝ.de prob.licet.in lōga.n.pręscriptione probatur titulus ēt fm leges, sed in longissima non fm ll.sed fm canones sic,licet sufficiat probari tps,& non titulum,sed allegari,vt C.de pręscr.long.temp.diuina,C.pro hęr. l.vlt.ŝ.de pręscr.si diligen.vbi no.de hoc,&c.qm omne.arg.ꝯ, C.de pe.hęre.cogi.sed illud loquitur,qñ allegatur pręscriptio, & qñ pręscriptio non est in ꝯrium,C.de prob.siue.pręscriptio. n.sub se habet titulum, & bonam fidem, & ideo pręscriptione allegata allegare vr iustum titulum,& bonam fidem, ēt si non dicatur.[Qui.]s.Rex& Regina.[Concesserunt.] per hanc concessionem vr concessisse id ius,quod habebat, ŝ.de testa. Raynaldus.s.ius patronatus, ŝ.de dona.pasto. [Confirmationis] in forma cōi.si.n.ex certa scia & cum causę cognitione cōfirmasset,secus esset, vt no.ŝ.de ꝯfir. vti,vel inutil.c.pen. ŝ.de transa.

2 c.j.†[Confirmatione] cum cōfirmatio nihil iuris noui tribuat, sed tm̄ vetus confirmet,ŝ.de confir.vti. vel inuti. cum dilecta. licet.n.ignorantia iuris,qua se putauit iuste possidere, excuset cum a culpa,cum det bonam fidem, non tñ dat iustum titulū. Item ignorantia iuris non prodest in pręscriptione, ff.de iur.& fac.ign.in vsu.& l.regula, ff pro emp.l.2.a pupillo, ff de vsu.l. numq̃.ar.ꝙ si fluxisset tps, ꝙ pręscriptio valeret, cū tñ non pręcesserit titulus: nā donatio regis pro non titulo est. sed dic idē est,si effluxisset,non tñ ea rōne, qa titulū non probauit, quia in incorporalib.nō tenet titulū ꝓbare.no.ŝ.de pscr.si dilig. sed qa malū allegauit,s.donationē regis. hoc vr sonare litera sequēs, nos igitur &c.[Et confirmationem] sup.factam.[Derogetur] qa non intendebat illud tollere Papa pp suam confirmationē, sed tm̄ donationē eis canonice factā cōfirmabat. sed obijcis, nōne eo ipso,ꝙ dicebat donationē de decimis tibi à Rege factā confirmamus. vr supplere defectum, qui erat in donatione ex personis

personis donantium,ŝ.de transf.c.j.Rñ. hic non fecit mentionem,ꝙ hæ donationes factæ essent a Rege,vel alia laica psona sed sic simplr dixit,ꝯfirmo decimas,sicut iuste pos.vel dic,ꝙ ēt si confirmasset decimas donatas a Rege intelligeret confirmare [a] in eo casu,in quo donare liceret,quod donaret.s. decimas, quas in feudum ab ecclesia detinebat,quas donare licebat cum auctoritate superioris,ŝ de his,quæ fi.a præ.si com.ca cū. Apostolicæ.sed hic non tales decimas donare intendebat sitas in locis,vbi erant ecclesiæ,ubi habebat ius patronatus, & ꝙ ius patronatus hospitalarijs donabat: & hoc non poterat facere.

ADDITIO.

a ¶ Confirmare Ad hæc dicta adde Bal.in l.bonorū,C.qui adm.& dicit do.An. hic,hoc forte non inueniri alibi.refert Fel.in c.2.sup.de const.col.8. versi. & hinc est,quod confirmatio,quem uide, & vltra ibi adde Alex. de Imo.in consi. 59.col.4.circa prin. in j.vol.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi nunquid cogantur soluere decimas prædiales.*
2 *In solutione decimarum seruanda est consuetudo.*

CAP. XXXII.

In aliquibus. [Permixtæ.]Puta Saraceni, & Iudæi sicut ī Vngaria.[Christiano.]Vt Gręci,& Armeni,& consimiles.†[In integritate.] Sed nonne Iudæi coguntur soluere decimas prędiales,vt ŝ.eo.de terris?Rñ. licet cogantur,quia tñ non pñt de facili cogi per censuram ecclesiastic. iccirco spāle est, vt eis locare non possint; & est si.ĵ. proxi.c.vel si locantur eis,locentur tali conditione, ꝙ absque

2 ꝯtrouersia decimas reddant.[†Consuetudine.]No. loci consuetudinem seruari, s.in ecclesijs,quib.sunt soluendæ,ut si consuetudo est,ꝙ uni ecclesiæ soluantur,s. parochiali, valet ꝯsuetudo;& idem forte,si soluit illi ecclesiæ, vbi percipit ecclesiastica sacramēta,ŝ.eo. cum sint,& c.ad Apostolicæ.in eo autem, ꝙ non soluantur, vel minus plene soluantur, nulla valet consuetudo.16.q.7.quicunque,ŝ.eo.cum homines.

SVMMARIVM.

1 *Dominus tributi quando non teneatur soluere decimas de tributo.*
2 *Partionarij,& pensionarij coloni differentia.*
3 *De mercede operarum soluuntur decimæ.*

CAP. XXXIII.

Cum non sit. [Pretereunt.]De facto, non de iure, vel dum nimis potētes sunt,quib.sol

1 uuntur, vel nimis absentes & remoti.[†Quos]not. ꝙ si de fructib. fundi tributarij solutę sint plenę decimę,dñs,cui tributum soluitur non tenet soluere decimas de tributo,ŝ.eo pastora.& hoc, quod dicit hęc gl. vr rerum, qñ de certa terra debet hre censum,uel triburum:quia tunc hēt quoddam ius in terra illa,uel saltem in fructib. sed si alias aliqs reciperet pensionem pro aliquo seruitio ab aliqua persona, nō video rōnem, quare non eodem mō teneatur reddere decimam de pensione ista, sicut de militia,vel de aduocatione,ŝ.e.nō est,ēt si pecunia prius esset decimata.si aūt gratis daretur pēsio sine vllo seruitio,tūc si illa pēsio esset decimata, non vr, ꝙ iterum a donatario dēat decimari,ut no.ŝ.c.nō est.Et hac eadē rōne ur,ꝙ si dñs,ad quē perueniunt oēs fructus fundi,eos decimauerit,ꝙ vlterius colonus partionarius,q dēt recipere certā partem fructuū ꝓ cultura,suam partem fructus decimare non dēt:qa ipse colonus ius hēt in fructib. secus aūt esset, si certā mercedē acciperet colonus ꝓ agricultura: quia tunc ēt dñs dēt decimare oēs fructus, & colonus dēt decimare mercedē suā,siue merces fuerit in pecunia,siue in aliis reb.iam decimatis.aliqui tñ dicūt, ꝙ ex quo merces certa succedit loco partis fructuum, quam dēt hre colonus, ꝙ eiusdem iuris deberet censeri pecunia merces, sicut perceptio certæ partis fructuū,arg.ĵ. de eden. olim causam.s. ex quo a dño decimati sunt fructus,ꝙ ulterius a colono nō decimetur merces.Sed certe non ur,quod bene dicant isti, quia nunquam merces ista succedit loco partis fructuum. nunquā enim nec ꝯsuetudine, nec lege est introducta ista successio, nā

2 si esset introducta forte aliud dicendum esset.†Item una bona rō est,ꝙ melioris ꝯditionis debet esse colonus partionarius, q̄ pensionarius; quia partionarius exponit operas suas fortunæ, & misericordię Dei,sed pensionarius sp est in certo de mercede sua.in dño aūt fundi secus est,quia si recipiat certam pensionem a colono pro fructibus fundi, nunquam de illa pensione dare debet decimas, quia intelligitur uendidisse fructus salua decima,ŝ.eo.pastora.unde fructus debent decimari, & nō pensio, nisi forte pēsio ꝯstituta esset in fructibus eiusdem fundi, qa tunc transeunt cū onere suo, nisi prius a colono decimentur,

3 vt hic.†Sed quæres,quare non codē mō decimat dñs precium fructuum venditorū,sicut colonus decimat mercedem operarum suarum?Rñ.merces operarū procedit ex membris hoīs,& ideo ex his dantur decimæ.vnde ler.Leuitæ decimas accipient ex oīb.ciuitatib. operarum vrarū. secus in vēdōne fructuum, vbi nec opera,nec aliud deduci dēt ante decimas,ŝ.c. pastora.

CAP. XXXIIII.

Nuper abbates. [A quibus.]colonis. [Persoluātur.] repete quæ diximus supra eodē.suggestum.[alios.] s.templarios & hospitalarios,& alios.

CAP. XXXV.

Interdicimus. [Detentas.]forte in feudum. [In pignus.] sicut venditio sine auctoritate epi,supra de his quæ fi.a præla.con.si.ca.cum Apostolicæ. [Ab eisdem laicis.]ab his autem,ad quos pertinet.licet accipere,arg.supra de loca.& conduc.

De regularibus, & transeuntibus ad religionem. Rubrica 31.

SVMMARIVM.

Monachus quis,& in qua ætate tonderi debeat.

CAP. I.

Nullus. [Tondeatur] vt sit verus monachus, & professus 20.q.j.illud.tōderi autem, vt sit verus clericus,pōt in 7.ann 28.dist.de his. 78. dist.quicunq; in singulis,& etiam si sit oblatus a parentibus.20.q.2.per totum.idem tamen est, & si non offeratur sed tonsuratus manet in monasterio, ĵ.eo.c.proximo.

SVMMARIVM.

1 *In spiritualibus ius naturale præfertur positiuo, vel ciuili.*
2 *An missi in monasterio coacti possint exire ante pubertatem, & quanto tempore fiat eis præiudicium,si tacent,in nu.3.& 4.*

CAP. II.

Si quis. [Tonsuratus.] vt monachus. [Consensu.]si vero ꝯsensu eorū tacito,vel expresso intrauerit,vlterius reuocare non poterunt,ĵ.eo.significatum.20 q.2.c.j.& sic in eo.c.dr,& eadem cā.q.j.audisti,& c.quicunque.& vr,ꝙ si qs habet prēm & mrem, ꝙ sufficit alterius oblatio. & eadem rōne,si quis hēt plures tutores,vnus solus offerre pōt,cum similem potestatem habent quo ad hoc tutores, sicut parentes 20. q.2.sicut puella.ꝯrium vr ibi,qđ potior sit ꝯdō prohibentis,ff. cōi.diui.Sabinus.si tñ vnum parentem tm̄ hēt, ille solus offerre pōt,& si hēt tutores alios,q̄ parentes, tñ parentes inuitis tutorib.eos monasterijs offerre possunt. Item ēt credunt aliqui, ēt si sit auus,qui hēt filium & nepotem in potestate, ꝙ pr inui-

1 to auo eum poterit offerre,& non econuerso. † Et est rō, quia in spūalib. præfertur naturale ius positiuo, vel ciuili. nec vr faciēda dña quo ad hoc,qđ offerre,& offerri possunt inter patrē & mulierē,& eos,qui sunt in potestate,vel emancipati. ingrediēs aūt vel oblatus.ĵ.annos pubertatis exire nō poterit, ar. eius qđ dr in matrimonio carnali,ĵ. de despon. impu. de illis. sed tñ vr ꝙ sua auctoritate ingressus possit egredi intra pubertatē,

2 ĵ.eo.significatū.†Si aūt coacti missi essent in monasterio dicūt quidam, ꝙ qñcunq; volunt, pñt exire ēt ante tps pubertatis, ar.a ꝯrio sensu,20.q.j.puellæ,& q.2.puella.ꝯrium tñ vr,ꝙ ante pubertatem exire non possit.20.q.j.illud,& q.2. c.1. tunc,s. qñ parentes eos offerunt intra 15.ann. & ēt vltra in infinitum poterunt exire nisi prius voueant, vel professionē faciant, vel habitum sumant,q profitentib.dari solitus est,ĵ. c. statuimus. 20.q.j.illud.& hoc idem dr in mrīmonio carnali,s. ꝙ transcursu tpis non fit dispensatio matrimonij, ĵ.de despon. impu. attestationis.nec obstat. ĵ.eo.cū virum, vbi innuitur, ꝙ si veniēs ad ætatē legitimā non ꝯdicat,ratū hre vr. Sol. non fuit ibi solus transcursus tpis, sed bñdictio monachalis recepta fuit in maiori ætate.Alij tñ dicunt hoc,s.ꝙ sufficit cursus tpis pro ratihabitione. nam sicut si in maiori ætate susceperit habitum, & in maiori ætate eū portauerit,cū non sit distinctio habituū, nec alia solēnitas fieri ꝯsueuit,lapso anno siue finito tpe ꝓbōnis ꝑseuerauerit,dicūt hoc tacite videri ꝓfiteri.& nō obstat qđ dictum est de carnali matrimonio, qa facilius ꝑ alias leuiores ꝑsumptiones ꝑsumitur qs fieri monachus, q̄ coniunx. ꝓ hac aūt opinione vehementer facit, quia si ille,q per vim mittitur in monasteriū,lapsu anni ꝑsumit tacite ꝓfessus,vt hoc capitulū dicit,q̄to magis ille q sponte ingredit? item arg.ĵ.eo. ex parte,& c.cum virum.hoc aūt satis posset ꝯcedi.ꝙ in monasteriis, vbi ꝯsuetudo est,ꝙ certo tpe fit professio vocalis, vel aliæ solēnitates fiunt circa facientes ꝓfessionem,ꝙ nisi illæ solēnitates seruent,solā habitus portionē non præsumit ꝓfiteri, arg.ĵ.eo. statuimus.20.q.1.illud.si aūt ī illo monasterio nō est distinctio habitus professorum ab habitū,quem pueri portant, vel nouitij,dicūt quidā idem, s.ꝙ per portationē habitus nō intelligit profiteri,cum decr.dicant,ꝙ tp aliquod signū distinctionis dēt esse inter eos habitus.ĵ.c.ti.statuimus.in fi. vnde monachis ingredientib.nō est imputandū, nec ꝯ eos ꝑsumendū lapsu anni vouisse ordinē tacite,nisi nouus habitus eius dēt ab abbate. nec obstat.ŝ.qđ me.cā.platū,qa ibi votū emisit,& ꝓfessionē fecit,

Universidad de Deusto Biblioteca

licet protestationē ꝑmiserit, cui ꝓtestationi facile renūciare ĩ-
telligit. Itē hoc, ꝙ dicimus, locū hēt vbi certū est, ꝙ non est fa-
cta expressa ēt vocalis ꝓfessio. si aūt dubiū esset, ex portatione
habitus ꝓsumitur professionem ꝓcessisse. 28.di. ꝙ inter 20. q.j.
puellæ. j.c. vidua, ēt expressam & vocalē: nec est necesse, ꝙ ab-
bas hoc probet. præsumptio.n. hoc onus, s. probandi ɔ̃rium in
monachū portantē habitū refundit, & tñ illud probare nō pt,
cū sit negatiua. Alij tñ dicūt, & vr̃ melius, ꝙ profiteri tacitè ꝓ-
sumit, qñ nō sunt distincti habitus, si p annum portauit, & si
ab initio solenniter accipit habitū, quo monachi illius mona-
sterii vtebant, sicut alij monachi facere ɔsueuerunt, & cum so-
lita solennitate, & hoc in maiori. j.eo. ex parte. & iō video, ꝙ
in puero sufficiat pro solennitate oblatio parentum. sed mihi
vr̃, ꝙ interrogari debent in 15. anno, an velint remanere mo-
nachi, aut non. 15. q. 1. illud. & credimus, qđ licet multo tpe
post 15. annū steterint in monasterio, nisi fiat hæc ĩterrogatio
non intelligunt tacitè ꝓfiteri, nisi aliqd faciāt ex certa sciētia,
qđ soli monachi facere ɔsueuerūt. s.de his, q̃ fi. a ma. par. ca. ex
ore. s.de ꝑb. dilecto. ɔtō tñ q̃ ponit. j.eo. is q in aliquo huic o-
pinioni ɔ̃dicere vr̃, & tu dic, sicut ibi dr̃. [Intra annū] & dic. 20.
q.2. puella. [Ad principē.] i. Papā, de ɔsec. dist. j. corpore. vel. i.
ꝑlatū, fortè præpositū ecclesiæ. [Admissum] i. legatū, vel vica-
riū epi. [In clericatu] i. monachatu. [Permaneat] quo ad hoc ꝙ
parētes reuocare nō possint, vt hic, & 20.q.2. si ĩ qualibet. ipse
aūt puer vsq; ad 14. annū poterit exire. j.c. significatū, & c. cū
3 scimus [†Per vim.] i. tractus, & tonsurat⁹ manib. ligatis. & tūc
hēt locū qđ hic dr̃, s. ꝙ fit tibi præiudicium, si per annum tacet
& manet in monasterio, & tonsuram portans & reliquum ha
bitum. si tñ intra illum annum libere exire possit, tunc vsque
ad annū non fit ei ꝑiudicium, & post annū fit ei ꝑiudicium, vt
dicit hæc decr. sed si per metum vouit vel professus est, vel ton
suram accipit. quādiu metus durat, nō fit ei præiudicium, sed
eo cessante, nisi incōtinenti exeat, ratū hr̃e vr̃, s.de his quæ vi,
me.cā fi.perlatum. Quidam tñ hic exponunt, p vim, i. per me
4 tum.† Sed queritur, quo pōt hoc esse, ꝙ a principio sumpserit
habitum per vim, postea stando per annum ratificabitur, sed
per se sumendo, i. non intentione vouendi nō ratificatur? Rñ.
ꝙ qñ datus est ei habitus, licet inuito, tamen ea intentione da
tus est, vt fiat monachus. vnde quod eius noīe factum est, licet
ɔ̃ voluntatem eius, non solum expresse vouendo, sed ēt tacite,
in monasterio p annum manendo ratificare vr̃. j.e. cum virū.
secus aūt qñ nunquam nec ipse, nec ille, q eum habitū induit,
intendebat, ꝙ deberet fieri monachus, quia tūc quod nihil est,
tacite, per lapsum tpis ratificari non intelligitur. [clericus.] i.
monachus. [reclamauerint] tacite enim ratum habere vide-
tur. supra de his, quæ vi, me. causa fi. prælatum.

SVMMARIVM.

Monachi vel professionem facere debent, vel dimisso habitu remaneant clerici.

CAP. III.

Vt clerici. Hæc decr. & ɔ̃ses loquuntur, qñ conuersi & non professi, nec profiteri volentes, licet male eundem habitum religionis portant: vel loquitur qñ sine solennitate aliquis portat habitum. [monachi.] s. de elec. cum cām, in fi. §. j. vel faciant professionem, & sint monachi, vel dimisso habitu monachorum remaneant clerici.

SVMMARIVM.

1 *Quæ requirantur ad hoc, vt uidua dicatur professa, seu velle fieri conuersa, & in nu. 2.3.4. & 5.*

CAP. IIII.

Vidua. [Sponte.] 27.dist. ꝙ interrogasti. secus si coacte.
1 s.de his, quæ vi, me. cā fi. perlatum. [†Conuersio
nis] hæc vidua licet velum conuersionis acceperit, vel ēt pro-
fessionis, i. qui tñ vel conuersis, vel professis deputatus est, nō
tamen præsumimus eam velle fieri conuersam, vel professam,
nisi aliquæ ꝓsumptiones hoc iuuent, puta quia cū solennitate
accepit, puta vocatis parentib. vel de altari, vel in ecclesia, vel
si accepit ab epō vel abbate, vel simplici monacho, vel sacerdo
te cum ea solennitate, qua ɔsueuit alijs profitētibus dari, & sic
intelligimus. j.eo. ad nostram, & c. se. 27. dist. qđ interrogasti.
2 27.q.j. viduas. †Est aūt necesse, ꝙ sciat, ꝙ ex ɔstōne eiusdē mo-
nasterij est eidem habitui annexum, i. ꝙ habeatur pro conuer-
sa, vel professa. & plus dicunt quidam, licet nos non credimus,
ꝙ si habitum ēt sine solēnitate recepit, sed ex post facto sequā
tur prçsumptiones ꝙ intendit habitum cum effectu accipere,
puta ea facit, quæ solæ professæ faciunt, tacite uouere intelligi
3 tur. j.e. ad nr̃am, & hic, & 20.q.j. quem progenitores.† Si vero
nō sit distinctus habitus probatorum conuersorum, & profes-
sorum, tunc si cum solennitate, quæ dicta est, vel consimili su
met habitū, tunc intendo eam sumpsisse habitū probationis,
& nō ꝓfessionis. j.e. ex parte. ad apostolicā. Itē no. ꝙ si cum so
lennitate sumpserit habitum ēt si per vim, vel metum, nisi cū
potuerit, dimiserit habitū, ratū habuisse vr̃, j. cod. cum virum,
s.eo.c.2. s. quod me.cau.perlatum. si autem sine solennitate,
secus. s.eo. vt clerici. s.de ele. cum cām. vel dic, ꝙ illæ decr. lo-
quuntur, qñ in aliqua ecclesia plures sunt tam professi, q̃ non
professi eundem habitum regularem portantes, & hoc ipsum
certum est, & portant habitum, quo monachi illius monaste-
rij vtebantur, sicut alij monachi facere ɔsueuerunt, & cum so-
4 lennitate solita; & hoc in maiore.† [Sacrum.] Non facit ꝓ ea,
quæ non sacrum velamen accepit, cum viduæ velamen nō sa
crū accipiant. vel dic, ꝙ ipsa dicebat, sed non credebat ei, quia
si ɔstaret, ꝙ velum non sacrum, vel etiam sacrum sine solenni
tate accepisset, quamuis postea obtulisset sicut monialis, non
vr̃, ꝙ professa tacite haberi debuisset, licet aliqui ɔ̃dicāt, vt no.
in gl. hæc vidua. [Imposuerit.] Vidua enim p seipsam pōt velū
conuersionis accipere, vt hic. 27.q.j. viduas, & a sacerdote, 10.q.
5 j. vidua. & ab epō. s. de his, q̃ vi. me. cā perlatum. † [Vellatas.]
Alludit consuetudini, quæ est alicubi, qđ velatæ offerunt pa-
nem ad Eucharistiā ɔficiendā. 27.q.j. vidua. & hæc duo, s. velū
non sacrum sibi imponere, & cum velatis offerre, sufficiunt
ad probandum, quod sit monacha, vel conuersa. 27. dist. quod
interrogasti. alterum autem solum non sufficeret, in Aucten.
hęc ɔstitu. interpretatur priorem constit. coll. 6. ad med. inf. de
ɔuer. coniuga. charissimus. Si vero ab epo, vel sacerdote acce-
pisset, hoc solum sufficeret. [Sacramento.] Nisi aliis præsum-
ptionibus adiuuetur, quia tunc secus, s. de his, quæ vi, perlatū.
sed & si alias probōnes super hoc inducere velit, non videtur
audienda, nisi probet se protestationem ex iusta causa omisis-
se. [Tenore.] Idest protestatione, vel intentione.

SVMMARIVM.

Monacho an liceat de vno monasterio ad aliud migrare, & an Abbas teneatur eundem recipere si penituerit.

CAP. V.

Ioannes. [Migrare.] Causa leuitatis, quia ad arctiorem licet, j. eo. licet. [Reddatur.] & abbas eum recipere tenetur de iure poli. si pœnituerit. 18.q.3. abbates, nisi timeatur, ꝙ eius occasione monasterium dissolutionem patiat. 27.q.j. si qua mo. & c. si quis rapuerit, de iure tamen canonico non cogitur, cum renunciasse intelligatur. s. de renun. ꝙ in dubijs, & not. s. de æta. & qua. & or. præ. intelleximus, quamuis posset aliud dici in monachis, q̃ in clericis, quia qui velle non habent, nec tacite, nec expresse renunciare possunt.

CAP. VI.

Quia in insulis. Alibi secus. 20 q. 1. c. j. & q. 2. si in qualibet, & c. puella.

CAP. VII.

Non est nobis. [Recipi.] Neque in monachos aliorum monasteriorum, neque ad hospitium.

SVMMARIVM.

1 *Quartumdecimum annum requiritur in ingressu monasterij.*
2 *Votum quid, & per quantum tempus firmetur.*
3 *In suscipiendo ordinem præcedere debet probatio.*

CAP. VIII.

Ad nostram. [Religionis. i. professionis. i. qui de-
putatus est professis. vel sume in pro-
prio sensu, sed ita non sumitur ar. a ɔ̃rio sensu, vbi dicit, ꝙ ma
trimonium teneat, qa habitus ɔuersioni, licet impediat, non di
1 rimit. [†Consumationem.] Ino. in ingressis monasteria requiri
14. annum ɔpletum, non cęptum. j.c. cum simus. 20. q. j. illud
2 & q.2. si in qualibet. [†Habitum ipsum.] non tamen votū emi
sit, quia tunc secus. 20.q.j. firma. j.eo. sicut. 27.q.j. per totū. vel
dic, ꝙ ēt si votum emisisset, quia tamen ex multis indicijs præ
sumitur sine deliberatioue factum, videlicet quia illicitus, qa
proximus pubertati, quia sine probatione, qa cito exiuit, exire
potuit. Sed primū dictū magis placet quibusdā. sed si qs diligē
ter attendit intentionem Papæ, plus acceptabit secundo dictū,
& quod hic intenderet Papa ɔstituere, ꝙ non astringatur quis
voto emisso sine præcedenti probatione vel deliberatione, nisi
per triduum ꝑseuerauerit sine reuocatione expressa vel tacita:
nam si uotum non emisisset, sed habitum tm̃ accepisset, nedū
intra triduū, sed ēt vsq; ad annū potuisset ɔ̃dixisse, j. eodem, sta
tuimus. nam cum cum votum sit ɔceptio animi deliberatione
firmati, non intelliguntur firmatum votum deliberatione ple
na, nisi per triduum steterit in eo voto, si probatio non præces
3 sit.† Secus autem videtur si non faceret votum ordinis, sed a-
lias siue solenniter, siue simpliciter ɔtinentiam, vel quid aliud
voueret: nam tunc nō expectatur triduum, sed statim obligat
votum. Ratio diuersitatis, quia cum in ordine suscipiendo de-
beat præcedere probatio, non præsumitur, ꝙ præcesserit delibe
ratio si omittitur probatio. sed in aliis, vbi non est necessaria ꝓ
batio, secus, in morte autem semper pręcedere pręsumitur de
liberatio. infra eodem, sicut.

SVM-

SVMMARIVM.

Monachus ingressus monasterium, in quo comedebantur carnes, si postea carnes non dat, & maiores auctoritates seruat, an possit ad liberiorem regulam transire.

CAP. IX.

Super eo. [Religionis.] Idest professiones, secus si ꝓbationis, vt statim sequitur: in mochali aūt habitu probari debet, 18. quę. vlt. monasteriis. [Reuersi.] idest volentes conuerti, & vitam mutare, & hic protestantur. [Professionem.] Vocalem & expressam. [Austeritatem.] Quid si aliqui intrauerunt monasterium, in quo comedebantur carnes, sed postea correptum non dat carnes, & alias maioritates seruant, nūquid hic monachus eas seruare tenetur? & quidem si loqueris de iure positiuo, vel de iudicio ecclesiæ, credimus quēlibet peritū, anteq̃ profiteatur, diligenter attenderę, qd promittat, nec se sine deliberatione, vel ēt ad ignota obligare. si vero essent mulieres, vel aliæ personæ, quæ excusantur ignorātia iuris, dñt quidā, ꝙ possunt transire ad aliā religionē, quæ non habeat maiorem asperitatē, q̃ promisit, & inuenit. melius tñ vr̃ dicendū, ꝙ ex quo professionē fecit, ꝙ ēt in iudicio ecclesię, & in iudicio animę semp tenebit illā regulā obseruare, 20.q.3. cōstituit, s. de his, q̃ vi me. cau. cū dilectus. quia aut dicit se bona ɔscientia intrasse, & se spiritu Dei ductū, quod esse debet, j. eo. licet. 19.q.2. duæ. & sicut vnctio docuit eū omnia, s. de sacra vnctione, c. vlt. aut mala intētione dicit se intrasse, nec spiritu Dei ductū, & sic nō est audiendus. Et est alia rō, quia ꝑsumitur, qñ regulam beati B. vel aliā elegit, ꝙ plenè deliberauit de honore & vtilitate eiusdē regulę, imò plus, quia si tunc plenè deliberant, postea deliberare non pñt, 8.q.3. dilectissimi. confitemur tñ, ꝙ si impotens esset ad ordinē tollerandū, ꝙ potuit secū dispensari de minori religione, j. eo. significat. & non pōt dici seductus, quia Deo magis seruire deuouit, s. de his, q̃ vi me. cau. c. pen. Itē sine cuiusque voluntate grauari nō pōt grauiori rl̃a. hoc fortè verū est in clericis non professis, sed in professis, qui renunciauerūt proprię volūtati. 12.q.j. nō dicatis, vr̃ secus dicendū, s. ꝙ licet non possint sine oīum volūtate mutare ordinē, s. quod me. cau. cū dilectus. tñ ɔstitutiones austeriores facere pñt. [Assumi.] Nisi in necessitate, vel dispēsatione, 16. q. j. doctos, & c. si quos. [Volunt.] i. non habuerunt propositum fieri mum mutandi vitam, sed tantum probare regulā intēdebant.

CAP. X.

Sanè. [Canonico.] Regulari. [Fugerat.] Nō tamen causa leuitatis. [Nunc.] q.d. licet monasterium vbi fecit professionem, institutum fuerit in districtiori rl̃a, & monasterium, ad quod transiuit in laxiori, tñ hoc non est attendendū,
a sed quod monasterium modo sit arctius. a [M mere.] 19.q.3. mādamus. ɔ̃, so. hoc q̃ bono zelo transiuit, illud dū cā leuitatis, j. eo. licet, repete, q̃ diximus. s. de ęta. & qualit. ĩtellximus.

ADDITIO.

a Arctius. Et sic obseruantia, & non institutio attenditur. adde Cardin. in cōs. suo 28. incip. pro elucidatione præmissorum, circa prin.

SVMMARIVM.

Minor 14. annis à parentibus oblatus, vel vbi facit professionem, an possit transire ad minorem regulam.

CAP. XI.

Significatum. [Denuncies.] Si. n. parentes obtulissent ante 14. annū, exire nō poterat. arg. hic à ɔ̃rio sensu. [Oblatus.] Et post maiorem ętatem ratā habuit oblationem factam à parētib. in minori ętate. [Facta.] Sine oblatione parentum. [Ratam.] Expresse, vel tacitè vltra tempus morando. [Aliam.] Idest alium locum eiusdem religionis, vel alium actorem etiam alterius religionis, infra eodem, licet. vel dic, quod vbi facit minor professionem, ex leui dispensatione etiam episcopi potest ad minorem religionem transire, & hoc innuit hęc litera, ad religionem.

SVMMARIVM.

Parentum deuotione, an filij obligentur religioni.

CAP. XII.

Cum virum. [A parentib.] Idem si à tutorib. 20.q. 2. puella. [Accepit.] Non qñ fuit tradita à parentib. sed postea cum facta fuit pubes, vt in hac eadē decretali dicitur. [Concilium.] 20. q. j. monachus. [Paterna.] Paterna deuotio dicitur facere monachum, quia filius deuotus in hoc patri obedit: necessitatem aūt non imponit, 20. q. 1. illud, & c. puellæ: vel quia in minorib. annis à patre oblatus ante annos 14. exire non pōt, s. c. proxi. [Alligatum.] i. siue lectus fuit paternam deuotionem eam ratam habendo post legitimos annos, siue primam ꝓfessionem, semp ex vtroq; ligatus est filius, s. ex ratificatione oblationis patris, & ex propria professione. [Interdictum.] Illi, q altero prædictorū obligatus est ad standū in monasterio. [Acceperit.] s. in minori ętate. [Contraxisse.] sup. co. c. 2. [Ante.] s. in minori ętate. [Cōstitutione.] 20.q.j. puellæ. [Vt puellę.] Nō est hic sens⁹ c. nec verba, sed hic intellectus collectus est à ɔ̃rio sensu. [Nubili.] Certè nec impubes postq̃ puenerit ad lĩmos annos, sed vsq; ad illos exire pōt, vt sup. tit. ꝓxi. c. j. q̃ ad nubilē ętatē puenit. [Tūc.n.] q.d. si puella, q̃ in minorib. offertur monasterio à parentib. peruenerit ad pubertatē, non cogitur stare oblationi parētū, imò exire pōt.

SVMMARIVM.

1 *Professio quando dirimit matrimonium.*
2 *Habitus tripliciter dicitur.*
3 *Solennitates multæ enumerantur necessariæ ad matrimonium dirimendum, & in nu. 4. & 5.*
6 *Votum quando dicatur simplex, & quando solenne.*

CAP. XIII.

Porrectum. [Reddidit.] Hæc est vehemens ꝑsum-
ptio professionis, licet verba professio
nis non expresserit, sicut & si reddat se alicui religioni, j. q. cle.
vel vo. insinuante, vel reddere se religioni idem est, ꝙ profite
ri: promittere ēt obedientiā monachalē idē est, quod ꝓfiteri, j.
1 qui cleri. vel vo. c. ɔsuluit. [Professio.] † No. f̃m quosdam solā
professionē alicui de regulis approbatis & de ꝑsenti factā, non
de futuro, in manib. eius, qui habet ꝑtātem recipiendi profes-
sionē, dirimere matrimonium, & facere monachū, sup. de re-
nun. ex transmissa. q̃nq; autem habitus sumptio ꝑsumptio est
vehemens voti facti, uel professionis, puta si suscipiat in eccle-
sia, & aliis solennitatib. illius monasterij obseruantiæ habitum
ꝓfessionis deputatū, & tpe probationis finito, vel saltē inchoa
to. sed si ante tp̃s inchoatū acciperet, nō reputaremus eum ꝓ-
ꝓfesso haberi, 27. dist. qđ interrogasti, 27.q.j. vidua, supra eo. vi-
dua, & c. super eo. & huic ꝑsumptioni statur, nisi ɔ̃ria voluntas
probetur, sup. de his, q̃ vi me. cau. fi. ꝑlatū. cessat aūt hęc ꝑsum-
ptio si sumat habitū extr. eccl'ā, & sine alia ɔsueta solennitate,
j. q. cler. vel vo. ɔsuluit, nisi ꝓbetur ɔ̃rium, vt hic, & j. qui cler.
2 vel vo. insinuante. alij distinguūt triplicem habitū. † Primum
professionis, quod votū ɔtinentiæ hēt annexū, 27. dist. quod in
terrogasti 27 q. j. vidua, sup. eo. vidua. Scd̃m ɔuersionis, qđ ha
bet votū simplex annexū, s. c. sup eo. Tertiū est ꝓbōnis, qđ nul
lum votum simplex habet annexū, j. de renun. ex transmissa.
solennizatur ēt votum per ordinis susceptionē, 84. di. cū in ꝑte
rito. itē intelligitur profiteri vnā de approbatis religionib. si di-
cit, profiteor ordinē monachatus, licet non dicat ordinem S.
3 Benedicti.† Nos dicimus, ꝙ ēt alio modo præter ꝑdictos solē
nizatur votū: nā si qua mulier virgo, vel vidua velū virginita-
tis, vel viduitatis acceperit. & vestē religiosam sumpserit ēt in
scriptis à se vel ab alio factis & subsignatis promiserit se perpe
tuo ɔtinentiā seruaturā, credimus, ꝙ hmōi votū sit solenne, &
dirimat matrimoniū ɔ̃ctum post tale votū. credimus ēt idem, si sine literis in manib. alicuius religiosi fecit votū, & vestē mutauit, vel alias apparentes solennitates exhibuit, j. de ɔuer. ɔiu. ex parte, vel expresse habes, qui cle. vel vouen. insinuante, j. de fri. & male. frater. nec sunt istę personę de foro ecclesiæ, & possunt habere propriū, vt expresse dicit ꝑdi. c. insinuante, 27.q.1. de viduis. nec vr̃, ꝙ quantuncunq; publice faciant, & conuocatis testib. ꝙ sit solenne votū, nisi vestē mutaret, & in manib. religiosi fecerit votū suū. sed si vestē mutauit & scripsit in manib. religiosi, vel sigillauit, votū solenne erit, licet in priuato fecerit, ar. 27.q.j. de viduis, 20.q.2. vidua. Itē ēt si in manib. sacerdotis publicè voueat ɔtinētiam, non est votū solēne sine aliis solēnitatib, j. qui cle. vel vo. veniēs. si ɔ̃ hoc fecit, valet. sed peccat grauiter, & sic loquuntur c. 27. q. j. hæ vero, qui Christo, & c. si. Item si sumat velum, & vestem mutet, nisi continētiā voueat, non est votum solenne, j. qui cle. vel vo. cōsuluit. Hu. tñ in summa sua dicit hoc vanū esse dicere, ꝙ aliquis magis obligetur ex voto publico, vel solēni, q̃ ex priuato vel simplici, & facit tm̃ vim inter votū de ꝑñti, & votū de futuro, & hoc modo soluit ɔ̃rietatē c. q̃ sunt 27. q. j. per totū. sed certè si Hug. attēdisset, ꝙ vtile est introducere distinctiones & solēnitates istas pp varias causas, nō reputasset hoc vanū: nimis. n. eēt graue, si quā cito aliquis in corde suo deliberet de ɔtinendo, vel ēt si q̃ cito hoc ipsum verbum exprimit intra seipsum, vel ēt coram aliquib. exprimit, statim dirimeretur matrimoniū post ɔ̃ctū, vel ēt sic ꝑcise cogeretur continere. Voluit. n. & statuit eccl'ia, ꝙ ad hoc, vt dirimeretur matrimoniū, ꝙ prædictæ solēnitates, vel aliæ maiores f̃m consuetudinem patrię interuenirent: & tunc bene fecit ecclesia, q̃ statuit, ꝙ matrimoniū, post iam solēne votū ɔ̃ctum dirimeretur pp scandalū ecclesiæ. nec mireris, ꝙ ecclesia talia statuit, cū alias super matrimonio inuenerit vltra ɔsensum formā necessariā. sunt. n. verba ibi necessaria, j. de spon. tuę. & ēt ꝙ plus est, in baptismo inuenta est forma noua ex cā, j. de bap. ca. j. & certā formā inuenit in collatione ordinum, s. ꝙ certis dieb. & certis orationib. fiat, sup. de sa. nō iter. c. j & 2. & de sacra vnctio. c. j. & sic ēt est ĩuenire ĩ sacro Eucharistię, & in multis aliis. viri aūt solenniter possunt vouere ꝑter

ingressum

Universidad de Deusto Biblioteca

ingressum monasteriorũ eodẽ modo, sicut mulieres, nisi quia
4 non sumunt velũ, qđ viris cõpetit.† [Ab Abbate.] Niũ eẽt ali
quis, qui posset ei dare regulã, & ipsum corpori ordinis aggre-
gare, quõ posset profiteri. respon. quidã, ꝙ cũ in ꝓfessione ꝯti-
neaṫ obedientia superiori exhibenda, de sta. mo. cũ ad monaste
riũ, ꝙ non sufficit intra se profiteri, vel pro voto simplici est ha
bendũ, sed si profiteaṫ in manib. alicuius monachi, vel ẽt cleri-
ci secularis, vel alicuius laici de mandato Abbatis sufficit, de ꝯ-
uer. ꝯiu. dudũ. † Idẽ ẽt vř quibusdã, si in nullius manu faceret,
5 hic tñ agitur, vt ipsi Abbati fiat, arg. ĩ. qui cle. vel vo. ꝯsuluit. il-
la tñ decre. dicit expresse, qđ tale votũ nõ est solenne, sed sim-
plex. sed sicut dicimus in matrimonio carnali, sic ẽt dř in ꝓfes-
sione, quã alius recipit noĩe alterius, s. qñ professio fit in manib.
alicuius, qui noĩe alterius recipit ꝓfessionẽ, sed non habet ptã-
tem incorporandi ordini, nec recipiendi eius obedientiã, ꝙ ta-
lis professio nõ matrimoniũ iam ꝯctũ, cũ non sit monachus,
sed de futuro tñ est hmõi professio. sed postquam superior cõ
senserit, tunc solennizatur professio de futuro, vel simplex, arg.
ĩ. de conuer. coniu. dudum, sicut ratificatur matrimonium ac-
cedente ꝯsensu eius, cuius nomine ꝯctum est. Vř ẽt dicẽdum,
ꝙ etiã eps per se, vel missos suos, vel alias, sed eius nomine põt
professionẽ taliũ recipere: nã & si non habeant monasteriũ, in
quo moreṅt, tñ in domo sua habitũ portabunt, & sub obedien
tia epi erunt, 27. q. j. de viduis, ĩ. q cle. vel vo. insinuante, ĩ. de ꝯ-
uer. coniu. dudũ. imò plus vř ẽt, ꝙ nõ sit eius nomine factũ, tñ
tenet professio, vel votum: tñ in hoc casu vř, ꝙ sit simplex vo-
tum: alius tñ pter epm non poterit eos recipere in sua obedien
tia, nec Arc. vel plebanorũ, vel aliorũ prælatorum auctoritate
poterunt esse professę in domib. suis, cũ hoc specialiter videaṫ
esse concessum epis, 27. q. 2. si vir, arg. 23. di. nulla, & c. vxor. tñ
tenẽt quidã, ꝙ simplex sacerdos votũ ꝯtinẽtiæ recipere possit,
& eo recipiente cum suis solennitatib. solennizabitur votum,
ĩ. de ꝯuer. coniu. dudũ: quia ẽt sine sacerdote hoc possunt. 33.
6 q. 2. admonere. † Sed in professione dũt quidã, ꝙ si aliquis vo-
ueat aliquã de approbatis religionib. vel per se tñ, vel in mani
bus clerici, vel laici, qui nomine alicuius ecclesię recipiat, votũ
simplex est: vnde cogendus est solennizare votũ per susceptio-
nem habitus, & nouam oblationẽ faciendam in manib. eius,
corã quo prius vouerat, arg. ĩ. de vo. & vo. re. p tuas. Et idẽ in-
telligendũ vř, etiam si nullius noĩe expresso aliqui, qui nõ ha-
bent ptãtem incorporandi aliquẽ ordini, recipiant professio-
nem alicuius, cũ videantur recipere professionem noĩe eccle-
siæ. prædicti aũt, qui professi sunt intra se tñ, vel in manib. eius
qui non habet potestatẽ incorporandi aliquẽ alicui ordini,
sicut dictum est, licet non sit solennis professio: tñ cogentur in
trare aliquã religionẽ, & si nõ inueniãt, q recipiat, sint sub obe-
dientia epi, & monachis eius Sed dices, quare non eodem mo-
do solennizatur hęc professio, sicut votũ continentiæ, ex quo
fit solenniter, vt no. ŝ. hic in gl. no. Sed respondeo, qa professio
non potest esse de futuro, quousq; superior acceptet votũ, vel
professionem, nisi præsens sit ille, q acceptet, & q potest eũ in-
corporare ordini, & in sua obedientia recipere. sed votum cõ-
tinentiæ bene potest aliquis emittere, ẽt si non sit, qui votum
recipiat, vel qui eũ alicui ordini incorporet, ĩ. de ꝯuer. ꝯiug. ex
parte tua. aliqui tñ dicunt ẽ talem professionem dici solẽnẽ,
& dirimere mřimoniũ iã ꝯctum. primo dictũ plus placet. Itẽ
aliqui distinxerũt, an profiteaṫ in genere vnã de regulis appro-
batis sic, s. profiteor regulam B. Benedicti. & tunc habet locũ,
quod dictũ est. an specialiter regulã alicuius professus est sic. s.
profiteor rřam monasterij Clun. quia tũc si Abbas Clun. nolit
eũ recipere, non cogiṫ alibi sumere ordinẽ. sed nõ vř bona hęc
distinctio, quia professio, quę est de pñti, non recipit diem, vel
conditionem neq; tacitè, neq; expressè. si autem esset de futu-
ro, vt si dicat, ego ꝓmitto quod ꝓfitebor ĩ monasterio Clun.
tunc tacitè intelligitur, si Abbas Clun. voluerit eum recipere.
[Fiat.] Idest perseueret quod iam est.

SVMMARIVM.

Mulier ingrediens monasterium filium priuare non potest.

CAP. XIIII.

Cum simus. [Cõtulisset.] Sic reddendo, quod vim professionis tenet, ŝ. ca. proxi. [Paterna.] Legitimam. s. 19. q. vlt. si qua mulier. quæ ingrediens monasterium filium priuare non potest, vt ibi dicitur.

CAP. XV.

Sicut tenor. [Extra se.] i. furiosus. [Monachali.] i. qui tantum professioni deputatus est.

CAP. XVI.

Ad Apostolicam. [Fieri.] 19. quæstio. 2. monasteriis.

CAP. XVII.

Sicut nobis. [Habitum.] Tantum professis deputatum.

SVMMARIVM.

1 *An liceat alicui de vna religione ad aliam trãsire, & in nu. 2. & quid de clerico, in nu. 3.*
4 *Punitur monachus, qui sine causa trãsiuit de vno monasterio ad aliud.*
5 *Non debet Abbas recipere monachum sine literis dimissoriis prioris Abbatis.*

CAP. XVIII.

Licet quibusdam. [Transire.] Supple temerariè: sed si velit discretè
transire, non obstante priuilegio poterit trãsire. [Vocatione.]
1 i. in ea religione vel ecclesia.† [In iacturã.] Not. ꝙ si quis vult
transire ad aliã religionẽ, ẽt si constet eã arctionẽ, tñ nõ pote-
rit transire, si ex suo transitu iacturã grauẽ, vel infamiam prior
ecclesia sustineret, arg. 11. q. 3. si quis vero. Itẽ quia non debet
esse causa scandali, ŝ. de renun. nisi cũ pridẽ. Itẽ quia cõem vti-
litatẽ, q̃ est, vt nõ fiat iniuria huic c. debet pferri priuatæ, q̃ est,
vt sit in arctiori religione. [Postulanda.] Et cã assignata coram
priore suo, & hoc innuit qđ sequitur, s. vt nõ fictè, &c. [Postula
uerit.] Et sine cãæ assignatione trãseundi licentiã denegauerit.
[Priuata.] i spũali inspiratione. [Publice.] i. iuri cõi. [Adimple
re.] Sua auctoritate. [Prælati.] Quia nullã rõnabilem cãm suę
ꝯdictionis assignat, sed tñ simpl̃r ꝯdicit. [Postulare.] Cã assi-
2 gnata.† [Probabiliter.] Petita licentia Abbas, cui eius cura cõ-
missa est, dẽt ab eo q̃rere cãm, quare vult trãsire de loco ad lo-
cũ, quã si Abbas acceptat, liberè trãsire põt, ẽt si neget licentiã
transeundi. Idẽ dicendũ est, si cãm eius nolit audire, vel audit,
sed nõ respõdet: vel ẽt respondet, sed nõ probabiliter, imo no-
toriè falsè, vel iniustè, vel malitiosè. Si autẽ probabil̃r rñdeat
Abbas, sed monachus in suo proposito perseueret, tunc supe-
3 rior est requirendus & hoc de monacho.† Clericus aũt potest
transire ad religionẽ non petita licentia, ẽt si ꝯdicatur 19. q. 2.
duæ. crederemus tñ, ꝙ posset eũ repetere, si ex transitu suo pri
ma ecclesia grauẽ sustineret iacturã, arg. hic. [Transire.] Quia
homo non põt stare sine carnib. de canonica regulari vult trã-
4 sire ad monachos.† [Requirendũ.] Iustis. n. causis assignatis si
appellaret Abbas, crederemus eũ restituendũ ante causę cogni
tionẽ, dũmodo verisimile esset dictũ Abbatis, arg. ŝ. de app. bo
næ memo. O. & ẽt fortè idẽ, si non appellaret, si tantum de trã
seunte monacho querimoniã detulisset, si monachus velit ꝓ-
bare arctiorẽ religionẽ, ad eum redibit, ad quẽ trãsiuit, tñ an-
te causæ cognitionẽ ad eum redibit, 19. q. 3. mandamus. & intẽ
tabitur ꝯ istum vel rei vin. vel aliã, vt no. ŝ. de mato. & obe. in-
ter. vel officium iudicis, vel condictio ex prædicto canone. tñ
hoc vltimum tunc intelligimus, qñ sine licentia petita transi-
uit, vel ẽt petita & denegata ex iusta cã, vel ẽt nulla iusta cã assi
gnata, cũ sufficit superiori licentiã denegare, & ad subditũ per
tineat cãm requirere negationis, & tunc si superior denegaret
reddere rõnem, ipsi imputandum esset, arg. 36. dist. §. ecce. hoc
tñ scitote. ꝙ si monachus malitiosè transeat & sine iusta cã, li
cet ordinẽ seruauerit debitũ in petitione licentiæ, q̃ sibi dene-
gata fuit, tñ Abbas monachũ suũ requirere poterit, ẽt si nõ fuit
appellatũ, arg. ad hoc, ŝ. de sep. fraternitatẽ. ŝ. de æta. & quali.
ĩtelleximus. vbi dř, ꝙ monachus trãsiẽs põt redire prius ad mo
nasterium, ergo multo fortius reuocari ab Abbate potest, & i-
ta punietur monachus, qui sine cã transiuit, cum grauiter deli-
querit, & eodem modo Abbas punietur, si iniustè denegauit,
5 vt hic dicit.† Sed quid dices in aliis Abbatib. ad quos trãseunt,
nunquid statim tales monachos recipient ad eorum solam pe
titionem, an cognoscẽt de causis, q̃ hincinde assignantur? Re-
spon. ꝙ Abbas nunquam debet recipere monachum sine lite-
ris dimissoriis prioris Abbatis, 19. q. 3. statuimus. sed Abbas, ad
quẽ accedit monachus, qui vult transire, poterit ad priorẽ Ab
batẽ mittere, & ipsum requirere, quare eũ nõ licentiet, & tunc
si nullam vel manifeste iniustam cãm assignet, Abbas tunc se-
curè ipsum recipiet. si vero iustã cãm assignet Abbas, sed mo-
nachus eam velit probare falsam ẽt incontinenti: tamen secũ-
dus Abbas nullo modo cognoscet, sed monachum priori Ab-
bati dimittet, arg. hoc, ŝ. de rescr. cum ꝯtingat, nisi malitia Ab
batis negantis notoriè falsa esset, quia tũc non esset ordo iudi-
ciarius requirendus, ŝ. de coha. cle. & mu. c. vestra. & hoc idem
dicimus & sil̃r procedendũ, sicut dicit hæc gl. petita licentia ab
Abbate Cisterciẽ. cũ ordinarij eorũ subditis Abbatib. negat be
nedictionẽ impendere, supra de sup. neg. pla. & idẽ dicimus in
priuilegiatis, q habẽt priuilegiũ, qđ si eorũ ordinarij negauerit
malitiosè suos monachos ordinare, qđ liceat eos à quibuscũq;
catholicis epis ordinari, & idẽ in aliis similib. [Transmigraue-
rit.] Licentia petita & sine causa denegata. [Derogaret.] Idest
quod non fuit in derogatione vestri ordinis.

SVMMARIVM.

1 *Non est seruandum sacramentum, cum vergit in interitum animæ.*
2 *Quãdo liceat mulieri venire contra proprium iuramentum: & in nu. 3.*
4 *Quo casu in matrimonio competat restitutio.*

CAP.

CAP. XIX.

Veniens. [Prestitit.] Non tñ intentione seruandi con-
tinẽt ẽiam, quod bene liceret, 33. q. 5. ꝙ de eo.
sed si pp odia, & vt liberius posset cũ aliis adulterari, quod non
licet, de iureiu. tua [In arcto loco.] Non tamen vouens, quia
vouere non poterat, viuente vero marito, qui eam repetere po
1 terit, & contrario qa paria, &c. ĩ. de adul. c. pen.† [Præfatũ.] Hoc
sicẽm non põt seruare sine interitu salutis ęternæ, & ideo non
debet seruare, ŝ. de iureiu. si vero. nec valet si dicat, nullus eam
repetit; quia cum suo iure occasionẽ dederit adulterio mariti,
nõ est excusabilis, nisi quicquid facere põt, faciat vt eũ ab adul-
2 terio reuocet, 27. q. 2. si tu ab.† Sed quæres, si huic nõ erat licitũ
intrare religionẽ, quare viro datur licentia, vt sequit? Rñ. non
datur ei licentia, nisi mulier huic cõsenserit, vel dic & melius, s.
ꝙ mulier admittit, vt veniat ꝯ propriũ iurm, & non est in sui fa
uorẽ, sed mariti, s. vt maritus ab adulterio reuocet. nã si diceret
mulier, peto eũ mihi restitui, quia cõtinere non valeo, non ad-
mitteret ꝯ propriũ iurm, nisi ex magna dispẽsatione C. de leg.
3 quod fauore, arg. ŝ. de iureiu. si vero.† Et hinc est, ꝙ si vir adulte
rium cõmittat, pp qđ est iusta causa, per q̃ mulier agit ad repe-
tendũ ꝯ proprium iurm: quia, sicut dictum est, in petitione mu
lieris nõ attendit fauor mulieris, sed viri, s. vt dimittat adulterã,
nõ est cogẽdus ad eã redire, s. quia suspectus est, quia fraudulen
ter ad tps, vt effugeret disciplinã ecclesiæ, hoc faceret, cogit in-
trare monasterium, vt hic. aliud tñ diceremus si hæc mulier in-
trasset monasteriũ de licẽtia viri ẽt calũniosè & cũ pacto obtẽ-
ta: nã tũc viro adulterante nõ deberet exire de monasterio, nec
redire ad virũ adulterinũ: tñ per adulteriũ mariti solẽnizat vo
4 tũ vxoris, ĩ. eo. c. proxi. & c. cõstitutus, & c. veniẽs.† [Recipiat.]
No. in matrimoniis, ꝙ vbi volũtaria est separatio, tñ cõpetit pe
titio restõnis vni ꝯ alterũ, vel officiũ iudicis, vel ꝯdictio ex hac
decre. plus dicimus, ꝙ ꝯpeteret viro restitutio, ẽt si cã ei cessisset.
[Matrimonium.] Prædicto G. & E. [Migrare.] Hoc concedit
Papa viro, s. ꝙ possit transire ad religionem, quia hoc volebat
mulier: quia si mulier nollet, præcisè cogeretur eam recipere.
nec obest, si dicat eam adulteram, quia & vir similiter adulte-
rat, & paria delicta pari recompensatione delentur, ĩ. de adul.
c. seq. vel dic, vt in glo. quę incipit, hæc sacramenta.

SVMMARIVM.

1 *Habitus probationis solennizat propositum.*
2 *Non est cogendus quis ad ingrediendum monasterium, licet votum fecerit de hoc, & in num. 3.*

CAP. XX.

Consulti. [Nouitij.] i. ꝓbationis. [Proposuerit.] Et de
hoc proposito põt cõstare vel per confessio
nẽ suã, quã modo facit, vel quia intrauit sic protestans, s. ꝙ vult
mutare vitã & habitũ & si de his ꝯstiterit, hic habitus solẽniter
susceptus dirimit matrimoniũ iã ꝯctũ. hæc. n. ꝓtestatio siue in-
tentio cũ susceptione habitus ꝓbationis hř ꝓ tacita ꝓfessione.
1 † Et est hic arg. ꝙ habitus ꝓbationis solẽnizat ꝓpositũ, & mul
to fortius votũ tale, quo ad abrenunciat seculo. Secundo solen
nizat capiẽdo habitũ probationis, ar. 28. dist. c. j. votũ aũt conti
nentiæ solius sufficit, vt solẽnizet votũ, si mulier postea habitũ
alicuius religionis solẽniter susceperit, ĩ. qui cle. vel vo. insinuã
te. & idem fortè esset dicendum, si abrenunciet proprijs, s. ꝙ po
stea accipiendo habitum probationis videtur solennizare votũ
primum de abrenunciatione propriorum, quod erat simplex,
& matrimonium non dirimebat, cum abrenunciatio proprio-
rum, sicut continentia, sit de substantia monachatus, ĩ. de sta.
mo. cum ad mo. secus si voueret non comedere carnes, vel ser-
uare vigilias monachorum. nã licet post tale uotum acciperet
habitũ, non crederemus solennizari votũ. Ratio aũt, quare prę
dictis modis vř solẽnizari votũ, est, quia ex quo prędicta vouit
2 cogendus est ea seruare, ẽt si habitũ non accepisset.† Igitur me
lius est, ꝙ si per se sine habitu fecit illud, quod facere tenetur, su
scipiendo habitũ, quod vlterius habitũ deserere non permitta
tur, arg. ꝯ. 17. q. 2. Gonsaldus, vbi dř, ꝙ qui vouit se fieri mona-
chũ non est ad hoc cogendus, ergo nec habitũ accipiẽdo vř so
lennizare uotũ. Sol. ibi uotũ emiũt mente alienata, uel ibi nul-
lũ uotũ emisit, nec ꝓfessionẽ fecit expressè, nec ẽt expressè præ
sumitur fecisse, quia ibi nullũ habitũ suscepit. hic aũt primo ꝓ-
positũ habuit, & postea habitũ suscepit, & ideo suscipiendo ha
bitũ illud solẽnizat. Gonsaldus autẽ, qui promisit se facturum
monachũ sine pꝯsenti susceptione habitus, licet peccet, si non
3 fiat, 17. q. j. qui bona, non tñ votum fecit, nec profiteri intelligi
tur, nec ẽt cogitur postea fieri monachus, arg. ŝ. de renũcia. ex
transmissa. ff. si cer. pet. qui mutuã.† Alij autẽ dicunt & melius
eũ esse cogendũ. & in pdicta decre. ex trãsmissa, nullũ uotũ uel
propositũ certũ habuit, sed tñ habitũ probationis petijt, ut ibi
no. nullo uoto pcedente. [Seculariter.] Portãdo arma, uel uiuẽ
do luxuriosè, arg. 20. q. 3. cos. mřimoniũ autẽ licitè ꝯhunt, & ue
stes, & tonsurã secularem portabunt, cum dicat regula, ꝙ in ue
ste, qua intrabit, exibit, ŝ. e. super eo, ar. ŝ. de cle. cõiu. Ioãnes, &
quia sub cõditione intrauit, ar. ĩ. de spon. de illis. alij dicunt, sed
malè, ꝙ sumẽdo habitũ ꝓbationis intelligitur simpl̃r uoluisse,
vnde impedit matrimoniũ ꝯhendũ, ĩ. q. cle. vel vo. rursus. [Pro-
testetur.] Et tñ nõ ꝓtestetur, poterit ad seculum redire, ĩ. e. sta 1
tuimus. nisi ꝯtrariũ appareat, s. ꝙ voluerit mutare uitã, licet videa 2
tur esse in culpa, cũ ꝓtestari deberet, & non protestatus fuit, &
ideo sibi imputari debet, sed ideo hic excusat à ꝓtestatione, uel
ideo non cogit ad ꝓtestationẽ, qa si cogeret, ferè oẽs ꝓtestarẽ-
tur, ꝓ ingressu, & sic multi postea haberent occasionẽ facilius &
sine rubore exeũdi, & qa cuilibet cõcessum est hoc de sua ꝯsci-
entia testificari, & solus Deus cognitor est secretorũ, introductũ est,
vt quicquid dixit de hoc credat sibi. imo plus dicimus, ꝙ si per
cõfessionẽ eius fieret ꝓiudiciũ matrimonio, nõ crederet ei. Itẽ
aliqua cã est, quare ẽt nõ exprimat, nõ ꝓsumitur ꝯ eũ, qa psumi
tur, ꝙ ex rubore omiserit protestari, ꝙ si regula ei displiceret, li-
ceret sibi ad seculum redire, uel forte ideo excusatur, quia ti- 1
met, si protestaretur, ꝙ non darent sibi habitum probationis.

SVMMARIVM.

Clericus si de licentia sui episcopi habitum probationis susceperit, an seruentur sibi sua beneficia, & per quantum tempus.

CAP. XXI.

Postulasti. [Nouitiorũ.] i. probationis. [Reuersi.] Qui
non intrauerunt, aio mutandi, uel fugiẽdi
seculum, ŝ. c. proxi. [Ab ipsis ecclesijs.] Si clericus de licẽtia epi
acceperit habitum probationis, intra annum seruabuntur sibi
sua beneficia, ar. de elec. cum in cunctis. si autem sine licẽtia,
proceditur ẽm formam decre. ŝ. de cle. non resi. ex tuę. hoc nõ
placet, qa decr. illa loquitur de clerico latitante, s. qualiter ꝯ eũ
procedatur. & credimus, ꝙ ẽt si sine licẽtia epi transiuerit, ꝙ de
bet expectari per annũ, quia ex quo habet hoc de iure, ꝙ etiam
sine licentia plati possit trãsire ad religionẽ, 19. q. 2. duæ, & ꝙ p
annũ sit in probatione tali cõditione, ꝙ possit ad priorẽ uitam
redire, ergo & beneficia recuperare possunt, uel potius nõ ami-
serũt. sed poterit eps moderari eis recissius tps, & maximè duo
rum mensium, ĩ. ti. proxi. ex publico. uel dic, ꝙ ipso iure uacãt,
arg. ŝ. de renun. ex transmissa. hoc non placet, & potest dici il-
lud fieri propter expressa signa renunciationis, quę ibi fuerunt.

SVMMARIVM.

Habitum probationis per quantum tempus illum portando quis teneatur profiteri, & an pro professo habe tur.

CAP. XXII.

Ex parte tua. [Habitum.] Quẽ cum solẽnitate soli
ta receperunt, alias secus, ut no. ŝ. e. ui
dua. hic nõ erant distincti habitus probationis, & professionis:
quia si essent distincti quãtocunq; tpe portaret habitũ ꝓbatio-
nis, nõ cogeretur illã regulã ꝓfiteri. uel dic, ꝙ ẽt si nõ profitea-
tur, ꝙ ẽt sunt distinct. habitus, ꝙ hoc ipso, ꝙ ultra tps probõnis
moraṫ cogitur esse in ordine, licet nõ in illo, sed hoc nõ placet.
[Habitus.] ŝ. e. porrectũ [Per annũ.] Præsumitur. n. ex cã proba
tionis usq; ad annum portasse. post annũ aũt quasi ꝓfessus por-
tasse uř. de hoc no. ŝ. e. c. 2. ti. hęc litera potius innuit ꝯtrium, ꝙ
nõ habeatur ꝓ ꝓfesso, sed ut negare nõ possit, cogeṫ uiua uoce
ꝓfiteri. uel posses dicere ꝙ loqtur, ubi habitus sint distincti qđ
nõ placet qa tũc nisi solita solẽnitas obseruetur ꝓ susceptione
habitus, nunquã hř pro professo, arg. ĩ. c. proxi. & no. ŝ. eo. c. 2.

SVMMARIVM.

Nouitij suscipiendo habitum probationis, quando possint redire ad seculum, & quando teneantur profiteri.

CAP. XXIII.

Statuimus. [Nouitios.] Nullũ uotũ emittẽtes, aľs se-
cus, ĩ. q cle. uel uo. c. ulti. [Religionis.] i.
professionis. [Posse.] Et si quis eos medio tpe uerberat, non in-
cidit in canonẽ, quia nõ est persona religiosa. [Appareat.] For
tè quia confitentur modo, ꝙ qñ intrauerunt, habuerunt ani-
mum fugiendi seculum, uel quia quãdo sumpserunt habitum,
hoc ipsum protestati sunt, & sic nõ tollitur per hanc decr. supe-
rior, s. cõsulti, sed eã interpretatur, quia cũ ibi non diceretur qs
probare deberet in foro ecclesię, an haberet animũ reuertendi,
uel ꝙ ipse cogatur probare, ꝙ eo animo intrauit, ut sibi liceret
ad seculũ redire, & hæc litera dec. magis innuere uidebatur. uel
ꝙ si nihil probaret, posset redire pp ꝓsumptionẽ, quę eum iuua
ret. & hoc modo in hæc decr. determinatur, s. ꝙ ubi apparet &
per cõfessionẽ eius, uel alio modo, ꝙ habuit animũ reuertẽdi,
ꝙ liberè poterit ad seculum redire. [Benedicantur.] Et hæc be-
nedictio facit, ꝙ ille habitus sit censendus professorum.

CAP. XXIIII.

Ne religiosi. [Priores.] Etiam extra capitulum gene
rale constituti. [Suis.] Vt locis primis.
[in locis.] Non cum alijs monachis, sed forte ad seruiendum
uel alio modo. [Ministrentur.] A primo monasterio, arg. 16. q.
6. de lapsis. alij ab alio, in quo morantur.

De

Universidad de Deusto Biblioteca

De conuersione coniugatorum. Rubrica 32.

SVMMARIVM.

1 *Coniugum alter si alteri dedit licentiam vouendi continentiam, an ambo continere cogantur.*

2 *Vxor si vouit continentiam, an maritus eam reuocare poterit, & vbi ipsa morari debeat,*

CAP. I.

PRæterea. [Presentibus.] Hę solennitates vel exhibitę vł omissę modicũ faciũt, ex quo cõstat de ꝓfessione. [De licẽtia.] q.d. hęc faciãt ad casum pſentẽ, in fi. dicemus. [Trãsierit.] ĵ. c. veniẽs, ꝯ. sol. illa ideo non potuit reuocare, qa adulteriũ cõmiserat. alias enim secus, 27.q.j. Agathosa. [Seruare.] Breuiter dicimus, ꝙ alterũ de his duob. oportet eã facere ad hoc, vt valeat ingressus, s. vel ꝙ intret religionẽ, vel ꝙ voueat ꝯtinentiã, ĵ. eo. coniugatus. 1 †& si vouerit cõtinentiã, sufficit ad hoc, vt nõ possit eã reuocare maritus: tñ si est iuuenis & suspectus, nõ sufficit, si solũmodo vouit, sed ẽt coget monasteriũ intrare, & sic intelligunt ꝯria hic signata, 27.q.2.c. Agathosa, rescripsit, & 23.q.5. c. qui vxorẽ, ĵ. eo. cũ sis, & c. vxoratus. tñ non cogetur fieri monacha, nec viuere monachaliter, hoc excepto, ꝙ cõpescentur à vagatione, & custodietur, ne luxuriari possit, secus si esset vetula, vt ibi dr. alij dicũt, sed nõ bene, solã licentiã sufficere, 33.q.5. qui vxorẽ, & in alijs ꝯrijs. Hoc autẽ c. cũ suis cõcor. intelligitur de licẽtia extorta. arg. 33.q.5. notificasti. alij dicunt, ꝙ minus bene, ꝙ si erat iuris ignara nõ obstante licentia, poterit reuocare, alias nõ. 2 † Itẽ qrunt, qd si maritus nõ intrauit religionẽ, sed tñ consentiẽte vxore vouit cõtinentiã? Respon. si vxor nõ vouit, & marito vouẽte consenserit, vterq; debet cõtinentiã seruare, nec alter alteri debitum reddere tenetur, cum ius suũ remiserit, tñ monasterium intrare non põt sine voluntate alterius, vt 33. q.5. ꝙ Deo. sed si tñ vnus alteri vouendi licentiã dederit, & nõ vouit, debitum exigere potest, quia non renunciauit, arg. contra, quia dando licentiam intrandi monasterium videtur ei dedisse licentiam vouendi, & tamen eum potest repetere, vt hic.

CAP. II

Verum. [Eligere.] Vt hic, & ĵ. eo. ex publico. [Satis potest.] Et credimus primi matrimonij vinculum penitus frangi.

SVMMARIVM.

1 *Votum quod in vita vxore fit, quando impediat matrimonium.*

2 *In quibus casibus ingressus vxoris, vel mariti valeat, vel non, in nume. 3.4.& 5.*

CAP. III.

1 Quidam. [Votum non tenuit.] †Quo ad hoc, ꝙ fit in monasterio, cum non esset persona idonea tunc ad intrandum monasterium, cum intrare non potest sine voluntate vxoris, sed tenet quo ad hoc, ꝙ non exigat debitum vt hic sequitur, qa persona idonea ad hoc erat. tunc dicunt quidam, & bene, ꝙ votũ hmõi quod fit inuita vxore, vel ẽt ꝙ plus est voluntaria, sed non vouente, nec religionẽ intrãte, non esset solenne, sed simplex, & ideo impedit ꝯhendũ, sed nõ dirimit iã ꝯtractum, vt hic. & ĵ. eo. placet, ĵ. qui cle. vel vo. cõsuluit, & c. rursus. votũ aũt simplex cõtinentię non dirimit matrimoniũ contractum, vt ĵ. qui cle. vel vo. veniẽs, & c rursus. & silr dicimus, ꝙ ingressus monasterij sine voto vxoris nõ dirimit ꝯtractum, arg. hic, & ĵ. eo. placet. Ad ꝯria aũt, ĵ. c. ex parte, & c. ꝯsuluit, & c. dudũ, respon. ꝙ vel habuit post ingressum ratũ votũ coniugis, marito hoc petente, in quo casu tenet, vel ratificatur ingressus, & ipsa mulier intrare cogitur, vt no. s. c. proxi. C. ad Velle. iubemus. vel post mortem vxoris tacitè, vel expressè vir ingressus priorẽ ingressum, q non tenebat, ratũ habuit, arg s. de his, quę vi me. cau. c. j. & c. qđ Deo, nõ ꝯdicit. ibi ambo cõiuges pariter & solẽniter hoc vouerũt. Itẽ dicimus similiter, si remanẽs in seculo velit intrare religionẽ, ille, q ingressus est ante, q̃ restituat, prohibere non potest, 27.q.2. Agathosa, 33.q.5. qui vxorẽ, quia non põt ab ea debitũ exigere, vt hic dr, & multo minus potest eã reuocare de monasterio, quod intrauit, ar. ad hoc, quia si propositũ vr quis solennizare per susceptionẽ habitus, ĵ. eo c. consuluit, multo fortius votũ factũ ingressu monasterij, licet tunc esset inutilis ingressus, vr tamen eum ratificare per receptionẽ habitus quod verũ intelligim s, si cõstat eũ voluisse vitã mutare, vt in predicta decre. dr. 2 †Alij tamẽ dicũt, & vr melius, ꝙ hęc mulier, q̃ non vouit, quando vir ingressus est monasteriũ, viro inuito nõ põt ingredi religionẽ, & ingressum põt educere, arg. 33.q.5. quod Deo, quia nõ tenuit ingressus eius, vt hic, secus autẽ, si in ingressu viri vouisset, quia tunc ingressus tenet, & sic loquit c. Agathosa. hac eadẽ ratione dicimus, ꝙ si quis post mortẽ vxoris stetit in monasterio ẽt per momentũ, votũ eius fit solenne, & si ignorauit mortẽ vxoris, vt no. ĵ. eo. consuluit, salua tamen distinctione, quã ponimus ĵ. de eo, qui dux. in matri. c. j. idem est, & si ambo coniuges siue ignorantes, siue scientes alterum viuere, ingressi sunt monasterium, quia amborũ votum vr ratificatũ & solennizatum per confessionẽ & ingressum vltimo ingrediẽtis, sed si restitutus esset, tunc eo inuito ille, qui remansit in seculo, religionẽ intrare nõ põt. 3 † Itẽ dicimus, ꝙ non solũ remanens in seculo põt repetere vxorẽ ingredientẽ monasteriũ: sed ipsa ingrediens põt petere coniugẽ in seculo remanẽtẽ. nã vnus coniugũ sine altero vouente non põt, & si vouit, nõ dẽt soluere promissionẽ, vt hic, & 33.q.5. vna. Itẽ alia est ratio, quia eius ingressus nõ tenet, vnde peccat, si se ab vxore alienat, vel si ei occasionẽ adulterandi præstat, 27.q.2. si tu. s. tit. proxi. veniẽs. & intelligimus hęc uera, ẽt si de voluntate alterius non vouẽtis intrasset pp causas & rõnes prædictas q a par est, siue in uita vxore transierit, siue volente. Sed secus est, si remanẽte in seculo adulteraretur, quia tũc non posset ad eã redire, ĵ. eo. constitutus, & c. veniẽs, 33.q.5.c. notificasti: sed tutius est, ꝙ fiat officio iudicis reuersio eius, qui ingressus est monasteriũ, ad cõiugẽ suã, q̃ ad petitionẽ suã, s. e. ti. c. j. sed licet rediret ad maritũ, non tñ exiget debitũ, vt hic, sed secũ cohabitabit, & debitũ red-
4 det, 33.q.5. quod Deo †Alij dicũt & malẽ, ꝙ si nõ inuita vxore vouet vir, sed uoluntaria, vt hic, nõ tñ vouẽte & transeunte, ut ĵ. c. ex parte. j. nõ tenet uotum ita ꝙ sit irreuocabile. imo reuocari ꝑt uxore petẽnte, ut hic. sed ipsa uxore uel mortua, uel uouẽte cõtinere cogitur maritus, & ad monasteriũ redire, & si cũ alia ꝯxit, separatur matrimoniũ, ĵ. e. ex parte, & seq. sed ĵ. e. placet. uehemẽter ꝯdicit. sed dicunt illud c. loqui in errãte, & nihil est tã ꝯriũ cõsensui, sicut error. ff. de iuris. om. iud. si p errorẽ. secus autẽ, ubi non erat. & dicunt istum uerum esse monachum, & in oĩb. debere seruare regulã saluo iure uxoris, & ꝙ sine scãdalo cum ea uiuat. ar. s. de cle. cõiu. Ioannes, s. de ui. & ho. cle. Deus. põt ẽt dici sm eos, ꝙ inuita uxore portabit habitum, ex quo consensit monachatui. sed ꝯ uideo, ꝙ non sit monachus, cum non possit uiuere sine continentia, sed dicunt in hoc casu spãle. qñ autẽ inuita uxore, uel ẽt nesciẽte intra monasterium, nõ fit monachus, nec tenet ingressus, ut hic, & sic ꝑt intelligi ĵ.
5 e. placet. †Vel dic, licet hęc distinctio non placeat, ꝙ ingressus monasterij sine professione, uel uoto continentię nõ põt solennizare uotum, ẽt si alter cõiugum cõsentiat, altero coniugum nõ intrãte monasteriũ, uel nõ uouẽte ꝯtinẽtiã & iccirco si post mortẽ pſentis uxoris ꝯhat cũ alia, tenet nec pcisè cogendus est intrare monasteriũ, & sic loquitur præsens decre. & ĵ. e. placet, nisi postea ratũ habuisset primum ingressum, qui non tenebat, s. de trãsa. c. 2. de his quæ ui me. cau. per latũ, & ĵ. eo. ex parte, & c. cõsuluit. Si uero ille, qui ingreditur monasteriũ, nõ solũ ingreditur, sed etiã uotum cõtinentiæ emittit, licet possit ab uxore nõ ꝓfitente nec uolente reuocari, tñ post mortem eius non põt ꝯhere, & si ꝯxit, nõ tenet matrimoniũ. nam licet ingressus monasterij, qui non potuit solennizare uotũ sine cõsensu uxoris ad hoc nõ sufficiat, sufficit tñ uotum continentię cum prædicta solennizatione. de hoc no. ĵ. e. c. penul. [Poterit.] Tamen si acceperit, tenet matrimonium, cum tñ sit simplex uotum.

SVMMARIVM.

Coniugum alteri quando liceat ingredi monasterium sine altero.

CAP. IIII.

Cum sis. [Transire.] Nisi ꝑpter adulterium alterutrius ferat sñia diuortij, qa ex tũc licitũ est nõ adultero ingredi monasteriũ, 27.q.2. Agathosa, & post mortem ingressi monasteriũ licitũ est remanẽti in seculo ꝯhere, quia post mortẽ soluta est à lege viri, infra de secũ. nup. c. fi. [Trãseat.] Nisi in episcopo, vbi oportet, ꝙ & vxor intret religionẽ, ĵ. e. sanè.

SVMMARIVM.

Coniugatus an possit habere præbendam, & an consensus vxoris vel sola taciturnitas sufficiat in ordinatione.

CAP. V.

Coniugatus. [Sacros.] Dicunt quidam idem, si ad minores, cum non possit ordinari sine titulo, 70. dist. c. j. & coniugati non possunt habere præbendas, s. de cleri. coniuga. c. 3. & alij contra, cum possit intitulari ad patrimonium, s. de præben. tuis. item potest esse, ꝙ vellet dimittere. & accipere vxorem, & ideo malum esset ligare eum. [Profitente.] No. vxorem ordinati non cogi intrare religionem, sed sufficere, si voueat continentiam, 28. dist. si se. 72. dist. eps. secus in monacho, s. c. proxi. & episcopo, infra c. proxi. sed quæritur, an sufficit ordinando sola taciturnitas vxoris, arg. quod sic, 28. dist. quia sunt. sed tamen ordinator peccat, nisi à principio, antequã eum ordinet, mulierem ipsam faciat profiteri. alij tamen dicunt, ꝙ sicut in professione, sic & in clericatu tenetur vel ad ingressum monasterij, vel ad promittendam continentiam. arg. infra. c. proximo.

SVMMARIVM.

Sponsi ante carnalem copulam, an & quanto tempore possint religionem intrare.

CAP.

CAP. VII.

Ex publico. [Religionẽ.] Non tamen in domo propria remanere, ĵ. e. ex parte, alias aũt bene liceret sibi in domo remanere, ĵ. qui cle. vel vo. insinuante. [Cautione.] Hęc cautio exigitur, ne hanc dilationẽ, licet modicam, malitiosè peteret. [Duorũ.] Quidam dicũt hoc tps currere à tpe ꝯtracti matrimonij: alij à die monitionis, ꝙ consumet matrimoniũ. nos dicimus epm audit. defensione puellæ, ꝙ velit intrare religionẽ, præfiget ei hoc tps, & non credimus hoc tps dari ad deliberãdũ ei, an redeat ad spõsum, vel intret religionem, sed ad probandũ religionẽ, & nõ habebit amplius tps probationis: sed tunc profiteri cogetur, licet credamus epm posse illum prorogare, & restringere. sed nunquid transacto tpe, si nundum intrauit, sed si postea intret, tenebit? respon. ꝙ sic. tamen iudex debet eam excommunicare transacto tpe & termino, & sic excõicata manebit vsq; ad introitũ monasterij, sed tunc absoluetur, s. de resti. spol. literas, in fi. [Consummatum.] Et sic nota circa matrimonium consummatũ valere constitutiones ecclesię.

CAP. VIII.

Vxoratus. s. eo. cum sis. [Vestro.] Loquitur fratribus.

SVMMARIVM.

Maritus si cum licentia vxoris ingreditur religionem, non potest ad eam redire, sed ipse compellitur intrare.

CAP. IX.

Ex parte. [Vxore.] Et similiter uouente, & sic nullum est contrarium. [Retinuit.] Illicitè. [De iure.] Vt no. ĵ. eo. dudum, cum esset suspecta. [Muliere.] Iustum est, quod hic dicitur, cum habuerit licentiam ab vxore, vnde malè fecit, quod ad eam redijt: sed ipsa compellenda erat intrare, 33.q.5. qui vxorem. alij tamen cõtradicunt, & fortè melius, vt no. s. eo. c. j. [Monasterium.] Arg. s. eo. quidam, notatur ibi.

SVMMARIVM.

Coniugatus ingressus religionem, quibus casibus vxore mortua teneatur perseuerare, & quando possit exire.

CAP. X.

Consuluit. [Transierat.] Ipse vir. [Dirimendũ.] Hoc ideo est, quia post mortem vxoris stetit in monasterio, vnde ꝙ ab initio nõ tenebat, ratificatur, s. de his, quæ vi me. cau. perlatum. vel votum, quod vxore sua viuente emiserat, & non valebat ingrediendo monasterium, modo solẽnizatũ est pseuerando in monasterio post mortẽ vxoris. nec requiritur ad hoc, ꝙ solennizasse intelligatur, ꝙ sciuerit mortẽ vxoris, & ꝙ postea in monasterio remanserit, sed sufficit, ꝙ mortua sit. & est ratio, quia separãdo se ab vxore siue inuita, s. eo. quidã, siue voluntaria, ĵ. eo. ex parte, semper pſumitur velle mutare seculũ, vt ĵ. in pal. decr. & ex quo tale propositũ habet, per habitus susceptionẽ esset solennizatũ votũ, nisi vxor impediret, ĵ. tit. proxi. cõsulti. ergo sublato impedimento vxoris, statim primo momento post mortẽ eius & votũ solennizatũ esse vr. Itẽ alia ratio est, quia ad hoc vt votũ valeat, nõ requirit sciẽtia, vel opinio, sed rei veritas, ĵ. eo. placet. Itẽ si allegaret se ideo moram in monasterio fecisse, quia vxor viuebat, ad q̃ redire nolebat, allegaret turpitudinẽ suã, & sic audiendus non esset, s. de eo. inter. secus aũt esset si protestatus esset habens vxorẽ, ꝙ non intentione mutandi vitã, sed probandi intrauit, quia tunc etiã post mortẽ vxoris non ratificatur, quãdiu durat tps ꝓbationis, imo exire põt, sicut si non habens vxorẽ ingressus est, ĵ. ti. proxi. super eo. tunc autem tñ dicimus ratificari votum cõiugati ingressi, vel solennizari, quando prius expressè professus est vel tacite, quamuis professio eius non tenueri propter coniugẽ viuentẽ. quando aũt tacite, vel expresse quis vouere intelligitur, no. s. ti. proxi. c. 2. alijs aũt tñ vr, & forte melius, ꝙ non ratificatur votum, vel ingressus monasterij illius coniugati, qui inuita vxore intrauit, licet post mortem eius ignoranter in monasterio manserit, sicut notauimus in matrimonio carnali plene supra his rationes assignando, ĵ. de eo qui dux. in matrimo. c. j.

CAP. XI.

Charissimis. [Maximè.] Id est tantum.

SVMMARIVM.

Coniugatus inuita, vel nesciente vxore ordinatus ad sacros ordines, an ea mortua sit cogendus seruare ordines. Et an si cum alia contrahat, matrimonium teneat.

CAP. XII.

Placet nobis. [Promisit.] Et intelligitur simplex hoc votũ, vt no. s. eo. quidam. [Cogenda.] s. eo. quidam intrauit, vbi de hoc no. s. eo. ex parte, cõtra. nunquid idem dices in promoto ad sacros ordines, s. quia si ordinatus fuerit ad sacros ordines inuita vel nesciente vxore, ꝙ ea mortua non sit cogendus seruare ordinem, ꝙ si cõtrahat cũ alia de nouo, ꝙ tenet matrimoniũ? arg. hic. nos credimus ꝯtrarium, s. ꝙ licet ordinatus reddendus sit vxori, tamen si de nouo cũ alia ꝯhat, non tenet matrimoniũ. & ratio est diuersitatis, qa matrimoniũ de iure naturali nõ impedit quẽquã ordinari ad sacros ordines, quia naturlr potest ordinatus vti matrimonio ꝯtracto, sicut facit oriẽtalis ecclesia, 31. dist. Niceua, 32. dist. si quis eorum, & etiam ꝯhere posset, nisi constitutiones ecclesiæ hoc prohiberent. Ex hoc apparet, ꝙ sola constitutio impedit, ꝙ hic coniugatus nõ ꝯhat. cessante ergo impedimẽto, i. mortua vxore seruet cõstitutionẽ, q̃ est ꝙ ordinatus in sacro ordine si ꝯhat, ꝙ nõ tenet matrimoniũ; sed in voto secus, quia de iure naturali matrimonium, vel vsus matrimonij impedit votum, in quo cõtinetur cõtinentia quæ simul esse non possunt, s. cõtinentia & vsus matrimonij. vnde cum à principio de iure naturali non tenuerit, non potest dirimere matrimonium iam contractum.

SVMMARIVM.

Coniugum alter si transiuit ad secunda vota antequam interueniat copula carnalis, non sufficit alteri habitum sumere, sed monasterium ingredi cogenda est.

CAP. XIIII.

Ex parte. [Viduitatis.] i. professionis, sed dicitur viduitatis, quia ipsa vidua erat, & erat signum, ꝙ in viduitate manere debebat. plus placet ꝙ non assumpsit velũ professionis, sed viduitatis tñ, in quo proponebat, & se proponere & vouere ostendebat, ꝙ in viduitate permaneret, & hoc satis patet per hoc, ꝙ sequitur in fi. vbi dr, ꝙ si noluerit intrare monasterium, ꝙ cogitur ire ad sponsum, quod non esset si professa esset. [Solenni celebratione, ac litania.] Forte quęlibet istarum sufficit ad solennitatem, si non habet virum, vel si non intrasset monasterium, vt no. s. ti. ꝓxi. [vidua.] alias si virũ habet, secus, vt hic in fi. hoc non fatemur, nisi cũ solẽnitate solita hoc faciat, vel nisi suã voluntatẽ exprimat. [Videri.] Licet non sit verũ, vt sequitur. [Consumandũ.] Qui cle. vel vo. insinuante, ꝯ. sol. ibi emiserat votũ, hic nõ. vel illa erat libera, vnde facilius pſumitur pro solennizatione voti. s. ꝙ sola susceptione habitus sit solennizatũ, s. de re. & tran. ad re. consulti. hæc habebat spõsum, vnde difficilis pręsumitur pro solennizatione voti. nõ n. votũ sponsi de præsenti solennizatur per susceptionẽ habitus, quãuis alterius simplicis & solutæ personæ solennizatur, s. de reli. & transe. ad relig. cõsulti. plus placet, ꝙ hic, & ibi fuit solenne votũ continentię, & nõ professionis. & hoc solenne votum continentię non dirimit matrimoniũ ꝯtractum ante ipsum votũ, vt hic. sed bene dirimit matrimoniũ ꝯtractum post votũ hmõi, s. continentię solenne, & sic loquit decre. insinuante. de hoc no. de reg. & trans. ad reli. porrectũ. [Regularẽ.] No. ꝙ vbi alter cõiugum transiuit ad secunda vota, anteq̃ interueniat carnalis copula, nõ sufficit alteri cõiugũ habitũ sumere, vouere ꝯtinentiã, & in domo sua manere, imo cogenda est professionẽ facere alicui de regulis apꝓbatis, vt hic habes. & postmodũ cogẽda monasteriũ ingredi. idẽ dicẽdũ vr in vxore epi, quia nõ sufficit vxori eius vouere, nisi intret religionẽ, & cõtinentiã profiteatur, s. eo. sane. & idẽ est, si suspecta sit, q̃ in seculo permanet, s. eo. cum sit. sed si de facto nõ sit à pdictis exacta & facta professio, cũ hęc professio sequat ad illud, in pdictis casib. cogetur & profiteri, & religionem intrare, arg. ĵ. eo. significauit. in alijs autem credimus sufficere solum votum cõtinentiæ, & remanebit in domo propria & proprium habebit, nec vllam regulam seruare tenebitur, s. eo. c. j. & c. cum sis, & c. coniugatus, ĵ. eo. significauit.

SVMMARIVM.

Vxore adulterante an vir possit promoueri ad ordines, & monasterium ingredi.

CAP XV.

Constitutus. [Copulata.] Et male: ipsa. n. potius omnia mala debuit sustinere, quam huic malo consentire. 32.q.7. ita ne. [Gradum.] Hic licite potuit sacerdos ordines recipere, & monasterium ingredi, cum vxor commiserit adulterium, cui causam non præstitit, & sic non est contra. s. ti. proxi. veniens. sed etiã si præstitisse causam dicatur ex eo, quia vxori nubenti per iudicem nõ contradixit, cum teneat eius monachatus, vlterius redire non potest. ca. proxi. [Inquietat.] s. eo. c. j. contra, ibi sol. quia adultera.

SVMMARIVM.

Coniunx si propter adulterium vxoris ingressus est religionem, an eo non excipiente de adulterio mulieri repetenti sit restituendus.

CAP XVI.

Veniens. [Tonsuratus.] Et male, nec tenuit, s. eo. c. j. [Amatores.] Propter hoc adulterium solennizatum est votum, quod nõ tenuit. [Sponte.] Idem dicimus, & si contra eius voluntatem intrasset, ex quo adulterium commisit, 28.q.2. Agathosa. [Continuit.] Hoc solũ sufficit ne matrimonium possit repetere, 27.q.2. Agathosa, vt ĵ. de diuor. significauit. sed quid si mulieri repetẽti nolit opponere exceptionẽ fornicationis, seu adulterij? ar. ꝙ possit omittere. C. de pac. si quis. C. ne quis inui. arg. l. actio, respon. ꝙ cum sit verus monachus & irreuocabilis pp adulteriũ vxoris, ẽt si non opponat exceptionẽ, tñ reuocari nõ poterit, & monasteriũ excipiet eũ eo nolente,

Universidad de Deusto Biblioteca

nolēte,cū ſit eius monachus,& ei acquiſita ſit exceptio,& pro eo egere & defendere debeat.& ex hoc eſt, ꝙ etiā ſi inuita vxore intrauit monaſteriū,& poſtea fornicetur.firmatur monachatus eius,nec poterit reuocari,27.q.2.Agathoſa.imo & ſi vir fornicetur in monaſterio poſt fornicationē vxoris,non tñ ius,qđ amiſit per fornicationē ſuā, recuperabit, cū iā ſemel ſit factus verus & irreuocabilis monachus, arg.de conſec.diſt.4.quæris, licet ſecus ſit ſi eſſent ambo in ſeculo, ſ.de iureiu.tua, j.de adu. c.vlti.Hoc aūt certum tenemus,ꝙ licet alteruter coniugū poſt ſnīam diuortij quo ad thorū latā intret monaſterium, tamē remanens in ſeculo poſt mortē eius licitè ꝯhit.mortuo.n.primo marito ſoluta eſt vxor à lege viri,vt j.de ſecū.nup.c.pen.& vl. & j.de diuor.de illa.nec obſtat ſ.eo.cū ſis,& c.ſeq.qa illa loquūtur in volūtariè vouentibus,& hoc pp delictum ſuum,& in pęna lata ex ſnīa diuortij; ſecus autem eſt in ordinibus, quia non pōt fieri ſubdiaconus,cū vxor adulterata eſt,ea inuita. Et eſt ea rō,qa vxor cuiuſlibet in ſacris ordinib. cōſtituti tenetur cōtinere poſt mortē eius,28.di.qa ſunt,32.di.ſeriatim,ſed ad hoc inuita,cogi nō pōt,cum ſit res voti,non pręcepti,32.q.j.integritas.

SVMMARIVM.

Licentia vi extorta non præiudicat.

CAP. XVII.

Accedens. [Verbera.] Ob hoc verberabat, vt licentiam prębere intrandi monaſterium, icirco non præiudicauit ſibi,33.q.5.notificaſti.[Voto.] Quod ſi emiſiſſet,cum in hoc haberet liberum cōſenſum mariti intrandi,vel potius quia ipſe intrando votum intelligitur ſolennizaſſe, poſtea exire non poſſet.alij aliter dicunt, vt no.ſ.tit.proxi. quidam. [Reliquiſſet.] Etiam inuitum de monaſterio educere potuiſſet, 33 quæſt.5.notificaſti.

SVMMARIVM.

Vxor ſi det licentiam viro intrandi monaſterium, an ipſa ſit itidem cogenda ingredi.

CAP. XVIII.

Significauit. [eidem.] Mulieri.[Iniuncto.] A decano [Aetatis.] ſ.e.cum ſis.alias.n.compelli poſſet,33.q.5. qui vxorem.ex quo.n. mulier vouet continentiā.& permittit virū intrare obligationē.hoc ipſo vr̄ etiam cōcedere,ꝙ ēt ipſa tranſeat,& ſi ſuſpecta erit,tñ nos non cogeremus eā profiteri regulā,nec abſtinere à proprio,nā cum hoc nūquā promiſerit,quare ergo ad id cogetur?ſed bene debet cogi eē in monaſterio,vt ceſſet omnis mala ſuſpitio. fatemur tñ, ꝙ ſi mulier eſt ſuſpecta,ꝙ anteq̃ admittatur profeſſio viri, dēt etiam mulierē facere profiteri ſi eſt ſuſpecta. & ſic loquitur ſ. eo.cū ſis,tñ ſi recepta eſt eius profeſſio, & nō pfeſſio mulieris, ſed tm̄ votū cōtinētię pſtiterit nō faceret eā modo profiteri,vt dictū eſt. Alij tñ dicūt,ſ.ꝙ hoc ipſo, ꝙ dat licentiā intrandi monaſteriū, & emittet votū cōtinētię,ſi eſt ſuſpecta cogi pōt intrare monaſteriū,& ſic loquitur,33.q.5.qui vxorem, & etiam cogitur viuere ſine proprio,& ſub obedientia,vt no. ſ.e.ex parte.

CAP. XIX.

Gaudemus. [Ad frugem.] Non tamen intrauerunt religionem,nec fecerunt votum.[Collocare.] Non tamen erit monacha,ſed penitens,licet nō ſolenniter,50.diſt. ſi ille, in Auct. vt nulli iudi.§.ſi. vero quando ad.

SVMMARIVM.

1 *Poſſunt tabelliones,& alij officiales cuilibet paciſci in iudicio.*
2 *Votum ſolenne,quando & quo caſu dicatur, & in num.3.*
4 *Vouens quando peccet exigendo debitum coniugale.*

CAP. XX.

Dudum. [Renūciauit omnino.] Propter hoc eſt commendandum, quod fecit in manu ſacerdotis, quia pp Deū fiebat.alias.n.ſi pp infirmitatē faceret, vel aliam cauſam iuſtam,vel iniuſtam, tamen mulieri facienda erat hæc renunciatio.Inſtit.de inuti.ſtipu.§.alteri.& poteſt dici,ꝙ non tenet ex alia cauſa facta renunciatio, ſ.tit.proxi.veniens, & quia alias ſemper intendendum eſt proli,niſi pp Deum fiat,poterat etiam bene fieri in manibus vxoris.[In perſona.] ff.rem pu.ſal.
1 ſo.l.2.†[Eccleſiæ.] qđ.q.in perſona ſua nō potuit recipere reſignationē,quia non eius intererat ſpecialiter,vel ſingulariter.ff. de pac.ſi vnus.§.ſi pacta, totius aūt eccleſiæ intereſt multos ha-
a bere contēplatiuos,& ideo in eius perſona[a] ſtipulari potuit,& paciſci, cū officialis eccleſiæ ſit.ff. quod cuiuſq; vni.l.vlti.imo plus dicimus,ꝙ tabelliones & alij officiales poſſunt cuilibet paciſci in iudicio, & qñ alias procedit iudex ex officio ſuo, ſi non eſt alius,qui alteri paciſci potuit, & hoc ipſum facere debēt auctoritate iudicis, & tūc qñ iuſta cauſa ſubeſt.ff. rē pu.ſal.ſo.l.2. & 3.ſed ēt ipſi magiſtratus hoc facere poſſūt ēt ſine alterius au-
2 ctoritate.ff de mag.con.l.pen.†[Caſtitatem.] Dicunt quidam, ſed non bene, vt nobis vr̄ ꝙ vbicunq; quis voueat ſeruare continētiam ſiue in publico, ſiue in priuato, ſemper ſi cōſtat de voto,votū ſolēne dr̄,& dirimit matrimoniū iam ꝯctum, nā ſi nō eſſet ſolenne,quare impediretur repetere vxorē,vel cogeretur intrare monaſteriū,vt j.ſequitur ad idē 33,q.5.q vxorē.&c. qđ Deo,arg.ꝯ.ſ.eo.ex parte.ſed ibi non vouit, ſed tm̄ habitū ſumpſit,& nō pręſumitur in ſponſa alterius,ꝙ ſuſcipiēdo habitum ſolēnizet votū,niſi expreſsè voueat,vel niſi monaſteriū ingrediatur,vt ibidē dr̄.ſed eſt ꝯriū,cui reſponderi nō pōt. j. qui cle. vel vo.ruſus,27.diſt.ſi vir. Alij nō dicunt ſolēne,niſi aliqua de ſolennitatibus interueniat,quas diximus ſ.tit.proxi vidua. alij dicunt nullū habitū,vel votum dici ſolēne, vel dirimere matrimoniū iam ꝯctum,quantūcunq; ſolēniter fiat, niſi ſe reddiderit vni ex approbatis religionibus, j. qui cle. vel vo.inſinuante. & in hoc ſolo caſu votū cōtinentiæ pōt dici ſolēne. de quo hic dr̄,ſ.cū coniunx cōtinentiam vouere.& intelligūt hoc ſolenne nō à principio,qñ vouent,ſed ex poſt facto ſolēnizatur,cū ambo intrant religionē,vel alter tm̄.dūmodo ingreſſus prędictus in monaſteriū fiat de voluntate vtriuſq;,quia aliter nō liceret, 33 q.5 quod Deo, ſ.eo.c.j.& hęc ſola mulier intrauit, & nō maritus,quia licet deuouerit ſe hoſpitali,non tñ hoſpitale erat religioſum. † Et ideo pp illud,quod deuouerat ſe hoſpitali ſeruire,nō ſolēnizabatur votū,ſed tm̄ pp ingreſſum vxoris ſolennizatur votū etiā remanentis in ſeculo. & bene vtriuſq; cōſenſus requiritur in voto emittendo,quia & ſi à debito reddendo ſint abſoluti,non tñ ab alijs obſequijs, 33.q 5 quod Deo. ſed ſi tamē intrauit,dicūt quidam,& malè ſolēnizari votum, & ingreſſum tenere,quia libera eſt à redditione debiti viro. Itē quamuis ipſi vouentes carnaliter ſe cognoſcant poſt talē votum etiam ante ingreſſum & renunciationē viri ſui, & licentiā datā de ingreſſu monaſterij,tamen nihilominus pdicto modo.ſ. per ingreſſum monaſterij poterit ſolennizari votū. nā nulla ratio dicit vel patitur,ꝙ illicita cōiugum cōmiſtio tollat votū,ſed matrimoniū ſequēs tm̄. Idem eſt,& ſi ante matrimoniū ambo vouiſſent cōiuges, ſi poſtea inter ipſos ꝯcto matrimonio alter velit ingredi monaſteriū,ſine licentia alterius nō poterit, nec tenebit ingreſſus quia licet neuter poſſit exigere. ſ. de cōuer.coniu.quidam. quidam tamen dicunt, ꝙ vterq; tenetur reddere debitū alteri.
4 † Sed obijcies, nonne peccat vouēs exigendo debitū, ſ. eo. quidam,ergo & reddens,quia non eſt ipſi vouenti in crimine fauendum,imo prohibēdū eſt,2.q.7.negligere,22.q.5. anima?reſpō. ſine dubio illud habet locū,ſi non eſt veriſile præſumendum,ꝙ vellet cū altero adulterari.ſed cū pſumitur,potius debemus pmittere reddere debitū,ad quod tenemur, & dare ſibi conſiliū, vt minus peccando vitet peccatū maius,quàm pmittere ipſam cū alio adulterari,quod eſſet grauius peccatū arg.14.diſt.per totū.licet hoc aliquādo ſic tenuerimus tñ poſtea viſum eſt nobis aliter in aliquibus, & maximè in hoc, quia credimus in coniugatis aliquod ſpeciale,quia ex quo cōiuges ſiue in priuato,ſiue in publico,ſiue ſolenniter,ſiue non vouerint cōtinentiā, illam ſeruare tenentur , & ſi cōmiſcentur illicita eſt cōmiſtio, & filij inde nati ſunt illegitimi. & ſi ꝯxit poſtea cū alio viro poſt mortē primi viri,ꝙ nō tenet matrimoniū,ſed tñ viuēte primo viro,q ſecū pariter vouit,nō pōt intrare monaſteriū, nec veſtem mutare,arg.ad hoc,33.q.5.quod Deo.in alijs aūt non coniugatis ad hoc,vt ſolennizetur votū continentiæ,neceſſaria eſt certa ſolennitas,vt no.ſ.de re.& tranſe.ad relig. porrectū. In profeſſione aūt religionis ad hoc, ut dirimat ꝯctum matrimoniū, neceſſe eſt,ꝙ profiteatur vnā de regul.approbatis,ut no. in hac gl ſ.de reg.& tranſe.ad relig.porrectū.[Prius.] Hoc non uitiat inſtrm.[Pluribus.] Nec hoc uitiat inſtrm,cū falſa nō adiecerit. [Allexerunt.] Licet hoc fieri non debuerit, tamē nō irritat uotū 20.q.3.cōſtituit, ſ.de his,q̃ ui me.cau.cū dilectus,ubi de hoc quo ad bona aūt bene obeſt dolus eccleſiæ, & ideo nō lucratur, ſed hæredibus defertur,20.q.3.conſtituit.[Retinere.] Hoc erat uerū.ſ.ꝙ non erat locus, de quo agitur talis,ubi ingreſſi profiterentur aliquā religionē,nec tenerētur proprijs renunciare. ſi aūt ſecus eſſet,ſ.ꝙ teneret aliquā religionē profiteri, tūc ſi ꝯriū diceretur, ingrediens poſt ingreſſum non teneretur profiteri.& plus dicimus,quia ēt ſi ingredientibus diceret uos debitis profiteri regulā Beati Auguſt. ſed bene poteritis comedere carnes, & in illa eccleſia eſſent cōſtitutiones, ꝙ nō comederent carnes, pene poſſent comedere carnes, cū nec rl̄a habeat, nec uniuerſalis cōſtitutio, nec eis poſſet aliquid imputari. Cū igit pdicta nō uouerint,nec ad ea teneantur de iure naturali, nec cōi cōſuetudine, nō ergo ad ea cogendi ſunt,niſi eſſet inde ſcādalū : in quo caſu poſſent alium locum mutare. Alij dicūt,ꝙ ex quo ſubmittunt ſe obedientiæ alterius, ꝙ non obſtantibus talibus promiſſionibus tenentur ſeruare regulam, & eius cōſtitutionis, 12.q.j. non dicatis. ſecus diceremus, ſi profiterētur regulā Beati Benedicti;nam cum ſm eam oēs generaliter abſtinere debeant à carnibus,

ADDITIO.

a ¶ In eius perſona. Adde Feli. in proœ. Greg.col.5.ver.in gl. in ver. ſeruus, & ibi concordantes, quando quis poſſit alteri ſtipulari.

ſtus fatuitati eorū eſt īputandū,ſi crederent eis,qui promittebant ſibi,& liceret comedere carnes. Itē eſt & alia ratio, quia debet eis pīudicare,ſ. vt viuere debeant ſm rl̄am, quia ignorātia regulæ eſt ignorantia iuris,quā nulli ignorare licet.ff.de iu. & fac.ign.l.regula.hoc non placet quia regula, vel ſtatuta eius non ſunt ius.[Appetitū.] Fatuus fuit,quia hoc credidit,& ideo ſibi nō prodeſt,ſi fatuè credidit, ſ.de his, q̃ vi me. cau.c. pe.vel verū promittebant,quia ſi Deo fidelis eſſet, non vinceretur libidine. qa Dñs dat ſp cum tentatione prouentū.[Purè.] Si.n.ſub ꝯdōne veniſſet,idem diceremus,cum vel fatuus eſſet, ꝙ ꝯdōni credidiſſet,vel ſpūaľr ſit intelligenda. [Dēt.] Ipſa mulier, imo vir.[Mutare.] 33.q.5.qui vxorem. [Suſpitione.] ſ. eod.cū ſis.

CAP. XXI.

Mulier. [Iudicio.] Secus ſi non eſſet ſeparata per ſententiam,quia tunc teneretur eam recipere. & idem dicendum videtur in matrimonio carnali & ſpirituali, de quo no. j.de diuor.de illis.

De conuerſione infidelium. Rubrica 33.

CAP. I.

Laudabilem. [Damnum.] 14.diſt.in.quod ait, 34.q.5.ſi dicat.[tales.] mulieres

SVMMARIVM.

Filij apud quem alendi ſunt,ſi ſeparetur matrimonium.

CAP. II.

Ex literis. [Poteſtate.] C.de pac.po.per totum.C.de eman.per totum.[Matris.] C de adop.mulierem.[Tali.] Maiores triennio apud patrem nutriuntur, minores apud matrem, diuortio facto pp conſanguinitatem. C. diuor.fac.ap.l.j.& C.de pac.po.l.nec filium.nec iudex ex certis cauſis aliud arbitretur, quia eius intereſſet circa talia arbitrari, & eius arbitrio reſeruatur, j.de eo,qui dux.in ma.c.cū haberet ver.ſollicitudinis tuæ, &c. Si vero pp adulteriū vxoris, vel qa noluit ꝯuenire ad fidē catholicā, vel aliam ſuam culpam ſeparetur matrimonium ſiue per eccleſiam, ſiue de facto, apud virum ſunt alendi cum expenſis matris. & idem econuerſo, ſi p culpam mariti ſint ſeparati, apud mulierem erunt educādi ex penſis patris, in Auct. vt lice. ma.& auiæ. § illud quoq;.filij ēt naturales alendi ſunt à parentib. & conſanguineis, in Auct.q. mo.natu.ſi.eſſ. leg.§.ſi quis igitur habens. [Suſpitio.] Hæc eſt melior ratio,quia & ſi mater conuerſa erit,ipſi,& non patri aſſignaretur puer. [Baptizabitur.] Nam bona eſt ratio, quæ pro religione Chriſtiana facit.

De voto, & voti redemptione. Rubrica 34.

SVMMARIVM.

Votum peregrinationis, vel aliud ſiue in faciendo, ſiue in non faciendo conſiſtat, an liceat epiſcopo commutare.

CAP. I.

De peregrinationis. [Alex.III.Exon. epo.] quia Exon. epo ſcribit, colligimus, ꝙ cuilibet epo licet votum commutare, niſi ſit votum peregrinationis vltramarinæ,quod ſoli Papæ reſeruatur, j.eo.ex multa. [Neceſſitate.] Infirmitatis,vel viarum.[Ab eius.] Epi,vel ſuperioris prælati,nō inferioris. [Commutationis.] Si ſit infirma,vel diues,vel econuerſo, vel hmōi.[Diſpenſare.] In omni voto,ſiue ſit in faciendo,ſiue non faciendo, diſpenſare poteſt, vel potius commutari, ēt ſi ſolenniter vouerint,vel commutari, dummodo iuſta ſubſit cauſa,& ſuperioris auctoritas interuenerit, & melior ſit compenſatio,quia aliter non tenet, j. eo.ſcripturæ, & C.non eſt in uoto tamen continentiæ ſpeciale eſt, ꝙ in eo nullus diſpenſare pōt. j.de ſtatu mona.cum ad mona. 32.q.1.nuptæ,& q.5.ille,32.q.vlt.c.j.vel dic aliter, vt no. j.de ſtatu mon. cum ad mo.Item omne uotum poteſt commutari cum ingreſſu religionis, j.eo.ſcripturæ. Alij tamen dicunt, ꝙ in votis nō pōt diſpenſari ſed poſſunt commutari, ſed hanc differentiam non vidimus,cum commutatio non fiat ſine diſpenſatione.

SVMMARIVM.

Vouentis ætas minor,& facilitas leuiorem diſpenſationem adducunt.

CAP. II.

Venientis. [Puerili.] Doli tñ capax: alias.n. non coguntur ꝯpenſare vt hic dr̄.vel hoc iō eſt,qa votum in minori ætate factum ratum habuit in maiori,20.q.j. illud.& non eſt dr̄a,ſiue in maiori ætate,ſiue in minori vouerit,quia ſemper illud auctoritate ſuperioris commutari pōt, ſ.eo.c.proxi.[A voto.] Et ita Papa abſoluit eum ab obligatione,qua ocio tenebatur, qđ de plenitudine poteſtatis facere poteſt,9.q.3.p principalem.C. de quadr. præ.l. bene à Zenone. C. de præcib.imper.offer.quotiens. vel hoc eſt propter fauorem minoris ætatis: minor.n.ætas,& facilitas leuiorem diſpenſationem adducunt.Item non obligatur ex voto.ff. de poſtu.l.2.

SVMMARIVM.

Voti propoſitum quantumcunque licitum non attenditur, niſi deliberatio præceſſerit, quæ etiam in mente retenta obligat.

CAP. III.

Literarum. [Morabor.] Non aīo obligandi, & ideo non fuit mendax,nec tranſgreſſor voti, 17.q.2.§.ſicut ergo,in ſi.arg.ff.ſi cer.pet.ſi ergo.[Trāſgreſſor.] Licet.n,quis licitum proponat,vel voueat, non tñ propoſitū, vel votum ꝯplere tenetur,niſi deliberatio præceſſerit. vel niſi aīo obligandi fecerit,17.q.j.Gonſaldus,arg.ſ.de regula.ad noſtram. in foro tamen eccleſiæ,ex quo exprimit votum, cogitur illud perficere,quia creditur ex deliberatione procedere. Si aūt deliberatione pcedente in mente propoſuerit ꝯtinere,vel peregrinari,illud facere tenetur etiam ſi voce non expreſſit, 17.q.1. qui bona,ſed eccleſia non cogit eum,niſi confiteatur.

SVMMARIVM.

1 *Votum irritatur ex conditionis ſiue generalis, ſiue ſpecialis defectu.*
2 *Vota,in quibus offeruntur temporalia,non improbantur.*
3 *Clericus ſecularis non poteſt vouere peregrinationē ſine licentia plati.*

CAP. IIII.

1 **Scripturæ,** [Perpetuam.] Hoc credimus ſine diſpenſatione,ſed tutius eſt,vt diſpēſet.† [Religionis.] Irritatur votum ex defectu ꝯdōnis, ſiue generalis, puta ſi vixero,ſi potero,ſi Deo placuerit, quæ ſemper intelligitur, & ſi non dicatur, j.eo.non eſt,22.q.2.beatus,16.q.1.in parochia. vel ſpecialis,puta ſi filius meus liberabitur, domino offeram tale palliū,vel tunc ibo ad ſanctū Iacobum.nā tunc non tenet implere votū,niſi extiterit ꝯdō,ſ.filij liberatio,32.q.8.c.ſi.arg.ſ. de reſt.ſpo.olim cām, j.de cond.apoſi.verum.credimus tamē ꝙ ēt ſi extaret ꝯdō, tamen rector loci, cui facta eſt promiſſio oblationis non poſſet ad illam agere, quia licet quidam dixerint,ꝙ tenetur implere votum,non tñ hoc credimus, niſi de licito.ſed tale votum eſt illicitū, quia intendit à Deo, vel aliquo ſancto emere ſanitatē.qđ eſſet ſimoniacū.1.q.1.q ſtuder.liberaliter ergo quiſq; offerre dēt & poſtea precib. pro ſanitate. vel quocunq; aliquo ſupplicare,1.q.1.Duces.& q.2.quam pio 23. q.4.c.ſi.27.q.1 caue,nec per hoc dico ꝯdōnes in uotis reprobādas,niſi ſimoniacę eſſent, vt eſt pdictū, vel aliæ turpes, arg.pal. c.& ſ.de iureiu.peruenit.tamen vbi publice uouit, & cauſam voti non expreſſit,ſed in corde retinuit,tum pp ſcandalum,tñ pp ignorantiam compelletur votum vel adimplere,vel muta-
2 re, j.eo magnæ, j.de cenſi.ex parte.† Alij tamen dicunt hmōi vota eſſe licita,nec eſt ibi ſimonia,ſi offert Deo cordis ſui ꝯtritionē,vel aliā deuotionē, ſiue in dādo, ſiue in faciendo conſiſtat,qa quicquid dat,vel facit,nō de ſuo facit,ſed de eo,qđ Dei eſt.Itē pro ſpirituali dare licet, ſ.de re. permu. ad qōnes. & ſic licet palliū ſuū, vel aliam eleemoſynā, vel peregrinationē pro re ſpirituali,ſ.ſanctitate dare,& vr̄ expreſſum ꝙ liceat,28. q.2.§. ex his,& §.ſi.in ſi.Itē irritat votū ptāte ſuperioris:nā monach9 votū facere, vel ꝯplere non pōt ſine licētia ſuperioris, ſiue ſit abſtinentiæ,ſiue peregrinationis,ſiue quodlibet tale,vnde poſſet pbere viam vagandi,vel ſcandalizandi fratres, vel minuēdi obſequiū debitū, 20.q.3. monacho. imo ēt ſi ante ingreſſum monaſterij vouiſſet,non tenet ſoluere,arg.c.ſcripturæ,23.q.5. noluit. ſi aūt voueret dicere vnū pſalmū, vel aliquā orationē, vbi nihil mali pōt contingere,ſeruet votū.eſt.n.ſibi licitū plus
3 mereri.† Clericus aūt ſecularis pōt vouere ꝯtinentiam,ſed peregrinationem nō ſine licentia prælati de ꝯſec.diſt.5.nō oportet.& no.ſ.de cle.peregri.c.j.eps aūt ſine ſpeciali licentia Papę non pōt votum peregrinationis, vel religionis emittere, ſ. de reg.licet.tranſmarino forſan excepto, j.eo.magnæ. Item ſeruus vouere nō pōt aliqđ,vnde minuatur ſeruitiū dñi, 54. diſt. ſi ſeruus, j.de ſen.excō.mulieres,& c.relatū.Itē nec pueri, nec puellę ſine licentia parentū,vel tutorū poſſunt ante pubertatē votū religionis emittere,20.q.2.c.j.& 2. Itē nec votum abſtinētię,vel peregrinationis,22.q.2.tribus,& q.4. pueri, qđ intelligunt qdā,ſi ſunt impuberes,arg.op.pro eis a ꝯrio ſenſu, 20.q. 2.ſi qlibet.Sed nobis vr̄ idē & ſi ſint puberes,dummō ſint ī ptāte patris.ff de po.l.2.niſi patres ꝯſentiāt expreſsè, vel tacitè.ſufficit.n.ſi ſciant,& non ꝯdicant,31.q.3.c.1.nec obſt. 20.q. 2.c.j. & 2.quia illud idē in voto religionis, p quod a ptāte patris eximitur.Idē credimus, ꝙ ēt impubes, ſi doli capax ſit, & fecerit votū abſtinentiæ,vel peregrinationis, vel aliud,ꝙ dēt illud adimplere,poſtq̃ paternā poteſtatē exiuerit,qa ſe obligauit Deo, qđ potuit,ſicut per delictū ſe obligat diabolo, j. de deli.pu.c.j. tñ cū talibus facilè eſt diſpenſandū,& ꝯmutandū,cum licet in aliquo ſint doli capaces, tñ non multa cognoſcunt, cum ſint inexperti. vir aūt & mulier, qui non ſunt ad imparia iudicādi, 32.q.2 ſi quis vxorē,& q.5.pręcepit,& c.Chriſtianā.nō poſſūt vouere abſtinentiā, vel peregrinationē vnus ſine conſenſu alterius.

terius: imo & si aliq̄s consensit pōt reuocare, licet peccet, 33. q.5. manifestum, & c. voluit, & c. hæc imago. excipimus votū peregrinationis vltramarinæ, qđ viri, vel mulieres, si sunt potētes, pñt facere, altero inuito, j.eo.ex multa. §. in tātā. sed nō vouens pōt aliū sequi; j.eo.ꝙ sup.§ fi. de voto aūt ꝯtinentinentiæ, no.s.de ꝯuer.ꝯiu.c.j.& c.pe. Item sicut vterq; pōt dare, qđ suū est, ita pōt vouere de dādo: nec credimus peccare p̄dictos si ꝯ iurm vel votum suū faciant in casib. p̄dictis. lex n.& patria potestas eos excusant, 33.q.5. voluit, manifestū. & ēt canones hoc excusant, 22.q.5.c.paruuli. & in c. pueri. Item nec pr̄ peccat reuocando, quia vtitur iure suo. ff.de iniu.l.iniuriarum.

SVMMARIVM.

Votum suum an per alium quis semper exequi possit, & quo casu hæredes adimplere sint compellendi.

CAP. VI.

Licet vniuersis. [Maledictionis.] Hæc pęna non includit aliam, s. priuationē successionis paternæ, vt hic sequitur. [Tuæ.] Not. ꝙ quis exequitur votum suum per alium, 23.q.2.aīæ, 26.q 6. si quis fuerit. Et hoc est licitū & debitū, vbi per se nullo modo pōt exequi, sed si p se exequi posset, licet inutiliter, s. qa esset claudus, vel alias mutilatus, tunc si non ad subsiduū, sed ad deuotionem tm̄, s. vt uideret terrā sanctā, vouisset, ire psonalr̄ deberet, & eodē mō si pp subsidium vouisset, si est talis, ꝙ suū defectum possit supplere per alios, quos secum ducere pōt. sed in vtroq; casu admittitur ꝯpensatio, j.eo.magnæ, & c.seq. Hanc tñ assignamus drīam inter eos, qui vouent pro subsidio, & eos, qui vouēt pro deuotione, quia primi morte, vel alio impedimento detenti coguntur alijs ꝯmittere, ꝙ eorū votū ꝯpleant, argu. hic: imo plus vr̄, & si alijs non ꝯmittant, tamen hæredes ꝯpelli possunt, vt vł ipsi compleant votū patris, vel expēsis & subsidium, ꝙ pr̄, vel testator facturus erat, ipsi faciant. nam vouisse intelligitur subsidiū Terræ sanctæ, siue p se, siue per alium faciendū, vnde ad illud ꝯpellendi sunt hæredes, cum ex nudo voto obligatio nascatur. ff.de polli.l.2 in prin. & nuda promissio facta ciuitati obligat. ff de polli. pactū multo fortius facta Deo, vel subsidio Terræ sanctæ. item arg. ad hoc, j.eo.quod super, & c seq. In secundo aūt casu, s. qñ pp deuotionem videndi terram, vel aliā vouit, non credimus, ꝙ mittere teneatur, si iusto impedimento psonaliter ire impediatur pp ꝯdōnem gñalem, q̄ subintelligit, s. si potero, vt s. dictū est. [Promisisti.] Idē est, & si nō promisisset, vel ēt si crucem non assumpsit, quantū ad hoc, ꝙ hæreditate priuetur. sed præcisè ire vltra mare nō cogit, nisi vouerit, vł nisi signū Crucis acceperit. [Successione.] i. iure fideicom. vel successionis ab intestato, qđ in paterna hæreditate habes, sic 11.q.j. sanè. C. de fideicom. l.vlt. & si esset alia hr̄ditas p̄ter regnum, filius hr̄et legitimā. C.de fideicō. auct. hoc amplius. sed in regno secus, quia sectionem non patitur. [Si dictis.] In alia parte huius c. [Rex.] Frater, s. huius Ducis, q post patrē regnū habuit, qui erat primogenitus: sed tñ pr̄ vtriusque testamento præceperat, ꝙ si ille sine filijs decederet, ꝙ iste Dux esset Rex.

SVMMARIVM.

Vouenti an liceat venire contra votum suum.

CAP. VII.

Magnæ. [Consilio.] Non.n.debuit ꝯ votum suum venire sua auctoritate, j.e.ex multa, nec ꝯ iurm s.de elec. venerabilem, nisi esset certus, ꝙ non obligatus esset, j.de sen.excom.inquisitioni. [Aequitate.] i. quid de æquitate & iustitia sit faciendū. [Assensu.] Cū.n.peregrinatio epi sit magnum negociū, non pōt sine ꝯsensu capituli, s.de his, q̄ fi.à p̄la. sine ꝯsen.c.quanto, & no.de hoc.s.de ele.peregr.c.j. [Tandiu.] q.d. modicā peregrinationē posset facere sine licentia Papæ.

SVMMARIVM.

1 *An liceat Christianis inuadere loca, quæ tenent infideles, vel quæ sua sunt.*
2 *Deus per se a principio dicitur exercuisse iurisdictionem.*
3 *Dominia & iurisdictiones licitè possunt esse apud infideles.*
4 *Papa etiam super infideles de iure iurisdictionem, & potestatem hēt, & potest Iudæos iudicare, & in nu.5. & Christianos, in num.6.*
7 *An bene faciat Papa dando indulgentias fidelibus pro recuperatione Terrę sanctæ.*
8 *Infideles non debent cogi ad fidem, possunt tamen cogi admittere prædicatores euangelij, & quid si non admittant, in num.9.*
10 *An infidelis possit dominium habere super fideles.*

CAP. VIII.

Quod super. [Quæsiuisti.] Quid fieri debeat. [Sint nobiles.] Et diuites. [Artifices.] Pauperes robusti. [Dilatio.] ff.de vaca.mu.l.vlt. ff.de iud.& si longi⁹.
1 [Compensato.] Cum gemitibus, & vigilijs, s.c.proxi. † [Pro defensione.] Hoc non est dubium, ꝙ licet Papę fidelibus suadere, & indulgentias dare, vt Terram sanctam, & fideles habitantes in ea defendant, 23.q.8. omni timere, & c. igitur. sed nunquid est licitum inuadere terram, quam infideles possident, vel q̄ est sua? Et nos rñdemus, ꝙ in veritate domini est terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & vniuersi, qui habitant in ea. ipse n. est creator oīum. idem ipse Deus hæc omnia fecerat, vt habemus in j.c.Gen. & hæc a principio seculi fuit cōis, quousq; vsibus priorum parentū introductū est, ꝙ aliqui aliqua, & alii alia sibi appropriauerunt. nec fuit hoc malum, imo bonum, quia naturale est res cōes negligi, & ēt cōio discordiam parit, & fuerunt a principio cuiuscunque, qui occupauit, quia in nullius boni erant, nisi Dei. Et ideo licebat cuilibet occupare, quod occupatum non erat, sed ab aliis occupatum occupare non licebat, quia fiebat ꝯ legem naturæ, qua cuilibet inditum est, vt alii non faciat, quod sibi non vult fieri. habuerunt ēt specialia dñia per diuisiones primi parentis, sicut apparet in Abraam, & Loth, quorum vnus accepit ad vnam partem, & alius ad aliā, Gen.13. super hoīes aūt quasi super seruos nullus habuit dñiū, nisi de iure gen. vel ciuili. natura.n. oēs hoīes, liberi sunt, Insti.
2 de liber. † Iurisdōnem. n. iustam & rectam lego, vbi dr̄ datus gladius ad uindictam, s.de maio.& obe.solitæ. sed qñō cęperit nescio, nisi forte, ꝙ Deus dedit aliquem, vel aliquos, qui facerēt iustitiam super delinquentes, vel iure naturæ pr̄ fa. super familiam suam habebat iurisdōnem omnē a principio, sed hodie non habet, nisi in paucis & modicis. ff.de fur. respiciēdum, & C.de pa po. per totum. hoc aūt certum est, ꝙ ipse Deus per se a principio exercuit iurisdictionem, vt no. de foro compe.
3 licet. † Item p electionem poterunt hr̄e Principes, sicut habuerunt Saul, & multos alios, 8.q.1. licet. sic ergo audacter, & in pluribus alijs c. prædicta inquam, s. dñia possessiones & iurisdictiones licitè sine peccato possunt eē apud infideles. hæc. n. nō tm̄ pro fidelibus. sed pro omni rationabili creatura facta sunt, vt est prædictum. ipse. n. solem suum oriri facit super bonos, & malos. ipse ēt volatilia pascit, Matthæi c.5. circa fin. & 6. & pp
a hoc ª dicimus, non licet Papæ, vel fidelibus auferre sua siue dominia, siue iurisdōnes infidelibus, quia sine peccato possidēt,
b sed bene tamen credimus, ꝙ Papa, ᵇ qui est uicarius Iesu Christi, potestatem hēt non tm̄ super Christianos, sed ēt super oēs infideles. cum. n. Christus habuerit super oēs potestatem, vnde in Psalmo, Deus iudicium tuum regi da. non vr̄ diligens pater fa. nisi uicario suo, quæ in terra dimittebat, plenam potestatē
4 super oēs dimisisset. † Item ipse Petro, & successoribus eius dedit claues regni cęlorum, & dixit, quocunq; li. & c. Item alibi, pasce oues meas, & c. s. de elec. significasti. oēs aūt tam fideles, quàm infideles oues sunt Christi per creationem, licet non sint de ouili ecclesiæ. & sic per prędicta apparet, ꝙ Papa super omnes habet iurisdōnem, & potestatem de iure, licet nō de facto vnde per ptātem, quam habet Papa, credo, ꝙ si gentilis, q non habet legem nisi naturæ, si ꝯ legem naturæ facit, pōt licitè puniri per Papam, arg. Gen.19. vbi habes, ꝙ sodomitæ, qui ꝯ legē naturæ peccabant, puniti sunt a Deo; cum aūt Dei iudicia sint nobis exēplaria, non uideo, quare Papa, qui est vicarius Christi hoc non possit, & ēt debeat, dummō facultas adsit. & idem dicunt, si colant idola. naturale. n. est, vnum & solū Deū creatorē
5 colere, & non creaturas. † Item Iudæos pōt iudicare Papa, si ꝯ legem euangelij faciunt in moralib. si eorum p̄lati eos non puniant, & eodem modo si hr̄ies circa suam legem inueniant, & hac rōne motus Papa Greg. & Inn. mandauerunt ꝯburi libros taliū, in quo multæ ꝯtinebantur hæreses, & mandauerunt pu-
6 niri illos, qui p̄dictas hæreses sequerent vel docerēt. † De Christianis aūt non est dubiū, ꝙ eos iudicare pōt Papa, si ꝯ legē euāgelicam facerent. & licet Papa aliqñ omittat pęnas instas & debitas oībus prædictis inferendas est, vel quia facultatem nō habet, vel pp pericula, vel scandala, q̄ inde obueniunt, vel eueni-
7 re timerentur. ptās tñ faciendi est apud eum. † Quod aūt Papa facit indulgentias illis, qui uadunt ad recuperandam terrā sanctam, licet eam possideant Saraceni, & ēt inducere bellum, & dare indulgentias illis, qui occupant Terram sanctā: quā infideles illicite possidēt, hoc totum est ex cā. nam iustè motus est Papa, si intendit Terram sanctā, q̄ ꝯsecrata est natiuitate, habitatione, & morte Iesu Christi, & in qua non colitur Christus, sed Machometus, reuocare, ut incolatur à Christianis. Itē Terra sācta iusto bello victa fuit ab Impatore Romano post mortem Christi, vnde licitū est Papę ratione Imperii Romani, qđ obtinet, illud ad suā iurisdōnem reuocare, qa iniustè expoliatus est, & ab eo, qui non habuit ius spoliandi eū. & hæc rō sufficit in oībus alijs terris, in quibus Imperatores Romani iurisdictionem habuerunt, licet posset dici, ꝙ hoc iure, s. rōne Imperij non possit, cū ecclesia non habeat Imperiū, nisi in Occidentem, 96.dist. Constan. sed si non pōt facere tanquā Imperator, potest

ADDITIONES.

a ¶ Et propter hoc. Adde ꝙ hoc dictum refert Abb. in c. quæ in ecclesiarum, col.4. ver circa secundum, sup.de consti.

b ¶ Tamen credimus quod Papa. Hæc dicta refert & sequitur Abb. in c. venerabilem, col.5. supr. de ele. in ver. in gl. in ver. transtulit.

potest facere ex aliis p̄dictis causis, vel ad minus Imperator pōt facere, vt Rex Hierusalē, ad quē regnū illđ de iure venit, sicut credimus & credere debemus, ex quo ꝯrium nobis non ꝯstat; sed & ꝯ alios infideles, q nunc tenent terrā, in qua iurisdictionē habuerunt Christiani Principes, pōt Papa iustè facere pręceptū, & constōnē, ꝙ non molestent Christianos iniustè, qui sub sunt eorū iurisdōni, imò quod plus est, pōt eos eximere à iurisdōne eorū, & dñio in totū, j.de Iudę. & Sa. cū sit, & c. speciali, & c.j. & c.fi. & 54.dist. mancipia, & c.seq. imò, si malè tractarēt Christianos, posset eos priuare per sñiam iurisdōne, & dñio, ꝙ super eos habent. tñ magna causa debet eē, ꝙ ad hoc veniat. debet. n. Papa eos, quātum pōt sustinere, dūmodo periculum nō
8 sit Christianis, nec graue scandalū generetur. † Item licet non debeant infideles cogi ad fidem, quia oēs libero arbitrio relinquendi sunt, & sola Dei gratia in hac vocatione valeat, 45. dist. de Iudæis. tñ mandare Pōt Papa infidelib. ꝙ admittant p̄dicatores euangelij in terris suæ iurisdōnis, nā cum oīs creatura rationabilis facta sit ad Deū laudandū, sent.2. dist.j. si quæritur, si ipsi prohibent prædicatores pr̄dicare, peccant, & ideo puniendi
9 sunt. † In omnib. autem prædictis casib. & in aliis, vbi licet Papæ eis aliquid mandare, si non obediant, copellendi sunt brachio seculari, & indicendū est bellum ꝯ eos per Papam, & nō per alios, vbi quis de iure suo ꝯtendit. nec est ꝯ, 2.q.j. multi, vbi dr̄, ꝙ nō pertinet ad nos iudicare de his, qui foris sunt. quia intelligitur, ꝙ non debemus eos iudicare excōicando, vel cōpellendo ad fidem, ad q̄ sola Dei gratia vocantur, 45.di.de Iudęis.
10 † Sed dices, quare nō eodē modo licet eis repetere terrā istā, s. Italiā, vel alias vbi dñati fuerunt infideles? Respon. quia domini harū terrarū cū populis eorū ꝯuersi sunt. fatemur tñ, ꝙ si populi ꝯuersi essent, sed dñi remanerent infideles, ꝙ Papa bñ posset domino infideli dominiū & iurisdōnem dimittere sup fideles, arg.j.ad Thimo.6. in prin. dūmodo Christianos nō grauaret iniustè. Itē pp periculū posset cogi dominus ad recipiendū pretiū vel cōmutationē: sæpe. n. qs amittit res suas sine culpa sua. C.pro qui.cau.ser.li.per totū, ar. ff.de re i.& sum.fu. l.sunt personæ. nā fauorabilis est ratio, q̄ p religione facit. Sed dices, nunquid & eodē modo debet Papa admittere illos, q vellent p̄dicare legem Machometi? Respon. non: non.n. ad paria debemus eos nobiscū iudicare, cū ipsi sint in errore, & nos in via ve
a ritatis, & hoc pro ꝯstanti tenemus. Sed q̄res ª qūo pōt ecclesia Romana, & omnes aliæ ecclīæ & ēt alij Christinani licite tenere, q̄ tenent in occidente, & alibi, cū Imperatores Romani armis p violentiā hæc omnia occuparunt, & ita ꝯstat, ꝙ mala fide detenent? Respō. oēs generaliter clerici & laici possunt secure tenere & bona fide, qcunq; tenent, quia nescimus, vtrū illi, q occuparunt p̄dicta, vii fuerint iure suo in occupādo, debemus credere, ꝙ vsi fuerint iure suo, qa forte recuperauerunt, quod prius p violentiā amiserāt, vel forte p munera. vel donationes ad eos puenerūt legitime, licet in eis multos habuerunt rebelles, quos vicerūt, sed de ecclesiis ꝯstat, ꝙ ipse bene pōt tenere, quia si nō ꝯstat, qs fuerit dominus ante occupationē Papæ facięda est restō tanq̄ vicario Christi, & ecclesiis aliis, q̄ p Papam possident, & eius auctoritate: nā Papa & ecclesiæ noīe omnium hoīum oīa possident, vt inde oīb. necessitatē habentib. subueniant, 12.q.j. videntes. bona aūt schismaticorū, & hæreticorū licet occupare pp ꝯstōnes Principū, q̄ cēsent ea occupāda, 8.dis. quo iure, 23.q.7. p totū. [Hoc modo.] s. p succursu terræ sanctæ. [Penitente.] Et de eo, cui pro satisfactione est iniunctum, ꝙ vadat vltramare. [Iter.] Quia impotens est ad eundem.

ADDITIO.

a ¶ Sed quæres. De hoc dic melius, vt per Bart. in l. cunctos populos. C. de sum. Tri. & adde Abb. in c. venerabilem, col. 5. in fi. supra de elec.

SVMMARIVM.

Votum Terræ sanctæ vir auctoritate vxoris specialiter vouere potest.

CAP. IX.

Ex multa. [Edidimus.] s. c. pxi. [Aequales.] s. religiosos. dicebatur. n. in illa cōstitutione, ꝙ per religiosos viros fieret huiusmodi commutatio, vel dispensatio, de quo verbo orta est dubitatio. [Quos.] s. episcopos tātum, vel alios prælatos, vel delegatos Papæ tantum, quod verius est, sicut j. exponitur. [Verum.] Ecce respōsio. [Profectū.] At isti qui sunt consilio strenui, vel secum possunt ducere bellatores, non tendunt ad defectum terræ, & ideo non comprehenduntur. [Astrinxerunt.] Illæ quæ vouerunt, cogendæ sunt vel ire, vel votum redimere. [Vxorum.] Specialis est in hoc casu, vt liceat viro vouere sine auctoritate vxoris, alias contra, 34.q.5. quod Deo, 27.q.2. si tu. nec per hoc sequitur, ꝙ hoc votum sit maius continentia, quia non sit perpetuo & sine preiudicio alicuius, 33.q.5.c.noluit. [Labor.] In illis. n. aliæ considerationes habendæ sunt, supra c.proxi.

SVMMARIVM.

Votum quod dicatur solenne, & an matrimonium contractum separet.

CAP. X.

Per tuas. [Solenniter.] i. in p̄sentia Abbatis & multorū hoc votū emiserit, quia tamē nō fuit de p̄senti, sed de futuro, non fuit solenne, s̄m ꝙ dr̄ solēne votum continentiæ, vel religionis, quod dirimit matrimonium. vnde si ꝯxisset matrimoniū carnale, non separaretur, j. qui cleri. vel vo.c. rursus. Sed quæres, quare non ita dr̄ votum solenne, si dicat, voueo, ꝙ intrabo monasterium: sicut si dicat, ibo vltra mare, qđ ēt est de futuro? Respōdemus, ꝙ vtrūq; votū pōt dici solenne, s̄m ꝙ solenne dr̄ pp solennitates uulgi, ut hic, sed uotum cōtinentiæ, vel religionis non dr̄ ꝓpriè solenne, nisi sit de præsenti, uel alicui religioni se deuoueat, de hoc no. s. de regu.& trans.ad re.c.2.& c.porrectū. uotum aūt peregrinationis a iure non dr̄ solenne, & sicut uouens peregrinationē cogitur eam perficere, sic & uouens ingredi monasterium, & ad hoc facit præsens decr.& s.eo. quod super, ubi uocat talem promissionem de futuro non solennem. [Trangressos.] Quia. j. duos menses non perfecit uotum, ut ꝓmiserat. [Cōsulimus.] Et etiā si petitum fuerit, cogeremus, cū cogēdus sit Domino reddere vota sua, sup.eo.magnæ. [Resignes.] Mirū vr̄, quia si iā eēt canonicus, posset eligi uel postulari, multo fortius si nōdū factus est canonicus, sed hoc est ea rōne, qa non pōt fieri monachus, uel canonicus r̄latis, ex quo est eṗs, nisi resignet: ad hoc ergo, vt ꝯpleat uotum, resignare debet, sed canonicus uel monach⁹ bene pōt fieri eṗs. & sic pōt uotum suum implere & ꝯpatum habere, arg. hic. [Eligendum.] Idest postulandum. alij dicunt, ꝙ simpliciter eligēdus est. [Electionem.] Præmissa tamen postulatione facta à priore, & est argu. ꝙ canonicus regularis debet eligi, de hoc no. ff. de renun. post translationem.

SVMMARIVM.

Cruce signati non solum vicesimam partem, sed & totum ecclesiæ prouentum retinere possunt.

CAP. XI.

Postulasti. [Ecclīarum.] Nō dicit p̄bēdarum, cum regularib. nō liceat hr̄e præbendas. [Ecclesiis.] Isti præpositi erāt, sicut ex titulo apparet. [Vicesima.] Et est no. dignum, quòd præpositus Cruce signatus non solum uicesimam partis suæ, sed totius ecclesiæ acceperit.

De statu Monachorum, & canonicorum regularium. Rubrica 35.

SVMMARIVM.

1 *Diœcesanæ ecclesiæ duplici lege ad episcopum pertinent.*
2 *Quæ sint ea, quæ de lege diœcesana dicuntur esse, & quæ de lege iurisdictionis, in nume.3.*
4 *An monasteria teneantur ad legem diœcesanam, & in nu.5.*

CAP. I.

Theodosius. [Disciplinæ.] i. præter uisitationē, quam facere potest, quoties expedit, 18.q.2. non semel. [Accesserit.] Nisi in morte, de test. officij & c. reqsisti, & de sepult. relatum, & c.
1 de his. † [Vendicare.] Quia hoc c. de duplici lege mentionem facit, s. diœc. & iurisd. ideo no. ꝙ ecclīæ diœc. ad episcopum ptinent duplici lege, s. diœc. & l. iurisdōnis. & aliq certis regulis distinxerunt, ꝙ illud sit de lege diœc. i. quod in recipiendo ꝯsistit, ut est recipere tertiam oblationum, & ꝯsimilia. lex autem iurisdictionis ꝯsistit in ꝯferēdo, ut ordines, & similia: tamē nobis non uidentur hic propria uerba, nec alia ratione dicuntur lex diœc. & iurisdictionis, nisi quia sic assumpta sunt à iure, sup. de of. or. dile. ubi no. & e. ti. ut iusta, & 10.q.j.c.j. ibi. q.j. cū p utilita
2 te. † Nos igit, quia de his ꝓpriam & generalem doctrinam inuariabilem dare nescimus, per singularia diuidemus hoc mō: est ergo de lege diœc. ꝑceptio cathedratici, 10.q.3.c.j. debita pars oblationum, decimationum, & mortuariorum, sup. de of. ord. conquerente, 16.q.j. quęst. & c. decimas, 10.q.j. de his, & c. antiquos, 12. quæst. 2. concesso, & c. uulteranæ, & c. de redditibus Item quòd missas publicas cantet in qualibet ecclesia, & quòd cathedram ponat ubi uult uel causa prædicandi, uel audiendi causas, 18.q.2. luminoso. moderatum auxilium petere à subditis, j. de censi. cum Apl̄s. item p negociis ecclesiæ potest eṗs clericis imperare, qđ uult, & eos mittere 7 q.j. qa frater, supra de cleri. non resi. de cętero, sup. de maio & obe. c.2. itē ad exequias mortuorū, 16.q.j. placuit. & uocatio ad synodū, 18. dis. c.
3 ulti. † De lege iurisdictionis est causas audire, & oīa quæ circa iudicium aguntur collatio oīum sacrorum, uisitatio, ordinatio, correctio, inqsitio, excōicare, interdicere, statuta facere sup iudiciis uel accessoriis eorū, & ēt de uita, officiis, & aliis huiusmodi, institutio, destitutio, ꝯfirmatio, & inuestitura. 12. distin. de his, & c. de illa, de ꝯse. di. 3. c. j. sup. de cōsue. cum consuetudinis, sup. de of. or. ꝯquærente, & c. dile. licet. n. ibi permixtim ponat ea, quæ ad utranque legem pertinent, ponit ibi etiam quę

Universidad de Deusto Biblioteca

ſunt de iure epali,quod in pdictis duab.legib.ꝯſiſtit, ſed ꝑ hæc ſtatuta nunquã monachi tenentur ad aliqua ꝯ regulã. ſup. de off.Arc. dilecto.tñ. ſm hanc nram declarationẽ oĩa dicimus de lege iuriſdõnis eſſe,a quib. monaſteria exẽpta non ſunt per canones.ea.n.à quib.ſunt exempta,& tñ ſunt de iure epai dicimus de lege diœceſana eſſe,cũ canones dicãt eſſe monaſteria lege diœc.exempta,10.q.1.c.j.16.q.1.cum ꝓ vti.&ab eis canones dñt ea exempta,q̃ de lege diœceſana numerauimus,16.q.j.cum ꝓ,18.q.2.quã ſi.& c.calumnioſa.12.di.de his,10.q.3.relatum, 18.q.vl.§.vl.ad ea aũt,q̃ de lege iuriſdõnis ſunt,tenent mõaſteria,& multo fortius oẽs aliæ eccleſiæ,10.q.3.relatum.& q.j.in ſex primis c.28.q.2.hoc tñ,monaſteria,Abbatẽ,& q.vlt.non ſemel viſitandi.Itẽ no ꝙ licet monaſteria ſint à lege diœceſ.exempta,tñ ſi habẽt popl̃m,debent facere oĩa, q̃ pertinent ad legẽ diœc.& ad q̃ rõne populi aliæ eccl̃iæ tenent: vnde debent, ſi habẽt populũ,ad ſynodũ ire,ſup.de maio.& obe.qđ ſup,18.di.c.vl.vt ibi no.imò ſi eſſent exẽpti, ex quo habẽt popl̃m q non eſt exẽpt⁹, vel ſi habẽt nõ exẽpta mẽbra,lege diœc.tenent, inquãtum lex diœc.popl̃m tãgit,vel mẽbra nõ exẽpta,j.de priu.ex ore,in fi.bene tñ dñt quidã,ꝙ ſi ſunt aliqua, q̃ popl̃m nõ reſpiciunt,quo ad illã legẽ diœc.nõ tenebit, ſicut in his, q̃ ei donant intuitu pietatis vel religionis,nullã partẽ p legẽ diœce.habebit eps,16.q.j.cum ꝓ vti.& ſic eodẽ mõ, ſi velit monachus ꝓ negociis cõib.non populi ſui,i.monaſterij exempti, vel etiã non exempti dirigere, cũ ei ꝓhibitum & periculoſum ſit vagari,16.q.j.ſi cupis,placuit, peruenit, ſed argu.ꝯ ea.q.qui verè parochia.ſed illa c.loquunt,ꝙ de licentia Abbatis faciant,non de mandato epi,quia nihil niſi rõne populi pcipere põt, 18.q.2.luminoſo.idem etiã dñt,ꝙ in nullis aliis ad legem diœc. ptinentib.tñr epiſcopo, niſi in his, ad q̃ aliæ eccl̃iæ alias exemptæ
4 ratione populi tenentur.† Sed q̃res,cum exempti & monaſteria teneant ad debitã partẽ relictorũ cã mortis.ſup de teſta.requiſiſti,ſup.de ſepul.in nra,& in c.de his,quare non eodẽ modo debitam portionem habebit de his,q̃ non cauſa mortis dãtur,cum vtrunq; ſit debitum lege diœc.10.q.1.decretũ? Reſpondeo,lex diœc.vt dictũ eſt,remiſſa eſt monaſteriis,nec ad illã tenentur,ſiue habeant populum,ſiue nõ,niſi ſint talia, q̃ rõne populi debentur,vel dantur,quale eſt, quod datur cauſa mortis: non autem tale eſt, qđ datur inter viuos. vel dic aliud eſt in iure parochiali,quale eſt quarta ſepultura:aliud in lege diœce.ſed hoc probat eſſe falſum,ſup.de teſta.requiſiſti.§. pen. vbi ad epm pertinet partem debitã habere de legatis monaſteriis,eſt ergo melior r̃ſio, ꝙ partem de hmõi legatis recipere eſt de l.iuriſdõnis,quod ſic probat:diuiſio hæc fit pp ſacra eccleſiæ, & inter eas eccleſias fit diuiſio,vbi ſacra percepit,ſup.de ſep.c.1.& c.de his.cum autem collatio ſacrorum ſit de l.iuriſdõnis,16.q.1.interdicimus,& hæc diuiſio, q̃ ꝯñs eſt, vel acceſſoria ad collationem ſacrorum de l.iuriſdõnis dicenda eſt:ſic etiam dici põt in quarta decimarũ,q̃ pro ſacris datur. vel dic in quarta decimarum non poſſe habere locum prædictam qõnem, qa decimas non debet recipere monaſterium,ſed debet alij ſoluere,16.q.j.alia,ſup.de deci.nup. & ſic non debet ſoluere quartam decimarum,q̃ tñ debetur de decimis acceptis,ſed nõ põt habere monaſterium ex donatione alicuius,niſi cum onere ſuo,& nullus donator põt plus donare,q̃ partem ſuam, 16.q. 2.ſi quis.ergo & ſi vna eccleſia monaſterio aliquam decimam donet,intelligitur partem ſuã,& aliorum partes ſaluæ erunt ſiue epi,ſiue cuiuſcunq; alterius.ſi autem pceptionem decimarum,non quartę tñ dicis lege diœc.ſcire debes ob hoc,quo ad poſſeſſiones nõ eſſe exempta monaſteria,niſi per priuilegiũ exẽpta ꝓbẽtur, vt no.ſup.de deci.ſuggeſtũ.ad pſonales autem nec monachi,nec clerici tñr,vt no.ſup.de deci.nouum. & iõ pceptio illarum nõ
5 eſt de lege diœce.vel iuriſdõnis,cũ nõ debeat.† Item no.ꝙ licet in aliqua eccleſia morant monachi,niſi ſit ibi cõgregatio,nihilominus l.diœc.tñr,10.q.1.c.j.item grangiæ non tñr l.diœc.j.de cenſi.c.vlt.capellæ aũt monachorũ vtraq; l.epis ſunt ſunt ſubiectæ,12.q.2.ſanè,j.de priui.cum & plãt.§.in eccl̃iis. Quidam autem dñt & multũ probabiliter,ꝙ monaſteria nõ ſunt exempta à quarta decimarum,vel mortuariorum,vel oblationum, ſiue in morte, ſiue in vita eis aliqua donent & hoc ſatis ꝓbat. ſup.de of.or.ꝯquerente & de oblationib eſt expreſſum.16.q.1.in c.ad hoc qđ expreſsè loquit de monaſterio nã Cartha.eccl̃ia monachorum eſt.nec ob.16.q.j.decimas.qa ꝙ mõachi habent decimas de ꝓpriis laborib.vt in p̃al,decr.dr̃, eſt ex priuilegio,s̃.de deci.nup.ex parte,& ſuggeſtum.alias.n.tenent ad decimas:11.q.j.alia.ſed ꝯ hoc eſt 16.q.j.cum ꝓ.10.q.j.c.j.18 q.1.q̃ ſi,vbi dr̃ ꝙ ea q̃ offeruntur monaſteriis,non tenet l.diœce.So.iſti bene fatentur,ꝙ non tenentur in oĩb.l.diœ.nã de l.diœc.eſt, ꝙ ſingulę eccleſiæ debeant ꝯferre cum epo, quãdo vadit ad Papã,vel Regem vel ad ſynodum, vel qñ facit expenſas pro aliquib.negociis cõib.totius diœc.10.q.3.vnio.& 12.q.2.nobis.ſed ab his collationib.ſunt exempta monaſteria,& ſic videntur ſonare prędicta c.& maxime c.quod eſt 18.q.2.q̃ ſit, in fi.vel dic, ꝙ hæc non ſunt l.diœce.ſed iuriſdõnis, quia de l.iuriſdõnis dicitur eſſe omne illud ad quod monaſteria tenentur. nunquã.n. in canonib.antiquis aliqua mentio fit de l.iuriſdõnis,ſed noua decre.tantum facit mentionem de ea.magiſtralia.n. verba fuerunt.[Aeſtimetis.] Honeſta ſeruitia ex conſtitutione, vel conſuetudine debita,18.q.vlt.ſeruitium,j.q.3.q̃ſitum.

SVMMARIVM.

Monachus an poſſit peculium habere.

CAP. II.

Monachi. [Peculium,] Niſi ꝓ iniuncta adminiſtratione,vt j.§.ſeq.[Parochiales.] Niſi ex diſpenſatione cum ꝯſenſu Abbatis.16.q.j.in parochia, cum pro vtilitate,& c.doctos,ſimoniacus,ſi qs monachus.[Adminiſtratione.]Puta qa eſt veſtiarius,vel eleemoſynari⁹.[Donatione.] Hoc intelligit,qñ prioratus habent ius ſpirituale annexum,vel diſtincta bona & appropriata à bonis monaſterij, ſed ſi ſunt de menſa Abbatiæ dicti prioratus,tunc poſſunt indicere & ſtatuere, ꝙ monachus, cui committitur dictus prioratus, certum quid ſoluat de redditib.dicti prioratus,ſed nõ aliunde, & hi potius dicerentur miniſtri, quam priores: quod ſonant in dignitatem.[Nõ mutent.] Ab Abbate,ſi curã aĩarum nõ habent.ſi.n.curã aĩarum habent,nõ p̃nt amoueri ſine ꝯſilio epõrum,qui eis curã aĩarum ꝯcedunt,ſup.de præb.in Lateran.[Nõ mutentur.]His.cõfirmari poſſunt beneficia, ſup.de præb. niſi eſſent: ſecus in prioratib.qui conceduntur Abbate,ſup.de confir. vti. vel inuti.porrecta,j.eo.cum ad monaſterium.§.tales.

CAP. III.

Recolentes. [Inſtitutione.] Qua dr̃ inſtitutum, ne Ciſtercien.habeant villas,eccleſias,uel alia,quæ ſequuntur.[Similem.]C.locati.l.milites.

CAP. IIII.

Super quodam. [Potuit.] ſup.de ſep. ſacris.not. propter ſcandalum non extumulari,quod extumulandum eſt.

SVMMARIVM.

In voto licet quis non dixerit, cui regulæ ſe voueret, intelligitur tamen in cuius manibus fecit promiſſionem.

CAP. V.

Quod Dei timorem. [Officium.] In aliis põt laudare intentionem plebani,ſed factum eius in hoc laudãdum nõ eſt, cum in manib.ſui epi debuerit reſignare ſup.de re.admonet [Coram fratrib.S.Victoris.]No.ꝙ licet nõ dixerit, cui rl̃æ ſe deuouerat, intelligit illi ſe deuouere,in cuius manib.fecit promiſſionem.nã eccleſia S.Victoris eſt rl̃aris.[Promiſſionẽ.] Licet p hanc pmiſſionem de futuro nõ ſit cẽſendus rl̃aris qa tñ cogẽdus eẽt.ex quo promiſit fieri regularis idcirco rñdet,ac ſi regularis eẽt.ſi.ſup.ti.ꝓxi.p tuas.] A Florẽtino.]Et Bon.ꝯſentiẽte,uł ad minus priore & ꝯuentu eius diſpẽſatio tñ epi Florẽtini eſt.[Miniſtratores.] In hoc.n. credim⁹ epm diſpẽſare poſſe. [Licẽtia.] Quæ neceſſaria eſt.[In Latera.]ſup.eo. c. in ſcdo. [Cõmode.] Monachus aũt nullo mõ põt eſſe ſine monacho, & in hoc eſt ſpãle de canonico rl̃ari,ſup.eo.c.2.[Canonicum.] Qđ hic non fuit canonicus rl̃aris ex principio apparet,vbi dicit, ꝙ nec profeſſionẽ fecit,nec habitũ aſſũpſit. ꝙ fuerit canonicus hinc apparet,ubi dr̃ ꝙ habeat canonicũ,& ẽt ſuperiori argõ, ubi innuit qđ poſſit ad regimẽ ſecularis eccleſię aſſumi.Quidã dñt,ꝙ fuit canonicus:& licet a principio nõ fecerit profeſſionẽ:ex poſtfacto tñ fecit:uel ſi prius feciſſet:tñ mõ Papa mãdauit: ꝙ faceret ut uotũ ꝯpleret:arg.ſup.ti.ꝓxi.p tuas. j.de ſpon.ꝯmiſſum.uel dic:licet non multũ uideat ꝯſonare ueritati,ꝙ non fuit canonicus:& eps cum uoluntate prioris diſpenſauit: quòd non fieret canonicus:licet uoluiſſet: & pmutauerit uotũ magis utile, qđ licet:ar.ſup.tit.ꝓxi.c.j.& c.magnæ.& monet habere canonicũ: ut rl̃r uiuat,nec ꝯdicit dec.p tuas,qa ibi nõ diſpẽſabatur cũ eo, ut nõ obſtante uoto haberet epatũ: uel ibi aliud eſt in electo ad epatum,ubi bene debet complere uotum, quia ſine diſpenſatione põt fieri eps.aliud in plebanatu,ad quem tranſ[illegible] nõ põt ſine diſpenſatione,55 di.priſcis.melius ergo fuit eum non fieri canonicum,& permutare votum,quàm canonicum fieri,& poſtea ex diſpenſatione Archipreſbyterum.

SVMMARIVM.

1 *Quis propriè dicatur monachus.*
2 *Peccat Papa diſpenſando ex cauſa non iuſta.*
3 *Non valet diſpenſatio in his,quæ ſunt contra uotum tacitũ uel exp̃ſſũ.*
4 *Conditori conſtitutionis licet diſpenſare ſine cauſæ cognitione contra ſuam conſtitutionem.*

CAP. VI.

Cum ad monaſterium. [Exhibere] Etiã de carnib.In hoc enim poteſt diſpenſare Abbas,ſicut in propria cella habenda.20.q.ult.

20.q.vlt.monachũ.& circa ordinẽ.j.de eo q fur.ord.re. cũ H.& circa canonẽ latæ ſnĩæ.j.de ſen. excõ. cũ illorum. alij tñ dicunt, ꝙ nunq̃ licet veſci carnib. nec Abbatis licet diſpenſare.
1 [Præuaricator.]Abbas.†[Annexa.]Hæc aũt ſunt annexa ordini a iure poſitiuo,quod probo,monachus aũt nihil aliud eſt,q̃ ſolitarius triſtis,16.q.j.placuit.ſi igitur plura imponãtur, illud eſt impoſitum a ꝯditore iuris.& ex hoc patet,ꝙ Papa põt diſpẽſare cum monacho,ꝙ habeat proprium,vel ꝯiugem, cum poſſit ordinẽ & naturam,quã dedit ordini, & ſubſtãtiam tollere.
2 †[Summus.] Niſi ex cã:quanquam.n.Papa diſpenſet,niſi iuſta cã ſubſit,peccat & diſpenſans,& cũ quo diſpenſatur. Nos dicimus,ꝙ nunquam valet diſpenſatio in proprio, & in talibus licet ex cã poſſet concedere ei,ꝙ peregrinetur, & portet ſecum viaticum,illud tñ non poſſidebit ſuo noĩe, ſed noĩe monaſterij,vnde de eo non poterit teſtari.& hæc vera ſunt, niſi magna cã & vera ſubeſſet. vr̃ tamen, ꝙ ſi diſpẽſaretur cum monacho in caſu, in quo cum eo diſpenſari non debet, vtputa ꝙ hẽat vxorẽ,& non eſt neceſſitas, vel vtilitas diſpenſandi, ſi tñ ꝯhat cum aliqua credens bonam diſpenſationẽ & licitam, ꝙ tenet matrimonium,licet ille q fuit monachus, ſp peccet exigendo debitum,& non reddendo, quia verum matrimoniũ eſt inter eos.rõ diuerſitatis eſt, quia ex diſpenſatione habendi propriũ nemini præiudicatur,nec alicui prodeſt, nec obeſt, niſi cũ quo diſpenſatur,vnde niſi ibi ſit vtilitas,non valet diſpenſatio, ſed ſecus eſt in matrimonio,vbi diſpenſatio prodeſt alij.ſ.ꝯiugum vel præiudicat. imo & ibi idẽ quodãmõ eſt,ſ. qa monacho, cũ quo diſpenſatum eſt malè ſup matrimonio,nõ prodeſt diſpẽ-
3 ſatio,quin ſp peccet.†Itẽ no.ꝙ quidam dicunt,& fortè nõ malè,ꝙ licet in his, q̃ ſunt ꝯ votũ tacitũ vel expreſſũ & in alijs, q̃ ſunt ꝯ euangeliũ,non proſit diſpẽſatio, niſi ex cã fiat, & fortè idẽ intelligendum eſt,ſi diſpenſetur in his,q̃ ſunt ꝯ gñalẽ ſtatũ
a eccleſiæ,non tñ hoc eſt verum[a] in his diſpenſationib.q̃ fiunt ꝯ ius poſitiuum tm̃.ſicut apparet in ſtatutis, q̃ facta ſunt de ordinib.faciendis intra certa interſtitia tẽporũ, vt 87. diſt. p totũ.& ꝙ quis non poſſit hr̃e duas curas,vt no.s̃.de præb.c.de multa.& de ele.dudum.in his.n. diſpenſationibus ſufficit ſola voluntas diſpenſatoris ẽt ſine cã,quod probo:nam ſi ſola voluntaria ꝯſtõ erat cã, quare aliquid prohibebatur, & ſola volũtas erit cã,quare prohibitio relaxetur,quia eius eſt deſtruere ius,q illud condidit,nec tenetur Princeps ſua lege ligatus.C.de le.digna.& res facilè reddit ad ſuam naturam,ff.de pac.ſi vnus.§.pacta.tñ ſicut lex eadem dicit,ipſe tamen bñ facit, ſi ſuam legem
4 ſeruat. † Item licet ꝯditori [b] ꝯſtitutionis diſpenſare ſine cauſæ
b cognitione ex certa ſcientia ꝯ ſuam ꝯſtõnem,non tñ alijs, quibus conceſſum eſt diſpenſare, licet diſpenſare, niſi cum cauſæ cognitione,& ſi diſpenſant,non valet diſpenſatio, vel reuocat & ipſi peccant,& puniuntur.51. diſt. qui in aliquo.[Licentiã.] Bñ dicit licentiam,& voluntariã tñ, quia ſine cã: nam & ſi cã ſubeſſet bñ poſſet diſpenſare, ꝙ proprium hr̃et. Quid.n.ſi tota Chriſtianitas,vel ẽt aliqua pars eius eſſet in periculo, niſi monachus fieret Rex, fortè nõ eẽt alius, qui ſciret aliquod regnũ regere,vel poſſet,niſi monachus,nonne dices, ꝙ fiat Rex, nõne quilibet dẽt ſe totũ in holocauſtum offerre Deo, vt in eo, quod ſibi plus placet,præeligat ſeruire? ſed præ oĩbus placet ei ꝙ creaturam ſuam rõnabilem & tpalem ꝯſeruet,pro qua ẽt ipſe aĩam ſuam poſuit.Item nonne peccat, qui minus bonũ maiori bono præponit,s̃.de reg.licet,in fi.11.q.3.ſi quis di.& c.væ quidicitis: Item cõis vtilitas præfertur priuatæ,7.q.j.ſcias.& c.mutationes.Item ſi pp cõem vtilitatẽ põt fieri eps.j. eo. licet.& ẽt clericus.55.diſt.priſcis.16.q.1.ne pro cuius, quare nõ eodem mõ Rex? ſed fortè rñdebit conditor cõcedo, ꝙ fiat Rex, ſed non habebit proprium,quia regnum cõe eſt, & q̃ acquiret, regno acquiret,arg.ꝓ his,18.q.j.c.j.j.de priuileg. cum olim.ſed ꝯ,quid ſi non põt eſſe ſalua Chriſtianitas,niſi regnum in ſuum proprium accipiat,illud ſuis hr̃dibus relinquendum,quia fortè habebat filios,añq̃ fieret monachus.Itẽ quid ſi dixerint ei illi, qui poſſunt dare regnũ,oportet,ꝙ ſi vis hr̃e regnum, accipias hanc Reginam in vxorem,alias dabimus eam infideli, vel tyranno? an hic ita diliges ꝯtemplationem huius monachi,& cõtinentiam hominis vnius, & ita reputabis Deum crudelem,ꝙ nolit per prouiſionem vicarij ſui huic Chriſtianitati prouidere? Itẽ Papa fecit ꝯſtõnem,ꝙ ẽt ille, qui uouit ſimpliciter, ſi ꝯhat,ꝙ tenet matrimoniũ.j.q cle.vel vo.rurſus.17.q.2. Gonſaldus.s̃.de ꝯuer.ꝯiu.placet.quare non eodẽ mõ põt diſpenſare? Item fecit ꝯſtõnem,ꝙ vxor vnius alij nubat, j.de diuor.gaudemus.§.pen.Itẽ ex ꝯſtõne eſt, ꝙ minor 14.annis nõ põt ſe obligare religioni,s̃.de reg.& tranſ.ad noſtram, quod eſt ꝯ ius naturale,quia ſicut puer,ex quo doli capax eſt, poteſt ſe diabolo obligare, eodem modo & Deo.Item Papæ dr̃,quodcunque ligaueris,&c.Item in quolibet voto intelligendum eſt, niſi aliter Deo placeat,ſed credendum eſt, quód Deo aliud placeat,ſi vtilitas ſubeſt,quód ꝯ votum faciat.Itẽ ſicut dicitur, quód nõ intelligitur uenire ꝯ uotum,qui facit ꝯ illud auctoritate ſuperioris,qui eſt vicarius IESV CHRISTI, ſicut in matrimonio, s̃.de tranſla.c.inter.in prin.nec obſt.prædictis, quod dr̃,uouete,& reddite.vouere quidem eſt uoluntatis,ſed reddere neceſſitatis,quia bene intelligitur votum Deo reddere, qui ſe eius diſpoſitioni committit,& qui magis eius beneplacitum facit, vt prædictum eſt.s̃.de uo.& uo.reden.magnæ.

ADDITIONES.

a ¶ Non tñ hoc eſt verum.Spec.in tit.de lega.§.nunc br̃.ad fi.ver.15.in voto, & Card.in rep.c.perpendimus,j.de ſen.excom.col.8.ſequuntur Innoc.hic, & & Abb.in c.fraternitatib.& ibi Io.de Ana.j.de ſchiſma. & de veritate uide p Fel.in c.ad audientiam,el 2.col 4.ver.hilominus attende bene, s̃.de reſcr.

b ¶ Item licet conditori.Adde,ꝙ idem tenet ipſe Inn.in c.veniẽs,s̃.de fil.presb.in gl.in fi.Et gl.in c.ſi qui.81.diſt.in gl.j.in fi.& no.Io.de Imo.in l.quidã conſulebat.ff.de re iudi.& refert Fel.in c ad audientiam, el 2.col.5.ver.omnia autem iſta ſupra de reſcrip.& adde eundem Fel.in c.quæ in eccleſiarum,col.23.in prin.ſupra de conſti.& ibi alleg.concor.

SVMMARIVM.

1 *Non poſſunt viſitatores rectorẽ alicuius loci remouere,et epo nũciare.*
2 *Parochia regenda eſt auctoritate epiſcopi.*
3 *Ad quem pertineat electiones confirmare de prioribus fratrum factæ, & in nu.5.6.&7.*
4 *Non poteſt Archidiaconus de iure præſentatum ſibi a patrono ſine Epiſcopi licentia in eccleſia inſtituere.*
8 *Degradatio priorum pertinet tantum ad Epiſcopum.*

CAP. VII.

In ſingulis. [Abbatum,atque Priorum.]Non exemptorum, j.c.proxi.§.hæc eadem. [Aduocent.[Capl̃m Abbatum,& Priorum,qui conueniunt ad generale capl̃m,& factis ẽt his primordijs, capl̃m totum uel maior pars eliget quatuor Abbates,qui præſunt capitulo. [Qui.] Ciſtercien.[De ipſis.] Abbatibus,qui cõueniunt ad capl̃m. [Prę lationis.]Iſti cum ſint prælati ordinariam iuriſdõnem non habent,ſed delegatione Papæ funguntur. Idẽ de uiſitatoribus ab his deputatis,nam delegatione Papæ, non iſtorũ quatuor funguntur,ut j.eo.c.ibi.[Vice noſtra.] Vel dic, quòd eſt ordina-
1 rio iure iſtorũ ab hac ꝯſtõne eis conceſſa.†[Denũciẽt.]Not.ꝙ remouere non poſſunt,ſed tm̃ epo nunciare, & cũ tã epiſcop⁹, q̃ hi uiſitatores habeant iuriſdõnem cognoſcẽdi,uel inquirẽdi de his,occupãtis melior erit ꝯdõ,ut ff.de procur. plurib. alij tamen dicunt,ꝙ uiſitatores non ꝓcedent, niſi primo moneãt Epm,& appareat eius negligentia,arg.s̃.de offi.ord. quãto,9.q.3.tunc uero.uel dic,& melius,ꝙ ambo uiſitabũt,& erit fortè utraq; ordinaria,arg.j.eo.c.porro.Item ſiĉ.j.c.proxi. nec eſt, ꝯ,s̃.de off.ord.c.j. ubi innuitur, ꝙ uiſitatores poſſunt deponere,qa ibi non erant tm̃ uiſitatores, ſed inquiſitores,& iudices, ut ibi colligitur.alij dicunt aliter in generali uiſitatore,& ſic loquitur hic,aliud in ſpãli,& ſic loquitur c.j.primo dictũ placet.[Diœceſani.] Epi.n.curã gerunt ſuarũ diœceſum.s̃.de offi.ord.pernitioſam.[iura.] Quorũ ipſæ diœceſes exiſtere dignõſcunt.9.q.2.nullus primas.& in alijs c.ſeq.& iõ cum ipſi curã habeãt, ad illos ptinet ipſam cõmittere,de offi.Arch.cũ ſatis, 16.q.ul.
2 nullius.†[Oĩno.] Vnde epõrum auctoritate ſiue cura,adminiſtratio gerenda eſt,& parochia regenda,10.q.j.regẽda,ac ipſis de hmõi cura,uel regimine rñdendum,16.q.2.ſanè.s̃.de præb.in Lateran.& de priuil. cũ & plantare.§.in eccleſijs. & ita talib.prioratib.quib. cura populi eſt annexa, priores inſtitui dẽnt p epos,& hoc eſt uerũ,quãdo p ipſos cura gerit.nam & ſm antiquos cano.monachi poſſunt aſſumi ad regimẽ eccl̃arũ parochialiũ. 16.q.j.doctos,& c.in parochia,55.diſt.priſcis, & s̃.e. ꝙ Dei.ſeq⁹ aũt qñ p presby.ſeculares, qa tunc ipſi presbyteri, & nõ monachi inſtituẽdi ſunt p epos de ꝯſilio monachorũ.j. de capel.mona.in eccleſijs.itẽ hoc eſt uerũ,qñ tales prioratus. uel eccleſiæ pleno iure nõ ſubſunt religioſis:ſec⁹ aũt, ſi pleno iure ſubſunt.16.q.2.viſis.& in p̃alle.decr.in Lateran.& c.cũ & plantare.Item pro graui culpa deſtituendus eſt aliquis & auctoritate ſuperioris,videlicet epi diœce.16 q.vlt. inuentũ. & s̃.de foro ꝯpe.poſtulaſti.circa maiora]nanq; periculũ vertit.42.diſt.quieſcam⁹.& iõ hmõi grauiora & difficilia diœceſanis referẽda ſũt in ſuis diœceſib.de offi. Archipresbyteri.ſingulæ.in fi.ardua ſine epis nequeunt terminari, s̃.de offi. Arch. ad hoc. verſ. itẽ in epiſtola.difficilia.n.ſeperiorib.ſunt intimanda.s̃.eo. circa medium,18.diſt.multis denuo,in fi. & licet correctio religioſorũ ad ſuos p̃latos rl̃r pertineat.s̃.de offi. ord. quanto, & 90. diſt.ſi qs.ſi tñ aliquid graue & difficile emergat,ad cuius correctionẽ detentio Abbatis non ſufficiat, prouidentia diœceſani eſt ſup hoc adhibenda,de ſen.excõ.monachi,& c.cũ illorũ. de p̃ſcrip.cũ olim, vbi dr̃,ꝙ pnĩa in leuib. culpis pertinet ad Abbatẽ, maxime aũt prouidentia & diligentia tũc adhibẽda eſt, cũ p̃ficiũtur aliqui in prælatos,ſeu rectores,ſeu ẽt amouentur, de elect.nihil.& 7.q.vlt.c.ſi.vbi dr̃,ꝙ de tanta re.ſ.qñ inquiritur, de dignitate alicuius prælati,vt remoueatur,vel detur ei coadiutor, non ſegnius eſt agendum.Item priores,qui ſic per electionem

instituuntur, non possunt mutari sine manifesta & rationabili causa, vt dictum est, videlicet si fuerint dilapidatores, &c. vt prædicta decr. monachi, §. vlt. Sed siue sint Abbates, siue priores, vtpote in monasteriis, q̃ abbates non habẽt proprios, & inueniãtur dilapidatores, vel alias merito amouendi, p dięcesanũ remouendi sunt dummõ non sint exẽpti, s̃. e. vt itaq; j. eo. c. p'xi. §. si Abbas. & §. vlt. præterea q̃uis hmõi priores immediatè subsint suis Abbatib. in illorum iussionib. intendere, & obedire debeant, non vr̃ tñ posse amoueri per eos inconsultis dięcesanis, sicut video, ꝙ licet custos ecclesiæ in cunctis iussionib. Arch. obedire debeat, & ei subsit, non tñ si minus idoneus sit, abijcere vel amouere põt incõsulto ẽpo, de off. cu. c. j. Item vr̃, ꝙ in prioratib. in quib. per electionẽ collegiorum suorũ instituunt priores, gerenda est administratio auctoritate dięcesanorũ. Sed obijcitur ɔ̃, quia si in monasterio subiecto alteri fiat p̃lati electio, p̃sentandũ est de iure Abbati, vel collegio superioris monasterij, vt ab eo si canonica fuerit, ɔfirmet, de ɔsue. cum dilec. circa fi. ita ordinatio inferioris monasterij plenè ptinet ad Abbatem superioris, de reli. do. quia monast. Si ergo superior Abbas ɔfirmare hẽt electionem Abbatis, vel prioris sibi subiecti, per ɔfirmationẽ ɔsequitur quis liberã administrationẽ, de elec. nãl. ipsum vr̃, ꝙ in talib. prioratib. auctoritate suorũ Abbatũ administratio geri dẽat. sed ɔ̃, qa vr̃, ꝙ nec in istis, nec in alijs prioratib. qui non hẽnt pp̃lm, vel in qb. nõ instituũtur priores p electionẽ, administratio geri dẽat auctoritate Abbatum: qa instõ & destõ de iure ad dięcesanũ ptinet, & de l. iurisdõnis est. s̃. de off. conquerente. & de insti. cum venissent. de hær. cũ ex iniuncto. in fi. Itẽ oẽs ecclesiæ dięce. sub ptãte epi sui ɔsistunt & ad ipsius ordinationẽ pertinent. 16. q. 7. oẽs basilicæ, 10. q. j. decretum est. So. circa hmõi prioratus, q parochiales non habent, & q per electionem collegiorum suorũ fiunt, monachi tñ manent in eis, & Abbates plene. i. ex sua fundatione in eisdẽ obtinẽt tpalia, ideo permissum est, & obseruatũ creditur, ꝙ ponantur in eis priores, & remoueant ad mandatũ suorũ Abbatũ, vt ĩ religionib. magis vigeat & obseruetur obedientia. Et ideo hmõi prioratus propriè appellantur obedientiæ. s̃. e. cum ad §. tales, vnde tales priores ex eo, ꝙ sic præficiuntur, non possunt nec debent assumere sibi auctoritatẽ ɔtinuæ p̃lationis, imo cũ expedierit, absq; ɔ̃dictione mutari possunt, sicut dr̃ de pręsidentibus capitulis gñalib. s̃. eo. c. si. n. tales instituerentur, & ponerentur per ep̃os aut de suo consensu, vel auctoritate, non possent postea sic ad Abbatũ ɔsensum remoueri, de offi. Arch. ad hoc. arg. s̃. de translac. de cætero, propter qđ ẽt talib. suæ administrationes non ɔfirmantur. s̃. de ɔfir. vtili, vel inuti. porrecta. & ideo in huiusmodi prioratib. ponunt & deputantur priores pro voluntate suorum Abbatum, & ẽt amouentur, vt in præalle. §. tales. & de priuile. qm per confessionem. vbi fit mentio de clerico vel monacho deputato a monasterio ad regimẽ alicuius ecclesiæ dięcesano subiectæ, 16. q. vl. si quis vult. dr̃. n. ꝙ si Abbas vult ad meliorẽ locũ transmutare monasteriũ, faciat hoc de ɔsilio epi, sed mittat in priori loco presbyterum ad exercenda ipsius ministeria, & ita ad Abbatẽ ptinet deputare ad regimẽ talium locorũ personas. secus aũt est in prioratib. in quib. creantur priores per electiones capitulorum suorum, quia tales priores plenius ius assequuntur in prioratib. ipsis, ad quos vocãtur per sua capl̃a: quia per electionẽ & ɔfirmationẽ acquirunt eos, de accu. sup his, & quasi vt Abbates ĩ loco ipsorũ præsunt ibi, vnde sic leuiter amoueri nõ possunt ab eis, imo ẽt si transferendi sunt ad maius officiũ, hoc fieri dẽt de ɔsilio fratrũ locorũ, in quib. præsunt. s̃. eo. monachi. §. priores. 58. dist. c. 2. 19. q. 3. statuimus. hmõi. n. trãslatio quasi quædam alienatio est personæ: sunt aũt pretiosiores personæ, quam res. 12. q. 2. præcipimus. vnde sicut res absq; ɔsensu capituli alienari non põt. 12. q. 2. sine exceptione, sic nec persona. monasteria vero bona sua alienare non possunt absq; permissione & licentia epi 12. q. 2. Abbatib. 18. q. 4. in venditionibus. Et ita in translatione talium priorũ, q̃ fieri dẽt de ɔsilio fratrũ, necessaria erit licentia & pmissio epi multo fortius quam in translatione vel alienatione rerũ. s̃. de renun. admonet. vnde apparet, ꝙ in creatione & mutatione taliũ priorũ, q̃ fieri dẽt de ɔsilio fratrũ, necessaria erit licẽtia. plus iurisdõnis & auctoritatis habent dięcesani, q̃ in institutione & destõne aliorum.

3 †Sed quis ɔfirmabit electiones taliũ, & ipsos ĩstituet? vr̃ ꝙ Abba. superiores, sicut alleg. est s̃. sed certè satis vr̃ incongruũ, ꝙ aliquis prioratũ, vel ecclesiã aliq̃ intret & administret irrequisito dięce. cui subest, vt in prædicta decr. admonet. ad dięcesanũ ptinet custodia ecclarũ vac. suę dięce. de insti. cũ venisset. vnde ipso incõsulto intrare non dẽt, qa derogaret pp hoc iuri epali, de priui. pasto. põt ergo rñderi vt fiat drĩa inter instõnẽ, & ɔfirmationẽ. ɔfirmatio. n. est propriè approbatio pcessus in electione habiti, & q̃tum ad formam electionis, & q̃tum ad psonã electi. s̃. de elec. nihil. instõ aũt fit in ecclesia de ipso electo approbato iã & admisso qñ. s. inuestitur de illa, de iurepat. ꝙ aũt, ɔsultationib. id fie. ẽ. er. n. utit ius his vocabulis, instõne videlicet, & ĩuestitura, de ɔces. p̃. post elec. qa & inuestiri dr̃ aliquis de ecclesia, vel p̃benda, de ɔces. p̃. pposuit & institui in ecclesia, de p̃b. dilecto. vbi dr̃, ꝙ vno iure indiuiduo vacante, siue p̃bẽda duo institui non pñt ad illud, de sup. neg. præl. sras: inuestitura aũt fit post ɔfirmationẽ, de app. ɔstitutus. vnde põt dici confirmatio electionis, ꝙ ĩ talib. priorib. de iure ptineat ad Abbates suos, ut in præal. decr. de ɔsue. cũ dilec. Instõ aũt ad dięcesanos locorũ. sicut examinatio & approbatio clericorũ, q præficiendi sunt beneficijs ecclesiast. & instituẽdi ĩ eis, ptinet ad suos Arch. instõ vero ad ep̃os. de off. Arch. ad hoc, in ver. in quadã.

4 †Et ꝙ instõ tã Abbatũ, q̃ priorũ in officijs suis spectet ad dięcesanos, satis innuit 15. q. 2. c. j. & c. cellulas. & ita Abbates cõfirmabunt electiones, & approbabunt priores electos, dięcesani vero illos instituent, de off. Arch. super eo. vbi dr̃, ꝙ si alicui pmittitur aliqua ecclesia ordinanda de persona idonea ad præsentationẽ patroni, licet rector, q instituendus fuerit, præsentãdus sit illi, cui pmissio facta fuerit, & ipse eũ admittet, non tñ ipsum instituet, sed ep̃s vel Arch. ad quẽ instõ pertinet, qa non est intẽtio cõmittentis sup hoc præiudicare ep̃o, uel Archid.

5 †Itẽ & ipse Archid. non põt de iure præsentatum sibi a patrono sine ɔsensu & licentia epi instituere in ecclesia, s̃. de offi. Archid. cũ satis. de re iudi. cum Bertoldus. nisi aliter obtineat de præscripta ɔsuetudine. de d. ci. dudũ. de off. Archid. dilecto, de exces. præl. ad hæc. si ergo ad dięcesanos ptinet talium priorũ instõ. nec debent difficultatẽ adhibere, vel ingerere in ipsorũ instõne postq̃ examinati & approbati sunt p suos Abbates, sicut fit in his, qui promouentur ab ep̃is ad ordines, 14. dist. quãdo & de off. Arch. vt nostrum. & in his, qui præficiendi sunt ecclesiasticis bñficiis, qm ut dictum est, examinandi sunt prius à suo Arch. & postea p ipsum præsentandi ep̃o, ut eos præficiat, de off. Arch. ad hæc, in ver. in quadã. postq̃ vero examinatus ẽ ab's diligenter & approbatus p illum, ad quẽ pertinet, hic nõ est denuo examinandus, de æta. & quali. accepimus. de off. dele. licet de purga. cano. dilec. in fi. & sufficit monachis testimoniũ Abbatis 16. q. j monachi vagantes, nisi fortè aliquis promotus ad unam dignitatẽ vocetur uel postuletur, seu eligatur postea ad aliã quia tunc oportuna est postea alia examinatio. põt. n. aliquis esse idoneus ad vnã, & non ad aliã. de elec. in causis. in fi. vnde absq; difficultate admittendi sunt, siue instituendi tales priores ab ep̃is, sicut sine difficultate & absq; iudiciorũ strepitu amouendi sunt ab eis, postq̃ denũciatũ fuerit ep̃is per illos, ad quos denunciare spectat, ꝙ sunt indigni. j. c. prox. §. ꝙ si Abb. & §. It. de accu. qualiter. in fi. & si fortè in eorũ instõne malitiã adhiberent, posset super hoc haberi recursus ad superiorẽ, de iurepat. nullius, & in p̃dicta decr. ea q̃. §. ꝙ si Abbas. 16. q. si. decernimus, arg. de iurepa. pastoralis, in fi. de elec. publicato. s̃m præmissa põt dici, ꝙ instõ in talib. prioratib. pertinet ad dię-

6 cesanos: confirmatio vero electionis eorum ad Abbates. †Sed ponamus, ꝙ instõ ẽt talium priorũ pertinet ad ipsos Abbates, non tñ eos possent auctoritate propria instituere corporalr̃. de hmõi corporali instõne in beneficijs & dignitatib. loquitur decre. ad hæc. de offi. Arch. in ver. in quadã. nam per ipsam instõnẽ, q ɔsistit in ɔcessione, siue in collatione beneficij, vel dignitatis non adipiscitur quis possessionẽ. sed postea ĩducitur. de sen. & re iud. cũ Bertoldus. circa prin. & de ɔces. præbẽ. post electionẽ in fi. nec per inuestituram intelligitur q's adeptus esse possessionẽ. de dona. per tuas. de conces. præb. proposuit. vnde non liceret hmõi priorib. ẽt ꝙ eorum instõ spectaret ad Abbates, prioratuũ possessionẽ ingredi, & eos gubernare ac administrare ibi auctoritate propria irrequisitis dięcesanis, de priuil. past. in fi. de foro ɔpe. Romana. §. ɔ̃hentes, & 16. q. 5. si qs episcoporum. vbi dr̃, ꝙ si prelatus in ecclesia sua, quam hẽt in alia dięcesi, voluerit ordinare clericos, uel instituere, qđ idẽ est, vt de arb. nõ sine. ipsos ordinet is, cuius territoriũ est, vel si ordinati sunt & instituti, acquiescat eos hr̃e, & regimen & gubernatio Ecclesiæ ad eum ptinebit. Et ita cum ɔsciẽtia & permissu dixi, in ecclesiis suæ dięcesis administratio est gerenda, siue pertineat ad Abbates confirmatio, & ad ep̃os instõ talium priorum, siue utrunq; ad Abbates. administratio tñ gerenda est auctoritate & pmissu episcoporũ: nã & dec. de elec. cũ in cũctis. §. cũ vero, distinguit hęc tria, electionẽ, ɔfirmationẽ, & administrationẽ. Sed qualiter rñdetur ad alias decr. nosti, & transmissam. de elec. in quib. dr̃, ꝙ per confirmationẽ quis habet plenã & liberam administrationẽ? & dicendũ est, ꝙ refert, an ɔfirmet is, qui est ordinarius loci, & plenã ptãtẽ hẽt a iure, vt Archiepiscopus q̃tum ad suos suffraganeos, & epi q̃tum ad prælatos ecclesiarũ suarum dięcesum sibi subiectarum, & Papa q̃tum ad omnes, quia super oẽs habet ptãtem: an ɔfirmet alius, quia si Archiepiscopus, vel episcopus, aut Papa confirmet, ex ipsa ɔfirmatione intelligetur ei concessa esse administratio, ut prædicta decret. transmissam,

trãsmissam, & c. nosti. & intelligit esse institutus, & accepisse p hoc instõnẽ, de simo. sicut tuis. vbi dr̃, ꝙ petita fuit cõfirmatio, & postea sequitur, ꝙ accepit instõnẽ, sicut petiuerat. vnde p eo de ponit cõfirmationẽ, & institutionẽ. & hoc accidit, qa hmõi cõfirmatores pleniorẽ hẽnt auctoritatẽ, & res vł loca plenius subsunt eis, maxime in sp̃ualib. pp qđ eis cõpetit instituere, de ele. q̃relã. & iõ efficacior ẽ eorũ ɔfirmatio, & intelliguntur †per hãc instituere, qa nõ exigitur alicuius alterius ɔueniẽtia vł assẽsus, secus aũt est, qñ alij ɔfirmãt, q nõ sunt locorũ ordinarij, qa nõ sic plene p̃sunt illis. vnde alterius superioris, vt pote dięcesani, q plenius curę ac regimini p̃est, cõueniẽtia expectatur, sicut dictũ est sup. vel. p̃t aliter dici, ɔfirmatio electionũ in talib. prioratib. ptinet de iure ad ipsos dięcesanos, qm̃ ad ipsos spectat regimẽ animarum cõmittere, 16. q. ult. nullus. Et ad illã decre. de cõsue. sic respondendũ est, qa monasteriũm Carosen. dicebat, ꝙ fratres Andrẽ. monasterij dẽbebãt in Carosen. capl̃o aliquẽ de gremio ipsius monasterij Carosen. eligere sibi in Abbatem pp statuta dięcesani epi, q ɔstituerat, ꝙ electio prioris, uel Abbatis monasterij Andren. penderet penes fratres ipsius loci, & capl̃m Carosen. monasteriũ uero Andren. dicebat ꝙ de iure cõi & priuilegio ad ipsos fratres tm̃ ptinebat electio. & Papa respõdet, ꝙ illud statutũ p̃t ita sane intelligi, ut nec iuri cõi, nec priuilegio derogetur p ipsum, videlicet ut ad fratres Andren. monasterij spectet electio, & ad capitulũ Carosen. ɔfirmatio. sed non est ita intelligẽdũ, ꝙ de iure cõi ptineat ɔfirmatio ad Carosen. capl̃m, nec ad hoc se refert decre. cũ dicit ꝙ statutum illud nõ obuiat iuri cõi: qa nõ erat qõ de cõfirmatione, sed de electione solũ, q̃ de iure cõi dicebat ad se spectare Andren monasteriũ. Vnde statutũ illud sic p̃t ĩtelligi, ꝙ ñ obuiaret iuri cõi, qđ est, vt ɔgregatio sibi Abbatẽ eligat, 16. q. vlt. c. fi. & tñ statutũ ipsũ cõcedebat capl̃o Carosen. videlicet ius cõfirmãdi, ꝙ ipse dięcesanus vr̃ ei ɔcessisse hmõi statuto. nã alias statutũ ipsũ fuisset inane, nisi aliqd specialiter indulsisset, de ver. sig. Abbate, circa fi. non obuias huic intellectui decr. illa de reli. do. qa monasteriũ. dr̃. n. ibi, ꝙ vnũ monasteriũ fuit unitũ alteri. Vnde ipse erat Abbas vtriusq;, & amborũ administrationẽ & ordinationẽ habebat, nec pręficiebat alius in vno & alius in altero. sed qa utrũq; incõgruũ vr̃, ꝙ in aliquo prioratu subiecto monasterio, uel Abbati ɔfirmet vel instituat prior, inscio ipso Abbate cui subest prioratus, ideo p̃t dici ꝙ electio, quæ in tali prioratu celebratur, denuncianda est Abbati, cui subest, & per eũ & per electores, vel per illos cum eius cõuenientia præsentanda dięce. de eccl. ędi.

7 ad audientiam, & de ele. sacrosanta. †Et ita dici potest ꝙ confirmatio talium electionum ad dię. pertinet, & sic eorum auctoritate geri debet administratio, nisi aliud Abbatibus de iure competeret speciali, vt s̃. notatum est, vel nisi circa institutiones, & destitutiones Abbatum, & huiusmodi prælatorũ & religiosorũ aliud obtineat, & obseruet, & ex regula & instõne sui ordinis ap-

8 pbata, sicut patet in Cister. de si. ne Dei. † Degradari aũt hmõi prælatos, vel priores ad solũ ep̃m ptinet, 15. q. 5. c. i. & seq. & 16. q. 2. visis. in cellis aũt, quæ fieri deberent j. septa monasterij. 20. q. vlt. c. fi. nullũ instituere, vel destituere debet episcopi, 18. q. 2. quam sit. Alij dicunt, ꝙ non solũ in prioratib. qui habent curã, sed ẽt in alijs & ẽt in his, vbi est prior datus ab Abbate, semper est præsentatio facienda ep̃o, & per eum confirmatio faciẽda. [Præcauẽtes.] Ipsi ep̃i, vel visitatores. [Eos.] Episcopos, vel visitatores. [Personis.] No. eos, qui præsunt capitulis celebrandis, habere iurisdictionem super eos, qui offendunt monasteria.

SVMMARIVM.

Monachi correctio ad quem pertineat.

CAP. VIII.

Ea quæ. Hoc c. loquitur de visitatoribus deputatis a pręsidentib. capitulis, [Concil.] s̃. c. proxi. [Normã] Fortè nimis leuẽ. [Monachos.] Hic apparet, ꝙ uisitatores possunt punire monachos. & ad Abbatẽ remittere puniendos. vel dic melius, ꝙ non pñt punire delinquentes monachos, nisi essent cõtumaces, ut puta quia cum uisitatores uellent interrogare de statu monasterij ipsi nolebant rñdere, uel alio mõ uisitationẽ eorũ impediebãt, & sic hic loquit. [puniat.] Suspensio-

a nis pęna, uel interdicti. deponere. n. nõ possunt, uel remouere,[a] s̃. c. proxi. §. ordinent. uel dic melius, ꝙ nõ suspendentur, uel interdicẽtur, nisi per ep̃m, sed disciplinã publicè recipiẽt in capitulo, & hoc ur̃ sonare litera. [Iudiciorum.] No. in inquisitionibus Abbatum non esse seruandum solitum ordinẽ iudiciorũ, j. de acc. qualiter, 2. in fi. & de si. p tuas. [Ab administratione.] Hoc specialiter conceditur sibi in exemptis propter periculum morę, & longã absentiam Papæ. [Portet.] A dięce. uel à Papa.

ADDITIO.

a ¶ Remouere. Adde quod hoc intelligi debet in proprio visitatore, siue sit generalis, siue specialis, & ita intelligas supra no. in c. proxi. quando autem esset non solum visitator, sed inquisitor & iudex, posset deponere, vt in c. dilectus, supra de rescrip. & ita Henri. Bohic ibi.

De religiosis domibus, vt episcopo sint subiecta.

Rubrica 36.

SVMMARIVM.

2 *Infantes consignare non licet ni proprio episcopo.*

2 *Chrismare, baptizare, & consecrare, eiusdem iuris sunt, & qui est in possess. vnius, cęterarum esse præsumitur.*

CAP. I.

Nunc autem. [Ab basilicã.] Alias, ɔsciẽtia. & paulo post. Si uis scire, qs ep̃s dẽt ɔsecrare ecclesiã, dẽt ingri cui' ciuitatis ep̃s, &c. [Cuius.] No. s̃. de offi. Archid. c. uti. s̃. de pba. causã. [Cõsi-

1 gnationẽ.] †No. nõ licere, nisi pprio ep̃o ɔsignare infantes. [Cõcurrerit.] 16. q. j. huic. [Terminis.] Distinctis inter ciuitates p ciues, 10. dist. c. j. & c. imperiũ, 3. q. 7. hoc quippe, uel terminis nouis, qa si de his ɔstat, sufficit, 16. q. 3. inter memoratos, & c. dile-

2 cto. †Cum enim hæc iura, s. chrismare, & baptizare, & consecrare eiusdẽ iuris sint, ut qui est in possessione unius, & alterius præsumit, nisi contra probet, ar. 12. q. 2. cognouimus, j. de dec. cũ in tua, nisi alius probaret aliquod de iurib. p̃dictis exercuisse, & est necessarium ad hoc, ut sic prę sumatur, ꝙ certũ sit, ꝙ parochia hęc sit in eius dięce. uel nõ constet ꝙ sit in alicuius dięce.

SVMMARIVM.

Iura sua seruanda sunt omnibus.

CAP. II.

Quia monasteriũ [Cuius est dię.] Monasteriũ in fundo Martiano sitũ, de hoc no. j. ne se. ua. c. j. [Terminus.] Iõ seruant oĩb. iura sua, qa locus unitus alij nõ mutat naturã suã. sed si loc' mutaret nãm su, ãtũc acciperet iura annexa à iure, uel consuetudine naturę mutatę, sicut est uidere in monasterio facto à capella, qđ assumit iura cõpetentia capellę, & cũ suo præiudicio, j. de capel. mõ. dilectus. & idẽ de eccl. ędi. ad. audientiã, s̃ de ma. & obe. cũ ĩferior, s̃. de ɔsue. cũ olim, & c. cũ dile. sup. de sta. mo. recolẽtes.

SVMMARIVM.

1 *Episcopo subsunt omnia loca pia, & ad eius solicitudinem debent ordinari ad vsum destinatum.*

2 *Episcopus in ecclesijs diœcesis suę debet esse contentus iuribus episcopalibus, alias enim ab ecclesijs saltem in temporalibus nihil petere debet.*

CAP. III.

De Xenodochijs, Scilicet, statuimus. [Per solicitudinẽ.] Per hoc c. pñt in-

1 telligi c. 10. q. j. c. j. & seq. 16. 7. oẽs. †uidelicet ꝙ ĩ hoc sit tm̃ dispositio ep̃orũ, ad q̃ ordinata ẽ ecclesia, & q̃ ĩueniunt expssa ĩ iu-

2 re, ut no. s̃. de offi. ord. ɔquęrẽtẽ. † aliter. n. ep̃s nihil ab ecclesijs saltẽ in tpalib petere dẽt, s̃. de excep. cũ, & j. e. c. cũ uenerabilis, & 10. q. 2. qa cogno.

SVMMARIVM

Priuatus sine auctoritate episcopi locum religiosum facere non potest.

CAP. IIII.

Ad hæc. [Auctoritate põti.] Quia priuatus sine auctoritate ep̃i locũ religiosũ facere nõ p̃t. ff. de re. di ui. in tm̃. §. sacræ. ff. de re iud. l. 3. §. si quis do. & §. si his. Alij tñ di-

a cunt,[a] ꝙ cuicunq; laico licitũ est habere oratoriũ, & hospitale in domo ppria, dũmodo non habeat formã ecclesię ẽt sine auctoritate epi, de consec. dist. j. unicuiq;, & c. clericos, sed ibi celebrari non poterit absq; auctoritate ep̃i, ut in prędictis c. hoc autẽ certum est ꝙ domũ deputare põt ad pauperes recipiendos.

ADDITIO.

a ¶ Alij tamen dicunt. Adde, ꝙ hoc idem refert & tenet Pet. de Anch. in consil. 229. col. 2. ver. sed istis, incip. consilium, super primo, & Card. in consi. 13. incip. pro elucidatione dubiorum, col. j.

SVMMARIVM.

1 *Censum imponere in signũ deuotionis, & memoriam beneficiorum licet.*

2 *Non potest episcopus in totum ius episcopale dimittere, & ecclesiam à tota sua iurisdictione dimittere.*

3 *Potest episcopus examinationem ordinandorum, & visitationem clericorum Archidiaconis, & etiam alijs committere.*

4 *Sub iuris episcopalis petitione nedum ius episcopale comprehenditur, sed etiam quod pacto, vel consuetudine constitutum est.*

CAP. V.

Constitutus. [Qui fuerat ep̃s.] Fortè diuersis tẽporibus, uel eodem. [Pertinentes.] Hoc uerbũ latissimũ est. ff. de uer. sign. uerbum, pertinere, ut cõprehendat illa, in quibus iuspatronatus haber. † [Ita uidelicet.] Per

1 hoc ur̃, ꝙ distinctus fuerit ɔ̃ctus emphyteusis, qui fuit de tẽporalibus tm̃, à contractu liberalitatis, qui fuit de sp̃ualibus tm̃, sicut sequit, quod licet, s̃. de rerũ permu. ad qõnes. uel dic, ꝙ appellat emphy. compensationẽ census, quẽ in signũ deuotionis, & memoriam beñciorũ licet imponere, 18. q. ult. Eleutherius. uel dic, ꝙ licitũ fuit ep̃o sibi cõstituere sine peccato certã pensionẽ, arg. s̃. ut eccl. bene. ut nostrũ, in fi. uel sicut innuit hęc decre. inferius, ep̃s liberalr̃ donauit, & monasteriũ liberaliter pen-

2 sionẽ ɔstitutit. † [Ordinationẽ.] Licet nõ possit ĩ totũ ius ep̃ale

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

dimittere, & ecclesiã à nota sua iurisdictione dimittere, qđ sic probo, qa sic esset ecclesia illa acephala, qa cũ nullus sit, qui eã in suã recipiat, acephala remaneret, qđ esse nõ dẽt, vel põt. 93. dist. nulla. tñ ad iura epalia constituere potest vicarios, qui suo noĩe hoc faciant, & sic factũ fuit hic, quia Abbatẽ & conuentũ eiusdẽ monasterij constituit vice sua, aut alios, quos vellent, ad officiũ epale exhibẽdũ vocarẽt, sicut Arch. & alios personatus vice sua constituit in multis iurib. epalibus, s̄ de offi. Arch. c. j. Et sm̃ hoc opportet te dicere, ꝙ ille eps, qui exercebit ista, vice epi Alban. faciet. & hoc ẽt satis probari potest, quia vice Papæ non facit, cũ Papa eũ non acceperit, ponamus tps illud, in quo nondũ acceperat nec auctoritate sua facere potest, cũ ei nõ subsit: nec auctoritate propria monasterij, quia cũ ex se hanc potestatẽ non habet, nec habere potest, ergo nec alij cõcedere, j. q. 7. Daibertum. restet ergo, ꝙ auctoritate Alban. epi hęc epalia faciet maximè cũ eã nõ exemerit per aliqua verba, quæ hic ponantur. Alij dicunt, ꝙ non valuit hæc cõcessio suis viribus, sed confirmatione Papę tantũ. & hoc ea ratione, quia ea, q̃ per decretũ expediuntur, alijs delegari non possunt. ff. de offi. procon. nec
3 quicquam. † Respon. illã regulã nõ habere locũ in spiritualib. quia bene Archidiaconis & ẽt alijs põt eps cõmittere examinationẽ ordinandorũ, & visitationẽ clericorũ, s̄. de offi. Arch. ad hæc, & c. j. 10. q. j. placuit, & c. eps. ẽt in multis alijs, quę oĩa summariã cognitionẽ & decretũ requirunt. [Confirmauit.] Sola cõfirmatio sufficit ex certa scientia Papæ concessa, ẽt si alias de iure non tenet, vt no. s̄. de confir. vti. vel inuti. c. pen. s̄. de trãsa. c. j. [Ratam.] Pro pluribus. n. ecclesijs soluebatur hęc pensio; rata est, vt æqualiter singulæ ecclesiæ soluant. & hoc obtinet in iudicijs, & stipulationibus, & ꝯtibus, vt si plures sunt, qui agunt vel ꝯhunt, singuli pro æqualibus partibus intelliguntur agere, vel ꝯhere & eodem modo si ꝯ plures agitur vel ꝯhitur, ꝯ singulos pro parte sua intelligitur diuisa actio vel ꝯctus, nisi aliud dicatur. & hęc sunt vera, siue factũ, siue dãdũ sit in obligatione. & idem est etiam si res indiuisibilis, vel etiam seruitus debeatur: quia interesse, ad qđ agitur, diuiditur. ff. de verb. obl. l. 2. §. fi. & l. seq. & l. stipulationes nõ diui. ff. depo. l. duo, in fi. & est hoc iõ, quia non fiunt plures rei debendi, vel credendi, nisi hoc expressè agatur, in Auth. de duo. re. col. 7. licet secus esset ante tẽpus authenticorũ. item in delictis secus est, vt no. j̃. de homi. sicut. [Subtractæ.] Cum non fuerit petitũ aliquid de pensione, mirũ est, quare super ea fit cõdẽnatio. Item mirũ vr̃, ꝙ non cadit à iure, quia tanto tpe stetit, ꝙ non soluit pẽsionẽ, 10. q. 2. hoc ius. Respõ. verè priuãdus esset emphyteuta à iure, quod habet in re in emphyteusim data, si tanto tpe cessasset, sed hic non erat emphyteuta, quia sic non transisset directũ dominiũ rerũ in monasteriũ, sed cẽsuale fuit. vbi & directũ & vtile dñiũ rerũ concessarũ transiuit in donatariũ. vnde quãtocunq; tpe cesset, nõ perdit
4 res concessas. † Ad aliam qõnem respondeo, ꝙ eps petendo ius epale intelligitur censum petere, qui loco iuris epalis successit, & qui in veritate ordinatus est. nã sub petitione iuris epalis nõ solum cõprehenditur ius epale, quod continetur in iure, sed ẽt quod constitutum est pactis, vel cõsuetudine, s̄. de præscrip. auditis, & s̄. de offi. Arch. c. vlti. & no. s̄. de offi. ordi. cõquerente.

SVMMARIVM.

1 *Libelli forma in petitione ecclesiæ.*
2 *Ecclesia vindicari dicit, res vero corporalis certis finibus distincta peti.*

CAP VI.

1 Cum venerabilis. [Ecclesiam S. Angeli.] † Hic est bonus libellus, qñ quis petit aliquam ecclesiam, s. ꝙ debet petere ecclesiam, & post debet adijcere, dicẽs eã ad se pertinere in tẽporalibus, vel in vtroq;, vel dicit ei subiectam in scrutinio, baptismo, & cõsimilib. j̃. de cap. mo. c. 2. laici ẽt & clerici sm̃ quosdã silr̃ possunt petere ecclesias ratione iurispatronatus, s̄. de iud. examinata, s̄. eodem, c. proxi. sed & si has adiectiones non faciant, sed simplr̃ vendicent, valebit sñia super tali libello data, qa vtilis actio in rẽ ꝓ spiritualibus, & cõsecratis rebus locũ habet, quãuis non habeat locũ directa vendicatio, ar. s̄. de iu. examinata, s̄. de deci. dudũ, C. de sacrosan. eccle. sancimus. ff. de rei ven. in rẽ. §. j. & l. q̃ relig.
3 † [Ecclesiam.] Ecclesia rectè vendicatur, vt quidam dicunt, sed solũmodo res corporalis certis finibus distincta petitur, licet sit res sacra, C. de sacrosan. eccl. sancimus. sed si petitur ecclesia cũ iuribus suis, puta cũ iure decimandi, & cũ alijs iuribus incorporalibus, non rectè intentatur rei vendicatio, in qua non veniũt, nisi corporalia. ff. de rei ven. l. j. & l. vendicatio. sed prudenter faciet si primo intentet rei vendicationẽ ad ecclesiã cũ pertinentijs corporalibus, & postquam in hac petitione obtinuerit, agat confessoria, vel quasi noĩe ecclesię pro iuribus incorporalibus ecclesiæ cõpetentibus. Alij dicunt, & vt vr̃, melius, ꝙ quãdo petit ecclesiã, ꝙ rectẽ vendicatur ecclesia: & tunc non solũ mãdabitur sñia executioni in corporalibus, sed ẽt in incorporalibus, quia incorpo. alia nõ veniunt quasi principale, sed quasi accessorium, sicut est in interdicto, vnde vi, vbi veniũt res soli ex sui natura, sed incidenter veniunt res mobiles. ff. de vi & vi arma. l. j. §. illud. nec est simile de hæreditate, & peculio, quia ibi non est aliqua res corporalis. cui alia accedat. & vr̃ ꝙ rectè vendicat ecclesiã cum suis pertinentijs p̄latus tẽporalis ecclesiæ, s̄. de offi. dele. si quãdo. & de pac. ꝯstitutus, & c. seq. Itẽ perpetuus prælatus eã rectè vendicat cũ pertinentijs suis, si ad eũ pertinet plenariè, puta quia sit ei in proprios vsus cõcessa, ar. j̃. de priuil. pastoralis. itẽ si dicit eam sibi subiectã, solũmodo põt eam vendicare, vt hic dr̃, tamen melius est, ꝙ agat cõfessoria, & petat in ea ius subiectionis, vt hic, & s̄. c. ꝓxi. ff. si vsusf. pe. l. j. in princ. s̄. de rescri. ex parte S. si autẽ quis petat Archidiaconatũ, vel p̄positurã, vel epatũ, vel aliam dignitatẽ etiam secularẽ, vt canonicatũ, vel marchiã. non rectè aget rei ven. sed implorabit cognitionẽ prætoriã, vel officiũ iudicis; qđ sic ꝓbo, qa iustũ est, qđ si aliquis hẽt ius in aliqua dignitate, qđ illam possit petere, sed nõ ꝯpetit sibi alia actio, ergo habebit officiũ iudicis. ff. de mino. ꝙ si minor. §. fi. ff. de libe. exhi. l. 3. §. hoc interdictum, 3. q. 6. hoc quippe, 2. q. j. in primis. & hæc actio erit vel hoc officium vice, sicut petitio hæreditatis, & sic procedetur in hoc officio sicut in petitione hæreditatis. quidã tamẽ dicunt ẽt melius, vt no. j̃. de excel. p̄la. inter, ꝙ in his casibus competit cõfessoria in rẽ. Si aũt petatur ciuitas, vel castrũ vel villa, si solũ est actoris rectè vendicabit cũ suis pertinentijs, arg. C. de fin. limi. l. 2. & de bonis vac. l. 2. si aũt non est solũ actoris petat subiectionẽ ciuitatis, vel villę, vel castri, sicut dictũ est s̄. de subiectione ecclesiæ. sed si vniuersitas aliqua hominum alicuius castri, vel ciuitatis esset alicuius domini, quoad forum, seu banna, & aliam iurisdõnem, & ipsi denegarent de prædictis domino respõdere, aget dñs. sicut ageret ꝯ singularem hominẽ liberum, quia vniuersitas corporalis est, ar. ff. de rei vend. l. 2. & 3. ff. de leg. 3. sic horum. tñ tutius est ei, ꝙ agat confessoria pro iuribus denegatis, de hoc no. s̄. de maio. & obe. inter, de app. dilectus. [Adiudicauimus.] Eps iste iustè defendit ecclesiã istã in spiritualib. & tẽporalibus, quia habebat eã in proprios vsus, vel aliorũ, vel sibi placebat vsus, & ita erat sua causa, quia cõmodũ & incõmodũ ad eã pertinebat suo noĩe, 2. q. 6. biduũ, quia si in spũalibus obtinuisset, habuisset decimas, & alia spũalia iura, s̄. de do. pastoralis. & idẽ est de tpalibus. nec est vis, ꝙ ista ecclesia habeat ꝓpriũ & perpetuũ prælatũ, vel vicariũ, vel custodẽ, vel cõmẽdatariũ, vel ẽt ꝙ bona eius cĩno sint discreta à bonis monasterij quia Abbas magis ꝓpriè dr̃ p̄latus huius ecclesiæ, q̃ ille p̄latus, vel custos, qui ibi moratur, & ille abbas dr̃ possidere ecclesiam, & eius possessionẽ retinere per inferiorẽ prę latũ, vel custodẽ, s̄. de restit. spol. cũ venissent. arg. ad hoc, s̄. de sup. neg. p̄la. sicut. itẽ apud Abbatẽ sunt non solũ dominia, & possessio eorum, sed ẽt actiones, s̄. co. c. 2. arg. ad hoc, s̄. c. proxi. & s̄. de offi. ordi. cõquęrente. vbi no. sicut tamen, ꝙ vterq; põt cõueniri, quia vna censẽ administratio amborũ, sicut dr̃ vnũ consistoriũ officialis, & epi, s̄. de app. Romana. Vel dic, ꝙ secus est in perpetuis p̄latis & necessarijs, q̃ in temporalibus & voluntarijs, quia primi, sicut nec possunt remouerià p̄latura sine causa, sic nec agendo. in tẽporalibus aũt secus, quia tantũ custodibus cõparãtur, vt no. s̄. de iud. c. cũ deputati. Si autem non haberet ecclesiã in proprios vsus, sed esset tñ patronus, tunc si quis ageret de iure, qđ patronũ tangeret, & non de alijs, debet ipse respondere. & de alijs debet respõdere p̄latus ipsius ecclesię. arg. ad hoc, s̄. de offi. ord. cũ vos, s̄. de app. bonę. s̄. de insti. cũ venissent. quis autẽ cui sit p̄ferendus, no. s̄. de resti. spol. c. olim. & de iud. cũ deputati. & vr̃, ꝙ vbi sunt plures, qui cõueniri possunt super eadem qõne nomine alicuius ecclesiæ, quia non debet iudex procedere ad missionẽ in possessionẽ, et si vnus sit cõtumax, nisi omnes vocẽtur. ff. de mino. Aemilius, arg. ff. ex qui. cau. in pos. hoc aũt, & hoc plus placet, q̃ quod no. sup. de iudi. cũ deputati, & de resti. spol. olim. itẽ no. ꝙ in hac gl. loquimur de defensore legitimo, ubi si sñia ferat ꝯ eũ mãdatur sñia executioni ꝯ ecclesiã, nec cogitur satisdare de iudi. sol. ff. de admini. tut. uulgo, quia alias certum est, ꝙ quilibet admittitur ad defendendum etiam sine mandato cum satisdatione. C. de satisda. l. j. & de procur. exigendi. [Ius cõmune.] 16. q. 7. oẽs. [Ecclesiã.] i. tẽporalia, quę habebat in ecclesia. [Locauisse.] Repete, quę diximus supra c. proxi. & sic si locauit, apparet eum dominum etiam finito tempore locationis, uel eam non tenẽte apparet, ꝙ dominium tam utile, quàm directum est penes locatorem. [Annotatio. [s. anno Domini M. CC. &c.

SVMMARIVM.

1 *Licet quis sit in possessione subiectionis aliquorum, non valet tamen excommunicationis sententia in eum late.*
2 *Iudicare, vel excommunicare non dicitur fructus iurisdictionis.*

CAP VII.

1 Cum dil. fil. [Vel monasterij.] Si constiterit, subaudi. † [Obedientiam.] Hinc satis expresse colligi uidetur, ꝙ quamuis sit in possessione subiectionis aliquorũ, non tñ valet excõicationis sñia in eum lata. nam vr̃, ꝙ hic eps fuerit in possessione subiectionis Abbatis huius, & tamen non valet excõicatio ab ipso epo in eum lata. & consimili ratione vr̃ etiam de alia sñia, puta si cõdemnasset eum in ciuili, vel criminali actione. Et certè quidã hic fatẽtur, ꝙ ꝑꝑ possessionẽ quã habebat subiectionis huius monasterij, non tenet eius sñia excõicationis, vel alia. nec est ꝯ, j̃. de iu. pat. ꝯsul. de cau. pos. cũ ecclesia. v. i dr̃, qui est in possessione eligendi, vel p̄sentandi, lite pendente, p̄sentabit, & eliget: quia illa vera sunt, s. ꝙ ea facere debet possidens: qa illa sunt fructus pos-
2 sessionis, vt no. in illa decr. ꝯsulta. † sed iudicare, vel excõicare non sunt fructus iurisdi. quia nec propriè fructus dici pñt imò labor & onus. itẽ non est ꝯ, ff. de offi. præto. Barbarius. vbi dr̃, ꝙ sñiæ latæ ab eo, qui erat in possessione, tenent, licet p̄tor non esset. sed ibi respondent illud ideo esse, nõ quia in possessione erat, sed quia verè iudicandi p̄tãtem acceperat ab Imperatore, & oĩa alia faciendi, q̃ ad p̄torem pertinebant, licet nõ esset legitimus p̄tor sed per obreptionẽ. Et idẽ dicendũ est in quolibet p̄lato ꝯfirmato. & de hoc no. s̄. de elec. nihil. Itẽ in hoc casu nõ dr̃ p̄latus ꝯfirmatus est in possessione excõicãdi aliquos, quia eos excõicauit, vel alias iudicauit, quia non noĩe suo eos iudicat, sed ecclesiæ. vnde ipsa ꝑ eum dr̃ quærere, vel retinere possessionẽ iudicãdi, uel excõicãdi. sed in hoc casu, s. quãdo excõicaret, vel iudicaret illos, in quorũ possessione erat ecclesia, sed in veritate subiecti non erant, non valebit excõicatio in eos lata, qa sicut dictũ, nõ est uel fructus possessionis, vel cõmodi excõicare, vel iudicare. interim tamen, quousq; constet de proprietate, debẽt p̄dictæ sñiæ inuiolabiliter obseruari, & mandari ꝙ obseruentur. Alij tamen aliter dicunt, & vt vr̃, melius, vt no. s̄. de re. spo. olim. [Repromisit.] Quia nõ potuit suo priuilegio renunciare, s̄. de arb. cũ tpe, vel exẽptum monasterium alij subiicere, cũ monasteriũ sit in possessione libertatis, & Abbas dicatur esse in possessione nõ suo noĩe, sed eccl'æ, s̄. de insti. cum venissent. satis apparet, ꝙ per factũ Abbatis sine sciẽtia ꝯuentus non amittat possessio alicuius iuris, q̃ sine animo possidentis nõ potest amitti, ff. de acq. po. peregre. §. quib. qđ dicit hic gl. s. cũ monasterium, nõ est ita simplr̃ verum, quia qñ aliquis per aliũ aliqd possidet, bene se nesciente amittit possessionẽ. ff. de acq. pos. possideri. §. ꝙ si ser. sed hic non tñ possidebat Abbas, licet ipse solus agere posset, sed ẽt ꝯuentus monasterij noĩe, & iõ vtriusq; scientia necessaria est. vel dic, ꝙ bene per factum Abbatis habuit eps possessionẽ. sed cũ ꝯstet illa fuisse iniquã & dolosam, cassum debet iudicari, quicqd fit ex ea, vt not. s̄. de resti. spo. in lr̃is. [Præscriptione.] Not. de excep. exẽptionis fieri transitũ ad præscriptionẽm, q̃ est quasi ꝯria. si. no. s̄. de p̄scr. auditis. [Iudicetis.] Sñias excõicationis nullas, si iusta præcessit appellatio. [Iudicetis.] Erant. n. duo petita, & ꝙ sñię post appellationem latæ decernerentur nullæ, & ꝙ monasteriũ decerneretur liberum, epo econtra petente subiectionem ipsius. [Absoluatis.] Et sñiam excõicationis tenere, si erat in possessione eius, alias non, sed de hoc no. s̄. de in integ. resti. c. 2.

SVMMARIVM.

Monachus vnus non debet habere locum in diuersis monasteriis.

CAP. VIII.

Ne nimia. [Locum.] Per hoc dicimus, ꝙ monachi monasterij, licet professionẽ fecerint in maiori monasterio, & ibi habitũ sumpserint, & in Abbatis obedientia semper remaneant, si tñ mittant per prioratus, vel cellas, non debent ad electionem Abbatis, vel ad alia negocia monasterij vocari: qa idẽ monachus nõ dẽt hr̃e in diuersis monasterijs locũ. & hoc est ĩtelligẽdũ, si prioratus, vr̃ cella hẽt electionẽ prioris. Alij aũt dñt idẽ, ẽt si non hẽt electionẽ prioris dũmodo habeat discreta bona, & monachi ibi habitantes habeant liberam administrationẽ. Si aũt neutrum istorum esset, tunc de iure debet vocari ad electionẽ, sed in his pręualet consuetudo.

De capellis monachorum. Rubrica. 37.

SVMMARIVM.

Abbas quibus casibus possit concedere curam animarum, & ab ea remouere sacerdotem.

CAP. I.

IN ecclesijs. Quæ nõ pleno iure pertinent ad monachos, aliàs secus, 16. q. j. c. j. Item dicunt qdam, & fortè non malè, ꝙ & si pleno iure pertineãt ad monachos, dummodo populus non sit exemptus, quia ratione populi debet examinare sacerdotem, cui populi curam committit, & si pernitiosus fuerit, remouebit, & sic intelligitur c. 16. q. 2. sanè. ad idẽ, j̃. de priuil. ex ore. Alij dñt hanc decr. loqui, vbi monasteriũ nõ est patronus beneficij illius sacerdotis, qa fortè nihil receperit ab Abbate, sed à populo tñ: sed si Abbas erat patronus, Abbas remoueret, arg. de p̄bẽ. in Laterã. tñ melius vr̃, vt semper, qñcunq; eps ꝯcedit curã aĩarum, ipse remouebit, non Abbas. & expone decr. in Late. vt ibi diximus: quia nemo remouere põt, nisi qui ꝯcessit, nisi hoc faciat ex dele. 50. di. studeat, & in multis aliis c. vel nisi hoc habeat aliquis ex priuilegio, sicut Pręmonstratẽ & Humiliati, & quidam alij. si aũt Arch. vel Abbas, vel quis alius inueniatur aliquem remouere institutũ ab episcopo, dicendũ est hoc eos facere quasi vicarios, vel ex certo priuilegio, vel ex consuetudine pręscripta.

SVMMARIVM.

1 *Qui valeant petitionem huiusmodi sit generalem, vt in hac decr. habetur, proponere.*
2 *Nunquid in eodem libello duæ actiones proponi possunt.*
3 *Possessio generalis iurisdictionis alicuius ciuita. qualiter acquiratur.*
4 *Licet parochiani cuiuslibet ecclesiæ à proprio sacerdote debeant baptizari, & alia sacramẽta, quæ illi conferre possunt recipere, & iura parochialia eis reddere, non tamen sacerdotes hoc debent iure parochiali, nisi specialis consuetudo aliud inducat.*

CAP. II.

Dilectus. [Baptismate.] i. vt presbyter dictæ ecclesiæ iret ad ecclesiã S. Ceciliæ ad baptizãdum in solenni baptismo. [Et capitulis.] Vbi. s. de correctione clericorum agitur. [Et similib⁹.] Hæc adiectio admittitur, vbi multa sunt iura eiusdem iuris, vel conditionis, sicut est, quando episcopus petit aliqua iura episcopalia, & postea subiicit generalem clam, s. ad omnia alia ad ius episopale p̃tinẽtia, vel etiam ꝯsimilia, i. quæ à iure, vel pacto, vel ꝯsuetudine gñalis prouinciæ, si Archieps agit, vel diœc. si agit eps, statuta sunt, vt sunt de iure epali. eo. modo petere poterit Arch. s̄. de offi. Arc. p̄lecto. & idẽ credimus hanc adiectionẽ adiicere, sicut si solum ius episcopale peteret, s̄. tit. ꝓxi. ꝯstitutus. nec extẽditur hæc adiectio ad alia iura, nisi ad ea, quæ eodem iure censentur, sup. de relig.
1 do. c. j. & eo. modo sacerdos petere põt iura parochialia. † Item no. ꝙ hanc petitionem sic generalem proponere non possunt, nisi illi, ad quos iura pertinẽt de iure cõi, vt sunt epi, Archidiaconi, & parochiales prælati, & similes. & hoc ea ratione est, ꝙ si aliter petat iure speciali, oportet, ꝙ singula p̄scripserit, vt supra de of. Arch. c. vlt. vel dic, ꝙ quicunq; omnia illa iura possidere potest, & hoc petere potest, sed non fiet condemnatio, nisi in his, quæ præscripserit, vel alias approbauerit, si aũt talis esset, ꝙ omnia iura sub gñali clausula ꝯtenta possidere non posset, tunc libellus tanquam ineptus reiiciendus esset. sup. de iud. examinata, sup. de of. vi. c. j. alij tñ dñt, ꝙ ea, quę consuetudine, vel pacto debentur, specificare debet, ut no. sup. de of. ord. con-
2 querente. † [Possessorium.] Scilicet recuperandæ possessionis. secus si retinendæ, quia tunc simul vtrunq; intentare non potest, de hoc no. sup. de cau. pos. c. 2. possessio generalis iurisdictionis acquiritur, si vnus actus iurisdictionis exerceatur, puta quia cognoscat de causa una siue ciuili, siue criminali, vel si excõicauit aliquem, & idem est, quicqd aliud faciat, quod ad iurisdictionem pertineat, dummodo intendat vti iure suo, quo ad iurisdictionem vniuersaliter nã si intẽderet ꝑ istũ actum in ciuilib. causis iure suo uti, non credimus, ꝙ propter hoc acquisiuisset possessionem in criminalib. arg. ff. quẽad. ser. amit. l. ul. sup. de præsc. auditis, & c. cum omni. sed hæc gñalis iurisdictio non procedet ultra personam, in quam eã exercuit. Sed queres, quare potius extẽdit iurisdictionem quo ad partes iurisdictionis, quam quo ad p̄sonas: quia, ut dicis, qui cognouit de cã ciuili, cognoscet & de crimiminali, sed qui iurisdictione usus est ĩ una persona, ꝑꝑ hoc non vtetur in alia persona? Respon. quia sub iurisdõne comprehenduntur omnes partes eius, & actus, sed sub persona non ꝯtinetur alia persona. Sed oppones, quid erit, si quod exercebat in personam illius, intendebat uti in totũ populũ? Respõ. in hoc non prodest ei sua intentio, s. ꝙ sit illud: quod non est: nã non põt intendere in totũ populũ exercere, quod in uno de populo exercet, qa non est uerũ. diuisi sunt. n. hoĩes eiusdem populi, & potest induci arg. hui⁹ nostri dicti, quod dr̃ de gleba, quia una apprehensa omnes cõtiguæ apprehendunt, sed separatæ non. sic est hic, quia apprehẽsa una possessione in uno capitulo iurisdictionis, & in oĩb. aliis capitulis iurisdictionis apprehendere intelliguntur, dũmodo hoc intendant, quia omnia capitula iurisdictionis contigua intelliguñt, sed secus est in personis, q̃ diuersæ sunt, & ꝑ hoc patet, ꝙ si episcopus habeat iurisdõnem, & possessionẽ iurisdõnis in una ꝑsona, & alius aliquid iurisdõnis in ea exercet intendendo uti iure suo, ꝙ possessionem totius iurisdõnis in eo amittit, q̃ nisi cito sciuerit, doceat se animo non dimisisse possessionẽ, de quo
3 no. sup. de in inte. rest. c. 2. † Generalis aũt possessio iurisdõnis alicuius ciuitatis, uel prouinciæ acquiritur, si publice per omnes partes ciuitatis & uniuersaliter posuit bannum in ciuitate sic dicens: Talis dominus huius ciuitatis mandat, ꝙ quicunq; sic fecerit, incurret talẽ pęnam istud enim. s. sic publice re[illegible]cta iurisdictionis, ẽt si nullus incurrit hoc bannũ, tamen pos-

Universidad de Deusto Biblioteca

fessionem iurisdictionis acquirit gñalē. Et hoc est verū, si nullus in possessione erat iurisdictionis generalis. nā si alius erat ī possessione iurisdōnis generalis, tunc ille. q pdicto modo, vel quocunq; alio vult apprehendere possessionē iurisdōnis generalis, nō qrit nisi ī possessiōe illorū capitulorū & hoīum, quos & q̄ apprehendit. ff. de acq. pos. qđ in eo. §. vlt. & sunt alij modi quib. generalis iurisdō qritur in ciuitatib. quos quilibet pnominatis inspectis poterit per se inuenire. per hoc autē, ꝙ exerceat iurisdōnem in vniuersitatē, nō credimꝰ eū acqrere possessionē iurisdōnis in singulares personas, quia licet vniuersitas sit astricta, non tamen singuli, 12. q. 2. §. qui manumittitur. ptereà si faciat hoīes ɔfiteri, ꝙ sunt suæ iurisdōnis, vel ēt abiurare & renunciare iurisdōnem prioris dñi, nō tamen per hoc acquirit possessionē iurisdōnis, quia hæc non sunt iurisdōnis, nec aliquis actus iurisdictionis interuenit, per quē iurisdō qritur, arg. s. tit. proxi. cum dilec. & idem dico, si iurm fidelitatis ab eis recipiat. interruptio aūt qualiter fiat, not. ĵ. de præscri. auditis, & quod no. de acquisitione possessionis iurisdōnis, & amissione, & idem intelligo in aliis similib. drīam aūt quam feci inter psonas, & capitula iurisdōnis, locum habet, si nullus alius est in possessione iurisdictionis illarum personarum, quia tunc ad alias vel super alias personas nō extenditur possessio iurisdictionis quæsita in vno homine. sed si alius est in possessione iurisdictionis super vnum populum, & ego exerceam iurisdōnem in vna persona tm̄ illius populi, sciente domino & patiente, ꝙ super totum populū intendo qrere possessionē, super totū populū acquiro: qa quasi vna & continua est gleba, s. vnus populus. & non extenditur possessio de persona ad psonā, qa ille, in quē exerceo iurisdōnē nō possidebat in se iurisdōnē, sed alius, ɔ quem ego præscribo, qui iurisdōnem in hanc personam & alias cōiter habebat. [Possessorū.] Ex eo, quod dr̄ in fi huius gl. s. recuperandæ, patet, ꝙ si eps, vel quicunq; alius, qui habet iurisdōnem, vel aliud generale statutū à iure, vel à cōsuetudine, vel statuto in aliqua loca, vel personas, quātocunq; tpe ster, ꝙ in aliquo illorū locorum, vel personarū non vtat, vel omni iure, quod in eis habet, vel aliquo capitulo, non tn̄ ɔ eum præscribitur. qa semper possidet, imò exercēdo ius illud, vel vnū capitulū illius iuris gñalis in vno sololoco, in omnib. locis & personis & capitulis retinere vr̄, nisi amittat possessionem, vel quia expellatur, vel reuertens non admittat, vel suspicetur se posse repelli. ff. de acq. pos. l. j. §. deiicitur, & l. seq. §. fi. nam cum hæc iura sint contigua, sufficit in vno pdictorū retinere possessionē ff. de acq. poss. possideri, in prin. imo nec pscriptio eius tēporis, cuius non extat memoria, currit, de qua no. ĵ. de ver. sig. quid p nouale, quia semper possidet. Itē si ɔdiceretur, sequeretē absurditas. quid. n. si aliqua ecclesia vel psona ita bene se habet per 50. vel plures annos, ꝙ nunquā potuit exercere visitationē in ea, iurisdōnē, nunquid pp hoc amittet eps ius suum in ea? absit. † [De iure cōi] Hoc ius, vbi sit, ignoro, imò in monaste-
4 a nis ɔ vr̄, s. de offi. Arc. c. si licet. n. parochiani a cuiuslibet eccle-
siæ à proprio sacerdote debeant baptizari, & alia sacra, q̄ ipsi cōferre possunt, recipere, & iura parochialia eis reddere, s. de sep. in nr̄a, & per totū, & de paro. nullus, & per totū, & de deci. p totū, 16. q. j. Doctos, & c. ex auctoritate, ꝙ tn̄ sacerdotes hoc debeant, non inuenio inter iura parochialia, nisi spālis consuetudo aliud inducat, s. de maio. & obe. his. institutio tamen posset dici in non regularib. ecclesiis ad titulū pertinere, arg. dec. pal. his. sed posset dici illud obtinere in titulis Cardinaliū, qui habent pinguius ius, q̄ plebani, quia institutio & destitutio pertinent ad epm. s. de offi. ord. cōquerente, 16. q. 2. c. 2. & no. s. de of. Arc cū satis. nec esset dignum, ꝙ ad plebanos ptineret, vel alios parochiales platos, ad quos nō inuenio aliqd de iure pertinere super minores titulos, nisi quod hr̄ s. de offi. Archipre. c. fi. hic aūt dicunt quidā, ꝙ si ex ɔsue. aliqua iura habeant plebani in parochia, illa iura petere possunt, vt no. s. de ɔsue. cum olim. sed nihil prohibet eadē iura esse parochialia & epalia, sicut vides institutionē, quæ est de iure Arc. & epali, & etiā Metropo. s. de of. Arc. c. j. & c. mandamus, sup. de præscr. cum non liceat. aliqua notaui ĵ. de eccl. ędi. ad audientiam. [Præscripsisset.] s. pdicta iura. [Confessus.] Et hæc confessio, sicut ĵ. apparet, in tantum præiudicat & in alio iudicio habito corā Inno. ꝙ snīa fertur ɔ eū, arg. sup. de iu. at si cleri. Sed respon qa hæc confessio publica erat, vel ideo piudicat, quia hic Papa in hac cognitione illi successit. & de hac materia not. s. de ele. p inquisitionē, sup de test. Albericus sed si bene attendas, ɔtium probatur: tn̄ si per hanc ɔfessionem snīam tulisset, super proprietate snīasset, non super possessione, quamuis posset responderi, ꝙ Papa Celestinus errauit, ꝙ non super proprietate snīauit, sed Papa Inno. modo snīat. vel dic, ꝙ ideo Papa Celesti. non iudicauit super proprietate, quia non fuit petitum, sed tm̄ possessorio agebatur, vt ex hac litera apparet, vbi dicit, ꝙ vnde prędictus prædecessor noster ecclesiā vestrā, qua se asserit spo. super duob. autem primis s. scrutinio & baptismo nō snīat, sed Papæ reseruat. [Debebat.] Ecclesia S. Laurentij. [Capitulo.] i. iure veniendi ad capłm. [Illum.] Sacerdotē S. Laurētij. [Reinuestire.] i. possessionē restituere. [Per hoc.] Non p snīam Celesti. sed p confessionem psbyteri. [Monialium.] Si. n. alia monasteria eiusdem prouinciæ hoc iure censerentur, & hoc codē iure censeri debet, arg. ĵ. de censi. sopitæ, 100. dist. ɔ morem. de hac materia no. sup. de of. Arc. c. vlt. sed vr̄, ex quo desiit esse monasteriū, ꝙ deberet censeri iure aliarum ecclesiarū, q̄ nō sunt monasteria, arg. sup. de statu mona. recolētes. respō. ꝙ vere iure aliarum ecclīarū censeri debet, sed ei subesse. cui suberat. dum erat monasteriū, sup tit. pxi. qa mo [Subiectū.] sup. de of. Arc. dilecto, & ita debet illi subesse, cui primo subrat, sup. tit. proxi. c. 2. [Cōdemnamus.] No. hāc ecclīam in quibusdā iurib. epalib. cōdemnari, & in aliis absolui, ex quo vr̄, ꝙ aliqua possit quis præscribere, & alia non, sup. de pscri. auditis, arg. ɔ. ff. de serui. rusti. præd. vna est via. [Condēnamus.] Quia pscripserat, uel ɔfessus erat corā Celest. vt supradictū est, sacerdos S. Laurentij [institutio aūt & destitutio] quia nō pscripserat, imò nō possidebat, vt hic dr̄, non adiudicat ei, nec ēt coram Cele. fuit ɔfessus de his, s. ꝙ pertineret capłm ad ecclesiam S. Laurentij, sed de possessione tm̄ cōfessus est. [Et capitulo.] Stultè super capitulo, & omnib. consimilib. egit petitorio: nam pp hoc absoluta fuit ecclesia S. Lauren. in toto, quia eius ius & possessoriū & petitorium deducit in iudicum, licet snīa lata à Cele sufficeret ad possessorium in his, super quib. lata erat, quia tn̄ non probauit peri. sententia fertur ɔ eū, sup. de cau. pos. & ppriè. cū eccl'a. sed vr̄ ꝙ nō tm̄ super institutione, & destitutione, & capło debuisset absoluere ecclīam S. Laur. sed in oīb. & ɔsimilib. s. in omnib. generalib. cum generaliter fuit petitum. Ad qđ rñ ꝙ sm̄ consuetudinem vrbis Ro. tantummodo iura, q̄ hic dicuntur, eiusdem iuris esse cēsent, s. de iure parochiali, nec ob. sup. de maio. & obe. his, vbi plura alia dnr̄ esse de iure titulorū sm̄ consuetudinem Ro. sol. ibi. vel dic, qđ licet hæc petitio eēt gñalis, tn̄ quia non fuit psecutus gñaliter de omnib. iurib. parochialib. sed de his tantū, q̄ hic dicunt, ideo super illis tātū debet fieri snīa. & non super aliis. C. de iudi. licet. & no. sup. de of. or. ɔquærente. sed vr̄ ex quo esset in possessione pdictorū, & talia deberēt ei adiudicari, ar. sup. tit. pxi. c. j. respon. ideo hic non ɔtingit hoc, quia alius, s. Papa, hæc iura habebat, vt in litera expresè apparet. itē & est alia ratio, quia illa locum habent, qñ ea iura, quæ possidētur de iure cōi pertinent ad hoīem illius ordinis, cuius est ille, q possidet, puta iura epalia possidebat in sua dięce. uel sacerdos iura parochialia in sua parochia. itē qñ est & hoc notorium, ꝙ nullus alius ea iura, vel aliqua eiusdem ɔditionis ibi possederat: sed in monasteriis hæc iura non possidet de iure cōi tituli.

ADDITIO.

a ¶Licet. n. parochiani. Ad hæc dicta Inno. & pro eius declaratione vide Card. in consi. 65. incip. pro disiunctione puncti, col. j.

SVMMARIVM.

Rescriptum impetrans contra aliquod ius vel concilium, debet in precib. mentionem illius iuris vel concilij facere.

CAP. III.

Ex parte. [Mentio.] De hoc no. sup. de ɔsti. quæ in ecclesiarum. Hic non dr̄, ꝙ debeat facere mētionē in eisdē ɔci. quia non est uerū ꝙ in literis, quas Papa ɔcedit, debet facere de iure cōi mētionē, 31. q. j. quō virginib. ēt si sint statuta conciliorum, 15. dist. canones. & de hoc no. sup. de rescri. c. j. sed dicit, ꝙ credit has literas per obreptionem obtentas, & tamen hoc ipsum non ponit pro constanti, imò sub conditione mandat, vt si hoc est, non ualeat, si. C. si contra ius, vel vtilitatem. & si legibus. uel dic, quòd aliquando debet facere mentionem, ut no. sup. de consti. quæ in ecclesiarum.

CAP. IIII.

Ad audientiam. Repete quæ dicuntur. 16. quæ st. 7. piæ.

a *De iure patronatus a Rubrica* 38.

ADDITIO.

a ¶Ius patronatus. Adde, quòd hic titulus nec decretales loquentes de iure patronatu laicorum non vendicant sibi locum in capellis fundatis per laicos in ecclesiis fratrum minorum, ita Pet. de Anch. in consi. 113. incip. iura quæ loquuntur. Et ibi, quod ius patronatus, quod conceditur laicis, est gratia.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus quid sit, & quomodo acquiratur, in nu. 2. & quæ onera, & qui honores proueniant ex iure patronatus, in nu. 3. Item quot modis transferatur, in nu. 4.*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

1 ¶† Ius patronatus est ius quoddā, qđ neq; merè tpale est, neque merè spirituale spirituale ur̄, quia nō pōt uedi, ĵ. eo. ad aures. tēporale, quia trāimittitur ad hæredes, 16. q. 7. filiis. considerandum, prouidentia patroni in duobus cōsistit, s. vt de tpalibus sit solicitus, ne delapidentur. in spiritualib. vt talem mini-
2 strum pñtet, qui digne Deo valeat ministrare. † Acquiritur aūt
a ius patronatꝰ trib. ex causis, s. ecclesiæ ɔstructione, ecclesię a dotatione, & territorij ad ecclesiam fundandā collatione. De prima, 16 q. 7. monasteriū. de primo & secundo. e. q. filiis. de tertio hēs. 18. q. 2. abbatē aūt istorū pronus est, & rectè sic vocat, qa sicut pr̄ filiū, ita pronus rē. i. ecclesiam de nō eē ducit ad eē. nō. n. pōt fieri ecclia, nisi fundus, vbi fiat assignet, & ibi ecclesia ædificetur, & ante fundationē dos assignet, de ɔse. dist. j. nemo. alius aūt, q̄tūcunq; postea illā ecclesiām docet, licet bñfactor sit nunq̄ tn̄ pronus censendus est, qa non duxit ecclesiam de nō esse ad esse. & ex his apparet, ꝙ post fundationē nō qrit ius pronatus; posset tn̄ dici, licet alii ɔdicant, ꝙ ab initio licet male omissa esset dos ecclesiæ, ꝙ post ædificationē, & ēt post
b ɔsecrationē si b eam dotaret, patronus esset, cum sine substantia rerum non posset ecclesiæ deseruiri. j. q. 3. si quis ob. & si ecclesia, vbi patronus erat prius, destructa est, alia in alio loco ędificata. cui dos primæ ecclesiæ esset assignata, cum dicat in eo priois ecclesiæ successisse, idem dotator erit patronus huius ēt posterioris, ar. s. de re. do. c. 2. sed qui fundū dedit in prima ecclesia, non erit patronus in secunda, nec tamen fundum recuperabit, 12. q. 2. qcunq;, & c. seq. 10. q. j. mouere. sed q fundum dedit, in secunda erit patronus, 10. q. 2. abbatē. & eo. mō
3 qui scdam ædificauit, patronus erit. † Ex iure aūt patronatus proueniunt onera, q tenetur ecclesiā ab impugnatione defendere, & de rebus ecclesiæ solicitudinem gerere, ne fraudentur, 16. q. j. ɔstitutum, & q. 7. filiis. item commodum, quia si perueniat ad paupertatem alitur de bonis ecclesię, 17. q. 7. quicunq; item honor, quia honorificentius recipit & studiose ei seruit, & in processione prę aliis honoratur. 16. q. 7 pię, & c. Frigentiꝰ. & si ecclesia nō eēt collegiata, præsentat ibi patronus sacerdotem, 16 q. 7. decernimus. si est collegiata eligit cum aliis. 18. q. 2. abbatem. qđ tn̄ non credimus, sed pōt interesse electioni nō tanquam eligens, sed tanquam ɔsulens: electio enim cui interest laicus, nulla est, s. de ele. Massana. sacrosan. & c. quisquis.
4 † Transfertur autem quatuor modis: primo successione tā ad suos, si instituantur hæredes, vel alio modo succedant, q̄ ad extraneos. 16. q. 8. considerandum, & c. si plures. ĵ. e. qm̄. ff. de rel. familiaria. quidam tn̄ dicunt ad solos hr̄des sanguinis deferri, ar. 16 q. 7. filiis. intantum defertur suis & hæredibus sanguinis, qa ēt si non sunt hr̄des, tamen iuspa. filij habēt, ar. ff. de iurepa. l. filii, & de lib. leg. l. Aurelius. sed hoc non placet donatione. ĵ. ex insi. & c. consultationib. permutatione, 16. q. 7. memini. & cum uniuersitate. ĵ. eo. ex literis. Et hoc satis apparet, ꝙ nō ad propinquos sanguinis, sed institutos hæredes ius pat. defertur nam si ad emptorem villæ cum aliis iuribus villæ defertur, multo plus ad hæredem cum aliis iuribus hęreditatis.

ADDITIONES.

a ¶Donatione. Adde Pe de Anch in consi. 292. col. fi. post me. incip. consi. subtiliter & ad plenam.
b ¶Post consecrationē. Quod dotans ecclesiam post consecrationem efficiatur patronus, adde Car. in consi. 82. incip. ad dubi. præmissa. col. 2. in prin.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus dicitur esse penes hæredem omnem insolidum.*
2 *Cum est controuersia inter patronos, cui standum sit.*

CAP. I.

1 PErlatum. † [Diuidi.] ius pa. est insolidū penes oēm hęredem quo ad omnem suū effectum, puta honorem, onus, & emolumentū, pręter q̄ quo ad pręsentationem, quę est ita apud oēs simul, ꝙ apud nullum singulariter. vt hic. & ĵ. ca. proxi. sicut dominium rei cōis. & hoc, quod primo dictum est, ideo est, quia cum sit res simplex & incorporalis, peruenit ad aliquem hęredem insolidum etiam si in ęqualibus partibus sint hęredes, ar. ff. de serui. vię. ff. de rel. & sump. fu. si sepulchrum. ff. ad l. Fal. l. j. § si vsuf. incorporalia enim diuidi non possunt, 7. q. j. nihil. & dicunt quidam, quòd patroni possunt inter se ɔuenire, ꝙ vna vice pñtet vnus & alia vice alius. arg. ff. de vsuf. quot § j. hoc tamen nobis non placet in iurib. ecclesiasticis. ĵ. e. quęrimoniā, tantā igitur vocē habebit & ius, q minus habet in hæreditate, q̄tum q plus, ar. licèt multū remotū, 16. q. 7. filij. & tm̄ q parū posuit in dote, quantū qui multū, dūmō de illis fuerit q aliqd posuerunt in dote ɔstituenda. Posset tn̄ dici, ꝙ sicut rōne dignitatis in electionib. aliqñ vnus hēt duas voces, vel plures, ꝙ sic etiam posset esset inter patronos, quia sm̄ partem hæreditatis haberēt ēt vocem in electione: secus. n. si ēt ante fundationem aliquid magnum ecclesiæ darent, sed nō pro dote. hic tn̄ hic dr̄ ius pa. non posse diuidi, sed ecclesia. & si plures vni succedant, tm̄ pro vno vocem habebunt, & loco vnius reputabuntur. arg. ff. de condi. & de. l. cui fundus. fit enim successio in linea descēdenti in stirpes, non in capita, insti. de hære. quæ ab inte. deferū tur. §. & quia placuit. & magis consonat æquitati, q̄ iura pponunt ēt subtilitatib. aliis. ff. ad l. Aqui. ita vul. §. fi. ff. de insti. l. 1. [Simultates.] i. discordiæ. [Sacerdos.] instituendus. [Non poterit.] quia si eps siue scandalo facere posset, de iure esset ꝙ insti-
2 tueret ibi sacerdotē. [† Missarum.] si ɔtrouersia est inter eos, quos constat esse patronos, stabit saniori parti: & si partes sunt pares, distingues merita electorū. 63. di. si forte; & si pares sunt in meritis, locus est gratificationi. ĵ. eo. cū aūt. si aūt sine scandalo nō pōt gratificare, cum per omnia partes sunt pares, tūc interdicent diuina in illa ecclesia, vt hic. & si nec sic concordabunt, auferentur inde reliquiæ quæ sunt in capsis. ĵ. c. proxi. & si nec sic poterunt intra sex menses ɔcordare, eps instituet aliū auctoritate concil. s. de conces. præben. & eccle. non va. c. 2. & ĵ. eo. cam. Quamuis posset dici, & nō male, ꝙ antequam interdicantur officia, vel reliquiæ extrahant, debent transire 6. menses: si autē sitem sit discordia inter patronos de iure pa. nisi causa finita fuerit intra 4. menses, tūc eps instituet aliū. ĵ. eo. qm̄ si autem sit discordia inter epm & patronos laicos, statim episcopus ponet ibi ęconomum, qui bona ecclesiæ ɔseruet. s. de offi. ordi. cum vos. Item si propter discordias patronorum nō possit sacerdos institutus in ecclesia stare, sicut hic dicitur fiet.

CAP. II.

Quæcūque. [Reliquias.] Quæ sunt extra altare in capsis. alias enim non licet. 16. q. 7. cōsiderandum, si plures.

SVMMARIVM.

Præsentandi ius quando est penes multos, & non conueniunt de persona, quid agendum.

CAP. III.

Quoniam. [Fundatores.] Secus de refectorib. ar. ff. ne quid in loc. pu. l. prætor. § vicinales. & ea ratione, qa quod humani iuris esse desiit, seruitutem non recipit. ff. cōia. præd. l. caueri. [Ordinet.] Præficiēdo ibi presbyterum post 4. menses, vt in fin. vel dic, ꝙ qñ nō est discordia de iure pa. sed non possunt cōcordare de persona, haberet locum decre. s. de conces. præb. nulla, s. ꝙ mēsib. expectari debet: ideo aūt præsentatus à maiori parte potest refutare, quia ex præsentatione non quæritur ius, ar. ĵ. eo. ꝙ autem. [De iure pa.] Idest quasi possessione ĵ. eo. consu nobis. idem vr̄, & si de proprietatis iure est quæstio, nec aliquis est in poss. & idem per simile videtur, & si inter ecclesias de iure eligendi sit quæstio, nec aliqs est in pos. qa si aliquis esset in pos. non obstante controuersia iuris proprietatis ipse eliget. ĵ. eo. consul. difficile tamen vr̄, ꝙ inter duos possit esse qō de aliquo iure, nisi alter possideat.

CAP. IIII.

Præterea. [Priuetur.] i. sit priuatus ipso iure. 16. q. 7. si quis deinceps. vel priuatur per sententiam, & sic per hoc cap. expones illud, & dic, vt not. supra de elect. quisquis.

SVMMARIVM.

Præsentatum a laico si episcopus idoneū recusauit, ei prouidere cogit.

CAP. V.

Quod autem. [Præsentatus.] à patrono. [Possidētis.] hoc est verum in psentatis à laicis, secus in præsentatis a clericis, ĵ. eo. cum aūt. episcopus tn̄, q idoneum ēt a laico psentatum recusauit, ei prouidere cogitur, infra eo. pasto. [Dedi.] non ius pat. sed in proprios vsus, quod non poterat. [ecclesiam.] Expone, vt ĵ. eo. illud.

SVMMARIVM.

Ius patronatus vendi non potest, & quare.

CAP. VI.

Quia clerici. [Aduocatias.] Aduocati sm̄ diuersas consuetudines habent plus vel minus honoris. & oneris. Sed oppones, quare non est licitum ius suū temporale vendere? respon. qa nullum officium, nulla castaldia ecclesiastica vendi potest. j. q. 3. saluator. hic autem appellat aduocatiam ius pat. quia aliter non haberet præsentationem. [Præsentetur.] Quod fieri non potest, sicut nec patroni, ĵ. eo. consuluit. [Spoliando.] & sic ecclesia erit libera ab aduocato. 17. q. 4. si quis in atrio. infra de symo. de hoc autem.

SVMMARIVM.

1 *Concessum videtur, quod non est nominatim expressum*
2 *Quid requiratur, ad hoc, vt ius patronatus transeat in emptorem alicuius lo. 1, & nu. 3.*

CAP. VII.

Ex literis. [Ad firmā.] Talem ɔctum inter se celebrauerant, ꝙ vtile dominium transierat in conductorem; & ideo de iure in ipsum transierat ius pa. cum vniuersitate: secus in creditore. s. de re iud. cum Bertoldus, vbi no.
1 nam in eum nec vtila dominium transit, nec directū. [† Non excepto.] Idem qđ in iure pa. pōt dici & in iure sepulchri, qđ a laicis possidetur. ff. de ɔhen. empt. in modicis. secus est in decimis,

Universidad de Deusto Biblioteca

cimis,& in aliis iurib.ſpiritualib. quia non tranſeunt cum vniuerſitate.& eſt rō diuerſitatis,quia cū ius pa.non ſit mere ſpūale,ſed partim tpale,non eſt mirū,ſi annectatur tpalib. ſed mere ſpūalia cum in nullo cōicent tpalib.eis nec cum vniuerſitate,nec ſine annecti poſſunt,ēt ſi dicatur, vendo,vel dono villā cum omnib.iurib. ſuis, quia ſpūalia non ſunt iura tpalia:imò plus dicimus,ꝙ ēt eps ſi diceret, dono tibi villam & oīa iura,q̄ ibi habeo nō tñ intelligitur donare decimas,vel alia mere ſpiritualia. nam hoc nomen, oīa, non habet in dicta ꝓpoſitione ſupponere,vel referri ad ea,quæ ſunt penitus alteri' iuris, q̄ ea, quæ principal'r donantur,qd̄ eſt hic:nam mere ſpūalia penitus ſunt alterius iuris, quam tpalia; licet alij aliter dicant. ſi ergo vult decimas donare,faciat expreſſam mentionē de eis.hoc tñ fatemur ꝙ ſi aliquod ius ſit,qd̄ pariter in ſe hēt & tpalia,& ſpiritualia iura, vt eſt ꝑbenda, quæ q̄nq; habet & poſſeſſiones, & decimas,& donat alij eccleſiæ,omnia.ſ. tpalia & ſpūalia ſimul transferuntur, qa omnia ſunt ſpūalia, & annexa ſpiritualibus.

2 † Sed ſi quis obliget vel vendat omnia iura, q̄ habet in aliqua villa,cum nō ſit ſua, ſed ibi tm̄ certos fundos habeat vel certa iura,& villa nō ſit ſua,nunqd in tali ɔ̄ctu tranſit ius pa? Rñ. nō, nā ad hoc vt trāſeat,oportet,ꝙ res,q̄ vēdit,ſit talis q̄ ēt ſine expꝛeſſione vniuerſitatē vel ius pa. ī ſe ɔtineat,ſicut eſt villa,vel caſtrū,q̄ in ſe ɔtinet,iuriſdōnē,honorē,& ius pa.ſed qñ dico,vēdo tibi oīa iura,hæc vniuerſalis eſt reſoluēda ī ſingulare.i.vendo tibi hoc.& illud.cū aūt ius pat.vendi nō poſſit ſub tali vniuerſali locatione,vel venditione,non ɔprehendit:ſi tñ ſit aliqd̄ ius vniuerſale,qd̄ multa iura in ſe ɔtinet,vt hęreditas,cum illo

3 bene tranſit ius pa.† Item multo fortius,ſi vendit aliqs fundū, vbi habeat eccleſiam,non intelligitur eccleſia tranſire in venditione.ff. de ac. emp. ſi mercedem.§. ſi cum fundū. quid ſi vendat quis palatium ſuū,vbi habet capellam,quæ forte multa priuilegia habet,& multos redditus? vr̄ ꝙ ius pa.tranſeat cum palatio,arg. prædi.l.ſi mercedem. qa ad capellam non eſt iter niſi per palatium.ſed dic ſecus eſſe in iure pa. qd̄ bene pōt teneri,ēt ſi non vadat ad eccleſiam,ſicut eſt præſentare.& aliud eſt in iure ſepulchri quod nihil valet,niſi ad illud portetur, & ibi ſepeliatur.[Suborta.] Maxime, idem enim & ſi ſuborta fuiſſet ante,dummodo in poſ.eſſet, infra eo.cōſul. vel magis; ſi alius nō eſſet in poſ.hoc enim ipſo,quod alius non eſt,& ipſe eſt in poſ. villæ, præſentabit.prius dictum placet magis.

SVMMARIVM.

1 *Poteſt ius pa.donari & clericis,& laicis abſque auctoritate epiſcopi.*
2 *Nunquid laicus conferendo eccleſiam ſit excommunicatus.*

CAP. VIII.

Illud. [Eccleſia.] Intendebat.n. eis dare proprietatem eccleſiæ, vel eccl'iam in vſus ꝓprios vel inſtōnem & deſtitutionem,vel iura epalia,quod non poterat, ſ̄. de do.paſto.10.q.j.nouerint.j̄.eo.ſuggeſtum.j̄. de priuile. paſto. & ꝓp hoc bene ſequitur,non vacante, quia hoc erat vnum impedimentum,quare non tenebat collatio in proprios vſus,cum a-
1 lius,ſ.clericus inſtitutus eam poſſideret. † Sed dices quare non valet donatio quo ad ius pat.ff.de ɔ̄hen. emp. qui tabernas.ff. de leg.j.ſi domus? rñ quia non intendebat dare ius pa. ius.n.pa. donari pōt & clericis,& laicis ſine auctoritate epiſcopi, j̄. c.ex inſinua. & hic. ſed licet non teneat conceſſio eccleſiæ, quam fecit laicus,ſi tñ fiat auctoritate epi, vel ēt ſi poſtea conſenſus epi accedat,tenet conceſſio,16.q.7.decimas,& c.nemini,& ēt præſcribere poteſt,j̄.eo. cura. & ſi quæras quod venit in dicta conceſſione. Reſpon. cum illa conceſſio vigorem accipiat ex ɔſenſu epiſcopi,illud intelligatur cōceſſum,quod dr̄. ſ̄.de dot. paſtora.præter ius pa.quod vt dictum eſt,concedere non intē-
2 debat.† Sed dices,nonne hoc ipſo, ꝙ laicus confert eccleſiam, excōicatus eſt minori excōicatione.16.q.7.ſi quis clericus,& c. conſtōnis? rñ. non,cum ibi loquunt qñ laicus intendit conferre prælationē,vel præbendā,hic aūt,qñ intendit conferre proprietatem eccleſiæ.vel aliquod ius in eccleſia,quod de iure habere non pōt,de facto aūt tenet:in his autem concedit, quod laicus poſſit concedere eccleſiam, vel proprietatem eccleſiæ cum ɔſenſu epiſcopi,vt ſic eccleſiæ de laicorum manib. eripiantur.16.q.7.decimas.& c.nemini.[Impedire.] Supra de re iu. cum Bertoldus,vbi no.[Vacante.] Idem eſt, & ſi non vacāte.

CAP. IX.

Quærimoniam. [Mutationes.] Quando moriebatur patron', hæres mutabit ſacerdotem.[Et viciſſitudines.] q.d. tu eris eris vno anno aduocatus,& ego alio.non enim licet laicis iura, quæ inter ſe habēt diuidere, vt hic habes,ſed auctoritate ſuperioris epiſcopi poſſunt, ſicut Dauid inter filios Aaron diuiſit miniſteria eorum, Luc.c.j.& Paral.24.

CAP. X.

Cum laici. [Priori.] Supra de ele. ɔſideranim', ar.ɔ̄ ſol.vt diximus ſ̄.de re iud. cū Bertoldus.

SVMMARIVM

1 *Mala fide eccleſia a laico donata fuit ſine conſenſu epiſcopi, an impediat præſcriptionem ſucceſſorum donatariis prædefunctis.*
2 *Præſcriptione finita,ſi conſtat de non legitimo titulo & mala fide habitis ante cœptam præſcriptionem,an cū bona conſcientia retinere poſſunt,& quare.*

CAP. XI.

Cura paſtoralis. [Eccleſias.] Quo ad ꝓprietatē, vel vt diximus ſ̄.eo.illud. [Le-
1 gitima.] 40.annorū,ſ̄.de præſc.de quarta.† Sed dices quō potuerint præſcribere, cum non habere potuerunt iuſtum titulum,vel bonā fidem in præſcribēda eccleſia data a laico, cum ſit ɔ̄ ius,ſ̄.eo.illud? ſed dic ignorabant ius. & ego reſpondeo ꝙ ignorantia iuris in præſcriptione & ſi quo ad habendam bon. fi.valeat,tñ quo ad quęrendum tit.non valet.ff.de vſuc.nunq̄, & l.non ſolum is.§.ſi apud.ſo.dicimus,ꝙ bo.fi.pręſcripſerunt, & iuſto titulo,ſcilicet pro ſuo non errando in iure, quia bene ſciebat laicum non poſſe dare eccleſiam ſine ɔſenſu epiſcopi, ſed ibi ɔſenſum epi acceſſiſſe credebāt,& ita potuerūt ꝑſcribere.ff.pro dona.ſi vir vxori.& ſufficit ɔſenſus epi non tm̄ q habitus eſt tpe ɔ̄ctus,ſed ēt ſi poſt acceſſit, j̄.eo.ſuggeſtū. vr̄ tñ, qd̄ a die,à quo veriſimile eſt eos,vel maiorē partē conuētus bon. fi.poſſediſſe,incipit currere præſcriptio,puta mortuis illis, qui interfuerunt donationi.& eſt ad hoc op. ar.ſ̄. de deci.dudum. vbi dr̄,ꝙ à tpe confirmationis incępit currere præſcriptio: ſed non vr̄ poſſe ſtare, quia vitioſæ poſſeſſioni non vitioſa res nō accedit, ff.de ac.poſ. Pomp.§.vlt. ſed ipſi intelligunt illa,ꝙ rei vitioſæ.i.quæ vitio reali affecta eſt vt furata & rapta, tales per quoſcunq; poſſeſſores tranſeant nunquam vitium amittunt, & ideo præſcribi non pñt,inſti.de vſuc. §. furtiuæ. nam ſi alias res, quæ ſine titulo poſſidebantur vel detinebanť ab aliquo,ſ. ex cauſa depoſiti,vel commodati, vel ɔſimili ſucceſſor eius ꝓ ſuo incipit poſſidere,bene vſuc.pro ſuo. ff.ꝓ hęre.l. plerią;. & ſic eſt hic:licet.n. illic,qui primo acceperunt,non habuerūt iuſtam cauſam poſſidendi,alij tñ,qui poſtea ſucceſſerunt, habuerunt,qui poſtea ſubſecuti ſunt, & qui nihil ſciuerunt. Sed certe hoc nō pōt eē,qa prelati iſti nō poſſidēt eccleſias iſtas ſic donatas ꝓ ſuo,qa ſuo noīe non poſſident,ſed eccleſiæ,& ſic eccleſia, q̄ malè cœpit poſſidere, nunq̄ pōt mutare ſuum titulum neq; fides.ſed potes reſpondere,ꝙ licet prælatus, q male accipit,mala fide poſſideat,eccleſia tñ,cuius noīe accipit donatio, ſemp bona fide poſſidet, & ſi eſt bonus titulus, pro illo vſucapit,ſi autem malus vel nullus,niſi res eſſet rapta,vel furtiua,ſp vſucapit pro ſuo.nec obeſt ei malus tit.vel mala fi.ꝑlati.ſed certe hoc ſtare non pōt per id,qd̄ eſt ſ̄.de deci.dudū.pōt,ꝙ ſi aliqbus de capitulo noīe capituli facta eſſet donatio a laico:capitulum tñ credebat epm conſenſiſſe,nam in omnib.his caſib. pro ſuo vſucapit.ff.de vſu.pro ſuo.l.vlt.vel pro donato. vel poteſt dici, ꝙ eps permittendo donatarium,qui eccleſiam accipit à laico,pacifice poſſidere, cauſam & titulum poſſidendi & pręſcribendi ſibi præſtitit,ar.ſ̄.de his,quæ fi.a præ.ſi.con.ca.c.2.&
2 3.& hic tacitus ɔſenſus hr̄ pro tit.[† Præſcriptione] no.ꝙ ſi finita præſcriptione conſtet de non legitimo titulo, & ma. fi.habitis ante cęptam præſcriptionem, tñ ſalua conſcientia pñt illa retinere,quia tuti ſunt auctoritate eius,qui poteſtatem ɔdendi ius habet ſuper tpalib.q hanc pęnā amiſſionis iurium ſuorum induxit in odium negligētiū,& fauorē ſolicitorum. [Niſi ius.] ergo ius pat.transferre poſſunt,quod habent.ſup.eo.illud.

CAP. XII.

Si vero. [Repręſentetur.] Hæc pñtatio fit ad probationem iuris veri patroni.nihil enim iuris præſentato accreſcit, & vt habeat frontem reſpondendi ſibi de iure patr.ſupra eod.ex literis.

SVMMARIVM.

Ius patronatus an ex generali venditione tranſeat in emptorem.

CAP. XIII.

Cum ſeculum. [Emptorū.] Ius patronatus tranſit cum vniuerſitate.ſup.eo. ex literis.[Emptorum.] Hoc intelligitur, qñ villa, vel caſtrum data erant in feudum, qa tunc tranſit in feudum etiam ius pat. eccleſiæ,quæ erat ſita in villa vel caſtro, quia ſi fundum daret in feudum,vbi eſſet eccleſia, non tranſiret cum feudo ius pat. eccleſiæ. j̄.eo. ſuggeſtum, vt not.ſupra eo.ex literis.alij tamen dicunt, quòd ius pat.etiam ſine aliqua vniuerſitate dari poteſt in feudum,ſicut donari,nam feudum beneficium eſt.

CAP. XIIII.

Ex inſinuatione. [Cōtuliſſet.] Supra eo. illud. [Occupauerunt.] Tanquam clerici earundem eccleſiarum. [Reſtituant.] De facto, quia nihil iuris habent in eis, cum non fuerint ab eis præſentati. [Reſtituant.] Ideſt in pace dimittant eos ordinare.

SVM-

SVMMARIVM.

Patronus laicus poteſt filium præſentare.

CAP. XV.

Conſuluit. [Detineant.] Colligendo tamen fructus, & in proprios vſus conuertendo. [Vel aliquibus alijs.] Deſcendentibus, puta nepotibus pro nepotibus. hoc non placet, credimus enim quod patronus poſſit filiū pręſentare.hic ergo interdicitur patronis dare eccleſias,ideſt proprietatem,& alia,vt ſupra eo.illud.

SVMMARIVM.

Patronus laicus an ius patronatus,decimas:& eccleſiam, quam de facto detineret,conferre,& quomodo.

CAP. XVII.

Nullus. [Aut eccleſiam.] Expone, vt ſ̄.e.illud. [Et ſi qs.] Hoc nō refert niſi ad decimas, vt ſp ſi laicus vult in laicā decimas transferre,neceſſarius eſt ɔſenſus epi,ſ̄.de his, quæ fi.a ꝑl.cum apoſtolica. eccl'iam.n. ſi de proprietate intelligis,nunquam ɔferre pt alijs,ſ̄.e.illud.ſi de iur.pa.illud ɔferre pt neſciēte epo.ſ̄.e.ex inſinuatione.vel dic,ꝙ ſi patronus vult ɔcedere eccl'iam,in q hēt ius pat.alicui in vſus ꝓprios,hoc nō pt facere ſine ɔſenſu ɔpi,ſed eps facilis dēt eſſe in ɔſentiēdo,alioquin agendū eſt cū ſuperiore.vel dic referri ad vtrumq;& loquit qñ eccl'iam vel decimas de facto detinent, ar.j̄.ti.prox.c.eccleſijs.

CAP. XVIII.

Significaſti. [Si epi.] Hoc vult dicere, qd̄ ſi patroni alicui epo nomine eccleſiæ ſuæ conceſſerint præſentationem aliquarum eccleſiarum conſtitutarum in alijs dioc epiſcopi dioc. ab illo epiſcopo, cui ius pat.donatum fuit,præſentatos admittere debent.

SVMMARIVM.

1 *Quid ſit fructus iuris patronatus.*
2 *Facta patroni,qui poſſidet auctoritate prætoris, tuetur prætor.*
3 *Mala fidei poſſeſſor an facit fructus ſuos, ſed veri domini ſunt fructus.*

CAP. XIX.

Conſultationibus. [Patronatus.] Repete,quæ diximus ſ̄. de in inte. reſti. c.2.[Poſſidebat.] Qui eſt in poſ.bo.fi.& ante li.ɔt.& poſt li.ɔte. ſp pñtabit:quia li.pen.& c.ſ̄.vt li.pen.c.j.& 2. & per totum.nā ille,qui eſt ab initio bo.fi.poſſeſſor ēt poſt lit.conte.dicetur bo. fi.quantum ad hoc,vt fructus ſuos faciat,& ēt vſuc.triennij cō-
1 pleat.† Item vt non præſtet introitum,niſi intelligeret ſe debere.ſed ſi intelligeret ſe debere,non tenetur,ſi iuſtam cauſam litigandi habuerit.ff.de rei ven.vtiq;.ff.de pe.hære. illud, & quia facit fructus ſuos,ergo ſi fructum in alium alienat,ille,in quem alienatus erit, controuerſiam non patietur. eſt.n. fructus iuris pat.pñtare. tutus ergo erit pñtatus : ſed nāli rōne vr̄ ꝙ pñtare cenſendus ſit fructus naturalis.& ideo vr̄ dicendum,ꝙ nō tranſeat in dñium bo.fi.poſ.ff.de vſu.fructus.ſed ſi vere inſpicimus, nunquàm nā producitur pñtatio ſed potius induſtria, quamuis poſſet dici ꝙ & hi fructus reſtituantur euincenti:quia patrono non debebit ea,quæ ad ius pa.pertinent: perſona āt non remoueretur ab eccl'ia.ſi āt eſſet ma.fi.poſſeſſor is, qui in poſſeſſione iuris pa.eſt,vel quia eſſet violētus poſſeſſor,& ſine auctoritate iudi.bene expelleretur de eccl'ia præſentatus per eum.qa cū ma.fi.poſ.non facit fructus ſuos.C.de rei ven. certū, & ff.de rei ven.ſi.nauis.ergo nec fructus.ſ.ius in alia eccl'ia per pñtationem ipſius trāſfert.idem ēt ſi ſit miſſus in poſſeſſionē auctori-
a tate iudicis inordinate.[a] C.ſi per vim,vel alio mō.l.vl.† Si āt pa-
2 tronus ma.fi.poſſidens eſſet in poſſeſſione auctoritate iudicis & ordinate, tunc quàmuis ma.fi. quo ad ſe poſſideret:tñ ille q bo.fi.recipit ab eo eccl'iam,non dimittit eā, ar.C. vnde vi,ſi qs in tantā nā facta talis qui poſſidet auctoritate prætoris,tuetur prætor,vt no.ſ̄.de ele.niſi. quamuis poſſidet dici ꝙ aliud eſt in ſtono,qui non nititur auctoritate ſuperioris:nec publico officio,licet pro eo feratur ſñia,quod ſit patronus: quia ſp hēt malam fidē:& ideo nō facit fructus ſuos, ar.ff.de condi.inde.l.Iulian.& aliud in prælato, qui nititur confirmatione ſuperioris in
3 publico officio:& ſic loquitur gl.quę eſt ſ̄.de elec.nihil.† Item no ꝙ bo.fi.poſ.fit ma.fi. poſt li.conte. quia fructus reſtituere tenetur.C.de rei.ven.certum.& quia præſcriptio longi tpis interrumpitur.C.de acq.poſ.nemo,& de præſcr. 30.an.cum no. eſt et caſus, vbi bo.fi.poſ.ab initio poſt li.cont.nec oīno bo.fi.remanet,nec oīno ma.fi.cenſetur.ff.de rei ven.Iul.ſcribit: & hac ratione.ſ.quia ma.fi.poſ. non facit fructus ſuos, ſed veri dñi ſunt fructus,vt no.in glo.hic poſita,quæ incipit: quia eſt dicēdū.vr̄, ꝙ ſi ma.fi.p tet vnum,& bo.fi. præſentet alium:licet eps admittat præſentatum à ma.fi. ꝓp incertitudinem: quia tuēdus eſt in poſſeſſione.ſ̄.de inſti.cum veniſſent : & de in inte. reſt.cum veniſſet,t̄,qui cunq; poſtea conſtet de veritate, remouebit pñtatus a ma.fi.poſ.& dabitur præſentatio a bo.fi. poſ. penes quem eſt fructus iuris pa.& idem dicendum eſt in ſententijs datis: & alijs factis a bo.fi.poſ.iuriſdictionis,& ma.fi.poſ.arg.ſ̄.de relig. do.cum dilectus.nec eſt contra,ſupra de cau.poſ.cum eccleſia. quia ibi loquitur de bo.poſ.vt ibi not.[Credebatur.] 16.q.7.decernimus,in fi.

ADDITIO.

a ¶Inordinate. Adde Bal.in l.2.col.pe.C.de ſer.& aqua. & Ro.in conſ.354.ad fi. refert etiam hoc dictum Feli.in c.eccleſia S.Mariæ,col 10.in fi.ſupra de cō.ſti.

CAP. XX.

Suggeſtum [Præbendam.] Ideſt in ſuos vſus.[Eccleſiarū.] [Expone,vt ſ̄.eo.illud[Poſterius.] Quantum ad hoc vt fiant de eccl'ia præbēdæ, cum per hoc pa-
a tronus amitteret ius patr quod eſſe non pt [a] abſq; eius aſſenſu, ſemper tamen donatio facta ab epo tenet quantum ad iura epi, & quo ad illa præfertur ſemper prima.ſupra de don.paſtoralis.

ADDITIO.

a ¶Eſſe non pt.Car.in ſuo conſi.96.inci.Papa vnuit,& Feli.in c.cum veniſſent, col.7.ver.& per hoc dictum.ſupra de conſti.referunt & ſequuntur hoc dictum.

CAP. XXI.

Relatum. [Recognitionis.] Hi recognoſcunt beneficia habere a laicis ſine aliqua inueſtitura, vel inſtitutione epiſcoporum. [Vendicare.] Tanquam clerici. [Alienos.] ſ̄.eo.præterea. [Coram ſeculari.] repete quæ diximus ſupra de fo.comp.cum ſit generale.

CAP. XXII.

Eam te. [Sex menſes.] dic, vt notatur ſupra eodem, capitulo primo.

SVMMARIVM.

Aduocati nedum ius aduocationis vendere pñt,ſed nec donare,& quare.

CAP. XXIII.

Præterea. [Non hñt.] No.ꝙ aduocati non ſolum non pñt vendere ius aduocationis,ſed nec donare:ſecus in patronis,qui donare pñt ius pa.ſ̄.e.ex inſinua.& eſt rō diuerſitatis:quia patronus eſt q̄ſi ex debito:ſed aduocatus de gratia tm̄.& idem dicimus in guardijs,cuſtodijs: & conſimilib. vel dic,ꝙ prohibētur vēdere, & donare aduocarias:& conſimilia iura eo mō quo iſti vēdebant.ſ.hoc eſt ius meum,ꝙ hæc extorqueas à ruſticis quæ tñ ab ordinarijs ſtatuta non erant,& ſic pt loqui dec.ſ̄.eo.qa clerici. ſi āt ſtatutos redditus & legitimos donet,& ē forte vēdant,hoc non eſt inhibitum.ſed dices,quare dr̄,ꝙ ɔ̄ctus ſit nullus cum & quo ad hæc iura nō tenet, quæ non hēt.dēt tenere tñ quo ad ea,quæ hēt.pt reſponderi, ꝙ ideo nō tenet,quia cum non ſint determinati in iure redditus hmōi officiorū, non tenet vēditio rei,quæ non eſt,vel quę eſt incerta. ff.de ɔ̄.emp.l.j.in iure pa.vbi certa ſunt iura:ſecus ſ̄.eo.ex inſinua.ſæpe tñ aduocatus pro patrono ſumitur,vt in c.proxi.

SVMMARIVM.

Præſentatio clericorum vim electionis habet.

CAP. XXIIII.

Cum autem [Aduocatus.] Ideſt patronus aliter ſumitur,ſ̄.proxi c.[Iudicio.] Quātum ad hoc vt ius habeat,qui ab ipſo electus fuerit,epiſcopus tamen peccat,ꝙ primum idoneum admittere recuſauit,& ideo punitur,infra eodem,paſto.ſed ſi non reſutauit primum. poteſt eligere,vtrum eorum velit.[Præſentationem.] Quia præſentatio clericorum vim electionis habet.[a]

ADDITIO.

a ¶Habet. Adde, quod hoc idem tenet Car.in cle.j.in prin.in j opp.de ſup.negli.præla.& Lap.alle.24.inci.dominus noſter Papa.col.5.ver.ſed nunquid, & Do.poſt Archi.in c.2.col.4.de priui. in 6. Et etiam refert Feli. in c. in noſtra, col.21.in prin.ſupra de reſcri.

SVMMARIVM.

Ius patronatus quot modis acquiratur,& cui debetur remiſſiue.

CAP. XXV.

Nobis. [Conſtruxerit.] Aliter.n.nō pt, de ɔſec.diſt.j.nemo.quot modis quæratur ius pat. & cui ius pa. debeatur,habes no.16.q.7.piæ.& ſ̄.ti j.[Iuriſdictione.] Statuto,vel conſuetudine.de hoc no.ſ̄.de ele. ꝙ ſicut.[Tractandæ.] q.d.non ſolum poſt electionem cōſentiet ſed ēt in tractatu electionis,ſi hoc hēt ex ſua iuriſdictione, ideſt conſuetudine vel priuilegio vel ſtatuto ꝙ āt vox eius ſuffragium præſtet in electione,hoc non poteſt conſuetudine induci.j̄.de ele.ſacroſan.

CAP. XXVI.

Per noſtras. [Nullus ſe poteſt.] Infra de inſti.cum noſtram.

CAP. XXVII.

Cum propter,& infra. [Quatuor.] ſ̄.e.cā, contra.ſo.ibi ſex menſes computantur a die vacationis.4.a die moræ litis.vel aliter,vt diximus ſupra eo.c.1.[Idonea.] Contra,ſupra eod c.1. quando poteſt fieri quod hic dicitur ſine ſcandalo, debet fieri, aliter, vt ibi not.

SVM-

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Promissio a legato de vacatura an teneat.*
2 *Forma inhibitionis ad hoc, vt inhibitio valeat, qualiter sit facienda.*
3 *Licet, is cui potestas conceditur alicui prouidendi, possit reseruare præbendam suæ collationi, non tamen potest nisi una ecclesia reseruare.*
4 *Suspensio nimis effusa est culpabilis.*

CAP. XXVIII.

1 Cum dilectus. [†Vacare.] No legatum posse donationi suæ reseruare donationẽ p̄bẽdæ vacaturæ certæ personæ cõferẽdam: sed promissio facta a legato de vacatura non tenet: hoc ipsum pōt delegatus Papæ, cui Papa commisit, ꝙ alicui prouideret: sed tñ distingue, quia qñ mandauit, ꝙ prouideret alicui de primo bñficio, quod in aliqua eccl'ia vacaret, primum bñficium suæ donationi reseruare pōt, & non aliud. Si vero mandauit Papa, ꝙ alicui prouideret in aliqua ciuitate vel diœc. de primo bñficio quod ibi vacauerit, pōt suæ donationi reseruare bñficia illius diœc. vel prouinciæ in hac forma: cuilibet eccl'iæ scribet, cum dñs Papa mihi mandauerit, ꝙ tali ꝓuideam in primo bñficio, quod vacauerit in diœ. ista vel prouincia, mandamus vobis, ꝙ si contigerit primam vacantẽ esse in eccl'ia vestra, illam mihi reseruetis. & tunc si de illo bñficio, quod primo vacabit, aliquid attẽtaretur ꝯ reseruationẽ factam, non valeret: quia ptās hæc p superiorẽ est eis ablata. si vero Papa sic commisserit alicui prouisionẽ prouideas tali in tali prouincia in bñficio, quod duxerit acceptandum tunc erit ipsius eligere, quod bñficium acceptet, & id dare suo prouisori. & prouissor tunc sic sibi reseruabit beneficium: & sic scribet illis, vbi bñficia reseruat. Papa sic scripsit mihi, & ipse talia bñficia elegit, de quib. in eccl'ia vestra ẽ vnũ: vnde mandamus ꝙ si illud ante vacauerit, quam alia, quæ elegit, illud mihi seruetis. si aũt in arbitrio iudicis comisserit, ꝙ ei prouideret in beneficio competẽti, tunc iudicis est examinare, quæ beneficia sunt sibi competẽtia: & tunc s̄m prædictam formam poterit beneficia, quæ voluerit sibi reseruare. quęritur, an postquam semel elegerit, possit postea variare? de hoc aliqua no. j. qui ma. accu. pos. cum in tua. quod āt hmōi reseruationes fieri possent, ex eo probatur, quod alias inutile esset mandatũ de prouisione: & mandato principali mandatur & accessoriũ, s̄. de of. del. prudẽtiam, cum multis concordantijs. Alij tamẽ dicũt ꝙ in quacunq; forma prædictarum scribatur, ꝙ nec ipse, pro quo scribitur, nec ille, cui scribitur, p̄t acceptare nisi vnum beneficium, nec fiet reseruatio nisi de vno beneficio, ar. qa vnũ beneficium tm̃ hr̄e dẽt, & sic vnum tm̃ reseruandum est. Item grauis, & ambitiosus esset intellectus huius rescripti: quia supradictus est vagus, quod esse non dẽt, s̄. de transla. c. licet. imo plus dicunt, & vt vr̄, bene, ꝙ p tales literas non p̄t aliquod beneficium seruare: sed cum vacat, p̄t illud cõferre: & sufficit nunciare capitulo, vel epõ, ꝙ primum beneficium dẽt ꝯferre auctoritate Papæ, & si ꝯfecerint, tunc imponeretur eis pnīa quæ j. de præb. inter cætera, & c. dilec. & si ꝯdr̄, aperietur via vacaturis ꝯ
2 id, quod est s̄. de concess. præb. c. j. & c. constitutus. † [Inhibẽs.] Si n. ille qui potestatẽ hẽt sup hoc, sibi reseruet beneficium illud, siue inhibeat illud alij conferre, non valet, quod post talẽ reseruationem, vel inhibitionem de eo fuerit acceptatum: ar. hic, quia p hoc illa vice sunt suspẽsi à collatione huius beneficij, & collatio à suspẽsis facta non valet, s̄. de consue. cum dile. & de ele. cum inter ar. s̄. de præb. inter cætera, & c. dilec. & s̄. de ele. innotuit. nam ibi semp ponitur, & si contra factum fuerit, sit irritum: & sic non videtur sufficiẽs inhibitio nisi addijciatur hæc clausula. Alijs videtur, & forte melius, ꝙ si scriptum est alicui, ꝙ prouideat alicui in certa eccl'ia, ꝙ ex quo prouisor recipit lr̄am prouisionis penes eum est ptās cõferendi, & ablata est ab eo penes quem prius erat. vnde si hoc sciens prius collator eam alicui conferat, non valet. si autem nescit in alium collatam hanc potestatem, tunc obtinet, quod no. s̄. de ele. innotuit illud autem dicunt quidam in omnem casum, & si aliquis impetrauit literas ad aliquem, ꝙ sibi prouideret in aliqua eccl'ia: & alius similiter postea obtinuit literas ad alium ꝙ sibi in eadem eccl'ia prouideret, nunquam secundus executor prouideret poterit, antequam primo prouideretur, neq; valet prouisio facta a secundo executore, ẽt si ignorauerit de primo executore, ar. s̄. de rescri. cæterum. nec hoc ꝯdicit alijs, quæ no. ff. de ele. innotuit, vbi diximus, ꝙ collatio facta ignoranter ab eo, ad quẽ iure ordinario ptinet, tenet: quia fauorabilius est ius ordinarium quàm extraordinarium: & quia primæ literæ præualent. s̄. de rescrip. cæterum. Tamẽ alij dicunt idẽ vtrobiq;. si uero aliquis impetret literas ad aliquẽ ꝙ sibi prouideat in aliqua eccl'iarum suæ ciuitatis. vel diœ. vel de aliquo beneficiorum ad donationẽ alicuius abbatis pertinẽtium, cum plura beneficia in diuersis eccl'ijs ad ipsum abbatẽ pertineãt, tunc vr̄ ꝙ iste prouisor, quandocunq; antequam eligat eccl'ias, ubi dẽt sibi prouideri, inuenerit aliquàm præbẽdam uacantem, ꝙ illam poterit conferre, sed antequam conferat, nullus eorum, ad quẽ ptinet collatio de iure ordinario in eadem diœc. impeditur conferre beneficium suum, cui vult, & collatio tenet. Itẽ etiam uidetur, si alius prouisor alij deputatur siue specialiter in aliqua eccl'ia contẽta sub prædicta generalitate ciuitatis, uel diœc. siue prouinciæ, siue etiam secundus sit generaliter deputatus, ut in ciuitate, uel prouincia prouideret, ꝙ tenet prouisio facta a secundo prouisore, ar. ad hoc s̄. de rescri. pasto. in fi. ubi dicit, ꝙ del. p generalẽ clausulam non habet iurisdictionẽ sup non expressis contẽtis sub generali clausula ante expressionem. bene. n. dicimus, ꝙ si postquam coram prouisore suo expressit, in qua ecclesia sibi prouideri volebat: & expressio ꝓuenit ad eũ, ad quẽ ptinet collatio: & de iure ordinario, ꝙ ita p expressionẽ istam est ablata ab eo potestas præbẽdam conferẽdi: sicut si in literis
3 esset eccl'ia in qua prouisio fieri dẽt, arg. s̄. de resc. pasto. † Itẽ licet concedamus, ꝙ ille, cui conceditur potestas alicui prouidẽdi possit reseruare præbẽdam suæ collationi, vt no. s̄. de præb. pro illorum. quam reseruationem comparamus expressioni, non tamen dicimus, ꝙ possit eam reseruare nisi in una eccl'ia: quod sic probo: nullus n. posset habere literas de pluribus ecclesijs a principio, & si impetret, fraudulẽter præsumeretur, s̄. de rescr. in nostra. & c. ad audiẽtiam. ergo eadẽ ratione. & si impetrauerit lr̄as gñles, nõ poterit plurium reseruationẽ facere: quia dele. dẽt procedere ut delegans, s̄. de rescri. super literis in fi. si autem alicuius scriptum esset, ꝙ alicui prouideret in beneficijs, quæ valerẽt c. marcas tunc bene posset plura beneficia reseruare usq; ad prædictam quantitatẽ: & non plus: secus, si in literis diceretur: in singulari beneficio. nec ur̄ faciẽda uis, si in literis dr̄, in primo beneficio prouideas, quod uacauerit, uel in certa eccl'ia, uel diœ quia tunc, & si non cõtulerit primum, q̄d uacabit in eccl'ia certa, uel diœ. tñ poterit conferre s̄m, uel tertium, uel ulterius, ar. s̄. de pb dile. fi. G. Idẽ ur̄, ꝙ, ẽt quando scriptum est, ꝙ in diœ. prouideat in primo bñficio, quod in ea uacabit, ꝙ & tunc pōt præeligere unam eccl'iam: & ex tunc in alijs non poterit prouidere: alij tamẽ hoc non concedunt. Itẽ not. ꝙ ex quo prouisor reseruauerit sibi prouisionẽ in aliqua eccl'ia pro aliquo: etiam si prouisor moriatur, non reddit prouisio ad ordinarium prouisorẽ: sed ad Papam; cuius auctoritate facta est reseruatio ur̄ expressio. Itẽ ex quo prouisor reseruauit sibi præbẽdam in una eccl'ia, de cætero non pōt in alia prouidere, nec mutare, dummodo talis eccl'ia sit, quam hr̄e possit. ff. de ado p. l. 2. s̄. de rescri. cum in multis. Itẽ ur̄, ꝙ siue mandetur, ꝙ in prouincia uel in diœc. siue etiam in certa eccl'ia alicui prouideatur: tamẽ non poterit prouisor sibi reseruare nec omnia beneficia prouinciæ, uel diœc. nec ẽt solius spālis eccl'iæ, nec suspendere collatorẽ ab illorum collatione in genere: sed bñ pōt suspẽdere in specie hoc modo: suspẽdo talem collatione primi bñficij, uel secũdi uel ulterioris. uel sic pōt suspendi: suspendo talẽ a primo beneficio, quod ualet 10. uel 20. marcas, si æstimet illum, cui prouidere dẽt, tanto beneficio dignum: & cum eadem determinatione pōt totam prouinciam, uel diœ. suspẽdere. Et est efficax ratio pro his, quia in aliquo mandato alicui dato omnia mandata uidẽtur, sine quibus mandatum expedire nõ pōt. ff. de iuris. om. iud. l. 2. s̄. de offi. del. ex literis, & c. fi. at prouisor iste, de quo dictum est, pōt mandatum suum expedire sine tamẽ gñali suspẽsione, uel reseruatiõe; ergo eam facere non pōt: sed absq; spāli non pōt exequi mandatum suum, &
4 ideo illa facere pōt. † Item effusa suspensio est illaudabilis, ergo rescriptum, quod hoc expresse non concedit, ad iniquum intellectum p interpretationẽ trahẽdum non est. ff. de vul. sub. ex facto. ff. de re. iu. Neratius, in fi. sed dic illud esse d̄ superabundanti, vel ꝙ ibi nec reseruauit, nec inhibuerat; & ideo non erãt suspensi a collatione illorum beneficiorum, sed mandauerat Papa alicui conferri. nam tunc, cum multa possint obijci contra personas ipsorũ, quib. sunt danda beneficia, & ꝯ literas, semper pendẽte qõne cum non sint suspensi, tenet collatio ab eis facta, vt in præal. c. inter se. & c. dilec. secus, si alicui contulisset ptãtem conferendi: nam tunc vr̄ primis abstulisse hanc ptãtẽ, de hoc no s̄. de rescri. capitulum. Itẽ dicunt quidam ꝙ ille, cui dãta est ptās prouidendi alicui in primo beneficio, quod vacabit in aliqua ecclesia, vel diœ. vel ꝓuincia, in primo beneficio, quod vacauerit post receptionem hmōi literarum, & postquã hoc ipsum notificauerit ecclesijs, in quib. habet potestatẽ prouidendi, prouideee debet, ar. s̄. de app. super eo. §. fi. 4. q. 5. c. j. & si aliquibus scripserit, aliquibus non, ex tunc potest tm̃ prouidere in primo beneficio, ex quo omnib. ecclesijs hoc notificauerit, vbi potestatem prouidendi habet. & si ex medio tp̄e, quo scripsit, sed non perfecit, vacauerit beneficium, non potest de illo prouidere, quia non possunt dici præsentatæ literæ directæ tori diœce. vel prouinciæ, quousque omnibus & singulis fuerunt præsentatæ: vnde si iudex vellet omittere forte vnam ecclésiam, in qua notificaret potestatem sibi datam, in nul-

lo loco

lo loco posset conferre primum beneficium. alij dicunt, & vt vr̄, melius, ꝙ ex quo recipit literas, statim bñficiũ primo vacãs pōt ꝯferre, & si non scribat ecclesiis, vbi hẽt potestatem prouidendi, quia litera non dicit, ꝙ eis scribat, sed ꝙ in eis iudex ꝓuideat. & plus dicunt quidã, ꝙ si cum vacauerit primũ bñficium, non possit illud conferre, quia ꝓuentus fuit ab aliis, tunc ꝓuidebit ī s̄cdo, vel tertio, vel vlteriori, qa beneficia latissime sunt interpretanda, s̄. de do. cũ dilecti. j̄. de ver. sig. olim. credunt tñ isti, ꝙ missio literarum huiusmodi iudicis ad omnes ecclesias hoc operatur, quia si postquam sciuerunt, & mãdatũ est eis ꝓ aliquo scripto in sua ecclesia esse, ꝙ tunc si alij conferunt illud beneficium, patientur pęnam decret. de præbend. dilectus. 2. sed alij dicunt, ei pro quo scriptum est, obesse, quia ex quo primũ beneficiũ non habebit, vlterius non poterit ei in alio ꝓuideri, si contentus sit pęna prędicta. hoc non placet; hæc autem fortius vera sunt quando mandauit sibi ꝓuideri, cum se facultas obtulerit, quia non intelligitur sibi auferri facultas, si ab aliquo præuenitur. [Ipse.] Legatus. [Ecclesiam.] De Berouil. quã legatus concesserat Gu. sed modo eam renũciauerat, vt haberet p̄bendam sanctę M. [Supplicabat.] Et bene. [Atttendentes.] q. d. iste Gul. nullo modo potest dicere se habere ius ex præsentatione prędicta, quia si archi. in dicta ecclesia habet ius pat. iure laico, & sic innuat vel dicat, ꝙ non obstante collatione legati, qui non pōt ꝓcedere ecclesias in quib. laici ius pa. habẽt, sua collatio valere debeat, male dicit, quia tunc si quis præsentat duos, sicut hic arch. prę sentauit, potior est ab ordinario institutus, & sic s̄m hoc potior est H. ab ordinario secundo admissus, quam G. qui nõ fuit admissus. Sed si dicat, ꝙ in ipsa ecclesia habet arch. ius patronatus tanq̃ clericus, certe non s̄m hoc habet quicquã iuris prædictus G. cum legatus donationem ipsius ecclesię sibi reseruauerit: non ergo tenuit prę sentatio facta ab archidiacono, cum legatus bene potuerit sibi reseruare ecclesias, quæ sunt de donatione clericorum. [Tanquam laicus.] Quia ex hęreditate patris, vel alterius ad ipsum deuenerat, vel alio modo tm̃. [Ecclesiam.] De Berouil. [Prę sentasset.] In alia vacatione antequam legatus eam duret Gu. vel in hac eadem vacatione antequam legatus eam daret Gu. vel in hac eadẽ vacatione s. post resignationem Gu. iterũ p̄sentauit eundem Gu. sed episcopus eũ noluit admittere, sed H. admisit. sed pri⁹ dictũ est verũ, & hoc no. [Statutum.] Supra eo. cum aũt, & c. q̄d autem.

SVMMARIVM.

1 *Patroni laici prę sentatos si clericus refutet, & suum institueret, cassatur eius institutio.*

CAP. XXIX.

Pastoralis. [Appellauerit.] Licet appellationi eius deferendum esset, non tñ in causa hic cassat, quod fit post appellationem, quia fit auctoritate iuris. s̄. eo. ti. cum autem. Item multa impediunt faciendum, & non cassant iam factum. [Possidentis.] Si tamen omnes præsentatos a laico patrono refutaret, & suum institueret, cassaretur eius institutio. supra eo. consultationibus, & supra, c. proxi.

SVMMARIVM.

1 *Multa hic habes signa ad cognoscendum ecclesiam collegiatam, uel nõ.*
2 *Per laicalem collationem nullum acquiritur ius spirituale.*
3 *Per intitulationem nullum quæritur ius titulato.*

CAP. XXX.

Postulasti. Quod eccl'ia sit collegiata, & iura hẽat ecclię collegiatæ, satis probat p priuilegiũ, quod constituit eam collegiatam: sed & si priuilegium, vel si certa alia ordinatio super hoc non apparet, si constat, quod in sui fundatione fuit ordinatum ꝙ ibi essent tres clerici, vel plures, vel si pro tot fuerit ecclesia dotata, & tunc similiter habebitue ecclesia pro collegiata 10 q. j. c. 1. de consi. dist. 1. nemo. 1.
1 q. 7. placuit. † Si autẽ constat, ꝙ fuit ordinatum in fundatione ꝙ non censetur iure collegiatę, sed præsentationem haberet patronus, vel si fuit ordinatum, ꝙ tantum vnus, vel duo clerici essent ibi, tunc non censebitur iure collegiatæ, & sic loquit. c. 16. q. 6. pię. & c seq. & in hoc titulo quasi per totum. Item si postea contingat de incollegiata fieri multos clericos, tñ non erunt vt collegium, nisi patronus consentiat, & omnes alij qui lędun tur, de mutatione status eius, ar. 16. q. 7. monasterium. c. rationis, & c. si quis vult. Item si in collegiata non remaneat nisi vnus clericus, tñ iura collegiatæ ecclesiæ habebit, ita ꝙ si postea ad pinguiorẽ fortunam deuenerit, in in omnib. iure collegiatę vtat, & etiam interim, ꝙ vno mortuo clerico eiusdẽ ecclesię eps qui eliget, nõ noīe suo, sed noīe ecclesię eliget. ar. 65. di. si forte. si autẽ non apparet, qualiter ecclesia fuerit instituta, s. vt sit collegiata, vel alio modo, tũc si clerici sunt in possessione, ꝙ faciant sicut clici collegiatę eccl'iæ, clerici, defendẽtur in hac possessione, & si patronus est in quasi possessione, ꝙ in ea faciat, sicut in ecclesia non collegiata, defendet in possessione sua, quousque aliud probetur, supra de iust. cum venisset. fatemur tñ, ꝙ episcopi & alij clerici possunt habere & electiones, & collationes prębendarũ, & dignitatũ ẽt in ecclesiis collegiatis. quia sic constitutum fuit a principio, s̄. de consue. cum di-
2 le. j̄. de ver. sig. Abbate. † Idem etiã credimus de laicis, sed tñ p collationem laicalem nullum ius spũale habebũt inuestiti ab eis, nec per illam inuestituram habebunt aliquod ius in collegio, quousque per episcopum, vel alium clericorum iura spiritualia & canonicalia acquirũtur ar. 63. dist. in synodo. & de hoc
3 no. de ele. ꝙ sicut. [† Titulos.] Per hmōi titulationem nullũ ius quęritur titulato, q̄d si quæreretur, necesse esset consentire patronum, vt no. s̄. de fil. præ. ꝓposuit, vel dic, huic titulato quęritur ius, & est vere canonicus, & tamen non habebit redditus, nisi quando placuerit electorib. & est hoc ꝯ ius pp ꝯsuetudinẽ approbatã. si. sup. de ꝯst. c. fi. sup. de ma. & obe. statuimus. [Electio.] Hic ponit duas qõnes, prima est, vtrum electio titulãdorum spectet ad rectorem ecclesię, vel ad patronũ, & huic qõni non respõdet expresse. Scd'a est, si eccl'iam vacare ꝯtigerit rectore, vtrum patronus hmōdi titulatis postpositis possit aliũ prę sentare? & huic respõdet expresse, ꝙ pōt alium prę sentare, nec fit eis prę iudicium, & sic etiam tacite primæ respõdet, ex quo p̄rono non fit prę iudicium, pōt alios titulare prelatus, ar. de fil. prę. proposuit. s̄. de of. vi. ad hęc. 7. q. j. aliud aũt. dicunt quidã nisi eps esset patronus. 16. q. 5. si quis. [Præiudicium generetur.] Quin eos possit remouere post mortem intitulantis, cum ad patronum spectet non solum prelatum, sed alios etiã ministros prę sentare, 63. di. principali 18. q. 2. Eleutherius. 16. q. 5. si qs, & q. 7. decernimus, in Auc. de san. epi. §. si quis oratoriũ, sup. de fil. prę ex transmissa. vel dic, ut no. in glo. illa hic posita. [Assensum.] Idẽ intelligo & eius assensus interuenisset, quia si aliud diceret, aperiret via vacaturis ꝯ id, qud est s̄. de ꝯce. præ. c. 2. vel dic, ꝙ bene posset induci per ꝯsuetudinem, vbi est consuetudo, ꝙ huiusmodi intitulati fuerint sine malitia vacaturũ, quòd patronus si requireretur, de eis tantum prę sentare deberet, sicut & de consuetudine inducitur, ꝙ de certa ecclesia eligitur. supra de consue. c. cum dilec. infra de ver. sig. abbate.

CAP. XXXI.

Transmissę. [Concessissent.] Etiam & male, cum ad patronos non cõcessio, sed prę sentatio pertineat. [appellationem.] Hæc appellatio fuit iniusta. [Prę sentatum.] Scilicet R.

De censibus, & exactionib. & procurationibus. Rubrica 39.

SVMMARIVM.

1 *Mansus quid significet.*
2 *Fundus ecclesiæ liber esse debet ab omni censu & tributo.*

CAP. I.

1 Sancitum. † [Mansus.] Mansus ꝓprie s̄m vulgare Italię dr̄ tm̃ terrę, q̄d sufficeret duob. bobus. & tu dic hic appellari mansum dotem constitutam pro sustẽtatione clericorum, & aliis necessariis eccl'ię, de ꝯse. di j. nemo. q̄ tñ dicunt quidã auctoritatẽ epi pos-
2 se fieri tributariã, ar. s̄. tit. ꝓxi. preterea. & non ar. [† Seruitio.] De nouo posito, & ẽt si antiquitus fundatores ecclesiarũ consueuerunt aliquem censum de fundo pro dote assignato recipere, illum remittere debebunt, vt hic, ar. 10. q. 1. c. 1. & se. & si non remittent, vel de nouo imponent, ꝓ remisso hr̄ & pro nõ imposito, vt 10. q. 1. c. 1. C. de le. nõ dubium. Sed si alij eadẽ terra esset tributaria, non erit libera tributo. 10. q. j. c. si quis laicus. ff. de pac. inter. sed ecclesia non dẽt eã recipere, imò potius ab ecclesię ędificatione cessare. [Eis.] Scilicet eccl'iis. 23. q. 8. secũdum canonicam. [Senioribus.] Idest dominis ẽt temporalibus.

SVMMARIVM.

Census an semper sit probatio plenæ subiectionis.

CAP. II.

Omnis. [Et vos.] Hoc dictum est laicis. 11. q. 1. magnũ. s̄. de ma. & obe. solitę: vel etiam conprehẽdit clericos quo ad exteriora, 23. q. 8. tributum: vel præcepit, quod sint subiecti ecclesiasticis prælatis. 23. distin. quamquam. [Probatio.] Quo ad aliquid, census autem non semper est probatio plenæ subiectionis. infrà, de priuile. recipimus suprà, de reli. do. cum venerabilis.

SVMMARIVM.

Nouus census, uel consuetudo noua non potest in ecclesia poni absque cõsensu episcopi.

CAP. III.

Scientes. [Imponere.] Vel quod sacerdos haberet in monasterio, vel monasterium in sacerdote, vel ꝙ alij haberẽt in monasterio. [Permittas.] Est. n. ad hoc episcopi consensus necessarius. s̄. de præb. auaritię, de monachis.

CAP.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. IIII.

Licet. [Ad collectas.] Personales: secus de realib. [Cęcitas.] No. cęcos defendendos per ecclesiam. 8. dist. desolatis.

SVMMARIVM.

Obligationes quamuis tempore non acquirantur, seruitutes tamen licet non habeant causam continuam, quæruntur tempore.

CAP. V.

Peruenit. [Ignorantiæ.] hoc c. loquit, qñ petens censum non est in possessione; alias quousque succũberet in ꝓprietate defenderet in possessione census. s̄. vt li. pen. à memoria, & c. laudabilē. s̄. de cā pos. cum ecclesia, & qñ agit petitorio, & non possessorio. [Ignorātiæ.] i. cuius causa ignorat, & ēt ignorat, vtrũ debeat: qa si certũ esset deberi censum, licet nulla cā subesset, tñ sibi solui deberet. j. e. q̄to & not. ꝙ licet obligationes nō quærant̄ tpe. ff. de ac. & obligationum. §. placeat. tñ & seruitia, & seruitutes, ēt si non habeant continuā cām, bene q̄runt̄ tpe. C. de serui. l. j. & 2. ff. de aqua plu. ar. l. vlt. C. de agri. & censi. l. litib. 18. q. vlt. seruitium. & dñt quidā, ꝙ necesse habet allegare cām, & sufficit ꝓbare tps, ar. ff. de vsu. cum de in rem ver. dicunt, ꝙ nec ēt cām assignare tenetur.

SVMMARIVM.

Procurationem soluere subditi an sint cogendi, & per quem.

CAP. VI.

Cum apostolus. [Contēti.] & si excedāt hunc numerũ, subditi pñt sua authoritate prohibere, vel denegare. ff. de aqua quo. l. j. §. Trebatius. 10. q. 3. qa cognouimus. 63. di. quia. & si pp hoc excõicent non tenet. j. de exces. præ. cũ ad quorundā: sed securius est, ꝙ penes superiorem deponant querelam. [Charitate.] non ergo inuiti sunt cogendi per epm, q exigit, sed superior facilis debet esse in cogendo. sed nunqd archieps poterit cogere subditos suffraganeorũ suorũ, si ipsis suffraganeis, nō archiepo præbere negāt auxilium? vr̄ ꝙ sic, quia ex quo ius hēt eps petendi, vt hic, ergo denegantes per superiorē ad id cogi possunt. Sed hoc fateor verum esse per iudicē ordinariũ clericorũ, qui solus est Papa, qñ conueniunt̄ ab epo, non autē per archiepm, qui eorum iudex non est. s̄. de off. ord. past. quidā tñ dicunt, & vr̄ bñ & ꝓbabiliter, ꝙ ēt ipse eps poterit eos cogere ad soluendũ hoc auxilium. nec hoc verbum, cum charitate, ꝯdicit: quia in veritate clericis suis debet ostendere necessitates suas precib. & monitionibus apud eos instare, ꝙ matrici ecclesiæ subueniant. & si noluerunt p̄cib. acquiescere possunt addere coactionem, debet. n. simul adesse charitas, & coactio. 45. dist. licet. 10. q. 3. cauēdum. ar. ad hoc, qa fructus ecclesiarũ pōt pro suis necessitatib. accipere. s̄. de ꝯces. pręben. cum nostris, & de insti. cũ veni. & vt ecc. bene. vt nr̄um. tñ hoc non debet sine ꝯsensu capituli sui, & etiā ipsorũ clericorũ, ar. s̄. de his quæ fi. à præ. si. cõsen. c. per totum.

SVMMARIVM.

Census ecclesiæ, an & quando imponi & augeri possit.

CAP. VII.

Prohibemus. [Nec veteres.] pp vbertatē fructuum: sed si noua parochia, vel nouæ diuitiæ ei accedunt, dñt censum augēdum, arg. ff. de vsufr. item si fundi. s̄. de præben. auaritiæ. j. e. quanto. Item licet episcopi pro se non possint imponere census, ꝓ aliis pñt. j. e. cũ clerici.

CAP. VIII.

Præterea. [Illusione.] i. fraude [audiendo.] agendo petitorio: sed si possessorio agitur condemnabitur ad soluendum censum, quousque aliud constet, vt eadem hęc decre. innuit, & no. j. eo. significauit.

CAP. IX.

Ecclesiis. [Eripiunt.] s. qa de facto eas occupabant laici, & eorum possessiones vsufructuabāt: vel laici ius patr. qđ in ecclesiis habebant, donarunt episcopo. [Imponuntur.] siue de iure, siue de consuetudine approbata.

SVMMARIVM.

Nouæ pedagia an, & a quibus sine pęna imponi possint.

CAP. X.

Innouamus. [Regnũ.] Quæ autem consuetu. memoriam excedente habita sunt, conseruabuntur. j. de ver. sig. super quibusdam. §. j. Item à regibus possunt poni de nouo, cum in eis plenam habeant iurisdictionem: verumtamen peccant, si hoc faciant sine causa.

CAP. XI.

Cum clerici. [Remouere.] Et census post mortē statuentis non soluetur, vt no. suprà eo. scientes, pręterea.

CAP. XII.

Ea quæ. [Id.] Scilicet remissionem prędictorum, vel archidiac.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum in præiudicium ecclesiæ non est seruandum.*
2 *Non est vis facienda etiam malo possessori.*
3 *Non debet appellatio alicui auferre possessionem suam.*

CAP. XIII.

Significauit. [Interdixit.] Nō fuit bene p̄ceptum, p quod monachi possessionē amittebant.
1 † Vel dic, ꝙ licitum fuit pręceptũ. nō. n. monachi prædictum censum recipiendum possidebant: qa tpe prædecessoris non receperāt aĩo quærendi, sed vi vel clam possidebāt, (ignorante epo, cuius auctoritate census constituendus erat, & non auctoritate inferiorum prælatorum. s̄. eo. scientes, præterea. s̄. de præben. auaritię. Et si clā vel ignorante epo censum recipiebant, non erat ibi patientia epi, q̄ necesse est ad possessionē quęrendam. cum ergo esset in possessione tm̄ recipiēdi a sacerdote, non ab ecclesia, mortuo sacerdote vel etiam viuo ecclesiam conuenire non poterit, tāquam sit spoliatus, nec successor monachis tanquam existentibus in possessione census soluet, cum ecclesiam non potuerit obligare nisi legitimis modis. ff. quod vi, aut clam, prohibere. § non tm̄. hoc non placet, qa satis credimus posse quęri possessiones per solutionem sacerdotis, ut s̄. de cap. mo. c. 2. vel hic non fuit intentio epi percipientis, ꝙ non solueret censum, qa iurm non erat seruādum in præiudicium ecclesię: & non aufert ei, si alio iure se iuuare non posset. vel potes dicere, ꝙ vbi quis scit aliquem in possessione iniuste & mala fide, pōt denegare redditus solitos, etiā si iurauit, cum iurm præstitũ in læsionem ecclesiæ non sit seruandum. s̄. de iureiu.
2 peruenit. † Et ꝙ iudex pręcipit illud solui, quousq; cognoscat: est pp ignorantiam facti, esto tñ, ꝙ eps bene sciebat hunc censum non dēri de iure, bñ p̄cepit, vt de cætero non solueret. sed si p̄ciperet, ꝙ possessionē rei corporalis, q̄ alius tenet violēter, auferret, malum præceptũ esset, quia ēt violento & malo possessori nō est vis facienda. 3. q. 2. §. vlt. & eodē modo si ille, qui ꝯsueuit recipere censum, cũ violentia vellet accipere, forte armis sibi resistendũ nō eēt, sed de iure tm̄ agēdũ. sup. de of. deleg. si qñ, licet alij ꝯdicāt. Si aũt eēt bo. fi. possessor ille, q recipiebat cēsum, tũc sacerdos, q ĩ veritate nō dēbat cēsum, soluere dēt: qa sicut nō est licitũ aliquem spoliare re, sic nec possessione. C. vnde vi, si quis in. Sed quęres, quomodo aget possessor bo. fi. ꝯ hunc sacerdotem, quia non soluit censum: & loquimur in eo casu, quādo nec solutio, nec iuramentum apparebat super censu? Rñ. si sacerdos intendebat eum spoliare, super possessione aget interdicto, vnde vi, vel ꝯdictione ex decr. s̄. de ele. querelā. si vero non intendebat spoliare possessione, sed tm̄ in sensus solutione cessabat, tunc aget interdicto, vti pos. quia sic molestabat eum non soluendo censum suo tempore, arg. ff. vti possi duo. §. fi, & sic ēt agendum est ꝯ illum, q eligit, vel instituit aliquem in ecclesia, in qua ad me pertinet electio, vel institutio. & eo. mō ꝯ clericum electum, vel institutũ, qa ipsi sunt, qui mihi turbant possessionem meā. ff. si ser. ven. si qs diu. Iste aũt sacerdos, si eps pręciperet ei, ꝙ censum non solueret bo. fi. possessori, debet appellare, quia iniustum est pręceptum. & idem videt dicendum qñ episcopus pręcipit alicui de sua diœc. ꝙ pręstet obedientiā, vel ꝙ recipiat aliquē ad visitationē, vel pręstet aliqua alia, ad q̄ eũ dicit teneri, si subditus appellet ab hoc episcopo, dicēs se ab his liberũ vel priuilegio, vel p̄scriptione, vl' alio modo, si episcopus eũ excõicet post hmõi appe. sine aliqua cāę cognitione, tũc tenet excõicatio, dummodo verum sit ꝙ non sit liber, quia quod petit episcopus, notoriũ iuris est, & ideo non requiritur ibi ordo iuris. Sed secus est, si hoc peteret a clerico, q non esset sua diœc. vel alias si a clerico suæ diœc. peteret ea, quæ non conceduntur a iure: nam tunc, si sine causę cognitione eũ excommunicaret, non teneret excõicatio, etiam si in veritate teneretur, quia grauamen secutum facit, ꝙ per ap. negociũ est delatum ad audientiam sup. de ap. ad audientiam, secus aũt est in alio casu, qa in notoriis & falsis non valet appe. sup. de app.
3 proposuit. † Aliqui tñ ꝯdicunt dicentes, qđ semp etiam post app. teneret sñia excõicationis, & sine cāæ cognitione dummodo non sit vera cā app. interpositæ, & maxime in eo q possidet censum, qui sibi denegatur; hic enim etiam post app. & ēt sine causæ cognitione excõicabit denegantem censum, & sic defendit possessionem suam. appellatio enim non dēt alicui auferre possessionem suam. Sed quid si abbas excommunicat hunc sacerdotem, si non dat cēsum, & episcopus eum excõicat, si dat? Respon. appellet sacerdos, & nunquam obliget ecclesiam, nisi probabilem & manifestam credulitatem habuerit, quod debet soluere, arg. j. de senten. excom. inquisitioni.

SVMMARIVM.

Abbas in causa communi sibi & aliis potest esse procurator.

CAP. XIIII.

Sopitæ. [Procur.] Not. in causa cõi sibi & aliis posse esse procu. abbatem. [Exhibitas.] Sine hac probatione sufficiebat ei ius cõe, vel etiam generalis ꝯsuetudo, q̄ extendenda erat ad ecclesias sibi ꝯdonis, cum non esset ꝯ ius cõe in eo, ꝙ petit procurationem, qñ visitat in casib. cõcessis. repete quæ diximus s. de præscrip. cum ex of. s̄. de off. or. c. vlt. [Communis.] .o. q. j. decernimus. epm, placuit. [Communi.] 18. q. 2. luminoso, ꝯ. solu. illud loquitur de exemplo. [Communi.] In hoc erat ius commune, vt sicut alij faciebant, ita isti. j. eo. super. ius commune est, quod negligente episcopo visitet archiepiscopus. vel ius commune est, ꝙ visitet simpliciter. j. eodem. cap. fina.

CAP. XV.

Grauis. Fideiussoria. Quæ fideiussio non tenet. cum nō tenuerit principale. C. de le. non dubium. j. de do. post diuor. re. c. sigñauit, & c. si necesse. C. de sacros. ecc. sancimus, nemini. C de cond. sine causa, adminiculo.

SVMMARIVM.

Liberalitas ad temperantiam reducenda est, si ex ea oritur grauamen.

CAP. XVI.

Quanto. [De fundatoris.] Hic iuste potuit censum constituere. 18. q. 2. Eleutherius, ideo nō absoluet ab eo. [Liberalr.] Et si nihil habebat ab illo monasterio vel tpale, vel spũale, quare hanc procurationem præstaret, debita tñ, ex quo cõstituta est, tenet liberaliter. [Quæ ꝓ vna.] No. liberalitates ad temperantiam reducendas, si de eis oritur grauamen. j. eo. ex parte. s̄. de deci. suggestum. forte secus eēt, si ex pacto aliquo dato, vel recepto id promisissent: vel ēt si ex gra fuerit instituta hæc procuratio, tñ non dēret negari, ēt qñ in superexcrescentib. fructib. fiat, nisi spālis sit indulgentia super hoc, & hoc innuit verbum, quod sequitur, indulgemus.

CAP. XVII.

Cum instantia. [Se indebite.] s. vltra facultates ecclesiæ. 10. q. 3. illud, & tenuis prouincia extraordinario auxilio iuuatur, C. no. vec. l. j. & 2. at. 1. q. 2. placuit, in Auct. de man. prin. §. sit tibi quoque. ff. de off. præ. illicitas. [Restauretur.] Cessis sibi actionibus a legato, vel melius conditione ex hac decr.

SVMMARIVM.

1 *Tenentur omnes id seruare, quod a maiori parte hominum seruatur.*

CAP. XVIII.

Ex parte. [Vota.] Erant. n. uota, ꝙ singulis annis soluerent certas mensuras grani, vel vini. si autē voto non tenerentur, non cogerentur soluere certam mensurā, vel ēt sine mensura. [Non constet.] Quia si de mensura parentum constaret, non requireretur alia probatio, quia non præsumeretur, quod ad aliam mensuram voluerint obligare hæredem.
1 [Habitatores.] Oēs cõiter, vel maior pars. † [Ad eandē.] No. quod maior pars hominum seruat, oēs debere seruare. 100. dist. ꝯ morem. s̄. de cap. mo. cum dilec. Item ar. ꝙ in dubiis seruat ꝯsuetudo vicinorum. s̄. de consue. cum olim. ff. de leg. j. si seruus plurium. §. vlt. & non est hic tm̄ pp ꝯsuetudinē, sed quia ille, cui promisit primo, ex quo de nulla mensura mētionem fecit, præsumitur intellexisse de cõi mensura. [Cogendi.] Licet nulli fiat hæc promissio, vel potius votum, tamē vouens obligatur, vt hic, & ff. de pol. pactum, in prin. s̄. de vo. licet magnæ, & in multis aliis c. eiusdem ti. hac ratione vr̄, ꝙ si aliquis promittat intrare in aliquod monasterium, licet tale votum sit simplex, vel de futuro, tamen monasterium conditione ex hac decr. potest agere ꝯ vouentem, vt intret monasterium. [Ne tanquam.] C. de bo. quæ li. l. 3.

SVMMARIVM.

1 *Quando in aliqua scriptura publica continetur de finibus alicuius episcopatus, ei standum est, donec probetur contrarium, licet scriptura principaliter facta sit ob aliud, & in nu. 5.*
2 *Instrumentum quando dicitur falsum, nisi probetur falsum, remanet in suo robore.*
3 *Quamuis dixerit aliquis instrumentũ falsum, & succubuerit, tamē ad hoc potest dicere illud non valere propter defectum solennitatum.*
4 *Potest minister, imo ipsa ecclesia, quando minister male agit, puniri.*
5 *Probatio instrumentorum plus est, quàm confessio.*

CAP. XIX.

Cum olim. [Ecclesia.] Istæ ecclesiæ pertinebant ad abbatem S. Io. ita ꝙ in eis tēporalia colligebat, & ad proprios vsus tenebat, & ideo pro eis respondet, aliter ipsæ ecclesiæ p se rñdent, & no. s̄. de resc. edo. [Per alia.] Forte per testes, vel per eius cõe, vel alio modo.
1 [† In instris.] Hæc instra inducebat eps, & forte erant talia instra, ꝙ per vnum annum tenebatur integre iura episcopalia soluere, per alium aliqua soluere tenebatur, sed non omnia. ꝯ hæc instrumenta obiicit abbas defectum talis solennitatis, cuius completio ex eius ratihabitatione pendebat, s. ipsa instra non debere sibi obesse, quia non interuenit consensus capituli sui, & ideo tantũ sibi præiudicat hæc exceptio, vt etiam si instrumēta pro eo faciant, sibi nihil ꝓsint. secus aũt esset si obijceret defectum solennitatis, q compleri posset per partem epi, quia in hoc casu si verũ non esset, vel ēt verum, si non eps illas solennitates complere vellet, ꝓ hoc abbas non vr̄ renunciare instris.
2 † Item dic ꝙ qñ dicit instrm falsum, nisi probet, remanet instrm in suo robore, nec tñ ꝓ oppositionem falsitatis vr̄ renunciare iuri, qđ sibi ex illo instro ꝯpetebat. nec illud petere impeditur, dum tñ mō ꝯsentiat id esse verum. nam comperta veritate, (ꝙ instrumentũ non sit falsum, cedit error veritati, 8. dist. veritate, nisi perseueret dicendo, ꝙ falsum esset, quia tunc post sñiam latā, ꝙ non esset falsum, nihil ex eo petere posset, qa faceret ꝯ ꝯscientiam. s̄. de p̄scri. qm oē. & licet probet̄ p verbũ, qđ sequitur, ꝙ nullatenus approbauit abbas, iste. n. abbas, vt dr̄ in regesto, (p dicebat, ꝙ hæc ꝯpositio obtenta erat p metum regium, nec tñ
3 reprobamus, qđ supra dictũ est. † Item no. ꝙ licet aliquis dixerit instrm falsum & succubuerit, tñ adhuc pōt dicere illud nō valere pp defectũ solennitatum, ff. de pe. hær. l. Lucius. itē & si dixerit instra deficere solennitatib. tñ pōt petere legatũ ex eo instro, ff. de pe. hę. postq̄. secus aũt si falsum, vel inofficiosum dixisset. [Deductiones.] In instro ꝯpositionis ꝯtinebatur, ꝙ decimæ vltimæ integræ persoluerentur epo, sed de eis in certis casib. deberet monasterio aliquid impendere, vel eps dēat accipere quartam decimarum ab illis ecclesiis, & de ea debebat aliquid dare monasterio. nam si instrm ꝯpositionis diceret, ꝙ episcopus tm̄ duas partes decimarum, vel aliam partem sibi reciperet, tunc non fuisset monasterium ꝯdemnatum ad plenam solonem decimarum quia sibi non debebantur: nam licet cõpositio non debeat prodesse abbati, quia impugnauit, non tñ debet dare epo, quod sibi non debetur. Sed dices fortè, imo debebatur de iure cõi, quia ecclesiæ in diœ. sua sunt sitæ: sed certe hoc non prodest epo, cum recessum sit a iure cõi per compositionem, q̄ non improbatur. Fatemur tñ ꝙ si eps respondisset Abbati, qñ dicebat ꝯpositionem non valere, & ego ratum habeo, ꝙ tunc standum esset iuri cõi, quia cõi voluntati recessũ esset a compositione. nam bene vr̄ dicendum, ꝙ pro abbate nihil sit iudicandum, sed nec pro epo est ferenda iniusta sñia. Vnde dico, ꝙ si instrm, quod quid impugnat, contineret ꝙ T. debet mihi 100. sub ꝯditione, non adiudicabit mihi illa pure, sed sub ꝯditione, quia non debentur ante ꝯdõnem existētem. imo plus dicimus ꝙ si in diem debentur, nō cond. mnaret nisi post diem præmissa ratione, quia nunquam ferenda est iniusta sententia pro aliqua partium, licet aduersarius iniuste improbet
4 ꝯctum sed pro improbante nihil sententiandum est. † Sed nũquid salua cõscientia poterit iste eps tenere integras decimas nulla facta deductione? Respon. licet tutius sit, quòd soluat, quia tamen iniustè obtinuit in cā, & quia bene pōt minister ecclesiæ quandoque puniri, imo ipsa ecclesia, qñ minister male agit 6. q. 4. placuit. dicimus, quod sine peccato tenere pōt, quousque Abbas per in integ. rest. vel alio modo sibi ꝓuideat. [Impugnare.] 13. q. 2. q̄ præpostera. 17. q. 4. sunt. [Impugnare.]
a In regesto [a] continetur, ꝙ impugnabat instrumenta ex ea cā, quia dicebat ea per metum regium extorta, & in isto suo dicto perseuerauit Abbas vsq; ad sñiam, & ideo iudex in sñia finoluit adiudicare aliquam deductionem, licet sibi per instra competerent, arg. s̄. de resti. præsentium, quia cum illę deductiones essent s̄m eum ꝯ ius, nec competerent abbati nisi p instrumenta, q̄ falsa & per metum extorta dicebat, ꝯ ꝯscientiam facere, si ita diceret, & iudex male faceret, si sibi mandaret, ꝙ ꝯ conscientiam faceret, si autē non diceret instra falsa, sed ꝯtenderet, licet male, illa non debere sibi pręiudicare de iure, tunc obstante tali impugnatione iudex ferret sñiam pro impugnatione. si autem ante sñiam velit desistere ab impugnatione. si autem ante sñiam velit desistere ab impugnatione instrumenti, sibi licet, nec exigitur tunc alia probatio, qđ probet ꝯ suam confessionem, cum aduersarius, qui induxit instra, nihil possit dicere ꝯ illa, nec ꝓbõne super hoc aduersarium aggrauare. si vero aduersarius nō induxisset instra, sed ꝓprio motu diceret in iudicio illa falsa, postea ex illis instris nihil petere potest, nisi probet illa alias esse vera. post sñiam autem puta si instrumenta, quę quis falsa dicebat, iudicentur vera, non prohibetur ille, qui dixerat ea falsa, per ea aliquid petere, s̄. de iureiu. mulieri. nam veritate &c. dist. 8. veritate. Quidā tamen dicunt, ꝙ si eps non iuuaretur alio iure nisi eo, ꝙ continebatur in instro, in quo præcipiebant̄ fieri ei deductiones, ꝙ sicut epo adiudicandę sunt quartę decimarum, sic abbati adiudicandę essent deductiones, quia eadē res, &c. 12. q. 2. quia. sed hic nō iuua-

ADDITIO.

a ¶ In regesto. Ad hæc dicta Inn. vide Fran. Are. in l. post legatum, col. 3. ver. sed quæro. ff. de his quibus ut indig. Pet. de Anch. in consi. 208. incip. Iudex de iure, col. pe. ver. ex prædictis omnibus & in consi. 34. inci. In hac causa, col. fin. & adde, quod consi. Pet. de Anch. sub num. 208. alle. habetur etiam inter consilia Car. sub nu. 29. & quota in col. pe. in fi.

Universidad de Deusto Biblioteca

iunatur tñ illo instro, sed etiam iure cõi, s. quia ecclesia erat in sua diœc. sita, sic patet p finem huius decr. sed prius dictum
5 melius probatur ex hac decr. † [Tua.] No. scripturam fidẽ facere in eo negotio, super quo principalr non est facta, puta sup finib epatus, cum esset priuilegium, C. de ꝯh. stip. optimam, C. de li. ca. cum aliquis. [Instrumenta.] Instra enim hæc continebant, qño eps has ecclesias concessit monasterio prædicto, p quæ satis cõuincebatur Abbas, ꝙ illæ ecclesiæ essent in sua diœ. Si. n. ab illo epo ecclesias, & ius episcopale in eis receperat, non poterat negare illas ecclesias in sua diœc. sitas, quãuis forte posset dicere se nõ ad hoc recepisse priuilegium, quod ab eo ius epale haberet, sed ab alio hẽbat, ab eo hoc ideo impetrauit, ꝙ impetendi frontem non hẽret, ar. C. de excep. si qdem, ff. de ꝓb. l. cũ de indebito. sed ꝓtestari hic dẽt, vt in l. si quidẽ: alioquin sicut ꝓ se, ita ꝯ se admittere tenetur. Sed quare nõ fuerũt abbati adiudicata epalia? Rñd. licet verũ esset priuilegium, tñ quia non affuit assensus eorum, q adesse debuerunt, nõ põt ꝑiudicare ecclesiæ: hoc non placet. vel ideo non fuerũt sibi adiudicata iura epalia, quia nõ fuerãt sibi data p priuilegiũ, de quo hic fit mentio: per illa enim verba, quæ ibi continebant, s. qa ꝯcedebat sibi ecclesiam, vt hic dr, non ius epale concedere intelligebatur, sed tñ tpale, quod in ea habebat, vel in proprios vsus eam concedebat, s. de dona. pasto. hoc aũt instrm, d quo hic mentionem facit, nullatenus reprobatur, sed instra ꝯpositionis tñ: nam si alias per partem epi fuisset probatũ falsum esse instrm, nõ probaretur per illud, quod ecclesia, de qua ĩ priuilegio dicebatur, esset in diœ. huius epi, cum reprobato instrumento, nihil ex eo probetur, & totum carere debeat vigore. 9. di. si ad 3. q 9 pura. licet. n. ꝓducens non possit dicere falsum instrm, vel aliquod in instro ꝯtinetur, vt hic, & no. s. de excep. cũ venerabilis: tñ si aduersarius probet falsum, ẽt aduersario non nocebit. ali qñ. n. per aduersarium habeo, qd per me hre non possum. si. C. de temp. in inte. rest. petendæ. Sed dices, nõne eo ipso, ꝙ produxit instrm, vel priuilegium, vr ꝯfessus esse omnia iura quæ in eo ꝯtinentur, & sic non põt ꝯ ea dicere, sicut nec ꝯ ꝯfessionẽ suam tacitam, vel expressam, ẽt si priuilegium pronunciaretur falsum? Rñd. vt no. in decr. pal. cum ve-
6 nerabilis. † Itẽ no. ꝙ licet ꝯ confessionem suã quis admittat ad ꝓbandũ ꝯriũ. C. de iur. & fa. ign. l. error, & in summa, C. de confes. tñ ꝯ instra quæ produxit, nõ admittit nec mirũ, qa plus est probatio instrorum, q̃ cõfessio. Item cum quis induxit instrm ad probandũ aliquem artic. qño postea admittet ad probãdũ ꝯ, cum ꝯria allegans non sit audiendus, sed duæ probationes ꝯriæ sibi inuicem fidem derogant, C. de prob. diuersæ. & etiã quia plus est confessionem tacitam habere, & probationem instrumenti, quam confessionem tantum.

SUMMARIUM.

Res quando est in obligatione, & condemnatione, libellus procedit ad rem ipsam, sed quando non est in obligatione, & res petitur, lacerandus est.

CAP. XX.

Olim causam. [Ad Papien.] & bene, quia erãt in obligatione, quamuis si non inueniatur, possit de alia pecunia satisfieri. sic etiam qñ agitur ex empto ad rem venditam. nam qñ agitur, quia res in obligatione est, ff. de act. em. l. ex empto, rñ. j. & in condemnatione, sed liberatur satisfaciendo de interesse, ff. de ac. emp. l. j. si autẽ nõ esset in obligatione, sicut si agatur. l. Aqui. ad reficiendum domos destructas: quia inepte petit, cum solum interesse in petitione & obligatione sit, lacerandus est libellus. [Protestatus.] Idem esset, si protestatus non esset, qa protestatio non interrũpit præscriptionem nisi in casibus. s. de offi. ord. pasto. in fi. C. de an. exc. hoc amplius. [Eisdẽ] vr, ꝙ si hoc probatum eẽt, 50. an. ante, soluti essent Lucen. tñ possent exigi Papien. arg. ff. de vsuf. quia qui, ff. de pecu. si quis seruum. ar. ff. quemad. ser. ami. si cõem. § j. & l. si quis alia. [Declinationem.] Idest, quia moneta Pap. non inueniebat. [Pap.] No. non solũ petitionẽ eẽ faciẽdam ad rẽ q̃ est in petitione, & obligatione, sed ẽt condemnationis, quãuis soluẽdo ĩteresse liberet, ar. ff. de ac. em. ex empto rñ. j. [Pap.] Ar. ad veterem mensuram solutionẽ faciendam, s. de iureiu. quanto. ff. si cer. pet. l. 3. arg. ꝯ. 32. q. 4. qui ignorat. ff. de ꝯh. emp. l. imperatores. [Pap.] Hoc constabat, in dubiũ vertebatur, ꝙ eps vel ex ꝯstõne, vel præscriptione præced. solutionem Lucẽ. dicebat ꝓ cathedratico recipere sex denarios Pap. vel dic. ꝙ sufficit epo si computatis oĩbus annis, quibus receperit Luceñ. pro Pap. ꝯpleuit tps præscriptionis, s. 40. ann ar. ff. de vsufc. quia qui. sed ex hac decr. vr colligi, licet Luceñ. soluerit pro Pap. si tñ non soluit ipsos Luceñ. 40. ann. non coget soluere Pap. & est mirabile, ꝙ solutio eiusdem rei pro vtraque parte præscriptionem inducit, s. pro episcopo, quòd p̃scribit Pap. sed finita p̃scriptione epi de Pap. ẽt lapsu vnius solius anni plebs præscriberet, vt non cogatur soluere Papi. sed Luceñ.

SUMMARIUM.

Episcopus quantumcunque generaliter eximat ecclesiam, cathedraticũ tamen, iurisdictionem, procurationem, & visitationem retinet.

CAP. XXI.

Cum venerabilis. [Imponeret.] Quantũcunque. n. gñaliter ecclesiã eximat episcopus, cathedraticum retinet, & iurisdõnem, & procurationem, & visitationem. 16. q. 2. c. j. s. de do. pasto. nisi exẽptio confirmaretur auctoritate Papæ, arg. s. de re. do. vt episcopo sint subie. constitutus, & s. de his, quæ fi. præ. pasto. non. n. põt a se suam iurisdictionem in totum reiicere, ar. s. de fo. ꝯp. si dili. ar. s. de renun. admonet. C. de bo. lib. l. 3. [Epalis.] Quia ius episcopale non intelligitur remitti, licet omne seruitium remittatur. [De cõi.] Et ita apparet ꝙ per prædictum pactum non tollitur ei aliquid de iure episcopali, arg. s. de don. pasto. vbi not. [De cõi.] Et est, quia remissio illa seruitiorum non trahitur ad iura & seruitia, quæ cõi debent omnes ecclesiæ, sed ad seruitia quæ quotidie & de nouo imponuntur. [Procurationes.] Et alia iura episcopalia.

CAP. XXII.

Super eo. [Prouincijs.] Repete, quæ diximus s. de consue. cum olim, & de offi. archid. c. fin.

SUMMARIUM.

Procuratio quando, & in quibus peti possit.

CAP. XXIII.

Prcourationes. [Procurationum.] Etiam de his quæ consistunt in victualib. nã si vel accipere vestes, vel si equi moriantur, & velit alios emere, vel etiam expensas velit recuperare, quas fecit in eundo ad locum, quem visitaturus est, vel alia consimilia, hæc omnia petet vltra computationem istarum procurationum ad dies.

SUMMARIUM.

1 *Appellatio extra iudicium quando sit censenda iusta, & nu. 2.*
3 *Non debet quis per negationem, vel prohibitionem, vel appellationem unquam dimittere uti iure suo.*
4 *Qñ liceat Episcopo materialib. armis possessionem suam defendere.*
5 *Non valet, quod fit à delegatis, nisi probata delegatione.*
6 *Consuetudo, & pactum archiepiscopi & suffraganei impedire non potest non solum procurationem, sed nec eius visitationem.*

CAP. XXIIII.

Venerabili. [Procurationib.] Quia sępe occurrit qõnes exemptionis oriri occasione denegatarum uisitationum, & procurationum, vel alia consimili, & iõ de hac materia supposito themate pleni⁹ tractemus. eps Educñ. accessit ad monast. sancti M. in sua diœc. situm, mandans abbati & conuentui, ꝙ pararent se, qa monasterio illi volebat impendere officium visitationis, & pararent etiam procurationem rõne uisitationis debitam. cui abbas respõdit, quòd nullo modo se pararet ad visitationem, nec ad procurationẽ, quia exempti erãt quo ad hoc a iurisdictione episcopi Eduẽñ. & appellauit ad se. ap. si in aliquo modo hac occasione grauaret, & adiecit Abbas, quia coram eo volebat probare exẽptionem prædictam, vel coram Papa, si epo placeret. sed eps non obstantib. prædictis excõicauit abbatem, & interdixit ꝯuentũ. modo venit Abbas, & aggreditur ꝯ ipsum de iniusta excõicatione, vel potius nulla, & petit absolui ad cautelam. pro se aute induxit Abbas, quia vr, ꝙ excõicatio sit nulla, quia lata post app. ex legitima cã interposita, qd sufficit, etiam si nõ est uera. Item quia lata est sine causę cognitione. s. de appel. ad audientiam & c. dilectis, & maxime cum coram epo obtulit ex abundanti se probaturum exemptionem. s. de app. interposita. Itẽ dicit Abbas epm oĩno esse puniendũ; quia sine manifesta & rationabili cã excõicauit eum anteq̃ iusta excõicationis cã probaretur. j. de sen. excom. sacro. 2. q. j. nemo. cum. n. diceret Abbas se exemptum esse quo ad prædicta, & ita sua negatione esset res dubia. C. qui ad li. procla. non licet. l. 3. super re dubia & non super manifesta tulit sñiam, & ideo male. Itẽ dicit Abbas, ponamus, quòd corã epo Eduen. aliquis parochialis sacerdos peteret ius parochiale ab aliquo suo parochiano, & ille parochian⁹ offerat se ꝓbaturum, ꝙ alius hẽt in eo ius parochiale, nonne audiet eum? vel potius non admissa exceptione parochiani, excõicabit eũ? hoc est absurdum dicere. sed nunquid erit apud eum acceptio personarum, ut ꝯ sacerdotẽ parochialem admittat exceptionem, & probationem super ea, & ꝯ se non admittat? hoc non est æqui iudicij. 4. q. 4. c. 3. Eps aũt eꝯ pro se allegat, quia ex quo constat, ꝙ monasterium situ est in sua diœce. præsumptio iuris est, ꝙ in eo habet visitationem. s. de præscrip. cum ex off. de censi. sopitæ. c. vene. cum nuper. & sic pręsumptio iuris est, & veritas est. s. quia ei subest in prædictis, ergo iusta est sñia episcopi. ideo aũt dixit epm, & veritas subest, quia bene fatetur episcopus, ꝙ si in ueritate ꝓbaret Abbas

bas corã superiore quo ad ꝑdicta eẽ exemptum, ꝙ male sñiasset. hic tñ vult defendere episcop⁹, ꝙ si Abbas defecerit in ꝓbõne exẽptionis quo ad prędicta, licet ꝓbet se ꝓposuisse exẽptionẽ. & se obtulisse ꝓbationem sup ea, ꝙ hoc nõ sufficit ad ꝓnũciandum excõicatione nullã, vel iniustã, vel ad puniendũ episcopũ, & suus ꝓcessus decernendus est legitimus, nec valet qd Abbas dicit, quia appellatio ex cã lrĩma præcessit excõicationẽ, & qd sine cãæ cognitione lata est ergo excõicatio censenda
1 est iniusta, vel melius nulla. † Sed rñdent, ꝙ nũquã appellatio ext. iud. quantuncunq; fiat ex legitimis causis, & quantuncunque appellans offerat se esse ꝓbaturũ, est cẽsenda iusta, nisi ꝓbauerit cã eẽ verã, vt no. s. de ele. cum in ca s. de his, q̃ si. à ma. par. ca. c. j. & hæc appellatio, vt quidam dicunt, ext. iud. erat. qd ex eo apparet quia ipse Abbas hoc dicebat qñ ꝓponebat se exẽptum, & ꝓpõns episcopum non esse iudicem, sicut & censenda esset appellatio ext. iud. vt si qs appellaret ab episcopo, ne ordinaret aliquam ecclesiam de canonicis, vel ne confirmaret electum, vel institueret q̃ & ad se pertinent prædicta. licet. n. hæc oĩa sint de l. iurisdõnis, non tñ semp requirit iudiciarius ordo, nec semp sic pro eis faciendis iudiciũ ordinat imò plus ext. iu. q̃ in iudiciis hęc agunt. vl dic, vt no. s. de ap. dilectis, ĩ gl. q̃ inci-
2 pit, hoc fuit &c. ver. no. ꝙ licet. † Item & si in iudicio essent partes, tñ hoc non fuit iuste petitum, ꝙ coram episcopo offerret ꝓbationes, cũ eas recipere non deberet in cã sua. ꝙ aũt coram Papa offerebat se probaturum, ẽt non sufficit ad hoc, qa reuocari debet quicquid fit post talem appellationẽ, nisi probetur veritas causæ, sicut apparet ex litera decr. interposita. nec valet si dicat Abbas, ꝙ vult, ꝙ ipse idem episcop⁹ cognoscat, qa nec iudex põt esse in cã sua, nec arbiter. ff. de arb. si de re. C. ne qs in cã. l. 1. nec valet, si dicat Abbas, ꝙ nõ dẽt quis excõicari sine manifesta cã, nisi eam ꝓbet, quia hæc fuit manifesta cã excõicationis, s. contumacia recipiendi eum ad visitationem. & hæc ꝯtumacia bene ꝓbatur hoc ipso, ꝙ est præsumptio iuris. & qd probatum est, ꝙ est in possessione, & ꝙ est uerum quòd est de diœc. episcopi, nec ꝓbat ꝯriũ. Nec obest si dicas, ꝙ ea pręsumptio iuris, q̃ est ex eo, ꝙ est de sua diœc. qd episcopus hẽt in ea visitationẽ, tollit p negationẽ Abbatis, per q̃ fiebat tũc res dubia, qa id locum hẽt in iudiciis, sicut ex tex. in l. apparet: sed secus ext. iudicia, sicut hic, vt quidã dñt, quãtum ad exemptionẽ, de qua hic agebat. vel dic, & melius res etiam dubia facta per litem impedit, ne noua possessio detur, vt in præal. l. sed nõ impedit qa
3 veteri vtat. s. vt li. pen. d. c. j. † Itẽ qa nunquam p negationẽ, vel prohibitionẽ vel appellationem alicuius dẽt aliquis dimittere vti iure suo. C. de rei vẽ. si fundum. C. cre. eui. pig. l. j. & not. s. de ma. & ob dilecti. nec obest, qd opponit, quia si episcopus inter subditos suos cognosceret, s. inter sacerdotem, & parochianũ de iure parochiali, quia admittere dẽt hmõi exceptionem parochiani, s. ꝙ esset exẽptus: ergo eadẽ rõne ꝯ se admittere debet. Rñ. qñ episcopus inter subditos cognoscit, tunc dẽt ordinẽ iudiciarium seruare, & sm allegata potius, quam sm veritatẽ iudicare. 3. q. 7. iudicet. 2. q. j. Deus. 11. q. 3. illa. ff. de of. præt. illicitas. Non. n. personam suam gerit priuatam in iudicando, sed iudicis, & publicæ personæ, cuius non est iudicare nisi de ꝓbatis, 6. q. j. si omnia, sed ad uisitationẽ hanc faciendã episcop⁹ non ꝓcedit ordine iudiciario seruato, nec ut iudex secundum quosdã, maxime quo ad intentionẽ Abbatis q se dicit exẽptũ, licet in ea ordinẽ aliquẽ seruare dẽat. j. eo. Romana. j. de acc. qualiter, ultra me. sed tanq̃ vtens iure suo, uñ non dẽt inquirere, si hẽt ius visitandi, cum ipse sciat se hre, sicut uerũ est. nec debet amittere exceptionẽ, cũ non possit de hac exceptione cognoscere. Itẽ iudex, q est medius, debet oĩa audire, sed pars tñ vtilitatẽ cãę suę sm Deum, & cũ bona cõscientia ꝓseq dẽt, ꝙ bñ hic episcopus facit, si uisitatio ad episcopũ ptinet. ad hoc ẽt facit, qd ius dicit, qa nõ pręiudicat alicui ut priuato, qd facit ut iudex, s. de fi. instr. inter dilectos, cir. fin. uel dic melius, quòd si in iudicio corã archiepiscopo, uel Papa Abbas ꝓuocaret in libertatem, uel ẽt si eps interdicto, uti pos. ageret ꝯ Abbatẽ nihilominus eps pẽdẽte lite uteret possessione suę. & ꝯdictores excõicaret iuste, dũmõ in ueritate possideret, ut . ut li. pẽ. c. j. Itẽ dñt qdã, quód cũ liceret episcopo cũ armis mãlib. defendere pos. suã, quare nõ multomagis cũ spũalib. s. p excõicationẽ. q̃ est medicinalis. 2. q. j. multi? qa arma epi & mucro est excõicatio. 16. q. 2. uisis. 24 q. 3. corripiant. Sol. si episcop⁹ exequit officiũ suũ, sicut dictũ est in themate, uadat ad aliquod monasteriũ uisitandũ, in cuius possessione sit uisitandi, quantuncũque Abbas monasterij allegat se exemptũ, & ad hoc ipsum offerat se ꝓbaturũ, dũmõ episcopus sciat se quasi possessionẽ hre, quę nõ potuit amitti sine aĩo eius, & eo sciente si per se possidebat.
4 ff. de acq. pos. peregre. §. quib. † Et quantuncunque ꝯdicat, uel appellet abbas, semper uisitabit eps, & si pertinaciter renuncet, † & mãlib. armis defendet episcopus possessionem suam, de hoc no. de immu. ecc. c. j. & spiritualib. armis, s. de præscr. cũ ex officij, & j. eo cũ nup. & sic bñ ꝓbauit episcopus in suis allegationib. & idem ur, si incõtinenti recuperet amissam possessionem. s. de re. spo. olim. nã & sm iura ciuilia licet cuiq; ius sibi dicere in his casib. & in quibusdã aliis, q no. in gl. l. in generali, C quando licet cuiq; sibi ius dicere. Si aũt in quasi poss. talis iuris, quæ potuisset amitti, etiam ignorante episcopo, ut si aliqd ius p ꝑcu. possideat. qa id bene amitteret eps ẽt ignorãs, tũc põt differre uti iure suo, si uult, & si nõ vult, utet illo iure, & ꝯdictores excõicabit. Et si postea apparebit corã iudice, corã quo agitur, de iniusta excõicatione, quòd adhuc tpe excõicationis erat in pos. uisitãdi, uel alterius iuris, rata manebit sñia si uero apparebit, quòd nõ possidebat tpe excõicationis, reuocabitur sñia: & tamẽ nõ puniret episcopus de iniusta excõicatione. uel nulla. ar ad hoc, s. de of. dele. ex literis, nisi apparet de eius malicia, uel crassa ignorãtia, q̃ satis apparet, si abbas seriatim modũ amissę pos. dicebat, & hoc ei se ostensurũ offerebat. nec obstat huic opi. iura præal. nisi de eo quòd sñia excõicationis non debuit ferri sine cognitione & sine admonitione: qa illa habẽt locũ, quãdo ꝓcedit ut iudex. hic aũt ꝓcedit ut pars, q̃ iura sua defendit mucrone suo spũali. nã & aĩs sine cognitione & monitione ꝓcedit excõicatio. sup. de of. or. si sacerdos, j. de sen. exc. Romana §. caueãt. 5. q. j. quidã. monitio tamẽ semp ur necessaria, j. de sen. exc. sacro. Sed si nõ exequẽs offi. suũ uisitabat, sed in iudicio uult agere episcopus ꝯ abbatẽ ius sibi esse monasteriũ uisitandi, eliget arbitros cũ abbate q hãc cãm dirimant, 11. q j. si clericus. & abbatẽ coget ad arbitros eligẽdos. 11. q. 1. peruenit, s. de of. dele. suspitionis. si aũt ꝯ aliũ uelit agere, qui dicit se uisitationẽ episcopalem in eodem monasterio habere, conueniet eum coram iud rei. ff. ad muni. de iure, de decu. l. 1. idem, quod diximus, quando ꝯstat, quòd monasterium est sitũ in diœc. episcopi agentis, idẽ dicendũ ur, & si ꝯstet esse situm in alia diœc. quantũ ad hoc: qa si in ueritate est in possessione uisitationis, rata manebit sñia: sed si nõ ꝓbabit corã superiore, qd episcopus est in pos. uisitationis, facilis erit superior ad credendũ, quod ma. fi. tulerit sñiam excõicationis, & ad puniẽdũ episcopũ, quod nõ esset, si esset in sua diœc. qa tũc est iuris pręsumptio, & si pro episcopo nõ præsumat de ma. fi. nec facilis erit superior ad puniẽdũ. de hoc plenius no. j. de uer. sig. ex parte. unde prudẽter facit prælatus, cui denegant iura sua, quæ possidet ut pars, si procedit non ut iudex, qa tunc nõ astringit ad iuris
5 ordinẽ seruandũ. † Itẽ erit reus, si agat de iniusta excõicatione, qui est fauorabilior, q̃ actor si uero non tanq̃ ius suũ ꝓsequẽs, sed quasi dele. à Papa, uel alio uadit ad uisitandũ aliqd monas. quantuncunq; sit dele. in ueritate, nisi delegõnem ostendat, nõ põt excõicare uisitandos, & si fecerit, non tenet sñia, qa nõ ualet, qd faciũt deleg. nisi ꝓbata delegõne C. de man. prin. l. 1. 98. dist. nobilis. sup de of. dele. cũ in iure. Sed & si delegato diceret Abbas, ego sum exemptus, uel in possessione libertatis, hoc nõ obstat deleg. si se esse in possessione sciat, uisitabit, & ꝯdictores excõicabit, sup. ut li. pen. c. j. si huic aũt dele. uel ordinario obijceret, quòd esset excõicatus, & offerret se ꝓbaturũ, & pp hoc appellet, iniusta esset sequens excõicatio, uel nulla. sup. de app. interposita. Ratio aũt diuersitatis, quia ordinarius dẽt admittere exceptionẽ excõicationis, & non debet admittere exceptionem, quòd sit exemptus quo ad predicta, quia quando excipit de excõicatione, confitetur eum iudicẽ, unde bene põt cognoscere de exceptione fori: sed ubi dicit se exemptũ in prędictis, constat episcopũ non iudicẽ in prędictis, & iõ non põt cognoscere de exceptionib. fori, sed ꝯ, ff. de iud. si quis ex. ff. si quis in ius uoc. l. j. & 2. Sol. quando constat, quòd aliquis est de iurisdictione alicuius, tunc comparere debet: si autẽ certum est, quòd non sit de eius iurisdõne, tunc non tenet comparere, ff. qui satis. cog. l. si uero. Si uero dubitat, tunc comparere debet: & ratione dubitationis tenet sñia, siue sentẽtiet super eo, quòd sua est iurisdõ, siue sententiet super principali, cum partes non curant de iurisdictione contẽdere, arg. ff. de iud. l. 2. §. sed si duo & l. si quis ex alie. ff. ad mun l. de iure, C. de usu si ea. sed hoc habet locũ, s. quòd iudicis est cognoscere, an sit sua iurisdictõ, sicut dicũt. ll. præal. de iu. si quis ex. & si quis in ius uo. nõ ier. l. 1. ubi de hoc, si de iurisdõne tñ quærit. Sed si quis dicat, ꝙ nõ tenetur respondere, quia habet ius reuocandi domum, uel quia non tenetur respondere auctoritate literarũ, quia sunt impetratę per dolum. sup. de presc. super literis, & l. preal. si quis ex ali, sed ubi non tñ queritur de iurisdõne iudicis, sed ẽt de principali, ut hic. Si. n. abbas dicit, domine episcope non potestis uisitare monasterium, quia non estis iudex, cum monasterium sit exemptum, hic non queritur tñ, an sit iurisdictio episcopi, sed etiam principale, an sit monasteriũ exẽptũ, de quo nõ põt cognoscere episcopus nec ut iudex, nec ut arbiter, ut supradictũ est. nec ẽt posset iudex sententiare sup iurisdõne, nisi simul pronũciaret super principali Vel dic & melius, ꝙ episcopus nõ uocabit hunc abbatem ut iudex, sed ut pars, uel ut prose-

Universidad de Deusto Biblioteca

queretur officium suum: vnde non tenet ire & allegare priuilegium suum: qa si vellet abbas omittere allegationē priuilegij, & procedere in principali non posset: quia sequeretur, ꝙ idem esset actor & iudex, & quod quis esset iudex in causa sua, quod esse non debet. leges. n. ꝯriç locum habent, qn̄ quis procedit vt iudex inter partes, & ꝙ quis esset iudex. sed & si ep̄s admitteret exceptionē exemptionis. ꝑꝑ hoc non minus ep̄s pe.li. sup exceptione vtetur possessione visitandi, si in possessione esset, & ꝯdictores excōicaret: quod tñ non video, qño posset esse, qa qd̄ coram arbitratore fit, non dr̄ fieri in iudicio, vt no. s̄. de iureiu. Quintauallis. Item tales qōnes in principali negocio sunt differendę, s̄. de fo. com. ex parte, & s̄. de li. conte. exceptio. hoc nobis magis placet, q̄ ea, quæ no. sunt ĩ. de ver. sig. ex parte, in gl. sed dices, vltra me. vbi dr̄, ꝙ nisi abbas incontinenti ostēdat coram ep̄o vel priuilegium, vel aliquam aliam probationem, ꝙ debet eum excōicare: si verò ostendat, non debet eū excōicare, quia non facimus vim in exhibendo, vel nō exhibendo ꝓbationes, cum nec abbas teneatur exhibere, nec ep̄s recipere eū, cum non possit de hoc cognoscere, vt prędictum est, licet tanq̄ quilibet, non vt iudex, possit eam videre, vt inde instruat, non vt de his iudicet. si. s̄. de resc. cum contingat. Hic tñ concedimus, an in veritate sit exēptum, vel non. superior aūt non statim absoluet hunc abbatem ad cautelam, qa p̄sumptio iuris est ꝓ ep̄o cū sit in sua dięc. vt dictū est. sed si sit in alia dięc. vel etiam in eadem, si statim abbas exhibet aliquam probationē, per quā hoc semiplene apparet de exemptione monasterij, tūc superior statim absoluet ad cautelā, vt no. ĩ. de sen. excom. solet. §. j. in gl. p hoc dixerunt, & s̄. de exce. apostolicæ. Item ibi non est vis, ꝙ in aliis est ei subiectus, quia ꝑꝑ hoc non minus est nulla excōicatio. ĩ. de exces. præla. cum ad quorundam, vbi no. Item dixerūt quidam hoc tantum habere locum, vbi quis exequitur ius suum, vel sibi debitū iure scripto, vel ꝯsuetudinario: sed alij dicunt, & forte melius, ꝙ quocunq; ꝯstitutū aliquis hēt aliquod ius, & est in possessione, & ꝙ id pōt defendere p excōicationē, quātūcūq; alius dicat & se ꝓbaturū offerat, ꝙ de iure suo est, vel ꝙ in possessione est, licet aliter veritas se hēat, s. ꝙ excōicatus est in possessione; v.g. ep̄s iste existēs in possessione alicuius fundi vult colligere fructus ex eo, alius se opponit dicens, dn̄e non colligatis, quia ego sum in possessione huius fundi. ꝑꝑ hmōi ꝯdictionem, vel appellationem non minus est iusta excōicatio ep̄i dummodo possideat, secus aūt eēt si ep̄s non esset in possessione, & in veritate esset de iure suo. Ratio diuersitatis, quia cuicunq; licet defendere possessionem suam, & vim vi repellere. ĩ. de sen. exc. si vero alicuius, sed suā per vim recuperare non licet. C. vnde vi, si quis in tantam. ff. quod me. cau. extat. s̄. de re. spol. in literis. Sed dices, abbas allegando ꝓ se, ꝙ sit exemptus, nō spoliat ep̄m possessione sua: ergo ꝑꝑ hoc nō dēt excōicare. & ego fateor, sed ep̄s nō excōicat abbatē, qa excipit de exēptione, sed qa nō pmittit visitari monasteriū, qd̄ est eū spoliare possessione visitādi: vnde bñ vr̄, ꝙ si abbas ꝓposita exceptione nō prohibet ep̄m à visitatione, sicut nec dēt. s̄. vt li. pen. c. j. nūquā possit eum excommunicare, quia iure suo vtit̄. s̄. de ele. c. cum ecclesia. finis huius gl. melius facit ad solutionē huius quæstionis propositæ, q̄ ea, quæ superius sunt not. quāuis & ea plurimū sint vtilia. [Visitationem.] Ab archiep̄o p suā prouinciam s̄m tenorem ꝯstitutionis super hoc a nobis ęditæ, decreuimus visitandum. nō obest ꝯsue. quæ sup ipsius iteratione visitationis
6 a suffraganeis allegatur. [† Iteratione.] No. ꝙ ꝯsuetudo & pactum archiep̄i, & suffraganei nō pōt impedire nō solum ꝓcurationē, sed nec eius visitationē. & hoc ideo, qa ius, qd̄ est de visitatione iterāda, est publicum vtilitate & auctoritate. s̄. de for. comp. si diligenti. sed si eēt publicū vtilitate, puta ꝙ modicam procurationē daret, hoc & pacto, & ꝯsuetudine induci posset, 19. q. vlt. relatum. sed ꝙ procuratorio remitteret, posset præscribi. s̄. de præsc. cum ex. quia hoc ius, ꝙ aliqua ꝓcuratio det, est publicū vtilitate, quia si nulla daret, negligeret visitatio, & ꝯsuetudo, quæ occasionē in tali tribuit, nō est tollenda. 12. dist. nos consue. imò plus vr̄, ꝙ ēt ꝯsuetudo illa, quæ est ꝯ ius publicum vtilitate ex causa aliqñ valet, licet tunc tm̄, qn̄ vel exp̄sso ꝯsensu populi. vel tacito ex certa causa inducitur. 12. dist. nos.

CAP. XXVI.

Cum canonicis. [Prioris.] Supra eodem. cum olim.

SVMMARIVM.

Oratoriū quid sit, & an & qn̄ ep̄s visitare, & procurationem hr̄e debeat.

CAP. XXVII.

Auctoritate præsentium. [Aliqui.] bñ dicit, aliq vestrum. q. d. nullus ordinatus est ibi ad celebrandum. Item non est ordinatum, ꝙ ibi celebret ordinate, sed tm̄ ordinatū erat, vt esset ibi locus, ꝙ quilibet posset ibi orare, q vellet. nam tunc, cū nullus esset ordinarius, vel vicarius clericus huius oratorij, nec eēt, q visitari posset rōne oratorij. fatemur tñ, ꝙ si hi, quorū sunt oratoria, nō teneant ea honeste, nec faciāt ibi celebrari, ꝙ ep̄s ea destruet, de ꝯse. di. j. oēs. j. nam si eēt oratorium istud sic ordinatū, ꝙ p̄sona, vel aliqua de certis dēt in hoc ordinario deseruire, non video, quare ep̄s ibi procurationē non haberet rōne visitationis, cum locus sacer sit, & in p̄tate ep̄i, & certam p̄sonam habeat, quę visitanda est, ar. s̄. de relig. do. de xonodo-
a chiis. ad hoc s̄. de ꝯse. di. j. cler. eccl̄ia. [a] enim dr̄, vbi certa dos statuta est pro sacerdote & clericis, ꝙ ibi seruiant, & pro aliis ecclesiæ necessitatib, de cōse. dist. j. nemo. Oratorium aūt dicitur locus, vbi oratur, sed missa ibi non dr̄, de conse. di. j. vnicuique. de licentia tamen ep̄i aliqn̄ licet ibi missas celebrare, sed non in magnis solennitatib. de conse. di. j. clericos, & c. si quis. & vide-
b tur, [b] ꝙ si in oratoriis sit ordinat⁹ certus minister, ꝙ sp est p̄ntādus ep̄o, ēt si tale oratoriū sit grāgia, ar. 16. q. j. ĩ parochia. alij ꝯ.

ADDITIONES.

a ¶Ecclesia. Adde quod hanc differentiam inter ecclesiam & oratorium ponit etiam car. referendo Inno. hic consi. 8. inci. in themate præmisso & quid sit ꝓprie oratorium, vide per Abb. in c. parentibus. infra de priuil.
b ¶Et videtur Vide car. in consi. 11. col. 2. in prin. qui sequitur hoc dictum Inn. & in col. fi. ver. caueāt aūt, & inci. consiliō. ꝓ enucleatione oīum tangēdorum.

SVMMARIVM.

1 *Quis debeat præferri ad visitationem, episcopus, an archiepiscopus.*
2 *Visitatio quando dicatur plene facta.*
3 *Suffraganeæ personæ visitari debent.*
4 *Quæ sint facienda in visitatione.*
5 *Tenentur visitari respondere de his, quæ ad visitationem pertinent.*

CAP. I. in VI.

Romana ecclesia. Et ĩ. [Etiā visitare.] Personaliter. s̄. eo. procurationes vr̄ tñ, ꝙ si ipse archiep̄s detineret legitimo impedimento,
1 ꝙ posset alij cōmittere. 10. q. j. ep̄s. † Alij tñ ꝯdicunt in archiepiscopis, & illud c. restringunt tm̄ ad ep̄os, simul concurrant in visitatione archiep̄s & ep̄s, archiepi. debet præferri, ar. 11. q. 3. qui resi. & c. Alij dn̄t episcopū præferendū, cui sp̄alis cura ꝯmissa est. hoc tñ certū est, ꝙ q primo incipit, primo eā pficiet, vel qd̄ melius est, simul visitabunt: nā cū vtriq; liceat visitare, & non prohibeantā iure simul visitare, nec aliquid mali sequat̄, si simul visitēt, non vr̄, ꝙ prohiberi debeant simul visitare, & si ꝯcordabunt in vnā sn̄iam, bene: si nō, tenebit sn̄ia pro reo, ni
2 si in casib. s̄. de of. dele. cām. [† Plene.] Tunc plene visitauit, qa nulla parochia inuisitata remansit saltē quo ad visitantem, qa oēs ad visitationem vocauit. Sed nunquid intelligitur dięc. plene visitata, si cōuocatis oīb. sacerdotib. ad concilium episcopale, ibi diligenter inquirat, de quib. visitatores inquirere debēt? ar. ꝙ sic, 18. dist. qm̄. ĩ de accu. sicut olim. sed nos non credim⁹ concilium sufficere ꝓ visitatione; imò p̄sonalr̄ per parochias ire dēt, & oculis subiicere loca eccl̄iarū, & videre, qño p̄pli conueniunt ad prędicationē; & sic de aliis. Itē non dēt totā dięcel. ad vnū locum vocare, vt sic tota dię. ꝓ visitata habeat̄, sed plura loca conuocare debet, eos tñ vocare dēt ad locū, ad quē tā clerici, q̄ laici commode conuenire pōt; & hoc arbitrio cōmitti boni visitatoris. Itē dięc. plene visitatam intelligimus, licet aliquæ parochiæ remaneant inuisitatæ personaliter, quia forte in illis non est necessaria visitatio, vel sufficit, si sciat p aliā discretā p̄sonā, qd̄ licet. 10. q. j. decernim⁹, & hoc ip̄m arbitrio boni viri relinquēdū est. [Accedere.] Hic satis apparet, ꝙ loquitur de p̄sonali visitatione. [Plurib.] Sic ēt credimus, ꝙ si iusta causa subesset, ꝙ possit vnū collegiū in diuersis locis visitare, licet sit cōuenientius, ꝙ in eodē visitet. [Prouinciam.] Quia ad archiepiscopum ptinet cura & solicitudo totius prouinciæ. 21. di. clericos. 9. q. 3. per singulas. [Ciuitates.] Supra eo. venerabi-
3 li. [† Suffraga.] Hic habes expresśe, ꝙ suffraganeę p̄sonæ & aliç visitādę sunt. sed si vis ordinate visitare p̄sonas, in cōi, vide licet in cap̄lo, visitare dēs simul cū aliis. nō. n. tā dēt procedere sigillatim visitatio ꝯ singulos, licet nō negemus eam posse fieri, si viderit expedire, & sæpe pōt expedire in prælatis, quorum visitatio aliis prodest. debet. n. quæri, qualr̄ suos subditos corrigant, & alias suum officium exerceant. vnde ēt est ꝙ facta inq̄sitione in capite fit ēt in membris, s̄. de re iud. c. cum I. & A. ꝓ-
4 prie aūt inquisitio dr̄ fieri ꝯ singulos. [† Visitatis.] Visitare intellige, & si vadat causa ꝯsignandi pueros in fronte, vel consecrandi ecclesias, vel ꝓ quocunque alio negotio cōmuni, quod multos tangit, argu. 10. q. 3. relatum, & c. neq;, ĩ. de simo. cum sit. j. q. 2. placuit. secus aūt, si pro causis expediendis eas, & ꝙ fiat pro salute animarum, vel pro cultu Dei ampliando. loca visitata appellat, siue sint illa, ad quæ accedit personaliter, siue illa, quę vocat ad visitationem. & hanc vocationem pōt facere archiepiscopus non tm̄ in sua dięc. sed ēt in dięc. subditorum, qn̄ eas visitat. No. ꝙ qn̄ archiepiscopus visitat vnā dięcesim, si trāsitū faciat p aliam, illi, p quos trāsit, non tn̄r ei facere ꝓcurationem, quod hic satis colligit̄, vbi dicit, ꝙ tm̄ ecclesiæ visitatæ debent

dēnt facere ꝓcurationē. & idē dicim⁹ ēt de eccl̄is eiusdē diœc. si eas nō visitat nō aūt credimus, ꝙ qn̄ vadit cā visitandi aliquā diœce. vel ecclesiam, ꝙ possit petere exp̄esas, quas facit in via illuc eundo: quia hoc nullo iure cauet̄: imo ꝯrium innuitur, vbi dicit, ꝙ non grauet ecclesias, & ꝙ non faciat immoderata conuiuia. 10. q. 3. cauendum, & c. vlt. hoc. n. ꝯuiuium, vel procuratio in signū subiectionis dat̄, & ꝑꝑ hospitalē potius, q̄ de iuris naturalis necessitate: qa ꝑꝑ hoc hēt iura ep̄atus, vt ex eis & hoc & alia ad suū offm̄ pertinentia faciat. vnde ꝑꝑ hoc statutū est, ꝙ si aliquæ sunt pauperes eccl̄iæ, ꝙ ad hoc cogant̄. s̄. eo. cum ap̄ls. ĩ fi. nec credimus prædicta rōne, ꝙ visitatæ ecclesiæ dēant soluere vecturas equorum, vel alia hmōi, quæ sunt præter procurationem hospitij. credimus tñ, ꝙ si plurib. dieb. oportet eū intendere circa visitationē eiusdē ecclesiæ, ꝙ sp dēnt facere ꝓcurationē, ar. 10. q. j. placuit. & si potest statim redire, & ꝓcurationē hr̄e, quare nō poterit stare, & procuratonē hr̄e? Itē quia circa iura nō est malignandū. nec est ꝯ 10. q. 3. inter cętera; qa ibi loquitur, qn̄ necessitas non requirit, ꝙ vltra diē moret̄. [Et assensu.] Et s̄m hoc intell̄r c. 9. q. 4. nullus primas, & c. saluo. [Diffinitione.] hæc erat diffinitio: diffinimus per nos ꝓcedendum ad visitationē ꝓuinciæ: nec est necesse, ꝙ hanc diffinitionem p̄cedat solēnis cāæ cognitio, vel ordo iudiciarius, vt bene hæc litera innuit. Itē nec pōt appellari ab hac diffinitione, cum sit tm̄ sup executione sui offi. s̄. de off. or. irrefragabili. [Opportunū.] Et de hoc credimus eius arbitrio standū. [Proposito.] Per se vel aliū, arg. 10. q. j. ep̄s. s̄. de tēp. or. cū sit, s̄. de of. or. inter cætera. [Quærat.] hic vult dicere, ꝙ visitator nō dēt quemquā cogere dicere veritatē sup his, quæ sunt corrigenda, nec sup hoc iurm̄ exigere, sed simp̄lr q̄rat, & volentes rn̄dere audiat. & hoc idē credimus in ep̄o visitante, & in oīb. alijs. [De vita.] 10.
5 q. j. ep̄s placuit. 18. q. 2. visitandi, & nō semel. † [Absq; coactione.] i. nō exigat a visitatis clericis iurm̄ sup veritate dicēda, nec ēt cogat eos iurare sup hoc: sed bene credimus, quia bene pōt eos cogere dicere veritatē sup his de quib. inquirit, sine iurō, qa alias delusoria esset visitatio, & iurisdō eius, si coactionem nō hēret, s̄. de off. dele. ex literis, ꝙ ad visitationem ꝯueniat, ꝙ rn̄deant de his, q̄ ad eius offm̄ ptinent, bene possent cogi per excōicationē, & alijs modis, qa cui ꝯmittit principale, & ꝯmittit accessoriū, s̄. de off. dele. c. de causis. prudentiā. §. fin. [Eos.] s. clericos visitatos. [Denunciet.] Et ep̄s ad eius solā denunciationē inquirere tenet̄, arg. 2. q. 5. Mennā, & c. oīb⁹. & si ep̄s nollet inq̄rere, archiep̄s ĩquirat, qa eius curā hēt, & ad ei⁹ ptinet offm̄, & ꝑꝑ negligētiā ep̄i. ar. 9. q. 3. cū sim⁹, & c. seq. Alij dn̄t, ꝙ p ei⁹ negligentiā non deuoluit ad superiorē hæc cognitio, q̄ nō est in canonib. expressa. [Notoria.] & si sit iudici dubium, an crimina sint notoria, hoc primo inquirendū est: & nō vr̄ ꝙ p hoc debeat aliud pronunciare, nisi meum est punire hæc maleficia quia notoria sunt. hoc. n. modo cognoscere vr̄, an sua sit iurisdō ea puniendi. [In canonib.] s̄. e. cum Ap̄ls. c. sopitæ, & c. sup eo, & c. cum nuper, & c. procurationes. 10. q. 3. relatum. [Institutis.] s̄. de sta. mona. in singulis, & c. ea quæ.

De consecratione Ecclesiæ, vel Altaris. *Ru. 40.*

SVMMARIVM.

1 *In quibus casibus sit ecclesia consecranda, & quando altare, & non ecclesia consecretur, in nu. 2*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶De ꝯsecratione, de hac mā quære de conse. di. j. ecclesijs, cum
1 quinque c. seq. † [De ꝯsecratione.] in trib. casib. est Ecclesia reconsecranda. Primus, si dubitat̄, an sit ꝯsecrata, qa non apparet aliqua scriptura, vel ĩ libro ecclesiæ, vel colūna, vel tabula marmorea, vel ēt vnus testis de visu: & quidā idē dicunt de auditu. ar. de ꝯsec. di. j. solennitates. & di. 4. paruulos. 14. q. 2. sane. 22. q. 5. hic vr̄. & intelligas has semiplenas probōnes sufficere: quia aliis non fit pręiudiciū. Sedꝯ, si sit exusta ecclesia, ita ꝙ sit decrustata, & de ꝯse. di. j. ecclesijs, quod forte intelligendū est, ēt si nō tota, sed pro maiori parte sit decrustata, arg. ff. de ꝯh. emp. domum. Tertius est, si funditus sit diruta, & ex toto reparata siue de eisdē lapidib. siue de alijs, de ꝯsec. di. j. de fabrica. Et est rō, qa ꝯsecratio ecclesiæ maxime ꝯsistit in vnctione exteriori, & coniunctione, & dispōne lapidum, de ꝯsec. di. j. ecclesias. si autē nō simul, sed successiue oēs parietes ruerent, & reędificarent̄, non esset reconsecranda ecclesia, sed reconcilianda tm̄, de ꝯsec. di. j. si motum. alij tñ dicunt eccl̄iam reconsecr. in prædicto casu. ꝑꝑ homicidium aūt, vel adulterium non reconsecranda, sed reconcilianda esset ecclesia. ĩ. e. c. proposuisti. ĩ. de adul. significasti. & sic ēt dicimus reconciliandam eccl̄iam, ēt si prius non fuerat consecrata, ne in diuinis laudib. taceatur, arg. ĩ. eo. c. vlt.
2 †Propter altaris autem destructionē, uel mensæ amotionem, solum altare, non ecclesia reconciliabitur. ĩ. e. c. j. & c. quod in dubijs. quod aūt dictum est de mensa, intelligendum est, si mensa fuerat penitus destructa, vel enormiter fracta, vel iunctura mota, quæ stipiti adhærer: nam in illa coniunctione præcipue intelligitur esse consecratio altaris, vnde si aliquid de lapidib. stipitis tangens ipsam mensam esset motum, reconsecrabitur altare, ĩ. e. ad hæc, & c. qd̄ in dubijs. idē ēt dicunt doctores, vbi fieret altari tantum augmentum, quod amitteret formam, qa forma dat esse rei, arg. 10. q. 1. huiusmodi.

SVMMARIVM.

Altare quando reconsecrandum est, & quod sit altare viaticum.

CAP. I.

Ad hoc si altare. [Sigillum.] No. ꝙ in altari est quoddam foramen, in quo ponuntur reliquiæ, & dr̄ illud foramen sepulchrum. & hoc foramen qñq; ponitur in superiori parte, & claudit̄ qñq; paruo lapide qñq; tabula magni altaris, & tunc si moueat̄ tabula illa non est dubium, ꝙ reconsecrandum est altare. Itē fit qñq; prædictum sepulchrum in latere altaris, & claudit̄ tm̄ paruo lapide & nō magna tabula, & in isto casu credimus, ꝙ si ille paruus lapis moueretur, ꝙ reconsecrandum esset altare, quia ille est ille lapis, q ꝯtinet sigillum sepulchri, & sic loquitur hic. Item credimus ꝙ etiam si in isto casu sit tabula supior moueat̄ vel rūpat̄ qd̄ eodē modo reconsecrandū est altare, & sic loquit̄ ĩ. e. qd̄ in dubijs, in altari ēt viatico si moueat̄ lapis, vbi est sigillū reconsecrandū est, sed bñ licet ipsum portare, & mouere de licentia ep̄i, & iō dr̄ viaticum, ar. de ꝯsec. di. 1. missarum. sed innuit, quod non licet celebrare nisi in locis sacratis. vel dic locum ꝯsecratum appellari altare viaticum, ex quo per episcopum consecratum est.

CAP. VII.

Consuluisti. [In dedicationib.] Idest quod sic aspergatur cœmeterium aqua benedicta, sicut aspergitur idem cœmeterium, quando eccl̄ia consecratur. Item aqua ista dēt benedici cum ea solennitate, cum qua benedicitur aqua consecrationis ecclesiarum.

CAP. VIII.

Cum sicut ex rela. [Debito.] Not. ꝯ consecratorem competere condō. ex hac decre. vt dotet ecclesiam.

CAP. IX.

Aqua. Per episcopum audiu musante, ꝙ Papa pluribus ep̄is indulsit, ꝙ p simplices sacerdotes possent reconciliare eccl̄ias, aqua tamen primum per ep̄m benedicta.

De celebratione Missarum, & Sacramento Eucharistiæ. *Rub. 41.*

SVMMARIVM.

1 *Quilibet clericus etiam non consecratus tenetur dicere diuina officia, vel ea audire. Excusantur autem infirmi, in nu. 2.*
3 *Non debent laici attractare ministeria Domini.*
4 *Possunt laici dicere psalmos, qui dn̄r in horis, non tamē in modū officij.*

CAP. I.

1 **Presbyter.** †[Mane persoluat.] Quilibet clericus ēt in non sacris ordinib. ꝯstitutus oī die dēt dicere officia diuina vel audire vt ar. 91. di. clericus, videre, & c. fi. & 92. di. c. fi. In eccl̄ia aūt oēs clerici eiusdem eccl̄iæ dēnt ꝯuenire, vt eam officient, vt hic, & in præal. c. 92. di. c. fi. & qui altari, & c. s̄. de præb. cum s̄m ap̄lm. Sed & alij qui non sunt eiusdem eccl̄iæ, quando possunt, potius dēnt officia dicere in eccl̄ijs, q̄ in alijs locis: illæ. n. ad hoc deputatæ sunt, de ꝯse. di. 1. p totum. imo & laicis illuc ad orandum accedere bonū est: videretur tñ, ꝙ clerici cuiuscunq; ordinis, & ēt prælati ex cā possunt ab officijs quæ dr̄ in eccl̄ia, abesse, vt si oportet eos intendere circa ministrationem temporalium, sed tñ dicere dēnt alias equitando, vel stando, vel in domo, vel in via. Et sicut ministeriū absentis prodest illis qui sunt in ecclesia, ita & offm̄ illorū, q sunt in ecclesia, prodest illis, qui sunt extra p tp̄aliū ministrationē, quia oēs sunt vnū corpus in
2 Dn̄o de ꝯst. cū oēs. † Infirmi aūt bñ excusantur a dicendo, & in ecclesia forte audiendo: talis tamē debet esse infirmitas, in qua directo vel occasionaliter sibi obesset, vel obesse timeret, si celebrationi diuinorū interesset. Infirmis. n. non est lex imposita. Sed nunquid tenentur redicere post conualescentiam, quæ omiserant? vr̄ quibusdam, ꝙ siue ex necessitate, siue ex voluptate, vel etiam negligentia accurata omiserit, nunquam tamen vlterius peccat, si officia non redicit, sed pœnitentia est indicenda de peccato omissionis. & satis est conueniens, quòd sacerdos in eo ei pœnitentiam imponat, in quo deliquit, scilicet in dicendo eadem officia: sed si in hoc non crederet ei proficere, mutabit ei in aliam pœnitentiam. In magnis autem festiuitatibus semper interesse debent in ecclesia, nisi magna cā excu-

excusarentur,7.q.j.si quis in clero,de conse.dist.j.si quis extra. [Cōpetentib.] Horas competentes credimus illas,quib.melius creditur populum accessurum ad officium audiēdum, si venit populus alias nō tenet. Alij dicunt,ꝙ sp dēt dicere ēt,si non ve-
3 niat,vt ipse sit excusatus.† [A scholarib.clericis]hoc licet ī quocunque gra in positis ēt Psalmistarij.ar.ad hoc,23.dist. psalmista.s.de vi.& ho.cle.c.vt quisq;.7.q.j.illud. vbi expresse dicit de clericis.laici enim,qui non sunt in sorte Dei vocati,nō dēnt cō tingere ministeria dñi.s.de vi.& ho.cle.c.j.2.q.7.§.de his ēt.92.
4 di.nō liceat.89.di.c.j.† Laici aūt bn̄ possunt dicere psalmos,qui dicunt in horis, sed nō in modū officij.ar.11.q.3.si eps,nō dēnt tn̄ dicere, Dn̄s vobiscum. Laicos aūt intelligimus etiā templarios,& hospitalarios.& Cistercien.& fratres minores,q nō sunt clerici. moniales aūt literatæ dicunt officia, qa & ipsę possunt dici accipere aliquē ordinem in benedictionē. vnde ēt aliquæ inter eas sunt diaconisse.27.q.j.diaconissam.qui ordo licet sufficiat ad officia dicenda,nō tamē est de septē ordinibus ecclesiæ. Et hæc,q̄ dicta sunt ex constitutionib.fiunt,vel licēt. De monachis aūt non est dubiū quia sunt clerici.hoc aūt,quod dicit persoluant,hoc consilium est,vbi sunt pauci, & pauperes pp occupationes superuenientes. [Publice.] Corā populo.[Vt iterū.] Hic vult dicere, ꝙ idcirco debet stare ieiunus vsq; ad horā tertiam,vel nonam,qn̄ celebranda est missa,vt 44.di.non licet,de conse.di.j.soluet,vt si aduenerit, necessitas celebrandi missam, vel alia sacramenta conferendi, quod illa possint perficere.

SVMMARIVM.

Missę de nocte nō ꝓhibētur pp se, sed ne missæ de die meliores omittātur.

CAP. II.

Quidam laicorum.

[Peculiares.]Idest quas sibi approprīāt.[Nisi fiāt.] Non licet has missas dicere,& omittere missas de die,sicut non licet eleemosinas dare propter vanam gloriam,argu.j.qō.j.nō est putanda,& c.inquantum. [Audire.] Præmissas missas,quia etiam missa de S. Michaele in honorem trinitatis dicenda est. [Pro alia.]q debeāt meliores segetes habere.vel hic vult dicere, ꝙ soli Deo sacrificium altarius offerendum,est,qui se hostiam obtulit pro nobis.& hic dicit,ꝙ solus Deus adorādus est latria, i.ipse solus, qui orationes per se potest exaudire. sancti autem pro nobis apud eum interpellant.

CAP. III.

Consuluisti.

[Necessitatis.]Quia moriatur aliquis. idem dicimus, & honestatis.s. co.c.j.

SVMMARIVM.

Sanguinis Christi aliquid post assumptionem in calice dimissum,quomodo ex causa necessitatis detur.

CAP. V.

Ex parte vestra.

Et infra. [Perfusionis.] Non reprobamus tamen consuetudinē Cistercien.& etiam quorundam aliorum, qui post sumptionē corporis & sanguinis Christi aliquid de sanguine ibi dimittūt, vt supponatur vinum purum, & postea communicantes inde possint aliquid sumere,non est illicitum,quia etiam non ieiunis,nō infirmis,& in causa necessitatis datur, & ita ex iusta causa fit, quia non esset decens tantum sanguinem conficere, nec calix inueniretur,qui posset tenere.

SVMMARIVM.

1 *Panis, quo vtimur in confectione corporis Christi, debet esse triticeus, & vinum de vuis expressum.*
2 *Quid significet coniunctio vini & aquæ.*
3 *Christus sub specie panis & vini integer est.*

CAP. VI.

Cum Marthæ.& infra.

[Quis Doctorū.] vel maiorū. [My-
1 sterium.]Hoc est verbum de quo quæsiuit,quis adiecerit.[†Panis.]Panis aūt debet esse de granis frumenti, & vinum de vuis, de conse.dist.2.in sacramento.vnde vr̄ aliquib.ꝙ alia grana nō transubstantiantur.Idē vr̄ aliquib.ꝙ de agresta,vel vino spissato per decoctionē,& facto nectare,& de aceto & de vino extorto de vuis non fiat sanguis, sed in his non est bonum iudicare, sed bene dicimus, ꝙ melius est omittere celebrationē, quā de talibus conficere,quia aliqua ex prædictis generant abhominationes,vel non sunt pulchra,& pulcherrima eligēda sunt in tā-
2 to sacramento conficiendo.[† Aqua cum vino.]Veritas vr̄,ꝙ panis trāsubstantiatur in corpus,& vinum & aqua simul in sanguinē,quia Nicolaus dicit. Calix Dñi nō est tm̄ vinum, nec est tm̄ aqua, sed vinum & aqua, de conse.dist.2.c.j. & 2.quia si est ibi tm̄ vinum,est ibi tm̄ Christus sine nobis.si est ibi tm̄ aqua,incipit esse ibi ecclesia sine Christo.Coniunctio.n.aquæ & vini significat coniunctionē Christi & ecclesiæ.tamē si ex negligētia prętermittatur aqua,nihilominus vr̄, ꝙ ibi sit verū sacrm̄, sed nō perfectū.& dēt tam parum ibi poni de aqua, ꝙ vinum eam obsorbeat, quia Christus nō mutatur in ecclesiā sed ecclesia in Christum.Vn̄ dictū est ad Aug.Et manducabis me,& non ego
3 mutabor in te,sed tu mutaberis in me.† Et no.quod licet tātū panis transubstantietur in corpus, & vinum & aqua in sanguinem,tn̄ sub vtraq; specie Christus integer est:non enim est corpus sine sanguine & aīa nec sanguis sine corpore & aīa. Itē vr̄, ꝙ si tm̄ aqua sit in calice sine vino, ꝙ non est ibi sacrm̄ calicis, & ideo qn̄cunq; perpēderit anteq sumat,dēt reincipere verba, per que fit cōsecratio calicis cū oībus sequētib.orōnib.nec nocet,si aliqn̄ interserātur verba,quæ referantur ad sacrm̄ corporis, sicut sunt illa,Panē sanctū vitæ ęternę.& illa,Sacrosanctū filij tui corpus.quia non sunt illa verba per q̄ conficiatur corpus, sed illa Hoc est corpus meū.Si aūt postq̄ sumpsisset corpus ex gustu, vel aspectu deprehenderet ibi tm̄ esse aq̄,non vr̄,ꝙ dēat incipere,sed dimittat,& de negligētia pęniteat:melius videtur ꝙ anteq̄ gustet de aqua,& post susceptionē corporis,si ꝑpēdat ꝙ ibi sit tm̄ aqua,apponet in calice vinū, & repetet totam cōsecrationē sanguinis.Itē vr̄,ꝙ si timeret scandalū in prorogatione missæ ꝙ sufficeret dicere tm̄ verba,per quæ consecratur sanguis,s.orōnes.Itē vr̄, ꝙ si hēret aquam in ore, ꝙ non dēt eam emittere ,quia pp particulam corporis Christi quæ posita fuit in aqua,est custodienda,ne viliter tractetur.Itē timēdū est, ne generet scandalū his, qui videant si eam deglutiat, tanquā non ieiunus vlterius conficere nō dēt.8 q j.nihil [Alij vero tenēt.] Hoc videtur approbari j.[Vinum.]De vino expresso de botro constat,ꝙ pōt confici,de conse.dist.2.cum oēs,vltra medium.

CAP. VIII.

In quadam vestra epistola.

[Legisse.] Et erat verum,& legerat,quod credere nefarium erat.[Cęlo.] Idest probare eum esse verum Deum & cęlestē.] Pater.] Qui dicit, Hic est filius meus dilectus,in quo mihi bene complacui.[Verbū.] Quādo transfiguratus est in monte potētia diuinitatis.[Spūs.] Qui in specie columbę super eū apparuit.[Tristis est.] Per hoc apparet,ꝙ anima eius rationalis erat,quia tristitiā, & lętitiam habebat.[Et iterū.] Per hoc ostendit, ꝙ anima eius ęterna erat, non temporalis vt brutorum. [Vitalem.]Rationalem[Corpore.]Idest ꝙ non fuerit fantasma,probat sanguis, & aqua quę de eius latere effluxere, sed aquæ effusio nullo modo probat eum esse hominē [Componentib.]i.elementis,quæ ad compositionē hominis veniunt.i.de mēbris Christi,quæ ad eius compositionem venerant. [Ex illis.] Elementis [Ex istis.] Humorib.

SVMMARIVM.

1 *Officium non debet dici negligenter, sed accurate.*
2 *Non est de præcepto,quod magis isti, vel illi psalmi dicantur, dummodo septies in die oretur.*
3 *An peccet ille,qui dum est in officijs,aliò mentem habet.*

CAP. IX.

1 Dolentes.

[Syncopa.]†Ad ecclesiastica officia eūdum est in honesto habitu. s.de vi. & ho. cle. ca. clerici officia.& cum deuotione ibi standū, & Deo plus est corde,quàm voce psallendum.92.dist.c.j.& 3.& vr̄,ꝙ clericus,qui est in diuinis officijs,non peccat,ēt si quod dicit ibi,non intelligat,sed cor suum dēt ad Deum hr̄e,& ei psallere. imo si aliquē versum omittat ex negligentia, non peccat,nec etiam a capite psalmi propter hoc reuertēdū est,quia si fieret, posset aliquib. scandalū gn̄ari,sine magna cā:imo & si omittatur psalmus,nō dēt homo ad illum redire propter prædictam causam,tn̄ confiteri dēt suā negligētiam.Sed contra,maledictus,qui officium suum agit negligēter.Sol.illud intelligitur de accurata vel lata
2 & maliciosa negligētia.†Et nos hic loquimur de alia,quæ forte contingit ex nimia meditatione,vel cōtemplatione.sed hic in hoc casu satis posset dici ꝙ si adhuc sunt in eodē nocturno, vel si adhuc sunt in dicendo psalmos vespertinos, ꝙ psalmum omissum dicēt & ēt idē forte facere nō est periculosum.etiam si aliū nocturnū dicerēt,nisi esset timor scandali.Non enim est tanti omissio vnius psalmi,ꝙ pp hoc esset aliqs scandalizādus. ꝙ enim septies oretur est pręceptum.s.eo.c.j.sed ꝙ isti, vel illi psalmi dicant.nō est in pręcepto,vn̄ videmus,ꝙ alios psalmos
3 dicit vna ecclesia,& alios alia.† Sed nūquid peccat ille clericus, qui dū est in officijs, cogitat sup aliquo bono opere spūali, vel tēporali?Solu.vr̄,ꝙ dum est in officijs nō dēt alijs intēdere nisi circa ea,quę ibi dicuntur,vel legunt̄,nisi necessitas esset,quæ ēt dilationē non caperet,qđ tunc cogitaret, vel ēt expediret. Sed quid si nō intelligit, q̄ legunt̄?dēt esse in silētio,& rogare Deū vt lectiones,& orationes.& psalmi,& cantus,qui fiūt in ecclīa, sibi & alijs ꝓsint ad salutē:nec tn̄ vr̄ peccare,si qn̄ nimis fatigatus esset spūs,si posset fieri sine scandalo, ꝙ aliquātulū exiret ecclesiā,vel aliqua ꝑterea,q̄ legunt̄, diceret, vel cogitaret:caueat tn̄ sibi,ne in his excedat.Itē si aliquis nō interfuit in principio officij sine malitia,nō oportet,qđ à capite incipiat.& idē dicimus de fine,si ei interesse non possit si tamen magnam partē vel nocturnorum,vel laudis omitteret,bene faceret, si illud diceret.

CAP.

CAP. XIII.

Pernitiosus.

[In prouincia.]Hoc specialiter spectat ad officium archiepiscopi.12.di.de his.

De baptismo,& eius effectu. Rubr. 42.

SVMMARIVM.

1 *Baptismi sacramentum in quo consistat.*
2 *In sacramento altaris tria sunt,sic etiam in baptismo.*
3 *Quid sit character.*
4 *Si in flumine aliquis baptizatur,ea sola aqua, quæ corpus tangit, est sacramentum.*

Baptismus à sacerdote dēt conferri, & si necessitas est, supplere pōt vicem eius diaconus, sed nō alius, quāuis cōstat, ꝙ à quocunq; collatus non sit iterandus,de consecra dis.4.cōstat,
1 81.dist.si diaconus.† Consueuit aūt quæri,in quo cōstat sacramētum baptismi.Super quo no.triplicem opinionē: quidam dn̄t,ꝙ ipsa aqua abluens est baptismus, vel sacrm̄ baptismi.alij dn̄t,ꝙ ablutio,siue tinctio quæ dr̄ passio, est baptismus, vel sacrm̄, & non tinctio actus, quæ aliquando est peccatum. & huic opinioni assentit magister sniarum.alij dn̄t, ꝙ character est sacramentum ,uel baptismus, qui in baptizato confertur, de conse.dist.4.tūc valere.& non aqua,vel tinctio,q̄ velociter
2 transeunt.† Et exponunt id quod hic dr̄, Baptismus est intinctio,i.character in tinctione collatus.nos dicimus,ꝙ sicut in sacramēto altaris sunt tria,vt sup.tit.ꝓxi.cum Marthę.§.distinguendum.ita & in baptismo.vnū,quod est est tantū sacramentum,s.aqua abluens,vel ablutio passio.s̄m, qđ est tm̄ res sacramenti,s.gratię infusio,& peccat.remissio.& tertiū,quod est sacrm̄,& res,s.character.Dicimus ergo ꝙ aqua verbo Dn̄i sanctificata ꝓprie est sacrm̄:sicut & species panis,& character secun-
3 dario,sicut & verū corpus Chr̄i.† Est aūt character quædā passibilis qualitas illuminans aīam ad uidēdū facilius, quid sit credēdum,& quid faciēdum,& quid nō:vel pōt dici, & forte melius,ꝙ est quædam qualitas disponēs,& habilitās animam ad suscipiēdum gratiam:& hęc qualitas à quibusdā dicitur sanctitas,quia præparat animam ad sanctificationē. Ioānes aūt Damasce.dicit,ꝙ character est mentis custodia,eo ꝙ inseparabiliter custodit mentē,& quia eam præparat,& habilitat ad gra-
4 tiam,per quā ipsa aīa custoditur.† Itē no. ꝙ si quis baptizatur in flumine,illa sola aqua est sacramentum,quæ corpus tangit, ēt si quis eam biberet,aquam sacramētalē biberet, & hoc idē esset,si quis biberet aquā consecratā de fontib.baptismi. Tamē quidam dicunt totam aquam,quæ est in fontibus baptismi, sacramentū,ex quo s̄m ordinē ecclīæ ꝯsecrata est, ēt si nullus ibi baptizaretur, quia uerbum consecrationis accessit ad totam aquam,quæ est in fontibus & eam totam consecrare intēdit: sed secus est si baptizarēt in flumine, quia stultum eēt,nec fieri posset,ꝙ totum fluē consecraretur.Sed melius vr̄, quod ēt in fontib.illa sola aqua sit sacramētum, quæ tāgit corpus, nec aqua fontium baptismalium fit sacramētum per uerba consecratoria, quæ ibi dicuntur, nisi ibi puer baptizātur cum uerbis ad hoc ordinatis.nam priora uerba sunt tantum de solēnitate, & ideo non faciunt sacramentum.infrà,eod.proxi.c.Item cuius rei esset sacramentum,cum nulla anima sit in aqua,quæ significet infusionem gratiæ,uel characterem infusum.

SVMMARIVM.

1 *Forma baptismi data ab ecclesia in tantum est seruanda, quod eam etiā per æquipollētia verba mutare nō licet,& in nu.2.& 3.& in nu.11.*
4 *Quæ sint verba substantialia formæ,& in nu.5.& 6*
7 *Ecclesia non dicitur infigere characterem,sed solus Deus.*
8 *Quæ requirāt de necessitate ad hoc,vt aliquis sit baptizatus, & nu.9.*
10 *Nunquid si baptizatus petiit baptismum,sed tamen non intēdebat baptizari,dicatur esse baptizatus.*

CAP. I.

1 SI quis puerum.

[Ter.]Idem est, si semel, de conse.dist.4.c.de trina.† [In noīe.]Et intantum seruanda est forma data ab ecclīa, ꝙ eam ēt per æquipollentia uerba mutare non licet, ut dicat,ego te baptizo in noīe gn̄antis,gn̄ati,& procedētis. Item non licet aliquod uerbum uel uulgariter, uel literal̄r præponere,uel inserere, vel postponere in forma, intēdēs illud esse de forma,& sine ipso non esse formam,ut v.g. ego sacerdos baptizo &c.uel ego baptizo te Ioannē &c.uel ego baptizo te in nomine patris,& filij & Spiritusācti,& beati Ioānis.alias aūt,si nō crederet illam formam eē,uel additā eē de forma, sed ex sim-
2 plicitate,ul ex deuotione ꝑdicta adderet,baptizatus est. † Idē dicēdum est,si ex malitia, uel hr̄ī diceret, ut si adiiciat, & diaboli,& hæreticorum,dummodo hoc non credat de forma,& baptizare intendebat. & hæc omnia contingunt propter formam baptismi,quæ inuiolabiliter est obseruanda,ut alibi not. Itē si formā ueram dicat,& non credat illam ueram formam sed aliam,non erit baptizatus.& hoc iō,quia nō intēdit baptizare,quod ex eo apparet,quia formam ueram dicere non intēdit, cum tn̄ sciat uel credat ad hoc certam formam statutam, quia si non crederet certam formam statutam, & baptizare intenderet non obstantib. prædictis adiectionib. baptizatus eēt, quia recidit hæc qō in primū casum,qn̄ ex malicia,uel ex sim-
3 plicitate ea addit.† Sed si quis certus est certā formā præscriptam in baptismo, & præter illā formā non cōferri baptismū, & postea baptizaret cum ea forma,de qua dubitat, an sit uera, nunqd erit baptizatus?Rn̄.sic, qa licet dubitaret de forma,intēdit cū baptizare s̄m illā formam, si est uera,unde cū sit uera
4 forma,uere baptizatus est. † Verba aūt quæ sunt de substantia formæ,sunt hęc,s.Baptizo,nec eēt baptizatus, si diceret,baptizat te Christus,uel Petrus,uel sacerdos se demonstrato, ul baptizat Petrus à tali.uerumtamē si aliqua ꝓuincia eēt quæ nunquam nrām formā accepisset,& uerba dicta,uel alia æqpollentia nostris diceret,debēt hr̄i pro baptizatis. Sed oppones, quare non idem dicis de una ciuitate quæ nunquam accepit nrām formam,uel de singulis sacerdotib? Respon. quia ibi est iustus & probabilis error, & ideo ad illos ꝯstō ecclesiæ non extēditur nisi ex quo sciunt formam,& sic fuit diffinitum de Græcis Calabrię qui hanc formam seruarūt, imò fuit eis concessum. s. ꝙ ēt in futurum baptizētur s̄m primam formam, sed in aliis nō est probabilis error,& ideo extēditur ad eos ꝯstō,ar.82.dist.qđ proposuisti. & hęc forma ex ꝯstōne ecclīæ prędictas uires hēt, quod ex eo apparet, quia aliquando mutata est hęc forma, de conse.dist.4.firmissimè à quodam,& c.se.Item loco huius uerbi baptizo,non pōt poni lauo,uel balneo.& hoc ea rōne,quia hoc uerbum,baptizo,plus importat ex instōne, q̄ sit eius pro-
† pria significatio.nam baptizare est in aquam ꝯstringere † Als,
5 mergere sub certa forma uerborū s.e.c.j.Sequit.† [In noīe pris & filij & spūsancti.] nā & hæc uerba multipl̄r sunt de substātiæ formæ,nec possent mutari,ut diceret ī uirtute,uel in noīb. nec liceret inde tollere copulatiuam coniunctionē:& tn̄ satis credēdum est,ꝙ ualeret baptismus,si diceret:In nomine patris filiiq;,spiritusq; sancti,quia nulla est dr̄ia inter ꝑdictas copulatiuas.sed diligens lector multas notabit dr̄ias inter hoc nomen, uirtute,& hoc nomē,nomine,& inter singulare, qđ indicat unitatem essentiæ,& plurale. qđ hoc nō facit. & idem est fere in oīb.aliis uerbis hic positis.De hoc autē pro nomine,ego,cum subintelligatur,pōt dici qđ non est de substantia,sed hoc pronomē te, bn̄ est de substantia.nam expressior est demonstratio p pronomen & actum, quam si loqueretur in tertia ꝑsona,vt si diceret,ego baptizo in nomine patris,& filij & spiritusancti.& huiusmodi uerba sunt de forma uerborum,sed in forma facti secus est,uerbigratia, nā si quis bis uel ter immergat, uł ēt quater,vł pluries semp baptizatus eēt, dummō baptizare intēdat, ēt si credat unam uł trinā immersionē non sufficere,sed quatuor necessarias eē. Et hęc est rō diuersitatis, quia in forma uerbali certa uerba sunt,quæ sunt de substantia,& ēt ipsa forma est de substantia:sed in his,quæ facti sunt, nihil est de substantia,nisi ipsa tinctio aquæ:uñ ēt sine immersione,idest licet non immergatur in aqua, sed tantum sup eum proiiciat, baptizatus est.& ideo cum tantum ad solēnitatē ꝑtineat,eorū omissio non uitiat baptismū,in summa de cōsi.di.4.c.j. & 2.& c.de immersione. & eo. mō non est curandū, quot ēs immer-
6 gat;sed qcqd dicat de possibilitate,† semp tn̄ & in uerbis,& in factis exactę seruanda est forma.De his aūt,q corrumpūt uer-
7 ba formæ,dicemus.j.eo.c.ult.† Et caue tibi qa non dicimus ꝙ ecclīa infigat characterē aīę,sed solus Deus,sed ecclīa pōt facere ꝯstōnes sup baptismo,ꝙ non fit,uel ꝙ non credatur ab omnib.tamē circa baptismi collationem pōt facere constōnes,& præfigere formas,quas quia Deus ratas hēt,& quia bonæ sunt, eis infigit characterē q s̄m tales constōnes baptizati sunt. Idē facit ecclesia in matrimonio,& in aliis sacrīs,& dispēsat in toto,& iurō,& in omnibus aliis fere,nisi ꝯ fidē de quib.alias no.
8 † No.ꝙ ad hoc,ꝙ aliquis baptizatus sit,necessarium est,ꝙ baptizans intēdat baptizare, non tm̄ balneare,uel carnes,lauare, nec tn̄ vr̄ necesse quo ad effectum baptismi,qđ sciat qd sit baptismus,s.ꝙ ibi infundatur gr̄a,uel ꝙ sit sacrm̄,nec ēt oportet ꝙ credat hoc ipsum,imò & si ꝯriū credit, & totū reputat truf-
9 fam & deceptionē, tn̄ baptismus suū hēt effectū. † Itē non est necesse,ꝙ baptizans sciat quid sit ecclīa,quid baptizatus,uł unde sit nec qd gerat in mente facere quod facit ecclīa, imò si ꝯriū gereret in mente,s.non facere,quod facit ecclīa,sed tn̄ facit,quia formam seruat,nihilominus baptizatus est, dummō baptizare intēdat. unde si aliquis in casu necessitatis ꝯstitutus, vel ēt sine necessitate uadat ad Saracenū & dicat, baptiza me, & doceat eum formam, & ille Saracenus baptizet nō credens per immersionē aliquid aliud fieri,nisi madefactionem. & nō

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

intendat eū baptizare, vel ēt madefacere, fm intentionē perētis baptismū, i. vt baptismus operet, quicqd opera i pōt, & ipse baptizans tanquā minister conferat, qđ alij baptizantes contulerunt, licet non credat ipsum posse aliquid operari, vere baptizatus est, sed si hoc non intēderet, non baptizaret, nec est necesse, ꝙ aliquid sciat quid in his ecclesia intelligat, vel ēt qđ sciat, vel
10 credat ecclesiam esse. † Sed quid si baptizatus petijt baptismū, sed baptizari non intendebat, nec aliquid ꝑ baptismū conferri? Et videtur, ꝙ non sit baptizatus, quia nunq̄ consensit baptizari sicut non est matrimoniū, vbi nō consensit, licet verba consensus exprimat. ͞j. de sponsa. tua. Sed ꝯ vř, quia nedum fraudulentus, sed ēt coactus accipit baptismū, in decre. 45. dist. de Iudæis, & furiosus, & dormiens, si prius erat in voluntate baptizandi, ͞j. eo. tit. c. maiores. So. hic, qui sic ficte accedit ad baptismum, non est baptizatus, licet propter ignorātiam eccľia cum cogat seruare legem baptizatorū. Nec obest de coacto, qa habuit voluntatem, licet coactam, sed si nunquam ꝯsensisset baptismo, licet illum verbo petiisset, idem dicimus, qđ in casu superiori. Furiosus aūt & dormiens voluntatem credūtur habe-
11 re in habitu, licet nō in actu. [† Baptizatus.] Et iō sic exacta forma seruatur de iure positiuo, quæ tñ sumpta est de euangelio, quia si formam mutare liceret de facto, in hæreses qs labi posset: tñ credimus, ꝙ ecclesia posset ex cā aliam formā statuere sicut aliqñ statutum fuit, ꝙ in nomine Christi baptizaret, de cōse. dist. 4. à quodam. sicut etiam posset statui, vt quidam dñt, ꝙ baptizaretur in nomine Patris, vel in nomine Spiritussancti, qa in expositione vnius personæ & aliæ intelliguntur, in summa de conse. dist. 5. cap penul. & fi. & de conse. dist. 3. c. fi.

CAP. II.

De quibus. [Dubium.] De facto, nam de iure non potest eē dubium. [Dubium.] Vehemēter, puta quia natus in captiuitate Saracenorum: si enim de parentibus, fidelibus, & inter fideles natus sit, prę sumitur baptizatus, infra tit. proxi. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Tria esse dicuntur in anima pueri nondum baptizati, qua hic habes.*
2 *De peccato originali hic nonnulla pulchra referuntur.*
3 *Non est vllus compellendus fieri Christianus.*
4 *Duplex est via, qua ducit nos ad vitam.*
5 *An liceat bellum indicere infidelibus, & Saracenis.*

CAP. III.

1 **Maiores.** [Eum.] Petrū. [Quærenti.] Idest interrogāti Petrū. [Ipsum.] Christum. † [Paruulis.] In anima pueri nondum baptizati sunt tria, pronitas ad peccandum, q̄ est ex corruptione carnali, & macula, q̄ est quędam sordes aīæ, quam ꝯxit in sua infusione & ꝯmixtione carnis. & pp hāc sordem indignum est Dei conspectui p̄sentari. tertium est reatus, siue debitū pęnæ ęternæ. & magister Pet. Lombardus in sententiis vř fuisse in ea opinione, qđ prędicta pronitas ad peccandū sit peccatū originale, quæ etiam dř concupiscētia, & fomes. Sed ꝯ eū est, qa illa pronitas remanet post baptismū, & ita videretur, ꝙ ēt pactum originale remaneret post baptismum. sed rñdebat illi pronitati accessorium esse, quod esset peccatū. propter hoc fere omnes dicunt quòd peccatum originale non est fomes, nec pronitas peccati, sed quædam macula aīæ annexa fomiti, & illa macula in baptismo deletur. sed quia illa macula annexa est fomiti, ideo aliquando fomes, siue illa pronitas dř originale peccatum. Et fm hoc ītelligitur, ꝙ dicit Aug.
2 qa peccatum originale transit reatu, † sed remanet actu, quia macula quę facit hominem reum pęnæ ęternę, transit, vt de cętero rōne illius peccati originalis non sit pęnæ ęternę astrictus, sed idē peccatū originale, licet minus proprie, dř remanere actu, qa ibi remanet ꝑnitas, ex qua surgunt actuales concupiscentię. Sed dices, qūo sine vlla culpa voluntaria addiicitur pęnę ęternę? Rñ. hęc pęna est tm̄ pęna carentię. s. qa caret visione Dei, & nō est pęna actualis, & ideo nō puniunt sine volūtate peccent actuali, nisi volūtate peccēt, & malūt sic esse, q̄ nō eē. [Quem per se sortiuntur.] Idest quæ sine alterius fide, vel operatione dant remissionē peccatorū. [Sed ficti.] Idest adulti
3 non vere credentes. [Compellat A.] † Et sic nullus est, vt fiat Xp̄ianus, compellendus. nec ob. qđ seruo dř, vt ad nuptias inuitatos ꝯpellat intrare, Luc. 14. 24. q. 4. displicet, ver. repete, quia ibi intellr de compulsione facta per instātiam rationis, non ꝑ seueritatem gladij materialis, seu per violētiā tpalem, 45. di. de Iudæis, quia executio talis gladij est isti seruo. i. ordini prędicatorum, vel apľis in persona Petri à dño interdicta. 23. q. 1. §. itē cū Petro. vel dic ꝙ primo p̄cepit seruo i. ordini prædicatorum, qui magnus est in ecclesia Dei, ͞j. de hære. cum ex iniuncto, vt exiret in plateas, & vicos ciuitatis, & pauperes & debiles, cæcos, & claudos introduceret, & non compelleret ipsos intrare, postmodū ei dixit, vt exiret in vias, & sepes, & illos intrare compelleret, quos ibi inueniret, vt in præalle. c. displicet, vers. repete. habetur. innuens per hoc, ꝙ Iudæi, & similes, qui fidem non habent, non sunt gladio materiali ad fidem cogendi, sed introducendi per efficaciam rationis & legis, ut ex suis codicib. conuincant, vt in preal. c. de Iudęis. sed illi qui à gremio eccľiæ diuerterunt, vt hęretici, & schismatici, ad eā sunt redire cogēdi, cum sint de foro ecclesiæ etiam per potentiam secularem, vt hic. Nam ꝑ hoc, ꝙ dicit ipsum exire in plateas, & vicos, ciuitatis tāgit Iudęos, q tanq̄ ciues legē, ꝓphetas & eloquia certa habebant, statuta supernæ ciuitatis sciētes, quos quidē de ciuitate ad nuptias vult vocare, sine cōpulsione tñ, quia nihil ad nos de his, qui foris sunt, ͞j de diuer. gaudemus. sed ꝑ hoc, quod dicit, quod exeat in vias sepes, notat hæreticos, & schismaticos.
4 † Est. n. duplex via, quę ducit ad vitam. ͞j. de hære. cum ex iniuncto, & q̄ ducit ad mortem. ͞j. de spon. inter, & in hac sunt hęretici. Per sepes tñ designat schismaticos, q schismatici spinis inconsutilē dñi tunicā. i. eccľię vnitatē lacerant, & isti tanq̄ de foro ecclesię sunt cogendi intrare, & fidē tenere, quam in baptis-
5 mo receperunt, vt hic. † Ex his ergo apparet, Saracenis, vt fiant Christiani, bellū inducendū non esse, si tñ terras Christianorū inuasissent, vel occupatas tenerent, vel Christianos hostiliter impugnarēt, tunc tā per eccľiam, q̄ a principe cuiuscūq; terrę, cui uel subditis dāna, vel iniurię inferunt, pōt eis iustū bellum indici. 23. q. 8. dispar. sed si Saraceni tributū consuetum denegant reddere principi Christiano, & si tūc ille princeps eis iustū bellum indicit nō tñ ꝑ ecclesiā id fieri debet, si nec terrā Christianorū suis sordib. fœdant, nec ipsorū p̄sonas impugnant, Illis tñ Saracenis, q terrā sanctam detinent, vel impugnant, nō solū ꝑ ecclesiā, sed ꝑ quemlibet principē Christianū pōt bellum indici qa in omnium ferē iniuriā, qđ in nostri Saluatoris cōmittit. C. de hęre. Manichęos. Qui vero vere pęnitētes sunt, si occubuerunt in talibus bellis, prętor quam in illo, quod est pro tributo negato, ad petriam euolant. 23. q. 7. omni. B.

SVMMARIVM.

Baptizatus ut quis sit, oportet quod alius baptizans spergat, & non sufficit seipsum balneare.

CAP. IIII.

Debitum, & infra. [Seipsū immersit.] Oportet. n. ad hoc, ut sit baptizatus ꝙ alius baptizans immergat, nec sufficit si ipse immergat, & alius verba apta dicat, qa q nō immergit, pōt p̄ dicere, ego te baptizo. ͞s. e. c. j. sed si nō īmergat, nec ēt eū tāgat, sed aq̄ sup eū spargat, dummō totū balneet, vel maiorē partē, uel solum caput corporis, sufficit, ar. ff. de reli. & sump. fu. l. cū in diuersis. Alij dicunt, & forte melius, ꝙ ēt si modica stilla aquę proiectæ à baptizante eum tangat, baptizatus est, & satis hoc videtur consonare iuri & æquitati, licet primum sit tutius.

SVMMARIVM.

1 *Verbalis forma in baptismo est necessaria. & in nu. 2. & 3.*
4 *Quamuis intentio baptizantis impediat sacramentum, non tamen patrinorum intentio unquam impedit.*

CAP. VI.

Licet. [Gręcos.] i. diuersas rōnes ꝯsiderando baptizare dubitasti, & distulisti si. n. introducere intenderet errorē, puta quia noīe patris intēderet inuocare virtutē diabo-
1 li. & p̄ris carnalis, uel aliquid hmōi, non esset baptizatus. † Et idem dicerem, si expresse diceret verba Ramanæ ecclesię, sed dices idem, si dixisset in noīe parietis, tecti, & fundi, cum ꝑ hęc tria intendat inuocare virtutem p̄ris, & filij, & spūsanti. Rñd. non est baptizatus, quia ad minus oportet eum aliquas principales syllabas retinere, ut saltem si non bñ tñ aliqualiliter exprimere videatur noīa p̄sonarū. Sed idē dicendū vř, si diceret,
2 in noīe p̄ris & filio & Spūs sancto. † Quid si esset Latinus, q baptizaret, sed illiteratus? Rñ. idē, qđ de Greco, imo plus vř, ꝙ ēt si esset bonus clericus, & sic baptizaret, tamē uere baptizatus oēt, tamē superior vehemēter p̄sumet ꝯ eū, ꝙ uoluit ītroduce-
3 re errorē, nisi certis indiciis ꝯriū ꝯstet. † Sed dices, hęc nō est forma, ergo nō est baptizatus. Respon. forma verbalis ex toto nō est, sed est quasi forma, uř iuxta formā uerborū, & insup ēt forma intellectualis integra qa in noīe earūdē p̄sonarū ītelligitur baptizare, sicut ille qui uerbalr plene formā exprimit, & si aūt diceres oporteret dicere, ꝙ mř, q̄ baptizat filiū ī necessitate, nō possit ī sua lingua neq; vulgari neq; Latina, s. vt sacrm baptis-
4 mi accipiant, sed ut sani sint. † Et no. ꝙ licet intētio baptizātis & baptizati impediat sacrm, ut alias no. ͞s. eo. c. j. tamē intentio patrinorum nunquam impedit. Sed ēt hic pōt dici, quod & si baptizans & baptizatus non crederent in baptismo aliquid cōferri, nisi sanitatem, dummodo baptizare intenderent, bene esset baptizatus. Sed quid si non intenderent aliud per lauationem conferri nisi sanitatem? & tunc idem dicerem, quia baptizare intendunt, licet malā credulitatē & intētionem hēant de viribus

viribus baptismi. sed si non intenderent conferre baptismum, sed quandā medicinam facere ꝯ infirmitatē, sed verba formæ exprimerent, tamen non crederem eum baptizatum.

De presbytero non baptizato. Rub. 43.

SVMMARIVM.

Ordinum inferiorum nullum habens, si quis in sacerdotem ordinetur, an accipiat ordinem.

CAP. I.

Si quis presbyter. [Baptizatū.] Si aūt aliquis nullū inferiorū ordinū hñs ordinet in sacerdotē, dicūt aliq eum non accipere ordinē. ar. 40. dis. sicut. Sed ꝯriū vř verius, ar qa a principio tpe apľorū nō erāt minores ordines. ecclesia. n. eos primo ꝯstituit. 21. di. §. j. & tñ ipsi apostoli sacerdotes fuerunt. 20. di. in nouo. Sed posset rñderi ecclesiā cōstituisse minores ordines anteq̄ aliqs apostolus ordinaret, & hoc ēt sonare vř illa lřa. [Ordinet.] Cū. n. baptismus sit ianua omnium sacrorū. 32. di. §. verū, sine baptismo non recipit characterem.

CAP. II.

Apostolicam sedem. [Deo offerri.] Fuit. n. baptizatus baptismo fluminis. ͞s. tit. proxi.

CAP. III.

Veniens ad apostolicam sedem. [Quod ambigitur.] Etiam de iure.

De custodia Eucharistiæ, & aliorum sacramentorum. Rub. 44.

SVMMARIVM.

Sacramenti si quid in terram, in linteū, ceciderit, vel euomerit sacerdos, vel mus comederit, quid faciendum.

CAP. I.

Statuimus. Quid debeat fieri, si de sacrificio, vel sacro aliqd ceciderit in terrā, vel in linteū, vel si quis illud euomuerit, vel si mus illud comederit, habes de conse. di. 2. si per negligentiam, & c. seq. & c. qui bene.

De reliquijs, & veneratione sancto. Rub. 45.

SVMMARIVM.

1 *Canonizare quid sit, & quando fiat, & de quo fiat, & a quo fieri debeat, in nu. 2. & quid consequatur ecclesia per huiusmodi canonizationem nume. 3.*
4 *Etiam si ecclesia erraret, tamen preces bona fide porrectas Deus acceptaret.*

CAP. I.

1 **Audiuimus, quòd quidam.** Venerandi sunt oēs sancti canonizati. † Canonizare sanctos est canonice & rľr statuere, ꝙ aliqs sanctus honoret pro sancto, puta solenne officiū pro eo facere, sicut fit ꝑ aliis sanctis, q sunt eiusdē ꝯdōnis, ut si canonizet ꝯfessor, fiat ꝑ eo officiū ꝯfessorū, & si martyr, fiat ꝑ eo officiū martyrū, & sic de aliis. Et fit rľr hæc canonizatio, qñ ꝑ probationes ꝯstat de fide & excellentia vitę, & miraculis eius, q petit canonizari, ͞s. de testi. venerabili. Et oportet tantā esse excellētiā vitæ, & talia esse miracula, q̄ sint vltra vires & potentiā naturæ. Itē nō dēt esse vnica tm̄ excellētia vitæ, imo oportet eē multas & ꝯtinuas, vt hēs in Ecclesiasti. 45. vbi dř, Laudemus viros gloriosos & parentes nostros in generatione sua, multā gloriā fecit Dñs sua magnificētia ī seculo. Per hoc ꝙ dicit, laudemus viros gloriosos, ostendit ꝙ canonizati erant, qa aliter non mandaret ecclesiæ, ꝙ eos laudaret. Per hoc qđ dicit, parentes nřos, ostendit, ꝙ nullus canonizandus est, nisi fidē habeat. soli. n. parentes eius erant Iudæi, & penes quos solos erat fides, canonizandi erant. Per hoc aūt, qđ sequit, multā gloriā fecit Dñs, supple cū eis. apparet, ꝙ nō sufficit, ꝙ in uno fuerit gloriosus, vel semel tm̄: sed ꝙ in multis, & multotiens, imo ꝙ ꝯtinue eius vita fuerit gloriosa. Per hoc, qđ dicit, sua magnificētia, i. sua magna potētia, ostēdit, ꝙ excellētia vitę & miracula talia esse debent, q̄ excedant vires & potētias naturales. non sufficiūt miracula sine vitæ excellentia, cū magi Pharaonis multa fecerint, q̄ supra naturā eē vĥr. & in euāgelio legit, qa multi dicturi sunt, nōne in noīe tuo dęmonia eiicimus &c. & tñ Dñs rñdebit eis, non noui vos. vitā tñ sine miraculis crederē sufficere quo ad virtutē, tñ eccľia nō dēt tales canonizare ꝑꝑ hoc: qa in secreto potuerūt laxiorē ui-
2 tam ducere. † Solus aūt Papa pōt sanctos canonizare, qđ ex eo apparet, qa cū ꝯstituat oīb. fidelib. adorandū, Alias, ad ordinandū. & nullus oīb. p̄sit nisi Papa, apparet, ꝙ solus Papa hoc pōt. Nec valet, si dicas, ꝙ saltē cuiq; dēt esse licitū, ꝙ in sua diœcesi faciat, qa oro eis facta dēt esse cōis, & eccľia, vbi dēt venerari, dēt esse cōis. Itē ꝑ hoc incideremus in illā reprehēsionē, qua qdā reprehēsi sunt ab apľo, q dicebant, Ego sum Petri, ego Pauli.
3 † Per hāc aūt canonizationē ꝯsequit ꝙ eccľia solēniter dicit officiū ꝑ eo, sicut ꝑ sancto, & in litaniis in numero sanctorū licite enumeret: vt in supradicto capitulo Ecclesiastici legit, Sapiētiā sanctorū narrēt populi, & laudē eorū annūciet eccľia. Ex p̄dictis apparet, ꝙ pueri baptizati & incontinēti mortui nō sūt canonizandi: qa nec multam gloriam fecit eū eis Dñs sua magnificentia, speciale tñ est in innocentib. qui uice Christi mor-
4 tui sunt. † Itē dicimus, ꝙ ēt si ecclesia erraret, ꝙ non est credendū, tamen preces ꝑ talē bona fide porrectas Deus acceptaret, ar. 32. dis. §. verū. 15. q. fi. c. fi. Itē nō negamus, qn cuilibet liceat alicui defuncto, quem credebat bonū virū, porrigere preces, ut pro eo intercedat ad Deum: quia Deus fidē eorum attēdit, nō tamē pro eis licet facere officium solenne, vel preces solēnes.

De obseruatione ieiuniorum. Rub. 46.

SVMMARIVM.

1 *Ieiunium quid sit, & unde dicatur.*
2 *Quotuplex sit ieiunium.*
3 *Ieiuniorum quædam dicuntur generaliter, quædam specialiter indicta.*
4 *Qualiter dicatur quis soluere ieiunium, & in nu. 5. 6. & 7.*

CAP. I.

1 **Ex parte vestra.** † Ieiuniū est parsimonia victus, & abstinentia ciborū. Et dř ieiuniū a quodā intestino, qđ vocatur ieiunū, qđ semp est vacuū & subtile, & ieiuniū
2 sine medio viscera vacua & exinanita dimittit. † Et est triplex ieiuniū. Primū est cuiuslibet diei, & cuiuslibet rei edibilis abstinentia fm propriā voluntatē, & nō fm aliqđ statutū vel scriptū, vel ꝯsuetudinariū. & fm hoc. ēt si quater in die comedat, & abundāter, tñ si ab aliquo cibo placito abstineat, dř facere ieiuniū. i. cibi abstinentiā. Secundū ieiuniū est, qñ qs abstineat a cibis humectantib. vt si tm̄ comedat sicca, ut panē, & nuces, & poma, nō carnes, nō pisces, nō olera. & hoc ieiuniū dř xerophagia, a xerō qđ est siccū, & phagin qđ est comedere. Tertiū ieiuniū est abstinentia victus fm ordinationē ecclesiæ siue scripto siue consuetudine approbatam. hoc ieiunium est necessarium omnib. sanæ mentis & doli capacibus potētib. ieiunare, cū ipsi peccare possint, & peccata deflere. ͞j. de deli. pue. c. 1. dispensatiue tñ cum impuberib. & ēt in maiori ætate poterit dispēsari, vt ab indictis ieiuniis absoluant. & idē dicimus in senibus, sicut & infirmis, & debilibus. Mulieres. n. ꝑꝑ prohibitionē virorum indicta ieiunia non debent dimittere, licet votiua uoluntaria dimittere debeant, 33. q. vlti. manifestū, licet cum his forte ꝑꝑ scandalū vitandū posset sacerdos dispensare etiā in indictis: nā ꝑꝑ scādalū uitādū lītima est dispēsatio 50. dist. ut ꝯstitueret. ͞j. de cle. excō. mi. latores. non credimus, ꝙ ista ieiunia possint redimi pecunia, vel alio mō, nisi cā, vel necessitas in ieiunante subsit. Voluntaria aūt ieiunia ēt sine cā, q̄ in ieiunante subsit, dummō sit alias vtile, redimi p̄nt auctoritate superioris. 82. di. c. fi. Sunt aūt ieiunia indicta & necessaria quatuor tēporum, q̄ a veterib. initiū habuere. 76. di. c. ieiuniū. Itē in vigiliis natiuitatū Dñi, & btī Ioannis. Itē in vigilia oīum sanctorū. Itē in vigilia assumptionis. Itē in uigilia beati Laurētii. Itē in quadragesima. Itē in sexta feria p̄ter exceptuatas, q̄ sunt post Pascha, ēt si natiuitas Dñi in ea venire ꝯtingat, ͞j. eo. c. fi. 76. di. non aūt. Dicunt tñ qdā & nō male, ꝙ hoc nō est ieiuniū necessitatis, qa si esset, nō liceret Cistercien. illud mutare nisi quo ad carnes. Voluntaria, aūt ieiunia sunt, ad q̄ aliqui uoto, vel ꝓposito se astringunt, vel ēt q̄ sacerdos p̄ter indicta ꝑꝑ magnitudinē peccati imponit, 82. dis. c. fi. & hoc licet cōmutare & redimere, ēt si nulla causa subsit in ieiunante, dummodo vtilior sit compēsatio, ar.
3 ͞s. de uo. & uo. redemp. c. j. † Item no. ꝙ inter indicta ieiunia q̄dam sunt indicta generaliter, ut p̄dicta: alia spāliter, ut ieiuniū aduentus, qđ nec in omnib prouinciis celebrat, nec ab omnib. illius prouinciæ fit, ͞j. eo. c. 2. tale etiā erat, qđ matronæ Romæ ꝯsuēuerant ieiunare in Sabbato. 11. d. illa. Itē no. ꝙ licet ieiunia indicta nō debeant cōmutari vel redimi sine cā, tñ ea possunt mutari, sicut ieiunium festi, quod est die Lunæ, fit in sabbato. Et dř, ꝙ in quibusdam locis Franciæ, s. vbi sunt ecclesiæ sancti Quintini, nō ieiunat in vigilia oīum sanctorū, sed tertia p̄cedēti die. Itē circa hæc indicta ieiunia credimus posse statui, ꝙ bis, sed parū comedat in die, sicut etiā faciūt Cistercien. q ad remouendum scandalū, & charitatem ꝯseruādā statuerūt, ꝙ illi qui faciunt aliquid, aliquid prægustent, nec soluūt ieiuniū ab ecclesia indictum. Item ex causa liceret statuere, quod etiā cibis qua-

Universidad de Deusto Biblioteca

4 gragesimalibus nō vterent̃,j̃.eo.c.2.§.cū aūt.†Item credimus, ꝙ si carnib.vtat̃ qs in ieiunio indicto,soluit ieiunium , & eodē mō,si plus q̄ semel comedat,nisi ubi aliter est ex cā statutū, sicut est in Cistercien.tñ & hoc ea rōne dicimus, qa sic vsu ieiunantiū approbatū est.sed si alias vel horā anticipat,vel latius capiat,vel si belluas marinas comedat,vel si nimis ardēter comedat,nō credimus,ꝙ pp hoc soluat̃ ieiuniū,sed in his & aliis excessib cū peccare credimus,& sic intelligit̃ de ɔse.di.j.solent, & di.5.qcunq;.Itē licet ieiuniū sit abstinētia victus, tñ credimus eū ieiunare,q in p̄dictis ɔsuetudinē obseruat, licet ad ingurgitationē comedat,& qcquid sibi placet qa in ieiunio nō tñ abstinentia attendit̃,sed ɔsuetudo ecclesiæ . Alii tñ dicunt nunq̄
5 esse ieiunium,nisi & ibi sit victus abstinētia. †Itē nō credimus solui ieiunium indictū,si qs comedat in ieiuniis indictis, nisi in quadragesima,oua & caseum,sed tñ peccat, & sic intelligit̃ di. 4.deniq;.alii tñ ɔ̄dicunt.Credimus tñ,ꝙ ex cā in aliquib. prouinciis possit prouideri,ꝙ & his vtant̃ sine peccato , cū hæc tñ ex ɔstōnib.& obseruationib.hominū processerint. Electuariis aūt delicatis nō credimus qđ aliter liceat vti, nisi sicut alio ci-
6 bo delicato.†Medicinā aūt ꝓ remouenda infirmitate vel fugienda accipere licet sine peccato in die ieiunii, sed pro ɔseruāda sanitate tñ vbi nō est signū infirmitatis,nō credo.Alii tñ dicunt,ꝙ ꝓ nulla medicina,nec pro electuariis soluet̃ ieiunium.
7 †Pro potu aūt vel ante cibū , vel post cibū nō credimus solui ieiuniū,sicut videmus ɔstitutū esse in ɔsuetudine ecclesiæ ieiunantis.Senescalcos,vel portātes enxenia , vel quoscunq; alios seruiētes p̄gustantes cibos ante dn̄os timētes de toxico nō credimus soluere ieiuniū,& idē credimus de medicis prægustātibus medicinas,& ĩ his casib.credimus,ꝙ monachis licet p̄gustare carnes,& hoc dicimus pp gn̄alē ɔsuetudinē,quæ sic obtinet.

De purificatione post partum. Rub. 47.

Volens. Et infra.

De ecclesiis ædificandis,vel præparandis. Rubrica 48.

SVMMARIVM.

Decimæ quibus casibus laicis concedantur.

CAP. II.

CVm dicat Apostolus,& infr. [Tot]Et tam diuites, & ideo bene sequit̃,ꝙ ecclesia &c.[Construere.]Et de suis facultatib.[Gaudere.] Idest necessaria proprio presbytero ministrare. [Permittantur.] Idest episcopus ɔcedat licentiam eis ipsi aūt auctoritate canonis facere nō poterant,sed cū superiore agent,ut cogant̃. [Tribuere.]No.decimas laicis ɔcedi tanquā pauperib.& quia est religiosum collegium & licitum , & ob hoc videtur approbatū.

SVMMARIVM.

Patroni plures in una ecclesia esse pn̄t ex dotatione , & ex fundatione.

CAP. III.

Ad audiētiam nostram.[Sine magna.] 93.di. cum longe.ff.de iudi.si locus.ff.de exceptio.si cū dies.§.si arbiter.de ɔse. di.j.si qs extra.18.di.qm̄ qdem.[Prouentus.]Spūales nō.n.credimus,ꝙ eis dare dēret campos,vel alia bona, quę h̄ret in ipsa villa.[Fundatoris.]Et ambo sunt patroni,matrix eccl̃ia pp dotē qa de redditib.eius dotat eccl̃ia fundatoris pp fundationē,& qa pro parte dotat,vnde est,ꝙ ex dotatione pn̄t plures esse patroni,& similiter ex fundatione.[Honor.] Scilicet annuus cēsus,q debet̃.vel faciat scrutiniū baptismi.s̃.de cap. mo.di le.de ma.& ob.his. & ꝙ alia iura parochialia soluat in decimis & aliis,q̄ de iure,vel ɔsuetudine debent̃ capellæ matrici eccl̃iæ: & hæc rōne parochiæ nō iuris pa. debent̃. [Honor.] Matrices ecclesiæ in aliis ecclesiis intra suā parochiā ɔstitutis aliq̄n h̄r t certum ius statutū,vt hic.& s̃.de ɔsue.cū dile.aliq̄n cōsuetudinariū terræ,vel ꝓuinciæ,ut in urbe baptismum, seru.& capitulum.sup.de cap.mo.dile.plebibus aūt,& maxime parochialib. ecclesiis hoc maximè conceditur,cum habeant curam clericorum,& laicorum in eadem parochia constitutorum.s̃.de offi. archipresb.vt singulæ.quamuis in omnibus his præualere debeat consuetudo,ut no.sup.de off.ordi.c.j.

CAP. IIII.

De his prælatis.[Et institutionem.]Ad fundandū eccl̃ias de nouo , si forte populus crescat,ut j̃ c.proxi.j̃.c.ult.[Cogi.]Si percipiunt quartam fabricæ.10.q.j decernimus,& q.3.vnio.[& si illa non sufficit, de bonis propriis conferre debent.12.q.3.Pontifices.

SVMMARIVM.

Seruitus futuræ rei constitui non potest,sed valet obligatio, vt facto ædificio constituatur.

CAP. V.

Ad audientiam nostram.[Priuile.]ff.de iure codi. quidam referunt.§.j.ff.de ser.vr.præd.si seruitus.§ ult.ar.ɔ̄ ff si ser. ven.l.vlt.ff.de ser.vrb.prædio.Labeo.So.futuræ rei non pōt cōstitui seruitus,sed potest quis se obligare,ut facto ædificato cōstituat.ff.fami.herc.hæredes.§.an ea. vel ideo Papa non concedit priuilegium futuræ ecclesiæ:quia non subito,sed cum deliberatione concedi debet.23.di.communis.

De immu. eccle. cęmiterij , & rerum ad eas pertinentium. Rubri. 49.

¶Ecclesiæ dicuntur immunes,idest extra munia,idest officia vel munera.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo onerosa ecclesiis non prodest.*
2 *Licet unicuique ius suum,& possessionē defendere.& uim ui repellere.*

CAP. I.

ET in domibus ecclesiarum.
1 [Consuetudine.]†Consuetudo n.in his casib.non prodest,cū esset onerosa ecclesiis.sup.de cōsue.c.j. Sed si aliquis vel ecclesiastica,vel secularis persona pro recognitione beneficiorū suorū reseruasset sibi aliqđ hospitiū in aliqua eccl̃ia,
2 illud,bene debetur.18.q.vlt.Eleutherius. † Sed quid si negaret hospitiū,pōt ne sua auctoritate intrare domū , & necessaria in hospitio recipere,ēt violēter,cū ius h̄eat hoc recipiendi, & ēt sit in quasi possessione? vr̃ ꝙ sic,qa licet cuiq; ius suum, & possessionē defendere,& uim ui repellere.C.vn̄ vi.l.j.s̃. de restitu. spo.olim.& vr̃,ꝙ sibi licet domū ecclesiæ frangere ad hospitādū,ar.ff.qđ vi aut clā,l.fi.§.si ad. C. qđ cū eo , si seruus. ff.si ser. ven.si eo loco.ff.ad l.Aquil.quēadmodū.§.1.& 2.& hoc quidā dixerunt.sed nobis vr̃,ꝙ nulli laico,vel ēt clerico licet violenter rūpere domos ecclesiæ rōne alicuius iuris sibi debiri, cū oīa bona ecclesiarū sint sancta sanctorū,& dn̄o cōsecrata , & in eis sacrilegium cōmittatur.12.q.2.nulli li.quicunq;,& c.seq.eadē ēt loca immunitate gaudent,ut hic.27.q.4.id cōstituimus. 11. q.1.necessaria.Itē alia rōne dicendū est,ꝙ non pōt violēter tollere necessaria in hospitio,& uiolenter ingredi domum,quia in prædicto casu nulla domus,neque aliqua res deberet hanc seruitutē,vel ēt sunt ad hoc obligatæ,sed tñ eccl̃a est ad hoc obligata:& personalis actio,nō realis ɔ̄ ecclesiam competit: fatemur tñ,ꝙ ep̄s vel alius,qui h̄ret iurisdōnem in aliqua ecclesia, si alius ipsam ecclesiam inique intraret,habens iurisdōnē posset violenter rumpere domū,& violētū expellere.& sic loquit̃ decre.de resti.spo.olim.& idē ēt vr̃,si iurisdōnē nō h̄et,sed h̄et ius in ecclesia quasi prælatus, vel possessionem tñ ea rōne, qa cuique licet possessionē suam defendere,ut in prealle.decre.olim.Sed ɔ̄riū dicerē in canonico, q nō possidet ecclesiam , sed canonicatū in ecclesia.nā huic nō credo licere per violentiam rumpendo ostia intrare domos ecclesiæ:quia eas nō possidet, vnde non licet sibi ius dicere,ar.ff.quod me.cau.extat. C. vnde vi.si qs in:& idē & eadē rōne credimus de illo , cui subiecta est eccl̃ia,puta de abbate,ꝙ non pōt ꝑ violentiā rumpere domos capellæ sibi subiectæ.qa eam nō possidet, licet in ea habeat ius subiectionis,ar.ff.ad l. Aquil.quemadmodū.§ 1.& 2.credimus tñ,ꝙ si canonico deputata esset aliqua domus ꝓ sua habitatione & alius inuaderet,ꝙ incontinenti possit irruere in camerā, & cum expellere ea rōne,qa sibi licet suam possessionē defendere,& uim ui repellere,ut in iuribus præal. itē qa in cameram sibi deputatā irrumpit,& qa nō facit iniuriam ecclesiæ. Itē credimus,ꝙ si aliqs opponeret se canonico,vel abbati, vel alii ad vtendum iure suo,qđ h̄et in aliqua eccl̃ia, ꝙ pōt per violentiā illū expellere,licet nō possit domū,vel ostia,vel sepē simpliciter rumpere.Rō diuersitatis est,qa q̄n eiicio personā mihi ɔ̄dicētē,videor vti possessione mea,qđ licet,& vim vi repello. sed vbi intro violenter possessionē rumpendo ostia,vel sepē, tunc dico mihi ius,quod nō licet nisi in sp̄alibus casib. q notant̃ C. q̄n licet sine iudi.se vin.ꝑ totum,cū suis cōcor.Et idē , qđ dicit de eccl̃ia,& domibus eccl̃iarum,dicimus in rebus profanis:nā si quis dicit se habere seruitutem in fundō alterius,& est etiam in possessione,si fiat murus vel sepes,quo minus vtatur seruitute,non potest illum rumpere , sed se impedientes potest expellere,ar.contra,omnibus supradictis,ff.de vsufru.l.3. in prin. vbi videtur,ꝙ pro usufructu inducitur in possessionē fundi vsufructuarii:vnde videretur,quod sicut dn̄s proprietatis posset rumpere murum,qui super suo fieret,sic & vsufructuarius, & alii,qui sunt in possessione aliquorū iurium. sed respondeo iō licere proprietario rumpere domum,quia cessit solo,& per cōsequens domino.sed secus in vsufructuario.C.de rei vēdi. l.2. de hoc tamen constat,ꝙ qui habet ius in re, agere potest,ut remoueatur murus.ff.si ser.vend.si eo loco,& l.j.Alii tamen contradicunt prædictis.[Hospitium.]Ex debito.C.de epi.l.j.gratuitum autem debet.42.di.§.j.& c.j.

CAP. II.

Peruenit.& infra.[Nomen.]Quasi non excusetur aliquis ꝑ hoc,ꝙ sit meus homo,vel alterius ecclesiæ,nec ꝑ hoc probatur , ꝙ hoīes ecclesiarum subeant angaria,vel perangaria,cum illa ciuitas sit Archiep̄i,vt j̃.eo.non minus.Itē hoc habet locum & est speciale, vbi timor est communis & subitus & improuisus.

CAP. III.

Indicatum.& infra.[Rustici.] Hoc intelligo de astrictis glebæ. C. de agri.& censi.cum satis,ver.omnis omnino.

SVMMARIVM.

1 *Clerici dicuntur immunes esse ab omni exactione secularium personarum,& in nu.5.& 6.*
2 *Ecclesia non subit sordida munera.*
3 *Quotuplicia sunt onera.*
4 *In aduentu Principis speciale est vt angaria, vel perangaria præstet ecclesia,& vide in nu.7.& 8.*

CAP. IIII.

Non minus.& infra.[Tallia.]Tallias & collectas imponi. [Prohi-
1 bemus.]†No.sacerdotes & clericos immunes esse ab omni exactione secularium personarum.23.q.vlt.ɔuenior. ver. quamuis.C.de sacrosan.eccl.placet.& l.administrationē,11.q.1.si tributū,16.q.1.§.nouarum.11.q.1.sacerdotib.arg.ɔ̄,23.q.8. tributū,11.q.1.magnū.s̃.de cēsib.c.1.C.de epi. de his.ff.de publica. Imperatot.Sol.q̄ vsib.ecclesiasticis dedicantur quo ad fundationē,vel ortū,vel mansum,vel dotē ecclesiæ,immunes sunt,
2 cætera cū suo onere transeunt,s̃.de cēsi.c.1.†Vlti.no. sordida munera,sicut calcis coquendæ,arenæ fodiēdæ nunq̄ subit ecclesia.C.de sacros.eccl.placet.sed nec hospitia superindicta,siue alia munera extraordinaria,vt C.de epi.& cle.l.2.16.q. 1.§. nouarū,& l.iuxta sanctionem. multa aūt sordida munera ha-
3 bes.ff.de mune.l.munerū,vsq; ad §.patrimoniorū. † [Onera.] Alia sunt ordinaria alia extraordinaria,& quidē ordinaria , siue sint angaria hæc alio noīe dn̄r munera personalia, s.q̄ operib.cū labore & oī solicitudine personali principaliter existūt, sumptib. tñ alienis.ff.de mune.l.j.& l.munerū, vsq; ad §.patrimoniorū.angaria q̄ ɔsistunt in exhibitione operæ,siue perangaria,hæc dn̄r mixta.ff.de mune.munerū.§.mixta. perangaria,q̄ ɔsistunt in exhibitione operæ cum sumptu,vel periculo ministrantis,hæc nō subit ecclesia.C.de ep̄s.l.j.& l.2.& l. p̄sbyteros. C.de sacros.eccl.neminē.Sed solue,quia ibi non dicit ecclesiā subire angaria,vel perangaria,sed neminē dicit excusari , ēt si possessiones pertineant ad ecclesiam,quod intelligo quod rustici & coloni possessionū eccl̃iæ non excusantur in aduentu Principis,clerici tamen excusantur,cū tamen alias serui & coloni eccl̃iarū angariis vel perangariis non fatigentur,12.q.2.ec-
4 clesiarū.C.de epis.oēs.†Vel dic speciale esse in aduentu Principis,ut angaria, vel perangaria p̄stet ecclesia , dummō ad sordida munera non cogatur,& ēt fortè alias si ecclesia possessiones habeat,rōne quarū debeat personale munus , vel patrimoniale,puta exercitū,vel legationē , vel aliquid simile , illa p̄stabit, 18 dist.si quis me.23.q.8.si nobis,sæpe.sed certè nec tunc prædicta subit tanquā munera,sed quia ex pacto,vel alias ad ea p̄-
5 standa obligata est,si tamen sint honesta & ordinaria. † Itē ab his ēt intelliguntur exēptæ ecclesię quo ad dotem,& quędam alia,vt diximus in gl.q̄ incipit,no.sacerdotes. & hæc propriè dicuntur patrimonialia , & rerū , q̄ alio nomine dn̄r patrimonialia.q.s principaliter & in sumptu ɔsistunt,& periculo ministrātis.ff.de mune.l.1.§.patrimoniale.& l.munerū.§. patrimoniorū.ea bene subit eccl̃ia,nisi sint superindicta.C.de epis.oēs, 11. q.1.si tributū.ff.de mune.munerū.C.de indictionib.l.j.C.de exact.tri.l.si diuina & de mune.professio,&c.l. vlti. & ab his supindictis intelligo immunes clericos & uxores,& liberos, 16.q. 1.§.nouarū.C.de epi.oēs,nisi sit necessitas,sup.eo.peruenit.sed nec tūc,si sunt decimæ,vel oblationes,vel alia sp̄ualia,vel mā-
6 sus ecclesiæ,s.in quo fundata est eccl̃ia.†Vel ut quidam dicūt, de quo dotata est ex 20.23.q.ulti.sup ea.sup.de censib.sanctū.& si fundus prius erat tributarius,redimetur,sed tributū non soluet 14.q.6 cōperimus.extraordinaria autem quæ respiciūt ad pietatem,subit eccl̃ia. C.de epis.& cle.administrationem.& sic potest intelligi sup.eo.peruenit.quamuis ad ea non sint per secularem iudicē cogendi,sed per ecclesiasticū , de cuius foro sunt personæ,licet res sint de foro laici,s̃.de foro cōpe. si diligenti.
7 †Extraordinaria aūt,q̄ tñ respiciunt publicā utilitatē,non subit ecclesia,nisi in aduētu principis & felicis sobolis. Alias, felicis embolæ.& probant̃ hæc cū superiorib.C.de sacrosan.eccl.placet.iubemus nullam neminem.Itē à lucratiuorū inscriptionib.
8 sunt libere ecclesiæ.24.q.8.sancimus.†Et ꝙ eccl̃ia,vt dictū est, non cogit̃ subire munera a Principe seculari,& pro suis negociis,sed eccl̃ia pro suis negociis,& pro miserabilib. personis, & ēt pro Principib.vel necessitatib.natiuitatū cogit̃, s̃.de cēsi. cū Apostolis,j̃.eo.aduersus,s̃.de off dele.pastoralis.77.di.c.2. 88. di.c.j.[Et clerus.]Est ēt necessaria auctoritas Papæ.j̃. eo. aduersus.[Excommunicationi.]No.prædictos ipso iure excōicatos.

CAP. V.

Cum ecclesia Dei.[Causas.]Idē est.n. in causis ciuilib. sed secus in ecclesiasticis.2.q.2.præceptum.[Refugii.]Non debent incastellari ad offensiones alicuius,41.di.c.vlt.10.q.1.c.penul. sed ad hoc, vt ibi fugiant & defendantur Christiani,vel alias boni a malis, satis licitè credo posse incastellari, a cum & alias ingruente necessitate possunt ibidem hospitari,42.di.nulli.

ADDITIO.

a ¶Incastellari.Adde Io.An.hic,& Pet.de Anch.qui refert in consi.99.incip.super dicto dubio,col.1.in fi.

SVMMARIVM.

Fugientes in ecclesia nondum consecrata,& in palatio episcopi , an tuti sint.

CAP. VI.

Inter alia.& infra.[Sacrorum.]17.q.4. diffiniuit.ɔstituit,reum , ad ecclesiam venien.[Legum.]C.de his,qui ad eccle.cōfu.præses. [Ad ecclesiam.]Non cōsecratam,dūmodo auctoritate episcopi sit ædificata,cum in non consecrata fiant diuina officia, j̃.c.penu. arg.s̃.c.proxi.j̃.de consec. eccle. c. fi. & maximè cum hoc habeat consuetudo,quæ quia pia est ,obseruāda est, j̃.de simo. ad app.j̃.de cogna.spi.super eo.Itē idem dicūt quidam in palatio ep̄i,17.q.4.id sed alii,qui dicunt ɔ̄,illud intelligunt, cū palatiū episcopi est intra fines designatos eccl̃iæ,41.di.episcopus.idē in Iudæo.C.de his q ad eccle.ɔfu.l.1.[Ad pęnā corporalē.]i.sanguinis effusionē.posset tamen in monasterium detrudi ad pęnitentiā agēdam arg. 50.di.si episcopus.C.de adul.auct. sed nouo.[Ad pęnā.]17.q.4.id ɔstituimus [Membra.]i.promissionē de vita,& membris saluandis,& si necesse fuerit iuramentum, & ēt maiores cautiones,s̃.de resti.spo.literas. Puniendus pecuniariter:vel alias præter pęnam sanguinis,17.q.4.reum,id constituimus:sed nunquā in carcere mittendus.[Nisi.]Lex plures excipit personas,in Auct.de man.princ. §.ꝙ si fidelis,sed illud non admitto.[Nisi.]23.q.5.cum homo.C.quando li. vni.sine iu.l.1.[Nocturnus.]i.sic dictus,quia in nocte segetes destruit, dū ibi se abscondit, vel latet,vel ꝓpter homicidia,vel rapinas, quas facit in strata,cōburit & destruit agros eorū, q eis non seruiunt [Qui.]Hic uult dicere,quod duo prædicta genera hominū,si in stratis publicis per insidias aggressi fuerit aliquem, ꝙ non gaudent immunitate,quasi si non in stratis publicis hoc facerent,immunitate gauderent,quamuis posset dici, ꝙ quicunque insidiosè offendit,hoc priuilegio non gaudet, quia non debet gaudere priuilegio,qui committit in legē, j̃.de vsu.quia.si autem nō insidiosè facit,puta ex impetu,vel casu fortuito,semper immunitate gaudet.Sed dices,quare ergo decre.fecit mentionem de his duobus generibus hominum ? Respon. quia de his semper præsumitur,ꝙ insidiose fecerint. Idem ēt pōt dici de eo,qui in ecclesia aliquē occiderit,quia non debet ab eccl̃ia defendi,qui ecclesiā violat,arg.12.q.2.de viro, s̃.de appe.an sit, j̃.de vsur.quia alii tñ ɔ̄rium dicunt , sed dic consuetudinem in his q̄ pia sunt,seruandā.dic ut c.fi.j̃.e.tit.[Canonicas.]17.q.4. sicut,metuentes,id consti.[Cōpellitur.]18.q.4.diffiniuit, metuentes,reum.C.de his,qui ad eccle.confu.si seruus.

SVMMARIVM.

Prædecessor si excommunicatus fuit,an & quibus casibus successor eandem incurrat excommunicationem.

CAP. VII.

Aduersus consules.[Excōmunicationi.]Credimus ꝙ canon hic sit latæ sn̄iæ.[Et necessitates.]Iustas & honestas.[Quorūdam.] Prelatorum,qui sine causa iusta & sine ulla necessitate soluebāt & dabant subsidium,& sic repete quæ diximus s̃.de excep. exceptionem.[A talibus.]s.de imponentib.collectas.[Sustineat.] Tenetur etiam deposito officio,quia ex suo maleficio conuenitur,si.6.q.vlt.iubemus.ff.de act.emp.Iul.§ idem. si autem ex ɔ̄ctu ageretur,finito officio non conueniretur. ff. de app. recip. ad procuratores.§.in unum.ff.de admini.tut. est quidam. ff. de euic.illud.§.1. procurator finito officio tenetur. ff. de procura. procu-

Universidad de Deusto Biblioteca

procurator [Infra.] Et ēt ante, ſi ſucceſſerit ei, pp qđ p̄deceſſor excōicatus fuit, & excōicatus eſt, ǰ. de ſent. exco. nuper. Sed dices, quare non ſtatim onus excōicationis ad eū peruenit, ar. ſ. de offi. deie. qm̄ Abbas? Reſpō. quia hoc p̄uenit ex delicto, vnde non deſcendit ad alios, 24. q. 3. ſi hr̄s. & quia pōt dare operā bono pacis. [Satisfecerit.] Oē damnū emendando eccleſiæ, qđ ex ipſius regimine ipſi contingit. ſed & ſi ꝯſilium dedit de collecta imponenda, ipſam cū emendare oportebit: ſed ſi ꝯſiliū non dediſſet, forte non cogeret̄ ad emendationē collectæ, ſed alias intereſſe, quod eccleſiæ de eius regimine obuenit, emendabit, & fortè ēt pęnam ſpiritualem, & etiam pecuniarias eū ſubire oportebit, ſm̄ ꝙ bonus iudex arbitrabitur. Item hæc habent locum tantum, qn̄ ſuccedit in regimine illius, qui eſt excōmunicatus ex prędictis cauſis, vel propter libertatem eccleſiæ, ſed ſecus eſt, ſi ex alia cauſa, vel ipſe poteſtas, vel etiam conſilium, vel commune eſſet excommunicatum, vel interdictum, quia tunc ſucceſſor poteſtas non eſſet excommunicatus.

SVMMARIVM.

1 *Ad reſtitutionem tenetur quis, vbicunque ſit furtum, rapina, oppreſſio dolus, vel calumnia.*
2 *Si mathematicus, vel meretrix, vel conſimiles dolo, fraude, vel ſuaſionibus quempiam induxerint, vt eis crederet, & pecuniam daret, non competit repetitio.*
3 *Non debet quis vnquā aliquid facere, quod fratri ſuo ſit cauſa peccati.*
4 *Quo caſu teneatur quis reſtituere id quod in ludis lucratus eſt.*
5 *Hypocrita, qui ſub nomine boni Chriſtiani multa quæſiuit, ea reſtituere tenetur.*
6 *Conſtitutiones, quæ ſunt contra animæ ſalutem, ſeruari non debent.*

CAP. VIII.

1 Quia plerique. [Reſtituat.] † No. qđ ad reſtitutionē tenet̄ quis, vbicūq; ſit furtū, rapina, oppreſſio, dolus, vel calūnia, 13. q. 5. c. ſi. Et p hoc cōprehendo oēs caſus, in quib. cōpetit repetitio ſiue p actiones, vt puta mercatu. vel dolo, vel ꝯſimiles, ſiue iudicis officio. Itē idē dicimus ſ. ꝙ reſtituere tenet̄ ſiue iure naturali & ciuili ſit debitū, ſiue iure naturali tm̄, quale eſt, qđ debet ſeruo, & ideo nō in
2 de faciat eleemoſynā, ſed illud reſtituat. †Si aūt mathematic9, vel meretrix, vel ꝯſimiles dolo, fraude, vel ſuaſionibus induxerint aliquē, ut crederet, & pecuniā daret, nō copetit repetitio, cū utrobiq; verſet̄ turpitudo, vñ potior eſt cā poſſidentis. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. ſi aūt. & cum ſit hæc iuſta pnīa, ēt in foro pnīali eſt ſeruanda. ſi autē ſit indebitū iure ciuili tm̄, ut ſi legatum, de quo potuit trahere Falcidiā, integrū ſoluit credens hr̄ditatem ſufficere ad oīa, non tenetur legatarius mihi reſtituere. Idem vr̄ in eo, qui ſcripſit ſe debere ſpe futuræ numerationis, cum nihil acceperit, licet tranſactum ſit tp̄s biennii, ultra qđ non hēt exceptionē non numeratæ pecuniæ: tn̄ licite totum ſuum dabit in eleemoſynam, nec tenet̄ reddere aliquid, vel potius dare
3 illi creditori ciuili tm̄. †Idem eſt ēt in eo, q ꝯdemnatus eſt iniuſtè. quis. n. ſi ꝯueniat̄, vel alias executioni mandet̄ ſnīa, parere dēt, non tn̄ iniuſtè ꝯdemnatus tenet̄ dare ſponte, qđ ſic probo, quia nunq̄ dēt aliquid facere, qđ fratri ſuo ſit cā peccati. frater autem ſemper peccat recipiendo iniuſtè iudicatum, maxime ſi victor iniuſtam ſnīam facit, 2. q. 7. negli. quidā tamen in legatario dicunt ꝯrium. Eſt autem ea rō diuerſitatis, quia licet vtrobiq; ſit tm̄ debitum de iure ciuili, tn̄ ius ciuile, quod dictū eſt de Falcidia detrahenda, habet æquitatem, & pp æquitatem facta eſt lex Falcidia, ſed quod dicit in re iudi. & in verborū obligatione, ſ. quia leges, quæ dant actionem ad ſnīam exequendam, vel ad petendum, quod promiſſum eſſet ſpe futuræ numerationis, factæ ſunt tm̄ pp ignorantiam. nam ēt ſi ſciretur, quod indebitum eſſet poſt ſnīam, puta quia confiteat̄ uictor ſnīam iniquam, vel non numeratam pecuniā, non habebit petitionē, ǰ. de pur. vulg. c. 2. Item qui tutus eſt p̄ſcriptione odioſa, bona fide, vel ēt exceptione tm̄, vbi tamē nō fuerit crimē, credo, quod debet iſtud reſtituere, ut eſt in p̄ſcriptione 30. annorum, vbi nullus requirit̄ titulus, nec bona fides. Quidam tn̄ dicunt, ꝙ licet nullus ſit titulus, dummō bona fides ſit, non tenetur reſtituere. ſecus autem in aliis p̄ſcriptionib. quæ nō ſunt inductæ ꝯ naturalem æquitatem, ſed pp bonum, & æquū, nam illa p̄ſcripta non tenet̄ reſtituere, cum de iure ciuili habeat dominiū ad minus utile, Inſti. de vſu. in prin. & Principū eſt aliqñ ꝯ naturalē æquitatē ſtatuere, ſicut no. extra de biga. c. 2. & 8. di. quo iure. nec obeſt, quod diximus de p̄ſcr. 30. an. quia ibi ius non dat aliquod ius, vel dominium poſſidenti, ſed tm̄ in odiū aduerſarii datur exceptio. C. de p̄ſcrip. 30. ann. ſi emptor. ſed in eo, cuius eſt exceptio odioſa, ut Macedonianū, dicimus, ꝙ tenet̄ reddere, quia illa exceptio, & illud ius nō eſt tm̄ factum in odium creditoris, ſed ēt pp bonum publicū, ut uitent̄ mortes parentum. ff. ad Maced. l. j. in prin. vel melius, qa nihil eſt apud hunc filiūfa. cuius dn̄ium nō habebat. nā ēt rei ſibi mutuatę dominium in eum trāſiuit. Contra actionē aūt, q̄ ꝯ cum intentari pōt, q ltīmam exceptionē hēt, cū ſit ei data ꝯ actionē ab eo, q actionē dedit, ſibi ſufficit, & tutus eſt ēt quo ad Deū. Sed qđ dices in eo, à quo aliqd auocari pōt perita reſtitutione, nunqd, ſi nō petat̄, reſtituere tenet̄? nō credimus, niſi malitia ꝯhentis læſus eſſet. ſi aūt ex donatione minoris, vel ex alio ꝯtu inito, q tenet ipſo iure, aliqd hēt, ut ſi in alienatione minoris abſit auctoritas tutoris, vel decretū p̄ſidis, reſtituere tenet̄. Ad hoc. n. ut reſtituere nō cogat̄, oportet, ꝙ adſint bona fides, iuſtus titulus, q hic nō fuit, cū talis titulus p nō titulo habeat̄. Si aūt q ptātem, vel iuriſdōnem non hēt opprimendi aliquē, itē nō dolo malo, ſed publicè, immoderate tn̄ extorſit, i. accepit aliqd ab aliquo v. g. aduocatus, vel medicus, vel minores officiales, puta curſores, nō vr̄, ꝙ teneant̄ reſtituere, 14. q. 5. c. ulti. niſi fortè in medico aliud diceres, vel niſi tm̄ eſſet ultra exactū, ꝙ iudex officio ſuo deberet eum cogere ad reſtituēdum, & tunc ēt in foro pnīali reſtituere p̄cipiet̄. ſi autem eſſent maiores officiales, q pñt alios rōne iuriſdōnis punire, tunc ſi qd indebitū recipiant, reſtituere tenent̄, arg. p̄al. c. 14. q. 5. c. ulti. ſed vbicunq; aliquid malè quæret vel ex negociatione, vel extorſione, ex qua tn̄ reſtituere non tenet̄, prudenter facit, ſi oīa in eleemoſynas dat, 13. q. 5. q habetis, & c. vlti, non tamen damnamus eos, ſi hr̄dib. relinquant. Si autem illicitas negociationes faciat, vel alias iniuſtè aliquid q̄rat ſine calumnia alicui facta, ſacerdos debet ei iniungere, ut in bonos uſus expendat, puta erogando pauperibus, vel eccleſiis, vel aliis, arg. 24. q. 3. ſi quis Romā. ſ. de vo. &
4 vo. redemp. magnæ, ꝙ ſuper his. †De eo autem, qđ quis lucrat̄ in ludis, ſi tractus fuit, non tenetur reſtituere, quia tunc nihil dolo feciſſe vr̄: ſecus eſſet, ſi alium traxiſſet, qa tunc reddere tenet̄, quaſi qui dolo fecit: ſed hic fortè melior erit cōdō poſſidentis: ſed ſi aliqd amiſit, poteſt repetere. Item qui cā recreationis modicū ludit, nō tenet̄ reſtituere. ff. de aleato. per totū,
5 14. q. 5. non ſanè. ff. ſi quadru. pau. l. j. § cum ariete. † De quæſitis in bello, & damnis ibi datis, alibi no. ǰ. de homi. ſicut hypocrita autem, qui ſub nomine boni Chriſtiani multa quæſiuit, ea reſtituere tenetur, quia p fraudem q̄ſiuit, 14. q. 5. c. ſi. ſed forte non illi, qui dedit, quia ꝯſecutus eſt mercedem ſuam. ſed de hoc fortè probabiliter dubitari poſſet, ſi ſine cā Imperator, vel alius Princeps faceret aliquam conſtitutionem ꝯ ius naturale, puta ꝙ dominia de vno in alium transferrentur ſine cauſa, ſi conſtitutio in foro animæ eſſet ſeruanda? Et vr̄ nobis, ꝙ non, imo nec in foro iudiciali, quod plus eſt vt no, ſ. de conſti. quæ in. Imo plus vr̄, ꝙ etiam ſi conſti. iuſta fuerit ex cā, ſ. iuſta, ſed illa cā iuſta ceſſat in caſu, de quo modo agitur, vel in foro aīæ, vel communi, tn̄ conſtitutio tm̄ reſtringenda eſt ad eū caſum, vbi fuit iuſta conſtitutio, vt v. g. iuſta conſtitutio, quæ dat exceptionem Macedoniani pp iuſtam cauſam, ſed ſi certum eſſet, ꝙ illa cā non ſubeſſet, ut ſi in neceſſitate mutuaſſet, pecca-
6 ret, qui exceptione ſe defenderet. †Conſtitutiones autem, quæ ſunt ꝯ ſalutem animæ, ut de vſuris, & de iuramentis non ſeruādis, ſeruari non debent, ſ. de iureiu. cum ꝯtingat. ſacræ. n. leges in his non dedignantur ſacros canones imitari. Quidam tamē alii dicunt, ꝙ ex quo facta eſt ꝯſtitutio, licet ꝯ ius naturale, dūmodo iuſta cauſa fuerit cōſtitutionem illam faciendi, licet poſtea eueniat caſus, ubi ceſſat cā iuſta, tamen conſtitutio eſt ſeruanda, quæ generaliter fuit facta. non potuit enim, nec fuit etiā expediens omnes articulos ſigillatim comprehēdere. ff. de leg. non poſſunt, niſi ſit talis caſus, qui à iure excipiatur. [Pauperibus.] Vbi neſcitur, cui reſtitui debeat, alias ipſi reſtituendū eſſet, ǰ. de uſur. cum tu. vel dic melius, ꝙ id, quod ſoluitur pro pęna, tantum eſt pauperibus erogandum.

Ne cleri. vel mona. ſecularibus negocijs ſe immiſceant. Rubrica 50.

SVMMARIVM.

1 *Negocium ſeculare quot modis dicatur.*
2 *Sumens victualia, ut carius vendat, grauiter peccat.*
3 *Negotiationes honeſtæ ex quibus cauſis fiant inhoneſtæ.*

CAP. I.

1 MVlta ſunt negocia. †Tribus modis dr̄ negocium ſeculare. Primo, quilibet actus ſecularium rerum, ſicut hic enumeratur, a quibus turpibus actibus ſit abſtinendum. Secundo dr̄ negocium ſeculare iudicium de rebus ſecularibus qđ licet clericis inter clericos tm̄, 11. q. j. §. ex his. Tertio dr̄ ſeculare negocium inter ſeculares homines, quod non licet clericis, niſi de his. quæ pertinent ad iudicium eccleſiæ, puta de decimis, & conſimilib. ſ. de iudi. quanto, 88. diſtin. per totum. [Ad quæ.] Scilicet, negocia ſeculari. [Cōductores.] De hoc no. ſ. de obl.
2 ad rati. c. vnico. [Propoſito.] i. ordini, vel religioni. † [Negocium.] Si quis. n. tpe fertilitatis emat multa victualia, ut tpe famis abundet, vt Ioſeph Propheta fecit, licitum eſtimo ēt ſi nō tm̄ pro ſe, ſed vt ēt aliis vēdere poſſit tpe famis eo pretio, quo tunc ab alijs vendebatur, dummodo in hoc vltimo caſu hoc faciat: quia homines pp abundantiam ad gentes alias diſportabant, vel quia debitam curā circa victualia non adhibebant vel diſſipabant. Sed ſi emant, vt carius vendant, nulla vtilitate
3 penſata, peccant oēs, & grauius clerici, 14. q. 4. quicunq;. †[Negocium.] Negociationes alias honeſtæ fiunt inhoneſtæ ex cauſa, puta cupiditatis. Item ex parte, puta in feſtiuitatib. Item ex loco, vt in eccleſia, vel perſona, vt clerici. Item quædam ſunt, in quib. nullo modo licet negociari, vt in his, q̄ nec per ſe, nec cum admixto poſſunt eſſe vtilia, de quibus dicit, ff. de ꝯh. em. quod ſæpe. §, veneni mali. Sed ſi ſit venenum, quod poſſit eſſe vtile cum admixto, vel pro feris beſtijs occidendis, vel ſint gladij, vel colores: quia poſſunt eſſe vtilia ad aliqua, ſcilicet ad ſui defenſionem, vel ad colorandum hominem, vel mulierem p bono, licita eſt in his negociatio.

SVMMARIVM.

Clericus an conueniri poſſit ſub ſeculari iudice occaſione adminiſtrationis, ſibi à canone prohibitæ.

CAP. II.

Sacerdotibus. [Miniſtri.] Generales. [Miniſtri.] Repete, quod dixi ſupra de obli. ad rati. c. j. [Subueniri.] Vt det ei pecuniam ad ſatisfaciendum de fraude, vel etiam vt det ei aliud auxilium, vel fauorem. non tamen dicimus, ꝙ ſub ſeculari iudice debeant capi, vel conueniri, quamuis quidam contradixerunt.

SVMMARIVM.

Clericus legibus ſtudens quando incidat in canonem.

CAP. III.

Non magnopere. [Legendas.] Ex hoc vr̄, ꝙ ſi aliquis de prædictis exit eccleſiam ſuam, vel clauſtrum, & legit leges quaſi ſtudens in eis, licet non vadat ad ſcholas, tamen incidit in canonē. [Duorum.] Hodie ſtatim eſt excommunicatus, ǰ. eo. ſuper. [In nulla.] Vt no. ſ. de poſtul. c. j.

CAP. IIII.

Sed nec. [Procurationes.] Generaliter.

SVMMARIVM.

Clericus cauſas ſanguinis etiam vice alterius tractans peccat, & efficitur irregularis.

CAP. V.

Clericis. [In ſacris.] Idem ēt ſi nō in ſacris. [Agitare.] Cognoſcendo de ea vice eius iudicis, qui ſanguinem fundere conſueuit in ſimilibus caſib. ſed ſi de cauſa criminali cognoſceret vice alicuius epiſcopi, qui non pęnas ſanguinis, ſed retruſionem in monaſterium facere conſueuit, non peccat, nec fit irregularis, arg. ſ. de procur. tuæ.

SVMMARIVM.

Clericis quando liceat aliorum poſſeſſiones conducere.

CAP. VI.

Secundum inſtituta. [Lucri.] Niſi lucrū proueniat ex opere: vel ex re ſua, ſ. proxi. & ſ. eo. c. j. [Suo.] Nomine. n. monaſterij, ſi pauper eſt, poſſunt aliorum poſſeſſiones cōducere. [Firmas.] Terrarum, vel eccleſiarum, quas laici non poſſunt poſſidere.

CAP. VIII.

Sicut te accepimus. [In ſacris.] Secus in non ſacris, ſi tn̄ inſtr̄a fecerīt antequam eis interdicatur, tenerent, ſed poſtea non.

SVMMARIVM.

1 *Clericus nec iudex, nec aduocatus eſſe debet in cauſa ſanguinis.*
2 *An clericus poſſit eſſe præpoſitus in bello.*
3 *Clerici cur prohibeantur eſſe chirurgici.*

CAP. IX.

1 Sententiam ſanguinis. †[Dictet.] Etiā ſi nō faciat vt iudex quia ad minus eſt conſilium, vel auxilium. idem credo, quód nec teſtes in cā ſanguinis recipere debet, nec ſcribere auctenticè, arg. hic, quia ſi non debet eſſe iudex in tali cauſa, ſ. eo. clericis, 23. q. ſi. his. ergo eadem ratione nec teſtes ſcribere, recipere vel auctenticare. ſcribere tn̄ non in forma auctentica forte nō faceret irregularē. I. ēt nec aduocatus ſit in cauſa ſanguinis, 51. diſt. c. j. 50. diſt. ſi quis vi. [Interſit.] Hoc non facit irregularem,
2 niſi interſit auctoritatem præſtans, vel auxilium. †[Præponatur.] Et ſic nec bello præponi debet. poſſet tn̄ dici, quòd bello præponi poſſunt, qđ non eſt rectè ad occidendum, ſed ad ſua recuperanda vel defendenda, vt no. de reſt. ſpo. olim. ſed tamē non in his perſonis, quæ quaſi rectè viri ſanguinum ſunt, vt ba
3 liſtarijs, & ruptarijs. †[Chirurgiæ.] Iſti chirurgici nō p̄hibent̄, niſi pp periculū, in quod quis ſp errare poteſt. ſed ſi in laicatu aliqui hoc officium exercuerint, licet multi in eorum cura, ſed non pp eorum negligentiam mortui ſint, non ſunt irregulares, arg. ǰ. de hom. tua: ſed in clericatu omnib. prohibitum eſt, quia non eſt officium clericale, vnde deponēdi ſunt: nō tamē omnes credimus irregulares hoc ipſo, ꝙ hoc officiū exerceāt, ſed ſi mors ſecuta inde fuerit ēt ſine culpa eorū, ſatis poſſet dici, quòd ſunt irregulares, arg. ǰ. de homi. tua, vbi no. Item nec ſequentes ſunt irregulares, niſi mors inde prouenerit. [Baliſtarijs.] Dicunt qdam, quòd ſi qs in iuſto bello baliſtario, & ad ſui defenſionem, non impugnationem miniſtraret baliſtam, vel ſagittas, & ipſe baliſtarius poſtea occidat quēq̄, non eſt irregularis, dūmodo non intendat principaliter, ꝙ baliſtarius aduerſarium occidat, nec baliſtarium credebat intendere ad occidēdum, ſed quòd ſe vel ſua defendat, vel recuperet, licet in veritate eū occiderit: quia alienū dimittere noluit, nec ab alterius impugnatione deſiſtere, & ſic probatur. hic enim qui baliſtam parauit, facto homicidium non fecit, nec ꝯſilio, nec mandato, quia nec eum occidi voluit, imo voluit eum alieno iuri cedere, & hoc intendebat, ergo non eſt homicida, 50. diſt. ſi quis viduam, & ǰ. de cle. percuſſ. c. ſi. & c. j. ǰ. de homic. ſignificaſti. ſed ſi alterum prædictorum interueniſſet, ſ. ꝙ ipſe, qui parauit baliſtam, intendebat principaliter occidi quenquam per eum, vel credebat baliſtarium ad hoc intendere, eum crederem irregularem: quia ad minus auxiliatur ad homicidium faciendum, arg. ǰ. de homic. ſignificaſti. principaliter autem ideo dico, qa ſi non principaliter ad hoc intendat, ſed ſecundario, videlicet vt ſi aduerſarius noluerit aliena dimittere, quòd impugnetur baliſtis & ſagittis, non crederem irregularem: quia ſi ꝯrium diceretur, iam nulli bello intereſſe liceret, cum ibi quaſi ſemper homicidia præparentur, 24. q. j. noli æſtimare, & c. ſeq. tamen melius credimus, ꝙ bn̄ eſſet irregularis, quia nunquam ēt in iuſto bello licet miniſterium, vel conſilium ita immediatum præbere bellis, ǰ. de penis, quod in dubijs. Si vero in iniuſto bello etiam ad ſui defenſionem miniſtraret prædicta, dicunt eſſe eum homicidam & irregularem, quia cauſam & auxilium dedit homicidio, cum nulli licito operi inſtaret, imo illicito, ſ. iniuſto bello, vnde ſibi debet imputari, & quòd non adhibuit diligentiam, quam debuit in homicidiū vt non fieret, imo diligens fuit, vt fieret, arg. ǰ. de homic. Ioan. & c. vlt. & in multis c. eiuſdem tit. Sed dices, quare ergo reputatur homicida & irregularis ille, qui ſcribit ſententiam ꝯ damnatum ad mortem? Reſpon. ille directo, & principaliter morti, licet iuſtè, conſiliū vel auxilium præbet. dicunt tamen alij, quòd iſtis, qui quaſi rectè ſunt viri ſanguinum, parare baliſtas, vel huiuſmodi eſt prohibitum etiam in iuſto bello, ſicut & eis præeſſe eſt prohibitū vt hic: ſed enſem, vel lanceam eis miniſtrare non eſt prohibitum, nec inducit irregularitatem.

SVMMARIVM.

Monachus vel ſacerdos leges, vel phyſicam audiens, an ſtatim ſit excommunicatus, vel poſt duos tantum menſes.

CAP. X.

Super ſpecula, & infra. [Exeuntes de clauſtris ſuis.] Si. n. ibi audirent, vel legerent, ſecus. [Statuit.] ſ. eo. non magnopere. [Excōicati.] Abſolui tamē hos poſſe credimus a quolibet epō. [Diuerſas.] Quia quidam dicebant, ꝙ erat canon latæ ſnīę, alij ferendæ. [Ipſo facto.] Si per duos mēſes exiuerint ad legendū leges, vel phyſicam. non. n. vr̄, quòd hoc ipſo quòd audiuerint niſi per duos menſes perſeuerauerint, quòd ſint excōicati, & hoc ſatis innuit infra, vbi dicit, quòd decani & alij conſimiles non incidunt in canonem, niſi per duos menſes perſeuerauerint. Alij tamen dicūt, quòd ſtatim ſine expectatione tpis ſunt excōicati. [Loco.] i. ſtudio. [Funiculos.] i. diſcipulos. [Bellatorum.] i. Prædicatorum. [Perſonatus.] Si autem curam habeat aliquis animarum, ſi non ſit ſacerdos, nec in dignitate, vel perſonatu conſtitutus, dixerunt quidam, ꝙ poteſt audire leges & phyſicam. ſed certè nos non videmus, quod hoc eſſe poſſit, niſi ſit ſacerdos, vel perſonatum habeat, niſi ex diſpēſatione fortè: quia diſpenſaretur ſecum in dilatione ordinum, & tunc ita credimus eum teneri, ac ſi eſſet ordinatus, niſi fortè ex delegatione, vel vt vicarius faceret, de quibus non eſt dubium, quòd non tenentur hac conſtitutione. [Præſcriptum.] Scilicet duorum menſium computandorum ab exitu monaſterij: vel ex quo leges vel phyſicam audire cęperunt, ſupra eo. nō magno. [Extendi.] Scilicet, quòd ſi de eccleſijs ſuis exiuerint perſonæ prædictæ, & p duos menſes fuerint in ſcholis huiuſmodi: quod ſint excommunicati.

Finis Tertij Libri.

LIBER

Universidad de Deusto
Biblioteca

LIBER QVARTVS.

De sponsalibus, & matrimonijs. Rubrica 1.

SVMMARIVM.

Consuetudines regionum circa etiam non substantialia matrimonij, peccatum est omittere.

CAP. I.

DE Francia quidam, & infra. [Lege.] i. consuetudine. [Iisdem vtuntur.] Alias. n. solennitates habēt Saxones, alias Franchi, que tñ non sunt de substantia matrimonij licet peccatū sit omittere, 30.q.5. nostrates feminæ. [Subijciatur.] Quo ad substantiam enim matrimonij consuetudo nihil potuit statuere, quo ad accidentia fortè posset, puta circa dotem, arg. s̄. de testam. Raynutius.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonij diffinitio, & vnde dicatur.*
2 *Quo in loco fuerit institutum matrimonium, & quibus de causis fuerit institutum, in nu. 3.*
4 *Quis possit contrahere matrimonium.*
5 *An per procuratorem possit quis contrahere.*
6 *Tria sunt bona matrimonij, & qualia sunt.*
7 *Quot sint impedimenta matrimonij.*

CAP. III.

Iuuenis. [Nondum septēnē.] Sed septēnio proximā. ĩ. eo. ꝯpōsam, puta quia erat sed annorū & dimidij vel amplius, arg. ĩ. tit. prox. attestationes, Insti. de obl. q̄ ex delic. nas. §. in summa ff. de mun. & ho. ad rē. & doli capacē quo ad sponsalia. sic n. oritur publicæ honestatis iustitia. ĩ. ti. proxi. lr̃as. vel dic, ꝙ ducta fuit añ septēnium, sed in domo detēta post septēnium, ĩ. tit. proxi. duo, si aūt non eēt septēnis, nec proxima, nec in domo post septēnium detēta, bñ posset ducere ꝯsobrinā, vt ĩ. ti. prox. literas, & c. duo. [Dubitationē.] Licet non sit verisile, quia tunc tutius est, p̄cauendum est. vel dic nō eē verisimile, ꝙ eā corruperit, sed ꝙ malitia supplet ętatē, & ꝙ aliqd intēdunt de sponsalib. & iō oritur impedimētū
1 publicæ honestatis iustitia. † [Mr̃imonio.] Mr̃imoniū est viri, & mulieris ꝯiunctio, indiuiduā vitæ ꝯsuetudinē retinēs, 27.q. 2.c.2. Dr̃ mr̃imoniū quasi matris muniū. i. officiū: qa plus est officiū mr̃is in mr̃imonio, q̄ patris. Contrahit aūt mr̃imoniū
2 solo ꝯsensu, 27.q.j. sufficiat. † Fuit aūt institutū mr̃imoniū in paradiso p illa verba, Hoc nūc os ex ossibus meis, ĩ. de diuor.
3 c. gaudemus. † Causæ principales quare matrimoniū fuit institutū, sunt duæ, s. susceptio prolis, & vitatio fornicationis, 22.q. 2. §. his ita. aliæ cāę sunt multæ, reformatio pacis, pulchritudo vxoris, & multæ aliæ. Et licet ille, q ꝯhit, nullā de principalib. causis attēdat, tñ tenet matrimonium, nisi ꝯ illas causas intē-
4 deretur, puta ꝙ nō nasceretur sobo es, 32.q.2. solet. † Pōt autē ꝯhere quisquis, qui pōt consentire in carnalē effectū, nisi expsè prohibeatur, vt minor 14. ann. ĩ. eo. tuæ fr ter. & q vtroq; testiculo careret, ĩ. de frigi. & male. ꝙ sedē. Itē nec furiosus, 33. q.3. neq; furiosus. Est. n. edictū d matrimonio ꝓhibitoriū, ĩ. c.
5 cū apud se. † Itē pōt quis ꝯhere per procuratorē, dummō duret voluntas eius, vsq; quo ꝯsentiat alius, s. absens: sed si eū pęniteat, anteq̄ absens ꝯsentiat, non tenebit factū procuratoris, ēt si ad procuratorē, vel absentē, cum quo ꝯhitur, non pueniat reuocatio, quia ibi deficit ꝯsensus in idē tps concurrēs, sine quo non tenet matrimonium, 28.q.2. sufficiat, arg. ꝯ, s̄. de procur. in nostra. Sed hoc speciale credimus in matrimonio, s̄m ꝙ ēt si non pueniat reuocatio ad procuratorē, dummō ꝯstet, ꝙ nō
6 tenet matrimoniū. † Bona mr̃imonij sunt tria, fides, proles, & sacr̃m. Fides est, vt neuter ꝯiugum adulteretur. Proles attenditur, vt eā amet, si Deus dederit, suscipiat, & educet. Sacr̃m attēditur, vt matrimoniū non separetur. licet. n. thori diuisio fiat p adulteriū, non tñ separatur matrimoniū, 32.q.7.c.2. nisi qñ alter ꝯiugum de p̄senti ad religionē trāsit, s̄. de ꝯuer. coniu. ex
7 publico. † Impedimēta matrimonij sunt 12. s. q̄ dirimunt matrimoniū. Primū furor, 32.q.7. neq; furiosus. Secdm omnino secti & impotēs coire, 32.q.7. illi q. Tertium affinitas, ĩ. de eo qui cog. consan. discretionē. Quartū, si errat in persona. Quintum, si est in ꝯdōne seruili. Sextum, votum solēne. Septimum, si machinatus est in mortē prioris cōiugis, vel si eam in ꝯiugē ducere ꝓmisit. Octauū, si est alterius cultus, s. Saracenus, vel Iudęus. Nonū, si per vim coactus est ꝯhere. Decimū, ordo, vt si ĩ sacris ordinib. sit ꝯstitutus. Vndecimū, si est alteri nupta. Duodecimū, publicę honestatis iustitia. sunt & alia duo, quæ impediunt, sed non dirimunt, s. tēpus feriarū, & interdictū ecclæ.

SVMMARIVM.

Publicæ honestatis iustitia oritur, quando contrahentes intelligunt quid agant.

CAP. IIII.

Ad audientiam, & infra. [Quod si ille.] Hæc adiectio nihil facit. [Implere propositum.] Impediēte publicę honestatis iustitia, vt no. s̄. c. proxi. Et no. ꝙ vbi ꝯhētes intelligunt, qd agatur, licet illud nō teneat, surgit tñ inde publicæ honestatis iustitia, vt hic dr̃. vbi aūt nō intelligunt, secus, ĩ. ca. ꝓxi. lr̃as, & c. accessit, idē intelligo, si frigidus ꝯxit, qa nullus ꝯsanguineus eius eam hr̃e poterit, 27.q.2. quidam desponsauit. & idē fortè dicendum est in monacho, & sacerdote, & aliis huiusmodi.

CAP. V.

De illis, & infra. [Promittunt.] Hic fiunt sponsalia de futuro. [Transferentes.] Mulier virum vagabundum sequi non tenetur. ff. de ope. lib. suo, 24.q.2. si quis.

CAP. VI.

De muliere, & infra. [Vim.] Alia. n. cadit in constantem virum, & dirimit matrimonium. alia, quæ in meticulosum, & hæc non dirimit, de hoc no. s̄ quod met. cau. cum dilectus.

SVMMARIVM.

Contrahentibus non licet ignorare ius sponsalium.

CAP. VII.

Ex literis. [Intelligit.] Hæc decr. loquitur, qñ aliq intēdebant sponsalia ꝯhere, sed non intelligebant vires & effectus sponsalium, vel quia pro eodem reputabant sponsalia, & matrimonium, vel qa non credebant p spōsalia se ligatos, qn cum alia ꝯherent, vel alia hmōi: qdā ēt intelligunt, qñ s̄m diuersa vulgaria loquebant, nec se inuicē intelligebant. Sed hoc non vr̃ verum, qa qui non intelligit, non cōsentit, s̄. d bap. maiores, circa prin. Nec est mirū, si est aliud, qñ nō intelligit vim datā verbis, & effectū datū a iure, qa nemini licet ignorare ius, & maximè ius sponsaliū non licet ignorare ꝯhentib. sed factū vel vulgare alterius bñ licet ignorare, tñ & illa expositio pōt sustineri, qñ diuersa vulgaria habebant ꝯhētes, nec vnus vulgare alterius intelligebat. nec valet, qd̄ dicit, ꝙ non pōt eē ꝯsensus, si se non intelligunt: qa hæc decr. loquitur qñ tractatus pręcessit de matrimonio ꝯhēdo, & in hoc ipsum consentiebat, & hoc agebatur: & tunc, ex quo vterq; dicit verba in suo vulgari, q̄ sonant præsentē consensum, sufficit. [Intelligit.] Vt dicit, cū tamē præsumatur intelligere, cum sint eiusdē vulgaris. [Scientia.] Quod non furiosi. [Aetate.] Quia non minores. [Quo cognito.] s. quod sunt idonei scientia, & ætate. [Non intellexerit.] i. si dicat se non intellexisse, cum tamen ꝯtrium præsumatur. [Intelligentiam.] Non solum quam poterat ex verbi proprietate, sed ēt a iure appropriatam sibi. [Solent.] ff. de leg. 3. non aliter, ĩ. de verb. sign. intelligentia.

SVMMARIVM.

Matrimonium contrahitur, licet verba sonent in futurum tempus.

CAP. IX.

Ex parte. [Eam ab eo.] Per hæc verba intelligo ꝯhi matrimoniū de præsenti, qd̄ est notan. [Habituram.] Licet verba ista sonent futurum tēpus, tñ sponsalia non sunt de futuro: imo statim matrimonium ꝯhit, sed quod promisit de fide seruāda, respexit ad futurū. & idē dico in omnibus verbis, q̄ sonant in futuro, v.g. promitto, ꝙ tenebo te in vxorē, idē, ac si dicat, habebo tecū matrimonium, vel accipio te mecū, & promitto, ꝙ de facto tenebo te ꝓ vxore, q̄ tamen modo es vxor de iure, & ēt sine promissione tenetur ad hoc ipsum. secus esset, si diceret, Promitto, ꝙ ꝯham tecū, uel accipiā te in meam: quia uerba hæc non referuntur ad factū tm̃, sed ēt ad ius, ut sit sensus; Promitto, ꝙ tunc fiam tua legitima uxor. alij dicunt, ꝙ idcirco p uerba de futuro fit matrimoniū quia in prin. decr. ponuntur uerba, q̄ trahunt futurum ad præsens, s. ab eodē tpe, & eadem repetita intelliguntur in uerbis uxoris, & non habent locum, nisi ubi præcessit tractatus de matrimonio contrahendo. [Tunc.] Idest cum fornicatur. [Inducta.] Etsi nullam superduxisset, tamen eam recipere tenetur, quia mulier non fuerat fornicata: sed & si mulier fuisset fornicata, eam accipere tenetur, quia aliam superduxerat.

SVMMARIVM.

Vxorem qui iurauit se vnam ducturū, an illam accipere sit cōpellendus.

CAP. X.

Ex literis, & infra. [Impubescētes.] Quæritur, si quis iurauit accipere unam de filiabus alicuius, & postea cognoscat unam: an præcisè cogatur accipere illam. arg. quòd sic, ff. de ꝯtrah. emp. si emptor. ff. de

solu. Stichū aut Pāphil. quia se coarctauit. ff. si quis cau. l. 3. 15 q. i. si quis in sa. Sol. quidam dicunt eū cōpellendum eā accipere. Alij dicunt plus, ꝙ cognoscendo eā ratificantur spōsalia, vel prius fit matrimoniū. Nos dicimus, ꝙ cū nō interuenerint inter eos neq; sponsalia, neq; matrimoniū, nec ēt possunt interuenire nisi inter certas personas, ꝙ licitè ꝯhit cū alia. [Parte.] Hoc iur̃m intelligit, ꝙ bona fide dabit operā, ꝙ inuicē ꝯhant. [Alterius.] i. supradicti. [Compellas.] ĩ. eo. requisiuit, contra. Sol. hic de rigore, illud de misericordia. Sed ꝯ, mortaliter peccat veniendo ꝯ iur̃m, ergo pōt cogi ad eius obseruationem, 24. q.3. tā sacerdos. pp hoc Hugurio dixit illā nō esse decre. alij dicunt, ꝙ illa est decre. & ius cōe continet, & est speciale, vt non cogatur quis seruare iur̃m propter futurum periculum. Alij dicunt, ꝙ cogendi sunt, vt de nolentibus fiant volentes, vt ibi sed non finaliter, vt in contrario. Alij exponunt ibi, potius, i. prius.

SVMMARIVM.

Interdicti tempore quæ sacramenta excipiantur.

CAP XI.

Non est. [Petant.] Vxor petimur per interdictū de lib. exhi. ff. de lib. exhi. imo. C. de nup. si inuita, & hoc cum inuita tenetur: secus aūt, si voluntariæ, quia tunc cōpetit officium iudicis. [Ibi.] Eis aūt exeuntib. sine aliqua absoluto ne possunt dicere officium, 81. dist. si quod, quia non est terra interdicta, sed organa suspensa ad tps; tñ irregulares fiunt, qui ibi celebrāt. [Officia.] Ergo nec chrisma, nec extrema vnctio, nec ēt matrimonium, nec sepultura, ĩ. de priuil. vt priuilegium, nec ad ordines poterit aliquis laicus loci interdicti promoueri, qui aūt ante erant clerici, cum non sint interdicti, ad alios ordines poterunt promoueri. sed de corpore Christi melius dr̃, ꝙ cōferri potest interdictis pœnitentibus, ĩ. de sen. excō. permittimus. Item matrimonium credimus posse fieri apud interdictos, quia & apud infideles est, s̄. de presby. non bap. veniens. 26 dist. denique. Item chrismare debent, ĩ. de sen. excom. c. responso.

CAP. XII.

Præterea, & infra. [A viro.] Cum quo cōtraxit per verba de futuro. [Impetitur.] Vt cogatur matrimonium cōsummare. [Confiteri.] Etiā si publicè confiteretur, non videtur ei credēdum, quia vnus testis, 4.q.3. §. item, & quia turpitudinem allegat, 14.q.5. non sanè. sed hoc est speciale propter periculum animæ. [Iuramentum.] Secus si iurasset, ĩ. de consangui. & affi. super eo.

SVMMARIVM.

Tertia persona, quæ dicit se priorem in matrimonio, quod iudicium intentare debeat assistendo coniugi, quamuis non præferatur principali.

CAP. XIII.

Veniens, & infra. [Alij.] Qui desponsauit eam per verba de pręsēti, alioquin non esset obiectio, nec dubitatio, ꝙ sequens matrimonium teneret. [Eos.] Inter mulierem, & primum virum. [Causa.] Inter mulierē, & s̄m virum: melius credimus, ꝙ causa ageretur inter mulierē & primum virum per id, quod sequitur, A priori viro iudicio Ecclesiæ, &c. [Cōsentire.] Quod eius esset vxor. [Ipse.] s. vir. [De illo.] s. T. cui tertio nupserit, vel de primo [Alio.] s. secundo viro C. [Defunctus.] Antequam cōtraxisset cum secundo, cui fuit inuita tradita. [Ille.] Idem vir. [Decessit.] Maximè, nam sola coactio sufficit, vt matrimonium s̄m impediatur. [Maritali.] Prima. n. sponsalia non poterant impedire hoc matrimoniū, quia fuerunt iudicio Ecclesiæ separata. nec secunda, quia fuerūt coacta, & quia mortuus erat maritus. [Alioquin.] Idest si noluerit ipsam M. maritaliter tractare. [Restiterit.] Nisi proponendo de iure, s. quod ipse T. non sit maritus M. sed suus. nā hic illa, quæ dr̃ superinducta, pōt proponere corā ipso iudice delegato, vel ēt ordinario, licet alias non sit eius ordinarius, vel delegatus, arg. ff. de quibus re. ad eū. iu. ea. per totū: imo & post sn̄iam pōt appellare, & executionē sn̄iæ de iure impedire, ff. de re iudi. à diuo. §. si super, s̄. de re iudi. cū super contro. vbi no. hoc verū est, si agat petitorio: sed si agit possessorio, nō esset admittenda. sed nos ꝯtrium dicimus, s. ꝙ est admittenda, & assistet hæc mulier viro, vt no. plenè s̄. de re iudi. cū super cōtro. & nō poterit proponere hæc mulier ad impediendū restitutionē de proprietate, s. ꝙ prius fuerit desponsata, vel ꝙ nō teneat matrimoniū cū alia ꝯctum pp aliquod impedimētū, nisi fortè incontinenti probare vellet, s̄. de resti. spol. literas, in fi. sed poterit dicere, ꝙ alia mulier nunquā fuit in possessione viri tanquā mariti, vel ꝙ vir non spoliauit mulierē possessione sua, sed ipsa mulier virum spoliauit possessione sua, vel alias legitimas exceptiones. [Restiterit.] No. ꝙ licet tertia persona, q̄ dicit se potiorem in matrimonio, sit admittenda, vt assistat illi, qui principaliter cōuenitur super matrimonio, non tamē sibi est præferēda in prosecutione causæ, quia nō ad eā primo loco ptinet defensio huius causæ, & tunc tm̃ præferri dēt tertia persona. ff. de re iudi. sæpe. Itē dicimus, ꝙ si illa, q̄ cōuenitur super matrimonio, inducat testes super vno arti. videlicet, ꝙ quādo ꝯxit cum illo, qui eā petit in vxorē, erat minoris ætatis, & defecit in probatione, & postea alius vir, qui tenet eā, super eodē arti. velit inducere testes, admittēdus est, si ignorauit, qñ primo mulier induxit testes super eo. de hoc no. s̄. de re iudi. cum si per. Nec obst. si dicit, ꝙ dēt probare de præuaricatione prioris mulieris. ff. de pręua. pūaricationis: quia illud loquitur, quando sn̄ia lata est. hic aūt loquimur, qñ sn̄ia nō est lata: imo plus vr̃, ꝙ in causa matrimoniali s̄m omnes, ēt si sciuit, quando prima mulier testes inducebat, tamē tertia persona admittenda est super eo articulo ad producendum testes: quia ēt eadem persona admitteretur etiam post sn̄iam diffinitiuam, s̄. de re iudi. laror, cōsanguinei.

SVMMARIVM.

1 *Metus alterius, quàm eius qui contrahit, quando impediat matrimonium, & in num. 2.*
3 *Officium iudicis est assignare partibus locum tutum.*

CAP. XIIII.

Cum locum. [Metus.] Qui caderet in constantem virum. ff. quod met. cau. metum, 32. q.6. indignanter. de hoc no. s̄. quod met. cau. cum dilectus, ĩ. c.
1 veniens. † [Coactio.] i. vi quia capitur, vel tenetur, vel ligatur, vel hmōi. metus aūt alterius, quàm eius, qui contrahit, impedit matrimonium, vt si pater timet mortē, vel captiuitatē sibi imminere, & pp hoc filia cōsentit nuptiis, quas pater pro ea ꝯxit, vel ēt ipsa hoc timore, vel alio simili ducta ꝯhit, nō valet matrimoniū, arg. eius, quod ecōuerso dr̃ de patre: quia iustus metus est in eo si timet stuprū, vel seruitutē filiorū. ff. quod met. cau. isti quidē, arg. 31. q. 2. si verum, & c. de nep. sed illa c. loquuntur, quando ēt sponsæ erant inuitæ. sed certè non vr̃, ꝙ ibi alia de cā inuitę fuerint, nisi pp pericula eorū, qui habebant eas in ptāte. & hoc non vr̃ solū locum habere in patribus, sed in alijs, qui filios habent in ptāte. Hoc aūt constat, quia si consensus ꝯhentiū esset liber, quāuis patres haberēt iustū metum, tamē matrimonium tenet. Alij tamen dicunt, ꝙ non impeditur matrimoniū,
2 licet filia timeat mortē patris. † [Vel coactio.] i. si metus, vel coactio interuenit super eo, vbi cōsensus requiritur, v.g. si cogitur cōtrahere matrimoniū. sed si sup diuersis interueniat vis, & cōsensus, verbi gratia, incarcerauit quis aliū vt ab eo pecuniā extorqueret, si idē vim & vincula patiens consentiat in matrimonium, vel ēt alium ꝯctum, tenet: nā & agere pōt per procuratorē, & per ꝯns procuratorē cōstituere, & vsucapere. ff. de mino. Papi. ff. ex qui. cau. ma. in integ. ait p̄tor, nisi fortè in vinculis cōstitutus captus esset ab hostibus, & pp hoc esset seruus: nā tunc consensum non haberet, vt in pal. l. ait p̄tor, in ver. [vētilatur.] Quidam. n. petebat eā, qui dicebat se ꝯxisse cum ea per verba
3 de pręsenti, vel de futuro. † [Eam.] No. ad officiū iudi. pertinere partibus locum securū assignare, 3.q.9 hortamur. ff. de arbi. Pōpo. § si arbiter, s̄. de test. cum olim. [Timere.] Sicut mādat eam in obscuro loco poni, quia timebat, ne vir eam raperet, ēt si de iure eam non posset habere. [Donec.] Idcirco differretur restitutio, quia agebatur petitorio, vel quia timebatur sęuitia viri, s̄. de ordc. og. intelleximus, s̄. de resti. spol. literas, & c. ex transmissa, & c. ex parte, vbi no. de hoc, quia nunquam eam transduxerat, & ideo non habebat locum petitio restitutionis.

SVMMARIVM.

Protestatio viri, ꝙ cognouit adulterino affectu, quando prosit, & quando non admittatur.

CAP. XV.

Veniens, & infra. [Cui.] Sponsalia fuerunt de futuro. [Cognouit.] Matrimoniali affectu: alias. n. si protestaret se eā cognoscere adulterino affectu, secus arg. ĩ. eo. tua. alij ꝯdicunt. quanducunq; n. protestetur, sibi non prodest sua protestatio, cum non fuerit iusta causa protestationis, de hoc no. s̄. de consti. cum M. nec obst. decre. tua: quia ibi non fuit substantia contractus coniugalis, nec forma ꝯhendi matrimonium. & hoc est verū, nisi fortè ipsi mulieri protestaretur, quia tunc in hoc ambo consentire vidētur. sed & tunc nō prodest sibi protestatio, quia nō admittitur probatio in ꝯtrium, ĩ. eo. eis qui. Itē ea rōne nō credimus sibi ꝓdesse protestationē, quia turpis est, sicut nec prodest eis turpis conditio, imo ea reiecta teneret matrimoniū, ĩ. de cōdi. app. c. j.

SVMMARIVM.

Iuramento non obstante, an quis possit vitam eligere monachalem.

CAP. XVI.

Commissum, & infra. [Dedit.] Iste, qui ꝓmittit cum aliqua ꝯhere matrimonium, statim sponsalia cōtrahit. contra, s̄. de cōuer. cōiu. ex publico, s̄. de iureiu. puenit, s̄. de vo. & vo. redemp. scripturæ, 17.q.j. qui bona, 28.q.j. ex his. Sol. iste non fecit votū, vnde contrahendo non sit transgressor voti, s̄. de vo. literaturā, & si cōtrahit propositū gerens in mente continendi & uouendi, non facit ꝯ cōscientiā, 27.q.2. beata: quia firmiter nō proponit

Universidad de Deusto Biblioteca

nit ad religionē transire: sed nec à se propositū repellit, sed super hoc firmā deliberationē reseruat post ꝯtractum matrimoniū. vnde bonum fuit cōsilium vt adimpleat, quod iurauit, quamuis iure nō obstante possit vitam monachalē eligere: quia melius est vtrunq; seruare, quam alterū tantum. sic s̄. de iureiuran. de pi ores, 22. quæst. 4. innocens. dicunt alij, ꝙ hic vir circa finem bienij erat, & tunc cępit suspirare, i. cogitare, ꝙ in futurum, s. post duos annos intraret monasteriū. Sed fortè interim intrare nolebat, quia adhuc in domo propria volebat melius probare onera ordinis: vel fortè tenebatur aliquibus debitis, quę primo soluere volebat, vel ex simil. causis ingressum monasterij protrahebat. vnde benè consuluit ei Papa, ꝙ ex quo non alligat se monasterio & alligatus est iam, ꝙ in fine biēnij aliud ligamen superadderet, quod illud ligamen superaddat, cum dubium sit quid futura pariat dies vel per mortem, vel per mutationē voluntatis. sed si vir dixisset, præterea ego statim uolo intrare monasterium, responderet ei, intra, & non contrahas, cum ille contractus esset ad decipiendum tantum,

CAP. XVII.

Requisiuit, & infra. [Cogenda.] s̄. eo. ex literis, ꝯ. Sol. vt ibi.

SVMMARIVM.

Matrimonium quod de iure nō tenet, quando præstet impedimentū secūdo.

CAP. XVIII.

Cum in Apostolica, & infra. [Proposuit.] Cuilibet credendum non esset, arg. C. de mand. prin. l. j. tamen propter fauorem matrimonij & bonā fidem, quam habuerūt, licet non sm conscientiam, tenet matrimonium. [Poterunt.] j. de eo, q dux. in ma. quā pol. ex literatū, & c. cū haberet, ꝯ. Sol. dicunt quidā, qđ si scienter ꝯhunt, non tenet: sed si ignoranter, secus. nos dicimus, ꝙ primū tenuit de iure, sm nullū est, cū eodē tpe quis nō possit habere plures vxores. verum tñ si ignorantes ꝯxerent, soluto matrimonio morte, cogendi sunt de nouo ꝯhere, ar. j. de eo qui dux. in ma. quā pol. c. j. & c. veniēs, quāuis ibi non dicatur, ꝙ sint cogendi, vel toleradi. si uero scīēter, nullo modo tolerāda est sm matrimoniū, j. de eo. qui dux. in ma. ex literarum, & c. cum haberet. si uero primum matrimonium non tenet de iure, semper tenet secundum matrimoniū, ut hic.

CAP. XIX.

In præsentia. [Amorum] C. de repu. in auct. hodie. ff. de diuor. vxores, contra, sed illa correcta est per canones.

CAP. XX.

Inter opera charitatis. [Remissionē.] 32. q. j. non est, 32. q. j. c. j. ꝯ. Sol. illud loquitur de incorrigibilib. hic de corrigibilibus.

SVMMARIVM.

Matrimonium esse per solam cohabitationem non iudicatur.

CAP. XXI.

Ad id, quod per tuas. [Copulauit.] Ad suasionem victrici mulier alij nupsit, uel mulier prima sponsalia eius non sine cōtracta rata habuit, licet contra proprium uelle. [Cohabitans.] Et ab eo carnaliter cognita, alias per solam cohabitationem non iudicarē matrimoniū, ut no. j. tit. proxi. attestationes. [Excludit.] Nisi vis uel metus in detinēdo interuenisset, arg. quod met. cau. l. j.

SVMMARIVM.

1 *Si quis cum duabus contrahat sponsalia, debet primæ tantum adhęrere.*

CAP. XXII.

Sicut ex literis. [Iuramentum.] Idem Credo, si in primis sponsalibus non interuenit
1 iurm, & in secundis interuenit, ar. s̄. de iureiuran. quanto. † [Cōpellas.] No. ꝙ si quis cum duabus ꝯhat sponsalia, primæ tantū adhærere debet, & cogēdus est ad eam redire, ut hic. Fallit in casibus. Primus est, si alter sponsorum ad religionē transeat, s̄. de conuer. coniu. ex publico. Secundus est, si sponsus vagus non inuenitur, s̄. eo. de illis aūt. Tertius est, si alter coniugū leprosus, vel paralyticus fiat, uel nasum amittat, uel aliqd ei deterius contingat, ꝯ de cōiug. lepro. c. literas, s̄. de iureiur. quēadmodum. Quartus est, si superueniat affinitas, 27. q. j. si quis sponsa, filij, & sufficit in hoc casu solum famā probare, s̄. eo, præterea. Quintus est, si mutuo se absoluāt, s̄. eo. præterea, j. Sextus si alter fuerit fornicatus, s̄. de iureiu. quēadmodum. Septimus, si cum alio cōtraxit per uerba de præsenti, j. de spons. duo. c. j. Octauus est, si in minori ætate fuerunt contracta sponsalia ab ambobus: nā cum ambo ad legitimam ætatem uenerint, uterque altero inuito licentiam nubendi obtinebit. j. de despon. impub. de illis.

CAP. XXIII.

Cum apud se. [Signis.] Speciale est in matrimonio, ut nuptibus contrahi possit propter periculum, quod esset, si contrahi non possit, & contrahere non potest, nisi suus adsit consensus, secus autem in aliis contractibus, qui possunt per procuratores talium celebrari. [Signis.] ff. de leg. 3. nutu.

SVMMARIVM.

Matrimonij sacramentum non solum consensum, sed verba etiam illum denotantia in valentibus loqui exposcit.

CAP. XXV.

Tuæ fraternitatis. [Consensum.] Sponsalia sine uerbis fiunt, s. per annuli subarrhationem. [Consensum.] Licet. n. solus consensus sufficiat ad matrimonium contrahendū mutis, ut s̄. eo. cum apud, in loquentibus tamen non sufficit quo ad ecclesiam sine uerbis, arg. 22. q. 2. is qui. ff. de leg. 3. nutu. imo plus vr̄, ꝙ ēt si cōstet modo, ꝙ inuicē consenserunt, quia hoc confitentur, tñ nō est matrimoniū sine uerbis, ut hic. Et est hæc ratio, quia sic statuit ecclesia, licet sit ꝯ ius naturale, quod est, ꝙ solo cōsensu ꝯhitur matrimoniū, sed fuit iusta causa statuti huius, s. ne ratum secūm esset in incertō. & si ꝯrium diceretur, sequeretur absurditas, s. ꝙ si uir & mulier eundo per uiā sibi inuicem placerent, & in corde suo desiderarent, ꝙ essent coniuges, sequeretur, ꝙ inter eos esset matrimoniū, quo nihil esset periculosius. Si autem parentes pro filijs ꝯhant, sufficit filiorum taciturnitas, 30. q. 2. onerantur. ff. de spons. sed qui patris, j. de despons. impub. accessit, de illis. Item ubi pcesserunt aliqua uerba apta ad sponsalia ꝯhenda, uel matrimoniū, propter aliquod tamen impedimentū nō ualeant sponsalia, uel matrimoniū, postea tamē per solam carnalem copulā præsumitur matrimoniū, j. de eo, qui dux. in ma. ueniens, de coniu. seruo. c. ulti. [Nam.] Et ꝙ possint sine uerbis contrahere, probatur. [Nam.] &c. [Et pueri.] Item probat, ꝙ nō semper uerbis contrahitur matrimonium. [Quia & pueri.] &c.

SVMMARIVM.

In foro animæ iudicatur secundum confessionem, sed in foro ecclesiæ requiritur probatio.

CAP. XXVI.

Tua nos duxit. [Forte.] Hoc fortè nō ponitur dubitatiuè, sed assertiuè. [Videmus.] Nam licet hic protestatus fuerit, ꝙ non consentiebat in eam, uel non contrahere, sed decipere intendebat, non proficit sibi, quia nō subest iusta causa protestationis, unde per ꝯrium factū renunciare intelligitur protestationi, uel potius sibi prodesse non debet, quia facto contraria dicit, arg. s̄. de appel. sollicitudinem, & no, de hoc s̄. de consti. cum M. Ferra. s̄. eo. ueniens. præterea in his ad cōem intelligentiam recurrendum est, s̄. eo. ex literis. Alij ꝯrium dicunt, s. ꝙ protestatio sufficit, ut non probetur matrimoniū sed ideo dicit Papa, ꝙ nō vr̄, qualiter sibi hoc constet, quia cū nullus interfuerit sponsalibus de protestatione sibi constare non potuit, ut in foro ecclesiæ iudicare posset nō fore matrimoniū sed in foro animæ iudicare potest, ubi iudicatur sm confessionē, sed in foro Ecclesiæ secus est. [Nos autem.] Quia licèt quo ad ecclesiā non possit de hoc constare, tñ si ita foret, sic est respondendum. [De facto.] s. desponsationis. [Substantia.] Puta consensus, 27. q. 2. & sufficit. & hoc intellige sm interrogationē epi, quamuis in ueritate ꝯriū præsumatur, ut s̄. dictum est. [Forma.] Quia non fuerunt uerba apta matrimonio contrahendo, sine quibus non perficitur matrimoniū, s̄. eo. tuę. uel dic, ꝙ uerba satis erant apta, si uocaretur Ioannes, sed quia sic non uocabatur, nō seruabatur forma. Sed obijcies, quare ergo dictū est s̄. ꝙ p̄sumendū est matrimoniū? Respō. ga despōsatio apparebat, q̄ sufficit pro spōsalibus etiā sine uerbis, licet no sufficeret ad matrimoniū, & quia non licebat ei allegare, ꝙ suū nomen fraudulenter mutasset, s̄. de dona. inter cilec.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non impeditur sola denunciatione, nisi adsit fama.*
2 *Fama quomodo probetur.*

CAP. XXVII.

Cum in tua. [Contrahentiū.] i. ꝯhere uolētiū. [Maiorum.] i. antiquorum suorum propinquorum. [Quæsiuisti.] Dubitat iste epi, an in hoc casu liceret recipere iura propinquorum, qui iurare uolebant nullū impedimentum cōsang. esse inter eos. & erat causa dubitationis, quia non uidebantur recipiēda. cū nullus actor ꝯ matrimonium appareret, & sic videbantur sine causa iurare. vel causa dubitationis fuit, quia videbatur, ꝙ per talem denunciationē & famam nō deberet postponere recipere sacra, nec prohibere matrimonium. [Grauis.] Idē vr̄, & si turpis, s̄. c. præterea. Sed illud ideo est, quia cum persona denunciante dicebatur perpetratum peccatum. [Fama.] No. famā probari supra de testi. tam literis, &
1 c. causam, & idem de scandalo. † No. solam denunciationem non impedire matrimonium, nisi adsit fama. [De plano.] In-
2 fra de accusa. sicut olim. † No. plenariam inquisitionem fieri de fama: nam multiplex clamor facit fidē de ea, infra de accusa. qualiter. item & sine ordine iudiciario & sine testibus potest quis

certiorari de fama. [Famam.] Hi habebant necesse iurare quod fama falsa est. [Contrahentes.] Idest ꝯhere volentes.

CAP. XXVIII.

Consultationi tuæ. [Audientia de neg.] Et si possessorio agat. s̄. de resti. spol. ex transmissa, & c. ex parte. Alij tamen contradicunt.

SVMMARIVM.

Matrimonium si remaneat per dantem arrhas, amittit eas, si per recipientem, reddit duplicatas.

CAP. XXIX.

Gemma mulier. [Stipulatio.] Pro P. [Pęnæ.] ff. de verb. obl. Titia, in prin. sec*. n. dicimus in arrhis: nam si p dantem arrhas remaneat matrimoniū, amittit eas. si vero per recipientem, reddit duplicatas, nisi expresse dictū sit, ꝙ quadruplicatas reddat. C. de spons. mulier. rū. j. §. quadruplici. & idē dicimus in pignorib. cum pignora arrhæ dicant. C. q̄ res pig. l. j. cessat aūt hæc pęna arrharū si infra biēnium nō exequit nuptias. C. de spon. si is, ff. de spons. sæpe. Itē pp mortē sponsi, vel sponsæ. ff. de spons. arrhæ. Itē pp personam sponsi, cū quo matrimoniū interdicit. C. de spons. mulier. §. qui vero, & §. his quoque. Item propter minorem ætatem, vnde securius est parentibus dare. C. de spon. l. vlt.

CAP. XXXI.

Si inter virum & mulierē. [Alia.] Qualia sunt s̄. c. ex parte. s. promitto te pro coniuge tenere. [Similia.] Puta contrahā tecum. s̄. eo. requisiuit, & s̄. c. proxi.

SVMMARIVM.

Matrimonium non fit, nisi verè carnalis copula interueniat.

CAP. XXXII.

Adolescens. Idest maior 14. ann. [Desponsatam.] Cum iam essent ambo puberes, quia tunc non fit matrimonium, nisi vera carnalis copula interueniat. si. n. ante pubertatem ꝯxisset sponsalia, tunc per aduentū pubertatis cum talibus factis ratificationibus dicerem verum matrimonium factum, sicut no. j. ti. prox. attestationes: alij tñ ꝯdicunt. [Cognoscens.] Et de hoc constet per confessionem: secus, si dubitaretur. s̄. eo. iuuenis. quia tunc præsumeretur carnalem copulam interuenisse. j. tit. prox. continebatur.

De desponsatione impuberum. Rubrica. 2.

SVMMARIVM.

1 *Sponsalia si inter impuberes contracta sint altero inscio, an publicæ honestatis iustitia impediat matrimonia cum consanguineis.*
2 *In sponsalibus tacitus consensus non habet locum, nisi in patre.*

CAP. I.

1 TVa nos. [Adulto.] i. pubere. † [Cōtrahere.] Matrimonium, vel sponsalia. si autē esset maior septennio, sed impubes, ēt si ꝯcta sponsalia sint eo inscio, tamen pu. ho. iusti. impedit matrimonium cum consanguineis. j. eo. accessit. alij ꝯ, cum non fuerūt sponsalia, nisi tacitè vel expresse consenserit, ideo nec pu. ho. iusti. impedit ꝯhere cum ꝯsanguineis, & hoc magis placet. [Cōsentit.] Tacitè saltē non ꝯdicendo, cū præsens esset. ff. de spon. hæc ita. sic dic necessarium esse, ꝙ in matrimonio expresse cō-
2 sentiat. s̄. tit. proxi. tuæ. † Item in sponsalibus tacitus consensus non vr̄ habere locum, nisi in patre, arg. s̄. de sponsalib. §. vlt. & §. sed quæ. in alijs autem, & si pro alijs ꝯhere pn̄t, est tñ necessarius ꝯsensus expressus, vel ratihabitio. s̄. ti. proxi. ad id, prælle. l. hæc ita si. & no. j. de ma. ꝯtrac. ꝯ interdic. eccl. c. j. imo nec ratihabitio tacita sufficit. s̄. de rest. spol. ex parte. [Posse.] Et forte in hoc casu non impediente pub. ho. iustitia poterit cum ꝯsanguineis ꝯhere. [Filius.] Adultus. [Voluntas.] Puta quia sit minor 14. ann. qui in matrimonium consentire non potest. [Tradere.] i. tradendum promittere & sic ꝯhuntur sponsalia.

SVMMARIVM.

Sponsalia infra 7. annū, & matrimo. infra 14. ann. prohibentur, et quare.

CAP. II.

Vbi non est consensus. [Legib.] Puta in sponsalib. vsq; ad 7. ann. & vsque ad 14. in matrimonio. [Coniungantur.] Contrahendo sponsalia vel matrimonium, iō fit hæc prohibitio, quia cum possint postea variare, & cum faciles sint pueri ad dissentiendum timetur, ne transeant ad alia matrimonia, tñ facta tenent. [Coniungātur.] Carnaliter: & fit ista prohibitio pp dubitationem, ne per talem commistionem ratificent sponsalia, s̄. tit. prox. iuuenis, vel matrimonium. j. eo. continebatur.

SVMMARIVM.

Aetas 12. ann. in muliere, 14. ann. in mare præsumitur potens generare, & si tunc non possint, matrimo. tamen an tunc contrahere possint.

CAP. III.

Puberes a pube. [Existimant.] Et bene. [Certi.] q. d. habente 14. ann. & non potente coire: fuit dubitatum, an possit ꝯhere matrimonium, sed de petente coire, licet sit minor 14. ann. certum est, ꝙ ꝯhere potest. [Ex habitu.] Secus, qñ agitur de tutela, quia ibi sufficit habere ann. 14. & si generare non possit. C. quando tut. vel cura. de indecora. sed hoc verum est, quod in hac decr. dr̄, ēt si ante 14. ann. possit generare: nam in 14. ann. & si generare non possit, tamen matrimonium ꝯhere pōt, arg. j. eod. tit. c. vlt. alij tamen dicunt, ꝙ etiam si habeat 20. ann. & non possit cognoscere mulierem, nec ꝯhere poterit, arg. hic, & idcirco ponit ætatem 12. vel 14. ann. quia tunc præsumitur potens generare, nisi probetur ꝯrium, arg. ad hoc, j. de frigi. & male. ca. 2. sed aliud est in frigidis, vt ibi no. prius dictum placet.

SVMMARIVM.

Sponsalia ante septennium nulla sunt, in septennio tamen eorum scientia confirmantur.

CAP. IIII.

Literas tuas. [Postquam.] Licet. n. a principio non tenuerint sponsalia, nisi tamē post cōtradixerunt, si sciuerunt, in septimo confirmantur. j. c. proxi. & c. duo. [Filiam.] Filiam enim habere non potest impediente affinitate. 30. q. 3. nec eam, nec matrem propter publice honestatis iustitiam. s̄. eo. iuuenis.]

CAP. V.

Accessit. [Consenserit.] Expresse vel tacitè. Lapso enim septennio, si sciuit, nisi ꝯdicat, ꝯsensisse videtur in sponsalia. j. eo. duo. [Absolutus.] Antequam ad 7, ann. peruenisset: sed & sine absolutione crederem sufficere, si in septennio alter protestetur, se nolle consentire.

SVMMARIVM.

1 *Statur semper dicto viri dicentis se cognouisse vxorem maiorē 11. an.*
2 *Quæ sit ætas legitima ad contrahendum.*
3 *Sola cognitio non sufficit ad hoc, vt sit matrimonium.*
4 *Nunquid ex hoc, quod mulier sit cognita, dicatur esse in ætate pubertatis, & vide in nu. 5. & 6.*

CAP. VI.

Continebatur. [Consensisse.] Supple, ēt si uir ꝯdicat eam se carnaliter cognouis-
1 se. † [Standum.] 24. q. j. c. 2. ꝯ, 27. q. 2. qui inter, ꝯ. Solu. si uir dicit se cognouisse vxorem maiorem 11. ann. siue illa ꝯfiteatur, siue neget, semper stabitur iurouiri, vt hic, nisi per aspectum corporis mulier aliud probaret. i. virginitatem. quidam tamen dicūt cum sæpe oculus fallatur, nisi ꝯrium expresse indubitanter per testes appareret, semper est standum pro eo, qui dicit se cognouisse. [Si autem.] q. d. dictum est in præcedenti parte huius ca. quid iuris sit, si mulier peruenit ad nubiles annos, nunc autem dicendum est, quid iuris sit, quando nondum peruenit ad an-
2 nos nobiles, sed tamen vicina est eis. † [Vndecim.] Ita, ꝙ distet a 12. ann. i. ante 12. cęptum vltra 6. menses, arg. ff. de excu. tut.
a notandum. nos dicimus [a] eam esset circa 11. ann. si hēt 11. completos, & dimidium. & hoc est ea ratione, quia legitima ætas ad ꝯhendum est 12. anni ꝯpleti, non cępti. s̄. eo. puberes, & hic, tamen tene quicquid dicant gl. aliæ. sed ēt si ante 12. vel 11. anno. essent ꝯiuncti, & aliqua præsumptio apparet pubertatis, iu-
3 dicarē pro matrimonio, arg. j. eo. a nobis. † [Cognita.] Hoc solum. s. cognitio non sufficit, ut matrimoniū sit, & sine hoc sola despōsatio cū uerbis aptis matrimonio sufficit, si est proxima pubertati, & ex aspectu corporis pōt aliquo modo deprehēdi eā esse potentē ad generandū. vel dic, ꝙ nūquam sufficit, ꝙ sit proxima pubertati, qñ in solis verbis matrimonij, vel spōsaliū steterunt ad hoc, vt mr̄imoniū præsumatur, nisi 12. an. habeat ꝯpletos. s̄. eo. puberes, uel nisi ex aspectu corporis appareat eā pubescere. s̄. e puberes, quare. n. posuisset decr. 12. ann. si sufficeret 11. vel 10. & dimidiū, non uideo: sed si sit, uel dicatur cognita a viro, tūc hēt locum hæc decr. s. quia sufficit, ꝙ sit in 11.
4 vel ēt amplius circa 12. † Sed dices, nonne si cognouit eā apparet esse puberē eam? Rñ. non pōt enim esse, ꝙ lanuginem in fęmore non producit, q̄ sola est signū pubertatis, & tamen claustra pudoris aperta sunt, & sic cognita apparet, vel p̄sumitur, li-
5 cet signa pubertatis non appareant. † Sed oppones, nonne & si in 10. vel 11. ann. aperta essent claustra pudoris, idē p̄sumeres, s̄. de spon. iuuenis? Rñ non, quia ibi non loquitur, ꝙ præsumatur carnalis copula interuenisse, sed consensus, vel cognitio aliqua sponsalium ante 11. ann. licet aperta sint claustra pudoris, nō p̄sumitur matrimoniū, vel carnalis copula interuenisse de facili,

ADDITIO.

a ¶ Nos dicimus Hanc opin. tenet etiam Card. in consi. 4. incip. in dubio præmisso, & refert do. Inno. hic.

Universidad de Deusto Biblioteca

facili, nisi apertioni claustrorũ alia indicia adminicularent, for
tè magnitudo psonæ, vel alia, q̃ mulieres melius norũt, nec ex
pedit dicere, vel literis adnotare. vel dic hãc dec. locum hr̃e, v-
bi in minorib. annis ɔ̃xerunt, sed postea puenientes ad maio-
rẽ ætatẽ, si vnus petat separari, & alter dicat, cognoui eam dũ
erat in 11. ann. vel magis vicina 12. nõ separabit matrimoniũ,
qa põt dubitari, ꝙ tunc fuerit potẽs cum pmisit super se virũ
ascendere, & iõ in tutiorẽ partẽ ĩterpretãdũ est, s̃. de spõ. inue
6 nis. † Sed de hoc oportet ɔstare, ꝙ visus sit eã cognoscere: nõ. n.
sola ætas 11. ann sufficeret. sed hæc opi. in hoc ɔ̃dicit proxi. qa
dicunt, ꝙ licet hi in 11. ann. visi sint cõmisceri, si tñ de hoc põt
constare mulierẽ non esse puberẽ. s. quia lanuginem non hẽt,
non iudicabitur matrimonium, nisi peruenerit ad ann. 12.

SVMMARIVM.

Iudicium ecclesiæ quando circa matrimonium sit necessarium.

CAP. VII.

De illis. Hic primo loqt̃ qñ ambo sunt ĩfra annos puber
tatis: nã tunc vterq; eorum ad pubertatẽ perue
niẽs iudicio ecclesiæ de iure petit separationẽ, ante aũt petere
non põt. Scd̃o ponit, qñ tpe, quo ɔ̃hunt, alter est maior, alter
minor: nã tunc minor, cũ ad pubertatẽ venerit, separationẽ pe
tit, maior aũt nullo tpe iudicio ecclĩæ petet separationẽ, quia
si ɔ̃hat mr̃imoniũ tenet. s̃. tit. prox. c. pen. & s̃m hoc intelligo.
c. seq. [Si uero.] Ex tunc loquit qñ tpe quo ɔ̃hunt, vnus est pu-
bes, & alter impubes [Iudicio ecclesię.] Hoc iudiciũ est necessa
rium, vbi sponsalia tenent, sed postea ex aliqua cã separant. sed
si non tenerent, puta quia inter consanguineos. vel quia prius
cum alia ɔ̃xisset, vel ẽt quia sub ɔdõne erant celebrata, vel quo
cunq; alio modo sint nulla non est necessarium hoc iudicium
ecclesiæ, licet quodammõ sit honestũ. Item dicimus, ẽt si ma-
trimonium sit nullũ, ꝙ tunc non est necessarium hmõi iudiciũ
nisi fortè ɔiuncti essent matrimonialr, quia tũc si recederet ab
eo sine iudicio ecclesiæ, daretur ibi restõ vxoris. j. de diuor.
porro. [Dissentire.] Ita ꝙ ecclesia approbet: sed si ɔ̃xit cum alio
matrimonium tenet. & est hoc verum, vbi tenent sponsalia: se
cus autem, si non tenerent, quia tunc maior posset separatio-
nem petere per iudicium ecclesiæ. s̃. eo. c. accessit.

SVMMARIVM.

Matrimonium per verba apta si impuberes contrahant, nec matrimoniũ nec sponsalia inde fiunt.

CAP. VIII.

A nobis tua. [His.] s. ambobus ɔ̃hentibus. [Matri-
monij.] s. futuri. [Eorum.] s. ɔ̃hẽtium.
[Assensum.] Vnde dicunt quidam, ꝙ si impuberes per verba
matrimonio apta ɔ̃hant matrimonium, & hoc ẽt intendant,
non est matrimonium qa illud ɔ̃here non pñt, nec sponsalia,
qa ad illa non intendunt, arg. ff. de spon. q̃tum. ff. de ritu nupt.
minorẽ. veruntamen si vsq; ad legitimã ætatẽ in eadem volun
tate psistant, ratificatur matrimonium arg. j. c. prox. & d. l. mi
norem. Põt tamen probabiliter dici, ꝙ sponsalia ɔ̃hunt iuris
potestate, licet illa ɔ̃here non intendant, vel verba non dicant,
arg. j. de ɔd. appo. sup eo. j. eo. c. vlt. [Tenent.] Neuter. n. ante
pubertatem petet separationem, sed postquã ambo, vel alter
tantum ad pubertatem peruenerit, petere potest. s̃. c. prox. [An
ticipare.] Malitia supplente ætatem. j. c. proxi.

SVMMARIVM.

Pubertati proxima illa sola in matrimonijs dicitur, quæ cognosci potest.

CAP. IX.

De illis. Quod apparet ex lanugine, vel facti experiẽtia.
[Carnali.] Hoc vr̃ satis innui in matrimonijs il-
lam solam dici proximam pubertati, quæ cognosci potest. arg.
s̃. c. puberes. In tutelis aũt secus dicerẽ, vt no. in decr. puberes.
& idem ꝙ in matrimonio dicam in ingressu monasterij, alij ɔ̃.
[Consensisse.] Vel dicendo verba apta matrimonio. vel cogno
scendo eam, & hoc innuit litera sequens, coniu. &c.

SVMMARIVM.

1 *In causa matrimonij non solum publicatis attestationibus, sed etiã post sententiam auditur.*
2 *Impuberes licet contrahant, non tamen dicitur matrimonium contractum, nisi per carnalem copulam ratificetur.*
3 *Licet sponsalia inter infantes minores septennio contracta non teneãt, ratificant tamẽ, nisi in septimo anno cõtradixerint, verbo, vel facto.*
4 *Verba sunt de necessitate interuenienda in matrimonio contrahendo.*

CAP. X.

Attestationes. [Credit.] Hic credit ɔfessioni mu-
lieris, quia est ɔ̃ se, & vir non dice-
bat ɔ̃rium aliter. n. eius dicto staretur. s̃. eo. ɔtinebatur. vel dic
ꝙ ẽt si mulier fuisset corrupta, & non uir, tamẽ esset matrimo
nium ɔsummatum, de hoc no. j. de eo, qui cog. consan. vxo.
1 suæ. fraternitatis. † [Testes.] Speciale est in causa matrimonij,
ꝙ non solũ post publicatas attestationes, sed ẽt post sñiam au-
dit. s̃. de re iud. lator, & c. ɔsan. vel dic, qd̃ hic erat nouus articu
lus, sup quo licet post publicatas attestationes de nouo produ
2 cere testes, sup. de test. ex tenore. † [Probare.] No. ꝙ si impube-
res ɔ̃hant, q̃tocunq; tpe steterint post pubertatẽ, nõ tñ de spon
salib. fit mr̃imoniũ, nisi de nouo ɔsenserint p carnalẽ copulã, q̃
3 secuta ĩducit psumptũ mr̃imoniũ. sup. ti. px. is q. † In spõsalib.
tñ dicimus, ꝙ si ĩfantes minores septẽnio ɔ̃hãt spõsalia, ea nõ
teneãt, tñ ratificant, nisi in septimo anno ɔ̃dixerint verbo, vel
facto, puta cũ alio ɔ̃hẽdo. sup. c. lr̃as. & c. accessit. j. eo. duo. & ẽ
mirabile, qd̃ de nihilo lapsu tpis fit aliqd, puta de nõ spõsalib.
spõsalia, sed id, qd̃ aliqd est, nõ mutat naturã. qa nõ fit de spõsa
lib. mr̃imoniũ. Alij tñ ɔ̃riũ dicunt, hic incũbere pbõnẽ mulie
ri, qa signa apparebãt dissensus, puta quia uir discesserat ab ea:
secus si nec signa dissensus, vel consensus apparebant, qa tunc
dẽret præsumi de sponsalib. factũ esse matrimoniũ. primũ di-
ctũ magis placet. [Cõsensisset.] Cognoscẽdo vel de nouo ɔ̃hẽ
do. als. n. & si osculatus est eã, vel si habitaret cũ ea nõ psumerẽ
mr̃imoniũ. j. de ma. ɔ̃, ɔ̃. interdic. eccl. cap. j. [Iuro.] Spãle est in
4 hoc casu, vt actore nihil probante reus iurare cogatur. † [Con-
sensit.] Si. n. vir ɔfiteretur, ꝙ post ann. 14. ɔsensit & voluit, ꝙ ip
sa esset vxor eius, licet non interuenerit carnalis copula, vel si-
gnũ ɔsensus exterioris, tñ matrimoniũ dẽt inter eos iudicari,
cũ sponsalia præcesserint, q̃ pp ɔsensum sequentẽ transierunt
in matrimoniũ: secus aũt esset, si non pcessissent spõsalia, quia
tũc licet adinuicẽ eodẽ tpe ɔsensus occultus sine verbis, vel ali-
quo tractatu pcedente interuenisset inter aliquos, non faceret
matrimonium, cum in eo ɔ̃hendo in potentib loqui necessa-
ria sint verba, uel tractatus præcedens, vt no. sup. tit. prox. tuę.

SVMMARIVM.

Sponsalia licet non teneant, si tamen cognoscatur mulier, videtur illa habere rata.

CAP. XI.

Ex literis. [Liberã tribuas.] sup. c. de illis, à nobis, ɔ̃ sol.
hęc mulier nunq̃ consensit sponsalib. parẽ-
tum, vnde cum esset pubes, non tenuerunt sponsalia, sup. eo. c.
j. vnde ɔ̃dicere põt, & ibi ipsa libera voluntate ɔ̃xerat, vnde ɔ̃-
dicere non põt. hic tñ not. ꝙ licet non teneant sponsalia, si tñ
postea cognoscat, rata hr̃e vr̃ sponsalia suo nomine ɔ̃cta. vel
hic de æquitate. uel ibi interuenerat iur̃m, hic non.

SVMMARIVM.

Sponsalia infantium lapsu temporis ratificantur.

CAP. XII.

Duo pueri. [Per tres annos.] Not. sponsalia infantiũ
lapsu temporis ratificari. [Copulauit.]
Hoc matrimonium tenuit siue statim peruenerit ad puberta-
tem, siue post, cum eam cognouit. [Reliquit.] Et malè. [Acce-
pit.] Et malè impediente publi. ho. iustitia [Compulit.] Et ma
lè cum alium virum haberet, & si copula ĩteruenisset, propter
affinitatem. [Dabitur.] Hæc inhibitio fit propter delictum v-
triusque, sic 27. q. j. §. Christus, vel propter scandalum.

SVMMARIVM.

1 *Accusationis, & denunciationis differentia.*
2 *Comparatio matrimonij spiritualis ad carnale quo ad denunciationem, & de virtute denunciationis, in nu. 3. 4. & 5.*

CAP. XIII.

1 **Ad dissoluendum.** [Remouere.] Et super hoc
sñiatur. † [Denũciari.] No.
accusationem non hr̃e locum, nisi super crimine iam pperra-
to denunciatio aũt super perpetratis, ut pnĩa agatur, & super
perpetrandis, ut cessetur, locum hẽt. j. de accus. qualiter, 22. q.
2 5. hoc vr̃. 93. dist. diaconi. ff. de dam. infec. l. 2. † [Dennnciari.]
Hoc eodem modo dicimus posse agi in matrimonio spũali:
nã electo non petente ɔfirmationem, vel consecrationem pos
sum denũciare superior. dñe, talis est in tali peccato, vnde nõ
põt, nec dẽt ɔfirmari & consecrari. 22. q. 5. hoc vr̃. sed caueat si
bi ille, qui denunciat, quia non põt denunciare peccatum, qd̃
sit in forma electionis, si eius executionem non impedit, nec
de crimine, dẽ quõ egit pnĩam, nisi sit tale, qd̃ post pnĩam im-
pediat executionẽ ordinis, sup. de renũ. nisi cũ pridẽ. §. j. & not.
2. q. 1. si peccauerit, ar. ɔ̃, 50. di. ex pęnitẽtib. sed illud loquit in
irregularitate, & criminib. ubi dispẽsatio est necessaria. Itẽ ɔ̃. j.
de cle. excõ. mi. si celebrat: sed expone, vt ibi. Itẽ denũciatione
3 agit ɔ̃ electũ post ɔfirmationẽ. sup. de app. ɔstituris. † Itẽ no. ꝙ
licet denunciatio impediat ɔfirmãdũ, & ɔsecrandum, non tñ
dẽt tñ operari, vt electores reuocet ab electione, nisi credant
uerum esse, qd̃ dr̃. nec pp hoc est ĩpedienda, vel prohibẽda a su
periore celebratio electionis, nisi fortè incontinenti hr̃et para
tas probationes. sup. de his, q̃ fi. a ma. par. cap. c. cũ in cunctis.
4 † Alij dicunt & fortè melius, ꝙ nõ est dr̃ia ĩter ordinationẽ, &
ɔsecrationẽ, & electionẽ qa vtrobiq; & ordinator, & consecra
tor, & elector diligentes debent esse, ut inquirant de persona
ordinandi, & consecrandi, & eligendi. si. 23. dist. c. qñ. 61. dist.
miramur. 7. q. 2. dilectissimi. & denunciationes audire debẽt ɔ̃
prædictos,
prędictos si credunt denunciantes bona intentione moueri, &
verũ esse quod obiiciunt. si aũt non credant, nihilominus pos-
sunt procedere ad ordinationẽ, & ɔsecrationẽ, & electionẽ, &
tenebit quod factũ est, ẽt si denunciator appellet, & ẽt si dicat
se habere paratas probationes, quia hęc pdicta, s. ordinatio, con
secratio, & electio nõ fiũt in forma iudicij, sed officia, vel mini-
steria sunt. Hoc tñ fatemur, quia si corã superiore pbauerit ve
ras causas, ex quib. appellauit, ꝙ totum cassabit, qd̃ factũ est, ad
minus quo ad executionẽ, s̃. de elec. cũ inter, & s̃. de app. ɔstitu-
tus. posset ẽt superior ordinatori & ɔsecratori imponere pęnã,
si interueniret pdictos perperam processisse, vr̃ tñ, ꝙ si sit ɔmis
sa denunciatio, & procedat ordine suo ꝙ postea pendente de
nunciatione necipse, qui in denũciatione pcedit, nec alius ad
ordinationẽ, vel ɔsecrationẽ procedat, arg. hic, licet in electio-
5 ne fortè est aliud, de hoc aũt no. j. de simo. accusatũ. † In cõfir-
matione aũt, cũ procedit in forma iudicij, & cum cãę cognitio
ne, bene admitteret talis applo, & cassaretur, quicquid fieret
post talẽ applonẽ, ẽt si nõ probaret veras causas applonis. sup.
de app. interposita. & quod dictũ est in ordinatore, cõsecrato-
re, & electore, s. ꝙ nõ obstãte ɔ̃dictione, & applone cuiusquã,
tenet, quod ab eo fit. idẽ vr̃ ẽt in eo, cui mãdatũ est, ꝙ pruideat
in aliquo beneficio alicui, & eo, q deputatus est executor ad dã-
dũ. & hoc dicimus pdicta rõne, quia iudex nõ est, nec in forma
iudicij procedere debet, imo ẽt idem dicimus, si aliàs haberet
iurisdõnem, vt eps, & ad eũ pertinet collatio beneficiorum, qa
nõ teneret admittere hmõi exceptiões, vel denũciationes, nec
applo ob hoc interposita impediret processum eius, nisi proba
retur veritas cãrum. sup. de ap. ɔstitutus, & c. seq. imò si proui-
sor, vel executor vult audire exceptiones, vel denunciationes
hmõi, ille, qui debet prouidere, posset dicere, nõ pertinet ad te,
quia tñ executores. sup. de re iud. de cętero. licet secus esset in
ordinario. si aũt prouisor haberet causæ cognitionẽ, vt si man
datur, ꝙ prouideat, si est idoneus, vel ꝙ aliàs ɔpellat, tũc oppo-
sitam exceptionẽ, vel denunciationẽ audiet, & appellari põt, &
quicquid fieret post talẽ applonẽ sic offerret probationẽ cau-
sarum, cessaretur, s̃. de app. interposita, prudenter tñ faciet me
rus executor si audierit, quod cum monet, & si ɔsuluerit supe
riorem. [Contrahendum.] Maximè vbi de eorũ sponsalib. agi
tur, quia tunc sunt vicini pcipitio, 22. q. 5. hoc vr̃. [Exceptioni-
bus.] Quia nõ pcessit monitio, j. de accus. qualiter, vel quia est
criminosus denunciator, 2 q. 7. accusator, 3. q. 7. in grauib. [At-
tentetur.] i. ne spõsalia de nouo ɔ̃hantur. [Cesset.] Quia appa-
rebit lapso termino denunciationi pfixo. [Attentarũ.] Per ex-
torsionem, vel violentiam. [Irritum.] i. puellę non præiudicat.
vel dic, ꝙ ideo dr̃ irritum, quia pendente causa separabitur. vel
dic, quod obtinet in sponsalibus. non in matrimonio.

CAP. XIIII.

Tuæ nobis. [Mutuo.] Per verba de pñti. [Aetatis.]
i. 12. ann. cõpleuerit. [Aetatis.] Qui 12.
ann. habebat. [Aetatem.] Hic satis colligitor, ꝙ siue mulier ha
beat 12. ann. siue cognoscibilis sit, põt ɔ̃here matrimonium.

De clandestina desponsatione. Rubr. 3.

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶ Clandestinũ mr̃imonium dr̃, quod non põt probari p testes,
j. c. j. & 2. Itẽ quod non fit cũ solennitate, j. eo. c. 3. 30. q. 5. aĩr, li
cet, quæ non debeant fieri, tamen facta tenent, 30. q. 5. nr̃ates.

SVMMARIVM.

Matrimonium clandestinum, quid sit.

CAP. I.

SI quis clam. Idest nõ publicè, sed tñ tot fuerint
præsentes, quot sufficiebãt ad pro
bationem, aliàs malè sequeretur, viro incũbit probatio.
[Viro.] Petẽti vxorem, & si mulier petat virum, quia ne-
gantis factum, & c. 6. q. 5. actor. ff. de proba. ei incumbit.

CAP. II.

Quod nobis. [Compellendi.] Vt se habeant pro
coniugibus. Rationabilis.] Vt con-
sanguinitas, vel aliud impedimentum, puta quia fiat præiudi-
cium alij matrimonio, vel aliæ consimiles.

SVMMARIVM.

1 *Cur fuerit statutum, quod fiat publicatio solennis in ecclesia cum quis vult contrahere matrimonium cum aliqua, & in quibus ecclesiis fieri debeat, in nu. 2. 3. 4. 5. & 6.*

CAP. III.

Cum inhibitio. [In ecclesiis.] Non in vna tñ
sed in omnib. ecclesiis illius lo-
1 ci, ubi habitant, vel saltem in plurib. † [Proponatur.] Cum per-
culosum sit illicita matrimonia ɔ̃here & pp peccatum, & pp il
legitimitatẽ filiorũ dignũ est, ꝙ hęc solennis publicatio in ec-
clesia fiat, ad idem j. qui ma. accu. pos. cum in tua. nã circa ma-
iora maius periculũ vertit, 42. dist. quiescamus, & hac ead ẽ ra-
tione potest dici, ꝙ hæc publicatio debet fieri in ecclesiis, vbi
antiqua habitatio est parentũ vtriusq;. illi. n. sunt, q melius no-
runt ɔsanguineos suos, sup. de testi. c. licet ex quadã, j. qui ma.
accu. pos. vr̃. Item q̃rẽdum est de ɔsanguinitate, vbi melius ve-
2 ritas sciri potest, sup. de elec. scriptum, j. de purg. c. cũ P. † Item
derisio esset dicere ꝙ publicatio hæc alibi fieret. si. n. Scotus, vl̃
Hibernicus vult ɔ̃here Bononiæ cũ aliqua siue Scota, siue Lõ-
barda, quis erit, q de eorũ ɔsanguinitate sciet testificari, cũ nec
terrã nouerit, & si alibi esset eorũ antiqua habitatio, alibi mo-
derna, vtrobiq; fieri deberet. nã in primo loco, quia melius sci
unt gradus consanguinitatis: in secundo. quia melius sciunt,
si cum alio ɔtraxisset. Tñ dñt quidã, & non malè. quia licet bo
nũ sit vtrobiq; nunciare, tñ si solummõ fiat, vbi est eorũ anti-
qua habitatio sufficit ad hoc, vt filij eorũ non iudicent illegiti
mi, quia hæc ɔstitutio nõ iudicat legitimos pp cessationem de
nunciationis nisi illos, qui in casu prohibito sunt coniuncti. tñ
quidam credunt idẽ, & si aliud impedimentum adsit, j. qui fil.
sint legi. ex tenore. nã ibi dr̃, ꝙ ad hoc, vt filij sint legitimi, opor
tet, ꝙ mr̃imoniũ ɔ̃ctũ post aliud matrimoniũ sit ɔtractũ in fa-
cie ecclesię & ignorãte altero ɔiugũ, sed vbi non fit publicatio
s̃m tenorẽ huius decr. nõ fit in facie ecclesię, ergo nec filij sunt
legitimi. Alij dicunt, ꝙ in facie ecclesiæ fit, si fit publicæ ẽt sine
solẽnitate huius decr. & ideo sufficit, ꝙ tñ publicè ɔ̃hatur. &
3 erunt filij legitimi, dummõ sit alterius ignorãtia. † Sed quid si
vbi est eorũ antiqua habitatio, nõ hẽat ɔsanguineos, sed alibi,
& ibi plurib. locis, nunquid ubique erit necesse fieri publica tio
tionem? Respon. non: non. n. oportet circa hoc nimis subtiliza
re pp piculũ illegitimitatis filiorũ, licet ab initio multa sit dili
gentia adhibenda, sed ex postfacto pp cãm pdictam, quãtum
4 põt, debet negligentia tollerari, uel potius excusari. † Sed quid
si publicè ɔ̃xit, & tenuit aliam, s. primam pro uxore, nunquid
hæc publicatio facta in ecclesiis sufficit, ut sine peccato cõiun-
gatur sibi alia, s. scd̃a, an debet q̃rere sñiam diuortij, & ẽt iusti-
tiam sñiæ, i. ꝙ iustè separatus sit à ɔprima? Respõ. ꝙ hæc mulier,
quę sciuit prius matrimoniũ, non excusatur à peccato, nec eius
filij erũt legitimi, si postea appareat legitimũ primũ matrimo-
nium, & nunquã per ecclesiam separatum. debuit. n. quærere
sñiam diuortij. negligens. n. fuit, & ideo non debet excusari, qn
sciuerit impedimentũ. debuit. n. diligentius inquirere, quã per
solã publicationẽ arg. sup. ut li. non ɔte. qm̃ sup. de spon. in p-
sentia 35. q. j. cũ per bellicam, quo ad alia impedimẽta pter cõ-
sanguinitatẽ modicũ operatur, nisi quia facit aliqñ psumi, qa
si crederet aliquod impedimentũ esse suo matrimonio, non fe
cisset suũ matrimoniũ per ecclesias publicari. hanc psumptio-
nẽ tollit, si publicè credebat, uel sciebatur, ꝙ cum alio ɔ̃xisset.
ff. de iur. & fac. igno. regula iuris. Discat igitur cautius negocia-
ri. C. de furtis, in ciuilem. & hæc uera sunt, si erant personæ no-
tæ sibi adinuicẽ: nã si esset unus de una prouincia, & alius de a-
5 lia, ibi facilius pręsumeret probabilis ignorantia. † Si aũt nihil
sciret de priori matrimonio, licet publicè ɔtraxisset, nec ipsa es-
set in peccato, nec filij illegitimi, quia ab impedimento excu-
sat eos ɔtractũ matrimoniũ publicè, & ignorantia. q̃ ambo in-
teruenire oportet, ut excusetur: ut expressè colligitur j. in pal. de
cre. qui fil. sint legi. ex tenore. Item & si sñia lata sit, dũmodo
non sit appellatũ, sufficit ad excusationẽ matrimonij, & legiti
mationis filiorũ, quis possit postea ipsa sñia retractari, & ẽt re-
tractetur, sup. de re iu. tenor, quia probabilem cãm habent er-
roris. imo vr̃ ẽt, ꝙ si sciuerũt matrimoniũ primũ, & primũ, &
ignorante altero ɔ̃hant: s̃m quod credebant primum mr̃imo
niũ separatum pbabiliter: ꝙ sine peccato sunt: & filij sint legi-
timi; ẽt si nulla fiat publicatio in ecclesiis; sup. de spon. cum in
Apl̃ica. sed hoc non credo; nã ex quo mulier sciuit uirũ habe-
re aliã uxorẽ; non debet cũ eo ɔtrahere; uel ei credere sup sepa-
ratione primi matrimonij; nisi p ueritatẽ hoc sciat; arg. sup. de
spon. in psentia. nec ɔ̃dicit decr. cum in Apostolica; quia licet
ignorantia illa excuset; ut postea possit cũ ea ɔ̃here; nõ obstãte
ꝙ de ea ducenda fidem dedit prima uiuente; non tamen filios
6 defendit ab illegitimitate. † [Probabilis.] No. pp pbabilẽ con
iecturam interdici matrimonium. sup. de spon. cum in tua. [In
terdicatur.] Per ipsos presbyteros. Alij dicũt per solos ordina-
rios [Si ambo.] Secus si alter; j. qui fil. sint legi. ex tenore.

De sponsa duorum. Rubrica 4.

SVMMARIVM.

Sponsalia bina quando in iudicio vertuntur, & dubitatur de altero, quę partes sint iudicantis.

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶ Vnde not. ꝙ si aliquis petat aliquã in vxorẽ; & pbet ꝙ ip-
se ɔ̃xit cũ ea de psenti; & mulier similiter probet; ꝙ ɔ̃xit cũ alio

Universidad de Deusto Biblioteca

de præsenti, nec probet aliquid de antecedenti tpe, reus absoluetur, quia vbi obscura sunt iura partiū, pro reo interpretandū est, s̄. de fi. inst. inter dilectos, ff de re iu. fauorabiliores. & idem vr̄, si duo egissent ꝯ eādē mulierē, & de vtroq; simul ꝯstaret, ꝙ cū ea ꝯxisset, sed non constaret de anteriori tpe, ꝙ absoluenda est ab vtroq; vel potius differenda est sñia, quousq; de anteriori tpe probetur. si aūt primo ꝯstaret de uno, quam de alio, qui fortè non hab. it ita paratas probationes, tunc ēt idem dicendum vr̄, s. ꝙ differenda est sñia, ne præiudiciū fiat alij mr̄imonio arg. j de eo, qui cog. consan. vxo. suæ sup eo, j. de fri. c. j. vbi no. & c. laudabilē. quo ad hunc tñ articulū posteriorem secus est, si agitur de p̄benda, vel possessionib. quia tunc statim ēt primo probante fertur sñia, sed caue bis ꝯdemnato, quod seruabis cum indemnem, si fortè aliquas faciat expensas ꝓ eo, ꝙ rem pendente lite restituit. ff. de rei vendi. is à quo, & l. seq.

SVMMARIVM.

1 *Sponsalia quot modis contrahantur.*
2 *Cum in sponsalib. apponit̄ conditio, tamen intelligunt̄ cōtracta spōsalia.*
3 *Matrimonium ratificari dicitur per subsequentem copulam.*
4 *Signum expressum matrimonij contracti est manum stringere annulo.*

CAP. I.

Duob. modis. [Fides.] Quo ad spōsalia ꝯhēda, vel matrimonium. [Pactionis.] s. per verba de futuro. [Et consensus.] s. per
1 verba de præsenti. † [Ducet.] Quatuor modis ꝯhunt sponsalia, s. nuda promissione, s. cum dicit vnus alteri, accipio te in meam vxorem, & ꝯ, vel æquipol. j. eo. c. j. & hic. Idē ēt credimus, si inhabiles ad ꝯhendum matrimonium verbis vtātur matrimonio aptis, s. accipio te in meā, & econuerso, arg. sup. de despō impu. attestationes, & c. duo, & c. a nobis. ibi. n. dicit matrimonialiter coniungebantur. Itē datis arrhis sponsalitiis. C. de spon. arrhis. Itē annuli subarrhatione, 27. q. 2. si quis desponsauerit. Sed aūt melius probare vr̄, ꝙ per annulū tm̄ spōsalia ꝯhuntur, quia matrimoniū non ꝯhit, nisi verbis aptis matrimonio interuenientib. dūmodo ꝯhentes loqui pn̄t. sup. de spons.
2 tuę. Itē iuro ꝯhunt spōsalia, s̄. de spō. de illis. † [Si ꝓmiserit.] Hic satis expsse habes, ꝙ sponsalia intelligūtur ꝯcta, qn̄ ꝯditio in sponsalib. apponitur. hoc. n. ꝯstat, ꝙ ante aduētū conditionis, i. anteq̄ eā cognosceret, fuerunt spōsalia de futuro, postea. n. fuit matrimonium, sup. de spons. is qui fidem. Item talia sponsalia inducunt publicæ honestatis iustitiā, sup de spons. ad audietiā.
3 † [Rē secū.] Siue intelligat de fornicario coitu, siue de mr̄imoniali, semp secuta copula ratificat̄ matrimonium, sup. de spō. is qui. [Consensus.] Obtinendo nō obtento, i. si in me ꝯsenseris, ego cōsentiam in te, vel si dederis centū, ego accipiam te in
4 meā. † [Stringit.] Annulo. & sic vr̄, ꝙ manum stringere annulo sit expressius signū matrimonij ꝯcti, q̄ aliquod aliud, sed certè hoc vult dicere, quia & si consuetudo sit, quod qn̄ matrimonium ꝯhitur, ꝙ mulier subarrhatur annulo, tñ & sine subarrhatione annuli fit matrimonium solo consensu, & verbis de pn̄ti.

CAP. II.

Accepisti. [Desponsatam.] Per hæc verba de præsenti.

CAP. IIII.

Tua fraternitas. [Despōsatione.] i. ꝙ aliquas petūt, qa se eas desponsasse dicūt. [Irritare.] Perpetua diuortij, vel ad tempus ad agendū pn̄iam, vel melius, quousq; cognoscat, an teneat primum mr̄imoniū, 33. q. 4. nō oportet. & sic intelligo sup. de despons. impu. duo, & c. ad dissoluendum, & sic non est ꝯ, 35. q. 3. contradicimus.

De conditionibus appositis in despensatione. Rubrica 5.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid in honesta conditio inducat matrimonium, & vide in nu. 4.*
2 *Sponsalia, in quibus honesta conditio interuenit, suspenduntur quousque fuerit adimpleta, & in nu. 3.*

CAP. I.

1 Quicunq; † [Sub ꝯditionis.] Etiam inhonesta, sed non ꝯ nām matrimonij, puta si furtum fecerit. idē in impossi, secus si esset inhonesta, & ꝯ nām matrimonij, j. eo. c. vlt. 32. q. 2. c. 2. ali
2 quando, & c. solet, quia tunc matrimonium non tenet. † Item secus in honesta & voluntaria conditione, quia hæc suspendit spōsalia, quousq; fuerit adimpleta, vel carnalis copula subsecu
3 ta, vel consensus de pn̄ti, j. eo. de illis. † Itē est conditio honesta & necessaria, vt si Christianus ꝯhens cum Iudęa dicat, si facta fuerit Christiana: alias. n. non tenet matrimonium, 29. q. 2. c. non oportet, & 28. q. 2. idolatria. vbi innuitur, ꝙ quælibet turpis conditio dissoluit matrimonium. sed dic illud loqui de dissolutione, quæ fit quo ad thorum, & non quo ad dissolutionē vinculi coniugalis. non autem habet locum in collationib. factis ecclesiis, qa ibi si apponatur ꝯditio ꝯ nām ꝯctus, tñ tenet ꝯctus 10. q. 1. c. 1. & idem est in collatione ordinum, 28. di. diaconi, & monachatus j. tit. proxi. insinuante, vbi no. Sed in aliis ꝯctib. conditiones ꝯ nām, sicut ꝯditiones impossibiles, vitiant contractum, Insti. de inuti. stipu. §. impossibilis. ff. de act. & ob. non solum. sed in vltimis voluntatib. pro non adiectis hn̄t. C. de insti. & sub l. reprehendenda. [Voluerit.] Fortè ꝙ non ad-
4 impleuit ꝯditionē furti faciendi. † [De sponsatio.] Nam si interuenerunt verba p̄ntis temporis, puta consentio in te sicut in vxorem, si feceris furtum, statim est primum matrimoniū, nec suspenditur per conditionem. si vero dixerit, accipio te in vxorem, si dederis centum, suspendetur, quousq; det centum, j. eo. super eo, & si interim ꝯhat cum alia de pn̄ti, tenet, j. eo. de illis. si vero dixerit, ꝯham, si dederis centum: datis centum, non est matrimoniū, sed sponsalia. vnde si datis centum cum alia ꝯtrahat, tenebit matrimonium. similiter si dicat, impono tibi annulum ita, ꝙ si dederis centum sit matrimonium. datis centum matrimonium firmum erit. & eodem modo si dixerit sint sponsalia. nam datis centum erunt sponsalia, alij contra.

SVMMARIVM.

Libertas an sub conditione detur.

CAP. II.

Cum sit propriū. [Presbyter.] Huius p̄sbyteri intererat, quia erat sacerdos illi monasterij vbi hi manumissi morari debebant. [Hanc conditionem.] Minus bene sumunt hic quidā, arg. ꝙ in spiritualib. interuenit conditio, imo libertas sub ꝯditione dat̄. nec. n. ꝓpter hoc p̄cise cogit̄ monachus fieri. [Fuerat.] Clericus, vel patronus. nā si esset monachus, cum non posset hr̄e seruos, non posset eis dare libertate, 12. q. 1. non dicatis. vel libertati onus spirituale adiicitur sup. de serui. non ordinan. eo. Iterum repete, q̄ diximus. sup. de serui. non ordin de famulis. [Exhibe.] q. d. sic de transgresso mandato pęniteat, & etiam sic firmas cautiones ab eo habeas, quod vlterius simile facere non attentet.

SVMMARIVM.

Conditiones inhonestæ matrimonio appositæ sunt recipiendæ.

CAP. III.

De illis aūt. [Accipiā.] Quid si dixerit accipio? Rn̄d. idem, j. eo. super eo. [Accipiam.] Quid si talis sit conditio, si inuenero te virginem, si mihi in primo coitu placueris. dicimus tales conditiones inhonestas, & ideo reiiciendas, supra eo. c. 1.

SVMMARIVM.

Conditiones a iure non improbatas quisque in alienatione rei suæ apponere potest.

CAP. IIII.

Verum cum aliqui. [Interposita ꝯditione.] Ergo si dixisset, modo, ita qd̄ donatio statim teneat, sed imponit onus donatario, v. g. dono tibi hāc possessionē, vt oī die celebres uel ꝯsimilib. aūs aūt bene licet ecclesiæ donare sub ꝯditione, sicut alij, & nisi extiterit ꝯditio, non tenebit donatio, quia tunc donatio capit vires ex ꝯditione. [Reuocari.] Sed & si sub tali ꝯditione, s. vt non alienet̄. sit collatum, & alienet̄ ob redemptionē captiuorū. & aliis casib. à iure concessis, tenet alienatio, si non sint aliæ res, q̄ alienari possint, 12. q. 2. aurum, 10. q. 2. hoc ius. alias autem non tenet, ut in Auct. de sanct. epis. § sanctissimos. de hoc notatum est. 10. q. 2. c. 2. & no. s̄. de testamē. Raynaldus. Item nec in hoc casu reuocatur in ipso iure, sed necessaria est retraditio.

SVMMARIVM.

Consensus de præsenti suspensus per conditionem de præsenti, an adueniente conditione faciat matrimonium vel sponsalia.

CAP. V.

Super eo. [Consensit.] Per verba de pn̄ti. [Si pater.] Idē credunt quidā dę Papa: nam pn̄t sic ꝯhi
a sponsalia, si Papa dispensauerit. alij dicunt, [a] & melius, ꝙ cum sponsalia, vbi requiritur dispēsatio nō teneāt, quia ius ea ꝑpetuo prohibet. nec sub ꝯdōne ꝯhi potuerunt. ff. de ver. obl. inter stipulantem. §. sacram, & l. continuus. §. pen. [Si ꝯsensus.] Hæc oratio vr̄ adducere cām ꝯrietatis: nā si post spōsalia de futuro superueniēs ꝯsensus de pn̄ti facit de sponsalib. matrimonium, multo magis vr̄. ꝙ si à principio interuenit consensus de pn̄ti, sed suspensus fuit per ꝯditionē, ꝙ per talem ꝯsensum ꝯtrahi debet matrimoniū, & non spōsalia. Sed tñ rn̄detur ꝯrium, qa non est uerū, ꝙ sit ꝯsensus de pn̄ti, qui suspensus est per conditionem de pn̄ti, & quia hic ꝯsensus de p̄senti non est, sed de futuro, dicendū vr̄, ꝙ ēt postea interueniente consensu patris, tñ nō erit matrimoniū, sed sponsalia tm̄. & satis dici posset, ꝙ cogi debet consummare spōsalia. sed dicunt quidā adueniēte cōsensu patris fieri matrimoniū. cōsensus. n. tunc interueniens signū est consensus de p̄senti, dūmodo ꝯhētes ipsum cōsensum requirant. & idē vr̄ ēt, si ipsum cōsensum nō requirant, dūmodo nō ꝯdicant, quia si ꝯdicerent, tunc sine consensu de p̄senti nō posset ꝯhi matrimoniū. sed si nō appareat de ꝯditione, p̄sumitur cōsensus, quia ꝓ matrimonio est p̄sumendū, j. c. proxi.

ADDITIO.

a ¶ Alij dicunt. Adde quòd hic refert & sequitur card. in consi. 57. incip. ad primum quod de iure. col. 1.

SVMMARIVM.

Conditione honesta matrimonio apposita, si carnaliter copula sequatur, matrimonium est.

CAP. VI.

Per tuas literas. [Consentirent.] Hęc conditio honesta est, & ideo seruanda est, licet hæc conditio sit apposita, tñ si carnalis copula interueniat, p̄sumitur à conditione recessum, & est matrimoniū, s̄. eo. de illis. [Sibi.] Mulieri. [Pro matrimonio.] In hoc est fauor matrimonij, quia cum testes dixerint de conditione & copula carnali, præsumitur copulā p̄cessisse ꝯditionē. [Quod ante.] Nisi hoc probaret̄, ꝙ ante copulā ꝯdixissent, ex tūc carnalis copula non ratificaret spōsalia, cū iā cessassent ꝑ aduentū ꝯditionis. Alij tamen dicunt, ꝙ ēt si post ꝯdictionē parentū, vel alias impletam conditionē, ignorantes tamē impletam similiter cōmiscerentur, ꝙ fiat matrimoniū, & renūciare intelliguntur conditioni.

SVMMARIVM.

Conditio in cōtrahēdo apposita, altero tacēte nō suspendit matrimonium.

CAP. VII.

Si conditiones. [Melius diceret pacta.] Repete, q̄ diximus s̄. eo. c. j. [Dicat.] Altero consentiēte: nā nisi ambo consentiant, nō impeditur matrimoniū, 32. q. 2. aliqn̄. si vnus dicat, contraho tecum, si generationē prolis vites, vel quousq; pulchriorē aliā inueniā, sed alius ꝯdicat, matrimoniū est, vt in præal. c. aliqn̄. sed si taceat, idē, quia præsumitur contradicere in fauorem matrimonij, s̄. c. proxi.

Qui clerici, vel vouentes. Rubrica 6.

SVMMARIVM.

1 *Votum quid sit, & quis possit vouere, vel non, in num. 2.*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶ [Vouentes.] Votum est cōceptio boni propositi cū deliberatione firmata qua quis ad aliquid faciendū, vel non faciendū se obligat. Et licet multa sint vota s̄m diuersitatē rerū q̄ vouētur, tñ votū ꝯtinētię, & matrimoniū ipedit, & dirimit iā ꝯctū,
1 † Pot aūt vouere quisq; sanę mentis votū ꝯtinentię, nisi expsse prohibeat̄, qa vouēs i spiritu, s. ducit̄. prohibent̄ aūt vouere cōiuges, nisi per consensum. Itē nec furiosus, nec seruus. Itē nec impubes. i. puella minor 12. ann. & puer minor 14. ann. sicut in mr̄imonio, & no. s̄ de despō. impu. puberes, & c. ꝯtinebat. imo fortè plus dicerē, quia votū nō teneat, nisi sit potēs coire, qa q nō est expertus aculeos carnis, vouere cōtinentiā non pōt, ēt si sit maior 14. ann. qd̄ tñ nō placet. Alia aūt vota facilius crederē posse quēquā facere, postq̄ discretus est, qa sicut pōt se diabolo obligare ꝑ pctm̄. sic Deo ꝑ votū, tñ votū factū in minori ętate de monachatu tenet, si non ꝯdixerit maior factus, 20. q. j. illud, & q. 2. c. j. & 2. & s̄. de re. & trāf. c. ad nostrā. De voto solēni simplici dictū est s̄. de reg. & trans. ad relig. vidua, & c. porrectum.

CAP. I.

De diacono. [Dispensatiuè.] No. laxam dispensationem episcoporum.

CAP. II.

Ex literarum. [Ordinem.] i. religionem. [Ad vlteriores.] De consilio loquitur: nam etiam in superioribus dispensare potest, s̄. c. proxi.

SVMMARIVM.

Votum quod dirimat matrimonium contractum, & quod impediat contrahendum.

CAP. III.

Meminimus. [Cogēdus.] No. ꝙ semel professus, dummodo faciat in manibus eius, qui ptātem habet recipiēdi professionē, vlterius contrahere nō pōt, sed cogendus est ad rlam, qua professus est, transire vt hic. Itē dicimus in vouente & proponente seruare religionē. dummodo votum, vel propositum solennizet per susceptionē habitus siue professionis, siue nouitij, vt hic, s̄. de reg. consulti, j. eo, insinuante. si vero alias votū emittat siue de intrādo religionē, siue de ꝯtinentia, impedit matrimoniū contrahendum, sed non dirimit ꝯtractū, vt hic, j. c. rursus. Idē dicimus, si suscipiat habitū sine emissione voti, j. c. proxi. s̄. de cōuer. cōiu. ex parte.

SVMMARIVM.

Possessio quæ nam præiudicat.

CAP. IIII.

Consuluit. [Velamen.] Probationis, nō professionis, nec fecit votum, quia tunc secus, s̄. c. proxi. & s̄. de reg. & trans. statuimus. [Intrauit.] Idē esset, & si intrasset sine voto. vel proposito perpetuo mutandi vitam, s̄. de reg. & trans. statuimus. [Altare.] Hæc professio sic facta super altare tunc prodest & præiudicat, qn̄ hoc agitur de voluntate monachorum, & ipsius profitētis, ꝙ obligatio professionalis hinc inde ꝯhat̄, alias aūt nō p̄iudicaret. vel dic, ꝙ semper p̄iudicat, qn̄ postea suscepit habitū sine protestatione, s̄. de reg. & trans. consulti, & c. statuimus. [Obedientiā.] Hoc nō sufficit, cum ēt canonici seculares hanc promittant, s̄. de maio. & obe. his, nisi obedientiā monachalē promitterēt, puta quia omni suæ voluntati renunciarēt, & oīa cōmitterent voluntati Abbatis, quia tūc talis obedientia pro professione sufficeret, 12. q. j. non dicatis.

SVMMARIVM.

Votum solenne sicut non tenet post matrimonium contractum, ita simplex non tenet post sponsalia de futuro.

CAP. V.

Veniens ad præsentiā nostram. [Promisit.] Sponsalia fuerunt de futuro. [Seueritate.] Non fuit hic metus, qui caderet in constantē virum. [Suis.] Eremitę. [Votum.] Secus, si professionē fecisset, vel habitum suscepisset, vt s̄. eo. meminimus, vel se ei tradidisset, s̄. de reg. & trans. porrectum. [Licentiā.] De misericordia: nā de rigore iuris ēt post votum simplex non datur ei licētia nubendi, licet ꝯctum teneat, s̄. c. proxi. vel ideo datur ei licentia, quia in perturbatione animi hoc facit, 17. q. 2. Gonsaldus, uel fuit potius permissio comparatiua, quàm licētia. Alij dicunt, ꝙ sicut non tenet votū solēne post matrimoniū ꝯctum, s̄. de conuer. coniu. quidā, sic post spōsalia de futuro nō tenet votū simplex, arg. j. c. proxi. vt hic. cū ergo non tenuerit, nō debet ei nubendi licētia denegari, nec potest impediri matrimonium cōtrahendum, sed licet non teneat votum propter constitutiones ecclesiæ, tamen peccat contrafaciendo, & seruare debet, sic supra de conuer. coniu. quidam. & expone tribuere non postponas, idest non prohibeas.

CAP. VI.

Rursus quidam. [Emittens.] Sine aliqua solennizatione. [Iurauit.] Hæc fuerunt sponsalia de futuro. [Non minus.] i. non minori tempore, quia vtrunque ad pęnam ęternā, 22. q. 5. iuramēti, vel apud Deum, secus tamen apud ecclesiam. [Votum.] Sicut enim in sponsalibus priora sponsalia sunt consummanda, supra de spon. sicut, sic etiam in voto & sponsalibus, si autem sonsalia præcedant votum, credimus, ꝙ est cogendus vel solennizare votum, vel perficere sponsalia. supra de conuer. coniu. ex parte, in fi.

SVMMARIVM.

1 *Potest mulier in propria domo fieri monacha.*
2 *Non est contra substantiam manachatus quod quis in certo loco moretur, & de certis redditibus viuat.*

CAP. VII.

Insinuante [Supplicatum.] Quod faciendum non est, 36. q. 2. nullus. C. si nuptię ex rescri-
1 pto prin. l. j. † [Vt in domo. Cum hæc cōditio sit contra substantiā monachatus, vr̄, ꝙ non teneat, sup. de statu mona. cū ad monasteriū, sup. tit. proxi. c. vlti. 32. q. 2. solet. Respon. illud in matrimonijs, & hic secus in monachatu. si. 28. dist. diaconi. vel dic, ꝙ potuit fieri monacha in propria domo, 27. q. j. de viduis, & hoc ipso, ꝙ ēt sit monacha, omnia bona eius quo ad proprietatem fiunt epi, vel monasterij cui specialiter se reddit. C. de episcopis. nulli, 19. q. vlti. §. vlti. & eps, vel Abbas potest sibi concedere vsumfructū ad voluntatem suam. Alij dicunt, ꝙ deueniēt ad succedētes ab intestato, arg. C. de epis. si quis presbyter. Alij dicunt, ꝙ sunt in pendenti, ff. de iudi. non quēadmodū, & in canonem latæ excōicationis incidunt, si verberatur ab his, qui nouerunt, vel ab omnibus, qui habitū portantem vident, j. de sen.
2 excō. non dubium. † Itē dic, ꝙ nō est hæc conditio ꝯ substantiā monachatus, ꝙ in certo loco moret̄, & de certis redditibus viuat, sed aliquando Abbas, vel quilibet superior potest hoc concedere ex cā, sup. de elec. cū inter R. sed tñ nullus præter Papam pōt se obligare, vt perpetuo dimittat aliquā ecclesiā, vel locū alicui monacho, sup. de statu mona. cū ad monasteriū, sed & si obliget, nō est ꝯ substantiā monachatus, quia nō ponit ꝙ oportet, ꝙ habeat proprium, cū in certo loco morādo possit esse sine proprio & in obedientia, sed tñ quia est turpis conditio, est reiiciēda & monachatus tenet, & si occurreret casus, in quo Abbas, vel superior uellent ex malitia remouere illū à loco quē ei deputarunt, posset supplicare superiori, & superior eum audire deberet ad similitudinē serui. C. de p̄ci. impe. off. l. j. insti. de his, qui sunt sui vel alie. iur. vel dic. qd̄ plus placet, ꝙ hęc mulier nō erat monacha, & bene poterat habere propriū, & tñ non pote-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rat nubere propter votum ſolenne,quod emiſerat quod qualiter fieri poſſit,no.s̄.de reg.& tranſ.porrectum.[Propria.] Bo-
3 na autem ſunt epi.vel monaſterij.†[Habitu.]Per hanc habitus ſuſceptionem ſolennizatum eſt votum,& ideo dirimit ſequēs matrimonium, vt no.s̄.eo.meminimus.& hoc ideo eſt, quia apparuit voluntas eius de vita mutanda,imo plus dicimus,ꝙ ſine habitu ſolennizatur votum, vt no.s̄.de reg.& tranſ.porrectum.[Coercere.] s̄.de conuer.coniu.ex parte, in fi. Sol.ibi.

De eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulte. Rubrica 7.

SVMMARIVM.

Vxore viuente, quis contrahit cum alia hoc ignorante, prima mortua an matrimonium ratificari,an de nouo fieri dicatur.

CAP. I.

PRopoſitum.[Mulier.] Quæ cum non deliquerit, nec matrimonium teneat de iure,pōt ab eo recedere, ſi poſtquam ſciuit impedimentum,nullo modo conſenſit,quia cū ante mortem ſecundæ vxoris non fuerit matrimonium, quia nō potuit propter impedimentū alterius vxoris,nec poſt mortem fuit matrimonium,ſi ab eo diſceſſit,vel alia ſigna diſſenſus oſtendit. & ſufficit pro ſigno diſſenſus,ꝙ etiam quādo mulier credebat ſe legitimam vxorem, ab eo diſceſcit, & etiam cōtra conſcientiam.Et hoc ſic probo:primus conſenſus non fecit matrimonium propter impedimētum,nec potuit facere toto tpe vitæ alterius vxoris; nec poſt mortem pōt fieri ſine conſenſu, quem cōſtat non adeſſe,ex quo ab eo ſeparata eſt,licet iniuſte, quia ſine iudicio eccleſiæ recedere ab eo non debebat, j̄.de diuor.porro.ſed ſi de nouo conſentiret in eā ſiue expreſſe ↄ̄hendo ſecum de nouo per verba formata,ſiue tacitè cohabitando ſibi carnaliter,ſiue non carnaliter more ſolito cohabitando ſibi in domo,vel alio modo,dicimus ꝙ quaſi nouo conſenſu ſit matrimonium,& non tm̄ pp nouū conſenſum, ſed ēt pp veterem,quia licet nullum eſſet de iure, tamen effigiē matrimonij geſtabat,& quia præſumuntur in eadē volūtate permanere.C. de nup.& ſi ↄ̄.ff.eo.nuptiæ,eos,ſi quis. Sed dices,qūo retificabitur per hunc conſenſum tacitū,vel expreſſum id,quod nullum & illicitū erat ↄ̄ id quod eſt ff.cōmo.l.2.& ff.de verb.obl.inter ſtipu.§.ſacrā?Reſpon.hoc ſpeciale eſſe in matrimonio,s̄.de de ſpon.impu.duo,& c.acceſſit,& c.atteſtationes.Vel dic, ꝙ generaliter uerum eſt,quod diximus, quia quotieſcunq; ex alicuius cōſenſu pēdet ꝙ aliquid valeat,ſi eius ↄſenſus,accedat tacitus, vel expreſſus,dūmodo talis ſit,qui à iure non reprobatur. quod prius factū eſt,ēt ſi prius nō valebat,tn̄ modo ex quaſi nouo cōſenſu valere incipit vt exnūc,nō ut extūc.ff.de offi.ꝓcō.obſeruate.§.fi.ff.ad Treb.ſed & ſi. C.cōia vtr.iu.l.j.& 2.ff.de do.inter vi.& vxo.cū hic ſtatus.§.ſi maritus.& p̄cedentes cōſenſus tn̄ ad iſtū ultimū trahunt.ff.de ſer.ruſt.p̄d.ꝑ fundū.nec facimus uim, utrū ſciuerit aliā uxorē mortuā,necne,cū tpe, quo pōt eā habere vt vxorē,conſentiat in eā ut in vxorē,& ſolus cōſenſus faciet matrimoniū,27.q.2.ſufficiat.ſed in hoc facio vim, ꝙ bona fidē ↄ̄xit mattrimoniū cū iſto uiro,ſ.ignorans eū habere aliā vxorē, quia ſi ſciens eū habere aliā uxorē ↄ̄xiſſet cū eo,non crederē,ꝙ per hmōi tacitos cōſenſus ratificaretur primū matrimonium, ſed ꝙ tn̄ ſicut prius,ſ. per adulterium cōmiſcetur ei. & hoc eſt uerum,ſ. ꝙ ſicut prædictū eſt, ratificatur matrimoniū ex parte mulieris ignorantis & bona fide, ubi ēt ex parte uiri interuenit conſenſus cōiugalis.Sed ſi uir,qui ſciebat impedimentū,nunc, cū poteſt,nollet matrimonialiter cōſentire in eā, cogi debet de nouo ↄ̄here,ut no.s̄.de ſpon.cū in Apoſtolica.ſi tn̄.poſt mortē prioris uxoris coniuncti ſunt,ſiue ſciuerint de morte prioris vxoris,ſiue nō,amodo ſeparari nō poſſunt, cū ſemel ↄſenſerint matrimonialiter ↄiungi,& eo tpe,quo erāt ſoluti. Alij ↄ̄,ut no. s̄.de condi.appo.ſuper eo.& idē credunt,ſi liber ↄ̄hit cū ancilla ignorans eā ancillam,quia ſi poſtea fiat libera,ēt ſiue ſciat eam fuiſſe ancillā, ſiue non,ſi poſt cognoſcat eā,ratificatum eſt matrimonium,arg.j̄.de cōiu.ſer.c.2.alij tamen bene, ut nobis vr̄, ↄ̄dicunt:nam ex conſequentia prioris conſenſus ur̄ cognoſcere,arg.ff.de adul.quāuis,& l.ſi mulier.ff.de mino.l.3.§.Scio,niſi aliquo probabili arg.appareat,ꝙ ei uellet mattrimonialr̄ cōmiſceri,ut no.j̄.eo.ueniens,& quod dicimus de muliere,qn̄ eſt inſcia,idē intelligimus de uiro inſcio,& multo fortius, qn̄ ambo ſunt inſcij,quidam tn̄ in multis ↄ̄dicūt his,quæ hic notauimus.

SVMMARIVM.

Sponſalia de præſenti ſine carnali copula, an ſufficiant, vt non teneat matrimonium cum ſecunda conſummatum.

CAP. II.

Significauit.[Conſenſerit.] Per uerba de præſenti, quia ſi ſponſalia tantum interueniſſēt, non diſſolueretur ſecundum matrimonium,s̄.de ſpon.duo,licet.[Cognouerit.] No.ſufficere ſponſalia de præſenti etiamſine carnali copula,ut non teneat matrimonium cum ſecunda, cui fidem dedit,& cognouit tali ſponſa uiuente, ſcilicet de præſenti.[Alioquin.] i. ſi non interuenerit coactio.] Ad ſecundam.] Scilicet quam deſponſauit prima uiuente.

SVMMARIVM.

Vtrum viuente, qui contrahit cum ſecunda, quando poſt mortem primæ impediatur eam habere in vxorem, & quando non.

CAP. III.

Super hoc.[De facto.]Quia de iure nihil agitur in matrimonio contrahendo per uerba de præſenti.[Fidem.] De ea ducenda poſt mortem ſuæ uxoris, j̄.c.cū haberet.[Fidem.] Idem eſt, & ſi cum ea contrahat ſtatim per uerba de preſenti,& cognoſcat, j̄.c.proxi.& ſeq.ſecus autem ſi eam cognoſcat, uel in domum adducat tanquam cōcubinam, j̄.qui fil.ſint legiti.tanta, j̄.eo.ſignificaſti Item ſi ↄ̄hat tantum, ſiue per uerba de præſenti,ſiue de futuro, & non cognoſcat, legitima uiuente non impeditur poſt mortem cum ea ↄ̄here, j̄.e.c.ult.ſi.autem cognouerit eam,antequam cum ea ↄ̄hat, ſiue poſt,non poteſt cum ea ↄ̄here, j̄.e.c. ulti.machinatio aūt ſufficit,ēt ſi copula carnalis non interuenerit,& ēt ſi fidē non dederit de ea ducenda,ſed hāc intentionē habebat in occidendo marito, s̄.de cōuer.in fi.c.j.in fi.ſi aūt occidiſſet eū,ſed nō hac intētione, licitè poſſet eā habere uxorē,ar. s̄. de cōuer.in fi.c.j.in fi.

CAP. IIII.

Ex literarum.[Sumpſit.] Et ideo non ualuit,uir autem poſſet.[Aliam.] Facti conſciam.[Superduxit.] Tanquam uxorem, ut no.s̄.c.proxi.

SVMMARIVM.

1 *Adulterium ſolum non impedit matrimonium.*
2 *Filij illegitimi qui,& à quibus parentibus ali debeant.*

CAP. V.

Cum haberet.[Adulterium.] † Hoc adulterium, ſi non dediſſet ei fidem de ea ducenda, uel niſi facto contraxiſſet cum ea de præſenti, non impediret matrimoniū inter eos, s̄.c.2.& hic.[Eam.]Facti conſciam. [Cōtrahere.]De facto,& hoc fuit legitimum impedimentum. [Quaſi.]Ideo dicit,& quaſi,quia in ueritate matrimonium nō
2 eſt.[Neceſſaria.] † In alimentis, nam in debitis exſoluendis & alijs neceſſitatib.non tenetur ſubuenire.ff.de lib.agn.ſi quis ab. §.ſi uel parentes.Item quod hic dicitur, intelligo ſm canones. nā ſm leges patres & aſcendentes per lineā paternā non tenentur alere filios,niſi iuſtos: matres aūt & aſcēdentes per maternā lineā ēt uulgo qſitos alere tenētur.ff.de lib.agn. ſi quis, rñ.j.§.j. De alimentis aūt legitur & notatur s̄.de cōuer.cōiu.in fi.c.ult.

SVMMARIVM.

Machinatio in mortem prioris vxoris impedit matrimo.cum ſecunda.

CAP. VI.

Significaſti.[Alter.] No.ſufficere alterum machinatum in mortem prioris:unde ēt ſi uir in mortem ſuæ uxoris machinatur,adulteram, propter quam ducendam machinatus eſt, ducere nō poterit,arg.31.q.j. ſi quis uiuente,& ſi machinatus eſt in mortem mariti cōcubinę,multo fortius, s̄.eo.ſuper hoc.[Formam.] No.etiam iniuſtè excōmunicatum abſoluendum ſecundum formam eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Sponſalia priora ex cohabitatione ſublato impedimento præſumuntur ratificata.

CAP. VII.

Veniens.[Conhabitauit.]Ex quo copula interuenit,ſiue ignoret mortuam priorem uxorem, ſiue non,ratificantur priora ſponſalia, quia bene præſumitur,ꝙ ex quo timore peccati receſſit ab ea, ſi poſtea reddit ad eam, cum ſine peccato poteſt ei cohabitare,ꝙ matrimonialiter ei cohabitare intendit.[Adulterę.]Ducendo eam poſt mortem uxoris primæ quod non poteſt eſſe,niſi ſciat eum habere aliam uxorem.[Adulterę.]Sienti,ꝙ aliam haberet uxorem:nam uir ei fidem dederat uiuente uxore prima,ſicut ex litera apparet.[Concedatis.] Et non compellatis.

SVMMARIVM.

Contrahens cum ſecunda viuente prima, quam non cognouit,an ea mortua matrimonium cum ſecunda eſſe poſſit.

CAP. VIII.

Si quis vxore.[Ante.] Fidē datā,uel matrimoniū de facto ↄ̄ctū cognouit,ꝙ ſi primam nunquam cognouit fortè præuentam morte,uel religione, dicunt quidam,ꝙ licet non tenuerit matrimonium, quod uiuente prima contraxit, s̄.c.proxi.tamen poſtea cum ea contrahere potuit, cum primam non cognouerit. Alij dicunt contra. & pro eis ſufficere uidetur s̄. eo. c. proxi. & c. 2. & hoc placet.

SVMMARIVM.

Vir tenetur ſequi vxorē neceſſaria cauſa:Vxor vero virū ex quacūque.

De

De coniugio leproſorum. Rub. 8.

CAP. I.

PEruenit.[De cōſuetudine.]33.q.2. hoc ipſum.[Et viri.]No.virum teneri ad ſequēdū vxorem,cum ex neceſſaria cā abeſt:aliter.n. vxor tenetur ſe qui virum ex quacunque cā recedat,13. q.j. vnaquæque,arg.33.q.5.cum apud.niſi vellet eā trahere ad maleficium, j̄.de diuor.quanto.niſi eſſet vagabundus,34.q.2.ſi quis neceſſitate.[Sequatur.]Ad reddendū debitū,non ad iacēdum in eodem loco,vel morandū in eadē domo.[Poterūt.] Quidā credunt hoc ius cōe.alii dicunt eos præciſè cogendos, ſed hic de benignitate aliud tolerari,32 q.5.horrendus, j̄.c.proxi.

CAP. II.

Quoniam nemini.[Separanda.]Quin ſit matrimonium.[Soluēdum.] Supra c.proxi. nota.

CAP. III.

Literas.[Cogi.] Supra de iureiurand. quemadmodum, vbi no.

De coniugio ſeruorum. Rub. 9.

SVMMARIVM.

Serui coniugati non debent ita à dominis diuidi,quod ſibi aliquando debitum reddere non poſſint.

CAP. I.

DIgnum.[Seruitia.]Et ſi ſimul concurrat vxor ad petendū debitū,& dn̄s ad petendū ſeruitium:quia de debito reddendo ſe cito expedit, vr̄ dominus malitioſè facere,ſi nec modicū momētum det ſeruo ad ſatiſfaciendum vxori,vnde eius malitiæ non eſt indulgendū.ff.de rei vendi.in fundo.quia tamen non potuit ſe obligare in præiudicium prioris obligationis, & quia res trāſit cū onere ſuo,primo obediet domino,arg.s̄.de iureiur. tua. niſi timeatur de adulterio,& tenetur eum ſequi,quocunq; dn̄s miſerit eum.ſi tamen vellet eū vendere Græcis,fortè non poſſet.quia ſeparari non debent,arg.C.cōia viri.iudi.poſſeſſionū, 54.di.fraternitatem.ſed alicui propinquo cogi poterit ad vendendum bonis ↄdōnib.intereſt.n. ne quis re ſua malè vtatur, Inſti.de his,qui ſunt ſui vel alie.iu.§.pen.ff.eo. ſi dn̄s.Itē credimus,ſi diuerſorum ſerui & ancillæ copulentur,qd non debent ita diuidi,ꝙ ſibi aliquando debitum reddere non poſſint.

SVMMARIVM.

1 *Error deterioris conditionis impedit matrimonium contrahendum, & dirimit contractum.*
2 *Edictum de matrimonio,prohibitorium eſt.*

CAP. II.

Propoſuit.[Carnaliter.]Pendente aūt lite non reddet ſibi debitum, ſed prius excōicationē ſuſtinebit, j̄.de ſen.excō.inquiſitioni.ſecus eſt in adultera, quā in uxore,de qua no. j̄.de ſen.excom.inquiſitioni.[Audiuit.]Et credidit:non.n.cuilibet referenti credendum eſt,23.q.4. quam magnum.ff.quod cum fal.tu.l.2.& titubans pro ignorante habendus eſt.C.de condi.indebi.l.vlti.ff.de lib.ho.exhi.l.3.§.his.
1 [Diuortii.]†Et qdē error deterioris ↄdōnis impediat matrimonium ↄ̄hendū, & dirimit iā ↄ̄ctum,vt ſi liber ↄ̄hat cū ancilla, vt hic ꝑ totum.ſed ſecus eſt,ſi ſit ibi error maioris vel paris cōditionis,ut ſi ſeruus cum libera contrahat,vel etiam cum ancilla,etiam ſi credat eam liberam,quia non habet quid ſibi obii-
2 ciatur,32.q.7.ꝑ totū,arg. j̄.de diuor.ſignificaſti. † Item alia ratione,quia edictum de matrimonio eſt prohibitoriū, & tenet matrimoniū ſeruorum etiam dn̄is cōtradicentibus.[Mulieri.]Ideſt dn̄o mulieris.vel de æquitate canonica loquitur.

CAP. III.

Licet.[Conditionem.]Aliter enim eſt de iure, 32. q. 4. liberi.C.de rei vendi.partus.[Patris.]Quantum ad patrem ſufficiebat quinquennium.C.ne de ſtatu defun. l. 1. & l.ſi pater.[Iudicandum.]Non eſt diuortium faciendum.

CAP. IIII.

Ad noſtram.[Intellexit.]Et credidit,ut no. s̄. eo. c.j.[Conſenſerit.]Repete,quod diximus de eo,qui duxit in ma.c.j.

De natis ex libero uentre. Rub. 10.

CAP. I.

INdecens eſſe.[Ad ſeruitium.] Ideſt in ſeruitutem,C.de natis ex libero vētre, lege prima.

De cognatione ſpirituali. Rub. 11.

SVMMARIVM.

1 *Cognationis ſpiritualis diuiſio.*
2 *Cognatio ſpiritualis inter quos prohibeat matrimonium.*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

1 ¶Cognatio†ſpiritualis diuiditur in paternitatē,& filiationē,
2 & fraternitatē,ſororitatemq;.† non.n.procedit ad nepotes, & vlteriores:filia.n.ſpūalis mea pōt ↄ̄here cū filio filii mei, licet nō cū filio meo,arg.30.q.3.c.j.& ſufficit ea ſola ratio,quia prohibitū non inuenit matrimoniū inter tales,& credimus, ꝙ nō ſolū filio legitimo nō pōt copulari filia ſpiritualis,ſed nec illegitimo:filio autem adoptiuo filia ſpiritualis ltīmè copulatur.

SVMMARIVM.

Conſuetudo in contrahendo matrimonium valet,in contracto non.

CAP. I.

VTrum autem.[Matrimoniū.] Fortè illi q ſunt,30.q.4. ſuper quib.[Poſt ſuſceptū.]Sed ↄ̄ vr̄,quia primus canon intitulatus eſt nomine Paſchal.ij.qui fuit poſt Vrbanū,qui eſt ſecundus intitulatus.ſed potes dicere,ꝙ Gra.errauit in titulo:debuit.n.dicere Paſchal.j.vel loquitur de alias canonib. qui nō ſunt in noſtris cōpilationib.[Cōſuetudo.] Quæ in ↄ̄hendo mr̄imonio valet,ſed in ↄ̄cto minimè,arg.s̄.de ſpon.duo. licet, & c.tuas, j̄.eo.ſup,ↄ̄. ibi ſol. q̄uis dici poſſet, ꝙ cū iſta impedimēta ſint ꝑ ↄſtitutionē eccleſiæ inducta, ꝑ ↄ̄riam ↄſtitutionē, vel cōſuetudinē ltīmè introductam poterit ↄ̄rium introduci.

CAP. III.

Super eo.[Ita ꝙ.]Hic reddit ad primum caſum, ſ. qn̄ filius per quem ↄ̄cta eſt cōpaternitas,ↄ̄hit.alii intelligunt de alis filiis,& exponunt verbum, ſeparare, ad pęnitentiam agendam non ad thorum, vel in perpetuum.

SVMMARIVM.

1 *An poſſit quis ducere in uxorem commatrem.*
2 *Item quæ commaternitas impediat matrimonium.*
3 *An fornicarius poſſit accipere in uxorem commatrem fornicariæ ſuæ.*

CAP. IIII.

Martinus Bertam.[Suſcepit.] Poſtq̄ ↄ̄xit cū T.& eam cognouit, quia tunc ei compaternitatem quæſiuit,30.qō.4. ſi quis vnus.ſecus
1 aūt ſi copula ſecuta eſſet compaternitatem,30.q.4.c.1.†[Qui ſpiritualem poſt ſuſceptū.]Tunc.n.nō ſunt effecti vna caro ante cōpaternitatē,licet eſſet ſpōſa de p̄nti,tn̄ nō quærere cognationē ſpiritualem:unde non prohibetur aliquis cōmatrem, q̄ vxor q̄ſiuit,dū ſponſa erat,ducere in vxorē.alii tn̄ dicunt ↄtra.
2 †Quib.aūt caſib.qs poſſit habere duas cōmatres vxoris, & q̄ ↄmaternitas hic impediat mr̄imoniū,& q̄ nō,his verſib. notat̄.

Quæ mihi, vel cuius mea natum fonte leuauit,
Hæc mea commater fieri mea non valet vxor.
Si quæ meæ natum,non ex me fonte leuauit,
Hanc poſt fata meæ non inde vetebor habere.

3 †De fornicaria dicūt quidā,ꝙ ſi leuauit filiū alterius de ſacro fonte,nihilominus fornicarius pōt accipere in vxorē cōmatrē fornicariæ ſuæ,quia ſpiritualē proximitatem non pōt quærere fornicaria. Alii dicunt,ꝙ ſicut q̄ritur carnalis affinitas ꝑ fornicarium coitū, j̄.de eo,qui cog.conſan.vxo.ſuæ,diſcretionē, & eadem rōne & ſpiritualis proximitas,maximè cū canones idē cōſtituant in unione carnali,quantū ad acquirendū ſpiritualē proximitatem:ſi aūt duo leuauerūt eūdem de ſacro fonte, ipſi duo non prohibentur ↄ̄here.Item ſi Martinus prohibetur accipere Thebergam,cuius filiū Berta ſuſcepit de ſacro fonte, multo fortius prohibetur accipere filiam ſpiritualem vxoris ſuæ.

SVMMARIVM.

Compaternitas per quæ ſacramenta contrahatur.

CAP. V.

Contracto.[Sal.]De conſec.diſt.4.ſal cęleſtis.[Pabulo.]Arg.ex his,quæ præcedūt baptiſma,non ↄ̄hi compaternitatem.32.diſt.in §.verum, ↄ̄,in fi.30. q.3.non oportet,ſuper quib.& q.j.peruenit,de conſec.diſ.4.dehinc,& c.in cathechiſmo.Sol. hic dixit,per ſeptē ſacr̄a, q̄ ſunt a primo pabulo ſacrati ſalis vſque ad confirmationem, ↄtrahi ↄpaternitatem, q̄ & impedit & dirimit matrimonium. & hæc decre.reſpondet,ꝙ puer erat tm̄ filius concubinæ,nō Petri.vel ꝙ hæc non ſit decre.Bar.dixit,quia per tria tm̄ ſacr̄a contrahitur cōpaternitas,per cathechiſmum,baptiſmum, & confirmationem,de conſec.diſt.4.in cathecismis.& hæc decr. reſpōdet, vt H.vel non tenuit ad totum cathechiſmum,ſed ad miſſionē ſalis tantum.Ideo G.dicit,ꝙ per dicta tria ſacramenta tm̄ ↄ̄hitur compaternitas,quorum duo,ſ.baptiſmus, & confirmatio dirimunt matrimonium,ſed cathechiſmus tm̄ impedit.& non

Universidad de Deusto Biblioteca

dirimit.& est ratio,quia præcedit baptismũ,qui est ianua omnium sacramentorum,32.di.c.verũ,s̃.de presby. non bap.c.1.& 3.Itẽ est alia rõ,quia ante baptismũ non est filius eccłiæ,quia sine baptismo nullus saluatur,15.q.j.firmissimè,& si non est filius ecclesiæ,non est filius spiritualis,& sic nõ est spiritualis cognatio ɔ̃cta. non ergo pp hoc debet matrimonium separari.

CAP. VI.

Veniens. [Ante.] Secus si post.

CAP. VII.

Tua nos. [Filiam.] Per quam contracta est compaternitas.

De cognatione legali. Rub. 12.

SVMMARIVM.

Cognatio legalis,scilicet arrogatio & adoptio quibus casibus impediat matrimonium,& quibus non.

CAP. I.

SI qua. [Per adoptionem.] Legalis cognatio superioris ad inferiorem hoc semp prohibet,quia ẽt collateralis impedit,dummõ duret, ut hic & ff. de ritu nup. p adoptionẽ. Item filius adoptiuus cum vxore adoptantis,& adoptans cum vxore filii adoptati ẽt infinita adoptione ɔ̃here non põt. ff. de ritu nup. adoptiuus.& hæc vera sunt in filio arrogato,q in pr̃atem adoptantis transit,non autem in adoptato,qui non transit in potestatẽ adoptantis.hic.n.licitè contrahit cum filiis adoptantis.item arrogatus licitè contrahit cum filiis illegitimis arrogantis, cum non sint in eius potestate.Alii dicunt idem in arrogato & adoptato,arg.C.de adop.l.penu.§.penu.

De eo, qui cognouit consanguineam vxoris suæ. Rubr. 13.

CAP. I.

SI quis cum filiastra. [Nec a matre.] Ipsa autem licitè exiget.

CAP. II

Veniens. [Sponsæ.] De futuro. [Dispensatione.] Dispensatio necessaria est, vbicunque aliquid fit ɔ̃ ius,siue sint clerici,siue laici.[Eam.] Scilicet matrem.

CAP. III.

De illo. [Publicum.] Ita q probari possit:nam melius est tacere,quam deficere in probationibus,2.q.7.plerique:secus si esset sponsa de futuro, supra de sponsa. præterea.

CAP. V.

Super eo,quod. [Separari.] s̃.de testi.præterea,cõtra.Sol.ibi.[Separari.] s̃.de p̃sum. tertio,contra.Sol.ibi.

CAP VI.

Discretionem. [Repetat.] No. per fornicarium coitum contrahi affinitatem.[Adulterii.] No.dici adulterium, quod fit cum sponsa alterius de præsenti.

SVMMARIVM.

Affinitas vt contrahatur,quam viri & mulieris commistionẽ requirat.

CAP. VII.

Fraternitati tuæ. [Extraordinaria.] Et idem esset, si extraordinaria pollutio non interuenisset. [Et extraordinaria.] Extraordinaria enim pollutio alterius tantum, etiam si intra claustra pudoris fiat, non facit affinitatem,nec matrimonium consummat, nisi ex affectu fiat matrimoniali.35.q.3.extraordinaria.ad hoc.n. ut ɔ̃hatur affinitas necesse est sanguinis vtriusq; fieri cõmistionẽ, arg.35.q.10 fraternitatis. vnde licet mulier semẽ emittat,si vir non emittit,non cõtrahitur affinitas.& est ad hoc arg. de frigido,qui palpitando põt mulierem prouocare ad seminis emissionem,& econuerso,& tamen non est ibi matrimonium, vel cõmistio seminis,& ideo nec affinitas:sed si vir emittat in mẽbro mulieris,& nõ mulier,dubitari potest.tamẽ siue emittat, siue non, & etiam neutro emittente, tamen sponsalia primo facta ratificari crederem propter consensum matrimonialẽ, qui ibi est,uel præsumitur,arg.præalleg.c.extraordinaria,dummodo sint matrimonio apti,uel proximi] sup. de despon.impub.continebatur.hæc autẽ secunda sponsalia separant non propter affinitatem,sed propter pub.hone.iustitiam.

CAP. VIII.

Ex literis. [Puellæ.] Cum hac puella erant tantum spõsalia.

CAP. IX.

Veniens. [Consulas.] Nam si non sponsam cognouit antequam sponsam de futuro, neutram habere potest.s̃.c.proxi.secus si prius cognouisset sponsam,cum affinitas superueniens non dirimat matrimonium,sup.eod.discretionem,infra c.proxi.

De consanguinitate,& affinitate. Rub. 14.

SVMMARIVM.

1 *In causa matrimoniali publicatis attestatio ibus,iterum super eodem articulo recipiuntur testes.*

CAP. I.

EX literis tuis. [Subarrhasset.] Per annulũ. [Renixit.] No.sæpe procedi ad inquisitionem,vel accusationem,& est hoc speciale in matrimonio,de hoc no.j.de purg.can. cũ dilectus. [Arch presbytero.] Qui vel ex cõsuetudine, vel ex delegatione cognoscebat,uel male processit:& ideo quasi non teneat,quod coram eo factum est,mandatur de nouo procedi p Abbatem.[Quarto.] Bene sufficiebat quintus gradus ad separationem,sed quia pars voluit se hoc onere probationis grauare,ideo de quarto gradu proponit.vel hoc ideo dicit, quia habebat suspectos testes,& ideo non uult eos audire vltra quartum gradum.sed si vltra quartum gradum sunt,uult pro dispẽ-
1 sato haberi.citra autẽ difficilior est dispẽsatio.† [Si per testes] Hinc colligitur satis expresse,q in causa matrimoniali post publicatas attestationes iterum super eodem articulo recipiunt testes non tñ in causa appel.sed in causa principali,ad idem s̃. de testi.cũ in tua.facit etiam ad hoc, quia si res inde non obest, quin iterum cognoscatur de eodem: imo satis vr̃, q etiam in eadem causa iterato recipiet nouas probationes non tãtum instrumentorum,sed ẽt testium,arg s̃ de re iudic. lator, consanguinei, s̃.de testi. cum in tua.[Potestatem.] Sunt enim iudici necessaria scientia,& potestas,21.di.§.j.& §.aliter.ipsi enim præsumuntur maioris scientiæ,& magis exercitati.

CAP. II.

Super eo. [Nondum.] Et ita fuerunt tñ sponsalia de futuro. [Fide.] Fides interposita est causa, quare solum dictum sponsi nõ sufficit sine adminiculo famæ: alias enim solum sufficeret. s̃.de spons. præterea.

SVMMARIVM.

Dispensatio contra ius commune restringenda est.

CAP. III.

Quod dilectio. [Sexto.] Hodie omnibus licet in quarto [Legati.] Qui super hoc habebant speciale mandatum,aliter non liceret, s̃.de transla. c. vlti.[Quoto.] Hæc regula non habet hic locum, quia erat indulgentia & consuetudo cõtraria [Differendum.] Infra c.vlt. contra.Sol.hoc speciale est,quia hic fuit dispensatio,quæ,cum sit contra ius commune,est restringenda. ibi loquitur de iure communi sed arg.contra,ff.de consti.prin.l.ulti. sup. de donat. cum dilec.Sed illa loquuntur de indulgentiis.quæ non sunt cõtra ius, vel in alterius præiudicium,quia in illis secus, s̃.de transla.epis.c.vlti.ff.quod quisque iur. l. 3. Item hic secus propter consuetudinem contrariam.

SVMMARIVM.

1 *Repudium ex veteri testamento conceditur.*
2 *Matrimonium apud Iudæos an esse dicatur.*

CAP. IIII.

De infidelibus. [Denotatos.] Et prohibentes matrimonium. [Eos.] Si matrimonium est apud Iudæos,ergo indiuidua coniunctio. 27. q. 2. §. 1.
1 †quomodo ergo secundum vetus testñ conceditur libellus repudii,vt 34.q.2.non satis? Respon.illud semper fuisse peccatũ, sed permissione comparatiua concessum, j. de diuor. gaudemus,& c.quanto. sed ad hoc obiicitur,q vno infidelium cõuerso ad fidem,alio non conuerso nolente sibi cohabitare sine cõtumelia nominis Christiani soluitur matrimoniũ, j. de diuor. gaudemus,& c.quanto.sed dic superiorem descriptionem lo-
2 cum hr̃e in matrimonio rato tñ.Item.†obiicitur, non vr̃ esse matrimonium apud Iudæos,cum s̃m eos tandiu duret, quam diu libellus repudii detur s̃.de ɔdi.appo.c.ulti.32.q.2.solet.Respon.aliud est,cum à constõne,uel consuetudine habet, q separari possit,aliud est cum à pacto ɔ̃hentium,quod non licet.

SVMMARIVM.

Dissimulatio habet vim dispensationis.

CAP. VI.

Quia circa. [Obtinentia.] Non intelligas, q hic obtenta fuerit dispensatio super matrimonio,sed data fuit alicui potestas dispensandi. & ille, cui commissa erat dispensatio, timuit, & bene ad dispensationẽ procedere.

a dere,quia causa dispẽsationis a cessabat, & hoc innuit hoc verbum obtinenda.[Dissimulare.] pp maius malũ vitandũ,dispẽsationẽ aũt valere nõ credimus, ar.ff.de na.lib.l.j.s̃.de of.ordi. ex parte, j.de sen.excõ.cũ pro cã.sed ista dissimulatio hẽt vim dispensationis, ita q de cętero non potest separari ipsum matrimonium,nam stultum esset dicere, q maneret in adulterio.

ADDITIO.

a ¶ Quia causa dispensationis. Hunc dicit verum intellectum Pet. de Anch. in consil.208.incip.iudex de iure,col.3.post.medium, & illud consilium habetur inter consilia Card.nu.29.& secundum meam quotam,col.4.in prin.

SVMMARIVM.

Testes in probanda consanguinitate quomodo deponere debeant.

CAP. VII.

Tua nos duxit. Hoc est no. [Filio.] Dicendo sic, ergo vidi,vel audiui,q tales vocabant se ad inuicem patruus & nepos, vel quia dicebatur, q ille fuerat frater patris, & alter filius patris.

SVMMARIVM.

Publicæ honestatis iustitia in quibus casibus hodie non sit sublata.

CAP. VIII.

Non debet. [De coniugio.] Cum tñ in his casibus, puta in secundo & tertio genere affinitatis,& in sobole suscepta ex secundis nuptijs.sit sublata publicę honestatis iustitia,vr̃,q sicut olim,sic hodie quis non possit habere vxorem duorum fratrum,35.q.3.porro. quidam tñ dicunt in omnibus sublatam,nisi in sponsa de futuro,de qua habuisti,s̃.de sponsa.iuuenis,& s̃.de despon.impu.accessit.[Perpetuam.] Hodie ergo circa matrimonium non erit præscriptio.

CAP. IX.

Vir,qui à stipite. [Licitè.] s̃. eo. quod dilectio. contra, solue ibi

De frigi. & malefi. & impotentia coeundi. Rubrica 15

SVMMARIVM.

1 *Impotentia coeundi quibus modis probetur.*
2 *Frigiditas viri quotupliciter probetur.*
3 *An admittatur probatio mulieris volentis per aspectum corporis probare se virginem.*
4 *Cuiusmodi iuramentum requiratur contra matrimonium.*
5 *Quando probationes viri & mulieris sunt pares circa impotentiam coeundi, quæ præferantur.*

CAP I.

1 ACcepisti mulierem. [Per mẽsem.] Idẽ est, si per annum,vel diẽ.idẽ est,si per centum ann.† [Per verum.] Per iur̃m vtriusq; cum septima manu propinquorum,33.q.1.c.2.vel quia membrum habet aridũ: & est melius,q tunc ẽt per triẽnium expectent, cum finale iudicium de futuro pẽdeat, j.eo.laudabilẽ. & c.fraternitatis,in fi.tñ.nõ credit necessariũ,q tñ expectẽt,si alr̃ ɔstet indubitabilr̃ de eius impotẽtia, puta qa iã plene adultus esset, & indubitabilis ariditas appareret, j.eo.laudabilẽ.in prin.& c.fraterni.ibi, licet per errorem. Vel potes dicere,q principium huius dec.loquitur,qñ cõfitẽtur ambo impotentiã viri. & tunc si per vnũ mẽsem simul dederint operam copulæ ɔiugali,ẽt si nõ appareat impotẽs pp paruitatẽ & ariditatẽ mẽbri & ẽt qa mulier incorrupta ostẽdit, & ẽt si hoc nõ appareat,sed virũ impotentẽ dicunt, tñ necesse est,q septima manu ppinquorũ hoc probet,vt hic,qa põt esse, q licet mẽbrũ sit paruũ & aridũ,tñ semẽ põt emittere,sicut & vrinã emittit,& pp hoc dubiũ nõ sufficit pbatio aspectus corporis,vel cõfessio,nisi adsint iur̃a ppinquorũ.Itẽ nõ sufficit,q vna die manserit mulier cum uiro,imo necesse est,q ad minus per mẽsem fuerit in experiẽtia copulæ ɔiugalis.Itẽ si steterit cũ viro plusq̃ per annum,q nõ reclamet,ẽt si postea oĩa iudicia frigiditatis viri ostẽdere velit,& ẽt iur̃a p̃stare,vlterius nõ audiuntur, qa oĩb.modis p̃sumit carnalis copula interuenisse. q̃uis in hoc casu posset dici pbabilr̃,q ẽt post annũ & semper,si cõfitẽtur impotentẽ virum,separari dẽnt,iur̃is præstitis, & maximè si p̃dicta iudicia frigiditatis apparẽt sed vr̃, q deberent esse triennio in probatione copulæ coniugalis, j.eo.lauda. Sol. illa loquitur,qñ nulla uel pauca signa frigiditatis apparent,& tunc erit necessarium triẽnium:vel intelligit,qñ fuerint simul plus, q̃ per annum qa & tunc põt mulier petere separationẽ, sed triẽnio erunt in pbatione.vel illud habet locum, qñ prius nõ põt probari frigiditas viri,quia tunc dãdum est triẽnium,& hoc ipsum sonat litera illius c.Sed qa hic ante pbat frigiditas,non est necessarium triennium.vel hic loquit,qñ uterq; confitetur:ibi, qñ alter tñ.sed qñ ambo cõfitentur,vr̃ necesse hoc triennium, j.eo.c.fi.sed dic ibi loqui vltra annum,qñ cum eo mãserat.Secunda autem pars huius decre.loquitur, qñ mulier dicit maritũ frigidum,sed ipse negat.in hoc casu.n.si per 6.mẽses steterit cum marito sine reclamatione,nunq̃ de cætere prætextu frigiditatis poterũt separari.& hoc ideo,qa p̃sumitur ab eo cognita, nec proderunt ei p̃dicta indicia frigiditatis viri & suæ virginitatis,qa põt esse, q pp modicum membrũ viri mulier adhuc apparet integra,vel aliter timetur oculi deceptio. Tertia pars dicit, q si tñ per duos menses, vel per minus spatiũ sex mẽsium fuerit cum uiro,& tunc reclamauerit de frigiditate viri ẽt si uir neget,tamen si probauerit per iur̃a frigiditatẽ viri,& nihilominus per alia indicia viri,vel per aspectum sui corporis, separabitur matrimoniũ,sed in hoc casu nõ est necesse triennium experiẽtiæ copulæ cõiugalis,vt in illa decre.laudabilẽ, & hoc ideo, quia cito reclamauit.sed in secundo casu hic s̃.proxi nota posset dici succurri mulieri, quę nimis tacuit per experientiã triẽnij.ad hoc facit decre.laudabilẽ,& hoc magis literæ consonare
2 vr̃,quicquid dicant glo.no.in hoc casu,& in c.laudabilem.† Et no.q tria argumenta inuenta sunt ad probationẽ frigiditatis,s. aspectus corporis,iur̃a septimæ manus propinquorũ, & triennium.sed discretus iudex prouidebit, & vtrum vnum solũ,uel duo,uel omnia tria argumenta faciat præstari. & cũ in sententia separationis matrimonij periculum animę vertatur,melius est,quod superabundent probationes,quàm deficiãt.[Reparare.] No. ɔ̃ sententiam veniri veritate manifesta.[Reparare.] 33. q.j.si per sor.ɔ̃.sol. illud tenet, quando propter maleficium separatur, sed hoc quando propter frigiditatẽ. Alij dicũt illud de rogatum,& melius.[Dimidium.] Idẽ,si post duos menses,vt in-
3 fra sequitur.hoc non placet.† [Credendũ.] Nisi mulier per aspectum corporis velit probare se virginem, quæ probatio præfertur,s̃.de proba.proposuisti.aliqui tamen dicunt, q in hoc casu etiam si mulier per aspectum corporis velit probare se virginẽ, nec admittitur, cum possit & consensisse videatur eum habere vt fratrem,& si non possit eũ habere vt maritũ, j.eo.consulta. & quia si pp frigiditatem viri separaretur, daretur mulieri licẽtia nubendi alij.sed põt esse,q mulier est virgo,non quia vir sit impotens,sed quia sibi coniungi non vult,& tũc non est licẽtia sibi danda nubendi alteri, sed vir cogendus est ad eã accedere.si autẽ ambo confitentur virum impotentem,licitè separari possent cum solennitate supradicta, s̃.eo.in prin.[Caput.] 33.q.j. si quis vxo.& sunt hę rões, quia tractu tẽporis p̃sumitur ɔ̃ eã, s̃.de spon.ad id,& quia quilibet p̃sumitur potens, 50.di.quia.Et
4 quia stat p matrimonio,quod est fauorabile,32.q.j.dixit.† [Per rectum.] i.iur̃m cum septima manu propinquorum mulieris: nam quando aliqui confitentur ɔ̃ matrimonium,ne colludãt, hoc iur̃m est necessariũ, s̃.de eo,qui cog.cõsan. vxo suæ,super, 33.q.j.si quis,nisi fama eorum assertionẽ adiuuet, qa tunc exoneratur probationib.horũ iurorum,35.q.6.si duo.hoc nõ placet qñ petit separatio pp frigiditatẽ, vbi parum aut nihil fama valere potest.Sed secus est in consanguinitate, vbi multũ valet fama.sed de hoc plenius no. s̃.de p̃sum.tertio.sed licet non credatur ɔ̃ matrimonium, ut hic dr̃.pro matrimonio bene creditur,nisi esset impedimentũ alterius matrimonij,31.q.2.Lotharius,uel nisi de falso suspecti essent. & quod dr̃ non credi eis ɔ̃ matrimoniũ.intelligendũ est separãdũ: secus si vellẽt separare
5 thorum pp cõtinentiã.33.q.5.q Deo.† Contra id qđ hic dr̃,s. q creditur mulieris iur̃o cum 7.manu, sic opponit: Quid erit,si maritus cum totidẽ sit paratus iurare,q coire potest. vel q cognouit eam?dico, q tunc præfertur probatio viri pp rationes, quas hic notaui.Habet ergo locum,quod hic dr̃,quãdo vir tantum & simpliciter dicit,q cognouit eã,mulier autẽ & dicit, & iurat cum septima manu propinquorũ, aliqua ẽt p̃sumptione ariditatis,vel alia præcedente.põt ẽt intelligi, quia si mulier dicit se incognitam & virginem, & vir dicit se cognouisse,si post duos menses hoc dicat mulier, non admittetur probatio mulieris volentis se probare virginẽ per aspectum corporis,sed tãtum viro creditur,cum sæpe fallatur oculus,27.q.j. nec aliqua. Idem ẽt,si vellent eum probare maleficiatum, nõ admittetur mulieris probatio, & hoc pp rationes in alia glossa assignatas: secus autẽ, si vellent probare per aspectum corporis maritum frigidum,vel maritus mulierẽ arctam quia in hoc bene admitteretur eius probatio,cũ hæc satis de facili cognoscantur:secus autem, si ante duos menses protestetur de impotentia mariti.

SVMMARIVM.

Senes quare ad matrimonium contrahendum admittanturr

CAP. II.

Quod sedẽ. [Impotentes.] pp frigiditatem, vel alio perpetuo impedimento:nam senes licet sint impotẽtes pp defectum caloris, tamẽ beneficio medicinæ coire possunt,& contrahere possunt, arg. C. de nup.sancimus, 31.q.j.aperuit, & c. q si dormierit. De paruulis autem dic, vt no.s̃.de despon.impu.puberes,& capitulo,continebatur.

SVMMARIVM.

Matrimonium non debet separari propter vitium de nouo contingens.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. III.

Ex literis tuis. [Contraxit.] i. contraxisse apparuit. etenim si certum esset, ꝙ infirmitatem propter impotentiam mariti contraxisset, non bene sequeretur, ꝙ sit vitium, &c. nec propter vitium de nouo contingens deberet separari matrimonium.

SVMMARIVM.

Contrahens scienter cum impotente cogitur eam tenere in sororem.

CAP. IIII.

Consultationi tuæ. [Incredibile.] Satis apparet hic hanc decr. loqui in eo casu, qñ quis contraxit scienter cum impotente. operatur. n. scientia eius, ꝙ eam teneat in sororē. si aūt ignoranter ꝯxisset cū arcta, nō cogeret eā habere vt sororē, licet posset, si vellet, ĵ. c. proxi. potens aūt si cū alia ꝯhat semp tenet matrimoniū, quāuis in primo casu arctam vt sororem tenere cogatur, & alere.

SVMMARIVM.

In controuersia impotentiæ alterius coniugis, ex quibus probationibus statim detur licentia contrahendi, & ex quibus indicatur triennium.

CAP. V.

Laudabilem. [Requisisti.] Prima pars decre. loquitur, qñ vnus coniugū dicit se cognouisse, alter diffitetur, quia tunc debet dari trienniū, & iurm 7. manus propinquorum alterius cōiugis, s. negantis copulam. Secunda aūt pars loquitur, qñ vterq; cōfitetur, & tunc non est necesse dari trienniū, sed sufficit septima manus parētū vtriusque cōiugis. Intellectus huius decr. satis declarat ŝ. eo. c. j. in gl. quæ incipit, per iurm. [Nāř.] i. in his, qui nāř frigidi dicuntur. [Celebrati coniugij.] Et cohabitationis, ex quo dederunt operā copulæ carnali, 33. q. 1. si quis. [Prius.] Nā si primo ꝓbari possit, puta quia habet mēbrū siccū & aridū, statim petēti dabit licētia ꝯhendi, ĵ. c. proxi. qñ aūt est dubiū, expectat per trienniū, Auct. de nup. § per occasionē, vel, melius, si cōfitētur, & multa indicia frigiditatis apparent, & insuper pstarent iura parētum, vel aliter, vt no. ŝ. eo. c. j. in gl. per iurm. [Trienniū.] Tanto tempore expectabit maleficiatus. nā si hoc tps sufficit nāř frigidis, multo fortius illis, qui non ꝯxerunt à primis componētibus vitiū, ĵ. c. vlti. nos dicimus, ꝙ pp maleficiū nunquā separatur matrimoniū, vt no. ĵ. eo. c. proxi. [Voluerint.] i. nō potuerint. [Decretum.] 33. q. j. quod autem. [Per iustum iudiciū.] i. aspectum corporis, vel testes, ŝ. de ꝓba. proposuisti. erat. n. virgo, nec habet necesse habere septimā manū propinquorū, vel dic cū sæpe oculus fallatur, 27. q. j. nec aliqua, semper necessaria est septima manus, ĵ. eo. c. vlti. in arcta tñ secus dicerē, ĵ. c. proxi. q̄ est infallibilis probatio nec placet. alij dicunt, i. per aspectum corporis viri, ꝙ siccū & aridū membrū habet, & non est hic necessarium habere 7. manū propinquorū, sicut & vbi probatur arcta, ĵ. c. pxi. [Separentur.] Tā vir, q̄ mulier: secus, si pp maleficium, quia potest esse maleficiatus cū una, & non cum altera, 33. q. j. si per sortiarias. hoc non placet [Vxorem.] Vxor n. esse non pot, cū non possint ibi esse duo bona matrimonij, proles & sacrm. 27. q. 2. omne. [Cognouerint.] Nec per aspectū corporis probare possint, cū sit mulier corrupta, & vir habeat membrū apertum. [Vterq;] Quid si alter iurare nolit? Rñ. vt dixi ŝ. eo. c. in gl. per iurm. [Effecti.] Hoc iurabunt principales purgatores autem, ꝙ credunt eos verum iurare arg. ĵ. de purg. cano. quotiens. Quales autem debeant esse purgatores, dicitur de purg. can. inter. [Tunc.] s. principales, & sacramentales, si scienter malè iurant.

SVMMARIVM.

1 *Mulier non apta pati virum, si postea vel per opus medici, vel per concubitum alterius viri reddatur apta, semper est restituenda primo, & de hoc vide in nu. 3. 4. & 6.*
2 *Id quod non nisi illicitè fieri potest, dicitur, non posse fieri.*
5 *Quando sententia valeat contra rem prius iudicatam.*
6 *Comparatur arcta frigido.*

CAP. VI.

Fraternitatis. [Prouidas.] Idest peritas, ĵ. e. c. fi. hic autem duo in eis requiruntur, ꝙ sint honestę & peritę. ff. de ven. inspi. l. j. ĵ. c. vlti. & ŝ. de proba. proposuisti. [Sub periculo.] Imo intrare debent. ŝ. de proba. proposuisti. & hic modus est iurandi. [Deerat.] i. inutilis erat ad matrimonium contrahendum. [Qui.] Non dř aūt, ꝙ hic fuit medicus, vel concubitor, & ideo hinc orta est causa dubitationis. [Solenni.] De vouendo se alicui religioni in manu eius, qui potestatē habeat ordini aggregandi. nos tñ dicimus idē, & si nulli religioni se deuouerat, sed aliter solēnizet votū, quod qualiter esse possit, no. de reg. & transe. porrectum. [Religionē.] Quia transeundo ad religionē, & solūmodo habitū nouitij suscipiendo simplex votū solennizatur, ŝ. de reg. & trāse. cōsulti, & c. sta-
1 tuimus. † [Miraculū.] Melius placet, ꝙ siue per opus medici ēt cū corporali periculo, siue per cōcubitum alterius viri ēt dissimilis in genitalibus reddatur apta primo, semper restituēda est primo, & hoc satis apparet, vbi dicit, pter diuinum mi. & c hoc ipsum ēt probatur rationabiliter: quia si mulier est arcta vni, & omnib. arcta est, & si vni est cognoscibilis, & omnib. est cognoscibilis. Itē si est vni cognoscibilis, nō est arcta. Itē si aliqñ est cognoscibilis, non habet neq; nāle, neq; perpetuū impedimentū. & si ita nō est à primo viro separada, & si separata fuit per errorē, cōperta veritate debet primo viro restitui, vt hic. Itē qđ dixi de corporali periculo, sic probo, quia si ante incisionē in corporali impedimento ꝯxerat cū vno solo, nulla ratio est, quare non debeat cōplere promissionē factā de mrimonio ꝯhēdo cū eo, & ēt imputādū esset mulieri, si postea cū alio ꝯheret: si vero ante incisionē cū pluribus ꝯxisset, sicut cū primo nō tenet matrimoniū sicut falso asserunt, multo fortius nec cū scđo: vnde secundo nullo modo restituenda est: restat ergo, ꝙ semper est primo restituēda. in hoc tñ articulo, s. qñ per incisionē periculosā reddit apta primo, vř ꝯria lra pñs, s. absq; corporali periculo. sed expone, i. absq; morte. q. d. si mors nō fuerit subsecuta ex medicamine, sp restituēda est primo viro, & hoc innuit, ꝙ sequitur in §. fortè tā grauis, vt ex ea mortis peri. & c. hæc glo placet. [Humanū.] Siue medici, siue mariti eā cognoscētis ēt cū aliqua violētia, sed absq; periculo corporis: nā licet p assuefactionē alterius posset reddi habilis marito, vel ēt mariti, sed non nisi cū corporali periculo, nō crederē matrimoniū tenere. vnde si nubat alij
2 nō sibi. tenebit matrimoniū. hoc nō placet. † [Humanū.] Licitū: nā qđ nō nisi illicitè fieri pōt dř nō posse fieri, 22. q. 2. sciat. nō. n. crederē licere p assuefactionē alicuius iuuenis, qui & paruum & durū mēbrū haberet, aliquā inhabilē ad cognoscendū ab aliquo, qui haberet maius & debilius mēbrū, habilitari eidē. imo ēt si postea fieret habilis per vsum talis adulterii, non tamen est inter eos matrimoniū, sed sponsalia tñ, sicut in impuberibus, ŝ. de despō. impu. puberes. hoc qđ dř de impuberib. nō placet,
3 vt no. ŝ. eo. c. j. & ŝ. de despō. impu. puberes. † [Humanū.] Hinc colligit so. pe. q̄stionis huius c. nā licet aliqua arcta cū graui periculo artificio medici possit fieri apta, nō tamen est idonea ad matrimoniū ꝯhendum, & si ꝯxisset, postea reddita apta opera medici, & nubat alij, tenebit matrimoniū cū secūdo. secus aūt, si leui incisione possit apta reddi, hoc non placet. sed dic, vt gl. melius. [Probabilē.] Quia ꝯ veritatē fuit lata sñia, licet ꝓbabilē ꝯ veritatē fecerit. [Sibi.] Per oīa quo ad coeundū: nā posset esse alijs sibis in statuta, esset tñ ei dissimilis in genitalib. mēbris: vnde in hoc casu teneret matrimoniū cum scđa, nec restituet primo, licet per vsum scđi ei apta redderet, & per hoc intelligitur
4 solo vlti. qōnis. hoc non placet. † [Cōmiscet.] Fortè qa primus nō dedit operā tantā copulæ, q̄tā scđus, vel ēt modicā angustiā in cocundo noluit sustinere, vel callida electuaria sumere, vel ēt noluit expectare aliquantū tpis, vt crescēte psona cresceret & mēbrū q̄ oīa fecit secundus, & ideo separat à scđo, & restituit
5 primo. † [Dicimus.] No. sñiam valere ꝯ rē prius iudicatam. dicunt quidam hoc ideo tenere, quia speciale in matrimonio, vel dic veritate manifesta in iudicio, cū nō fuerit ante sententiam exceptū, valere sñiam ꝯ rē prius iudicatā, arg. ŝ. de re iudi. cum Bertoldus, vbi de hoc. & idē est ēt, si notoriè appareret sñiam iniustam, vt hic, & ĵ. de pur. vul. c. 2. nā ueritas ualet, & inualescit, 8. dist. cōsuetudo. [Religionē.] Sine voto solenni: nā de eo sequitur, sed tamen simplex votum emiserat, ꝙ fuit solennizatum per habitus susceptionē, vel per ingressum in religionem. nobis vř idem, si solenniter vouit. & hic loquitur de solenni vouente, & postea ingrediente monasterium. [Auctoritate.] ŝ. de conuer. cōiu. c. ex publico. [Alioquin.] i. si non transiuit. tamē ex hac decr. satis manifestè colligit, ꝙ ēt si mulier vouerit solenniter, & ēt consentiente viro, & ēt quod plus est, ēt si vir nupserit post votum vxoris, nisi mulier monasteriū ingrediat, tñ matrimoniū primo ꝯctū reintegratur, sicut hic plenè ꝓbatur, vbi dicit, ꝙ uir iste cogendus est redire ad hanc mulierē, à qua per arctationē separatus est, nisi ipsa post uotū solenne nupsisset viro, qui tunc nō cogitur ad eā redire, quia est adultera. Et sic apparet, ꝙ causa diuortij quo ad thorū est inter istos, non uotū solenne, sed adulteriū. sed huic multū vř ꝯdicere decre. ŝ. de conuer. coniu. ex parte, in fi. sed certè, si bene intelligitur nō ꝯdicit, imo potius concordat. nam hic & ibi innuit, ꝙ aliud est ingredi monasteriū, uel voto obligare se ad obseruantiā fratrem de p̄senti, & istud votū nō tñ impedit ꝯhendū matrimoniū, & dirimit iā ꝯctū, s. post uotū. sed ēt dirimit ꝯctum ante uotum, dūmodo nō interuenerit carnalis copula, vt hic plenè habes. & ŝ. de ꝯuer. ꝯiu. c. ex publico, & c. ex parte. & aliud est uouere solenniter ꝯtinentiā. ꝙ qualiter fiat, no. ŝ. de reg. & trāſ. porrectū, & istud votū nō dirimit matrimoniū ꝯctū ante uotū. ŝ. de cōuer. cōiu. ex parte, sed impedit ꝯhendū & dirimit ēt ꝯctū post uotū. & hoc expresè habes hic, & ŝ. qui cle. uel vo. c. insinuantē, vbi loquitur de uouente continentiā, & nō de professa aliquā religionē. alioquin malè ibi diceret, ꝙ sibi domus propria remāsisset, qđ esset ꝯ substātiā professionis. ŝ. de sta. mo. cū ad. & aliud est vouere simpl'r, & istud votū tñ impedit ꝯhendū. ŝ. qui cle. vel vo. rursus. [Voto.] Solenni ēt sine transitu ad religionē. si n. solenniter vouit, cogenda est monasterium intrare, ŝ. de cōuer. ꝯiu. ex parte, in fi. [Alij.] Præter quam Go. de quo sibi non
6 imputat, cum intenderet sibi mrimonialiter copulari. [† Dubitabilis.] S. de facto, s. an posset cognosci a primo. somniant, quia sic exponunt, & dicunt, ꝙ non solū semel, sed ēt manens cūm secundo centies, ꝯcedenda est primo viro, vt experiatur, an possit eam cognoscere, ꝙ q̄ sit absurdū, exponere eos extraordinariæ pollutioni, & ꝙ aliena vxor ita ab alio ꝯctetur, quilibet ēt insipiens videre pōt. Alij aūt sic exponunt, & bene. i. quādiu dubitatur, an sñia sit reuocanda, vel an scđs sit similis primo, nec cognoscet, an sit apta p cognitionē viri primi, sed per aspectū corporis viri vtriusq;, si. n. similia mēbra hērent, præsumit ꝙ ei cognoscibilis sit, & sic reddet ei. Alij dicunt, ꝙ quandiu de iure dubitabile erat an sit separata pp arctationem, & pp sñiam ecclesiæ, posset alij nubere, & an ēt posset ꝓbare, si inueniret quēpiam sibi aptū ante tps. n. huius decr. de hoc dubitabat a iurisperitis, nec erat adhuc iste articulus p ecclesiam terminatus. nec est iudicanda hæc mulier fornicaria, nec peccare, cum p ecclesiam mulier soluta a primo viro licite poterat cum alio ꝯhere. Est. n. prohibitoriū edictum de mrimonio. ŝ. de spon. cū apud. nec valet, si dicas mrimoniū esse de iure naturali, ergo ibi ignorantia iuris non excusat, si qs illud violat. Rñ. quia in his q̄ sunt de iure naturæ & spāliter sup mrimonio, & ꝯ mrimonium, sæpe ꝯstituit ecclesia, sicut apparet, quia qñq; prohibet vsq; ad septimum gradum ꝯhi, aliqñ vsq; ad quartum. ŝ. de ꝯsan. & affi. non debet. supra. de conuer. con iu. ex publico, & cap. ex parte, & not. ŝ. de bigam. c. j. Alij tñ dicunt, ꝙ licet non debeat iudicari fornicaria, tñ in veritate peccabat, qa hæc dubitatio iuris nō tollit peccatum, cum in iure nāli maxime errare nō liceat, sed a pœna ꝯstōnis humanæ bene excusat, q̄ non extendit vltra intentionē ꝯstōnis, quæ vř fuisse talis, & debuisse esse, ꝙ si aliquis faceret ꝯ ꝯstōnem ecclesiæ, quæ est, ꝙ ꝯiuges caueant ab adulterijs, & si aliquis ꝯmiserit adulterium licite dimittitur, quod sic intelligi dēt, si ꝯmiserit adulterium declaratū p ꝯstōnes ecclesiæ, sed cum in hoc casu non esset diffinitum, quinimo apud sapientes plurimū dubitabat & c. plures in eam opinionem declinabant, ꝙ esset mrimonium cum secundo, & ita non debet iudicari adultera, vel peccare. Vel melius dicamus, non debet iudicari teneri pœna decr. quæ dicit, ꝙ fornicaria punit in separatione thori, si alij tanq̄ marito ꝯmiscetur, cum hoc ante ꝯstōnē istam non esset diffinitum a iure, & probabilem cām dubitationis haberet. nam & quidā dicebant ꝙ maleficiatus, si ꝯxit cum alia, non fornicat, nec peccat, vt in se. c. dicere vř, licet non dicat. Sic p sīle eis videbat de arcta, ꝙ nubendo alteri nec fornicatur, nec peccat. ecclesia tñ ꝯrium statuit, ꝙ non posset cū alio ꝯhere de cętero, s. post hanc decr. sed si ante hanc constitutionē sic separata p probabilem errorē nupsisset alij, non tenet mrimonium cū secundo, & restituenda est primo. nec obstat exceptio adulterij, cū ante hanc ꝯstōnem non erat prohibitum, nec præceptū, ꝙ restitueret primo viro, si post sñiam viro apta fie-
7 ret. † Cōparat. n. arcta frigido, cū frigiditas & arctatio sint nālia vitia, & nō maleficiato, quod est vnū vitium accidentale. Et dēs scire, ꝙ post ꝯstitutionē istam, si postea ēt mrimonialr alij adhæreret, fornicaret, & peccaret, & pœna fornicaria teneret, cū iā hmōi dubitatio hic sit soluta. Et hanc opin. probat prima sñia, quā tulit diuortij inter hanc mulierem & s'm maritū, ita, ꝙ nec quæri fecit, an esset apta primo, necne, vel vtrū vir scđs ī genitalib. sīlis esset primo, necne. scđo probat vera, qa impedimentū eius remotū fuit absq; corporali periculo & sine diuino miraculo. hoc ēt ipm probat finis decr. vbi dicit, de talib. autē non facile est iudicandū, cū finale iudiciū pendeat ex futuro, & magis placet. [Per hęc aūt.] s. ꝙ ŝ. dictū est, ꝙ illud impedimentum non erat ꝑpe, & c. [Per hoc.] i. p sñiam, quā tulimus ī hoc negotio, in qua nō discussimus de corporali periculo neq; de sīli viro, sed tñ qa nobis ꝯstitit mulierē nō arctā esse, primo eā sibi restituēdā decreuimus. sic de cętero faciēdū est, qa non est curādū de periculo, neq; de sīlitudine virorū hoc placet. [Idonei.] Et est rñdendū, ꝙ nō est idonea, qa p opus humanū absq; corporali periculo nō reddit apta primo. plus placet, ꝙ idonea sit, quia ppetuū impedimentū nō hēt. vñ dicimus, ꝙ separata a viro pp arctationē, si incidat ēt cū periculo, tñ priori viro restituenda est, & hoc satis apparet ex sñia Papæ, licet olim aliter distingueretur. [De talib.] Scilicet de his duab. quæstionibus, s. diuidendis vxoribus propter arctationem mulieris, vel frigiditatem viri. [Ex futuro.] Quia si fuerit apta secundo, reddetur primo, & constat primum matrimonium fuisse.

SVMMARIVM.

1 *Maleficium si est tēporale, non dirimit matrimonium: si vero est perpetuum dirimit.*
2 *Tot si quis cum vna, non autem cum altera esse maleficiatus.*

CAP. VII.

1 Literæ vestræ. At hic ꝯuincit, ꝙ hæc decr. loquitur in maleficiato, † vbi distinguendum est, ꝙ si maleficium est tpale, non dirimit mrimonium: si verò est perpetuum, dirimit. 33. q. j. si per sor. & dicimus perpetuum quod intra triennium per exorcismos, & orationes non cessat. vt hic. 33. q. 1. si per sor. alias. n. non vř esse perpetuū, cum maleficiator illud destruere posset. Item ad hoc, ꝙ maleficium dirimat mrimonium, necesse est ꝙ pcesserit: si aūt sequitur, nunq̄ dirimit, nec alia impedimenta sequentia, 32. q. 7. is qui ŝ. de eo
2 qui cog. ꝯsang. vxo. suæ: discretionem, & c. tuæ. † Item no. ꝙ qs pōt esse maleficiatus cum vna, & non cū altera, vñ non separatur s'm matrimonium, vt primum restituatur, melius vř, ꝙ pp maleficium nullum matrimonium separandum sit, & c. 33. q. 1. si per sor. non tenet. sed hæc decr. loquitur in frigido naturaliter. hæc verba hic ꝯdicunt, quia licet ipse diceret se habere potentiam cognoscendi aliam, non creditur sibi, nec verum erat. [Triennium.] Nota, ꝙ non est necesse hic triennium spāliter assignari propter experientiam copulæ coniugalis, sed sufficit quomodocunque simul triennio cohabitauerint.

De matrimonio contracto contra interdictum ecclesiæ. Rub. 16.

SVMMARIVM.

1 *Sponsalia per fratrē nomine sororis non contrahunt, nisi soror cōsentiat.*
2 *Sponsalia per patrem nomine tā filiorum in potestate, quam emancipatorum, contrahi possunt, dum præsentes non contradicant.*

CAP. I.

1 Literæ, quas. [Consentiente.] † Expresse, nam tunc sicut per quemlibet procuratorem sponsalia contrahi possunt. ff. de spon. l. vlt. ibi, p fratrem. aliter autem nisi consenserit soror, nō crederē contracta sponsalia, arg. ꝯ ŝ. de sponsa. ad id, sed expone, vt ibi.
2 Pater autem nomine filiorum tam constitutorum in ptāte, q̄ emancipatorum sponsalia ꝯhere potest, dummō præsens sit filius & non ꝯdicat. ff. de spon. l. sed quæ. & l. seq. C. de nup. viduę ŝ. de sponsa. sicut, & c. dilectus. ĵ. c. prox. in tutore aūt secus, C. de spon. l. si pater. [Firmasset.] Ista sunt spōsalia de futuro. [Amplexata.] No. per signa consensus non præsumi sponsalia fieri matrimonium, nisi cognoscere eam. ŝ. de spon. is qui, & not. de despon. impu. attestationes. [Contemptibile.] Argu. multa facienda pro vilitate vitanda. 34. dist. c. 1. 8. q. 1. sciendum. 11. q. 3. si autem, & c. quid ergo.

SVMMARIVM

Iudex post appellationem in causa matrimoniali potest super eadē interdicere parti.

CAP. II.

Ex literis. [Desponsasset.] Hæc fuerunt sponsalia de futuro [Interdixit.] No. iudicem, a quo appellatum est, post appellationem suam interdicta ponere, & super eo de quo appellatum est. & est hoc pp periculum animarum, & in fauorem matrimonij. aliter. n. secus, nisi in casib. quos no. supra de appe. cum teneamur. alij cōtradicunt, quod hoc tantum potest ordinarius, & non delegatus.

Qui filij sint legitimi. Rub. 17.

CAP. I.

Conquestus est nobis. [Mulierē.] Natam, s. ante spon. [Exhæredare.] Iste patruus non exhæredabat istam mulierem sua hæreditate, quia ibi non haberet locum exhæredatio, sed volebat eam priuare hereditate sui patris, qui erat suus frater [Hæreditate.] ĵ. e. lator, & c. causam, ꝯ. so. hic non iubet Papa hæreditatem restitui, sed prohibet eam turbari ea occasione, ꝙ sit illegitimus. ĵ. eo. perlatum: vel erat de iurisdictione ecclesiæ temporalis.

CAP. II.

Cum inter. [Eorum.] Scilicet filiorum. [Bona.] Nō intromittit se de hæreditate vel de bonis secularibus, sed iudicat quid iuris sit.

SVMMARIVM.

Confessio patris per testes probata quō præiudicet filio in causa sui status.

CAP. III.

Transmissæ. [Paternam.] Et sic vř, ꝙ pater esset defunctus. C. de hære. ven. l. 1. Sed ꝯ videtur, vbi dicit, standum verbo patris, vnde dicunt quidam eum viuere naturaliter, licet mortuus esset ciuiliter, puta factus monachus. Vel dic standum verbo viri, quod publice proferebat, dum viuebat. [Negabant.] Dum viuebant, vel modo facti monachi. [Negabant.] Hæc confessio filio nō præiudicat nisi quo ad præsumptionem, ff. de inoff. testa. si instituta. §. 2. sicut nec

econ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

econuerso prodesset, si ꝓsiterentur eũ filiũ, C. de prob. nõ nudis ꝓfitemur tñ, ꝙ ex sola nominatione præsumit, nisi probet ꝓiũ durmõ noiatio fiat cum aliqua solennitate. ar. ff. de prob. l. vl. [Qõ.] ff. de legitimitate ipsius pueri. [Viri.] his creditur pp affectionem, quam credunt habere ad filium, ff. de appella. l. vlt. C. de cura. fu. l. vlt. s. de præsump. afferte. [Filium.] Qualiter hoc probare possit, no. supra de filijs presbyt. Michael.

CAP. IIII.

Causam quæ. [De Anclina.] nomen est mulieris, non loci, vel generis, & ꝓstruitur intransitiue cum ablatiuo, qui sequitur, s. muliere. [Sui.] Idest ipsius Anel. [Ipsa.] Anel. [Eo.] Alano. [Virum.] Scilicet prædictum Alanum. [Vxor.] Hic enim R. Anel. vxorem Alani desponsauit, & ex ea suscepit Agatham.

SVMMARIVM.

1 *Periculum quibus personis immineat, si non agant, vel se defendant.*
2 *Illegitimitatem obijctens, eam probare debet.*

CAP. V.

Lator præsentium. [H.] Patruum ipsius R. [Tractatum.] Tutius est, ꝙ in hac præjudiciali detur libellus, & fiat li. ꝓtest. tñ crederem processum tenere, etiam si litis conte. non fiat, nec alius ordo iudiciarius seruetur, & est ea rõ, quia in modum exceptionis fuit propositum coram primo iudice. sed quia ipse non potuit cognoscere, translata est hæc cognitio ad iudicium ecclesiast. sicut ergo iudex secularis de exceptione cognouisset lite non ꝓte. & sine ordine iudiciorum, & ita iudex ecclesiasticus, qui in locum eius succedit quantũ ad cognitionem exceptionis, alij tñ aliter. [Duos menses.] No. certũ terminũ prefigi agentibus, C. de inge. ma. diffamari. ĩ. de purga. ca. ad audientiam. [Duos mẽses.] C. vt nemo inui. agere, vel accu. l. 1. fol. illud regulare ẽ, & est arg. ad hoc, C. de pig. creditor, sed licet ita dẽat facere, cã cognita potest statuere, vt ĩ. certum ꝑs agat actor, alioquin vlterius non audietur, & hoc maxime tunc, ꝙñ videt iudex actorem expectare ꝑs agendi, quo reus probationib. careat, vel alicuius famam, vel statum grauari, C. de inge. ma. diffamari, s. vt lit. non conte. qñ. §. 1. C. de re. pig. si eo. & vbicunq; in modum exceptionis, vel præiudicialis actio proponitur, vt hic, & ĩ. c. lator. supra de ord. cog. tuam. aliter autem reus non cogitur se defendere, s. d sufficit, ꝙ mittatur actor in possessionẽ, & fiat venditio, & indicatur nulleta. ff. de bo. auct. iud. pos. l. pen. ff. si quis ius di. non obtẽ. l. 1. ꝙenerale tñ est, ꝙ periculũ imminet quibusdam personis, si non agant, vel defendant, vt tutorib. & curato. C. ar. tu. noia. C. de admin. tu tutorib. & gestorib. negotiorũ, si possint agere sine mandato. ff. de neg. gest. sin aũt. §. videamus. & procuratoribꝫ. C. mandati, procuratorem, & administratoribus ciuitatis. ff. de ad- i. re. ad ci. perti. l. vlt. §. 4. & l. pen. hæredi vindicanti necem defuncti. C. ad sil. l. 1. & actori citato reo, vel lit. ꝓte. ¶ H. No. ꝙ obijciens illegitimitatem eam probare dẽt, & per ꝓs non esse matrimonium inter parentes. ar. ĩ. 30. q. 5. alter. sed & hoc, & illud est in fauorẽ mrimonij, hoc vt filij sint legitimi, illud, vt clandestina mrimonia fiant manifesta: vel in cumbit ei probatio, quia præsumptiones erant pro matrimonio, ar. supra de præsum. illud. [Intimetis.] Supra eo. c. j. ĩ. solu. ibi. [Natiuitatis.] de qua, licet sit incidẽs, secularis iudex cognoscere nõ põt, quia cã spiritualis est. supra de or. cog. tuam: alias autem secus, C. de iud. quotiens. C. de ord. iud. adire.

CAP. VI.

Tanta est. [Præsentium.] Idem est, & si non fuit machinatus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex secularis non iudicat de illegitimate.*
2 *An pronunciatus illegitimus, si postea agat cõtra eum, qui obtinuit in cã illegitimitatis, super hæreditate, vel alijs, quæ illegitimus petere non potest, obstet exceꝑ. rei iud. vel doli, & vide multas quæstiones circa huiusmodi legitimitatem, & illegitimitatem vsque ad nu. 11*
11 *Defensor non admittitur in causa matrimoniali.*

CAP. VII.

Causam quæ inter. [Agitari.] Vt ꝓp hoc mr. R. & ipse R. ab hereditate aui eepellantur, vt in sequentib. patet. [Inseri.] Minus bene. [Extitit.] Ipse R. [Principalis.] s. an mater dicti R. sit de legitimo mrimonio nata. [¶ Iudicare.] Licet iudex ecclesiast. de hæreditate non debeat iudicare, tamen pendente legitimitatis qõne non permittitur procedere iudex secularis, supra eo. c. 1. de ordi. cog tuam. ¶ Et ex hoc colligitur, ꝙ si pronunciatus illegitimus postea agat ꝑs eum, qui obtinuit in causa illegitimitatis, super hæreditate, vel alijs, quæ illegitimus petere non potest, ꝙ obstabit exceptio rei iu. vel doli, ĩ. e. c. prox. imo vr, ꝙ hæc sñia qua ꝓnunciatur illegitimus, ius faciat inter omnes, ar. ĩ. e. ꝓuenit, & c. per tuas, & ff. de liber. agno. l. 1. §. fi. & l. 2. secus si reus absolueretur ab impetitione actoris: de haç. n. dici posset, ꝙ nõ facit ius inter omnes. Vnde si procurator, vel defensor illius, q̃ impetebatur de illegitimitate, satisdedit rem ratam dominum habiturum, & fuerit condemnatus quasi procurator, vel defensor, & postea dominus petat se pronunciari legitimum, qanõ obstat ei sñia lata ꝑ eum, quia sine eius mandato agebat, vel defendebat', statim ille, pro quo lata fuit sñia, põt agere ex stipulatione ꝑ defensorem ad impendia litis, & ẽt quantum interfuit eius non iterum agi cãm de illegitimitate eius. ff. rẽ ra. hab. procurator. §. si quis. ¶ Sed nunquid dices hmõi interesse, quia hic per secundam sñiam legitimus iudicatus poterit ab eo, qui vicit in causa illegitimitatis, euincere hęreditatem? dicunt quidam ꝙ non: quia adhuc non interest eius, nisi prius euincatur hæreditas, quia etiam forte hereditatem defendet, & si sit illegitimus. Item licet obtinuerit se pronunciari legitimum, tñ per hoc non sequitur, ꝙ petiturus sit hæreditatem, forte quia abominatur lites. Item potest timere, ꝙ si iterũ ageret obstaret exceptio illegitimitatis. hoc tñ non credo, ꝙ ex quo iudicatus est legitimus, postea non põt ꝑ eum excipi de illegitimitate, ff. rẽ ra. ha. quoriens. s. de ord. cog. tuam. sed hoc bene vr, ꝙ si in veritate prædictus homo iudicatus litr us, obtineat hæreditatẽ ab eo, qui obtinuit super illegitimitate ꝑ defensorem, ꝙ potest agere ex stipul. ꝑ defensorem, & ꝙ ꝑ agere ad æstimationẽ hæreditatis, & interim si secundo & tertio etiam plures hæreditates, vel alia bona euincat ab eo, qui non posset euincere, si seruaret sñiam ꝑ defensorem latam, iterum ex stipulatu aget ꝑ eundem defensorem, arg. ff. ad l. Aquil. inde Neratius. §. si quis hominem vkium. ar. prædictæ l. ff. rem ra. ha. procurator, & c. tit. l. 2. ¶ Sed obijcies, ꝙ hoc non potest procedere, quia si succubuit in hęreditate, non interest eius, si restituat alienum. §. 4. di. generalis, & si obtinuit, ad nihil tenetur Sed rñdeo, quia tñc agit ad pœnam, sine succumbat, siue vincat, quia stat im cum nõ ratum hẽt, committit stipulatio non solum in id, quod amittit, sed etiam in id, quod lucrari potuit, si sñiam habuisset ratã, ff. rem ra. ha. procurator. § fi. & l. quo. §. fi. & l. si commissa. nos autem licet hoc fatemur verum interesse, tñ sciri non põt, nisi prius ꝑdemnetur. Item no. ꝙ non ip, nec indifferenter quis admittendus est, vt petat se pronũciari legitimũ, nec aduersarius vt petat aliquem pronunciari illegitimum, sed tunc ista rectè petuntur, cum agitur de bonis, vel de dignitatibus ecclesiasticis, & qõ illegitimitatis incidit, vt hic. s. co. lator, supra de ord. cog. tuam. ¶ Item hæc rectè petuntur etiam si atiqua iusta causa subsit, puta cum habeatur legitimus, aliqui eum de illegitimitate diffamant. Et sic potest quis plures iustas cãs inuenire, ar. C. de inge. ma. diffamari, C. de re. pig. si eo, ff. de cu. bo. dan. l. 1. ff. ex quib. cau. ma. in integ. sed & si. ff. de adop. l. emancipari. & l. si adoptio. §. fi. ff. de adul. si constante. arg. ꝑ. ff. de re iud. qui in alterius. & tñ facilius admittitur quis dicens se pronunciari legitimum, ꝙ aduersarius petens eum pronunciari illegitimũ, quia primũ fauorabile est, hoc odiosum, nec dẽt quis admitti ad petendum se pronunciari legitimum, nisi habeat ꝑdictorẽ, & iustum, & si admissus fuerit, nulla est sñia, argu. ff. de coll. de non. sed si habet ꝑdictorem, tunc admitteretur ad probandum de sua legitimitate, ar. ff. de prob. circa. tñ sñia inter aliquos lata ignorantibus non præjudicat. ff. de minо l. ẽt. & dicunt quidam & fortè non malè, ꝙ licet sñia filiationis faciat ius inter eos. ff. de libe. agn. l. 1. & §. vlt. & l. seq. non tñ idem est in cã legitimitatis, quia hoc nusquam inuenitur expressum. ¶ Qui aũt vult se assecurare super sua legitimitate, nec habet aduersariũ, procedat ſm tenorem decr. s. de test. significauit. & dicunt quidam, ꝙ nusquam põt quis petere se pronunciari ltimum, nisi primò eius aduersarius, cuius interest pp successionẽ, vel aliã cãm agat, vel excipiat, vel alias petat cum pronunciari illegitimum, & sic loquitur s. de ord. cog. tuam, ar. s. eo. cãm. ĩ. e. per uenit. Alij tñ adijcunt & alium casum, si agat ꝓtra diffamatores. C. de inge. ma. diffamari. alij tñ dicunt, ꝙ per illam l. non põt petere ꝓtra diffamatores nisi vt cessent ab eius diffamatione, nec admittetur, ꝙ pronuncietur legitimus. ¶ Sed quæres, si vno petente aliquem pronunciari illegitimum, & ipso probante, ꝙ sit legitimus, pronuncietur legitimus, & ab alio postea eodem mõ agente pronuncietur illegitimus, nunquid valebit sñia ꝓtra res prius iud. vel q̃ sñia valebit? Rñ. vtraq; valet inter eos inter quos lata est, nec est ꝓtra res prius iudicatas, cũ aliæ sint personæ in secunda cã, aliæ in prima. ff. de excep. rei iud. & an eadem. si enim inter easdem esset, non teneret secunda sñia, & dicimus generaliter, ꝙ siue quis petat eum pronunciari illegitimum, quæcunque sñia feratur legitimitatis, siue illegitimitatis, & etiam si illegitimitatis sententia feratur præsente eo, qui pronunciatur illegitimus, nec appellante, tñ huiusmodi sñia non obest ei, nisi ꝓtra illos, qui fuerunt in iudicio. Vnde si postea contra alios petat hæreditatem, non obstabit sibi exceptio rei iudicatæ. ¶ Et idem videtur, quòd si aliquis petit in integ. restiti, vt abstineret ab hẽditate, & denegata est sibi in integ. restiti, ꝙ post mortem audiendi sunt, arg. hic, vbi dicit legitur. cc. arg. s. de clandestin. desponsa. inhibitio.

sententiam, si postea agitur ꝓtra eundẽ ab alio, & iterum petat in integ. rest. vt abstineat ab eadem hæreditate, non obstabit sibi exceptio rei iud. Et idẽ videt, ꝙ si instrumentũ pronunciatũ est falsum Petro agente, si postea alius producat idem instrumentũ, non ꝑiudicat ei sñia inter alios, & in alia cã lata. & si qs vellet dicere ꝑ, non põt rñdere. d. 1. ff. de excep. rei iud. si à te, & l. cum quæritur, & l. seq. & idem vr. si agente A. contra R. decernat vnũ prædiũ alteri debere seruitutẽ, licet ar. si ꝑ. ff. de nego. gest. qui aliena negotia. § fi. hoc fallit, cũ agitur in modũ denunciationis, impugnationis electionis, vel exceptionis cõtra electionẽ, vt no. s. de elect. cum dile. & c. statuimus. Item fallit in cã inquisitionis, ĩ. de collu. dete. cap. fi. ar. ꝑ. ĩ. de pur. ca. extuarũ. tñ qñ inquiritur de iuribus. debent vocari omnes, quos res tãgit, & nisi vocẽtur, vel ẽt si ignorent. subuenit eis de fici li. s. de test. cum olim. C. de bo. vac. l. fin. Itẽ fallit in causa filiationis. ff. de lib. agno. Papinianus. §. si ex causa, & in causa ingenuitatis ex seruitute. ff. de sta. ho. ingenuũ. ff. de lib. causa. diui. fecus aũt esset, si ex libertinitate diceret se ingenuũ. ff. de ingenu. l. 1. & l. patronũ. Itẽ fallit in criminali causa quo ad aliquid. ff. de præuaric. prævaricationis, & in populari. ff. de iure iur. eũ. §. in po. & in crimine adulterii. ff. de adul. denunciasse. §. quæritur. & in appellationibus. s. de appel. ca. fi. & in seruitutibus. ff. si fer. ven. loci. §. si fundũ. Itẽ inofficiosi testamen. ff. de inoffi. testa. posth. §. si quis. Itẽ fallit in singularibus & in vniuersalibus successoribus. ff. de exc. rei iud. si à te. & l. & an eadem exceptio rei iud. ¶ Sed quæres, quo fertur sñia in hac causa, cum agitur per defensorem? nam contra dñm ferri nõ põt. C. de sen. & interloc. l. 1. Itẽ ꝑ defensorem nõ vr possit concipi verba de illegitimitate. quidam dixerunt hanc cãm non posse agi per defensorem sine mandato, sed ꝙrium expresse apparet. C. de satisd. l. 1 & ff. rem ra. ha si procurator. §. si quis. vbi expresse dr, ꝙ cã statusagitur ꝑ procuratorẽ sine mandato. nos aũt dicimus sñiam ferendã ꝑ defensorem ff. de his, qui no. infa. fur. §. 1. & l. seruus. ff. de neg. gest. libetta. § fi. Et formabit hic sñia: Cũ A. ageret ꝑ Bꝓcuratorem, vel defensorẽ. C. de ꝓcuratorio, vel defensorio noĩe ipsius. C. super illegitimitate ipsius C. nos visis & auditis rõnib. partiũ B. procuratorẽ, vel defensorem C. ꝑdicto A. ꝑdẽnamus: nõ. n. est necesse exprimi cãm in sñia. s. de re iud. sicut nobis. nec tñ reputemus iniustã sñiã, si cãm adijceret hanc. s. cũ illegitimitas B. bene sit probata, & ꝙ hmõi sñiam non præiudicaretur B. de iure, licet de facto esset ei infamia. s. de or. cog. cũ dile in fi. & sic dicimus formãdas sñias, si de futuro, vl de aliis ꝙsimilibus agitur ꝓ defensorem. Qualiter aũt sit formanda ꝑ procuratorem cum mandato, vel ꝑ dñm. no. s. elec. querelã.

10 ¶ Item no. ꝙ in his & in similib. melius est certã pœnam stipulari, ad quã statim, cũ ratũ nõ habet, agi põt. ff. rem ra. ha. quot. §. fi. & l. si procurator. §. si qs. & ff. de præto. stipu. l. fi. quam stipulari sine pœna, vbi oportet expectari antequã agi possit, ꝙ in rerfit, & vbi semper minimũ æstimabitur. vt ff. de præt. stil. l. fi.

11 ¶ In cã aũt mrimonij nõ est admittendus defensor nisi in eo casu vbi procederet in cã, si defensor non existerer. C. de procu. exigendi. nec tũc debet satisdare rem ra. ha. do. quæ metu pœnę nõ sit tenenda. s. de spõ. Gemma. Nec formabit sñia in persona procuratoris, vel defensoris, sed principalis personæ, 13 semper fuerit absens. ar. ĩ. eo. ca. proxi. ĩ. qui ma. accu. pos. cap. 1. in inquisitione. n. bene admittimus procuratorem. ¶ Incongruũ.] Prima facie. Ius tñ agi ꝑmittit post mortem. [Rõne bonorum.] Supra eo. lator. C. de statu. defun. l. 1. & l. quamuis.

CAP. VIII.

Perlatum. [Transisset.] Cã vagandi. [Querelã.] Accusans mrimoniũ de parentela, vel dicẽs maritum mortuum. [Parentibus.] Hoc debuit facere, cum maliciose se absentasset, vel sine causa vagaretur. [Mãdauit.] Hoc licuit, quia vagabatur. [Promulgauit.] Supra vt lit. non conte. quoniam, contra, so. ibi.

CAP. X.

Referente. [Eos.] Qui contrahere prohibentur impedięte publicę honestatis iustitia. [Permissione.] Idest dispensatione, vel. i. tolerantia.

SVMMARIVM.

Illegitimitatis probatio contra prolem quando admittatur.

CAP. XI.

Peruenit. [Viduam.] Hi bñ confitebantur matrimoniũ in facie ecclesię fuisse ꝑctum: sed dicebant inter eos fuisse impedimentũ consanguinitatis, vel aliud hmõi, & ideo non sunt audiendi: quia hoc probato non iudicarentur filij illegitimi, sed si diceretur non fuisse matrimonium ꝑctum inter eos in facie ecclesiæ, sed more adulterorum vixisse, bene essent audiendi, vt hic. s. c. causam. Item audiendi essent, si dicerent coniuges scientibus ambobus consanguinitatem matrimonium ꝑxisse. ĩ. e. ex tenore. illud etiam dicimus, ꝙ si matrimoniũ ꝑctum fuit clãdestine, & post mortem coniugũ, dicantur filij illegitimi. quia consanguinei fuerunt parentes, ꝙ post mortem audiendi sunt. arg. hic, vbi dicit legitur. cc. arg. s. de clandestin. desponsa. inhibitio.

SVMMARIVM.

1 *Confessio parentum quando filijs prosit, præiudicetur.*
2 *Testator si in testamento naturalem appellat filium, quando intelligatur illum legitimare.*

CAP. XII.

1 **Per tuas literas.** [Firmauit. ¶ Hęc affirmatio nõ sufficit, cũ facto ꝓrarium fuerit ꝓtestatus. s. accipiendo vxorẽ. ar. s. de ele. cũ inter R. si aũt nõ fieret præiudicium alij matrimonio, valeret confessio, vt pro vxore eã haberet. ff. ad l. Aquil. proinde. §. vlt. & codẽ mõ hæc confessio prodesset filijs, si aliis filijs præiudiciũ non fieret. Nec ob. decr. s. transmisse. qa ibi non dicitur, ꝙ crederetur, si diceret esi filiũ, sed credit quia dicebant non filium, & per hanc cõfessionem non fiebat alijs præiudiciũ, imo proficiebat eis. posset tñ dici ꝙ vbi non fieret præiudicium filijs alterius matrimonij, staretur confessioni eorum, & sic loquitur. s. eo. transmisse, secus si fieret præiudicium filijs alterius matrimonij, & sic loquitur hæc decr. Item illa decre. nihil contrariũ fecit, vel dixit ille, de quo log̃t illa decr. [Filiũ.] ¶ Hoc ipso, ꝙ naturalẽ filiũ
2 appellat in testõ. intelligit legitimare cũ. C. de natu. li. auct. sigdem, nisi alios hẽat legitimos filios, in Auct. qb. mo. na. effi. le. §. si vero non. [Patrimonij. Hoc non obstante, ꝙ esset illegitimus: nam alias nõ ptinet de hæreditate ad ecclã iudicare. s. e. causam. & ca lator. [Decretali.] s. e. trãsmisse. [Denegasse.] & iõ sola confessio ꝑis non sufficeret, ꝓ legitimatiõe filij. [Dissimilr.] Quia ibi ꝑ filium testabantur parentes. tñ illa decr. ꝙ iustitia sententiæ facit, vel aliter, vt no. in gl. hæc affirmatio.

SVMMARIVM.

1 *Debet legitimatus ꝑ episcopũ effugere obiectionẽ illegitimæ natiuitatis*
2 *Legitimatus restitutus famæ, quæ possit facere.*
3 *Legitimatus a iudice seculari non intelligitur ad ordines legitimatus.*

CAP. XIII.

Per venerab. [Habeat.] Allegando loquitur. alij dicunt, ꝙ sic sit in veritate. [Verisimilius.] Non tñ verũ est, nã tpalia & spũalia diuersa sunt, & diuersos iudices habent, nec vnus iudex habet se intromittere ꝺ ptinentib. ad aliũ, licet se adinuicem iuuare debent. 96. di. cũ ad s. eo. lator. s. de iu. nouit. [Per sisem.] Secũdũ arg. [Eximit.] Et sic hoc ipso, ꝙ dispensatur, vt possit fieri epus, vt ꝙ sit factus legitimus etiã quo ad actus legitimus. [Præterea.] Tertium arg.
1 [¶ Euaderet.] Sic & legitimatus per epm effugere debet obiectionẽ illegitimæ natiuitatis quo ad actus legitimos. ſ. ꝙ possit esse iudex & testis: in paterna aũt hæreditate, vel aliis non intelligitur dispensatum, quia nõ põt dispensare. sicut nec iudica
2 re. s. eo. lator. & c. causam. ¶ Et no. ꝙ legitimatus restitutus famę & c. cum quo dispensatũ est in quocũque foro siue ecclesiastico, siue ciuili, & omnia ea facere poterit, super quib. habuit potestatem, qui legitimauit, vel famæ restituit, vel dispensauit poterit. n. in omni iudicio testimonium reddere, & ad ciuiles honores vocari, nisi sint talia, quę sint in alterius ꝓiudiciũ verbi gratia, nã legitimatus ab vno principe, vel ciuitate, uel primate, non obtinebit ab intestato bona hæreditaria in terra,
3 quæ non sit subdita legitimanti: qa sic auferuntur bona cõsan guineis defuncti, uel fisco. q debet succedere ab ĩtestato. ¶ Item legitimatus a iudice seculari non intelligit ad ordi. s. legitima tus, qa ꝓmoneri ad ordines non est de iurisdictione laici iudicis, sed si unus epus legitimet aliquem etiã in alia dioecesi potest ꝓmoueri, qa dispensare in ordinib. cũ illegitimo de iurisdictione est cuiusq; epi & ꝙ illegitimus ꝓmoueat in nullius prę iudiciũ est. In alijs aũ, in quibus non est necessaria legitimatio famę restitutio, uel dispensatio, ut si seruus daretur libertati, uel obligatus nexibus curiæ absoluat, etiã si laicus hoc faciat, tñ ad ordines aptus reddit 44. dist. c. 1. 2. & 3. & 4. & seq. rõ diuersitatis est, qa in his non est delictum, uel defectus, nec est in prædictis necessaria aliqua dispensatio. Alij aũt dicũt, qetiam dispensare põt, & intelligitur dispensatum in hẽditate hoc ipso, ꝙ dispensat in ordine. Sed ꝑ utrãque opi. uidet, qa nõ habet iurisdictionem contentiosã in tpalib. s. de ap. si duob. sed die, licet non habeat iurisdictionem cõtentiosam, tñ uoluntariã exercere põt. ff. de off procon. l. 2. Item aliqua concedunt ꝓ cõ sequentiã & indirecte, quæ non concedunt directe. 4. q. 3. §. seruii. ff. de pac. tutorum, & de his no. 10. distin. c. 1. [Videbatur.] Quartum ar. [Recognoscat.] De facto, nam de iure subest Imperatori Romano, ut quidã dicunt. nos ꝓtr, imo Papę. [Tanquã.] Agit. n. aliqñ quis ut alius. 23. q. 4. si ecclesia. ff. quod cuiuiuer. item. §. 1. sic etiã habes in adoptione. ff. de adop. si consul. melius tñ facit, si abstinet a talib. ff. de off. procon. nec qcquã. ar. ꝑ. s de insti. ca. ulti. s. de iure patr. per uestras [Rõnib.] Soluit. [Sanguinem.] Inter sang. & sang. iudicium uariat, cum

accusator

Universidad de Deusto Biblioteca

accusator dicit, pbatũ est, ꝙ reus sanguinẽ fudit, i. aliquod crimen ciuile cõmisit, puta homicidiũ, adulteriũ, furtũ, vel aliqđ aliud simile [inter leprã & leprã] cũ accusator dicit, infectus es lepra hæresis. i. aliquo crimine ecclesiastico, puta simonia, sacrilegio, vł cõsimili, & accusatus negat. [Inter cãm & cãm.] cum actor dicit, teneris mihi in centũ ex mutuo, vel cõmodato, vel cõsimili ciuili actione: vel ẽt teneris mihi ad decimas pstãdas. vel habeo ius patronatus in hac ecclia, vel alia consimili actione ciuili, & ecclesiastica, reus aũt negat: nã in his oĩb. si qđ difficile, vel ambiguũ fuerit, ad sedẽ Apostolicã recurrendũ est. 18. dist. multis. s. de appe. vt debitus [criminale] idem vult intelligere criminale & ciuile, non diuersa, & sic de aliis.

SVMMARIVM.

Matrimonia quomodo in facie ecclesiæ facta esse dicantur.

CAP. XIIII.

Ex tenore. [Vidua] tanquã tutrix. C. qñ mul. tu. offi. fun. po. l. 2. & auth. matri. procuratrix aũt esse non põt ẽt p filio, arg. ff. de pcu. feminas. [In facie] ad hoc vt fiat in facie ecclesiæ necesse est seruari solennitatem, q̃ est s. de clandesti. despon. c. si. Alij dicunt in facie ecclesiæ fieri, si vocatis amicis publice nullius procurata celatione ꝯxit [ignorantia] sufficit enim alterius coniugum ignorantia ad hoc, vt sit legitimus, & vt etiam scienti succedat, s. de clande. de põ. c. 3.

Qui matrimonium accusare possunt.

Rubrica. 18

SVMMARIVM.

1 *Quis possit matrimonium accusare.*
2 *Potest in causa matrimoniali idem esse accusator, & testis.*

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

1 ¶† Accusare] Quilibet põt accusare mrimoniũ ad plenũ diuortiũ celebrandũ, non tñ quo ad thorũ, vbi non admittit nisi maritus. sed in primo casu extraneis pferunt illi, q sunt de ꝯsanguinitate ꝯiugũ. sed & inter extraneos pferunt antiquiores, & maturiores vicini. 35 q. 7. c. j. & 2. j. c. vř nobis. Itẽ tã maritus, q̃ vxor accusare pñt. j. c. insup Oẽs aũt, q repellunt ab accusatione, vł qd ad eã admittunt. & a testimonio repellunt & ad illud admittunt, dummõ aliter sint idonei ad testimonium reddendũ. Itẽ no. ꝙ si fiat accusatio sup fędere mrimonij. puta qa dicã inter ꝯiuges ꝯsanguinitatẽ, vel aliud impedimentũ esse, pcedit lite non ꝯtestatus, si pp adulteriũ ad thori separationem agere-
1 tur. s. vt lite non cõ. c. ad hæc. & c. qm̃ fre. § porrò. † Item in cã matrimoniali idẽ põt esse accusator, & testis. 35. q. 6. si duo, & c. ꝑs. in fi. & c. de parẽtela s. de testi. co pterea. & hoc intelligit verũ. vbi q̃ritur de cõsanguinitate coniugũ, vt in pall. c. melius, s. de ꝯsan. & af. c. j. s. de spon. cum in tua. nam tunc ẽt cõsanguinei. & ẽt mater põt esse accusator, & testis. j. c. vř. s. de test. sup eo in fi. Sed si non q̃retur de ꝯsanguinitate, sed de alio impedimento, s. an ꝯxisset cũ ea, tũc licet cõiter sit admittenda mater & pater ad accusationẽ & testimoniũ, tñ in hoc casu si pp potẽtiã alterius ꝯiugum haberetur suspectũ testimoniũ alicuius, repelleretur a testimonio, sed nõ ab accusatione, s. de test. sup eo. in prin. & idẽ vř si dr̃ primò cũ alio ꝯxisse, vel votũ emisisse, vel de spũali cognatione: nam in his si suspectũ sit alicuius testimonium, repellam eum, arg. prædictæ decr. super eo. In cõsanguinitate autem est speciale, ꝙ nũquam debet suspectum haberi testimonium alicuius consanguineorum.

CAP. I.

RElatum. [Nequiuerit.] supra vt lite non contesta. quoniam. § quod si forsan. cõtra. solu. ibi.

SVMMARIVM.

Accusatio & testimonium in causa matrimoniali an per literas fieri possit.

CAP. II.

A nobis est. [Accusatione.] pprius dr̃ denũciatio, q̃ accusatio: qa ad hoc intẽtio dirigi debet accusantis, vt à peccato cessent, nec alr interest, & melius est, ꝙ fiat in scriptis, quam sine scriptis. s. de testi. in inte. ex literis. pstatur ẽt iuramentum de veritate dicẽda; in matrimonio autem contrahendo non habet locum accusatio, sed denũciatio tantum. supra de despon. impu ad dissoluendum [conscripto] non enim potest per chartam accusare. 2. q. 8. præscripta, nec testificari, supra de coha. cler. tua.

CAP. III.

Videtur nobis. [Dirimendum] pp ꝯsanguinitatem, vel ꝙ aliud matrimonium prius ꝯxerant [admittantur] repete quæ diximus s. de test. sup eo. [interest.] sponsalib. cõtrahendis [leges secus sm canones.

CAP. IIII.

Insuper adiecisti. [Cognita.] sine coactione: alias secus.

SVMMARIVM.

Matrimonium accusare non admittuntur, nisi quorum interest.

CAP. V.

Significante. [Ab accusatione] forte gñale est, ut nullus admittatur ad accusationẽ, si constat, ꝙ mala intentione ducitur. vel forte hẽt tñ locum in denunciatione, vbi necesse est, ꝙ denunciator sit sine crimine. 3. q. 7. in grauib. matrimonium enim non pprie dr̃ accusari nisi ab vxore: nam cum non sit publicũ crimen, non admittuntur, nisi quorum interest. sed denunciari dr̃ crimen, in quo manet, arg. j c. proxi. sup. de despon. impu. ad dissoluendum. Sed quęres, nunquid necesse est præcedere monitionem, alibi no.

SVMMARIVM.

Matrimonium accusare quando quis admittatur, & quando non.

CAP. VI.

Cum in tua. [Prodierit.] nec ipse nec alius: qa etiã si alius matrimoniũ accusasset, tũc secundus nullo mõ esset admittendus. nisi in casibus, qui no. sup. de ele. cũ dilecti. [Banni] q sunt, quicunq; scit aliquod impedimentũ intra certũ tps veniat, & dicat. sup. de clande. de despõ. c. 3. si aũt nõ sit pfixus terminus, dẽt venire j modicũ tps, qđ tñ est cũ quodã tẽperamento intelligendũ. ff. de sol. ꝙ dicimus. ff. ex qb. cau. ma. ab hostib § vlt. & hæc ꝙ vlterius accusare nõ possit, vera sunt, qñ post ꝯtũ mrimoniũ & post terminũ trãsactũ volũt accusare. Sed qd si ante ꝯtũ matrimoniũ sed post terminũ trãsactũ velint accusare? itẽ qd si dictũ sit ĩ bãno, ꝙ vltra terminũ non audiet? Rñ. si sic dictũ sit, audiẽdus est ante ꝯtum mrimoniũ, ar. opt. ff. de ope. leg. l. mãcipiorũ & l. si opti § vlti. post ꝯtũ aũt nõ dẽt audiri, ut hic, ar. sup. q filij sint legi. Itẽ C. de re pign. si eo. C. si vt se ab hęre auth ibi posita. qdã tñ dñt sñiam hãc. s. ꝙ nullus de cętero ꝯ illud mrimoniũ nõ audiatur necessariã ad hoc, ut non audiat, ar C. de ing. ma. diffamari. sed tñ ibi sñiam necessariã esse & ad hoc pdesse, vt ẽt si matrimonium non sequat, tñ post sñiam non audietur: secus aũt, si non eẽt lata sñia, vt sup. dictũ est. Itẽ hæc hñt locũ. s. ꝙ post interdictũ agere nõ possit, ubi p decretũ phibeat ab agẽdo, vł accusãdo, vel consimilib. secus si p decretũ imponeret ei, ut duplum, vel quadruplũ solueret, si aliqd non faceret: nã tunc ẽt si ꝯfecerit nõ incurrit pęnã. C. cõmi. vel epi. & progiã l. interlocutio. C. de sen. & interlo. ex stipul. nisi in casu spãli. ff. de admi tuto. § si deponi. nisi fo te cũ cãç cognitione decreta essent interposita: qa tunc oĩmõ seruanda essent C. cõmi. vel epis. & pgr. l. ea q̃ vltra terminũ aũt positũ a lege nullatenus licet aliquid pponere. C. de adul. ob cõmissa. & eodẽ mõ ꝯ id qđ l. municipali decernitur venire nõ licet. ff. de decr. ab ord. fa. l. vlti. & sm hoc non vř dria, siue adiiciatur cla, siue non. s. si ꝯtrafactũ fuerit: nõ audiat. Aliud aũt est interdicere aliqd alicui: nã tũc si ꝯfactũ sit, tenet. sup. de mat. ꝯtracto ꝯ interdi. ecc. c. 2. nisi adiectũ sit, & si ꝯ factũ fuerit nõ teneat. sup. de pb. dilecto. hẽt ãt locũ hoc gñale edictũ, ubicunq; plures admittunt ad agendũ, vel ꝯdicendũ, vel aliqđ simile agendũ, vt in restõne, & in mrimonio, in adoptione, & in natalib. sup. q fil. sint leg. Itẽ ff. de ado. nã. C. si ut se ab hære. absti. auth. ibi posita. Et est rõ. quare in talib. pponit
a sic gñale, qa nescit, q̃ certa psona [a] dẽt citari, sicut de electione actionũ. ff. quo. leg. l. 2 § hæc aũt decre. Et quod dicit hæc gl. locum hẽt vbi nullus pcesserat accusator, qa si pcessisset, ẽt si legitime absens & ignorans superuenerit, nõ tñ audiret, ut no. sup. de elec. cum dile. [Teneris] minor 14. annis: & forte sufficit, ꝙ sit doli capax. cũ cuilibet, q põt peccare, dictũ sit, si peccauerit & c. 2. q. j. si pec. 24 q. 3. tam sacerdos. 22 q. 2. anima. alias autem minor non admittitur ad agendum, nisi habeat curatorem, institu. de cura. § item inuti. [legitima forte, quia tunc probationes non habebat. 2. q. 7. plerique [præsumatur] 16. dist. quod dicitis. 11. q. 2. qui & [repellẽdus] non solum ab accusatione, sed etiam a testimonio, & denunciatione, supra de spõ. cum in tua. nam quod vna via prohibetur, & alia, ff pro so. idemque supra, de procura. tuæ. ff. de condit. indebit. quæ sub con. ar. contra supra de iureiuran. quemadmodum. [ab illis] secus in teste, supra de testi. licet: alij tamen idem dicunt in teste.

ADDITIO.

a ¶Quæ certa persona. Adde B. l. in l. fi. c. de edi. diui Adriani tol'édo. Imo. post Inn. in c. fi. de maio. & obe. in c. Albe. de test. refert & sequitur Felin. in c. cognoscentes, col. 7 in prin. supra de consti & eundem Inn. in c. nostra. supra de procura. Bar. in extraua ad repri. in ver. per edictum, circa fi. Car. in suo cõsil. 74. co j. cir. fi. Ale. de Imo. in cõsi 166. co pe. in fi. et fi. in 5. vol. & ibi concor. & vltra alle. per Ale. adde in proposito Pe. de Anch. in consi. 170. incip. in primo dubio, in 2. col. & in consi. 192. inci. Videtur prima facie, & d. meum D. Bart. Soci. in suo consi. incip. Quoniam videndum, in 3. col. & ibi alia allegat. quod consilium non habetur in impressis & cardi. in consl. 74. incip. In discussione præmissi articuli, col. 1. versi. in contrarium.

De diuortijs. *Rub. 19.*

CAP. II.

Quæsiuit. Hoc nisi, non excipit de dictis, sed dicẽdis [religione] trahendo eam ad idolatriam. [ab infidelitatis. idem est, & si ad aliquod peccatum. hoc c. expone per c. inferius positum, quanto, & c. gaudemus. [traxerit] i. nitatur trahere.

CAP. III.

Porro de comite. [Et notoria.] i. publica fama, aliter aũt vix esse posset notorium. [separari] debitum autem denegare debebat, licet maritus vxorem dimittere non debeat pro quacunque notoria cõsanguinitate tamen iudex vbi notorium est quo ad thorum restituere non debet, argu. j. c. prox. supra de resti. spol. literas. [restitutionem] agebatur pessessorio.

SVMMARIVM.

1 *Mulieri petenti virum, quando ei restituendus sit, & quando non.*
2 *Adulterij exceptio inter virũ & vxorẽ quando admittatur, & qñ non.*

CAP. IIII.

1 Significasti. [Postulat] †siue possessorio, siue petitorio agatur iuste denegatur ei restõ, cum esset adulterium sic notorium, quod inficiari nõ põt, s. testimonijs testantib. super terrã. 28. di. priusquã. nec hoc dicimus spãle in mrimonio. sed vbicunque est notorium facti actu pmanentis, quale est hic, cũ filij maneant, qui reddunt notoriã incontinentiã, vel notoriũ iuris, nunquã facienda est restõ, & sic pt intelligi. ff. de doli except. dolo. Item intelligo hoc, si notoriũ est iudici, & alijs, vel alijs & non iudici, sed tñ secũ paratas hẽt probõnes, ar. s. de rest. spol. literas. si neutrũ horũ eẽt, sed diffusum terminum ad probandũ peteret, non dicerẽ denegandã restõnẽ. [mãm] mulier aũt ad hoc nullo mõ induci dẽt. ff. de adul. l.
2 1. § si pu. [†Constaret.] no. si mulier petit restõnem mariti, & maritus excipiat de adulterio notorio mulier replicet de adulterio viri, non dẽt fieri restõ, nisi & viri adulterium esset notoriũ, sicut & mulieris. sed si vir nõ reiecisset mulierẽ pp notoriũ adulteriũ, sed peteret p ecclesiam separari, & exciperet mulier de adulterio viri, audiendæ essent probõnes mulieris sup exceptione adulterij nõ notorij & est rõ diuersitatis, qa primò mulier egit possessorio: vnde sicut facilius ꝯceditur, ne admittatur exceptio adulterij non notorij, sic & denegatur facilius, vt non audiat in hoc, vt fiat statim restõ. sed tñ bene dicimus admittendas probõnes mulieris. & si probauerit viri adulterium, fiet restõ. sed in alio casu, s. quando vir petit separationem, agitur petitorio, vnde de vtroq; plene recipiuntur probationes.

CAP. V.

Ex literis. [Suggestionem] & falso [priuatim] q. d. non sententiando, sed consulendo [redire.] arg. contra, supra c. prox. ibi sol. propter adulterium, quod commisit, quia iam paria crimina mutua compen.

SVMMARIVM.

Sententia perpetuæ separationis ob quæ crimina sit ferenda.

CAP. VI.

De illa. Hæc decr. loquit de illis, quorũ alter ad hrsim labitur. & idẽ credo in duob. infidelib. quorũ alter ꝯuertitur. [Nullatenus.] ar. ꝯ, s. c. prox. so. ibi iõ vir cogit eã recipere, qa post sñiam ꝯmisit adulteriũ: vnde sñia sibi prodesse non dẽt, cũ fecerit quasi ꝯ eam. at hic ꝯuersus post sñiam p se latam nihil ꝯ sñiam fecit. vel idẽ esset in superiori decr. si sñia lata fuisset: sed ibi non fuit lata sñia, licet nõ sñaliter eis iniunxerit ꝯtinentiam. De alijs criminib. q̃ hæresi quid dices: puta qa virum ad latrocinium trahere volebat, p ecclesiam separatum est mrimonium, vt hic. & s. c. prox. 28. q. j. idololatria. so. vř quibusdam, ꝙ hæc decr. dicit idem: alias quia nullam vel vilẽ cãm inuenies, quare non sit idem in oĩb. tñ alij dicunt, ꝙ pro alijs criminib. nunquam est ferenda sñia perpetuæ separationis, sed tñ quousq; pęnituerit. & rõ diuersitatis est periculum hæresis. sed prius dictum, s. in prin. gl. magis placet. dicimus. n. ꝙ licet de rigore iuris post absolutionem iudicis non debeat cogi redire, licet etiam quod bene diffinitũ est, non dẽat retractari. 6. q. 4. ꝙ bene, tñ iudex ex offõ suo adulterantẽ post sñiam redire coget ad adulteram, ar. s. de iureiu. tua nos, & s. eo. c. prox. Sed dic, ꝙ non facit ꝯ sñiam: sñia. n. talis fuit, quia absolutus fuit reus ab impetitione mulieris. tũc aũt fieret ꝯ sñiam, si mulieri iterum petenti virũ fieret eius restõ, sed si vir, pro quo lata sñia, repetat mulierẽ, non fit ꝯ sñiam, imò iniquũ esset, si ea sñia prodesset, ꝯ quem lata est, ff. de excep. rei iud. euidenter, si aũt viro isto accusante mulierem adulteram, lata sit sñia diuortij, quia tũc nõ potest vir iuste absolui, quia agit, tunc locum habet decr. quam vis iudicem illum crederem prudenter sententiari, qui sic diceret, Diuortij sententiam inter vos proferimus propter adulterium, quandiu viro accusatori iuste placuerit.

SVMMARIVM.

Infidelis factus Christianus licitè de nouo contrahit matri. & non cogitur redire ad priorem nuper conuersam, nisi secunda mortua.

CAP. VII.

Quanto te nouimus. [Infideliũ.] Quid dices de his, qui fiũt hæretici, sed tñ baptizati, licet ab hæreticis? Rñ. hæc qõ pt hẽre locum, quod sic ostendo, quia siue infans, siue maior, aut fuit baptizatus in forma ecclesiæ, & sic habuit verum fidei sacrm, etiã si ab hęreticis, vel infidelib. fuit collatum, & sic etiam ratũ est mrimonium inter eos, & iõ vlterius nullo mõ separari potest. Aut non fuit collatum in forma ecclesiæ, & tunc non hẽt fidei sacrm, sed infideles sunt, & iure infidelium vtuntur, & sic eodẽ mõ non est ratum mrimonium inter eos. [ait,] 28. q. j. iã nũc, & c. si infidelis. [soluit] ipso iure ẽt sine iudicio ecclię. verũtñ si anteq̃ ab aliquo ꝯiugum ꝯhatur, peruersus ꝯuertatur, alter eũ recipere ꝯpellitur, j. e. c. prox. [eum] idem dicunt quidam & circa eũ, qui in infidelitate remanet, licet ille non sine pctõ ꝯhat, ꝯuersus aũt sine pctõ. [ratũ,] i. indissolubilem. 28. q. j. itẽ illud. [Per hãc, s. vbi diximus, ꝙ q ꝯuertit ad fidẽ licet ꝯhit, & ex quo licite ꝯxit, non est cogendus redire ad priorẽ ꝯiugem de nouo ꝯuersam, nisi mortua eẽt secũda vxor, qa tunc cogeret eam recipere. j. c. px. § vlt. licet aliter videatur distingui s. c. de illa. Tñ ꝯsueuit hoc q̃ri, Quid si velit transire ad religionem? Ad qđ r. ꝙ cum mrimoniũ sit ꝯsummatum non põt hæretico volente se corrigere, & ad vxorẽ redire, ar. s. e. de ꝯuer. ꝯiu. ex publico. si aũt transisset ante, quã alius ei vellet cohabitare, non reuocaretur, sicut non reuocaretur, si ꝯxisset, s. e. c. ar. 27. q. 2. Agathosa. vel dic ꝙ soluitur quæstio præsens sic, quia cogitur redire, nisi sententia diuortij lata esset, supra eod. de illa.

SVMMARIVM.

1 *Libellus repudij concedebatur propter maius malum vitandum.*
2 *Exceptio adulterij competit contra petentem restitutionem.*
3 *Per baptismum peccatum deletur.*

CAP. VIII.

1 Gaudemus in domino. [†Quę] reuelatio [quam] reuelationem repudiauit dato libello repudij, de quo libello licet ꝯcessum esset in lege, ꝙ dat pp maius malũ vitandum, nunq̃ tñ eũ dare fuit licitum. & ꝙ sacerdos interueniebat ad cognoscẽdũ de hoc, probat hoc esse licitum, quia nunq̃ diuortij sñiam inter eos ferre debebat. imò, quod minus est, non debebat forte dicere, permittimus, ꝙ vxorẽ tuam dimittas, sed poterat dicere, lex permittit ꝙ eã dimittas. sed non sine pctõ tuo. & sic etiam hodie ferenda esset sñia in oĩb. permissionibus vbi est pctm. sacerdos aũt interueniebat ne qñcunque qs vellet, hunc libellũ daret: sed in cæteris casib. tñ hoc licebat. [repudiauit] sine causa. [restõnẽ] inde ꝯuersi ad fidẽ, qui vxorem eiecerat. [petenti.]
2 vxori infideli. [†Restõ.] No. exceptionẽ ꝯpetere ꝯ petentẽ restitutionẽ hanc, s. quia non ꝯuertitur ad fidẽ, sic exceptio adulterij notorij ꝯpetit ꝯ petentem restõnem, s. c. significasti. Item & exceptio spoli. s. de ord. cog. cum dilectus. Itẽ exceptio sęuitię viri. 32. q. 2. siue de, s. de rest. spol. extran. Itẽ si non interuenerit carnalis copula, & incontinenti paratæ sunt probõnes, de resti. spol. literas. s. eo ex transmissa [ille] idẽ si duxerit, licet sit mortua, arg. j. c. tit. c. vlt. [Fornicata.] quia tunc, s. quando infidelis, qui noluit conuerti, cum alio ꝯxit, intelligitur legitime sm eorum legem ꝯxisse, quæ iuris huius auctoritate ꝯxit, s. de frig. & malefi. fraternitatis. 23. q. 4. qui peccat, ff. de acq. poss. iu
3 ste. †Et vř mirum, cum in baptismo deletum sit peccatum, & & sequela peccati. 26 di. deinde. 32. q. 1. quod aũt, quomodo ẽt aliud adulterium sibi obijcere potest, quod hoc innuit? respondẽt quidam, iõ obstare fornicationis exceptionem, quia crimen fornicationis non tm̃ coinquinat ꝯmittentem, sed ẽt cõiugem. 32. q. 1. coniugium. Alij dicunt tolli per baptismum crimen, sed non actionẽ quæsitam prius, vel exceptionem. 33. q. 2. admonere, arg. ff. de his qui no. infa. l. pe. & l. Athletas. § Pomponius. nam per vnius baptismum nõ debet alijs ius suum tolli. Item in baptismo non tollitur iustitia, qua ligata est adultera, s. ꝙ virum repetere non possit, cum peccata tantum dimittant, & non lex, 26. di. acutius. & c. deinde, & c. vna. Et idem dicendum, si ante baptismum homicidium, vel furtum ꝯmisisset, quia post bap. & accusabitur, & condẽnabitur: nam licet dimittatur peccatum quo ad Deum, & quo ad legẽ promotionis quia promoueri põt, quãuis peccatum ante baptismũ cõmissum sit notorium. 25. di. primum. § 1. tamen quo ad accusationem, & pęnas alias non spirituales bene ligabitur post baptismum, sicut post pęnitentiam, per quã sicut per baptismũ datur remissio peccatorum, & sic intelligitur de consec. dist 4. sine pęnitentia, s. spirituali. temporalẽ autẽ bene subibunt, & per hoc etiam dici põt, ꝙ etiam si ante baptismũ erat infamis, puta condemnatus de adulterio, vel ipso iure, puta quia fecit

Universidad de Deusto
Biblioteca

vsuras vsurarum, quo ad legem promotionis ei non imputabitur. Sed ar. ꝯ, nam sicut imputatur ei irregularitas ante baptismum, puta homicidium fecit, ita & infamia. Rñ. quia infamia non descendit nisi ex peccato, vnde deletur in baptismo, sicut peccatum. 26. di. denique. Irregularitas autem non fundatur super peccato: vnde ita est irregularis, qui occidit sine peccato, vt iudex, sicut qui cum peccato, s̄. ne cler. vel mona. sententiam. 51. dist. aliquanto. & c. seq. & bigamus, & corpore vitiatus.

De donationibus inter virum, & vxorem, & de dote post diuortium restituenda. Rub. 20.

SVMMARIVM.

Mariti omnia præsumuntur esse, & ideo vxori contraria incumbit probatio.

CAP. II.

Significauit. [Diuisionem.] hoc non habet locum nisi ratione consuetudinis, vel nisi vtriusque intuitu aliqua quæsita sunt: nam alias omnia præsumuntur mariti. ff. de do. inter vir. & vxor. Quintus Mutius, & quisquis tantum sibi, non alteri quærit.

SVMMARIVM.

Dotis causam quando ecclesiasticus iudex cognoscere possit.

CAP. III.

De prudentia. [Accessorie.] No. ꝙ iudex ecclesiasticus tam ordinarius, quàm delegatus cognoscit de dote accessorie. s. cum cognoscit etiam de matrimonio, & in libello petitur matrimonium separari, & dotem restitui, vt hic, & s̄. eo. c. j. & 2. & de coniug. seruo. proposuit. secus dicerem in successione: nam licet cognoscat in matrimonio, non tamē de hæreditate, s̄. qui fil. sint legi. causam, & c. lator. licet possit cogere partem, ne occasione illegitimi matrimonij eum super hæreditate molestet. s̄. qui fil. sint legi.
a c. 1. imò etiam principaliter [a] potest cognoscere de dote, j. eo. per tuas. & hic. Nec obst. s̄. qui fil. sint legi. lator, & c. causam, quæ loquuntur, ꝙ iudex ecclesiæ non debet cognoscere de hęreditate. maior enim coniunctio est inter dotem & matrimonium, quàm inter filios & hæreditatem, cum dos non possit esse sine matrimonio. j. c. prox. filij aūt possunt esse sine hr̄ditate, & exhæredati non retractarent ēt snīam iudicis secularis super dote. Item specialiter ad ecclesiam pertinet cognoscere de dotib. quia ad ecclīam pertinet defensio dotium, j. c. nup.

ADDITIO.

a ¶Etiam principaliter. Et quod iudex ecclesiasticus cognoscat etiam principaliter, tenet Pet. de Anch. in cons. 21. col. fi. incip. Pro solutione, & alleg. Innoc. hic, qui intelligit hoc verum in dote iam constituta. & hoc dictum Inno. allegat etiam Feli. in c. ecclesia S. Mariæ col. [illegible] versi. tertia declaratio. s̄. de cōsti.

SVMMARIVM.

Mulier amissam dotem per adulterij sententiam, an condictione sine causa repetere possit.

CAP. IIII.

Plerunque. [Fornicationis] suæ. [reconciliata:] tūc redit ad antiquum statum, ff. de iure do. diuus, & l. post mulieris. [vel,] pro, i. nam idem dicitur dos & dotalicium, ar. 36. q. 2. si autem: vel dotalicium vocat donationem propter nuptias. [Dotalicium.] Sed quid si lata sententia super diuisione thori propter fornicationem is, qui adulterium perpetrauit, velit agere condictione sine causa ad repetitionem dotis, dicens non fuisse matrimonium, & propter hoc velit probare consanguinitatem, ꝙ ita non fuisse matrimonium, nec adulterium, nec dotem, an propter hoc recuperabit dotem? arg. ꝙ sic, j. c. prox. ff. de cond. sine causa. adminiculo. Sed ꝯ, res iudi. pro veritate accipitur, s̄. de re iu. cum inter vos, ff. fam. ercis. cum putarem. Item ꝯ, quia adulterium committere intendebat. 34. q. 2. in lectum. Laur. dicit, ꝙ dotem repetere non potest, arg. ff. de adulte. si vxor, respon. j. C. de spō. mulier. § is quoque. T. dixit, ꝙ si sit sententia lata super separatione thori, & dote, nec sit appellatum, vlterius petere non potest: secus autem, si super adulterio tantum. primum dictum magis placet, quia condictione sine causa non potest petere dotem, cum causa retinendæ eius subsit, scilicet sententia, si lata sit, vel adulterium, quod saltem intentione commisit.

SVMMARIVM.

Separatione inter virum & mulierem facta, dos cuius esse debeat.

CAP. V.

Et si necesse. [Ob turpem,] quia si ob turpem causam data esset, potior esset ꝯditio possidentis. ff. de cōd. ob tur. causam. l. si ob tur. in fi. [ob nullam.] i. matrimonium, quod tamen inter eos non tenebat propter consanguinitatem, vt statim sequitur. [Restitui.] quando inter consanguineos sit dotis datio, si ignorabāt se consanguineos competit repetitio dotis. ff. de cond. sine causa. adminiculo. C. soluto matri. si igno. C. de incest. nup. qui ꝯ, ff. de ritu nup. præfectus. si autem scienter ꝯxerint consanguinei, ad fiscum dos deuoluitur. ff. de dona. inter vi. & vxo. cum hic status §. videti. insti. de nup. § aduersus. sed hæc decre. ꝯdicit. hi. n. cōsanguineos se sciebant. Ad hoc sit respon. nam rex leg. non petebat hic dotem, quia erat vir, & ex parte mulieris tñ con petit petitio dotis. j. c. prox. sed quædam castra, quæ dederat pro conseruatione matrimonii, ꝙ non licet, sicut nec pęnam promittere licet, de verb. obl. Titia, rñ. j. sed dicas cum essent data nomine arrharum, ea retinere licet. C. de spon. mulier, respon. 1. sed illud verum est in licitis sponsalibus: secus in illicitis, vt in eadem l. dicitur, vel dic, ꝙ bene applicabuntur fisco, quia Rex Legion. fiscum habebat.

CAP. VI.

Nuper a nobis. [Vixerit] ipse vsufructuarius [in dotem,] i. vxorem suam dotauit de illa possessione, quod licet & merito & cuilibet alij. [in dotem] expone vt j. e. c. §. vlt. [possidere,] nam in dotē licet feu-
a dum [a] alienare, alias non, supra de feudis. c. 2.

ADDITIO.

a ¶Licet feudum. De hoc vide per Feli. late in c. quæ in ecclesiarum, col. 23. ver. in ea. glos. ibi, supra de consti. & per Alex. in consi. 23. col. fi. versi. posset etiam in 5. colum.

SVMMARIVM.

1 *Satisdatio vxoris pro dote quo casu teneat, vel non.*
2 *Vxor potest repetere dotem, si videt maritum vergere ad inopiam.*
3 *Mulier, si aliquod delictum committat, vel contrahat mutuum, non cogitur illud soluere de dote.*

CAP. VII.

Per vestras literas. [Conuenire] i. in iudicium euocare, [quam] pecuniā. [repulerat,] hæc erat sufficiens exceptio, quia si eam non sustētabat, dotem habere non debet, imò debet eam sustentare de dote. ff. de dona. inter vi. & vxo. ex annuo, sed licet eam proponeret, non erat vera. [Veritate,] hæc ēt erat sufficiens exceptio s. rei iud. C. sen. rescin. non posse. l. vlt. sed quia appellatum fuit, idcirco auditur, sed litera ꝯdicit, vbi dicit, ꝙ non fecit mentionem de literis, ergo nec de appellatione. vnde potes dicere, ꝙ non fuit appellatum, nec fuit necesse fieri mentionem de priori snīa, per quam non absoluebatur reus perpetuo, sed quandiu super ipsa dote mulieri cauetur. & ideo non obstabat sententia huic petitioni, cum offerret satisdationem, vel petebat, ꝙ daretur mercatori. [cautionem,] hæc snīa non erat sufficiens: debuerunt enim addere, vel pecuniam mercatori dare, vt sequitur. & hic idem defectus fuit ī snīa delegati. [credi.] C. de pac.
1 conuen. hanc tamen non cogitur, vt in e. l. dr̄. [† Faciatis] quidquid dicant aliæ gl. hic positæ. tu dic, ꝙ siue vxor satisdet, quod dotem dabit, siue maritus, ꝙ donationem satisdederit, tenet satisda. ff. de iure do. promittendo, & l. cum dotis. si autem satisdedit de restituenda, siue ante matrimonium, siue ꝯstante matrimonio, non tenet satisdatio, vt continetur in rubrica. C. ne fideiuss. do. den. l. 1. & 2. quidam tñ dicunt, ꝙ licet satisdare nō cogatur, tñ tenet, si satisdederit, cum possit renunciare iuri suo, arg. insti. de satisda. tut. C. de pact. si quis soluto aūt matrimo-
2 nio satisdare potest. ff. solu. mat. si constante. §. quotiens. † Quo ergo excusabis hic snīam Papæ? Rñ. marito vergente ad inopiam vxor dotem & res obligatas pro dote repetere pōt. C. de iu. do. nisi, & in Auth. de ęqua. do. § vlt. Item ab eo sequestranda est possessio. ff. sol. mat. sicut dotem. §. si dotem verò, sed si ī isto casu de ea soluenda ēt ꝯstante matrimonio possit cautionem sufficientē præstare dotis administrationem habebit, vt hic. Sed adhuc est ꝯ quod hic dr̄, ꝙ si nō præstiterit cautionem, ꝙ res detur mercatori, cum vxor habere debeat ad alendū se & maritum, & liberos. C. de iur. dot. vbi. sed dic hoc ideo, quia mulier erat suspecta de minus idonea administratione, & dilapidatione. ar. ff. de appel. Imperatores. C. quo. app. non re. ab executione. Vel dic, quod satis habebat vxor, quia mercator habebat pro ea cautionē, quæ tñ sit sufficiens: alias incongrue sequeretur coniunctio disiunctiua, cum sp cautionem iuratoriā dare posset. [Onera,] vnde si mulier committat aliquod delictum, vel ꝯhat mutuum, non cogitur illud soluere de dote. ff. sol. matr. quamuis. vir autem vxorem debet sustentare s̄m vires dotis. ff. sol. matr. sicut dotem §. si maritus. & §. si autem. Sed an mulier soluto matrimonio sit alenda ab hæredibus mariti sui, vel extraneis? dic, ꝙ sic donec dotem rehabeat. C. de rei vxo. act. l. 1. §. exactio, & ibi no. sed & si nullam dotem recipit maritus, tamen alere debet pro velle suo, quia personam suam pro dote dat mulier, in Authen. quib. mo. natu. effi. legi. §. fi. ff. vt in poss. leg. l. pe. vbi dicitur. quòd vxorē debet alere vt filiam. Ad causas autem mulieris vir non dabit ei expensas, nisi forte speciale dicas, quando vir accusat matrimonium: nam tunc forte cogetur ei dare expensas, etiam si indotata sit mulier, argum. infra de accu. ex parte.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Pacta inter virum & vxorem debent esse æqualia, imo maius pactū trahit ad se minus.*
2 *Pactum inter virum & vxorem non potest apponi, per quod deterior fiat conditio mulieris volentis iterum nubere.*

CAP. VIII.

Donatio. [Pauperior,] alias enim si non sit pauperior, puta quia rem alienam donauit, tenet donatio, & præscribit. ff. de iure do. & si constiterit. idem, & si repudiauerit hæreditatem, vel legatum, ꝙ & ipsius repudiatione ad vxorem peruenit, ff. de iure dot. si sponsus. §. si mar. & § si quis. [obitu.] C. de do. inter vi & vxo. donationes. [tacite:] puta, ꝗa eandem rem alii do. [expresse,] dicendo, reuoco do. quam tibi
1 feci. [æquale,] † si fiat post nuptias. C. de do. ante nup. l. ulti. dēt esse æqualitas non solum in quantitate, ut non maior sit quantitas dotis, quam do. sed ēt in lucris ex pacto prouidēdis, Auth. de æqua. do. §. hoc igitur. & si maius pactum sit de lucranda dote ꝙ donatione, maius pactum trahitur ad minus, ff. de pac. do. l. lege. si autē pactū factum sit de lucranda dote, & nullum pactum sit de lucranda do. pactum dotis trahitur ad donationē. C. de do. ante nup. l. vlti. §. si aūt do. quod intelligo hoc modo: quia si mulier fecerat marito pactum, ꝙ ipse maritus lucrarēt dotem, si superuixisset uxori, maritus dotē lucrabitur, si superuixerit vxori s̄m pactum. & eodē mō, vt sit paritas in pactis, & mulier lucrabitur donationem propter nuptias, si superuixerit viro, & si de donatione lucranda nullum pactum interuenerit. & idem est econuerso & in aliis pactis dos, & donatio ante nuptias & post, insti. de don. §. est & aliud. Silr̄ fit augmentum dotis, & donationis ante nup. & post, C. de don. ante nup. si constante. ante nuptias aūt pōt esse disparitas & in quantitate dotis, & donationis. & in pactis super lucris. C. de pact. conuen. tā sup do. ꝗ sup dona. ex morte. post nuptias autē hoc non licet, ne excogitaretur fraus ꝯ prohibitionem factam de dona.
2 inter vi. & vxo. † Hic aūt scias, ꝙ non potest apponi pactum ꝑ quod deterior fiat conditio mulieris uolentis iterum nubere, siue fiat ante nuptias, siue post, ff. de pac. do. l. 2. C. de pact. conuen. super do. quamuis. ff. de dona. inter vi. & vxo. per totum. consuetudo autem varia potest esse in quantitate, & in lucris.

De secundis nuptijs. Rubr. 21.

SVMMARIVM.

Dubitans de morte viri nunquam debet nubere, nisi certificetur.

CAP. II.

Dominus ac redemptor. [Certitudine] & infallibili, sed habita p̄sumptione pp longinquitatē tpis testimoniū magistri exercitus, & militū in his requirendū est, ff. de diuor. vxores. C. de repu. auth. hodie, s̄. de spō. in pn̄tiam, s̄. vt lit. non contest. qm̄. §. ꝙ sic. vel dic, ꝙ nunꝗ licet nubere, nisi prius receperit certum nunciū de morte viri, vt in præcedēti decre. [Seruauit] in præterito, in futurū enim non habet, nisi habito certo nuncio de morte viri, s̄. de spon. in præsentia, sed & si in futurū fieret, idem seruandū eēt, [dubitandum] probabiliter, infra de sen. ex com. inquisitioni, i.

SVMMARIVM.

Nubenti secundo quæ pœna a canon. tollatur, & quæ non, & quare.

CAP. V.

Cum secundum Apostolum. [Infamiæ] non solum credimus non teneri infamia, sed nec aliis pœnis, ꝗ irrogantur, quia nupsit intra tp̄s luctus, ꝗ continentur C. de secun. nup. l. j. & 2. sed pęnas, quas sustinet, quia secūdo nupsit, non euitat, quæ continentur C. de secun. nup. hac edictali, & l. vlti. & l. fęminæ. & expresse habes s̄. de pig. cum constet, Auth. de nupt. §. quia vero hactenus, & si vero ex. Ratio diuersitatis est, quia pęnæ impositæ nubentibus intra tempus luctus sunt meræ pęnæ, & ideo omnes pœnas a legibus propter hoc inflictas tolli credimus, sicut infamiam, sed pęna, quæ imponitur secundo nubentibus, non est mera pęna, imo est prouisio filiorum, & ideo non tollitur hæc pęna per canones. sic etiam non
a credimus [a] tolli pęnas impositas illi, qui contra proprium iuramentum nubit, recepta tutela filii, non reddita ratione. C. ad Tertul. omnem, in Auth. de nup. § si autem tutelis.

ADDITIO.

a ¶Sic etiam non credimus. Adde, ꝙ idem tenet Ang. in Auth. de nupt. §. si autē tutelam alleg. Host. hic, vide tamen Bal. in l. cum oporteat. § fi. in fi. C. de bo. quæ libe. qui uidetur hoc limitare, & adde ꝙ etiam hoc dictum refert Felin. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. col. 15. in prin. sup. de consti.

Finis Libri Quarti.

LIBER QVINTVS.

De accusationibus, inquisitionibus, & denuntiationibus. Rubrica 1.

CAP. I.

Si legitimus. [Non fatigetur,] vt probet suam innocentiam, nisi publica infamia accusatus laboraret: nam tunc indicetur ei purgatio. 2. q. 5. presbyter.

SVMMARIVM.

Monitio an præcedere debeat accusationem, & in quibus criminibus.

CAP. II.

Si quis episcopus. [Accusatoribus.] i. denunciatoribus, s. non criminosis. [accusatus,] i. denunciatus. Ex hoc c. colligunt quidam monitionem debere præcedere accusationem. alii intelligunt hoc c. in non notoriis criminib & in his, de quib. pęnitentia agi potest seruato ordine, & in criminibus exceptis, sed nos intelligimus hoc c. s. qn̄ agit denunciando. Et secundum hoc exposuimus literam, j. eod. sup his, j. de simo. licet. [conuentus,] i. monitus. [causam.] i. pęnitētiam agat, [non olim,] i. ante monitionem, [sed nunc,] i. post monitionē. [ad primates,] i. iudices sūmos.

CAP. III.

Illa præpositorum. Et infra. [Cum eis,] i. subditis accusatoribus, vel i. prælatis suis ordinariis. subditi. n. accusatores necessarii sunt ad discussionē, ut probent: ordinarii aūt necessarii sunt, ut ꝯsulent.

SVMMARIVM.

Accusatione pendente non debet quis ad dignitatem promoueri: sed an interim eligi possit.

CAP. IIII.

Omnipotens. [Nunciantur,] pendente n. accusatione non debet aliquis ad dignitatem promoueri. 81. di. tantis C. de procu. reum, ff. de mun. & ho. res quæ, §. eum, imo sola infamia impedit. C. de digni. l. 3. sed licet promoueri non debet, potest eligi, & electio tenebit, sed per præcedentia iura probatur, ꝙ non confirmabitur, nisi purget innocentiam suam. alii tamen dicunt, ꝙ nec eligi debet, de hoc no. j. de simo. accusatum.

SVMMARIVM.

Episcopus ab accusatione sua per exceptionem criminis quos familiares suos repellere possit, & quos non, & quare.

CAP. V.

Nulli episcoporum. [Repellere.] ff. de adul. si uxor. 17. q. 4. c. attendendum. iudex tñ ex officio suo repellere pōt. 2. q. 7. si ꝗ sunt alieni, quærendū, ff. de postu. l. quod prohibet, nisi obiectu maioris excōicationis, s̄. de excep. a nobis, quamuis illa decret. in alio casu loquatur, quā ista hic enim dicit, ꝙ in cōi familiaritate habebat. illa aūt, qn̄ in aliquo facto ei cōicauerit. 2. q. 7. alieni. Contra, C. q accu. non pos. iniquum, arg. ꝯ, C. de inoff. testa. in aream. C. de hære. qm̄. 2. q. 7. §. in hoc. Rñ. ꝙ dixit nullū criminosum ēt ꝯ criminosum admittendum, C. de lib. cā. si filiū, C. de adulte. qm̄. 32. q. 7. nihil, verum est, nisi in exceptis criminibus, in quibus non ad testificandum, sed accusandum tantū admittuntur. Rñ. huic decre. quia accusabantur de crimine excepto, vel speciale est in ep̄is, ut eis non liceat ab accusatione sua repellere familiares, cū præcipiantur hr̄e honestos. 2. q. 7. cū pastoris, lex aūt iniquū, loquitur de expositis, & aliis dominis, qui non tenentur habere cubicularios, at ep̄i quasi in quodam officio cubicularios habere tenentur, ut in prædictis c. vnde si in eo officio aliquos approbauerint, ubi tm̄ bonæ famę requiruntur, nō pn̄t eos repellere ab accusatione, vel alio, vbi talis personæ silr̄ requirūtur, ff. de adul. si vxor, sed si alias clericos malos habet, bene repellet eos ab accusatione sua. sæpe. n. presbyter bonus malos clericos patitur propter scandalū vitandū. Aliquando, quia probationibus destituitur. 50. di. vt constitueret. 2. q. 7. pleriq. & propter multas alias causas, quas licet toleret, ad superiores tamen ordines non promouebit, & a sua accusatione repellet, arg. ꝯ, 47. dist. §. necesse, sed ibi loquitur, quando culpa prælati subditus malus est. Item & si culpabilis erat prælatus in corrigendo subditos, tamen eos repellere posset a sua accusatione: nam aliud est officium dare, quale est cubicularium facere, in quo videtur eum approbare, & sponte, cum ad hoc non cogatur. Aliud est negligere correctionem subditorum, in quo licet culpabilis videatur, tamen approbare non videtur.

SVMMARIVM.

Absolutus de certo crimine quibus casibus accusari possit, & quare.

CAP.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. VI.

De his criminibus. [Replicari.] 23.q.4. si illic. 2.qō 3.notandum. ff. nau. cau.licet.§.vlt.nisi probetur priorē accusatorem præuaricatū, ff.de præua.l.2 Item vel si corrumpit iudicē,vel testes,j.de col lu.c.vlt.vel si suū dolorem prosequatur ignorans ab alio institutam accusationē,ff.de actio.cui.§.iisdē.& intelligit hoc, qñ in forma iudicii proceditur,nam licet per pnīam quo ad Deū fiat remissio,nihilominus tamen poterit inde accusari.

SVMMARIVM.

Accusator & iudex si non calumniose ex odio se habuerint, immunes sunt a penitentia.

CAP. VIII.

Accusasti calumniose. Alias immunis est accusator. 23.q.4. illud ēt.& iudex 23.q.vlt.cum miles.vel non calumniose,sed ex alia scintilla odii [pro pace,] supple accusasti,i. ut alii quiete viuant,23.q.5.non frustra[delaturā,]i.accusationem ipsius.

CAP. IX.

Euidentia. Repete quæ dixi supra de cohabita. cleri. tua. si crimen est notorium iudici, & aliis.

SVMMARIVM.

1 *Laici in accusationem vel testimonium clericorum non sunt admittendi: quod tamen limitatur,ut hic,& uide in nu.4.5.8.9.*
2 *Qui admittuntur ad accusandum,admittuntur etiam ad testificandum.*
3 *Viles & infames,quando admittantur ad accusationem.*
6 *Monachi an possint quempiam accusare.*
7 *Non admittitur aliquis ad accusationem clericorum,qui sit ignotus, vel suspectus de fide,& inimicitia.*

CAP. X.

1 Cum P.Manconella. † [Quia laicus,]hic collige, ꝙ laici etiā in crimine simoniaco non admittuntur,de test.veniens.2.q.1. in primis Sed ꝯ,j.de simo.si dñs tanta.79.dist.si Papa.So. ꝯ laicos simo.indistincte quilibet admittitur ad accusandum, & testificandū,sed ꝯ clericos distinguitur,nā ꝯ clericos bonę famę in criminib exceptis.2.q.1.in primis. & ꝯ clericos malę famæ admittunt laici & clerici malæ famæ,& fures,& meretrices. j. de simo.tāta,& maxime si agat ciuiliter, arg. ad oīa pdicta, j. de simo.p tuas.excipiunt conspiratores,& capitales inimici,j. de simo licet Heli.per tuas q ēt cū tormentis admittendi non
2 sunt,& participes criminis & muneris.s.de test.veniens.†Item no.ꝙ vbicunq; & qualescūq; admittātur ad accusationē, iidē admittuntur & ad testimoniū,nisi psecutores suarū iniuriarū, q admittuntur & ad accusationē,& nō ad testi.s.de testi.de ce
3 tero.†In hoc tñ est dfia,quia ad accusationē sine tormēto admittuntur ēt infames & viles,sed nō ad testi.4.q.3.§.si ea.Item necessaria est aliqua psumptio, cū non sint sine tormentis admittendi,& a tormentis incipiendū nō est.ff.de qsti.l.1. j.de re. iur.cū in contēplatione.in non exceptis aūt non admittuntur criminosi clerici,vel monachi.2.q.7.clericos, maiorū, præsu-
4 mūt,criminationes.†Idem dicimus si rōne irregularitatis nō pnt ascēdere ad ordinationē,q hēt accusatus. 2. q.7.ipsi testes. Alii āt clerici secure suos platos & clericos accusant. 2. q.7.lator,psumunt,sicut inqt Paulus.laici aūt nullo mō admittūtur ad accusationem.2.q.7.c.1.2.3.4.5.6.& c.oues, & c.accusatio. 6.q.1.cū beatus.11.q.1.clerici,nisi prosequat suā iniuriā. 4.q.6. oīb.2.q.11.prohibent,s.de test.de cætero. clericus aūt in nullo crimine ciuili,ut homicidio,& similib.pōt accusare laicū ēt si suā iniuriā prosequatur.11.q.1.clericus nullus.23.q.8.his a qbus,qa nec testari pōt in crimine ꝯ laicū.11.q.1.testimonium. agat aūt clericus,si vult ciuiliter de crimine. quidā tñ dicūt, ꝙ possit accusare laicū,si ex crimine,vnde accusat, nō irrogatur
5 pena sanguinis. † Item qdā dicunt bonos laicos admittendos ad accusationē clericorū,& in hac opi.fuit Gra. silr & ab accusatione laicorū in criminibus ecclesiasticis criminosi repellun
6 tur.3.q.4.ꝯsanguineorū,beatus,nulli.6.q.1. qui crimen. † Monachi aūt abbatē suū accusabunt sine licentia abbatis,quē volunt accusare,j.eo.c.ex parte aliū nō accusabunt absq; licētia abbatis.2.q.7.placuit,&c.nullus,nisi illum, cuius est cubicularius:illū n.sine licentia abbatis accusare pnt,nam cum ad hoc sint cubicularii,vt sint testes dominorū,si viderint eos malos, licite accusabunt.2.q.7.cū pastoris,peruenit, qa nisi accusārēt, non exequerentur laudabiliter officium suum,& ēt denunciare tenentur falrē crimen cōmittēdum.2.q.7.negligere, & hoc
7 magis consulerem monachis.†Item ad accusationem clericorum nullus admittitur ignotus,uel suspectus de fide, vel inimicitia. 3.q.5. accusatorib.canonica, accusationes.vbi habes de alienigena,nisi prius inquiratur de uita & fide, & intentione eius.2.q.7.si qui,& c.quarendum, vel nisi habeant aliquas literas authenticarum personarum,quæ p eis testimoniū ferant, vel testimonium proprium.2.q.7.criminationes.Item repellūtur omnes criminosi,corpore uitiati,& irregulares,tam ab accusatione,quàm a testimonio,quia ordinari non possunt.2.q.
8 7.ipsi testes.†[Quia laicus,]hic habes,ꝙ ēt in exceptis criminibus laici repelluntur ab accusatione clericorum,sed hoc intelligo,quando laicus erat malæ famæ.2.q.1.in primis, vel repellit propter suspicionem,q ꝯxit de mutuis accusationibus, ut in eo.c.sequitur,vel non accusabat de simonia,sed de alio crimine,[illius causę,]i.criminis,unde M.accusabat Petrum, & laicus vel alius iam eum accusauerat de simonia, & hic fuerat te-
9 stis.†Sed obiicies,si alia vice fuit accusatus,ergo modo non poterat accusari,s.eo.de his.Respō.licet hic fuerit accusatus, & dati testes,nō tñ fuit absolutus a crimine, sed ab obseruatione iudicii.vel dic,dederat testimoniū extra iudicium falsa crimina eis imponendo,vel etiam vera,sed facile & sine causa insultādo & exprobrādo,5.q.5.illi,& §.sed aliud. sunt ergo tales detractores,qui repelluntur ab accusatione,& testimonio.3.q.3. detractores.si aūt non sine causa diffamaret, sed quia probare vellet,etiam si famoso libello cum proposito accusandi confecto,non repelleretur.5.q.1.c.2.& C.de famo.lib.l.2.imo remu
10 neraretur. † Ille etiam, qui dixit semel testimonium ꝯ aliquē, vlterius ꝯ eum testificari nō potest.4.q.3.in criminali, in prin. & hoc in criminalib.causis,ubi repelluntur suspecti. 3. q. 5.accusatorib.& in multis aliis c.eiusdem q.& q.8.c.1.& hi suspecti sunt de odio,qui totiens parant se ad ferēdum testimonium, nam in ciuilibus non prohibetur quis in multis causis testificari ꝯ eundem,s.de testa.fraternitatis,[accusare,]i. accusare voluerat,sed non fuit admissus,ut hic dictum est,[cum trib.] hic numerus arbitrarius est.2.q.5 omnibus.

SVMMARIVM.

Monachus,qui accusat vel denunciat abbatem suum, an semper habebit expensas.

CAP. XI.

Ex parte,&c. [Licet alios.] Sine licentia abbatis, nam tunc potest,ar.2.q.7.cum pastoris.& dicunt quidam non,nisi intersit monasterii. 16 q. 1. placuit.denunciare autem poterit & debebit, cum nemo a regula euangelica excludatur.2.q.1.si peccauerit.23.q. 3.tam sacerdos.[Ministrari]non statim quicunq; vult accusare abbatem, admittetur,& habebit expensas, sed præmissa aliqua summaria cognitione,& vr̄ ꝙ hæc summaria cognitio sine præsentia partiū fieri pōt per solū iudicē,ar.ꝯ de renun.super hoc.nam si alii non accusant sine inquisitione pmissa.2.q 7.si q,& c.qrendū,& c.criminationes,multo fortius monachi ꝯ abbatē nō debēt sine tali inqsitione admitti.Alii tñ dnt,ꝙ in accusatione,& inquisitione semp necessaria est causę cognitio,antequam monachus admittatur ad psequendā inqsitionē, vel accusationē, sed in hñdo expensas est dria,qa in accusatione cū inscribat se ad tallionem,semper habebit expensas,sed in inqsitione non, nisi cā cognita sibi decernātur.nos dicimus,ꝙ semper ex quo admittitur ad accusandū,vel inquirendū,vel denunciandū,ꝙ expensas habebit,& Papa,uel quisq; ordinarius hoc per se diligenter inqret,& delegatus,ex quo sibi cōmittitur cā inter partes,dēt eū reputare p admisso,nec amplius de aliqua cā inquirere dēt.nec est contra,s.de rescri.super literis', in fi.ubi dr̄, ꝙ ea debēt mouere delegatum,quæ mouerent delegantem quia hic constat iam delegantem motum ad admittēdum eum, ex quo commisit causam inter eos,sed si prosequatur cām suam, siue possessorio,siue petitorio agat,non habebit expensas.

SVMMARIVM.

1 *Commendatio fieri debet cum dispensatione,& ex causa.*
2 *In commendatione uocandus est ille,ad quem pertinet presentatio, vel collatio ecclesiæ commendandæ,& an valeat electio, si non fuerit uocatus,in nu. 3.*
4 *Commendatarius liberiorem habet administrationem in ecclesia,quā procurator.*

CAP VII.

Si constiterit. [Quòd D.] Iste D. agebat petitorio. petebat.n.quandam ecclesiam: quia
1 in ea erat canonice institutus,ut dicebat, [†Commendata]commendatio debet fieri cū dispensatione,quod probo, quia per eam fit iuris relaxatio.ius n.uult, ꝙ ecclesia proprium habeat platū non cōmēdatū.& dicimus,ꝙ cōmēdatio dēt fieri ex cā. 1.q 7.dispēsationes,pmissa aliqua causæ cognitione.& si aliqui lædantur ex pdicta cōmēdatione,credimus ꝙ uocandi sūt, ar. ff.de adop.nā ita diuus ff de mino. deniq;. & in l.causæ.1. §. cā aūt.& si nō vocent,facient cā cassari p superiorē. si aūt vocati ꝯtumaciter abfuissent,tūc.n.nō audirent ulterius,ar.s.q fi. sint
2 leg.lator,& q mat.accu.pos.c.fi.†Itē uocari dēt in cōmēdatione ille,ad quē pertinet pñtatio,vel collatio ecclesiæ cōmendæ,& dēt audiri,si iustā cām hēt ꝯdicēdi,& si ñ fuerit uocatus,
3 vel auditus,faciet p superiorē cassari cōmendationē.†Sed qro, an sit

an si ꝯtēptus iste eligat post ꝯmēdationē factā, an electio valeret?Ad hoc rñ.qdā,ꝙ si eps maliciose, & sine cā fecit hāc ꝯmendā,ꝙ tunc tenet electio facta ab eo, ad quē ptinet,pdicta ꝯmēdanō obstāte,ar.s.de ꝯces.pb.postulasti. Alij dicūt, qđ plus placet,ꝙ quis in fraudē & sine cā fecerit,dūmō teneat,licet sit iniusta;tñ facit qđ ad eius offīn & iurisdōnē ptinet,s.ꝯmendare.vñ ex tūc nō licet illi,ad quē ptinet eligere aliū,nisi prima ꝯmēda-
4 tio fuerit prīo cassata,ar.s.de ꝯces.pb.cū nr̄is,& c.qa diuer. † Et est sciēdū,ꝙ cōmēdatarius licet nō hēat ius in ecclesia, tñ est legitimus administrator,& liberiorē administrationē hēt,q pcurator,ar.17.q.1.pasto.61.dist.obitū.& c.seq.& vr̄,ꝙ has ꝯmēdas possit recipere ppria auctoritate sine reqsitione pprii plati,cū nō obliget ad ꝯmendā tenendā, nisi qtū voluerit.Nec obest,si dicis,ꝙ non dēt esse gñalis pcurator alicuius,vt no.s.de oblig. ad rat.c.1.qa nō est alia pena,si accipit,nisi,ꝙ cogit dimittere administrationē,vel deponit.& nos bene dicimus,ꝙ semp ad mādatū sui plati cā dimittere dēt.[Pernoctauerit.] Vigilando.[Rōnabiliter ꝯuictus.].i.ordinarie accusatus. [Vel au rōnē.].i.sine solennitate iudicii requisitus, forte inquirendo procedebatur ꝯ eum,& sic cōfessus est prædicta,vel aliquod prædictorum:quia quodlibet per se sufficit.[Cōfessus.] Repete,quæ diximus s.de elec.per inquisitio.[Ipsa.]Ecclesia.[Post appel.] Recipiēdam.

SVMMARIVM.

Inimicus vel conspirator nedum ab accusatione,sed etiam ab exceptione repellitur.

CAP. XIII.

Meminimus. [Pro altera].i. in ꝯrium,s.ne benediceretur.[Appellauit.] No.ꝙ ꝯ cōfirmantem petentem munus benedictionis admittitur exceptio, dummodo excipiens alias sit ltīma persona ad excipiendū.[Accusaret.].i.paratus esset accusare:vel.i.exciperet ꝯ eam.[Manifestus. No.inimicū non solū ab accusatione, sed ēt exceptione repelli.idē crederē in cōspiratore:secus de aliis.[Tulerit.]Alio accusante.ex hoc psumit inimicus,vel als malitiose procedere.

SVMMARIVM.

1 *An quis possit accusare per scripta.*
2 *In criminalibus speciale est,quòd socius potest esse procurator sociorū*
3 *Accusator citari debet antequam absoluatur accusatus.*
4 *Perpetuum silentium imponitur accusatori,si non fuerit in termino.*
5 *Ante inscriptionem licet desistere ab accusatione, quia nemo compellitur accusare,*

CAP. XIIII.

Licet in B.Petro,&c [†Ex lr̄is.]No.colligitur hic, ꝙ quis possit accusare per scripta ꝯ id,qđ legitur 2.q.8.p scripta.sed in lr̄is signabant crimina Papę,& petebatur citari,vt accusationibus rñderet,qđ bene licet:qa hæc prima citatio sine causę cognitione fit,& iā licite fit p nūciū.[Delatus.].i.denūciatus,[Ab I.& O.] Hi forte erant de his,qui ꝯ epm scripserunt.[Vel aliis.] 5.q.3.in
2 criminalib.ꝯ.j.c.prox.ꝯ.sol.spāle est,ꝙ ēt† in criminalibus socius pōt esse procurator sociorū.3.q.6.c.hoc quippe,s. de dolo & cōt.cum dile.vel dicimus, ꝙ hi admittebātur ad excusandū absentes;qđ licet.5.q.3.reos. p qđ caplm,licet minus bene,qui dam dixerunt,ꝙ semper pro reo procurator admittit.in crimine ēt iniuriarū admittit procurator.3.q.9.§.nisi.Itē ad excusandū,& excipiendū,j.c.px.& c.sup his.23.q.5.reos.Itē in leuibus criminibus,puta q non excedunt pęnā relegationis,ff. an p ali. cā app.l.1. sed quidā dicunt illā legē tm̄ habere locum in cā ap. sed secus in principali. Itē in crīe suspecti tutoris,ff. de pcu.nō solū,§.vlt.& idē dicimus, si platus dicat suspectus. Itē in accusatione ingratitudinis,ff.de procu.sed hæ.§.1.Itē in accusatione populari ad agendū,ff.de pcu.licet, sed non ad defendendū,ff. de popu.act.qui populari.Itē dñs defendit seruum,ff.de accu.si cui.§ pe.Itē cū cā non est pure criminalis,s.de pcur.tuæ.potes ēt dicere,ꝙ hic agebatur ciuiliter,s.inquirendo, vel denuncian
3 do.[Et non proposito accusandi.] † Sed dicunt quidā,ꝙ citari dēt accusator anteq absoluatur accusatus,ar.C.qui accus.poss. quod crimen,& 5.q.vlt.Epiphanium.hoc autē nō obstat, quia præsentes erant, a quorū accusatione absoluit.In ciuilibus aūt secus:quia tm̄ a præsenti obseruatione iudicii absolueretur, C. de iudi.pperandū,§.1.vel accusatore absente eremoditiū ꝯheretur,C.qūo & qñ,auth.qui semel.[Intimāda.] vt p sedē Apost. monitionib.tm̄ corriperetur.[Excessit.] Faciendo citari epm,
4 vt rñderet accusatori.[†Silentium.] No.accusatori imponi silentiū,perpetuum.si nō fuerit in termino, nisi iustā cām absen
5 tiæ pbauerit.4.q.7.quisquis,in fi.[†Imputandū.[Quia ante inscriptione licet ab accusatione recedere.2.q.3.si quēquā,ff.ad Turpil.quæsitū.Infamator tñ tenet iniuriarum,ff.de iureiu.itē apud.§.si quis li.In ciuilibus aūt dato libello cogit litē ad finē pducer,C.qūo & qñ,auth.q semel.Nō est ꝯ id qđ dictū ē de criminali,C.q accu.nō pos.l.3.qa ibi præcesserat inscriptio,vel ad minus satisdatio de accusatione psequenda. In ciuili āt, si reus nolit psequ cām principalē,tñ ad expēsas agere pōt,s.de dolo, actor.si āt sua nō interest,sine pęna reuocabit.2.q.6.si qs libellos.[Famæ.]Nā crīnū pdictorū fama bona, vel mala, pbari pt p testes,& ēt de plano,s.p cōem auditū.s.de spōs.cū in tua.hāc inqsitionē ēt aliqua infamia pcedere dēt,vt ēt denūciatio pbę psonæ.sed in inqsitione criminū maior infamia est necessaria. hæc.n inquisitio illius est pparatoria,arg.j.eo.cum oporteat.

SVMMARIVM.

1 *Excusatoris officium qualē sit.*
2 *Quando admittantur procurator,vel accusator in cā criali,& in nu.3.*

CAP. XV.

Veniens. [Excusationē.] Nulla harū excusationū fuit sufficiēs,si bene inspicias.†[Excusationem.]
1 Excusatoris offīn est allegare, & ēt pbare cās abñtiæ de facto, vt erant istæ,& s.de pcu.qrelam,& s.de do.& ꝯt.cum dilecti. ff.de iud.si ptor. accusator autē ad cās cāæ allegandas non admittit, qa ibi necessarius est pcurator cū mādato, uel cū satisdatione.fatemur tñ,ꝙ tā in ciuilib. q in criminalib. causis post lit.ꝯt.vel ēt in aliis causis vbi pcedit li.nō ꝯte.qñ cūq;,ꝙ iudex anteq ꝯdemnet indefensum,siue ex ꝯtumacia sit absens,siue ppria volūtate,quēlibet admittet iura cāæ suæ allegātē,ēt minorē & forte infamē,ff.de pcu.seruū,§.publice,C.de pc.exigēdi,
2 in fi.† Et intelligo,ꝙ admittit ad allegādū cās hic hō,q nō hēt mādatū,nec satisdedit nec est de psonis ꝯiūctis.cās dico,q colligunt ex actis in eadē cā habitis:nā nullo mō credim',ꝙ possit pducere testes,vel instra vel ꝯfessiones facere,qa pcurator nō est.& si hoc eēt ei ꝯcessum a iure,iniustū ius eēt:qa fieret piudiciū absenti p aliū,q p pcuratorē.& hoc sic credo verum,nisi in causis absentiæ:nā ad illas pbādas bene admittit excusator sine mādato,& satisdōne:& sic loquit.ff.de pcu.seruū,§.publice.Et bene facit ad hoc, ꝙ quilibet admittit ad docēdum de iure partis absentis:qa si partis contumacis absentiā Dei præsentia supplere debet,C.de iud.properandum.§.cum autem. debeo non solum per me,sed etiam per quencunque alium quærere,quo modo instruat in causa eius. Item excusator non potest allegare causas absentiæ de iure, puta talis nō tenetur venire coram vobis,quia estis excōicati,vel qa rescriptum non ualet.hoc.n. non per excusatorem, sed per seipsum, uel per procuratorem proponere debet,s.de rescrip.super literis.[Viarum.] Puta qa
3 erant lutosæ.[Criminali.] Nisi in casibus no.sup.c.px.† [Præcepit.] Et male,nisi intellexerit prohibere tñ,ꝙ nō calumniose proponeret.vel dic,ꝙ mandatum fuit & licitum iustum:nā ex quo confitebatur se semel calumniose accusasse,ulterius accusare non debet,arg.sup.c.prox.nam sic remittere querelam vr̄,vnde vlterius accusare non pōt.23.q.4.si illic.C. ad Turpil. q̄uis.imo si dicat se nolle ulterius accusare, vlterius non accusabit,ff.de adul.si maritus.§.si negauerit.hic ēt quia calumniatus est in accusando,si velit denūciare, repellitur, quia ēt nunc præsumitur calumniari. Si aūt non esset cōfessus de calumnia, sed tm̄ iurasset non accusare,denunciare posset,cū iurm̄, cum. iurm̄ non ualeat a pręcepto euangelico liberare,sup.de iureiu. quemadmodum,in fi.24.q.3.tam sacerdos.& si per denunciationē ecclesiæ non posset immunitas seruari,posset non immerito accusare,sup.de iureiu.peruenit. [Cōtumaciā.] Hic vr̄ nō reputādus ꝯtumax,quia si psens esset,tali accusatori nō cogeretur rñdere,ff.de iud. non vr̄. sed illud hēt locum, ubi certū est, ꝙ non tenet respondere:sed ubi est dubium,sicut hic, secus, ff. de iu.si qs ex aliena.Item illud intelligitur qñ neque sup principali,neque sup accessorio,vel exceptionib. & agere, & rñdere cogit.sed hic bñ respondere & agere cogit sup exceptionib

SVMMARIVM.

1 *Quis sit admittendus ad excipien.*
2 *Exceptio de non interesse est declinatoria,& ante lit.contesta.regulariter proponenda,& vide in nu.3.*
4 *Monitio debet præcedere accusationem.*
5 *Plures contra eundem petentem confirmationem quando sint audiēdi.*
6 *Cum vnus excipit,cæteri quoque,qui volunt excipere,eodem tempore excipere debent.*
7 *Nedum clericus,sed etiam laicus admittitur ad excipien.de crimine cōtra electum,siue confirmatum.*
8 *Inquirendum est a contradicentibus,qua intentione procedant ad impedien.consecrationem.*
9 *Qui possint excipere de forma:item quid requiratur in excipiēte,quòd peccatum sit in persona electa,in nu.10.*
11 *Quamuis nullus extet excipiens,uel accusator,tamen confirmator,vel ordinator inquiret,quandocunque eum contigerit dubitare.*
12 *An procurator possit de crimine contra electum excipere.*

CAP. XVI.

1 Super his. † Vr̄,ꝙ quilibet admittēdus sit ad excipiēdū:qa excipiens defendit ecclīā,& nullus p hibet a defendēdo,ff.de pcu.seruū,§.publice. sed tu dic illos admittēdos in pdicto casu,quorum interest. sed rñde. l.q loquit qñ defensor agit noīe alterius,& satisdat.hic autem q excipit, nomine

Universidad de Deusto Biblioteca

2 noĩe suo agit.† Et dicim⁹, ꝙ hæc exceptio, s. ꝙ nõ interest excipientis, proponit ēt post li.conte.[a] ad quid.n.officit cum nihil lucri portatur⁹ est? Item quia nullã hēt actionē, ergo nec eam prosequi põt, quãuis posset dici, ꝙ si non exciperetur ꝯ eum, & fert snĩa, ꝙ snĩa teneret, & faceret ius ĩter ptes. ita ꝙ si ĩfirmaretur electio eius, vlterius nõ põt petere illam electionem confirmari, & ꝯ nullũ ex illa electione agere posset. & oĩb. ꝯ eum pararetur exceptio, arg. ff. de inof. tes. posthumis, §. si quis. ff. fam. ercis. cum puta, sed si eius electio confirmaretur, nõ fieret præiudiciũ aliis, qui non inter fuerunt, quominus adhuc ꝯ electionem dicere possent, quia ipsis, cum non fuerint præsentes, non
3 fit præiudicium. arg. ff. de min. etiam. in fi.† Item scias, ꝙ si hęc exceptio proponitur post li.conte. ille, qui petit confirmari ꝑ confessionem aduersarij, vel alio modo debet probare, ꝙ non intersit, alioquin perseuerabit vsq; ad sententiam, ff. de procu. Pompo §. rati. sed post sententiam non poterit dici snĩa nulla ea occasione, ꝙ excipientis non intersit ꝓpter vires rei iu. quæ tenet etiam inter eos quorum non interest, ff. fami. ercis. cum pu. nec est simili ei, quod dr̃ de falso procuratore, s̃. de procur. in nostra, in fi. & C. de proc. licet. qa ibi snĩa non fecit ius inter partes, qa ibi procurator non erat pars, qa non agebat suo nomine, nec dñs qui in iudicio non erat, & sic non erãt ibi partes, sed hic bene erant, qa licet licet excipiens non hr̃et ius excipiendi, tñ ex quo noĩe suo litē ꝯtestat⁹ est, pars est & dñs litis, ar. ꝑa. l. cũ pu. Sed oppones, quare non eodē mõ excipit ꝯ militē post li.ꝯte. Cõtra, C. de ꝓcu. ita. sol. qa miles bene hēt actionē noĩe alterius, licet ꝯ eũ possit excipi, sed iste non hēt ius excipiendi. credimus tñ, ꝙ si iudex perpendat, ꝙ non interest agentis, ꝙ ipsemet sine exceptione supersedebit sniæ, qa si fieret ꝑ appellationem posset reuocari, qcquid dicãt hæ gl. ēt illa, q̃ incipit, ad excipiendũ. plus placet nobis, ꝙ ēt ille, cuius nõ interest, bene admittitur ad excipiēdũ de crĩe, licet non ad accusandũ etiã ꝯ simplicem clericũ pp rões in ꝑdictis glo. assignatas, sed in formã suę electionis posset sustineri, ꝙ nõ admittit, nisi ille, cuius interest, sicut nec ad ꝓsequendũ ꝯtemptus, s̃. de ele. ꝙ sicut, §. 2. & vr̃ tm̃ interesse eligentiũ, & ēt confirmatoris, s̃. de elec. nihil. Itē nõ placet, qđ dicit hæc gl. s. ꝙ post li.ꝯte. põt repelli ille, cuius non interest, qa dato ꝙ talis posset repelli ante lit. ꝯte. tñ post li.ꝯte. repelli nõ põt, qa hæc exceptio ꝑsonalis est, & declinatoria, & iõ nõ põt ꝓponi nisi ante li.ꝯt. C. de exc. l. fi. insti. de
4 exce. § fi. [Et accusando.] Hic tacet de mõ inqsitionis. [† Inscribi.] Etiã moneri: nã si monitio p̃cedere dēt accusationē ciuilē, multo fortius criālē. 2. q. 7. accusatio, si qs ergo. sed bñ fatemur, ꝙ licet nõ pcedat monitio, tenebit ꝓcedet accusatio, & actio. sed tñ punief. q nõ monuit, vt ĩ. e. c. dr̃. vel dic, ꝙ nõ punit sed
5 honestũ est, ꝙ monitio p̃cedat. [† A ꝓmotione.] dicim⁹, ꝙ plu
b res[b] ꝯ eũdē petētē ꝯfirmatione audiēdi sunt si de diuersis defectib. vel criminib. obiiciũt, ar. s̃. de testi. veniēs, ĩ. q ma. ac. pos. c. fi. C. si ut hære. se ab auth. si oẽs si autē de eo. defectu, uel crĩe
6 excipiēt, tunc iudex eliget idoniorē. ff. de pop. actio. l. 3. † Item qñ vnus excipit, oẽs alij q uolunt excipere, eo. tpe debent excipere, & si tunc non exceperint, postea non sunt audiēdi, arg. ff. de libe. cã. si pariter. nisi iusta cã subesset quare audiri debeant, vt s̃. q mat. accu. pos. c. fi. & idē dicũt quidã, quia si qñ petit cõfirmatio, non excipit. postea in ordinatione vel consecratione excipi non põt, nisi ex causis, q̃ sunt in ꝑal. c. qui mat. acc. pos. c. fi. arg. ff. de lib. cã. si pariter. Alij dñt ꝯ & forte verius. [Excipiēdo.] Hæc exceptio est facti, uel intētionis. ff. de exce. l. 2. & non actionis, quia qui ordinari, uel ꝯsecrari petit, nullã actionē intētat, sed tñ tali exceptione ꝓposita ordinator supersedere dēt, si uerisimile est, quod opponit in Auth. qũo opor. epis. §. si qs, in Auth. de san. epis. §. si qs ante. 23. di. illud. sed si non est uerisimile, ꝓcedet ad ordinationē & cõsecrationē, nec dimittet pp aliquã appellationē qa nunquam reuocabitur, qđ fit ab eo, nisi ꝓbetur ueritas causæ, ut s̃. de his, q̃ fiunt a ma. par. ca. c. j. secus in confirmatione, ubi requiritur forma iuris, vt no. s̃. de appel. ꝯstitutus. Hæc rõ non placet, qa est spãle in ordinatione, & cõsecratione, qa nisi ordinator, vel ꝯsecrator audiat accusationē, irritat quicquid factũ erit, & ipsi puniunt, in Auth. qũo opo §. si quis aũt, in Auth. de san. epi. §. si qs ante: tamen intelligenda sunt ꝑdicta, nisi excipiens de crĩe calumniet, uł suspectus sit de calũnia, sicut bene ꝓbat ꝑdicta Auth. qũo opor. epis. §. si qs. ff. de accu. alij. bene aũt est suspectus de calũnia, qa ꝑsens fuit multo tpe ante ꝯsecrationē, & ordinationē, & noluit sine cã accusare, nisi qnando ita imminebat ordinatio, ꝙ ꝓbationes recipi nõ poterat ante ordinationē, uel ꝯsecrationē, sed nunqd idem
7 est in ꝯfirmatione; [† Excludatur.] Ad excipiendũ de crĩe ꝯ electũ, siue confirmatum admittitur non solum clericus, sed etiã laicus, qa ciuiliter agit, & cuiusq; interest: ꝙ ecclesiæ nõ solum prælatos sed ēt alios clericos bonos habeant: & est expressum de episcopis in Aut. quo. opor. epis. §. si quis: in in Auth. de san. epi. § si autem, arg. 8. q. j. licet: & sup. de tes. ex parte; & 63. dist.

plebs, & c. Reatina 63 di. c. j. 80. di. c. Maximianus, ar. 23. di. qui eps, in fi. & c. in ud. ius enim publicũ est qđ in sacris ꝯsistit, dist. j. ius publ. cũ qdã n dicunt non admittendos, nisi eos. quorũ interest, ar. s̃. de test. veniens. Et nos hoc ipsum credimus, ꝙ excipit ꝯ clericos non hñtes curã aĩarum, sed in hñtibus curam secus, & idē in his, q ordinandi sunt in auth. de san. epis. §. si aũt. ꝯ non habentē curã animarũ criminosi non sunt ad excipiendũ admittend. 23. dist. illud. cũ nec sint admittēdi ad accusationē, & hæc exceptio s. criminis q̃ ꝓponitur ꝯ electũ, vim accusationis hēt, in Authen. de san. epis. §. j & no. de postu. c. j. arg. ꝯ, s. ꝙ non possint ꝑtextu criminis ab excipiendo repelli, qa ꝯ doli exceptio non admittit do. re. ff. de excep. do. ap. §. Marcellus, sed illa loquit, qñ ꝯ agētē excipit. at ille, qui petit ꝯfirmationē, vel ꝯsecrationē, non agit, & si agit ꝯ aliquē, expresse agit, sed tñ officiũ iudicis implorat. & qđ dictum est de criminosis non admittendis, intelligēdum est, nisi sua intersit, puta ꝙ sit futurus suus platus, vel sit patronus. nemini enim ius suum prosequenti obstat exceptio crĩs. 4. q. 6. oĩbus, & ar. 16. q. j. ꝯstitutũ, & q. 7. filijs. Alij dicunt, & melius, ꝙ ille, qui petit ꝯfirmationē, vel ꝯsecrationē, agit: vnde si hēt aduersariũ, libellum dare dēt, in quo ēt cãm exprimat, puta qa a maiori parte capituli, vel a toto electus fuit, vel ab alio, ad quē deuoluta erat potestas eligendi, s̃. de cõcess. præben. ex parte, & lit. ꝯtest. fiet, nisi spãle dicatur, quia cã mere spũalis est: vbi sine scripto ꝓceditur, ar. 11. q. j. si clericus, s̃. de dolo. c. j. tñ & si ille, q se opponit, ante det libellũ, admittendus est, s̃. de ele. dudum. si aũt non hēt aduersariũ, bene ꝓcedetur sine li.ꝯte. Itē dicimus, ꝙ oẽs criminosi indifferēter admittuntur ad excipiendũ, non ad testificãdum, sed c. vr̃ ꝯdicere, 23. di. illud, vbi dr̃, ꝙ primo discutiendæ sunt personæ ꝯdicentium. sed quidã sic exponunt ꝙ hoc solum discutitur, an ꝯdicentes habeãt paratas probationes, qa si paratas non hñt probationes, cum periculum sit in mora, non differtur confirmari, vel cõsecrari, ar. 2. q. 7. plerisq; s̃. de app. oblatæ. Itē si non intersit criminosi, non admittuntur, alias aũt admittunt. 4. q. 6. oĩbus. alij aliter dicũt,
8 & forte melius ꝙ nunq̃ rõne criminis repelluntur. † Sed tñ quærendum est circa ꝯdicentes, qua intentione procedant ad impediendum consecrationē, s. an zelo ecclesiæ, an pro vana gloria, vel pro odio. 2. q. 7. quærendum, si qui sunt & ꝑ illa capla dicendũ vr̃, ꝙ si aliquis spãlem cãm hēat ꝯ ecclesiã, vel electũ, puta qa dicat sibi ab ea, vel eo deberi pecuniã, vel iniuriã factã, nõ audietur, quia nec in cã criãli, vel ecclĩastica alias audiēdus est. 3. q. 10. c. fi. quia licet intersit alias, nõ tñ interest, ꝙ nõ promoueatur, cũ ei salua sit oĩs accusatio: nã licet ꝑdicta c. quærēdũ, si qui, & 3. q. 10. c. fi. loquãtur in accusatione, tñ eadē rõ est in exceptionibus, & maxime cũ hæc exceptio vim accusationis obtineat. & hac rõne dicimus Reges, vel Principes nõ admittēdos ad excipiēdũ ꝯ electũ de simonia, de adulterio, vel certis criminibus, cũ ꝑsumant facere, vt medio tpe regalia teneãt, vł aliqd ab eo extorqueant, vel pp aliq̃ similē cãm: sed si suspectus non eẽt ex cã ꝑdicta, vel alia potius admitteret, q̃ alius, ar. 16. q. j. ꝯstitutum. & q. 7 filijs. sed quis sit suspectus vel ex hac cã vel alia, si velit dicere ꝯ eũ, ꝙ suspectũ eũ hēt, vel de proditione terræ, vel
9 ꝯsiliorũ suorũ, ē admittēdus, qa sua interest. † Excipit aũt aliqñ, ꝙ peccatũ ē in forma, vel ꝓcessu electionis, & ad hãc exceptionē ꝑmissa rõne, qa publice iterest, q libet admittit. alij tñ dicũt,
10 ꝙ soli illi pñt excipere de forma q dēnt electioni interesse. † Itē no. ꝙ qñ excipit ēt, ꝙ pctm̃ sit in ꝑsona electa, ad hoc q libet admittit: tñ op3 eũ ꝓbare crimē, cũ aĩs qsqs ꝑsumat bonus, s̃. de
c ꝑsũp. dudũ. Sed qđ dices[c], obijcies electo piuriũ ꝓbãs eũ iurasse certo die se soluturũ. nõ sufficit, nisi ꝓbes ꝑ cõfessionē eius, vel alio mõ eũ in termino nõ soluisse. ꝓbasti. n. ꝙ pctm̃ nõ est, s. eũ iurasse, nõ qđ te ꝓbaturũ obtulisti, i. ꝙ esset piurus qs. n. ꝓbare dēt qđ asseruerat, ff. de ꝓba. ei q. & excipiens exceptionē suã, ff. de ꝓba. in exce. & idē vicēdum vr̃, ēt si snĩa excõicationis lata sit sub ꝯdõne puta excõico te, nisi vsq; ad talē diē solueris. nã si ꝓbat sic exceptio, dico hũc electũ excõicatũ eẽ sub ꝯdõne, & iõ ñ ꝯfirmãdũ, nec dēt admitti, qa excõicatio sub ꝯdõne nõ ꝯhit aliqđ pctm̃, dũmõ ꝯdõni pareat ꝓbare ãt, ꝙ ꝯdõni ñ sit paritũ, ptinet ad excipientē rõne ꝑmissa, qa onus ꝓbõnis incũbit excipiēti. Sed ar. ꝯ, qa q ꝓponit negatiuã exceptionē, hoc ipso probat, ꝙ ꝯriũ nõ ꝓbat, C. de nõ nu. pe. si. ex cautione, s̃. de fide instru. si cautio, & s̃. de ꝑsump. qa. sed illa locum hēnt tãtũ in casibus in iure exꝑssis alias autē, sicut dictũ est, excipiēs siue affirmatiue,

ADDITIONES.

a ¶ Etiam post li.conte. Et sic regulariter opponitur ante li.conte. adde. Io. An. hic, & Cardi. in consi. 7. inci. In causa fratrum.

b ¶ Quod plures. Adde eundem Inno. in c. causam, qui filii sint legi. et Pet. de Ancha. in consi. 336. incip. Præmitto, quòd, col. fi.

c ¶ Sed quid dices. Hoc dictum alle. Cy. in. l. 2. q. 5. C. de iure emp. Io. An. in addi. Specu. in titu. de loca. versic. 21. et dicunt nouissi. Papi. singulariter in d. l. [illegible] colum. 68. versicu. in ead. glo.

tiue, siue negatiue, probare tenetur. vel dic illud habere locũ, qñ non agit de crĩe. si aũt de crĩe agatur siue ciuilr̃, siue criminaliter, semp excipienti negatiue incumbit ꝓbatio qa odiosus est. 2. q. 7. si qs eps, & qa ꝑsumit nõ immemor suę salutis. 1. q. 7. c. sancimus, & qa ꝑsumit bonus. s̃. de ꝑsum. dudũ. tñ si creditor ageret ad petendũ debitũ, sufficeret ei ꝓbare vel ꝓmissionem, vel iuramentũ, uel excõicationē, quia sic ꝓbat obligationē, qđ solũ sibi ꝓbare sufficit, & debitori incũbit onus ꝓbãdi satisfactionē. Rõ diuersitatis, qa creditor q agit ad debitũ, nõ obligaret se nisi ad ꝓbãdũ ꝓmissionē, nec ad aliud cogit, sed qñ agit ꝯ electũ, non audit, ñ dicat tñ eum ꝓmisisse, vel iurasse, nisi & se obliget ad ꝓbandũ ꝙ ꝯ promissum, vel iurm venerit: vnde hoc totũ ꝓbare dēt. Qñ aũt vitiũ or̃ in forma interuenisse, si electores vel electus petent ꝯfirmationē, qa negat formã seruatã, eã omissam ꝓbare dēt ꝑdicta rõne, q̃ excipienti incũbit ꝓbatio, & qa ex quo de facto ꝯstat, ꝑsumit interuenisse solennitas, C. de ꝯhē. stip. l. j. ff. de ꝓbat. ab eo, dũ ñ scrutiniũ, vel uota fratrũ ostendant in scriptis redacta, s̃. de ele. qa pp, & decretũ, in quo appareat ꝯsensus capituli 61. di. c. eps dũ. vel dic, ut no. s̃. de dolo, cũ olim. Sed qđ dices, si excipiat, non est subdiaconus, q põt eligi, vel nõ hēt lr̃as ꝯmendatitias cũ sit alienigena? Rñ. in his casib. eũ debere ꝓbare se esse ordinatũ, & se dimissum ab epõ, cũ iura in his casib. dicant lr̃as necessarias. 2. q. j. legũ. s̃. de cler. percu. per totũ. 72. dist. per totum. tñ tanta posset eẽ ꝑsumptio ꝓ ordinato, ꝙ transfertur in aliũ onus ꝓbandi, ut si multo tpe in subdiaconatus ordine seruiuisset, vel ꝙ certum eẽt, ꝙ bene
11 à suo epõ dimissus eẽt. † Sed tñ no. ꝙ licet nullus appareat excipiēs, vel accusator, tñ ꝯfirmator, uel ordinator semp inquiret, & qñcunq; eũ ꝯtigerit dubitare, sup. de ele. cum nobis, & no. ĩ. de pur. ca. c. j. in Auth. de san. epis. §. si quis ante. cir. prin. tit. [Extraordinariã.] Sine inscriptiõe aũt pęna certa infligit talib. sup. de ele. statuimus. [Citra.] sup. de elec. cum dilecti. ad hanc aũt extraordinariã pęnã nõ solum se obligat, q crimē obiicit ꝯ cõfirmatũ, sed ēt q ꝑter formã ꝯ ordinationē, uel ꝯsecrationme obiicit, sup. de ele. cũ dilecti. qui aũt inquisitionē impetrat, uel denunciat, ad hãc pęnã nõ se obligat, quia alterũ ex offõ iu. ꝓ-
12 cedit, alterũ aũt ad pęnã. [† Procuratorē.] Procurator nõ põt ꝯ electũ excipere de crĩe, uel alio defectu ꝯtingente ꝑsonã electi, quãtuncunq; sit gñalis ꝓcurator, nisi spãliter dicat, ꝙ de crimine excipiat, quia ꝑ talē exceptionē minuit status excipiētis, quia beneficiis priuatur ꝑ trienniũ, sup. de elec. statuimus. ff. de min. illud, ff. de procu. non solum §. fi. ff. de sta. & extraor. cog. l. pe. nec est ꝯ, ff. pro so. actionē, §. renunciare, ff. de iniu. sed si victus, §. procuratorē, quia agens iniuriarũ si succũbit, non incurrit diminutionem sui status: & bene est diminutio status, licet ad tp̃s tm̃ suspendatur à beneficiis. quia relegatio & damnatio in opus publicum tpales sunt, ut probatur. ff. de pęnis, quidam.

SVMMARIVM.

1 *Iudex corrigit errorem suum, si in processu, uel interlocutoriis.*
2 *Non debet fieri in generalis inquisitio clerici.*
3 *Non valet dictũ testium super occultis, & de qb. infamia non præcessit.*

CAP. XVII.

Qualiter. [Ordinem.] In processu: Snĩa enim nondũ lata erat, ut ĩ. sequit. [Occasione.] Forte zelo iustitiæ, vel pp nimiã infamiã ipsius epi non aũt pp odium, quia tunc nõ eisdem mandaret, ꝙ iterum procederent ꝯ eum,
1 cum essent suspecti. 3. q. 5. quia suspecti. [Corrigere.] † Not. iudicem corrigere errorem suum, si errauit in processu, vel interlocutoriis, sup. de app. cum cessante, ĩ. de sent. excõ. sacro. ff. de re iu. qđ iussit, quãuis sit in diffinitiuis ꝯ, ff. de re iud. iudex. [Ad
2 præsens.] s. ne ex processu inordinate habito procedatis ad diffinitiuam. [† In sua ecclesia.] Et ita apparet hic loqui, quando fit inquisitio de statu ecclesiæ, uel ēt ubi generalis fit inquisitio de aliquo clerico, licet de iure fieri non debeat, nisi de spãli crimine, nisi cũ persona est multum, aliàs grauiter diffamata, cũ capla, de quib. inquirit, exprimenda sunt, ĩ. eo, qualiter, quãdo enim de spãli crĩe inquiritur, quare diceret, exceptis occultis, cũ anteq̃ iurent testes uel alias ꝓcedat, dēt inquiri, an sit occultũ, necne. põt tamē dici hoc ēt hr̃e locũ, ubi de certo crĩe fit inquisitio, nã & tunc si testis aliud nouit occulte de crĩe illo non
3 dēt dicere, ĩ. eo. inquisitionis §. 2. vel dic, ut ibi no. [Occultis.] † Si enim de eo occultis, & de quib infamia non processit, aliquid dixerunt testes, non ualebit dictum eorum, ĩ. eo. inquisitionis; nec enim iurati sunt. sup. de testi. testib. & hęc uera sunt; qdo fit gñalis inquisitio. Quãdo aũt fit sup certis capitulis; tũc nõ apponet in iurõ hæc cl̃ : cum. n. infamia p̃cesserit; testes super oĩb. q̃ sciunt de eo qđ inquirit; ueritatē dicēt; ēt si illud; qđ sciunt; uel credunt; sit occultum; ut si de fornicatione agit, & uidet aliqs testis qui secum iuit ad pctm̃ ppetrãdum, de eo testificari dēt, q dēt dicere secretas circunstantias, & ea q̃ secreto nouit dummõ sit infamatus de crĩe, sup quo fit inqsitio, puta quia cũ tali muliere cõmisit fornicationē: sed si tñ de fornica-

tione esset infamatus, nõ expræssa aliqua muliere, tunc nõ credimus, ꝙ dēt testis reuelare fornicatorē occultũ. Imo plus dicimus in primo casu, qa si iurasset testis, ꝙ teneret secretum, tñ illud reuelare dēt, quia vel a principio male iurauit, s. si intellexit, ꝙ iuratus vt testis illud nõ diceret, sed si ita praue non intellexit iurm intelligendum est, ꝙ sine iusta cã non reuelaret eum, ar. s̃. de iureiu. ad nostrã, quemadmodum tñ si in ꝯfessione ꝑiali esset reuelatum, tunc in testimonio non dēt reuelare, qa scit vt Deus, non ut hõ. sed idem dr̃, ēt si gñalis inquisitio fuerit, sed hæc est drĩa, qa cum iam ex cõmissione super certis criminib. facta appareat non esse de occulto crimine, semper valebit testimonium, sed in alijs casib. non valet, nisi appareat infamia. alij cõtra, s. ꝙ tam circunstantias, quàm occulta dicere non debet.

SVMMARIVM.

1 *Infamia præcedente de prælato fit inquisitio de tota ecclesia.*
2 *Cõfessionē suã reus an interpretari possit, an excusare & errorē ꝓbare.*

CAP. XVIII.

Cum dilecti, &c. Legati Apostolicæ sedis inquisierunt de criminib. epi Agathen. q præstito iurõ ꝯfessus est suo tpe res ecclĩæ dilapidatas, & plures ecclĩas ꝑ simoniã a se datas, & de naufragio res aliquas recepisse, quib. ꝯfessionib. factis negocium fuit ad sedem Apostolicã remissum. cum ãt Papa ex ꝯfessionib. vellet ꝓcedere ꝯ ipsum, eps ꝯfessiones excusauit: excusabat. n. dilapidationē pp debita ꝯcta tpib. prædecessorum suorum, vel pp insolentiã hæreticorum: simoniã excusabat ꝑ suã ignorãtiã & pęnã impositã simoniacis. naufragiũ excusabat, qa res illas tm̃ accepit, quorum dñi non inueniebant. mãdat ergo dñs Papa, ꝙ si iurauit ad interrogata rñdere veritatem, & excusationes suas ꝓbauerit, absoluat. si vero iurauit plenã dicere veritatem, cum præsumēdum sit, ꝙ s̃m qđ iurauit, nihil omisit de veritate, & ꝙ excusationes de nouo ꝯfixerit, remoueat ab administratione. [Epõ]
1 † No. ꝙ infamia præcedente de prælato, inquisitio fit de tota ecclĩa. si. s̃. c. ꝓx. s̃. de sen. & re iud. cum I. & A. & hoc forte ea rõne, qa caput malã præsumptionem facit de malis membris. 61. dist. c. miramur, & 2. q. 7. c. sicut inquit. tñ testes non dicent nisi de his de qb. præcesserit infamia, sup. c. ꝓx. vel dic ēt tota ecclĩa diffamata erat, licet nõ q libet. Vel dic, ꝙ ēt q libet. [Rñsionē.] Hodie ãt non crederet eis, nisi ꝓbarent, sup. de probati. qñ. vel potes dicere, ꝙ hodie crederet eis, qa legati erãt, sicut creditur Cardinalibus, & de oĩb. actis corã eis, vel ibi loquit, qñ vnus est iudex tm̃, hic ãt erãt plures. vel dic, ꝙ hic iudici creditur, qa iurabunt, & erunt quasi testes. sed verius vr̃, ꝙ non sint requirendi tanq̃ testes. 2. q. 6. statuendum, sed tanq̃ qui sunt iudi. ꝯsulendi. 18. q. j. c. j. ar. sup. de arb. non sine. ff. de ap. rec. sciendum. sic ēt requiruntur oẽs de facto suo, ēt qui alias non admitterentur ad testimonium, vt latrones, C. de ferijs, ꝓuinciarum, & serui. C. de qõ. interrogata. ff. de custo. diuus. de ætate ēt alicuius admittuntur mater, & auia. ff. de ꝓba. ēt. sic ēt requiruntur, ff. de ędil. edic. quæro. §. si. 20. q. 3. ꝑñs, s̃. de testi. sicut, s̃. de arbi. non sine, nec valet horum dictum tanq̃ testiũ, sed ad præsumptionem tm̃ facit: vnde post apertionem testiũ tales quærendi sunt, & ante ꝓductionē testiũ, arg. opt. 20. q. 3. ꝑñs. [Ad inqsita.] Cũ iurãs de calumnia tm̃ iuret de veritate ad interrogata rñdere, poterit suas ꝯfessiones excusare. testis ãt qui iurat dicere, quicquid nouit, non poterit excusare testimonium suum, vel mutare, nisi hoc faciat anteq̃ loquat cũ partibus, qa non præsumit subordinatio, sed recordatio veritatis, aĩas secus, ar. in Auth. de testi. §. qa vero. iudex ãt ex offõ suo reuocare põt testem, vt melius instruat. ff. de qõ. repetit. [quæ tales sunt.] Cõfessiones. [Et malũ.] Tales fuerunt positiones, vel exceptiones habitę. 85. di.
2 Florentinũ. [Nõ obstãtib.] † Sed nonne ēt ꝯ ꝯfessionē suã põt ꝓbare, ut C. de iur. & fac. ign. error. ff. de ꝯfes. nõ fatet? rñ. nõ, vel sic iurauit, ut hic habes. uel dic ꝙ errorē põt ꝓbare, sed suũ dictũ non põt excusare. errorē ãt ꝓbare põt, si ꝓbaret se non dilapidasse, sed excusare qđ dixit, uel illud interpretari, nõ est probare errorē, uel reuocare. si. n. uelit ꝓbare se errasse, oportet eũ ꝓbare, ꝙ nihil de naufragio habuisset, & ꝙ ecclĩæ nõ essent datæ ꝑ simoniã, & ꝙ bona ecclĩæ non essent dilapidata, sed si admittit, ꝙ excuset, vel interpretetur ꝯfessiones suas, sufficit ꝙ probet, ꝙ ea habuerit, quorũ dñi nõ inueniebant, & sic de alijs.

SVMMARIVM.

1 *Non admittitur criminosus ad denunciandum, vel testificandum nisi in exceptis criminibus.*
2 *Quę persona requiratur ad probandam infamiam.*
3 *Leuis infamia qualis sit.*
4 *Qualiter probetur infamia, vsque ad finem poteris videre.*

CAP. XIX.

Cum oporteat, &c. [Sub dissimulatione.] Si de eis esset infamatus, & ideo de infamia primo inquiri mandat, vt ĩ. sequitur.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝑ se tñ mãdat inqsitionē fieri pp clamosam insinuationē ei factã,nõ pp hoc ꝙ penes ipsum diffamatus eēt.[Criminib.]Nullus enim criminosus admittit ad denũciãdũ, vľ testificandum nisi ĩ exceptis criminib de hoc no.s̃.c.cũ P.sed si ordinario nõ constat de infamia alicuius ꝑ eũ modũ,quē dicit finis gl.q̃ incipit,Hic,dic,& si nõ sit ei suspectus,nec ēt alij,cui ordinarius,velit facere gratiã,ꝙ ei fiat purgatio criminis obiecti:quorum vtrunq; sufficit,imò vr̃,ꝙ non ex gratia,sed de necessitate iuris dēt ei indici purgatio, q apud Principē suũ, vel p̃ronũ est infamatus,C.ex q.cau.irro.infa.verbũ, 2.q.5.Mennã,& c.oĩb.itē si aliqs petat inquisitionē ꝯ aliquē,nõ faciet eã ordinarius,nisi ꝓuidi & discreti & nõ leues,q credũt oĩ verbo,excessum eius ordinario denuncient.Itē hoc nõ sufficit, nisi hoc nũcietur sępe ordinario siue ꝑ eosdē,q primo denunciarunt,siue ꝑ alios:posset.n.esse,ꝙ semel ex impetu nunciasset.quot aũt vices hoc faciat sępe, ipsius ordinarij arbitrio relinquendũ vr̃,in Aut.de testi.§.2.ff.de ver.obl.ꝯtinuus.§ j.Itē oportet, ꝙ de crĩne obiecto clamosa,nõ leuis,nec tacita sit infamia.Itē oportet, ꝙ tanta sit infamia,q̃ faciat crimen quasi manifestũ,& hoc sonãt verba illa,q̃ sunt in decr.j̃.eo.quaľr,ibi,ꝙ clamor innuit,& diffamatio manifestat.sed si hæc infamia nõ est apud ordinariũ q est forte multũ abñs,& maxime apud Papã,cui vniuersi subsunt,sed tñ aliq nũciãt aliquē ita infamatũ,tũc ipse ordinarius, vel delegatus eius,vľ Papa recipiet ꝓbõnes ĩfamię ſm eũ modũ q ē j̃. de pur.ca.c.2.vľ recipiet testes & tũc testes ē dēnt deponere,ꝙ sciũt eũ, d̃ quo agit,diffamatũ apud ꝓuidos & discretos,& debēt eos noĩare,ēt si nõ interrogent,qa nõ est ꝯmissũ discernere testiũ arbitrio,q sunt ꝓuidi,vel discreti,sed arb.iu.ff. de verb.obꝯti.§.j.Itē debēt adiicere in testimonio,qđ nõ tm̃ semel,sed sępe sciunt eos esse diffamatos apud ꝓuidos & discretos,i.ꝙ multotiēs boni viri recuperauerunt eos apud se diffamatos,& infames ꝑsonas.Si aũt dicerent,qđ apud seipsos testes essent diffamati,hoc qbusdã nõ vr̃ sufficere, cũ nõ sint tãtæ auctoritatis, qđ sufficiat eos diffamatos apud eos.Itē debent adiicere ꝙ clamosa & ñ tacita est ĩfamia,& ē tãta,ꝙ quasi facit manifestũ crimē,qa si hoc est necesse in ordinario,ut p̃dictũ est, qñ apud eũ est infamia sine adminiculo testiũ, multofortius dēt hic necesse eē,qñ sibi nihil est notũ de infamia,sed ꝑ testes tm̃ dēt eē notũ. Istę aũt inqsitiones & ꝓbõnes hñt locũ anteq̃ fiat inqsitio sup crĩe,nã postq̃ sup crĩe fit inqsitio,extũc nõ haberēt locum ꝓbõnes sup infamia,nisi adminiculent.4.q.3.§.itē sępe sed sup crĩe debēt recipi ꝓbõnes:qđ si nõ ꝓbēt, tũc dēt indici purgatio,si ex ꝓbõnib.remãsit aliqua suspitio crĩnis.s̃. de test.tã lr̃is. Itē p̃dictus modus ꝓbãdi hēt locũ, vbi in modũ exceptiõis obiicit infamia,vt repellat a dignitatib.vel hr̃ditate,C.de inoffi.test.frẽs.C.de dignita.l.2.nec mireris,ꝙ ita exactas ꝓbõnes exigo sup infamia:qa nõ est sine cã: est. n. extraordinarius modus agendi ꝑ inqsitionē.Itē graue eēt pp leuē infamiã aliquē repellere vel à dignitate,vel ab hęr̃ditate.& hæc ēt lex satis expŕsè dicit,C.de digni.l.2.vbi dicit,ꝙ famosi q, s.multa & frequēti infamia laborãt,& annotati infamia, i.quorũ ĩfamia.i.ĩfamię crimē scriptũ ē ꝑ iudicē,vľ q aľs sũt ĩgnati quasi mãifesto scelere, vel sordida vita,sunt à dignitate repellendi,vnde aliàs dicit lex, qđ ad hoc,vt ex verbis infamatoriis oriat infamia facti, oportet ꝙ in scriptura redigatur, & ēt ꝙ fiat cum aliqua cãæ cogni
2 tione.† Itē nõ sufficit q̃libet ꝑsona, sed est necesse, ꝙ sit electa & spãlis ꝑsona,vt patris,vel patroni, vľ iudicis, vel ꝯsimilium, C.ex q.cau.irro.infa verbũ,& l.ea,& l.interlocutio,ff.e ob hoc verbum. & ad hoc facit,qa ēt quantuncunq; intentet accusatio famosa ꝯ patronũ agentē ꝑ ꝓcuratorē, nisi sñia ferat, non ꝯhitur infamia facti,ff.de obl.honori.licet sit arg.ꝯ, C.de inof. test. frẽs vbi dicit, ꝙ sufficit leuis infamia ad hoc ut repellatur a p̃dictis sol. licet dicat sufficere leuē infamiã, nõ tñ tollit, qn
3 p̃dicta diligentia debeat haberi in ꝓbando. † Item appellat leuem infamiã transactionem super famosis actionib.vel defensionem, ēt si per ꝓcuratorem agat,ff.ex qui.cau.infa.irro.athletas §.fi.& l.seq.& tene,ꝙ in his multũ hēt locũ arbitriũ iud.Itē de his no. j̃.e.quaľr.In testib.aũt sufficit, ꝙ nõ sit cã repulsionis,sup. de testi.tã literis. quãuis bene requirant ꝑsonæ ꝓbatæ. 2.q.7.criminatiões,si qs eṕs.3.q.5.ꝑ totũ, sed nõ est vis, an sint clerici,vel laici,vel mulieres.& hñt hęc locum in criminib nõ periculosis,nam in periculosis quid fieri debeat,no. j̃.e.quaľr. vltra mediũ.Item qñcunq; probetur infamia in modum exceptionis,sufficit si se purget,s̃.de testi.tã lr̃is,nisi illa infamia ortum habuisset ex sñia,vel interlocutione iud. vel ex dicto parẽtis uel patroni,vel consimilium,& authenticæ ꝑsonæ,& sic loquuntur ll.C.ex qui.cau.irro.infa. inter. & l.verbum & l. ea q̃, & alię de hac materia loquentes,s̃.de ele.super eo.s̃.de testi.testimonium, sed & tunc vr̃, ꝙ sufficiat indicere purgationem. Nobis vr̃, ꝙ qñ infamia dēt probari per testes, siue ad hoc vt fiat inquisitio,siue ut repellatur a dignitate,siue ob aliam cãm, ꝙ testes debent dicere cum infamatum apud eṕm suum,& esse suspitiosum de tali crimine,vel incredibilē ꝑ tale crimē,de quo hēt eũ suspectũ.& idē.si eēt suspitiosus, vel incredibilis apud suos ꝯsacerdotes, vel apud bonos & iustos hoĩes de plebe sua,quã,s.regit,vel in qua ꝯuersat.2.q.5.oĩb.vel apud ꝑlē. ē,nõ habita distinctione bonorũ & malorũ.2.q. 5 ꝑsbyter. Et debet subiicere cãm suæ sciētiæ sufficientē talē,uel cõsimilē, scio, ꝙ eṕs hēt eũ suspectũ de tali fornicatione,qa ĩ scriptis aliqua summaria cognitione p̃missa mandauit ei,ꝙ non iret tecum ꝑ loca suspecta.uel ego fui pñs,ubi suus eṕs scripsit,ꝙ sup hoc mãdaret fieri inqtionē. vel ego fui præsens ēt sine scriptura , ubi ipse solēniter corã bonis viris mãdauit,ꝙ ab eius familiari ... cessaret,ar.ꝑ p̃dictis,C.ex q cau.irro.ĩfa.interlo.verbũ,ff e.ot.aliꝰ nũ.32.di.dic,ĩ Auth.vt si ma.& auiæ.§.j. illa aũt cã nõ vr̃ sufficere,qa audiui ab eo, ꝙ eũ suspectũ hēbat. nisi ex p̃cedētiã & cũ solēnitate hoc diceret, C. de nõ nu.pe.generaľr. si aũt testes velint dicere de infamia alicuius, q̃ est apud ꝯsacerdotes, vel apud plebē,deberēt dicere cãm sui testimonij, qa sup hoc scripserũt Papę vľ alij supiori,ar.ĩ Auth.vt iu.sine quo.suffr.§.si qs
4 aũt ꝑter.& §.necessitatē.in Auth.ut nulli iu.§.& hoc qđ.† Item sufficiēs cã est,si dicũt se scire de hoc eē infamiã:qa tñ est scãdalũ,& rumor,ꝙ uix tolerari p̃t,& ꝙ ex eo factũ redderet quasi manifestũ, j̃.e.quaľr.sed cãm sui dicti reddit meliꝰ, si dicit, ꝙ ppľs interrogatus ꝑ iur̃m respõdit,ꝙ apud eos est suspectus de obiecto crĩne,j̃.de pur.ca.c.2.sed & primũ vr̃ sufficere, si dicit, ꝙ de hoc est ĩfamia cõis,vel uox,nisi dicat de scãdalo uľ rumore,uľ de aliis p̃missis:& vr̃ ꝙ si eṕs,uel ꝯsacerdotes,uľ plebs dicit n̄ iq̃ suspectũ cũ habuimꝰ,uľ si habuimꝰ,errauimus,& cessat suspitio illa, ꝙ vltĩo dicto eorũ stãdũ est plusq̃ testib.ar. j̃.e.inqsitionis,in fi.pp suspitionē aũt regis,vel aliorũ dominorũ potius est indicēda purgatio pp honorē eorũ.& scãdalũ euitãdũ,q̃ inquisitio facienda,quãuis & illa facienda sit,si uisum fuerit eṕo.
5 2.q.5.Mennã,hoc habet.[† Famã.] Dic, ꝙ ubi in literis inquisitionis dr̃, tali significante accepimus, ꝙ talis sit grauiter diffamatus de talib. criminib. semper iudex de ueritate pręcum, s. an sit diffamatus inquirere debet,C.si ꝯ ius.& si non.s̃.de resc. super literis.si vero in lr̃is non dr̃ aliq: de infamia,sed tñ ibi dicitur,tales ꝯ talem proposuerunt,quòd talis est in criminib.irretitus, & ideo Papa inquisitionē cõmisit: tunc sicut hic dictũ fuit,nõ subito procedat ad inquisitionem , sed primo inquiret de infamia,quã si inuenerit,procedet, alioquin consulet Papã, vt hic, sed non cassabit inqsitionē. In superiori autē casu infamia non inuenta cassabit:si autem non fiat mētio in lr̃is de aliquo denunciante,sed tñ dictum sit, ad audientiã nr̃am peruenit, tunc poterit ꝓcedere sine aliqua inqsitione famæ, nã cum hoc possit ipse ꝑlatus, j̃.e.quaľr.2.q.5.oĩb.86.di.si quid,eadem rõne & delegatus, ar.s̃.de rescr.... lr̃is,in fi.verumtamē meliꝰ facit iudex, si cognouerit falsum relatum Papæ, si eum ꝯsulat, q̃uis ad hoc nõ teneat.Sed dices,qũo in casib.p̃cedētib.cognoscet de fama,cũ nõ sit ei ꝯmissum?Respon. imò est cõmissum tanq̃ accessoriũ, s̃.de of.dele.p̃terea.ff.de iurisd.om.iu.l. 2. & faciendã est inquisitio,vel danda eṕis, uel primatib. clericorũ siue ipsa vniuersitate clericorum aliqua de quocunq; denunciãtib.Papę, sed nõ ꝓcedent in modũ denunciationis, sed ingret Papa denunciantib. ꝓsequētib. eius inqsitionē,uel non,& qđ est not.dignũ sit ꝓbato crĩe in modum inquisitionis imponet penitētia corporalis,& honoris,& dãna lęsis resarcient, ut hic habes,in Auth.ut nulli iu.§ & hoc,qđ in Auth. ut iu. sine quo
6 suffr.§.si qs ãt ꝑter,& §.necessitatē.[†Noueritis.] Vel ꝑ testes, q ꝓbent infamiã , ut ipse iudex de plano ꝑ rumorē vicinię apud bonos & graues certificari põt sup.de spõ.cũ in tua. Inimicos. Capitales, j̃.de simo.per tuas,Insti.de exc.tu.§.inimicitię.sup. de re iu.cum l.ff.de arb.licet,ar.ff.de adi.le.l.2.& nõ solum qui nunc inimicus ē,sed ēt q nudiustertiꝰ.3.q.5.c. 2.si aũt non sunt capitales inimici,sed tamē aliquo mõ inimici sũt, admittet ad testimoniũ sed minorē, uel nullã fidē eis adhibebit, qđ iudicis arbitrio relinquit,ĩ Aut.de testi.§.si verò dicat, ff.de q̃sti.l.1.§.
7 qõne.† Ingratis. Auctoritate p̃sentiũ lr̃arũ, nõ ꝑteritarũ, nã ex quo denũciãtes sunt ĩimici,si hoc significatũ eēt Papæ, eas nõ ꝯcessisset ergo ꝑ eas lr̃as ꝓcedi nõ dēt, sup.de rescr.sup lr̃is, sed si rescripto sic impetrato tñ utit ministerio, siue sit inimicꝰ, siue seruus,siue ēt excõicatus lr̃ę ualent; & iudex ex offõ suo ꝓcedet,& hoc põt ppendi ex lr̃is,puta si dicat,ad audiẽtiã nr̃am puenit. si uerò nõ ministerio tñ, sed auctoritate usus sit in lr̃is impetrãdis,s. qa pp eos motus est ad ꝯcedendã inqsitionē, tũc non valebunt lr̃æ,si mēdacium dixit, uel ueritatē suppŕsit, nisi Papa mãdasset in lr̃is de fama inqri, nã tũc cum ad petitionem cuiusq; posset & deberet mãdare inqri de fama, & si esset infamia,ꝓcedi ad inqrēdum de crĩe,unde ĩfamia est,& tunc etiã si Imperatores inqsitionis repellant, tamē iudices ad inqsitionē ꝓcedēt rõ nr̃i dicti est,qa ex offõ suo Papa ꝯmittit,& cõmitteret nihilominus, si denunciantes essent excõicati. unde in hac commissione tñ ministerium ꝑstant. & idem dicimus, etiã si impetrantes

impetrantes sint excommunicati,cum ministerium eorum vires literarum non exhauriret,arg.ff.de inoff.test.si pars,§.vlt.& l.propter,§ meminisse,& C.de preci.Impe.offe. vniuersis,& l.j.

CAP. XX.

Cum dilec.fil.&c. Hæc decr.loquit de denunciatione.[Donec causa.] Scilicet denunciationis,quàm volebat primo expediri, quàm de appellatione cognosceretur.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitio de occultis criminibus non est facienda.*
2 *An iudex debeat inquirere a teste,an sit criminosus,vel quòd teneatur testis respondere.*
3 *Suspectus de inimicitia non debet procedere ad accusationem.*
4 *Non debet ordinandus patefacere omnia crimina sua.*
5 *Paucorum dicta non infamant,siue non inducunt famam.*

CAP. XXI.

Inquisitionis,&c. [Puta.] hic dicunt quidam, ꝙ in nullo occulto crimine impeditur executio post peractã pñiam,nisi in homicidio.nos tñ secus dicimus,vt no.s̃.de temp.or.ex tenore.[In accusationis.]ergo inscribendo ad talionē,hoc quidã dicũt,sed nos ꝯdicimus,s.ꝙ nec ad extraordinariã pęnã inscribi dēt,sicut,no.s̃.e. sup his,j̃.de simo.dilectus.2.ꝯ.sol.in hoc est sĩitudo,ꝙ vterque ꝑpetuo priuat offõ,& beneficio,sed in hoc est dissimilitudo,ꝙ accusatus deponitur,hic aũt nõ,j̃.e.qualiter,& plene,19.di.c.si Romanorũ.[Alioquin] dest si sit tale, de quo possit agi pñia
1 seruato ordine.[† Infamia.] Idcircò nõ est puniẽdus , qa de occultis criminib.non inquirit,vt s̃.e. quaľr,& iõ sup hoc dictũ testium nõ valet,s̃.de testi.de testib.nõ vr̃ hoc posse hr̃e locum nisi vbi sit inquisitio g̃nalis de oĩb.criminibus,vel sup statu alicuius eccľiæ,nã tũc si dicat de occultis,nõ crederet ei:si ãt de spãli crĩe fieret inquisitio,vlterius,s.post cõmissam vel cęptã inquisitionē nõ q̃retur,an sit infamia necne,vel an testes illud sciant crimē occultè,an manifestè:a principio.n.quærendũ est,si sit ĩ famis,an nõ,& nõ ex postfacto,arg.s̃.e.cũ oporteat.vel dic, vt no.s̃.e.quaľr.vel dic,qđ hæc decr.loquit,qñ ex improuiso,& sine mandato iudicis aliq sic iurãt aliquē criminosum , nã tunc eorũ depositiones nihil valēt.[Tacitè.]Quia dicũt se nõ multũ
2 illos diligere.[†Se asserunt.] Ex hoc loco nõ colligit,ꝙ iudex a teste debeat q̃rere,an sit criminosus, vel ꝙ testis teneat rñdere, sed inducunt in ar.ꝓ se,q hoc dicunt,2.q.7.q̃rẽdũ,si q.sed illud c.in accusatore loquit,nõ in teste. Itē sicut in accusatore, sic & in teste multa reqro,& examino.4. q.3.itē in testib. & §.itē testiũ qa si qd obijciat ꝯ eũ,s.testē,ab aduersario audiã, s̃.de testi. sup eo.sed ēt si nihil obijciat,iudex ex offõ suo põt inquirere, si accusator, vel testis est ignotus, uel notus, & suspectus ab alijs summatim,& sine solēnitate.2.q.7.criminationes, si q,q̃rẽdũ. tñ de quolibet noto bonũ p̃sumet,nisi in ꝯriũ ꝓbet, s̃.de p̃sum.dudũ.uel nisi apud ppľm eius vita cõi opinione sit accusabilis. 3.q.5.suspectus.si ãt sit ignotus,vel de alia gente,nõ admittet. nisi primo probet.3.q.5.canonica,accusatores.dēt.n.esse notus & iudici,& alijs,ff.de iu.deli.l.fi.§.finaũt.in Auth.de fi.instr.§.si
3 verò ignoti.† Item si ex quacũq; ꝓbabili & verisiĩi cã suspectus vel de inimicitia,vel aliquo malo zelo,ad accusationē nõ procedat.3.q.5.accusatoribus,suspectos,& c.seq.& q.8.c.l.& g̃naľr vbicũq; verisimilē suspitionē habuerit,facile accusationē repelleret.3.q.9.abñte.nã illaudabile offĩn est.2. q.7.si quis.eṕs ãt.& hoc intelligo in criminalibus,nã in ciuilib.nõ quærunt ista,sed
4 ab eis hoc nõ quæro, nisi vt no.s̃.de ꝯfes.c.2.† Sed iterũ obijcit, ordo & testimoniũ pari passu ambulant.2.q. 7. ipsi Apľi,sed in ordinib.dēt ꝯfiteri,ergo in testimonio.50.dist.pęnitentib.rñdemus,licet in plurib.sit similitudo, non tñ in oĩbus, nec in hoc, cũ in ordinatione hoc spãle statutũ sit pp periculũ aĩæ.itē illa c. quærendũ,si qui loquunt tm̃ in actione criminali sacerdotũ.itē non dicunt,ꝙ ab eis sit aliquid quærēdum. itē non dicimus ordinandũ debere dicere oĩa crimina sua,ut no. 50.di.expe.sed illa tñ,q̃ ordinis executionē impediunt: non.n.testis suũ crimē. vel ꝯdõnem in g̃ne, vel in specie prodere tenetur. 2.q.1.si peccat.Sed quid si dicat,nunqd ei credendũ èst,cũ sup hoc non iurauerit? ar.ꝙ nõ, s̃.de testi.de testib.rñ.ei credēdũ est,nã cum iudex dēat ab alijs inquirere,an sit liber,an sit bonæ famæ,& multa alia circa personã testis.4.q.3.§.itē certè.& §.seq.licet ipse testis non teneatur rñdere, tñ si rñdit tanq̃ de accessorijs sui testimonij, valet testimoniũ,arg.hic,uel si non valet in hoc dictum eius tanq̃ iurati, valet tñ quia ei in hoc magis credendũ est, qui de se nouit melius veritatē [Asserunt.]Sponte,qa non cogunt rñdere,nisi uelint,ut no.s̃.de ꝯfes.c.2.[Id facere.] Vt post iur̃m nõ adhibeat fides dictis eorum. ista ãt præsumptio remouet,si post iur̃m dixerit,eum, sicut credit, verũ dicere in testimonio, ita & in hoc.[Infamatũ.] Hæc qõ hēt locũ,vbi pręcedit inqsitio ista,s.an qs sit bonæ famæ,vel malę,& posteà ad inquisitionem ꝓcedat.itē vbi q̃rit,an pp talium dicta sit purgatio indicenda,
5 [†Sed infamato.]No.ꝙ licet testes aliq dicãt aliquē infamatũ, & cõis vox nõ hēt infamatũ eē, vox cõis p̃fert dictis plurium testium,ut hic.nec est ꝯ s̃.de spõ.cum in tua,qa bene dicimus ꝓbari infamē ꝑ testes, & maximè vbi ꝓbationes nõ inducunt in loco,ubi dr̃ ĩfamia ꝯcta,sed totius est,& melius sp ꝓprijs aurib. hr̃e certitudinē de fama,& in loco,ubi dr̃ infamatus,q̃ ꝑ testes, & in alijs locis,arg.j̃.de purg.ca.c.cũ dilectus,s̃.de elec.scriptũ, s̃.de pręsum.qa.& tunc qñ sic ꝯstat aliquē eē bonæ famæ,licet duo uel ēt plures,dũ tñ nõ sint multi,dicãt eē malã famã,nõ tñ fiet inqsitio,vt hic.Sed si hoc mõ nõ ꝯstat de bona fama alicuiꝰ, & ꝑ duos testes ꝓbet eũ diffamatũ, nõ credo iudicē teneri recipere ꝓbationes sup bona fama,cũ ēt si ꝓbaret ꝑ multos plures, nõ sit ei ꝓfuturum,cũ possit eē bonæ famę apud aliquos,& malæ apud alios,& pp illos sit indicenda purgatio.2. q.5.oĩb. bene tñ facit,si eos recipiat, & ei gerat morē; & ēt aliquo mõ poterit ex eis instrui.C.de prob.circa.arg.2.q.7.cum pastoris,& q.5. oĩb.12.q.2.manifestè.18.q.2.in decima , in Auth.de mona.§. cogitandum.tamen credimus ꝯ.[Cuius app.]Si hoc constat, ꝙ cõiter apud omnes sit bonæ famæ; sed si de hoc non constaret, sufficerent duo testes,qui eum dicerent infamatum.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis in non suum iudicem consentire dicatur.*
2 *Quando inquisitio committitur super statu monasterij , potest quilibet exceptiones suas proponere.*
3 *Quando requirantur tres citationes,nec sufficiat vna.*
4 *Arbitrariæ sunt induciæ ad concluden.in causa.*

CAP. XXII.

1 **Ad petitionem,&c.** [Correctione.]Ipsius monasterij Corbien. [† Nec reclamante]Ex hoc vr̃ in iudicē ꝯsensisse, arg. s̃.de offi. deleg. cum olim A bas ff.de iu l.2.in prin.sed dic, ꝙ in nõ suum iudicē nõ vr̃ ꝯsentire tacitè,nisi aliqd facti interuenerit, puta qa adierit iudicē,& corã eo litigauerit ff.de iurisd.om.iu.si per errorē.est ēt necesse,ꝙ non erret in facto,nec in iure, ff.de iu.l. 2. in prin.q̃ hic non ꝯtingunt, quia nec corã legato iuit, & in iure errauit credēs,ꝙ non posset eius iudiciũ declinare.hęc rõ nõ est bona,qa iste legatus bene erat iudex Abbatis.potes ēt dicere,ꝙ in alijs iudicijs obtinet,ꝙ quis possit in aliũ iudicē ꝯsentire. sed in inquisitione,cum non pendeat de voluntate partium,sed de offõ Papæ,nulli est licitum offĩn Papæ tollere,vel impedire,ma
2 ximè cum iã eo vti cęperit,s.cum cõmisit.† Itē hic est no.ꝙ ubi cõmittit inquisitio sup statu monasterij , q̃libet p̃t exceptiones suas ꝓponere,& est hoc ea rõne,qa quēlibet spãľr rõne personę tãgit.secus ãt in his,q̃ ꝯuentũ tm̃ cõiter tãgerent,quia tunc non posset ꝓponi exceptio,nisi a toto ꝯuentu,vel a maiori pte ꝓponeret.Itē opponit,rata vr̃ habuisse,q̃ acta sunt,ꝑ iudicē eo pñte, s̃.de re iu.c.pe.ff de re iu.sępe.rñ.illa hr̃e locum, qñ aliquis ꝓsequit litē, licet ad eum primo loco nõ ꝑtineat actio, uel qñ suo noĩe nõ agit,ut no.s̃.de rescr.ex pte decani,sed vbi aliqd horũ nõ interuenit,sed iudex ꝓcedit ex offõ,nõ hēt locum,ꝙ videat ratum hr̃e ꝓcessum iud.& ita hic loquit.[Prius.] Iusta erat hæc exceptio,s̃.de of.dele.studuisti.sed erat ꝓponenda inter ipsa litis auspicia.s̃.de re iu.inter. [Suspectũ.] Hęc exceptio est iusta, dummõ ꝓponat,ut dēt,s̃.de ap.cum spãli.[Amouit a regimine.] Quidã dicunt,ꝙ licet iste Abbas appľauerit,& appellans recesserit,nihilominus tñ ad sñiam vocandus fuit,& nisi vocetur ad sñiam,nõ tenet,cũ nõ sit ꝯtumax in sñia audienda,ad q̃ nunq̃ vocatus fuit,licet fuerit ꝯtumax in aliquo articulo,qñ,s.recessit appellans,ar.C.qũo,& qñ iu.q̃ opi sic ꝓbant,qa aut cã appellationis fuit iusta & vera,& tunc nõ valet,qđ fit ab eo,non solũ ea rõne,qa pars appellans nõ est ꝯtumax,ꝯ q̃ fert sñia,sed ēt qa fert post appellationē legitimã. si vero cã appľonis non est vera,uel legitima, aut defert appľoni; & tunc vlterius procedere non p̃t,s̃.de ap.cordi.aut non detulit, & tunc non est reuocata cã ad audientiã superioris:imò penes iudicē,a quo malè appellatum est, remanet ptãs procedendi. dēt ergo iustè procedere; sed non procedit iustè qñ procedit ad sñiam;vel ad aliquē articulum alium sine noua citatione;licet in aliquo art.primo fuerit ꝯtumax,ut no.s̃.de of.dele.ꝯsuluit.appellatio.n.sua mala nõ plus fecit,nisi quia fecit eum ꝯtumacē,sicut iam supra dictum est.& hæc obtinent non solum in appellationibus emissis in iudicio;sed ēt extra iudicium.Alij tamen aliter dicunt, s.ꝙ ille,q appellat,in nullo vlterius vocandus est, nisi sponte ipse offerat pñiam,uel renunciationem appellationis, ar. C.de app.si quis li.vr̃ enim protestari, ꝙ de cætero non vult sub eo litigare: sed secus est in ꝯtumace, quia licet sit ĩ vno articulo contumax;nõ tamen protestatur,ꝙ in alijs velit esse contumax , maximè qa non dicit se velle effugere suã iurisdõnem, licet peccet existendo contumax. Item appellans defendit suã contumaciam,quia dicit eam non ꝯtumaciam; sed se iustè facere:ꝯtumax aũt, qui non appellat,nõ defendit suã ꝯtumaciam de iure, quia nõ ꝯtendit se bene facere,& ideo minus puniẽdus est, ut no. j̃.de cleri. excom.

Universidad de Deusto Biblioteca

3 excom. mi. latores.† Itē no. ꝙ iudex nunq̄ dēt ꝓcedere ad sniā diffinitiuā, nec ad verā possessionē dandā, neq; ad absoluendū ab instantia iudicij, neq; ad annotationē bonorū in cā criminali vel ciuili, vel in cā inquisitionis, nisi trib. citationib. præmissis non minus 30. dierū, vel vna pro oīb. peremptorie. non negamus tñ, quin has dilationes possit moderari ex cā, & nisi cā moderationis sit iusta, appellari pt iuste, sp āt in citationib. ponere dēt perēptorie, nec sufficit dicere ad sniam audiēdā licet aliq ꝯdicūt, C quō & qñ, l. ea, & auth q semel. ff. d iu. ad perēptoriū. & l. seq. C. vbi in rē act. l. 2. ff. de reqr. reis. l. j. & C. e. ti. l. j. 24. q. 3. de illis. Tres āt citationes sufficiūt, ēt si in citationib. nō poneret perempt. C. qūo & qñ. l. tres. & dicimus, ꝙ hæc perēpt. quilibet iudex tā ordinatius, q̄ delegatus, & subdelegatus ꝓponere pōt, s̄. de re iud. cū Bertoldus, s̄. de off deleg. ex literis, licet fm legē qdā dicunt ꝯ, in Auth. de liti. §. causæ. Itē no. ꝙ citationes istæ non sunt cū tanta solennitate faciendæ, nisi vbi absens est pars, & nō inuenit, & citatus est domi. in quib. casib. sufficit citari ad domū. de hoc no. s̄, de eo, q mit. si aduersarius. nā si pdictæ solennitates præcesserint, licet abñs citatus ex ꝓbabili cā post lit. ꝯt. vel ēt ante in casu, quo ꝯhit eremoditiū, C. qūo & qñ auth. q semel. absit, & si non sit vere ꝯtumax, sed iuris interpretatione tm̄, tñ iuste ꝯ eū procedit ad productionē testiū, & examinationē causæ, & ēt ad sniam diffinitiuā, & verā possessionē dandam, & ad absolutionē ab instantia iudicij, C. de iud. properandum, § j. C. qūo & qñ. ea q̄. ff. de re iud. à diuo Pio. licet prędictis ꝓbabiliter absentib. subueniat p in integ. resti. vt no. s̄. de ꝓcu. q̄relā. Si āt inueniat citatus, & citanti rñdeat, nō veniā ad cām, vel nihil rñdeat, sed tñ personaliter citatus non vadat, vel malitiosè ꝓcurat ne ad eū perueniat citatio, s̄. ut li. non ꝯt. qm̄. §. j. in his casib. nō credo necesse fieri citationes hmōi, sed sine vlla alia citatione ꝓcedi pōt ad examinationē causæ, & sniam, & ad alia præmissa: qa cū prædictæ citationes nō fiant, nisi ad probationem ꝯtumaciæ, & in prędictis casib. appareat ꝯtumacia citatorum siue solēnib. citationibus, non est ergo necesse, vel vtile eas fieri, qa in certis non est opus ꝯiecturis, C. qūo & qñ, l. 3. ff. de re iu. ꝯtumacia. §. ꝯtumax. ff. de verb. obli. ꝯtinuus. quartā āt citationē peremptoriā credimus de vrbanitate, non de necessitate faciendā, s̄. de off dele. ꝯsuluit, & sic intelligitur ff. de iud. & post. pruden:er āt faciet iudex. si in moderatione prædictarum dilationū, qñ faciet, inferat iustā cām moderationis, vel ēt, qđ plus est, sup hoc interloquat, s. ꝙ iusta cā est moderationis, vt sic vlterius ex illa cā non possit quicquam ꝯ sniam dici, ēt si sit ꝯ ius litigatoris, s̄. de re iu. qđ ad ꝯsult. nec mireris, ꝙ diximus interloquendū parte absente, qa ēt alius ꝓcessus fit eo absente. si āt non inferat cā moderationis in snia vel nulla erit snia fm quosdā, vel ad minus iustè appellabitur, si in veritate nulla moderationis subest cā. Itē in casib. istis oportebit partē præsentē ꝓbare iustā cām moderationis fuisse. cū aūs vbi dilationes sunt arbitrariæ præsumat iusta eorū moderatio, nisi probetur ꝯ. Itē hæc prędicta solennitas citationū non hēt locū in citationibus, quæ fiunt a principio, anteq̄ cōpareat, neq; in inducijs deliberatorijs, neq; in inducijs testium, neq; in alij inducijs, quæ dantur
4 præsentibus, ar. ff. de iure deli. l. j. † Induciæ āt ad ꝯcludendū in cā sunt arbitrariæ, de quib. habes C. de iudi. auth. iubemus. & sic sunt oēs aliæ, in quib. non dr̄ expresse, ꝙ non sunt arbitrariæ. Sed ꝯ id, qđ s̄. dictū est, s. ꝙ solennitas dilationū non hēt locū, vbi citatus non inuenit, vr̄ malè dicere, qa posset detineri morbo, vel alio iusto impedimēto. s. tunc dēt dimittere ꝓcuratorē, vel sufficientē excusatorē, s̄. de ꝓc. querelā, s̄. de do. cū dile. vel alias prouidebit ei, 4. q. 5. c. j. [Fides.] Non pp acta coram legato habita, quæ non valebant, sed pp alia forte, quia probatum fuit coram Papa, vel confessum. [Prouidimus.] Verè fuit prouidentia non ius. [Amouentes.] Et ideo fertur snia contra eum, quia citatus fuit, vel aliter, ut no. supra de fil. presby. veniens.

SVMMARIVM.

Infamia non in modū exceptionis, sed accusationis tantū admittitur contra institutionem faciendam; vel possessionem dādā ex literis Papæ.

CAP. XXIII.

Accedens ad præsentiam, &c.

[Exceptionis.] Excipiebat. n. infamiā instituendi illius, pro quo scribitur ꝯ institutionē faciendā, & possessionē dandam, quod licet, 2. q. 5. presbyter. simile no. s̄. de ap. ꝯstitutus. hæc habēt locum, ubi excipit, vel dr̄ in personā diffamatā. secus āt, si dr̄ electionē, vel ꝯfirmationē non tenere, vel alias illegitimū factū, vt no. s̄. de cā pos. cū olim, s̄. de dolo, cum dilecti, s̄. de ap. ꝯstitutus. [Si vero.] Licet hoc non dr̄, tñ innuit, ꝙ si accusator sit paratus, & est infamatus, ꝙ est audiendus, anteq̄ ꝯcessio, vel mandetum Papæ executioni mandet. [Accusator.] i. exceptor: in tali. n. casu exceptio & accusatio ꝓ eodē sumit, in Auth. de san. epis. § si qs āt, & §. si āt tpe. Alij āt dicunt, & melius, ꝙ non audietur in modū exceptionis, sed accusationis tñ, s̄. de ap. ꝯstitutus. in fi. Sed dices, quare non statim dat ei possessio & postea audiatur in modum accusationis? Rñ qa infamatus erat, & pp infamiam ēt haberet, deberet suspendi, 2. q. 5. presbyter, si super causa, j̄. de purg. ca. inter. sol. Præstitit.] Purgationem.

SVMMARIVM.

1 *Infamia qualiter probari valeat, & qualiter iurisdictio in nu. 3.*
2 *Locus & tempus sunt de substantia contractus, & vide etiam in nu. 4.*
5 *An possit procedi ad inquisitionem, si infamia ab vno oriatur.*
6 *Quot sint pœnarum genera secundum leges & canones, & contra quos procedatur ad prædictas pœnas, in nu. 7. 8. 9. 11.*
10 *Sententia lata statim sortitur quidam effectus.*

CAP. XXIIII.

Qualiter, & quando, &c.

[Per clamorē.] Clamorem potes dicere aliquorū potentiū licet paucorum, si inde scandalū venit. Clamor est, qñ nescitur auctor, fama āt tñ multorū, vel fortè idem est clamor & fama. [Quod clamor.] Idest. quem excessum. [† Et famā.] Hic potes colligere, q̄liter probet infamia,
1 dēt. n. dicere testis, eum, de quo agit, de tali crīe diffamatū, & si querit ab eo, apud quos est infamatus, dēt rñdere apud tales, & nisi eos assignet, non vr̄ reddere bonā cām dicti sui, ut hic. præterea non pt aūr sciri, an sint graues, vel maleuoli. Itē si quærat ab eis, q̄liter sciunt, ꝙ apud eos esset diffamatus, vel potius suspectus: hoc. n. dicere non sufficit, ar. 2. q. 5. oīb. in fi. oportet. n. rñdere qa pp hoc vitabant familiaritatē eius, vel hoc ab eo audiui, & cū hoc dicat a prouidis & honestis, non maleuolis, nec maiorē numerū adijciat, duo, a quib. audiuerat, sufficiūt, C. de testi. vbi. sed non sufficit huic volenti probare infamiā hoc dicere, ꝙ apud eos duos sit suspectus. sed oportet eū addere in suo testimonio, ꝙ hoc ipsum, s. ꝙ ille, ꝯ quē agit, crimen commisit, aliq̄ pars vicinię clamat, & hoc dicit hæc lra, qñ dicit, ꝙ isti prouidi & honesti debēt dicere, ꝙ clamor innuit, ad id facit s̄. de eo, q cogno. ꝯsan. vxo. suæ, sup eo, j̄. de pur. ca. c. 2. nec sufficit tm̄ semel audiuisse ab illis ꝓuidis, sed ēt sæpe audire, nec est necesse, qđ oēs testes ab eisdē ꝓuidis audierint, sed sufficit, qđ ambo, uel ab eisdē audierunt, vel a diuersis, vel eodē tpe, vel diuersis, vel eodē loco, vel diuersis, qa cū hoc, de quo hic dr̄, tm̄ infamiā ꝓbare teneatur, sufficit, qđ in hoc concordent testes, ꝙ infamatus sit, ar. ff. de pe. hæ. si qs. l. j §. quotiens. ff. de prob. si arbiter. ff. de ędi. edi. l. j. §. cā. C. de iur. & fac. ign. cū falsa. nō āt in causis scientiæ ꝯcordare tenetur cum nec eas probare tenetur, v. g. qūo scis eum diffamatū? & ipse respondet, quia audiui eos sic loqui & c q̄re. n. probare dēt. qđ ab eo audiuit, vel q̄re sup hoc cum alijs ꝯcordaret cū de hoc nulla inter eos qō sit? Tūc āt hēt necesse probare & ꝯcordare de tpe, qñ tps est de suba qōnis, & sic intelligit 3. q. 9. nihilominus. 35. q. 6. de parē. v. g. sicut quando vult probare eum, de quo dr̄ in ꝯctu, vel in instro, vel testō, alibi eo tpe fuisse, C. de ꝯhē. stipu. optimā, s̄. de testi. ex tenore, series. & sicut est in eo, qui dēt ꝓbare se tpe deiectionis posse-
2 disse. ff. de vi & vi ar. l. j. §. interdictū. † Et idē, qđ hic dr̄, intelligit, ēt si quis uult probare iurisdōnem, & per alios probat se exercuisse iurisdōnem in loco, de quo agit, licet in causis discrepēt,
a & in loco, & in tpe, & personis, nō nocet[a], v. g. queritur à teste, qūo scis ꝙ iurisdōnem exercuit? & unus testis respōdit; quia uidi eū suspēdere Ioannem die Lune, alius dicit; quia uidit, ꝙ excōicauit Petrum die Martis alius, quia uidi; ꝙ cognouit de tali cā die Mercurij; & sic de alijs, & idem dicunt; quādo petunt decimæ, & vnus dicit se uidisse, quādo collegit granū; alius dicit
3 ordeū. † Et idem dicunt in præscriptione; & in oīb. sīlib. & idem attende in ꝯctibus; quia testes discordāt de loco & tpe initi ꝯctus nō ualent, qa de suba sunt ꝯctus; & ei cōcomitantia. s̄. sen. & re iud. abbate. in fi. sed si discordarēt in causis, uel circūstātijs, puta, qa unus testis dicit, scio ꝙ talis est I possessione iurisdōnis; qa uidi; quādo fecit talē iustitiā; & alius dicit de alio die, & ēt de alia psona, iustificata bene probant, qa uterq; bonā cām sui testimonij reddit. Sed alij ꝯtriū dicunt, asserentes, ꝙ vbicunq; aliquis tenetur aliq̄d probare, nisi testes de loco; tpe, personis, & alijs oīb. concordent; non habentur pro pluribus testibus. 3. q. 9. nihilominus; & omnes sunt in suis testimonijs singulares. s̄. de elec. cum dilecti, vnde dicunt, ꝙ testes hi debent concordare, ut dicant, tali die audiuimus talē rumorē, vel infamiam, & tali loco a talibus. sed licet dixerimus eos debere concordare, si aliquid dicant, nō tamen sp tenerent de prædictis certū quid respondere: si. n. in pñti casu queritur, quando audisti: si habeat in memoria, respōdeat: & si nō habeat, dicat, nō recordor, & tñ nihilominus valet testimoniū. nunq̄ enim inuenitur, ꝙ diē vel horā dicere dēt: imò arg. ꝯ, 2. q. 8. libellorū. nisi dies esset de substātia ꝓbationis, vt qñ qs agit interdicto, vnde vi, oportet ꝙ ꝓbet illo die se possedisse, quo fuit spoliatus, ff. de vi & vi arma. l. j. §. interdictū aūt. & idē dicimus de loco, s̄. de testi. ex tenore, & de psonis, vt in matrimonio, vbi necesse ē psonas graues cē, dēt eas exprimere, s̄. de testi. licet, & sic dicimus ēt de alijs circū-
4 stātijs. † Notādū[a] est, ꝙ exp̄ssius & melius tenetur recordari de
a loco, & psona, q̄ de tpe, qa melius memoriæ tenetur: tps enim facile recedit, 2. q. 8. c. fi. item in pñti casu, & ēt in alijs, si pluries audiuit, & in pluribus locis, & a pluribus psonis, & de quibusdā recordatur, de quibusdā nō dēt testis dicere, ego audiui hoc in tali loco, & a qbusdā alijs, & tali tpe & ēt alijs tēporibus, & sic p adiectionē gnalē psumet iudex eū cū alijs testibus ꝯcordare, ar. s̄. de test. cū tu. In pñti aūt casu quidā nō improbabiliter dicūt, ꝙ ēt nullis psonis exp̄ssis, si tñ testes tm̄ dicāt, rumor & infamia est p viciniā, ꝙ sufficiat, reseruatur tñ parti alteri, vt & ipsa ꝓ-
b bet[b], ꝙ apud viles est hæc infamia, vel ꝙ a vilibus orta est, quo facto nō ꝓcedet inq̄sitio, arg. 9. q. 3. c. in cūctis. & hic nō dicit, ꝙ debeat hoc dicere, sed dicit, ꝙ superior nō dēt ꝓcedere ad inq̄sitionē, nisi p bonos & graues ad eū puenerit, nō per testes, vel in forma iudicij ꝓductos, sed tanq̄ volentes cōsulere statui ecclię. si aūt ea, in qbus discrepant. talia sint, q̄ nō sint de suba ꝓbationis, non minus tanq̄ pluriū, valet testimoniū eorū, cū id qđ probant, & in quo concordant, sufficiat ad victoriam causæ. [ꝙ,] i. quē excessum. [& maledicis,] hic instruitur superior, qñ dēt
5 ad inquisitionē ꝓcedere. † Itē no. ꝙ si aliqñ, ēt si a maledicis infamia oriatur, vel potius scādalū, & si nō a pluribus, sed ab vno tm̄ venerit infamia, pōt ꝓcedere ad inquisitionē. ar. 2. q. 5. mandastis, & arg. ad hoc, qa si soli epō eēt suspectus, pōt indici purgatio, 2. q. 5. oībus, in fi. ergo ab vno pōt ꝓcedere infamatio, ēt si semel tm̄ suspectus est. [licet aūt,] s. ꝙ non fiat inq̄sitio, nec p̄cesserit infamia orīū hñs a ꝓuidis, & sæpius iterata. [ad diminutionē,] qñ agitur ciuiliter, nō agitur nisi rōne spālis interesse, qđ ex ipsa diffinitione actionis patet. Est enim actio ius pro. &c. insti. de act. in prin. siue de crimine agatur puta furti, vel cōsimili, siue de pecuniaria cā agat. puta actione ex empto, vel depositi vel ꝯsimilibus, nisi in popularibus actionibus, vbi agitur ciuiliter, & tñ spāle interesse nō prosequitur, vt in tit. de popu. act. p totū. tñ pōt dici, ꝙ in populari act. spāle interesse ꝓsequit vniuersitas, cuius noīe agit: qñ aūt criminalr agit, nuliū ꝓpriū interesse ꝓsequit, sed tm̄ pęnā imponi accusato, siue vindictā, vel vltionē, C. q acc. pos. nō ignorat, & l. si qs ex. nec interest, an pęna, q̄ imponit, sit in corpore, vel dignitate, vel fama, vt pal. l. si quis, vel ēt in ablatione bonorū, ff. de iu. pri. l. j. ar. ꝯ, s. ꝙ ēt in criminali actione suū interesse cōseq possint, in Auth. vt nulli iu. §. sup hoc, Auth. vt iud. sine quo. suf. §. necessitatē, vbi iudicibus male se hñtibus imponitur pęna exilij, q̄ nō imponeret, nisi criminaliter ageretur, & ēt pecuniaria: dr̄ enim ibi, ꝙ dānum lęsis resarciat: sed pōt rñderi, qđ ibi agebat ingrendo, & in inq̄sitione bñ ad vtrūq; ꝯdēnari licet, ar. s̄. de cle. p inq̄sitionē. vel dic, qđ ad ambo pdicta nō fit ꝯdēnatio p accusationē criālē, vł acc. ciuilē, sed poterit separatim ꝯ tales agi vtroq; mō. & criminaliter, & postea ciuiliter, vel ecōuerso, C. qñ ciuilis ac. p. cri. l. 2. & sic pōt rñderi ad multas leges, q̄ in cā criminali pecuniam dandā lęso dicūt C. ad l. Iul. repe. l. vlti. & ff. de sepul. viol. l. 2. §. ꝙ de se. & § se. nā ibi ciuiliter agebāt. Bene fatemur tñ, ꝙ ēt criminaliter agēdo pęna pecuniaria infligit fisco applicāda, ff. de pęna. l. 3. §. vlt. nā ita est vindicta in pecunia & fortuna, sicut in
6 corpore, & fama. † Et sunt fm ll. ciuiles, 7. gña pęnarū, quarum tres sunt capitales: prima est mors corporis, q̄ multis modis infert, ff. de pęnis, aut dānū. §. vita, & l. si diuiti, & l. capitalis. §. fi. in prin. & § famosos. secunda pęna est morti proxima, s. pęna metalli, & no. ꝙ qdā dānātur in metallū, & hi grauioribus vinculis præmūtur, alij in opus metalli, & hi leuioribus, sed ambo hi & ciuitatē, & libertatē amittunt. Alij aūt damnātur in ministerium metallorum, i. vt seruiant damnatis in metallū, & hi non libertatē. sed ciuitatē tantū amittunt, si ad tempus damnantur, si aūt in perpetuū, utrunq; amittunt, ff. de pęnis aut dam. §. est pęna, & § seq. tertia pęna capitalis est deportatio, & in opus publicum damnatio, non tñ in metallū, & hi non libertatem, sed ciuitatē tantū amittunt, ff. de pęnis. quidā. Non capitales autem sunt quatuor, prima est relegatio ad tēpus, vel in perpetuū: hic bona nō amittit. secunda est infamia. tertia est dignitatis amissio, vel ad dignitatē, vel officiū, seu forum interdicta aspiratio. quarta uerberū experimētum, ff. de pęnis. si quis forte. §. vlt. & l. vlti. & l. aut dam. & ff. de interdic. relegatorū. §. ad tēpus. Secūdū canones aūt nunquā imponitur pęna corporalis mortis, s̄.
c ne cleri. in sniam, 51. dist. c. j. & 2. sed est q̄dam c, quæ quasi similis ei habetur: quia relinquitur seculari iudici puniedus, j̄. de cri. fal. ad falsa. s̄. de iud. cum non ab hoīe, 17. dist. nō licuit. 11. q. j. illud. Secunda autē pęna dānationis in metallū non inuenitur sæpe in canonibus imposita, sed si imponeretur, non retractaretur, j̄. de calū. c. j. sed ei æqu parari pōt pęna carceris, quā pro grauissimis criminibus ecclesia infligit, j̄. de hęre. c. pe. §. vlti. Et ꝙ quis redigatur in seruitutē, 32. dist. cas. vel traditur curiæ seruiturus. 11. q. j. statuimus, vel ꝙ venditur. 81. dist. quidam clerici. idem, quod dicimus de secunda, & de tertia, & hoc de capitalibus fm canones. de nō capitalibus aūt prima fm canones, s. relegatio non est in vsu, sed ei accedit detrusio in monasteriū, de qua habes 50. dist. si eps autē. 81. dist. Romanus, alia aūt hñt locū fm canones, s. depositio, vel degradatio, vt hic. 11. q. 3. eps. aūt, & interdicitur, ꝙ ad nullā dignitatē assumat, licet inhabita remaneat, s̄. de fil. presby. c. fi. s̄. de elec. super eo. vel ꝙ in certa ecclia nō ordinetur. 2. q. j. in primis. & ꝙ ad superiores ordines nō ascēdat, s̄. de tēp. ord. ex tenore. Itē suspēsio ad tps, & in ppetuū, itē ab offō & beneficio, & ab ingressu ecclię, & multæ aliæ pęnæ cōsimiles sunt fm ecclīā. Alia aūt, s. infamia locū hēt fm canones, adeo vt qcūq; fm ll. infamis est, & fm canones. 2. q. 3. §. hinc ēt. 6. q. j. infames, fm canones ēt aliqui sunt infames infamia canonica, ut no. s̄. de testib. testiū. itē alia pęna, s. verberū, fm canones locū hēt, 31. dist. c. vlt. 45. dist. cū beatus. & no. tres primę pęnæ capitales, itē non capitales, ut degradatio, nunquā imponuntur, nisi quis directò accusatus conuictus fuerit, j̄. de
7 simo. dilectus. 2. † Itē ad pdictas pęnas, p̄ erquā ad depositionē, ꝓceditur ꝯ absentē ēt ꝯtumacē, sed ad depositionē & alias pęnas, q̄ sunt vsq; ad rele. non ꝓceditur ꝯ absentē. ff. de pęnis, absentē, 3. q. 9. decernimus, nō negamus tamē, ꝙ si aliquis crimē
d confiteatur[d] in iudicio, ꝙ ēt sine prædicto & directo ꝓcessu statim quantuncunq; grauior pœna imponi posset, ff. ad l. Aquil.
8 proinde, s̄. de confes. c. 2. 2. q. j. c. j. & 2. † Idem dicimus, & si non confiteatur, sed notoriū sit iure, vt si accusauerit dominū suum coram iudice, C. qui accu. pos. si quis ex. aliæ autē pęnæ imponūtur, ēt si in modū inquisitionis agatur, j̄. de simo. dile. Auth. ut nulli iu. §. super hoc. infamia autem quādoq; ēt in ciuilibus accu. irrogatur, ff. de his, qui no. infa. l. furti. §. pe. & fi. aliquæ ēt ex prædictis pœnis imponuntur in foro pęnitentiali. 50. dist. si ille, & aliquæ ante li. contest. ad puniendam cōtumaciam, s̄. de
9 off. deleg. sane, s̄. vt li. non contest. tuæ, qm̄. † Item no. ꝙ iudex aliquādo in snia imponit pęnam, s. dicendo, depono, uel in monasterium detrudo, uel in exilium mittaris, aliquando autē pęnam non exprimit, sed tantum condēnat de crimine, puta condemno te de adulterio: & tunc non est iudicis, qui sniam tulit, pęnam moderari, sed pęna in l. expressa infligetur. 2. q. 3. §. notandū, licet ante moderari potuisset. 45 di. oīs, & c. qui. & si nō est in crimine, pro quo condēnatur, certa pęna inflicta, de simi-
10 libus ad similia procedetur, vel minima pęna imponetur. † Itē no. ꝙ snia lata statim sortit quosdā effectus, verbi gratia, si talis si pęna imposita, q̄ libertatē aufert, ulterius eius testimonium nō ualet, nec, aliq̄d ex testō capiet. ff. de leg. 3. l. j. §. deportatos. ff. de pęnis, q nihil, qđ ad. Sed nō idē dicimus in his, q̄ rōne officij facit, puta si sit plātus, & sniam ferat, tenebit, q̄diu toleratur, 8. q. 4. nōne. nam si ꝯtrium diceretur, absurditas sequeretur, nam condēnatus mādati, vel depositi est infamis, ff. de his qui no. infa. furti. §. pe. & vlti. nunquid dicimus eius sentētias ulterius nō ualere per hoc? 3. q 7. c. j. absit: oīa enim tolerantur propter officium, quod administrat, 19. dist. secundū, ff. de off. præto. Barbarius, nisi esset in eum lata sententia depositionis, uel expoliatus esset insignibus dignitatis, tunc enim snia a tali plāto lata non tenet, ff. de his, q no. infa. l. 2. §. igitur. ff. de iudi. cū ptor. nec pōt
e dici, ꝙ toleretur, sed intrusus dr̄. Credimus tamen[e], ꝙ ex quo sententia de aliquo crimine lata est ꝯ aliquē, siue criminaliter, siue ciuiliter agitur, ꝙ eps, uel prælatus suus potest eū spoliare beneficijs,

ADDITIO.

a ¶Non nocet. Et ꝙ in probanda iurisdictione, parentela, et similibus singularitas testium non obsit, adde Pet. de Ancha. in consi. 276. inci. Visa diligentia. col. fi. et Repetentes in l. admonendi, ff. de iureiuran. et ita etiam alias uidi consultum per D. Barth. Soci. uide eundem Pet. de Anch. in consi. 257. inci. Ex prædicta facti, col. 4. circa fi. ubi ꝙ rebellio probatur etiam per testes singulares, et istud consilium est dupli. in consi. 435.

ADDITIONES.

a ¶Et notandum. Cardi. in consi. 66. incip. In elucidatione præmissi dubij. col. 3. versi. sed præsupposito, dicit hoc dictum notabile.
b ¶Et ipsa probet. Adde, ꝙ etiā eliditur infamia, si probatur bona fama, vt puta ipsum non esse vsurarium, non furem, non adulterum, & similia, quia quando fama negatiua refertur ad certum locum, & ad certam personam, semper est probabilis, ita Pet. de Ancha. in consi. 89. incipien. Tribus de causis. col. fi. versic. secundo modo respondetur.
c ¶Sed est quædam. Hanc æquiparationem dicit bonam Pet. de Ancha. in consil. 158. incip. ex narratis in facto col 4 post medium.
d ¶Confiteatur. Bar. in l. si confessus. ff. de custo. reo. intelligit hoc dictum Inno. hic procedere, quando confessio fit principaliter, etiam propter se. & adde Lanfran. in c. quoniam contra. in verbo, confessiones, col. 5. supra de proba. & Bar. infra sequitur Abb. in c. at si clerici. colum. 1. supra de iud. pro quo allegat Bar. glo. no. in c. ex pertinentibus. 51. dist. in fi.
e ¶Credimus tamen. Vide Abb. in c. at si clerici. col. 8. ver. 3. glo. supra de indi. qui pro hoc dictum Inno. hic limitat singulariter ibi dictum glo. & Host. & dicit Inno. hoc mirabiliter velle, quod acta facta in iudicio ciuili præiudicant in criminali, de quo uide per glo. in l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de ui. per Bar. in l. 2. ff. ui bo. rap. & in l. 2. §. si quis dolo. ff. de tab. exhi. & uide Abba. in dicto capit. at si clerici.

Universidad de Deusto Biblioteca

beneficijs, quæ sub eo hẽt. 2. q. j. multi. tñ dẽt eũ vocare, & ꝯ eũ sñiam ferre, si inueniet, & si nõ inuenietur, eodẽ mõ damnabit eum, quia notorium est crimẽ per sñiam, vt no. s. de coha. cle. tua. nec ob. s. de accu. super his, vbi dr̃, quod non potest priuari alijs beneficijs cui crimen in modum exceptionis probatur, sed verum est quod ibi dr̃, ꝙ iudex, qui cognoscit in modum exceptionis, nõ põt sup alio iudicare, j. de simo. licet, sed hic iudex, de quo dixi, cognoscet in modũ accusationis, vel inqsitionis, vbi bene sequit pena oblationis, & sñia nõ inducitur ad probãdum, ꝙ per eã dicatur priuatus, sed inducitur ad probationem criminis, s. ꝙ sit notorium, sicut & per eandem sñiam de crimine latã probaretur infamis, & repelleretur a testimonio, vel ab ordinibus, s. de test. testimonium. clerici aũt, quorũ est electio, nullum sua auctoritate eligẽt, nisi primo per superiorẽ eis licẽtia detur, vel per sñiam amoueatur hoc mõ. s. depono talẽ prælatum, vel clericum, vel perpetuò cũ a sua ecclesia amoueo, vel suspendo, s. de cle. non resi. ex parte, qualiter. Itẽ licet ex sñia ꝯ quemquã lata super crimine, s. condemno te de homicidio, vel hmõi criminibus: nõ possint canonici procedere ad electionẽ, vel eps, vel quicunq; alius, tamẽ ex quo imponitur ei pœnitẽtia ex tali cã, quæ infamiã irrogat, puta suspẽditur perpetuo pp furtum, vel aliquod publicum crimẽ, de quo dãnatus est, satis vr̃, quod alius in locum eius eligi possit, ff. de decu. l. 2. & l. ad eps, sed si ex alia cã suspenderetur, puta quia tumultũ fecit in concilio, non credo, ꝙ alius possit in locum eius eligi, 5. q. 4. in loco, Itẽ dicunt quidã. & si pena sola sine sñia infligitur, ex qua irrogatur infamia, ff. ex qbus causis in integr. restitu. maior enim,
1 & euidentior est infamia, q̃ ex pena pcedit, q̃ quæ ex sñia. † Est & alia pena, s. excõicatio, q̃ est his oĩbus maior, & non solũ pena est, sed ẽt medicina, 2. q. j. multi. & statim hẽt hũc effectum, vt sibi vbiq; licite beneficia ecclesiastica denegentur, s. de app. pastoralis, in fi. & hunc effectum dicunt quidã habere quãlibet sñiam de crimine latã, [scandalo] aliorum, qui scandalizantur in illo, vnde est infamia. [Periculo] aliorum, puta si dicatur hæreticus, cum periculum sit, ne alios inficiat, vel quia periculum est, ꝙ aliquis non occidat alium, vel occidatur, & sic est multa exempla inuenire & potest dici, ꝙ vbi timetur periculum, & sine multa infamia proceditur, & habes op. arg. 7. q. vlt. c. vlt. 42. di. qescamus. 22. q. j. siqs per ea. j. de simo. sicut simoniã. [dẽt, j.] hoc intellige, qñ inqsitio fit de persona certa, & de certo crimine, si aũt de statu ecclesiæ, vel in genere fiat inquisitio, secus est.

SVMMARIVM.

Correctio ad episcopum pertinet, sed eius negligentia ad Archiepiscopum defertur.

CAP. XXV.

Sicut olim &c. [Personas,] istæ personæ nullum citabunt, sed quæ viderint, & audierint, corrigenda concilio referent, 35. q. 6. eps, in fi. sed dices, nonne primo pertinet correctio ad epm, & eo negligente ad archiepm, s. de off. ord. c. j. & c. ad reprimẽdam. 9. q. 3. § vlt? rñ. verum est primo ad epm pertinere correctionem, sed hoc ipso eum apparere negligentem dico, ꝙ non citius ad consilium peruenit emendatio delinquentium, quã culpa, 18 dist. peruenit. 27 q. j. si custos, si hõ. cũ eps similes inquisitores habere debeat. 35. q. 6. eps, in fi. vel dic, ꝙ licet archieps non possit, nisi post negligentiã epi cognoscere de delictis subditorum suffraganeorũ suorum, consiliũ tñ puinciale põt hoc mõ, qui hic dr̃ de oĩbus cognoscere. 18. dist. propter ec. [& alios,] arg. quod nõ solum prælati, s. epi, sed etiã alij debent interesse concilio prouinciali, supra de his quæ fiunt ab episc. c. vlti. & no. s. de præben. graue.

SVMMARIVM.

1 *Quo casu valeant monachi restitutionem petere.*
2 *Strepitus iudicij quis sit.*
Qualiter procedatur, cum sine figura iudicij procedi mandatur.
4 *Ad prosequendum inquisitionem plures simul admittuntur.*
5 *Procurator a multis constitutus nomine omnium dicitur prosequi.*

CAP. XXVI.

Olim I. V. & P. [Relaxatis] est gratia, sed ius cõe ꝯ, s. de of. dele. prudentiã, §. sexta.
1 seruetur tamẽ forma ibi data. [† Restitutis.] no. monachos posse petere restitutionem, si pendente inquisitione, vel accusatione contra abbatem, sint spoliati contra iustitiam, quod alia nõ licet, s. de refer. cum dilecta. vel dic, ꝙ hanc restitutionem potius fecit Papa ex officio, q̃ ex vi petitionis, & potius de prouisione, q̃ de iure. vel dic, ꝙ bene possunt petere, ꝙ restituatur ad monasteria, saltem, salua ordinis disciplina, sed ꝙ restituantur ad prioratus, vel obedientias, hoc petere non possunt, nec hoc dicit hæc decre. [de plano.] & hæc verba, sine strepitu iudicij, & de plano, quidã intelligunt sic sonare, vt in nullo ordinẽ iudiciorum teneatur seruare, sed solũmõ ad hoc tenetur, vt veritatẽ sup principali inquirat, ar. s. c. ad petitionẽ. nobis non placet hoc: imò dicimus, ꝙ oẽm ordinem iudiciarium seruare debet, & plenam: non semiplenam cognitionem adhibere in citationibus, & in exceptionibus fori, & dilato. admittendis, & expoliationis, & excõicationis, sic hic tamẽ processum præcesserunt absolutio & restitutio, in lit. conte. iureiu. de calumnia, in confessionibus, testiũ receptione, eorumq; reprobatione, & in sententiæ prolatione, & appellatione, & in omnibus alijs huiusmodi. Sed quæres, ad quid ergo valent hæc verba? respon. quia altera parte absente contumaciter, vel ẽt sine contumacia, vt quidam dicunt, dummodo citetur legitime, põt procedi ad testiũ receptionẽ & ẽt ad diffinitionẽ causę, & etiã pñte, si iussus noluit litẽ ɔtestari, ar. s. de testi. cũ olim. & si sit cã, vbi nõ sit necessaria litis ɔte. sicut in cã inqsitionis, sicut hic, tũc hæc verba adhuc multũ valẽt, qa tunc ẽtsi pars impetrans inquisitionẽ repelleretur pp excõicationẽ, vel aliã cãm a prosecutione inquisitionis, nihilominus inquisitor procederet ad recipiendũ testes, & sententiandum, j. de simo. licet.
2 † Item vtroq; casu poterit & debebit magis refrenare multitudinẽ testiũ, & reprobationem, & in oĩbus alijs, dummodo non faciat ꝯ ius, strepitũ refrenare tã partium, q̃ aduocatorum. Vr̃ ẽt aliquibus, ꝙ ferias, quę sũt ob necessitates hominum, possint postponere partibus ɔdicentibus, dummodo partium non intersit, & ẽt sñiam ferre sine scriptis, & sine libello. appellant enim isti strepitum iudicij, totũ illũ processum, qui non pertinet ad rem petitã nec principaliter, vt testes, per quos probabitur principale negotium: nec accessoriè, vt iuramẽtũ de calũnia, & exceptiones fori, qa p eas venitur ad cognitionẽ veritatis in principali, sed li. nõ ɔte. pcedere nõ pertinet ad rẽ petitã, nec principaliter, nec accessoriè, dummodo sit certum, quod petitur, & aduersarij non intersit. Alij ɔtradicunt enim, ꝙ per hæc verba nõ põt omitti, neq; lit. ɔtesta. neq; alius ordo, sed in hoc valent hæc verba, vt magis compescat partes, & aduocatos a superfluis & inutilibus probationibus, & allegationibus. [de plano,] seruetur tñ forma in inquisitionibus statuta, s. eo. qualiter. §. debet.
3 † Quid, qñ sine figura iudicij procedi mandatur, C. de la. li. tol. l. j. §. simili quoque modo? dic in nullo tunc iudiciariũ ordinẽ seruandũ, sed per indaginẽ cognita veritate non pronunciabit, sed quod iniunctum est sibi, executioni mãdabit; vel bi gratia, ecce Papa mandat alicui, ꝙ si de plano & sine strepitu & figura iudicij ei cõstiterit ecclesiã tãto tpe vacauisse, ꝙ ad Apostolicã sedem sit eius collatio deuoluta legitime, ipsam tali clerico ɔferat, amoto ab eo quolibet illicito detẽtore. in isto enim casu nõ citabunt aliqui nec fiet litis ɔte. nec iurabitur de veritate dicẽda, testes tñ recipiẽtur, nec citabũtur aliq ad videndũ iurare, nec admittẽtur aliq ad dicẽdũ in testes, seu dicta eorũ, q̃ dixerint, fiet aliqua publicatio, sed si ex dictis eorũ iudici ɔstiterit de pmissis, nulla pnunciatione sñiæ interiecta, ecclesiã illi clerico cõferet, detentorẽ remouendo ab ipsa, dũ tñ de falsitate literarũ, seu alias nõ excipiat. & si ẽ i exceptione, ꝙ iudicẽ moueat, nõ de hoc cognoscet, sed sicut merus executor facit. si perseuerabit, ipsas exceptiones ad sedem Aplicã deferẽdo, s. de re iud. de cętero. si aũt, qñ ɔfert ecclã, & detẽtorẽ noluerit amouere, appellare ɔtingat, qd qdẽ pt fieri, ille, qui de appellatione cognoscet, pcedet sine figura iudicij, quia cũ cã appellationis sit vna cũ principali & quasi vnus articulus ab ea depẽdẽs, C. ne in vna eadẽq; cã tertio puocet. ex quo phibitũ est in toto negocio pcedi in forma iudicij, & in cã seu articulo appellationis est sũr interdictu, sed hoc non vr̃, quia qd fauore alicuius sit, ad eius non dẽt lęsionẽ retorqueri, C. de le. qd fauore, qd vtiq; fieret, si in cã appellationis sic pcedi contingeret in pium ciũ impetrãtis, cui de gratia fuerat cã pdicta cõcessa. sed dic, ꝙ vtẽdum est ꝯ ipsum iure qd p se impetrauit, ff. qd quisq; iuris l. si quis hoc de cõsti. cũ oẽs, sed cũ iudex applõnis prioris cãæ acta debeat recẽsere vt sic cognoscat an sit bene appellatũ, quo pcedet, cũ nulla acta iuenisse noscat? vl dic, ꝙ qret a iudice q sic pcessit, & qd eũ mouit ad sic pcedẽdũ, & testes ab eo receptos repetet, & si tã ex rño iudicis q̃ ex dictis testiũ, vel alias intellexerit ipsũ iudicẽ pperã pcessisse, reuocabit non p tribunali sedẽdo, nec in scriptis qd p ipsum iudicẽ factũ fuit. Sed cũ Papa mãdauerit sine iudicij figura pcedi. & testes recipere, & eos ad perhibẽdũ testimoniũ coercere, & reuocare, ꝙ nõ puide factũ est, iurisdõnis sit, & sine auctoritate iudicãtis nõ fiat, q sic pcedit, nõ sine iudicij forma pcedit: cũ igitur fines mandati diligẽter ita debeãt obseruari, vt nõ valeat, qd aliter factũ est, ff. mandati. diligẽter. s. de refer. cũ dilecta, vr̃ p hoc nõ valere qñ sm p dictũ modũ pcedit, tanq formã iniunctã sibi nõ seruauerit. ad hoc põt dici, ꝙ quãtũcunq; mandet Papa aliqd præcise fieri, sp tamen intelligitur legitimas exceptiones debere admitti, s. de off. dele. ex parte. similiter licet Papa ad celerem expeditionem negocij mandet sine iudicij forma procedi, non tamen intelligitur illud de iudicij forma debere omitti, sine quo non põt negocium expediri, cũ litib. terminandis sit celeritas imponẽda. C. de agri. & cẽsi. litibus. sed illud tñ vult pternitti, p qd posset expeditio negocij progari, & licet dictũ sit in cã appellationis, sicut

sicut in causa principali debere procedi, hoc intelligas verũ, nisi ex forma ſarũ applõnis appareat Papã nolle procedi iudicij forma omissa, sicut est, si in conclusione ipsarũ est, vocatis, qui
4 fuerint euocandi, & c. 8. q. vlt. nonne. † [Idoneas.] No. ꝙ plures simul admittunt ad prosequendũ inquisitionẽ, ut hic, & j. c. p xi. & ad psequendũ accusationẽ, s. eo. licet, & ad psequẽdum exceptionem, s. de exce. dilecti. Sed ꝯ, quia idoneior eligi dẽt. ff. de popu. act. l. 3. Sol. dicimus, ꝙ plures possunt esse accusatores, & exceptores, & inquisitores de vno crimine, sed de illis vnus eligetur, qui prosequetur, & alij eũ iuuabunt vt no in pro-
5 curatore, s. de test. insuper. † Itẽ vr̃ nobis, ꝙ procurator à multis constitutus noĩe omnium psequitur, nec cogitur eligere, cuius nomine prosequatur: nam ibi cessat ratio legis, quia non distinguitur in plures aduersarios. & hoc est verũ, vbi ex eadẽ cã, nec de eodẽ crimine plures psequunt inquisitionẽ, vel exceptionẽ, qui si sint diuersa crimina, bene tunc plures admittuntur ad psecutionẽ eorũ, siue ex vno facto descẽdãt, siue ex pluribus. C. de acc. qui de crimine. [Assumẽdos.] Hic collige, ꝙ si ille, ꝯ quem processum est in inquisitione in cã appellationis, vr̃ alio modo, dicat sñiam, vel processum ꝯ se habitum reuocari, ꝙ non est necesse vocari illum, q prosecutus fuit inquisitionẽ, s. de procu. in nostra. quia nihil iuris habet in hac prosecutione quia si haberet, mutari non posset: fateor tñ ꝙ bonus iudex prudenter faciet si eum vocet, vel mittat, vt p eum instruat. s. eo. cũ dilec. cre. ꝯ tñ, ꝙ põt appellare, & tenet applo, ubi vel ipse, vel alius cãm prosequit, argu. quia pcurator, qui non debet exercere cãm applonis, põt appellare. ff. mand. si procuratorẽ, §. ignorantes. s. de procu. c. pen. [Ministrari.] s. eo. ex parte.

SVMMARIVM.

Delegatus ad receptionem testium, uel alium articulum, si antequam incipiat procedere, ab eo fuerit appellatum iusta causa, quam tamen nõ obtulit incontinenti probare, & ipse postea procedat in articulo, non poterit appellanti terminum assignare.

CAP. XXVII.

Prælatorum excessus &c. [Minus canonicè.] Hoc qualiter post ɔsecrationẽ obiici possit, no. s. de elec. ꝙ sicut. ecclesia vestra. [Assignãtes.] Iustum terminum põt assignare iudex, qui instruxit cãm, uel recepit testes, uel quicquid aliud fecit de mandato superioris iudicis, ẽt si in literis non diceret, ꝙ pfigeret partib. terminum, quia hoc ipso, ꝙ committit aliquis articulus, vr̃ ei ɔmisisse, ꝙ partes ad priorẽ iudicẽ remittat, ne remaneat causa sine termino imò quod plus est, iudex, à quo appellat, pfigit partib. terminũ, quo corã superiore cõparcant ad psequendam applonem. s. de appe. personas. multo fortius põt pfigere, si nõ est appellatum. Itẽ dicimus, ꝙ si alicui cõmissa est receptio testium uel aliqs alius articulus, & anteq̃ delegatus incipiat procedere in articulo sibi cõmisso, appellat ab eo iusta cã assignata, q̃ tñ non obtulit se incontinenti pbaturũ, de qua tñ dubitat, an sit uera, si postea delegatus procedat in articulo sibi ɔmisso, & contingat remittere negocium ad superiorẽ non põt aliquem terminum appellãti assignare, qd sic pro bonam in cã applonis, s. vt cam prosequat, non põt, cũ ei non detulerit, sed post applonem processit in articulo sibi cõmisso. Item in causa principali, super cuius articulo processit, non potest: frustra. n. ibi assignaretur, quia in illa cã non procederetur, nisi prius inquiratur de veritate causæ appellationis, s. de app. vt debitus. & c. interposita. & in tñ est hoc verum, quia si delegans fortè ignorans procedat in principali, qa delegatus nihil sibi significauit de applone facta à se, non valebit processus eius, quia dolosè aduersarius tacuit de applone aduersarij q̃ si dixisset, nunquã iudex processisset, uel procedere debuisset ꝯ nõ legitimè citatum, & ordine peruerso, cum cã applonis præcedere debuisset causam principalẽ, 2. q. 6. prolatam, sup. de app. vt debitus, & c. interposita ff. de iud. si ptor. Si vero nullã cãm assignasset suæ applõni, q̃ ante sñiam emisit, cum cõstet talem applonem nullam esse. tunc bene põt assignare terminum, vt in causa principali procedat. nec sufficiet tunc, si tñ parti pñti terminũ assignet, licet ea parte tñ pñte tenuerit receptio testium, qa assignatio termini plus fit rõne iudicis, ad quẽ appellatum est, q̃ iudicis à quo appellat. Item dñt alioni, superior, ad quẽ remissa est cã, citet appellantẽ in cã principali. non facta mentione de applone, ꝙ sufficit appellanti mittere excusatorem, qui dicat, dñe non tenet citatio vr̃a super causa principali uel non potestis in ea procedere. quia appellatum est, & intendit cãm applonis psequi tpe suo. Si autẽ trãsisset tps applonis prosequendę, tunc bene teneret citatio super principali tã à delegante, q̃ a delegato facta, huic autẽ excusatori hoc solum sufficit dicere, nos credimus, ꝙ ẽt debet ostendere talẽ qualem applonem emiserat, arg. sup. de test. veniẽs, qa si aliud diceret, sequeret absurditas, qa cuilibet facilè eẽt deludere cuilibet iudici, si nõ teneretur probare veritatem causę applonis, quia tunc non prosequitur cãm applõnis, quia nec super ea citatus est. si autẽ in citatione faceret mentionem de applone, & citaret super principali cã, non teneret citatio, nec ẽt teneretur mittere excusatorẽ, quia expressit errorem in citatione. s. ꝙ uellet agere cãm principalẽ, omissa causa applonis. Itẽ dicimus, quòd si in casu isto: ubi debet mittere excusatorem: nõ mittat: quòd tenet ꝯ eum habitus sup principali: si iudex appellatum ignorauit: & aduersarius nihil dolosè egit: secus aũt, si sciuisset appellatũ, sup. de app. si duob. itẽ secus, si aduersarius dolosè subticuisset app. ff. de iu. si prætor. In citatione aũt facta à delegato post applonem credo, ꝙ non tenetur mittere excusatorẽ, licet securius sit mittere. Alij autem dicunt, & bene, ꝙ citatio delegãtis tenet, ẽt non facta mentione de applone, & assignat talem rationem sui dicti, quia sicut citatus debet apparere, ut pponat suas exceptiones, ita ut proponat hanc excepti. appellatũ esse, & alleget suum priuilegium. ff. de iu. si quis ex aliena & nisi cõpareat, valet processus habitus ꝯ eum. [Potestate.] Not. eum, de quo fit inquisitio; pendente inquisitione non posse alienare bona ecclæ: nisi res: quæ seruando seruari non possunt: quas põt alienare: cum administrationem habeat: sup. c. prox. supr. de off. dele. venerabili. si aũt post talem inhibitionem factam a
a iudice alienauerit: non ualet [a] alienatio: secus si pacto obligatus esset ad non alienandum: quia tunc bene valeret alienatio: supra de testa. Raynaldus, ubi not. pro eodem. n. debet haberi: quando lex uiua prohibet: sicut si prohiberet lex mortua.

ADDITIO.

a ¶ Non valet. Ad hoc adde etiam Inno. in c. Rayn. supra de test. vbi quod alienatio facta per Prælatum, cui Papa prohibuerat, ne alienaret, est nulla, & Innoc. hic allegat Abb. in c. dilectus, il. 2. infra de præben. & refert etiam Fel. in c. ex parte, col. 4. in fi. supra de consti.

De calumniatoribus. Rubrica 2.

CAP. I.

Cum fortius punieda, &c. Quã. i. gtũ. [Sacratis.] In sacris ordinib. ɔstitutis. [Culpabiles.] 2. q. 8. quisquis. [Criatorũ.] i. calũniosum accusatorẽ. [Iubemus.] Cõtra ius est: ex quo in sñia non fuit ei pñia imposita. ff. de calum. l. j. sed hoc fecit ex plenitudine potestatis, vnde non est trahendum ad consequẽtiam: Insti. de iure natu. §. plane. vel dic: quod condemnatus fuit calumniatur: sed pęnitentia non erat ei imposita: 2. q. 3. §. notandum.

SVMMARIVM.

1 *Tergiuersari quis dicatur.*
2 *Calumniantis grauior est pęnitentia, quàm eius qui denunciatur.*

CAP. II.

Cum dilectus filius, &c. [Purgauerit.] Per iurm suũ: & compurgatores. sed vr̃ ẽt: ꝙ post purgationẽ dẽt puniri de tergiuersatione. 2. q. 3. §. notãdum: cir. si. rñ. hic non negat. quin puniat.
1 † vel dic: ꝙ tantum in accusatione dr̃ quis tergiuersari: non in denunciatione: quamuis nõ impetrata abolitione desistat. uel hic dr̃ non tergiuersari: quia usq; ad finem persistit, licet succu-
2 buerit: & quicquid potuit fecerit. † [Ab officio.] No. grauiorẽ pñiam calumniantis, quã eius qui denunciat: qui nõ punitur: sed tantum cogit ad pœnitentiam: sup. de accu. qualiter. super his. Et no. quod non solum in accusatione: sed etiam in denunciatione punitur calumniator extraordinaria pœna.

De simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur, vel promittatur. Rub. 3.

SVMMARIVM.

Notarius pro instrumento in ordinatione alicuius confecto, quando aliquid recipere possit, & quando non.

CAP. I.

In ordinando, &c. [Minister.] Diaconus, q legit Euãgeliũ. [Notarius.] Quidã hoc intelligunt: ut iacet: ut ẽt nõ liceat in bñficiis ẽt operas suas uẽdere pp odiũ simonię. Alij hoc intelligũt de illis: q recipiũt salariũ de publico. ul dic: ꝙ uult remouere malã ɔsuetudinẽ: q̃ in qbusdã locis obtinebat: ꝙ ille; qui cãtabat euãgeliũ in ordinatione epi: ul alr certũ aliqd recipiebat. Et silr Notarius, q de ordinatione eius literas conficiebat: & silr obtinebat in pallij donatione: qd omnino vult remouere: ar j. q. j. emẽdari. Si ãt alius notarius peteret p operib. suis iustũ salariũ: ul ẽt aliquãtulũ plus iusto pp magnitudinẽ negocij: nõ dicerẽ phibitũ. Si qs ãt offerat aliq sponte: nõ ɔmittit simoniã: & maxiẽ si ɔsuetudo est de aliqb. offerẽdis: q pietatem,

Universidad de Deusto Biblioteca

tatem,vel deuotionē oſtēderet,vt eſt ĵ.eo.ad app.vel dic ꝙ loquitur de talib. notariis & miniſtris, qui poteſtatem habent in electione,vel ordinatione.quia alius notarius non habet poteſtatem inde faciendi chartam , nec alius diaconus poteſt ibi legere euāgelium , & ſi legerit,non dicitur canonicè ordinatus, vel alias aliquam calumniam recipit,vel inſtr̄m non valet.

CAP. III.

Si dominus & magiſter,&c. [Vni.] Sceleratiſſimo,cum dixit,ſi malè locutus ſum,teſti.perhi.de malo,2.q.7.§.ecce. [Reſpuendus.] Repete,quæ diximus ſupra de accu. cum P.Manconella.

SVMMARIVM.

1 *Suſpenditur accuſatus ab officio,& prohibetur ab ordinib.in nu.2.*

CAP. IIII.

1 **Accuſatum,&c.** [Prohibere.] Si aliqua ſigna ꝯcū apparebant,ĵ.e.ſicut.† Not. accuſatum ſuſpendi ab officio,& hoc eſt ꝑp infamiā,& nō obtinet ſolum in ſimonia,ſed ēt in aliis criminib.C de reſt.poſtu.l.j.lib.10.3.q.5 p̄sbyter. & ꝑp ſuſpitionem quis remouetur ab
2 adminiſtratione,3.q.2. quia ea. † Item prohibetur ab ordinib. quilibet accuſatus,& de quo fit inquiſitio,81.diſt,tantis,ar.C. de procu.reum.ſed non credunt quidam,ꝙ ab electione prohibeatur.qua e.n.puniretur,ſi nō eſſet verum crimen,de quo accuſat,& ſic facile eēt,ſi hoc eēt verū,quēlibet ab electiōe excludere , ſed confirmari vel conſecrari non debet accuſatus , niſi primo fuerit abſolutus.Et eſt etiam arg. quia procurator conſtitui nō prohibetur,ſed procurationē exercere,vt in p̄al.l.reū. Alij ꝯ,ſ.ꝙ accuſatus remouetur ab electione , & debet præfigi ep̄s accuſatori trium menſiū,intra qđ probet,ꝙ obiecit, Auct. de ſan.epiſc.§. ſi quis ante ordi. ꝙ obtinet in ep̄is, ꝙ intra tres menſes debeant conſecrari à die electionis, 75. diſt. c.2.In aliis aūt electis dabitur annus,arg.de mune.& ho.reus.vel iſtæ dilationes ſunt ad arbitriū iud.item ſi plus differretur ꝑp accuſatū, non eſſet imputandū accuſatori,ut in præal.l.reū, arg.C.de tē. in inte.petendæ.Capitula aūt,q̄ vident dicere ꝯ illos qui tenent aliam opinionē, ſm hoc intelligunt, ſ.ꝙ non p̄nt ordinari,ſed non prohibent eum eligi.ſed magis ꝯdicit,93.di.miramur:ſed ibi loquitur de excōicato. hoc aūt nō extendimus ad exceptionem, vel denunciationem,quia quantuncunq; excipiatur ꝯ aliquem de crimine, vel denuncietur,nihilomus tn̄ eligetur,cōfirmat. & ꝯſecrabitur in alia eccleſia, vel electione, quā illa,de qua excipitur,de hoc no.ſ.de deſpon.impu.ad diſſoluendum. & eodem modo dicendum vr̄ quibuſdā in accuſatione, & forte non malè.hæc aūt decr.tm̄ loquitur in inquiſitione,& exponunt hic accuſatum,i. infamatum , & ꝑp infamiā ꝯ eum ꝓcedit inquiſitio.ſpeciale n.dicūt in inquiſitione, vt nullus, ꝯ quē proceditur inquirendo,poſſit eligi & eſt ratio,quia cum inqſitio non debeat fieri,niſi ꝯ diffamatos,ĵ. eo.licet, & electus bonum teſtimoniū debeat habere ēt ab his , qui foris ſunt,ergo iſte,qui diffamatus eſt,eligi,non pōt:ſed accuſatio, & denūciatio,& exceptio eſt in optione cuiuſq;, ēt nulla infamia p̄cedēte,& ita per ꝯſequens eſſet in cuiuſque optione quemlibet ab electione reuocare, vel remouere: hoc p.ius conſonat rationi.

SVMMARIVM.

Simoniacus qui nam dicatur hæreticus.

CAP. V.

Quotiens. [Per ſimoniacam hæreſim.] Non intelligas,ꝙ omnis ſimoniac⁹ ſit hæreticus,ſed ille tantum,qui credit, ꝙ Spirituſſanctus & gratia eius venalis ſit,& quòd pretio quæratur,& ſit in aliquo.

SVMMARIVM.

Hæreticus & ſimoniacus vt quis præſumatur,ſufficiunt leuia ſigna,illa tamen plenè probari oportet.

CAP. VI.

Sicut ſimoniaca.&c. [Signa.] Aliquā ꝓbabilitatem habētia, hic aūt eſt hoc ſpeciale, ꝙ cum in aliis negociis requirendæ ſint luce clariores probationes, 2. q 7.ſi quis epiſcopus,& q.8.c.1.in criminæ ſimoniæ minores probationes ſufficiunt , qnimo ſola ſigna.ſicut in hæreſi.C.de hæreti.l. 2.nos dicimus,ꝙ leuia ſigna ſufficiunt ad præſumendum aliquem hæreticum , ſed illa ſigna oportet plenè probari,ſ.de præſum.literas, ꝑp ſuſpitionem autem indicetur purgatio,ĵ.de hære.excom. plus placet, ꝙ etiam ſi nulla ſigna probentur , ſed tātum grauis ſit infamia contra eum,ꝙ debet remoueri,arg.ĵ.de præſump.literas.

SVMMARIVM.

1 *Simoniacus in ordine recipiendo,ſiue crimen ſit occultum,ſiue manifeſtum,ipſo iure ſuſpenſus eſt.*
2 *Si quis ordinem,ſeu beneficium obtinuerit,alio præbente pecuniam ordinatori,non eſt ſimonia,ſi etiam ſine pecunia obtenturus erat.*
3 *Poſſibilitas iuris & poſſibilitas facti,quomodo inter ſe differant.*

CAP. VII.

Tanta eſt labes, &c. [Omnis.] Supple non præciſus ab eccleſia per ſnīam canonis,vel hominis,& poſt peractam pnīam , & ſic nō eſt cōtra de excōicatis toleratis,nec de fornicariis ſuſpenſis,32.diſt.nullus.nec eſt contra de peccatore,qui nō egit pnīam, qui
1 ſuſpenſus eſt quo ad ſe,i.q.j.ſacerdotes.ſacroſan.neceſſe.† [Catare.] Simoniacus in ordine recipiēdo,ſiue crimen ſit occultū, ſiue manifeſtū,ipſo iure ſuſpenſus eſt, vt hic ab executione omnium ordinū nō tm̄ ſimoniacè receptorū,j.q.j. quibuſdā. idem intelligo de notorio ſimoniaco in beneficio j.q.j.reperiuntur, 32.diſt §.verum,niſi eo ignorāte alius pecuniam dediſſet, quia tunc credo non eū ſuſpenſū ,niſi ab eo,quod ſimoniacè obtinuit,j.q.5.præſentium.ſi verò alias ſit ſimoniacus , ſiue pro beneficio,ſiue pro eccleſia emenda,ſi crimen eſt manifeſtū, ſimiliter ipſo iure ſuſpenſus eſt,32.diſt.§.verum,ſi eſt occultum,ſuſpenſus eſt quo ad ſe,non quo ad alios,qui eius officiū licitè audiunt,ſicut quilibet criminoſus,j.q.j.ſacerdotes. itē iſti ſimoniaci in beneficio occulti & criminoſi licitè celebrant poſt pęnitentiā,quia nec ſunt ſuſpenſi à iure, nec impediuntur exequi officiū ſuum poſt pnīam,ſed beneficiū ſimoniacè habitum retinere nō poſſunt,ĵ.eo.de regularibus.hæc vera ſunt de recipientibus aliqua,ſ.ordinē,nō beneficiū ſimoniacè. in dantibus autē aliqua ſimoniacè ſeruatur,quòd dr̄ ĵ.c.pen.vbi de hoc no.& ĵ.
2 c.dilectus,fil.A.&c.† Itē no.ꝙ ſi quis obtinuerit ordinē, vel beneficiū alio dante pecuniam ordinatori , non eſt ſimonia,ſi ēt ſine pecunia obtenturus erat,arg.j.q 6.§.vlti.ſi autē ipſe ordinatus pecuniam dediſſet,ēt ſi ſine pecunia habiturus erat ordinē, ſimoniacus eſt,arg.j.q.2.quam,& q.3.ſi quis ob,& c.vlt.& q.6. c.j.† [Poteſt.] Si intelligas de poſſibilitate iuris,nullus criminoſus de iure pōt cantare miſſam j.q.j.ſacerdotes.ſi de poſſibilitate facti,ſic conficit ſimoniacus,ſicut quilibet alius,j.q.j.intra catholicam,cum multis ſequentibus,32.diſt.§.ſciē dum verò.rū. intelligo de poſſibilitate iuris:nam alij criminoſi poſt pęnitentiā de iure celebrāt præter homicidā, ſed ſimoniaci nunquam. item alij licitè audiunt officiū aliorū criminoſorū , niſi ſint ſuſpenſi per ſnīam, ſed ſimoniacorū officium audire non debēt, etiam ſi nulla ſnīa feratur ꝯ eos.Eſt n in eis ſpeciale,ſicut in notorijs fornicatoribus, ꝙ eorū officia audire non debent 32.diſt. §.verū. eſt ergo ſpeciale in notorio fornicatore, & ſimoniaco, ꝙ ēt ſi tolerantur ab eccleſia,cuiq; licet eorū officiū euitare,vt hic,32.diſt.§.verum ſed homicidarū , & excōicatorum occultorū,licet ſint ſuſpenſi à iure, ſi tamen alias occultum ſit,& tu ſcis,non debes eorū officia euitare arg.6.q 2 ſi quis.23.q.4 non prohibeat,niſi abſtineret quis ꝑp correctionem peccatoris,qui ex erubeſcentia pęnitentiam ageret, ſ.de co ha.cle.& mulie.c.j.

SVMMARIVM.

Capellæ ius quamuis vendi non poſſit , pro fructibus tamen aliquid annuatim paciſci poteſt , ſed contractus debent eſſe ſeparati.

CAP. VIII.

Non ſatis,&c. [Capellaniæ.] Si autē aliqua capella cū ſuis redditib. conuerſa ſit in vſus alicuius eccleſiæ,bene poteſt à capitulo ibi inſtituto ex pacto recipere aliquid annuatim pro fructibus ; ſed contractus debent eſſe diſtincti , ſupra de rerum permu.ad quæſtiones . nam licet non poſſint vendi capellaniæ,ideſt ius faciendi ea,quæ pertinēt ad capellam & multo fortius in perpetuum, vel in tempore vitæ, opera, tamen ſacerdotis vendi poteſt , vel emi pro ſeruiendo alicui capellæ.item fructus capellæ in proprios vſus conceſſæ licitè locantur , infra ne præla.vic.c.ſi.

SVMMARIVM.

Pro matrimonio licet ſacerdoti aliquid accipere , ſed pro benedictione nubentium non.

CAP. IX.

Cum in eccleſia,&c. [Et in benedictionib.] Ideo pro benedictionibus nubentium prohibetur accipere, quia ibi gratia confertur. pro matrimonio autem , cum ibi non conferatur gratia , licet aliquid recipere,j.quæſt.2. quicquid , 32.quæſt.2. honorantur, 27.q.j.nuptiarum,32.quæſt.j.connubia.[Requiratur.] Ob hoc iuſtificatur decre. nam oblatum recipere licet.

CAP. X.

Cum ſit Romana. [Procurationem.] Quam etiam exercere nō poteſt, ſi eccleſia grauetur , 10.quæſt. 3. cauendum, j. q. 2. placuit, in Auct.de mand.prin.§.ſi tibi.

CAP. XI.

De hoc autem , &c. [Si manifeſtum.] i.notorium , quia in conſpectu populi inita ſunt pacta. [Manifeſta.] Per famam,ſed non notorium. [Si qua.] Et de iure publico , in Auct. de ſan. epi.§.3. [Eccleſiæ.] 17.q.j.ſi quis in atrio , in Auct.de ſan.epiſ.§.ſed neque.ſi tn̄ dans pecuniam intraret reli. de miſericordia bonum eſſet ei reddere, ĵ.eo.veniens, 16.q.6.de lapſis,27.q.1.ſi quis ita.

CAP. XII.

Cum eſſent in noſtra,&c. [V.] Qui ꝑp ſimoniā dictū R.clericum petebat à quadam eccleſia amoueri,vel potius clericus petebat eccleſiam ex eo, quod millies ei eam promiſerat. [Super eadem eccleſia.] Ciuiliter agebatur.

SVMMARIVM.

Simoniacus propriè non dicitur,qui celat per gratiam crimen alterius.

CAP. XIIII.

Nemo presbyterorum,&c. [Celet.] Hoc iō , eſt,quia quilibet tenetur peccatum alterius ad pęnitentiam indicare,23.q.3.tam ſacerdos. ſecus autem in indicatione furis, vel ſerui,vel fugitiui,pro quo licitè accipitur merces.ff de offi. præfec.vr.ſolent.ff.de condi.ob.tur cau.leg.4.§.vlti.[Simoniacum.] i.in modum ſimoniæ puniendus.non.n.propriè dicitur ſimoniacus,qui celat per gratiam crimen alterius.

CAP. XV.

Querelam. [Monachorum, &c.] No.monachos agere ad reuocandum, quod prior malè alienauit. [Sub annuo.] Conſtituto in ſignum deuotionis, quod licet, vt no.ſ.de relig.do.conſtitutus.[Redimi.] Supra de pac.cum pridem.[Nec permittatis.] Iſte fungitur vice & officio conſeruatoris,de quo no.ſ.de offi.dele.c.ſi.

SVMMARIVM.

Clerico non eſt licitum,niſi pro eccleſia ſua alicui facere fidelitatem.

CAP. XVII.

Ex diligenti,&c. [Eccleſiaſticū.] Quod non eſt licitum,ĵ.de re.iu.indignum, vbi no.i.x.ſolidos,vel aliquid ſile in eccleſia.[Taliter.] Pro collatione beneficij eccleſiaſtici,& fortè etiam ſine collatione bn̄ficij non eſt licitum clerico,niſi pro eccleſia ſua alicui facere fidelitatem,ĵ.de reg.iur.c.vl.vbi plenè no.

CAP. XVIII.

Et ſi quæſtiones. [Humanæ.] C.de fide inſtrumen.l.vl.

CAP. XIX.

Veniens ad nos,&c. [Conuenerit,] Propter hanc conuentionem iudicatur ſimoniacus.ſecus.n.eſſet,ſi ſpōte obtuliſſet [Præfato.] Supra eo.de hoc,contra.ſol.ibi.

CAP. XX.

Ex tua fraternitatis. [Officio.] Licet enim ipſo iure ſuſpenſus ſit, non tamen poteſt prohiberi,niſi probatio præcedat, 2.q.1.nos in quemquam.[Pęnitentiam.] Ne obdureſcat in peccato , ſed non ſufficit ad vitam,& contra ius officium exercere, ĵ.de pę.& remiſ.quod quidam.90 diſt.ſi quis contriſtatus.

CAP. XXI.

Ad noſtram,&c. [Miniſterio.] Puta acolitus, vel ſubdia. vel hmōi.

SVMMARIVM.

1 *Tenetur is,qui ſimoniacè ad pt eſt beneficium,ei renunciare.*
2 *Quando poſſit epiſcopus cum ſimoniaco diſpenſare,& in nu.3.& 4.*

CAP. XXII.

1 **De ſimoniacè,&c.** † [Remanere.] Ex diſpenſatione ep̄orum, 1.q.5.præſentium.in aliis aūt ordinib. vel beneficiis non ſimoniacè habitis ēt ſine diſpenſatione manebit,& noua beneficia acquiret.nouos aūt ordines non poteſt habere,niſi primo diſpenſetur cum eo in ordine ſimoniacè quęſito,cum promotus eſſet per ſaltē, 52.diſt.c.1 ſi aūt eo ſciente aliquid datum eſt ordinatori, non pōt diſpenſari cum tali,1.q 1 erga,ſi quis à fi.ſtatuimus,& q.7.
2 c.requiritis.† In beneficiis autem diſtinguitur,quia ſi ignorante aliquo data pecunia obtinuerit prelationē,nō pōt ep̄s diſpēſare,vt illam prælationem habeat, ſed in ſimplici beneficio poteſt ep̄s bene diſpenſare,ſ.de elec.c.pen.1.q.5.c.j.ſed & ſi ſe ſciēte,vel pecuniam dante beneficium obtinebat,poteſt ep̄s cū eo diſpenſare, vt in alia eccleſia obtineat beneficium, & etiam in eadem : ſed non poteſt ep̄s diſpenſare , vt ad maiores ordines promoueatur j.q.5 c.1. nunquam autem licet diſpenſare illi,
3 cum quo ſimonia commiſſa eſt.† Item ſi quis commiſit ſimoniā in dignitate,cum eo non poteſt epiſcopus diſpenſare,ĵ.eo.
4 à nobis,vbi no.† Item cum nullo ſimoniaco ſcienter pōt diſpenſari in dignitate,etiam ſi pro ea non fecit ſimoniam j.q.j.erga.

CAP. XXIII.

Mattheus Card.&c. [Contradictio.] Iuſta & etiā iniuſta ante confirmationem,de hoc no.ſupr.de ele.ſignificaſti.

SVMMARIVM.

1 *Simonia an committatur non ſolum ex parte recipientis,verum etiam ex parte dantis.*
2 *Simoniam an quis committat dando aliquid laico pro re eccleſiaſtica.*

CAP. XXIIII.

1 **Ad aures noſtras,&c.** † [Pro abſolutione.] Nam nō eſt dubium ex parte recipientis ſimoniā hic committi, 1.q. 3 non ſolum. ex parte aūt dantis dicunt quidā non committi , arg. ĵ.c.dilectus,quod intelligunt cum per ſuperiorē ius ſuum ꝯſequi non pōt.alias.n.ſecus,ſupr.de feu.inſinuanti. Nam ſicut bn̄ficiū nō licet redimere,ita nec pnīam ſpiritualē,ſupr.e.nemo, 83.di.c.j. verius vr̄,ꝙ nunq̄ licet aliquid dare pro pnīa ſpirituali redimēda, 1.q.j.nullus ep̄s,quia nunq̄ debet peccare,vt à maiori malo
2 ceſſetur. 32.q.5.ita.laico † aūt,quem conſtat nihil iuriſdōnis habere,ſi ſpoliat eum eccleſia, vel faceret eundem de facto vitari tanq̄ excōicatum,vel ēt clerico,qui de iure non contendit ſe feciſſe,ſed de potentia licet dare,quia nihil dat pro ſpirituali,ſed tm̄ pro vexatione q̄ redimere licet.ſm hoc quidam dicunt licere aliquid dare laico vt bene ſoluat decimas,in quib.nec feudi ius ꝓtendit.alij dicunt,ꝙ ſi ſum in poſſeſſione alicuius eccleſię, poſſū dare clerico & laico ne me expellat p violētiā,& ſine cognitione cāę.ſed ſi ſū extra poſſeſſionē ecc̄ię,nullo mō eſt mihi licitū aliquid dare pro poſſeſſione recuperanda,quia tūc nō tm̄ redimo vexationē,ſed ēt poſſeſſionem amiſſam recupero.

CAP. XXV.

De regularibus,&c. [Ad renunciandum.] Licet fortiuum habeat bn̄ficium,1.q.j.ordinationes,& ſemper ſit in mora 14.q.6.ſi res, nō tamen debet dimittere eccleſiam ſine licentia ſuperioris , arg. ſupr.de re.& tranſ ad re.licet,ſed coſulimus , quod à bonis eccleſiæ,& officio,cum ſit ſuſpenſus ipſo iure,omnino abſtineat, vt no.ſupra eodem tanta.

SVMMARIVM.

Reſignatio beneficij in manibus quorū fieri debeat.

CAP. XXVI.

Ex inſinuatione. [Præpoſiti.] No. reſignationē fieri in manibus ep̄i.ſed melius dr̄ in renunciatione neceſſarium eſſe conſenſum epiſcopi,ſi ꝯfirmauit,& canonicorum qui elegerunt,ar. 18.q. 3. ſtatuimus. C.de act.& obli.ſicut.& poteſt eſſe ꝙ hi canonici non recipiūt confirmationem ab aliquo ſuperiore,& ideo ſine eo reſignant vel dic,ꝙ ſpeciale eſt in ſimonia.

SVMMARIVM.

Diſpenſari non poteſt cū condemnato per ſententiā.

CAP. XXVII.

Nobis fuit. [Obtinere.] Hoc intellige,quādo eo ſciēte commiſſa eſt ſimonia,& ſic non eſt ꝯ, ſupr.e.de ſimoniacè, vel qn̄ condemnatus eſt per ſnīam, nam tunc cum ꝑp criminis enormitatē,tum quia eſt notorium per ſnīam,non poterit diſpenſare 50.di.vt ꝯſtitueretur, de his. vel dic,ꝙ diſpenſari non poteſt,vt habeat illam dignitatem.

CAP. XXVIII.

Dilect.fil.R. [Poſt receptionem.] Illicitè recepit,j.q. 1.nullus ep̄s.vel dic,ꝙ licitè accepit, nā cum contenderent ſuper quibuſdam iuribus & præpoſitus diceret ſe grauari, Archidiacono dicente ſe vti iure ſuo,compoſitio interuenit,& fuit ꝯtus,do vt des, vel facias,& agitur ex hoc ꝯtu præſcriptis verbis ad intereſſe.ff.depoſiti.l.1.§ inter loca. ff.de præſcrip.ver.l.1.nec litera hoc ꝯdicit,vbi dr̄. quod ſi reſtituit rem,liberatur quia intelligitur,ſi plus nō eſt intereſſe.[Veniſſe.] Maximè.

SVMMARIVM.

Depoſitio quid ſit,& quomodo exequatur.

CAP. XXX.

Dilect.fil. A.nuncius. [Coram te.] Speciale eſt in hoc Cantuaren. qui non ſolum eſt Metropolitanus,ſed etiam legatus, ſupr. de offi.leg.c.1.[Seueritati.] Amiſſionis honoris ſi ſint clerici , vel monachi ſi laici excōicationis ſnīa,1.q.1 reperiuntur.Sed dices,quid nocet monachis depoſitio? Reſpon.qa non recipient prębendam de monaſterio, nec habebunt ibi voce in capitulo, monachi tamen ſemper remanent.[Arctiora.] Si inueniātur, alioquin mutabuntur ad æqualia,ar 81.diſt. valet. vel renunciabunt ſuis locis,& eligentur de nouo,ſup.e.de regularib.ſup. de renun.ex inſinuatione.[Abbatibus.] Ideo hi p̄cipuè puniuntur,quia eorū conſilio & auctoritate oīa fiunt, 10.q.2.ep̄s.C.de app.qm̄, 2.q.7.qua ꝑp,& quia in culpa ſunt, ſi hoc negligant, ĵ.e.intantum,ſed vr̄,ꝙ collegium poſſit accuſari,& de eo inquiri,12.q.2.qui manumittitur,ſupr.e.veniens,& ff.quod me.cau. metum.§.2 ar.7.q.1.ſicut,34.q.3.ſi habes. Arg.ꝯ, ff. de do. q ſi ex.ff.de ac.poſſ.l.vl. Item vniuerſitas per procuratorē debet ſe defendere,

Universidad de Deusto Biblioteca

defendere,& in causa criminali non cōstituitur procurator. ff. quod cu.vniuer.l.j.5.q.3.in criminibus.nos dicimus,ꝙ vniuersitas non pōt accusari,nec puniri,sed delinquentes tm̄:ciuiliter aūt conueniri,& pecuniariter puniri pōt ex delicto rectorū, vt in ꝯrijs,& ſ.c. veniens. præterea potest inquiri super statu vniuersitatis,sed nec tūc puniunt,nisi delinquentes. j.c.prox.ſ.de acc.c.pen. [Officialibus.] Qui ista faciunt,vel sciūt, & tollerāt.

SVMMARIVM.

1 *Quando liceat pro scandalo fieri inquisitio.*
2 *Propter insufficientiam remouetur Abbas confirmatus.*
3 *In testimoniū admittūtur impetrantes inquisitionem,vel denunciationē.*
4 *Ordinarius etiam sine infamia præcedente visitare potest.*
5 *Ad inquisitionem proceditur propter solam infamiam de dilapidatione, etiam si non sit suspensus.*

CAP. XXXI.

1 **Licet Heli,&c.** †[Clamosa debet, vel scandalū.] Cū.n.quisquis facere debet,quicquid pōt,vt scandalum à fratre remoueat,ergo & inquisitionē faciet,per q̄ scandalū remouetur,ar.j.de no ope.nunc.c.2.Sed hæc rō non vr̄ nobis bona, ꝙ pro cuiuslibet scandalo sit facienda inquisitio cū pro inquisitione fortè maius scandalum nasceretur.Sed satis dici posset,ꝙ vbi scandalū timeretur, quod posset conturbare ecclesiam,siue vnus sit, qui scandalizatur de infamia, vel peccato alterius ita potens, quod scandalū suscitare possit,siue plures ꝙ licite fiet inquisitio,ar.23.q.4.c.quisquis, 50.dist vt consti.Item ar. ad hoc, quia vt remoueatur scandalum,indicitur purgatio,2.q.5.presbyter. sed inquisitionem sequitur purgatio, ergo pro scandalo pōt fieri inquisitio.Itē pōt fieri inquisitio ꝯ eum,qui suspectus est plato suo ordinario, & ēt fortè alij,vel alijs bonis viris,vel ēt Principi terræ,ēt si nō sit alias infamatus,2.q.5.omnibus &c.Mennam vbi dr̄,ꝙ inducit eis purgatio,ergo & p ꝯhs pōt fieri inqsitio.Alij tn̄ dn̄t.ꝙ licet p̄dictis casibus possit indici purgatio,non tn̄ pōt fieri inquisitio quia inquisitionem non semper sequitur purgatio imo qn̄que sequitur absolutio,qn̄que amotio ab ecclesia,ſ.de accu.inquisitionis,&c.Item pp periculum fit inquisitio ēt sine infamia,ſ. de accu.qualiter,sicut est in hęresi,& in alijs peccatis quæ in occulto serpunt,& ibi est periculum quod in alios deriuetur,ſ.c. sicut.[Per publicam.] No.duas causas,quare descenditur ad inquirendum.[Sanctiones.] 86 d ft.si qui.[Officij.] Quia ex officio procedit,non habet locum inquisitio,hinc colligere potes, qualiter sit probanda infamia si interrogetur, debēt respondere.[Formam.]Quia si procedat in modum accusationis,fertur snīa depositionis: si vero in modū inquisitionis, remouebitur ab administratione:si in modum denunciationis sibi pnīa iniū-
2 getur.ſ.de accu.super his.†[Insufficientia.] No Abbatem confirmatum remoueri pp insufficientiam,18.q. 2.si quis Abbas, j.de hære cū ex iniuncto in fi [Contēdere.] No.ꝙ licet cęptus sit processus in modū denūciationis,tn̄ si sibi ingerat aliqua difficultas,transfertur in modum inquisitionis,nec puniet denunciator,cū non sua voluntate desistat,alioquin puniretur de calūnia,vel se purgaret.ſ.de calū c.vl. [Contra ipsum.] Hoc verū est in denunciatione & inquisitione,s.vt qui venit ad impetrādum denunciationem vel inquisitionem,admittat ad testimonium in inquisitione,& denunciatione,si non fuerit eius minister in prosequendo inquisitionē,uel denunciationē.& idē dicimus,s.ꝙ admittetur prædictus ad testificandū ēt in accusatiōe, secus est quo ad aliquid in accusatione, vbi accusator ad testimoniū in accusatione,vel inquisitione non admitteretur,sicut nec testē in accusatione admitteret ad inquirendū; vel accu.ſ.
3 de accu.cū P.†Itē no.ꝙ qui impetrant inquisitionē,vel denunciationē,admittunt in testimonium,secus aūt in his,qui accusationē impetrant.[De oppositis.]Hoc obtinet, qn̄ fit inquisitio ꝯ aliquē, quia debent exprimi crimina, & super illis tantū testes iurabunt dicere plenā veritatē,vt sup. de accu.qualiter2. & c.inquisitionis.vbi aūt fit inquisitio super statu ecclīæ,nō est necesse exprimi crimina,de quibus inquiri debet,imo & testes iurabunt super omnibus,de quibus interrogabūtur,dicere merā veritatē occultis exceptis,sup.de acc.qualiter,1. oportet tn̄ infamiā p̄cedere,s.ecclesiam esse in malo statu.supr.de acc qualiter.Quidā tn̄ dicunt & fortè non malè ꝙ si solū p̄latus sit diffamatus, tn̄ inquisitio fiet de omnib. vel potius super statu ecclesiæ,quia cui caput infirmum,cętera membra dolent.sup.de
4 re iudi.cū I.& A.6.q.1.§.verū hac.& c.seq † Visitare aūt pōt ordinarius sine infamia p̄cedente,qa id ex officio facit à canonib. iniūcto & non fit visitatio tm̄ pp crimina,sed ēt vt instruat clerū,& populū,& alia faciat, 10.q.1 placuit,decernimus.inquisitionem aūt extraordinariā tm̄ inducit p̄cedens infamia,aut frequens insinuatio subditorum,sup.e.c.& dicunt quidā non esse vim in aliqua cā,vtrū altero p̄dictorū modorū iuret. vel dic diuersum,ſ.de acc.cum dilec.Causa aūt diuersitatis est, quia vbi de certis criminibus inquirit, satis pōt dicere veritatem plenā: sed vbi non inquirit de certis criminibus, sed tm̄ super statu ecclesiæ,quia non est ei leue,imo valde difficile plenā veritatē dicere,non cogitur tale anceps periurium subire.ff. de iureiu.l.videamus, in prin. sed decr.ſ.de accu.qualiter.j. ꝯdicit expresse. dicimus ergo,ꝙ siue super statu ecclesiæ,siue super speciali crimine inquiratur,sufficit iurare altero prędictorū modorū.dr̄.a autē illorum iurorum no.ſ.de accu.cum dilec.[Quasi de dilapidatione.] Hic no.ꝙ ēt si quantuncunq; leuiter appareret de dilapidatione,suspenditur ab administatione.ff.de solu.ꝙ si fortè.C.de susp.tu.tutor.3.q 2.quia.Sed no. ꝙ nō per solam accusationē remouetur,nisi alia probatio adsit,vt hic.sed ꝯ,Insti.de susp.tu.§.si quis.sed certè aliud est in tutore,qui nō habet, nisi solam administrationē sicut & procurator,vnde facilius remouetur.arg.ff.de procu.q̄ omnia.aliud est in p̄lato, qui ius habet in rebus ad dignitatē pertinentib. & idcirco difficilius sibi tolli-
5 tur administratio. † Itē no.ꝙ ad inquisitionē proceditur pp solā infamiā de dilapidatione,ēt si non sit suspectus, sed ad remotionē ab administratione nō,nisi sit suspectus, vt hic.vel dic,ꝙ maior suspicio necessaria est, vt remoueatur ab administratio-
6 ne,q̄ ad p̄cedēdū ad inquisitionē.†[Pro vno.] Pęna læsæ maie. est,6.q.1 §.verū.ff.de suis & le.hære.l.j.§ interdum.ff. de relegaminimè pęna simoniæ in clericis depositio,& in laicis excōicatio cū infamia,j.q.j.reperiuntur,& q.3.qui per ecclesiam.C.de epis.si quemquam.[Oppositas.] Ad testes repellendos.[Malignitatis.] Vt sunt conspiratio,& inimicitiæ capitales,j.c.proxi.

SVMMARIVM.

1 *Infames,& criminosi in quibus casibus admittantur ad testificandū,& quot requirantur considerāda in teste inquisitione productio, in nu.2.*
3 *In actione criminali exactissimæ requiruntur probationes.*

CAP. XXXII.

Per tuas literas. [Licet Heli.] ſ.c.proxi.[Ad cuius.] i.materię in ea contentę.tractat n.qui testes & quales sint admittendi in accusatione,vel in
1 quisitione,†[Distinguendum.]Nam si in denunciatione procedatur,sicut ad denunciandum, ita ad testificandum infames,& summe criminosi, dummodo emendati de crimine admittantur,ſ.eo.de testi qm̄.Si vero agatur in modum inquisitionis,& sit exceptū crimen admittunt oēs criminosi, & vt credimus, ēt mulieres.& hoc s̄m tēperantiam æquitatis, non s̄m rigorē iuris q̄ tēperantia s̄m arbitriū discreti iudicis locū habebit: nā multas considerationes habebit: facilius.n. admittet ꝯ religiosum,q̄ ꝯ secularē clericū.Itē facilius ꝯ clericos & religiosos minoris gradus,q̄ maioris dignitatis.Itē facilius ꝯ clericū,vel p̄latū male opinionis,q̄ bonæ,& fortè ꝯ eum,qui bonæ,nullo modo.Itē facilius admittetur,si ex admissione eius non sit oriturū scandalū, q̄ si sit oriturū. hoc qn̄q; considerabit iudex discretus in modo procedēdi,& in persona eius,ꝯ quē proceditur in mo-
2 dū inquisitionis.†In teste ēt in tali inquisitione producto quinque alia cōsiderabit s̄m eandē tēperantiā æquitatis,facilius.n. admittet testes honestos,q̄ inhonestos,& criminosos.Item in criminosis facilius admittet emēdatos de crimine,q̄ in crimine persistentes. Itē facilius admittet, qui minora,& qui paria,quā qui maiora,quia ad eadē de facili non sunt admittendi, cū sint socij,ſ.de testi venjens.Itē facilius admittet criminosos procedentes ex zelo iustitiæ,q̄ ex odij fomite,Item facilius,si ꝯ inquisitionē sunt alia adminicula,q̄ si non sunt,& s̄m hæc omnia eisdem maiorē,uel minorem fidē habebit.Item ēt credimus considerandū s̄m ęquitatis temperantiā,& si crimen non sit exceptū,licet in eo nisi ex magna causa non admitterentur nisi legitimi testes,& hoc satis vr̄ probari ex eo,quod dicit, rursus si crimina sint ea, &c. usq; minora. excepta.n.crimina alia maiora se nō habēt.Si verò agatur criminaliter,eadē dicimus posse cōsiderari s̄m temperantiā ęquitatis,quāuis de facili non debeat, quando criminaliter agitur, tēperare rigorē iuris, 2.q.7. si quis eps.& q.8.c.j.nisi in crimine excepto,ſ.eo.tanta.si verò agatur excipiendo,eadem dicimus cōsideranda s̄m temperantiā ęquitatis:de iure autē non debent admitti,nisi idonei testes,ſ.de testi.tā literis. Alij tamē dicunt omnia hæc locū habere tm̄ in exceptis criminibus,& quādo ciuiliter agitur.vel dic, ꝙ hæc tēperantia iuris nō est in arbitrio iudicis, quia in iure scripta est,sed sicut hic dr̄,semper est in similibus obseruandū [Denunciet.] i.ciuiliter agatur siue inquirendo, siue excipiendo, siue denun-
3 ciando.†[Rigorem.] Quia quādo agitur criminaliter, exactissimæ probationes requiruntur, & iuris rigor seruatur,2.q.7.si quis eps.si aūt ciuiliter, rigor tēperatur, j.eo.c.fi. [Regularis.] Regulares.n.facilius,q̄ seculares remouentur ab administrationibus,ſ.de accu.qualiter,2.in fi [Excellentioris.] Colūnæ.n.cōcutiendæ non sunt,nec honorabiliora mēbra,ſ.tit.proxi.qualiter,2.45.dist. cum beatus.[Claræ.] De hoc no ſ.de accu.cu P. [Scandalo.] 23.q.4.cum quisq;,& c.quando.[Honesti.] Hi admittuntur, criminosi repellunt, ſ.de test.super eo,testimonium. [Emendati.] Qualiter hi admittunt, no.de test.testimonium. [Eadem.]

[Eadem.] i.attendi debet an maiora sint crimina obiecta testibus,q̄ crimina opposita accusatis.[Malignitatis.]Quia sunt cōspiratores,vel inimici,j.c.c.[Adminicula.] Nā forte criminosi,vel viles nunquam admitterentur,nisi prius subiecti quęstionibus,4 q.3.si ea sed qōnibus subiici non debent,nisi aliæ præsumptiones p̄cesserint.[Adminicula.] Quæ hic nō habemus.

CAP. XXXIII.

Sicut tuis literis,&c. [Ad Colonien.] Sed quare nō ad capl̄m Leodien. ſ.de maio.& obe.cū olim?sed potes dicere hoc esse pp ꝯsuetudinē.Est tn̄ arg.ꝙ apud Archiep̄m sit hæc ptās,71.di.fraternitatem,24.di.c.2.arg.ꝯ.j.de hære.ad abolendā.ſ.de elec.ꝙ sicut,de hoc no.ſ.de maio.& obe.his q̄.vel fortè ecclesia Collo. vacante monasterio ꝯtulit ei auctoritatem administrandi,qa ius patronatus habebat in ea,ſ.de off.ordi.cū vos [Canonum.]1. q.5 c.j.[Non p̄bere.] Quia sæpe qui tacet affirmat, 54.di.si seruus.C.de nup §.si vt pro.sicut eꝯ,de cōsec.di.4. cum paruulis. ff.de procu.si filius.§.inuitus.ff.de ser.rust.præd.viarū.ff. de reg. iur.is qui tacet,ſ.de ba.c j.[Nihil.[Hoc intelligo,qn̄ quis iam electus est,& eo inuito,ei qui ius habet,datur pecunia,vt confirmetur:nam si daretur, vt eligeretur,ēt si eo prohibente, nō possum illum retinere,nisi inimicus dedisset,sup.eo.nobis.

SVMMARIVM.

Ingrediens religionem quando quæ secum detulit,possit retinere pro prębenda,& quando faciat simoniam.

CAP. XXXIIII.

Tua nos duxit,&c. [Rogatus.]No. preces pro se porrigi,ſ. de æta. tuam. [Consentiant.]Dicunt quidam,ꝙ eo tpe,quo quis recipit, nihil dare licet,arg.j.q.j.emendari,& q.2.quàm pio. alii dixerūt, ꝙ ēt tpe ingressus licet dare,& recipere,dummodo non p̄cesserit pactū,arg.j.q.j.eos,ſ.de succes.ab intesta.c.3.hic apparet,ꝙ non licet sub illa forma recipere aliquem, Recipimus te in fratrem,si detuleris,vnde viuas:quia bona ecclesiæ non sufficiūt, nisi bonis,arg.j.eo.qm̄,quia vt ibi dicit,in hoc crimine nō excusat paupertas.Itē quia non licet apponi pactū,per quod non possit petere,quod sibi tunc cōpetit de iure,j.eo.p tuas, 2. & c. pen.hoc aūt ei cōpetit de iure,ꝙ ex quo est canonicus,habeat, sicut vnus de aliis,ſ.de ꝯsti.cum venissent,sup. de præbē. dilec. 16.q.7.decimas.alii aūt dicunt,ꝙ talis receptio nū est simoniaca,arg.j.q.2.si qs pp.[Intētione.]Principaliter:vix.n.cēt, quin secundario haberet,86.di.qui cā,8.q.1.sunt in ecclesia. [Culpabiles.]Hinc vr̄ solā intētionē facere hoīem simoniacū,arg. j.q.j.q studet.reperiunt,j.q.3.non solū.sicut sola spes facit vsurariū.14.q.3.c.1.Ioā.dicit qd sola pactio,ſ.vt eccl.bn̄fi.vt nostrū.pp hāc tn̄ intētionē nō deberet resignare, sed tm̄ pnīam agere,j.c.ult.vel dic,ꝙ in his,q̄ sunt p̄hibita,qa simoniaca,ut vēdere sacra,& gnaliter oīa,q̄ vetus vel nouū testm̄ simoniaca iudicat,sufficit sola volūtas.In his aūt, q̄ sola ꝯstitutione sūt simoniaca,vt renūciare p̄bendā, ut alii dicunt, licet sit peccatū,* non tamen sufficit sola voluntas,ut faciat simoniacum, arg.de offic.deleg.ex parte.

ADDITIO.

*Sit peccatum.Ad hoc adde Host.& But.in c.fi.infra eo.& refert Feli. in c.ad audientiam,col.3 .ver.circa quod ultimum,supra de rescri.

SVMMARIVM.

1 *An sacramenta sint recipienda ab excommunicato,vel suspenso.*
2 *Criminosorum sacramenta non vitiantur,licet quo ad se sint suspensi.*
3 *Qui ordinem aliquem simoniacè recepit,statim dicitur suspensus.*
4 *Non debet aliquis etiam ex necessitate peccare.*

CAP. XXXV.

Per tuas literas. [Ex relatione.]Qd̄ credere nō debuit,34.di.habuisse.86.di.si quid.
1 [Vitiū simoniæ.]Quicunq;.n.scit aliquē depositū, excōicatū, vel suspensum,dn̄t qdā,ꝙ quātūcunq; sit occultū, nunq̄ sacra ab eo recipiēda sunt,arg.hic.nisi baptismus,& corpus Chri,ut no.j.de hære.c.2.sed licet nō debeamus recipere ab eis, dū sūt occulti,ipsis tn̄ petentib.in publico dare tenemur,j. q. j. Christus,de ꝯsec.di.2.nō p̄hibeant,nec eos visitare in publico debemus,6.q.2.c.2.& 3.ſ.de off.ordi.si sacerdos.imo plus dicim⁹, qa excōicatis & interdictis nō petētib.dare debemus officia,sicut & aliis,ne si segregaret ab aliis,hoc ipso appareret eū excōicatū,vel interdictū,& sic esset proditor,qd̄ est ꝯ id,qd̄ est 2. q. 1.si peccauerit,& hoc Christus fecit,qui simul ad p̄dicandū lu-
2 dā cū aliis misit,j.q.j.Christus.†Itē oīa,q̄ faciūt administrādo, tēporaliter tenent,quousq; ab ecclesia tolerātur,ut no.hic,de ele.nihil.Criminosorū aūt sacra nō vitabo,licet quo ad se sint suspēsi,j.q.j.sacerdotes,quia hoc prohibitū non est, & sola p̄hibitio hominis & canonis facit,ꝙ non sit licitū, 32. dist. verū. aliter no.j de hære.c.2.& ibi plenius oīa reperies. alii aliter di-
3 cunt,vt no.j.de schisma.c.j.†[Securè ministret.] Sine dispēsatione,cū nō ꝯstet hoc ordinato pro certo illū eē simoniacum, alias stultus esset monachus,q à simoniaco in bn̄ficio manifestè,vel occultè in ordine,q executionē non h̄ret ordinis, ut ſ. eo.tanta 32.di.§.verū.o dinē reciperet.vc. hic dispenat Papa cū ignorante,j.q 1.si qs à simo. Et scias, ꝙ solus simoniacus in ordine recepto simoniacè p̄dit executionē j.q.j.quibusdā,j.c. c pe. ſ.eo.tanta.nō solū ordinis simoniacè suscepti. sed ēt omniū aliorū,& ēt in tpalib.p̄ns p̄dit administrationē,81.di.eos. non ea rōne,ꝙ non habuerit executionē ordinū no simoniacè susceptorū,& ꝙ ex ꝯfirmatione non habuerit administrationē,sup.de elec trāsmissam, sed qa suspēsus est hoc ipso, ꝙ aliquē ordinē simoniacè receperit,ut ſ. p̄batū est. & idē ea rōne dicimus in simoniaco in beneficio notorio.occultus aūt simoniacus in bn̄ficio.q̄uis non sit suspensus ipso iure,sed suspendēdus.j.q.3.c.2.& 3.tn̄ rōne illius officii simoniacè q̄siti nō ministrabit sine peccato,nec tpaliter,nec sp̄ualiter,puta ꝯferēdo ordines,si emit ep̄atum,i.dignitatē ep̄alem,nō ordinē, qa tunc eēt simoniacus in ordine,& suspensus ipso iure, ordines ab eo collati nullū effectum habebūt,j.q.3.ea q̄. & hoc est ea ēt rōne, quia fur censetur,j.q.j.ordinationes.& sic licitū non est ꝯtrectare rem alienā.sed ab aliis beneficiis,q̄ non simoniacè q̄siuit, non erit suspensus.Simoniacus aūt in ordine conferendo, i. quia simoniacè ordinē cōtulit tm̄,p triennium suspensus est, j. c.pe. Et qd̄ dicimus de simoniacis suspensis, idē dicimus de omnib. notoriis excōicatis,depositis,& suspēsis.hic aūt monach⁹ erat in opinione,ꝙ esset simo.in beneficio,& q recipit pecuniā pro ordine ꝯferendo,perdit executionē,arg.j.q.j. reperiunt. quibusdam.quod tamen falsum est, j.eo.c.pen. & ex c. reperiunt, bene colligitur, vbi dr̄,ꝙ ex quo confidit,& hunc errorē sequēdo non uult ordinari.sed quare non tollit ab eo errorē,dicēdo sibi,ꝙ securè ab eo ordines recipiat: vr̄.n. sibi inicere laqueū, quod non debet,27.q.i.c.vlti.respō.satis aufert ab eo errorem per verba hic posita,sed consciam mutare non pōt,cū nō possit vis inferri animo,22.q.5 §.j.& c.j.cōsulitur tamen ei, ꝙ nisi deponat errorē,non promoueatur,quia ēt erroneæ cōsciæ est cōsulēdū,arg.ſ.de spō.cōmissum.ff.de rei ven.ex diuerso. Nobis plus placet,ꝙ iste monachus nō errabat in iure credēs, ꝙ ille,qui ordinē conferret simoniacè,sit suspensus ipso iure,quia & hoc ipsum verū est,s.ꝙ suspensus est vsq; ad triennium, j.c. c.pe.& vlt.Itē grauiter arguēdus est,& puniēdus esset, si postq̄ de iure doceretur,contumaciter credere,& obedire contemneret,19 dist.nulli.nec mandaret dominus Papa, ꝙ hac occasione dimitteret sumere ordines,imo ī purgatione erroris sui eū ordinē recipere cogeret. Dicimus ergo,ꝙ hic monachus credebat,& probabilē credēdi p̄sumptionem habebat ꝙ suus eps simoniacè ordines cōtulerit,& ideo cōsulitur ei,ꝙ nisi prius deponat hanc credulitatē,ꝙ nō promoueatur ad ordines.Sed oppones,quare non eodē modo p̄hibuit ei in susceptis ministrare?Respon.sumere ordines voluntatis est,quia ad eos nemo p̄cisè cogitur,ſ.de tēp.ordi q̄ris,75.dist.c.j.& 2.sed celebrare in suscepto necessitatis est,ar.ad hoc, j.de sen.excō.inquisitionis. & fortè posset dici,ꝙ vbi tm̄ probabilem causam credendi habet,& non sciam,ꝙ si p̄latus suus eū cogeret ordinari à tali, ꝙ prudenter faceret,si obediret.sed si pro certo sciret,& notoriū esset eū simoniacè ordinē contulisse,intra trienniū nullo modo ab eo ordinē recipere deberet,imo potius deberet se pmit-
4 tere excōicari,arg.præal.decre.inquisitionis.† Sed oppones in hoc casu necessitatis,s.quādo ad hoc cogitur, vr̄ ratione supra dicta,ꝙ ēt si sciret eū simoniacū,ꝙ dēt ab eo recipere ordinē, sicut celebrare in suscepto.sed dic,ꝙ in nullo casu,nec necessitate debet quisquā mortaliter peccare, quod esset,si sciēter ordinē inaniter susciperet.sed quando ignoranter suscepit, tunc non peccat,si utitur executione ordinis sic inaniter suscepti ex dispensatione.Recipiendo aūt ordinē scienter à notorio simoniaco in ordine non recipit executionē,quā non habet ordinator,sup.eo.tanta.j.q.j.ventū,reperiunt,& q.7 Daibertū.imo & si ordinetur ignoranter,nō recipit executionē, nisi dispēsetur. j.q.j.si quis a simo.Quidā tamē dixerunt,& vt vr̄ melius, ꝙ ēt si scienter recipit ab hæretico,habet executionē, quādiu toleratur,arg.15.q.vlt.c.vlti.arg.ꝯ.2 3.q.3.tres personas, quod verū credimus in omnib.aliis criminosis, sed in simoniacis & fornicatorib.notoriis speciale est,ꝙ ēt sine snīa licet ab eorū obedientia recedere.32.di.§.verum,& s̄m hoc pōt intelligi decre. ista,quia iste ordinatus credebat,ꝙ ordinator suus ex relatione multorū esset notorius simoniacus,& ꝙ ideo non haberet ordinis executionē,& ꝙ non deberet ulterius ordinari ab eo, qa sua auctoritate debebat ab obedientia eius recedere. sed Papa videns eū errare in iure positiuo,cōsuluit ei,ꝙ in suscepto ordine ministret.qa,sicut dictū est,peccaret, nisi in ordine suscepto ministraret,sed ꝯ ꝯsciam nō ascēdat ad superiores: ipse. n. habebat ꝯsciam,ꝙ ex quo aliquis a simoniaco aliquē ordinem susciperet,ulterius ad nullū ordinē p̄moueri poterat: nec erat pecca-

Universidad de Deusto
Biblioteca

peccatum mortale malè intelligere canones, q sunt de iure po-
sitiuo. si tu dicas, ꝙ debeat Papæ credere de intelligentia cano-
a nū,[a] alioquin est hæreticus, 19. dist. nulli. Rñ. ꝙ si papa faceret ex
pressum canonē, ꝙ recipiēs ordinē à tali simoniaco, qui nō est
notorius, nisi ex aliquorum relatione. pōt promoueri licitè, &
iste ordinatus diceret, ꝙ Papa nō posset hūc canonē ꝯdere, esset
hæreticus, vł grauiter peccaret, sed hic Papa nō faciebat de hoc
canonē, licet sic arbitraref, & talis esset opinio sua, q̃ nō p̄iudica
ret aliorum opinionibus, s̄. de resti. spol. literas. Pro his aūt suf-
ficiens ratio esse vr̄, quia cū hæc pęna nō inueniatur in canoni-
bus, ꝙ recipiens ordinē ab hæretico, vel quocūq; alio crimino-
so tolerato, nos pęnas extendere nō debemus, de pęn. dist. j. pę-
næ. speciale tñ est in notorijs simoniacis, & fornicatore. si autē
coactus recepit ordinem à simoniaco. recipit executionē j. q. j.
cōstat. nos aūt hoc non credimus, imo generaliter dicimus nul
lū, qui nō habet posse dare executionē, & quod ibi factū est. de
dispensatione factum fuit, & repete quæ dicuntur 32. dist. §. ve-
rum. [Deponat.] Quia credere debet eum non simoniacum.

ADDITIO.

a ¶ Intelligentia canonum. Adde Arch. & clarius Domi. in summa, 20. dist. & me minit Abb. in c. capellanus, col. 3 de feriis, & refert Feli. in c. ne innitaris, colum. 1. circa. fi. supra de const.

CAP. XXXVII.

Per tuas nobis literas, &c. [Dispensatū.] Per Papam.

CAP. XXXVIII.

Consulere, & infra. [Vicedominatum.] [Cui aliquid spirituale est annexum, j. q. j. si quis episcopus, & q. 3. saluator.

CAP. XXXIX.

Sicut pro certo, &c. [Benedictionibus.] Supra co. cum in ecclesiæ. [Exigere.] Hic iustificat decre.

CAP. XL.

Quoniam simoniaca labes. [Expellatur.] Habita distinctione, quæ est supra eo. dilectus.

CAP. XLI.

Audiuimus, &c. [Ingerunt.] Epi. [Eorum.] Idest episcoporum.

SVMMARIVM.

1 *Non est quis cogendus aliquid soluere pro ecclesiasticis sacramentis, & in nu. 2. & quando ad hoc agi possit, habes in num. 3. & 4.*

CAP. XLII.

Ad Apostolicam audientiam.

1 †[Qui malitiosè.] No. ꝙ non dr̄ hic, ꝙ aliquis cogatur aliquid
soluere pro ecclesiasticis sacris. illud n. est illicitum, s̄. c. proxi.
& c. suam, & c. cum in ecclesię. sed hoc tm̄ pertinet ad officium
ępi, vt si quis pias & laudabiles consuetudines velit mutare, s. so
licitando, vel statuendo ꝙ nemo aliquid det pro sepultura, vel
pro sīibus compescatur: nullus tamen cogetur eas seruare, vt
2 in præal. decre. † Item no ꝙ nunquā pōt dici quemquā cogen-
dū, vt pro spirituali aliquid det ēt in locis, vbi pro ecclesiasticis
sacris dabatur, vt puta si cōsuetudo ibi erat, ꝙ dabatur pro sn̄ia
tēpore pnīæ nūmus, vel aliud, quia aut dices, ꝙ voluntariè da-
bat, & sic nunquā cogēdus est: aut coactus, & sic eodem modo
non est cogēdus, quia simo. erat', vt in c. pręalle. & ꝯ ius natura
le: vnde talis cōsuetudo seruanda nō est, 8. dist. quę ꝯ. Dicimus
tamen, ꝙ licet tm̄ voluntariè aliqui certū soluere cōsueuerint,
nō tpe collationis sacrorum, vt sicut Venetijs soluitur in mor-
te decima mobiliū, in Britania tertia in opus ecclesiæ & paupe-
rū dispensanda, bene cogendi sunt seruare talē cōsuetudinem,
11. dist. in his, 12. dist. illud, ridiculū. cōsuetudo. ēt sic intelligitur,
quod hic dr̄. & si dicas, ꝙ voluntariè dederunt, nō se obligaue-
rint. Respō. falsum est imo quia tanto tpe exsoluerunt, credit,
ꝙ voluntariè se obligauerint. Ad illa aūt, q̃ dabantur tpe colla-
tionis sacrorum, nunquā cogantur, quia species mali est, à qua
abstinendū est, s̄. de vi. & ho. cleri. cū ab omni, & c. decorē, quia
præsumitur simoniacè introducta, & facit ad hoc quia nec an-
te, nec post dare p̄cipitur, j. q. 2. c. 2. s̄. eo. c. j. hoc aūt cōstat, quia
nunquā pp aliquod tpale retardanda est collatio sacrorū, s̄. e.
ç. proxi. & c. intm̄. Item si aliquid sponte detur, non est spernen
3 dum, j. q. 2 q̃ pio. † Itē si cōsuetudo habet, ꝙ in dedicationibus
ecclesiarū aliq̃ partē oblationum habeat consecrator, & cleri-
ci, qui ei obsequuntur in cōsecratione, bene ad illā consuetudi-
nē obseruandam agi pōt, & peti, vt 10. q. 3. nec numerus, 18. q. 2.
Eleutherius, seruitiū. & idem in sepulturis. & in omnibus alijs,
quæ de iure rōne cōsuetudinis debētur, vel diuiduntur, s̄. de se-
pul. certificari. de test. requisisti. si qua aūt alias sint, q̃ non rōne
cōsuetudinis generalis, sed specialis debent, vt si cōsuetudo es-
set, ꝙ in cōsecratione haberet cętum marchas, nō credere talē
cōsuetudinē seruandā, cū malè de ea p̄sumatur, vt dictū est. nō
negamus tamen, quin possit accipere expensas pro se & comi
tibus suis, & certū quid pōt statui, qd accipiat pro expēsis. quia
non cogitur militare suis expensis, 10. q. vlt. relatū, 12. q. 2. chari
4 tatē. † Expensas n. ęps à villa, vbi sunt baptizandi, vel chri man-
di, vel alia sacra cōferenda, vel ecclesia cōsecrāda, petere pōt, si
habent vnde p̄stent, alioquin ipse de suo faciat. 10. q. 3. cauēdū.
nec obst. c. nec numerus, qa illud loquitur, qui aliquid exigebat
vltra expensas: nā cū baptizandi ad domū baptizatorē veniēt,
nihil pro expensis accipiant. cū & ipsi expensas non faciant. vel
melius pōt dici, ꝙ aliud est petere aliquid ab his, quorū ecclesia
consecratur, vel de bonis eorū, & hoc nullo modo licet, & si de
hoc sit generalis consuetudo, s̄. eo. in tantū, & aliud est nihil ab
eis petere, sed de oblationibus, quę nondū peruenerunt in spe-
ciale dominiū alicuius, vel vsum, vel possessionē diuisionē ali-
quam facere. & hoc licet ēt tpe cōsecrationis ecclesiarum, vel
collationis sacrorum. tamē credimus, si ęps, vel clerici dicerēt,
non intererimus, nisi securi simus, ꝙ dabitis nobis oblationes,
vel ꝙ vos domine ępe nobiscum s̄m consuetudinē antiquā di
uiseritis, ꝙ peccarent, s̄. eo. cum in ecclesiæ, arg. ꝯ, 83. dist. quia
sancta. imo plus dicunt aliqui, ꝙ clerici, qui cōsueuerunt habe
re aliq̃ partē ab ępo, possunt ei dicere, si cessauerit aliquando de
bitam partē dare, domine nō intererimus de cętero, arg. 95. di.
esto, 45. dist. cum beatus, qa si ęps rōne consuetudinis petat eos
cogi ad secū interessendū, & ipsi respōdebūt, & tu ipse circa hoc
ipsam cōsuetudinē serua. Nos tñ credimus. ꝙ nō est licitū cle-
ricis negare ępo obsequiū cōsuetū, licet ęps deneget cōsuetam
partē oblationū. imo si fecerint, agere pōt ęps nomine ecclesię
petitorio, & possessorio ꝯ clericos, cū hæc exceptio nunq̃ inue-
niatur in iure, sed clerici sir̄ ꝓ ępo nō ꝓ ecclesia possunt agere
peti. & pos. ad p̄dictā cōsuetudinē obseruandam, & ēt quia in-
frngit ęps consuetudinem, si expedit canonicis. & si cōsuetudo
tm̄ in fauorem ępi esset introducta, posset agere, vt absoluatur
à prædicta consuetudine, quia priuil. & c. 9. q. 3. priuile. sed nos
hoc non credimus: nam licet illud aliquādo obtineat in priuil.
non tamen obtinet in iure cōi, vel consuetudinario, quod diffi
cilius ab hoīe separat, q̃ gratia, sed pōt agere & petere, vt quā-
diu nō soluerit ęps qd ꝯsueuit, nec ipsi obsequiū debitū præsta
re teneantur. & sic loquitur c. 65. dist. esto. 45. dist. cum beatus.

SVMMARIVM.

Papæ non est obediendum si quid contra substantiam ordinis, vel quod peccatum esset, mandaret.

CAP. XLIII.

Ne Dei eccle. &c. [Patrib.] Qui ordinauerunt Cistercien. quia ex quo rł̄a
est approbata per Papam, nulli licet eis aliquid contra rł̄as mā-
dare. [Ordine.] Quia ēt si Papa mandaret eis aliquid, quod esset
ꝯ substantiam ordinis, vel peccatum non deberent obedire, s̄.
de sta. mona. cum ad, in fi. [Ordine.] i. substantialibus ordinis.

SVMMARIVM.

Ordinans aliquem simoniacè, an lapso triennio recuperet sine aliqua dispensatione executionem.

CAP. XLV.

Si quis ordinauerit. Hic no. pęnam dantiū ordines simoniacè. [Inquie-
tet.] s̄. c. per tuas credunt quidam, ꝙ hic, qui sic iurauit, & pro-
misit, possit petere, vt sibi remittatur p̄missio, j. de magistris.
c. 2. hoc nō credimus, quia sibi obstat sua turpitudo. [Per trien
niū.] Lapso triēnio sine aliqua dispensatione recuperat execu-
tionē, cū pęnæ sint moliendæ, de pęn. dist. j. pęnæ. & hoc intelli-
go, si crimē est occultū, si vero manifestū, semp esset suspensus,
ar. 32. dist §. verū. Itē licet hanc pęnā habeat à iure, si tamen ac-
cusatur, ppetuo deponetur, & infamis erit, j. q. j reperiūtur. Qui
dā dicūt, ꝙ hęc decre. obtinet tm̄ in casu hic posito: nā alias, q si-
moniacè ordinē cōferret, ppetuo suspensus est. alij aūt in oī ca
su intelligūt eā opinionē. vel dic, ꝙ verius vr̄, ꝙ hic non directè
cōmittit simoniā in ordine, sed in beneficio, uel in iure cōsecu
tiuo ordinē, quia ordinans nihil recipit, nec sibi aliquod debitū
remittitur. ut ordinet, qa nihil ęps ante ordinationē debebat or
dinato. p̄terea ordinator uult ordinare, & ordinatus ordinari
nullo dato, & ideo nō directò vr̄ esse simonia in ordine, & ideo
spālis pęna datur in hoc casu cū alias dans ordinē simoniacè di
recto ppetuo debeat esse suspensus, & recipiēs non solū ab ordi
ne simoniace suscepto, sed ēt ab alijs sit suspensus. hic aūt non
est suspensus, nisi ab ordine sic suscepto, vt hic, & s̄. eo. per tuas.

CAP. XLVI.

Mandato nostro recepto, &c. [Gn̄alis.] s̄. e. qm̄ simonia. [Extendi.] Cū ex tali extensione nō
multū honoris iudici accrescat, sed tm̄ saluti aīæ ꝓuideat. [V-
triq;] i. ex parte dātis, & accipiētis bn̄ficiū: & iō seruiuit, vt bn̄fi
ciū acciperet, & ille, q dedit bn̄ficiū, & iō dedit, qa sibi seruiuit.
Ne

Ne prælati vices suas, vel ecclesias sub annuo censu concedant. Rub. 4.

SVMMARIVM.

Iurisdictio in ecclesiis non potest vendi, secus est in obuentionibus.

CAP. I.

PRæterea quoniam quidem. [Ep̄alem.] Isti ępi iurisdōnem, quæ ad ępm specta-
bat in aliquibus parochijs, vendebant decanis, vel
Archip̄sbyteris, quid hic inhibetur. sed econuerso ępi exercen
tibus iurisdictionem episcopalem salarium dare possunt, 12.
q. 2. charitatem, quicunque. Item non exercentibus iurisdictio
nem obuentiones temporales vendere possunt, j. e. querelam.
Ratio diuersitatis, quia iurisdictio non debet vendi, in Auct. vt
iudi. sine quo. suf. at in obuentionibus est concessum. Item præ-
lationem, vel aliquod ius spirituale non potest locare vt hic.
Officia autem temporalia, vt castaldiam, si pro pecunia conce
dat, licet alias sit turpis quæstus, non tñ est simonia, nisi habeat
spirituale annexum, & sic intelligitur. j. q. 3. Saluator.

CAP. II.

Quoniā in quibusdā, &c. [Sub annuo.] Sic, s. tu exerce-
bis talem iurisdōnem super tale sacerdotes, & totum lucrum,
vel pars eius sit tuum: sed mihi ępo, vel Archiępo tm̄ reddes. &
hoc est illicitū, sed si diceret ego tibi pro salario tuo c. li. dabo,
& tu exerceas iurisdōnē in hos sacerdotes, & tu dabis mihi to-
tum lucrū, hoc est licitū, 12. q. 2. charitatē [annuo,] 23. q. 1. mili
tare, hoc vr̄ simonia, arg. j. q. 3. ex multis, vendentes, nō solū, s̄.
c. proxi, notatur de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Regimen ecclesiæ conuincit non potest sub pretio.*
2 *Donatio licet conditiones apponere, sed non spirituales.*
3 *An liceat pauperi sacerdoti locare spirituales operas, & in nu. 4*

CAP. III.

1 **Quoniam enormis.** † [Regimen.] Regimen. n. committi non pōt sub
pretio, sed si contingeret prælatū infirmū esse absentem, bene
posset pretio dato sacerdotē vicarium ibi constituere, s̄. de ap.
peruenit, 2. s̄. de cle. ægro. de rectoribus, 12. q. 2. charitatem. &
ille, qui locat operas suas spūales, non peccat, si aliunde sūptus
non habet, j. q. j. duces. si aūt aliunde habet sumptus, licet nō sit
simonia, est tñ species mali, & ideo non locet operas nec impē
dat, quia non tenet. & idem dicimus non licere illis, qui habēt
aliunde sumptus, ꝯuenire, dabis nobis tm̄, & nos oī anno facie-
mus anniuersariū. sed bene licet & meritorium est, ꝯstituere ali
quos redditus in aliqua ecclia, vt ibi faciāt anniuersarium alicu
ius. & hæc ꝯstō pōt fieri p illos, qui deberēt facere anniuersariū,
s̄. de p̄b. significatū. sed donatori reddituū nō licet ꝯstituere, nec
sub ꝯdōne redditus dare. sed p̄al. decr. significatū. vr̄ ꝯdicere, vbi
dr̄, ꝙ capl̄m concessit beneficiū sub ꝯdōne. tñ. quia nō fuit sub
ꝯdōne, sed purè fuit in decr. præal. ꝯcessum beneficiū, sed benefi
ciū fuit aliquib. onerib. astrictū per illos, qui hoc facere posśūt,
sed alius donaror reddituū siue clericus, siue laicus hoc nō pōt.
2 † Sed dices, imo & laico donatori licet suæ rei ꝯdōnē adijcere,
s̄. de ꝯdi. app. c. verū. sed rñ. ꝙ licet donatori ꝯdōnes apponere
sed nō spūales. Redēptio aūt captiuorum bene pōt poni in cō
ditionib. rerū donatarū ecclesiæ, 10. q. 2. hoc ius, 12. q. 2. aurum.
3 † Id aūt, qd̄ ī prin. huius gl dictū est, nō placet, s. ꝙ pauperi sacer
doti liceat locare operas spūales. dicimus. n. ꝙ nuuq̃ pauperi sa
cerdoti, nec ad diē, nec ad annū licet aliquid recipere ꝓ officijs
diuinis dicendis, s̄. ti. proxi. in multis c. sed credimus, ꝙ & pau-
peri sacerdoti, & diuiti licet pacisci cū aliquo, ꝙ moretur in ali-
qua ecclesia vt celebret ibi diuina, & certū quid pro hoc accipe
re, ita tñ, ꝙ nunq̃ pro diuino aliquid accipiat, imo & in pactis
& in intentione debent segregari ꝯctus, vt mercedem, q̃ acci-
pit non pro diuinis accipiat, sed pro māsione, q̃ facit apud aliq̃
ecclesiā, vel pro alijs beneficijs, quæ ibi facit, vel pro recompen
satione damnorū, quæ sustinet occasione moræ q̃ ibi ꝯhit, ar.
4 s̄. de rerum permu. ad qōnes. † Sed dices, si habet de proprio, nō
debet accipere de bonis ecclesiæ, j. q. 2. clericos, pastor. ergo si est
diues clericus, non debet accipere temporalē mercedem pro di
uinis celebrandis in aliqua ecclesia. Sed respon. de iure est, ꝙ si-
a ue sit diues, siue pauper, ꝙ qui altari[a] seruit, de altari viuat, s̄. de
de præben. cum s̄m Apostolum. nec ꝯdicunt c. pręal. clericos,
pastor. quæ non loquuntur de clericis seruientibus ecclesijs, sed
de alijs abundantibus clericis, qui volebant viuere de bonis ec-
clesiarum, qui non seruiebant, nec eorum clerici erant.

ADDITIO.

a ¶ Altari. Adde quod hanc eandem opin. tenet Arch. in c. illi qui, 12. q. 2. Abb. in c. episcopus, de præb. & in sua dispu. incip. Titius. & tenet etiam B. Tho. 2. 2. q. 185. arti. 2. & referunt Moder. in c. postulasti, col. 8. in fi. supra de rescrip.

SVMMARIVM.

Successor in eccle. quas prædecessoris locationes tenetur habere ratas.

CAP. IIII.

Querelam, &c. Ecclesiam.] i. obuentiones ecclesiasticas. [Præsumpsit.] Si nomine
a ecclesiæ locauit, & vtiliter, successor[a] tenetur, s̄. de loc. c. 1. 12.
q. 2. huius, quicūque suf. 25. dist. ecclesiæ prin. si inutiliter, secus,
s̄. de his, quę fi. à pręla. cum vos, s̄. de preca. c. 2. & hoc intelligo
si non interuenerunt solennitates debitæ: alias. n. teneret ꝯctus,
licet possit restitui in integ. si vero suo noīe locauit, non inten
dens obligare ecclesiam, non tenetur successor, sed nec hæres
eius, sicut nec hæres vsufructuarij, nisi inquantum ad eum per-
uenerit. ff. loca. si quis domum. §. hic subiungi. & hoc verū est
in ministro, vel pręlato ecclesię, s. ꝙ successor tenetur habere ra
tū, quod factum est à prædecessore. sed in canonico præbenda-
rio secus dicimus: quia ille nunq̃ potest locare præbendam suā
vltra tempus vitæ suæ, licet de illa possit agere, & ꝯueniri sicut
legitimus administrator, vt no. supra de probationibus, c. 3.

ADDITIO.

a ¶ Successor. Adde, quod Cardin. in consi. 95. incip. Respondeo, sing. refert dicta Innoc. hic, & dicit hoc communiter teneri per scribentes.

De magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. Rub. 5.

SVMMARIVM.

Clericus habens beneficium, docendo potest gratis accipere, sed nō exigere.

CAP. I.

QVoniam ecclesia. [Cathedralem.] Idem in alijs, quæ sunt sufficientes, j. e. quia. [Eiusdem.] Ecclesiæ. secus
de aliis, nisi sint pauperes, j. eo. quia. [Beneficium.]
Secus, si non habeat beneficium, 10. q. 2. precariæ, 12. q. 2. chari
tatem. & Sabinus legum Doctor à suis scholaribus sustentaba-
tor. ff. de ori. iur. li. 2. §. fi. sed & si habeat beneficium, gratis po-
test recipere, sed non exigere. [Interdicat.] Nisi fortè esset ibi ni
mia multitudo magistrorum, vel alia iusta causa subsit.

SVMMARIVM.

Danti aliquando subuenitur non in fauorem suum, sed in odium recipientis.

CAP. II.

Prohibeas &c. [Promittatur.] Ex hoc videt, ꝙ ex quo non licet promittere, ꝙ pro-
missio sit turpis, & sic ꝙ melior sit conditio possidentis, ff. de
condi. ob. tur. cau. l. 2 Respon. hic subuenitur danti non in fauo
rem suum, sed in odium recipientis. sic s̄. de eo, qui dux. in ma.
q̃ pol. c. 1. supr. de simo. veniens. vel dic, ꝙ pignus promittendo
non peccat, cum sit spūale. Quid si prælatus non dat licentiam
eundi ad scholas, nisi primo pretio dato? rñ. non est simonia,
sed est turpe lucrum.

CAP. III.

Quanto Gallicana. [Regere.] Supra eo. ca. j. vbi nota.

CAP. IIII.

Quia nonnullis. [Cathedralem.] A diuitibus. n. licet accipere, cum pp eos nō ha
beat præbendam, arg. 12. q. 2. charitatem, 14. q. 5. non sanè, 4. q.
3. §. item venturis, supr. de simo. cum sit, supr. de vi. & hone. cle.
cum ab omni, arg. contra, 12. q. 2. gloria, 1. q. 3. non solum. ff. de
vari. & extraordi. cogn. l. 1. §. est quidam.

De Iudæis, & Saracenis, & eorum seruis. Rub. 6.

CAP. I.

PRæsenti concilio. [12. sol.] Quos si non habet, aliūde ostiatim
quęrat. ff. de manu etiā. vel pro eis quinquennio operas
præstet. ff. de ca. & postli. l. vlti. 36. q. 1. de rap. hoc tamē
c. non loquitur, ꝙ ipsi seruo liceat aliquid dare pro sua redem-
ptione. sed alij Christiano, sed videtur ducendus ad libertatem
sine aliqua donatione pecuniæ. C. de episco. Deo. §. vlt. 54. dist.
mancipia. Ob hoc dixerunt aliqui hoc c. abrogatum. Vel dic, ꝙ
hoc c. loquitur, cum Iudæus paganum emit causa mercimonij
& intra tres menses venialis exponitur, & propter infirmitatem
Christianus factus est: tunc enim non debet Iudæi vtilitas im
pediri, 54. distin. fraternitatem. [Christianus.] Non tamen erit
seruus redimentis, sed restituto pretio erit liber, Insti. de noxa
actio. §. dominus.

SVMMARIVM.

Originarij, siue ascriptitij liberi sunt, ad ordines tamen non promouentur.

CAP.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. II.

Multorum ad nos. [Seruetur.] i.in libertatem excipiantur. [Liberi.] No. originarios esse liberos, ergo à legitimis actibus non repelluntur, arg.ff.de test.l.j.C.de postul.l.vlt. ad ordines tamen nō promouentur, 54.dist. si quis obligatum [debentes.] i.alligati & astricti.[De his.]Originarijs, uel colonis. [Damnauit.] i.abstulit propter suam improbitatem.

CAP. III.

Iudæi. [Legatis.]C.de Iudę.l.vlti.

CAP. IIII.

Quia super his. Et infra eodem, in nonnullis.

CAP. VI.

Ita quorundam. [Deferant.] C. quæ res ex. non debent.l.2.C.de cōmer.& mercam te.ff.de pu.& ve.coram.§.si enim.[Præcisos.]Canon est latæ sententiæ. [Mulctari.]Hoc potest statuere Papa propter cōmissum à laicis crimen.

CAP. VII.

Iudæi. [Hæreditatis.] De hæreditate & bonis ideo intromittit se ecclesia, quia de nouo conuersi sunt, & finguntur miseriæ personæ j.de verb. signi.super quibusdam, alias non se intromitteret, supra qui fil.sint legi.causam.

CAP. X.

Sicut Iudæi. [Corpora.] Non enim reputantur hostes, 23.q.8.dispar.alias enim liceret, C. de sepul.viola.sepulchro.

SVMMARIVM.

Christianis non licet hodie vti cibarijs paganorum nec Iudæorum.

CAP. XI.

Quam sit laudabile. [Paginis.] Contra, 11. q.3.ad mensam, vbi dr̃, ꝙ sine aliqua indulgentia licet vti cibarijs paganorum. Rñ. illud olim, qñ pagani non discernebāt cibos.hodie āt, cū discernant cibos, non licet sine speciali indulgentia, sicut nec cū Iudęis licet cōmcare. 28.q.j.oēs.s̄.e.ad hoc.nisi de licentia, vt arg. hic.[Tēporū.]Quia tñ in quadragesima non licet vti carnalib.

CAP. XII.

Significauit. [Redemptionis.] q.d.pro cā redēptionis licet aliqua portare ēt ea, q̄ vetita essent nō tñ pñt pyraticā ꝯ Christianicos exercere, qa sine peccato fieri nō posset, sed ligna & arma eis portare pro redēptione licet qa licet per ea possint offendi Christiani tñ non est directo ꝯ eos:nā & si directo ꝯ Christianos venderet, & in articulo qñ s.exerceret ꝯ Christianos, incideret in canonē. Alij tñ dicunt, ꝙ arma & ligna & alia spāliter eis prohibita ēt pro redēptione non licet eis vēdere, ar. j.e.ad liberandā [Treugā.]Videbat.n.ꝙ facta treuga liceret eis portare res veritas Saracenis.[Excōicationis.] Latæ ꝯ tales, s̄.e.ita, j. c. pxi.[Pax.]Cā dubitationis erat, qa ex quo iurauerat, ꝙ non portaret illuc merces, nisi pax fieret, per ꝯsequens videbatur licitum portare, si fieret pax.

CAP. XIII.

Quod olim. [Durauerit.]Cessante illa guerra non durat canon latæ sententiæ, nisi in ligaminibus, & alijs quæ subsidium faciunt eis ad pugnam, s̄.eo. ita.& sic loquitur sup.c.proxi.in fi.& in dispendium terræ sanctæ, j.eo.ad liberandam.

CAP. XV.

Postulasti. [Iurisdictionis] Temporalis.

CAP. XVIII.

Ad liberandam. [Galeas.] Quia cum his possunt multum offendere Christianos. [In pyraticis.] Et pyraticam ꝯ Christianos exercentibus: secus si ꝯ alios exerceant, vel forte nec ꝯ alios, cum non debeant in pyratica per Christianos instrui. hoc autem non placet pp verbū sequens in dispendium terræ sanctæ.[Ipsos.]Hęc pęnitentia imponitur per seculares potestates, sup.e.ita. [Aperiantur.]Hæc pęnitentia imponitur per ecclesiam.

De hæreticis. Rubrica 7.

CAP. I.

Dubius. [In fide.] 24.quæst.1.apertè, s̄.de summa Trinita. c.1.

SVMMARIVM.

Hæreticus quis sit.

CAP. III.

Firmissimè. [Vel schismaticum.]Hęreticus dr̃, qui peruertit sacra ecclesiæ vt simoniacus, 1.q.1.eos qui.Item diuisus ab vnitate ecclesiæ, 7.q.1.denique. Item excōmunicatus, 4.q.1.qui autem. Itē errans in expositione sacræ scripturæ, 24.q.3.hæresis. Item qui confingit nouam sectam, vel confictam sequitur, 24.q.j.hæreticus. Item qui malè sentit de articulis fidei 23.q.j.hæc est fides, quoniam vetus.

SVMMARIVM.

1 *Falsitas admixta in instrumento, vel in dicto testis, qñ valeat, vel non.*
2 *Sacramenta ab hæreticis recepta an sint vera & essentialia sacramenta, & in nu.3.*
4 *Ordinis executionem non potest dare suspensus.*

CAP. III.

1 **Fraternitatis.** [Capitula.] † No.ꝙ si tabellio in instrō, vel testis in suo dicto admisceat aliq̄ falsitatem dēt scienter, nihilominus tñ valet iusrm, & depositio testis, dummodo falsitas illa non tangat substantiam, vel circunstantias negocij, de quo fit instrm, vel redditur testimonium.v.g.si dicat ꝯhentem esse de alia terra, q̄ sit, vel si dicat affines aliorum esse, q̄ sint.& hoc est iustū, quia in his non consistit officium tabellionis, nec testis: nihil.n.facit ad ꝯctum, vel testimonium, vnde sint ꝯhentes, vel quorum sint affines, & idem est in similibus.sed ꝯ, 60.dist.si ad.vbi dr̃, ꝙ non valet scriptura, vbi ēt officiosum mendacium admiscet, quod nulli obest, & alicui prodest.Sol.illud intelligitur, qñ admiscetur circa substantialia, vel circunstantias negocij, de quo agitur.v.g.si inter ꝯhentes actum est, ꝙ soluatur pecunia argētea, & notarius, vel testis dicit de aurea, quæ melior est, & vtilior est ambobus ꝯhentibus:nam hoc mendacium licet sit pium & vtile, tñ reddit instrm vel testium inutile: si āt super his, quæ tangunt substantiam ꝯctus, de quo fit instrm, vel de quo redditur testimonium, vel super circunstantijs eius, de quib.no.s̄.de accusa.c.inquisitionis, tunc siue ignoranter, siue sciēter falsum admisceat, nō ualebit instrm, uel testimoniū:qd sic probat, quia nunq̄ dēt ponere in instrō, vel testimonio, nisi quod in veritate norit, & vidit, & in hoc non posset esse ignorantia, 3.q.9.testes, hortamur, pura. [Damnantur.]Hoc hēt locum in exceptionibus scripturarum, & in oīb.alijs, qui publica auctoritate non habent officium sibi iniunctū.simile 9.di.si ad sa.16.di.c.j.37.dist.si quid. In scripturis āt tabellionum & aliorum publicum officium gerentium secus est, quia licet fecerint vnā chartam falsam, aliæ nihilominus ualent, quandiu in officio tolerantur, arg.8.q.vl. nonne.& est hoc pp publicā vtilitatem, arg.ff.de of.præsi.Barbarius.Dicimus tñ, ꝙ si instrm in aliquo probetur falsum totū quod in illo instrō ꝯtinetur, caret robore firmitatis, sicut in teste dr̃, qui sibi publicum officium habet, 3.q.9.pura.ff.de ędil.edic. cum eiusdem.de conse.dist.4.cum non liceat. licet āt dicta cuiusquam rōne personæ, nisi alias falsa probent, redargui nō pñt de falso si tamen publica persona accusata & condemnata fuerit de falso, & extunc instrā & dicta eius ratione personæ robore carebunt, s̄.de testi.testimonium. Alij tñ dicunt, ꝙ si in vno instrō plura capitula sint connexa sibi, & vnum esset accessorium alteri, vno cassato connexa & accessoria cassantur, secus si sint diuersa & separata, arg.ff.de mino.etiam. ff. de neg.gest. cū accu.2.q.7.§.est āt, circa fi. Vel distingue, vt sup.de fid.instr.
2 ex literis.primo dictum magis placet. † In sacris secus est, quia sacrā ab hæreticis recepta quo ad essentiam vera sunt, 32.dist. §.verum. Itē effectum virtutis habent, vel proprias virtutes dignitatis habent, quia veneranda sunt in se, & gratiā ēt ꝯferunt, si qui illa nescienter sumant ab eo, quem non putant hrticum. de iuda.n.constat, ꝙ fuit hæreticus, arg.j.q.j.eos qui. & tñ baptizati ab eo gratiā receperunt:nam alias peccasset, qui eum emisit cū alijs ad baptizandū, cum sic baptizati ab eo deciperent, j.q.1.Christus, & c.dedit.ad idē est, quod dr̃ de infantibus, 1.q.4.c.2.& 3.& idē dicendū est, si coactē recipiat sacrā, j.q.j.dñs declara.circa fi.& hoc intelligo de coactione absoluta, vel abstractiua:si.n.conditionalis esset coactio, peccaret, nec gratiam reci-
3 peret, 50.dist.presbyteros.† Item est necesse, ꝙ voluntatem habeat illud sacrm recipiendi licet non ab hęretico, quia alias sacrm reciperet, sup.de bap.maiores.idē dicendum est spāliter in sacrō baptismi, s.vt in articulo necessitatis debeat recipi ab hæretico, 32.dist.§.verū, circa fi.si āt aliter accedant ad sacrā hæreticorum, peccat, qui accedit, nec recipit gratiam, j.q.j.etiam, & c.sequentibus.& hoc ex sola constitutione est, quia prohibitū est a talibus recipi sacrā:quod ex eo apparet, ꝙ cōstitutio excipit baptismū in casu necessitatis, vt dictū est, & idē, 32.di.§.verum.nā cū solus Deus gratiā ꝯferat, non minister, non attendit, qualis sit minister, nisi in eo, qui scienter ꝯ constitutiones ecclesiæ recipit.idem dicimus in oīb.præcisis, puta depositis excōicatis, & suspēsis à collatione sacrorum, siue à iure, siue ab hoie sint suspēsi, quia si à talib.suscipiant sacrā, cū à collatione corū priuati sint, inobedietes sunt, q recipiūt ab eis, nisi sit notorius fornicator, & simoniacus, q licet suspēsi sint à collatione sacrorum, tñ in articulo mortis corpus Christi & baptismū cōferūt, 32.di.§.verū.& ēt cum à talibus licitum sit hæc sacrā recipere, eis licitum erit tangere, non tñ conficere:nec credimus licitū ab hmōi extremā vnctionem recipere, vel alia sacrā:nā cū sint generaliter prohibiti, & de his specialiter cōcedatur, ꝯñs intellectus patet, ꝙ de cæteris negatur, 25.di.qualis.diuina āt ab eis audire debent, quā diu tolerant, 8.q.vlt.nonne.sed quod ꝯcedit his duob.suspensis, idē intelligo in oīb.suspensis, siue sint suspensi à iure, siue ab hoie.& fortè idē in depositis, cum sisis rō sit in oīb.C.de diuer.rescri.si libellū.sed secus in hæretico vel excōicato, à quib.corpus Christi in articulo mortis recipiendum non est, j.q.j.superueniente: baptismum āt pñt ab eis recipere. Et hic est casus, in quo licitè cōico cū excōicatis, & hi dando baptismū non peccant.posset tñ dici & non malè, ꝙ à suspēsis à iure toleratis oīa sacrā, vbi non ꝯfertur executio, sed gratia, vt in pnīa, extrema vnctione, & cæteris ꝯsimilibus., licitè recipiantur, quia solus Deus ibi alias hoc operatur, arg.19.dist.s̄m, j.q.j.Iudas.vbi āt ꝯferretur executio, vt in ordinibus, & vbi aliquid ꝯfertur ab ordinatore, non suspenditur, vt s̄.de simo.per
4 tuas, vbi no.† Executionem āt ordinis nullus suspensus dat, qa quod non habet, dare nō pt̃, j.q.7.Daibertum. & ordinator est, qui dat executionem, quod ex eo apparet quia dat sibi ea, quæ sunt signa executionis s.planetā, stolam, & ꝯsimilia, 23.dist.per totum & melius 11.q.3.eps.sed per hoc vr̃, ꝙ si Archid qui dat subdiacono vrceolū, 23.dist.subdiaconus.sit suspensus, ꝙ subdiaconus nō hēt executionē, quod non credo, quia tantum ab epō recepit executionem, non ab Archidiacono, ꝯ de ꝯse. dist.4.Romanus.vbi dicit ꝙ paganus baptizat, & tñ baptismū non habet.sed rñdeo, ꝙ baptizans in baptismo nihil ꝯfert, sed solus Deus, 19.dist.s̄m.sed plus placet nobis, qd no.j.de schisma.c.j.ꝯ id quod dictū est, ignorantes & coactos recipere gratiam in sacris hrticorum, ꝯ est, 32.dist.§.verū, j.q.j.ēt, & trib.c.seq.vbi dr̃ ꝙ ibi grā non ꝯfertur.Sed tñ.non ꝯferri gratiā scienter recipiētibus.vel iō dr̃ nō ꝯferri gratiā quia postq̄ sciunt, vel baptizati, postq̄ facultatē habēt, per manus impositionē debēt ecclīæ reconciliari.j.q.4.c.2.& 4.& nisi fecerint, peccant, vel aliter, quia si sacerdos bonus est, per eius manum sacrā prosunt suscipientibus, si autem est fictus, eius meritum non prodest.j.q.j.per Esaiam.aliqui tñ dicunt, ꝙ omnes suspensi occulti, vel à iure executionem conferunt.de hoc no.j.de schima.c.1.

CAP. V

Si quis episcopus. [Extraneos.] Quia ex hoc præsumitur, ꝙ ecclesiam non diligebat, quando extraneos hæredes ecclesiæ præponebat vel supple hæreticos, q.d.siue consanguineos, siue extraneos hæreticos hæredes instituat, anathema sit.

CAP. VII.

Cum Christus. Supra & infra c. proximo.

CAP. VIII.

Sicut ait B. Leo. [Defensores.]Hodie quo ad omnes iste canon est latæ sententię, & non in partibus Tolosæ tantum.

SVMMARIVM.

1 *Cum moritur quis, ad quem transferatur potestas faciendi ea quæ ipse faciebat.*
2 *Ad quem spectet determinare de articulis fidei.*
3 *Potest Papa de laicis statuere.*

CAP. IX.

1 **Ad abolendam.** [Clerici.]Repete q̄ diximus.s̄.de mai.& obe.his † [Vacāte.] Mortuo aliquo, si vis scire ad quē transfertur ptās faciendi ea, q̄ faciebat, anteq̄ successorē habeat, no. quia si ea per se solū faciebat, sicut iurisdōnē, & ꝯsilia, & hoc faciet, ille à quo eā habebat, vt si erat Archid.qui recepit iurisdōnē ab epō, vicē eius gerit, s̄.de off.Arch.c.j.eps eo mortuo eius iurisdōnē exercebit, s̄.de maio.& obe.his, & hic, s̄.de insti.cū venissent. & hæc sunt vera, si necesse, vel vtile est hoc expediri anteq̄ successor detur, alioquin successori seruabit.ff.de iudi.mortuo.C.de iudi.ꝓperandum.§ si āt.maximè si in proximo successor sit futurus. ff. de ma.vin.l.pen.§ fi.& si caplō ꝯcessit eps eligere Archid.quia per hoc vr̃ caplō ꝯcessisse, ꝙ eidē Arch.iura Archidiaconalia ꝯferat:eo mortuo ad caplm deuoluet prædicta ptās: si āt aliqua faciat per se q̄ non ab aliqua sunt collata, sed suo iure faciat, vt si Archidiaconus fundasset ecclīam de bonis Archidiani, non caplī, tunc hæc ptās non deuoluitur ad caplm, s̄. de ꝯcess. præb. c.nulla, sed ad successorē tm̄ Si āt al q̄ habeat ab vno, & alia ab alio, cuiq; in eis, q̄ ab eo tenet, deuoluet prædicta ptās, sicut est videre in clerico habente bona hæreditaria, vbi debent succedere hæredes legitimi, & bona ecclīastica, vbi dēt succedere ecclīa, s̄.de testa.relatum.12.q.3.& 4.p totū. Item eps, & caplm sunt vnus corpus, cuius caput est eps, arg.j.de verb.sig.cū clerici, & cū inter eos dicatur spūale ꝯiugiū ꝯhi s̄.de testa.requisisti.§ pen.dicimus, ꝙ ea q̄ ad epm pertinēt suo iure, sicut est iurisdō, & ꝯfirmatio platorū, q̄ habet hoc ipso, ꝙ est eps, ꝙ ad caplm deuoluet ipso iure, s̄.de maio.& obe. cū olim.si āt cum alijs exercebat aliquid, nō ad subditos, vel superiores, sed ad socios eius sem collegij deuoluitur ptās, 65.dist.c.vlt.arg.C.qñ non pe.par.l.j.idem fortè dicendū in absente, siue ex iusta cā siue ex iniusta absit.In
2 negligente āt dic. vt no hic, de maio.& obe.cum olim.† [Hæreticos.] i.in hæresim iā dānatā & indubitatā incidentes.alias.n.si de articulis fidei dubitatio oriretur, & dubiū esset, quis bene vr̃ malè diceret, hoc sola Romana ecclīa determinat.24.q.j.quoties, 17.di.multis.[Audiētiā.] q.d.nō ꝓderit eis, si dicāt se velle
3 hæresim abiurare.† [Comites.] No. Papā posse statuere de laicis.sed hoc est pp crimen.si. s̄.de Iudę.ita.alij dicunt iō hæc statuta valere, qa Princeps præsens fuit.[Exempti.] Vt templarij.

CAP. X.

Vergentis. [Per censu.eccl.] No Iudices seculares cogi facere iustitiam, 23.q.5.administratores.

CAP. XI.

Si aduersus nos. [Examine.] Et malefaciunt, qui litigant.

CAP. XII.

Cum ex iniuncto. [Testimonium.] Idest ꝙ missus sit eo mō, quo scriptura præcipit, s.ab eo, qui habet potestatem constituendi, & mittendi prædicatores.vel idest nisi doceat de se prophetatum per aliquem prophetam, vt Ioan.hic ostendit.

SVMMARIVM.

1 *Clericus pro hæresi depositus statim est relinquendus seculari potestati.*
2 *Abbas, seu collegium potestatem non habet concedendi alicui licentiam prædicandi.*

CAP. XIII.

Excōicamus. Excōicātur hæretici. [Relinquant.] Pęna dānatorum de hæresi. † No.ꝓ
1 hęresi clericū depositū statim seculari ptāti relinquendum, qui si pęnitere non vult, est perpetuo carcerandus, j.e.c.pen.Secundus casus est, si pp calumniā, vel ꝯtumeliā illatam epō sit depositus, 11.q.1.si qs sacerdos. Tertius est in crimine falsi, j. de fal. ad fal.alias āt clericus depositus tuendus est per ecclīam 81.di. dictū, nisi sit incorrigibilis s̄ de iudi.cū nō ab hoie.[Cōfiscent.] Corrigit lex, quæ defert bona cognatis. C.de hære.idem de Nestore.[Qui aūt.] Quar procedatur ꝯ suspectos de hæresi.[Moueant.] Iusrm ptātum, & dñorum ꝯ hæreticos.[Si vero.] Pnīa dñorū non purgantiū terrā suā de hæreticis.[Catholici.] Indulgentia cruce signatorū ꝯ hæreticos.[Credentes.] Pęna credentium receptatorū fautorū, & eorū, qui pp suspitionē de hæresi excōicati per annū in excōicatione perseuerant.[Rtares.] Supple nō præsumant talib.tradere ecclīast.sacrā [Quia vero.] Pro-
2 hibitio prædicationis sine auctoritate superioris.† [Ab Apost. sede.] Non ergo Abbas, vel collegium habet ptātem ꝯcedendi alicui licentiā prædicandi: secus dicerē in licentiam celebrandi missam, vel alia officia, q̄ quilibet sacerdos ꝯcedere pt̃, dummō certū sit eū esse sacerdotē, vt no.s̄.de cle pereg c.3.& j.c.pxi. quia ibi non est tm̄ periculū, e.tit.sicut posset dici, ꝙ postq̄ aliquis habes officium, vel ptātem prędicandi à proprio epō, vt sunt pręlati ecclīarum, & Doct. Theologię approbati per eū, ad quem pertinet, vel ēt quilibet alij quib.hoc conceditur, vel specialiter, vel generaliter, ꝙ quilibet sacerdos habens curam animarum pt̃ ei dare licentiam prædicandi suis ouibus. Itē no. ꝙ licet hoc sit generale, ꝙ soli epi possint dare licentiam prędicandi, de speciali tñ priuilegio quandoq; & alijs ꝯceditur, sicut fratribus Prędica.& Minorib. & ēt quibusdam alijs. s̄.de iudi. quàm sit. [Adijcimus.] s.visitatio, & persecutio contra hęreticos.[Si qui.] Pęna nolentium iurare.[Volumus.] Pęnitentia episcoporum non persequentium hęreticos.

CAP. XIIII.

Sicut In vno corpore.

CAP. XV.

Excōicauimus. [Redire.] s̄.eo.ad abolendam, §.j. [Carcere.] Arg.contra. C.de pęni.incredibile.sed dic hoc speciale in hęreticis.

SVMMARIVM.

Hæreticorum bona quamuis ante condemnationem non confiscantur, nullum tamen debitum ei solui debet.

CAP. XVI.

Absolutos. Quia indistinctè loquit, intelligo, & post satisfactionem:in alijs secus, 15.q.6.nos. s̄.de elec.cum dilect. nisi snīa feratur super absolutione taliū, quia tunc ēt in alijs post absolonem non reuerteretur ad eius fidelitatem arg.s̄.de diuor.de illa.[Manifestè.] Secus, si occultè, arg.s̄.de simo.c.vlt.11.q.3.c.Iulianus.ibi loquitur de apostata tolerato. [Tenebantur.] In prędictis: secus si iurasset ei persoluere debitum, arg.j.de sent.excom.si verè, & no.est de hac materia,

Universidad de Deusto Biblioteca

materia,15.q.6.nos iuratos.Est etiam ibi arg. ꝙ bona hæreticorum ante damnationem non confiscantur, s̄.eo.excōicamus. §.j.posset tamen dici,ꝙ nullum debitum eis solui possit.

De schismaticis. Rubrica 8.

SVMMARIVM.

1 *Schismatici qui dicantur,& an conferant, vel accipiant ordines,in n.2.*
3 *Irregularitas ordinatoris, vel ordinati vn impediat executionem.*
4 *Excommunicati minori excommunicatione conferunt sacramenta, & eorum executionem.*

CAP. I.

1 QVod à prædecessore. † Largè dicuntur schismatici quilibet criminosi,j.q.j.sacerdotes,24.q.3.c. sectandum itaq;,& hi non tenentur his pœnitentijs. Aliquantulum minus largè schismatici dicuntur excōicati,24.q.3.Apostolicæ,tā sacerdos, de excōicationis. ex quibus aliqui sunt,qui non peccant in excōicatione manentes,j̄.de sen.exc, inquisitioni.de his no.s̄.de excep.exceptionē. Strictè dicuntur schismatici, qui diuisi ab vnitate Ro.eccl'iæ conātur suos epos, & presby.facere,& suas ꝯstōnes.7.q.j. Nouatianus,& ꝯtemnūt ꝯstōnes eccl'iæ, 19.di.nulli.Idē dico ēt,si velint ꝯ epm aliquem assurgere,& epatum tenere,& suos sacerdotes facere, 7.q.j.scire,24.q.3.inter schisma,& in his habet locum hæc decr. nā excōicati sunt vt hæretici,ut hic.Alij tn̄ dicunt ꝯ in epis schismaticis ꝯ alios epos tm̄:dicuntur ēt schismatici, qui cōiurationes, vel conspirationes faciunt ꝯ epos, vel prælatos, & hi non sunt suspensi ipso iure,sed suspendendi,& horum ordinationes non sunt irritæ,sed ipsi deponendi sunt,11.q.j. ꝯiurationum,& 4.c. sequentibus.Si aūt aliq de aliq re licita ꝯiurarent, puta de non obediendo alicui hæretico, vel ēt vt essent magis securi, ꝙ inuicem se non proderent de facienda accusatione alicuius hæretici,vel pernitiosi prælati, fortè malum non esset, 16.q.7.sanè,semper tn̄ præsumitur ꝯ ꝯiuratores, 11.q.1.si qui clerici,& maximè si ꝯiurent in perpetuum, vł generaliter:nā si ꝯ potentem & diffamatum ꝯiurarent aliqui non mali:sed boni viri,crederem licere.[Hæresiarchis.]i.schismaticis.[Ordinatis.] Et idē de ordinatis ab hæresiarchis, vel schismaticis in infinitum: nā cum non habeant executionem:alijs dare non pn̄t,j.q.7.Daiber
2 tum.[Irritas.]Quo ad executionem:ordines.n.bene accipiunt, vt no.s̄.de hæreti.c.2.executionem āt schismatici isti non ꝯferunt, quia excōicati sunt ipso iure, cum hæretici nominentur, vt hic,& 24.q.j.alienus, & q.3.inter. & hæretici ipso iure excōicati sunt,s̄.de hære.excōicamus,24.q.j.c.2. quidam tn̄ dicunt, ꝙ tales non sunt excōicati,sed excōicandi tm̄,23.dist.in nomine,in fi.vbi dr̄ damnetur,& hi à Papa Alex.excōicati fuerunt.Illi āt schismatici,qui ab vnione ecclesiæ recedunt, vt Græci, bene sunt excōicati ipso iure,vt in præceden.c.& 19 di.nulli.Nos dicimus,ꝙ pp nullum peccatum,qđ fit in ordinatore,vel ordinato,impedit, quominus recipiat ordinatus executionē in habitu,licet exequi non debeat ordinator, vel ordinatus ordinē suum,quia ligatā habet executionem nexib.iuris, qđ censet tali crimine irretitum fore irregularem, sicut apparet in homicida,qui bene in ordinatione sua recipit ordinis executionem,& ēt dat,sed tn̄ ligata est per constōnē quæ dicit homicidā irregularē.s̄.de tēpo.ordi.c.vlti.& ita pp prædictam constitutionem ligata est executio eius, ita ꝙ per nullam pn̄iam pt̄ sine peccato celebrare, nisi secum per Papā fuerit dispensatū. sed tn̄ ꝯfert ordinis executionē & dignitatis,& ēt recipit, ut exequatur,qn̄ erit dignus. Alij āt criminosi,uł adulteri,fures periuri:& hmōi, licet pp peccatum nō debeant celebrare,quamdiu sunt in peccato, tn̄ nexib.ꝯstitutionum non habent ligatā executionem sui ordinis,quin qn̄cunq; egerint pn̄iam,sine alia recōciliatione liceat exequi suum ordinē. salua tn̄ distinctione, q̄ no.s̄.de
3 tēpo.ord.ex tenore. † Idē dicendū vr̄ de irregularitate ordinatoris,vel ordinati,ꝙ non impedit executionem, quin ꝯferatur habitu & exercitio arg.56.dist.Apostolica,& canon.& c.vlt.s̄. de renun.nisi cū.§.personæ.idē dicendum vr̄ & de infamia: nā simoniaci ēt in beneficio sunt infames.C.de epi.si quēquā.§.vl. & tn̄ executionem ꝯferunt,s̄.de simo.per tuas. & hoc dicendū vr̄ de excōicatis occultis, & de oīb.alijs p̄dictis, ꝙ quādiu tolerantur ab eccl'ia,executionem ordinum ꝯferunt, arg.6.q.2.c.2. & 3.j.q.j.Christus, & ēt tales recipiunt executionem licet ligatam,ut dictum est de homicida, si sunt indigni, de ꝯsec. dist.2. non prohibeat,nec est ꝯ,9.q.j.c.j.& 3.s̄.de epis. qui renun.epis. c.2.quia ibi loquitur,qn̄ per sn̄iam, uel renunciationē non habebant executionē,nec tolerabantur ab eccl'ia,& ideo alijs eam dare non poterant.Hoc āt plus est in excōicatis,ꝙ ēt si tolerentur,dummodo probari possit, si vocent aliquem ad ordines, vł alia sacra p̄t eis dici,non recipiam hoc à te,quia es excōicatus, vnde tibi participandū non est: & ex hac cā legitima est appło: secus autem esset in alijs, puta irregularibus, infamib. & alijs prædictis,quia nō esset ꝯ eos admittē.In talis exceptio non recipiā hoc à te,quia es irregularis.sufficit.n.ꝙ tolerētur,8.q.iī.cōne. Ratio aūt diuersitatis est, quia hmōi excōicatis cōicari nō pōt sine periculo,sed in alijs secus. Itē,quod de excōicatis diximus,dicendū est de notoriè fornicatore,& simoniaco: & hoc est ea rōne, quia ab eorū obedientia sua auctoritate recedere licet,32.dist.§.verū.suspēsi ab officio & à collatione sacrorū per sn̄iam hoīs,itē depositi pp crimen, qui ab officio remouētur, sine quo ordines nō cōferuntur,51.dist.Maximi.& arg.ea d. si quis cleri. & c. si quis presbyter. Itē qui renūciauerit loco & ordini epāli,s̄.de ordi.ab epis.c.j. oēs isti nō cōferunt executionē. Itē remoti ab ecclesia,vel administratione, vt quidā dicūt. sed melius vr̄.ꝙ licet remoueat ab ecclesia,nisi suspēdatur ab ordine,vel officio non est suspensus, & bene cōferret executionē,licet peccet,sicut videmus in renunciāte loco, quia nisi renūciet ordini,executionē retinet qa de alterius mādato ordinare pt̄.s̄ de ordi.ab epis.c.j. Itē oēs, q à suspensis per sn̄iam hominis,vel ceteris,qui executionē nō habēt,ordinati sunt,vel ab ordinatis ab eis in infinitū,executionē nō recipiūt vt hic,nisi p manus impositionē,vel dispensationem fuerint reconciliati. Et quicquid alij dicant,non videmus aliā rōnem,q̄re nō debet vel recipiāt executionē,nisi quia sic ꝯstitutū est,32.dist.§.verū.sup charactere āt,vel gratia Dei ꝯferenda,q̄ nō sunt in ptāte Papæ,
4 nihil statuere potuit sup nō peccātes.† Excōicati āt minori excōicatione pp participationē sacrorum,licet sint suspensi participatione i.perceptione sacrorū, nō tn̄ collatione,& ideo sacra,& eorū executionē ꝯferunt,j̄.de cleri.exc.min.si celebra. §.fi.intrusi āt,licet sint ineligibiles,& suspendendi, non tn̄ sunt suspensi ipso iure,arg.ꝯ,62.di.c.2.sed dic,ꝙ ibi loquitur qn̄ prælatus intrusus nō pt̄ subditis, quib.per intrusionē datus est prælatus,conferre sacra, & ꝯferendo non ꝯfert executionem, non quia sit suspensus,sed quia non suis subditis non pt̄ executionē ꝯferre.[Irritas.] Hæc plus placēt,q̄ quæ no.s̄.de simo. per tuas, & s̄.de hære.fraternitatis:sed ꝯ nos est,j q.j.si quis simonia. vbi dicit,quod si quis est ordinatus à simoniaco non simoniacè,tn̄ de misericordia sustinetur.sol.ibi loquitur de notorio simoniaco,& hoc apparet per id, quod sequitur in eo.c.nisi probauerit se ignorasse eos simoniacos,quia nullo modo cogeretur probare ignorantiam, nisi præsumptio esset ꝯ eos, quia non licebat eis ignorare,quod alij sciebant.sed ꝯ nos est,quod in eo.c.sequitur,s.ꝙ tunc pro catholicis habebantur,ex quo apparet,ꝙ eorū simonia non erat notoria.Sol non dicit, ꝙ nō haberentur pro simoniacis, sed pro hæreticis.& vult hoc dicere illud c. ꝙ siue essent notorij simoniaci,siue damnati hæretici, ꝙ non est cum eis dispensandum, nisi probarent se ignorasse eos simoniacos. Hoc aūt scitote, ꝙ si ꝯtrium diceretur, s.ꝙ omnis suspensus ab homine,vel à iure ēt ignorans non habet executionem sui ordinis,nec eam potest alijs dare,nec ordinati ēt ab eis possunt in infinitum licentiam ordinandi alijs dare, intolerabiles absurditates & infinitæ sequerentur: vix.n.esset aliquis, qui hr̄et ordinis executionem.Item si prælatus meus est homicida,vel excōicatus ita ꝙ nullus scit nisi ordinandus;& necessitas requirit,ꝙ ordinetur,nunquid recusabit ordinationem huius suspensi?absit.6.q.2.c.2.& 3.item qūo Christus misisset Iudam; si vellet,ꝙ occulti suspensi non haberent executionem sui officij.& in hac opi.fuit Hugo.& Martinus Hispanus, vt no.j q.j.si quis à si & c. reperiuntur. imò plus dicunt aliqui; ꝙ ēt si sit nominatim excōicatus,vel damnatus hæreticus,uel depositus, tamen ordinatus ab eis ignoranter recipit,nō ūn ordinem,sed ēt ordinis executionem, & hoc expressè vr̄ dicere c.9.q.j. ordinationes. hoc ēt ipsum probatur ratione, quia ordinator nihil confert in ordinatione,sed solus Deus, 32.dist.§.verum non.n.dubium est, ꝙ recepit ordinem,ergo recipit ptātem ea faciendi, quæ pertinent ad illum ordinem,quia ordo est sacrum signaculum quo ꝯfertur ptās spiritualis,& officiū faciendi ea,quæ pertinent ad illum ordinē,ergo iste ordinatus habet ptātem exequendi suum officium.nisi pp aliam causam impediatur. Probatur ēt quod semper ēt à præciso hæretico,& excōicato,& ēt hoc sciens recipit executionē,quia s'm oēs si ꝯficiat corpus Christi,ꝯfectum erit.si ordinet, ordinatus erit, sed bene fatemur, ꝙ peccat exequēdo ordinē,nec inuenietis capl'a antiq.quæ priuēt ordinatos hmōi,nisi sciuerīt,sic.n.loquunt c.j.q.j.qui perfectionē. ventū, 32.di.§.porro.Itē cū hæc pęna non sit imposita à iure nāli. imò ius nāle vult,ꝙ solus Deus in collatione operetur, q̄re vicarius Christi immeritam in iungeret pn̄iam ignorantibus?licet.n.ex causa decreuerit pn̄iam scientibus ꝯ cōtemptum, tn̄ iniustum est imponere pęnā ignorātib.sine cau.sed decr noua, s̄.de epi. qui renun.epi.c.si dicit ꝯ,s.ꝙ ordinatus ignoranter ab excōicato indiget dispensatione. sed certè cū illa decre. si intelligatur vt iacet, sit ꝯ antiqua iura, & ꝯ nālem æquitatem, dēt recipere sanum intellectū,quia nō est pręsumendū,qđ & iura alia & nālem ęquitatē voluerit vno verbo tollere,s̄.de ele.eccl'ia vestra. Intellige

Intellige ergo decr.qn̄ ignorātia erat supina,sed & huic expositioni vr̄ ꝯdicere s̄.de epis.qui renun.epis.c.j. vbi dr̄, ꝙ si non sit supina ignorantia, ꝙ potest eps dispēsare, sed dic illud ideò esse,quia non pōt esse sine suspitione scientiæ,postq̄ manifestè renunciaret,& nec probabat ꝯ,quia si ꝓbasset,nunquam esset necessaria dispensatio,9.q.j.ordinationes pōt tn̄ dici,ꝙ iusta cā fuit statuendi nouum ius ꝯ nālem equitatem,ne in tam notorijs factis, sicut est ꝯ renunciantes, & ꝯ nominatim excōicatos & p̄cisos,nullus admitteret ad excusationē sine dispensatione; nec illud vr̄, ꝙ ptās exequendi tollatur oīb. ordinatis ab eis in infinitum,quia non extenditur,nisi ad ordinatos à præcisis nominatim,nec etiam extendit ad alios ignorantes, de hoc no.s̄. de epis.qui renun.epi.c.j.[Careant.]No.s̄.de elec.nihil.Quid si aliqua quæsiuit noīe eccle.argu.ꝙ valeat.C.de legi.qđ fauore.

CAP. II.

Fraternitati. [Persona.] Nam schismaticus etiam receptus in honore suo cum ordinato à se dispensare non potest,arg.1.q.5.præsentium.

De apostatis & reiterantibus baptisma. Rubrica. 9.

SVMMARIVM.

1 *Quotuplex sit apostasia,qualiter puniatur apostata,in nu.2.*
3 *Psalmista,& lector an gaudeant priuilegio clericali.*

CAP. I.

1 PRæterea clerici. † Triplex est apostasia. Prima pfidiæ,s.qn̄ qs recedit à fide,2.q.7.non pōt.Scđa obediētię,s.qn̄ transgredit præceptū prælati,vel sacris canonib nō obedit, 3.q.4.alieni,s̄.de maio.& obe.si quis,tn̄ obediendū credit,alioqn est hr̄ticus,& schismatic⁹,19.di.nulli.Tertia irregularitatis,s.cū qs a statu sūpr ę religiōis recedit,de qua hic,j̄.c.vl.& no.s̄.de tē. or.ex pte. hoc āt fit mltis modis, dimittēdo tōsurā,vł coronā, accipiēdo vxorē abijciēdo religiōis vestē, vł clericalē,redeūdo
2 ad seculū,20.q.3.c.j.2.& 3. 27.q.j.oēs,& hic,c.j.† Apostata pfidiæ punit & destruit vt hęretic⁹,qa in veritate hr̄ticus,& excōicatus est. Apostata inobedientiæ,i.qui non obedit p̄lato,vel canonib.repellit ab accusatione, & testimonio, & excōicatur, & ēt deponit,& iudici seculari aliqn̄ tradit, 3.q.4.si qs à suo,11.q. 3.si aūt vobis. Apostata irregularitatis eadē pęna patit, 6.q.1. legi,50.dist.c.vlt.21.q.5.c.si qs à proprio, & ēt si non se emēda-
3 uerit post monitionē.caret priuilegio clericali,vt not. j̄. † Itē no.H.dixit,ꝙ nedum alij,sed ēt psalmista,& lector semp gaudebūt priuilegio clericali,& vlterius nō pn̄t viuere seculariter, nec fieri milites,21.q.3.eos.sed alij ꝯdicunt, cū quib.& nos sentimus distinguentes, si sumpsit aliquid penitus ꝯtrium ordini, vt si accepit secundā vxorē,uel corruptā, vel fecit se militē, & sęua exercuerit,tunc priuat omni priuilegio clericali, 84. dist. quisquis.si vero non fecit penitus aliquod ꝯtrium ordini, s.ducendo virginē,vel faciendo se militē, dummō non exerceat sęua, pōt viuere clericalr,& priuilegio clericali gaudere,32.di.seriatim, si q vero. sed si velit viuere seculariter negociando, tabernam tenendo,vel tōsuram dimittendo, tunc nullo gaudebit priuilegio, s̄.de cleri.ꝯiu.Ioānes,& c.seq. Alij tn̄ dn̄t, ꝙ gaudebit priuilegio canonis,si qs suadente,quod in fauorē clericorū est introductū,& ideo illi renunciare non pōt.s̄.de fo.ꝯpe.si diligēti.& hoc satis verū credo, antequā moneat,sed postea nō gaudebit.sed in oīb.laicali se habet.c.aūt,20 q.3.eos, non obstat,quia loquit de ꝯstitutis in sacris ordinib.qđ ex eo apparet, quod in eo.c.dicit,eos.q semel taxati,ante sacrū aūt ordinē taxari non pn̄t.Itē ex fine eiusdē c.hoc apparet, ubi dr̄ ꝙ cogunt redire ad ordinē,qđ nō fieret,si in sacris nō essent.& s'm p̄missam distinctionē erit de foro seculari, uel clericali, nisi ꝯdicat ꝯsuetudo,q̄ iurisdōnem tribuit.C.de eman.lib.licet.[Clerici.] De religiosis loquit,uel de ꝯstitutis in sacris ordinib. [Liberati.] j̄.de sen.excō.si verò,2.ꝯ.sol.hic loquitur,quādo per omnia habebant se vt laici,illud,qn̄ dimissa corona in alijs agebāt vt clerici,vel ēt causā leuitatis. vel hoc non negatur, quin capientes tales sint excommunicati,sed ꝙ talib.clericis per ecclesiam non succurrebat. vel illud habet locum,qn̄ non est monitus,ꝙ habitum portet:hic aūt,quādo est monitus, j̄.de sen.excō.in audiētia.prima solutio ꝓbatur.j̄.de priuj.ex parte tua.

CAP. II.

Ex literarum tuarum. [Publicum.] Repete, quæ dixim⁹ s̄.de tempo.ordi.ex tenore.

SVMMARIVM.

In sacris ordinib.constituti non dīr apostatare,& clericatum dimittūt.

CAP. III.

Tuæ fraternitatis. [De apostasiæ criminæ.] hæc decr.loquitur,quando constabat aliquē clericalē habitū deposuisse, & cū esset monitus,ꝙ resumeret,respō.ꝙ hoc ei licebat, cum esset in minoribus ordinib.cōstitutus.econtra verò dicebatur, constat ꝙ habitū dimisit,& fama est,ꝙ erat in sacris ordinib.cōstitutus, vel ꝙ erat canonicus regularis, vnde statim vel habitum resumere, vel se purgare debebat,& dominus Papa ꝓ hoc vltimo pp infamiam sn̄iat.Fatemur.n.ꝙ non in sacris ordinib. constituti nō dicuntur apostatare si clericatum dimittunt, s̄.de vi. & hone. cle c.ex literis,s̄.de cle.ꝯiu.Ioannes,84.dist.quisquis.

CAP. IIII.

Quidam. [Ritus.] Fortè in obseruationibus festiuitatum,vel in discernendis cibarijs.

CAP. V.

A nobis expetiit. [Apostatis.] Quod relicto habitu religionis viuunt seculariter. si autē apostatarent deuiando à fide, punirentur vt hæretici.s̄.de hære.excommunicamus.§.j. si autem per inobedientiam apostatarent,punirentur,vt 19.dist.nulli.

CAP. VI.

Cnsultationi. [In apostasia.] Si antequam sumeret dimitteret apostasiam,& reconciliatus postea reciperet ordinem, sine dispensatione in eo remaneret.

De his,qui filios occiderunt. Rubrica. 10.

VEniens.
Intelleximus.
De infantibus.

De infantibus,& languidis expositis. Rubrica 11.

SVMMARIVM.

Seruo si denegantur alimenta,non efficitur liber, sed habetur pro derelicto,& occupanti conceditur.

CAP. I.

SI à patre. [Sciente.] Nā si aliquo ignorāte vel inuito expositus esset, nihil ei p̄iudicaret, imò eū restitutis expēsis repetere posset.C.e.l.j. [Infans.] Secus in non infante, nisi sit languidus. C.de La.lib.tol.l. 1.§.sed scimus.[Seruus.]Idem de colono: si autem non exponitur seruus,sed denegantur ei alimenta,siue sit infans,siue maior:non eripitur in libertatem: sed pro derelicto haberi videt. ff.pro derelicto.l.vlti.& ideo occupanti ꝯceditur [Vindicare.] C.eo.l.vlti.nisi illum, qui est,ff.de nu p.patrem.

De homicidio voluntario,vel casuali. Rubrica 12.

CAP. I.

SI quis per industriam. [Et p insidias.] Et pro,i. qualis est publicus latro: q insidiat stratis: q nō gaudet immunitate eccl'iæ,sup de immu. eccle. inter alia. vel loquit de altari vete.testa.qđ nō erat eius auctoritatis, cui⁹ sūt nr̄a altaria.

CAP. II.

Interfecisti. [A thoro.] Vxoris, cui tn̄ dēt reddere debitū,23.q.4.§.vlt.[Gladio.] Hoc ꝓhibet cuique pęnitenti,34.q.2.admonere,de pęni.dist. 2.dolendum.[Meditatione.]Si casu,23.q. 5. de occidendis. [Fecerit.] Casu fortuito,uel hic loquitur dispensatiuè.

CAP. III.

Si perfodiens. [Nocte.] i.furtim domū intrās:hic licet immunis sit à pctō, irregularis tn̄ est.[Intelligit.] Incipit verba Aug.[Discernere.]ff.ad l.Aquil.itaq;.§.lex.ff.ad l.Cor.de sica.furē.[Defenderit.]Et pręuenire eū possum in occidendo.C.ad l.Cor.de sica.l.2.& 3.

CAP. IIII.

Cum iuramento. [Repudiaturus.] ff.sol.mat. si constante,§.3.

CAP. V.

Si quis. [Homicida.]De hoc not. infrà eod. sicut ex literarum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Teneturis, qui bona alterius occupauit, ad illorum restitutionem.*
2 *Ad quid teneatur is, cuius consilio aliqua facta est rapina, vel deuastatio, & vide de hac materia multa vsque ad nu. 5.*

CAP VI.

Sicut dignum. [Illi autē.] Pnīa illorū, qui animū habuerūt occidendi, feriendi, & capiendi. [Manuū.] i. licet manus in eum non iniecerit. [Illi etiam.] Pnīa prohibentiū vim fieri occiſoris. [Qui verō.] Pnīa incitantium regem ad odium. [Hi quoq;.] Pnīa cuſtodiētium ſarcinas occiſorum. [Eos inſuper.] Pnīa occupantium ſpolia

1 ſancti viri, vel ſuorum. † [Occupauerint.] Solūmodo occupata à ſe reſtituere tenent: quia non fuerunt culpabiles in occupatio nib. quas alij fecerunt, licet ſimul concurrerent in rapinis faciēdis. Si aūt in eis culpabiles fuiſſent, tunc diſtinguendum eſt, an conſilio fuerint culpabiles, ſ. ga conſuluerunt aliis, q̄ raperent, & tunc tenentur inſolidum conſiliatores: quod ex eo apparet, quia dolo & conſilio ſuo hoc damnum ſenſit, arg. ff. de do. q̄ ſi cut, & l. cum quis. & licet vi bo. rap. vel interdicto, vnde vi. non poſſit quis q̄eriri de cōſilio, tñ, ſi non ſit, ꝯ quem intentantur iſtæ actiones, vel pp defectū probationū, vel pp timorē, vel pp aliam cām in defectum, ꝯ hunc ꝑſiliariū cōpetet actio de dolo, arg. ff. de do. l. i. Imò plus vī ſm ꝑſilium aīæ, quia ēt ſi benè haberet actiones ꝯ alios, ſed eas nollet exercere ſiue ex iuſta cauſa, ſiue ex iniuſta, q̄ conſiliarius in hoc caſu ſatisfacere debēt, niſi liberaliter raptus dimitteret raptori: nam tunc credo conſiliatorem liberatum, quia liberatus eſt ille, qui primo & principaliter tenebatur, & qui res habuerat: ſed ſi ꝑſiliarius abſolutus eēt per ſpoliatum, non crederem liberatos alios, ad quos res peruenerunt, niſi expreſsè intellexerit eos liberare, nec ēt illū, qui rapinā fecit, ēt ſi de rapina nihil habuerit, quia naturaliter & de iure diuino conueniēs eſt, q̄ ſublato principali tollatur acceſſorium, ſed non econuerſo, ſ. de conſti. translato. Imò plus dicimus, q̄ ēt ſi liberaliter liberetur principaľ raptor, non ꝓpter hoc liberatur conſiliarius, quin debeat reſtituere, ſi quid ad eū peruenit de rapina, niſi alius pro eo ſatisfeciſſet: nam in hoc caſu in conſilio animæ dicendū eſt ꝑſiliario, q̄ ſatisfaciat illi principali, qui pro eo ſatisfecit non offenſo, cui iā ſatisfactum eſt: ſecus aūt fieret in iudicio. Si vero non dedit conſilium de rapina faciēda, ſed iuit cū raptore, nō ut iuuaret ad rapinā quā diſſuaſerat, ſed vt iuuaret eū, ne lædi poſſit ab aliquo, tūc ſi raptor eſt inuentus in rapina, ille, qui iuit vt perſonam ſolā liberaret ſine reb. non tenet ad reſtōnē alicuius rei, q̄a nulla res ablata eſt. ſi vero aliquas res aſportaſſet, tunc tenet, q̄a opē dedit ad rapinā, & ſi non ꝑſiliū, dummō ſine eo non potuiſſet res aſportare, quia ſi ſine eo aſportare potuiſſet, tūc nō teneret. Si aūt nullas aſportauit, ſed tñ aliās damnū dedit, tunc nullo modo tenetur iſte, qui diſſuaſit rapinā ſed iuit, vt pſonā liberaret, niſi fortè raptor nullatenus iuiſſet, niſi alterius comitatū haberet: nam in iſto caſu ſemper tenet, quia & ſi diſſuaſerat, tñ opē pſtat, vel facto conſuluit. Sed quid ſi multi comitati ſunt aliquem ad faciē dā rapinā, vel deuaſtationē aliquatū rerū, & volentes pſtare ei opē in deuaſtatione, vel ad defenſionē ſuam ne lædi poſſet, vel ibant, vt impedirent aduerſarios, & vt ꝓpeſcerent, ſi vellent ꝓ-

2 hibere rapinā, vel deuaſtationē? † Ad hoc ſic rñdemus, q̄ ſi iuerunt, vt iuuarent ad rapinā, non tñ in ꝑſilio animæ, niſi de rapina, quā ipſe fecit, vel q̄ eius auxilio eſt facta. & ideo ſi multa rapuit, vī deuaſtauit iſte principalis raptor ſine auxilio alterius, q̄ etiā rapuiſſet vel deuaſtaſſet, ēt ſi cum comitatus non fuiſſet, in nullo tenet, q̄a nec facto, nec ꝑſilio rapinā, vel vaſtū iſtud fecit, licet ad hoc iuit, vt faceret, hoc ſaluo, & q̄a de aliis vaſtis, quæ non eſſent facta, ſi ipſe cum aliis ibi non fuiſſet, tenetur in virilem portionē, ſi eius & aliorum timore fecerūt alij vaſtum. Et eſt ratio diuerſitatis inter ꝑſiliū, & auxilium, quia auxilium reſtringitur tñ ad illa, in quib. auxilium pſtitit, ſed conſilium eua

3 gatur ad omnia damna. † Sed ſi nullius timore dimiſſa eſt rapina, vel vaſtū, ſed timore oīum ſimul, tunc ſinguli pro ſingulis damnis tñr inſolidū, quia quilibet in quolibet dāno opem dedit. Alij tñ in hoc caſu dicunt melius, vt vī, q̄ tñ pro portione ſua teneāt quilibet, vel pro virili parte, ita tamen, q̄ habeat eſtimatio eorū, vt qui ſtrenuior eſt, & qui maiorē timorem incuſſit aduerſariis, in plus teneat. Si aūt iuit tñ, vt defenderet eos, tunc, ſicut dictū eſt, in nihilo tenetur, dummodo hoc certum ſit aduerſariis, quia ſi aduerſarij crederēt, q̄ in auxiliū raptorū veniſſent, & pp hoc non auderēt defendere rapinā, probabilis d̄r præſumptio eorū, & ideo in hoc caſu bene tenentur, ſicut ſi

4 iuiſſent, vt rapinæ auxiliū præberēt. † Et idem dicimus de illis, qui vadunt cauſa pacificandi, quia hoc ipſum aduerſarijs ſigni ficare debent, aliās videntur eſſe culpabiles, ſi aduerſarij probabiľ dimittant timore eorū, q̄ ſuas res non defendāt. Si aūt iuerunt cū raptore, ut prohiberent aduerſarios impedire vaſtātes & raptores, tūc ſine dubio t r inſolidū, ſicut ipſi raptores, ſ. eo. c. §. i. ſi aūt culpa, vel negligentia ſua dedit quis damnū, vt ſi nō bene cohibuit ignē, ne ad domos aliorū vagareť, tunc tenetur actione l. Aqui. ff. ad l. Aqui. qui occidit. §. in hac. † Sed tñ in fo

5 a ro pnīali non vī, a q̄ teneat ad emendā damni, & pœna eſt ei imponēda de negligētia, nō pœna de dāno, arg. 15. q. 2. inebriauerūt. Lex aūt ciuilis, q̄ intendit circa ꝓſeruationē patrimonio rū, ꝓſtituit, q̄ ēt ad reſtitutionē damni teneretur. Item bene ſatemur, q̄ ſi aliquo modo intenderet p ignē dare dānum, q̄ etiā tunc in foro pnali ꝓdemnareť. & idē dico ſi non intenderet. ſed

b in lata culpa b eſſet, vt ſi ignē proiiceret in domū plenā ſtipula. hoc aūt gñaľ teneas, q̄ quicunq; ſatisfecerit ad plenum læſo, alij vlterius in foro pnali ſatisfacere non cogunt. ſed ei cōpenſare debent, q̄ pro oīb. ſatisfecit. & hoc quidē ſic obtinet in conſilio animæ: ſed ī foro iudiciali, ſi pōt diſcerni damnū, vel factū vnius à dāno, vel facto alterius nullus tenebiť, niſi de ſuo damno, vel facto, & ſic videť dicere l. ff. ad l. Aquil. itē Mela. §. ſed ſi plures, & trib. §. ſequentib. & l. ita vul. §. fi. ff. de fur. vulgaris, & §. fi. ſi aūt non pōt diſcerni, quilibet tenetur inſolidum. ff. arbo. fur. ceſa. ſi plures. ff. de poſtu. l. j. §. ſi apud, & l. in depo. 24. q. vlr. §. fi. Nec eſt ꝯ, ff. depoſiti, ſi duo, vbi innuiť, q̄ ēt ſi diſcerni non poſſunt damna, q̄ tñ pro parte condemnari debēt, & illud eſt verum, quando agitur condictione furtiua, vel depoſiti. ſed ſi agitur l. Aquil. pro vaſis confractis, tunc bene fiet condemnatio cuiuſq; inſolidū: & hoc ſonat litera eiuſdem legis, vbi dicit, q̄ nemo liberatur niſi rei integræ ſolutione, ſupple ſi agatur l. Aqui. Quidam ēt dicunt hoc obtinere in conſilio aīæ, & hoc obtinet in his delictis, vbi quis nō tenetur neq; de ope, neque de conſilio, quia ſi de eis teneretur, tunc quilibet teneretur, et ſi damna diſcerni poſſent. [Illis præterea.] Pnīa participātium occiſorib. ex cōicatis. [Clericos.] Pœnitentia clericorum preſtā tium conſilium, & auxilium morti eius. [Separatim.] Quādo enim omnes cantant, & ipſi cantare poſſunt.

ADDITIONES.

a ¶Pœnitentiali non uidetur. Fel. in c. 1. col. 11. uer. tertius caſus, ſupra de conſt. dicit hoc ſingula. et Roma. ſuo. ſingu. 105. ſequitur do. Ant. et Abb. in d. c. 1. et Abb. in c. dilecti, col. 5. de ar. et c. quoniam contra, col. 13. de prob. et in c. cum cauſam, col. 6. ſupra de conſti.

b ¶Sed in lata culpa. Adde Fel. in c. 1 col. 12. circa medium, ſupra de conſtitu.

SVMMARIVM.

Irregularis ſit quicunque homicida ſiue facto, ſiue mandato, ſiue conſilio.

CAP. VII.

Presbyterum. [Percuſſit.] Leuis. n. caſtigatio cis ꝓceſſa eſt. ff. ad l. Aquil. præceptores, & l. ſed & ſi quēcunque. §. vlt. 23. q. 5. c. 1. ff. de ſen. excō. ſup eo vero, 11. q. j. ſi quis non iratus, arg. ꝓtra. [Percuſſione.] Qualitercunq; quis committat homicidium ſiue facto, ſiue mandato, ſiue conſilio, ſiue ad ſui defenſionem, homicida eſt, & irregularis, 50. diſt. ſi quis uidua, & non ſolum ſi ex percuſſione mortuus eſt, ſed etiam in infirmitatem incurrit, vnde moreret vt hic, ꝯ. eo. ad audientiam, 50. diſt. ſtudeat. ſi aūt caſu fortuito homicidium committat, non dicitur homicidiū committere, nec fit irregularis, ꝯ. eo. lator. & quinque c. ſequentib. 23. q. 5. de occidendis, niſi culpa præceſſiſſet caſum, ꝯ. eo. cōtinebatur, ad audientiam, exhibita, Ioannes, c. vlt. Homicida autem ante baptiſmum ſiue ex officio, ſiue ex volūtate fecerit homicidium, non eſt irregularis, quia omnis ſequela peccati delcta eſt, 26. diſt. deinde, 50. diſt. ſi quis poſt remiſ. 51. diſt. aliquantos. alij tamen dicunt contra, vt no. ſ. de diuor. gaudemus, in fi.

SVMMARIVM.

Homicidium caſuale ei imputatur, qui dat operam rei illicitæ, vel qui non omnem adhibuit diligentiam.

CAP. VIII.

Continebatur &c. [Solet.] Ob hoc fuit aliquantiſper culpabilis iſte diaconus. [Accinctus.] Ita, q̄ viſui publico nō petebat, imò inſiliens iuſte excuſari potuit, ſi eam non vidit. [Aſcendere.] Hic diaconus fuit in culpa, quia ita leuem ludum cum laicis facere non debebat, & quia falx occulta erat. Item cum conſuetudo eſſet, q̄ perdens æquitaretur, debebat ſe talē reddere, ut ſine periculo poſſet equitare. Sed dices, cū ipſe non equitaret, non dēt ei imputari. Reſpon. imò debuit ei imputari, quia licet potuit iuri ſuo renunciare, ius tamen alterius non potuit auferre.

SVMMARIVM.

Homicidium caſuale ei non imputatur, qui nulla eſt culpa.

CAP. IX.

Lator præſentium. [Luderet.] Fortè ad ſcachos, vel alio ludo leui, q̄ non eſt ludus noxius: de iſto aūt ludo ſurrexit occiſus, & alium in terram proiecit, cuius cultello mortuus eſt. hic ergo in nulla culpa fuit, cum nec ludum noxium faceret, nec ſe potuit præparare, ut ſocium non læderet ſubito ab eo inuaſus, & ſic non eſt cōtra, ſ. c. proxi. vel loquitur de diſpenſatione, ibi de rigore.

SVM-

SVMMARIVM.

Homicidium caſuale ei imputatur, qui cum potuit, non aufugit.

CAP. X.

Suſcepimus. [Voluerunt.] Et licitè. [Dimiſſet.] In hoc peccauit, quia duos, licet ligatos, in vnius ptāte dimiſit. [Occidit.] Et malè: debebat. n. fugere, & ſic non occidiſſet, neque occiſus fuiſſet. [Studeat.] Ex quo enim res habebat, debebat abſtinere à vinculis.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis dicatur ex homicidio incurriſſe irregularitatē, vide multa pulchra vſq; ad nu. 8. & an ſemper homicida ſit irregularis, in nu. 9.*

CAP. XII.

Ad audientiam. [Quæ cingulo.] In hoc maxima fuit culpa. [Minorib.] Ex diſpenſatione. [Infirmitate.] Quam non incurrit occaſione vul-

1 neris. † No. q̄ ad hoc, q̄ aliquis incurrat irregularitatē, & peccatum ex homicidio ſufficit, & eſt neceſſe, q̄ interuenerit vel cōſilium, vel præceptum, vel factum, vel defenſio occidentis, 50. diſt. ſi quis viduā. & intelligit ꝓſilium, vel mandatum dediſſe in morte alicuius. q̄ſi ſuaſit illud, vel rogauit, vel mandauit vel alias ꝓſuluit, vt illitatē q̄ ſequitur ex homicidio oſtendendo. ſed & qui non ꝓſuluit homicidium, ſed ꝓſuluit id. vnde ſequit homicidium, irregularis eſt; vt ſi ſuaſit iactū machinæ, vel baliſtę, vel q̄ vadat ad capiendum caſtrum, q̄d nō ꝓde facili capi ſine morte hoīum. nā ſi illi occidāt hoīes in captione caſtri, irregularis erit. Captioni. n. caſtri. & iactui machinę nimis affinē eſt occidere hoīem. Secus tñ vī, ſi mandaret, q̄ proditionaliter caperetur, vel furtim, q̄a tūc licet illi q̄ vadunt ut habeāt caſtrū, aliquē occidant pp hæc cōſiliarius nō eſt irregularis, niſi eſſet verifiſe, quod hoc fieri nō poſſet ſine morte hoīs. Alij tñ dicunt, & fortè melius, q̄d cum illicitum opus ꝓſulat, irregularis erit, ēt ſi caſu ſequatur inde mors, arg. ſ. eo. ꝓtinebatur, & no. ſ. eo. presby. idē, ſi mandauit aliquē verberari, quia ſatis eſt credibile, q̄d verberatus ſe defendet. Sed ſi inſidiaret ꝓſilio liciti operis, vt quod caperetur maleficus, vel alter ꝓſimilis. tunc non fit irregularis ꝓſiliarius, ēt ſi capiens maleficum eum occidat, quia

2 hoc non ꝓſuluit, arg. ꝭ. c. ſi. tñ ſemper ſit irregularis, ſi directo in mortē alicuius ꝓſilium dedit, ſ. ne cleri. vel mona. ſnīam. † Itē non interēſt, ſi ille, cui ꝓſulitur homicidium, ſtatim faciat homicidium, poſt ꝓſilium, uel poſt ēt longo tpe interpoſito, niſi ꝓium diſſuaderet, & primum ꝓſilium reuocaret; imò & plus vī neceſſe, q̄ ēr illi, de cuius morte tractatū eſt, denūciet, q̄ ſibi caueat, niſi firmiter & probabiliter credat, q̄ poſt reuocationē ꝓſilij reuocet ille cui ꝓſultum eſt homicidium, a proposito occidendi. † In eo āt a qui mandaſſet fieri homicidiū pro ſe videre

3 a tur ſufficere, ſi tñ ꝓium mandaret, vel ſi pacē iniret cū occidēdo, vel parentelā vel aliā amicitiā cū eo ꝭheret, ſciente eo, cui mandatū erat de occidēdo, arg. ff. de admi. tut. l. j. Et eſt ratio diuerſitatis, quia q̄ſi mandato alterius, & pro alio tñ fiebat homicidiū, vī q̄ ꝓrio mandato, vel ꝓria voluntate oſtenſa debet ab homicidio ceſſare. Sed vbi non fit homicidiū pro alio, ſed ꝓ ſe, ille, qui ꝓſuluit, ſp debet ꝯſuadere. & ēt plus facere, ſi hoc dictat conſcīa, cauēt tñ, ne procedat. Si āt anteq̄ reuocet ꝓſilium, proceďat, ſed poſtq̄ ꝓſulentē iam pœnituerat, tunc vī, q̄ irregu-

4 laris ſit, quāuis tpe homicidij fuerit in charita te. † Si āt aliquis ꝓſuleret alicui, q̄ proijceret ſe in mare, vel q̄ alias ſe occideret, creďo, q̄ eſſet irregularis. arg. prædicti c. ſi q̄s viduā. ſed ſi ꝓſuleret alicui, q̄ occideret aliquē, & ipſe, cui ꝓſultū eſt, occidatur ab illo, quē occidere debebat, dicunt quidā, q̄ irregularis eſt. quia ꝓſilio illiciti operis dat operā: vnde quicquid mali ꝓſilio, culpa, vel caſu inde ꝓtingit, ſibi imputandū eſt, arg. ſ. eo. ꝓtinebatur, & c. ſuſcepimus. itē neglectum, & non bene examinatū vt hoc ꝓium debuit. n. exa inare, q̄ non ſolum poterat occidere aduerſarium, ſed ēt ipſe poterat occidi. & ſic vī irregularis, 50. di. ſæpe. Alij tñ dicunt ꝯ, ſ. q̄ nullo modo ꝓſiliarius prædictus eſt

5 irregularis ex prædicto ꝓſilio, quia nullū ꝓſilium dedit in mortem huius, imo cū mori nolebat bene tñ vī, q̄ ſi fraudulēter de diſſet, ſ. vt occideret, q̄ tunc eſſet irregularis, arg. ꝑdictorū c. hi, & ſæpe ꝭ. c. ſignificaſti. † Et ſi obijcias, quia fuit malum ꝓſilium, & magnæ negligentiæ, fateor, q̄ fuit malū ꝓſilium, & negligentię, ſed nō fuit ad mortē eius, nec fuit negligētia in morte eius, quia ꝓſiliō ſic debet intelligi: vt bene ſibi caueat, & in loco, vbi ipſe & ſui occidi nō poſſint eū occidēdo. nā benedicūtur hi, & ſi incitaret aliquē ad occidendū aliū vbi periculū eſſet, q̄ bene eſſet irregularis, ēt ſi ille cui ꝓſuleret, eſſet occiſus. Sed ꝯ ſp apparet, q̄ non fuit diligēs, nec bonum ꝓſilium. ex quo, qui ꝓſilium recepit, ibi mortuus eſt. ſed ipſi rñdent, fines mādati diligenter

6 attendi, ff. mād. diligēter. vnde ſi nō bene ſibi cauit, nō vī ꝓſilio eius feciſſe, vnde nec eſt irregularis. † Si aūt aliqs ſuaderet alij, q̄ exponeret ſe periculo ꝓ patria ſua, uel ꝓximo ſuo, uel ꝓ iuſtitio, nō eſt irregularis ēt ſi ibi moriatur ille, cui ꝓſulit. 24. q. 2. pro mēbris, & c. ſeq. & q. 8. igit. & c. ſeq. ſed ſi ſciret eū moritu-

rum, tunc vī, q̄ ſit irregularis, q̄a eſt ordinata charitas, q̄ quiſq; plus diligat corpus ſuū, q̄ alterius. Sed ſi ei ꝓſulat, q̄ ſe exponat indubitatę morti pro honore Chriſti, vel pro fide, uel pro ſtatu eccłiæ, nō fit irregularis, ēt ſi ſequatur mors, cū Chriſtus mortē ſubierit pro nobis, & ſancti martyres ꝓ eccłia ſanguinē fuſi fu-

7 derunt. † Facto facit quis homicidium. & fit irregularis, ſi ſpōte manu propria quēquā occidat, ſed & ſi nō ſponte, ſed caſu, cū daret operā rei illicitę, vel nō adhibuit diligentiā, q̄ debuit. ſ. e. ſi aliquis, ſicut dignū ꝓsbyterū, ꝓtinebat. c. ſi. ad audientiā. Ioannes. Itē ſi cauſam proximā mortis dedit, 50. diſt. ſtudeat. Itē ſi venū dedit, ſ. eo. ſi aliquis. Itē ſi accuſauerit quēquā criminaliter, vel iudicauit, vel aduocatus fuit, vel teſtis, ꝭ. c. poſtulaſti. 51.

8 diſt. c. j. ſ. ne cleri. ſnīam. † Si āt aliquis vel cerui, vel leonē hēt, qui aliquē occidat, nō vī, q̄ ſit irregularis. dummō malitiā, uel latā culpā nō habeat in morte alicuius. Non. n. vī, q̄ leuis culpa, vel negligēria deberet huic imputari, cū multum remota ſit eā ab homicidio. Alij dicunt, q̄ ſi aliquid eſt, q̄d poſſit imputari ei, qui tenet ceruum, vel leonē, q̄ ſpeſt irregularis, arg. 50. diſt. hi,

9 ſæpe. † Itē no. q̄ non oīs homicida eſt irregularis, ſicut apparet in homicida caſuali, ſ. eo. laror, ex literis, & c. ſeq. & c. ſignifica ſti. Item aliquis eſt irregularis, ne promoueat, ſed non eſt irregularis, vt miniſtret in ſuſceptis. Itē cum aliquib. de talib. irregularib. diſpenſat ipſe Papa ſolus, cum aliquib. ēt epi, eo. tit. ꝓtinebatur, ad audientiam. De defenſore āt conſtat, q̄ ēt ſi inculpabili caſu ſe defendat, tñ irregularis eſt. vt in præal. c. ſi quis vi. quia voluntate homicidium committit, ſed facilis eſt cum hmōi di ſpenſatio. Pro his āt, qui in caſib. dubijs dicunt aliquos non eſſe irregulares, facit, cum irregularitas ſit de iure poſitiuo, vt no. ſ. de rerum. niſi. & pœnæ ſunt molliendæ, de pœn. diſt. i. pœnæ. Quilibet eſt irregularis, vbi ius ſtatuat eum irregularem.

ADDITIO.

a ¶In eo autem. De hoc plenè per Sali. in l. non ideo minus, col. 7. C. de accu. per Ang. Areti. in tracta. male ſi. in ver. Sempronium mandatorem, col. 9. & ibi quo modo intelligendus ſit. Inn. hic et aliquid per Feli. in c. ex parte decani, col. 6. ver. et procedit iſta regula, ſupra de reſcrip.

CAP. XIII.

Dilectus filius. [Intulit.] Sicut debuit. [Stimulauit.] Sicut debuit. [Freno.] Quod frangibile non apparebat.

CAP. XIII.

Ex literis. [Circunſpexit.] Ac alias adhibuit diligentiā omnem, quam debuit, 50. diſt. qui arborē, hi qui. ff. ad l. Aquil. ſi procurator.

CAP. XV.

Ex literis tuæ. [Præſertim.] i. maximè: nam omnem adhibuerat diligentiam, & alibi potuerat de iure communi.

CAP. XVI.

Significaſti. [Stimulauit.] Sicut debuit. [Sciuiſſet.] Si ſuus erat equus, ſatis erat excuſabilis, ſi prius vitium in equo non percepit: ſi non eſſet ſuus ſimiliter ſatis eſt excuſabilis, cum vitioſus non debeat credi, niſi dicatur. præterea non potuit omnes caſus fortuitos cogitare, nec prouidere, infra eo. Ioannes.

SVMMARIVM.

Homicidij tractatum habitum ſi clericus non reuelat, an ſit irregularis.

CAP. XVII.

Petrus diaconus. [Prohibitionē.] Imò ſuffice ret ſine prohibitione, q̄ nec ꝓſilio, nec facto, nec mandato eius factum fuiſſet, 50. diſt. ſi quis viduā. [Occaſionē.] No. nō eſt in culpa, ſi aliquē pſcire nō facit tractatū de morte eius habitū. hoc e verū, q̄a non credebat, q̄ eo ꝓhibente ipſius intuitu homici. facerent, & in diminutionē honoris ſui, ſecus āt, ſi crederet. Alij āt dicunt, q̄ nunq̄ eſſet irregu. ēt ſi ſciret tracta. habitū, & nō reuelaret, q̄a nunq̄ pt dici cōmittere homici. facto, mādato, ꝓſi. vel defenſ. 50. di. ſi q̄s viduā.

SVMMARIVM.

1 *An ſola voluntas faciat aliquem irregularem, & in nu. 4.*
2 *An dicatur irregularis ille, ex cuius negligentia ſe cutū eſt homicidiū.*
3 *Cum duo vulnerauerint aliquem, quis eorum teneatur de homicidio.*

CAP. XVIII.

1 **Significaſti.** [Et ipſe.] [Percuſſor.] † [Voluntatē.] Vī, q̄ ſi occidendi voluntatē habuit, & percuſſit, licet non lætaliter, ſed ex aliorum ictibus ſit mortuus, q̄ irregularis eſt. idē dicimus, & ſi non percuſſiſſet, ſed aliquid operis impendiſſet in mortē eius, puta quia latronē detinuiſſet, vel ſi ꝯ eum clamaſſet, vel alias hmōi feciſſet: alias autem ſi clamaſſet ꝯ eum non in mortem eius, ſed q̄ caperetur, vel etiam ſi de tinuiſſet eum, vel etiam ſi leuem ictum ei dediſſet, etiā ſi ab alijs occideretur, non eſſet irregularis, & hoc ſatis hic colligitur. In hoc enim videtur tantum ius eſſe, q̄od nec auxilium,

Universidad de Deusto Biblioteca

nec cõsiliũ det in mortẽ cuiusquã apertè, nec ẽt in neglectu sit, quia siue ex malitia, siue culpa eius homicidiũ perpetretur, irre
2 gularis est.† Et idẽ dico, si negligentia eius ꝯmittat homicidiũ, 50.dist.hi qui,& ideo si clamet, latrones, siue capite latrones, siue quocũq; alio modo potuit intelligi ex clamore suo, vel alio suo actu posse sequi homicidiũ, irregularis est, nisi faceret pp timorẽ periculi corporis sui, vt si timeret, ꝙ aliquis vellet eũ occidere, bene posset inuocare,& clamare pro auxilio, quia nõ intendit in aliorũ mortẽ, sed in suã liberationẽ. Vel dic aliã rationẽ, quia si clamando liberauit animã volentis se occidere à peccato, qđ vtilius est quã si liberaret à morte corporali. sed hac ratione vr̃ etiam, ꝙ si fur fugiat cũ rebus furtiuis, ꝙ licet clamare post eũ, ꝙ capiat, quia sic, s. si capiat liberabit animã eius à morte, quia reddet furtũ, qđ est ei melius, q̃ si mortem corporaliter euadat. Sed hac rõne vr̃, ꝙ liceret sibi accusare furẽ ad restitutionẽ furti, nec fieret irregularis, ẽt si homicidiũ sequeret. plus
3 placet prima rõ.† [Si certa.] Eandẽ diffinitionẽ ponit lex, ff. ad l. Aquil. itẽ Mela.§. sed si plures. in hoc aũt diuersitas est, quia si vnus percussit,& sit incertum, an ex illius vulnere sit mortuus, alius aũt post exanimauit, primus tñ de vulnerato tenet.& secundus de occiso. ff. ad l. Aquil. itẽ Mela.§. Celsus,& l. huic scripturæ.§ j. fm canones aũt vterq; tenet quo ad pęnã promotionis. [Modica.] Si aũt scđa percussio non esset talis, ex qua mortuus esset, sed ambæ simul sufficiunt ad mortẽ, tunc ambo, s. primus,& scđs sunt irregulares, 23.q.fi c.fi. Intelligendũ est ergo, qđ dicit hoc c. qñ cõstat, ꝙ prima percussio nõ est mortalis,& scđa est mortalis. Idẽ, qñ nõ fecit animo occidẽdi, nec pstandi auxiliũ morti, qa tunc quãtuncũq; leuiter percuteret, tenetur,
4 quia auxiliũ morti præbet, vt hic.† [Cũ de cæteris.] s. ꝙ haberet voluntatẽ occidendi, quæ & si affuisset, eũ non redderet ineligibilẽ. si nihil fecisset in mortẽ, vel consulendo, vel auxiliando,& quod ipsius studio consilio, vel mandato non sit factũ. [Accusatur.] Idem esset, si accusaretur, quia negantis factum,&c. 5.q.6. actor nisi in hoc, quod sibi indiceretur purgatio, si respergeretur infamia. [Excusari.] Etiam si se defendendo occidisset, tamen esset irregularis nisi dispensaretur cum eo.

SVMMARIVM.

1 *Quo casu medicus incurrat irregularitatem, & in num. 2. & 3.*
4 *An infirmus peccet, si non obediat medico.*
5 *Peccant seruientes infirmo si quid nociuum præbeant infirmo.*
6 *Non licet clerico ferre testimonium in causa criminali.*

CAP. XIX.

Tua nos,&c. [Aperuit.] Hoc interdictũ est clericis, s. ne cle. vel mo. sñiam. [Deliquerit alienum.] Hoc est causa irregularitatis, quia operi illicito instabat, s. ne cle. vel mo. sñiam. & ideo est necessaria dispẽsatio. vel dic, nullo modo est irregularis, dispensatio tamen ideo est necessaria, quia publicè deliquit exercẽdo tale officium, vt no. s. de temp. ord. ad aures. [Pietatis.] Hæc faciunt dispensationem.
1 † [Peritus.] Ex hac decr. satis apparet, ꝙ si medicus chirurgicus,& ẽt alius imperitus est in arte sua, vel ẽt negligẽs,& ex sua imperitia, vel negligẽtia mors obuenerit infirmo, vel mẽbri mutilatio, quod est irregularis, arg. s. de ęta.& quali. ad aures sic ergo pcedat medicus in chirurgijs faciendis,& in alijs medicinis cõferẽdis, vt illas faciat, quas sciat, fm artẽ proficere debere, ita ꝙ omnia diligẽter inspiciat, quia si sciat medicinã nocituram,& eã cõferat, peccat.& eodẽ modo peccat, si dubitat eã nociturã, vel profuturã.& eodẽ modo peccat, si vehemẽter credat eã pfuturã, sed & aliquid dubitationis habet vel habere debet, ne noceat, quia semper in tutiorẽ partẽ intelligendũ est, s. de spõ. iuuenis, j. eo. petitio. Itẽ securius est hominẽ relinquere in manu creatoris sui, q̃ medicinæ, de qua dubitatur quocunq; modo. Itẽ vr̃, ꝙ medicus ita peccat omittendo medicinas debitas, sicut faciendo indebitas. Itẽ si medicus dicat se peritũ ad medicandũ aliq infirmitatẽ, cũ nõ sit,& faciat, vel omittat quicquã,& ob hoc aliquod periculũ incurrat infirmus, peccat,& fit irregularis in casib. suis, arg. ff. quod quisq; iur. hoc edicto. ff. de act.
2 emp. Iulianus.§. quicquid tñ.† Sed qđ si medicus bene nõuit medicinã, quã dedit, bonã esse,& in veritate bona erat, sed ꝯtingit, ꝙ species positæ in medicina fuerũt malæ vel pp nimiã vetustatẽ, vel quia falsam similitudinẽ gerebãt verarũ specierũ, vel pp aliã quãcunq; cãm malę fuerũt? R̃ñ. ꝙ si medicus diligentiam, quã debuit, adhibuit in speciebus eligendis, ꝙ qcquid inde cõtigerit inculpabilis est medicus, quia probabilis ignorantia, imò
3 solicita diligentia eũ excusat.† Et idẽ dicendũ vr̃, si certũ est, ꝙ fm artẽ vtile est aliquẽ incidi,& facilè est aliquẽ incidi,& securè faciat eũ incidi, dũmodo peritũ & discretũ inueniat incisorẽ. imò plus vr̃ ꝙ & si incisor erraret in incidendo non ex imperitia, vel dissuetudine, sed fortè quia infirmus nõ habet consuetã dispositionẽ membrorũ, vel venarũ, vel quia subitus, vel insolitus timor, vel tremor irruit super eum, quia in hoc casu nõ peccaret, nec fieret irregularis. Hoc tamẽ attendat medicus,& incisor, ꝙ potius dimittãt infirmũ sine incisionẽ, quàm faciant eum incidi, nisi talis sit incisor, de quo non dubitetur cõiter, ꝙ bene scit incidere,& ipse incisor potius dimittat, quam incidat,
4 si in aliquo dubitat.† De infirmo aũt vr̃, ꝙ nõ peccat, si nõ obediat medico, quia nec prælatus est eius, nec aliter tenet sibi obedire. tamen bonũ est, ꝙ ei tanquã perito in arte credat; & vr̃, ꝙ infirmus si sumat potũ infirmũ ex certa sciẽtia, vel ex affectata & probabili ignorãtia, vel quicquid aliud, quod peccat, quia facit ꝯ charitatẽ, quia debet corpus suũ diligere, vt in eo seruiat Deo. Itẽ non debet ire post cõcupiscẽtias suas, nec debet in carnis desiderijs ambulari. Itẽ non debet manus sibi inijcere. Itẽ si medicus peccaret ista dando ꝯ artẽ, multo fortius ipse accipiẽdo. Itẽ si peccaret scienter accipiendo venenũ, quare non eodẽ modo peccat accipiendo medicinã, si eũ occidat, sicut venenũ? posset tñ dici, ꝙ si nõ crederet mortiferũ potũ, vel qcqđ aliud, sed bene crederet infirmitatem magis roborari ex illo potu, ꝙ hic nõ peccaret mortaliter, vel ad minus non ita grauiter, sicut superior. pot. n. hic fieri cõparatio grauioris afflictionis, qualis
5 est afflictio sitis, ad minus grauẽ, qualis est afflictio febris.† De seruientibus autẽ, ministris dicendum vr̃, ꝙ peccant, si dent aliquid nociuũ infirmo ex certa scientia, vel ex improbabili ignorantia. In sanitate aũt dicimus, ꝙ non tenet aliquis viuere medicinaliter, quia oĩa sunt sana sanis. sed & tũc si scienter acciperet sine cã aliquid nociuum, vnde mors ei eueniret, vel infirmitas, q̃ subtraheret eũ à seruitio Dei, dicimus, ꝙ peccaret. [Misericorditer.] i. dispẽsatiuè. [Alioquin.] Si nõ adhibuit oẽm diligẽtiam, vel si nõ erat peritus,& si cã cupiditatis fecisset hoc, vel
6 nisi agat misericorditer.† [Qui cultrũ.] No. licere clerico tradere intersignia latronis, sed testimoniũ ferre nõ licet, 11.q.j. testimoniũ,& ẽt si ageret ciuil'r, posset agere,& testificari ad pęnã pecuniariã,& ad ppetuũ carcerẽ, 23.q.5.c.j. s. de Iudęis, ita. Et licet iudex ad ciuilẽ denũciationẽ, vel accusationẽ puniret grauius accusatũ, nõ fieret Irregularis accusator, j. e. postulasti, ar. 23.q.5. vnũ solũ, in fi.& c. nõ vos,& q.3. Maximi.& ff. de bo. li. qui cũ maior.§.j. ff. de euic. si per imprudẽtiã, hic aũt nõ redderet testimoniũ, tñ si esset, corã iudice psentandus esset, in Auct. de test.§. qñ nã nõ testimonijs, sed testib. est credendũ, s. de coha. cle.& mu. tua, arg. ꝯ, quia nõ debuit respõdere, 22.q.2. ne qs

SVMMARIVM.

Qui dat causam abortionis & sterilitatis, homicida est.

CAP. XX.

Sicut ex literarum. [Viuificatus.] Sic intelligitur 2.q.5. cõsuluisti, s. ꝙ formatum erat puerperium, 32.q.2. Moyses, quod vero similiter etiam distinguit lex, ff. de pęnis. si quis.§. qui abortionis. licet autem talis non teneatur canonica lege, vel Mosayca, tamen tenetur l. Corne. de Sica. ff. ad l. Corne. de Sica. si mulierem,& ff. ad l. Aquil. si seruus.§. si mulieri. Eisdẽ legib. tenentur, qui venena sterilitatis procurant, s. eo. si aliquis. [Ministrare.] Post sententiam sine dispensatione, vt no, s. de tempo. ordi. ex tenore.

CAP. XXI.

Postulasti [Deponere.] Satis dici potest, quòd clericus nec criminaliter, nec ciuiliter agere potest, si vel de iure, vel de cõsuetudine in tali modo agendi iudex cõsueuit pęnam sanguinis irrogare. Et decre. ista loquitur quãdo iudex consueuit legitimè procedere, sed ex post facto requisita ptãte, vt decimas solui faciat, propter contumaciã suam iudex ex officio suo procedit ad pęnas corporales, quod clerico petẽti nullatenus est imputandum. repete, quæ diximus s. eo. tua.

CAP. XXII.

Exhibita. [Corruens.] Huic autem ruinæ, uel offensioni lapis iactus causam non præstitit, quod si fecisset, puta, quia dum eius percussionem fugeret, in alium lapidem corruisset, irregularis esset. [Ne repellas.] Dispensatiuè agens cum eo, cum noxius ludus fuerit lapides proijcere post aliũ, vel sine dispensatione, cũ ex proiecto lapide non fuit ictus.

CAP. XXIII.

Ioannes, [Sacerdos.] s. eo. ex literis.

SVMMARIVM.

1 *Quando percutiens in bello iusto dicatur irregularis.*

CAP. XXIII.

1 a **Petitio tua.** [Interfectione.] Per te facta.† No. ꝙ non dicit a percussione, licet de percussione quæsierit, quia licet aliquem percusserit in iusto bello, si non fuit inde mortuus, non fit irregularis. de hoc not. s. de rest. spol. olim, s. ne cle. vel monaste. sententiam. sed in iusto bello quando-

ADDITIO.

a ¶No. ꝙ non dicit. Hæc dicta Innoc. per omnia sequitur Arch. in c. si. 36. dist.& Specu. in tit. de lega. in trac. dispensationum.§. iuxta, ver. sed. nunquid clericis & ver. quid si clericus,& refert. etiam & sequitur Card. in consi. 19. incip. ad casum præmissum, in prin.

q̃cunque auxilium, vel consilium dedit in mortẽ alterius, vel si culpabilis, vel negligens fuit,& ex hoc secuta est mors, irregularis est, 50. di. quantũ, sæpe,& c. si duo. ex hoc vr̃, ꝙ siue euntes ad bellum iniustum fauorem præstent suis, puta quia securius lędunt inimicos, siue terrorẽ incutiant aduersarijs ꝙ s. fugiant vel non audeant se defendere, vel ꝙ amici sui terrefacti eos deserant, si ex his mors secuta est, irregulares sunt. Si autem ad iniustum bellum quis iret causa pacificandi, vel alias est iusta causa, non creditur huic imputandum si eius præsentia aliquod robur accrescat suis, vel timor aduersarijs dummodo dolus omnino absit,& etiam lata negligentia,& hoc bene probatur, ar. à contrario sensu, 50. dist quantum, s. e. presbyterum.

De torneamentis. Rub. 13.

CAP. I.

Faelicis memoriæ. [Ostentationẽ.] fm legem ad virium ostentationẽ aliquid facere licet. ff. ad l. Aql. hac autem.§. si quis.

De clericis pugnantibus in duello Rub. 14.

SVMMARIVM.

Irregularitas contrahitur non solum propter homicidium, sed etiam propter diminutionem membrorum.

CAP. I.

Porro si clericus. [Sponte.] Idem, si coactè, cũ potius debet omnia mala tolerare q̃ malo cõsentire, 32.q.5. ita ne. 2..q.2. ita faciat, 2.q.5. mona. Alij ꝯ, ff. de iusti.& iu. vt vin. [Membrorum.] No. irregularitatem ꝯhi non solum pp homicidium, sed ẽt pp diminutionem membrorum, ar. s. ne cleri. vel mona. sententiam, 55. di. si euangelica, j. de rapto in Archi.

CAP. II.

Henricus. [In sacris.] Maximè. quia idem est in non sacris. [Canonum.] 5?. di. si quis viduã. [Defensione.] Euitabili. nos dicimus ꝙ idẽ est,& si alr̃ se defendere non possit, nisi occidat, ar. ꝯ, s. de homi. significasti.

De sagittarijs. Rub. 15.

Artem illam.

De adulterijs,& stupro. Rub. 16.

SVMMARIVM.

1 *Ad accusationem adulterij quis admittatur,& quando possit dimitti cõiunx, vel non, in nu. 2.*

CAP. I.

1 **Si seduxerit.** † Ad accusationem adulterij, quæ fit ad separationem thori, nullus admittitur, nisi maritus & vxor quia nullius interest nisi eorũ,& quia adulteram maritus tenere potest, vt si vult,& mereretur tenere adulteram, si pęnitet, vt 32.q.1. si quis vxorem. nõ erit,& pluribus c. eiusdem q. Si vero non ad separationem thori, sed ad aliam pęnam legalẽ cum accusauerit, tam fm leges, q̃ fm canones quilibet bonæ famæ admittitur, sicut in alijs publicis accusationibus, de quo no. s. de accu. cum P. Manco nec credimus, q propter vitium sodomiticum dimitti possit à thoro, nec pp aliud crimen, nisi vellet vxorem ad illud trahere, 28.
2 q. idolatria,& sic intelligit 22.q.7. omnes accusationes.† Sed & eo quod licet propter crimen possit dimitti coniunx non tñ dimittetur, si vult se corrigere, s. de diuor. de illa, nisi sit crimen adulterij in illa. Et quantuncunque agat pñiam, non tamẽ tollitur ius accusationis eius, vel exceptionis, ar. 25. di. primum 33.q.2. admonare, 6.q.1. qui crimen. [Dotabit.] i. donabit muliẽ aliqua, quę postea in dotem recipiet, quod licet ante matrimonium, ff. de dona. inter vir.& vxo. si quis vxori. C. de dote cau non nu. l. 2 [Habebit.] Hoc est specialis casus, vbi quis cogitur ad matrimonium ꝯhendum. Contra, 30.q.2.§ 1.& c. 1.& 2.& est pp delictum viri, simile s. de eo, qui dux. in ma. c. 1. j. c. prox. [Modum.] Inspecta, s. dignitate,& facultate puellæ. C. de epis. audi. l. pen. C. de rei vx. actione auct. sed quamuis. C. de dona. ante nu. cum multæ.

CAP. II.

Peruenit. [De lege.] Inst. de pu. iu.§. 2. [Castigatus.] [Verberibus.] [Excõicatus.] Quo ad sacramentorũ cõionem. [Retrudatur.] Vel dotem det, s. e. proxi.

CAP. III.

Si vir. [Reus erit.] Quia præsumitur consentire, vel erit reus, nisi denunciet crimen eius ad penitentiam, 2 quæstion. 1. si peccauerit, supra de iureiuran. quemadmodum. [Debet.] 32.q.1.c. 1. 2.& 3. contra, sed illa loquuntur de incorrigibili. [Sæpe.] Supra de hæreti. ad abolendam § illos & c. excommunicamus.

CAP. IIII.

Maritis. [Suspitione.] Violenta, 32.q.j.c. 1. [Accusare.] 32.q.1. publico,

CAP. V.

Significasti. [Purgationem.] No. ad solum dictum mulieris ma? indici purgationem, sed hoc est propter infamiam, quæ orta erat.

SVMMARIVM.

1 *In quibus casibus non possit vir obijcere adulterium vxori.*
2 *In turpi causa potior est causa possidentis.*
3 *An peccet qui sine tit. ordinatur.*
4 *Non est admittenda petitio, quę errorẽ aliquẽ continet, vel est cõtra ius*
5 *Matrimonij accusatio quando per excep. tollatur, vel non.*

CAP. VI.

Intelleximus. [Audiens.] Sed nec notorium erat, nec sñia lata. [Astraxit.] Quia contumaces erant, non pp adulterium de quo non constabat. [Abiurans.] Quia suspecta erat. [Et ꝙ ab ipso.] Hęc exceptio nõ erat sufficiens. [Per euidentiam.] No. solam fornicationem notoriã
1 obstare petenti resti. s. de diuor. significasti.† [Paria.] No. virũ non posse obijcere adulterium vxo. si & ipse fornicatus est, 32.q.6. per totum. Item si eam adulterandam tradiderit, s. de eo q cog. consang. vxo. suæ, discretionem. Item si violenter fuit oppressa, ff. de adul. vim passa. Item si ignoranter est cognita, 34.q.2. in lectum. Item si credens maritum mortuum, de licentia epi nupsit alteri, 33.q.2. cum per bellicam. Item si post adulterium eam reconciliauit, s. de iureiuran. quemadmodum. [Paria.] ff. de doli excep. apud § Marcellus ꝯ Sol. quidam illud intelligunt, vbi super eodem est actum & excep. hic aũt de diuersis adulterijs agitur. Alij dicunt illud ius cõe, s. ꝙ cõis malitia magis noceat actori, q̃ reo. hic aũt speciale in fauorem matrimonij, vel dic §. illum Marcellus, concordare ei, quod hic dr̃. nam ibi dr̃, ꝙ si quis agit ꝯ aliquem actione de dolo, vel quæ pp dolum detur, vt si agat interdicto de eo, per quem fa. erit. si excipiatur ꝯ eum de dolo circa id, de quo loquit cõmisso, siue circa rẽ, siue circa ꝯctum, siue iudiciũ audiendus est excipiens,& agens non est audiendus replicans,& hoc sonat litera illius §. vbi dr̃, ꝙ cõis malitia non debet prodesse petitori.& nocere
2 ei, cũ agit,& est ad hæc. ff. de eo per quem fa. eri. l. vlt.† Item
a huic a nostro dicto ꝯcordat, ꝙ in turpi cã potior est causa possidentis. ff. de cond. ob. tur. ca. l. pen.& l. vbi. huic ẽt cõcordat, qđ dr̃, dolus dolo cõpensatur. ff. de ꝯ ten. emp. domum, ff. de do. si duo, j. de pęni. constitutus ff. de com. pen. si ambo. huic concordat, quod dr̃, paria crimina mutua compen. tol. q̃uis non sint ꝯmissa cã alterum decipiendi, ff. so. mat. v. ro. ff. de re. iu. cũ par. Fallit hoc in ordinato sine titulo, qui petit beneficium ab ordinatore,& si ordinator excipiat, tu deliquisti ordinẽ recipiẽdo,& ordinatus replicabit,& tu sir̃ deliquisti.& per hæc replic. exceptionẽ repellet,& tñ prima petitio incipit à dolo, vel delicto patet n. sic, cũ me ordinauerit sine tit. pero. ꝙ mihi prouideat.& est hoc, vt vr̃ cõis iniuria, q̃ esset, si clericus mẽdicaret 93. di. diaconi. Vel dic, ꝙ agens de pctõ non faciet mentionem: ad puidendũ. n. ordinatis tenet ordinator, si ẽt ordinasset cũ titulo, si postea depauperaret sine culpa sua, 7.q.1. pastoralis. remoto. nam licet facilius ꝯ ordinatores sine tit. det hęc petitio tñ non est hæc cã quare det. quia sine tit. ordinauit,& sic deliquit: sed hæc est rõ quia ordinator ordinato prouidere tenetur, s. de pben.
3 c. cũ fm.† Vel dic, ꝙ ordinatus sine tit. nullo modo peccat sed potius meretur:& pęna q ei imponit, in iniuriã ordinantis tñ est 70 di. c. 1 & idem, quod dicimus, ꝙ agens de dolo, põt replicare de dolo ꝯ excipientẽ de dolo, intelligimus, qñ excipiẽs incipit de dolo proponere, v. g. minor petit resti. in inte. hic. n. nihil de dolo proponitur,& reus excipit, tu dolosè probasti te maiorem,& ideo q̃uis sis minor, cum dolosè hoc feceris, obstabit tibi excep. ꝯ hunc excipientem datur minori replicatio hæc, Circumuentus à te hoc probaui. C. si minor se ma. l. penul. ff. de mino. minor 25. in Auct. de non alie.§ quia vero Leonis, 12.q.2. Vultera.& hoc pñs c. vbi agitur. vel excipitur de crĩbus nõ circa eandem rem commissis secus est; in illis. n. non obest agẽti de crĩe, puta furti, vel iniuriæ, vel de homicidio exceptio. ꝙ nõ sit audiendus actor, vel ẽt ꝙ reus sit absoluendus si excipiat,& tu sir̃ es fur, vel iniuriatus es alii, vel alium occidisti: nisi in casibus, in quibus per iura dat exceptio, sicut fm canones cuilibet accusato de crimine datur exceptio ꝯ accusantem de quolibet crĩe, 3.q.4. consanguineorũ] nulli.& ẽt fm leges admittit exceptio quorundam criminum, 2.q.1. prohibent. nec dabit ꝯ cum

ADDITIO.

a ¶Item huic. Adde Bar. in l. cum mulier, ff. solu. ma.& Pe. de Anch in consil. 157. incip. Summæ prudentiæ, col. 3. in prin.& in consi. 34. inci. In quæstione, quæ vertitur, col. 1. circa fi.

Universidad de Deusto Biblioteca

eum mihi replicatio, s. de exc. dilecti. nā cum hæ exceptiones non sint speciaľr inductæ in odiū alicuius, sed gnaľr ꝯ oēs competant, & de iuri, rigore ex certis causis sint introductæ, nō cuitabit eas actor ꝑtextu cōsimilis criminis, & ad hoc 2. q. j. prohibent. vbi habemus, ꝙ ꝯ accusatorē cōpetit exceptio ꝙ pecuniā ab accusato accepit, vel qđ est infamis. non.n. ꝯ excipientē posset replicari, in simili crimine, vel infamia laboras. ēt in hac dec. adulteria vtrorunq; circa idem mřimoniū cōmissa sunt, i. in eius ꝑiudiciū. Not. tñ, ꝙ sunt quædā, q̄ non sunt crimina, si fiant, vel si petanť, tamen ꝑꝑ hoc, ꝙ alias consimile crimen petionis suæ cōmisit, vel ꝯ legē fecit, ex qua petit, à petitione remoueť, vt in eo, q repetit vsuras, legitima exceptio est ꝯ eum, quòd repellatur a petitione vsurarum, cum ipse sit vsurarius, ꝭ. de vsu. quia frustra.

4 † Sed obiicies, ergo si qs petit vsuras, & excipiatur, tu non potes petere, quia ea vsurarius, & ipse vsurarius potest replicare, frustra legis auxil. &c. Respon. nō est verum, qa sua petitio à principio lacerari debet, cū sit ꝯ ius & errorē ꝯtinet, vt no. s. de of. vica. ad idē. ff. si qs omis. cau. te. q dā ti. C. de inof. test. in arenā. Sed certè alii dicunt, & fortè non malè, ꝙ sic intelligiť hæc rľa, sicut supradictæ, s. ꝙ tunc frustra inuocat auxilium l. qñ circa idem in legē commisit, & sic loquitur ff. si quis omis. cau. te. qdā tit. si verò nō circa idē secus: stultè.n. diceretur non hře exceptionē Maced. qui in eadem l. cōmisit fil. fam. mutuando: & sic est inuenire exemplum in infinitū. Quod aūt dec. loquanť in vsuris, speciale est in odiū vsurarū: esset.n. de iure ꝙ ipse posset repetere vsuras à Io. non obstante exce. ꝙ à P. accepisset vsuras, ꝙ aūt dř de arenario, ꝙ nō pōt exhřdare filium arenarium, in l. in arenā. non obstat, aliud enim est de priuata ꝑsona q̄ officiū, quod approbauit, dānare nō pōt. primo.n. debet trabē, & c. 2. q. 7. §. tria, in fi. & c. se. & maximè cum cām illā oporteat eum exprimere, in Auct. vt cū de app. co. aliud in iudice, qui non nisi ſm iustitiam iudicare dēt, & exce. admittere, quæ à iure admittuntur. Secus aūt quando duo ſm l. faciunt, puta quia ambo sunt absentes cā reipu. quia vterq; iuuaľ restōne in inte. ꝯ absentem ff ex quib. cau. ma. l. vl. Item eodem modo dicimus, ꝙ remouetur ab exce. si cōmisit in legem, per quam datur ei exce. s. de exce. cum ecclesiastice, & sic loquitur. C. de testa. in arenā, quamuis illa decr. possit aliter legi, vt ibi no. Idem aūt, qđ diximus de dolo, ꝙ compensaľ cum dolo, idem dicimus in culpa. ff. de cōpen. si ambo. si autē ex vtraq; parte sit culpa lata, & ex alia leuis, lata culpa, quæ dolo cōparatur, ꝑponderat leui. ff si men. falc. mo. di. l. i. §. lata, & multo fortius dolus culpæ præponderat. ff. ad l. Aqui. sed si obste. §. vlt. & l. si procurator. imò si vnus fuit in leui culpa, alius in leuissima, potior est, qui minus deliquit. ff. de verb. ob. si seruū. §. sequitur. [Paria.] s. sol. mat. viro, s. de iureiu. tua. ff. de cōpen. si ambo, sup. de exce. cū ecclesia. ff. de do. si duo, sup. de app. an

5 sit. † [Delicta.] Licet in modū exce. tollaľ accusatio matrimonii, q̄ fit ad separationem thori, vt hic: si tamen in modum accusationis directè proponaľ, nō tolliľ, 4. q. j. c. j. & 2. & dicimus, ꝙ hæc exce. adulterii, q̄ proponiľ ꝯ accusantem de adulterio ad separationem thori, est peremptoria, quæ proponitur ante lit. conte. & post, quod bene ex hac decr. colligitur, arg. ēt in sequēti c. Dñt ēt quidam, ꝙ est declinatoria iudicii, vt licitum sit ac accusato de adultario excipere ꝯ accusatorē, ꝙ non sit audiendus, cum & ipse sit adulter, arg. 32. q. 6. c. i. & vlti. Si autem non ad separationē thori, sed ad pniām infligendam agatur, tunc agenti de adulterio non obstat excep. adulterii, sicut nec lenocinii, quia peccatum vnius alterum à pnīa releuare non debet. ff. de adul. l. j. §. ex pul. & tunc etiam nullæ excep. proponuntur ꝯ accusantem post li. conte. ff. de adul. si maritus. §. ꝑscriptiones. Item dicimus, ꝙ si quis committit adulterium, licet postea egerit pęnitentiā, tamen repelletur ab accusatione adulter. sup. de diuor. gaudemus. in fi. sed denunciare poterit adulterium vxoris non ad separationem thori, sed ad penitentiam agendam. Item dicimus, ꝙ quantuncunq; reddat debitū vxori, huic exceptioni renunciare non videtur, cū reddere debeat antequā sententialiter absoluatur. nisi post sententiam absolutionis latam reddat debitum, quia tunc verè renunciare videtur: idem, & si non reddat, sed exigat debitum. alii contradicunt.

De raptoribus incendiariis, & uiolatoribus ecclesiarum. Rubrica 17.

CAP. I.

DE illis autem. [Illuc.] Quia ille ꝑfugus erat, ideo cogitur ire ad locum, vbi deliquit, ac si latitaret, vt not. supra de foro competen. dilect. fil.

CAP. II.

Super eo verò. [Manifestè.] Secus si non manifestè, ꝭ. eo. in literis. [Obstinata.] Puta, quia oportunitatem habuit restituendi. [Prodesse.] Quantum ad pęnam purgatorii. A pœna autem ęterna liberat, vel parum prodesse pręsumitur. [Prodesse.] Imponetur enim ei pęnitentia, idest remissio peccatorum, sed non dabitur solennis reconciliatio in opprobrium hæredum.

CAP. III.

Excōmunicationi. [Nouerint.] Credimus canonem latæ ferendæ.

SVMMARIVM.

1 *Princeps committere potest prælatis criminales causas, vbi pœna sanguinis non sequitur.*
2 *Corporalem vindictam potest infligere ecclesia.*

CAP. IIII.

1 In archiepiscopatu. [Cōmiserit.] † No. principem cōmittere causas criminales ꝑlatis ecclesiarū, vbi pęna sanguinis non sequitur, 23. q. 8. sæpe: quidā tamen intelligunt, ꝙ hanc iurisdōnem donauit Pręlatis, vt suo noīe agerent. Si.n. eos vellet constituere officiales suos, non debet, sup. ne cle. sed nec ꝑ, & c. cleri. & bene concedimus, ꝙ oīa possunt demandari ꝑter vltimū suppli-
2 ciū, in Auct. de coll. §. prohibemus. † [In vindictam.] No. ꝙ vindictam corporalem potest infligere ecclesia, sup. de adult. c. 2.

SVMMARIVM.

Delinquentis hæredes quando ex delicto defuncti conueniri possint.

CAP. V.

In literis tuis. [Sepeliri.] sup. eo. sup eo, ꝯ sed ibi loquit de manifesto, hic de occulto, vł hic hřdes volebant satisfacere, ibi nō. vel hic loquitur, quando post rapinā aliquādo potuit satisfacere, & in morte nō pōt; hic aūt in morte satisfacere poterat. [Et hřdes.] Hoc īte. ligo, quādo lis erat ꝯte. vel de eo, qđ ad eos ꝑuenit. aliàs.n. hřdes nō cōueniunť ex delicto defunctorū. vel loquiť. quādo testōr māduit satisfieri de rapina à se facta, & hoc vř sonare finis decre. ut sic à pec. va. li. quantūcunq;. n. hřs soluerit, nō liberaret raptor, nisi mandasset de restituendo. vel dic, ꝙ hic hæredes ꝯueniunť actio l. Aqui. vel alia, q̄ datur in hřdem, quod falsum est. ff. ad l. Aquil. inde Nerati. vel dic, ꝙ ſm canones bene datur actio in hæredem ex mal. defuncti, 16. q. 6 si epm. nec attenditur, si sit lis contestata cum defuncto, an non, vel peruenerit, an non, dū modo defunctus teneať, & vires patrimonii defuncti sufficiať.

SVMMARIVM.

1 *Raptor cum rapta matrimonium contrahere potest.*
2 *Confessio non nocet ad dissolutionem matrimo. secus mutuæ seruitutis.*

CAP. VI.

Cum causa, quæ inter, &c. [Raptor.] ſm legē & in sponsa propria admittit raptus. C. de rap. vir. l. 1. sed canō legi ꝑiudicat, ut hic. 36. q. 2. §. j. & c. lex illa. Illud aūt nō est dubiū,
1 quin raptor cū rapta possit ꝯhere, 36. q. 2. tria † [Vel.] pro. i. vel dic aliud est in mřimonio ꝯtracto cū hoīe ubi sola ꝯfessio non sufficit ēt vtriusq;, aliud est in mřimonio ꝯtracto cū Deo: nulli.n. fit ꝑiudiciū nisi sibiipsi, de quo nō est credēdū, ꝙ sit imme-
2 mor suæ salutis, 1. q. 4. sancimus, in reb. tamē secus dicerē. † Itē not. ꝙ confessio non nocet ad dissolutionem matrimonii, 35. q. 6. si duo. 33. q. j. requisisti. si aūt agitur ad dissolutionem mutuæ seruitutis, sufficit confessio, vt no. sup. de frigi. & malefi. c. j.

De furtis. Rubrica 18.

CAP. I.

QVi furatur hominem. [Liberū.] secus si seruum. ff. ad l. Flaui. de pla. l. vlti.

CAP. II.

Fures. [Diacono.] Not. nec in necessitatem quem posse confiteri diacono, de consec. di. 4. sancimus, de pę dist. j. quem pęnit. & dist. 6. c. j. [Orandum.] Pro omnibus viuis est orandum, pro mortuis, quos ꝯstat in mortali peccato mortuos, non est orandum, vt hic.

CAP. III.

Si quis propter necessitatem. [Modicā.] [Si enim esset magna, ex qua timeretur periculum, nullatenus peccaret, de consec. dist. 5. discipulos.

SVMMARIVM.

1 *Furi an liceat denuo furtum committere contra eum, in quem rem furtiuam contulerat, vt vere domino restituat.*
2 *Furem indicare quando quis teneatur.*

CAP. IIII.

Qui cum fure. [Partiť.] Quia ei in maleficio participat siue accipiendo, siue occultando vnde actione furti tenetur, Institut. de oblig. quæ ex de-
1 li. na. §. ope. † Ille, qui furtum fecit, & rem furtiuam alienauit, si habet, vnde satisfaciet læso, de eo satisfaciat: si non hēt, vnde satisfaciat, & pōt habere rem furtiuā furtiue recuperādo eā ab eo, in quē alienauit, vel dolo bono, puta sine mendatio, vel violentia, tūc restituat eā illi, à quo furatus est, & hoc dicūt quidā esse verū, si ille, in quē res alienata est, sciebat eā esse furtiuā: qa sic vtiliter gessit negocium suū, cum eā sine periculo aīæ tenere non posset, ar. ff. de neg. gest. si pu. §. si ti. ad idem est ar. ff. depositi, bona fides. ff. de rei ven. officii. & hoc dēt facere ēt si prohiberet, ꝙ non restitueret: quia multa bona &c. 45. di. de iudæ. 23. q. 3. ipsa. Et hoc dicunt quidā ita esse verū, nisi probabiliter timeret graue periculum inde prouenturū, verbi gratia, quia timet, ꝙ ille, à quo sic res accipit, eum occideret, vel aliud cōsile timeret in sua persona, vel aliorū. nam in hoc casu dicūt, ꝙ dēt eam restituere ei, in quē eam alienauit, & non ei, cui eā furatus est, ar. C. depo. auth. sed iō. & dicunt, ꝙ non peccat restituendo ei possessionem, quā habebat: quia nihil iuris mō tribuit ei, sed possessionē, quā primo habebat, & quā furto vel fraude sibi abstulit, sibi restituit. vnde licet peccauerit, qñ primo dedit, mō tñ nō peccat, quia nihil dat. Alii tñ dicunt, ꝙ ex quo eā hēt, oīno eam reddat vero dño: quia ꝑꝑ nullū scandalū debet facere peccatum, qđ esset, si eam non dño restitueret: sed & si nō haberet eam, bene dicunt, ꝙ melius est vbi timet hæc pericula prouentura, ꝙ nec furaretur eā ab eo, in quem alienauit, nec fraude accipiat: imò si inuenit ēt eam in via, dimittat eā. quia in veritate sua non est, ar. C. vnde vi, conquerebatur. Alii dicūt, ꝙ melius est in hoc casu, s. qñ eā hēt, ꝙ nec vni, nec alii restituat, sed occupanti dimittat: quia nihil ad eum de ea, & suū peccatū defleat. hoc tñ vř, ꝙ tunc dēt habere locū, qñ nō tenebatur ad restōnē: puta qa ad manus eius deuenisset sine datione alicuius, & sine oblatione: nā si ei data esset, vel alii abstulisset, tūc teneretur ad restituēdū ei, qui eam dedit, vel ei, à quo abstulit. vbi aūt non timeretur inde graue periculum prouenturū, tunc satis dicerem ꝙ vero dño eam restituat: si aūt ille, in quē alienata est res, non sciebat eā esse furtiuā, tunc nullo mō dēt ei auferre possessionē nisi ex voluntate sua: & si ad eum quocunq, mō perueniat possessio noīe eius, in quē alienauit, eā ipsi restituet, ar. C. depo. authē. sed iā. & quia nisi cū scandalo. ꝭ. de no. ope. nun. c. 2. & idē in similib. iudicandū est, & hoc dicimus in consilio aīæ. nam in iudicio in pluribus secus fieret ꝑꝑ ignorātiam facti. [Indicat.]
2 Nota † aliquē teneri indicare furē. ff de his q̄ ia oc. l. j. & 2. ff. de fur. ciuile. ff. de iur. fis. ex quibusdam. § diuus. C. ad l. Cor. de fal. minore. C. de his, qui ad eccle confu. præsenti. ff. de præscript. verb. non solent. arg. contra. ff. de cond. ob. tur. cau. l. 4. §. vlt.

CAP. V.

Ex literis. [Infamia.] Infamia facti grauat opinionem. ff. de obse. li. l. j. & à proximiore repellit. 34. dist. laici.

De vsuris. Rubrica 19.

SVMMARIVM.

Vsura quare prohibita sit.

EXPOSITIO AD RVBRICAM.

¶ Vsura prohibita est in veteri & nouo testō, vt ibi, Mutuū dantes nihil inde sperātes 14. q. 4. c. j. & seq. & iō prohibetur ita generaliter vsura: quia si liceret eā accipere, oīa mala inde sequentur, & maxime quia non intenderent hoīes culturæ possessionum, nisi quādo aliud nō possent. & ita tanta esset caritia, ꝙ oēs pauperes fame perirent: quia si possent habere terras ad colendū, non tñ possent habere aīalia, & instřa ad colēdū necessaria, cū ipsi pauperes per se nō haberēt, & diuites tum ꝑꝑ lucrū, tum ꝑꝑ seueritatē pecuniæ potius in vsuras, q̄ in minora & minus tuta lucra ponerent pecuniā. & si aliqui ibi sua expēderēt, ita cara essent victualia, ꝙ pauperes non haberent, vnde emere possent: & hoc esset maximū & summū periculū fidelib. vnde Deus magis elegit pestem, qua cōis esset oīb. cōiter pauperib. & diuitib. q̄ elegerit famē, qua tñ pauperes perirent. Itē alia cā est, qa vix pōt esset. quin aliquis vsuras debēs diu duret sine paupertate, q̄ nimis est periculosa, nisi paupertatis desideriū alicui ex spāli Dei dono cōcedatur. vñ Salo. dixit: Diuitias & paupertatē ne dederis mihi. Itē multa alia mala sequunť: qa in diuidēdo pecuniā & diligēdo vix euitať idolatria. ibi.n. est semp cor auari: nā vbi est thesaurus tuus, ibi est cor tuū, & gratius intuentur aurū, q̄ solē, 47. di oīs, & c. sicut hi. & sic est inuenire ferè oīa mala q̄ ꝑuenirēt ex vsuris. & iō gnaľr ꝑhibita est à dño vtroq; testō. nā licet inueniri forte posset casus, vbi iure naturali qđ natura homini indidit, nō esset peccatū vsura: tñ ꝑꝑ mala & pericula q̄ sequerenť, oī casu ꝑhibita est. Quidam tñ dicūt, & forte nō male, ꝙ ēt nō est inuenire casum instinctu naturæ, q nō ꝑhibeať. dicūt ēt quidā vsurā prohibitā magis, qa esset ꝯ charitatē, & pietatē, qua teneor subuenire proximo, quā ꝑꝑ mala, quæ sequuntur. Itē licet aliquando ex aliis contractibus possint sequi mala, quia tamen non ita communiter, non sunt prohibita.

SVMMARIVM.

1 *Vsura quid sit, & an liceat fideiussori recipere vltra sortem. in num. 2*

CAP. I.

1 PLures clericorum. [Vsura est lucrū. in mutuo pacto debitum vel exactum. nam si gratis aliquid detur nō est vsura, 14. q. 3. vsura. 18. distin. de eulogiis. nisi spes adsit, ar. s. de simo. tua. 14. dis. c. j. & consistit mutuum tantum in his, quæ consistunt in pondere, numero, & mensura. 14. q. 3. vsura.
2 & q. 4. nulli. † Vltra sortem aūt licet accipere fideiussori, qui vsuram soluit: quia nō est sibi lucrum, sed interesse: & eodem mo-
a do [a] si tenebaris mihi soluere ad diem certum, & quia non soluisti, ab alio sub vsuris accepi, restituere teneris. s. de fideius. peruenit, constituturus. Itē ratione dubii si plus recipiat, non est usura, ꝭ. e. in ciuitate. & c nauiganti. [Vel hoc.] s. ꝙ recipiat possessiones pignori, & percipiat fructus vltra sortē. [Beneficium.] repete, quæ diximus s. de feu. c. j. [Redimendum.] Quia is qui detinebat res ecclesiæ, nunquam forte habebit pecuniam, nec habere poterit, nisi cum tanta difficultate, ꝙ potius eligeret nō redimere, quam cum tanta difficultate redimere. & licet possit contrarium contingere, s. ꝙ facile debitor recuperabit pignus: quia tamen potest contingere, ꝙ nō recuperabit, idcirco dedit hanc licentiā. Vel dic melius, si in feudo licitè haberet aliquis res ecclesiæ, nunq̄ sic liceret fructus retinere: sed loquitur in eo casu, qñ certū erat, ꝙ licitè rē ecclesiæ detinebat, quia licitū est fructus non cōputare in sortē. Itē alius casus est, quia gener fructus rei sibi obligatæ ꝑ dote licitè retineret nō ꝯputatos in sortem. ff. de do. excep. pater. caueāt tñ, ne quid in fraudē faciant.

ADDITIO.

a ¶ Et eodem modo. Et hoc idem referendo Inno. hic tenet Pet. de Anch in consi. 376. incip. Secundo dubitatur, col. j in fi.

SVMMARIVM.

Vsurarii trib. excommunicationibus excommunicati sunt ipso iure.

CAP. II.

Quia in omnibus. [Manifesti.] i. de quibus conuentione, vel sententia constat, ꝙ sint vsurarii: de hoc no. ꝭ. e. cum in diœce. [Ad cōmunionem.] i. ad recipiendum corpus Christi. [Christiana.] Istis tribus excommunicationibus excommunicati sunt publici vsurarii ipso iure. [Reddere.] Episcopo diœce. 23. q. 3. constituit.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid liceat aliqui recipere ad vsuras, & in nu. 2.*

CAP. III.

1 Super eo. [Inuoluatur.] † Quæro an liceat alicui ad vsuras recipere? Ad hoc dicūt quidā, ꝙ cuicunq; licet accipere pro quolibet opere virtutis, vt si velit inde facere eleemosinas, vel ædificare ecclesiam, vel alia hmōi. Sed si acciperet ad vsuras, vt luxuriose viueret. uel vt lasciuiret in eo, hoc non licet. Alii dicunt, ꝙ hoc nō est sic indistincte dicendum, nā non credunt licitum accipere ad vsuras pecuniā pro pascendis pauperibus, qui modicū egent, vel nullo modo: & tamen opus virtutis est s. misericordia, vel liberalitatis: sed dicūt, ꝙ ille q accepit mutuū, dēt cōsiderare tp̄s. & locū, & multas alias circunstantias in mutuo usurario ꝯhēdo, dēt ēt cōferre inter bonum qđ sequiť ex opere uirtutis, qđ faciet ex mutuo vsurario, & bonum qđ sequitur, si omittit accipere pecuniā mutuā: quia si ex opere virtutis sequitur magnū bonū, vt quia pascit pauperes fame morientes, uel ędificat ecclesiā. vel emit calicē, q̄ ꝑpetuo deputabuntur ministeriis Dei, & ex dimissione accipiendi mutuum modicū bonū sequitur, quia creditor iā volūtarie est vsurarius. Itē si nō dederit mihi, paratus est, q accipiet eandē pecuniam ad usuras: nā in ꝑdicto casu nō tm̄ accipere pōt oblatam pecuniā sub vsuris, sed rogare eū, vt mutuet sub usuris dicendo vsurario, ꝙ licet in oī casu peccatū sit dare ad usuras, minus tñ peccat, si dat in bonū opus, q̄ in malū. Sed econuerso si quis videret hoīem paratū ad pęnitentiā, uel saltē volētem de cætero abstinere ab vsuris, vel non inuenientē aliū paratū accipere sub vsuris tunc est maius bonū abstinere à mutuo usurario, q̄ facere quātuncūq; bonus opus uirtutis. ar. quia peccat, q maius bonum non ꝑfert minori bono. Sed dices, nunq̄ faciendū est peccatum ꝑꝑ aliqđ bonū: sed pecatū est dare operam, ꝙ ille det pecuniā ad usurā: ergo nunq̄ debeo accipere pecuniā ad vsurā, cū hoc non possim facere nisi de usura. sol. usurario est peccatū dare ad vsurā, & hoc ego nunq̄ suadeo, imò dissuadeo: sed me pręeligere in vsura danda potius est ei bonū licet nō meritorium, quā malū: imò plus vř, ꝙ qñ alius paratus est accipere pecuniā ad usurā, & ipse paratus est dare, ꝙ ego nō solū pro opere virtutis possum accipere pecuniā ab illo ad usurā, sed etiā pro opere indifferenti. pro opere aūt peccati semp peccat, qui accipit pecuniam ad vsurā nō solū in eo, qđ pro illicita cā accipit, sed ēt in eo, ꝙ usurario consulit, ꝙ de illicita cā mutuet sub usuris: & vř ꝙ semper sit peccatū accipere sub usuris, nō qñ rogat, & cū sub il-

Universidad de Deusto Biblioteca

2 sub illicita cã præeligat.† Plus vr̃, ꝙ si aliqs vellet pascere pauperes fame morientes. vel aliqđ opus facere virtutis, quo omisso pericula timent vel corporũ, vel aĩarum ꝙ tunc si inueniat aliquis, qui hẽt pecuniam, vel granum, vel aliam speciem illi operi necessariã, ꝙ dẽt rogari vt illum donet, vel mutuet, qđ si noluerit facere, põt ei suaderi, ꝙ speciem illam mutuet sub vsuris: quia minus peccabit, si sub vsuris mutuet, quàm si teneat eam absconsam in tanta necessitate, vel vtilitate, ar. quia inter duo peccata suadendum est, quòd maius euitetur.

SVMMARIVM.

Quod meo nomine emptum non est, licet ex mea pecunia emptum sit, tamen meum non est.

CAP. IIII.

Cùm tu manifestos. [Promulgatam.] s̃. c. quia. [Ante.] Propter hoc non probat ꝯstõnem trahi ad præterita, nam constõ dicebat vsurariũ cogẽndum restituere vsuras: cu ergo hic vsurarius nondũ restituit vsuras, sed dẽat ĩ futurũ restituere pęna imposita ẽt hic cogetur. [Pęnam.] Hæc pęna satis sufficere dẽt à principio: sed si vsurarius non restituat, excõicabitur, s̃. de iureiu. ad nostram. j. e præterea. [Pauperibus.] s̃. de homi. sicut dignum. [Possessiones.] ff de leg. 2. Imperator. C. de rei ven. si vt proponis. C. ar. tu. l. j. spãle est hic; aĩs. n. licet ex pecunia mea, dummõ non meo noĩe emantur possessiones, nihil iuris in eis habeo. C. de rei ven. si ex eo. & intelligunt quidã hoc, s. ꝙ ei auferri dẽt possessio q̃ ex causa lucratiua ad aliquem peruenit. secum ãt, si ex causa non lucratiua. Alij autem dicunt idem vtrobique.

SVMMARIVM.

1 *An liceat contrahentibus se inuicem decipere, & vide in nu. 2.*

CAP. V.

In ciuitate. [Non valent.] Cõi ęstimatione. [Promittunt.] Nõ decepti: alias. n. si decepti essent,
1 cum liceat ꝯhentib. se inuicem decipere, † non essẽt peccatum. C. de rei ven. si voluntate. nec obs. qđ dicit apľs, Nemo in negocio circumueniat fratrem suum, vt exponatur in negocio. i. in negociatione. sed dic nemo circumueniat, ita ꝙ circumuẽtio det cãm ꝯctui: quia tunc ipso iure nõ tenet, sicut qñ incidit, p̃t agi, vt rescindatur. ff de dolo. e. eleganter. vel nemo circumueniat in negocio, supple venditionis vltra dimidiam iusti pretii, intra non dimidiam possent se decipere iure fori. s̃. de emp. & ven. cũ dile. sed forsan non iure poli. [Accipiunt.] j. eo. ꝯsuluit. [Ex forma.] s̃. de pig. illa vos sed ex intentione, si intẽtio est, ut ex prorogatione termini maius sit pretium: & ex hoc, qđ dicit in fi. cũ cogitationes. &c. C. de so. l. pe. [Ex forma.] Hmõi ꝯctus non põt censeri usurarius ex forma, quia uenditio est, & non mutuũ, & in mutuo tñ interuenit usura, arg. 14. q. 3. c. 1. & 3. uel non põt iudicari usurarius ex forma, quia qui hunc ꝯctum fecit, sp dicere p̃t, potuit plus, minusve ualere. si tñ credat, ꝙ minus esset ualiturum, ex intentione est usurarius, s̃. de simo. tua nos. j. q. j. qui studet. 14. q. 3. c. j. & ij. Item si plus uel minus posset valere, si tñ statim uolebat uendere cõi precio, & pp prorogationem tpis uendidit carius, intentione est usurarius, j. eo. c. ult. & c. proxi.
2 †[Ex forma.] Ex hac decre. satis innuitur, ꝙ si aliquis pro certa pecuniæ quantitate emeret aliquem redditum grani uel uini, uel alium ꝯsimilem perpetuo sibi & suis hæredib. dandũ à uenditore, & suis hæredibus, uel ad certum tp̃s, uel ad tp̃s uitę alicuius, ꝙ licitus est hmõi ꝯctus, dummõ redditus annuus cõi æstimatione non excedat redditum, quẽ hr̃et uel hr̃e posset, si terram de tanta pecunia emisset. & si excedat cõiter, non est licitus ꝯctus. ar. j. e ꝯsuluit. quidã tñ dicũt, ꝙ qñ in perpetuũ emit, ꝙ nunq̃ p̃t esse illicitus ꝯctus, quantũcuq; si magnus redditus respectu pretii, quia licet ꝯhẽtib. se decipere. ff. de mino. in cãæ.
a 2. §. si. alias ur̃ & forte melius, [a] ꝙ si qs emit redditum ꝯstitutum ante ꝯctum, uel actionem uenditam, siue ꝯstitutus fuerit in re, puta in domo uel possessione, uel alias hmõi siue in persona, puta uel liberi, uel rustici, uel actio, uel nomẽ. Itẽ siue certus sit redditus puta qa reddit x. siue ĩcertus, puta quia reddit quartã fructuum qui percipiuntur de aliqua domo uel de operis alicuius personæ. Item siue sit perpetuus ꝯctus, puta qa extẽditur ad hæredes utriusq; ꝯhentium, siue sit ad uitam hoĩs, siue sit ad certũ tp̃s usq; ad 5. annos. Itẽ non refert, si redditus sit in pecunia, siue in alijs rebus, siue in facto: nam sp in oĩb. præmissis reputant ꝯctus legitimos, alias licitos, quia ibi est purus & licitus ꝯctus uenditionis: nam ibi est precium, s. certa pecuniæ quantitas. Item ibi est merx. s. certus redditus, uel can. uel annona. C. de sacros. ecc. iubemus. in prin. in Auth. de reb. ecc. non alie. uel actio. C. de hære. uel act. uen. per totũ. Sed his ur̃ esse ꝯriũ, qđ dicit hæc decre. quia non est dubiũ, ꝙ usq; ad aliud tp̃s saltẽ longum plus perciperet de redditu, q̃ sit precium, & in actione cõstat, quia plus est in noĩe, q̃ sit precium, qđ dedit. So. licet certũ sit ꝙ usq; ad xx. annos quinquaginta, ul ulteriores plus accipiet de redditu, q̃ sit precium, qđ dedit: tñ hæc certitudo non facit illicitũ ꝯctũ venditionis, cũ hoc ẽt sit in vẽditione alicuius possessionis, vbi certũ est s̃m inferiores cãs ꝙ plus accipitur de fructib. eius, q̃ sit precium, qđ pro ea datur, & sine expensis, vel labore dando eam ad affictũ certũ, vel emphyteutim. Hic n. tñ reprehendit, qñ carius vendit mercẽ pp terminũ, quẽ dat prolixum emptori ad soluendũ pecuniã: vel quia pro minori emit mercẽ, quia statim dat pecuniam, & per prolixius tp̃s expectat mercẽ, quæ penitus sunt illicita, qa hic soluĩ ꝯ vel dit tp̃s p illa pecunia, q̃ venit & iustũ preciũ excedit, qđ ex eo apparet qa si vtraq; parata essent, preciũ & merces p minori fieret. & in casu nostro oĩa sunt præsentia, nec vendit tp̃s qa res ipsæ, de qb. diximus, s. redditus, vel actio, tñ valebit, vel ad minus credit valere subsequentib. tp̃ibus, quantũ nõ valet, vel ad minus est dubiũ: & hoc sufficit ad hoc, vt ꝯctus sit licitus, vt hic. idẽ intelligunt quidã, & si redditus, vel nomen de nouo pp hoc ꝯstituit in rebus, vel personis alijs ꝯhentibus: puta q adicit emptor, tu ꝯstitues tales redditus in tali possessione, vel facies, ꝙ talis ꝯfitebitur se debere tibi mille vsq; ad annũ. & ego de illis mille, vel magis de actione pro illis M. cõpetente dabo tibi quinquaginta. nam dicunt oẽs ꝯctus istos licitos, quia nõ est mutuũ, sed emptio. Item multi casus p̃t inueniri, ꝙ iste emptor amitteret in hoc ꝯctu puta si inops fieret. sed certe ante ꝯsulendum est oĩb. fidelibus ꝙ ab hmõi ꝯctu abstineant, s. ꝙ de nouo pp hoc ꝯstitutum redditum, vel actionem emant. Istud ãt penitus vr̃ illicitũ ꝙ ipse idẽ, qui dr̃ emptor, in se ꝯstituat redditũ, vel actionẽ, qua se obligat ad plus dandũ vel in pecunia vel in specie q̃ accepit. [Dubiũ.] ff. de iudic. si quis est. C. de vsu. vt ea. [Dubiũ.] Probabiliter: nam licet casu fortuito pp medium vnius, vel alterius possint plus valere, nihilominus in intentione vsurarius erit.

ADDITIO.

a ¶Et forte melius. Hanc opin. refert & sequitur Pet. de Anch. in consi. 79. inci. Dubitari licet, col. j.

CAP. VI.

Præterea. [Dignam.] Supra eod. cum tu.

CAP. VII.

Conquestus est. [De feudo.] De hoc no. s̃. e. c. j. s̃. de feu. c. j.

CAP. VIII.

Tua nos. [Vsuras.] Et omne damnum, quod occasione dationis vsurarum contigit debitori. [Cogendi sunt.] De hoc no. j. e. Michael.

SVMMARIVM.

Creditor si principaliter intentionem habet ad lucrum, vsura est, vel malum lucrum.

CAP. IX.

Consuluit nos. [Pro intentione.] Si creditor principaliter intentionẽ hẽt ad lucrũ, vsura est, vel malũ lucrũ; aĩs si secundario aliquid sperat, secus, 66. di. quid proderit 49. di. si officia. Item recipere tali spe secundario non est malũ. j. q. 2. q̃ pio. qa tenetur ei ad antidora. ff. de pet. hær. si lega. s̃. de testa. cum in officijs. sed & qui principalẽ habet intentionẽ ad vsuram, licet vsurarius sit, non tenetur restituere, arg. s̃. de simo. c. vlt. nisi forte aliquid faceret, q̃re debitor, & si non voluntarie, tñ necessario ei daret: puta qa negat sibi terminum, nisi det aliquid, & ibi plus vendidit pp dilationẽ, quia tñ ne restituere tenetur, 14. q. 5. non sane. in fi. Alij tamen dicũt, ꝙ semper tenetur restituere, & est tutius. [Inducendi.] Si autem agere posset condictione ex hoc canone, quæritur.

CAP. X.

Quia perniciosum. [Renunciasse.] Nam ex hoc apparet eos fuisse vsurarios. [Appellationis.] Friuolæ, quia si appellaret à sententia, audiendus est: alij contra.

CAP. XI.

Post miserabilem. [Remittendas.] Secundum tenorem decre. infra eod. quanto.

CAP. XII.

Tuas dudum. [Restituere.] Repete, quæ diximus supra de iu. debitores.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid sufficiat cautio de restituendo vsuras.*
2 *An excusetur vsurarius, si nullus repetat ab eo, vel si denunciet, & in nu. 3. & etiam in nu. 4.*

CAP. XIII.

1 Quia frustra. †[Restituerit.] nec sufficit sola cautio, ꝙ vsurã restitueret. s̃. de sent. & re iu. cũ aliquib. ff. de pig. act. ꝙ si non solũ, nisi magna causa interueniat ff. de re iud. l. 4. §. quod ait prætor. uel si debitor ꝯsen-
2 tit, ff. de pig. act. si rem. §. oĩs. † Sed nunquid alius à conuento potest

potest hanc exceptionẽ proponere? & dñt quidã, cum hoc c. gñaliter loquatur, & fauorabile sit saluti aĩæ, & restõni vsurarũ prouidere, qđ iudex ex officio ꝯuentus, etiã si ab eo nõ exegerit vsuras, possit hoc opponere, j. c. px. ar. ff. de postul. quos p hibet, & ẽt quicunq; alius pcederet hic, sicut pcedit s̃. qui matri. accu. pos. c. fi. Sed nos de iudice hoc non credimus, quia nõ cauetur iure. Alij dñt, ꝙ sufficit, ꝙ faciat publice nunciari, ut si
3 aliquis est, qui conqueratur de eo de vsuris, cõpareat, arg. ff. de sur. falsus. §. q alienũ. † Quid si alius q̃ ille, ꝯ quem agitur, pponat hanc exceptionẽ, & p appellationem proroget negocium, nunquid interim silebit cã, super qua impetratæ sunt literæ? & dicunt quidam ꝙ sic. hoc nõ placet, cũ ẽt si nullus compareat,
a 4 cõuentus põt excipere: vñ sibi imputet, si ipse non excipit: [a] imo plus dicimus, ꝙ alius non admittit ad excipiẽdum, sed solus cõuentus. Alij dñt, si sit liquidũ eũ soluisse vsuras, ꝙ prestabit cautionem de satisfaciendo, si apparuerit eũ debere vsuras, q̃ petunt ab eo, ar. C. de copen. l. vlt. s̃. de iud. in omnib. Alij distinguũt, ex cuius parte emittat appellatio. C. de tem. in integ. rest. l. petendæ. nos pręcedentes distõnes, s. de pręconizãdo, & cauendo dicimus hr̃e locum, qñ ꝯuentus excepit: in alio autẽ
4 non, cũ non excipere possit. [† Restituerit.] Sed nũquid ipsi q accipiunt vsuras, & si non cogant restituere aliis vsuras, nunqđ non reddent alicui? Rñ. auctoritate superioris dabunt illas aliis debitorib. vsurariis illorum creditorum, & non illis vsurariis, à quib. ipsi vsurarij, q non petunt vsuras, extorserũt vsuras: & sic exonerant à peccato, & ẽt vtiliter gerũt negociũ illius, cui restituere tenentur, & quo ad corpus, & quo ad aĩam. vnde cũ possint in hoc casu repetere, qđ sic soluissent vtilr̃, multofortius compensare, si postea ꝯ eos agat, ar. ff. de neg. ges. si pupillus. Iudex aũt, qñ restituit vsuras aliis, q̃ his, à quib. accepit, faciat sibi caueri ad sensum suum, ꝙ nullum damnũ in posterum possit consequi ab his, à quib. acceperat vsuras. [Audiatur.] Hic apparet hanc exceptionem declinatoriam fori.

ADDITIO.

a ¶Si non excipit. Io. An. hic dicit, ꝙ ista exceptio est dilatoria, & sic debet proponi ante lit. conte. & per hoc dicit Pet. de Anch. in consi. 234. inci. Quia quæstio est dubitabilis consuluit, ꝙ ista exceptio vsurarum non poterit opponi cõtra tutores agentes nomine pupillorum vsurarii ex contractib. celebratis per ipsum vsurarium & ad Inn. hic adde etiam Fel. in c. cum M. Ferrarien. col. 25. uer. fallit secundo. supra de consti.

SVMMARIVM.

1 *Argumenta quid significent.*
2 *Presumptionib. iudicatur in vsura, hæresi, & adulterio.*

CAP. XIIII.

Cum in dięcesi tua. [Dubitatur.] Cõi fama. [Argumentis.] i. legiti-
1 mis probationib. † Vel dic, ꝙ appellat argumenta famam publicam cum aliquib. aliis adminiculis. arg. 35. q. 6. si duo. vel dic argumenta appellari, si venditur ad terminũ, sup. eo. tua, in ciui. consuluit. vel si faciat emptiones sub ea conditione, ꝙ teneatur restituere aucto precio, vel sibi retẽtis fructib. sup. de empt. ad nostram. ꝯ, de pig. illo. vel qa appareãt instra vsurarum: vel
2 qa cellas tenet ad pecuniã mutuandã. † aliqñ. n. ex p̄sumptionib. iudicatur, sup. de elc. cũ ex officio. 2. sic hẽs in hæresi, sup. de hære. excõicamus. simile in adulteriis, sup. de adult. maritis.

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor repetens vsuras, quas soluit, vsurarius non est.*
2 *Maritus tãdiu vsuras nõ cõputat in sortem, quãdiu tenet vxorẽ alere.*

CAP. XV.

Salubriter. [Computandos.] Dũmõ onera mr̃imonij sustineat: recepit. n. fructus pro interes-
1 se & non pro vsura. † sic ẽt non est vsurarius fideiussor repetẽs vsuras, & quas soluit pro debitore, vel si accepit pecuniam sub vsuris, vt satisfaciat creditori, apud quem fideiussit, sup. de fi-
a deius. peruenit, & c. constitutus. & dicimus, [a] ꝙ quandiu mari-
2 tus † tenetur alere vxorem, tandiu põt vti fructib. non computatis in sortem: sed postquam non dẽt eam alere, non dẽt fructus accipere: vnde credim', ꝙ si mulier hẽt pignora dotis suæ post mortem mariti: quòd debet fructus illos in sortem computare. [Fructus.] C. de iure dot. pro oneribus.

ADDITIO.

a ¶Et dicimus. Hæc dicta refert & sequitur Bar. in l. iosulam. §. usuras. ff. so. ma. t. & ibi uide Doct. & Pet. de Anc. in consi. 150. col. 2. post med. incip. In quæstione, quæ uertitur.

SVMMARIVM.

Vsuras repetens ex persona defuncti, quando hæres admittatur.

CAP. XVI.

Michael laicus. [Suo.] Cum. n. ex p̄sona patris agat, eis personã defendere dẽt, ff. de reg. iur. ex qua persona. ff. de procu. seruum. §. pen. imò qđ plus est, si non egerit ex persona patris, tamen obstat ei exceptio, si pr̃, vel ille, cuius hęres extitit, vsuras accepit, ẽt si nihil ad hęredem peruenit, sup. e. tua. sup. de rap. in lr̃is. 16. q. 6. si qñ. 12. q. 2. ep̃s. q man. non. n. conuenitur hęres ex quasi maleficio, sed ex quasi ꝯctu rõne indebiti soluti, vel ex ĩsta cã soluti, Insti. de obl. q̃ ex qua. ꝯc. & nõ solũ repellit rõne vsurarum, quas suo noĩe ꝯxit, sed ẽt earũ, quas noĩe alieno. 46. di. sicut nõ suo. Sed quid si iste agẽs non põt satisfacere illis a quib. vsuras accepit? Respon. ꝙ præstita cautione ꝙ restituet, si poterit admittetur ad petendum vsuras: nam spoliator restituitur, ut possit aliis restituere, sup. de rest. spo. olim. nam & vbi nõ potest statim soluere, admittitur fideiussor, ff. de re iud. l. 4. §. ait autem prætor.

SVMMARIVM.

1 *Vsurarius non est, si quis pretium velit pro pecunia asportanda.*
2 *Vsura est ex pecunia lucrum promissum, quantumcunque speratum ab eo, qui pecuniam dat.*

CAP. XVIII.

1 Nauiganti. [Periculũ.] Fatemur tñ, ꝙ si nauigans precium accipiat, vel alius, vt pecuniã secum vltra mare deferret, ibi sibi redditurus, siue periculum in se reciperet, siue non, non essẽt vsura, sed locatio operarum. sed vbi non accipit precium tñ vt portet, sed negociatori dat, vt in ea negocietur, hæc est vsura, quia pecuniæ nullus est vsus,
2 vel vtilitas vtendi, nec deteriorat vtẽdo, 88 dist. eiiciens. †[Periculum.] Et ex hoc dicimus, ꝙ si aliquis paratus erat emere merces ad portandũ aliò, vel ad seruandũ certo tp̃e, quo posset inde lucrari, & alius indigens pecuniã ad eũ veniat, & offerat eandem pecuniam cum lucro sperato in loco, quo ire volebat, & in termino se redditurũ pmittit, vsura est ꝯctus hmõi, nec scio eũ excusare, licet alij ꝯdixerint. [eo tp̃e.] De hoc sup. e. in ciuitate, in gl. huius. [Venditurus.] Quia si vẽdere volebat statim pro alio precio minori, si statim p̃tiũ solueret, vsura esset ad minus aĩo, sup. eo. in ciuitate. & sup. eo. ꝯsuluit. & eodẽ mõ si lõge precio maiori vendat, ar. eiusdem decr. ꝯsuluit. Item si volebat vẽdere merces, & inuenit aliũ q statim dat ei hic tñ, quantũ alibi esset venditurus cũ labore suo & periculo multo, non vr̃ vsura, dummodo computatis periculo & labore nõ plus accipiat, q̃ ibi, quo portare volebat, pbabilr̃ præsumit accepturus: nã qua rõne temporis poterit carius vendere, eadem ratione loci: sed si pecuniam accipiat, vsura est, & etiam mutuum.

De crimine falsi. Rubrica. 20.

CAP. I.

Falsidicus testis. [Iudici.] Hunc iudex extr. ordinem punire põt durante cã, C. de testi. nullũ. post litem aũt finitam accusat. de falso. ff. e. l. j. §. j. [Lędit.] Hic punit iuxta modũ læsionis, 3. q. 9. nihilominus. C. de testi. nullũ. [Oc-
a cultat.] Ex quo officium [a] testificãdi assumpsit, vel si aliter nõ potest liquere veritas.

ADDITIO.

a ¶Ex quo officium. Et sic tacens verum, non peccat, nisi quando productus est, ut testis. adde Fel. in c. ex parte decani, col. 10. uer. si dicens. supra, de rescr. uide tamen Bal. in l. præsbyteri. c. de epi. et cler. ubi quòd falsitas committitur ita in tacendo uerum, sicut in dicendo falsum.

CAP. II.

Super eo. [Retineri.] Si est p̄sona suspecta, nisi sint clerici. alij ꝯ, & maximè si sint suæ iurisdictionis ordinariæ. Idem credo, & si sint eiusdem iurisdictionis, delegati quo ad hoc, quia ordinarius mandatum eorum capiat.

SVMMARIVM.

Falsi criminis reis quomodo character imprimatur.

CAP. III.

Ad audientiam nostram. [Characterem.] Qui non ita profunde infigetur, vt sanguis effundatur, sed tñ cutis offenditur, ne sit ꝯ, sup. de rapto. in Arc. sup. ne cle. in iam. Sed ꝯtra, C. de pę. si quis in metallũ. vbi dr̃, ꝙ faciens ad imaginẽ cęlestis pulchritudinis figurata stigmate non fędet. sed hoc stigma non est figendũ in facie, sed in manu, vel alio mẽbro, vel est hoc spãle in odiũ tãti criminis. de hac materia no. 5. q. 5. illi q.

CAP. IIII.

Dura sæpe mandata. [Sedẽ.] Illi. n. q non sunt apud se. Aposti. non ligãtur hac constitutione. [Deputati.] Hi sunt bullatores. [Subiaceat.] Per sententiam, non ipso iure: pœnę enim excommunicationis ipso iure sunt inflictæ.

CAP. VI.

Quam graui. [Fratres.] Quandoque dominus Papa vocat Cardinales fratres, supra de offi. lega. officij. tamen simplices sacerdotes, vel diaconos non vocat in literis suis, cum eis scribit, fratres, sed filios. [In plurali.] Olim erat contrarium, 23. distinctione. communis.

CAP.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. VII.

Ad falsariorum. [Nequibit.] Supplent quidam, nisi probet ignorantiam exhibẽdo authore, C. de fal. maiorem. non. n. ꝯmittitur falsum sine dolo, ff. e. diuus. vel dic, ꝙ tunc non excusat ignorantia, cũ non pręcessit examinatio, cũ ex hoc fuerit in culpa, qa nõ examinauit, nec a peritioribus quæsiuit, 36. di. §. vlt. ff. de iu. & fac. igno. rña. si aũt præcessisset examinatio, & appareat eum probabiliter deceptum, & ostendat authorem, vt dictum est, excusatur, ĩ. de ex. præ. inter dilec. ĩ. c. proxi. Item hæc decre. loquitur tñ in literis dñi Papæ: in alijs aũt secus. Item examinatio est habenda diuersimode: nam in lrĩs, q̃ sunt de gratia, vel ꝯ ius, vel ꝯ vtilitatem publicam, maior indagatio est necessaria, q̃ in literis de simplici iustitia, ĩ. e. c. proxi. C. si ꝯ ius vel pub. vtil. rescripta. [Inferius.] Ibi incipiunt pęnæ istæ, qui vero sub noĩe. [Innodatos.] Hic aũt est canon latæ sñię. [Per quam.] Ptãtem. [Vtũtur.] Nec ẽt fuerũt fabricatores falsitatis. [Spoliantur.] Per sñiam. [Subiecti.] Forte canon ferendæ sñiæ est, sed litera cõtradicit. [Impetrãt.] Sed non per se exercent falsitatem, sed litera contra.

CAP. VIII.

Accedens. [Præsumi.] ff. de do. si oleum. §. vlt. ar. ꝙ si quis suggessit falsum in literis de simplici iustitia, non præsumitur dolose fecisse: secus, si esset de magna gratia, qa dolus ex perspicuis indicijs probat. C. de dolo, dolũ.

CAP. IX.

Ex conscientia. [Ecclesia.] De qua erat cã, ad cuius amissionem se obligauit.

De sortilegijs. Rubrica 21.

SVMMARIVM.

Astronomiæ studium dissuadendum propter suspectam idolatriam.

CAP. II.

EX tuarum tenore. [Astrolabii.] aliqui dicunt, ꝙ si tñ astrolabium inspicerent, vt per astronomiam tñ quærerẽt veritatem, non peccant, ar. hic a ꝯrio sensu: tñ quia nõ sunt scientiæ, quæ ad pietatem ducant, imo facile inducerent idolatriam, dissuadendum est vtendum eis, & studendum, a. 37 di. si quis grammaticam.

SVMMARIVM.

Sorte in ecclesiasticis non est vtendũ, q̃uis id pro litibus dirimendis liceat.

CAP. III.

Ecclesia vestra. [Per sortem.] No. non solum p̃latum non eligendum sorte, sed nec electores. [Et electoribus.] Alias aũt pro litibus dirimendis licet vti sortibus, 26. q. 2. sors. [Perpetua.] 26. q. 1. non statĩ. c. seq. ꝯ. e. q. c. 1 sol. est in §. 2. cã prohibitionis est, vt non per assiduitatem labantur in idololatriam, sicut prohibitum est iurm, vt nõ labantur in periurium, supra de iureiuran. & si Christus. §. 1.

De collusione detegenda. Rubrica 22.

SVMMARIVM.

Accusatori non licet desistere lite contestata.

CAP. I.

SCripta F. V. [Dissimulare.] Cum esset infamatus: alias enim nõ debet inquirere, supra de accus. qualiter. vel dic, ꝙ nõ licet accusatori ab accusatione desistere lite conte. & ideo mandat inquiri de collusione, vt eos puniat, 2. q. 3. si quẽ

SVMMARIVM.

1 *Transactio in crimine publico, aliquo dato, nulla est, & accusatus pro cõfesso habetur.*

2 *Transigere quomodo liceat super criminibus ecclesiasticis.*

CAP. II.

Crimina. [Pręteribat.] Causarum tria sunt gña, ciuilis, criminalis, & spũalis. A ciuili pecuniaria siue per gratiam siue per transactionem ante lit. conte. & post iudicis auctoritate & sine recedere licet, nisi in famosa actio in qua sine iudicis auctoritate transigere non licet, ff. de his, qui no. infa. furti. §. pac. in criminali vero añ inchoatam accusationem per gratiam desistere licet, ff. ad Turpil. muliere. & l. quæsitum. post non licet sine auctoritate iudicis, & sine consensu rei, nisi intra 30. dies, sed nec inter illos, si fuit mancipatus tormentis, C. de abol. l. 2. vel per accusationem infamatus, 5. q. 1. quidam. & si alias destiterit, incidit in Turpil. si intendit publicum crimen, C. ad turpil. l. 1. Si vero priuatum extra ordinẽ pu-
1 nitur, ff. ad Turpi. si quis accepe. † Trãsigere aũt aliquo dato, in crimine pu. non licet: & si fiat transactio, nulla est, & accusatus hr̃ pro confessio, C. de tran. transigere. ff. de præua. in oĩbus, nisi tale sit crimen, quod irrogat pęnã sanguinis, quia licet tũc transigere, nisi in adulterio, C. de trans. transigere. sed hic, qui accipit, incidit in Turpil. ff. ad Turpil. ab accusatione. sed in alijs criminibus, quę non irrogãt pęnã sanguinis, trãsigere non licet, 2 q. 3. §. præuaricator. in loco illo, in omnibus causis licet, nisi in crimine falsi, vt in præal. l. transigere. & est ratio, quia sæpe ad pecuniariã æstimationẽ referret, s. vbi qõ pecuniaria agit. Et idẽ dicunt aliqui in priuatis criminibus, vt furti, vbi bo. rapt. p̃dicta
2 rõne, nec vnq̃ inuenit prohibitũ. † Sm can. aũt fere oẽ crimen esse publicũ puto, nec ab aliquo per trãsactionẽ discedere licet vt hic, & per totũ ti. posset tñ dici, ꝙ iustis causis inspectis, verũ que eps põt dispẽsare in priuatis criminibus, & transactioni, & simplici renũciationi auctoritatẽ p̃stare, 5. q. 2. si primates. 90. dist. dissidentes. a spũali aũt cã, siue sit inquisitionis, siue denunciationis, siue de rebus spũalibus, ex cã licet per gratiã discedere: qui aũt siue cã discedit, punit, 2. q. 7. qua pp. ꝯ. de calũ. c. si p transactionẽ aũt non licet, ꝯ. de transa. c. 3. vbi aũt in criminali, vel spũali aliter, q̃ dẽt, accusator desistit, iudex nihilominus ex officio inquiret, vt hic p totum, C. de abol. indulgere, & l. 2. vbi aũt vult iudex iusta cã discedere, abol. indulgebit, C. de abol. l. 1. 2. & 3. 2. q. 3. si quem. & §. præuaricator. in cã mixta potest recedere, quando vult: in causa autem populari similiter per trãsactionem recedere non licet, nisi vt legitur ff. de pac. iure. §. vl. & ff. de iureiur. l. eum qui. §. in popularibus.

CAP. III.

Audiuimus. [Transactionis.] Hęc pensio, si bona fide pacta sit, non excedit vitam paciscẽtis, nisi interueniat auctoritas epi, ꝯ. de transactio. de cætero. veniens. [Spoliare.] Et quod factum est per collusionem, non tenet, ff. eo. l. 3.

SVMMARIVM.

1 *Quando alicui competunt duæ actiones de iure communi, vna intentata põt aliã attentare. & an idẽ sit in pęnalibus actionibus, habes in nu. 2.*

3 *De alicuius crimine non est pluries inquirendum.*

CAP. IIII.

1 In tantum clamor. [Præmissis.] De hoc no. ꝯ. c. 1. [Alioquin.] † No. ꝙ vbi alicui cõpetunt duæ actiones de iure cõi, vna intentata põt aliam intentare, vt apparet in socio, qui ꝯ socium furẽ põt agere & pro socio, & furti, vtrũ vult primo, & vtrum post vult, ff. pro socio, rei. sed secus est, si vna competit de iure cõi, & altera de officio p̃toris, qualis est nau. cau. sta. quæ datur de beneficio prætor. nam in illis si vnã eligit, intelligitur alijs renunciare. ff. nau. cau. sta. & ita § fi. & l. licet § fi. ff. de sepa. l. 1. §. illud. Sed his vr̃ ꝯ, ꝯ. de in inte. resti. constitutus. vbi dr̃, quod simul, qd̃ plus est, q̃ si diuersis tpibus admittatur quis ad actionẽ, quæ competit beneficio prætoris, s. in inte. rest. & ad offiñ iudicis. quo dicit venditionẽ nullã: sed certe sol. est leuis, quia nos hic loquimur, qñ competunt duæ actiones, ꝙ prosequendo vnam, vr̃ alijs renunciare: sed decre. loquit, qñ tñ altera cõpetebat, sed rñ vtrãque prosequitur pp dubium: & sic patet rñ. decr. ꝯ. de p̃scr. audi-
2 tis. In pęnalibus † aũt actionibus q̃ surgunt ex diuersis delictis, raro impedit vna alterã, ff. de priuat. dilec. nunq̃. sed si oriantur ex vno delicto, quatenus concurrunt, se impediunt, & nõ vltra ff. vi bo. ra. l. 1. ff. de act. & ob. qui seruum. si aũt actiones nõ sunt pęnales, sed rei persecutoriæ facta per alterutram exactione reliqua tollitur, ff. loc. si merces. §. culpæ. si aũt vna sit persecutoria rei, vt rei vin. & altera pęnalis naturaliter & ab initio, vt actio furti, neutra per alteram tollitur, ff. de fur. l. si pig. §. cũ furti, nisi in casu, qui est ff. nau. cau. sta. l. ita. § fin. quod est præal. rõne, quia eligendo alterum de duobus, s. ius cõe, vel beneficium prætoris, alteri renunciare vr̃. est ẽt alius casus, ff. de fur. cui. vbi dr̃, ꝙ si alicui pro re commodata competit actio furti, & commodati, ꝙ vna per alteram tollitur: sed hoc est ea rõne, quia s. vtraq; actio, s. furti, & commo. competit pro eodem, s. interesse litis, licet per actionem furti dupletur, vel quadrupletur: & in actione furti, vel commo. tñ sit simplum interesse, ff. de re. iu. nemo ex his. §. quotiens. si vero ab initio non sit pęnalis, sicut est actio. quod me. cau. quæ ab initio nullam imponit pęnam, si velit restituere, tunc vna per alterã tollitur, ff. quod me. cã. metũ.
3 §. licet. † No. ꝙ non est pluries inquirendũ de alicuius crimine, sicut nec est pluries accusandus, nisi in casibus, quos habemus no. ꝯ. de accus. de his. ar. ꝯ, 1. q. 5. Mennam, C. de pęna iudi. qui ma. iu. auct. sed nouo, ff. de iureiuran. si duo pa. §. vl.

De delictis puerorum. Rub. 23

SVMMARIVM.

Immundicia carnis in pueris non præsumitur.

CAP. I.

PVeris grandiusculis. [Genitalib.] Immunditia n. carnis ante hos annos non præsumit. [Furta.] ff. ad sillania. l. j. [Aetas.] Aetas enim excusat, ff. de minor. auxilium. §. 1. de consec. distin. 4. cos.

CAP.

CAP. II.

Referente. [Inultum.] i. non perfectè vltum, ꝯ. e. proxi. ff. de minori. auxilium, § j. punitur. tamen aliquantulum, C. si aduer. de. l. j. & 2. de dam. infec. damnum. §. si pupillus. 21. q. 5. si. quis cuiuslibet. [Centum sol.] Aliquando tamen minorem pęnam exigere potest.

De clerico venatore. Rubrica 24.

CAP. I.

EPiscopum presbyterum. [Voluptate.] Secus, si causa recreationis, vel acquirendi victum, 34. distinct. quorundam. de hoc no. 86. distinct. qui venatoribus.

De clerico percussore. Rubrica. 25.

CAP. I.

SI quis in aliquo gradu. [Percussor.] Cõsuetudine: aliàs enim si semel, 55. distinctio. c. si euangelica.

CAP. III.

Præsentium lator. [Non percussit.] Et hoc cõstabat: aliàs enim si dubium esset, repelleretur, 23. q. vlt. c. vlt. imò suæ conscientię relinquendum est, supra de homi. petitio. & c. tua.

CAP. IIII.

Continentia. [Consilio.] Tamen non potest dici, quin præstiterit auxilium, quia eo ipso ꝙ armatus erat cum occisoribus, aliquod auxilium [a] præstari dicendum est, & quia pugnauit cum alijs: si autem non pugnasset, sed à longe stetisset, cũ iusta esset pugna, nullatenus teneretur: vel dic, ꝙ hic nullo casu dr̃ irregularitatem cõtraxisse.

ADDITIO.

a Auxilium. De hoc dic, vt per Bar. in l. si rixa. ff. ad l. Cor. de sica. per Pet. de Ancha. in consi. 216. incip. Nos Bar. de Sal. & Alex. de Imo. in consi. 15, col. 3. circa princip. in primo vol.

De maledicis. Rubrica 26.

SVMMARIVM.

Maledicta ex temeritate vel insania, venia & miseratione digna sunt.

CAP. I.

INnotuit nobis. [Depressionem.] Ex pertinacia, 11. q. 1. si quis sa. si autem ex temeritate, veniam meretur, 2. q. 3. si quis iratus. & § notandum. C. de iureiur. l. 2. quod autem fit ex infamia, miseratione dignum est, C. si quis impe. male. l. j. sed qui dicit ꝙ ex leuitate dixit, hoc probare debet C de iureiur. si sine. [Beneficij.] Dicebat. n. ꝙ Papa multa faciebat, de quibus nullam potestatem habebat. Item dicebat, ꝙ priuil. & beneficia, quibus dominus muniuerat & decorauerat ecclesiam Ro. non erat digna Ro. ecc. habere, vel ꝙ non dispensabat ecc. Ro. sua beneficia per subiectas ecclesias.

De clerico excommunicato deposito ministrante. Rubrica 27

CAP. I.

SI quis episcopus. [Iuste.] Idem, si iniustè. [Abscindatur.] Id est excommunicetur.

CAP. II.

Si quis presbyter. [Interdicto.] Sacerdos. n. depositus conficit: in modum. n. priuati suffragij põt, 28. dist. presbyterum. 10. q. 3. si quis eps. [Excõicatum.] Minori excõicatione, 11. q. 3. cum excõicato. [Obseruandum.] Vt si quis eis contenentibus seruare excõicationem cõicauerit, sit excõicatus minori excommunicatione.

SVMMARIVM.

Scandalum vbi timetur, iuris rigor omittitur.

CAP. IIII.

Latores præsentium. [Si 40.] Ideirco præfigitur hic iste numerus, quia si plures essent, & oẽs perpetuò suspenderẽtur, fortè nimiã penuriã clericorũ pateretur illa ecclesia. penuria enim causa iusta dispẽsandi est 55. dist. priscis. & sic quilibet prælatus nõ semper quadragenariũ, sed aliis idoneũ numerũ taxabit arbi. boni viri, habito respectu, vbi plures, vel pauciores sunt clerici: vel dic hic dispensari, s. hunc numerũ pp scandali timorem, pp quem sæpe omittitur rigor iuris, 50. dist. vt cõstit. j. q. 7. quotiens. quòd intelligo verũ, vbi delinquentes non defendunt se auctoritate: si aũt defendunt se auctoritate hæretici, puta quia licitum dicerent esse soluere interdictũ & celebrare, tunc non dormiet seueritas pp̃ter multitudinẽ, 50. dist. domino. 82. dist. plurimos. de pœn. dist. 6. c. j. ĩ. de exces. præla. inter dilectos. in fi. & hic appello multitudinẽ, vbi scandalum timetur: si n. non timeretur scandalum, propter multitudinem non esset a communi iure recedendum, 32 q. 5. c. ita ne. de pœ. dist. 6. c. qui vult. [Ad tempus.] In alijs autem etiam post tempus poterit dispensare de speciali auctoritate Papæ, & non aliter, 11. q. 3. si quis episcopus.

SVMMARIVM.

Excommunicare nullus debet, nisi monitione præmissa, lata tamen tenet.

CAP. V.

Illud dominus. [Excessum.] Tam de translatione, quàm de celebratione post excõmunicationẽ. [Ordinarius.] Verè nec ordinarius, nec deleg. dẽt p̃cedere ad excõicationem, nisi monitione præmissa, 24. q. 3. de illici. ĩ. de sent. exc. sacro. sed tñ. lata tenet: ille tñ, qui nesciuit eũ deleg. iustam habuit excusationẽ, licet tutius fuerit seruare sñiam excõicationis. [In hoc.] Si p̃babiliter ignorabat: aliàs secus, ꝯ. de postu. ad hoc. [Vitare.] Communionem fidelium, ar. ꝙ excommunicatus debet vitare communionẽ hominum.

SVMMARIVM.

Celebrantes in loco interdicto excommunicati sunt.

CAP. VII.

Postulasti. [Dispensatum.] Cum Papa non retineat dispensationem sibi, eps dispẽsare potest, ĩ. de sent. excom. nuper. [Propter hoc.] Quia celebrant in locis interdictis. [Innodati.] Sñia in eos spãliter lata, non ipso iure. [Talia.] s. celebrare in ecclesijs interdictis, ex quo pp hoc sunt excõicati: nos dicimus idem, siue pp hoc sint excõicati, siue nõ: nam ex quo celebrãt in loco interdicto, hanc pęnam subeunt.

SVMMARIVM.

Excommunicatus olim fuisse si quis probetur, semper tanquam excommunicatus repellitur, nisi de absolutione doceat.

CAP. VIII.

Proposuit. [Per testes.] No. simul ab vtraq; parte testes produci, ꝯ. de te. cum tu. ꝯ. de præscr. illud. [Eos.] s. Burgen. clericos, & fautores. [Communicauit.] Insufficiens fuit hæc exce. sed est præsumptio, 93. dist. si inimicus. 11. q. 3. quibus epĩ. Item ea ratione, quia forma in absolutione seruanda est: & ideo non vr̃ sufficere communicatio etiam prælati, ĩ. de sent. exc. cum desideres. alij dicũt, ꝙ ex quo aliquis hr̃ pro absoluto & maximè ab excommunicatore, sine aliqua probatione sufficit ei, licet constet eum aliquando fuisse excõicatum, nisi probatur aliàs eum adhuc excommunicatũ esse. [De absolutione.] Burgentium clericorum, & fautorũ. [Per diffinitiuam.] No. nõ sufficere probare aliquem excommunicatum fuisse, nisi probet, ꝙ p̃electionis haberetur p excõicato: sed certè hoc est ea rõne, quia sic dederat articulũ quem probare volebat: super eo tñ non deposuerunt testes, sed super eo tñ ꝙ fuerat excõicatus, super quo non valent depositiones tanquã non iuratorũ, ꝯ. de test. de testibus. Vel dic melius, ꝙ nunquã probauit eũ aliqñ fuisse excõicatũ, nec cõfessio sua præiudicabat sibi, cum non fuerit confessus, ꝙ eis fauorem præstiterit, vel ꝙ nominatim in eum excommunicationis sñia lata sit: & benè dicimus, ꝙ si aliquis contra aduersarium suum exciperet, tu nõ debes audiri, quia tu es excõicatus, vel quia sñia excõicationis in te lata fuit, a qua non es absolutus: si eum probauerit fuisse excõicatum aliqñ, semper tanquã excõicatus repellitur, nisi probauerit se esse absolutum. Nec est hoc contrarium quod no. ꝯ. de accu. super his. vbi dixi, ꝙ si quis obiecerit alij tu non potes agere, quia in te fuit lata sñia, ꝙ nisi solueres ĩ. x. dies, ꝙ esses excõicatus: nam tunc non sufficit probare, ꝙ talis sñia lata sit, nisi probet, ꝙ ad diẽ non soluit: & est rõ diuersitatis, quia in primo casu ꝯstat eũ fuisse ligatũ, cũ sñia pure lata fuerit: in scdo aũt casu, quia sñia nõ pure, sed sub condõne lata fuit, nõ cõstat eum esse excõicatum, nisi probetur excommunicatio, & conditio.

CAP. IX.

Apostolicæ se. [Suspensionis.] Ab off. [Ignari.] ignorantes in vos latam suspensionis sententiam de facti ignorantia.

SVMMARIVM.

1 *Communicans excommunicato an semper incurrat irregularitatem, & in num. 6. & 7.*

2 *Excommunicatus minori excommunicatione siue ab homine, siue a canone semper est irregularis si celebrat.*

3 *Suspensus a canone, dicitur suspensus a Deo.*

4 *Bonus vel malus, quandiu toleratur ab ecclesia, contrahit matrimonium spirituale.*

5 *Eccle, dicitur nulla, vbi quis scienter eligit indignum.*

CAP. X.

Si celebrat. [Peccet.] Quia est in mortali peccato, ꝯ. quod me. c. sacris. vbi suspensus est quo ad se, j. q. j. sacerdo. [Irregularitatis.] † Quo ad hoc, vt si medio tempore celebrauerit, s. postq̃ cõicauit excõicato, non possit

vlterius

Universidad de Deusto Biblioteca

vlterius celebrare sine dispẽsatione Papæ, 11.q.3.si quis presbyter.& c.seq.& idẽ, qđ hic dr̃ de istis cõicantib.excõicato, idem dicẽdũ est in notorio fornicatore, in simoniaco, & in alijs oĩb. suspẽsis à iure, cũ & hi suspensi fuerint de iure, de quibus loquitur, 11.q.3.cũ ex.& c.seq.& vbi est eadẽ ratio, dẽt esse idem ius: in suspensis ab hoĩe secus dicendũ est, quia si celebrarẽt, prædictæ irregularitatis notã incurrerent, 11.q.3.si qs presbyter.& c.seq. alij tñ dicũt hos, s.cõicantes cũ excõicatis, & illos, qui ꝑ saltum promouentur, 52.dist.c.j. esse suspendendos, & non esse suspensos à iure, sed tñ ꝑꝑ peccatũ ꝓhiberi à sacris: & hoc verius dr̃, quia si iure suspensi essent, celebrando fierent irregulares: & facit ad hoc bene, s̃.de re iu.cura æterni. j̃.de sent.exc.cũ me.tñ alij aliter dixerunt, s̃.de coha.cle.sicut. ad idem, j̃. de sent.exc.
2 solet. [Irregularitatis.] † Quidam super hac materia dicũt, & vt vr̃ melius, ꝙ q̃tumcũq; sit excõicatus minori excõi.siue ab homine, siue à cano.semꝑ est irregularis, si celebrat, 11.q.3.si quis presbyter.& c.seq. in suspensis aũt distinguunt quidã, quia q̃tũcunq; quis suspẽditur à iudice siue ad certũ diẽ, siue perpetuò, siue quousq; pœniteat, semꝑ, si celebrat, est irregularis. hmõi.n. suspensi nunq̃ debent celebrare, nisi prius sñialiter absoluãtur per iudicẽ sicut sñialiter sunt suspensi. Aliqui tñ dicunt ꝯ in vltimo casu, s.qñ suspensus est, quousq; pœniteat, sed certè ꝓ primis facit multũ, 2.q.5.presbyter. vbi dr̃ de tali, ꝙ ad arbitriũ suspendentis satisfacere dẽt: & hmõi, si celebrant ante absolutionem, sunt irregulares, 11.q.3.si quis presb.& c.seq. s̃.de exce.apñcæ. in suspensis aũt à Deo, quales sunt oẽs peccatores, qui indigne corpus Dei sumunt, & iudiciũ sibi manducant & bibunt, dic ꝙ nunq̃ sunt irregulares, si celebrant, nisi in crĩalibus criminib. vt homici.& simonia, de qbus no. s̃. de renũ.nisi.§.j.& de tẽ.ord. quesitũ.hi.n.& si peccent, nunq̃ tñ in can.reperitur, ꝙ celebrãdo fiant irregulares, quia irregularitas de canonico tm̃ iure inducta est, vt no. s̃.de renũ.nisi.§.3.& de hac suspẽsione, vel minori excõ. bene distinguitur, 11.q.3.audi. in suspensis à can.ꝑꝑ crimen vr̃, ꝙ fiũt irregulares, si celebrant, s̃.de re iud.cũ æterni. j̃.de sent.exc.cũ medi. sed ꝯ.nõne excõicati minori excõi.sunt suspensi a can. 11.q.3 excõicatos. tñ nõ sunt irregulares, si celebrant, vt hic. sol. excõicatus minori excõi.est principalr̃ suspensus à Deo, & nõ à can.nisi ꝑ approbationẽ, qđ ex eo apparet, ꝙ quã cito vult pœnitere, absoluit̃ à quocũq; cõfessore, & statim põt celebrare, j̃. de sent.exc.nuper. in fi.sed secus est in suspen. à can. quia ipsi quantũcũq; pœniteant, ante tps suspensionis finitũ celebrare non pñt, vt præall.decre.cũ æterni.& cũ medic.
3 Sed oppono ꝙ † in excõicatione minori aliqd adiectũ est à cano quia in absolutione est necessaria aliqua solẽnitas, j̃.de sen. exc nuper.& c.duobus. Rñ. ꝙ talis adiectio facta à can.q̃ est tm̃ in solennitate, non immutat statũ suspensionis, vel minoris excõi.& iõ non est dicenda sñia can. ꝓprie, sed Dei tm̃. Item non dicimus sñiam, vel suspensionem can. ꝓprie, sed Dei, qñ dicit, sit suspensus, quousq; satisfaciat, vel pœniteat: & iõ statim post pñiam lĩtimam celebrare põt, & ẽt si ante celebrat, non est irregularis, s̃.de coha cle sicut. vbi no de notorio aũt fornicatore dicũt quidam, ꝙ non est suspensus principalr̃ à can.sed à Deo: sed ex eo apparet, ꝙ quãcito pœnitet, licite celebrat, s̃.de coha. cle.c.q̃sitũ. licet ꝑ can.in odiũ criminis aliquid adiectũ sit quo ad euitationem eorũ, s̃.e.tua.32.dist.nullus.& §.verum.sed certe q̃ cito pœnituerit, & huius sacerdotis officia sunt audienda: si aũt non sunt suspensi à can.ꝑꝑ crimen, sed ꝑꝑ aliquem defectũ, vt illegitimi, & corpore vitiati non incurrũt nouam irregularitatem, si ante dispensationem celebrant: & hoc seruat ecclesia Ro. quia qñ dispensat cũ talibus, simplr̃ dispensat sup defectu, & non sup irregularitate, quã ꝯxit ex celebratione ante dispensationem, 56.dist.apñca.& no. s̃.de fil.presb.veniens.& c.pueri.& idem ẽt, si suspensi sunt à can.ꝑꝑ crimen, sed ꝑꝑ infamiã, sicut illi, quorũ crimina sunt notoria, qui ẽt post pñiam ꝓhibẽtur celebrare ꝑꝑ scandalũ & infamiam, s̃ de coha.cler.q̃sitũ. & tñ si ante dispensationem celebrant, nõ credo, ꝙ ꝯhunt nouã irregularitatem, quia hoc in iure non inuenitur: suspensi aũt à confessoribus nunq̃ fiunt irregulares, si celebrant ante reconciliationem, quia hoc nec iure cauetur, arg. 11.q.3.§.euidẽter.& habes de hac suspensione, 21.q.5.ꝑ tot. [Eligere.] No.excõicatos minori excõi non esse interdictos, nec suspensos à iure, qa sic eligere non possent, s̃.de consue.cũ dile.alij dicũt eos suspensos à iure. [Iurisdict.] Ea aũt, q̃ ꝑtinent rõne officij, non põt facere sine peccato: sed si facit, cõferret executionẽ, vt hic. [Sciẽter.] s.ꝙ sciat se excõicatũ minori. puta qa sciẽter participauit excõicatis. [Irritãda.] Repete q̃ dixi s̃ de cle.illa. [Irritãda.] Nisi egerit pñiam saltem tpe, quo petitur cassari elec.nam tunc secus, vt no. s̃.de ele.ecclesia vr̃ à vel ẽt si tunc post ele. pœniteat, nõ minus eius cassabitur ele.quia pñia præsumit̃ ficta, vt nõ s̃. de ele dudũ. vel dic, ꝙ licèt egerit pñiam, tamẽ eligi nõ potest propter infamiam iuris, quia priuatus est cõione sacrorum, nisi primo absoluatur, j̃.de sent.exc. nuper, in fi. vbi no. in alijs aũt eri

minosis, quia à iure positiuo non sunt priuati ecclesiasticis sacris, licet à deo sint priuati, aliud dicẽdũ est, s.ꝙ eligibiles sunt acta pñia sine absolutione: & dicũt quidã acta pñia, vñ postea acta pñia licitè tenent dignitatem. plus placet, ꝙ nõ sunt suspẽ
4 si ipso iure. Alij dicũt, & vr̃ melius, ꝙ † siue bonus siue malus et hæreticus, vel excõicatus, dũ toleratur ab eccle.ꝑ elec. & cõfirmationẽ, ẽt si fiat a peccatoribus, ẽt ab hæreticis, & excõicatis, dummõ tolerant, bene ꝯhit in hmõi matrimonio spũali quousq; separentur paleæ à granis: ad hoc de conse.dist.4.cũ baptizatur. quia iste spõsus nõ est spõsus nisi in ministerio: verbũ.n. sponsus, & ꝑts ecclesię, & specialiũ ecclesiarũ, & ẽt cuilibet aiæ est solus Xps: vñ Apls, Despõdi.n.vos vni viro virginem castã exhibere Xpo, 26 dist.acut.& Psal. Tanq̃ spõsus ꝓcedẽs de thalamo suo.& in Euãg. Et qui hẽt sponsam, amicus spõsi est: amicus aũt sponsi stat.& audit, & gaudio gaudet ꝑꝑ vocem sponsi. Item iste ministerialis spõsus non gñat filios nisi in ministerio: vñ Apls. Ego plantaui, Appollo rigauit, Dñs aũt incremẽtũ dedit, de consec.di.4.aliud.in fi.& j.q.j. si fuerit. Item baptizat ser-
5 uus, & c.† Item non horreat colũba ministeriũ malorũ, 32.dist. ad hoc vero.sub §.verũ.nec est ꝯ, qđ no. s̃.de ele.ꝯsiderauimus. s.ꝙ ele.est nullla, vbi qs sciẽter indignũ eligit: illud, n.sic statutũ est de iure positiuo, vt tali electione non obstante teneat elec.
a ab alijs facta. fatemur tñ ꝙ iure natutali tenet [a] elect.imò plus, quia talis electio, q̃ nulla cẽsetur de iure positiuo, si quo ad alia confirmetur per superiorẽ, erit verus ꝑlatus in ministerio, & tenebunt, q̃ fecerit tam in tpalibus, q̃ in spũalibus: & tñ dicimus, ꝙ ẽt post talem confirmationẽ tenet electio facta ab illis, qui non peccauerãt, & ad quos erat eligendi deuoluta ꝑtãs, vt no. j̃.de exce.prela.inter. Si tñ superior cõfirmat ele.hmõi, non vocato illo cuius ele.nõ tenet, nõ tenet hmõi confirmatio: licet.n.teneat cõfirmatio sine causæ cognitio facta, vbi nullus est cõtradictor, vel ẽt vbi nullus est in possessione, vel nullus est confirmatus, tñ vbi aliqđ horũ interuenerit, non valet cõfirmatio, s̃.de ele.dudũ Ro.& C.si ꝑ vim vel ali.mo.l.fi. s̃.de ele.trãsmissam.& idem fortè est, si aius solũmõ est electus: tñ ꝯ not. s̃.de ele.dudũ Ro.sufficit, ꝙ electores compareant: hoc tñ satis dici põt, ꝙ nõ tenet cõfirmatio electionis in ꝯdictione, nisi citatis partibus vel à iure, vel ab hoĩe: rõ diuersitatis, qa electores vtũtur iure priuato: & iõ nullũ ordinem seruare dẽnt: secus aũt in confirmatore, qui vices iudicis fungitur. [Ad susceptionẽ] Corporis & sanguinis Dñi, & aliorũ sacrorũ: cũ ergo quilibet clericus tam in dignitate, q̃ extra cõstitutus, tam in minoribus, q̃ in maioribus ordinibus cõstitutus ad hæc teneatur, & excõicatus minori excõi.hoc non possit, nec ad dignitatem, nec ad clericatũ eligi poterit. [Virtutis.] i.executionis gratiæ. [Collatione.] Habebat.n.executionem, qui tales ordines recepit. [Collatio-
6 ne.] † Mirũ vr̃, qđ hic dr̃, qđ cõicãtes excõicatis, q̃ suspẽsi sunt à participatione sacrorũ saltẽ ꝑꝑ peccatum, 11.q.3.cum excõi. non sunt priuati collatione sacrorũ, cũ eis non liceat sacra cõtingere, ex quo peccatores sunt, 81.dist.ministeriũ, & maximè cũ sacris, quibus confertur executio, vt ordines sine missa conferri non debent, 75 dist.c.j. & c.seq. Rñ. ꝙ peccat conferendo sacra, vt hic j q.j oĩa.81.dist.si qui sunt ministri. & melius, 15. dist.illud.non illa, de quibus expressum habes 32.dist.§ verũ.& expone istam, non vr̃ remotus à collatione sacrorũ, i.ꝙ collata ab eo sacra nõ recipiãtur à subditis, sed à participatione, & perceptione, quę eum tangit, & commaculat: alij dixerunt, ꝙ licet sacerdos peccet celebrando missam, non tñ peccat cõferendo
7 sacra. [In contemptũ.] † Ille.n.qui pertinaciter cõicat excõicatis, si ꝯ prohibitionẽ, & interdictum superioris, non cõfert executionem: hoc non est verum, sicut hic apparet, nec transit excõicatio ad tertiam personam, 11.q.3.qm multos. intelligeretur hoc, qñ superior expressim interdixit cõicantes excommunicatis, quia tunc non possent facere executionem, cum sint suspensi, vt not. supra c.j. [Ferendus.] Per sententiam.

ADDITIO.

a ¶ Quod iure naturali tenet. Adde eundem Inn.in c.quia propter. supra de elec. ad hoc dictum non facit festum Abb.in c.j. supra de restit.in integ.refert.etiam vtrunque dictum Fel.in c.j.col.10.in fi.& col.seq.supra de const.

De clerico non ordinato ministrante. Rubrica 28.

CAP. I.

SI quis baptizauerit. Nisi in necessitate, 30.q.j. ad limina.

CAP. II.

Ex literis. [Ei.] Tanquam sacerdoti. [Missarum.] hic non conficit, 68. distinctio. presbyteri. j. quæst.7. Daibertum. de beneficio autem no. quòd quasi semper in beneficio licet dispensare episcopo: nam dispensat cum non ordinato celebrante, vt hic, & cum homicida, s̃.de cl.pu in duel.c.fin.50. distinct.studeat.

Declo-

De clerico per saltum promoto. Rubr. 29.

CAP. II.

Continebant. [Prætermisso.] 54.distinctione, c. primo.

De eo, qui furtiuè ordines recepit. Rubr. 30.

CAP. I.

VEniens. [Anathematis.] Licet ꝑ interminationem anathemathis non possit cũ tali nisi per Papam dispensari, vt hic, non tamen est excommunicatus.

SVMMARIVM.

Abbas, Archi. & alij minores prælati non possunt dispensare.

CAP. II.

Cum H.lator. [Abbas.] Not.abbatem dispensare.simile j̃.de sen.exc. cum illorũ. alias.nisi vbi inuenio expressum, non credo, ꝙ Abbas, Archid. vel alius ꝑlatus sub epo possit dispensare, minores.n.prælati ardua ad episcopum deferre debent, s̃.de offi. arch.c.ad hæc.quidam tamen dicunt, quòd capitulum dispensat.arg. s̃.de præbẽ. non igno.de simo.ex insi.16.q.j.ecclesia.sed nos non videmus, qualiter illa capitula pro eis faciunt.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus, qñ, & quib. argumentis teneat probare de sua ordinatione.*
2 *Electus ab iis, ad quos de iure non spectat, semper tenetur probare potestatem datam electoribus.*
3 *Iudex non habens iurisdictionem super litigantes, quando & quib. scientibus oporteat eum probare.*
4 *Præsumitur parum pro his quæ fiunt in iudicio, nisi pendeant ex arbitrio iudicis.*
5 *Solennitas in aliquo actu necessariæ præsumuntur interuenisse, nisi ius dicat formam esse probandam. uel præcipiat scripturam interuenire.*

CAP. III.

1 Innotuit nobis. [Licentia.] Et suo iure. s̃.c.j. alij ꝯ.† Ordinatus aũt à nõ suo epo suspensus est, vt habes hic: de quolibet tamen viro noto & bonæ famæ, qui vbi conuersatur. hr̃ ꝓ noto ordinato, ẽt si longo tpe hactenus ordinatus habitus est: credam tñ bene ordinatũ, nec cogitur aliter ꝓbare: hæc.n. sunt sufficientia argumẽta suæ ordinationis, argu. s̃.de cleri.pere.inter.& c.seq.9.q.2. Lug.sed si aliqd ꝑdictorũ deficeret, non starẽ ꝑsumptionib.ꝑdictis, nisi als de sua ordinatiõe ꝓbaret: vñ ẽt vr̃, ꝙ ꝑdictis ꝑsumptionib. sit standũ, & si ꝯstet eũ ab alio epo ordinatũ, cũ.n. hoc peccatũ in suum tm̃, & nõ alienũ piculũ vergat, minus exactæ ꝓbationes sufficiũt, vt no. s̃.de cle.pere.c.j. vñ dñt aliq, & fortè nõ malè, ꝙ si eps, ad quẽ ꝑtinebat eius ordinatio, & cuius iuri detrahit ꝑ ipsius ordinationẽ, nollet eũ recipere ꝓ ordinario, vel nollet hre ꝓ ordinato, sed ꝓ suspenso tanq̃ ordinato à non suo epo, ꝙ bene põt, ẽt si sit bonæ famæ, & si oĩa ꝑmissa interueniũt, nisi ꝓbet ordinatus, ꝙ de sua auctoritate fuit ab alio ordinatus. alij
2 tñ ꝯdixerũt, & maximè vbi eũ in sua ꝑsentia admisit ad seruiẽdũ in ordine suo.† In electione aũt, si ꝯstet eã factam ꝑ eos, ad quos nõ spectat de iure cõi, sꝑ añ cõfirmationem, & post ꝯfirmationẽ factã sine cãæ cognitione oportet electũ ꝓbare ꝑtãtẽ datã electorib. s̃.de app.ꝯstitutus.† Et idẽ est in iudice, qa si ꝯstet eũ nõ hre iurisdõnẽ sup litigãtes, sꝑ oportet eũ ꝓbare iurisdictionẽ quousq; sñia trãseat in rẽ iu.idẽ cẽt postq̃ sñia transit in rẽ iu. si pars, q̃ dicit eos non iudices, tanq̃ cõparuit iuri.co-
3 ram eis. Si n.[a] cõparuisset corã eis post lit.ꝯte.si vellet postea ei dicere aliquid ꝯ eius iurisdõnem, incũberet ei ꝓbatio, C.de prob. l.fi.ff.de ꝓc.Pomp.§.rati. sed quid si partes sint præsentes, & ꝑtereunt has & similes exceptiones, nec iudex eas mouebit, cum liceat partib.eas præterire: sed si partes sint absentes, iudex, qui debet supplere defectum partis, eas dẽt proponere: & si eas omittat post sñiam ꝯfirmatã per secundos iudices, poterit pars absens & contumax dicere, ꝙ primi iudices nõ habuerunt iurisdõnem: alij tñ ꝯdicunt, & fortè bene. Et hæc quidẽ obtinent in ꝓbationib.fundamenti, s.iurisdõnis, & ꝑtãtis iudicis electo-
4 rũ, vel aliorũ ꝯsimiliũ.† In ꝓbationib.aũt, quæ fiunt in causis, q̃ ꝓcedunt ordine iudiciario quis ꝓbare dẽt longus tractatus est de ꝓbationib.& de testib.& plurib.aliis locis iuris, & parum ꝑsumitur ꝓ his, quæ fiunt in iudicio, nisi ꝓbentur, s̃. de ꝓb.qm̃. nisi in his, quæ relinquuntur eis arbitrio, vt in dilationib.& purgationib.dandis, ff.de iu.deli.l.j.§.fi.2.q.8.per totum. sed & ibi si aliqua partium probaret malam dilationem latam, reuoca-
b retur, s̃.de dila.c.j. Item pro eo [b] præsumitur, licet parum, ẽt in iudicio super his quæ pertinent ad eius officium vt in fructuũ, & impensarum restõne. Insti.de offi.iud.§.j. & per totum, ff.de rei vin.planè.& sic ẽt in multis aliis, ff.de minor.ꝙ si minor.Inst.de le.§.sicut.C.de transac.ge. Extra iudicium aũt si aliqua fecit, quæ pertineant ad officium suum, suũ, semꝑ ꝑsumunt be-
c ne facta, [c] nisi ꝓbetur ꝯ, & semꝑ est obediẽdũ, 11.q.3.qđ ergo. 33.q.j.culpat. s̃.de temp.ord ad aures. j̃.de pur. ca.c.2. s̃.de offor.irrefragabili.l pr. s̃.de ap.ad nr̃am.ff.de iu.iudiciũ. De solẽnitatib. aũt ext.iud.inter partes, & inter alios sꝑ ꝑsumit̃ interuenisse ꝯsensum, nisi ꝯ ꝓbet. C.de ꝯhen.sti.l.j.& pe. sed cũ solẽnizat̃ ꝓbatio ꝓcedat tm̃ ex ꝓbatione, vel ꝑsumptione, cito ꝑ als ꝓbationes tollit̃ talis ꝓbatio, s̃.de ꝑsum.qa verisimile, & in plurib.aliis c.eiusdẽ tit. s̃ de renũ.c.sup.C. de fideiu.l.pen.ff.de polli.quæcunq; ff de fal.l.pe.C.de fi.instr.l.fi.& ex hoc vr̃, ꝙ si aliqs dicit defectũ forte interuenisse in electionib. puta ꝙ non sit factũ scrutiniũ, vel collatio habita, vel cõis electio, ipsi op-
5 ponẽti incũbit ꝓbatio huius negatiuæ. † Et hæc vera sunt, nisi vbi ius formã dicit ꝓbandã, j̃.de sen.exc.sacro.in prin. s̃.de testi.oĩ.& nisi ius ꝑcipiat interuenire scripturã: vr̃.n.ius ꝑcepisse, ꝙ scriptura interueniat, vt ꝑ eam ꝓbet̃ solẽnitas, j̃.de sen.exc.cũ medi. s̃.de app. cordi. 10.q.2 hoc ius.§.inter ꝑdiũ.& §.seq.ꝯ has aũt ꝓbõnes quę ꝓcedũt ex ꝑsum.tm̃, facile admittit̃ in ꝯriũ ꝓbatio, & ẽt iudex de facili ingrit. Itẽ no.ꝙ sꝑ in iudiciis, & extra oportet probari factũ, si dr̃ factũ ꝯ ius: vel si dicit solẽnitatẽ deficere, illud ꝓbare debet, ff.de prob.ab ea.quia omnia licent, nisi probent̃ ꝓhibita.31.q.j.c.fi.ff.de testi.l.j.§.j.& ff. ex quibus cau.ma.nec non.§.qui.ff.de procu.mutus.§.cum quæritur.

ADDITIONES.

a ¶ Si enim. Adde, ꝙ hoc dictum dicit notabile Ale.de Imo.in l.licet.col.2.c.de procu.versi.in gl.in verbo, inueniatur.& ibi illud sequitur, & sequitur Bal. in l.gest.in pen.col.c.de re iud.

b ¶ Item pro eo. Quòd in pertinentib.ad officium iudi. pro eo præsumatur, nisi contrarium probetur, adde Pet.de Anc.qui hoc refert, & sequitur in consi.69. col.2.ver, præterea.inci.consi.contra donationem, & in consi.136.inci. Ex cõsiliis.in 2.colum.

c ¶ Bene facta. Adde Pet.de Anc.in consi.279.incip. Quæstio proponitur.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid episcopus possit suspendere clericos, & uide in nu.2.*
3 *An sit necessaria monitio in interdicto, & suspensione.*

De excessibus prælatorum. Rubr. 31.

CAP. I.

PEruenit. [Et exactiones.] Oẽs autẽ exactiones intelligunt illicitę, nisi à iure ꝯcedant, 10.q.3.qa.vel ꝯsuetudine, 9.q.3.ꝯquestus.vr̃ statuto. [Charitate.] Moderatũ aũt auxiliũ cũ charitate postulare põt, s̃.de censi.cũ apls.& no. s̃.de his, q̃ fi.à ꝑl. si-
1 ne ꝯsensu ca.c.q̃to [Suspẽdere] † Loquit̃ epo: & hoc est verũ, ꝙ eps non põt suspendere clericos, uel ecclesias interdicere in ꝑpetuũ, uel ad lõgũ tps ministũ sine ꝯsensu capit. s̃. de his, q̃ fi.à maiori.par.cap.q̃siuit.& hoc maximè obtinet, vbi ꝓcedit ex officio, fortè ꝯ ꝑsentem, vel absentẽ: nã tunc est cũ maiori maturitate ꝓcedendũ: sed si in iudicio quis sit ꝯtumax, solus eps, vel q.libet alius iudex ꝑdicta facere põt, s̃.de of.del. sane. & ẽt excõicare.sup.de of.del.ex lris. sed si ꝑpetuo deberet eps suspendere aliquẽ ab offõ, & bñficio ẽt in iudicio, credimus ꝙ nõ deberet facere sine ꝯsensu capli, qa magna qõ est hæc. sine ꝯsensu capli facere non dẽt, sup.de his q̃ fi.à ꝑl.q̃to. Itẽ ar.15.q.7.eps.24.dis. quorundã.50.dist.studeat.nullus. Itẽ quia solus homo.& c.65. di.eps.ad tps autẽ saltẽ modicũ credim⁹ aliquẽ prælatum posse suspendere subditũ sine monitione, imo sine cãæ cognitione, si culpa, uel delictum coram iudice fiat, ar.ꝯ 45.dist.c.j.ff.de pœ-
2 nis.moris.35.dist.c.vlt. Sed oppones, mirũ est, ꝙ † eps non põt ferre sñiam ꝑpetuæ suspẽsionis, & tñ del.eius possit, sup.de exce.apñcæ. Rñ. ꝙ delegatus ꝑpetuo nõ suspẽdit, nisi reqsito cõsilio delegãtis, sup.de of.del.si ꝓ debili. ad hoc ẽt faciũt c. allegata quorundã, studeat, & delegans eps ꝯsilium capli requiret.
3 † Itẽ quidã dicunt necessariã esse monitionẽ in interdicto, & suspensione, sup.de ap. reprehensibilis. & ꝓ nulla cã posse quẽ suspẽdi, nisi ꝓ cõtumaciã, sicut in excõicatione: in hoc.n.interdictũ & excõicationẽ ꝯparat, ar.sup.de ap.ad hæc, qm̃.& ar.12. q.2.hi q. sed certe hoc non credimus, cũ inueniã sñiam suspensionis ferri ꝯ delinquentẽ ẽt non contumacem, 5 q.4.in loco, 2.q.j.nemo.ibi.n.ponitur excõicatio pro suspensione, j̃.de sen. exc.sacro.in pr.dat.n.ibi pęna: vñ sic erit ĩ hac pęna, vt in aliis, vt ꝓbata culpa, uel notoria existente, imponi possit sine monitione & pœnitẽti, & correcto: sed in sñia excõicationis est secus, qa non est pęna pure, sed medicina, 2. q. j.multi.hoc aũt bene fatemur, ꝙ qñ ꝓ ꝯtumacia infert̃, nõ dẽt inferri, nisi ꝯ incorrigibilẽ & ꝯtumacẽ, sicut nec missio in possessionẽ.ff.de dã.infe. nisi.§.si forte. in eo autẽ suspensio, vel interdictũ siĩtudinẽ hẽt cum excommunicatione, quod legitur sup.de app.ad hæc.

CAP. II.

Ad hæc quoniam episcopus. [Libertas.] No.episcopum non posse concedere priuileg.in præiudicium

cium alterius,9.q.3.conquestus,per principalem.de hoc no.supra vt eccl.benefic.vt nostrum.in fi.

CAP. III.

Ad aures nostras. [Intrudere.] Et male. Ordinas.] Satis pōt hoc esse de iure,ꝙ ex quo ille,ad quem pertinet ordinare ecclesiam,eam male ordinat,ꝙ cassata mala ordinatione, superior illam ecclesiā ordinabit,& non ille,cuius ordinatio cassata est,ar.j.e.inter dilec.in fi.nos tn̄ hoc non fatemur,nisi in casibus, vbi expressum est in iure, vel nisi iudex in pęnam delinquentis sententialiter hoc sibi retineret:sed forte tunc de iure est, quando in eo casu ad alium ipsa electio non deuoluitur:nam non debet sibi ius ad alium deuolutum retinere.

CAP. V.

Sane. [Libertatē.] Nulla dr̄ia habita,vtrum libertas in priuil.cōtineatur,aut in generalibus canonibus,vt hic, 10.q.3.quia eo.idem ēt,si forte præscripserint.

CAP. VI.

Illud etiam. [Assumentes.] No.pęnam illorum,qui in beneficiis sibi mutāt cām possessiōis.

SVMMARIVM.

Excōmmunicatio contra subditum priuilegiatum non tenet.

CAP. VII.

Cum ad quorundam. [Concilio.] s̄.de cē.si.cū apl̄s.[Pro illis.] Pro excedentibus.n.numerum Lateranen.concilii non pōt aliqua sn̄ia ferri in eum,si denegauerit debitū,ar.ff. de aqua quot. l.j.§.Iulianus & §.itē quæritur.10.q.3.quia cognouimus. imo quod ep̄s iniuste abstulit,restituet in quadruplum,18.di.qm̄ quidem.C.ad l.Iul.repet.l.1.in Auth.vt li.ma.§.& hoc quoq..[Nō tenere.] No.sp̄ale in hoc casu,sed hoc intelligit, qn̄ ex primit errorem in sn̄ia,puta excōico te,nisi me recipias, & vltra numerum prætaxatum.[Non tenere.] Nos dicimus generale.qđ hic dr̄.s.ꝙ si subditus alicuius sit priuilegiatus in aliquo capl̄o a Papa,ꝙ si prelatus illius ecclesiæ fert in eum sn̄iam excōicationis,ꝙ non tenet,vt hic,j.de priuil.cum capella.& c.quanto.

CAP. VIII.

Sicut vnire. [Vnio.] De vnione no.s̄. ne se. vac. c. 1. [Epi.] No. ꝙ quantumcunque plene ec-
a clesię spectent ad abbates [a],non licet eas eis vnire,vel vnā aliis subiicere;hoc enim est speciale tantum,vt hic.

ADDITIO.

a ¶Ad Abbates. Adde in aliis inferioribus episcopo,ita Card.in consi.47.incip. Reuerende domine.in prin.& ibi intelligitur hoc verum, nisi talis inferior vltra ius haberet etiam iurisdictionem episcopalem.Et quod Abbates non possunt vnire,tenet etiam Car.in consi.96.incip.Videtur vnio prædicta.ia 2.col. uer.quinta vero causa.& ibi dicit hoc dictum Inn.notabile.

CAP. IX.

Quam sit graue. [Conliteri.] De confessione no. supra de elect.per inquisitionē. [Constiterit.] Habito legitimo processu ɔ̄ eum,vt per inquisitionem,vel per accusationē,vel alio modo: nec probatur per hoc,ꝙ confessio facta extra iudicium præiudicat, quia hic non deponitur propter fornicationem, de qua non constat: si. n. de ea constaret, non cogeretur maritus recipere eam, quod
a hic præcipitur:sed ideo punitur [a],quia ex tali confessione apparet eum maledicū detractorem, & leuem, quorum quodlibet ad eius pnīā,alias pęnam sufficit.

ADDITIO.

a ¶Sed ideo punitur.Hoc dicit not.Abb.in c.olim ex literis.col.3.supra de rescr. & sequitur etiam do.Fran.de Cur.in repe.l.admonendi.char.27 .ff.de iureiur.

SVMMARIVM.

Peremptorium ad eum peruenire non est necesse,qui de contumacia vel culpa notatur.

CAP. X.

Ex literis. [Candentis.] Hęc purgatio omnino interdicta est, j.de pur.ca.ex tuarum.2. q. 5. Mennā.s̄.ne cle.sn̄iā.[Euaserit.] Hæc verba non solum ep̄o,q ptātē hēt,sed ēt in alio consiliatore irregularitatē adducerent,54.di. si qs viduā.s̄.ne cle.sn̄iā.[Multitudine.] Et sic auxiliū dedit suspensioni eius vel mandatū tacitū,pp qđ est irregularis,50.dist. si quis viduā.[Inueniri.] Vnde pro eodē est, ac si nō venisset,9.q.3.certū.nō n.licet post colūnas latitare,ff.ex q.cau.in pos.ea. Fulcinius.§.sciendū.Itē no.nō est necesse in eo,q de ɔtumacia, vel culpa notatus est,ꝙ pueniat ad eū pemptoriū,s̄.q fi.sint l. cām.per latū.s̄.de cle.ɔiu.tuæ.7.q.1.pn̄tiū.C.de iu properandū §.& si qd.ff.de euic.si vero.& l.si dictū.§.si pn̄te.ff.locati.itē q̄ritur,§.exercitus.ɔ̄,vt li.nō ɔte.qm̄.de iureiu.l.pe.ff.q̄ sē.fine ap. re.l.2.& C.qūo & qn̄ iu:ea.3.q.9.caueāt. sed ɔ̄ria loquunt, vbi absēs nō notat de calūnia.vel culpa.[Amouētes.] Nō sert sn̄ia ɔ̄ istū depositionis ab ep̄atu:sed dicet iudex,amoueo talē ppetuo ab eccl̄ia Albigan.sic de cle,nō resi.ex tuæ.melius vr̄,ꝙ expresse in eum sn̄ia depositionis feratur.supra de do.& cont.veritatis.[Amouentes.] j.c.2.G.melius.

SVMMARIVM.

1 *Nedum electo,sed etiam instituto,ante quàm adipiscatur posseßionem opponitur crimen.*
2 *Quo casu,& per quem procedi poßit ad secundam elect.etiā prima non caßata,& quando non teneat elec.nisi prius caßetur prima,in nu.3.*
4 *Electio,seu prouisio,quæ nulla est,non debet aliam impedire.*
5 *Caßatur electio facta contra formam mandati, & vide vsque ad finem.*

CAP. XI.

1 Inter dilectos filios. [Publicū lectorē] No.ꝙ † crimen opponit non tm̄ electo ɔfirmationē petenti,s̄.de ele.dudū.imo ēt opponit ei,q institutus est anteq̄ adipiscat possessionē,vt hic,dūmō laboret infamia,supra de accu.accedens.sed si aliqs agat possessorio sup bn̄ficio,vel dignitate,qđ obtinuit recuperando,tunc nullo mō obstat exceptio criminis,s̄.de or.cog.super.& s̄.de rest. spo.in lr̄is.sed si agat petitorio ad repetendū bn̄ficiū, vel dignitatem amissam,tunc distingue,qa si obijcit crimen,vel aliud,ꝙ ipso facto inducit priuationē illius bn̄ficii,vel dignitatis.v.g.ꝙ fit hæreticus,vel sn̄ialiter depositus,vel de crimine ɔdēnatus, admittenda est hmōi exce.a.8.di.quo iure.23.q.5,c.1.& 2.sed si aliud crimen sibi obiiciat ꝙ est adulter,periurus, vel simoniacus de alio bn̄ficio,qa per hmōi crimina ipso iure non amittit suum ius,non credimus hmōi exce.admittendas;qđ sic probo,qa ēt probato crīe,cum remanet p̄latus,vel canonicus,adiudicandū est ei ius petitū,& sic nihil pdesset sibi pbatio suæ exc.ergo nō est admittenda,C.de pba.ad pbationē.nec pōt dicere,q crimine obiecto in modū exce.priuandus sit iure suo, qa expresse ɔ̄dicit s̄.de or.cog.cū dil.in fi.si aūt obiicit ei,ꝙ ɔ̄xit m̄rimoniū, dicunt qdā hanc exce.admittendā,qa ipso facto renunciare vr̄ alijs ɔ̄ vr̄,ꝙ hi,q agunt petitorio ad recuperandū sua bn̄ficia,pprie intentant act.in rē,quasi ɔfessoriā,qa ius petunt vel bn̄ficii vel dignitatis in ecclesia,q̄ est res,aliena,qa Dei,vel nullius est, sicut qn̄ petit vsusfructus,ff.si vsusfr.pe.l.1.in prin & l.vlt. §.1. & l.fi.Sed op.ɔ̄ eum,q agit petitorio,ɔpetit actio, p q̄ remouebit a bn̄ficio,ergo multofortius ɔ̄ eum agentē petitorio dabit exce.ff.de re.iu.l.inuitus.§.cui damus.Rn̄.actio ɔpetit ad vindictā,non ad psecutionē rei familiaris:in casu aūt nr̄o pponit exce.p defensione iuris,vel rei familiaris:vnde non haberet locū p̄dicta rn̄a,s.cui damus actionē,& exceptio.q̄ loqt,qn̄ ad idē agitur,& excipit.[Atq; ludos.] 35.di.c.1.s̄.de vi.& ho cle.c. clericis.cā aūt ɔuiuij ludere licet,ff.de alea.q in ɔuiuio. [Indignitatē.] Hæc verba infamiā facti irrogant,C.de his,qui no.infa.im probū.[Iudic.] Et sic patet,ꝙ sufficiens est pbatio iudicis sup facto suo,& maxime vbi sunt plures,ar.s̄.de pb.tertio & no.s̄. de acc.cū dile.[Consciam.] s̄.de fals ad falsariorū,ɔ̄ so.ibi de falsatoribus lr̄arū Papę.hic de alijs,vel al'r,vt ibi no.[Absoluēdū.] de plenitudine ptātis est absolo facta super exceptione, cū al's alii iudici non liceret sup exce.iudicare,cū ēt super ea non dēat
2 fieri li.ɔt.vt al's no.[Postmodū.] †Ex interuallo,vel incontinenti ab eadē parte.s̄.de postu.p̄..bonę me.ibi,temere receperunt. & intelligo hoc postq̄ publicata est electio, vel puisio: de hoc no.supra de ele.publicato.& c.cū terra.alius aūt ab illo,qui fecit primā prouisionē,vel electionē.si prima nulla est ipso iure, secure pcedit ad scđam electionē faciendā,ēt prima non cassata,
a . supra de ele.cū in cunctis.in fi.supra de re iu.cū Ber.& no.s̄. de ele.ɔsideramus.secus aūt dicerē,si prima,q̄ nulla est, ɔfirmata esset siue bona fide,siue fraudulenter,quia tunc electio facta ab illo,ad quē deuoluta est ptās non tenet dūmō ɔfirmatio teneat qa iam eccl̄ia non vacat,& ei obediendū est,& auctore ptore possidet,a.8.q.fi.nōne.ff.de acq.pos.iuste.Itē quis electio non teneat,tn̄ ex quo ɔfirmatio accessit, iam ɔ̄ eam nihil dici pōt supra de ele.cū dilec.ff.q̄ sent.fine ap. l. 1. Itē cū oīs res per easdem cās dissoluat,per quas ɔ̄hit,j.de re.iur.oīs.ergo sicut administratio hmōi dignitatis ei ɔcessa est per ɔfirmationē,sic est sibi auferenda per infirmationē:hic aūt cessat rō in primo casu, s.qn̄ electio nō est ɔfirmata idē aūt, ꝙ in ɔfirmatione dicimus ēt si aliud interueniat,quod vicē obtineat ɔfirmationis,vt si als signatū sit ei bn̄ficiū,& in possessionē inductus per eū,ad quem pertinet cū debita & ɔsueta solennitate,ar. supra de ɔcel.p̄.qa di.& c.cū nr̄is.Quidā tn̄ dicunt,ꝙ in hoc c.s 1,ēt post ɔfirmatione ille:ad quē deuoluta ē:ptā:secure eliget:sed n̄ poterit petere ɔfirmationē suæ electionis: nisi prima electio prius fuerit cassata:ar.supra:de in inte.rest.c. 2.in fi.primū dictū magis placet:prima opi.q̄ no.in gl.ista ex interuallo:vbi dr̄: ꝙ si electio fiat post primā ɔfirmationem: non valet:siue bona fide:siue fraudulenter obtenta fuerit primæ electionis ɔfirmatio : tunc est vera:qn̄ tpe confirmationis factæ nullus erat:qui posset eligere: vel detpe confirmationis factæ nullus erat:qui posset eligere: vel deberet:& obtinet illa opi.etiā si ɔfirmatus non sit adeptus possessionem:sicut apparet expresse supra de ɔcess.p̄b.& eccle. nō vacat: post electionem.nā si alius tpe ɔfirmationis pōt de iure eligere: pp ɔfirmationem alterius electionis factæ ab aliquo alio.ad quem ptinet: nō pdet ipse ius suū:supra de sent.& re iu.cū Bertol.nisi ɔfirmatio esset facta vocato eo, ad quē ptinet elec.vel solēniter pposito edicto,de quo no.s̄.de pcu.in nr̄a.s̄.de sēt.
3 & re iu.quis.qa tūc bene noceret,ff.de mino.in causę. † Itē nō hēt locū p̄dicta opi.nisi ex puisione,q̄ hēt vim electionis,& ɔfirmationis,vel ex ɔfirmatione,q̄ si male factę sunt deuoluitur ptās eligēdi ad alios,qa tūc pp tales cōfirmationes nō dimitterēt illi,ad quos ptinet,quin pcedāt ad electionē,s̄.de ele.cū in cūctis.in fi. sed his vr̄ ɔ̄ s̄.de ɔcess.p̄ben.post electionē.vbi vr̄ dici,ꝙ ex puisione deuoluebat ptās eligēdi ad primos,& tn̄ nō tenet electio, nisi prius casset prima electio.sol.ibi non diceba tur deuoluta ptās eligendi ab archiep̄o ad capl̄m ex puisione, vel cōfirmatione:sed ex his,quæ postea cōtingunt,s.quia debito mō nō erat electus p̄sentatus à capl̄o, & pp renunciationē, & abiurationem post prouisionē secutas: & iō cū ibi haberent ius ex puisione achiep̄i,quę ltīme facta erat,non valet electio facta a capl̄o nisi primo cassaretur puisio:& idē, si sola electio facta esset quæ teneret,quia ea non cassata non valeret alia electio,nisi incōtinenti fieret,vt no.s̄.de ele. cōsiderauimus. Sed
4 quid dices, aliquis † auctoritate Papæ puidit alicui notorio indigno,& sciēter de aliqua p̄latura, vel manifeste ɔ̄ tenorē mādati,nunqd illi, ad quos ptinet electio primo,poterūt eligere, nō obstāte tali puisione,vel cōfirmatione?ar.ꝙ sic.p̄al.dec.cū in cūctis,in fi.Itē electio,vel puisio.q̄ nulla est,nō dēt aliā impedire,s̄.de ele.auditis.& eodē mō,si nō seruauit formā mādati,nō ualet, qđ fecit,s̄.de rescr.cū dilecta. Itē electio facile dēt redire ad suā naturā.i.ad alios,ad quos ptinet de iure,ff.de pac. si unus.§.pactus.in fi.Sed nobis vr̄ ɔ̄,nec ɔ̄dicit decr.cū in cunctis.qa licet sit statutū, ꝙ electio pp defectū suū deuoluatur ab ep̄o ad capl̄m,vt ibi:& iō teneat electio nō obstāte ɔfirmatiōe: nō tn̄ ē statutū,ꝙ à delegatis Papæ deuoluat ad primos electores:& ex quo statutū nō est,deuolui non dēt,s̄.de cōcel.p̄ben. quia diuersitatem.s̄.de sup.neg.p̄l.c.Romana.Itē indignū esset ex quo Papa ad se reuocauit puisionē,licet eā faceret delegatus,ꝙ vlterius rediret ad primos.nisi de mādato Papæ s̄.de postu.bonę.2.circa fi.s̄.de off leg.ꝙ ad trans s̄.vt li.pen.ecclesia.& 3.q.6.multū.Iterū fateor,ꝙ nō teneat, qđ fecit iste delegatus nec impediat, quin alia electio fiat ab eo, ad quē ptinet tūc eligere,s.à superiore,q delegauit,nō ab eis,à qbus reuocata est electio. hoc no.s̄.de p̄b.inter cætera.nā à delegato ad delegātē dēt redire iurisdō,sicut appellatio,s̄.de off.del.sup qōnū,
5 & flumina ad locū,vn̄ exeūt,reuertunt.† Itē electio bene redit ad naturā suā,sic redit ad delegātē,& si factū est ɔ̄ formā mādati,nō valet & bene cassabitur,sed facta cassatione electio nō redibit,nisi ad delegātē.Alij dicūt,& forte melius,ꝙ si alicui mādatū fuit, ꝙ puideret alicui sub condi. v.g. si esset de tali loco oriundus,cū hic nō habeat iurisdōnē, vel ptātē pnidendi.nisi cōdō sit vera,ff.de ver.sig.cedere.& talis puisio q̄ nihil valet, nec fundamentū hēt, nō impedit primos eligere de hoc no.s̄. de p̄sump.dudū.idē vr̄, & si ptās non sit condōnalis: sed certū est, ꝙ Papa nunq̄ scripsisset p eo si sciret veritatē, vt si scripsisset p quoq̄ in crimine pmanēte:sed secus est,si scripsisset, pro aliquo,qui egeret dispensatione:puta irregulari,vel alium defectum patiente: nam tunc licet ille,cui mandatur,non posset prouidere huic irregulari,qui tacuit se irregularē:tn̄ puisio in facta reuerteretur ad delegantē. Rō diuersitatis est, qa hic, ex quo de gratia voluit principale,s.huic puideri,credēdū est,& ꝙ velit accessoriū,s. dispensare cū eo in defectu,quem patitur: sed secus est in pcedenti casu,vbi dispensare non pōt,arg.opti. ff.de off.p̄t.Barbarius.in fi.vbi dicit,qđ si sciuisset eū seruū,liberum effecisset,& s̄.de renun.nisi.§.p̄sonæ.s̄.de re iud.cū olim. Et no.ꝙ qn̄ puisio nō dēt reuerti ad delegātē,potius deuoluit ptās prouidendi ad aliū delegatum,qui similem ptātem hēt puidendi in eadē ecclesia,dummō p̄sentauerit literas,q̄ ad alios ad quos ptinet de iure suo,s̄.de resc.capl̄m. Alij tn̄ dicunt,ꝙ q̄cunq; puisio facta à delegato sit nulla,semp ptās puidēdi deuoluitur,vel ad aliū delegatū, si est,vel ad primos, ad quos de iure pertinet:imò plus dicunt quidam,ꝙ ēt si Papa ignoranter prouidisset alicui irregulari,vel alij, ita qđ nulla esset sua prouisio,ꝙ si ēt ea non cassata tunc puideret delegatus eius,vel alij, ad quos pertinet electio,ꝙ tenet secunda electio: sed literæ obtentæ,postq̄ possessori puiderat, & maxime postq̄ prouisus p primos haberet possessionem, non valerent,s̄.de cōcess.p̄bē. cū nostris. Alij tn̄ distinxerūt, vtrum mandatum Papę pcessit in fauorem eius,cui scribebatur, vt tunc redeat electio ad primos electores:& idem dicūt,si in fauorē scriptū erat illius, cui prouisum est,si crimē impediat prouisionem: si aūt delegatus prosequebat factū suum,quia in fauorē suū fiebat hmōi prouisio, tunc reuertitur ad delegantem,si aūt per cōpromissum facta fuerit electio de indigno scienter, nō redit tunc electio ad capitulum,sed ad superiorē deuoluitur:qđ.n.cōpromissarij faciunt,oēs facere vr̄r,cū vice oīum fungātur;s̄. de ele.quia pp. Item cōstitutio, s̄.de elec.ne pro defectu. indistincte loquitur, ꝙ si electio non fuerit facta intra ltīmū tp̄s,nō distinguo, an à capl̄o,an à cōpromissarijs, ꝙ electio deuoluatur ad superiorē.

CAP. XII.

Accedentibus ad nos. [Legitima.] Præscriptione, s̄. de consang. & affin. ex literis. s̄.de re iud.tenor.

SVMMARIVM.

1 *Quæ genera hominum poßint sibi rectorem, & syndicum constituere.*
2 *Societatis distinctione hic habes.*
3 *An collegia fieri valeant absque senatusconsul. vel principis auctoritate,& quæ collegia dicantur voluntaria in nu.4. & quæ sint personalia, vel realia,in nu.5.*
6 *Collegium an constituatur per aliquā societatem,& vide in nu.7.& 8.*
9 *Clerici ciuitatis, vel castri, an faciant collegium, & in nu.10.*

CAP. XIII.

1 Dilecta in Christo. [Vnum corpus.] † De his corporibus no.s̄.de of.or. cū ab.sed quod ibi minus dictū est,hic suppletur:vr̄.n.ꝙ quilibet hoīes cuiuscunq; professionis,vt grammatici,vel negotiatores,vt cōfrumentales:vel officii,vt pistores,propria auctoritate si volunt,licet alij al'r dicant,pn̄t conuenire simul,& facere sibi rectorē, & syndicū, & arcam cōem, dūmō societatē coeant,vel collegiū faciāt pro aliqua cā. Quidā tn̄ dicūt,ꝙ rectores in p̄sonalibus collegijs semp ɔfirmabunt à superiore, sicut & in realib.vt in Auth.de defen.ciu.§.interim illud.& §.& si ea dē.imò vr̄,ꝙ ēt sine rectore,& sine syndico,& sine arca,& sine stipulatione pn̄t auctoritate ppria, vel sola voluntate,ex p̄sla tn̄ ɔstituere collegiū,dūmō p aliqua cā iusta hoc faciāt, puta ad defensionē iustitię sue,& aliorū,vel ne in suis officijs fraudē faciāt & ɔsimilibus:nec oportet, ꝙ isti habeāt aliud nomē nisi collegiū grāmaticorū talis loci:& sic de alijs:imò vr̄, ꝙ licitū sit collegiū oīum bonorū sodaliū,qui multum facere habituri sunt simul,ar.ff.de colle.il.l.1.q̄ est Græca.Illud aūt cōstat ꝙ si faciāt collegiū cā religionis,vel pietatis,& inde nomē sumāt, v.g.collegiū iuuātū oppressos,vel collegiū faciētiū eleemosynas, & sic de cæteris,licitū est. Et hoc pbat ex diffinitione socie
1 tatis,q̄ talis ē.Societas† est pluriū corporū inter se distātiū vno noīe ei deputato collectio. Itē pbat hæc ex eo, qđ dr̄ in l.j.ff. de coll.illi.vbi dr̄ ꝙ licita collegia sunt oīa, q̄ fiunt cā religionis,vt p̄missa,dūmō nihil faciāt ɔ̄ senatuscōl.i.dūmō nihil mali faciāt occasiōe collegij,qđ phibet illicita coll.& quò ad hęc collegia,licet bonū nomē habeāt,tn̄ qa male operant, fit illicitū collegiū:& iō destruendū. & ad hoc facit l.vlt. eiusdē tituli,
2 & l. Græca,ibi posita.†Sed ɔ̄,ff.de coll.illi.collegia.in prin.vbi dr̄ ꝙ collegia non dēnt fieri absq; auctoritate senatuscon. vel principis.Sol.oīa p̄dicta collegia,q̄ fiūt p bono, & ad malū nō pcedunt,dicimus esse cōcessa senatuscon.qđ sola illicita phibet:& iō licita concedere vr̄, ff.de colleg.illi.l.j.sicut per idem senatuscōsultum cōcessa sunt collegia professionum,& negotiationū, & burgorū,& villarum,C.de iurisdi.om.iur.l.fi.s̄.de procu.quia.ff.qđ cuius.vniuer.l.j.ff.ad Treb.oībus.de le.j.si hęres.§.vitijs.C.de nat.lib.si qs sen.& l.qm̄. auctoritate aūt principis possent, & deberēt fieri collegia, si hoīes parū habēt facere simul,vt si barones,vel ciuitates,vel tres, vel plures coeant collegiū: nam huiusmodi collegiū nō valeret sine auctoritate principis,qa nec multū simul facere hēnt, nec hoc faciūt cā re
3 ligionis.† Itē vr̄,ꝙ hæc collegia p̄sonalia,s.pfessionū,negotiationū,officiorū, & religionū sunt voluntaria,& nō necessaria: & ex hoc est,ꝙ ēt illi,q sunt de eadē pfessione, vel negotiatione siue sint plures,vel pauciores,q̄ alij,q iā coierūt collegiū,nō cogunt illud intrare: imò q iā intrauerūt, pn̄t inde exire.Itē ꝙ exeūtes accipiūt partē de rebus coībus: Itē qa nō pōt qs esse in duobus collegijs voluntarijs,& hæc sunt.ff.de colle.illi.l.j.§.fi. vr̄ tn̄ alijs,ꝙ si pauciores hoīes vnius officij, vt grāmaticorū, pistorum,vel aliorum,cōueniant in vno loco ad collegium faciendū, quod nō dēnt se vocare collegium grāmaticorū illius loci,quia nō pprium dr̄ esse collegium ibi alicuius officij, nisi sit maior pars:sed debēt denoīare ab illo officio cū aliqua adiectione,p q̄ discernant,v.g.collegiū scholariū vltra Aduersam, vel citra:vel collegiū scholariū S.Stephani, qa hæc ɔueniūt:& sic est dicēdū de alijs.Alij tn̄ dicūt,ꝙ pauciores de aliquo officio nō possūt facere collegiū, nisi assumāt sibi nomē aliq̄ pieta
4 tē respiciēs.†Quod aūt p̄dicta collegia appellant p̄sonalia,vel realia,nō hr̄ in iure, sed per simile dr̄ munerū seruitutū realiū, & p̄sonaliū:secus aūt ē in collegiis realibus,vt ciuitatis,& burgi,& ecclesiæ,q̄ sūt necessaria,& naturalia,qualia sunt, q̄ rōne originis,vel rōne domicilij,vel aliis ɔsimilibus rōnibus ɔ̄hūtur. Nā huiusmodi domicilia nō licet indifferenter dimittere, & ēt pōt quis plura talia collegia habere, ff. ad munic. Labeo. & l.seq. Itē res taliū collegiorū nō diuidunt inter absentes, 12. q.2.§.qui manumittitur. Azo tn̄ dicit,ꝙ singuli de vniuersita

Universidad de Deusto Biblioteca

te de his,quæ in ea conferunt,cũ inde recedũt, dẽnt habere par
tem,& sic loquitur.ff.de collegi,i li.l.j.§.fi.sed de alijs,q̃ donan
tur,vel legantur vniuersitati,non debent habere partem,ar. ꝓ
hac distinctione, ff. ne quid in loco pub.l.2.§.viarũ.s̃.de cler.
6 cõi...qđ à te.vbi notatur,16.q.6.de lapis.† Societas aũt,vel so
cij vniuersorũ bonorũ,vel alicuius negotiationis, vel rei nõ ꝯ-
stituit collegiũ,vel corpus:qđ apparet ex eo,qa lex dicit,ꝙ so-
cij alicuius professionis pñt cõstituere collegiũ,ff. qđ cuiusque
vniuer.l.j.§.j.ex quo apparet, ꝙ societas non est collegiũ p se,
nisi aliter cõstituatur per principẽ,vel senatuscõs.vel alio mõ,
vt pdictũ est. Itẽ hoc ipsum ꝓbatur,ꝙ collegiũ recidit in vnũ,
ff. qđ cuiusq; vniuer. sicut.in fi.65.dist.c.fi. sed societas morte
7 ciuili socij soluitur,ff.ꝓ so.actione.in prin.† Itẽ si esset collegiũ
non deberet cõueniri quilibet socius de ꝯctibus initis noĩe so
cietatis,sed societas ipsa tm̃,12.q.2.qui manumittitur,qđ fal
sum est:hoc.n.daĩ hæredi,& in hæredẽ,& iõ malefaciũt,q con
ficiũt libellos,vel stipulationes,vel alios ꝯctus noĩe societatis,
cũ nõ sit corpus, nisi exponas.i.noĩe sociorũ,vt res magis va
leat,q̃ peat,sed his vr̃ ꝯ ff.qđ cuiusq; vniuer.l.j.in prĩ.vbi vr̃,ꝙ
hæc tria cõparent,s.societas,collegiũ, & corpus.sol.ibi loqtur
de societate intellectuali, & iuris, quæ est idẽ,qđ corpus,& nõ
de societate bonorũ. Hoc fallit in reis credendi,vel debẽdi so.
cijs, quorũ quilibet agit ex sñia ꝓ alio lata, ff.de arbitris.si duo.
vbi dr̃,ꝙ ex facto rei credendi socij,qui non cõpromisit,datur
actio ex stipulatu ꝯ eũ socium,qui cõpromisit,ex quo oẽs pa-
riter damnum consequuntur:ex quo vr̃,ꝙ eadẽ rõne ex stipu
latione rei socij,qui cõpromiũt,detur actio alijs,ar.ad idẽ,ff. si
quis cau.si duo.§.j.ff.de liber.exhi.l.3.§.nunc.ff. de duo.reis. ꝓ
eadem.j.rñ.ff.de fideiusso.Vranius. Et hoc iõ,quia ex eo, ꝙ est
reus,põt totum deducere in iudiciũ:in iõ partem deducere nõ
dẽt: qđ si faceret,& illius partis pars socios ꝯtingeret, & ex eo,
ꝙ est ꝯsocius,cõicat lucrũ,& damnũ:& iõ inuicẽ vnus alterius
noĩe ageret,& pacisci vr̃:secus aũt in correis tm̃,qui nõ cõicãt
damna,& lucrũ; & secus in socijs tm̃,q non pñt deducere in iu
diciũ,vel pactum,nisi suam partẽ:fatemur tñ,ꝙ magr̃ societa-
tis põt ꝓ alijs agere ex eius beneficio,ff.de pac.item ma. item si
ratũ hẽt factũ socij tacite, vel expresse;põt agere ex facto eius,
8 ff. ꝓ socio.iure.semp.n. ꝓsumit noĩe socij ꝯhere.† Alij tñ ꝯdi-
cunt asserentes,ꝙ licet ex facto socij,vel pacto, vel re iudicata
damnũ,vel lucrũ cõsequat alius socius,vt sonat pal.l.& ẽt ali-
qñ detur ex eis except.o.nunq̃ tñ datur actio.l.aũt pro socio,iu
re,intelligitur,vt per sociũ.i. p factũ socij nõ obligetur socius,
i.nec lucrũ,nec damnũ sentiat: aut eq̃ res in quibus ꝯxit, versæ
9 sint in cõem vtilitatem.† Clerici aũt ciuitatis,vel castri nõ pñt
facere collegium ea ratione,quia sunt in eadem ciuitate, vel ca
stro,quia clerici non constituunt vniuersitatem castri,vel ciui
tatis,vel castrum vel ciuitatẽ qđ idẽ est:sed cõstituunt vniuer
sitatem suarum ecclesiarũ;& ciues cõstituunt ciuitatẽ,vel vni
a uersitatẽ ciuitatis,& castellani castrum: sed bene a possunt con
stituere vniuersitatẽ cã religionis,s. vt missas celebrent pro vi-
uis & defunctis,vel con...bus.Item vr̃,ꝙ cũ ista collegia &
rectores eorum subsint maioribus,& ordinarijs ptãtibus,ꝙ ad
eorũ dictũ destrui pñt & ꝓhiberi ne incipiant. [Capitulum.]
10 No.nõ† semp,vbi plures clerici sunt in vna ecclesia,facere col
legiũ,ar.s̃.de iu.pat.postula [Cõtendũt.] Quia si nõ est vniuer
sitas,nõ põt ibi ĩscribi sigillũ vniuersitatis,ff.qđ cuiusq; vni.l.j.

ADDITIO.

a ¶Sed bene.Hoc dictum,& in ver.seq.itẽ videtur sequitur & refert Car. in con
si.11.incip.Pro enucleatione omniũ quæsitorum,col.2.vers. oppositum sentit.

CAP. XIIII.

Grauem. [Homagij.] Propter homagium istud puni-
tur,vt sequitur,22.q.5.de forma.nisi.n. præ-
stitisset homagium,non crederem eum peccare,cum non vo-
caret eum dominum, sed prælatum, arg.10.q.3. cauendum.
[Spiritualibus.] De his etiam incidenter iudex sęcularis co-
gnoscere non potest, supra, qui filij sint legitimi.lator.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi quibus confiteri teneantur.*
2 *Quis possit eligere sepulturam.*

CAP. XV.

Nimis iniqua. [Cum religiosi.] Cuiuscunq; reli-
gionis sint, in nullis sequentibus
grauari debent: nos credimus hoc spãle priuilegium fratrum
Prædicatorũ,& Minorũ,vel aliorũ,qui in his spãliter sunt pri-
1 uilegiati,vñ bene sequitur ꝯ regulã.[Confessiones.]† Quas au
dire dẽt ꝓprius prior,vel alius cõmonachus 16.q.1.c.2.si autẽ
nõ haberet aliquẽ sui ordinis,satis crederẽ, ꝙ de iure cõi debe
ret ꝯfiteri parochiali sacerdoti,j̃.de pę.& remis.oĩs.sed hic re-
puto priuil.horũ,ꝙ cuilibet ẽt de ordine suo,& de alio poterit
cõfiteri.[Oratorijs.] Si vellẽt habere ad cõicandos gñaliter in
firmos,non licet:sed cã deuotionis licet,16.q.1.alia,& ẽt ꝓ se
cõicandis.[Sepeliri.] Hoc licet cuilibet religioso.[Eligit.[Ex
2 hoc vr̃,ꝙ† nõ loquatur de ꝓfessis,sed de cõfratrib. tẽplarioꝝ,
& ꝯsimilibus,qui remanẽt in seculo:nã si esset ꝓfessus,cum nõ
habeat ꝓprium uelle,nõ posset eligere sepulturã,ar.12.q.j.nõ
dicatis.R̃deo,imo loquit de Minoribus,& Prædicatoribus,q
qñ extra cõuentus moriunt,pñt eligere sepulturã, nec est hoc
in eis spãle,cum cuilibet liceat eligere sepulturã, q̃ vult,ut no.
s̃.de sepul.c.j.[Cãpanã.] Hoc ẽ spãle priuilegium, alias ꝯ,j̃.de
priuil.patẽtibus,[Cœmeterium.] Hoc nõ credo spãle:nã cum
apud tales liceat eligi sepulturã,ergo & cęmeterium hr̃e.s̃.de
sepul.c.j.[Numerũ.] Hoc spãle priuilegium est:nã alias hoc li-
cet eps.s̃.de insti.c.j.[Cereorum.] Hoc non est speciale priuile
gium:quo.n.iure hoc alibi possint,nõ uidemus; non.n.dicunt,
ꝙ in canonibus non inuenitur expressum,18.q.2. hoc tm̃.[De
sistatis.] Si tñ pro his latæ sint sñiæ in eos excõicationis, uel in-
terdicti,credimus tenere, licet puniantur,j̃.de priuil. quanto.

SVMMARIVM.

Ordo Prædicatorum quibus priuilegijs potiatur.

CAP. XVI.

Nimis praua. [Ad synodos.] Hoc est spãle in his duobus ordinibus: nã alij religiosi
tenẽtur,18.di.c.vlt.s̃.de ma.& obe.ꝙ super his.[Cõstõnibus.]
Spãle est in his;in alijs secus,18.di.c.ult.j̃.de priui.ex ore.[Cor
rigẽdis.] Spãle in his,in alijs licet,s̃.de sta.mo.in singulis.§.por
ro.[Iuso.] Spãle in his.[Processionaliter.] Spãle in his, in alijs
secus,ar.j̃.de priui.cum olim pp.in fi.[Benefactores.] Hoc nõ
est spãle in his,j̃.de priui.q̃to.si plati eos excõicassent ꝓ eo,ꝙ
hos religiosos reciperent,excõicare non pñt. [Fratribus.] Fra-
tres bene pñt excõicare plati,cum nõ sint exẽpti,si iusta cã sub
esset,sed pp hoc appareret,ꝙ in hoc sunt exempti, ꝙ excõica-
ri nõ pñt:sed tñ põt intelligi,ꝙ non pñt excõicari, si ꝯ suas in-
dulgẽtias eis non obediant.ita ꝙ clausula,quæ sequitur, ubi re
ligio &c.hoc determinet,[Satagunt.] Hoc non est in eis spãle.
[Ciuitates.] Hæc sine causa nullis inhibere debẽt.[De hortorũ.]
Oẽs religiosi fere in his sunt priuilegiati, s̃.de deci. ex parte.&
in his fratres intelligimus priuilegiatos. [Domib.] Hoc nõ cre-
dimus spãle in his fratribus, cum in Iudæis tm̃ obtineat, s̃.de
usur.q̃to.in fi.[Tota fr.] Et male,qa quis nõ sint exẽpti,in mul
tis tñ sunt priuilegiati, ut hic, & s̃ c.ꝓxi. [Desistatis.] Credi-
mus tñ,ꝙ si pdictas sñias excõicationis,uel interdicti tulerint,
ꝙ tenent,licet,q eas tulerint,puniri debeant, j̃.de priui.quãto.

SVMMARIVM.

1 *In terra interdicta legere psalterium,vel euangelium docere,& etiã prędicare non est prohibitum.*
2 *Puniri debent laici violantes interdictum.*
3 *Non est ordinis,sed iurisdictionis absoluere excommunicatum.*
4 *Quæ dicatur generalis sententia.*
5 *Non potest suspensus donare præbendas,nec quemquam destituere.*
6 *Interdicti etiam si pœnitentiam acceperint,in loco interdicto non sepeliuntur:post autem interdictum bene sepeliri possunt.in nu.7.*

CAP. XVII.

Tanta est clauis. [Violare.] In suo offõ offeren do in missa, s. calicẽ, uel urce
olos,uel hmõi,uel celebrando aliud officium, s.uespertinum,
uel matutinũ,& hmõi,11.q.3.si qs eps. in fi.nec credimus pdi-
ctã irregularitatẽ,uel suspẽsionẽ incurrere,qui offõ interest,&
cãtat,non tñ celebrat.cũ nec aliqd facit tanq̃ in suo offõ agẽs,
cum hoc nusq̃ inueniã,& satis innuit c.pal.licet peccet:legere.
1 n.psalteriũ uel docere† ẽt euãgeliũ, & sic ẽt nouũ, & uetus te-
stm̃ in terra ĩterdicta nõ est ꝓhibitũ,cũ ẽt ibi pdicari possit,vt
j̃.de sent.exc.rñso.In offõ aũt suo,i.in ordinatione agere intel-
2 ligimus siue in maiori,siue in minori ordine sit.Sed quid dices
de officijs,vel ministerijs,puta si magr̃ scholariũ exerceat offĩn
suũ,ꝙ sic de alijs? forte idẽ dicẽdũ est, ꝙ de ordinibus:& ex hoc
apparet,ꝙ laici pp hoc irregularitatẽ,vel suspẽsionẽ nõ incur-
runt,cũ nec ordinẽ,vel offĩn habeant: bene tñ puniunt laici,si
violãt interdictũ,s̃.de cle.exc.mi.c.2.in fi.benedicẽdo aũt mẽ
sam dicũt aliq,ꝙ nõ sit irregularis,cũ hoc nulli ordini sit depu-
3 tatũ,34.di.c.si.secus in benedictione aquæ. † Absoluere aũt ex
cõicatũ p sñiam nõ est ordinis,sed iurisdõnis,sicut excõicatio
2.q.j.nemo.sed absolõnis solẽnia exhibere, sicut est dicere oro
nes cũ stola,& psalmũ pñialẽ,& in ecclesiã ĩtroducere, ordinis
& officij est,ar.j̃.de sen.exc.nup.in fi.11.q.3.debẽt.& c. seq.Itẽ
vr̃,ꝙ si diaconus diceret epłam,vel acolytus in loco,vbi est cõ-
suetudo,ꝙ gñalr̃ p subdiaconũ dr̃ epła ꝙ sit irregularis,qa gña
liter loquit,c.si qd ꝯtigerit de sacro ministerio,11.q.3.si qs eps
dã.sed hoc intelligendũ vr̃ de his,q certo,& suo ordini sunt de
putati,sicut subdiac.legere epłas,vł acolytus portare cereos, &
sic de alijs,de qb.hẽs,23.di.acolytus.cũ trib.c.se.sed si faciat ea,
q̃ nõ sunt alicui ordini,vel offõ deputata,vł a iure,vel a ꝯstõne
ecclesiæ,vel ꝯsuetudine,vt si cãtat rñsoria,vł legat lectiones nõ
fit irregularis:vnde vr̃,ꝙ si ꝯsuetudo est, ꝙ in aliqua ecclesia si-
ne distinctione ordinis quilibet legat epistolam,vel portet ce-
reos,

reos,vel quicquid aliud ptinens ad aliud offĩn faciat,nõ erit ir-
regularis,qui illud offĩn faciat,arg.ꝯ.s̃.de homi.sicut dignũ.in
fi.vbi dr̃,ꝙ ẽt rñsoria homicidæ nõ debent cantare separatim.
Iõ illud ius spãliter inductũ fuit pp horrorẽ criminis.[Oẽm.]
4 No.† gñalẽ sñiam s̃.de do.& cont.veritatis.in fi. Itẽ gñalis est
sñia,vbi indicantur oẽs ꝓcessus irriti,vel totus ꝓcessus irritus,
s̃.de rescri.cũ dilecta.s̃.de ele.dudũ.Itẽ gñalis sñia est,vbi iudi
catur reduci in statum,quo erat tpe appel.emisse,s̃ de app. bo.
me.Itẽ sñia gñalis est,qua ius cpãle adiudicatur,s̃.de excep.cũ
ve.sed gñalior sñia est, qñ cassatur ꝓcessus,& quicquid secutũ
est ex eo,vel ob id,s̃.de ꝓcu.auditis,& potes colligere,ꝙ si gña
lis est sñia,æque,vel magis gñalis potuit esse petitio, cum sñia
rñdere debeat petitioni,s̃. de simon.licet. imõ ẽt si in certa sit
petitio,tñ curare debet iudex,vt certam ferat sñiam. Instit.de
act.§.curare.& põt dici pdictas sñias gñales sic posse ferri. & te
nent sñiæ,vbi in libello non fuit specificatũ,vel non potuit spe
cificari,Insti.de off.iud.& de actio.§.pterea,ar.C.de sen. quę si
ne certa.l.2.sicut qñq, petitur ꝓcessus alicuius irritari: poterat
enim cogi,vt diceret quẽ processũ,si sciret:si vero nesciret,
admittẽdus esset libellus, & postea exprimeret in ꝓcessu,ar.ff.
de rei vin. quæ de tota.& ff. quorũ le.l.3.§.quia. Insti.de act.§.
curare.Item dicimus,s.ꝙ nõ cogitur exprimere in libello, vel
in sñia, si vñis sit petitio, vt petitio hæreditatis,vt not.s̃ de off.
or.conquerente.Itẽ nec accessoria iuris exprimere tenet, imõ
sine expressione veniũt,vt si iudicatur iusta appellatio,cassatur
quicqd factũ est post appellationẽ s̃.de app.significauit.cũ cã,
& multis alijs iuribus,& si iudicatum est sñiam nõ tenere, nec
id,qđ ex sñia sequitur.s̃.de ꝓcu.ex insi.& ad idem s̃.de consti.
c.3.in fi.idem est, & si sint accessoria rei,sicut pertinentiæ acce
dunt castro,vel hospitali,s̃.de rest.spol.cũ ad sedẽ.Idẽ & si sint
accessoria actioni,vt fructus,& oĩs cã ĩ interdicto vñ vi.& ĩ bo
nęfidei act.ff.vñ vi.l.j.§.ex die.ff.depositi.l.j.§.hanc act.ff.de rei
ven.q̃ de tota.& idẽ vr̃ in oĩbus,vbi locũ hẽt offĩn iudicis deser
uiens actioni,de quibus notatũ est in §.& sum. Insti.de off.iud.
ar.ff.de ædi.edi.ædiles.§.Pędius. & §.itẽ sciendũ. vbi dr̃, ꝙ hæc
enumeranda sunt in libello:sed si lex bene intelligitur,non di
cit talia enumerãda in libello,sed in illo edicto:iudex tñ in oĩ-
bus prẽmissis,quãtũ plus poterit,dabit operã,vt oĩa exprimã-
tur,vt certam possit ferre sñiam,Insti.de act.§.curare.[Institu
5 tionẽ.]† No.postq̃ suspensus est,non põt donare pbendas,nec
destituere aliquem.& idẽ forte dicendũ in alijs spũalibus,sicut
nec ipsis ꝯfiteri pñt,nec facta collatio valet,vt s̃. de cle.exc.mi.
postu.s̃. de ętate.cũ bonæ.& dicũt hoc esse verũ,ẽt si sit occul-
ta suspensio; in alijs aũt non spũalibus secus,vt no.s̃.de ele.ni-
hil.[Interdicti violat.] Hic vr̃,ꝙ violatores interdicti ipso iure
sunt suspẽsi.& irregulares:& hoc idẽ vr̃ p id,qđ sequit, ꝙ vio-
latores ĩterdicti sunt suspensi,ar.s̃.de cle.exc.min.postu.§.vlt.
Sed ꝯ,si cõicans,& celebrans excõicato non est suspensus ipso
iure,nec irregularis,s̃.de cle.exc.mi.si celebrat.multominus,q
non seruat interdictũ: credũt ergo aliqui,ꝙ hæc decr.loquitur,
q excõicati,vel suspensi erant expresse,qui non seruarent in-
terdictũ:sed melius vr̃,ꝙ sit suspẽnsus,& irregularis,qui interdi
ctum nõ seruat in loco interdicto, ẽt si sup hoc nõ ferat sñia,
sicut ꝙ sit excõicatus,quicũq; ibi celebrauit,s̃.de cle.cũ ĩter R.de
cle.exc.mi.aplicæ.s̃.de postu.c.j.& s̃.de cle.exc.mi.postu.§ q̃si
uistis.Ad materiã istam op.facit s̃.de off.ord. irrefragabili.gl.
si ergo,q aũt cũ excõicato celebrat,vere irregularis non est:nã
hic cẽseri dẽt,sicut ille, qui cõicat excõicato in oratione tm̃,q
minori excõi.excõicatus est,11.q.3 excõicatos.de his constat,
ꝙ nõ sunt irregulares,s̃.de cle.exc.mi. si celebrat. Sed quæres,
quare non multomagis est suspensus celebrans, cõicans excõi
catis q̃ celebrans in loco interdicto? Cui rñ.quia cũ interdr̃ lo
cus nihil aliud est dicere, nisi interdicere hoĩes ib habitantes à
sacris ibi accipiẽdis,& clericos ibi celebrantes,vel ꝙ melius vr̃
per tale interdictũ clerici ꝓhibẽtur ibi celebrare,& sacra cõfer
re,cũ locus tanq̃ res inanimata nec officiorum, nec sacrorũ sit
susceptibilis,nec dici põt obediens,vel inobediens:& dicendũ
est eũ,qui celebrat in loco interdicto nõ à canone,sed à ꝓlato
re sñiæ,suspẽsum esse:hinc est ẽt ꝙ irregularis dr̃,nec põt cũ eo
dispensari,11.q.3.si quis eps.& c.seq.vbi aũt quis cõicat,vel ce-
lebrat excõicato,nõ est suspensus neq; à iure,neq; ab hoĩe,ve
lut no.s̃.de cle.exc.mi. si cele.licet sit suspensus à iure,quia pa-
rem excõicationis sñiam ꝯhit cũ excõicato,11.q.3.cũ ex.& c.
seq.non tñ est suspensus ab hoĩe:& iõ euenit, ꝙ põt à quolibet
absolui,j̃.de sent.exc.nup.in fi.& ꝙ nõ est irregularis. & idem
vr̃ dicere de suspẽso à iure,quia publice fornicariã tenet, & de
hoc no.s̃.de coha.cler.sicut.& j̃.de sen.exc.nup.reputo aũt su
spensos ab hoĩe siue noĩatim suspẽdãtur,vt suspendo tale:siue
in gñe ferat sñia,suspẽdo oẽs q offenderint in tali facto: vel
interdico talem ecclesiã,vel terrã,ut hic.de hoc ẽt aĩs no.s̃. de
schis.ma.c.j. Vel si vis alr̃ rñdere,dic,ꝙ iure antiquo nõ inueni-
tur,ꝙ excõicatus,vel interdictus celebrãs sit irregularis,nisi in
c.11.q.3.si quis eps.& c.seq.vbi dr̃,ꝙ non dẽt habere spẽ recon
ciliationis in alio cõcilio:sed ex illis c.ꝯsueta & cõi interpreta-
tione assumptũ est,vt quũq; excõicati,& interdicti celebrãt,ꝓ
irregularib.habeant:nec sunt mutãda,q̃ interpretationẽ certã
habuerũt,ff.de leg.minime.sed & pp cõem interpretationẽ fa
ctæ sunt q̃dã nouæ cõstõnes.q̃ hoc ipm dicere videntur, supra
de re iud.cũ æterni.j̃.de senten.excõ. cũ medi.& de cler excõ.
mi.si celebret. intellectũ ẽt prędictorũ c. quę sunt, 11.q.3.si qs
eps.& c.seq.extendunt quidam in tm̃, vt dicantur ẽt irregula-
res,q celebrant in locis interdictis,ar.hic,& supra de postu.c.2.
de ele. cũ inter R.& de cle.exc.in c.postu.& c.aplicæ.aliqui tñ
in hoc vltimo nõ ꝯsentiũt.Hęc aũt interpretatio,& extẽsio nõ
est facta vsq; ad cõicãtes,& celebrãtes excõicatis:imõ ꝯriũ sta-
tutũ est,s. ꝙ nõ sint irregulares: & ita cũ irregularitas nõ sit nisi
per cõstõnem ecclesiæ,& de celebrãtibus excõicatus nõ sit sta-
tutũ,ꝙ sint irregulares,non deberẽt ꝓ irregularibus haberi,&
de alijs,qa statutũ ẽ ꝙ sint irregulares,ꝓ irregularibus hñr.Ex
eo aũt,qđ supius dictũ est, quia interdicẽdo locũ intẽdit inter
dicere oẽs celebrantes in loco,apparet,ꝙ non solũ clerici loci,
sed ẽt alienigenæ in loco interdicto celebrare non debent, nisi
priuilegiati,j̃.de priui.ꝙ non.& c.vt priuil.Sed licet in loco in-
terdicto non dẽant celebrari diuina,nec ecclesiastica sacra cõ-
ferri:tñ ibi clerici,& non alij ẽt non interdicti poterũt sepeliri
apud ecclesiã in cęmiterio,j̃.de pœ. & re.qđ in te.nisi sint pri-
uilegiati,j̃.de priui.vt priui.qdã tñ dicũt, ꝙ nulli ẽt clerici, vel
priuilegiati pñt in ecclesia interdicta sepeliri, j̃. de priui.cũ &
plãtare.§.ꝙ si tẽplarij.sed secus est,si terra est interdicta, vt in
6 c.qđ in te.† Itẽ hoĩes interdicti ẽt si pñiam acceperint, in loco
interdicto nõ sepelient;imõ nec in loco non interdicto,nec ex
tremã vnctionẽ accipiẽt.j̃.de pę. & re.qđ in te. quia licet pec-
catores nõ sint, tñ interdici pñt ꝓ peccatis aliorũ,24.q.3.si ha
bes.17.q.4.miror.fœlix.sic hi,licet ab excõicatione absoluant,
tñ remanẽt interdicti,quousq; soluat gñale interdictũ: noĩa-
tim aũt ĩterdictus,si celebrat,irregularis ẽ,11.q.3.si qs eps.Sed
7 no.ꝙ † cũ locus interdictus est,si ĩ morientib.apparuerint signa
pñiæ,post solutũ interdictũ erunt in cęmeterio sepeliẽdi,ar.j̃.
de sen.exc.cũ illo.ũ.& si sepulti essent apud ecclesiã, dum erãt
interdicti,post solutũ interdictũ non erunt extumulãdi, cũ ad
eũ casum ꝓuenerint, à quo incipere potuit: ab his interdictis
post pñiam licet mortuaria recipe. qa & ꝓ eis est orãdũ,11.q.
3.quicunq; intra.sed si pñiam nõ acceperint,ꝓ eis nõ est oran
dum,nec mortuaria recipiẽda,88.di.c.fi.cadẽ q̃ diximus de lo
co interdicto,ĩtelligimus ẽt si parochia fuerit interdicta, sed si
ecclesia fuerit iterdicta,puta qa violata sit sanguinis effusione,
supra de ꝯse.ec.c. fi. tũc nõ dicerẽ irregularitatẽ ĩcurrere, q ibi
celebrãt, & tũc ꝓpriè dñr in illa ecclesia organa suspẽsa,nõ ec
clesia interdicta:interdictũ.n.nomẽ iuris ẽ & plus importat, q̃
verbi ꝓprietas sonet,ut ex primo appt:& idẽ intelligo in casib.
q sunt,s̃.de iure pa.c.j.& 2.& sic si dicat, interdicimus talẽ ec-
clesiã bñ credimus irrłaritatẽ, & suspẽsionẽ ĩcurrere,q ibi cele
brat:sed clerici,& laici ipsi⁹ ecclesiæ vbicũq; poterũt celebrare,
nisi aliud fuerit additũ. [ñ solũ.[2.q.j.ĩ primis 3.q.6.hoc qppe.

De noui operis nunciatione. *Rub.* 32.

SVMMARIVM.

Noui operis nunciatio quando pro futuro ædificio sit concedenda.

CAP. I.

INtelleximus. [Iniuria.] Licet hoc sit verũ sic, tamen si denuncians non iurat
de calumnia,nec habet in veritate ius denunciãdi item si
nomine alieno denunciet,& postea apparet non esse verũ
procuratorem,vel aliàs insufficientem, non fiet demolitio,ff.
de remis.l.j.§.j. Item not. ꝙ fit denunciatio ad futura ædificia
etiam, dummodo aliquem faciat apparatum ff. de polli.l.j.§.
cœpisse.ff.de no. oper.nun l.j.in prin. & §.potest. ar. contra.ff.
eo.stipulatio.§.opus. vbi dr̃, ꝙ non sufficit fecisse apparatum,
nisi aliqua spẽs appareat futuri opis.so. ibi loquit, qñ parabat
materiam ꝓ pterito ædificio fulciẽdo,ff.eo.l.j.§. si quis ædi.vel
ibi loquitur,qñ oĩno ignorabat,quid vellet facere de cęmẽto,
quod videbat,& in quo loco vult ædificare domũ,sed vbi qs se
iactat,ꝙ in certo loco vult ædificare,tũc bñ põt denũciare,ff.e.
l.j.§.põt.Quaŕ p ꝓcuratores possit fieri denunciatio, no.in sũ
ma.de no.op.nũ.vltra medium.& in sum.C.de ꝓcu. vr̃ aũt,ꝙ
non cassabitur inhibitio iudicis,licet non vocet partem,quam
uis ꝯ ꝓcuratorẽ posset allegare,quia & si præsens esset, nõ dif-
ferret inhibitionẽ facere de non ædificãdo, nisi incõtinenti,&
quasi in momẽto ostẽderet nõ valere procurationẽ,quia si cõ
tra dicitur,non satisfit edicto,quia vult festinãter ab ope cessa-
ri,ẽt si sine iniuria fit opus:tñ non fit demolitio opis facti ꝯ in-
hibitionẽ,si postea apparuit eũ nõ fuisse ꝓcuratorẽ, vt hic no.
alij ꝯ,qa graue est ꝓtorem offendere.[Terminare.] i.facias de-
molin,quicquid factum est post denũciationem noui operis.

Universidad de Deusto Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Remissio fieri debet verbaliter, & expresse.*

2 *Cum ecclesia destruitur ob delictum aliquorum, nullus de cætero vocari debet clericus ecclesiæ.*

CAP. II.

Cum ex iniuncto.

[Nunciationem.] Et post reuersionem de loco, vbi aberant. [Expensis.] Si absenti non esset notum, ꝙ ædificatum esset, ante eius reuersionẽ demoliri deberet expensis nunciantis: sed post expen. nunciati. ff. e. de pupillo. §. si quis fortè. [Sanctione.] ff. e. l. j. §. in opis [Remissionẽ.] † Verbis expssis factã,
1 ff. de remis. l. j. in prin. ff. e. l. si opus nouũ. & tacitè, [a] puta p subsequentẽ trãsactionẽ, ff. e. l. j. §. post opis. & §. itẽ q̃rit. itẽ morte nunciatoris, ff. e. l. j. §. morte. & §. ꝙ si is. non aũt morte nunciati, vt ibidẽ? Itẽ si satisdederit nunciatus intra annũ. vel p nunciãtẽ stet. quo minus satisdet, ff. e. ptor ait. §. deinde ait. & §. hoc interdictũ. & §. hoc aũt. post annũ aũt non satisdat, cũ finiatur anno, ff. e. ptor. §. vlt. [Instituẽdis.] Ordinauerat. n. ibi archieps ponere certũ numerũ canonicorũ, & sup hoc ẽt ibi institutos iam aliquos iurare fecerat de residentia ipsius loci, & quasdã ecclesias deputauit p beneficijs clericorũ ipsius ecclesiæ. [Reuocatis.] Re destructa destruunt priuil. j. de ver. sig. abbate. in fi. 16. q. 7. & hoc dicimus, ff. de col. illi. l. 3. 18. q. 2. nullo. [Quic-
2 quid.] C. de legi. nõ dubiũ. 10. di. vides. No. ꝙ † qñ ecclia, vel ciuitates, siue alia loca siue sacra, siue pfana actoritate supioris destruunt pp delictũ eorũ, de cætero nullus dẽt vocari clericus il-
b lius ecclesię, vel municeps illius loci: & ille locus [b] priui. pdit, vt hic & de ɔsec. dist. j. placuit. 16. q. 7. & hoc dicimus, ff. qñ dies lega. ce. si aũt ab hostib. destruat, tunc retinet oĩa priuil. sua, & antiqui clerici remanent ibi clerici, 7. q. j. pasto. 19. q. 3. q̃ semel. & idẽ vr̃, si auctoritate superioris trãsferatur in aliũ locũ, vel alij vniatur, vt no. s. ne se. vac. c. j. s. de re. do. quia mo. & idẽ intelligit in ciuitate, & alijs locis pfanis ar. ff. de ɔhẽ. emp. ędẽ. Hoc aũt certũ est, ꝙ si aliq̃ ecclesiæ occupent ad ipsã tyrãnis ita ꝙ nõ pñt ĩhabitare ibi clerici, ꝙ ecclesia retinet sua priui. & suos clericos, licet sint eiecti; vñ vr̃, ꝙ si expediat ecclesiæ, vel clericis illius ecclesię facere aliquẽ ɔctũ, vel platũ, vel qcqd aliud, q̃uis hæc ordinarie facienda essent in eccl. s. de elec. ꝙ sicut. tñ pp necessitatẽ fiẽt alibi, 23. dist. in noĩe. & ẽt qđ plus est, si tyrãni darẽt facultatem clericis eundi ad ecclesiam sic inuasam, & etiã si ibi semp aliqui clerici remanserunt, & ẽt si nõ timeatur de impressione, dũmõ illi, qui exierũt, iusto timore, vel alia iusta cã exierint, si sit maior pars illa, q̃ est in ecclesia, dẽt ad forin-
c secos [c] exire, nisi posset redire cũ bona, & ppetua pace, vel honesta. Et idẽ vr̃, si sint pauciores, dũmõ psũmatur, ꝙ electio, vel alius ɔctus vtilius posset celebrari extra ecclesiam, q̃ j. ar. s. de elec. bo. me. M. vbi no. secus, si pp suas inimicitias non pñt ire ad ecclesiam, quia tunc pñt cõstituere pcu. s. de ele. ꝙ sicut. §. j. & c. quia pp. Idẽ est ẽt, si non sit magnũ negotium, vel si sit magnũ, sed vtiliter pt fieri p inferiore: qñ aũt clerici dispersi sũt, ille, qui est caput capli, siue sit pposit, siue alius, ad quẽ pertinet vocatio capli, eos vocabit, s. de mai. & obe. c. j. dũmõ sit in loco idoneo, vbi plures cõuenire pñt, vel ẽt si ibi non sit, sed ad eũ accedere uelit: al's aũt si vellet Lombardos in Lombardia p maiori parte morantes, ad remotas partes Franciæ vocare, nõ tenentur ire, quia manifeste iniquum est mãdatũ, ar. s. de ele. cũ inter vniuersas. secus aũt si dubitaretur, quia tunc semp obedire debẽt, 11. q. 3. quid ergo. & si absentes non inueniunt, pce-
d dant pñtes, s. de elec. quia pp. Si aũt nullus [d] est, ad quẽ ptinet ex officio alios vocare, tũc ad hoc, vt teneat, qđ fit ab eis, oportet qñcunq; eis placet, ꝙ ad minus cõueniãt duę partes illorũ, ad quos ptinet facere illũ ɔctũ, & illi debent vocare alios, qui cõmode pñt vocari, qđ relinquendũ est arbitrio boni viri, vel ɔsuetudini antiquę illius ecclesię: & siue venerint, siue nõ, pcedant ad perficiendũ illũ ɔctũ, vel electionẽ: si aũt cõtingat plures electiones fieri, Papa cõfirmabit, q̃ viderit canonice factã, puta fm tenorẽ huius gl. & illius gl. quæ est de hac materia, s. de elec. bonę me. M. & si sit vniuersitas secularis, debent vocari oẽs maiores 14. an. siue sint mares, siue mulieres, siue virgines, siue cõiugatę, siue viduę, & minorũ tutores, ff. qđ cuiusq; vni. si munic. plane, nulli. ff. ad munic. filia. §. vidua. & l. ea q̃. & l. fi. Item filiifam. vocandi sunt, si alibi, q̃ in domo patris habẽt domiciliũ: sed vbi cũ patre habent domiciliũ, non, quia tm̃ pr̃ vocandus est. ff. ad munic. placet, non vtique. Possessionẽ ẽt ciuilem retinẽt, q̃ timore inimicorũ, & hostiũ dimittũt res suas. C. de acq. pos. licet. ille aũt, q ab hostib. capit, bene amittit poss. rerũ suarũ, & ẽt non captiuus amittit possessionẽ rerũ captarũ ab hostib. ff. ex q. cau. in inte. rest. denique. & l. ait ptor. §. is aũt.

ADDDITIMNES.

a ¶ Tacite. Et sic quod sit tacite dicit expressum, adde Fel. in c. translato. col. 2. s. de consti. cum concor. ibi per eum adduct. & per Alex. in l. j. ff. de li. & posth.

b ¶ Et ille locus. De hoc quando castrum diruptũ, vel ciuitas euersa perdat priuilegium, vide per Alex. in consi. 43. in j. col. j. vol.

c ¶ Debet ad forinsecos. Et sic sentit Inno. ꝙ absentes in arduis debent vocari ita Fel. in c. cum omnes. col. 13. ver. secunda fuit opi. supra de consti. & ibi latissime per ipsum de veritate, & pro declaratione dictorum Inn. hic.

d ¶ Si autem nullus. Pro intelligentia Inn. hic vide Abb. & Fel. in c. j. supra de maio. & obe. Fel. in c. cum omnes. col. pen. ver. sed dubium est. supra de consti. & adde hic, quæ no. ad Inn. in d. c. j.

SVMMARIVM.

1 *Appellationi nõ est deferẽdũ, cũ non exprimitur iusta cã appellationis*

CAP. III.

Significantibus, &c.

[Decreuit.] Et bene. [Procurauit.] j. 2. glo. sed alij dicũt: hic aũt in vtraq; appellatione credimus causam assignatam, licet in decr. nõ exprimatur, qualis causa in prima appellatione potuerit assignari, & non iustam, quia cum iusta esset sñia, non poterat assignari iusta cã appel. sed de pprio motu placuit iudici, à quo appellatũ est, deferre: vel iudici, ad quẽ appellatum est admittere. In secunda aũt appellatione potuit esse iusta causa app. hoc modo, dñe cum ego incontinenti paratus sim probare præiudicium fieri ecclesiæ in pñti ædificatione, & plateam ad ecclesiam pertinere, & vos in cõtrarium decreuistis me nõ admittendũ ad hæc probanda, & cautionẽ aduersarij recipiẽdã, appello: sed si admisisset pbationes, & tñ reputans eũ non probasse, cũ probasset, contra eũ talẽ interlocutoriã protulisset, sic appellet: Licet sufficiẽter probauerim ecclesiæ præiudiciũ gñari ex ædificatione aduersarij, tñ iudex ɔ me interlocutoriã protulit, s. cautionẽ aduersarij recipiendã: vnde appello, q̃uis vr̃ sufficere, si dicat, appello, qa ex testibus, vel alijs instr̃is ast pnũciandũ est. Idẽ ẽt vr̃, si dicat, quia iniusta est interlocutoria: tñ nimis vr̃ gñale verbũ, quia iniusta est interlocutoria, nisi exprimatur, in quo est iniusta, sicut nec audiẽdus esset si diceret appello, qa me grauastis, nisi exprimat,
1 in quo grauet. [Prouocauit.] Nõ † erat appellationi deferendũ, cũ nõ esset expressa iusta cã app. s. de app. vt debitus. alij dicũt, ꝙ tam à diffinitiua, q̃ ab interlocutoria, ẽt nulla cã assignata, licet appellare fm canones. Huic solutioni expresse ɔdicit. s. de ap. cordi. in prin. quod nos nõ credimus, nisi in casibus, qui legibus exprimuntur; puta si interlocutus sit quæstionẽ in ciuili, siue in criminali negotio per tormẽta habendã, ff. de ap. re. ante sñiam. Itẽ si fideiussores approbant à de le. tanq̃ idonei sufficiẽdi iudicio, q̃uis quidã dicunt tunc ẽt sine appellatione delegantẽ posse corrigere sñiam delegati, ff. qui satis. cog. arbitro. ff. à qbus appellare licet, l. vlt. idẽ ẽt ab iniuria vide C. de ap. si qs pro uo. Plac. aũt intellexit iniuriã facti: puta si verberauit litigantẽ post latã sñiam. ff. de ap. in maiorib. quia appellat iniuriam iniuriosam executionẽ, puta qa vult exequi sñiam anteq̃ quadrimestre tps elapsum sit: nam sicut licet appellare ab executore, si excedat modũ in exequendo, ff. quorũ app. nõ re. l. ab executore, ita & si præuenit tps: à sñia aũt poss. nõ licet appellare nõ quia sit interlocutoria, sed quia super proprietate principalius & perfectius iudiciũ expectatur, C. si de mo. pos. fu. app. l. j. Sed secundum canones bene appellatur à sententia poss. s. de rest. spol. ex conquestione. sed tamen si quis illam decr. bene videt, non dicit in possessorio appellatum, sed quia eius petitio super possessorio denegabatur. Sed alij dicunt, & vt videtur, melius, ꝙ qñ appellatur ab interlocutoria, ꝙ sufficit dicere, appello, & maximè si adiiciat, quia est iniusta, s. de testi. signi. neq; oportet, ꝙ dicat, in quo sit iniusta, sicut qñ appellat, quia locus non est tutus, sufficit dicere, appello, quia locus, quẽ mihi assignasti, non est mihi tutus, nec oportet eum exprimere, quare nõ est tutus, s. de appel. ex parte. sed iudex, qui de appellatione cognoscit, si inuenerit interlocutoriã iustã ex actis productis coram primo iudice confirmabit eam: sed si ex nouis probationibus velit probare eam iniustã, non poterit, quia eas coram primo iudice debuit producere etiam post interlocutoriam, & ɔ se prolatam: & tunc si denegasset eas recipere sine causa, poterat iuste appellare, vt ff. de re. iud. quod iussit, 4. q. 5. c. j. Si aũt ex prioribus actis inuenisset interlocutoriam iniustam, cassaret eam, & quicquid factum est post app. in huiusmodi causa interpositam. [Procedendum.] Ante tres menses, in quo peccauit: nam ille, qui nunciat opus nouum habet tres menses, intra quos si poterit probare non licere ædificare, alij probabunt à tribus mensibus, aut in antea licet ædificata præstita cautione ædificare, infra eo. c. vlt. C. de ędific. priua. l. vlt.

De priuilegijs, & excessibus priuilegiatorum. *Rubrica 33*

CAP. I.

EPiscopalia, &c.

[Vilescat.] De facto, de iure autem magnitudo ciuitatis nihil operatur, 93. distinctio. legitimus, sicut, &c. [Eis.] Laicis. [Præiudicantibus.] Idest, nobis præiudicium facientibus, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *De quibus teneantur exempti rationem exhibere episcopis, & habes in nu. 2. & 3.*

CAP. III.

Cum & plantare &c.

[De manu laicorũ. & male, s. de his, q̃ fiunt a præl. cũ in apostolica [Aliquo.] Nisi pscripserint, s. de iu. pa. cura. [Noĩatim.] Proprio noĩe, vel indubitata circũlocutione, Insti. de exhær. lib. §. masculos. de hoc no. s. de pb. in Lateran. [Pertinent.] Cũ ex sua ædificatione habent: secus, si laicus fundator donasset eis, qui nõ põt plus iuris in aliũ transferre, q̃ in se hẽt: cum ergo nõ hẽat, vt sibi de tpalibus rõ reddat, ergo nec hospitalarij, quibus cõfert, vt no. s. de pbẽ de monachis. & c. in Lateran. [De plebis cura.] Sic j. de ver. sig. veniens.
1 §. quas. [† Pro rebus tpalib. Non solũ quas ipsi exempti dederant ecclesijs suis, sed ẽt alijs, quas alij dederũt: & ẽt qđ plus est, de decimis, & alijs rebus spũalib. reddent eis rõnem: nã ex quo ecclesia sua est, & oĩa ei annexa, qualia sunt possessiones ecclesiæ, decimæ, & oẽs obuentiones, ar. s. de cõsti. transl. & c. q loquunt de hac materia, generaliter loquunt, vt hic, 16. q. 2. tane. & si ɔstat hæc rõ, quia si alias habeãt eos suspectos, facient eos reddere rõnem villicationis suæ. Itẽ vr̃, ꝙ si sup possessionibus conueniantur, ꝙ tñ sub patronis exemptis conueniant, vt no. j. e. recepimus. itẽ non poterunt aliqd alienare, nec maximas cãs agere sine ɔsensu patronorum, & exẽptorũ: nã sicut in his requirendi essent epi ab ecclesijs sibi subditis, ita hic patroni exempti, qui ius epale habẽt in eis, ad hoc requiri dẽnt, ar. 12. q. 2. si qua, placuit. & no. s. de rescr. e doceri. Nos nõ dicimus, ꝙ in his, sicut dictũ est ɔstat rõ reddenda patrono, sed in hoc, qa patroni clerici, siue sint exempti, siue nõ in ecclesijs suis ex fundatione sua exigent rõnẽ, quo regant possessiones habitæ, & quõ pueutus expendant: non tñ exigent ab eis rõnẽ principaliter, qđ dẽnt singulis dieb. p piscibus, vel carnib. & hãc rõnẽ petent ẽt si nõ sint de dilapidatione suspecti, qa a iure ɔcedit eis hæc rõ: sed tñ ipsi patroni nõ cogẽt subditos ad hoc, sed obtinere debẽt eos cogi p ordinarios suos: nã ipsi rõne patronatus nullã sup eos habent iurisdõnẽ: & ẽt si platus videret ꝙ nimis sæpe & malitiose patronus exigeret rõnẽ, nõ impertiret ei offm̃ suũ, qa in malitiis nõ debet exuberare, sed obuiare, ff.
2 de rei ven. in fundo. † Itẽ no. ꝙ hæ ecclesiæ nõ tm̃ debẽt patronis rõnem exhibere, sed ẽt subiectionẽ debitã, 16. q. 2. visis. in quo ĩtelligo ɔtineri, ꝙ eis subueniãt, si necesse fuerit, & ẽt ꝙ ad tps p necessitatibus suis, cũ ɔsensu eporum tñ, accipiant redditus eorũ ar. s. de ɔces. preb. cũ nostris. s. vt eccl. bene. vt nostrũ.
3 & de insti. cũ venissent. † Itẽ ꝙ eis vacãtibus eas custodiant, s.
a de off. or. cũ vos. s. de ap. bonæ. hac rõne [a] vr̃, ꝙ si imponit collecta epo p se, & clericis patronis p se, ꝙ tales ecclesiæ cum patronis conferent seu contribuent, & non cũ epo. Quo ad iurisdõnẽ aũt, vel quo ad interponendũ auctoritatẽ, vel pcurationibus, vel alienationibus eorũ non credimus, ꝙ aliquid iuris habeant patroni clerici, sed epi tm̃ hæc. n. iurisdõnis eius sunt, & non de iure patronatus: & iõ ad ordinarios ptinent tm̃: credimus tñ, ꝙ patroni bene pñt se opponere, ne nociuæ electiones, & exactiones fiant, 16. q. 7. filijs. Itẽ licet rõnem, & auxiliũ dederimus patronis nihilominus plati rõne iurisdictionis, & ordinariæ ptãtis hoc habebunt, s. de off. ordin. ɔquærente. Alij tñ dixerunt, qđ hæ decr. non hẽt locũ, nisi in ecclesijs, quæ sũt de mensa patronorũ, sed primũ dictũ magis placet. ad hoc. s. de relig. do. cũ venerabilis. in gl. quę incipit, iste eps. [Proprietatibus.] i. retinendo pprium. [Eximant.] j. e. tuarum. in fi. & c. quidam. [Frattibus.] Templi, & hospitalis. [Percipiunt.] Recipiẽdo decimas ecclesiæ de manibus laicorũ, s. e. c. in prin. [Præsumũt.] Recipiẽdo excõicatos, & ĩterdictos ad officia celebrãda plus q̃ semel in interdictis ecclesijs, s. eo. tit. in c. j. § excõicatos. & § ꝙ si. [interdicto.] Non credimus canonem latæ sñiæ.

ADDITIO.

a ¶ Hac ratione. Adde Pet. de Anch. qui hoc refert & sequit in cõs. 248. col. 3. vers. super q̃sito. & maxime in col. seq. in ver. nõ obst. vbi dicit, ꝙ hoc intelligit, cum caput & membrũ sunt in cadẽ dioc. & incip. cõsi. ad prædicta dubia.

CAP. IIII.

Dilecti fil. fratres.

[Priuilegia.] Super quibuscũque rebus, vel iurib.

CAP. V.

Ad hæc, & infra mandamus, &c.

[Et exequaris.] Not. ꝙ in locis q̃tuncunq; priuilegiatis potest episcopus de sepultura extrahere ossa excõicatorum sepultorum: nos dicimus ecclesias hospitalis non esse exemptas.

CAP. VI.

Si de terra, quam, &c.

[Tanto tempore.] j. e. accedentibus, ɔ. solu. ibi. sed ad hoc. s. de pscr. ad audientiam. in text. & in glo.

CAP. VII.

Porro.

[Quamuis.] j. e. ex parte. [Fuerant.] Supple quam habuerant primi habitatores, vel quam habebant in locis in quibus prius habitatores non fuerant. [Ex inspectione.] Contra, arg. j. eo. quanto.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia quando cognoscatur exempta.*

2 *Episcopus non solum perdit ius in ecclesia exempta, sed etiam in clericis ecclesiæ, & vide ad finem.*

CAP. VIII.

1 Recepimus, &c.

[Spãliter.] † Si in priui. tm̃ cõtineat ꝙ spãliter iuris B. Petri existat, nõ est exẽptio, si narrãdo tm̃ dicit, nõ asserendo, 3. q. 6. hoc quippe. nisi oñdat pri. in quo ei ɔcedat ꝙ spãliter illa eccl'a ɔsistat iuris B. Petri, vel als ibi expssim verba exẽptionis ponant. si aũt nõ narrãdo sed asserendo hoc dicat, bñ pbatur exẽptio p dicta verba. Idẽ dicẽdũ est, si in priui. dicat, ꝙ nullo mediante ad Papã ptinet, j. e. cũ olĩ ẽẽmus. idẽ si dicit, sint liberæ, vl ꝙ potiant libertatẽ Romanæ eccl. j. e. cũ olim pp. qa tũc plene exẽpta est: idẽ ĩtelligo, & si nõ sit ibi spãliter, ar. eius, qa si dicat priuilegiũ ei [a] ꝙ ad ius, & pprietatẽ ecclĩæ Ro. spectat, exẽpta est: ergo idẽ, si dicat, ꝙ iuris vel pprietatis B. Petri existit, ar. s. de in ĩte. res. c. 2. s. de arbi. cũ tpe. itẽ qa voluit aliã spãlitatẽ notare. aliq dñt, & vt vr̃ bñ, ꝙ si dicat ad iudiciũ pceptæ liber. qa nõ valet, nisi oñdat pri. libertatis ɔcessæ, C. d ede. auth. si qs. alij dicũt, ꝙ si ponit verbũ indiffinite puta dicit, ad iudiciũ pceptę libertatis, plenã exẽptionẽ habebit ecclia, nisi ĩ casib. ĩ iure expssis, nec onerat probatione, si sit in possessione, vt hic, C. de pet. hær. cog. C. de rei ven. l. vlt. si ãt dicat, ad iudiciũ spãlis liber. & de illa libertate spãliter in illo priui. vl ĩ aliõ ɔtineat, in nullo
2 alio erit exẽpta nisi in eo ꝙ ĩ priuilegio ɔtinet, s. e. c. pxi. † Itẽ
a no. [a] ꝙ si ecclia est exẽpta, nõ solũ pdit ius ĩ ecclia eps, sed ẽt in clericis ecclæ, nisi in sacerdote, cui cura pptiq ɔmittit, vt no. s. ad capel. mo. c. j. & ar. j. e. ex ore. inde ẽ, ꝙ clerici ecclĩę exẽptæ nõ
3 pñt excõicari p epm, s. de ĩ inte. re. c. 2. j. e. ex pte. † Idẽ dicim [a] ĩ ɔuersis, & ppetuo oblatis ecclĩæ, qa sint ĩ pte dñi assumpti, 12. q. j. q sunt in laicis ar. s. in parochianis illius nulla iura amittet: dabit. n. pñias publicas, chrismabit, & cætera epalia iura tã ad legẽ diœc. q̃ ad iurisdõnẽ spectãtia exercebit, j. e. cũ pp. s. de sepul. ĩ nfa. si q̃ris q habebit decimas. Rñ. plebanus loci, vel ille, q prius hẽbat. siue fuerit epi, siue plebani, siue cuiuscũq; alterius, qa nulli aliqd iuris accrescit, vel detrahit ĩ locis. ar. 16 q. j. si qs
4 laicus. nisi p pls sit exẽptus, j. e. ex pte abbatissæ. † Sed q̃res, cũ petito iure epali oẽ ius epale tã in ecclijs, q̃ ĩ clericis, q̃ in laicis adiudicet, vel auferat, s. de off. or. ɔquerẽte. quare & nõ, si priui. cõcedat exẽptionis, ĩ totũ videat exẽpta, videlicet ĩ clericis, & laicis? Rñ. qa in iudicio vr̃ deducere oẽ ius, nisi expsse ɔtrm̃ agat, s. de cã pos. eũ eccli a. ff. de iud. solemus. sed de priuil. secus, s. e. pxi. q̃ pp alterius piudiciũ restringẽda sunt, vt no. s. de dona. cũ dilec. Licet ãt tẽplarij, vel hospitalarij, vl qcũq; alij sint exempti, tñ si accusent de aliquo maleficio, rñdebũt suo iudici ordinario, & in puincia in qua deliquerũt, j. e. parẽtib. tuarũ. §. cos. C. vbi de cri. l. j. & auth. qua in puin. 6. q. 5. placuit. s. de hære. ad abolẽdã. § vlt. nisi deliquerẽt circa res exẽptas: puta qa nõ portarẽt habitũ, vl qa dissiparẽt bona eccl'æ exẽptę, j. e. patẽtib. cũ capella. Itẽ & si nõ ẽẽt crimẽ circa rẽ exẽptã, & sit leue crimẽ, bñ facit ordi. si eũ remittat ad magistrũ suũ, ar. ff. de re mil. l. 3. tñ j. ff. de accu. l. vl. ff. de custo. re. de militib. nõ ẽ. C. de exhi. re.
5 l. j. Alij distinguũt ĩter crimẽ publicũ, & occultũ. † Itẽ si teneãt aliqua ptinẽtia ad iurisdõnẽ dię. de illis ɔueniunt sub e. j. e. cũ capella. sed dices cadẽ rõne de oĩb. possessionib. q̃ sunt in diœc. cũ oẽs sint de suo foro: forte posset rñderi, ꝙ ordinarij licitè cognoscũt; sed melius ẽ, ꝙ tm̃ magr̃ cognoscat, si iurisdõnẽ hẽt, vel iudex ordi. magri C. de offi. ma. mil. l. j. C. de iuris. om. iu. l. vlt. Idẽ põt dici, & si rõne ɔctus ɔuenient, ar. carũdẽ legũ. ar. ɔ. C. ĩ q. c. mil. fo. l. j. C. vbi se. vel cla. l. 2. sed dic ibi ɔcedi de militibus, & qbusdã priuilegiatis psonis, s. ꝙ ɔueniãt sub psidib. qđ licitũ est, qa psides legati sunt, vt no. s. de off. le. ꝙ trãsla. Itẽ de qbusdã ɔcedit pp negligẽtiã eorũ, q p puincias ordinant: qdã ãt sunt, q & si hẽant aliqua priuil. nõ tñ sunt exẽpti in totũ, vt ex oĩb leg. colligit, exẽptio, s. priuilegiatorũ ex priuilegijs colligitur. s. e. c. pxi. in hoc ãt valet. priui. qa nunq̃ ordinarius poterit excõicare: & si fecerit, nõ valet, nisi in casibus, in qb. põt eos iudicare, vt dixi j. e. cũ olĩ essemus. Alij dicũt, & nõ male, exẽptos de nullo criẽ, vel cã ciuili rñdere debere sub ordinario loci, 16. q j. frater. nisi in casib. q inueniunt in iure expressi, sed sub ministro suo tm̃ qui eorũ ordinarius est priui. vel coram eximente. [Speciali.] Vt plene sint exempta, oĩa ista hodie determinata sunt per decr. j. de priui. volentes. per totum, in tex. & in gl.

ADDITIO.

a ¶ Item not. Pro intelligentia Inn. hic vide Cal. in tit. de do. consi. 6. col. 3. ibi, & ita videtur sentire, & ibi, & iura, quę in consi. circa h. col.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. X.

Parentibus,&c. [Liceat.] Hoc ideo, quia licet personæ sint exemptæ, non tamē ecclesiæ,ar.ꝯ.s̄.de excel.præl.nimis iniqua. So.illud est pp priuilegium illorum religiosorū.[Coercendi.] No.priuilegiatos p cen.ec.coercendos,si vltra priuil.suorū tenorē excedant.

CAP. XI.

Tuarū nos,&c. [Falso.] Quia portāt crucē,& non sunt oblati.[Eos.] s.tēplarios,vel hospita.[Reducet.] de facto,qa de iure ñ valuit absolutio:& iō nō est necessaria restitutio de iure.[Ad rōdēdū.] Supra c.cū & plātare,§.de ɔfratribus.[Præmissa cā.] Idest dāt eis aliqd de suo.

SVMMARIVM.

1 *Asserēs priuilegiū aliquod perditū,q; teneat ꝓbare,& in nu.2.& 5.*
3 *Cum Papa communicat alicui censetur absolutus.*
4 *Et si Papa aliquem vitet, non incidunt tamen in minorem excommunicationem communicantes ei.*

CAP. XII.

1 Cum olim essemus,&c. [Amissionem.] †Perditum.n.fuerat priui. qd postulauit innouari:hæc duo.s.casum fortuitū, & amissionē,& tenorē instri dēt ꝓbare iste abbas,vt hic,C.de fi.instr.l.fi.& bene dixi,ꝙ dēt ꝓbare casualē amissionē, qa si voluntarie illud amisisset,vel ēt lata culpa, nō ꝓdesset ei probare
a solū tenorē[a],& ꝙ esset instrm sine vitio:& cū hoc sit quasi impossibile ꝓbare:licet.n.instrm prima facie appareat bonū,nec abolitū,nec in aliqua sui parte vitiatū,qd sufficit ꝓbare, qñ casualis post amissio, ar.C.de edi.diui.l.fi. posset tñ ibi esse latēs falsitas,q̄ nō cognouit testis: & quia si diceret, ꝙ nulla falsitas erat in instro,astrueret negatiuā. qd nō licet,s̄.de cā pos.cū ec
2 clesia.†Itē dicūt qdā,ꝙ casū dēt ꝓbare,qñ vult ꝓbare tñ tenorē instri,qa si vellet ꝓbare ipm ɔtū,vel aliud factū cōtentū in instro,tūc nō oportet,ꝙ ꝓbet aliqd de amissione instri:imò si ɔtus erat talis,vt factū,vbi reqrebat scriptura vt in donatione excedēte quingētos aureos,& in sīlibus,& in alijs similibus,sufficit ꝓbare ipm ɔtū,& scripturā interuenisse,& in scriptura ɔtineri ea,q̄ ius ibi pcipit cōtineri:& nō tenet ꝓbare amissionē instri,ar.s̄.de re iud.sicut.& ar.qa in exercēdis litibus æqua est ꝓbatio testiū,& instrorū,C.de fi.instr.l.in exercēdis.alij dicūt ꝙ ēt in his casib⁹ dēt ꝓbare casualē amissionē:nā cū ɔtus, vt factū capiat sub̄ im ex scriptura, nō sufficit ꝓbare interuenisse scripturā,nisi ꝓbet casualē amissionē,ar.C.de testi.testiū.C.de bo.pos.sm tab.l.fi.C.de fidei.l.si lex aūt, in exercēdis locū hēt in negotiis.vbi scriptura nō reqrit: casum aūt ꝓbabit ꝓprio iuro cū aliqua summaria cognitione p̄missa,C.de fi.inst.l.fi.[Asser
3 tiones.] no.soli assertiōi Cardinalis credi sine iuro.† [Ad oculū.] No.aliquē reputari absolutū hoc ipso,ꝙ Papa ipsi cōicat: & hoc itelligo,si cū cā cognitione,s.alio ɔdicēte,& cognita ab ipso veritate ei cōicat,vt hic: si aūt sine cā cognitiōe, secus est, qa p̄sumit p ignorātiā, vel occupationē facere.& hęc vera sunt,vbi dr nulla snia excōicationis: si aūt nō ɔtenderet nulla, sed iniusta,q̄rūcunq; cōicaret,nō crederē absolutū nisi forma seruet ar.j.de sen.exc.cū desideres.§.j.& §.vlt. nec est p̄sumendū,qd vna sua participatione velit tollere obseruētiā iur.C.de inoff.test.si qñ.nisi appareret,ꝙ cōicando eū intēderet absolu
4 tū:hoc nō hēt locū in aliis p̄latis,nisi in Papa.Itē no.ꝙ licet† Papa vitet aliquē,cōicantes ei nō incidūt in minorē excōicationē:est.n.necesse,vt nīetur excōicatus à supiore,ar.ɔ,93.dist.si inimicus.sed intelligit illud,q nō solū vitabat, sed ēt tanq̄ excōicatū vitandū mādabat.fatemur tñ,ꝙ peccat ille, q in familiarē hēt, quē à prælatis ꝓ suis delictis vitari videt. [Decernimus.] i.p hoc decr.declaramus.[Rephensione.] No.amisso instro duo oportet ꝓbari,& tenorē istri,& ꝙ fuerit sine vitio,C.de fi.instr.l.vlt.legatus amissa charta legatiōis ꝓbat cā p testes, C.de man.prin.l.j.nisi als notus,& honestus esset,ita ꝙ eius eēt verbo creden sū.97.di.nobilissimus.delegatus aūt ꝓbat mādatū sine lrīs,in Auth.de litig.§.oēm.alij aūt in dele.dicūt ɔ, nisi lrās ostēdat,ar.35.q.2 sancimus.s̄. de off. del.cū i iure.s̄.de fi.inst.c.j.& hoc satis crederē ante p̄sentationē lrārū: postea aūt
5 secus,ar.s̄.de app.vt debitus.†Itē p testes qs ꝓbat se priuilegiatū,C.de fi inst.l.i solēnibus.qñq; sufficit ꝓbare solā amissionē instri,ēt si nō ꝓbet tenor,vel ꝙ nō fuerit vitiosum pp odium eius,q illud surripuit,C.de ꝓba.si de possessione.als.n.nō sufficit,ff.de testi.testiū.in fi.imò & si amittat, postq̄ facta est fides de istro,tñ post licet dicere ɔ illud de falsitate,C.de fi.ist.l.vlt. ꝓbat aūt amissio instri p iuramētū pdcis,& adiūctis sibi aliqbus p̄sumptionibus,C.de fi.instr.l.vlt.ar.C.vnde vi.si quando.

ADDITIO.

a ¶ Solum tenorem. Ad hæc dicta ad le Imo.in consi.35.incip.In causa & quæstione.col.3 ver.item non probant.

SVMMARIVM.

1 *Quo casu liceat inferioribus conqueri de suis prelatis.*
2 *An liceat in causa appellationis absente altera parte procedi.*
3 *Quando liceat innouari priuilegium.*

CAP. XIII.

1 Ex parte abbatissę &c. [Occasione.] †No.abbatissa,& sorores hic ɔquerunt de epo Meldē.q occasione quarundā lrārū impetratarū ab eo ad iudicem dele.grauabat eas:alibi hēs, ꝙ priuilegiati ɔquerunt de p̄latis, q qa i ipsos nō pñt ferre sentētiā excōicationis,ferūt in eos, q molūt in molēdinis suis, vt j.e.q̄to.alibi hēs,ꝙ abbas ɔquerit de quodā epo,q occasione quarundā lrārū interdixerat quasdā suas ecclesias,s̄.de off.or.graue.alibi hēs,ꝙ aliq dicūt,ꝙ occasione indulgētiæ suę ferūt sniam excōicationis in alios,s̄.de resc. ex parte.2.de oībus istis q̄rit,an debeāt ꝓbare indulgētias,& lrās,& alia,de qbus faciūt mētionē in lrīs,quas impetrāt:& eodē mō idē q̄rit.si in libello hoc ꝓponatur:& ad hoc sic rñdemus,ꝙ cām,vel demōstrationē in lrīs,vel libellis appositā nō dēt qs ꝓbare,dūmodo constet de re,cuius cā vel demonstratio dr, nisi talis sit cā,vel demōstratio,q̄ sit cā,sine qua lrās nō habuisset, nec libellus eēt receptus.Et hoc sic ꝓbo,quia ēt si talis sit cā,vel demōstratio, tñ valent lrǣ,& libellus,ff.de cōd.& dem.cū ita esset legatū.§.legato.& §.falsam.& Insti.de le huic.& §.ꝓxi.secus aūt in ɔditio.vt eisdē legib.ꝓbat:hoc tñ teneas,ꝙ qñcūq, ponit in libello tale qd ꝓ cā petitionis suæ,illā ꝓbare dēt: nā cū cā,q̄ ponit in libello ꝓ magna parte semp sit cā,quare sibi ɔpetit ius petēdi illud,qd petit p libellū,illā ꝓbare dēt,aut succūbet,6.q.5.actor.hoc ēt ꝓbat rōne supradicta,qa nunq̄ suus libellus receptus esset,nisi sufficientē cām expressisset,s̄.de libel.obl.dilectī.vbi no.[Priuilegiis.] Nec tenetur facere mētionem, nec pp hoc minus ꝓcedit p lrās.no.s̄.de off.del.ex lrīs.[Ad ap.beneficiū.] Ex illa cā,quia lrǣ non valebāt,cū essent impetratæ super his,q cōtinent in priuil.suis,nec de ipso faciunt mētionē,s̄.de rescr.cū ordinē.melius dr,nō pp hoc sed pp grauamen aliud.
2 [Deferētes.] Et male.[†Retulissent.] & petissent,ꝙ in cā applonis ab abbatissa,& sororibus emissę ꝓcederēt: in ipsa tñ pp absentia partis aduersæ ꝓcedi non poterat,qa hoc nō petierat,s̄.de appel.cordi.vel melius, qa iudices nō detulerant appellationi,s̄.de app interposita.§.j.& cū pars monasterij vidisset, ꝙ nō poterat ꝓsequi appellationem,conuertit se,vt obtineret innouationem priuilegiorū suorū.[†Innouandū.] Hoc non licuisset,nisi cōtumax fuisset pars aduersa,ar.supra de confir.cū dilec.hoc non placet:non.n.super innouatione priuilegiorū cōtumax erat eps,nec citatus:sed vera cā est, qa eps non cōtendebat de priui.qa si cōtenderet,nō deberet innouari, nisi forte terminetur de corū cōsumptione, vel nisi alia iusta cā subesset,s̄.de cōfir.vti.cū dilecta.qd licet,cū nihil iuris tribuit,j.e.quia si enim nouū ius tribueret,nō liceret,supra vt li.pē.dilec.vbi no.

SVMMARIVM.

1 *Quando delegari possit causa monacho.*
2 *Non potest executor alicui vim inferre, nec de possessione aliquam partium extrahere.*
3 *Quicquid acquirit monachus, acquirit monasterio.*
4 *An monasterium obligetur ex contractibus monachi.*
5 *Aedificium dicitur cedere solo.*
6 *Quādo dignosci possit quòd quis renunciet priuilegio suo, & in nu.7.*

CAP. XIIII.

Cum olim propter,&c. [Et eisdē.] Priori & canonicis.[Et præfigendū.] procedi tñ poterat sup cā applonis,si ante sniam erat appellatū, vel sup principali, si à diffi.fuerat applatū,s̄.de ap.sępe.vbi no.de hoc,sed hic noluit applatus ꝓcedi,cū modicū sibi ꝓdesset,si tñ cā applonis terminata esset,& non principalis:dic melius,vt no.s̄.de ap.sępe.& c.p tuas.[Præfigendū.] Per lrās quas dedit epo,i qbus ɔtinet,qd sequit. Sed dices, qūo postea ꝓcesserūt iudices primi,sequit j.ibi,iudices āt &c.cū p has lrās est ad se.ap.negociū reuocatū ɔ id, qd est supra de off. leg.licet.3.q.6.multū.C.de le.l.2.? Rñdeo p illas lrās nō esse reuocatā iurisdōnē anteq̄ p̄sētent lrǣ, & hic ꝓcessus habitus fuit añ ɔ̄tationē lrārū, supra de app.vt debitus.Itē nō vr malitiose fecisse eps,cū in eius fauorē sint ɔcessæ,si eis vti noluit, C.de le.qd fauore.applatio.n.nō ipedit eorū ꝓcessum,cū illis renunciare videat, si intra terminū p̄fixū nō ꝓsequunt, supra de ap.sępe.cū sit.rephēsibilis.[Parti.] Auctoritate huius delegationis
1 nō ꝓcesserunt,sed primæ.[Monacho.] No.monacho † delegari cām:& hoc verū intelligo,si expresse contineatur.ibi,monachus:alias præsumo per veri taciturnitatē obtētas, cum nō sit eis prēstanda materia vagādi.[Iudices.] Nō illis,quibus erat remissum negocium,qa illi nō habebant ptātē diffiniendi aliqd, sicut hic apparet:& tūc est i regesto:vel dic, ꝙ iidē iudices erāt, sed partes ꝓrogauerunt eorum iurisdōnē, vel plus ɔtinebatur in literis,in qbus erat remissum negociū, q̄ hic,ɔtineat.] Libertatē.] Iuste petitū fuit,quod cassaret libertas malè data, & ritè

fuit

fuit sup cā sniatū.ar.C.de condi.ex lege.l.dissolutę.& l.fi.ff.de
2 fer.l.j.[Per portariū.] † Iste portarius,siue executor deputatus à rege nullā ptātē habuit cogēdi canonicos ad aliqd,s̄.de ɔsti.eccl.Imò plus vr,ꝙ si eēt executor Papę merus sine vlla cognitione,ꝙ nō posset alicui ēt partibus vim inferre,nec de possessione aliq partiū extrahere,nisi hoc esset sibi exp̄ssè ɔmissū: qd tñ raro,& nō sine cā ɔmittēdū est,ff.de iudi.l.fi.s̄.de ɔces.p̄bē.vel eccl.nō va.qa di.& c.cū nrīs.& c.lrīs.nec est ɔ,ff.de re iud.à diuo.§.si sup.& §.seq.vbi dr,ꝙ executor hēt cāę cognitionē: qa ibi nō loquit de viatore executore, cuius modicū ē offiñ,i.in adimplēdo mādatū,& in ɔnunciādo qd inueniat,ff.de re.corū q sub tu.vel cu.sunt,magis §.ne tñ.Imò plus vr, ꝙ si viator hic inueniat rē,vel ecclesiā,cuius possessionē dare dēt sine vllo p̄nte possessore,ita ꝙ sine vlla violētia dare pōt possessionē:tñ eā dare nō dēt,nisi ille,q cā tenet de facto primo eā resignet vel verbo,vel auctoritate iudicis inde expellat:& sic intelligunt decr.p̄al.qa d.c.cū nrīs.& c.lrās.nisi partibus p̄ntibus lata esset snia ɔ possessorē:tūc.n.satis vr ꝙ viator p̄t dare rei possessionē, q̄ alius possidet,maximè si p̄t fieri sine violētia,C.si per vim,vel alio mō.l.fi.decr.aūt p̄al.cū nrīs. q̄ dicit,ꝙ primo dēt resignare de facto, loquit qñ pręcesserat tm tacita renūciatio,q̄ tñ poterat habere excusationes:sed secus est, qñ snia lata est,post q̄ nulla excusatio admittit,C.sen.rescin.ñ pos.l.j.Imò plus vr, ꝙ si pars p violentiā eiecisset eū, ɔ quē lata est snia,& postea possessio vacātis rectoriæ eidē spoliatori assignat,ꝙ bene teneretur spoliator interdicto vnde vi, ad interesse,ff.vnde vi.l.j.§.ex viæ.tñ si confiteatur se nihil noui iuris acq̄siuisse,tūc cogit rē iudi.restituere,s̄.de cau.pos.cū super.& quia sine peccato tenere nō pōt.Alij tñ dicunt ɔ, quia bene possunt tenere sine peccato, si per errorē iudicatū est,ff.de cond.inde.l.Neratius.nec decr.cū sup,ɔdicit,quę loquitur, qñ simul sup possess. & petitorio snia lata est: sed hic diuisim latæ sunt: sed difficile est videre,quæ est dria siue simul,siue diuisim ferantur, dūmō executores earum in idē tps cōcurrant:hoc de iudice, qui mandat fieri executionē.Si aūt mandatur alicui,ꝙ det alicui possessionem alicuius rei,amoto quolibet illicito possessore,nō hēt hic iurisdōnem,nisi super notorie illicitos,arg.s̄.de off.del.statuimus.Alij dicunt, & fortè melius, ꝙ ꝓcedit sup nō notoriis ordine iudiciario seruato,vt no.s̄.de re.ecc.non al.epi.[Dede-
3 rat.] & male,cū†quicqd acquirit,ep̄atui acqrat,18.q.j.statutū.monachus.n.qcquid acqrit,suo monasterio acqrit, dū manet monachus monasterij, ēt si ē monachus fugitiuus.s̄.de of.or.q̄to.imò si stipulet aliqd sibi,vel monasterio suo, vel ēt impersonaliter,vel quocūq; alio mō ɔhat, semp acqrit monasterio suo,ar.ff.de stip.ser.seruū.secus,si stipulet alij, qa tunc alij non q̄rit, qa nō pōt,nec dño, qa nō vult.ff.de stip.ser.seruus meus.imò si monasterio vetāte aliqd acqreret,monasterio acqreret,ff.de acq.re.do.ēt.sed si sit expulsus de monasterio,tūc nulli acquirit,nec valet ɔtus,cū sit à monasterio absolutus:posset tñ.dici,ꝙ acqrit epo,à cuius iurisdōne nō est absolutus. Item no,
4 ꝙ ex oibus† ɔtibus obligatur,vt quidā dicunt,sed non plus,q̄ sit à monasterio sibi cōmissum,& si nō hēt administrationem tñ obligatur abbas,sed ad nihil tenetur cum nō habuit vñ soluatur:de maleficiis aūt monachi non obligātur,nisi ad eos peruenirer: & eodē mō alij obligantur abbati ex oibus ɔtibus cū monacho initis:si āt monacho auferatur res monasterij vel ēt alterius,dūmō monasteriū teneat,de illa agit abbas:sed si monasteriū nō tenet de illis,tunc nō agit,sed aget ille, cuius sunt, vel rei ven.vel fur.vel aliis ɔpetētibus actionib. & pp hoc dicimus,ꝙ si monachus moritur, penes quē erant depositæ res,q detinentur p aliquē,nullā actionē hēt abbas ad ea; sed si abbas videret res depositas apud monachū rapi,vel furto surripi,vel aliàs perire,& facile posset eas liberare,sane crederē,ꝙ tenetur depositi insolidū pp dolum suū:sed si monachus eas rapuisset, tūc eēt secus qa abbas nō erat obligatus ex eius maleficio. Sed dices,ꝙ si monachus vel iure, vel ab abbate ꝓhibet ɔhere,12.q.j.nō dicatis.16.q.j.sunt nōnulli,& c.de p̄sentiū qūo pōt valere ɔtus cū eo initus ɔ id,qd est C.de leg.non dubiū.10.dist.vides.lex & canon intellexerāt ꝓhibere,ꝙ non teneāt ɔtus facti à p̄dictis psonis, ita ꝙ eis aliqd q̄reret: sed bene tenent in hoc ꝙ eis q̄rat,cū qbus poterat legitime celebrari ɔtus: & talis est abbas,cui q̄rit oē lucrū ꝓueniens ex ɔtu monachi: & iō bene ad eius ꝓfectū tenet ɔtus: possessio ēt iusta q̄rit p monachum ēt fugitiuum dño ignoranti.ff.de acqu.poss.l.j.§.per seruum.Si aūt esset iniusta possessio,quæ est restringenda,non q̄ritur dño,ff.de acqu.pos.qd meo.§.fi.& l.quod seruus.sed & ipsam,si ratā hēt,acqrit,ff.de vi & vi ar.l.j.§.cum ꝓcurator.possessionē autē serui,si fuerit turbata,& seruus,& dñs peteret eā reformari,C.si p vim.l.j.oīa aūt,quę detinet p̄sumitur possidere,
5 re,nisi ɔrium ꝓbet ar.18.q.j.c.j.[Fructibus.] † Mirū vr,ꝙ epo adiudicant fructus medij tpis,cū potius ipsi monasterio essent seruandi,cū de eis sit rō ei reddenda,s̄.co.cū & plantare.de capel.mo.c.j.16.q.2.c.2.solo:quia ædificauerunt ecclesias in diœce. alterius epi sine eius ɔsensu,cū ædificiū cedat solo,C.de rei ven.l.2.p ɔñs & hoc ædificiū,siue ecclesiæ ad epm diœc. ptinebant:fructus aūt non dabuntur ei noīe suo, sed noīe ecclesiarū ædificatarū,s̄.de succes.ab inte.c.3.& sic non est ɔ s̄ de reli.domi.cū venerabilis.qa ibi non noīe ecclesiæ, de qua agebat, sed suo vēdicabat tp̄alia.[Nō tenere.] Hic nō ponit cās quare nō tenuerit:sed posset esse,qa ɔ absentē nō cōtumacē lata est.[De gratia.] Indulto sibi beneficio rest.in integrū,s̄.de m ite.re.c.2.de iure.n.cōi admitterent post sniam ad exhibēdū, s̄.de re iu.inter mo.C.de trans.sub p̄textu.[Constitit.] Per testes,vel ɔfessiones,& nō p visum,quia Papa non vidit originale.[Manib.] Hoc nō est malū,C.q̄ sel.fac.pos.hac ɔsul.[Manibus.] Et idcirco non p̄sumebat originale,sed sumptū.[Libertatē.] i exēptionē ab epo diœc.datā:libertatē.n.sibi nō p̄scribit,nec hēt, qa licet diœc. nō p̄stet iura ep̄alia,p̄stabit abbati vel alii, vel ad minus Papæ,s̄.de p̄scr.cū non liceat.& c.cū ex offi.[Imponētes.] Mirū vr,qd hic dr,quia aut monasteriū ꝓuocauit in libertatē non assignata aliqua cā: & tunc licet nō sit actū de priuilegio Papę,tñ de cætero agere nō poterit, qa p̄textu no. inst. & c.s̄.de re iud.iter mo.arg.C.de an.exce.l.vlt.ff.de iud.solemus.aut assignauit aliq̄ cām,puta qa munitū erat monasteriū priui.eporū Colubriē.& tūc nō obstāte snia Papę pp hāc cām lata poterat agere ex alia cā,puta qa munitū erat priui.Ro. Pon. vt no.s̄.de off.or.ɔquerente.Respō.de iure cōi verū esse,qd dicit: & qa monasteriū totū ius suū deduxerat in iudiciū,iō fuit hic necessariū beneficiū restōis:sed dices, quare nō dixit iniustā sniā, cū inspecta veritate sit iniusta, C. de ap.eos? Rñ.illud obtinet in cā appel.vt inspecta veritate iudicet primā sniam iustā,vel iniustā :sed in cā restōnis ex ꝓcessu iudicat sniam iustā, vel iniustā:potes ēt dicere, ꝙ in cā restōnis inspecta veritate iudicat prima snia iusta,vel ɔ: & hæc snia iudicis, vel veritate ispecta erat iusta, cū ꝓnūciauerit tñ infirmā libertatē p̄ epm datā, q̄ in veritate nō tenebat, & nihil de libertate ɔcessa p Papā dixerat.[Nō cognouerint.] Nec ꝓnūciarint,sed tñ d̄ libertate data p epm.[In cæteris.] s. in expēsis necessariis restituēdis, & alijs.

CAP. XV.

6 Accedentibus,&c. [Per 40.ann.] † s̄.eo.si de terra.contra so.nec ille renūciauit priui.expresse,sed tacite,vel præsumptiue.qñq; autē præsumit vno actu renunciare, qñ voluntarie, scienter,& directò ɔ priuilegiū suū facit,s̄.de ɔsti.cū accessissent.& s̄.de p̄b.ꝓ illorū,sed qñq; venit nō sciēter,vt expsse ɔ priuilegiū:sed tñ als p̄sumit renūciare pri.si p 30.an. ɔfecit, s̄.e.si de terra. qñq; 40.vt hic,& si q̄ras cām diuersitatis, hæc ē, qa licet vnus monachus,q est p̄positus agris colendis,soluat decimas, ɔuentus tñ nescit,vñ vno actu nō p̄sumit renunciare.Itē si soluit aliqñ ēt sciēte toto ɔuētu,nō præsumit voluntarie renūciare priui.sed lites execrari,qd cū sit laudabile,nō ei imputat,ff.de ali.iu.mutā.cā fac.item si res.§.j.sed si 30.an. soluit, nō hēt excusationē ignorātiæ,nec voluntatis,s̄.e.si de terra.sed hæc ɔdicit, q̄ reqrit 40.an.sed dic idcirco hic reqri ꝓlixius tps, qa ɔuētus ē vltra mare,& possessiones citra.† Itē habēt quasi infinitas; vñ non
7 p̄sumunt scire,sicut illi,q sunt citra mare, & p ɔñs non intelligunt tacite renunciare,nisi spacio 40.ann. In possessionibus āt vltramōtanis spacio 30.an.crederē p̄sumptiue renūciari ēt a tēplarijs:vel dic,ꝙ hic ɔuētus nō iuuabat se, qa tēplarii tacite renunciassent priui.sed p̄scriptione, q̄ nō currit minor 40.an.vel dic,ꝙ hæc tollit illā:vel dic, ꝙ ibi ex priuilegio statim q̄rit alicui ius dñii,sicut hic q̄situm est dñiū iuris decimarū.ius & dñiū q̄situm non amittit,nisi ltīmo tpe p̄scribat, vt hic,ar.C.de iudo.impe.l.2.sed pōt rñderi,qa ibi nō habuit dñium, sed ptātē rē pignoratā accipiendi in dñium, vbi āt ex priuilegio nō dat aliqd dñium,sed potius aliqua ptās,s.vt non cogant esse vltra certum numerum,vel vt dignitas nō sit in eccla, tunc nō sunt necessarij 40.an.ad hoc,vt videat renunciare priuil.sed sufficit vnus actus,s̄.de ɔst.cum accessissent.cum M.& est rō diuersitatis,qa dñia rerum certis modis,& cū magna difficultate amittunt,& q̄runt,vt Insti.de rer.di.p totū.& de illis modis nō est, si semel vel aliq̄ tpe pmisit alium esse in possessione suæ rei. sed in priuilegiis secus est,quæ sola petitione q̄runt, & in fauorē petentium dant:sed ex eis nullum dat dñium: nā illa facile amittunt;vnde forte secus dicendum est in cōsuetudine:nam ibi si aliqua ptās q̄sita esset consuetudine,vel iure, ēt si nullum dñium ibi esset,vt si de consuetudine introductum esset, ꝙ in hac ecclesia nulli assumerent in canonicos, nisi essent in sacris ordinibus constituti:non vr.ꝙ licet aliquē in inferioribus ordinibus constitutum eligant,ꝙ pp hoc videant renunciasse consuetudini quandiu pseuerant, quia nō licet cōsuetudines infringere,11.di.in his.Imo plus dicimus, ꝙ siue sint cōsuetudines,siue ɔstōnes,siue priuilegia honorabilia,vel vtilia ecclesijs, illa nunq̄ intelligunt renunciari per vnum, nec ēt per plures

 actus

Universidad de Deusto
Biblioteca

actus,qa ēt si expresse vellent renunciare,nō possent,C.de tra-
sa.pses.ar.ff.de pac.ꝯ.§ fi.nā in hoc casu si oēs de caplo velint
al qd facere ꝯ priuil.vel cōsuetas cōstōnes suas,vnus solus pos
set ꝯdicere,& ēt oībus facientibus ꝯ pdicta,si vergit in damnū
ecclesiæ,superior pt illud,& dēt reuocare,ṡ.de his, q fi.à mai.
par.ca.c.j.& ṡ.de re.eccl.non ali.si qs ad nostrā.Si quę aūt sunt,
quæ sint ecclesiæ vtilia renunciare,vel etiam indifferentia,tūc
per vnicū actū ꝯriū renunciatur,ṡ.de cōsti.cū accessissent.&c.
cū M.sed in casibus,vbi loquit pdicta decr.crederē,licet cano
nici nō possit vlterius, ex quo semel fecerāt ꝯ suū priuilegiū,
vti in suū fauorē,qa allegarent diminutionē suarū pbendarū:
crederē tñ,ꝙ possint eodē priuilegio vti noīe ecclīæ,si ex rece
† ptione† Als renūciatione.priuilegij ecclīæ læderent:puta si pp
modicitatē pbendarū nō inuenirent canonicos residentes, vel
non inuenirent bonos: & idē vr in oībus alijs similibus priuile
gijs,cū hoc decreto canonicorū numero,& sublatione dignita
tū in vtriusq; fauorē,s.& ecclię,& canonicorū intelligit ꝯcedi:
& iō licet vnus renunciet & alius nō, intelligit renūciare. Itē si
cōib.& grauibus priuil.q hēt aliqua gens,aliquis nō vtit,nō in
telligit qs renūciare quo ad alia,si in aliquo omitteret illo vti,
sed quo ad illud bñ renūciat.C.de excu.tu.volūtatē.C. de his,
qui spō.mu.sub.l.2.& l.seq.lib.10.ff.de vaca.mu.l.ptor. in §.fi.

SVMMARIVM.

1 *An si Papa dicat,recepimus clericos talis ecclesiæ in proprios filios, vel spirituales,an propter hoc sint exempti.*
2 *Exemptus ratione rei non exemptæ subiacet iurisdictioni ordinarij.*

CAP. XIIII.

Cū cappella, &c. [Priuilegio.]Hoc priuilegiū intuitu ecclīæ cōcessum est
personis,vel potius cōcessum est ecclīæ in psonis, nec pp hoc
exempta est ecclīa,vel clerici,nisi quo ad excōicationē,& alia,
q hic sequunt. si aūt dixisset, eximimus canonicos talis ecclīæ
ab epō.clerici qdē exēpti erūt à iurisdōne epali intuitu psona-
rū:sed ecclia in nullo exēpta erit,& ī oībus epō rñdebit, nisi in
1 iurisdōne clericorū.†Sed qrit,si qs dicat, recipio clericos talis
ecclīæ in pprios filios spūales an pp hoc sint exēpti? ar.ꝙ sic,
C.vñ vi,cū qrebat.Itē ar.ad hoc,qa si res, q dr pertinere ad p-
prietatē Papę,est exempta:ergo eadē rōne & filius, vel qcquid
aliud dr pertinere ad Papam,erit exemptum.Rñ.ꝙ talis nō est
exemptus:plus.n.pp nomē filij in affectione, q in exemptione
eos recipere vr.q.d.Papa,recipimus vos in amorē filialē, sicut
cū dr subdiaconus Papæ,sonat in honorem,non in exemptio-
nem,ṡ.de maio.& obe.p tuas.q̄uis in ar.ꝯriū vr, qa sicut quos
princeps elegit in patres,nō vult ab alio sub alterius ptāte esse,
in Auth.cōstō q de dign.eadē rōne,nec quos elegit in filios, q
uis rñderi possit patrem sonare in auctoritatē, quē non decet
alterius ptāti subiici.filiū in affectionem,quem non est inde-
cens sub alio esse:secus aūt videretur,si diceret,recipimus vos
in pprios,vel spāles subiectos,quia tunc erūt exempti: Quidā
tñ dicūt,ꝙ si qñ recipit aliquos in proprios filios, & ille, cuius
filij prius erant,consenserit,penitus sunt ab eius iurisdōne exē
pti,als nō:ar.ff.de adop.in adoptionē.Item no.ꝙ licet isti non
possint excōicari, vel interdici:tñ pñt aliter puniri,& ꝯdēnari
per iniam,qa hoc nō cōtinetur in priui. qd diligenter obseruā
2 dū est,ṡ.eo.porro.& hētis expressum j.e.ti.volētes.†[In his ec
clesijs p parochianū psequeris.]no exemptū rōne rei nō exē-
ptæ subiacere iurisdōni ordinarij.de hoc no.ṡ.eo.porro.& hēs
expresse j.eo.qñ ad hoc.j.e.ti.c.volētes.§.vlt.gl.quo ad hoc.

SVMMARIVM.

1 *Cum hæc dictio,quod,vel quæ,vel sicut, ponuntur in literis, videntur ad aliquid poni.*
2 *Quamuis probetur exēptio capitis, non probatur exemptio mēbrorū.*

CAP. XV.

Ex ore sedentis,&c. [A longis.]Non tñ longissimis, cū neutra pars
præscripsit,vt j.e.sequitur.§ nos igitur.[Quæ prædecessores.]
1 No.ꝙ† qñ hæc dictio qd,vel q,vel sicut,ponunt in lrīs, vr ad
aliqd apponi,j.de ver.sig.abbate.ff.de cōd.& demō. qbus die-
bus.§.dñs.ff de leg.j.si seruus.§.si ita.& l.si sic.§.j.ar.ꝯ.s.ꝙ.ē itel
ligendū ꝯdōnaliter,ff.de ꝯheu emp.si fundū.& l.si rē.in fi. [In
2 mēbris.] No.ꝙ†licet pbet exēptio capitis,non pbat exēptio
mēbrorū.[Exēpta.]Qñ mēbra non sunt exēpta,sed abbas exē
ptus,cui mēbra sunt subiecta,in mēbris delinquat dięce. exē-
ptū abbatē iudicabit,& puniet,& ēt deponet,ṡ.e. cū cappella.
ṡ.de fo.cōpe.postulasti.seruata tñ forma cōstōnis,j.e.volētes.
ṡ.de fo.cōp.Romana.sed si nō delinquat in locis non exēptis
constōnū,sed delinquat in psonis non exēptis:puta quia negli
gens est in regimine eorū, vel ēt qa iniuriā facit eis,qa tunc nō
hēt ptātē diœcesanus pcedēdi ꝯ eū;nō.n.sunt isti modi,quare
diœcesani sortiātur forū in psonis exēptis. Imò plus dicimus
ꝙ dięce. pp pdicta delicta cōmissa in psonas nō exēptas nō pt
eū priuare ecclesiā nō exēpta,vel eū suspendere,quod sic pro-
bo,quia hoc non pōt facere dięce.nisi cū cāæ cognitione: sed
ipse non pōt cognoscere de pdictis delictis psonę exemptæ,er
go nec ꝯ eū pcedere.Item in hoc casu,s.qñ membra non sunt
exempta,habebit abbas iurisdōnē super ecclesias, vt not.ṡ.de
off or.quāto.& c.cū ab ecclesiarū & in hoc casu pſentabit cle
ricos platis & fiet,vt dr ṡ.eo.cū & plantare.§. in ecclesijs. ṡ. de
cappel.mo.c.j.ṡ.de pben.in Laterā.cōcil,vbi no.nisi essent ple
no iure cōcessę,s.quo ad l.iurisdōnis,& dięce. quia tunc ipsi in
stituent,26.q.2.c.j.Itē in hoc casu nunq appellabit ab abbate
exempto ēt a subditis non exemptis ad epm,quia non est ei su
perior:melius vr,ꝙ appellandus est eps:& in hoc est superior, ar
gu.hic,& ṡ.de ma.& obe.c.solitæ.circa prin.Itē in casibus,vbi
quis sortitur forū rōne possessionis,conuenietur abbas corā epō,
cū res sint in eius territorio,domiciliū āt nō pōt habere,nisi in
a suo monasterio:alij aūt seculares a,sicut & laici,plura possunt
habere domicilia & in ecclesijs suis,& extra, dūmō non teneā
tur ad residentiam,de so.cōpe.postulasti.sed loca,in quibus ip
si tenentur ad residentiā,sp debent p domicilio reputari,licet
aliqui ꝯdicant:si aūt clericus duorū eporum delinquat , & iniu
riam faciat clerico alterius epi,sub quo domiciliū non hēt,ex-
tra illū epatū tñ,sub eo rñdere tenet, quia rōne clericatus sor-
titur forū eius,C.de epis.& cle.auth.clericus.Secus aūt in abba
te exempto,qui licet delinqueret in clericos diœc. cui reueren
tiam dēt:tñ corā eo conueniri non dēt,quia non est eius clericus
imò exēptus,licet in aliquo sibi reuerentiā dēat'si aūt mēbra
sunt exempta,& populus,tūc ēt si delinquat in mēbris exēptis
abbas,tñ diœc.nullā iurisdōnem in eo habebit, j.eo. volētes.
de populo aūt idem dicimus sicut dicimus qñ mēbra nō sunt
exempta,j.de ver. sig. veniēs.de hoc no.ṡ.eo.recepimus.& in
hoc casū restituet clericos in ecclesijs sine epis.sed si deponēdi
fuerint,referat ad Papā,ar.ṡ.de off.arch.ad hæc.si aūt popls est
exēptus,tūc ī nullo tenet dięc.[Mēbris.] Et ita qs tenet duob.
dñis,Papæ,s.rōne sui,epō rōne mēbrorū, & p vasallis, ar.ff.de
ope.li.duorū.ad hoc ṡ.de ma.& obe.ꝙ super his.glo.ꝯ, 16.q.j.

ADDITIO.

a ¶Alij autem seculares.Hoc dictum dicit Anto.de But.hic notabile, & de hoc vide per Abb in d.c.postulasti.& in c.dilectus. supra de rescri. & ibi latissime Felin.in ver.prima conclusio.

CAP. XVI.

Ex parte. [Subtrahuntur.]23.dist. qq. secus aūt si in suos spāles filios recipiet, j.eo. veniens.

SVMMARIVM.

1 *Quid intelligatur concessum per hæc verba,cōcedimus talem ecclesiam tibi in proprios vsus.*
2 *In alienationibus rerum ecclesiæ requiritur consensus episcopi.*
3 *Quamquam alicui concedatur ecclesia pleno iure, intelligitur sibi concedi,quod sit sibi subiecta in temporalibus, & spiritualibus, non autem quod conuertat eam in proprios vsus.*

CAP. XVII.

Pastoralis officij. [Intrare.]De hoc not.ṡ.de of.del.sup eo.[Introire.]C.p
quib.ca.ser.ac.p.li.l.j. Idē dicimus, si alicui det priuilegiū sup
habendis decimis,dñiū tñ non vr habere fauore ecclesiæ.C.de
sacrosā.eccl.vt inter.si quis aūt sua auctoritate possessionē in-
troiret, poterit cogi ad restitutionē possessionis p interdictū,
vñ vi directū,vel vtile,vel p hypothecariā,vel triticariā.[Epa
1 li.Nam per hæc verba,cōcedimus† talē ecclesiā tibi in pprios
vsus.intendit cōcedere ꝙ administrationē hēat ecclesiæ, & ꝙ
sibi de tpalibus rñdeat: & ꝙ retento bono statu ecclesiæ sup-
fluos redditus in pprios vsus conuertat:dēt.n.sibi cōcessam eccle
siā in primo statu retinere:bñ tñ credimus , ꝙ de volūtate, &
ꝯsensu diœc posset mutare primū statū ex iusta cā,vt si aliqua
ecclesia est,vbi ꝯsueuit esse multitudo canonicorū, qa ibi erat
multitudo populi,mutato āt pplo, vl eiecto, remāsit ecclesia
cū diuitiis suis'melius vr mō, ꝙ diuitiæ istæ trāsferant ad aliā
ecclesiā,ubi maius seruitiū fiat Deo q ibi,& cū dięcesanus nol
let ꝯsentire,cū superiore aget,dięcesanus āt eps hēbit institu-
tionē in hac ecclesia,& visitationē,& pcurationē, & breuiter
oīa spūalia,& oēm iurisdōnē,vt hic.ṡ.e.cū & plātare.§.ī eccle
a sijs.nec pōt ille,cui data est ecclia,vēdere a, vl pignorare p posses
siones huius ecclię,p soluēdis debitis ei9 ecclīæ,cui donata est.
& si q relinquant huic ecclīæ , in vtilitatē huius ecclīæ cōuerti
dēnt.Et breuiter dicimus,ꝙ bene sibi caueat platus ecclīæ,cui
donatio fcā ē:& ꝙ si accipiat mutuū noīe huius ecclīæ,conuertat
pecuniā in vtilitatē illius ecclīæ, qa alr de bonis eius nō soluet
debitū:hoc āt ita distīcte faciet plat9 ecclīæ,cui donatio fcā ē:
aliogn sacrileg9 erit,ar.17.q.4.p totū.& tñ puniet p epm,& ēt
ad offīn epi ptinet,ꝙ hoc fieri faciat,ṡ.de excep. cū venerab.&
no.

ADDITIO.

a ¶Vendere.Adde Fel.qui hoc refert in c.translato.col.4.supra de const & adde idem in duobus castris,vt per Bar.in l.j.C.de metropo.lib.11.

no.ṡ.de re.spp.olim.vr ēt, ꝙ creditores huius ecclīæ p interdi
ctū de separationib. possint petere, vt separent bona vtriusq;,
2 ṡ.de sepul.p totū.† Itē dicimus,ꝙ si in alia dię. sit ecclesia do-
nata,in alia donataria, in alienationib. rerū ecclīæ donatę ne-
cessarius erit ꝯsensus epi sui, & in alienationib. rerū ecclīæ,cui
facta est donatio,requirit ꝯsensus sui epi, cū alias si ecclīa vna
a hēt in diuersis a dię.possessiones.solus ꝯsensus dię.epi regren-
dus est,& non eporū,vbi possessiones sitæ sunt,17.q.4.in vēd.
3 12.q.2.Abbatib.si qua,sine exc 10.q.2.casellas.†Itē dicimus,ꝙ
licet ecclesia concedat alicui pleno iure, intelligit sibi conce-
di ꝙ sit sibi subiecta in temporalib.& spiritualib.nō aūt ꝙ cō-
uertat eā in proprios vsus:subiectionē.n.oēm q prius hēbat,si
bi ꝯcedere vr,16.q.2.visis,ṡ.eo. cum & plātare. & nō fructus,
quos non habebat,nec accipere debebat, nisi ex iusta causa, &
cum multis solennitatib.quas no.ṡ. vt eccle.benefi.c.j. & facit
ad pdicta,10.q.3.quia cognouimus,ṡ.de reb eccl. nō alie. c.1.
Sed si prius ecclesiam alij pleno iure donatā in proprios vsus
tenebat donator, tunc pleno iure sibi subiicere vr pp verbum
positum in donatione:l.ꝯcedo plenè,& in vsus proprios cōce-
dere videtur,quia in donationib.est larga interpretatio haben
da ṡ.de dona.cum dile.& c.pastoralis.eadem autem iura, quę
diximus dięce. retinere in ecclesia concessa in proprios vsus,
eadem retinet, & si vniat duas ecclesias quocunque genere v-
nionis,de quibus vnionibus supra ne sede vacan.c.j.

ADDITIO.

a ¶Habet in diuersis.Hoc dictum sequitur Arch. in c.in venditionib.circa medium, 17.q.4 & Bal.in auth. hoc ius porrectum,col.4.ver.quæro igitur quis.C. de sacrosan.eccle.Feli.latè & ibi concor.in c. dilectus filius,col.5.uersi.7.facit.supra de rescrip.

CAP XVIII.

Petistis per se &c. [De nostra.] Auctoritate huius indulgentiæ: nam als
licet templarij violarent interdictum pro se positum, alij ta-
men violare non deberent.

CAP. XIX.

Quoniā per confessionem,&c.
[Vtroq;.]Quales sunt subiectæ Abbati,puta quia in eis ius per
cipit episcopale,vel quia Abbati lege iurisdōnis,& dięces.sunt
subiectæ,vel in tēporalib.& spiritualib.[Clericū.]Hoc intelli-
gitur de clericis morantib. in ecclesiis vtroq; iure spectantib.
ad monasteriū.[Monachum.]No.ꝙ priuilegiatus iste nō gau
det priuilegio,si vadat ad aliam ecclesiam,ṡ.eo.cum cappella.

CAP. XX.

Quia circa,&c. [Retinendis.] Nam in priuilegio continebat, quod eps mo
nasterio remittebat omnes decimas , quæ sibi epo debebantur
de possessionib.monasterij.[Canonicas.] Scilicet de consensu
capituli,ṡ.de dona.pastoralis.Item ꝙ fiat causa vtilitatis,vel ne
cessitatis,vel pietatis,& quod sit immensa.[Plenissima.]Supra
de dona.cum dilect.vbi no.

CAP. XXI.

Antiqua,&c. [Antistites.] Patriarchæ. [Prouocentur.]Etiam aliis omissis.

SVMMARIVM.

1 *Et si locus sit interdictus,potest tamen ibi celebrari de licentia iuris.*
2 *An & quando possint subditi & parochiani ecclesiæ interdictæ eligere sepulturam in non interdictis ecclesiis.*
3 *An liceat priuilegiato celebrare in loco interdicto alta voce,& ianuis apertis.*
4 *An interdicti admittantur ad officia.*

CAP. XXII.

1 **Vt priuilegia,&c.** [Interdictæ.] † Not.ꝙ licet locus sit interdictus, tamen
pōt ibi celebrari de licentia iuris, vt habes per totum hoc c. &
seq.& ēt de licentia hominis, ṡ.de app. dilectis. sed. si persona
esset interdicta, vel suspensa pro suo delicto, non posset de li-
centia alicuius celebrare,nec suspendi posset interdictū in per-
sona suspensi:& est ratio , quia dum suspenditur interdictū in
persona, vel licentiatur de celebrando,aut est pęnitens & sa-
tisfaciens de eo, p quo interdictus est,& sic postea non redibit
in suspēsionē sine sua culpa,& sine monitione, ṡ.de ap.repre-
hensibilis,ṡ.de consti cognoscentes,aut si nō satisfecit,ante sa
tisfactionē non debet sacra ministrare,8 r.di.si qui sunt mini-
stri,oportet,si diaconus.Quādo aūt locus,vel ecclesia est inter
dicta,secus est, qa & ibi celebrari auctoritate epi , & suspendi
pōt interdictū vel potius nō est positum;& ēt impropriè in ta-
li locutione sumunt verba.& est sensus, interdico ecclesiam,i.
celebrantes in ecclesia , & ab hac sniā pōt excipere quos uult,
& subiicere quos uult , & proferre ēt ꝙ certa officia celebran-
tes sint excōicati & non alij,& ꝙ certo tempore,s.cum forte
fuerit dñs terræ ibi pñs,arg. ṡ.de offi.dele. sanè,ṡ de spon.non
est. Vel ēt pōt dici,si ēt diceretur propriè locus suspensus,quia
tamen pp peccatum loci non est suspēsus, pōt ibi celebrari,vt
hic,& cessat obiectio,quā fecimus in psona suspensa.& hac ra
tione posset dici , ꝙ si quis esset suspensus pro delicto alterius,
17.q.4.miror,felix,ꝙ in illo posset suspēdi interdictū. [Nō ne-
getur.]Non in illa ecclesia interdicta, sed in alia nō interdicta.
[Suos.]Hoc est aliud,s.eiusdem priuilegij. [Suas.] i.epo subie-
ctas.[Hoc aūt.] Hæc sunt verba Papæ interpretantis ambo c.su
pradicta priui.[Habitu.]Hi si ꝯxerint, tenet matrimoniū,non
tñ est necesse,ꝙ assumāt habitū tēplariorū,uel possunt habitū
eorum assumere sine professione,arg. ṡ.de reg. consulti. [Sua
bona.] i.omnia.alij dicunt sufficere, si dent maiorem partem.
2 [Sepeliantur.] Tpe interdictæ terræ.† [Regularium.]Sed nō-
ne est idem in omnib.aliis , qa & si ecclesiæ sint interdictæ tñ,
parochiani possunt eligere sepulturam in non interdictis ec-
clesiis?Respon.hanc decre.loqui, quando interdicta est eccle
sia pp popsm,i.in pęnam populi tēporalem,quæ eis infligitur,
ēt si non deliquerint ipsi , sed dñi eorum . uel aliqui ipsorum,
& si non oēs:si aūt interdicta esset ecclesia pro delicto clerico
rū,vel pp uiolationem, tunc quisq; posset, vbi uellet eligere
sepulturā'& audire diuina,sed in primo casu nō possunt elige
3 re sepulturā,nisi ratione priui.†[Vt exclusis.] Tamen canta-
bunt,& pulsabunt cāpanas,& ianuas tenebunt apertas, cū po-
pulus in eorū officiis debeat iucūdari,qd nō posset eē, nisi pul-
sarent cāpanas,& altè clamarent, quod alias non licet, j. c.p-
xi.Sed ꝯ,ṡ.de consue.cū inter.sed potes soluere, ꝙ ibi nō dicit
ꝙ priuilegiati nō possint celebrare alta uoce,& aperire ianuas,
& per ꝯñs pulsare cāpanas,sed ꝙ ex sola ꝯsuetudine nō pñt ue
nire ꝯ interdictū, & submissa uoce celebrando. uel si esset eps,
uel collegiū,cui ex priuilegio hoc cōpetit, eodem modo non
licet alta uoce cātare, quia ad hoc ipsum eorum priuilegium
restringitur. Vel dic,& melius,ꝙ non solū ex priuilegio,sed ēt
ex ꝯsuetudine pōt aliqs habere, ꝙ celebret tpe interdicti, sed
ꝙ alta uoce,pulsata,cā nō & apta ianuā celebret,hoc nō pt ha
bere ex ꝯsuetudine,cū ex ea rumpat neruus ecclīæ,ṡ.de ꝯsue.
cū inter,& quia redigeret in grauamen ecclesiarum, ṡ.de ꝯce.
pben.c.j.sed ex priui. Papæ sic , qui habet plenitudinē ptātis, &
de cuius ptāte disputare sacrilegiū est.[Excōicatis.] ṡ.de pb.in
4 lat.in prin.ꝯ.sol.illud de iure cōi,hoc de priui. †[Excommuni
catis.]Cum priui.solos excōicatos excludat, dicendū ur,ꝙ in-
terdicti admittuntur ad officia. quod tñ restringēdum est ad
eos interdictos, qui nō sunt noīatim interdicti, siue delique-
rint siue nō.arg.24 q.3 si habes.17.q.4.miror.Itē est restringē
dum etiam ad eos,qui non dederunt causam interdicto,etiam
si non nominatim,sed in genere sunt interdicti, j.eo. c. proxi.

SVMMARIVM.

1 *Non possunt interdicti etiam in loco non interdicto celebrare.*
2 *An familiares episcoporum sint admittendi ad celebrandum officium in loco interdicto.*
3 *Priuilegiati quando non gaudeant priuilegio.*
4 *Interdicti peregrinantes an possint audire diuina.*

CAP. XXIII.

1 **Quod nonnullis.** [Interdictis.]† Sed quid si in ter nō excōicatos,ue non in
terdictos admissos ad officium horū priuilegiatorum sint lite
rati nō priuilegiati. nec interdicti siue clerici, siue laici, nunqd
cum eis poterunt in suo officio dicere,uel celebrare? Respōde
mus ꝙ nō,quia cū uirtus interdicti hoc hēat,quia ēt interdicti
in loco nō interdicto celebrare nō possint,ut no.ṡ.de exc.pla.
tanta,non uidemus,qua ratione cū eis possūt officium dice-
re,sed possent cum aliis cantare uel legere , nō in suo officio,
& audire,quia ēt sine eis possunt in ecclesia orare. Alij tamē di-
cunt ꝯ,hoc locū habet in his priuilegiatis , qui habent priuile-
gia ꝙ in terris interdictis celebrent: secus aūt dicendū ur in tē-
plariis.& hospitalariis,qui priuilegiati sunt non tñ,ut ipsi cele
brēt,sed indistinctè & impersonaliter est eis ꝯcessum,ut semel
in anno in aduentu eorū celebrent diuina nō per eos tātū, sed
per quoscunq;,& tunc ēt oēs recipi possunt ad diuina,nisi sint
2 excōicati.sup.c.prox. † Quid de clericis familiarib. huius epi:
uel aliorū priuilegiatorū?Respon.eos admittēdos ad celebrā-
dum officium,quia ur eis ꝯcedere,ut cū suis familiab. dicant:
quia alias nihil eis ꝯferret:arg. j.eo.c.his.sup.c. prox.j. respon.
Si aūt conuentui concedat priuilegium:familiares admitti nō de
bent ad celebrandum officia,nisi super hoc fuerint priuilegiā
ti:& hoc satis innuiur sup.c.prox.sed tamen ibi loquit de com
prehensis in generali interdicto.[Quandoq;.] q.d. non semp:
quia si ex celebratione oriretur scandalum : uel si esset infame
factum:pp quod positū est interdictum:non debēt celebrare.
3 † [Qui cām aliquam.]No. priuilegiatos hmōi nō gaudere pri
uilegiis:si cām uel fraudem cōmiserint in eo : pp quod positū
est interdictū.Idem dicimus de singulis laicis quātū ad hoc,ut
si dolū uel fraudem cōmiserint, non gaudeant indulgentia: si
quā habent:ꝙ tpe interdicti possint audire officia. Item si pp
aliquos

Universidad de Deusto Biblioteca

aliquos puniendos, vel aliquē in eo, veluti dñm, vel familiā positum sit interdictū, ēt extra terram interdictā, non pñt audire officiū. si aūt nihil deliquerunt, nec causam prçstiterunt quare terra interdiceretur: si terra, vel villa, vel prouincia ꝓ alterius delicto interdicta est, tunc secus est, quia in hoc casu non sunt ꝑsonæ interdictæ, vel si sunt interdictæ, sunt tñ interdictę, ne ibi accipiant sacra, vel audiant officia, & ideo bene audient extra terrā interdictā. & ēt in terra illa ab his, qui habent priui. ꝙ quos habent interdictos possint admittere ad officia, vel sacra tēpore generalis interdicti ut s̄. c. proxi. argu. ꝓ his, ĩ. de pęni. & remis. quod in te, in fi. vbi dr̄, ꝙ possunt peregrinari, & in peregrinationib. plus ↄsueuerūt homines interesse diuinis officiis,
4 quàm aliis piis operib. † Itē sufficit, ꝙ nō est à iure prohibitū, ꝙ non possunt audire diuina, quia pęnę non sunt extendendę, de pęni. dist. j. pęnæ. & licet diximus ꝙ possint audire in terra interdicta diuina apud illos, qui habent generale priuilegium, ꝙ oēs admittant ad sua official, non tamē possunt audire apud illos, qui non habent ita generale priuilegiū, sed tamen habēt priui. ꝙ tpe interdicti possunt celebrare exclusis excōicatis, & interdictis. Itē vr̄ quibusdā, ꝙ hoc hēt locū, vbi interdicta est terra, uel uilla, vel prouincia, uel ecclesia. secus aūt, si interdicatur aliquis specialiter, vel si interdicat̄ aliquis cū fautorib. suis, vel si interdicatur familia, vel domus alicuius, vel populus alicuius villæ, quia hæ personæ intelliguntur interdictæ, & ideo nunquam debent diuina officia audire, nec sacramenta recipere, arg. 17. q. 4. miror 24. q. 3. si habes, ĩ. de senten. exc. ꝙ in dubiis. [Aliquam.] No. quia dicit aliquam idest qualēcunq; q. d. ēt si modicā cām præstitit interdicto, nō debet gaudere indulgentia, puta si cōsilium, uel auxilium dederit: vel si ipse fuit ille pro quo interdictum positum est, etiam si doluit.

SVMMARIVM.

1 *Actio de dolo subsidiaria est, & in ea veniunt reuocatio, & satisfactio excessuum ante & post lit. contest. si expresse petantur.*

CAP. XXIIII.

Quanto &c. [Querimoniā.] Non vr̄, ꝙ Cluniacē. possint habere aliquā actionem cōtra hos epōs, quia nō iniuriantur, cum non sint serui, uel filij, uel vxores, uel aliæ tales personæ, quæ excommunicantur, quarū occasione detur actio iniuriarum. Item quid ad monachos, si epi malè se habeant in suos subditos? Respon. quia dolus facit competere actionem de dolo ad suū damnū ↄsequēdum, quæ cōpetit, ubicunq; alia actio non cōpetit. & aliquid dolo factū est. ff. de dolo. l. j. uel si uelint ad pęnā infligēdā epis, accusabūt eos de crimine stellionatus. ff. de cri. stellio. l. penul. Item epūs, & alij p̄lati bene agunt ℨ Archiepos, & alios, q habent modificatā iurisdōnem, uel in casib. tñ in suos subditos, si excedūt, & iniuriarū, & de dolo. & per hoc sequit̄, ꝙ præcipiet̄ eis, ꝙ de cętero nō excedant, & ꝙ reuocēt, quod post li. cōte. in actio. de dolo excesserint. venient aūt in hac eadē actione de dolo reuocatio: & satisfactio excessuum prçcedētiū li. ↄte. dummō petant̄ expresse, ut no. s̄. de rest. spo. grauis. [Verba.] ℨ, arg. s̄. c. porro.

CAP. XXV.

Ex parte, &c. [Tolerandum.] Infra de senten. excommu. si vero. contra. sol. ut s̄. de aposta. c. j.

CAP. XXVI.

Quia intentionis, &c. [Vetus.] sup. eo. ex parte Abbatissæ.

CAP. XXVII.

In his, &c. [Benigna.] ff. de relig. sunt personæ. [Prælatorum.] Illorum locorum: siue fuerint episcopi: siue minores prælati. [Parochialis.] Puta oblationibus: decimis personalibus: 32. distin. præter hoc. [Gratia.] ĩ. de verbo. significa. Abbate.

SVMMARIVM.

1 *Non ualet rescriptum impetratum, per quod aufertur possessio, quam alius tenet.*
2 *Priuilegia alii praiudicialia strictè sunt interpretanda.*
3 *Non fit exemptio alicuius loci, nisi cum magna deliberatione.*
4 *In accessoriis non fit tanta examinatio sicut in principali.*

CAP. XXVIII.

1 Dudum, &c. [Decimis.] † Moniales denegabant soluere quasdam decimas de quibusdam noualibus monachis de Bucel. quas iidem monachi pacifice possidebant, occasione priuil. quod impetrarunt moniales de decimis nouaalium non soluēdis: sed male, quia priuil. non extenditur, nisi ad futura noualia. hoc non est uerū, quod hic expresse apparet, quia Papa hic noualia appellat, & tamen prius redacta erant ad culturam. Io. autem dicit hoc non præiudicare priuileg. de nouo impetrato, quia non fecit mentionem, quod monachi erāt in possessione decimarū noualium, & ideo ad illas non extenditur, quia Papa non intendit per ali
quod rescriptum auferre possessionem, q̄ alius tenet, imo si tale rescriptū impetret, non valet. C. vnde vi. meminerint, & C.
2 si per vim. l. 1. [Erant.] Prior & conuentus. † [In possessione.] Idē credūt quidā & si nō esset in pos. dūmō alias essent ei debitæ, qa priuilegiū extendit tñ ad futura noualia. hoc non est uerum, vt dixi in gl. ꝙ impetrarunt, & c. per hoc generale priuilegiū non intelliguntur dari decimę, quarū possessionem alij habent: sed nec illæ per quarū subtractionē graue parochiali ecclesię præiudiciū fieret, ĩ. de ver. signi. quid per nouale. priuilegia. n. alijs præiudicialia strictè interpretanda sunt, & quantū pōt ad iuris ↄsonantiam reducenda. ff. de vul. subst. ex facto, ar. s̄. de deci. suggestū. cū contingat, ex parte. Idē vr̄ in priuilegio exēptionis, qa si ibi dr̄, Eximimus monasteriū tale cū suis cappel. is. est intelligendum de his, quas alius possidet, & per q̄ donationē prioribus dñis nō fit graue damnum, ar. prędictorum iuriū. Est ergo sic intelligendū dictū priuilegium, vt si aliquę possessiones in aliqua diœc. dentur monasterio sic exempto. s. cū suis cappellis, & ibi ędificet monasterium aliq̄ ecclesiā, illa erit exempta, dum mō de illis possessionibus ante illius ędifica
3 tionē ecclesiæ modicum emolumentum cōsequeret̄ epūs. † Itē hoc habet locū, vbi de alieno fit gratia, quia si de suo daret, larga fieret interpretatio, s̄. de don. cū dilectus. & bene posset petere decimas à cappellis, quæ ab alijs detinentur. C. de bo. vacā. l. 2. tamen in primo casu pōt dici, ꝙ si decimæ aliquę detinentur iniustè ab aliquo, ꝙ priuilegiatus petere eas pōt, & non ille, ad quem de iure pertinent: prçsumendū enim est, ꝙ facilius concessisset ea, quę ab alijs dominis male detinentur q̄ ea, quę nec à dominis, nec ab alijs detinentur, ar. sup. de feu. c. 2. Quidā tamen in aliquibus prædictorū dicunt ℨrium, s. si priuilegium dicit, eximimus tale monasteriū. nam in hoc casu, etiā si alius erat in possessione eiusdem monasterij. qñ exemit, tamen tenebit exemptio, nisi expressè probetur à parte altera, quod obreptitiè fuit obtentum priuilegiū, s. quia suggestum fuit Papæ, quod nullus erat in possessione, vel malitiosè hoc ipsum tacitum fuit. aliud enim potest dici in nominatim expressis, aliud in non expressis, ar. ff. si quis cautio. sed & §. 1. ff. com. præ. in tradendis. cum enim non fiat exēptio, nisi cū magna deliberatione, præsumitur, ꝙ Papa omnia sciuerit, etiā de alterius possessione, & de alijs, nisi probetur à parte aduersa obreptio. Secus aūt in priuil. decimarum, & maximè noualium & laborū propriorum, quæ cum minori difficultate conceduntur: nam in his posset dici, ꝙ si priuilegiatus tpe quo agitur est in possessione decimarum bona fide, tunc primo domino incumbit ꝓbatio ꝙ tempore impetrationis ipse erat in possessione. si aūt priuilegiatus non est in possessione tpe, quo agitur, sed dominus primus, tunc incumbit priui. onus probandi, quia tempore priuilegij concessi dominus non erat in possessione, ar. ff. si vsusfr. pe. vti. in prin. ff. si serui. vend. sicut. §. sed si quæritur. Si autem neuter est in possessione, videtur, quod standum est priuil. & hac rōne vr̄, ꝙ etiam si exprimat ecclesias, s. quasi accessorias; verbi gratia, eximimus tale monasterium cum talibus ecclesiis suis. intelligendum est, si sunt suæ, qa p hæc verba non intelliguntur dare. idem intelligendum est, si alius nō est in pos
4 sessione subiectionis eorum bona fide. † Item & si alij nō sit inde graue præiudiciū. nam in accessoriis non fit tanta examinatio, quāta fit in principali. aliqui tñ ℨdicunt, & licet hæc decr. exigat tñ, ꝙ alius sit in possessione ad hoc, vt priuilegiū valeat tñ necesse est, quod habeat proprietatem iuris decimarū, vel subiectionis eorum bona fide. si enim solam possessionē habeset, bene valet priuilegiū, sed de proprietate ideo non fit mentio, quia de ea certum erat ꝙ penes aliquem erat, siue per priuilegiū, siue per præscriptionē, vel ad minus alijs deficiētibus, per iussionem. Aliqui tñ dicunt, ꝙ si aliquis habet possessionē decimarum, vel alterius iuris bona fide ēt sine proprietate, tamen impedit vires priuilegij, ar. s̄. de conces. præben. & ecclesias non vacan. cum nostris, de possessione autem malæ fidei certum est, ꝙ non impedit vires priuilegij. [Moniales.] Et est bona ratio, quia ad hoc non extenditur, quia impetratum est per veri suppressionem, ff. de va. & ex. co. l. 2. Sed nos dicimus hoc priuilegium habere locum, ēt si alijs debeantur de iure, dūmō eis non fuerint solutæ, nec monachi earum habuerint possessionē; & tamen credimus: ꝙ moniales malè detinuerint illas decimas, cū ēt essent alijs debitæ, & ꝙ monachi ad fructus decimarum pro tempore præcedente priuil. habent actionem: & tñ per illam solutionem, quam facient moniales, non acquirent monachi possessionem. & quia nunquam per id, quod sequitur & soluitur ex condemnatione quæritur possessio alicuius rei, vel iuris, nisi vel alias in eam inducantur. Nec mireris, si priuilegium faciliter tollitur ius, cuius possessio non habetur, quam possessio. [Altera.] Monialium. [De hoc.] s. de possessione mona. [Decimis.] Simile, s̄. vt lit. penden. dilec. de hoc plenè ĩ. de verb. signi. quid per nouale, gl. no. ꝙ hæc probatio.

CAP. XXIX.

Quidam, &c. [Domibus.] s̄. eo. cum & plantare. §. de ↄfratrib. [In domib.] Supple in
1 habitu [a] seculari, vel nisi sua dederit priuilegia, s̄. eo. vt pri. vel illud loquit̄ tñ in sepultura, q̄ eis denegari nō pōt, & nō in exceptione, & iurisdictione, s̄. eo. cum & plantare. §. de confratribus, suprà, eo. tuarum, in fi.

ADDITIO.

[a] Supple in habitu. Adde quod, Card. in cons. 21. incip. in themate præmisso, col. j. in fi. dicit hanc intellectum communem.

CAP. XXX.

Consultationi, &c. [Memoria.] Si. n. extat memoria, ꝙ aliquando culta fuerit, licet multo tpe steterit sine fructu, tñ non censetur iure noualiū. [Culturā.] i. ad fructificandū, q̄tumcunq;. n. fructū primo feret, nō dr̄ nouale, cum & de primo fructu decima solui debet, s̄. de deci. nō est, nisi esset ita modicus fructus, ꝙ ex perceptis parū cōmodi, & ex dimissione parum incommodi ecclesiæ obtineret, ĩ. de ver. sign. qd per no. [Censeri.] Silr̄ & q̄ p̄primo tpe ante fructificaret, noīe noualiū nō intelligit: extendit. n. tñ ad futura, s̄. eo. dudū, vel aliter, vt no. s̄. c. dudū. [Als.] Idest si futurū. [Alias perpetuo.] Non censerent̄ iure noualiū.

SVMMARIVM.

Priuilegiati ne conueniantur nisi sub certo iudice, ratione delicti, contractus, & rei sitæ in alio loco, conueniuntur coram ordinario.

CAP. I. in VI.

Volentes. [Ratione delicti.] C. ubi de crīne agi opor. auc. qua ī ꝓuincia, s̄. de fo. ↄp. c. fi. [In his.] s. quo ad ↄuētionē, & iurisdōnem. [Nec corā.] Cōueniri pñt. [Ordinariis.] Locorum, vbi cōmissa sunt delicta, ℨctus initi, vel res est litigiosa, [Exēptio.] Monasterio. n. exēpto nō solum ecclesiæ, sed ēt domus monasterij exēptæ sunt, 12. q. j. necessaria, nulla, 17. q. 4. id ↄsti. sup. de immu. eccl. c. j. Imo quidā dñt, ꝙ ēt areæ horti, & totus mansus, q̄ sunt iuxta ecclesiā, exēpti sunt, sup. de censi. c. j. [Nō nisi.] Supple corā ordinariis locorū. [Delinquūt.] Exēpti. [Conueniant.] i. & cōueniant̄, & remitti petant̄: & idipsum, s. ꝙ pñt ↄueniri, vbi delinquūt, & ℨhunt, & vbi res est litigiosa. Itē ꝙ non sunt mittendi, illi, q habēt indulgentias ab ordinariis suis ad loca vbi deliquerunt, vel ℨxerūt, vel res est litigiosa. [Ad ista.] s. suspensionē, & iurisdōnē, & excōicationē. [Penitus.] Quia sic se habent verba priuilegij, sup. de priui. porro. [Non pñt.] Si ibi delinquūt, vel ℨhunt. [Vel gerant.] Hoc iō dicit, qa si irent cā visitandi vt trāseuntes, vel ex aliis similib. causis, nō pñt ab hmōi ordinariis ↄueniri, & si ibi delinquāt, vel ℨhant. [Locū hr̄e.] Quo ad hoc, ꝙ vterq; pōt eū excōicare, Abbas rōne Abbatiæ, ubi locū hēt, & epūs loco prioratus, q est situs in sua iurisdōne, arg. sup. eo. titu. c. cū cappella. sed ℨ, sup. de re. do. ne nimia. vbi dr̄, ꝙ monachus nō dēt hr̄e locū in diuersis monasteriis. sol. illud intelligi, ꝙ non debet habere locū impositū diuersis monasteriis, sup. de elec. ↄstitutis. sed Abbatia cū suis prioratib. non dicuntur penitus diuersa. Item potest intelligi, ꝙ non potest habere locum in diuersis monasteriis quo ad hoc, ꝙ in vtroq; intersit in electionibus, & ꝙ ad alia communia negocia vtriusque monasterij vocetur.

De purgatione canonica. *Rubrica 34.*

CAP. I.

NObilis, &c. [Negauerit.] Remanet tñ īfamia [Fidelē.] i. veracē, vel iustū. uel bonæ famę, ĩ. e. nos. [Admittat̄.] ff. de acc. si cui. ff. ad l. Iu. ma. furiosi, 2. q. j. in primis, 22. q. 5. paruuli. [Purgatio.] s. vulgaris. & hodie hoc c. & oīa similia sūt abrogata, 2. q. 5. ↄsuluisti. monomachiam, 22. q. 2. quæritur. melius, 2. q. 5. Mennā.

CAP. II.

Si quis præsbyter. [Permiserit.] i. ea fecerit, quasi aliqui possunt de eo malè suspicari [Banno.] sup. in fi. [Si non emendauerit.] Idest non euitauerit eam, vnde infamia oriebatur. [Suspendatur.] No. processum habendum contra infamatos.

CAP. III.

Moniales, &c. [Regulam.] Idest secundum tenorem regulæ, idest pro qualitate inmiæ, 2. q. 5. in omnibus.

SVMMARIVM.

Suspitio verisimilis sufficit ad indicendum purgationem canonicam.

CAP. IIII.

Si quis, &c. [Prodiderit.] s. non in pnīa, sed in iudicio vel in publico ad infamiā, sup. de excef. præla. quam sit graue. [Propulsatus.] Alius, s. qui non confitetur. not. vniuersalem suspitionem sufficere ad indicendam purgationem etiam si non sit infamatus.

SVMMARIVM.

1 *Purgatio canonica indicitur propter scandalum, quamuis accusator defecerit in accusatione.*

CAP. V.

Quotiens, &c. [Accusatores.] A principio plures possunt apparere accusatores, sed iudex ꝓsequendo unum eliget idoneum, ff. de accu. si plures. [Formā cano.] Quia fortè à testimonio repellebantur, uel ꝑꝑ crimen, uel ętatē, uel infamiā, uel aliam iustam cām; vel qa non probabant sufficienter id, ad qd̄ inducebantur. &c. Nota-
1 dum, † ꝙ licet quis defecerit in accusatione, tñ purgatio sibi incidenda est [super sancta.] not. hic non sufficere habere coram se euangelium, supra de iura. calum. c. cum in causa.

CAP. VI.

Nos inter alios, &c. [Purga.] Not. purgationē indici laico sup. e. c. 1. ad hoc, ut posit laico indicere purgationem de crimine. oportet, ꝙ tale sit crimen, cuius cognitio ad ecclīam spectet, qd probat ex eo, quia purgatio nunquā indicit̄, nisi deficiēte ꝓbōne; sup. de testi. tā lris, si ergo corā eo prius nō inducunt̄ probationes, quia non pertinet ad eū cognitio, qūo indicet̄ purgatio.

SVMMARIVM.

Clericus ecclesia priuari non potest, nisi crimen probetur in modum inquisitionis, vel nisi in purgatione deficiat.

CAP. VII.

Cum P. &c. [Priuare.] i. suspendere vsq; ad dignā satisfactionē, i. quousq; se purgauerit, sup. eo. c. 2. & 2. q. 5. ꝑsbyter. aliàs aūt, nisi probetur ei crimē in modum inquisitionis, non priuabitur ecclesia perpetuo, uel nisi postquam assignatus esset ei terminus purgandi, & in purgatione deficeret. tunc. n. ab illo termino in antea poterit suas ecclesias dare, sup. de re iud. ꝙ ad, ĩ. eo. inter, ar. sup. q. fi. sint legi. lator, & qui ma. acc. pos. cū in tua, vbi not. Probato aūt crimine in modū inquisitionis pōt imponi pnīa, licet nō ordinaria, sicut si directè accusaretur, & ēt s̄m legem pnīa corporalis, ut no. sup. de acc. cū opor. uel illa c. ꝑsbyter, & sup. eo. c. 2. loquuntur quando proprium iur̄m offerebat. sed cōpurgatores habere non poterat, sed se habiturum sperabat, & sic à iudice obtinuit, ꝙ expectaretur adhuc eius purgatio, & fortè quia aliqui absentes erant, qui sperabant purgare eum, hoc autem quando ipse nolebat iurare, & etiam desperabat de purgatoribus.

CAP. VIII.

Ex tuarum, &c. [Absoluisse.] Non tenuit huiusmodi absolutio, quia errorem expressum continet, qa se purgauit vulgariter. [Relaxes.] No. per solam infamiam aliquem remouendum, uel suspendendum, ut 2. q. 5. super causas, & est propter enormitatem delicti.

SVMMARIVM.

Testium qui numerus requiratur diuersimodè in purgatione canonica.

CAP. X.

Inter, &c. [Tales.] Infamatos de crīe, qui cōpurgatores expectēt, ut sup. eo cū P. [A beneficio.] No. ꝑꝑ immanitatē criminis aliquē à beneficio suspendendū, si. 2. q. 5. super cā. ab officio aūt suspendit̄ ꝑꝑ minora crimina, 2. q. 5. ꝑsbyter. [Si suspitionē.] Solius iudicis. no. tres causas indicēdi purgationē, alibi aūt tñ duas sup. de sim. licet. [Testiū.] Contra eum indirectè inductorum: secus, si ℨ aliquē ēt ꝓbatū crimē, ut remoueret̄ à testimonio: nā tunc testi, ℨ quē inducuntur testes non sit copia capsorum ℨ eum inductorū, nec ℨ eum inducunt̄ directè, qd fit qñ procedit̄ in inquisitione, sup. de accu. inquisitionis, sup. de ord. cog. cū dile. Si aūt accusatori ꝓbet̄ crimen in modū exce. credimus indicendā purgationē, cū capla super quib. testes inducuntur, sibi exhibeant̄, & directè ℨtra eum producantur testes. alij tñ dicunt, ꝙ testi ēt est indicenda purgatio, si ex dictis testiū ℨ eum productorū oritur infamia. [14.] Hic exceditur numerus purgatorū propter immanitatē sceleris, qui habetur 2. q. 5. presbyter. nā hic numerus est arbitrarius, sup. eo. ex tuarum, ĩ. eo. cum in, regularis autem numerus his versibus comprehenditur.

Pontificem parium manus excuset duodena.
Quinta sacerdotem, leuitam tertia purgat.
Maior maiori, minor est adhibenda minori.
Quem plebs accusat, purgabitur in manifesto.
Quem chorus, ante chorum sua sit purgatio prestò.

[Probari]. i. nō īprobati, s̄. eo. c. ꝓx. vel dic spāliter vitā ꝓbatā reqri in purgatorib. hñs. Manere. Spāle est in crīe hæresis, ut ēt post purgationē præstitam remaneat pęna. Idem fortè poterit dici in aliis grauibus, arg. ff. de leg. non possunt.

CAP. XI.

Cum dilec. &c. [Vicinæ.] Supra eo. c. proxi. & c. cum P.

CAP.

CAP. XII.

Cum in iuuẽtute,&c. [Cõmoueri.] Quia certa erat infamia sine cã,vel ex iniusta cã orta,s.ex literis monitoriis Papę.vbi aũt certum non est,indiceret purgatio,s̃.e.inter,s̃.de ṽ.no.c.licet 11.q.2 in cunctis,ar.j.eo.accedẽs.[Procurator.] Vr,ꝙ non debuit ꝑcedi purgatio,cũ ꝓcurator nõ possit deferre iuiurandũ sine mãdato ff.de iureiu.l.iusiu.§.vlt. vel dic,ꝙ habebat spãle mãdatũ,vel ꝙ eps ratũ habuit:vel dic,ꝙ est vicinũ mãdato,s̃. de ele.in causis.ff.iud.sol.iam tñ.§.vlt.vel dic,ꝙ erat ꝓcurator generalis,cui hoc licet,s̃.de act.veniens.[Indici.] Ex ista tamẽ purgatione,quam offert,inquisitione non præcedẽte,non sit præiudicium aliis,quin possint procedere ad inquisitionem:secus,si inquisitio præcessisset,s̃.de collu.intantum.

CAP. XIII.

De testibus,&c. [Firmare.] Supra eodem quotiens.

CAP. XIIII.

Accedens,&c. [Purgatione.] s.ꝙ non credat se filium sacerdotis.de sciẽtia n.iurare nõ debet,cũ anceps periuriũ subire non cogat. ff.de in lit. iuran.videamus,in princ. vel iurabit,ꝙ sit filius talis mulieris, quam talis pro vxore tenebat.ff. de in ius vocan. quia mater.

SVMMARIVM.

1 *Non est de eodem crimine sæpe inquirendum.*
2 *Quo casu possit prælatus procedere ad inquisitionem contra aliquem.*
3 *Inquisitionis,& accusationis differentia.*
4 *Si quis contra aliquem primo obtinuit inquisitionem,& reus est absolutus non est postea idem actor audiendus in modum accusationis cõtra eundem.*
5 *Nunquid postquam propositum & iudicatum fuit in quæstione in qua excipiebatur, possit vlterius de eodem crimine accusari, vel inquiri.*

CAP. XV.

Cum dilec.&c. [Concesserimus.] Super eo,ꝙ idem clericus petebat corporalẽ possessionem ecclesiæ sibi datæ per Abbatem S. Galli assignari.[Eps.] Non erat eps.qñ hæc litera missa fuit,sed tpe,quo purgationem recepit erat tñ electus,ĩ fi.dec.dr̃.[Purgare.] Falsum narrat,imò nec electus,nec alius voluit tunc purgationẽ suam recipere,sicut dr̃ in integra,licet postea electus receperit vt j.sequitur.[Plebani.] Not.ad petitionem vniuersitatis dari
1 inquisitionem.[†Incestus.] De alio crimine agit modo,quã n actum fuerat corã epo,quia de eodẽ sępe inquirendum nõ esse,s̃.de coll.c.vlt.& de acc.de his.ff.nau.cau.sta.licet. vel dic, ꝙ loquitur de eodẽ,& bene inquiritur sæpe,quando fuit condemnatus,sed qñ fuerat absolutus secus,s̃.de accu.de his. Vel dic,ꝙ hic non processerat inquirendo,sed audita infamia indixit ei purgationem : quam quia non ꝑstitit , sn̄ialiter eum suis ecclesiis priuauit,& malè,quia tñ suspendere debebat ab officio,& ẽt officio,si maiora crimina essent,s̃.eo.inter,2.q. 5.ꝑsbyter. si aũt præcessit inquisitio , tunc si deficeret in purgatione,sn̄ia amotionis in eũ ferri posset,s̃.de re iud.ꝙ ad.s̃.eo.c.inter.in fi.& c.cum P. hoc bene sonat hæc litera,quia reprehendunt iudices,qui processerunt ordine non seruato ad amotio
2 tionẽ.† Itẽ si non ꝑcessit inq̃sitio,sed tñ indicta fuit purgatio, siue fuerit ꝑstita,siue non,alius admittet ad inquirẽdum,arg. eius,quod dr̃ in populari act. in qua extra iudicium non licet pacisci.ff de pac.iuris.§.vlt.neq; ad arbitrum ire. ff de arbi.nõ dist.§ de liberali.à simili,nec iusiur.deferre. & idem argũ vr̃ in inquisitione.Nobis aũt vr̃,ꝙ siue scandalũ,siue piculũ,siue infamia,siue suspitio grauis sit ꝯ aliquem , ꝑlatus suus potest ꝓcedere ad inquisitionem,vel si non inueniat ꝓbõnes,indicet purgationẽ,quam si præstiterit,annunciabitur per sn̄iam boni testimonij,& absoluetur ab infamia,s̃.e.ex tuarũ,& c.inter, 2.q.5.omnib.in fi.si vero defecerit , non ꝯdemnat de crimine, sed priuatur beneficiis,sup.eod.cum P.§. vlt. & saluo eo,quod ibi no.& etiam deponitur pp maiora crimina.sup.e.inter,& si ei indicta sit purgatio sine inquisitione,siue cũ inq̃sitione,de cętero nõ fiet inquisitio ꝯ eundẽ de eisdẽ criminib.ut no.sup.
3 de collu.c.vlt.sup.de act.de his.† Et dicunt quidã,ꝙ si post absolutionẽ,vel condemnationẽ in modũ inquisitionis factam alius vel idẽ velit accusare de eodẽ crimine,põt ẽt si sciuit priorem egisse:non n.obstat exceptio rei iud. cũ ad aliud agatur in inquisitione,s.ad absoluendũ ab infamia , vel ad priuandũ à beneficiis,vt dictũ est:ad aliud in accu.s.ad ꝯdemnandum de crimine & pęnã corporalẽ infligendam.ff.de exce.rei iu.cum q̃ritur,& l.& an eadem §.vlti.sup.de cau.pos.pastoralis. ff.ad l. Iul.de vi pub.q cętu.§.si de vi.C.de fal.damus.ad idẽ in Auth. vt liti.iurent.§.si quis aũt si.nã in ciuilib.actionib.hoc est,quia diuersis act.quis agere nõ põt ad idem,sed ad plura põt.ff.pro so.si quis à socio pęnã,& l seq.ff.de pac.rescriptum.§.si pacto. Et sic non est ꝯtrium,sup.de exce.cum dile. in fi. quia ibi ad idẽ prohibet agere directò,vel excipiendo [s.ad qđ actũ erat inquirendo,s.ad cassandam electionẽ,siue ad repellendũ eũ ab ep̃atu.Itẽ si opposuit aliquis exceptiones dilatorias ad eli...dẽ iurescripsi,& in eis feratur sn̄ia ꝯ eum,q̃ acceptet tacitè,vel expresse,& postea easdem velit opponere ꝯ aliũ in eadem causa , nõ admittitur,quia qui semel calumniatus est,&c.ff. de ac. si cui, & arg.ff.de exce.rei iud.cum quæritur,& l.seq. ex hac aũt dec. non colligitur,qđ sępè fuerit inquisitũ de crimine huius sacerdotis de piscentia Papæ,quia in commissione,quam fecit Papa ad petitionẽ plebis de Amaso , non fecit aliquam mentionem de inquisitione facta per Constantien. epm : & fortè non erat verũ,quod O.dicebat.itẽ modo coram O.nõ agebatur de inq̃
4 rendo,se iure suo agebat O.clericus.† Quidam tñ dixerunt,& bene,ꝙ si aliquis primo obtinuit inquisitionẽ ꝯ aliquẽ,& reus est absolutus,ꝙ idẽ actor postea nõ est audiendus in modũ accusationis ꝯ eundẽ,arg.ff.nau.cau.sta.l.& ita.§.fi.& l.licet.§ fi. ff.de sepul.l.j.§.illud & hoc sic probo , quia vbi alicui ꝯpetunt duæ actiones ad vindictam tñ , licet vna maiorẽ vindictã requirat,quam alia,tñ postquã actũ fuerit vna , nunquam agetur alia,vt est videre in actione iniuriarũ,& l. Corneliæ,q̃ ambæ cõpetũt pro homine vulnerato.& ambæ sunt ad pęnã,& tñ si primo actũ est iniuriarũ,non agetur postea l.Corn.ff.de iniur. ꝑtor.§ j.& l.quod senatus,& sic est in inquisitione , & accusatione,q̃a vtraq; est ad vindictã tñ.sed ꝯ,C. qñ ciui.ac. prę.l.j.vbi dr̃,ꝙ si cõpetunt ciuilis & criminalis actio,neutra earũ aliã impedit siue de publico crimine,siue de priuato agatur. sol. & illud intelligitur,quando actio ciuilis ꝯpetit pp rem familiarẽ,s. quia sibi aliquid abest,vel abfuit de patrimonio suo,& in illa l.inuenies exẽpla huius dicti;sed & tunc,quãdiu prosequit accusationem ciuilem,supersedebit crĩnalis,ff. vi bo.rap.l. 2 §.j. ff.de pub.iud.l.j imò plus dicimus,ꝙ si aliquis ꝯuentus ciuiliter satisfecit,postea super eodẽ non poterit accusari criminaliter de priuato crimine.C.de cri.stel.l.j.ff de cri expil.hęr.diuus & idẽ hr̃ in publico.C.ne tu.vel cur.l.j.ff.de adul.si adulteriũ. §.j.
5 †De exce.ꝯsueuit esse dubium,an postquam fuerit propositũ, & iudicatũ in qõne,in qua excipiebatur,an vlterius de eodem crimine possit accusari.vel inquiri. & vr̃ ꝙ nõ,arg.sup. de elec. cum dilecti.est ẽt in arg. ꝙ vindicta sequit exceptionẽ,sup. de elec.super eo,& maximè exceptio,q̃ fit ꝯ electos,est quasi quędam accusatio ut sup.de accu.sup his.Sed nos dicimus ꝯtriũ,q̃a q excipit,non agit:vnde eũ de hoc hoc crimine primo actũ nõ sit,nulla causa est,quare modo agi nõ possit,& maximè,quia de crimine excepto non iudicat̃. licet pp crimẽ exceptũ repellatur à dignitate.Itẽ per exceptionẽ non sequit vindicta ex sui natura,cum ad vindictã actum non sit,sed ex accidenti,ꝙ remouetur à dignitatib.obtinendis pp infamiam , & infamibus portæ,&c.C.de digni.l.j.§ j.li. 12. In denunciatione autem idẽ dicimus,ꝙ non impedit accusationẽ,quia non est ad vindictã, sed ad pniam.sup.de accu.qualr̃ credimus tñ,ꝙ si per denunciationẽ satisfecerit de crimine,ꝙ postea nõ poterit inde accusari criminaliter,arg.C.de cri.stel.l.j.ff.de cri.expil.hęre.diuus. C.ne tu.vel cur.l.j.ff.de adul.si adulteriũ.§ j.alij tamen ꝯdicũt denunciatio aũt post inquisitionẽ admittitur,arg.sup.de iniu. quẽadmodũ.[Si posset.] De gratia fuit hoc,quia licet defecisset in purgatione,& ecclesiis spoliatus,tamẽ iterũ datur ei potestas se purgandi,& super hoc ipse erat citãdus sacerdos,& dãda facultas dicendi ꝯ sn̄iam epi , & quia hoc factum non fuit, sed tñ terminus ad purgandum assignatus,cassatur,qđ fit ab eis:vel non probat clericus,ꝙ dicebat ipsum cõdemnatum de crimine.[Qui.] Iudices.[Contumaciẽ.] Super eo,ꝙ epi sententiæ non parebat,& malè,cũ nõ esset eis ꝯmissum.[Respondit.] Et bene,cũ nõ procederetur in modum inquisitionis,sed accusationis.[In dictã.] Et malè,ut sequitur in fi. quia lite pẽ. coram se auct.ap.eã recepit ut ordinarius,quod nõ licuit,ut dr̃ in integ.[Concessionem.] No. ꝙ licet cassaretur processus, non tamen cassaretur concessio ecclesiarũ nisi vocato clerico,cui facta est concessio;sed hic idẽ clericus erat , qui accusabat,& cui facta est collatio ecclesiarum,& ideo simul de vtroque debet fieri sententia.[Iudicatis.] No. ꝙ si purgatio primo præstita est,sed non ut debetur,iterum alia præstabitur.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid potest fieri inquisitio,si quis diffamatus est de aliquo crimine in genere,& qua de causa fiat inquisitio,in nu.2.*

CAP. XVI.

Accepimus,&c. [Immunis.] Nã licet quo ad Deũ non tenet,adhuc tamen accusari põt.[Incontinentiã.] Vr̃,ꝙ nunquam debuerit ꝑstare hoc iurm ita generale,ꝙ à die promotionis seruauerit continentiam,vel ꝙ aliud crimen non commiserit,quia tñ de crimine,de quo infamatus est in genere,purgare se debet,puta iuro, ꝙ non commisi fornicationẽ cum tali muliere : nam si dicas,ꝙ erat infamatus in genere,& non de certa persona,certe

talis

talis infamia vilipendi debet,nec debet pp talẽ infamiam indici purgatio,cũ nõ debeat quis vagari in crimine alterius.ff.de iniu.l.prætor edixit.ff de accu.libel.ad hoc rñdet quidam,ꝙ ex quo aliquis diffamatus est de aliquo crimine in genere,põt fieri inquisitio,ẽt si non dicat,cũ quo illud crimẽ cõmiserit.& eodẽ modo in genere super eodẽ põt sibi indici purgatio,arg.ad hoc,s̃.de simo.c.licet Hely. vbi dr̃,ꝙ Papa inquisiuit de simo. dilapidatione.& insufficientia,& tñ non expressit , cũ quibus esset simonia cõmissa,vel quę fuerint dilapidata. & hoc idem, s.ꝙ Papa,qñ committit inquisitionem,inquiritã principio,stabit tantũ in genere criminum,& nunquã ad specialia descẽdit, nisi in prosecutione,s.quærẽdo à testibus , cum quo commisit hoc crimen de quo inquirit,& hoc inuenies ferè in eisdem decre.quæ de inquisitione loquuntur.sed ꝯtrium,s̃.de accu.qualiter,2.vbi dr̃,ꝙ ei,ꝯ quem inquiritur,exponẽda sunt ea,de quibus fit inquisitio.sed respondent illud intelligendũ,ꝙ exponẽda sunt capitula in genere,nõ in specie,vt dictum est.Itẽ nõ mi
2 reris,si aliud est in accusatione,vbi tenetur[a] plus exprimere,s̃. de procur.tua,& l.pręal.libellorũ,quia accusationes sunt odiosę,& pro magna parte ad prosecutionem fiũt suarũ iniuriarũ, & pro eis grauissima pena irrogatur,sed secus est in inquisitio-
3 nibus.† Item cũ inquisitio fiat ad hoc , vt niteat fama bonorũ, si exprimerentur personæ cum quibus dicuntur crimina commissa,ideo inquisitio cõsequeretur ꝯtrium effectum , s.ꝙ fieret ad aliorum diffamationem.Alij ꝯdicunt,ꝙ ad specialia descendere debet,sicut in accusatione,supra de test.præsentiũ. sed illa loquitur in exceptio.testium,vbi bene necesse fuit hoc exprimi,sicut & quando agitur de crimine ciuiliter,supra de procu. tuæ,supra de exce.pia,j.de sen.excom.cũ me.sed in inquisitione vr̃ secus,supra de accu.qualiter,vbi no.sed & ibi,quãtũcunque potest,iudex debet facere exprimi crimen & circũstantias per illum,qui denunciat,Imo propter rationes superius dictas videtur aliquibus,etiam si in modum exce. vt repellatur à dignitatibus,obijciatur contra aliquem , ꝙ sit infamatus de certo crimine puta de adulterio,vel consimili,non tamen semper dicere cogitur personam,cũ qua illud crimẽ cõmisit,& maximè si iuret se ignorare,arg.ff.de fur.in actione. itẽ arg.s̃.e.c.2. supra de simo.c.3.4.& 5.itẽ arg.ad hoc,quia sæpe infamia procedit ex incerto actore,& ex incerto facto.de ꝯse.dist.4.sanctũ.

ADDITIO.

a ¶Vbi tenetur Circa hæc dicta Inno.vide latè Bar.in l.3.§.si publico,col.3.ff.de adul.& ibi Alex.in apostil.

De purgatione vulgari. Rubrica 35.

CAP. I.

Cura. [Suscepti.] 2.quæstione quinta, monamachiam.

SVMMARIVM.

Sententia à qua non est appellatum,quomodo & quando retractatur.

CAP. II.

Signi Icantibus. [Peccatis.] Quinimo defectus iurium,vel alia causa.[In mãdatis.] No.sn̄iam retractari,à qua non est appellatum.ꝯ,quia sententia ius facit inter partes,supra de re iudi. cum inter.item prætextu eorum,quæ postea emergunt,non est sententia retractanda,supra de re iud.inter.Item error detectus non retractat sententiam.ff. famil. ercisc.cum pu. C.de quæst.l.j. arg.ꝯ,supra de frigid.fraternitatis,33.quæst.j.c.3.ff. quando act. de pec. est an.l.3.ff. de condi. sine causa , l.si fullo.ff.de iureiur. admo.sed dic,quod speciale est propter veritatem superuenientis casus, vt recedatur à sententia;simile ff.de condi.sine causa.l.2.ff.cõmodati , in commodato.§.vlti.& si sententia non est mandata executioni,excipitur contra eam.C.de re iudi.l.j.

De iniurijs,& damno dato. Rubrica 36.

SVMMARIVM.

In actione iniuriarum non habetur ratio deformitatis.

CAP. I.

Si rixati. Actio iniuriarum solum iniuriam prosequitur,& non interesse,nisi in hoc,ꝙ propter maius damnum æstimatur magis iniuria,vt ff.ad l.Aquil.item apud.§. si quis. vel ff. de act.& oblig.si quis secundum.C.de iniur.dominum,tamen pro damnis,& expensis quandocunque datur actio legis Aql. vt in prædictis legibus,vel ad minus actio de dolo. [Si rixati.] Intellige quo ad pęnam homicidij,tenebitur tamen de iniur.de pęni.dist.in j.aut facta.item hoc secundum vetus testamẽtum, nam secũdum l.Ro.si seruum occideret , iniuriarum tenetur. ff.ad l.Aquil.si seruum.§.rupisse,& multo fortius,si liber libertum percussit.ff.de iniur.non solum hoc.[Restituat.] Deformitatis autem non habetur ratio.ff.de his qui deie.l.j.§. hæc in factum & l.vlti ff.si quis cau. ex hac.ff. ad l.Aquil. si ex plagis. §.quidam,&c.

CAP. IIII.

Si læserit,&c. [Aestimationem.] Vltra.n.nõ tenet de pastu pecorũ ff.de pri.del. qui serua.§.singulos.ff.ad l.Aquil.Quintus Mutius.§.Papi.

CAP. V.

Si egressus,&c. [Reddet.] Si in culpa fuit. ff. ad l. Aquil.qui occidit.§ in hac.

CAP. VI.

Si quis,&c. [Restituat.] In quadruplum ff.de incen. l.j.& si dolo fecerit secundum l.cremabitur.ff.de incen.qui a des.l.j.

CAP. VII.

Olim,&c. [Præmissa.] C.de iudi.auctẽn. sed hodie. [Condemnandum.] Ordine iudiciario seruato.

SVMMARIVM.

Propter periculum licet à pactione discedere vel in dãnum paciscentis.

CAP. VIII.

In nostra,&c. [Brixien.] Fortè ita erat,cum olim esset discordia inter milites,& populum Brixi.multa sibi damna ad inuicem intulerunt , multi ẽt ex ipsis multas expensas ex partibus suis fecerunt; tãdem facta pace cũ damnificati ab vtraq; parte sibi ab altera peterent dãna restitui,cõe videns ex hoc posse imminere periculũ,statuit ꝙ nullus super damnis agere posset,& hoc singuli iurauerunt; verũtamen postea petierunt expensas,obijciebant eis hoc iuramentũ.sed hic dr̃,ꝙ non potest[à cõi]hoc non determinat gerundiũ,recipiẽdo,sed participiũ editum. vel dic ꝙ determinat gerũdium:cõe.n.in pace se obligauit ad damna,& expẽsas,sed pp periculum , quod inde eueniebat , cõe ꝯtrium statuit super damnis.Si quæras qũo potuit hoc in præiudicium singulorũ? respondeo,quia singulares singulariter consentiunt. vel dic,ꝙ
a potuerunt in eorũ præiudiciũ statuere,[a] vt no.supra de consti. c.quæ in ecclesiarũ,nam cũ cõe Brixi.tam militũ,q̃ populi non essent naturaliter obligati ad dãna resarcienda,q̃ nec dederat, nec dari mandauerat,licet cõe militum de aliquibus , & commune populi de alijs posset cõueniri,& essent ex suis culpis,vel
b negligentijs naturaliter obligati,[b] sicut statuto suo se obligauerãt ad damna resarcienda,ita statuto generaliter facto per illos tantum,per quos regitur ciuitas,potuerũt obligationem tollere,infra de reg.iur.omnis.[Contribuat.] Quia se obligauerat: aliter.n.nõ tenetur.sed dices,si se obligauerat ad soluendũ,qũo postea admittitur moderatio?respondeo,propter periculum.

ADDITIONES.

a ¶ Statuere.Pet de Anch.in consi.366.incipien videtur primo,dicit,ꝙ Inn.hic loquitur in communitate statuente in se ad eius vtilitatem.
b ¶ Naturaliter obligati.Feli.refert hoc in c.cognoscentes,col.4.ver.3.pro hoc supra de constitutio.

SVMMARIVM.

Iniuria aliquando contumelia,aliquando culpa dicitur.

CAP. IX.

Si culpa tua. C.ad l.Aquil.l.2.ff. ad l. Aqui.l.5.§. iniuria.[Iniuria.] i.ꝯtumelia,vnde oritur actio iniuriarum.aliter dicitur iniuria,i.culpa,vt in hac l.Aqui. [Opem.] Item,si incitasti canem. ff.ad l.Aquil. item Mela.§.si alij,& §.item.[Negligentia.] ff.ad l.Aquil.seruus. §. si ex plaustro.[Verisimiliter.] ff.ad l.Aquil.si putator,& l.si foue.§. vlti. [Nocuisse.] Sine culpa,& impulsu alicuius hominis,& contra sui naturam.ff.eo.l.j.§ j [Si fera.] ff.eo.l.j.§.hoc autẽ.[Occasionem.] Supra de homi.Petrus,in fi.

De pœnis. Rubrica 37.

CAP. II.

Presbyteri. [Interfecti.] Hoc c.loquitur secundum l.Lombardam.[Episcopo.] Hic autem constat , ꝙ semper prælatus potest agere de iniuria facta suo clerico,2.quæst.j.in primis in prin.supra de rescrip. ex parte,supra.[Soluatur.] Vbi de crimine agitur ciuiliter ad pęnam pecuniariam,quia pęna pecuniaria non est vindicta.[Sociauit] Baptizando,ordinando.

SVMMARIVM.

1 *Pœnam à iure inflictam quis possit commutare.*
2 *Pecuniaria pœna non est exigenda.*

CAP. III.

Licet iuxta,&c. [Corrigendis.] Hic vult dicere,ꝙ cum crimina essent puniẽda & excessus corrigendi perpetua suspensione,vel temporali, ipsi accipiebant pecuniam,vt non corrigerẽt,& qñq; vt in peccato remanerent & sic cõmutabant pęnas spirituales in pecu-
1 niarias.† [Pęnam.] Si certa pęna pecuniaria infligitur in iure

pro

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

pro aliquo crimine iudex infliget illam.ff.de iudi.l.3.§.vl.s̃.de
rap.in Arch.12.q.2.cum deuotissimā,18.dist. qm̄.si aūtē certa
pęna corporalis infligitur in iure,& illā sīr qlibet cognoscens
poterit infligere,cō[illegible]utare autem ille solus potest,qui pōt su-
per illo crimine dispensare,s̃.de offi.dele. de causis. & hæc de-
cre.loquitur in criminibus,in quibus Arch. dispensare nō pos-
sunt.ergo dixit illā infligendā,quæ magis timetur,arg.23.q.4.
ea vindicta,s̃.vt li.non contest.qm̄ frequenter.alij dicunt pœ-
2 nas infligendas secundū consuetudinem.† [Pęnam.] Arg.non
esse penam pecuniariam exigendā,16.q.6.cognouimus, illud
de lapsis,j.q.j.nullo epō,s̃.de simo. nemo præ.83. distin. si quis
epš.sed ꝯ,17.q.4 quisquis,23.q.5.c.si vox,18.di. qm̄,36.q.j.de
rap. [Pro annua.] Indebita,vel de nouo imponēda. [Cantare.]
Idest officiare,& hoc est simoniacum,j.q.3.si quis ob.saluator.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia partis facit,vt in expensis condemnetur,ad quā tamen condemnationem non oportet iudex festinare,in num.2.*
3 *Si iudex absuerit,vel mortuus sit,& aliqua partium non comparet in loco pro tribunali,vbi sedere debet die statuta,non dicitur contumax.*

CAP. IIII.

1 **Calumniam,&c.** † [In expēsis.] Si pars vna p̄
sens sit,altera absens per con
tumaciam in termino assignato, pars absens condemnatur ad
expensas.C.de iud.sancimus,nec fit alia citatio pro condemna
tione expēsarum,4.q.5.c.j.si tm̄ postea docuerit se legitimè im
2 peditum,restituetur † aduersus sn̄iam expens[illegible]rū.& si antequā
feratur sn̄ia,ab aliquo extraneo dicatur iustè impeditus, iudex
non festinabit ad cōdēnationē expensarum,arg.eius, quod dr̄
de missione in possessione, ff.de dam. infec. si finita.§. si fortè.
ad idem,4.q.5.c.j.si aūt sn̄ia lata non sit, sed petitur cōdēnari,
cōpetit exceptio.ff si quis cau.l.2.& hæc vera sunt, si pars p̄sens
cū iudicis licentia recessit. si autem sine licētia eius recessisset,
cū ipse contumax dicatur,3.q.3 §.ꝙ non,11.q.3.certū.[illegible]4.dis.
a si quis autē,expensas non petit,quia dolus [a] dolo,& culpa cul-
pæ compensatur.ff.de eo,per quem fa.erit.l. vlti. Imo plus di-
cunt quidam,ꝙ si ille,qui non fuit in termino,& culpa sua, po-
stea veniat,pars,quæ primo venit,& illicentiatos recessit,con-
demnabitur alteri ad expensas,nec obijciet cōpensationē con-
tumaciæ alterius,quia licet hic qui vltimo cōparuit, aliquādo
fuerit cōtumax,purgauit tamen contumaciā primā postea cō
parendo:sed primus semper fingitur cōtumax,cū non dicatur
3 cōparuisse,qui illicentiatus recessit,vt in c.p̄alleg. † Itē ad hoc
facit,quia licet fuerit in termino,postea tamen, qn̄ debuit ades
se, non affuit altera parte præsente, & ita vltimo fuit in mora,
quæ,s.vltima tm̄ punitur.ff.de peri.& cōmo.rei ven.illud.si au
b tem iudex [b] abfuerit,vel mortuus sit,& aliqua partium non cō
paret in loco pro tribunali,vbi sedere debet die statuta,non de
bet dici contumax.ff.de arbi.arbiter,nec tenetur eum alibi quę
rere,2.q.6. biduū. nam nec interest aduersarij qui est præsens,
absentem fuisse præsentē quia ēt si præsens esset,non fuisset p̄-
cessum iudice absente.C.de iudi.sancimus. Tn̄ aliqui dicunt,
ꝙ ēt si sequenti die iudex veniat,etiam in remotiori, dūmodo
sit in loco,vnde de facili venire poterat,& venire creditur, vel
cōsueuit,quando partes paratæ sunt litigare,vel si ob hoc non
venit,nec venisse p̄sumitur,quia partes nō aderant,partem ab-
sentē condēnabit ad expensas.nā imputatur ei,ꝙ nō cōparuit,
quia ēt si iudex absit,tamē melius erat expectare modicū,quā
longas vias peragere.arg.ff.de va.mu.l.pen.in fi.Et sic non pōt
dicere absens,ꝙ non intersit presentis,imo interest,quia si præ
sens esset,de iure expectasset vel ad modicū tp̄s,vel de loco vi-
cino,& nisi expectasset,satis liquido eius dolus deprehenderet,
qui ex perspicuis indicijs probatur.C.de dolo,dolus.Quis autē
locus dr̄ vicinus,vel quod tp̄s propinquū,iudex arbitrabitur ex
pluribus causis:nā plus debet expectari litigator remotus,q̄ vi-
cinus;& plus,qui in modicis expensis est,quàm qui in magnis,
& sic de multis alijs quęretur.Si aūt infirmus sit in die termini,
ita ꝙ nullo modo audire possit,vel etiā terminum prorogare,
s̄m ꝙ diximus in absente,& hoc distinguēdū erit.Illud autem
certū est,ꝙ pars,quando non interfuit alterius aduersariū non
fuisse pręsentē,non aget ad expensas.ff.si quis in ius voc.nō le.
l.3.Si autem li.contest.aliqua partiū fuerit cōtumax, mulctari
potest.ff.si quis ius di.non obtē l.j.& ēt condēnari in expensis à
delegato.C.de iudi.sancimus,s̃.de offi.deleg.præterea,& ēt fit
missio in pos.ff.ex qui.cau.in pos.ea.l.j.s̃.de eo,qui mittitur in
pos.cau.rei ser.per totum,& excōicatur,s̃.vt li.non cōtest.tuę.
sed & si ēt expensæ non soluantur lite principali durāte,postea
agit actione in factū,quæ oritur ex re iud. qa ex quo iudex nō
reuocauit cā li.pend.pro eodē hr̄, ac si in rē iudi. transisset. sic
est & in sn̄ia arbitri.C.de arbi.l.cū antea, arg.ff.de cōdi.indebi.
si indebitum.C.de iureiur.a ctori. Aliqui tamen ꝯdicunt. Qui
aūt stipulatus est pęnam,nisi tertio die sistat,ad hanc pęnā agi-
tur etiam lite principali finita,arg.ff.si quis cau.& si posset, ni-

si finita esset per transac.quia tunc de toto trāsac.esse videtur,
ff.si quis cau.non exigimus, in prin. [Pecuniarijs.] C.de fruc.
& lit.expen.non igno.ff.de iudi.eum, qui re.repete, quæ dixi-
mus s̃.de dolo.finem.& s̃.de appel.sępe.gl.& etiam.

ADDITIONES.

a ¶Quia dolus.Ad hæc dicta Inn.vide Bar.& ibi Modern.in l.si finita.§ Iul.col.2.ff.de dam.infec.& Pet.de Anch.in consi 97.col.2.ver.in contrarium.& incip.consi.in quæstione,quæ vertitur,& in col.3.in fi.vbi dicit,ꝙ a doctrina Inno.hic non videtur tutum recedere.

b ¶Si autem iudex.Adde Spec.in tit.de expen.§.fi.ver.tu autem iudeo, & Cardi.in consi.72.incip.sigillatim singula,col.6.ver.ad septimum.

SVMMARIVM.

Clericus quando bellis interesse possit,& milites hortari ad pugnam.

CAP. V.

Quod in dubijs,&c. [Exercent.] i.qui sunt,
vbi aliqui confligunt,
& ipsum cum alijs faciunt.alij tamen intelligunt tm̄ de præla-
tis.[Incitant.] In iniusto bello, secus in iusto, s̃.de homi. sicut
dignū.ff.ad l.Aquil.itē Mela.§.itē 23.q.8.hortat.igitur, &c.vt
pridē. pōt autē clericus interesse bellis, 23.q.3. Maximianus.
Nos credimus, ꝙ licet epš ratione iurisdictionis temporalis
possit bellum indicere,& antequā sit in percussionibus,horta-
ri vt vtiliter pugnent,& bellis interesse, & possit semper horta-
ri ad capiendū:si quis autem,cū esset in percussione, incitaue-
rit ad percutiendū alium,fortè irregularis est.Idē etiam,si forte
super bellatores vocem emitteret dicēs, audacter pugnate,ar.
ꝯ,s̃.de homi.c.pen.& de cle.percus.c.penul.& vlti.,vel dic,ꝙ in
defensione possunt gubernare naues,& alios ad pugnam defen
sinis incitare, & intantum confligere hostes, ꝙ eos dimittant,
arg.s̃.de cle.percus.c.pen.& c.fin.& no. s̃.ne cleri. sententiam.
alias autem in iniusto bello hoc non liceret,vt hic.

SVMMARIVM.

Contrahentium vterque quando contrauenit contractui, an pœna committatur,an dolus dolo compensetur.

CAP. VI.

Constitutus,&c. [Vtraque.] No.dolum com-
pēsari hic dolo in pęnis.ff.de
re.iu.cū par.iur.32.q.6.nihil.ff.sol.matri.viro. sed nonne pote-
rat epš exigere procurationes, ex quo ille cessauit in solutione
pensionis? respon.non,sed agere potest ad pęnam, vel interesse
siue hac stipulatione,siue de dolo,si fuerit contractus. remitto
procurationes,vt des censum.ff.de præs.ver.naturalis.§. quòd
si faciam.[Procurationē.] Quā sub pęna non exacturum pro-
miserat.erat ergo in optione Abbatis vel epō denegare procu-
rationes remissas,vel pęnā exigere:altero tamen oportet eū es
se contentū.ff.de pac.rescriptū.§.si pacto.sed q̄ritur, an incur-
rat pęnā,si exigat procurationes, & Abbas sine ꝯdictione sol-
uit,vel an sit necesse ad hoc vt cōmittatur pęna, ꝙ in iudiciū
super hoc trahatur,vel violēter procurationē eripiat:& vr̄ al-
terū de his duobus vltimis necessariū ad hoc, vt cōmittatur pę
na.Illud certū est,ꝙ si gratis exigit epš procurationē, & Abbas
gratis soluit,ꝙ non cōmittatur pęna:sed si exegisset, & recepis
set vt debitum,& ille soluit vt debitum, quid erit?

SVMMARIVM.

Causa,non captio,vel detentio infamat.

CAP. VIII.

Super his,&c. [Infamiam.] Contra id, quod hic,
dr̄,ꝙ ex genere pęnæ irrogatur infa-
a mia,si p̄cessit delictū de quo dānatus,vel confessus, [a] vel pactus
fieret infamis:nā & si non damnetur,vel cōfiteatur in iudicio,
vel paciscatur,si tamen captus est in facinore ab officio, vel cō
fiteatur extra iudiciū tale crimen,quod infamat per sn̄iam vel
confessionē,puta furtum,& sequatur ictus fustiū fit infamis.ff.
de his,qui no.infa.l.ictus.sed hic talis causa p̄cessit, de qua dam
natus fieret infamis,s.crimē falsi.ff.de fal.eos,quis ergo secuta
pęna carceris erit infamis? Rn̄deo,captio,vel detentio,non est
pęna,sed custodia.ff.de pę.aut dāna.§.solent.nō sic in pęna,vt
in custodia,s.vt cum p̄cedenti cā infamet.vel non pōt ita indu
bitanter capi in vacillatione.sicut in furto. Itē ibi possunt plu-
res excusationes adhiberi:vnde licet ibi sequeretur pn̄ia,nō es
set per omnia simile dicendum. [Infamiam.] Iuris,facti sic.

ADDITIO.

a ¶Vel confessus.Et sic sentit Inn.hic,ꝙ confessus crimen,de quo damnatus efficeretur infamis,incurrit infamiam,de quo vide per Bar.in d.l.ictus,& per Panor.in c.nisi clerici,col.8 ver.2.sentit,supra de re iudi.ita ponderat Inn.hic.

SVMMARIVM.

Obligatus ex conuentione sub certa pœna, quando insolidum pęna committatur,& quando non,licet pro parte soluerit.

CAP. IX.

Suam,&c. [Tacita.] scilicet quòd 33. libræ essent ti-
bi solutę.[Pęna.] Si id,quod cōsistit in dā
do,promittitur sub pęna,parte rei promissæ non soluta,inso-
lidum

lidum committit pęna,sed agenti ad totā pęnam obstat exce
ptio,vt sit contentus parte pęnæ.ff.de verb.oblig.l.j.§.vlti.ff.si
quis cau.si seruus.Si aūt consistit in faciēdo,& sit indiuiduū fa
ctum,& non fiat insolidū,perfectè committit pęna.ff.fa.erc.
hæredes.§.an ea.ff.de ver.obli.stipulationum.§.vlt.si aūt sit di
uiduum,pro parte tm̄ committit pęna.ff.rem ra.ha.si procura
tor.l.au.dicit semper insolidū cōmitti pęnam, sed de æquita-
te fit condēnatio in parte.ff.de ver.obl.in executione.in prin.
& §.pe.ff.depo.si duo hæredes. nos dicimus, ꝙ si aliquis debet
aliquid dare,vel facere ad hoc,vt legatū, vel aliud aliquid reci-
piat,nihil pōt petere,nisi totū dederit,soluerit,vel fecerit:ideq;
si aliquid sub pęna promiserit.si tamen iste cōueniretur ad pe-
nā integrā,obstat exceptio.si pro rata nō dati,vel non facti sol-
uit.ff.si quis cau.si seruus.§.j.ff.de ꝯdit.& demon. qui duob.si à
plurib.Distingue,an sit pecunia promissa,an species,vel factū:
si pecunia,quilibet tm̄ tenetur pro parte sua, & sua parte solu-
ta agit.ff.de cond.indeb.l.si cui.si species, quilibet tantum te-
netur ad partem, sed non liberatur, nec agere potest parte sua
tm̄ soluta.ff.de ver.obl.l.2.§.quidā pari, & l.in executio.§ pro
parte.si aūt factum,necesse est ab omnib.compleri.ff.de manu-
te.si ita fuerit seruus.[Pęna.] No.quem pęnam impositā ex cō
uentione partium exigere,dummō intētio sit recta,s.vt parea
tur placitis,& nō ad vsuras,vel lucrum,s̃.de arbi.dilecti.sed se-
cus esset,si pęna esset apposita in fraudē vsurarū,quod p̄sumit,
si creditor ante ꝯsueuit dare ad vsuras. ff. de vsu. qui semisses ff.
de act.emp.itē Iul.§.Iul.si singulis annis, vel mēsib.pęna ꝯmit-
ti dicatur no.C.de vsu.auct.ad hoc.Itē licitè petitur pęna à iu-
dice imposita,23.dist.q̄q̄. ff. de re iudi. quod à iudi.item credi-
mus, ꝙ ēt si pęna interesse excedat, ꝙ licitè tota pęna petitur.

SVMMARIVM.

1 *Qui puniat litigatorum iniuriantem iudici.*
2 *Cui committitur iurisdictio,& omnia,sine quibus iurisdictio expediri nō potest,commissa videntur.*

CAP. XI.

1 **Dilectus fil. C.** † [Superioris.] Not.ꝙ si litigator
iniuriam dixerit iudici,nō puniet
ipse,sed superior,qa nemo idoneus iudex est in causa sua.C.ne
quis in cau.su.l.j.nisi ecclesiam iniuria tangeret 2.q.7.si quis
ab epō,23.q.3.si ille,de hoc hoc no.j̃.de verb.sign. ex parte,&
hoc in ordinario:deleg.n.neq; partē, neq; extraneū puniet pp
iniuriam sibi dictam, vel factam supradicta ratione, quia non
debet esse index in cā sua,nisi turbaret iurisdōnem, quia tunc
esse pōt,vt no.s̃.de offi.dele.c.j.vel nisi peccaret in officio co-
rā se exhibito,puta aduocatus in aduocatione & testis in testi-
monio,scriptores in actis ꝯficiendis.ff.de pęn.moris. C.de test.
nullum. ff. de testi. q̄situm.Sed certe prædictæ leges loquuntur
in ordinariis,& in administratorib.in Auct.de testib.§. si vero
a ignoti,col.7.delegati n. [a] per ordinarios hoc facere debent, ut
2 vt in eo. §. dr̄. † Sed quid si aliquis extraneus possessionem,de
qua aliquis deponit querimoniam, à conuento eripiat? Resp.
ꝙ si nullam habet iurisdōnem in eū,nō potest eū punire,arg.
ꝯ,s̃.de iudi.quia V.si tamen cōmissio esset realis, vt si dicatur,
facias tali epō a suis subditis reuerentiam exhiberi, vel posses-
sionem sibi restitui.tunc si mutaretur possessio, vel alius esset
in possessione clericorum, iudex contra eos procedere posset,
arg.supra de fil. presby.veniens,supra de maio.& obed.inter,
& quia cui committitur iurisdictio, & omnia, sine quibus iu-
risdictio expediri non potest commissa videntur.supra de of-
fic.deleg.pastoralis.præterea.ff.de iurisd.omni.iudi.l.2.

ADDITIO.

a ¶Delegati enim.Adde Bar.qui hoc allegat in l.penul. in fi ff.de fal. & intellige prædicta in pęna ordinaria infligenda,secus, si ageretur de repellenda persona ratione inhabilitatis,quia tunc delegatus cognosceret de tali crimine,ita intelligit Pet.de Anch.in consi.173.incip.Circa primum,col.fi.in fi.

CAP. XIII.

Grauem,&c. [Hæreticos.] Præsumptione, non
tm̄ violenta,sed probabili.de violen
ta tantum habes s̃.de hære.excōicamus.§.qui vero.

SVMMARIVM.

Archiepiscopus sibi iniuriantes punire potest & quare.

CAP. I. in VI.

Romana,&c. [Licet.] Verbū est, & protenditur
cōstructio eius ad aliud verbum pu-
nire.[Notoria.] Vr̄ etiam idem de non manifestis,quia si Ar-
chiepiscopo data est iurisdictio,& omnia,sine quib. eam exer
cere non pōt,ff.de iurisd om.iud.l.2.s̃.de offi.deleg.præterea,
& c.pastoralis,in prin.ff.de offi eius,cui man.est iu.l.fin.C.de
testi.nullum,ff.de pęn.moris.sol.sine hac correctione,quæ est
in extraneas personas,bene potest pficere iurisdōnem suā, vn-
de cessant prædicta ꝯria.Contra Archiepm aūt facit,ꝙ nō de-
bet esse iudex in causa sua,nec suorū.C.ne quis in cau.sua,ff.de
offi præsenatus.[Impediatur.] Ad hoc,s̃.de censi. venerabili.

gl.quia sępe,& vltra mediū, in 3.col.fere per totū. & maximè
circa si & si nō impediatur, vt statim sequit, dummō sint ma-
nifestę offensæ & notoriæ. [Pro iniuria.] Cū huius iniuria re-
dundet in iniuriam ecclesiæ,23.q.4.si is, qui prælatus. & ita nō
ꝯdicit c.inter q̄relas.ea.q.ad hoc s̃.de offi.deleg.c.j.gl. specia-
le.[Amplius.] Etiam si non sit notoria. [In illis.] Vt dictū est
in præced.§.[Cōtingat.] Adiectio superioris,vel correctio est.

De pœnitentijs & remissionibus. Rub. 38.

SVMMARIVM.

Clerico nec solennis,nec publica pœnitentia est iniungenda.

CAP. I.

MAnifesta peccata. De pęniten. di-
stin.1.§. non ita.
[Occulta.] Clerico tamen nedum solennis, sed nec
publica est pœnitentia iniungenda, 50. dist. alienū,
29.quæst.7.cap.vlti.

SVMMARIVM.

Iudex ecclesiasticus bene punit sęculares propter peccatum in ecclesiasticam personam commissum.

CAP. II.

Qui presbyte.&c. [Cingulo.] Nam pn̄iarius
suus p̄cipiet sibi, ꝙ de cęte
ro non gerat se pro milite,sed pn̄iæ agendæ insistat. vel dic, ꝙ
hanc pęnitentiam incurrit ipso facto, & bene iudex ecclesiast.
seculari personæ hanc pęnam potuit imponere pp peccatum
in personam ecclesiasticam & cōmissum.Hic appellat militiā
quodlibet seculare negocium, & intelligunt quidam hoc ca.
tantum loqui de illis,qui dimiserunt secularia negotia, & po-
stea redeunt ad illa,& sic loquitur c.de pęni.dist.in.5.si qui ve-
ro.nam licet aliqua negotia possint fieri sine peccato, tamen
vix est,de pęni.dist.6.qualitas.

SVMMARIVM.

Absoluo te,à sacerdote prolatum,quid importet.

CAP. III.

Significauit,&c. [Penitētiā.] Ideo imponit hæc
pn̄ia, qa in plurib.excessit.[Re
cōciliari.] i.absolui in foro pęnitentiali.sed q̄res,quid est dictū,
absoluo te:sic.n.dicitur omnib.pęnitentib.vnde hoc sonat,ab
soluo te à peccato,i.denuncio te absolutum, quod non esset,
nisi absolutionem peteres,vt no.j̃.eo.omnis. vel absoluo te à
pęna ęterna.mutatur & ęterna pęna in temporalem. [Atten-
dentes.] Vel litera est falsa,cum vni soli scribatur, vel contradi
cit,supra de crimi.falsi,quàm graui.

SVMMARIVM.

1 *Indulgentiæ quandoque requirunt pecuniæ dationem,quandoque laborē personæ,nonnunquam etiam periculum vitæ. Sunt etiam aliæ requirentes honorem,& deuotionem,in num.2.*
3 *Quid significet id,quod plerunque dici solet ab episcopis,remitto vnum annum de pœnitentia tibi iniuncta.*
4 *Nunquid tantum habeat indulgentiæ,qui plus dat,vel laborat,quātum qui minus.*
5 *Vnde habeatur,quòd Papa,vel prælati possint concedere indulgentias.*
6 *Quot sint necessaria ad hoc,vt valeant indulgentiæ.*
7 *An valeant indulgentiæ existentibus in purgatorio.*
8 *An prælati inferiores episcopis possint concedere indulgentias.*

CAP. IIII.

1 **Quod autem,&c.** † [Remissiones.] No.ꝙ in
dulgentiæ requirunt datio
nē pecuniæ,j̃.eo.cum ex eo.aliquando requirunt laborē per-
sonæ,aliquando periculū vitæ, & tales sunt indulgentiæ vltra-
marinę,quæ fiunt vel pp laborē itineris, vel pp pugnam, s̃.de
vo.& vo.redem.magnæ, & c.seq & in his tribus indulgentiis
licet magna sit largitas cōcedentis indulgentiam tamen & iu
stitia multa est,qa magna solutio pęnæ īpositæ est soluere pe-
cuniam,vel laborē personæ,vel periculū vitæ. vnde dicūt qui
dam,ꝙ ad hoc vt habeat plenā indulgentiā,oportet,ꝙ tm̄ det
in pecunia pro quolibet die, qn̄ indulgentia consistit in datio-
ne pecuniæ,quantū de mandato sui ꝯfessoris cōsueuit quemli-
bet diē redimere: sed & magna est largitas, vt pęna purgatorij
2 pro aliqua pęnā redimi possit in præsenti vita.† Sunt & alię in
dulgentiæ,quæ requirunt honorē,& deuotionē, vt sunt indul
gentiæ q̄ fiūnt euntib ad prædicationē,& missas,& alia hmōi,
& in his plus valet liberalitas q̄ iustitia: nā quasi ex sola libera-
litate ꝯcedit qui indulgentiā dat.& licet generaliter fiat in-
dulgentia in omnib. prædictis casib. tamen vnus plus alio ha-
bet s̄m metam a p̄lato impositam, s̄m ꝙ plus deuotus est,vel
ꝙ plus dat,vel ꝙ plus laborat,vel ꝙ plus maiorib. periculis se
exponit:metam aūt nunquā transcendit liberalitas: posset tn̄
tanta deuotio,& contritio esse pęnitētis, ꝙ ex sola iustitia Dei
sine aliqua liberalitate p̄lati mereretur remissionē oīum pec-
3 catorum sicut fuit in latrone,de pęn.di.j.importuna. † Sed q̄-
res,

Universidad de Deusto Biblioteca

res,quid sonat,remitto vnū annum de pnīa tibi iniuncta? Respon.quibusdam vr̄, ꝙ annus vtilis indulgentiæ indulgeatur,j. 365.dies pnīales.aliis vr̄,ꝙ annus sit continuus tā ex dieb.pnīabus q̄ ex aliis. Aliis vr̄ esse sensus eorum verborū,remitto tibi vnum annum de pnīa iniuncta, i.tñ minus punieris in purgatorio,quātū esset, si vno anno ɔtinuo egisses pnīam in hac vita,nec credunt, ꝙ pp has indulgentias generales nunquam minus teneatur agere pnīam in hac vita:& horū dictū satis vr̄ cō-
4 cordare ęquitati.† Sed dices,nunquid tñ habebit, q plus dederit,vel laborauerit,quantū qui minus? Respon. vt s.ꝙ Deus,q omnia moderatur in numero pondere,& mensura,vltra metam in ecclesia à Prælato impositā de gratia dabit alij plus, alij minus.nec est in his multū curandū, vel cogitandum,nisi quia credendū,ꝙ dñs,cuius natura pia est & liberalis,de suo semper adiicit vltra gratiā,& iustitiā,de pęn. dist j. quia diuinitatis, & dist.6.c.qui vult, ante finē, 22. dist.cui aliquid donastis,& ego
5 non,& ego si quid donaui & donaui pp vos.† Sed quæres,vnde habes, qđ Papa,vel plat hoc possint? Respon. ex priuilegio spāli B. Petri,i.io,s.quodcunq; ligaueris, & c.quod pōt intelligi,i.quodcūq; denūciaueris solutū.& habet locū hęc exceptio in foro pnīali.sed pōt intelligi,i.quodcūq; ligaueris p constitutiones tuas.per ɔstitutiones.n.Papæ ligant multi, qui non sunt ligati de iure naturali,sicut apparet in illis, qui sunt in sacris ordinib.constituti qui ligantur peccato,si ɔhunt, nec aliter ligarentur,nisi esset cōstitutio. & sicut est in illis qui portant ligna Saracenis s̄.de Iud.significauit,& seq & sic Papa pōt facere cōstitutionē q̄ ligat eadem ratione & quæ soluat , qualis est ista, quicunq; fuerit vltra mare, habeat talē indulgentiam, arg. 22. dist.inferio . Nec mireris, si in veteri testō nō faciebant has indulgentias quia nō poterant, quia apud sacerdotes veteris testī non erant claues,nec ptātes ligādi, vel soluēdi. pterea sufficit nobis,ꝙ Ecclesia sic ɔsueuit facere & licet nō habeamus ita manifesta testimonia ante tps Greg.tñ credendum est, ꝙ ante faciebant has indulgentias,licet non ita frequēter,qa ante tempora sua raro poterant fieri ita solennes conuentiones catholicorum. Item ante tps Gregorij omnes Christiani,qui erant catholici,erant ita perfecti, ꝙ raro his indigebant , & maiora his
6 ɔferebant Apostoli tēporib.suis,quia sanabant infirmos † Indulgentia autē de certa parte pnīarum , puta 7. vel huiusmodi,licet valeant pœnitentibus tamen Prælati multi cauere debent, ꝙ sint discreti. Magister Guiliel. Altisiodorē. dixit, ꝙ ad hoc,ut valeant hmōi indulgentiæ, septem sunt necessaria. Primum est Potestas ligandi & soluendi, q̄ est apud platum, non alium. s̄m est necessitas loci,& pęnitētis,puta quia non pōt ieiunare,& aliam pnīam facere. Tertium est deuotio fidei quia credit tantā esse ptātem apud Ecclesiam. Quartū.status pęnitētis,s.ꝙ sit contritus. Quintū discretio eiusdē. Sextum tñ det, pro quantum nollet sustinere pnīam iniūctam.Septimū iusta
7 ęstimatio eiusdē,vel s̄m q ei dimittitur,recōpēset. † [Suo.Iudice:per hoc vr̄,ꝙ indulgentiæ non valeant illis q sunt in purgatorio,quia iā nō habent iudicē in terra, sed Dei iudicio relicti sunt,24.q.2.c.j.nec est ɔ̄ 13.q.2.tps,& c.aīæ,& de pęni.di.6. §.j.vbi dr̄ ꝙ orationes,& eleemosynæ,sacrificia, & ieiunia eis ualeant,qa illa nō fiunt rōne fori,uel iurisdōnis; sed secus est in dulgentia,ut hic.ur̄ tamen, ꝙ si aliquis facit ecclesiā , uel peregrinat pro defuncto in loco electo à plato. ꝙ plus ualet defuncto,q̄ si alia faceret.si tñ Papa facit, non negamus qn ualeāt in
8 defunctis.† [Iudices.] i. epi:nā cū alij inferiores plati hmōi remissiones facere non possint,s̄.de exces. pla. accedentib.ergo nec ɔcedere ualeant. Alij dicunt hoc posse quēlibet facere sacerdo.nā aliud est dare literas generales indulgen. quod est iurisdōnis,aliud in absolōne pęnitētis ɔuidere diuersos modos liberandi à pęnitentiis quod est tantum officij sacerdotalis.

CAP. V.

Quod quidam,&c. [Abstinere.] A peccato. [Nō sit uera.]i.sufficiens ad uitam ęternam obtinendā. [Confessio.] quę ualet ad minorem pnīam.de pęn.dist.3.cauēdum, 22.q.2.sed quilibet, & ad hoc,ut Deus cor eius citius illustret,de pęn.dist. 5.falsas.

CAP. VI.

Licet,&c. [Reficiantur.] Auctoritate superioris, si habere possunt : aliter ipsi pin de possunt, supra de elec.uenerabilem.

CAP. VII.

Quæsitum est,&c. [Publica.] Et solet pęnitentia secundum consuetudinem,& ubi est consuetudo est imponenda, de pęni. distin.3. in fi. [In publicum.] Sed nec tunc, 50.dist.c.alienum , nisi perpetuo sine spe restitutionis manere uellet,& de tali hic intelligit. [Inueniantur.] Sine facto tamen eorum,& sine tactu:nam si hæc interuenissent , sufficerent ad faciendum eum irregularem, 50.distinct.sæpe,& capitu.seq.

SVMMARIVM.

Partum qui,quævæ suppofuerunt,quam satisfactionem dare debent.

CAP. IX.

Officij,&c. [Alienos.] i.nō tales,ad quos hæreditas perueniat ab intestato,licet & tūc sit peccatum,sed nō tñ. [Satisfactio.] Debet.n. tñ dare de suo quantum illud de sua occasione esset amissum, vel ad quos ab intestato venisset,si haberet, 14.q.6.si res.& verisilr creditur, ꝙ eis dimisisset sua.vel si hoc nescitur prudenter faciet.si dat paupérib.& si non haberet,qđ daret & haberet probationes, p quas succedentes ab intestato posset releuare à damno, qđ habent sua ōccasidne,debet eas inducere nisi inde esset graue malum prouētura:nā isto casu si ex† vna parte sit damnū rerum tñ, puta si tacet , & ex alia sit periculū aīarum, & corporū, puta si probationes inducet , inter hæc duo mala eliget quod minus est,s.tacere cū damno rerū,arg.dist.13.ne.ui.melius & expressius dr̄ in c.duo.ea.dist. Sed obicies utilius scandalū,&c.s̄.de renun.nisi cū pridem,5.q.2.c.2 sed respōdit ꝙ hac in taciturnitate non perit veritas iustitiæ, quia non pertinet ad hac mulierē iudicare,quia index non est,sed tñ accusatrix, vel denūciatrix. auctoritas aūt pdicta loquit,ꝙ ille ad quē ptinet ex officio dicere veritatē,& facere iustitiā,ut sunt testes.& iudices,illđ malum propter nullum scādalum dimittāt, quin iustitiā indicēt, & ueritatem dicant.& idem est de aliis consimilibus personis. si uero non habeat probationes,sileat,2.q.7,plerique.

CAP. X.

Noua quidem,&c. [Benedicunt.] Quod nō possunt,33.q. 5. mulierē. nec uelant,20 q.2.statuimus.nec absoluunt, j̄.de senten. excom.de monialibus.nec docent,23.dist. mulier. nec iudicant, 33.q.5.mulierem. [Publicè.]In matutino autem possunt legere,27.q.j.diaconissa.

SVMMARIVM.

1 *Non debet quis communicare de pane , quamuis non possit habere hostiam consecratam.*
2 *In ecclesiis conuentualibus licet binos,vel trinos dicere officia.*
3 *An statim,ꝙ interdicti velint satisfacere, sint absoluēdi ab interdicto.*

CAP. XI.

1 Quod in te,&c [Pnīam.] Hoc.n.nulli negat,s̄. de spons.ex lfis. †[Viaticum.] Et si non pōt habere hostiam consecratam , nunquam cōicet de pane,sed credat & est sibi pro manducatione. vnde crede, & manducasti.de consec.distin.2. vt quid paras.nec credimus peccare sacerdotē peccatorem si in necessitate corpus Christi tribuat alicui:uel si aliter causa reuerentiæ tangat,ut si inueniret in terra iacens,debet illud leuare. [Ex gratia. Quia ante cō-
2 cessum non inuenitur. †[Tres horas] No.in conuentualib.ecclesiis de iure cōi licet binos vel trinos dicere officia , sed in regularib.totus conuentus dicere pōt simul nō solum in sepulturis mortuorum clericorum,sed ēt semper,cum hic dicatur,canonicas horas,patet, ꝙ loquitur de aliis officiis, non mortuo-
3 rum tñ.†[Signum.] Quid si interdicti velint satisfacere,nunquid sunt absoluendi ab interdicto? Rñd.si est principalis,recipiēdus est, soluet interdictū:si aūt alius q nullā cām dedit interdicto,nō est recipiendus ad satisfaciendū.qa non peccauit,nec erit in ecclesia sepeliendus,qa hanc pęnā nō p se,sed p alio sustinet,& iō necessaria est eius satisfactio ad ecclesiā. [Crucis.] Hoc est in eis spāle,ut hoc pter necessitatis articulum eis liceat
† conferri † Alias, confiteri.semper. ex quo Cruce signati sunt. Alij aūt restringunt ad tps, ex quo accipiunt iter peregrinationis. [Peregrinis.]Etiam alia peregrinatione,q̄ vltramarina.

SVMMARIVM.

1 *Contritio est necessaria cuilibet peccatori etiam in baptizato.*
2 *Sacerdos restituitur ad sacramenta per confessionem.*
3 *Qualiter fiat satisfactio,& quid operetur.*
4 *Debet vnusquisque semel in anno confiteri.*
5 *Non sufficit licentiam petere,nisi obtineat.*
6 *In casu necessitatis quilibet sacerdos absoluere pōt non suum subditū.*
7 *Non dicuntur confiteri vt ministris Dei hi,qui non vt pęniteant,sed vt consilium,vel auxilium ab aliquo recipiant, dicunt sibi peccatūsuū.*

CAP. XII.

Omnis,&c. [Solus.]Nisi eēt surdus, vel mutus,uel ita ęger,ꝙ sine periculo loq nō posset, vel nisi esset alterius linguæ,q̄ confessor, tunc per scripturā uel
1 alium confiteri pōt.†[Confiteri.]Contritrio necessaria est cuilibet peccatori,ēt in baptizato.de pęn.dist.j.tres. de ɔsc.dist.4.si-oīs qui,& c.ne ꝙ i.sine pęna absit.Nec est ɔ̄,de consec. di. 4.sine pęni.qa ibi exponit,sine pnīa.i.satisfactione de pęn. di j.sacrificium Deo spūs cōtri.&c.non potest & di.3. in princ.debet aūt peccator niti & orare pro magna ɔtritione.sed si maiorem non potest hr̄e saltim doleat se peccasse.& hoc sufficit: sed pp hoc doleat quia Deū offendit.Si aūt ex aliis causis & nō ex ista doleret

pp infamiā,quā incurrisset,vel amissionē honoris,nō est digna pnīa, 50.dist. vt ɔstitueret. Nec placet nobis, qđ qdā male dixerūt,ꝙ oportet pctóres tñ dolere,ꝙ poti⁹ vellēt omnē pęnā subire,q̄ peccasse:licet.n. quisq; teneat potius oīa mala sustinere,q̄ malo ɔsentire,32 q.5. ita ne.non tñ ad hanc cōparationē deducat, vt eligat inter duo pdicta,cū simul esse non possint,quia cū factū est peccatū iā pteriit.& idem dicimus de futuro:non.n. tenet pęnitēs esse illius cōstantiæ, vt credere teneat, ꝙ potius sustineret mortē, q̄ peccaret, si necessitas alterius faciendi sibi incūbat:non n. neq; de pterito, neq; de futuro eligere tenet,si esset pñs necessitas alterius eligendi,tunc debet eligere,nō peccare.debet tñ pęnitens credere,ꝙ vel hęc necessitas non veniet,vel dñs,dabit cū tentatione,puentum,imò humilitas est in talib. timere, sed nunquā de Dei potentia desperare,& ēt tales tētationes fugere,sicut nos Dñs docuit,cum fugerit in Aegyptū,7.q.j.c.aduersitas.pp hoc in orone dominica petimus:Et ne nos inducas in tentationē. nec est ēt ɔ̄,de pę. dist.j.nunqd.vbi dr̄, ꝙ Cain punitus fuit, antequam opus peccati patraret.Sed certè iā ibi peccauerat & ɔsenserat peccato. Itē debet esse in proposito non peccandi vlterius, de pęn. dist. j.non pōt.nam pnīa est peccata pterita flere,& flenda nō committere.Cōfessio debet esse pura,& simplex cū oīb.circunstātiis,q̄ peccatum aggrauant,de pęn.dist.j.quem pęnitet,scriptū est:dic ut iniquitates tuas,de pęn.dist.j.§.alij cɔ̄ & ēt Iob dicit, si erubui ɔfiteri in ɔspectu populi.vel vide de pęn. dist.j. c. fi.& c.quem pęnitet,ɔfitemini alterutrū peccata vestra. Et post pęnitentiā si relabit in peccatū, debet de nouo omnia ɔfiteri , qa quanto maior fuit sibi facta gratia in dimissione pcī,tāto magis ingratus est,cū relabitur in pctūi,de pęn dist. 4 in princ.& per totum & hoc facit ɔfessio, quia nisi confiteatur,si tps haberet ɔfitendi,nihil sibi valeret pcedens contritio,argu.ad hoc dę leproso,& de Lazaro,de pęn.dist.j.in quacunq;.Itē sacerdos ręstituit ad sacra,de pęn.dist.j.multiplex,& c.nōnulli. valet ēt cōfessio pp erubescentiā, quā habet peccator in ɔfessione peccati,& pp fidem,quam in ɔfessione exercet, dum credit Deū tantæ potentiæ esse,ꝙ vili plasmati suā ptātem dedit,& quia in ɔfessione humilitatē,& obedientiā exhibet mandatis Dei:item sacerdos,nisi cōfiteretur,non posset scire,quantā satisfactionē sibi iniungeret , nec quātum sibi condonare debet de peccatis
3 sibi impositis. † Satisfactio fit per solutionem pęnæ impositæ p peccato,puta quia pnīam iniunctam plenè facit. facit. n.dignos fr.pęnit.vt corpus suū exhibet seruire iustitiæ, sicut seruiuit corruptioni,de pęn. dist. j. quem pęnitet.ēt fit satisfactio p redemptionē,ut no. j.eo.ex eo.& fit ēt tertio modo p indulgētias,ut no.s.eo. ꝙ aūt.Sed de hac satisfactione nunc videam⁹, & quidā canones non pfigunt de quolibet cīne certā pnīam, sed hoc relinquunt sacerdoti.plus.n. valet apud Deū mensura doloris,q̄ tpis,& plus mortificatio vitiorū q̄ abstinētia ciborū, de pęn.dist.j.mensurā.sacerdos aūt debet esse misericors,& benignus consulendo,& sanando, & spē promittendo pęnitēti, de pęn.dist.6.si sacerdos. sed semper aliquā pnīam debet iniūgere pęnitenti,sed longè minorē,q̄ culpa meret.ita.n. impeditur & impetit pctōri largitas misericordiæ, vt non relinquatur iustitia disciplinæ,de pen.dist.j.nullus debitæ, & c.nō sufficit.si pnīa perfecta cogit oīa libēter sufferre,de pęn.di.3.productor, ergo imperfecta,& si non oīa saltē aliqua sufferret.nā de nullo pctō siue magno, siue paruo, pōt quis transire ad correctionē sine pnīa,ut j.eo.c.dr̄:debet. n.sacerdos morte Samaritani iustitiā cū mansuetudine miscere,45.dist.disciplina. nam c.dicit,multū satisfactionis obtulit,erubescentiæ dominās,nihil corū,q̄ cōmisit,nūcio Dei denegauit,sed op⁹ est misericordiæ peccāti dimittere , sed oportet, ꝙ iussus misereat iustè,de pęn.di.j.quē pęnitet:debet. n .sacerdos esse largus in donando aliquas pęnas gratis ꝙ & pōt.nam dicit c. ꝙ sacerdos pōt pficere plus confitētib. parcendo.quib.n.parcit,dimittit Deus,& quodcunq; liga,&c.de pę.dist.j.quē pęnitet.nā & dñs,& cuius ministri sunt sacerdotes,largus est,& pius & benignus de pęn. di.j. quia diuinitatis.nā piū est à sacerdote misericordię petere veniā:& alibi dr̄,ut sit sacerdos beniuolus,parat⁹ exigere, & secū onus portare.idē habet in se dulcedinē,& in alterius crimine pietatē,de pęn.dist.6.c.qui vult.ante finē.debet tñ sacerdos esse sciens,vt attendat qualitatē pctōris & quantatē crīs & dolorem pęnitentis , & s̄m hoc plus vel minus donabit de pnīa, de pę.di.j.quē pęnitet. discretus ergo sacerdos in satisfactione iniungenda,exponet pctōri,quantū deliquerit, & ēt quā magnā pnīam meret sustinere.& si credit,ꝙ uelit & faciat,ut promittit,imponit ei pnīam cōdignam.si aūt bene ɔfidit de se pęnitēs,nec sacerdos ēt credit,imponat sibi quantūcunq; leuissimā,& iniungat,ꝙ oīa bona q̄ facit sint ei pro pnīa,& p redemptione pnīarum ,quas sustinere deberet , & bene dēt dicere sacerdos de mea mera gratia dabo tibi duos annos , uel tres, uel alias sicut voluerit:Si.n.dñs est largus in dimittēdo culpam,& sacerdos non debet esse tenax in dimittendo aliquid de pœna, 26.q.vit.alligant:sacerdos.n.debet hr̄e,sicut dr̄ in c.de pę. dist. j.ignosco,proptè indulgeo,malo misericordiam,q̄ sacrilegiū. nec est multū quærendū quantū possit dimittere. Sed hæc firmiter credimus,ꝙ Deus,q facit oīa in pōdere, numero,& mensura,in multo sequit donū sacerdotis.nec est ɔ̄,de pę. di. j.quē pęnitet.ubi dr̄,ꝙ Deus non ligat,nec soluit illos,de quib putamus sed illos, in quib. exercemus opus misericordiæ & iustitiæ:ibi.n.loquit de illis, qui errant in fide , quia non credūt aliquos pctóres,q sunt,uel in iure diuino,s.errant,quia credūt aliquod peccatum modicū.quod est magnum:ibi.n.sufficit pnīa iniuncta. illud aūt, qđ moderatè donat sacerdos illud semper dñs ratū habet.nec est ɔ̄,de pęn.dist.5.falsas,quia ibi loquit de illis,q non restituunt aliena.nec est ɔ̄,de pęn.dist.5.fratres, qa ibi loquitur de iilis,q de vno agunt pnīam,& non de alio. [Peccata.[Mortalia,sed ēt venialia.si recolit,ɔfiteri debet saltē laico,25.di.§.criminis.†[Semel.] Hoc intelligitur de illis, q post-
4 quā cęperint agere pnīam,non peccauerunt mortalr̄, qb hoc ɔsulitur,ꝙ licet non sint in pctō, tñ semel in anno ɔfiteant, qa non debent se nimis assecurare;vt 5.dist.ad eius.vel dic,ꝙ loqtur ēt de illis, qui peccant , qui ad minus semel in anno ɔfiteri debent.sed pp hoc non prohibet quin statim post pctm nō debet ɔfiteri,dūmodo possit hr̄e copiā sacerdotis, quia nunquā absoluetur à Deo iste pctōr,postq̄ se ligauit peccato,nisi prius absoluat à psbytero,cui dictū est,quodcūq;, &c.aliqui tñ dnt, ꝙ differre potest,sed primo dictū est securi⁹. † [Obtineat.]No.
5 nō sufficere licentiā petere,nisi obtineat,arg.s̄. de reg.& trāse. licet.si aūt non pōt habere licentiā,& iusta cā subesset, agat cū superiore, ut det sibi licentiā confitendi alij.& plus dicimus ēt, ꝙ si immineret ei mortis necessitas , ꝙ posset alij confiteri.licet non possit ab eo absolui,quia ei non subesset: quamuis dici possit,quia ex quo in casu necessitatis ɔfitetur illi qui claues habet,ꝙ ab eo absolui pōt.Sed quid si non inueniat aliū,cui confiteat,nisi illū,quē ex iusta cā recusat? respon. si iustam cām habet;quare timet quia ex confessione sua posset periculū,& graue pctū , vel scandalū prouenire , tunc eliget sine confessione mori, & soli Deo ɔfiteatur.uel dic melius , ꝙ ɔfiteat in gñe crimen,sed nō circunstantiā,de qua posset malū prouenire.ita.n. ordinabiliter ordinauit Deus oīa opera sua,ꝙ nunq̄ voluit aliquid mali ex eis puenire,nec ex cā mali, pp solā aūt in discretionē sacerdotis nō dimittet,quin sibi cōfitet, [A sacerdote.] Hanc licentiā etiam dabit eps, arg.s̄.de offi.ord.inter cę.in fi.
6 †[Absoluere.] Nisi in necessitate:tunc.n.ēt non suus sacerdos poterit ipm absoluere.Si aūt sit in pegrinatione, & cōtingat cū nouū pctm incurrere,uel de ueteri recordari,credimus,ꝙ si insignia peregrinationis accipit à proprio sacerdote, ꝙ hoc ipso vr̄ dedisse licentiā,& pnīam, & reliqua sacra recipiēdi, à quo maluerit.Si vero sine licentia sacerdotis pprij peregrinet,tūc in casib. prædictis poterit cōfiteri cuiq; sacerdoti, licet absolui non poterit ab eo , quia non est suus iudex , nisi in necessitate.tunc ex ɔtritione sola , licet non sit ei dimissa pnīa,si dimissum sit ei pctm , poterit cōicare corpori & sanguini Xpi. Negociatores aūt & alij viatores nō poterūt absolui ab extraneo sacerdote,nisi in necessitate.scholares aūt & incolę annales.& mercenarij debent ɔfiteri sacerdoti parochiali , quē incolūt p annū,& ab eo poterunt absolui,16.q.j. quæsti. vbi dr̄,ꝙ ibi debent soluere decimas personales , quia ibi recipiunt sacra ecclesiastica p anni circulū. Alij tñ dicūt, ꝙ idē est, & si ad minus tps cōducant uel domos,vel dominos,arg.s̄.de decimis. Apostolicæ.& maximè si proget sine fraude ɔductio,vel habitatio vltra Natiuitatē,vel Pascha , quia tunc ex pcepto huius decre. semper debet confiteri,& cōicare,in oīb.tamen pmissis tutius est,ꝙ & viatores,& alij semper à proprio sacerdote specialē licentiā habeant. [Prodat.] Nisi hoc modo faciat pp pctorem,s. dicendo illis,qui prodesse possunt,non obesse,arg.22.q. 5.aīa, & hoc vr̄,2.q.j,si peccauerit. Alij tñ dicunt , & forte melius, ꝙ ex quo tanquam officialis & minister Dei recipit confessionē, non dēt de ea aliquid reuelare , sed totū dimittat illi , cuius minister est,s. Deo. secus aūt est in aliis quocunq; modo aliter sciat,& sic loquitur c.pal.fatemur tñ,ꝙ si ɔfessus fuisset, ꝙ uellet facere aliquod maleficiū,sed dolebat, sed non poterat resistere tentationib diaboli,& volebat ꝙ sacerdos oraret p eo & de pterita uoluntate iniūgeret ei pnīam, bene poterat vocare illos,de quib.certum sit,ꝙ prosint & quantū plus potest,generalius eis dicere, ꝙ suadeant, sibi,ꝙ ab hoc peccato desistat & si non potest inuenire uiā impediendi nisi expressè reuelet,reuelabit expressè:quia in hoc non fuit minister Dei cum dixit ego non possum cessare,quin faciam tale peccatū. tunc.n.tantum dicitur ut ministro confiteri: quando confitetur ut pœniteat. hæc ratio non placet qa bene credimus ꝙ ut minister recipiat
7 ēt si in peccato remanere pponat, s̄.eo. ꝙ quidā. † Illos autē non credimus ut ministris confiteri, qui non ut pęniteāt sed ut

a vt ꝯſilium,vel auxilium [a] ab aliquo recipiant, dñt ſibi peccatū
ſuum,licet dicant,hoc dico tibi in ꝯfeſſione, vel in pnīa, quia
non eſt verum,ꝙ dicit in pnīa,nec ut Dei miniſtro, cū aīæ cō-
ſilium non requirat, & tales bene ſunt cogendi ſuper pmiſſis
ferre teſtimonium. Credo tñ, ꝙ ſi ēt à laico de uenialib. uel ēt
de crīalib.in caſib ubi licet. qs ꝯfiteatur ꝙ in hoc miniſter Dei
eſt,ideo iſta & alia facere debet vt ſacerdos; ſecus aūt dicerem,
ſi alias aliqua ei dicat pro conſilio animæ ſuæ. Item vr̄, ꝙ ſi ſa-
cerdos,cui confiteretur illud crimen, illud ſciat ſine confeſſio
ne eius,puta quia vidit,& de illo eſt periculum tacere ꝙ illud
confiteri poterit,quia non releuat confeſſionem,quod eſſet,ſi
diceret,ſic ꝯſenſus eſt mihi,vel ego hoc bene ſcio, & hoc dice
ret,quia ſcit per confeſſionem eius.ſed quando dicit,ꝙ ſcit,qa
vidit,uel ꝙ credit,quia ab aliis, uel etiam ab eo extra confeſſio
nem audiuit,non eſt prohibitum, licet ad hoc nunquam veni
re debeat,niſi magna neceſſitas,uel vtilitas,uel periculum, uel
ſcandalum ad hoc cogat.

ADDITIO.

a ¶Sed ut auxilium.Adde,ꝙ hæc dicta refert & ſequitur Card.in conſi.35.inci. Ad dubia ſingulariter,col.2.circa medium.

CAP. XIII.

Cum infirmitas. [Arceatur.] Per ſententiam.

SVMMARIVM.

1 Peccati redemptio ſit pecunia & per alias uias.
2 Papa à ſolo Deo,& minores prælati à Papa indulgēdi poteſtatē habēt.

CAP. XIIII.

1 **Cum ex ore.** [Eleemoſynas.] † Sic fit ſatisfactio ꝑ
redēptionem pecuniæ,dñs.n. venalis
eſt,& pecunia à morte liberat,de pęn.diſt.j.miror,& c. medici
nalis. fit ēt redemptio per alias vias, q̄ per pecuniam, puta per
commutationem,ſ.de voto,& voti redem.c.j. & c. ſcripti, &
c.magnæ,& in multis aliis locis. [Falſæ religionis habitum ge-
2 ſtent.] Qui non ſunt profeſſi. †[In talib.] ſ. indulgentiis, quas
ꝯcedit Papa ꝓ potentib. vel aliis locis piis.nam qñ celebrat,vel
prædicat, ſemper annū concedit. hanc reſtrictionē facere po-
tuit Papa, quia minores Prælati omnes habent hāc ptātem ab
eo,& ipſe à ſolo Deo, 21. diſt. quāquam,& 22.di.c.j. Item po-
tuit ratione principatus,& iuriſdictionis,quā habet ſuper oēs.
21.diſt.in nouo.Et hoc facit ex iuſta cauſa, quia hac ptāte abu
tebantur.Et licet reſtricta ſit hæc poteſtas in indulgentiis, quæ
fiunt publicè,non tamen intelligo reſtrictam in foro pęniten-
tiali,quin poſſit annos & dies,prout vult indulgere, dummo-
do diſcrete faciat. [Indulgentia.] Infrà,eo.Romana.§.vlt.

CAP. XV.

Noſtro poſtulaſti. [Concedere.] Not. caſum,
vbi habet Archiepiſcopus
iuriſdictionē,ēt in ſubditis ſuffraganeorū,ȷ̄.eo.Roma.§.vlt.

CAP. I. in VI.

Romana eccleſia,& infra. [Monere.]
Non com-
pellere. [Indulgentiis.] Et ita Archiepiſcopus poteſt concede-
re indulgentias per ſuam prouinciam, ſuprà eo.cum ex eo, &
c.noſtro. [Concilij.] ſuprà eo.cum ex eo,in fi.

De ſententia excommunicationis. Rub. 39.

SVMMARIVM.

1 Maior excommunicatio quid operetur,& à quo,quibuſq; de cauſis infligatur,in nu.2.
3 Minor excommunicatio in quibus caſibus infligatur.
4 Qui ſunt hi,quos non oportet pro abſolutione ad ſedem Apoſto.laborare,etiam ſi ſunt excommunicati.

CAP. I.

1 **SVper eo.** † Maior excommunicatio eſt. quæ ſepa
rat ab ingreſſu eccleſiæ, & ſacramentis
2 & fideliū communione. † Hæc aūt quandoque iure infli
gitur,quādoq; ab homine:à iure infligitur in 17.caſib.Pri-
mus eſt,ſi incidit in hęreſim iam dānatā,24.q.j.c.j.2.& 3. Secū
dus eſt,credētes receptatores,& fautores hæreticorum, ſuprà.
de hære.ſi aduerſus. Tertius, ſchiſmatici, ſ.q diuiſi ſunt ab vni-
tate eccleſiæ, ipſiuſq; ꝯſtitutiones non ſeruant.29 diſt. nulli,&
no.ſ.de ſchiſma.c.j.Quartus,cū quis pſonā religioſam verbe-
rat,17.q.4.ſi quis ſuadente. & hęc pęna vr̄ extendenda ad ꝯſen
tientes.& defendere negligentes, ȷ̄.eo.quantæ.Quintus, cum
ꝯſules, & rectores euacuant iuriſdictionē p̄latorum, faciendo
collectas in clericis,& admoniti non deſiſtant, ſup. de immu.
eccle.non minus,&c.aduerſus. Sextus, incendiarij eccleſiarū,
ȷ̄.eo.tua.Septimus,cū infringit eccleſiā,ȷ̄.eo.conqueſti. Octa-
uus,cū minus canonicè in Papā electus ſe gerit ꝓ Apl̄ico,ſup.
de ele.licet,quidā tñ hunc caſum non approbāt.Nonus eſt,cū
quis falſat literas Papæ,uel falſatis vtitur ſcienter, ſup.de fal.ad
falſariorū.Decimus,cū quis defert arma,ferrū, lignamina, ga-
leas,uel naues Saracenis,& hoc in oī tpe indiſtinctè.Itē cū ex
erceret in eorū nauib.regimen vel galeis,vel aliqua terū p̄ſtiti,
vel ſubſidia impendit,maximè tpe guerræ,ſup.de Iudę.& Sa-
ra.ſignificauit,& c.quod olim.& euntes,ſi capti fuerint, ſerui
ſunt capientiū,ut in præal.decre.& c.cū ad liberandā.Vndeci-
mus,cum ſcholares tractant de ꝓducendo hoſpitio inquilino
ſcholari irrequiſito,ſuprà,de loca. & condu.capit.primo qui
dā tñ non approbant hunc caſum.Duodecimus, cū monachi
& fīares,& in perſonalib.ꝯſtituti,& pſbyteri audiunt leges,uel
phyſicā,ſup.ne cle.uel mona.non magnæ. & c.ſuper ſpecula.
Decimustertius,cū quis communicat excommunicato in cri
mine,ȷ̄.eo. nuper. Decimusquartus, exercens artem baliſta-
riorum,& ſagittariorū ꝯ Chriſtianū,ſup.de ſagit.ca.j. nos autē
hunc caſum non ꝯcedimus.Decimusquintus,illi,q faciunt ſer
uari ꝯſuetudines,uel ꝯſtitutiones ꝯ ecclīæ libertatē,ȷ̄.eo nouē
rint.Decimusſextus, ſtatutarij ſcriptores ipſorū ſtatutorū.Itē
ꝯſiliarij,& rectores,ubi hmōi ꝯſtitutiones editæ fuerint,uel ſer-
uatæ.Itē illi,q ſ̄m illas iudicabunt, & q iudicata in publicā ſen
3 tentiā redigēt,ȷ̄.eo.nouerint. † Minor aūt excõicatio, ſiue ſu-
ſpēſio, q̄ priuat à cōiōe ſacramētorū, infligit ipſo iure quo ad
Deū ꝓ quolibet mortali peccato,11.q.4 audi,j.q.j.ipſi ſacerdo
tes. itē infligit quo ad Deū, & quo ad eccliā minor exco. in o-
cto caſib.ipſo iure.Primus eſt, cū qs participat excommunica
to,11.q.3. ſicut excõicatos, & c.cū excõicato, & c. q cõicaue-
rit.Scds eſt,ſacrilegus,17.q.4. audi. Tertius, notorius fornica-
tor,& ſimoniacus,22.diſt nullus peccet.§.verū.Quartus ille,q
recipit eccleſiam de manu laici ſine ꝯſenſu epi, 16. q. 7. ſi quis,
ſup.de elec.quiſquis, ȷ̄.eo tua. Quintus,baliſtarij,& ſagittarij,
ſup.de ſagit.c.j.Sextus,deſidentes,pauperū oppreſſores,mani-
feſti raptores,publici vſurarij,& meretrices.Septimus, cū dece
dit in torneamentis,ſup.de tor.c.j. Octauus, qcunq; eſt in no-
torio crīe,88.diſt,neq;,25.diſ.illud,13.q.2. pro obeuntib.hi.n.
& à cęmeterio,& oblationib.excluduntur, vt ex prædictis not.
4 †[Puberes.] Hi ſunt, quos non oportet pro abſolutione ad ſe-
dē Apoſ.laborare, ētſi ſūt excõicati. [Puberes.] Et hoc ſiue cle
rici,ſiue laici.Itē ſeruus uerberans clericū in duob. caſib. ſ. ſi iō
verberet,vt dñm ſeruitio fraudet,uel ſi dñs ex eius abſētia gra
ue damnū ſuſtineret,ȷ̄.eo.relatū,mulieres,& hoc,ſi nō eſt gra
uis iniuria.Item mulieres,ȷ̄.eo.mulieres,& c.ea.item ſenes,&
valetudinarij,ȷ̄.eo.ꝙ de his.itē clauſtrales, vbi enormiter non
ſe lęſerint,vel epm,vel Abbatem percuſſerint,ȷ̄.eo.monachi,
cū illorum.Item hoſtiarius,ſi neceſſitate officij ſui aliquem lę
ſerit,non tñ enormiter,ȷ̄.cod. ſi vero. itē inimicitias capitales
habētes,ȷ̄.eo. ꝙ de his.de cętero. itē ſi grauiter infirmantes,ȷ̄.
eo.ꝙ de his.item multū pauperes,ut ȷ̄. eo.c. ꝙ de his, & ab his
trib.recipienda eſt cautio,ꝙ recepta oportunitate ſe Papæ, vel
eius Legato præſentabunt,ȷ̄.eo.ꝙ de his,& c.ea. Item trunca-
ti mēbris,ȷ̄.eo.ca.ad oīa p̄dicta bene facit,ȷ̄.eo.quāuis incidēs,
ubi habes, ex quacunq; corporis impotentia, vel quocunque
impedimēto canonico teneatur, pōt abſolui ſine miſſione ad
ſedē Apoſt.& pōt abſolui primo requiſito epo,qui ſi nō poteſt
hri à quolibet ſacerdote pōt abſolui,ȷ̄.eo.nuper,in fi. vel dic,
ꝙ tunc tñ ſacerdos abſoluet,qñ difficilè aliqd emergit,quare
nō ad excõicatorē,nec ad epm mitti pōt,arg.ȷ̄.eo.c.nup. §.vl.
quidā adducunt aliū caſum,ſi leuis ſit iniuria.ȷ̄.eo. ꝑuenit. ſed
alij dicunt illam decre.loqui de ſpeciali gratia. [Ad inuicem.]
Qd eſt,qñ uterq; alterū percutit [Alterū.] Qd eſt,qñ unus per
cutit aliū,ſed non repercutitur. [Excuſat.] A miſſione,abſoluē
tur tamen ab epo,ſi ſint doli capaces. [Violenta.] Vnde nō ſunt
excõicati. [Ex odio.] Prius orto,uel ex incidenti ludo.

CAP. II.

Monachi vero. [Quocunq;. [Niſi ſit enormis lę-
ſio,uel in Abbatem,uel in epiſco
pum,ȷ̄.co.cum illorum. [Abbatis.] Et ſi Abbatem nō habet,
vel priorem, abſoluet eum epiſcopus. idem dicimus, ſi ſit in
probatione.alij contra,quia non eſt perſona religioſa.

SVMMARIVM.

1 Percuſſus ab hoſtiario,tenetur probare de percuſſione habita ab hoſtiario,ſi contra eum agere uelit.
2 Si quis in bello,uel inſultu percutiat clericum, dicitur excõmunicatus.

CAP. III.

1 **Si verò.** †[Hoſtiarius.] Etſi percuſſerit aliquē hoſtia-
rius,& percuſſus de eo cōqueratur, & petat
eū puniri uel ciuiliter,uel criminaliter de iniuria agendo,vel ēt
petit eū denūciari excõicatū,incūbit percuſſo probatio de ma-
lignitate & exceſſu habito ab hoſtiario, primo ea rōe, qa actor
eſt,& actori incumbit ꝓbatio.6.q.5. actor, & quia quilibet p̄-
ſumitur bonus,niſi probetur ꝯrium,ſup.de p̄ſum.dudum,arg.
ſup.de reſt.ſpo.olim. iudex tamen ex circūſtantiis uerisimilib.
attēdat,quod pręſumat,quia ſi multa p̄ſumeret ꝯ hoſtiarium,
imponeret ei onus probationis. [Malignatus.] i. ad iram pro-
uocatus uel id eſt.maligne agens, & ex odio,quod non credo.
[Abſolui.]

[Abſolui.] Excõicatus.n.eſt. [Arcendo.] Quia tunc incidit in
excõicationem. [Ex deliberatione.] i. odio, vel propriè ponit
2 ex deliberatione:qa ēt ſi ſine † odio,ſciēs tñ in bello, vel inſul
tu percuteret clericū,bene eſſet excõicatus, ſed tñ nō mittetur
ad ſedē Apoſ.ſed nec excõicationē incurreret officialis,ſi ꝯpe
ſcere: eū, vel ligaret eū,ſi aliter nō poſſet ꝯpeſci ab iniuria alte
rius,nec eſſet ibi p̄latus ſuus qui hoc faceret: nā ex hoc nō cre-
dimus,ꝙ officialis,vel quis alius, excõicationē,vel peccatū in
currat,imò meretur,23.q.3.fortitudo,& c.ſeq.& in fi.q̄onis.2.
5 q.7.negligere,q.5.non eis,arg.ȷ̄.eo.quanto. [Inferentē.] Ad
ſui defenſionē: nam ſi percutiens clericus nō intēderet iterare
percuſſionē in laicū,nec laicus dubitaret ſuper hoc,ſ.ꝙ eū ite
rū percutere nollet clericus,tunc laicus clericū percutiens inci
dit in canonē. Sed ſi clericus iterū ſe pararet ad percutiēdum
laicū,vel ipſe laicus de hoc probabiliter dubitaret,tūc ſi reper-
cutiet,nō incidit in canonē.arg.ff.ad l.Aqui.ſcientiā.§.q cum
aliter,& l.ſed & ſi quēcunq;.C.qñ lic.ſine iud.ſe vin.& C.ad l.
Cor.de ſica.l.2. [Inferentē.] Quod ſi nō ob ſui tuitionem cle-
ricū verberet.ſed ob rationē filij ſui,vel vxoris,vel patris,vel fa
miliæ ſuæ,vel ēt extraneorū,rñdent quidam,quib.magis aſſen
tio ꝙ hoc faciendo non incideret in canonem, arg.ff.qd met.
cau.Iſti §.vlt.ff.ad Sylla.l.j.§.ſunt.& ad idem facit,quia & ſocij
iniuria propulſanda eſt,23.q.3.fortitudo,non inferenda,& ad
idē facit,ſ.de reſt.ſpo.olim.nā ſolus epſ Terdon.non ſpoliauit
hoſpitale, ſed & alios comites habuit, & tamen non ſunt ex-
cõicati,niſi modū exceſſerint,ȷ̄.eo.quantæ.qd ſi qs vellet aliū
occidere, nonne eū rapies & ligabis, antequam eū occidi per-
mittas,arg.22.q.2.ne quis arbitret. Imò ſi hic timore aliū occi-
dat,nō incidit in canonē,licet ſit irregularis. ſed ſi pro reb.oc
cideret,ſecus qa tunc excederet modū, ſ.de homi.ſuſcepim⁹.
& idem ēt dñt, ꝙ non ſolū perſonas, ſed ēt res ſuas defenden-
do, vel ēt incontinenti recuperando, vel ēt aliorum, qd plus
eſt,non incidit in canonem,& maximè arg ad hoc, ſ.de reſti.
ſpo.olim,ſ.de homi.ſuſcepimus. vbi dr̄, ꝙ tunc ſolum tenet,
qñ exceſſit modū,arg.ff.de his,q̄ in frau.cred.ait prætor.§.ſi de
bitorē.ad id.ff.ad l.Cor.de ſica.furem, & ff. ad l.Aqui.quēad-
a modum.§.item Labeo.C.vnde vi.l.j.Alij dicunt,tunc ſolum [a]
non incidere in excõicationē, ſi perſonam. quā defendit,de il-
lis perſonis eſt, quarū iniuria ēt ipſius eſt, quia à ſe de iure pōt
ſuā iniuriā repellere,& ſua iniuria eſt filij ſui, vxoris, & aliorū
quorundā,de quib.no.in ſum.de iniuriis. [Repellat.] Cū mo-
deramine inculpatę tutelę,imò in caſu non incidit in canonē.
[Venire.] Nō.n.excõicatus eſt, vel fortè eſt excõicatus. ſed nō
mittitur ad ſedem Apo.& hoc innuit litera p̄ſens. hoc nō cre-
do,arg. ſequētis literæ. [Matre.] Noīe matris intelligunt oēs
aſcendentes,noīe filiæ oēs deſcendētes,in colllateralib.vel af-
finibus non audeo extendere ita,ſicut ſunt ſupradictæ.

ADDITIO.

a ¶Solum.Adde Card.qui hoc ſequitur in conſi.41.incip. primo quo ad excommunicationem.

CAP. IIII.

Si verò aliquis. [Ignorauerit.] Et hoc ipm cōſtet,
ꝙ ignorauerit.& idem dicim⁹, ſi
ſciebat M.clericū.& eum percuſſit, ſed non credebat cum M.
ſed alium,arg.contra.ff.de iniur. eum qui. [Abſtinere.] ſ. de
vi.& hone.cleri.c.ſi.ſ.de apoſt.c.j.contra,ibi ſol.

SVMMARIVM.

1 Quamuis monachus, uel conuerſus monaſterij non poſſit agere iniur. ſyndicus tamen monaſterij agit.
2 Iniiciens manus in religioſam perſonam excommunicatus eſt, hoc tamē fallit in ſeptem caſibus,ut hic.

CAP. V.

1 **Non dubium.** † [Conuerſos.] ȷ̄.eod. parochia-
nos,& c.ex tenore. & licet mona-
chus,vel cōuerſus monaſterij non poſſit agere iniur. tñ ſyndi-
cus monaſterij agit,ſicut dñs de iniuria ſerui.Inſti. de iniur.§.
ſeruus,& §.ſeq.ēt ſi monachus remittat, ſicut pr̄ agit,non ob-
ſtante remiſſione filij.ff.de pac.in perſona.monaſteriū tñ iniu-
riā factā monacho remittere pōt, ſed eccleſia nō pōt remitte-
re iniuriā factā clerico ſeculari,17.q.4. quiſqs, nec clericus in
iuriā factā eccleſiæ in clerico,ȷ̄.co.cū deſideres.§.vlt.quod in
telligo verū quo ad hoc,quomin⁹ incidat in canonē,ſed actio
2 nē iniur.remittere pōt.† [Conuerſos.] Hic ponuntur duæ re-
gulæ.Prima eſt,ꝙ qui iniicit manus in religioſam pſonā,excõi
catus eſt,quæ fallit in ſeptem caſib. Primus eſt cū bono zelo,ſ.
cauſa correctionis clericū verberat,vt mater, paterf.magiſter,
& p̄latus.Secundus,cū iocoſa leuitate,ſ.eo.c.j.& ȷ̄.eo.veniēs,
vniuerſitatis,& c.cū volūtate.§.ſi quis.Tertius, cum inuenerit
clericum turpiter agētē cū vxore matre,ſorore, vel filia,ſ.e.ſi
vero,j.§.pen.Quartus,ſi vim vi repellat,ſ.e.ſi vero.j. §.antepe.
Quintus,ſi ignorauit eū clericū,ſ.eo.ſi vero,2. Sextus cū inue-
nerit eū in apoſtaſia,poſt tertiā monitionē,ſibi ab epo factā,vt
ſe corrigat,ȷ̄.eo.in audientia,& cōtingit idem,& ſi nō cōmo-
nitus,ſi tamen faciens guerram, & ſeditionē tyrannidi cum ar
mis ſe immiſceat,ȷ̄.eo. cum non ab.perpendimus. Alij tñ dñt
ſemper eſſe neceſſariam trinam monitionem. Septimus, cum
ſe prorſus transferunt ad actum ꝯrium clericatui, ſ.quia miles
vel bigamus, 84. diſt.quiſquis. Alia regula eſt, ꝙ ex hac cauſa
excõicatus à ſolo Papa abſolui poteſt,de hoc no.ſ.eo.c.1.

SVMMARIVM.

Mandans clericum percuti,excommunicatus eſt,niſi reuocet,uel morte mādatum finiatur.

CAP. VI.

Mulieres. [Sui. Vt ſerui,de quib. diſtinguas ſ̄m ꝙ ha-
bes ȷ̄.eo.relatum, nunquid idem in filiisfa.
non vr̄, quia liberæ perſonæ ſunt ad eundum, quo volunt,qd
non eſt in mulierib.& ſeruis. [Romano.] Qui talium abſolo-
nem ꝯcedet in abſentiā fieri per diœc.uel alios delegatos. [Vel
mandato.] Si vero poſt mandatū pęnituit,niſi reuocauit nihi-
lominus incidit in canonē.ff man.ſi mandaſſet.ff. de ꝓc. vero
ſi vero moriat antequam fiat verberatio, nō incidit,qa morte
finit mandatū.ff.man.inter cęteras.§.j.ſ. de offi.deie. relatū,&
quia ſub terra nō ligat eccleſia,ȷ̄.eo.à nobis,24.q.2.leg.ſi autē
non ꝓhibeat,eū poſſit,incidit,ȷ̄.eo.quantæ.idem & ſi ratū ha-
beat.C.de inceſt.nup.l.3.ff.de offi.procō.obſeruare, in fi.& cū
excõicatio nō cadat,niſi in ꝯtumacem.11.q.3.nemo,ſi aliquis
poſt mandatū pęniteat,ſed ita tardè,ꝙ reuocatio non pōt ad
mādatariū peruenire, licet de culpa valeat redargui, & puniri,
tamen in canonem non incidit, in quem non incidit, niſi qui
dolo fecit. [Mandatum.] Arg. ſuprà de homi. pro humani.

CAP. VII.

Porro. [In fratres.] Non tamē regulares, ſupra eodem,
monachi.

SVMMARIVM.

Priuilegiati etiam tenentur euitare excommunicatos.

CAP. VIII.

Nulli ſe. [Priuilegio.] Generali, ſ.ꝙ omnib.excõicatis
liceat communicare ſine cā:hoc. n. eſt cōtra
Apl̄m,qui dicit,ſi quis frater nominatur inter vos fornicator,
cum huiuſmodi nec cibum ſumere,2.q.j.multi. Speciale autē
priuilegium & multi habent, & in certis caſibus propter diuer
ſas cauſas,ȷ̄ eo.inter,cum voluntate,& in multis aliis c. Papa
quotidie etiam ex uariis cauſis multis concedit licentiam cōi-
candi excõicatis. [Vitari.] Supra de cle.excō.min.illud. Item li
cet ſint excommunicati verberatores clericorum,non tamen
ſunt excommunicati,quos no.ſ.eo non dubium.

CAP. IX.

Parochianos. [Conuerſos.] Supra eo. nō dubiū,
ȷ̄.eo.ex tenore. [Ordinis.] No.qua
ſi dicat,vim faciet,quia dicit ordinis.

CAP. X.

Ex tenore literarum. [Socius.] Licet hoc
non iniungatur per
iuramentū, tamen excommunicatus eſt, ſi verberat ſocium.

ADDITIONES.

Excommunicatum pro percuſſione clerici quis, & in quibus caſibus abſoluere poſſit.

CAP. XI.

De cętero. [Diœceſano.] Nō aūt ſacerdoti,niſi in ne-
ceſſitate:nam tunc liceret ēt laico, 17. q.
4.ſi quis ſua,36.q.7.§.ulti.de conſecr. diſt.4. ſanctum eſt. hoc
ſpecialr̄ epis eſt conceſſum, & idcirco aliis committere non
pñt ff.de offi.eius,cui man.eſt iuriſd.l.j.ſ.de offi. del.c.ult. Alij
tñ dicūt,& fortè non malè,ꝙ inferiores epis hoc non pñt, ſed
miniſteriū abſolutionis exercere poſſunt ad mandatum epo-
rum.Item dñt hoc non licere laicis,nec ēt fortè aliis,niſi ſacer
dotib. plus placet, ꝙ ſacerdos poſſit in neceſſitate abſoluere
ſua auctoritate,ſ.de rap.in literis. [Rom.Pont.] Idē dicēdum
eſt, ſi ſit excõicatus à quocunq; alio ex quacunq; cā, quia ſi in
articulo mortis abſolutus fuerit, & poſteà abſoluto ſub debi-
to iuro ſibi præcipiendū eſt, ꝙ excõicatoris ꝯſpectui ſe p̄ntet,
& eius mandata recipiat,arg.ȷ̄. co. à nobis.in fi.niſi appellaue-
rit excommunicatus,qa tunc remitti debet ad iud.app.qui co
gnoſcere debet de cauſa.ut no.ſ.de offi.ord.ad re.

Excommunicati ob violentam manum in clericum, remittuntur abſoluendi ſi miſerabiles ſunt.

CAP. XIII.

Ea noſcitur. [Impediri.] Puta,quia claudi, vel cę-
ci.licet aūt ſint mãci,non tñ ſunt im-
pediti ad eundū,ȷ̄.eo.de his.uel dic,ꝙ cum oēs tales ſunt miſe
rabiles perſonæ,oēs beneficio huius decr. gaudebunt. [Paupe-
res.] Dummodo habeāt,vnde peregrinationē valeant p̄ficere,
aliàs ſecus,ȷ̄.eo.ꝙ de his. [Legato.] Not. nō ſolummō Legatū

Universidad de Deusto Biblioteca

posse absoluere, de quo no. s. de offi. leg. ꝙ translationem. sed et ad eum remittunt absoluendi in casib. ꝯcessis. Sed nunquid poterunt mandata iniungere illis, q nõ sunt de legatione sua, si absoluẽdi mittant ad eos? ar. ꝙ sic, q a si pñt absoluere, & mãdare, multo fortius absolutis mandata facere, & hoc dixerunt quidã. Alij tñ dicunt ꝙ ex quo absolutus est, cum amplius nõ sit in periculo, nõ remittetur nisi ad proprium legatum: ꝙ. n. possit absoluere extra legationem suam cõcessum est, ꝓpter periculum moræ, & mãdata dare est accessorium absolutioni. quauis ergo dare ea possit accessoriè, non tñ principaliter.

SVMMARIVM.

Clericum ignorans qui occidit, non est excõicatus, nã dolus necessarius est.

CAP. XIIII.

Cum non ab homine. [Qui.] Clerici, vel ꝑsbyteri. [Enormitati.] Secus, si in his se non immisceret quia tunc est monitio necessaria, j. eo. audientia sed hic sine periculo non posset monitio expectari, vel aliàs, vt no. s. de apo. cap. j. [Coercetur.] Et hoc intelligo, qñ eũ sciat clericũ, quia si aliàs qs clericũ occidit, ignorãs eũ clericũ, fortè quia in nocte occidit eũ, nõ credimus eũ excõicatũ: credimus. n. necesse esse, ꝙ dolus interueniat, & quòd clericum se percutere intendat, s. eo. si vero.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicati præsentia in absolutione requiritur.*
2 *Excommunicato quib. casib. ante absolutionem communicare licet.*

CAP. XV.

Cum desideres. [Cõionem.] i. sibi cõicauit in mensa, vel loquela, vel huiusmodi. [Beneficium.] i. sñiã denuncians eũ absolutum: vel beneficium vocat solennitatem, q̃ fit introducendo in ecclesiã cum psal. pr̃i. di, & aliis, j. eo. à nobis. [Absolutus.] i. in ecclesiã introductus vel alia solẽnitas ꝯsuetudinaria obseruata de qua habes j. eo. c. à nobis. vnde vr̃ aliquib. ꝙ non est alia sñia ferenda super absolone, nisi quia solennitas ꝯsuetudinaria obseruabitur: vel si feratur sñia absolutionis s̃m alios, non tamẽ cõicabitur ei, nisi post obseruatam solennitatẽ, vt hic. tu autẽ
1 dic semper si sñia absolutionis ferenda est, ꝙ debet † esse præsens excõicatus, vt per sñiam solennitas obseruet, vt hic innitur: & ideo nunquam absolutio excõicationis dãda est per ꝓcuratorem. Nec obst. ꝙ quisquis põt facere per alium, quod ꝑ se põt, quia illud intelligitur, vbi personæ non requiritur præsentia sed in absolutione & personæ præsentia, & solẽnitas requiritur fatemur tñ si iusta causa subesset ꝙ etiam in absentia & per procur. absolutio præstari potest, argu. 2. q. 5. quanto. In
2 sententiis [a] suspensionis & interdicti põt dici ꝯtrium, cum ibi non requiratur ꝑsentia, vel solennitas, arg. j. eo. dũ ob ꝯ, argu. j. eo. nuper. in fi. vbi dr̃, ꝙ excõicatus minori excõicatione debet reconciliari: sed nos illigimus illã reconciliationem posse fieri sine solennitate, & sine ꝑsentia personæ, vt ibi no. [Cõicauerit.] Hęc regula recipit exceptiones, q̃ in hoc versu ꝯtinent.

Vtile, lex, humile, res ignorata, necesse.

Vtile, quia vtilitas mea facit, si non sim in culpa, vt nõ incidã, j. eo. si verè. itẽ vtilitas excõicati, cui cõico, vt corrigã, 11. q. 3. cum excõicato, j. eo. respon. Lex, nã quia eadẽ lex est viro & mulieri, mulier cõicans viro excõicato nõ incidit in excõicationẽ, 11. q. 3. qm̃ multos, j. e. inter alia. Humile, sicut in filiis. seruis, vel ancillis, mancipiis, rusticis, & seruientib. 11. q. 3. qm̃, j. eo. inter alia, nisi essent auxiliatores vel ꝯsiliatores in malo, vt eo. c. & j. eo. nuper. [Ignorãtia.] Si ignorat excõicatum, cui
2 participat, 11. q. 3. qm̃ multos nisi esset supina ignorantia, 11. q. 3. ꝙ & hi. [Necesse.] † Quia qui in necessitate attractiua cõicat excõicato non incidit: secus, si in conditionali, 11. q. 3. qm̃ multos j. eo. inter s. quod me. cau. sacris. [Purgauerit.] i. postquã in purgatione defecit: ante enim vitari non debet, vel si non defecit, tamen vitandus est propter infamiam, si differt ꝑstare, s. de apost. tuæ. [Ad cautelam.] Supra de app. ad nostrã, de consecra. dist. in. 4. si nullam. [Ecclesiæ.] Generali. [Purgauerit.] Contra, s. de seru. in ord. fac. ex parte.

ADDITIO.

a ¶ In sententiis. Adde Cardi. in consi. 30. inci. Ad dubia singulariter, columna secunda, in fi.

SVMMARIVM.

Excommunicatus quib. casib. quis non eijcitur percutiendo clericum.

CAP. XVI

Veniens. [Poneret.] Hic sacerdos magisterium habebat super hanc mulierem, & ideo excusatur, s. eo. c. j. nos dicimus idem etiam si super eam non habeat magisterium vt sit speciale ꝯ turbantes diuina officia, vt hic, j. eo. cum voluntate. Secundus casus est, si habet magisterium super aliquem, s. eo. c. j. Tertius est, si clerici iocosa leuitate se inuicem percusserunt, s. eo. c. j. & dicũt quidam secus, si laicus iocosa leuitatę clericum percusserit, quia non est licitus ludus clericorum cũ laicis, 2. q. 7. laicos. Quartus, si inueniatur clericus cum vxore, matre, filia, vel sorore, s. eo. si vero. Quintus, si eum incontinenti repercutiat, vel si sua defendat, sup. c. c. si vero sup. de app. sig. Sextus, si ignorauit eum clericum, sup. eo. si vero. Septimus, si post admonitionem inueniat portãs arma, j. eo. in audiẽtia. Octauus, si paterfa. aliquos clericos, quos habet in familia, vel ẽt antiquior consanguineus iuniores cõsanguineos causa correctionis percutiat, j. eo. cum voluntate.

CAP. XVII.

Peruenit. [Modicam.] Hoc c. loquitur de speciali gratia, & hoc innuit dictio hic posita, committendum.

CAP. XVIII.

Significauit. [Excommunicatis.] Sic supra de off. vica. Romana, & ibi de hoc, cum excommunicati essent cum suis participibus, 11. q. 3. excellentissimus: vel dic, quòd hic loquitur de participantibus in crimine, infrà, eo. nuper.

CAP. XIX.

Tua nos. [Incendiarij.] Hoc c. intelligunt quidam generaliter de omnibus incendiariis alij de incendiariis ecclesiarum, j. eo. conquesti. alij dicunt incẽdiarios non esse excomunicatos ipso iure, sed ex quo denunciati sunt non possunt absolui, nisi per Papam.

CAP. XX.

Ad eminentiam. [Legati.] De hoc no. supra de offi. lega. c. quòd transla.

SVMMARIVM.

Excommunicatio generalis non ligat, nisi subditos proferentis.

CAP. XXI

A nobis fuit. [Furtum.] Secus, si dixisset, quicunq; in dioc. mea, quia tunc ratione delicti potuit in extraneos sñiam ferre C. vbi de cri. agi oportet, l. j. & auth. qua in prouin. & tunc si subditus suus fecerit furtum extra dioc. non ligatur: secus. si ferat sñiam s̃m verba decr. indeterminatè, quia tunc vbicunq; subditus suus furetur: ligatur: posset tamen dici non malè, quia aliud est legem facere, quæ ẽt ligat non subditos, 8 dist. quæ ꝯ, dummodo talis sit lex, qualem iura præcipiunt, dist. 4. erit. vnde si aliquis Archiepiscopus faceret legem, ꝙ quicunq; Archieps ferret crucem in prouincia sua, esset excõicatus lex non valeret, quia non est generalis, & quia non cõprehendit subditos, quia nullus Archieps habet subditos Archieꝑos, sed extraneos tñ, ꝯ quos non licet facere legem licet aliàs legem in subditis factã seruare teneantur. Si aũt Patriarcha eẽt, qui haberet Archiepos suffraganeos, ille hanc legem posset bene facere, qui in subditos. item aliud est sñiam ferre. quæ fertur causa cognita, ꝙ quilibet põt ratione delicti in cõmissi in diœceũ, vt in auth. qua in prouin. sed ratione cõmittendi delicti ferre non põt, puta excõico te de aliena iurisdõne. si hoc egeris vel ẽt si dicat, excõico oẽs q hoc egerunt. [Auctoritas.] i. nisi ex speciali auctoritate superioris sibi concessum sit, ꝙ etiam non sui subditi astringantur eius sñia.

CAP. XXII.

Conquesti sunt. [Sacrilegos.] Non intelligo de omnib. sacrilegis sed de effractorib. & incendiariis ecclesiarum, arg. 11. q. 3. canonica. 15. q. 4. omnes ecclesiæ.

CAP. XXIII.

Perpendimus. [Occisus.] Cõtrariũ vr̃, qđ sup. ꝑ xi. dixit, i. qđ fuit patibulo suspensus. sed tñ ideo quia diuersimodè narrabatur factum: Quidã tñ dicebant, ꝙ suspensus fuit, alij ꝙ in bello interfectus, & his rñdit. [Cogunt.] Quia. n. clericalem abiecerat habitum, & arma portabat, hoc licuit, sup. de pri. ex pte tua, & no. s. de apo. c. 1.

CAP. XXIIII.

Vniuersitatis. [Abbas.] Epo aũt nõ licet ex causa propriis manib. aliquem verberare, 86. dist. non liceat. C. de epis. audi. neque propriis.

CAP. XXV.

In audientia. [Cõmoniti.] Maximè: idem. n. est, si non admoneantur, sup. eo. perpendimus, sup. de priui. ex parte tua, & no. sup. de apo. c. 1.

CAP. XXVI.

Quod de his. [In mortis.] No. periculum mortis hic aliud dici, q̃ qđ est per infirmitatem, v. g. si sit in periculo propinquo, puta mortis si timeat hostem, vel prædonem, vel crudelitatem hoĩs potentis, aut odiũ speciale alicuius si nauigaturus sit, vel loca insidiosa transiturus sit. ff. de dona. cau. mor. l. 3. & 4. [Vel paupertate.] sup. eo. ea nos, ꝯ. sed hoc nomen tanta, soluit ꝯ. [Infirmitate.] No. nõ solum infirmitatem, ex qua imminet mortis piculum, sed & illam, per quam ire ad sedem Aposto. impeditur, excusare.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sacrilegium vnde dicatur, & quibus modis committatur sacrilegiũ.*
2 *Necesse est interuenire absolutionem ex tot causis, ex quot præcessit excommunicatio.*
3 *De crimine sacrilegii licet agere ciuiliter.*

CAP. XXVII.

Cum pro causa. Scilicet denũciationis, q a hic G. denũciabat Arch. peccare ex eo, ꝙ se ingerebat cõioni hominũ, vel ẽt super hoc officiũ iudicis implorabat. sed Arch. rñdebat dicẽs se absolutũ, & super hoc literas ostendebat. sed G. replicabat, ꝙ cũ esset excõicatus ex duabus causis, & literæ tm̃ de vna faceret mẽtionẽ, ꝙ nõ debebat reputari absolutus ꝑ vtraq;. [Violationẽ.] Non ꝙ esset excõicatus ipso iure pro violatione claustri, sed ꝑ hoc fuit in
1 eũ lata sñia. † [Violationẽ.] Sacrilegiũ dr̃, quasi sacrilediũ, & ꝯmittit qñq; sacrilegiũ rõne rei, puta cũ res sacro vsui deputata vsurpat. Circa hoc mẽbrũ distinguit. q q; aũt cõmittit auferẽdo sacrũ de nõ sacro, &c. 17. q. 4. quisqs. largè ẽt dr̃ cõmittere sacrilegiũ trãsgressor iurispublici, qđ cõsistit in sacris. &c. di. j. ius pũb. Itẽ q articulos fidei, ꝑcepta, vel ꝓhibitiones Dei negligẽdo, vel nesciẽdo vel violat, vel offendit. Itẽ q disputat in iudicio Principis, vel iudicat, nisi manifestè ꝯstaret illud esse ꝯ Deũ. Itẽ q publica officia cõmittit Iudęis? Itẽ q rẽ datã ecclię accipit, vel retinet ꝯ eius volũtatẽ, 17. q. 4. §. ꝙ aũt, & c. veniẽs, ꝯstitutũ, 12. q. 2. nulli. Itẽ est sacrilegiũ rõne ꝑsonæ, cum ꝑsona ecclesiastica lędit, 17. q. 3. si qs sua. pęna aũt sacrilegii s̃m legẽ, cũ qs iniuriat clerico, est C. de epis. si quis in hoc. in aliis arbitrio iudicis. ff. ad l. Iul. pe. l. 1. §. j. & l. sacrilegiũ. s̃m canones est, vt 17. q. 4. si quis sua. & si fiat sacrilegiũ in rebus, est excõicatus minori excõicatione, & pęna ẽt pecuniaria imponit, 17. q. 4. si quis vi. si quis inuẽ. si quis de. itẽ est sacrilegiũ rõne loci, vt hic vbi est pęna arbitraria. [Duplicẽ.] i. ob iniectionẽ manuũ ipso
2 iure & violationẽ claustri ab epo latã. † [Excõicatũ.] Quia dicit, ꝙ antequã excõicatus satisfaciat, apparet eũ per talẽ absolutionẽ nõ esse liberatũ, s. de offi. ord. ex parte. ex tot. n. causis necesse est interuenire absolutionẽ, ex quot præcessit excõicatio, ar. 2. q. 3. §. notãdũ. ver. de pluribus, de pęn. di. 5 §. j. ff. de no. ope. nun. de pupillo. §. si ex pluribus. non. n. valet, qđ per obreptionẽ obtinet. ff. de fideius. l. 1. ff. de na. rest. l. 2. s. de re iudi. cũ olim. In ꝯtrium vr̃, ꝙ nõ solum falsa causa, sed ẽt nulla liberat, s. de conuer. cõiu. ex parte, Insti. ex qui. cau. ma. § semel. ff. de ma. vin. iusta. §. j. & l. si pr̃. §. j. ff. de dolo, si seruus. ff. de pign. act. si rem. §. omnes. Solũ. dixerunt quidam nullum posse pluribus excõicationibus ligari, & s̃m eos semper tenet absolutio. alii dicunt, ꝙ quis põt pluries excõicari, & hi distinguũt, quia si in determinate est absolutus nulla causa expressa, tenet absolutio. si vero sit causa expressa, ab illa tm̃ excõicatione absolutus erit. ff. de excep. pluribus. C. de procura. maritũ. Alii distinguunt, an scienter, vel ignoranter omiserit exprimere, s. de rescrip. super literis. Alii indistinctè dicunt semper tenere absolutionẽ, sed est cogendus ad satisfactionẽ, tãquã esset excõicatus. Nos aũt distinguimus, an sit vna sñia tm̃ ligat', licet ex pluribus causis, ita ꝙ ex nulla per se ligare intelligeret, tunc tenet absolutio, nisi talis sit causa, qua expressa absolutionẽ nõ obtinuisset, s. de offi. or. ex parte. quãuis illã decr. quidã intelligãt, ꝙ sit absolutus sed in pęnã mendacij, & pro mandatis recipiẽdis mittit ad Papã. Si vero sit plurib. excõicationib. ligatus non erit absolutus, nisi ab omnib. absoluatur, & ita loquitur hic, & j. c. officij. Idem dicimus, si vna excõicatione sit ligatus, sed ex plurib. causis, sed iudex expressit, ꝙ ex qualibet earũ est excõi-
3 catus, vel alias eũ sic intellexisse apparet. [Suç.] † No. ꝙ licet agere de crĩe sacrilegij ciuiliter sicut de alijs criminib. ad suũ interesse. Itẽ licet augeat iniuria ꝑ sacrilegiũ, nõ tñ introducit actio iniuriarũ nec ex legib. nec ex canonib. qui induxerunt accusationẽ de crimine sacrilegii: imo oẽs canones & leges, quę loquunt de sacrilegijs, s̃ ꝑenas corporales, vel spũales infligũt vel pecuniarias, & illæ fisco applicant, 17. q. 4. c. qsquis, & c. se. s. de pęn. presbyteri, ff. ad l. Iul. pec. l. 4. §. 1. & l. sacrilegij, & hic.

SVMMARIVM.

1 *Nunquid episcopus possit suspendere clericos, & vide nu. 2.*
2 *An sit necessaria monitio in interdicto, & suspensione.*

CAP. XXVIII.

A nobis. [Recipienda.] Ad hanc quæstionem non respondit. sed tu responde, ꝙ postquam fuerit absolutus post mortem ecclesia pro eo orabit, & pro eo recipietur eleemosyna, sed ante non. [Interdictum.] j. eo. inquisitioni. [Relaxatur.] i. absoluitur per sñiam ab excõicatione,
1 vel peccato. † [Absolutionis.] Sed nunquid baptizabit, si vnus illud quæsiuit? respon non, & est ratio diuersitatis, quia per baptismum tm̃ character infigitur animæ, quæ separata est à corpore, quæ habuit baptismũ flaminis, s. de bap. debitũ. sed in absolone ab excõicatione nullus character infigit aĩæ, imo sicut dr̃, põt esse, quod nõ erat excõicatus quo ad Deũ, nec animã, sed tm̃ quo ad ecclesiã, & corpus. [Ligasse.] i. ligatos, vel absolutos denunciasse. [Legatur.] 34. q. 2. sanè. [Abea.] Quare nõ, sicut in articulo mortis nõ absoluunt à simplici sacerdote, sup. eo. non dubiũ? respon. quia iã post mortẽ non est periculum in
2 mora, quod esset si viueret infirmus. † [Indulgemus.] Dñt quidam hic, ꝙ id, quod dr̃, non est seruandũ in hr̃ticis, qui tẽpore mortis recõciliari petunt, sed ꝑueniunt morte, arg. ꝑ eis, 26. q. 6. his qui ꝑ tpe, in fi. sed nos credimus, s. quia in eis apparuerunt signa pęnitentię, ꝙ absolui debent, & reconciliari, ut 26. q. 6. qui recedunt, & c. seq. de ꝯsecr. dist. 4. ęgrotantes, & c. pręal. nõ ꝯdixit, q a finis c. non respexit ꝓximè ꝓpositum, sed principiũ c. ubi dr̃, ꝙ si aliqui ẽt in mortis periculo constituti uelint ꝯfiteri, ꝙ recipienda est eorũ ꝯfessio: sed tunc est dr̃ia inter hereticos, & alios, quia ẽt tunc hæretici non reconciliabuntur sine solennitate, q̃ est, j. q. 7. quot. & c. saluberrimo. & c. ꝯuenientib. sed si ad eam necessitatem veniat, quod confiteri non ualeat, ꝑcesserint tñ signa pñiæ, tunc ẽt sine ꝑmissa solennitate reconciliabitur ẽt hæreticus. lex. n. quæ aliud statueret, inhumana esset. [Fiat.] Nunquid corpus extumulabitur. [Ad satisfaciendum.] De eo, pro quo erat excommunicatus, & sic excommunicatio reputat ꝑ lit. ꝯtesta. vt teneantur hæredes satisfacere, & sic intelligitur s. de rap. in literis, vl' dic, ut no. ibi. [Psalmo.] Ad hoc s. eo. c. cum desideres, gl. 2. & gl. j. in ecclesiãm introductus, & optimè facit ad materiam, quod ibi continetur.

SVMMARIVM.

1 *Stipulatio continens factum negatiuum non transit ad hæredem promissoris, nisi de ipso fiat mentio, & in nu. 5.*
2 *Actio ineptè proposita in interdicto spoliatorio an vitiat libellum.*
3 *Condemnatio super interesse videtur posse esse incerta.*
4 *Valet argumentum per ductionem ad absurdum.*
6 *An stipulatio facta affirmatiuè transeat ad hæredes stipulatoris*

CAP. XXIX.

1 **Nuper à nobis.** † [In custodia.] Non vr̃ vis esse, siue clausus sit in carcere, siue ligatus funib. siue custodib. vallatus, ne ire possit, quo velit. oẽs enim isti in custodia sunt, quia custodiunt, ne quo velint, abire possint. & hoc bene est violentia in personam, qm̃ hæc ideo fiunt, ut sic in custodia detineatur. sed qñ non fit, ut in custodia detineatur, sed ut fiat alias iniuria alicui clerico, puta quia potentes sunt inimici alicuius clerici, & obsident eũ in aliquo claustro, uel castro, uel ẽt claudunt eũ in domo, non vt eũ ibi custodiant, sed ut sibi inferant verecundiã, non credimus eum in custodia, uel carcere retineri, quia hoc non intendũt, nec violentiã in personã eius faciunt, nec in his reb. quas corpore suo tenet, uel q̃ sibi inhærent. [Euadere.] ff. ex quibus cau. ma. suc-
2 currit. † [Violentia.] Violentia aũt est, si quis teneat clericũ per vestes, vl' ẽt per frenũ equi, cui insidet clericus, q a sic uis sibi infert, ne abire possit, quo velit. si. n. quis violẽter auferret rem à clerico, excõicatus est: & vr̃ hoc verũ. ẽt si ille, qui auferret, haberet dñiũ equi, uel uestiũ ablatarũ. Idẽ, si hẽt possessionem, si fortè ꝯmodasset, quia tunc non liceret ei rẽ auferre, nisi completo vsu ad quẽ cõmodata. est, s. commo. c. j. sed vr̃, ꝙ si occideret equũ sub clerico, vel detur paret vestes, vel laniaret in dorso clerici, ẽt in iniuriã eius, ꝙ non sit excõicatus, quia nulla violentia est, sed iniuria tm̃, quia nõ dr̃ iniuria manu fieri, nisi pulsetur, vel verberetur. ff. de iniur. l. Corn. in prin dr̃ ẽt largè pulsari, si per frenum, vel vestes detineatur: sed non dr̃ pulsari, si equus eius occiditur, vel vestes laniẽtur, & in excõicationẽ nõ incidit, nisi qui manus iniecit violentas, 17. q. 4. si quis su. & pęnæ sunt moliendæ, de pęn. di. 1. pęnæ. Alijs aũt vr̃, ꝙ si hæc iniuria fiat clericis, ꝙ est excõicatus: in personam. n. fieri vr̃ iniuria, quæ fit in vestibus, quibus induitur, vel in equo, quẽ eqtat, vel quẽ manib. tenet. Secus ãt, si nõ teneret vestes, vel equũ, sed iuxta eum essent, quia tunc non fit violentia ꝑsonæ. sed in prædictis casib. fit violentia in personam eius vel iniuria, quod sufficit, j. c. ꝯtingat. secus ãt, si furto auferret corrigia, qua cinctus esset, vel vestem, qua esset indutus, quia nulla est violẽtia ꝑsonæ, quæ non sentit, & in talibus voluntas & intẽtio ẽ multum attendenda, ar. ff. de fur. verum. ff. ad l. Corn. de sica. l. 1. §. diuus. licet dicant aliqui, ꝙ nec sp̃ voluntas, vel intentio est attendenda, sed ipsum factũ, vt apparet in eo, qui non cã iniuriandi, sed cã lucrandi res aufert clerico, quod dicimus: ergo non incidit in canonẽ, qui metu ꝯpellit quemquã clericũ sibi dare aliquid, vel q metu cogit aliquẽ exire de domo, vel fundo, quẽ possidet, & postea eum fundũ c. ad hoc. n. vt incidat in canonẽ, oportet, ꝙ in ꝑsonam iniiciat manus violentas, vel etiã in res q̃ sunt circa ꝑsonam, vel quas tenet, quia tunc sp̃ dr̃ vis fieri ꝑsonæ, ut in c. si quis suadente. sed in aliis proximè præmissis casib. non fit vis in persona, nec in rebus, quæ personæ adhærent, vel quas persona tenet. Item dicimus, quòd non incidit qs in canonẽ in casib', vbi licet sua ẽt auctoritate rem inuadere, uel

Universidad de Deusto Biblioteca

vim vi repellerere, vt s. de loc. pp. s. de prec. c. fi. sup. de re. spol. olim, sup. eo. c. 3. [Consilium.] Etiã si alias facturus erat id, pro quo est excõicatus. nã si in aliis præstaret sibi fauorẽ, nõ eẽt ex-
3 cõicatus maiori excõicatione. [Orando.] † Nullo modo debemus orare, vbi excõicatus erat, quia videmus sibi cõicare, cũ eundem Deum simul pro populo Christiano rogemus. vnde ẽt si sit excõicatus ext. ecclesiam, & audiat missam, statim sacerdos debet cessare, & alij orantes recedere, nisi fortè incępisset cõionem missæ, quia tunc debet ibidem perficere missam, qa non capit diuisionẽ, 6. q. j. nihil & ẽt tunc scholaris q eũ iuuat, cũ eo remanere põt. sed si incępisset vesperas, posset alibi finire. Itẽ si in ecclesia esset excõicatus non cã orandi, sed p alio suo negocio, nõ video, quare in eadẽ ecclesia orare nõ posset, quia sibi non cõico in oratione, quia non orat. alij ↄ. [Comedendo.] Idẽ est de omnib. aliis: nã neq; veniendo, neq; ↄsedendo aliquo consilio sibi cõicare debet. & hoc expressum est 11.
4 q. 3. excõicatos, vt sequit. [Et aliis ꝓhibitis.] † Et not. quia non dico cõicare excõicato, licet ego & ipse simus in aliqua domo ego pro meis negociis, & excõicatus pro suis. sed si ego & excõicatus simul iremus ad Papam, vt pro eodem rogaremus hic bene incideremus in excõicationem: sed si ego & excõicatus habitaremus vnam solam cameram cõem, bene licet mihi cũ excõicato viuere & esse in eadem camera, & iacere, & comedere, sed non in eadẽ mensa, vel in eodem lecto, quia hoc nõ põt esse sine voluntaria cõione, sed in alio casu suo iure vtat, j. eo. si verè. sed vr̃, ꝙ in eadẽ domo nõ debeat eẽ secũ, 24. q. j. c. omnib. & c. omnis qui. sed rñ. ꝙ illud fuit de superabundanti iustitia, ꝑterea aliud est dimittere delitias pp præsentiam excõicati, quod est bonũ, & sic loquitur c. oĩs q. & aliud dimittere ius suũ, quod non est bonũ. [Talis.] Etiã si sit de aliena diœce. & est casus specialis, vbi quis potest ligari snĩa non sui iudicis, & absolui. sed ↄ. s. de pen. & rem. s. quod aũt, s. eo. à nobis, sed non directè. Dic hunc ligari snĩa excõicationis non hominis, sed potius canonis, sed non põt absolui, nisi ab excõicatore pp iniuriã q̃ fit eius snĩæ, & sic non sunt ↄ̄ria, quia snĩa non dẽt tenere, nisi illos de quib. & inter quos est actum. C. res inter alios act. l. 1. s. de fide instr. inter dilec. ff. de exce. rei iudi. l. cum q̃ritur. Item nõ obst. ꝙ snĩa non debet augeri ex postfacto. ff. de dã. infec. dãni. § si is. ff. de iud. non p̃t, vbi dr̃, ꝙ in his, q̃ post snĩam accidunt, noua interpellatione opus est. [Cõicet.] Directè: secus, si indirectè: nam si quis excõicatus ẽ, quia alij guerram facit, siue eccl'iæ, siue clerico, & iterũ insurgit alius ↄ̄ eundẽ, verè hic auxiliabit excoicato in crimine, quia melius guerram poterit facere, tamen non est excõicatus, si hoc non intẽ-
5 dat. † [Spãliter.] No. epm posse dispensare in omnib. q̃ nõ sunt ei prohibita. s. de spon. cũ apud, 16. q. 1. sunt nonnulli, s. de tẽ-
6 po. ordi. dilec. † [Specialiter.] Et hoc verum est tam in maiori excõicatione, quã in minori, ꝙ absolui põt ab epo, vel sacerdote proprio, nisi ↄditor sibi absolutionẽ retinuit, nisi in quinque casibus, in quib. inuenimus à sede Aposto. retentum: primus est in iniectione manus in religiosam personam, 17. q. 4. si quis sua. secundus est in fractione ecclesiæ, s. e. conquesti. tertius est in eo, qui falsat literas sed. Apost. s. de cri fal. ad falsariorum. quartus ĩ eo, qui cõicat excõicato in crimine vt hic. quintus incendiarij, vt no. s. eo. tua. [Verum.] Redit ad primũ casum, s. qñ cõicat criminoso in crimine. [Difficile.] s. vt sit aliqs de casibus, quos no. s. e. c. j. primò tñ est sp eps requirendus, ꝙ si non poterit haberi, sufficit simplex sacerdos, de hoc no. s. e. c. 1. [Secundum.] id est, si excõicato cõicat, sed non in crimine.
7 † [Recõciliari.] Cum psalmo pęnitentiali, vel per auctoritatem epi, vel sacerdotis, qui dabit sibi licentiam vtendi sacris ecclesiæ, non aũt debet induci in ecclesiã cum non sit extra, & per hoc apparet dr̃ia inter excõicatum minori excõicatione, & quemlibet criminosum, quia licet ambo, antequam pęniteãt, suspensi sint quo ad se à perceptione sacrorum, j. q. j. sacerdotes. tamen criminosi sine vlla solenni reconciliatione restituũtur sacramentis ecclesiæ per solam pęnitentiam, sed excõicati minori excõicatione non restituuntur sacramentis sine solẽni reconciliatione, vt hic. Idem ẽt in pęnitentibus solenniter, 26. q. 6. c. fi. & supra de off. Arch. c. 2. & 3. nec credimus hanc reconciliationem dispensationem dici. [A suo.] Non ab alieno: non. n. cuilibet licet eum absoluere, sed tantum superiori, vel alij eius auctoritate, supra de pęn. quod quidam, & c. omnis.

SVMMARIVM.

Excommunicator quãuis, ex eius sententia contra alium à canone ligatũ, lata, possit incidere in excõicationẽ, non potest tamẽ seipsum absoluere.

CAP. XXX.

Quod in dubijs. [Multos.] 11. q. 3. qm̃ multos, [Inno. dandi.] Per snĩam. [Cõicant.] Personæ exceptæ per canonem. hoc non placet, quia in hoc credimus, ꝙ personę exceptæ cõicare debent. ergo hoc c. loquitur de alijs personis non exceptis, quæ etiam hoc casu. s. qñ snĩa lata est, vt sit excõicatus cũ suis participibus, ipso iure incidunt in canonẽ. [Ex cõi.] 11. q. 3. excellentissimus. [Participibus.] Sed si idẽ excõicator participat, vel fauet, nunquid incidat in excõicationẽ? rñ. sic, quia à se ligatus non est, sed à canone, s. c. proxi. sed quid si excõicasset aliquẽ cũ omnibus, qui dedissent ei auxiliũ ad illud faciendũ, & hic excõicator fuit de illis auxiliatoribus, nunquid erit excõicatus? respon. nõ, quia hic non potest dici, ꝙ sit excõicatus à iure, sed à se tantũ, quod esse non potest, quia nemo se põt absoluere, & condẽnare, sed superior tñ, 21. dist. inferior. vnde dicimus, ꝙ in primo casu. s. quando cõicat excõicato à se, ꝙ superior absoluet, supra c. nuper. [Et ipsi.] Qui excipiuntur per canonem. non placet, sed alii. [Et ipsi.] Si sunt de iurisdictione excõmunicatoris, supra eo. à nobis, supra de pęni. & remis. quod autem. licet. n. snĩa excõicationis lata à canone omnes teneantur, vt supra eo. nuper, sententia tamẽ hominis non tenentur. [Incurrunt.] Ipso iure.

SVMMARIVM.

Pater, Mater, Dominus, & patronus excommunicatum filium, seruum, libertum vitare præ aliis tenentur, & quare.

CAP. XXXI.

Inter alia. [Agente.] In personis ↄtentis, 11. q. 3. qm̃ multos, & in omnib. alijs, vbi eadem est ratio, ut no. s. de don. veritatis. [Solutæ.] Pater, Mater, Domin', & patronus, hac occasione. s. quia obnoxietati sunt subiecti, non tenẽtur cõicare filio, liberto, seruo imo præ aliis eos vitare tenent, & peccant, & in excõicationẽ incidunt, si eis cõicat, cũ à sua cohabitatione eos repellere debeant, 47. dist. §. necesse. 27. q. 1. de filia, sed alia ratione possunt eis cõicare, s. vt ab eis debitum recipiant, siue in alimentis, siue in alijs, j. eod. si verè. [Solutæ.] Inter quos reputo rusticos, & seruientes, & ita sublata est ↄ̄rietas c. si verè, 15. q. 6. nos sanctorum, iuratos, 11. q. 3. excõicatos quousque. vel dic, ꝙ illa capitula hẽnt locũ snĩa excõicationis lata vsque ad satisfactionem. [Solutæ.] Excommunicati tamen petere non possunt, sed peccant, nisi faciant. [Necessitatis.] Magnæ. Item supple, vel vtilitatis, de qua loquitur 11. q. 3. quod prædecessor, j. eo. si verè.

SVMMARIVM.

Abbates inordinibus dispensare possunt, & mitius agitur cum ignorantibus ius positiuum, quàm ius naturale.

CAP XXXII.

Cum illorum. [Factum.] Et ita non est probabilis ignorantia in facto suo. ff. pro suo, l. vlt. in fi. & idcirco non põt dispensare eps. sed si ignoraret excõicationis snĩam in se latã, non fit irregularis celebrando, s. de cle. excom. min. Apsicę. [Ordinib.] Et beneficijs, supra de cle. excõ. min. postulastis. [Reliquis.] Si per facti, vel iuris ignorantiam sint ordinati. [Abbatis.] Idem intelligo de quolibet priore, vel prælato regulari, ar. s. eo. monachi. vbi loquuntur de regularibus, qui habent priores non Abbates: in nõ reg'arib. secus, s. eo. porro. Item secus in templariis & hospitalariis, qa magistros laicos habent, sed per priorem, quia debet esse sacerdos, absoluuntur, j. eo. canonica. [Prælatis.] i. Abbatibus, ad quorũ monasteria trãsierunt. & est not. ꝙ tenet monachatus excõicati. sed melius facit, qui scit, & nõ recipit, nec in probõne absoluere põt. [Talibus.] s. excõicatis ante monachatum, & si clericos percusserunt qñque alias in canonẽ inciderunt latæ snĩæ. [Effusionẽ.] i. mortẽ: nam licet sanguis de naso exierit, nihilominus absoluere poterit. vel idem intelligimus si os capitis fregerit, dũmodo mors secuta non fuerit, vel mẽbrorũ mutilatio. vel põt dici, ꝙ oĩs grauis lęsio intelligit & hæc discretio iudici ↄmittitur, & hoc plus placet. [Percusserit.] Post monachatũ. [Facti.] De ignorantib. factũ vr̃, ꝙ ẽt si non peccent, tñ nõ reciperẽt ordinis executionem, quia nõ est susceptibilis talis executionis. nec ẽt ignoranter recipiendo fit irregularis, s. de cle. excõ. min. Apsicæ [Iuris.] No. mitius agi cum ignorãtib. ius positiuũ. C. de in ius voc. l. 2 secus de ignorantib. ius naturale, s. de diuor. gaudemus. [Abbates.] No. Abbates dispẽsare in ordinib. s. de eo, q̃ fur. ord. susc. c. 2. & intelligũt q̃dã cũ posse dispẽsare, siue irregularitatẽ incurrat ante ingressum monasterij, siue post. alij tñ dicũt & melius, ꝙ tantum de his loquitur, qui ante monachatum irregularitatem incurrerant. [Discretus.] Quia ↄ̄ discretum facile præsumitur. C. qui & aduer quos. l. 1. ff. de prob. cum de indebito. & indiscretus dr̃ pati iniuriam, sed non facere, 15. q. 1. ff. de sica. infans.

CAP. XXXIII.

De monialibus. [Per epm.] Etiã si monasteriũ sit exẽptũ. [Epm.] Hęc. n. muliebri sexui nõ ↄueniunt, s. de pęni. & remis. noua. [Epm.] Et si monasteria sint ĩ diuersis diœcesi. p ambos absoluant, ar. s. c. prox.

SVMMARIVM.

1 *Quando liceat inire contractus cum excommunicatis, & in nu. 2.*
3 *Percutiens clericum excommunicatum an incidat in canonem.*

CAP. XXXIIII.

1 Si verè. [Permittimus.] Hæc pmissio est iuris, † [Conuenerit.] Hinc colligitur, ꝙ ad vtilitatem suam licet ↄ̄ctus cum excõicatis inire. quidam tamen hoc intelligũt, qñ iam erat conducta nauis, sed nõdum terminatum, ad quẽ portũ deberet applicare, & artæ datæ inde sequantur. de excõicato vr̃, ꝙ nullus ↄ̄ctus cum eo initus valet, quia fit ↄ̄ Apsm, qui dicit, non misceamini fornicarijs, i. excõicatis nominatim pp fornicationẽ. & idẽ est in quolibet crimine, 2. q. 1. multi. si n. excõicatis non debemus ↄmisceri, nec ipsi nobis nec in cibo, nec in loquela, nec alio modo, 11. q. 3. cum excõicato. & c placuit, s. de cler. excõ. illud. ergo nec ↄhere, sed prohibiti sunt homines ab Apso auctoritate domini. ergo & ↄ̄ctus cum eis initi non valent, quia ↄ̄ctus initi ↄ̄ mandatum legis, vel principis non valent, 18. dist. vides. C. de leg. non dubium. multo ergo minus valebunt initi ↄ̄ mandatũ Apsi, imo Dei, 11. q. 3. qui resistit. sed ↄ̄, s. de excep. cum inter, & c. exce. & c. fi. s. de iudi. intelleximus, s. de re iud. ad probandum, 11. q. 3. Iuli. qm̃ multos, j. eo. inter alia. sol. omnia, quæ agunt excõicati in iudicio, & ex-
2 tra valent † circa tẽporalia. ipsi. n. quę sunt sua. tenent, etiam spiritualia & quo ad ius, licet quo ad fructus ei subtrahantur, sed ea quærere de nouo. s. spiritualia non possunt, s. de excep. c. fi. s. de app. pastoralis, in fi. & in c. Iul. & c. qm̃ multos, s. de ætate & qual. cum bonæ, s. de ↄsue. cũ dilec. Præceptum Apsi nõ ob. ne ↄmisceamini for. & c. quia licet prohibuerit ↄhere cũ excõicatis, non tamẽ prohibuit seruari ↄ̄ctum, & maximè tpe, quo poterit seruari sine peccato, s. postq̃ fuerit absolutus: nõ. n. est naturalis pęna ↄhentium ↄ̄ legem vel ↄ̄ mandatum Principis, ꝙ irritetur ↄ̄ctus, imo est ↄ̄ ius, quod dicit, pacta seruabo. naturalis aũt pęna est, ꝙ eis tñ inobedientib. imponat pęna siue pecuniaria, siue corporalis, prout legi, vel iudici melius videbit,
3 vbi nõ est certa pęna statuta. † Itẽ vr̃, ꝙ qui percutit clericũ excõicatum, incidit in canonẽ, quia hoc priuilegiũ ↄcessum est in fauorẽ ordinis, & non personarũ, j. eo. ti. ↄtingit. & iste licet sit excõicatus, tñ retinet ordinẽ. sed ↄ̄, Auct. de priuil. do. §. 2. sol. ibi loquitur de hæreticis, de quibus satis credimus, ꝙ q eos verberat, nõ incidit in canonem. Item dũm tolerant in aliqua dignitate, & sunt occulti, non nominatim excõicati, satis vr̃, ꝙ possint excõicare, beneficia ↄferre, lr̃as impetrare, quia hoc ipsa dignitas facere vr̃. & non persona excõicata, 8. q. 4. nonne facta. n. horum tuetur p̃tor, vt no. s. de cle. nihil. nec ob. 23. q. j. c. 2 & 3. vbi dr̃, ꝙ excõicatus non potest excõicare, quia ibi loquitur de nominatim excõicato ẽt non tolerato. & vr̃, ꝙ si nõ excõicatus petat aliquid ex aliquo ↄ̄ctu ab excõicato, ꝙ non excõicatus coget dare excõicato oẽ id, ad quod tenetur ex eo ↄ̄ctu, s. de excep. cum inter dilect. [Sæpe.] Propter dubium, 4. di. ad eius, & c. baptizari. [Coarctari.] De facto, imo dicimus, ꝙ de iure possunt coarctari ad reddendum debitum sibi solutum. [Exigi.] s. de iud. intelleximus. s. de except. cum inter, in iure, 11. q. q. 3. quoniam mul. antecessor. ꝙ præ. s. eo. inter.

SVMMARIVM.

1 *Laicus iudex, qui tenet aliquem in carcere, qui se clericum dicit, an debeat super hoc, quòd sit clericus, probationes recipere.*
2 *Crimen sacrilegii est detinere clericum.*
3 *Episcopi dicuntur habere merum imperium super clericos.*
4 *Potest quilibet clericus capere clericum seruientem sibi.*

CAP. XXXV.

Vt famæ. [Arctæ.] Non solũ in claustro. [Laici.] s. eo. vniuersitatis. ↄ̄, sed ibi loquitur de corrigi-
1 bilibus, hic de incorrigibilibus. † [Capere]. Si laicus iudex tenet aliquem in carcere, qui dicat se clericum, non dẽt ipse laicus recipere probationes clerici super hoc ꝙ sit clericus, imo mãdabit ordinario suo, vel melius ordinario capientis, & accusabit eum de sacrilegio, qui de hoc cognoscat, cum hæc cã sit spiritualis, s. de iud. decernimus. s. qui fil. sint legiti. transmissam, lator. & interim iudex laicus supersedebit accusationi, & pęnę illius, qui dicit se clericum. s. de ord. cogni. tuam. sed tamen à carcere suo pp hoc non relaxabit eum, quia hoc iudicio pendente, s. an sit clericus, vel non, nihil immutandum est, vt s. de app. signi. & põt hoc proponere non solum clericus, sed etiam suus prælatus ẽt clerico nolente, & se laicum ↄfitente, quia est
2 iniuria ecclesiæ, j. c. prox. 2. q. 1 in primis, in prin. † Itẽ põt eps, maximè si est ordinarius capientis, procedere in modũ inquisitionis ↄ̄ detinentem ꝙ crimen sacrilegij est detinere clericum, 17. q. 4. quisquis, & c. si quis deinceps, & c. seq. & hoc est verũ, si est fama quod sit clericus, sed non est notorium, quia si esset notorium, tunc posset eum requirere, & excõicare, & nõ alias præcedente inquisitione. Imo plus vr̃, ꝙ si clericus ↄueniatur etiam super ciuili causa coram iudice seculari, siue inuitus, siue voluntarius, ꝙ prælatus suus potest ẽt eo inuito abstrahere à iudicio seculari. s. de fo. ↄpe. si dile. 11. q. 1. inolita, placuit, de persona fratris. & ẽt põt iudicem punire de sacrilegio, arg. s. de fo. ↄpe. c. 1. Illud satis verũ vr̃, ꝙ si p̃latus ageret pro recuperatione clerici sui, quẽ laicus velut laicum suũ possidet, vel officio iudicis, vel rei vindi. de iure calum. vel præiudiciali, de quo no. s. de maior. & obed. inter, quod tunc agere dẽt coram iudice
3 rei, arg. C. vbi cau. sta. l. 2. [Prælatorum.] † Scilicet epõrum, qui quasi merum imperiũ habent, & aliorum, qui ordinariã p̃tatem super hos habent, vel aliã correctionẽ, sicut Abbas in monachos. nã alij p̃lati non hẽnt p̃tatem per se capiendi, nec alii demãdandi, quãuis dici posset, ꝙ si timeretur de fuga, possent dare licentiã capiendi, quia quãuis non possint iudicare de criminib. tñ posset in carcere detineri, quousque præsentetur superiori iudici sicut dr̃ in defensore, Auctẽ. de defen. ciui. §. nos igitur, & §. interim, ar. ff. de his, q̃ in frau. cre. ait prætor. §. si debitorẽ. Satis vr̃ ꝙ quilibet iudex ecclesiasticus siue ordinarius, siue delegatus clericũ coram se exequentem mandata sua ex iusta cã põt capere, & detinere, ar. C. de spor. iudicib', Auct. vt li. iu. § hoc quoque iubemus. Minores aũt p̃lati, qui iurisdõnẽ non hẽnt, fortè & ẽt subditi, & socii possunt capere socium, vel subditum suũ quẽ hẽnt suspectũ, & p̃sentare iudici, in Auct. vt iu. sine quoquo suf. §. necessitatem, ar. C. de decur. generali.
4 † Item quilibet clericus posset capere clericum seruientem sibi modico tpe, si haberet eũ probabiliter suspectum, ar. ff. de pę. respiciendum. §. furta. laicis aũt siue sint iudices siue alia p̃tatẽ habeant super clericos, non licet clericos capere, quia nec tacitè, nec expresse possunt clericali priuilegio renunciare, j. e. contingit, s. de fo. ↄpe. si dilig. & hoc idẽ dicimus, ẽt si laici delegati sint à prælatis ecclesiasti. s. e. vniuersitatis. Item dicunt qdã, ꝙ si inueniãtur in p̃ctõ, ꝙ capi p̃nt, ar. ff. quæ in frau. cre. ait prætor. §. si debi. in malis factis. n. nõ priuilegiatur dignitas. C. vbi sena. l. j. alii dñt ↄ̄riũ. [Extendat.] Nã si vltra se extenderet, tenerent, s. de rest. spol. olim. ff. ad l. Aql. si ex plagis. §. tabernarius.

SVMMARIVM.

1 *Actio iniuriarum competit ecclesiæ, vnde est clericus, qui verberatus fuit, & vide in nu. 2.*

CAP. XXXVI.

Contingit. [Iniuriosa.] [Contra, quia iniuria non fit volenti, 33. q. 5. noluit. C. de transa. cum dona. sed dic iniuriosam quoad ecclesiam, cuius iniuriã remittere ñ põt. 23. q. 4. si is q. sicut nec filius põt remittere iniuriã quãtum ad patrẽ. ff. de iniur. l. 1 §. vsque adeo si. ff. de pac iur. § vlt. 63. di. Salonita. imo nec eps solus põt remittere, cũ sit procura-
1 tor, 12. q. 1. c. vlt. † [Iniuriosa.] Licet non rñdeat qõni huic tñ colligit so. quia si manum iniuriosam infert incidit in canonẽ, 17. q. 1. si quis sua, ex eo, ꝙ hic dr̃ dicunt quidã, ꝙ si iniuria fit alicui clerico, & maximè in verberando, ꝙ ecclesiæ, vnde est clericus, ↄpetit actio iniuriarũ, ar. s. de pęn. c. 2. 17. q. 4. si quis dein-
2 ceps, & c. seq. 2. q. 1. in primis, in prin. † Item dicunt, ꝙ ecclesiæ cõpetit actio iniuriarum, si clericus trahitur ad seculare forũ, s. de fo. ↄpe. si diligen. Alii dicunt, & magis vr̃ iuri cõcordare, ꝙ cum clerici sint liberæ personæ, non ↄpetit pro prædictis actio iniuriarũ, sed alias, vel publicis actionib. vel auctoritate p̃dictorum canonũ p̃nt accusari hoc autẽ est certũ, ꝙ eps bene põt accusare illum, qui suũ clericũ lędit, vel detinet, vel alias iniuriam facit loco sacro. C. de epis. & cle. si quis in hoc, & supra de app. dilc. vr̃ tñ, ꝙ si aliquis verberat clericum in iniuriã ecclesiæ, cuius clericus est, ꝙ bene ↄpetit ipsi ecclesiæ actio iniuriarũ. Imo, quod plus est, ẽt agit dominus pro iniuria facta mercenario, vel alii, qui sibi seruisset in exercitu, vel in alio seruitio in iniuriã domini, ar. ad hæc, quia actio iniuriarũ non ↄpetit pro iniuria facta libero homini, qui mihi bona fide seruiuit, nisi fiat in meam iniuriam, quia tunc bene ↄpetit, Instit. de iniur. § sed si libe. ff. eo. l. item § pe. Itẽ plus vr̃, ꝙ si clericus abduceret ab officiis, ẽt si non fieret iniuria ecclesiæ, tñ bene ↄpetit actio iniuriarũ, & eodẽ modo si partes litigantes abstrahantur de ↄsistorio alicuius, ar. ff. de iniu. apud. §. si quis & § cõmittere, & §. seq. supra de pęn. dile. arg. ẽt ad hoc, quia p hoc diminuitur dignitas ipsius ecclesiæ, & iudicis, & diminutio dignitatis adducit actionẽ iniuriarũ ff. de iniur. l. 2. § 1 tñ non dicimus, ꝙ si aliquis verberaret aliquã psonã extraneã in meam iniuriã ꝙ pp hoc haberem actionẽ iniuriarũ, quia hæc iniuria non lædit corpus meum, nec dignitatem meã, nec famam. ff. de iniu. l. 1. §. 1. & no. in actione iniuriarũ, ꝙ licet solũmodo prosequat vindictam ff. de iniu. iniuriarum actio, Insti. de perpe. act. § nõ oẽs, & § pęnales. tamen iudex ex officio suo p̃cipiet amoueri iniuriam, si adhuc durat. v. g. agitur iniuriarũ pro iniusta excõicatione, certè iudex non solũ iudicabit in excõicatione, sed ex officio suo præcipiet de facto, vel de iure absolui excõicatum ar. ff. de iniur. itẽ alias. sed si vnius. § prætor ait. imo plus dicunt aliqui, ꝙ iudex in actione iniuriarum debet habere rationem damni, ar. C. de iniu. dominum. alii ↄ̄. intelligunt prædictam l. ꝙ ratio damni hr̃ non per actionem iniuriarum, sed per actionem l. Aquil. ff. ad l. Aquil. sed & si quæcunque. § iniuriam.

Universidad de Deusto Biblioteca

CAP. XXXVII.

Relatum est. [Nisi fecerint.] i. hoc, ꝙ sequitur. sic intelligitur, s̄. e. mulieres. in prin. [Nisi fecerint.] Ponit duos casus, in quibus excõicati serui nõ sunt ad sedem Apost. mittendi. [Remoti.] Hinc videtur, ꝙ sit specialis indulgentia, & aliud sit de iure communi.

CAP. XXXVIII.

Sacris est. [Bello.] No. excõicatum posse pugnare in iusto bello, antequam absoluatur. sed certè tunc absoluendus. si petiisset: nam quoslibet in periculo mortis licet absoluere, supra eo. quòd de his, vbi no. [Constitutionis.] Supra eo. à nobis.

CAP. XXXIX.

Sicut nobis. [Aut alio.] Per testes.

SVMMARIVM.

1 *De iure non potest excommunicatus appellare.*
2 *Excommunicatus quousque uitari debeat.*
3 *Non auditur is, pro quo est excommunicatus, si dicat prius cognoscendum de appel. quàm absoluatur.*
4 *Non debet superior excommunicatum absoluere, nisi legitima & uera causa appellationis probata.*

CAP. XL.

Per tuas. [Vr̃.] Horum opi. mala est, nisi de illis intelligant qui per Archiep̃m absolui nõ possunt,
1 de quib. manifestum est, ꝙ sunt iustè excõicati. † [Defertur.] i. deferri non debeat de iure, puta quia excõicatus appellase nõ põt de iure, & hoc est, ꝙ sequitur, excõicatus aũt, &c. & loquit s̃m opi. eorum quorũ opinionem narrat: non. n. est verũ, imo ẽt excõicatus appellat, s̄. de exce. cum inter. sed decepti fuerunt isti per decre. s̄. de app. pastoralis quæ non dicit, ꝙ non possit appellari quo ad hoc, vt illa appl̃o negocium trãsferat ad superiorem, sed quòd secum ferat executionem. [Vocem.] Hic patet hanc decr. Alex. loqui, quando per app. post sñiam excõicationis interpositam negociũ defertur ad superiorem, quam aũt cognitionem habeat superior super principali cã, qñ per app vel simplicem querimoniam ad eum cã defertur, no. s̄. de resc. ab excõicato. [Audiendi.] Super principali causa. [Remittendi.] Super principali cã. [In Sardicen.] 11. q. 3. si ep̃s forte. [Abiectus.] i. excõicatus & intelligitur post app. vel intolerabili errore expresso. [Vtrum.] Ex nunc interpretatur capl̃m Sardicen. [Intolerabilem.] Intolerabilis error est, si mandauit aliquod peccatum. item si mandaret ↄ̃ ius. [Eorum.] i. appl̃o-
2 nis permissæ, vel intolerabilis erroris expressi. † [De ipsis.] i. de intolerabili errore, vel ꝙ post app. lata sit sñia. de hoc no. s̄. de app. dilec. si aũt constaret appellatum, sed diceretur iniustè appellatum non negaret in aliis audientiam, sed tñ cognosceretur, si iusta p̃cessit app. vel iniusta, quia si iusta præcessit appl̃o pronunciabitur excõicatio nulla, si vero iniusta præcessit appl̃o, remittetur ad excõicatorem absoluendus, & mandata recepturus. s̄. de off. deleg. cũ contingat. Alii dicunt, ꝙ quousq; cõstet de iusta appl̃one, & iniusta excõicatione, sp̃ debet in aliis euitari, & no. s̄. de app. dilec nos dicimus, ꝙ sp̃ est vitandus quousque ↄstet, vel nullã sñiam, vel absoluatur ad cautelam, vt hic. hodie hæc correcta sunt ĩ. eo. solet. [Constiterit.] Prosequendo appl̃onẽ, postquam appellator dr̃ excõicatus: imo plus dicimus, ꝙ ẽt si non prosequatur appl̃onem, sed in modũ replicationis proponat appl̃onem ltĩmam, audiendus est, v. g. peto à te centũ: tu excipis me excõicatum aliqua excõicatione. ergo replico illam excõicationem p̃cessisse ltĩmam appl̃onẽ, sum audiendus: nam si ita est, constat excõicationem nõ tenere, & me posse agere, & sic admittendus sum ad agendum, arg. ff. de inoff. testa. l. ↄ vete. §. si quis filius. ff. ex qui. cau. ma. nec non. §. vlt. & põt hanc replicationem ltĩmæ appl̃onis non solũ intra annũ, sed quãdiu voluerit opponere. Alij tñ dicunt ↄ̃rium, & fortè melius. de hoc no. s̄. de appel. sæpe, nisi fortè prosecutus fuisset appl̃onem, quia tunc sp̃ & perpetuò de appl̃one præcedente excipere, & replicare posset. [In aliis.] Iudiciis, secus in negociis extra iudicia, s̄. de app. dilec. ĩ. e. solent, in fi. [Consue-
3 uerit.] † Non. n. auditur is, pro quo est excõicatus, si dicat prius cognoscendum de app. q̃ absoluat; de hoc no. ĩ. eod. solet. sed quid dices, dr̃ appl̃onem nõ tenere, quia manifestũ erat crimẽ, s̄. de app. cũ sit Ro. proposuit. & dr̃ non præstandã absol̃onẽ, nisi præcedente emenda ĩ. de verb. sig. ex parte, & c. seq. Ex aduerso dr̃, ex quo excõicatus est post app. ꝙ absoluendus est ad cautelam. quantũ nobis vr̃, vbi dr̃ non tenere appl̃onẽ, nec excõicationem pp manifestã offensam promulgatam, non absoluet ad cautelã, sed de facili i. intra octo dies, ĩ. e. solet. ille q excipit de manifesta offensa, cã probet, alioquin si longius interuallũ quod arbitrio iudicis dicimus relinquendũ, petat ad probandum. si voluerit sufficientẽ cautionẽ præstare de satisfaciendo, prout ius requirit, ipsum absoluet, ar. eius quod dr̃ ĩ. eo. sacro, vbi dr̃, ꝙ excõicatus debet remitti ad excõicatorem, si sine periculo moræ fieri põt, quamuis ibi loquatur de eo, q dicit se iniustè excõicatum. hic aũt, p̃posita est q̃stio de eo, qui post appl̃onẽ ltimã dr̃ excommunicatus. qa ipse absol̃onẽ petere dẽt, q̃uis non credat se excõmunica. qa in dubiis in mitiorẽ partẽ declinare debemus, s̄. de spon. iuuenis. alij aliter dĩr. sed nonne hæc ↄsuetudo est extendẽda ad Archiep̃os, & alios iudices ad quos appellatur? arg. ꝙ sic, 12. dist. per totũ, de ↄsecr. dist. j. basilicis. Alij dicunt ↄ̃rium in præcedenti casu: tu si velles meo consilio credere, peteret absolui ab excommunicatione lata in se p̃missa protestatione, ꝙ per absol̃onem non fiat sibi p̃iudicium in aliquo, puta si interim celebrauit, ꝙ ex celebratione non fit irregularis, & per absol̃onis petitionẽ non cõfitet sñiam tenere. & facta hac protestatione, siue superior eũ absoluat, siue eũ ad excommunicatorẽ remittat, non fit sibi p̃iudicium qa hæc p̃testatio ex p̃babili causa fit, vnde p̃dest, vt no. ex t. de ↄsti. cum M. & de elect. Cumana. & s̃m hoc optimè intelligitur, quod hic dr̃, quia fit absolutio ad cautelã: sic. n. benè cauet vtriq; nam illi, p̃ quo, vel in cuius fauorẽ excommunicatus est, nullũ fit p̃iudiciũ in iure suo, si p̃ximus suus communioni ecclĩæ restituitur: est. n. excommunicatio medicina excommunicati, nõ ius alicuius, 2. q. j. multi. Et hinc est. ꝙ non audit appellans. q appellat, ne absoluat ille, q p̃ eo excommunicatus est, ĩ. eo. sacro. cauet ẽt excõicato, ne in dubio p̃iculosè sine absolutione maneat, & p̃t dici hãc ipsam absolutionem dr̃ fieri ad cautelã non solũ. qñ dr̃ lata sñia excommunicationis post appl̃onẽ, vel intolerabili errore exp̃sso, sed ẽt qñ ↄ aliquẽ, qui agit, opponit excommunicatio, vt repellat ab agendo: nã ẽt in hoc casu, si petat absolui ad cautelã cũ p̃missa p̃testatione, nõ video, quare sibi non dẽat dari, dummodo ab ipso à quo petit absolutio, uel eius auctoritate, uel ei⁹ subdito dicat excommunicatio lata, arg. s̄. de cle. exc. mi. Apostolicæ, ĩ. eo. c. venerabilis. tñ per hoc non p̃dest sibi, quin sit irregularis, si scienter post excommunicationẽ celebrauit. & hoc est de p̃uisione uel permissione, plusquam de iuris rigore, nunquã. n. sine p̃testatione absoluto fit p̃iudiciũ, si apparuerit sñiam nõ tenere: neq; p̃dest, si apparuerit sñiam tenere, ẽt si sit iniusta. si aũt iudex, uel aduersarius petant qđ ↄfiteat sñiam tenere, anteq̃ absoluatur, male faciunt: ex ↄfessione. n. sua modo nec debet aduersario aliquid accrescere, nec sibi deperire, arg. ff. si ser. ven. l. sicut § j. rit. sed hoc idem dicendũ vr̃ ẽt si non protestetur, sed hoc securius est, i. in his qui dicunt se iniustè excommunicatos. [Vtrum.] Ex nunc incipit interpretari decr. Alc. quæ loquitur, qñ aliquis non ↄtendit se post app. excommunicatum, uel intolerabilẽ errorẽ expressum, sed dicit se iniustè excommunicatũ, & ante app. quod patet ex verbis Alc. ubi dr̃, quod si ante app. &c. per quod patet, ꝙ post sñiam appellatum fuit: si. n. non esset appellatũ post sñiam, non de gratia, sed necessitate ad excommunicatorẽ remittit, s̄. de of. ord. ad repri. nisi periculum eẽt in remittẽdo, ĩ. c. sacro. §. j. [Absoluere.] Præmissa tñ cognitione, ꝙ ex iusta cã sit appellatũ post excommunicationẽ, & ꝙ uera sit cã appl̃onis, qa si appl̃o non fuit ltĩma, & ẽt vera cã, non transfert ad Archiep̃m, & sic non ualet eum absoluere, neque ualet absolutio. Alij tñ dixerunt, ꝙ ex quo corã Archiep̃o est probatũ, ꝙ ex cã legitima est appellatum, ẽt si non ↄstet de ueritate causæ, tamen quia de hoc cognitionem habet, statim absoluet eum. Alij dicunt, ꝙ à sñia excommunicationis tenet appl̃o ẽt sine expressione causæ, sicut à sñia diffinitiua. sed hoc non placet, quod sic probo: appl̃o quo ad excommunicatorẽ nihil ualet, quia semp excommunicatio secũ trahit executionẽ, s̄. de app. pastoralis. sed quo ad principale negociũ facit, qa si iusta cã est app. illud trahit ad cognitionẽ superioris: sed si est iniusta, tñ apud primum iudicem remanet iurisdictio, qui so-
4 lus absoluet. † Item sicut superior non debet absoluere excõmunicatum à subdito q p̃ simplicẽ querimoniã accedit ad superiorẽ, sed eũ debet remittere ad excõicatorẽ, ĩ. eo. sacro. sic si appellauit, non debet absolui a superiore, nisi prius cõstet de iustitia, alias de iusta appl̃one, sup. de offi. ord. ad reprimen. primum dictum magis placet, s. ꝙ superior non debet absoluere excommunicatũ, nisi probata legitima & uera causa appellationis, cũ interim iurisdictio remaneat apud iudicẽ, à quo est appellatũ, & tenebit, quod faciet, nisi obtulisset se coram eo p̃baturũ cãm appl̃onis, sup. de app. interposita. in prin. sed decr. Alc. cuius tenor hic inseritur, vr̃ ↄdicere, ubi dr̃, ꝙ in optione superioris est, ad quem appellatum est, vtrum absoluat ipse, uel ad excommunicatorẽ absoluendũ remittat, qđ non potest intelligi, ꝙ habeat hanc optionẽ, postq̃ cognouit de appl̃one: quia tunc si cognouisset, ꝙ post appl̃onẽ legitimã excommunicasset, iniuste feceret, si ad eũ, qui iniustè eũ excõicauit, & q puniendus est, eũ remitteret. itẽ si ↄstaret, ꝙ appl̃o esset iniusta, & excõicatio iusta, malè faceret superior, si eum absolueret, ut hic in fine dicitur. Sed respon. tenorem illius decr. habuisse

olim locum, qñ licebat appellare ẽt sine cã. s̄. de appe. cum sit Ro. quia tunc semp per oẽm appellationem deuoluebat iurisdõ ad superiorem, nec erat necesse, ꝙ cognosceret de cã appellationis an esset iusta, necne: sed de principali statim cognoscebat: & iõ bonum erat tunc, ꝙ si appellatũ erat, ꝙ posset absoluere, & ẽt remittere, sed hodie cũ ad superiorem non deuoluatur iur sdõ, nisi probata vera. & ltĩma cã appellationis, nõ hẽt locũ, ꝙ possit absoluere, vel remittere: sed expectare dẽt, quousque cognoscat de appellatione, an sit iniusta, vel iusta. [Audiat.] Secus, si per querimoniã detulisset cãm ad superiorem, vt no. s̄. de rescr. ab excõicato. [Manifestũ.] Et de hoc cõstat ep̃o vel per testes, vel per publicam famam, s̄. de sp̃o. cum in tua. vel ẽt si hoc non constet ep̃o, tñ vel alius hoc sit p̃bare paratus. [Non dẽt.] Etiam si sit appellatum: & s̃m hoc põt salui opinio. [Absoluere.] Sicut ecõuerso, si cognosceret, notũ esse excommunicationem non tenere posset denunciare superior eam non soluendam, supra de appel. solicitudinem.

CAP. XLI.

Si aliquando. [Credatur.] Repete, quę diximus s̄. de priuil. cum olim. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ excommunicationis effectus duo sunt.*
2 *Absolutio ab excommunicatione duos habet effectus.*

CAP. XLII.

Officij. [Veritatem.] Hanc, s. se esse excõicatum ab illo, vel ex alia cã, s̄. eo. cũ p̃ cã. [Non p̃dest.] Vt reputetur absolutus, & reconciliatus ecclesiæ. [Absolutionẽ.] s. ꝙ introducatur in ecclesiam cum solennitate, quàm hẽs s̄. e. à nobis. §. pen. vel cõioni hĩum restituatur: credimus tñ, ꝙ à sñia sua excõicationis absoluet eum verbo proferendo sñiam
1 absolutionis. † Si quæres, ad quid valet hæc sñia excõicationis. Rñ. hẽt duos effectus, vnum eiiciendi extra ecclesiam, & alte-
2 tum confirmandi, siue retinendi extra. Sic & † absolutio hẽt vnum effectum remittendi in ecclesia: & quantum ad hunc effectum nõ absoluitur, nisi ab oĩb. absoluatur hẽt & alium, s. remouendi impedimentum: valet ergo quo ad scd̃m effectũ, quia quanto breuior erit funiculus, tanto facilius poterit liberari, s̄. de treu. c. j. & quantum ad hunc secundum effectũ potest qs plurib. excommunicationib. ligari, 3. q. 4. Engeltrudã. Alij dicunt non sic faciendam absolutionem, sed vna absolutione tolli oẽs excõicationes, sicut vna acceptilatione tolli oẽs obligationes, C. de tran. transactio, ff. de accepti. plurib. alij dicunt ꝙ oẽs excõicatores delegabunt vices suas vni, vel quilibet absoluet solenniter, & vltra conformabit, ff. de ser. rusti. præd. per fundum. de hoc no. s̄. eo. cum pro causa.

SVMMARIVM.

Excommunicati possunt ingredi ecclesiam, dummodo non audiant officium.

CAP. XLIII.

Responsio. [Ciues.] s. ↄsiliarij. vel alij, q delinquerẽt ar. s̄. de simo. veniens. & s̄. de cle. excõ. mi. laror. ciuitates. n. non poterãt excommunicari, vel vniuersitas, ĩ. eo. Romana. §. vniuersi, 24. q. 3. si hẽs. vel quod spãles ciues erant excõicati, sed tota ciuitas interdicta. [Ecclesiam.] No. excõicatos posse ingredi ecclesiã, dũmõ nõ audiant offĩn.

SVMMARIVM.

1 *Debet unusquisque potius omnia mala pati, quàm contra conscientiã peccatum operari mortale, & uide in nu. 2. & uide etiam nonnulla ad hoc proposi um in nu. 3. & 4.*

CAP. XLIIII.

Inquisitioni. [Distinguendũ.] Scd̃m hanc distinctionem intelleximus s̄. de rest. spol.
1 literas. s̄ de diuor. quanto. [In primo.] s. † qñ sine mortali peccato ei cõmisceri non põt, puta quia est eius ↄsanguinea: sed si sine peccato põt ei cõmisceri, ipsa tñ priuata est iure petendi, vt quia cõmisit adulterium, põt ei reddere debitum: nec credimus ei pp hoc fieri præiudicium, quia pp hoc videat accusationem adulterij renunciasse, cũ si aliter diceretur, esset lex, vel præceptum iudicis iniquum, qđ eum illaquearet, 27. q. j. de viduis. & s̄. de rest. spol. istas. imo nec illam irregularitatem, de qua hr̃ 33. dist. si cuius incurrit: exigere aũt nõ dẽt: & hoc dicimus, si factũ nõ sit adeo notorium, ꝙ nõ sit inficiationi locus, tunc. n. sua auctoritate dimittere põt, s̄. de diuor. sign. ↄdicit s̄. diuor. porro. & est hoc ea rõne, quia ipsa adulterium ↄmittendo ipso iure priuata est p̃tãte petendi debitum: vnde iste reddere non tenetur: imò si reddat, cum non teneatur, crederem sibi fieri præiudicium, & irregularitatem incurrit: si tñ mãdato iudicis inique præcipientis, vel ẽt iniuste, quia forte sibi non cõstat de adulterio, non credo, ꝙ fiat, sibi præiudicium, vel irregularitatem incurrat: quidam tñ dicunt, ꝙ irregularitatem incur-
2 rit. [In primo.] † Idem vr̃ dicendũ in simili. v. g. aliquis vidit & cognouit indubitanter ꝙ aliquis iniustè, & iniuriosè verberauit clericũ: nam iste oĩb. modis dẽt abstinere ab eius cõicatione, saltem in priuato, si percussio fuit priuata, & in publico, si fuit publica, & prius dẽt sustinere excõicationem, quã ei cõicet: si aũt pro certo nescit percussionem iustam, sed probabiliter, & discrete hoc credit. tunc per se non cõicet ei, sed ad petitionem percussoris nõ vitet eũ ẽt in priuato, licet posset rõ diuersitatis assignari. quia cõio est voluntaria, sed redditio debiti est necessaria: si aũt iniustam percussionẽ credit ex leui & temeraria credulitate, tunc & per se. & per alterius participationem secure cõicet ei. Quidam tñ dñt, quantumcunq; publice quis clericũ percutiat, nunq̃ tñ necá videntib. qñ percutitur, nec ab aliis vitari dẽt, quia licet in veritate sit excõicatus, nõdũ m tñ est excõicatus noĩatim, nisi p̃ iudicis sñiam excõicetur, 2. q. 1. multi. sed nobis vr̃, ꝙ aliter ẽt, quàm per sñiam põt esse notoria excõicatio alicui⁹, sicut & fornicatio, s̄. de coha. cle. & mu. vestra. ubi no. & c. multi. loquitur qñ excõicatio nõ erat notoria, licet esset talis, ꝙ probari poterat, puta quia multis videntibus facta erat iniusta percussio: tunc. n. satis credo, ꝙ non dẽt vitari, nisi primo ↄdemnet: & sic loquitur c. multi. si aũt aliqs fuit publice per sñiam excõicatus, & denunciatus, & postea iste excõicatus inueniatur in remotis partib. ab aliquo, q fuit p̃ns, qñ fuit sñialiter excõicatus, dẽt eum vitare & in publico, & in priuato: ridiculum. n. esset dicere, ꝙ non deberet vitare excõicatum, nisi qñ paratas habet probõnes: imò idem vr̃, s. ꝙ dẽt vitari ab eo, ẽt si oẽs illi mortui sunt, qui sñiæ interfuerunt. nec est ↄ 6. q. 2. c. 2. & 3. quia loquuntur, qñ excõicatio nunquam fuit notoria. hic aũt locuti sumus, qñ excõicatio aliqñ fuit notoria uel per sñiam, vel per euidentiam facti indubitatã. sufficit. n. factum fuisse notorium aliqñ, & alicubi, ẽt si probationes defecerint. Hic aũt fortè dici posset, ꝙ si abbas, uel alius p̃latus p̃ciperet monacho, vel subdito suo, ꝙ celebraret p̃sente illo, quem ipse scit aliquo prædictorum modorum indubitanter excõicatum, sed abbas & alij nesciunt, ꝙ celebrabit: sed p̃testetur saltem illi, quem nouit excõicatum, ꝙ non intendit orare, nec celebrare cum excõicato, sed cum aliis: sed si præciperet ei, ꝙ cum eo solo celebraret, non debet obedire, qa peccatũ est, s̄. qđ me. c. u. sacris. sed quid si iste excõicatus dicit, ego fui absolutus à prædicta excõicatione, sed non habeo ad præsens sens instr̃m, vel testes? vr̃, ꝙ non sit ei credendum, nisi habeat aliqua ar. suæ absolutionis, ar. s̄. de cle. percuss. c. j. & 2. sed vr̃, ꝙ si eius excõicatio nulli est præiudicialis, ꝙ possit ei cõicari, si aliàs est persona bonæ vitæ, & maximè si hoc iurat, s̄. de cleri.
3 percuss. tuæ. [† mortale] sed quid si mortale peccatum non p̃cipiat, sed alias iniustum, videlicet ꝙ det alicui sine causa libros suos, uel domum, & si non dederit sit excõicatus, nunquid dare tenetur? rñ. non, sed aget cũ superiore, ut absoluatur, ĩ. eod. sacro. & ille, qui consuluit ei, ꝙ non satisfaciat, non incidit in canonẽ maioris excõicationis, quia non cõicat crimini, quia non est crimen, si non obedit: in minorem tñ excõicationẽ bene incidit, quia eam seruare debet, etiam si sit iniusta, 11. q. 3. c. j. sed quid si Papa iniustũ præcipiat, qui superiorem non hẽt, cũ quo agi possit? p̃õt dici, ꝙ si de sp̃ualib. vel ecclesiasticis personis aliquid p̃ęcipit ẽt iniustũ, illud seruandũ est, quia nemini licet de eius factis iudicare, 40. dist. si Papa. 19 q. 3. cuncta. & multis aliis c. nisi mãdatum hæresim contineret, quia tunc eẽt peccatum, uel nisi ex præcepto iniusto vehementer præsume-
a retur statum ecclesiæ [a] turbari, uel ẽt forte alia mala ventura esse, quia tunc peccat obediendo, cũ debeat futura mala præca-
4 uere, non iuuare. † Item si præcipiat laico, [b] qui non est de iu-
b risdõne sua, nec rõne personæ, nec cãæ, nec alia, nõ video, quare debeat obedire: sed tñ excõicationem semp obseruet, qa cũ in p̃tãte sua sit ecclesia militãs, & ad eius mandatum debet sacra ministrari, nullus ↄ eius mandatũ debet se ei immiscere.

ADDITIONES.

a ¶ Statutum ecclesiæ. Adde Pet. de Anch. in consi. 16. & in consi. 281. & uide Fe. in c. si quando. supra de rescri. & in c. quæ in ecclesiarũ. col. 22. supra de cõsti.
b ¶ Præcipiat laico. Hoc refert Fel. in c. j. supra de cõsti. col. 9. ver. tertia declaratio. & adde Abb. in c. venerabilem. col. 2. uer. 4. no. supra de elec. et in c. quæ in ecclesiarum. col. pe. supra de consti. et Alc. de Imo. in cõs. 4. col. 1. in 5. vol.

CAP. XLV.

Contingit. [Si tertio.] supra eo. in audientia, s̄. de priui. ex parte. ↄ. s̄. eo. perpendimus.

CAP. XXXXVI.

In præsentia. [Obiicere.] repete, quæ dixim⁹ s̄. de excep. à nobis [obiicere] si denunciabant, hoc solum sufficit ad repellendum eos à denunciatione, ꝙ non p̃cessit monitio, s̄. de accu. super his, si accusabãt, sufficit ad repellendũ accusatorẽ, ꝙ erat criminosus ex eo, ꝙ participauerat excõicato, s̄. de accu. c. pe. 2. q. 7. quærendũ, accusatio.

SVMMARIVM.

Excommunicatus est, dolosè permittens clericum percuti.

CAP.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XLVII.

Quantæ. [Obuiare.] 83. dist. §. j. 86. distin. non satis, ibi, pasce. 23. q. 3. non inferēda, & c. vlt. ff. ad Sill. l. 2. §. cum aūt. sed ꝯ, si licitum est accipere pecuniā pro defensione, s̄. quod met. cau. metū. § sed licet, nec repetitur, ff. de do. pater, §. his, ergo non tenetur defendere, quia si teneretur posset repeti pecunia. ff. de condi. ob tur. cau. l. vlti. quidam dicunt quēlibet teneri ad defensionē clerici, arg. 90. dist. præcipimus, 3. q. j. nulli, & c. seq. nec obstant supradicta. cum officialis gratis teneatur suum officium impendere: & tamen si recipit, non repetitur. 14. q. 5. non sanè. Itē pro eis est, quia defensio clericorū ad ius publicū spectat: vnde omnes tenentur. j. dist. ius publicū. Alij dicunt tm̄ iudices, & eos, qui super percutientes clericos ptātem habent aliquā, teneri ad defendendū, 23. q. 4. fortè. Idē dicerem de eis, quorū noīe fit verberatio; nō crederem tn̄ talē incidere in canonem, si ex negligentia non prohibeat, cum necessarius sit dolus ad hoc, vt quis incidat ꝑ hanc decre. siue suo noīe verberaretur clericus, siue non, siue sit in sua potestate, siue non, semper cadit in canonem, dummodo dolo fecerit.

SVMMARIVM.

1 *Monitio quando sit necessaria, uel non.*
2 *Priuatur ingressu ecclesiæ excommunicans aliquem iniuste.*
3 *Nota hic, & in nu. 4. & 5. quosdam casus, in quib. hæc decretalis habet locum, uel etiam non habet.*
6 *An imminente periculo debeat semper absolui excommunicatus.*
7 *Non potest excommunicatus aliquā cām prosequi, nisi petat se absolui.*
8 *In petitione absolutionis non est necessarius libellus, nec li. contestatio.*
9 *Interesse dicitur constare per iusiurandum in litem.*
10 *Interesse, seu æstimatio, seu pretium, aliud est conuentum, aliud commune, aliud singulare.*
11 *Valet petitio, etiam si corpus rei, quæ non extat petitur.*
12 *Cum petitur absolutio tātum, non est necesse uocari excommunicatorē.*
13 *Excommunicator non statim, cum absolutus fuerit ab excommunicatore, debet præcipere excommunicari.*
34 *Quemadmodū sententia excōicationis trahit secum excommunicationē nec impeditur per appellationē sic sententia absolutionis.*

CAP. XLVIII.

1 Sacro. [Cōpetenti.] † Monitio est necessaria ēt in notoriis. & in omnib. nisi in futuris, vbi non est necessaria monitio, quia tp̄s monet. 5. q. j. quidam. [Cōpetenti] Monitio sufficit, vbi factum est notorium, vel snīa lata, alioquin oportet ēt cognosci an causa subsit, 2. q. j. nemo. [Admonitione.] 24. q. 3. de illicita. dicimus tamen, ꝙ non incurrit pœnā huius decr. ēt si semel tm̄ moneat, licet sit quandoq; honestum, ꝙ ita faciat, arg. s̄. ut lit. non conte. tuæ. 4. q. 5. c. j. in fi. [Præsenti
2 bus.] s. vna cū monitore, s̄. de resc. in omni. † [Ingressu.] Per hoc intelligo eum priuatum ingressu ecclesiæ non solum, vt non liceat sibi ministrare in ecclesia in ordine suo, sed ēt non liceat ei in ecclesia interesse diuinis siue cū aliis psallēdo, siue nō psallendo, sed tm̄ audiendo. Imo plus vr̄, ꝙ etiā si ibi sit, non liceat orare, & si moreretur, non deberet in ecclesia, siue in cœmeterio sepeliri. Non negamus tn̄, quin per ecclesiā transire possit: extra ecclesiam aūt pōt diuina officia celebrare etiā in officio suo, non obstante tali interdicto. & hæc satis probantur ex propria verborum significatione. [Ecclesiæ.] Et est hoc verum, si procedit tanq̄ iudex: secus, si procederet tanquā pars suum exequens officium, s̄. de censi. c. venerabilis, in gl. quia sæpe, ultra medium. [Iusta.] Ex causa. [Interdictum.] Ipso iure. [Plectendum.] Alias mulctandū. & excōicatus absoluetur à superiori, si est certū, ꝙ non p̄cesserit monitio, arg. 2 q. j. nemo. [Caueat] Excōicator. [Manifesta.] Et corā se probata, 2. q. j. nemo. [Requisitus.] Ad hoc facit requisitio, ꝙ imponitur ei pnīa: ad interesse aūt tenetur. ēt si non sit requisitus, sed per imprudentiā iudicauit, Insti. de obl. q̄ ex quasi delic. in prin. [Reuocare.] Ad hoc s̄. de ꝑcu. querelam, gl. reuocādo primā. [Reuocare.] Vr̄, ꝙ non possit reuocare, cū ipse excōicator sit priuatus ingressu ecclesiæ, s̄. eo. § j. Respon. ibi loquitur de snīa iniusta ex ordine, hic de snīa iusta ex causa. sed & si esset priuatus ingressu ecclesiæ excōicator, sicut in superiori casu, & tn̄ snīam absolutionis ferret & alius, non ipse in ecclesiā introducet, arg. supra. de cler. excom. min. si celebrat. & ēt si ipse idē introduceret in ecclesiā, licet peccaret, tamen absolutio teneret. vel dic, bene introduceret in ecclesiā, licet ibi officium dicere nō possit, s̄. eo.
3 responsio. j. eo. duob. hoc nō placet. † [Reuocare.] Hæc decre. non habet locum, quando aliquis iudex cum causæ cognitione tulit snīam ꝯ aliquem super aliqua re alij danda, & quia eā non dabat, & quia rei iud. non parebat, eū excōicauit. nam hic constat ꝙ iste excōicatus non est absoluēdus, nisi snīæ pareat, cū manifesta sit offensa, de qua constat per snīam, à qua nō est appellatū j. de ver. sign. cū olim, & c. ex parte. posset tamen dici, ꝙ in p̄dicto casu habet locū hæc decr. non quo ad illum art. ꝙ possit absolui, nisi pareat rei iudicatæ, sed quo ad aliū arti. s. ꝙ iudex eū ꝯdemnet ad interesse, & aliàs prout viderit expedire. Itē iudex audiet nunc excōicatum post absolutionē, si velit agere ꝯ iudicē, quia malitiosè, vel per imprudentiā ꝯdemnauit eum, Insti. de oblig. q̄ ex delic. in prin. nec obst. tibi exceptio rei iu. à qua nō est appellatum, quia aliæ fuerunt psonæ, inter quas modo agitur, s. iudex, & excōicatus, & aliæ fuerunt personæ, in
4 ter quas primo actū fuit. † Itē ad aliud modo agitur, s. ad interesse, & ad alias pœnas. ad aliud primo, s. ad rem, q̄ petebat. Itē hæc decr. pōt hr̄e locum, vbi aliquis eum excōicauit non procedendo ordine iudiciario, nec eo seruato. & in hoc casu, siue appellauerit excōicatus, siue non, tamen de excōicatore apud superiorē potest deponere querimoniā, & tunc vr̄ procedendum & ad absolutionē excōicati, & ad ꝯdemnationē excōicatoris s̄m tenorē huius decr. vocabitur tn̄ aduersarius, & si tunc vellet dicere eū pro notoria causa excōicatum, audiet, j. eo. so
5 let. † [Remittat.] Hoc intelligo, qn̄ non fuit appellatū, de hoc no. s̄. eo per tuas, s̄. de offi. ordi. ad reprimen. Item hic loquit̄, cū dr̄ in iniusta excōicatio, sed non probatur: si. n. de ea constaret, non remitteretur ad eū, 2. q. j. nemo. Item non decet, ꝙ ex eodem facto pœnam, & pmium consequatur. ff. de neg. gest. si
6 ue. † [Alioquin.] Hoc est nouū ius, vt si periculū immineat, absoluatur: nobis vr̄, ꝙ ēt si non immineat periculū, dummodo mora magna intercessura sit in absolutione, si remittat̄ ad excōicatorē, ꝙ eū absoluere potest superior. quæ aūt dicat̄ mora, arbitrio iudicis committit̄, arg. ff. de verb. sign. inter. & si superior dicit alias esse morā, vbi mora fortè censeri non deberet, nihilominus absolutio tenet, quia ex quo superioris cognitioni committit̄, ꝙ super hoc arbitret & diffiniat, siue bene, siue male diffiniat, siue arbitretur, eius diffinitio firma erit & absolutio tenebit, cum hæc excōicatio & absolutio ab ecclesia sint introductæ, & ipse super hoc habet iurisdōnem. [Impendat.] In cā aūt non procedet, cum non sit ad eū appellatum s̄. de rescri. ab excō. [Ad interesse.] Damnum sumptus, s. litis, & cetera ꝯsimilia. Idem dicunt quidā eū teneri si ꝑp hoc amisit dignitatē, siue beneficium: est. n. interesse circa rem. 12. q. 2. si qui de laicis, 2. q. 6. super ea. ff. de act. emp. & ven. Iul emp. in prin. [Ad interesse.] Hic ēt punitur maiori excōicatione, vel magis cōmunione hoīum, 24. q. 3. de illicita. Itē tenet̄ iniuriarū, 21. q. 3. illud temerariū. Itē pœna sacrilegij, 24. q. 3. non in perpetuum.
7 † [Ad interesse.] Si fuit petitum: alias. n. non tenetur, ff. de ædil. edic. ædiles ēt. §. itē sciendū. Sed vr̄ ꝯ, quia excōicatus non pōt prosequi aliquam cām, nisi peteret se absolui, s̄. de offi. deleg. cum contingat, s̄. eo. per tuas. sol. ista intelligitur de aliis, quæ non contingunt excom. sed expensas, interesse, iniuriam bene petere pōt, quæ descendūt ex excōicatione, vel eius occasione veniunt, vt hic, arg. s̄. de app. solicitudinem. vel dic, & melius, quia hic, de quo agitur, prius absolui debet, quam agat. sup. eo. per tuas. & vr̄ dicendum, ꝙ quando agitur ad pœnam imponēdam excōicatio, vel interesse ꝙ libellus porrigendus sit ei, qui se opponit, & à quo prædicta petuntur, & causa exprimenda est in libello, cum persona ad ea obligata dicatur, vt no. sup. de offi. ord. ꝯquere. & poterit ꝯuentus excipere de spoliatione, sicut in aliis petitionib. potest opponi, supra de ord. cogni. cum
8 dilec. † Si vero tantum absolutio petatur, hic fortè non erit necessarius libellus, nec lit. contest. nec admittitur exceptio spoliationis. Primo ꝑp generalem rationem quia causa merè spiritualis est: vnde non est in his rigor iuris seruandus, qui in secularib. obseruatur, supra de do. c. j. arg. 11. q. j. si quis cum etiā potissimè ad hoc facit, quia si prædicta requirunt̄ periculū eēt in mora, quod solum sufficit ad dandā absolutionē, vt hic, s̄. in ꝑxi. §. si. n. aliter diceremus, ꝯtingeret, ꝙ morā, quā vitādam p̄cipimus, in solenniis iudiciorum induceremus. exceptio aūt, ꝙ alia excōicatione ligatus sit, semper ꝯpetit ꝯ petentem absolutionem, quia ea probata absolutio denegatur, supra eo. cum pro causa, officij. sed hanc exceptionem nullus habebit, nisi ille, pro quo excōicatus est, & cuius interest non absolui. ille aūt, cuius non interest eum teneri illa excōicatione nec ex absolōne aliquid ꝯsecutus est, quare opponeret, vel quare audiretur, non videmus, quia pro alio excipere non pōt, sicut nec agere, cum non sit procurator eius, nec exceptionē manifestæ offensæ opponeret, nisi qui offensus est. Alij tn̄ dicunt semper libellū porrigendū, & li. ꝯtest. faciendam, quando petitur absolutio.
9 † [Ad interesse.] Constabit aūt interesse per iusiurandum in litem, quia de dolo excōicatoris agitur: & ideo rectè hoc iusiurādum in litē defert̄ ꝑ interesse. ff. de in lit. iur. l. 2. & l. videamus. §. fi. & l. hac. §. sed iudex, 2. q. j. in primis. quidam tamen dicunt iusiurandum in litem non deferri, nisi vbi succedit in loco alterius rei, in cuius exhibitione, vel restitutione sit malitia, vel cōtumacia, vt si non exhibeatur, vel restituatur res, q̄ mādata est restitui, ff. de in li. iuran. l. 2. tamen leges videntur expressè dicere, ꝙ etiam si nullum p̄ceptum, vel snīa p̄cessit, tamen defertur iusiurandū in litem. ff. de dolo, arbi. §. non tn̄. ff. de in lit. iuran.

san. in hac. §. fi. ff. ne quis eum; qui in ius voc. l. fi. ff. re. amo. nō enim. sed & si non defertur iusiurandū in litem, tn̄ aliud iur̄m defertur, 2. q. j. in primis. Quia sæpe in causis ecclesiasticis petit interesse, ideo de interesse dicamus. Interesse dr̄ æstimatio in pecunia numerata, q̄ succedit in locū cuiusq; rei, si non detur vt debet facti, si non fiat, vt debet. ff. de iud. si quis ab alio. & licet hoc interesse qnq; appelletur pretiū rei, vel æstimatio. ff. ad l. Falci. l. pretia, tamē in eo aliquid plus est, q̄ sit ipsum verum pretium rei, quia computatur in interesse id, quod interest nostra habere rem, quæ promissa est dari, vel habere factum, qd̄ promissum est. ff. de act. emp. & vend. l. j. in prin. & plerunque plus est hoc interesse, q̄ sit verum pretiū rei, vel facti. Item dr̄ intereē ēt æstimatio damni, quod alicui ꝯtingit, & p̄ter æstimationē rei sæpe ꝯtingit peti rem, & interesse, quod oportet intelligi de alio interesse, q̄ de æstimatione rei, cū illa per se venerit
10 in petitione, qū dixit ꝙ petebat rem. † No. ꝙ interesse, siue æstimatio, siue pretiū aliud est ꝯuentū, aliud cōe, aliud singulare. ff. de act. emp. l. j. in prin. ꝙ conuentum est interesse, quale est, quando dicit, si non fecero, quod promisi, dabo tibi ꝑ interesse tm̄, vel simpliciter dabo tibi tm̄. semper debet præstari, nisi dolus interueniat ī ipsius cōuētione, vt no. in sum. Azo. C. de dolo. & de rescin. vend. ad hoc aūt interesse nunquam condēnabitur quis, nisi specialiter petatur. Cōe interesse est cōis æstimatio damni, quod alicui ꝯtingit ex eo, ꝙ id, quod dari, vel fieri debebat, datum, vel factum non est vel suo loco, & tpe, vel aliàs, vt debet, datum vel factum non est. In hoc cōi interesse ꝯputantur fructus rei debitæ, in qua fit mora, & mercedes, & pēsiones & augmentū ꝑp locum, vel tempus & ꝯsimilia. ff. ad l. Fal pretia. ff. ad l. Aqui. si seruum. ff. si cert. pet. vinū. ff. de act. emp. ratio. §. fi. & l. si sterilis. §. cū per. vsuræ ēt ꝯputant̄ in hoc cōi interesse s̄m legem, ff. de peti. & cō. rei vendi. l. fi. C. de vsu. l. j. s̄m canones cum vsuræ omnino sint ꝑhibitæ, nullo modo ꝯputantur in interesse, cū nullus ex pecunia sit fructus, 88. dist. eiiciēs. Et sic vr̄, ꝙ vbicunq; pecuniam dari est in obligatione, nullū interesse cōe, vl̄ singulare petetur, nisi sit de illis casib. vbi debetur extra rem, vel circa rem, sed hr̄ æstimatio lucri. & dr̄ hoc cōe interesse, quia æqualiter omniū cōi ratione interesset in eodē ꝯtu, vel facto, singulari tamē ratione plus posset interesse. ff. ad l. Aqui. si seruum meū. hoc aūt cōe interesse semper insolidū præstandū est, siue agatur ex ꝯctu, siue ex delicto. ff. ad l. Fal. pretia. ff. ad l. Aq. si seruū, nisi in vēditione, vbi venit singulare interesse. ff. de act. emp. l. j. in prin. & intellige, ꝙ in prædictis æstimatur cōe interesse non in lucro, sed in dāno, & obtinēti in causa reficitur cōis æstimatio damni, quod ꝯtingit ex eo, ꝙ id, quod dari, vl̄ fieri debeat, nullo modo datū, vel factū est. ff. de dam. infec. Proculus. & ff. de act. emp. si sterilis. §. cum per vēdi. ff. de peri. & cō. rei vend. l. fi. & ad hoc interesse rōne damni præcedentis li. conte. nullus ꝯdemnabit̄, nisi specialiter petitum fuerit. quod sic probo. quia si tm̄ petitur res, quæ dari, vel fieri debebat, vr̄ velle ꝯtentus esse eo, quo ad p̄sentem petitionem, cum de præcedentib. lit. conte. quæ pariter cū re petita debebantur, & peti poterant eadem rōne, cum nullam mētionē faciat, æstimatio cōis, aut eius damni, quod venit post li. conte. bene venit in ꝯdemnationē, ēt si non petatur. ff. de ædil. edic. ædiles. §. itē sciendū. nec est ꝯ. ff. si cer. pet. vinum, vbi innuitur, ꝙ si vinum petitū fuerit, tamen fit condemnatio ad æstimationem eius damni, quod præcessit li. contest. quia ibi fit æstimatio dāni, s̄m ꝙ cōiter valebat, & id semper debet præcedere li. conte. quia ante diē nō rectè agitur. ff. quando di. vsusf. leg. ce. l. j. in fi. & no. s̄. de plus pet. Sol. ibi tantum non fuit petitū vinū, sed vinū cum interesse suo, & sic semper faciendū est. quia quādo petitur aliquid dari, vel fieri, semper debemus petere id dari, vel fieri cū suo interesse. Alioquin, si non sic petitum esset, si vinū tpe, quo solui debebat, valeret c. si postea cum petitur, valet tantum l. cōi æstimatione tm̄ in l. non in c. fiet condemnatio. sed si vinū est petitum cum suo interesse, cōdemnabit̄ in c. tn̄ ēt sunt certi casus, vbi hr̄ ratio ēt lucri alicuius, licet nō omnis, s. quod cōiter habere potuisset, puta si agitur arbitraria de eo, quod certo loco promissum est, vel si agitur locati, vel ex stipulatione rem rat. habe. vel tutelæ, vel legis Aqui. vel ne qd in loco publico. ff. de eo, quod certo loco. l. 2. §. fi. ff. locati, si in lege. §. colonus, & l. in quo, & l. si fundus, qui, in fin. ff. rem ratā habe. si commissa. ff. ad l. Aqui. si seruū. C. arbit. tut. quicquid. Alij tamen dicunt semper in æstimatione interesse haberi rōnem lucri & dāni, quod re vera ex cōi ratione iudex arbitrabit̄ ꝯtigisse, & sic expresse vr̄ dicere C. de sen. q̄ pro eo, quod interest. l. j. & ēt æquitati consonat. Hoc aūt cōe interesse. quod est tm̄ circa rem præstatur, si res vendita non traditur, si uelit emptor, sed si traditur vitiosa, tunc tenetur ēt ad interesse, qd̄ est ēt extra rem. ff. de act. emp. si sterilis. §. cum per vend. Itē idē in teresse, quod est extra rem præstaretur, qn̄ ex maleficio agit. ff. ad l. Aqui. proinde. ff. de fur. inficiando. §. j. ff. de ꝯdi. furt. l. 3. & idē in actione ad exhibendū. ff. ad exhiben. si optione. & l. sed si. idem in actione ex empto. si malit singulare, q̄ cōe. ff. de act. emp. l. j. in prin. Singulare interesse est æstimatio, quæ venit ex speciali affectu, sicut est in patre libero circa filium suū, vel q̄ euenit ex speciali vtilitate. ut est in libro visitato. ff. ad l. Fal. ꝑtia. ff. ad l. Aqui. si seruū. Hoc aūt singulare interesse si ex ꝯctu certo debeatur, qui. s. ꝯtineat certā quantitatē, vel certam rem, vel incertam in indiuiduo, s. certam in specie, ut si debet hominem, & l. dicit singulare interesse præstandū, cum aliter p̄stari non debeat, nisi l. dicat, præstabit vsq; ad duplū cōis interesse, & non vltra. C. de sen. q̄ pro eo, quod interest. l. j. §. sancimus. ff. de leg. 3. quisquis, nec obst. l ff. de act. emp. & vend. l. ratio. §. si ꝑ ven. & l. Iul. inter eū. §. si uero, & §. item qui rem. qa illæ leges non loquunt̄ de singulari interesse, sed de cōi circa rem, vt totū debeat præstari. si vero ex incerto ꝯctu debeatur interesse singulare, puta ex eo, quod est in faciendo vel non faciendo, non omnino insolidū præstandum est, quantūcunq; sit, C. de sen. q̄ ꝑ eo. qd̄ interest l. j. §. in aliis. & vr̄ ēt in l. īnuere. ꝙ in his casib. semp debeat singulare interesse. De pœna dic, ꝙ cōuentionalis quantumcunq; sit, debetur, Insti. de inut. sti. §. alteri. legalis aūt non debet excedere quadruplū, Insti. de act. §. omnes speciale tn̄ est in sponsalib. ff. de spō. mulier. sic & aliud speciale est ibi. ff. de verb. obl. Titia, j. respon. qui aūt tractat cām, ubi petitur interesse, diligenter attendat, quid sit in obligatione, quia si rē certam, uel speciem dari est in obligatione, & extat, siue debeatur ex ꝯctu, siue ex maleficio, semper ipsa res petenda est. ff. de act. emp. ex empto. ff. de verb. obl. vbi aūt non apparet. §. fi. C. de hær. uel act. vendi. qui tibi. ff. de cond. fur. furē. si aūt non extat, tūc tm̄ æstimatio, vel interesse petendū est, vt in ipsa l. ff. de condi. fur. in rem. nec est ꝯ, ff. de verb. obl. si seruum. §. fin. ff. de condi. fur. l. 3. vbi innuitur, ꝙ etiam si non extarent, tamen, petendæ sunt. Sol. ibi loquitur, quando actor ignorabat illa res
11 extare. † Vel dic, ꝙ etiam si corpus rei, quæ non extat, petit, bene valet petitio, licet meli' sit æstimationē petere, & hoc, si vis indubitate loqui, petas rem, uel interesse, & nō adiicias in libello, cū aliis dānis, sed & si corpus extet tpe libelli cōfecti, ipsum petitur: sed si non extet tpe snīæ, vel in tali statu sit, ꝙ dari non pōt, fiet ꝯdemnatio ad interesse, quod post lit. conte. cōtingit. ff. ad exh. de eo. §. si post. ff. de eui. si seruus. §. fi. ff. de do. arbitrio. §. non tn̄. C. de ac. em. si traditio. nec est ꝯ, C. de fideicom. lib. l. fi. vbi redarguitur iudex, qui quando. agitur ad legatum, condemnat ad interesse. sed illud ideo est, quia id legatum suum erat, vnde non erat cogendus accipere æstimationē: secus autē in re non sua, sed debita. hoc fallit in ꝯctibus innominatis, vbi nō solum petitur res debita, sed ēt interesse ēt si res extat. ff. de p̄scr. l. naturalis per totū. Item si tempore snīæ extat res petita, sed postea, antequam eā tradat, pereat, uel alias impossibilis sit eius traditio, tamen interesse præstare cogetur. ff. si cer. pe. vinū, & sic vr̄ loqui lex, C. de act. emp. si traditio, ubi dr̄, ꝙ si p̄caria possidentis res non tradatur, ꝙ debet ꝯdemnari ad interesse. precaria aūt restitutio non potest esse, nisi post latā snīam, imò post snīam habet aliquem terminū ad restituendū. ff. de iu. si de. ff. quod met. cau. Pædius. §. ꝙ si homo, & no. s̄. de offic. dele. querenti. sed ꝯ. ff. de act. emp. l. j. in prin. ubi dr̄, ꝙ si res uēdita non tradit̄, ad interesse agit̄. sed expone, idest condemnat ac si actū esset. si aūt factum est in obligatione, ante moram agi non pōt. ff. de uer. obli. si ita stipulatus essem. sed postquā fuit in mora promissio facti siue in totum, siue in parte, s. quia trāsiit tp̄s quo ædificari totum potuit, siue in partē, s. ꝙ trāsiit tp̄s, quo pars potuit eē ædificata, tunc habet duplicem viam stipulator. primā. ut agat ad faciendū, uel ꝯplendum opus. ff. de no. ope. nun. stipulatio. §. siue. ff. de præsc. ver. ob eam. C. de do. l. 2. vel agat ad interesse. ff. de re iud. si quis ab, ff. de ver. obl. quoti. ff. rem ratam habe. l. 2. & l. si indebitū. tamen si promissor velit facere opus, liberatur ab interesse. ff. de ver. obli. stipulationes. §. fi. & l. continuus. §. itē qui insulam, nisi iam sit lis ꝯte. vel nisi multum interesset stipulatoris. uel pœna esset adiecta. ff. de ver. ob. si insulam. ff. si quis cau. & si post. Item no. ꝙ si quis primo petierit rem dari, uel opus fieri, & plus sit interesse, quam consecutus est per primam actionē, uel econuerso, adhuc eadem, vel alia actione aget ad id, quod residuū est in altera. ff. ꝑ so. si qs pœnā. ff. de vi & ui arma. l. j. §. si fundum. nisi de his, q̄ post li. contest. obuenire possunt: de illis. n. vlterius agi nō potest. C. de fruc. & lit. expen. terminato. Item cum M. dicimus, ꝙ tātum in re promissa mandabit̄ snīa executioni, quāuis promissor paratus sit soluere interesse. ff. de rei ven. qui restituere. ff. de uerbo. obli. ubi aūt non apparet. §. fi. nam dolus & fraus non debent ei prodesse, s̄. de rescr. ex tenore. Azo tamē dicit ꝯ, ut no. in sum.
12 de act emp. † [Puniendum.] Et agetur ꝯ excōicatorē ꝯdict. ex hac decr. uel offi. iud. & procedetur ordine iudiciario. Si uero peteret tantum absolōnem, non est necesse uocari excōicatorē, cū sua non intersit, 2. q. 6. hoc ēt placuit, nisi ut instruatur iudex.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dex, à quo petitur absolutio, sup. de acc. cum dile. [Probabili.] Puta quia credidit citationē ꝑ uenisse ad citatū, vł eū nó teneri legitimo impedimento, 4.q.5.c.j.ff.si quis cau.l.2. [Idem.] Excõicatus. [Laudabilis.] Alias. n. præsumeret ex malitia fecisse, vt no. sup. e. cū illorū, in fi. [Existat.] Excõicator. [Excõicationis.] i. quia iniustè molestauit excõicatorem dicendo, ꝙ iniustè eū excõicauerat. [Et ipsum.] Excõicatum. [Probabilis.] Puta, quia non credebat probatā cām, quādo fuit excõicatus: nā in ordine de facili non potest probabiliter errare. & est hoc ar. bo. ꝙ si quis ꝓbabilem causam litigandi habet, ꝙ non cōdem-
13 natur in expensis, ff. de leg. 2. qui sol. §. etiam. † [Satisfacere.] No. ꝙ excõicato non statim, cū fuerit absolutus ab excõicatore, statim debet ei ꝑcipere sed primo cognoscet superior, non ipse excõicator, an iusta fuerit excõicatio, sup. de rest. spo. literas, in fi. imò si ei præcipiat, antequam cognoscatur, appellare pōt, sup. de app. qua fronte. nihil. n. ei ꝑcipi debet, si iniustè excõicatus est, sed si iustè, debet mandata recipere ab excõicatore, & si alius cognouerit de iusta excõicatione, sup. de of. or. ad repri sed dices, nonne vr̃ renunciare applõni hoc ipso ꝙ petit absołonem ab eo, sup. de app. solicitæ, de offi. dele. gratum? Respon. non, quia quantum ad excõicatorem nihil operatur appel. siue. n. sit appe. siue non, semper superior cognoscet de iniusta excõicatione, vt hic. sed valet ad cām principalē transferēdā ad superiorē, vt no. sup. de rescr. ab excommunicato. [Recognoscēs.] Excommunicator [Reuocare.] Sine cautione, qa cū cautione reuocare debet, ēt vbi dubiū est, vt statim sequit. [Reuocare.] Mirant aliqui, ꝙ iudex admittit ad reuocandū sñiam ɔ̃ id, quod legit C. de sen. rescin. nó pos. l. 2. 2. q. 6. hoc ēt placuit. Respon. hoc esse ea ratione, qa iudex, qui excõicat tñ, pōt absoluere ab excommunicatione, & non pars, cuius nó interest, ꝙ sit excommunicatus: secus in aliis sñiis & interlocutoriis q̄bus partes renunciare possunt, & ex quib. ius acquirit parti, & actio: nā sic ius & actionē parti quæsitū per interlocutoriam iudex auferre non pōt, sup. de elc. cū dilecti. hinc est ēt, ꝙ pars non admittit ad ɔdicendū. sed est alia ratio qa per sñiam excōmunicationis nullum ius acquiritur alicui: sit. n. in fauorem excommunicati, ut eius spiritus sal. & c. 2. q. j. multi. non est ergo in eius lęsionē retorquenda. ff. de leg. quod fa. ff. de exce. rei iu. l. euidenter. in aliis sñiis secus. ff. de re iu. nullus §. vlt. C. de reb. credi. actori. vel dic idē in aliis sñiis & interlocutoriis de expēsis, & hmōi, s. ꝙ reuocari pñt ab eo, qui eas tulit ante diffinitiuam sñiam, ēt postquam per lapsum 10. dierū trāsierit in rem iudicatā, & sic loquit lex. ff. de re iudi. quod iussit. Item ad hoc facit j. de reg. iur. omnis. nam sicut iudex ex officio suo sine solennitate iudiciorum condemnat, & ex ipsa ɔdemnatione oritur actio, & ius partib. sic & sine magna solennitate eam poterat reuocare, arg. 4. q. 5. quisquis. & hoc ipsum sonare vr̃. tamē bene fatemur, ꝙ poterit appellare, si sine iusta cā reuocet primum mandatum, sed tunc iudex applõnis, vel alius pręter eū, q̄ tulit interlocutoriā, non pōt reuocare, nisi legitimo modo ꝓsequendo appe. vel petēdo in inte. resti. vel aliis modis, quos no. sup. de ꝓcu. querelā. de hoc no. sup. de re iud. quod ad. [Reuocet.] No. iudicem reuocare errorem suum, sup. de app. signi-
14 ficauerunt, & c. cum cessante. † [Applõni.] Sicut sñia excõicationis trahit secum executionem, nec impeditur ꝑ appellationem sequentem, sup. de appel. pastoralis. sic sñia absolutionis. Item ante sñiam absolutionis emissam in iudicio appellatio talis sit, s. appello ne absoluas talem. similiter nec impedit absolutionē, quia non ualet appe. à futuro grauamine, sup. de app. vt debitus. tamen si ex iusta causa emittitur appe. ab absoluente, transfertur negocium ad superiorem, & ɔdemnabitur ad expensas, & alia, sicut si non est absolutus. [Dubitari.] No. nō solum ex probabili causa, sed etiam dubia appellari, arg. ɔ̃, sup. de app. vt debitus. [Cautione.] Et sic iudex, à quo est appellatum, post appe. de hoc se intromittit, de hoc no. suprà, de appel. qua fronte. [Subiacebit.] Excommunicatus.

SVMMARIVM.

1 *In quibus consistit ecclesiastica libertas.*
2 *Ecclesia dicitur habere priuilegium a Deo, quod ipsa sola res ecclesiasticas ministrare debet.*
3 *Quando dicatur quis facere contra libertatem ecclesiasticam.*

CAP. XLIX.

Nouerit. [Fecerint.] Qui autem seruant, non sunt excommunicati, nisi sint de ꝑsonis hic contentis. nec mireris, ꝙ plus puniantur actores, quā fauentes. si. sup.
1 de app. arg. 11. q. 3. qui resistit, & 23. q. 3. qui aliorum. † [Libertatem.] Ad intelligentiam huius decr. no. ꝙ ecclesiastica libertas ɔsistet in priuil. super spiritualib. & priui. super tpalib. Item consistit in priuilegiis generaliter ecclesiæ ɔcessis, & ēt in priuilegiis singularib. cuiusq; ecclesiæ. primo ergo dicimus de spiritualib. q̄ non potest concedere, nisi solus Deus, vel eius Vicarius, quale est, quodcunq; liga. supe terram, & c. hoc. n. priuilegium Christus Petro in persona ecclesiæ concessit. tale est etiā priuilegium, ꝙ in omnib. dubiis iuris, q̄ per inferiores ratione iurisdictionis humanæ terminari non possunt, ad ecclesiam recurratur, s̃. qui fil. sint legi. per venerabilem. prope fin. tale est priuilegium de decimis, & primitiis, & oblationib. s. ꝙ sint cle-
2 ricorum, 16. q. j. reuertimini deci... æ, s̃. de deci. tua. † Item credimus, ꝙ à Deo habet priuilegiū ecclesia, ꝙ ipsa sola res ecclesiasticas ministrare debet, 96. di. si Imperator, & ꝙ de spiritualib. ius statuere & iudicare potest, 96. dist. cum ad. & c. denique. alia ēt multa priuilegia clericis data inuenies in nouo & in vete. testa. super spiritualib. ēt prima priu. ɔtulit ecclesiæ Vicarius Christi, vt de verberatione clerici, ꝙ incidat in canonem, 17. q. 4. si quis sua. & quo. in legatis ecclesiarum sufficiant duo testes, s̃. de te. relatū, & sic multa alia priuilegia inuenies iure canonico ɔcessa ecclesiæ per Papā. In temporali. autē generaliter generali ecclesiæ solus Imperator, qui vniuersis & clericis, & laicis de tēporalib. præesse debet, priuilegium concedere potest, 96. dist. cum ad verū. nisi in his, q̄ ecclesiis ab ipsis sunt donata, & in quib. ꝑ eorū priuilegia muniunt, quod in multis ɔtingit. nam quandoq; locus, vel ecclesia per priuilegium Imperatorum habet immunitatem. C. de epis. nemo. C. de his, qui ad eccle. confu. l. j. 2. pen. & vlt. C. de his, qui in eccle. ma. l. 2. C. de Iudæ. in synago. in Auct. de alien. & emp. §. hi sunt ēt multa alia. Item Imperatores ɔcesserunt priuilegia ecclesiæ, s̃m qđ dr̃ cōgregatio fidelium. C. de epis. audi. nemo. in Auct. iusiurādum, quod præstatur à moriente. C. de hęr. l. j. & 2. & l. cognouimus, & l. qm multi. similiter & multa priuilegia concedunt Imperatores ecclesiæ, s̃m quod ponitur ꝑ ministerio ecclesiæ. & collegiis. C. de sacrosan. eccl. l. j. & pen. & fi. ff. de consti. pec. cū. §. Iul. & §. si actionum. C. de hę. insti. collegiū. in Auct. de san. epi. §. ꝓsbyteros, & § si qua mulier. in Auct. de non alie. in fi. §. si minus. ff. de mune. munerū. in Auct. hęc consti. Inno. & præ. con. in Auct. de eccle. tit. §. ꝓ tpe. & de alie. & emp. §. hoc ēt. & §. si vero Leonis, & §. quia vero, & §. si vero Alij. C. de sac. san. eccl. auct. hoc ius. auct. sed & permu. & auct. item si prædiū. Priuilegia ēt specialia concedunt summi Pontifices, Imperatores, Reges, & Principes, tam ecclesiastici, quàm seculares singulis ecclesiis, prout eis placet. His igitur sic sparsis, nobis vr̃ ꝙ in hanc excõicationē incidant, qui veniunt ɔ̃ libertatē, vel priuilegiū Dei, vel Imperij, vel Imperatoris super tpalib. vel Papæ sup spiritualib. libertas. n. data est ecclesiæ vñi, non singulari, siue sint data locis, siue collegiis, & personis, siue ēt congregationi fide-
3 lium: in hoc tñ aliqui ɔdicunt, † Sed si quis [a] venerit ɔ̃ priuile-
a gia data singularib. ecclesiis, non credimus in hunc canonem incidere: non. n. dr̃ quis facere ɔ̃ ecclesiasticam libertatem, licet faciat ɔ̃ libertatem huius ecclesiæ, vel illius singulariter. [Consiliarios.] Si dederit ɔsilium, quod seruetur. Item dicunt quidā, & si ɔ̃rium consilium dederit, ꝙ debet dimittere dignitatem suam uel officium, nisi destruatur statutū, si habet ptātem destruendi, s̃ de immu. eccl. aduersus. prius dictū plus placet quā tum ad consiliarios, & alios, qui non habent ptātem destruendi. [Editæ.] j. eo. graue ..., ɔ̃. Sol. hæc supplenda est ꝑ illam: nā qui faciunt, statim sunt excõicati, ut hic. officiales aūt consiliarij non sunt excõicati, nisi seruauerint, vel negligentes fuerint ea de suis capitulis delere, vt in decr. ɔ̃ria dr̃. Si quæris, qñ voco eum negligentē, dico, ꝙ q̄ cito sciuit & cognouit esse ɔ̃ libertatē, & non deleuit, vel officiū non dimisit, adhibitio tñ aliquo modico interuallo, quia forte in nocte primo sciuit, & in magno festo, qñ nō potuit ɔgregare ɔsiliū, vel qñ erat in graui infirmitate. sunt ergo relinquenda hæc arbitrio boni viri, aís iudicis. ff. de verb. obl. ɔtinuus. si aūt ignoraret statutū esse ɔ̃ libertatem ecclesiæ, non incideret in excõicationem, quæ non cadit, nisi in ɔtumacē, 11. 9. 3. certū, & q̄ non nisi ꝓ magnis criminib. est infligenda: ignorās aūt non peccat. C. ne san. bap. ite. l. 2. ff. de pę. vlt. C. de sic. l. j. licet puniat alias, q̄ ignorans peccat. C. ne san. ba. ite. si quis rebap. s̃. eo. monachi, & c. cum illorum

ADDITIO.

a ¶Sed si quis. Pet. de Anch. in consi. 12. col. 2. uer. 3. dico. refert hoc dictum Inn. hic, et incip. consi. ego Gaspar. et adde quod per no. hic per Inn. dicit do. Bart. Soc in suo consi. 55. inci. uiso decre. col. 1. in fi. ꝙ quando statutum laicorum auferret ecclesiæ id, quod sibi competeret de iure communi, tale statutum dicitur esse contra libertatem ecclesiæ. et ad Inn. hic adde etiam Alex. consi. 209 col. 2. uersi. istud firmauit, col. 3. in prin.

SVMMARIVM.

Interdictus quando sit absoluendus cum iuramento, & quando non.

CAP. LI.

Venerabili. [Suspensionis.] Ab officio. [Ad cautelam.] Quia erat lata post appellationem, s̃. eo. per tuas. de hoc no. j. eo. cap. solet. [Ad cautelam.] Hæc relaxatio fit, vt possit cōmunicare sacris, & etiam interesse negociis ecclesiasticis. ꝑ hoc ꝙ possit agere: non. n. in hoc est similis excommunicato, de quo specialiter ꝓhibitū est ꝑ periculum

periculū participationis, sup. de exce. [Iurm.] Not. interdictū absolui cū iurō: & hoc est verū, vbi absoluendus est ab interdicto lato ab hoīe; sed si esset interdictū latum à iure, vt in simoniaco, vel in notorio fornicatore, licet alias necessaria sit dispēsatio, vt no. sup. de coha. cle. & mul. sicut. & in simoniaco, j. q. j. statuimus, nō credimus ꝙ nedū iurm, sed nec absolutio aliqua sit necessaria. & hoc ius fallit in excõicato minori excõicatione, sup. eo. nuper, in fi. & tamen à iure suspensus est. vt ibi dicitur, & est hoc ea ratione, quia peccauit scienter. si autem nō solum à iure, sed etiam ab hoīe esset interdictus, & nō sua culpa, & hoc certum esset, nec iurm, nec absolutio est necessaria, cum nō fuerit ligatus apud Deum. sed si dubitatur, an sua culpa ceciderit in interdictum, tunc est necessarium iurm, vt hic. ad hoc j. de verb. signi. ex parte, in gl. j. sed iudex, in fi.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitas an valeat excommunicari.*
2 *Qua pœna puniatur vniuersitas, si contra eam agatur criminaliter.*
3 *In quibus pœnis quis pro alio puniri possit.*

CAP. LII.

Grauem. [In consiliarios.] Hic non erant excõicati, quia nec fecerant, nec fieri mandauerant, nec in mora erant delendi, vel officium dimittendi, vt no. sup.
1 eo. nouerint. † [Consiliarios.] Istæ speciales personæ excōmu-
a nicantur pro proprio delicto. vniuersitas [a] aūt non pōt excõicari, quia impołe est, ꝙ vniuersitas delinquat, quia vniuersitas sicut est capitulū, populus, gens, & hmōi, nomina sunt iuris, & non personarum: & ideo nō cadit in eam excõicatio. Item in vniuersitate sunt & pueri vnius diei. item eadem est vniuersitas, q̄ est tēpore delicti, & q̄ futuro tpe, quo nullo modo delinquunt. esset autem multum iniquū, ꝙ hmōi. qui nullo mō delinquunt, excõicarent, 24. q. 3. si habes, j. eo. Romana. §. fi. Itē vniuersitas nihil pōt facere dolo, ff. de dolo, si ex dolo. §. j. fatemur tñ, ꝙ si rectores alicuius vniuersitatis, vel alij aliqd maleficiū faciunt de mandato vniuersitatis totius, vel tantæ partis, ꝙ inuitis aliis maleficiū fecerint, vel ēt sine mandato fecerint, sed postea vniuersitas, quod suo nomine erat factum, ratū habet, ꝙ vniuersitas punietur spāli pęna suspensionis, & interdicti, 17. q. 4. vxor, & c. miror, sup. de spon. non est. & ēt tpali. puta pecuniaria. ff. quod met. cau. metū. §. animaduertendum. ff.
2 de vi & vi arma. si vi, 23. q. 2. dñs. † Item pęna capitali, vel mortis, vel relegationis punietur vniuersitas, si ɔ̃ eā agat criminaliter, l. Cor. de sica. vel l. Iul. de vi pu. vel quacunq; alia. sed pęna capitis mutabit in pecuniariā, vt ff. de his, qui no. infa. quid ergo, §. pęna. Quidam tñ dicunt, & fortè non malè, ꝙ & si possit ɔ̃ vniuersitatem agi ciuiliter vi bo. rap. & l. Aqui. & iniuriarū, & aliis hmōi, quib. irrogatur pęna pecuniaria, non tñ potest ɔ̃ eam agi criminaliter. Sñia aūt ɔ̃ vniuersitatē mandabitur executioni in bonis vniuersitatis, si habet aliqua cōia: & si nihil habet cōe, priuabitur priuilegio vniuersitatis, vt vlterius non sit vniuersitas, & sic patietur capitis diminutionē, ff. ex quib. modis vsusfr. amit. l. vsufru. Itē dicunt quidam, ꝙ fiet collecta pro soluēdis hmōi pęnis ꝑ libram, & solid. & ab ista collecta erūt immunes illi, qui ɔ̃dixerunt maleficio, pueri, & alij, q̄ omnino
3 sunt sine culpa. alij tñ dñt nullum ab hoc eximi. † Itē pro peccato vnius punit alius infamia, 6. q. j. §. verū. Itē seruitute, 15. q. 8. cum multæ. Itē vr̃, ꝙ ēt in corpore puniat qs pro alio, j. q. 4. itē pro peccato: sed quod ibi dr̃, verum est, ꝙ à Deo corporaliter punitur vnus pro alio. q̄ nouit abscondita ꝓsentia, & futura: & ideo ex iusta cā punitur vnus pro alio, ne eū in uitio imitetur, j. q. 4. §. si obiicitur, in fi. homo aūt hoc non potest. Itē pęna æterna nunquam punitur vnus pro alio, j. q. 4. c. j. & c. iam. [De cętero.] No. in odium constituentium tractus futuri temporis pertinere ad iudicem. de hoc no. sup. de procura. auditis. [Statutarij.] Isti sunt excommunicati ipso iure, supra eodem, nouerit. [Priuatos.] Ad hoc supra de pęni. c. vlti.

ADDITIO.

a ¶Vniuersitas. Ad hæc dicta Inno. hic vide Feli. in c. responso, supra eo. & hic, & Fel. in c. cum omnes, colum. 17. ver. sexta declaratio, supra de constit. & Pet. de Anch. in consi. 158. inci. Ex narratis in facto, colum. 3 ver. præterea, vt dicatur collegium.

SVMMARIVM.

1 *Recipiuntur eleemosynæ ab excommunicatis.*
2 *Licitum est se in eum casum mittere, quo oportet eum eleemosynas de rapina accipere.*

CAP. LIII.

Cum voluntate. [Non incurrit.] sup. e. cū desideres, no. casus, vbi licet cōicare excõicato. [Incidenter.] Quę non faciunt neque absolutio-
1 nem, neq; ad salutem. † [Eleemosynas.] No. eleemosynas recipi ab excõicatis. & idem dico de decimis, ar. sup. eod. vt famæ, 11. q. 3. qm. nec in illis attendit malitia personæ, cum decimæ sint debitæ, & de eleemosynis cōe præceptū est ad omnes, 89. dist. non satis, in fi. & excõicatis in omnib. suadendæ sunt eleemosynæ, ut per eas venire ad pñiam mereant, 26. dist. deinde, in fi. oblationes aūt à tam malis & famosis personis non sunt recipiendæ, vt no. sup. de deci. ex transmissa. Itē nec eleemosynæ, nec decimæ nominatim sunt recipiendæ de illicitè quæsitis, s. ut ipsæ res illicitę decimentur, sed de fructib. eorum, cum sint reales, i. decimæ, licitè accipiunt, vt no. sup. de deci. ex trāsm. ratio aūt, quare recipiunt eleemosynæ, & non oblationes à ꝑfidis est, quia oblationes fiunt in ecclesia, & in publico, & sic ɔsolatio esset eis, si reciperent eorū oblationes. sed eleemosynæ fiunt in occulto. decimæ aūt licitè recipiunt, quia de iure debentur, ut supradictū est. mortuaria aūt, quæ dant pro anima, non sunt recipienda, cum non sit ꝓ eis orandū, 78. dist. c. fi. sed si alias non pro anima in testō excõicatus aliquid relinquat ec-
2 clesiæ, recipiet: non. n. prohibetur excõicatus testari. † [Præsertim.] i. tñ, & est hoc speciale, quia licitum est se mittere in eum casum, quo oportet eū eleemosynas de rapina accipere, ɔ̃ id, quod est j. q. j. non est pub. & est hoc ea rōne, quia cū sint negociorum suorū gestores, viuere possunt de suo: In hoc aūt ɔ̃ ius ciuile agunt, quia non debent sua auctoritate recipere. ff. quod met. cau. extat. Itē quia hoc possunt ɔdicente expoliato. C. de neg. gest. l. ult. [Officij.] Hi. n. siue subditos percutiant, non incidunt in canonem. repete quæ diximus sup. eo. veniens. [Officij.] Fortè, quia custodit chorum, & non habet dignitatem. [Prælationis.] Hoc intelligitur de habentibus dignitatem.

CAP. LIIII.

Si concubinæ. [Crimine.] Supra eo. nuper.

CAP. LV.

Duobus. [Collata.] A iure, sicut sacerdotib. sup. eo. nuper. sed dices, quō inducet ad ecclesiam, cum ipse sit priuatus? Respon. non inducet, sed sñiam absolutionis proferet, & erit absolutus: non. n. est necesse excõicatum minori excõicatione introduci in ecclesiam, sicut nec iurat, sup. eo. nuper. Idem est etiam, si ab hoīe ptās hmōi cōcedatur. uel dic hunc non priuatum ingressu ecclesiæ, sed communione sacramentorum, 3. q. 4. Engeltrudam. de hoc not. suprà, eod. sacro. [Huiusmodi.] Minoris non expirat potestas.

CAP. LVI.

Permittimus. [Ministris.] Cū tñ ministris hoc priuilegium concedatur, non extenditur ad alios, nec videtur, ꝙ possit aliis committere, s̃. de offi. deleg. capitu. ult. §. ult. vel dic, ꝙ possunt mandare aliis, ꝙ celebretur, quia qui per alios facit, ipse facere videtur. ff. de administra. tuto. ita. §. gessisse, supra eo. mulieres.

CAP. LVII.

Quamuis inci. [Infirmitatem.] Etiā ex qua non imminet periculum mortis, ut podagra, uel quartana febris. [Inimicitia.] Quæ timeat in via. [Inopia.] Vt si ita pauper est, ꝙ non possit habere expensas itineris: nam non est sibi præcipiendū, ut mendicet. C. de mendi. vali. l. j. [Senili.] Nam si senex sit, licet fortis videatur ad subeundum laborem, tamen quia periculum est, absoluitur. [Seu alia.] membrorum destitutionib. impeditur, sup. e. c. [Impedimento.] Quia tenetur in vinculis. [Retrahat.] In his casib. absoluitur excõicatus pro violenta manuum iniectione: sed si aliàs sit excõicat᷒ à iudice, uel à iure, pōt absolui in mortis articulo, sup. eo. à nobis, in fi. sed in aliis casib. q̄ hic ponunt minimè, sed ab excõicatore tñ absoluendi sunt. [Beneficio] Sicut ostiarius, sup. eo. si uero. j. [Tpali.] Secus in laborantib. perpetuo: illis. n. nunquam præcipitur, ꝙ ad sedem Apost. accedent.

SVMMARIVM.

1 *Scripturarum exemplum intra mensem ab ipsa petitione dari debet.*
2 *Irregularitatem incurrit celebrans post suspensionem sibi factam, & vide ad hoc facientia in nu. 3. & 4.*

CAP. I. in VI.

Cum medicinalis. [Excõicatio.] Quidam intelligunt hanc constitutionem non habere locum, nisi ubi in certam personam fert sententia, & hoc licet cuilibet videre ex plurib. uerbis in hac decr. positis. Alij intelligunt hanc decr. etiā si generalis feratur sñia. quia generaliter loquitur hic sine expressione personæ, & de futuro, uel de præterito, quia semper est exprimenda causa excõicationis, & in scriptis ferenda, licet non exprimatur nomen excõicati, arg. j. eo. Romana. §. caueant. [In scriptis.] Sicut & aliæ sñiæ. 2. q. j. in primis in fi. siue auctenticis siue priuatis: ut no. sup. de ap. cordi & c. [Proferat.] Sñiam excõicationis,
1 [Et causam.] Excõicationis. † [Exemplum.] Hic uult dicere ꝙ intra mensem quandocunq; fuerit requisitus semper debet dare exemplū scripturæ dūmodo cōpetenti loco & tpe petatur. si. n. dū equitat uel quando dicit officium diuinū uel in nocte peteretur, ridiculum eēt dicere, ꝙ tunc dare teneretur. Itē post requisi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

requisitionē expectare dēt aliquo tpe: non. n. debet ire cū sacco paratus. ff. de solu. nā his, post mensem aūt licet dare teneaf prædictum exemplum, sicut alia acta causæ, nec tamen incidit in pœnam ꝓstitutionis huius, si non det: & est hoc, vt puniatur negligentia excōicati, [Causam.] Speciale est in isto casu, secus in sniis diffinitiuis, s̄. de sen. & re iud. c. sicut. [Conscribat.] J. eo. Romana. §. caueant. [Auctentico.] Quod sit signum auctenticū, no. s̄. de fide instru. c. 2. [Suspensum.] Scdm tenorem
2 ꝓstitutionis, J. eo. quia. † [A diuinis.] Hec est causa, quare incurrit irregularitatem iste si post hanc suspensionē celebret: si ue. n. suspendatur à diuinis, siue ab officio, siue ab executione officij, siue à celebratione missæ, siue à quolibet alio hmōi, irregularis est, si ꝫ interdictum faciat, ut hic, s̄. de re iud. cum eterni, 11. q. 3. si quis epūs. secus aūt dicunt quidam, & fortè nō male, si suspenditur à pontificalib. quia tunc licet celebret etiā in pontificalib. tamen non erit irregularis: nam hoc iure non cauetur, & pœnæ non sunt extendendæ, de pœn. dist. j. pœnæ. Itē pōtificalia non sunt de substantia ordinis, nec officij, quia & sine
3 eis quodlibet officiū fieri potest. † Idem dicunt, & si suspendit ab ingressu ecclesiæ: nam hoc non est suspendere ab officio: cū ēt extra ecclesiam possit celebrari. idem etiam dicunt, si suspēditur à sacrorum participatione, & hoc expresse habes s̄. de cle. excom. min. si celeb. & hoc est de iure, qa non est ordinis, vel officij, cum participatur sacris, quia ēt laici eis participant. & idem dicunt ēt si sit priuatus à collatione sacrorum: quia & collatio sacri alicuius, vt baptismi, fit ēt per laicum, de ꝓsecra. dist. 4. c. constat. Item ēt sine aliqua solennitate officij ꝓferunt sæpe sacra ecclesiæ. Item hoc licet aliquando sequatur à suspensione. f. quia celebrare non potest, non tñ ex natura suspēsionis, sed ex quadam accidentali ꝓsequentia: & his rationib. excōicatus minori excōicatione non fit irregularis, si celeb. s̄. de cle. excō. mi. si celeb. notorius. n. fornicator, & simoniacus bene fiunt irregulares, si celebrant, quia ipsi sunt suspensi à canone, licet non ab hoīe, in ordine suo, & officio celebrandi, vt no. s̄. de excess. prela. tanta, tamen diuina audire possunt, & hoc satis expresse innuitur J. eo. c. vbi dicit, exequi sicut prius. [Sēntiis.] Quæ fiunt ab officio, & beneficio, vel à sacris: nam in aliis interdictis secus. de hoc no. s̄. de appe. ad hæc. † [Irregularitatem.] Quia ergo per canones cautū erāt in excōicatis celebrantib. diuina officia scienter & in ꝓtemptū clauium, vt irregularitatē incurrāt, vt 11. q. 3. si quis epūs damnatus, si quis epūs in concilio. extenditur hoc ad suspensos optima ratione, quia quo ad executionē diuinorum non est dria inter excōicatos, & suspensos, quia isti & illi excluduntur à diuinis. Sed sicut in excōicatis requiro ꝓtemptum, vt irregularitas incurratur, qđ notant illi canones, nā vnus dicit, ausi fuerint, alius dicit, præsumpserint, sic & in suspensis, nisi eos reddit probabilis ignorātia excusatos, crassa & supina, vel erronea habilitat ad dispēsandum, vt s̄. de cle. excō. vel depo. min. Apostolicæ, & c. latores. [Suspensos.] Istud temperatur in epīs, & superiorib. J. eo. & ibi de hoc in gl. quæ fortè. [Pontificem.] s̄. de sent. & re iud. cum ēterni. [Pœna.] 38. dist. quia ea, vbi de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Solutis, qui est proximus & immediate superior excōicatori, potest ad cautelā absolucre, & qñ habeat locū hæc absolutio ad cautelā, in nu. 2. & quo casu non sit necessaria, in nu. 3. & vide etiam in nu. 4. & 6.*
5 *Datur octo dierum terminus ad probandam manifestam offensam.*
7 *Quandiu quæritur, an appellatum sit, vel alias dicit appellationem nō interpositam iustis de causis, non est excommunicatis etiam extra iudicium communicandum.*
8 *Non est ex præsumptionibus iudicandum.*
9 *Vbi nullum fit præiudicium ei, qui dicitur excommunicatus ex visitatione, tutius est vitare eum.*
10 *Probatio manifestæ offensæ contra petentem absolutionem ad cautelā non habet locum, nisi cum petit absolutionem ab excommunicatione lata post appellationem.*
11 *Appellans quando petit absolutionem ad cautelā, & sibi obiicitur manifesta offensa, oportet, ꝙ probet manifestam offensam per euidentiā facti tantum, & vide in nu. 12. qualiter, s. probetur manifesta offensa.*
13 *Non valet processus, si iudex determinat, non obstante exceptione excommunicationis procedendum.*

CAP. II. in VI.

1 SOlet à nonnullis. †[Per superiorē] Eius, qui tulit sniam excōicationis: ille. n. solus, qui est proximus & immediate superior excōicatori, pōt ad cautelam absoluere, siue sit epūs, si ue Archiepūs, vel Patriarcha. delegatus verò à superiore, siue sit delegatus à Papa, siue alius, cui ꝓmissum est negocium principale, vel causa appōnis ēt sub illa forma, si inuenies sniam excommunicationis latam post appōnem legitimā, denuncies eam nullā, non poterit absoluere ad cautelā, qa non est ei cōmissum. Archiepūs aūt nō possunt absoluere ad cautelam subditos suffraganeorū suorū, nisi qñ ad eos appellatur, cum alias
2 non habeant iurisdōnem in eos. † [Nullam.] Quia lata est post appōnem, vel ex quacunq; alia causa, q̄ si esset vera, facere nō tenere excōicationem. & tunc habet locum hæc absolutio ad cautelam, quando confitetur excōicatus excōicatorem tūisse iudicem, sed sniam dicit nullam ex aliqua iusta causa. sed si diceret sniam excōicationis nō tenere, quia non erat sibi collata iurisdictio per literas, quia falsæ erant, vel alias nullæ, vel qa alias iudex non erat, non habet locum absolutio ad cautelam iudicio. Sed si extra iudicium consiliū animæ requirat, dicens, dñe licet excōicator meus non probet se iudicem meū, & iō ꝓnunciatum sit eius sniam nullam, tñ ego dubito, imo credo probabiliter, ꝙ iurisdōnem super me habuerit. Rñ. ei, ꝙ hictu iorem partem eligat, & non obstante snia lata pro se faciat se absolui, & emendā prestet, si pōt fieri sine iniuria alterius, tunc absolutionē recipiat occultè sed non satisfaciat. & si excōicator nollet absoluere sine satisfactione alterius iniuriosa, tunc superior absoluat. si aūt haberet violentam ꝓsumptionē, vel ꝓscientiam, ꝙ esset suus iudex, tunc in omnem euentum petat absolutionē, & ēt satisfaciat, ar. ad prædicta, s̄. eo. inquisitioni. alij dicunt, ꝙ ēt si dr excōicatorem non fuisse iudicem, tñ impendenda est absolutio ad cautelam. † [Contradictionis.] No. 3 si constat legitimā appōnem præcessisse sniam excōicationis siue ex ꝓfessione partium, siue alio modo, nō est necessaria absolutio ad cautelā, sed pronunciatur snia nulla, s̄. de offi. dele. cum pingat. Item si ꝓstat appōnem nullā ꝓcessisse sniam excōicationis, vel nullam iustam cām subiectam appel. nec tunc fit absoluendus est ad cautelā, imò non est audiendus, nisi primo absoluatur, s̄. eo. c. per tuas. sed si dicat, domine ego appellaui, & ex iusta causa, sed non possum hoc de facili docere: tunc habet locū absolutio ad cautelam. vt hic, præmissa cautione, ꝙ si apparuerit eū iustè excōicatum, ꝙ satisfaciat, s̄. eod. venerabilis. & dicimus, ꝙ non sufficit dicere, ego appellaui ex iusta causa, nisi cām exprimat, vt per expressionem eius melius instruat iudex, ad quod maximè laborare debet, 30. q. vlt. iudicantem. si aūt appellans diceret, domine ego appellaui ex iusta cā, sed non possum probare. tunc ēt non est danda absolutio ad cautelam, quia in iudiciis non valet veritas, nisi ꝓbata, secus aūt in consilio animæ. [Absolutionem.] Quod euenit, s. ꝙ non statim datur absolutio, quando J. petentem absolutio nē ad cautelā obiicit, ꝙ pro manifesta offensa est excōicatus, vt hic in eadē decr. dr. [Non negef.] Vocatis tñ prius, qui vocādi sunt. [Absolutio.] Ad hoc, s̄. de excē. A postolicæ, in text. & gl. & maximè in gl. ex hoc loco, quæ vr corrigere gl. s̄. eo. c. quæ incipit, quia. tamen absolutio ad cautelam habet locum non solū in iudicio, s̄. eo. per tuas, sed extra iud. s̄. eo. venerabilis, dummodo excōicatus ꝓfiteatur excōicatorem suū iudicē. sed si negaret excōicatorem suum iudicē, quia diceret se excēptum, & pp hoc appellaret, vel ēt sine appōne, fertur snia excōicationis in eum dēt quidā in hoc casu. ꝙ nunquam cōpetit absolutio ad cautelam, cū ipse excōicatus dicat excoicatorem non fuisse iudicē. † Et si quæras, qño prouideatur huic ex
4 cōicato, ne vitet? Rñ. quia excommunicatus vel ꝓsequendo appōnem, vel p simplicē querimoniā petet à superiore, ꝙ faciat excōmunicatorē de facto reuocare sniam, sicut de facto ꝓcessit, vel quia exemptus est. & tunc oportebit eum probare exēptionē, anteq̄ excommunicator cogat reuocare de facto suam sniam. vel hoc ipsum petat. qa eam ꝓtulit, non seruato ordine iuris, puta quia noluit dare terminū ad ꝓducendū priuilegiū, vel testes. & tūc hoc solo ꝓbato coget reuocare de facto, quantum de facto ꝓcessit. & si J. rium dicas, satis sequetur magna absurditas, ꝙ quicunq; excōicatus dixerit se exemptū, ꝙ non remittat ad excommunicatorem, sed statim absoluat. Alij tñ dēt hic non dandā absolutionem ad cautelam ei, qui de ea non curat, tanq̄ a non suo iudice prolata. tñ debet dari ad cautelā aliorū, ut ei securè communicēt, & ēt vt ipse excōicatus non patiat læsionē ab aliis. primum dictum magis placet, licet aliqñ, raro tñ, posset ex officio suo, & Papa maximè de iure hanc absolutionem facere. [Manifesta.] Vt ū iussus noluit maleficium emendare, vt J. de ver. sign ex parte. & idem puto in aliis iussib. iudicis, qui in faciendo ꝓsistunt, ut cū quis iussus rem restituere non paret, vt ff. de rei vend. l. quiestituere. Itē cum iussus exhibere non exhibet, ut ff. de ap. l. creditor. §. iussus, in his iussib. & similib. qui, vt dixi, in faciendo ꝓsistūt, cōtemptus dr offensa, quæ si fuerit manifesta, necessarium est, vt ante absolutionē sufficiens præstet emenda: secus est in iussib. qui in veniendo ꝓsistunt, in quib. contemptus dr contumacia, & tunc ad absolutionem faciendam, vel obtinendam sufficit cautio. & idem est, cum dubia sit offensa, ut hic, & in præ-
5 dicta decr. ex parte, †[Octo dierum.] Iste terminus octo dierum datur ad probandum manifestam offensam, i. aliquod factum manifestum, quod in sua natura sit iniuriosum, dummodo

modo tale sit, ꝙ sufficeret ad faciendam excōicationem, si adnersarius nihil probauerit. & hoc sufficit excōicatori, vel aduersario excōicati probare infra octo dies: nam si probationē hac facta, vel etiam ea pēdente excōicatus petat prolixiorem terminū, vt probet, ꝙ non iniuriose faciebat illud, pro quo ex communicatus est, sed vtens iure suo, tunc non absoluetur ex communicatus. eadem cā, qui intra octo dies nō probauit manifestam iniuriam, quia nō fuit in culpa, imo aduersarius præstitit cām huic dilationi, & maiori, quæ ēt mihi prodesse dēt intantum, ꝙ etiam si excōicator petere potest maiores dilationes, vt probet iustitiam suam super excōmunicatione, & id mihi prodesse dēt. C. de in inte. testi. petendę. nec sufficit ꝓbare excōicatori iniuriam factam, nisi probet eam manifestā, quia, sicut dicit hęc decre. hoc capitulum probare dēt: hoc vale t in exceptione spoliationis, & in aliis locis, vbi certus terminus præfigitur ad aliqđ probandum. Item vr, ꝙ licet iniuria sit manifesta sed de satisfactione est discordia, quia excōicatus dicit minorē satisfactionem sufficere, q̄ excōicator petat, vel aduersarius, tñ ꝓp hoc non diu est tenendus excōicatus in excōicatione, sed ad arbitrium iudicis dēt præstare cautionem pignoratitiam, vel aliam, & absolui, arg. s̄. de eo, qui
6 mit. in pos. cum venerabilis. † [Pro manifesta.] Per hoc dixerunt quidam, ꝙ si aliquis est excōicatus, quia ordinariū non admisit ad cautelam, petat absolutionem ad cautelā dicens, dñe ego sum liber à visitatione ꝓ priuilegium, vel ꝓ præscr. ꝙ statim danda sit sibi absolutio ad cautelam. sed nobis vr J., qđ sic probo. constat, ꝙ manifesta est offensa de iure, pro qua iste excommunicatus est, f. ꝓtumacia recipiendi ordinarium ad visitationem, s̄. de præscr. cum ex officii. ergo non dēt absolui, nisi præcedat emenda, J. de ver. signi. ex parte. nec obest, si dr non manifesta offensa, quia dicit se priuilegiatum vel præscripsisse J. ius cōe, quia stabo iuri communi, nec eum absoluam, quousque probet se J. illud munitum, & hoc satis bene sonat litera ista. & idem vr dicēdum, qñ petit absolutionem ad cautelam ab excommunicatione, quam dicit latam post appel. non. n. statim absoluetur, nisi primo probauerit se appellasse
7 ex ītimis causis, s̄. de appel. Romana. §. j. & 2. † [Articulo.] Super eo. f. an cā appellationis sit vera: nam quādiu quæritur, an sit appellatum, vel alias dicit appellationem non interpositā ex iustis causis non est eis cōmunicandum ēt extra iudicium, arg. s̄. de app. Romana. §. r. & 2. s̄. eo. ꝓ tuas, nisi fortè modico tempore, dū querit aduocatos, vel alias sarcinulas cōponit pp causam, arg. ff. ex quib. cau. ma. ab hostibus. §. fi. Item quando ꝓstat appellatum ex legitima causa, licet dicatur falsa, semper intra tempus, intra quod potest prosequi appōnē, est ei cōicandum. & non postea. sed secus est, quādo snia ex aliis causis dr nulla. puta quia dicit excōicatorem nō iudicem, vel se exēptum. & tunc distinguo, quia aut qui dicit sniam nullā, habet ius cōe pro se, ut puta quia de aliena dięce. & tunc pendente articulo probationis, & ante semper, quousq; pronūciet snia iusta, debet ei cōicari, non obstante tali excōicatione, etiam si sit iusta snia excommunicationis, nisi esset manifestū, ꝙ snia excōicationis esset iusta. si aūt ius commune hēt J. se, non est ei cōicandum, nisi ꝓstaret, ꝙ ex eo communicatio esset iniusta, arg. J. de app. solicitæ, & c. dilec. in fi. & s̄. de ele. venerabilis, & facit ad hoc, s̄. de rescri. cum ꝓtingat. Quid aūt iuris sit de his, q̄ facit in medio tpe iste. in quem lata est snia, etiā si post pronuncietur excōicatio iusta, no. s̄. de excep. pia. Alii diunt, & vt vr, melius, ꝙ etiam si ius cōe habet J. se iste excommunicatus, tñ ei communicandum est, dum est in probatione illius articuli, an sit liber, vel exemptus. nā graue esset, ꝙ ego deberem eū vitare ut excōicatū de præcepto iuris, & tñ si petaret à me cōsilium, vtrum debeat petere absolutionem tanquā ex communicatus, & sic per ꝓns confiteatur se non liberum, vel exemptum in præiudicium perpetuum ecclesiæ, deberem ei cōsulere, ꝙ non peteret absolutionem, ne per petuo ecclesiæ suæ præiudicaret: & si per tale cōsilium, quod est bonū, dans incideret in maiorem excōicationem, quia cōicat excō'cato, præstando ei cōsilium, & auxilium in eo, ꝓ quo excōicatus est, s̄. e. nuper. Sed oppones quomodo est hoc, ꝙ differs huic dare absolutionem, quia dicis manifestam offensam, & tamē nō dimittis ei communicare pp manifestam offensam. Solu. aliud est dimittere gratiam facere, aliud est facere iniuriā. nā Primum, f. cessare à gratia licet, ubi aliquis aliis denegat illud, ad quod de iure cōi tenet, quia probabilis & quasi vehemēs præsumptio est J. eum, & ideo ei pp hoc excommunicato ꝓ manifesta, & petenti absolutionem ad cautelā, danda non est absolutio ad cautelam, quæ est mēre de gratia, nel magis de iure gratioso, f. quod inductum est J. cōem rōnem, & ideo non est extendendum. ff. de consti. ꝙ verò nam de iure esset, ꝙ ante quam præberetur ei huiusmodi absolutio ad cautelā, quæ vera absolutio est: ꝙ constaret de principali, an esset liber, an nō.

sed arg. J., videtur in hac eadem decre. vbi dr, ꝙ sine J. dictione absolui debet. sed supple, sine J. dictione partis aduersæ. sed iudex ex causa bene debet aliquando ab absolutione cessare. Secundum autem, f. facere iniuriam nunquā licet, sed facere iniuriam esset, si ego vni parti crederem ia præiudicē tñ alterius. sed cōstat, ꝙ in hoc casu excommunicator est pars, & ut pars excommunicauit, & excōicatus est alia pars. ergo excōicatori credere non decet. si aūt excommunicasset ut iudex, & excōicatus diceret nullam excōicationem, puta quia post appellationem sit lata, vel quia expressit errorē in snia, tunc dicunt quidam, ꝙ interim, quousq; ꝓstat, an snia teneat, vel non, nō est ei communicandum, s̄. eo. ꝓ tuas, s̄. de renun. in pūtia, sed nobis hoc non vr: nam semper, quousq; excōicatus est in probando, ꝙ excōicatio non tenet, semper licet ei cōicare. nam ꝙ snia iudicis sit iusta, est præsumendum, ut in decre. in pūtia: sed ꝙ sit aliqua iniuria, non est præsumendum in iniuriā alterius, licet sit præsumendum quo ad denegandam gram. † Itē
8 ex præsumptionib. non est iudicādum, nec aliquid in alterius præiudicium faciēdum, sed ex præsumptionib. bene est à gratia abstinendum. Alii dicunt, ꝙ ēt antequam incipiant probationes recipi super causis appellationis an sint veræ, vel falsæ, imo etiam antequam incipiat prosequi causam appellatio ais, semper, qñcunque dicit ille, cui obiicitur excommunicatio, ego præmissi appellationem admittendus est cum protestatione illa, quia alii non intelligunt secū cogliere, vel cōcelebrare, si est excommunicatus. sed non repellunt eum pp reuerentiam eius, ad quem dicit se appellasse. vox tñ eius præstabit auxilium, si iusta appellatio præcessit, & non alias. nisi notorium esset appellationem non tenuisse, quia tunc non solū vox excōicati non præstabit suffragium, sed ēt vox cocleō orum, qui sponte admiserunt eum ēt cum protestatione, non valebit, s̄. de procu. c. fi. de his no. s̄. de elec. illa, s̄. de appel. dilec. in fi. & c. soliciti. In his aūt dubiis multum valet protesta-
9 tio, ut s̄. de ꝓsti. cum M. & de elec. Cumana. † In priuata aūt familiaritate, & maximè in occulto, ubi nullum fit præiudiciū ei, qui dr excōicatus ex vitatione, tutius est vitare eū, 11. q. 3. curæ. sed in electionib. & aliis, vbi ubi fieret præiudicium ex vitatione, tutius est eum admittere cum protestatione, q̄ vitare, arg. 6. q. 2. c. j. Si aūt pns est, qñ excommunicatur, vel denūciatur excommunicatus, & nihil dicit de appellatione præmissa, vel de alio, qđ reddat snīam excommunicationis nullā, tunc valet electio facta eo absente, nec cassabitur pp J. dictum contemptum, quia in culpa fuit, ꝙ de iure suo nihil ꝓtestatus est, & capitulum non fuit in aliqua culpa: alias autem si nō cōtempta protestatione excommunicati, vel denunciatione excommunicatoris eligant, valebit electio, si in veritate erat ex cōicatus, & cassabitur, si excōicatio non tenebat vel pp præcedentem appellationē, vel pp aliam cām, s̄. de app. dilecti, in fi. Imo plus vr, ꝙ si epūs excōicet aliquem absentem in præsentia capituli, & prætendit iustam causam excommunicationis, & ꝓtumaciam excommunicati, tñ capitulum citabit illū sic excommunicatum, ut ueniat ad eligendum, quia fortè cās habet, quare non teneret excōicatio. tamē satis credo, ꝙ ex quo ordinarius sic eum excōicauit. ꝙ capitulum in lris salutationis eum non salutabit. quia præsumo pro snia ordinarii in his leuibus, & parum præiudicialib. arg. 11. q. 3. curæ. sup. de renū. in pūtia. sed capitulum subiunget in literis citationis, quomodo ordinarius excommunicauit eum: vnde si credit excōmunicationem tenere, non veniat, & si credit eam nō tenere, veniat, quia ipsi non intendunt secū coeligere, si est excōicatus,
10 † Item no. ꝙ probatio manifestæ offensæ J. petentē absolutionem ad cautelam, non habet locum, nisi quando petit absolutionem ab excōicatione lata post appellationem, sed tūc hēt locum iustè, quia probata manifesta offensa, per pns constat, ꝙ appellatio non valeret, sup. de appe. cum sit, & c. proposuit, & ideo talis appellatio non debet prodesse ad obtinēdam absolutionem ad cautelā, quia si aliàs peratur absolutio ad cautelam, si excommunicatio sit lata à suo iudice, sed dr non tenere pp expressum intolerabilem errorem, non potest hre locum hæc probatio, qa impossibile est, ꝙ intolerabilis error sit manifesta cā, quare quis iustè excommunicatur, imo est causa malæ excommunicationis. Item si excommunicator dr nō iudex, ēt si pro manifesta offensa excommunicaret, non teneret excommunicatio, & ideo ante q̄ constet, ꝙ sit iudex, nō est recipienda probatio manifestæ offensæ, nec postea, quia si est iudex, iniusta potest esse, sed non potest esse nulla, nisi ab eo esset appellatum, vel nisi expressisset intolerabilem errorem, &
11 sic non potest peti absolutio ad cautelam † Itē no. ꝙ quādo appellans petit absolutionem ad cautelā, & sibi obiicitur manifesta offensa, oportet, quòd probet manifestā offensam per euidentiam facti tñ, vel per confessionem, in qua perseuerauit, quia si dicat aduersarius excōicati, imo sufficit probare

offensam

Universidad de Deusto Biblioteca

offensam manifestam per probationes inductas in causa principali, non ualet: quia illa manifestatio tolli potest per probõnes, quæ inducentur in causa appellationis. sed ꝯ petentem absolutionem ab iniusta sñia, sufficit probare offensam fuisse excõicatori manifestam, vel per euidentiam facti, vel per ꝯfessionem, vel probationem, ĩ. de verb. signi. cum olim. v.g. aliquis ꝯdemnatus est de furto ordine iudiciario seruato, & quia non parebat sententiæ, fuit excõicatus. Igitur iste excommunicatus petit ab hac sñia excõicationis quasi iniusta absolui. nam in hoc casu audiendus est excipiens, quia condemnatus, & excõicatus est pro furto manifesto, non solum per rei euidentiã, vel confessionem sed etiam sufficit, si furtum fuerit manifestũ per testes, vel per probationes receptas coram excommunicatore ĩ. de verb. sign. cum olim. Sed certè hoc non placet, quia si sententia condemnationis, vt dictum est, lata fuit ꝯ furem, & non fuit ab ea appellatum, non oportet eum probare manifestam offensam per probationes receptas coram excommunicatore, quia sufficit pro notorio iuris ad impediendam omnino absolutionem res iudicata, ĩ. de verb. sign. ex parte. & idẽ est, si sit appellatum, & non est appellationem prosecutus. Si vero fuerit appellatum, tunc si excommunicetur appellans post appellationem, non tenet excõicatio & tunc absoluetur ad cautelam, s̃. e. per tuas, vt hic. si vero excõicetur appellans post sñiam ante appellationem emissam, tunc officio iudicis obtinebit reuocationem illius sententiæ sicut & aliorum grauaminum, quæ in illo intermedio fierent, vt no. s̃. de excep. di lec. & idem est dicendum si appelletur à mandato, vel interlocutoria data cum causæ cognitione, s̃. de elect. cum dilecti &
12 c. ꝙ ad consultationem, s̃. de re iud. †Dicimus ergo, ꝙ offensa probatur manifesta non solum per euidentiam, vel confessionem, sed etiam per probationem in tali casu, si receptis testibus, & aliis probationibus ꝯ furem, tulit super furto sñiam diffinitiuam. Sed si dixit, excõico talem furem, nisi tantum emendauerit pro furto, s̃. de app. præterea. nam si hic fur petat absolutionem, ꝙ ab iniusta excommunicatione absoluatur, excipietur ꝯ eum non solum de notorio per euidentiam facti, vel per confessionem, sed etiam ꝙ per probationes receptas coram excõicatore factum est manifestum furtum eius, vnde non est absoluendus, ĩ. de verb. sign. cum olim. & videtur, ꝙ hoc sit intelligendum si à sententia excommunicationis non fuit appellatum quia si esset appellatum, & peteret absolutionem ab huiusmodi excõicatione quasi iniusta, non obstaret ei exceptio manifestę offensę per solas probationes. Alii tamẽ aliter dicunt, s. quia obstabit petenti absolutionem exceptio manifestæ offensæ per probationes, vel per ꝯfessionem. Sunt etiam casus, vbi probatur offensa manifesta per euidentiam facti, vel per confessionem, & nõ per probationes coram excõicatore receptas; verbi gratia, iudex monuit aliquem nullo ordine iudiciario seruato, ꝙ satisfaceret de rapina, vel mandauit alicui, ꝙ redderet testimonium in aliqua causa, vel aliquid aliud consimile, quod quia non fecit, excommunicauit eum, excõicatus petit absolutionẽ ab huiusmodi excõicatione, quia iniusta, quia nullus ordo præcessit excõicationem, bene admittetur exceptio manifestæ offensæ: v.g. Domine non debuit seruari ordo, quia rapina erat manifesta per eius confessionem, vel euidentiam facti. & eodem modo dicet ꝯ testem, nullus ordo est seruandus in producendo testem: imo notorium iuris est, ꝙ debet reddere testimonium, nisi legitimam proponat excusationẽ. Ideo autem dixi, ꝙ hæc locum habent, vbi non seruatur ordo iuris, quia si seruaretur, mandatum transirent in rẽ iudicatam, s̃. de re iud. ꝙ ad consultationem. & sic non est necesse probare manifestam offensam, quia sufficeret exceptio mandati, à quo non est appellatum. & ex his apparet ratio, quare obiicienti exceptionem manifestæ offensæ ꝯ petentem absolutionem ad cautelam præfigitur terminus octo dierum, vt hic. Et non præfigitur talis terminus obijcienti exceptionẽ ꝯ petentem absolutionem ab iniusta sententia, quia ibi modicum fieret præiudicium, si non probaret manifestam offensam, quia eadem exceptio manifestæ competet eidem, quando excõicatus appellans volet prosequi appellationem, s̃. de ap. cum sic proposuit. Sed hic, s. quando obijcitur ꝯ petentem absolutionem ex iniusta sententia, si nõ admitteretur exceptio manifestæ offensæ, perpetuum fieret præiudicium. quia sublata excommunicatione, ꝙ fiet non probata manifesta offensa de cętero non posset agere ex monitione, quæ præcessit, neque ex mandato facto sine ordine iudi. C. communia præd. per totũ, licet aliquando, & post absolutionem possit inchoare causam principalem de nouo: secus est in mandatis ordine iuris factis, vt alias no. Alii tamen dicunt, ꝙ idem terminus præfigetur vtrisque. Item dixerunt quidam, ꝙ semper non obstante aliqua exceptione manifestæ offensæ quis absoluendus est, si velit pignora pro satisfactione apud ædem sacram deponere, qa malitijs hominum non est indulgendum. sed certè hoc nobis non placet, quia hic non est malitia, imo etiam prouidentia, quia si non debet non nocebit ei excõicatio, s̃. eo. inquisitioni. vt hic. sed si non admittitur exceptio, posset malum euenire illi, cui satisfaciendum est, quia si excõicatus scit se debere, non protogabit causam, timens confusionem excommunicationis, quoniam multũ protogare posset, & prorogaret, si dictam confusionem non timeret. iudex autem, cui nihil probatum est, nihil mandare potest. [In iudicijs.] Necessitas iuris cogit in iudicijs iudicem vitare excommunicatum post appellationem, quod sic probo: ꝯ excommunicatum agentem excipitur, ꝙ sit excommunicatus & ipse actor confitetur se esse excommunicatum: si dicit excõicationem non valere propter app. quæ præcessit, necesse est ergo, ꝙ supersedeatur principali quæstioni excõicati, qui confitetur de exceptione excõicationis quousque probet replicationem, s. appellationem legitimam. & sic apparet ꝙ bene dicit hic, ꝙ in iudicijs euitetur. & habet locum hoc, si excipiatur de excommunicatione, quia si
13 si non excipiatur, teneret, quod cum eo fit.† Item si iudex determinat non obstante exceptione excõicationis procedendum, & tũc valet processus, arg. no. s̃. eo. per tuas, s̃. de excep. pia. Item necessitas iuris cogit nos dicere, ꝙ extra iudiciũ eos vitare non debemus, quia & si iudex à quo appellatũ est, mandat, ꝙ euitetur tamen ius dicit, ꝙ appellatione pẽdente nihil innouandum est. ff. nil no. appel. pend. Item quicquid fit post appellationem, est irritum, s̃. de app. ex parte M. Item lite pẽd. nihil inno. est. ergo quousque pendet lis, an sit excommunicatus, nõ debet priuari communione hominum, nec aliis iurib. suis, s̃. vt li. pen. à memor. Itẽ in iudicio paratus est iudex, qui cognoscit de excommunicatione, licet incidenter, & ideo cũ statim cognosci possit, non est periculum, si ad modicum tempus differtur principalis quæstio. sed quia extra iudicium non est iudex nec aliquis qui de excõicatione diffiniat, valde magnum esset periculum, si in omnibus euitaretur. & etiam contra ius esset vt dictum est. [Extra iudicium.] Quæreret aliquis quare aliud in iudicio, & aliud extra iudicium, ad quod tres rõnes diuersitatis assignauit. primo sic, periculosius excluditur ab his, quæ extra iudicium fiunt, quàm ab his, quæ in iudicijs aguntur: nam si per moratoriam exceptionem excõicationis ab agendo excludor differtur actio. & non tollitur, & ideo non magnum præiudicium pati videor, vt C. de preci. impe. l. quotiens. sed si à postulando, eligendo, ab officijs, & beneficijs expellor, & in alijs grauiter lædor, quia sępe cum magna captione à rebus nostris reuocamur, vt ff. quẽad. testa. aper. l. & si qs ex signatoribus. Secundo sic, facilius interdicuntur iudicialia, quam non iudicialia, vt C. de hære. qm̃, & ea quæ sunt iuris, q̃ ea, quæ sunt facti, vt ff. de pęn. l. quidã sunt serui. Tertiò sic, cũ in iudicio aliũ imperã, leuius impedior, q̃ extra iudicium, ubi nullum persequor sed iuri meo innitor. [Intolerabilem.] s̃. e. per tuas, & ibi de hoc. [Pro manifesta.] ĩ. de verb. sign. cũ olim, gl. huic. [Pro manifesta.] s̃. eo. c. in gl. per hoc, & gl. super eo.

SVMMARIVM.

Communicans excommunicato non est maiori excommunicatione ligatus, nisi in duobus casibus.

CAP. III. in VI.

Statuimus vt nullus [Excõicare.] Nec in genere, puta dicendo, omnes participantes sibi, nec in specie, puta excommunico Pe. qa communicat I. excõicato. [Constitutionibus.] s̃. e. nuper. [Cõ simili.] Ad hoc s̃. de cle. excom. min. si celebrat, in fi. glo. iste. [Teneant.] Imo videtur, ꝙ non teneant, licet sint iniustæ, ĩ. e. Roma. § porro [Ex locutione.] 11. q. 3. cũ excommunicato, & c. excommunicatus. [Non teneat.] Non tenet excommunicatio, nisi precedat monitio. nam communicans excommunicato non est maiori excommunicatione ligatus, nisi in duob. casibus: vnus est, si in crimine sibi ꝯmunicet. Secundus est, si præmissa monitione eum excõicat, quia si non præmissa monitione excommunicaret, non teneret excommunicatio, qđ speciale vr̃, ꝙ sine monitione excõicatio teneat, sed sic ipsam proferens est puniendus, s̃. e. sacro. vel dic ꝙ nõ tenet propter facilem eius reuocationem, & pęnam excommunicatori inferendam, cum constiterit eam sic esse latam s̃. de rescri. ab excommunica. & sic non tenet, quia facile reuocatur.

CAP. IIII. in VI.

Quia periculosum. [Superioribus.] s. Patriarchis, Primatib. & Archiepiscopis. [Executionem.] s. ordinationes, consecrationes, & huiusmodi. [Suspensionis.] Secus est in excommunicatione. [Constitutionis.] Quæ fortè dicat, quicunque contra constitutionem fecerit, sit suspensus, s̃. eodem, cum medicinalis. [Olim.] Cauete, hoc dicit: non enim vult hic dicere, ꝙ euitetur extra iudicium, sed obseruetur, quod hactenus obseruabatur; nunquam

nunquam. n. fuit obseruatum, ꝙ vitaretur. & qui vidit testimonium perhibuit. huic gl. vr̃ ꝯ, s̃. eo. per tuas, vbi dr̃, ꝙ in alijs debet euitari. sed expone, in aliis, i. in iudicijs, s̃. eod. solet. vel dic ẽt extra iudicia debet euitari, antequã moueat litem super eo, ꝙ dicit excõicationem nõ tenere, s̃. eo. solet, in gl. sup eo, &c.

SVMMARIVM.

1 *Iusta est excõicatio, qua quis excõicat oẽs, qui sunt cruce signati, si nõ portãt publicè crucẽ: hoc. n. fit, ut ceteri iammẽt ad sumẽda crucẽ.*
2 *Excommunicatio etiam in iustos culpabiles non fertur sine monitione.*
3 *An capituli appellatio, quæ habet causam, prosit canonicis, ut de cętero contra eos non ualeat ferri sententia.*

CAP. V. in VI.

Romana eccle. Excõicatorib.] Ad ipsos. n. remittendi sunt absoluendi, s̃. de sen. excõ. sacro. p tuas, s̃. de offi. ord. ad repri. & si absoluant, nõ valet absolõ, quia in hoc casu non habent iurisdõnem sup eos, vt hic. [Sniæ.] Bene dicit, sniæ nã si canonẽ fecisset, illo ligarẽtur oẽs ut no. s̃. eo. à nobis. [Gnalr.] Taliter, Excõico oẽs, q fecerint furtum.] In specie. Puta, excõico P. q ædificat, vel ędificauit in cęmeterio ecclesiæ. [In genere.] Puta, excõico oẽs, q ędificant, vel ędificauerunt in cęmeterio ecclesiæ. [Mora.] si pfixo termino neglexit satisfacere, iusta poterit in eum ferri snia hmõi. excõico P. nisi vsq; ad talẽ diem satisfecerit. [Vel culpa.] Puta, quia negligentes erant aliq epi, vel clerici officia sua facere in suis ecclesiis, bene fert hmõi snia, excõico oẽs, qui nõ interfuerunt suis officijs. [Offensa.] Puta, si quis tenuisset ꝯcubinã à qua diuisus est iustè, fertur in eũ hæc snia, excõico te,
1 si vlterius tenueris eã s̃. de test. ꝯstitutis, in prin. †[Causa.] Iusta est excõicatio, excõico oẽs illos, qui sunt cruce signati, si non portant publicè crucẽ: hoc. n. ex cã fit ut alij eorũ exẽplo animent ad sumendũ crucẽ. est ẽt iusta hmõi sen. ꝯ tolerãtes hęreticos, & ꝯsimiles, s̃. de hęr. excõ. camus. §. credẽtes, & 33. q. 3. si habes. [In vniuersitatẽ.] Ex hac. n. sequit absurditas, ꝙ puer vnius dici incidit in hãc excõicationẽ, & ille q absens est. sed iustè sic fert snia, excõico oẽs illos de hac vniuersitate, qui fuerũt rebelles mãdato. Snia aũt interdicti iustè fert in vniuersitatẽ q̃ fertur p delicto alterius, 16 q. 7. sicut, ĩ. de spons. non est,
2 †[Culpabilis.] Dñt quidam, ꝙ ẽt in iustos culpabiles non fert snia excõicationis, nisi primo moneant. & ꝯ eos causa cognita procedat, qa alia est causa capli, vl vniuersitatis, quàm sit cã canonicorũ, 2. q. j. nemo, s̃. eo. sacro, 12. q. 2 qui manumittit: cã. n. uniuersitatis põt esse, quia nõ comparet in iudicio, uel ꝙ non recipiunt aliquẽ in canonicũ, & hmõi. cã aũt personarum culpabiliũ de collegio nõ est hæc, qa ipsi nõ spãlr vocant, imò si ꝯparerẽt, nõ admitterent ad rñdendũ p caplo sine mandato. Itẽ ipsi nõ possent, nec deberẽt aliquẽ recipere ĩ canonicũ sine caplo. Alij dñt, & fortè melius, ꝙ auctoritate huius decr. sine alia monitiõe, & causæ cognitione noĩatim pñt excõicare illos, quos culpabiles norunt. sed si nõ esset eis notũ nõ deberet snia excõicationis in quẽquã ferri, nisi pmissa monitione, 2. q. j.
3 nos in quẽq. & c. nemo. † Sed qrit, an applo capli, ꝙ hẽt cãm, pmisit canonicis, vt de cætero ꝯ eos nõ valeat ferri snia? Rñ. si legatus erat iudex, nõ vr̃, ꝙ de cętero possit in aliquẽ de caplo sniam ferre, ẽt si ante app. culpabilis extitisset, qa in eũ poterat iustè excõicationis snia ferri, qa sublato principali tollitur accessoriũ, s̃. de ꝯsti. translato. Itẽ qa p istã app. desinit esse iudex & in principali, & in accessoriis: si aũt esset ordinarius, & ab eo esset in aliquo negocio appellatũ à caplo, cũ illud negocium p ap. sit ad superius auditoriũ delatũ, ulterius occasione istius negocij non poterit in aliquẽ de canonicis sniam excõicationis pferre, 3. q. 6. dudũ. melius in c. multũ, s̃. de of. leg. licet, Sed qd si ordinarius, vl delegatus in aliquẽ de caplo post ap. ltimã tulerit sniam excõicat õis de facto, nũqd caplm põt petere sniam ꝯ hunc canonicũ latã pnunciari nullã? Rñ. si eius interest, vl quia de mandato capli fecit canonicũ, quare in eũ est snia excõicationis lata, vl quia diffamat caplm, qa suus canonicus sic denunciat excõicatus, uel ex alia iusta cã, ꝙ bene põt implorare officiũ iudicis, ut snia nũciet nulla, arg. de fer. j. sed si uellet caplm sniam excõicationis ĩ suũ canonicũ latã occasione capli dicere iniusta, hoc dñt quidã nõ posse fieri, quia absolõ nõ debet dari nisi petẽti; & hoc qđ dictũ ẽ de canonicis excõicatis p caplis hoc idẽ dicendũ est de rectorib. ciuitatum excõicatis p ciuitatib. ex isto loco satis apparet, ꝙ si literæ impetrentur ꝯ aliquod caplm, ꝙ cogat ad alicui' receptionẽ, tñ delegatus cõpellet singulos canonicos ad receptionẽ ipsius, licet lræ tñ ꝯ caplm, & non ꝯ singulos canonicos sint impetratæ. & hoc est ea rõne, quia qñ mãdat, ꝙ caplm aliqd faciat intelligendũ est, ꝙ canonici, & alia mẽbra capli illud faciant, s̃. de pb. pro illorũ qa caplm, qđ est nomen intellectuale & res incorporalis, nihil facere põt nisi p mẽbra sua. Idẽ vr̃, ꝙ si mandet delegato, ꝙ cogat vniuersitatẽ facere solonem debiti, uel uenditionẽ, uel permutationẽ, uel quidquid aliud sit, cogenda sunt mẽbra ejus ut facto pstare ꝯsensum expressum. & sic de oĩb. aliis, q̃ consistunt in facto, q̃ per vniuersitatẽ fieri non possunt. De extraneo autẽ, an posset impedire vniuersitatẽ adimplere, quod debet, no. s̃. de offi. dele. sanè. quia ꝯ prædicta vr̃, 12. q. 2. manumittit. Soleuis est, quia vniuersitas bene põt habere libellum, & agere, & ꝯueniri per procuratorẽ suũ, sed ꝯsensum alicuius facto pstare p aliquo suo mẽbro nõ põt, cũ ꝯsensum corporis, nec corpus habeat, sed in pdictis casib. vr̃, ꝙ si alicui ꝯ ista est cã vniuersitatis alicuius, ꝙ p dele. vbi expediret, cogẽda essent mẽbra vniuersitatis pstare ꝯsensum in faciendo procu. vel alia cõsimilia

SVMMARIVM.

1 *Nedum clerico, sed etiam laico licet se tueri etiam si iudex suus ordinarius non seruato iudiciario ordine, iniuriatur sibi in reb. vel persona.*
2 *Spiritualis gladius non debet exerceri nec pro sua, nec pro aliena iniuria, nisi contra homines suę iurisdictionis.*

CAP. VI. in VI.

1 Dilecto fil. [Repellere.] s̃. eo. c. 3. § si vero. j. dist. ius naturale. † [Decano.] Nõ solum clerico, sed ẽt laico licet se tueri, ẽt si iudex suus ordinarius, ordine iudiciario nõ seruato, iniuriat sibi in reb. vel psona. C. de iure fis. l. fi. & credimus ordinarium pcessum, ẽt qui fit per modum inquisitionis, s̃. de of. or. c. j. & hic est pcessus legitimus & p seculares l. in auct. de coll. § iubemus. ff. de of. pũ. ꝯgruit. [Iniuriosè.] Repete, q̃ diximus s̃. de foro ꝯpet. verũ. [Ecclesiastico.] s. snia excõicationis, 34. q. 3. corripiant. 16 q. j. c. j. [Præsertim.] Idẽ est, si nulla alia cã, vl excõicatio pcessisset. [Et qdẽ.] Nõ optimã rõnẽ. [Cũ licet.] 22. q. 3. fortitudo, & c. se. [pfecto.] imò multò fortius [Tpalẽ.] Iurisdõnẽ, vel rẽ, vel iniuriã. [Defensionẽ.] s. snia excõ. vel interdicti. [Et palẽ.] s. defensionẽ armorũ, vel iurisdõnẽ tpalem, 96. dist. c. si. s̃. de off. ord. c. j. †[Et eccle
2 siasticũ.] Dum tñ spũalis gladius nõ exerceat, nec p sua, nec p aliena iniuria, nisi ꝯ hoĩes suæ iurisdõnis, materialis tñ defensio p se, & p aliis bñ põt exerceri ẽt ĩ hoĩes cuiuscũq; iurisdõnis. Itẽ dñt qdã, ꝙ ẽt incõtinẽti raptor nõ posset excõicari p rapina facta, nisi monitiõe pmissa, tñ meli' vr̃, ꝙ si rapina est manifesta, cũ iusta cã subsit, statim põt excõicari, nisi incõtinẽti cã restituat. si est pñs. vel si non est ibi, intra certũ tps, qđ duxerit pfigendũ, ĩ. de sen. excõ. Romana. §. caueant. ff. de rei ven. si res mobilis, & l. seq. [Adinuicẽ.] Nec tñ pp hoc licet laicis, vel clericis defendere aliquos suos, quos crederẽt iustè excõicatos, vl p certo scirẽt iuuare ꝯ excõicatorẽ, s. vt cogerent excõicatorẽ relaxare sniam: vel ẽt cessare à denunciatione excõicationis, quia nec ẽt liceret eisdem cogere iudicẽ secularem sua sententiã relaxare: quod. n. dicit hæc dec. habet locũ maximè, vbi corporalis violentiã infertur, & non vbi verbalis. Si aũt prælatus excõicaret aliquem, si oppressum iuuaret in iusta causa, vel armis materialib. vel alio modo, cum sententia sit sub conditione, appellet, & postea iuuet eum, supra de appel. præterea.

CAP. VII. in VI.

Venerabilibus. [Archieps.] Ex suo pcedens officio, s̃. de appe. cũ spãli. §. fi. [Et appellatum.] Post excõicationẽ, qa app. non suspẽditur excõicatio, s̃. de offi. ord. ad reprimendã. [Exceptis casib.] s̃. de appe. Romana. §. qđ si oportet. [Pro manifesta.] ĩ. de ver. sig. ex parte. [Proposita ꝗrimonia.] Vel supplicationis, siue in inte. resti. qua supplicat vel petat se restitui ad cãm agendã, sine pęna expensarum, vt plenè notat s̃. de procu. ꝗrelã. vl applonis, p quã dicat reuocãdã sniam C. qño & qñ iudex ab eo. cõi. n. iure, cũ snia transierit in rẽ iudicatã, sibi subueniri non põt. idẽ. vr̃, si tm̃ excõicationis snia lata esset simpliciter, excõico Petrũ, qa fuit ꝯtumax in tali termino: hæc. n. snia licet noc sit diffinitiua, tñ si non est appellatũ, transit in rẽ iudicatam, s̃. de re iud. ꝙ ad ꝯsulta. quo ad hoc, ꝙ sup expensis, & ꝯtumacia excusanda vlterius non audiat, sem p absoluet p absolõne perenda qa nũquã quominus absolõ det satisfacienti, transit in rẽ iudicatã. [Nec pandi.] C. de iu. sanc. [In itinere captus.] ff. si qs cau. l. 2. [Minime ꝯpareret.] ff. de re iud. ꝯtumacia. [Et hoc ipsum.] Quia vbicunq; iudex superior, põt absoluere, uel ꝯdẽnare in causa q̃ p excõico lata est absoluere debet excõicatum, s̃. de off. dele. cũ ꝯtingat, nisi obijceret de manifesta offensa, ut prædictum est. [Illico pronunciare.] Sed probatio appellantis recipi põt super veritate causæ, s. de appel. interposita ad cautelam quia dubitatur, an sententia excommunicationis teneat, s̃. eo. solet.

CAP. VIII. in VI.

Romana, &c. [Subiectos.] Immediatè, s̃. eo à nobis, prima gl. in hac gl. secus. [Iniustas.] Imo videtur, ꝙ ipso iure sint nullæ, supra eo. statuimus. [Caueant.] Contra, arg. supra de app. constitutis. [Proferre.] Supra de offic. ordina. si sacerdos in tex. & in glo. supra de appel. præterea, 2. gl. hodie. [Exprimant.] Supra eo. cum medicinalis. [Vniuersitatem.] Contra, arg. supra, respon ibi. soluitur. Prohibemus.] Ad hoc supra eo. grauem. gl. istæ speciales personæ

Universidad de Deusto Biblioteca

De verborum significatione. Rub. 40

CAP. I.

Nam & Rex Nabucho. [Proauus.] ff. e. appellatione parentis.

CAP. II.

Nam & ego &c. Dicit Salomon. [Quare.] Verba August. [Fratrem] Prius.n. alium habuit de Bersabee, qui mortuus fuit. [Quia ille.] Hic vult dicere, quia ita cito mortuus est, q nec etiam ei nomen impositum est, nec natus videtur.

CAP. V.

Intelligentia. [Res.] Idest intellectus. ff. de sup. le. Labeo. 31. q. 1. quomodo. ff. de rebus dubijs, in ambi. 22. q. 5. Hu.

CAP. VII.

Propterea. [Si prolixam.] ff. de fun. instr. & instr. lega. cum de lanionis. §. cum fundum.

CAP. VIII.

Quamuis oẽs. [Quã. ã.] Specialiter. q. d. quis oẽs, qui præsunt, ritè vocentur præpositi, præpositura tamen est nomen specialis dignitatis.

CAP. IX.

Forus. [Forus.] His partib. ꝯsistit iudicium tanq̃ ab ordinantibus, nã negocia partiũ, leges aduocatorũ, & iudicia iudicũ adornant forum. [Quo venit.] Hic vult dicere, cã dr̃ à casu, vnde venit cã, sicut de venditione oritur cã inter emptorẽ & venditorẽ. [N.] Supple cã. [Vocatur.] quid sit iudiciũ. [Negociũ.] Quid sit negociũ. [Lis aũt.] qd sit lis. [Iurgiũ.] qud sit iurgiũ. [Cã.] qd sit cã. [Arg.] quid sit arg. [Probõ] qd sit probõ. [In omni.] Quæ psonæ requirũt in iudicio. [Iudex.] qd sit iudex. [Accusator.] qd sit accusator. [Reus.] Quid sit reus. [Testis.] quid sit testis. [Testes aũt.] q ꝓderent in testib. [Nõ femina.] In testamentis.n. & criminalibus causis testis esse non põt, Insti. de testamentis. §. testes, 2. q. 6. epi, 33. q. 5. mulierem.

CAP. X.

Pactum. [Scriptura.] Quia sæpe fit cum scriptura, sed & sine ea tenet.

CAP. XII.

Causa Carpen. [Licitis.] De hoc notatur s̃. de decimis, ex transmissa, s̃. de sen. excom. cum volun. gl. no eleemosynas.

CAP. XIIII.

In his, quæ ambiguitatẽ. [Partis.] Nõ tñ credimus li. ꝯt. necessariã. [Diffinimus.] No. sñiam ferri super interpretatiõe.

1 *Priuilegia recipiũt in dubijs intellectũ secundũ intentionẽ cõcedentis, & qñq; fit interpretatio secundũ propriã verborũ significationem, in nu. 2.*

CAP. XV.

Olim tibi. [Et manualia.] s. quę quotidie dant, vt pro exequijs mortuorum, & hmõi. [Moliunt] Volebant.n. noĩe præbendæ suæ, quæ tñ præsentibus dat, ea tñ intelligere, quę in victu consistunt & malè: cõprehendit.n. & ea. q̃ vestitus sunt. dũmõ tñ residentib. dent. [Interpretãda]
1 De hoc no. ĩ. e. cãm, de dona. p tuas, &c. cũ dilectus. † [Intellectũ.] Priuilegia.n. in dubiis recipiunt intellectũ s̃m intentionẽ concedentis, ĩ. e. dilecto, s̃. de rescrip. mandatũ, & c. seq. ff. de reg. iu. Neratius, & ita, q nõ trahant ad iniquũ grauamẽ alterius, ff. de vulg. substi. ex facto. & debes scire, qd̃ vbi dãs priuilegiũ rñdet de intentione sua, non est necesse partib. psentib. fieri vt hic, & facit piudicium partib. talis interpretatio, & ad eã obseruandã cogunt, vt hic. ĩ. e. ex parte vestra. & hæc propriè declaratio dr̃. ff. de test. hæredes. §. 1. & hoc in priuil. sed si sñiam ferat, vel aliquid aliud de iure faciat, nõ est sua interpretatio, qa functus est suo officio, s̃. de offi. dele. c. ex literis. † Itẽ qñq; fit interpretatio s̃m propriã verborũ significatione, s̃m q habes fere p totũ hunc ti. & in ff. & C. & hæc interpretatio fit & non psentib. partib. & extra iudiciũ: nec p talẽ interpretationẽ cogũtur partes ad seruandã interpretationẽ, nec eis piudicat: & est ea ratio, qa leges, & verba legis, & vltimarũ volũtatũ, & ꝯctuũ, & priuil. recipiũt qñq; interpretationẽ à ꝯsuetudine ꝯ verbi ppriã significationẽ, vt ff. de leg. si de interpre. & l. seq. & l. minimè, & l. ergo. & hæc interpretatio tñ ad Principẽ pertinere vr̃ & ideo semper remanet eis saluũ ius suũ, nec fit eis piudiciũ p talẽ interpretationẽ: põt aũt & hæc interpretatio fieri partib. psentib. & tunc piudicat partib. vt no. s̃. eo. c. proxi. ar. ad hoc, ff. qs ordi. in bo. pos. ser. l. 2. §. 1. & 2. melius credimus, q quælibet interpretatio obsit partib. quò ad hoc, q seruent interpretationes Papæ, nisi alio iure iuuentur, ĩ. eo. venerabilis, s̃. de deci. ex mult. & de off. or. duo. est aũt alia interpretatio cuiuslibet iudicis s. qñ iudex interpretatur verbũ legis, vel ꝯctus in cã, quę coram eo vertitur, s̃. de post. c. 1. ff. de leg. non possunt. & hoc debet fieri partibus præsentibus, & præhabita copia defendendi vtriq; parti, ĩ. eo. venerabilis, 30. q. 5. ii dicantẽ. & ideo ad ea, q̃ interpretata sunt, cogunt partes. & hæc vera sunt in interpretationib. modificatio aũt priuilegij non debet fieri nisi partib. pñtib. & ẽt ꝯsentientib. s̃. de deci. nuper, quis si nollent ꝯsentire, eis inuitis dans priuil posset illi dñ modificare ex iusta cã, ar. s̃. de exces. pla. c. 2. & no. vt eccl. ben. vt nostrum, in fi. nec ꝯ dicit decr. s̃. de deci. ex parte quia ibi nõ fuerũt modificata priuilegia illis qui habebant sed ille Papa magis moderata priui. dabat de nouo monachis, q̃ sui antecessores fecerãt. istæ ãt modificationes nõ fiũt li. pend. nec fiunt, nisi petente eo, cuius interest, s̃. vt li. pẽd. dilectis, s̃. de test. cãm. interpretationes aũt fiũt sine lite, & li. pendẽ. & petente eo, cuius nihil interest, vt habes hic, & in multis iurib. hic alle. s̃. de sen. excõ. inter alia, s̃. de si. p tuas. vbi satis apparet nõ esse rñsum illis quorũ intererat. põt aũt ea ratio esse, quare non seruat ordo iuris in interpretationibus, quia est notoriũ de iure [illegible] interpretanda verba iuris, vel priuilegia vel ꝯctus, vel testim. & ex aduerso ꝯ. cũ ergo ius hoc diffiniat, & non sit necesse probatio facti, nec fiat præiudiciũ partib. vt s̃. dictũ est, non seruabitur ordo iuris, vt no. s̃. de ꝯsue. cũ inter vos. [Interpretanda.] Ad expositionẽ istius decr. optimè facit supr. de præb. dilectus filius, in gl. illa, sed nonne.

CAP. XVI.

Cum in partib. [Ex his verbis.] Arg. sumpto à ꝯtrario sensu dicebant isti priuilegiati, q si non esset generale interdictum, puta in regnum vel prouinciã q licebat eis more solito, s. apertis ianuis, & alta voce celebrare diuina.

CAP. XVII.

Cum tibi de benignitate. [Indultũ.] Hæc decret. non habet locũ, vbi qs hẽt ascendentes, vel descendẽtes, vel ẽt collaterales ꝯsanguineos: c. ꝯsanguinei tñ succedent, 12. q. vl. c. vl. & q. 3. c. 1. itẽ si nullos ꝯsanguineos habet, nõ habet locũ hæc decr. qa succedit ecclesia, 12. q. 3. quicũq;, sup. de succes. ab intest. c. j. itẽ non habet locũ, vbi deputauit certã personã p q̃ bona eius dispensarent, quia tunc ille dispensabit, nõ alius, s̃. de test. tua. in Auct. de eccl. ti. §. si quis. C. de epi. & cle. nulli. potest ergo hẽre locum, vbi bona sua in pias cãs erogari pcepit, nec dignauit psonã p quã hæc fierẽt: vel designauit sed negligẽtẽ: in his. n. casib. l. 3 p epm di[illegible] fieri debeãt, vt ĩ pal. in d spãli grã Papa hoc aliis indulgere põt quãuis hoc aliis nõ indulgeat sed tñ epo. cui scribit, & nõ est hic spãlis gratia, sed ius cõe: vel fortè est spãlis grã, quia Arch. & alii habebant de ꝯsuetudine.

CAP. XVIII.

Cum clerici. [In platione ꝯstituti.] Et alij sic est cõsuetudo. [Fidelis.] Hoc iurm obtinet tñ ius obedientiæ, vel fidelitatis, vel homagij, qd̃ p spũalibus non est prãstãdum, s̃. de si. ex deli. ĩ. c. pxi. c. si. hoc aũt iurm pro spũalib. pstabat, & iõ cõiter tenent hoc iur[illegible] nõ tñ epo, sed ẽt caplo: spũalia n. iura nõ sunt diuisa inter epm, & caplm, vnde ꝯsensu capli facere dẽt. & si aliqui laici, vel clerici iurarent epo fidelitatem pro aliquib. tẽporalib. q̃ eps hẽt segregata à caplo nullatenus tenerent caplo vel econuerso, s̃. de rescr. edoceri. [Caplm.] No. per eccle. hic intelligi capitulũ maioris eccle 63. dist. §. 1. 16 q. vlt. antiquos. qñq; aũt intelligit tñ eps, 7. q. 2. scire, qñq; viri ecclesiastici, 63. dist. i. ca. 1. qñq; quælibet ecclesia, s̃. de testa. relatũ, s̃. de vsu. cũ sup. qñq; congregatio fideliũ, de ꝯsec. dist. j. eccła.

CAP. XIX.

Quærenti. [Circunstantiis.] s̃. de offi. dele. sanè, pastoralis, 50. dist. contumaces.

1 *Silua quæ sit.*
2 *Priuilegium de noualibus extenditur tantum ad futura.*
3 *Cum vtraque pars probauit intentionem suam, qui testes præferantur*
4 *Nouale dicitur etiam ager infructuosus, redditus fructuosus.*

CAP. XX.

Quid per nouale. Quis locus dicatur nouale, quare extra e. veniẽs. §.
1 illũ † [Anno.] ff. de ver. sig. silua. §. nouale, qñq; dr̃ silua, quæ rñpit. ff de ter. amo. l. vlt. ff. de peti. hær. vtiles. [Extirpatis.] s̃. e. c. 1. [De nouo.] post priui. ĩpetratũ, ar. s̃. de priu. dudũ, vl & ãte.
2 vt ibi no. vl ar, ut no ĩ gl. hic posita, no. q 1. † [Memoria.] No. q hæc pbõ nõ incũbit priuilegiato, si nõ sit ĩ pos. & q agit petitorio ẽt dẽt pbare, q ab eo tpe, quo habuit priuilegia, facta sũt noualia: extẽdit. n. tñ priu. ad futura noualia, cũ ille sit sanus intellectus priui. vbi nihil, vel parũ partib. piudicet ut no. s̃. e. c. offi. alii afr dñt, ut no. s̃. de priuil. dudũ, sed si expresse vellet, & diceret, q ẽt de anteriorib. noualib. haberet, mihi vr̃, q illa appellaret noualia, q̃ à 10. ann. citra culta fuerũt: tãto. n. tpe inducit ꝯsuetudo, & seruitus ꝯtinua. ff. si ser. ven. si qs. C. d seru. l. 2. & ñ. Itẽ oportet eũ pbare, q aũ tps illud 10. an. nouale, ĩ quo cepit modo coli, tãto tpe fuit incultũ, q nõ extat memoria, q cultũ fuerat. & dẽnt sic dicere testes, vt qdã dicũt, licet nobis non placet. Nos vidimus, q hæc possessio fuit inculta 40. an. ad minus. & postea adiiciẽt q̃ vlteriori tpe hoc mõ, nos ẽt nõ audiuimus nec vidimus, qñ culta fuerit hæc possessio, nec vidimus, vel audiuimus eos, q viderint, vel audiuerit, qñ pdicta possessio culta fuerit. vel melius dẽnt dicere oĩum cẽ opin. vel cõem se nõ vidisse, vel audiuisse eos, q viderint, cũ culta fuit hæc possessio. ff. de pb. si arbiter. Sed dices. ergo hoc codẽ mõ pbabo legẽ datã à Moyse, & schisma Chore, Dathan, & Abiron, ar. 7. q. j. deniq;. sed si hoc dr̃, multæ absurditates, & ĩpietates nedũ de aliis, sed & de Christo pbari pñt. & idcirco nõ est ita laxe accipiẽdũ, sed sic restringẽdũ est. nõ vidimus eos, q viderĩt. & hoc leue est: nec eos vidimus, q audiuerĩt suo tpe factũ. i. in cõi opi. habebat, q possessio, de qua agit, nõ colebat, sed lupis & trãseũtib. bestiis, vel paludib. patebat. Si aũt velles adiicere, nõ vidimus, nec audiuimus illos, q viderint, vel audiuerĩt suo tpe, vel ẽt ante tps corũ factũ, male intelligeres, & pdictæ absurditates, & multæ aliæ sequerent. Sed ex aduerso, s. ex parte negãtis decimas, & negãtis nouale põt pbari ꝯriũ, s. p testes, q sic dicũt, nos audiuim' dicẽtes, q audiuerãt eos, q audiuerãt alios dicẽtes possessionẽ, de qua agit, cultã fuisse suo tpe, in cõi opi. habebat, & nõ dubitabat eã eẽ cultã. ff. de aqua plu. arc. ĩ sum.
3 in prin, & §. fina. † Sed q̃res, si suã opinionẽ vtraq; pars pbauit q testes aliis pferent? Rñ. cũ testes s̃m ea, q̃ diximus dẽant dicere cõem opi. esse possessionẽ cultã. vel nõ cultã, illi testes pferent, q meliores sunt, & verisimiliora dicũt, 4. q. 3. ĩ prin. sed si testes dicerẽt, nõ esse cõem opi. q culta esset, hic pualẽt pauci testes asserẽtes cõem opi. qa negãtis, &c. 6. q. 5. actor. ad hoc facit, s̃. de pb. tertio, nõ ãt sufficit ab vno audisse, sed à plurib. s̃. de test. licet, & valet hæc pscriptio in seruitutib. & iurib. quę nec ꝯtinuã vel quasi ꝯtinuã cãm hẽnt, de quib. not. s̃. de pscri. de quarta. & nõ hẽt locũ hæc pbatio, nisi, vbi hr̃ expssum ĩ iure, q dẽt hr̃e pscriptionẽ cui' nõ extat memoria. [Tali.] s. agro
4 inculto. [De quo.] † Quia põt esse, q fuit incultus, sed nõ infructuosus, & de eius fructib. ecclesia pcipiebat decimas. & sic apparet, q dr̃ nouale, qa de infructuoso fit fructuosus, & non qa de inculto factus est cultus. vel dic, & melius, q ẽt si erãt aliqua nemora, vel pascua. q̃ primo aliquẽ fructũ ferebãt, sed modicũ, puta modicã herbã, & pauca ligna, & si post de eisdẽ nemorib. fiat terra culta, bñ hẽbit inde decimas ille, q priuilegiatus est sup decimis noualiũ, ẽt si parochialis ecclia primo hẽbat illas paucas decimas, q̃ colligebãt de pascuis & nemorib. sed si prius parochialis ecclia magnas decimas inde hẽret, tũc ad eas nõ extenderetur priuilegiũ. & sic expresse vr̃ velle litera huius decre. [De quo.] Istã decre. expone, vt diximus, s̃. de pri. c. vlt.

CAP. XXI.

Venerabili. [Protectione.] i. gubernatione, & q sibi de tpalib. rñdet. & hoc ipsum factum fuit de spãli auctoritate Papæ. [Suis.] Epi. [De canonicis.] Sanctæ Crucis. [Suo.] Epi. [Priuilegii.] Fortè priuilegiũ impetrauerat monasterium sanctæ Crucis, q in monasterio de Arga. ad eũ spectante posset priorẽ instituere de fratrib. suis. q nõ impetrasset. si dixisset, q episcopus episcopalia iura ibi hẽret, cũ inter episcopalia iura sit institutio prioris, sup. de of. or. ꝯquerente, sup. de cape. mo. c. j. itẽ in codẽ priuilegio ꝯtinebat, salua debita reuerẽtia matrici ecclesiæ, qd̃ verbũ malitiose interpretãtur appellantes maiorẽ ecclesiã nõ episcopalem, sed Romanã.

1 *Potest Papa iniuriam manifestam vindicare.*
2 *Qualiter sit procedendum, cum de rebus, vel iuribus agitur.*
3 *Cum agitur de potestate Papæ, vel de sententiis eius, quis cognoscat.*
4 *Quando quis absque aliqua monitione excommunicari valeat.*
5 *Superiori iudici relinquitur hæc cognitio, an ex iusta causa quis fuerit excommunicatus.*

CAP. XXII.

Ex parte &c. [Latro.] i. satisfactio, vel emenda de latrone dãnato, vr̃ rectè homo culpa rei mortuus petit. ff. de ver. obl. si seruũ. §. vlt. cõdẽnatio aũt nõ fiet, nisi in ęstimatione. arg. ꝯ. sup. de acc. qualr, 2. sed illud met, vbi bene põt ferri sñia s̃m petitionẽ, alioquin põt aliqñ à petitione diuertere, vt in iudicio finiũ regũ. ff. fi. reg. l. 2. & 3. [De paredo.] Corã ordi. iudice, sicut ex debito tenebat. vel corã canonicis Carnot. qd̃ ex superabundanti erat. vel dic, q erat de mero iure, cũ delictũ ꝯmissum esset in terra iurisdõnis canoni-
1 corũ. [Offerret.] Corã ord. iud. vt sup. † [Fecerũt.] Sed dices, nõne hoc ipso, qd̃ sñiam tulerat in cã sua, iniusta erat. C. ne qs in cau. su. l. j. 4. q 4. c. j. Rñ. psequamur hic mãm à remotiorib. si iniuria manifesta sit, Papa põt eã vindicare, 23. q 4. Guilisarius, & c. seq. & põt. ẽt si est occulta. facere inqri de ea. C. si qs imp. ma. l. j. sed si inferiori plato fiat iniuria vel verberib. vel ꝯtumeliis, si est manifesta ĩiuria, vr̃, q sit posset eã in subditos uindicare, s. excõicãdo, & deponẽdo, arg. 2. q. 2. si qs, & s̃. de of. or. irresta. & in pal. c. Guili. si aũt est occulta offensa, non vindicabit cã, sed poterit eũ apud superiorẽ accusare, vel denunciare, & ñ punire. C. ne qs in c. su. ius sibi di. l. 1. supr. de of. del. statuimus. nã in pcedenti casu, cũ offensa sit notoria, pbatione non eget, 2. q. 1. manifesta, su. de app. cũ sit Romana, nec ibi necessaria sit sñia sup crĩe, vel iniuria. q̃ notoria est, ñ est hic iudex in cã sua, sed executor penæ, qd̃ bñ põt qs esse in sua cã. qa recusari non
2 põt, sup. de app. nouit. hoc mõ vr̃ dicẽdũ, si agit d iniuriis. † Sed si agit de reb. vel iurib. tũc sic est pcedendũ. qa si Papa ꝯ alium: vel alius ꝯ eũ mouet qõnẽ sup reb. vel iuribus aliquib. eligant arbitri vtrinq;, vt iudiciũ pcedat sine suspitione, ar. 11. qõ. 1. si clericus, 3. q. 5. q suspecti. & licet sit honestũ, non negamus tñ qn alicui possit causas hmõi delegare, arg. ad hoc, qa Imperator cãs suas & imperij facit tractare p pcuratores suos, q sunt ab eo dati iudices, licet ipũ sint ordinarii, C. vbi ca. fi. p totũ. C. si aduer. fis. l. 1. & 2. sed non video rõnẽ, quare vitet suspitio si sunt ordinarii, & nõ vitet, si sunt dele. cũ vtriq; sint ab eo dati, imo pc. tãq̃ magis familiares magis dẽnt haberi suspecti. & sic obtinet de ꝯsuetudine, q Papa hmõi cãs delegat aliis. si aũt aliqs vellet Papę crimen obiicere. de hoc nullus põt cognoscere,
3 9 q. 3. facta aliorũ, nisi de hæresi. 40. di. si Papa. † Itẽ qñ de ptãte eius agit, vel de sñijs eius, nullus ñisi ipse solus cognoscit, 9. q. 3 ea sũt, nemo, & c. seq. si aũt eps, vel alius inferior prælatus agat de iuribus, vel rebus suis, vel ꝯ eũ agit, corã competenti iudice hoc agi debet. C. si à non cõpe. iu. per totũ, 11. q. 1. si clericus, & si ipse prælatus super suis iuribus iudicat, vel arbitretur, non valet. C. ne qs in sua causa, l. j. C. de arbi. l. pen. nisi notoriũ esset, q aliqs iniuriosè iura alicuius prelati occuparet, uel retineret: nã tũc licet nõ possit cognoscere, nec debeat, qa notoriũ est, 2. q. j. manifesta. tñ hũc notoriũ sacrilegũ monitione premissa excõicare põt, & alias punire, 2. q. 7. si quis erga. & c. si qs. licet si dũ monet, uel alias dicit cõuentus, ego nõ sum de iurisdõne tua, ego. n. sum à te exẽptus, uł nõ debeo tibi iura hec. puta decimas uł mortuaria, uł hmõi, tũc platus debet ei dicere, q si sup hoc habet priuilegiũ, uł instrm, q illud ostẽdat: & si illud ostẽderet, nõ debet ulterius platus iudicare, utrũ sit uerũ, uel falsũ priuilegiũ, uel an ei derogatũ sit: sed debet supersedere, & corã superiore agere de iure suo, quia nõ est res notoria, sed tã probabili negatione facta est res dubia. C. qui ad lib. procla. non licet, l. 3. & ideo excõicari nõ põt, nisi causa probet corã superiore, 2. q. 1. nemo. & si excõicauit quasi iniustè excõicans puniet, & sñia sine difficultate relaxabit. sup. de sen. excõ. sacro. ẽt si in veritate esset subditus, & ẽt si iura denegata deberẽt. Sed si eẽt exẽptus, sñia pnunciabit nulla. sed iste, siue sit exẽptus, siue nõ siue dubitet, prudenter faciet, si appellaret, postq priuilegium exhibuerit, ne vlterius ꝯ eum procedat, & sic nõ tenebit, qcqd post fecerit, s̃. de ap. ad audi. & valet hæc applõ ẽt à futuro grauamine, quia est extra iudiciũ vt no. s̃. de app. consuluit, si ãt ñ ostẽdit priuilegiũ sed dicit se habere priuilegiũ vel instrã alibi, vel testes, vel pbationes alias, tunc, si id, qd̃ petit à prælato notoriũ ẽ deberi de iure. vel de facto, vt quia petit decimas suę parochiæ, poterit eũ excõicare, nõ obstãte improbabili negatione, q̃ nõ facit rẽ dubiã, dato tñ prius sibi aliquo termino ad probãdũ de iure suo. si ꝯriũ diceret, facilè eẽt cuiq; iurisdõnẽ fraudare. sed superior iudex excõicato petẽti absolõnẽ ad cautelã dabit præstita cautione de parẽdo ecclæ mãdatis, & præstita absolõne, q̃ret, quare nõ dedit decimas, vel aliud, qd̃ notũ est de iure dẽri, & si pbauerit iustã cãm denegationis, absoluet eũ à præceptis, & si nõ probauerit, cõdẽnabit eũ: nã præsũptio in hoc casu trãsfert in eũ onus pbationis, vt alias no. s̃. d præsũ. illud. & qui illud negat, qd̃ de iure debet, illud probare debet. ff. de pba. ab eo. & quia notoriũ iuris est, sufficit hũc ordinẽ seruari, sicut apparet in præal. l. q̃ aliũ ordinẽ seruari non præcipit. nisi q pbet, arg. ad hoc, quia nõ seruatur ordo iuris in notorio facti, nec in notorio iuris. Sed dices, nõne iste prælatus in oẽm casum debebat cognoscere, an sua esset iurisdõ, & an falsũ esset priuilegium, & an cẽt exẽptus, s̃. de rescri. sup literis. ff. de iud. si quis ex? Rñ. quia tũc hẽt locũ, q iudex dẽt cognoscere an sit iudex, qñ inter partes ꝯtẽditur de hoc, q vnus dicit iudici, vos estis iudex. & rescriptũ est verũ, & alius dicit ꝯriũ: quia tũc nõ iudicat in ppria cã, sed in aliena. ff. qñ appel. sit l. 1. §. in propria, sed secus est. qñ iudex psequitur suã cãm, qualis est in superioribus casibus. Vtrũ ãt exẽptus sit, vel non vel vtrũ priuilegiũ sit verũ, vel falsum, vel aliquid aliud, qd̃ tãgat principalẽ cãm, de his cognoscere nõ dẽt, quia esset iudex in cã sua, qd̃ esse non dẽt. Priuilegium autem, de quo hæc decre. loquit, restringi dẽt, ut illi tñ auctoritate eius excõicari possint, qui notoriè ꝯ ecclesiã deliquerunt, ar. sup. de offi. dele. statuimus: stultè aũt faceret episcopus, si in illo casu, ubi sibi exhibet priuilegiũ, peteret arbitros, nec est de iure, q petat. quia illud c. si clericus. loquit, q prælatus uult ꝯuenire subditũ. Sed hic nunq̃ prelatus dẽt se ꝯstituere actorẽ, sed reum, qui fauorabilior

bilior est, & tanq̃ reus debet sub suo iudice ꝯueniri. exēpti āt,
si notoria est exēptio, nō tenent ꝯparere. ff. qui satisd. cog. si no
ta. & ff. de fer. l. j. Si vero dubiū est, ꝯpareāt allegaturi priuilegiū
& recedāt. ff. de iud. si qs ex aliena. & tutius est, si appellaret, vt
dictū est. & si nō ꝯpareāt, teneret sn̄ia excō. vel alia mulcta ex
ea sola cā, ꝙ nō cōparēt allegaturi priuilegiū, ar. ꝑal. l. si qs ex.
[Cautio.] Itē si excōicatus sit ꝑ sola contūacia, dūmō ꝯstet ꝯ-
tumacia, nō absoluet̃ ꝯtun ax, nisi prius refusis expensis, & alio
interesse, qa & tunc pt̄ dici manifesta offensa. [Priuilegiū.] Qđ
ꝯtinet in priuilegio, de iure cōi est, sed ad hoc valet, quia solet
plus timeri, vt 23. di. q̃q̃. [Cōgrua.] Hęc sunt verba, q̃ dubitatio
nē recipiebāt: nā canonici dicebant ꝯgruā satisfactionē emēda
tionē dāni, vel iniurię ęstimationem: sed Comitissa dicebat ꝯ-
gruā satisfactionē, si p̄staret cautionē, iudicio sisti. hāc āt dubi-
tationē dn̄s Papa soluit hic. † [Iuri.] De hoc no. s̃. de sen. exc. so
4 let. idē est, si in aliquo negocio sit ꝯtumax, v. g. qa non vadit ad
ꝯciliū, 5. q. 2. p̄senti, 18. di. si ep̄s, & c. seq. idē est si nō ꝑsequat̃ ac
cusationē cep̄tā, 4. q. 5. c. 1 in fi. & idē dico, si p̄ciperet qđ aliud
qđ ad officiū eius ptineret, 7. q. 2. qa frater. idē si p̄cipiat alicui
sp̄alr̃, ꝙ non faciat furtū, vel fornicationē cū aliqua sp̄alr̃, & n̄
obediat. hic excōicari pōt sine alia monitione faciēda sup emē
datione crīs ꝑpetrati, qa verè ꝯtumax est, q̃ sola sufficit ad iusti
ficandā excōicationē, 11. q. 3. certū. Idē dicunt qdā ēt, si gn̄alr̃
vel simplr̃ moneat aliquē sup fornicatione, qđ nō credo, qa si-
cut ꝑ ꝯtumacia de expsso crīe dēt excōicari, sic de expsso crīe
moneri, ar. 2. q. 1. nemo, & s̃. de sen. excō. cū medicina. [Offen-
sa.] Sup. & ꝯtumacia: nā ꝑ solo crīe non est qs excōicandus, si
velit se corrigere, 11. q. 3. nemo. 45. di. sed illud, 24. q. 3. tā sacer
dos, & qđ dicit in offensa, idē intelligit̃ in quolibet crīe, s̃. de sē.
excō. graue. s̃. de offi. dele. ex literis, 24. q. 8. pessimā, 17. q. 4. pre
sbyterorū, 11. q. 4. excellentissimus. [Manifesta.] Quæ offensa
manifesta dicat̃, in c. proxi. dr̃. [Sufficiens.] Plus placet, qđ not.
s̃. de cen. cū venerabilis. † [Si vero dubia.] i. si iudex superior du
5 bitabit, an sit notoria, vel non tūc statim absoluat eū, nisi aduer
sarius offerat se probaturū, ꝙ inferior iudex excōicauit eū ꝑ-
manifesta offensa, j. c. prox. sup. de rescr. ab excōi. in fi. vbi dr̃, ꝙ
superiori iudici relinquit̃ hæc cognitio, an ex iusta cā fuerit ex
cōicatus, nec vnq̃ potuit esse iusta, nisi excōicatori esset noto-
ria, vel p ꝯfessionē. vel p ꝑbationē, vel p euidentiā facti, j. e. c.
prox. qa si iudici ꝯstaret, ꝙ ꝑ dubia offensa esset excōicatus ab
inferiori iudice, tunc sine vlla cautione statim absolueret eum
qa ꝯstaret, ꝙ sn̄ia esset iniusta, quæ non debet ferri in dubijs, sed
tm̄ cā ꝑbata, 2. q. 1. nemo, & c. nomen, 33. di. habuisse, nisi fortè
non vt iudex. sed vt pars tulisset sn̄iam, quia tunc etiam pro of
fensa non notoria, dummodo postea appareat vera, potest qs
excommunicari, vt no. supr. de censi. cum venerabilis.

1 *Si quis per probationem velit facere manifestam iniuriam aduersarij, audiendus est, antequam absoluatur aduersarius.*
2 *Manifesta offensa qualiter cognoscatur, habes hic exemplificatum.*
3 *Quomodo dicatur periculum imminere moræ si quis absolui differatur.*

CAP. XXIII.

Cum olim, &c. [Dum ansam.] q. d. dū vnā qōnē soluimus, in grauiorē incidimus.
soluimus. n. verbū, qđ erat in priuilegio, s. ꝙ nemini liceat, &c.
illud interpretantes de excōicatis pro manifesta offensa, vt in
superiori c. sed ex illa solōne difficilioris qōnis nodus est intri-
catus, s. q̃ offensa dicat̃ maniffesta. [Proponentib.] Et malè. [Iu
dici.] Malè dicunt, qa in qualibet cā manifesta iniuria dr̃, q̃ iu-
dex iudicat manifestam, nisi ab eius diffinitione appelletur, qa
rōne iurisdōnis suæ licet ei p̄iudiciū facere partib. per suā inter-
pretationē, supr. de post. ad hęc ff. de iust. & iure. l. fi. [Sibi.] Qui
tulit sn̄iam excōi. vel parti, pro quo lata est. † [Per ꝯfessionē.]
1 Vel p sn̄iam, à qua non sit appellatū, supr. de coha. cle. c. vestra
& c. tua, vel ꝑbationē. hic bn̄ colligit̃, ꝙ si qs p ꝑbationē velit
facere manifestā iniuriā aduersarii, ꝙ est audiendus. anteq̃ ab-
soluat̃ aduersarius. vel dic, ꝙ si excōicato eo tpe, quo petit ab
solōnē, obiicit̃ ꝙ excōicatus fuit ꝑ offensa q̃ mō ostendit, &
vult ostēdere manifestā p ꝑbōnes, qđ non pōt. nec dēt eius ab
solō pp hoc differri, nisi ꝑbet, ꝙ p ꝑbōnes, vel alio mō factum
ꝑ quo eū excōicauit, fuit notum excōicatori, anteq̃ excōicare
tur qa alr̃ esset iniusta sn̄ia. q̃ lata esset, non ꝑbata cā excōica-
tionis, & ideo sine difficultate absoluendus est, supr. de sen. ex-
com. sacro. §. 1. 2. q. 1. nemo. sed si vellet ostēdere p ꝑbōnes, q̃
receptæ fuerunt ab excōicatore, anteq̃ excōicaret̃, offensam es
se manifestā, vel verā. bn̄ audiret in impediēdo absolōnē. vel
dic, qn̄ qs excōicat vt pars, vel vt exequēs officiū suū, sufficit, si
2 post sn̄iam excōicationis probat̃ iusta cā. † [Aut euidētia.] Nō
habita dr̄ia, an non fuerit ind. parti, an alijs: sufficit. n. factō esse
notū, vt no. supr. d coh. cle. & mu. tua. Istā āt mām, vt plenius ĩ
telligamus, ponamus in terminis. Parmensis ep̄s pro rapina. q̃
fecit p̄positus Arch. excōicauit p̄positū. præpositus ab ep̄o petit
absolōnē, & ꝯquerit̃ de iniusta excōicatione. Arch. ꝯdicit, quia
ꝑ manifesta offensa est excōicatus. p̄ræpositus aūt dicit, nullā
iniuriā se fecisse, nedū manifestā, & addit cū negatione mea fit
res dubia. C. de inge. ma. l. 3. pero, ꝙ reddita sufficiēti cautione
de satisfaciēdo, si appareret me ꝑ ma. offensa excōicatū, ab-
solui. & maximè, qa & si ꝯstaret me iustè excōicatū, tn̄ cū cau-
tione deberē absolui. s̃. de sen. excō. p tuas in prin. & multo for
tius [dubitat. s̃. de sen. exc. sacro. §. verū. cō rn̄det Arch. ꝙ q̃-
uis negatione res facta sit dubia iudici, a quo mō petit̃ absolō,
ei tn̄, q excōicauit, nota fuit, qđ tm̄ attēdēdū est. nā & ecōuer-
so, si corā iudice à quo petit̃ absolō, probaret̃ manifesta offen-
sa, nisi ꝑbata esset corā excōicatore, esset ĩiusta excōicatio, 2.
q. 1. nemo, s̃. de sen. exc. sacro. cū ergo me offerā ꝑbaturū mani
festā offensam excōicatori illatā, sum admittēdus. Nec ēt ob.
qđ dicit, ꝙ si ēt ꝯstaret de iusta excōicatione, deberet absolui
cū cautione, qđ falsum est, vt in fi. decr. p tuas. imo ēt si sit du-
biū, vbi nō est appellatū, s̃. eo. §. j. nisi periculū immineret, satis
crederē absoluendū. nec ob. ea. decr. sacro. §. verū, q̃ nō loquit̃,
qn̄ alius vult reuocare sn̄iam alterius, sed ipse idē cognoscens
errorē suū. imo, qđ plus est, si ꝯstaret de iniusta excōicatione,
vr̃, ꝙ sit mittendus ad excōicatorē, vt eū sine difficultate absol
uat, ar. s̃. de rescr. ab excōicato, s̃. de sen. excō. p tuas. §. j. sed illa
intelligimus, vbi est dubiū. vbi aūt est certū, vel ꝙ ordinē misit
vel cā nō fuit ꝑbata, absoluit̃ à superiore, 2. q. j. nemo. Itē & p̄-
positus dicit, aut seruatus est ordo iuris, & tūc si nō appellauit,
nō est dubiū notoriā offensam p sn̄iam, s̃. de coha. cle. & mu.
tua, aut nō fuit seruatus, & sic superior reuocabit sine aliquib.
ꝑbationib. 2. q. j. nemo, & sic nūquā vident̃ locū hr̄e posse pro-
bōnes Arch. nec est dr̄ia hic, an sit appellatū, necne. Arch. rn̄. ꝑ
bationes suas locū habere, qn̄ ep̄s tulit sn̄iam ordine iuris non
seruato, qa factū erat notoriū. Præpositꝰ aut rn̄det sic, sed & tūc
aliqs ordo est necessarius. s. citatio, & sn̄ia sup satisfactione of
ficii, 2. q. j. Deus, s̃. de diuor. porro. & tūc demū, qn̄ nollet satis-
facere f̃m sn̄iam, erat excōicādus. 11. q. 3. nemo. Arch. rn̄det
monitionē esse necessariā. sup. de sen. exc. sacro q̃ nō pōt esse si
ne citatione, & mādato, cū dicit p̄cipio, vt emendes rapinā q̃
fecisti Arch. ꝙ mādatū tenet vĩ sn̄iæ in notoriis. dicimus ergo
ꝑbationē Arch. sup eo, ꝙ offensa sit manifesta, siue p ꝑbatio-
nē siue p ꝯfessionē, siue p euidētiā facti. tūc locū habere, cū di-
cit monitionē p̄missam, qa manifesta offensa fuit, qn̄ in p̄po-
3 sitū excōicationis sn̄ia lata fuit. † Itē dicimus, si ꝑ manifesta of
fensa ꝯmissa ĩ ipsū ꝑ monitione p̄missa excōicationis sn̄iam
ꝑtulisset, vt hic, & superiori decr. n si periculū esset in mora, si
absolō differret, sup. de sen. exc. sacro. & sup. de sen. exc. p tuas,
intelligo. n. periculū moræ imminere, si excōicator multū di-
stet, siue ꝑxū terminū ad ꝑbādū manifestā offensam. reqrat.
Imo plus vr̃, ꝙ si excōicatꝰ nō appellauit sup cā, ꝑ qua fuit ex-
cōicatus, ꝙ de cetero nō p̄t petere absolōnē, quasi nō sit ꝑ ma
nifesta cā excōicatꝰ, qa p sn̄iam factū est notoriū, vt hic. [Cau
sam.] sup. de vo. & voti redē ex multa, & de bap. & eius effec.
maiores. §. verū. [Probationē.] Ad expōnē istius loci multū fa
cit s̃. tit. ꝑxi. solet, gl. q̃ inci. Super eo, &c. ver. itē no. ꝙ ꝑbatio.

1 *Recipiendus est talis libellus, peto talem electionem confirmari, uel infirmari, pro cuius declaratione multa hic habentur.*
2 *Hæ actiones confess. & nega. cōpetūt etiam possessori eius iuris, ꝙ petit.*
3 *Actio in factum ex re iudi. dabitur in hæredem ex turbatione defuncti, contra quem fuit lata sententia, sed nō dabit̃ ex turbatione hæredis.*
4 *Si in priuilegio, uel alio rescripto fit mentio consuetudinis, uel priuil. necesse est illud exhiberi.*

CAP. XXIIII.

1 **Abbate.** † [Cōsuetudinē.] Hic vr̃ talē libellū recipiendū, Peto talē electionē confirmari, vel infir-
mari qa f̃m legem ꝯ ꝯsuetudinem facta est, ar. sup. de consue.
cū dile. sup. de cau. pos. cū ecclesia, 18. q. vlt. c. vl. ff. cō. ꝑdi. vēdi-
tor. ff. de aqua plu. arc. l. j. §. vlt. 9. q. 3. cōquestus. 64. di. qa: licet.
n. tp̄s nō sit modus inducēdæ ob. ff. de act. & obl. obligationū,
tn̄ secus est in ꝯsuetudine, vbi nō requirit̃ tm̄ tp̄s, sed ēt ꝯsensus
est necessarius tacitus, vel expressus eius, qui tāgit̃ ex ꝯsuetudi-
ne, vt no. sup. de ꝯsue. c. j. ex ꝯsensu tacito, vel expresso obliga-
tiones nascunt̃. ff. de pac. l. j. 2. 3. & 4. ad hoc facit C. de agri. liti
bus: dicimus. n. pro iurib. nō ꝯpetere negato. vel ꝯfes. q̃ tm̄ ꝯpe-
tit ꝑ seruitutib. & vsufru. sed dēt re agi qa ad agētē ptinet de iu-
re. sup. de cau. pos. cū ecclesia, vel ꝯsuetudine, vt hic, vel cōsōne, sup. de cōsue. cū dilectus, vel ex priuilegio 63. di. Adrianus
& c. se. & hoc pōt dici quia ꝯfessoria, & negatoria, q̃ ꝯpetit, qua
si ꝯfessoria dn̄o, vel quasi dn̄o rei, vel ecclesiæ, vel potius ꝑcu-
ratori, & custodi ecclesiæ, qui pōt noīe ecclesiæ agere, cui ius
q̃rit in illa ecclesia, qualis est p̄latus illius eccliæ. ff. si serui vē.
l. 2. & p̄latū intelligo quēcunq; legitimū ministrū, ēt si sit cōuē-
tus, qui hēt bona discreta, & ꝯpetit ꝯ possessorē rei, i. ecclesiæ,
vbi dico me ius habere. ff. si vsusfr. pe. l. vlt. §. verū. uel quasi pos-
sessorē, qualis est, qui dolo desiit possidere, uel si liti se obtulit.
ff. si usufr. pe. l. ult. & q nō patit̃ me uti ĩ possessione iure mihi
debito.

debito, sicut in interdicto, vti possidetis, dicimus. nā qua rōne
facit, quominus possideā, eadē & ipse possidere vr̃. ff. si ser. ven.
loci. §. si qs mihi. & 50. dist. si qs Dat ēt ꝯfessoria in reb. nō sp̄ua-
lib. ēt creditori. ff. de remis. l. j. §. itē Iulianus. & superficiario, ff.
de supfi. l. j. §. vlt. & vsufr. ff. si vsusf. pe. l. j. j. rn̄. & dat ꝯ supficia-
riū agri debētis seruitutē. ff. si ager. vec. l. j. §. vlt. quasi aūt nega-
toria ꝯpetit eis, de qb. dicimus ꝯpetere, & ꝯpetit quasi confe. ꝯ il
lum, q possidet, vel q tenet ecclesiā, vel rē noīe eius, cuius noīe
ius possidet, vel ēt si qs tm̄ noīe suo possideat, nō noīe alicuius
ecclesiæ, ꝯ eū qdā est hæc quasi nega. vt si agā ꝯ aliquē, q est ĩ
possessione Arch. nego tibi esse ius exercēdi iura Arc. in diœcesi
mea, vel in tali Archidiaconatu, q ad me ptinet principaliter,
vel directè, puta qa sum ep̄s à quo idē Arc. tenet, & recipit. ar.
eius, qđ dr̃ in vsufr. q naturaliter ꝑ possidet fundū vsufructua-
riū. ff. de ac. po. naturalr̃, & tn̄ ꝯ eū ꝯpetit nega. ff. si vsusf. pe. l. 4.
§. antepe. & vlt. & ꝯpetit hæc quasi ꝯfes. Arc. Itē & ep̄o, & à quo
tenet Arc. ea rōne, qa est p̄latus ecclesiæ, q̃ est principalis, & di
recta dn̄a iuris Arc. & Arc. q hæc iura tenet ab ep̄o, & est vtilis
dn̄s. & ita vtriq; p̄lato ꝯpetit actio noīe ecclesiæ directa quasi
ꝯfe. Arc. noīe suo vti. quasi ꝯfe. quēad. & hęc ꝯpetit dn̄o, & va-
sallo, ar. ff. si ager. vec. l. i. §. vlt. Itē & ea rōne not. quia ad eū pti-
net ordinatio oīum ecclesiarū, 10. q. j. decretū, 16. q. 7. oēs. Item
qa p̄ordinator est in cūctis, licet in singulis singuli suā habeāt
ordinationē. 25. dist. plectis. & inde est, ꝙ pōt agere ꝑ singulis
ecclesiis sibi subditis, s̃. de suc. ab inte. c. vlt. 10. q. 2. c. vlt. & hac
p̄dicta rōne, s. qa quasi nega. & quasi ꝯfe. ꝯpetunt tm̄ rōne dn̄ij,
vel quasi, vr̃ dicendū, ꝙ si aliqs est in possessione alicuius eccle
siæ, nō audiet̃ ꝯ aliū, si velit ei imponi silentiā, vel si dicat, ꝙ nul
lum ius habet in ecclesia, nisi dicat se ius hr̃e in ecclesia, sicut ēt
in rei ven. non audit̃, licet dicat se habuisse possessionē, nisi di-
cat se dn̄m, vel quasi. sed talis possessor potest vti possessoriis
iudiciis, puta interdicto, vti pos. & consilib. sed si alius agit ꝯtra
possessorē nega. uel ꝯfe. tunc bn̄ potest excipere, non est tibi ius
petēdi, vr̃ non habes ius in ecclesia, & obtinebit possessor. ff. de
2 rei ven. fun. ff. si usus. pe. vti. † Itē no. ꝙ hę actiones ꝯfe. & nega.
ꝯpetunt ēt possessori eius iuris, qđ petit, licet secus sit in corpo
ralib. quorum vēdicatio nunq̃ ꝯpetit possessori. s̃. de ali. iu. mu.
cau. fac. c. 2. ff. si ser. ven. si forte. §. sciendum. & l. loci. Instit. de
ac. §. ꝯ quoq;. & ꝯ quēlibet impedientē dat̃, ut s̃. ostensum est.
& hoc ideo est. qa si ep̄s petit iura ep̄alia ab aliquo Abbate, vel
quouis alio, nihilominus potest vti in eundē Abbatē iurib. ep̄a
lib. puta excōicare, & hmōi facere. sed si ep̄s peteret Abbatem
quasi suū subditū, & suū clericū de iure canonico, i. ut in oīb. te
neat̃ ei, in qb. Abbas subditus ep̄o ei teneri debet f̃m canones,
in hoc casu credo, ꝙ Abbas in oīb. aget sicut liber, & in posses-
sione libertatis erit Abbas, arg. C. de libe. cau. licet. & C. de as-
ser. tol. l. fi. In hoc casu ꝑpriè ep̄s dr̃ intentare p̄iudicialē, & sic
interim pendente hac qōne nō poterit ep̄s illū Abbatē nec ex-
cōicare, nec aliter ꝑcedere ꝯ eū, qa fieret p̄iudiciū principali,
qōni, qua petit eū in subditū, licet hoc dictū sit in gl. q̃ incipit,
hic vr̃. ꝙ ꝯfessoria dat̃ ꝯ eum, q nō patit̃ alium vti iure suo, ar.
s̃. de p̄sc. veniens, s̃. de deci. dudū. tn̄ sn̄ia non dabit̃ tm̄ ꝯ ꝑtur-
bātē iura. s. ut cesset à ꝑturbatione, sed ēt dabit̃ reo. s. adiudica
bit seruitutē, uel aliud ius petitū actori, ff. de ne. ge. q neg. §. fi. &
anteq̃ ferat̃ in eū sn̄ia, nō sufficiet actorē ꝑbare se possedisse,
nisi & ꝑbaret sibi ius petitū deberi. ff. si vsusf. pe. uti frui. ff. si ser.
uen. l. j. tn̄ p sn̄iam sic rei datæ nō fiet p̄iudiciū, qn ꝯ hunc vin-
centē agere possit, nisi ꝯiunctio cāæ hoc faciat. ff. si ser. vē. loc.
§. si fundus. Itē nec mādabit̃ sn̄ia executioni ꝯ alium, sed ad in
teresse tenebit̃ agens, ut diximus s̃. de ali. iu. mu. cau. c. j. melius
dr̃, ꝙ non adiudicabit̃ seruitus actori, qa nec petita fuit, sed tm̄
adiudicabit̃ sic. cū talis actor ꝑbauerit sibi deberi seruitutem ĩ
tali fundo: p̄cipimus reo, ꝙ eū nō molestet. Sed ꝯ. idē alias etiā
obtinuisset, si nihil de ꝑprietate ꝑbasset, & interdicto, vti pos.
tm̄ egisset, ĩ quo nō oportuisset eū ꝑbare de iure seruitutis, sed
de possessione tm̄. & rn̄. ꝙ multū plus obtinet, qn̄ egit de iure
ꝯfessoria, q̃ qn̄ egit de possessione p interdictum, qa qn̄ egit ꝯ-
fessoria, ēt hr̃s eius ꝯpescet̃ à turbatione eius iuris, de quo egit
actor, qa de iure actū est, & non de p̄ctō, qđ dr̃ ꝯmisisse, qa acto
rē turbet in possessione p interdictū, sed qn̄ egit interdicto, hę
res nō ꝯpescet̃ p p̄dictā sn̄iam à turbatione. rō diuersitatis est,
qa qn̄ succumbit in ꝯfe. de iure debet cauere, ꝙ nec p se, nec p
successores suos impediet eum uti iure suo. id qn̄ agit̃, vti pos.
nō iniungit̃ reo, nisi ꝙ non turbet actorē sup possessione sua.
Itē qn̄ agit̃ ꝯfessoria, ēt si actor non possideret, sed tm̄ ius hr̃et,
reus aūt possideret iustè, sed in veritate ius non hr̃et, tn̄ sn̄ia fer
ret̃ ꝑ actore, & ēt mādabit̃ executioni, s̃. de cau. pos. ad ultimū.
sed si ageret interdicto, q̃tuncunque ius hr̃et actor, si non pos-
sideret, & reus possideret, ꝑ reo ferret̃ sn̄ia: & sic ēt est multa a-
3 lia dissimilia inuenire. † Sed oppones, nonne actio in factum
ex re iu. dat̃ in hr̃dē, ergo si iudicatum est in interdicto, ꝙ aliqs
non turbet, ergo & hr̃s ꝑ hāc sn̄iam ꝯpescet̃? rn̄d. bene actio in
factū ex re iu. dabit̃ in hr̃dem ex turbatione defuncti, ꝯ quē fuit
lata sn̄ia, sed nō dabit̃ ex turbatione hr̃dis, qa fortè iustè turbatꝰ
vt pote q non vi, nec clā, nec p̄cario possidebat ab aduersario.
Itē hr̃s non tenet̃ ex delicto defuncti. item licet ꝯfessoria, & ne
ga: nō ꝯpetāt nisi dn̄o, uel possessori, q hēt ius in re, vt creditori,
& superficiario. tn̄ si ille q agit ut dn̄s p̄dictis actionib. est ĩ pos
sessione, non oportet, ꝙ ꝑbet dominium, qa non cogit̃ dicere
titulū suæ possessionis. C. de peti. hære. cogi. arg. op. ff. de libe.
cau. liberis. §. fi. & l. igit̃. §. j. ff. de inge. l. fi. q̃ optimè dicunt. C. de
lib. cau. cā, q̃. sed si dominus ꝯ vsufructuariū intēdat nega. tunc
oīb. modis oportet, ꝙ ꝑbet se dominū. ff. si vsusf. pe. vti. in prin.
sed illud est ea rōne, qa vsufructuarius possidet nālr̃. ff. de acq.
pos. nālr̃. sed ꝯ. ff. de prob. l. 2. & l. verius. C. de proba. actor, ubi
dr̃, ꝙ actori incūbit ꝑbatio. sed illud intelligit̃, cum alterū plus
altero non credit̃, uel p̄sumit̃, arg. s̃. ut ecc. benef. c. j. & si postea
euincit̃ res cui adiudicata est seruitus à possessore, pro quo lata
fuit sn̄ia, ille, cui mō res est adiudicata, non pōt agere, nec exci-
pere ex sn̄ia lata ꝑ possessore. Alij tamē dicūt, ꝙ si agēs ꝯfes. vel
nega. ēt in possessione seruituris, uel libertatis, tūc nō est neces-
se, ꝙ probet se dominiū ipsius rei, cui seruitus petit̃, vel negat̃.
sed si nō est in possessione, tūc oportet ꝑbare dn̄ium ipsius rei,
ut no. Azo, ff. si cer. ven. sicut. §. sed si q̃rit̃. qđ tn̄ non dicit. hoc
primū dictū magis placet. in hac aūt ꝯfe. & neg. ueniunt res ip-
sa, & cautio. ff. si cer. uen. harum, & ēt fructus, & dāna, q̃ post li.
ꝯte. acciderunt. Itē & ea, q̃ p̄cesserunt, sed debēt sp̄aliter peti. ff.
si ser. uē. loci. §. 3. & l. sicut, arg. ff. uti pos. si duo. §. fi. [Eligeret.]
No. seruitutē imponi, ut aliqd fiat. ff. si ser. uen. & si fortè. §. 2.
arg. ꝯ. ff. de ser. quot. [Robur.] Hic bene ꝑbat̃, ꝙ intēdebāt in-
troducere seruitutē, qa illū de electione impugnabāt: alr̃. n. nō
ĩtroduceret̃ seruitus. ff. quē. ser. amit. l. ult. ff. de iti. ac. pri. l. ult.
ff. quē. ser. amit. si qs alia. §. cū ius habe. §. itē Iu. [Iudiciū.] Licet
ꝑ bono pacis ēt ext. iudi. hæc fierēt, tamē qa intēdebāt suo iu-
re uti qđ ex ꝯdictione apparet, ꝯsuetudo introducit̃. nec credi-
mus hr̃i ꝑ obtētō ꝯdictorio iudicio, licet arbitri iudicauerint,
qa sn̄ia eorū nec nomē sn̄iæ hr̃e meret̃. C. de arb. l. j. item qa nō
sunt tales, q possint introducere ꝯsuetudinē, ut Princeps, uel iu
dices eius. sed licet nō ualeat tanq̃ obtētū ꝯdictorio iudicio, ua-
let tn̄, qa sic obtētum est p̄ualēte ꝯdictione, Insti. de iure na. §.
ex non scripto. [Ad p̄sonale.] s. ꝯcedimus. [Impersonalis.] s. ꝯ-
sistere. [Si mos.] Arg. ꝙ si in priuilegio, uel alio rescripto fit mē
tio ꝯsuetudinis, uel priui. necesse est illud exhiberi, 100. di. ꝯ mo
rē. 76. di. ieiuniū, 19. di. nōne, 20. q. j. sancimus. in Auct. ut spon.
lar. §. hoc quoq;, arg. ꝯ, 19. dist. si Romanorum. in Auct. ut fra.
fi. §. j. C. de do. donatio. ff. de do. ex hac scriptura. ff. de admi. tu.
chirographis. so. in publicis instrumentis non est necesse exhi-
beri illud, de quo facit mentionē, in priuatis secus. Alij dicunt,
ꝙ si in priuil. ꝯtineatur totus tenor instr̄i, non est necesse exhi-
beri, alias sic. sed hoc non ualet, cum posset esse falsitas in bulla,
s̃. de priui. cum olim. tertij dn̄t, ꝑbabilius, ꝙ si priui. est publica
rum auctoritate iudicis, nō est necesse exhibere principale, alr̃
secus. C. de testa. publ. qualr̃ aūt faciēda sit publicatio, no. s̃. de
testi. Albericus. quātūcunq; aūt fiat publicatio ltīe, aliꝰ audiet̃
volēs ꝑbare falsitatē, si illud exhiberi petit, nisi sit amissū sine
culpa sua, s̃. de fide instru. l. vlti. [Rectior.] Rectissimū āt ē, ꝙ
subrogatio Abbatis sine vlla ꝯdictione, & dubitatiōe sit apud
monasteriū S. Bern. sed in mō & qualitate, f̃m quā debet fieri
subrogatio, valet ꝯsuetudo, & mos antiquus, arg. supra d rest.
spo. Pisanis. [Nō dēat.] 4. dist. erit. [Valere.] ff. ad munici. l. 1. in
fi. ff. de vsu & ha. diuus, in princ. ff. de reb. dub. quoti ff. de serui.
si quas, 17. q. 4. q. 12. q. 2. si quos, & c. quia. [è vicino.] Quia Ca-
lixtus ꝑximꝰ fuit Paschali, & qa ex certa sciētia mutauit ver
ba, iō bene allegabat monasteriū S. Ber. si aūt hoc nō eēt, nō in
telligerem f̃m priuil. eē interpretationē prioris, sed illud p̄su-
merē p falsi suggestionē impetratū. Quidā tn̄ dn̄t, ꝙ de iure vi-
deret̃ Paschalis priuilegiū interpretandū, vt electio eēt ꝯuētus
S. Silue. & ꝯfirmatio Abbatis S. Ber. arg. supra de ꝯsue. cū dile.
alii ꝯ. [Adiucauimus.] Hæc sn̄ia iusta fuit, qa consuetudo talis
erat, & p̄scri. sup. de ꝯsue. cū dile. & c. ult. itē fuit iusta pp inter-
pretationē Calixti ex certa sciētia factā, & cū cāæ cognitione:
ex priuil. aūt paschalis l3 posset habere ꝯfirmationē, non tn̄ ha
buisset hoc ius, ut de eo tātū assumeret̃ Abbas, ut quidā dn̄t, a-
lii ꝯ. [Donec.] Arg. priui. perire pereunte monasterio, arg. 16.
q. 7. hoc scripsimus 25. q. 2. §. ult. in fi. hoc aūt intelligo, si pe-
reat, & nō reædificet̃: reædificatum. n. idē priui. habet, arg. sup.
de ele. quia dili. Itē distinguo inter priui. quædam. n. dant̃ ordi
ni, & ea durant, durante ordine, ut hic. q̃dam dantur sup aliis
possessionib. quæ non sunt ordinis, & illa durant etiam remo-
to ordine, arg. contra, supra de re. do. quia monasterium.

CAP. XXV.

Super quibusdā. [Consiscantur.] sup. de hæ. ex cōicamus. [Pedagia.] Quia à
peditibus dantur. [Guidagia. Quia dantur pro Ducatu.
[Salinaria

Universidad de Deusto Biblioteca

[Salinariā.] Quia dant,ut permittat salē vendere,vel emere] & est no.qa hoc nusquā alibi inuenies prohibitū.C.de euic.l.3. & l.vniuersi.C.no.vec.im.nō pos.l.2.& 3. [Vel Latera.Conc. s.de cē.innouamus.[Viduis.no.s.de off.del.sig.88.di.c.j.& 2. [Rūdere.] No.viduas pupillos, orphanos & reliquas miserabiles personas posse quoslibet ꝯuenire corā ecclasti. iudice, sed nūquā pōt inuita ꝯueniri,nisi malit sub seculari iudice rūdere.

1 *Quando sit tradendus quis curiæ seculari.*
2 *Non simulatè sed cū effectu supplicādū est pro tradito seculari ptāti.*

CAP. XXVI.

1 Nouimus expedire, Dānabile.] † Not.ꝙ ꝓ quolibet crīe, dummō sit damnabile,& damnosum,pōt aliqs tradi curiæ seculari. Itē ꝙ pro nullo crīe tradi dēt,nisi sit damnabile, & dānosum,vel aīr vt dicimus s.de hęr.excōicamus.[Proiectus.]Per sn̄iam,q̄ dicit p̄latus,depono talē,& oīb.priui.ecclesiæ priuo.[Celebrāda.]De facto, qa post sn̄iam est spoliandus vestib. clericalib.11. q.3.epō.[Seculari.]No.qualiter depositus sit ptāti seculari tradendus.[Pronūciandū.] Post sn̄iam depositionis datā primo, & post expoliationem factam secundo:tertio,dicendū est iudici seculari,ꝙ depositū & expoliatū in suū forū recipiat.† [Efficaciter.]No.nō simulatè,sed efficaciter ꝓ tradito seculari ptā. supplicandū,23 q.5.c.j.licet.n.p̄latus clericum tradat depositū in forum laicale, tamen non pp hoc ꝯdemnat eū ad aliquā pęnā corporalem [In perpetuuum.]Grauiorem pęnam non pōt imponere clericis,& est no.ꝙ falsarius non semper traditur iudici seculari,qđ intelligo,quando est spes de correctione.

1 *Secundum decretum non est necessarium misso in reali possessione.*
2 *In realibus & mixtis actionibus fit tantum mis.in pos.rei petitæ.*
3 *Venditio raro nisi contra latitantem fit.*
4 *Latitare dicitur,qui expressè iudicis uocationi non obedit.*

CAP. XXVII.

Dilecto filio. [Eidē.]s.parti aduersæ.[Indulsim⁹. Qđ tn̄ de iure cōi est, vt præter nullā indulgentiā beneficio tn̄ restōnis sibi subueniat,si ꝯpleta est p̄scriptio recuperādæ pos.eo absente, vel in modico tpe postea. ff.ex qb.cau.ma.re.sed & si.§.quoti.& l.ait prętor.§. deinde,& no.s.de p̄sc.ex transmissa.posset tn̄ dici in hoc valere indulgen
1 tiā,ut ēt pp restōnē ipso iure currat tps.† [Pręterita.] Hinc plenè apparet, ꝙ nō est necessariū fm decretū misso in possessionē reali,sed sufficit solus lapsus tpis ad hoc ut irreuocabiľr possideat.& faciat fructus suos.sed si ad maiorē sui securitatē vult hr̄e fm dec.pōt illud sibi dari,s.de eo,q mit.in pos.c.j.s. ut lit. nō ꝯte.qm̄ frequēter.§.in aliis.hācāt missionē tā ex primo decreto q̄ ex scdo,& tā in psonali, q in reali facit iudex dele. non tm̄ Principis,s.de dolo,c.2.& s.de eo q mit.in pos.c.2.sed cuiuslibet alterius dele.s.de eo,q mit.in pos.c.cū ueniissent.& iste est casus,ubi ante li.ꝯte.dele.impedit offm̄ suū. quidā tn̄ Legi-
2 gistę dn̄t ꝯ.Auct.de exhi.re.§ si uero. † Item no.ꝙ in realib.& mixtis act.fit tm̄ mis.in pos.rei petitæ,nisi qn̄ latitat,uel qn̄ dolo desiit possidere.ff.ex qb.cau.in pos.Fulcinius.§.itē videam⁹,
3 & §.seq.& C.de p̄scr.30.an.si qs.§.fi.† Itē no.ꝙ vēditio raro fit nisi ꝯ latitantē.ff.ex qb.cau.ma.in inte.rest.l.itē ait.§.hic. & ff. ex qb.cau.in pos.Fulcinius.§.j.& §.seq.raro iō dixi,qa ꝯ puberē minorē.& ꝯ furiosū. & ēt ꝯ pupillū, si ex alieno facto coueniant.fit vēditio si eis expediet,vel si vrget debitū eis,vel si dilatio allatura est dānū creditorib.ff.ex qb.cau.in pos.Fulcinius.§. adeo.& l.si minor.& l.apud Iul.j.rn̄.& l.in pos.j.rn̄,de bo.auct. iud.pos.nō ex.j.rn̄. istæ. n. psonæ latitare non pn̄t.imò plus vr̄ ex prædictis ll. licet multi ꝯdicāt, s. qa vbicūq; ēt aliis personis p̄ter p̄dictas iusta cā mouerit iudicē,faciet vēdōnem:si.n.ꝯ has facit ut latitantes,q̄ sunt fauorabiliores, quare non multo magis faciet ꝯ alias.& si dicas,ꝙ ꝯ prædictas faciet ex iusta cā, s.qa fingunt latitare pp tutores,uel curatores eorū,q latitant, certè hoc nō vr̄ verū,qa si hoc esset,lex aliqua hāc rōnē inter als aliqn̄ assignare debuisset,imò expresse dicit lex,qa ēt si nullus latitet,tn̄ ꝯ p̄dictas psonas fit uenditio,ut dicit p̄al.l. ex qb.cau.in pos.Fulcinius.§ adeo.Itē si missio,& vēditio fiūt ī reali,ubi fit in aliis missio,q̄ q̄ petita sunt,quare,ut p̄dictū est,nō fieret in psonali.sed oppones,qūo tā graue dānū infliget absenti nō ꝯtumaci sine ordīe iudiciario? Rn̄.hoc fieri pp malitiā latitātis,& ēt ꝯ alios pp multa mala,q̄ possent euenire,nisi fieret,licet rarissimè fieri dēat,nisi ꝯ latitantē:& tūc ēt iuuenī est bonū remediū,qa si fiat vēditio cū nō existeret debitū,agit ꝯ ipsum p̄iudiciali in rē ad recuperationē rei uēditæ. hoc aūt nō vr̄ bonū,qa postq̄ p iudicē vendita sunt, ꝙ postea inquiret, vtrū subfuerit debitū, ꝓ quo uēditio facta est.sed uēditio poterit reuocari, si cāę,pp quas facta est vēdō,nō subsint, puta qa nō sit utile his, ꝓ qb.vēdita est.qa nō erat debitor grauatus debitis, uel si non erat dānosū creditorib.uel si nimis festinauit.ff.de dā.infe.si fini.§.si forte,& sic loquit l. ff.de priu.Imperatores.hoc aūt bene fatemur,ꝙ facilius ꝓcedit ad venditionē ꝯ latitantes, q̄ ꝯ alios sed si fit vēditio ꝯ nō latitantē,quasi latitet,eodē mō fit reuocatio huius vēditionis uel ipso iure,vel p bn̄ficiū rest.in inte.ff. de dam.infe.si fi.§.si fortè.ff.ex qb.cau.in pos.Fulcinius.§.si qs. imò plus dici posset,ꝙ cū hæc sn̄ia,s. ꝙ res debitoris uēdat,sit tm̄ interlocutoria,qa summatim tm̄ cognoscit.C.de bo.auct. iu.pos.l.fi.§ an hi,& si postea iudex ꝯriū cognosceret, s.ꝙ non fuisset debitū,possessionē & uēditionē reuocaret, & ēt solonē factā debitori,arg.ff.de re.eo.magis.§.si ęs.ff.de trās. cū hi.§.si p̄tor,itē qđ iussit,&c.ff.de re iud.qđ iussit.uel is, ꝯ quē lata est interlocutoria sup solone debiti, & sup vēditione, poterit appellare ꝯ.10.dies à tpe quo sciuit p̄dictā sn̄iam ꝯ se latā, cū ī veritate.nō latitauerat.C.qūo & qn̄ iu.l. j. & habēt locū p̄dicta.s. mis.in pos.& uēditio,ēt ꝯ ecclesiā,sicut ꝯ pupillū.Si qras,intra qđ tps facieda est vēditio,uel missio ex scdo decreto, postquā missus est in possessionē cā rei ser.dn̄t quidā,postq̄ visus est eā habuisse ꝓ derelicto,uel hoc ꝯmittendū est arbi. iu.ff.de dam. infe.si fi.§.nō aūt.ff.de acq.pos.possideri.§.fi.ff.de iure deli.l.j.§. vlt.melius vr̄,ꝙ p ann.debet expectare.C.de p̄scr.30.ann.si qs. §.vlt.& hoc bene vr̄ dicere decr.s.ut li.nō ꝯte.qm̄.in fi.nec ob. C.in quib.cau.nō est neces.in inte.re. qa illa locū habet in his, q̄ fiunt extra iudiciū,secus in illis,q̄ fiunt in iudicio.C. de iu.ꝓperandum,in fi.Item vr̄ ex decr.pal. s. qm̄, ꝙ post annum pōt iudex interponere fm ꝓ vēditione facienda, vel si non vult ita grauare absentē,pt decernere,ꝙ tm̄ possideat, & fructus faciat suos quousq; aduersarius ꝓbauerit indebitū illud, cuius cā facta est mis.in pos.vel si adhuc vult minus grauare absentē,fortè ꝙ minus liquet ei de debito, tunc reseruet onus ꝓbandi debitū illi,q mis.est in pos.nā si iudici licet qđ plus est, s. facere finalē uēditionē,multo magis qđ min⁹ ei licet. s.ꝙ p̄dictas ꝓuisiones facere.itē & cautione pig.& uēdi.& aliis remediis utēdū est ꝯ ꝯtumaces.ff.de ven.inspi.l.j.§.j.ff de lib.agn.§.si qs. Instit. de excu,tut.§.vlt.& s.de do.c.2. sed qs dr̄ latitare,ff ex q caus.
4 in pos.ea.Fulc.§.2.& §.seq.† Itē dr̄ latitare qlibet, q expsse vocationi iudicis nō obedit.ff.de pri. cū si creditores. & hoc plus placet,q̄ qđ no.s.ut lit.non ꝯtest.qm̄ in gl.& male [Cōueniendi.] Restituit.n.ei tp̄s,quantum fuit absens, ita tn̄,ꝙ non excedat tp̄s,quod sibi supererat.ff.ex qui.cau.ma.re.sed & si.§.quo.

1 *Oblationum nomine quid intelligatur.*
2 *De datis inter viuos non debet eps habere portionem,sed tm̄ de testa.*

CAP. XXVIII.

Cum inter vos. [Capellæ.] No.Abbatem ꝯueniri ꝓ ecclesia sibi subdita:& fortè ideo est,quia tpalia illius ecclesiæ erāt monasterij,& erāt quasi grangia,ut no.sup.de app.de priore. aliàs aūt licet eps admitteretur ad agendū ꝓ ecclesia sup.de succe.ab inte.c.3. supra de pri.cum olim,pp.ad defendendū tn̄ nō admitteret, nisi cum satisdatione de iud.sol.ut s.in bonis ipsius mandet sn̄ia exec.ff.de re iud.si se obtulerit. & hoc idē à filii crederem de Abbate, arg. ff.de leg.non possunt.& ideo dic melius,ut no.sup. de rest. spo. olim causam,& de iu.cū depu.& de reli.do.cū uete. [Probatū.] Prius tn̄ titulo alle. puta, quia sibi hæc tertia fuerat ꝯstituta legi,supra de ꝯsue.cum dile. quod licet non probet, sed v sus tm̄ p̄scriptus sufficit,ff.de vsu.cum de in rem,uel aliter,ut in glo.q̄
1 incipit,† [Oblationum.] Nomine oblationum hic intelligunt oīa oblata siue mobilia,siue immobilia, siue in ecclesia offerātur,siue extra.secus,si dixisset oblationes altaris, 10.q.j.de his, antiquos & melius supra eo. cum Carp. [Et ea.] Missa. [Nuncio.] Arg.ꝙ ea, quæ acquirit sacerdos iniungendo pn̄ias p parochiā debēt esse ecclesiæ. [Nuncio.] Arg. ꝙ quæcunq; intuitu ecclesiæ acquirunt,sunt ecclesiæ,12.q.3.Pontifices,supra de
2 testa.requisisti †[Et decimas.] Supra de testa.officij,&c.de his. ꝯ,j.eo.c.2.ꝯ,ubi dr̄,quia de datis inter viuos non debet habere portionem eps,sed de testīs tantum.Item ꝙ de his, quæ dātur ad perpetuū cultum,ut uestimēta,& quibusdā aliis,quæ hic cōcedunt,portionem canonicā hr̄e non debet.Sol.illa c.loquuntur,qn̄ agitur ꝯdictione ex illis decr. super relictis in testō tm̄: hic aūt loquit,quando agebat ꝯdictione ex canonib.12.q.2.cōcesso,& c.quatuor,10.q.j.antiquos.ubi expresse habes, ꝙ etiā de præpiis debet habere portionem, q̄ constat ad perpetuum cultū data,10.q.2.hoc ius.Sed dices,hic non agit eps,sed prior, qūo ergo ꝯdōne ex illis canonib.petit aliquam portionē? Respon.hic prior habebat istā tertiā āb epo nec obst. qđ in ca. dr̄ de medietate,quia in hoc est seruanda consue.sup. de sep.certificari.uel dic,ꝙ hic prior istā petiit,quia eam stipulatus fuerat, vel alias sibi erat ꝯstituta, & cum nō posset probare stipulationem,uel constitutionem,probauit ꝯsuetudinem 40. ann.in p̄ceptione cuiuslibet istorum singľr.ff.de usu.cum de in rem.

CAP. XXIX.

Ex parte vestra. [Operis.] Post nunciationem enim no.O. ædificatum fuit licite,vel quia remissa fuit nunciatio,uel quia fuit satidatum,ut dixi supra de noui ope.nunci..c 2.& 3.

CAP.

CAP. XXX.

Ex parte vestra. [Ecclesiast.]s.eo.cum inter, ꝯ. [Ratā.] Quia iuri consonat.s. de test.de his. vel dic cū legatus possit facere constitutionem, vt s.de offi.leg.c.vlt.eadē rōne pōt interpretari,s.c.inter alia.

CAP. XXXI.

Tua nobis. [Maiora.] s.dignitates.qđ aliqui nō credunt,cum non debeant vacare,sed maiore appellat pinguiora,quamuis accepta propria significatione verbi etiam dignitates beneficia sunt, arg. supra de preca.c. viti.vbi de hoc no.

CAP. XXXII.

Transmissa. [Facultates.] Interpetandum erat dicti canonicorū ad hoc, vt verū dixisse videantur.ꝙ non sufficiunt facultates pp diminutionē:si.n. diminutæ non erant,& hoc Papæ dixisset nunquā literas dedisset,arg.s.de ꝯst.cū M.ff.de ꝯst.prin.in nouis.[Moderātes.] No.ꝙ p hoc verbū possent minuere,nō augere numerū.[Conuertētes.]Hęc nō sufficiūt rōne primi mādati,sed istius secūdi.

1 *In materia noualiū hic & vsq;ad nu.6.multa pulchra colligere poteris.*
7 *Plena libertas dicitur,vbi aliqui sunt exempti à lege diœcesana.*
8 *In ecclesiis exēptis instituūt clerici per fratres,in nō exēptis autem non.*
9 *Episcopus nō inquirit de criminibus,vel negligentia sacerdotis exēpti.*

CAP. I. in VI.

Veniens,& infra. [In speciales.] Hic vult dicere,ꝙ per hæc verba, vos recipimus in proprios & speciales filios,non fit exēptio, sed tn̄ nō poterūt excōicari,vel interdici,nisi à Papa,vel ejus legato.[Ex illo.] i.ad id prodest eis,ꝙ sunt in proprios filios recepti. ꝙ nō possunt excōicari,vel interdici,i.pp illud.[Desertū.] Hoc desertū post habitationē pōt dici nouale,s.de ver.sig.quid p no-
1 uale,vbi no.[In præmissis.] Priuil.† [Memoriā.] Monasteriū habet priuil.de percipiēdis decimis noualiū inter certos fines, agit ad decimas ꝯ quasi possessores earū, & plebes, ad quas de iure cōi ptinēt,agūt ꝯ eos, vt dimittāt eis decimas, quas quasi possidēt. Hic primo qrit,qd dēt ꝓbare monasteriū,& qd plebs Rn̄.testes monasterii debēt dicere,ꝙ cōis opinio est oīum,qui habitant circa loca,q̄ monasteriū dicit noualia, & ēt aliorum, quos de his qrere cā agitat,vel melius oīum, q circa hoc arbitrant nullū,q viuit vidisse,vel audiuisse,qn̄ loca illa fuerūt culta.& oportet hos habitātes vel arbitrātes,q p̄dicta opinant, ad minus esse duos,vel tres,vel plures,vt iudex arbitrabit: sed nō oportet esse oēs,vel maiorē partē,q̄ sic opinet: nā municipes dn̄r scire,qđ maiores sciūt.ff.ad muni.municipes.itē adiiciēt ī suo testimonio,ꝙ nunquā viderūt aliquos, q dicerēt se vidisse illa loca coli,vel audiuissent ab illis,q vidissent, vel audiuissent ab aliis p̄decessoribus sursum in infinitū;vel ēt ab his,q secum ꝯuiuebāt sursum versum in infinitū, p̄dicta loca suo tpe coli. nec vr̄ sufficere,si testes dicāt,nō est opinio oīum,nec ēt alicuius p̄cedētiū in infinitū,ꝙ p̄dicta loca culpa fuerint: qa hæc est negatiua,q̄ ꝓbari nō pōt, 6 q.5.actor.C.de proba.actor.ff. de
2 ꝓba.i.2.† Itē nō vr̄ his testib.necesse dicere,ꝙ audiuerint p̄dicta loca semp fuisse īculta, imo bene valet eius testimoniū,ēt si audiuerint illa loca aliqn̄ fuisse culta,qa tūc ꝓbabit monasteriū p̄scriptionē eius tpis, cuius nō extat memoria ꝯ ꝯfessoriā, quā intērāt plebes de iure cōi ad decimas petēdas.& tūc dicēt testes cōem opi.esse omniū p̄dictorū,ꝙ nullus viuēs vidit, vel audiuit,ꝙ suo tpe fuerint loca p̄dicta culta, nec vidit aliquos, q hoc viderint,vel audiuerint ēt ab aliis de suis tpibus.Dicūt q dā.& fortè nō malè,ꝙ ēt si nō dicāt de suis tpibus sed de aliorū tpibus,sed certis,ꝙ ęque bene impeditur p̄scriptio,sicut de suis dicerent,v.g. dicit testis.Ego audiui à Petro, q dicebat, qđ audīuerat à Ioāne,ꝙ tpe Iustiniani loca colebant,sed ab eo tpe citra cōis est opi. ꝙ fuerint inculta. si à Iustiniano audiuissent, indubitatū esset,ꝙ nō probabit p̄scriptio. Idē ēt vr̄, si nō dicat de certo hoīe sed tn̄ noīat certū factū, vt si dicat testis, Audiui,ꝙ p̄dicta loca colebant eo tpe,quo cōflictus fuit Saracenorū cū Christianis,sed postea fuerūt inculta. aliqui tn̄ dicūt ꝯ,s. ꝙ nō sufficit dicere, ꝙ audierit ea culta tpe Iustiniani, vel tpe ꝯflictus,nisi dixerit,ꝙ vidit,vľ audiuit suo tpe culta:sed fm primā opi.nō vr̄ dr̄ia,siue audiuerit à Ioāne,siue à Iustiniano, cū ei dicere sufficiat ita de alio tpe, sicut de suo. Isti tn̄ bn̄ fatent, ꝙ nō dēnt ꝯfusum tp̄s dicere,puta qa culta fuerūt à tpe Christi citra,sed certū dicere debēt vt p̄dictū est,s.a tpe Iustiniani vel ꝯflictus.Sed qd si testis interrogatus rn̄deat, aliquos,sed paucos & sine rōne opinari ꝯ?credimus ꝓbari p̄scriptionē. sed qd si dicat parē partē opinari ꝯ sine rōne ? hic nō credimus valere testimoniū,qa nō est testis distinguere,qs faciat cū rōne, vel sine rōne: sed quid si dicat, Ego audiui aliquē dicentē se audiuisse, vel vidisse,ꝙ suo tpe culta fuerint p̄dicta loca,sed ipse nō credidit ei,quia cū interrogasset ab eo de causa dicti sui, vel de circunstātiis nō rn̄dit ei,vel respōdit,sed falsum?rn̄.ꝙ per hūc testē non probat p̄scriptio,quia cū hic testis nō esset iudex,a quo audiebat loca fuisse culta,nō tenebatur ei rn̄dere.sed si falsam causam subiecisset sui dicti,tunc posset dici,ꝙ bene ꝓbat p̄scriptio,dūmodo ꝯstet causam,quā dixit falsam.& ēt cū cā dixisse, qa forte nō est credendū,ꝙ cā dixerit,nisi pars monasterii hoc probet:testes aūt plebis debēt habere ꝯriū,s.cōem opi.esse p̄dictorū hominū,qui s.dicti sunt,ꝙ aliq sunt qui viderint,vel audiuerint,qn̄ loca p̄dicta culta fuerint,& si nō aliud, cōsulē,vel diē,vel annū probent.& si testes vtriusq; partis hoc plenè dixerint,iudicis discretioni relinquit,qui quib. p̄ferant.& si in hoc articulo p̄ferent testes monasterii.nō sufficit eis, nisi probent & alia,q̄ s.diximus, cū lex ad oīa eū astringat. sed si testes plebis hoc ꝓbent,sufficit eis,ēt si aliud nō probant. Itē si in hoc articulo deficerēt,sed probarēt aliū articulū,s.se vidisse,vel audiuisse aliquos,qui dicerēt se vidisse,vel audiuisse ab aliis, qui audierāt ab aliis,ꝙ p̄dicta loca suo tpe culta fuerint, p̄fert ꝓbatio plebis,qa cū innitat iure cōi,sufficit,ꝙ in vno & si nō in oīb.infringat probationē monasterii.Itē in hoc casu si duo tm̄ testes bene probēt hūc artic.p̄ferrent c.testibus monasterii, qui dixerunt ꝯ,quia isti astruūt affirmatiuā,quod est de iure cōi:alii negatiuā,qđ est ꝯ ius,licet in hoc casu admittant pp impossibilitatē probationū. Alii tn̄ dicūt,& hoc ēt discretioni iudicis cōmittit,ꝙ vtrunq; testimoniū est admissum ꝯ ius qa est de auditu,licet testimoniū monasterii sit magis ꝯ ius, quia est de auditu,& astruit negatiuā.hæc aūt satis ꝓbant ff.de prob. si arbiter, ff.de aqua plu.arc.in summa.§.idē Labeo.& dicunt quidā ꝙ si cōstet p cōfessionē,vel alio modo,ꝙ a c.anni citra ante li.ꝯte. fuerint p̄dicta loca culta,quantūcunq; monasteriū probet per se oīa p̄dicta,tn̄ succūbet,quia cū oporteat eū ꝓbare p̄scriptionē,cuius nō extat memoria,hæc nō est talis,q̄ est infra cētū anno.cū vsq; ad centū ann. vel parū minus pōt extēdi memoria hominū,sicut vita.ff.de vsufr.ac.vsusfructus.secus aūt si per ꝯfessionē, vel alio modo nō cōstet de anteriori tpe, sed cōstet, ꝙ a ducētū citra fuerint culta,qa tūc bene valebit ꝓbatio monasterii,si p̄dicto modo probauerint. Prædictæ pro[ba]tiōnes vidētur hr̄e locū, si neget Constantinū fuisse Imperatorē Ro. vel Carolū fuisse Regē Franciæ, vel si negat aliquē fuisse notoriū, vel p̄latū,& sic de aliis sīľbus, dūmodo p̄dictā metā cētū ann. excesserint. vtrobiq;.n.est eadē æquitas quidā tn̄ dicunt habere locū p̄dictas probōnes,si ea,q̄ intendūt probare,excedūt metas 40.ann.alii dicunt,ꝙ ēt pn̄ia,sed ignota,puta apud Saracenos
3 nos facta,p̄dicto modo dēbēt ꝓbari,sed nō placet.† Itē no. ꝙ hæc cōis opin.idē est, ꝙ cōis credulitas, & ideo oportet famā esse,& ēt credulitatē cū aliqua rōne; licet n.lingua moueat facilè ad loquendū,qđ vult,sicut & caro facilè mouet ad illicita, aīa tn̄ facilè nō mouet ad aliquid credendū, sed p̄cedēte rōne tm̄.& quia solus Deus scrutat aīam,ideo ille, qui fert testimoniū de opinione,si interroget,qūo scit hanc cōem opi. respondebit,nō scio sed solus Deus nouit,sed credo: causam autē credulitatis subiiciat,qa sic verbis exprimebat,vel aliā quā volet. & hac rōne,quia tm̄ de credulitate respondet,qui testificat super opinione,vr̄,ꝙ si interrogat,qūo scit,ꝙ sit cōis opi. respōdebit,qa sic audiui a multis,& credo ꝙ aīa organo vocis sic exprimebat suā voluntatē Itē est iusta cā,si dicat, cum multi ex
4 primerēt suā opinionē.† Alii ꝯrium nō dicebāt. si autē interrogaret,a qbus audiuisti:si noīat aliquos,bene est si dicat, non habeo in memoria de aliquo qa nō no.de aliquo certo,qa sic cōiter dicebat: dr̄ valere testimoniū. vr̄ autē ꝓbare cōem opi. & omniū opinionē.ff.de ꝓba.si arbiter;qa si vnus solus esset in ꝯria opinione ductu rōnis,nō esset cōis proba. vt p̄dictum est. licet autē ꝓbatio cōis opi.ēt cum p̄dictis adiectionib. nō sufficiat,nisi in his,q̄ excedūt metas p̄dictas,tn̄ & in his, q̄ sunt circa metas p̄dictas,sępe multum valet, qa trāsfert onus ꝓbōnis in reū.ar.s.de p̄sum.qa veri,& c.illud, ar.C.de testi.l.j.& auct. ibi posita.C.de sen.& īterlo.l.2.Et hæc vera vident,si dr̄ ꝯtus alicuius p̄lati mortui nō valere,qa nō fuit p̄latus: vel ꝯ īstr̄a tabellionis mortui,ꝙ nō fuit tabellio,vel ꝯ filios,ꝙ nō fuit matrimoniū inter parētes.& sic vr̄ viuere ille,qui cōi opi.dr̄ mortuus,& sic in sīľbus,arg.p̄dictarū legū,& ar. 34.q.i.c.j.ff.de of. p̄ro.Barbarius.secus aūt esset,si prælatus viueret, vel tabellio, vel maritus:nā in his casibus & sīľbus.si p̄dicti agerēt,puta qa p̄latus repeteret suā ecclesiā,in cuius possessione alius esset,vel alter alterū peteret, vľ tabellio peteret aliquē cessare à diffamatione sua sup eo,ꝙ nō cēt tabellio.nā in his casib.nō vr̄,ꝙ cōis opi.in aliū trāsferat ꝓbōnē:& est rō,qa multa sunt ꝓ reo, s.qa est in possessione,& qa negat,qđ nō est in aliis casib. tn̄ & huic aīr subuenit,vt no.s.de p̄sump.illud,& s.de resti.spo.sæpe cō-
5 tingit.† Item secus vr̄,si non agit cā inter principales,sed inter alios,puta si aliqs petit aliqd ex ꝯtu p̄lati viuēus,vel instr̄a tabellionis viuentis:sufficit.n.his actoribus probare cōem opin. ꝙ hr̄ pro prælato,vel pro notorio quousq; probet ꝯriū,arg. ꝯ, C.de testi.l.2.C.de sen.& īterlo.l.2.& est ratio diuersitatis, qa

principalis

Universidad de Deusto Biblioteca

principalis persona magis dēt habere paratas probōnes sui sta
tus.q̄ alius.in iure aūt inueniunt iura, q̄ loquunt de hac mate-
ria s.eo.quid p no.&c.sup q̄budā, s̄.de priui.c.fin.3.q.6.hoc
quippe.ff.de aqua plu.arc.in summa.§.idē Labeo ff. de aqua
quoti.& æsti.hoc iure.§ ductus aquæ.ff. de iti. actuq; priua. p-
paret.§ pe.& vl.C.de ser.l.j.& 2.& l.si manifestæ,ff.de pb.si ar-
6 biter.† Itē aliud est cōis opi.q̄ notoriū:huius.n.cōis opi.est tm̄
de lōge p̄teritis,& q̄ nō pñt pbari p testes de visu: notoriū aūt
est de p̄sentib.vel pximè p̄teritis, & q̄ facilè pñt pbari p testes
de visu.& nō mirētis,si sufficiēs reputat à iure hæc probō cōis
opi.indubitāter.n.reputari dēt, q̄ oēs hoīes cōiter opinati sūt
sine cōdōne tāto tpe,à quo nō extat memoria.ff.de aqua plu.
arc. in summa.§ idē Labeo [in co.plena. Hāc plenā libertatē
7 nō habēt de iure cōi.sed p priuilegia, vt hic.j.sequit.† [Liber-
tatē.] Nō plenā libertatē dici, vbi exēpti sunt à lege diœce.vt
hic expresse dicit.est ēt iurisdōnis, sicut apparet in illis verbis,
vbi dicit q̄ nō possunt īterdicto,& excōicationi supponi.q̄ sūt
de lege iurisdōnis.& valet hoc ad intelligēdū priuilegia, q̄ dāt
alicui plenā libertatē.non expressis c.libertatis:nō.n.intelligit
plena libertas,nisi in his duabus li.sūt liber.melius placet,q̄ istæ
ecclesiæ nō gaudebāt plena libertate in lege iuris. sed tm̄ quo
ad certa capla legis iurisdōnis erant exēptæ.f.q̄ nō possent ex-
cōicari,vel interdici,sed quo ad alia tubebāt diœcesanis, [quia
8 poterant sub eis coueniri & sic de aliis.† [Examinandi. [Idcir-
co clerici fratrū p̄sentant epis & examinant ab eis qa hmōi ec
clesiæ nō erāt exēptæ,& ideo clerici p epos erāt in eis instituē-
di.secus aūt esset si ecclesiæ essent exēptæ ex toto,quia tūc insti
tuerēt ibi clerici p fratres, 18.q.2.c.j.sed tūc si popls nō est exē
ptus,rector ecclesiæ institutus p fratres recipiet curā ab epo,&
reddet sibi rōnē populi,& ibit ad conciliū epāle, & recipiet ibi
statuta synodi,rñdebit de quarta decimarū & oblationum,&
mortuariorū,& hmōi,q̄ sibi à populo obuenerūt,& p̄stabit sibi
reuerētiā,obsequiū,& honorē rōne populi, & alia,q̄ alij recto
res p̄stant epo,arg s̄.de priuil.ex ore,& de maio.& obe q̄ sup.
nec est ɔ hoc,qd dicimus s.,f.q̄ debet recipe curā aīarū ab epo,
qa eadē rōne vr. q̄ qn̄ epus istituit aliquē in ecclesia nō exēpta,
vbi clericus est p̄ntonus, q̄ deberet recipere curā tpaliū à pa-
trono.Sol.nō est sīle.qa curā aīarū nō pōt quis habere, nisi per
epm,cui subest,vel p vicariū eius,16 q.7 nullus. de of.Arch.
cū satis,s̄.de insti.ex frequentibus. Vicarius aūt nō ... ab his exē
ptus secus aūt in cura tpalium,q̄ intelligit data hoc ipso,q̄ cō
cessa est cura aīarum.Itē pōt dici,q̄ p̄sentatio,quā facit patro-
nus,sufficit,vt postea cōcessa cura aīarum cōcedere videat pa
tronus & curā tēporaliū,examinare aūt eū nō debebit eps,qa
nō instituit eū in ecclesia,imo Abbas,nec eum ɔfirmat,nec ip-
si manū imponit:tales.n.examinādi sunt,s̄ de ele.venerabilē
& c.nihil cura.n.aīarum in hoc casu nō est principalis, sed ac-
cessoria:ex quo.n.per patronū clericū institutus est,& cura aīa
rum quasi accessoria ex rōne ei concedēda est. & ideo ēt nulla
eius exceptio admittit.nisi fortè laboraret infamia,s̄. de app.
ɔstitutus. de accusa.accedēs, nec accusabit à populo. nec alio
corā epo.Itē eps de criminibus, vel negligentia eius nō inqui
ret,quia nō est iudex eius,sed si negligēs vel alias est in regimi
ne,eps poterit dare licentiā populo,q̄ ab alio recipiāt pniam,
& alia sacra,s̄.de of.or.inter.in fi.sed eps nō phibebit,q̄ paro-
chiani n̄ recipiāt sacra ab hmōi rectore,quādiu tolerat.8.q 4.
nōne nisi sciret,uel vehemēter p̄sumeret,q̄ parochianos vel-
let trahere ad errorē,uel ad peccādū,quia tūc nō quasi iudex,
nec in forma iudicij.sed quasi superior rector eius, & cui ēt p-
aliis & super alios cōmissa est cura eiusdē parochiæ,poterit eis
mādare,q̄ ab eo nō recipiāt,arg.s̄.de diuor.quāto:tñ bene ca
ueat iste eps, quia si postea rector conquerat de eo, oportebit
eū probare causas & p̄sumptiones,quare hoc fecit. quas si nō
phauerit,puniet,arg.s̄.de excel.prela.c. 2.ab hoc aūt rectore
si appellēt parochiani extra iudiciū,appellādus est Abbas suus
quia hęc applō plus habet vim puocationis ad iudicium,quā
applonis,s̄.de ap.cum sit.sed si appellet ab eo in iudicio,tunc
appellādus est eps,à quo eos habet.arg.s̄.de maio. & obe.soli
tæ, sicut & ecclesia vacante custodiā habebit populi quo ad
curā,63.dist.in plebibus.officia autē audiēt in parochiali eccle
sia,ēt vacante ecclesia.& ab extraneo sacerdote, quia locus il-
le corporalis ad hoc deputatus est. s̄.de paroch. vt dñic.imo &
si rector processisset in inquirendo ɔ parochianum,appellabit
eps,& tunc vocabit rectorē,vt defendat processum suū, s̄. de
app.cū speciali,circa finē.& si non cōparuerit, pcedet eps, qa
in causa applōnis bene proceditur lite nō ɔtesta. [Cū plebes.[
Not.quia aliquando ecclesiæ parochiales non sunt exēptæ, &
tamen parochiani sunt exempti,de hoc no.s̄.de priuil.recepi-
mus.[Moderatione.]Moderatio in hoc est,q̄ isti fratres cleri
ci integras decimas recipient de noualibus, & laboribus pos-
sessionum,quas iste ordo S. Iacobi habebat ante conciliū. sed
de illis possessionibus,quas quæsiuit post Conciliū.soluet inte
gras decimas supra de deci.nuper.[In aliis] [.quando obuenīūt
sibi a dictis fratrib.sui ordinis,debent integrè soluere decimas.
[Aliis desen.] Repete,quæ no.s̄,de verb. sign. olim tibi.

De regulis Iuris. *Rubr.* 41.

CAP. I.

Omnis res. [Dissolui.] Fallit in matri. 32.q.7. licitè. In ordine,& baptismo, 15.q 7.episcopus solus,j.q.1.quod quidam.

CAP. II.

Estote misericordes. [In meliorem] s̄.de simo.& ii quæstiones.

CAP. III.

Qui scandalizauerit. Supra de renū.nisi agit.7.q.j.in gl. c. [Vnus.] 11.q.3.inter verba,22.q.2 primum,32.q 5.ita ne.

CAP. V.

Quod latenter. 10.q 3.quia cor. [Per vim] ff. q̄ me.cau l.1.C.qd̄ me.cā. l.j.& vlt.

CAP. VI.

Cum in contemplatione. [A qōnib.] Qui torque-
ri debeant,qñ,& qualiter,hoc nō noto,qa in summa plene de
oībus not... Sed tñ de clericis videamus. & dixerūt aliq eos
torquendos 2.q.j in primis, 5 q. 5 illi qui.vbi dr. accusatores
epi ñ & testes torquēdos,q̄ non vr posse intelligi nisi de cle-
ricis,cū aliis ad accusationē, vel testimoniū ɔ eos nō admittant.
G.2 q 7.ipsi testes,arg. ēt pro eis,quia cū extra testimonium lici
tū sit eos subiicere verberibus,45 dist.cū beatus,5.q.6.quia iux
ta,& si vacillāt ī testimonio & viles sunt,torquebunt ff.de qō.
ex libero,4.q.3.si aūt ea. Alii tñ dicunt ɔ,& in c ɔtrarius dicūt lai-
cos tortos,qui admissi fuerant in exceptis criminib.de quib.lo
quunt pal c.Pro crimine aūt bene fatent aliquos verberandos.
sed cauendū est semper.ne adeo grauiter torqueant q̄ pericu-
lū immineat vitæ,vel mēbrorū s̄ ne cleri,sn̄iam.Itē not.in ac-
cusa.clericorum torquent accusatores sm primā opi 5.q.6.il-
li qui.quod non est sm legem.Sed mirum vr q̄ questio facien
da sit in accusatore, cu nullus criminosus, vel suspectus sit ad-
mittendus ad accusationē,3 q.5 accusatoribus,& c. se. & q.3.
c.j.sed dic eos admittendos in exceptis criminibus vel qñ ac-
cusatus volens euitare infamiā suam ,eos vult admittere. [A
quæstionibus.ff.de quæstion.l.j.& C. de quæstionibus. milites.

CAP. VIII.

Qui ex timore. 24.q j.pudenda 22.q.2.faciat , de pœn.dist.1.solent.

CAP. X.

Quamuis causæ. [Pastoris.]Negligentis, 81.dis. dictum 1 q.1.q̄ quidam.49. di.
deinde.49.dist c.vlti in fi.[Comedit. Pastor enim tenetur de
custodia,ff.loc.qui mercedem.22.q 3 tres personas.& si neget
dolo suo,vel negligentia periisse,ipsi incumbit probatio, ff. de
eden.si quis ex §. vlti. Idem in custodia carceris. ff. de custo. &
exhibe.re..vlt.cum alias,qui dolum allegat,dolum probare de-
beat.ff.de proba.quotiens.§.qui dolo.

CAP XI.

Indignum est. Homagiū.] s̄. de si.ex diligēti afs aūt licite ei iurant obediētiā,vt no.
s̄.de maio.& obe legebat. Est aūt obediētia in spūalib. & ī his,
quæ ad Deū pertinent,& in his quæ pertinēt ad officiū cuiusq;
plati,arg,pro his, 10 dist.suscipitis,s̄.de maio. & obe.legebat,
23.dist.qq.& 11.q.3.quid mirū,8.q.j.sciendū,8.q j.quia super.
Ad hanc etiā Imperator,& laici tenenter , 61.dist. Valentinia-
nus,s̄.de maio. & obe. solitæ. Homagiū aūt est de tpalibus &
his,q̄ ad tpa ia pertinēt,22.q.5. de forma. & ideo homagium
in hac significatione sumptum nunquam pro spiritualibus est
præstādum,supra de simo.ex dili.supra de iureiuran.nimis.nec
in hoc videtur valere aliqua consuetudo ,vt hic,quia cōsuetu-
do iniqua non potest præscribi, vt no.supra de consue.in prin.

Commentariorum Innocentij iiij. Pontificis Maximi, in Quinque libros Decretalium Finis.

Series Chartarum.
A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg.
Omnes sunt Quaterniones, Præter Gg.Duernio.

REPERTORIVM INNOCENTII.

MARGARITA PRECIOSA SVMMI V. I. INTERPRETIS, BALDI DE VBALDIS, PERVSINI,

Per L. Paulum Rosellium I. C. Patauinum recognita, & summo studio erroribus cunctis emendata: & ad Innocentiana commentaria Indicis loco accommodata: quo indice profectò nullum meliorem atque vtiliorem inueniri posse.

Abbas potest licentiare monachū, vt transeat ad arctius monasterium,nō vt vagetur,quia esset apostata, nisi ex dispensatione episcopi, ita no.Innoc.in c. fi. de renun.fol.42. nu.2.vide infra in verbo, Superior, in 2.quæst.Bal.

Abbas non benedictus non potest conferre ordines Psalmistarum,tamen quilibet sacerdos confert, ita no.Inn.in c.1.de sup.neg.prela.nu.2. fol.42

Abbas an teneatur mittere procuratorem,vide Inno. in c.querelam,de procur.fol.70. vnde dic, quod si est absens mala occasione,puta propter bannū & similia, tunc tenetur mittere procuratorem.l.Papin.ex ul.ff.de mino. Si autem bona & excusabili ratione,& tunc si necessario est absens, non imputatur sibi in damno.l.fi.ff.de in integ.resti.Si autem sponte, & tunc si ex causa priuilegiata,ut studiorum.& idem,quia non tenetur mittere procuratorem,ut l.sed & si per prætorem. ff. ex qui. cau. ma.& no.in l.2.ff.& §.necnon,eo.tit.Sed si ex causa non priuilegiata tenetur mittere procuratorem si commodè potest,alias non,ut l.si conuenerit,cum simil.ff.pro socio,et ibi dixi, quòd reus absens non tenetur mittere procuratorem,uerum est,nisi absentauerit se lite contesta.quia tunc tenetur mittere procuratorem,ut l.eundem.§.1.ff.de leg.Item dicit Io.q̄ ad lit.contest.nec ad sententiam non tenetur mittere procuratorem , vt no.ff.de hære.insti.l.si quis instituatur.quæ differentia non probatur l.vt conclu.Inn. Sed an ad negocia quis teneatur mittere procuratorem,vide in l.si conuenerit.ff.pro socio. Negocia non redduntur in inuitum, iudicia sic. Ad iudicia an teneatur quis mittere procuratorem,vide l.pen.ff.de distrac.pigno. &c.

Abbas an possit testificari in causa monasterij sui,vide Inno. in c. super.de testi. fol. 105. vide infra in verbo , Monachus , in 6. quæstio.

Abbas plenè exemptus habet episcopalem iurisdictionem & auctoritatem in suos monachos,ita no.Innocen. in c. 1.de cleri. pereg. 49

Abbas non potest dispensare cum suspensis,ita no.Innoc.in c.ex parte,de temp.ordi. 43

Abbas pro cappella quæ non est de mensa , non potest agere nomine suo,sed cappellæ sibi subiectæ,ita no.Inn.in c.conquerēte,de offi.ordi.in nu.2. 62

Abbas potest reuocare procuratorem constitutum à conuentu,ita no. Inn.in c.cum nuncius,de testib. 106

Abbas intelligitur loqui vt membrum collegii,nō vt persona singularis,si in instrumento dicitur quod Abbas & conuentus facit procuratorem , & ideo non repellitur à testimonio.ita no. Inn.in d.c.cum nuncius, de test.eo.

Abbas quomodo præscribat iura episcopalia & quando, & an requiratur vacua possessio in incorporalib.vide Inno.in c.ad audientiam,de præscri.fol.123.& vide l.rō.§ pe.ff. de act. emp. & per eundem in c.cum olim,eo.tit.no.& tene menti Bal.

Abbas in causa communi potest esse procurator capituli, ita no. Inn.in c.sopitæ,de censibus. 184

Abbas præsumitur procuratorem constituere de consensu capituli,nisi probetur contrarium,ita no.Inno.in c.ea noscitur , de his quæ fiunt à præla. 157

Abbas potest pati,vt monachus habeat certos redditus ad tempus,ita no.Inn.in c.insinuante,qui cleri.vel vo.fo.194.in nu.2. & vide glo.in l.Lucius.§.tres hæredes.ff ad Treb.Bal.

Abbas interdum dispensat,sed regulariter pertinet ad episcopum dispēsatio,ita no.Inn.in c.cū H.de eo,qui fur.or.suscepit. 216

Abbas exemptus quando delinquit in membris nō exemptis punitur ipse Abbas per episcopum,& etiam deponitur. Si autem non delinquat in locis nō exemptis, sed in loco exempto delinquat in personas non exemptas,tunc episcopus non cognoscit, quia propter locum delicti sortitur quis forum,ut l.3.de offic. præsi.& ff.de iudi.l.omnem,& l.non alias. Sed propter personam non sortitur quis forum,imo actor sequitur forum rei, ita no.Inn.in c,ex ore,de priuil. 220

Abbas non potest habere domicilium, nisi in suo monasterio , idē in clericis secularibus obligatis ad residentiam,quia nō possunt habere domicilium de iure,nisi in loco residentiæ , sed alii bene possunt habere plura domicilia,ita no.Inno.in d.c.ex ore, de priuil.eodem fol.

Abbas conuenitur pro ecclesia sibi subiecta,ita no.Inn.in c.cū inter,de verb,sign.fol.235.statim in prin.

Abbas non debet dare literam absol.suo monacho quousque monachus habeat aliud monasterium,ita no.Inn.in c. cum quidā, de iureiu. 117

Abbas potest præscribere iura episcopalia,dicit Inn.in c.olim, de rescrip.& vide quod no.per eundem in cap.ad audientiam, eodem titu. 5

Abbas an sit iudex ordinarius clericorum & monachorum sibi subditorum, vide Inno.in c.quanto.de off.ordi fol. 64.in num. 2.Et cui teneatur monachus magis obedire,an suo Abbati, vel episcopo.Item quando & quam iurisdic habeat episcopus vel Abbas in monacho , & de multis facientibus ad hoc, vide ibidem Innoc.

Abbas an possit præscribere, quod possit benedici à quo episcopo maluerit, vide c.auditis, de præscript. per Innocen.numero 3. fol. 124.

Abbas an possit modicæ rei,vel modico beneficio, seu priuilegio renunciare sine consensu sui conuentus. Et vtrum id quod facit Abbas, videatur & præsumatur fecisse cum consensu conuentus,uide per Inn.in c.veniens,de præsc.fo.125.nu.5.

Abbas vtrum si habet aliqua iura episcopalia in ecclesia præsumatur habere omnia iura episcopalia. Et qualiter dicantur ecclesiæ siue capellæ spectare ad Abbates pleno iure, vide per Inn.in c.cum inter,de re iudi.fol.126.nu.2.

Abbas quid iuris habet in ecclesijs sibi vel suo monasterio datis à Papa,vel ab episcopo,& qualiter istæ donationes possunt fieri ab episcopo,de dona.c.pastoralis,per Inn.fol.163.nu.2.

Abbas exemptus vtrum possit prætextu consuetudinis transire sine licentia Papæ de Abbatia ad Abbatiā & ibi ministrare. de consuetudine.cum venerabilis,per Inn. 16

Abbas an debeat recipere monachos, seu clericos alteriꝰ Abbatis sine literis commendatitijs & quid iuris si Abbas non vult dare licentiam transeundi,de regula.c.licet,per Inn. fol. 173. nu. 5.vide in l.qui Romæ.§.cohæredes,de ver.ob.per Bar. in l.cū non solum.§.necessitatem. C.de bo.quæ lib.& ibi gl.& Cyn.

Abbas an habeat merū imperium & correctionem in monachos suos,& an Abbas possit per se vel per alium capere , vel dare licentiam laico capiendi, vide per Inno.in c.vt famæ, de sentē. excom.fol.228.nu.3.

Abbas an,& qualiter admittatur ad agendum vel defendendum pro ecclesia sibi subdita,dic ut in c.cum inter,de verbo.signific. per Inno. 235

Abbas licet sit confirmatus per episcopum , tamen si insufficiens est ab Abbatia debet remoueri,ita no.Innoc.in c.licet de simo. fol.206.nu.2.

Abbas potest excommunicare , ut per Innocen.in cap. uolentes, de priuile. 222

Universidad de Deusto Biblioteca

Abbas an posit dare licentiam prædicandi vel celebrandi, vide per Inn.in c.excommunicamus de hæreti.fol.209.nu.2.

Abbas pro delicto commisso à monacho debet magis puniri, quã monachus, quia omnia quæ fiunt, debent, fieri cum eius consilio & auctoritate, c.dilectus filius A. de simonia, per Inn. 206

Abbas an obligetur aliis, vel alteri Abbati ex contractu, vel maleficio per suum monachum commisso dic vt in c. cum olim propter, de priuil.per Inn.fol.220.nu.4.

Abbas an habeat actionem ad repetendas res depositas penes suũ monachum, vel monasterium, dic vt d.c.cum olim, de priuile. per Inn.fol.& nu. eod. Et qualiter teneatur ex deposito facto suo monacho vel monasterio, & de quibusdam aliis, vide ibidem per Inno.

Abbatis vel prælati nomine, an intelligatur capitulum vel conuentus, de rescri.c.edoceri.fol.9.nu.5.& c.Rodul. per Inno.

Abbatis non requiritur examinatio, ita no.Inn.in c.1.de sup.neg. præla.nu.1.fol.42. Sed contrarium ipse tenet in c. venerabilẽ, extra de elec.nu.3. 29

Abbati permittitur de rebus communibus agere, sed non transigere, ita no.Inn.in c.contingit, de transac. 69

Abbates an possunt donare, & de donationibus ipsorum vide notabiliter per Inn.in c.cum in officiis, de testa.fol.164.Bal.

Abbates non possunt ecclesias vnire, sed episcopi, vt in cap. sicut vnire, de exces.præla.per Inn. 216

Abbates an sint in dignitate, vide per Inn.in c.de multa, de prẹb. fol.150.in nu.6.& vide c.indemnitatib.de elec.lib.6.

Abbates exempti an subsint episcopis, vel Archi.ratione populi quem habent, dic vt in c.fi.de off.Archi.per Inn.fol. 50.nu.5. iuxta. Vide per eundem in c.1.de capel.mona.fol. 180.& per Io. And.in c.veniens, de verb.sig.lib.6.in nouella.

Abbates exempti vel non exempti, an posit concedere literas dimissorias, in rubri.de cler.peregri.per Inno. 49

Abbatia cum suis prioratibus non intelliguntur omnino diuersa, ita no.Inn. in c.volentes, de priuilegiis. 222

Absens an teneatur mittere procuratorem ad iudicia, & an ad negocia. vide sup.in verbo, Abbas, in 6.q. vide inf. in verbo, Citatum, in 27.q6. circa medium, vide infra in ver.contumacia, in 4.q.& uide infra in ver.ratificatio in 1.q.

Absentem an sufficit citari ad domum, Bar.quòd sic in l.inter accusatorem.ff.de pub.iudi.

Absentes citati ad eligendum non sunt expectandi per totam dilationem legalem, sed per modicum tempus, ita no.Inn.& Host. in c.cum nobis de elect. fol. 22.nu.5.vide infra in verbo, citatio, 26.q.

Absolutio non debet dari, nisi petenti ita no.Inn.in ca.Romana, de sen.excom.fol.233.sub nu. 3.vide infra in verbo, Sacerdos, in 2.q.

Absolutio lata in petitorio, an pariat exceptionem rei iudicatæ in possessorio, vide per Bar.in l.naturaliter.§.nihil commune. ff. de acq.poss.

Absolutio ad cautelam, quomodo posit peti, vide per Inn.in c.solet, de sen.excom.fol.231.num.2. vide infra in verbo, Arbiter, in 4.q.

Absolutio non est necessaria non ligato, ita no.Inn.in c. venerabilis, de sen.excom. 231

Absolutio ad cautelam quando debet fieri, & quando non, & ad quam cautelam fiat, vide per Innoc.in c. Apostolicæ de excep. fol.121.& ibi per eum, & per Abb. quod ista absolutio interdum fit ad cautelam sui, interdum ad cautelam aliorum, interdum ad cautelam futurorum, ut ibi per eos.

Absolutio ad cautelam non habet locum, nisi vbi dubitatur, an teneat excommunicatio, in c.veniens, de testi.per Inn. fo.109. sub nu.5.quod est no.

Absolutionem petens vr̃ confiteri se habere conscientiam læsam non tamen fatetur se excõicatum, quia petitio absolutionis potius est defensio, quam actio, & ille, qui excipiendo ponit, non dicitur fateri, sed contradicit, ita no.Inn.in c.venerabilem, de elec.fol.29.sub nu 4.facit ff.de procur.l.si reus paratus.

Absoluere qui possunt p̃nt ea mãdare, quę sunt in cõsequẽtiã absolutionis, ita no.Inn.in c.ea noscitur, de sen.excom. 226

Absolui non potest quis ab excommunicatione per procuratorẽ, nisi in casu necessitatis, secundum Inno. Host.tenet expressè, quod nunquam. Ratio est, quia requirit certam formã per manus impositionem. Secus in sententia suspensionis & interdicti, de quo per eos in c.cum desideres, de sen.excom. 226

Absoluo te à peccato, quæ sit virtus istorum verborum, vide Inn. in c.significauit, de pœni.& remis. fol. 234. vide infra in litera C.in verbo, casus in 1.q.

Absurditas non est, si id, quod malè actũ est, reuocetur, & postea illud idẽ legitimè fiat. Et antequã incipiat procedi super appellatione debent reuocari attentata, ita no.in cap. dilectæ, de excep. 123

Actio, vide infra in litera C.super verbo, clericus, in 11. & 12.q.

Actio non debet proponi explicitè sed sufficit, q̃ implicitè includatur, ita no.Inn.in c.dilecti, de iudi. fol.80.& vide infra in verbo Silentium, in 1.q.circa fi.

Actio non oritur ex iure quod requirit iudicis taxationem, secus in eo, quod imponit legem iudici & parti, ita no.Inn.in c.super eo, quod met.cau.fol.73.nu.4.item ideo non oritur actio, quia iuratur super facto, ex quo non oritur actio, nam ex facere impensas non oritur actio, quia est factum merum ab omni natiuitate actionis alias abstractum, secundum Old. Idẽ si super fructibus iuretur, secundum eundem Old. Secus si iuretur super iure, vel facto non mero, sed mixto, ex quo actio consueuit oriri, ut super contractu, secundum Old.idem sentit ibidem Inno.

Actio personalis licet oriatur ante diem non tamẽ oritur petitio hæredi.ita no.Inn.in c.ad ultimum, de cau.pos.& propric. 91

Actiones quę dantur posidentibus, ponit Inn.in c.examinata, de iud.fol.81.nu.1.vide omnes actiones, quæ pro corporalib.competunt, posidentibus dantur, vt Insti.de actio.§.æquè.ff.si seruitus vindice. l.si fortè.§.sed sciendum. Item iudi.off. dat posidenti.C.de carbo.edic.l.1.ff.de off. procu. Cæsa. l.fi.& de variis & extraor.cog.l.& vsu.item datur detinenti, ut ff. de don. l.Aquilius, facit quod no.ff.de condi.fur.l. & ideo, vide infra in verbo, statutum in 3.q.ibi, ut actionem tollere, vide etiam infra in verbo, actor, in 1.q.

Actione ad exhibendum non agitur pro instr̃o, quia non omni, cuius interest, fieri debet editio instrumenti, quod fieret si competeret actio ad exhibendum, vt l.fin.C.de eden. interest actoris, q̃ reus edat, tamen non edit ut hic, & istud est no. dignum, ut dicit gl.in l.quædã, in prin.ff.de eden.& Inn.in c.cum olim, de probatio.nec actor, nec reus edit instr̃m, anteq̃ verbo, vel facto eo vtatur, s̃m Azo.sed s̃m Ioan. actor edit reo ad excip. & reus actori ad repli.C.de eden.l.fi.& ita tenent Mod. Bar. alle. l.plures apochis, quæ hoc non dicit, quia loquitur in cõfessione instr̃i, non in editione, & uide quod no. in cle. 1. de vsuris. Bal.

Accusatio, vide infra in verbo, inquisitio, in 12.q.& infra in versi. reus, in 6.q.

Accusatio an tollatur per superuenientem inquisitionem, quando tendunt ad diuersos fines. quidam dicunt, quod non, quia ad aliud agitur, vnde non obstat excep.rei iudicatæ. Sed Inn. in c.cum dilectus, de purga.can.fol.221.tenet contrarium, cum vtriusq; processus sit ad vindictã, non dẽt, nisi semel.inquiri ff. de iniuriis.l.prætor.§.1.Inno.in d. c. cum dilectus, tenet, quod per exceptionem nõ tollitur accusatio, quia exceptio de sui natura non tendit ad pœnam, nec ad uindictam, & uide per gl.ordinariam, ff.de adul.l.2.§.si publico.

Accusator licet se inscripserit ad pœnam tallionis, & c. de hoc est infra in verbo, Renuncians, in 14.q.vbi videas, & vide infra in verbo, clericus, in 2.q.

Accusare non potest postea de priuato crimine, qui prius fuerat contentus satisfactione ita dicit Inn.in c.cum dilectus, de purga.cano.fo.222.n.4.tu dic, ut l.licet.§.possumus.ff.nau.caup.stab.& Insti.si qua.pau. fe.dicatur, in fi. facit ff. de iniuriis, l. si vnus.§.sed si ante.

Acta, vide infra in verbo, præsumptio, in 3.q. & uide infra in verbo, libellus, in 12.q.circa medium, ibi, nam acta lite ordinaria non uitiantur.

Acta sunt necesse fieri, sed non produci, nisi coram diuerso iudice, ita no.Inn.in c.cum in iure, de off.de leg.fol.59.sub nu.4. facit l.quotiens, in fi.de proba.

Acta edenda sunt, & dicuntur acta non solum quæ fiunt in cõtradictorio iudicio, sed vbicunque decretum iudicis interponitur, vt in tutelis, curis, emancipa.decre.& similibus, ita no. Inno.in c.1.de proba.fol. 102. & uide omnino infra in verbo, attestatus, in 1.q.

Acta si recipit vna pars à notario, & ea redimit suis nummis, ista acta sic redempta sua erunt, tamen si originalia sunt deperdita, ista debent edi alteri parti recepta congruenti mercede, ita no. Inn.in c.1.de proba.fol.eo, nu.3.

Acta sunt edenda cũ die & consule, siue sint acta iudicii siue quasi iudicii, ut sunt emancipationes, tutelæ, curæ, & simi.ita no.Inn. in d.c.1.de prob.fol.eod.vbi omnino vide, & ad hoc adde quod habes infra in ver.ratio, in 1.q.& ibi omnino uide. Sed quid in instr̃o procuratorũ facto extra iudiciũ, vtrum debeat edi cum die & consule, dico q̃ sic. Et do regulã, q̃ omnia instr̃a, per quæ fundatur persona in iudicio, debent edi cũ die & cõsule, ita sentit Inn.in d.c.1.de proba.& hoc tenet Archid.in c. 1. de procu. lib.6.No.ad ea, quæ dicit Innocen.in cap. 1. de proba. vbi dicit, quod faciens mentionẽ de instrumento debet prius, & ante omnia

omnia illud producere, idem Alberi.in l.fi.C.de eden.

Actor agens si habet rationabilem intentionem, licet erret in nomine actoris, non propter hoc vitiatur error nominis, nec inducit ineptitudinem libelli de iure canonico, ita no.Inn.in c.examinata, de iud.fol.81.sub nu.1. Secus de iure ciuili, vt ipse idem dicit in c.dilecto, eo.tit. Vnde scias, quod ineptitudo accusationis est duplex, vna quæ apparet ex ipso libello, quando euidenter peccat in forma vel materia. Alia quæ postea detegitur ex probatione rei, ex quibus fit liquidum, quod incongrua actio est intentata, quo casu potest interloquendo pronunciare super ineptitudine. Prima ineptitudo est, quia incongruè & incompetenter actum est: secunda quia congruè quo ad modum, incongruè quo ad effectum & substantiã veritatis, hoc sentit ibi Inn. Et sic ineptitudo est duplex, s. velata à prin. & nõ velata à prin. sed ex postfacto, vnde quando reus absoluitur, quia qualitas non probatur, sed libellus à prin. habeat formam, & tamen quia ex postfacto apparet non procedere, potest iudex absoluere ab obseruatione iudicij interloquendo si non vult diffinitiuè pronunciare ad hoc, vt sit saluum ius agenti de facto simplici, facit ff.de pac.do.l.Bebius Marcel.

Actor debet semper fundare libellum super illa causa, super qua se fundat & non debet extraneã cãm aduertere, ita no.Inn.in c.cũ sit gñale, de foro cõpetẽti.fol.82.facit ff.de iureiu.l. si duo.§.3.

Actor, qui plura deducit copulatiuè, debet vtrunque probare, sed non disiunctiuè vel diuisim, ita no.Host.in c.olim, de rescri.primum est verum, quando vnum venit ad qualificandum aliud, secus si vnum non qualificat aliud.ff.de execu.tu.l.si plures.

Actor si est excommunicatus, non dabitur reo terminus. itẽ actor excommunicatus debet citari si agitur de suo præiudicio, ita no.Inn.in c.prudentiam, de of.dele.fo.54.in fi.nu.12.

Actor si dato sibi termino infra illud non probauit, si reus abest, non dicitur liquere de causa, quia si reus esset præsens fortè probaret per confessionem rei, ita not.Inno. in c. prout, de dolo & contu.fol.98.nu.3.

Actor potest facere mentionem in suo libello simul de actione & replicatione, vt peto 10.non obstante pacto de non petendo. & idem in similib.libellis, quia fecisti pactũ de peten.ita dicit Inn. in c.cum Bertoldus, de re iud.fol.128.in nu.5.quod est notabile secundum eum. in libello tamen actor non habet necesse deducere vel dicere qualitatem rei, nisi aliud accrescat actori, vt ibidem no.Inn.de rei vin.l. in speciali.

Actor non compellitur iurare ex quo plenè probauit, ita no.Abb. in c.2.de proba.

Agere permittens aliquem per se, videtur tacitè eum facere procuratorem, ita not. Inno. in c. ex parte Decani, de rescrip.fol.12. nu.2.& sic patientia habetur pro consensu, & vide infra in verbo reus, in 2.q.

Agi potest de pluribus in eodem libello, vt no.Inn.in c.querelam, de elec.fol.24.nu.1.

Agens simpliciter videtur intentare tam ius commune, quàm consuetudinarium vel municipale, ita no.Inn.& Host.in c.dilecto, de offi.Arch.fol.51.nu.10.

Agi potest interdicto pro personalibus, ita no.Inn.in c.cum olim, de cau.pos.& proprie.fol.93. Sed contra, ff.quorum bonorum. l.fi. Solutio secundum Cy.in l.si certis annis.C.de pac.vel aliud est secundum cano.aliud secundum leges. Tu dic, q̃ aliud in annuis redditibus, qui æquiparantur immobilibus. Aliud in obligationibus quæ non sapiunt redditus, nec realem præstationem vt ff.qui satisd.cog.l.sciẽdum, per Doct.præterea pro can.facit, quod no.ff.de peti.hære.l.regulariter, vel non erit propriè possessoriũ interdictum, sed condictio ex canone, vt c. querelam, de ele.quæ condictio sequitur naturam possessorij. Sed cum detur ibi confessoria, ergo habet correspondens possessorium vtile, vt ff.si ser.vin.l.sicut.§. Aristo.

Agens confessoria mittitur per primum decretum in naturam possessionatus seruitutis, si agens non posidet, & hoc fiet per corporalem immissionẽ, & prohibetur domino ne impediat quãdiu doceat se habere ius prohibendi, quia in omnib.realibus prima missio facit verum possessorem. Sed in incorporalib.adijcitur præceptum de patientia, quia requiritur patientia ad possidendum, vt ff.de serui.rust.præd.l.1. in fi. Sed in negatoria fiet missio in possessionem libertatis per prohibitionem ne inquietetur in libertate.l.si prius ita dicit Inn. in c.1. de eo, qui mit.in pos.cau.rei ser. fol. 100.nu. 3. Sed propter interesse solum fiet missio vt in personalib.vt l.is cuius.ff.si ser.vend.secũdum eũ ibidem. Sed quid si agens confessoria posidet, qualiter fiet missio. primo confirmabitur sibi possessio tanquam ex primo decreto, donec contra probetur, & prohibetur ne vis fiat ei, arg.C.de carb.edic.l.1.& l.pen.ff.de aqua quoti.& æstiua.nam species inducendi in possessionem est expresè prohibere vim fieri.ff.de acq.pos.l.postquam.§.species.licet hoc tacitè in esse videatur ipso iure.l.si quis missus.ff.ne vis fiat ei, & arg. ff. de arbi.l.item Simili modo per prohibitionem & pręceptum fiet missio in partib. vt l.1.C.de preto. pig.& ibi no. Sequestrum etiam fiet prohibendo, vt l.fi.ff.de lege com missoria.

Agẽs possessorio non tenetur probare se licitè posidere, nisi quãdo est contraria iuri nuda possessio, ita no.Inn.in c.licet, de proba.fol.103.sub nu.6.

Agi potest cum eo qui contendit plebem sibi subiectam esse, ita dicit Inn.in c.cum olim, de præscrip.fol. 125.nu.2.& ibi vide q̃ Abb.potest præscribere iura episcopalia.

Agi potest de nullitate sententiæ etiam post execu.ita no.Inn.in c. ex ratione, de appella.fol.131.num.1.

Agenti possessorio pro beneficio non obstat excep.criminis, vt in c.item cum quis, de resti.spol. Sed si ageretur petitorio tunc bene obstaret excep.criminis inducens priuationem beneficij ipso iure secus si per sententiam, ita dicit Inn.in c.inter dilectos, de exces.præla.fol.216.nu.1.quod est valde notabile, secũdum dominum Petrum de Perusio.

Aduocatus, vide infra in verbo, Negatio, in 1,q.ibi student aduocati, & c.& infra in verbo Narratio, in 1.quæs.

Aduocatus licet faueat iniusto possessori olim, qui petit restitui, non tamen dicitur propter hoc habere conscientiam læsam, ita dicit Inn.in c.pastoralis, de cau.pos.& proprie. fol.93. num.6. quia est pica & organum legis scriptæ, & aduocatus non debet habere conscientiam hominis, sed legis, & certè lex bona est, si quis ea ratione vtatur.

Aduocato licet certo modo taxetur salarium, vt l.1.§ in honorarijs, de var.& extraor.cog.non tamen habet locum in aduocato in causa capitali, qui potest magnum percipere salarium.ff.de dona.l.si patri. §.1.

Adulterium committitur etiam cum spõsa alterius, ita no. Inn.in c.discretionem, de eo, qui cogno.consan.vxor.suæ. 195

Adultus immobilia donare non potest etiam in ecclesiam, nisi ingrediatur monasterium, ita no. Inn.in c.in præsentia, de proba. fol. 103.nu.6.

Admitti potest ad electionem & quærit ius ea vice, qui aliàs potestatem non habet, ita no.Host.in c.cum inter, de elect.

Admittere non potest renũcia.illius qui non potest destituere, ita no.Inn.in c.quòd in dubijs, de renun.fol.40.nu.3.

Admissus simpliciter ad eligendum acquirit pos.eligendi, quia pro eo præsumitur, s.quod sit admissus tanquam credẽs ius habere, ita no.Inn.in c.cum ecclesia, de cau.pos.& proprie.fol.92.nu.7.

Admissus ad excipiẽdum eo ipso, quod admittitur, videtur legitimatus ad probandũ in quolibet genere probationis, ita no.Inn. in c.tam literis, de test.fo.107.

Admissus ad probandum præscriptionem, videtur admissus ad probandum omnia integrantia præscri.s.possessionem & titulum, ita no.Inn.in c. per tuas, de test.fo.110.nu.4.

Admitti non debet aliquis ad probandum, quando est verisimile, q̃ vllo modo id probari non posit, ita no.Inn.in c. quia verisimile, de præsum.fol.116.nu.1.Sint ergo iudices cauti, vt perpendant.in id, quod pars vult probare, sit verisimile, q̃ posit probare, vel non, quia si probari potest, dabit sibi tempus ad probandum, alias non. tene menti.

Admitti an debeat quis ad agendum pro ecclesia vocante, vel pro episcopatu vacante, vide Inn.in c.1.ne sede vacan. 256

Admittuntur plures excipiẽtes contra eundem ad diuersas exceptiones opponẽdas, ita no.Inn.ĩ c.super his, & c.oli, de acc. 204

Admittuntur indistinctè omnes criminosi ad excipiendum, sed non ad testificãdum, ita no.Inn.in d.c.super his, circa medium, de accusa.fol.202.nu.7.

Admittitur quis ad probandum falsitatem testium etiam post sententiam ita no. Abbas in c.licet causam, de proba.

Administrator, vide omnino infra in verbo, Delictum, in 1.quæst.

Administratio facilius aufertur tutori, quam præla.ita not. Inno. in c.licet Heli, de simo.fol.206.in nu.4.& vide infra in verbo, Citatio, in 36.q.

Aduerbium, legitimè, de natura istius aduerbii vide Inn.in c.fi.de libelli oblatio.fol.85.& dicit ibi quod quãdo aliquid fit in dubio videtur legitimè esse factum, quod no.perpetuo.

Aduersitas, vide omnino infra in verbo, Testis, in 24.q.& vide omnino infra in verbo, Patientia, in 1.q.& vide omnino in verbo, Reprehensio, in 2.q.

Ambasciator, vide omnino infra in verbo, Ciuitas, in 5.quæst.

Affinitas contrahitur etiam per coitum fornicarium, ita no. Inno. in c.discretionem, de eo, qui cogno.consan. 195

Alienatio non prohibetur interim quando quis petit sibi constitui de nouo aliquod ius incorporale, & ideo qui petit se recipi in canonicum, non impedit alterius acceptionem. Secus, si quis

Universidad de Deusto Biblioteca

agit ex iure reali, vel confessoria, ita not. Innoc. de constit. in ca. cum M. Ferrarien. fol. 3. Compost. ibidem dicit per alia verba, quod ubi prætenditur aliquod ius de nouo dari vel auferri, non contrahitur vitium litigiosi sed teneat interim alienatio, tamen si agens vincat, reuocabitur, vt si fortè beneficium mihi debitum interim pendente appellatione alteri sit concessum, ita dicit ipse ibidem, vide infra in verbo, canonis, in 7.q.

Alienare non licet illi, contra quem inquiritur, vel statim quod incipitur inquiri, ita no. Inn in c. veritatis, de dolo & cont. fol. 99. nu. 1. etiam vide Bar. in l. post contractum, de dona. & per Cy. in l. si quis post hanc. C. de bo. dam.

Alienare licet rem litigiosam ex causa trans. nisi fieret in fraudem, ita no. Inno. in c. ecclesia, vt li. pend. fol. 101. vide infra in verbo, iuramentum, in 24.q.

Alienator solus principalis tenetur de euictione non alij, ita not. Inn. in c. si quis de reb. eccle, non alie. fol. 159. & vide infra in verbo, auctoritas, in 2.q.

Alienare non dicitur de nouo, qui iam factam donationē supplet, ita no. Abb. in c. per tuas, de dona. quod tene menti.

Allegans suam turpitudinem auditur, vbi periculum animæ vertitur, ita no. Inno. in c. tertio loco, de præsum. fol. 116. vide infra in verbo, scientia, in 10.q.

Allegans præscriptionem, an teneatur probare titulum præscrip. necne, vide Inno. in c. si diligenti, de præscrip. fol. 124. nu. 5.

Allegare non oportet titulum in præscriptione, cuius non extat memoria in contrarium. ita dicit Inn. in d. c. si diligenti. de prescrip. fol. eo. nu. 1. vnde dicit ipse ibi, credere debes, quod prædecessores mei titulum habuerunt, ex quo semper pacificè possederunt, tene menti, & vide infra in verbo, Testis, in 13. quæst.

Allegatio iusta est si sum in possessione, & paratus sum stare iuri, ita no. Inn. in c. bonæ, de appella. fol 135. nu. 3.

Allegans carnalem copulam interuenisse est standum suo verbo, ita no. Inn. in c. continebatur, de despons. impub. fol. 192. nu. 1.

Allegare quis non potest turpitudinem suam, nec agendo, nec defendendo, vt in c. inter dilectos de dona. per Abbatem.

Amissio instrumenti probatur per iuramentum, adiunctis aliquibus præsumptionibus, ita no. Inn. in c. cum olim, il primo, de priuilegijs. fol. 219. nu. 1. 2. & 3.

Anglia, Anglici reddunt ecclesiæ tributum vnius denarii pro quolibet homine, tamē est reale tributum, ita no. Inn. in c. si. de po. præla. in ver. nam secus, &c. fo. 18. nu. 2.

Anima non facilè mouetur ad credendum aliquid, sed præcedente ratione tantum, vt no. Inn. in c. veniēs, de verb. sig. 236. in nu. 3.

Animus vtendi requiritur tanquam iure suo quantum ad præscribēdum, sed non quantum ad possiedēdum, quia pede possidet, ita no. Inn. in c. bonæ, de postu. præla. fo. 17. nu. 1. & ibi Host.

Annus. Anno domini millesimo, alias ab incarnatione, M. cccc. institutum sic fuit, q officiales Imperatoris eligant ipsum Imperatorem, & eligentes Alamani sunt isti, videlicet, Archiepiscopus Colonien. qui est Cancellarius totius Italiæ, & ab eo Imperator electus potest accipere auctoritatē administrandi. Archiepiscopus Treueren. qui est Cancellarius Galliæ, Archiepiscopus Maguntī. & Magūtia est ciuitas valde pulchra, qui est Cancellarius Germaniæ, Marchio Brandeburgen. qui est præpositus cameræ Imperatoris. Dux Saxoniæ, qui est portatorēsis. Comes Rheni, qui est Comes Palatinus, & de nobili sanguine valde, dapifex Imperatoris. Dux Boemiæ, qui est pincerna Imperatoris, & modo est Rex Boemiæ. Et iste Dux Boemiæ nō est necessarius in elec. nisi qn̄ alij discordāt, & inter partes æquales se diuidant, vnde versus Magutinen. Treueren. Colonien. Et Palatinus dapifex Dux Portitorensis, Marchio Præpositus Cameræ pincerna Boemus. ita ponit Inn. in c. venerabilem, de elec. 29

Apostata, vide supra in verbo, Abbas, in 1. quæst.

Apostata non dicitur quis, licet trāseat ad minorem ordinem, quia non facit contra substantialia regulæ, licet incautè transeat, ita no. Inn. in c. intelleximus, de æta. & quali. 45. nu. 2.

Apostasia est triplex, vt per Inn. in c. 1. de aposta. 210

Appellatio est istius efficaciæ, siue naturæ, quod extenditur ad grauamina, quæ postea subsecuta sunt, ita no. Abb. in c. ex parte, de testi. quod not.

Appellatio generalis nō valet, ita no. Abb. in c. inter cætera, de ap.

Appellatio sicut à diffinitiua sine expressione causæ ita tenet à mādato, quod habet vim diffinitiuæ, ita no. Abb. & Io. And. in nouella, in c. peruenit, de app. quod est no. & probatur. ff. de mino. l. ait prætor. §. permittitur, & dixi in l. minorib. C. de his quib. vt indi. Bald.

Appellatio non requiritur in notorio excessu iudicis, ita no. Abb. in c. peruenit, de appel. & vide infra in verbo, condemnatio, in 5.q. Bald.

Appellatio remota in vno c. de connexis, intelligitur remota in alijs, ita no. Abb. in c. 2. requiris, de appel.

Appellatio à sententia viua voce, reseruato sibi beneficio appellandi in scrip. quid operetur, vide per Inno. in c. de appel. de appel. fol. 132. & per Io. eo. tit. c. bonæ, & per Bart. in l. cum procur. §. 1. de no. ope. nuncia.

Appellatur à relatione facta parte ignorante, ita no. Abb. in c. intimasti de app. vide infra in ver. sententia, in 70.q. vbi remittitur ad iud. quando possit appellari, & quādo non, à sen. excom. vide infra in verbo, sententia, in 71.q.

Appellans ab interlocutoria per dolum non est amplius citandus ad diffinitiuam sententiam, ita no. Inno. in c. ad peti. de accusa. fol. 204. nu. 3. vide omnino inf. in verbo, renuncians, in 7. quæst.

Appellari an possit à muneribus, & honoribus ecclesiasticis, sicut ciuilib. vide per Inn. in c. 1. de his, quæ fiunt à maio. parte. c. 158

Appellari potest ab executione propter defectū ordinis iudiciarii non obseruatum, ita no. Inn. in c. proposuit, extra de conces. pręben. in 3. col. fol. 152. nu. 5. Cassatur autem quicquid fit opposi tore non audito, vt ibidem per Inno.

Appellatio non valet, nisi petantur Apostoli, ita no. Inno. in c. cordi de appel. fol. 141. in nu. 7. quod est not.

Appellans ante sententiam, si offerat se velle probare causam, quare appellat, esse veram, quicquid fiet post appella. non valet, ita no. Inn. in c. Romana, de app. fol. eod. nu. 6. vide no. pro limit. c. non solū. §. illa verò, de app. lib. 6. Aliā limitationē habes in c. cum appel. eo. tit. & lib. & adde, & vide in c. ab eo. tit. & lib.

Appellans non solum potest appellationem prosequi, sed etiā ex ea accipere potest, ita Inn. in c. dilecto, de appel. fol. 139. arg. ff. execu. tut. l. diximus, & vide infra in verbo, suspensus, in 6.q. & infra in verbo, sententia, in 25.q.

Appellari non potest à pœna imposita à iure, ita not. Abb. in c. ad nostram, de app. Dic aut lex est generalis, & tunc à iure constitutionis appellari non potest. Aut est lex specialis contra certā personam, & tunc aut culpa, vel causa exigente, & idem, vt no. ff. de ca. di. l. amissione. §. qui deficiunt. Aut sine causa, & tunc appellatur à sententia iudicis lata vigore illius legis, quia illa lex ope exceptionis non valet, vt ff. de excep. doli. l. 1. in fi. Sed quæro, si iudex ex causa auget, vel minuit pœnam à iure impositam, an possit appellari? & videtur, quod non, nam hoc facit legis auctoritate, vt ff. de pœnis. l. hodie. At dico, quia illi legi per statutum derogatur, nam statutum posterius hodie tollit illam legem, quæ vt puto non habet locum in pœnis statutarijs, quod tene menti.

Appellari potest ab assignatione loci non tuti, ita no. Abb. in c. ex parte, de appella.

Appellari potest etiam secundum legem, vbi iuris beneficium denegatur, ita no. Abbas in c. super eo, de appel.

Appellari potest ad Papam omissis medijs, ita no. Abb. in c. solicitudinem, de appel.

Appellare potest quilibet extra iudicium à grauamine imminente, ita no. Abbas in c. bonæ, de appel.

Appellatione facta ad Papam non solum principale, sed etiam accessorium deuoluitur ad sedem Apostolicam, ita no. Abbas in c. dilecto, de appel.

Appellationi magis quam sententię statur, ita no. Ab. in c. dilecto, de appel.

Appellans ante sententiam, si post sententiam iterum appellat ex eadem causa, non videtur primæ appellationi renunciatum, ita not. Inno. in c. accedens, vt li. non contest. fol. 86. melius in c. dilecto, de appel. 139.

Appellatio propriè est illa, quæ fit in iudicio, prouocatio vero quæ fit extra iudicium, ita no. Inno. in c. cum sit, de app. fol. 131. nu. 1. vide infra in verbo, Renuncians, in 10. quæst.

Appellari potest non solum ex causa probabili, sed ex dubia, ita no. Inno. in c. sacro, de sen. excom. fol. 229. in nu. 4. vide infra in verbo, Reuocatio, in 1. quæst. de quo vide gl. ordinariam, in c. cessante de appel.

Appellari non potest ab excommunicatione, nec ab absolutione, ita no. Inno. in c. per tuas, de sen. excom. fol. 228. nu. 1. vide infra in verbo, processus, in 5.q.

Appellans ab interlocutoria vel grauamine debet adijcere causam, idest, rationem quare grauatur. nec sufficeret dicere appello, quia me grauastis, nam esset idem cum ratione, quod esse non debet, vt no. in l. fi. ff. de offi. procu. Cæsa. sed bene sufficit dicere appello, quia me grauastis, cum probauerim, vel quia cōtra me iniquè pronunciastis, vt apparet ex actis causæ, licet nō multum explicitè tamen implicitè assignatur ratio à dicto diuersa. & sic non est ratio nugatoria, ita no. Inno. in c. fi. de noui ope. nun. fol. 218. in l. minoribus. C. de his, quib. vt in.

Appellatur à multis interlocutorijs, cum appellatio non iustificatur nisi per causam allegatam, & etiam non iustificatur, nisi per eadē acta. nā appellare ab interlocutoria est appellare à processu, quia interlocutoria est de processu causæ, & processus non potest impugnari per causas extrinsecas quæ nō sint inclusæ in processu, & hæc de causis facti. Sed causæ iuris sunt liquidæ per aperturam librorum, de quibus non loquitur c. appellanti, ita no. Inn. in d. c. si. de ope. nou. nun. fol. eo. Si autem appelletur à præcepto diffinitiuo non est necessaria insertio causæ in appellatione, & sufficit, quod causa sit prius allegata in pcessu, vel per errorem omissa, vt ff. de mino. l. ait prætor. §. permittitur, & qd̄ no. in c. peruenit, de app. in nouella. Et ideo qui appellat à præcepto facto in confessum pōt in cau. appel. probare errorē, vt ff. de app. l. creditor. §. iussus, quod nō posset, si non audiretur, nisi ex eisdem act. cum habeat effectum diffinitiuum, quia parum à diffinitiua differt, quod no. Sed ipse iudex, qui est interlocutus, potest ex nouis actis suam interlocutoriā reuocare contrario imperio, vt ff. ne vis fiat ei. l. 1. §. hæc verba, & l. quod iussit. ff. de reiudi. idem in superiore eius adito non per viam appellationis, sed per viam querelæ, & officij iudicis, vt l. arbitrio. ff. qui satisd. cog. secundum quosdam: tene menti, vide infra in ver. causa, in 1.q. ibi, quando appelletur à sen. excom. &c. vide infra in verbo, Suspensus, in 6. quæst.

Appellari potest à nimia moderatione dilationis, non ideo, quia in prima vice misit peremptorium ita no. Inn. in c. 1. de dilationi.

Appellari non potest ab arbitrio eius, ad quem recursum fuit, vt cognosceret vt bonus vir, ita not. Inno. in c. præsenti, de rescrip. fol. 14. nu. 3. ponitur in l. 1. circa fi. ff. de leg. 2. vide infra in verbo, processus, in 4.q. vide per Io. An. in Spec. de appel. §. in quibus, in additio. suis.

Appellatio extra iudicium nō imponit silentium ius habenti, nec cassat actum legitimè factū, ita no. Inn. in c. cum nobis, de elec. fol. 22. num. 2. & vide infra in verbo, Renuncians, in 11. quæst.

Appellatio extra iudicium facit, quod iniusta excōicatio nō ligat, secus si non est appellatū, ita no. Inn. in ca. cum nobis, de elect.

Appellatio in vno articulo, an impediat processum in alio vide Inno. in d. c. cum nobis de elect. fol. eo. vide infra in verbo, Interlocutoria, in 1.q. vide infra in verbo, Renuncians, in 12.q. vide infra in verbo, Casus, in 12.q.

Appellatio an impediat officium executorium gratiarum, vide Inn. in cap. statuimus, de elec. fol. 37. nu. 2. vide infra in verbo, Sententia, in 15.q.

Appellatione pendente nihil debet innouari. qualiter intelligatur hoc dictum vide infra in verbo, Libellus, in 4.q. ibi, quia verum est in noua execu. &c.

Appellan sicut potest à iudice si grauat, sic & ab auditore si grauat, quia inter auditores & iudices quo ad hoc non est differentia, no. Inn. in c. dilec. de ma. & obe. 67.

Appellari potest à iuramento delato à iudice, & taxatione expensarum, ita no. Inno. in cap. super eo, quod met. cau. fol. 73. nu. 4. & quotidie istud dictū allegatur, quod potest appellari ab iniqua taxatione damnorū & interesse, non dico à tota taxatione, quia est executio primæ sniæ, sed à quota arg. no. in l. si cū exceptione. §. hoc aūt. ff. quod met. cau. Et dicit idē Inn. q iudex, qui errauit in mala taxatione, potest errorē reuocare. Bald. sed vr̄ de iu. ciui. q nō possit ab ista taxatione appellari, quia ista taxatio est executio, & declaratio condemnationis expensarum, vt colligitur ex gl. l. terminato. C. de fru. & li. expen. Sed sicut non licet appellare 10. diebus elapsis à snia condemnatoria, ita nec à taxatione, quæ est executiua primæ sniæ, ita sentit gl. in simili, in d. l. si cum excep. §. hæc autem actio. quod met. cau. item est alia ratio, quia ab executione nō appellatur, nisi modus excedatur, l. ab executione. C. quo. app. non recip. & tūc appellatur ab excessu modi, non à tota executione, quia certū est, quod in totū non exceditur modus, cum aliqua necessaria sit taxatio & iusta, licet non tanta. exempla, qūo dicatur modus excedi, sunt ista, vt quia ante tempus exequitur, & tunc exceditur modus in tēpore. Itē in rem exceditur modus, quia satis erat missio in possessionem modicæ rei, & facta fuit missio in possessionē magnæ rei, prout colligit ex gl. d. l. ab execu. & C. de app. l. si quis prouoca. Itē exceditur modus loco, & causa, sic & plus dr̄ quatuor modis. vnde solemus dicere. qd̄ fideiussor nō debet teneri in duriorē causam, quā principalis. quod accipitur quatuor modis. Itē cum sit interlocutoria nō procedit gl. sed certè si debet taxare in 5. & taxat in 10. non excedit modū in re, i. in quātitate. Itē falsum est, quod taxatio expen. sit interlocutoria, quia aliud est snia, aliud est taxatio, appellatur ergo à grauamine, qn̄ exceditur meta rationis in exequendo, non vt à sententia, vt colligitur in c. nouit, de appel. & sic tenet Inno. Bal.

Appellans quando succumbit, indistinctè debet resarcire expen. ita dicit Inn. in ca. finem, de dolo & contu. fol. 98. in nu. 5. vide quod no. infra in ver. expensæ. in 3.q.

Appellatio an intelligatur deseri per cautionem, vide Inno. in c. cū venissent, de eo, qui mit. in pos. causa rei seruan. 109.

Appellatur ab interlocutoria lata in possessorio, vnde licet in possessorio non appelletur à diffinitiua, tamē à grauamine appellatur, vt si fortè iudex nō vult probationes recipere, ita no. Inn. in c. significauerunt, de test. fol. 106. nu. 3. & ff. de minor. l. si ex ca. §. nunc videndum. per Guil. An. Ind. & Bal. & sic ab interlocutoria lata in iudicio possessorio appellatur, vt ibidem. Inno.

Appellatus, i. ille qui obtinuit sniam pro se, si negat eam latā perdit omne cōmodum, quod est ex causa consecuturus, & debet imponi sibi silentium, ne vlterius ea vtatur, arg. ff. de inter. act. l. non alienum. ergo licet appellans non producat sniam, quia fortè non potuit habere copiā eius, sicut interdū contingit, quia iudices nolunt dare copiā, vel ex alia causa, tn̄ procedit appellatio, & iudex interrogabit appellatū, vincentem, an sniatum sit pro eo, & si confiteatur, probatur snia per confessionem, si neget, imponitur sibi silentium, ne cōmodo aliquo vtatur ex ea. ita sing. no. Inn. in c. G. perpetuus, de fide instr. fol. 115. & non reperitur istud dictum alibi, secundum Bal. facit ad hoc l. 2. C. vt li. pend. & C. de erro. aduo. l. 2. instr̄m vero appel. semper debet produci. aliter. n. non pōt introduci appellatio. idem dico in simili, q si quis delet instrumentum, vel scripturam facientem pro eo, quia perdit omne commodum, quod posset cōsequi ex eo, etiam si suus aduersarius nollet q perderet, tex. est not. in l. 1. ff. de his, quæ in testa. delen. Bal.

Appellatione interposita quicquid dictum est in sententia reuocatur, ita no. Inn. in c. auditis, de exec. & ibi vide de forma libelli reuocatorij. & an debeant reuocari attentata antequā incipiat procedi super app. vide in c. dilectis, de app. 137.

Appellationi factæ facilius renūciatur quā fiendæ, ita dicit Inn. in c. quod ad consultationem. de re iud. fol. 125. in nu. 1. quod no.

Appellari non potest à disciplina vel correctione s̄m regulas, ita no. Inn. in c. ad nostram de app. fol. 131. Hoc verū, nisi Abbas vel prælatus in corrigendo excedat modū, quia tunc bene pōt appellari, & dicitur excedere modum si corrigat vltra quam regula doceat, ita no. Abb. in ca. de priore, de app. vnde si monachus delinquit in regula, & Abbas vel prælatus vult eum corrigere, non potest ab illa correctione vel disciplina appellare, nec correctioni pōt præscribi, quia peccandi licentia præscribi non potest, vt ibidem Inn. & no. eo. tit. c. cum speciale, in fi.

Appellari pōt ab instanti grauamine, vel à cōminatione iudicis, ita no. Inn. in c. inter cætera, de app. fol. 131. & in ca. pastoralis, in eo. tit. fol. 136. in nu. 1. Sed vr̄, q à cōmina. iudicis nō possit appellari, quia cōminatio non habet vim sniæ interlocutoriæ, vel diffinitiuæ, vt C. cōmi. vel epi. l. interlocutio. & l. fi. quia nō est grauamen, sed ordinatur ad grauamē de futuro. solutio, aut cōminatio iudicis infert iustum metū facti, & potest appellari, nam à factis ante factum pōt appellari, quia post factū, vt post torturā & ossa fracta tardè appellatur. C. de ap. l. si quis prouo. Aut infert iustū metum verbi, vt quia iudex cōminatur se pronunciaturū, & tunc non appellatur, vt ff. de iud. l. perēptorio. & hoc est verum s̄m leges, sed s̄m ca. vr̄ secus, inhærē. dicto Inn. qui dicit hoc, q appellatur à cōmi. iudi. & facit ff. de arb. l. non distinguemus. §. cum quidam, & ff. de offi. præfe. vrb. l. 1. §. cum patronus, & vide quod no. C. de cohor. l. si aperitur. lib. 12. & ff. offi. procon. & le. l. nec quicquam. §. de plano. adde quod minæ feruentes faciunt iustum metum, vt l. 1. C. si quacunque prædi. po. & l. 1. si rector prouin. & no. ff. de arb. l. licet.

Appellantis interest eligere auditorium Papæ, non appellati, ita no. Inn. in c. si duobus, de appel. fol. 131. in nu. 1.

Appellationem non prosequens in termino dato à iudice, non videtur deserere, si fuit impeditus per inopiā, quia terminus hominis succedit loco termini iuris, vt ff. de re iud. l. 3. §. si quis. ita dicit Inn. in cap. ex ratione, de app. fol. 131. in num. 2. quod est no. & vult, quod impedito per alium tempus currat, tamen restituitur. idem si fuit impeditus propter testium inopiam.

Appellans non debet recedere à iudicio, antequam deserat vel respuat appel. ita no. Inn. in c. super eo, alias in c. meminimus de app. fol. 152. Et sic no. q opponens exceptionē in iudicio parti nō debet recedere antequā iudex admiserit vel respuerit, quod no. & vide in c. interposita, per eum. fol. 140. nu. 3. eo. tit.

Appellari potest extra iudicium sine expressione causæ vel personæ, ita no. Inn. in c. consuluit, de appel. 132.

Appellatio quando suspendat processum primi iudicis, & qn̄ non, vide per Inn. in c. super eo, alias in c. meminimus, de appel.

Appellare & submittere se protectioni, idem est, ita not. Inn. in c. ad audientiam, de appel. fol. 133. in prin. idem dicit & tenet ibi Abb. ergo si quis dixerit, submitto me protectioni talis iudicis ad quem appellari debet, idē est, ac si dixisset, appello ad talem iudicem, quod no. & no. quid habeant operari ista verba, videlicet, submitto me protectioni talis iudi. &c.

Appellari quando possit à sententia interdicti, & qn̄ non, & quādopro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

do prosit ista appellatio, vide per Innocen. in c. ad hæc, de appel la. fol. 132. in nume. 1. & ibi dicitur, quod per appellationem non suspenditur sententia excommunicationis, nec interdicti, secus in aliis sententiis & mandatis, seu prohibitionibus iudicum. & vide infra in verbo, sententia, in 32. q.

Appellari an possit ab executore, & ex quib. causis, vide per Inno. in c. nouit, de appe. fol. 134. & ibi ponit qui sint casus, qui non impediunt execu. sententiæ, quod no.

Appellans à sententia excommunicationis & deferens, fingitur non appellasse, & medio tempore fuisse excommunicatum, ita no. Inno. in c. nouit, de app. fol. eo. Tamen post desertam appellationem potest dicere sententiam nullam principaliter agê do de nullitate, vt l. si expressim, ff. de app. incidenter autem nó potest, quia vna instantia est in principali, ex incidenti vero duę, & hoc est de mente Inno.

Appellationem non prosequens, non potest conqueri de iudice à quo, quod fecerit litem suam, quia deserendo appellationem, videtur suo iuri renunciasse. ita no. Inn. in c. sæpe, de appel. fol. 134. in nu. 7. Secus si pendet appellatio, ut no. per glo. in l. 1. ff. quod quisque iur. Bal. dicit ibi, quod renuncians appellationi, nihilominus potest agere contra iudicem à quo de iniustitia sibi facta, ut alibi refert Bal. facit ad hoc l. cum interdicto. C. de arbi. tene menti.

Appellatus, i. ille qui obtinuit sententiam, si ius suum coram ordinario prosequatur, & appellans comparet, & opponit de appellatione, sed appellatus negat esse appellatum, vel dicit appellatiooem desertam, tunc iudex aditus cognoscet, & pronunciabit, & stabitur sententiæ super hoc, per eum late, nisi appelletur, ita no. Inn. in c. constitutis, de appe. f. 134. & seq. nu. 2. & 5.

Appellatio non debet impedire effectum confirmationis, ex quo confirmatio præcessit ipsam appellationem, ita no. Inn. in d. c. constitutis, de app. & ibi vide de materia appellationis, confirmationis, vel infirmationis electionum. fo. eo. in nu. 5.

Appellatio generalis debet admitti, ita no. Inn. in c. bonæ, de ap. fol. 135. nu. 1. Contrarium Abb. ut sup. in hoc verbo, q. 1.

Appellatione pendente, non potest quis denunciari excommunicatus ita no. Inn. in c. pastoralis, de appe. fol. 136. nu. 3.

Appellatio episcopi prodest clero & populo, ita no. Inn. in c. dilectis, de appel. fol. eod. nu, 2.

Appellationi non deferens iudex potest exequi sentẽtiam in multis casibus quos prosequere, vt infra in verbo, Iudex à quo, qui non detulit.

Appellare potest episcopus, cuius interest propter aliquod cõmodum, ita no. Inn. in c. dilectis, de appel. post prin. nu. 1. eod.

Appellatio etiam in absentia iudi. facta ritè eximit appellantem ab eius iurisdi. ita no. Inn. in d. c. dilectis, de appel. eod.

Appellatio non mutat naturam causæ, & ideo est summaria vel ordinaria, ut principalis causa, ita no. Inn. in c. cum spirituale, de appel. fol. 138. in nu. 7.

Appellans si coram iudice appe. non prosequitur, nec introducit appellationem nec agit tanquàm appellans, sed solum agit de nullitate, non debet audiri secundum quosdam. Inn. tenet contrarium in c. dilectis, de app. fol. 136. vbi vide. & hoc si appellatur à diffinitiua, secus si ab interlocutoria secundum eum. incidenter vero causa nullitatis venit sub prosecutione app. vt ff. fa mil. ercis. l. quædam mulier & ff. de iurepa. l. Carmelia Pia, & in l. 1. C. quando prouo. non est ne. & facit C. de accu. l. si absentẽ. quæ lex probat, quod omnis iudex appellationis est iudex nullitatum, secundum Bar. quod no. Bal.

Appellari potest à repulsa, & tarditate iudicis. de quo vide Inn. in c. interpositа, de appel. fol. 140. quasi in fi.

Apostoli, vide supra in uerbo, Appellatio, in 10. quæst.

Approbatus ad aliquod officium, non potest in alio officio consimili reprobari, ita no. Inn. in c. cum venerabilis, de excep. folio 121. nume. 7.

Apprehendere, vide omnino infra in verbo, res, in 2. q.

Arbiter, vide omnino infra in verbo, modus, in 2. q. post prin. ibi, sed in arbitro non potest, &c. Bal.

Arbiter si habet potestatem auferendi multum & parum, non potest peti reductio ad arbitrium boni viri. ita dicit Host. in c. humilis, de maio. & obe. & vide infra in verbo. clausula, in 1. q.

Arbiter super diuisione bonorum, an possit prohibere partib. alienationem bonorum, dic ut in c. Raynal. extra de testa.

Arbiter non recipitur in testem in causa, in qua est arbiter, & si fateatur se corruptum non præiudicat parti, ita no. Inn. in c. non sine de arbi. fol. 77. adde l. deferre. §. 1. ff. de iure fisci. & ibi per Bart. & vide etiam ind. c. per Inno. scilicet, quando quis possit de suo officio testificari.

Arbiter absoluit ab obseruatione arbiter propter contumaciam partis non comparentis, sicut iudex absoluit ab obseruatione iudicij, ita no. Inn. in c. ex parte, de arbi. & compromissum solutur commissa pœna, ut ibi tenet per Inn. fol. 78. nu. 1.

Arbitris primis duobus electis si datur potestas vtendi tertium incertum in causam dissensionis tantum, non valet: secus si partes plenè confidunt de eis, ita no. Inn. in c. innouit, de arbi. fo. 79. in nu. 3. do. Franc. Acc. dicit, quod si tertius arbiter non pronunciaret, aut esset nudus consiliarius, aut pędagogus. tu dic, q̃ non valet, donec auctoritate partium eligatur, seu auctoritate ineſt. & hic tertius est arbiter inquantum laudat, & metu pęnę sibi paretur à partibus, & non est arbiter, quia si discordat ab vtroque aliorum, qui etiam inter se discordabant, & tertiã fert sniam, hæc tertia snia prævalet. sed in vero & mero iuris arbit. nunquam valet dictum unius, quia vnus non est maior pars numeri licet tertius sit maior pars auctoritate, ut no. in l. item si vnus. §. priscipaliter, ff. de arb. item morte tertii soluit cõpromissum si alius subrogatur, vnde est per oia arbiter. item alii arbitri nõ faciunt arbitrũ hunc, l. non distinguemus, §. de off. ff, de arbi. sed lex facit fm quid, non simpliciter, vide per Dy. in l. si dominiũ. ff. de fur. itẽ Icias, q̃ dã illa videlicet, q̃ vnus solus arbiter possit pronunciare, intelligitur aliis absentib. non aliis pũtib. ut d. l. nõ distinguemus. §. cũ in plures, vbi ẽ casus no. Bal.

Arbiter censetur ille, cui datur potestas procedendi seruato ordine iudiciorum. Sed quando datur potestas procedendi non seruato ordine iudiciorum, tunc censetur arbitrator, & quam viam sibi elegerit hæc sibi pateat, ut ff. quod met. cau. l. si mulier. in fi. ita no. Inn. in c. Quintaualiis, de iureiur. fol. 118. in nu. 4. & 5. Et sic no. quid operantur illa verba copulatiua, s, tanquàm in arbitrum & arbitratorem; quæ quotidiè apponuntur in compromissis, quia sic datur potestas procedendi ordine iudiciorũ seruato, &c. alias erit arbitrator ut sup. quod tene menti. Bal.

Arbitro tertio absente, qui dixit uoluntatem suam & animũ suũ duobus arbitris consociis, & recesit, nolens pronunciare, illi duo possunt pronunciare, seu laudare, & valebit laudum. ita no. Inn. in c. Raynal. de test. fol. 166. in nu. 1. non enim debet malitia tertii iudicis, seu arbitri recedentis, seu nolle interesse alios impedire, vt in c. fi. de arbi. lib. 6. ex quo constat de animi sui voto. Secus si non constaret. secundum Inn. quod est notab. & vide quod no. ff. de admini. tut. l. Titium, secundo respõso. Et istud dictum est verum in recedente à loco, vbi conuenerant ad iudicandum, vt no. in c. fi. de arbi. lib. 6. in nouel. tamen doct. in ris ciuilis tenent contrarium. s. quia non seruatur ibi forma cõpromissi, nisi omnes arbitri electi iudicent, ut ff. de arbi. l. Prædius. §. 1. quæ no. Bal.

Arbitrio boni viri multa relinquuntur, & maximè de actis & actitatis. ita dicit Inn. in c. prudentiam, de off. dele. fol. 54. nu. 3. Et an vnus bonus testis excusetur à calumnia, relinquitur arbitrio iudicis, ita no. Io. And. in c. cum dilecti, de elect. in nouella. per Host. in c. finem litibus, de dolo & contu. & vide, quod no. in l. maritus. ff. de q. & vide sup. hoc eodem verbo, in 2. q. & vide supra in verbo, appel. in 20. q.

Arbitrium concessum potestati, vide Bar. in l. filiusfa. ff. de dona.

Arbitrator, vide omnino infra in verbo, modus, in 2. q. 6. prope finem, ibi, in arbitratore hoc potest dici, &c. vide omnino infra in verbo, factum, in 11. q. & vide infra in verbo, sentẽtia, in 13. q. & in 37. & 38. q.

Archiepiscopus potest punire subditos suffraganei. ita no. Abb. in c. ex parte, de inst. vide infra in verbo, Auctoritas, in 2. q. vide infra in verbo, Citatio, in 44. q.

Argumenta ideſt fama, dicit Inn. in c. cum in diœcesi, de vsu. vel perspicuæ præsumptiones, vt ibidem. Inn. 214

Armatus, vide infra in verbo, vsus, in 1. q. & vide infra in verbo, auxilium, in 1. q.

Assessor debet eligi de communi uoluntate, ita dicit Inno. in c. super quæstionum, extra de off. dele. fol. 57. nu. 6.

Auctentica nunc si hæres, C. de liti. quomodo debeat intelligi, vide Inn. in c. ex parte, de alie. causa iud. mu. facta. fol. 77. nu. 1.

Articuli quidã sunt antiqui, quidam sunt noui inclusi sub veterib. sub præscriptione. Quidã noui trahentes originem à veteribus modus, uel conditio, uel pactum à cõtractu interpretato simpliciter, ut in c. cum Io. Eremita. de fide instr. Quidam sunt noui separati, & non contigui à ueterib. Quidam sunt quasi contrarii. super istis de iur. ci. admittuntur hinc inde testes in causa appellationis, ut plénius ueritati subueniatur legitimè, ut l. per hanc. C. de temp. appel. Secus est de iure canonico, quia timetur subornatio post per contractas attestationes, ut in c. festib. de testi. in cle. vnde Legistæ studentes indagationi ueritatis, Canonistæ calúniarũ expulsioni. Legisti nõ præsumunt subornationes, nisi in eadẽ instãtia. Canonistæ ẽ in alia succedanea arg. ff. iud. fol. l. cũ apud. Nec obstat eis, c. uenies, de testi, qa ibi iualida est ꝓbatio ad obtinẽdũ, nisi fiat post li. cõte. Et iõ tanquam ad hunc finem non ritè recepti ante li. conte. iteratò recipiuntur, posſea secus, nisi ex parte & modo sint ritè recepti super inclusis & implicitis. Quidam de iure canonico dicunt testes non admittendos, quidã dicunt admittendos, si super hoc sigilla tim testes non fuerint examinati, licèt fuerint implicitè iurati. quod est verum, nisi fuerint didicita testificata, quæ legi nõ possunt, vt ff. de his, quæ in testa. delen. l. 1. in prin. & quia si iurauerint, ergo examinandi. Item super orientibus super eodem facto testes sunt recipiendi, si primi non fuerint interrogati secundum omnes. idẽ si fuerint extra articulum interrogati, quia cum non fuerint ad hoc producti, licet iudex ex officio interrogauerit, non officit didicisse testificata, secundum Inno. Item super discrepatione, quæ non fouet, tamen testes sunt examinandi, vt ff. de peti. hære. l. si quis libertatem, in fi. Item si egi rei vend. & nixus sum probare vnam causam remotam in primo iudicio, & in causa appel. non admittar ad probandum illam causam. ita no. notabi. Innoc. in c. fraternitatis. de test. fol. 106. per totum. Istud vltimum dictũ est verum, si specialiter egi ex pressa in libello causa remota, secus si simpliciter, vt ff. de app. l. Scio. & l. Titianus. ff. quod cum eo. C. de peti. hære. l. hæredes materteræ. & de pac. dota. l. Bebius, in fi. cum si.

Articulus debet probari prout formatur fuit, & imputet sibi qui malè formauit capitula, ita dicit Inno. in c. proposuit, de cle, excom. & ibi videas per eum. fol. 215

Arrarum datione vel promissione, an videatur recedi à prouisione legali, vide Bar. in l. item quæritur. de pub.

Archiepiscopus põt punire subditos su i suffraganei, ita no. Abba. in c. ex parte, de insti. & vide infra in verbo Auctoritas, in 2. quæst. & vide infra in verbo, Citatio, in 34. q.

Attestationes & confessiones factæ in vna instantia valent in alia instantia, etiam reo absoluto ab obseruatione iudicij, quod est no. Ratio est, quia magis sunt acta litis, quàm instantiæ, & ideo instantia perempta non perimit acta, secus in alijs actis, quæ sunt de ordine iudicij, ita no. Inno. in c. causam, de testi. fol. 105. nu. 1. Aduerte, quædam sunt acta quæ fiunt ad litis præparationem, & ista non valent in alia instantia, nisi sint probationes vel confessiones verbigratia, si tu in vna instantia confessus es te hæredem, vel hoc probaui, valẽt in alia, vt ff. de interro. act. l. si. Quædam sunt acta ad litis inchoationem, vt litis contest. & iuramentum calumniæ, & ista acta pereunt cum instãtia perempto termino, vt ff. de dam. infec. l. qui bona. §. si quis stipulatus. Quædam acta fiunt ad veritatis indagationem post li. contest. & ista non pereunt. Fallit in attesta. non publica, quia sine publicatione non probant, & in alia iustantia publicari non possunt, nisi de nouo recipiantur, quia publi. fit officio iudicis mercenario, & istud euanuit cum instantia, vt l. gesta, de re iud. fallit in c. quoniam frequenter, vt lit. non contest. Sed ibi non est finita instantia interitu, sed quia non desiderabat vlteriorem processum. Quædam sunt acta quæ fiunt ad interlocu. super incidenti vel emergenti, tunc si iudex interloquitur quo ad processum causæ, tunc finitur interlocutio, secus si in principale factum extraneum. ff. de mino. l. inter vtile. Quædam sunt acta quæ fiunt ad decisionem causæ, & ista sunt perpetua, nec enim finitur instantia, ideſt corroditur per diffinitiuam, sed acquirit intentum sententiæ, vt ff. de mino. l. 2. §. 1. Et vbicun que dixi acta finita, verum est, nisi quo ad effectus consummatos de præterito, puta interruptæ præscriptionis, vt l. cum notissimi. C. de præscrip. 30. vel 40. ann. nam quatenus traxit secum suum effectum, non rescinditur secundum Iac. de Are. & Bar. in l. 3. ff. iud. fol. Secus tamen si illa citatio perfectè non produceretur in esse, quia non comparet actor, vt no. in i. sicut. C. de præscrip. 30. vel 40. ann. per Guil. de Cun. tene menti. & vide infra in verbo, silentium, in fi. Bal.

Attestationes si sunt combustæ ante sententiam, testes possunt iterum produci, ita tenet Innocen. in c. constitutus, de testi. fol. 107. quod verum puto resti. facta ex clausula generali, quæ finaliter in aliocasu conceditur, vt puta, si produxi plures testes, & iudex refrenauerit numerum testium. inter approbatos reperiuntur qui dam, qui non possunt esse testes, & si deficit probatio, non conceditur restitutio, vt no. ipse idem in c. auditis, de in integ. restit. fol. 75. vel potest dici, q̃ sufficiat fides de amissione talium probationum, vt in c. testimonium, de testibus, in fi. Bal.

Augmentum, vide infra in verbo, Crimen, in 6. q.

Auctoritas, vide omnino infra in verbo, Differentia 4 q.

Auctoritas Archiepiscopi non requiritur, quando alienatur res maiores ecclesię, ideſt ecclesię cathedralis per episcopum vel per ea pitulum. ita no. Inno. in c. 1. de his, quæ fiunt à præla, fol. 157. & per eundem in c. statulmus. de transactio. fol. 68. Nisi obuiet iuramentum, secundum Host. & Lapum. Bal.

Auctoritas superioris requiritur, si duæ villæ velint inuicem se vnire in vnum corpus. Idẽ si vnum corpus velit se diuidere in duo. Ita no. Inno. in c. dilecta, de excess. prela. fol. 217. Et quod de duabus villis possit fieri vnum corpus, probatur in Auth. vt iud. fine qui quo suffr. §. illud, & quod vnum corpus possit diuidi in duo probatur in l. si eadem. ff. de assesso. Bal.

Auxilium præsumitur quis dedisse eo ipso, quod stat armatus cum malefactore. Ita no. Inn. in c. continentiam, de clerico percussore fol. 215. vide infra in verbo, Vadens, in 1. q. & infra in verbo, stat. in 3. q.

Auxilium legis frustra inuocat, qui committit in legem, vt extra de sent. excom. c. in audientia, &c. Bal.

B

BANNITVS, Vide omnino infra in verbo, Excommunicatus, in 12. q.

Bannitus, qui petit se absolui à banno, an possit antere bannitionem impunè occidi secundum formam statutorum permittentium bannitos impunè occidi, vide per Dy. & Bar. in l. 4. §. si seruus quem. ff. de acq. pos. & per eundem Bar. in l. pe. ff. de adulte.

Baptizatus in parte, an sit baptizatus in totum, vide per Bart. in l. possideri, in prin. ff. de acq. pos.

Bastardus an possit substitui per patrem filio legitimato, vide per Bar. ff. de dona. causa mor. in l. quod condi. vide per eundem in l. si is qui. ff. de vulg. & pup. substit.

Bellum prouocare contra infideles, & Reges Saracenorum an sit licitum, vide Inno. in c. quod super, de vo. & vo. redem. fol. 176. in nu. 1. & 7. & vide infra in verbo, clericus, in 4. q. vide infra in verbo, ope. in 10. q. & plenè per Inno. in c. sicut, de iu reiur. fol. 114. nu. 5. vbi tractat de bello licito, & illicito.

Beneficium dicitur titulus, secundum Host. in c. dudum, de elec.

Beneficium est benevola actio tribuẽs gaudium, capiensq; tribuendo, vt ait Seneca primo de beneficijs. Et omnium beneficiorum ista est natura, vt non sit necessitas, sed potestas, ait Quintilianus, lib. 1.

Beneficium est, quod tantum eius causa præstatur in quem confertur, ait Seneca 8. declamationum, Bal.

Beneficium manuale habens agit eo nomine, ita no. Inno. in c. edoceri, de resc.

Beneficia priora ad hoc, vt vacent, sufficit habere pacificam possessionẽ beneficij secundi de facto, licet de iure non vacet, & imputet sibi, qui errauit in iure, secus si errauit in facto, ita no. Inn. in c. constitutis, de app. fol. 134. in nu. 1. Prælatos maximè non excusat iuris ignorantia, vt ibidem per Inno. vide per eundem in c. de cætero, de sen. & re iud, 126

Beneficia sua quis perdit si per annum stat in excommunicatione, ita no. Inno. in c. cum bonæ, de æta. & quali. fol. 45. nu. 2.

Beneficium omne requirit residentiam, nisi constet de contrario, ita no. Inno. in c. clericos, de cleri. non residen. fol. 145. nu. 1.

Beneficia paria potest prælatus instituere alteri sine consensu c. ita no. Inno. & Abbas in c. nouit, de his, quæ fiunt à præla. 157

Beneficium si fuerit collatum absenti, licet nondum acceptauerit, non potest alteri conferri, & si conferatur non conualescit, licèt primus repudiet, quia eius voluntas primo debuit explorari, ita no. Abbas in c. accedens, de præb. qđ no. arg. contra, ff. si cer. pet. l. proinde, & de fidei. liber. l. ergo. §. si bona, & facit ff. de leg. 2. l. si tamen. Bal. & ratio quare interim non potest conferri, est, quia non vacat cum sit iam facta collatio. Bal.

Beneficium nó dicitur vacare simpliciter propter renun. factam animo permutandi, ita no. Abb. in c. cum secundum, de præb.

Bona vxorum non debent capi pro debito viri, ita no. Abb. in c. ex literis, de pig. & C. de priuilegijs fisc. l. 1.

C

CALVMNIATOR puniendus est, siue fuerit calumniator super accusatione, siue super denunciatione, & punitur extraordinariè, ita no. Inno. in c. cum dilectus, de calumnia. fol. 205. adde quod no. Cy. in l. sueriter. C. de excusa. tut. Bal.

Canonicus in eligendo non dicitur pub. officio fungi, ita no. Inno. in c. cum dilectus, de consue. fol. 16. nu. 5. In canonicum quis nõ potest aliquem recipere etiam nomine totius capituli, sed oportet, quòd singuli canonici hoc faciant, ex quo sunt in capitulo cõgregati, ita multùm no. tenet Compost. in c. eam te. de rescri. vbi omnino vide. Bal.

Canonicus electus vltra numerum habet vocem, & quotidianas distributiones, licèt non habeat præbendam, ita no. Inno. & Host. in c. cùm M. Ferra. de const. fol. 3. nu. 6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Canonia est nomen tituli & iuris, sed præbenda est nomen facti, & cadit etiam in extraneum, secundum Inno. in d.c.cum M. fol.60. nu.2 & vide infra in verbo, patientiam, in 1.q.& vide infra in verbo, ingressus, in 1.q.

Canonicus statum quod est factus, omnia ei incumbunt, quæ ad canonicos attinent, ita no. Inno. in c. in literis, de resti. spol. fol. 94. nu. 7. & ff. de ædil. edic. l. 1. diles. §. item sciendum.

Canonicatus ministrium est, ita no. Inno. in c. dilectus, de præb. fol. 147. nu. 2. & est secundum in ordine & vide infra in verbo, Tyrannus, in 1.q.

Canonici singulariter res ecclesiæ nō possunt alienare, ita no. Abb. in c. ad audientiam, de reb. eccl. non alien.

Canonicum cathedralis ecclesiæ esse est maior honor, quàm esse alterius ecclesiæ, ita no. Inno. & Abb. in c. fraternitatem, de sepul. fol. 168. Et sic videtur, quod licet infamis possit esse monachus, vt in Auct. de mona. in prin. non tamen possit impetrare canonicatum cathedralis ecclesiæ. Bal. vide in c. sta. de rescrip. li. 6. & in c. infamibus, de reg. iur. lib. 6 per Dy. & Zi. de Cremona.

Canonica portio non debetur ecclesiæ parochiali de his, quæ singulariter relinquuntur pauperibus consanguineis vel amicis intuitu pietatis, quia ista canonica portio non debetur, nisi de his, quæ relinquuntur alteri ecclesiæ vbi eligitur sepultura separata ab ecclesia parochiali, & ideo, ne alias ecclesias suæ præferat, ita no. Innoc. in c. de his, de sepul. fol. 244. Tamen ecclesia parochialis non aget contra hæredem testam. sed ecclesia cui est relictum aget, & contra istam cui est relictum dirigitur petitio ecclesiæ parochialis, vt in c. de his. & hac ratione nititur Innoc. non enim ecclesi parochiali quæritur iudicio testatoris, imò est quædam Falcidia, quæ contra voluntatem ipsius testatoris detrahitur, & ideo actione ex testamento peti non potest, sed condictione ex canone. Sed si ecclesia cui est relictū, repudiat legatum, tunc fortè penes hæredem remanet cū suo onere, C. de eadu. tol. l. vnica. § pro secundo, & arg. ff. de contrab. l. si post. §. vlt. quod no.

Canonum conditori, & creatoris Vicario subdita est omnis creatura, c. 1. nu. 1. de constitu.

Campana multis de causis pulsatur, vide per Inno. & Host. in c. 1. de off. cust. fol. 51. vide infra in verbo, vocatio, in 1. q. & infra in verbo, clericus, in q. 1.

Cancellatio siue cassatio processus & sententiæ prodest omnibus, qui per sententiam lædebantur etiam ipsius non citatis. ita not. Inno. in c. in nostra, de procu. fol. 71. nu. 8.

Captus ex causa famosa & in crimine non est infamis, ita no. Inno. in c. super his, de pœnis. fol. 223. facit ad hæc. C. de infa. l. 1.

Capere potest delinquentem omnis habent iurisdictionem, sed priuati, qui non habent, nō possunt capere, nisi illi quorum interest, vt si timetur de fuga, quia tunc licet: acclamare vero delinquentem, licitum est cuilibet, vt ff. de vsur. l. si quis solutioni. §. mora, vel si comprehendat delinquens in faciendo re, quia tunc licitum est capere, ita no. Inno. in c. vt famæ, de sentent. excom. fol. 228. nu. 4. idem dicit propter immanitatem criminis, vt l. fi. C. de male. qui mathe. Bal. & vide supra in verbo. bona, in 1. q.

Capere delinquentem ideo vt non possit iterum aufugere, seu offendere licitum est cuilibet, & non solum capere, sed etiam ligare, ita no. Inno. in d. c. vt famæ, de senten. excom. fol. eodem.

Capella quæ non potest ædificari, vbi iussit testator, permutatur per episcopum ad alium locum, ita no. Inno. in c. nos quidem, de testam. fol. 164. & vide ff. de vsufru. leg. legatum, & quod ibi Bar.

Capellam priuatam potest quis facere in domo propria, ita no. Inn. in c. ad hæc, de relig. domib. fol. 179

Capitulum, vide infra in verbo, præbenda, in 1. q.

Capitulum totum debet cōgregari in electione fienda, & est de forma, quod congregetur, ita no. Inno. in c. quia propter, de elec. fol. 31. num. 1. & an valeat quod fiet à maiori parte capituli, vide per eundem in c. cum omnes, extra de consti.

Capitulum prosequitur iura episcopatus, quæ videntur temporalia & spiritualia coram episcopo, & c. ita no. Inno. in c. dilecti, de maio. & obe. fol. 67. nu. 1.

Capitulum non succedit prælato in bonis discretis à dignitate, sed succedit successor, ita no. Inno. in c. relatum, extra de testa. 165

Carcer, vide omnino in verbo, citatio, in 2. q.

Cardinalis, vide in verbo, collegium Cardinalium.

Castrum si vendatur, ius patronatus ei accedit annexum. secus si vendo palatium, vbi est ecclesia, in qua habeo ius patronus. Ratio est, quia castrum in se continet vniuersitatem, s. honorem iurisdictionem, & districtum, sed palatium non est vniuersitas iuris, sed purum corpus, vnde incorporalia ei non accedunt, quæ possunt per se stare, ita no. Inno. in c. ex literis, extra de iure pat. fol. 181. nu. 1.

Castra vel alia loca, vel casamenta non licet facere ad æmulationē ita no. Innocen. in c. Pisanis, de restitu. spolia. fol. 58. vide l. quicunque C. de fundis limit. lib. 11. in tex. & gl.

Castra duo, seu ville possunt inuicem se vnire, & sic in vnum corpus: eodem modo & vnum castrum potest diuidi in duo, accedente tamen superioris auctoritate. Vide supra in verbo, Auctoritas superioris.

Castrum, Princeps fecit castrum, vel aliā ciuitatem eoipso, qđ scribet ei, vt ciuitati, vel nominando ipsam vt ciuitatem, vt ei concedere omnia priuilegia, quæ ciuitati incumbunt. ita no. Inno. in c. cum ab ecclesiarum, de off. ordi. quod no. fol. 63. nu. 3.

Castrum quod quis mihi furtiuè abstulit & occupauit, si est difficile eum recuperare posse, licitum est etiam mihi ipsum furtiuè auferre, ita no. Inno. in c. olim causam, de restitu. spolia. fol. 96. in nu. 8. Et ibi etiam habes, quod quando quis tenet violenter rem alterius, si dominus eam habere non potest, licitum est sibi eam furtiuè occupare & rehabere, quod tene menti, imo plus dicit ipse Inno. quod si non possum rem meam habere, possum æquiualentem surripere.

Cautio de iudicio sisti nō propter hoc legitimam personam iudicis, coram quo præstatur, nec partium. Ita no. Inno. in c. inter monasterium, de re iudi. ful. 129. in nu. 2. vide infra in verbo, sententia. in 38. q.& vide supra in verbo, appellatio, in 20. q.

Casus in quibus Papa reseruat sibi absolut. ponit Inno. in c. super, de sententia excommunicationis. fol. 227. in nu. 6. & vide infra in verbo, clericus, in 4. quæst. & infra, in verbo, citatio, in 7. quæst.

Casus, in quibus non est excommunicatus ille, qui percutit clericū, ponit Inno. in c. non dubium, & in c. veniens, de sen. excom. 324

Casus tres indicendi purgationem ponit Innoc. in c. inter, extra de purg. can. 222

Casus in quibus possunt testes recipi ante litem contest. siue libellus sit oblatus, siue non, ponunt Inno. & Host. in c. quoniam, vt li. non contest. fol. 86. & vide vnum casum in c. licet, de testi. & aliū in c. significauit, eo. tit. alium. ff. ad l. Aquil. in l. Aquil. alium C. de vsur. pu. l. pupillus. alium in l. diffamari. C. de inge. ma. alium. ff. de liber. leg. l. Aurelius. §. 1. alium. C. de fideiuss. l. si contendat. Sed non omnes illi pertinent ad materiam huius casus Bal.

Casus in quibus citatus vel requisitus non tenetur comparere, ponit Host. in c. bonæ, extra de elect.

Casus in quibus opponitur except. non agendi ponit Host. in c. 2. de ordi. cogni.

Casus in quibus tenet sententia contra res prius iudicatas, vide per Inno. in c. suborta, de re iudi. 129

Casus in quibus monachus potest esse procurator, vide per Inno. in c. cum I. & A. de re iudi. co. nu. 2.

Casus in quo simul duo interueniunt & admittuntur ad agendum, vel ad accusandum, vide per Inno. In c. Abbate, de re iudi. 130

Casus in quib. appellat ab executione, & casus, qui impediunt executionem sententiæ, vide per Innocen. in cap. nouit, extrà de appel. 134

Casus in quibus valet quod fit per iudicem pendente app. vide per Inno. c. interposita, extra de appel. 140

Casus in quibus tenet processus iudi. post appellationē. & quæ differentia fit in appellatione facta in iudicio, vel extra iudi. vide per Inno. in c. Romana, de appel. 141. in nu. 7. Et no. tres gradus in prosecutione appellationis, per quos gradus procedit, vel non procedit inhibitio fienda iudici à quo, vide ibidem per Inn. & no. bene ho. Bal.

Casus in quib. episcopus potest cognoscere contra laicos, ponit Innoc. in recepimus. de priuil. 219. in nu. 4. Bal.

Causa an debeat exprimi quando appellatur à sententia excom. vide Innocen. in capitul. per tuas, de sentent. excommunic. fo. 228. num. 4.

Causa potest derogari monacho, hoc expresso, alias non, ita no. Innoc. in c. cum olim, il 2. de priuil. 229. in nu. 1.

Causarum tria sunt genera, s. ciuilis, criminalis, & spiritualis, ita no. Inno. in c. crimina de collu. detegen. 214. vide infra in verbo, præceptum, in 1 q.

Causas quæ directè pertinent ad ecclesiam, ponit Inno. in c. nouit, extra de iudi. 81. nu. 4.

Causæ temporalis iurisdictionis & publicorum officiorum possunt terminiet iam die feriato, ita no. Inno. in c. significauerunt, extra de iudi. 82

Causæ cognitio nec ordo iudiciorum requiritur in reuocatione iurisdictionis, ita no. Inno. & Host. in c. accedens, vt li. non conte. 86. & ff. de iudi. l. iudicium soluitur. Bal.

Causam magis inspicimus quam personam in priuilegijs realibus, sed in personalibus magis personam quam causam, ita no. Inno. in c. 1. de rescrip. 4. nu. 5. vide infra in verbo, compromissum, in 3. quæst.

Causa quæcunq; tractatur etiam per restitutionem in integrum, executionem

executionem impedit, ita no. Innocen. in c. pastoralis, de off. dele, fo. 58. nu. 5. & C. de transactio. l. si causa.

Causa si simpliciter est commissa, intelligitur etiam commissum petitorium & possessorium, secus si specialiter alterum tantum, ita no. Inn. in c. 1. extra de seque. po. fol. 101

Causa citationis si non subest & citatus comparet, aduersarius eius condemnatur in expensis, ita no. Inn. in c. dilecti, de exce. fol. 121 in num. 1. & ff. de iud. l. cum quem temere. Bal.

Causa iudicii & causa testimonij non sunt eædem causæ, sed diuersæ ita no. Inn. in c. sicut nobis, de re iudi. fol. 127

Causa iusta audiendi, quæ potest examinari parte noncitata, non tamen iudex debet esse currens, ita no. Inn. in c. tenor, de re iud. fol. 126. quia ista examinatio erat præparatoria non iudicialis. facit quod no. ff. de bo. pos. l. 3. §. penul.

Causa est inserenda in libello, ita no. Inno. in c. inter monasterium, de re iudi. f. 129

Causa probabilis, i. iusta, verisimilis causa dic tur. quæ de iure approbatur, ita no. Inn. in c. bonæ, extra de appel. fol. 135. nu. 3. probabile quantum est ad opinandum, quod si probetur opponenti fauet Verisimile est, quod prima facie præsumitur quantum ad sententiandum. Probabile est quod ex actis apparet, vt ibi. Inn.

Causa vniuersitatis non præiudicat singulis, nec elidit, nec tollit priuilegia singulorum, ita no. Inn. in c. 2. de sepul. fo. 168. nu. 3

Causæ criminales possunt delegari de iure canonico, excepto vltimo supplicio, ita no. Inn. in c. in Archiepiscopatu, de raptori. fol. 212. in nu. 1

Clausula, sicut tibi iustum videbitur. intelligitur ideſt videri poterit & debebit, ita no. Inno. in canonum, de cōsti. fo. 2. nu. 2. in arbitrio enim hæc verba, seu hic sermo interpretatur, ideſt vt voluerit, vt l. diem. §. sitari. ff. de arbi. de natura arbitrii est secundum Host. ibi dem.

Clausula: non obstāte aliqua lege, quid operatur in statutis, & dic, quod idem, q; in rescri. ita no. Inn. in c. quæ in ecclesiarum, de cōsti. fol. 2. nu. 3

Clausula alias quantum de iure poterimus procedemus, non habet vim peremptorii, ita no. Inn. in c. sedes, de rescrip. fo. 7

Clausula, si est idoneus non requirit iudicialem disceptationem. ita no. Inno. in c. licet, de transla. fol. 38. nu. 4

Clausula, condemna si inueneris condemnandum, vel si fuerit probatum, non est forma, sed monitio, ita no. Inn. in c. prudentiam, de off. dele. f. l. 54. nu. 9

Clausula, quod si non omnes, tacitè intelligitur in resc. ita no. Inn. in c. suspi. in fi. de off. dele. fol. 61. nu. 3. vide infra in verbo, modus in 2. q. per totam.

Clausula, si quid residuum fuerit quæstionis, quid significet, vide Inno. in c. ad reprimendum, de off. ord. fo. 64

Clausula, non obstante, vbi apponitur in rescri. si pro alio scripserimus, secundæ literæ censentur subreptitiæ, ita no. Inn. in c. capitulum, de rescrip. fo. 12. nu. 6. idem ibi Host. & vide infra in verbo, litera, in 4. q. ibi, item subintelligitur hæc clausula, &c.

Clausula ista, quatenus fuerit canonicum decernas, restringitur ad petita, ita no. Compost. in c. super literis, de elec. vide supra in verbo, arbiter, in 4. q. in fi.

Clausula, studeas ad ius reuocare, etiam nudam possessionem continet si iure petatur, ita no. Inn. in c. episcopi, de reb. eccle. non alie. fo. 159. nu. 3. Et est sciendum, quod nuda possessio est triplex, s. præsens, & in ista dicit lex, eo ipso, quod quis possidet plus iuris habet quam ille, qui non possidet, ut ff. vti possi. l. 1. in fin. imo & detentatio ad officium iudicis pertinet, vt ff. de dona. l. Aquilius. Præterita, & etiam ista vi amissa parit ius agendi ad rem, vt no. ff. de fur. l. ita que, de peti. hæred. l. at vbi. Et futura, quæ parit interdictum adipiscendæ non omnino nuda esse debet, sed vestita titulo. C. de edic. diui. Adria tol. l. fi. & eius ius in tribus consistit, vt ff. de legi. l. fi. facit ff. de peti. hæredita. l. non tantum, de varijs & extraordinarijs cogni. l. de vsu. C. de fur. l. manifestissimi. §. cum in secunda. C. de agri. & censi. l. si colon. lib. 11. ff. de condi. furti, & ideo. §. Neratius, vbi omnino vide. Bal.

Clausula ista, à tali tempore citra, non includit tempus continuum, secus si apponatur copula & citra, quia copula cadens inter principium & finem includit medium tempus, ita no. Inno. in c. licet causam, de proba. fo. 103. nu. 6. quod tenementi. Bal. Et adde huic dicto, quod habes infra in verbo, testis, in 52. q.

Clausula ista, facias prouideri. ille, cui scribitur, potest prouidere per seipsum, ita no. Abb. in c. pro illarum, de præben.

Clericus non potest ferre testimonium in curia seculari sine licentia sui episcopi in causa ciuili, ita no. Inno. in c. 1. de iura. calum. fol. 87. in nu. 2. In criminali, vide glo. in c. cum ad sedem, de resti. spo. vbi no. quod in prin. causæ fauemus actori, in medio reo & actori, in fine reo, & vide supra in ver. Abbas, in 20. q. Et dicit Innoc. in d. c. 1. de iura. calum. quod clericus non potest iurare, necesse

procurator in foro seculari sine licentia sui episcopi.

Clericus non accusat laicum criminaliter coram iudice seculari, sed ciuiliter sic ita no. Inno. in c. cum P. de accusa. f. 202, nu. 3.

Clerici quando & qualiter possunt bellum indicere, vide Inn. in c. quod in dubijs, de pœnis. fo. 321. & per eundem in c. ex eo, de iudi. excom. f. 226, & vide infra in verbo, tyrannus, in 1. qu. est.

Clericus in quibus causis potest dari puniendus iudici seculari facta prius degradatione, vide per Inn. in c. qualiter & quando, & e accusa. f. 203. nu. 6. & facit c. cum non ab homine, de iudi.

Clerici quando perdant priuilegium clericale, & quando non, vide Inn. in c. prælatorum, de accu. fol. 205. & vide cap. 1. de apostatis.

Clerici omnes qui sunt beneficiati tenentur facere residentiam, ita no. Compost. & Ioan. Andr. in c. cum omnes, de consuetu. quod est no.

Clerici minores minora seruitia faciunt, quia purgant ecclesiam, accendunt lampades, pulsant campanas & similia. Et an maiores sin præferendi eis in præb. vide per Inno. in c. statuimus, de maio. & obe. f. 67. in nu. 1

Clericus si petit beneficium vacans, qui sunt citandi, vide per Inn. in c. de cætero, de transactio. fol. 69

Clerici possunt esse procuratores in curia ecclesiastica, non in seculari, ita no. Inn. in c. fi. de obli. ad ratiocinia. fol. 48. nu. 3. & vide per eundem in c. 1. de iura. calum.

Clerici si vacillant in testimonio eorum nihilominus possunt torqueri, ita no. Inn. in c. conquestus, de re iudi. per l. presbyteri. C. de episc. & cle. l. nullum.

Clericō seculari iniuriato, an actio competat ecclesiæ, dic, quod non si est facta iniuria personæ, secus si officio vel dignitati, ar. ff. de relig. & sumpt. fune. §. officia, & per Inn. in c. contingit, de sen. excom. fo. 228

Clericus percussus potest remittere actionem iniuriarum, sed nō excommunica. ita no. Inn. in c. non dubium, & in c. veniens, de sen. excom. fo. 226

Clericus duorum episcoporum, ideſt subditus duobus episcopis si de linquat, cui teneatur obedire, ideſt in cuius foro respondere, vide Inn. in c. ex ore, de priuil. f. 220. nu. 1

Clerici in minoribus ordinibus constituti, quando faciunt contrarium suo ordini, penitus perdunt officium clericatus, vt si fortè sunt milites seculares, vel ducant in uxorem viduam, vel in habitu & tonsura non incedunt: sed penitus eam deseruerunt. Secus in constitutis in sacris, quia coguntur ad ordinem redire, nec perdunt priuilegium, nisi fœua fecerint & habitum deseruerint, ita no. Inn. in c. 1. de apostat. f. 210. nu. 3. Et sic no. quando clerici propter inordinatam vitam perdant priuilegium clericale, & quā do non.

Clerici possunt dare aliquid liberè pauperibus consanguineis, ita no. Abb. in c. inhibendum, de coha. cle. & mulie.

Clerici negociatores tenentur seruare statuta loci, vbi negociantur, ita no. Abb. in c. ex literis, de vita, & honestate clericorum.

Clericus etiam fugiens potest propria auctoritate detineri à suo creditore sine metu excommunicationis, ita no. Inn. in c. vt famæ, de sen. excommu. fo. 228. nu. 3. quod est singulariter no. secundum dominum Petrum de Perusio. Adde, quod quicunque delinquēs potest detineri in loco, vbi deliquit, vt satisfaciat, etiam si fuerit clericus, ita no. do. Io. Cald. in repe. c. de illis, de rapto. in 2. no. & alleg. ad hoc ipsum c. & c. vt famæ, de sen. excom. & c. si clericus, eo. ti. de sen. exc. li. 6

Clerici etiam in minoribus constituti, vt lector, psalmista, & alii in minoribus constituti ordinibus, gaudent priuilegio clericatus. quo ad forum immunitatis, nisi contradicat consuetudo, quæ dat iurisdictionem, ita no. Inn. in c. 1. de apostat. fol. 210. nu. 3. & in c. nouit, de iud. fol. 119. & istud, quod dicit de consuetudine in istis clericis, est singulare dictum. valet ergo, quod fecit potestas, vel iudex alius secularis contra eos, si consuetudo dictat, quod est mē ti tenendum.

Clerici à quibus muneribus sint immunes, vide Innoc. in c. non minus, de immuni. eccle. f. 189. nu. j. 2. 4. & 6.

Clericus vel officialis, an possit rumpere ostia suæ ecclesiæ, & intrare per vim. Et quid de habentibus seruitutem rerum, vide Innoc. in c. 1. de immu. eccl f. 188. nu. 2. nec licet priuato, nisi iure possessionis.

Clericus ratione feudi potest compelli & conueniri, coram iudice seculari, ita no. Inn. in c. verum: de foro compe. fol. 82. numer. 2. Idem in laico: quia potest conueniri pro reb. ecclesiasticis coram iudice ecclesiastico: ita no. Innocen. in cap. si clericus: de fo. com. fol. eo.

Clerici non possunt iurisdictionem prorogare sine consensu suorū episcoporum: ita no. Innoc. in c. Romana: de foro compe. fol. 84. nume. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Clerici fæculares monasteriorum non habent vocem in electione prælatorum ipsorum monasteriorum, ita no. Inno. in c. cum causam, extra de ele. fol. 26. nu. 2.
Clericus non potest captus detineri, etiam volens à iudice fæculari, quia est publica iniuria totius clericatus, ita no. Innocen. in cap. ex rescripto, de iniurijs. Laicus vero volens, non dicitur detineri ab alio, sed à semetipso. ff. de rei vend. l. 1. §. per hanc, nisi sit talis, qui non habeat sui corporis potestatem, vt vxor filius & filia Bald.
Clericus licet sit beneficiatus, non prohibetur ad alia beneficia eligi, ita no. Inno. in c. cum ecclesiasticæ, de excep. fol. 120. nu. 3.
Clericus etiam in minoribus existens, eligitur ad dignitatem, ita no. Inno. in c. cum olim, de re iudi. 126
Clericus excommunicatus postea absolutus, an debeat habere fructus medij temporis, vide Inno. in cap. ex insinuatione, extra de appel. f. 135
Clericus non debet peregrinari, ita no. Inno. in ca. 1. de clc. pereg. fo. 49. vel ad curiam Papæ accedere pro impetratione beneficij, vel pro vtilitate priuata sine licentia sui episcopi, vel prælati sui. Secus si appellaret, vel grauaretur, quia tunc non tenetur petere licentiam, nisi de honestate. Item secus si teneret realia vt in c. eum parati, de app. fol. 132. secundum Innoc. quem omnino vide. Bal.
Clerici etiam non residentes habent vocem in electionibus, ita no. Inno. in c. clericos, de cleri. non residen. 145
Clericus quando dicatur habere ecclesiam pro derelicta, vide per Inno. in c. ex tuæ, de cleri. non residen. fol. eodem. nu. 4.
Clericus ex sola enormis delicti infamia est remouendus, ita no. Inno. in c. ex tuarum, de purg. cano. 222
Clericus & laicus possunt esse simul executores testamenti, ita no. Abb. in c. Ioannes, de testam.
Clerici coniugati non habent priuilegia, ne soluant fisco datia, siue collectas impositas. Sed bene habent priuilegium, ne propter commissum puniantur pœna corporali, ita no. Abbas, in c. ex parte, de cleri. coniuga. vbi vide per eum, & tene menti. Bald.
Cessio, vide omnino in verbo, commisso, in 1. q.
Cessio quando præsumatur simulata, & aliud est cessio, & aliud est contractus.
Cessio diciturad hærere contractui, non præcedere ex interuallo, nec seorsum diuersis instrumentis. de istis omnibus vide plenè per Inno. in c. ex parte, de alie. iudi. mu. causa facta fol. 77. nu. 2. De uerbo, cedo, concedo, mando, in solutum do, vendo, vel dono, vide Bar. in l. ad eum. ff. de dona.
Credulitas, creditur soli assertioni Cardinalis, vt p Inn. in c. cũolim, de priuil. fol. 219. & in c. ex rescripto, de loca. fol. 161. & ibi per glo. Doct. maximè per dominum Petrum.
Creditur in foro conscientiæ, quicquid homo dicat, ita no. Inno. in c. consulti, de reg. & transeuntibus ad relig. fol. 174. nu. 3.
Credi debet libro censualis & ei fides adhibenda est. item creditur etiam notario sine testibus, licèt pars neget testes dixisse illud, quod reperitur scriptum, ut dicebat Mar. ita no. Inno. in c. ad audientiam, de rescrip fol. 12. & vide per Doct. in l. si quis decurio. C. de fal. & quod no. in l. curent. ff. de testam. & vide l. lege. & l. Celsus. ff. de prob. quod no.
Creditur literis episcoporum sigillatis, quod est verum in extrajudicialibus, secus in iudicijs, ita no. Inno. in cap. post cessionem, de proba. fol. 102. nu. 1. vide infra in verbo, sigillum, in penul. & 2. quæst.
Creditur relationi publici nuncij, licèt non appareat de commissione, secus in nuncio priuatim assumpto, ita no. Inno. in c. quoniam contra falsam de proba. fol. 104. in nu. 3. vide per Cy. in l. neminem. C. de requi. re. qui dicit, quòd semper apparere debet commissio. facit ff. quod met. cau. l. fi. Bal. & dicit ibidem Inno. q illum cõmisionẽ non oportet scribere in act. & debet committi nuncio citatio certarum personarum non incertarum, ut no. Bar. in l. 1. C. de iudi.
Credere videtur ponens illud, quod ponit non certitudinariè scire ita esse, ita no. Inno. in c. statuimus, de confes. 102
Credulitas non excusat in iura. calum. nisi adsit veritas. ita no. Inn. in c. fi. de iura. calum. fol. 88. in nu. 1. in princip. quod tene menti pro testibus, vt cum deponunt vera esse, quia non credulitati, sed certitudini veritatis debet inhæreri. Bal. H. vide infra in verbo, scripturam, 6. q.
Creditor, vide infra in verbo, monasterium, in 1. q.
Census, vide infra in verbo petitio, in q. 3. vbi habes de formatione libelli ad censum.
Census est signum subiectionis, vel exemptionis, ita no. Inno. in ca. præterea, de transactio. 69
Censum qui soluit præsumitur esse, vel fuisse fidelis, ita no. Inno. in d. c. præterea de transactio. eo.
Cęcus, vide infra in verbo, Testis, in 43. q.
Cedula. vide infra in verbo, sigillum, in 4. & 6. q. & infra in ver. citatio, in 32. q.
Citatio vbi est nulla, quia non tenet, vel non emanauit, ibi sententia est nulla, ita no. Inn. in c. præsenti, de rescrip. fol. 14. nu. 4. & vide per eundem in c. querelam, de procu. fol. 70. nu. 2. vbi dicit, quòd quando citatio legitima non præcessit, sententia, quæ fertur, est nulla. ff. de re iud. l. si cum nulla, & l. vir bonus. ff. iud. fol. & quod no. per gl. in l. si pater. C. ne de sta. defun. & in c. vt debitus, de appel. Secus si est aliqua, sed potest elidi, quia arctat, nisi opponitur Bald. vide infra in verbo, sententia. in 14. & 50. q. & supra in verbo, causa, in 10. q.
Citatus simpliciter, qui non comparet per se debet mittere procuratorem, etiã si sit in carcere alterius iudicis, vel in exilium, ita multum no. Inno. in c. querelam, de procuratori. fol. 102. nu. 1. Contrarius tex. est ad hoc in l. 2. §. quod diximus, ver. simili quoq; modo. ff. si quis cau. secundum do. Bal. in reporta. suis. n. & vide infra in ver. contumacia, in 4. q. & vide infra in ver. reus. in 4. q.
Citatus vt compareat personaliter debet mittere procuratorem instructum, si ipse non potest comparere. Secus si fuit citatus generaliter, vel ad domum, ita no. Inn. in c. dilectus, de procu. ali às de proba. fol. 72. & vide infra in verbo, silentium, in 1. quæst. circa fi nem.
Citatus ad vnum actum & alios successiuè debet mittere procuratorem ad omnia. Sed si citatus est ad vnum actum solum, non tenetur facere procuratorem, nisi ad illum actum, in quo monitus est, ita no. Inn. in c. constitutus, de procu. fo. eo. in nu. 2. vide infra in verbo, vagabundus, in 2. q.
Citatus debet comparere saltem allegaturus suum priuilegiũ, ita no. Inn. in c. 1. de dila. f. 88. in nu. 3. vide infra in verbo, renunciatio in 1. q. & infra in verbo, condemnatio, in 4. q.
Citatio iudicis delegati quid debeat continere, vide per Inn. in c. præterea, de dilatio. fo. eo.
Citatio in quibus causis non tenet, vide Inn. in d. c. præterea, extra de dila. & de alijs multis ibi.
Citata vna parte quæ comparuit in termino sibi assignato, altera vero non comparuit: illa quæ comparuit etiam finito termino non potest recedere, & si recedit non erit contumax, nec citatio circũducetur, tamen altera parte comparente sententia valebit, quia iudex potuit expectare de benignitate, secus si licentiasset comparentem, ita no. Inn. in c. consuluit, extra de off. de leg. fol. 56. nume. 3.
Citatio, licet requiratur ad sententiam audiendam, tamen licet non fiat citatio, valet sententia si fuit lata: vtraque parte præsente, ita no. Inn. in c. exceptio. de exce. fol. 152. & no. in c. quoniam contra falsam, extra de proba. in gl. præsumitur, in fi. de. off. de leg. cum in iure, & in d. c. exceptiones, in glo. super verbo, punitur, de hoc limita. vt per Guil. & Bald. in l. pen. ff. de in ius voc. videlicet, nisi quando requiritur fieri citatio in scrip. ut ibi per eos.
Citatus si comparet coram iudice & recedat sine licentia ipsius, dicitur esse contumax, ita no. Inn. in c. calumniam, de pœnis. fo. 223. in nu. 2. & uide de hoc gl. in l. decurio. C. de decurio, & in l. si. e. tit. li. 10. Sint ergo cauti citati, qui compãent, ut nõ recedant sine licentia. Bal. Vnde non dicitur comparuisse, qui sine licentia iudicis recedit. ad hoc facit l. quæsitum. ff. de re iud. Bal.
Citatio non sufficit fieri ad domum quando quis citatur ut examinetur ut testis ad perpetuam rei memoriam, imo si personaliter non reperitur, debet expectari quousque reperiatur, & hoc uerum nisi esset periculum in mora, ubi autem esset periculum in mora, sufficeret citatio ad domum, ita no. Inno. in c. significauit, de test. fol. 109. quod no. Bal.
Citari. quando quis debeat personaliter citari, & quando sufficit citari ad domum, uide no. Inn. in c. si aduersarius, de eo, qui mit. in pos. bo. fo. 101. in nu. 5
Citatio ubi non est legitima, ut in pupillo & similib. tunc non fiet restitutio expensarum, ita no. Inn. in c. si aduersarius, fol. eo. ubi omnino nide de his, & de aliis circa hanc materiam citationis, uide supra in uerbo, absens, in 2. q. & supra in uerbo, appellatio, in 7. q. & infra in uerbo, uniuersitatis, in 5. q.
Citatus an teneatur comparere post terminum, uide Inno. in c. cum dilecti, de do. & contu. ubi dicit, quod non, quia non comparet legitimè, qui in termino non comparet. non citat per parem, sed requirit eum, ita no. Inn. in c. cum nobis, de electio folio 22. numero 4.
Citatus uel requisitus in quibus casibus non tenetur comparere, uide per Hostien. in c. bonæ, de electio.
Citare non debet iudex. nisi reum de quo quæritur, quando procedit ad instantiam partis, sed quando ipse procedit ex officio suo debet citare omnes, quos res tangit, ita no. Inn. in c. humilis, de maio. & obe. fo. 68. in nu. 2. & interim differtur executio, secundũ cum,

cum, & Host. ibidem.
Citatio specialis non est necessaria ad sententiam expen. sed sufficit contumacia, vel citatio ad diffinitiuam, ergo taxatio potest fieri sine noua citatione, quia est executio implicita ipsa condẽnatio expensarum. ita no. Inn. in c. querelam, de procu. fol. 70. in nu. 2. & no. in c. super eo, quod met. cau. dixi etiam in l. terminato. C. de fruc. & li. expen. Bal.
Citatus ad processum non est citandus ad interlocutoriam, secus in diffinitiua, ita no. Inno. in c. audi. de procu. fol. 71. in nu. 2. & per Iac. de Are. in l. nec quicquam. §. vbi decretũ. ff. de offi. proconſ. & leg. & vide glo. no. in auct. iubemus, super verbo, spectans. C. de iudi. item citatio generalis sufficit, sed vbi quis citatur ad vnum articulum, debet etiam citari ad alios, secundũ Innoc. ibidem.
Citatus non tenetur comparere, quando citatio peccat in forma cuidenter, vel in materia: nam cum sit interlocutoria est ipso iure nulla per manifestum errorem & defectum. ita no. Inn. in c. præterea, de dila. fol. 88. in nu. 1.
Citationis factæ à iudice, à quo est appellatum de defectu eius, vide Inn. in c. prælatorum, de accusa. 205
Citatione sine potest fieri notificatio, specificatio, & declaratio, ita no. Inn. in c. pastoralis, de rescrip.
Citatio quando de gratia citatur ille, quem de iure citari nõ oportet, expectandus non est, quia per hanc cit. non quæritur sibi ius, ita no. Inno. & Host. in c. cum inter R. de elec. fol. 21. in nume. 2. Sed alibi dicit Iaco. Butr. quod vbi aliquis est citandus, citatus est expectandus, vt ipse not. in auct. si omnes. C. si vt se ab hære. absti. Bald.
Citatio peremptoria est necessaria in causa appellationis licet non requiratur litis contest. ita no. Host. in c. ecclesia de consti.
Citatio quam faciunt canonici ad eligendum, non est propriè citatio, sed denunciatio, ita no. Inn. in ca. cum nobis, de elec. fol. 32. in nume. 2.
Citatus tenetur mittere procuratorem, non tamen tenetur diuinare fortuita, nec mandatum ad substituendum, ita no. Inn. in c. cum nobis, vt lite non contesta.
Citatus non tenetur quis comparere coram iudice delegato, nisi ipse delegatus mittat in citatorio copiam rescrip. non id co bul lam. ita dicunt Inno. & Hostien. in c. præterea, de dila. fol. 88. in nu. 1. Sed ordinarius non tenetur facere fidem de sua electione. Sufficit enim, quod sit in possessione, si tamẽ citet sibi subditum, vel in loco subdito sibi. Secus si non ciuem vel incolam post recessum, scilicet ab sententia extra territorium, nec eum potest bannire ob delictum, sed debet prius apprehendi & remitti, secundum Innoc. Sed consuetudo generalis cui est standum, seruat contrarium, quia forenses banniuntur in ciuitatibus ob delicta, alias impunè delinquerent. de iure verò communi absens, qui non est alias subditus ratione originis vel domicilij, sed est de foro delicti, præmissa legitima citatione potest damnari, nisi in pœnis capitalibus, vt l. absentem. ff. de pœnis. & hic, vt ibi, licet ratione delicti aduena efficiatur de foro, vt l. omnẽ. ff. de iud. non tamen efficitur subditus. & ideo non potest vendicari, licet originarius & incola vendicetur, vt l. de iure. ad mun. & ita intelligitur, quod no. in c. 1. de foro compe. in clem. Bald. In pœnis autem capitalibus potest patibanum præscriptionis bonorum quia est interlocutoria, vt l. 1. ff. de requir. re. Sed ex forma statutorum bannum etiam personale datur, quod transit ad veram condemnationem, per diffinitiuam subsecutam, non per se cum sit interlocutoria, vt no. Dyn. ff. de custo. reorum, per totum. in contractibus ille, qui recessit potest conueniri excepto aduena, non tamen patitur diffinitiuam lite non contestata, sed missionem, vt l. hæres absens. ff. de iudicijs.
Citatus ad diem feriatam an teneatur comparere die sequenti nõ feriata, an verò citatio sit nulla, vt ff. si quis in ius voc. non ierit. l. 2. in fi. Sed est verum, q̃ est nulla pro illa die. Sed vbi non dicitur, quod excusetur si non comparet in sequenti die iuridica. vide Inn. in c. conquestus, de ferijs. fol. 89. nu. 1. Dicit enim ipse, quod si in citatione fuit expressa mentio temporis feriati, vt compareat die dominica, quod non valet citatio. Aut non fit expressa mentio, vt compareat die 8. & tunc valet, & debet comparere die sequenti iuridica, quia præcedens dies intercalatur, id est occultatur & non dicitur octaua. Sed ista quæ est dies legitima dicetur octaua. Item quia duo videntur præcepta, vt ff. de arbi. l. Celsus, & lex dicit quod dies diffunduntur, vt ff. si quis cautio. l. 2 §. si quis in iudicio. Postea Inn. in d. c. conquestus, sentit indistincte, quod debeat legitimo tempore comparere. Host. dicit in c. ex posuit, de dilat. quod aut dies feriata assignatur pro termino, in quo debeat comparere, & non valet. aut pro termino vsque quo, & tunc valet, quia dictio, vsque, ponitur exclusiuè, & ideo debet præuenire in comparendo tẽporeiuridico, secundum Hostien. Non obst. d. l. Celsus, quia ibi dies adijcitur solutioni, vnde obligatio est perpetua, merito debet postea soluere. Sed citatio non ligat in perpetuum. Item non obst. d. §. si quis in iudicio, quia ibi erat impedimentum non ratione temporis, sed ratione personæ, puta morbi, vt ff. de arbi. l. si cum dies. §. si quis ex. Et lex dicit diem feriatam in numero dierum denunciari, ergo non fiet diffinitio, vt C. de dila. l. siue pars. Sed pro Inn. quod fiat prorogatio, arguo sic. Licitum est arguere de contractibus ad iudicia, vt ff. de iudi. l. omnem. Sed in contractibus bonæ fidei fiet necessaria prorogatio, vt ff. loca. l. insulam. §. fi. ergo & in iudicijs bonæ fidei. Sed respondeo, quod omnia præcepta iudicum iuris stricti iuris, quia ex eis oritur actio in factum, quæ est stricti iuris. vt ff. si quis ius di. non obtemp. l. 1. in fi. ergo nõ valet, quia actatio & impossibilitas temporis vitiat, vt in loco item post terminum remanet citatio sine termino, ergo non valet secundum eos, qui dicunt dies taxatos esse de substantia dilationis. videtur ergo citatio circunduci & non differri, vt ff. de arbit. l. arbiter. Cal. & hoc in dilatione, quæ datur à iudice. Si autem datur à lege, vel Principe valet dilatio, & tunc si dies feriatus est, terminus in quo debet comparere in iudicijs est die sequenti non feriata, vt in c. dilecti, de dolo & contu. Sed in actibus qui fiunt ante iudiciũ, vt in oblatione libelli, debet ea die offerri, vt ff. de adult. l. miles. §. fexaginta. nam quia potest ea die explicari, non sunt feriæ, vt no. in d. l. ex quacunque. ff. si quis in ius voca. non ierit, & in l. 1. de ferijs, & 15. q. 4. c. placita, quod si lex assignet tẽpus liti vel instantiæ non differtur, vt C. de temp. app. l. 2. in fi. idem si iurisdictioni vel arbi. vt ff. de arbitris. l. si de meis. §. fi. Si autem iuri & actioni datur restit. propter ferias repentinas, non propter alias, vt in l. sed per prætorem. §. si feriæ. ff. ex quib. cau. maio. patet ita que dila. currere cum opus sit restit. in integr. Idem videtur si lex assignet tempus ad probandum, vt in c. pia, de excep. lib. 6. quia assignatio quæ datur à lege, non habet vim interlocutoriæ. Secus in ea, quæ assignatur à iudice, vnde iudex potest eam mutare, velut interlocutoriam, vt ff. de arbi. l. qualem. §. dicere, & de præto. stipu. l. 1. in fi. & l. pen. vel forte in c. pia, cessat restitutio, quia est excep. dilatoria, iuxta nota. per Inn. in c. coram felicis, de in integ. restit. Sed quid econtra, si die feriata pro non feriata iudex citat? Circa hoc vide Cy. C. in quib. cau. in integ. restitut. non est necess. l. in minoribus. in 5. q. Bal. Et videretur valere inspecto fine, quia non prohibetur citatio, sed effectus citationis, vt ff. de minо. l. 3. §. j. ff. de contrahen emp. l. sæpe. §. si quis amico. In contrarium videtur non valere inspecto prin. quia obuiat prin. vt l. dies festos. C. de ferijs. ibi, horrida vox præconis sile cat. & ibi, taceat apparitio, &c. (suspendit enim lex organa tempore feriato. ad idem C. de feruis exportan. l. si minor. Solutio, duplex est citatio, vna quæ residet in iudice, & ista die feriata ob messes debet silere, tamen si confertur in tempus liticum in eo, quod non requirit sessionem pro tribunali, vt in dilatione probatoria, nisi de consensu partium, vt l. 1. de ferijs. Nec mireris, si dico iudicem citare quia potius ciatat ipse quam nuncius, vt ff. de ma. vind. l. si patrem. in fi. Alia quæ residet in nuncio, quæ est executio actus iudicis, & tunc si iudex commiserit tempore iuridico, potest nuncius citare tempore feriato ob messes, quia executio præcepti potest tunc fieri vt in ca. fi. de iudi. Secus in feriis in honorem Dei, quia tunc executio fieri non potest, vt d. l. dies festos, nisi vbi periculum esset in mora, vt in casibus priuilegiatis, quos ponit Azo, C. de feriis, ad fin. Item in feriis repentinis quæ respectu reipub. inducuntur. nam reipublica Deo comparatur, l. fi. C. de sa rosan. eccle. & feriæ repentinæ diuinis, vt no. in cle. sæpe, de verb. signifi. in glo. ordinaria. Sed nunquid habens dila. octo dierum ad comparendum possit comparere incontinenti in prima die? dico, quod tenetur expectare alteram partem, quia dilatio est communis. hoc verum nisi in expect. curreret tempus sibi siue periculum, vt quia habet terminum ad probandum. tunc enim non tenetur expectare aduersarium, alioquin non posset producere iura sua, nisi in extremitate temporis, quod est absurdum. Aduertat tamen, quod si interim producit testes, faciat aduersarij citari vel moneri, vt C. de testi. l. si quando, per Bar. & l. in illa stipulatione, de verb. obl. & not. ista.
Citatio quæ non est iudicialis non requirit peremptorium, ita no. Inno. & Host. in c. cum nobis, de elec 22.
Citatus sine apposi. horæ videtur citatus ad horam consuetam, ad quam solitus erat citari, vt compareat, ita no. Inn. in d. c. cũ nobis, extra de elec. fol. eo. nu. 4.
Citatus si timet ne vis fiat personæ debet mittere procuratorem, secus si consensu. ita no. Doct. in c. bonæ, de elec.
Citare non potest vnus de pluribus legatis, nisi adiiciat causam, quare ad eum pertineat iurisdictio, ita no. Innoc. in ca. prudentiam,

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiam, de offic.deleg.fol.53.in numero 1.
Citatio,quãdo est generalis, potest generaliter procedi ad quemlibet actum,secus si est ad certum actum, ita no.Inn. in c.consuluit,de offi.deleg. 56.
Citatio est exordium iurisdictionis & initiũ. Sed quo ad causam initium & fundamentum li.est contestatio. Illa enim quæ anteli.contest. præcedunt sunt quædam præludia,nõ litis ingressus,ita no.Inn.in c.super quæstionum,de offi. deleg. fol.57.in nu.2.facit.l.1.C.de præscrip.long.temp.Bal.
Citatus si non comparet, non dicitur propterea turbare iurisdictionem,imo iuuare,quia facilius procedit,ita no. Inn. in c.significauit de offi.ordi.63.
Citari non est necesse singulos de vniuersitate in negociis vniuersitatum & collegiorum,& ideo absentes citari non debent, sed solum administratores,idest rectores. Secus in factis singulorum, quia debet esse citatio singulorum non generalis, & ideo etiam absentes sunt citandi,vt ff. de mino.l.etiam.§.fi.ita not. Inn.in c.humilis,de maio.& obe.fol.68.nu.2.
Citatio,quando fit ad domum, si nemo ibi reperitur, cedula debet affigi ædibus,seu in porta domus,ita no.Inn.in c. si aduersarius,de eo,qui mit.in pos.causa rei seruandæ.fol. 101. nu.5.
Citandi qualiter fiat in publicatione instrumenti,vide Inno. in c. Albericus,de testi.fol.160.au.1.& vide C.de re iud.l. gesta, per gl.& doct.Bal.& vide etiam per Inn.in d.c.Albericus,de publica.testium,procurationum, & instrumentorum.
Citatus vel iam præsens ad sententiam non potest impedire executionem ipsius sententiæ, licet veniat ex transuerso, nam debuit appellare. idem quando sola scientia habetur pro citatione,quia ius citat scientem,scilicet vbi sola scientia sufficit, nequeenim regulariter sufficit scientia,vt per Io. An.in c.cauſam, de ele.in clc.& l.sæpe de re iud.Secus si non est præsens vel citatus à lege;vel à iudice,vt ff.de re iudi.à diuo Pio.§.si super rebus,& C.si per vim,vel alio modo,l. fi. & Innoc.in ca.veniens, de testi.
Citatio testium requiritur in publicatione testamenti, idem in depositi,non autem in exemplatione scripturæ auctenticæ,licet testamentum habeat sigilla, illa sigilla non sunt auctentica sed priuata,ita no.Inno.in c.fi.de fide instru.fol. 115. in nu.1. Adde etiam,quia si testamentum est scriptum manu priuata exigitur publicatio, idem si manu publica,quia non probat, nisi testes adiuuent deponendo,vt C.de testamentis.l. hac consultissima.§. penult. nam instrumentum notarii non habet vim nisi duorum testium, non 7.secundum quosdam. Sed veritas est, quod in testamento solẽni habet vim 7.testium, & non requiritur publicatio secundum But.Dyn.& Bar. instrumentum enim reputatur esse vox mortua, & habet vim tot testiũ, quot sunt in instrumento descripti ad essentiam instrumenti, secundum Bar.Bal.Itẽ scias,quod error testamenti in scriptis,quod testamentum dicitur scriptura priuata,vt no.C. quemad. testa. aper.l.2. habet probari per tot testes, per quot falsitas, vt not. ff.de leg.2.l.cum proponebatur.Et sic error & falsitas probantur per numerum testium,quod est no. Adde Insti. de inutili stipu.§.item verborum.
Citatio requiritur in notorio,ita no.Inno.in ca.ad nostram,il 3.de iureiur.fol.118.scilicet rei principalis non rei transuersalis, vt ff.de act.emp.l.emptorem,& operatur notorium idem,quod legitima probatio in iudicio facta. Item idem, quod sententia quo ad concludendum, non vero quo ad aliquid de nouo inducendum,vt ff.de cura.furio.l.Iulianus,& not.in l.qui mutuam. §.non ideo.ff.mandati, nec incanonem latæ sententiæ,vt ff.de ritu nupt.l.palam,in fi.& ff.de capi.diminu.l.amissione.§.1. in glo.Bald.
Citatio,quando fuit facta duobus intelligitur iudicatum contra omnes citatos, ita not.Innoc.in ca. quamuis, de reiudica.fol. 12. numero 1.
Citatio,seu monitio requiritur etiam in notorio,ita no. Inn. in c. sacro.de sen.excom.fol.229.in prin. Adde quod ipse idem no. in c.tua,de coha.cle.& mulie.fol.144. in nu.8. tamen monitio iudicis,idest iussus dandi vel faciendi,non habetur pro citatione,secundum eum in d.c.tua,in gl.2.in ver.item monitio.
Citatio prima potest fieri sine causæ cognitione, & licet fiat per nuncium,ita dicit Inn.in c.accedens,de accusa.204.
Citatio non fiet,nisi ad probationem contumaciæ,ita not.Innoc. in c.accedens,de accu.fol.eod.& ibi vide per eum de effectu citationum.
Citatio potest fieri alternatiuè, vt compareat tali die, vel tali,ita not.Abbas in c.2.de testi.cog.& etiam conditionaliter,vt compareas si vis opponere,vt no.C. si man.ita fue.alic.in l.ea quidem,ou od not.Bald.Adde, quod quotiescunque mandatur aliquid fieri,intelligitur mandari,quod fiat apto & congruo tempore,vt ff.man.l.si vero non remunerandi.§.fi.Bal. & not.hæc.
Citati vel citandi hoc modo si volunt se opponere, non intelliguntur citati præcisè, sed sub modo,ita not.Inno.c.in ca.dilecti,de excep.fol.121.in nu.1.& no.C.si man.ita fue.alien.in l.ea quidem. Bald.
Citatus à rege debet ei honorem exhibere comparendo, magis quã Archiepiscopo. Sed Papa ante omnes debet honorari,quia Papæ & Imperatori semper est obediendum. Et excusat citatio Papæ,non alibi comparentẽ, vbi citatus alias comparere tenebatur,nisi citatus procurauerit se citari à Papa,ideo vt corã alio non haberet comparere. Et pro hoc videtur tex.no.in l.2.circa fi.in ver.simili modo.ff.qui satisd.cog.ita no.Inno.in ca.parati, de appel.fol.132.& quod no.ff.de offi præfec. præto.l.1.§. his cunabulis,& l.2.in fi.ff.de custo.& exhi.reo.Bald. ex prædictis patet,quod si quis est citatus ab vno iudice inferiori, & postea citetur ab vno superiori,cp citatus debet obedire in comparendo magis iudici maiori,quam inferiori.fallit in Papa. Item nisi citatus hoc procurasset,vt prædixi.
Citatus comparens per metum illatum personæ vel consensui, coram iudice à quo, non intelligitur deserere appellationem, ita no.Inn.in c.si iustus,de app.fol.140. Sed an valeat sententia lata à iudice coacto metu dic,quod sic,sed obstat exceptio,11. q.3.c.4.vel vbi metus erat illatus personæ,vt pronunciaret,& non consensit,vt sic pronunciaretur,& sic de hoc, vt in cap. 1. quod met.cau.lib.6.
Crimen probatum in modum exceptionis non inducit priuationis sententiam,ita no.Inno.in c.inter dilectos, de excess. prælatorum.fol.216 in nu.1.& vide infra in verbo, Responsio,in 3.& 4. quæst.
Crimen quale potest obiici institutо vel prouiso.Vide ibid.Inno.
Crimen omne est publicum, & nunquam de eo potest transigi de iure canonico,ita no.Inno.in c.crimina,de colluſ.deteg.fo.214 & crimen veritatis dimitti non potest. Secus in crimine præsumptionis vel suspitionis,vbi pœna culpam excedit,& est delictum omissionis,vt ff.ad Syl.l.2.Bal.
Crimen,ætas,infamia,& quia testis non sufficienter probat id,ad quod inducitur excludit probationem testis,ita no.Inno.in c. quotiens,de purg.cano.fol.220.facit,quod not.gl.in l.Lucius. ff.de infami. Et licet actor deficiat prædictis modis in accusatione,tamen ingicitur purgatio.Item non sufficit, coram se euangelium habere,vt ibidem Inno.
Crimen pacis fractæ pertinet principaliter ad ecclesiam,ita not. Inn.in c.nouit,de iudi.fol.81.in num.7.& vide infra in verbo, maleficium,in 1.q.& infra in verbo,Procur.in 1.quæst.
Crimina recipiunt augmẽta propter multiplicationem actuum, vel multiplicationem iniuriæ,ita no Inn.in d. c.nouit, de iud. fol.eod. & facit.ff.de pœnis.l.si diutino.Et facit ad stat. si quis vno impetu. &c.Bal.
Criminis enormitas iuducit aliud,quam ipsum crimen,ita no.Inno.in c.cum non ab homine, de iudi. 80
Crimen quando tenetur quis denunciare, vide Inno. in c.nouit, de iudi.fol.81.nu.1.
Crimen notorium punitur ex testibus receptis super inquisitione generali,nõ aliud crimen,ita no.Inn.& Host.in c.bonæ,de ele.23
Crimen de iure ciuili aut opponitur testi cum infamia facti, aut cum infamia iuris,aut sola infamia sine crimine,aut solum crimen sine infamia. Primo casu aut est crimen atrox, vt hæresis, & in totum repellit testem, vt C. de summa Trini. & fide Catho.l.1. Aut est crimen leue,vt iniuriarum,& tunc nõ repellit, sed fidẽ testis lædit, seu vulnerat. Vnde ex altera parte duo integri viri contratium asserentes præponderarent,argum.ff. de eden.l.si quis ex argentariis,& de testi.l.ob carmen.§.fi. Secundo casu omnino testis repellitur,nam etiã cum tormentis non probat,vt ff.de testi.l.3.§.pen.& ff.de senato.l.Calsius. Tertio casu non repellit testem,sed fidem eius velat aliquantulum, vt si pater filium interponit,aut iudex instigatorem,vt ff.de infa. l.ob hæc verba. Quarto casu non repellitur quis à testimonio, puta si crimen erat occultum, vel erat crimen cõtumaciæ,quia non venerat ad iudicem, nam contumacia non infamat,vt l.1. C. de modo multa. Et hæc sunt vera, nisi in crimine periurij, quia periurus omnino repellitur,vt l.Lucius.ff. de infamibus, & ff.de re mili.l.qui cum vno.§. ignominia. nisi iuramentum esset temerarium,vt no.Inno.in c.constitutus,de testi.fol.107. De iure autem canonico probato crimine cum dolo stati m videtur esse probata infamia canonica, & repellitur testis ante peractam pœnitentiam,sed post peractam pœnitentiam non repellitur,nisi in crimine periurij, ita no.Inn. in c. testimoniũ,de testi.163.nec sufficit pœnitentia cordis,de qua no.Instit.de iniurijs.§.fi.sed requiritur satisfactio operis,quod no.Bal.
Ciuitas potest facere legem,seu statutum cõtra ius cõe, dũmodo illa

illa lex, vel illud statutum non sit præiudiciale alicui personæ certæ,ita no.Inn in cap.venientes,de iureiuran.fol.118.hoc verũ,nisi illa specialis persona causam dederit sta. propter sua demerita,vt no.in l.amissione.§.qui deficiunt. ff.de capi. di. Itẽ etiam quod non fuerit demeri ta illa persona, sta. propter hoc nonent nullum ipso iure,sed ope exceptionis,vt l.1.in fi. ff.de dolo excep. Nec obst.l.si priuatus. ff. qui & à quibus. quia ibi populus non procesit per uiam statuti,sed per viam metus,& compulsionis Bald.
Ciuitas potest confiscare bona,si hoc habet ex priuilegio vel consuetudine,nam ista sunt paria.ita no. Inn.in cap.postu. de foro compe. fol.83.& in Auct.de defenso.ciuitatum.§. non habentes,in fi.glo.magnæ.nam confiscare sibi bona est meri imperij, vt C.de bonis vacan.lib.primo.10. Bald.vide infra in uerſicu. Syndicus in 1.quæst.& infra in verbo, Tyrannus,in 1.q.
Ciuitatis nomine non continetur comitatus de stricta significatione,nec etiam comitatiui nomine ciuium cõtinentur, quia stricta significatio in rescriptis est accipienda. Item quia ciues sunt honorabiliores,quam comitatiui, ita no. Host.in capitu. Rodulphus,de rescrip. Et ideo in honoribus municipalibus rustici nõ etinentur sub nomine ciuium,vt C. vt rustici ad nullũ obsequium vocentur,per totum.debent enim studere agriculturæ non publicis honoribus. Virgilius tamen homo egregius dicitur Mantuanus,quia in comitatu Mantuę natus fuit,vt dicit gl.in l.qui ex vico.ff.ad municip. Bal.
Ciuitas non restituitur,ita dicit Inn.in c.1.de in integr.resti.fol. 74. numer.1.
Ciuitas de vrbanitate tenetur reficere damna facta vel inflicta ab hostibus,vel à piratis suo nuncio, vel legatis, & non solum de vrbanitate,sed etiam de iure tenetur,ita no.Inno.in cap. sicut il 2.de iureiur.fol.117.in num.5.quod est verum quando ambasciata est immediata seu proxima causa damni,vel etiam remota,secundum eum ibidem Bal.
Ciuitas,collegia ecclesia,omnia ista possunt destrui auctoritate superioris causa cognita,& tunc perdunt omnia priuilegia ciuitatis,& collegij.Vnde si collegium denuo restauratur, si primum erat exemptum,istud non erit exemptum.Si ciuitas reponitur, & ante habebat ex priuilegio vel præscriptione merum imperium,modo non habebit,nisi restituta sit à Principe, quia tunc omnia, quæ iuris sunt, recuperat, & ciues quos perdiderat,& priuilegia,& statuta,vt hoc accidit Carthagini & Bononiæ,vt ff.quib.mo.vsusfru.amit.l.vsusfructus, & no. in proœmio ff. in §. hæc autem tria. Si autem de facto opprimatur à prædonibus & latronibus vel tyrannis, & capiatur & destruatur monasterium,ecclesia vel ciuitas tamen sine vllo corpore materiali viuit quodam intellectu,& extat anima,vt ita dicam quasi sine corpore,& retinet omnia priuilegia,vt ff.de fideiuss. l.mortuo, & de petitio. hæredi.l.hæreditas.& ipsi semetipsos reædificare possunt,& si nemo viuit superior restaurat,& priuilegia exemptionis,& cætera iura, quæ durabant habitu, reducuntur ad actum ipso iure,secundum Inn.qui hoc no.in c.cum ex iniuncto,de nou.ope.nuncia.fol.218.numero 2. & facit ff. de leg.3.l.pater.§. Tusculanus. Et est ratio differentiæ, quia quando de iure destruitur, titulus cassatur, sed facti calamitas titulum non aufert, nec nomen,vt ff.de serui.vrba.præd.l.seruitutes.§.si sublatum, & l.eum debere columnam, cum simil. & no.isti. Bal.
Ciuis, vide supra in ver. Ciuitas,in 3.q. & infra in ver. Tyrannus,in 1.q.
Cœmiterium an debeat esse propinquum ecclesiæ, vide per Inn. in c.abolendæ, de sepultu.fol.169.nu.2.
Cœmiterium non habet omnis ecclesia, nisi habeat populum,vel ex priuilegio,ita no.Inn.in c.1.de sepultu. 167
Condemnatus de crimine publico,non propterea intelligitur depositus à beneficio, ita no.Inn.in c.nihil, in fi.de elec.fol.33. num.5.vide infra in verbo,sententiam,in 17.q.& infra in ver. Renuncians, in 2.quæst.
Condemnatus de crimine non statim perdit officium, vel beneficium, sed requiritur post illam condemnationem depositio.ita no. Inn. in c.qualiter,il 2.de accu. 203
Condemnatus qui facit id,quod est consecutiuum appellationis, licet compareat coram iudice à quo, non intelligitur deserere appellationem, ita not. Inno.in cap. pastoralis, de offi.deleg. fol.58.num.c.4.arg.ff. de mino.l.4.§.scio, vide supra in verbo, Clausula,in 5.quæst.Bal
Condemnatus seu grauatus, qui non appellauit in incidenti, appellans in principali omnia potest prosequi,ita no.Inn.in cap. quod ad consultationem,in gl.quæritur,de re iudi.fol.126.secus in sententia quæ non tangit factum principale,quia examinatur & appellatur seorsum à principali,vt in sententia expensarum, secundum eum ibidem. & secus in interlocutoria,quæ fertur ante litem contestatam,vt C.de procur.l.ita demum,& ibi per Legistas.
Condemnatio expensarum quandoque fit in principio litis,quandoque in medio,quandoque in fine,ita no.Inn.in c.nouem, de dolo & contu.fol.98.nu.2.& 3.& sic patet, quod quocunque tempore litis fieri potest. Bal.
Condemnato mortuo non fit executio, nisi citato primo hærede, ita no.Inn.in c.quia,de iudi.fol.80.vide infra in verbo, Sententia, in 28.quæst.
Condemnato vel grauato sufficit ire vel mittere ad sedem Apostolicam pro grauamine sibi illato, & protestari, ne quid noui interim fiat, & hoc habetur pro appellatione, ita no.Inn.in c. vt debitus,extra de appel.fol.137.nu.2.
Condemnato iniustè iudex tenetur ad resti. totius damni, quod consequitur condemnatus,ita no.Inn.in c.super eo, quod met. cau.fol.73.nu.4.
Conducens stipendiarios, vel equos ad bellum non tenetur ad emendam equorum mortuorum in dicto bello, nisi ex pacto conuentum fuisset,& tunc à finibus pacti non est recedendum, ita no.Inno.in c.sicut in iure, de iureiuran.fol.119.nu.4.idem in commodatario,secus in mandatore,nisi ex debito hoc ei facit,secundum Inno.ibidem. quod tene menti, & vide Cy.C. ad l. Iul.de vi.in l.quoniam multa facinora. Bald.
Conductor cessando in solutione per biennium cadit à iure suo, ita no.Inn.in c.propter,de loca.& condu.fol.161.num.3. Hoc modo priuatur tit.conductionis, & omni suo iure. Sed statim, quod non soluit,potest reijci,vt commoditas vtendi impediatur, non vt locatio finiatur, vt C. loca.l.edem. & de furtis.l.si seruus.§.locator. secundum Iac.Bal.
Contrauenire licet cuique post sententiam contra suam confessionem sententialiter reprobatam, ita no.Inno.in capitul.mulier, de iureiu.fol.119.& in cap.cum venerabilis, de excep.per eundem.fol.121.nu.7
Conditio,si Deus voluerit,quæ subauditur in quolibet iuramento,quid operatur,vide Inno.in c.debitores, de iureiu.fol.117. nu.2.vbi dicit, quod operetur hoc, quia si iurauit tibi commodare arma,tu vis ex eis occidere hominem,non teneor tibi seruare hoc iuramentum,quia Deus non vult. hoc fieri,vnde iuramentum licitum non debet trahi ad illicitum casum,nec ad periculum animæ perduci,secundum eum idem. Et sic no.casum, in quo quis potest venire contra suum iuramentum alteri præstitum, vide etiam ibi, quod iuramentum præstitum potest etiam in melius commutari, sicut votum factum, secundum Inno.ibidem Bal.
Conditiones quandoque subintelliguntur tacitè iuramento, vt sunt conditiones de futuro. Prima est, si Deus voluerit. Secunda, si promissum seruabitur. Tertia est, si contra ius non præcipietur. Quarta si pecunia numerabitur, vt l.si. C.de non numer.pecu. Quinta est si res statum non mutabit, vt C. de sponsa.l.fi. Et semper insunt duæ reseruationes, i. saluo iure alterius. & salua auctoritate superioris, vt ff. ad municip.l.fi. ita no.Inn.in c.quemadmodum,de iureiu.fol.118.in num.1.& per eundem in c.cum contingat, eo.tit.facit quod no. in l.fi.ff. qui satisd.co g. Et sic no.de tacitis conditionibus,quæ in iuramen. subintelliguntur.
Conditiones appositæ contra naturam contractus vitiant contractum, ita no.Inno. in c.1.de condi.app.fol.193.in nu.3. Adde in contractibus triplicem esse perfectionem, idest conuentionalem,essentialem,& executiuam,siue finalem. Conuentionalis quatuor sunt species,s.re, verbis, literis & consensu,& ista perfectio cadit in contractu in diem, & in contractu conditionali.de hoc dic, vt ff.de pericu.& commo.rei ven.l.si id quod, & in l.qui potior.ff. qui potio. in pigno.habe.& l.qui balneũ, eo.tit.& l.omnis,alias si pecunia.ff.si cer.pet.Essentialem perfectionem non habent contractus conditionales,quia non producuntur essentialiter in esse, ad quod tendunt,nisi pro essentia conditionis, vt no.in l.2. ff.de in diem adiect. & probatur ff.de verb.obl.l.decem. Item contractus in diem quodammodo est in potentia, & habet se ad esse & non esse, & in certis & necessarijs non cadit executio, recipiunt.n.quidam contractus liberationem, vt ff.quod met. cau.l.metũ.§. sed quod prætor. Quidam per aliud,vt per fraditionem, de istis no.ff.de peric.& commo.rei vend.l.necessario.& C.eo.tit.l.1. per Cyn.in delictis non cadit, & gl.dicit verum, quantum ad natiuitatem personalis actionis. Sed potius dicit verum, quantum ad acquisitionem dominij,vt C.communia de leg.l.fi.§.siue.ff. de vsufru.leg.l.semper.per Dy.Dependentia de futuro.ff.ad l. Aquil. l. in lege, & ff.de tabu.exiben.l.locum.§.condemnatum, hoc dico propter duas quæstiones. Prima est cuius loci consuetudo seruetur,nam dico,quod in incidenti conuentionis,vt sunt testes,inspiceretur locus,quia ibi recipit eam perfectionem. Sed

quo

Universidad de Deusto
Biblioteca

quo ad concomitantiam, seu comitantiam executionis inspicitur locus, vbi collata est solutio. & idem si potest ibi is, pro quo recepta est stipulatio, agere sine necessione ex forma statuti, vt Perusij. Et hoc etiam si stipulatio erit facta Florentiæ, vt soluatur Perusij, arg. ff. de solu. l. quæro nam Perusij fingunt cõtractum, quia in loco per imaginationes contrahentes se transtulerunt, vt l. contraxisse. ff. de act. & obl. & arg. in l. nihil. ff. de cap. & postlimi. reuer. in delictis etiam dico, quod acquirunt formam & legem in loco vbi fiunt est. n. naturalis ratio, nam quod in loco nascitur & radicem habet, ergo qualitatem sequitur. Et ideo Florentinus delinquens Senis gaudebit beneficio statutorum Senẽsium, vt ff. de extraor. crimi. l. pen. §. sunt quidã, quod not.

Conclusio in prima causa non operatur aliquid in causa appel. ita no. Inno. in c. cum dilectus, de fide instru. fol. 114. vult dicere, quod conclusio facta in principali causa non impedit partẽ producere instrumenta in causa appel. quod est singulare, secũdum Host. vide infra in ver. Renuncians, in 7. q.

Conclusum postquam est in causa, nullæ sunt partes iudicis, nisi in pronunciando, & ideo postquam est conclusum, clausus est processus, & nulla allegatio amodo fieri debet, nec in iure nec in facto, ita multum notabiliter no. Inno. in c. pastoralis, de cau. pos. & propie. fol. 92. nu. 1. vbi latè vide de ista materia. Hoc est verum quando cõcluditur in tota causa, sed quo ad capitulum de producendis testibus concluditur per aperturam testium, vel per dicticta testificata, vt in Auth. de testibus. §. quia vero. Notabile est hoc, quod officium iudicis non cõcludit, nec primo modo, vt in c. Ioannes Eremita, de fide instru. nec vltimo modo, vt no. ipse Inno. in c. cum clamor, de testi. fol. 110. per aperturam testium dico omnino esse conclusum in testibus producendis. Postquam vero est conclusum nulla exceptio obijci potest, vt l. quoniam indubitati, C. de adul. nam inter conclusionem & sententiã nullum est dubium medium, nisi citatio ad sentẽtiam, vt in Auth. vt cum de appel. cogno. post prin. Et fit conclusio, si renunciatur actitandis, vt no. in c. fi. de in integ. resti. lib. 6. in no uella. Et si in crimInali non consueuit concludi, quia renunciatum non valet, vt not. ff. de de pactis. l. pactum inter hæredem. Sed illa lex quamuis facit in contrarium. dicendum est, quod in criminali postquam constat de crimine, non debet de iuris apicib. disputari, dicendo non potuit interuenire procurator, sed de impunitate, facit quod no. Bal.

Conclusum in causa quando dicatur, vide per Inn. in c. pastoralis, de cau. posses. & proprie. fol. 92. nu. 1. & vide infra in verbo. Renuncians. in 8. q.

Coitus, vide supra in ver. Affinitas, in 1. quæst.

Correctio, disciplina, vide supra in ver. Appellatio. 25. q. vbi de his no. Bal.

Coniuncta persona quando appellat pro coniuncta, potest ratificari post decem dies, secus in nudo gestore, inquo ratificatio est de substantia. sed coniuncta persona potest agere sine ratificatione si dominus non contradicat, vt l. 1. de appel. recip. ita no. Innocen. in c. auditis, & in c. in Genesi, de elec. fol. 53. facit ad limitatio. l. bonorum, rem ratam habe.

Coniuncta persona licet agat in iudicio pro coniunncta, tamen si in uestituram pro ea recipit, non acquirit ipso iure beneficium, nisi habeatur ratum, & potest haberi ratum, licet inuestituram medio tempore contulerit alteri, quia à facto suo recedere non potest, ita no. Inno. in c. accedens, de præben. fol. 148. facit. ff. de solutio. l. si quis offerenti, in fi. Inno.

Conseruator qui condemnauit de crimine potest taxare expensas, & audire testes super hoc, quod venit accessoriè, & si actor non vult per conseruatorem de his cognosci reum absoluet, ita no. Inn. in c. statuimus, de offi. deleg. fol 61. in nu. 1.

Conseruatores possunt inquirere ex ipso officio solum in notorio, vt ibidem Inn.

Conseruatorum officium consistit quasi in mero imperio, ita no. Inn. ind. c. statuimus, de offi. deleg.

Confiscare, vide supra in verbo, ciuitas, in 2. q. vbi habes, an ciuitas possit bona confiscare. Item quod confiscare bona est meri imperij.

Consuetudo excusat quem à peccato. ita no. Inn. in tit. de treuga, & pace, tamen contrarium tenet ipse idem in c. 1. in fin. de consuetu. fol. 16. vide infra in verbo, Statuimus, in 5. quæst.

Consuetudo quæ dat alicui prærogandam videtur sibi dare licẽtiam possidendi, ita no. Io. And. in c. fi. de consue. in nouella. Bal.

Consuetudo dat iurisdictionem etiam spiritualem, ita no. Inno. in c. nouit, de iudi. fol. 81. in nu. 6. ergo illud quod facit iudex secularis contra clericos, si consuetudo erat, valet, quia consuetudo dat etiam iurisdictionem spiritualem. Adde quod ipse idem no. in c. 1. de aposta. Et sic cõsuetudo æquiparatur priuilegio. secundum eum ibidem. & quod consuetudo det iurisdictionem temporalem & ordinariam, vide l. 1. & quod ibi no. ff. de emancip. lib. Bald.

Consuetudo transfert possessionem ipso iure sine apprehensione, ita no. Inno. & Host. in c. 1. de consue. ergo si Papa vel Imperator vult propter inuestituram baculi, vel bireti, non dabitur alia possessio, sed solum licentia ingrediendi possessionem secundum eos, quod no. quia non est alibi. Bal. Alibi, scilicet in recollec. in l. ratihabitio, de pign. act.

Consuetudo vniuersitatis afficit etiam singulares personas ita no. Innoc. in c. fi. de consuetu. 16

Consuetudo Romanæ curiæ est, quod non confirmat aliquem electum, nisi sint præsentes duo de electoribus, ita no. Inno. in c. 2. de elect. 17

Consuetudo extenditur & priuilegium, sed non præscri. ita no. Inno. & Host. in c. fi. de offi. Archi. quia facilius extenditur ius quam factum, facit ff. de itin. actuque priua. l. 1. & ff. de bon. pos. l. sed cum patrono. in ratione sui.

Consuetudine potest derogari solennitatibus instrumenti, ita no. Inno. in c. 1. in fi. de fide instru. fol. 112. in nu. 9. vbi bene dicit, idem & vbi consuetudo est.

Consuetudine oritur ius petendi confirmationem & infirmationem, ita no. Inno. in c. Abbate, de verb. signifi. fol. 234. nu. 1. & vide infra in ver. Titulus, in 2. q.

Commodans & commodatarius, vide supra in ver. conducens, in 1. q. vbi habes, quòd commodatarius cui equus fuit commodatus ad bellum, non tenetur commodatarius, si moritur, nisi ex pacto.

Consilium debet requiri ante factum, & non solum in facto, sed etiam in medio. ita not. Innocen. in capitul. cum in veteri, de elec. fol. 34. in nu. 2. Vide omnino infra in verbo, Modus, in 2. q. per totum.

Consiliarij de necessitate sunt vocandi, ita no. Inoc. in capitu. nec episcopi, de temp. ordi. fol. 43. vide infra in verbo. Solennitas, in 1. q.

Consilium à remotis videtur parua causa, quia non ordinatur prò priè ad causam, arg. ff. loca. l. qui domum, ita no. Inn. in c. quod verum, de priuil.

Consensus plurium sufficit in actibus collegij simul non seorsum, quando pertinet ad vtilitatem vel necessitatem collegij, secus si ad vtilitatem singulorum, vt diuisio reddituum, ita no. Inn. in c. cum omnes, de constitu. fol. 2. in nume. 3. quia quod collegio, non quod aliquibus expedit, maior pars facere debet, vt ff. pro socio. l. actione. §. Labeo, & arg. ff. de solu. l. constitutus. vel potes sic dicere quando aliquid competit pluribus, vel competit collegialiter aut singulariter, aut dubitatur, an competat vniuersaliter vel particulariter. Primo casu requiritur consensus in forma collegij, quæ forma collegij, non seruatur regulariter, nisi interueniat maior pars ipsius, vt l. quod maior, ff. ad municip. & l. nouationum forma. C. de decur. & C. de leg. l. fi. lib. 10. secundo casu vide in l. fi. in fi. C. communia præd. quod sufficit diuisim consensus præstitus. tertio casu vide l. sicut. ff. de arbitris, vbi quando committitur aliquid pluribus simul, exaplicari debet simul, vt æqualis sit forma commissionis. in hoc tantum casu videtur semper intelligi, quod stetur maiori parti, vt ff. de inof. test. l. si pars, licet non sint collegiati, vt collegium, sunt tamen collegiati, quibus certum est factum commissum simul, nec posset aliquid facere alijs irrequisitis, vt l. 1. C. de aucto. præstan. Bal. & vide infra in verbo, Liberatio, in 1. q. post medium.

Consentire potest quis in iudicem non suum in omnibus iudicijs, sed non in inquisitione maximè in præiudicium alienæ vel maioris iurisdictionis, ita no. Innoc. in c. ad petitio. de accusatio, fol. 204. in nume. 1. tene menti, & vide infra in verbo. Solennitas, in 1. quæst.

Consensus est quadruplex, vnus negligentiæ vbi minus peccat consentiens, quàm agens, nisi fortè esset nimis crassa & supina ignorantia. Alius dicitur consensus consilij, vbi minus peccat consentiens, quàm agens sed magis quàm primus. Alius est consensus cooperationis, vbi puniuntur æqualiter consentiens & agens. quartus est consensus auctoritatis sine defensione vbi plus peccat consentiens, quàm agens, & magis punitur, ita no. Innoc. in c. 1. de offi. dele. fol. 51. in nu. 1. in gl. super verbo, pena. Adde quod no. Ioan. And. in cap. 1. de pœnis, in clem. & tene menti ista. Bal. Et vide etiam Bar. in l. qui opem. ff. de furt. vbi ponit formaliter verba Innoc. Bal. & vide etiam in d. c. 1. Bar. & Compost. Bal.

Consentire est vnum aliquid eligere, ita no. Inno. in c. cum in iure, de elec. fol. 29. num. 1. facit l. si pater. 8. fi. de manu. vindic. vide omnino infra in verbo, Differentia, in 4. quæst.

Consensus illorum, qui post erant in possessione est necessarius in possessione

possessione iurium quærenda, ita not. Inn. in c. cum venissent, de in integ. testi. fol. 74. nu. 2.

Consensus partium non sufficit ad probãdum dicta testium, quę dicta non valent, & ideo si dicta testium non valent, quia non recedunt causam, &c. vel alias non valent illa dicta testium, nõ possunt cõsensu partium validari, ita no. Inn. in c. cum causam, de test. fol. 18. nu. 7. vide supra in ver. citatio, in 31. q.

Consensus matrimonialis vbicunque est, licet sit illicitus contrahitur iustitia publicę honestatis, ita no. Abb. in c. ad audientiã, de sponsa. lib. quod no. perpetuo. Bal.

Confirmatio sit verbo, & facto pluribus modis, de quibus vide per Host. ibidem, & in verbo, Motus, in 1. quæst.

Confirmatio non tribuit ius, vbi requiritur dispensatio, & cessat potestas & voluntas dispensandi, ita no. Inno. in ca. innotuit, de elec. fol. 22. vide infrà, in verbo, cognitio, in 1. quæst.

Confirmatio facit valere acta licet electio sit nulla, ita not. Inn. in c. cum dilecti, de elect. fol. 28. nu. 1.

Confirmatio valet etiam si nullus citetur, & ista confirmatio habet vim sententiæ, ita no. Inn. in c. cum olim, de dolo & contu. fol. 99. nu. 2.

Confirmatio ex contractu peti non potest, quia confirmatio ex consensu pendet, & non redditur in inuitam, nec cofirmatur inuitus, confirmatio vero quorundam actuum legitimorũ, vt electionis, tutoris, & simil. quæ desiderant confirmari, peti potest, ita no. Inn. in c. 2. de confir. vti. vel inuti. fol. 142. in nu. 1. & 2. & no. quando confirmatio tribuat ius, & quando non, confirmatio vero quæ non est debita, non petitur, nisi supplicando, & tunc non est indulgenda, nisi citato eo, qui potest lædi, vt ff. de adop. l. nam ita diuus. in confirmatione contractus habes etiã in l. fi quos, C. de decur. De confirmatione possessionis, vide C. de carbo. edic. l. 1. per Odofr. & Cyn. Bald.

Confirmatio sententiæ potest peti principaliter ad hoc agendo, ita no. Inn. in c. 1. de consir. vti. vel inuti. fol. eo. in nu. 2.

Confirmatio facta de excommunicatio valet, ita no. Inn. in c. post elec. de concess. præben. 154.

Confirmatio obtenta in forma communi licet non det ius: tamen dat causam præscribendi, ita no. Abba. in c. dudum, de decimis, quod est not.

Confirmatus statim habet ius administrandi temporalia pleno iure sine possessione, vel inuestitura, ita no. Inn. & Host. in c. trãsmissam, de elec. 21

Confirmatus non agit de beneficio obtinendo, sed de obtento, ita Inno. in c. fi. de eo, qui mit. in pos. cau. rei fer. 100.

Confirmatus à Papa potest conueniri de simonia coram inferiore si agatur contra personam, & non contra confirmationem, ita no. Inno. in c. de cætero, de re iudi. fol. 126. nu. 3.

Confessio iuramento firmata reuocari non potest, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de accus. fol. 124. facit c. inter dilectos, de do. vide infra in ver. sententia, in 18. q.

Confessio vnius latronis valet contra alium latronem, quo ad præsumptionem inducendam, ita no. Inno. in c. 1. de confessis. fol. 102. sed falsarius contra falsarium non recipitur, vt ibidem Innocen. quod not. & vide ibidem in verbo Reus, in 3. quæst. in fin. Bald.

Confessio in causa ciuili mandatur executioni, non in criminali, sed expectatur sententia, ita no. Innoc. in c. quærenti, de offi. deleg. fol. 56. nu. 1. & de hoc est casus in l. 1. C. de confessis, ibi, cum & soluere cogantur, &c.

Ex confessione potest quis damnari ab ordinario & delegato, licet ad hoc non sit actum, ita no. Inno in c. cum super, de cõfes. fol. 102. in nu. 3.

Pro confessione taciturnitas non habetur, ita no. Inn. in capit. 1. de postulatio. præla. fol. 17. nu. 4.

Confessio quæ non valet in criminali, facit præiudicium, quia facit indicium ad torturam, ita no. Inn. in ca. per inquisi. de elec. fol. 16. nu. 2. tertia 2. manu.

Confessio interlocutoria & sententia diffinitiua valent etiam in alio iudicio inter eosdem, ita not. Innocen. in capi. per inquisi. de elect. fol. eodem. vide supra in verbo, Attestationes, in 1. quæstio.

Confessio meritoria debet esse pura & simplex cum omnibus circunstantijs. hoc verum nisi ex hoc posset magnum periculum imminere vel euenire, quia tunc sufficit soli Deo confiteri vel in genere, ita no. Inn. in c. omnis, in gl. not. non, &c. de pœni. & remis. fol. 224. nu. 1.

Confessio non nocet ad dissolutionẽ nexus matrimonii, sed mutat seruitutis nocet, ita no. Inn. in c. fi. de rap. 212.

Confessio potest exponi, sed non perimi, nisi probaretur error vel ignorantia, ita not. Innoc. in ca. cum dilecti. fol. 203. de accu. & ibi vide per eum, quid habet probare volens suum errorem reuocare, & vide infra in verbo, instrumentum, in 1. q. ibi, licet confessio, &c.

Confessio non potest interpretari per hæredes confitẽtis, ita no. Innoc. in c. cum dilectus, de succes. ab intest. fol. 167. idem dico in libello, exceptione, positione, & similibus, quia libellũ, exceptionem, vel positionem testantis hæres non potest interpretari, vt no, ff. de rei vendi. l. idem Pompo. scribit si frumentum. §. fi. per Azo. Bald.

Confessio quam tertius facit super iure meo, mihi non præiudicat, & eam reuocare possum, ita no. Inno. in c. super, de re iud. fol. 127. nu. 1.

Confessio interpretatur contra confitentem, nisi eam declaret exponendo, non perimendo, ita not. Abbas in capit. cum dilectus, de accus.

Confessio licet nullis adminiculis sit coniuncta, tamen tenet in criminali si sponte fiat, & plenè probat, ita not. Abb. in c. ex literis, de diuor.

Confessioni partiũ statur, vbi dubitatur de processu, ita not. Abbas in c. cum bonæ, de probatio.

Confessus non potest variare, ita not. Inno. in d. c. per inquisitionem, maximè quando fuit ipsa confessio iuramento firmata, vt in c. cum dilecti, de accus. facit. ff. ad l. Aquil. l. proinde, & C. de proba. auth. at qui semel, vbi est glo. ordi. & per Bar. in c. veniens de testi. Bal. vide supra in verbo, Absolutio. in 7. q. & infra in verbo Liberatio, in 1. quæst.

Confessus non dirimit matrimonium, ita no. Inno. in ca. causam, de offi. deleg. fol. 53. in nu. 1.

Confessus sponte debet habere maiorem fauorem: quam conuictus, ita no. Inno. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. eo. in glo. quod sicut. ibi, quid si non, &c. facit ad hoc. ff. de iureiur. l. eum qui, & Insti. de act. §. item mixta est actio. Bal.

Colonus si vi ejicitur, dominus perdit possessionem, secus si per iudicẽ ejicitur, quia iudex nunquam intendit præiudicare iuri vel possessioni tertiæ personæ, ita no. Inno. & Host. in c. quoniam, ut li. non contesta. nam possessio iudicialis plus iuris habere debet, ut Host. ibidem.

Colonus cui sunt omnia bona obligata ratione obseruantiæ contractus potest in re locata manere ratione pignorum, licet locator illam vendiderit, secundum Bal. in l. filiofamilias. §. fi. ff. solut. matri.

Contumacia, vide infra in verbo, procur. in 5. q. vbi habetur quibus temporib. procur. possit esse contumax, & in quibus contumacia illorum temporum nocet, & vide ibi vnum dictum singu. vide infra in verbo, sententiam, in 15. q. & infra in verbo, responsio, in 5. quæst.

Contumax in iurando de calumnia perdit causam, & habetur pro confesso, tamen si illa instantia est peremptа perit hæc pœna, & perit contu. peremptа instantia, quia hæc pœna imponenda venit iudicis officio mercenario, & ideo lite mortua non potest ex hoc agi vel excipi, secundum Innoc. in ca. fi. de iur. calum. fo. 88. a. r. ff. de iure fis. l. eius qui delatorem. Sed vbi extra iudicium imponitur pœna priuata potest ad id agi & excipi, secundum eum ibidem, & vide supra in verbo, citatio, in 8. quæstio.

Contumax tamdiu potest opponere declinatoriam quamdiu posset: si compareret. vnde in causa appellationis nõ auditur, postquam incœpit disceptari negocium principale, secundum Inn. in c. præterea. de dila. fol. eo. in nu. 3. quod est not. vide supra in ver. crimen, in 10. q. ibi, nam contumacia non infamat, &c.

Contumax circa testes producendos nihilominus est citandus ad diffinitiuam, ita not. Innoc. in ca. nostri, de elec. fol. 20. Et sic not. quod semper absens contumaciter præsumitur in malitia, donec veniat. Bal.

Contumax est ille, qui comparet, & absolutè protestatur, quod non intendit in iurisdictionem consentire, & ideo debet iste loqui conditionaliter, si, nisi, & inquantum sit iudex competens, ita no. Inn. in c. Cumana, de elect. fol. 34. nu. 4. quod tene menti, & vide supra in verbo, citatio, in 10. q.

Contumacibus non inuenitur posita certa pœna, sed tantum condemnatis, ita not. Innoc. in c. de causis, de offic. delegat. fol. 52. numero 7.

Contumax comparens iudice sedente pro tribunali, an indigeat restit. in integr. ad appellandum. Innocen. hoc tractat in c. querelam, de procur. fol. 70. nume. 2. Sed non firmat se. Et communis opinio est, quod non, sed ipso iure appellet, quia lex admittit comparitionem suam, & fingit eum non contumacem, vt l. diuus. ff. de in integ. resti. & ita no. gl. in l. inter minores, e. ti. sed si vult restitui ad totã causam, oportet, quod petat in integrũ restitui. quia qui statim venit obtemperasse videtur, & ideo dignus est restitutione. Expedit autem potius restitui quàm

appellare,

Universidad de Deusto Biblioteca

appellare, quia non itur alio. ff. de minori. l. perfectum. & quia non ita cito deseritur lis resti. sicut appellationis, & quia potest peti restitui post 10. dies, sed non interponi appellatio. Alij dicunt, quod verissimus contumax, qui dixit nolo venire, indigeat restitu. ad appellandum, non ipso iure. Sed verus contumax qui inuentus nihil dixit ipso iure, sed fictus ipso iure appellat, & hoc ex qualitate contumaciæ, sed beneficio suæ comparitionis hoc plus consequitur, quia potest restitui ad totam causam, & ita intellexit do. Azo, vt supra patet. Bal.

Contumax verus sicut non auditur appellans, ita & itineris abreptio ei nihil prodest, ita not. Innoc. in cap. cum olim, de dolo & contu. 99.

Contumax si quis fuerit in processu, nihilominus citari debet ad sententiam diffinitiuam, ita no. Inno. in ca. cum olim, de testi. fol. 107. nu. 3. & idem tenet Abb. ibidem. Bald. & in c. ad pœnam. §. alij, de accusa. & not. per glo. in l. iubemus. C. de iudi. in gl. super verbo, spectans, secus ad interlocutoriam, vt ipse idẽ no. in c. auditis, de procu. vnde licet aliquis sit positus in banno propter contumaciam, non tamen patitur diffinitiuam, nisi primo ad eam fuerit citatus, caue tamen vt cum procedis secundũ statuta ciuitatis, vel domini hoc disponentis, ea ad vnguem obserues, de rescrip. c. cum dilectus. Bal.

Contumax in appellatione introducenda, siue terminus fuerit præfixus à iure, siue à lege, siue ab homine, vel iudice habetur pro desertore appellationis, ita no. Inno. & Host. in c. personas, de appell. & per Host. in c. seq. quod est verum, nisi fuisset impeditus, quia ille, qui habet consequi appellationem in termino assignato non videtur deserere, si fuit impeditus etiam per inopiam, quia terminus hominis succedit loco termini iuris, vt ff. de re iudi. l. 3. §. si quis ita, dicit ipse idem Inn. in c. ex ratione, de appel. fol. 131. nu. 2. quod est no. Bal.

Constitutio non ligat eum qui dilucidè suam ignorantiam probat, ita no. Inn. c. 1. de constitu.

Constitutiones quæ non faciunt mentionem doli, an requirant ad impositionem pœnæ verum dolum vel præsumptũ, dicitur not. C. vnde vi. l. si quis in tantam, in 8. q. & in l. fi. §. pen. eo. tit. Aduocati communiter dicunt, quod vbi statutum non requirit, nisi verum factum ibi non requiritur dolus. Bal. vide de hac materia per do. Bal. in l. quicunque. C. de seruis fugi.

Constitutio iuris naturalis porrigitur ad præterita, ita not. Inn. & Host. in c. 1. de constitu. 1.

Quodcunque ligaueris super terram, &c. intelligitur, scilicet per constitutiones & præcepta quæ facit Papa, non tamen posset auferre baptisma, vt not. Inno. & Host. in c. quanto, de consuetudine. 15.

Constitutio non ligat cœptum, & non perfectum, secundum Host. in c. 2. de constitu.

Constitutiõ quæ concordat cum iure antiquo trahitur ad præterita, ita no. Host. in c. fi. de constl. & in Auct. de filiis ante dota. instru. nat. §. hæc constitutio inter filios, in fi.

Constitutio pœnalis est duplex, s. ex parte rei tantũ, & ex parte rei & actorum, ita no. Host. in c. quia nonnulli, de rescriptis.

Commenda beneficij debet fieri cum causa vocato patrono & clerico, cui commenda facta est, & sine licentia proprij episcopi potest eam acceptare, quia non obligatur commendatarius ad eam tenendam, nisi quantum voluerit, tamen ad mandatum sui prælati eam dimittere debet, ita no. Inno. in cap. constitutus, de appel. fol. 134. ergo commenda non datur in titulum, secundum Inno. tituli enim sunt perpetui, vt no. ff. de acq. pos. l. 1. §. veteres, & vide quod no. Io. And. in c. nemo deinceps, de elect. lib. 6. in nouella. Bal.

Commendam habentes faciunt interim cessare electionem & habent administrationem legitimam, secundum Inn. in c. constitutus, extra de appel. 132.

Coertio designatur per baculum, ita no. Inn. in c. intelleximus, de æta, & qua. fol. 45. vide ad hoc c. primum de sacra vnctione.

Cogitur, de hoc vide infra in verbo, reus, in 6. q.

Compromissum soluitur pœna soluta, ita no. Inn. in c. ex parte, de arbi. fol. 78. vide infra in verbo, electio, in 11. q. & infra in verbo, renuncians, in 6. q.

Compromitti non potest post sententiam, ita no. Inno. in c. exposita, de arbi. quia iam sopita est quæstio. Bal.

Compromitti non potest in laicum causa electionis ecclesiæ, ita no. Inn. in c. contingit, de arbi. fol. 78. vide supra in verbo, arbiter, in 4. q. post medium.

Compromissarii electionis nõ propriè dicũtur cõpromissarii, sed magis donatarij, ita no. Inn. in c. in causis, de elec. fol. 28. num. 4.

Compromissum quãdo fit in iudice semper potest peti reductio, quia obtinet instar arbitratorum, ita no. Host. in c. de causis, de offi. deleg.

Compromitti potest in iudicem delegatum, ita no. Abb. in c. exhibita, de rerum permu.

Cognoscitur summariè de resti. in integ. ita no. Inn. in c. cum venissent, de in inte. resti. & in c. tum ex literis, eo. tit. 75.

Cognoscitur de falso sex modis, s. quatuor ciuiliter, agendo, excipiendo, replicando, & in integ. resti. petendo, & duobus modis criminaliter, s. accusando, & inquirendo, ita no. Inno. in c. licet, de proba. fol. 103. nu. 2. sed an retractetur sententia, qualitercunque sit pronunciatum eam latam ex falsis probationibus, & videtur quod sic, vt ff. de falsis. l. si quis obrepserit. in verbo, Nihil agitur. Alii dicunt contra, secundum Inn. in d. c. de hoc vide per Cyn. in l. querela. C. de falsis, vnde qui excipit de falso, non videtur accusare, vt not. ff. de adulteriis. l. 2. si publico. quod est no. Bal.

Cognitio causæ summariæ potest per iudicem fieri absque præsentia partium, ita no. Inn. in c. ex parte, de accus. fol. 201. quia summaria cognitio causæ nõ requirit præsentiam partis, vt ibidem per eundem, quod no.

Cognitio summaria sufficit in confirmatione, ita no. Inn. in c. cum dilecti, extra de electio. fol. 28. nu. 2.

Cognitio, an appellatio sit recipienda, non pertinet ad iudicem, à quo per causæ cognitionem, sed per euidentiam facti, per quam si constat, quod appellatio sit ipso iure nulla non supersedet in exequendo. Si autem constat, quod non sit ipso iure nulla, tũc supersedet, quia secunda sententia non spectat ad eum, vt ff. de min. l. prefecti, ita not. Inn. in c. pastora. de offi. dele. fol. 57. nu. 3. Ex præterito, i. ex primo gestis, & pertinet ad eum talis notio, sed ex actitatis iam, non ex actitatis postea cum non sit iudex, sed ante fuit. Vnde ista est causæ cognitio de præterito non de futuro. Bal.

Cognitio hæc, an appellatio sit recipienda necne, est prima & præambula cognitio. & eo ipso, quod prima facie non apparet, quod appellatio peccet in forma vel in materia debet admitti, quæ admissio non est sentẽtia interlocutoria, nec diffinitiua, & ideo potest fieri parte non citata. Sed appellationem esse iustam, vel iniustam illud est diffinitiuum causæ appellationis, & requirit citationem partis & alia solemnia, ita no. Inn. in c. pastoralis, de offi. deleg. fol. 58. nu. 4.

Cognitio summaria nõ est de substantialibus executionis mandati, ita no. Inn. in c. proposuit, de concess. præb. fol. 152. nu. 5.

Comitatus, vide omnino supra in verbo, Ciuitas, in 3. q.

Coniurationes, nec alia peccata debent fieri per illos ad quos electio prælati pertinet, ita no. Inn. in c. 1. de elec.

Collegium, vide omnino infra in verbo, conuentio, in 1. q.

Collegium Cardin. potest restituere famam, sicut & senatus. Papa tamen non restituit laicum, ita no. Inn. in c. cum te, de re iud. fol. 129. nu. 2. vbi vide qui sunt illi, qui possunt restituere famã alicui, & qui nõ. Sed quid de Imperatore an possit in integrum restituere famæ in terris ecclesiæ. & videtur quod sic, quia est voluntariæ iurisdictionis, & quia hoc competit in signum vniuersalis dominij, & est iurisdi. non circunscriptæ nec coarctatæ. Bal.

Collegium vel eius ius remanet etiam in vno solo homine, ita no. Inn. in c. postulasti, de iurepatr. fol. 183. nume. 1. & vide tex. & quod ibi no. per glo. in l. sicut, in fin. ff. quod cuiusque vniuer. nomine. Bal.

Collegia quæ sunt licita, dicit Inn. quod naturalia, i. realia, vt ciuitates, castra, & villæ, sed collegia certarum personarum nõ sunt licita, nisi superior ea confirmauit, vel nisi constet euidenter, quod pro bono sint facta, ita dicit ipse in c. dilecta, de exces. prel. fol. 217. num. 5. Et sic habes ex prædictis quæ dicantur collegia realia, & quæ personalia.

Collegium siue societas est plurium corporum vno nomine ei deputato legitima collectio, ita not. Inno. in d. c. dilecta. de exces. præla. fol. eo. nu. 6. nomen. n. vnum addit singularibus personis signi. quæ ex vniuerso sumitur, vt l. rerum mixtura. ff. de vsuc. secundum Old. Bal. Et adde, quod not. Ipse idem Inn. in c. 1. de elect. fol. 28. vbi parificat ista, conuentus, collegium, corpus & vniuersitas.

Collegium omne & rector collegij personarum subest generali rectori ciuitatis vel castri, vbi collegium est, ita no. Inn. in d. c. dilecta, de exces. præla. fol. eo. nu. 9. & sic collegium notariorum, & rector siue prior dictorum notariorum subest prioribus cõmunis Perusij, vt C. de iur. om. iudic. l. fi. in fi. & vide supra in ver. ciuitas, in 6. quæst.

Collegium potest quis exire, quia nec intrare, nec manere cogitur, cum sit voluntarium, ita no. Inn. in d. cap. dilecta, de exces. præla. fol. eo. nu. 4. Ergo si quis est de collegio notariorum libere potest exire illud, & ad aliud intrare. Secus in reali collegio ciuitatis vel castri, de quo non potest quis se abdicare, secundum

Inn. ibidem. exeuntes autem de Collegio recipiunt partem de reb. percipiendis inter singulos, & eorum ius possunt alteri concedere, vt l. testatrix. §. 1. ff. si serui. vendi. Item simul nõ debet quis recipi vel esse in duobus collegijs, secundum eum ibidem. Item collegium non finitur morte aliorum de collegio, sed residet in eo qui superuenit, secus in societate non collegiata secundum eum ibidem. in societate vero collegiata non debet concipi stipulatio, vel iudicium nomine societatis, vel sociorũ, nisi impropriè loquendo, vt in præalle. cap. dilecta. fol. eo. quod no. bene. Bal.

Collatio, vide infra in ver. cõmisio, in 1. q. & infra in ver. Suspensus, in 7. q.

Collatio occulta beneficij, licet sit suspecta, tamen bene valet, ita no. Abb. in c. nostrum, vt eccle. benefi. vide supra in ver. beneficium, in 7. q. Bal.

Collecta quomodo fiat per ciuitates, & per castra, & per villas suppositas ciuitati, est text. cum glo. in Auct. quomodo naturales effi. sui. §. si vero non ciuis, col. 7. & ff. de censi. l. forma. & l. qui ex meo. ff. ad municip. Bal.

Conferens ordines acquirit iurisdictionem supra ordinariam, nec est ab alio ordinandus, nisi primo fiat sub eo, ita no. Inn. in c. cũ in distribuendis, de tem p. ordi. 43.

Congregare exercitum, stipendiarios, & amicos est licitum, cuicũque pro defensione sua & rerum suarum, nec hoc dicitur bellum propterea propriè, sed defensio. item & pro recuperatione possessionis, dummodo fiat incontinenti, & non solum laicis, sed etiam clericis ob hãc causam licitum est arma mouere. item & contra subditos rebelles & inobedientes armari debent iura & homines, & licitè fiet eis guerra, tam a dominis temporalibus, quàm à spiritualibus: manu. n. militari vtendum est contra rebelles subditos, vbi alia remedia non sufficiunt, & in tali bello possunt capi personæ & res eorum, & clerici quorum interest possunt assistere fauendo contra eos, non tñ eos occidendo, quia essent irregulares. Et sic no. ꝙ qui præstat fauorem ictu lapidũ in bello licito, in quo alii alios occidunt, non dicitur homicida, nec irregularis, ita no. Inn. in c. olim, de restit. spol., fol. 97. nu. 8. tamen modum excedens potest effici irregularis, vt ibidem not. per Inn. in fi. Bal.

Copula, vide supra in ver. Clausula, in penul. q.

Copula carnalis, vide infra in ver. Testis, in 75. q. & supra in ver. Allegans, in 5. q.

Commissio potest reuocari re integra, non cessio vel collatio potestatis eligendi, ita no. Host. in c. cum causis, de elec.

Commissio dispensationis debet fieri personis sublimibus & literatis, ita not. Innocen. in capitu. dudum, extra de elec. folio. 35. nu. 6.

Commissio simpliciter facta videtur facta super toto, ita not. Inn. in c. super quæstionum, de offi. deleg. fol. 57. nn. 6.

Comminatio, vide supra in verbo appellatio, in 43. q.

Concedens priuilegium potest illud interpretari etiã partibus non citatis, ita no. Inn. in c. olim, de ver. signi. fol. 223. nu. 2. quod est no. secundum eum, tu vide gl. in l. ab executore. C. de appel. quæ non est alibi. Bal.

Concessio dignitatis præsumitur realis, secus si personæ in singulari, ita no. Inn. in c. cum venissent, de insti. fol. 151. nu. 3.

Concedens quis aliquam rem simpliciter, videtur solum concedere illud ius, quod habet, ita no. Abb. in c. pastoralis, de dona. nam confessio intelligitur fundari super eo, super quo potest de iure fundari, vt ff. de contrahen. emp. l. qui tabernas. C. de leg. l. vxor patrui. ff. de vsufr. leg. l. Stichus. Abbas. Sed quid si duo habent ius, & vnus donat, & alter consentit? respondeo, si donatur ecclesiæ statim ius vtriusque est translatum, quia dominium in ecclesiam transfertur sola nuda voluntate, vt C. de sacrosan. eccl. l. fi. & est casus in d. c. pastoralis. Si autem donatur alteri, aut est facta traditio, & idem, vt l. 2. C. si aduer. dona. Aut non est facta traditio, & tunc non officit consensus, quia consentiens non obligatur, vt ff. de reg. iur. l. aliud est vendere. Et ideo leuius est cõsentire, quàm contrahere, vt ff. de manumis. vindic. l. si pater. §. si. vide l. Gaius. ff. de pig. actio. vbi est tex. & glo. pro decisione huius quæstionis, sed quid, si tu testaris de re mea, & ego tibi consentio, an mihi præiudico? & videtur quod sic, vt ff. de leg. 1. l. si fundum per fideicommissum. Sed illa lex nihil facit, quia ille consensus præstabatur hæredi, non testatori. Sed alia lege videtur rotundè hoc dici, vt ff. qui. mo. pig. vel hypo. fo. l. sicut. §. vendi. Sed in cõtrarium videtur, certum est, quod hæres adeundo videtur consentire dispositioni testatoris, & tamen si testator legat rem hæredis non transit dominium, vt no. ff. de serui. l. Papin. Non obst. d. §. venditionis, quia ibi loquitur in liberatione quæ facilius fiet nudo consensu, vt l. si tibi. §. de pignore. ff. de pac. Sed dominium non perditur nuda animi cognitione, vt ff. de pollicita. l. si quis rem, in prin. Si tamen legatarius possideret, tunc consentiens repelleretur exceptione doli, simile ff. de testa. l. militis codicillis. §. veteranus, & ff. de dona. l. si tibi ue derim, & tene menti ista perpetuo.

Conuersus an habeat canonem, si incedit in habitu, & destinatione animi vult esse clericus, gl. quod sic, in ca. 2. de insti. Item an dicatur religiosa persona, & an gaudeat priuilegio fori, no. Pe. ibi quod sic, in lectura sua.

Conscientia excusat iudicem, qui non admittit appellationem, nõ tamen debet eam sequi in exequendo interim, ita not. Inn. in c. pastoralis, de offi. dele. fol. 57. nu. 4.

Conscientia titubans non inducit malam fidem, quia mala fides non cadit, nisi super certa scientia, ita no. Inn. in c. si. de præscri. fol. 125. vide supra in verbo, aduocatus, in 3. q.

Contractus licet non debeat fieri cum excommunicatis de præcepto Apostoli, tamen ipse non prohibet cõtractum de facto seruari, quia non habet perpetuam causam prohibitionis, sed temporalem durante excommunicatione, ergo si de facto contrahitur cum ipsis seruari debet contractus, ita no. Inn. in c. si verè, de sen. exc. fol. 228. nu. 1. vide supra in ver. citatio, in 28. q. ibi sed in contractibus bonæ fidei, &c.

Conractus excommunicati valet ex consensu partium etiam si sit per sententiam excommunicatus, ita no. Inn. in c. auditis, de excep. aliàs in c. pia. fol. 122. nu. 4.

Contractus tenet, dummodo forma seruetur, ita no. Inn. in ca. grauis, de deposito. fol. 160. adde, quod in vendi. præd. pupillorum tria sunt de forma ipsius contractus, s. tutorum auctoritas, causæ examinatio, & decretum, vt C. si propter publicã pensi. l. si. & C. de prædiis mino. l. ob æs. & l. si quidem, & ff. de transa. l. cũ hi. §. si prætor. & si aliquod istorum deficit non valet, quià non ritè factum, vt d. l. cũ hi §. prætor. requiritur & quartum, vt qđ fiat subhastatio, vt ff. de min. l. & si fine. l. & sicut in ecclesia, vt C. de sacrosan. eccl. authen. hoc ius porrectum. sed illa auctentica loquitur, qñ venditur propter debitum satisfaciendum, sed vbi propter vtilitatem ecclesiæ non inuenitur de subhastatione, nec etiam ẜm canones hoc requiritur. ita no. ipse Inn. in ca. dudum, de reb. eccl. non alie. fol. 159. qñ autem iudex vendit, qui debet seruare iuris solennitatem in vendendo requiritur subhastatio, vt C. de fide instr. & iure hastæ fiscalis. l. 1. lib. 10. vide gl. in l. auctor. ff. rem ratam habe. & Bal. in l. pen. de rebus eorũ. Notandum est tamen, quod vbi reperitur decretum appositũ, ibi præsumitur causa & subhastatio, vt no. Spe. in tit. de emp. & vend. §. nunc dicendũ, ver. & breuiter. non tñ præsumitur auctoritas interposita, vt ff. de publ. l. quæcunq;. §. fin. & dic vt ibi. Itẽ no. est, quod decretum nunq̃ transit in rem iudicatam, quia semper est probari contrarium, vt ff. de rei ven. l. fundum. Itẽ & quædam alia nõ sunt de forma, sed circa formã, quæ congruunt officio iudicis, de quibus omnino mãdat inquiri, vt l. magis puto. §. non possunt. ff. de rebus eorum, & tñ omissa non vitiant venditionem sed beneficium restitutionis afferunt, vt ff. de minor. l. tutor, cum simil. Sic dicimus in electionibus prælatorum, vbi si fiat contra formam electio, est nulla ipso iure, vt in ca. quia propter, de elec. licet possit per exceptionis obstacu. impugnari, vt in c. quod sicut de elec. & in c. bonæ, il 2. de postul. sicut in processu iudicii dicimus, quod quædam sunt de substantia, vt litis contest. quæ omissa vitiat processum ipso iure, vt in tit. vt li. nõ contest. quasi per totum. quædam circa substantiam non tñ substantialia, vt libelli oblatio, iuramẽti præstatio, & alia quæ omissa processum iudicii non annullant, vt C. de li. contest. auct. offensa ratur, & C. de iura. calum. l. 2. §. sed quia veremur. quod tenementi. Bal. Sed nunquid immunitas ecclesiæ transit ad emptorem, vt non soluat collectam vel gabellam, sicut non soluit ecclesia, vt no. ff. ad municip. l. incola. responde non, vt ff. de publica. l. licitatio in fi. secundum do. Thomam de Formaginis, vide infra in verbo, testis, in 43. q. & infra in verbo, sententia, in 2. q. vbi habes, quod quando petitur annullari contractus, officiũ iudicis imploratur. & vide supra in verbo, conditio. in 3. q. vbi omnino vide & tene menti.

Contractus, not. quod ex contractu ecclesiæ transit in eam dominium sine traditione, vt C. de sacrosanct. eccle. l. fin. & per Bart. in l. ex hac scriptura, in princip. ff. de dona. vide supra in versi. concedens, in 3. quæst. ibi, sed quid si duo habent ius, &c. in 26. quæst.

Copia, vide infra in verbo, Testis, in 44. quæst. & supra in verbo, citatio.

Comparitio domini necessaria in iudicio nunquam reuocat, imo affirmat man. procu. sed voluntaria ante li. contest. reuocat, sed post lit. conte. aut est contradicta, & non fiet reuocatio, aut dominus est admissus, & tunc videtur man. reuocasse, ita no. Inn. in c. petitio, de procur. fol. 71. nisi in procu. in rem suam, vt ff. de procurat. l. si actor malit. & nisi protestetur se nolle reuocare, & nisi accedat procuratori assistendo, non succedat instantiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

in se transferendo,vt ff.de procura.l. Paulus, & l.in causæ.§.fi. & Instit.de satisda.§. si vero aliquis.quod no. perpetuo.Bal.
Compensatio non admittitur in delictis quo ad pœnas corporales,& spirituales,& fisco applicandes,ita no. Inno.in c. sicut,in vlt.q.de iureiuran.fol.119.nu.7. Et quando fit compensatio in delictis,vide Inn.in ca.intelleximus,de adulterijs.fol.212.nu. 5.& vide omnino infra in verbo,Reus,in 1.q. in fi.
Conuentus per se etiam sine auctoritate prælati sui facit syndicũ vbi habet bona distincta à prælato, quia habet propriam administrationem,ita no.Inn.in c.edoceri, de rescri. idem si prælatus vacat,quia tunc conuentus solus facit syndicum, vt ipse idem Inn.no.in c.cum dilectus,extra de consuetu.fol.16.nu.2.quod no. Bal.
Conuentio,vide omino Infra in verbo,Reconuentio, in 2.q.
Cumulare,vide omnino infra in verbo, Restitutio in integrum,in 2.quæst.
Curia domini Papæ est commune forum, quia ibi Roma vbi curia,ita no.Inn.in c.exposuit,de dila fol.89.nu.3.
Curia Romana seruat suas ferias litigantium,& quilibet iudex seruare debet ferias sui fori, quia feriæ ordinem processus sapiunt: tempus enim de ordine videtur,ita not.Inn.in c. conquestus,de ferij.fol.89.nu.6.
Curiæ domini Papæ accedentes an possint ibi conueniri,& de beneficio reuocandi domum,vide Inn.in c.licet,extra de foro cõpe.fol.84.nu.1.
Cura animarum qualiter probetur,& qualiter debeat fieri posi.vide Inn.in c.dudum,de elec.fol.23.nu.2.& vide infra in ver. Forum,in 1.q.
Cura animarum quot modis dicatur,vide Inn.& Host.in c.cum satis,de offi.Arch.& vide infra in verbo, Plebs,in 1.q.
Cura animarum dicitur cura iurisdictionis non ordinis, & ideo aliud est potestas,aliud est cura animarum, ita no. Host.in d.ca. cum satis,de offi.Arch.
Cura animarum qualiter accipiatur,vide per Inn.in c.de multa,de præb.fol.149 in prin.
Curator,vide infra in verbo, Rex,in 2.q. &c.
Curator potest dari testamento de iure canon.sicut tutor, ita not. Io.And.in c.vlt.de iudi. lib.6.in nouella.

D

DAmnatus quis de maleficio commisso,si sententia ex qua est damnatus, requirit confirmationem alterius iudicis,debet interim ipse damnatus retineri in carcerib. ipsius iudicis, qui eum condemnauit,& non debet ad alium remitti,ita no. Inn.in c.vt famæ,de sen.excom.fol.228.nu.3.
Damnum,vide infra in ver. Socius, in 3.q.& supra in verbo, ciuitas,in 5.q.
Debitor,debitores ecclesiæ non debent soluere prælato non legitimo,sed debitores prælati sic,ita no.Inn.in c.in literis,de resti. spol.fol.94.nu. 3.
Debitum non compensatur cum fructibus, nisi fructus sint consumpti,& tunc omnino propriè dicitur fieri compensatio cum pretio fructuum, & debet pretij quantitas esse liquida, ita not. Inn.in ca.ad nostram,de iureiur.fol.117.vbi omnino vide Inn. vide do.Bal.in l.diuortio.§.ob donationes.ff. solu.matri.& vide infra in verbo,fructus, in 3.q.
Debitor hæretici non tenetur ei soluere,ita no. Innocen.in capit. si,de hæreti.fol.209.vide infra in verbo , soluere, in 1. quæstio. & vide omnino infra in verbo , silentium , in 1. quæstio. circa princip.
Declaratio,vide infra in verbo, libellus in 4.q. circa medium ibi, nam qui declarat libellum, &c. & supra in verbo,citatio, in 22. quæst.
Decretum secundum potest interponi in reali,ita no.Inno.in cap. dilecto,de verbo.significa.fol.235.nume. 1.& intellige positiuum silentij,& non adiudicatiuum dominij , quia agens esset sibi contrarius,vt no.ff.de dam.infec.l.si finita.§. Iul. per gl.& Dyn. Bal.
Decretum secundum non est actori necessarium in reali, tamẽ potest interponi,ita no.Inn.& Host.in c.quoniam,vt li. non contest.hoc est verum in iuribus , secus in rebus corporalibus, quia translata possessione reus nõ est amplius reus,vt ff.de no.ope. nun.l.prius,& no.in l.si finita.§. Iul.de dam.infec.Sed in corporalibus non cadit adeo plena possessio, & ideo etiam possessor agit,vt no. C.de vsufruc.l.corruptionem,quod no.Bal.
Decretum non ligat ignorantem, tamen præsumitur , quod quis sciat publicum bannum,ita not.Inn.& Host.in ca.1.de postula. præla.vide infra in ver. Electio,in 6.q. & vide omnino infra in verbo,differentia,in 4.q.
Decretum secundum quid prodest in beneficijs, vide per Inno.in c.cum contingat,de dolo & contu. 100.
Decretum idem est,quod iussus, prout in iudice residet , sed prout residet in executore,idem est quod actualis missio , ita not. Inn. in c.1. de eo, qui mit.in pos.causa rei seruan.fol. 100. nu.6.vnde decretum de mittendo sequuta actuali missione causa custodiæ dicitur primum , si causa satisfactionis dicitur secundum ante vero actualem missionem non dicitur reale , sed verbale decretum,nec constituit ius in re,vt l.non est mirum. §. sciendum.ff. de pig.act.vnde tres sunt actus,pronunciatio de mittendo, 6. missio de mittendo, & executio commissionis. Prima delegatur, vt ex primo decreto non ex secundo. Secunda vero non delegatur,vt in l.iubere cauere.ff.de iurisd.om. iud. Tertia delegatur cum iurisdi.sed nuncio cõmittitur,vt ff. vt in pos.leg.l.is cui.§.missus,& idem dicit Inn. quodiudex qui mittit,potest adijcere præceptum , puta sic, præcipimus reo , vt admittat secum istum causa rei seruan. vel causa custodiæ. vel sic , præcipimus reo,vt det possessionem tali,secundum Inn.ibidem, nec ista dicetur sententia diffinitiua , quia non agitur ad hoc principaliter , facit ad hoc d.l.si prius & tene ista menti quia sunt not. Bal.
Decretum,de primo & secundo decreto vide plenè per Bar. in l.si prius , de no. ope.nun. & vide infra in verbo, sententia,in vlti. quæst.
Decretum,an missus ex personali in possessionem ex primo decreto possideat,& quid in hypothecaria, vide per Bar. in l.possideri.§.fi.de acq.pos.& in Spec.in tit.de contu.§.sequitur.ver.sed pone quod conuenit,&c.
Decimæ an possint concedi in feudum,vide per Inno.in cap.cum Apostolica, de his quæ fiunt à præla.
Decimæ quomodo probatur quod iure diuino debeantur, vide per Inn.in c.fi.de sepul.fol.169.Adde quod no.ff.de peti.hæredi.l.si à domino,vel à patre.§.fi.in glo. vbi dicitur quod decimæ personales intelliguntur deductis expen. secus in decimis realibus: fructus. n. negociationis vel operarum non dicuntur, nisi dedu.expen.& pretio.ut C. de collatio. l. illud. sed fructus ex terra dicuntur quicquid ex terra nascitur. & in naturali significatione in decimis. Item in colono , ut ff.pro socio.l.cum duobus.§.si in coeunda,regulariter secus,vt ff.de usufr.lega.l. fundi Trebatiani,de hoc uide per Iaco.de Are.in l.fructus.ff. solu. matr,& per Inn.in ca.pastoralis,de decimis. fol. 171. Est igitur differentia inter fructus operarum & terræ, quæ omnia perpetuo no. Bal.
Delegatus an habeat exercitium iurisdictionis à tempore datæ delegationis,vel à tempore præsentationis sibi factæ de litera,vide quod no.per Innoc.in c.conquerente,de restitu.spol.fol.95. & uide supra in verbo,causa,in 16.q.& supra in uerbo, citatio, in 26.q.
Delegatus non potest implorare brachium seculare,ita no.in c.1. de offi.Arch.& uide quod no.in c.1.de præben.in cle.
Delegatus à principe si illam causam alteri delegt , non potest illã causam ad se reassumere si uelit,ita no.Inn.in c.super quæstionum.de offi.deleg.fol.57.nu.1.
Delegatus competens si sibi associauit iudicem incompetentem, non ualet processus, quia procedendo cum adiuncto non seruat formam commissionis, secus in pluribus ordinarijs,ita no.Inn. in d.c.super quæstionum,de offi.dele.fol.eo.nu.6.uide eo.tit.in c. super Abbatia.
Delegatus cui commissa est causa uniuersitatis potest cogere uniuersitatem ad constituendum procuratorem,ita no. Inno.in ca. Romana,de sen.excom.fol.233.num.3.& per Iac.de Are. in l. ergo.de fideicom.liber. Bald. uide supra in uerbo , citatio, 32. quæst.
Delegatio an possit probari per testes,& an priuilegium,uide Inn. in c.cum olim,de priuil.fol.220.nu.5.& uide gl.in l.1. de man. prin.Bal.
Delegatus non potest transferre in aliam personam commissionem sibi factam, si commissio est personalis , secus si realis est, ita no.Inn.in c.dilectus,de pœnis. 224.
Delegatus si committitur sibi inquisitio , tunc debet inquirere de fama. Si autem sibi iubetur non debet inquirere, ita no. Inno.in c.ex parte,de accusa.fol.201. Sed ordinarius inquirit etiam de crimine etiam non facta prius inquisitione de fama, secus in delegato,ut ibidem per Inno.
Delegatus non potest uti delegatione , nisi primo ea probata.& si de facto ante aliquid facit non ualet , quod factum est : ita not. Inn.in c.cum uenerabilis:de censi.184.
Delegatus ab Archiepiscopo uel Patriarcha potest trahere ultra duas dietas: ita not.In.in cap.nonnulli: de rescrip.fol.111.nu.4. & omnino uide infra in uerbo, modus : in 2. quæstio. quasi per totum.

Delega-

Delegatus Papæ non potest mittere in possessionem laicorum, ita not.Innoc.in ca.significasti, de offic. delegat. fol.54. nume.4.
Delegatus non potest exequi transactionem partium, quia non fuit datus ad hoc,ita no.Inn.in c.si quando,de offi.dele.fo.77. & ff.de pac.l.tale pactum.Bal.
Delegatus qui in totum subdelegat, nihilominus potest reuocare tamen integra , ita not. Innocen.in capit.in literis , de offic. deleg.fol. eod.
Delegati si sunt plures & vnus abest, licet iste sit absens dolosè , alij nihilominus possunt facere sine illo,ita not.Inn.in ca. causam,de offi.deleg.fol.53.nu.2.
Delegato non sufficit veritas delegationis sibi factæ sine scientia ad hoc,vt possit vti iurisdictione,ita not. Inn.in c. prudentiam, de offi,deleg.fol.54.in num. 8. sed loquitur de veritate conditionis & commissionis. Bald. contrarium ipse videtur not.in c. ex literis,de rescrip.
Delegatus eo ipso,quod delegationem suscipit,delegans suam iurisdictionem diminuit,ita no.Inn.in ca.super quæstionum , de offi.deleg.fol.57. nu.9.
Delegatus cui commissa est potestas excommunicandi , non potest excõmunicare ex delegatione sibi facta , secus in articulo, ita not.Inn.in c.cum olim,in fi.de offi.deleg.fol.59.
Delegatus ad aliquam causam licet recipiat compromissum in eũ factum , non tamen propter hoc derogatur iurisdi. sibi ante attributæ , ita not. Innocen.in capit.innotuit, de arbitr. fol. 79. nume. 4.
Delegationes & subdelegationes probantur per literas delegantis sigillatas,ita no.Inn.in c. quoniam contra , extra de proba. fol.104.nu.2.
Delegatus tuetur possessionem quam ipse dedit usque ad annũ, ita not.Inn.in c.ex parte,de testi.fol.105.nu.3.die,vt in c.quęrenti,de offi.deleg.
Delegato aut ei committitur inquisitio , & iste debet inquirere de fama,aut iubetur,& tunc non. Vide per Inn.in c.ex parte,& in c.cum oporteat,de accusa.fol.201.nu.3.& vide supra hoc eodem verbo, in 8.q.
Deducens in libello aliqua tenetur probare substantialia & causas sine quibus libellus non esset recipiẽdus , non alia quæ nõ sunt de natura petitionis , nec habent eã qualificare , licet ea natura sit rata,vt l,habebat;de institoria,& no. Inno.in c.ex parte, de priuil.219.nu.1.dic,vt in l.edita.C.de eden.
Degradatus,vide plenè in c.degradatio,de pœn.lib 6.
Defunctus licet non sit conquestus , tamen actio datur hæredi ad contractum vsurarium rescindendum,ita not.Abb.in c.ad nostram, de emp. & ven.
Defectus alterius nemo supplet,nisi in casibus à iure expressis,ita not.Innoc.in ca.quia diuersitatem,de concess. præben.fol. 153. nume.4.
Defensio nõ solum permittitur cuicunque ex suis , sed etiam extraneis permissum est defendere non excedendo modum . Nã licitum est iuuare cuicunq; ius habentem ad defensionem personæ & rerum & ad recuperationem quando lex permittit,ita no.Inn.in c.si verè,de sen.excom.fol.228.nu.2. in contrarium facit,quod not.ff.de vi & vi arma. in l. cum fundum , secundũ Io. Et sic not.ex prædictis quod proijciens lapides ad sedationẽ rixarum non punitur. Bal. vide supra in verbo,absolutio, in 7. q.& infra in verbo,statuimus in 3.q.
Delictum,vide infra in verbo,forensis,in 1.q.vbi plenè.
Delictum administratoris interdum habet aliquam iuris formam contrahendo.de tributo procuratoris litigando, vt l. Polla.C. de his,qui.vt indi.impetrando,vt l.3.§.si procur.ff.quod quisque iuris.auctorando,vt l.si dolo.ff.si quis omis. causa testa.interdum non habet aliquam iuris formam.Et hoc dupliciter,scilicet committendo,vt l.mero,quod non punitur dominus criminaliter pro delicto administratoris,vt est tex.no.in d.l.Polla.ibi de calumnia,&c.ita no.Inn.in c.tuæ,vt li.non contest.fo. fol.86.& perpetuo tene ista fixa cordi.Bal.& vide infra in verbo,punitur, in 3.q.
Delinquentibus pluribus parcitur,vnusquisque principaliter tenetur vt principalis de facto suo,si factũ per se potest discerni, ita no.Inn.in c.licut,de homic.fol.210.nu.3.& tenetur de ope, quia non videtur ad hoc accessisse, vt opem ferret , sed vt esset principalis sicut in ciuilibus , quia duo rei nõ videntur inuicem fideiubere nisi probetur distinctè & clarè,quod per se præstite- rit alij auxilium,& per se vulnerauerit,& damnum dederit,nõ eo,quod insultũ fecit, ideo auxilium dedisse videatur , quia insultus cum primo vulnere confunditur, vt C. de accus.l.qui de crimine & dic vt l.qui seruo,in fi.ff.de fur.per Bart. Adde etiã, quod quando aliquis accusatur de auxilio præstito debet exprimi,ad quid præstitit auxilium,& cui vt certi hominis factũ arguatur.vt l.licet.§.fi.ff. nau.cau.stabu.quia auxilium ad hoc, de quo agitur præstitum esse debet, non ad aliud , vt l.2.§.1.ff. vi bon.rap.& vide omnino,quod not.in cle.1.de pœnis,in glo. ordinaria, quam tene menti.
Demonstratio,vide infra in verbo,testis,in 41.q. ibi falsa demonstratio,&c.
Denegans soluere censum licet appellet , potest excommunicari, ita no.Inn.in c.significauit,de cens.fol.183.nu.3.
Deuolutio potestatis quomodo fit ad superiorem , vide Innoc.& Host.in c.vltimo , de electio.
Depositio,vide omnino supra in uerbo , citatio, in 40.q.uide infra in verbo,testis.in 44.quæst.in fi.
Depositio quid nocet monachis,vide per Inn.in ca.dile. filius,de fimo.vide infra in ver.testis,in 57.q.& infra in ver.spiritualia, in 1.q.& supra in ver.eodem.in 2.& 3.q.
Desertio,vide supra in verbo,appellatio,in 38. q. & in 46.quæst. & supra in verbo,condemnatio, in 5.q.
Denunciatio potest fieri tam in iudicio,quam extra iudicium , ita not.Inn.in c.solicitudinem,de appel. fol. 136. nu. 3. vide infra in verbo,libellus,in 2.q.
Denuncians per calumniam punitur extra ordinem,ita no. Inn. in capit.cum dilectus,de calum. fol. 205. vide supra in verbo, citatio , in 25.quæstio.& supra in verbo , crimen,in 8.q.
Detinens aliquam vt sponsam etiam de futuro potest petere restitutionem si spoliatur,secus si tenet vt concubinam,ita tenet Innocen.in capit. ex parte , de restitutio. spoliato. fol. 96.numero 3. Et quod dicit de sponsa est verum si spoliatur à tertio, secus si ab ipsa sponsa, quia dissoluere potest sponsalia,ita not. Inno.ibidem.
Detinens conuenitur rei vendic. aut auferatur sibi detentio & custodia,non vera possessio,ita no.Inn. in c. quoniam,vt lit. non contest.fol.87.nu.8.
Dies feriatus an possit pro termino assignari , vide per Innocen. & Host.in capit. exposuit , de dilatio . & vide in l. arbiter , de arbitr.
Diffamatus,vide omnino infra in verbo,silentium,in 1.q.& infra in verbo,sententia,in 74.q.
Dilationes sunt ita moderandæ,quòd non transcendant tempora instantię assignatæ à lege,homine,vel statuto,ita not.Inn.in c.in causis,de testi.fol.106.nu.3.& per eundem de accus. in c. ad peti.§.alij tamen facit.C.de adulte.l.fi.Bal.
Dilatio est danda parti ad habendos aduocatos,ita no.Inn.in c.1. vt lite non cõtest.fol.85.no.4.& vide infra in verbo, tempus, in 11.q.& omnino vide supra in verbo,citatio,in 26.q.circa medium ibi,quia dilatio quæ assignatur à lege, &c. & ibi nũquam habens dilationem .
Dilatio si datur post terminum lapsum datum ad probandum,nisi rationeimpedimenti,ita not.Inn.in d.ca.in causis,de testi. fol. 106.nu. 3. & illud q; dicitur de quarta productione,intelligitur ante lapsum peremptorium,vt ibidem ipse Inn.dicit.
Dilatio quarta qualiter petitur,& qualiter denegatur, vide Inno. in c.significauerunt,de testi.fol.118. nu.1.
Dilatio taxata à lege non potest taxari à iudice, nisi cum causa,ita dicit Abbas in cap.in causis,de testi.adde,quod quando dilatio non est taxata à lege,tunc iudex taxat,vt ff. de iure deliberandi.l.1.& ff.qui satisd.cog.l.de die,in prin.sinautẽ est taxata,aut est dilatio vniformis,quæ pro factorum qualitate non variatur vt dilatio decem dierum ad appellandum,& ista non potest taxari per iudicem,vt C.de appel.auct.hodie. Aut est dilatio diuersa & difformis pro qualitate factorum,& tunc iudex potest taxare , vt ff. de feriis.l.oratione.& de re iudi.l. qui pro tribunali.Et ideo lex nunquam assignat istas dilationes, quin iudici reseruet arbitrium moderandi,vt in ca.indultum,de regul.iur. lib.6. per Dyn. Sed pone statutum dicit , quod qui non soluit condemnationem infra mensem , pes ei amputetur , an iudex poterit minuere istud tempus causa cognita. & credo , quod non,quia verba statuti sunt conditionalia , & conditio est formaliter adimplenda.l.Mœuius.ff. de condi. & demon. & ideo ex quo statutum figit pedem in certo tempore à forma statuti non discedam, & totum tempus expectabo , vt l.in illa stipulatione,de verb.oblig.etiam si reus renunciaret dilationi , tamẽ iudex non potest facere plusquam verba statuti patiantur, maximè in criminalibus,argu. not.in l. pactum inter hæredem.ff. de pact. Bald.
Dilatio, quod si in prima dilatione probatoria fuit dictũ , & peremptoriè,tunc secunda dilatio non dabitur,nisi cum maiori solennitate quam alias daretur,i.quod impedimentum in prima probari oportet testibus . non autem sufficit iuramentum , ita no.Inn.in c.in causis,de testi.fol.106.nu.3.quod est no.

Universidad de Deusto Biblioteca

Dilapidare nullus magis dicitur quam ille, qui cōmittit delictū, propter quod bona sua confiscantur, ita no. Abb. in ca. ex literis, de pig. quod not. vide de hoc gl. no. in §. item prodigus, Insti. qui. non est permis. facere test.

Dignitas habet successorem, & si dignitas est contempta agit successor, secus in canonico, ita no. Inn. in c. quod sicut, de elec. fol. 26. nu. 5. ergo prælati succedunt in honore & onere in locū prædecessorum. sed secus in canon. Bald. vult dicere Inn. quod gesta nomine canonici non possunt haberi rata per canonicum, qui ei succedit, quia in iuribus canonici succedit capitulum, licet alius succedat in præbenda, hoc vult dicere Inn. hic secundū Bart. in l. bonorum, in fi. ff. rem ratam habe. quod est not. secundum eum ibidem.

Dignitates ecclesiæ non ordinantur secundum ius ciuile, nec ex eo sumunt iurisdi. ita not. Host. in c. ad hæc, de offi. Arch. & idē tenet Inno.

Dignitates in ecclesia quæ dicantur, & quid si est temporalis, vide per Inn. in c. de multa, de præben. fol. 150. nu. 7.

Dignitas est esse seruum ecclesiæ, ita not. Abb. in c. iniustum, de rerum permu.

Differentia inter priuilegium & cōfirmationem, quæ sit, vide per Inno. in c. cum inter, de re iud. fol. 126. num. 2. & vide supra in verbo, appel. in 26. q.

Differentia est inter consuetudinē quæ arctat ad residentiam præcisè & eam, quæ causatiuè respectu præbendæ, ita no. Inno. in c. clericos, de cleri. non residen. fol. 145. nu. 2.

Differentiam inter publicam vocem, notorium, & manifestum, ponit Innocen. in capit. vestra, alias in capit. sicut, de cohabit. cleri. & mulie. fol. 143. & vide de hoc in verbo, notorium, in 5. quæstio.

Differunt ista tria, decretum, auctoritas & consensus. Quia sententia decreti exigit scripturam & testes adesse & probationes esse, vt C. de fide instrum. l. emancipatione. ff. de adopt. l. post mortem, quia est, de act. l. actus. C. de ferijs. Auctoritas vero nō est sententia, sed supplementum defectus, & debet sponte præstari, vt ff. de aucto. tut. l. 1. in fi. item debet præstari in princip. actus quia alias lex consilio parum firmo resistit. ff. de aucto. tuto. l. obligari, in fi. de seruis expor. l. si minor. Consensus est rei gestæ vel quæ est in fieri confirmatio. & ideo omni tempore adhiberi potest, vt ff. de pig. l. si fundus. §. 1. ita not. Inn. de re. eccle. non alie. in ca. dudum, lib. 6. fol. 160. nu. 3. Sed qualiter cognoscam ista. Respondeo, si ad solennitatem adhiberi debet à iudice, erit decretum, & si ab alia ratione publici officij hoc erit auctoritas, nec valet ratihabitio. Si autem vt à priuato non per modum solennitatis, nudus consensus est, secundum eum ibidem. & no. bene ista, vide Bart. in l. si autem plures, de aqua plu. arcen. & in l. si quis mihi bona. §. iussum, de acquir. hæred. vide do. Bar. in l. fi. C. ad Maced. & Io. An. in c. ratihabitio, de re gu. iur. in gl. & in mercurialibus.

Differentiam inter has formas præuideas, nam hic etiam inuestire potest, facias infra, & facias assignari, vide Inn. in c. pro illorum, de præben. fol. 148. nu. 1.

Differentia est inter contractum emphyteuticum & censualem, vt per Innocen. in capit. constitutus, de relig. domi. fol. 179. nume. 1.

Dictio, quod, vel quæ sicut, inserta literis, an aliquid præstat, vide Innocen. in capit. ex ore, de priuilegijs. fol. 129. & de condit. & demonstra. l. quibus diebus. §. cum dominus. & de legat. 1. l. quidam.

Dictio, cui, ponitur accessoriè, & in priuilegijs importat hāc conditionem, scilicet si sit accessoria, ita no. Inn. in c. dudum, de priuil. fol. 221. nu. 4.

Dispensatio, vide infra in verbo, prælatus, & in 1. q. ibi, qui tamen allegat dispensationem, & c. & in 6. q. vide supra in verbo, commissio, in 2. q. & infra in verbo, prætor, in 1. q. & infra in verbo, superior, in 1. q. & infra in verbo, episcopus, in 2. 4. & 5. q. & infra in verbo, electio, in 13. q.

Dispensatio inordinata potest reuocari, tamen beneficium interim licitè retinetur, ita not. Inno. in ca. diuersis, de cleri. coniu. folio. 144. nume. 1. & vide supra in verbo, Abbas, in 9. & 17. quæstio.

Dolus procuratoris non nocet domino in eo, quod non potest recuperari à procura. vt in beneficio, quia in hoc procur. non intelligitur esse soluendo, sed negligentia procuratoris nocet domino in beneficialibus, ita no. Inn. in c. cum olim, de cau. pos. & proprie. fol. 93. nu. 5.

Dolus vel culpa præsumitur interesse in delicto ex qualitate instrumenti, cum quo percutitur, ita not. Innoc. in ca. significasti, de homi. fol. 211. nu. 3. & ff. ad l. Corn. de sica. l. 1. §. sed si claua, per Iaco. de Arc. & circa hoc vide quod not. in Spec. tit. de proba. §. fi. ver. vnde cum quidam, item præsumitur & mixtè ratione qualitatis personæ percutientis, & qualitatis instrumenti, vt est gloss. not. in l. 1. C. de sica. ff. locati. l. item quæritur. §. idem Iulianus. Sed si de qualitate instrumenti non apparet, & ex percussionibus filius vel seruus moritur infra triduum præsumitur dolus, vt C. de emen. propin. l. 1. sed illud secundum legem Mosaycam. sed secundum ius ciuile ictus contemplandi sunt, & ex qualitate ictuū præsumitur dolus, etiam si post multos dies moriaī, vt ff. ad legem Aquil. l. itē Mela. §. si plures, & in d. §. idem Iulianus. vnde forma calcei non erat instrumentū aptum ad nocendum, quia circa qualitates ipsius instrumenti quatuor considerantur, scilicet natura, aptitudo, inuentio, & consuetudo, sicut not. in simili in l. 2. ff. si cer. peta. & tene menti illa. Bald.

Dolus non præsumitur in literis iustitiæ vel paruæ gratiæ, sed in magna sic, ita not. Innoc. in c. ad falsariorum, & in c. accedens, de fal. facit ad renunciationem mulierum & filiorum, quia si asserunt se læsos in magna quantitate præsumitur interuenisse dolus, alias non, ad hoc vide glo. not. in l. cum proponas. C. de pact. in glo. super verbo, caruit.

Dolosus si agit, & dolosus excipit, melior est cōditio excipientis qualiter hoc intelligatur, vide per Inn. in c. intelleximus, de adulterijs. fol. 212. nu. 1. nam circa idem debet intelligi non circa diuersa. Inn. vnde non soluens gabellam, agens ex illo contractu ad pœnam repellitur ab aduersario, qui similiter non soluit gabellam illius contractus eiusdem. Sed in contractibus nō habet locum, quia ille, qui non soluit in vno, auditur in alio. & si statutum dicat, quod in nullo audiatur malpagus, idest non soluens gabellam de contractu, non tamen poterit excipi ab eo, qui est in simili delicto, & ideo dixi ad pœnam, quia secus si ad purum interesse. nam quando reus certat de lucro & actor de damno, obstat reo replicatio doli, vt not. ff. sol. matr. l. cum mulier, per Iac. de Are. in extraiudicialibus, & non imputat arenarius arenario mores prauos, vt l. in arenā, C. de inof. test. secūdum Inn. Sed quare de vsuris ēt in alio cōtractu excipitur, respōdeo odio vsurarum: est enim speciale, secundum Innoc. in vsurario enim attenditur delictum in genere: non enim agitur de speciali facto puniendo, & prædicta sunt vera in ciuilibus, sed in criminalibus in præiudicium fisci non fiet compensatio delictorū, secundum Inn. bannitus vero bannitum repellit, quia ista qualitas consideratur in genere banni, non respectu certi actus, & in genere admittitur compensatio, vt l. 1. §. pen. ff. si pars hæredi. pe. secundum Iac. But. & hoc in exce. odiosis, sed in fauorabilibus reus est potior, vt in §. sed si fraudandi. Et ex prædictis collige quando in delictis fiat compensatio, & tene menti. Bal.

Dolus in spiritualibus rescinditur per officium iudicis, ita no. Abbas, in c. cuius, de re. permu.

Dominus si iurat de calumnia, & postea constituat procuratorem ad sic agendum, vel ad sic respondendum, non cogitur procurator iurare de sua malitia, arg. ff. de manu. vindi. l. pater ex. in fi. Secus si non habeat certum mandatum limitatum, ita not. Inn. in c. 1. de iur. cal. fol. 87. nu. 4. nec crimen contrahit procur. cum man. sic limitatum est. ff. de contrahen. emp. quod sæpe. §. si quis amico, & vide infra in ver. factum, in 3. q. & infra in ver. possessio, in 4. quæst.

Dominus procuratoris reuocat errorem nudo verbo infra triduū ita no. Host. in c. scrip. de elec. vide infra in verbo, testis, in 11. q. post medium.

Dominus castri, vel villæ potest agere pro iniuria facta suis fidelibus vel subditis, vel villanis, siue dominus habeat iurisdictionem circa castrum, vel villam, vel homines, siue homines tantum, quia fortè ex aliqua liga, vel iuramento sunt sibi submissi & in defectum iustitiæ potest mouere bellum contra iniuriātem suis subditis, tamen dominus in libello non petit damnum emendari suo subdito, cuius non est procurator, sed sibi pro suo interesse. Nec dominus istius castri, vel villæ poterit facere cōcordiam, vel remissionem de insultu & damno suorum singulorum subditorum, ita no. Inno. in c. dilectis, de appel. fol. 136. nu. 2. & tene menti, maximè pro repræsalijs concedendis in defectum iustitiæ, quia & bellum moueri potest.

Dominus an teneatur ex delicto serui, siue familiarum, & scholaris ex delicto famuli, & potestas ex delicto familiæ, vide Bart. in l. 1. §. familiæ. ff. de publi.

Dos debet restitui spoliato antequam cognoscatur de fœdere matrimonij, ita not. Host. in c. accedens, vt lite non contest.

Dos perditur per adulterium vxorum, vt per Bart. in l. rei intell. §. more. ff. soluto matrimonio.

Domicilium, vide supra in ver. Abbati in 20. q. Et an contrahatur per scholarem in loco studij, vide Bar. in l. lex Cornelia §. si cum fundus. ff. de iniurijs.

Domi-

Dominium an transferatur per sententiam, vide per Inn. in c. proposuit, de concel. præben. fol. 152. nu. 5. & dic, quod per sententiam condemnatoriam sequuta possessione transfertur dominium, non per absolutionem. ff. de pig. l. superatus, & not. Insti. de offi. iudi. §. fi.

Dominium non probatur per exceptionem annuæ pensionis, ita no. Abb. in c. cum Bertoldus, de re iudi.

Dominium & possessio, an quæratur per generalem procuratorē. Bar. dicit, quod sic, in l. qui mihi donatum. ff. de dona.

Dominium potest quæri ex pluribus causis eo tempore cōcurrentibus, secus si diuerso, secundum Bar. in l. possideri. §. ex pluribus, ff. de acq. pos.

Dominus continetur etiam sub nomine monasterii, ita not. Inn. in cap. volentes, de priuileg. fol. 222. vide supra in verbo, capella, in 2. quæst. & supra in verbo citatio, in 11. & 12. q.

Donatio facta ecclesiæ per ingressum monasterii per licitum egressum ante professionem reuocatur, quia fundabatur super eo, quod tollitur, secus in mera & pura donatione stante per seipsam, ita no. Inn. in c. qd à te, de cleri. coniu. fol. 144. Adde quod ipse idem no. in c. in præsentia, de præb. fol. 151. nu. 4. vide infra in verbo, monasterium, in 2. quæst. & vide infra in verbo, rex, in 5. quæst.

Donans aliquas res ecclesiæ in proprietatem, vel ad vtile dominium, an ipse donans possit recipere de ipsis rebus censum ab ecclesia, vide per Inn. in c. de mona. de præben. fol. 146. nu. 2. & loquitur in eo, qui ædificauit ecclesiam, & dotauit eam, Inn. & vide supra in verbo, Abbas, in 5. q. quod not.

Donans se & sua alicui ordini est verus regularis quemcunque habitum portet, ita no. Abb. in c. 2. de testa. quod est no. secūdum eum ibidem.

Donatio inofficiosa non reuocatur, nisi quatenus est inofficiosa, ita no. Abbas. in c. Raynaldus, extra de testamentis, non distincto si inofficiosa dona. re & consilio, vel re tantum, nec distincto sit donatum liberis vel extraneis vt C. de inof. test. auct. vnde si parens, secundum Iaco. But. Alij dicunt propter fraudem in totum reuocari. Item querela ista æquiparatur querelæ inofficiosi test. ergo ab extraneo auferi, de leg. 2. l. Lucia. §. Imperator, in glo. & dic, vt ibi per Dy. Quandoque donatio reuocatur in totum, vt C. de reuoc. dona. l. si unquam, & argu. ff. de pac. l. tale pactum, §. fi. Bal. potest dici, quod opinio Iac. Butr. sit vera, vbi agens habet aliquid titulo institutionis, vt solum ad supplementum competat querela inofficiosæ donationis, alias sit vera opinio aliorum.

Donatio facta personę censetur personalis, ita no. Abbas in c. cum venissent. de insti. tene menti, vide supra in verbo, alienatio, in 5. q. & supra in verbo, astutus, in 1. q. & supra in verbo, concedens, in 4. q.

E

EA vice. Quid importat hoc verbum, vide Host in c. cum Vintoniensis, de elec.

Ecclesia tribus modis accipitur, vno modo pro vniuersis ecclesijs Christianorū. Secundo modo, pro vniuersis ministris ecclesiarum. Tertio modo, pro vniuersa congregatione fidelium. His tribus modis accipiendo ecclesiam reperitur, qđ ecclesia habet multa priuilegia, tam à Deo, quàm ab Imperatore, quàm à Papa. quæ priuilegia si violantur, dicitur fieri contra libertatem ecclesiæ, & incurritur pœna auct. cassa & irrita. C. de sacrosan. eccle. & ca. nouit, de senten. excom. Si autem aliquod priuilegium est concessum alicui ecclesiæ singulari per Papam vel Imperatorem, vt ecclesiæ Perusinæ, & contrarium statuendo illud priuilegium violetur, nō habent locum istæ pœnæ, quia non dicitur fieri contra libertatem ecclesiæ: tunc enim offenditur ecclesiastica libertas, quādo ius publicum offenditur, quod in sacris & sacerdotibus consistit, vt ff. de iusti. & iure. l. 1. §. ius publicum, non quando ius priuatum vnius ecclesiæ tantum, ita no. Inno. & Host. in d. c. nouit, de sen. excom. fol. 230. quod est multum not. & menti tenendum, secundum Old. & Cy. in d. auct. cassa & irrita. sic etiam dico, quod ciuium libertas non minuitur, licet status vnius hominis periclitetur. Si autem fiat sta. quod ecclesiæ non audiantur super decimis, quia istud est priuilegium datum ecclesijs à lege diuina, dicitur fieri contra libertatem ecclesiæ. Si autem fiat statutum, quod ecclesiæ in suis iurib. non audiantur post decem annos, istud est contra priuilegia indulta ab Imperatore de quadragenaria præscriptione, & ideo est contra libertatem ecclesiæ. Si autem fiat sta. quod clerici nō possint declinare iurisdictionē iudicis laici, illud est contra priuilegia indulta ecclesiæ, idest ministris ecclesiasticis à Papa, ideo est contra libertatem ecclesiæ. Sed ponamus, quod ecclesia noua cultiua habet priui. quod non currat sibi minor præscr. centū annorū. Si fiat statu. impeditiuum illius singularis prorogatiuæ non dicitur esse contra libertatē ecclesiæ, secundum Inn. & hoc quo ad pœnas illius c. nouit. Sed tñ statutum laicorum nō tenet contra ecclesias, vt in c. ecclesia, de consti. Non tñ dico, idem si veneri in derog. ecclesiæ Romanæ, quia offenso capite totū corpus videtur iniuriam pati, etiam si sola auricula tangatur, vt no. ff. de furtis. l. vulg. Et ideo statuta quæ fiunt contra iura soli Romanæ ecclesiæ cōpetentia, puta contra dona. Imperatoris, puto dici contra libertatē ecclesiæ, & contra ius publicū. Et ista statuta credo esse impræscriptibilia nec vllo tpe roborari, quia lex prohibet statui, & damnat statutū & statuentē & præscribere, esset præscribere continuam delinquendi licentiā. Sed an valeat statutum, q̄ declinantes sint extra protectionem cōis. vr̄ quod non, sed contrarium seruatur quasi statutum sua ope subtrahi possit: nec. n. cogitur de suo beneficio facere. sed contrariū vr̄ quia imponitur pœna actui licito, & ideo non valet, vt ff. ad l. Falc. l. Seius Augerius. & non demerito, imo pro lege superiorum præceptum, vt in c. si diligenti, de fo. cōp. magis. n. declinat cum lex quam ipse, cum nec volens consentire possit, vt C. de legatis. l. ab administratione. Non tñ videtur contra libertatē ecclesiæ, quia non statuit, quod non declinet, i. quod non audiat declinatio declinantis, sed si declinat, statuit de alia lite futura, vel dic quod ēt valet ad statutū, quo ad priuilegia illius ciuitatis deneganda, sed nō quo ad ius cōe, sic bannitus perdit iura ciuitatis suæ, & non iura cōia: non intentabit ergo viam statuti, sed viam iuris cōis. ad hoc vide Cy. in l. 1. C. de sec. nup. facit l. si quis in bello. §. in ciuilibus. ff. de cap. Sed pone, dicit statutum, quod instra confessionalia mandenē executioni de facto, i. executiuè sine ordine cognitionū. Aliud statutū dicit, quod post decem annos non possit peti executio. Nunquid ecclesia possit postea petere? vr̄, quod sic suo priuilegio, vt in c. de quarta, de præscrip. & in auct. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. in contrarium vr̄, quia ecclesia se fundat beneficio statuti, vnde totus iste processus est præter ius cōe, & ideo non obstat exceptio, agat ergo ecclesia post decennium via ordinaria, nō via executiua. nā quotiens addimus & detrahimus, & c. vt ff. de iust. & iu. l. ius ciuile. & sic statutū addit circa modum ita detrahit circa tempus præscr. imo verius non addit nec detrahit, sed totū de nouo inuenit. Et idem potest ius, quod inducit taxare omni generi personarū, arg. ff. de iure do. l. promit in prin. cū sua gl. sic & in tempore accusandi vel inquirendi, vt C. de fal. querela. Si. n. clericus nollet accusare s̄m formam statuti, non poterit accusare lapso termino statuto, & tūc arguo de ciuilibus ad criminalia. ff. de iudicijs. l. omnem, & de pœnis. l. absentem, quod certius est si statutum adimat iurisdictio. quod potest s̄m Iac. in auct. statuimus. C. de sacrosan. eccle. Sed quid de sta. disponentibus, quod de omnib. possessionibus debeat solui datio, gabella & collecta, an ecclesia, si post statutū acquirat aliquam possessionē, teneatur soluere collectam & vr̄ quod non, nisi potius esset imposita, vt ff. ad municip. l. incola. nā mutata persona dñi mutaē conditio possessionis, vt ff. de publi. l. citatio, in fi. quod est verū. Sed pone, dicit statutum, quod omnia prædia sint tributaria, an ecclesia poterit tunc cogi? Rñ. collecta non imponiē per modū tributi, sed imponitur personæ per taxationē bonorū, & in personā dirigitur obligatio, vt ff. de mune. & hono. l. rescripto. §. fi. & ideo qa non vadit per illā viā tale statutum non officit ecclesijs. Alij dicunt contra, nā sicut transit seruitus, vt ff. de serui. rusti. præd. l. viam constitui. §. si fundo. sic & hoc onus, ergo ecclesia habebit res suas in extimo laicorum, & erit sub quodā tributo extraordinario, quod non habet certam formam à principio, sic ff. de annuis lega. l. medico, quod non credo verum, quia res ecclesiarum sunt separandæ à potestate laicorum, cum sint diuini iuris, arg. no. per Inn. in c. verum, de foro compe. fol. 82. nu. 1. vnum tamen non est omittendum, quod illa statuta dicuntur contra libertatem clericorum, quæ eos timidiores & meticulosos, & eorum aduersarios faciunt audaciores, vt ff. quarum rerum actio non datur. l. 1. §. quæ honorandæ, secundum Bar. vnde non valet illud statutum, quod de clerico occiso non sit pœna nisi 10. librarum, nec debebit bonus iudex pati probari cum clericum, arg. ff. de iniu. l. prætor. §. 1. ad excusandas excusationes in peccatis, nam boni viri interest vias malitijs claudere, vt ff. de rei uen. l. in fundo. Tamen in Italia uti homines uiuunt, & nescio qualiter contrarium seruatur in multis partibus, uide infra in uerbo, renunciamus, in 3. quæst. Bal.

Ecclesia potest pati etiam secundum decretum, ita no. Inn. in c. dilecto, de uerb. signifi. fol. 235. nu. 1. & uide quod no. C. commu. diuidun. in l. fi. Et ab isto decreto potest appellari secūdum Inno. ibidem, & si iudex non vult adiudicare dominium potest adiudicare ueram possessionem & fructus, secundum Inno. ibi,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod est no. facit in argu. l. Lucius & Titia. ff. famil. ercis.
Ecclesia non tenetur ad pœnam in cótractu irrationabili promissam, ita no. Abbas in c. 2. de precario.
Ecclesia tenetur indistinctè, si mutuũ sibi factũ cõuertitur in peruetuam vtilitatem ipsius, sed in cibis monachorum non tenetur vltra taxam debitam monasterio tenet Inn. & Abbas in c. pe. de fideiuss. facit ff. de ali. pup. præstan. l. fi. & ff. de exercitoria. l. fin. Bal.
Ecclesia non vacans potest conferri loco, non personæ, ita nota. Abbas in c. consuluit, de donatio.
Ecclesia non potest fideiussorio nomine obligari, ita no. Abb. in c. 2. de solu.
Ecclesia parochialis debet habere quartã non solum de relictis, sed etiam de omnibus oblationibus, vt de cereis, & de pietãtia, quæ fiet alteri ecclesiæ, vbi corpus sepelitur, ita no. Abb. in c. in nostra, de sepul.
Ecclesia dicitur parochialis inspecto habitu, non inspecto actu tantum, ita nota Innocen. & Abbas, in capitu. de multa, de præbend. denominatio enim fiet potius ab habitu, quàm ab actu. Bald.
Ecclesia qualiter teneatur ex contractu prælati vel procu. & quis dicatur institor in rebus ecclesiasticis vel profanis, & de natura ipsorum officiorum indistinctè, vide per Innoc. in c. quod quibusdam, de fideiuss. fol. 162. nu. 3. vide supra in verbo cano. portio, in 1. q
Ecclesiæ tenentur ad munera patrimonialia, ita no. Inno. in c. non minus, de immu. eccle. fol. 189. nu. 5.
Ecclesia potest infligere pœnam corporalem, ita no. Inn. in ca. in Archiepiscopatu, de rap. folio. 212. nume. 2. & de iure cano. cause criminales possunt excepto ultimo supplicio, ut ibidem per Innocen. & vide omnino supra in verbo, ciuitas, in 6. quæstio.
Ecclesiæ hospitalium non sunt exemptæ, ita no. Inn. in c. ad hæc, de priuile. 219
Ecclesia quando est exempta, quod ius perdit, tunc episcopus ratione exemp. vide per Innoc. in c. recepimus, de priuile. fol. eo. numero .
Ecclesia vna quando donat alteri in proprios vsus, vel vnitur alteri, quid iuris acquirarur, & quid si adiiciatur pleno iure, & an donatarius possit ecclesiam donatam obligare, vide per Inn. in c. pastoralis, extra de priuil. fol. 221. nu. 3.
Ecclesia vnita an possit impetrare separationem bonorum, vide per Innocen. in d. cap. pastoralis, de priuileg. fol. eodem, & ff. de mino. l. ait prætor, in fin. vide supra in verbo, causa, in 4. quæstio.
Ecclesia non ligat sub terra, ita no. Innoc. in c. mulieres, de sent. excommuni. 226
Ecclesia interdum non est exempta, & tamen parochiani sunt exempti, ita dicit Innocen. in c. veniens, de verbo. significa. fol. 236. nume. 8.
Ecclesia habens parochiam dicitur curata, licet de facto ibi nulli sint parochiani, ita no. Innocen. in c. de multa de præben. folio 149 in princip.
Ecclesia quando habet collegium, tunc prælatus eius debet esse perpetuus, ita no. Inn. in c. in latera. de præb. fol. 150. nu. 1. & ibi plenè vide per Inn. de eccle. mo.
Ecclesia quando dicitur ad aliquem pleno iure pertinere, vide Inno. in c. cum inter, de re iudi. fol. 126. nu. 2.
Ecclesia præsumitur libera vbi nõ apparet, quod ibi sit aliquis patronus, habet tamen episcopus in ea ius episcopale, ita no. Inn. in c. cum venerabilis, de excep. fol. 121. num. 9. & vide supra in verbo, cæmeterium, in 2. q.
Ecclesiam vnam potest habere quis titulatam, sed plures habere potest in cõmendam, ita no. Inn. in c. eam te, de æta. & qualita. fol. 44. nu. 1. vide infra in ver. inor. in 1. q.
Ecclesia an teneatur ad expen. ex contumacia procur. & an restituatur ne teneatur ad ipsa, vide per Hostien. in capit. 1. vt lit. non contesta. & vide infra in verbo, fiscus, in 1. quæstio. ibi, fiscus in ecclesia, &c, & infra in ver. prælatus, in 1. q.
Ecclesia cognoscit de qualibet oppressione pauperum & de sacrilegio etiam in dubio. ita no, Inn. in c. cum sit generale, de foro compe. fol. 82, nu. 1.
Effectus attenditur magis quam verba, quandoque vel ipsum factum, quandoque è contra, quia magis verba, quàm factũ, siue effectũ, præpõderare videmus ita no. Inn. in c. 1. de bigamis. 49
Edifitis, vide supra in verbo, acta, in 3. & 4. q.
Aedificium ædificare, vide supra in verbo castrum, in 2. q.
Edictum generale sufficit quando nescitur quæ certa persona citari debeat, ita no. Inn. in c. per venerabilem, qui filii sint legiti. fo'. 198. nume. 3.
Effusio sanguinis quæ dicatur, vide per Inn. in c. cum illorum de sen. excom. fol. 227. supra in ver. appel. in 48. q. & supra in ver. capitulum, in 2. q.
Electio, an possint eligi quo ad unam præbendam vide per Inn. extra de præb. in c. maioribus. fol. 146. vide supra in verbo, admissus, in 1. & 3. q.
Electione nunquam acquiritur quasi possessio iuris eligendi, nisi electio confirmetur, & sufficit prima confirmatio in contradictorio iudicio, ita no. Inn. in c. cum venissent, de in integ. restit. fol. 73. nu. 6. vide supra in verbo, crimen, in 2. q.
Electores non transferunt dominium prælaturæ, sed cõfirmator sic, ita no. Inn. in c. ex parte, de arbi. fol. 79. nu. 3.
Eligendus est idonei or præmisso tamen semper eo cuius interest, ita no. Inn. in c. cum olim, de testi. fol. 107. num. 2. vide omnino infra in verbo, Tyrannus, in 1. q.
Electio dicitur via ordinaria, postulatio via extraordinaria, nec facit quem prælatum ante dispensationem, ita no. Host. in c. gratum, de postula. præla. aliàs in c. 2. & vide infra in verbo, postulatio, in 2. q.
Electio Papæ de cõsuetudine pertinet ad solos Cardinales, & quæ sint specialia in electione Papæ, vide Host. in c. licet, de elec. vide infra in ver. impeditus, in 1. q.
Electio quando compromittitur videtur consensum de persona idonea, ita no. Host. in c. causam, de elec. & electus à compromissario videtur electus à compromittentibus, & debet stare electioni, non vi emologationis, sed vi electionis, quia ipsimet finguntur elegisse, ut ibidem Inn.
Electio ubicunque est nulla ipso iure, licet nondum sit cognitum de nullitate, non impedit secũdam electionem, istam regulam ponit Inn. in c. considerauimus, de elec. fol. 20. nu. 2. vide infra in verbo, suspensus, in 8. q.
Electio canonica non prohibetur propter decretum, ita no. Inno. in cap. innotuit, de elec. Hostiẽ. contra. non tamen decretum est de substantia electionis, sed concomitantiis, & sicut Apostoli non probant appellationem, sic nec decretum electionem. Host. ibidem. vide infra in verbo, legitimatus, in 4. quæst. & supra in verbo, admissus, in 1. quæst. & supra in verbo, confirmatio, in 4. q.
Electio si fit per dolum, an teneatur electus renunciare, si aliàs sit dignus, vide per Inno. in c. quod sicut, de elec. fol. 27. nu. 11. vide infra in verbo, reprehende, in 1. q. & supra in verbo, consensus, in 4. q.
Electio non potest celebrari, quando recedit aliquis de his qui sunt necessarii ad capitulum faciendum, licet recedat licentiatus, ita no. Inno. in c. considerauimus, de elec. fol. 20. nume. 2. tene mente.
Electio quando cassatur propter defectum ordinis, ipse, qui fuerat electus, non ob hoc efficitur infamis, ita no. Inno. in c. cum post, in fi. de elec. 34
Electio est canonica, & non requiritur dispensatio, licet aliqui sint contempti, ita no. Innocen. in capitu. te nobis, de cleri. peregri. 49
Electio integratur ex tribus, scilicet de facto electorum, patientia eorum; quorum interest, & ex confirmatione superiorum. ita no. Innocen. in cap. cum venissent, de in integ. restitu. folio 74. nume. 4.
Electores præsumuntur scire qualitatem electi, ita no. Host. in ca. cum terra, de elec.
Electiones duæ factæ, quæ ex illis ptæualeat, uide Host. in c. ad audientiam, de elec.
Electores qui habent ab alio potestatem eligendi, eligunt suo nomine committentium, ita no. Inn. in c. in causis, de elec. fo. 28. nu. 4. uide infra in uerbo, rempus, in 5. n. & supra in verbo, annus, in 1. q. & super in verbo, capitulum, in 1. q. & supra in verbo, consuetudo, in 8. q.
Electores non possunt compromittere de facto electionis factæ, ita no. Inn. in c. dudum, de elec. fol. 23. num. 3. vide infra in verbo, vox, in 1. q.
Electus à collegio non habet ius excommunicandi, nisi auctoritate episcopi, ita no. Innoc. & Host. in cap. Archidiaconus, de offic. vica,
Electus potest renunciare in manibus eligentium ante confirmationem, ita no. Innocen. in capitulo, cum venissent, supradicto, de integ. resti. vide bonam gl. in l. legatus. ff. de offi. præsi.
Electa vna via, an possit ad aliam rediri, uide per Bar. in l. 1. §. vn de quæritur. ff. de publi.
Electo potestate an possit ab elec. recedi antequam acceptet vide Bar. in l, absenti, ff. de dona.
Episcopus, uide supra in verbo, syndicus, in 1. q. ibi, & est notab. quòd episcopus, &c.

Episco-

Episcopatum acceptans videtur renunciare priora beneficia, ita no. Inn. in c. in nostra, de rescrip. & vide supra in verbo, Abbas, in 8. q. & infra in verbo, Testis, in 46. q.
Episcopi & similes, an possint dispensare cum postulatur coram se, vide Inn. in ca. fi. de postula. præla. fol. 19. nu. 4. vide infra in verbo, testator, in 2. q. & in verbo, Abbas in 18. q.
Episcopus licet non sit canonicè confirmatus, tamen valent gesta ab eo, & sufficit hoc solum, quod sit confirmatus, nec exigitur, quod canonicè propter communem vtilitatem & communem errorem, vt ff. de offi. præto. l. Barbarius, ita no. Inn. in c. nihil, de elec. fol. 33. nu. 3. vide supra in verbo, Abbas, in 2.
Episcopus quando permittatur, & quando prohibeatur dispensare, vide per Inn. & Host. in c. dilectus, de temp. ordi. fol. 44. nu. 2. vide supra in ver. casus, in 13. q.
Episcopus dispensat etiam in crimine notorio, ita no. Inn. in ca. 1. de corpore vitiat. 48.
Episcopi non possunt, in ordinibus dispensare, nec reperitur expressum, ita no. Inn. in c. fi. de obli. ad ratio. fol. eo. nu. 3.
Episcopi non conferunt beneficia & præbendas de iure communi, Archidiaconi, nec alii prælati non conferunt, ita no. Inno. in c. cum satis, de offi. Arch. fol. 50. nu. 2.
Episcopus tenetur ex facto sui vicarii, & imputet sibi, si malum vicarium elegit, vide Host. in c. ad hæc, de offi. Arch. & vide supra in ver. capella, in 1. q.
Episcopalis ordinis quæ dicantur, & quæ auctoritatis episcopalis, & quæ iurisdi. vide Host. in c. dilecto, de offi. Arch.
Episcopus non corrigit excessus suorum canonicorum, quia sunt pars sui corporis, ita no. Inn. in c. irrefragibili, de offi. ord. fol. 65. nu. 5.
Episcopus quomodo dicatur iudex exemptorum, non exemptorum, & eorum qui nihil committunt, quod ad suam iurisdictionem reuocetur vide Inn. in c. pastoralis, de offi. ord. fol. 64. nu. 1. facit in simili. l. 1. C. de decu. lib. 10.
Episcopus suum Archiepiscopum non excommunicat, licet in sua diœcesi delinquat, quia est inferior eo, ita no. Inn. in ca. cum inferior, de maio. & obe. fol. 68. in nu. 1. Sed extraneum Archiepiscopum sic, quia in suo territorio maior est eo, vt ff. de manumis. l. apud eum.
Episcopus quando alienat non requiritur decretum superiorum, secus quando inferior prælatus, ita no. Inno. in ca. statuimus, de transac. fol. 69. nu. 1. vide supra in verbo, auctoritas, in 2. q.
Episcopus qui nou potest habere possessionem, an debeat conferari, vide per Inn. in c. constitutus, de appel. 134.
Episcopus an possit dispensare super residentia, quo ad habendos fructus præbendæ, vide Inn. in c. clericos, de cleri. non residen. fol. 145. nu. 1. qui dicit, quod super hoc dispensare non potest, quod tene menti. Item est differentia inter consuetudinem, quæ arctat ad residentiam præcisè, & eam quæ causatiuè, respectu præbendæ, vt ibidem dicit, quod est no.
Episcopus & canonici faciunt vnum capitulum in electione non in iurisdi. ita no. Inn. in c. pastoralis, de concess. præb. 155.
Episcopus sine cupitulo habet ius instituendi & destituendi in ecclesijs mino. ita no. Inno. in cap. nouit, de his quæ fiunt à prala. fol. 157. Bal.
Eiscopus cum capitulo suo potest facere statutum ita no. Inn. in c. vestra, de loca. & condu. fol. 161. quæ statuta sunt ius prætoriũ & fiunt iure magistratus, & ideo actio pœnalis est annalis, secundum Bar. quod est no. Bal.
Episcopus quando dat ecclesiam, quid dare intelligitur tunc, vide per Inn. in c. pastoralis, de dona. fol. 163. nu. 1.
Episcopus debet præcingere aliquem ministrum oratorio, ita no. Inn. in c. auctoritate, de censi. 195.
Episcopus qui concedit monacho curã debet illum remouere, & non Abb. ita no. Inn. in c. 1. de capel. mona. 180.
Episcopus habens iurisdictionem temporalem an possit indicere bellum, vide Inn. in c. quod in dubiis, de pœnis. fol. 223. qui tenet, quod sic nec est irregularis, si ex illo bello sequatur homicidium, quia ipse non occidit, sed lex, nisi suo corpore adest, vt ff. de ritu nup. l. palã, in fi. Inn. & sic multotiens faciunt episcopi in Alamania guerram cum certis, &c. Bal.
Episcopus non potest indicere laico purgationem, nisi in crimine ecclesiastico, ita no. Innoc. in c. nos inter, de pœnis, & illud dicitur crimen ecclesiasticum, quod ecclesia suæ cognitioni reseruatur, quod in sacra re committitur, vt ibidem gl. ordi. Bal.
Episcopus non debet pati, quod sui subditi obseruent inutile interdictum, ita not. Abb. in c. quæ sunt, de his quæ fiunt à maio. par. cap.
Episcopus cum maiori parte capituli potest prouidere pro vtilitate ecclesiæ de iuribus pertinentibus ad singulos super rebus ecclesiæ, secus in eo iure, quod pertinet ad singulos ratione personæ, ita no. Abb. in ca. ex parte, de his quæ fiunt à maio. parte capit.
Episcopus potest citare suum clericum in curia Romana, ita tenet Abb. in c. meminimus, de appel.
Episcopi ecclesias parochiales possunt facere conuentuales siue collegiatas, dumtamen ad hoc earum sufficiant facultates, ita no. Abb. in c. quoniam, de vita, & honestate clericorum.
Episcopus non potest dispensare res ad episcopatum pertinentes, seu constantes sine consensu capituli, ita no. Abb. in c. cum venissent, de institu.
Error vide supra in verbo, dominus, in 2. q. supra in verbo, actori, in 1. q.
Error circa substantialia rescripti vitiat ipsum rescriptum. Item æquiuocatio nominis, ita no. Host. in c. super literis, de rescrip. facit quod no. ff. de iudi. l. cum quem temere. Sed error in accidentalibus, vel error qualitatis, non vitiat, vt ibidem Host. vide supra in verbo, citatio, in 40. q.
Error procura. potest reuocari vsque ad finem causæ, debet tamen error probari, ita no. Inn. in c. penul. de confes. 102.
Emens granum tempore fertilitatis eo animo, vt tempore inopiæ earum vendat, & lucretur, an sit peccatum, vide per Inno. in c. multa, ne cleri. vel mona.
Aetas, vide omnino supra in verbo, conducens, in 4. q.
Emanans à delegato non dicitur emanare à sede Apostolica, ita no. Inn. in c. dilecti, de filiis presby. 47.
Emenda, vide supra in verbo, conducens, in 1. q.
Emendatio, vide omnino infra in verbo, libellus, in 4. & 12. q. circa medium ibi, item vbi libellus non continet, &c.
Emphyteuta potest compensare censum, quem habet dare cum alio debito, ita no. Abb. in ca. bona fide, de deposito, quod not Bald.
Emphyteuta ecclesiæ potest purgare moram infra modicum tps post biennium, quod modicũ tempus est vnius mensis vel duorum, ita no. Abb. in c. potuit, de loca. & ff. de iudi. si debitori, & de compensa. l. fi. & de iure fisci. l. aufertur. §. qui compensa. vel est 10. dierum, vt ff. de consti. pecun. l. promissor. vel est arbitrium, vt ff. de iure fisc. l. 1. in fin. & quod not. in simili, in l. cum proponas. C. de bon. auctо. iudi. pos. & hoc in biennio legali, quia tempus quod est appositum à lege, non impedit purgationem moræ, licet in pœnam fiat translatio dominii, & reuertatur ad ecclesiam ipso facto, quod est mirabile, & contra theoricam Dyn. in l. si seruum. §. sequitur. ff. de verb. obli. vbi dicitur, quod vbi in pœna fit translatio dominii nunquam locum habet purgatio moræ. Sed in hoc capitulo est speciale de æquitate canonica. Sed quid si istud biennium est conuentionale. respondeo, idem vt, quia potius videtur legale, quàm conuentionale, nam per huiusmodi pactum, quod per omnia deseruit iuri communi, potius videtur esse ius cõe, quam pactum, vt ff. de re iudi. l. 4. §. si quis, in gl. ibi, non vterque, vbi gl. dicit, quod tempus à iudice statutum, quod cõsonat cum tempore legali est legale, & quatenus est conuentionale, seu iudiciale. sic & hic dicam. nam homo exprimit, quod tacitè inerat, arg. ad idem, ff. de adop. l. si arrogator, vbi dicitur, quod si prouisio in testamento reducatur, non tamen dicitur prouisio testato. sed legis. ad idem facit, quod no. in ca. 1. de consti. lib. 6. vbi no. quod si de iure cõmuni fiat statutum, non propterea dicitur statutum, sed ius commune. ad idem etiam facit quia etiam pactum secundum ius commune debet interpretari, vt ff. de dam. infec. l. inter quas, & l. damni, per Iac. de Are. & pactum publicum, idest statutũ loci, vt not. ff. de decre. decurio. in rubr. distinguitur, secundum ius commune, vt C. de noxa. l. 2. & no. in l. fi. §. in computa. C. de iure delibe. & similiter consuetudo secundum ius commune interpretatur, & distinguitur, vt in ca. cum dilectus, de consuetu. quod satis dici potest, & hoc verum, nisi fuerit appositum iuramentum, quia tunc mora non potest purgari, vt l. si quis maior. C. de transa. arg. tamen contra, quia periurus auditur & purgat moram, vt C. de bo. auctо. iudi. pos. auct. ei qui iurat, vbi dicitur, quod ille, qui iurauit de iudicio sisti, & non stetit, & propterea passus est missionem, tamen auditur refectis sumptibus & præstita satisda. de iudicio sisti. Solutio istud est propter naturam missionis, quæ ideo fit, vt quis tædio affectus veniat respondeo, & ideo non mirum si veniens auditur, quia ad hoc prouocatur, quod no. perpetuo.
Emphyteuta qui infra duos menses post biennium satisfacit dicitur celeriter satisfacere ita no. Abb. in cap. secundo, de frigi. & malefi.
Emphyteusim quam pro se, & filijs pater stipulatur facit quod filij veniunt, vt adiecti post mortem patris, & ideo à domino videntur capere mortis causa capionem, & sic habet locum in ea ius accrescendi, secundum Bart. in l. mortis causa capitur, de

Universidad de Deusto Biblioteca

dona.causa mortis,& plenè in l. si mihi & tibi,de verbo.oblig. vide in auct,si quas ruinas. C. de sacrosan.eccle. & in titul.qui feud.dare pos.§. 1.per dominum Bald.

Euictio,vide supra in verbo,alienatio,in 1.q.

Euangelia,vide omnino supra in verbo,crimen,in 4.q.vbi habes, an testi sufficiat habere euangelia coram se, & in omnibus, vbi requiritur actus euangeliorum.

Equus,vide supra in verbo,Conducens, in 1.quæst. ibi, non tenetur ad emendam equorum &c.

Equus si per se vadit ad brauium sine puero,an dominus equi debeat habere brauium,vide per Bart.in l.1.§.item acquirimus, ver.cæterum, de acqui.pos.vbi dicitur,quod debet attendi sta, quia si dicit,cuius equus primo venerit ille habeat, tunc habere debet.Secus si dicit,qui primo venerit cum equo, &c.

Examinatio,vide supra in ver.Abbas,in 3.q. & infra in ver.testis, in 44.q.

Examinatio clericorum debet fieri in collatione beneficiorum, ita no.Inn.in ca.quia diuersitatem, de conces. præb.fol.152.in nu.5.& ita seruat curia Romana, & vide infra in verbo, testis, in 25.q.& 44.& supra in ver.Causa,in 40.q.& supra in ver.citatio,in 28.q.

Executio sententiæ potest fieri etiam de feriata propter messes,& causæ vniuersitatum tunc possunt terminari,ita no. Inn. in c.fi. de iud. fol. 82. nec debet seruari ordo iudiciorum, vt ipse idem no.in cap.ex ratione, de appel.circa hæc omnino vide supra in verbo,citatio,in 28.q. circa fi.

Executio sententię potest fieri non pręcedente libello,ita no.Inn. in c.1.de libelli oblatione.fol.84.nu.4.vide supra in ver.Condemnatio,in 4.q.ibi,non fiet executio sententiæ,&c. & vide infra in verbo,prouisor,in 1.q.& ibi vide de prouisionibus,seu de executoribus,& vide infra in ver.sententia,in 37.q.

Executor de quibus potest cognoscere, & quid impediat executionem sententiæ,vide per Inno.in c.de cætero, de re iudi.fol.126. nu.1.adde,quod ipse no.in c.dudum, de præscrip.

Executio alia mera, alia mixta, alia pro parte mera, & pro parte mixta,de quibus per Inn.in c.de cætero,de re iud.fol.eo.& vide infra in verbo,Appellatio,in 39.& 72.quæst.

Executor licet aliquando de obiectis cognoscat, sententiare tamē nunquam potest,ita not.Inn.in d.c.de cætero, de re iudi.fol.eo. nu.2.vide supra in verbo, Appellatio,in 24.q.

Executor non debet probationes recipere super instantia causæ, imo nec super nullitate,nisi sint patentes,secundum Inno.in d. cap.de cætero, de re iud.fol.eo.vide supra in verbo, causa,in 8. quæstio.

Executor quando dicitur excedere modum,vide per Host.in cap. quod ad consultationem,de re iudi.vide supra in verbo,citatio, in 49.q.

Executio quando fit in re iudicata,tertius oppositor, qui non possidet,non auditur,quia in hac specie nulla adhibetur cognitio,si autem executio fiat in alia re loco pignorum, non debet consequi pignus in alia re, & potest deferri tertio alleganti se ius habere,ita not.Inn.in c.cum super, de re iud.fol.127.nu.3.super gl.quidam, & ibi etiam videas an tertia persona possit appellare tam post sententiam,quàm ante ab interlocutoria, & an tertia persona possit venire in auxilium actoris sicut rei, & an tertia persona directo agendo possit impedire execu.sententiæ sicut excipiendo, & quod tertia persona appellans videtur appellare in iudicio,licet citata non fuit, & debet appellare ad superiorē, vide ibi Inn.de omnibus istis, & no.Bal.

Executioni sententiæ potest se opponere vnus tertius ratione possessionis,vt l.à diuo Pio.§.si super rebus.ff.de re iudi.nisi in sententia fecerit sibi præiudicium,vt l.sæpe,eo.tit.ita no.Inn.in c. cum super,de re iud.fol.eo.& sic possidens excipit contra execu.sententiæ latæ inter alios.

Executor nec in citatione,nec in aliis actibus tenetur seruare solitum ordinem iudiciorum,ita no.Inn.in c.ex ratione, de appel. fol.131.nu.1.& si appellatio est deserta iudex à quo, etiam si nō pronuncietur deserta, nec citet, potest exequi secundum eum ibidem, itē executioni nullus ordo iudiciarius iure præfigitur, & ideo si aliquid fecerit non iudicialiter ratione ordinis non seruati,non habet necesse citare, secundum eum ibidem,& non appellat ab execu.propter ordinem iudicij non seruati,vt in c.proposuit,de conces.præb.per eundem.

Executio inciuiliter facta per partem mandato iudicis, puta solutio debiti,non rescinditur ex ordine iudicii prætermisso, vt l.fi. quod met.cau.& not.Inn.in c.2.de in integ.resti.fuit.n. debita quo ad ius, indebita quoad modum, & potius est curandum de iustitia,quàm de modo,secundum Iac.But. Bal.

Executor non potest recusari vt suspectus per aduersariū, ita no. Inn.in c.proposuit,de conces.præb.fol.152.num.5.vide supra in ver.Appel.in 44.q.

Executor quando possit cognoscere de sibi oppositis, vide per Inno.in c.ad dissoluen.de despon.impub.fol.192.nu.5.

Executor cui commissa est executio tradendi alicui possessionē, amoto quolibet illicito detentatore,habet cognoscere quis sit illicitus possessor,& hoc faciat iudiciario ordine, nisi in notoriis, ita no.Inn.in c.cum olim,de priuil.fol.219.num.2.& C.si per vim,vel alio modo.l. fi. Bal.

Executio sententiæ differtur, si ius tertiæ personæ lædatur ex ea, ita no. Abbas in c.cum super,de re iud.ergo donec pendet contradictio,non debet fieri executio. nam quod rescindit factum multo fortius impedit fiendum.facit.ff.de execu.tut.l.diximus, in ratione sui,ista autē contradictio potest fundari ratione possessionis & ratione proprietatis,nam sufficit contradictori possessio vel proprietas,quam debet ipse contradictor probare,vt no.C.de priuil.fis.l.1.& C.ne vxor pro marito.l.ob maritorū, vbi etiam per Cy.& ff.de re iudi.l. à diuo Pio.§.si super rebus. & C.de iudi.l.properandum.§.sin autem reus, & l.1.§. si quis ideo.ff.ne vis fiat ei.Item sufficit, quod cōtradictor probet corporalem possessionem detinere, quia qui corporalem detinet, præsumitur possidere,vt ff.de verb.obl.l.stipulatio ista.§.hæc quoq;.& de acq.pos.l.1.in prin.& no.per Inn.in d.c. cum olim, de priuil.

Expressio causæ non est de forma appellationis, nec arctat appellantem, quando appellatur à diffinitiua,ita no. Inn.in c. pastoralis,de offi.deleg.fol.58.nu.4.& ff.de appel.l.scio. Secus quando appellatur ab interlocutoria,ita not. Abbas in c. ex parte,il primo, de testi.

Expressio causæ non arctat appellantem, vt l.scio.ff. de appel.secus in expressione qualitatis,argu.ff.de institu.l. qui habebat, vel aliud in prima causa,aliud in causa appellationis, vt ff.quod cum eo.l.Titianus,& non allegatum allegabo, & non probatū probabo,si à diffinitiua appello,secus si ab interlocutoria. tamē si non appello,sed reuocari peto contrario imperio omnem causam introducere possum,ita no.Inn.in c.fi.de oper.no.nun.fol. 218.Idem si non appello,sed peto restit.in inte.vt ff. de mino. l.minor omissam,& l.præses. Idē si appello à præcepto diffinitiuo,vt ff.de mino.l.ait prætor.§.permittitur. Idē si appello à cōpulsione,q̄ iudex facit, non admissis probationibus meis, nam hoc grauamen aliter reuocari non pōt,nisi data probandi copia, vt ff.de re mili.l.3.si ad idem. secus si iudex fecisset mihi facultatem probandi & allegandi, nam tunc quod culpa mea omisi in causa appellationis supplere non possum, vt c.appellanti, de appel.in cle.& tangitur per Inn.in d.c.fi.de ope.no.nun.& tangitur etiam per eundem in c.pastoralis, de offic.delega.sed non ita clarè.tene bene menti ista,vide omnino infra in verbo,sententia,in 16.q.vbi habes quæ sunt, quæ debent specificè exprimi in libello.

Exemplaria multa possunt sumi ex vno originali, ita no. Inn.in c. Albericus,de testi.fol.109.nu.5.& si per aliam manum sumantur sunt exemplaria,sed si per eandem manum sunt pariter originalia sicut protocollum. prima tamen scriptura vocatur, quæ in vulgari dicitur secunda, vt in Auct.de tabel.§.fi.col.4.ff.de testa.l.vnum,& de leg.2.l.Sempronius Proculo,per Bar.item no.quod prima manus transit in secundam, secunda autem nō transit in tertiam,i.in exemplum exēpli, ne sit procedere in infinitum,nec testis recipitur de auditu auditus. C.de diuer. rescri. l.si qua,per Cyn.& Ricar.Malumb.

Exempti habentes populum debent habere cathedram, & de ratione populi tenentur ire ad synodum,ita not. Inno.in c.quod super,de maio.& obed.fol.67.vide supra in verbo, census,in 2. quæst.

Exempti an possint in criminibus & in contractibus cōueniri sub ordinario,vide per Inn.in c.recepimus,de priuil.fol.219.nu.4. & in auct.qua in prouincia.G.vbi de crimi.agi opor. Inn.hodie est casus in c. 1. de priuil.lib. 6.

Exemptus ratione rei non exemptæ subest ordinario, ita not.Inn. in c.cum capella.de priuil.fol.220.nu. 3. & sic si forensis conuenitur ratione possessionis, vbi possidet, vt C.vbi in rē actio. l.fi.sed non ratione personæ, nec mixta ratione, vt l.rescripto. §.fi.de mu.& hono. Bal.

Exemptio capitis licet probetur, non propter hoc probatur exēptio membrorum,ita no.Inn.in c.ex ore,de priui.fol. eo.nu.2. arg.ff.de adop.l.liberorum.

Expulit te de possessione, tu postea turbas me in possessione, egi contra te, vt imponatur tibi silentium. probaui me possidere, & tu probasti me vi possidere à tē. Quæritur, an mihi super petitione, an tibi super molestatione sit silentium imponendum. & videtur quod mihi, ne petam, quia non habeo interdictum vti possidetis contra te,quem vi deieci, vt ff.vt possidetis.l.1.in fi.Præterea tibi datur actio contra me, multo fortius defensio, vt l.1.§. quod ait.ff.de superfi. In contrarium, quia

tu mihi

tu mihi vim inferre non potes,nisi incontinenti,vt C.vnde vi. l.1.ergo si vim de facto facis,prohiberi debes,vt ff.de offi. procu.Cæsa.l.fi.& de vsufru.l.æquissimum. Item violentus potest agere de violentia non à se, sed in se commissa,vt not.ff.de fur.l.itaque fullo. Solutio,dicunt quidam, quod violentus potest intentare officium iudicis, non interdictum vti possidetis. Sed Inno.dicit,quod etiam interdictum vti possidetis, nisi de vi excipiatur ante litem contest.si enim excipit reus, quod spoliatus ante omnia debet restitui,audiendus est. Si non excipit, prohibendus est à molestia facti,secundum Inn.non tamē plenum habebit interdictum vti possidetis,nec consequenter personales præstationes propter regulam, dolo facis, &c. Et licèt iudex imponat silentium super turbatione,tamen expulsus poterit agere in iudicio, quia intelligitur expulsus à molestia facti,non iuris,secundum Inn. sententia enim quæ imponit silentium non imponit illud,quod requirit natura iudicij. vnde silentium impositum in possessorio retinendę non excludit possessorium recuperandæ,& facit.ff.de postulando.l. Imperator, & ff.de lib.leg.l.Aurelio.§.centum,in gl.ordi.ita no.Inno.sed non ita clarè in c.veniens,de præscr.fol.125.quod no.Bald.

Expulsus licet protestetur quando expellitur, tamen non retinet possessionem,ita no.Inn.in c.cum venissent,de in integ. restit. fol.74.nu.2.& sic intentans interdictū vnde vi, perdit possessionem si quam habebat secundū eum,etiam si congreget exercitum propter eā recuperandā,vt ipse no.in c.olim,de resti.spo.

Exceptio duplex oritur ex iuramēto,s. declinatoria & peremptoria,ita no.Inn.in c.cum venissent,de instit.fol.152.nu.5.

Exceptio rei iudicatæ opponitur ante litem contest.ita no. Abbas in c.testimonium, de re iudica.

Exceptio banni si non admittatur ante litem contest.iudex debet eam reseruare,& interloqui sine præiudicio sententiæ banni,argu.ff.qui po.in pig.hab.l.Claudius.secus si de ea fuit plenè cognitum,ita sentit Inn.in c.veniens,de accu.fol.202.& vide per Cyn.in l.præscriptione.C.si contra ius vel vtil. pub. Bald.

Exceptione opposita ab altera partium,iudex debet interloqui,an admittat prædictam exceptionem vel ne, quia sententia super excep.debet ferri,ita no.Abbas in c.si duobus,de appel.

Excipere potest quilibet de crimine contra illum, qui debet promoueri ad curam animarum,sed non de forma, sed si non habet curam,nec de crimine,nec contra formam auditur, nisi cuius interest,puta quod est futurus suus prælatus,ita no.Inn.in c.super his,de accu.fol.202.n.7.vide sup.in ver. Accusatio,in 3.q.

Exceptio semel opposita ad elidendum rescriptum,& reiecta,si ex eodem rescripto ad aliud agatur tamen iterato opponi nō potest,ita no.Innoc.in c.cum dilectus,de purga.cano.fol.222.in nume.5.quod not.& vide supra in verbo, Admissus, in 4. & 8.quæstio.

Exceptio dilatoria solutionis potest opponi in causa appellationis,ita not.Abb.in c.cum Ioannes, de fide iustru. & vide supra in ver.Appel.in 38.q.

Exceptio excommunicationis, quandoque est peremptoria, quandoque dilatoria,vide quòd no. Abb. in ca.exceptionem, de excep.

Exceptio nulla obijci potest ante libellum porrectum,ita no.Inn. in c.constitutis,de procu. fol.72.nu.1. quod tene menti. Bald. contrarium not.in l.fi.C,de excep.

Exceptiones contra iurisdictionem & aliæ exceptiones declinatoriæ,quo ordine sint opponendæ,vide per Inn. in c.inter monasteriū de re iud.fol.129.nu.2.& per Bar.in l. quidā cōsulebāt, ff.de re iud.vnde dicit ibid. Inn.ꝙ opposi.alijs excep.exceptio recusationis iudicis non potest opponi,quod tene menti.

Exceptio licet sit reprobata in causa principali, nihilominus opponitur in causa appellationis,ita not.Inn. in c. ꝙ ad consultationem,de re iud.fol.126.nu.4.

Exceptionibus contrarijs quando liceat vti,vide Inn.in c.auditis, de præscri. 123.

Excipiens magis dicitur negare,quàm cōfiteri,ita no.Inn.in c. cū venerabilis,de excep..fo.120.nu.2.lex.tn̄ exceptionem assertionem vocat,vt C.de temp.appel.l.per hanc. tutius tamē est excipiēti expressè negare. Itē no. ꝙ refert, ꝓpter q̄d exceptio. iudex pronūciet,vt ff.de euict.l. sed & si vtriusque quod nota.

Excipiendo potest quis litem contestari,si vult, ita no.Inno. in c. cum venerabilis,de excep.fol.eo.nu.1.

Exceptio declinatoria & dilatoria,quia parum faciunt,debent opponi ante li.contesta.vel tunc,s.in contestatione litis. & qui distulit opponere,præsumitur postea malitiosè opponere,ita no ta.Inn.in ca.pastoralis,de excep.fol.eo.nu.3. & ideo dicit ipse ibi,quod ille qui opponit hodie vnam exceptionem, & cras aliam,iste talis est malitiosus,vel quærit subterfugia,& ideo statuitur terminus ad opponen. secundum Inno.idem si quis sæpius producit testes,vt in Auct.de testib.§.quia vero,col.7.qui possunt produci sine dilatione vsque ad aperturam testium,sed cum dilatione vsque ad peremptorium, & infra peremptoriū vsque ad quartam testium productionem & editionem de nominibus testium,sic.ff.de arbi.l.non ex omnibus. est etiam alia ratio primi dicti, quia exceptiones declinatoriæ sunt quædam præludia iudiciorum,tene menti.Bal.& no. ex prædictis de tēpore opponendarum excep.

Exceptio dilatoria sol. non impedit litis contesta. super negocio prin.ita no.Inn.in c.pastoralis,de except.fol. eo. vide omnino infra in ver. Reus,in 4.q.in fi.

Exceptio peremptoria quæ potest simul esse vera cum negocio prin.potest probari per testes post didicita testificata, vt exceptio pacti.Secus si sit adeo contraria,quod non sit compassibilis cum facto princ.nam tunc non possunt recipi testes,quia esset super eodem, maximè cum debeant deponere testes pro vtraq; parte,extra de excep.falsi.nisi indirectè proban. quia tūc est nouum cap.ita not.Abb.in c.1.de testi. nisi fortè per restit. in integ.nam si post sententiā pōt peti resti.in integ. ergo & ante;nam noua lis est ista causa rest.in integ. Alij dicunt,quod nisi dicantur testes corrupti non potest quæstio refricari, sed ista fuit opi.Placen.reprobata per Accur.tene menti ista.Bal.

Exceptiones peremptoriæ in iudicio possessorio oppositæ nō impediunt processum,ita no.Inno.in c.ex parte,de foro cōpe.fol. 83.nu.2.vide supra in ver.Admissus, in 8.q.

Exceptio quam quis offert se statim probare,non impedit litis cōtesta.nisi excom.notoriè appareat,ita no.Innocen.in c.fi. de libelli oblatione.85.

Exceptio obreptionis impedit processum literarum obreptitiarum,non aliarum,licet impediat ex abrupto,ita no.Innoc.in c. exceptionis,de litis contest.85.

Exceptio pacti de nō peten. non impedit processum nisi in pacto interueniat iuramētum, quia exceptio iurisiurandi etiam si in contractu sit iuratum, impedit processum, sed exceptio pacti de non agendo impedit processum, quia est pactum factum ad lites excludendas, cum demum in iudi. agitur, sed pactum de non petendo est magis exclusiuum obl.quàm litis, quia etiam extra iud.petitur secundum Inn.in c.1.de litis contest. fol. eo. contra quem facit ff.de peculio.l.si postea. ergo pactum de nō mouenda quæstione impedit processum: absit enim quod exceptio peremptoria impediat, sed ex eodem facto duæ oriuntur except.scilicet, declinatoria & peremptoria,& declinatoria est illa,quæ impedit,non peremptoria,quod est no.Bal.

Exceptio eadem subreptionis potest bis opponi iurisdic. & gratiæ,quia opponitur ad diuersa,ita not.Inn.in c.super literis, de rescri.fol.8.nu.11.vide infra in verbo,libellus,in 12.q.ibi, nec reperio,&c. Bald.

Exceptio criminis vel irregularitatis opposita contra electum habet vim accus.& debet lis super ea contestari. ita not.Innoc.in c.super eo,de elect.fol.21.idem no. ibidem Host.

Exceptio procuratoria non potest opponi vero procuratori post litem contest.tamen iudex ne in casum incidat, potest mandare procuratori vt producat mandatum non productum iterato,si nō erat in act.registratum,sed si ꝓcurator non hēt,nec habere posset de facili instrumentum,quia ipsum perdidit, & dominus est in partibus remotis,tunc iudex procedet interim,nec retractabit propterea processum,quia iudex non debet supplere contra veritatem,sed pro veritate,ita no.Inn.& Io.And.in c.statutum,de elec.tene menti.

Exceptio declinatoria iurisdic. quando est talis quæ reddit iudicium nullum, ille cui competit potest eam opponere à principio coram eodem iudice,vel post sententiam coram iudice nullitatis.& licet non valeat diffinitiua contra contumacem,tamē iste qui prima facie habet iurisdi. potest mulctam imponere. Si autem exceptio reddit nullū retro processum, vnde debet opponi à principio,tunc siue competat in priuilegium, siue de iure communi,debet opponi coram eodem iudice, etiam si exceptio contineat crimen vel infamiam, & si iudex grauet opponentem,tunc appellet secundum Inn. ergo semper coram eodē iudice opponenda est declinatoria, etiam si crimen tangit infamiam vel condemnationem iudicis, nam infamia vel crimen non perimit ipso iure iurisdi. sed elidit, ita demum si opponatur,ergo si non est obiectum,non reddit iudicium nullum. Itē iudici ordinario nō potest obijci infamia sed solummodo admonitio. sed contra delegatum potest opponi infamia etiam sine alia admonitione, non tamen potest opponi crimen sine infamia iurisd.vt quod sit adulter vel homicida, ita not. Inn.in in c.cum super,de offi.deleg.fol.55.nu.3.

Exceptio

Universidad de Deusto
Biblioteca

Exceptio adulterij vel homicidij repellit iudicem, ita no. Innoc. in d.c.cum super, de offi.deleg.fol. eod.

Exceptio manifestæ offensæ, an impediat absolutionem fieri, vide Inn.in c.coram, de offi. deleg.

Exceptio quæritur inuito, ergo ignoranti, ita no.Host. in c. cum pridem, de pac.

Excipiens non dicitur actor proprlè, ita no.Inn.in cap.2. de ord. cog.fol.90.nu.6. nisi quo ad onus proba. quando excipit affirmatiuè, vel ius negat.

Exceptio in multis casibus opponitur non agenti, quos vide per Host.in c.2.de ordine cogni.

Exceptio de eo, quod non peruenit ad violétum, est annalis sicut actio, ita no.Inn.in c.cum dilectus, de ord.cog.fol. 99. facit.C. excep.l.licet.

Excipiens si obtineat super iudicio exceptionis, & iterum vult agere, debet iterato probare, ita no.in c.2.de ordi.cogni.

Exceptio spolia.obstat, siue ciuiliter, siue criminaliter agatur, ita no. Inn.& Host.in c.super de ordi.cog.fo.e.& sic exceptio spo. obstat agenti interdicto retinendæ possessionis, secundum eos.

Exceptio compensa.potest obijci etiam ante sententiam, quia durat actio, ergo & exceptio, ita no.Inn.& Host.in d.ca. cum super.de ord.cog secus in exceptionibus quæ non habent fundamentum actionis, facit.ff. de compensa.l.si cum.§.1. & C.de compensa.l.2.Bal.vel potes sic dicere per alia verba, qui in exceptione succumbit, non propterea ab agendo repellitur. Fallit in exceptione compensa.quia qui compensat, exigit, & petitio. & compensatio vt paria iudicantur, vt l. amplius.ff.rem ratam habe.

Exceptionum tres sunt species, quia quædam opponuntur iudicio, quædam condemnationi, quædam executioni, quæ non vesiunt ex eadem causa, ex qua promùciatum est, sed ex alia, ideo possunt post sententiam opponi, ita no.Inn.in d.c.super, de ordi.cog.fol.91.nu.2.

Exceptio minus canonicæ electionis non suspendit effectum confirma.ita not.Innoc.in c.cum olim, de cau.pos. & proprie. fol. 93.nu.3.

Exceptionem peremptoriam non opponens sibi præiudicat, & contumax non auditur appellans, ita no.Inn.in c.audita, de respol.fol.94.nu.3.Et intellige contumax, scilicet non veniẽdo, quia videtur cedere liti habendo eam pro relicta, nam qui contrahit heremodicium, quod contrahitur solum per contumaciã dicitur litem deserere, secus in contumacia in non restituendo, quia non contrahitur heremodicium pro hoc.ff.de appel.l.creditor.§.iussus.Et per hoc dico, Titius fuit citatus, quod veniat ad producendum testes, fuit verus contumax, appellauit, vult in causa appellationis producere testes, an possit. Respondeo, si fuit fictus contumax, sic. Si verus, & tunc aut non venit, & tunc appellatio sibi non patrocinatur, quia non debet sibi opitulari: aut venit, sed non produxit, & tunc potest, vt C. de tẽp. appel.l.per hanc, quod not.

Exceptio peremptoria petitionis non potest examinari ante litem contest.ita no.Inn.in c.prout, de dolo & contu.fol.98.num.1. nec est necesse, quod iudex interroget, vt ibi no.sed exceptio ad personam repellendam debet opponi & examinari ante litem contest. non post, secundum eum ibidem.

Exceptio falsi non retardat execu. sententiæ, ita no. Inno. in c. licet, in fi.de proba.fol.140.nu.8.facit.l.satis.C.de falsis, tamen contrarium tenet Abbas in ca. de cætero, de re iudic.vbi dicit, quod opposita ista exceptione falsi executor debet supersedere Bald.

Exceptio criminum quan do admittatur contra testem, & quando non, vide per Inn.in c.ex parte Adæ, de testi.fol.105.nu.3.

Excommunicatus potest exercere temporalia, non spiritualia, idẽ n suspenso.& ideo non habet ius eligendi, ita no. Inn. & Host. in c.cum dilectus, de consue. tamen circa primum tenet Abbas contrariũ, in c.ex tuæ, de cle.non resi. vbi dicit, quod licet quis sit excommunicatus, non propterea remotus est ab administratione spiritualium. Bald. omnia enim temporalia facta per excommunicatum valent, vt hic, & in c.si verè, de sen.excom. secundum eundem Inno.

Excommunicatus occultus non potest eligere nec eligi, ita not. Inn.in c.cum dilectus, de consue.fol.16.nu.4. vide supra in verbo, Appella. in 16.q. & infra in verbo, Testis, in 44.q.

Excommunicatus non est membrum vniuersitatis, ita no. Innoc. in c.illa, de elect.fol.30.nu.3. vide supra in ver. Actor, in 7.q. & supra in ver. Appell.in 50. q.

Excommunicare & suspendere est iurisd. non autem est de cura animarum, ita no.Host.in c.dudum, de elec., vide omnino infra in ver.sententia, in 25.q.

Excommunicatio non currit, nisi finito termino dato ad soluendum, non ante, ita no.Inn.in c.P.& G.de offi.dele.fol. 61.nu. 2.sed inopia excusat debitorem ab excommunicatione vel interdicto, secundum eum ibidem, quod not. Adde quod not. ipse idem in c. præterea, de appel. vbi dicit, quod quomodocunque creditor reputet sibi satisfactum esse in termino, quo debebat sibi solui, non erit debitor excommunicatus, quod not.

Excommunicatio nec interdictum nõ possunt venire in pactum, quia pertinet ad potestatem ciauium, non ad potestatem priuatorum, quia consensus eorum nihil operatur, ita not. Innoc, in d.ca.P.& G.de offic. deleg.fol.eod. vide in verbo, Sententia, in 25.quæstio.

Excommunicati non possunt exercere spiritualia, nec etiam iudicialia, nec etiã possunt præstare auctoritatẽ, alia possunt, ita no.Inn.in c.consulti, de procu.fo. 72. nu. 1.

Excommunicatio probata in modum exceptionis, quid operatur, vide Inno.& Host.in c.2.de ordi.cogni.

Excommunicatus potest facere procuratorem ad negocia, ita not. Inno.in ca.cum dilectus de consue.fol.16.& in c. cum dilecti, de dolo & contu.fol.99. vide supra in verbo, Appel. in 22.q.

Excommunicatus nondum denunciatus vel publicatus administrat spiritualia, quæ sunt facti, & prælaturam & canonicatum confert.scilicet ratione publici officij, non tamen eligit, quia eligere est iuris canonicalis non publici, secundum Inno.in ca. cum dilectus, de consue.fol.eod.& in c.cum dilecti, de dolo & contu.fol.eod.

Excommunicatus postquam est absolutus non repellitur à testimonio, nec excommunicatus æquiparatur exauctorato, quia non ratione delicti excommunicatur ab homine, sed ratione contumaciæ, sed à iure bene excommunicatur ratione delicti, secundum Innoc.habita distinctione, seu discretione vtrum pẽ na excommunicationis apponatur consti. affirmatiuè, vel non, vt not.per Innoc.in ea extirpandæ, de præb. fol.150. num.2.& ideo per excommunica.hominis non probatur crimen, quia crimen non est causa immediata excommu. sed contumacia, ita not.Inn.in c.testimonium, de testi.fol.120. vide omnino supra in ver.Casus, in 2.q.

Excommunicatus repellitur etiam ab accusatione excommunicati, nec potest replicari, tu non es audiendus, quia es excommunicatus, & sic legitima defensio reseruatur, ita no. Inn.in cap.à nobis, de excep. fol. 120.& est casus.ff. quod vi aut clam.l.si alius.§.bellissimè, secundum eum. Ex hoc ergo no. quod si excõmunicatus offendit excommunicatum melior est conditio delinquentis. A simili etiam videtur, quod si exbannitus bannitũ occidit, nam bannitus dicitur diffidatus, & ei ius ciuile non patrocinatur, vt C.de epis.& clec.auct. item nulla communitas, item nihil ad nos de his quæ foris sunt, sed banniti sunt foris & quasi transfugæ sunt.ff. de ca. dimi.l. amissione.§.1. Itẽ interest reipublicæ, quod vnus exbannitus alium occidat, nec ex hoc respublica offenditur, imo tutior fiet eius status morte malorum hominum, vt ff.de offi.præsi.l.congruit, in 2. responso. l.fi.ibi, pro quiete cõmuni, & c.C.quando lice. vni se sine iudi. vin.l.Item in pari causa melior est conditio rei.ff.de verb. obli. l.si seruum.§.sequitur Item facit optimè.ff.ad l.Iul.de ambi.l. 1. ver. qua. vbi præmium non pœna imponitur vendicanti. in contrarium facit, quia ille qui occidit, videtur tractare de lucro, eo quod voluntatem suam comp leuit, vt ff.de cond.ob causam.l.pen.in glo.magna. Sed pars aduersa de damno plorat, alias certat, ergo magis fauendum est certanti de damno, vt not. in l.apud.§.Marcellus, de except. doli. Item vtroque existente bannito, neuter, quo ad interesse pro bannito est habendus, vt C.de hæreti.l.quoniam, & de inoffi.test.l. in arenam. Item posse occidere impune, est beneficium quod non videtur positum, nec concessum: nam verba generalia restringuntur, nec in eis odiosi comprehenduntur, vt ff.de leg.2.l.Lucius.nam solum videtur de his cogitatum, qui non offenderunt. eo.tit.l.cum quidam, & l. si quis.§.inter. Item occidere bannitum est quædam executio iustitiæ, & ista non videtur commissa priuatis ciuilitate, arg.ff.de fideiussoribus.l. liberta, & l. Lucius. quibus statutum non patrocinatur, vt not. in simili per glo. C. de hæredi. Instl.l.1, & per Iaco.de Are.ff.ad Treb.l.ex facto.& facit.C.de malefi.& Mathe.l.fi. Item non est nouum, quod vindicta alicui concedatur, & alteri cuius non interest, denegatur, vt C.de adulterijs.l.Gracchus, & no.in l.cum fundus, de vi & vi arma. facit optimè, quod not.ff.de iust.& iu.l.vt vim, in gl. ordinaria. Solutio, exbannitus habetur pro mortuo tunc, cum in banno positus est, & ideo mors eius naturalis postea vindicanda non est, quia solus mortuus antequam occidatur non patrocinatur, fingitur non occisus, vt no.in l.1. qui accusa. non pos. de hoc dic, vt l.cũ mulier.ff.fol.mat per Iac.de Are, & Bar. sed quid si alij quis occidit bãnitũ in loco securo, puta in eccla, vel extra territorium

rium, à quo exul est, an occidatur impunè? & videtur quod sic, quia bannum inhæret ossibus sicut lepra, & excommunicatio, vt no.ff.de postulando. l. ex ea. & patet de illo exulante, nam exul dicitur, & est vbicunque moretur, vt ff.de orig.iur. l. 2. & de hæredi. instl.l. ex facto, ad fi. In contrarium videtur, quia ista executio extra territorium concedi nõ potuit, vt l. cum vnus, §. his qui, de bon.auct. iudi.pos. facit C. de his, qui ad ecclesias confu.l. præsenti, & ff.de ædil.edic.l. quid sit fugitiuus. §. idem Celsus. Solutio, quo ad ciuitatem vnde bannitus est, certè factus est transfuga & vbique locorum potest occidi, vt ff.ad l. Corn.de sica.l.2.§. transfugas. & ideo index illius terræ non potest hoc factum punire, quia non refert à quo fiat, nec vbi fiat. Sed quoad illam ciuitatem de qua non exbannitus est, non fiet impune, quia fiet iniuria illi ciuitati, eo quod ad statuentes pertinet habere liberas ædes. & est arg. ad hoc extra de verb. significa.c. ex parte in Christo. Item licet ecclesiæ suspensa sint organa propter loci religionem, non tamen punitur, vt homicida, nec de ista specie criminis etiam ab eo, qui seruare debet bannum, vt no.in d.l.ex ea, & in c.1.de offi. ordina. & per Inn. sed vt violator ecclesiæ. Bal. Sed quid ecõtra, bannitus de Perusio, Perusinum Assisij occidit, an posset condemnari Perusij? & videtur, quod non, quia bannitus pro forense habendus est, non pro ciue, vt d.l.amissione.§.1.ff.de capi.dimi. Et sic non videtur subiectus nec ratione personæ, nec ratione loci, ergo non potest contra eum proceedi, quia durant principia inseparabilia quoad odium suum, vt ff.de min.l. Papin. exuli, & de pollicita. l.de pollicita. & facit, quod no.in l.ad cognitionem.ff.ex quib. can.in pos. eatur. iura vero naturalia immutabilia sunt, statutũ vero de accidentali, & separabili ciuilitatis, vt si quis per statutum sit factus ciuis, nam non est ciuis, tamen quoad ciuitatem separabilem quam perdit per bannum solum, ergo & species ciuilitatis sunt diuersæ, vt C. de incolis. l. ciues. ergo ciuis est iste factus, scilicet per statutum ante exilium. & hoc nomen ciuis simpliciter prolatum non continet ea, quæ impropriè & si cè dicuntur, vt ibi, sed ea quæ verè & propriè. sic enim statutũ potest facere quem verum ciuem, quod ars & natura semper imitatur ad potiora & perfectiora, vt C. de latina liber. tollen. l.1. in prin. verbum enim simpliciter prolatum, simpliciter intelligendum est in suo potiori & meliori significato, ut l. si non fortem. §. libertus. ff. de condi. indeb. & l. eum qui. §. si mulier. ff. de iureiur. & ibi no.& tenementi ista perpetuo.

Excommunicatus quando possit interesse in iudicio, & quando non, vide Inn.in c.inter, de sen.ex com. 227

Excommunicatus etiam sententiam pro se latam non potest petere executioni mandari, ita no.Innocen.in capit. venerabilem, de excep. 122

Excommunicatus potest prosequi causam appel. ita no.Innocen. in capitu.significauit.de senten.excommuni. folio 226. & sic procura.qui effectus est excommunicatus, prosequitur nihilominus causam appel.quia ad hoc tenetur domino, secundum eum ibidem.

Excommunicatus potest compelli agere, licet sponte non admittatur, ita nota Innocen.in capitu.exceptio.de sentent.excommunicatio.

Excommunicatus si non timet ingerens se diuinis, non incurrit irregularitatem, ita no.Innocen.in capitu.ad præsentiam, de appellatio. 132

Excommunicatus si ab ipsa sententia excommunicationis appellat pendente appellatione interim vitandus est à iudicio, nec debet admitti, ita no.Inno.in c.fæpe, de appel. fol. 134.nu.5. sed ipse no.contrarium in c.solet, de senten.excommu.fo.233. nu.9. vbi tenet, quod non debet vitari pendente appellatione, vel causa nullitatis. facit ff. de infamibus.l.furti.§.1.& in l.fin. C.de ordi.cog. Et an facta per eum valeant, vide per Inn.in d.c. fæpe. Ratio primi dicti potest esse, quia propter appellationẽ sententia excommunicationis non suspenditur vt ipse idẽ no. in c.ad hæc.extra de appel.

Excommunico omnes, qui contradicunt, quæritur an ista sit sententia vel consti. vide per Inn in c.pro illorum, de præben. fol. 148.nume.3.

Excommunicati nominatim vel interdicti, qui dicantur, vide per Innocent.in capitulo in Lateranensi, de prabend. folio 150. numero 1.

Excommunico Titium cum suis fautoribus, Titius est nominatim excommunicatus, alij vero non, & ideo non sunt vitandi, nisi sit notorium, quod sint fautores, ita no.Inn.ind. c.in Lateranensi, de preben. eod.

Excommunicatio potestatis vel capitanei, vel alterius officialis vel vicarii. non transit contra eius successores, ita no.Inn.in c. aduersus, de immu.eccle. 189

Excommunicati vel suspensi qui celebrant, an sint irregulares, vide Innocen.in capitu.si celebrat, de cle.excommu.mi.folio 215.nume.2.

Excommunicatio non fertur, nisi pro contumacia, secus in suspensione, ita no.Inn.in c.1.de excei.pia la. 216

Excommunicati qui dicuntur à c.none ipso facto, vide Innocen. in capitulo, super eo, de sententia excommunica.folio 225.numero 2.

Excommunicato quando quis dicatur communicare, vide per Innocen.in capitu.nuper, de sentent. excommuni. folio 227. numero 3.

Excommunicatus an quis possit pluries esse, die quod pluries numero, quia ibi in sordibus est, fordescat adhuc, & infamis infamior esse potest ut l.2.C.vt intra cer. tempus. tamen prima excommunicatio traxit secum suum effectum prius, adeo quod aliarum effectus interim occultatur. Quidam dicunt quod quis potest infamari ex pluribus causis successiuis, sicut dicimus in dominio, vt l.2.§. ex pluribus.ff. de acq. pos. Sed veritas est, quod ex pluribus excommunicationibus quis potest esse tentus, & si absoluitur ab vna non est propterea absolutus ab aliis, sed postea cum ab aliis absoluitur præcedens solutio confirmatur, vt ff.communia prædio. l. fina. ita nota Innocen. in capitu. cum pro causa alias pro causa, de sententia excommuni. folio 227. numero 2.

Excommunicatus quando debet vocari ad elec.fiendam, & quando non, & quando potest interesse, & quando non, vide per Innocen. in capitu.solet, de sententia excommunica. folio 232. numero 9.

Excommunicatus non prohibetur testari, nisi pro anima, ita notat Innocẽ. in capitu.cum desideres, de sententia excommuni. folio 226. & per Archidia. in cap.prout, de sententia excommuni. libro 6.

Excommunicati non possunt sepeliri in ecclesia prope cœmeterium, ita no. Abbas in c.sacris, de sepultu.

Excommunicato confessio de suis peccatis non potest interdici sepultura, licet non satisfecerit, ita no.Abbas, in c.fi. de sepult. & tenementi.

Excommunicatio lata in exemptos non tenet etiam si excommunicatus sit in possessione excommunicandi, ita no. Abbas, in c. dilectus, de reli.domi. quod est no. pro religiosis, qui sunt exẽpti. Abbas.

Excommunicatus non potest se defendere per procuratorem excommunicatum, quia excommunicatus non potest esse procu. etiam rei, ita no. Abbas, in cap. veniens, de testi. Ratio est hæc, quia videtur defensio voluntaria in procu. sed in ipso principali excommunicato est defensio necessaria. & vide per Bart. in l. cum mulier. ff. fol. matri.

Expensæ quæ petuntur per condi. ex lege vel canone possunt peti etiam post sententiam, ita no.Host.in c.ex parte, il 2.de rescri. & vide infra in ver. Victor, in 1.q.

Expensæ quantumcunque non sunt liquidæ iudici, potest tamen ipso condemnare generaliter in expen. reseruata sibi taxa. ita no.Inno.in c.auditis, de procu, fol.71.nu.2.

Expensæ quas quis domi fecisset, excipiuntur de condemnatione, ita no. Innocen. in cap. fin. de dolo & contu. fol. 98. nume. 4. vide infra in ver. Sententia, in 14. quæst. & supra in verbo, citatio, in 13.q.

Expensæ quæ sunt fiendæ, i. non sunt factæ, taxari non possunt, ita no. Inno. in c.cum venissent, de eo, qui mit. in pos. causa rei seruandæ. folio 100. nume. 2. vide supra in verbo, appella. in 28. quæstio.

Expensæ quæ dicantur in re, & quæ extra rem, & quid dicatur lucrum, & quid fructus, vide de istis per Abbatem in cap. pastoralis, de decimis. vnde in fructu natura principaliter operatur, licet quandoque industria cooperetur, sed in lucro industria principaliter versatur, secundum Abbatem ibidem, uide supra in ver. Appellatio, in 28. quæst. & supra in ver. condemnatio, in 6. & 7. quæstio.

Expensis an condemnatur obtinens in causa principali, & succumbens in causa appellationis, vide per Inn.in c.fi. extra de dolo & contu. fol. 98. in glo. in l. generaliter, in glo. super verbo, dispensatum. C. de rebus credit. & per glo. iuris ignorantia, de reg. iur. lib. 6. & 2.q.1.c. ius.

F

FActum Per literas subreptitias debet rescindi, ac si esset factum per falsas probationes, ita no. Innocen. in c. ad aures, ibi, & aliis uidetur, &c. de rescriptis. fol. 5. nume. 2. & sic literæ subreptitiæ falsis probatio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

batio.requiparantur. Bald. & vide in verbo, Solennitas, in penult. quæst.
Factum confessatum in modum exceptionis non habetur pro cõfessato simpliciter, nec nocet reo, ita no. Abbas, in capit. cum venerabilis de excep. & ideo dic, vt no. in l. si quidem. C. de excep.
Factum ex falsis literis non valet, etiam ex communi errore, secundum Innocen. in capitu. super literis, de rescrip. folio 8. numero 4.
Factum procur. si displicet domino, statim cum fit, debet reuocare & contradicere, alias sibi præiudicat, ita no. Inn. in c. ex parte decani, de rescri. fol, 12. nu. 2.
Factum per aliquos, vt uniuersi. nõ possunt singuli reuocare, ita no. Innoc. & Host. in capitu. bonæ, de postul. prælat. quod no. pro ordine facto per consules & consillarios in partibus nostris. Bal.
Factum post appellationem iudicialem etiam præiudiciale reuocatur, quia desiit esse iudex. hæc ratio cessat in appellatione extrajudiciali, ita no. Innoc. in cap. quia propter, de elec. fo. 32. numero 13.
Factum aliquid non vi non metu, quomodo hoc probabitur, vide per Innocen, & Hostien. in capitu. super hoc, de renuncia. folio 39.
Factum temerarium episcopi non habetur pro dispensatione, ita nota Innocen. in capitulo ueniens, de filiis presbyte. folio 46. numero 2.
Factum corrigi potest in factis non competentibus, secus in diffinitiuis pro nunc, ita no. Innoc. in c. In literis, de offic. deleg. fol. 53. numero 2.
Facta à non suo iudice pro non factis habentur, ita no. Inno. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 54. nu. 7. vnde si quis scit se non habere aliquam iurisd. nullam pœnam imponere potest, & si facit de facto pro infecto habebitur, ut ibidem, & in ca. cũ super, eo. tit. per eundem.
Faciens quis contra legem, non prodest sibi dicere se non fecisse dolo, nisi probet, quod nnn mediante dolo, quandoque tamen præsumitur dolus interuenisse, ex quo fecit contra prohibitionem legis, ita no. Innocen. in capitu. super eo, quod met. cau. folio 73. nume. 2. vide Ioan. And. in cap. qui contra iura, de reg. iuris libro 6.
Factum per arbitratorem etiam in diebus solennibus vel dominicis, vel festiuis valet. Ratio est, quia ipse nõ dicitur iudex, nec dicitur iudicium, nec sententia per eum lata dicitur sententia, vt in Auct. ut diffe. iudi. §. si vero, colum. 8. & in Specu. in titu. de arbi. §. fi. ver. sed nunquid amicabilis, &c. & tangit Innoc. in c. Quintauallis, de iureiu. fo. 118. nume. 3. Bal. Et sic testes quos ip earbitrator recipit, recipit ad instructionem, nõ in forma iudicii ad veram probationem, nec coram eo est necesse, quod testes publicentur; quia propriè nõ sunt testes, nec ipse est iudex, nec ordo iudiciarius est, ut dicit ibidem Inno. idem tenet Azo, in summa. C. quomodo & quando iudex in prin. Bal. vide infra in verbo, Sententia, in 38. q.
Factum per subreptionem etiam de consensu aduersarii confirmari non potest, quia deficit consensus tertii, ideſt superioris ratificantis, Innocent. in capitulo, cum olim. de re iudicata. folio 126.
Factum post decretum & post reuoca. an valeat, vide per Inn. in c. quia cunctis, de concess. præb. fol. 156. nu. 8.
Factum à Barbario valuit propter communem vtilitatem, propter suadentem æquitatem, & propter superiorum auctoritatem, ita no. Inn. in c. cum dilectus, de relig. domib. fol. 179. Et an idem sit in personis ecclesiasticis, & in spirituali iurisdictione, vide ibidem Inn.
Factum si probatur per vnum, & per alium testem probatur confessio, testes sunt singulares, tamen vehemens indicium faciunt. ita notat Innocen. in capit. fina. de succes. ab intesta. folio 169.
Falsarius etiam non semper traditur iudici seculari, ita no. Innocen. in cap. nouimus, de verbo. significa. folio 235. numero 2. quod est no. secundum eum, vide supra in verbo, admissus, in 10. quæstio.
Fraus, vide infra in verbo, reconuentio, in 2. q.
Fraudator gabellæ, an teneatur iure poli. per Bar. in l. vectigalia, in prin. ff. de publi.
Fama, vide infra in verbo, notorium, in 2. q. & infra in verbo, Rumor, in 1. & 2. q.
Fama nunquam potest tantum, quod probatio contraria excludatur, ita no. Inn. in c. solicitè, de resti. spo. 93
Fama non probat, sed præstat adminiculum ita no. Inn. in c. cum causa, de probationibus. fol. 104.
Fama hominis tollit vel saltem elidit præsumptionem, ita no. Inno. in c. quia, de præsump. fol. 116. nu. 2.
Fama bona & mala probatur per communem auditum, ita nota Inn. in c. licet, de accusa. fol. 201. nu. 5.
Fama, vsus & iurisdi. & quædam generalia probantur per testes, & si ipsi sint singulares in tempore, sed vnum crimẽ & speciale factum non probatur per testes singulares, maximè in loco vel tempore, ita nota Innocent. in capitu. qualiter, de accusatio. fol. 202.
Fama villæ non sufficit, vbi in villa non sunt, nisi duo vel tres homines tantum, ita nota Abbas in capitu. inquisitionis, de accusa.
Fama confirmat confessionem, quæ per se alias non esset sufficiens, ita no. Abb. in c. 3. de præsum. quod tene menti.
Fama inducit probationem, ita no. glo. in c. cũ consideres, de sententen. excommuni.
Familiares episcopi admittuntur ad accusandum contra episcopum, & est speciale. Secus in aliis dominis, qui non desiderant in testimonium vice cubiculatoris, ita no. Inn. in c. nulli, de accusa. fol. 200. arg. in Auct. de mona. §. cogitur, col. 1. vide infra in verbo, testis, in 16. q.
Fauor, diciturille præstare fauorem, qui suis robur uel timorem aduersariis incutit, ita no. Innocen. in capitu. petitio, de homi. folio 211. quod tene menti. Bald. vide infra in verbo, vadens, in 1. quæstio.
Feriæ vide omnino supra in verbo, citatio, in 28. quæstio. per totam, & vide supra in verbo, curia, in 3. q. & supra in verbo, causa, in 5. quæstio.
Feriæ vindemiarum non sunt, nec debent concedi in terra, vbi gentes illius communiter non bibunt vinum, ut in Hibernia, sed vbi communiter gentes bibunt vinum, licet non recolligatur ibi vinum, vt in Anglia, & in aliis partibus ibi sunt vel concedi dicuntur feriæ vindemiarum, ita no. Inno. in c. fi. in fi. glo. fi. de feriis. fol. 89. num. 7. Et istud tempus datur, ut prouideant sibi de vino ad vitam eorum necessario, secundum eum ibidẽ. Sed quid si sit differentia inter terram iudicii, & terram à qua quis citatur? quidam dicunt, quod debent seruari feriæ terræ citati, per l. præsides. ff. de feriis. Sed Innoc. in cap. conquestus, de feriis. tenet contrarium, quod imo feriæ fori iudi. sunt seruandæ. Bald.
Feriæ non excipiuntur de dilatione probatoria, sed per confessionem aduersarii quocunque tempore etiam feriato potest probari, ita no. Innoc. in cap. vltra tertiam, de testi. fol. 111. nu. 2. tene menti. Bal.
Feudum negans perdit illud, ita nota Innocen. in capitulo cæterum in fine de iudic. folio 80 numero 7. & vide ff. de inter. actio. l. non alienum, & in Auctẽ. de trien. & semis. §. penultcolum. 3.
Feuda sunt de gratia, & ideo faciliter reuocantur, ita no. Inn. in c. 2, de feudis. & ibi vide. fol. 162.
Fideiussor, vide infra in verbo, testis, in 47. q. in fi.
Fideicommissarius, vide infra in verbo, testator, in 2. q.
Fides implicita sufficit ad excusandum de hæresi, ita tenet Inno. in c. 1. de sum. Tri. & fide catho. fol. 1. nume. 7. hoc verum, nisi factum contradicat verbis secundum Host. ibidem. Et ratio est, quia facto datur voluntas intelligi, ut l. reprehendenda. C. de insti. & substi. sub condi. fac. dupliciter enim declaratur uoluntas, scilicet verbis, item rebus ipsis & factis, ut ff. de legib, l. de quibus, in fi. & ibi plenè no. Bal. & vide infra in verbo, titulus, in 2. q.
Fidei articuli, quot & quale sint, vide ibidem per Hostien. qui plenè no. Bald.
Fidelis, vide supra in verbo, census, in 3. q.
Filiatio qualiter probetur, vide Inn. in c. Michael, de fil. præsby. fol. 47. & vide etiam per eundem in c. quoniam contra falsam, de proba. quod non potest probari, nisi præsumptiuè, & vide quod no. in l. 1. quorum bonorum.
Filius incestuosus non dicitur habere cõiunctam personam, quæ pro eo possit experiri, ita no. Innoc. in c. nonnulli. de rescript. fol. 111. nume. 9.
Filius familias propter debitum non potest incarcerari, quia non habet bona, vnde si non soluit, nõ est quid ei imputetur, ita no. glo. in l. 3. §. sed utrum. ff. de mino, & l. quod si minor. §. si seruus. nam qui nihil habet, exceptione tutus est, ut no. ff. de procur. l. Titius. Sed hoc nõ est verum, imo potest personaliter detineri & realiter, vnde si ipse non vult cogi cedat bonis, ut C. qui bo. ce. pos. l. plura. secundum Bar. hoc tangit Inno. in c. 1. de re iudic. fol. 125. Sed quid si habet peculium profectitium, an poterit de ipso soluere debitum non descendens ex causa peculiari. item an pater filio condemnato teneatur de peculio profecti-

tio? Respondeo, si criminaliter filius fuerit condemnatus, nõ tenetur pater de peculio, ut C. de bo. dam. l. 3. Et scias, quod de iure communi non potest quis capi pro debito, nisi prius facta realis executio bonorum, quia captura nõ fiet, nisi in subsidium, ita no. io. Ja. §. tutores. ff. de susp. tuto. Et Bar. in l. 1. ff. de cess. bo. & l. fina. eod. titu. dicit, quod non videtur verum per eandem legem. Ad idem facit capitu. quoniam. §. fina. ut li. non contesta. & ff. quæ in frau. credi. l. fina. in fi. & de fideius. l. heres. §. reo quoque, & ff. de fun. instru. l. nepoti. Bald.
Filius sub conditione rogatus restituere, successiuè potest detrahere duas quartas præter imo contra tacitam uoluntatem testantis, ita no. Abb. in c. Raynal. de testa. sed an illi filii instituti sub condi. & rogati restituere, possint detrahere integrè legitimam & trebellianicam, glo. distinguit, aut suus heres est grauatus purè, & tunc non detrahit utraque, sed una confunditur in alia, nisi quatenus una alteram excederet. Aut sub cõditione, & tunc fiet detractio integralis legitimæ & trebellianicę, item legitimę & falcidię de singularibus relictis, ita no. ff. de in offi. testi. l. Papi. §. meminisse. & dicunt Doct. quod debet intelligi in cõditione quę dependeat de futuro, nam si de præsenti, idem quod in purè rogato, ut ff. de iniusto rup. irri. testa. l. cum in secundo. Sed videtur quod semper detrahatur integraliter, quod probo sic, quando concurrunt plures causæ diuersę species, debent operari plures effectus, ut ff. de annuis leg. l. Titia. §. qui Marco, & de ser. vrb. prę. d. l. si domus. Sed hic concurrũt plures causæ, vna, quod heres vniuersalis, ergo &c. Secundo sic, vna lex dicit, quod filio debetur legitima, alia dicit quod hę redi uniuersali debetur trebellianica: tunc arguo ex coniunctione duarum legum, s. ff. de libe. & posthu. l. Gallus. §. ille cæsus. Tertio arguo sic cõtrariorum eadem est disciplina, sed vbi pœna imponitur ratione nominis, seu qualitatis importatæ per nomen, tũc augetur pœna ratione nominis, ut ff. de adulteriis. si adulterium cum incestu. pari ratione & augeri debet ad idem, s. de nominis inspectione, ut ff. de adop. l. si pater. §. qui duos. Quarto probatur casus dictorum capitulorum Raynutus & Raynaldus, de testamentis. In contrarium videtur casus legis: nam vna lex dicit, quod quicquid filius habet supra quartam restituere compellitur, vt C. famil. ercis. l. filium quẽ habentem. Alibi expressius dicit, quod restituere debet dodrãtem, vt C. ad trebel. l. iubemus, in prin. Alibi dicit, quod bessem, vt in Auct. de resti. & ea quę parit. §. quamobrem. Et si dicatur vna diminuet alteram & de alterius corpore euelletur, quod videtur esse absurdum, ad idem ff. de inoffi. testa. l. Papi. §. si quis impubes, & de bo. liber. l. nihil. §. sed patronus. Item filius si est grauatus vltra dodrantem, non habet locum trebelianica, sed nõ videtur vltra grauatus ex quo lex rescindit grauamen, vt C. de inoffic. testam. l. quoniam in prioribus. Solutio, si filius vel alia similis persona non sit hæres uniuersalis, sed in certa re. tunc non detrahit, nisi solam legitimam, quia trebellianica non debetur, nisi hæredi vniuersali, vt ff. ad trebellia. l. 1. §. inde Neratius. Sed legitima debetur etiam hæredi instituto in re certa, vt in Auct. vt cum de appel. cogno. §. cæterum. & no. ff. ad trebel. in l. si quis priore. Si autem sit hæres vniuersalis, tũc distingue. An fuerit purè grauatus, an sub conditione de futuro. Primo casu, si detraxit trebellianicã, nõ detrahit legitimam, nisi quatenus plus est in ea. Si vero post detraxit legitimam cessat trebellianica, quia in ea non est, plus quàm in legitima, sed minus. Secundo casu quando sub condi tione, tunc detrahit duas quartas, i. trientem totius hæreditatis. & sextantem residui bessis vel semissem, si totus est numerus liberorũ, & quarta residui, vt hic. Sed an filius detrahat trebel. de relictis ad pias causas? & videtur, quod sic, vt in c. si pater, de test. lib. 6. à contrario sensu, secus in extraneo hærede, ut l. si quis ad declinandam, in fi. C. de epis. & cleri. sed ibi erat potius executor, quàm hæres, arg. ff. de lega. 2. l. si quis Titio. no. ista. Bald.
Filius præsumitur esse ille, qui diu fuit tentus & uocatus ut filius, ita no. Abbas in c. per tuas, de proba. & C. ne de sta. defun. l. si mater, & ff. de proba. l. 1. per Iac. de Are. de manumiss. testa. l. vxorem, arg. C. de seruis expor. l. moueor. Adde quod habes supra in 1. quæst.
Finis causæ est pro termino, dicit Inn. in c. ex tuæ, de cle. non residen. fol. 145. nu. 1.
Fiscus. Qui non soluit fisco canonem statim potest expelli, secus in eccl sia vel priuato, ita no. Innocen. in cap. literæ, de dilationibus. 89
Forensis delinquens vel contrahens hic in Perusio obligatur ex illo contractu vel delicto, non solum coram iudice ordinario rei Perusii, cuius forum actor sequitur, sed etiam coram eius delegato, ita no. Innocen. in cap. dilecti, de foro compet en. fol. 83. nume. 3. quod no.
Forma non requiritur in postulatione, sed tantum concordia, vt de non confirmatur postulatus, sed admittitur, ita no. Inno. in c. consideraumus, de elec. fol. 20. in nume. 2. & idem Hostien. in cap. monasterium, eod. titu. & vide supra in verbo, Capitulum, in 1. quæst.
Forma iudiciorum non seruatur in generali inquisitione, ita no. Hostien. in capitu. bonæ, de elec. & no. Institu. de publi. iudi. in princip.
Forma rescripti est pro libello, & in libello inserenda, quia ea forma data est iurisdic. ita nota Innocen. & Hostien. in capitulo dudum, il 2. de elect. folio 34. & sic rescriptum habetur pro libello.
Forma verborum & natura rei, de qua fit missio, est considerandа ad videndum quæ transeant in successorem, vtrum enim iurisdi. committatur, an aliud negocium industriale. nam si iurisd. tunc potest fieri commissio commissionis, quia nõ refert à quo fiet, quia idem est exitus controuersiæ. Secus est in aliis negociis deleg. & commissis à superiore, secundum Inno. ut si committatur officium prædicationis, vel examinatio testium, & simil, quibus non est iurisdi. contentiosa. hinc est, quod executor non facit subexecutorem, secus si Papa non dicit, ideo exequi compellas, vel facias prouideri, quia per alium explica ri potest, ita no. Inno. in c. P. & G. de offic. deleg. folio 61. nu. 2. quod delegatus à Papa non est usus præcepto, sed commissione. nam si præcipit, ille cui præcipit. per seipsum explicare debet in signum perfectæ obedientiæ, vt no. ff. de offic. præfi. l. fæpe. & vide quod no. in capitu. 1. de offic. delega. in clem. & facit ad prædicta ff. de curà furio. l. cuius bonis, in ratione sui. arbiter autem alteri committere non potest, quia non habet iurisdic. ut l. non distinguemus. §. de offic. ff. de arbi. cum simil. Bald.
Formam libelli in causa appellationis quando tertius appellat, vide per Innocen. in capitu. cum super, de re iudica. folio 127. numero 6.
Forma non est necessaria in electione canonicorum, sed sufficit solus consensus, ita no. Inno. in c. ex parte, extra de concess. præben. fol. 155. nu. 4.
Forma in absolutione est seruanda, & ideo non sufficit commination prælati, ita no. Innoc. in c. proposuit, de cle. excom. fo. 215. vide in verbo, arbiter, in 7. q. in fi. & supra in verbo, appellatio, in 33. quæstio.
Forticilium, vide supra in ver. castrum, per totum.
Fornicator publicus non intererit electionibus, ita no. Innocẽ. in capit. sicut, de coha. cle. & mulie. folio 143. numero 2. & vide infra in verbo, sponsalia, in 2. quæst. & supra in verbo, Affinitas, in 1. quæst.
Forum pœnitentiale est cura animarum, item & datio sacramentorum, & simili. sed forum iudiciale non, ita no. Inn. in c. cum satis, de offic. ordi.
Fugiens propter metum publici hostis, non propter hoc perdit possessionem, secus si capiatur, ita no. Innoc. in c. cum ex iniunc̃to. de no. ope. nunc. fol. 218. nume. 2. Si autem est priuatus inimicus, aut fugiens timuit expulsionem, & perdit possessionẽ. Aut verberari tantum, & tunc nõ, facit, quod no. ff. quod met. Aut verberari tantum, & tunc nõ, facit, quod no. ff. quod met. cau. l. metum, in princip. & ff. loca. l. si merces. § culpæ. & l. itẽ quer. §. exercitum, eod titu. Ex prædictis apparet, quod licet ciuitas habet tyrannum, valent ea quæ fiunt per regimina ciuitatis, & per tyrannum, & retinet ciuitas possessionem suorũ iurium, ut ff. quemadmodum serui. amit. l. qui fundum. §. pen. Ita potest etiam ex prædictis valere processus cõtra bannitos in casibus, in quibus potest mitti procu. si timetur de vi personæ, secus si de vi causæ, & vide quod no. in l. ad cognitionem. ff. qui. ex cau. in pos. ea. & per gl. sing. & per Iac. & per Io. in c. statuimus, de rescrip. lib. 6. Ea autem quę non fiunt sponte per regimina ciuitatis vel per rectores ipsius, sed per ipsum tyrannum, non valent, quia tyrannus est iuris publici violator, & nõ habet titulum, neque possessionem iuris, vt C. de sacro san. eccle. l. decernimus. & tempore tyranni, quod fiet per antianos, vel priores in eius fauorem, præsumitur metu factum, & quod pro bono publico sponte, quia inspiciturid, quod prodest, s. bonum publicum. nõ id quod nocet, s. tyranni imperium, quia vtile per inutile, & bonum propter malum nõ vitiatur, ut l. nec vtilem. ff. ex qui. cau. ma. cum simil. nescio si Bar. in suo tract. alleg. hic Inn. & tene menti verba Inn. Bal. vide supra in uer. clericus, in q. extraordinaria.
Fructus si non petantur in libello, non poterit iudex in eis cõdemnare, nisi quando petitur restitutio, vel nisi quando post litem contest. sunt percepti, ita no. Inn. in c. grauis, de resti. spo. f. 95. vel

Universidad de Deusto Biblioteca

vel nisi in vniuersali iudicio, vt l. item veniunt. §. fructus, de pe ti. hære. facit ff. de excep. l. fundus. idem in damnis & interesse, vt no. ff. de dam. infec. l. quis missum. §. iudex. Tamen in istis accusatoriis procedit libellus sine taxatione quantitatis, vt nota. C. si quis alteri vel sibi. in l. cum propria. & tene menti ista. Bald.

Fructus futuros & incertos, an sit licitum emere soluendo pretium tempore contractus, & an sit vsura, vide Innoc. in cap. in ciuitate, de vsur. fol. 213. nume. 2. nec emere, nec conducere vili pretio & paruo non prohibetur. ff. loca. l. item si pretio. §. fi. maximè fructus industriales, qui non habent certam quantitatem vel naturam, arg. ff. de dona. l. Modestinus. & C. de dona. l. sancimus. C. de vsur. l. si ea lege. in hoc tamen dicunt Doct. quod est multum attendenda conscientia & animus emẽtis, quia conscientia est cum consilio animæ, & conscientia multos angelos habet, secundum Doct. Bal. tene menti ista, quia sæpe occurrunt.

Fructus pignorum liberant debitorem sorte vsque ad concurrentem quantitatem, ita no. Abbas in c. cum contra, de pigno. & fiet compensatio ipso iure, quia descendit ex eadem causa, dũmodo fructus sint consumpti vel venditi vel commixti, secus si in eadem figura extant non consumpti, ut no. ff. solu. matri. l. diuortio. §. ob donationes. nam isti fructus non consumpti sunt pignoris, vt ff. de pign. act. l. si necessarias. §. fi. non autem sunt ipsius creditoris effecti, & ideo non liberant debitorem, antequàm consumantur, quod multipliciter fiet, ut ff. si cert. pet. l. nam & si fur. sed post consumptionem sic, nec est necessaria compensatio hominis; quia lex compensat, ut l. si quis nec causam. §. pen. ff. si cer. peta. Nec obstat Insti. de act. §. in bonæ fidei. quia ibi loquitur quando compensatio habet originem ex diuersa causa, hic quando ex eadem, quod tene menti perpetuo. Bal.

Furiosus, vide infra in verbo, testis, in 8.q. in fi. & infra in verbo, Testator, in 4.q. Bal.

Furtum, vide omnino supra in ver. castrum, in 4.q.

G

GRatia semper in tẽpore antecedit literas & bullas, & ideo bullæ non sunt de substantiali esse gratiæ, ita no. Inn. in c. constitutus, de rescrip. fol. 8. numero 3.

Gens coadunata si facit vastum vel damnum, vnusquisque tenetur de facto suo, & non alterius in foro conscientiæ & animæ, & etiam in foro iudiciali si factum à quolibet potest per se discerni, & de auxilio non tenetur quis nisi quatenus tollit, sed contrarium facilius obligat, & latius euagat, ita no. Inno. in c. sicut, de homi. fol. 210. nume. 2. Et sufficit, quod vnus satisfaciat læso damnum ad plenum, ut omnes liberentur secundum eundem ibidem, & vide quod no. ff. de vi bono. rapto. l. 2. §. si quis non homines, in glo. ordinaria. Bald. vide quod ibi dicit glo. de comite Alberto, vt non teneatur de damno dato à bannitis Bononiæ, &c. & vide supra in verbo, delinquentibus, in 1. quæst.

Generalis uisitator non potest quem ab officio remouere, ita no. Inn. in c. dilectus, de rescri. fol. 11. in prin. nisi ad hoc fuisset delegatus, secundum Host. ibidem.

Generalis possessio iurisdic. qualiter acquiratur, vide per Innocen. in capitu. dilectus, de capel. mona. fol. 180. nu. 3.

Gerundium de natura gerundii uide per Barto. in l. si tu ex parte. ff. de acquiren. hæredita. & per domi. Bald. in l. edita. C. de edend.

Gesta, vide supra in verbo. Episcopus, in 4.q.

Gesta quæ dicantur, uide per Innocent. in capitulo primo, de procura. 70

Gesta non solum faciunt fidem in archiuis publicis, sed etiam in archiuis notariorum, ita nota Innocent. in d. capitulo primo, de procura. eod.

Gesta quæ sint illa, quæ post appellationem cassantur, vide per Inn. in c. dilecto, de appel. fol. 139. nu. 6.

Grauatus, grauare, vide supra in verbo condemnatio, in 8. & 9. quæstio.

Guerra fuit hincinde inter nobiles & populares, & damna hincinde data, & pace facta, statutum de emendatione damnorum: certè quia ista venditio nititur soli statuto, per contrarium statutum tolli poterit, ita no. Inno. in c. in nostra, de iniuriis. folio 222. Item commune obligatur de his, quæ una pars facit contra alteram, secus vero in ecclesia, ut ibidem Inno. item remissis damnis expensæ factæ non per hoc remissæ intelliguntur, ut ibidem Innoc. & vide etiam ibi per Bar. item pro pace facta commune potest remittere damna singulorum, ut ibidem Inno. hoc tamen si singuli consenserunt statuto & iurauerunt, s. in casu d. c. in nostra. Innoc. Et istud singuli non potest intelligi de pupillis, & similibus, sed de administratoribus, & ideo primum notabile verum est. Sic fuit Romæ inter plebem & patres. vide per Dyn. in l. sed & si. §. si ante, de iureiuran. Adde etiam quod compositio ecclesiæ cum bannitis tollit ecclesiæ condemna. quo ad debitum cameræ ecclesiæ, non quo ad debitum ex ea priua. personis, ut l. 2. C. de in ius vocan. per Barto. Bald.

H

HAbens iustam causam litigandi non condemnatur in expen. ita no. Inn. in c. sacro, de sen. excom. fol. 229. nu. 13.

Habentes cerebrum debile debent post potum ire ieiuni ad testificandum, ita no. Abbas in capitu. 1. de testi. Et sic si quis videtur esse ebrius ad testificandum non debet admitti. item no. ex prædictis, quod intellectus hominis non dicitur esse ita clarus post comestionem & potum, sicut quando est ieiunus.

Habentes potiora iura debent in possessorio, sicut in petitorio obtinere, ita no. Abbas in c. licet causam, de proba. facit l. fi. C. de edicto diui Adri. tol. Bal.

Heremita, vide infra in verbo, Monachus, in 2.q.

Heremodicium contrahitur aliter in causa criminali, quia inducit plenam desertionem, & aliter in causa ciuili, ubi sola instantia triennio perit, ita no. Innocen. in capit. licet, de accusa. folio 201. nume. 3.

Hæredes sacerdotis qualiter teneantur de malè gestis à sacerdote, vide per Inn. in c. ex præsentium, de pig. fol. 162. & vide supra in ver. condemnatio, in 4.q.

Hæres vsurarii non conuenitur ex maleficio vsurarum commisso à testatore, sed conuenitur ex quasi contractu condictione indebiti, ita nota Innocent. in capitulo Michael, de vsur. folio 214.

Hæres de iure canonico tenetur ex delicto defuncti pro virib. hæreditariis, etiam si non fecit inuentarium, non tenetur in plus, quia canon non distinguit, an fecerit inuentarium, vel non, ita no. Innoc. in c. in literis, de rap. fol. 212. & per Io. And. in cap. quanquam, de vsur. lib. 6. Nec enim defunctus in plus in foro conscientiæ tenebatur, licet in foro causarum defunctus, qui non posset soluere, esset in carcere detinendus. Sed pœna carceris non transit ad hæredem, quia est corporalis, si quis haberet licentiam capiendi defunctum, non posset eius hæredem capere, quia ex facto alterius propriè non dicitur quis ex maleficio teneri, vt ff. de dolo. l. hæres, & de offi. procon. l. obseruare. §. 1. est enim captura personæ personalis, sed captura rei, i. pignus prætorium transit ad hæredem, quia realis est, ut ff. qui pot. in pign. habe. l. si iure. sed quod personaliter cohæret transire non potest, vt ff. de his, qui no. infa. l. furti. §. qui alieno, cum similibus. Bal.

Hæreditas quæ ab indigno aufertur, fisco applicatur, ita no. Abb. in cap. sancto de succes. ab intest. & ff. de inoffi. test. l. Papin. §. meminisse. Et solus fiscus hoc opponit, ut ff. famil. ercis. l. his consequenter. §. 1. hoc tamen verum est de indigno non tamẽ prohibito, nam si titulus in eum nõ cadit, ut in spurium fiscus non venit. idem vbicunque quis ipso iure repellitur, ut C. de secun. nup. l. 2. & C. de his, qui. vt indig. l. hæreditas, & ff. sol. matri. l. ab hostib. §. si vir vxorẽ. ff. de vulg. & pup. substi. l. ex facto. §. fi. adde ff. ad Syllanianum. l. propter §. nepotes. Bal.

Hæreticus, vide infra in verbo, Sancti, in 1. quæstio. vide supra in verbo, crimen, in 10. quæstio. vbi habes, quod crimen hæresis est atrox, & sic iste criminosus repellitur à testimonio. Bald.

Homicida iustè detinet beneficium & dignitatem donec deponatur. Idem in aliis irregularibus. Secus in omnino incapace, ut in illiterato, infante, & muliere, ut in c. cum in nostris, de concess. præben. Et sic no. quod illiteratus, infans, & mulier, istæ tres personæ sunt incapaces beneficiorum. Bal.

Homo liber potest se obligare ad hostagium pro qualibet causa publica, ut pro pace, s. non pro debito priuato. potest tamẽ pro debito priuato iurare exstare in certo loco, & inde nõ discedere, ita no. Inn. in c. rescripto, de iureiur. fol. 117. ad carcerem vero iudicis potest quis se obligare, sed non ad carcerem creditorum, vide quod no. ff. de fur. l. interdum. §. qui furem. Et si ille qui stat obses pro alio soluerit, poterit agere & repetere ab illo, pro quo soluit, vt ff. de neg. gest. l. nam & Seruius Bal.

Homo liber non debet in facie bullari ob reuerentiam creatoris, non

non creaturæ, ita no. Innocen. in ca. ad audientiam, extra de crimine falsi.

Honor, vide supra in verbo, citatio, in 43.q.

Hospitale quod quisque priuatus sua auctoritate constituit priuatim non est locus religiosus, & potest alienari, ita no. Inn. in c. inter dilectos, de dona. fol. 163. nu. 2.

Hospitale priuatum potest quis facere in domo sua, ita no. Inno, in cap. ad hæc, de relig. domi. fol. 179. idem de capella, vt ibidem Innocen.

I

INcestuosus, vide supra in verbo filius, in 1.q. Inopia excusat ab excommunicatione vel interdicto, ita no. Inn. in c. P. & G. pe offi. deleg. fol. 61. nu. 2. idem tenet Abbas in c. Odoardus, de sol. arg. ff. de collatio. bonorum. l. 1. §. si cum duobus. Sed bene poterit debitor banniri & carcerari, nisi cedat bonis, ut C. qui bo. ces. pos. l. 1. & l. penul. adde quod no. ff. de procu. l. Titius. tamen no. de carcere, quod antequam carceretur, debet fieri excussio bonorum, vt no. in l. 3. §. tutores, qui. ff. de suspec. tuto. secundum Bar. quod non est verum, quia etiam ante, nisi cedat bonis potest quis carceri mancipari. nam si ideo cedit bonis, nec carceretur, ergo aliqua bona habebat, vt in Auct. de fideius. §. quod autem, & in cap. ex literis, de pigno. Bald. vide supra in verbo Filius, in 2.q.

Iconomus potest fieri ad tempus, & in perpetuum, secundum Inno. & Host. in c. edoceri, de rescri. 9

Incidens, vide infra in ver. Pronunciatio, in 1.q.

Infra, de significatione huius dictionis, vide Inno. in c. auditis, de excep. alias in c. pia. fol. 121. nu. 1.

Inhibitio iudicis non cassatur. licet ipse iudex non uocauerit partes, ita no. Inn. in c. 1. de no. ope. nunc. fol. 218. tamen non est intelligendum de omni inhibitione, sed de ea, quæ ordinatur ad cognitionem futuræ causæ, ut est nũciatio noui operis, quæ citationis vim habet, ut si sentiat se grauatum veniat responsurus, vt no. ff. de no. ope. nun. l. de pupillo. §. meminisse, alias præposterum est prius mandare quàm cognoscere, vt in c. Romana, de appel. lib. 6.

Interpretatio priuilegii potest fieri pendente lite, sed non modificatio, ita no. Inn. in c. olim, de uer. sig. fol. 233. nu. 2.

Interpretatio rescriptorum debet concordare cum iure communi, ita no. Inn. in c. 1. vt lite pendente. f. 101. & sentit in c. si aduersarius, de eo qui mit. in pos. cã rei ser. fol. eod. nu. 4. idem in statutis, vt in c. cum dilectus, de consue. Nã aut statutum loquitur ambiguè vel indiffinitè, & tunc distinguitur per ius cõmune, vt l. 2. C. de noxa. Aut est plana verborum significatio, & tunc in casu deciso standum est statuto, sed in casu omisso sequimur ius commune, & si non reperitur eo casu ius commune disponere, tunc proceditur de similibus ad similia, l. de quibus, de legibus. Bal.

Instantia de iure communi non est, nisi vsque ad sñiam inclusiuè, non in cã executionis, & si per statutum sit abbreuiatum tempus instantiæ est commune, quia succedit loco temporis præfixi de iure communi, & facit quod alia sit meta temporis, ita no. Inn. in c. 1. ut li. non contest. fol. 85. vide infra in verbo, Tẽpus, in 9.q. & infra in verbo, rescriptum, in 1.q.

Instantia dicitur durare dupliciter, uno modo, i. integritas totius processus, alio modo instantia citationis. Primo modo finitur instantia dupliciter, vno modo tempore, i. triennio, quod incipit lite contest. vel quasi: alio modo, quia iudex absoluit reum ab obseruatione iudicii, quod fieri potest ẽt ante li. contesta. & istis modis etiam acta pereunt, non tamen prout iurisd. delegata, secundum Inn. Secundo casu non finitur instantia, nec processus inchoatus, sed solummodo illa citatio aboletur, vt l. & post edictum. ff. de iudi. Sed nouo iure ẽt illa instantia citationis non tollitur, nisi comparens hoc petat pronunciari, quia vno comparente, i. citato, citatus hr̃ pro vero contumace, & contrahitur heremodicium secundum Inn. Item quando quis absoluitur ab instantia totius litis est necesse aduersarium citari, secus si ab instantia cita. secundum eum. Ad hoc tamen, ut circunducatur edictum, requiritur quod iudex hoc pronũciet, vel partem licentiet, alias nõ circunducitur, quia iudex potest expectare de benignitate in diem sequentem, & quia põt supplere pro absente, qui tamen comparuit, si finito termino recessit sine alia licentia nõ est habendus pro contumace, & qui non expectauit vsque ad uoluntatem iudicis nõ potest petere expensas ab aduersario. Notandum tamen est, quod licet in iudiciis circunducatur edictum, secus tamen est in electionib. & aliis factis in quibus negocio infecto, nunquã circunducit edictum, secundum Inn. in c. consuluit, de off. dele. fo. 56. quod est totum menti tenendum. Bal. Vel aliter dicas, quod instantia perit quatuor modis, s. tempore, lapsu termini, vel triennii. Itẽ si iudex absoluit reũ ante terminũ. i. absoluit reum ab obseruatione iudicii. Item si renuncietur liti, vt ff. iudi. sol. l. 3. & C. de pac. l. postquam liti, & no. C. de præscr. lon. temp. l. 1. Sed quid si per diffinitiuã reus est absolutus, & appareant probationes, quas fecit actor: nam iudex qui absoluit, vr̃ eis fidem adhibuisse. Sed videtur quod valeant, quia sñia non tollit veritatẽ, nec probat veritatem factam legitimo tempore, ut ff. rem ra. hab. l. procu. ad exhibendum. §. 2. ff. de condi. indeb. l. Iulia. Bal.

Inimicus, vide infra in verbo, Iudex, in 100.q. & infra in ver. Testis, in 32.q.

Innouare aliquid nõ dicitur ille, qui utitur veteri possessione, ita no. Inn. in c. à memoria, ut li. pendẽ. fol. 101. & vide omnino in Spe. in tit. de ces. act. §. 1. ver. in summa. Bal.

Iniuria personalis est, si quis aliquem in carcere coercet, secus si ille propter metum non vult de nouo exire, vnde ille qui tenet clericum detentum incidit in canonem, secus si clericus ille se cogit inimicorum metu, ita no. Inn. in c. nuper, de sen. excom. f. 227. nu. 2. Item incidit in canonem, qui tenet clericũ per vestes, vel per frenum equi, nam & hæc est iniuria personalis. Secus si quis laceret sibi vestes, vel offendat equum non constringendo personam. Item si quis fugat clericum eiiciendo eũ de possessione, iniuria personalis est, vt no. ff. de fur. l. itaque fullo. Tamen non incidit iste in canonem, quia non mittit manus in personam ipsius clerici, ut ibidem Inn. facit l. 1. ff. de his, qui deiec. vel effu. hinc est, quod in lege Cornelia iniuriarum ingredi domum alterius ui, est caput per se distinctum à capite pulsati & verberati, ut ff. de iniu. l. lex Corne. in prin. Bal.

Iniuria etiam fit, si executio fiat præter debitum rationis, ita not. Inn. in c. fi. de no. ope. nun. fol. 218. & uide supra in verbo, crimen, in 6.q.

Iniuria non probatur per vnum testem & iurm, ita no. Abb. in c. peruenit, de testi. cogen. & vide supra in verbo, crimen, in 10.q. vbi habes quando admittatur, & quando repellatur à testimonio committens crimen iniuriarum, & ibidẽ dic, quod crimen iniuriarum est leue crimen.

Ingressus ingressum canonicum quis dicatur habere, vide Inno. in c. nihil, de electio. fol. 32.

Ignorantia. Affectator ignorantiæ, tãquam sciens punitur, ita no. Inn. in c. cum inter, il 2. de elect. fol. 23. vide infra in uer. Tempus, in 12.q.

Ignorans non dicitur peccare, ut C. ne sanctum btptisma. l. 2. & ideo non excommunicatur, ita no. Inn. in c. nouerit, de sen. excom. fol. 230. nu. 3. facit C. de decur. l. generali. lib. 10. & l. quicunque. C, de seruis fugiti.

Indicia plenæ subiectionis, quæ sint, & quot indicia coniungũtur ad inuicem ad probandum, vide per Inn. in c. cum inter, de re iudi. fol. 126. nu. 2.

Indicia & signa de hæresi debent plenè probari, ita no. Inn. in c. sicut, de simo. fol. 205.

Indiciũ duobus testib. probari dẽt. l. fi. C. de hæreti. nã duo testes deponendo super indicio probant indicium, & non vnus solus testis, sed unus testis de veritate & non super indicio deponẽs bene facit indiciũ, dũmodo sit ritè & legitimè receptus, alias nihil probat, ut ff. de qõnibus. l. maritus, secundum Bar. Bal. & vide infra in uerbo, rumor, in 1.q. & uide Bar. in l. fin. de quæstionib. ff. & quod no. in l. 1. C. qui & aduer. quos.

Indicium dicitur vsque ad sententiam, ut no. Io. And. in c. quamuis, de electio. in nouella.

Indiciorum uiam non sequimur per omnia in consilio animæ, ita no, Inn. in c. qui cum fure, de furtis. fo. 212. & no. C. de fur. l. in ciuilem. Bal.

Indulgentia strictè interpretatur, ita no. Inn. & Host. in c. licet, de transla. præla. f. 38. & uide infra in ver. Priuilegium, in 2.q.

Intentio sola committendi vsuras sine perceptione non obligat ad resti. ita no. Inn. in c. consuluit, de vsu. 213

Interlocutoria, vide supra in verbo, citatio, in 27. q. prope finem, & supra in verbo, confessio, in 7.q.

Interlocutoria nõ trãsit in rem iudicatam, qñ diffinitiue est pronũciandum de principali, ita no. Inn. in c. cum dilecti. de elec. fol. 29. nu. 10. tamen põt app. quando fertur super capitulo substãtiali, ut l. intra vtile. ff. de min. item qñ sit statim executio, ut si pronuncietur aliquem esse capiendum vel torquendum, ut ibi no. item si non expectat aliam post se, ut l. ait prætor. §. per mittitur, eo. tit. item si non recipiatur postea procurator, ut C. de procu. in l. ita demum, secundum Legistas. Bal.

Interlocutoria potest ferri contra absentem, & non per contumaciam, ita no. Inn. in c. auditis, de procu. f. 71. nu. 2. & per Iac. de Aret.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Are.in l.nec quicquam.§.vbi decretum,de offi.proconſ.& lega.Secus in diſtinctina,vt l.furioſo,& ibi not.ff.de reiudi.Bald. hoc verum,quod interlocutoria poteſt ferri abſente parte,ſi parum grauat,vt l.ille à quo.ff.ad Treb.& l.recuſare,in princ. eo.tit.Secus ſi nimis grauat vel abſorbet ius alterius vt in Auth.vt ipon.larga.§.ad hæc,col.9.& in Auth.de hære.& falci.§.ſi vero abſunt,col.1.& per ea quæ no.ff.de bo.poſſ.l.3.§.penul.& per Inn in d.c.auditis.Bald. vide per Bal.ſuper hoc in l.eleganter.§.ſi quis,ad ſi.ff.de condi.indebi.

Interlocutoria quando poſſit reuocari vel emendari,vide per Inn. in c.cum ceſſante,de appel.fol.138.& de prætorijs ſtipul.l.1.§.vlt.Bal.

Interlocutoria & man.iudicis factum ex officio perit peremptа inſtantia,quia eſt de act.ſi mandatum ſit factum cum cauſæ cognitione,ita not.Innoc.in c.cum veniſſent,in glo.non conceſſit,de inſtit.fol.151.nume.5.vide infra in verbo,Teſtis,in 32.quæſtio.

Interlocutoria an poſſit reuocari intra decem dies à tempore latæ,vide per Innoc.in ca.ſacro,circa fi.de ſent.excommu.fol.230.nu.13.

Interlocutoria fertur ſuper emergenti,ita no.Abb.in c.licet cauſam,de proba.& vide ſupra in ver.appellatio in 31.q.& ſupra in ver.citatio,in 19.q.

Inſtrumentum quod quis produxit,non poteſt reuocare productionem,licet poſſet reuocare confeſsionem,ſi fuerit erronea,ita no.Innoc.in c.cum olim,de cenſi.fol.184.Primum eſt verum,niſi aduerſarius opponat,quod ſit falſum,quia tunc poteſt producens ei renunciare,vt l.3.C.de fide inſtru.Bald.ratio eſt, quia omnis producens ſcripturam,videtur fateri,quod ſit vera & omnia in ea cõtenta,ſecundum eum hic,& in c.venerabilis, de excep.Bal.

Inſtrumentum non probat ea,quæ ibi dicunt incidenter,ſed ea ſolum de quib.notarius interfuit rogatus,ita no.Inn.in c.cum in iure peritus,de off.del.fo.59.nu.5.

Inſtrumentum procurationis nõ eſt de act.ſed productio eius ſic, ita not.Inno.in d.c.cum in iure,de offi.deleg.fol.60.nu.6.vide ſupra in ver.Actio,in 6.q.

Inſtrumentum non dicitur falſum,licet erratum ſit in verbis narrationis,ſed tunc demum cum reperitur falſum in eo,de quo notarius atteſtatur de viſu & proprio auditu,ita not.Inn.in ca. præalleg.cum in iure,de offi.deleg.fol.60.nu.5.

Inſtrumenta ex quo ſunt in iudicio producta,& in act.regiſtrata, originale,ſeu exemplar non cogitur edi,niſi falſum alleggetur, ita not.Inn.in c.quoniam contra falſam,de proba.fol.104.nu 4.vide omnino infra in verbo,Teſtis,in 61.q.& ſupra in verbo,citatio,in 40.q.

Inſtrumentum non probat,niſi illa tantum,quæ tunc fuerunt geſta,ita no.Inno.in d.c.quoniam contra falſam,de prob.fol.60.nu.7.& vide eo.tit.in c.1.in clem.nam notario debet mandari & man.non eſt de re geſta,& hoc de principalibus,ſed de acceſſorijs probant,vt l.optimam.C.de contrahen.& commit.ſtip. Item quando præſumitur ſolennitas omnia probat,etiam ea quæ tunc non erant in fieri,vt not.in l.1.C.de fide inſtru.& iure haſtæ fiſc.libro vndecimo.Bald.

Inſtrumentum notarii quando copiatur in actis,ſufficit etiam ſine ſubſc.teſtium,& eſt ſpeciale,ita no.Inn.in c.poſt ceſsionem,de prob.fol.102.nu.2.in contractibus tamen licèt ipſa inſtrumenta fiant apud acta requiruntur ibi teſtes,vt ſi conſtituo procuratorem apud acta,item in actis voluntariæ iuriſdi.vt in eman. manumiſsionibus,& ſimil.niſi fiant in publico parlamento vel archiuo,vt C.de fide inſtru.l.emancipatione,& ff.de adopt.l. poſt mortem,& C.de his,qui in eccle.manumit.l.1.vel niſi fiat coram Principe,vt C.de teſti.l.omnium.Adde quod not.ff.de teſti.l.curent,& C.de dona.in l.in hac,& ff.quemad.teſta.aper. in l.ſi quis.Bal.vide infra in ver.Litera,in 15.q.

Inſtrumentum dicit,quod Abbas & conuentus facit procuratorem,dic quod Abbas intelligitur loqui vt membrum collegij, non vt ſingularis perſona,& ideo ipſe Abbas non repellitur à teſtimonio,ita no.Inn.in c.ad hæc,de teſta.fo.165.& ibidem vide per ipſum,quando monachus & Abb.poſsint eſſe teſtes in cauſa ſui monaſterii.

Inſtrumento ſtatur,& præſumitur contra ipſum,niſi figura,ſeu forma præſumptionis defendatur ipſius inſtrumenti,ita no.Inno.in c.1.de fide inſtru.fol.113.nu.9.

Inſtrumentum quando publicatur,vel exemplificatur,requiritur quod pars ſit citata vel ſit ibi præſens,ita no.Inn.& Hoſt.in ca. fi.de fide inſtrum.fol.115.Saluo,quod contra producentem ſtatur ſumpto,vt l.ad hæc.C.de fide inſtrumento.Item contra eum,qui tranſumi fecit,vt ff.de admini.tuto.l.chirographis, & ideo contra tutorem probatur ex inuentario,licet non appareant inſtrumenta originalia debiti,quod bene not.Bal.& ſic not.ex prædictis qualiter inſtrumentum debeat publicari & exemplari,& eſt differentia inter public.& exemplari:publicatur enim quod prius exemplatum erat,puta teſtimenta.Item teſtamen.Exemplatur autem quod publicum eſt,& publici auctoritate nititur,ſecundum Inn.& Hoſt.ibidem.

Inſtrumentum qui produxit pro ſe tenetur ſtare ei contra ſe,niſi illud iudex non admiſerit tanquam falſum.Dicit tamen ipſe hic,quod ſi peto à te decem,& tu excipis de pacto de non petẽdo,& producis ad hoc falſum inſtrumentum,in quo debitu continerur,licet ego aliter non probem,condemnaberis vigore inſtrumenti,quod eſt dictum ſingulare,ſecundum do Per.Bald. Sed ſi fortè iudex non admiſit eum tanquam minus ſolenne,tamen productio habet vim confeſsionis eius,quod in eo continetur,ita not.Inn.in c.cum venerabilis,de excc.fol.121.nu.7. facit.ff.depoſi.l.Publia,ia fi.& C.de fide inſtru.auct.ad hæc,& quod no.in l.1.§.editiones.ff.de eden.ſublato autem fundamẽto confeſsionis tollitur conceſsio,ſecundum eundem.Si tamen producens chartam,vel allegans legem,errat ſibi non præiudicat,ſecundum Innocen.ibidem,vide ſupra in ver.Citatio,in 38.quæſt.

Inſtrumentum & aliæ ſcripturæ notarij excommunicati,vel ſententialiter condemnati non valent,idem ſi teſtis eſt,quia teſtimonium valebit,ex quo ſententialiter non eſt condemnatus, ita no.Inn.in c.pia,de excep.fol.122.nu.4.

Inſtrumentum donationis in dubio interpretatur in largiorem partem,quatenus tangit ius donantis,ita no.Abb.in c.cum dilectus,de dona.Et in d.c.no.clauſulam in fine contractus poſitã referri ad proxima non ad remota,quod eſt valde not.Et ſuper hoc not.quod vna intentio quandoque reſpicit plura copulata quãdo plures intentiones reſpiciunt plura copulata,quandoq; dubitatur,quæ ſit mens,ſeu quæ ſit intẽtio.& interdũ plura copulantur à lege,interdum ab homine,& interdum clauſula eſt ſpecialis,interdum vniuerſalis,interdum indefinita.Et quandoque oratio eſt copulatiua,quandoque diſiunctiua,quandoque conditionalis,vt ff.de hæredibus inſtitu.l.ſub conditione, & de verbo.ſignificat.l.hæc verba,vnde in d.cap.ſunt plures donationes,& plures donandi formæ.Et ideo clauſula vltimo loco poſita non refertur ad omnia,tene menti.Bald.Item in diſpoſitione legali multum ponderamus rationem,an ſit eadẽ vel non,argum.C.de interdic.l.1.nam vbi eadem ratio,ibi eadem mens eſt,vel eſſe præſumitur,vt d.l.1.C.de interdictis, & no.in l.cum tale.§.penulti.de condi.& demonſtra.quæ ratio ſi ſcripta eſt,perit auxilium directum.vt ff.de verbo.ſignificat l.nominis & rei.§.1.Si autem non eſt ſcripta perit vtile remedium,vt in d.l.1.C.de interdi.item ſi ſunt plures leges,vel plura capitula,dictum in vno ſtatuto,non videtur in alio repetitum vt l.prætor.§.erit.ff.vi bono.rapto,item ſi eſt vna lex habens plura capitula diuerſæ naturæ,natura vnius non videtur accommodata naturæ alterius,ſed quantum natura communis ſit,& quatenus ratio eſt vniformis & capitula ſunt contigua,ſit repetitio,vt not.Inſtit.ad l.A quil.§.hoc autem capite,& Inſtitu.de rer.di.§.item lapilli.item quod iuris eſt videtur repeti,non facti contingentia eadem exigi in diſſeparatis,ſecundum Bar.Bald.

Inſtrumentum ſtatim debet edi,vbi in poſitionibus vel in libello de eo fit mentio,ita no.Abbas in c.1.de proba.

Inſtrumenta ſuſpecta non probant,& quando inſtrumentum redarguitur de falſo,debet tunc edi totum,nec ſufficit partem, ita not.Abb.in capit.contingit,de fide inſtrum.Adde in priuilegio,quia ſolum illa pars debet edi ab impetrante quæ facit ad cauſam,vt ibi dicit Abb.idem in legatario,quia debet ſolum ſibi edi illa pars teſtamenti,quæ facit pro eo circa legatum,vt C.de preci.impera.offeren.l.ſi.per Iaco.de Are.& Cyn.à ſimili illa ſola pars inuentarij debet edi quæ tangit factum petentis,iudici tamen debet integraliter produci,vt ff.ad legem Falcid.l.maritus,per Iacob.de Are.Bald.vide ſupra in ver. Amiſsio,in 1.quæſtio.& ſupra in verbo,appellatio,in 32. quæſtio.

Inſtrumentum locationis in quo dicitur,conduxit & precario rogauit,importat quod intelligatur rogare ne poſsideat,ita not. Bar.in l.ſi quis ante.ff.de acq.poſ.

Impeditus in cauſa electionis tenetur procuratorem mittere, & eſt ſpeciale propter inſtans periculum,ita not.Inno.& Hoſt.in c.cum inter R.de elec.22.

Intereſſe commune quis dicitur proſequi,& quis intereſſe ſingulare,vide Inn.in c.cum eccleſiaſticæ,de excep.120.

Interrogatoria fiunt ſuper teſtibus examinãdis,& non debet dari neceſſario copia interrogatorij parti aduerſæ ne poſsit inſtruere teſtes,ſi tamẽ iudex dat parti cop.vt opponat interro-

gatorio,poterit facere,& non peccabit ſecundum Inno.nec vitiat inſtructio dictum teſtis,vt no.Roffre.in tit.de ſenatuſc. conſul.libo.Articulorum vero & capitulorum probandorũ debent dari copia parti ad oppo.contra impertinẽtia,& ad deliberandum,& hoc venit ex illa regula,quod omnia ſunt edenda quibus quis vſurus eſt,vt ff.de edendo.l.j.§.edenda ſunt,vtitur autem capitulis,qui ea producit,ita Inn.in c.Albericus,de teſti.fo.109.nu.5.& facit quod no.per eundem in c.1.de prob.Tamen dicit Inn.in d.c.Albericus,quod licet non fuerit data copia articulorum parti,nihilominus proceſſus valebit,vide infra in ver.Teſtis,in 5.7.& 45.q.

Interdictum quis poteſt ſuſpendere,& quæ differentia ſit interdicere locum,& interdicere perſonas,vide de his per Inno.in c.vt priuilegia,de priuil.fol.221.nu.1.

Interdictum an extendatur ad familiares epiſcopi & capituli, vide per Inno.in c.quod vero,de priuil.fol.eod.nu.2.facit in arg.ff.de iudi.l.non ali.§.1.Bal.

Interdictum quid vult dicere,& an interdicti poſsint ſepeliri in cœmiterio,& ſi fuerint ſepulti,vtrum ſublato interdicto ſint extumulãdi,de omnibus his vide Inn.in c.tanta,de excеſ.præla.fol.218.nu.6.

Interdictum dicitur violare,qui in ordine ſuo agit,quæ ordini ſuo non conueniunt,ſolenniter per Inn.in d.c.tanta.fol. eo.vide infra in ver.Suſpenſus,in 6.q.

Impetratio,vide infra in ver.ius,in 11.q.& infra in ver.Tacitur nitas,in 2.q.

Impetratio nõ valet,vbi eſt certus numerus canonicorum,niſi in bulla fiat mẽtio de illo numero,ita no.Abb.in c.dilecto, de appel.quod not.Bal.

Impeditus in cauſa electionis tenetur mittere procuratorem, quod eſt propter inſtans periculum,ita no.Inn.& Hoſt.in c. cum inter,de elect. 22

Imperator ante coronationem an habeat plenitudinem poteſtatis cum non dicatur Imperator,ſed Rex Romanorum,vide Inn.in c.venerabilem,de elec.fol.29.Sed quid ſi duo Imperatores eligũtur in diſcordia?dic quod vterq; adminiſtrabit,vt Rex Romanorũ,& vterq; habebit eandem poteſtatẽ, quam habet Imperator,donec electio alterius approbata erit per Papã,gl.eſt no.& ſingularis in c.Romani,de iureiu. quod no.& tene mẽti.Bal.& vide ſupra in ver.annus,in 1.q.

Imperator & quicunque Principes in quibus caſibus poſsint caſſari,vide ibidem Hoſt.& vide omnino in ver.Papa,in in 51.quæſt.

Imperator in temporalibus præeſt vniuerſis eccleſijs & perſonis,niſi in rebus & in terris donatis eccleſiæ,ita no.Inno.de ſen.excom.c.nouerit.fo.230.nu.2.ergo in terris donatis eccleſiæ nullam habet iuriſd.ff.de offi.præfec.vrb.l.1.§.cum vrbẽ, in gl.Bal.vide infra in ver.Rex,in 5.q.

Imperio vacante iuriſdi.deuoluitur ad Papam,ita no.Inn.in c. licet,de foro competen.fol.82.nu.3.

Imperium eccleſiaſticum vnde habuit originem,de maioritate eius,& de ſumma potentia,vide in d.c.licet,per In.fo.eo.

Imperium quomodo poteſt eſſe iuſtum,cum habuerit originẽ à vi,vide per Inn.in ca.quod ſuper,de voto & voti redemptione.fol.177.nu.10.Reſpõdeo iure gentium,vt l.ex hoc iure.ff.de iuſti.& iure.Bald.

Infamis,vide ſupra in ver.Captus,in 1.q.ibi,nõ eſt infamis,&c. & vide ſupra in ver.Electio,in 12.q.& ſupra in ver.Canonicus,in 8.q.circa fi.

Infamis quando repellatur ab accuſando & teſtimonio,& quãdo non,vide per Inn.in c.cum te,de re iud.fol.129.nu.1.& vide ſupra in ver.crimen,in 4.q.

Infamia facti repellit à teſtimonio in criminali,ſecus in ciuili, ita no.Abbas in c.teſtimonium,de teſti.

Irregularis eſt ſcribens ſententiam mortis,ita not.Inno.in ca. ſententiam,ne cleri.vel mona.fol.190.nu.3.ſecunda manu,& vide infra in ver.Suſpenſus,in 1.& 4.q.& ſupra in ver.Interdictum,in 5.q.& infra in ver.Suſpenſis,in 3.& 9 q.

Irregularis non eſt corpore vitiatus,ita no.Inn.in cap.presbyterum,de clerico ægrotante.fol.151.

Irregularitas eſt de iure poſitiuo,& non habet locum,niſi in caſibus expreſsis,ita no.Inn.in c.ad audientiam,de homici. fol.211.nume 9.

Iuriſdictio ſi eſt commiſſa alicui ſpecialiter,an derogetur ordinatiæ generali,vide Inn.in c.recepimus,de priuilegijs.fo. 219.in prin.qui allegat.l.pro & contra,vide ſupra in verbo, Abbas,in 8.q.ibi,habet epiſcopalem iuriſdictionẽ,vide ſupra in verbo,cauſa,in 6.q.ibi,in reuocatione iuriſdi.&c.vide ſup.in ver.citatio,in 28.q.circa mediũ ibi,idẽ ſi iuriſdõni,&c. vide ſup.in ver.Imperio,in 1.q.& ſup.in ver.Excõicatur,in 4.q.Bal.vide Ang.de Peru.in l.teſtam.C.de teſta.

Iuriſdictio non poteſt prorogari in foro pœnitentiali,quia potius eſt officium quam iuriſdi.ita no.Abb.in c.de cauſis,de offi.deleg.

Iuriſdictio quando competat,cum ſcribitur pluribus iudicib. vide Inn.in c.prudentiam,de offi.deleg.fol.54.nu.9.vide infra in ver.Teſtis,in 70.q.& infra in verbo,ſententia,in 33.q. poſt medium.

Iuriſdictio ſuſpenditur per appellationem,& quando hoc ſit verum,vide per Inn.in c.ſuper eo,de appel.fol.131.Et ſic no. quando appellatio ſuſpendit proceſſum primi iudicis,& quando non.

Iuriſdictio tollitur contraria conſuetudine,& pta ſcripta,ita dicit Innoc.in c.ad noſtram,in fi.de appel.fol.131.& vide infra in verbo,ſtatutum,in 1.q.ibi,non ante factum ſtatutum oritur iuriſdictio.

Iuriſdictio nuda transfertur ad iudicem appellationis,inõ poſſeſsio vel aliud ius,ita no.Inn.in c.Romana,de appel.fo.141. num.5.vide omnino infra in verbo,Reus,in 1.q.& ſupra in ver.citatio,in 35.q.

Iuriſdictionis tres ſunt ſpecies principales,ſ.merum imperiũ, mixtum,& iuriſdictio.Si quis vtitur vna ſpecie non porrigitur ad aliã ſpeciem.Sed per exercitiũ vnius ſpeciei quælibet articulum illius ſpeciei vt exercere,ita no.Inn.& Alb.in c. dilectus,de cappellis mona.fo.180.& tene menti iſta.Bal.

Iuriſdictionis venditione qualiter poſſeſsio acquiratur, vide Bar.in l.poſſideri,in prin.ff.de acq.poſ.& ibi ponit de venditione caſtri,&c.

Interdictum non obſeruans debet ab offi.remoueri,& efficitur irregularis,ita no.Inn.in c.1.de poſtu.præla.fol.17.nu.7. vide infra in ver.teſtis,in 25.q.

Interdictũ differt à caſſatione à diuinis,quia primo caſu,ideſt celebrans tempore interdicti eſt irregularis,alio caſu non, ita no.Inn.in c.irrefragabili,de offi.ordi.fo.64.nu.4.

Interdictum non ſuſpenditur propter appellationem,ita not. Abb.in c.ad hæc,de appel.de quo nulla ratio reddi poteſt, niſi quia ita ſtatuit canon,ne vile ſit auctoritas clauiũ.Bal.

Interruptio ciuilis quot modis fiat,vide Innoc.in cap.illud,de præſcript. 123

Inquiſitio ſi eſt completa & probata,ſuperueniens accuſatio nõ facit ipſam ceſſare,vt l.ſi.de noxa.& de ædil.edi.l.ſi quę. Item quia timetur colluſio.C.de aboli.l.2.ff.de iureiu.l.eũ qui.§.in popularibus,& de inoffi teſta.l.ſi ſuſcepta.Itẽ quia inquiſitio & accuſatio ſunt de iure communi,& ad idẽ tendunt,vnde vnum non excludit aliud,vt l.1.§.dixerit,de publica.& l.in ambiguis.ff.de reg.iur.& per Inno.in c.cum dilecti,de elec.fol.28.nu.9.circa fi.vide Dy.in cap.factum legitimè,de reg.iur.lib.6.& vide per Cy.& Bal.in l.1.§.quia Plautius,de libe.agno.

Inquiſitio eſt proceſſus ordinarius,ideſt legitimus,ita no.Inn. in c.dilecti,de ſen.excom.fol.233.vnum tamen no.quod qui impetrat inquiſitionem,non dicitur accuſare,gl.eſt not.in l. 1.C.ſi tutor non geſſerit.quod no.Bal.

Inquiſitio generalis quando fit,non ſeruatur forma indiciorũ, ita no.Hoſt.in c.bonæ,de electio.& no.Inſtitu.de pub.iudi. in prin.vide ſupra in verbo,Accuſatio,in 3.q.

Inquiſitio quando committitur ad inſtãtiam alicuius recipiuntur teſtes,quos ille nominat,quando autem iudex inquirit ex ſuo officio,tunc recipit illos,quos ſibi videtur recipere, ita no.Hoſtien.in præallegato c.bonæ,de electio.facit.ff.de conditio.ob turp.cauſam.l.ſi tibi.Bal.vide infra in verbo,libellus,in 2.q.& ſupra in verbo,alienata,in 2.q.

Inquiſitio canonica poteſt fundari ſuper delicto in genere ſicut infamia & purgatio,nec coarctandus eſt inquiſitor,qui facit ex officio & bono zelo,ſicut coarctatur accuſator,qui procedit ex odio,& qui debet eſſe plenè inſtructus non per famam,& ideo in inquiſitione non habet locum,l.libellorum.ff.de accuſa.quia poteſt fieri de homicidio,ſimonia,& de adulterio in genere,licet non dicatur vbi & quando,& cum quo,ſecundum Inn.& ſentit gl.ibidem.Inſti.de pub.iudi.in prin.Tamen ſecus eſt in inquiſitione quæ ſuccedit loco accuſationis & tendit ad eandem pœnam,vt no.Iac.But. Inſti.de act.in prin.nam & in ea habet locum d.l.libellorũ, & ſi illa omittuntur eſt inquiſitio ſpecialis inepta,& d.glo. Inſt.de pub.iud.debet intelligi in inquiſitione generali,nõ in ſpeciali,ſecundum Doct.Et idẽ dicit in exceptione,quod in accuſatione ſi habet vim accuſationis,vt in exceptione denocinij,vel ſit oppoſitio.teſt.vt in c.præſentiũ,fatiore probationum credo illud fore introductum,vt cum ſint certæ,nõ elidantur per incertum,alias autem ſufficit exceptio generа

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis, vide ista quæ tangitur in c.fi.de purg.cano.per Inn. fol. 222.& in accu.ciuili si irrogat infamiam, idem quod in accusatione, si non, tunc non est necesse apponere talia,vt ff. de iniur.l. prætor, per Bar.Bald. vide.ff.de dolo.l.item exigit, per Guil.de accus.& do.Bal.
Inquiri nō potest,nisi semel de crimine vnius hominis,ita not. Inn.in c.in tantum,de colluſio,decreg.fol.214.nu.3.
Inquiri debet de capite,& de membris, quando infamia præcedit,ita no.Inn.in c.cum dilectus,de accuſa. 202
Inquiſitor datur ad petitionem vniuerſitatis,ita no. Iun.in ca. cum dilectus,de purga.cano.fol.222.nu.5.
Inquiſitio ab epiſcopo quando committitur ad inſtantiam alicuius,videtur ille legitimus promotor,ita not.Inn.in ca.ex parte,extra de aceuſa. 200
Inquiſitor procedit contra Seium, Seius opponit declaratoriā, dicit inquiſitor, reſponde primo inquiſitioni reſeruatis tibi exceptionib.Quæritur,an Seius teneatur reſpondere?videt quod ſic,quia inquiſitor non ligatur ad ordinem iudiciorū, vt no.Inſti.de publi.iud.in prin. Cōtrarium eſt verum, quia imo ſeruare debet ordinem,ita notabiliter no. Inn.in c.exhibita,de iud.fol.82.præpoſteratio.n.vitiat proceſsum inquiſitionis,ſicut proceſsū accuſationis per prælegata,no.Inn. Bal.Et pro hoc,quia in iudicio quantūcunq; ſummario dēt cōſtare de iuriſdictione & de legitimatione perſonarū,vide in l.liber. C.de pet.hære.& in l.ſi quæramus.ff.de teſt. & in l.2.C.de edic.diui Adria.fol.& per Bar.in extrauagā. ad reprimendam,ſuper verbo,ſummarie,& ſuper ver. Figura.
Inquiritur de criminibus illius, qui debet promoueri abſque ſpecificatione criminum,ſecus in iam promoto,ita no.Inn. et Hoſt.in c.1.de poſtu.præla. 16
Inquiſitor magis debet niti veritati, quām ſolennitati et circunſcriptioni delicti,ita no.Inn.in c.cum oporteat,de accu. fol.202.nu.1.de hoc dic,vt no.Inſti. de act. in prin. et ibi per Iac.But.in lectu.Bal.
Inquiſitionis ſpecialia circa inquiſitionem ſunt iſta.Primū eſt, quia in ea non requiritur ſolennitas,quæ in accu.vt not.Inſti.de pub.iud.in prin.Secundum,quia in inquiſ. teſtes poſſunt recipi li.non conteſt.vt per Inn.in c.1.vt li.non cōte.fo. 85.nu.7.Tertium,ſquia teſtes poſſunt recipi poſt aperturam teſtium,vt per Inn.in c.cum clamor,de teſti.fol.110.nu.2.Ratio,quia in inquiſitione non eſt accuſator, & ideo ſubornatio non timetur.Quartum,quia ſi ſuper inquiſitione generali teſtes aliquid dicant, quod iudex per id poteſt ferre ſententiam,vt per Inn.in c.dudum,de elec.fol.22.nu.4.Quintū, quia iudex poteſt formare inquiſitionem ſpecialem,ſi teſtes ſuper inquiſitione generali recepti aliquid dixerint, & poteſt ipſos iterato examinare,& ſententiam ferre,vt no. Inn. in c.qualiter,de accuſ.fol.202.nu.2.Item non videtur, quod quis ex generali inquiſitione damnetur,niſi ad ſpecialē deſcendatur ſecundum Inno. ibidem vide in l.ſi vacantia.C. de bonis vacan.lib.10.
Iudex poteſt informari de fama alicuius ſine ordine iudiciario & ſine teſtibus in forma iudicij recep.ita no.Inn.in c.cū locum in tua,circa fi.In ver.De plano,de ſpon.fol. 191. ergo ſi iudex inquireret cum teſtibus inhabilibus, non poteſt ſibi opponi de teſtium inhabilitate, quia ſine eis actus valeret, multo magis ergo valere debet,licet ſint inhabiles,per glo. no.in l.quidam in teſtamento §.1 ff.de teſt.Bal.vide infra in ver.Teſtis,in 7.q.& ſupra in ver.cauſa,in 11.q.
Iudex ſi dixit in commiſsione, cōmittimus tibi vices noſtras, certē ex vi iſtorum verborum non poteſt reuocare commiſsionem,nec ad ſe reſumere,ita no. Inno.in c.venerabilis,de offi.deleg.fol.60.nu.3.& vide in ca.1.in fi.eod.tit. vbi vī tex.
Iudex appellationis non poteſt pronunciare ex primis actis,niſi producantur,& ſi ex act.ipſis non viſis iudicaret,peruerteret quodammodo ordinem iudicii, & non rectē faceret,ita no.Inn.in c.cum Bertol.de re iud.fol.128.nu.4. & vide Bal. in l.is apud quem,poſt prin.C. de eden.
Iudici non debent eſſe clauſa dicta teſtium,ita not.Inn.in c.cū clamor,de teſti.fol.110. & vide do.Bal.in d.l.is apud quem, in 3.colum.
Iudex ſi recuſatur ex eo,quia opponitur ſibi,quod eſt iudex fœmina vel infamis,non admittitur talis recuſatio,ita no.Inn. in c.ſciſcitaris,de reſcri.fol.6.nu.2.& in c.cum ſuper, de offi. deleg.fol.56.nu.5.vide infra in ver.ſcientia,in 1.q.
Iudex quis eſſe pōt in cauſa ſuæ familiæ, quā habet in ſua poteſtate vel in ſuo obſequio. Sed propter modicā familiaritē non repellit,& facilius repellit iudex,q̄ teſtis,ita no.Inn. in c.inſinuante,de offi.dele.fol.56.nu.1.vide ſupra in ver.Citatio,in 17.q.& vide quod no. gl.in * q.5.conſanguinei.
Iudicibus ordinariis & alijs adminiſtrantibus ratione caſuum emergentium licet leges tranſgredi,ita no.Inn.in c.1.de conſti.fo.1.nu.2.& vide in l.ſi quis filio §.1 ff.de iniuſto rupto irto;teſta.Bal.ibi,vide infra in ver.ſententia,in 1.q.
Iudex ſi reuocat iuriſdictionem delegatam, quæ in ſe tantum reſidet partes de cōi concordia non poſſunt procedere cora reuocato,quia iſta reuocatio non tangit ius partis, ita not. Inn.in c.cum cōtingat,de reſcrip.fo.10.nu.5.Pro iudicib.diſcretis ſemper eſt præſumendum prima facie,ita no.Inn.& Hoſt.in c.acceden.,vt li.non cōt eſt.fol.85.vide ad hoc.l.Hermnius.§.Gaia.ff.de mino.Bald. vide omnino infra in ver. ſententia,in 33.q.poſt prin.vide.ff.de offi.præſec.præto.l.1.& per Cy.in l.ea quidem.C.de accuſa.
Iudici non creditur de proceſſu,ita not.Inn.in c.cum dilecti, de elec.fol.28.nu.6.
Iudex licet poſsit conueniri ex maleficio,& quaſi,tamen quando eius proceſſus petitur caſſari,non agitur contra eum,ſed contra illos quos intereſt,& cum illis debet fundari iudiciū ita no.Inn.in c.in noſtra,de procur.fol. 71.nu.8.itē ille dicit pars qui citatur,& cōtra quem fertur ſpia,& iudex qui tulit ſuam inter partes nō eſt citādus,ſecus in inquirente ex officio,ſecundū Inn.in d.c.in noſtra,vnde cōcludit quod iudex qui tulit ſpiam ſuper accuſatione non citatur in cauſa appel. vel nullitatis.Sed quando ſententiauit ex inquiſitione, quā fecit ex ſuo offi.tunc debet citari,ſecundum Inn.
Ad iudicem qui cognoſcit inter principales ſemper ſunt remittendi venientes extraſuerſo,ita no.Inn.in c.humilis,de maio.& obed.fol.63.nu.4.& dicunt venire extraſuerſo illi, contra quos nō agitur,vt l.venditor.ff.de in d.quā le.no. Bal.
Iudex qui ſe pronunciat,non reddit ſe ſuſpectum, quia eſt officium neceſſarium,non voluntarium,ita no.Inn.in ca.paſtoralis,extra de reſcrip.in fi.fol.6. nu.4.
Iudex poteſt ſuam ſententiam defendere, quia eſt ſuum intereſſe,ita no.Inno.in c.dilectus,in fi.extra de reſcrip.fol.11.& ibi vide Hoſt.
Iudex,no.quod merus executor non procedit vt iudex.ita no. Inn.in c.cum inter,de elec.fol.32.ibi vide.
Iudex poteſt procedere ex ſuo officio,vbi accuſator eſt illegitimus,ſ.inquirendo,non accuſationem proſequendo,ita not. Inn.in c.cum oporteat,de accu. 202
Per iudicem poteſt fieri cauſæ ſummatiæ cognitio ſine præſentia partium,ita no.Inn.in ca.ex parte,de accuſa.fol.200.vide inf.in ver.ſentētia,in 55.q.No.q̄ nō dicit ſine cita.& ideo cāue,vide in c.læpe.de ver.ſig.in cle.ſuper verbo,defenſiones.
Iudici eſt pœna ſi caſſetur ſententia vel proceſſus,vide gl. not. in c.2.de proba.in cle.& vide infra in ver.Sententia, in 97.q.vide in l.ſi iudex.ff.de varijs & extraordi.cogni.
Iudicis niſi de man. quis non tenetur reſpondere aduerſario ſuo,ſed ſi reſpondet ſibi præiudicat,ita no.Inn.in c.prout,de dolo & contu.fol.98.nu.1.
Iudex an poſsit condemnare de fructibus quando perijt res, vide ſignanter.l.vtiq;.ff.de rei vendi.ſecundum Inn.
Iudicem vnum in cauſa poſſeſſorij, alium in cauſa proprietatis,nemo poteſt impetrare,nec valent literæ ad hoc impetratæ,ita no.Inn.in ca.1.de cau.poſ.& proprie.fol.91.nu.1.vide infra in ver.Reconuentio,in 2.q.
Iudicem quem eſſe ſi fuit ſe el iudicatum,de cærero quærela nō fui iudi.ſuper proceſſu ſuo audiri non debet,ita not.Inn. in c.paſtoralis,de reſcrip.fol.6.nu.8,quod intellige quando lex dat ſibi iuriſdi.ratione dubij, ſecus ſi caret funditus iuriſdictione,vt in c.ſuper literis,de reſcr.& eſt no.gl.in auth. habita.C.ne filius pro patre.Bal.
Iudex ſecularis tenetur ſeruare condemna.ſententiam, l'anum, & excommunicationem epiſcopi,& euitare ipſum excōicatum.Et econtra epiſcopus tenetur ſeruare ſniam iudicis ſecularis.tamen in hoc eſt differētia,quia cps poteſt compellere iudicem ſecularem per cenſuram eccleſiaſticam ad obſeruādum ſuam ſniam,nō econtra,quia nedum vnus poteſtas,capitaneus vel vicarius,vel balius eſt ſub cpo,ſed ēt Rex, quo ad cenſurā eccleſiaſticā,ſecundū Inn.facit quod not. in l.ex ea.ff.de poſtu. non tamē cogit iudex ſecularis procedere & condemnare ad cpi mandatum nec econtra,licet condemnatum ab vno alter debeat euitare, & ſic iuriſdictiones eccleſiaſticæ & laicales debent ſe cauere adinuicem,non opponere,ita no.Inn.in c.1.de offi.ordinarij,& tene menti. 62
Iudex appellationis poteſt corrigere,& emendare,vel reforma re ea,quæ fiunt in fraudem iudicij,ita no.Inn.in c.bona,de appel.fol.115.nu.3.
Iudex licet recipiat cōpromiſsū,nō tamē propter hoc derogat ſuæ iuriſdiōni,ita no.Inn.in c. innotuit,de arbi.fol.79.nu.4.

Iudex

Iudex in quibus caſibus poteſt iudicare ſecūdum æquitatem, vide Inn.in ca.1.circa medium,ſuper verbo,ſuo, de conſtitu. fol.1.nu.2.
Iudex an poſsit eſſe teſtis in cauſa,ſi eam delegauerit, vide infra in verbo, Teſtis, in 11.q.
Iudices ordinarij & delegati quando poſsint in cauſa teſtificari,vide in c.dilecto,de teſti.per Inn.fol.109. nu.3. vide ſupra in verbo,condemnatio,in 1.q.vbi habes quod ſi iudex condemnauit aliquem iniuſtē, quod condemnato tenetur ad reſtitu.ſuarum expenſarum omnium.
Iudex poteſt ſuam ſententiam temperare,ita not.Inn.Hoſt.& Compoſtel.in c.cognoſcentes,de conſti.fol.1.& vide omnino ſupra in ver. Appellario, in 40.q.
Iudices duo vbi ſunt pares,ſi vnus prēuenit alium in cognoſcēdo factum ab altero in eodem met negocio, valet, & tenet, niſi appelletur,ita no.Inn.in c.cū omnes,de conſti.fol.2. nu. 3.& vide quod no.gl.in c.ad hæc. Sed cōtra hoc facit, quod no.in l.magiſtratus.ff.ad munici.& videtur caſus in l.1. ver. ſanē, de offi. conſul.Tamen punitur actor in expen. primi iudicij,vt no.gl.in c.ex tenore,de reſcrip.& in c.dilectus,de purga.cano. Secus vbi pars peteret ſe remitti ad primū iudicium,quia ibi finem recipere dēt,vt ff.de iudi.l.vbi accepe. Non obſt.d.l.magiſtratus,quia ibi loquitur in collegijs vbi plures ſubſtituunt vices vnius.Item non obſt.d.l.j.de offi.cō ſul.quia illud eſt verum ſequendo eundē proceſſum,ſed ex nouo libello ſi non opponat proceſſus valet, ſed ſi opponat perſiſtere debet in veteri,vt in auct.qui ſemel.C.quomodo & quando iudex,& in d.c.cum oēs.per Inn.Bal.& ibidem vide per Compoſt.qui clarius loquitur quām Inn.Bal.
Iudex ex ſola comminatione recuſari non poteſt, ſecundum Hoſt.in c.ſi quando,de reſcri.quod no. Bal.
Index dubitans an reſcriptum ſibi præſentarum ſit verum, vel nō,ſi de facto procedit, valet proceſſus ſi re vera reſcriptū eſt verum,ita no.Inn.in c.ſuper literis,de reſcrip.fol.8.nu.1. Sed quomodo poteſt procedere cum neſciat ſe eſſe iudicē? Reſpondeo,ſufficit quod putet,& opinio cum veritate concorder,alias ſufficit veritas ſine opi.& ſcientia,vt ff.de iud.l. 1.§.j. Sed illud eſt in extraordinaria iuriſdictione, & vide Bar.in l.multum.ff.de condi.indebi. Bal.
Iudex in decidendo & puniendo ſequitur conſuetudinem loci delicti commiſſi,ſecūdum Inn.in c.1.de conſue.fo.15. nu. 8. Sed in cognoſcendo & procedendo ſequitur conſuetudinem ſuam & loci ipſius iudicis, ſecundum Oldra. Primum eſt verum ſi intentatur actio vel accuſatio, ſed ſi implorare tur offi.iudicis iudex ſequitur legem ſuam,quæ dat ſibi iuriſd.& officium,vt no.in l.2.ff.de eo,quod certo loco, præſertim ſi officium reſidet in iudice & in parte,vt officium inquirendi,ideo quia ſecundum ſua ſtatuta inquirit de delicto cō miſſo extra territorium,quia hoc mero officio, exercetur,& quia eſt magis procedendi via,quam pœna vel deciſio, Alij dicunt contra,quia nulla lege cauetur, quod de delicto extra territorium commiſſo poſsit inquiri, & quia cum extra delinquitur huiuſmodi iudicis maieſtas non contemnitur, hoc tenet Guido de Suza. Sed Cyn.& Bart.tenent primam opi. Bald.
Iudex poteſt parcere,vt non pronuncietur contumacia,ſed nō in expēſis cum ſit intereſſe partis,ita no.Inn.in c. conſuluit, de offi.dele.fol.56.nu.5. Et adde ad id,de expen.l. ſancimus, C.de iudi.ibi,ſciturus iudicibus,&c.
Iudex ſi iudicat vltra ſuam iuriſdictionem, & nil ſibi opponitur,valet ſententia,niſi error ſit expreſſus,ita no.in c.cum ſuper,de offi. deleg. 55
Iudex à quo non poteſt citare appellantem,ita no.Inn. in c.paſtoralis,extra de offi.deleg.fol.58.nu.7.
Iudex ad quem donec conſtet ſibi de vigore appel.quod ſit iudex,non poteſt mittere inhibitoriam,ita no.Inn.in d. ca.paſtoralis,de offi.deleg. fol. eod.
Iudex nullitatis poteſt condemnare & abſoluere, et vide l.vetum. §.ex facto,in f. ff.de mino.
Iudex tuetur ſuam iuriſdictionem,ut reus,ut actor,et vt iudex: ut reus quādo eſt in poſſeſsione,et alius eum impedit:tūc.n. pōt et armis,et legibus,et proceſsibus eam tueri,ſicut quilibet pōt omni modo,quo melius poteſt ſe tueri:vt actor, dēt enim agere coram ſuperiore,quia forte nullt conſequi commoda iuriſdi.ut no.in l.de iure.ff.ad municip. Tamen iſte iudex fatuus eſt,ſi poſsider,et eligit uiā agendi, niſi hoc faciat propter potentiam aduerſarij:ut iudex,cognoſcit enim inter alios,ut medius homo,non ut pars. Et quando procedit, ut pars uiſis iurib.et inſtris alterius partis dēt ſilere non iudicare,unde quando iudex eſt pars,tunc qō principalis eſt de iuriſdictione principaliter per ſe mota:quando vt iudex, tunc incidens eſt alteri,no.principaliter per ſe,quia eſt diuerſum factum,de quo non eſt actum,vt ff.ad exhiben. l.de eo.§.ſi. ita no.Inn.in c.ex parte,de verb.ſignifi.fol. 234.nu.3.
Iudex cui nihil eſt probatum,nihil mandare poteſt,ita no.Inno.in c.ſoler,in ſi.de ſen.excom.fol.131.nu.13. vide quod dixi in l.qui accuſare.C.de eden.& vide quod no. per gl.in l. ad monendi.ff.de iureiur.& in l.bona fidei,in prin. glo.magnæ.C.de reb.credi.& iureiur.
Iudex poteſt reuocare ſuum errorem,ita no.Innocen.in c.ſacro,de ſenten.excommunica.fol.230.nume.13. idem dicit in c. ſi quod met, eau. quia ſi iudex male condemnauit in expen.poteſt condemnationem expen.reuocare,idem dicit in c.auditis,de procur.
Iudex quando poſsit cognoſcere de iniuria ſibi facta, vide Innoc.in c.1.& in cap.ex parte,de verbo.ſignific.fol.233.& 234. nume.3.
Iudex appellationis debet ſequi conſuetudinem partium,item poteſt addere & ſupplere ſententiæ,ita no.Inn.in c. Raynutius, de teſta.fol.166.nu.5.& in c.paſtoralis, de offi.delegat. fol.57.& idem tenet ibi Abb.facit C.de appel.l.ampliorem, & ff.quod cum eo.l.Titianus: emendat enim tam in dicto, quām in ratione,vt ibi Bald.& vide l.ſi. C. quando pronon eſt neceſ.
Iudex poteſt petere auxilium moderatum, & quid de exempto,vide Inn.in c.1.de ſtatu mona.fol.177.nu. 3.
Iudex ſi non admiſit exceptionem,quia putabat non veram eſſe,valet proceſſus ipſo iure, nec propter hoc dicitur inordinatus,ita no. Innocen.in c.poſt electi.de conceſ. præben.fol. 154.nume.2.
Iudex etiam ſine aliquo libello poteſt decernere poſſeſſorem eſſe tenendum in ſua poſſeſsione,ſi ex narratione, ſcilicet facti conſtat de poſſeſsione,ita no.Innoc. in c. cum veniſſent, de inſti.fol.151.num.1.adde ff.de ſerui. vrb. præd.l.inter re &c. me,vbi vide Bal.ſed an poſsit dare licentiam,quod quis ingrediatur poſſeſsionem propria auctoritate, Bart.ponit in l. iuſte.ff.de acq.poſ.aduerte, iſtud procedit iudiciaria cognitione præcedente,quod dic vt Leum qui. §. ſi epiſtola. ff. de fur.& facit l.dot.C.ſolu.mat.à contrario ſenſu literæ, ſecundum Iac.de Are.de quo per Cyn.in l.momentaneæ. C. vnde.vi. Sed an iudex poſsit dare hanc licentiam non præcedente cognitione aliqua in caſu,quo pars ſua auctoritate apprehendere,ſeu intrare poſsit poſſeſsionem,vide per Bartho. in l.creditores. C.de pign.poſt Iac. Belui.& quod ibi ſcripſi, ſecundum Albe.de Ro.poſt Oldra.& Iac. Bur.
Iudex licet citetur ad defendendum ſuum proceſſum, non tamen propter hoc dicitur eſſe pars,vide plenē per Inno. in c. cum ſpeciali,de appel.fol.138.nu.8.videtur enim comparere, vt iudicem appellationis inſtruat, vt ibidem Inn.
Iudex appellationis poteſt ex ſuo mero offi. facta in fraudem iudicis corrigere & reformare,ita no.Inn.in c.bonæ,in fi.de appel.fol.136.nu.4.& vide per Cyn. C. de ahe. iudi.l.1.& ff. de admini.tur.in l.chirographis.§.fi.per Dy.Bal.
Iudex ſi viderit vel conſtabit ſibi de teſtium ſubornatione, vel de eius vtilitate,non debet ſequi dicta eotum,ita no. Inno. in c.cauſam quæ,de re iudi.fol.136.nu.4.etiam ſine excep.ſecūdū eū ibidē,& vide infra in ver.Libellus,in 12.q.prope fi.
Iudex pōt abſoluere partes à termino eis aſsignato, ita no. Inno.in c.1.de re iudi.fo.125.& vide infra in ver. Iuriſdi.in 3.q.
Iudex ordinarius vel delegatus ſiue electōr quando poſsit interim ſententiare vel eligere,& quando non, vide Innoc.in d.c.1.de re iudi.
Iudex quando procedit ex præſumptionibus multum debet temperare ſententiam in mitiorem partem,ita not.Inn.in c. quia,de præſump.fol.116.nu.2.
Iudex appellationis ſequitur ſtatuta primi iud Ratio eſt, quia eius loco ſuccedit,vt l.penul. ff. iudi. ſolu. Et ideo ſi in criminali appellatur & confirmatur ſententia, pœna uenit applicanda burſæ fiſci cums iudex pronunciauit,quia hæc lex illius iudicis: Itē executio corporalis ſit per illum, quia lex ſuæ iuriſdictionis hoc dicit, ergo ipſe debet reum detinere in ſuo carcere.Sed in eo,quod applicari debet burſæ partis ei burſæ non derogatur, ſi militer quicunque exequatur, & dic,vt in l.tale pactum.§.cui prouocauit.ff.de pact.ita no.Inno.in c.1.de conſuetu.fol.15.num.5.
Iudex à quo,qui non detulit appellationi poteſt exequi ſuam ſententiā in certis caſibus. Primo,ſi appellatio non fuit interpoſita intra tēpus appellādi,ſed poſtea poſt præcluſam viam lapſu tēporis,& hoc cōſtat. Secundo,ſi appellatio eſt inepta, quia appellatū ab interlocutoria ſine cauſa vel ſine ſcrip.rer

Universidad de Deusto Biblioteca

tio,quando appellatio est prohibita à lege, vt quando quis est confessus & conuictus de maleficio.hoc etiam casu,secū dum canones prohibetur appellare. Quarto,quando appellatio est remota propter clausam appellatione remota, insertam à iure,vt in præfecti,prætorio,vel insertam in rescripto, & appellatur incolorate & informiter. Quinto,quando appellatio est remota propter verā contumaciā,vt no.in c.1. de dolo,in cle. Sexto,quando certum est appellationē esse iniustam. Et hæc sunt vera,nisi appelletur ad Principem, quia tunc postquā Princeps admisit appellationem, nihil est attentandum.secus in alio inferiore,qui non pōt iuri derogare,ita no.Inn.in ca.pastoralis,de offi.dele. fol.57.Tu clarius dic,aut appellatio peccat per impossibilitatē,& ista nō trahit negociū ad superiorē:aut peccat alias,& tunc aut in forma, & idē: aut non in forma,& tunc dēt iudex à quo silere, vt ff.de mino.l.intra vtile. Quid in cā nullitatis? dic si euidenter peccat in materia non impedit executio,vt no.Inn.in c. cū in iure,de offi.dele.fol.59.nu.2.& C.de ord.cog.l.fi.quia non derogat iurisd.primi iud.nec rescindit cā nullitatis pronūciatā,vt l.3.§.si seruus,de acq.pos.p Dy. Inn.tn̄ si snīa dicat nulla ex defectu iuris. interim nō dēt fieri executio,vt l.si quis filio.§.si quis.ff.de iniusto test. vel ludibrio fiat processus piudicialis vel ipsa executio reuocet,ar.l.diximus.ff.de exc. tut. Si aūt per apertā calūniā dicat nulla snīa,interim fiat executio,vt l.satis.C.de fal. idē si p psumptā calūniā psumptiōe iuris,arg.in Auct. quæ sup. secus si psumptione hoīs, quia ex ea nihil est inouādū,quia est probabilis nō est necessaria. ff.de pœnis.l. absentem. Et no.quod licet lege caueat,quod non possit opponi de nullitate snīæ, tamen si dicat nulla ex defectu iurisd.talis exceptio procedit & dēt admitti, vt not. gl.vnica,& singularis in c.1.de sequest.pos.& fruct. in cle.idē puto si contineat errorē expressum. Sed in errore velato vel alia nullitate velata nō pōt opponi,vt l.3. C.de edic. diui Adria.tol. Et quod dixi in re dubia executionē fieri non debere,intelligo de executione iudiciali,secus in execu.legali, q nititur soli veritati,arg.ff.de condi. ob cau.l. si pecuniā.§. si seruum. nec fingi lites possunt in piudicium dispositionis legalis,vt ff.de tran.l.cū hi.§.si cum his,non dico in priuata tamen executione: quamuis.n.publica executio retardetur, priuata tamen pœnam non meretur, vt si quis occidat bannitum pendente causa nullitatis banni. ꝑ tamen re vera valebit,secundum Dy. vbi supra. Et sic aufertur potestas bannito vlterius disputandi de bāno,arg.contra.ff.man.l.Quintus,& facit.ff.de mu.& ho.l.reus delatus,& de lib.cau.l.qui de libertate.tene menti.Bald.

Iudex qui cognoscit de causa resti.in integ. contra sententiam si videbit ipsam non valere pronunciabit,quod non valet & non procedet ad alia,sic iudex appellationis, vt in §. ex alia. Hoc non placet Inno.quod iudex aditus super restitutione vel nullitate intromittat se de eo,quod nō est actum, ita no. Inn.in c.coram,de offi.deleg.fol.59.nu.2. vide Cy.in l. eos. C.de appel.& Bar.in l.si expressim.ff.eo.tit. in l. tale pactū. §.qui prouocauit.ff.de pactis,in 14. q.

Iudex appellationis non potest iudicare,de eo, q non est petitum, ita no. Innoc.in c.cum contingat,de offi.deleg.fol.60. numero.6.

Iudex pōt suum processum defendere,ita no.Host.in c.de cætero,de transac.item & sententiam suam defendere potest, ita no.Inno.& Host.in c.dilectus,in fi. de rescrip.

Iudex sicut absoluit propter contumaciam partis, ita & arbiter potest absoluere ab obseruatione arbitrij,ita not.Inn.in c.ex parte,de arbi.fol.78.nu.1.

Iudex ecclesiasticus in quibus casibus pōt se immiscere causis secularib.vide Inn.in c.licet,de foro,compe.fol.82.nu.3.

Iudices extraordinarij vbi debeant sedere & iudicare, & quis puniat eorum officiales,vide Inn.in c.cum contingat, de foro compe.fol.83.nu.1.

Iudex potest ferre sententiam ēt de re quæ non est de sua iurisdi.ita no. Inn. in c.postulasti,de foro compet.fol.eod.sed contra vī,vt no. C.de anna.excep.l.fi.in fi. Solutio,dic,quod illa qō intelligitur quando quis sortitur forum ratione possessionis non rōne contractus vel domicilij,& sic cōcordat cum Inno.& dicit Inn.quod si habeo bona Mediolani,non ideo dominus Mediolanen.potest ea confiscare,si alias non sum sibi subditus,quia fortè occidam Mediolan.extra districtum Mediolani,vel aliud delictum committam,quia statuto non ligor,ex quo in territorio suo non delinquo.Fallit si offensus non inuenit de me iustitiam,quia tunc potest bona mea occupare,vt 23.q.2.c.Dominus noster. Sed propter onera realia bene potest confiscare,& sibi incorporare,& si non soluantur,quia hic res non persona conuenitur,& sententia prædio datur,vt ff.de neg.gest.l.qui in alienam,in fi.secundum Inno.in d.c.postulasti,in c. à nobis, de senten.excom. idem tenet Bar.in l.cunctos populos,in 8.q.C.de sum. Trini.& fide catho. Bald.

Iudex non potest quem citare extra territorium, vt sit verus contumax,licet missionem patiatur,ita no.Innoc.in c. licet, de foro compet.fol.82.& citare non potest realiter, idest per capturam personæ,quia executio realis non potest fieri extra territorium, & si edictum extra territorium proponatur, solenniter vel ad domum citetur, citatio porrigit effectum suum contra citatum,vbicunque sit,& erit verus contumax si scisse probetur, vt l.fi.de decre.ab ordi.faci. & poterit excommunicari & banniri & confiscari, vt l.1.de requi.reis.ff. Si autem nuncius ad eum citandum mittatur extra territorium, non valet citatio, quia extra fines temporis vel loci mandantis non potest nuncius citare,arg.ff.de arbi.l.si cum dies.§.si intra,& non valet citatio, quæ peccat in fundamento & initio suo,vt in c.pastoralis,de re iud.in clem. Si autem citatio per nuncium,vel literam fiet intra territorium,sed in loco exempto,vt puta ecclesia, bene valet,vt l. præsenti. C. de his,qui ad eccl.confu.& no.per glo.in l.plerique.ff.de in ius voc.facit quod no.Cy. in l. omnes.§.nihilominus. C.de epis.& cle. Citatio ergo, quæ intra territorium sumit initiū, effectum suum porrigit vbicunque,secus si peccat in fundamento sui principij, quia vbi fundamentum non est firmū, non bene de fine perpenditur,vt no.in simili.ff. de arbi.l.si vnus.§.principaliter,& quod no.in simili.ff.de postu.in l.ex ea,quod tene menti. Bal.

Iudex quando pronunciat se iudicem contra verum contumacem non potest appellari,licet non esset iudex, ita not. Inn. in c.præterea,de dila.fol.88.nu.2.

Iudex potest quædam ex suo arbitrio facere in fauorem litigatoris,quæ tamen si non facit,non potest appellari,ita no.Inno.in c.fi.de ferijs.fol.89.sic & supplere potest, tamen si non supplet. non potest appellari, quia hoc non consistit in iure partium,& vide Spe.in tit.de offi.iudi.& potest delegare, & non delegare,& si delegat, non potest appellari, quia non tangit ius partis, secundum Ioan. And.ibi, et potest facere gratiam spectationis contumacibus,nec inde potest appellare,quia ista potius pertinent ad iudicis auctoritatem,& animi sui motum,quàm ad necessitatem,& no.bene ista. Bald. vide omnino supra in verbo, Conclusio, in 2.q.

Iudex quilibet debet obseruare ferias sui fori, non ferias litigantium,& ita obseruat etiam curia Romana: feriæ enim sapiunt ordinem processus: tempus enim est de ordine,ita no. Inn.in c.fi.de ferijs. 89

Iudex potest mutare interlocutoriam latam super exceptione, vnde quando ponitur exceptio per aliquam partem alteri, sententia interlocutoria iudicis requiritur,vt videatur an bene,vel malè fuerit exceptum,vt not. Abb.in ca.duobus, de appel.de primo no.Inn.in c.1.de ordi.cogni.fol.90. & vide, quod no.ff.de re iudi.l.quod iussit.

Iudex laicus non potest cognoscere de aliquo spirituali actu, nec principaliter,nec incidenter,sed remittitur causa ad episcopum,ita no.Inn.in c.tuam,de ord.cog.fol.90. Non obst.l. quotiens. C.de iud.quia illud intelligitur de incidenti,quod non est alterius fori principalis,sed forum spirituale est diuersi fori principale à foro temporali,vt ipse Inn.no.in c.licet,de foro compe.fol.82.nu.1. Non obst. quod iudex vxorē prægnantem mittit in possessionem nomine ventris,& puerum ex Carboniano, vt l.1.§.si ea.ff.de vent. in pos.mit.vbi etiam no.quod licet in summarijs sufficiant præsumptiones ad probandum filiationem,tamen ad probandum matrimonium exigit plena probatio,quia & ibi dico,quod iure canonum dēt fieri remissio ad epm. Nec obst.quod iudex secularis interponit decretum in emancipa. quia est iste actus voluntariæ iurisdōnis. Nec ob. quod decernit alimenta, quia verum est,si aduersarius fatet eum esse filium,nā confessionem bene pōt audire,sed si aduersarius negat, remittuntur ad epm. Ratio est,vt dicit Spe.in tit.de reconuentione, hoc capitulū habet locum,vbi de matrimonio incidit qō contentiosa & cōtradict.secus si non in modū disceptationis quæritur,sed de plano,quod est no. Sed quid erit si coram arbitro incidit qō filiationis,an remittet illā ad epm. dico quod non,quia non potest eam arbiter remittere,vt ff.de arbitris. l.non distinguemus.§. de officio. item non procedit arbiter vt index,& sic nō fiet cōtra hāc decretalē,tamen istæ probationes non valebunt isto casu in vero iudicio. Quid si fiāt sta tn.cōtra hanc decretalē? Resp.istæ probationes nō valebunt

isto casu in vero iudicio.quid si fiant sta.contra hanc decretalem? Respondeo, valent testimonia tanquam extraiudicialia. Et si statutum vult facta extra iudicium valere inter sibi subditos,bene valebit statutum,non tamen erit vera probatio, sed ficta,quia statuta non possunt iurisdictionem spiritualem conferre, Quid in arbitratore? dic quod non sunt iudicialia testimonia, quæ fiunt coram eo, & sic est duplex genus testimonii,vt C.de hære.l.quoniam.Et quod dicit hæc decretalis habet locum etiam in excep.clericatus excommuni. & periurii, quæ sunt causæ spirituales,secundum Hostien.& tene menti. Bald.

Iudex si non vult audire aduocatos & eorum allegationes, non propterea dicitur grauare partem,quia præsumitur iudex sapiens in iure,nec apparet, quod propter hoc grauet partem, quia multi sunt,qui non egent allegationibus iuris, seu legū, ita no.Inn.in c.pastoralis de causa pos.& proprie. 92

Iudex si condemnauit de principali & non de fructibus & interesse,quod pertinet ad consequentiam petitionis, non poterit de fructibus & interesse agi nouo iudicio, quia sopitum videtur una cum principali,ita no.Innoc.in cap.grauis, de restitu. spolia.Bal. 95

Iudex duobus æquè probantibus non potest inter eos diuidere possessionem,quia non est ad hoc actum,ita no.Innoc.in c.licet,de proba.fol.203.nu 5.

Iudex debet laborare,ut intercipiat testē, si videtur ei suspectus, ita no.Inn.in c.cum causam,ad fi.de testi.fol.108.nu.7.idem tenet Azo,C.eo.tit.in summa.

Iudex ex officio suo debet inquirere de conditione testis,licet nō excipiatur ab alio contra quem producitur,ita no.Innoc.in d. c.cum causam,de testi.fol.eod.& no.ff.de magi.conue.l.1.§.si præses.Bal.

Iudex licet deleget causam,non propterea in illa poterit testificari,quia delegatus iure delegantis fungitur,ita no.Inn. in c.dilecto,de testi.fol.109.nu.3.

Iudex debet quærere à testibus de causa scientiæ sine interrogatorio,& si interrogauit, & testis nihil vel bene respondit, tūc nō debet repeti interrogatio,secundum Inn.in c.cum clamor,de testi.fol.110.nu.3.Si vero iudex non quæsiuit, malitia & dolositas præsumitur,quia omittit ea, quæ officio suo incumbūt, debet enim suo officio interrogare de causis scientiæ.si aūt iudex omisit interrogare de circunstantiis,non de substantialib. ut de loco,tempore,& contestib.& similibus,non sunt contestes iterum interrogandi,si autem iudex omisit interrogare de principali re vel facto,ut de libello in præscriptione, tunc debent repeti testes,quia fuit culpa iudicis non partis,ita no. Inno.in c.per tuas,de testib.fol.110.nu.4.

Iudex in testibus interrogandis potest ex suo officio supplere, ita no.Inn.in d.c.per tuas,extra de testi. eod.

Iudex qui non pronunciat super princ.non potest parti reseruare petitionem expensarum,quia nunquam habuit petitionem seorsum à principali,ita no.Inno.in c.fi.de dolo & contu.fo.98. numero 2.

Iudici soli licet non credatur,nisi quatenus constat ex actis,tamē creditur iudici & notario simul ita.no.Inn.in c. quoniam contra falsam,de prob.fol.104.nu.8.

Iudex potest committere notario examinationem testium fiendam & in absentia,ita no.Inn.in d. c. quoniam contra falsam, de proba.fol.eo.& in c.cum Bertoldus,de re iud.f.128.& no. etiam in c.2.de iureiu.lib.6 & in c.2.de offi.dele. in cle. & in c. cum causam,de testi.& ipsemet notarius instrm de commissione facta sibi potest facere,ita tenet Bal.in l.ex snia.ff. de testa.tute.tamen magis cautum est,ut alius notarius rogetur de confectione istius instrumenti commissionis.Host.& Io. And. in d.c.quoniam contra,de proba.quod est no.sine commissione notarius non potest examinare,quia hoc spectat ad officium iudicis non notarii,ut no.C.de testa.l.hac consultissima. §. pen. facit ff.de excu.tut.l.scire oportet.§.oportet, & ibi per Dyn. Bal.sed pone,testes,qui sunt de eodem domicilio iudicis non possunt venire ad iudicem propter infirmitatem, nunquid iudex debet ire ad testes percipiendo testimonium? dic quod in criminali sic.sed in ciuili non tenetur ire,sed poterit committere exami.notario,& uide Bar.in d.l.ex sentētia, de test. tut. Bal.vide in c.constitutus, de fideiuss.

Iudex si viderit vacillare testem debet iubere notario,quod scribat in actis qualiter ipsi iudici videtur testem vacillare,titubare,& pallere,&c.& debet scribi modus vacillationis,ita notat Inn.in d.c.quoniam contra falsam,de proba.f.104.num.5. Et ibi et uide qualiter notarius debet scribere vacillationem testium,quando iudex sibi dicit.Inn.ibidem,& no.bene ista.Bal. & no.quod eo tunc,i.tempore vacillationis, debet iudex hoc notario committere non ex interuallo, & maximè non debet committere finito iudicio,uide Inn.in d.c.quoniam cōtra fal. fol.eo.& Ang.in l.Lucius.ff.de his,qui no.infa.

Iudex si citat aliquem per suam cedulam suo sigillo sigillatam, licet non sit scripta manu notarii,valet tamen,ita no.Inno. in c. 2.de fide instru.fol.113.nume.3.facit in arg.l. si publicanus.§. de rebus,de publi.

Iudex quando habet duas vias ad procedendum, seu duas auctoritates iurisdictionales,potest ex vtraque procedere.Item potest vnum actum facere ex una,alterum ex altera, & tūc ex ea via quam elegit processus est iustificandus,ut ff. de offic. eius cui man.est iurisd.l.& si prætor.sed habens unam auctoritatē, & putans se diuersam habere,si procedit,an valeat processus? & videtur quod sic,nisi astringat se solum ad procedendum ex incompetenti auctoritate.fm Inn.sed alii dicūt valere,quia credit se iudicem,& est,& sic non errat circa fundamentum, sed errat in qualitate vel causa iurisdi.suæ. sicut ille, qui procedit vt ordinarius ex principali iurisdictione,cum non possit, nisi ex prorogata,tamen dicit lex ualere suum processum. ff.de iudi.l.2.§.1.uide ista per Inn.in c.cum ex officii,de præscri.folio 124.& per Bal.in l.multum.ff.de condi.& demō. Bal.vide per do.Bal.de hoc in l.falsus.C.de fur.

Iudex appellationis quando tertius appellat,an pronūciabit pro appellante sibi non fieri præiudicium,an rescindet snīam in totum,ēt quo ad principalēm,qui acquieuit snīæ.Item an persona quæ uenit ex transuerso quę nūquam appellauit, possit tertio appellare.Item an mandetur snīa executioni in præiudiciū vnius & non alterius,uide de omnibus istis Innoc.in c. cum super,de re iudi.f.127.nu.2,& 3.iudex in snīa potest dicere, ego pronuncio, vel nos pronunciamus, licet sit unus solus iudex, ita no.Inn.in c. Apostolicę,de re iudi.

Iudex non potest reseruare ius, de quo non est actum, nisi de consensu partium,ita no.Innocen.in capitu cum dilecti,de emptio.& venditio.folio 160.facit ff.de pac.dota.l.Bebius Marcellus.Bal.

Iudex imponit perpetuum silentium accusatori, si non fuerit in termino,ita notat Innocent. in capitu. licet, de accusa. folio 201.nu.4.

Scias tamen,quod istud silentium est interlocutoria, & potest ab impositione talis silentii appellari,quia nimis præiudicat.ff. de accus.l. Titia.Bal.

Iudex potest corrigere errorem suum, siue errauit in processu, siue in interlocutoria,& in criminali,ita no.Inn.in c.qualiter, il 1.de accus.fol.202.nu.2.

Iudex si procedit contra aliquem non subditum,processus nō valet,nec tacitus consensus sufficit ad actum illum validandum, ita no.Inn.in c.ad petitionem,de accus.f.203.nu. 1. Sed bene sufficit consensus expressus,ita no. C.commu.utriusque iud.l. 2.& uide supra in ver. Arbiter,in 8.q. vide in l. 1. C. de iurisdi. om.iudi.& in l.si per errorem.ff.eo.tit.& uide infra in hoc eodem ver.in proxi.6.q.

Iudex recipit cautionem pro officii sui securitate,ita no.Inn.in c. quia frustra de vsur.fol.213 nu,2.& uide per Olar.& Bar.in l.si quis uxori.§.si fugitiui,de fur.Bal.

Iudex laicus si tenet aliquem in carcere,qui dicit se clericum, an teneatur eum dimittere,& quando,vide per Inn. in c. contingit,de sen.excom.fol.228.nu.2.Et dic,quod detinet eum donec iudex pronunciabit clericum,nam iudex laicus de clericatu non habet cognitionem secundum eum,& potest episcopus inhibere iudici laico,ne procedat contra clericum etiam litigare uolentem,secundum eundem Inn.ergo si hoc facit episcopus,non tamen dicitur clericus declinare, sed inuitus abstrahi,nec incidit in pęnam inclinātium, quia eo inuito episcopus pro interesse totius ordinis clericalis declinat eum,non autem seipsum declinat.Et uide l.1.C.de lega.admi.parti. tene menti,Bal.de isto puncto est hodie casus ad literam in cap. si iudex laicum,de sen.excom.in 6.q.

Iudice vel quocunque alio officiali mortuo, an potestatem eius exerceat aliquis ante euentum successoris,uide Innoc.in ca.ad abolendam,de hære.fol.209.nu.1.Et dic quod subalternū officium reddit ad dominum principalem. Principale officium ad nullum,nisi officium episcopi quod ad capellanum reddit in eo propriè quod pertinet ad episcopi iurisdictionem, sicut est iurisdictio & confirmatio, quia sunt unum corpus, & in vno collegiali corpore etiam unum ius omniū recidit,ut l.sicut, in fi.ff.quod cuiusq; uniuer.noīe,nisi sint singulares personæ.Inn.

Iudex an possit reuocare post litem contest. interlocutoriam per eum latam ante,uide Inn.in c. sæpe,de appel.fol.134.nu. 3.

Iudex non potest iudicare,neque cogere aliquē ad aliquid faciendum sine causæ cognitione,alias non valet snīa,ita no. Innoc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in c. solicitudinem, de appella. fol. 136. nu. 4. sed pone, sententia aliquo casu est nulla, quæritur an consensus partium faciat eam valere? Et dic quod non, quando omni respectu erat nulla, & hoc quantum ad agendum, sed quantum ad excipiendum sic, vt C. communia vtriusque iudicij. l. ij. argu. ff. de pigno. l. 1. in prin. si autem est nulla, non simpliciter, sed habito respectu ad dominum, tunc ratificatione sumit effectum, vt l. 3. §. 1. ff. rē ratam habe. & l. 1. C. qui pro sua iurisdi. Iac. But. Bald. vide supra hoc eodem ver. in 6. proxi. q.

Iudex appellationis an possit de principali causa cognoscere, vide Inn. in c. vt debitus de appella. fol. 137. nu. 5.

Iudices qui erunt, quando est contentio inter dominum & vasallum de feudo, vel circa feudum, dicit Inn. quod pares, idest, habentes feuda similia. Et quando contentio inter vasallos est, do minus ipsorum est iudex. sed ad quem appellabitur istis casib. vide Inn. in c. cæterum, de iudi. fol. 80. nu. 5.

Iudex ecclesiasticus erit iudex, si ecclesia petat se restitui in integrum, ita not. Innocen. in capit. cum sit, de foro compet. fol. 82. nume. 2.

Iudex ecclesiasticus cognoscit de qualibet oppressione pauperū, & de crimine sacrilegii etiam in dubio, ita not. Inn. in c. cum sit generale, de foro compe. fol. eo.

Iudex ecclesiasticus cognoscere debet de causis viduarum, quia ad eum iurisdictio pertinet, licet de gratia speciali deferatur iudicibus secularibus, vt ipsi cognoscant, ita not. Inno. in c. licet, de foro compet. fol. 82. nu. 3. Adde quod not. in c. significantibus, de offic. deleg. in nouella, & in l. 1. C. quando Imperator inter viduas. Bald.

Iudex ecclesiasticus habet cognoscere de causa dotis & adulterij, ita not. Innocent. in capit. 1. vt lite non contesta. fol. 86. nume. 3.

Iudices habentes mixtum Imperium isti non solum habent potestatem dandi plenam possessionem, nudam vero possessionē in casibus causa custodiæ possunt dare simplices magistratus, ita no. Inno. in c. tua, vt lit. non contesta. fol. 86. Primum fallit in litis diuisorio, vbi requiritur litis decisio corporalis, vt l. inter castellianum. ff. de arbi. Bal.

Iudex non repellitur propter omnem inimicitiam, sed solum propter grauem. testis vero repellitur propter grandiorem, quæ non ex ipso sed ex alio causam habet. ff. de arbi. Inon distinguemus. §. cum quidam. & in ca. cum P. extra de accusa. Et nimis fauor iustar inimicitiæ continet, ita not. Host. in c. accedens, vt li. non contest. quæ inimicitia probatur ex verbis, puta ex capitalibus minis, dun tamen ex personis dicta pensemus, vt in l. 1. C. si quis Impera. maledixerit. & l. licet. C. de arbit. item ex ipsis rebus & factis, vt C. de appel. l. si quis prouocatione. Bald. vide supra in ver Colonus, in 1. q. ibi, quia iudex non intendit præiudicare, vide omnino supra in ver. Citatio, in 28. q. ibi. Sed respōde. quod omnia præcepta iudicum, & c. vide supra in ver. Curia in 3. q. ibi, & quilibet, &c.

Iudex licet mittat in prima citatione peremptorium, pars quæ citatur, non propter hoc potest appellare, quia iudex in quacunque citatione si vult, potest quem citare cum peremptorio, ita not. Inn. in c. 1. de dila. fol. 88. tene menti. vide Bar. in l. 2. ff. de appel. recip. & Bal. in l. 2. C. de epis. audien.

Iudex appellationis quandiu cognoscit, an appellatio sit recipienda, non debet inhibere, ita not. Inno. in ca. dilectus, de rescript. fol. 11. nu. 3.

Iudex non potest super petitione principali iudicare nunc pro vna parte, nunc pro alia, quia super toto debet formare sententiam: actus enim pronunciandi est indiuiduus, sed si sunt plura capitula potest de per se super quolibet pronunciare, nisi essent connexa & inse parabilia, ita no. Inno. & Host. in ca. cum inter, de elec. fol. 21. Nec cb. l. intra vtile. ff. de mino. vbi per se iudicatum fuit super ætate, quia id fuit interloquendo, non diffiniendo, nec super re, idest super resti. petita, sed super quoddā præambulo, i. causa petitionis, scilicet super ætate, & tene menti prædicta Bald.

Iudex potest iudicare super his, quæ veniunt ex quadam consequentia, licet specificè nō fuerit petitum in libello, ita not. Inn. in c. querelam, de elec. fol. 24. ff. de min. l. si iudex, & C. de sen. & inter. om. iud. l. cum eorum. Bal.

Iudici potest de facto resistere ille qui non est citatus, dummodo possideat, ita not, Inn. in c. si quando, de offi. dele. fol. 52. vide supra in ver. Factum, in 8. q.

Iudex quilibet dumtamen sit ordinarius absolut à sententia excommunicationis lata à iure. Sed si est lata ab homine, is, qui eam tulit absoluit, vel superior in ea iurisd. ita not. Inn. in c. prudentiam, de offi. dele. fol. 54. nu. 13. vel potes dicere, Iudex maior potest absoluere à sententijs suorum subditorum, vt vult Inn. in c. prudentiam, de offi. dele. Et hoc si offi. minorū ei subalternatur, vt ff. de iudi. l. iudicium soluitur, alias non debet se intromittere, vt 11. q. 1. c. persona, per Arch. Bal.

Iudices sedebunt à mane vsque ad vesperas, quomodo hoc intelligatur, vide Inn. in c. consuluit, de offi. dele. fol. 56. nu. 4.

Iudex quando pronuncio tappellationem fuisse desertam, illa pronunciatio est interlocutoria, & ideo debet appellari in tempris, & cum causæ cognitione, facit quod no. in c. fi. de appel. in cle. & C. quomodo & quando iudex. l. si præses quasi desertam. & ideo quia est interlocutoria reddit executio ad primum iudicē, arg. l. intra vtile. ff. de mino. & not. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. & tangitur per Inno. in c. pastoralis, de offi. dele. fol. 58. nu. 5. Bald.

Iudex inferior non cognoscit de nullitate sententiæ superioris, ita no. Inn. in c. cum in iure, ver. secus, de offi. dele. fol. 59. nu. 3. facit in argu. ff. de mino. l. minor autem. nec merus executor, per capitulum, de cætero, de re iud. secundum Inn. per Bar. in l. 2. di uo Pio, in prin. ff. de re iudi.

Iudex potest suam iurisdictionem defendere etiam cum ense, & etiam in bello. hoc verum si iurisdictio erat euidens & notoria, sed subditus vel alter subtrahit sibi exercitium iurisdictionis, ita no. Inn. in c. dilectus, de pœnis. fol. 224. & plenius per eundem, in c. olim, de resti. spolia. Bald.

Iudex superior in aliquo territorio potest cognoscere de omnibus causis, de quibus iudex inferior posset cognoscere in ipso territorio, ita no. Inn. in c. cum ab ecclesiarum, de offi. ord. fol. 63. nu. 3. facit. C. de offi. præfe. vrb. l. 1. in fi. hoc verum, nisi cō suetudo illius terræ præfigeret certum ordinem in cognoscendo secundum eum ibidē. Et dic, quod ipso iure non valet, quod actum est contra consuetudinem informantem iurisdictionem, & contra ordinem consuetum, tene menti. Bal. No. cōtra consuetudinem informantem iurisdictionem, &c. Nam consuetudo potest rendere ad decisionem, seu iustitiam causæ. Et tunc dic, vt per Cyn. in l. 2. C. quando pro. non est ne.

Iudex si taxauit malè expen. poterit illam taxationem reuocare, ita not. Innoc. in cap. super eo. quod met. cau. fol. 73. nume. 4. & per eundem in c. sæpe, de appel. fol. 134. nume. 3. vbi habes an possit appellari.

Iudex superior postquam incepit cognoscere de appellatione inferioris, posse sionem dare non potest, ita not. Inn. in c. constitutus, de appel. fo. 132. nu. 3. vide supra in verbo, citatio, in 27. q. vbi habes, quod omnia præcepta iudicum sunt stricti iuris. No. quod omnia præcepta iudicum, & c. quia cōtra facit, quod habetur in ca. cum ecclesia Sutrina, de cau. pos. & proprie. Sed hoc intellige in articulo præcepti. Et vide Cyn. in l. quotiens. C. de fideicom.

Iudex qui se obtulit facere rationem, & iustitiæ complementum, non dicitur grauare, ita not. Innoc. in cap. dilectis, de appel. fol. 136. nu. 2.

Iudex à quo appellatur, debet citari ad audiendum sententiam iudicis ad quem, ita no. Inn. in ca. cum speciali, de appel. fol. 138. nume. 8.

Iudex potest iudicare ex pluribus præsumptionibus, ita not. Innoc. in c. illo vos, de pig. fol. 162. Et per Dyn. ff. de excusa. tut. l. 1. Bald.

Iudex potest punire delinquentem ex suo offi. etiam sine accusatore, ita not. Inno. in c. qualiter, de accus. il 2. fol. 205. nu. 5. facit c. fi. de celebr. miss. Punitur ergo quis sine accusatore. Ratio est, ne maleficia remaneant impunita.

Iudex, an eo ipso, quod fuit opposita exceptio, quod nō erat iudex, desinat esse iudex, ita quod processus postea factus per eum non valeat. Inn. in c. cum speciali, de appel. fol. 138. nu. 2. dicit, quod non recordatur se legisse, sed Bar. in l. 1. C. si qua præsi. po. dicit, quod recordatur, quia allegat ibi esse casum, sed do. Bald. ibi dicit, quod est speciale ibi. tene menti. Aduerte, alibi Bar. quærit in hoc, vtrum ex eo, quod opponitur iudici, quod est suspectus, ex hoc impediatur processus, & dicit, quod sic cō tra Inn. per Bar. in l. quia poterat. ff. ad Treb.

Iudex vnus pōt alteri mandare, qđ recipiat probationes vice sua, seu nomine suo, ita no. Abb. in c. constitutus, de fideiuss.

Iudex si dicit solue solue, solue: nō propter hoc dicitur tertia monitio, ita not. Abb. in c. tua, de dona. vide gloss. in l. 4. de pign actio. Bald.

Iudex potest terminum assignatum reuocare: non. n. habet maiorē auctoritatē termini assignatio, quàm interlocutio, sed interlocutoriā pōt reuocare, ergo & assignationē termini, ita no. Inn. Abb. in c. significāte, de appel. fol. 139. quod tene menti Bald.

Iudex in causis beneficialibus cognoscit de meritis causæ etiam appellatione deserta, ita not. Abb. in cap. secundo requiris, de appellat. Bald.

Iudex

Iudex qui commisit causam alicui, vt cognosceret & pronunciaret habito consilio à quodam sapiēte, si ille pronunciauit omisso consilio non oportet appellare, quia sententia est nulla ipso iure, ita no. Io. And. in cap. non est, de consecr. lib. 6. in nouella. quod tene menti. adde quod ille, qui petit consilium hominis certi non potest appellare à sententia illius consilii vigore lata, vel etiam à consilio non appellat, tex. est ad hoc melior, qui sit in iure ciuili, in l. generaliter. §. sinautem is, ver. cum minus eru dele est parti, & c. C. de reb. cred. & iureiur. quod not. Bal.

Iudex si in prima dilatione probatoria dixit, & peremptoriè, & tunc secunda dilatio non dabitur, nisi cum maiori solennitate, quàm alias daretur, ideſt, quod impedimentum in prima oportet probari testibus, non autem sufficit solum iuramentum, ita not. Innoc. in ca. in causis, de testi. fol. 106. nu. 2. quod tene menti Bald.

Iudex vbicunque daret dilationem probatoriam, demum concessa resti. in integ. ibi arbiter. qui non potest concedere restitutionem, eo quod est missti imperii, dabit dilationem non prohibita restitutione, ita no. Inn. in c. pen. de arbi. fol. 79. nu. 3. quod est no. dignum, de hoc per Cy. in l. fi. C. vbi & apud quos Bal.

Iudex quotiescunque iudicat vt bonus vir, ab eius sententia appellari non potest vnquam, ita not. Inn. in c. præsenti, de rescript. fol. 14. nu. 3. quod est no. secundum Odofr. Bal. vide Io. And. in addi. Spec. in tit. de appel. §. in quibus.

Iuramentum turpe non est seruandum, sed turpiter præstitum sic, donec absoluatur iurans, nisi ex necessitate, ita not. Inno. in c. venerabilem, de ele. fol. 29. nu. 5. & in c. cum inter, de renun. vide in ver. Testis, in 27. q.

Iuramentum quod est præstitum alicui tanquam officiali, eo deposito non debet ei seruari, secundum Host. ibidem. Et vide infra in ver. Testamentis, in 45. q. Bal. vide in ca. ad Apostolicę, de re iud. lib. 6. & in c. pastoralis, eo. tit. in cle.

Iuramentum de non reuelando secretum, intelligitur, nisi ex iusta causa reueletur, ita not. Inno. in cap. qualiter, il 2. fol. 205. de accusa.

Iuramentum veritatis succedit loco iuramenti calumniæ in causis spiritualibus, ita no. Inn. in c. literas, de iuramen. calum. lib. 6. fol. 86. nu. 2. Idem in criminalibus, vt in ca. dilectus, de accus. Et ideo non est iuramentum purgationis: interdum enim iuramentum calumniæ facit sufficiētem probationem, vbi id quod petitur agenti prodest, & alii non nocet vel parum, vt not. ff. ad exhi. in l. thesaurus, tene menti. Bal. vide supra in ver. Actor, in 15. quæstio.

Iuramentum minoris repræsentat ipsum esse maiorem non essen tialiter, cū esset quid impossibile, sed iuris præsumptione sic, vide Inn. in c. causam, alias in ca. fi. de iura. calum. fol. 119. Et quid est hoc dicere, vide per Cyn. in l. si quis maior. C. de trāsa. Et hoc quod facit eum maiorē est verum, nisi fraus interuenit, vt no. in l. quid ergo. §. contrarium. ff. de cōtrario iudi. tu. Bal.

Iurans aliquid dare vel facere sine stipulatione, nulla oritur actio ciuilis, vel canonica ex hoc iramento, sed denunciatio potest impetrari, ita no. Inn. in c. nouit, de iudiciis. fo. 80. quod no. Bal. Et sic no. quod iura. non includit pactum, coniuncto c. 1. extra de pact. vide Iac. But. & Bar. in l. 1. C. de ope. libe. & Bald. ibi dem, & Inn. c. cum veniſſet, de insti. 151.

Iurans in animam alicuius debet respondere id, quod domino videtur, non quod sibi ita no. Inn. in c. fi. de iura. calum. fol. 88. & in c. ad hoc, de testi. Et de iuramento præstando in animam alterius, vide 63. dist. c. tibi domino. Bal. vide supra in verbo, cōditio, in 1. & 2. q.

Iurare possunt de calumnia omnes, qui habent administra. à lege, vel à iudice sine speciali mandato, vt no. Inn. in c. Imperatorum, de iura. calum. 88.

Iurare potest de veritate etiam ille, qui non videt, si tamen indubitanter nouit. Fallit in teste, qui dicit vidisse & præsens fuisse in actu, ita no. Inn. in c. fi. de de iur. calu. fol. 88. Ergo pars quæ iurat vera esse, non debet interrogari de causa scientiæ, & si interrogetur, potest dicere scio, quia indubitanter noui. secus in teste, qui debet reddere causam per sensum corporis, & de re ita gesta eo præsente & vidente, vnde dicit text. quod in teste semper requiritur præsentia & memoria, vt ff. de fur. l. quidam tabularum, in fi. & ff. de testa. l. quidam testamento, in fi. & C. de testi. l. testium, in fi. Et hoc dictum dominus meus do. Card. Vabrēsis allegat, quod ad hoc, vt Ecclesia Romana possit mouere arma spiritualia, & temporalia, sufficit, quod habeat iustitiam veritatis indubitanter, licet non habeat iustitiam probationis, quia procedit ecclesia vt pars, cui sufficit veritatis fundamentum. Bal. Item scias, quod si testis diceret se credere, vel videri, non valeret suum testimonium, vt no. ff. de arb. l. diē proferre. §. si plures. quia ista verba magis pertinent ad iudicū, vt cod. tit. l. quid tamen. §. 1. quàm ad affertionem facti. Bal. Item æquè creditur parti in negatiua, sicut in affirmatiua, secus in teste, quia videri factum negatiuum non potest. Et ideo magis creditur affirmantibus, qui dicunt se vidisse, quàm iis, qui dicunt se non vidisse, vt not. per glo. in d. §. si plures & per glo. in c. 1. de præscrip. lib. 6. nisi testis adiciat, nec esse potuisset, quin vidisset, ut not. in l. 1. §. 1. ff. de itin. act. pri. Tunc enim astruit negatiuam per sensum corporis, ut C. de contrahen. & commit. stip. l. optimam. Si autem dicit testis simpliciter non vidi, nihil probat, quia sensum negat, & tanquam ignorans deponit, unde nil probat in negatiua etiam vaga, vel generali test. est suspectus, ut in capit. cum ecclesia, de cau. pos. & proprie. Debet enim esse coarctata, ut possit in ueram notitiam cadere, sed nec omnis sensus sentit negatiuam, sed sensus usus tantū, quia locum uacuum uideo. Sed non ens, non gusto, non tango, nec odoro, nec audio. Per contrarium probatur negatiua, quia non entia non objiciuntur sensibus, nec apparēt sensibus, quia sentire est pati, & absente debet fieri, secundum Aristo. Et si iste libellus non concludit, ista tacita confessio ex contumacia non concludit, quia pro qualitate libelli debet intelligi confessionis effectus, vt no. C. de iuramen. calum. l. fi. §. finantem reus. in gl. per H. Secus in confessione expressa, quæ potest excedere naturam petitionis, secundum Inn. alibi. tene menti ista. Bal. vide infra in verbo, Probatio, in 5. q. & infra in verbo, Procurator, in 13. quæst.

Iuratur iterato de calumnia propter præsumptam malitiam, ita not. Innoc. in c. cum dilecti, de elec. fol. 28. nume. 6. ergo iuramentum calumniæ non excusat ab expen. secundum Host. ibidem. Bald.

Iurans hominiab homine potest absolui, ita no. Inn. in c. cum inter, de renuncia. fol. 39. nu, 1.

Iuramento firmato à iure nil debet addi vel detrahi, quia certos habet fines, ita not. Innoc. in cap. dilect. de maio. & obed. fol. 67. nu. 2.

Iurare quando quis possit in animam aliorum, & quando non, vide Innoc. in c. ad hæc, de testa. 165.

Iurans aliquid dare vel facere alteri, & ille idem iurauit aliquid dare vel facere alteri. Si vnus non seruat iuramentum alteri, nec alter illi, non obseruanti seruare non tenetur ita no. Inno. in c. peruenit, de iureiur. fol. 117. nu. 2. facit quod not. in l. 1. in fi. ff. de lo. pub. fru. & ff. locati. l. quæro. §. inter locatorem, & ff. de iureiur. l. si non fuerit, & de non nume. pecu. l. fi. & de act. emptio. l. Iul. §. offerri. C. de transactio. l. siue apud acta. ff. de rescin. vendi. l. fi. & de pactis. i. 1. & quod ibi no. cum similibus. Ergo si iurasti dare mihi centum, & ego tibi equum, si tu non facis promissa, ego non deiero, si non facio similiter quæ promisi nam defectus causæ excusat, vt in d. ll. Ex prædictis collige casum, quod quis licitè venit contra iuramentum suum, & not. ista. Bald. idem quod dicit Inno. in primo dicto tenet Abb. in c. sicut, de iureiur. qui dicit, quod nō est periurus ille, qui periuro non seruat fidem, ad hoc vide. ff. de contrahen. empt. l. domum, in fi. Bald.

Iuramentum præstitum potest in melius commutari, sicut votū factum, ita no. Inn. in c. debitores, de iureiu. fo. 117. nu. 2.

Iurans parere mandatis alicuius simpliciter potuit cogitari. Si autem iurauit aliquid in specie, tunc in foro animæ statur intentioni iurantis, in foro autem causarum statur interpretationi iuris, ita not. Innoc. in cap. veniens, de iureiur. fol. 117. nu. 1. adde quod no. ff. de reg. iu. in l. non videtur. §. qui iussu, & C. de vsur. quod no. ff. de reg. iu. in l. non videtur. §. qui iussu, & C. de vsur. in l. eos: iuramentum enim licet sit ita præstitum: debet enim intelligi arbitrio boni viri, facit. ff. de ope. lib. l. si libertus ita. Bald.

Iuramentum de obseruandis statutis restringitur ad licita, ita no. Inno. in c. clericus, de iureiur. fol. 119. & C. de vsur. l. eos, in gl. no. Bal. de hoc. in c. 1. de iureiur. lib. 6. & vide in l. non videntur. data. §. qui iussu. ff. de reg. iur.

Iuramentum quod præcipitur à iure præstari super contractu fiendo, vel alijs, intelligitur, quod solenniter præstari debeat tactis manibus sacrosanctis euangelijs, vt in Auth. vt omnes obed. iudici. §. fi. col. 5. ita no. Inno. in c. & si Christus, de iureiu. fol. 118 nu. 3. & no. per Io. And. in ca. vt circa, de ele. lib. 6. Bald. Patet igitur, quod vbicunq; fit mentio in lege vel statutis de iuramēto præstando, intelligitur, quod præstetur solenniter tactis corporaliter sacrosanctis euangeliis.

Iuramentum debet esse veritatis indagatio, ita not. Innocen. in capit. & si Christus, de iureiur. fol. 118. vnde & si pars iurat attendere illud quod ignorat, dicitur subire anceps periurium, vt ff. de in litem iurando. l. videamus. quæ assertio temeraria veritatis in parte est culpa. ff. de actio. emptio. l. Iul. §. 3. in teste

Universidad de Deusto
Biblioteca

autem esset dolus & falsitas, si præcisè affirmatur, secundum Innoc. alibi. item iuramentum debet esse materia liciti & honesti, non rei turpis vel prohibitę. ff. de pac. l. iurisgentium. §. & generaliter. item stylus descriptionis exigitur, & consilium animi. ibidem Inn. & Host. no. Bal.

Iuramentum debet seruari, licet sit in præiudicium rei familiaris, secus quando est in præiudicium animæ, ita no. Inn. in c. quemadmodum, & in cap. cum contingat, de iureiur. folio 118. & 119. nume. 3.

Iuramentum cadens super debito seruandum est, licet sit per vim extortum, ita no. Inn. in c. ad nostram, de iureiur. fol. 118. & est tertium in ordine.

Iuramentum est personale ex parte iurantis, sed est reale ex parte eius, cui præstatur, ita no. Innocen. in capitu. veritatis, de iureiuran. 117

Iuramentum transit ad hæredem recipientis, non ad hæredem iurantis, nec sortitur hęres forum vniuersale ex iuramẽto defuncti, nec censura eccl. siast. potest compelli, vt no. in c. fi. de foro compe. lib. 6. in nouella, per Io. And. licet Abb. dixerit contrarium in c. parochiano, de sepulturis, tamen veritas est, quod iuramentum quantum ad spiritualitatem quæ sibi inest, non transit ad successorem iurantis, sed quantum ad robur contractus bene transit, quia vires & robur à princip. sui assumpsit de præterito, & ex persona hæredis robur non mutatur. Item transit quantum ad probationem, vt in Auctentico de iur. à morié te præstito, col. 5. Bal.

Iurans non appellare, non obstante iuramento adhuc poterit appellare per causam superuenientem, ita dicit Inn. in c. ad hoc, de appel. fol. 131. idem in reductione ibidem.

Iurans non alienare ea, quæ sunt de mensa, intelligitur iurare etiá de postea quæsitis mensæ, ita no. Inno. in c. vt super, de reb. eccle. non alie. fol. 159. idem Host. ibidem. Tamen res consuetæ infeudari non sunt de mensa, secundum Innoc. ibidem, & per eundem in c. ex parte, de feud. & consuetudo in hoc seruanda est, vt ff. de aqua quoti. & æsti. l. 1. §. permittitur. Sed quomodo iuramentum trahitur ad futura? Respondeo, quia est vniuersale, vt ff. de fundo instruc. l. Lucius, & in l. fi. C. quæ res pig. obl. pos. Et no. quod res quæ non deuoluuntur ad episcopatum, sed ad episcopum nomine alieno, i. pauperum, nõ dñr episcoporũ deputari mensæ, sed nomine pauperum vendi dicuntur, & libere pretium pauperib. erogari. Mensa specialis non continetur appellatione pauperum, & in hac alienatione, nulla est necessaria solennitas siue forma, vt in Auct. de ecclesiasticis titulis. §. qui hoc facere, & §. interdictum col. 9. secundum Bart. quod est bene no. & est ratio, quia episcopus facit istam alienationem vt executor, cui non est data aliqua forma, tene menti. Bald. Sed quid si episcopus rem emphyteuticam nõ reuocauit & stetit per annum an iste lapsus anni facit rem esse de mensa. Archi. tenet, quod sic, quia ex quo episcopus percipit fructus nomine mensæ, ipsi mensæ deputasse videtur. Ego nõ credo quod consuetudo rei sic de facili perimatur, sicut nec inducitur. ad hoc ff. communia præd. l. venditor. Bal.

Iurauit quis non vendere vel alienare rem, si de facto alienat, vel vendit, ipsa alienatio tenebit, nõ obst. iuramento, ita tenet Inn. & Io. And. in nouella, in c. dilecto, de præben. quod no. pro principibus, qui aliquando promittunt vasallis alicuius castri eorũ iuramento, quod nunquàm alienando illud castrum exibit de corona regali, & sæpe cõtraueniunt, & alienatio tenet per prædicta, tene menti, vide in c. licet, de iureiur. lib. 6. in gl. & in nouella per Bal. in l. duobus, in fi. ff. de iureiur. adde tamen, quod tenet alienatio si fuit moderatè facta, secus si immoderatè, ut quia per eam læditur dignitas regalis, vt no. ipse idem in c. intellecto, de iureiur. adde similiter primum dictum supra ea. qõ. quod no. in simili de domino, qui iurauit non reuocare procuratorem, qui reuocare potest, licet sit periurus, vt in capit. fina. in gloss. super verbo, Reuocatus, de procura. libro 6. quæ est singularis.

Iurans non accusare aliquem potest denunciare ad correctionem, ita nota Innocent. in capitu. veniens, de accusa. folio 201. numero tertio

Iuramentum defuncti in extremis præstitum afficit hæredem, & facit eum hæredem de foro ecclesiæ, ita tenet Abb. in c. fin. de sepul. Secus si esset iuratum in contractu, nam per hoc non efficitur hæres de foro ecclesiæ, nisi iam cæptum esset iudicium cum defuncto, vt no. Io. And. in c. fi. de foro compe. lib. 6. in nouella, & est ratio, quia iuramentum est personale ex parte iurantis, & per mortem virtus spiritualitatis ei annexæ dissoluitur, vt in c. veritatis, de iureiu. per Inn. fol. 117. Aliæ vero vires iuramenti circa robur contractus non pereunt morte iurantis. Bal. Et facit quod hæres teneatur iuramentum præstitum à testatore in articulo mortis seruare, vt ff. de leg. 2. l. cum pater. §. filius matrem. Bal. uide ff. de leg. 3. in l. cum quis decedens. §. codicillus, & Titia. per Bal.

Iuramentum asthingit testem ad veritatem dicendam, tam super facto, quàm super circumstantiis, vide per Abbatem in c. cum causam, de testi.

Iurauit stare mandatis tuis, non poteris propter hoc iniungere mihi graue & insolitum. ita no. Abb. in c. veniens. de iure u. arg. l. si tulas. §. pen. ff. de contrahen. empt. Bal. vide in l. pe. de arbi. per Guil. & in l. fi. de præto. stipu. per Bar. & in l. si quis in cõscribendo. C. de pac. per Cy. & Bal.

Iurauit non esse contra ecclesiam, licet sic iurauerim, tamen si ipsa est contra me possum me defendere ab ipsa, nec intelligor iuri meo præiudicasse, ita notat Abbas in capitulo petitio, de iureiuran.

Iuramentum fidelitatis extenditur ad futura, ita dicit Abbas in c. clericus, de iureiur. & vide per eum, & vide l. si fi uctus. ff. de vsufru. in glos. ordina. Bald. vide supra in verbo, Appellatio, in 26. quæstio.

Inuestitura, inuestiri potest quis quatuor modiis de terra, & debẽtur mediocres, ita no. Inno. in c. per vestras, de dona. inter vir. & vxo. fol. 199. Possideri autem non potest incerta mensura & locus agri. Aliud ergo est inuestitura. Inn. vide infra in verbo, res, in 2. q. omnino.

Ius commune si deducatur in pactum, nõ est simonia, ita no. Inn. & Host. in c. ad audientiam, de rescrip. f. 5. vide infra in verbo, reus, in 5. q.

Ius alicui non quæritur per sententiam excommunicationis, ita no. Inn. in c. sacro, de sen. excom. fo. 229. nu. 8. vide infra in verbo, renuncians, in 5. q.

Iura spiritualia non sunt diuisa inter episcopum & capitulum, ita no. Inn. in c. cum clerici de verb. sig. fol. 223. vide supra in verbo, electio, in 14. q.

Iura loquentia de stipula. & acquisitionibus seruorum habent locum in contractibus monachorum, ita no. Inno. in capitu. cum olim, il 2. de priuilegiis. folio 219. nume. 4. facit ad materiam l. seruus. C. de pact. quia quæ ibi dicuntur in seruo, idem in monacho.

Iura spiritualia non transeunt in vniuersitate temporalium rerũ, & si sit appositum signum vniuersale, ita no. Inno. in capitulo ex literis, de iurepatro. fol. 181. nume. 1. Bal. Caue per l. quædam. ff. de acqui. rerum domi. & per no. in l. modicis. ff. de contrahen. emptio.

Ius patronatus ecclesiæ transit non solum ad filios, sed etiam ad exttaneos hæredes, quia transit cum vniuersitate, ita notat Innocent. in capitulo 1. de iurepatro. fol. 181. nu. 1. tene menti perpetuo.

Ius patronatus ex sola præsentatione non quæritur, ita no. Innoc. in c. quoniam, de iurepa. fol. 181.

Ius patronatus post fundationem ecclesię non quæritur, ita nota. Inn. in c. 1. de iurepat. fol. eo. num. 1. & vide supra in verbo, castrum, in 1. q. ibi, ius patronatus, &c. vide supra in ver. consuetudo, in 1. q. ibi, oritur ius petendi, &c.

Ius quæritur in beneficiis ecclesiasticis sine possessione, vide per Compo. in c. cum M. de consti. Bal. vide in c. literis, de consuetudine, & dixi in l. traditionibus. C. de pac.

Iura quando sunt contraria statur posteriori, tamen generale nõ derogat speciali a licuius loci, ita no. Inn. in c. 1. de rescrip. folio 4. nume. 4.

Ius impetrandi acquiritur in gratiosis ex sola interpretatione, & tantum operatur in eis interpretatio quantum in contentiosis citatio, secundum Innocen. in capit. constitutus, de rescript. fol. 7. nume. 3.

Ius quando petitur in aliqua re, debent vocari omnes quos tangit res, ita no. Inn. in c. inter quatuor, de maio. & obe. f. 66. nu. 3. & interdum vocantur illi, quos res non tangit per preiudicium, sed per affectum, vt sunt cõsanguinei & amici, quod est in vno casu tantum, s. quando volo procedere contra aliquem absentem vel pupillum, tanquam contra indefensum, nã ista negatiua, quod sit indefensus, aliter non pót apparere, nisi per istam discussionem, & imaginationẽ, ut l. ergo. ff. qui. ex cau. ma. Porro hi, qui præiudicio contingunt, sunt citandi, nisi in illis casibus in quibus res iudicata, seu inter alios acta non præiudicat secundum Inno. & no. ff. de mino. l. de ætate, & ff. ex qui. cau. ma. l. si miles. §. 1. & C. si propter publicam pensi. l. si de certa, in fi. Regulariter non sunt citandi illi, qui non habent ius in processu. Bal.

Iure, idest secundum ius, quod secundum consuetudinem fit, dicit Inno. in c. cum venissent, de co, qui mit. in pos. cau. rei seruan. fol. 100. nume. 1.

Ius

Ius statim est quæsitum in beneficialibus ex permutatione, secus in rebus corporalibus, ita no. Inn. in ca. inter cætera, de præben. fol. 147. nu. 3.

Ius an quæratur alicui ex inuestitura, vide per Inn. in ca. ex ore, de his quæ fiunt à maio. par. capituli. fol. 158. per Dy. in c. 1. de reg. iur. lib. 6. Bal.

Ius non potest acquiri in beneficijs ex præscriptione, ita no. Abb. in c. ex parte, de testibus.

L

LAicus debet postulari ad canonicatum, non eligi, ita no. Inn. in cap. fi. de obl. ad ratiocina. fol. 48. nu. 2. &c.

Laicus tempore inchoati processus & delicti, si postea efficiatur clericus vel monachus non mutat forum, vt l. si quis postea. ff. de iud. & l. cum quędam puella. ff. de iurisdi. om. iudi. Nã pœna alteratur, vbi in pœnis inspicitur tempus delicti. Sed vbi inspicitur tempus sententiæ, tunc secus, quia secundum illud tempus moderatur condemnatio, licet secundum aliud tempus accusatio sit formata, vt ff. si ex noxa. causa agatur, l. penul. & de pœnis. l. 1. & ff. de neg. gest. l. Pompo. il 2. Si vero sit clericus ante inchoatum processum, idẽ quo ad pœnam, si in fraudem recipit clericatum, secundum Dyn. Sed quare sicut bona alienare potest sic, vt ita dixerim, nõ & personam, vt ff. de dona. & l. post contractum. de in integ. restitu. l. absentem. Non enim est persona, aut res litigiosa? Respondeo, quod noxa sicut lepra sequitur caput, vt not. in Auct. de mona. in prin. col. 1. & ff. de capi. di. l. 2. nemo, & ff. de postul. l. ex ea. Vel dic, quod licet clericus in ante gesto teneatur inspecto initio tantum, iudex secularis non potest in eo sequi sententiam corporalem, quia non potest mittere falcem in alienam messem, argu. ff. de bo. aucto. iudi. pos. l. cum vnus. §. is qui, & ff. si serui. vendi. l. sicuti. §. Aristo. & in Auct. de sanct. epis. §. si vero, column. 8. vbi dicitur, quod primo degradari debet, & postea tradi ad pœnam iudicis secularis, Sed an post capturam clericatum accipiens dicatur esse præuentus. dic, quod sic, quia captura non est citatio, sed custodia, vt in capit. vt famæ, de sentent. excommunic. Vt quando iudex secularis capit clericum in scelere, seu in delicto comprehensus, tangitur ista materia in capit. 1. de obli. ad ratiocina. & melius per Ioan. Andr. ibidem, quem omnino vide, & per Barto. in dict. l. 1. ff. de pœnis. Bald. item scias, quod mutatio duplex, scilicet fori, & pœnæ, & neutra fit si erat præuentus, sed si non erat præuentus, fit mutatio iud. non pœnæ, nisi quando non cadit in iudice talis qualitas pœnæ: tunc enim primo degradari debet, postea remitti puniendus veteri pœna, & facit ff. ad municip. l. incola & quod ibi no. Bal.

Laicus tenens clericum in carcere, seu asserentem se clericum, an laicus teneatur eum dimittere, & quando, vide Inn. in c. contingit, de sen. excom. fol. 228. nu. 2. & vide supra in verbo, Iudex, in 88. q. vbi latè.

Laici interdicti promoueri non possunt, ita no. Inn. in c. non est, de sponsalibus. fol. 190.

Laici pro rebus ecclesiasticis possunt conueniri coram iudice ecclesiast. ita not. Innocent. in capitul. si clericus, de foro competen. 82.

Laicus non accusat clericum, seu presbyt. etiam de fornicatione, ita no. Inn. in c. ex parte, de testi. fol. 105. nu. 1.

Laicus etiam de spiritualibus tenetur respondere Papæ, ita not. Innocen. in capitu. dilectus, il 2. de præben. folio 151. vide supra in verbo, Clericus, in 22. quæstio. & etiam in 30. quæstione.

Latitare dicitur omnis, qui non obedit vocationi iudicis, cum scire præsumatur, ita no. Inn. in c. dilecto, de verbo. signific. fol. 235.

Laudum arbitratorum non emologatur tacitè lapsu temporis, ita not. Innocent. in cap. Quintaual. de iureiuran. folio. 118. numero 4. Ratio est, quia magis accedit contractui, quàm sententiæ, vt in Auct. vt diffe. iudic. §. 1. col. 8. Item si arbitrator non procedit vt iudex, ergo non habet citare partem ad essentiam laudi, secundum not. per Innocen. in capit. dudum, de præstiump. folio. 116. Sed ad fui instructionem si ei non liquet de causa, requirit absentem, & si absens non comparet, videtur impedire ne arbitretur, vt ff. de verbor. obligatio. l. si quis arbitratu. Item quare citat, vbi requiritur exploratio voluntatis, vt ff. de ædii. edic. l. quod si nolit, & de in diem adiect. l. si necessario, & de leg. 2. l. quod tamen, quod tene menti. Adde quod not. per gloss. ff. de arbit. l. si de meis. §. decepisse, per Dyn. & ff. de furtis. l. si dominium, per glo. & de iudi. l. 1. & vide quod dixi ff. de condi. indebi. il. si procurator. Bald. vide supra in verbo, Arbiter, in 7. q.

Legatarius admittitur in testem, in causa testamenti, quia necessario non sequitur, valet testamentum, ergo & legatum, ita not. Inn. in c. quoniam, de testibus. fol. 105. nu. 2.

Legatum, vide infra in verbo, Testator, in 1. & 3 q. & infra in verbo, Prælatus, in 2. q.

Legatus quid possit reseruare suæ collationi, vide Inn. in c. cum dilectus, de iurepa. fol. 182. nu. 2. & vide quod no. ff. de testa. mili. l. si certarum, in fi. Bald. vide supra in verbo, emanans, in 1. q. & supra in ver. Ciuitas, in 5. q.

Legatus an possit facere statuta contra ius cõmune. dic quod sic, nisi in reseruatis vel prohibitis statui, ita not. Inn. in c. vt singulæ, de offi. Archipresbyteri. 51.

Legati in prouincia sibi commissa possunt facere constitutiones generales in his, quæ pertinent ad suam iurisdictionem, ita not. Innocen. in capit. nemini, de officio lega. folio. 62. idem tenet Abbas in capit. 1. de loca. & sic facere statuta, procedit per eundem, per quem procedit iurisdict. & eandem metam habet statuere & iudicare, secundum Innocent. siue quis habeat iurisdictionem altam siue superiorem, siue bassam, idest inferiorem, & potest facere statu. in spectantibus ad suam iurisdictionem. Non tamen potest facere statu. ne à sua iurisdictione possit appellari, quia soli Principi licet apponere clausulam omni appellatione remota, vt in capitul. venientes, de iureiurand. quia scilicet an appella. sit recipienda necne, non pertinet ad suam iurisdictionem, sed ad iurisd. superiorum. Nunquid ergo valeat statutum, quod faciunt isti in prouincijs quibusdam, scilicet quod ab interlocutoria non possit appellari. videtur, quod sic, si appellatur ab inferiore ad episcopum legatum. secus si ad Papam, qui non potest diuertere à molendino domini Papæ, potest tamen retinere hunc modum, quod faciat iudices tres. primum, primæ causæ. secũdum, primæ appellationis. tertium, secundæ appellationis: & sic non poterit appellari extra prouinciam, quia non est licitum tertio prouocare, & hoc est iuris communis, non vi statuti, secundum Barto. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. Qui non dicit verum, quia quo ad Papam potest appellari omissis gradibus. Si autem facit constitutionem non negatiuam, sed affirmatiuam, puta quod ab interlocutoria liceat appellari una uice, valet constitutio, quia auget ius superioris, non autem minuit secundum quosdam. Sed uidetur, quod non possit sine speciali commissione statuere id, cuius contrarium statuit dominus, vt ff. man. l. si hominem. Sed quid si statuit, ut procedatur summariè & de plano? uidetur valere quia non tangit ius superioris, sed ordinem iudiciorum. in contrarium allegatur ff. de offi. procon. & leg. l. nec quicquam, & no. Spec. in titul. de leg. §. superest, uersic. sed nunquid, & in cap. fin. de hæreti. libr. 6. & de uerbo. signific. cap. sæpe, in clem. in gloss. 3. Sed quid si statuit, quod minor restituatur, uidetur quod non ualet, ut ff. de mino. l. 3. in princip. At contra, ff. quod quisque iuris. l. 1. §. 1. & plenè uide in c. fi. de appel. lib. 6. in nouella. Bal.

Legatus facta unius prouinciæ existens in alia explicat sibi decreta, ita no. Inn. in c. nouit, de offi. leg. 62.

Legatus nullam habet potestatem auferendi iura unius ecclesiæ, & dare alteri, ita not. Innocen. in capitu. fin. de confir. util. uel inutil. 142.

Legitima potest diminui prætextu consuetudinis, ita not. Abbas in cap. Raynutius, de testamentis. imo est ibi casus de hoc melior qui sit in iure, ibi dum dicit secundum Tuscanensem consuetudinem ciuitatis, &c. uide Cyn. in l. sancimus. C. de nup. Bald. uide Io. And. in ca. multum, de reg. iu. lib. 6. qui allegat ad idem d. c. Raynutius.

Legitimatus & restitutus famæ ab Imperatore est habilis ad honores ciuiles, non ecclesiasticos, ita not. Inn. in c. per uenerabilem, qui filii sint legitimi. fol. 198. nu. 3. legitimatus à Papa non uidetur legitimatus ad succedendum, nisi in terris ecclesiæ, ita dicit Inn. in d. c. per uenerabilem.

Legitimatio summi Ponti. quid operatur, uide Inn. ibidem.

Legitimatio sobolis non firmat electionem illegitimè electi, alias nati, quia non purgatur ultium eligentium, quia non trahitur retro, ita no. Host. in c. innotuit, de electio.

Legitimatio personæ procuratoris non facit eum irreuocabilem ante lit. contesta. ita not. Innoc. in capitulis, de elec. fol. 28. num. 4.

Legitimè uidetur factum in dubio, quod factum est, ita not. Inn. in cap. fi. de libelli obla. fol. 85. & ibi uide de natura istius uerbi, legitimè.

Legitimè nihil potest fieri, si forma non seruatur, ita no. Host. in c. cum dilecta, de rescriptis.

Lex

Universidad de Deusto Biblioteca

Lex licet sit abrogata, tamē ratio semper remanet legis, quā semper licitum est allegare, ita no. Inn. in c. nouit, de iudi. fol. 81. nume. 6. & uide l. pen. in prin. C. de lat. lib. tollen. Inn. uide supra in uerbo citatio, in 28. q. circa medium ibi quod si lex assignet tempus, &c. Bal. vide in c. auctoritate Martini, de præb. lib. 6. & Bar. in l. fi. ff. de falsis.

Lex petendæ. C. de temp. in integ. restitu. habet locum, vbi terminus præfigitur non iudici, ita notat Innocen. in capitulo, de causis, de offic. deleg. folio 52 nume. 5. ff. de mino. l. intra utile, no. C. de adul. l. fina. & ff. de excu. tut. l. si cum ipse, & in l. scire oportet. §. consequens, & per Dyn. in §. rursus, inst. de act. & l. arbitrio. §. penult. ff. de dolo. Bald. vide infra in verbo, statuimus, in 6. quæst.

Lex prima §. solent. ff. quando appel. sit, intelligitur quando præsens sedebat in ordine non iudicans, sed consulens, vel quando sedit iudicans sed contradixit, & ideo potest cognoscere de appellatione, quia cognoscit diuerso iure, ita no. Inn. in c. irrefragabili, de offi. ordi. fol. 64. nu. 2.

Lex de vsu aquæ. ff. de variis & extraordin. crimin. qualiter intelligatur, vide Innocen. in capitu. 2. de offic. iudicis. folio 66. numero 2.

Lex penult. ff. de aqua quotidia. & æsti. vide Innocen. in capitulo cum venissent, in fine de in integrum restitutio. folio 74. numero sexto.

Lex si de meis. ff. de arbi. vide Inn. in c. per tuas, de arbi. fo. 78. nu. 3. ibi ponit, &c.

Legis intellectum sufficit habere, licet nō habemus intellectum facti, ita no. Inn. in c. ecclesia, ut li. penden. 101

Lex si quis in tantam. C. vnde vi. an habeat locum in causis ecclesiasticis, vide Innocen. in capitu. ad nostram, de iureiuran. folio 117.

Lex vtique. ff. de re. vendi. qualiter practicetur in sententia formanda & cæteris capitulis illius l. vide Innocen. in capitu. 1. de re iudica. 125

Lex petendæ. C. de temp. in integ. resti. & l. diffamari. C. de inge. manumis. quomodo debent intelligi, vide Inno. in c. super eo, de appella. folio 132. & ibidem vide per Innocent. de coarctatione dilationum, & vide supra hoc eodem ver. in secunda questio.

Lex viua quando aliquid prohibet, debet idem operari, ac si lex mortua prohiberet, ita notat Innocent. in capitulo finali de accusa. 205

Leges ciuiles an sint seruandæ in foro ecclesiastico, seu canonico, vide per Innocen. in c. 1. de no. ope. nunc. fol. 218. & etiam per Ioan. And. ibidem in nouella, & in c. quod clericis, de foro compe. Dic quod si loquimur in sententia, tunc inter laicos est seruanda in foro episcopi, si patitur iurisdictio iudicantis, in c. fina. de excep. lib. 6. Si loquimur in statuto. Aut statu. est contrarium canoni: & tunc episcopus debet seruare canones, non statu. vt in c. ecclesia, de consti. & in ca. cum causam, de re iudi. Aut non est contrarium, sed supplet, vel distinguit ius canonicum, & tunc seruandum est statu. arg. notatorum in l. 1. de consti. Principum. Aut statu. est præter ius canonicum, & disponit de casu alias non deciso, & tunc seruandum est, ut ff. de legi. l. de quibus, & ideo consuetudines feudorum seruantur in foro episcoporum sicut pacta, vt ff de legi. l. sed & ea. Et non solū consuetudo est seruanda, sed simile consuetudinis & statuti, no. ibi, & l. non possunt, & in l. sed & posteriores, eodem titulo nam quando lex fit super casu non deciso, semper tacitè agi videtur, ut de similibus ad similia porrigatur, vel procedatur, quod est nota. Bald. Adde ad istam materiam, quod nota glos. in capitu. malæ fidei, de regu. iuri libro 6. Bald. vide Bartol. in l. si vero. §. de uiro. ff. solu. matrimo. & nota bene hoc in eo, quod dicit semper, & an hoc procedat in pœnalibus, dic ut in cap. 1. §. sed quia natura, in tit. quæ sit prima causa ben. amit. & ibi dixi.

Lex si dicit, quod hæreticus in articulo mortis non posset reconciliari, esset inhumana & contra voluntatem Dei, ita notat Innocent. in capitulo à nobis, de sententia excommuni. fol. 226. numero 2.

Lex, de intellectu l. Barbarius. ff. de offi. præsi. vide omnino Inn. in c. cum dilecta, de rescri. fo. 9. nu. 1. vbi ponit no. intellectum illius legis.

Libertates deducendæ sunt ad temperantiā, ita no. Inn. in c. quanto, de censi. fol. 184.

Libertas, vide infra in verbo, Rex, in 3. q.

Libellus est triplex, quidam est supplicationis, & est ille, qui offertur iudici à quo tantum, deinde præsentatur iudici recognituro de causa, deinde parti, contra quam. Quidam dicitur conuētionalis. & iste primo offertur iudici, deinde parti. Alius dicitur citatorius, qui offertur parti tantum. in primo non requiritur expressio rei vel causa, ut l. prætor. ff. de iurisdi. omn. iudi. in secundo requiritur expressio rei & causæ proximæ & remotæ. in tertio non requiritur expressio causæ, ut C. si manc. ita fue. alie. l. ea quidem. in glo. Hoc quantum ad libellum, quia debet, & potest procedi. Sed est libellus ex quo potest, sed non debet procedi, quando exprimitur causa proxima tantum, scilicet oblatio informis, tamen valet ad interruptionem. Est tertius libellus, ex quo non debet, nec pōt procedi, quia non concludit iudici, neque parti: iste est difformis, & sic est triplex libellus, s. ex quo procedi potest, & debet. Ex quo potest, & non debet. ex quo non potest, nec debet. Alius est enim libellus informis alius difformis, sicut in iuramento dicimus. Et sic erit triplex libellus, Formis, Informis, & Difformis, ita no. Inn. in rubri. de libel. obla. 84

Libellus, in quo iniusta causa petitur, non debet recipi, ita no. Inno. in c. inter dilectos, de dona. fol. 163. nu. 2. & no. ff. de excep. do. l. 2. §. circa. Bal.

Libellum ineptum si iudex admisit, & super eo est probatum, non valet probatio, ita no. Specu. in tit. de offi. iudi. §. de seruis. ver. quid si libellus, & no. in c. examinata, de iudi. per Io. And. Inn. Si vero libellus est aptus sed processus ineptus, adhuc non valet probatio, nisi per confessionem, in c. Pisanis, de resti. spol. secundum Io. Cald. & ff. de iureiuran. l. si patronus libertam, per Guil. de accusa. Si delegatus pronunciat super ineptitudine libelli, non desinit esse iudex, quia est interlocutoria, uer. quid si proprio, G.

Libellus propriè non dicitur querela, cui petitio non inseritur, ita nota Innocent. in capitulo, in nostra, de sepul. folio 169. in princip.

Libellus qualiter debeat concipi in petitione quartæ episcopalis, vide Inn. in c. certificari, de sepultu. fol. 168. nu. 1. Adde quod quarta episcopalis non debetur, nisi ab ecclesiis subditis, sed parochialis debetur etiam ab exemp. quia ista non debetur ratione superioritatis, sed ratione iniuriæ, ideo quia sepeliuntur apud parochiam, secundum Ioan. And. in c. cum ex officiis, de testamentis. Bal.

Libellus qualiter formetur quando socius agit contra socium ratione societatis, vide Inn. in c. inter dilectos, de excessib. prælatorum. fol. 217. nu. 7.

Libellus quando formatur simpliciter, & tunc nomine proprio intelligitur formatus, nisi esset persona ecclesiastica, quia tunc nomine ecclesiæ intelligitur formatus, ita no. Inn. in c. olim, de resti. spol. fol. 97. nu. 2.

Libellus requiritur in causa inquisitionis & denuncia. ita nota Innocen. in capitu. 1. de libel. obli. fol. 84. nume. 3. uide infra in versi. Sententia, in 16. quæstio. & infra in ver. Renuncians, in 14. quæstio.

Libello non procedente potest fieri missio ex primo decreto, & executio sententiæ, ibidem Inn. & uide supra in verbo, Actor, in 1. & 3. quæstio.

Libellus quando possit mutari uel emendari, & quando non, vide Inn. in d. c. 1. de libel. obl. fol. 84. nume. 6. post li. cōte. Item in causa appellationis non potest quis emendare uitium petitionis in libello positum, sed uitium exceptionis bene potest emendare, vel vitium positionis, ut C. de tempo. appel. l. per hanc, & no. C. de appel. Nec obst. quod appel. pendente nihil debeat innouari, quia verum est in innouatione executionis, secus est in innouatione probationis vel delegationis, ut l. fi. C. de errore aduoca. tene menti. Bal. Item scias, quod in l. in delic. §. si detracta. ff. de noxa. fuit generaliter actum ibidem. nā qui declarat libellum non dicitur mutare vel emēdare, & ideo hoc potest fieri in quacunque parte litis, exponendo quod dixi, nō perimendo. ff. de rei vendi. l. Pompo. scribit, si frumentum. §. 1. & in c. cum dilectus, de accusa. Sed secundum est falsū, quia ille §. si detracta, loquitur in libello speciali, nam eo ipso, quod nō exprimitur qualitas, videt simpliciter agi, nec potest postea addi qualitas post litem contestatam, quia non intentat per libellum, secundum commune dictum aduocatorum. Doct. nostri dicunt, quod quando in libello adiicitur qualitas, aut super ea fundatur intentio actoris, & est de substantia, & tunc post li. conte. non potest detrahi, quia alia vi est electa, exemplum in l. 1. § diuus. ff. de sica. & ff. de instito. l. habebat, & arg. l. si mulier, in fi. ff. quod met. cau, in ratione sui. Aut ex ea pendet beneficium conuenti, & non obligatio agentis, & tunc potest addi & detrahi, ut d. §. si detracta, quia obli. principalis, secundum Legistas, non mutatur, tene menti ista. Bal.

Libellus generalis admittitur, & tunc valet etiam sententia generalis, tamen debet esse clarior, quàm libellus, ita no. Inn. in c. 2. de libelli oblatione. 85

In Li-

In Libello sufficit accessoriè petere fructus perceptos & percipiendos sine alia expressione quantitatis, ita not. Inn. in ca. 2. de libelli oblatione. fol. eod. & ff. de arbit. l. quid tamen. §. penult. Bald.

In Libello sufficit dicere, peto decem, quæ mutuaui, licet nō adijciam te mihi soluisse, vel solenniter in contractū esse, vel pecuniam in vtilitatem esse conuersam, ita not. Inn. in ca. fi. de libel. obla. fol. eod. &c.

Libellus licet non sit recipiendus sine causa, tamen si recipiatur & respondeatur ab aduersario bene tenet processus, ita nota. Inno. in d. ca. fi. de libel. obla. fol. eod. vide supra in hoc eodem ver. in 3. q.

Libellus non requiritur, vbi non agitur contra specialem personam, nisi quando contradictor petit, ita not. Inn. in ca. 1. de lib. obla. fol. eo. nu. 4.

Libellus etiam sine conclusione procedit coram Papa, & fortè etiam coram alio, si conclusio sit vniformis, & ex verbis colligi possit, arg. ff. de auct. tuto. l. penulti. & no. quæstio. 4. quia præsulatus. facit. ff. de libe. & posthu. l. Gallus. §. quidam rectè. Si vero possint diuersæ conclusiones elici, non procedit libellus per conclusionem non declaratus. Si autem libellus habet cōclusionem, licet non sit per circunstantias declaratus, procedit, vt ff. de pœnis. l. si præses, & not. Innoc. in cap. 1. de li. contest. fol. 85. nu. 3.

Libellus debet continere talem causam quæ probata sufficit, idest, quæ necessario inferat, ita not. Innocen. in capit. 1. de lit. contestat. fol. eod. & not. in l. 2. §. circa. ff. de exceptio. doli. vel saltim inferat præsumptiuè, vt l. omnes. §. Lucius. ff. quæ in frau. credi. & argu. not. in l. penult. ver. sed quæ ratio. C. de peri. tut. Bald.

Libellus ineptus non solum reijcitur, sed etiam veritati contrarius notoriè, ita not. Innoc. & Host. in cap. 2. de offic. vica. fol. 51. nec debet poni in actis, quia iudex verbo, & facto potest eum lacerare, vt l. 1. & ibi glo. ff. de offic. assesso. & in l. fi. C. de ordi. cog. & not. in l. qui cum maior. §. si patris. ff. de bo. lib. Sed quæro, libellus ineptus fuit oblatus in iudicio contra aliquem, vel fuit generalis, vel obscurus, ille contra quem fuit oblatus, fuit litem contestatus super illo libello inepto generali vel obscuro nihil opponens. Postea iste videt, quod libellus est ineptus, seu obscurus, opponit contra libellum, dicitur ab actore, quod illa exceptio non erat admittenda, quia erat exceptio dilatoria, & sic debuit ante litem cōtest. opponi, vt l. 2. & l. exceptionem. C. de proba. Certum est enim, quod est licitum arguere de ciuilibus ad criminalia, vt l. absentem. ff. de pœni. Sed nos videmus, quod si libellus ineptus generalis vel obscurus offertur, debet excipi ante litem contestatam, & tunc debet nomen rei in libello aboleri. vt l. libellorum, ver. item quid si accusator. ff. de accusa. item ista videtur except. facti, non iuris, quia obijcere, quod libellus, seu eius intentio non valet, vt dicit. l. 1. ff. si mensor, fal. mo. dixerit, ibi, nec intentionem, &c. vnde cum infra tempus non fuerit opposita, silentio perdidit causam, vt extra de except. ca. pastoralis. C. qui accusa. non pos. l. si ca. nec reperio iure cautum, quod exceptio non oppositi libelli sit peremptoria, quia peremptoria habet se circa negocium principale & hoc sonant verba, quia perimit. Dilatoria differt iudicium cum à capite libellus possit restaurari, facit quod nota. in c. Raynaldus, de testa. Dic plenè per Io. And. in c. examinata, de iudi. in nouella. De incertitudine libelli, dico, quod nō vitiat ipsum, si non opponitur, vt C. de annali except. l. fi. nam acta ordinaria li. non vitiantur propter incertitudinem, secus in probatorijs & decisoriis, vt ff. depositi. l. 1 §. si quis argentum, in glo. not. de rei vendi. l. idem Pompo. scribit si frumentum. §. fin. vera autem ineptitudo potest semper opponi ante sententiam, vt in d. capit. examinata. Hoc verum si peccat in iure, secus si peccat in facto, vt d. l. fi. de annali except. Item vbi libellus non continet causam potest quandocunque emendari per modum probationis. Si autem continet causam insufficientē, non potest emendari, nisi ante litem contestat. vt l. edita. C. de edendo, & l. 2. §. circa. de except. doli. Sed argu. contra, ff. de appel. l. scio. Sed illud in causa appellationis, vbi vera causa apparet ex actis primis. Sed quid si reus est litem contestatus super libel. ambiguo, & fecit hoc ideo, vt sententia esset generalis, sed actor cum sibi deficiant probationes, vult restringere libellum, declarando suam intentionem ad hoc, vt sententia sibi non officiat in aliis, sed reus contradicit, per authen. qui semel. C. quomodo, & quando iudex, & quia in fauorem rei est inductum, quod possit procedi super ambiguo libello, si reus vult, quid iuris hoc casu? gloss. in allegat. l. fina. de annali exceptio. arguit pro, & contra. Sed contra actorem multum facit. ff. de arbitr. l. de rebus. Sed pro eo actore facit. ff. de rei vendicat. l. idem Pompo. scribit. §. si. & argum. ff. de verbo. obligatio. l. inter stipul. §. 1. quod videtur verius. Ad hoc. ff. de verbo. oblig. l. quicquid astringendæ. Sed quid erit si iudex vult incertum libellum repellere, reus contradicit? videtur quod reus nō admittatur, quia libellus incertus præsertim vbi causa non est, non concludit, quia conclusio non sequitur ex præmissis. Contrarium dicas, quia iniuriam facit iudex tam actori, quam reo, vt not. in d. l. fina. de annali exceptio. Ex his colligitur illa propositio famosa, quam dicit Iaco. Butr. in d. l. edita. C. de edendo, scilicet, quod libellus generalis concludit iudici, nō parti opponenti. Aliud autem in libello inepto præcisè, vt quando ius non conuenit facto, vt C. vt nem. priu. l. 1. & de formulis. l. 2. Puta si laicus petat ecclesiam in proprietatem, licet sit patronus, quia in laicis ius proprietatis non cadit, vt in c. examinata, de iudi. Sicut nec Iudæus mancipium Christianum, &c. vt l. vir bonus. iudic. sol. nam iste libellus est contra ius constitutionis. Sed libellus incertus est potius contra ius partis, & hoc verum, vbi actio proponitur, secus si officium iudicis, quia tunc etiam partibus inuitis iudex ex officio potest repellere petitionem indiscretam, vt C. de præd. curiali. l. 1. lib. 10. & ff. de transact. l. cum hi. §. in causa. Tene ista menti perpetuo. Bal.

Libellus non est necessarius in causa appellationis, quia sine libello potest iudicari ex præmissis actis, ita not. Innoc. in c. coram, de offi. deleg. 59.

Libellus generalis includit ea, quæ sunt iuris communis, non ea quæ sunt consuetudinis: vel dic, quod libellus non indiget specificatione in his, quæ includuntur de iure communi, sed in his quæ non includuntur de iure communi eget specifica expressione, ita not. Innoc. in capit. conquerente, de offic. ordi. fol. 65. nume. 3.

Libellus quomodo formatur quando petitur cassari electum vel electio, vide Innoc. in c. cum venissent, de in integr. restit. fol. 74. nume. 2.

Libellus supplicatorius debet offerri referendariis sacri Palatii, ita not. Innocen. in capit. ex literis, de in integr. restitutio. fol. 75. nume. 1.

L bellus iste dico quod tali tempore & loco me spoliasti tali re, vnde iustitiam mihi fieri peto. bene valet de generali iustitia, ita not. 1. quæst. 4. quia præsula, ita no. Innoc. & Host. in cap. 2. de ordi. cog. fol. 90. nec coarctat iudex vigorem, quin etiam iniusta sententia valeat, nisi appellatur, sed iustificat libellū contra ineptitudinem petitionis, idest conclusionis, & concludit iste libellus generalis iudici, item parti nisi petat declarari, vt ff. de rei vendica. l. si in rem, in fi. scilicet quando narrata possunt recipere diuersas conclusiones, sed quando habent vnicā tantum & vniformem conclusionem, tunc conclusio est specialis & certa. Reo quoque sic petere sufficit, vt not. ff. de in ius vocan. l. libertus à patrono. quod videtur reus facere eo ipso, quod excipit vel negat, vt l. amplius. ff. rem ratam habe. & ff. de procura. l. non solum. §. si status. & ideo quando contradictio rei sapit vim turbationis actoris, nō est necesse aliter probare de turbatione, argum. ff. de acquir. rer. domi. l. Pompo. in fi. Item potest quis eandem petitionem ex pluribus causis iustificare, vt ff. de administra. tuto. l. Aemilius, & de excus. tuto. l. qui testamento. & de contrahen. emptio. l. si mater tua. & l. sicut exceptionem. §. si plures, de excusatio. tuto. tene menti. Bald. Idem dicit Innocen. quod si libellus generalis recipitur, processus valebit. Sed si in eo plures includantur condemnationes, secundum illam, quæ maiorem condemnationem requirit, fiet condemnatio, nisi ex qualitate probationum, vel ex prosecutione actorum aliud inducatur, ita not. ipse in cap. cum dilect. de ordi. cogn. folio eodem, quod nota. Ex hoc not. quod procedit iste libellus, peto talem condemnari, secundum formam iuris, & statutorum, scilicet si non petatur declarari alia lege, vt ff. de accusa. l. senatus. in quo libello dic quod aut per statutum derogatur iuri ciuili, vt quia dicit statutum, quod non possit, nisi pœna statuti imponi. & tunc solum statut. videtur esse acceptatum, quia ex via videtur electa, quæ possibilis est, vt l. 3. ff. de testament. milita. Aut non derogatur, & tunc aut statu. cumulat pœnam, & tunc vtraque via videtur esse electa, vt l. qui sepul. de sepul. viola. Aut non, & tunc via simplicior & leuior per iudicem est tenenda, si acta patiuntur, vt ff. de pœnis. l. si præses. Actor non potest addere, cui vult, dummodo probet, & tunc iudex sequi debet viam probationum, secundum Inn. & hoc in pœna imponēda, sed in ordine iudicij debet procedere tantum secundum statutum suum, quod bene not. Bald.

Libellus non continens originem petitionis dicitur generalis & in formis, tamen tenet super eo informis sententia, & pariet exceptio-

Universidad de Deusto Biblioteca

exceptionem rei iudica. in omnibus, ita not. Innoc. & Hoſt. in cap.ſuper, de ordi.cog.folio eodem. Sed iſte libellus non debuit recipi, vt C.de eden,l.fina.& l. fina.C. de annali exceptio. & argum.ff. de verbo. obligatio.l. triticum. libellus informis nulla probatione valet, vt nota.ff. depoſiti.l. 1.§.ſi quis argentum. fallit in probatione confeſsionis, vt ff. de iureiuran. l.ſi duo.§.ſi quis. Et nota. quod libellus indefinitus æquipollet generali, ſecundum Innocen. Poteſt tamen indiſcreta petitio poſita in libello declarari in proceſſu & tunc medium arctat extrema, niſi malignè factum ſit, vt ff.de arbit.l.de rebus, quod not.Bald.

Libellus incertus procedit ſuper pertinentijs, quia petuntur acceſſoriè, & nomine pertinentiarum caſtri, intelligitur territorium eius, ita not.Innocen.in cap.cum ad ſedem, de reſti ſpol. fol.97. nume. 2. & 4. & petito caſtro tacitè intelligitur petitum eius territorium, vt ff.de offic. præfec. vrb.l.1.§. cum vrbem. Bald.

Libellus an ſit dirigendus contra eum quem dico vaſallum meum eſſe vel diſtrictualem, an contra eum qui poſsidet obedientiã in eo, an contra vtrunque? Dic quod contra vtrunque, vt vtrique præiudicet, quia vterque eſt æquè principalis, nam poſſidentis intereſt non perdere, & poſſeſsi intereſt dominium nõ mutare, ita no.Inn.in c.ad audientiam, de reſcrip.fol.5.nu. 2.& no.in l.inuictus.ff. de fideicom. liber.ff. de rei vendi.l.1.§. per per hanc.quod not. Bal.

De Libello disiunctiuo, vide per Innoc.in ca. Abb. de re iud. fol. 130. nu.1.

Libellus ſi recipiatur, & in eo non apparet de intereſſe actorum, quod ſententia debet reſtringi ad intereſſe actorum, ſi poteſt fieri, alias debet ferri ſecundum probata, ita no. Inn. in ca.inter Monaſterium, de re iudi.fol.129.nu.

Libellus ſubiectionis formatur contra clericos rebellantes ita not. Innocen. in capit. cum inter, de re iudica. folio 126. numero 2.

Libellus eſt neceſſarius ſuper his, quæ ante lit. conteſta. contingunt, ita not.Innoc.in capit. ſignificante, de appellatio. folio. 139.nu.1.

Libellus qualiter debet formari in cauſa appellationis, vide per Innocen. in capitul. dilectis, de appellatio.fol.136.& videtur caſus notabilis in l. Atheius, in fi.cum l.ſequen.ff. de aqua plu. arcend.

Libellus re perempta procedit etiam ſi res petatur in actione ex teſtamento, vt per Bald.in l.filiofamil.res.ff. de donatio.cauſa mortis.

Libello eodem poteſt peti res, & pœna, licet tempore petitionis nondum ſit commiſſa, vt extra de teſt.ca.Raynaldus, in princ. per Doc.& do.Pet.

Liberatio tanquam quid fauorabile poteſt fieri etiam abſente parte aduerſa, ita not.Innoc.in capit.veniens. de renunc. fol. 41. & per eundem in cap.fidem, de pact. per glo. in l.1.C. de pact. & in l.non ſolum.§.ſi libertatis.ff.de liber.lega. Confeſsio vero ad obligandum & pactum requirit præſentiam aduerſarij, vt ff. de pact.l. idem in duobus.ff. de confeſsis.l. certum.§. ſi quis vero, & ff.de actio.& obligatio.l. conſenſu, & C. de do.l. non ambigitur, & C. de ſacroſanc. eccle.l. illud, & de contrahen.emptio.l.1.in fi. Nam vbicunque requiritur, ibi oportet, quod conſenſu amborum actus producatur, facit quod not.ff. de negot.geſt.l.fina.in fin.& qui renunciat liti, videtur renunciare iuri, ſecus ſi dicat renuncio inſtantiæ, vt C. de præſcrip. long.temporis, l.1. & not.C. de pact.l.poſtquam liti. Et vide Innocen.in capit.ex tenore, de renuncia.Bald. vide Bartol.in athletæ.§. dat remiſsionem.ff. de excuſat. tuto. & in d.§. ſi liberationis.

Liberato principali per remiſsionem ſibi factam, videtur etiam liberatus conſiliarius, & quilibet accuſatorius ſibi in iudicio animæ, ita not. Innocen.in capitul.ſicut, de homici.fol.210.nuro. 2. quod not. ad paces, quæ fiunt quotidie, quia facta pace cum principali, & cum ſuis auxiliatoribus facta videtur. quod not. Bald.

Licitum & illicitum aliter iudicatur in foro conſcientiæ, quam cauſarum, de quo vide plenè per Inn.in c.quia plerique, de immu.eccle.189.

Licitum eſt facere reprobationem reprobationis, non vlterius, ita no. Abb.in c.licet cauſam, de proba.

Ligare nemo poteſt non ſubditos, & ſi conſuetudo erat in contrarium, non valet, ita no. Inn.in c.quæſiuit, de his quæ fiunt à maio.par.capituli.fol.158.nu.2.

Limes quid ſit, & in cuius iuriſdictione ſit, & ſic quis iudicat de eo, quod fiet in confinio territorium, vide per Inn.in ca. pen. de paroch.fol.169 nu.2.

Limites & ea quæ ſunt circa limites, quando poſſunt præſcribi, & quando non, vide Innocent. in capitul. ſuper eo, de parochijs.fol. eodem.

Limes & limitis adhærentia non præſcribuntur, & quæ dicantur adhærentia limitis, dic quod relinquitur arbitrio iudicis, ita nota. Innocent. & Abbas in capitul. 1. de parochijs. folio eodem.

Limites probantur per libros antiquos, teſtes & famam & adminicula, ita not. Abb.in ca.cum cauſam, de proba. quod no. quia ſæpe eſt de facto.

Liber rationum an faciat fidem & quando, & quid de libris mercatorum, vide per Bart.in l.nuda.ff.de dona.

Litera, vacante ſede miſſa, videtur potius miſſa eccleſiæ, quàm perſonæ, ita not.Hoſt.in c.eam te, de reſcript. & vide ſupra in ver. Credulitas, in 5.q.

Litera impetrata contra vicarium non arctat dominum, ita not. Inn. & Hoſt.ibidem.

Literæ ad inſtantiam impetratæ, quot modis tollãtur, ſeu euaneſcunt, vide per Hoſt.in c.cæterum, de reſcrip.

Literæ impetratæ ſuper confirmatione ſententiæ, licet non adijciant ſi veniat confirmanda, tamen tacitè intelligitur, quod ſunt literæ iuſtitiæ, ita nota.Innocen.in capit.ex parte, de reſcript. fol. 4. nume. 3. item ſubintelligitur hæc clauſula partibus cõuocatis, quod iuſtum fuerit decernas, ſecundum Hoſt. & vide ſupra in ver.Factum, in 1.q. & infra in ver. Reuocatio, in 3.q.&c.

In Literis de iuſtitia non eſt neceſſe facere mentionem de principali iure aduerſarij, quia non læditur illud ius partis. ſecus in gratia, quæ venit ad elidendum ius alterius, ita not.Inn.in c.cũ ordinem, de reſcrip.fol.4.nu.3.

Literas Principis vitiat mala grammatica, ſed mala grammatica in narratione non vitiat, quia eſt mala grammatica partis non Principis, ita not.Innoc.in cap.ad audientiam, & in capit. ex parte, il 2.de reſcript. fol.5. vel dic, quod quælibet vitiat, ſed falſa orthographia non vitiat, quia non eſt ſcientia, vt in cap. ex parte, de fide inſtrum.vide infra in ver. Reſcriptum, in 4.q. & ſupra in verbo, gratia, in 1.q.& ſupra in verbo, Factum, in 2.quæſtio.

Literæ iuſtæ poſſunt etiam eſſe obreptitiæ, ided, præter conſcientiam impetratæ, ita no.Inn.in c.cum dilecta, de reſcript.fol. 9. nu.4.arg.l.ſi.in ſi.ff.quod met. cau.Bal.

Literæ quæ ſint clam impetratæ ab aduerſario, ideſt, eo inſcio, non propterea dicentur obreptitiæ, ſecundum Innoc. Contrarium ipſe not.in capit.cum olim, de re iudic.fo.126.vbi dicit, quod quando quis impetrat literas aduerſario ſuo ignorante, quod iſtæ literæ ſunt ſubreptitiæ, exponit ipſe ibi ignorante, ideſt non citato citando, & dicit ipſe ibidem, in d.ca.cum olim, ſed argumentum contra, ff. de acq.poſſ.l. clam poſsidere, quæ nihil facit. Bald.

Literæ impetratæ à falſo procuratore cenſẽtur falſæ, & ideo non poſſunt ratificari confirmatione, ita not. Innoc. in ca.ex parte decani, de reſcriptis.fol.12.num.2. Nec debet eſſe in prudenti propter ſummam auctoritatem earum, arg.ff.de hæredi.inſtit. l.illa inſtitutio.

Litera non valet, ex quo ſtylus curiæ non ſeruatur, ita not. Hoſt. in c.man.de reſcr.

Literæ à non clerico ſuper beneficio impetratæ non valent, ita not.Innocen.in capitul. ex literis, de tranſactio.fol.69. nume. 2. ergo ſi quis non habet tonſuram, non poteſt impetrare beneficium.

Literæ impetratæ ſunt impetrantis tãtum ante præſentationem, ſed poſt præſentationem ſunt communes, ita not. Innocen. & Hoſt.in cap.ex conqueſtione, de reſtitutio.ſpoliat.fol. 95. ergo non conferunt iuriſdictionem antequam præſententur, quia iuriſdictio communis eſt: hoc verum actu, ſed habitu ſtatim iudex eſt, quod ſuperior delegat, vt ff. de iudi.l. cum furioſus, ergo illod quod facit iudex delegatus ante præſentationem eſt ipſo iure nullum, quia actum, ideſt, exercitium nõ habet. Non obſt.ff.de iudic.l.2 §.2.vbi ſufficit ſcientia litigatorum: quia illud in prorogatione, nam & ſine expreſſa prorogatione tacitè ſit prorogatio litigando. Vnde ſi iudex videt eos coram ſe litigare non procedit temere, & ſic non obſt. Quid in mandato procuratoris, qui aliquid facit ante receptas literas mandati? Dic vt not. Arch.in ca.is qui, de procur.lib.6.vbi tenet, quod non valet. quod non credo verum, quia ex quo dominus mandat, ratum habere tenetur, vt ff. de procurato.l. ſi procurator abſentis, alias nulla ratihabitio valeret, quia mandatum præſentatum non fuit, quod nec erat in rerum natura, quod eſt contra iuris ciuilis regulas, facit.ff. qui ſatiſd. cog.l. Iul. Sed an eo ipſo, quod dominus tranſmittit alicui inſtrumenta cauſæ, videtur

detur eum facere procuratorem? Dic vt not. Guil. de Cun. in l.Labeo.ff.de pac.& tangitur in l.ſi. C.de pactis conuentis. Sed ibi non eſt mera traditio inſtrumentorum, ſed conuentio perſonarum, & ex multis concurrentibus augetur effectus. Bald.

Litera commiſſionis citandi non eſt neceſſario ponenda in actis, ita no. Inn.in c.quoniam contra falſam, de proba.f.104 nu.3.quia iſta commiſſio citandi non eſt de actis, ſecundum eum. Sed Cyn.in l neminem. C.de requi. reis, tenet quod debet poni in act. Bal.

Literæ ſigillatæ prælatorum vel aliorum officialium quam fidem faciant. Vide Inn. in c.1. & plenius in 2. de fide inſtru. fol.112.& 113.nu.2.

Litera noua ſcripta in charta raſa, ſeu vetuſta inducit præſumptionem contra inſtrumentum, nõ repulſionem, ita no. Inn. in c.cum Ioannes eremita, de fide inſtru.fol.114.nu.8.

Literæ quando impetrantur non eſt neceſſe ibi fieri mentionem, de appel.ita no.Inn.in c.oblatæ, de appel.fol. 137. nu.1. quod eſt no.

Literæ monitoriæ quid operentur, & quid datio executorum, uide per Innocen.in cap.dilectus, de præben.folio. 147. numero 5.

Literæ impetratæ non dicuntur obreptitiæ, licet impetrans ſit peccator, ita no. Inno.in cap.propoſuit, de conceſ. præben. fol.152.nu.4.

Literæ iudicis ſine teſtibus faciunt fidem, ita no. Abb.in c.cum à nobis, de teſti.& ibi dicit, quod duo teſtes derogant literis ſigillatis ratio eſt, quia vna uox eſt probatio plena & uera, ſigillum uero plena & præſumpta, ſed derogat præſumptæ, ſecundum Pau.de liaz. quod no.bene.

Litis conteſtatio, vel quaſi debet fieri ſuper exceptione, ita no. in c.exhibita, de iud.fol.82.& vide infra in verſicu. Teſtis, in 84.quæſt.

Litem conteſtari non uidetur, qui reſpõdet poſitioni, quia nec poſitio dicitur libellus vel petitio, nec continetur concluſio in poſitionibus, vnde poſitiones non fiunt ad litis inchoationem, ſed ad veritatis indaginem, in præparatorijs autem cauſarum fiunt poſitiones, ita no. Inn.in c.1.de li.conteſt.fol.85. nu.1. Et ſuccedunt loco probationis, non loco lit.conteſt. ſecundum Spe.in tit.de li.conteſt.§.1.Bal.& vide ſupra in uer. citatio, in 24.q.

Litis conteſtatio poteſt fieri per negationem facti, & per negationem iuris, vnde ſufficit dicere reo, nego me contraxiſſe, vel nego me teneri, ita no. Inn.in d.c.1. de li.conteſta.fol.eo. nu.3. De hoc in Spe.in tit. de li.conteſt.in ſecunda parte, §.1. ver.ſed nunquid per reſponſionem.cum ſequenti, vbi omnino vide, & l.age. C.de tranſactio.& l.edita. C. de edendo, in opin. Hu. Bal.uide ſupra in uerbo, excep.in 7.quæſt.

Litem conteſtandi præſumitur animus fuiſſe, vbi verba ſunt apta ad litem conteſtandum, ſecundum Inno.in d.c.1. de li. conteſt.fol.eo.nu.3.vide ſupra in uer. citatio, in 24. q.ibi, licet non requiratur li.conteſt.&c.

Litis conteſtatio nõ ſit per exceptionem oppoſitam, dicit Inn. in c.prout, de dolo & contu.fol.98.nu.1. Nec eſt neceſſe, qđ iudex interroget, vt ibi, vide omnino infra in uerſi. Teſtis, in 42.quæſt.

Litis conteſtatio, an requiratur in inquiſitione ſi partes non ſunt contumaces, vide Inn.in c.cum olim, de teſtibus. f.107. numero 3.

Lis conteſtari poteſt in cauſa appellationis, licet non ſit neceſſarium, ita no. Inn.in c. Raynaldus, de teſta.fol.166. nu.4. & ibi uide per Abbatem, & intellige altera parte præſente, ſed vtraque parte præſente, exordio li.lis eſt conteſtanda, vt C. ne liceat in vna eademque cau.l.1.per Iac.& Cy. facit, quod no.per gl.no.in c.per venerabilem, qui filij ſint legiti. quod eſt no. Bald.

Lite conteſtata poteſt opponi contra accuſantẽ, quod ſua non interſit, ita no. Inn.in c.ſuper his, de accuſa.fol.201.nu.7. &c.

Lis mota non impedit executionem ſententiæ à qua non eſt appellatum, ita no. Inn.in c.cum in iure, de offi.dele.f.59. In contrarium facit capitulum vt calumnijs, eo.titu.in cle. Pro prima opinione facit l.ſi. C. de ordi.cogni.niſi ſit præiudicialis & habens paratam probationem, vt C. quando prouo. non eſt neceſ.l.1.in uer.ſi promptas, & hæc vera vbi conſtat de iuriſdictione pronunciantis. Sed vbi non conſtat nunquam ſit executio, ſecundum Inn. & ideo exceptio iudicis incompetentis ſemper impedit execut.ſententiæ, vt eſt glo. ſing.in c.1.de ſequeſtra.poſ. & fruct. in clem. item hæc vera ſunt ſi conſtat de proceſſu cauſæ verè, vel præſumptiuè, ſecus ſi non conſtat de proceſſu. Quando autem præſumatur factus proceſſus, & quando non, vide per Inn.in d.cap.cum in iure, ſuperius allegato, ex prædictis patet, quod laudum non meretur executionem, niſi producatur compromiſſum, & videatur iuriſdictio. Bal.

Lite pendente, non debet quis priuari poſſeſſione, ita not. Inn. in c.cum ueniſſent, de in integ.reſti.f.74.nu.2.

Lis non eſt conteſtata ſuper plus petitione, quãdo petitur plus tempore, & hoc liqueat iudici per exceptionem oppoſitam, & probatam de partium conſenſu, vel confeſſione, vel inſtrumento, abſoluitur reus ab obſeruatione iudicii duplicatis inducijs: & actore condemnato in expenſis clauditur actori iudiciorum copia, niſi reficiat expen ita not. Innoc.& Hoſt.in c.1.de plus peti.fol.91. Sic ergo dilatoria ſolutionis non eſt cauſa abſolutionis, ſed dilationis vel duplicationis induciarum, ſ.quæ reſtabant tempore li.motæ, arg.ff.de pœnis.l.aut facta.§.quiſquis, & uide quod dixi in l. ſi pecuniã. ff.ſi cer.pet.&c. Bal.

Lite pendente ſiue quæſtione iuris patronatus, an poſſeſſor poſſit præſentare, vide per Abbatem in c.ex literis, de iurepat.

Locatio, vide omnino infra in ver.Sacerdos, in 3.q.

Loca quæ dicantur vicina, vide plenè per do. Petrum in c. ſuper ſpecula, ad finem, de * priuilegijs.

M

MALEFICIVM, ſiue crimen punitur etiam inuito accuſatore, quando de maleficio ſiue crimine conſtat, ita no.Inn.in c.quia de iudi.fol. 80. Sed quid de interfecto qui dicit ſciant omnes, quod Titius qui infamatur, quod me interfecit, non eſt in hoc culpabilis, an nihilominus poſſit accuſari, an vero ipſum teſtimonium interfecti eum excuſabit? quod videtur, vt no.ff.ad Sylla.l.diuus. Sed illa lex intelligitur in delicto in committendo, quia tunc ſola veritas probationum inſpici debet, & punitur maleficium etiam inuito offenſo, vt l.ſi quis in hoc genus. C.de epiſ.& not. bene. Bald.

Maleficium non dicitur eſſe notorium per confeſſionem, quãdo quis confitetur factum, ſed negat illud malefactum, imo dicit iure feciſſe, ideo conſeruator qui habet magis punire, quàm cognoſcere intromittet ſe de hoc. Alii dicunt, quod imo in c.ſtat.de off.deleg. vide ſi reus producit teſtes, actor poteſt ſimiliter id, & ſi alias non eſſet, quod eſt no. Bal.

Maleficium non debet, neque poteſt alicui obiici in genere, ſed debet ſpecificatè opponi, per Innoc. in capitu. ad hæc, de teſtamen.

Malitia procuratoris non nocet domino, niſi dominus dolum, vel culpam participet, ita no. Inn.in c.ſignificante, de pigno. fol.162.vide ſupra in ver. Arbiter, in 7.q.& ſupra in ver. Conducens, in 1.q.ibi, ſecus in mãdatore, &c. Vide ſupra in uer. citatio, in 48.q. vbi habes, quod quotieſcunque mandatur aliquid fieri, quod fiat tempore apto & congruo, &c.

Mandans percuti clericum, & interim mandantem pœnituerit & deceſserit, non incidit in canonem, ita no. Inn.in c. mulieres, de ſen.excom.fol. 226

Mandatum vicini habetur pro mandato etiam in cauſis criminalibus, ita no. Inn.in c.cum in, de purg.cano.ſol.222. & l.3. §.in hac.ff.indi.ſol.Bald.

Mandatum Papæ eſt intelligendum ſecundum ius, ita no. Inn. in c.quia cunctis, de conceſ.præb.fol.156.nu. 8. idem dicit in c.dudum, de elec.fol. 23

Mandatum Papæ adimplens qualiter, & de quo conueniatur, vide in no.in c.dilectus, il 3.de præb.fol. 151

Mandatum quod capitulum aliquid faciat, intelligitur directũ ad membra, quæ faciunt capitulum, ita no. Inn.in c. Romana, de ſen.excom.fol.233.nu.3.

Mandans indirectè vel conſulens in morte alterius, niſi pro ſide morte ſecuta efficitur irregularis. Si autem mandat indirectè, aut manda.eſt honeſtum, & caſus improuiſus non facit quem irregularem. Si inhoneſtum, tunc ſic, niſi mand. vel conſilium reuocatum fuerit expreſsè prius, & ſagaciter aduerſario intimatum, quod ſibi caueat vel tacitè, uel per parentelam.ff.de adimen.leg.l.3. in ſi.ergo conſilium & mandatum datum in criminibus, reuocari poteſt ante factum, ita no. Innocen.in cap.ad audientiam, de homici.fol. 211.per totum, quod tene menti. Bald.uide infra in verſi. Procur.in 4.quæſt.

Mandata plura ubi inuicem ſe compatiuntur vtrique mandato, tenetur quis obedire, ita no. Inn.in c.expoſuit, de dilatio. fol.89.num.3.

Manda-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Mandatum speciale derogat generali,ita no.Inn.in c.Abbate de rescrip.fol. 35
Mandatum Apostolicum referendum est ad ius,ita no.Inno. in cap.dudum,de elect.fol.23.num.3.vide supra hoc eodem verſi.in 3.q.
Mandatum iurisdictionis potest fieri ad futura cõditionaliter, ita no.Inn.in c.cum olim,de off.deleg.fol.59.nu.2.
Mandata quæ fiunt in iudicijs ex abrupto nõ valent, nec oportet,quod appelletur, quia mandata iudicum semper debent fieri cum causæ cognitione , alias nunquam transeunt in rẽ iudicatam,ita no.Inn.in c.cum veniſſent, de in integr.reſti. fol.74.num.9.Et hoc in mandatis quæ ſunt de ſpecie contentioſæ iurisdictionis, ſed mandata quæ non pertinent ad lites vel cauſas,ſed ad aliud officium præcipientis bene valent,ut ibidem Inn.quod no.Bal.
Mandatum iudicis de rebus occupandis bene excuſat occupãtem à pœna conſtitutionis, ſiue l.ſi quis in tantam. C. vnde vi,ita no.Inn.in c.ad noſtram,tl 1.de iureiur.fol.117. Hoc verum,ſi tale man.emanauit ritè,ſed ſi non emanauit ritè,tunc habet locum l.meminerint. C.eo.tit.in vi expulſiua,in vi tũr batiua habet locum l.ſi. C.ſi per vim vel alio modo , ſecundum Bar. & quantum ad hoc dicitur rectè emanaſſe eo ipſo,quod pars fuit citata,vt d.l.ſi. C.ſi per uim vel alio modo. Vel dic , quod præceptum excuſat non indiſcreta permiſſio. Bald.
Mãdatum factum nuncio,qnod citet omnes qui ſe opponunt, intelligitur,qui ſe opponunt tunc, vel poſtea , quia præſens conſuſum præſentis non tenet vſum,ita no.Inn.in c.dilecti, de excep.fol.121.nu.1.
Mandatum Papæ non debet deludi , ſed debet realiter adimpleri,ita no.Inno.in d.cap. inter cætera, de præben. fol.147. numero 3.
Mandatum ſuperioris tranſit in rem iudicatam, ſi non appellatur,ita no.Inno.in d.c.inter cætera,de præben.fol.e o.nec reuocatur ſi cauſa cognita factum ſuit , vt not.in l.ſi ff.de offi. procũr. Cæſaris.Bal.
Mandatum Papæ illi,qui implerunt, & poſtea moleſtant , ſeu cõtrauenerunt,an illi poſſint excommunicari auctoritate earundem literarum. Dicit Inn.quod nõ,nec extranei, qui de iure impediunt,ſecus ſi contra ius, ita no. Inn.in c.pro illorum,de præb.fol.148.num.3.vide ſupra in verbo, Citatio,in 26.quæſt.
Mandatum an finiatur morte,vide per Bar.in l.cum filium.§.ſi quis.ff.de dona.
Maritus tenetur alimentare vxorem etiam ſi nullam dotem habuit,imputetur ſibi,ſi duxit eam ſine dote,ita no.Inn.in ca. per veſtras,de donatio.inter vir.& vxo.fol.199.nu.3.
Maritus de ſuis propriis , non de bonis mulieris tenetur alere vxorem,ita no.Inn.in ca.peruenit, de emp.& vend.fol.160. Hoc verum,ſi uxor ſibi dotem ſoluerit,vt ff.mandati,l.creditor.§.inter,de excep.doli.l.pater.Et uiro operetur, vt l.ſicut,de operis libertorum,& idem in vidua, quia niſi operẽt hæredibus mariti,non debet alimentari ab eis,niſi eſſet prægnans,tunc enim donec pariat,aliter propter partum,& fortè etiam poſt partum per 40.dies poſt, vt ff.de pœnis. l. prægnantis, in glo. Sed an uidua debeat habere ab hæredibus mariti veſtes viduales ? Credo quod ſic , ſunt enim appenditia luctus,& quaſi expenſe funeris,& quia in ſeruitio viri eſſe videtur,arg.ff.ſolu.matr.l.in his.§.1.item ſi adhuc debet alimentari,cum adhuc de eadem familia ſit, ſic ego & veſtiri,maximè ſi eſt grauida. Alij dicunt quod non, niſi amote deſcendentium relinquerit, vt C. de inſir.pœni. celibatus.l. ſi.in fi.rene menti iſta perpetuo. Bal.
Maritus an habeat modicam coertionem in vxorem. Gãdinus tenet,quod ſic in materia,ſeu tractatu de pœnis,ad ſi. Quod eſt uerum cum cauſa,alias non licet, im plus puniatur tunc quam ſi in aliam deliquiſſet, vt ff. de pœnis. l. capitalium.§. omnia. Bal.
Mater in ætate filij nõ eſt legitima teſtis, vbi tangitur commodum filij,ſed facit indicium,ita no.Inno.in c. cum dilectus, de accuſ. fol. 202. Et indicium eſt minus , quàm ſemiplena probatio, vnde duo indicia non faciunt plenam probationẽ vt no.ff.de prob.l.cum probatio.& de excu.tuto.l. 3. §. ætas. præſertim in cauſa criminali,vt ibi per Dy.facit c. ſi. de ſucceſ.ab inteſt.Bal.in aliis vero caſibus mater non eſt legitima teſtis pro filio,quia nimis diligit eum naturaliter , dicit Abbas in c.ſuper eo,de teſt.Sed in cauſa ætatis,ſicut ſcriptura partis admittitur,vt Inſti.de ingenuis,in fi.ff.de excu.tut. l.2.§.ætas,ſic teſtimonium matris,vt ff.de proba.l. etiam,ſ.ad inditium non ad ſemiplenam probationem, vnde oportet, quod mater alio teſte coadiuuetur,arg.ff. de eden. l. ſi quis ex argentarijs.§.1.& facit.ff.de cond.& demõ.l.uctus. Bal.
Matris appellatio extenditur ad omnes aſcendentes, & filij ad omnes deſcendentes,ſed non ad tranſuerſales,ita not.Inn.in c.ſi uero,de ſen.excom.fol.225.vide infra in ver. Patris,in 2.q. ibi,& mater,&c.
Matrimonium non probatur per inſtrumentum dotis directè, præſertim in præiudicium alterius matrimonij,ita not. Inn. in c.illud,de præſump.fol.116.nu.2.
Matrimonium non probatur etiam , quod quis aſſerat aliquẽ longo tempore poſſed.ſſe,quia longa poſſeſſio,nec etiam fama probat matrimonium,ita no.Inn.in d.cap.illud, de præſump.fol.eo.idem in beneficio,quia licet quis longo tempore tenuerit,ſeu poſſ.derit eccleſiam,non propter hoc probatur,quod beneficium,ſeu eccleſia ſit poſſidentis, ergo dominium non probatur per aſſertionem longæ poſſeſſionis, per famam,niſi in poſſeſſorio,ſecundum Innoc.ibidem,nec quaſi dominium intentatum,ut no. C.de probail.cum res,& ff.de publiciana.l.eum qui.§. in publico.tene menti. Bal.nide per gl. Cy.& Bal.in l proprietatis. C.de proba.& in auct. quas actiones. C.de ſacroſan.eccle. ad fi.per Bal.
Matrimonium quod non tenuit à principio,an poſſit poſtea cõfirmari,nide Inn.in c.1.de eo,qui duxit in uxo. quam per adul.po.fol.194.Et ibi poteſt etiam confirmari,tamen filii ante nati uel concepti non legitimantur per ſubſequens matrimonium,vt l.Paulus.ff. de ſtatu hominum. & per Guil.de accuſa. Sed illi,qui ſunt nati ex legitimo concubinatu bene legitimantur per ſubſequens matrimonium,tene menti. Bal.
Maior quot modis quis dicatur,vide per Inn.in c.ſedes, de reſcrip.fol.7.nu.2.& ibi etiam vide,quæ perſonæ dicantur maiores,& quæ minores.
Maior pars capituli vel vniuerſitatis, an poſſit ordinare de rebus ſingulorum,vide per Inn. in c.ſi.de his,quæ fiunt à maio.par.capituli. fol.158
Medicus qualiter teneatur de morte infirmi,& ſi infirmus nolit ſeruare præcepta medici,an dicatur mortuus ex ſuo defectu,an ex vulnere? Dic,quod ictus eſt contẽplandus,de quo vide per Inn.in c.tua,de homi.fol.211. nu.2.& 3. Sed quid ſi infirmus obediuit medico,ſed deceſſit culpa medici,colligo ex ſuis dictis ibi,& facit ff.loca.l.marinus,& Lillicitas.§.tuas ff.de officio præſidis,tene menti. Bal.
Medicina an debeatur famulo infirmo,vide per Batt. in l.cum dotem,§.ſinautem,ff.ſol.mat.
Merum imperium,vide ſupra in ver. ciuitas, in 2. q. vbi habes, quod confiſcatio bonorum eſt meri imperij,& vide ibi in 6. q.poſt prin.
Metus ſicut debet cadere in conſtantem virum,ſic dolus in prudentem,alias non vitiat iuramentum,ita no.Inn.in c.cũ dilectus,quod met.ca.fol.37.nu.1. Adde quod nimia reuerentia æquiparatur timori,vt no.in l.§.qui honorandi,ff.qua.rerum actio non datur,in gl.quæ non eſt alibi. Bal.
Minor non reſtituitur ad opponendum exceptionem declinatoriam,maximè odioſam,idem in eccleſia,ita no.Inn.in c.coram fœlicis,de in int.reſt.fol.76.nu.2. Sed dilatoriam ſolutionis vel peremptoriam reſti.vt ff.de in inte.reſti.min. l.minor 25. ann.omiſſam,& ibi no.Bal.
Minor ſi omittit coram arbitro excipere vel probare, nõ poteſt coram eo petere reſtitut.in integ.ita not.Inno.in ca.cauſam, de in integ.reſt.fol.77.num.8.vide infra in verbo, Statutum, in ſi.q.
Minor eoipſo , quod confitetur tempore incongruo , dicitur lædi,ita not.Innocent.in cap,ex literis,de in integ.reſt. fo.75. num.4.
Minor non habens curatorem,non poteſt compromittere,ſicut nec contrahere. Sic non poteſt procedere ad actus iudiciales coram arbitro,quia compromiſſum tenet inſtar iudicij.in dubio tamen qui compromiſit, præſumitur legitimæ ætatis, vt ff.de arbi.l.3.in prin.quia quilibet præſumitur idoneus.ff.de proba.l.cum de ætate,& l.ab ea parte,& in Spe.in ti.de arbi. §.fin.& §.conſtat,ver.ſed quid de minore,& in cap.dudum, de præſump.& in capit.j.vt eccleſia.beneſi. & vide ff.de mino.l.minor.§.minores,in tex.& glo. Bal. Spec.in locis ſupra allegatis.
Miſsio ex primo decreto poteſt fieri nullo præcedente libello , idem de executione ſententiæ,ita no.Inn.in cap.j. de libelli obla.fol.84.nu.4.& vide infra in ver.Teſtator,in 2.q.& infra in ver.Libellus,in 8.q.
Miſſus in poſſeſsionem quando lucretur fructus,& quãdo nõ, vide Inn.in c,quoniam frequenter,in ſi. vt li.non conteſta. fol.86.

fol.85.num.9.
Miſsus in poſsesſionem pro menſura debiti petiti non valet, vbi obſtat exceptio l.1.§.hæc verba.ff.ne vis fiat ei,niſi fiat ex diſſimiliua,vt l. eo tempore. ff. de peculio . Sed aliæ pœnæ, quæ ſunt merè pœnæ bene poſsunt inſligi contumaci,vt excommunicatio & mulcta,& bannum, quia citatus non ritè, non tenetur comparere,ſed citatus non rectè bene tenetur comparere,licet iudex ſciat ſe iniuſtè facere , ſi hoc non expri mat , ſecus ſi exprimat aliquid quod videatur illicitum, vel iniuſtum,vt ff.ne quis eum,qui in ius voc.l.1.§. O filius, & l.ſed eximendi,& no.in l.vir bonus.ff.iudi.ſolui,ſecundũ Oldra.& Inn.in c.1.de dila.fo.88.& vide ſupra in ver.Actor, in 10.quæſt.
Miſsio in poſsesſionem quædam eſt reuocabilis,quædam irreuocabilis,etiam ex primo decre.ita no.Inn.in cap.quæſtenti, de offi.deleg.fol. 56
Miſsio in poſsesſionem,ſicut fit in tertio loco in cauſa iudicati in omnibus,ſic & in alijs cerporalibus,ſecundum Inn.in c.2. de eo,qui mit.in poſ.cau.rei ſeruan.fol. 100
Miſsio non fit in beneficio debitorum,vel in iurepat.pro temporalibus,quia non poſsunt adinuicem permutari,nec vnũ alteri commenſurari,ſed pro ſpiritualibus bene poteſt fieri miſsio in alijs ſpiritualibus,ita no.Inn.in c.1.de eo,qui mit. in poſ.cau.rei ſeruandæ.fol.eo.nu. 3.
Miſsio quando reuocatur propter rationabilem excuſationẽ abſentis,vel propter ætatem,quia pupillus, non venit refectio expenſarum,ita no.Inn.in c.ſi aduerſarius,de eo , qui mit.in poſ.cau.rei ſeruãdæ.fol.eo.nu.2 & eſt gl.in l.minor. ff.de cuictio.ergo ſi pupillus citatur, quia citatio non eſt legitima,non tenetur ad expenſas.
Miſsio vtrum fiat in re petita & conuicta, ſeu cuicta , an uero fiat in alia re loco pignorum,differt, quia primo caſu quando fit in re petita & conuicta,ſeu cuicta,tertius cõtradictor impedit execu.quia tunc debet fieri executio de facto ſine vlla cauſæ cognitione,vt dicit Inn.in c.ex ratione,de appel. fol.131.in prin.ff.de peti.hær.l.pomp.de rei vend. l.is à quo. ff.de poſi.l.1.§.apud Iul.ff.de vſufru.l.cuiuſcunque.§. ſi fundus.Secundo caſu,quando fit in alia re locopignorum,tunc impedit illa miſsio execu.ff.de re iudi.l.à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. C.ne vxor pro marito,l.ob maritorum,& l.1. C.de priuil.fiſci.tũc enim exigitur ſummaria cognitio,ita no.Inn. in c.veniens,de reſtibus.fol. 105
Moderatio dilationum habet vim interlocutoriæ, & poteſt fieri interlocutoria abſente parte ſicut procedi, nam interlocutoria eſt de proceſſu,ita no.Inn.in c.ad peti.de accuſa. f.203.
Monitio nuda videtur quando per reſcriptum nihil additur in riſd.ordinariæ,ita no.Inn.in c.licet,de offic.ord. fol.64.vide ſupra in ver.citatio,in 46.q.
Monitio iudicis,i.iuſſus dandi vel faciendi non habetur pro citatione,ita no.Inn.in c.tua,alias in c.ſicut,in glo.2. ver. item monitio,de coha.cler.& mulie.fol. 143
Monitio neceſſaria eſt etiam in notorio,ita no. Inn. in c.facto, de ſen.excommu.fol.229.nu.1. Adde quod ipſe idem nor.in c.ad noſtram,il 3.de iureiur.fol.118.& plenius in c.tua, de coha.cleric.& mulie.per eundem.fol.143.Sed contrarium videtur idem tenere in c.quanto,de tranſla.præla.fol. 38. ſ. quod in notorio poſsit ferri ſententia,etiam non citata parte.
Monitus ad faciendum reſidentiam , cenſetur etiam monitus ad audiendum ſententiam admonitionis,nec eſt neceſſe,qđ ſuper hoc ſpecificè citetur,ita no.Abb.in c.de extero,de cleri.non reſiden.quod no.Bal.
Modus agendi,vel excipiendi eſt diligenter attendendus, ita no. Inn.in c.dudum,extra de elec.fol.13.nu.3.
Modus poteſt apponi in delegatione,& ſubdelegatione,verbi gratia,poteſt delegatus Papæ ſubdelegare cauſam hoc addito,quod ſine eius conſilio pronunciare non poſſit,nam cum poſsit ſibi reſeruare iurisdictionem, ergo & conſilium , imo plus,quia poteſt adijcere de conſilio cuiuſliber,verbi gratia, quia dicit,ita amen,quod non pronuncietur ſine conſilio talis Doctoris,vel ut non pronuncietur , niſi ſecundum tenorem conſilij talis Doctoris vel perſonæ. Sed in arbitro non poteſt iſte modus adijci,ſi de ſequela conſilij , ſed de tranſitione conſilij ſic , quia eſt contra ſubſtantiam compromiſsi, ita no.Inn.& Hoſt.in c. ſi pro debilitate, de offi. deleg.f.52. & hoc ſi uerba neceſsitatiua diriguntur in ipſum arbitrum, ſecus ſi in ipſas partes,quia volunt & conſentiunt,quod arbiter ſic iudicet,& dant ſibi capitula,in quibus conſentiunt ſicut ſit quotidie,& hoc non eſt de forma compromiſsi, ſed eſt quædam obligatio,quæ fit inter partes, & iſte modus in iudice delegato eſt de forma , ita quod non valet ipſo iure, ſi non ſeruetur. Nam emiliber non licet delegare, licet liceat modum apponere,arg.ff.de in litem iurando.l. videamus.§. pen.& ſicut modus dicitur de forma ſententiæ, vt C. de ſen. & interlocu.omn iudi.l.cum eorum,ita & de forma commiſſionis,formaque iſta eſt forma iuris , quia à iure approbata eſt.Alij dicunt,quod arbitro etiam poteſt apponi iſta clauſula,vt ſequatur conſilium de dando ſibi de iure,non de facto vt ff.de hæred.inſtit.illa inſtitutio,ſecundum Rey. Tertij dicunt,ſed hæc opi.mihi non placet,quod aut aſſumitur arbiter , in cuius mero ponitur arbitrio , & tunc clauſula iſta quaſi contradictoria vitiat. Aut in bono viro, & non mero, & tunc valet,quia conſiliarius iſte non reprobatur , quod arbitrium ſit captatorium,& ſub alio . Conſiliarius enim non differt,nec ex conſilio oritur actio, necius , ſic in cle. exiui de paradiſo , & per hoc dico , quod qui reſeruat ſibi conſilium, non reſeruat ſibi iuriſdi. item ſi iſte conſiliarius eligatur apud prætorem , vel ſeorſum à compromiſſo, ſtandum eſt,vt l.item ſi vnus. §. principaliter. ff. de arbi. in arbitratore hoc poteſt adijci,ſicut executori vltimæ voluntatis,& procuratori,vt l.itaque.§.ſi quis.ff.mandati, & quod dixi eſſe de forma,eſt verum,vbi per hoc ſuam conſcientiã oneraret,ſecundum Hoſt.item eſt verum cum adijcitur certa perſona. Si uero incerta monitio eſt, quia tacitè ifitelligitur,vt C.de ſen.ex pericu.recitan. l. 2. item quando adijcitur,ita tamen vt iuſte iudices, quia eſt quædam monitio , non modus vel forma,ſecundum Inn.in d.ca. prudentiam, de off.deleg.fol.54.& tene menti iſta Bal.
Modum dicitur excedere omnis ille,qui grauat ſiue excedit fines mandati ſiue iuris,ita no.Inno.in c.ſuper quæſtionum, de off.deleg.fol.56.nu.2
Modi agendi poſt confirma.qui ſunt,vide per Inn.in c.conſtitutus,de appella.fol.132.nu.7
Modus pronunciandi in cauſa appellationis, & de libello formando,vide per Innoc.in cap.dilectus,extra de appel. f.136. numero 4
Monachus caſtaldus monaſterij non agit pro conuentu,niſi ſit ſyndicus. Sed præbendarius etiam ſine nomine agit, ita not. Inn.& Hoſt.in c.edoceri,de reſcrip.fol. 9
Monachi & eremitæ egent modica literatura,ita not.Inn.in c. cum in cunctis,de elec.fol.19.nu.1. & vide omnino infra in ver. Natus,in 1.q.
Monachus qui efficitur ſub ſpe Abbatiæ , quæ adhuc non vacat,non peccat,quia eſt licita ſpes,ita no.Hoſt.in ca. cum ad hoc,de elec.vide infra in verbo, Monaſterium,in 2.q.
Monachus poteſt eligi ad epiſcopatum,ita no.Inn.in cap. poſt tranſlationem,de renunc.fol.41.nu.3.
Monachus non poteſt eſſe ante 14 annum,ita no.Inn.in c.cum in diſtri.de temporibus ordi.fol. 43
Monachus licentiatus abſolutus eſt à primo monaſterio , ita no.Inn.in c.ſicut,il 1.de iureiur.fol. 117
Monachus in quibus caſibus,& pro quibus perſonis de licentia iuris communis,vel Abbatis poſſit eſſe procur. & in iudicio,vide per Inn.in c.cum I.& A. de re iudi.fol 129.nu.2. Et ibi habes,quod vbicunq; permittitur monacho agere in eo caſu poteſt procuratorem conſtituere.quod no.Bal.vide ff.qui pe.tut.in l.2.
Monachus non poteſt condemnari ad refectionem expen. quia non habet proprium,ita no. Innocen. in c.reprehenſibilis,de appella. fol. 133. vide infra in verbo , Sepultura, in 1.quæſt.
Monachus poteſt admitti ad accuſandum contra Abbatem petita venia,in qua non requiritur citatio partis,ita no. Inn. in c.ex parte,de accuſ.fol. 200
Monachi ſpoliati poſſunt reſti.petere,ita no.Inn.in c. olim, de accu.fol.204.num.1.
Monachus expulſus de monaſterio non acquirit monaſterio, quia eſt abſolutus ab ipſo,ita no.Inn.in c.cum olim , il 2.de priuileg.fol.219.nu.3.idem eſt ergo in alijs,qui ſunt abſoluti & licentiati,quod eſt valde no.Bal. De hoc vide in c. vnico, in gl.ſi.de infan.langui.
Monachus non poteſt eſſe arbiter,ita no.Inn.in c.cum ad monaſterium,de ſtatu mona.fol.177.nu.4.& eſt gl. ordinaria in l.Prædius.§.1.ff.de arbi.
Monachi extranei & prouiſionati an ſint vocandi in elec. & factis monaſterij,vide per Abbatẽ in c.fin.de relig.domi.Si eorũ beneficia ſunt manualia, videnẽ vocandi, alias non,ſecundum eum ibidem tanquam emancipati, ſecundum aliã Abbatem de S.Vito.Bal.
Monaſterium tenetur debitoribus ingreſſi , non ſolum de bonis acquiſitis tempore ingreſſus,ſed & de poſtea acquiſitis nec habet

Universidad de Deusto
Biblioteca

habet separa. bonorum,ita no. Inn.in c.1.de obli. ad ratiocinia.fol. 48
Monasterium adit hæreditates monacho delatas liberè, & liberius quàm monachus, si esset sui iuris, vnde si monachus, haberet feudum aliquod,possessionem,proprietatem,vel vsumfructum,omnia ista ad monasterium transeunt,cui monasterio de istis proprium habere potest in vita monachi ingressi. Sed eo mortuo feudum ad dominum reuertitur, & monachus non oportet, quod adeat iussu monasterij, quia principalem additionem habet monasteriū, & ad ipsum spectat. Monacho autem mortuo & professione facta monasterium adit,& omnia in eum transfert pleno iure qualiacūque sunt bona,& hoc ex virtute professionis, ita no. Inn.in c.in præsentia,extra de proba.fol.103.nu.4. Bal. Item monasterio ex persona ipsius monachi competit rei vendi. & publiciana, & possessio in ipsum monasterium transibit ipso iure,vt ff.de precario.l.si adoptauero,quia cum capite bona transfert, ff. de secun. tab.l. qui ex liberis. Item intellige, quod feuda ingressi transeunt ad monasterium, si ipsis feudis possit deseruiri per substitutum, & omnia ista transeunt cum vniuersitate, quia per se alienari non possent in ecclesiam facit,quod no.ff.de ver.obl.l.si ita quis.§. ea lege, & l. quædam,de acq.rer.dom.& C. ne rei dominicæ vel templorum.l.2.cum similibus,secundum Inn.in d.c.in præsentia tenementi ista. Bal. Adde quod donatio.facta.ecclesiæ per ingressum monasterij reuocatur per licitū egressum ante professionem, quia donatio ista fundatur super eo, quod tollitur,s.egressus,secus est in mera & pura donatione facta per se ipsam,vt no.ipse idem in c.quod à te,de clericis coniuga. quod not. Bal.
Monasterium an teneatur ex contractu, vel delicto Abbatis, vel monachi,vide Inn.in c.cum olim.il 2.de priuil. fol. 129. nu.4.& per gl.in c.dilectus,de ord.cog.
Monasteria an sint exempta à lege diœcesis,vel iurisd.vide plenè per Inn.in c.1.de statu mona.fol.177.nu.4
Monasterio perempto,an pereāt eius priuilegia, vide per Inn. in c.Abbate,de verb.sig.fol.234.nu.2.
Monopolium,de materia monopolij, vide per Inn.in c.significauit,de app.fol.135.& ibi habes,quod illi tit.per priuilegiū, & consuetudinem potest derogari.
Moneta,quando fit,requiritur ibi intrinseca materiæ bonitas, cudentis auctoritas, commensurata expendendi quantitate. Et quando fit moneta ex adulterina materia vel forma, tūc moneta dicitur falsa, sed quando fit ex excessu pretij, tunc dicitur iniusta & non falsa,ita no. Inn.in c.quanto,de iureiuran.fol.118.vide ad materiam de moneta Bar.in l.si prius, de aqua plu.arcen. & Bald. in l. eleganter. §. qui reprobo, de pign.act.
Mora qualiter contrahatur per lapsum termini,& quid operetur mora circa fructus,vide plenè per Inn.in c.propter,de loca.fol.161.nu.7
Mortuus.prælato mortuo vacat possessio prælaturæ, sed non possessio bonorum ecclesiæ,ita no. Inn.in c.ex parte,de arb. fol.78.nu.3. Sed quid in prælato ecclesiæ collegiatæ.dic idē, quia possessio prælaturæ est vacans,sed non possessio rerum ecclesiæ,quia est apud collegium,& si non est collegium,vt quia omnes decesserunt,adhuc non vacat possessio. Et idē est si decedat rector ecclesiæ non collegiatæ, quia non vacat possessio.Et si cuis eā interim occupat, æconomus ecclesiæ, vel successor potest agere nomine ecclesiæ interdicto vnde vi,non crimine expilatæ hæredi. vel interdicto adipiscendæ possessionis,secundum Inn.in c.cum super, de cau. pos.& proprie.fol.92.& ratio est,quia ecclesia est in animam viuentem,quæ nunquam moritur, arg. in Auct. quomodo op.episcopos,in fi.col.pe.& no.in l. & quia.ff. de iurisd. omn. iud. Dissimiliter que est ecclesia hæreditati iacenti, quia hæreditas non est in animam viuentem,vt ff.de fideiu.l.mortuo, & de stipu.seruorum.l.vsufruc.& l.1.§. Scæuola,si quis re. liber esse iussu.& de min.l.etiam ei qui modum.Quæro ergo quis interim possidet bona ecclesiastica, dicit Moyses, quod muri ecclesiæ,quod est ridiculum dicere, quia insensata non possident,ut no.in l.sicut.ff.quod cuius,vniuer.nomine. Dic ergo quod possidet ecclesia,s.vniuersalis siue congregatio fidelium,vel Christus secundum Inn.vel ecclesia Romana tāquam ecclesiarum domina & caput. Sicut.n.gallina sub alis congregat pullos suos,vt no.in l.1. ff. de in integ.rest.min.sic ecclesia Romana sub alis suis omnes alias ecclesias continet & tenet: possessio ergo pōt dici esse penes ecclesiam,quæ est caput,& membra simul, ut penes ecclesiā vniuersalem,i.congregationem fidelium, penes ecclesiam, quæ est membrum & non caput,vt penes ecclesiam Perusinam,quæ ex eo quod non habet collegium actu sufficit habitu,vt postideat,quod est no. Et sic ecclesia tribus modis dicitur,pro capite, ro membris,& pro vtroque simul. Sic& Christus in diuina scriptura quandoque ponitur, vt caput, quīq; vt membra qūq; ut vtrūq;,vt reperit in psalmis in diuersis locis,& est ar quod valeat relictum factū ecclesiæ minorum,s.vt caput Deus,i.ecclesia Romana,quia domini capacitas consideratur in cuius persona fundatur,vt ff.de lega. 2. l.debitor.§.seruo.& ad l.Falc.l.cum dotem: non enim media persona,sed finalis inspicitur,in qua acquisitio sumit effectum,vt ff.ad Treb.l.cogi.§.hi qui.tene ista menti. Bal.
Mortuo prælato custodia rerum pertinet ad capitulum,ita not. Inn.in c.1.vt ecclesiastica beneficia.fol.158.nu.5.
Mulier & religiosa potest esse executrix testamēti,ita no. Abb. in c.vos quidem,extra de testa.
Mulier si iurat non habet beneficium Velleiani,vide per Abbatem in c.ex rescripto,de iureiur.& in auct. matri & auiæ, C.quando muli.tut. offi.fun.potest.ibi, renunciabit ex conscientia legis, & legis auctoritate, & ideo non est necesse ibi,quod certioretur de beneficio Velleiani, quia eo casu non læditur renunciando,sed lex exequitur. Sed ubi renunciat non de conscientia legis,non valet iuramētum,nisi fuerit certiorata,nec præsumitur certiorata,vt ff.de verb.obl.l. sciendum.per gl.& Dyn.secundum Ray. Bal.
Mutuans ecclesiæ debet esse diligens,vt illud mutuum in rem ecclesiæ conuertatur, sed in alijs contractibus sufficit vtiliter esse cœptum,ita no.Inn.in c.grauis,de depositō.fol.160. nu.3.in priuatis autem personis,dic vt in l.fi. de exercitoria, & de noua.in l.doli.tene menti ista. Bal. Et no.quod pro eodem reputamus soluere tutori vel ecclesiæ, secundum Inn. ibidē.ad hoc.ff.de pign.l.si quis,in prin.& l.ciuitas.ff.si cert. pet.ff.de neg.gest.l.si pupilli.§.1.in gl. C.si aduersus credi.l. pe.& per Cy.in auct.hoc ius porrectum.C. de sacrosan. ecc. Aut ergo quis mutuat,vel aliter contrahit, aut negocia gerit eccle.aut soluit,vt ibid.Inn.no.Bal.
Mutilati membris,aut monstruosi sunt irregulares,ita no.Inn. in c.porro,de cle.pugnan.in du.fol.212.& vide ff. de sta. homi.l.non sunt liberi.Bal.
Mutilati membris,& corpore vitiati,non possunt testificari cōtra clericos in causa criminali,ita no.Abbas in c.1.de excep.
Multitudo quæ appellatur,vide per Inn.in c.latores, de cle.ex com.fol.215.& quæ gens,vide l.pen.ff. de prœba.Bal.
Multiplicatio,vide supra in ver.Crimen.in 6.q.

N

NATVS illegitimè potest esse monachus, non prælatus, ita no.Inn.in c.1.de filijs presbyterorum.fol. 46
Narratio facti non debet fieri per aduocatum,ita no. Inn. in c. pastoralis,de iudi.fol.81.nu.2.
Narratio sola non dicitur, nec est petitio, quia si hæc esset positio,esset petitio cum narret factum,quod est falsum, secundum Inn.in c.1.de li.contest.fol.85.nu.3
Negatio improbabilis non facit rem dubiam,ita no. Inn.in c. ex parte,de uer sig.fol.234.nu.3.& per Doct.in l.1. C. de procura. Bal.& vide infra in verbo, Tantum,in 1.q.
Negatiua ista,quod instrumentum non habet vitium, an possit probari per testes,qui illud inspexerunt, non facto interfuerunt? Dic, quod de vitio visibili sic, si testes sunt periti, non autem de vitio falsitatis,ita no.Inno. in c. cum olim,de priuileg.in.fol.219.nu.2.vide infra in verbo, Scriptura, in 3. q.& supra in ver.Appellatio.in 32.q.
Negans soluere censum,licet appelleret,potest excommunicari, ita no.Inn.in c.significauit,de censibus.fol.181.nu.3.vide supra in verbo,Feudum,in 1.q.& supra in verbo, lite contest. in 3.quæst.
Negationum non sunt causæ, & ideo mera negatiua non probatur,ita no.Inn.in c.bonæ,de elect.fol.23. Studeant aduocati ponere negatiuè,ut non videantur se astringere ad probandum,vt no.ff.de mino.l.de ætate.
Negatiua aliter probari non potest, nisi vbi singitur probata, ex quo actor non probat,ita no.Inn.in c.coram, de offi. deleg.fol.59.& de probatione negatiuè,vide per eundem in c. 3.loco,de proba.fol. 102
Negatiua non probatur,nisi indirectè siue sit implicita siue explicita,& præsumitur contra testem, qui astruit negatiuam, ita no.Inn.in c.cum ecclesia Sutrina,de cau.pos.& proprie. fol.91.num.7.Nisi illa negatiua habeat fundamentum,uel fomentum iuris,ut quod ad canonicos electio tantum pertinet,quando testis conformat se cum iure communi, semper dictum suum meretur excusationem,secundum Host.& est triplex

triplex negatiua: Vna est quæ cadit in plenam notionem testis, & ista est negatiua facti instantanei, vt quòd ego non nō sum in tali loco,quia testis videt intuitiuò locum vacuū, & per hoc intelligit,quod non sum ibi: semper enim intelligentia opus est,quia vt dicit Arist.in problematibus,intellectus videt,intellectus audit. Alia est negatiua,quæ cadit in præsumptiuam notitiam, vt negatiua facti continui, vt quia negat testis, Titium hoc anno possedisse,quia vidit Seium solùm hoc anno intrare & exire, & fructus percipere, præsumitur quod habeat communem possessorem: item in negatiua memoriam non extare. Alia est, quæ non cadit in sensum testis,vt est negatiua quæ non habet concomitantiā certi loci,& tēporis in prima negatiua,& testes negātes probant,vt affirmantes, in secunda magis creditur duob. affirmantibus,quam duob.vel decem negantibus,in tertia negā tibus non creditur. Primum probatur in l.optimam, C.de eō trah.& comm.s.ipu. Nam si creditur plùs,quàm instīo,ergo plùs quàm testib.secundum probatur in l. diem proferri, §. si plures,ff.de arbi.& probatur in c.j.de pœnis.li.6. tertium probatur in l.actor,de prob.& negatiuæ sunt tres,vna facilis probari testibus,alia difficilis, alia impossibilis, vide omnia in præall.c.cum Ecclesia Sutrina,de caus.pos.& proprie.per Inn.licèt non ita clarè,& tene menti de dictione,absque, an sit dictio affirmatiua,vel negatiua,vide Cyn.in d.l.actor, C. de proba.& in cap.qui generaliter,de procura.lib.6.per Archi.Bal
Negatiua, quod quis non sit contumax,qualiter probatur,sentit Inn.in c.actor,de dolo & cont.fol.100.& est glo.ord.in l. ex consensu,§.j. ff.de appel.
Negatiuam solutionis opponens cum periurio,debet eam probare si est tertius,secus si creditor,quia creditor hēt ius fundatum ex promissione,sed tertius non habet fundamentum ita no.Inn.in c.super his,de accus.fol.201. idem tenet Cy.in l.2.C.de iure emph.& ibidem etiam per gl. ergo si syndicus accusatur,quod non denunciauit maleficium, debet denuncians probare negatiuam. Sed Bar.dicit,quod accusans repræsentat fiscum,qui est creditor, & ideo non habet probare negatiuam,quia fiscus per istum tanquam per picam,& oc.anum suum agere videtur,ac si creditor ageret per procuratorem vel coniunctam personam. Secus si agens ageret ciuiliter ad interesse suum ex negligentia contra syndicum, quia denunciatio non debetur sibi,sed fisco,& ideo probet negatiuam. Sed certè imo vtrique debetur,arg.ff. de le.3. l.fideicommissa,§.interdum. Sed quid si oppono,quod tu nō soluisti gabellam contractus, & ideo excipio contra te agentem ex contractu. Certè tunc debeo probare negatiuam per librum censualem,nam hic fiscus est creditor,ego sum oppositor.alius & alias,secundum Bar.in l.in illa,de verb.obl.& l.hoc iure,eo.tit.vbi videas.Et idem si oppono,quod nō procedit accusatio,quia nō fuit soluta decima in communi.Notamen,quod nisi statutum permittat excipi de hoc,ista exceptio non procedit,vt no.in l.2.ff.si ager vectiga. vel emphyteta.facit ad hoc l.his consequenter,§.1.ff.fam.ercisc.nisi ista solutio esset de ordine processus,quæ verba sunt not. digna. Si autem non opponitur negatiua solutionis & periurij, sed ordinationis,istud est potius negare,quam excipere, & ideo neganti non incumbit onus probandi, secundum Innocen. ibidem. Si autem opponatur negatiua formæ, præsumitur forma seruata.Inno.quæ omnia verba tene menti perpetuo. Bald.
Negocia vniuersitatis debent fieri per vniuersitatem simul congregatam,ita not.Innoc.in c.auditis,in fin.de electi. fol.27. num.5.
Nisi,de ista dictione,&de eius materia,siue natura,vide omnino infra in verbo,Sententia,in 26.q
Nocere nihil potest,seruare ordinem iudiciarium,ita not.Inn. in c.notuit,de iudicis,fol.80.nu.3.
Nomen procura.est generale,dicit Inn.in c.constitutus,de ele. fol.34.& vide supra,in ver.Error,in 3.q.vbi æquiuocatio nominis,&c.
Nomen integrum & cognomen debet apponi in rescri.ita no. Host.in c.cum accessissent,de consti.
Nominare alterum in iudicio quando sit licitū alteri, & quando non,no.Inn.in c.quoniam,in fi.vt li.non contest. fol.86. num.8.
Nominatio est nuda in tractatu & solennis in scrutinio,ita no. Inn.in c.quod sicut,de elec. fol.26
Notorium est de præsenti vel proximo,communis opin. est de longè remotis,ita no.Inn.in c.veniens,de verb.sig. fol.236. num.6.
in Notoriis proceditur per famam ad liquidam probationem sine ordine iudiciorū, ta no.Inn.& Host.in c.bonæ,de elec. fol.23.vide infra in verbo, Sententia,in 38.q.
Notorium excludit spoliatum à restitutione,ita no.Inn.in cap. constitutus,de filiis presbyt.fol.47.Et vide supra in ver.Citatio,in 61.q.
Notorium dicitur,quod est coram pluribus cōfessatum,ita no. Inno.in c.statuimus,de offic.deleg.fol.61 num.6. quod not. perpetuo.
Notorium est,quod adeo omnibus liquet,quod quasi inficiari non potest,ita no.Inn.in c.sicut,in gl.magna,ver.notorij,de cohabi.cler.& mulie.fol.143.quod notorium proponitur per decem testes.Inn. Sed Accur.dicit notorium esse quasi cōturba & populo factum,vt ipse no.C.de accus. l.ea quidem. Potest autem esse notorium de quolibet actu, vt de officio, vt C.qui & aduersus quos,l.j.in gl.sicut est notorium. Barbarium gessisse præturam,vt l.Barbarius.ff.de officio præto. De maleficio dic, vt d. capitul.sicut,& in d.l.ea quide m. De contractu dic,vt in l.j.C.de his,qui in eccle. manu. Est autē notorium aliud veritatis,aliud præsumptionis,vt d.c.sicut,in gl.magna,ver.notorium præsumptionis. Hoc secundo modo dominium potest esse notorium,vt ff. de neg.ge. l.at qui natura,§.cum me absente,in glos. Nam possessio notoria facit dominium esse notorium præsumptivè,vt no.in l.pen. de cōdi.insti.& ff.de solu.l.Titia,indirectè ergo cadit notoriū super dominio,quia iura inuisibilia sunt, vnde per se non cadit in eis,sicut ib.notorium facti,sed per accidens ex additis visibilib.cohærentiis.
Notorium veritatis est triplex. s.facti instantanei fluxi iā retro, facit quod no.ff.de acq.poss.l.j.§.veteres. factorum reiteratorum iam & nunc,facit quod no.ff.de pœnis,l.si diutino.Facti continui habentis in se actum successiuum, facit quod no.ff.de iureiu.l.cum qui,in populatib.& quod no.in l.pen. de act.& obl.in notorio facti præsentis non præteriti, potest procedi ad diffinitiuam præmissa citatione,& reo contumace omissis omnib.aliis mediis,i.li.conte.& proba.sed reo cōparente dēt seruari forma iudiciorum,in gl.magna,ver.& dicunt,& ver.non tamen negamus. Si autē sit notorij continuū, vt si laicus detinet clericum in carcere,vel vasallus hostiliter insequitur dominum suum,adeo valida est veritas tam notoria,quod nullum desiderat ordinem,ver.si autē sit cōtinuum, statim ergo pōt ferri sua,nec cadit facti defensio, vel negatio propter quā induciæ concedi consueuerunt,vt ff.de re mili.l.3.§.si ad diem,& l.j.de furtis. Bal.Inn.finaliter vī in alia gl.velle,in ver.item dicimus,quod in nullo notorio veritatis sit necessarius ordo præter cita.& quod valet sua lata rā cōtra absentem,quàm contra presentem omissis mediis,etiam si iudici non constet esse notorium. Sed in non notorio,vel in notorio præsumptionis requiritur ordo iudiciorum,& nō valet sententia nō recep.proba. quia fertur inordinatè omisso medio,nam proba.sunt media causæ,vt no.in l.j.ff.si quis iusdi.non obtemp.secundum Inn.idem no.gl.in l.prolatam, C.de sen.& interl.omn.iud.& Ber.in c.ecclesia S.Mariæ.de consti. Secus si iudex recepit testes,nam licet non probetur, tamen valet iniusta sententia,quia non peccat in ordine iudiciorum,vt ff.de edendo,l.argentarius,§.cum autem. Est istud quod dictum est de modo procedendi in notoriis hēt locum in criminibus,secus in ciuilibus disceepta. nisi pertineant ad merum iudicis officium, & possit de eis inquiri,quia tunc idem quod in criminalibus,secūdum Inn.& remittit ad no. per eum in c.ad nostram,de iureiu.fol.117.ergo vbi procedit per modū accusationis,quia ordinarius est processus,vt not. in l.Barbarius,ff.de offic.prætor. debet seruari forma iudiciorum,non tamen exiguntur probationes, quia notorium est liquida probatio probata ipso facto,vt ff.de act.emp.l.emptorem,nisi reus negaret. Simile no.C.de pericu.tuto.l.si tut or. Et no.notorium exequari rei iudi.quantum ad fidem sciendi & fidem faciendi. Sed quautum ad aliquod ius notorium inducendum vel prohibendum, secus, nisi vbi esset canon latæ sententiæ,vt ff.de cura.fur.l.nullius, & ff.de ritu nupt.l. palam,in fi.& no.ff.de capi.dimi.l.amissione,in fi.§.j. & hoc de notorio per viam liquidi facti. Sed in notorio pronunciationis,non requiritur ordo,nec citatio,prout no.idem Inno.in c.ex ratione,de app.vide Bar.in l.à diuo Pio,§.in venditione,de re iud.& Bal.in l.j.C.de iur.& fac.igno. in notorio confessionis in criminali requiritur processus,si fuit confessio extra iudicium,vt ff.de adult. l.capite 5. sed in iudicio requiritur sententia,prout no.ff.de infamib.l.ictus, & hoc si confessio est legitima, alias non debet ferri sententia, vt in c.at si clerici,de iudi.& de elec. ca.per inquisitionem,& ff.de

Universidad de Deusto
Biblioteca

questionibus.l.maritus.Inn.in præall.c.sicut. tene menti ista perpetuo. Bal.

Notarius si semper scribit in instrumento se rogatum,multum prodetit,& ad quid,vide Inn.in c.1.circa medium ibi,non esse vtile,quod tabellio,& c.de fide instr.fol.112.nu. 7.& vide omnino supra in ver.Credulitas,in 4.q.

Notarij male faciunt, si faciunt instrumenta, nisi de mandato illorum quorum interest,ita no.Inn.in c.1.de fi.instru.fo.eo. & uide infra in ver. Testis,in 28.q.

Notarius factus si negabitur esse, quid sit necesse probare ad hoc,vt fides suo instrumento adhibeatur,vide per Inn.in d. c.1.de fide instru. fol.eodem

Notarios possunt creare Principes, & alij domini temporales in eorum territorio,ita no.Inn.in c.cum P. tabellio, de fide instru.fol.115.nu.3.super verbo, Tabellio,& ibi vide quis potest creare notarios.

Notarius dicitur à nota,quia in notis redigunt,quæ coram eis agũtur. Tabellio dicitur ex eo,quia in tabulis scribit, ita no. Inn.ibidem ibi,& licet aliqui po.

Notarius si est mortuus qualiter probabitur,quod fuerit notarius. Dic quod per communem opinionem probabitur, ita not.Inn.in c.veniens,de ver.sig.fol.236.nu.5.idem de prælato & filio,qui fuerit legitimus, quia per communem opinionem probabitur hoc secundum eundem ibidem. quod not.Bald.

Notarius quod quis non fuerit,qualiter probabitur,vide Inn. in d.c.veniens,de verb.sign. fol.eodem.

Notarius iam diu mortuus ex quo fuerit in possessione officij præsumitur pro instrumentis suis. Secus si viuit & litigat ipsemet de officio suo,& negetur notarius,ita not.Inn.in d.c. veniens,de verb.sig.fol.eodem. vide infra in eodem verbo, in 15.quæst.

Notarius licet fecit vnam chartam falsam,aliæ valent: illa enim falsa non tollit effectum aliarum. Illæ autem quas facit post condemnationem nullum habẽt vigorem,ita no. Inn. in c.fraternitatis,de hære.fol.208. num.1.non tamen dicitur instrumentum de falso redargui, nisi redarguatur tenor instrumenti,licet præsumptio sit tacita,ut no.ff.de pac. l. iurisgentium. §. quod ferè.licet præsumptio pro reliqua charta habeatur,vt C.de peric.tut.l.pen. de apocis publi. l. quicunque,lib.10. Bald. Et an notarius infamis possit conficere instrumenta,no.in l.2.§.miles.ff.de infamibus,& ff.ad l.Iul.repetun.l.fi.per Bar.Bal.

Notarius non potest alteri stipulari, nisi in iudicio, vel quasi, ita no.Inn.in c.dudum,de conuer.coniu.fol.175.num.1. Alij contra Inn.ibidem,vide Io. An.in c.quanquam, de vsur.li. 6.& per Bar.in l.non quasi.ff.rem pupilli sal.fore.

Notarius in iudicio potest fungi duplici officio,s. mandato iudicis se subscribentis,& stipu. Inn.in d.c.dudum.fol.eo.& uide infra in ver.Prælatus,in 2.q.

Notarij qui scribunt actus extraiudiciales de nocte, non scribunt,actum est hoc de nocte,sed scribunt, actum est hoc de die,cui nox illa applicatur,quia in instrumentis & alijs quæ fiunt extra iudicium nox habetur pro die.l. more Romano. ff.de ferijs. Sed in actuarijs iudiciorum est secus,quia debẽt scribere omnia de die,ita no. Inn.in c.consuluit,de offi. deleg.fol.56.nu.5.

Notarius tenetur edere instrumenta contractuum illi, cui quæritur ius ex contractu ff.de eden.l. prætor. Sed aduersarius non tenetur edere,nisi ad eum peruenerit protocollum notarij: nam si suis nummis redemit instrumẽtum contractus, & adeo istud instrumentum est suum, quod alteri non tenetur edere. Si tamen de instrumento quis formet libellum, vel faciat positionem,antequam respondeat libello vel positioni debet ipsum edere, & aliter non debet responderi, quia se vsurum dicit,de eo agit, vel ponit. Et hoc verum,si suum est instrumentum,& habet in promptu,secus si instrumentum est alterius tantum, vel magis alterius, q̃ suum. Item secus si instrumẽtum sit tale,quod aduersarius debeat habere penes se,vel præsumatur habere,vt l.3.ff.de edendo. Item secus si non habet in promptu, vt l. 1. de fideiusso. Et Et hoc tempore deliberationis,sed tempore probationis tenetur quis producere simul,& probare, & si producit, probat pro utraque parte,ut no.ff.de edendo.l.1.§.editiones,ita no.in fi.in c.cum olim,de proba.facit.ff.vt leg.no.cap.l. postquam.§.dies,secundum Bart. Bald. Et de ista materia vide omnino in Spec.in tit.de instru.edi.§.nunc dicamus, & ibi vide multas quæstiones ad hanc materiam.Bal.

Notarius si non recordatur se fuisse rogatum, instrumentum factum non valebit,nec põterit ipsum conficere de nouo,ita no.Inn.in c.1.de fide instr.f.112.nu.7.quod tene menti.Bal.

Notarius siue probet notariatu per priuilegium, siue per quasi possessionem per exercitium officij,& communem opinionem coadiuuantem,sufficit sibi,ita no.Inn.in c.1.de fide instru.fol.eo.quod no.Bal.& uide supra hoc eodẽ ver.in 8.q.

Notarius propriè est ille, quem creauit Papa, vel Imperator, quia iste vbique terrarum mundi potest conficere instrumẽta,propter autem statuta,vel consuetudinem non potest fieri notarius,qui verè & uniuersaliter habeat publicum officium secundum Inn.& Host. Sed scriba,qui intra territoriũ statuentis habet potestatem conficiendi instrumenta, intra confecta vbique habent vigorem, sed extra rogata necubi valent.Hi habent quoddam officium locale, secundũ Spec. Potest autem Papa, & Imperator hoc ius creandi notarios concedere alteri,secundum Inn.& Host.ita no.ipsi in c.cum P. Tabellio,de fide instru.fol.115.Sed quæro,an notarius imperiali auctoritate possit exercere officium in terris ecclesiæ,vel in causis spiritualibus,vel notarius Papæ in terris imperij in temporalibus. Et crederem, quod sic, quia istud est officium iurisdictionis,& ubique extenditur dignitas hominis,quæ est annexa ossibus,arg.no.ff.de postu.l.ex ea. quod not.Bald.

Notarius nõ põt delegare scripturam,ita no.Inn.& Host. in c. cum P.tabellio,de fide instrum.fol.115.idem not.in Auct.de tabellio.§.nos autem,col. 4.vnde notarius palatij non potest committere alteri commentariensi vices suas, vt ff. de iure fisc.l.in fraudem.§.quotiẽs,& arg.l.pe.C.de spor. facit quod no.in Auct.de hæred.& falci.§.si vero ab sint,col. 1. nec vnus debet ingerere manus in officio alterius vt l.2. C.de execu.& exac.lib.10.quod no.Bal.

Notarius quando semel vel pluries dictionem, &c. apponit in instrumentis, iudex supplet illam interpretando ex natura contractus,vel ex consuetudine regionis, vel ex consuetudine notarij, vel ex proximis scripturis,ita no. Host.in c. cũ P.tabellio, de fide instru.facit C.locati.l.licet,& ff.de fundo instructo.l. cum delanionis.§.1.& ff.de pign.actione. l. vel vniuersorum,& ff.de edendo.l.si quis ex argentarijs.§.si initium.Bal.

Notarius non potest incidere instrumentum, etiam quod partes asserant se errasse in contractu,ita no.Innocen. in c.quoniam contra, de proba.folio. 104. numero 9. quod est not. Bald.

Notificatio,vide supra in verbo,citatio,in 12.q.

Nullitas,vide infra in ver.resti.in integ. in 1.q.& supra in ver. Actor,in 4.q.& supra in ver.Appellatio,in 55.q.

Nuncius, vide supra in ver. Citatio, in 29. q. circa fi. ibi, sed nuncius.

Nuncius potest constitui in iudicio ad allegandas causas absentiæ,ita no.Inn.in c.querelam,de procur. fol.70. nume.2. Et uide supra in ver.Credulitas,in 6.q.& supra in ver. Ciuitas,in 5.quæst.

Numerus,vide infra in ver. Vox,in 2.q. & infra in ver. Statutum,in 5.q.in fi.

Numerus canonicorum licet sit ruptus & valeat impetratio vltra numerum quo ad canonicatum,non tamen valet quo ad præbendam,ita no.Inn.in c.pro illorum,de præben. fol.148. nu.5.&c.

O

OFFICIVM excusatoris est allegare absentiam & iustificare causas ex probationibus,ita not.Inn.in c.veniens,de testib.fol.105.& iste excusator non tenetur satisdare,vt no.in l.nemo alienæ,ff.de reg.iu.Et quilibet est habilis ad hoc officium etiam infamis & excommunicatus, vt not.in l.seruum quoque.§ publicè,ff.de procu.Et si excusatio sua non placet iudici,debet super hoc interloquẽdo pronunciare, à qua interlocutoria poterit excusator appellare, arg.ff.de neg. gest. l.liberto,§.fi.non tamen punitur,si nõ appellat,vt ibi placet. Sed non potest excusator priuilegium domini allegare,seu opponere declinatoriam exce.quia hoc pertinet ad officium procuratoris,& in hoc exigitur mandatum,& quod persona sit habilis,secundum Inn. ergo procurator in criminali potest opponere excep.fori,& alias except.quæ non extendunt crimen. Sed ad crimen,respondere non potest,nec potest cũ eo fundari iudicium,quod relegationis penam excedere possit.Potest tamẽ allegare causam defensionis,quæ est liquida & ex actis, cum etiam sine vllius allegatione iudex debeat in actis inhærere,secũdum Inn. Sed quid si ciuilis incidit in criminali,an potest agi per procuratorem? vẽ quod sic,quia ista est qõ ciuilis,nõ criminalis,cum lex dicat qđ criminalis incipit demum ista finita. C. de plegia.l.fin.nam disputatur seorsum à crimine, & ante li. contest. secundum Iacob.ibi. Quid de exceptione banni quæ perimit iurisdi. & crimen ex forma statuti? dicit Iacob.Bal.quod ante li. contesta. non potest opponi per procuratorem, quia mixta est non mera declinatoria,habet ergo reus personaliter comparere ad eã opponendum, quia perimit crimen qualitercunque opponatur,& idem tenet Cyn.nisi bannũ esset notoriũ per acta, quæ tunc producuntur,quia tunc magis ex officio,quam vi exceptionis repellitur agens,secundum Cyn. in l.reus.C.de accus. Nec enim debet admitti euidenter calumniosa accusatio.ff.de bo.libertto.l.qui cum maior.§.si patris, vbi de hoc Iacob.But.dixit procuratorem admitti,quia exceptio banni examinatur per se ante crimen intentatum.& fortè ista exceptio non dicitur criminalis,argu.not.per Innocen.in cap., dudum ecclesia,de electio. fol. 35. Sed opin. Cyn.est verior tene menti.Bald & vide infra in ver.sententia,in 16. quæst. in fi.ibi,dum dicit,quod iudicis officium,&c.& in 50. q. Itẽ vide infra in ver. Reconuentio,in 1.q.& supra in ver.Actio, in 3.quæst.

Officium iudicis quoddam expeditur proprio motu, quoddam ad postulationem partis. nam si respicit publicam vtilitatem sine accusatione experitur inquirendo,vt cap.qualiter & quando, de accusa. Idem si publicam pietatem & æquitatem,vt in tutore dando vel reuocando, vt ff.de suspec. tuto.l.3.Idem si publica de causa,de leg. 1. l. ciuitatibus, & ff.de vsufruc.leg.l.legatum. Idem si testamentorum pietate. ff.de peti.hæredi.l.hæreditas,in fin.&c. nos quidem, de testamen. Idem si animæ fauore in vsuris & male collec. de iureiuran.cap.ad nostram, il 2. Quod vero rem familiarem alicuius respicit,& non publicam curam petenti tantum impendi debet.ff.de damn.infec.l.3. §. hoc iudicium, & si lex iudici imponitur expediendi processum & nemo petit, non intelligitur iudex in mora, vt ibi Specu. in titu. de officio. iud.Bal.

Officialis qualiter teneatur in syndicatu,vide per Bart.in l.1.§. quod nouissimè.ff.de publicanis.

Oblatio,quid contineatur nomine oblationum, vide per Inn. in c.cum inter,de verb.sign.

Oculus officialium sæpe fallitur,ita dicit Inn. in c.ex parte,extra de fide instru.fol.15.

Ordinatio ad titulum patrimonii quid operetur, vide Inno.in c.episcopus,de præbendis.fol.146.nu.2.

Ordinatio, Consecratio, Electio & prouisio,non fiunt in forma iudicii,sed confirmatio sic,ita no. Inn.in c.ad dissoluẽdum, de despon.impub.fol.192.nu.4.

Ordinatio cassata an redeat ad eũ,qui malè ordinauit,vide Inno.in c.ad aures,de exces.prælato. 216

Ordinatus in sacerdotem præsumitur habere alios ordines, si est ordinatus à perito & discreto,ita no.Inn.in c.tuæ, de cle. peregri. 49

Obedientia in spiritualibus est licita. Sed homagium in spiritualibus non,sed in temporalibus consistit,ita no. Inno.in c. indignum,de reg.iur. 236

Obedientia quæ habeatur pro confessione, vide per Inn.in c. consuluit,qui clerici vel vouentes. 194

Opinio quæ non est in fauorem præualet veritati, quæ est in odium,ita not.Innocen.in capit.nuper, de bigamis.fol.49. nume.1.

Opinio erronea non inducit malam fidem, dicit Innocen. in c.fi.de præscrip. 125

Opinio communis in anima non in voce consistit, tamẽ quod organo vocis exprimitur,credere quis putatur,ita no. Inno. in c.veniens,de ver.sig.fol.236.nu.3.

Opponens crimen,an debeat designare locum & tempus,vide Inno.in c.ad hæc,de test.fol.165. vide supra in ver. Appellatio,in 38.q.

Opera præstans bello iniusto, nullam habet actionem ad impendia facta vel damna habita,ita no. Inn. in c.sicut, de iureiur.fol.117.ergo caueant nobiles & barones,quod aliis dominis habentibus guerram præstent adiutorium,quia debẽt considerare id iustum sit vel non, & si iniustum, nunquam pro damnis habitis agere possunt ad emendam. quod perpetuo no.Bal.

Obligatio prælati non est perpetua, nec afficit successorẽ, sed obligatio capituli sic,ita no.Inn.in c.nisi esset, de præb.fol. 148.q.no.Bal.vide infra in verbo, Testis, in 8.q.propè finẽ.

Obligatur quis ad resignationem facti,non ad resignationem iuris,ita no.Inn.in c.proposuit,de conces.præben.fo.152.nu. 5.vide infra in verbo, Vniuersitas,in 6.q.in fi.

Odiosus,vide infra in ver. Testis,in 80.q.& infra in uerbo, Tractus,in pen.q.& infra in ver. Reuocatio,in 3. q.

Opinio non competit excommunicato, sicut nec eligere potest,in c.referente,de præben.fol.146.

Offensus,vide infra in ver. Statuimus,in 5.q.

Offensa grauis quæ dicatur,vide per Inn.in c.cum illorum,de sen.excom.fol. 227

Offensus solus potest opponere excep. offensæ etiam manifestæ,ita no.Inn.in c.sacro,de sen.excom.fol. 229

Offensa quando dicatur facta in persona vel in rebus, vide Bar.in l.licitatio.§.quod illicitè.ff.de publi,& per do. Petrũ in c.nuper,de sen.excom.

Omissum per iudicem in interlocutoria potest postea suppleri secus postea in diffinitiua,ita no.Inn.in c.auditis, de procu. fol.71.num.2.vide infra in ver. Sententiam,in 25.quæst. circa medium.

Omissis medijs substantialibus non potest perueniri ad extrema,ita no.Inn.in c.contingit,de arbi.fol. 78

Omissio consuetudinis loci non vitiat matrimonium,quia cõsuetudo non dat esse,alias non esset matrimonium, ita not. Abb. in c.1. de despon. imp. sed consensus vt materia, seu substantia,& verba vt forma,ita no.ff.de iust.& iure.l. ius ciuile,& c.de præscrip.30.vel 40.ann.l.cum notissimi,in prin. Et no.quod siue consuetudo inspiciat præludia matrimonij vt de dandis iocalibus,siue ritum quenquam,vt de pallio tenendo supra caput,idem est,quia ista ista non attingunt substantialem essentiam matrimonij,secundum Abbatem ibidem,in his autem quæ possunt recipere modum & formam esse à consuetudine,omissio modi vel formæ vitiat, vt ff. de verb.obl.l.qui Romæ.§.Flauius Hermes.Bal.

Onus de soluendis collectis & oneribus potest imponi in re, quæ traditur ecclesiæ,sed laicus non potest reseruare sibi ius inuadendi propria auctoritate, si non seruetur pactum, ita no.Inn.in c.verum,de foro comp.fol.82.nu.2. facit in arg.ff. commu.præd.l.caueri.Host.tenet contrarium in cap.cum dilectus,de dona.Bal.

Ordinarius inquirit de crimine etiam non facta prius ordinaria inquisitione de fama,secus in delegato,ita not.Inn.in c. cum oporteat,de accus.fol.202.nu.1.domesticum de plano,& sine citatione partis debet præmittere ordinarius,vt C.de offi.recto.prouinciæ.l.iustissimos.Bal.& vide infra in ver. Renuncians,in 1.q.& infra in ver. Reconuentio,in 2.q.

Ordinarius inquirit de crimine ex sola suspitione,secus in delegato,ita no. Abb.in c.vt nostrum,vt ecclesia.benefi. Et præsumptio transfert onus probationis,secundum eum ibidem interdum aggrauat onus probandi,vt l.non est verisimile. ff.quod met.cau. Bal.& ibi vide.& vide supra in verbo, Citatio,in 27.q.& quis dicatur ordinarius,no.Host. de offi.ordi.§.1.Et quare dicatur ordinarius,no.ipse idem in cap.fin.de foro compe.

Ordo sacer, quid sit,vide per Inn.in c.1.de schismaticis.f.209. nu.3.& vide supra in ver. Abbas,in 2.q.

Ordo naturalis est cognitio exceptionis præiudicialis si præcedat cognitionem causæ principalis,dicit Inn.in c. prout, extra de dolo & contu.fol. 98

Ordo naturalis,vt primo statuatur terminus actori ad probandum quam reo,tamen propter lites abbreuiandas potest statui vtrique simul, ita not. Innocen. in capit. prout,de dolo, & contu. fol.eo.

Ordinem procedendi ad relaxationem iuramenti ponit Inn in c.debitores,de iureiur.fol.117.nu.2.facit in argu.ff.de iure deli.l.profectitia. Bald.vide infra in versicu. Sententia,in 68. quæst

Ordinem in genere an valeat quis profiteri, vide per Inno. in c.porrectum,de reg.& transe.ad relig. fol. 173. nu.2. & uide supra in ver.Causa,in 6.q.

Ordines,qui sunt illi,qui conferunt cum executione, qui sine, qui nec vno modo,nec altero. Dic quod ordinem cum executione dant illi,qui habent ordinem & auctoritatem. Ordinem sine executione dant illi, qui habent ordinem & auctoritatem in habitu,sed non in actu, & exercitio propter irregularitatem eorum. Si autem non sunt irregulares vel alias criminosi, nec excommunicati publici, vtraque conferunt: depositi autem ab ordine & administratione nil conferunt quasi priuati,ita no. Inn.in c. 1.de schismaticis. fol.209.

P

PAPA quando donat aliquid alicui, illi, quibus donat ex plenitudine potestatis Papæ,statim efficiuntur possessores, ita not.Innocen. in capitulo bonæ,de postu.præla. fol. decimoseptimo nume. tertio. idem videtur in Imperatore si dat

Universidad de Deusto
Biblioteca

iurisdictionem vel priuilegium vel sententiam, vt valeat et non subditis citatis, quia super iure dominii sui non subditorum iudicat, vt l.fin.in fi. ff. de serui.vrba.præd. quod est not.Bal.

Papa cognoscendo uidetur ad se causam reuocare inter eosdem, non inter alios, ita no. Inn.in c.cum oportet, de consti. & vide supra in ver. Casus, in 1.q.

Papa mandando quod aliquis recipiatur in canonicum videtur mandare, quod conferatur illi canonicatus, nam id mandatum includit ea, quæ sunt facti, ita no. Inn. & Host. in c.cāte, de rescrip. fol.5. vide supra in ver. citatio, in 44. q.

Papa si rescribit pro indigno præsumitur circumuentus, ita no. Host.in c.cum adeo, de rescriptis.

Papa vtrum dicat in bullis, mando, vel præcipio, est differentia & vis in istis verbis, secundum Host.in c.capitulum, de rescrip. vbi vide, quia quando vtitur verbo, mandamus, tunc tale man. non rumpit ius commune, sed quando vtitur verbo, præcipimus, sic, vt no. ff. de offi.præsi.l.sæpe.Bal.

Papa fert sententiam in notorio, etiam parte non citata, ita not. Inn.in c.quanto, de transla.præla. 38

Papa est publica persona, ita no. Innocen.in c.cum pridem, de pactis. 68

Papa etiam potest errare in fide, ita no. Inn.in c.1.de sum. Trini. fol.1. licet non præsumatur, vt in l.fi.ff.de supel. lega. Et ideo non debet quis dicere, credo id, quod credit Papa, sed illud quod credit ecclesia, & sic dicendo non errabit. Bald.

Papali reseruationi renunciari non potest, ita no. Inn.in c.cum accessissent, de constitu. fol.2.

Papa potest committere cui vult executionem relictorum ad pias causas, ita not. Innocen.in cap. cum tibi, de verbo. significa. 233

Papa an possit præcipere iniusta maximè laicis, vide Innocen. in capitul. inquisitioni, de sentent. excommunicatio. fol.229. nume.3.

Papa quando recipit aliquos in proprios filios, an videatur quasi adoptādo eos in suam meram potestatem redigere & eximere ab aliis, vide Inn.in c.cum capella, de priuileg. fo. 200. nume.1. & vide eo.tit.capit.si Papa, libr.6. Et dic quod non, quia sunt verba affectionis & non exemptionis, facit ff. de hæredi.insti.l.nemo qui frater.§.1.Inn.ibidem.

Papa si recipit scienter aliquem ad osculum, videtur eum absoluere, ita not. Innocen.in cap.cum olim, il 1.de priuile. fo. 219.num.3.

Papa si dicit, ad audientiam nostram peruenit, & hoc modo inquisitionem committit, valet, licet Imperator sit infamis, ita not. Innocen.in cap.cum oporteat, de accus. fol. 202. nume. 5. vel excommunicatus, vt l.1. C.de preci. Impera. offer.

Papa non debet se intromittere de iurisd. Imperatoris, nec econtra, nisi opem ferendo, ita no. Inn. in c.per venerabilem, qui filii sint legiti. fol.198.nu.3.

Papa non debet sustinere, quod sibi illudatur, & ideo receptus auctoritate Papæ in canonicum præferendus est, & in præben. ita not. Innocen. in capitul. inter cætera, de præben. fol. 147.num.3.

Papa mandauit alicui vt eligeret, & ille malè elegit, quæritur, quis denuo eligere debet, vide Inn.in c. inter dilectos, de exces. præla. fol.216.nu.4.

Papa solus iudicat de suis priuilegiis, quomodo hoc dictum intelligatur, vide Inn.in c.cum venissent, de iudi. 80

Papa nunquam aufert parti suam exceptionem, ita not. Inn.in c.ex transmissa, extra de foro compe. 82

Papa ex certa scientia quæ colligitur ex tenore rescripti derogat iuri communi, secus in legato, ita no. Inn.in c.præsenti, de rescrip. fol.38. in prin.

Papa commisit alicui ordinem ecclesiæ, quid potest facere iste, dic quod si inter partes commisit, debet facere ius, si autem per modum gratię latiores debet habere habenas, ita no. Inno.in c.super eo, de offi.deleg. fol.53. nu.1.

Papa supplet defectus Imperatoris, & corrigit vitia eius, ita not. Innocen.in cap.1.de offi.ordi. fol.62. num.2. Et sic videtur quod Imperator habeat superiorem in temporalibus, quod est falsum. Sed intelligitur dictum Inn. in criminibus ecclesiasticis, & crimen ecclesiasticum est, quod si in ecclesia nō esset apud gentiles crimen esset, vt in c.nos inter alios de purga.cano.

Papa omnia potest, debet tamen præmittere clauem discretionis ante clauē ptātis, ita no. Inn.in c.quāto, de iureiu. 118

Papa solum dispensat cum irregularibus, ita no. Inn.in c.cum æterni, de re iudica. fol.130.

Papa non restituit laicum ad famam, ita no. Inn.in c.cum te, de re iudi. fo.129. nu.2. Tamen collegium Cardinalium potest restituere famam clericis, vt ibidem Inn.no.

Papa habet in se plenitudinem potestatis, vnde si reuocat ad se negocium, omnib. silentium est indictum, ita no. Inn.in c. vt nostrum, de appel. fol. 137. Hoc autem facit Papa dupliciter vel verbis vel rebus ipsis & factis, & incipiendo cognoscere, arg. ff. de legib. l. de quibus, ibidem Inn.

Papa quando mandat simpliciter testes recipi, intelligitur seruato ordine iudiciorum, ita no. Inn.in c.cum dilecta.de confirma.vtili.vel inutili. 142

Papa licet det formam procedendi in principali, non remouet quin debeat fieri li.contest. ita no. Inno.in d.c.cum dilectus de confirma.vtili vel inutili. fol.eodem.

Papæ omnis creatura subdita est, capitul. primo, nume. 1. de consti. 1

Patiētia aduersarii qualiter probetur, & an ex pluribus aduersariis sufficiat vnum pati. Et an canonici dicantur possidere ius eligendi, vide de omnibus istis per Inn.in c.bonæ, de postu.præla. fol.17.nu.1.

Patientia habetur pro titulo, ita not. Innocen.in cap.cura, de iu reparro.

Pactum de non mouendo quæstionem impedit processum, quia ex ipso pacto oriūtur duæ excep. s. declinatoria & peremptoria, & ita est vbicunque peremptoria impedit processum. Absit tamen, quod peremptoria impediat. Sed cuius facto oriuntur duæ excep. s. declinatoria & peremptoria, declinatoria impedit processum, non peremptoria, quod est no. ita no. Innocen.in c.1.de li. contest. fol.85. nume. 1. & vide supra in versi. Exceptio, in 4. quæstio. ibi, sed pactum de non petendo, &c. & vide infra in versicu. Renuncias, in 10. quæstio.

Pacisci non licet super diminuenda quantitate decimarum, & pactum si factum fuerit, non valebit, ita no. Inn.in c.venerabilis, de confirma.vtili vel inuti. 142

Pacta simplicia confirmantur cum debita modificatione, ita no. Inn.in c.significauit, de præben. 146

Pactum factum contra naturam contractus non valet, ita not. Abbas in c.si.de precario, uide Bar.in l.u bi ita donantis. ff. de dona.cau.mortis.

Pactum quod pignus non soluto debito fiat creditorū, si plus ualet res, & pignus debetur, nam à communiter accidentibus ita contingit, quod plus ualet pignus quàm debitum, ita no. Abb.in c.significasti, de pign. Si autem deterius est pignus, ualet pactum, arg. ff. de leg.3. l. quæ habebat. ff. de hæredi.insti. l. si quis solidum. Nam quod non ualeat pactum istud est statutum in odium creditorum, non in eius fauorem, simile not. ff. de transl. l. cum hi. §. causa. Sed dicitur tale pactum ualere ff. de solu. l. Cassius, & de pign. l. si fundus. §. si. Solutio, ut pro iusto pretio habeat, ualet pactum, quod intelligitur si simpliciter non facta mentione pretii dicatur, ut d.l.Cassius. Sed ut pro debito habeat, non ualet pactū, quia non est fauendum fœneratoribus, arg. ff. de priuilegiis credito. l. si uentri. §. in bonis, in ratione literæ.

Pactum an ualeat, quod quis possit capere debitorem suum, Doct. quod non in l.alia. §. eleganter. ff. solu.mat. per Bart. in repeti. l. creditores. C.de pig. Et ibi etiā no. an possit quis renunciare beneficio cessionis.

Pactum quod non possit probari solutio debiti aliter quam per instrumentum an ualeat, uide Saly. in Auct. iubemus. C. de iudi. dicentem, aut pactum est generale contra omnem speciem probationis, puta debitor paciscitur cum creditore, quod solutionem non allegabit, nec ulla spe probationis illam probabit, & tunc non ualet, quia inuitat creditorem ad delictum, argumen. l. si unus. §. illud. ff. de pac. et sic uidetur contra publicam utilitatem et contra bonos mores. Aut pactum est speciale, puta ne probet per testes, sed per instrumentum, tunc credo quod ualeat, quia non inuitat ad delictum, sed fraudem debitorum repellit: potest.n. tempore solutionis sibi prouidere, et per instrumentum probare, pro hoc facit quia tale quid potest fieri per legem, ut patet in casibus, no.in l.pactum, de pactis, ergo et per pactū, arg. l. si. de fidei. Saly.

Palatium episcopi non gaudet ecclesiastica libertate, ita no. Innoc.in c.inter alia, de immu.eccle. fol. 189. Contrarium not. 17.q.4.c.id constituimus, in gl.ordi. quam no. et uide supra in uer. Castrum, in 1.q.

Pallium Archiepiscopi quare debet habere quatuor cruces nigras, uide Hostien. in capitul. 1. de usu pallii, ubi plenè.

Pars, uide omnino infra in uerbo, Tempus, in 11. q. et uide supra in uerbo, Conclusio, in causa, in 1. quæst.

Partes

Partes quando intendunt prorogare iurisdictionem delegatā, illa solum prorogatur si quæ est ordinaria. ita not. Inn. in c. significantibus, de offi.dele. fo.60.nu.5. Et vide supra in uer. actor. in 1.& 2.q.

Partium voluntate receditur à iure communi. ita not. Inn.in c. ude rest.spol. fol.9;

Pars potest asserere veritatem licet non viderit, secus in teste, quia testis testificari debet de veritate sensata organo sensus palpata. ita not. Innoc.in c.ex literis. de iureiur. fol.174. quod est no. Et in parte istud dictum de teste est contra Oldra. alibi Bald. Et uide etiam Inno.in c. fin. de iur. calum. fol.83. & infra in ver. Testis, in 86. q. & infra in ver. Sententia, in 34. q. circa medium.

Pars non tenetur ius alterius partis dicere. i. sui aduersarii. ita not. Inn.in c.si duobus, de appel. fol.131. nu.2. adde l. non ex omnibus. §.1. & quod ibi no. ff. de arbi. vbi quis non tenetur dicere nomina testium, qui contra eum faciunt, & dic vt ff. de vent.inspi. l.1. per Iac.de Are. Bal.

Pars quomodocūque reputet sibi satisfactum esse in termino, non contrahitur excommunicatio. ita no. Inn.in c. præterea, de ap. fol.132. & in c.P.& G.de offi. del. fol.89. quod not. pro debitoribus si contra eos est lata sententia excommunicationis, in qua incurrat si certo tempore non soluat debitum creditori: quia si creditor tempore solutionis reputet sibi quomodocunque satisfactum, quòd debitor non erit excommunicatus. & no. bene hæc. Bal.

Pater non habens filios legitimos videtur legitimare filios bastardos per testamentum eo ipso quòd vocat eos filios ita no. Inn. in c.per tuas. qui fil. sint leg. 2. fol. 198. Hoc verò quò ad successionem tantum, non quò ad veram & plenam legitimationem, cum ad hoc non habeat potestatem, secundum Host. ibidem. quod tene menti. & uide in auth. ut liceat matri & auiæ, post princ. col.8. nam ius ciuile præsumit matrimonium, sed ecclesia non. Sed ut præsumptio iuris ciuilis locum habeat, requiritur quòd matrimonium sit possibile de natura, idest quod mater istius filii uiuat. item requiritur de iure, quòd uterque sit solutus. item de facto, quòd de facili habeatur utriusque præsentia & consensus. item secundum bonos mores, quòd non sit nimis incidēs uiro. ff. quib. & a quibus. l. si rogati. §. si matrimonii. Et ita dicit Bart. cuius uerba sunt truffæ: quia ista species legitimationis nō est per matrimonium uerum, uel præsumptum, tunc fieri. Sed retro factum esse. uel est species differens ab aliis modis, præsertim si pater dum testatur est in puncto mortis, ubi etiam de matrimonio uero sufficiat. Bald.

Pater & mater an possint offerre filium monasterio. uide Inn. in cap.si quis, de regula. et transeuntibus ad religionem. fol. 172.nu.2. uide infra in uer. Testis, in 37.q.

Pater non dicitur filium possidere, licet sit in quasi possessione patriæ potesta. secundum Bar.in l.1. §. acquirimus. ff. de acqui.poss. in fi. Sed an ex delicto filii teneatur assignare sibi legitimam, uide Bar. in l. si cum dotē. §. si post. ff. sol. matr.

Pater quando dilapidat bona filii quid sit agendum, uide per Bar.in l. si constante. ff. sol. mat.

Patronus laicus si non eligit, episcopus succedit, secus si eligit indignum, et non est tempus lapsum, ita no. Inno.in c.cum uos, de offi.ordi. 63

Patronus seu is ad quem spectat collatio beneficii, potest uti ea collatione et iure suo possessore non citato, nec aliter priuato, ita no. Inn.in c.de multa, de præbendis. fo.149.nu.3.

Patroni non conferunt beneficia, sed præsentant. ita no. Inn. in c.ex frequentibus, de instit. fol.151. et uide supra in uer. clericus, in 14.q.

Pax, uide infra in uerbo, Res, in 3.q. ibi, iustitiam et pacem, etc. uide supra in uerbo, crimen, in 5.q.

Præsens, uide omnino supra in uer. consuetudo, in 8.q. ibi, nisi sint præsentes duo.

Preces Cardinalis, uel patrocinia an inducant simoniam, uide Innoc.in c.tuam, de æta. et quali. fol.45. nu.3. quod no. contra officiales, qui precibus flectuntur. Bal. facit l. obseruare. ff. de offi.præsi. Bal.

Preces importunæ æquiparantur metui, ita no. Inno.in c.petitio, de iureiu. fo.119. tene hoc bene menti pro renuncia. filiorum, qui propter importunas preces renunciant successioni. Bal. Adde quod nimia reuerentia æquiparatur metui uel timori, gl. est singu.in l.1. §. quæ honorandæ. ff. quarū rerum actio non datur. Bal. & vide infra in ver. Supplicatio, in 1.q.

Pœna potest peti etiam si excedat interesse, nisi sit loco vsurarum opposita, ita no. Inn.in c.suam, de pœnis. fol. 223. & vide ff. si cer.pet. l. rogasti. §. si. ff. Bal.

Pœna circa infl.icta à iure non potest permutari, nisi per illum, qui habet potestatem dispensandi, ita no. Inn.in c.licet, de pœnis. fol.223. nu.1.

Pœna inserta veteri constitu. quæ potest implicitè sub ea includi, retrotrahitur, ita no. Inn.in c.cum tu, de vsu. 213

Pœna quæ non imponitur primordialiter, sed ratione contumaciæ, non facit clericum agentem irregularem, quia nō uidetur ad hoc actum, sed etiam uenit officio iud. ita not. Inn. in c.postu. de homici. fol.211. ar. ff. de peti.hæredi. l. item ueniunt. §. produximus, & de in litem iuran. l.1. Inn. vide supra in ver. Appel. in 13.q.

Pœna ordinaria non imponitur ex inquisitione secundum cano. sed secundum leges sic, sicut ex accusa. ita no. Inno.in c. cum P. de purg. cano. fol.222. quod est verum si proceditur cum plena causæ cognitione, secus si incidenter & summatim, quia tunc extraordinariè etiam secundum leges, vt no. C.de testi. l.nullum, & ff. de infa. l. ictus fustium, idem quandoque est, quia iudex non habet tantum imperium, vt l.2. C. de spor. & l. fi. ff. de offi.præfec.vigilum, & l. si quid. ff. de offi.proconsu. Bal.

Pœnæ secundarum nuptiarum sunt abolitæ per dictum Apostoli, quod mortuo viro statim nubat in domino, &c. nisi ille pœnæ quæ sunt in fauorem liberorum, quia ille adhuc stāt, ita no. Inn.in c. fi.de secun.nup. fol. 200. Aliud est enim viduitatem indicere, aliud prospicere proli. ff. de condi. & demon. l. sed si huius. §. fi. Bal. idem tenet Abb. ibidem, item non est sublata pœna quod priuetur tutela, ut C. quādo mu. tute.offi.fun. potest auctentica sacramentū Bal.

Pœna vbi non reperitur certa, debet apponi talis, quæ magis timeatur, ita no. Inno.in c.de causis, de offic.deleg. fol.52.nu. 7. Et iudex potest eligere minorem, secundum eum. vide gl. dicit, quod eligit reus. ff. de mino. l. quod si minor. §. si seruus Tu dic, vt no. C de seruis fugi. l. 3. & l. quicunque. Bal.

Pœna adiecta constitutioni affirmatiuè non exigit monitionē, secus si negatiuè nisi habeat diem, ita no. Inn.in c.extirpandæ, de præben. 150

de Pœnis ciuilibus & canonicis, & quid sit similitudo ad inuicem, vide plenè per Inn.in c.qualiter, il 2. de accus. fol.203. nu.6. & ibi etiam dicit, quod in pœnis proceditur de similibus ad similia. Bal.

Persona electa connumeratur inter eligentes, ita no. Inn.in c. cum in iur. de elec. fol.29. nu.1. quod tene menti, quia hoc intelligitur quando proceditur per viam compromissi, & non per viam scrutinii, vt no. Ber.in c. Cumana, de elec. & est ratio, quia in scrutinio quilibet vtitur sua voce tantum, sed in compromisso non tantum sua voce, sed compromittentium fungitur potestate. Ita tenent Host. & Io. An. in d.c. Cumana. Ratiò autem quare persona electa non computatur inter eligentes, nec auget numerum eligentium, no. per Ber. in c.per vestras, de iurepatro. quia à se non debet, nec potest quis oriri, & quia differentia debet esse inter eligentes, & electum, & no. hæc. Bal. Et vide supra in ver. Coniuncta persona, & per totum, & supra in ver. Commissio in 2.q.

Persona si potest submitti multo fortius locus, ita not. Inn.in c. ex tuarum, de auctoritate & vsu pallii. 39

Personæ miserabiles quæ sunt, vide Inno.in c.significantibus, de officio.delegati. fol.60. num.2.

Persona principalis si confitetur & negat, statur confessioni, secus in pluribus procuratoribus eiusdem non insolidum constituis, quia concorditer debent confiteri aut negare, ita no. Inno.in c.in nostra, de procur. fol.70. nu.3.

Percutiens, vbi quis percussit & timetur de percussione euidēter, potest impune percuti, ita no. Inn.in c.si verè, de sen.exc. fol.128. vide supra in ver. Casus, in 2.q.

Pactum, vide supra in ver. Monachus, in 3. q. vide infra in ver. Pœnitentia, in penul.q. & supra in ver. Coniurationes, in 1. q. & supra in ver. Appel. in 35.q.

Pactum remittitur per pœnitentiam quo ad Deum, non quo ad iudicem fori, quin debeat puniri, ita not. Innocen.in cap. de his, de accus. 200

Permutatio hēt locū in fiscalib. pœnis, nō in pœnis creditorum nisi eis cōsentiētibus, ita no. Inn.in c.O doardus, de sol. 163

Permutare ecclesiæ licitum est, & potest peti, ita not. Abba. in c.quæsitum, de rerum permut.

Periurium anceps non cogitur quis subire in facto alieno, ita no. Inn.in c.cum dilectus, de purg.cano. fol.222. nume.2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Margarita Baldi loco Repertorij.

Periurus est infamis, dicit Abb. in c. querelam, de iureiur. De iure ciuili dic, vt no. ff. de infa. l. Lucius, in glo. ordi. Bald. Et vide supra in verbo, crimen, in 10.q. circa fi. vbi habes, quod periurus repellitur omnino à testimonio. Inno. in c. Odoardus. de solu. 163

Præscriptio non interrumpitur per exceptionem, ita no. Inno. in c. 2. de ordi. cogni. fol. 90. nu. 10. Fallit in excep. non nume. pecu. vt in auct. hanc querelam. C. de non nume. pecu.

Præscriptio non procedit in causis spiritualibus, nec ipsa præscriptio dicitur titulus legitimus, ita not. Innocen. in c. contingit, de dolo & contu. fol. 99. nu. 1. & vide infra in verbo, Titulus, in 2.q.

Præscriptio est restringenda, quia odiosa, ita no. Innoc. in c. ex transmissa, de præscrip. fol. 123. nume. 2. Et vide ff. de do. in l. arbitrio. §. penul. Bald. vide infra in verbo, Soluere, in 2.q.

Præscriptio centum anno. requiritur quando ius priuatum iuri publico Ecclesiæ Romanæ est coniunctum, ita not. Innoc. in cap. ad audientiam, de præscri. fo. 123. nu. 2. & vide infra in ver. Res, in 3.q.

Præscriptio non valet, nisi in c. probatis, ita no. Inno. in c. ad audientiam, de præscrip. fol. eo. & vide ff. de iti. act. pri. l. 1. §. Vitianus. Bal. Et vide supra in verbo, Abbas, in 14.q.

Præscriptio non currit in his, quæ præsumitur ex timore præstita, ita no. Inn. in c. si diligenti, de præscri. fol. 124. nu. 5. quod no. vide supra in ver. Abb. in 23.q.

Præscribi potest etiam contra visitationem priuatam, ita not. Inn. in c. cum ex, de præscrip. fol. eodem.

Præscriptionum quædam sunt merè odiosæ, quæ currunt solo odio 30. vel 40. ann. in laicis, & hæc per citationem interrumpuntur, vt k. sicut. C. de præscrip. 30. vel 40. anno. Nisi citatio suum effectū secum non possit trahere, vt quia circunducatur propter contumaciam actorum: tunc. n. imperfecta est citatio, quia non constat ex suis partib. sed efficitur in causa caduci, & in exordio antequam sit in facto esse, alias causæ subducitur, vt no. in d. l. sicut, per Guil. de accus. Omnis. n. actus ad hoc, vt producat effectum incorruptionis, in seipso perfectus & validus debet esse, vt not. C. de li. contest. auct. offeratur, & no. in l. si pater. C. ne de sta. defun. Et per has præscriptiones non tollitur obligatio naturalis, vt no. ff. de neg. gest. l. ar qui natura, & de fideiuss. l. si quis post quam. rem ra habe. l. fin. Et per hoc probatur, quia is natura debet qui de iuregentiū debet, vt ff. de re. iur. l. cum amplius. §. is natura debet. Sed de iuregen. non sunt præscr. cognitionales, quia iusgen. est vniforme, præscr. verò sunt difformes. Et ideo tales præscr. quæ sunt contra bonam fidem debitam iure naturæ ius canonicum non fouet, imo rescindit eas si ad hoc agatur. Sunt. n. contra naturalem iustitiā, licetnō sint contra iustitiam positiuam, vt no. ff. de postu. l. 1. §. pueritiam. Constitut. n. in iure bono propter lites ditimēdas, sed non æquo, vt no. ff. de iust. & iu. l. 1. §. 1. Nec. n. qui diu patitur, consentire videtur. vt, no. ff. de dolo. l. 1. §. si quis eum, quia ista est nuda patientia non adiuncta alicui rei significanti consensum. Secus in præscriptione quadam quæ venit ad corroborationem consensus & confirmationem contractus, quia illa est coniuncta cōsensui, vt l. si. C. de his, qui à non domino. Quædā sunt præscriptiones mixtæ & fauore possessoris & odio negligentiæ actoris: est. n. negligentia legib. odiosa & detestabilis. l. non enim. ff. ex quib. cau. ma. Et per has sēc dum Mar. quæritur dominiū, ita vt ipse solus sit dominus, & alter omnino desierit, qui quondam fuit dominus. Vnde tertio possidēte ante dominus non posset agere quasi absortum sit vetus dominium iure præscriptionis, secundū Mar. Sed Bal. & Io. tenent quod vtile dominium quæratur, & directum non absorbeatur, arg. rerum incorporalium, nam in ipsis per præscri. ius vtile quæritur, vt ff. de aqua plu. arcen. l. 1. in fin. Sed posset responderi, quod in illis nō requiritur titulus, & ideo præscriptio sit minus efficax, quia minus iustificari potest. ff. si seruū. vendicetur. l. si quis diuturno. Et quod generalis citatio vel alia interruptio generaliter operatur in omnibus quæ sunt apta includi sub genere & in connexis eisdē. C. de anna. excep. l. fi. quam legem ego intelligo in omni genere præscriptionis. Rectè tamen dicit se dominum, qui præscrip. sufficit vsus est, quia licet appel. dominii de stricta significatione referatur ad directum, vt ff. si ager vect. vel emphy. pe. l. 1. §. qui in perpetuum, tamē de larga significatione etiā interdum refertur ad vtile, imo etiam interdum ad publicianam in his quæ veniunt principaliter propter aliud, vt ff. de rei vend. l. Marcellus, i. transeunt cum vniuersitate: illud. n. non esset verum in singularibus petitionibus. ff. de euic. l. minor. §. si seruus, & facit quod no. per Dyn. ff. de excep. rei iudi. in l. si mater. §. eandem, & in l. & an eadem. §. actiones, in ver. qualisc̄unque, item præscriptiones mixtæ vel mediæ interrumpuntur medio modo, s. per li. contest. veram, vt C. de rei vendi. l. more lit. & per quasi contest. vt l. 2. C. vbi in rem actio. per moram contestandæ lit. ff. si quis cau. l. si eum, in fin. Quædam sunt præscriptiones introductæ mero fauore, vt vsucapio triennis istis prædictis tribus modis interrūpitur, quo ad effectum, non ipso iure, & ideo qui vsucepit, alienare potest ius, quod habet. ff. de rei vend. l. si post nec vi litigiosi præcluditur sibi ius in eo, quod lit. motio nō potest impedire, & sic conuersio quædam directi in vtile dominium, & tamen ex eadem instantia fertur sententia, quia subrogatur vtile dominium loco directi, & sic fingitur idem dominium numero, arg. ff. de do. inter vir. & vxo. l. dona. §. sponsus. Quædam sunt præscri. sua natura currentes, vt redhibitoria, & quanto minoris, & iniuriarum. Et tunc dic, vt l. si. ff. de leo, per quem fa. est, & l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis caut. quod interrumpitur per li. contest. vel per moram lit. contest. ita tangit Inn. in c. ex transmissa, de præscri. fol. 123. sed non ita latè nec clarè, & tene menti. Bal. Et scias etiam, quod quandoque plus operatur tempus, quam pactū, quandoque minus. ff. ad Trebel. l. facta. §. si quis. ff. quemad. ser. amit. l. satis. §. si ego. interdum sunt paria, not. ff. de neg. gest. l. si ego, & tene menti ista omnia. Bal.

Præscribi non potest liberatio à procuratore, stante visitatione, quia est annexa visitationi, ita no. Innoc. in c. cum ex offi. de præscrip. fol. 124. nu. 2.

Præscriptio nō extēdit ad aliā rē, ita no. Inn. in c. tua, de deci. 171.

Præscriptio non currit inobedientia, ita no. Abb. in c. cum non liceat, de præscri. Ergo ciuitates imperii non possunt præscribere, quod nō obediant imperio, & terræ ecclesiæ, quin obediant ecclesiæ: præscriptiones. n. cōtra ius diuinum, quod dicat quod omnis anima Principi sit subiecta, non procedūt, quia nulla præscriptio potest tollere legem superiorum, nec diuidere imperium, nec ecclesiam, quæ sunt indiuisibilia & perpetua, alias sequeretur, quod sicut vna ciuitas præscriberet se in libertate sic & totus mundus, & annihilaretur imperium, quod nec ipse Imperator potest permittere, vt no. quo modo oportet. epos col. 1. in prin. Alii dicūt, q̄ cū ecclesia nō habeat iurisdictionalibus ex diuina institutione, sed ex donatione Imperatorū, q̄ pōt præscribi cōtra ecclesiā, facit q̄ no. in c. bene, de postu. præla. Sed ego dico, q̄ ciuitates possunt præscribere merū imperiū, & cōmoda iurisdictionis, non tamē libertatem absolutè. Licet glo. dicat aliud in Venetis. Inst. de nup. & C. de præscri. 30. vel 40. anno. l. comperit, & not. in Auct. de defen. ciuita. §. nulla, in fi. gl. magnæ, col. 3. Vnde istud mysterium præscriptum est subalternum, & subditum Principi, quia sic Deus instituit, sic ius ciuile & canonicum scriptum. Præscriptiones. n. non inuenit ius gentium, sed ciuile, & ideo per ius cidile potest omnibus præscriptionibus derogari, & ius ciuile viuum est Imperator, & accidit quod sicut vegeticulus non potest continere liquorem vltra suam capacitatem, sic nec ciuitas quæ est circunscripta, non potest esse capax imperii non circunscripti, fieret autem sic si libera foret. Sed contra hoc est, quia quædam ciuitates sunt liberæ ratione fœderum. ff. de capti. l. non dubito. Solutio, ibi loquitur de his, quæ nunquam imperio Romano fuerunt subiectæ, vel sunt liberæ actu, sed habitu sunt subiectæ, & ita fortè vnit mundus. Et istud negocium est altissimum & maioris egens inquisitionis. Bald. vide supra in ver. Animus, in 1.q. & supra in ver. Appellatio, in 34.q.

Præscriptione interrupta per interruptionem possessionis non interrumpitur effectus præcedentis tituli. Et ideo si postea iterato incipit bona fide possidere, præscribit ex titulo præcedenti. gl. est sing. secundum Bar. in l. si is qui pro emptore. §. si quis bona. ff. de vsuc. et. aliam gl. in l. Celsus, eo. ti. in gl. magna, in ver. et idem erit, etc. quod in quibusdam casibus quo ad dominium traditio est necessaria, debet illa probari, ad hoc vt procedat usucapio uel præscriptio. Sed in casibus in quibus quæritur sine traditione, debet apprehensio probari, alias non usucapitur, nec est alibi gl. illa. Bar.

Persecutio in iure appellatur res ecclesiastica, ita no. Inn. in c. peruenit, de restibus cog. fol. 112. quod no, Bal.

Præbendæ vbi sunt distinctæ, ibi ex mora capituli non deuoluitur electio canonicorum ad episcopum, ita no. Inno. in c. cum ecclesia, de elec. fol. 28. nu. 2. vide supra in ver. Episcopus, in 7.q. in ver. suspensus, in 2.q.

Præbenda potest habere iura sua sicut quælibet domus ecclesiastica, et iō nomine præbendæ agi potest sicut nomine hospitalis, ita no. Inn. in c. ex literis, de proba. fol. 102. nume. 2.

Præbendas

Ad comment. Innoc. super Decretal.

Præbendas plures an quis possit habere, vide per Inno. in c. cum iam dudum, de præben. fol. 147. nu. 2.

Præbenda est annexa canonicatui, & quo iure præbendæ petantur, vide per Inn. in c. dilectus. il 3. de præben. fol. 151. Adde supra in ver. Canonicus. in 4.q.

Præceptores non possunt remoueri. Et an teneatur locus ex dolo vel culpa eorum, vide Inno. in c. cum deputati, extra de iudi. fol. 81. num. 3.

Pœnitentia habet locum in peccato formæ, non in peccato materiæ, ita not. Innocen. in capitul. quia propter, de electio. fol. 31. nume. 8. Sed Host. ibi tenet contrarium, & Ioan. Cald. tenet cum Inno.

Patientia qualis debet esse in corde, & quanta debet esse in satisfactione, & an sit arbitraria, vide Innoc. in c. cum omnis, de pœni. & remiss. fol. 224. nu. 3.

Petitio dummodo sit tolerabilis, debet admitti, ita no. Inno. in c. examinata, de iudici. fol. 31. nume. 2.

Petitio sicut debet esse legitima, ita & responsio, ita no. Innocen. in capitul. 1. de lit. contest. fol. ò 5. vide supra in verbo, litis contesta. in 2. quæstio. ibi, vel petitio, &c. Et vide supra in ver. Absolutio, in 7.q.

Peto censum, & si non soluas peto te pronunciari cecidisse à iure tuo. Ista petitio procedit secundum Innocen. in capitul. literæ, de dila. fol. 89. vide supra in ver. Actio, in 5.q.

in Petitis coram diuersis iudicibus potest petens petere se remitti ad eundem iudicem, primo aditum super eodem facto vel cōtiguo, nec tamen processus est nullus, ita not. Innoc. in c. cum M. de consti. fol. 2. quod not. Bald. vide infra in ver. restituin integrum. in 9.q.

Petitio suppletur per sententiam, & econtra sententia per petitionem, ita not. Host. in c. querelam, extra de elec.

Petens se restitui ad sententiam vel ad probandum, nonper plenam restitutionem, sed semiplenam & præparatoriam sic, vt ff. ad exhiben. l. thesaurus. Et ideo non est opus ordine iudiciario, nec probatur necessariis, sed præsumptiuis, ita no. Inno. in c. 2. de in integ. resti.

Petere incoloratè quid sit, vide in c. ex literis, de in integ. resti. Et die quod est non assignare causam in libello, vel iudici interroganti quod est bene no. Bal.

Petens aliquid puta electionem confirmari, videtur petere confirmari omni iure quo melius & efficacius valere potest, ita not. Innocen. in capitul. cum ecclesia. de cau. possessio. & proprie. fol. 92. numero 7. & vide supra in verticu. Actor, in 13. quæstione.

Petens aliquod ius in ecclesia debet dicere, quod ius petit, & ex qua causa, seu titulo petat, ita not. Innocen. in capit. ad audientiam, de præscrip. fol. 123. & vide supra in ver. Alienatio, in penul. quæst.

Petitio subiectionis est generalis, & procedit sine specificatione capitulorum, ita no. Inno. in c. cum inter, de re iud. fol. 126. nume. 1. & ibi vide quod libellus subiectionis formatur cōtra clericos rebellantes.

Petere admoueri institutum quis possit, vide per Innocen. in capitul. quia diuersitatem, de concessio. præben. fol. 153. numero 1.

Petrō ecclesiæ canonicam mihi debitā de bis, quæ Titius reliquit tali ecclesiæ in testamento. Dicit Innocen. quod procedit libellus si ecclesia non potest specificè exprimere quid & quantum. si. si pars hære. pe. l. penul. in fi. ff. de rei ven. l. quæ de tota, ita no. Inn. in c. 2. de sepul. 168.

Petitio vbi est generalis, tunc sententia potest ferri generalis, ita no. Abb. in c. licet causam, extra de proba.

Præsumptio præsumitur pro sententia excommunicationis, licet non transeat in rem iudicatam, secus in aliis sententiis, ita not. Innocen. in c. bonæ, de elec. fol. 23. nume. 8. & vide infra in ver. Testis, in 69.q.

Præsumitur quis idoneus ad simplicia beneficia, nisi contrarium probetur, ita no. Abbas in c. ludum, de proba.

An præsumatur pro processu, vel pro sententia, vide per Innoc. in capitul. quoniam contra falsam, de probatio. fol. 108. nume. 8. & per eundem in capit. dudum, de præsump. fol. 116. numero 2.

Præsumitur pro sententia, & pro actis, si constet de actis, secus si non constet, nisi post repus exercendæ appellationis, quia tunc omnia præsumuntur solenniter acta, ita no. Innoc. in c. in præsentia, de renun. fol. 40. Citatio tamen non præsumitur, vt not. Guil. de Cun. in l. penulti. ff. de in ius voc. Bald. vide infra in verbo, Sententia, in 1.q.

Præsumitur pro sententia iudicis ordinarii, sed pro sententia iudicis delegati non præsumitur, nisi appareat de iurisdictio. ita no. Inn. in c. cum in iure, de offi. deleg. fo. 59. nu. 4. vide infra in ver. Sententia, in 41.q.

Præsumitur pro sententia quo ad æquitatem sui, non quo ad acta iudicij, nisi sit lata inter præsentes & non contradicentes, ita nota Inn. in c. cum in iure peritus, de offi. deleg. fol. eo. facit. C. de rela. l. 1. & vide. ff. de fideiuss. tuto. l. cum ostendimus. §. si. & per Bar. in l. si. ff. quando appel. sit. Bald. & per Inno. in c. quoniam contra falsam, de proba.

Præsumitur subtraxisse, qui saccum dissigillat, & contra eum iuratur, tamen iudex taxat, ita not. Innoc. in capitul. super eo, quod met. cau. fol. 73. nume. 2. vide supra in verbo Litera, in 15. quæstio.

Præsumitur minus pro susceptione habitus quàm pro voce expressa, ita not. Innocen. in capitul. 2. quod met. cau. fol. eo. nu. 3. vide infra in ver. Sententia, in 43.q. & infra in ver. Tantum, in 1. quæstro.

Præsumptio contra petentem facit, quod petitio restit. in integr. non retardat petitionem executionis, ita not. Innoc. in ca. fi. scitata de in integr. restit. fol. 76. Hoc est verum in vehementi præsumptione iuris sicut est pro sententia Principis & præfecti prætorio, vt ff. de offi. præfec. præto. l. 1. Secus in nuda præsumptione hominis, quia propter eam non receditur à iure communi, vt l. absentem. ff. de pœnis, sed argu. contra. de ordi. cogn. l. fina. & C. de falsis. l. satis. Bald. vide supra in ver. Abbas, in 15. quæstio.

Præsumitur habere iusti orem causam ille, qui prætendit antiquiorem pos. ita not. Inn. in c. pastoralis. de cau. pos. & proprie. fol. 92. nu. 6. facit. ff. de act. emp. l. si ea res. Et hoc, quādo patet de proprietate possessionis quod no. Bal.

Præsumptio iuris, & de iure quando dicatur, vide Innoc. in capit. quia verisimile, de præsumpt. fol. 116. num. 2. Et præsumptio operatur multa & varia, vt ibidem Inn. vide de sponsa. cap. is quod, in glo. vlti.

Præsumitur quis velle defendere suum factum, ita no. Innoc. in c. diuersis, de cle. coniuga. fol. 144. nu. 3.

Præsumitur de poss. de eodem facto numero, qui concordant in loco tempore & aliis circunstantiis, ita not. Inn. in c. qualiter, il 2. de accusa. fol. 203. nu. 3.

Præsumitur semper contra coniurantes, nisi coniuratio sit specialis contra diffamatum, ita not. Inn. in c. 1. de schismaticis. fol. 209. nume. 4.

Præsumitur pro assertione iudicis, cui partium consensus accedit, & est ratio, quia partes possunt sibi præiudicare per suam confessionem, ita not. Innoc. in cap. cum S. de eo, qui fur. ordi. fol. 206. ad hoc. C. de fide instrum. & iur. ha. fisca. l. 1. lib. 10. & in l. optimam. C. de contrahen. & commit. stipu. Secus si partes non consentiunt, quid non creditur iudici, vt not. in Authen. si si quis in aliquo documento. C. de eden. per Cyn. Bartol. & me. Bald.

Præsumitur excommunicatus, qui semel fuit excommunicatus, vt in c. ficut, de sen. ex com. Tamen si quis est excommunicatus sub conditione debet probari conditio, ita no. Inn. in c. proposuit de cleri. excommunicato ministrante. 215.

Præsumitur possidere omnis qui detinet, nisi contrarium probetur, ita not. Innoc. in c. cum olim, de priuileg. il 2. fo. 219. nu. 7. vide 7.q. 1. c. per Areh.

Petrus accepita Christo exercitium potestatis per traditionem clauium, & istæ claues non erant militares, sed spirituales, ita no. Compost in c. transacto, de constitutionibus.

Præter hæc iura, istud dictum ponit Innoc. in ca. dudum, de elec. fol. 23. ibidem enim dicit, quod ista dictio non includitur in dispensa. sed remouet vitium obreptionis.

Præceptum iudiciale requirit causæ cognitionem & probatam, secus in extraiudicialibus præceptis, ita not. Innoc. in capitul. ad aures, de tempor. ordi. fol. 43. numero 1. & in capitul. 2. de in integ. restit. fol. 74 Et vide quod not. Ber. ind. capitul. ad aures, quod not. ff. de appella. l. si creditor. §. iussus, & l. non potest videri dolo carere, de reg. iur. & vide intra in ver. Sententia, in 1. quæstio.

Præceptum non ligat quando est dubium de fundamento iurisdictionis, ita not. Innocent. in capitul. cum in iure, de offic. delegat. fol. 59. nume. 1. & vide supra in verbo, Citatio, in 38. quæstio.

Prælatus ea quæ acquisiuit post prælaturam præsumitur de bonis ecclesiæ acquisiuisse, ita no. Abb. in c. 1. de testa. & alias in Authen. de sanctiss. episcopis. §. interdicimus. col. 9. idem dicit gl. in officiali publico, vt not. C. de iur. fis. l. facultas, lib. 10. Secus in tutore & curatore, quia præsumitur industria & non fraude quæsitum, vt C. arbitr. tut. l. si defunctus. Sed vxor de bonis viri vel suis operibus honestis præsumitur acquisiuisse, &

Universidad de Deusto
Biblioteca

totum acquirit viro, in cuius seruitium, esse debet, vt l. si sicut. ff. de ope. lib. idem in concubina. quia nisi in honore parum ab vxore distat, vt l. item legato. §. parui. ff. de leg. 3. nec debet esse melioris conditionis concubina, quàm vxor, vt l. si concubi. ff. rerum amo. & ff. de verbo. obliga. l. Masurius. Bald. vide supra in verbo, Beneficium, in 3. & 6. quæstione vbi de hoc.

Prælatus qui est notarius potest sibi describere legatum factum ecclesiæ, ita no. In n. in c. cum inter vos, de re iud. fol. 126. quod bene probat tex. secundum eum. Nec obst. l. 1. C. de his, qui sibi ascrib. in test. quia loquitur de illis, qui in propria causa se ascribunt secundum eum, quod no. Bal.

Prælatus sit contrahit nomine suæ personæ, successor in suo beneficio non tenetur. Si autem contrahit nomine officii tunc successor in dicto beneficio tenetur. Hoc verum in rectore vel prælato, secus in prædendario, quia non obligat successorem, quia loco vsufructuarii censetur vsus prebendarius, non loco procuratoris ecclesiæ, sed prælatus & rector vtroque nomine censetur, ita no. Inn. in c. querelam, ne prælati. vi suas. fol. 208. arg. ff. locati. l. si quis domum. Est ergo differentia quis contrahit, & quo nomine. Et vbi dixi teneri successorem, est verum, si contractus est legitimus non in præiudicium ecclesiæ, alias non, vt quia non in vtilitatem ecclesiæ, sed personæ redundauit, vbi non tenetur successor, quia obligatio non est in re, sed in personam scripta tene menti. Bal.

Prælati licet sint de inferioribus possunt dispensare cum illiteratis, ita no. Inno. in c. 1. de sum. Trini. fol. 1. Tamen ille qui allegat dispensationem oportet eam probare, vt ibidem Hostien. vide omnino infra in verbo, silentium, in 2. quæstione, & infra in verbo, Procur. in 4. quæ. & infra in verbo, Renuncians, in 1. quæst. & vide supra in verbo, Conuentus, in prima quæstione.

Prælato nominato videtur ecclesia nominata, ita no. Hostien. in c. edoceri, extra de rescriptis.

Prælatus admittitur pro conuentu cum cautione de rato, & si bona sunt diuisa, ita not. Hostien. in d. cap. edoceri, & ibi per glo. facit ff. de maio. l. pater. Bald. vide supra in verbo, Dignitas, in 1. quæst.

Prælatus agere potest pro obedientia sua, secundum Inno. in d. c. edoceri, de rescrip. fol. 9. nu. 4.

Prælatura inferior ab episcopatu, vel sacerdotium non liberat à patria potestate, ita no. Inno. in c. Indecorum, de æta. & quali. fol. 44. numero primo, vide supra in verbo, Natus, in 1. quæst.

Prælatus vbicunque facit aliquid scienter, quod est contra ius cõmune si factum est tale, quod dispensare possit super eo, tunc id factum habetur pro dispensatione, quod est no. ita no. Inno. in c. diuersis, de cle. coniug. fol. 144. nu. 1. probatur etiam per l. quidam consulebant ff. de re iud. quod tene menti pro reformationibus factis per consiliarios contra formam statuti, quia si habent potestatem suspendendi statutum, videntur tacitè suspensa, & in eis dispensatum. Bald. Ad hoc vide etiam quod no. Inn. in c. veniens, de fil. presbyte. fol. 46. & quod no. 54. di. c. si seruus, Bal. & vide infra in verbo, Vxor, in 3. q. & supra in verbo, Administrato, in 2. quæstio. Sed contraria glossa est in capitul. 1. de æta. & quali. libr. 6. & glo. 16. quæst. 1. Ecclesia habet senatus.

Prælatus ecclesiæ de qua culpa tenetur, vide Innocen. in capit. eæ quæ de officio Archidiaco. fol. 50.

Prælatus petit rectorias nomine suo, sed res ecclesiæ nomine ecclesiæ, ita not. Innocen. in cap. in literis, in fin. de restit. spol. fol. 95. nume. 14.

Prælati habent administrationem liberam cum donatione modicæ rei, secus in aliis administratoribus, ita no. Inn. in c. veniens, de præscrip. fol. 125. nume. 5. Non enim est ita coarctandus administrator Dei sicut hominis, quia Deus nobilissimus est, ar. ff. de dona. l. filius, moriſque nobilium est donare, vt ff. de natarest. l. quæris. Et ideo maior & liberalior est potestas prælatorum, quàm aliorum administratorum, secundum eum ibidem, tene menti. Bal.

Prælatus si habet conscientiam læsam, ecclesia vero habeat bonam fidem, quid debet facere prælatus, vide Inn. de præscrip. c. fin. fol. eo. & ibi gl. in fi. in c. bonæ, de postu. & 50. dist. c. generalis, 22. dist. de Constantinopolitanæ.

Prælatus excommunicatus an propter excommunicationem debet cessare ab administratione prælaturæ, vide per Inn. in c. extuæ, de cleri. non residen. fo. 145. nume. 6. & vide tex. in c. veritatis, de dolo & contu.

Prælati plures possunt esse in ecclesia, vnus sub alio qui subalternantur alteri, ita no. Inn. in c. cum nõ, de præben. fol. 147. nu. 2.

Prælatus quando quis est de facto, licet non de iure, valeat quæ gessit sicut in Barbario, ita no. Inn. in c. literas, de concess. præben. fol. 254. num. 2. & est sententialis admonitio necessaria secundum eum ibidem, & vide glo. in c. nihil, de electió. & in c. 1. de schismati.

Prælati an possint dare minoribus vel inferioribus eis potestatem conferendi beneficia, vide Innocen. in capitul. constitutus, de concess. præben. fol. eodem. vide glo. in c. si. de offi. vicar. lib. 6. & in c. penulti. de offi. lega. lib. eo. & de elect. in c. cum concessa in clemen.

Prælatus concedendo in feudum, feudum solidum non dicitur alienare, ita not. Abba. in capitul. secundo, de feudis. nam consuetudo conuertitur in naturam, vnde videtur talis esse natura rei, argumen. ad idem. ff. de legat. 3. leg. pater. §. quindecim, in ratione sui, & leg. prima. §. permittitur. ff. de acqua quotidi. & & æstiu. Bald. vide glos. in capitulo significauit de cen ibus. & 35. quæstio. 8. de gradib. per Archi. vide Paul. in capitulo primo, de rescriptio. in clemen. & in capitul. secundo de feudo, & quod not. idem Innocen. in capitul. vt super, de reb. eccle. non alienan. 159

Plebanus dicitur habere curam animarum, ita no. Inno. in c. ad audientiam, de ecclesijs ædificandis. fol. 188. & vide supra in ver. Actor, in 12. q.

Præsentatio clericorum habet vim electionis, ita no. Inn. in c. cum autem, de iure patro. fol. 182.

Præsentatio an dicatur fructus, vide Inn. in c. consultationibus, de iure patro. fol. eodem. nu. 1

Præsentatio rescripti debet fieri capitulo, nec sufficit fieri executoribus, secundum Host. in c. in litetis, de rescrip. vide infra in verbo, Tempus, in 2. qua. & vide tex. de concess. præben. in c. si soli, &c. capitulo, eod. titul. lib. 6. & glo. in c. bonæ, il 2. de electio.

Priuilegium quod continet ius commune, non est priuilegium, ita no. Inn. in c. 1. de rescrip. fol. 4. nu. 4. nisi concedatur inhabili, vt l. si quando. C. de inoff. testamen. facit ff. mand. l. qui mutuam, & C. de fideicom. l. quidam rectè. Sed si aliquid addit vel detrahit iuri communi, tunc est priuilegium, vt l. ius ciu. fe. ff. de iust. & iu. Sed si statutum continetibus, cõmune bene est statutum, sed recipit intellectum iuris communis, vt l. 2. C. de nox. & tolluntur contraria l. sicut ius commune, vt no. in c. 1. de cõstitu. lib. 6. Idem dicit in consuetudine, vel dic quod consuetudo non est consuetudo, nec essent aliter, nec effectualiter, sed est mera obseruantia iuris scripti, non noua præscriptio consuetudinis, quia non inducitur tempore, seri in vsura facti inducitur, Bal. vide supra in ver. Consuerudo, in 9. q. & supra in ver. Causa, in 7. q.

Priuilegium & indulgentia continere debent aliquid specialitatis, ita no. Host. in c. 1. de rescrip. vide in c. si Papa, & in c. in his, de priuil. lib. 6

Priuilegium speciale dicitur illud, quod conceditur alicui ordini, secundum Host. in c. si quando, de rescrip. vide omnino infra in ver. Statutum, in 5. q. & supra in ver. clericus, in 5. q.

Priuilegium carnale fortius est, quàm spirituale, ita no. Host. in c. 1. de transla.

Priuilegia rectorum Marchiæ in appel. interpositis ad sedem Apostolicam ponit Innocen. in capitu. cum venissent, de eo qui mit. in pos. fol. 100. numer. 1. vide supra in verbo, Clericus, in 40. q.

Priuilegium super litis pendentia impetratum valet, si faciat mentionem litis, ita no. Inn. in c. dilectus, ve li. penden. fol. 101. nu. 1. Et quando dicitur lis pendere, an per solam citationem, in tali casu vide gl. in c. causam, de testi. vbi gl. videtur dicere, quod per solam commissionem causæ, vide etiam tex. cum glo. in c. 2. ut l. penden. in clem.

Priuilegia præiudicialia sunt stricti iuris propter vitium ambitionis, ita no. Host. in c. dudum, de priuil. facit text. in ca. quamuis, de præben. lib. 6.

Priuilegium concessum ministris eorum personam nõ egreditur, ita no. Inn. in c. permittimus, de sen. ex com. fol. 231. facit. ff. de leg. 2. l. cum patronus, & ibi per Iac. de Are. vide ad hoc gl. not. in c. priuilegium, de reg. iur. lib. 6.

Priuilegium rumpitur quo ad numerum canonicorum eo ipso, quod quis recipitur ultra numerum canonicorum, & per consequens quo ad numerum portionum, vbi præbendæ non sunt distinctæ, quia talis portio accessoria est, & rumpitur rupto principali ut ff. de iniusto testa. l. nam. & simil. §. rumpendo. Secus vbi præbendæ sunt distinctæ, quia tunc rupto canonicorum numero ad hoc stat numerus præbendarum, cum præbendæ petri non possint antequam vacent, & tam numerus canonicorum, quàm præbendarum est principalis, & ideo rupto uno nõ rumpitur reliquum, arg. C. si pend. appella. l. 3. secundum Abbatem in c. dilectus, de præben. tene menti. Bal.

Priuile-

Priuilegium suum allegare quis tenetur, sed non priuilegium aduersarij, ita no. Abbas in c. si duobus.

Princeps rescribit tribus modis, scil cet secundum legem, præter legem, & contra legem. Contra ius diuinum vel naturale, contra ius gentium, & contra ius ciuile, seu positiuum, & tunc aut ius ciuile venit ad corroborationem iuris gentium, vel ad coadiuuandum vt actionis, aut per se, vt l. penul. ff. de const. prin. & l. fina. C. si contra ius uel vtili. publi. & not. Inno. in ca. 1. de rescrip. fol. 4. & vide supra in versicu. Papa, in 1. quæstio. & supra in vers. Imperator, in 1. & 2. q. vide omnino infra in verbo, Rex, in 1. & 2. q.

Princeps Romanus si indicit bellum tunc tam res mobiles quã personæ fiunt capientium. Si autem Princeps inferior vel alius habens iurisdictionem bellum indicit, potest nomine suæ iurisdi. statuere de lucro rerum, si bellum sit iustum. Item de intentione personarum non tamen capti sunt serui. Si autem sit bellum ab eo, qui non habet iurisdi. in aduersarium à Deo vel à lege, sed est bellum pro inimicitia propulsanda, seu vindicanda, tunc nec res, nec personæ efficientur capientium. bene tamen possunt retineri res pro recuperatione damnorum factorum, ita no. Inn. in c. 2. alias. si. de iureiu. & in c. sicut, eo. tit. fol. 117. & sec. Ex prædictis igit patet quod captus in bello regum vel populi sit seruus. Et ideo captus liber è pò testari, secus est in bello imperiali, & fuit de facto in persona Burgari de Messina, quod bene no. An aũt in generale pace possint remitti dãna singularum personarum, no. per Inn. in c. ad nostram, de iureiuran. fol. 118. Bal. sic no. ex prædictis, quod valent statuta facta tempore iustę guerre ciuitatis super spoliis, tamen capti nõ sunt serui, vide in verbo, statutum, in 3. q. ibi, quia etiam iudex Princeps non potest, &c.

Princeps potest delegare causas ciuiles prælati, ita no. Inn. in c. inter dilectos, de fide instru. fol. 114. nu. 2. Idem in criminalib. ut in c. in Archiepiscopatu, de tapto Abbas.

Princeps vide Castrum.

Pignus, vide infra in ver. Testis, in 42. q. in fi.

Pignus, vide omnino infra in ver. Testator, in q.

Prior claustralis conuocat capitulum ad electionem faciendam, non tamen propter hoc habet iurisdictionem, nec est syndicus ita no. Inn. in c. i. de maio. & obe. fol. 66. nu. 2.

Prior potest compelli ad conuocandum capitulum si necessitas incumbit, ita no. Inn. in c. 1. de maio. & obe. fol. eo. facit. l. 3. de fideicom. liber. Bal.

Prior tempore potior est in iure, vel in præbenda, quomodo autem attendatur ista prioritas, vide Inn. in c. relatum, de præbẽ. fol. 146. nu. 2.

Prior est nomen dignitatis, ita no. Inn. in c. monachi, de statu. mo. fol. 177. nam prioratus est dignitas, & hoc est verum de conuentuali, secus in aliis, ita dicit Abb. in c. nisi essent, de præbẽ. item no. in c. & si principalis, in clem.

Prioratus quando est de mensa, non dicitur habere priorem, ita no. Inn. in c. monachi, de statu mona. fol. eodem, vide gl. not. in c. frequens, de concessione præbendæ, in gl. magna.

Principale, vide omnino infra in ver. Reconuentio, in 3. q.

Peremptorium verbum debet adiici in citatione, ut sit verum & expressum peremptorium, nec sufficit vna citatio sola ad sententiam nisi esset dictum in ea, & peremptorie, vel nisi citatio fuerit in personam quæ semper habet vim peremptorij, ita not. Inn. in c. ad petitionem, de accusa. fol. 203. & vide supra in ver. Clausula, in 3. q.

Peremptorium non est necesse quod perueniat ad eum, qui contumacia, uel culpa notatus est, ita no. Inn. in c. ex literis, de except. præla. fol. 216. vide supra in ver. Appellatio, in 6. q. ibi nõ ideo quia in prima uice iniit peremptoriam, &c. vide supra in vers. citatio, in 16. 24. & 28. q.

Portiones an dicantur præbendæ & redditus, vide per Inno. in c. dilect. il 1. de præben. fol. 147. nu. 6.

Portiones & præbendas an habere possint regulares, qui non habent proprium, vide Inn. in c. dilect. fol. eod. ex parte Asten. de concess. præben.

Positiones, vide omnino supra in ver. Lit. conte. conte. in 2. q.

Positio alternatiua admittitur in facto alieno, ita not. Inn. in c. ex parte, il 2. de rescrip. fol. 5. num. 5. idem in articulis, secundum Host. ibidem, & vide omnino supra in vers. Cura animarum, in 1. q. & supra in ver. Credulitas, in 6. q.

Positiui creminosæ debet respondere in spiritualibus vel tendenti ad crimen, secus in temporalibus, ita not. Innocen. in capitu. ad crimen, de elect. fol. 23. nume. 11. & vide infra in versicu. Reddum, de elect. fol. 23. nume. 11. & vide infra in versicu. Respostio, in 3. q.

Protestatio valet vbi res potest dupliciter intelligi, non vbi certus est intellectus, ita no. Inn. in c. cum M. de const. fol. 2. nu. 1. idem ubi quis per contrarium factum contradicit protestationi, si facta secum adinuicem non compatiuntur non ualet, ut hic dicit Inn. idem Bar. ibidem, & est casus in c. tuæ, de spon. & ibidem, uide quod factum proualet protestationi, nec protestatio tenet ad hoc. ff. de acq. hær. l. si seruum. §. si quis seruus. Item protestatio ualet ad præcauendum futura, nisi actus qui sequitus sit incompassibilis protestationi, sed ad cassandum præterita sequens protestatio non valet, secundum Doc. uide Bald. vide omnino infra in ver. Testis, in 14. q. & infra in uerbo, renuncians, in 13. q.

Protestatio non nocet tacenti, nisi sint signa consensum indicantia, ita no. Inn. in c. Cumaua, de elec. fol. 34. nu. 3. & Iac. de Arena in l. 2. §. veritatem. ff. fol. matri. alias. l. fina. ff. de lib. agno. Bal. & uide supra in uer. contumax, in 5. q.

Protestans si aliquid contra se dicit statur sibi, & ei imputetur, ita no. Inno. in d. c. Cumana, de elec. fol. eo. facit. ff. pro donato. l. fi. & ff. de mino. l. Aemilius. Bal.

Portionem suam nemo potest cogi, quod remittat, nisi in nunciatione noui operis, ita not. Inno. in cap. sanè, de offi. delega. fol. 52. nume. 2.

Protestans non excipit, quia protestatio non elidit petitionem. Item qui protestatur non agit, ita no. Inn. in c. 2. de ord. cog. fol. 90. & infra in uer. Testis, in 40. q.

Protestatio contra ius commune facta non ualet, nisi illi protestationi consentiat iudex vel aduersarius, puta si quis protestatur quod ius non patitur, puta excepisse saluas in tpe, quod ius nõ patitur, ita no. Inn. in c. psæsentium de testib. fo. 107. nu. 3.

Protestatio an iuuet, ut non videatur appellationi renunciari, vide Innocen. in capitu. quæstioni, & in capitul. qua fronte, de appellat. fol. 232

Prohibitio alienationis facta à testatore, an ualeat, uide plnè per Abbatem in c. Raynal. de testamen. Sed un prohibitio facta ficta filio extendatur ad nepotes, uide quod no. in Auct. de restit. fideicommi. §. nos autem, col. 9. An prohibitio facta honorato extendatur extra suam prouinciam, vide ff. de leg. 3. l. pater. §. quindecim. An prohibita venditione prohibita sit omnis species alienationis, uide gl. quæ non est alibi, secundum Doct. in l. 2. C. de usucap. pro empto. Et quid de locatione longissimi tẽporis. ff. de leg. 2. in codicillis. c. instituto. An prohibita alienatione à testatore possit fieri alienatio propter debita testatoris persoluenda, uide ff. de manu testa. l. qui potuerunt, & fideicõmissariis liber. l. cum per fideicom. per Iac. de Are. ut dic p Bar. in l. filiusfa. §. diui, de leg. 1. An qui alienationi consentit, possit postea agere uigore prohibitionis factæ à testatore, uide ff. de leg. 2. l. cum pater. §. libertis. An prohibitio facta super contractu includat ultimam voluntatem vide ff. de leg. 3. l. pater. d. fundum. An in generali prohibitione includatur ecclesia, ut non possit etiam ecclesiæ dari, uide ff. de uerb. obli. l. si quis. ita. §. ea lege. An prohibitus alienare tenentur cauere & facere ne per legem alienet, dic ut in d. §. ea lege. An prohibitus emere uideatur prohibitus pignus accipere. ff. de pig. l. in quorum. An prohibitus alienare possit actionem mouere uel in iudicio confiteri, uide ff. de iure deliberandi. l. ait prætor. & ff. si quid in litem, & C. de transa. l. præses. An prohibitus alienare possit habere rem pro derelicta, uide ff. de sti. seruo. l. quod seruus. Bal.

Probatio quid sit, uide Inn. in c. forus, de uer. sign. fo. 233. & habes ibi, quid si argu. circo. prin. & uide C. de proba. in rub. & de rei vend. l. iudicia. Bal.

Probatio incũbit actori, cum alteri plus altero nõ credit, secus si pro actor præsumit, ita no. Inn. in c. Abba. de uer. si. fo. 234. n. 3.

Probatio q̃ non prodest, dr impertinens, & non debet admitti, ita no. Inn. in c. inter dilectos, de exce. præl. fo. 216. & facit de of. dele. c. cum cõtingat. sil 3 uide eino sup. in uer. fortè, in 3. q.

Probatio fundamenti, puta iurisdictionis delegatæ, iurls eligendi præter ius cõe, & consil. õincumbit affirmanti in iudiciis, quia iurisdictio delegata est extraordinaria, & non præsumit, tamen si uttaque pars fuerit præsens tanquam eorum delegatio sine protestatione alicuius exceptionis contra iurisdictionẽ, & fuerit lis conte. præsumitur pro iurisdictione. In aliis aũt exceptionib. quæ non sunt fundamenti, sed cãe principalis uel incidetis, non præsumit pro iudice, nisi in commissione suo arbitrio, ut in dilationib. uel suę taxationi. ut in fructib. Item non præsumitur in iudiciis solennitas, i. ordo iudiciorum sed in extraiudicialib. præsumitur solennitas, nisi ubi scriptura requiritur, ita no. Inn. in c. innotuit, de eo. qui fur. ordi. fusce. fol. 216. Aduertendum est hic, quia duplex est solẽnitas, s. causalis & formalis. De prima dic, si istũ cõtinet cãm, aut dispositiuè aut narratiuè. Si dispositiuè, quia ea oriẽ ex ipso instro, ut cã emptionis & uẽdõnis, tunc stat instro. ut C. de positi. l. desiderii. Si narratiuè, aut super illa cã fundat obligatio, & tunc præsumitur cã uera,

nisi

Universidad de Deusto
Biblioteca

nisi probetur contra per similem probationem eiusdē speciei, vt l. generaliter, C. de non nu. pe. Fallit in mutuo & dote, nisi in instro facta sit mentio, vt C. de nō nu. pe. l. si ex cautione. Si su per ipsa non fundat obligatio, tunc est impulsiua, vt ff. de cond. inde. l. damus. Et si præsumatur vera, siue non, valet obligatio, vt ff. de don. l. 2. §. fi. Aut causa non est expressa in instro, & tūc aut quis sciebat se non teneri & obligat cū effectu, ut ff. si quis cau. l. sed & si quis. §. fi. Aut errabat, & tunc, secus, vt l. 2. §. cir. ff. de exce. doli. aut dubitatur, & tunc aut sunt merita vel inditia donationis, & præsumit donatio, vt l. Campanus, de ope. li. & de proba. l. Procula, aut non sunt inditia donationis, & tunc aut ad deliberandum & præsumitur donatio, vt l. tale pactum. ff. de pac. & exigitur insinuatio, vt ff. qui. mo. pig. uel hy. fol. l. pe. §. j. & ff. de reg. iur. l. si quis obligatione. Aut ad faciendum, & tunc non præsumit donatio, vt d. §. circa. Formalis solennitas alia probatoria. Et si instrumentū non continet hanc, non præsumitur pro instrumento, quo ad solennitatem, vt C. de testam. l. si vnus, tamen quoad veritatem præsumit si ibi sunt duo testes, vt l. fi. de reb. eorum, & exinde nascit obligatio naturalis iure gentium, quod veritati incumbit, alia probatoria & subhastatio, cāe decisio, tunc post decretum interpositum præsumitur, non ante, vt l. j. C. de fide instr. & iur. hast. fis. lib. 10. Alia probatoria, vt auctoritas & decretum, & ista non presumit, ut ff. de publicia. l. quæcunque. §. fi. Alia substantialis, & ista præsumit, ut ff. de ver. obl. l. sciendum Et que sit ratio dric, die vt ibi per Dy. quia ista est intrinseca solēnitas ab actu, quod not. Bald.

Probatio de conscientia admittitur per iuramentum purgationis, ita no. Inno. in c. bonæ, de elec. fol. 23. nu. 5. vide infra in versi. Scientia, in 4. q.

Probatio recepta valet, nisi sit talis quæ recipi non debuit, ita no. Inn in c. constitutus, de fil. præsby. fol. 47. in libello, ut l. fi. C. de anna. exce. Bal.

Probatio testium probantium simpliciter factum, non probat notorium, secus si probet factum cum circunstantiis includentib. notorium, vt quia factum coram populo vel in concilio generali, per confessionem autem simplicis facti bene, aut probatur notorium, aut fit notorium ex tēpore confessionis, ita no. Inn. in c. statuimus, de offi. dele. fol. 62. nu. 5. & supra in vers. actor, in 11. q. & vide in c. monialis, de purg. cano.

Probatio simplex non sufficit, quando requiritur probatio qualificata, ita no. Inn. in c. statuimus. de offi. dele. fol. eo. nu. 6.

Probatur per iuramentum interesse contra omnem violentum vi expulsiua, inquietatiua, turbatiua, & compulsiua, ita no. Inno. in c. super eo, quod met. cau. fol. 73. nu. 3. & l. si duo. ff. uti pos. in §. fi.

Probatio criminis in modum exceptionis, quomodo operatur, vide Inn. & Host. in c. 2. de ord. cogni. fol. 90

Probare non habet institutionem superiorem, sed de vsu facti tātum, qui dicit se spoliatum possessiōe iure canonicatus, ita no. Inn. in c. ex parte de resti. spo. fol. 96. nu. 5.

Probatio indirecta potest fieri etiam testib. præsentib. ita no. Inn. in c. fi. de dolo & contu. fol. 98. nu. 1.

Probatio facta iudici non in figura iudicij, non valet in contradictorio iudicio, ita no. Inn. in c. quoniam contra falsam, de prob. fol. 104. nu. 8. per gl. in l. 1. C. quorum bonorum.

Probatio summaria sufficit in possessorio, ita no. Inn. in d. c. quoniam contra falsam, de proba. fol. eo. & not. in d. l. 1. quorum bonorum.

Probationes sunt recipiendæ etiam in interdicto vti possi. tātum super eo, quod petitur, non super aliis, ut no. Inn. in c. licet causam, de proba. fol. 103. nu. 8.

Probare non sufficit, quod testes falsum dixerunt post latā sententiam, sicut non sufficit probare corruptionem tantum, nisi falsitas probetur, vide per Innoc. in c. licet causam, de probat. fol. eo. nu. 2.

Probaui per tres testes, ubi duo sufficiunt parum prodes aduersario meo obiicere contra unum, uel appellare, ita no. Inn. in c. super eo, de appel. fol. 132

Probatio iuridica testium ualet pro possessore contra publicum instrumentum, ita no. Abbas in c. 3. de probat. Et ibidem vide quod illi de capitulo possunt esse testes in causa capituli.

Probatio dubia non prodest probanti, ita no. Abb. in c. præsentia, de proba. & l. j. §. si quis argentum. ff. depositi. & l. fi. ff. de præscr. stipu. Bal.

Probare non sufficit unum, si quis se astrinxit ad probandum plura, ita no. Abbas in c. licet causam, & ibi casus, de proba.

Probationes factæ coram vno iudice fidem faciunt coram alio, ita not. Abbas in c. cum bonæ, & ibi casus, de proba.

Probatio uisus non est sufficiens probatio, quando actus non pleno patet visui, ita not. Abbas in capitulo præterea de testibus.

Professus potest expelli de monasterio, si est incorrigibilis, ita not. Innocen. in capitu. cum causam, extra de elect. folio 20. nume. 2.

Professi non habent uocem in capitulo, ita no. Inn. in c. ex ratione, de ętate & qualitate. fol. 44.

Prophetæ & sancti quodcunque dicunt est indubitanter tenendum, ita not. Innocen. in capit. cum venerabilis, de excep. prio. fol. 120. nume. 6.

Promotus dicitus confirmatus, licet non ordinatus, ita no. Inno. in c. cum in cunctis, de elect. fol. 19. nu. 3.

Promouendus, quæ sunt circa ipsum consideranda, vide Inn. in c. ex tenore, de tempo. ordi. fol. 42. nu. 4.

Promotio non impeditur ex obiectu culpæ ita no. Inno. in c. j. de obli. ad ratiocinia. fol. 48. sed an obiectu doli ciuilis sint puniēdi, vide ibidem Inn. & idem gl. dicit.

Promotus in episcopum licet ante promotionem esset in peccato mortali, tenet. ita no. Inn. in cap. sicut, de iureiuran fo. 117. & ibi casus.

Promoueri non possunt ad ordines sacros ioculatores, buffones, homines degeneres, ita not. Innocen. in capitu. cum decorem, de vi. & honesta. clerī. fol. 143. quomodo enim sunt digni ordinibus, qui non sunt testimonio digni. ff. de sena. l. Casius, & l. indignus, & ff. de iudic. l. cum prætor. §. penul. & de testi. l. testium. §. penul. ergo infames non possunt ordinari nec promoueri ad sacros ordines, nisi ingrediantur monasterium, ut in Auct. de monachis, in prin. col. 1.

Promotoris inquisitio non dicitur de substantia processus, nec est citandus, ita no. Inn. in c. sicut olim, de accu. fol. 204

Pronunciatio, quando sit pronunciandum in incidenti, & quando non, vide Inno. in c. cum in iure peritus, de elec. fol. 29. facit gl. no. in c. 1. de ord. cog.

Pronunciandum est super emergenti, in quo examinatur seorsum a principali cā, ut sup qualibet declinatoria, vt C. de plac. l. præses. C. de adul. l. qm̄ Alex. Est tamen validus processus ad ulteriora si iudex cognouit & non pronunciat, quia tacitē uidetur pronunciasse ut ff. de mi. l. ait prætor. §. permittitur, & de ap. c. ex parte M. facit. ff. de iud. l. 2. §. si dubitetur, & l. si quis ex aliena. Secus si nihil cognouit, nec pronunciauit, quia tunc inordinatē processit, & non ualet iudicium, ut in c. exhibita, de iud. Vel dic, quod ualet, sed potest appellari. Non obst. l. prolata, C. de senten. & interlocu. om. iud. quia ibi loquitur quando ordo iudicij peruertitur, s. post lit. contest. secus si ante, nam ante lit. contesta. non est iudicium, secundum Barto. super incidenti, id est quod examinatur post lit. conte. simul cum principali. quia pars eius est. Si quidem a parte actoris non opottet pronunciari, tamen si pronunciatur, valet, nec dicitur propterea pars grauari si fundetur in iustitia. ff. de min. l. inter utile. Et dicitur incidens ut replicatio, uel quæ partem probandorum continet. Si uerò à parte rei sit incidens & peremptoria, hoc modo dicitur incidens, & quia substantiam petitio elidit, non potest pro reo pronunciari interloquendo, sed diffinitōdosi, quia litis contesta. sperat sententiam diffinitiuam. ff. de iud. l. de qua re. sicut vnumquodque appetit finem proprium. ff. de mino. l. 3. §. 1. Sed ante lit. contesta. super incidenti fertur interlocutoria, ut ff. de procu. l. si & reus, & de litis contesta. capitu. exceptionē, lib. 6. Et uide quod dixi. ff. de iureiuran. in l. si iusiurandum & ad pecunias. §. 1. Et hic Host. & Io. describit emergētes ex tpe quia non possunt causari, nisi in iudicio. unde exceptio iudicis incōpetentis, uel procuratoris, uel ineptitudinis libelli, & omnes quæ non desiderant diffinitiuam, nascuntur in litis limine & exordio, non ante, & tempore litis inspicitur, si competunt vel non. Sed incidentes habent originem extra litem moram & causam uetustiorem, secundum Ioannem facit quod not. ff. de condit. ob causam. l. qui se debere, & in l. 1. C. de ord. iudic. Ista tangit Inn. in c. penul. de ord. cog. fol. 90. sed non clare sicut dico, tene menti ista perpetuo. Bald.

Pronunciare aliquem tuendum in possessione, idem est quod ponere aduersarios silentium, ita not. Innocen. in c. cum venissent, de insti. fol. 151. nu. 2.

Prorogatio fit quatuor modis, submisione, & tunc quia statim submittentes efficiuntur subditi, non possunt penitere, ut l. est receptum. ff. de iurisdict. om. iud. Contrarium no. ff. de iudic. in l. 1. item permisione, & tunc prorogans pœnitere potest ut. que ad litem contesta. ut l. si conuenerit. ff. de iurisdict. omni. iudi. quia obligat. Item solutionis, & ista fundat iurisdictionem à princ. ut not. in l. si quis in ius uocan. non ierit. Item declinatoriæ exceptionis omisione. Et in hoc sufficit si elapsus sit terminus opponendi declinatorias uel ex factas actus contrarius

ius, vel incompasibilis exceptioni declinatoriæ, vt ff. de iu di. l. sed & si susceperit. item scias, quod quatuor impediunt prorogationem. Primo defectus fundamenti in principali iurisdictione, vt l. priuatorum. C. de iurisd. omn. iudi. & in c. P. & G. de offic. deleg. & c. significasti, de foro compe. Item error, vt l. 2. & l. si per errorem, ff. de iurisdict. omn. iud. Item metus, vt d. l. 2. * Et prohibitio supetioris, vt * c. 2. §. 2. Item tempus legis impedit prorogationem de tempore ad tempus, sic lex taxat tempus in dici & instantiæ, secus si iudici tantum, quod est no. Et quod dixi de errore, est verum in iurisdictione conferenda, non in ea quæ est corroboranda ne elidi possit, vt ibi & alibi no. Et debet fieri prorogatio ad iurisdi. consimilem, vt no. Innoc. inter conuenientes, ad municipalem, & ex prorogatione acquiritur auctoritas & exercitium ignoranti propter fundamentum principalis iurisd. vt d. l. 2. §. 2. * quod tene menti. Bal. Itē scias, quod quadruplex est prorogatio, s. de re ad rem, de tempore ad tempus, de persona ad personam, & de loco ad locum. Sed illa de loco ad locum non habet locū in ordinario, secundum quod not. in c. j. de foro comp. in clem. Illa de persona ad personam, non habet locum in delegato, & sufficit iurisd. in habitu, vt possit prorogari ad actum, vt l. j. ff. de iudic. vide omnia ista per Innoc. in c. si pro debilitate, de offic. deleg. fol. 52. nume. 4. & vide supra in ver. Clericus, in 20. q. & supra in ver. citatio, in 28. q. vbi habes, quod contractibus bonæ fidei sit necessaria prorogatio.

Potestas, siue Vicarius, vide omnino infra verbo, Statutum, in 2. q. ibi, potestas tenetur seruare.

Potestas an teneatur ex delicto suæ familiæ, vide Bar. in l. j. §. familiæ, ff. de publicanis.

Potestas condemnat aliquem ad mortem, an iste efficiatur seruus pœnæ, videtur quod non, quia non potest potestas alicui libertatem adimere vel ciuitatem. ff. de off. præsi. l. illicitas, §. qui vniuersas. Præterea iste condemnatur ex forma statuti, & statutum non dicit, quod fiat seruus pœnæ, ergo, &c. nam quod omittitur à statuto pro omisso haberi debet, vt no. Cy. in l. j. C. de hære. insti. Præterea nos vidimus, quod bona non confiscantur, quod fieret si moreretur seruus pœnæ. Preterea hodie nemo bene natus ex cōdemnatione efficitur seruus pœnæ. Ex hoc sequitur, quod valent eorum testamenta, quia sunt liberi, & retinent. In contrarium videtur, quia ista sententia statim facit damnatum seruum, vt ff. de pœnis, l. qui vltimo, & l. quidam. ergo nō valet suum testamentum. Et hoc est verum de iure, quia lex non iudex facit eum seruum, arg. ff. de ritu nup. l. palam, in fi. tamen si de consuetudine est, quod eorum testamēta seruent, valet testamētum, cū etiam lex & consuetudo possunt concedere testandi licētiā, argu. ff. de offi. prætor. l. Barbarius, in fi. & de his, qui vt in l. penul. & hæc vera de condemnatis præsentibus. Sed absentes condemnati ex forma statuti non sunt serui, nisi demum fiant captiui, tunc quasi ab hostibus capti incidunt in seruitutem, nam sententia in eos fertur hoc modo, quod si quo tpe peruenerint in fortiam communis, &c. vt c. pastoralis, de re iudi. in clem. Vnde antequam casus eueniat, interim sunt liberi & possunt testari, argu. ff. de seruis exportan. l. Titius. Bal. hoc ponitur per Spec. in ti. de iurisd. om. iud.

Processus, sed cassetur, non nocet possessori non citato, ita not. Inn. de purg. cano. in c. cum dilectus, fol. 222. facit l. si deserta prædia, C. si propter publ. pensita, & no. in l. cum miles, §. j. qui. ex cau. maio. Bal.

Processus licet sit cœptus per denunciationē transfertur ad inquisitionem, & vterque modus potest cumulari, ita no. Inn. in c. licet Hely, de simonia, fol. 26. nu. 2.

Procedi non potest in causis ambasciatorum & eorum, qui sūt absentes causa rei publicæ, ita not. Innoc. in ca. licet, de foro compet. fol. 82. nume. 2. vide infra in verbo, sententia, in 2. & 72. q.

Processus & appellatio vbi fiunt super eodem, etiam si ab interlocutoria interim est supersedendum, ita no. Inno. in c. quia propter, de elec. fol. 32. num. 11. ff. de mino. l. intra vtile. & acg. l. diuus, ff. de excu. tut. hoc enim natura appellationis operatur & maioritas tribunalis. Bald. vide supra in ver. Casus, in 12. q.

Procedi tur in curia non obstante absentia alterius partis quando appellatur extra iudicium, ita no. Inn. in ca. statuimus, de elec. fol. 37. nu. 7

Processus debet cassari in eo, in quo non fuit ordo seruatus, ita no. Inn. in capit. venerabilis, extra de offic. deleg. fol. 60. numer. 3.

Processi publicato adhuc possunt produci instrumenta, ita no. Inn. in c. pastoralis, de cau. pos. & proprie. fol. 92. intellige vsque ad calculum diffinitiuę sententię, antequam concludatur in causa, vt in c. cum dilectus, de fide instr.

Proceditur in causa inquisitionis, etiam li. non cont. & non sufficit ad domum citatio in causa inquisitionis. Aut ergo citabitur personaliter, aut per edicta publicè proposita in albo prætoris, ita no. Inn. in c. si aduersarius, de eo qui mit. in poss. cau. rei ser. fol. 100. num. 4. & vide l. j. de requi. reis. tene menti. Bal.

Processus vnius non nocet alteri, quando sunt duo in eodem crimine coniuncti, ita no. Inn. in c. cum super, de confes. fol. 102. nu. 3. vide supra in ver. appellatio, in 23. q. & vide gl. in c. dilecto, de præben.

Procedi potest per inquisitionem in causa ciuili fisci, vel Eccle siæ Romanę, sed in causis priuatorum nō potest procedi per inquisitionem, sed debet procedi per petitionem, ff. de dam. inf. l. 4. §. hoc autem iudicium. forma autem ista est data à iure, vt sine petitore non procedatur, nam petitio est de forma iudicij, vt ff. de iudi. l. inter litigatores, aliter iudicium ordinem suscipere non potest, ff. de libe. cau. l. liberis, §. si quis. & actor, & reus sunt nomina correlatiua, & ideo vbi non est actor, ibi non est reus, quia in correlatiuis vno destructo vel posito inesse, destruitur & reliquū, vel in esse ponitur, vt ff. de acceptila. l. fi. & l. fi. C. de indic. vidui. tol. Item actiones instrumenta quædā sunt. Itē & petitiones, & sine talibus instrumentis iudex iurisdictionem suā non exercet, quod hinc est, nec de facto suppler in casib. expressis in iure, & lex dicit, quod ibi officium iudicis excepit petiti. Istud est notabile valde, quia ad officium iudicis pertinet. Notandum est ergo, quod lex ait, valde pertinet, i. vltra communem modum officij causarum, ff. de ædil. edic. l. ædiles. §. item sciendum, super executione tamen testatoris iudex procedit sine petitione, & super peritione vsurarum & non dimissarum in testamento, ita no. Inn. in c. ad nostram, il 2. de iureiu. fol. 118. Quod autem dicit in testamento, intelligitur quandoque ad pias causas, vt pro anima, vt ff. de leg. 2. si quis Titio, in glo. vel pro monumēto, ff. de petitio. hæredi. l. hæreditas, in fi. aliter enim si ad episcopum non pertinet publicatio testamenti, ergo nec excentio, vt C. de epis. & cle. in l. repetita, & no. in c. fi. de fide instr. per Inn. ne cui minora denegantur, maiora concedantur, vt l. pactio. ff. de seruis expor. & de senato. l. qui indignus, cum simi. Papa vero de plenitudine potestatis inquirere potest sine vllo petitore, & omnia facere exequi, secundum Inn. in d. ca. ad nostram, il 2. tene menti. Bal.

Processus iud. valet etiam post recusationem ipsius iudicis. nisi appelletur, ita no. Inn. in c. cum speciali, de app. fol. 38. nu. 4. Adde ad hoc quod not. supra in ver. Iudex, in 28. q. De hoc dicto Inn. videtur casus in c. super quæstionum, de off. dele. Contrarium tamen not. glos. 2. q. 6. capit. quoriens, & in q. 5. quia suspecti dicit tex. quod per recusationem desinit esse iudex, de off. del. c. cum super, & eo. ti. c. in literis, in gl.

Procedi quomodo debeat super exceptionibus tam per iudicē, quàm per procuratorem, vide Inn. in c. interposita, extra de appel. 140. nu. 1.

Processus inquisitionis ē extraordinarius, & multis arbitrarius ita no. Inn. in c. cum oporteat, de accus. fol. 202. num. 1. Adde quod no. inst. de publ. iud. in prin. idem Arch. & Io. in c. nō est, de consue. lib. 6.

Proclama ad quam ecclesiam affigi debeat, vide Inn. in c. cum inhibitio, de clandest. despon. fol. 193. nu. 1. ad idem c. causam, de elec. in elem.

Possessio, vide supra in ver. iudex, in 90. q. & vide omnino supra in ver. colonus, in j. q. & infra in ver. testis, in 9. q.

Possessio est triplex, conuentionalis, iudicialis, & violenta, primæ duæ non præiudicant domino, vltima si ci, nisi facta fuerit violenta, ita no. Host. in c. quoniam, vt li. non conte. & de acq. poss. fi. Bal. Et vide infra in verbo, spiritualia, in 2. q. vide Bar. in l. peregrē. §. quib. ff. de acq. pos. & Bal. in l. ob maritorum, C. ne vxor pro marito.

Possessionem nullus potest quærere cōtra Principem, alias Papam, quæ ei præiudicet, quo ad spiritualem iurisdictionem, sed quo ad temporalem iurisdictionē in aliqua ciuitate, vel similib. sic, ita no. Inn. in c. bonæ, de post. præl. fo. 17. n. j. quod tene menti. Bald. vide Cyn. in l. comperit, C. de præscr. 30. vel 40. ann.

Possessio vacans prodest domino, sed si nō est vacans prodest bonæ fidei possessori, ita no. Inn. in c. Cumana, de ele. fo. 34. nu. 4. vide supra in ver. reos, in 3. q.

Possessionem auferre est de processu iudicij, ita no. Inn. in ca. dudum, de elec. fol. 23. vide omnino infra in verbo, Statutū,

in

Universidad de Deusto
Biblioteca

in 5.q.circa medium ibi, de possessione vero,&c.
Possessio iurisdictionis qualiter acquiratur alio possidente, & cuius scientia sit necessaria, vide in c.conquerente,de offic. ord. fol.65
Possessio sine causę cognitione nemini,ita not. Innocen.in ca. inter quatuor,de maio,& obe.fol.66.num.2.facit C.de pact. l.si pacto quo pœnam. Bald. vide infra,in verbo, Tacitumitas,in 2.quæstio.& supra in ver. Allegans,in 4.quæstio. vide Ioann. Andr.in cap.licet episcopus,de præbend. lib.6.& dixi in l. si deserta prædia, C. si propter public. pensitationes.
Possessionem nactus,sed adeptus fingitur quis, qui nō est,per consuetudinem,ita not. Innoc.in ca. cum super,de cau.pos. & proprie.fol.92.per c.2.de consuetudine,fol.15.ergo in d.c. 2.non est fauor ecclesiæ,quod quæratur ecclesiæ possessio solo titulo,quia hoc non est verum,vt no. C. de sa.sā.Eccl. l.fi. nam hoc videmus in aliis personis priuilegiatis, vt in fisco, cui non acquiritur possessio,nili accipiatur, vt not.ff.pro socio.l.cum duobus,& idem respondit,vnde sicut imperio non acquiritur possessio sine actu corporali sic ecclesię. Idem videmus in causis priuilegiatis, C. solu. matr. l. lotis. facit quod no. idem Inn.in c.in præsentia,de probat.fol.103. Operatur ergo plus consuetudo quàm fauor ecclesiæ,argum. ff. quib. ex cau.maio.l.sciendum,& l.denique. Sed ibi erat possessio odiosa,circa quam non fingitur: sed in d.c.2.erat in possessio fauorabilis,quod tene menti. Bal.& vide supra in ver. Clausula,in 10.q.
Possessio acquiritur in incorporalib. solo titulo, ita no. Inn.in c.cum nostris,de concess.præb.fol.153.nu.3. ergo si Imperator concedit alicui aliquam iurisdictionem,statim facit eū possessorem,quia Imperator habet vniuersalem possessionem, statim quod est coronatus,licet per singula nō attingat,quia non debet glebas circuire,vt l.3.ff de acq.pos. Est enim irregularis possessio eius,& plurimū iuris & iustitiæ habet, qui non potest expelli de iure. Sed si de facto non habuit possessionem eam alteri dare non potest,quia nemo dat,quod non habet,iūs tamen proprietatis transfert sine possessione, arg. l.pen.C.de dona.inter virum & vxorem,& facit ad prædicta quod no.C.de incest.nup.in Auct.in prin.col.2. Patet etiam ex prædictis, quod Imperator qui obtinuit in incorporalib. non indiget missione in possessionem, quia per solam suam victus perdit possessionem,& victor eam nanciscitur, quod est verum in actore vincente. Si autem vincat reus nunquid indiget executore,ff.quod met.caus.l.metum.§.sed licet, & ff.qui satisd.cogan.l.sciendum.§.si fundum. Sed in reb.corporalibus victor non potest inuadere possessionem sua auctoritate,licet habeat sententiam iudicis pro se,nisi de iudicis licentia,non tamen omnis iudex potest sibi dare licētiā, sed solum ille,qui potest in possessionem mittere.Item scias quod in incorporalib. non habetur possessio, nisi mediante re corporali,vt l.si ædes,ff.de serui.vrba.præ. Ista ponit Inn. in c.cum nostris,de concess.præb.ibidem, licet non ita clarè, & plenè,quæ tene menti.Bal. Idem dico,quod si Princeps dat alicui suam iurisdictionem,siue per priuilegium,siue per sententiam,quod valet ista donatio,etiam non citatis subditis, quia super iure sui dominij non subditorum iudicat, vt l.j.in fi.ff.de serui.vrb.præd.quod no.Bal.
Possessio quasi iuris præbendalis, canonicalis, vel episcopalis qualiter acquiratur,& quæ actione, & qualiter perditur, & qua vi,vel qua resistentia vel contradictione. Et an in incorporalibus requiratur animus & corpus.i.voluntas & factum an in corporalia facto possidentur,ff.de serui.vrba.prædi. l.seruitutes,§.in superficiebus,in fi.principi,in acqu.pos.ita no.Inn.in c.in literis,de rest.spol.fol.94.nu.10.vnde omnia incorporalia iuris intellectum habent,quia iura sunt. Sed quędam inhærent rebus corporalibus,vt iurisdictio quę adhęret territorio,vt C.vbi & apud quos,l.fin. Item seruitutes personales,vt vsusfructus,vsus,ministerium seruorum, dicūtur in personam facta relatione ad alteram partem, i.ad habentem,tamē in rebus & in iuribus realibus fundatur, alioquin non essent seruitutes,sed obligationes personales,ff.de serui.l.vt pomum,& de serui.rust.prædi.l.pecoris,& de vsufr. leg.l.fundi Trebatiani,& not.ff.de vsufr.l.si quis ita. Item seruitutes reales sunt hincinde,idest prædiales. Item personalium seruitutum quæritur possessio patientia & vsu,ff.de vsufr.l.3.§.dare. In realibus dic,vt l.2.de serui.& aqua. In realibus sententia prædio datur,ff.de neg.gest.l.qui aliena, in fi.& inhæret prędio.ff.de contrah. empt. l.si aqueductus. Reales etiam seruitutes insunt rebus actiuè & passiuè. Personales insunt rebus passiuè tantum,sed personales obligationes nullo modo insunt rebus,sed personis tantum. sed iurisdictio inest rebus solum actiuè, & inest personis passiuè. Et ideo est in rem ex parte vtētium,& in personam ex parte patiētium. Sic esse vassallum ratione originis,deest fidelis,est quædam seruitus,vt no.ff.de vsufr.l.si cuius,& est quasi personalis. Sed esse vassallum ratione rei,est seruitus realis,quę omnia tene menti. Bal. Quædam sunt simpliciter incorporalia,& sine vllo corpore iuris habent intellectum,vt ius eligēdi,ius præsentandi,& simil.arg.ff.de petit.hære.l.hæreditas, in fi.in istis non cadit possessio corporalis, nec quæritur pedum positione, sed per actus conuenientes & consuetos, & quando fiunt,vt fieri debent,& à quo fieri debent,secūdum Inn.in d.c.in literis,de rest.spol.ibidem. Scias quod est reperire quasi possessionem eligendi, quia omnis possessio,quæ alicuius efficaciæ est,cum sterilis esse non debeat, fructus parit possessori,quos ergo fructus ista possessio parit? respodeo, eligere erit in fructu, sed an fructus iste erit naturalis an industrialis. Dic quod industrialis,quia non solo cursu naturæ producitur in esse,sed facto hominis,secundum Inn.in d.c. in literis,in quali possessione iurisdictionis tria sunt, s.quasi possessio,quę in facultate est vsus,qui i exercitio est fructus, qui in commoditate est, vt perceptio bannorum & cæterarū cōmoditatum iurisdictionis. Sed in electione cōmoditas nō est distincta ab vsu,vnde eligere licere,i.eligere de licētia iuris est fructus. Idem in iure præsentandi,quia præsentare,est vsus.f.huius iuris:nec.n.aliam commoditatem præstat modo præsentandi,nisi ipsum præsentare,& actus & exercitiū dicitur esse fructus,seu habitus iuris,& possessio ista quandoq; incipit à iure,& tunc sufficit titulus adiudicationis per sentētiam iudicis,vt no.de concess.præben.c.cum nostris,per Inn. Tamen ex solo titulo nemo possidet ista incorporalia, nisi qui hēt verū ius,sicut nemo possidet actu, nisi qui hēt actū. Quandoque incipit ista possessio à facto,& tūc factū,i.actus præcedere debet,alias non habet causam, nec fundamētum vllum,vnde exigitur cā fundamenti,secūdum Inn. in d.c.in literis,de rest.spol.fol.cod.sed non ita clarè tene mēti. Bald.
Possessio iurisdictionis quæritur ordinario, si ingressso territorio subditi sibi pareant in faciendo, quia maius signum est facere,quam pati.secundum Ian.in c.in literis,de rest.spol. fol.cod. Et an sit duplex possessio in incorporalibus,s.naturalis & ciuilis,& quādo prædium possedit seruitutem vacantem domino. Et quæ sit potentior naturalis, an ciuilis in incorporalibus,& super qua magis fundatur præscriptio, vide de omnibus istis Insti.de act.§.ea,per Iac.But.Bal.
Possessionem nunquam habitam non licet propria auctoritate intrare,ita no.Inn.in c.cum venissent,de restit.spol.fol.95.& ibi casus.Bal.vide in l.nō dubium.C.de leg.& in l.j.in princ.ff.quo.leg.per gl.Accur. & vide infra hoc codē verbo,in 16.q.circa fi.ibi,si autem possessio erat vacans,&c.
Possessio in corpore an magis quæratur per vnum actū,quàm per alium,vide Inn.in c.ex parte,de rest.spo.fo.95.nu.4.vide supra in ver.beneficium,in 3.q.
Possidere & præscribere potest quilibet clericus ius excommunicandi & similia,ita no. Inn.in c.olim,il 3.de rest.spo.fo.97. num.1.
Possessio ecclesiæ & aliarum rerum intelligitur continuata, donec quis expellatur,ita no.Inn.& Host.in c.sæpe,de rest.spo. fo.end.& vide supra in verbo, Animus, in 3.q.
Possidens tantum potest turbari in possessione, quia qui non possidet,turbari non potest, & modi turbationis sunt exprimendi in libello.ita no.Inn.in c.causam, de probationibus. fo.103.nu.6.alias si non exprimeret,esset libellus generalis & incertus,quod no.& tene bene menti.Bal,& vide do.Bal.in l.ordinarii,C.de rei vendi.
Possessione de accipienda, quando plures armata manu cōtendunt, cuilibet est inhibendus accessus ante cognitam rationem vel causam. Si autem armata manu contendunt de possessione retinenda, quia vterque asserit se possidere, tunc summatim cognoscitur quis possideat,& tunc alteri inhibetur,ne ante cognitam quæstionem accedat. Si autem vnus vellet inuadere alius retinere, non debet iudex hoc permittere,vt l.illicitas,ff.de offi.præsi.& ff.de offi.procu.Cæsa.l.fi. & ff.de aqua quoti.& æsti.l.pen. Si autem possessio erat vacans,& vnus alium præuenit in possessione occupanda, ille qui præoccupauit,erit loco possessoris,nec potest vim pati, nec debet per iudicem compelli, nisi cōueniatur,vel nisi in beneficiis vel præbendis,quas iudex non debet pati occupari,licet vacent.ita no.Innoc.in c.in præsentia,de probat.fol. 103.nu.3.tene menti ista.Bal.vide supra hoc eodem verbo,in 12.q.

Possessio locatoris non probatur per solum instrumētum locationis factū extra rem,ita not.Inn.in ca.inter dilectos,in fi. extra de fide instr.fol.114.vnde per instrumentum nō probatur possessio,quia nō infertur necessario,nec præsumptiuè, vt C.vnde cognati.l.nō hoc,tamen qui probat redditus apportatos à colono præsumitur possidere,nisi cōtrarium probetur,vt l.Pompo.ff.quib.mo.vsusfr.amit.& l.quamuis,§.si conductor,de acquir.pos.& C.finium regun.l.si quis super, quod tene menti.Bal.vide Bar.in d.l.quamuis,& l.qui vniuersas,§.quod per colonum,de acq.pos.
Possessiones ecclesiæ æquè bene dicuntur illæ, quæ pertinent ad episcopatū,sicut illæ,quæ pertinent ad canonicos,ita not. Inn.in c.nouit,de his quæ fiunt à præla.sine consensu capituli. 157
Possessio iurisdictionis aliter quæritur cōtra subditos,qui sunt in possessione liber tatis,aliter contra eum dominū, qui eos subditos tenet,ita not.Inn.in c.dilectus,de capel.mona.fol. 180.nu.3.
Possessio generalis iurisdictionis,quæ territorio & vniuersitati cohæret,non acquiritur,licet singuli de vniuersitate cōfitean tur se esse subditos,& iurent fidelitatem, sed tamen hoc nō facisit collegialiter,ita no.Inn.in c.dilectus,de cappel.mona. fol.eod.quod no.
Possessio vacua quæritur in subsidium per bānum, & si nemo in ipsum incurrat,ita no.Inn.in d.c.dilectus,de capel.mona. fol.eod.
Possessio non quæritur per illum,qui ingreditur possessionem rei,quam putabat sibi fore legitimè traditam, sed non erat. Ratio est, quia non ingreditur animo acquirendi, sed iam quæsitam retinendi. Ista est gl.no.ff.de acq.pos.in l.possidet,in prin. Sed Bar.eam ibi reprobat.
Possessionem ingrediens cum decreto iudicis inualido, an teneatur pœna statuti de turbata possessione. Bart.tenet quod sic,si statutum simpliciter loquitur. Ratio, quia fuit in lata culpa,secus si statutum requireret dolum,secundum eum,in l.iustè possidet,de acq.po,quod no. Et adde quod idem Bar. no.in l.j.§.non autem,ff.si quis test.li.esse iuss.sue.
Possessorium & petitorium si simul cumulantur in eodem libello,licitum est iudici diuidere libellum, & pronunciare ante de possessorio,quàm de petitorio,si sibi constiterit,ita no.In no.in c.subotta,de re iud.fol.129.quod est no.Bal,
Possessorium præmittitur in ordine pronunciandi,ita not.Ian. in c.cum dilectus,de cau.pos.& proprie.fol.93.sed in prænalentia exequendi præfertur petitorium, cedit ergo possessorium petitorio quo ad finalem effectum,& duos intellectus, vel in cumulatione,vel in contraria,seu mutua connexione. Subiiciamus rem in exemplo: Ago interdictovnde vi,& rei vend. Super vtroque pronunciabitur per l.de qua re.ff.de iu. Sed vna executione contentus ero. Si fiat executio in rei ven.debet mihi sufficere,quod rem habeo eum accessionib. per interdictum nudam possessionem aduoco,ff.vti possi.l. si duo,in fi. S ed per rei vend.euinco,vt Insti.de offic.iud.in fi.ff.si serui.vendi.l. 2.& ff.de rei vend.l.Pompo.§.sed res,& ff.de act.empt.l.si quis fundum. Frustra ergo de possessorio laboro,arg.ff.de vul.& pu.l.fi.§. Titius,de ædil.edic.l.boue, §.aliquando.Si ergo simul peto executionem petitorij & possessorij,non repellar ratione duplicitatis,sed fiet executio petitorij omisso possessorio,quia vna solutio sufficit ad vtrāq; si primo plenior fiat,arg.ff.de solu.l.nunciatione,§.fi. Sivero volo petere executionem petitorij non possū,sed possessorii possum tantum:non.n.est frustra pronunciandum:frustrato ria.n.pronunciatio fieri non dēt, sicut dicit lex, quod arbiter electus absq; pœna non cogitur pronūciare,ne frustra sit & impunè contemnatur,vt ff.de arbi.l.litigatores,§.fin. Alius intellectus est ad declarationem dicti ca.cū dilectus,s.quod agebam contra te interdicto recuperandæ, tu contra me rei vendic.pro incorporalibus,in quib.actio nō datur possessorij,vt Insti.de act.§.æquè,vel pro corporalib.quia ego habebam naturalem,in ciuilem, per iudicem pronunciatur cōtra te in possessorio, contra me in petitorio, si petam contra te executionem repellar. Et ideo fiet executio contra me, quia causa dominij præualet nudę possessioni,arg.ff.de publiciana.l.exceptione,ff.mandati.l.mandatum.distrahendorum seruorū. sed videtur quod non debnerim audiri,quia exceptio spolationis est priuilegiata,vt l.si quis ad se fundum, C. ad l.Iul. de vi. Sed quod in d.c.cum dilectus,non fuit opposita exceptio,vt in tit.seq.c.j. nec recōuentio habet vim exceptionis, quia super exceptione non pronunciatur,sed super reconuentione sic,vt ff.de excep.rei iud.l.si inter te & me. Ad aliud et g̃o pronunciatur super possessione, si petitorium confundit possessorium? Respondeo propter fructus,vt ff. de rei ven.l. vtique. Item quia bene fiet executio, nisi excipiatur, & sic sententia producit effectum suum in esse, si non opponatur, & ita declaro eo Bal.istud c.vide supra in verbo, Appellatio,in 31.q.& supra in ver. Causa,in 9.q.
Procurator oportet,quod habeat speciale mandatum,ad crimē opponendum,alias non est legitimus procur.ita no. Inno.in c.super his,de accus.fol.201.nu.12.& c.statuimus,in fi.de ele. lib.6. Nec sufficit cauere, ut ibi,& sic procuratorium non extenditur ad oppositionem criminum,nisi hoc specificetur in mandato,vide supra in ver.Abbas,in 6.9.13.& 16.q. & vide supra in ver. Absolutio,in 5.q.ibi,procurāte,&c. Vide casum in c.non potest,de procura. in elem.
Procurator licet contesteretur litem, nihilominus dominus debet iurare de calumnia, & respondere positionibus, ita not. Inn.in c.pastoralis,de iudi.fol.81. nu. 3. vide infra in verbo, Testis,in 46.q.& supra in ver. Casus, in 8.q. hodie est casus de iuramento calumniæ,lib.6.
Procurator vniuersitatis vel collegij debet respōdere id, quod maiori parti placet,ita no.Inn.in c.pastoralis,de iudi.fol.eo. nu.2.vide supra in ver. Citatio,in 2.3.& 4 q.
Procurator si constitutus est à prælato nomine suæ ecclesiæ, vel à poreſtate nomine ciuitatis, non finitur mandatum, licet constituens moriatur re non integra. Idem in actore tutoris,ita no. Inn.in c.dilecti,de foro comp.fol 83. nu.1. facit. l.pe.§.1. C.de admini.tu.& l.si quis alicui.ff.de acq. hære.& Litem eorum.§.si ff.quod cuiusque vniuer.nomine. Hodie est casus in contrarium,in c.fi.de procu.in cle. Sed si prælatus dum ipse litigat de prælatione sua facit ipse procuratorē nomine suo & moritur, quandocunque expirat man.vt ff. de suspec.tut.l.post finitam. Hodie dic,vt in c.fi.de procu.in clem. Si prælatus fecit alium contractum,aut concernit reditus,qui spectant ad prælatum, vt quia locauit prædia, & tunc mortuo vel translato,vel amoto prælato contractus nō durat vlteriùs.ff. loca.l.si quis de mum,& c.si.ne prælati vices suas,vbi no.glo.nisi contraxerit vt syndicus monasterij, vel solenniter cum consensu capituli, vel pro utilitate monasterij,quia vtiliter gestum propterea debet ratum haberi, vt ff de neg.gest.l.Pompo.il.1. Aut contractus concernit veram alienationem proprietatis,& tunc si contractus fuit seruata solennitate statim possessor cœpit iure petpetuario possidere,& non conuenitur quod solenniter actum est, vt ff. de min.l.in integ.& l.si minor ff.de acq.hære.Bal.
Procurator potest esse contumax ante li.contest. in præparatorijs iudiciorum,& tunc præiudicat domino,vt dominus patiatur primum decre.vt C.de procura.l.cum qui, non secundum decre.vt l.hoc amplius,in fi.ff. de dam.infect. facit.ff. de procur.l. sed & hæ,in fi. Item vt dominus hr pro conuicto super præparatorijs interrogutionibus,vt ff. de procu.l. non solum. Item vt claudatur domino iudiciorum copia, ni si primo refectis expen.arg.ff.de leg.2.l.qui solidum.§. etiā. vt non dominus possit excommunicari, quia procur. datur causæ,non personæ,nec vt dominus possit infamari,ff.de in famibus.l.furti.§ qui alieno,nec mulctari, ut l.pen. §. si procur.ff.si quis ius di.non obtem. nisi dominus ratificet culpā procura.l.3.§.si procu. ff. quod quisq; ue iur. & c.1.in fi.vt li. non contest. Sed bene facit dominum incidere in pœnā cōtractus & contemptus, quia non exigitur dolus,ut l.non distinguemus.§.si domini.ff.de arbi.sed si dominus non esset monitus,non excusaretur constituendo ignarum, & contumacem,arg.ff.man.l.idem93.§.si tutor. C.qui pe.tu. l.cum à matribus, & de app.l. præses, & ff.de iniur.l. sed si vnius.§. procu.potest etiam contumax esse procur. in ipsa lite contestanda,quia non vult litem contestari. Et idem quod supra, quia sumus in primo tempore, s. ante litem contest. Potest etiam esse contumax post li.contest.& tunc contumacia procur.nocet domino ad præiudicium litis fortius, quàm ante li.contest.quia maior est contumacia post li.contesta. quàm ante, & dominus ex hoc potest pati secundum decre. Non solum ergo missio fœdalis fiet ex contumacia procur. post li.conlest. sed etiam præiudicialis in vera possessione. C. de dign.l.quotiens in me. In domino,quia delictū procu. post li.contest.facit dominium cadere à causa,ergo & contumacia vt ff.de excep.doli.l.apud Celsum §.quæritum,s.vt possit ferri sententia ex contumacia,arg. C.de his,quibus,vt indig.l. Polla,vbi non solum in lite præiudicat, sed in alio præiudicio,quia venit ex necessaria consequentia ipsius litis, quod est mera pœna, sed ibi loquitur in prosequente non in contumace. Item nocet, vt dominus habeatur pro confesso super positionibus vt in c.2.de confess.libr.6. sicut si ipse dominus

esset

Universidad de Deusto Biblioteca

esset contumax,vt ff.de confessis,l.certum . Sed non nocet quo ad præiudicium excommunicationis,vel personæ, quia super ipsam personam non habet man.& hoc verum,nisi ipse dominus dissimulet, & particeps fiat ipsius contumaciæ, quia tunc ipse est causa excommunicationis ipsius,non procur.vt C.de exac.mili.ann.l.2.lib.12.Potest etiam esse contumax procur.in ipsa sententia,quia personaliter citatus dixit, nolo venire,& ex hoc dominus patitur sententiam, sed non priuatur beneficio appellandi, quia dominus non est verus contumax,ex quo procu.excessit fines mandati, tamen sententia valet propter culpam domini, qui malum procuratorem constituit.Post santentiam potest procur.esse contumax in non appellando,& tunc si est soluendo, præiudicat domino,secus si non est soluendo,vt ff.quando appell.sit.l.pen.in fi.& no.C.de appel.aut.hodie,quod est no.Bal.potest etiam procur.esse contumax in appellatione interposita prosequenda,& tunc indistinctè nocet domino, nisi dominus adiuuaretur extraordinario remedio per restitu.in integ. vt ff.de mino.l.etiam si fine,§.fi.de dolo.l.arbitrio,§.pen. C.de iudic.l. properandum,in fi.& d.l.præses,de appel. Vnde scias, quod licet procur.verus contumax non audiatur appellans, tamē dominus propter contumaciam procur. intra decem dies poterit appellare,ita tamen quod illi decem dies computentur à die latę sententię,si autem dominus est fictè cōtumax,quia citatus fuit ad domum, sed non repertus, habet decem dies ad appellandum,& isti decem dies à die scientiæ computantur,quod est dictum singulare,licet gl.in c.præsentiū,in glo. per hanc,dum allegat 2.q.6.biduum,infra de testi. videntur sentire contrarium,vide ista no.per Inn.in c.j.vt li.non cont. fol.85.num.1.& 2.& ibidem per Host.vide supra in ver.Citatio,in 38.q.

Procurator post litem contest.impeditus debet constituere proprium procuratorem suis propriis expen.vnde licet non haberet de pecunia domini expendat de sua bursa, secundum Inn.tamen repetet à domino per actionem mandati,secūdū Host. Sed ante litem cont. non imputatur si non substituit, etiam si habuit mandatum ad substituendum,ne domini diligentia,qui dedit manda.ei noceat ad substituēdum:nemo n.qui constituit procur.tenetur dare mand.ad substituendū, & si hoc facit sibi nocere non debet,nec debet fieri eius conditio deterior.vbi autem procur.non habet mand. ad substituendum ante li.cont.ideo non imputatur, si non substituit, quia non potest,sed quædam lex videtur dicere, quod non prius teneatur expendere,quā recipere,ff.man.l.si vero non remunerandi,§.fi.quæ omnia tene menti.Bal.

Procurator ad negocia potest dominum nominare in iudicio, & quasi declinatoriam habeat opponere,secus in procura.ad iudicia,ita no.Inn.in c.quoniam,vt li.non cont. fol.86

Procurator ecclesiasticarum personarum iurat de calumnia sine mandato speciali,& est speciale in personis ecclesiasticis,ita no.Inn.in c.j.de iura.calu.fol.87.nu.4. quod præstatur super tota causa. Sed ad iurandum in emergenti nō requiritur speciale man.nec vbi lis non contestatur,ff.de procu.l.non solū, in prin.de dam.inf.l.qui bona,§.qui alieno,vbi de hoc. Bal. vide supra in ver.Exceptio,in 7.q.

Procurator debet mitti talis,& ita instructus,quod sciat veritatē negocij,alias si interrogetur, & dicat se nesire veritatē quia ignorat factum, facit dominum suum haberi pro cōtumace quo ad expen.imputetur.n.domino quare non misit procur. instructum & scientem negocij veritatem,ita no.Inno.in c. in pertractandis,de iur.cal.fol.88.vide supra in ver.Impeditus,in j.q.

Procurator licet iurauerit de calumnia,tamen si dominus tanquam legalior interrogetur, nihilominus dominus tenetur iurare,ita no.Inn.in c.fi.de iur.cal.fol.eod.nu.1.

Procurator quando dubitat,debet habere inducias ad dominū consulendum,ita not.Innocent.in c.exposuit,de dila. fol.89. num.2.vide supra in ver. Actor,in 2.q.ibi,causa facere procuratorem.

Procurator substitutus ad impetrandum potest alium substituere,si habuit ad hoc speciale mandatum, ita no.Host.in ca.ex parte decani,de rescr.vide supra in ver.Citatio,in 31.q. & supra in ver.Licentiatus,in 5.q.supra in ver.Dominus,in 3.q.& supra in ver.Nomen,in pen.q.

Procurator non potest iurare in animam domini,nisi habeat ad hoc speciale mandatum,ita no.Inn.in c.quia propter,de ele. fo.32.nu.14.

Procurator non prorogat iurisdictionem consentiendo,sed excipere omittendo,nisi ad hoc habeat speciale mandatum,ita no.Inn.in c.de causis,de offi.del.fol.52.nu.j.

Procurator litis non prorogare potest iurisdi.de re ad rem sine speciali mandato,ita no.Inn.in c.cum olim,de offi.del. f.59. num.2.post primā manum,& ibi casus.vide infra in ver.Socius,in 3.q.

Procurator potest renūciare exceptioni dilatoriæ,& etiam probationi exceptionis peremptoriæ. Alij dicunt non valere renuncia. quia per procuratorem remitti non potest exceptio, sed omitti,ita no.Inn.in c.cum olim,de off.del. fol.eo.nu.3. Hæc vltima est verior,quia remissio est donatio,vt ff.de dona.l.si quis delegauit. Item quia procurator constitutus non potest renunciare exceptioni,puta non num.pec. C.de noua. l.non attulit. Nec fideiussor,vt no.ff.mandati. l.si fideiussor, §.quædam. Tamen ex ordine iudiciorum potest procurator concludere in causa,licet hoc modo renuncietur omnib. de cætero actitandis,vt no.ipse in c.pastoralis,de cau.pos.& pro prie.fol.92.& per Io.And.in c.fi.de in integ.rest.lib.6.Bal.

Procuratorem constituens nō dicitur habere aduersarium, nec iudicem,antequam adeat,& ideo si reuocat procuratorē ante litem cont.nec tenetur intimare,nisi procuratori,ita no.Inn. in c.ex insinuatione,de procu.fol.70.in prin.& lit.mota,si lis est contestata,valet cōtestatio,sed an valeat reuocatio,secundum eum in c.in nostra,in gl.aduersa,c.ti.

Procuratore constituto ad litem cont.& subst.potest per se cām peragere totam,ita no.Inn.in c.petitio,de procur. fo.71.nu.3. ff.de procur.l.qui procuratorem dat. Bal.

Procuratorem non sufficit dimisisse,si procu.noluit comparere, & dominus eum cōstituens tenetur de impensis, ita no.Inn. in c.constitutis,de procu.fol.72.nu.3.

Procurator ad negocia,& mediator testificatur si partib.placet, alias non,ita no.Innoc.in c.Romana,de testi.fol.122.de primo vide gl.in d.cap.Romana,de secundo,vide in c.j.de testi.lib.6.

Procurator conuentus non secundum suum credere, sed secundum voluntatem & placitum maioris partis conuētus debet respondere,secus in Abbate, qui prosequitur suum ius, ita no.Inn.in c.ad hæc,de testa.fol.165. & ibi vide per eundem, quod Abbas potest reuocare procuratorem constitutum à conuentu.Inn.Bal.

per Procuratorem generalem quæritur possessio domino,secundum Bar.in l.qui indonatum, ff.de dona.& ibi vide per eū, quid in pacto adiectionis in diem,& l.commissoriæ.

Procuratorem an quis facere possit inhabilem,& ad substituendum habilem. Bar.quod non,si in eo procu.officium radicatur; secus si nudum præstat ministerium, per l.j.§.cæterum, ff.de acqui.pos.& per Ioann. And.in c.religiosus, de procu. in clem. Casus est de hoc in terminis,in ca. procu.de elec. lib.6.

Producens,vide omnino supra in verbo,Instrumentum,in j.q. & in ver. Attestati,in 2.q.

Promittens non exigere,non incidit in pœnam, si aduersarius suus cui promiserat sponte soluat,ita no.Innoc.in c.constitutus,de pœnis,fol.223.quod not.facit ad no.in l.3.ff.solut.mat. Bald.

Promissio facti vni iudici non extenditur ad alium iudicem, ff.iud.solu.l.pen.ita no.Abbas in c.præterea, de testi.cogen.

Promisi centum vel aliam quantitatem nomine pœnæ dare, & si non soluerem,vel non facerem,quod promisi,certè quantumcunque fuerint ista centum nomine pœnæ, non tamen cogor soluere istam pœnam, sed solum interesse, ita not. Innoc.in c.suam,de pœnis. fol.223.quod singulariter est no. Bald.

Promissio facta auctoritate mandati de ea persona, ad quam non trahitur mand.est nulla,ita not. Inn.in ca.cum olim,de præben. fol.151

Prouisor seu executor,si non seruat formam mandati sibi facti, nulla est prouisio,sed sunt quædam clausulæ monitoriæ, seu oratoriæ, quædam sunt modales, quædam conditionales. Monitoria clausula est quando committens dicit, prouideas tali,si est idoneus, quæ clausula non facit conditionem, & valet prouisio etiam si ille non fuerit idoneus, dummodo sit habilis,licet non sit dignus,nec sufficiens.conditionalis clausula est,quando committens dicit,prouideas tali si est oriundus de prole militum,vel de nobili ciuitate vel genere,nam si non est talis,qualis esse debet, non tenet prouisio,quia forma prouisionis erat limitata propter appositionem conditionis, & hic executor non habet examinare ista conditionaliter,sed de plano in domo non in iudicio,quia est merus executor,qui debet exequi sine causæ cognitione.Simile no.C. de his qui.vt indig.l.si ea tamen legitimum contradictorem audire debet talis executor, maximè si citare incœpit, quia forte

forte sic assumpsit in mandato iudicis, & super auditis per eum debet pronunciare.ff.de confir.tuto.l. tutores à patrono,in ver.idoneum pronunciando. Itē ab ista sua pronunciatione potest appellari intra decem dies, sicut à grauamine seu à sententia. Sed si non assumpsit partes iudicis potest perpetuo opponi de defectu conditionis. Alij dicunt, quod licet citet vt iudex illū cuius interest,& cui p̄iudicat,tamen hoc facit,vt summariè se informet,nō vt pronunciet,& ideo non est processus iudiciarius,nec debet pronunciari, vel appellari.Hoc ergo constat in ista cōditione,si est ita,quod nō exigit citatio. Si autem non dicuntur verba conditionis, si est ita,sed dicantur,si tibi constiterit,tūc exigitur citatio,tanquam sit de forma commissionis,si alius læditur, tamen ille,cuius non interest,non potest opponere, quod non sit citatus ille,cuius interest. Sed si non læditur alius,tunc nemo citandus est,quia vt vt simplici bono viro, non vt disceptatori committi,ita no.Inn.in ca.dudum,de præsump.fol.116. quod no.quia quotidie accidit de istis executorib. Adde & omnino vide quod no.ff.de bo.pos.l.3.§.pe. Modus quoque insertus intelligitur de forma, non ad essentiam actus, sed ad executionē,vt no.C.de sent.l.cum eorum,& vide quod no.ff.de condi.& demon.in rubrica,& vide etiam in c.1. de offi.deleg.in cle.casus breuis est,executor & prouisor nō tenetur citare,nisi partes iudicis assumat sponte vel coactè ex forma mandati,& ista est substantia. Bal. Vel conclude ex præmissis,primo de officio executorum. Item quod merus executor debet exequi,& de plano, & sine figura iudicij & causæ cognitione.Item quod si in rescriptis sententia vel si mihi alio opponatur aliqua conditio, quod ante omnia dēt cognosci de conditione si est vera.Itē quando conditio additur alicui ad hoc,vt actus producatur in esse, dēt actus extitisse.ad hoc vide.ff.de condi. & demon.l. qui hæredi.§.fi.& in rubrica eod.titu. Item quod in casu quo executor citet, summariè cognoscere debet Bald.

Postulatio si non admittitur,iniuria fit postulantibus, licet dicatur,quod postulatio gratiæ solum innitatur,ita not.Host. in c.bonæ,de postu.præl.& vide supra in ver.Electio,in 1. q.& idem tenet gl.in c.penul.de postul.

Postulabiles qui sint,& qui intelligibiles,vide per Host. in c. fi.de postu.præla.& vide omnino supra in ver.forma, in 1.q.

Postulatur nō professus,ita dicit Host.in c. cum monasterium, de elec.& vide per Arch.in c.nullus,de ele.lib.6.

Punitur non delinquens pro facto delinquentis in factis vniuersitatis,ita no.Inno.in ca.quia propter,de elect.fol.32. nu.9.& vide infra in ver. Testis, in 16.q. & infra in ver. Reus, in 6.quæst.

Puniuntur plus auctores quàm factores,ita no.Inn.in c.nouit, de sent.excom.fol.230.nu.3.& vide ca.1.de vsur.in cle. & supra in ver.Calumniator, in 1.q.

Punitio criminis vsurarum spectat ad iudicem secularem,non ad episcopum,ita no.Inn.in c.ad nostram,de iureiu.fol.117. Et an notarius qui facit instrumenta vsurarū veniat puniendus,vide 46.dist.c.sicut,& 10.dist.c.non licet.Et quare vsuræ prohibitæ sunt,vide in Auct.nullum creditorem agricol. in prin.col.3. Adde ad p̄dicta quod no.in c.inter nos, de purg. cano. Inn.ponit multas rationes quare sunt prohibitæ,super rubr.de vsur.fol.213.& Host.in c.2.

Publicatio,vide omnino supra in ver.Citatio,in 38.& 40. q.

Purgatio an includat inquisitionem.dic quod sic, si causa incepit à præcedenti inquisitione, secus si à præcedenti purgatione,ita no.Inn.in c.cum in iuuentute,de purg.cano.fo.222. Et ille,qui se purgat,absoluitur ab infamia, vt per Inn.in c. cum dilec.de pur.cano. 222

Purgatio si non fuit præstita,prout debet,interim alia præstari debet,ita no.Inn.in c.cum dilec.de purg.cano.fol. eo. nu.5. & vide supra in ver.Casus in 3.q. De hoc videtur casus in c. ex tuarum,da purg.cano.

Q

QVALITAS agendi est exprimenda in libello,si ex ea in aliud transferatur iurisdictio, vel delictum arguatur. Et sic vbicunque ratione qualitatis, vel circunstantiæ datur iurisdictio,quæ alias non daretur,ibi non procedit libellus,nisi qualitas in libello exprimatur,ita no.Inn.in c.cum sit generale,de foro compe,fol.82.nu.2.

Qualitas facti,puta notorietas,vbi aufert iurisdictionem, non sufficit probare simplex factum, quia est iudex incompetens,vt conseruator,ita not,Inno.in ca.statuimus,de offi.de leg.fol.61.nu.2. De hoc hodie est casus in c.1.eo.tit.lib.6.

Quæstio finium regundorum cohæret causæ proprietatis, & super proprietate & possessione recipiuntur probationes,ita no.Inn.in c.ex literis,de prob.,fo.102.nu.3. Sed ex possessione præsumitur proprietas, tamen valet possessio in diuersoriis iudiciis,vt l.2.ff.fami.ercis. hoc verum si habet possessionem titulatā,alioquin præsumitur prædo: si non habet aliā causam adiicere,nisi possideo,quia possideo. ff.de peti. hære.l.qui interrogatus.ff.communi diuidun.l.communi diuidun.§.inter prædones. Alij dicūt meram possessionem sufficere ad dominium præsumendum,quia hæc actio non requirit verum dominium,& quia incidenter deducitur,secūdum Old.& Bar.ff.de condi.instituti. & vide quod legitur, & no.ff.si pars hære.pe.in l.1.§.proinde.Bal.

R

RATIO, Rationes quæ sunt ex officio, puta ab argentario vel mercatore,& similibus. Vel quæ non fiunt ex officio,licet mandantibus partibus,sunt edendæ plenè,cum dic & consule,quia rationum discussio aliter non potest patere: nam rationes continent data & accepta, & per computum. ff.de edendo.l.si quis ex argentariis. §. rationes. non autem est rationum solus contractus, vel vna apodissa vnius promissionis vel confessionis. Propria vero & priuata iō vnius non est alteri edenda.Fallit in vsurario, vel ratione animæ, vt per resti. vsurarum à peccato anima liberetur, vel odio vsurarum,vt in c.1.de vsuris, in clem. Domesticæ autem rationes quas quis scribit in suo memoriali,non ex officio,sed ex animi sui motu suæ sunt. Item instrumenta quibus quis vsurus est,tenetur edere siue docere.ff.de arbi. l.non omnibus,nec cogitur quis suum aduersarium instruere de suis testibus propter metum subornationis.Originale tamen semper debet reddi producēti,vt l.probatoria. C.de diuersis offi.lib.12.omnia ista tangit Inn.in c.1.de proba.fol.102.sed nō ita plenè,nec clare Bal.

Ratificatio non augmentat numerum, quia absentes non computantur in numero,ita no.Host.in c in Genesi, de elec.

Ratificari non potest sine solennitate id, quod ab initio fieri non potest sine solennitate,ita no.Inn.in c. cum dilecti, de emp.& vendi. 160

Ratihabitio non sufficit,vbi tractatus debet præcedere,nisi pręmisso tractatu.Innocen. in cap. cum nos,de his quæ fiunt à præla. 157

Rescisso vel actio ad rescindendum ob dimidiam iusti pretii excessam non habet locum in transactione, ita no.Inn.in c. cum causa,de emptio.& vend.fol.161.& not. ff.ad Trebel.l. Lucius.§.fi. Dumtamen transactio sit bona fide facta. Bald. Innocen.

Rector ecclesiæ non potest transigere vltra tempus suæ vitæ sine auctoritate episcopi,ita no.Inno.in c.veniens, de transa. fol.69.& ibi casus.vide supra in ver. Citatio,in 36.q.

Rectores collegiorum habent iurisdictionem in causa vniuersitatis & singulorum,& etiam alii, qui non sunt de collegio, possunt coram eis agere contra totam societatem, & contra singulos de societate,ita not.Inno.in c.cum ab ecclesiarum, de offi.ordi.fol.63. num. 2. Et statuta eorum valent corā suo iudice.vt l.2.in fi.C.de consti.pe.Bal.

Rector collegii electus debet confirmari à superiore in realibus collegiis,ita no.Inno.in c.cum inter dilec.de exces. præla.fol.216.idem in personalibus secundum quosdam,ibidem Innocen.

Religiosus,vide infra in ver.Sepultura,& in ver. Templis, in 1.quæstio.

Relatio. De materia relationum vide plenè Inn.in c.intimasti, de appel.fol.139.nu.1.vsque ad nu.4.vide supra in uer.Credulitas,in 6.q.

Regnum propter delictum primogeniti deuoluitur ad sequentem,ita no.Inn.in c.licet,de uoto.fol.176.& ibi casus.

Registrum,quid dicatur registrum, & an scripturæ registri faciant fidem,uide de omnibus istis per Inn.de procur.c.1. 70

Regula uel statutum ipsius regulæ non sunt ius, ita no.Innoc. in c.dudum,de conuer.coniu.fol.175.nu.4. uide infra in uer. Superior,in 2.q.

Regula ex quo est approbata per Papam nemini licet contradicere,ita no.Inn.in c.ne Dei, extra de simonia. 207

Rescriptum & instantia ex ipso fundata non transit contra singularem successorem,nec ex eodem rescripto potest conueniri. Et quod dicitur instantiam ad successorem transire, de uniuersali est intelligendum,ita no.Inn.in c.quia V. de iudiciis.fol.80.supra in uer.Forma,in 3.q.

Rescripta

Universidad de Deusto
Biblioteca

Margarita Baldi loco Repertorij.

Rescripta quando dicuntur sibi inuicem derogare, vide plenè per Hostien. de rescript. ca. 1. de priuilegijs iuris, vide. ff. de mino. l. si apud. Bald. & vide supra in verbo Nomen, in vlti. quæstio.

In Rescriptis semper debet fieri mentio de religione secundú stylum curiæ, ita no. Host. in c. si quando, de rescript. & vide supra in ver. heremodicium in 1. q.

Rescripta an sint perpetua, vide plenè per Host. in c. sedes Apostolica, de rescript. & de præualentia literatum, ibidem per Inn. & Host. 7

Rescriptum an afficiat successorem beneficij, vel patrimonij, vide Innocen. in capit. significauit, de rescript. fol. 12. & ibi casus.

Rescriptum non iuuat impetrantem, si cõtra rescriptum facit, quia non intelligitur pro eo rescriptum, qui contrarium facit eius, quod est scriptum, ita no. Inn. in c. mãdatum, de rescrip. fol. 13. nu. 4.

Rescriptum accipit vires ex intellectu scribentis, ita not. Inn. in c. cum ecclesiasticæ, de excep. ol. f. 120. & in ca. cum olim, de præben.

Rescripta beneficialia tanquam ambitiosa sunt restringenda, ita not. Inno. in c. cum olim, de præben. fol. 151. nu. 4. sic ad ad lites quasi odiosa. Inn. & vide de hoc tex. in c. quamuis, de præben. in 6.

Reprobatus, vide supra in verbo, Approbatus, in 1. q. & ibi dixi de ista quæstione, vt ibi vide.

Resignatio beneficij an possit fieri in alijs manib. quàm episcopi, vide Inn. in c. ex insinuatione, de simonia. fol. 206. & vi de gl. in c. 1. de renun. in cle.

Residentia, vide omnino supra in verbo, Beneficium, in 5. q. & vide omnino supra in ver. Clericus, in 6. q.

Responsio, vide omnino supra in verbo, Positiones, in 2. q. & infra in verbo, Reus, in 5. q.

Respondere non debet quis aduersario suo, nisi de mandato iudicis. Tamen si sponte respondet, sibi præiudicat & imputetur sibi, ita no. Inn. in c. prout, de dolo & contu. fol. 98. nu. 1. vide gl. in c. cum in causa, de iura. calum.

Respondere quis non cogitur positioni vel interrogationi, quã do crimen obijcitur, nisi obijciens obijciat crimen cum notorio vel infamia vel sententia, quia vbi debet quis se purgare, ibi debet & respondere, ita no. Inn. in ca. cum super de confes. 102

Respondere tenentur querelantibus omnes illi, qui sunt in cõsilio prouinciali, ita not. Inn. in c. graue, de præb. fol. 150. nu. 7. Tamen in criminali nemo respondere tenetur sine citatione, de quo est casus in c. 1. de iudi. & vide Io. And. in c. fore de elec. lib. 6. Et in generali consilio quilibet habet ius reuocandi domum. ibid. Inn.

Respondere nolens intelligitur esse contumax, nisi sit liquidũ qualiter non tenetur respondere, ita no. Inn. in ca. veniens, de accusa. fol. 201. nu. 3.

Reconuentio locum non habet, vbi officium iudicis incidenter imploratur, nec in causis summarijs, nec in causis appellationis, ita not. Host. in c. 1. de mutuis petiti. facit. ff. de procur. l. sed & hoc. § non solum, & l. omnium. Bal.

Reconuentio nec etiam conuentio habet locum coram iudice delegato dudum post lit. contest. quia tex. legis limitat tẽpus, dum dicit mox à principio. Sed coram iudice ordinario habet locum conuentio, non reconuentio, ita no. Inn. in c. 1. de mutuis petitio. fo. 85. nu. 4. & vide tex. & gl. no. multũ. ff. de procur. l. omnium, quod iudex potest assignare terminum reo pro conueniendo. quod tene mẽti. Et vide de fraude quod quis non possit, nisi sub vno iudice cõueniri, in d. c. 1. in fi. per Inn. & vide in c. dispendia, de rescrip. lib. 6. 14.

Reconuentio vsque quo procedat in petitorio & possessorio, vide Inn. in c. 1. de sequest. possess. & fruc. fol. 101. nu. 3. Et ibi dicit Inno. quod vbi principale negocium non effugit cognitionem iudicis accessoriam, amodo disceptari non potest. quod not. Bald.

Relictum, vide omnino infra in ver. Testator, penult. q. & ibi dicitur relictum ad pias causas, &c. & infra in d. ver. Testator, in 3. q.

Rectè & ritè, istorum verborum vide plenè differentiam supra in verbo, Missum, in 3. q.

Remissio, remitto tibi vnum annum de pœnitentia, quæ sit virtus istorum verborum, vide plenè per Inn. in c. quod autẽ, de pœni. & remis. fol. 224. nu. 3. Et de virtute istorum verborum, quodcunq; ligaueris super terram, &c. vide ibid. Inn.

Remissione condemnationis facta per commune, non intelligitur facta remissio debiti priuatæ personæ, nec condẽna. spectantis ad priuatũ. vide supra in verbo, Guerram, in vlti. q.

Renuncians beneficio, statim quod renunciat, prælatus vel ordinarius potest illud alteri conferre, & potest statim illi auferri possessio sine vlla citatione. Secus si non renunciat beneficio, sed fortè debet sibi auferri propter contumaciam, & non suscipiendo ordines, quia tunc iste propter hoc non est priuatus ipso iure, sed secuta sententia, ita no. Inn. in c. accepta, de resti. spolia. fol. 93. nu. 1. vide supra in ver. Liberatio, in 1. q. in fi.

Renuncians appellationi condemnatur in expensis, ita no. Inno. in c. ex parte, il 2. de rescrip. fol. 5. nu. 1. vide supra in ver. Episcopus, in 2. q. ibi videtur renunciare propria beneficia, & vide omnino infra in ver. Statutum, in 5. q. circa medium.

Renunciare ecclesiæ est magis quam renunciare liti, ita not. Inn. in c. in nostra, de rescrip. fol. 12. nu. 3.

Renuntiare quis non cogitur rei, in qua quis credit se ius habere, ita no. Inn. in c. licet de elect. fol. 19. nu. 2.

Renunciare quis non potest iuri quod ex se absolutè non pender, ita no. Host. in c. de causis, de offi. deleg. & ibi est gl. no. facit 2. quæst. pen. in summa, & de re iudi. ca. fi. lib. 6.

Renunciare non potest quis solennitatibus quæ requiruntur in vero iudicio, sed in compromisso sic, ita no. Host. in ca. de causis, de offi. deleg.

Renunciatio litis potest fieri etiam absente altera parte, ita no. Inn. in c. cum pridem, de pactis, fol. 68. Ex hoc patet, quod potest deferi appellatio pacto contrario, vel per renunciationem expressam etiam altera parte absente, ita no. gl. no. in l. postquam liti. C. de pact. Sed quid si non renunciatur liti, sed alteri iuri. Si quidẽ tacitè renunciatur, valet inter absentes, l. 11. C. de pact. ff. de mino. l. si filius. Aut est ius, quod potest tolli nuda voluntate, puta sola ratificatione, & valet in absentia. ff. de neg. gest. l. Pomp. & l. Nesennius. Aut est ius radicatum, quod non potest tolli nuda voluntate vnius, & tũc si interueniat medium organi, idest nuncius, vel epistola, valet, arg. l. consensu. ff. de act. & obli. Si vero non interuenit instrm, idest organum, vna gl. quæ est in l. non solum. § si liberationis, de liber. legat. dicit quod valet, sed illud esset verum in vltima voluntate, secus in contractibus, vt no. ff. de pact. l. idem in duobus. Bal. & no. bene ista.

Renunciatio & conclusio facta in causa principali non extenditur ad causam appellationis, nisi expressè dictũ vel actũ sit, quod ad causam appellationis porrigat, ita no. Inn. in c. cũ venissent, de testi. fo. 106. nu. 3. Aduerte hic, quia in renunciatione si fuit renunciatum productionib. & allegationib. & tunc est verũ, quod renunciatio ista facta in cã principali non nocet in causa appel. Aut renunciat iuri de quo fit probatio, & nocet renunciatio in cã appel. vt C. de fide instru. l. 3. Bal. Sed an renuciatio & conclusio in causa dicant de essentia iudicij. ita quod si omittantur, processus sit nullus? Et videt quod nõ, quia nõ numerãtur inter illa, quę sunt de essentia, vt no. C. de sen. l. prolatam. Veritas est, quod de substantia est renunciare & concludere, alias nihil valet processus. secundum Doct. & est expressum in c. quoniam contrà falsum, de proba. & in c. cum dilectus, de fide instru. facit. C. de iudici. auct. iubemus.

Renunciari potest testibus. Sed aut est renunciatum generaliter, & tunc si aduersarius de nouo opponat in causa appel. ex quo admittitur ad excipiendum, admittitur ad probandũ. Sed si specialiter renunciatum est testibus super aliquo certo articulo, seu capitulo, & tunc secus, ita no. Innoc. in cum venissent, de testi. fol. 106. nu. 3. Et sic not. casum vbi testes recipiuntur post generalem renunciationem.

Renunciari non potest per statutum appellationi singulorum, sed per pactum sic, ita no. Inn. in c. venientes, de iureiu. 118

Renunciari potest appellationi, ita not. Inno. in c. constitutus, de appella. 132

Et potest appellari tam in iudicio, quàm extra, vt ibidem Innocen.

Renunciatum non videtur priori appellationi ab interlocutoria per appellationem posteriorem à diffinitiua, quia tunc rata manet sententia, vnde geminatio appellationum non nocet, ita no. Inn. in c. dilecto, de appell. fol. 138. nu. 4. Casus est hodie in c. si autẽ, cum gl. sua, de dolo, in clem.

Renunciare videtur protestationi & verbis, qui vnum dicit, aliud facit, ita no. Inno. in c. tua, extra de spon.

Renuncrari potest libello producto & admisso in cã ciuili, sed nõ in criminali post inscriptionẽ, ita no. Inn. in c. licet, de accusat. f. 201. n. 5. quia in criminali forma est iam data à iure, quod petat abolitio, & tunc est in pectore iudicis si vult eã cõcedere necne. Bal. Adde qđ licet accusator se iscripserit ad pœ-

Ad comment. Innocsuper Decretal.

ad pœnam talionis, potest nihilominus libellum emendare antelit. contesta. secundum Iaco. in l. ed. ita. C. de eden. & in l. accusaturus. ff. de adulteriis, nisi per statutum productio accusationis haberet quo ad producentem vim litis contest. Producere autem accus. nemo cogitur. ff. de furtis. l. Sempronia, de falsis. l. Athletas. C. de accusa. l. si quis homicidii, quod not. perpetuo.

Renuncians appellationi, nihilominus potest agere contra iudicem de iniustitia sibi facta, ita no. Abb. in c. sæpe, de appella. facit. l. cũ interdicto. C. de arbi. tute. quod no. Bal. vide per Bar. in q. per eum disputata, quæ incipit, à sententia iudicis, qui malè iudicauit, &c. & dic vt ibi.

Renuncians in vno articulo, nihilominus potest si vult in alio appellare, ita not. Innocen. & Abbas in capitul. dilectis, de appella. 136.

Reus non cogitur respondere libello, quando iurisdictio fundatur ex loco contractus, nisi sit fundata prius iurisdictione, ita no. Inn. in c. Romana, de foro compe. fol. 84. nu. 2.

Reo non currit tempus siue terminus actore agere non valente, ita no. Inn. in c. prudentiam, de offi. deleg. fol. 54. & vide l. fi. ff. de lege commissoria. Bal.

Reus potest opponere contrarias exceptiones, ex quibus idem resultat effectus: secus si discordent ratione finis, ita no. Abb. in c. veniens de præscr. & ibi vide per eum.

Reus conuentus rei vendi. si probauit se dominum, confirmanda est ei possessio, & proprietas audienda, ac si possidens non egisset, ita not. Innocen. in capit. cum venissent, de restitu. spolia. fol. 95. Actore ergo non probante reus absoluitur. Sed reo probante actor condemnatur reo: nam reus eo ipso, quod excipit vel negat, petere videtur. Non est ergo sine petitione si pro eo fertur sententia. Ex hoc patet, quod sententia lata pro eo probante facit eum dominum, si actor erat dominus, & si tertius erat dominus causat ei vsucapionem. ff. de excep. rei iudi. l. si quis rem à non domino. Item si reus à possessione cadat & vadat ad actorem, poterit reus petere ex equi sententiam contra actorem antiquum ex possessione noua, vt ff. de iureiuran. l. sed & si possessori, & si hoc non faceret, sententia lata pro tali reo vi condemnationis actoris faceret vi condemnationis domini, quia in reali etiam vbi non potest fieri condemnatio, potest fieri executio. argumen. ff. de petitio. hæredi. l. 4. de excep. rei iudica. l. à te. § 1. Sed Hostien. dicit, quod reo absente debet ferri absolutoria, nam aut debet reo res adiudicari, cum non sit hoc petitum, nam reconuentio exigitur ad hoc, vt actor possit condemnari reo in aliqua principali re, alias frustraretur reconuentio. ff. de exceptio. rei iudicatæ. l. si inter me & te, & est expressum. ff. si pars hæredi. peta. l. 1. § . proinde, ibi, inuicem petere debebunt, &c. item dicere, quod quando probatio excedit petitionem fiat condemnatio ex sola probatione absque petitione, ridiculum est, vt cap. examinata, de iudi. Item per Hostien. facit C. de transac. l. si pro fundo, & no. in l. siue apud acta, eod. titul. nam non est idem retinere, & adiudicare. Sed cum Innocen. concordat glo. ff. de proba. l. circa eum, & Dyn. in regula non licet actori, de regu. iur. lib. 6. Item aliquid plus debet consequi reus probando se dominum, quàm nihil probando, argum. Instit. de act. § 1. Sed pro Hostien. facit, nam sententiæ latæ pro reo est petere excep. non ius agendi, argu. ff. de eo per quem factum erit. l. 1. § . si reus. Dico quod Innocen. dicit verum circa eandem possessionem, non vt feratur condemnatoria, nisi per modum silentij, scilicet iustificatoria sententia: pronunciabit enim iudex reum iuste possidere, qui probauit se dominum, & ideo eum absoluet, & sic incidenter faciet mentionem de probatione dominij. poterit etiam dicere: Item declaro eum dominum, quia in hoc venit incidenter. & sic confirmatur reo possessio, & addetur titulus sententiæ, argu. ff. ad carbo. l. 1. Resultant effectus prædicti, quia licet mera probatio non habeat paratam executionem, verum est, nisi transiuit in sententiam, confessionem vel iusiuran. ita not. glo. quæ non est alibi, in d. l. sed & si possessori. § . penulti. Et confessio tacita æquipollet expressæ quo ad executionem paratam, quod est not. ff. de pact. l. tale pactum. § . 1. Sed dictum Hostien. habet locum in diuersa possessione, vt si reus possidet dimidiam, actor aliam dimidiam, nam non ideo, quod reus probet excipiendo se dominum totius rei adiudicabitur sibi possessio actoris, nec eam euincet, quia non est actum ad hoc. Nunquam enim exceptio egreditur petitionem, vnde in exceptione compensationis si plus est debitum, ex quo compensatur, quàm ad quod compensatio obijcitur, & totum probetur, non tamen in residuo condemnabitur. ff. commo. l. in rebus. §. fin. quod singulariter est not. Bald. vide infra in verbo, Silentium, in 1. q. circa medium.

Reus voluntarius debet firmare personam suam in iudicio, sed reus necessarius eo ipso, quod est citatus habet personam legitimatum, ita not. Innocen. in cap. pastoralis, de excep. folio. 120. num. 3. Sed non legitimam cautam, nisi eam assignet, & probet, quod tenementi. Et vide Innoc. in cap. cum inter, eod. titul. fol. eodem. Et est reus necessarius omnis ille, contra quem dirigitur narratio petitionis specialiter & non in genere, quia quando fit citatio generalis sine specificatione personæ, solum intelliguntur citati illi quorum interest, & quia non constat quorum interest, habent comparentes, si negatur eorum interesse, docere de suo interesse, secundum Inno. ibidem, quod no. Bald.

Reus conuentus quando simpliciter negat, non cogitur probare ius suum: sufficit enim sibi, quod alleget titulum. ff. de rei vendi. l. in speciali, secus si excipit, ita not. Inno. in cap. si diligenti, de præscrip. folio. 124. nume. 2. Dic vt in l. cogi. C. de peti. hæredi.

Reus punitur ex eadem inquisitione criminaliter, & cogitur ad restitutionem damnorum, ita not. Innoc. in cap. cum oporteat, de accusa. fol. 202. num. 2. & est multum no. secus in accusa. vt l. 1. C. quando ciui. actio. præiu. crimi. Bald. vide Cyn. in l. si quis ad sepulchrum. C. ad l. Iuliam de vi. & Bart. in l. prætor. § . hoc edicto. ff. vi bono. rap. & in l. interdum. § . furem. ff. de furtis.

Reus condemnatus per sententiam quæ erat nulla, an possit principaliter agendo petere declarari sententiam nullam. Et videtur quod sic, vt ff. famil. ercis. l. quædam mulier, & de iure pat. l. fin. Sed in causa nullitatis incidens quæstio est, & incidit causæ appellationis, non autem est causa principalis & per se intentata, vt not. C. quando prouo. non est necess. l. 1. in glo. ordi. In contrarium videtur, quod reus est tutus ope exceptionis, & sibi sufficit exceptio, vt l. 1. § . si reus. ff. de eo, per quẽ factum erit, & l. 1. § . si debitor. ff. vt in pos. lega. Item ex quo sententia est nulla non expedit à iudice petere id, quod est ipsoiure dispositum vel concessum. ff. de cond. instit. l. quæ sub conditione. § . fin. & l. 1. C. de thesauris. Solutio, dicunt quidam quod reus non potest agere de nullitate principaliter, & per se, vt l. purè. § . si. de excep. doli. Sed tu dic, quod officium iudicis oritur, quo petitur sententia nulla declarari, & reuocari quatenus de facto processit, vt l. 4. C. de accus. facit quod not. ff. de feriis, l. 1. in fi. principii. ff. quæ sen. sine ap. rescin. l. 1. § . 1. & de euict. l. minor, in prin. nec obst. quod datur exceptio, nam & nihilominus actio, idest officium iudicis loco actionis dabitur, arg. ff. de libe. leg. l. quod mihi, & quod no. ff. de iureiur. l. . & si possessori, post principium, secundum Abbatem in ca. 1. de sen. & re iudi. & tene menti. Bal. vide per Barto. in l. quidam in suo. ff. de cond. indeb. & ibi etiam per Bal. & vide etiam per Bart. in l. si quos. C. de decurio. libr. 10. Sed an procedat ista petitio, dico sententiam nullam, & si qua est, peto eam rescindi vi appellationis. & videtur quod non, secundum Abbatem ibidem. Nam siue sit actor originalis siue reus, non posset allegare contraria, vt ca. veniens, de præscrip. quia ista sunt contraria essentialiter ratione finis: nam contraria naturæ sunt. Præterea si sententia fuit lata ab ordinario, & causa appellationis pertinet ad superiorem causa nullitatis non pertinet ad superiorem sed ad eum iudicem qui iudicauit, vt C. quomodo & quando iudex. l. si vt proponis, in gl. C. de sen. ex pericu. recitan. l. 1. & C. de sen. & interlo. om. iudi. l. 1. Solutio, dicit Dyn. quod aut appellat actor & non procedit libellus implicans contraria, arg. C. de inoffic. testa. l. eum qui, aut appellat reus, & tunc procedat libellus, quia causa nullitatis venit incidenter, vt in l. 1. C. quando prouo. non est necess. Sed ista ratio videtur falsa, nam dicto libello causa nullitatis expressè & per prius & non per posterius intentatur, vt de principaliter venit, adeo quod licet appellatio à principio essetipso iure nulla, vel postea deserta, tamen durat causa nullitatis, arg. C. si pendente appellatione. l. 3. facit quod not. Inn. in c. sæpe, de appel. fol. 134. & Guil. de Cun. in l. suum. C. de iure deliberan. & vide per Bar. in l. si expressim. ff. de appel. Old. dicit, quod libellus procedit, quia iudicia quæ simul cumulantur, sunt simul tractanda & cõtigua, & ad quod facit capitulum constitutus, de in integr. restitu. & quod ibi not. per Innocen. & in ca. cum olim. § . eadem. de priuilegijs. fol. 219. sed Innoc. alibi dicit, quod aut appellatur à diffinitiua, & procedit dictus libellus. Aut ab interlocutoria non habente instar diffinitiuæ, & tũc superior non cognoscit de nullitate, & sicut non procedit libellus respectu nullitatis, quia interlocutoria nulla ipso iure nunquam defertur ad superiorem in gradu iurisdictionis, sed ad eundem iudicem pertinet corrigere factum suum, ita not. Innoc. in capit. dilecto, de appella. folio. 138. quod est valde not. Ad hoc facit, quod vbi cæptum est iudicium, & adhuc pendet ibi,

& non alibi finem accipere debet.ff.de iudic.l. ubi, imo plus est dicendum, quod si in libello non est facta mentio nullitatis,tamen de ea pronunciari potest,quia inest tacitè, & quia incidentia expediuntur sine libello. ff. de excusa. tuto.l.qui test. ff.de mino.l.verum.§.ex facto.ff.de appel.l.si constat, & ff.de ædilitio edic.l.ædiles.§.sciendum. Sed pone,condemnatus petit sententiam pronunciari nullam,iudex pronunciat sententiam nullam,sed reus vltra dicit,domine absoluatis me à debito. Dicit iudex superior, ego non sum iudex debiti, sed iudex processus & nullitatis eius.modo quæritur,an iudex nullitatis possit de debito pronunciare.& videt quod non, quia est petitum coram eo,nec habet in hoc iurisdictionem , sed vbi cęptū fuit iudicium ibi finem accipit.ff.de iudi.l.vbi ceptum, secundum Iac. But.in d.l.si ut proponis,sed Bar. dicit, quod iudex nullitatis succedit in locum primi iudicis in absoluendo & cōdemnando super contentis in prima petitione, per l. absentē. C.de accusa.in verbo ibi,pro sua institia reformabit, vide per Bar.in l.si expresim.ff.de app.& in l.penul.C.quando prouo. non est neces.habet enim causa nullitatis naturam appellationis, vt deuoluat totum negocium ad idem,ff. de fami. ercisc.l. quædam mulier,vbi corrigitur sententia, & pronunciatur super actione prima,ad idem de iure pat.l.Carmelia Pia, sed Iac. de Are.concedit hoc,quando causa ad primum iudicem redire non debet propter suam iniquitatem & dolum,vt d.l. 4.C.de accus.alias ad eundem redit pronunciatio,nisi sit appellatum, vt d.l.vbi ceptum,& d.l. Carmelia Pia,& hæc teneas menti, & no.bene ista.Bal.vide Cy.in l.eos.C.de appel.& Bald.in l.tale pactum.§.qui prouocauit,in 14.q.ff.de pact.vbi videtur distinguere,an sit petitum, vt pronuncietur super principali,vel non sit petitum.

Restitutio in integrum petitur de plano contra interlocutoriam, ita no.Inn.in c.querelam,de procur.fol.70.nu.1.

Restitutio in integrum aduersus sentētiam,& nullitas ipsius sententiæ possunt cumulari,sicut in eodem libello, ita no. Innoc. in c.constitutus,de in integ.restitu.fol.77.nume. 2. & nullitas est remedium extraordinarium , quomodo ergo conuenitur? Respondeo , alterum est verum,non autem conuertuntur in essentia,sed est quidam modus agendi toleratus à iure,sicut & ille,dico sententiam nullam,& si qua est appello. Item ille,dico rem ad me pertinere iure dominii,vel quasi.nam causæ huiusmodi & probationes earum sunt contiguæ. Bald. vide supra in ver. Ciuitas,in 2.q.

Restitui in integrum contra sententiam , vel in integrum restitui ad appellandum,quid differunt,vide Inn.in cap.si. de in integ. restitutio. 77

Restitutio in integrum quando petitur in iudicio ad allegandum vel probandum in ipso iudicio, sufficit tunc summaria cognitio & probatio,ita no.Inn.in c.ex literis, de in integrum resti. fol.75.nu.2.

Restitutio in integrum aliter petitur à domino.l.qui seruo.§.itē quare.ff.de resti.in integ.& rem potest quis petere in eo. libello,siue petat se restitui contra infam , siue contra contractum celebratum super re possessa à petente, secus si super re nō possessa. Et ideo aliud est cum petitur restitutio contra præscriptionem,quia contra non possidentem præscribitur,& est necessaria rescissoria,ita no.Inn.in d.c.ex literis; in 2.col.de in integ.restitu. eod.

Restitutio in integrum est restringenda,quia est iuri communi & generali contraria,ita no.Inn.in c.ex transmissa , de præscrip. fol. 123.nu.2.& no.ff.de condi.indebi.l.fina.§.idem quæsiit,& facit in ratione sui,ff.de act.& obli.l.in honorariis. §. sed cum rescissa. Bal.

Restitutio Papæ non cassat electionem canonicorum , quia non inuenit locum vacantem,ita no.Innoc.& Hostien.in ca.innotuit,de elec.fol.22.Adde & uide glo.& tex.eo.tit.c. si eo tempore,lib.6.

Restituitur spoliatus secundum modum & speciem spoliationis, ita no.Innoc.in cap.ex parte,de restitu.spolia. folio 96. nu. 4. & vide infra in verbo, Testis,in 60.q.& infra in verbo, Testator,in 3.q.

Retentio,vide infra in verbo, Tutus,in 1.q.

Reuelare,vide infra in verbo, Testis,in 60.q.

Reuelare an teneatur quis illud quod scit , quando taciturnitate veritas iustitiæ non periit.nam testis ideo tenetur,quia cum taciturnitate periret vera iustitia, vide Inn.in c.offic.de peniten. & remissio.fol. 224.de conditio.ob causam.l.idem est.§.sicut, vbi de hoc,& ibi uideas,& no.C.de furtis.l.in ciuile,& l.in ciuilem,per gl.& Cy.

Reuocatio,vide supra in ver.Commissio,in penul.quæstio. & supra in ver.Dominus,in 2.quæstio. & supra in versic. Factum, in quinta quæstio.& supra in versic. Sententia, in 5. & in 23. quæstio.

Reuocatur id,quod fit contra appellationem,non id,quod fit citra app.secundum Inn.in c.quia propter,de elec.fol.31.vide infra in ver. Sententia in 52.q.& supra in ver.absurditas,in pen. q.casus est in c.cum inter,de elec.

Reuocatio literarum domini Papæ est odiosa,& valent literæ, licet non fiat mentio de appellatione,ita notat Innocen. in cap. ex literis,de offic.delega.folio 58.vide supra in verbo, Causa, in 6.quæst.

Reuocari possunt de facto,quæ de facto fiunt,ita dicit Inno. in c. audi,de resti.spo.fol.94.nu.3.ff.de euictio.l.minor,in prin. vide supra in verbo, Appellatio,in 23.q.

Reuocari non debet omne id , quod post appellationem fit, nisi fiat contra appellationem,ita no.Inn.in ca.consuluit,de appel. fol.132.& l creditor.ff.mandati.

Res non dicitur integra,quando substantialia sunt inchoata,ut cōtractus cum est de substantia,sed præludia,ut missa de Spiritu sancto,non facit rem desinere esse integrā,ita no. Inn. & Host. in c.in causis,de elec.fol.27.vide supra in verbo, Restitutio in integ.in 6.q.& supra in ver. Renuncians,in 4.q.

Rem potest quis sua propria auctoritate retinere & apprehendere statim , quod quis habet inuestituram verbalem, quia de corporali non est dubium,ita no.Inno.in c.2. de consuetu. fol. 15.& non est alibi hoc dictum , ut dicit Bald.in l. qui retiario. ff.de pign.act.Bal.

Res quæ non possunt prescribi,quę sint,uide Inn.in c.causam,de prescr.fol.123.& in c.cum non liceat,per gl.

Res inter alios acta quando prejudicat,uide per Inno. in capitulo auditis,de prescrip.fol.eodem.nume.1.& uide gl.in c.penul. de appel.

Res iudicata quando profit alteri,vide plenè per Inn.in c.quamuis,de re.iudi.fol.129.

Res,quæ sine solennitate fieri non possunt , sic nec ratificari , ita no. Abbas in c.cum dilecti,de emp.& vendi.quod est no.argu. contra,ff.de manu.vindicta.l.si pater.§.fi.Bal.& uide quod no. Inn.in c.prudentiam,de offi.deleg.fol.54.vide supra in verbo, Ratificatio,in 2.q.

Rex,vide omnino supra in verbo, Papa,in 1.q.& supra in verbo, Imperator,in 1.& 2.q.& supra in verbo, Princeps,in 1.96. & supra in verbo, Bellum,in penul.q.& supra in verbo , Citatio, in 44.q.

Reges non possunt testando priuare regno nedum filios , sed nec fratres vel alios consanguineos ex stirpe paterna descēdentes sola uoluntate. Et est in eis speciale , quod est verum quando regna deferuntur per successionem,secus si per electionem deferantur,ita no.Inn.in c. grandi,de sup.neg.præla. 42

Regibus & a iis dominis habentibus iurisdictionem datur curator istis de causis. Primo si nescit regnum suum defendere. Item si in eo non seruat bene custodiam & pacem,maximè locis religiosis & personis pauperibus.Item quod plus est,si perdita nesciat recuperare,ita no.Innoc. in d.cap.grandi,de sup. neg.præla.fol.eod.nume.3.Et quis curatorem dat talibus, vide ibidem Inn.

Reges quam libertatem dant ecclesię,uide Inn.in c.auditis, de in integ.resti fol.75.

Rex potest donare,& ēt alienare moderatè,non ita immoderatè, vt lædatur dignitas Regalis,ita no.Inn.in c.intellecto, de iure iur.f.119.idem in Imperatore,ut no. in Auct. quomodo op. episcopos,in prin.col. 1.

Rusticus,vide supra in verbo, Ciuitas,in 3.q.ibi,& in honoribus municipalibus rustici non continentur. Bal.

Rumor minor est quam fama,ita no.Inn.in c.tertio loco, de prę sum.fol.116.facit tex.in c. super eo,de consan.& affini.& facilius nascitur & finitur rumor,quàm fama,l.fi.ff.de hære.insti.Item indicium minus est quàm semiplena probatio. ff. de proba.l.cum probatio,per gl.

Rumor est vocum multitudo. Fama vero est opinio,ut c. ad petitionem,de accusa.per Inn.fol.203.

S

SAcerdos quando debeat dimittere missam propter præsentiam excommunicati,& quādo non, vide Innocen.in cap.nuper, de sententia excommunicationis.folio 227.nume.3.& c. vt famę, eod. titu. vbi per Innocent.

Sacerdos etiam simplex absoluit ab excommunicatione in articulo necessitatis,ita no.Innoc.in c.de cætero, de sententia excōmuni.

muni.tex.est in c.nuper,in fi.cod.tit.fol.226. & seq. nume. 6. idem tenet Abbas in cap.fi.de sepul.Et dicit, quod excommunicato qui confessus fuit,non potest interdici sepultura, licet non satisfecerit,quod no.Bal.

Sacerdoti pauperi an liceat locare operas spirituales, dic quod non in præiudicium dominorum,sed in eleemosynis,sic ita nota Innocen.in capitu.quoniam,ne prælati vices suas.fol. 208. nume.3.& 4.

Sacerdos non debet testificari,nec diuulgare illud, quod sibi dictū est ex cōfessione,quia illud scit vt Deus,non vt homo,ita no. Innoc.in c.qualiter,de accusa.fol.202.nume.2. & no. idem in summa de confes.q.185.& per B. Thomam in secunda secundæ.q.70.art.1.in respon.secundi articuli. Vide infra in verbo, Testis,q.60.

Sacerdotes electi à capitulo quando dicantur habere curam animarum,vide Inn.in c.cum non,de præb.fol.147.nu.1.vide infra in verbo, Testis,in 51.q.

Sacerdos in foro penitentiali est publica persona, & potest stipulari absenti,ita no. Inno.in c.parochi.de sepul.fol.169.vide gl.no.in c.quanquam,de vsur.li.6.Adde quod in foro penitentiali non requiritur præsentia aduersarii,secus in foro iudiciali. ff.de confessis.l.certum.§.si quis absente.

Sancti quando dissonant in opinionibus neutra sapit hæresim,ita no.Inn.in c.ne innitaris,de consti. 2

Satisfactio,vide supra in verbo Accusatio,in 4.q.

Scriptura qualis dicatur publica,& qualis non,vide in capit.1.in prin.sui,de fide instru.per Inn.fol.112.vide supra in ver. Prælatus,in 2.q.

Scriptura qualis dicatur auctentica,& qualis non vide in d.c.1. in prin.de fide instru.

Scripturam neganti esse notarii,incumbit onus probandi. Inno. in d.c.1.de fide instr.fol.eo.nu.9.Adde quod no. in c. veniens, de verb.signifi.

Scriptura ex quo est facta manu publica,& habet sigillum auctēticum,& mortuis testibus ibidem scriptis,facit fidem & creditur illi scripturæ,dummodo non sit in aliquo uitiata vel vituperata,vel suspecta,ita no.Inn.in d.c.1.de fide instrum.fo.eo. super ver.Publicam,& ibi tex.ad literam Bal. vide in ca.cum P.tabellio,eo.tit.per Inn.

Scripturæ registri an faciant fidem,vide Innocen. in capitu. 1. de procura. 70

Scripturæ solius notarii creditur circa dicta testium,ita no. Inn. in c.cum dilecti,de elec.fol.28.

Scriptū si est alicui,quod faciat Titio prouideri,& prouisor mandat,quod fiat hoc in certa ecclesia,& ibi hoc de iure fieri non possit, potest mandare quod alibi recipiatur, secus si de iure tenet man.licet non habeat facti executionem,ita no. Inno.in c.in lr̄is de off.dele.f.52.nu.2.arg.ff.de fideius.l.qui satisdare. & ff.mandati,l.inter causas.§.abesse.& ff.qui satis.cog.l. quotiens,cum simil.& c.super eo de offi.dele,per eundem,& uide per Inn.in c.de cætero,de re iudi.fol.125.

Scriptura iudicis licet sit tribus testibus subscripta , non probat acta,nisi ipse iudex sit iudex & notarius,& ea scribit vt notarius,ita no.Inn.in c.cum à nobis,de testi.f.107.C.de sacrosan.eccl.l.iubemus.§.his tabel.quod no. Bal. Et sic scripturæ iudicis non creditur,licet sit facta in iudicio,vide Bal. in auct. si quis in aliquo documento. C.de eden.

Scribi non debet in instrumentis aliquid quod sit contra bonos mores,vel contra ius,ita no.Innocen.in capit.filius, de testa. fol.164.Adde etiam,quod nec insolita,nec nimis cautelosa. ff. de condi. institu.l.si quis sub conditione, & quod ibi no. & tene menti hoc.Bal.Et sic no.quod cautelosa prouisio & adiectio clausularum in solitarum præsumptionem fraudis inducit,vide in capitu.illo vos,de pigno.& in capit. ad nostram,de emp.& vendi.

Scribens sententiam mortis,irregularis est,ita no.Inn.in c.sentētiam,ne cleri.vel mona.fol.190.nu.1.Et quid de balistariis similiter uide ibidem per eundem Inn.

Sepultura,an monachis & aliis fratribus religiosis liceat eligere sepulturam quando extra locum sui conuentus obeunt , uide per Inn.in c.nimis,extra de conces.præben.

Sequestratio fit propter contumaciam,ita no.Inn.in c. ex literis, de dolo & contu. fol. 98.Et materiam sequestrationis tractat plenè Io.And.Et quando habeat locum,& quando non, in ca. locupletari,de reg.iur.lib.6.in mercurialibus.Bal.

Sententia lata super crimine est perpetua secus si super contumacia,ita no.Inn.in c.ex literis,de consti.fol.3.num.2. & ibidem Host.& gl. Sed quomodo potest esse perpetua,quia dicit gl. in Auct.vt nulli iudicum.§.ad hæc,verbo , iubemus,col. 9.quod præcepta iudicis non durant vltra tempus suæ iurisdi.per l.fin. ff.de pęnis,& de iuris.om.iud.l.cū qui,§.magistratus.Facit q̄ no.in l.1.C.de postul.& l.si certarum.§.si.ff.de testam. mili.& de offic.lega.cap.præsenti,lib.6.hoc intellige si lite non contestata.nec cognito de causa facit præcepta , quia tunc sua præcepta non extenduntur vltra tempus suæ iurisdic. secus si præcepit li.contesta.quia tunc sunt perpetua,ita no. glo. valde no. in d. l.fina.ff.de pœnis. Et sic tollitur contrarium de d.l. 1.C. de postu.& ibi no.in opi.& hæc in arbitrariis, alia autem præcepta sine causa non valent , ut l. 3. C. comi.vel epis.& cum causa sunt perpetua. ff. de iudic. l. si debitori, & l. quotiens. C.de fideicommis.Bald. Adde quod nota Archid. in d. capitu. præsenti.

Sententia non debet formari contra canonicum,qui defendit ecclesiam seu eius personam,sed debet formari cōtra ecclesiam, quam defendit,ita no.Abb.in c.cum iam dudum,de preben.& licet sic vnus canonicus possit suam ecclesiam defendere , non tamen in eius persona , sed in personam ecclesiæ sententia est formanda,& tene menti. Bal.

Sententia,regula est,quod cui nocet sententia noceant & acta,ita no.Innocen.in capitu.causam quæ,de testi.folio 105.nume. 3. quod no.

Sententia quæ erat nulla propter defectum iurisdictionis , si per superiorem pronuncietur aliqua,conualescit,ita no.Innocen. in cap.super literis,de rescrip.fol.8.nume.7. vide supra in ver. Casus,in 7.q.

Sententia lata per obreptionem quando debeat retractari , vide Inn.in c.cum dilecta,de rescri.fol.9.nu.3. vide infra in verbo, testis,in 42.q.

Sententia lata super iurisdictione respectu territorii lata inter partes,domino non præiudicat,ita no. Innocen. in cap. super literis,de rescrip.folio 8.vide supra in verbo, Reus,in 4.quęst. post princip.

Sententię suspensionis & excōmunicationis,& missionis ex primo decreto possunt reuocari citra ordinem iurisdictionis contrario imperio,ita no.Inn.in c.ad audientiam, de rescri. fol.5. nu.2.facit quod no.ff.de euic.l.minor,in prin. Bald. vide supra in ver.Renuncians,in 1.q.

Sententia interdicti ritè fertur in vniuersitatē, quia potest ferri pro alieno delicto,ita no.Inn.in c.bonæ,de elec.fol.23. vide supra in ver.Citatio in 18.q.

Sententia lata super inquisitione præiudicat accusationi, nisi probent de proprio interesse,& de ignorantia,ita no. Inn.in c. cū dilecti,de elec.fol.28.& uide per Bar.& Inno.in cum P.Mancōnella,de accusa.fol.200.nu.1.4.5.8.9. & uide supra in ver. Citatio,in 9.q.

Sententia lata super ætate non facit ius , vbi vertitur periculum animæ,ita no.Innocen.in capitu.cum dilecti , de elec. folio 28 numero 8.

Sententia lata super ætate non transit in rem iudicatam , quando lata fuit ex aspectu vel præsumptione,vel summaria causæ cognitione ut ibidem Host. Si autem ex plena discussione,tunc transit in rem iudicatam pro probante, & contra probantem, ut l.de ętate.ff.de mino.tene menti. Bal.vide supra in ver. Citatio,in 19.q.

Sententiarum tria sunt genera. Quædam est quæ nunquam transit in rem iudicatam,ut in matrimonio propter periculum animæ & vinculi inseparabilitatem , quia quos Deus coniunxit, &c. Alia est,quæ statim transit,ut sententia censuræ. Alia est sententia,quæ est media inter istas,ut illa quæ post decem dies in rem iudicatam transit.idem Host.

Sententia lata in interdicto uti possidetis contra defunctum non mandatur executioni contra hæredem ex facto hæredis,ita no. Inn.in c. Abbate,de ver.sig.fol.234.nu.3.Ratio est,quia est diuersum factum,de quo non est actum.l.de ea.§.fi.ff. ad exhib. Bal.vide ff.de pig.act.in l.rem alienam.

Sententia arbitratorum siue fuerit bona , siue mala, est seruanda, ita no.Inn.in c.sicut,de sen.& re iudi. 127

Sententia expensarum potest ferri, licet quis non sit citatus , ad hoc si erit contumax,ita no. Inn.in c.calumniam, de penis.fo. 223.nu.2.Ratio est,quia citatus in principali videtur citatus in accessorio,&c.Bal.

Sententia potest retractari propter æquitatem casus superuenientis,ita no.Inno.in c. 2.de purg.cano.fol.222.& ibi casus.idem tenet Azo in summa,C.de re iudi.quod no.Bald. & est casus ff. ad l.Aquil.l.in l.Aquil.si deletum,& ff.de condi.fur.l.si fullo, vel sarcinator,&c.

Sententia quæ dicatur generalis,& quę generalissima,& generalitas snīæ præsupponit generalitatem libelli quia snīa debet correspondere libello. Et quæ sunt illa, quæ debent poni in libello specificè,& quæ non,de omnib.istis vide per Inn.in c. tanta,de

Universidad de Deusto
Biblioteca

excess.ptæla.fol.217.num.4. Et dicit quod principalia sunt nominatim petenda. Sed accessoria iuris & accessoria actionis veniunt tacitè iudicis officio mercenario, secundura Inno.ibidem, & est ratio, quia iudicis officium mercenarium, libellum non desiderat, vt no.ff.de interro.act.in rub.Bal.

Sententiam eius quem nescit delegatum, obseruare quis non tenetur, ita no.Inn.in c.illud, de cleri.excom.215.

Sententiam diffinitiuam potest quis pati in criminali ex sola confessione etiam sine aliquo processu, ita not. Inno. in cap.qualiter, il 2.de accus.fol.204.num.10.vide glo. not.in c. Romana, de appel.

Sententia absolutoria ab instantia iudicij non est diffinitiua, quia vt diuersa ponitur, ita not. Innoc.in cap. ad petitio. de accusa. folio 203.numero 3.& est casus in l.Titia.ff.de accu. & ibi per Bar.& gl.ordi.in l.clarum.ff.si serui vend.& no. per gl.in ca.fi. de ap. in cle.vbi not.quod absolutoria ab instantia appellationis est interlocutoria. Bal.

Sententia lata per iudicem secularem super dote valet, ita no. Inn. in c.de prudentia, de dona.inter virum & vxo.199.

Sententia legitimationis vel illegitimationis non facit ius quoad alios, ita no.Inn.in c.causam quæ, qui filii sint legit.fo.197.nu. 5. Nec sententia falsi, secundum eum ibidem, & est casus in l.2. C.de fide instru. Bal.

Sententia enim filiationis facit ius, vt l.1.in fi.ff.de lib.agnos. quæ est contra. Bal.

Sententia debet fermari contra defensorem defensorio nomine, ita no.Inn.in c.causam quæ, qui filii sint legi.fol.134. num.9.vide Bar.in l.solutionem.ff.de solu.

Sententia super legitimatione personarū potest reuocari, & post lit.contest.ita no.Inno.in c.nouit, de ap.fol.134.in contrarium facit.ff.de iudi.l. sed & si susceperit. Bal.

Sententia lata super naturali possessione, an præiudicet possidenti ciuiliter vide per Inn.in ca.quamuis, de re iudi.fol.129.nu.2. vide ff.de vsufr.l.cuiuscunque.§.1.Bal.

Sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti, est specialis vt si lata est sub conditione vel die, interim quandocunque possit appellari, etiam post decem dies, quia huiusmodi sententiæ nunquam trahuntur retro etiam si iudex dicat - ex nunc, prout ex tunc excommunicamus, vt ff.de offi. proconsul.l.obseruare.§.fin.& de verbo.oblig.l.huiusmodi, quod est verum in conditione de futuro, secus si de præsenti vel præterito, vel purè, quia tunc appellatio non suspendit executionem, quæ statim traxit secum suum effectum: nec enim excommunicatus reconciliat per appella. sed per absolutionem & manus impositionem, quia ista forma tradita est ab ecclesijs. Ecclesiastica forma tenaciter seruanda est, nam omissio modi vel formæ etiam in actu fauorabili impedit dispositionem legalem. ff. de verbo. obli.l.qui Romæ. §. Flauius, item quia trahit secum inseparabilem executionem iuris, & de iure, vide Inno.in cap.præterea, de appel.fol.132.num.5.& glo.in c.1.de concess. prab.in clem. Sed dubitatur de ista sententia, excommunico te, nisi solueris. an sit pura vel conditionalis retractanda facta solutione. Et si quidem sententia incipit à condemnatione, videlicet condemno te ad decem, & nisi solueris in tali termino, excommunico te. ista excommunicatio est conditionalis, & moram non soluendi desiderat, secundum Innoc.quia venit ad pœnam contumaciæ. & ideo malè dicit gl.quæ est ff.de act. & obll.l.obligationum ferè.§.conditio. Nam dictio, nisi, aut inseritur obligationi primariæ, aut secundariæ. Primo casu facit conditionem. ff.de cond.& demon.l.quib.diebus.§.quidam. Secundo casu non facit conditionem. ff. de in diem adiec.l.2. nisi moram desideret vt hic, vel dic vt no.in d.l.2. Aut enim apponitur ad inchoationem commodi, & tunc facit conditionem: aut ad executionem commodi, & tunc facit modum, vt l.vniuersa. C.de preci.impe. offe. aut ad expirationem contractus vel beneficij, & tunc non: aut adiicitur ad inchoationem incommodi & pœnalitatis, & tunc facit conditionem, vt hic ex natura. Sed quid erit de ista sententia, excommunico te, si eliges. an ista sententia requirat actum in facto esse, & sic valeat electio, tanquam facta à non excommunicato, an sufficiat in fieri, vt excommunicatio actum præuenire videatur, quod est verius, secundum Innocen. quia qui excommunicat, videtur interdicere & mens sententiæ est ponderanda, ita no.in simili ff.famil. ercis.l. & puto.§.1.ita not. Inno.in d.c.præterea requisisti, de appel. quod rene menti. Bal. vide Cyn.in l.1.C.si aduer.delic. & facit de verb. signi.c. intelligentia, & c.præterea, & ca.in his, vbi magis ponderatur mens sententiæ, quàm verba. quod no.

Sententia lata præiudicat in omnibus, quæ consecutiuè sunt priorum iudicatorum, non in his, quæ requirunt nouum iudicium, ita no.Inn.in c.cum super, de re iudi.fol.127.in prin.

Sententia qualiter fit ferenda in personalibus actionibus, si reu cadat à possessione, vide Inn.in c.1.de re iudi.125.

Sententia quibus verbis debeat formari, vide Inn.in c.Abbate, de re iud.fol.130.& ibi dicit, quod iudex potest dicere, ego, & nos, licet sit vnus solus iudex. Inn.

Sententia præiudicat ei, qui scit suam causam agi, si non appellat, ita no.Inn.in c.sicut nobis, de re iudi.& eo.tic.in ca.quamuis, & no.fol.127.& 129.

Sententia in quibus casibus tenet contra res prius iudicatas, vide Inn.in c.suborta, de re iudi.129.

Sententia lata propter falsos testes retractatur. ita not. Inno.in c. cum inter, de re iudi.fol.126. nu.2.

Sententia diffinitiua lata per iudicem appellationis, an valeat appellatione deserta, vide per Inn.in c.ex ratione, de app.fol.131. nu.3.& per Dy.in l. scire oportet.§. consequens. ff. de excusa. tut.& insti.de act.§.rursus. Ratione dubij valet forte in casu vero existente.

Sententia condemnatoria lata super aliquo cap. libelli generalis, & plurium capitulorum specificatorum, an intelligatur absolutoria in cæteris capitulis, vide Inno.in ca. cum inter, de re iud. fol.126.nu.3.qui dicit, quod sic in libello generali, secus in capitulis specificatis, secundum eum ibidem. Primum est verum mero iure, sed quo ad effectum de æquitate subdistinguitur, quia aut est generalis prosecutio, aut specialis: si generalis, verum dicit Inn.si specialis aut per errorem, quia prosequens signo rabat se habere ius aliquod, & tunc non noceat. C.de iud.l.licet, aut pro maleficio causa diuidendi vnum processum in plures, & tunc in omnibus nocet, vt ff.de arbi.l. de reb.ita not. Cy. secundum Pe.in d.l.licet. C.de iud. & ibi videas. Item ita sententia absolutoria debet inseri causa, in condemnatoria non, quia respicit libellum. ff. de infam. l.2. C. de iudi.l. properandum. Bald. Vel dic clarius ad clarificandam istam materiam. Dic vbi sunt plura capitula quæstionis, iudex hodie super vno, cras super alio poterit ferre sententiam, sed si vna est sententia de expen. lit. vt in c.auditis, de procur.& melius in cap. fi. de dolo & contu. Inno.dicit, quod in primo dicto sententia est nulla, qua condemnauit, idem si absoluisset, siue fuerit sententia iudicis ordinarii, siue alterius, vt not.glo.ord.C.si aduer. rem iudi.l.1.& ff.de arbi.l. diem, in glos.posita super versi. A tota, & no.in l. apud Celsum.§.item quæritur.de excep.doli, & l. pro his. C. de appel.l.eos, & l.amplioris, & ff.famil. ercis.l. in hoc iudicio, & de iudicijs.l.de qua re, & l.1. C.de ordine iudiciorum. Sed in contrarium videtur extra de arbi.c.cum tempore, sed solue, vt ibi Ber.Inn.& Ioan.And.dicunt, quod habeat locum siue capitula principaliter & singulariter petantur in eodem libello, siue petatur magna summa, siue plures res, vt no.in d.l.diem, in gl. à tota, in fi.dum dicit, item in pluribus controuersijs, per l.quidam tantum, in prin.& in hoc malè dicit Inn. Si vero in diuersis libellis, tunc separatim potest ferre sententias, & quælibet valebit per d.l.quidam tantum, ver. quid si, vt separatim quasi plura compromissa, &c. Non obstat l.etiam.§.1.ff. de minor. quia non loquitur in causa principali, sed in causa restit.in integ. vt ibi, & licet à certo capitulo petere resti. in integr. vbi non est necesse ab omnibus petere, super quo est restitutio indulta, & sententia valebit, siue sit confirmans, siue non. Non obst. l.quæ dam mulier. ff. famil. ercisc. quia ibi loquitur in causa appellata, vbi licitum est à certo capitulo appellare, nec est opus à tota sententia appellare, vbi sententia lata est in vno capitulo, à quo non est appellatum, valet, licet tota sententia non tangatur. Secus in causa principali, vbi omnes controuersias in eodem libello insertas super diuersis capitulis valet sententia vna decidendo absoluendo, condemnando, vel in parte absoluendo, & in parte condemnando, secundum quod expedit, vt d.l. diem.§. quid tantum. ff. de arbi. & l. in hoc iudicio. ff. famil. ercisc. & d. l.etiam.§.si ex causa. ff. de min. secundum Iac.de Arc. & Odof. Ratio enim est, quia sententia debet esse conformis libello, alias est ipso iure nulla. item iudex non potest diuidere libellum, nec pro parte sua officio fungi. Et circa hoc scias, quod triplex est pars, scilicet integralis, numeralis & reciproca, nam si vendico domum, & iudex solum iudicat de superficie & non de solo, ipso iure non valet sententia, quia totum integrale est petitum, & de toto integrali non potest ipse diuidere, nec scindere: iurisdictio enim & officium pronunciandi debet esse indiuiduum, & integrale, sicut dicimus in testamento, quod actus ipsius est indiuiduus. l. hæredes palam.5. penul. ff. de testam. Testamentum enim dicitur sententia sicut ipsa sententia iudicis, & quod indiuiduum recipit strictiorem similitudinem. ff. de administ.tut.l.inter tutores. Pars vero naturalis est triplex, scilicet pars rei, id est quantitatis, pars actoris, id est capituli in actione generali, & pars libelli, vt cum plures in eodem libello simul cumulantur

cumulentur actiones, in prima parte sententia ipso iure non valet, vt si petro decem, & iudex profert sententiam in 5. vt not. in l.1.C.si aduer.rem iudi. Nisi agamus contra plures insolidum: tunc enim valet sententia cōtra quemlibet pro parte, licet quo ad diuersos est insolidum, vt l.1. C.si plures vna sententia, quia super toto est pronunciatum. Et vide Cy.in d.l.pen. in 2.parte, quando sub vna actione plura capitula comprehenduntur, siue vnum qualificet aliud siue non, tamen super toto est pronunciandum. Tamen quædam differentia est, nam vbi sunt duo capitula coæqueua siue paria, si libellus fuerit generalis & prosecutio generalis, ipso iure non valet sententia in parte, vt l.quid tamen.ff.de arbi. Si autem specialiter fuerit prosecutus, refert, quia quædam est prosecutio ad litis inchoationem, vt li.contest. quædam ad vehementem probationem, vt subsequentia post li.contest. Si ergo lis fuerit specialiter contest. super certo capitulo, tantum valet sententia ipso iure, & alia capitula super quibus non fuit lis contesta. complecti non potest, quia diffinitiua non potest ferri super eo, super quo non erat lis contest. Si autē erat generaliter lis contest. sed postea actione patiente declarata super vno capitulo, siquidem sequitur, scilicet tunc sententia, specificè fertur in vno capitulo, reseruato tamen iure, si qđ competit, in aliis autem valet sententia. Si autem simpliciter est lata, tunc de iuris rigore non diuiditur secundum naturam sententiæ, quæ est quod sit indiuidua, & ideo de rigore in omnibus obest, sed de æquitate, quia non prosecutus est omissis mediijs, datur replicatio, nisi actor dolo fecerit causa vexandi reum. ff. de arbi.l.de rebus, & no.in d.l.licet, per Cy. Sed vbi capitulum qualificat aliud, omisio qualitatis non vitiat substantiam. sic ff. de pœnis.l.si præses: non enim tanta vis est accidentis, licet dependat ab ipsa substantia. sed econtra facit, quod not. ff. de supec.tut.in l. hæc enim. in tertia vero parte, vbi plures actiones cumulantur eodem libello, & iudex iudicat de vna tantum, dico quod plures libelli censentur, & valet sententia ipso iure, vt si quis cumulauerit petitorium & possessorium. C. de appel.l.1. & est pars reciproca. Et tūc aut reciproca circa idem iudicium, vt numero indiuisorio, & tunc non valet sententia in parte lata, vt si iudex designat vni partem & non alteri. ad hoc facit l. in hoc iudicio, famil.ercis. Aut sunt diuersa iudicia, vt causa contentionis & reconuentionis, petitionis & compensationis, tūc valet sententia in altero, sed propter iniquitatem iudicis potest appellari. ff. quæ sententiæ sine appel. rescinduntur. l. 1. in fin. & de compen. l. quid. §. 1. cum simil. Et per ista verba plura iura ad consonantiam rediguntur. Innoc. hic aliqualiter tangit ista in capit. cum inter nos, de re iudic. ibidem. sed hic not. hoc clarius. Bald.

Sententia est certa, licet referatur ad instrumenta in iudicio non producta, ita not. Inno. in c. cum venerabilis, de excep. fol. 120. nu. 8.

Sententia iudicis excommunicati, si non erat publicè excommunicatus, valet, ita no. Inn. in cap. excep. de excep. fol. 122. nu. 1. casus est in capitul. ad probandum, de re. iu. Nam sententia publicè excommunicati non tenet, vt hic per Inno. & Abb. in d. capit. ad probandum, de re iudic. & etiam de iure ciuili, vt not. in l. 1. C. de re iudica. in gloss. ordin. quam not. quia est singul. Bald.

Sententia arbitratoris condemnatur, etiam si sit iuratum non venire contra, ita not. Inno. in c. Quintaualli is, de iureiur. fol. 118. nu. 2. & vide supra in verbo. Præsumptio, in 3. q.

Sententia reductionis ad arbitrium boni viri meretur executionem officio iudicis, ita no. Inn. in d.c. Quintaualli is, de iureiur. fol. eod. idem in iuramento appositio in compromisso arbitratoris, secundum eum ibidem.

Sententia lata per arbitratores in diebus solennibus valet, quia quod sit ab eis tenet & in quacunque die solenni. Ratio enim est, quia arbitrator non dicitur propriè iudex, nec iudicium censetur, nec per consequens sententia, vide Inn. in d.c. Quintaualli is, de iureiu. fol. vt supra. & vide in Auct. vt differ. iudic. §. si vero, col. 9. & in Spec. in tit. de arbit. §. fi. sed nunquid amicabilis. Bal. vide supra in verbo. Factum, in 12. q.

Sententia debet mandari executioni non obstante, quod aliquis dicat se habere ius in illa re, præstita tamen cautione per illum cui illa res adiudicata est, ita not. Innoc. in capit. veniens, de testibus. 105.

Sententia potest ferri in causa matrimonii sine scrip. ita no. Inno. in cap. Albericus, de testi. fol. 109. nume. 1. in alijs autem casibus requiritur scriptura, & potest ferri sine testibus, secundum Innocen. ibidem. Sed argumen. contra, in Auct. de hære. & fal. §. si vero absti. colum. penul. Sol. dic, quod ibi loquitur in inuentario. Bal.

Sententia lata præsente parte & non contradicente, præsumitur pro ea, quod sit lata solenniter & veritatem contineat, ita not. Innocen. in c. quoniam contra falsam, de proba. fol. 104. ad hoc facit l. 1. C. de relatio. & l. cum ostendimus. §. fin. de fideiu. l. tut. & l. fi. quando appel. sit Bal. vide gl. h. in fi. in d.c. quoniam contra falsam.

Sententia licet dicat qualiter lis sit contest. & iuratum fuit de calumnia, &c. vt solet apponi in sententijs, non propter hoc creditur sententiæ, nisi alias appareat per acta, ita no. Inn. in d.c. quoniam contra falsam.

Sententia excommunicationis non præsumitur pro iudice, nisi prout in alijs sententijs, ita no. Innocen. in d.c. quoniam contra falsam.

Sententia diffinitiua debet ferri ex personali citatione, idem in sententia excommunicationis, quia requiritur monitio. Hoc verum, nisi reus malitiosè latitaret, quod præsumitur ex coniecturis, vt not. in l. Fulcinius. ff. qui. ex cau. in pol. ea. Vel etiam absens à loco debito resistentiæ, puta ab ecclesia, vbi tenebatur residere, nam tunc sufficit eum citari ibidem. Præsumitur enim se malitiosè absentare eum teneatur ibi residere. hoc verum agente eo cui est obligatus ad residentiam, puta agit ecclesia contra clericum, vel vxor contra maritum. secus si tertius ageret, quia quoad eum non tenetur residere, vide istud not. per Inn. in c. si aduersarius, de eo qui mit. in pos. ce u. rei seruandæ. fol. 100. nu. 7. Bal.

Sententia etiam incerta non valet super expen. ita not. Innocen. in cap. fi. de dolo & contuma. folio. 99. nume. 2. vide supra in verbo, Petitio, in 5. quæstione. & supra in verbo, Confessio, in 9. quæst.

Sententia priuationis non est necessaria, quando quis renunciauit beneficio, quia ipso iure est priuatus, & ideo sine alia citatione potest statim ab ordinario alteri conferri beneficium illud, & auferri sibi possessio. Sed quando quis per delictum vel contumaciam est priuandus, tunc requiritur sententia, & ea lata priuatus erit & non ante ita no. Innocen. in cap. audita, de resti. spol. fol. 94. nume. 4. Ad vltimum dictum vide glo. quæ tenet contrarium in c. commissa, de elec. lib. 6. in glo. quid si, &c. Circa primum dictum vide in c. licet episcopus, de præb. lib. 6. in nouella. & in c. secundum leges, de hæreti. & de offi. ord. in ca. ordinarij, eo. lib. in nouella.

Sententia iudicis, qui bona fide est in quasi possessione iurisdictionis valet. Vnde in iurisdi. quæritur possessio ab ordinario quando ingressus est territorium, & subditi sibi obediunt in præceptis, vnde magis signum obedientiæ est facere, siue obedire, quàm pati, ita not. Inno. in capit. in literis, de resti. spol. fol. 94. nu. 7. & 8. De hoc vide l. si vrbana. ff. de condi. indebi. & l. filiæ. ff. de solu.

Sententia fertur non solum super eo, quod petitur, sed etiam super causis eius, ita no. Inn. in ca. cum ecclesia, de cau. pos. & proprie. fol. 91. nu. 2.

Sententia non tenet quando non præcessit legitima citatio, ita no. Innoc. de procura. capit. querelam. fol. 70. num. 2. & vide ff. de re iudi. l. si cum nulla, & in l. vir bonus, ff. iudi. fol. & in l. si pater. C. ne de sta. defun. secus si est aliqua, & potest elidi, quia arctat nisi opponatur. Bald. vide supra in ver. Citatio, in penul. quæst.

Sententia vel processus quando petitur annullari, imploratur officium iudicis, ita no. Inno. in ca. ex insinuatione, de procur. fol. 70. idem si contractus, vt in ca. constitutus, de in integ. resti. & offi. iudi. largo modo dicitur actio personalis, & non parit exceptionem rei iudi. nisi ex causa expressa in libello, ita not. Inn. in d.c. ex insinuatione, vide per Bart. Bal. in l. quæ sub conditione. §. fi. ff. de condi. insti.

Sententia vniuersalis mandatur executioni in rebus, quæ probantur tempore executionis, ita no. Inn. de offi. ordi. c. conquerente. fol. 65. facit l. facultas. C. de iure fis. lib. 10. Bal.

Sententia lata super iurisdictione negatiuè non potest reuocari, etiam de voluntate partium prorogantium, ita no. Inn. in ca. significasti, de offi. deleg. 52.

Sententia non meretur executionem, nisi constet de citatione vel præsentia partis tempore sententiæ, ita no. Inn. in ca. cum in iure, de offi. deleg. fol. 59. nu. 3. idem tenet Guil. de Cun. in l. 1. ff. de in ius voc. Bald. vide ibi Guil. & Bart. qui hoc limitant, nisi requiratur citatio in scriptis, & dic vt per Ioan. And. in c. vlt. de elec. lib. 6. in nouella.

Sententia aliquem esse procuratorem, nec præsumitur esse si negetur, secundum Inno. in cap. cum in iure, de offi. deleg. fol. eod. Non obst. l. optimam. C. de contrahen. & commit. stipu. quia ibi loquitur in contractibus, in quibus pars nunquam videtur confiteri id, quod est de substantia. Bal. vide supra in verbo, præsumptio, in pen. q.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sententiæ latæ sine ordine & causa non est parendum, secus est in præcep. quæ non pertinent ad forum causarum, sed ad auctoritatem præcipientis, ita not. Inno. in cap. ad aures, de temp. ordi. fol. 43. nu. 1. facit ff. de annuis leg. l. Quintus. §. Pompo. Bald. vide supra in ver. mandans, in 11. q. & supra hoc eodem ver. in 1. quæst.

Sententia in dicto tenet, licet in causa vel ratione non corrigatur, quia falsa, vel erronea, ita not. Innocen. in capitul. in præsentia, de renuncia. tollo. 40 argumen. l. scio. ff. de appella. & l. Titianus. ff. quod cum eo. & Aemelius. ff. de minor. Nam quandoque remouetur ratio & non dictum, vt l. Papin. exuli. ff. de mino. & vide gloss. in l. si is ad quem. ff. de acquiren. hæredi. Bald.

Sententia est nulla, si non vocati fuerunt quorum intereat, ita not. Inn. in c. dudum, il 2. de elec. fol. 35. & vide gl. in l. minor. ff. de minoribus. Bal.

Sententia in notorio fertur etiam non citata parte, ita not. Innoc. in c. quanto, de transla. præla. fol. 38. Videgi. contrariam in ca. ad nostram, de iureiuran. de diuor. c. porro, & de purg. cano. ca. cum dilecti.

Sententia lata contra minorem vel ecclesiam ex falsa vel obreptitia probatione ipso iure est nulla, vt l. 1. C. de sen. aduer. fi. latis, libr. 11. Præsertim inter pupillum & tutorem, cum indefensus sit & solus sit ex vna parte, & tutor ex altera. ff. de excu. tut. l. qui testamento, & ff. de min. l. verum. §. ex facto. Sed si est lata contra maiorem ex falsa tacita, vel expressa valet, sed datur restitutio. ff. ad Trebel. l. seruo iniuito. §. cum prætor, & ff. de acq. hære. l. si is ad quem, per gl. & Dy. per Inn. de renun. c. in præsentia. fol. 40. Bal.

Sententia an mandetur execu. in præiudicium vnius non alterius, vide per Innocen. in capit. cum super, de re iudi. fol. 127. nu. 2.

Sententia lata super actione parit excep. rei iudicatæ super eadem actione, & super alia quæ primo non potest cumulari, vt ff. de excep. l. fundi, idem in excep. vt c. cum dilecti, de electio. vt excludat ius excipiendi, ita no. Innocen. in ca. 2. de ordi. cogni. fol. 90. & ipse idem eodem titul. capitu. fin. & per Hostien. ibidem. Bald.

Sententia lata super exceptione contra excipientem, si processus fuerit summarius, non tollit ordinariam iurisdictionem, ita no. Innocen. & Hostien. in dict. capit. 2. & si. de ordi. cogni. facit ff. de re iudica. l. à diuo Pio §. si super rebus. si vero processus fuerit ordinarius, aut tendit ad eundem finem cum actione, & tollitur actio. ff. de compensa. l. quod in diē. §. 1. Aut ad aliud prosequendum, & tunc non tollitur. ff. de cuictio. l. venditor, quia ad aliam rem ageretur, ergo non obst. exceptio, vt l. cum quæritur. ff. de excep. Inn. Bal. vide per Cy. in l. peremptorias. C. sen. rescin. non pos. & per Bald. in l. qui Romæ. 5. duo fratres. ff. de verb. oblig.

Sententia lata super exceptione iurisd. per exceptionem non sufficit ad agendum, nec accusandum, nec eædem probationes valent, secundum Innoc. in locis superius alleg. nisi in adulterio, vt ff. de adul. l. 2. §. si publico, & facit quod no. ff. de verb. oblig. l. qui Romæ. §. fin. Ex hoc ego dico, quod ille, qui venit contra laudum excipiendo, non incidit in pœnam l. distinguemus. §. cum quidam. ff. de arbit. non intelligitur propterea conuictus in pœnis, imo iterato potest probare suam except. secus forte agendo, vt d. §. fi. Bald. Et vide omnino supra in ver. Citatio, in 44. q. vbi habes vtrum sententia lata à iudice coacto valet necne, &c.

Sententia non debet retractari prætextu exceptionis de nouo reperti, ita not. Innocen. in cap. dilectus, de rescrip. folio. 11. numero 3.

Sententia sit continet multa capitula, licitum est appellare in vno solo, ita no. Inno. in c. dilecto, de ap. fol. 138. num. 2. casus est in capit. Raynaldus, de testamentis, vide supra in ver. Libellus, in 5. quæst.

Sententia dat & aufert animum possidenti, quia dat animum victori, & aufert victo, & hoc sufficit in corpora lib. ita not. Inn. in c. cum venissent, de in inte. resti. 74.

Sententia lata super expen. licet sit conditionalis & incerta, valet, & iudex sententiando potest sibi reseruare taxationem, ita no. Inn. de dolo & contu. c. fi. fol. 98. nu. 3.

Sententia potest retractari contrario iudicio, quando in eius tenore constet de eius iniustitia, idem si non fuit ordo seruatus idem si aduersarius eius, qui vicit sponte est admissus coram Papa ad probationem iniquitatis, licet non fuerit appellatum, ita not. Inn. in c. cum Bertol. de re iudi. fol. 128. nu. 4.

Sententia lata me sciente cum certa persona possidente rem meam, mihi præiudicat quantum ad possessionē sed non quantum ad proprietatem, ita no. Inn. in c. cum super, de re iudi. fol. 127. num. 9.

Sententia excommunicationis non potest suspendi, licet tempore inchoationis possit reuocari & prorogari, ita not. Inno. in c. inquisiti. de appel. fol. 140. & ibidem vide quando possit appellari, & quando non, à sententia excommunicationis, & vide per eundem in c. fi. de appel. 140.

Sententia non solum suspenditur per appel. sed etiam per man. & prohibitionem in diem factam, vt si fortè iudex prohibuit ingressum possessionis, vel suspendit quem à beneficio, quia per appellationem, mandatum, & prohibitionis sunt suspensæ, secus est in sententijs censuræ, & in sententia interdicti vel excommunicationis, qua appellatio eas non suspendit, ita not. Innoc. in cap. ad hoc, de appella. fol. 131. nu. 1. Et quid in suspenso à Pontificalibus, vide ibidem Inno. Et ideo si excommunicatus appellauit à sententia excommunicationis lata in eum pendente app. est vitandus in iudicio, vt ipse idem no. in c. sæpe, eo. tit. Ratio autem sumitur ex prædictis, quia sententia excommunicationis propter appellationem non suspenditur, facit c solum, de sen. excom. lib. 6.

Sententia non est exequenda contra hæredem, nisi præmissa citatione, vt per Inn. in c. quia V. de iudi. 80.

Sententia qualiter formatur, quando agitur secundum formam l. diffamari. C. de inge. manumis. vide per Inn. in c. dilecto, de præben. fol. 148. nu. 5.

Sententia diffinitiua an debeat ferri contra diffamantem, an faciat sibi imponi silentiū super diffamatione solum? Dic quod si clarè fuit probatum de iure diffamati, ferri debet diffinitiua, ita no. Inn. in c. causam quæ, qui fil. sint legi. 197.

Sententia excommunicationis habet duos effectus, quia expellit, & in expulsione detinet. Econtra operatur absolutio, ita not. Inn. in c. officij. de sententia excommunicationis. 129.

Sententia qualiter formari debet in danda resti. in integ. contra cōtractum, vide per Abb. in cap. ad nostram, de rebus eccle. non alien.

Sententia lata in absentem causa absentiæ probata retractatur, ita no. Abbas in cap cum Bertol. de re iudic. Aduerte, quia absentia alia est necessaria & iusta, & fauorabilis, vt causa reip. & testimonij. Alia necessaria & odiosa, & est absentia banniment. ff. de min. l. Papi. exuli, & vide quod not. ff. ex qui cau. in pos. ea. l. ad cognitionem, in gl. ordi. Alia voluntaria & fauorabilis. De hac dic, vt l. nemo. ff. ex qui. cau. ma. Alia voluntaria simplex, idest nec fauorabilis, nec odiosa, vt causa rei familiaris, mercantiæ, & solatij. De hac dic, vt in l. fi. de in integ. rest. Omnis ergo absentia aut est necessaria, aut voluntaria. Necessaria est duplex quædam priuilegiata & amica legis, quædam detestabilis & odiosa. voluntaria est triplex, quædam habens prorogatiuā, vt causa studiorum, quia reipu. interest, quædam odibilis & contu. quædam neutra, puta quandam artem mechanicam, vt mercantiæ & similem artem vel causam, no. ista Bal. Inn hoc dicit in c. querelam, extra de procur. 70.

Sententia præiudicat tertio, qui habuit ius se opponendi, & passus est de suo iure disputari, quia potuit prohibere ne sibi fieret præiudicium se opponendo, & quia non fecit, videtur consensisse, nisi appellet, ita not. Inno. & Abb. in c. quamuis, de re iudi. fol. 129. & vide ff. solu. matri. in l. 2. §. voluntatem, per Iaco. de Are. & Dy. extra no. quod illa regula, Res inter alios acta, &c. fallit in primo de cre. quia omnibus prodest, qui sunt paris rationis & conditionis, & vno admisso omnibus alijs est parata via. C. de bon. auct. iudi. pos. l. fi. & ff. commodati. l. vnus. nam missio est ex edicto prætoris, & prætor omnibus suum edictū aperit, adeo quod licet missus renunciauerit missioni, hoc non nocet aliis, quib. erat via aperta. ff. de contratab. l. si post mortē. Non obst. ff. de mino. l. si iudex, quia hic erant priuilegia paria, ibi autem priuilegium minorum erat maius, prius quam maiorum, & erant correlatiua & destructo antecedente destruitur & consequens. Sed in casu nostro vnum non dependet ab alio, nisi quo ad originem, non quoad productionem in esse. Item est & alia illarum legum, nam cum creditor mittitur in pos. omnium bonorum, omnibus debet prodesse missio, non autem præiudicare, cæterum nec inducere ius proprietatis, quia non debet intentio iudicis præiudicare alijs non citatis. Hodie vero non fit, nisi pro mensura debiti declarati, & sic est coarctata ad vnum solum debitum, ergo aliis non prodest, vt in ca. quoniam frequenter, in fin. vt lite non contesta. quod verum est, si sunt omnia bona vnde possit aliis satisfieri, alias bene prodest, vt not. in d. l. cum vnus. hoc verum quo ad pignus percipiendum, sed quo ad veniendum ad secundum decre. sine also primo decre. semper prodest, quia ordo seruatur, ratio legis est in dicta. l. cum vnus secundum Iacob. Butr. quod est not. Bald. Sed an est idem

idem in captura personæ debitoris, sicut rerum, videlicet, quod captus ad petitionem vnius creditoris fingatur captus ad petitio. omnium. Certè hoc nulla lege cauetur, quod ex eadem captura omnibus ius quæratur. Sed bene credo, quod per nouum processum possit bene recommendari in carcerem. Si autem prima captura pronuncietur nulla, recommendatio quæ in ea fiet, euanescit, vt in d. l. cum vnus, secundum Bar. qui hoc disputauit. Sed quid in secundo decreto an omnibus prodest? dico, quod non, quia habet vim diffinitionis. Et istud secundum decre. potest dupliciter interponi, scilicet per missionem, & per ad iudica. in solutum, vt in l. ordo. C. de execut. rei iud. Si fiet venditio, debet satisfieri creditori, & superfluum si quod est, distribuatur aliis, vt d. l. fi. §. si autem, vbi no. quod licet venditio debeat fieri pro mensura debiti, tamen non est venditio nulla, licet excedatur modus, & ad idem facit quod no. C. quo appella. non recipi. in l. ab executione, vbi gl. dicit, quod debet appellari. Nō tamen quod istud plus debet poni in sequestro reddendo cui iudex mandabit. Et quod in ista venditione quæ sit iure creditorum, alias venditoris debet interuenire scriptura, & debet fieri apud acta cum iuramento, vt d. l. fi. Adde etiā quod expensæ quæ veniunt reficiendæ ratione primi decr. probantur per iuramentum, vt d. l. fi. §. 1. quæ omnia tenementi Bald.

Senex quando dicatur quis, ita quod eius testimonium recipiatur ante li. contes. relinquitur arbitrio iudicis, ita no. Inn. in c. quoniam, vt lite non contest. fol ...num. 2.

Sigillum, quando sit credendum sigillo, vide per Inn. in c. 1. de fid. instr. fol. 112. nu. 2. & per Bar. in l. Lucius. ff. de fid. instr. Bal.

Sigillorū, de materia & auctoritate sigilli, vide plenè per Inn. in c. 2. de fide instru. fol. 113. in ver. Sigillum, & supra in vers. Citatio, in 4. q. vide supra in verbo Credulitas, in 4. q.

Sigillum appellat ius canonicum, sed ius ciuile appellat annulum, ita no. Inn. in d. cap. 2. de fide instru. fol. eodem. super d. verbo, Sigillum, circa medium, dum dicit, item no. quod ius ciuile appellat, &c. Et sic quotiescunque fit mentio in iure de annulo, vult loqui de sigillo. item scias quod sigillum aliud auctoritatis, vt sigillum Papæ, Episcoporum, & dominorum temporalium. Aliud solennitatis, vt sigillum testiū in testamentis. Aliud testimoniale, vt l. si qua per calumniā. C. de epis. & cle. Aliud ratificatiuum, vt l. 2. C. de reb. alie. nō alie. non tamen dicitur sigillasse ille, qui errauit. C. plus valere quod agitur. l. fi. ita no. Inn. in d. c. 2. quod no. Bal.

Sigillum quid importet, & quid cedula vacua sigillata, vide per Inn. in d. c. 2. fol. eodem.

Sigillare potest quis cedulam, licet nō legerit eam, ita no. Inn. in c. quanto, de his quæ fiunt à præla. fol. 157. quod tene menti Bal. Sed contra videtur dicere gl. in d. c. 2. in gl. super ver. Sigillum, &c. vbi dicitur quod non dicitur sigillasse ille, qui non audiuit, nec vidit, nec subscripsisse vī ille qui errauit.

Simonia, vide supra in verbo, Ius, in 1. q. & supra in ver. Preces in 1. q. & supra in verbo, Soluere, in 3. q.

Syndicus creatus à conuentu non indiget confirmatione episcopi, vel alterius superioris, ita no. Inn. de iur. cal. in c. cum causam, & c. Imperatores. fol. 88. Credo hoc esse verum, quā do conuentus habet bona distincta à prælato, quia tunc potest, nā tunc habet propriam administrationem, alias secus, vt no. Inn. in c. edoceri, de rescrip. fol. 9. Sed in syndico vniuersitatis creato, an requiratur confirmatio, vel auctoritas superioris, gl. in l. nulli. ff. quod cuiusq; vniuer. nomine, dicit quod sic. Guil. de Cun. tenet contrarium, si factus fuerit ad agendum. nam quædam uniuersitates non habent iudices, vt villæ, & tamen faciunt syndicum. Sed si vniuersitas vellet alienare, tunc in cōfirmatione syndici requiritur decretum, vt l. fi. ued. re. ciu. lib. 11. vnde dicit ibi Inn. nō facio vim in nomine, sed in persona, & qualitate constituentiū, & modo ipsius constituentis, quia si dico, facio Titium actorē vel syndicum meum, erit procurator, & non actor, vel syndicus, nec propter hoc vitiatur procuratorium, arg. ff. de cond. & dem. l. pater Seuerinam. §. conditionum verba: non. n. omnes homines vri sciunt propriis sermonibus. l. quot. C. fam. erci. Et est no. quod episcopus, & alii prælati faciunt procuratorem ad eorum lites proprio sumpto vocabulo, quia præsumuntur domini in agendo. Et ciuitas facit etiam procuratorem in suis rebus propriis sumpto proprio vocabulo procuratoris, quod cum est, non requiritur decretum in vera constitutione procura. ita no. Inn. in d. c. cum causam, de iura. calum. fol. 88. quod tene menti. Bal.

Syndicus constitutus à capitulo cum voluntate prælati, an vitietur constitutus ab vtroq; s. prælato & capitulo, vide per Inn. in c. 1. ne sede vac. fol. 156. qui sentit qd sic, arg. ff. de ex. cur. l. si filius. §. sed & filia, arg. contra. ff. de ma. vind. l. si pa. in fi. & econtra, certū est, quod valet, per d. §. sed & filia, Bal.

Silentium nunquam imponitur silenti sed vexanti, hinc est, quod si habeo debitorem, & nihil ei dico, non potest petere, vt mihi silentium imponatur, nec potest petere, quod mihi terminus assignetur ad probandum, vel ad agendum, vt l. 1. C. vt nemo inuitus agere vel accusa. cog. Sed si infamo delatorem si quidem de statu, ipse potest petere & implorare officium iudicis loco defensionis, & loco deficientis actionis, secundum l. diffamari. C. de inge. manu. quia diffamatio affert periculum diffamato, cum hoc ipso diffamans se gerat pro domino. Si vero diffamo de crimine, & tunc aut in iudicio aliquem diffamo, & debet mihi terminus assignari ad agendum. ff. de act. l. cum Titia, & l. si ea. C. qui accusā non pos. & c. licet, de accu. & ff. de fal. l. Athaletus. Aut extra iudicium, & non in faciem iudicis, & tunc istud officium iudicis mercenarium non pertinet ad iudicem. Sed ego infamās teneor actione iniuriarum, vt ff. de iniur. l. item apud Labeonem, §. quod in cœtu, & tunc priuatum est crimen iniuriarum, nisi in famoso libello. ff. de iniuriis. l. lex Cornelia. §. fi. Nulla tamen lege cauetur, quod hæc sit sententia falsi, imò nec l. tenuit. ff. ad Turpil. l. quæsitum. Quandoque tamen ex verbis diffamatoriis oritur controuersia possessionis, & tunc agi potest. ff. de lib. lega. l. Aurelius. §. centum, in gl. Dic ergo, quandoque reus iure ordinario non potest producere testes cum petit eos recipi, & publicari ad æternam rei memoriam, & dicitur quis reus ratione obligationis. item ratione possessionis, nam possessio facit quem reum. ff. de iud. l. non alias. §. 1. C. de alie. iud. mu. cau. fac. l. 1. ff. de non. oper. nun. l. si prius. Et dicit Io. quod testes publicati pro eo ad æternam rei memoriam nō valent. Et idem si agat, quod recepti sunt ad finem defensionis, non ad finem agendi. Sed certè finis est diuisibilis in agendo, & defendendo, & ideo non valent pariter in vtroque. ff. de iureiu. l. sed & si possessori. §. fi. Saluo tamē iure opponendi in personas, & dicta cum extra ordinem sint recepta. C. de testi. l. fi. Et no. casum, quod interdum recipi petit testes is, qui non habet actionē nec habere speratur, & tunc testes publicantur ut hic, & ff. de testi. l. curabit. C. de vsur. pupil. l. fi. interdum quis non habet actionem, sed haberi speratur, & tunc loquitur ff. ad l. Aqu. l. in lege. Sed ibi speciale, quia duo cōcurrebant, videlicet odium delinquentis & timor interitus probationis. Interdum habet actionem, & est timor ne pereat ex dilatione legali, & tunc loquitur. ff. ad carbon. l. 3. §. duæ causæ. Interdum habet cū præsenti exercitio, cum testes sunt, propter q. possunt recipi, & tunc examinantur, & non publicant, s. tūc, sed postea suo tempore, infra annum tamen, vt in c. quoniā frequenter, vt lite non contest. nisi partes velint statim publicari, & tamen publicatio testium non erit actio, vt not. ff. de iniuriis. l. sed & si vnus, §. pen. Et an requiratur citatio personalis, quando testes extra ordinem recipiuntur, not. Inno. in c. significauit de testi. fol. 109. vbi prædicta omnia dicit in substantia, & ibi uide, facit ad vltimum. ff. de incen. rui. nau. l. Pædius, & l. ne quid. non tamen citatus est semper admittendus ad contradicendum, vt no. ff. de bo. poss. l. 3. §. pen. & addo quod no. per Dy. in l. 4. de dam. infect. & per Io. Andr. in c. præsumitur ignorantia, de reg. iu. in 6. in mercurialibus. Bal. vide quod no. gl. in l. gesta, C. de re iud. quod in apertura & in attestationum publicatione non est necessaria citatio partis. Alij dicunt contra, Bar. alleg. illam gl. sed nihil dicit de citatione sed de præsentia tantum. Adde etiam quod attestationes non publicatæ non faciunt fidem in alio iudicio, quia illa acta demum faciunt fidem in alio iudicio, quæ translata sunt in publica monumenta, vt dicta l. gesta, de re iud. & not. in l. 3. ff. quæ in fraud. credi. secundum Ricard. Malumbr. & alios, & rene bene omnia isti menti. Bald. Et vide supra in verbo, Appellatio, in 21. quæst. & supra in verbo, Sententia, in 74. quæst.

Silentium habetur pro consensu in temporali cōcessione, quā facie prælatus, ita no. Abbas in cap. continebatur, de his quæ fiunt à prælato. circa quod dic, aut prælatus facit aliquid vtē do, aut cōcedendo. Primo casu, aut suis proprijs, & solus potest, vt in c. edoceri, de rescrip. Aut communibus, & non pōt sed capitulum debet sibi cōsentire, quod facit eo ipso, quod scit & non contradicit, nam prælatus assimilatur patri, & capitulum assimilatur filijs. ff. fol. matr. l. si cum dotem, & l. 2. §. voluntatem, & ff. de procur. l. si filiusfam. §. sed & si filia. Nisi prælatus ad turpem cām vteretur, quia tunc taciturnitas capituli habetur pro cōtradictione. ff. fol. mat. l. si cum dotem.

Universidad de Deusto Biblioteca

§.eo autem tempore.nam præsumptiones legis de consensu loquentis ad licita & honesta aptanda sunt, non ad illicita, arg. ff.de furtis.l.qui vas.§.vetare,& facit.ff.quarum rerũ actio non datur.l.1.§.quæ honorandæ,in fi.Aut prælatus vtitur rebus vel iuribus propriis capituli, capitulo tacente, & tunc videtur quod non valeat,quod ipse facit,quia immittit falcem in alienam messem,& capitulum scit ius suum vbiq; durare.ff.quib.mo.pig.vel hypo.solu.l.sicut.§. non videtur nisi capitulum se subscriberet,vel consentiret expresse,vt d. l.sicut.§.venditionis,& ff.de pigno.l.fideiussor.§.patere.alias apponeret sigillum, C.de rebus alie.non alien.l.2. cum si mil. Et hæc vera quando prælatus facit acta nomine suo, secus si vt procur. capituli, quia tunc taciturnitas habetur pro mandato,vt no.per Inn.in c.edoceri,de rescrip.fol.9.& probatur in l.semper.§.qui non prohibet.ff. de reg.iur. Si uero prælatus facit aliquid concedendo,& tunc aut in illa concessione requiritur certa forma,& non sufficit taciturnitas, ut in auct.hoc ius porrectum.C.de sacrosan.eccle. Aut sufficit nuda voluntas,& tunc sufficit sciuisse, vt d. c.continebatur, quæ omnia sunt menti tenenda.Bal.

Scrutinium,vide supra in verbo,persona,in 1.q.

Specificatio,vide supra in verbo,Citatio,in 22.q.

Scientia præsumitur post duos menses à die publicationis, vt bonus vir arbitrabitur,ita no.Inn.in c.2.de consti.fol. 1. & l. fi.ff.de decre. ab ordi.fac.Bal.

Scientia Cancellarij habetur pro scientia Papæ,ita no.Inn.in c.cum dilecta,de rescrip.fol.9.nu.3.

Scire nullus tenetur,sed credere & opinari.Inno.de ren. c.nisi cum pridem.fol. 46

Sientiam probare debet,qui allegat scire.Innoc.de filijs presbyte.c.constitutus.fol. 47

Scientia præiudicat personæ transuersali in suis casibus, licet ei ratio nõ interuenerit,vide Inn.in c.quamuis,de re iud.f.129. nu.4.Et sic no.casus in quib.sufficit sola scientia sine aliqua denun.& vide C.si vnus ex plu.appel.l.1. Sed speciale est in causa appellationis,quia sententia est indiuidua, & ibi vide Cyn.Bald.

Schisma est triplex,vt per Inn.in c.1.extra de schismaticis. fol. 209.num.1.

Spoliatus proprio patrimonio conueniri potest super beneficio & rebus ecclesiæ,ita no.Inn.in c.ex parte, il 2. de rescrip. fol.5.nu.4.& uide supra in verbo,Notorium,in 3.q.

de Spoliatione iurium incorporalium,vide plures quæstiones, quas ponit Host.in c.querelam,de elec. & ibi omnino vide per eum.Bald.

Spiritualia possunt deponi,ita no.Inn.in c.examinata, de iudicijs.fol.81.num.1.

Spiritualia & omnia incorporalia quæruntur sine possessione, de conces.præben.c.cum nostris,ita no.Inn.in c.bonæ,de postu.præla.fol. 17

Sponsalia contrahuntur quatuor modis quos ponit Inno. in c. 1.de spon.duorum.fol.193.nu.1. & uide supra in ver. Adulterium,in 1.q.ibi,cum sponsa.&c.

Sponsam de futuro non tenetur quis ducere interueniente fornicatione, secus in uxore,ita no.Inn. in c. quemadmodum, extra de iureiu.fol.118.nu.3.

Sponsalia an quis cogatur complere,vide plenè per Abbatem in c.illis,de despon.impube. & uide gl.in c.literis,de sponsa.

Statutum non valet quando uerba ipsius à domino tantum in subditos diriguntur, secus si ad vniuersos. Item non valet sententia de futuro quo ad dominum in subditos,quia iurisdictio debet præcedere prouinciam,quæ non præcedit,nam ex facto ante factum non oritur iurisdictio in eos, qui foris sunt,ita no.Inn.in c.à nobis,de sen.excom.fol.126.in subditis autem potest fieri lex,& contra tertiam personam ex causa,vt no.ff.de capi.dimi.l.amissione.§.qui deficiunt. Sed sine causa non,nam si ex tali lege ageretur obstat exceptio doli, nam dolus etiam in legibus committitur,vt l.1.in fi.ff.de exce.doli.vbi autem in statutis ponitur signum vniuersale, vt omnis,quilibet,& quicunque,vt no.ff.de reg.iu.l. 1. Si autẽ fiet hoc in fraudem,quia casus non põt,nisi ad vnam personam accommodari,illa persona dicitur nominata, nã inter cæteros fiet exhæredatio.ff.de lib.& posth.l.Titius, & ideo pro singulari sermone habendum est,quod ad unum solum concluditur,arg.l.si optio.ff.de op. leg. Plerunq; tamen expressa nocent,quæ non expressa non nocent,vt in regula iuris,quædam quæ ex formali expressione vitiũ sumunt, vt l. actus,de reg.iur.tene menti,& uide infra in ver.vniuersitas, 1.2.&3. quæst.

Statuta collegij valent inter illos de collegio, licet non sint aliter approbata per superiorem, non tamen ligant superiores ab obseruandum ista statuta,ut no.in l.2. C.de consti. pecu. Doct.dicunt,quod potestas tenetur seruare inter mercatores statuta mercatorum,sic de alijs,vt in Auct.de resti. fidei commissi. §. argentarij. Et hoc si verba statuti diriguntur in ipsos mercatores, nam quia lex confirmat istud sta. ergo Potestas debet ipsum seruare. Si autem verba statuti dirigantur in ipsum iudicem,non possunt imponere legem superiori,vt ff.de arbi.l.nam magistratus,& hoc quantum ad substantiam diffinitiuæ causæ. Sed quantum ad modum,& ordinem processus quilibet iudex seruat statuta sua, non alterius iudicis,ff.de testi.l.3.in fi.C.quemadmodum testa. aperian.l.2.& C.quæ sit long.consue.l.2. per Cyn. Bal. uide supra in uerbo,renuncians,in 5.q.

Statutum non potest tollere alicui ius suum quæsitum, nisi ex causa iusta rationabili. Sed suum auxilium, vel iuris ciuilis, vt actionem potest tollere,sed non funditus impedire, quin officium iudicis imploretur, quia etiam Princeps non põt tollere,nec auferre implorationem nec defensionem, cũ sit de iure naturali,ita no. Inn.in c.quæ in ecclesiarum, de consti.fol.2.nu.2.quod no.item scias,quod ex causa iusta potest fieri statutũ ẽt cõtra singularẽ personã, vt no.gl.in l.amissione.§.1.ff.de capi.dimi.Bal.vide supra in ver.clausula,in 2.q.

Statutum laicori super rebus ecclesiæ, valet si Papa illud confirmat,alias non,ita no.Inn.in c.1.de transa.

Statutum,priuilegium,vel consuetudo, an quodlibet istorum tollatur per vnũ actum contrarium,vide per Inn.in c.accedentibus,de priu.Et dic, quod si quis offendat statutũ, vel consuetudinẽ,& est talis,cui potest eam tollere,vt eam tollere,sed in priuilegio non est ita,quia non perdit ipsum,nisi quo ad illum qui facit.In contrarium,quia priuilegiũ est tantum indultum sub fauore,& ideo neminem,nisi seipsum lædit, et quilibet rei suæ est diffinitor, et arbiter,et variare põt,quia nec legẽ nec hominẽ offendit,arg. ff.de act.emp. l.si sterilis.§.fi. Nam priuilegia potius sunt facultatis, q̃ necessitatis,et vti,et nõ vti est in libera ptãte priuilegiati,arg. ff.de mino.l.si iudex.Leges.n. non dẽt poni in alicuius libera ptãte,et iõ qui legem offendit frustra eius auxiliũ inuocat,ut ff.de mino.l.auxilium.§.in delictis.nec debent leges ludificari,vt no.ff.de adop.in l.si adoptio.§.cum.Nec ẽt homo,vt ff.quib.mo.pig.vel hypo.solu.l.sicut.§.illud:indignatur.n.lex vacillationi q̃onis subesse cum constans esse dẽat,vt ff.de inst.& iu.l.iustitia,facit quod.ff. de procu. l. in cãr. & erubescenda est uarietas, vt C. de mõ mul. in l.eos, vel dic melius,secundũ Inn. Aut loquimur in priuilegio, & tunc cũ aliud sit omittere,aliud sit remittere,vel renunciare, licet quis omittat in uno casu,in alijs vti poterit. C.de excusa.tut.l.voluntate,nisi alij casus nascantur de eodẽ facto, in quo adhibuit consensum puta ex eodẽ testõr. C.ad leg. Fal. auct.sed cũ testator,vel nisi ex lapsu tẽporis inducatur præsumptio generalis renunciationis priuilegij,arg. ff.de vsu. l.qui semissem. Sed dominii renunciatio nunquam præsumitur ex lapsu tẽporis,secundum Inn.quod est no. De hoc no.C.cõi diuidun,in l.pen. De possessione no.ff. de reg.iu. l.3. per Dyn. si tamen non occurrit casus, in quo priuilegij vtendi facultas se non obtulerit,ex solo tractatu tẽporis nihil præsumitur remitti,vt C.de decur. l.in simul,libr.10.ibi, dum dicit,si necessitas non exigit,patri nõ remittit,qui tex. est ad hoc no.valde: Aut loquimur in statutis vel consuetudine. Et tunc aut vtens contradictiones hẽt, quod esse p t, nã si totũ capitulũ faceret contra bona & vtilia statuta ecclesiæ confirmata à superiore vel contra bonas cõsuetudines in vtilitatẽ monasterij introductas,q̃ statuta cõfirmant ipsa firmitate inueterati vsus,per l.de quibus.ff.de legibus,vnus ẽt de capitulo põt cõtradicere, & si nemo contradicat superior ex suo officio contradicit,nec tolli id,quod est pro bono ecclesiæ introductũ,ex defectu ptãris cãæ deficientis hẽt procedere inducere & tollere.ff.de legib. l. de quibus. §. fi. Aut cõsuetudo,vel statutũ est magis in fauorẽ personarũ,q̃ in fauorẽ realẽ ipsius ecclesiæ,& tũc per vnicũ actũ directo contrarium frangit statutum,non tamen si frangitur numerus canonicorum, rumpitur propterea numerus præbendarum,vt no. Inn.in c.pro illorum,de præben.fol.148.nam nõ vt vnum statutum,sed plura capitula.ff.de min.l.ẽt.§.1.E iõ rupto uno statuto non rumpit aliud diuersum ab illo etiam procedente per eãdem rõnẽ,ut no. C.de sacrosan.eccl.auct. quas actiones,arg.contra, C.de indi.vidui.tollen.l.fin. Sed ibi est pluralitas plurium personarum & una lege conclusatum,& tene menti ista. Bal.vide supra in uer.ciuitas, in 1.q.

Statutum uel cõsuetudo nõ valet in præiudiciũ tertij maximè superioris,

superioris,ita dicit Abb.in c.veniens,de iureiur.&c.vide supra in ver. Sacerdos,in 6.q.

Statutum dicit,quod filius non posit se obligare sine expressa licentia patris,modo in eodem instrumento filius, & pater se principaliter obligãt,vel vnus pro alio fideiubet, nec dicitur quod pater dederit licentiam filio,an sufficit? quidam dicunt,quod non, quia est tacita licentia non expressa: verum est.n.quod pater videtur consentire.ff.quib.mo. pig. vel hypo.contra.l.si gratuita.§.fi.& ff.qui.mo.pig.vel hypo. solu.l.Titius Sempronio, in princ. nam & duo rei videntur inuicem fideiubere,vt l.vir vxori.§.fin.ff.ad Vellei.& argu. quod sufficit ff. de procu.l.filius.§. sed & filia. Et si dicatur quod non est expressa licentia, dico quod satis est expressa reb.ipsis & factis,arg ff.de legi.l.de quib.& necessario sequitur ex verbis,& ex tenore verborum apertè colligitur, arg. ff.de lib.& posth.l.Gallus.§.1. Nam & rationi statuti satisfactum videtur,ergo & ipsi sta.ff.de ritu nup.l.libertus.§.senatus.C.de iudi.l.fi.& de condi.& demon.l.cum tale.§.pen. in gl.Spec.in tit.de actore.

Statuto cauetur quod contra laudum nihil posit obiici,an poterit peti reductio? Dico quod non arg ff.de aleato. l. pen.§. quod autem.idem si dicat,quod nil posit excipi, nam cum denegatur exceptio,& actio denegatur, per quam perueniatur ad excipiendum,vt C.de transac. l.nec intentio. ff. solu. matri.l.cum mulier,& no.ff.de mino.l.in causæ, il 1. per gl. & Cyn. in addi. Nam nec minor hoc casu posset aduersus laudum restitui in integrum,secundum Cyn.ibidem,quod est no.dignum. Si autem dicit,quod non posit agi, videtur quod posit excipi, quia qui excipit propriè loquendo non agit,vt per Inno.in c.1.de cau.pos.& proprie.fol. 91. ista ponit Spec.in tit.de arbit.

Stipulatio,vide supra in verbo, Sacerdos,in 1.q.

Socius socii criminis tam ad testimonium, quàm ad præsumptionem non admittitur,ita no.Inn.in c.1.de testi.fol.105.vide infra in ver. Testis,in 27.q.

Socius debet participare cum laboribus,damnis, & casib. aduersis alteri consocio aduenientibus, ita no. Inn. in c.sicut, deiureiur. 117.

Socius potest esse procurator socii criminosi,ita no. Inno. in c. licet,de accusationibus.fol.201.

Socius de societate mercatoris,vide Bar.in l.pen.ad fi.ff.de stipu.seruo.

Soluere potest debitor etiam post terminum sibi assignatum lapsum,sed citatus ad certum terminum comparere non potest sicut tenetur,quia non dicitur quis legitimè comparere, qui non comparet in termino,ita no.Inn.in c.cum dilec. de dolo & contu.fol.99.& vide gl. no.in c.quamuis, de appel. in clem.

Solutio vna vtrique parti inducit præsump.ita no. Innoc.in c. olim,de censib.fo.184.

Soluere notario pro scriptura,quam fecit,non est simonia, ita no.Inn.in c.1.de simonia.fol.205.

Solennitas consilii ordinis vel auctoritatis,vbi requiritur in aliquo actu factum non potest alteri ratificari, quia deficit forma.ff.de seruis expor l.minor.secus est, si non est de forma. C.de precib.impe.offe.l.vniuersa, & secus est,si est simplex consensus,ita no. Inno.in c.prudentiam,de offi.deleg.fo.54. vide supra in verbo, Renuncians,in 6.q.

Solennitates quæ debent interuenire in instrumento, possunt per consuetudinem aboleri,ita no. Inno.in c.1.de fide instru. fol.112.ergo per consuetudinem detrahitur istis solennitatibus.quod est no.Bal.

Subditi ciuitatis vel ecclesiæ non tenentur obedire violento inuasori,imo propria auctoritate ei resistere possunt, ita no. Inn.in c.in literis,de resti.spol.fo.94.num.3. & vide supra in verbo, Archiepiscopus,in 1.quæstio.

Submittere,vide supra in uerbo, Appellatio,in 42.q.

Supplicatio quid sit, quid precum porrectio, quid petitio ueniæ ad corrigendum quod male actũ est, & quomodo fiat, uide de omnibus istis per Inn.in c.auditis,de inte.rest.fo.75.

Substitutio facta filio si decesserit sine liberis ex se legitime procreatis,non excluditur per ingressum religionis,ita not. Abbas in c.Raynutius,de testamentis: quia in incertis non certis locus est cõiecturis. Sed si simpliciter dixit sine filiis, nisi ingrediantur ordinem minorum,quorum ordo in capiẽdo non habetur loco filii. Et ideo ordo fratrum minorum non excludit substitutum, imo facta professione statim admittitur substitutus, quia expectare mortem naturalem superuacuum est,unde non expectatur,quia non expedit.ff.de statu.libe.l.Arethusæ,in ratione sui. Alii dicunt quod idem est dicere simpliciter sine filiis, & dicere sine filiis ex suo corpore procreatis,vt no. Dy.ff.de legat.2.l.si ita quis.§.si is cui. Sed vide Cy.in auct.contra rogati. C.ad Trebel.sed præcedens opin.in vsu seruatur.

Successores an teneantur de facto prædecessorum, vide per Inno.in c.cum secundum,de præben.fol.147.nu. 13. vide supra in verbo, Dignitas,in 1.q.& in verbo, Capitulum in 4.q.

Successor tenetur soluere debita prædecessoris,si debitum fuit cõtractum in vtilitatem ecclesiæ, ita no. Abbas in c.1.de sol.

Surdus,vide omnino infra in verbo,testamentum, in 43.q.

Suspensus à Pontificalibus vel ab ingressu ecclesiæ an sit irregularis,vide Innoc.in c.cum medicinalis,de sen. excomm. fol.231.num.3.Et dic quod non, nec excommunicatus minori,secundum eum,vide supra in verbo, excommunicatus, in 4.q. De suspenso ab ingressu ecclesiæ non est verum, quod dicit Innoc.vt patet in c.is cui:de sen.excom.lib.6.

Suspensus non potest conferre præbendas, nec exercere spiritualia,ita no.Innoc in c.tanta:de exces.præla.fol.217. nume. 5.vide supra in ver.Sententia, in 70. q.idem tenet in c.quia diuersitati,de conces.præben.

Suspensus à iudice donec eum pœniteat,alias satisfaciat, magis suspensus esse videtur à Deo,quàm ab homine quia homo exprimit,quod tacitè inest per legem & ideo interim celebrans non est irregularis,quod no.ita no. Inno.in c.proposuit,de cleri.excommunica.mini.fol.215.vide supra in verbo, Appellatio,in 43. quæst.

Suspensi celebrantes quales sunt irregulares,& quales sint excommunicati celebrantes,vide ibidem per Inno.

Suspensus à beneficio quanto tempore duret suspensio, vide per Inno.in c.cum bonæ,de æta.&quali. fo. 45.

Suspenso interdicto non potest appellari, quia viget quo ad esse,non quo ad executionem.ita not. Inno. in c.cum inter, de consuetu.fol.15.Et dicit ipse idem,quod licet interdictũ relaxetur ad tempus, tamen post illud tempus non erit nouum interdictum, quia interim non cessauit interdictum, sed eius effectus,alleg.l.cum hic status.§.siue.ff.de dona.inter vir.& vxo. Sed quis effectus huius subtilitatis? Respondeo,si est nouum interdictum, tempore suspensionis posset appellari, si autem esset antiquum, non. Et ista quæstio fuit de facto Bononiæ tempore do. Ioan. de Heulegio, & ista opi.Innoc.videtur vera,quam no.in l.si vnus. §. 1. ff de pac. Simile habes,quod licet securitas debeatur bannito ad tẽpus tamen semper durat bannum, vt no. in l. is qui reus.ff. de publi.iud.vide supra in ver.Excommunicatus,in 1.q.

Suspensus ab officio impedit non solum ea, quæ quis consequitur ex confirmatione,sed etiam ex consecratione,vt collatio beneficiorum, secundum Innoc.& Host. in c.cum dilec.de consuetu. fol.16.

Suspensus à canone potest eligere,non tamen eligi,ita no.Hostien.in c.cum Vintoniensis,de ele.casus est in c.si celebret, de cleri.excom.min.

Suspensus à canone celebrans non fit irregularis, secus in suspenso ab homine. Excommunicatus autem tam ab homine,quàm à canone celebrans fit irregularis,ita no.Innoc.in c.sicut,de cohabi.cleri.& mulie. fol.143.

Suspensi vel amoti in ecclesia à beneficiis non debent admitti ad omnes contractus ipsius ecclesiæ,ita no. Inno.in c. Apostolicæ,de excep. fol.121.

Suspensus ab officio propter crimen liquidum,videtur suspẽsus a beneficio,secus si non suspenditur propter crimen, sed propter suspitionem criminum,vt propter infamiam,ita no. Abb.in c.decorem,de vita & honest.cleri.

Superior potest denegare dispensationem siue citationem in parte, ita no.Host.in cap.nisi,de renun.& vide supra in verbo, Sententia,in 2.q.

Superior ex quo confirmauit regulam, videtur dedisse Abbatibus potestatem faciendi ea, quæ sunt in regula cõtra suos monachos & conuersos,ita no.Host.in c.quanto,de offi.ordi.vide supra in ver. Statuimus, in 5.q.circa fin.vbi superior ex suo officio potest prohibere.

Superior potest prohibere ne aliquod collegium fiat,& iam factum destruere,ita no. Inno.in c. dilecta, de exces.præla. fol.217.nu.4.

Subdelegatus, vide supra in versicul. Modus, in 2. quæstio, in princ.

Subdelegatus nunquam potest exequi,& ideo delegans ei videtur sibi reseruare execu.secundum quosdam. Innoc.tenet contrarium,& cum in totum se abdicet iurisdic.non potest sibi reseruare consilium, ut no. ipse in cap. super quæstionum,de offi.deleg.fol.56.nume.9. Secus si in totum non ab-

Universidad de Deusto Biblioteca

dicauit, vt ipse idem not. in cap. si pro debilitate, eo. tit. alias in prædictis esset sibi contrarius, &c.

Succumbens in exceptione, quam opposuit contra testes, condemnatur in expen. ita no. Abb. in c. præsentium, de testi. nã sic faciendo processum causæ principalis retardat, sed omnis tardans processum condemnatur in expen. C. de fruc. & lit. expen. l. pen. secundum Bar. ergo: &c.

T

TACITVRNITAS Pro confessione non habetur, ita not. Inn. in c. 1. de postula. præla. 16.

Tacẽs possessionem alterius videtur impetrare obreptitiè, ita not. Innocen. in c. dudum, de priuileg. fol. 221. & C. vnde vi. l. meminerint, & l. 1. §. si quis, adeo ff. ne vis fiat ei. Bal.

Tractus futuri temporis non spectat ad iudicem in odiosis, sed in fauorabilibus sic, ita no. Inno. in c. auditis, de procur. fol. 71. nume. 2. uide glo. in c. Romana, de senten. excommunicationis.

Tantum, hæc dictio tantum, includit in se negatiuam, & contra testes. qui sic deponunt est præsumptio, ita no. Inno. in c. licet, de proba. fol. 103.

Transactio intelligitur esse de processu iudicii, ita not. in c. super literis, de rescriptis, facit ff. de pactis. l. tale pactum, in prin. §. 1. & vide supra in verbo, Abbas, in 3. quæst.

Transactio, quod aliquid præstetur nomine vsurariæ quæstionis non valet, ita no. Inno. in c. grauis, de deposi. fol. 160. & vide supra in verbo, crimen, in 3. q.

Transactio non probat, nisi vocata parte, ita no. Abbas in cap. peruenit, de fideius. idem Inn. ibidem. facit quod no. in l. chirographis. ff. de admini. tut. & in l. pen. §. 1. ff. quorum bo. & l. 3. §. pen. de bon. pos. &c. &c.

Taxatio vide omnino supra in verbo, Appellatio, in 23. q. & supra in verbo, Citatio, in 18. quæst.

Tractatus quid sit, & de tractatu de morte aliena, & reuelatione, vide Inn. in c. presbyterum, de homici. 210.

Templarii & hospitalarii sunt minus religiosi, quàm monachi, ita not. Inn. in c. in nostra, de sepul. fol. 169. vbi vide per eundem Bal.

Testator qui ponit animam suam, & bona sua in voluntate alterius videtur iubere omnia dari pro anima sua, ita no. Inn. in c. cum tibi, de testa. fol. 165. & sic ad pias causas, vt ibidem tenet Abb. vnde iste tacitè rogatus, intelligitur rogatus esse ad pias causas. Sic etiam Imperator interpretatur verba pro fideicommisso, licet quædam verba deficiant in eo. ff. de lega. 2. l. vnum ex familia. §. si iste tamen non poterit Spurio testatoris distribuere, quia in hoc tacitam fidem accommodare non potuit, facit ff. de proba. l. cum tacitum, & l. quo testamentũ. Sed si iste Spurius esset inops, satis credo, quod posset dare aliquid pro alimentis, ar. de eo, qui duxit in vxo. quam polluit per adul. c. cum haberet, itẽ dat tanquam pauperi, non tanquam filio, facit quod no. C. de sacros. eccle. l. illud. & casus illius c. superius allegati est, quod relictum ad pias causas valet, etiam si dispositio sit captatoria, secundum Bar. & vide Cy. in l. captatorias. C. de testa. mili. Sed Ricar. Malumb. dicit, quod illud c. loquitur in voluntate distributoria, secus in voluntate institutoria & dispositiua, ita dicit ipse in quadam sua disputa. quæ incipit, Titius hæres. Adde etiam quod pietas dicitur duobus modis, vno modo respectu personæ. Alio modo respectu actus, & hoc dupliciter, scilicet respectu actus dispositiui, & respectu actus distributiui. Pietas quæ est personarum propriè non pertinet ad materiam nostram de relictis ad pias causas, de ista loquitur l. Nesennius. ff. de neg. gest. & C. de neg. gest. l. alimenta, & ff. de inoffi. testa. l. nam & si parentibus. Pietas vero respectu actus dispositiui est materia nostra. Et dicitur relictum ad pias causas, quod relinquitur personæ pauperi, vel loco pio, vel in rem ipsam piam, vt in refectione ecclesiæ vel monumẽti. Vel distributio committitur ad arbitrium executorũ. vt d. c. cum tibi, & generaliter quicquid pro anima incertis, est relictum ad pias causas, secundum gl. no. ff. de leg. 2. l. si quis Titio, facit C. de sacrosan. eccle. l. illud, & quod ibi no. & in Spec. de instrum. edi. §. nunc vero aliqua, ver. & sciat, quod inter. Distributio vero pia largo modo dicitur omnis executio vltimæ voluntatis, vt in Auct. de hære. & fal. §. si vero. ibi, dum dicit piè agendo, col. 1. quod tene menti. Bal. vide supra in verbo, Rex, in 2. q. vide Ioan. And. in repeti. c. Ioannes, de testa. Bal. in l. 1. de leg. 2.

Testator si instituit pauperes Christi hæredes, cum esset quid difficile, quod pauperes intrarent possessionem hæreditatis, si fideicommissarius est datus ab eo, ille mittitur loco pauperum, alias episcopus eos mitteret, ita not. Inn. in c. cũ tibi, de testamen. 165.

Testator cum dicit in testamento, relinquo malè ablata, quid significet ex istis verbis, vide per Inn. in c. quia plerique, de immu. eccle. fo. 189. Et ex suis dictis colliges, quæ plenè ponit de restitutione malè ablatorum vel acquisitorum.

Testator cum facit testamentum est insanus mente, postea autem facit aliud testamentum. Si dubitatur an tempore testamenti fuerit sanus mente vel insanus, in dubio præsumitur, quod ex quo tempore primi testamenti erat in furore, quod etiam fuerit tempore facti secundi testamenti in illo furore, nisi probetur, quod tunc fuerit in suo bono esse & sensu, ita not. Innocen. & Ioan. And. in c. fi. de succes. ab intesta. fol. 167. quod tene menti. Bal. & ibi uidetur casus, vide supra in uerbo, Decedens, in 4. q.

Testator quando dicit, relinquo bona mea, idem est, ac si diceret, omnia bona mea, idem est, ac si diceret, omnia bona mea quia indiffinita æquipollent uniuersali, ita no. Abbas in ca. relatum, de test. uel quia nomen bonorum est nomen uniuersale. ff. de fundo. instru. l. Lucius, & ad Trebel. l. cogi, & C. quæ res pign. obli. pos. l. fi. & ibi per Cy.

Testamentum uide, supra in uer. Citatio, in 40. q.

Testamentum filii factum tunc quando pater erat captus, rumpitur patre ab hostibus redeunte, licet filius ante decesserit, est glo. singul. in l. fi. C. de senten. pass. quam tenet Bar. in l. si is qui pro emptore. in penulti. charta, post prin. de usucap.

Testis quando dicatur uarians, quando uacillans, quando contrarius, uide omnia ista per Innoc. in cap. præterea, de testi. cogen. fol. 112. num. 4. super uerbo, incontinenti. Et ibi dicit, quod uarians est, qui non stat firmus in dicto. Contrarius qui contraria tenaciter asserit. Vacillans qui uariat titubando. Bal.

Testis istud dictum deponens, dico Titium bonum hominẽ, quia cum bonis hominibus conuersatur, ualet, ita no. Inno. in cap. 1. de scrutinio in ordi. fac. 44.

Testis dictum examinati super artic. uel capitulo impertinenti non ualet, ita no. Innocen. in c. per tuas, de testibus. fol. 110. nu. 4. et uide supra in uerbo, Silentium, in 1. q.

Testis quando potest corrigere dictum suum, uide Inn. in c. præterea, de testibus cogen. fol. 112. nu. 3. et in c. cum clamor, extra de testibus. 110.

Testis debet interrogari à iudice de causa scientiæ, scilicet si quæratur qualiter scit illud, et si iudex nõ quærit illud, præsumitur in ipso malitia, quia omittit illa, quæ suo officio solerti incumbunt: debet enim petere et interrogare de causis. Si uero iudex interrogauit, et testis nihil respondit, uel fortè non bene, debet tunc iudex ipsum interrogare, de testib. c. cum clamor. Si autem iudex omisit interrogare de circunstantiis singulis, non subalternis, ut de loco, tempore et contestibus, et tunc testes non sunt reperendi, iterum interrogandi. Si autem iudex ipsum non interrogasset de principali re uel facto, ut de titulo, præscriptione, et simil. tunc testis debet repeti, quia tunc culpa iudicis, non partis, ita no. Inn. in c. per tuas, de testi. fol. 110. num. 4. quæ omnia tene menti. Bal. Solet recitari per Doct. in c. cum causam, de testi. uide supra in uer. Sententia, in 40. q.

Testis iudex esse non poterit, licet causam alteri delegauerit, ita no. Innocen. in c. dilecto, de testibus. fol. 109. nu. 3. Et est ratio, quia delegatus fungitur uice delegantis, et ille qui delegauit, uidetur etiam causam cognoscere et tenere, ut ibidẽ no. dicit Innoc.

Testis esse potest, qui uenit, seu fecit contra iuramentum, facta tamen pœnitentia peccati, ita not. Innocen. de testi. capitul. intimauit. 106.

Testis si dicat, uidi talem fugiẽtem cum gladio euaginato post delictum factum, licet in hoc non interfuit, ualet testimonium, ita no. Inn. in c. statuimus, de offi. deleg. fol. 61.

Testis si dicat, non recordor de tempore, tamen ualet eius testimonium. Sed in interdicto uti possidetis, oportet probare de possessione illius rei, ut l. 1. §. ex hoc interdicto. ff. de ui et ui arma. ita not. Innoc. in c. qualiter et quando, de accusa. fo. 203. nume. 2. uidetur probabiliter dicẽdum, si dico quod spoliasti me isto mense, et produco testes, qui non deponunt de isto mense, sed de præterito, bene probant, quia licet errent in tempore, tamen probant spoliationem factam, etc. Et uide Innoc. in d. c. qualiter et quando, etc.

Testis quando uacillat, notarius debet scribere incõtinenti præsente iudice uacillationis modum, ita no. Inn. in c. quoniam contra, de proba. fol. 104. num. 5. uide per Bald. et Ang. in l. Lucius.

Lucius. ff. de his qui no. infa.

Testis an possit puniri de confessis per eum testificando, vidẽ Innoc. in c. super, de testibus. fol. 106.

Testis de quibus est interrogandus, & de quibus non, etiam si interrogetur vel sponte confiteatur, an præiudicet alteri, vel non, uide de omnibus istis per Innocen. valde not. in c. cum super, de confessis. fol. 102. num. 3. Et ibi dicit, quod testis interrogatus de multis, de quibus nõ iurauit expressè, quia veniunt in quandam consequentiam.

Testis est legitimus pater ipsi filio in causa matrimonii, ita no. Innocen. in c. super, de testibus. fol. 106.

Testis inimicus quando admittatur ad testimonium, & quando non. Et quid de inimico reconciliato, vide per Innoc. in c. cum oporteat, de accus. fol. 202. nu. 3. qui dicit ibi, quod inimicus reconciliatus non admittitur ad testificandum, si reconciliatio erat recens, secus si antiqua, quia ex antiquitate temporis præsumitur obliuio, & ideo dictis suis & testimonio stabitur quasi nullæ supersint inimicitiæ reliquæ, argu. ff. de vsur. l. scien. §. fundi, facit quod no. in c. tuas, in glos. de simonia, & ff. de ann. leg. l. 3. §. fi. & de excu. tut. l. athletæ. §. dat remissionem. C. famil. ercis. l. in ipsius, & Insti. de iniuriis. §. fi. in gl. tene menti. Bal. Et dicit Inn. ibi, quod inimicus repellitur à testimonio, si inimicitia erat capitalis vel magna, vbi autem esset parua, non repelleretur, tamen testimonio eius non adhiberetur tanta fides, quanta alias adhiberetur, &c.

Testis cæcus nõ potest testificari pro re perceptibili per visum, quia videre non potest, item nec surdus per auditum, cum non audiat, ideo testimonia istorum isto modo non valent, ita no. Host. in c. ex literis, de consuetudine, vide Bart. in l. 1. ff. de verbo. oblig.

Testis non potest esse, qui est excommunicatus per sentẽtiam iam in eum latam, ita not. Inno. in c. cum nobis, de elec. fol. 22. nec potest conficere instrumentum, secus si expectatur excommunicari, quia nondum in eum lata est sententia, quia potest interim testificari & conficere instrumenta, vt ipse idem no. in c. auditis, de excep. & ibi no. vnum, quod contractus excommunicati, & etiam sententialiter condemnati valent ex partium voluntate. quod no. perpetuo. Bal.

Testis non solum debet iurare dicere veritatem super articulo dato, sed etiam super tota causa, item no. de interrog. fiendis ipsis testibus, & quid iuris si omittantur, vide per Inno. in c. per tuas, de testibus. fo. 110. nu. 3.

Testis quando procur. esse possit in causa domini, & quando non, vide Inn. in c. Romana, de testib. lib. 6. fol. 112. & per eũdem in c. insuper, eo. tit. fol. 105. vbi dicit, an possit excommunicatus testificari in causis ecclesiæ, & an Abbas in causis monasterii sui, et per Bar. in l. deferre, §. 1. ff. de iu. fisci, vbi quærit de multis circa primam materiam. Bal.

Testis dixit, vidi talem possidere talem domum à 40. ann. citra, intelligitur non continuè ipsum uidisse possedisse, nisi appareat in suo dicto copula, et, scilicet à 40. an. et citra, ita no. Inno. in c. cum Ioan. Heremita, de fide instrum. fol. 114 vide supra in ver. Clausula, in pen. q.

Testis qui iurauit dicere veram et puram veritatem, nihil potest addere vel mutare voluntate sua de actu, vt per Inn. in c. cum dilec, de testi. fo. 110. Adde quod si iurauit dicere meram veritatem deponendo per famam non probat, quia ille qui non fuit in facto, non potest scire dicere meram veritatem: Vnde scire per famam, non est scire veritatem, sed est scire opinatè. Vide gl. no. in l. in bonæ fid. in gl. magna. C. de reb. credi. et iureiu. ibi, dum dicit, sed quid si non interfuit facto, etc. Adde hic quod habetur supra in ver. Credulitas, in 8. q.

Testi non est permissum iurare, qui sint viri prouidi, et discreti, quia id solum iudici competit, ideo specificè testis debet dicere personas apud quas est infamia contra inquirẽdum, et non debet dicere conditionem, et hoc modo formare inquisitionem: postea. n. non habet locum probatio per famã, secundum Inn. et hoc quando infamia dicitur esse apud aliquos. Sed si est communis apud maiorẽ partẽ gentiũ vel viciniæ, sufficit deponere in genere de fama sine specificatione personarũ singulariũ, ita no. Inn. in c. cũ dilectus, de test. 110.

Testis non tenetur habere memoriã dies nisi plus esset de substantia processus, et debet recordari tam de loco, quàm de tẽpore, ita no. Inn. in c. qualiter et quando, de accusa. fo. 203. nu. 3.

Testis in causa criminali etiam interrogatus non tenetur deponere de die, gl. est ordinaria valde not. 3. q. 9. c. nihilo minus. quod not. Bal.

Testis si confitetur se infamẽ vel inimicũ, nõ creditur et, cũ super hoc nõ sit productus, nec iuratus respondeat, quia accessoriũ est, nã nec iurat, nec vacillat, tñ si vacillat nõ credit ei, ita no. Inno. in cap. inquisitionis, de accusatio. fol. 203. nu. 2.

Testis an teneatur reuelare illud, quod iurauit tenere secretũ, vide Innoc. in ca. qualiter & quando, de accusa. fol. eodem. vbi dicit, quod iuramentum de non reuelando secretum, intelligitur, nisi ex iusta causa reueletur, quod not. quia sæpe accidit.

Testis an possit esse ille, qui associauit aliquem ad committendum adulterium in causa illius adulterij, & an possit cogi, vide per Inn. in d. c. qualiter, & quando, fol. eod.

Testis vel instrumentum si sit falsum verè, vel sit falsum in solemnitate, non valet, quia veritas, vel solemnitas deest, nisi sit falsum per errorem, non per malitiam, vt erronea inditio, vt ff. de regu. iur. l. si librarius. C. de testa. l. error, secundum Dy. Et idem si factum est per dolum, secus si per aliam culpam, ff. de falsis, l. filius, §. sequens quæstio. & C. de transact. l. si ex falsis instrumentis. dictum autem testis nihil valet, vt 2. q. 9. c. pura, quia dictum testis fundatur super iuramẽto indiuisibili, nam periurus in vno ab omni testimonio repellitur, vt no. ff. de infa. l. Lucius. Aut est falsus in his, quæ non sunt de substantia, sed sunt accidentalia, vt & pignora, & tũc testis nihil probat, quia inhabilis est propter periurium, sed quia in instrumento vtile per inutile non vitiatur, vt C. de falsis. l. querela. Si autem testis dicit falsum, non in substantialibus, sed in comitantibus actum, vt in loco, & tempore, non creditur, imo falsus iudicatur, vt in Daniele. C. de testi. l. testium, quia locus & tempus totum factum ad se trahunt. Falsa vero denunciatio, vt in confinibus vel terra, vnde sit quis, non vitiat, quia in hoc non consistit officium, nec effectus, & hæc sunt de mente Inno. in c. fraternitatis, de hæret. fol. 208

Testis non debet asserere, nisi id, quod vidit vel sentit, alias falsarius, ita not. Innocen. in d. capit. fraternitatis, de hæreti. fol. eodem.

Testis qui se subtrahit, vt veritas occultetur, tenetur crimine falsi, ita not. Inno. in c. 1. de crimine falsi, fol. 214. item si tacet verum, dum deponit, C. de episco. & cler. l. presbyteri. Et in hoc casu est falsus & periurus. Primo enim casu est falsus homo, non testis, quia non iurauit, & tenetur ex generali capite l. Corneliæ de falsis, ff. de falsis, l. j. Sicut quando non iuratus dicit falsum coram iudice, vel tacet veritatem, ff. de infa. l. ictus fustium, §. j. per Iac. Bu. vide etiam per Cy. in l. vlt. C. de sepul. viola. quæ verba tene menti. Bal.

Testis potest testificari solus de veritate scrutata organo sensus & organo sensus palpata, ita no. Inn. in c. ex literis, de iureiu. fol. 119. idem alibi dicit Bal.

Testis, qui dicit se non interfuisse, non probat contra instrumẽtum, quia singularis, si testes legitimi numeri se interfuisse dicant: nam qui dicit se interfuisse non est singularis, quia habet contestem tabellionem, secus si dicat nõ interfui, ita no. Inn. in c. cum Io. Eremita, de fide instr. fol. 114. nu. 3. Si autem dicat rem aliter gestam, quàm dicat instrumentũ, tunc potest redargui, vt Insti. de ver. obl. §. item verborum. Si aũt dicat, non recordor, valet instrũm, licet vna vox nihil probet, secũdũ Inn. ibid. Et vide l. quidam, in fi. ff. de furtis, & ff. ad carbon. l. qui testamentum, in fi. tene menti Bal. Et sic no. hic quid iuris, quando illi qui scripti sunt in instrõ contradicunt instrĩs. De quo plenè per Inn. & alios Doc. in d. c. cum Io. Scias tamẽ, quod præsumitur pro instrõ quo ad veritatem, si instrũm sit solemne. C. de proba. l. cum precibus, itẽ præsumitur quo ad solennitatem formalem, ff. de verb. obl. l. sciẽdum, sed nõ præsumitur quo ad casualem solemnitatem, ff. de exce. doli. l. j. §. circa. nisi causa specificata sit in instrumento, quia tunc ei standum est, nisi contrarium probetur per scripturam, vt C. de non nume. pecu. l. generaliter, & l. si cautio. Adde quod no. ff. de pac. l. iuregentium, §. quod ferè. Bal.

Testis potest repeti ad declarandum dictum suum obscurum, vel ambiguum, ita no. Inn. in c. cum clamor, de testib. fo. 110. Hoc verum, nisi obscuritas esset ob culpam patris, quia facit obscurũ artic. vt in c. in præsentia, de prob. secundum Bar. nõ tamen dicitur obscurum, quod clarè potest intelligi per apertam naturam verborum vel loquendi consuetudinem, secundum Inn. sed illud est obscurum, quod non potest bene intelligi, ff. de rei vend. l. Pompo. §. fi. Adde quod no. ff. de appel. l. ab executione. Bal.

Testis in reivend. nũquã dicitur probare, nisi reddat cãm ẽt nõ interrogatus, ita no. Inn. in d. c. cum causam, de testib. fo. 108

Testis qui omne dicit, nihil excipit, tamen interdum deponit super generib. singulorum, nec super singulis, vt ibidem Inno.

Testis dictum quãdo est ambiguum, idest quando põt se hẽre

ad

Universidad de Deusto Biblioteca

ad esse,& non esse,interpretatur contra producentẽ, ita not Innoc.in c.in præsentia,de proba.fol.103.nume.3.& ibi glo. ordi.& singul.vide per Bar.in l.inter stipu. §. si Stichum.ff. de verb.obli.

Testis repellitur à testimonio non solum ille, qui est odiosus extrinsecè,vt quia euidenter se docet inimicum, sed qui est inimicus in mente,non tamen dicit vel docet,vt sunt multi, sed repellitur etiam ille,qui habet causam inimicitiæ,vel habere præsumitur, licet nullum odium habeat in mente sua, ita no.Inn.in c.cum I.& A.de re iudi.fol.129. in fin.& non solũ odiosus repellitur, sed & qui habet causam odii, quod no.& vide supra in verbo, Crimen,in 10.quæst. & supra hoc eodem verbo,in 46.quæst.

Testis deponens vltra id,de quo interrogatur, non valet testimonium:reddit enim se suspectum,ita no. Inn.in c.inquisitionis,de accusa.fol.203.nu.1.

Testis si quis fuerit in causa criminali contra aliquem, & iterũ vult sua sponte testificari,præsumitur inimicus,ita no. Inno. in c.cum P.prope finem, de accusa. fol. 200. item quia facit se suspectum eo quod vult sponte testificari , facit ff. de his, quibus vt indig. l. post legatum.§.si vero , & quod ibi not. Bal.Abbas dicit in d.c.cum P. quod ille, qui pluries se offert ad testificandum in causa criminali præsumitur inimicus, & sic non poterit testificari , ergo secus si tantum semel obtulit se, quia ipse dicit pluries , vt in gl.d.l.post legatum. §.2.quæ est singularis. Sed dicit quod illa gl debet intelligi in prima testificatione,si quis obtulit in causa criminali , secũdum Bal.vide supra in ver. Abb.in 8.q.vbi an possit, &c. & supra in ver. Clericus, in 1.q.ibi , non potest testificari in curia , &c.

Testis,si timetur de obliuione,iustus timor est,sicut timor mortis,ita no.Inno in c.quoniam,vt li.non contesta.fol.86.not bene facit ff.ad carbon.l.3.§.duæ causæ, & argu.ff.de fur.l. quidam tabularũ.hic metus est in factis antiquis, ff.de proba.l.Celsus.Bal.Et vide omnino de ista materia testium, supra in verbo,Iuramentum,in 9.q.

Testis deponens de intentione cordis alterius non valet eius dictum,quia soli Deo hominum intentio nota est , ita not. Innocen.in c. super,de renuncia.fol.39.tamen datur testi ex facto voluntas intelligen.ut l.reprehendenda. C. de insti.& substi.sub condi.factis.

Testis debet reddere rationem dicti sui per eum sensum , per quem recipit illud super quo testificatur,ita no. Inn.in c.cũ causam,de testi.fol.108. Sed Placentinus dixit,quod in quolibet actu corporeo sufficit causæ uisus redditio , ut not.in l. pe.& 2.C.de err.o.aduo.ubi in causa auditus reddit causam, uisus,& ibi refert Cy. qualiter debet testis loqui ad probandum negatiuam directo,quando uisus pro omni sensu corporis accipitur largo sumpto uocabulo , apertius tamen deponit per nomen proprium illius sensus,facit quod no.ff.de acq.possess.l.quod meo,in fi.unde uide istud uerbum,uisus, quando sumitur pro uisione quam Sancti faciunt in spiritu. Vnde in diuina scriptura scribitur,opus est intelligentia , & uisione , & S. Paulus dicit , uideo aliam legem in membris meis,idest sentio & agnosco per sensum & rationẽ : si enim testis dicit,vidi,hoc verbum si refert se ad sensum probat,vt cum dicit,vidi sic.S autem se refert ad oculum mentalem, vel intellectualem,vt quia dicit testis,sic videtur mihi , non probat,quia peccat,cum dictum sit magis dubitatiuũ,quàm ratio: debet. n. esse sensitus sensus corpori , qui sensus sunt quinque,vt no.in d.l.quod meo: tunc enim testis debet habere intellectum,vt id , quod corpore videt : mente intelligat,quod illud sit.Nam Aristo.ait in problematibus: Intellectus videt,& intellectus audit:debet enim anima phantasmata speculari. Tamen inter cæteros sensus visus est nobilior,& verbum visus prædicatur de omni sensu , vt dixi largo sumpto vocabulo.Vnde qui audiunt,si dicit , quod vidit, saluatur suum dictum,vt dicit Iac.de Are.C.de testi.l.testiũ. Tamen in visione opus est intelligentia,vt dixi supra.interdum ponitur pro actu,& pro opinione , vt l.quid tamen.§.si arbiter,ff.de arbi.& isto modo non cadit in testẽ , vt l.diem. §.si plures. ff. de arbi. Strictè autem visus est actus videntis oculo corporali,& intuitiuè,vt ff.de his,quæ in testa. delen. l.proximè.Et est visus de coloribus & de magno, & de paruo in factis , vt in maleficiis. possessio probatur per visum, idest ipsum possidere, nam per testes probatur possessio naturalis,& ex ea præsumitur ciuilis,vt no.ff.de verb. obli.l.stipulatio ista.§.hæc quoque,& qui tenet, præsumitur possidere,vt not.Inn.in c.cum olim,de censib.fo.184.& C. ne vxor pro marito.l.ob maritorum.ff.de sol.l.Titia,& C.finium.regund.l.si quis. Super vero iuribus non est visio corporis,& ideo qui dicit aliquem dominum , quia vidit , non probat, quia non cadit directè & vniformiter in visum testis , sed informiter et indirectè , quia diuersæ sunt causæ dominii,quæ non præsumuntur , nisi testis adiiciat nominatim , scilicet visibilia et vniformiter videntur,scilicet , organo oculi corporalis , in quibus dictum testis sufficit nudum sine addita ratione,nisi sit interrogatus de ea. Sed in dominio non sufficit dictum sine ratione,secundum Inn. idem si agatur de alio iure probando , vt de probanda obligatione, vt quia sic dicit testis super argu. quod Titius est mihi obligatus, et dicit , uera est ista depositio , et testis informis est et nihil probat.idem fortè si agatur de probando ,quod aliquis sit mente captus uel furiosus,quia non probat testis ista talia,dicendo , quod uidit , nisi sigillatim adiiciat actus per quos discretus uir ita iudicaret,nam talia multum consistut in iudicio rationis,et habent plurimum rationis, quam sensationis,et potest quis faciliter decipi.item si uelim probare, quod aliquis sit uagabundus:nec.n.comprehendit testis de facili,quod sit desertor originis,uel domicilii. et tene ista perpetuo menti,quia utilia sunt et multum. Bal.

Testis si testificatur super his,quæ non percipiuntur sensu corporeo,sed oculo mentis uel rationis,non ualet eius dictum, nisi rationem sui dicti assignet,ita no. Inn. in c. cũ causam, de testi.fol. 108. et causa debet esse alia à dicto , ut not.ff.de leg.l.non omnium,et de offi.procu. Cæsa,l.fin. et causa debet esse congrua , item bona ratio testis facit bonum esse dictum,et mala ratio,malum dictum,ut d.l.2.§.circa, ff.de excep.doli.et de condi.et demon.l.cum tale, in fin. Item ad id adaptatur dictum ad quod ratio , ut ff. de acq.pos.l.si is quianimo.et ibi, not. item id,quod non est, sciri non potest , ff. de acq.pos.l.si quis fundum,de negatiua dic, ut no.ff.de iti. actu.pri.l.1.§.1.et uide quod no ff de magi.conue.l.1.§. proba.quod no. Bal.

Testis qui iurauit de ueritate dicenda , non debet respondere illud,quod credit, sed illud quod uerum nouit . Et sic non debet respondere dubitatiuè,ita no.Inn.in c.ad hæc, de testi. fol. 165.quod not.uide supra hoc eodem in 58.q.et supra in uerbo, Iuramentum,in 9.q.

Testis in causa matrimonii debet probare per id , quod audiuit ante litẽ motam,et de antiqua fama,ita no. Abb.in c.super eo,de eo qui duxit in matrimoniũ,quã pollu. per adult.

Testi non creditur de infamia alicuius, nisi adiiciat iustam uel legitimam causam sciẽtiæ,ita no.Inn.in c. cum oporteat,de accusa. fol.202.

Testi,contra quem inducuntur testes,non datur copia capitulorum,quia exitus controuersiæ non tangit eum,sed parti debet edi cop. capitulorum, quæ contra eam inducuntur , etiã in causis criminalibus , ex illa regula edenda sunt omnia.ff. de eden.l.1.§.edenda sunt omnia,quæ tene menti,ita no.Inno.in c.inter solicitudinem,de purg.cano. [illegible].

Testi sufficit semel causam sui dicti reddidisse , nec de causa ulterius est interrogandus , sed de circunstantiis siue proximis sic,et de dolo,tempore,contestibus siue remotis,ut si uideatur suspectus,ut de uestibus,et similibus, hæc enim non sunt causæ sui dicti , sed circunstantiæ ad ueritatem inuestigandam,ita not.Innocen. in cap. cum causam , de testibus. fol.108.Et sufficit deponere eo modo, in quo includitur causa scientiæ,secundum Fran. Accur. Bal. Sed quæro ab extra de uno , ita cauetur , quod testes interrogari debeant de causa sciẽtiæ,alias non ualeat dictũ eorum . Contingit quod testes deponunt eo modo , quo includitur causa scientiæ,an ualeat dictum eorum.Et uidetur quod sic,ut hic per Innoc. nam amodo interrogatio est superflua cum sine interrogatione respondent.ff.de interroga.act.l.si sine. item non cogitur respondere cum semel dixerit,ut C de app. ampliorem. §.in refutatoriis.item hic erat quædam superfluitas et inculcatio uerborum,quæ fugienda et amputanda est, ut not.in l. certi condictio. ff. si cert. pet. Præterea mens et ratio statuti sequenda est. ff. de excusatio. tuto. l. scire oportet. §. et si maximè , cuius statuti ratio fuit iudicum calliditatibus obuiare , nam certam rationem reddere tenetur,ad idem ff.de acq.hære.l.illud,in ratione sui.unde paria sunt, siue testator una ratione prohibeat alienari extra familiam, siue duabus, nã utrobiq; causam rationis tunc assignasse dicitur. Alii dicunt cõtra,quia non debet recedi à tradita forma statuti.Sed ista rõ est rudis,quia nõ est omissa forma, sed sub cõpendio uerborũ inclusa.Et expressum dicitur id,quod cõpẽdio uerborũ cõtinetur,et nihil omissum dicitur cũ totũ legi põr , ut l.1.post princ. ff. de his quæ in testa. delentur,et C. de precibus impe.offe.

pe.offe.l. Quid econtra,statuto cauetur , quod credatur testibus contra nobiles,licet non reddant causam boni sui dicti.Pone ergo, deponit testis contra nobilem vel magnatẽ, quod vim fecit,interrogatus testis quomodo scit . Respondit,quia credo, vel quia habet vxorem , vel quia Rex est in Francia. Quæritur an probet ? & videtur quod sic,quia assertiuè deponit.ff.de exceptio.doli,l.2.§.circa. Et ideo statutum debet intelligi,quando causa confert aliquid dicto,puta adminiculum vel præsump.ideo hic variatio nihil facit. Aliud est enim malam causam reddere,& qualitatis,non substãtiæ significare vitium.ff.de dolo.l. eleganter.§.1.& C. ad exhi.l. si res,cum similibus. Bald.

Testes qui variant in actu reiterabili sunt per distinctionem partis ad concordiam reducẽdi,& potius concordandi sunt, quàm reprobandi,ita not. Abbas in c.cum tu,de testibus.idẽ in actu continuabili,nam in eo vnus testis potest referri ad prin.temporis,alter ad finem , & sic poterunt saluari,vt not. in l.insulam,ff.solut.matri.per Iac.de Are.& Bart.in l.2.ff. si cert. peta.

Testes extra prouinciam sunt cogendi,ita not. Abbas in capit. cum olim , de testibus vide in capitul. stat.de rescript.libro. 6. Bald.

Testes ante publicationem sunt reprobandi,non post, ita not. Abb.in c.series,de testi.& practicam huius vide per eum,& de testi.c.ex parte.Bald.

Testes possunt sæpius induci,cum variatur modus agendi, ita nota.in capit.constitutus , de testi.fol. 107. & capit. veniens, cod. titul. fol.105

Testes licet in aliquibus casibus non compellantur,tamen possunt excommunicari impedientes,ita not.in capit. constitutus,de testi.fol.eod.quod not.facit quod not.C.de fur.l.in ciuile. Bald.

Testes duo derogant literis sigillatis,ita not. Abbas in ca.cum à nobis,de testibus . quia viua vox est probatio plena & vera,sigillum plena & præsumpta, sed vera derogat præsumptæ,secundum Pau.de Leaza.

Testes quando possint cogi ad testificandum si se subtrahant, vide Innocen.in capit.1.de testi.cogen.fol.112.numer.2. vide supra omnino in ver.Crimen,in 10.q.& in verbo, Tantum, in 1.quæstio.

Testes in casibus spiritualibus interrogantur de veritate & credulitate sine iuramento,ita not.Innocen.in cap. ad hæc , de testa. folio.165.quod est multum not.idem in syndico,vt ibidem Innocent.

Testes si nõ legitimi numeri dicantur interfuisse actui,de quo instrumentum fuit factum,testis,vnus adhibetur,qui dicit se interfuisse,non probat contra instrumentum , quia vnus est singularis,vide latius in ca.cum Io.Eremita,de fide instrumen.& glo.in ca.in nostra, de testi. & vide omnino supra in verbo. Articuli,in 1. quæstio. vbi sunt aliqua ad istam materiam.Bald.

Testes possunt produci in causa inquisitionis,etiam post aperturam,de testi.c. cum clamor, hoc verum in iudice , in quo non timetur subornatio , quia præsumptio officij excludit præsumptionem doli,arg.l.si multi,de publica.& quia testes sunt semper aperti iudici cum ipsos examinat.secundum Innoc. Reus vero producere non poterit,nisi actor producat, arg.l.petendæ. C.de in integ.resti. Et si inquisitio habet promotorem,quia promotor non dicitur accusare , nec habere ius in processu inquisitionis,ita not. Innocen.in d.capit.cum clamor , de testibus.folio.107.nume.2.vide supra in ver. Casus,in 4.q.

Testes qui non facerent probationem,etiam sunt recipiendi si facerent præsumptionem , ita not.Inn. in c.præsentium. fol. 107.& in c.veniens,de testibus,fo.105.vide per Cy. & Bal. in l.ad probationem.C. de proba.

Testes possunt esse familiares,nisi sint subditi producentis, ita not.Inno.in c.in literis,de testi.fol.106.vide supra in ver.Citatio,in 11.quæstio.

Testes familiares,& producentis subditi,licet non probent,vt dicit Inno.in c.in literis,de testi.fol.eodem. tamen saltim faciunt inditium,tex. est sing. qui non est alibi in l.si quando. C.vnde vi.not.in c.1.de restit.spol.fol.93. & per Bart.in l.2.§. ætas.ff.de excu.tut.quæ omnia tene menti.Bald.

Testes an esse possint ecclesiastici,vide Inn.in capit. cum nuncius, de testi. folio.106. & vide supra in ver. Arbiter , in 2. quæstio.

Testes possunt esse singuli de vniuersitate in causa vniuersitatis,quia reddunt eorum testimonium vt singuli, non vt vniuersitas,ita not.Inno.in ca.insuper,de testi.fol. 105. Hoc verum si ista est causa proprietatis & vtilitatis , vt l. Celsus.ff. quod cuiusque vniuersi. nomine. & l. testatrix.§.1.ff. commu.prædio.

Testes quando non sunt concordes in dictis eorum,vel in causis scientiæ,quid sit tunc fiendum,vide per Inn.in ca.qualiter, de accusa. 202

Testes non recipiuntur contra eum,qui non habet aduersariũ, & creditur literis testimonialibus,ita not.Inno.in c.1. de postul.præla. 16

Testes ijdem si pluries recipiantur ad testimonium, pluries iurare tenentur. Hoc verum quando habent super diuersis factis testificari , sed si iam testificauerint super vno facto , & iterum ad illud factum vocentur,non oportet iterum iurare, ita no.Inn.in c.fraternitatis,de testi.fo.106.nu.1. Vide supra in verbo, Attestationes.in 2.q. Bal. vide per Bart.in l.hæredes palam.§.sed si notam.ff.de testamentis.

Testes in quibus casibus recipiuntur ante li.contest. oblato libello,vel non oblato,vide per Inn.in ca.quoniam,vt li.non contest.fol.86.nu.1.

Testes quando possunt iterum examinari in eadem causa , itẽ quando testes recepti in uno iudicio probant in alio, & quãdo non,uide de istis not.per Inno.in c.ueniens,de testibus. fol.105. nume.4.

Testes debent loqui clarè & intellectiuè,alias si obscurum est dictum suum,non ualebit,ut not. Inno.in c. cum clamor,de testibus.fol.110.& per eundem in c. 1. de summa Trini.& fide Catho, fol.1.

Testes contra vnam personam producti contra aliam non valent,ita not.Inno.in c.constitutus,de testibus. 107

Testes si inter diuersarum partium est per omnia æqualitas,illi præferuntur,qui iuri communi consonant,ita not. Inn.in ca.auditis,de excep.& satis not,dicit hoc tex.in c. licet causam,de proba.& not.in c.licet,& in c.in nostra,de testi.

Testes suos quis potest reprobare,ita not. Inn. in c.licet,de testibus. 106

Testes quando alij , quàm illi,qui sunt scripti in instrumento contradicunt instrumento,quid iuris erit,vide per Inn. in c. cum Ioannes Eremita,de fide instrum.fol.114.nu.2.vide gl. in c.in nostra,de testibus.

Testes pauci affirmantes multis negantibus præferuntur , ita not. Innoc.in capit.quid per nouale,de verbo.significa.fol. 233.nume.3.Et vide quod not.in cap.1.de præscrip.lib. 6. per Ioand. And.

Testes vbi duo sufficiunt,si per tres probaui,nihil prodest parti obijcere contra vnum vel appellare,ita not.Inno.in c. super eo. de appel. 132

Testes singulares probant iurisdi.ita not.Inn.in c.licet ex quadam,de testi.fol.110. Dicit Iaco.de Are.quod testes singulares in specie concordes in genere probant genus,idest genera singulorum,non singula generum,quod valet ad probandum hæresim secundum Iac. facit.ff. de testi.l.ob carmen, in fi.quod tene menti.Bald.

Testes recepti ad rei memoriam non valent , nisi contra eos qui citati sunt,ita not. Inno.in c.significauit , de testib.109

Testes inquisiti non possunt induci in causa accusationis, si aliquid aliud agebatur in prima & aliud in secunda causa,ita not.Inno.in c.cum in tua, extra de testibus. 110

Testes vnius si deponunt vniuersaliter affirmatiuè, quãdo possunt concordari cum testibus , qui particulariter deponunt super incompassibili,vide plenè per Innocen.in capit.licet, de proba. 103

Testes recepti in inquisitione generali , iterum recipiuntur in inquisitione speciali ita not.in c.bonæ,de elec.fol.29.vide supra in ver. Inquisitio , in 4.q.

Testes possunt produci simul ab vtraque parte,ita not.Innoc. in c.proposuit,de cle.excom.mini. 215

Testes non possunt recipi ex partis contumacia in causa restitutionis in integrum lit.non contest. nisi post tres menses, ita no. Inn.in c.accedens,vt li.non contest.fol.86.Host.ibidem tenet contrarium,& tene menti. Vide supra in ver. Iudex,in 100.q.vbi testis repellitur propter grauiorem,&c.

Testes possunt recipi ad cautelam etiam parte non citata , ita not.Host.in c.bonæ , de elect.

Testes quando sunt tales recepti,qui non recipi debuerunt absenti contra quem recepti sunt,datur resti.ita not. Inno.in c. cum causam, de testi. 108

Testes meos possum reprobare ex causa quæ alio procedit, ita no. Inn.in c.cum venerabilis,de excep.fol.121.nu.7.

Testes qui volunt probare memoriã nõ extare,qualiter debẽt deponere,vide per Inn.in c.veniẽs,de verbo.sig.236. Et ista est pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

est probatio multũ differmis ab alijs probationibus veris, secundum eum ibidem, nec est horum testium distinguere, quis reddat bene vel malè, & sufficit, quod testis referat se tempus certum, vt quia dicit tempore talis conflictus, non autem dicat à tali tempore citra, secundum Inn. ibidem. Et sic no. quod sufficit deponere super tempore vel circunstantijs temporis, vt si quidem diceret tale, quid fuit tẽpore mortalitatis, &c. Bal. vide Bart. in l. in summa. §. item Labeo. ff. de aqua plu. arcen.

Protestans contra Testes eorum dictis potest vti ad excludendam probationem aduersarij, non tamen ad intentionẽ protestationis fundandam, vt quia esset sibi ipsi contrarius, ita no. Inn. in c. præsentium, de testi. fol. 107. Et si protestans petit eos pro se examinari, videtur à protestatione destitisse, secundum Inn. ibidem, tene menti, secus si facit interrogatoria contra articulos partis aduersæ, secundum quæ petit eos interrogari, vt ibidem ipse not.

Testium receptio facta contra non citatum non valet, ita not. Abbas de testib. c. in nomine Domini, & l. si quando. C. eo. ti. Bal. gl. vt ibi dicere. quod sit nulla ipso iure receptio testiũ.

Testium apertura non obstat, vbi variatur modus agendi, ita no. Abbas in c. veniens, de testibus.

A Testium productione postquam iam deposuerunt, nõ potest recedi, sed bene à protestatione re integra, ita no. Inn. in c. præsentium, de testibus. 107.

Testium dicta sunt in mitiorem partem interpretanda, ita not. Inn. in c. causam quæ, de tescrip. fol. 7. in dubio autem interpretãda sunt contra producentem, secundum Host. ibidem, & de proba. c. in præsentia.

ex Testium confessione non debet quis puniri, nisi quæsitus modus agendi patitur, secus ex propria confessione, ita no. Inn. in c. per inquisitionem, de elec. 26

Testium concordia non est attenda. nisi in pari numero, ita not. Inn. in c. cum contingat, de offi. dele. fol. 60. num. 1. vide per Bar. & Bal. in l. 2. §. j. ff. si cer. pet.

Testium examinationem potest iudex committere notario in absentia ipsius iudicis, ita not. Inn. in c. cum Bertoldus, de re iud. fol. 118. nu. 4. & no. in c. 2. de iudicijs, vbi casus, & in cle. 1. de offi. deleg. & in c. causam, de testibus. Sed ante commissionem notarius non posset testes examinare, quia istud pertinet ad officium iudicis, vt no. in l. hac consultissima. §. pe. C. de testam. & facit. ff. de excu. tut. l. scire oportet. §. penul. & ibi not. Bald.

Testium contra personas quando licitum est opponere, & quãdo non, item quando vis scire cautelam ne testes reprobentur, item si obijcitur, quod testes non recipiantur, quia sunt criminosi, oportet opponentem exprimere. Et si deponunt pro opponente, non creditur eorum dictis, vide de omnibus istis valde not. per Inn. in c. præterea, de testi. fol. 107. per Arch. & per Io. And. in c. præsentium, de testibus. lib. 6. in nouella.

Testium examinatio si, cui committitur, alteri committere non potest illam examinationem, nisi de partium voluntate, ita no. Inn. in c. causam, de testi. fol. 106. tamen potest adhibere notarium, vt scribat eorum dicta, si ille cui est cõmissa examinatio examinabit, ita not. Innoc. in ca. cum Bertoldus, de re iudicat. fo. 118. nu. 4. facit quod not. in cap. quoniam contra falsam, de prob. vide supra in verbo, Credulitas, in 8. q.

Testium receptio potest fieri nocte, idem in alleg. quæ audiri possunt de nocte, ita not. Inn. in c. consuluit, de offi. delega. fol. 56. nu. 5. Et est ratio, quia non oportet in istis iudicem sedere pro tribunali, secus in diffinitiua & interlocutoria, & in contest. li. quia ista de nocte fieri non possunt, cum in istis oporteat iudicem sedere pro tribunali secundum eundem ibidem, quod not. Tamen gl. in d. c. vult, quod sententia lata de nocte valet & tenet, licet Innoc. teneat contrarium. Cum gl. tenet Io. & Host. item possunt dari pignora & de iussores de nocte, de quo vide bonam glo. in l. more. ff. de ferijs, ita not. Cyn. in l. non minorem. C. de transac. Bal.

Testium ante aperturam potest dari terminus ad opponendũ contra personas testium nominibus exhibitis, ita not. Inn. in c. ad hæc, de resta. 165

Testium receptio in causa inquisitionis valet etiam ante lit. contest. ita not. Inn. in c. veritatis, de dolo & cont. fol. 99. &c.

Testificari quomodo possunt in causa iudex ordinarius vel delegatus, vide per Inn. in c. dilecto, de testi. fo. 109. & vide omnino supra in ver. Arbiter, in 4. q.

Testificari quomodo potest in causa ordinarius vel delegatus, vide per Inno. in c. dilecto, de testi. fol. eod. & vide supra in ver. Arbiter, in 4. q.

Testificari an quis possit de suo actu, vide per Inn. in ca. 1. de arbi. fol. 77. & vide tex. no. in l. deferre. § j. ff. de iure fis. & vide tex. singul. 43. q. 2. c. super prudẽtiam, in ver. cæterum, vbi dicitur quod administrator alicuius ecclesiæ admittitur super contractu, quem vt administrator celebrauit, ita no. Archid. & Ioan. And. in nouella, de test. c. Romana, lib. 6. & alleg. d. c. super, pro casu. Bal. vide Bal. in l. omnib. de testibus.

Testificari non debet sacerdos illud quod scit ex confessione, quia illud scit vt Deus, non vt homo, ita no. Inn. in c. quoniã, de testib. fol. 105. & vide supra in ver. Sacerdos, in 4. q.

Testificauit quis semel contra vnum, vltrius contra eundem testificari non potest, ita no. Inno. in c. ex parte, de accus. fol. 200. vide supra in verbo, Citatio, in 33. quæst.

Testificata didiciisse quando quis dicatur, ita quod testes vlterius producere non possit, vide Inn. in c. vltra tertiam, de testibus. fo. ni. nu. 1. item quarta productio est quarta editio. ff. de testib. l. non ex omnibus: non enim quis tenetur simul specificare omnes testes, nec edere aduersario nomina testiũ, vt dicitur in d. l. licet sit producturus. Et licet sit secus in instrumento, quia in eis non timetur subornatio. Alij dicunt, quod est quarta dilatio sed prima verior est, vide ista per Innocen. in d. capit. vltra tertiam. Bald.

Ad Testificandum recipiuntur socij criminis saltem ad præsumptionem & indicia, ita notat Innocen. in capitulo 1. folio 105. & cap. quoniam. fol. eodem. de testi. vide supra in verbo, Socius, in 1. quæstio.

Testibus publicatis tertia persona non potest producere testes super eisdem capitulis, quia publicatio ei præiudicat sicut sententia, & confessio, quam tertius facit super iure meo, mihi non præiudicat & eam reuoco, ita notat Innoc. in c. cum super de re iudi. 127

Testimonium de auditu fulcitur fama & alijs adminiculis, ita notat Innocen. in capitulo præterea, de appellatio. folio. 132. Et copula carnalis potest per istud testimonium probari. quod not.

Territorium, qualiter autem requiratur possessio castri, & eius territorij, & an per possessionem castri habeatur possessio territorij, vide per Bartol. in l. possideri, in princip. ff. de acquiren. possess.

Temporalia sunt de foro Imperatoris, spiritualia autem sunt de foro Papæ, ita not. Innocen. in capit. accedens, de procu. folio 72. numero 3.

Tempus de quo non est notum iudici, qualiter probetur, vide Inno. in c. quamuis, de verb. signfi. fol. 233. vide supra in ver. Reus, in 2. quæst.

Tempus præsentationis rescripti est considerandum, non tempus datæ, secundum Inno. in c. man. de rescrip. fol. 13. num. 2. vide supra in ver. Appellatio, in 39. q.

Tempus statutum à canone mortua voce interpellat, & habet vim vocis vitæ, ita not. Innocent. in capitulo cum nobis, de electio. 22

Tempus minus requiritur in amissione proprietatis, ita nota. Innocent. in capitulo querelam, de elect. folio 24. & ibi ponit multas quæstiones de spoliatione iurium incorporaliũ, quas vide per eum.

Tempus eligendi vel præsentandi non currit, nisi à die scientiæ vacationis, ita not. Innoc. in cap. ne pro defectu, de elec. folio. 31. numero 2.

Tempus breue siue non competens à l. appellatur illud, quod est ita breue, quod id ad quod conceditur cum dilatione fieri non potest, ita no. Inn. in c. cum veteri, de ele. fol. 34. nu. 5. C. de temp. in in reg. resti. l. pen. & in l. ij. C. de temp. appell.

Tempus non currit ignoranti, ita not. Innoc. in cap. ne pro defectu, de elec. folio 31. nisi in fuum fauorem, per l. genero. ff. de infami. Bald.

Tempus currit impedito quando per suam culpam est impeditus, quia sua culpa non debet ecclesiæ præiudicare in electa notat Host. in c. his à quibus.

Tempus instantiæ quanto breuius tanto debent esse breuiores dilationes, ita not. Inno. in c. de causis, de offi. deleg. fol. 52. item Host. ibi.

Tempus quadrimestre in causa criminali non datur iudicatis, ita no. Inn. in c. quærenti, de offi. dele. fo. 56. nu. 1. etiam si aliqua restitutio incidat secundum eum.

Tempore dato ad probandum auditur postea pars ad probandum articulum, ad cuius probationẽ nõ fuit postea admissa infra terminum propter appe. illegitimam ab aduersario interpositam, ita not. Inn. in c. tam literis, de testi. fol. 107. vide supra in ver. Terminus. in 3. q. & id quod est ibi pone hic.

Tempora quæ sint, quæ subducantur de medio præscriptionẽ. vide

vide Inn. in c. ex transmissa, de præscrip. folio 123. Sed an tempora impedimenti subducãtur de medio tempore præscriptis. Dic tripliciter esse præscriptionem, s. dominii vtilis, vel directi, vel alterius realis, item liberationis seu exceptionis, itẽ instantiæ & vsucapione præscribitur proprietas, idest verum & directum dominium, quia est fauorabilis, & præscriptione 10. vel 20. anno. vtile dominium, quia mixta, & qui habet vtile dominium potest dicere rem suam esse. ff. de rei vend. l. in rem. §. fina. de iureiu. l. si duo patroni. §. 2. Hæc etiam tempore iure seruitutis quæruntur. C. de præscrip. long. tempo. l. fina. Exceptio autem contra actionem personalem præscribitur 30. ann. quæ tamen non est vera liberatio, quia non tollitur naturalis obligatio. Secus in præscriptionibus quæ sui natura currunt nõ respectu odii vel fauoris, quia ibi quæritur vera & plena liberatio, vt in redhibitoria, vel quanto minoris, secundum quosdam instantia præscribitur triennio, ut l. properan. C. de iudi. & nulla instantia durat vltra triennium. item præscribitur liti & instãtiæ appellationis, & resti. in integ. l. in hac, de dolo. Sed circa rem præscriptionem dic, aut est impedimentum circa natiuitatem actionis, & non currit præscriptio. l. in rebus. §. omnes. C. de iure domi. impe. Aut circa intentationem actionis, & tunc aut est impedimentum iuris aut facti. Si iuris, aut est impedimentum leue, & de facili potest amoueri, tunc currit præscriptio. l. sed & si per prætorem. ff. qui. ex cau. maio. Aut est impedimentum, quod sic de facili amoueri non potest, & tunc nasci tur ex delicto, & idem, nam indignus est propter facinus. ff. de mino. l. Papin. exuli. Aut est impedimentum præcisum, & tũc aut confertur in beneficium, & silet interim præscriptio, & fine alterius iniuria debet conferri beneficium. ff. de iudi. l. 2. §. penul. C. de iure delibe. l. fina. §. donec. Aut non confertur in beneficiis, sed propter aliam æquitatem, & tunc præscriptio cæpta continuat uiam suam, sed datur restitutio, vt no. ff. de offi. præsi. l. senatus. Contra, ff. ex quib. cau. ma. l. sed & si per prætorem, §. sed & si feriæ, & §. seq. & l. necnon. §. si quis sæpius, cum simul. Si vero non est cæpta non currit. C. de annali extep. l. 1. in fi. quia ubi nulla mora ibi nulla præscriptio, ut ibi dicitur. Si vero est impedimentum facti & non iuris, semper datur restitutio non ipso iure. ff. de serui. rusti. prædio. l. Atilicinus. Circa vero præscriptionem iuditialem, dic ut no. de mino. l. intra vtile, & C. de in integ. resti. l. pen. in fi.

Termino elapso dato ad deliberandum, compellitur reus præcisè respondere, ita no. Inn. & Abb. in c. pastoralis, de exce. folio 120. facit ff. de iureiu. l. iusiuran. Bal.

Termino finito completa est læsio. Inn. in d. c. corã, de side instr. & ff. de contrahen. emp. l. qui fundum, & ex tunc quadriẽnium currit, secundum eundem ibidem. Ad hoc vide c. 1. de in integ. resti. in clem.

Termini fatales non habent locum in causa nullitatis, sicut nec in prima causa, quia non inducitur de tertio, nisi in causa appe. non in causa nullitatis, quando causa nullitatis per se mouetur, secus si est annexa appellationi, quia non durat plus tacitum quàm principale, secundum Inn. instantia. n. nullitatis bene finitur triennio, tamen denuo potest moueri. idem in causa reductionis ad arbitrium boni viri, quia ista petitio est prima, & prima instantia, quam alia non præcesit, ita sentit Inno. in c. dilecto, de appella. fol. 138. quod no. Bal. & vide supra in ver. Reus, in 2. q.

Termini qui in ipso iudicio sumunt originem, possunt arctari cãcognita, licet sint legales, & nõ prætorii. ita no. Inn. in c. quod ad consulta. de re iudica. fo. 126. & vide gl. in c. indultũ, de reg. iur. lib. 6. & ibi per Dy.

Terminus præfixus ab homine, idest à iudice habetur pro peremptorio, ita notat Innocent. in capitulo, per tuas, de appellatio. 137

Terminus qui præfigitur ad appellandum, seu appellationibus est triplex. Primus, ad iter arripiendum: Secundus, ad se repræsentandum coram Papa: Tertius, ad causam terminandam. Et iste tertius numerus non præfigitur ab homine, sed à iure, ita no. Innocen. in capitu. ex insinuatione, de appel. folio 135. numero 1. Alius terminus est, quod redeat ad prosecutionem, nec imponitur à lege, nec ab homine, secundum Innocen. Vnde non est fatalis, seu desertorius, nisi in tribus casib. vide per Inno. in d. c. ex insinuatione, vide supra in verbo. Appellatio, in 38. quæstio.

Terminus si fuit datus ad producendum testes propter aliquam excep. oppositam, si pars non produxit ipsos testes, vlterius eos producere non potest, ita no. in capitulo prudentiam, de offic. delegã. folio 54. numero 12. Hoc intellige verum si exceptio erat vera, ut quia prodocens erat excommunicatus, secus si erat calumniosa, arg. C. de adulte. l. fin. C. de tempo. in integ. restitutio. l. penul. l. cum quidam, de bono. possess. Nam in primo casu imputet sibi, qui suo ustio approbatus recedit. ff. ex quib. cau. maio. l. sed & si per præto. §. si dum decre. & argu. ff. condi. fur. l. & ideo, argu. contra, quod impedito non currit tempus. ff. de mino. l. intra utile, & de inofficio. testi. l. cum qui. respondetur, qui suo dolo impeditur, imputet sibi. ff. de libe. cau. l. ergo, & c. eis quibus, de elec. Bal. Sed contra videtur de concess. præben. c. quia diuersitatem.

Terminus si est præfixus ab homine in banno, etiam post terminum ipsius banni auditur quis re integra, secus si à iure, ita notat Innocent. in capitulo per venerabilem, qui filii sint legiti. folio 198. & in cap. cum in tua, qui matrimo. accus. post. fol. eo. Et videtur casus in c. si tibi absenti, de præb. lib. 6. & gl. ordi. in c. ordinarii, de offi. ordi. lib. 6. Bannum vero pœnale non ligat fine causa. Sed quid si iudex in assignatione termini adiiciat, pronunciamus te potẽs terminum non auditurum? dic quod nihil operatur, secus si ipso termino tunc pronunciet, secundum Innocen. quod no. multum, & uide l. si eo tempore. C. de distra. pig. Bald. vide supra in ver. Reus, in 2. q. & supra in ver. Testis, in 1. q.

Terminus omnis de sui natura intelligitur esse peremptorius, etiam si non exprimatur in citatione, ita notat Innocent. in capitulo consuluit, de appella. folio 132. & est gl. in c. 1. de excep. in clem.

Terminus obstat, ut post terminum nulla admittatur probatio, ita no. Innocen. in cap. coram, de fide instrumen. casus est ibi in tellegendo secundum ius commune, uide supra in ver. Silentium, in 1. q.

Terminus iuris potest prorogari ex causa, quæ oritur ab ipso iudice, vel propter culpam, de quo per Inn. in c. fi. de excep. folio 122. Facit quod no. in Auct. matri. & aui. §. adhęc, & uide per Cy. in Auct. item si de emp. appella. & C. de adul. l. fi. & ibi per Cy. C. de tempo. in integ. resti. l. petendæ. ff. de excu. tut. l. scire oportet. §. consequens, & l. si cum ipse.

Terminus appellandi non currit à die termini purgationis, sed in terlocutorię, ita no. Inn. in c. quo ad consultationem, de re iud. fol. 126. gl. tamen ibi videtur tenere contrarium, &c.

Terminus datus ad voluntatem partium habetur pro peremptorio & pro conclusione. ita no. Inn. in c. super eo, de appel. folio 132. tamen ille qui iurauit non appellare, poterit non obstante iuramento ex cã supereueniente appellare, secundum eũdem ibi, ad hoc c. fi. Idem in reductione, ut ibidem Inn. & sic eo ipso, quod pars consentit in termino, talis terminus est reputandus pro conclusione causæ, siue in causa, nisi aliud nouum emergat, uide ad hoc ff. de verbo. obliga. l. qui Romæ. §. Augerius. Bald.

Terminus prorogatus à iudice intelligitur prorogatus cum suis accessoriis & penis tam spiritualib. quam tẽporalib. ita no. Inno. inc. præterea, de appel. fol. 132. quod no.

Terminum assignare non potest ille, qui non est iudex, ita notat Inn. in c. cum contingat, de rescrip. 10

Timor, vide supra in verbo, Testis, in 86. quæstio. ibi, iustus timor.

Tyrannus si occupat ciuitatem vel monasterium, & ista de causa recedant canonici pro maiori parte, nec potest sine periculo, vel iusto metu pars forinseca venire ad intrinsecos, & facere electionem in ecclesia in loco solito, tunc intrinseci tenentur ire ad forinsecos, & facere electionem in alio loco congruo & honesto. Si autem forinseci possunt redire cum bona & honesta parte, debent venire ad intrinsecos, & facere electionem in ista parte, debent venire ad intrinsecos, & facere electionem in loco publico, & tuto. si autem maior est intrinseca, tunc si illi loco publico, & tuto. si autem maior est intrinseca, tunc si illi qui foris sunt, timent uim, primi ad electionem & consensum non tenentur ire, nec mittere, si autem timent offensas, circa personam, non circa actum electionis, tenentur mittere procuratorem, alias sibi ipsis imputent. Item in paruis negociis, vbi exigitur absentium vocatio, tunc maior pars quæ est intrinseca omnia potest, quia facit integrum capitulum, secundum Innocen. Quando autem clues vel clerici à tyranno sint depressi, quod nec vbi faciunt capitulũ sciunt, tunc præpositus uel alius ad quem pertinet cõuentus vel conuocatio, debet eos conuocare ad locum securum intrinsecum vel forensem, idest congruum non nimis remotum, si autem nullus sit ad quem pertinet conuocatio, duę partes congregationis habent officium vocandi alios, secundum eum, si autem non est collegium, sed ciuitas, qui debent coadunari, debẽt uocari omnes maiores 14. anno. & sufficit uocare patremfamil. & debent uocari etiã mulieres, sed loco pupillorum debent interesse tutores. & ista est communis electio ciuitatis, nisi aliter habeat se consuetudo, ita ponit Innocen. in cap. cum ex iniuncto, de no. ope. nun. fol. 218. quod no.

Titulum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Titulum suæ possess. an cogatur quis dicere in corporalibus, vide Inn. in c. Abbate. de verb. signi. fol. 234. vide supra in ver. allegans, in 2. & 3. q.
Titulum iustum vel longam possessionem oportet, quod habeat, ad hoc ut quis præsumatur habere bonam fidem, ita no. Inno. in c. cum venissent, de in integ. restit. fol. 74. Bal.
Titulum suæ possessionis quando quis cogatur dicere, vide Inn. in c. cum causam, de proba. fol. 104. ad instructionem ordinarii sic, ut no. per glo. de reg. iur. c. 1. lib. 6. Ad instructionem autem aduersarii cogitur quis dicere de possessione, sed non de qualitate possessionis, nisi in petitione hæreditatis, ut l. cogi. C. de peti. hæred. In spiritualibus autem ad exclusionem aduersarii cogitur, ubi intentio aduersarii est fundata. C. de proba. l. siue possidetis.
Titulus non requiritur in præscribenda consuetudine, sed an requiratur bona fides, tex. est in argu. quod sic, ff. de excep. doli. l. 1. vide supra in verbo, Canonicus, in 4. q.
Titulus semper est necessarius in corporalibus reb. ecclesiasticis præscribentis, & etiam bona fides, secus in reb. laicorum, ita dicit Inn. in c. si diligenti, de præscri. fol. 124. quod no.
Tortura, vide supra in verbo, Clerici, in 10 q. quod no. Bal.
Tractatus futuri temporis non spectat ad iudicem odiosum, sed in fauorabilibus sic, ita notat Innocent. in capitulo audi. de procur. 71
Tractatus futuri temporis interdum continetur in libello & in sententia, ita dicit Innocent. in capitu. cum super, de concess. præben. 154
Transactio intelligitur esse de processu iudicii, dicit Inno. in c. 1. de rescri. fol. 4. facit l. tale pactum. §. 1. ff. de pact. vide supra in ver. Abb. in 4. q.
Transactio, quod aliquid præstetur nomine usuriæ quæstionis, non valet, ita no. Inn. in c. grauis, de deposito. fol. 160. vide supra in ver. Crimen, in 3. q.
Transumptum non probat, nisi nota, & cognita parte, ita no. Inn, & Abb. in c. peruenit, de fide inst. fol. 162. idem Inn. ibidem, facit quod no. in l. chirographis. ff. de admi. tut. & in l. 1. quorum bonorum. C. & ff. de bo. pos. l. 3. §. pen.
Tributum, vide supra in ver. Anglici, in 1. q. ibi, reddes ecclesiæ tributum.
Turpitudo, vide supra in ver. Alias, in 1. q. & etiam in 6. q.
Tutor, vide supra in ver. Administrator, in 2. q.
Tutus auctoritate præscriptionis potest rem per rescriptum reti nere cum salua conscientia, ita no. Inn. in c. cum in iure, de iurepatro. Bald.

V

VAcillans, vide supra in verbo, Testis, in 4. q. vide supra testis, in 58. q.
Vacans, vide supra in ver. Beneficio, in 4. & 8. q.
Vadens etiam causa paciscendi, quando uadit indistinctè præstat auxilium, & est in culpa, ita no. Innoc. in c. sicut, de homici. fol. 210. quod est no.
Vagabundus qui desertor est originis & domicilii, vbi debeat citari, vide Inn. in c. si aduersarius, de eo qui mit. in pos. cau. rei seruandæ. folio 100. numero 9. supra in ver. Testis, in 19. quæst. in fi. Bald.
Varians, vide supra in 1. q.
Vasallus non tenetur dominum suum manu militari iuuare, nisi in casibus expressis in usibus feudo. vel in pacto feudi, vel in consuetudine loci, ita no. Innocen. in cap. sicut, de iureiu. folio 117. nu. 2. quod no.
Vasallus alienando feudum priuatur feu. ipso iure, ita no. Inno. in c. 2. de feu, fol. 162. secus si non alienat, sed locat. ff. de leg. 2. l. codicil. §. instituto. ff. locati. l. si quis dominum. §. 1. de pericu. & commo. rei ven. l. necessaria. §. si.
Venditio à sola prælato facta, quod teneat, dicit esse contra ius scriptum, ita dicit Inno. in c. cum causa, de re iudica. folio 126. quod no.
Venditio rei ecclesiæ etiam minus legitimè, valet si placet ecclesiæ, in cuius fauorem non tenet, ita no. Inno. in c. 1. de his, quæ fi. à præla. fol. 157. vel multum expedit sic fieri. nam quod expedit, placere debet. ff. de neg. gest. l. Pompo. de iudi. l. fed & si proponatur, de transl. cum hi, & no. in l. 2. ff. de offic. cius cui mandata est iur. Bal.
Venia, vide supra in ver. Stipulatio, in 1. q.
Verbum, concedo, significat dispensationem, ita no. Inn. in c. quoniam, de offi. ordi. fol. 65.
Verbum præteriti temporis perfecti est canon latæ sententiæ, ita dicit Inn. hoc no. ff. de capi. di. l. amissione.
Verbum, si fuerit, & verbum, præsumpserit, contemptum requirunt, ita dicit Inn. in c. cum medicinalis, de sen. excom. fo. 231. &c. Bald.
Verba sunt largè interpretanda, & continent non solū expressa, sed pertinentia expressa no. Inno. in c. licet, & sic non solum petita in libello, sed alia non expressa adiudicari possunt.
Verba ista, sicut in tali instrumento continetur, non sunt libera, & exempla non probant secundum Inn. in c. fi. de fide instru. fol. 115. in addi. suis, quod no.
Verba sunt necessaria ad matrimoniū quoad iudicium ecclesiæ, ita no. Inn. in c. tua, de spon. fol. 191. C. de præscrip. 30. anno. cum notissimi, in gl. ordi.
Verba sententia diriguntur in communitatem, licet nunquā fuerit in iudicio, ita dicit Abb. in capitu. licet causam, de proba. quod no.
Veritas in spiritualibus & beneficialibus præualet rei iudica. ita notat Innocent. in capitu. constitutus, de rescrip. folio 7. &c. quod no.
Veritas semper est iuuanda, nec in probationib. debet restringi, vt no. Inn. in c. quod ad consultationem, de re iudi. f. 126. C. de appel. l. eos, & C. de temp. appel. l. per hanc.
Vicarius non potest facere alium vicarium, licet sit ordinarius, ex causa probabili & necessaria, ita no. Host. in cap. clericos, de offic. vica.
Vicarius habet iurisdictionem ordinariam, & interponit decreta ordinaria uoluntaria & contentiosa, ita dicit Inn. in c. prædicto clericos. 51
Vicarius perpetuus quis dicatur, vide Inn. & Host. in c. G. perpetuus, de fide instr. fol. 115.
Victor, quæ expensæ debeantur victori, uide per Inn. in c. sæpe, de appel. fol. 134. nu. 2. & uide ibi de taxatione expensarum, uide omnino in verbo, Possessio, in 10. q.
Vincens causam per sententiam, si eam latam confitetur, & asserit iniustè latam, quod probans eam per iustam confessionē, vel assertionem per testes, potest impedire executionem suæ, ita no. Inn. in c. quia plerique, de immu. eccle. f. 189. vbi omnino vide, & est dictum naturale, no. secundum eundem simile in instrumento. C. de non nu. pec. l. in contractibus.
Villa, vide supra in ver. auctoritas, in 3. q. Bal.
Violenta vis, vide supra in ver. Citatio, in 30. q.
Vir si agit contra vxorem petitorio, ipsa econtra agit possessorio recuperan. læ, quia omne ius suum videtur deduxisse, vndecūque & qualecunque silet interim petitorium, ita no. Inno. in c. 2. de cau. pos. & proprie. fol. 91. vide omnino supra in verbo, Sponsalia, in 2. q.
Visitator an habeat iurisdictionem ordinariam, uide in c. singulis, de sta. mona. Bal.
Vsus, in verbo Testis, in 11. q.
Vnio fit tribus modis, vide Inn. in c. 1. & ibi per glo. ordi. ne sede vacan. fol. 156. de diuisione habes in l. 1. C. de metropo. & uide in Auct. ut iudi. sine quoquo. suffra. §. illud, in glo. & ff. de tri. l. procurator. §. si plures. quod no.
Vniuersitas & collegia faciunt statuta sua simul, & uniuersaliter in forma collegii, non seorsum, nec particularis in forma singulorum, ita no. Inn. in alleg. cap. cum omnes, de consti. fol. 2. quod no. Bal.
Vniuersitas si habet rectorem non potest facere statuta sine consensu rectoris, secus si non habet rectorem, ita no. Compost. c. cum omnes, de consti. idem si haberet, sed non ad hoc habitus, vt ff. ad Treb. l. 1. §. fuit quæsitum.
Vniuersitas est nomen iuris & non personarum, ita dicit libro 6. Innocent. in capitu. grauem, de sententia excommunicationis. folio 231. numero 1. vide omnino supra in verbo, Comitatus, in 2. q. Bal.
Vniuersitas qualiter citetur personaliter vel ad domum, no. Host. in c. bonæ, de elec. & ff. de reg. iur. l. non potest, uide supra in uerbo, Consuetudo, in 7. q. quod no. Bal.
Vniuersitas quando possit puniri, & quando non, & an criminaliter possit puniri, dicit quod non, quo ad pœnam capitalem, sed solum qui delinquunt punientur, ita no. Inn. in c. dilectus filius, de simonia. fol. 206. & est ratio, quia capitalis non potest cadere in uniuersitatem: comparet ipsa uniuersitas per procuratorem, vt ibidem dicit Innoc. & uide de causa collationis. in fi. de re mili. & adde quod ipse idem no. in c. grauem, de sen. excommuni. Bald.
Vniuersitas, omnes vniuersitates ex materiali, & in materiali intellectu constat esse: est enim uniuersitas singuli, & sic est quid naturale, & habet corpus, quod videtur & tangitur, & est vniuersitas uniuersi, tunc est nomen, non res naturalis, sed intellectualis, additur. n. quædā significatio singularis, qui ex vniuerso

vniuerso sumitur ex intellectu coaceruante. ff. de vsucap. l. rerum mixtura. sic debet intelligi illud quod dicit, l. sicut, in fi. ff. quod cuiusque vniuer. no. non est aliud quam homines, qui in ea sunt, scilicet cum adito iure intellectu, & addita significatione quæ ex vniuerso sumitur secūdum, & est duplex vniuersitas, scilicet corpore consilium, & corpore paruum, & in ista vniuersitate cadit excommunicatio, sed ciuitas tota est dissimilium tam sapientium, quàm furiosorum, quàm infantium in ista vniuersitate non cadit sententia excommuni. nec etiam aliqua sententia mortis, & similis morti, cadit tamen sententia interdicti, quæ fieri potest pro delicto alieno. ciuiliter autem bene punitur vniuersitas, & cogitur facere collectā, ad quam omnes contribuent etiam innocentes, & soluent creditori, tamen inculpabiles à culpabilibus repetent, ad hoc facit C. de sur. l. apud antiquos. Alii dicunt, quod non debent cogi inculpabiles, cum sit delictum corporum, opi. prima verior est, ita no. Innocen. in c. grauem, de sentent. excommuni. fol. 231. nume. 3. Adde quod no. ff. quod cuiusque vniuersi. l. 1. §. quibus, per glo. in Specu. de centibus, ubi omnino vide. quod no. Bal.
Vniuersitas, maior pars non potest tollere vel facere contra id, quod est concorditer contra omnes de ipsa vniuersitate, vel collegio ordinatum, ita no. Innocen. in c. cum omnes, de constitu. fol. 2. item si ista maior pars vellet aliquid facere iuri communi contrarium, tunc non sufficit consensus maioris partis, sed omnes concorditer habent consentire, ad hoc vide tex. no. qui valde bene facit in Auct. de defenso. ciuitat. §. ulti. in fi. & notat Innocen. in cap. humilis, de maio. & obed. folio 68. numero 1.
Vniuersitates aliquæ sunt, quæ non habent iurisdictionem, & tamen possunt contra se & sua facere statuta, non tamen pœnalia, quia pœnam adiicere non possunt, nisi illæ, quæ habent imperium, ita no. Innocen. in cap. cum accessissent, de consti. fol. 2. episcopi possunt tamen, vbi ius non limitat, pœnam eam adijcere, & honestas prouisiones de nouo facere possunt, quia merum & mixtum imperium habent, in capitulo secundo, de constitutio.
Vniuersitates plures an esse possunt in una ciuitate, vel castro, & quid de essentialibus uniuersitatis, uide per Innoc. in cap. cum ab ecclesiarum, de offi. ordin. fol. 63. vnde dicit ipse, quod una vniuersitas unius ciuitatis non potest se diuidere in plures: ergo si aliqua habet intrinsecos, extrinseci, qui sunt de ciuitate, non faciunt uniuersitates, sed intrinseci qui possident solum & territorium ipsius, & retinent apud se imperium & magistratus, nam hoc ius in habente solum videtur, argu. C. vbi & apud quos. l. fi. & ideo extrinseci non possunt ciuitatem subiicere vel obligare, & maximè ad æmulationem, quæ etiam vera collegia reddit illicita, ut l. 2. C. de fun. limi. &c.
Vocatio per campanam non sufficit, uide Inn. & Host. in c. in causis, de elec. fol. 27.
Vocati ad eligēdum possunt de benignitate exspectari sicut in iudiciis, ita no. Innocent. in capitu. cum nobis, de elec. folio 22. quod no.
Voluntas defuncti non potest in alium usum commutari sine voluntate episcopi, ita no. Abb. in c. vos quidam, de testib. & commutatio debet fieri ex causa rationabili, sed sine causa non pōt vsus siue uoluntas testatoris mutari, nisi per Papam, vt in ca. quia contingit, de relig. domi. in clem.
Votum non solenne, non intelligitur ratificari, & uxor semper intelligitur esse in timore viri, ita no. Inn. in c. relatū, quod met. cau. fol. 73. nu. 2. item nimia reuerentia æquiparatur timori, gl. est & valde no. quæ fortè non est alibi, ff. quarum rerum actio non datur. l. 1. §. quæ bon.
Vocatus non mutat suam naturam, dicit Inn. in c. 1. de relig. domi. folio 179. vide supra in ver. edicto, in 1. q. in fi. vbi habes, quod votum factum potest in melius commutari, sicut iuramentum, Bal.
Vox communis de fama præfertur dictis aliquorum etiam affirmatiuis, ita no. Inn. in c. inquisitionem, de accus. folio 203. numero 5.
Vox clerici an augeat numerum, uide per Host. in ca. ecclesia, de electionibus, vide supra in ver. Professi. in 2. q. vide supra in ver. Clericus, in 11. q.
Vsufructus relictus monacho an quæratur sibi vel monasterio, vide per Inn. in c. in præsentia, de probatio. fol. 103. nume. 6. & per Abbatem in c. cum ad monasterium, de statu mona. Quod si monachus est in studio, an acquiritur sibi ibidem per Abbatem vide quid si dicitur in instrumento, quod monachus non possit ab Abbate suo molestari in illo vsufructu, de hoc vide gl. ordi. ad Trebel. l. Lucius. §. tres hæredes.
Vsura est prohibita, vide Inn. in c. 1. de vsu. fol. 213. vide omnino supra in verbo, Punitur, in 3. q.
Vsura petitur tribus modis, vt fors, & tunc non est prohibita, secundum omnes instinctus iur. sic secundum quosdam. vel dic in nulla prohibitiua. ff. pro socio. l. socium. C. de summa Trini. l. 1. de in litem iuran. l. nummis, ut puta vsura tunc est prohibita, vide per Inno. in c. plures, de vsuris, ibidem. vel dic, quod ut interesse damni emergētis est permissa, nō lucro cessante, no. ff. de eo quod cer. loco. l. 3. in fi. gl. ordi.
Vsuræ, an possunt peti loco interesse vide per Inno. in c. sacro. de sen. excom. 229. nu. 10. Bal.
Vsus non est interdicendus possessori, sed arma sunt sibi prohibēda, ita no. Inn. in c. cum venissent, de in integ. restitu. folio 74. quod no.
Vxor præsumitur quæ vxor publicè nocatur, & ita publicè tenetur & tractatur quoad plenam & legitimam præsumptionem, vbi de matrimonio non est quæstio inter coniuges altero corū negante matrimoniū, ita dicit Inn. in c. ex parte, de restit. spol. fol. 96. nu. 3. etiam uide per Iac. in l. 1. ff. de peoba. uide supra in verbo, simul, in 54. q.
Vxor quicquid ex operib. acquirit, viro acquirit, secus in prælato, qui acquirit sibi non ecclesiæ, dicit Inn. in c. cum in officiis, de testa. fol. 164. & ibidem vide per eum, de donationibus Abbatum & aliorum prælatorum.
Vxor propter vitium sodomiticum non potest repudiare uirum, ita no. Inno. in c. 2. de adulte. fol. 212. quod tene menti, uide in verbo, Bona, in 1. q.

X

Christus quare dimisit nobis suum vicarium? respōdeo, fuit, quia perpetuo nos dilexit, & ideo sine capite noluit nos dimittere, ita dicit Inn. in c. ad Apostolicæ, de re iudi. fol. 130. arg. ff. de adop. l. si tibi filii. Bal.

Y

Ypotheca, vide supra in verbo, Testis, in 20. q. prope finem. Baldus de Perusio.

FINIS.

Margarita Baldi opus mediusfidius Margaritis refertum, per D. Lucium Paulum Rosellum, ad Innocentiana commentaria loco Indicis, per numeros foliorum & capitulorum accommodata, quo Indice in tota Iurisconsultorum suppellectile nullum vtilius inueniri posse, asserunt doctissimi quiq; Iurisconsulti: Optatum autem dijs bene iuuantibus accepit finem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

REGISTRVM.

a b c d c.

Omnes sunt Quaterniones, præter e Quinternio.

AVGVSTAE TAVRINORVM,
Apud hæredes Nicolai Beuilaquæ. 1581.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca